Digitized by Google

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT
900000088147

Digitized by Google

Digitized by Google

LEXICON LATINO-BELGICUM NOVUM.

Digitized by Google

Digitized by Google

LEXICON LATINO-BELGICUM NOVUM,

POST

Multiplices variorum labores auctius & exactius proditum

A

SAMUELE PITISCO:

Tertia Editione a variis mendis purgatum & plus quam ſex mille vocabulis & locutionibus ditatum, Cura & Studio

ARN. HENR. WESTERHOVII.

EDITIO QUARTA.

Ab innumeris mendis denuo diligenter repurgata.

PARS PRIMA.

EXCUDIT,

ROTERODAMI, HENRICUS BEMAN, BIBLIOPOLA.

MDCCLXXI.

Digitized by Google

Scaliger Sylv. Carm. XXXIX.

Si quem dira manet ſententia judicis olim,
Damnatum ærumnis, ſuppliciisque caput:
Hunc neque fabrili laſſent ergaſtula maſſa,
Nec rigidas vexent foſſa metalla manus.
LEXICA *contexat, nam cætera quid moror? omnes*
Pœnarum facies hic labor unus habet.

Digitized by Google

LECTOREM BENEVOLUM

SALVERE JUBET

SAMUEL PITISCUS.

Lexicorum, & ſcriptorum, quocunque veniant nomine, his ſimilium neceſſitatem, & utilitatem, nemo, qui cerebrum habet, negabit. Certe agnoverunt, quotquot a renaſcentibus literis illa contexuerunt, viri eruditi. Ab illis ſtatim ſuum Venetiis a. 1509. edidit *Ambroſius, Auguſtini frater cucullatus, ab oppido, in quo natus eſt, nuncupatus, Græcarum literarum omnino expers, & humanioribus vix tinctus.* Ita illum, de Equuleo qui ſcripſit, deſcribit Hieronymus Magius. Qui ipſum Lexicon dicit eſſe *inornatum, aridum, & exemplis e Sacræ Scripturæ interpretibus ſæpius, quam a Cicerone depromptis refertum,* Ambroſio, Hieronymo, Auguſtino. Ipſe in præfatione Dictionario præfixa hoc fatetur. De illo in appendice de Lexicis Olaus Borrichius: *Ex Perotti ſudoribus, utcunque Ambroſius Comitis de Calepio filius corpus Lexici ſui Venetiis a. 1509. editi magnam partem concinnaſſe exiſtimatur, quod liberum Conringi noſtri, acerbius Groſippi, acerbiſſimum Franc. Floridi judicium & cenſuram jam pridem ſuſtinuit, tantum tamen abeſt, ut ob intentatam litem iſtam manibus literatorum excuſſum ſit, ut ſæpe nitidius & glorioſius poſita ſenecta reſurrexerit. Verum enim vero ne ſic quidem, licet toties incudi redditus Calepinus evitare poteſt cenſuram rigidiorem. Ut enim cæteras editiones taceam, de quibus Rhodius noſtras Notis in Scribonium Largum ita: Lexicon Ambroſii Calepini opera cæptum, variis poſtea corruptelis deformatum, ultima illa poſt ſeriam Paſſeratii & Ludovici de la Cerda recognitionem Lugduni a. 1647. procurata,* I. *Nihil minus quam abſolutum Lexicon refert, ut quæ Foro Romano in multis cedat, nec illi ſatis perfecto.* II. *Variis hinc inde vocibus barbaris redundat, ne viam quidem ſordibus præfata, magno juventuti literatæ impedimento.* III. *Varie in quantitates ſyllabarum, contra quam frons operis pollicetur, peccatum;* &c. Quem tamen *omnium ſcriptorum fortunatiſſimum* dicere ſolebat ſupra laudatus Magius, *quia doctiſſimorum poſtea virorum cura atque opera factum eſt, ut ad immenſam magnitudinem excreverit, ut jure Calepon id eſt, grave, dici poſſit; & copia verborum, vocumque non ſine elegantia ſatis expletum, jam non pueris modo, ſed*

Digitized by Google

ab omnibus legatur, ut nullus ſit, qui non Calepino, aut palam, aut tecte hodie utatur. Et ea de cauſa repetitum eſt Pariſiis a. 1515. & 1525. Hagenoæ a. 1531. Lugduni Batavorum a. 1586. aliisque in locis: adornatum, ut jam dictum, a Johanne Paſſeratio & Johanne de la Cerda Lugduni a. 1647. V. etiam Italum Fracciolati infra Belgica, quæ hanc excipit, præfatione. Hujus veſtigia prementes Theſaurum Linguæ Latinæ, ſeu promptuarium dictionum, & loquendi formularum omnium ad Latini ſermonis perfectam notitiam aſſequendam pertinentium ex optimis auctoribus concinnatum Pariſiis a. 1543. Robertus Stephanus 3 voluminibus, & 2 voluminibus Lugduni a. 1575. Promptuarium Linguæ Latinæ 3 voluminibus Baſileæ a. 1545. Theodoſius Trebellius. Lexicon Latinum, Spicilegium dictum Venetiis a. 1561. Lucius Johannes Scoppa: Theſaurum Linguæ Latinæ, ſive Forum Romanum, in quo auctorum, quorum auctoritate Latinus ſermo conſtat, omnium tum verba, tum loquendi modi omnes explicantur Baſileæ a. 1561. Cælius Secundus Curio: Apparatum Latinæ locutionis ex M. Tullii Ciceronis libris in uſum ſtudioſæ juventutis collectum Baſileæ a. 1572. Marius Nizolius: Theſaurum Eruditionis Scholaſticæ, ſive ſuppellectilem inſtructiſſimam verborum, locutionum, rerum, ſententiarum, exemplorum, eorumque omnium, quæ tum docentibus, tum diſcentibus adminiculo utiliſſimo eſſe, atque ad eruditionem negotio facili, & expedito comparandam facere poſſunt, Lipſiæ a. 1587. Baſilius Faber Soranus: Lexicon, ſive Apparatum Latinæ locutionis Lugduni a. 1588. Alexander Scotus: Lexicon Symmachianum Francofurti a. 1607. Philippus Pareus: Lexicon Latinum dictum ærarium Francofurti a. 1613. Ludovicus Lucius: Lexicon Philologicum, in quo Latinæ, & a Latinis auctoribus uſurpatæ, tum puræ, tum barbaræ voces ex originibus declarantur, comparatione linguarum ſubinde illuſtrantur, multæque in divinis & humanis literis difficultates e fontibus, hiſtoria, veterumque, & recentium ſcriptorum auctoritate enodantur Bremæ a. 1623. Matthias Martinius: Lexicon Lucretianum, Linguæ Romanæ ſtudioſis apprime utile, in quo aliquam multa Poetæ hujus, & aliorum auctorum loca plenius explicantur, enodantur, illuſtrantur Francofurti a. 1631. Daniel Pareus: Lexicon Criticum, ſive Theſaurum Linguæ Latinæ, ex omnibus Linguæ Latinæ claſſicis auctoribus, Juriſconſultis, Hiſtoricis, Antiquariis, Criticis, Oratoribus & Poëtis, ærumnabili plurium annorum labore congeſtum Norimbergæ a. 1645. Philippus Pareus: Etymologicon Linguæ Latinæ Amſtelodami 1662. Gerhardus Johannes Voſſius: Hiſtorico-Geographico-Chronologico-Poëtico-Philologicum Baſileæ 1677. Johannes Jacobus Hofmannus. Et ne deeſſent ſuis popularibus, inque iis in ludum literarium eunti-

euntibus, quibus a præceptoribus ex Lingua Latina in maternam ſæpiuſcule ſunt vertenda, multi inventi ſunt, qui Latino nativum ſermonem addiderunt. In illis Dictionarium Latino-Germanicum Norimbergæ a. 1539. Johannes Serranus, Tiguri a. 1541. Petrus Cholinus, a. 1561. Joſua Pictorius, Argentorati 1570. Petrus Daſypodius, Francofurti 1600. Marcus Æmilius Portus, Heidelbergæ a. 1609. Johannes Friſius, Auguſtæ 1619. Wolfgangus Schonſlederus, Ulmæ a. 1643. Johannes Mayr, Gothæ a. 1666. Andreas Reyherus, Noribergæ a. 1668. Georgius Matthias Königius, Stutgard a. 1674. Theſaurum linguæ & ſapientiæ Germanicæ Aug. Vindel. 1616. Georgius Heinſius: Ericus Weismannus, Tubingæ a. 1676. Johannes Schorrius ſuis Germanis: Antwerpiæ a. 1568. Johannes Servilianus, 1599. Cornelius Kilianus Dufflæus, a. 1613. Georgius Faber, Amſtelodami a. 1671. Martinez Montanus ſuis Belgis: Dictionarium Latino-Gallicum Pariſiis 1538. Robertus Stephanus, Verborum Latinorum cum Græcis, Gallicisque conjunctorum commentarios Londini 1683. Guilielmus Morelius, Indiculum univerſalem Latino-Gallicum Lugduni 1664. Franciscus Pomey Gallis certatim magno conatu dederunt. Sed in illis, præcipue quæ puerorum manibus teruntur, multa, quæ inſerenda fuiſſent, deſiderarunt, vocabula barbara, minus Latina, aut ſaltem non ſatis uſitata occurrere lugubriter plus vice ſimplici ſunt queſti, & aliquem, qui Lexicon locupletius & emendatius conſarcinaret, frequentibus poſtulationibus popoſcerunt qui juventutem docent. Sed in hoc tempus aut viam, qua ad ſupplenda & emendanda iretur, nemo vidit: aut qui illam vidit, viſam, quia omnes pœnarum facies unus hic labor habet, calcare timuit. Vidit tandem & calcavit Reverendus pater Guido Tachard, & cæteris hujus generis libris locupletius & comptius Pariſiis a. 1687. Lexicon publicavit. Et certe aliquid præſtitiſſe videtur. Nam obſoleta vocabula, & locutiones vitioſas atro lapillo notatas improbavit, & poëticas phraſes ab illis, quæ oratoribus & hiſtoricis in uſu ſunt, aſteriſcis diſtinxit. In hoc cum Franciscus Halma, Typographus celeberrimus, utriusque Linguæ, & Belgicæ, & Gallicæ ſermones probe doctus olim incidiſſet, cenſuit ad illius formam, vocibus & phraſibus in illo Gallice verſis, in ſermonem Belgicum tranſlatis, non incommodum poſſe fieri Lexicon Latino-Belgicum. Ea de re unam, item & alteram philyram, ſive plagulam in linguam Belgicam vertit, & typis deſcripſit. Utramque mihi obtulit, & enixe a me petiit, ut ſi ſuam vellem gratiam, legerem, relegerem, &, ſi quid minus recte dictum obſervaſſem, in margine annotarem. Tantum quod inſpexeram, e loco obſervavi, virum reverendum ſcriptores, quos laudat, non evolviſſe; ſed ſi animi falſus non ſum, Cælii Secundi Curionis Forum Romanum,

manum, quod tamen dixerim pace ſummi viri, a quo me ne minimo quidem verbulo unquam læſum, vel provocatum eſſe lubens agnoſco, & fateor, & quem meis obſervationibus, & forte emendationibus, nec lædere, nec provocare eſt animus, compilaſſe, hic illicve, hoc illove ſcriptore, quamvis infrequentius de ſuo addito. Hinc factum ut errabundi ducis, quia nec ille, dum ſcriberet, fontes adiit, ſed ex aliorum lacunis multa in ſuum Forum derivavit, veſtigia legens in tot, & tam pudendos errores inciderit. Ciceronem enim pro Livio, Cæſare, Curtio, Columella, Nepote, Tacito, Feſto, Varrone, Ovidio, Plauto, Terentio: Cæſarem pro Salluſtio, Gellio, Chariſio, Celſo: Livium pro Plinio, Paterculo, Tacito, Cicerone: Suetonium pro Plinio, Seneca, Cicerone: Tacitum pro Suetonio, Cicerone, Livio: Curtium pro Livio: Florum pro Horatio: Varronem pro Columella, Cicerone, Plinio, Feſto: Columellam pro Propertio, Plinio: Nonium pro Fulgentio: Paullum pro Modeſtino: Ulpianum pro Scævola: Terentium pro Plauto, Virgilio, Varrone, Cicerone: Plautum pro Cicerone, Livio, Terentio, Plinio, Salluſtio, Nonio: Virgilium pro Horatio, Ovidio, Lucano, Livio, Plinio, Statio: Ovidium pro Seneca, Statio: Horatium pro Plauto, Plinio, Cicerone: Lucretium pro Lucano: Martialem pro Cicerone, Varrone, Catullo, Lucano, Plauto: Ennium pro Terentio, millies & trecenties perperam laudat. Nec mirum. Ita enim ſolent Lexicographi poſteriores verbo verbum priores, etiam cum erroribus admiſſis, deſcribere. Singulorum errores in laudandis auctoribus commiſſos colligere nihil attinet. Hujus enim criminis affines ſunt non tantum Lexicographi; ſed etiam bene magna pars cæterorum ſcriptorum, tum veterum, tum recentiorum. Horum lapſus non paucos inter legendum olim annotatos, nunc in certa capita diſtinctos, ſi forte eruditi moniti in poſterum cautius mercari diſcerent, proferre eſt animus. Veteres laudant ea, quæ apud ſcriptores, quos laudant, non inveniuntur. *Caſtabulum Ciliciæ, & Phœniciæ eſſe* urbem vult, & ſe hoc a Strabone didiciſſe, ſed perperam dicit Stephanus. Proclus in Heſiod. Ἔργ. A. p. 86. ſcribit: Τὴν χελιδόνα κωτίλλειν λέγει, ὡς ἐστὶ περὶ Ἀνακρέοντι κωτίλη χελιδών. Sed hoc fruſtra quæras in reliquiis Anacreontis. Ariſtoteles multa adfert ex Platone, quæ fruſtra quæras in Platonicis. Ut illud eximium Nicomach. I. 4. *de duplici via docendi.* Nam quæcunque ex Platonis ſcriptis ad illum locum docti proferunt, Caſaubono teſte in Athen. V. 17. diverſa ſunt, & ἀπροσδιόνυσα. Et de Hiſt. Anim. VIII. 18. ſcribit, *Herodotum aquilam in obſidione Nini bibentem inducere.* Hoc in Herodoti ſcriptis, quæ ſuperſunt, neutiquam reperitur. Ælian. de Anim. VII. 39. hæc laudat ex Euripidis Iphigenia: Ἔλαφον δ' Ἀχαιῶν χερσὶν ἐνθήσω

φί-

φίλαις χερῶσαι. Hæc in illa fabula non exſtant. Celſ. I. p. 17. Origeni objecerat, Judæos circumciſionem ab Ægyptiis mutuatos eſſe. Reſpondet Origenes, Moſem dixiſſe, *Abrahamum primum mortalium circumciſum fuiſſe*. Hoc Geneſ. XVII. non legitur. Senec. de Tranq. c. 15. *Sine mixtura dementiæ nullum fuit magnum ingenium*, Ariſtotelis eſſe dicit. Sed hoc in Ariſtotele non invenitur. Apulej. Apol. p. 307. ſcribit, Ariſtotelem in Problematis ſcriptum reliquiſſe, *medelam eſſe difficiliorem eorum*, *quibus morbus a dextra occipiat*. Hoc ſe in iis, quæ extant, legere non meminit Tiraquellus. Gell. III. 6. laudat Ariſtotelem, ut qui Probl. VII. *de vi & natura palmæ arboris ſcripſerit*. Hoc in eis, quæ hodie proſtant ſub Ariſtotelis nomine non comparere teſtatur Gatakerus. Plin. XVI. 34. ſcribit Theophraſtum negare, *hederam in Aſia non naſci*. Hoc Theophraſto affingit Plinius. Juven. Vet. Interp. ad Sat. IV. 37. laudat carmen Martialis: *Flavia gens*; *quantum tibi tertius abſtulit hæres*. Hoc apud Martialem non legitur. *Catejam ab Horatio Cajam dici*, dicit Iſidor. XVIII. 6. Et hoc apud Horatium non invenitur. Veteres laudant loca, quæ apud ſcriptores, quos laudant, ſed loco, quem laudant, non inveniuntur. *Platonem in Gorgia vaticinationem dicere* μαντικὴν dicunt Græci enarratores ad Hecubam p. 61. cum dicat in Phædro p. 244. *In Demodoco* eundem laudat Clem. Alex. Strom. I. p. 315. cum in Ἐρασταῖς laudare debuiſſet. Ejusdem *locum in Theæteto*, qui in Theage legitur, laudat Gell. XIII. 18. Euripidem in Andromeda laudandum laudat in Andromacha Stobæus, & Æſchylum laudandum in Prometheo ſoluto in Prometheo vincto Galenus. *Pollucibiliter* apud Plautum in Epidico legi ſcribit Fulgent. Myth. I. 2. Legitur Moſt. I. 3. 81. Virgilii verſus, *Sævit agris*, *aſperque ſiti*, *atque exterritus æſtu*, qui Georg. III. 434. legitur, Æneid. III. legi ſcribit Non. IV. 28. Imo *Ariſtoteli cum rerum natura exigenti lis fuit: illam animalibus tantum indulſiſſe, ut quina, aut dena ſecula edurent, homini in tam multa, ac magna genito, tanto citeriorem terminum ſtare*, ſi Senecæ hoc ſcribenti de Brev. Vit. c. 1. fidem habuerimus. Verum hoc nos negamus. Ariſtoteles enim contrarium ſenſit, cum hæc ſcribat de Gener. Anim. IV. 10. *Homo plus temporis vivit*, *quam quodvis animal*, *excepto uno elephante: quod quidem experientia adhuc fide digna ſit cognitum.* Et hanc querelam Theophraſto transſcribit Cicer. Tuſc. Quæſt. III. 28. *Hic enim moriens accuſaſſe naturam dicitur*, *quod cervis*, *& cornicibus vitam diuturnam*, *quorum id nihil intereſſet: hominibus*, *quorum maxime interfuiſſet*, *tam exiguam vitam dediſſet*. Recentiores laudant ea, quæ apud auctores, quos laudant, non inveniuntur. Εἱρκτὴν *pro orco uſurpatum* 1. Petr. III. 19. ſe oſtendiſſe contra Pſochenium ſcribit Gataker. c. 2. p. 17.

Sed

Sed vox hæc in ſacris paginis non legitur, nedum apud Petrum. Eſt quidem Suidæ pro φυλακή. Hac tamen, non illa voce uſus eſt Petrus. Proverbium: *bis pueri ſenes*, *apud Platonem legi* ſcribit Eraſm. Adag. p. 406. a. Sed hoc apud Platonem non inveniri obſervant Brodæus, & Gatakerus. Laërtium in vita Pherecydæ tradentem, *hunc inveniſſe accentuum apices*, perperam laudat Hug. de lit. & ſcrib. orig. c. 27. Ælianum, ut qui Var. Hiſt. xiv. ſcripſerit, *Pittacum molæ encomium*, *quod* ἐπιμύλιον *nuncuparit*, *conſcripſiſſe*, tradit Zwinger. Theatr. vol. xix. l. 2. tit. de Mola. Sed apud Ælianum nihil ejuſmodi comparet. Apud Catullum *lectum ſepulcralem* legi perperam dicit Coler. in Alex. Gen. III. 7. *magis cum comparativo* non legitur, quod aſſerit Fab. in Ariſtoph. Concion. n. 1067. & *Anienis* fruſtra quæret, qui apud illum hoc legi dicit, Voſſ. de Anal. I. 35. Ex Virgilio hæc verba allegat Sanct. Min. II. 4. *Et tibi pœna manet.* Sed illa ſe apud Virgilium fruſtra quæſiviſſe queritur Cellarius. Apud Homerum Φοινίσσετο δ' αἵματι γαῖα legi monet Salmaſ. Exerc. Plin. p. 935. b. F. negat Gatakerus. Curtium, ut de *Gymnoſophiſtis agentem*, ſed perperam, laudat Jun. in Tertull. Apol. c. 42. Et *Attalum a Philota interemptum eſſe*, apud eundem vii. 1. 3. non legitur, licet hoc ſcribat Rader. in Curt. p. 379. Apud Suetonium *captionem pro Ilii* ἀλώσει, & *cruciatum pro cruciario* Braſſic. in Petron. p. 49. & 51. *Lecticæ ſtupis pro ſtrupis* Scalig. ad Feſt. p. 195. *Auguſtum flagrantes oculos habuiſſe* Salmaſ. in Trebell. Poll. Claud. c. 13. *Forum porticibus*, *tabernisque claudendum*, & *Janos tres faciendos* Urſin. in Liv. xli. 27. *Cæſarem Imperatorem octimeſtrem* Riccius in Cicer. Fam. vi. 14. *Nepotatum* Lipſ. in Sen. de Ben. i. 15. *Auguſtum amœnitate loci captum octo menſibus apud Aquilejam cum uxore habitaviſſe* Leand. Ital. p. 761. *Timagenem* Voſſ. de Hiſt. Græc. I. 24. *Decœnare* Voſſ. in Cæſ. de Bell. Gall. viii. 7. 6. *Calliſtum Claudii libertum* Lipſ. in Sen. Epiſt. 47. *In gratiam multitudinis Neronis cognomen*, *quod ei primum in theatris tribuebatur*, *non repudiatur*. Urſat. de Not. Rom. in Nero. *Sacros vultus* de imaginibus Principum Savot. de Numm. Ant. I. 4. *Porrexit Caligula ad oſculandum pedem ſiniſtrum auro & margaritis* Caſal. de Conv. Vet. c. 2. legi dum ſcribunt, falſum ſcribunt. *Plautum in Epodon pilenti mentionem feciſſe* ſcribit Ligor. de Vehic. c. 23. Sed nec ſub hoc nomine quicquam ſcripſit Plautus, nec pilenti vox apud illum occurrit. Apud Tacitum *Thumelicus*, quem laudat Ruben. Gem. Tib. p. 209. non invenitur. Nec *Cajo Cæſari ad bellum Armenicum proficiſcenti datum rectorem P. Sulpicium Quirinum:* quod ſcribunt Baron. Apparat. n. 86. & Salian. A. M. 4052. n. 34. Multo minus *carmina Ciceronis forum potius redolere quam Caſtaliam*, quod ſcribit Gyrald. de Poët. dial. iv. p. 200. Edit. Lugdun. Lactantium de *notis geni-*

Digitized by Google

genitivis ad Stat. Theb. V. 718. ſcribentem fruſtra laudat Bourdelot. in Heliod. IV. p. 84. *Ceram ſacram* a Scribonio *virgineam appellari* affirmat Holler. de Mater. Chirurg. I. 2. Sed hujus nulla in Scribonio fit mentio. Recentiores laudant ea, quæ apud ſcriptores, quos laudant, ſed non loco, quem laudant inveniuntur. Κεκοιμημένους defunctos dici Matth. I. 27. dicit Pfochen. de Purit. Ling. Gr. N. T. ſect. 119. Dicuntur Matth. XXVII. 52. Apud Homer. Odyſſ. Δ. n. 302. quod extat, apud illum Iliad. Α. n. 302. exſtare ſcribit Munker. Hygin. Poet. Aſtron. II. 22. Ὀυ μοι δοκέεις ὁ κάκιστος Ἀχαιῶν eſſe Homeri Odyſſ. V. ſcribit Gatak. Cinn. I. 7. cum ejus ſit Odyſſ. XVII. 415. *Oop eſſe Clamorem nauticum* legitur apud Ariſtoph. Avib. 606. Apud illum Ran. I. 4. legi ſcribit Scheffer. de Mil. Nav. III. 1. *Baleares devictos* eſſe ſcribit Strab. III. p. 115. Illum hoc ſcribere decimo tertio libro ſcribit Panvin. Imp. Rom. c. 14. Apud eundem XV. p. 504. legitur: Ξόανον τοῦ Ὀμάνου πομπεύει. Apud illum IV. hoc legi ſcribit Voſſ. de Idolol. II. 10. Apud Polluc. VIII. 15. legitur ἡ πρυτανεύουσα φυλὴ ἀτελής. Apud illum XVIII. 5. hoc legi ſcribit Spanhem. de Veſt. Theſ. Ant. Rom. Græv. Tom. V. p. 701. a. C. Dionem XXXIX. p. 117. A. laudandum lib. LIX. laudat Caſaub. ad Strab. p. 219. Pindar. Iſthm. VI. 10. ex ejus Olympiis laudat Luiſin. Parerg. I. 7. Apud Juſtin. Mart. Quæſt. Orth. 36. legitur Διὰ τί περὶ τῆς χρίσεως τοῦ Σαοὺλ λέγει μεταμελεῖσθαι. Apud illum Quæſt. 830. legi docet Gataker. Adv. Sacr. c. 29. *Omitto Etruriæ feſtos dies* eſſe Cicer. Phil. II. 25. ſcribit Cellar. Antibarb. p. 273. Cum ſit ejus pro Mil. c. 35. Cicer. Fam. XII. 25. *Quinto quæ ſcribit*, ex Epiſtolis ad Atticum adfert Scheffer. de Mil. Nav. I. 6. *Si non hominis, at humanitatis rationem haberet*, legitur apud Cicer. pro P. Quint. c. 31. Hoc apud illum pro Flacco legi ſcribit Turſell. de Partic. c. 23. §. 9. Ciceronis verba, *Craſſipedi ſponſalia præbui*, leguntur ad Frat. II. 6. Legi ad Attic. II. 5. ſcribit Par. Lex. Crit. in Sponſalia. *Tectum multorum faſtigiorum*, quæ leguntur in Cicerone Epiſt. ad Quint. Frat. III. 1. apud illum ad Atticum legi ſcribit Salmaſ. in Spart. Peſcenn. c. 12. *Annus erat nobis unus ad cohibendum brachium* apud Cicer. pro Cœl. c. 5. leguntur. Pro Cluentio legi ſcribit Sigon. de Judic. III. 19. *Purpura viri utemur*... apud Liv. XXXIV. 7. legitur. Hoc apud illum IV. legi ſcribit Meurſ. de Fun. c. 4. *Hoſpites violare fas non putant*, apud Cæſ. de Bell. Gall. VI. 23. 9. legitur. Hoc apud illum de Bell. Hiſp. I. 2. legi ſcribit Hofman. Lex. in Hoſpes. *Hyrcani egregii, ut in illa regione* apud Curt. III. 2. 6. legitur. Apud illum XII. 2. hoc legi ſcribit Græv. in Flor. III. 2. *Lacedæmonios in Claudiorum tutela eſſe* legitur apud Suet. Tib. c. 6. n. 2. Hoc apud illum Claud. c. 6. legi ſcribit Noriſ. Cenot. Piſan. Diſſ. II. 7. *Capita ſtatuis Cæſarum decidiſſe æde ac cœlo tacta* apud Suet. Galb. c. 1. n. 3. legitur. Hoc ex ejus Nerone adfert

Buleng.

Digitized by Google

Buleng. de Terr. Mot. & Fulm. c. 21. *Odei* mentio fit apud Suet. Dom. c. 5. n. 3. Ejus mentionem fieri in Nerone dicunt Baldus Lex. Vitruv. & Voſſ. Lex. Etym. *Reipublicæ cauſa ſe Tiberium adoptaſſe* dicit Auguſtus apud Suet. Tib. c. 21. n. 5. Dixiſſe hoc illum Aug. c. 21. ſcribit Spanhem. in Julian. Orat. p. 46. b. *Claudii* (*Neronis* potius) *adulatores cæleſtem ejus vocem flagitaſſe* ſcribit Suet. Ner. c. 21. n. 2. Hoc illum in Claudio ſcripſiſſe ſcribit Ouzel. Min. Fel. p. 185. *Splendidum virum non ſolum albo judicum eraſum, ſed etiam in peregrinitatem redactum eſſe* ſcribit Suet. Claud. c. 16. n. 5. Hoc apud illum in Auguſto legi ſcribit Coraſ. Miſc. jur. IV. 6. 1. *Rabirium Poſthumum Ptolemæum Alexandriam ſecutum eſſe crediti ſervandi cauſa ſcribit* Suet. ibid. n. 7. Hoc in Julio legi ſcribit Turneb. Adv. x. 23. *Domitianum Circenſium die, ut centum miſſus facilius peragerentur, ſingulos a ſeptenis ſpatiis ad quina corripuiſſe* ſcribit Suet. Dom. c. 4. n. 8. Hæc in Claudio legi ſcribit Taffin. de Lud. Secul. c. 1. *Tiberium bis omnino toto ſeceſſus tempore Romam redire conatum eſſe* ſcribit Suet. Tib. c. 72. n. 1. Hoc ſcripſiſſe in Auguſto c. 72. ſcribit Donat. de Rom. Vet. III. 21. Tib. 32. Nardin. Rom. Vet. VII. 11. *Quoniam ſiniſtra fortuna Cajum & Lucium filios mihi eripuit*, legitur apud Suet. Tib. c. 23. n. 3. Hoc Aug. 23. legi ſcribit Dorl. in Tacit. p. 14. *Batuere* legitur apud Suet. Calig. c. 32. n. 7. c. 45. n. 2. Hoc in Veſpaſiano legi ſcribit Scalig. Conject. Varr. p. 64. *Pro tribus corporibus triginta millia talentum auri precatur accipias*, legitur apud Curt. IV. 11. 6. in oratione legatorum Darii ad Alexandrum. Hoc V. in oratione Parmenionis legi ſcribit Voſſ. de Anal. II. 6. *Nubes pro nebulis* ponit Curt. VIII. 13. 24. Illum has hac ſignificatione IX. 14. 24. ponere ſcribit Cleric. Art. Crit. p. 3. ſ. 3. c. 8. §. 10. Apud. Senec. de vit. beat. c. 27. *Linteatus ſenex, & medio lucernam die præferens legitur.* Hoc de brev. vit. c. 27. legi ſcribit Saubert. de Sacrif. c. 16. *Pueros mercantur in hoc procaces* legitur apud Senec. de Conſt. c. 11. Hoc apud illum de Tranquillitate legi ſcribit Kobierzyck. de Lux. Rom. II. 4. *Sic quaſi fulmine attonitus....* legitur apud Salluſt. Hiſt. I. ut docet nos Nonius IV. 110. Hoc in Jugurtha legi ſcribit Buleng. de Terr. Mot. & Fulm. c. 3. *Andromedæ oſſa M. Scaurum in ædilitate ſua Romæ oſtendiſſe* legitur apud Plin. IX. 5. Hoc l. XXXVI. legi ſcribit Panvin. de Lud. Circ. II. 3. *Larium honores coronas fuiſſe* legitur apud Plin. XXI. 3. Hoc XII. 19. legi ſcribit Faes in Gyrald. de Sepult. c. 1. *Pinxit ſacerdotem adſtante puero cum acerra & corona* legitur apud Plin. XXXV. 10. Hoc LI. 10. legi ſcribit Paſchal. de Coron. IV. 13. *Romam in* XIV. *regiones eſſe diviſam* legitur apud Plin. III. 5. Hoc apud illum XXX. 50. legi ſcribit Nardin. Rom. Vet. II. 4. De *Coclitis* nomine ſcribit Plin. XI. 37. De illo ſcribere XXXV. 2.

ſcribit

Digitized by Google

ſcribit Schott. in Aur. Vict. de Vir. Illuſt. c. II. n. 1. Commodum *hominem pene prominente ultra modum animalium habuiſſe*, & *onon appellaſſe* legitur apud Lampr. in Commod. c. 10. Hoc in Heliogabalo legi ſcribit Saubert. de Sacrif. c. 23. *Dicitur ſandyx Indica talem purpuram facere* legitur apud Vopiſc. in Aurelian. c. 29. Hoc in Probo legi ſcribit Turneb. Adv. XV. 20. *Tigellinum præfectum prætorio eſſe factum* legitur apud Tac. Ann. XIV. 51. 4. Hoc Ann. I. legi ſcribit Guther. de Off. Dom. Aug. II. 2. *Vitellium per averſam palatii partem delatum eſſe* legitur apud Tac. Hiſt. III. 85. 1. Hoc Ann. III. legi ſcribit Lindenbr. Marcell. p. 5. *Brevius iter acquirendæ pecuniæ. . . .* legitur apud Tac. Ann. XVI. 17, 3. Hoc Hiſt. IV. legi ſcribit Guther. de Off. Dom. Aug. II. 12. *Potentia principatus eſt diviſa. . . .* legitur apud Tac. Hiſt. I. 13. 1. Hoc Hiſt. XV. legi ſcribit Guther. de Off. Dom. Aug. II. 4. *Martem præcipuum deorum Germanorum* eſſe legitur apud Tac. Hiſt. IV. 64. 2. Hoc Ann. IV. legi ſcribit Voſſ. de Idolol. II. 13. *Æduorum civitatem* a Tac. Ann. II. 61. deſcribi ſcribit Cuper. Monum. Ant. p. 220. Deſcribitur Hiſt. II. 61. 2. *Parentes . . . vilia habere* legi apud Tac. Ann. V. ſcribit. Voſſ. de Conſtr. c. 4. Legitur Hiſt. V. 5. 5. De *bulla* ſcribit Macrob. Sat. I. 6. Illum in Somn. Scip. de illa ſcribere ſcribit Scheffer. de Torq. c. 5. Hieronymum laudandum in vita Hilarionis laudat in vita Hilarii Spanhem. de Præſt. Num. IX. p. 870. & illa ex Spanhemio deſcribens Harduin. Numm. ant. illuſtr. p. 178. Hoc me prior obſervavit Noriſius. *Juben' mihi ire comites* legitur apud Plaut. Amph. III. 2. 48. Hoc in Aulularia legi ſcribit Guther. de Off. Dom. Aug. I. 17. *Ne doce* legitur apud Plaut. Perſ. IV. 5. 5. Hoc in Pſeudolo legi ſcribit Turſellin. de Patric. c. 99. § 11. *Non honor eſt, ſed onus . . .* eſt Ovid. Her. IX. 31. Ejus eſſe in Metamorphoſi dicit Gatak. Miſc. Adv. Poſtum. c. 3. *Hæc tamen aſpiciam . . .* eſt Ovid. Amor. I. 4. 41. Ejus eſſe in Arte ſcribit Ferrar. de Re Veſt. I. 1. 31. *Ore meo lacrymas, auribus iſta bibi* eſt Ovid. Triſt. III. 5. 14. Ejus eſſe in Amoribus ſcribit Grang. in Juven. Sat. IX. 113. *Magna fuit quondam capitis reverentia cani* eſt Ovid. Faſt. V. 57. Ejus eſſe Triſt. III. ſcribit Rivet. Epiſt. de Sen. bon. p. 27. *Accumbit cum pare quiſque ſua* eſt Ovid. Faſt. III. 526. Ejus eſſe Faſt. XXXII. ſcribit Munck. in Hyg. Fab. 136. *Tange manu menſam . . .* eſt Ovid. Amor. I. 4. 27. Ejus eſſe in Arte ſcribit Wouwer. in Petron. c. 95. *Omnes de theatro, de circo . . . meretrices collegit*, apud Lamprid. in Vero legi ſcribit Buleng. de Cic. c. 56. Legitur apud illum Heliog. c. 26. De *ſenibus coëmptionalibus* ſcribit Gronov. de Pec. vet. IV. 18. ſed Obſerv. III. 2. ſcribere ſcribit in Lexico Critico Pareus. Plutarchum erroris inſimulat *in materia aureorum denariorum*

riorum Gronov. de Pec. vet. III. 15. ſed XIII. 15. ſcribit Græv. in Suet. Galb. c. 12. n. 7. *Collum*, & *colli colorem* deſcribit Jun. de Pict. III. 9. Sed de eodem agens illum laudat III. 273. Barth. in Stat. Sylv. II. 1. 50. Imo recentiores hunc ſæpe laudant, cum illum debuiſſent auctorem laudare. *Achanis furtum* Judic. VII. 10. deſcribi ſcribit Gatak. Adv. Miſc. II. Deſcribitur Joſuæ VII. 1. *De ſanguine terram commaculante* Nehemiam XXXV. 33. ſcribere ſcribit Gatak. Miſc. Adv. Poſt. c. 22. Scribit de illo Moſes Num. XXXV. 33. Ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας ad Titum III. 5. legi ſcribit Gatak. Adv. Miſc. I. 9. Legitur II Tim. III. 5. Ἦν χεῖνος οὑπαυτος, ᾧ ποτε πτηνόν Archilocho tribuit Gatak. in Anton. VII. §. 68. Edit. Londin. quæ ſunt Callimachi, hoc docentibus Clem. Alex. Strom. V. p. 597. & Euſeb. Præp. Euang. XIII. 13. Πέπνυσο, μηδ᾽ αἰσχροῖσιν ἐπ᾽ ἔργμασι... Heſiodo tribuit Anna Fabri in Callim. I. 9. qui eſt Theognidis n. 29. *Milite mercede conducto barbaros uſos non eſſe* Herodotum ſcribere ſcribunt Rader. Curt. p. 19. & Hugo de Mil. Equeſt. II. 6. Scribit hoc Herodian. VI. 5. 6. *Harpagum eſſe juſſum Cyrum in deſerto monte exponere*, apud Herodotum legi ſcribunt Lipſ. in Senec. de Ira III. 15. & Cluver. Epit. Hiſt. p. 63. Legitur hoc apud Val. Max. I. 7. ext. 5. *Babylonios canere carmen de palmæ utilitatibus* 360 apud Strabonem legi ſcribit Gyrald. de Poët. dial. I. p. 34. b. F. Scribit hoc Plutarch. Symp. VIII 4. Γερῶν ἀλαζὼν ἄδικα βιβλία ψύχει apud Timonem Philaſium legi ſcribunt Viv. in Auguſt. de Civ. Dei I. 7 & Politian. apud Gyrald. de Poët. dial. III. p. 163. Legitur apud Callimachum, ut docet Plutarch. de Plac. Philoſ. I. 7. *Antonium Muſam frigidis potionibus, & frigidis lavacris Auguſtum reſtituiſſe* apud Dionyſium Halicarnaſſeum legi ſcribit Laurent. de Baln. c. 1. Legitur apud Dion. LIII. p. 517. C. *Hylæ ſacrificium veteres obtuliſſe* apud Strabonem legi ſcribit Rutgerſ. Var. Lect. III. 8. Legitur apud Anton. Liber. c. 26. Athenæum *de mortuorum reſurrectione*, de qua ſcripſit Athenagoras, laudat Stuck. Ant. Conv. I. 3. *Ducentis navibus Tyrum obſediſſe Alexandrum* apud Diodorum legi ſcribit Uſſer. Ann. I. p. 166. Legitur apud Plutarch. Alex. p. 678. B. *De villa ad gallinas* Liv. XV. c. ult. ſcripſiſſe ſcribit Aring. Rom. Subterr. IV. 38. 4. Scribit de illa Plin. XV. 30. *Dromades cameli inter dona erant velocitatis eximiæ* apud Livium legi ſcribit Geſner. de Quadrup. I. p. 172. Legitur apud Curt. V. 2. 10. *Ipſi inter ſe conjurabant, ſe fugæ atque formidinis cauſa eſſe abituros* apud Frontinum legi ſcribit Sariſb. Policr. VI. 7. Legitur apud Liv. XXXII. 38. *S. Pompejum pugna navali victum annulos ſuos in mare abjeciſſe* apud Suetonium legi ſcribit Kirchm. de Ann. c. 14. Legitur apud Flor. IV. 8. 5. *Quem tibi proximum eſſe voluiſti* apud Juſtinum legi ſcribit

bit Reinecc. Hiſt. Jul. II. 52. Legitur apud Curt. VII. 1. 27. *Vejos migrate Quirites* apud Juvenalem legi ſcribit Machan. Aur. Vict. V. I. 23. 10. Legitur apud Suet. Ner. c. 39. n. 5. *Caligulam Pompejo Penno porrexiſſe oſculandum ſiniſtrum pedem:* apud Suetonium legi ſcribit Tomaſ. Teſſ. hoſp. c. legitur apud Dion. LIX. p. 661. B. & Senec. de Ben. II. 12. *P. Syllam & L. Autronium poſt deſignationem conſulatus ambitus condemnatos eſſe* . . . apud Ciceronem legi ſcribit Zanch. in Salluſt. de Bell. Catil. c. 18. Legitur apud Suet. Jul. c. 9. n. 1. *Tiberium candidatum quæſturæ ignotiſſimum nobiliſſimis antepoſuiſſe*. . . . apud Gellium legi ſcribit Bacc. de Conv. III. 9. Legitur apud Suet. Tib. c. 42. n. 5. *Sed cum ad conſpectum ejus concitatus leo impetum feciſſet*. . . . apud Suetonium legi ſcribit Laurent. de Re veſt. c. 2. Legitur apud Juſtin. XV. 3. 8. *Vox attollitur altius, deſcendit inferius* apud Cicer. in Oratore legi ſcribit Borrich. de Var. L. L. ætat. p. 44. Legitur apud Quintil. XI. 3. *Quidam cum vidiſſet, partem aliquam uvarum vireſcere*. . . . apud Suet. Tib. lib. XI. c. 2. legi ſcribit Lotich. in Petron. p. 76. Legitur apud Colum. XI. 2. *Vinicium Calibus ortum* apud Velleium legi ſcribit Sigon. de Jur. Civ. Rom. II. 3. Legitur apud Tacit. Ann. VI. 15. 2. Alexandrum Severum *magiſtratus, quos in provincias mittebat, inſtruxiſſe* apud Capitolinum legi ſcribit Sigon. de Jur. Prov. II. 1. Legitur apud Lamprid. c. 42. *Bacceas albas habuiſſe* apud Spartianum legi ſcribunt Lipſ. Elect. I. 13. & Bald. de Calc. c. 8. & 10. Legitur apud Lamprid. c. 40. *Dixiſſe, militem non timere Imperatorem, niſi ſit veſtitus*. . . . apud Spartianum legi ſcribit Stuck. Ant. Conviv. I. 21. Legitur apud Lampr. c. 52. *Pertinacem magiſtratus ad convivium vocaſſe* apud Spartianum legi ſcribit Salmaſ. in Lampr. Alex. c. 41. Legitur apud Capitol. c. 6. *Tuatim facis, ut tuis nulla apud te ſit fides* apud Plinium legi ſcribit Vorſt. de Lat. falſ. ſuſp. c. 20. Legitur apud Plaut. Amph. II. 1. 4. *Si ſemel ponas haſtam ſalutis*. . . . apud Senecam legi ſcribit Siccam. de Centumv. Judic. II. 3. Legitur apud Quintil. Decl. 12. Virgilio Juven. Sat. VIII. 66. *Tritoque trahunt epirhedia collo Segnipedes*. Ligor. de Vehic. c. 24. Martiali Juven. Sat. XI. 169. *Audiat ille Teſtarum crepitus cum verbis*. Spon. Miſc. Erud. Ant. Sect. I. Art. 6. tab. 44. Catullo Tibull. I. 8. 20. *Prima ratem ventis credere docta Tyros*. Scheffer. de Mil. nav. I. 1. Tibull. II. 3. 25. *Inornatum caput* Dorl. in Tacit. p. 92. b. Tibull. III. 4. 71. *Sed perlucenti cantus meditabor avena* Barthol. de Tib. vet. 1. 4. Tibull. III. 4. 88. *Cui tres ſunt linguæ, tergeminumque caput* Bern. in Stat. Theb. VI. 289. Prop. III. 5. 33. *O centum æquoreæ Nereo genitore puellæ*. Reineſ. Inſcr. I. n. 96. Prop. IV. 6, 8. *Tibia*

Digitized by Google

Mygdoniis libet eburna cadis Barthol. de Tib. vet. I. 6. Prop. IV. 12. 81. *Seu tamen adverſum mutarit janua lectum* Barthol. de Puerp. p. 55. Perſ. Sat. VI. 33. *Sed cœnam funeris hæres* Stuck. Ant. Conv. I. 26. Lucilio Lucret. II. 1167. *Et crepat antiquum genus. . . .* Par. Lex. Crit. in Crepare. Juvenali Perſ. Sat. IV. 1. *Barbatum hæc crede magiſtrum dicere* Jun. de Coma c. 2. Lucano Prop. IV. 4. 63. *Et jam quarta canit venturam buccina lucem* Mag. de Tintinn. c. 10. Perſio Prop. IV. 1. 13. *Buccina cogebat priſcos ad verba Quirites* Valtrin. de Re milit. Rom. III. 14. Ovidio Virg. Æneid. XII. 59. *In te domus inclinata recumbit* Salmaſ. de Ann. Clim. p. 494. Silio Italico Stat. Theb. VI. 462. *Funalem Thoën* Argol. in Panvin. de Lud. Circ. p. 195. perperam tranſcribunt. Sexcenta talia etiam in ſchedis meis notata adferre poſſem. Sed hic pedem figo & deſino. Cauſam horum omnium rogatus, quod ſentio, libere dicam. Tenaciſſima memoria gaudent, & ea dictante, non inſpectis denuo fontibus, ſcribunt quæcunque ſcribunt viri eruditi. Viderunt hoc, & illos hoc nomine culparunt me doctiores. En illorum cenſuras. Perizonii: *Ἁμαρτήματα a veteribus, & quidem præſtantiſſimis ac doctiſſimis, in ſcribendo nimis memoriæ ſuæ confiſis, fuerunt admiſſa.* Et, *Non levis ſane iſthæc animi negligentia, ita temere advocare antiquiorum auctorum teſtimonia, & ex iis non denuo, ut oportebat, inſpectis, quidque, prout fallax memoria calamo ſuggerit, in operibus poſteritati utique & æternitati conſecrandis referre, imo ea quæ vel apud alios, vel certe non ita apud eos, quos nominas, legeris.* Et, *Graviſſime hic peccavit Gothofredus, non tamen ingenii vitio, vel judicii, quo multum valuit vir egregius, ſed nimium memoriæ ſuæ fidendo.* Gatakeri: *Quod vir eruditus, memoria fiſus, haud conſulto codice, fruſtra autumavit.* Et, *Sed nec integre laudat doctiſſimus Dalechampius. . . . Codicem utique vir eruditus conſulere neglexit.* Et, *Uterque inconſulto codice memoria lapſus.* Et, *Eraſmus codice, ut videtur, non conſulto.* Et, *Quod Caſaubonus in Perſium ſenſiſſe videtur, dum memoria fiſus codicem non conſuluit.* Sylburgii: *Unde apparet Pollucem, ſæpe nimium fidentem memoriæ, non ſatis fideliter locos auctorum citaſſe.* Spanhemii: *An vero ad adducta paullo ante Platonis verba, ſed properantius, quod ei haud ſemel in aliis etiam auctoribus contigit, animadverſa reſpexerit Pollux.* Et, *Fieri etiam poteſt, ut Platone ipſo non conſulto a Polluce inductus idem a Platone dictum affirmaret.* Ryckii: *Bochartus Dionyſium non inſpexit.* Lipſienſium: *Plerumque fideliter ſuos auctores ſequitur Amelotus de la Houſſaje: Pauca enim ſunt loca, ubi eos non evolviſſe, ſed ſoli memoriæ ſuæ fiſus eſſe credi poſſet.* Hinc audacior illa jactantia Barthii, dum alicubi ſcribit: *Omnino aliter nos commentamur,*

Digitized by Google

mur, quam ſolent homines etiam literatiſſimi, dum auctores legunt, excerpentes quædam, atque ea deinde excerpta in Sylvam obſervationum, eam porro Sylvam in commentaria redigentes. Nunquam quid tale factum a nobis eſt. Sed, ut cuique auctori enarrando bene facere volumus, arrepto illi animadverſiones hoc genus imputamus, ſolius memoriæ beneficio nixi, quam marginalibus nonnunquam prius notis inſtruimus, dum cum libris veteribus editiones comparamus. Cætera omnia e calamo fluunt, elegante & minuto literarum ductu. Nec unquam ſcriptio repetitur, nec ullis lituris cruciatur. Barthio modeſtiores ſunt, qui lapſus memoriæ ſuæ agnoſcunt: Scaliger, dum ſic ad Feſtum: *Memoria lapſus ſum olim, qui deſtitutus codice Feſti annotavi, Picenos olim a Nævio Piſatiles dici. Ego plane hallucinatus ſum, cum hæc memoriter ſcribebam.* Perizonius, qui hæc ad Huberum: *Herodianum, neſcio quo caſu factum, ut inter illos, qui præfectum prætorio ſic reddiderint, retulerim. Vir A. me ſecutus, adverſus me identidem eum allegat, licet nullum habeat iſtius teſtimonii, vel auctoritatis firmamentum, niſi meæ, vel memoriæ, vel calami lapſum. Nam certum mihi jam eſt, nusquam apud Herodianum occurrere:* Ἔπαρχοι αὐλῆς. Secundo, ut ad Tachardum, a quo mea digreſſa eſt oratio, revertar, obſervavi, virum reverendum multa vocabula, & multis partibus plures vocabulorum ſignificationes omiſiſſe. Et tertio, virum reverendum multa auctorum loca male interpretatum eſſe, & illa illis plus vice ſimplici affinxiſſe, de quibus ſi, ab inferis ad nos delati, rogarentur, e loco reſponderent, *longius*, ut cum Comico loquar, *divertere quam mores virgini ac lupæ.* Ut igitur, quid ego in hac Lexici Latino-Belgici editione præſtiterim, ſcias, paucis accipe, *Benevole Lector.* Iis, qui alienam fidem ſequuntur, fidem non habui, ſed ipſos fontes adii, & quid veteres ſcriptores dicant, oculatus vidi. Teſtimonia ſcriptoribus, apud quos non leguntur, perperam transſcripta illis, apud quos inveniuntur, reddidi: capita, paragraphos, & numeros, in quos diſtinguuntur, ut, ſi ipſos fontes adire tibi volupe fuerit, ſine labore invenire queas, adjeci: vocabula, & vocabulorum ſignificationes, quæ in Tachardi editione deſiderantur, ſuis locis inſerui, & uncinulis, ut a Tachardianis ſepararentur, incluſi. Nec ab inhoneſtis & obſcœnis vocabulis abſtinui, ſed verbis honeſtis & puris, ut nemini offendiculo eſſe poſſint, explicui. Hoc nemo, ne ipſe P. Tachardus mihi vitio vertat: nam ab illo *Eviratio, Eviratus, Evirare, Eunuchare, Exſectus, Naturalia Verenda,* & his ſimilia recenſentur, & explicantur. Et turpe nobis non eſſe ad auditorum utilitatem nominare etiam illas partes, in quibus fit fœtus conceptio, quas Deum fabricari non puduit, teſtis eſt, in Pædagogo Clemens Alexan-

Digitized by Google

xandrinus: 'Ουκ αἰσχρὸν ἡμῖν, ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀκουόντων, τὰ κυητικὰ ὀνομάζειν ὄργανα, ὧν οὐκ ἐπῃσχύνθη τὴν δημιουργίαν ὁ Θεός. Et *obſcœnitatem in verbis non eſſe* fuſius, ad Pætum dum ſcribit, probat eloquentiæ pater Cicero. Et vocem *culus*, quæ minus honeſta eſt, a Lexicographis negligi, in ſuo Lexico Etymologico miratur Voſſius. Belgica, & novum hunc colligendarum literarum modum ſi fautor utroque pollice laudaveris, eſt, quod Halma noſter, cujus hæc ſunt, ſibi gaudeat & gratuletur. Interim & ego & Halma velatis manibus oramus, errata, ſi quæ commiſerimus, nihil enim, maxime in hoc ſcriptionis genere, ab omni parte eſt beatum, ignoſcas. Certe in illis, quæ typothetæ jure commiſiſſe dicerentur, quia illorum curam ſatis accuratam abſens habere non potui, conniveas.

SAMUELIS PITISCI
TWEEDE
VOORBERECHT.

In 't jaar 1704 heb ik het Dictionarium Latino-Gallicum van Guido Tachard opgeſteld, en 't Franſch in 't Nederduitſch van François Halma overgezet, met veele byvoegzelen vermeerdert, en de Schryveren, alle de plaetzen van hen bygebragt, opgeſlagen, en nagezien hebbende, met hunne boeken, hoofdſtukken en andere afdelingen daar by te zetten, beſchonken en vereert in 't licht gegeven. Dit Werk behaegde den ſchranderen Halma zeer. Waarom hy in zyn Opdragt daar van ſprekende zegt: *De volgende Voorrede van den geleerden en beroemden Heere, Samuel Pitiſcus, die zoo door zyne andere doorwrogte Schriften, als door dit Woordenboek, zoo veel by de letteroeffenaeren verdient heeft*, enz. En in zyn Voorberecht: *Dat ondervond de Heere Pitiſcus voor alle anderen, met zyne merkwaerdige vervullingen van Tachards Woordenboek, en voor al door het nazien en byvoegen van alle de plaatzen der oorſpronkelyke Schryveren, waar uit dit Werk is opgeſteld: eene uitvoeringe, waar door hy by de nakomelingſchap eeuwigen dank verdient heeft.* En niet minder de vermaarde letterkundige David van Hoogſtraten. Deze Heer getuigt in zyn eerſte berecht van zyn voortreffelyk Dictionarium Belgico-Latinum, aen den Lezer, dat het *net* gedaen is. Dit zyn zyn Ed: woorden: *Ik gunne met al myn hart den geleerden Heere Samuel Pitiſcus, den Latynſchen Schoolvoogt te Utrecht, de eere die hy verdient heeft, met alle de plaetzen zyner Schryveren zo net by te brengen.* Den Drukker had twee en dertig hondert afdrukzelen, een groot getal! op eenmael van de pers gebragt. Deze zyn binnen vyftien jaren van de zolders en uit de winkelen der Boekverkoopers geraekt, terwylenze niet alleen door Nederland verſpreit, maer ook overgegaen zyn in Landen, welkers inwoonders onze tael of ten deele, als in Hoog Duitſchland, of in 't geheel niet verſtaen, als in Zweden, in welke de liefhebbers van ſtudie in de Latynſche tael iets lezen, en willen weten hoe de Nederlanders dit of dat, 't welk zy lezen, in hunne tael zeggen, die naer zich getrokken hebben. Het eerſte heeft my een Profeſſor te Hanau; het tweede hebben my twee Edellieden van Upzal, onze Landen doorreizende, en my d'eer van bezoek gevende, verhaelt. De Drukkers, welke 't recht van copie in een openbare opveilinge van den gezeiden gekocht hadden, ziende dat het getal der afdrukzelen ten einde liep, hebben my ernſtelyk verzocht, dat noch eens de hand aen dit werk wilde ſlaen, noch eens lezen en herlezen, verbeteren, in beter ordres ſtellen, 't ondienſtige uitſchrappen, vermeerderen en byvoegen dat 'er noch ontbrak. Deze begeerte had ik wel mogen afſlaen, zynde een man, die al te voren tweemael door ervarentheyd bevonden heb, hoedanigen ondraeglyken laſt men, ook naer 't getuigenis van Scaliger, boven bygebragt, legt op diens ſchouderen, die men vergt Woordenboeken te ſchryven: een man, al lang onder de afgaende mannen: een man, die terwyle dit ſchryve, het acht en tachtigſte jaer myns levens beleve: een man, die vyf en vyf-

tig

tig jaren de ſchooljeugt eerſt te Zutphen, daer na te Utrecht als opperhoofd geregeert en onderwezen heb: een man, welken die quade dagen overgekomen zyn, en de jaren, van welke men, naer 't zeggen van den Prediker, zeggen zou, ik heb geen luſt in dezelve, en die daer door binnens huis, bykans naer de wyze der gene, die 't by de oude Romeinen omtrent 't Gemeenebeſt verkorven hadden, opgeſloten zitte, en als in myn ſtudeervertrek, 't welk echter zelden gebeurt, een weinigje wandele, my met eenen ſtok, als een *claudus ſutor*, onderſteune. Zo dat de Wel Edele Grootagtbare Heeren, myne Heeren de Burgermeeſteren en Vroedſchap dezer ſtad myne zwakheden merkende, my op een eerlyke jaerlykſe wedde, ('t welk tot een teken van een dankbaer gemoed, terwyl niet anders te vergelden heb, hier laet invloejen) van den dienſt ontſlagen hebben. Nochtans heb ik den Drukkeren niet willen afwyzen. En zette voor dezen Druk, om gewigtige reden, een Voorrede in 't Nederduitſch, gelyk voor den vorigen een in 't Latyn gezet heb. In deze ſpreek ik van 't gene in dezen Druk geſchied is. De kragten dan des geeſtes tot dit werk noodig, door Gods byzondere genade, te dier tyd als 't my gevergt wierde noch overvloedig overig zynde, heb ik 't ondernomen, en naar d'aentekening van Gerard onder de Linden, in zyn Boekzael van de maend Julius 1721, in acht jaren tot een bequaem Woordenboek (als my verbeelde) gebragt, zonder een eenig quartier uur mynen dienſt te ontrekken, wat ook een grooten laſtermuil, welken meinde op 't einde der rede voor myn Lexicon Antiquitatum Romanarum geſtopt te hebben, in deze dagen weder uitbraekt. Tot dien einde heb ik de al te oude woorden, die voor lang niet meer gebruikt zyn, als zommige by Accius, Nævius, Pacuvius, en ook wel by Plautus gevonden worden, uitgeſchrapt: Want *'t is dwaasheit*, zegt de groote Letterkundige Bangius, *de vrugten van de zuivere Latiniteit gevonden zynde, de vermufte en garſtige akers te willen eten.* Buiten twyfel uit navolging van den Vader der welſprekentheit, welke ergens zegt: *Wat verkeertheit is het by akers te willen leven, naar dat men 't koorn heeft gevonden?* Andere Schryveren, die 't gebruik van al te oude woorden verwerpen, heeft Du Freſne vergadert in de Voorrede van zyn Gloſſarium. Daer in heeft den voorrang den loſlyken Sextus Pompejus Feſtus. Een Schryver, boven welke de Latynſche tael, naer 't oordeel van Dacerius, geen nuttiger heeft. Deze ſullende de boeken, die Marcus Verrius Flaccus van de betekenis der woorden geſchreven heeft, t'zamentrekken of verkorten, zegt in 't woort Porriciam, dat voorgenomen had *half doode en begravene woorden, en Verrius dat meermaels bekennende, van geen gebruik of gezag waren, voorby te gaen.* Ook al te nieuwe onlangs in de laetſte eeuwen verzonnen. Dusdanige zyn *Arbitramentum*, *Campſor*, *Commodatarius*, *Confeſſor*, *Delutamentum*, en diergelyke, bedagt van Nicolaus Perottus, Aerdsbiſſchop van Siponte, in zyn Cornu Copiæ, door zyn broeders zoon Pyrrhus Perottus, omtrent 't Jaer 1470, naer de aentekening van Du Freſne boven aengehaelt, uitgegeven: te Venetien 1492, te Parys 1500, naer de aentekeninge van Mattaire in zyn Annales Typographici, en wederom by Aldus 1513 herdrukt. Hy is wel geweeſt een man van *geſlepen oordeel en wel beleezen*, naer 't getuygenis van Alexander ab Alexandro, *die aen de Latynſche tael veel dienſten gedaen heeft*, naer 't zeggen van Aventinus, dewyl hy dezelve *als uitgebluſt, en onder de aſſche als begraven, weder opgehaeld en opgeheldert heeft*, gelyk nu Du Freſne van hem getuigt. Doch hy heeft geleeft in die eeuwe, (want hy is geſtorven in 't jaer 1480)

in

Digitized by Google

in welke men geen *goed* Latyn meer maekte. En zegge met Quintilianus: *Dat men veilig gebruikt gewoonlyke woorden; maer nieuwe niet zonder gevaer. Gewoonlyke*, zegt Cicero, *zyn die in den dagelykzen omgang der menſchen gebruikt worden.* Ja Gellius oordeelt, *dat het meer te beriſpen is, wanneer men nieuwe woorden, dan dat men ſlechte gebruikt.* Ook heb ik uitgeſchrapt de *verba ſimplicia*, welkers *compoſita* gangbaer zyn, en waer uit blykt datze eertyts in 't gebruik geweeſt, maer in vele eeuwen daer uit geraekt zyn, tot voorbeeld *Camerare*. Alle Woordenboeken, die gezien heb, brengen 't by zonder eenig gezag. Ik heb 't ook niet gevonden. Insgelyks *Camparius*, van Valla verzonnen in zyn Fraijigheden over de Latynſche Tael, omtrent 't jaer 1450 in 't licht gegeven, doen de tyden van Latyn te maken ook al voorby waren. Het word van alle die Woordenboeken geſchreven hebben, doch zonder beter gezag, by gebragt. Als mede 't gene wel uit Nonius; maer zonder gezag van andere, door hem by gebragt, ontleent is. Dusdanige zyn *Cohorto*, *Curriculus*, *Foculo*, *Latibulo*, en diergelyke: wat 'er meer voor drek van woorden in Tachards Woordenboek opgeteld worden. Hy waerſchout den Lezer telkens, datze niet moeten gebruikt worden. En even daerom oordeel ik, datze in geen Woordenboek, voornamentlyk dat de jeugt in handen zal gegeven worden, moeten plaets hebben. Ja Du Freſne verwondert zig zeer, dat Paſſeratius, *een man van groote geleertheit*, *Kalepinus*, *welken hy ook behandeld heeft*, *van dusdanige niet heeft gezuivert.* En Facciolati beklaegt dezen Schryver, naer 't verhael van de genoemde Hollandſche Boekzael in de maend Julius 1722, *dat hy met ontallyke valſche en overvloedige dingen over de twee hondert jaren bezet is geweeſt.* Zie ook in myne Voorrede 't oordeel van Magius, Borrichius en Rhodius. Dus zou hy niet zonder reden uit de waereld geraekt zyn. 't Welk op dat verhoedet mogte worden, heeft de gezeide Facciolati zich over hem ontfermt, vier jaren de genezende hand aen hem gelegt, alle ondeugende dingen weg genomen, in plaets van die, eenige duizenden woorden, die ontbraken, daer by gevoegt, en te Padua onlangs uitgegeven. Ten laetſten ook die, welke wel by *goede* Schryveren gevonden worden, doch niet als *goede* en *gebruiklyke;* maer als *verworpene* en *gewraekte.* Nizolius en Tachard halen *Expectorare* en *verſutiloquus* op, als ſtaende by Cicero. Ik beken datze daer ſtaen de Orat. 3. 38. en Tu. 4. 8. doch niet als Ciceroos woorden; maer die van hem gewraekt worden, van Ennius gebruikt. Quintilianus wil, *dat men ze niet ligtelyk gebruiken zal.* Miſſchien zal iemant tegenwerpen, dat men dan veel dingen in 't Latyn niet zeggen kan; maer 't is beter 't gebrek in dezen te bekennen, als voor Latyn op te geven dat geen Latyn is. Quintilianus en Plinius de oude bekennen, *dat 'er vele dingen zyn, die in het Latyn geen naem hebben.* Lucretius meermaels; en Plinius de jonge uit hem, *dat men het een en het ander in 't Latyn niet zeggen kan, wegens 't gebrek en de ſchraelheit van de tael. Ja Manilius wil, om dat men alles in 't Latyn niet zeggen kan, dat men ze in hunne eigene tael zal by brengen.* Daerom wil Quintilianus, indien we iets in 't Latyn willen of moeten zeggen, dat we met een woord niet konnen zeggen, eene omſchryving van woorden zullen gebruiken. Dat zou miſſchien naer Cellarius gevoelen wel en gemaklyk geſchieden. Dus ſpreekt hy van zyne Hoogduitſche tael: *Deze is ruim, ryk, en overvloedig van woorden. Nochtans gebeurt het dikwyls, dat we een Griex, Latynſch of Franſch woord met een woord in dezelve niet bequaemlyk en net konnen overzetten. Dan hebben we omſchryving van woorden van noode. Zouden we nieuwe*

Digitized by Google

woorden ſmeden, zo dikwyls als de onze met de Griexe, Latynſche of Franſche niet over een komen, welke zou 't einde zyn van de tomeloze vrybeit? Wie zou verdragen de ſtoutigbeit der gene die luſt hebben in nieuwe woorden? De gezeyde Perottus brengt ook by de woorden, *Connato*, *Connatio*, *Inſtitrix*, als uit Plautus; en *Invidiola*, als uit Cicero ontleent. Ik heb ze naerſtelyk nagezocht, doch niet gevonden. Ook lieden van ſtudie daer na gevraegt; maer niemant heeft ze my konnen aenwyzen. *Connato* zwemt wel mede onder de woorden, die van zwemmen ſpreken in Fabri Theſaurus, door Stubelius dus vermeerdert, en in den jare 1717 uitgegeven; ja ook in dat anderzins voortreflyke Nederlantſch Woordenboek, onlangs ten twedemael in 't licht gegeven. Doch met geen beter bewys, als dat het by Plautus, by welken noch eens zegge dat het niet gevonden word, zou gevonden worden. *Invidiola* vind men ook by Nizolius in den jare 1616, en in Fabri Theſaurus in den jare 1717 uitgegeven. Doch alleen onder 't gezag van Perottus. Calepinus, Tachard met hem en Fabri Theſaurus van 't gezeide jaer, brengen 't woord *Pepinatio* by als by Gellius ſtaende. In de afdrukzels, die meer als een gezien heb, word het niet gevonden. Cœlius Curio, Calepinus en Tachard ſtellen ook op 't woord *Ronchizo*, als uit Plautus ontleend. Maer ik heb 't tot noch toe by Plautus, ook by een anderen Schryver, niet gevonden. Daerom heb ik ook die alle, als *ondeugende*, in dezen Druk verworpen. By Gellius worden woorden gevonden als hem eigen. Die heb ik niet uitgeſchrapt. De man heeft onder Keizer Hadrianus geleeft. En indien men alle, die voor *goed* doorgaen, naeukeurig wilde bezien, miſſchien zoude men meer als een vinden, die dezen of genen Schryver eigen zyn. Dus verre heb ik my hier moeten uitbreiden, op dat den Lezer wete, waerom deze oude en nieuwe woorden, die uit blinde navolging van Tachard, in den eerſten Druk aengetekent zyn, in dezen niet gevonden worden. Het aenzien van *goede* en *gangbare* in andere Woordenboeken alleen uit Perottus aengetekent, by voorbeeld, *Conſonantia*, *Contemporaneus*, *Crementum*, heb ik door oude Schryveren vermeerdert. Ja ook de woorden *Condemnatio* en *Conniventia*, welkers eerſte Tachard, en ik met hem uit de Kopere, het tweede uit de Yzere eeuwen der Latynſche tael aengehaelt hadden, in de Zilvere gevonden, te weten by Aſconius, en de paginaes een ieder zyn plaets gegeven. Tachard is zonder tegenſpreken een geleerd man geweeſt, van een ſterk geheugen, zo dat vele ſtukken van de oorſpronklyke Schryveren van buiten zal geweten hebben. Op dezen grond heeft hy miſſchien weinige, of gene onder 't opſtellen van zyn Woordenboek opgeſlagen, zich verbeeldende hunnen zin en meining, zonder in te zien, wel te weten. Door deze agteloosheit heeft hy die meer als eens niet gevat; maer verkeerdelyk in zyne tael overgebragt. De tolken verſtonden de Latynſche tael niet, en hebben in hunne vertalinge gemiſt, daer hunnen leidsman, dien ze blindelyk moeſten volgen, gemiſt had. Dit heb ik in 't lezen en herlezen gemerkt, en ten weinigſten eenige naer 't wit van de Schryveren overgezet. Behalven deze heb ik noch miſſlagen gevonden. By voorbeeld. In de letter D word gezegt, dat Delphi een eiland zou zyn in Griekenland. Wie dezen miſſlag begaen heeft, weet ik niet. Ik, of die de proeven van my verbetert na zyn groote wysheit heeft laten afdrukken: Dat weet ik, en den Lezer zal my toeſtaen dat het wete, ja voor lang geweten heb, dat het een ſtadt is aen den berg Parnaſſus. Hoe men my, als miſſlagen van de Geleerde in hunne Schriften begaen, indien 't miſſlagen mogten zyn,

in

in myne overgebragt, behoorde te behandelen, toone ik in dit Werk, wanneer van den Romeinſchen Scyphus ſpreke. Zo dat mishandelt worde van eenen Hoogleeraer, nu overleden, en van eenen Latynſchen Schoolvoogt, onder de levende noch wandelende. Van den eerſten, in zyne antwoorden op de *Malevola Ludibria* van Clericus, om dat Caſaubonus uitlegging over Suet. Jul. 41. 2. §. 16 in mynen bybrenge: hoewel hy een groven misſlag dusdanigen held in den zynen begaet, ook na zyne afdeelinge der Hoofdſtukken, 't achtſte Hoofſtuk van Domitianus, 't welk in 't tiende te vinden is, aenhalende. Den tweeden, die in zyne *Formulis Tullianis*, om dat navolgende de gedagten van Bayfius, La Cerda en Muſonius, in myn Lexicon Antiquitatum Romanarum, den Scyphus zegge een Kroes van groote mate geweeſt te zyn, *my alleen, en niet deze Geleerde Mannen*, die voor my 't zelve beſchreven hebben, van onbedenklyke misſlagen beſchuldigen. In 't aentrekken van de Schryveren meinde ik naerſtige zorge gedragen te hebben, dat de rechte nummers hunner boeken en Hoofdſtukken achter een ieder aengehaelde plaets mogten gezien worden. Maer heb bevonden, dat in dezen hier en daer gemiſt is. Ligtelyk kan een 6 in een 9 en een 9 in een 6 veranderen, als ze omgekeert worden. Dan is 't fout. Deze, zo veel gezien heb, heb ik te recht gebragt. Van letterfouten in den zelven, of ook miſſchien in dezen begaen, zal ik my hier niet ontſchuldigen. Die ſtaen en blyven ſtaen, ten laſte van de zetters. Deze heb ik in myn eerſte Voorrede over den tweeden druk van Curtius, met de woorden van Modius en Scaliger, en 't bedryf van Pius, beſchuldigt en overtuigt. De proeven heb ik niet konnen lezen. 't Gezicht myner oogen is eilaes! eilaes! wegens de jaren niet langer na wenſch by my. Daerom zyn 'er foutjes, ook wel lelyke fouten in 't Werk gebleven. De mindere zal den Goedwilligen Lezer, op myn verzoek, na zyn wysheit verbeteren. Onder de zwaerſte en plompſte zyn deze. P. 218. col. 1. l. 36. ſtaet *Fulo:* het moeſt wezen *Fulg.*, dat is, *Fulgentius.* P. 65. col. 3. l. 34 had ik in de copie geſchreven *Jul. Firmic.*, dat is, *Julius Firmicus*, ſtaet 't gedrukt *Jul. Front.* Hoe het een in het ander heeft konnen verandert worden, zegge die het verandert heeft. P. 668. col. 1. l. 47 word myn ouden Oom genoemt *Barthulodunus.* Myns wetens is dat geen menſchen naem. De zyne is geweeſt *Bartholomæus.* P. 671. col. 1. l. 40 word gelezen, *zie Hadrianus.* Wie dezen zyn zal, weet ik niet. Dat weet ik, dat *Harduinus* over Plinius, die aengehaeld word, geſchreven heeft. Overgeſlagen is 'er P. 241. col. 1. l. 43. naer errorem *Cic.* P. 242. col. 1. 9. naer Sall. *by Non.* P. 269. col. 2. l. 12. naer *Cato* P. 313. col. 3. een geheel §. *Vita conſulariter acta. Liv.* 4. 10. *Een leven dat een Burgemeeſter waerdig is, of betaemt.* P. 348. col. 1. voor Cucumis, eris. *Cucumerarium, een komkommer hof.* Dit is ſlecht Latyn. Verzonnen door den Overzetter van den gemeenen Latynſe Bybel over Eſai. 1. 8. P. 6. col. 1. l. 15. voor *adjectivus* l. *abjectius.* P. 15. col. 3. l. *uſum.* l. *iſum.* P. 117. col. 3. l. 48. voor *Armentiſſimus* l. *Armentoſiſſimus.* P. 175. col. 1. l. 27. voor Gegor. l. Geogr. P. 234. col. 3. l. 15. voor *ſterren* l. *ſtemme.* P. 244. col. 3. l. 2. voor COETES l. COETUS. P. 274. col. 2. l. 61 voor *Calſter* l. *Falſter.* P. 252. col. 2. l. 22 voor *Capt.* l. *Cato.* P. 661. col. 3. l. 8 voor *ego* l. *eo.* P. 628. col. 3. l. 6 voor *fore* l. *forte.* P. 1112. col. 3. l. 40 voor *quadraginis* l. *quadraginta.* In de voorrede van den eerſten Druk hebbe ik ook aengewezen, dat de vorige en hedendaegſche Schryveren de oorſpronklyke verkeerdelyk behandelen. Deze trekt den eenen aen voor den anderen. Geene brengt

by,

Digitized by Google

by, dat hy bybrengt, niet het hoofdſtuk of afdeelinge, waer het by den Schryver van hen bygebragt gevonden wordt; maer zeer ver een anderen. Toegift van den eerſten zullen zyn deze. Vorſt. L. F. S. c. 20 zegt, dat by Plin. Amph. II. gevonden word, dat by Plautus te lezen is. L. N. 1. 5. dat *tolerare equos* gelezen word by Cæſ. B. C. 13. 47. 't word gelezen by hem B. C. 3. 47. Torrent. Hor. S. I. 8. 7. geeft de beſchryving van 't *territorium* aen Modeſtin. D. 50. 16. §. 130, 't welk Pompon. 50. 16. 239. §. 8. beſchreven heeft. Cœl. Cur. F. R. in Protervia, ſchryft dat dit verſjen, *Capripedes agitat cum læta protervia Panas*, gevonden word by Lucretius. Het word gevonden by Auſon. Eid. X. 172. In Fabri Theſaurus word Cicero toegeſchreven 't welk Catonis is by Gell. VII. 13. In Favor word Nonius gezegt aengetekent te hebben, 't welk Feſtus aengetekent heeft in Confutare. Thom. Smith. de Hod. Eccl. Græc. Stat. p. 238, en neſſens hem Mart. Moller. in den Trooſt tegen den dood. p. 196. zegt, dat van de hand Gods, in welke de Grieken de zielen van de Godzalige na hunnen dood plaetzen, geſproken word Eccleſiaſticus of Jeſus Syrach. III. 1. van deze word geſproken Eccleſiaſtes of den Prediker Salomons IX. 1. Noch eens zegt Smithius ter zelver plaetze; dat van den ſchoot Abrahams melding gedaen word Matth. X. 11. daer word van gemeld Luc. XVI. 20. Toemaet van de tweede die volgen. Voſſ. Lex. Etym. in Euripus meent dat de Euripus beſchreven word van Liv. XXXVIII. ze word van hem beſchreven XXVIII. 6. Cuper. O. II. 11. tekent aen, dat de woorden van Cæſar: *Civitati perſuaſit ut de finibus ſuis exirent*, by hem gevonden worden B. C. 1. 2. 1. ze worden gevonden B. G. 1. 1. 1. En O. III. 16. dat de woorden van Terentius: *Qui varia veſte ornatus fuit* gevonden worden 94. 16. ze worden gevonden E. 4. 4. 16. Goclen. O. L. L. p. 82. en uit hem Turſell. P. L. O. p. 82. halen Ciceroos woorden aen als ſtaende by hem in zyn rede geſchreven voor Planc. te weten deze: *Cui aſſenſi ſunt ad unum.* ze ſtaen F. x. 16. Gunther. L. R. II. 52. zegt, dat deze woorden, *Defungi vili munere præconis*, ſtaen by Cic. Att. X. 24. ze ſtaen by hem F. X. 24. Witz. Geeſt. Print. C. 10. §. 3. zegt, dat de woorden Pauli: *Gy vertrouwt u zelven te zyn een leidsman der blinden* enz. ſtaen Rom. 19. 20. in hoe veel hoofdſtukken dien brief niet verdeelt is. ze ſtaen Rom. 2. 20. Borrich. Annal. §. 42. ſchryft dat de woorden van Cœlius: *Nihil niſi atrox & ſævum cogitat Cæſar, atque etiam loquitur*, ſtaen by Cic. Att. X. 17. ze ſtaen by hem. F. VIII. 16. Par. L. C. in Os verhaelt dat Priſc. XII. zou Ter. Ad. 2. 4. 5. uitleggen, hy doet het XVIII. 1173. Rav. Nep. 1. 6. 2. ſteld deze woorden: *Dona ampliſſima Imperatorum & fortium virorum erant*, by Plin. H. N. VII. 3. ze ſtaen by hem XVIII. 3. Die Fabri Theſaurus vermeerdert hebben, willen in Fuſo, dat deze woorden: *Lanificia junceo fuſo tenuantur*, zouden gevonden worden by Plin. IX. 18. ze worden by hem gevonden XI. 33. Deze plaets heeft Faber zelfs wel by gebragt Edit. Lipſ. 1587. In Stalagmia, dat dit woord gelezen word by Plin. XXIV. 12. het word by hem gelezen XXIV. 2. In Verriculatus, dat dit gelezen word by Colum. XI. 21. het word by hem gelezen II. 21. In Pugno, dat de woorden, *in hoſtem pugnare* gevonden worden by Gell. VII. 3. ze worden by hem gevonden XVII. 21. In Laterculus, dat dit woord zou beſchreven worden by Turn. Adv. VIII. 8. 't word beſchreven XXX. 6. By Hor. E. 1. 16. 75 ſtaet dit verſjen: *Mors ultima linea rerum eſt.* Valken. Form. Tull. III. 821 wil dat het by hem ſtaet E. 1. 1. 16. By den zelven ſtaet

Ep. IX. 33.

Digitized by Google

Ep. IX. 33. *Capaciores affer ſcyphos.* Valken. plaetſt het by Ep. IX. 133. By Tib. I. 11. 8. ſtaet dit verſjen, *Faginus adſtabat cum Scyphus ante dapes.* Valken. III. 8. 69. meent het gevonden te hebben I. 9. 8. Gebreklyke Woordenboeken, die den Lezer niet genoegzame *goede* woorden ter hand ſtellen, zyn van kleine waerde. Borrichius beſchuldigt zeer, niet alleen 't Forum Romanum van Cœlius Curio, een boek van dusdanige grootte, dat niet genoeg *goede* woorden by gebragt heeft. En roemt dat hy deszelfs gebreken in de letter G alleen met omtrent zes honderd woorden (indienze alle van *goede* munte mogten zyn) zou kunnen vervullen. Maer ook Georgius Konig, anderzins een man, naer zyn zeggen, zeer naerſtig: ja alle de Schryveren van Woordenboeken, dat ze veel *goede* en zuivere woorden by de Schryveren, die ons tot voorbeelden konnen ſtrekken, gebruikt, met ſtilzwygen voorby gaen. Cellarius, op dat ik de beriſpers niet alle ophale, verwondert zich, en klaegt 'er over, dat het woord *Internus*, 't welk by Plinius, Seneca, Tacitus, op dat niet zegge, Ovidius, en overzulks meermaelen voorkomt, ſchoon Voſſius en Walchius het afkeuren, in gene gevonden word. Om deze klagte niet te moeten hooren, heb ik 't geen den eerſten Druk ontbrak, zo veel doenlyk is geweeſt, in dezen gepoogt te vervullen. Heb dan dien vermeerdert met duizent en zeven hondert zo woorden als beteekeniſſen van woorden, welke bekenne dat den eerſten ontbroken hebben; en wel met *goede*, *gangbare*, en *gebruiklyke.* Dat kan en mag ik roemen; want ik heb ze uit *goede* Schryveren vergadert. En daerom kan ik ze den Lezer voor *goed* toe zeggen. Zegge niet, dat 'er niet een *goed* woord (van de zulke alleen ſpreek ik) by een *goeden* Schryver miſſchien zou gevonden worden, dat van my niet zou aengetekent zyn. Naer het getuigenis van Columella, *is 'er geen konſt of wetenſchap door den geeſt van een menſch ten vollen opgetooit.* En zegge verder met hem: *'t Is het werk van een goed jager in een groot bos veel wild te vangen: en 't zal hem niet qualyk geduit worden, dat hy het niet al gevangen heeft: alzo zal 't my genoeg en genoegzaem zyn 't meeſte van een dus wyd uitgeſtrekte ſtoffe opgegeven te hebben.* In dusdanige Schriften, als dit is, ontbreekt altyd iets. Men durft ook zeggen, dat den grooten Theſaurus van veel vermaerde en in geleertheit uitſtekende Mannen noch woorden ontbraken, ja *goede* woorden, en die meer dan een. Den wydberoemden lettervoogd, Johannes Vorſtius, die de Latynſche tael zeer veel dienſten gedaen heeft met zyne weldoorwrogte Schriften, heeft voor zyn dood een boekjen geſchreven. 't Is na den zelven in den jare 1718 te Berlyn gedrukt. De opſchrift is *Johannis Vorſtii liber de Latinitate, ut vulgo fieri ſolet, neglecta.* 't Schynt in ons Vaderland nauwlyks bekent te wezen. My is 't ter hand gekomen in November 1721. Ik telle in 't zelve op over de twee hondert, niet woorden maer beteekeniſſen noch van woorden, die de vorige Schryveren van Woordenboeken zouden verzuimt hebben aen te teekenen. Dit lezende, verwonderde ik my zeer, dat dit zo wyd en breed uitgemeten wierd. In den eerſten Druk van dit Woordenboek heb ik hondert en zeſtig van dezelve den Lezer mede gedeelt. Myn heugenis getuigt my, dat vele van de overige in de vermeerderinge tot dezen Druk bygebragt heb. Om dan my zelven en den Lezer te voldoen, heb ik de Copie, die al negen maenden uit myn handen was geweeſt, van Amſterdam weder ontboden, en noch 't een en 't ander, dat aentekenens waerdig

was, uit het zelve in dit Werk op zyn plaets overgebragt. Omtrent deze heb ik my zorgvuldelyk gewagt van barbarize woorden, als 'er zyn *Annilis*, *Bellicare*, enz. met hoedanige de Woordenboeken gemeenlyk zyn opgepropt. En niet alleen die: Maer ook 't laetſte word ten tweedemael gevonden in dat aenzienlyke, van 't welk alreeds boven geſproken heb. Brenge ook by zeer gemeene woorden, als *vader*, *moeder*, enz. op dat zelfs de onervarenſte van deze talen door my gedient worde. In allen dezen binde ik my niet aen 't voorſchrift van de Letterkundige. Neme de vryheit om uit geloofwaerdige Schryveren in dit Werk te brengen dat met hun voorſchrift ſtrydig, en by hen niet aengemerkt, of door agteloosheid overgeſlagen is. By voorbeeld, ze zeggen dat het voorzetzel *cum* noit by een werktuig geſtelt word. Ik toone, dat het by 't zelve van die in dicht, en die in ondicht geſchreven hebben, plaets gegeven word. Ze zeggen, dat het koppelwoord *Quamvis* alleen een ſubjunctivus regeert. Ik bewyze uit de gezeide Schryveren, dat het, en zeer dikwyls, regeert een indicativus. En wat diergelyke meer zyn. By my geld het versjen:

Si bene diſcutias doctorum ſcripta Virorum,
Multa ſecus cernes quam lex vult Grammaticorum.

En dus is dit Woordenboek nu bewrogt, dat en die de lage, en die de hoge Scholen betreden, een ygelyk na zyn begryp, met voordeel zich daer van bedienen konnen. Niemant misduide het, dat dit of dat bybrenge uit Apulejus. *Hy is wel een liefhebber van nieuwe woorden te verzinnen, en oude weder op te halen.* Dat legt hem Cellarius niet zonder reden te laſt. Veel ſchuim bobbelt op in deze zee, doch onder 't ſchuim worden vele ſchoone paerlen gevonden. *Hy is een man van geen ſlecht, of onbeſchaefd verſtand, die aen 't hooft van de derde eeuwe ſtaet*, na de afdeeling der eeuwen van de Latynſche tael, door Cellarius. *Een beſchermer en voorſtander van de Latynſche tael, geleerder, en van welken men meer werk moet maken als wel gemeenlyk geſchied*, naer 't oordeel van Muretus. *Een goed en naerſtig Schryver van de reine en zuivere Latynſche tael*, naer 't getuigenis van Guilielmus en Sanctius. *By welken een gedurigen voorraed van geleerdheit te vinden is*, gelyk Barthius van hem getuigt. Noch ook uit Hyginus. Den ligtbeſchimpende taelzifter Sciopplus, *ſteld hem wel onder de gemeene en ſlechte Schryveren.* Barthius bekent, *dat in hem veel voorkomt, dat niet van 't gebruik is van de hedendaegze Latiniteit.* Dog voegt 'er evenwel by, *dat ze niet als barbaerze woorden te veroordeelen zyn; maer dat 'er veel in hem gevonden word, dat wegens de nuttigheit, cierlykheit en deftigheit te roemen is.* Cellarius ſtelt hem *in range van de kopere eeuwe, naeſt Apulejus, aen 't hooft van dezelve.* Ja, wat meer is, Borrichius noemt hem *een Schryver van de goude eeuwe.* Insgelyks uit Aurelius Victor, wel een Schryver van de derde eeuwe. *Want zyne boekjens zyn zeer dienſtig, en een kort begryp van de Roomſche geſchiedeniſſen*, naer 't oordeel van Anna Daceria. *Zeer net, beſchaefd, en wel geſteld*, naer 't getuigenis van Caſaubonus. *Hy een roemrugtig en uitmuntend Schryver, en zeer voorzichtig in 't oordeelen, en overvloedig in ſpreuken*, naer 't gevoelen van Schottus. *Uit wiens boeken men veel kan leeren*, naer 't ſchryven van Barthius. Ja, wat meer is, de gezeide Anna, Popma en Metellus willen, dat *Aſconius deze boekjens zou geſchreven hebben.* En dus zou dezen Schryver zyn van de zilvere eeuw. Den hedendaegzen zeer aengenaem, als blykt uit de loflyke getuigniſſen

niſſen en oordelen der zelver van hem, door my verzamelt in myn Voorrede over Aurelius. Diergelyke roem en luiſter zou ik de andere Schryveren van deze eeuw, die gebruike, konnen aenbrengen; Maer ſpare het papier. In den eerſten druk, ſtaen veel dingen verward, door malkanderen, verkeerdelyk 't een voor 't ander. Dit heb ik gemerkt, en een iegelyk in goede order op zyn plaets gebragt. By de namen der Schryveren heb ik in dezen Druk, gelyk in den eerſten, hunne boeken, hoofdſtukken, en mindere afdelingen gevoegt. Zulks is myns oordeels in allen delen hoognodig. Niet zo zeer ten dienſte van de jonge ſchooljeugt, dien 't genoeg is in een Woordenboek iets tot hunnen gebruik gevonden te hebben; maer voor liefhebbers van meerder ſtudie: die ook dit ons voornemen pryzen. Deze willende weten, waer dit of dat woord, deze of geene ſpreekwyzen, die bygebragt worden, by de oorſpronklyke Schryveren te vinden zyn; en vindende alleen de namen derzelver met een lettergreep uitgedrukt, zonder verder aenleiding, wat nuttigheid zullenze van een dusdanig Woordenboek hebben? Als een plaets uit Cicero, Livius, Tacitus, enz. aengehaeld word, moet den Lezer, om dien te vinden, de gezeide Schryveren *a capite ad calcem*, alsmen zegt, doorlezen? Of zal hy zich bedienen van de Indices, die achter de Schryveren gezien worden, welke ook, hoe wydlopig ze ſchynen te zyn, zeer gebreklyk van jonge maetjens zyn opgeſteld, en die den genen, die ze gebruiken, vogeltjes op den boom wyzen? Of moet hy deze moeite ten eenmael nalatende, vergenoegt zyn, dat den Schryver van 't Woordenboek, dat hy gebruikt, die zo dikwyl bevonden word mis geſlagen te hebben, zegt, dat het by den Schryver van hem aengehaeld, te vinden is? Door deze word den Schryver niet ligtelyk ontdekt in 't bybrengen van de Ouden, of ze wel of verkeerdelyk aengetrokken worden. Over die heb ik myn gemelykheit in de voorrede van 't Lexicon Antiquitatum getoont: en niet alleen myne, maer ook eens mans, geleerder dan ik, te weten Johannes Freinshemius. Deze woorden heb ik uit zyne voorrede over Tacitus, in de gezeide myne overgebragt. Herhaelze niet: want niet alleen Tacitus; maer ook myn Lexicon, de vyanden zelfs getuigen zynde, word in Duitsland (andere geweſten van de waereld verzwyge ik) zonder roem gezegt, zeer getrokken: en zal den Boekverkoperen noch hier, noch daer, verboden worden het te verkoopen. Schoon een ongenegen vriend (zal geen harder tael gebruiken) deze boosheit, wanneerze in 't gezelſchap van geleerde Mannen door een geſlagen vyand, die het ook by andere gelegentheid gewoon is ſpotswyze een *Pons aſinorum* te noemen, uitgeſpogen was, met dove oren aengehoort, en daer naer in tegenwoordigheid ook van geleerde Mannen, met een vrolyk gelaet, tot teken van genoegen, verbreit heeft. Uit een van die zal den Liefhebber Freinshemii woorden konnen hebben. Nu zal ik 'er byvoegen het oordeel van Olaus Borrichius, *'t pronk van Deenmarken, en ongemeen luiſter van de Hoge School te Koppenhagen*, met hoedanige eertitelen Cellarius, anderzins een hevig tegenſtrever in 't ſchryven, hem in zyne ſchriften vereert. Deze van Woordenboeken, en by die gelegentheyd van Fabri Theſaurus, van zoo veel geleerde Mannen bewrogt, en tot walgens toe herdrukt, ſchryvende, zegt ook van den Druk in 't jaer 1680 in de waerelt gekomen: *dat het ver is van een volſlagen Woordenboek, om dat, ten eerſten, veel woorden ontbreken, ten tweeden, veel woorden, ſchoonze by goede Schryveren gevonden worden, geen van dezelve aengetrokken zynde, den Lezer achterdocht geven datze barbariſch zyn. Ten derden* (hy ver-

Digitized by Google

vervolgt zyn oordeel) *veel barbariſche woorden den Lezer*, *zonder hem daer voor te waerſchouwen*, *opgedrongen worden:* en ten vierden, *dikwyls zeer verkeerdelyk aengetekent*, *of de lettergrepen kort of lang zyn*, *hoewel het Titelblad belooft dat het naerſtiglyk gedaen is.* Of nu deze gebreken de volgende Drukken ook drukken, geve ik den Lezer te onderzoeken. Keere weder tot 't gene daer van afgetreden ben; indien 't niet nodig is alle de hoofdſtukken, en verdere afdelingen van de oorſpronklyke Schryveren aen te tekenen, zo is 't ook niet nodig die by der hand zyn aen te tekenen. De gradus, of trappen van de Adjectiva en Adverbia, die in de ſcholen Comparativus en Superlativus genoemt werden, waren weinige van Tachard, van my in den eerſten Druk in meerder getal bygebragt, zyn in dezen zo vermeerdert, dat men zou zeggen, dat die zonder gradus of trappen nu gezien worden, miſſchien gene hebben. Den Lezer verſchone my dat die niet alle uit de beſte Schryveren by gebragt heb. Zommige der zelver worden 'er niet by gevonden. Daerom hebbe ik ze ook by latere moeten zoeken. De genera, of geſlachten, die veel woorden in den eerſten Druk ontbraken, heb ik hen in dezen naer behoren gegeven. Zo dra als den eerſten van de pers gekomen was, en begon verſpreit te worden, quamen by my meer dan eenen liefhebber, ja ook van myn beſte vrienden, die my in 't aengezicht beriſpten, dat twee grove miſſlagen begaen had. Ten eerſten, om dat in 't zelve weinige landen en ſteden gevonden wierden. Ten tweeden, om dat geen Index, of Regiſter, in welke de verkortingen van de namen der Schryveren, en hunne boeken, dus opgeſteld tot dienſt der Lezeren, uitgelegt zouden worden, voor of achter geſteld had. Om die Vrienden te voldoen, want hunne waerſchouwing was my aengenaem, heb ik de voornaemſte ſteden van ons Vaderland, en afgelegene Landſchappen, door oudheid, groote, of iets anders aenmerking waerdig, verzameld, een ieder onder zyn letter plaets gegeven: en de rivieren, indienze aen rivieren leggen, daer by gevoegt. De lettergrepen der zelver, of ze kort of lang zyn, heb ik niet altyd by gebragt, om dat 'er weinige by de Dichters gevonden worden. Dus kan dit Werk ook een landbeſchryvend Woordenboek genoemt worden. Ook dit moet ik den Lezer mededelen. In den eerſten Druk heb ik myne byvoegſelen van Tachards Werk, met bogtige parentheſen, of tuſſchenreden afgezet, op dat den Lezer weten zou wat ik 'er by gevoegt had. In dezen, heb ik de vermeerderingen, die veel zyn, met recht opgaende van de vorige afgeſcheiden, op dat den Lezer wete wat dezen geſchied is. Voor 't laetſte, ik ben een Rector van de oude mode. Dezen eertitel heeft my voor eenigen tyd, by den wyn, die naer Salomons zeggen een ſpotter is, eenen gegeven, wiens ſpel en eenigſte vermaek is eerlyke lieden te beſpotten, ja te laſteren. Het zy zo. Ze is weinig van belang. Raekt ook myne koude klederen niet. Evenwel moeſtze in dit Werk niet gezien worden. Daerom heb ik my in de ſpelling der woorden, van my in dezen bygebragt, benaerſtigt de cierlykheit van onze Moedertael, tot welke geleerde en geeſtige woordenziſters en taelzuiveraers dezelve in onze dagen gebragt hebben, zo veel 't een man van de oude mode doenlyk was, op te volgen. Doch zal die alle niet voldoen. Die Heeren zyn 't noch niet eens. Een ieder ſpeld op zyne wyze. De een ſchryft *plaetſen*, *een pars*, *Zweden*, *verzocht*, *berecht*, enz. De ander *plaatzen*, *een pers*, *Sweden*, *verzogt*, *berigt*, enz. Ja, die te voren *berecht* en *cierlikheit* geſchreven had, ſchryft daer naer *bericht* en *ſierlikheit*, enz. Dus blyft de zwarigheid

Digitized by Google

my by, als met den eenen ſpelle, de ander myn ſpelling zal wraken. Geen minder, indien geen zwaerder, bejegent my, hoe men 't geld en de mate der Romeinen tot de onze zal brengen. Voſſius zegt wel dat zulks gemaklyk kan geſchieden. Ik ontken het. En voor my heeft het ontkent dien grooten Budæus. Een man, die zich geheel en al daer op gelegt heeft, om het geld en deszelfs waerdy van volk tot volk over te brengen. Laurentius getuigt 'er van, *dat wy voor 't meeſte gedeelte de waerdy en prys van 't oude geld niet weten.* Caſaubonus, wanneer hier in bezig is, teld op de ſommen die verſcheidene Schryvers ſtellen. Daer meê is hy vergenoegt, en derft niet zekers zeggen. Zie de woorden van deze Mannen wydlopiger in myn Voorrede over Suetonius aengehaeld. Zal niet optellen de verſcheiden gevoelens van de Helden, die dit ys eerſt gebroken hebben, Alciatus te weten, Budæus, Camerarius, Cenalis, Gronovius, Hoſtus, Hotomannus, Porcius, Scaliger, Snellius, enz. Die in onze dagen Nomenclators, of Woordenboeken ſchryven, zyn van verſcheiden gedagten. Verwagt den Lezer voorbeelden? *Denarius* zegt den eenen is vier ſtuivers, den anderen zes ſtuivers Hollandſch waerdig. *Libella* ſteld den eenen op een ſtuiver, den anderen op een halven ſtuiver, en noch een derde op eenen halven blank. *Obolus* neemt den eenen niet hoger aen als voor zes penningen, den anderen voor een halve braspenning, alhoewel 'er zyn die hem voor een ſtuiver aennemen. Tachard is verlegen met de waerdy van den *As* te ſtellen. Dan zegt hy dat die geweeſt is een ſtuiver van twaelf penningen. Dan tot tweemael, dat die niet meer als een halven blank geweeſt is. Dus is 't ook met de maet gelegen. Baſilius Faber, ſchryvende van de *Amphora*, zegt zeer wel: *In 't beſchryven van Amphoras maet zyn weinig Schryvers van 't zelve gevoelen.* En waerlyk 't is zoo. Tot een voorbeeld zal ons den *Sextarius* genoeg zyn. Dezen is by ons, naer 't zeggen van den eenen, een half pintje; van den anderen, een geheel pintje; van den derden, omtrent een quart of vierden deel. *Crimine ab uno diſce omnes.* Hier meê ruſt ik. Verſchoon my, *Goedgunſtige Lezer*, dat UEd. dus lang heb opgehouden. Eer afſcheid neem, verzoek ik noch eens dat my te goede houd, indien ook in dezen Druk ergens een misſlag begaen heb. Gedenk dat het ook een ſtierman is, die met zyn ſchip in de woeſte zee ergens tegen aen loopt; ja dat ook de beſte ſchutter wel eens miſſen kan; en laet plaets hebben de versjens van den Lierdichter Horatius:

Opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.

En:

Quandoque bonus dormitat Homerus.

Den 7 Junii MDCCXXIV, in 't LXXXVIII jaer mynes ouderdoms.

*****

NABE-

NABERECHT.

Het is alomme bekent, dat voorlang een Lexicon Catullo-Tibullo-Propertianum opgeſteld, en met nodige uitleggingen verzien heb. Mannen van grote ſtudie, ſchriftelyk mynen goeden vriend Theodorus Janſſonius van Almeloveen, zaliger gedagtenis; mondeling mynen geſlagen vyand P. B. hebben my aangepord, dat ik het in 't ligt zou geven. De vermaerde Boekdrukkers Pieter vander Aa, en François Halma hebben ook van zelfs hunne perſſen daer toe aengeboden. De oorzaek, dat zulks niet gedaen heb, is; om dat de Boekdrukkers te Utrecht, en voornamentlyk François Halma, met hunne zware Werken my van tyd tot tyd dusdanig belemmert hebben, dat de laetſte hand aen dat Werk niet heb konnen ſlaen. Die afgedaen hebbende heb ik zulks evenwel niet gedaen. De oorzaek is deze: Om dat den groten Janus Broukhuſius, dewelke gezegt word zonder onderwys van Hoog-Leeraren, door natuurlyk vernuft, tot die mate van geleertheit gekomen te zyn, zyne weldoorwrogte gedagten over Tibullus en Propertius de geleerde waereld mede deelde. Daerom oordeelde ik, dat, zulke helden op 't toneel der Schryveren zich vertonende, een gering Schoolvoogdje wel mogte te rug blyven. Gevraegt dan zynde, wat dit Lexicon geſchiet zy? antwoorde ik 't gene den Keizer Auguſtus, na zynen Ajax gevraegt zynde, geantwoord heeft: *In ſpongiam incubuit.* Den Heer Junckerus heeft zynen Curtius, drie jaren na mynen tweden Druk, in de waereld gezonden. Zyn Ed. beſchuldigt my, dat in den mynen hier en daer iets van den text zou overgeſlagen hebben. Den Heer Fabricius, in zyne Hiſtoricis Latinis, verhaelt het, zonder op te halen de ſtukken, over welke de beſchuldiging geſchied. Ik heb, tot myn leetwezen, 't Werk van dien Heer noit gezien. En als in de vermaerde verkoping van den Heer Schalbrugs boeken het gevonden wierd, en ordres gegeven had om 't voor my aen te houden, is zulks niet geſchied. Daerom kan ik dien niet antwoorden. Myn Lexicon Antiquitatum Romanarum word in Duitſchland ('t zy zonder roem gezeit) boven maten zeer getrokken. Daer is volgens gerugten, uit die geweſten tot ons komende, nauwlyks eene Boekerye van een Prins of Vorſt, in dewelke het niet zou gevonden worden. Heb 't zelve opgeſtelt niet zo zeer, immers niet alleen uit de Theſauri van Grævius en Gronovius. De Heer Walchius ſchynt niet duiſterlyk dat daer van te gevoelen, in de rolle van Boeken, zullende op de Lente-Miſſe te Frankfort en Leipzich des jaars 1715. uitkomen; maer uit zes hondert Schryveren der Latyn-

tynſche Tael en Romeinſche Oudheden, welkers namen aen 't hoofd van 't zelve aengetekent zyn. Hoewel niet ontkenne Græv ius en Gronovius gebruikt te hebben. De Heer Walchius belooft een ander ook in twee folien: in 't welke boven 't geen bybrenge, veel andere Oudheden, en in 't byzonder de Goden rakende, bybrengen zal. Zo dat bekent dat Græv ius en Gronovius gebruiken zal. Sta toe, dat het een en 't ander tot 't myne zou konnen gebragt worden. En dat ook de zeventien Syntagmata Deorum van Gyraldus, voor een derde band by zyne twee zouden konnen gevoegt worden. Maer, *Gunſtige Lezer*, hore myne verantwoording, en verſchone my in dezen. Doen my dit Werk gevergt, en als met geweld opgedrongen wierd, wierden my honderd bladen toegeſtaen, om een boek daer van te maken. Ik vertoonde het den Drukker wel meer dan eens, dat het onmogelyk was de ruime zee van Oudheden in die enge palen te beſluiten. Maer vermogt niet by hem. Tot dat den Heer Broukhuſius, naer zyn gezag over hem, hem dus verre verzettede, dat vier hondert bladeren tot myn believen gaf. Dus ziet den Lezer, dat my niet na de veelheit der Oudheden, maer na 't papier heb moeten ſchikken. Die de Goden raken, zyn wydlopig van Gyraldus verhandelt. En zyn met zyn andere werken in 't jaer 1696, onder opzigt van den Heer Jenſius, te Leiden herdrukt. Of die noch eens te drukken tot plaizier van den Lezer zou wezen, geef ik over aen 't wyze oordeel van den Heer Walchius. Vaer wel, *Gunſtige Lezer*, en leve lang. Ik ben zekerlyk aen 't einde van 't myne gekomen.

Digitized by Google

S. A. & A. WESTERHOVII
L. B.
SALUTEM.

NOvam hanc Eruditiſſimi Sam. Pitiſci editionem, auxiliante & volente ſummo rerum Arbitro, abſolvit Cl. Editor, noſter ὁ ἐν ἁγίοις Parens, & maximam operis jam impreſſam vidit partem, utinam vidiſſet totum! cum haud praeviſa & utique immatura vitae meta acceſſerit, atque ex brevis decurſus morbo, laboribus exhauſtus, & defectus viribus, ſupremam ſubito obierit diem.

Cum vero antea dediſſet fidem ſe editionem hanc praefatione ornaturum, nos ipſius voluntatis conſcii, paucis duntaxat tibi, B. L. exponere voluimus ipſius propoſitum, & cauſam, cur ad hoc ſcribendi genus animum adpulerit, dein quid in hoc opere potiſſimum praeſtiterit. Enimvero ſi vitam ei longiorem dediſſet Deus, omnia haec, & plura, longe nitidius indicaſſet, melioriſque huic Lexico procul dubio notae inſcripſiſſet Prolegomena: hinc ne nobis juvenili aetate adhuc fruentibus, atque adeo in hac palaeſtra neutiquam verſatis, temere vitio detur, ſi nonnulla vel juſto ordini, vel elegantiae minus conſentanea, in hac praefatione commiſſa videantur: alto enim Parentis conſilium praeteriiſſe ſilentio, religio fuiſſet.

Ut itaque quid Beat. Parens in nova hac editione praeſtiterit, rationemque, quae ipſum movit, ſcias, paucis accipe B. L. Vidit ſcilicet Lexicorum editiones, quae Piſcum Auctorem agnoſcunt, quantumvis attente & induſtrie a quem laudavi Viro ſemel iterumque auctas, correctas, & luſtratas, etiam nunc quibusdam vitiis laborare, quae ipſe in Guid. Tachard reprehendit, factumque eſſe, ut errabundi ducis veſtigia non ſatis vitans, in eosdem ſaepe errores inciderit; Ciceronem ſcilicet, uti Guid. Tachard, pro Caeſare, Curtio, Columella, aliiſque Auctoribus legiſſe, multa vocabula, multiſque partibus plures vocabulorum ſignificationes omiſiſſe, & denique nonnulla Auctorum loca male interpretatum eſſe, quamplurimis obſervavit locis. Acceſſit praeprimis, quod diſpliceret Viri, quem laudavimus, methodus laudandi Auctorum locutiones; quarum nempe dum pleraſque in Phraſiologiae formam redigere conatus fuerat, juſtum haud raro ſenſum turbaverat; deinde quod non ſatis accurate obſervatam diſtinctionem videret circa proprietates, & improprietates verborum ac phraſium.

His aliiſque rationibus Beat. Parens permotus eſt, ut in uſum rei literariae & Juventutis ſtudioſæ, non paucis licet alieni commatis literarum negotiis obrutus, iſtam in ſe reciperet provinciam. Quorundam opinionem, Lexicorum, quocunque veniant nomine, uſum penitus improbantium, jure merito non curans, pulcre ſcilicet gnarus, mortalium nulli, lynceos licet oculos, ingeniumque quantumvis perſpicax habenti, linguam peregrinam, præſertim Romanam, ſine hujusmodi adminiculorum ope ediſcere fuiſſe datum. Hinc non eſt quod mireris, B. L. Beat. Parentem in hoc ſcribendi quoque genere, quod nec conſummatiſſimae puduit doctrinae viros, quidquid praeſtare conatum fuiſſe. Aliquot itaque jam ante mortem annis, caeteris poſthabitis, novum Lexicon in publicos uſus componere in animo habuit. Vix autem in iſtoc ope-

re

Digitized by Google

re quidquam profecerat, quum ad ipſum inviſunt Typographi, *Joannes van Braam*, & *Adrianus Wor*, quibus Pitiſci Lexicon Latino-Belgicum prælo ſubjiciendi jus unicè competebat; hi, audito parentis conſilio, rogitant, vellet inſtituto deſiſtere, novamque Pitiſci editionem adornare. Quid multa? horum amicorum rogatu tandem permotus, ipſis diutius reſiſtere noluit, perſuaſusque fieri poſſe, ut, ſi omne quod ad novum illud Lexicon jam paratum haberet, in novam hanc Pitiſci inſereret Editionem, non minorem inde frugem captura eſſet res literaria, opus hoc lubens ſuſcepit. Simulque, quos antea laudavi, viris pollicitus fuit, ſeſe, ubi, quae alicujus uſus eſſent, in hanc inſeruiſſet editionem, reliqua ipſis traditurum; verum hoc Parentem, multigenis ſemper literarum negotiis obrutum, poſtea praeteriit; contigitque ut ea, utpote nullius amplius uſus, dilacerata ſint. Quantum vero ex eo tempore laboris impenderit, priſca expungendo vitia, errores corrigendo, omnes quotquot ſint laudationes cum ipſis Auctorum verbis conferendo, nova quamplurima adjiciendo, omnia inſuper, quae ad alterum, de quo ſupra memoravimus, Lexicon conficiendum conſcripſerat, novae huic Editioni ubique inſerendo, nonnulli, quibus familiariter utebatur, amici, in dies cernere & teſtari potuerunt, teſtabitur & ipſum opus, quod quam inſigniter diſcrepet a prioribus Editionibus, patebit cuilibet, qui hoc Lexicon cum praecedentibus aequo conferre geſtiat animo.

Singulos errores in citandis Auctoribus commiſſos colligere nihil attinet. Unum alterumve, ut ex iis de caeteris judicari queat, adnotaſſe ſufficiet: Pag. 18. col. 1. verſ. 10. *Accumbere alicui:* apud Plaut. St. 5. 5. 9. legi ſcribit, legitur apud Propert. 3. 13. 12. verſ. ſeq. *Accumbere cum aliquo*, legi ſcribit apud Martial. 8. 48. 3. legitur apud Plaut. B. 5. 2. 75. verſ. 13. ſeq. *Accumbere in ſummo:* apud Plaut. St. 3. 2. 31. legi ſcribit, legitur apud Plaut. Perſ. 5. 1. 15. Pag. 35. ADOREUM, apud Plin. H. 18. 4. legi ſcribit, legitur apud Colum. 2. 6. Pag. 41. col. 3. verſ. 43. *Advocare animum ad ſe ipſum*, apud Quintil. I. O. 8. 3. legi ſcribit, legitur apud Cic. T. Q. 6. 31. &c. Ejusmodi non raro occurrebant errores. Quantum autem laboris fuerit, omnes quotquot in Pitiſci Lexico inveniuntur laudationes cum ipſis Auctorum verbis conferre, quamplurimos errores corrigere, millenasque novas laudationes inſerere, nemo, niſi qui Lexica, vel ſaltem partem illorum contexuerit, facile credet. Porro auxit hoc Lexicon Beat. Parens plus quam ſexies mille tam vocabulis, quam vocabulorum ſignificationibus, quae in prioribus editionibus deſiderabantur, iisque valde uſitatis, optimis, & ex melioris notae ſcriptoribus collectis. Eorum pauca, quae tantummodo in litera A. deſiderantur vocabula adnotabimus; reliqua in lectoris ultro ſe deſigent oculis. Deſideratur ſcilicet: *Abſto*, *Abſtractio*, *Abtorqueo*, *Acclamo*, *Adſteo*, *Adfrango*, *Adhortamen*, *Adſtructio*, *Advereor*, *Ambago*, &c. Vocabulorum ſignificationes novas quaelibet pagina & columna praebebit. Ne autem in nimiam excreſceret molem, columnae & verſus longiores & ampliores, quam in priſtinis editionibus impreſſi ſunt. Caeterum in erratis, ſi qua forte occurrant, quia illorum curam accuratam ad finem operis uſque, mors Parentem habere non ſivit, velimus conniveas, ſimulque ignoſcas ſi pauci quidam errores manſerint, humanum enim eſt errare, nihilque ab omni parte beatum. Utere, fruere itaque B. L. hoc opere, nobisque fave. Dabamus, Hagae Comitum III. Id. Martii CIↃIↃCCXXXVIII.

Digitized by Google

IN LEXICON
LATINO-BELGICUM NOVUM
CLARISSIMI LITERATISSIMIQUE

VIRI,

D. SAMUELIS PITISCI,

Gymnaſii Hieronymiani apud Rheno-Trajectinos Moderatoris prudentiſſimi, cura ac ſtudio accuratiſſime adornatum.

Λέξικα συγγράψας πάθεν ἄλγεα ὃν κατὰ θυμὸν
   Πολλὰ, σπυδαίοις κέρδεα πολλὰ φέρων.
Πιερίδων τέκος ἄγλαον, ἄλγεα πολλὰ, ΠΙΤΙΣΚΕ,
   Καὶ σὺ παθὼν ἄλλοις χρήσιμα πολλὰ φέρεις.
Ἔξιθι, ἔξιθι, ὦ βίϐλε, ἐις φάος ἠελίοιο,
   Πάμπολλ' ἀνθρώποις κέρδεα ὀισομένη.
Ἐκ Μοισᾶν, καὶ σοὶ Μοισᾶν τέκος, ἐσθλὰ καὶ ἄλλοις
   Ἔρχεται ἐσσομένοις τοῖς μερόπεσσι κλέη.
Χαίρετε Βελγιάδαι, μυστήρια πάντα πέφανται
   Γλώσσης Ῥωμαΐκῆς· Χαίρετε Βελγιάδαι.

JOHANNES LOMEJER,
Eccleſiæ, dum ſupereſſet, Zutphan. Paſtor, Hiſtor. & Phil. Pract. in illuſtri ſchola Profeſſor.

IN

IN LEXICON
LATINO-BELGICUM NOVUM
VIRI CLARISSIMI
SAMUELIS PITISCI.

Romani nitor eloquii, ſelecta ſupellex
Verborum, dominæ fida miniſtra togæ;
Et Batavi oris honos, & amœni florida cultus
Copia, præſigni conſpicienda ſtola;
Salvete o docti labor & pia cura PITISCI,
Nobilis Aoniæ ſarcina militiæ.
Vobis primitias ſtudiorum gnava juventus
Suſpendet ſacris molliter in tabulis.
Vobis, longarum ſuperato errore viarum,
Debebit rectum cura fidelis iter.
Glandem amet, & viles fatuo plebs ore mariſcas;
Chia bonis ſtomachis, coctaque ariſta facit.

JANUS BROUKHUSIUS.

IN

Digitized by Google

IN LEXICON
LATINO-BELGICUM NOVUM
VIRI DOCTISSIMI
SAMUELIS PITISCI,
EXPRESSUM TYPIS
FRANCISCI HALMÆ.

Poſt veteres claro perfuſos lumine libros,
Poſt latam ſtudiis convenienter opem,
Aggreditur linguam Batavæ ſociare Latinam
PITISCUS, Clarii pars veneranda chori.
Hoc duce barbariem diſcat ſuperare juventus,
Romano diſcat cum Cicerone loqui,
Cumque aliis multis, quos aurea protulit ætas
Ingenio claros munditieque ſua.
Tu quoque, qui patriæ captus dulcedine linguæ
Illuſtras patriam non minus, HALMA, tuam,
Tu quoque, ne dubita, juſta celebrabere laude,
Et fama meritis conveniente tuis.

DAVID HOOGSTRATANUS.

OP

Digitized by Google

OP HET NIEUW

LATYNSCH WOORDENBOEK

VAN DEN

Hooggeleerden en zeer vermaarden Heere

SAMUEL PITISCUS,

Rector der Hieronymiaanſche Schoole te Utrecht;

Met Neêrduitſch voorzien en gedrukt door

F. HALMA.

Taellievers, mag u iet volſchoons, volmaekts bekooren,
Waer by geen daeglykſch, geen dozynwerk haelen kan,
Beſchouwt den arbeit van den onvermoeiden man,
Wiens loffelyk bedryf zich door Euroop laat hooren.

PITISCUS, gy herroept (zoo ſtemmen keurige ooren)
De Roomſche rykstael, die door al de ryksgrens bromt
En 't hooge woort voert, daer Hebreeu en Griek verſtomt,
In 't leven, dat zy door de Gotten had verloren.

Hoe looftmen uw Latyn, geen baſtert, maer bekent
By echte ſchryvers, in Auguſtus eeu gewent
Te huis, te hoof, ter zee, te lande dus te ſpreeken?

Hoe HALMA, die 't uitheemſch ſteekt in een Hollandſch kleet
En zoo veel jaaren tyds aan 't nodig werk beſteedt?
Men voere u naar verdienſte in 't hulpryk tweelingteken.

A. MOONEN.

AAN

Digitized by Google

AAN DEN HEER

FRANÇOIS HALMA,

OP HET

WOORDEBOEK,

DOOR DEN HOOGGELEERDEN HEER

SAMUEL PITISCUS

IN LATYN UITGEGEVEN,

DOOR HEM IN NEDERDUITSCH OVERGEZET,

EN GEDRUKT.

Quae vobis, quae digna, viri, pro laudibus iſtis
Praemia poſſe rear ſolvi?

Was oorbaar met vermaak te mengen,
Iets nieuws en nuts in 't licht te brengen,
Van outs pryswaardig, wie verheft
PITISCUS, die dat eerwit treft,
Niet hoog? wie blyft niet menigvuldig
U lof en dank, ô HALMA, ſchuldig?
Nu hy geen groven Kalepyn,
Maer zyn verbeetraars, gy Plantyn,
Om kunſt en wysheyt aan te queken,
Met yver naar de kroon komt ſteken;
Een werk, in al zyn leên volwrocht,
Een ſchat, op 't keurigſte uitgezocht,
Ons levert in verſchiet van woorden.
Wat woorden? die als zyde koorden,
Kracht hebben, om den wilſten aart
Te temmen, trekken, hemelwaart
Te voeren, woorden, daar de vader
Der Roomſche ſpreekkunſt volk te gader
En Raadt mê ketende aan zyn tong,
Ja Ceſars geeſt beheerſchte en dwong.
Uw luſt laat zich geen' laſt verdrieten,
Om Roomſche puiktaal te vergieten
In zuiver Duitſch: en wat geluk
Begunſtigt u met vreugt in druk!
PITISCUS, die befaamde renner
In 't letterperk, die kloeke kenner

Van

Van al wat loflyk kenbaar is,
Die ſakkel in veel duiſternis,
Volleert in alle boekgeleertheit,
Een rechte roê van taalverkeertheit,
Geeſt op uw bê dees woorden uit:
Noch nieuw, en om hun wangeluit
Gedoemt by kenners, noch verſleten
Door ouderdom, en beſt vergeten
(Hoedanige eertyds met hun klank
Auguſtus, als een boze ſtank,
Gelyk Suetoon niet zwygt, verveelden)
Maar die ſcherpluiſtrende oren ſtreelden,
Eer taalgeleertheits eeuw van gout
In zilver, koper, yzer, hout
Verkeerde. En zyn ons Nederlanders
Beluſt nu op iet ſchoons en ſchranders,
Wat gaf uw drukpers, of verſtant,
Oit nutter uit voor 't vaderlant,
Dan dit verduitſchte werk, wat letter
Behaagde duizenden ooit netter?
Geen los gerevel ſmet uw taal:
Gy toetſt, gy weegt in redens ſchaal
Elk woort met een zorgvuldig oordeel.
Wat taalbeminner trekt geen voordeel?
De Nydt begrimm' dit van ter zy:
Barbaarſche onkunde laak' het vry;
Kies valſche munt voor gelt, dus gangbaar;
Eet ekels, al is graan ontfangbaar,
Berove ons moederſpraak van glans,
Verſlingert op het hooſſche Franſch.
Wort vonnis van Apol geſtreken,
Of Pallas, ſchuw van taalgebreken,
Gy wint het, HALMA: u ontbreekt
Geen eerkrans, waar men Neérduitſch ſpreekt.
PITISCUS brein beſchaamt veel dwazen:
's Mans lof wort van de Faam geblazen,
Zoo ver het aardryk op de knien
Auguſt naar d'ogen plag te zien;
Zoo lang geen ſchemerlicht mag halen
By middagglans der zonneſtralen.

J. VOLLENHOVE.

AD

CELEBERRIMUM & CLARISSIMUM

deque ſtudiis humanioribus optime meritum ſenem

SAMUELEM PITISCUM

E L E G I A.

Queritur Auctor, quod, cum omnia verno tempore reviviſcant, ſoli homini poſt ſenectutem non redeat juventus.

Ver redit, Arctoæ ceſſerunt tædia brumæ.
  Non latet incultis ſub nive terra comis.
Frigora Sithoniæ jam non oneroſa pruinæ
  Spargit Hyperboreo Mænalis urſa polo.
Sed fœcunda novas lætis ſucceſſibus herbas
  Parturit, & vivo gramine ridet humus.
Ipſe redux niveis Zephyrus nitidiſſimus alis
  Garrit, & innocuo murmurat aura joco.
Cynthius, æthereas inſtaurans mane quadrigas,
  Purior Eoo fulget in axe croco.
Alma Dryas gelidis & Hamadryas ire ſub umbris
  Inchoat, & Batavo Naïs amica Solo;
Jamque penes placidi muſcoſa cubilia Rheni
  Sternit odoratos flore recente toros.
Vidimus & caſtas circum nemoroſa Napæas
  Littora virgineos continuare choros.
Fallor? an æſtivæ Rhenus ſibi conſcius auræ
  Subſilit, & puro labitur unda vitro?
Fallor? an attonitas remoratus arundine lymphas
  Aſpicit, & lætis luxuriatur aquis?
Hoſpes Hamadryadum, Pater optime Rhene, Sororum
  Perge, rudimento Ver favet omne Tuo;
Perge; nec invideo; nunc formoſiſſimus annus,
  Nunc parit Hyblæos Sylva beata thymos.
Prodiga Panchæo tellus amicitur amomo,
  Vernaque Pæſtani copia ridet agri.
Rura nitent violis, fragrant juga rurſus acanthis,
  Et nemus halantes ſpargit odoris opes.
Interea blandæ variat modulamina linguæ
  Daulias, & cæſum præfica luget Ityn;
Aggemit & læſas Progne canit æmula tædas
  Tereos, & rupti mutua jura tori.
Scilicet antiquam ſic nunc rediviva Juventam
  Omnia fœcundis rura lucrantur agris.

Hei

Digitized by Google

Hei mihi! cum molli redeat ſua gratia Veri,
  Currat & in gyrum tempus & Hora ſuum;
Cum nemus aſſiduo reparetur amabile cultu,
  Ipſaque vernantum copia dives Opum;
Cur vigor humanæ poſt tot mala damna ſenectæ
  Non ſimul in nervos & ſua membra redit?
Cur Tibi non illo reparantur corpora dono
  Maxima Palladii Fama, PITISCE, chori?
Invida ſors quare tantis ſucceſſibus obſtas,
  Et violas animi deficientis opes?
Quam cito rugoſis tenuantur corpora ſulcis!
  Quam cito, me miſerum! quam cito tempus abit!
Infelix mortale genus! ratione carentes
  Tempora traducunt, luſtraque plura feræ.
Ipſe coronati longævus Apollinis ales
  Sera ſenectutis tempora corvus habet.
Et Phœnix caſeis gaudens & odore Sabæo,
  Grataque quæ jactat germina dives Arabs,
Damna ruinoſæ reparat cumulata ſenectæ,
  Et novus accenſi prodit ab igne rogi.
Grandia ramoſus deponit cornua Cervus,
  Et nova mox verno tempore lætus habet.
Cumque gravi cunctas adimit ſibi tergore rugas
  Anguis & exuvias, quas tulit ante, ſuas:
Solus Homo, quamvis illi præcordia Titan
  Finxerit, & mentem de meliore luto,
Carpitur, & longis ſenſim tenuatur ab annis,
  Et vigor, & facies, & color omnis abit.
Quique fuit tenero laudabilis impetus ævo
  Definit, & finem ver breve rurſus habet.
Heu! ubi tunc vires? ubi tunc animoſa Juventus?
  Congrua lætitiæ mens ubi blanda ſuæ?
Aufugit, & rapidas vigor evaneſcit in auras;
  Cumque ſuo metam robore corpus habet.
Tu quoque Neſtoreo quamquam digniſſimus ævo,
  Sentis onus ſenii, clare PITISCE, Tui.
Ingruit ætati nimium damnoſa ſenectus,
  Et facit ereptis tædia longa jocis.
Dî facerent! veterem poſſes reparare vigorem,
  Et calor in venis, & color ore foret.
Stamina perpetuæ Tibi non obitura Juventæ
  Debuerat digitis nectere Parca ſuis.
Hoc velit ingenium; velit hoc Tritonia Pallas,
  Hoc Aganippæis gens operoſa Sacris.
Ipſe Pater Vatum Phœbus, pater ipſe Sororum
  Hoc velit, Aoniis quas colit Hæmus aquis.
Hos Tibi Tithoni, Pylii Tibi Neſtoris annos
  Et labor & curæ promeruere Tuæ;

****** 3 Sive

Sive dabas Latiæ ſinuoſa volumina Suadæ,
Tinctaque Cecropii nectare ſcripta favi.
Sive tot Æneadum memorabas Jura Quiritum,
Et Capitolini tot monumenta Jugi.
Quis Pandionias melius reſeravit Athenas,
Cunctaque longævo pulverulenta ſitu?
Jam video gravium Tibi præmia parta Laborum,
Jam tulit ingentes Gloria laudis opes.
Quicquid id eſt, ſeram Tibi nil rapuiſſe ſenectam
Auguror, & vitæ non nocuiſſe Tuæ.
Nobilior Te vita manet; famaque perenni,
Quamlibet invita morte, ſuperſtes eris.
Maxima victuræ venient Tibi præmia Famæ;
Nomen & a ſera poſteritate feres.
Hoc Tibi Lethæo non auferet invida ſucco
Atropos. In laudem nil ea juris habet.
Donec adhuc Latiæ reſtabit gloria Suadæ,
Nomen erit ſcriptis, culte PITISCE, Tuis.
His tua langævos ſurget rediviva per annos
Gloria, poſt ipſum commemoranda rogum.
Fortunate Senex! cui tot præconia laudum;
Cui decus, invidia judice, ſemper erit.
Conſcia quem niveis ſine funere ſubvehet alis,
Neu ſinet in tumulo Fama latere ſuo;
Fama per Heſperii cumulanda, per orbis Eoi
Littora, doctrinæ non ſine laude Tuæ.
Gloria dum cultæ memorabitur orta Minervæ;
Dum pretium Muſis, dum Favor ullus erit.
Interea placidos his exige laudibus annos;
Exige felices, & ſine nube dies.
Dî Tibi dent lætam generoſa mente ſenectam,
Et cumulent celebres grandis Honoris opes.
Aſpirent votis; aſpirent fata triumphis,
Gloria militiæ quos tulit illa Tuæ.
Pax Tibi ſepoſitis fluat inviolata querelis;
Et Dolor in ventos, & pavor omnis eat.
Floreat & meritis referat Tibi candida palmis
Præmia divitiis Mens animoſa ſuis.
Sic Tibi propitiis gratabitur, *Optime*, fatis,
Et cupiet meritis plaudere Muſa Tuis.
Debita ſic veniat Capiti reverentia Cano,
Debita doctrinæ ſic quoque Fama Tuæ.
Docte Vir; Aoniæ decus immortale Catervæ;
Ut quondam Juvenum, nunc quoque Cura Senum.

αὐτοσχεδιαςὶ

JOH. HILDEBRANDUS WIETHOFIUS.
TECKLEB. WESTPHALUS.
In Academia Regia Teutoburgenſi Hiſtoriarum
& Eloquentiæ hoc tempore Profeſſor.

Trajecti Batav.
1717. 19 Maji.

Digitized by Google

LEXICON NOVUM LATINO-BELGICUM.

A. AB.

A is *d'eerſte letter van byna alle volkeren, zy heeft een onaangename klank, indien ze dikwils in de zelve reden voorkomt, gelyk Cic.* Orat. 49. *aantekent.* De Romeynen noemden ze, als Cic. Mil. 6. getuygt, Salutaris litera, dat is, *de heilzame Letter*; overmits ze de Rechters gebruikten om iemand onſchuldig te verklaren van de misdaden waar mede hy beticht wierd. A. dat is, Abſolvo, *ik ſpreek hem vry, ik verklaar hem onſchuldig.* Aſcon. Cic. p. 76. A litera eſt nota abſolvendi. *De letter A is een teeken van vryſpreking.* Zy dienden 'er zich ook somtyds in hunne omvragen van, wanneer men ſprak van een Wet in te voeren, of te verwerpen. Die op de Tafelen A. ſchreef, wilde zeggen, *ik keur de nieuwe af, en houd 't met de oude.* Antiqua ſequor, nova non placent. *Ik volg de oude Wetten, de nieuwe behagen my niet.* Cic. Att. 1. 13. & 14. Maar indien 't volk haar wilde goedkeuren, ſchreef elke wyk, (Tribus) U. R. dat is, Uti rogas. *Ik ſtem uw verzoeck toe, Ik keur voor goed 't geen gy verzoeckt.* Cic. Att. 1. 14.

A en Ab *zijn twee voorzetzels,* (præpoſitiones) *die d'Ablativus regeeren. Het eerſte is uyt zich zelven lang. Nooit word het voor de klinkletters, of voor de* h *gezet. Hoewel men echter zegt,* à Jove, à Varrone, &c. *doordien de* J *en* V *in deze twee woorden medeklinkers zyn. In tegendeel word het voorzetzel* Ab *weinig voor de medeklinkers gebruykt, vermits 'er d'uytſpraak al te hard van vallen zoude.* Echter dienen 'er zich ſomtyds de beſte Schryvers van voor deze volgende, D. J. L. N. R. S. gelyk Turſell. de Part. Lat. Orat. 1. 14. Voſſ. de Conſtr. c. 65. Schwartz. Part. Orat. Lat. c. 1. en Gunther L. R. c. 1. aanteekenen.

A en Ab *hebben vele en verſcheide beteekeniſſen.*

A of Ab *by een dadelijk, of geenerley werkwoord* (verbum activum & neutrum) *gevoegt, beteekenende werkende oorzaak, of die werkt.*

Mars communis ſæpe ſpoliantem & exſultantem evertit & perculit ab abjecto. Cic. Mil. 21. *'t Wiſſelvallig oorlogslot heeft hem dikwils in 't voetzand geſmeten, en door de hand des overwonnen doen ſneuvelen, die reeds aan den buyt, en zegedans was.* Caput a ſole dolet. Plin. H. 24. 5. *Door de zon kryg ik pyn in 't hoofd,* of *doed my 't hoofd zeer.* Cum M. Marcellus periit ab Hannibale. Plin. H. 11. 37. *Als M. Marcellus van Hannibal is overwonnen.*

A of Ab *worden dikwils gevonden t'zamengevoegt met de namen der tijden, die men verſcheydentlijk uytleggen kan.* Ab incunabulis. Liv. 4. 36. *Van de wieg af.* A puero. Liv. 30. 8. Cic. T. Q. 5. 32. a parvo. Liv. 1. 39. a parvulo. Ter. And. 1. 1. 8. a pauxillo puero. Plaut. Stich. 1. 3. 21. a pueritia. Liv. 28. 27. Cic. Syll. 25. a teneris unguiculis. Cic. F. 1. 6. Dit alles beteekent, wanneer het tot den naam van de derde perſoon word overgebragt. *Van zyn kindsheyd af, wanneer hy noch een kind was, van zyn tederſte iaren af.* Ab adoleſcentulo. Cic. Quint. 12. ab adoleſcentia. Ter. Ad. 1. 1. 16. a prima adoleſcentia. Suet. O. 2. 2. Cic. F. 1. 9. ab ineunte adoleſcentia. Cic. F. 13. 21. ab ineunte ætate. Cic. B. 1. Plin. E. 5. 16. a juventa. Liv. 35. 42. &c. *Van zyn jongelingſchap af, van 't begin zijner jeugd af, van zijne jongkheit af, &c.* Men moet acht geven met Turſell. de Part. Lat. Orat. 1. 11. dat deze Schryvers gemeenelyk zetten, A pueris, à parvis, à teneris, &c. wanneer men van veelen ſpreekt; doch als 'er maar van een eenig geſproken word, zeggen ze: A puero, à parvo, à tenero. Columella zegt echter, 5. 6. A tenero conſueverunt. *Zy zyn van jongs aan gewoon,* of *gewent.*

Zy beteekenen de bediening of den dienſt tot welke men verbonden is. Polybius à ſtudiis, Narciſſus ab epiſtolis, Pallas à rationibus. Suet. Cl. 28 *Polybius was zijn Leermeeſter, Narciſſus zijn Geheymſchryver, en Pallas zijn Rentmeeſter.* A pedibus, Servus à pedibus. Cic. Att. 8. 5. *Loopjongen, volgknegt, lakkey.* A manu. Suet. A. 67. Servus à manu. Suet. Iul. 74. *Schryfdienaar, ſchryver, klerk.* [a libellis. Zie beneden in Libellus. Puer ab Janua. Nep. Hannib. 12. *Een deurwaarder.* Zie Pign. S. 44. 4. en ons Lexicon Antiq.]

Zy wijzen de plaats aan daar men iets uyt neemt, of iets doet, de aanbelangende perſoon, en iemands woonplaats. Sumptum haurit ex ærario, & ſuppeditat a ſociis. Cic. Rull. 2. 13. *Hy doet de koſten uyt de Schatkiſt, en beſchikt ze uyt de penningen der bondgenooten.* Se a me ſolvere. Cic. Att. 5. 21. *Dat zy met mijn geld betaalen.* A fratre quæ egreſſa eſt. Ter. Ph. 5. 1. 5. *Die uyt mijn broeders huys gekomen is.* Ab ea Myſis egreditur. Ter. And. 1. 3. 21. *Myſis gaat uyt haar huys.* A matre pulli. Colum. 8. 5. *Jongen die men eerſt uyt het neſt ſloort, of uyt het neſt haalt, die men eerſt onder 't wyfje van daan haalt.* Ab oſtio quærere Ennium. Cic. de Or. 2. 68. *Aan de deur naar Ennius vragen.* Omnia ab oſtio auſcultare. Plaut. Merc. 2. 4. 9. *Aan de deur alle dingen hooren.*

Zy beteekenen 't geen wy in 't Duytſch zeggen: van naby, van omtrent, van omſtreeks, van dichte by. Venit ab Roma. Liv. 3. 25. *Hy komt van omtrent, van naby Rome.* Ab Roma aberat. Sal. B. C. 40. *Hy was noch te Rome, noch daar omtrent niet.* Waar van daan men, volgens d'aanteekening van Servius, wanneer men nauwkeurig ſchryft, zegt, A theatro venit, *Hy komt van,* of *van omtrent de Schouwburg*; maar E theatro venit, *Hy komt uyt de Schouwburg.*

Zy hebben eene byzondere aardigheyd in eene reden, om te zeggen, Ten aanſien, wegens, om, uyt inzicht, ter oorzaak, &c. Vir ab innocentia clementiſſimus. Cic. S. R. 30. *Een man zonderling goedertieren wegens zijn goeden inborſt.* Ab recenti memoria perfidiæ aliquanto minore cum miſericordia auditi ſunt. Liv. 30. 36. *Om de verſche gedachtenis hunner trouwloosheit, wierden zy met wat minder medelijden gehoort.*

Zy worden eerlijk met het voorzetzel usque *gebruykt.* Opinio jam uſque ab heroïcis ducta temporibus. Cic. Div. 1. 1. *Een gevoelen tot ons van de eeuwe,*

Digitized by Google

we, of *tijden der Helden afgedaalt.*

Men moet ze, met de Ouden, gebruiken, om de gelegenheid, de plaats van iets, en de zijde die men kieſt aan te wijzen. A tergo, à fronte, à lateribus tenetur. Cic. A. 3. 13. *Men houd hem van achteren, van voren, en van ter zijden vaſt.* Ab Oriente, *Van de Ooſtzijde, van de kant van 't Ooſten.* Ab dextra, *Van de rechter zijde.* Ab læva, & Ab ſiniſtra, *Van de ſlinker zijde.* Ab Romanis, à Sabinis. Liv. 1. 12. *Van de zijde* of *kant der Romeinen, der Sabynen.* Ab aliquo ſtare. Cic. I. R. 1. 43. Cl. 79. *Iemands zijde houden, het met iemand houden, van iemands* party *zijn.*

A matre illius venio. Plaut. Mil. 4. 7. 16. *Ik koom van haars moeders wege.*

A lenone amat. Plaut. Pœn. 5. 2. 132. *Hy bemint iemand in des Roffiaens huys.*

Ab imis unguibus uſque ad verticem ſummum. Cic. Q. R. 7. *Van de nageltippen der voeten af tot den hoofdſcheed l toe.* Horatius zegt in d'eige zin: E. 2. 2. 4. A vertice ad imos talos, *Van 't hoofd tot de hielen toe.* Men zegt in 't Duitſch, *Van 't hoofd tot de voeten toe.*

• A calce ad carceres. Cic. S. 23. *Van 't begin af tot het einde.* Deze ſpreekwijs is ontleent van de paarderennen, en beteekent eygentlyk, *Van 't begin des renperks af tot de ſlagboomen toe.*

Sanus ab aliquo. Hor. S. 1. 4. 129. *Door een ander*, of *door 't voorbeeld van een ander wijs geworden.*

Ab re, *buiten, tegens.*

Ab re non fuerit. Suet. A. 94. D. 11. *'t Zal buiten* of *tegen ons voornemen niet zijn.*

Ab re mihi conſuluit. Plaut. Trin. 2. 1. 12. *Hy heeft my tot mijn ſchade*, of *nadeel geraaden.*

Ab re orare aliquid ab aliquo. Plaut. Capt. 2. 2. 88. *Iets van iemant buiten reden, tegens zijn belang*, of *tegen de beleefdheid verzoeken.*

Detinere aliquem a domo. Hor. O. 4. 5. 12. *Iemand buiten zijn land*, of *ver van zijn huys houden.*

• Ab ovo uſque ad mala. Hor. S. 1. 3. 6. *Van 't begin tot het einde, van 't een eind tot het ander.* Deze oneygentlyke ſpreekwys komt van de gewoonte der Ouden, die hunne maaltyd met het eeten van een ey begonnen, en met vrugten eyndigden. Dus is 't eygentlyk, *Van 't eerſte gerecht af tot het nagerecht; van het ey af tot de appelen toe.*

(A. *Van wegen, wegens, om.*

A duabus cauſis punire Princeps ſolet. Sen. de Cl. 1. 20. *Een Vorſt is gewoon, om* of *wegens twee oorzaken te ſtraffen.*

Sanus filium a prima offenſa non exhæredat. Sen. de Cl. 1. 14. *Een wijs man onterft zijnen zoon niet wegens het eerſte misnoegen.*

A. *Uyt.*

[A ſole. Cic. T. Q. 5. 32. *Wijkt, gaat uyt de zon.*]

Allatas a Græcia leges conſcripſerant. Flor. 1. 24. 1. *Zy hadden de wetten uyt Griekenland medegebragt beſchreven.*

Se a Macedonia ad pœnam evocatum arbitratur. Juſt. 12. 14. *Hy meende dat hy uyt Macedonien geroepen was om geſtraft te worden.*)

[A en Ab gevoegt *by een ablativus of zesde geval, hebben de kragt van den genitivus of tweede geval.*

Publium reum a Milone puto fore. Cic. Att. 4. 3. *Ik meine dat Publius Milos gedaagde zal worden, dat Milo Publius zal dagvaarden.*

Injuria ab illo primum eſt animadvertenda. Ter. And. 1. 1. 129. *Zijn ongelijk moet men eerſt wraken.* Donatus zegt over die plaats: *Den Dichter zegt wel*, injuria ab illo. *Indien hy gezegt had*, injuria ejus, *zou hy dubbelzinnig geſproken hebben, om dat men niet zou geweten hebben, of hy verſtond 't ongelijk 't welk hy van een ander geleden had, of 't welk hy een ander gedaan had.*

Ceres ab Jaccho. Lucret. 4. 1162. *Ceres Jacchus of Bacchus zuſter. Jacchus bolin, dewelke Jacchus verkragt heeft.*

A en Ab *geſteld by adjectiva beteekenen zoo veel als wat aangaat.*

Imparati ſumus cum a militibus, tum a pecunia. Cic. Att. 7. 15. *Wy zijn niet vaardig, eensdeels wat de ſoldaaten, anderdeels wat het geld aangaat.*

A en Ab *zijn zoo veel als na.* Centeſima hæc lux eſt ab interitu Clodii. Cic. Mil. c. 35. *Dit is de honderſte dag na Clodius dood.*

Secundus a Rege. Hirt. Bell. Alex. c. 66. *De eerſte na den Koning.*

A en Ab *beteekenen ook voor.*

Ab oſtio ciſtellam jacentem ſuſtuli. Plaut. Ciſt. 4. 1. 7. *Ik heb het koffertjen voor de deur leggende opgenomen.*

A is ook *zoo veel als van zich zelf.*

Ne videar hoc a me promiſiſſe. Cic. 1. de Orat. 24. *Op dat ik niet ſchijne dat van my zelf belooft te hebben.* 2. de Fin. *voegt hy* a ſe *en* ſua ſponte *in dezelve t'zamenhang by een.*

Ab ſe exit. Plaut. Men. 1. 2. 66. *Zy gaat van zelf na buiten.*]

A B A.

ĂBĂ, æ. f. g. Daar zijn vier Steden van dezen naam; de een in Phocis, de tweede in Italiën, de derde in Cariën, Stephanus, de vierde in 't gelukkig Arabiën. Diodor. Ecl. 32. 1. d'Euphraat heeft zijnen oorſprong van eenen Armeeniſchen berg, die Plinius 5. 24. Aba noemt. d'Inwoonders des lands geven hem de naam van Caicol.

ĂBACTŎR, oris. m. g. Apul. M. 7. 199. *Veedief, een die met gewelt* of *liſt het vee wegdrijft, of vervoert.*

ĂBACTŬS, us. m. *Verdryving*, of *verjaging uyt een plaats.*

Cum abactus hoſpitum exerceret. Plin. P. 20. *Wanneer hy de gaſten uyt hunne huyzen joeg; als hy ze met gewelt hunne huyzen deed ruymen.*

ĂBACTŬS, a, um. part. Cic. V. 2. 7. *Vervoert, wechgedreven, wechgevoert.*

Abactus amnis. Tac. H. 5. 19. *Een ſtroom die verlegt is, dien men eenen anderen loop doet nemen.*

Furto abacti greges. Plin. H. 8. 51. *Geſtole kudden*, of *beeſten, geſtole* of *gerooft vee.*

Abacti magiſtratu. Feſtus. *Afgezet, uyt de regering gezet.*

Necdum omnis abacta pauperies epulis Regum. Hor. S. 2. 2. 44. *d'Armoede is noch niet geheel van de tafel der Grooten gebannen.*

Abacta nocte. Virg. Æ. 8. 407. *De nacht verdreven*, of *voorby zijnde.*

† Sedet intus abactis ferrea lux oculis. Stat. Th. 1. 105. *Haare oogen ſtaan zoo diep in 't hoofd gezonken, dat men ze nauwlijks zien kan.*

Abacti partus conſcientia libidinum. Tac. An. 14. 63. *Miskramen*, of *misvallen verwekt om zijne ongebondenheden te bedekken.*

Abactum flamen. Stat. Th. 3. 257. *De wind zijnde geſtilt*, of *gaan leggen.*

ĂBĂCŬLI, orum. m. Plin. H. 36. 26. *Legpenningen, rekenpenningen; penningen die men gebruykt om te rekenen.*

ĂBACŬS, i. m. Ἄβαξ. Cic. V. 4. 16. *Richelbank, richeltafel. Toontafel van allerley vaatwerk. Aanrichtbank, aanrichttafel.*

(Abacus. Vitruv. 4. 1. *Het dekſtuk van 't Kapiteel.* Een woord der bouwkonſt.

Abacus. Perſ. 1. 131. *Een reken- of teykentafeltje der Ouden.*

Abacus. *Een verkeerbord*, of *tiktakbord.*

Diem plerique omnes abaco & latrunculis conterunt. Macrob. S. 1. 5. *De meeſte brengen den dag door met verkeeren en ſchaaken.*) Zie van deze alle ons Lex. Antiq.

ĂBĂLĬĔNĀTĬO, onis. f. Cic. T. 5. *Vervremding, ontvremding, opdragt, afſtant, overgifte van zijn goed, en recht.*

ĂBĂLĬĔNĀTŬS, a, um. part. *Vervremd, ontvremd, ontzet, berooft.* In den eigentlyken en oneigentlyken zin. Ziet Abalieno.

Eſſe animo ab aliquo abalienato. Cic. Att. 1. 3. *'t Gemoed van iemand vervremd hebben, 't hart van iemand afgetrokken hebben, tegen iemand qualijk gezint zijn.*

Abalienati ſunt ſcelere iſtius a nobis Reges amiciſſimi. Cic. V. 4. 27. *Door deze zijne misdaad zijn de Koningen, die onze grootſte vrienden waren, van ons vervremd*, of *afkeerig.*

Abalienati jure civium. Liv. 22. 60. *Ontzet, berooft van het burgerrecht.*

Abalienata membra, &, abalienata morbis membra. Quintil. I. O. 8. 3. *Verſtorve, verdorde, doode*, of *onnutte leden, die men niet gebruyken kan; leden door ziekte onbruykbaar.*

ĂBĂLĬĔNO, as, avi, atum, are. acc. *Vervremden, ontvremden*, op hoedanig een wyze het ook zy.

Agros abalienare. Cic. Rull. 2. 25. *Landerijen vervremden*, 't zy door verkooping, *of* vereering aan een ander.

Abalienare a ſe aliquid. Plaut. Trin. 2. 4. 112. *Zich iets quyt maken, zich van iets ontſlaan, iets afſlaan, het zelve verkoopen, wechſchenken*, of *wechgeven.*

Abalienare judices à ſe. Cic. de Or. 2. *Zich de ongunſt der Rechters op den hals halen.*

Digitized by Google

halen, maken dat men qualijk by de Rechters ſtaat, zich by hen verhaat maken.

Mors ſola animum meum à te abalienabit. Plaut. Curc. 1. 3. 18. *De dood alleen zal ons konnen ſcheyden; niets dan de dood zal mijn ziel van u aftrekken, zal mijne genegentheyd, die ik u toedraag, van u afſcheuren.*

Tiſſaphernes perjurio ſuo homines ſuis rebus abalienaret. Nep. Ageſ. 2. *Dat Tiſſaphernes door meineed de menſchen van hem dede afvallen.*

ĂBĂMĬTĂ, æ. f. Cajus D. 38. 10. 3. *Betovroudmoey, Oudovergrootmoey, Oudovergrootvaders zuſter.*

ĂBARCEO, es, ērĕ. Feſtus. *Te rug dryven, uyt een plaats keeren, buyten houden.*

ĂBASSINI, & Abyſſini, orum. m. plur. *Abyſſinen, Ethiopiërs, Volkeren van Abyſſinien.*

ĂBASSINĬA, Abyſſinia, Abaſſenia, Abasſia, æ. f. *Abyſſinien, een Koningrijk van Ethiopien in Afrika.*

ĂBĂVĬĂ, æ. f. Cajus D. 38. 10. 1. §. 6. *Overoudgrootmoeder, of Oudovergrootmoeder.*

ĂBĂVUNCŬLŬS, i. m. Paul. D. 39. 10. §. 18. *Betoveroudoom, Oudovergrootoom, Oudovergrootmoeders broeder.*

ĂBĂVŬS, i. m. Plaut. M. G. 2. 4. 20. P. 1. 2. 5. Cic. Cl. 58. *Overoudgrootvader, of Oudovergrootvader.* Virgilius noemt hem Quartus pater. Æ. 10. 619. *De vierde vader.*

ĂBĂZEĂ, orūm. n. plur. ἀβάζια. Cic. N. D. 3. 23. *Een ſtil offer. Zekere offerhande, geduurende welke men niet en ſprak.* Zommige willen dat 'er in Cicero ſtaat σαβάζια.

ĂBBĀS, ătĭs. m. *Abt, Kloostervoogd, Kloostervader.* Dit woord word alleen in de Kerkelyke Schrijvers gevonden. Men kan 't echter gebruyken.

ĂBBĀTĬĂ, æ. f. *Abdije.* Zeker geeſtelijk huis, dat eige inkomſten heeft.

ĂBBĀTĬSSĂ, æ. f. *Abdiſſe. Kloostermoeder. Kloostervoogdes.* Deze twee laatſte woorden gebruikt men uyt noodzakelijkheyd.

ĂBBRĔVĬO, āvi, ātūm, ārĕ. *Verkorten, by een trekken.*

Per diverſos auctores libroſque diſperſa abbreviare. Veget. Lib. 3. Prol. *Verkorten, of by een trekken, het gene in verſcheide Schrijvers en boeken verſpreid is.*

ĂBDĔRĂ, æ. f. *Abdera, een Stad van Andaluzien, waar van het Biſdom te Almerien is overgevoerd.* Marcus Niger zegt, dat het Almerien zelfs is. Pomponius Mela noemtze Abdera 2. 2.

ĂBDĒRĂ, æ. f. & Abdērā, orūm. plur. n. Plin. H. 4. 11. Dit is een Stad van Thracien, die in den beginne, *Abdera*, daar na *Clazomene*, *Maximianopolis*, en eindelijk *Aſperoſa* wierd genaamd.

ĂBDĒRĪTĀNŬS, ă, ūm. *Van Abdera, 't geen van Abdera is, of tot Abdera behoort.* Martialis gebruykt dit woord oneigentlijk, om te zeggen, *bot, plomp, dom, verſtandeloos*, gelijk die van Abdera voor plompe onverſtandige menſchen gehouden wierden. 10. 25. 4.

ĂBDĒRĪTES, æ. m. Juſtin. 15. 2. *Een Abderaner, een van Abdera geboortig.*

ĂBDĒRĪTĬCŬM imperium. Cic. Att. 7. 7. *Een belpottelijke magt.* Andere leggen 't uyt, *Een Rijk daar men heene vluchten kan, daar men een ſchuylplaats kan vinden.*

ĂBDĬCĀTĬO, onĭs. f. Plin. H. 7. 45. *Verſtootinge, niet erkenning van een zoon, berooving, of ontzetting van al zijn recht.*

Abdicatio. Liv. 6. 16. *Ontſlaging, afſtand, neerlegging, opzegging van zijn ampt.*

ĂBDĬCO, as, āvi, ātūm, ārĕ. Acc. *Verlaten, afſlaan, neerleggen, opzeggen, verwerpen.*

Abdicare filium. Quintil. Decl. 279. *Voor zijn zoon niet kennen, hem verklaren van al zijn recht vervallen te zijn.* Dit is iets meer als onterven.

Abdicare patrem, zeggen Liv. 40. 11. en Curt. 4. 10. 1. *Van kinderen, die hunne vaderen niet kennen willen.*

Abdicare magiſtratum. Sall. B. C. 47. Se magiſtratu. Cic. A. 3. 5. Liv. 9. 29. *Zijn ampt neerleggen, of afſlaan; zich van zijn ampt ontſlaan, zijn ampt verlaten.*

Abdicare ſe tutelâ. Cic. Att. 6. 1. *Zich van een voogdije ontſlaan, een mombaarſchap neerleggen.*

Abdicare ſe libertate. Cic. A. 3. 5. *Zijn vrijheyd overgeven, van zijn vrijheyd afſlaan.*

• Abdicare legem. Plin. H. 7. 30. *Een wet afſchaffen, vernietigen, of te niet doen.*

Abdicare cibum aliquem. Plin. H. 20. 3. *'t Gebruyk van een ſpijze afkeuren, zekere ſpijs verbieden.*

Abdicare aurum è vita. Plin. H. 33. 1. *'t Goud uyt de zamenleving der menſchen bannen; 't gebruyk van 't goud in 't borgergenootſchap verbieden.*

Chremes abdicat generum. Sulpic. Apollin. Perioch. Ter. Andr. 10. *Chremes zeyd zijn ſchoonzoon de zwagerſchap op.*

ĂBDĪCO, is, xi, ctūm, ĕrĕ. *Eenig voornemen of opzet afkeuren; eenig oogmerk niet gunſtig zijn.* Dit woord is van de Ouden alleen den Wichelarijen toegepaſt, die door de Vogelen geſchiedden.

Id aves abdicunt. Cic. Div. 1. 17. *De Vogelwichelingen, de voorſpellingen begunſtigen 't niet, ſtrijden 'er tegen.*

ĂBDĬTE. Adv. Cic. V. 2. 73. *Heymelijk, verborgen, in een afgelegen plaats, ter zijden af.*

ĂBDĬTĪVŬS, ă, ūm. Filius abditivus à patre. Plaut. Pœn. Prol. 65. *Een kind dat zijn vader ontſtolen is; dat buyten kennis van zijn vader verborgen was gehouden.*

ĂBDĬTŬS, ă, ūm. part. *Verborgen, heymelijk, bedekt, eenzaam.*

Sub terram abditus. Cic. T. Q. 2. 25. *Verborgen, in de aarde gedolven, begraven, onder d'aarde bedekt.*

In abditam partem ædium ſecedit. Sall. B. C. 20. *Hy begeeft zich in 't heymelijke, in 't eenzame vertrek van zijn huys.*

Abdita regio. Sall. B. I. 38. *Een vergelegen, of onbekend land.* Vallis. Cæſ. B. G. 6. 33. *Een eenzaam diep dal.*

• Abdita voluntas. Cic. Pet. Conſ. 11. *Een heymelijk voornemen, of opzet, een ondoorgrondelyk, valſch, geveynſd hert.*

ĂBDĬTŬM, i. n. Plin. H. 8. 5. *Een verborge, of diepe plaats, een ſchuylhoek, of ſchuylplaats.*

ĂBDO, is, dĭdi, ĭtūm, ĕrĕ. Acc. *Verbergen, wechſteken, bedekken, verheelen.*

Abdere ſe in locum aliquem. *Zich ergens verbergen, of verſchuylen.* In interiorem ædium partem. Cic. Att. 4. 3. *Zich midden in het huys verbergen.*

Abdere ſe in litteris. Cic. Arch. 6. & totum ſe in litteras. Cic. F. 7. 33. *Zich diep in de leeroeffening inlaten, geheelijk op de ſtudie toeleggen, zich gantſchelijk aan de ſtudie overgeven.*

Abdo me in bibliothecam. Cic. F. 7. 28. *Ik begeef my tot, of ſluyt my in mijn boekkamer.*

Rus, domum ſe abdere. Ter. Hec. 1. 2. 100. Cic. Piſ. 38. *Zich te landewaart, zich na zijn huys begeven.*

E conſpectu heri ſui ſe abdere. Plaut. Pſ. 4. 7. 5. *Uyt de tegenwoordigheyd van zijn Heer vertrekken, zich uyt zijn oogen wechmaken, zich van hem wechpakken.*

Ferrum abdere intra veſtem. Liv. 2. 12. *Een rapier onder zijn rok dragen, verbergen, of verborgen houden.*

ĂBDŌMEN, inĭs. n. Celſ. 4. 1. *d'Onderbuyk, 't gedeelte des buyks dat uyt acht ſpieren, 't vlies, en 't vel, dat haar overdekt, beſtaat.*

Abdomen porcæ. Juv. 2. 86. Plin. H. 8. 51. 11. 37. *De ſpeenen van een zeuge als ze vol zog zijn.* Dit was een lekker beetje onder de Ouden, en 't welk ze hunne Goden offerden.

Abdomen. *Onverzadelijkheyd, gulzigheyd.*

Manebat inſaturabile abdomen. Cic. Sext. 51. *Hy was altijd onverzadelijk, noyt kon men zijn buyk verzadigen, hy had nimmermeer genoeg.*

Abdomini natus, non gloriæ. Cic. Piſ. 17. *Voor zijn buyk en niet voor d'eer geboren, veel eer geboren om zijn buyk te verzorgen, als na eer te tragten.*

Abdomine tardus venter. Juv. 4. 107. *Een dikbuyk, een zwaarlijvig menſch, een die nauwelijks voort kan gaan door zijn zwaarlijvigheyd.*

[Abdomen. *De manlijkheyd.* Die heeft plaats in 't onderſte des buyks.

Mœcho abdomen adimere. Plaut. M. G. 5. 5. *Den overſpeelder de manlijkheyd afſnijden.* Dit was eertyds ook onder de ſtraffen, met dewelke een overſpeelder geſtraft wierd. Zie ons Lex. Antiq. in Adulterium.]

ĂBDŪCO, is, xi, ctūm, ĕrĕ. Acc. *Medvoeren, meenemen, meêdragen, wechvoeren, wechleyden, uytvoeren, vervoeren, meêſlepen, aftrekken, afwenden, onttrekken.*

Abducere aliquid ad opus. Cæſ. B. C. 2. 9. *Iets tot eenig werk meênemen.*

Abducere aliquem domum. Ter. E. 3. 5. 28. Ad. 4. 4. 18. *Iemand met hem na zijn huys nemen.*

Catilina magnis itineribus in agrum Piſtorienſem milites abduxit. Salluſt. B. C. 57. *Catilina voerde zijn krijgsvolk met groote dagreyzens wech in 't gebied van Piſtoja.*

Navim remulco abducere. Cæſ. B. C. 3. 40. Liv. 25. 30. *Een ſchip met een kabeltouw ſlepen, een ſchip wechſlepen*, of *achter aan ſlepen.*

• Aliquem, vel alicuius animum abducere à ſollicitudine. Cic. F. 4. 3. *Iemand van de bekommernis aftrekken.* A ſtudio. Ter. Hec. Prol. 2. 11. *Hem van zijn ſtudie aftrekken.* Ab officio. Cic. F. 4. 4. *Hem van zijn plicht aftrekken*, of *vervoeren.*

Abducere ſe ab omnibus moleſtiis & angoribus. Cic. F. 5. 13. *Zich van alle moeyte en hartzeer ontdoen.*

Abducere aliquem ad nequitiam. Ter. And. 3. 3. 4. *Iemand tot quaad verleyden, hem tot ongebondenheyd brengen, tot zonde vervoeren.*

Abducere aliquem à Republicâ. Cic. F. 5. 1. Fr. 3. 5. *Iemand van den dienſt des Staats aftrekken, hem 't belang van 't Gemeenebeſt doen verlaten.*

Convivam me ſolum abducebat ſibi. Ter. E. 3. 1. 17. *Hy nam my alleen mee om met hem te eeten.*

Abducere aliquem in ſervitutem. Cæſ. B. G. 1. 11. *Iemand in ſlavernij voeren, in dienſtbaarheyd brengen, dienſtbaar*, of *tot een ſlaaf maken.*

Abducere diſcipulum à præceptore. Cic. de Or. 2. 10. Fin. 5. 28. *Den meeſter een leerling ontrekken*, dat is, *hem andere gevoelens doen omhelzen.* Servum. Cic. Dej. 11. *Iemand een knecht aftroonen*, of *onttrekken.* Uxorem. Cic. Fl. 70. *Eens anders vrouw vervoeren, rooven*, of *ſchaken.*

Ars illa à Religionis auctoritate abducitur ad mercedem atque quæſtum. Cic. Div. 1. 41. *Deze kenniſſe, voortijds zoo heylig en goddelijk, word tot een loon en koophandel om zich te verrijken.*

Abducere mentis aciem à conſuetudine oculorum. Cic. N. D. 2. 17. *Zijn geeſt van de zichtbare voorwerpen aftrekken*, of *boven de zienelijke voorwerpzels verheffen; zijn geeſt ontwennen om door de zichtbaare dingen te oordeelen.*

Equitatum ad ſe abduxit Dolabellæ. Cic. A. 11. 12. *Hy heeft de Ruyterij van Dolabella aan zijn zijde getrokken, hy heeft ze tot hem overgebragt.*

Ab aratro abduxerunt Cincinnatum, ut Dictator eſſet. Cic. Fin. 2. 4. *Zy namen Cincinnatus van achter de ploeg af, om hem tot* Dictator *te maken.*

A fide judicem abducere. Cic. Fl. 33. *Een rechter omzetten*, of *omkoopen.*

Retro abducere caput ab ictu. Virg. Æ. 5. 428. *De ſlag ontwijken, zijn hoofd voor de ſlag wechtrekken.*

ABDUCTUS, a, um. *Medegenomen, medegevoerd, vervoerd, weehgevoerd, megeſleept, wechgeſleept.*

Abductus in ſecretum. Liv. 30. 14. 22. 22. *Aan een zijde getrokken; in 't heymelijk*, of *alleen genomen.*

† Abducti montes undâ. Val. Flac. 4. 677. *Bergen die door 't water wechgeſpoeld zijn.*

† ĂBĔMO, is, ĕrĕ. *Wechnemen, ontnemen.* Dit is een t'zamengeſteld woord van Emere, dat eertyds *ontfangen* beteekende. Feſtus & Gloſſæ.

ĂBĔO, is, ivi, & ii, itum, irĕ. *Vertrekken, verreyzen, wechtrekken, wechgaan, heene gaan, zich wech maken.* By dit werkwoord (verbum) word d'Ablativus gevoegd, met A of Ab: è of ex, voor al indien de woorden van een ruyme beteekenis zyn. Men zet zelden DE.

De loco, nunc quidem abiit peſtilentia. Cic. F. 14. 1. *Aangaande die plaats, de peſt heeft 'er opgehouden.*

Abire aliquo in angulum. *Ergens in een hoek gaan.*

Abire ad vulgi opinionem. Cic. Off. 3. 21. *Tot het gevoelen van 't gemeene volk overgaan.* Ad ineptias. Cic. S. R. 16. *Tot beuzelarijen*, of *ongerijmdheden vervallen.*

Abiit ille annus, & illud tempus. Cic. S. 33. *Dien tijd is voorby, 't is dien tijd niet meer, dien tijd is over.*

Abiit tua nauſea. Cic. Att. 14. 10. *Uw walging, uw qualijkheid is over.*

Abire è vita. Cic. T. Q. 1. 30. E medio. Ter. Ph. 5. 8. 30. *Uyt het leven ſcheyden, ſterven.*

Abire ad Deos. Cic. T. Q. 1. 14. *Ten hemel varen, na de Goden gaan.*

Abire exulatum. Liv. 2. 15. *In ballingſchap gaan*, of *vertrekken.* Dormitum Plaut. Pſ. 2. 2. 70. *Slapen gaan, zich te ſlapen gaan leggen, zich tot ſlapen begeven.* Urbe. Plaut. Merc. 3. 4. 69. Domo. Ter. E. 4. 3. 19. *Uyt de ſtad, uyt den huys gaan; de ſtad verlaten, het huys ruymen.*

Abire ab aliquo. Ter. And. 1. 5. 64. *Van iemand afgaan; iemands gezelſchap verlaten, zich van hem afſcheyden.*

Abire magiſtratu. Liv. 2. 31. Cic. F. 5. 2. *Zijn ampt*, of *bediening neerleggen*, of *verlaten.* Ab emtione. Ulpian. D. 2. 14. 7. §. 6. *Zijn koop breken*, of *niet houden; zich aan zijn koop niet houden, uyt de koop ſcheyden.*

Abire incepto. Liv. 24. 19. *Zijn aanſlag, of opzet laten varen, zijn voornemen ſtaken, uyt zijn voornemen ſcheyden.*

Abire in ſerum. Plin. H. 16. 12. *Tot wey worden.* In ſalem. Plin. H. 31. 7. *Tot zout worden.* In ſemen. Plin. A. 21. 11. *Schieten, zaad krijgen;* als men van een gewas ſpreekt.

• In ora hominum pro ludibrio abire. Liv. 2. 36. *Tot een ſpot op de tong van alle menſchen komen*, of *raken.*

Ne longius abeam. Cic. Cæc. 33. *Op dat ik niet te ver gaa, niet te ver van mijn reden afloope.*

In infinitum abire. Plin. H. 17. 25. *Tot het oneindige uytloopen.* Wanneer men alle de byzonderheden van een zaak optelt.

Abiit horum vetuſtate memoria. Liv. 2. 4. *De geheugenis van deze dingen is door de oudheyd vergaan, die dingen zijn buyten de geheugenis.*

Abiit hoc oppidum in villas. Plin. H. 3. 5. *Deze ſtad is nu maar een dorp meer, is tot een dorp geworden*, of *vervallen.*

Pretium ejus rei retrò abiit. Plin. E. 3. 19. *De prijs hier van is gedaald*, of *afgeſlagen, is lager geworden.*

Abiit rete periſum. Plaut. Truc. 1. 1. 15. *Het net*, of *garen is te gronde gegaan.*

Abiit in diem præſens malum; plagæ creſcunt. Ter. Ph. 5. 2. 17. *De ſtraffe is uytgeſteld: maar de ſlagen vermeerderen.*

Haud repulſus abibis. Sal. B. J. 110. *'t Zal u niet ontzegt, of geweygert worden, gy zult niet afgeſlagen vertrekken.*

Abiit Fabius præceps in vulnus. Liv. 2. 46. *Fabius, gewondt, ſtortte voor over.*

Abeunt in ſumptus fructus prædiorum. Cic. Att. 11. 2. *d'Inkomſten van hofſteden, of landerijen gaan tot de onkoſten, heeft men tot de onkoſten nodig.*

Abi tu tacitus tuam viam. Plaut. R. 4. 3. 88. *Gaat gy ſtil uwes weegs.*

Non hoc tibi ſic abibit. Catul. 14. 11. Ter. And. 1. 2. 4. *Uw misdrijf zal niet ongeſtraft blyven, gy zult zoo niet vry zijn, of vry gaan: gy zult 'er zoo niet afkomen; dat zal u zoo niet vergaan.*

Abi hinc ab oculis. Plaut. Trin. 4. 2. 147. *Gaat uyt mijn oogen; pak u wech uyt mijn oogen, uyt mijn gezicht.*

Abi in malam peſtem, malumque cruciatum. Cic. A. 13. 21. *Loop aan de galg, laatje hangen.*

Abi, virum te judico. Ter. Ad. 4. 2. 25. *Gaat, gij zijt een fraai man.*

Abibitur. Plaut. Merc. 4. 4. 46. *Men zal 'er van daan gaan.*

Ad ſanos abeat tutela propinquos. Hor. S. 2. 3. 218. *Laten de bloedvrienden, die kloek en ſterk zijn, of die kloek van lichaam en verſtand zijn, de voogdije aanvaarden.*

[Abiiſſe wierden *gezegt de overledene*, of *die geſtorven waren.* Albinov. de Mort. Druſ. 238. Phædr. 4. 19. 1. Rede is deze: De Ouden hadden een ſchrik voor de dood, om die te noemen. Dat leeren ons. Liv. 30. 25. en Sen. Troad. 1. 608.]

ĂBĔQUITO, as, avi, atum, arĕ. *Te paard vluchten.*

Prætores pavidi abequitabant Syracuſas. Liv. 24. 31. *De Veldheeren, vol ſchrik, vluchtten op een volle ren na Syrakuſa.*

ĂBERRANS, antis. omn. gen. *Verdwaald, verdoold, van de rechte weg afgedwaald*, of *afgeraakt.*

Studium ab communi utilitate aberrans. Cic. Lig. 6. *Een neiging die tegen 't gemeene-beſt aanloopt, die met 't gemeene weſwezen ſtrijdt.*

ĂBERRATIO, onis. f. *Verſtrooying, aftrekking, verſtrooytheyd van zinnen*, of *van gedachten.* Dit woord word alleen in een oneigentlyken zin wel gebruykt.

Aberratio a dolore. Cic. Att. 12. 38. A moleſtiis, &c. Cic. F. 15. 18. *Vermaak, verluſtiging tot verdrijving van zijn ſmert, van zijn hertzeer.*

ĂBERRO, as, avi, atum, arĕ. Abl. Zonder voorzetzel, of met A of Ab. *Verdwalen, verdolen, van de rechte weg afraken, afdwalen, afwijken.*

Aber-

Aberravit à patre inter homines. Plaut. M. Prol. 31. *Hy verloor zijn vader in den drang van 't volk; hy dwaalde onder den drang van zijn vader af.*

Aberrat ad alia illius oratio. Cic. Off. 1. 37. *Zijn reden hangt niet aan malkanderen; hy dwaalt van zijn ſtuk af; hy loopt van 't een op 't ander.*

Redeat unde aberravit oratio. Cic. T. Q. 5. 23. *Laat ons den draad van onze reden hervatten; 't geſprek hervatten daar wy 't geleten hebben; laat ons weêr na onze reden keeren.*

Aberrare a miſeria, a dolore. Cic. Att. 12. 45. *Zijn elende, zijn ſmert vergeten; zijn ongeval, zijn droefheyd verzetten.*

Aberrare a propoſito. Cic. T. Q. 1. 33. *Zijn oogwit misloopen; zijn oogmerk miſſen, niet bekomen, of niet bereyken.*

Aberrare verbo. Cic. Arch. 11. *Een woord qualijk uytſpreken, in d'uytſpraak van een woord feylen, of miſſen.* Nutu. Cic. Arch. 11. *In een teeken, of gebaar miſſen, het zelve qualijk maken.*

Aberrare ab alterius levitate. Cic. Fin. 4. 15. *Ver af van eens anders lichtvaardigheyd zijn; hem in zijn ongeſtadigheyd niet gelijk zijn.*

Ne in melius quidem ſinas aberrare, ſc. ab exemplari. Plin. E. 4. 28. *Laat hem, zelf niet om een beter, niet van zijn beſtek afgaan.*

ÄBFORË (*voor*) abfuturum eſſe. Virg. Æ. 8. 147. Credunt nihil abfore, quin, &c. *Zy beelden zich in dat hen niets beletten zal, dat, &c. dat 'er niets aan ſcheelen zal, dat &c.* V. Abſum.

ÄBFŪTŪRŬS, a, um. V. Abſum.

ABHINC. *Dit by-woord.* (adverbium) *word 't meeſt by een* Accuſativus *geſteld, en zomtijds by een* Ablativus, *en word gebruykt by den voorleden tijd.*

Abhinc triennium. Ter. And. 1. 1. 42. Abhinc annis quindecim. Cic. Q. R. 13. *'t Is drie jaren, 't is vyftien jaren geleden, zedert drie, zedert vyftien jaren.*

Abhinc ſexaginta annis occiſus. Plaut. Moſt. 2. 2. 63. *'t Is zeſtig jaar geleden, dat hy vermoord is.*

[Abhinc is ook gebruykelyk, als men ſpreekt van den toekomenden tyd. Dat ontkennen Voſſ. de Vit. Serm. 1. 35. Turſell. de Part. Lat. Or. 1. §. 16. Swart. Part. Lat. Or. c. 2. Goclen. Obſ. L. L. p. 76. Het word beweerd van Sciop. Gr. p. 12. Anim. in Voſſ. §. 2. en Verſt. Lat. Mer. Suſp. c. 2. en 13. en bewezen met deze voorbeelden:

Se ad ludos jam inde abhinc exerceant. Pacuv. by Chariſ. 1. G. 2. p. 175. Edit. Putſch. *Datze zich naar dezen, of in 't toekomende van nu af tot de ſpelen oeffenen.*

Repromittis tu abhinc triennium Roſcio? Cic. 2. R. 13. *Belooft gy aan Roſcius naar dezen, of in 't toekomende voor drie jaren?* Zeker is het, dat niemand iets belooft op 't voorledene; maar in 't toekomende. Wat Borrich. Voſſ. Def. adv. Sciopp. en uyt hem Gunther. L. R. c. 7. hier tegens inbrengen, ſchynt van geen belang te wezen.

ÄBHŎRRĔO, es, ui, ere. Aliquo, & ab aliquo. Aliquem, & aliquid. *Verfoeyen, verſmaden, voor grouwelen, een weêrzin, ſchrik, of afkeer van hebben.*

Abhorret illi animus à nuptiis. Ter. Hec. 4. 4. 92. Ab uxore ducenda. Cic. Att. 14. 13. *Hy is heel afkeerig van 't huwelijk; hy heeft een groote weêrzin in 't huwelijk; een groote afkeer van 't trouwen.*

Abhorret à ſcribendo. Cic. Att. 2. 6. *Hy heeft een weêrzin, of afkeer van 't ſchrijven.* A pugnando. Cic. Att. 7. 13. *Hy is een vyand van krakkeelen; hy houd niet van vechten.*

Id abhorret à fide. Liv. 9. 36. *Dat is niet geloofelijk, dat is niet te gelooven.*

Id non abhorret à vero. Suet. Tib. 62. Non abhorret vero. Tac. H. 5. 24. *Dat is niet onwaarſchynelijk, dat is de waarheyd niet ongelijk; dat kan wel waar zijn.*

Abhorrere à pace. Cæſ. B. C. 1. 85. *Niet vredegezind zijn, niet genegen tot vrede zijn, geen vrede zoeken.*

Abhorret voluntas ejus à me. Cic. F. 2. 17. *Hy bemind my niet; hy houd van my niet; hy heeft geen genegenheyd tot my; hy is my niet genegen.*

Horum animus atque aures abhorrent à nobis. Cic. Octav. *Zy mogen ons uyt der herten niet lijden, nog van ons hooren ſpreeken; zy mogen ons noch zien noch luchten.*

Hujuſce temeritas non procul abhorret ab inſania. Cic. S. R. 24. *Die menſch is door vermetelheyd bykans gek.*

Talibus vitiis abhorrent. Cic. Fat. 4. *Zy grouwelen, of yzen voor die gebreken; zy konnen die feylen niet dulden, of verdragen.*

Abhorret tantum facinus ab illo. Cic. Clu. 60. *'t Is niet waarſchynelijk dat hy die laſter heeft begaan; hy zal tot zulken ſchelmſtuk niet vervallen.*

Nec ab utilitate eorum qui audient, nec ab officio noſtro, nec ab ipſa cauſa Sextii abhorrebit oratio mea. Cic. P. S. 44. *Mijne reden zal noch onnut zijn voor de toehoorders, noch te ver van mijn plicht, of van de zaak van Sextus afloopen.*

Abhorrent inter ſe orationes. Liv. 38. 56. *De redenvoeringen verſchillen met malkanderen, komen niet overeen.*

Abhorrebat pumilos. Suet. Aug. 83. *Hy had een afkeer van dwergen.*

ÄBHŎRRENS, entis. omn. gen. Cic. Att. 7. 13. *Vervreemd, afkeerig, die weêrzin, of afkeer heeft.*

Lacrymæ abſurdæ & abhorrentes. Liv. 30. 44. *Onnutte en vergeefſche tranen, die men ontijdig en zonder reden ſtort.*

Vehiculum cultu haud ſanè à vilioribus vulgatique uſus abhorrens. Curt. 3. 1. *Een wagen die weynig in ſchaayigheyd van de ſlechtſte en gemeenſte verſchilt.*

Virgo parum abhorrens famam. Liv. 2. 24. *Een dochter die weynig op haar goede naam paſt, die 't weynig ſcheelt wat van haar gezegt word.*

ÄBJECTE. Adv. Cic. T. Q. 2. 23. *Laf-hertiglijk, laffelijk, bloohertiglijk, ondelijk, op een ſlechte verachtelijke wijze.*

[De compar. Abjectius ſtaat by Ammian. 15. 2.]

ÄBJECTIO, onis. f. Abjectio animi. Cic. Piſ. 36. *Lafhertigheyd, bloheyd, bloohertigheyd, kleynhertigheyd, kleynmoedigheyd, vertzaagtheyd.*

ÄBJECTŬS, a, um. Part. Cic. Fin. 3. 20. *Verlaten, afgeleyd, weggeworpen.* De compar. Abjectior ſtaat by Cic. Am. 16. de ſuperl. Abjectiſſimus by Valer. Max. 9. 2. 2.

Abjecta toga. Cic. At. 4. 2. *Zijn rok afgeleyd hebbend.*

Abjectus. Cic. Fin. 3. 20. *Snood, ſlecht, gering, verachtelijk, laf, flauw, laag, onwaardig, ongeacht.* Van zaken en perſoonen geſproken.

Abjecto eſſe animo. Cic. A. 12. 40. *Verſlagen van geeſt, neerſlagtig van gemoed zijn.*

Abjectus gemitus. Cic. T. Q. 2. 24. *Een zwakke, of flauwe zucht.*

Abjecti ſenarii. Cic. Or. 55. *Slechte zesvoetige vaarzen, die byna geen trant noch maat hebben.*

Abjecta oratio, aut verba. Cic. Or. 57. *Een ſlechte verachtelijke reden, ſlechte woorden.*

Ædes abjectæ. Plaut. Moſt. 3. 3. 3. *Een huys dat onder de waarde, onder de prijs,* of *tot een lage,* of *geringe prijs verkocht is.* Dus leeſt Lambinus over Plautus, en Turnebus, Adv. 16. 10. Scaliger Feſt. p. 13. wil dat 'er ſtaat Abjectæ. *Een heerlijk huys.*

Abjecta extra vallum corpora oſtentui. Tacit. An. 1. 29. *Ligchamen die buyten 't leger op 't veld zijn weggeworpen, die ten toon buyten 't leger leggen.*

Abjectus in profluentem. Flor. 1. 1. 2. *In de ſtroom, in de vloed geworpen* of *geſmeten.*

ÄBĬEGNŬS, a, um. adj. Auct. ad Her. 2. 22. *Van dennen hout,* (*anders van maſthout*) *gemaakt.*

ÄBĬES, ĕtis. f. Cic. T. Q. 3. 19. *Denneboom, witte maſtboom.*

† Abies. Virg. Æ. 8. 91. *Een ſchip, vermits 'er in een Schips gevaart veel dennen-* of *maſthout komt.* Plaut. P. 2. 2. 66. noemt dus, *Schrijftafeltjens,* of *Tafelboekjens.* 't Welk in ondicht, of proſa niet meer gebruikt word. Quint. I. O. 8. 6.

ÄBĬĔTĀRĬŬS, a, um. Feſtus. *Dat van dennen-* of *maſthout is,* of *dat 'er eenige betrekking toe heeft.*

Abietarius negotiator. *Een koopman in dennen hout.*

Abietaria negotia. Feſtus. *Koopmanſchap in dennen hout.* Zommige lezen Negotiatio.

ĂBĬGA, æ. f. Plin. H. 24. 6. *Veldcypres,* of *Chamæpitys.* Men noemd het dus, zegd dezen Schryver, om dat het tot de miskramen der vrouwen diend.

ĂBĬGĔĀTŬS, us. m. Mac. D. 47. 14. 2. *Vee-diefstal, vee-rovery, dieffstal van vee.*

ÄBĬGĔŬS, i. m. Ulp. D. 47. 14. 1. *Vee-dief, vee-rover.*

ÄBĬGO, is, egi, actum, igĕre. Acc.

unius

unius, Abl. alterius *met* à *of* ab; è, ex *of* de. *Een laſtig menſch van iemand doen afgaan*, of *uyt een plaats doen vertrekken.*

Abigere pecus. Cic. Piſ. 34. *Vee- of beeſten ſteelen, vee rooven, met geweld wechdrijven:* Doch indien 'er in paſcua word bygevoegt, dan is 't *in de weyde drijven.* Varr. R. R. 2. 1.

Abigere fœtum. Colum. 6. 27. *&*, partum medicamentis ſibi abigere. Cic. Clu. 11. *De vrucht afdrijven; zich een miskraam*, of *misval verwekken.* Van een vrouw ſprekende.

Abigere curas. Hor. E. 1. 15. 19. *De zorge en kommer van zich werpen*, of *verdrijven.*

Abigere aliquem aliquò. Ter. Ad. 3. 3. 47. *Iemand ergens na toe drijven*, of *na toe jagen.*

Abigere faſtidium. Plin. H. 23. 9. *Iemands herte-walging*, of *walgelijkheyd wechnemen.* Abigere laſſitudinem abs ſe. Plaut. Merc. 1. 2. 3. *Zijne eige loomigheyd*, of *vermoeytheyd verdrijven.*

ĂBJĬCIO, is, jēci, jĕctūm, jĭcĕrĕ. Acc. *Verachtelijk neêrſmijten, verſmadelijk wechwerpen*, of *verwerpen.*

Abjicere ſe ad pedes alicujus. Cic. Att. 4. 2. *Zich voor iemands voeten werpen, voor iemands voeten neêrvallen.*

Ego me plurimis pro te ſupplicem abjeci. Cic. Mil. 36. *Ik heb mijn verzoek aan verſcheyden voor u gedaan; ik heb van verſcheyde hunne gunſt voor u verzocht.*

Abjicere ſe. Cic. Par. 1. 4. *Zich zelven wechwerpen, zich verachtelijk aanſtellen, zich in verachting brengen.*

Abjicere ſe. Cic. T. Q. 1. 34. *&* aliquid in mare. Cic. Fin. 5. 30. *Zich zelven*, of *iets in zee ſmijten*, of *in zee ſtorten.* Tragulam intra munitiones caſtrorum. Cæſ. B. G. 5. 46. *Een werpſchicht binnen de borſtwering van 't leger ſmijten.*

Abjecit Pompejus Scaurum. Cic. Fr. 3. 8. *Pompejus heeft Scaurus van de hand gewezen*, of *geen vriendſchap bewezen.*

Abjecit Natura animantes ad paſtum. Cic. L. 1. 9. *De Natuur heeft de lighamen der beeſten tot het weyden gekromd.*

• Abjicere ædificationem *vel* conſilium ædificandi. Cic. F. 13. 1. Att. 5. 11. *Het bouwen*, of *het voornemen van te bouwen ſtaken; uyt het bouwen ſcheyden.* Conſilium profectionis. Cic. A. 1. 1. *De reyze ſtaken, uyt de reys ſcheyden.* Arma. Cic. Att. 10. 8. *&* conſilium belli faciendi. Cic. C. 2. 7. *De wapenen neêrleggen, uyt het oorlogen ſcheyden.* Poſtulationem triumphi. Cœlius ad Cic. F. 8. 6. *Van 't verzoek der zegepraling afſtaan.* Conſulatum per edictum. Plin. P. 65. *'t Borgermeeſterſchap verwerpen*, of *van de hand wijzen.*

Abjicere amorem ab aliquo. Cic. Att. 2. 31. *Zijn liefde*, of *genegentheyd van iemand aftrekken.*

Abjicere auctoritatem Senatûs. Cic. Att. 1. 18. *'t Gezag van den Raad verwerpen, krenken*, of *verachtelijk maken; den Raad hun gezag benemen.*

Abjecerunt ſuas cogitationes in rem tam humilem. Cic. Am. 9. *Zy hebben hunne gedachten op zulken ſlechten en verachtelijken zaak gevestigt*, of *geworpen.*

Abjicere cogitationem, curam Reip. *vel* de Republica. Cic. F. 9. 20. *Zich de zorge van 't gemeene-beſt niet meer aantrekken; 't welwezen van den Staat niet meer behertigen, zich met het gemeenebeſt niet meer bekommeren.*

Abjicere famam ingenii. Cic. F. 9. 16. *De naam van een geleerd man verachten.* Obedientiam. Cic. Off. 1. 29. *De gehoorzaamheyd weygeren.* Humanitatem Cic. Lig. 6. *De menſchelijkheyd uytſchudden.* Timorem. Cic. F. 11. 21. *De vrees laten varen.*

Abjicere ſe in herbam. Cic. de Or. 1. 7. *Zich in 't gras neêrleggen, in 't gras gaan leggen, in 't gras neêrvallen.* Humi ſe abjicere. Plin. H. 21. 13. *Op de aarde*, of *op de vloer gaan leggen.* Ovid. zegt Her. 7. 1. Abjectus in herbis.

Abjicere Hiſpaniam. Cic. Att. 9. Edit. Gruteri. *De Spaanſche reys ſtaken, uyt de Spaanſche reys ſcheyden.*

ĂB-INTĔGRŌ. Virg. E. 4. 4. *Op een nieuw, van nieuw af aan.*

Columna ab-integro nova. Cic. V. 1. 56. *Een ſplinter-nieuwe*, of *gantſch nieuwe pylaar.*

ĂB-INTESTĀTŌ. *By verſterf, zonder making, zonder* teſtament, of *uyterſte wil, buyten uyterſte wil.*

Ab-inteſtato alicui ſuccedere. Paul. D. 29. 7. 16. *Van iemand by verſterf, zonder making*, of *uyterſte wil erven, door 't recht van maagſchap*, of *van verwandſchap.*

ĂBĬTĬO, onis. f. Ter. H. 1. 2. 16. &

ĂBĬTŪS, ûs. m. Plaut. Moſt. 3. 2. 22. Ter. H. 3. 1. 5. Cic. V. 3. 54. *Vertrek, verreyzing, ſcheyding.* De Ouden dienden zich van 't woord Abitio om de *dood* te beteekenen, en van Abiit, om te zeggen, *hy is dood, hy is geſtorven.* Feſtus. Wy zeggen in dien zin: *Hy is overleden, hy heeft het afgeleyd.*

• Abitus. Virg. Æ. 9. 380. Tac. An. 14. 37. *Uytgang; een weg waar door men kan uytgaan.*

ĂBJŪDĬCO, as, avi, atūm, arĕ, aliquid ab aliquo. Cic. princ. Act. 1. in. Verr. 5. *Iemand iets by 't recht*, of *by vonnis ontwijzen*, of *ontzeggen.*

Abjudicare ſibi libertatem. Cic. Cæc. 34. *Zich zelven van zijn vryheyd berooven; zyn vryheyd overgeven.*

Abjudicata eſt à me. Plaut. R. 5. 1. 3. *Men heeft my verboden haar meer te zien.*

Opinione Populi Romani ratio veritatis, fidei, *&c.* ab hoc ordine abjudicatur. Cic. V. 1. 2. *Het Roomſche Volk oordeelt dat in die order, noch waarheyd, noch trouw*, &c. *meer gevonden word.*

Totum id abjudico. Cic. de Or. 2. 24. *Ik veroordeel dat altemaal, ik keur dat al te zamen af, ik miſprys dat alles.* Budæus leeſt Abdico.

Abjudicabo me à vita. Plaut. Aſ. 3. 3. 17. *Ik zal mijn zelven 't leven benemen, ik zal mijn zelven ombrengen.* Dit is een zeldzaame ſpreekwys, die niet gevolgd moet worden.

ĂBJŪGO, as, arĕ. *Van 't jok ontdoen, ontheffen*, of *los maken*, gelyk by voorbeeld, *gejokte*, of *gezeelde oſſen.* Het beteekent daarenboven, *Verdeelen, ſcheyden, ontbinden, los binden, los maken.* Pacuv. apud Non. 2. 37.

ĂBJŬNGO, gĭs, junxi, junctum, gĕrĕ. Acc. Virg. G. 3. 518. Prop. 2. 14. 12. *Ontkoppelen, ontparen, los maken, uytſpannen, van 't jok ontdoen.*

Abjungere ſe ab aliquo genere dicendi. Cic. Att. 2. 1. *Zekere wijze van redenvoering*, of *zekere ſtijl laten varen*, of *ontwennen.*

ĂBJŪRĀTŬS, a, um. Pecunia abjurata. *Geld 't welk men met eede verklaart niet ontfangen te hebben.* Dit woord word by de Rechtsgeleerden gebruykt.

Abjuratus. Virg. Æ. 8. 263. *Ontkent met eede, tegens zijn eed achter gehouden.*

ĂBJŪRO, as, avi, atūm, arĕ. Acc. rei. Plaut. P. 4. 3. 10. *Afzweeren, met eede loochenen*, of *ontkennen; heyliglijk betuygen*, of *zweeren dat men iets niet ontfangen heeft.* Cicero gebruykt het voor enkelyk *ontkennen*, of *verzekeren dat men niets beloofd heeft*, of *niet verſchuldigt is.* Att. 1. 8.

Creditum abjurare. Sall. B. C. 25. *Eenig pandt loochenen, ontkennen van iets ontfangen te hebben dat ons geleend*, of *vertrouwd*, of *betaalt is.*

Abjurare pecuniam in jure. Plaut. R. prol. 14. *Voor den Rechter zweeren*, of *met eede beveſtigen dat men eenig geld niet ontfangen heeft.*

ĂBLĂQUĔĀTĬO, onis. f. Plin. H. 12. 15. 17. 26. Colum. R. R. 4. 8. & 17. *Ontſchoeyjing van den wijngaard*, of *van eenig ander gewas; losgraving der aarde die de wortel dekt.*

ĂBLĂQUĔĀTŪS, a, um. part. Plin. H. 18. 8. *Ontſchoeyd, losgegraven.* Van een boom of wyngaard ſprekende.

ĂBLĂQUĔO, as, avi, atum, arĕ. Vitem, arborem &c. Cat. R. R. 5. & 37. Colum. R. R. 4. 8. Plin. H. 17. 19. *Een wijngaard, boom*, &c. *ontſchoeyen* of *losgraven.* Zie ons Lex. Antiq.

ĂBLĀTĪVŪS, i. m. Quintil. I. O. 1. 5. *Afnemer, het afnemend*, of *wechnemend geval: het zesde geval van een naam by de Latijnen.*

ĂBLĔCTÆ ædes. Plaut. Moſt. 3. 3. 3. *Een ſchoon, vermakelijk, treffelijk*, of *heerlijk huys.* Dus leeſt den geleerden Scaliger in deze plaats van Plautus. V. Abjectus.

ĂBLĒGĀTĬO, onis. f. Cic. LL. 1. 3. *Afzending, afvaardiging, wechzending, afſchikking.*

ĂBLĒGO, as, avi, atum, arĕ. Acc. Ter. Hec. 3. 3. 54. *Wechzenden, wechſtieren, verzenden, heene zenden, afſcheyd geven.*

Hoc à fratris adventu me ablegat. Cic. Att. 2. 18. *Dat belet my om by d'aankomſt van mijn broeder te zijn.*

Ablegare pecus à prato. Colum. R. R. 6. 5. *'t Vee buyten*, of *uyt een weyde ſchutten.*

ĂBLĬGŪRĬO, is, ivi, itum, irĕ. Acc. Ter. E. 2. 2. 1. *Verquiſten, doorbrengen, zijn goed onnuttelijk verteeren*, of *ver-*

verdoen; zyn goed opmaken.

ĀBLOCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Acc. Suet. Vit. 7. Verhuuren, in huur geven.

ĀBLŪDO, ĭs, lūsi, ūsūm, ĕrĕ. abl. cum præpoſitione a vel ab. Niet overeenkomen, niet gelijken, geen gelijkheid hebben.

Hæc à te non multum abludit imago. Hor. S. 2. 3. 320. De ſchildery gelijkt u niet qualijk.

ĀBLŪO, ĭs, ūi, ūtūm, ĕrĕ. Acc. Afwaſſchen, waſſchen, affpoelen, met water reynigen.

Abluitur terra pluviis. Colum. R. R. 5. 9. De aarde word van den regen beſproeyd, bevogtigt, of nat gemaakt.

Abluere ſe, &, aliquem flumine. Virg. Æ. 2. 720. Zich zelven, of iemand anders in een ſtroom waſſchen, of reynigen. Na de wyze der Ouden.

Abluere maculam. Plin. E. 3. 7. Een vlak of ſmet uytdoen, afwaſſchen, uytwiſſchen. oneygentlyk, een hoon, ſmaad, of laſter.

ĀBLŪTIO, ōnis. f. Macrob. Sat. 3. 1. Afwaſſching, waſſching, reyniging.

ĀBMĀTERTĒRĀ, æ. f. Overoudmoey, Overgrootmoey, Overgrootmoeders zuſter. Pauli. Dig. 38. 10. 10. §. 18.

‡ ĀBNĀTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Stat. A. 1. 383. Wechzwemmen, ontzwemmen, zwemmende ontvluchten.

ĀBNĔGO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Virg. Æn. 7. 423. Ontzeggen, afſlaan, weygeren, afzeggen.

Abnegare aliquem comitem. Hor. O. I. 35. 22. Iemand tot zyn medgezel weygeren; iemand zyn gezelſchap weygeren, of ontzeggen.

ĀBNĔPŌS, ōtis. m. Suet. Tib. 3. Cic. 24. Overachterneef. Achternaneef, naaſterkindszoon.

Hic Auguſti abnepos erat. Tac. An. 13. 1. Hy was een overachterneef van Auguſtus, of Auguſtus was zyn Overoudgrootvader.

ĀBNĔPTIS, ĭs. f. Suet. Ner. 35. Overachternicht, afternanicht, naaſterkindsdochter.

ĀBNOCTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Sen. V. B. 26. Buytens huys vernachten, buytens huys, of op een ander ſlapen.

ĀBNŌDO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Colum. R. R. 4. 24. Snoeyen, de quaſten en knoeſten der bomen, of wyngaarden affnoeyen.

ĀBNORMIS, ĭs, m. & f. Abnorme, ĭs. n. Buytenregelig, ongeregeld, zonder regel, of maat.

Abnormis ſapiens. Hor. S. 2. 2. 3. Een wysgeer die zich aan geen zekere regels bind.

ĀBNŬO, ĭs, ŭi, ūtūm, ĕrĕ. Plaut. Truc. prol. 6. Cic. Fat. 2. Door eenig teken afſlaan, of weygeren; eenig blijk geven dat men iets afkeurt, of niet toeſtemt. Cicero gebruikt het om te zeggen, weygeren, iets niet toeſtaan.

Abnuere curam pecoris. Colum. præf. 6. Het opzicht over een kudde weygeren, of niet op zich willen nemen.

Milites omnia abnuentes. Sall. B. I. 68. Het krygsvolk alle gehoorzaamheyd weygerende.

Abnuere juſſa ducis. Tac. An. 14. 37. Een Overſte gehoorzaamheyd weygeren; de bevelen van een Krygshoofd niet willen gehoorzamen.

Cruciatibus adhibitis abnuere cædem. Tac. An. 1. 23. Op de pynbank een moord ontkennen, of loochenen.

Abnuere alicui de aliqua re. Sall. B. I. 47. Iemand iets afſlaan, of niet willen toeſtaan; zich tegens iemand over eenige zaak aanzetten, of aankanten.

Nihil unquam abnuit tua voluntas meo ſtudio. Cic. Fat. 2. Noyt hebt gy myn bede iets ontzegt, myn verzoek afgeſlagen, myn genegentheden iets geweygert.

Impetum & ſubita belli locus abnuebat. Tac. H. 5. 13. De Stad kon niet ſtormenderhand, of ſchielyk gewonnen worden.

† Abnuere. Virg. Æ. 5. 531. Afkeuren, wraken, quaadkeuren, zyn toeſtemming niet aan geven.

Non abnuitur, ita fuiſſe. Liv. 3. 72. Het word niet ontkent, dat het zoo zoude geweeſt zyn.

ĀBNŬĬTŪRUS. Sall. H. 1. Nihil abnuituros. Zullende niet weygeren.

ĀBNŪTO, as, arĕ, dat. Plaut. Capt. 3. 4. 79. Cic. de Or. 3. 41. Met hoofdſchuddingen, oogmerkingen, of eenig ander teken te kennen geven dat men iets weygert.

ĀBŎLĔO, ēs, ēvi, & ŭi, ĭtūm, ērĕ. Virg. Æ. 4. 497. Vernietigen, uytdelgen, uytwiſſchen, te niet doen, afzetten, affchaffen, benemen.

Illo igne vocem populi, libertatem Senatus, & conſcientiam generis humani aboleri arbitrabantur. Tac. Ag. 2. Zy meynden door dat vuur de ſtem van 't volk, de vrijheid van den Raad, en de gedachtenis, of 't getuygenis van alle menſchen te vernietigen.

Abolere epiſtolas. Tac. H. 2. 48. Brieven verbranden. Corpus igni. Tac. An. 16. 6. Een ligchaam verbranden, tot aſſche doen vertecren. Nomina reorum. Suet. Aug. 32. Iemands naam op de rolle van de misdadigers uytſchrappen; iemand onſchuldig verklaren. Zie ons Lexic. Antiq. Nomen legionis. Front. 4. 1. 45. Een krijgsbende afdanken. Dignitatem, magiſtratum alicui. Liv. 3. 38. Iemand zyn ampt ontnemen, iemand van zyn ampt zetten. Odorem. Plin. H. 23. 9. De reuk benemen, de geur doen verliezen. Viſcera undis. Virg. G. 3. 560. Den reuk, den ſtank van 't vleeſch afwaſſchen.

ĀBŎLESCO, ſcis, ēvi, eſcĕrĕ. Vergaan, uyt het gebruyk komen, te niet gaan, verloren raken.

Vinea ſiccitatibus non aboleſcit. Colum. R. R. 3. 2. De wyngaard ſterft niet, of gaat niet uit door de droogte.

* Tanti non aboleſcet gratia facti. Virg. Æ. 7. 232. Noyt zal de gedagtenis van zulken treffelyken daad vergaan.

Hujus rei prope memoria aboleverat. Liv. 3. 55. De gehengenis van deze zaak was byna vergaan.

ĀBŎLĬTĬO, ōnis, f. Quintil. I. O. 9. 2. Flor. 4. 7. 3. Vergeving, vergiffenis, quytſchelding van een misdaad, genade, vergeting.

Abolitio ſententiæ. Tac. An. 6. 2. Vernietiging van een vonnis. Legis. Suet. Aug. 34. Affchaffing van een wet.

ĀBOLLĀ, æ. f. Varr. apud Non. 14. 9. Mart. 8. 48. 1. Een krygsmantel.

Abolla purpurea. Suet. Cal. 35. Een purpere mantel.

† Audi facinus majoris abollæ, Juv. 3. 115. Hoor eens 't misdryf van een vry koſtelijker mantel, verſtaat van een vermaart en groot Philoſooph, die toen zulke mantels droegen. Zie ons Lexic. Antiq.

ĀBŎMĬNANDŬS, ă, ūm. Plin. H. 22. 4. Quint. I. O. 9. 2. Grouwelyk, verfoeyelyk, affchouwelyk, ſchrikkelijk, yſſelyk.

[ĀBŎMĬNĀTUS, ă, ūm. Hor. Ep. 16. 8. Verfoeyd. Part. Dep. in de lydelijke beteekeniſſe gebruykt. Dus heeft Verrius 't verbum zelfs gebruykt by Priſc. Edit. Putſch. 8. 791.

Sævitia eorum abominaretur ab omnibus. Hunne wreedheyd wierd van allen vervlockt. Het ſchynt dat de Ouden ook Abomino gezegd hebben. 't word gevonden by Plaut. Trin. 3. 2. 82.]

ĀBŎMĬNŎR, āris, ātūs ſūm, ārī. Plin. H. 28. 2. Liv. 30. 30. Ergens voor grouwelen, iets verfoeyen, ergens een ſchrik en yzing voor hebben.

Aut omnis, quod abominor, in te ruet. Curt. 7. 4. 12. Of de laſt, waar voor ik ſchrikke, of waar voor u de Goden bewaren willen! zal op u vallen, of zal u doen bezwyken.

ĀBŎRĬGĔNES, ūm. m. plur. Sall. B. C. 6. Liv. 1. 6. D'Aboriginen. D'oudſte volkeren van Italien. Zie ons Lexic. Antiq.

ĀBŎRĬŎR, ŏrĕris, ăbortŭs. Gell. 12. 1. Ontijdig, of voor de tyd geboren worden, door een misdragt, of misval. Van een kind ſprekende.

Hoc vinum prægnans ſi biberit, fit ut aboriatur. Varro apud Non. 2. 24. Zoo een zwangere vrouw van deze wyn drinkt, krygt ze een miskraam. Sommige willen 'er onder verſtaan hebben, fœtus aboriatur, komt haar vrucht voor de tijd. De Geleerden zijn 't over deze plaats van Varro niet eens.

ĀBORTĬO, ōnis. f. Cic. Clu. 12. Misval, miskraam, misgeboorte, ontydige geboorte.

Abortioni operam dare. Plaut. Truc. 1. 2. 99. Zyn beſt doen om een misval te krijgen.

ĀBORTĪVUM, ī. n. Plin. H. 18. 17. Dun gegraand koren, ſchrale korenayren.

ĀBORTĪVUS, ă, ūm. Hor. S. 1. 3. 46. Suet. Aug. 35. Misdragt, ontydig geboorne, een onvoldragen kind; een onvolkomen, of onvolmaakt ſchepſel.

‡ Abortivus. Plin. H. 7. 6. 20. 21. Misdragt verwekkend, 't geen een misdragt veroorzaakt, of een misval verwekt.

* ĀBORTO, ās, ārĕ. Varr. R. R. 2. 4. Furn. 3. 7. Een miskraam, quade kraam, of misval hebben; voor de tyd van een mis-

Digitized by Google

misdragt bevallen.

ABORTŬS, ûs. m. Ter. Hec. 3. 3. 38. Plin. H. 7. 11. *Misdragt*, *misval*, *miskraam*, *ontijdige geboorte*. Plinius H. 12. 2. gebruykt dit woord om te betekenen als 't koren niet wel graant, en de bomen misdragen, of als ze hun graan en vruchten te vroeg voortbrengen.

Abortum pati. Plin. H. 28. 7. *Een miskraam*, *quade kraam*, of *misval hebben*: als men van de vrouwen ſpreekt. *Voor de tijd werpen*, of *jongen*, als men van de beeſten ſpreekt.

Abortum facere, abortum inferre. Dat. Plin. H. 21. 13. *Doen misvallen*, of *doen miskramen*; *een misval verwekken*.

A B R.

ABRĀDO, ĭs, ſi, ſum, ĕrĕ. Colum. 5. 6. *Afſchuren*, *afſchrabben*, *afſchrappen*, *afſcheeren*, *afkratzen*, *uytſchaven*, *'t boven ſte van iets afnemen.*

Abradere barbam. Plin. H. 6. 28. *Den baard ſchrappen*, of *ſcheeren*.

• Ab aliquo aliquid abradere. Ter. Ph. 2. 2. 19. Cic. Cæc. 7. *Iemand iets afſcheren*, *met geweld*, of *liſt ontvreemden*, of *onttrekken*.

Abraditur quid bonis. Plin. P. 37. *Daar word iets van de goederen afgeknevelt.*

ĀBRINCA, æ. f. *Avranches*, *een ſtad van Normandijen.*

ĀBRĬPIO, ĭs, pŭi, rĕptŭm, rĭpĕrĕ. aliquid ab aliquo. *Iets van iemand met geweld ontnemen*, *roven*, *ontvoeren*, *onttrekken*, *onttrukken*, of *wechnemen.*

Ab aliquo legiones abripere. Cæſ. B. C. 1. 2. *Iemand zijn krijgsvolk onttrekken*, *iemands krijgsbenden uyt zijn dienſt trekken.*

A complexu vel ex complexu parentum liberos abripere. Cic. V. 1. 3. *De kinderen uyt de ſchoot*, of *uyt de armen hunner ouders rukken.* Ab aris focisque. Cic. antiq. in exſ. iret. 9. *Van den voet der altaren, en uyt hunne huyzen trekken.*

Abripere aliquem ad quæſtionem. Cic. Clu. 33. *Iemand na de pynbank trekken*, of *rukken.* In Vincula. Cic. V. 4. 10. *Na de gevangenis ſlepen.* In cruciatum. Ter. And. 4. 4. 47. *Na de pynbank voeren.*

Abripi tempeſtate. Cic. Lig. 12. *Door ſtorm vervoert worden*, *verſtroyen*, of *van malkanderen raken.*

Abripere ſeſe. Plaut. M. G. 2. 2. 21. *Zich wechmaken*, *zich wechpakken*, *zich 't zoek maken*, *wechvluchten.*

• Æſtus ingenii tui procul à terra te abripuit. Cic. Or. 3. 36. *De drift van uwe geeſt heeft u ver van d'aarde opgevoerd.*

Abripite hunc intro. Plaut. Moſt. 2. 1. 38. *Brengt hem aanſtonds*, of *terſtont daar binnen.*

• Eum à ſimilitudine patris natura abripit. Cic. V. 5. 12. *Zyn inborſt maakt hem zyn vader ongelijk*, *hy is van een anderen aard*, of *inborſt als zyn vader.*

Naſum alicui mordicus abripere. Plaut. Men. 1. 3. 12. *Iemand de neus afbijten*, *met de tanden afrukken.*

ĀBRŌDO, ĭs, ōſi, ōſum, dĕrĕ. Acc. Plin. H. 10. 62. *Afknagen*, *afknabbelen*, *afeeten.*

ĀBRŎGĀTĬO, ōnis. f. Cic. Att. 3. 23. *Afſtelling*, *afſchaffing*, *vernietiging van een wet.*

ĀBRŎGO, ās, āvi, ātum, ārĕ. Acc. Cic. L. R. 2. 45. *Een wet afſchaffen*, *vernietigen*, *te niet doen*, *breeken*, *afſtellen*, *uyt 't gebruyk brengen.*

Abrogare alicui magiſtratum. Cic. Mil. 27. *Iemand van zyn ampt zetten*, *hem afzetten*; *iemand zyn bediening ontnemen*, *hem afdanken*, of *bedanken*. Imperium, poteſtatem. Cic. Off. 3. 10. *Iemand het bevel*, *'t gezag*, *de magt benemen.* Vectigalia. Hirt. B. Afr. 97. *Schattingen*, of *tollen afzetten*, *afſtellen*, *afſchaffen*, of *afdoen.*

• Abrogare alicui fidem. Cæſ. B. G. 6. 23. *Iemands geloof*, of *geloofbaarheyd benemen*; *hem voor een bedrieger en leugenaar doen achten.* Fidem jurisjurandi. Cic. Q. R. 15. *Iemands geloofbaarheyd in 't zweeren benemen*, *maken dat men iemand op zyn eed niet geloofſt.*

ĀBRŎTŎNĪTES, æ. m. & vinum abrotonites. Colum. R. R. 12. 35. ἀβροτονίτης. *Averoone-wyn.*

ĀBRŎTŎNŬM, i. n. Hor. E. 2. 1. 114. Plin. H. 21. 10. ἀβρότονον. Lucanus zegt Abrotonus, i. m. 9. 920. *Averuyt*, *Averoone*, *Averoons-kruyd.*

ĀBRŬMPO, ĭs, rūpi, ruptum, ĕrĕ. *Breeken*, *verbreeken*, *afbreeken*, *afſcheuren*, *afrukken.*

• Abrumpere ſe ab aliquo. Cic. A. 14. 12. *Met iemand de vriendſchap breken*; *iemand de vriendſchap opzeggen.* Sermonem. Virg. Æ. 4. 388. Tac. An. 4. 60. *Een reden afbreken.* Venas. Tac. An. 15. 63. & 16. 9. *De aderen afſnijden.* Patientiam. Tac. An. 12. 50. *Geduld verliezen*, *opſtaan*, *muyten*, *oproerig worden.* Fidem. Tac. H. 4. 60. *De trouwe verbreeken of ſchenden.* Spem. Tac. H. 3. 63. *De hoop ontnemen.*

† Abrumpere ſomnos. Virg. G. 3. 530. *De ſlaap ſtoren*, *of breeken*: *opwekken*, *wakker maken.* Fas omne. Virg. Æ. 3. 55. *Zich aan geen recht binden*, *alle recht ſchenden*, of *verbreeken.* Lucem. Virg. Æ. 9. 497. Vitam. Virg. Æ. 8. 579. *'t Leven benemen*, *ombrengen*, *dooden*, *van 's levens-licht berooven.*

† Ignibus æther abrumpitur. Ovid. F. 2. 495. *De lucht word door de blixemſtralen gekliefd.*

ĀBRŬPTE. Adv. Quintil. I. O. 3. 1. *Schielijk*, *zonder inleyding*, of *voorgeſprek*, als men van 't begin eener reden ſpreekt.

ĀBRŬPTĬO, ōnis. f. Cic. D. 2. 40. *Breuk*, in de eygentlijke en oneygentlijke zin, *Verbreking*, *echtſcheyding*, *ſcheyding*, *afſcheuring.*

ĀBRŬPTŬS, a, um. è vel ex. *Wechgevoerd*, *ergens van afgerukt*, *afgeſcheurd*, of *afgebroken.*

Ferri in abruptum. Virg. Æ. 12. 687. *In afgronden*, *in diepten vallen*, of *ſtorten*, Van een rots ſprekende.

Abruptum ſermonis genus. Quintil. I. O. 4. 2. *Een afgeſnede*, *afgekorte*, of *afgebroke reden*, *een reden die niet vol is.*

• Abruptus. Curt. 7. 11. *Ontoegangkelijk*, *onbeklimmelyk*, *ſteyl*, *hoog*, *moeyelijk te beklimmen*, of *te genaken.*

• Ingenium abruptum. Sil. Ital. 7. 220. *Een oplopenden*, *toornigen*, *driftigen*, *haaſtigen*, *ſtuurſen*, of *barſſen aard.*

A B S.

ĀBS. præp. V. AB.

ĀBSCĒDENTĬĂ, ĭum. n. plur. Vitr. Præf. 7. *Verſchiet*, *wijking.* Een woord der Schilderkonſt.

• Omnia abſcedentia. Celſ. 5. 18. *Al wat zich tot zweeren*, of *tot een zweering zet.*

ĀBSCĒDO, ĭs, ceſſi, ceſſum, dĕrĕ. *Wechgaan*, *zich wechmaken*, *zich wechpakken*, *heene gaan.*

Abſcedere ab aliquo. Plin. H. 11. 17. è conſpectu alicujus. Plaut. Capt. 2. 3. 74. *Van iemand wechgaan*, *zich van iemand wechmaken*; *zich uyt iemands oogen pakken.*

Citò ab eo ægritudo, ira abſceſſit. Plaut. Merc. 1. 2. 29. Ter Hec. 5. 2. 25. *Zijn ziekte*, *zijn toorn is haaſt overgegaan*; *hy is niet lang ziek*, of *quaad geweeſt.*

In altum abſcedere. Plaut. R. Prol. 66. *Diep in zee ſteken*, *ver in zee wijken*, of *lopen.*

• Abſcedere. Vitr. Præf. 7. *Wijken*, *in 't verſchiet gezien worden*, Als men omtrent de Schilderkonſt ſpreekt.

• Abſcedere. Celſ. 7. 2. *Zweeren*, *zich tot zweeren zetten*, *tot een zweringe worden.*

• Sub linguâ aliquid abſcedit. Celſ. 7. 12. *Hy krijgt een zweer onder de tong.*

† Abſcedere alicui. Ovid. M. 5. 376. *Iemand ontkomen*, of *ontwijken.*

ĀBSCESSĬŌ, ōnis. f. Cic. Tim. 12. *Vertrek*, *ſcheyding*, *verreyzing*, *wijking.*

ĀBSCESSŬS, ûs. m. Cic. N. D. 1. 10. *Vertrek*, *vlucht*, *wechvluchting.*

• Abſceſſus. Celſ. 7. 2. *Gezwel*, *zweer*, *zweering.*

ĀBSCĪDO, ĭs, ſcīdi, ſcīſum, ſcīdĕrĕ. acc. Ovid. M. 12. 362. *Afſnyden*, *afhouwen.*

ĀBSCĬNDO, ĭs, ſcĭdi, ſciſſum, ſcindĕrĕ. Acc. *Afſnijden*, *afhouwen*, *afhakken*, *afſlaan*, *afrukken*, *afſcheuren.*

Abſcindere cervicibus caput. Cic. A. 11. 2. *'t Hoofd afhouwen*, *'t hoofd afſlaan*, *onthoofden*, *onthalzen.*

Abſcindere venas. Tac. An. 15. 69. 16. 11. *De aderen openen*, of *afſnyden.*

• Abſcindere terras Oceano. Hor. O. 1. 3. 21. *De landen door de zee van malkanderen ſcheyden*, of *verdeelen.*

A pectore tunicam ejus abſcidit. Cic. V. 5. 1. *Hy ſcheurde hem zyn tabberd by de borſt van 't lyf af.*

• Omnium rerum reſpectum præterquam victoriæ nobis abſcindamus. Liv. 9. 23. *Laat ons alle bedenkelijkheden afſnijden*,

en

Digitized by Google

en maar alleen op de overwinning zien.

ABSCISE. Adv. Val. Max. 3. 7. 6. extr. & Abſciſſe. Calliſtr. D. 50. 6. 5. §. 2. *Beknoptelijk, kortelijk, bondig, met een kortbondige ſtijl.*

ABSCISSIO, onis. f. Cic. Her. 4. 53. *Afbreking, tuſſchen-val*; een ſpreekwijs der Redenkonſt, wanneer men eene begonne zaak niet afhandelt, of laat ſteken.

ABSCISSŬS, ă, ŭm. Part. Liv. 25. 36. *Afgeſneden, gebroken, ontoegangkelijk, onbeklimmelijk, ongenakelijk, onnaakbaar, geſtreng, kort.*

Abſciſſus in duas partes exercitus. Cæſ. B. C. 3. 72. *Een leger in twee hopen geſchaard*, of *verdeeld.*

* Spe omni abſciſſa. Liv. 35. 45. *Alle hoop verloren hebbende; gantſch geen hoop meer hebbende.*

Abſciſſa caſtigatio. Val. Max. 2. 7. 14. *Een geſtrenge en haaſtige ſtraf.* Abſciſſior juſtitia. Val. Max. 6. 5. 4. ext. *Een zeer ſtreng en kort recht.*

Abſciſſum reſponſum. Val. Max. 3. 8. 3. *Een kort antwoord.*

ABSCONDITE. Adv. Cic. I. R. 2. 23. *Duyſterlijk, donkerlijk, heymelijk, bedektelijk.*

ABSCONDITŬS, ă, ŭm. Part. Cic. Her. 4. 6. *Verborgen, bedekt, diep.*

ABSCONDO, ĭs, abſcondi, abſcondĭtŭm, dĕrĕ. *Verbergen, bedekken, verſteken.* Abſcondidi in 't *Præteritum*, en Absconſum in 't *Supinum*, zijn niet in 't gebruik by de goede Schryvers.

[Abſcondidi ſtaat evenwel by Non. 2. 59. en Priſc. 10. 890. Edit. Putſch zegt, dat de woorden komende van Do gevoegt by een *prepoſitie* in de derde *conjugatie* behouden het *præteritum* van 't oorſpronkelijke, en verdubbelen het di, als condo, condidi, abſcondo, abſcondidi: en bewijſt zijn zeggen uyt *Plauti Carbonaria*, Secundum ipſam aram aurum abſcondidi. *Neffens het altaar zelfs hebbe ik het geld verborgen.* Ende wy doen 'er Plautus by, zeggende, Merc. 2. 3. 25. Nequidquam abſcondidi. *Ik hebze te vergeefs verborgen*, en, Abſcondidit antris. *Hy heeftze in de holen verſtoken.* Dat gevonden word by Sil. Ital. 8. 192.]

† Abſcondere arces. Virg. Æ. 3. 291. *Een ſtad uyt het gezicht verliezen*, of *quyt raken.*

ABSENS, entĭs. omn. gen. Ulp. Dig. 50. 16. 199. *Afwezig, afwezende, niet tegenwoordig.*

Abſente nobis. Ter. E. 4. 3. 7. Afran. by Non. 2. 66. *In ons afwezen, terwijl wy afwezig waren.* Dit is een *Helleniſmus*, of Griekze ſpreking, die men ſpaarzamelyk moet volgen.

† Abſentem urbem tollis ad aſtra. Hor. S. 2. 7. 28. *Gy prijſt de ſtad*, of *het ſtads-leven hemelhoog als gy 'er buyten zijt.*

ABSENTIĂ, æ. f. Cic. Att. 14. 13. *Afwezen, afwezendheyd, afwezigheyd.*

ABSILIO, ĭs, silui, silii, abſilīrĕ. Stat. Th. 6. 98. *Ergens van afſpringen*, of *van daan ſpringen, zich ter vlucht wechmaken, gezwindelijk vertrekken.*

Aves abſiliunt tepentes nidos. Stat. Theb. 6. 98. *De vogelen verlaten ter vlucht hunne warme neſten.*

ABSIMILIS, ĭs, m. & f. lĕ, ĭs. n. *Ongelijk, verſcheyden, verſchillende, niet overeenkomende.* Dit woord word gemeenelyk in de eygentlijke zin, met de ontkennende woordleedjens, nec, neque, non, haud, &c. gevoegd.

Non abſimilis bitumini. Colum. 6. 17. *Niet qualijk na Jodenlijm gelijkende.*

* Non abſimilis facie eſt principi. Suet. O. 1. *Hy is den Vorſt niet ongelijk; hy zweemt niet qualijk na den Vorſt.*

ABSINTHIATŬS, ă, ŭm. Lampr. Hel. 21. Sen. Sua. 7. *Geálſemd, met alſem gemengd.*

ABSINTHITES, æ. m. Vinum abſinthites. Colum. 12. 35. Plin. 20. 6. 23. 1. *Alſem wyn.*

ABSINTHIŬM, ĭi. n. Plin. H. 27. 7. *Alſem, een zeer bitter kruyd.* Varro zegt Abſinthius, ii. m. by Non. 3. 3.

* Abſinthium. Quint. I. O. 3. 1. *Bitterheyd, droefheyd, ongenoegte, verdriet, moeyelijkheyd.*

ABSISTO, is, ſtiti, ſtĭtŭm, ĕrĕ. Virg. Æ. 1. 196. *Ophouden.*

A Sole abſiſtere. Plin. H. 2. 8. *Van de zon afgaan.*

* Abſiſtere bello. Liv. 21. 6. *Uyt het oorlogen ſcheyden.* Oppugnatione. Liv. 37. 17. *De belegering opbreken.*

Vos timere abſiſtite. Phæd. 3. 2. 18. *Houd gy lieden op te vreezen.*

Spe labefactandæ fidei haud abſiſtens. Liv. 24. 20. *De hoop niet verliezende om de getrouwigheyd te doen zwigten.*

ABSOLVO, ĭs, ſolvi, ſŏlūtŭm, ſolvĕrĕ. Acc. *Iets voltoyen, voltrekken, volbrengen*, of *volmaken; ergens de laatſte hand aan leggen.*

[Abſolvere librum. Cic. Off. 3. 2. Att. 13. 19. *Een boek voltoyen, voltrekken.* Penſum. Varr. R. R. 2. 2. *Zijn taak, zijn dagwerk afdoen.*]

* Abſolvere aliquem majeſtatis. Cic. Clu. 41. *Iemand onſchuldig verklaren aan gequetſte Majeſteyt.*

Abſolvere aliquem ſuſpicione regni. Liv. 2. 8. *Iemand vry verklaren dat hy na de Kroon, of 't rijk heeft geſtaan.* De prævaricatione. Cic. Fr. 2. 16. *Van 't verraden zijner party.*

Abſolvi omnibus ſententiis. Cic. V. 4. 45. *Van alle de Rechters vrygeſproken, vry*, of *onſchuldig verklaard zyn.*

Abſolvere ſe judicio ab altero. Cic. Q. R. 12. *Zich van de misdaden door vry verklaren daar een ander ons mede betigt.*

* Neque abſolvit eos curâ familiari tam parva res. Sall. H. 3. *Zulken kleynigheyd ontlaſt hen van de zorge hunnes huysgezins niet; dat weynige is tot onderſtand van hun huys niet genoeg.*

Abſolvere aliquem. Plaut. Au. 3. 5. 43. *Iemand voldoen*, of *betalen.*

Me hinc abſolvito. Plaut. Au. 5. 1. 45. *Help my voort*, of *vaardigt my af, dat ik heene ga; help my hier weder van daan.*

Abſolvere penſum. Varr. R. R. 2. 2. *Zyn taak*, of *dagwerk afdoen.*

De aliqua re, & rem aliquam paucis abſolvere. Salluſt. B. C. 4. *Iets met korte woorden afdoen*, of *afhandelen.*

Uno labore duas ærumnas abſolvere. Plaut. Am. 1. 2. 26. *Twee vliegen met eene klap ſlaan; zich met eene moeyte van twee ongemakken te gelijk ontſlaan.* zeker ſpreekwoord.

ABSŎLŪTE. Adv. Cic. Fin. 3. 7. *Volkomentlijk, geheelijk, gantſchelijk, ten vollen, volmaaktelijk, volſtrektelijk.*

[De compar. *abſolutius* ſtaat by Plin. E. 4. 17. de ſuperl. *abſolutiſſime* by Hieron. E. 61. ad Pammach.]

ABSŎLŪTIO, onĭs. f. Cic. Fin. 5. 14. *Volmaaktheyd, eynde, voltoying, volbrenging, voltrekking, voleyndiging.*

Abſolutio. Cic. Front. 12. *Rechtvaardiging, vryſpreking, vryverklaring, ontſlaging, ontlaſting, verlating.*

ABSŎLŪTŎRIŬM, ĭi. n. Plin. H. 28. 6. *Een krachtig geneesmiddel, 't geen ten vollen geneeſt.*

ABSŎLŪTŎRIŬS, ă, ŭm. Aſcon. Cic. p. 76. *'t Geen de vergiffenis, of vryſpreking van een misdaad behelſt, of vervat.*

Tabulæ abſolutoriæ. Suet. A. 33. *Brieven van vryſpreking.*

ABSŎLŪTŬS, ă, ŭm. Part. *Voleyndigt, volbragt, voltrokken, voltoyt, volkomen, volmaakt, onbepaald, volſtrekt.* De compar. *abſolutior* ſtaat by Quintil. I. O. 1. 1. de ſuperl. *abſolutiſſimus* by Cic. Her. 4. 19.

Numeris omnibus abſolutus. Plin. E. 9. 38. *Een man in allen deelen volmaakt, aan wien niets ontbreekt om volmaakt te zijn.*

Viſus eſt marinus homo abſolutâ ſimilitudine. Plin. H. 9. 5. *Daar wierd een zeeman gezien, volkomentlijk een ander menſch gelijk.*

* Abſolutus. Cic. F. 9. 21. *Ontſlagen, vrygeſproken, vryverklaard, verloſt.*

[ĀBSŎNE. adv. Gell. 15. 25. *Onaangenaam, op een onaangename wijze.*]

ABSŎNŬS, ă, ŭm. *Wangeluydig, misluydende, onaangenaam, qualijk luydende.*

Abſonus voce. Cic. de Or. 1. 25. *Die een onaangename, harde*, of *valſche ſtem heeft.*

* Abſona dicentis fortunis dicta. Hor. A. P. 112. *Reden*, of *geſprek, met des ſprekers ſtaat niet overeenkomende.*

Eorum nihil eſt abſonum fidei originis divinæ. Liv. 1. 15. *Daar is niets in dat alles, dat tegen 't gevoelen van zijn Goddelijke afkomſt ſtrijdt.*

Abſonus à voce motus. Liv. 7. 2. *Een gebaar by 't gezegde qualijk paſſende, dat niet wel by de ſtem, of by de woorden voegt.*

ABSORBEO, bes, bui & psi, absorptum, bērĕ. Acc. *Indrinken, inzwelgen, inzuypen.* Van drank ſpreekende.

Cleopatra unionem liquefactum abſorbuit.

buit. Plin. H. 9. 35. *Cleopatra heeft een geſmolten paerl ingedronken.* Andere lezen obſorbuit.

Abſorbere. Cic. A. 2. 27. *Verſlinden, inſlikken, inzwelgen*: Van de zee ſpreekende.

Hunc abſorbuit æſtus quidam gloriæ. Cic. Cl. 81. *Hy heeft zich door de eerzucht gantſchelijk laten vervoeren.* Conſuetudinis. Cic. L. L. 2. 4. *Hy heeft zich met de vloed, of door de kracht der gewoonte laten wechſlepen.*

† Abſque. Præp. abl.

Abſque ſententia. Quintil. I. O. 7. 2. *Zonder, of buyten raad.* 't Is beter de *præpoſitie* Sine, in dezen zin te gebruyken, en te zeggen, ſine injuria, *zonder vergelijking.* Veel eer als, abſque injuria.

Abſque eo eſſet, rectè ego mihi vidiſſem. Ter. Ph. 1. 4. 11. *Zonder dat zoude ik wel zorge voor my gedragen hebben.* Plaut. Bacch. 3. 3. 8. Abſque te eſſet. *Als het zonder u was.*

[Abſque. *Behalven, uytgenomen.*

Phœnix poſtera parte purpureus abſque cauda. Solin. c. 33. *Den vogel Phœnix is van achteren purperverwig, uytgenomen, of behalven den ſtaart.* Doch Salmaſ. Exerc. Plin. Edit. Traj. p. 387. a. C. getuygt, dat andere lezen, extra caudam.]

ABSTANTIA, æ. f. Vitr. 9. 4. *Afſtand, tuſſchenruymte, tuſſchenheyd, wijdte, tuſſchenwijdte.* Dit woord word alleen by dezen Schryver gevonden.

ABSTEMIUS, a, um. Ovid. M. 15. 323. *Die geen wijn drinkt, die zich van wijn onthoud.* Plinius voegt 'er by, Abſtemius vini. H. 22. 24.

• Eam aquam qui biberint, abſtemii fiunt. Vitr. 8. 3. *Die van dit water gedronken hebben, houden van geen wijn meer.*

[Abſtemius, is ook iemand, die wel wyn drinkt, maar tot een zekere tyd van den dag nog niet gedronken heeft. Apul. Apol. p. 311. Ante horam ſecundam jejunus & abſtemius. *Tot twee uren toe noch niet hebbende gegeeten, noch geen wijn gedronken.*]

† Abſtemius. Hor. E. 1. 12. 7. *Matig, ſpaarſaam in eeten en drinken.*

Abſtemium prandium. Gell. 13. 30. *Een maaltijd, op welke geen wijn gedronken word.*

ABSTERGEO, es, ſi, ſum, gere & Abſtergo, is, ſi, ſum, gere. *Afdroogen, afwaſſchen, reynigen, ſchoon maken.*

Abſtergere vulnus. Ter. E. 4. 7. 9. *Een wonde reynigen, of afwaſſchen.* Cruorem. Liv. 1. 41. *'t Bloed afwaſſchen.* Dolorem. Cic. Fr. 2. 10. *De pijn wechnemen, ſtillen, verdrijven.* Metum. Cic. F. 9. 16. *Van de vrees verloſſen.* Faſtidium. Plin. H. 27. 6. *De onluſt, 't ongenoegen verdrijven.*

[Abſtergere remos. Curt. 9. 9. 16. *De riemen van 's vyands galey in 't voorby zeylen in ſtukken ſlaan.* Zie ook beneden *Detergere.*]

ABSTERREO, es, rui, ritum, rere. *Verſchrikken, ontſtellen, verſchrikt, of vervaard maken: een ſchrik, of vrees aanjagen.*

Abſterrere aliquem ab aliqua re facienda. Ter. And. 3. 1. 14. Cic. V. 2. 58. *Iemand iets van te doen afſchrikken, of afkeerig van maken: iemand iets ontraden, of afraden om te doen.*

Abſterrere aliquem à concionibus. Liv. 2. 35. *Iemand uit de vergaderingen houden, afkeerig van de byeenkomſten maken.*

Abſterrere clamore de frumento anſeres. Plaut. Truc. 2. 1. 4. *De ganzen door zijn roepen uyt 't koren houden.*

Supplicem quempiam à nobis abſterrere. Cic. Or. anteq. in exſ. c. 10. *Den geenen van ons afhouden, of van ons afwijzen, die ons iets komen verzoeken, of ons ergens om komen bidden.*

ABSTERRITUS, a, um. Part. Liv. 5. 41. *Afgeſchrikt, door vrees afgehouden, afgedreven, of te rug gehouden.*

‡ **ABSTINAX**. acis. o. g. *Zig onthoudende.* Petron. 42. Et quid? ſi non abſtinax fuiſſet? *Wel hoe? zoo hy niet onthoudend geweeſt was?*

ABSTINENDUS, a, um. Cibo abſtinendus. Colum. 6. 7. *Die men moet doen vaſten, die men 't eeten moet onthouden, of niet moet toelaten te eeten.*

ABSTINENS, entis, omn. gen. *Gematigd, ingetogen, bezadigd, beſcheyden, oprecht, die zich zelven meeſter is.*

Homo alieni abſtinentiſſimus. Plin. E. 6. 8. &, rebus Venereis. Colum. 12. 4. *Een man verre van een ander te verongelijken, of een anders goed te nemen, en van alle minnaryen.*

• Abſtinentes oculi. Cic. Off. 1. 42. *Kuyſche, zedige oogen; oogen zonder afgunſt, of nijdigheyd.*

ABSTINENTER. Adv. Cic. in Sall. 7. *Met gematigheyd, beſcheydentlijk, ter goeder trouw.*

ABSTINENTIA, æ. f. Sall. B. C. 3. Cic. Off. 2. 22. *Gematigtheyd, bezadigtheyd, beſcheydenheyd, zedigheyd, ingetogentheyd, oprechtigheyd.*

• Abſtinentia. Quintil. 2. 2. *Onthouding, matigheyd in ſpijs en drank.*

Abſtinentia vini, cœnæ. Plin. H. 25. 5. *Onthouding van wijn, of van wijn drinken, van 's avonds te eeten.*

ABSTINEO, es, tinui, tentum, tinere. Abſtinere alleen, of Abſtinere ſe. Cic. A. 2. 3. *Zich onthouden, zich afhouden, zich te rug houden, van, &c.* Ab alieno. Cic. V. 5. 2. *Eens anders goed te nemen.* Vino. Plin. H. 28. 7. *Wijn te drinken.* Injuria. Cic. Off. 3. 17. *Ongelijk te doen.* Negotiis. Celſ. 3. 22. *Hem ergens mee te bemoeyen.* Publico. Suet. Cl. 36. Tacit. Ann. 3. 3. *In 't openbaar te verſchijnen.*

Neque dicto ullo aut facto abſtinuit, quod modo ambitioſum foret. Sall. B. J. 64. *Hy en ſpaarde niets om de gunſt des Volks te winnen.*

Abſtinere manum alieno. Cat. R. R. 5. Manus, mentem, oculos ab alienis. Cic. de Or. 1. 43. *Zijn handen zuyver houden; zijn handen, gemoed, oogen van eens anders goed afhouden.* Manus à ſocio, aut à ſe. Cic. T. Q. 4. 37. *Zijn handen aan zijn makkers niet ſlaan, noch aan zijn zelven niet leggen.*

Romano bello fortuna Alexandrum abſtinuit. Liv. 8. 24. *'t Geluk belette Alexander den Romeynen te beoorlogen.*

Mihi abſtineant invidere. Plaut. Curc. 1. 3. 24. *Dat ze af laten, of ophouden my te benijden.* Abſtinere amare. Plaut. Mil. 4. 7. 26. *Van minnaryen ophouden.*

Non abſtinere, quo minus &c. Suet. Ge. 3. *Zich niet onthouden, van enz.*

Abſtinere gemitus, ſcreatus, tuſſis, riſus. Ter. H. 2. 3. 132. *Zich van zuchten, van ſpouwen, van lagchen onthouden.*

Abſtinere ſermonem de aliqua re. Plaut. Moſt. 4. 2. 17. *Van een zaak gantſchelijk niet ſpreken.* Bellum à populo. Liv. 8. 19. *'t Volk van den oorlog verſchoonen.*

Infantibus abſtinere. Cæſ. B. G. 7. 47. *De kinderen ſpaaren, of verſchoonen.*

Tergis abſtinetur Sall. H. 3. *Men ſpaart, of verſchoont hen den rugge; men geeſſelt hen niet.*

† Abſtinere irarum, rixæ, pecuniæ. Hor. O. 3. 27. 69. *Zich van toorn, of gramſchap onthouden: tegen niemand twiſt, of krakkeel zoeken: geen geld nemen.* (Dit is een Griekſche *conſtructie.* De *verba* abſtinendi worden by de Grieken *geconſtrueert* met een *genitivus.*)

ABSTO, as, ſtiti. *Afſtaan, van verre ſtaan.* Si longius abſtes. Hor. A. P. 361. *Zoo gy 'er verder van afſtaat.*

ABSTRACTIO. onis. f. *Aftrekking, aftrukking.*

Abſtractio conjugis animum permoverat. Dict. Cret. 1. 4. *Het ontrukken van zijn huisvrouw had zijn gemoed bewogen.*

ABSTRAHO, is, xi, ctum, here. Acc. & Abl. cum præpoſitione e & ex. *Ontrukken, ontrekken, meêſlepen, meêvoeren, wechvoeren, meênemen, ontvoeren.*

Illam pſaltriam una illuc mecum hinc abſtraham. Ter. Ad. 5. 3. 57. *Ik zal deze zangereſſe hier van daan met my daar heenen voeren.*

• Abſtrahere copias ab aliquo. Planc. ad Cic. F. 10. 18. *Iemand zijn Krijgsvolk ontrekken.* A rebus gerendis. Cic. S. 5. *Hem van zijn zaken, of beroeping aftrekken.* Se à corpore. Cic. Somn. 9. *Zich van 't lighaam en de ſtraffe aftrekken.* A ſollicitudine. Cic. Dej. 14. *Zich van de zorge ontſlaan.* Aliquem è gremio, è ſinu. Cic. Cœl. 24. *Iemand uyt den ſchoot, uyt de armen rukken.* E comitatu aliorum. Cic. Syll. 3. *Uyt het gezelſchap van andere lokken.*

Abſtrahere aliquem in ſervitutem. Cæſ. B. G. 7. 42. *Iemand in ſlavernye voeren, gevangkelijk wechvoeren, in dienſtbaarheyd brengen.*

Ab illis me nunquam commodum abſtraxit. Cic. Arch. 6. *Noyt ben ik door eyge belang van hun voordeel afgetrokken.*

Ab-

Digitized by Google

Abſtractus animus à certa ratione. Cic. T. Q. 4. 17. *Een verkeerd, avrechts, of onwijſt verſtand, dat de zekere leydingen der reden niet en volgt.*

ABSTRICTUS, ă, ŭm. Liv. 24. 7. *Ontbonden, losgemaakt, ontſlaakt, vry.* Sigonius zegt, dat Livius dit woord niet en gebruykt, en dat men in plaats van Laxaret elatum pedem abſtricto nodo, lezen moet, ab ſtricto nodo, dat my vry wel met den zin des Schryvers ſchynt over een te komen.

ABSTRUDO, ĭs, ſi, ſum, dĕrĕ. Acc. *Verbergen, verſteken, wechſteken, uyt het gezicht wechdoen.*

Abſtrudere ſe in ſilvam. Cic. Att. 12. 35. *Zich in 't boſch verbergen, zich in 't woud verſteken.*

Abſtrudere aurum. Plaut. Au. 4. 5. 3. *Een ſchat verbergen, of begraven.* Triſtitiam. Tac. An. 3. 6. *De droefheyd ontveynzen, verbergen, of bedekken.*

ABSTRUSUS, ă, ŭm. *Verborgen, heymelijk, bedekt.* De compar. *Abſtruſior* ſtaat beneden by Cicero.

Abſtruſus dolor. Cic. Dom. 10. *Een heymelijke pijn, een ontveynsde ſmert.*

Homo abſtruſus. Tac. An. 1. 24. *Een ondoorgrondelijk menſch, een veynzaard; een die zich heel dicht houd, die zijne gevoelens verbergt.*

Abſtruſior diſputatio. Cic. A. Q. 4. 10. *Een ſcherpzinnige, of duyſtere twiſtredening.*

Abſtruſus terræ ſerpens. Vell. 2. 29. 4. *Een ſlang onder de aarde verborgen.*

Abſtruſæ inſidiæ. Cic. Rull. 2. 18. *Looze ſtrikken, heymelijke lagen.*

ABSUM, ăbĕs, abfuit, ăbeſſĕ. Ab aliquo loco. *Ergens van afwezig zijn.* De beſte Schryvers gebruyken gemeenelijk, in plaats van à loco, de *adverbia* in de vrage unde. Abeſt hinc, in plaats van, ex eo loco; *hy is hier niet.* Iſthinc. *Hy is niet meer in deze plaats.* Men zegt in 't *futurum* van de *infinitivus* abfore, in 't *futurum* van 't *participium* abfuturum, am, um, eſſe vel fuiſſe, dat op haar plaats kan gezien worden.

Abeſſe urbe, domo. Cic. F. 4. 6. & ab urbe. Cic. Cæc. 10. Ab domo. Cic. V. 4. 18. *Uyt de ſtad zyn, niet t'huys zyn.* A bello. Cæſ. B. G. 6. 14. *Buyten den oorlog blijven, niet in den oorlog komen.*

Abeſſe in altercationibus. Cic. Att. 12. 13. *Zich buyten twiſt, of krakkeel houden.*

Multum abeſt ab iis. Cic. Cl. 62. *Hy is op ver na zoo goed niet als zylieden, hy komt by hen niet te pas.*

[Abeſſe a principis perſona. Nep. Epam. 1. *Een Prins niet paſſen, van een voornaam man niet moeten gedaan worden.*]

Abeſſe a caſtris bidui (itinere.) Cic. Att. 5. 6. &, bidui viâ. Cæſ. B. G. 6. 7. *Twee dagreyzen van 't leger af zyn.* Aliquot millia paſſuum. Cæſ. B. G. 2. 16. *Eenige duyzenden ſchreden.*

Abeſſe propius a morte. Cic. S. 21. *Naby de dood zyn, niet ver van de dood zyn.* A periculo. Cæſ. B. G. 2. 11. *Buyten gevaar zyn.*

Abeſſe alicui. Cic. Syll. 5. *Iemand niet behulpzaam zyn, hem in de nood laten zitten.*

Longe ab his fraternum nomen populi Romani abfuturum eſt. Cæſ. B. G. 1. 36. *De naam, of waardigheyd van broeders des Roomſchen volks zal hen niet helpen, zal hen geen voordeel doen.*

Quid huic abeſſe poterit de maximarum rerum ſcientiâ? Cic. de Or. 1. 11. *Wat zoude hem van de heerlijkſte, of grootſte wetenſchappen konnen ontbreken?*

Sylla abfuit ab oculis veſtris. Cic. Syll. 26. *Sylla is voor uw oogen niet verſchenen, gy hebt Sylla niet gezien.*

Abeſſe a contentione. Cic. Att. 10. 8. *Twiſt en krakkeel haten.*

[Abeſſe ab invidia. Nep. Chabr. 3. *Verre zijn van wangunſt, vry zijn van afgunſtigheyd, niet benijd worden.*]

Nomen crucis abſit non modo a corpore civium Romanorum, ſed etiam a cogitatione, oculis, auribus. Cic. C. R. 5. *De Romeynſche burgers moeten niet alleen niet gehangen worden, maer niet eens op de galge denken, die zien, of daar van horen ſpreken.*

Abeſſe a culpa, a ſuſpicione. Cic. S. R. 20. *Buyten ſchuld, buyten vermoeden zyn.*

Abeſſe à reprehenſione. Cic. F. 10. 23. *Van beriſping vry zijn.*

Nihil abeſt ad ſubvertendum imperium, præter idoneum ducem. Sall. H. 1. *Daar ontbreekt niet dan een goed hooft om 't Rijk 't onderſte boven, of om te keeren.*

Tantum abeſt ut, ſeq. ſubj. Cic. F. 11. 10. *'t Is 'er zoo ver af, zoo ver van daan, dat,* &c.

Abſit verbo invidia. Liv. 9. 19. *Dat niemand zich deze woorden belge, hier aan ſtote, dat niemand dit qualijk neme.*

[Abeſſe. *Ontbreken, te kort zijn.*

Unum abeſt a tua prætura. Plaut. E. 1. 1. 25. *Het eene ontbreekt aan uw Schoutſchap.*

Id enim vero hic nunc abeſt. Ter. And. 5. 2. 7. *Want dat ontbreekt hier nu.*

Nummus abeſſe hinc non poteſt. Plaut. P. 4. 4. 111. *Daar mogen geen twee ſchellingen aan ontbreken, of aan te kort zyn.*]

‡ ABSOMEDO, ĭnĭs. f. Plaut. Capt. 4. 3. 4. *Verteering, doorbrenging, vernieling, verwoeſting.*

ABSUMO, is, ŭmſi, ŭmtŭm, ĕrĕ. *Verteeren, doorbrengen, verdoen, gebruyken, vernielen, verwoeſten.*

Abſumere diem. Liv. 30. 8. Tempus. Cic. P. Q. 10. *Den dag, den tijd doorbrengen.* Argentum. Plaut. Moſt. 5. 2. 16. *Zijn geld doorbrengen, of verdoen.*

Abſumſit domos incendium. Plin. E. 10. 42. *De brand heeft de huyzen vernield, of verteerd.*

Aquarum illuvies majorem partem populorum Græciæ abſumſit. Juſtin. 2. 6. *De watervloed heeft het grootſte gedeelte van de volkeren in Griekenland verzwolgen.*

• Abſumi clade. Cic. T. Q. 2. 8. *Gantſchelyk verſlagen worden.* Curâ. Ter. Ph. 2. 2. 20. *Van hertzeer verquijnen, of verteeren.* Morbo. Sall. B. I. 5. Liv. 47. 9. *Van ziekte ſterven.* Morte fortuitâ. Tac. An. 2. 4. *Door een haaſtige, of ſchielyke dood wechgerukt worden.* Sumptu. Ter. Ph. 2. 2. 26. *Door onkoſten bedorven worden, of te grond gaan.*

Putant dentes in cornua abſumi. Plin. H. 11. 37. *Zy meynen dat de waſchdom der tanden door de hoornen benomen word,* vermits groot gehoornde beeſten niet veel tanden hebben.

Abſumti ſumus. Plaut. Moſt. 2. 1. 18. *Wy zijn in de grond bedorven.*

Salus abſumpta. Virg. Æ. 1. 555. *Een verloren heyl.*

ABSURDE. Adv. *Ongerijmd, wanſchikkelijk, ongevoeglijk, onbequamelijk, zottelijk, zonder verſtand, of oordeel.* De compar. *abſurdius* ſtaat Dig. 9. 2. 15. De ſuperl. *abſurdiſſime* by Auguſt. Trin. 4. extr.

Abſurde canere. Cic. T. Q. 2. 4. *Heel niet wel, of ſlecht zingen.*

ABSURDITAS, ātĭs. f. Cl. Mamert. de An. 3. 11. *Ongerijmtheyd.*

ABSURDUS, ă, ŭm. Is eygentlijk iets, *dat ongehoord is,* oneygentlijk, *dat alle menſchen verfoeyen, voor ongerymd houden.* Eſt hoc auribus, animisque hominum abſurdum. Cic. Q. R. 7. *Dat is ongehoord, en word van alle menſchen verfoeyt.* De compar. *abſurdior* ſtaat by Cic. N. D. 1. 16. de ſuperl. *abſurdiſſimus* by Cic. Att. 7. 13.)

Abſurdum atque alienum a vita alicujus. Ter. Ad. 5. 8. 21. *Ver van iemands levenswijs, met iemands wijze van leven niet overeenkomſtig.*

Vir abſurdus. Cic. de Or. 2. 20. *Een zot, onbeſcheyden, onbeſchoft, onhebbelijk, of dom menſch.*

Vox abſurda. Cic. de Or. 3. 11. *Een ſlechte, of onaangenaame ſtem.*

ABSYNTHIUM. V. Abſinthium.

ABTORQUEO, ēs, ēre. *Afwenden, afdraaijen.*

Abtorque proram. Accius by Non. 3. 66. *Draay de voorſteven af.*

A B U.

ABVERTO, ĭs, ĕrĕ. Plaut. R. 1. 2. 76. *Wenden, omwenden, omkeeren, draaijen,* by voorbeeld *een ſchip.*

ABULA, æ. f. *Avila, een ſtad van Kaſtilien.*

Abulenſis, is. m. & f. ſe, is. n. *Een Avilander, die van Avila is.*

ABUNDANS, tĭs. omn. gen. Abl. & gen. *Overvloedig, rijk, vermogend, magtig, groot.*

Abundanti doctrina homo. Cic. de Or. 1. 19. *Een man van een groote geleerdheyd.*

Ingenio, doctrina, ſtudio, otio abundans.

Digitized by Google

dans. Cic. de Or. 1. 6. *Iemand die veel verſtan's, bequaamheyd, geleerdheyd, en overvloed van tij' heeft.*

Ex abundanti. Quintil. I. O. 4. 5. *Ten overvloed, ten overmaat, tot overtolligheyd, boven l. ts.*

Abundans. Virg. G. 1. 115. *Gezwollen, opgezwollen, hoog, overvloeyend*, van een ſtroom ſpreekende.

ĀBUNDANTER. Adv. Cic. de Or. 2. 35. *Overvloedelijk, breedelijk, rijkelijk, in overvloed, wijdloopig, uytgebreydt, onmatelijk.* De compar. *abundantius* ſtaat by Cic T. 10. de ſuperl. *abundantiſſime* by Plinius beneden.

Abundanter loqui. Cic. Orat. 2. 35. *Een wijdloopige, of uytgebreyde ſtijl hebben.*

Abundantiſſime creſcere. Plin. H. 5. 9. *Onmatelijk waſſen, overvloedelijk groeijen.*

ĀBUNDANTIĂ, æ. f. Cic. Am. 15. *Overvloed, volheyd, overvloedigheyd, overmatigheyd.*

Abundantia fœminarum. Plin. H. 24. 11: 27. 12. *De overvloedige maandſtonden der vrouwen.*

Abundantia amoris. Cic. F. 1. 9: 7. 1. *Overmatige liefde, overvloed van liefde.*

ĀBUNDATĬO, onis. f. Plin. H. 3. 16. *Watervloed, overvloeying, overſtrooming, of overloop van 't water.*

ĀBUNDE. Adv. *Genoeg, overvloedig, genoegzaam.* Men zegt wel, ſatis abundanter, *overvloedig genoeg*, maar niet, ſatis abunde, gelyk Valla aanteekent. Men moet zeggen, ſatis abundeque, *Genoeg en genoegzaam.* Dus zegt onder andere Colum. G. L. vermits dat abunde *en* ſatis gemeenelyk het zelve beteekenen, en van 't zelve woord geregeert worden. Abunde potentiæ & gloriæ adeptus. Suet. J. 86. *Overvloedelijk magt en eer hebbende verkregen.* Abunde eſſe alicui. Plin. E. 4. 30. *Voor iemand genoeg zijn.*

Parentes abunde habemus. Sall. B J. 102. *Wy hebben oud ren genoeg, 't ontbreekt ons aan geen onderzaten.*

Abunde tibi adſunt omnia. Cic. Br. 4. *Gy hebt alles in overvloed, alles vol op.*

ĀBUNDO, as, avi, atum, are. *Ervens in overvloeijen, iets in overvloed hebben, ergens overvloedig in zijn.*

Abundare gallinâ, lacte. Cic. S. 16. *Overvloedig, of veel gevogelte houden, overvloedig zuyvel hebben*, van een hofſtede ſprekende. Bellicis laudibus. Cic. Off. 1. 22. *Een groote agtinge in d'oorlogs-konſt verkregen hebben.* Honoribus ampliſſimis. Cic. F. 10. 10. *De grootſte eerampten bekleedt hebben.* Amore. Ter. Ph. 1. 3. 11. *In zijn vriendſchap heel gelukkig zyn, al 't wenſchelijke in de liefde vinden.* Divitiis. Ter. H. 3. 2. 17. *Schatrijk zijn, groote goederen hebben.*

Abundare. Virg. G. 3. 487. *Overloopen, overſtroomen, overvloeijen, over heen loopen*, van 't water eener ſtroom ſprekende.

Abundare videtur NON Aſcon. p. 99. *Het woord NON ſchijnt 'er onnoodig, of niet van nooden te zijn*, van een reden ſprekende. Indien 'er ſtond redundare, zoude men moeten zeggen, *'t woord non ſchijnt 'er overtollig, of overvloedig te zijn.*

[Abvolo, as, avi, atum, are. Corn. Gall. 1. 150. *Weg vlieden, zich van daan ſpoeden.* Van den ſlaap ſpreekende.]

ĀBUSĬO, onis. Cic. Orat. 27. Her. 4. 33. *Misbruyking. Een overdragt, of uytſpraak*, wanneer men in plaats van de eygentlijke woorden, eenige andere gebruykt, die haar in beteekenis 't naaſt by komen.

ĀBUSĪVE. Adv. Quintil. I. O. 8. 6. *By misbruyk, van een uytſpraak*, wanneer men een woord gebruykt dat iets niet krachtig genoeg uytdrukt.

ĀBUSQUE. Adv. temporis. Aul. *Zedert een zekeren tijd.* Abuſque mane ad veſperum. Plaut. Moſt. 3. 2. 80. *Van den morgen tot den avond toe.* (Interdum loci. Juno claſſem Dardaniam Siculo proſpexit abuſque Pachyno. Virg. Æ. 7. 289. *Juno heeft de Trojaanſche vloot van verre, van de Siciliaanſche Kaap Pachynus zien aankomen.*)

ĀBUSŪS, us. m. Cic. T. 3. *Misbruyk, wangebruyk, misbruyking, quaad gebruyk.*

Abuſus. Ulp. D. 7. 5. 1. *Verſlyting, afſlyting, afſlijting*, van dingen ſprekende die door 't gebruyk verſlyten.

ĀBUTOR, eris, abuſus ſum, abuti. Abl. *Iets misbruyken, ergens een quaad gebruyk van maken.* Dit woord beteekent ook by de beſte Schryvers, *verquiſten, den tijd verliezen, den tyd niet wel beſteden, of qualijk doorbrengen.*

In prologis ſcribendis operam abutitur. Ter. And. Prol. 5. *Hy verſpilt zijn tijd in voorredens te ſchrijven, of verliest zijn arbeyd.* (Juret. in Symm. 3. 46. legt het uyt tegens het gemeene gevoelen, en zegt dat het is, *zich beneerſtigen, veel arbeyds daar op doen.* Zie onze aanteekening over Terent.)

Abuti aurum. Plaut. B. 2. 3. 126. Argentum. Plaut. P. 2. 3. 10. *Een ſomme gouds of zilvergelds doorbrengen, of verteeren.* Abuti facilitate. Cic. F. 12. 1. Patientiâ alicujus. Cic. C. 1. 1. *Iemands goedheyd, geduld misbruyken.* Ignoratione alicujus ſalutem cujuſpiam. Cic. Lig. 1. *Zich van iemands onwetenheyd, tot eens anders behoudenis, dienen.* Legibus ad quæſtum. Cic. S. R. 19. *De wetten tot zijn voordeel buygen.*

Abuti ſanguine militum. Cæſ. B. C. 3. 90. *'t Bloed zijner ſoldaten niet ſparen.*

Obſequio alicujus ad omnes res abuti. Cic. F. 10. 15. *Iemands dienſt over al in gebruyken, nergens in ontzien.*

Hic ſermone arrepto pro mandatis abuſus eſt. Cic. Att. 7. 13. *Hy deze woorden gehoort hebbende, heeft ze voor een bevel opgevat.*

[Abutor beteekent ook *neffens het eenvoudige*, Utor, *ik gebruyke.*

Cur iis non abutamur? Cic. F. 9. 6. *Waarom zouden wy die niet gebruiken?*

Non memini me abuſum iſto præmio. Cic. Att. 16. 6. *'t En heugt my niet, dat ik dien prys, of die belooninge gebruykt heb.*]

A B Y.

ABYDŎS, i. f. & Abydum, i. n. Plin. 4. 11. *Abyde, of Abydos, een oude, en voortijds zeer groot ſtad.* Hedendaags is 't maar een ſterkte op de engte der Dardanelles.

ĀBYSSUS, i. f. *Afgrond, kolk, groot diept.* Dit is geen Latynſch woord. De Chriſten Schryvers gebruyken 't om *de hel* te beteekenen. Zoo doet Prud. Ap. 781. Pſych. 91.

A C. A C A.

AC. Een koppelwoord. *En, als, dan, ook, als of.*

Crebro proſpicit, ac refugit. Tib. 1. 7. 34. *Hy ziet dikwijls uyt, en vlied te rug.*

Juxta ac ſi meus frater eſſet. Cic. poſt. Red. in Sen. 8. *Even als of hy mijn broeder was.*

Ne ſim ſalvus, ſi aliter ſcribo ac ſentio. Cic. Att. 16. 13. *'t Moet my qualijk gaan, indien ik anders ſchrijve als ik meene.*

ĂCĀCIĂ, æ. f. Plin. H. 20. 6. 30. 7. *Acacia, een boom uyt de Levant, die ſchoone welriekende bloeſſem draagt.*

ĂCĂDĒMĪĂ, æ. f. Cic. D. 1. 13. *Opperſchool, landsſchool, hoogeſchool, hoofdſchool.* Voortijds wierd zekere plaats by Athenen met deze naam benoemt, daar de Platoniſten vergaderden, en paſt men ze nu den vergaderingen toe, die hedendaags *Academien, of Univerſiteyten*, worden genaamt.

Hic exiſtit orator ex Academiæ ſpatiis. Cic. Or. 3. *Hy is al zijn welſprekentheyd aan de wijsgeerte van Plato, of aan de ſchool der Academie verſchuldigt.*

ĂCĂDĒMĬCŬS, a, um. Cic. de Or. 3. 18. *Academiſt, Platoniſt. Een navolger, of aanhanger van Plato.*

ĂCĂLANTHIS, idis. f. Virg. G. 3. 338. Heſychius & Suidas Andere lezen, Acanthis, *Diſtelvink.*

ĂCANTHĬNŬS, a, um. Plin. H. 25. 7. *Van beerenklauw, of beerenklauw gelijk.*

ĂCANTHIS, idis. f. Plin. H. 10. 74. *Diſtelvink, putter*, zeker vogeltjen, dus eerſt genaamd, om dat het zich in de diſtelen vermaakt, en voorts, gevangen en gekoyd zynde, geleerd word met een vingerhoed zyn water te putten.

ĂCANTHUS, i. m. Vitr 4. Virg. Æ. 1. 649. *Beerenklauw*, zeker Gewas. Vell. 2. 56. 2. en Serv. G. 2. 119 zeggen, dat 'er een zeer welriekende boom in Egypten van deze naam is.

ACAPNUS, a, um. Mart. 13. 15. *Dat niet en rookt.* Van hout ſprekende.

ĂCARNĀNĬĂ, æ. f. Plin. 4. 1. *Akarnanien, een Landſchap van Epirus*, of gelyk men hedendaags zegt, *van Albanien.*

ĂCARNAN, anis. Curt. 3. 6. 1. en

ĂCARNĀNĬUS, a, um. Acarnanicus, a, um. adj. Luc. Dial. Mer. 7. *Van Akarnanien, of 't geen tot dat Land behoort.*

ACA-

ĂCĂTĬUM, ĭi. n. Plin. H. 9. 30. *Zeker klyn zee-vaartuyg*, na de beſchryving van Plinius, *is 't een Pink, Sloep*, of *Boot. Het is ook het groote zeyl op de ſchepen.* Iſid. 19. 3.

A C C.

† **ACCANTO**, as, are. dat. *Zingen by iemand*, of *by iets.*
Magni tumulis accanto magiſtri. Stat S. 4. 4. 55. *Ik zinge by de grafſtede van den grooten meeſter.*

ACCEDO, is, ceſſi, ceſſum, cedĕre. Acc. cum præp. ad, of dat. *Komen, aankomen, naderen, nabykomen, genaken, zich begeven, zich vervoegen, zich laten vinden, by*, of *tot iemand komen.* Met de namen regeert het de *Accuſativus* of de *Dativus* zonder *prepoſitie.*
Accedere in oppidum. Cic. V. 4. 23. *In de ſtadt komen.* In Provinciam ſuam. Cic. Att. 5. 16. *Zich in zijn Landvoogdije begeven.* Alicui ad aurem. Cic. V. 3. 58 *Iemand naby komen, om hem wat in 't oor te luyſteren.* Ad Rempublicam. Cic. S. R. 1. *In 't ſtaatsbewind komen.* Ad periculum. Cic. D. 19. *In gevaar komen, zich in 't gevaar begeven.* Proxime virtuti alicujus. Cic. F. 11. 21. *Iemands deugd zeer naby komen.* Ad conſilium alicujus. Nep. Milt. 3. *Iemands raad toeſtemmen.*
Acceſſit illi ætas. Cic. de Or. 1. 60. *Hy is oud, bedaagd*, of *tot zijn jaren.* Illi animus. Cic. Att. 5. 20. *Hy is moedig, hy heeft moed, daar ſteekt moed in hem.* Somnus. Celſ. 2. 4. *Hy ſlaapt.* Febris. Celſ. 3. 5. *Hy heeft de koorts gekregen.* Operi manus extrema. Cic Cl. 33. *Men heeft de laatſte hand aan 't werk gelegd.*
Plurimum pretio acceſſit. Colum. 3. 21. *De prijs is veel hooger geworden*, of *zeer geſteygerd.*
Duobus ſummis Craſſo & Antonio L. Philippus proximus accedebat, ſed longo intervallo, tamen proximus. Cic. Cl. 47. *L. Philippus komt de twee voornaamſte Redenaars Craſſus en Antonius zeer naby, echter is 'er nog een groote ongelijkheyd tuſſchen hen.*
Accedam in pleriſque Ciceroni. Quintil. I. O. 9. 4. *Ik zal het in de meeſte ſtukken met Cicero houden.*
Haud invito ad aures ſermo mihi acceſſit tuus. Ter. Hec. 3. 5. 32. *Ik hoor u niet ongeerne ſpreken.*
Ad hæc, & his accedit, ſeq. ſubj. Accedit eo quod. *Voeg daar by dat, &c. voeg daar by dat, &c.*
Acceſſit fervor capiti, numeruſque lucernis. Hor. S. 2. 1. 25. *Hy begon heethoofdig te worden, en de kaarſſen dubbeld te zien.* Van een dronken menſch ſprekende.
Voluntas veſtra ſi ad Poëtam acceſſerit. Ter Ph. Prol. 30. *Zoo gy den Dichter met uwe gunſte, met uwe goedkeuring vereert.*
Minutius & Servæus damnati indicibus acceſſere. Tac. An. 6. 7. *De goederen van Minutius en Servæus zijn den aanbrengers tot belooning gegeven.*

ACCELERATIO, onis. f. Cic. Her. 3. 13. *Haaſt, haaſtigheyd, ſchielijkheyd, ſpoed, voortſpoediging.*

ACCELERO, as, avi, atum, are. *Ras gaan, zich haaſten, zich ſpoeyen, zich voortſpoeyen, veel vorderen.* Dit *verbum* is *neutrum* en *activum.*
Accelerare alicui conſulatum. Tac. An. 3. 75. *Iemand te vroeg*, of *voor de tijd Borgermeeſter maken.*
Accelerare iter. Cæſ. B. C. 2. 39. *Zich voortſpoeyen, wakker aangaan, luſtig aanſtappen, zich op reys haaſten.* Opus. Stat. Th. 6. 242. *Zijn werk vorderen*, of *ſpoeyen.* Præcepta. Claud. R. P. 1. 228. *Ontfangene bevelen ſpoedelijk uytvoeren.*

ACCENDO, is, cendi, cenſum, ĕre. Acc. *Ontſteken, aanſteken, opſteken.* • *Aanhitzen, opſtoken, aanſtoken, opruyen.*
Accendere facem. Cic. Piſ. 2. *Een fakkel aanſteken.* Ignem. Virg. Æ. 5. 4. *Vuur ontſteken, vuur maken.*
• Quæ res Marium contra Metellum accenderat. Sall. B. I. 64. *Deze zaak hadde Marius tegen Metellus opgeſtookt, aangehitſt*, of *opgeruyd.*
Accendere ſitim. Celſ. 3. 6. *Den dorſt ontſteken, verwekken*, of *vermeerderen.* Febrim. Celſ. 3. 9. *De koorts doen toenemen.* Curam alicui. Sil 7. 529. *Iemand zeer ontruſten*, of *onruſtig maken.* Pretia veſtium. Plin. H. 18. 25. *Den prijs van de kleding verhoogen, doen ſteygeren.*
Ut affectus veſtros in mei amorem accenderem. Tac. H. 1. 83. *Om uwe genegenheyd meer tot my te ontſteken*, of *te doen toenemen.*
Accendi ad dominationem. Sall. B. I. 31. *Van begeerte tot heerſchappye branden; een brandende begeerte tot heerſchen hebben*
• Accendi in aliquem. Sall. Or. de rep. 1. *Tegen iemand ontſteken; tegen iemand toornig, quaad*, of *gram worden.*
Accendis vitia, irritaſque vetando. Ovid. Rem. Am 133. *Door uw verbod word de genegentheyd tot het quaad meer ontſteken.*
Licentia invidiam accendit. Sall. B. J. 15. *De al te groote vryheyd verwekt ongunſt, maakt (iemand) hatelijk.*
Ingenium cupidum pacis vehementius accendere Sall. B. I. 120. *In iemand een yveriger zucht*, of *begeerte tot vrede ontſteken.*
• Accendere mentes in prælia. Sil. Ital. 4. 170. *De gemoederen tot den ſtrijd opwekken.* Auro clypeum. Idem 15. 681. *Zyn ſchild met goud overtrekken.* Equum ſtimulis. Stat. S. 1. 1. 39 *Zijn paard de ſporen geven.*
Vis venti accenditur. Liv. 21. 58. *De wind ſteekt op, word heviger.*

ACCENSEO, ui, ēre. *Byſtellen, byvoegen.*
Numinæ ſub domina lateo, atque accenſeor illi. Ovid. M. 15. 546. *Ik ſchuyle onder die godin, en worde by haar gevoegt.*

ACCENSŬS, a, um. *Brandende, vuurig, vlammend, ontſteken.*
• Accenſus ira. Virg. Æ. 12. 946. *Van gramſchap brandende, in toorn ontſteken.* Contumelia. Sall. B. J. 82. *Door eenige ſmaad verbitterd*, of *vergramd.* Pollicitationibus. Salluſt. B. I. 20. *Door beloften aangemoedigt*, of *aangezet.*
• Ex Tribunitia poteſtate omnes diſcordiæ accenſæ. Sall. Orat. Phil. Fr. 1. *Uyt de magt der Tribuuns (van 's volks voorſtanders) is al de tweeſpalt*, of *oneenigheyd ontſtaan.*

ACCENSŬS, i. m. Cic. L. L. 2. 24. Fr. 1. 1. Varr. L. L. 6. 3. *Een Deurwaarder, Letterdienaar*, of *Pedel.* Dit was een Amptenaar, *of* Bediende onder de Romeynen, die achter de Borgermeeſters, *of* Hoofdſchout ging, om op hunne bevelen te paſſen.
• Accenſus. Varr. *by* Non. 12. 8. Veg. 2. 19. *Oppaſſer van een Krijgsovereſte.* Dit was een ſoldaat, die de zelve bediening by de Tribuuns en andere hoofden des Heyrs waarnam, als de Pedellen en Deurwaarders by de Borgerheerſchers. Zie van beyde ons Lex. Antiq.

ACCENTIUNCŬLĂ, æ. f. Gell. 13. 6. *Taalteykentje, taalmerkje, een ſchrapje dat men op een letter zet*; of *de woordklank zelf, die lang* of *kort, zwaar* of *ſcherp uytgeſproken word.*

ACCENTŬS, ûs. m. Quintil. I. O. 1. 5. *Taalteyken dat men op de letteragrepen zet, om haar open*, of *geſloten, lang*, of *kort geluyd aan te wijzen.*

ACCEPTĬLATIO, onis. f. Gell. 14. 2. Modeſt. D. 46. 4. 1. *Ontfangbrief, quytbrief, ontlaſting, ontſlag by woorde, quytſchelding*, 't zy dat men een ſchuld ontfangen heeft *of* niet. Zie ons Lex. Antiq.

ACCEPTIO, onis. f. Cic. T. 8. *Ontfang, ontfanging, aanneming, aanvaarding.*
Hujus rei ſpecies erat acceptio frumenti. Sall. B. I. 29. *Hy nam tot een voorwendzel dat hy koren ging ontfangen.*

ACCEPTO, as, avi, atum, are. Plaut. Pſ. 2. 2. 32. *Ontfangen, aannemen, aanvaarden.*

ACCEPTOR, oris. m. *Aannemer, aanvaarder.* Illorum verbis falſis acceptor fui. Plaut. Trin. 1. 2. 167. *Ik heb hunne laugens aangenomen*, of *geloofd; ik heb aan hunne valsheden geloof gegeven.*

ACCEPTŌRĬUS, a, um. *'t Geen men ontfangt, 't geen dient om te ontfangen.*
Acceptorius modulus Front. de aq. duct. 1. p. 233. *Ontfangmaat, van iets dat men nemen mag*, by voorbeeld water, 't welk vry ſtaat uyt een waterleyding, *of* openbare bron te halen, (Keuchenius zegt, dat men lezen moet modiolus, *een emmer, een ſchepvat*: en dat acceptorius modiolus den *emmer* genoemt word, als hy in de put om laag gelaten word, om water te ſcheppen.)

ACCEPTRIX, tricis. f. *Een ontfangſter* Plaut. Truc. 2. 7. 18.

ACCEPTŬS, a, um. *Ontfangen, aangenomen, genomen, getrokken, gekregen.*
Ratio accepti. Plaut. Truc. 4. 2. 36. Acceptorum & datorum. Cic. Att. 16. *De rekenſchap*

Digitized by Google

rekening van onzen ontfang en uytgift.

Tabula accepti & expenſi. Cic. Q. R. 1. *Schuldboek, boek van ontfangen uytgift.*

Accepto ferre. Scæv. D. 26. 7. 56. 46. 3. 89. Acceptum ferre. Venul. D. 42. 8. 25. §. 1. Val. Max. 1. 7. 2. ext. Sen. E. 78. Acceptum facere. Ulp. D. 46. 4. 8. 3. Venul. D. 42. 8. 25. Acceptum habere. Ulp. D. 46. 4. 6. Accepto liberare. Ulp. D. 4. 2. 9. §. 3. 46. 4. 8. §. 2. *Voor ontfangen houden, bekennen iets ontfangen te hebben.* Men gebruykt het ook in 't *Paſſivum* onder de Rechtsgeleerden. Ook zegt men, Acceptam pecuniam, vel acceptos nummos ferre, facere, habere. Ulp. D. 46. 4. 8. §. 4. *Bekennen dat men eenig geld ontfangen heeft, dat ons eenig geld is aangeteld; zich van iemand voldaan houden.*

Acceptum, & acceptam pecuniam referre. Cic. V. 1. 38. *Aanteekenen dat men eenig geld ontfangen heeft, het zelve boeken, of te boek ſtellen.*

In acceptum aliquid referre. Cic. V. 1. 57. *Gerechtelijk verklaren dat een zaak behoorlijk behandeld is.*

Tibi, & clementiæ tuæ vitam refert acceptam, &, quod vivat hoc tibi refert acceptam. Cic. Dej. 13. *Hy is, of hy erkent zijn leven, of 't behoud van zijn leven, aan u, of aan uwe goedertierenheyd verſchuldigd.*

Omnia mala uni accepta referemus Antonio. Cic. A. 2. 22. *Wy zullen alle deze rampen Antonius toeſchrijven, op Antonius leggen, Antonius wijten.* In de zelve zin zeggen ook Sen. E. 78. Philoſophiæ acceptum fero. *Ik wete het de wysgeerte dank.* Gell. 4. 18. Cui ſalus reip. accepta ferri deberet. *Aan wien de behoudenis van den Staat moeſt dank geweten worden.*

ACCEPTUS, a, um. *Aangenaam.* Alicui acceptus. Cæſ. B. G. 1. 3. *By iemand aangenaam.* Van perſoonen, of zaken ſprekende. In Compar. *Acceptior;* in Superl. *Acceptiſſimus.* Liv. 3. 69. Oratio acceptior plebi. *Een redenvoering aangenamer by het volk.* Liv. 1. 15. Acceptiſſimus militum animis. *Zeer aangenaam by de ſoldaten.*

ACCERSITOR. V. Arceſſitor.

ACCESSIO, onis. f. *Aankomſt, komſt, toegang, nadering.*

• Acceſſio. Cic. Tim. 12. *Vermeerdering, aanwas, toeneming, overwinſt, aanwinning, vergrooting.*

Quid tibi in conſilium huc acceſſio eſt? Plaut. Trin. 3. 2. 83. *Wat hebt gy hier in den raad te komen?* Quid tibi ad haſce ædes acceſſio eſt prope? Plaut. Truc. 2. 2. 3. *Wat hebt gy tot dit huys te naderen?*

Acceſſio nummorum. Cic. V. 3. 49. *Geldgewin, inkomſt der hoofdſom.* Fortunæ & dignitatis. Cic. F. 2. 1. *Verhooging, verheffing, vergrooting, of vermeerdering van ſtaat en geluk.*

Acceſſionem afferre ad veteres neceſſitudines. Cic. Att. 16. 16. *De oude vriendſchap vermeerderen, of grooter maken.*

Scaurus hanc domum demolitus acceſſionem adjunxit ædibus. Cic. Off. 1. 39. *Scaurus dit huys afgebroken hebbende, heeft het vergroot.*

Smaragdis teximus calices, aurum jam acceſſio eſt. Plin. H. Præf. 33. *Wy maken de kelken van ſmaragden en geſteenten, 't goud komt 'er nu maar als iets bykomſtigs in.*

Acceſſio febris. Celſ. 3. 5. *Aanval, of overval der koorts, verdubbeling der koorts.*

• Acceſſio. Cic. V. 2. 53. *Wijnkoop, 't geen men vrywillig boven de bedonge koop geeft.*

• Acceſſio. Paul. D. 45. 1. 91. §. 4. *Borge, borgtogt, hoeder.*

ACCESSUS, us. m. *Aankomſt, komſt, aannadering, nadering.*

Acceſſus ad urbem. Cic. Mil. 19. *Komſt, of aankomſt in de ſtad.*

Acceſſus & receſſus maris, & æſtûs Cic. N. D. 3. 10. *De ebbe en vloed der zee, het wegvloeyen en 't afloopen van 't water.*

Acceſſus fluminum. Plin. H. 2. 65. Sen. N. Q. 3. 27. *De mond, of 't begin der ſtroomen, hare ontlaſting, of loop in zee.* Solis. Cic. N. D. 2. 7. *De nadering der zon.* Febris. Plin. 26. 11. *Aanval, overval, of verdubbeling der koorts.*

Acceſſus ad res ſalutares. Cic. N. D. 2. 12. *Een aandryving, of neyging tot het heylzame goed.*

Acceſſum alicui dare. Phæd. 2. 1. 10. *Iemand vrije toegang geven.* Negare. Ovid. Her. 10. 64. *Iemand geen toegang geven, of toegang weygeren.*

ACCIDENS, entis. n. Quint. I. O. 5. 10. *Toevallen, byvallen, byvoegzels, of aankleven van een zaak.*

ACCIDENTIA, ium. n. plur. Quint. D. 5. *Toevallen, ongevallen, rampen, onheylen, ongelukken, zwarigheden.*

ACCIDENTIA, æ. f. Plin. H. 32. 2. *Geval, toeval, voorval.*

ACCĬDO, is, idi, ĭdĕrĕ. Cæſ. B. G. 3. 14. *Nedervallen, by neervallen,* van pylen, ſchichten, &c. ſprekende.

Accidere ad genua. Suet. I. 20. Ter. Hec. 3. 3. 18. ad pedes alicujus. Cic. Att. 1. 14. *Voor iemands knien, voor iemands voeten neervallen, zich voor iemands knien, voor iemands voeten neerwerpen.*

Nihil mali accidit Scipioni. Cic. Am. 2. *Scipio en is geen quaad ontmoet, of wedervaren.*

Si quid illi accidat. Cic. I. R. 2. 22. *Zoo hem eenig ongemak overkomt, zoo hy komt te ſterven,* zomtyds word 'er Humanitus bygevoegd. Cic. A. 1. 4. *Zoo hem iets menſchelijks overkomt.*

Intelligo, omnia, quæ a me profecta ſunt in te, tibi accidiſſe gratiſſima. Cic. F. 3. 1. *Ik verſta, dat de gunſten die gy van my ontfangen hebt, u zonderling aangenaam zijn geweeſt.*

Quæ ſcribis ad me, minime mihi miranda, & maxime jucunda acciderunt. Cic. F. 3. 10. *Die dingen, die gy aan my ſchryft, hebben my ganſch geen verwonderinge, maar zeer groot genoegen gegeven.*

Hoc (mihi) accidit præter optatum, præter opinionem, & nihil tale ſperanti. Cic. F. 3. 10. *Dit is tegen mijn oogmerk geſchied, tegen mijn gedachten, of verwachting uytgevallen.*

Accidit, ut ſeq. ſubj. &c. Cic. V. 1. 24. *'t Gebeurd dat, &c.*

Nec acciderat mihi opus eſſe. Cic. F. 6. 11. *Ik had my in dien ſtaat niet bevonden dat ik het van nooden had; ik hadde het niet van doen gehad.*

Quid tibi opera noſtra opus eſt? Cic. T. Q. 1. 11. *Waar in hebt gy ons, of onzen dienſt van nooden?*

Iſtud verbum vere in te accidit. Ter. And. 5. 3. 14. *Dat woord paſt ten vollen op u.*

Nihil mihi ad dolorem accidit acerbius. Cic. de Or. 2. 49. *Nooyt heb ik grooter ſmert gevoeld. Nooyt heeft my ſmartelijker droefheyd getroffen.*

Tiberio haud ingratum accidit. Tac. An. 2. 5. *Tiberius was 'er niet droevig om, niet rouwig over.*

Accidere ad aures Regis. Liv. 8. 24. *Den Koning ter ooren komen, tot kennis des Konings komen.* (Plautus zegt, indien 't niet al te oud is, ſonder *præpoſitie.* accidere aures. St. 1. 2. 31. Paternæ vocis ſonitus aures accidit. *Des Vaders ſtem quam hem ter ooren.*

Clamor accidit auribus noſtris. Plin. P. 92. *Het geroep is gekomen tot onze ooren.*)

ACCĪDO, ĭs, idi, iſum, idĕrĕ. Arborem. Cæſ. B. G. 6. 27. *Een boom ten halven afhakken, afhouwen, of afzagen.*

• Accidit uno prælio res Veſtinorum. Liv. 8. 29. *Hy heeft de macht der Veſtini in eenen veldſlag geſnuykt.*

ACCIEO, es, civi, citum, ērĕ. Plaut. Mil. 3. 3. 61. V. Accio.

ACCINCTUS, a, um. Plin. P. 20. *Geſchikt, bereyd, voorbereyd, gereed.* Accinctus. *Gewapend.* Tac. H. 2. 88. 89.

In omnia bonitas intenta & accincta. Plin. P. 30. *Tot allerley dienſt bereyd en gewillig.*

• Accinctus ſtudio popularium. Tac. An. 12. 44. *Onderſteunt door de liefde en gunſt zijner landslieden.*

ACCINGO, ĭs, cinxi, cinctum, cingĕrĕ. Enſem lateri. Virg. Æ. 11. 489. *Een degen, of rapier aandoen, een rapier op zy hangen.*

• Accingere ſe magnis rebus. Tib. 4. 1. 179. *Groote dingen ondernemen, zich groote dingen aanmatigen.* Operi. Virg. Æ. 2. 235. *Een werk ondernemen, voorbereydzelen tot een werk maken.* Pugnæ. Virg. Æ. 11. 707. *Zich tot den ſtrijd bereyden, of gereed maken.*

• Se accingit juvene partem curarum capeſſituro. Tac. An. 12. 25. *Hy neemt een jongeling by hem, om met hem 't bewind van zaken te verdeelen.*

† Accingi armis. Æ. 6. 184. *Zich wapenen, zijn wapenen aanſchieten, of aandoen.* Enſe. Virg. Æ. 7. 640. *Zijn degen op zijde hangen.* Facibus. Virg. Æ. 9. 74. *Fakkels in de hand nemen, zich van fakkels voorzien.*

ACCIO, is, ivi, itum, ire. Acc. *Iemand gaan*

gaan halen, *doen halen*, of *laten halen*, *iemand ontbieden*, *verzoeken*, *roepen*, *doen komen*.

Acciri in regnum. Liv. 1. 34. *Tot het rijk*, of *tot de kroon geroepen worden*.

* Accire voluptatem. Cic. Fin. 5. 31. *Vermaak of genoegte geven*, *vreugde* of *blijdſchap verwekken*, of *veroorzaken*.

[Accire mortem. Paterc. 1. 38. 6. Flor. 4. 2. *Zich zelfs ombrengen*.]

ACCIPIO, is, cēpi, ceptum, cĭpĕrĕ. *Nemen*, *ontfangen*, *aannemen*, *voor aangenaam houden*.

Accipere aliquid ab aliquo. Plaut. Pſ. 4. 7. 20. & ex alicujus manu. Plaut. Am. 2. 2. 132. De aliquo homine. Cic. Att. 1. 1. & Loco. Liv. 29. 14. *Iets van iemand nemen*, *ontfangen* of *aannemen*, of *iets ergens van daan nemen*.

* Accipere excuſationem, & ſatisfactionem alicujus, & ab aliquo. Cic. Att. 16. 1. *Een verontſchulding*, *verſchooning*, of *voldoening aannemen*. Cauſam alicujus. Ter. Hec. Prol. 2. 47. *Iemands zaak aannemen*, *zijn recht voorſtaan*. Conditiones ab hoſte. Cæſ. B. G. 5. 41. *De voorwaarde uit des vyands aannemen*. Conjecturam. Quintil. I. O. 3. 6. *Het oogmerk giſſen*, by voorbeeld, *van de Wetgever*, *uyterſt-willemaker*, &c. Pecuniam adverſus, &, contra legem. Plaut. Truc. 4. 2. 47. *Geld tegen de wet*, of *tegen 't verbod van de wet nemen*.

Mortem uni minatus, niſi acciperet ſacramentum. Front. 4. 7. 39. *Den eenen gedreygt hebbende te dooden*, *indien hy den zelven eed niet aannam te doen*.

Accipere mentem benignam, animum quietum, in aliquem. Virg. Æ. 1. 308. *Tot iemand genegen en welgezind worden*, *liefde en genegentheyd tot iemand krijgen*.

Accipere conſulem de plebe. Cic. Cl. 14. *Een man uyt het gemeene volk tot Borgermeeſter maken*.

Accipere ab aliquo humanitatem. Cic. Fr. 1. 1. Injuriam. Cic. T. Q. 5. 19. *Van iemand een beleefdheyd*, of *belediging ontfangen*.

* Accipere litem ad ſe. Plaut. Moſt. 5. 2. 23. *Een geding* of *rechtzaak aan zich trekken*, *om 'er over te vonniſſen*. Men kan 't ook uytleggen, *de uytſlag van een zaak op zich nemen*.

Memoriam accipere de aliquo. Cic. Am. 11. *Van iemand hooren ſpreken*, *melden*, of *gewagen*.

Nomen accipere. Liv. 27. 7. *Iemand door de monſtering laten door-gaan*.

Rationes à colono accipere. Cic. Cæc. 32. *Des bouwmans rekening aannemen*.

* Rempublicam accipere. Cic. poſt red. 2. *In de regeering*, *in 't ſtaat-bewind komen*, *de regeering aanvaarden*.

* Accipere aliquid ab aliquo. Cic. N. D. 3. 2. *Iets van iemand hooren zeggen*.

Accipere auditione & famâ. Cic. N. D. 2. 37. *Iets door 't gemeen gerucht hooren*, of *verſtaan*.

* Locum aliquem parum accipere. Cic. N. D. 3. 1. *Een plaats in eenen Schryver weynig*, of *niet wel verſtaan*.

* Accipere aliquem hoſpitio. Plaut. M. G. 3. 1. 82. *Iemand ontfangen*, *huysveſten*, *herbergen*. Aliquem prandio, & in prandio. Plaut. Ciſt. 1. 1. 12. *Iemand ter maaltijd met zich houden*.

Nemo accipit melius prorſus neque prolixius. Ter. E. 5. 9. 52. *Nergens word men beter en treffelijker onthaald*.

Accipere aliquem verberibus. Cic. T. Q. 2. 14. *Iemand geiſſelen*, *met de roede ſlaan*. Male aliquem verbis. Cic. V. 2. 23. *Iemand lelijk uytmaken*, of *ſchelden*.

Accipere æſtimationem. Cic. F. 9. 16. *Landerijen na de waardeering* (*van geſwoornen*) *in betaling aannemen*.

Accipite veterem orationem Architæ. Cic. S. 12. *Hoor*, of *luiſtert na de oude reden*, of *les van Archites*.

Accipere omnia ad contumeliam. Ter. Ad. 4. 3. 13. In contumeliam. Curt. 5. 2. Phædr. 3. 8. 8. *Alles euvelduyden*, *quaalijk opnemen*, *ten quaden opvatten*, *voor ſmaadheyd opnemen*.

Inſignem in ſe contumeliam accipere. Ter. E. 4. 7. 1. *Een groote beleediging ontfangen*, *een groote hoon*, of *ſmaad lijden*.

* Mollius accipere aliquid. Tac. An. 2. 30. *Iets gunſtiger uytleggen*, of *zachter opnemen*, *iets een gunſtiger uytleg geven*.

Alliorſum, atque feci, accipit. Ter. E. 1. 2. 2. *Hy vat de zaak heel tegen mijn meening*, of *averechts op*.

† Accipere ventos a tergo. Ovid. M. 12. 37. *Voor wind hebben*, *voor wind zeylen*.

[Accipere omen, wierd gezegt *de Overigheyd*, of *de Veldheer*, *dewelke het voorteeken*, of *voorſpelling by gevalle geſchied voor goed keurde*.

Accipere ſe omen Conſules ajunt. Liv. 9. 14. 38. 18. *De Burgermeeſters zeggen*, *dat ze de voorſpelling voor goed keuren*. Zie ons Lex. Antiq.]

ACCIPITER, tris. m. Cic. N. D. 3. 19. Virg. Æ. 11. 721. Plin. H. 20. 8. *Sperwer*, *Grypvogel*, *Roofvogel*, *Havik*, van allerley ſlag.

ACCISUS, a, um. Acciſæ. res. Liv. 3. 10. Opes. Hor. S. 2. 2. 114. *Bedorve*, *vervalle*, of *verloope zaken*, *een verloope*, of *vervalle ſtaat*, of *gelegentheyd*. Dapes. Virg. Æ. 7. 125. *Half verteerde ſpijzen*.

ACCITUS, us. m. Dit woord word by de Schryvers niet dan in d'*Ablativus* gevonden. Accitu genitoris. Virg. Æ. 1. 681. *Door bevel*, *door laſt van zijn vader*, *die hem liet zoeken*. Accitu Prætoris evocari. Cic. V. 3. 28. *Door laſt van de Schout gedaagd*, of *ontboden zijn*.

ACCLAMATIO, onis. f. Colum. 7. 3. *Geroep*, *geſchreeuw*, *geſchrey*.

Acclamatio. Cic. Fr. 2. 1. *Toejuyching*, *toeroeping*, *vreugdegeroep*, dat men maakt, om een zaak goed te keuren, indienze behaagt. *Belacching*, *uytjouwing*, *geſchreeuw*, om ze af te keuren, indien ze mishaagt. Cic. de Or. 2, 83. Zie ons Lex. Antiq.

Acclamatio. Quintil. I. O. 8. 5. *Prijzing*, *verheffing*, *wraking*, *laking*, een ſpreekwys der Redenrijk-konſt, wanneer men in een reden, een daad, die men verhaalt, met drie woorden pryſt, *of* laakt.

ACCLAMO, as, are. *Toeroepen*, *toejuychen*: ook *uytjouwen*.

Conſurgenti ei ad cenſendum acclamatum eſt, quod ſolet reſidentibus. Plin. E. 4. 9. *Hem opſtaande*, *om zijn gevoelen te zeggen*, *is toegejuycht*, *het welk plegt te geſchieden den genen*, *die zitten blyven*.

Non metuo, ne mihi acclametis. Cic. Sc. 73. *Ik vreeze niet*, *dat gy lieden my zult uytjouwen*.

Populus cum riſu acclamavit. Cic. Cæc. 10. *Het volk heeft hem met een ſchaterend lagchen uytgejouwt*.

ACCLINATUS, a, um. Ovid. M. 10. 268. *Na toe hellende*, *heen- of ophellende*, *na toe neygende*, *op gelegen*.

ACCLINIS, is. m. & f. e, is. n. *Hellende*, *hangende*, *gebogen*, *gekromd*.

Acclinis arbori. Virg. Æ. 10. 835. Plin. H. 8. 15. *Tegen een boom aangebogen*, of *aangeleyd*.

* Acclinis falſis animus. Hor. S. 2. 2. 6. *Een gemoed dat lichtelijk tot valsheyd overhelt*, *dat zich lichtelijk laat verleyden*.

Municipium monti accline. Amm. 29. 26. *Een ſtad aan den berg leggende*, of *gelegen*.

ACCLINO, as, avi, atum, are. acc. cum præpoſitione ad. *Ergens na toe hellen*, *na toe neygen*, *na toe gebogen zijn*.

Seque acclinavit in illum. Ovid. M. 5. 72. *En hy heeft zich na hem toe genevgt*.

Saxo ſe acclinare. Front. 4. 5. 5. *Tegen een rots aanleunen*, of *aanruſten*.

* Acclinare ſe ad cauſam Senatûs. Liv. 4. 48. *Na de zijde van den Raad overhellen*.

ACCLIVIS, is. m. & f. ve, is. n. Cic. Fr. 3. 1. *Allengskens*, of *langzaam ſchuyns-opgaande*, *zacht-opgaande*, van een weg, berg, heuvel, &c. ſprekende.

Aditus leniter acclivis. Cæſ. B. G. 2. 29. *De opgang*, of *weg van een zacht opgaande berg*.

ACCLIVITAS, atis. f. Cæſ. B. G. 2. 18. *Opgang*, *opgaande ſchuynte van een heuvel*.

(ACCLIVUS, a, um. Liv. 38. 20. Animadvertit placide acclivos colles eſſe. *Hy heeft gemerkt dat 'er zacht-opgaande heuvelen waren*.)

ACCOLA, æ m. Cic. V. 4. 50. Virg. Æ. 7. 729. *Gebuur*, *nabuur*, *die ergens dichte by woont*. Dit woord word van mannen en vrouwen gebruykt, doch worden 't zelve niet dan *adjectiva maſculini generis* toegeëygend.

ACCOLO, is, ui, *zonder* ſupin. ere. acc. Næv. apud Cic. Or. 45. *Bywoonen*, *naby*, of *dichte by woonen*, *gebuur zijn van &c. aan*, *op*, of *naby leggen*.

Fluvius accolitur crebris oppidis. Plin. H. 3. 1. *Daar leggen verſcheyde ſteden aan*, of *op de ſtroom*.

ACCOMMODATE. Adv. *Bequamelijk*, *gevoeglijk*,

voegelijk, *recht paſſelijk*, *wel geſchikt*, *overeenkomende*, *overeenkomſtig*. [De compar. accommodatius ſtaat by Cic. Orat. ad Brut. c. 33. De ſuperl. accommodatiſſime by Cic Fin. 5. 9.]

Accommodatè dicere ad veritatem. Cic. de Or. 1. 23. *Een reden voeren overeenkomſtig met de waarheyd.*

Accommodatè ad commune judicium & ad intelligentiam popularem. Cic Or. 33. *Na de gemeene bevatting, en na 's volks verſtand gevoegd*, of *geſchikt.*

ACCOMMŎDĀTĬO, ōnis. f. Cic. Inv. 1. 7. *Voeging*, *ſchikking*, *overeenbrenging*, *byvoeging*, *toepaſſing*.

ACCOMMŎDĀTUS, a, um. *Bequaam*, *behoorlijk*, *geſchikt*, *gevoegd*, *wel gepaſt*, *overeenkomſtig*. De beſte Schryvers gebruyken de woorden Accommodatior, als Cic. Clu. 1. Accommodatiſſimus, als Colum. 3. 11.

Accommodatus ad otium alicujus. *Een die zich volkomen na eens anders luyheyd voegt.* Ad vim. *Die veel van geweld houd.* Ad tumultum. Cic. V. 1. 24. *Die in de ſtommer*, of *'t gewoel behagen ſchept.*

Accommodatus naturæ. Cic. Fin. 5. 8. *&* ad naturam. Cic. Off. 1. 28. *Met de natuur overeenkomende*, *'t geen natuurlijk is.*

Temporis noſtri auribus accommodatum ingenium. Tac. An. 13. 3. *Een verſtand na de ſmaak onzer eeuw geſchikt.*

Accommodatum tempus frugibus percipiendis. Cic. S. 19. *De oogſt-tijd*, of *oegſt-tijd*, *de tijd om de vruchten in te zamelen.*

Accommodatus. dat. Plin. H. 15. 23. *Gelijkſlachtig*, *gelijkaardig*, *van de zelve*, of *gelijke ſlach*; Van vruchten ſprekende.

ACCOMMŎDO, as, avi, atum, are. acc. *Schikken*, *voegen*, *toepaſſen*, *overeenbrengen*, *gelijk maken*, *gerieven*.

Accommodare ſe ad Rempublicam, & maximas res gerendas. Cic. Off. 1. 21. *Zich tot de regeering ſchikken*, *en groote dingen ondernemen.*

Accommodare ſuum conſilium ad conſilium alterius. Cic. F. 9. 7. *Zijn gevoelen naar eens anders meening ſchikken.*

Accommodare alicui mendacium. Cic. Cœl. 7. *Om iemands wil liegen.* Membra membris. Val. Max. 9. 2. 10. ext. *De leden tegens malkanderen paſſen.*

Accommodare teſtes ad crimen. Cic. Proœm. V. 18. *Een misdaad met* of *door getuygen bewijzen.* In plures cauſas exordium. Cic. Her. 1. 7. *Een inleyding doen die op veele zaken*, of *gelegentheden paſt.*

Accommodare ſe ad alicujus arbitrium, nutum, &c. Cic. Or. 8. *Zich in alles na iemand ſchikken*, of *voegen*; *iemand in alles opvolgen.*

Accommodare enſem lateri. Virg. Æ. 2. 393. *Een degen aan zijn zijde hangen.*

Accommodare alicui de habitatione. Cic. F. 13. 2. *Iemand met een vertrek van zijn huys*, of *met een woning gerieven.* Ædes ad nuptias. Cic. H. 4. 51. *Hem tot het houden van zijn bruylofſt zijn huys leenen.*

Accommodare clypeum ad dorſum. Plaut. Trin. 3. 2. 93. *Een ſchild op zijn ſchouder leggen*, *op zijn rug ſchikken*, of *voegen.*

Se accommodare ad aures teretes & religioſas alicujus. Cic. Or. 9. *Zich een ſtijl van ſpreken aanwennen die keurlijke en ſijne oore behaagt.*

ACCOMMŎDUS, a, um. Vallis accommoda fraudi. Virg. Æ. 11. 522. *Een dal bequaam om een hinderlaag in te leggen.*

ACCRĒDO, is, didi, ditum, ĕre. acc. Lucret. 3. 966. Colum. 1. 1. Alicui accredere. Hor. E. 1. 15. 25. *Gelooven*, *geloof geven*, *geloof aan ſlaan.*

Neque divini, neque humani quidquam mihi poſthac accredas, ſi &c. ſeq. ſubj. Plaut. Aſ. 5. 2. 4. *Vertrouw nooyt meer op mijn woord*, *noch eeden*, *zoo &c. Geloof my in 't toekomende nergens meer in*, *indien*, *&c.*

ACCRĒMENTUM, i. n. Plin. H. 9. 2. *Aanwas*, *toeneming*, *aangroeying*, *vermeerdering.*

ACCRESCO, is, crevi, accreſcĕre. *Waſſen*, *vermeerderen*, *toenemen*. Cic. I. R. 2. 31. van een ſtroom. Nep. At. 21. Van een ziekte ſprekende.

* Accreſcere alicui rei. Hor. A. P. 252. *Ergens aangevoegd*, of *bygevoegd worden.*

* Dictis illius accreſcit fides. Liv. 1. 54. *Zijn zeggen begint meer gelooft te worden*, *krijgt meer geloof*, of *ingang.*

In partem pretii emptoribus accreſcebat vectigal illud. Tac. An. 13. 31. *De koopers moeſten*, *uyt inzicht van deze ſchatting*, *te meer betalen.*

Patrimonium tibi litibus accrevit. Sall. in Cicer. 2. *Gy hebt uw goed met rechten en pleyt u vermeerdert.*

Negotia nova veteribus accreſcunt. Plin. E. 2. 8. *Tot d'oude bezigheden komen nieuwe by.*

* Ceſpes pectori uſque accreverat. Tac. An. 1. 19. *De wal quam*, of *reykte aan de borſt.*

ACCRĒTĬO, ōnis. f. Cic. T. Q. 1. 28. *Aanwas*, *aangroeying*, *toeneming*, *vermeerdering.*

ACCUBĀTĬO, ōnis. f. Cic. Off. 1. 35. *Nederlegging*, *nederzitting*, *aanzitting*, *aanlegging*, *legging aan de tafel.* Dus noemden de Ouden de ſtand op welke zy zich aan de tafel plaatſten, welke was, dat ze zich op een daar toe gemaakt bedde nederleyden, leunende op d'eene elleboog. Plinius H. 8. 2. gebruykt d'*ablativus* Accubito in deze zin, maar men vind geen andere *caſus* van dit woord.

ACCŬBĬTA, orum. n. pl. *Tafelbeddekens.*

Nec cubuit in accubitis facile, niſi quæ pilum leporinum haberent. Lamprid. in Heliogab. 19. *Hy gebruikte niet ligt tafelbeddekens*, *ten ware dezelve met hazenwol gevult waren.*

ACCŬBĬTĀLĬA. ium. n. pl. *Tafel-tapijten.*

Accubitalium Cypriorum paria duo. Pollio, Claud. 4. *Twee paar tafel-tapijten uyt Cyprus.*

ACCŬBĬTO, avi, atum, are. *Aanleggen*, *aan tafel leggen.*

Dignatus noſtris accubitare toris. Sedul. Præf. 2. *Gy*, *die u verwaerdigt*, *met ons aan tafel te leggen.*

[Accubitorius, a, um. Accubitoria veſtimenta. Petron. c. 30. *Klederen met de welke men ter tafel gaat.*]

ACCŬBO, as, ui, itum, accubare. Plaut. Aſ. 5. 1. 3. Cic. T. Q. 4. 2. *Aanleggen*, *aan tafel leggen*, *zich op de wijze der Ouden aan tafel zetten*, *ergens by leggen.*

Eodem lecto Scipio & Aſdrubal accubuerunt. Liv. 28. 18. *Scipio en Aſdrubal hebben zich aan tafel geleyd op het zelve bedde.*

* Theatrum monti accubat. Suet. I. 44. *De Schouwburg is dicht aan den berg gelegen.*

[Accubare. *Zitten*, *zijn*, *zich ophouden.*

In lupanari accubat. Plaut. B. 3. 3. 50. *Hy is*, of *onthoud zich in 't hoerenhuys.*]

‡ ACCŬBŬO. adv. *Al leggende.*

Tecum uſque ero aſſiduo. DI. Immo hercle vero accubuo mavelim. Plaut. Truc. 2. 4. 68. *Ik zal gedurig* (al zittende) *by u zijn.* DI. *Neen maar ik wilde liever al leggende.*

ACCŪDO. is, ĕre. Tres minas accudere poſſum, ut triginta ſint. Plaut. Merc. 2. 3. 96. *Ik zal 'er nog drie honderd drachmen by leggen*, *op dat 'er drie duyzend zijn.*

ACCŬMBO, is, accubui, accubitum, accumbĕre. Cic. V. 1. 26. *Zich aan tafel zetten*, *aan tafel gaan leggen op de wijze der Ouden.* Zie Accubo, en ons Lex. Antiq.

Accumbere alicui. Propert. 3. 13. 12. *&* cum aliquo. Plaut. B. 5. 2. 75. *Met een ander op 't zelve bed aan tafel gaan leggen.* In ſummo. Plaut. Perſ. 5. 1. 15. *De hoogſte plaats aan tafel hebben*, *aan 't boveneynd leggen.*

Epulis accumbere divûm. Virg. Æ. 1. 83. *Aan de tafel der Goden eeten.*

ACCŬMŬLĀTE. adv. *Overvloedelijk.*

Omnia prolixe accumulateque pollicetur. Apul. M. 10. 341. *Zy belooft alles ruym en overvloedelijk.* Accumulatiſſime *ſtaat by* Cicero Her. 1. 17.

ACCŬMŬLĀTĬO, ōnis. f. Plin. H. 17. 26. *Schooying*, of *aanhooging der boomen.*

[ACCŬMŬLĀTOR, oris. m. *Een vermeerderaar.*

Voluſius primus opum accumulator. Tac. An. 3. 30. *Voluſius is de eerſte die de goederen vermeerdert heeft.*]

ACCŬMŬLO, as, avi, atum, are. Cic. Rull. 2. 22. *Ophoopen*, *tot een hoop maken*, *op malkanderen hoopen*, *op malkanderen ſtapelen.*

Accu-

Digitized by Google

Accumulare vitem vel arborem. Plin. H. 17. 19. *Een wijngaard*, of *boom ſchooyen*, of *aanhoogen*.

• Accumulare aliquem donis. Virg. Æ. 6. 886. *Iemand met giften ophoopen*, *met geſchenken overladen*.

Accumulat curas filia parva meas. Ovid. H. 15. 17. *Onze jonge dochter vermeerdert mijne zorgen*.

ACCURATE. Adv. Cic. Arch. 8. *Zorgvuldiglijk*, *nauwkeuriglijk*, *omzichtelijk*, *neerſtiglijk*, *vlijtiglijk*, *behendiglijk*. De comp. *Accuratius* ſtaat by Nep. Alcib. 10. de ſuperl. *Accuratiſſime* by Cic. F. 5. 17.

ACCURATIO, onis. f. Cic. Cl. 67. *Zorgvuldigheyd*, *nauwkeurigheyd*, *omzichtigheyd*, *geſlepenheyd*, *beſchaafdheyd*, *neerſtigheyd*, *vlijtigheyd*.

ACCURATUS, a, um. *Nauwkeurig*, *beſchaafd*, *geſlepen*, *doorwrocht*, *welgeſchikt*, *welgemaakt*. [De compar. *accuratior* ſtaat by Liv. 5. 37. de ſuperl. *accuratiſſimus* by Cic. Att. 7. 3.]

Accurata commendatio. Cic. F. 13. 17. *Een kragtige voorſchrijving*. Oratio. Cic. Am. 7. *Een fraye*, of *doorwrochte reden*. Malitia. Plaut. Truc. 2. 5. 20. *Een lispige*, of *doorſlepe boosheyd*; *een loze trek*.

ACCURO, as, avi, atum, are. acc. *Iets nauwkeuriglijk doen*, *ergens wel op letten*, *iets wel bezorgen*, *ergens goede zorge voor dragen*.

Accurare prandium alicui. Plaut. Men. 1. 3. 25. *Voor iemand 't middagmaal bereyden*.

Omnes res, ne temerè faciam, accuro. Ter. Hec. 5. 1. 12. *Ik ga in alle dingen niet roekeloozelijk*, *maar zeer omzichtelijk te werk*.

Accurare hoſpites. Plaut. E. 5. 1. 55. *Zijn beſt doen om de gaſten wel te onthalen*.

Penſum ſuum lepidè accurare. Plaut. B. 5. 2. 33. *Nauwgezet zijn taak*, of *dagwerk afdoen*, *zich volkomentlijk in zijn plicht quijten*.

ACCURRO, is, accurri, accurſum, rere. *Toeloopen*, *toeſchieten*, *toevliegen*, *zich ſpoedigen*, of *zich haaſten*.

Accurrere ad aliquem. Ter. Ph. 5. 6. 22. *Zich na iemand toe ſpoedigen*, *na iemand toe lopen*.

Accurrere in, vel, ad aliquem locum. Cic. Att. 15. 3. *Ergens heen*, of *na toe lopen*.

Accurritur ab univerſis. Tac. An. 1. 21. *Al de wereld loopt 'er heen*, *men loopt 'er van alle kanten na toe*.

ACCURSUS, us. m. *Toeloop*, *toevloed van volk*.

Accurſus civium. Sen. H. 897. Provinciarum. Tac. H. 4. 25. *De toeloop der ſtedelingen*, *van 't landvolk*.

ACCUSABILIS, is. m. & f. ile, is. n. Cic. T. Q. 4. 35. *Laſterlijk*, *beſtrafſelijk*, *beriſpelijk*, *wraakbaar*, *verwijtelijk*.

ACCUSATIO, onis. f. *Beſchuldiging*, *beſtraffing*, *beriſping*, *verwijt*, *aanklagt*.

Accuſationem factitare. Cic. Cl. 34. Exercere accuſationes. Tac. H. 2. 10. *Van beſchuldigingen zijn werk maken*.

Accuſationem ſubire. Tac. H. 4. 42. *Een beſchuldiging ondergaan*.

ACCUSATIVUS, i. m. Quintil. I. O. 7. 9. *'t Beſchuldigend geval*. *'t Vierde geval der naamwoorden*.

ACCUSATOR, oris. m. Cic. S. R. 20. *Beſchuldiger*, *aanklager*, *betichter*. Zie ons Lex. Antiq.

ACCUSATORIE. adv. Cic. V. 3. 70. Liv. 40. 12. *Beſchuldigender wijze*.

ACCUSATORIUS, a, um. Cic. Clu. 4. S. R. 17. *Van een beſchuldiger*, *eens beſchuldigers*, *dat aan een beſchuldiging vaſt is*.

ACCUSATRIX, icis. f. Plaut. Aſ. 3. 1. 10. Plin. E. 10. 67. & 68. *Beſchuldigſter*, *aanklaagſter*, *betichtſter*.

ACCUSITO, as, are. Plaut. Moſt. 3. 2. 23. *Dikwils beſchuldigen*.

ACCUSO, as, avi, atum, are. *Beſchuldigen*, *aanklagen*, *betichten*, *laken*, *miſprijſen*, *beriſpen*, *doornemen*, *beſtraffen*, *wraken*.

Accuſare aliquem aliquid. Plaut. Trin. 1. 2. 59. voor, de aliquo. *Iemand ergens over beſchuldigen*. Inertiam. Cic. de Or. 1. 58. *Iemand van luyheyd beſchuldigen*. Aliquem in aliqua re. Cic. Syll. 22. *Iemand ergens over doornemen*, of *beſtraffen*.

Accuſare aliquem crimine. Cic. V. 1. 16. *Iemand met een misdaad beſchuldigen*. De epiſtolarum negligentiâ. Cic. Att. 1. 6. *Over zijn natatigheyd in 't ſchrijven beriſpen*. Capitis. Cic. Fin. 2. 9. &, rei capitalis. Cic. V. 2. 28. *Met een halszaak bezwaren*.

A C E.

ACE, es. f. Plin. H. 5. 19. Strab. 16. 52. Stephanus. *Ace*, een ſtad van Phœniciën aan de zeekant gelegen, is naderhand *Ptolemais* genaamd.

ACENTETA, orum. n. plur. Plin. H. 37. 2. *Zuyvere*, *gladde kriſtallen*, *die niet gevlakt*, of *oneffen zijn*.

ĂCĒO, es, ui, ere. Cat. R. R. 149. *Zuren*, *zuur worden*, *wrang worden*.

ĂCER, eris. n. Ovid. Am. 1. 11. 28. Plin. H. 16. 15. *Ahorn*, *erleboom*, *kalderboom*, *maſthouteboom*.

ĂCĔR, acris, acre. Adj. *Scherp*, *bijtend*, *wrang*, *zuur*. De compar. *acrior*. ſtaat by Cic. 1. de Orat. c. 21. de ſuperl. *acerrimus* by Cicero beneden. Acris in de *nominativus* met het *genus maſculinum*, word niet gevonden dan by Ennius 12. An. na de aantekening van Priſc. 6. 696. Edit. Putſch. ende mag men 't niet gebruyken.

Acetum acre. Colum. 12. 5. Hor. S. 2. 3. 116. *Zuren*, *ſterken*, of *krachtigen azijn*.

Acris tibia. Hor. O. 1. 12. 1. *Eene fijne en ſchetterende fluyt*.

Viſus acer. Plin. H. 8. 25. *Een ſcherp*, *ſterk*, of *doordringend gezicht*.

Acre ingenium. Colum. 7. 2. Cic. Or. 5. *Een ſchrander*, *vlug*, *ſcherpzinnig verſtand*, *een doordringend oordeel*. Prælium. Tac. An. 12. 40. *Een ſcherp gevegt*. Studium. Cic. de Or. 1. 21. *Een ieverig opmerken*.

Acerrimus inimicus. Cic. Am. 11. *Een gezwoore vyand*, *een doodvyand*.

Amor acer gloriæ. Cic. Arch. 11. *Een ſterke zucht*, of *drift na eer*.

Curæ acres. Varr. by Non. 4. 17. *Knagende zorgen*. Acris memoria. Cic. de Or. 2. 87. *Een ſterk*, of *vaſt geheugen*.

Homo acer. Virg. Æ. 8. 614: 12. 938. *Een kloekmoedig*, of *dapper man*.

Acer canis. Cic. R. A. 20. *Een felle hond*.

Metus acer. Virg. Æ. 1. 362. *Een benauwde vreeze*.

ĂCĔRATUS, a, um. Lutum & cœnum aceratum. Lucil. by Non. 5. 97. Feſtus. *Pleyſter-kley*, *kley met ſtroo gemengd*, *waar van men zommige wanden maakt*.

Cochlea acerata. Plin. H. 30. 6. *Een hoornlooze ſlekke*, *een ſlak zonder hoorns*.

ĂCERBE. Adv. Cic. F. 1. 5. *Hardelijk*, *ſtrengelijk*, *wreedelijk*, *ſtraffelijk*. De compar. *acerbius* ſtaat by Cicero beneden, de ſuperl. *acerbiſſime* by Cæſ. B. C. 1. 2.

Acerbius exigere. Cic. T. Q. 1. 39. *Te ſtreng vorderen*, *te ſtraf eyſchen*.

ĂCERBITAS, atis. f. *Wrangheyd*, *zurigheyd*, *rauwigheyd der onrijpe vruchten*.

Uvas acerbitate rigidas. Pallad. Sept. Tit. 17. *Door rauwigheyd wrange druyven*.

• Acerbitas. Cic. C. 4. 1. *Bitterheyd*, *groefheyd*, *verdriet*, *hertzeer*, *ongenoegte*, *quelling*, *kommer*, *moeyelijkheyd*, *ſmert*.

• Acerbitas. Cic. Fin. 4. 28. *Hardigheyd*, *wreedheyd*, *geſtrengheyd*, *ſtrafheyd*, *heftigheyd*, *vinnigheid*, van perſoonen en zaken ſprekende.

Acerbitatem inimicorum docet. Cæſ. B. C. 1. 32. *Hy doet de wreede boosheyd der vyanden zien*.

[Acerbitas, *bezwaarniſſen*, *laſten*.

Propter acerbitatem imperii defecerant. Nep. Cim. 2. *Wegens de overgroote bezwaarniſſen*, *laſten*, *en onbillijke regering warenze afgevallen*.

Ne publicani per tot annos ſine querela tolerata novis acerbitatibus ad invidiam verterent. Tac. An. 13. 50. *Op dat de pachters de laſten en bezwaarniſſen*, *veele jaren zonder klachten gedragen*, *door nieuwe niet mogten hatelijk maken*.

ĂCERBITUDO, inis. f. Gell. 13. 3. V. Acerbitas.

† ĂCERBO, as, avi, atum, are. Acc. Stat. Th. 3. 214: 12. 75. *Verbitteren*, *quaad* of *moeyelijk maken*. Acerbare crimen. Virg. Æ. 11. 407. *Een misdaad verzwaren*, *vergrooten*, of *grooter maken*. Vulnus. Claud. R. 1. 18. *Azijn in een wonde gieten*. Oneygentlyk, *Iemands wraaklust tergen*.

ĂCERBUS, a, um. *Zuur*, *wrang*, *ſtraf*, *hard*, *rauw*, *ſcherp*, *onrijp*. Uva acerba. Phæd. 4. 2. 4. *Een onrijpe*, *wrange druyve*. [De compar. *acerbior* ſtaat by Cic. de Orat. c. 51. en de ſuperl. *acerbiſſimus* by Cic. C. 4. 6. *De tegenſpreuke is uitgehaalt na 't zeggen van*

Servius over de aangetogene plaats van Virgilius van de boomvruchten, want deze zyn, voor datze rijp zijn, zuur en wrang.]

• Acerbus homo. Hor. S. 1. 3. 85. Cic. de Or. 2. 43. *Een boosaardig, wreed, ſtraf, of toornig menſch.*

Frigus acerbum. Hor. E. 1. 17. 53. *Een harde, ſtrenge, ſcherpe, of vinnige koude.* Funus acerbum. Virg. Æ. 6. 429. *Een ontijdige dood.* Interitus acerbiſſimus. Cic. F. 10. 17. *Een zeer ſmertelijke dood.*

[Acerba natura. *Een zeer groote oploopentheyd tot toorn en uytſtortinge van ſchimpwoorden.*

Orbilius fuit naturæ acerbæ. Suet. Grammat. 9. *Orbilius is van aart geweeſt zeer oploopende, toornig, en genegen te ſchimpen en ſchelden.*

Acerba virgo. Varr. Agath. by Non. 4. 41. *Een ontijdig meysjen, een meysjen dat wegens minderjarigheid niet bequaam is om te trouwen.*]

ĂCERNUS, ă, um. Virg. Æ. 2. 112. *Maſthoute, van maſthout, of helderboom.*

ĂCERŌSUS, ă, um. Lucil. by Non. 5. 97. *Met kaf, of ſtroo vermengt, daar kaf onder is*, van koren, *of* brood ſprekende.

ĂCERRĂ, æ. f. Hor. O. 3. 8. 2. Cic. L. L. 2. 24. *Een wierookvat, of reukvat, een vat daar men in de offerhanden,* of *voor de dooden reukwerk in brandde.* Zie ons Lex. Antiq.

Veſtam plenâ veneratur acerrâ. Virg. Æ. 5. 745. *Hy vereert Veſta met een vat vol reukwerk.*

ĂCĔRSECŌMES, æ. m. Juv. 8. 128. *Ongeſchoren, langhayrig, met lang hayr.*

ĂCERVĀLIS, ĭs. m. & f. alĕ, ĭs, n. *Opgehoopt, opgeſtapeld, op malkanderen gehoopt.* In d'eygentlyke, en d'oneygentlyke zin. Cicero Div. 2. 4.

ĂCERVĀTIM. Adv. Varr. R. R. 1. 38. Colum. 9. 13. *By de hoop, by hoopen, te hoop, teffens, te gelijk.*

• Acervatim reliqua dicam. Cic. Clu. 10. *Ik zal het overige te hoop,* of *door malkanderen verhalen.*

De aliquo loco acervatim ſe præcipitare. Hirt. B. Al. 31. *Van eenige hoogte over hoop op malkanderen vallen,* of *ſtorten.*

ĂCERVĀTĬO, onĭs. f. Plin. H. 11. 53. *Hoop, ophooping, opſtapeling, menigte.* In d'eygentlyke en oneygentlyke zin.

ĂCERVO, ās, āvi ātum, ārĕ. Acc. Plin. H. 26. 4. *Ophoopen, opſtapelen, verzamelen, op malkanderen hoopen.*

Verba, ſenſus idem facientes acervare. Quint. I. O. 9. 3. *Woorden, meyningen op 't zelve ſtaande by een brengen.*

ĂCERVŬS, i. m. Cic. T. Q. 5. 25. Virg. G. 1. 163. *Hoop, ſtapel.*

• Acervus facinorum. Cic. Syl. 27. *Een hoop ſchelmſtukken, oneyndige ſchelmſtukken op malkanderen gehoopt.*

ĂCESCO, ĭs, ăcui, ăceſcĕrĕ. Hor. E. 1. 2. 54. Colum. 12. 26. *Zuren, zuur,* of *wrang worden.*

ĂCESIS, ĭs. f. Plin. H. 33. 5. *Berg-groen.*

ĂCĔTĀBULUM, i. n. Quintil. I. O. 8. 6. *Azijnvletje, azijnkannetje, dat men over tafel gebruykt.*

• Acetabulum. Plin. H. 21. 24. Celſ. 5. 24. *Een mutsje, het vierdedeel van een pintjen.*

ĂCĔTĀBŬLA, orum. n. plur. Plin. H. 28. 11. *De holligheyd van de zamenvoeging der beenderen.*

Acetabulum. Sen. E. 45. *Googchelaarsbekertje, ſpeelbekertje der googchelaars.* Zie dit en 't volgende in ons Lex. Antiq.

ĂCĔTĀRĬA, orum. n. plur. Plin. H. 20. 20. *Salaad, en andere kruyden, die men rauw met oly en azijn eet.*

ĂCĒTUM, i. n. Plin. H. 14. 20. *Azijn, edik, eek.*

• Græcus, Italo perfuſus aceto. Hor. S. 1. 7. 32. *Een Griek, dien de ooren met Italiaanſchen edik gewaſſchen zijn.* d. i. *Die vele Italiaanſche ſteken,* of *ſchempwoorden ontfangen heeft.*

A C H.

ĂCHAIĂ, æ. f. Plin. H. 4. 5. *Achaien, een gedeelte van Griekenland.* Dit word hedendaags *Morea* genaamd.

ACHAICUS, ă, um. Virg. Æ. 2. 462. *Achaiër, van Achaiën, uyt Achaiën. Moreër, van* of *uyt Morea.*

ĂCHAIS, ĭdĭs. f. Ovid. M. 5. 306. Zie Achaia.

ĂCHĀTES, æ. m. Ἀχάτης. Plin. H. 37. 10. Solin. 5. Iſid. 16. 11. *Achates is een rivier in Sicilien, en een koſtelijk geſteente, van de rivier zijn naam dragende.* Wanneer dezelve *feminini generis* gemaakt word, verſtaan 'er de Schryvers *gemma* onder. Daar is ook een dapper held van dezen naam geweeſt ten tijden van Æneas. Virg. Æ. 1. 192.

ĂCHELOUS. m. Is een rivier in Epirus, komende van den berg Pindus. Plin. H. 4. 1. Ovid. M. 9. 96.

ĂCHERON. & Acherons, ontĭs. m. Plin. H. 4. 1. *Acheron, een ſtroom in Epirus.* De Dichters maken 'er een ſtroom van de hel van. Virg. Æ. 6. 295. en zomtyds de hel zelf. Hor. O. 1. 3. 36.

Senex acheruntieus. Plaut. M. G. 3. 1. 33. Merc. 2. 2. 19. *Een ſtok-oud man, een man, die met zijn eene been in 't graf gaat.*

ĂCHETÆ, arum. f. Plin. H. 11. 26. *Kreekels.*

ACHILLEĂ, æ. & Achilleos, i. f. Plin. H. 26. 5. & 12. Dioſc. 4. 36. *Zeker kruyd.* Dus (in 't Latyn) genoemt om dat het door Achilles gevonden wierd. Zommige meenen dat het 't Duyzendblad zoude zyn; Andere dat het dit kruyd maar gelyken zoude.

ĂCHILLEUM, i. n. Plin. H. 9. 45. Ἀχίλλειον. *Zekere zachte en dichte ſpons, waar van men penſeelen maakt.*

ĂCHÆMĔNIS, ĭdĭs. f. Plin. H. 26. 4. Ἀχαιμενίς. *Zeker kruyd,* dat de Toovenaars onder de ſoldaten ſmeten, omze in 't gevecht te verſchrikken en over hoop te helpen.

[**ĂCHIVŬS**, i. m. *Een Griek.*

Hoc ligno incluſi occultantur Achivi. Virg. Æ. 2. 45. *De Grieken zijn verborgen in dit paard opgeſloten zynde.*]

ACHRĂS, ădĭs. f. Colum. 7. 9. Ἀχράς. *Zekere wilde peereboom.*

A C I.

ĂCĬĂ, æ. f. Celſ. 5. 26. *Een draad garen.* Zie ons Lex. Antiq.

Aciarium. Gl. Cyr. *Een naaldekoker, ſpeldekoker.* Zie Turn. Adv. 27. 10.

ĂCĬCŬLA, æ. f. L. 1. & 2. Cod. Theod. de Repud. *Een ſpelde, naalde.*

ĂCĬDE. Adv. *Zuur.*

Negat, ſibi unquam acidius fuiſſe. Petron. 92. *Hy zegt, dat hy het nooyt zuurder gehad heeft.*

ĂCĬDĬTAS, ātĭs. f. *Zuure ſmaak.*

Aciditas ſtomachi. Marcell. Empir. 20. *Het zuur in de maag.*

ĂCĬDŬLUS, ă, um. Plin. H. 15. 15. *Amper, zuurachtig, wrangachtig.*

ĂCĬDUS, ă, um. Plaut. Pſ. 2. 4. 49. Plin. H. 10. 70. *Zuur, wrang, ſcherp.* De compar. *Acidior*, ſtaat by Petron. 68. De ſuperl. *acidiſſimus* ſtaat by Plaut. Pſ. 4. 4. 49.

ĂCĬERIS. Securis ærea, qua in ſacrificiis utebantur ſacerdotes. Feſt. *Een kopere bijl der prieſteren.*

ĂCĬES, ei. f. *'t Scherp van een degen.* Virg. Æ. 2. 333.

• Acies oculorum. Cic. Fin. 5. 28. *'t Gezigt der oogen, de oogappels.* Ingenii. Cic. de Or. 1. 33. Animi. Cic. S. 23. Mentis. Cic. N. D. 2. 16. *De ſchranderheyd, of ſcherpzinnigheyd des verſtands.* Unguium. Plin. H. 8. 16. *De ſcherpte der klaauwen,* of *nagels.* Attentionis. Flor. Præf. 3. *De kracht der aandacht.*

Acies. Veg. 3. 14. *Heyrdrommen, krijgsdrommen, of krijgsbenden in ſlagorden geſchaard.* Prima acies. *De voorhoede, of voortocht van een Heyr.* Secunda acies. *De middeltocht.* Poſtrema ac noviſſima acies. *De achterhoede, of achtertocht.* Veg. 3. 14. Zie ons Lex. Antiq.

• Acies. Suet. A. 20. Tac An. 14. 35. *Strijd, gevecht, ſlag.*

Amplecti hoſtium aciem. Liv. 31. 21. *Den vyand omcingelen,* of *bezetten.*

Cadere in acie. Liv. 29. 3. *In 't gevecht ſneuvelen.*

Aciem producere. Juſtin. 11. 13. *De ſlagordenen te veld brengen.*

‡ Concurrunt acies. Liv. 34. 14: 40. 6. *De legers worden handgemeen, komen aan malkanderen, beginnen te ſlaan.*

Acies ad ſolis occaſum continentur. Cæſ. B. C. 1. 83. *De benden blyven in ſlagorden ſtaan tot zonnen-ondergang.*

Acie concurrere. Liv. 40. 46 Dimicare. Liv. 31. 35. Confligere. Liv. 39. 21. *In geſchaarde ſlagorden vechten.*

Aciem componere. Tac. G. 6. Dirigere. Liv. 28. 22. Exornare. Sall. B. I. 52. Inſtruere. Cic. Mur. 9. Liv. 3. 2. Struere. Virg. Æn. 3. 42. *Zijn leger in ſlagorder zetten, ſtellen, of ſcharen.*

Aciem dilatare. Liv. 31. 21. Diſtrahere. Cæſ. B. C. 3. 92. Extendere. Curt. 3. 9. 19. Explicare. Liv. 4. 27. *Zijn leger uytbreyden, de gelederen van zijn heyr openen, zijn leger breeder uytzetten.*

Digitized by Google

Acies inclinat. Liv. 2. 20. Inclinatur. Liv. 1. 12. *'t Leger is aan 't wijken, raakt over hoop, of is aan 't deynzen.*

Aciem extenuare. Liv. 31. 21. *Een leger, krijgsbende, of ruyterhoop ſlaan, of eenige afbreuk doen.*

Aciem juſſit procurrere. Cæſ. B. C. 3. 94. *Hy beval zijn volk aan te vallen, op den vyand los te gaan.*

Aciem inſtaurare. Virg. Æ. 10. 543. Reſtituere. Hirt. B. H. 23. *'t Leger herzamelen, herſtellen, weêr in ſlag-order brengen; een gebroke ſchaar weêr ſluyten, 't gevecht hervatten.*

ĂCĬNA, æ. f. Catul. 27. 3. *Druyve-kern.* Scaliger verdedigt deze lezing uyt Gellius 7. 20. tegen die genen, welke *Acinum* by Catullus lezen.

ĂCĬNĀCES, & Ăcĭnăcis, ĭs. m. Hor. O. 1. 27. 5. *Een krom ſlagzwaard, of kromme ſabel.*

ĂCĬNĀRĬŬS, ă, ūm. *Vol kernen, vol bezien, tot bezien behoorende.* Varr. R. R. 1. 22.

ĂCĬNĀTĬCĬŬM, ĭi. n. Pallad. Lib. 1. Tit. 1. *Zekere zoete wijn van druyvekernen geperſt:* maar Ulpianus D. 33. 6. 9. Leeſt verkeerdelyk *Acinarium.*

ĂCĬNŌSŬS, ă, ūm. Plin. H. 14. 3. *Zeer kernig, vol kernen,* van een druyf, een eyloof-bezië ſprekende. Waar de ſuperl. *acinoſiſſimus* gelezen word.

Acinoſus. *Als een druyvekern.*

Semen acinoſum, ſaporis calidi ac vinoſi. Plin. H. 12. 13. *Het zaad is als een druyvekern, warm en wijnachtig van ſmaak.*

ĂCĬNŬM, ī. n. Colum. 12. 39. & 43. Hor. S. 2. 6. 85. ĂCĬNŬS, ī. m. Plin. H. 15. 20. *Druyvekern, veylbooms- of eyloofs-bezië, ſlierbeſſe, &c.*

ĂCĬPENSĔR, ĕris. m. Cic. by Macrob. Sat. 2. 12. Hor. S. 2. 2. 47. & ACĬPENSĬS, ĭs. m. Martial. 13. 91. 1. *Zekere hoog-geachte viſch by de Ouden, doch ons onbekend:* zommige zeggen dat het de *Steur* is.

A C L.

ĂCLĂSSĬS, ĭdis. f. Feſtus. *Een rok, die op de ſchouderen open is.*

ACLYS, ydis. f. Virg. Æ. 7. 730. *Werpſchicht, werppijl, werpſpies.* Zie ons Lex. Antiq.

A C N.

ACNŬĂ, æ. f. Varr. R. R. 1. 10. Colum. 5. 1. *Zekere Landmaat van 120 voeten in 't vierkant.* Men noemt ze ook *Actus quadratus.* Voſſius Lex. Etymol. en Salmaſius Exerc. Plin. p. 431. A. E. willen, dat men, tegen 't gezag der Handſchriften, Acna leze, doch men moet dit woord niet gebruyken.

A C O.

ACŌN, ŏnis. f. Zie Ace.

ACONITUM, ī. n. Virg. G. 2. 152. Plin. H. 27. 3. Ἀκόνιτον. *Akonyt, wolfswortel, monnikskappe,* zeker vergiftig kruyd.

ĂCONTIAS. m. Plin. H. 2. 25. Ἀκοντίας. *Vuurſtraal, vuurſpeer,* een vuurig lucht-verſchynzel.

ĂCŎPĂ, ōrūm. n. plur. Plin. H. 27. 4. Ἄκοπα. *Verfriszalf, zalf voor vermoeydheyd.*

ĂCŎPIS, ĭs. f. Plin. H. 37. 10. *Verfrisſteen, een koſtelijk geſteente tot verfriſſing.*

ĂCŎPŎS, ī. f. *Een ſterkriekend kruyd.* Plin. H. 27. 4.

ACŌPŬM, ī. n. Celſ. 4. 24. V. Acopa.

ĀCOR, ōris. m. Colum. 7. 8. Plin. H. 11. 41. *Zuurigheyd, wrangheyd, ſcherpheyd, amperheyd, ſcherpe ſmaak in de vruchten.*

ĂCORNA, æ. f. Plin. H. 21. 16. Ἄκορνα. *Gezegende diſtel, zekere bloed-roode vet-zappige diſtel.*

ĂCŎRŎN, ī. n. Celſ. 3. 21. Plin. H. 25. 13. Ἄκορον. *Welriekend liſch, kalmus,* zeker kruyd.

‡ ĂCOSMOS, i. c. *Slordig, niet opgeſchikt.* Lucret. 4. 1153.

A C Q.

ĂCQUĬESCO, ĭs, ēvi, ētūm, eſcĕrĕ. *Ruſten, zich geruſt ſtellen, geruſt zijn.*

Huic acquieſcebant milites. Hirt. B. Af. 10. *'t Leger ſtelde zich geruſt, of was geruſt op hem.*

Acquieſcere in aliqua re. Cic. Att. 12. 18. Am. 27. &, in aliquo homine. Sen. Pol. 30. &, alicui rei. Sen. E. 24. *Ergens in, of in iemand ruſten; in eenige zaak, of in iemand zijn genoegen, behagen, ruſte, of vermaak vinden.*

Acquieſcere à laſſitudine. Nep. Datam. 11. *Ruſten van vermoeytheyd, zich door ruſt verfriſſen.*

Morte Clodii acquieſcere. Cic. Mil. 37. *In den dood van Clodius zich geruſt ſtellen.*

Acquieſco ſcribens ad te, & legens tua. Cic. Att. 7. 11. *Ik vind een zonderling vermaak in u te ſchrijven, en in uwe brieven te lezen.*

* Acquieſcere. Nep. Hannib. 13. *Sterven, overlijden, den geeſt geven.*

ACQUĪRO, ĭs, ſīvi, ſītūm, ĕrĕ. Acc. *Winnen, verkrijgen, krijgen, bekomen, verwerven.*

Moram acquirere ad aliquid faciendum. Cic. Cæc. 2. *Tijd winnen, uytſtel krijgen om iets te doen.*

A C R.

ACRATŎPHŎRŬM, ī. n. Varr. R. R. 1. 8. Cic. Fin. 3. 4. Ἀκρατοφόρον. *Kruyk, aarde kruyk, wijn-kruyk.*

ĀCRĒ. Adv. Perſ. 4. 34. *Scherpelijk.*

ĀCRĒDO, ĭnis. f. *Zuurigheyd.* Pallad. Jan. Tit. 18.

ĀCRĔDŬLĂ, æ. f. Cic. D. 1. 8. *Nachtegaal.* Zommige willen dat het een Steen-uyl, *of* andere Nachtvogel is.

ĀCRĬCŬLŬS, ă, ūm. Cic. T. Q. 3. 17. *Amper, zerp, zuurachtig, wat zuur.* Zoo verbetert deze plaats Turneb. Adv. 20. 16.

ĀCRĬMŌNĬĂ, æ. f. Cat. R. R. 158. *Wrangheyd, zuurigheyd, rauwigheyd, ſcherpigheyd.* In de eygentlyke zin, van dingen ſprekende die op de ſmaak, *of* op de reuk zien.

Orationis acrimonia. Cic. H. 4. 13. *De kracht, de nadruk van een reden, of geſprek.*

Vultûs acrimonia. Cic. H. 3. 15. *Een trots gelaat, een ſtout, ſtuurs, of bars wezen.*

ĀCRĬTĀS, ātis. f. Accius by Gell. 13. 3. Zie Acrimonia.

ĀCRĬTER. Adv. *Krachtiglijk, dapperlijk, kloekelijk, onvertzaagdelijk, ſtoutelijk, hartnekkiglijk, ſterk.* Tac. An. 15. 57. zegt Acrius & Cic. Fl. 11. Acerrimè.

Acriter pugnare. Hirt. B. H. 12. *Dapperlijk ſtrijden, kloekelijk vechten.*

Acriter Numidiam ingredi. Sall. B. I. 28. *Stoutelijk in Numidiën trekken.*

Solem acriter intueri. Cic. T. Q. 1. 30. *De zon ſterk aanzien.*

Adoleſcens non acriter intelligens. Cic. Piſ. 28. *Een jongeling die niet zeer ſnedig van verſtand is.*

ĀCRĬTŪDO, ĭnis. f. *Bitterheyd, zuurigheyd, wrangheyd.*

Venæ per eam terram egredientes intinguntur acritudine. Vitr. 8. 3. *De aderen van 't water door deze aerde loopende krijgen een bittere ſmaak.*

Par fuit acritudo populi Romani atque Pœni. Gell. 10. 27. *De Romeynen en Carthaginenſen zijn even hevig en woedend geweeſt.*

ĂCRŎĀMĂ, ătis. n. Cic. Arch. 9. Plin. H. 6. 31. Ἀκρόαμα. *'t Stuk dat voornamentlijk in een mautzang gehoord word.* 't Is ook *de overeenkomſt, of zamenklank der ſpeeltuygen.* Zie ons Lexic. Antiq.

Acroama. Suet. A. 74. Plut. Galb. 1060. A. *Zanger, ſpeelder, ſpeelman, die een party houd, Muzikant,* voornamentlyk van een Speelman ſprekende.

Acroama feſtivum. Cic. V. 4. 22. *Een quinkſlag, een genoeglijke vertelling, een aardig quakje.* Manutius en zommige andere zeggen dat Cicero zeggen wil, *een genoeglijke ſnaak, een quinkſlager.*

ĂCRŎĀSĬS, ĭs. f. Ἀκρόασις. *Gehoorplaats, gehoor.* Aliquid legere in acroaſi. Cic. Att. 15. 17. *Iets in een vergadering, of gehoor van menſchen lezen.*

Acroaſim facere. Vitr. 10. 22. *Een kring, of vergadering van volk maken.*

ACROĀTĬCŬS, a, um. Gell. 20. 5. *Dat tot de gehoorplaats behoort.*

ACROCĔRAUNĬĂ, ōrum. plur. n. Hor. O. 1. 3. 20. Ἀκροκεραύνια. *De Akrocerauniſche bergen; de gebergten van Chimera.* Dit zyn de bergen van Epirus.

ACROCHORDŎN, ŏnis. f. Celſ. 5. 28. Ἀκροχορδών. *Een wrat,* wanneer ze aan de handen is; aan de voeten, word ze een *exteroog, of likdoorn* genaamd.

ACROCŎRINTHŬS, ī. f. Plin. H. 4. 4. Ἀκροκόρινθος. *De Korinthiſche berg, de berg daar 't kaſteel van Korinthen op lag.*

ACROSTĬCHIS, ĭdis. f. Cic. D. 2. 54. Ἀκροστιχίς. *Naamdicht.* Cicero ſchijnt het

Digitized by Google

het wel in 't Grieks, maar de noodzakelykheyd en 't gebruyk hebben 't Latijn gemaakt.

ACROTERIA, orum. Plur. n. Vitr. 3. 3. 5. 12. Heſychius. Ἀκρωτήρια. *Uitſtaden, uitſteekzels.* Dit woord betekent by de Ouden alle *uiterſt gedeelte van eenig lichaam*, gelyk daar zyn 1. in de dieren, *de neus, de ooren, de vingeren, &c.* 2. In de gebouwen, *de tokken der daken*, en in de ſchepen, *de toppen der maſten*, of *nokken der reeën*. 3. Zyn dit in de gebouwen byzonderlyk, *zuylen*, of *kanteelen*, *waar op aan de eynden en in 't midden van de voorgevels beelden ſtonden*. 4. *Lootwiraden die men boven op de gebouwen geſteld heeft.* 5. Noemt men dus, *koppen, hoogten, uytſteekzels, voorgebergten, die op de zeeſtrand, of by de havens leggen.*

A C T.

(ACTĂ, æ. f. Cic. V. 5. 25. Virg. Æ. 5. 613. Nep. Ageſ. 8. *Een vermakelijken oever.*)

ACTĀ, orum. n. plur. Cic. F. 10. 28. Ovid. M. 12. 136. *Daden, handelingen, grote daden. Daden*, of *'t bedrijf der grote mannen.*

Acta diurna. Suet. I. 20. Tac. A. 13. 31. *Dagboek, dagregiſter.*

Acta publica. Tac. An. 12. 24. Suet. T. 5. *Staatsſchriften, Staatregiſter, keuren*, of *wetten der Overheyd.* Zie ons Lex. Antiq.

Aliquid in acta referre. Juv. 2. 136. Mandare actis. Tac. An. 13. 31. *Iets opteekenen*, of *aantekenen, iets in geſchrift ſtellen.*

ACTÆA, æ. f. Plin. H. 27. 7. *Hadik, wilde ſlier*, zeker gewas.

ACTIO, onis. f. Cic. Off. 1. 29. *Daad, werking, bedrijf, handeling, doening, hanteering.*

Gratiarum actio. Cic. Br. 3. *Dankzegging, bedanking.*

* Actio vitæ. Cic. Off. 1. 5. *Gedrag, beleyd, beſtier*, of *wijze van leven.*

Actio tragica, &, ſcenæ. Cic. Or. 25. *Toneelſtuk, treurſpel, toneelſpel, treurgeval.*

* Actio. Cic. Or. 17. *Gebaar, beweging des ligchaams*, van een Redenaar ſprekende.

Actio in rem. *Aantal, opſpraak, eyſchrecht*, op *onze goederen, die van andere bezeten worden.* In perſonam. *Perſoon-recht, waar door wy een eyſch doen aan iemand die verplicht is om iets te doen of te geven.* Ulp. D. 6. 1.

ACTITO, as, avi, atum, are. acc. Gell. 9. 6. *Iets dikwils doen, een zaak dikmaal, of menigwerf doen.*

Actitare cauſas. Cic. Cl. 63. *Dingtalen, zaken bepleyten*, voornamentlyk wanneer men 't dikwils doet.

ACTIUM, ii. n. Plin. H. 4. 1. *Actium, een ſtad en haven van Arkadiën in Epirus.* Hedendaags de kaap van Bigelo.

[Actiuncula, æ. f. Plin. E. 9. 15. *Een bedrijfie*, of *kleyn bedrijf, handelingje*, of *kleyne handeling.*]

ACTIVUS, a, um. Verbum activum. Priſc. 8. 737. Edit. Putſch. *Het dadelijk werkwoord*, een woord der Spraakkonſt.

* ACTIVUS, a, um. Quintil. I. O. 3. 5. *Werkzaam, uitvoerbaar, dadelijk, werkelijk, werkdadig*, van een konſt, *of* wetenſchap ſprekende.

ACTOR, oris. m. Cic. P. S. 28. *Werker, bewerker, werkmeeſter, dader, bewindsman.*

* Actor. Cic. Fr. 1. 1. Ter. H. prol. 12. 13. *Toneelſpeelder, ſpeelder op 't Toneel.*

* Actor cauſarum. Cic. Cl. 89. Hor. A. 369. *Voorſpraak, rechtsvorderaar.*

* Actor. Suet. D. 11. Ulp. D. 11. 3. 1. §. 5. *Zaakvoerder, bewindsman, rentmeeſter van eenig heer; Deken van eenig gild; Gemagtigde van eenig genootſchap.* Tacitus zegt, Actor publicus. An. 2. 30. *'s Lands Voorſpraak, 's Lands Rechtvorderaar.* De Rechtsgeleerden gebruyken 't in dezen zin. Zie ons Lex. Antiq.

Actor, Colum. 1. 7. *Een pachter, bruyker*, of *huurder van een hofſtede. Een Koopmans handeldrijver.*

ACTUALIS, e. Macrob. Somn. Scip. 2. 17. *Dadelijk, werkelijk.*

‡ ACTUARIOLUM, i. n. Cic. Att. 10. 11. *Een klein vaartuyg, een ſcheepje; een ſloep*, of *boot, een jagſcheepje.*

ACTUARIUM, ii. n. Navigium. Cæſ. B. C. 1. 27. &, Actuaria navis. Cæſ. B. G. 5. 1. Liv. 25. 30. *Een ligt jagtſchip, een ſcheepje van oorlog dat zeylen en riemen voert, een rooſtaat.*

Actuarium minutum. Cic. Att. 5. 9. *Een jagtſcheepje, ſloepje*, of *rooffcheepje.*

ACTUARIUS, ii. m. Suet. I. 55. *Hofſchrijver, gerechtſchrijver*, Griffier, *Openbaar beamptſchrijver*, of Notaris. *Een Rentmeeſter.* Petron. 53. *Een provientmeeſter.* Amm. Marcell. 20. 5.

ACTUOSE. Adv. Cic. de Or. 3. 26. *Heviglijk, heftelijk, in hevigheyd, trotzelijk, met een toornig*, of *ſtuurs gelaat.*

ACTUOSUS, a, um. Cic. N. D. 1. 40. *Werkzaam, werkelijk, dadelijk, bedrijvelijk, bewegende.* De compar. *Actuoſior* ſtaat by Sen. E. 39.

ACTUS, ûs. m. *Daad, bedrijf, handeling, werk, doening.*

Actus ſui rationem reddere alicui. Scæv. Dig. 40. 7. 40. §. 3. *Iemand rekening van zijn doen geven.*

* Actus. *Gang, tred, de ſtand die men in 't gaan houd.*

Quanto venit equus ſpectabilis actu! Ovid. Hal. 72. *Dat paard gaat wel! dat paard laat hem wel zien.*

* Actus. Cic. S. 19. F. 5. 12. *Bedrijf, vertoning*, van een Toneelſpel ſprekende.

Actus. Vitr. 8. 7. *De wijdte*, of *tuſſchenruymte van 120 voeten.*

Actus quadratus. Colum. 5. 1. Varr. R. R. 1. 1. *Een ſtuk lands van 120 voeten in 't vierkant.*

* Actus forenſis. Quint. 10. 1. *Rechtspleging, rechtsverkeer, rechtsoeffening.*

Actus rerum. Plin. E. 9. 25. *Zittdagen, dagen op welke gepleyt word.*

* Actus. Plin. H. 18. 3. *De breedte der weg die de oſſen behaan als ze ploegen.*

* Actus hominis. Cic. Marc. 9. *Een deel*, of *gedeelte van 's menſchen leven.*

* Actus. Modeſtin. D. 8. 3. 12. *Een breed pad*, of *een rijweg door 't bouwland.*

Actum agere. Ter. Ad. 2. 2. 24. Cic. Att. 9. 6. & 18. Of acta. Cic. Am. 22. *Een gedane zaak ondernemen; vergeefſchen*, of *onnutten arbeyd doen. Zijn gedachten laten gaan over een zaak die al behoorde geſchied te zijn*, of *welkers gelegentheyd om gedaan te worden al voorby is.*

(Actum eſt. Terent. Eun. 1. 1. 9. Acta res eſt. Ter. H. 3. 3. 3. *Het is uyt, het is gedaan. De zaak is gedaan.*)

Actum de me eſt. Plaut. Pſeud. 1. 1. 83. Suet. N. 42. *Het is met my gedaan.*

ACTUTUM. adv. Ter. Ad. 4. 4. 25. Ph. 5. 6. 12. Cic. A. 12. 11. *Straks, dadelijk, terſtond, op ſtaande voet, ten eerſten, zoo dra het mogelijk is.*

A C U.

ACULEATUS, a, um. Plin. H. 10. 32. *Scherp, puntig, ſpits, ſtekend, gepunt, geſcherpt, dat veel punten heeft.*

* Aculeatus. Plin. H. 11. 26. *Geangeld, met een angel voorzien, dat een angel heeft*, van een diertje ſprekende.

* Aculeatus. Cic. Att. 14. 18. A. Q. 4. 24. *Stekend, puntig, ſpitsvinnig, geeſtig, aardig, geſlepen, vol loopſen, quinkſlagen, en aardigheden*, van een reden, woord, brief, &c. ſprekende.

* Aculeatus. Plaut. B. I. 1. 29. *Stekend, bits, ſcherp, ſchamper, ſpits.*

ACULEUS, i. m. Cic. T. Q. 2. 22. Fin. 5. 15. *Angel*, van een bloedeloos diertje ſprekende.

Aculeus. Liv. 38. 21. *Punt, ſcherpte, ſpits*, van een werktuyg, pyl, &c. ſprekende.

* Aculeus. Plaut. Trin. 4. 2. 158. *Onruſt, ongenoegte, quelling, moeijelijkheyd, zorge, hertzeer, verdriet, knaging, wroeging.*

* Aculeus. Cic. Or. 19. *Steek, ſcheut, ſtreek, ſpotreden, ſchimpwoord, een ſtekende*, of *gevoelige ſpotternv.*

Aculei contumeliarum. Cic. Fr. 2. 1. de Or. 2. 55. *De ſteken der laſtering.*

Aculeos habere in reprehendendo. Cic. Pl. 24. *Een ſcherpigheyd in 't beriſpen*, of *betreffen hebben.*

Emittere, erigere aculeos ſeveritatis in aliquem, aut in vitia. Cic. Cœl. 12. *Iemand*, of *eenige gebreken met groote hardigheyd*, of *zeer ſcherpelijk beſtraffen*, of *beriſpen.*

ACUMEN, inis. n. Cic. Ar. Ph. n. 183. *Punt, ſpits, het eynde van iets dat ſcherp of gepunt is, van een mes, paal, &c.*

Acumen naſi. Lucr. 6. 1191. *'t Spits of de*

Digitized by Google

de tip van de neus. Roſtri. Plin. H. 10. 17. *'t Spits van den bek der vogelen.* Saporis. Plin. H. 24. 20. *De ſcherpigheyd van een opſtoofzel.*

* Acumen. Hor. A. 364. *Snedigheyd, ſpitsvinnigheyd, ſchrandrigheyd, loosheyd, geeſtigheyd, aardigheyd, beſlepenheyd, ſcherpzinnigheyd.*

Homo ſine acumine ullo. Cic. N. D. 2. 29. *Een menſch zonder eenige ſnedigheyd, die gantſch niet ſnedig is, een bot plomp menſch, daar geeſt noch verſtand in is.*

Acumen ingenii. Cic. Pl. 4. *De ſchranderheyd, ſpitsvinnigheyd, ſnedigheyd, of ſcherpzinnigheyd van 't verſtand.*

* Acuminibus ſuis ſe compungunt dialectici. Cic. de Or. 2. 38. *De Redenkavelaars ſteken malkanderen over en weêr met hunne ſpitsvinnigheden.*

ACUMINATUS, a, um. Plin. H. 11. 2. *Spits, ſcherp, gepunt, geſcherpt.*

ACUO, is, ui, utum, ĕre. acc. Cic. T. Q. 5. 40. *Scherpen, wetten, ſlijpen, aanzetten.*

Aper acuit dentes in prælia. Tib. 4. 3. 3. *'t Wild zwijn ſcherpt zijne tanden tegen 't gevecht.*

* Acuere. Cic. Off. 3. 1. *Scherpen, aanzetten, ophitzen, aanſtoken, aanhitzen, aanmoedigen, opwekken, tergen.*

* Acuere aliquem ad crudelitatem. Cic. Lig. 4. *Iemand tot wreedheyd ophitzen.*

Acuere ingenium. Cic. Cl. 33. *'t Verſtand ſcherpen, of ſlijpen.*

* Acuere lumen. Ovid. Rem. Am. 801. *'t Gezicht verhelderen, verklaren, of klaarder maken.*

ACUS, us, f. Cic. Mil. 24. *Naald, neynaald.*

* Acus. Juv. 2. 94. *Hayrnaald.*

† Acu pingere. Ovid. M. 6. 23. Virg. Æ. 9 582. *Naaldewerken, ſtikken, borduren.* Zie ons Lex. Antiq.

* Rem acu tetigiſti. Plaut. R. 5. 2. 19. *Gy hebt het net gemikt, of wel getroffen.*

ACUS, i. m. Mart. 10. 37. 6. Plin. H. 9. 51. *Aal*, een ſlag van viſch.

ACUS, us, f. Colum. 2. 10. &, Acus, ĕris. Varr. R. R. 1. 32. Cat. R. R. 54. *Kaf, ſtroo, ſtoppelen.*

ACUTALIS, e. Frontin. de Colon. p. 132. *Puntachtig, eenigzins ſpits.*

ACUTE. adv. Cic. Cœl. 8. *Schranderlijk, ſcherpzinniglijk, ſpitsvinniglijk, verſtandiglijk, liſtiglijk, met verſtand.* De compar. *acutius* ſtaat by Cic. de Inv. 2. 16. de ſuperl. *acutiſſime* by Cic. Off. 1. 44.

‡ Acutè ſonare. Cic. Somn. Sc. 5. *Helder klinken; een helder, ſterk, ſchitterend, doordringend geluyd hebben.*

ACUTULUS, a, um. Cic. N. D. 3. 7. *Spitsvinnige, of ſcherpzinnige beſluytof ſlot-redenen.*

ACUTUS, a, um. Plaut. M. G. 5. 4. *Geſcherpt, geſlepen, gewet, aangezet, dat wel ſnijd.* De compar. *acutior* ſtaat by Cic. V. 4. 52. de ſuperl. *acutiſſimus* by Cic. de Orat. 2. 39.

* Acuti oculi. Plaut. Pſ. 4. 7. 121. *Scherpziende, of doordringende oogen, een ſcherp gezicht.*

* Acutæ aures. Hor. O. 2. 19. 4. *Scherpe, ſcherphoorende, toeluyſterende, of aandachtige oor n.*

* Minus aptus acutis naribus. Hor. S. 1. 3. 29. *Een menſch, die geen boerten verdragen kan.*

* Acuti cibi. Plin. E. 7. 3. *Zerpe, of ampere ſpijzen, die den eetluſt maken, of den honger verwekken.*

* Acutus odor. Plin. H. 15. 28. *Een ſterke lucht, reuk, of geur.* Sapor. Plin. H. 15. 27. *Een ſcherpe ſmaak.* Sonus. Cic. Somn. Sc. 5. *Een helder of doordringend geluyd.*

Morbus acutus. Celſ. 3. 1. *Een korte en ſcherpe ziekte.*

* Acutum gelu. Hor. O. 1. 9. 4. *Een ſterke, felle, harde, of geſtrenge vorſt.*

* Acutus. Cic. Att. 12. 38. de Or. 1. 39. *Scherpzinnig, ſpitsvinnig, ſchrander, loos, liſtig, verſtandig, vlug van oordeel, of van verſtand.*

Acutum in alicujus vitiis cernere. Hor. S. 1. 3. 26. *Nauw, of ſcherp op iemands gebreken letten.*

A D.

AD. præp. acc. *Een voorzetzel van 't beſchuldigend geval.* Wanneer het by een naam van tyd, of geval word gevoegd, betekent het *Tot, tot daar toe, tot op.* Ad ſummam ſenectutem. *Tot den hoogen ouderdom toe.* Cic. S. 7. Perpotavit uſque ad veſperam. Cic. A. 2. 31. *Hy heeft tot den avond toe gedronken.*

Ad denarium ſolvere. Cic. P. Q. 4. *Tot een penning toe betalen.*

Ad dimidias, ad tertias (partes) &, ad dimidiam, ad tertiam (partem) decoquere. Plin. H. 14. 17. Varr. R. R. 1. 2. *Tot op de helft, tot op een derdendeel laten verkoken.*

Frequentes fuimus ad ducentos. Cic. Fr. 2. 1. *Wy bevonden 'er ons tot twee honderd toe; wy waren 'er ten getale van twee honderd.*

Ad quæ tempora te exſpectabo? Cic. Att. 4. 16. *Tot hoe lang zal ik u wachten?*

Ad multam noctem. Cic. Somn. Sc. 1. *Tot zeer diep, of heel laat in de nacht.* Ad meridiem. Plaut. Pſ. 4. 7. 78. *Tot ontrent de middag, of op de middag.*

Eumenem ad manum habuit ſcribæ loco. Nep. Eum. 1. *Hy hadde Eumenes d'Opper-Schrijver by de hand.*

Ad dexteram. Ter. H. 4. 4. 10. Ad lævam. Plaut. M. G. 2. 4. 43. *Ter rechter, ter ſlinker zijde, aan de rechter, aan de ſlinker hand, rechts, ſlinks.*

Ad diem. Cic. V. 2. 2. *Op een gezetten, beſtemden, of bepaalden dag.*

Ad extremum. Cic. Att. 2. 22. Ad poſtremum. Plaut. Aul. 3. 5. 52. Ad ultimum. Liv. 1. 54. *Ten laatſten, eyndelijk, kort om.*

* Mihi eſt ad forum negotium. Plaut. Moſt. 3. 2. 138. *Ik heb iets te doen op de markt.*

Ad extremas foſſas caſtella conſtituit. Cæſ. B. G. 2. 8. *Hy liet ſterkjens op het eynde der grachten bouwen.*

* Ad, met een gerundium betekent, *om, tot, op dat, &c.* Ad perſuadendum. Cic. de Or. 1. 61. *Om te overreden, op dat hy overreede.*

Sicut eſt unum ad duo, ſic duo ad quatuor. Varr. L. L. 9. 3. *Gelijk een is tot twee, zoo twee tot vier.* Dat is, gelijk een de helft van twee uytmaakt, en 'er tweemaal in gevonden word, zoo is twee de helft van vier, en word 'er tweemaal in gevonden.

Ad hæc mala hoc mihi accedit etiam. Ter. And. 1. 3. 10. *Boven of behalven deze tegenſpoeden komt my dat daar noch by.*

[A. D. *moet men ſchrijven, en van die geen voorzetzel AD maken. En dan betekenen die twee letteren,* ante diem. *Dat de Ouden dit door twee letteren uytgedrukt hebben, blijkt uyt Varr. de R. R. 1. 28. waar gelezen word* ex a. d. vii. Id. Maji, ex a. d. vii. Id. Sext. ex a. d. iv. Id. Novemb.

Ad urbem wierden gezegt te zijn, *die op hoope van te zullen zegepralen buyten Romen zich onthielden, tot dat hen vrijheyd gegeven was om zegepralende binnen te komen.* Dat getuygt Aſcon. in Cic. p. 177.

Utrique Imperatores ad urbem erant, impediti ne triumpharent. Sall. B. C. 30. *Beyde de Veldheeren hielden zich op voor of buyten de ſtad, van 't zegepralen belet.*

Ad betekent ook *dienſten, tot welke men verplicht is.*

Lygdamus ad cyathos. Prop. 4. 8. 37. *Lygdamus is een ſchenker.*

Ad lecticam homo. Catull. 10. 16. *Een ſlaaf die een ruſtbed, of draagzetel draagt. Een draagſtoel-, of rosbaardrager.* Zie ons Lex. Antiq.

Ad, *wat aangaat.*

Virum ad labores belli impigrum, ad pericula fortem, &c. vobis & liberis veſtris retinete. Cic. Pont. c. 15. *Behoud dezen man tot uwen dienſt, wat aangaat de laſten en moeyelijkheden in den oorlog uyt te ſtaan, niet luy, maar wakker, wat aangaat de gevaren, kloek en onverzaagt, enz.*

Ad. *Tot, op.* Sprekende van een gezetten, beſtemden, of bepaalden tyd.

Quando illis frumentum ad diem non dedit? Cic. V. 2. 2. *Wanneer heeft ze (Sicilien) het koorn op den gezetten dag niet geleverd?*

Ad. *Naby, by.*

Habet hortos ad Tiberim. Cic. Cœl. 15. *Hy heeft tuynen naby den Tiber.*

Signa ad Cajetam expoſita ſunt. Cic. Att. 1. 3. *De beelden zijn naby Cajeta aan land gebragt.*

Ad. *Na iemands gevoelen, of meyninge.* Non dicam C. Fabricium, T. Coruncanium ad illorum normam ſuiſſe ſapientes. Cic. Am. c. 15. *Ik zal niet zeg-*

Digitized by Google

zeggen dat C. Fabricius, T. Coruncanius, na hare meyninge, of regel wijs geweeſt zijn. Zie meer voorbeelden boven in Accommodo.

Ad. *Over, na zoo veel tijds.*

Et ego doleam, ſi ad decem millia annorum gentem aliquam urbe noſtra potituram putem. Cic. T. Q. 1. 37. *Het zou my leed doen, dat een volk over, of na tien duyzend jaren onze ſtad zou veroveren.*

Ad. *Voor, in tegenwoordigheyd.*

Ad Cæſarem. Cic. F. 5. 10. *In de tegenwoordigheyd van Cæſar, voor Cæſar.*

Ad judicem. Cic. Lig. 10. *Voor den Richter.*

Ad. *Tegens.*

Tecti eſſe ad alienos poſſumus. Cic. S. R. 40. *Tegens de vyanden konnen wy ons beſchermen.*

Herbæ ad morſus beſtiarum, ad oculorum morbos, ad vulnera. Cic. D. 1. 7. *Kruyden tegens de ſteken, of beeten der beeſten, tegens de qualen der oogen, tegens de wonden.*

Ad, *word ook gebruykt als men 't eene met het ander vergelijkt, en toont dat het een het ander niet kan ophalen.*

At nihil ad noſtram hanc. Ter. E. 2. 3. 69. Verſtaat daar onder comparata. *Maar tegens de onze vergeleken zijnde, is zy niet ſchoon.*

Nihil ad tuum equitatum. Cic. pro Dej. 8. *Tegens uwe ruytery gerekent, waren ze niet met allen. Met uwe ruytery waren ze niet te vergelijken.*

Ad. *Omtrent, tegens.* Van de tyd ſpreekende.

Miſſo ad veſperam ſenatu. Cæſ. B. C. 1. 3. *Hebbende den raad, de vergaderinge tegens, of omtrent den avond laten gaan, of ſcheyden.*

Ad. *Ondertuſſchen.*

Hoſtiæ ad præconem & tibicinem immolabantur. Cic. Rull. 2. 34. *Ondertuſſchen dat den uytroeper uytriep, en den fluyteniſt ſpeelde; den uytroeper uytroepende, en den fluytſpeelder ſpeelende, wierden de offerhanden geofſert.*

Ad. *Ten naaſten by, ongevaar, omtrent.*

Fuimus ad ducentos. Cic. Fr. 2. 1. *Wy zijn 'er ongevaar omtrent twee honderd geweeſt.*

Gallia circumitu patet ad bis & tricies centum millia paſſuum. Suet. J. 25. *Vrankrijk ſtrekt zich in den omtrek uyt omtrent twee en dertig honderd duyzend ſchreden.*

Ad. *Tot dat, tot op, daar* uſque *onder verſtaan word.*

Ad lucem dormire. Cic. Div. 1. 28. *Tot den helderen dag ſlapen.*

Ad lucem pugnatum eſt cum conſule. Liv. 3. 28. *Men heeft met den Burgermeeſter gevochten tot dat het dag wierd.*

Ad Dianæ, Caſtoris, Apollinis, Juturnæ, Opis, *ædem* uytlatende, zeggen Ter. Ad. 4. 2. 43. Cic. Mil. 33. F. 8. 4. Clu. 36. A. 2. 37.

Ad verbum. *Van woord tot woord.*

Ad verbum ediſcendus eſt libellus. Cic. Q. A. 4. 44. *Dit boekjen moet men van woord tot woord van buyten leeren.*

Memoria eſt exercenda ediſcendis ad verbum quam plurimis ſcriptis. Cic. 1. de Orat. 34. *Men moet de geheugenis oeffenen met zeer veel ſchriften van woord tot woord van buyten te leeren.*

Ad unum. *Tot een toe. Niet een uytgenomen, het zy dat 'er* omnes *by ſtaat, het zy dat het verzwegen word.*

De amicitia omnes ad unum idem ſentiunt. Cic. de Amic. c. 23. *Van de vriendſchap gevoelen ze alle, niemand uytgenomen, het zelve.*

Meæ ſententiæ ſunt aſſenſi ad unum. Cic. F. 10. 16. *Daar was 'er niet een, of hy volgde mijn gevoelen.*

Ad hoc. *Boven dien, daarenboven, noch meer.*

Ad hoc, populum Romanum ſæpe fortunæ violentiam toleraſſe. Sall. B. C. 53. *Daarenboven, dat het Romeinſche volk dikwils het geweld van de fortuyn heeft uytgeſtaan.*

Ad hoc. *Daarom.*

Ad hoc tantum majori fratri prælatus. Tac. Hiſt. 1. 48. *Alleen daarom zijn ouder broeder voorgetrokken.*

Ad ſummam. *Met een woord, in 't kort.*

Ad ſummam, aſſentior Cn. Pompejo. Cic. Att. 7. 7. *Met een woord, of kortelijk, ik houde het met Cn. Pompejus, ik ſtemme Cn. Pompejus toe.*

Ad ſummum. *Ten hoogſten, ten langſten.*

Exſpectabam hodie, ad ſummum cras tabellarios. Cic. Att. 13. 21. *Ik verwachte huyden, ten langſten morgen de boden.*]

ĂDACTIO, onis. f. Jurisjurandi adactio. Liv. 22. 38. *Dwang tot een eed, het dringen op een eed.*

† ĂDACTŬS, ûs. m. Dentis adactus. Lucr. 5. 1329. *Een beet, een hap met de tanden.*

ĂDACTŬS, a, um. Plin. H. 16. 40. *Ingeſlagen, ingedreven, met kracht ingedrongen, met geweld ingeſlagen.*

Cuneus arbori adactus. Plin. H. 25. 2. *Een beytel, of wig diep in een boom geſlagen.*

† Alte vulnus adactum. Virg. Æ. 10. 850. *Een zeer diepe wonde.*

ĂDÆQUATIO, onis. f. *Gelijke verdeeling, gelijke ſcheyding.* Dit woord word alleen by de Rechtsgeleerden gevonden; en ook by Tertull. ad Nation. 1. 1. en 15.

ĂDÆQUE. Adv. Liv. 4. 43. *Gelijk, zoo, zoodanig, zoo veel.*

Nunquam adæque riſi. Plaut. Caſ. 5. 1. 3. *Ik heb noyt zoo, zoo zeer, of zoo veel gelagchen.*

ĂDÆQUO, as, āvi, ātum, ārĕ. acc. *Vereffenen, gelijk maken, effen maken.*

Muri aggeriſque altitudinem arma adæquant. Cæſ. B. G. 2. 32. *De wapenen leggen met de muur en het bolwerk gelijk, leggen zoo hoog op malkanderen als de muur en het bolwerk.* Curſum alterius. Cæſ. B. G. 1. 48. *Iemand in 't lopen gelijk zijn, zoo hard gaan,* of *lopen als een ander.*

Adæquare tecta ſolo. Liv. 1. 29. *Huyzen tot de grond toe ſlechten.*

* Adæquare cum virtute fortunam. Cic. Arch. 10. *Een ſtaat na zijn verdienſte hebben, zijn geluk* of *grootheyd met deugdoeffening paren.*

Adæquare commemorationem nominis cum omni poſteritate. Cic. Arch. 11. *De gedachtenis van naam by alle de nakomelingen roemwaardig maken.*

Cum familiariſſimis eſt adæquatus. Cic. C. B. 26. *Men heeft hem met de beſte vrienden gelijk geſteld, neffens de beſte vrienden onthaald.*

ĂDÆRATIO, onis. f. Cod. 12. 40. 4. *Schatting, waardeering, prijsſtelling.* Dit woord word alleen by de Rechtsgeleerden gevonden.

ĂDÆRO, as, āvi, ātum, ārĕ. acc. Cod. 12. 38. 12. *Schatten, waardeeren, op geld zetten, op prijs ſtellen.* Een krygswoord. Dit geſchiedde wanneer men den Roomſchen ſoldaten geld gaf, in plaats van leeftocht, die men hen ten zommigen tyde ſchuldig was, als wanneer men hen zoo veel gelds moeſt geven als die dingen op de merkt verkocht wierden.

ĂDÆSTUO, as, āvi, ātum, ārĕ. Stat. Th. 5. 517. *Opzwellen, hoog worden, overlopen, overſtromen, overvloeyen.* Van een Stroom ſprekende.

ĂDAGGERO, as, āvi, ātum, ārĕ. acc. Cat. R. R. 94. Plin. H. 36. 12. *Ophopen, opſtapelen, aanhogen, tot een hoop maken, verzamelen, vergaderen, op malkanderen hopen.*

Terram circa arborem adaggerare. Colum. 5. 11. *Een boom met aarde aanhogen,* of *omleggen.*

Adagio, onis. f. Varr. L. L. 6. 3. Auſon. præf. Eid. 12. & Adagium, ii. Plaut. Asin. 4. 4. 10. *Spreekwoord, ſpreuk, gemene ſpreekwijs.* Varro zegt, dat Adagio een onbruykbaar woord zoude zyn.

ĂDALLIGATŬS, a, um. Plin. H. 24. 19. *Gebonden, vaſtgebonden, vaſt gemaakt.*

ĂDALLIGO, as, āvi, ātum, ārĕ. Aliquid alicui rei. Plin. H. 20. 21. *Iets aan malkanderen binden, iets zamen binden.*

ĂDĂMANTÆŬS, a, um. Ovid. M. 7. 104. *Van diamant, zoo hard als een diamant.*

ĂDĂMANTINŬS, a, um. Plin. H. 37. 11. *Van diamant,* of *diamantſteen.*

* Adamantinus. Hor. O. 1. 6. 13. 3. 24. 5. *Zoo hard als een diamant, dat niet verbroken,* of *vermorſeld kan worden.*

ĂDĂMANTIS, idis. f. Plin. H. 24. 17. *Zeker kruyd dat de kracht heeft om een leeuw achter over te doen vallen, wanneer hy 't aanraakt.*

ĂDĂMAS, antis. m. Plin. H. 37. 4. Virg. Æ. 6. 552. Ἀδάμας. *Diamant, diamant.*

mantſteen, een koſtelijk eedel geſteente.
Adamas. *Amaril, zeker yzer dat tot het ſlijpen van eedele geſteenten word gebruykt.* Dit woord word by Heſiodus gevonden, Scut. Herc. 137. De Heer Græviuſ in zyne wel doorwrochte Noten ontkent dit, en zet κυνέην ἀδάμαντος over, Galeam adamantinam, *een helm zoo vaſt en hard als een diamant.*)

ĂDAMBŬLO, as, avi, atum, are. Ad oſtium alicujus. Plaut. B. 4. 5. 8. *Voor iemands deur gaan wandelen.*

ĂDĂMO, as, avi, atum, are. acc. *Zeer beminnen*, of *lief hebben, groot behagen in ſcheppen, een tedere liefde toedragen, veel van houden.* Van zaken en perſonen ſprekende.
Eam rem in homine illo, vel in ea re hominem illum adamo. Cic. de Or. 3. 17. *Ik bemin dien man om die zaak*, of *ik bemin die zaak in dien man; hy behaagt my wonderlijk in dat ſtuk*, of *in die zaak.*
Adamare aliquam ſententiam. Cic. A. Q. 4. 3. *Eenig gevoelen beminnen, heel gunſtig*, of *zeer toegedaan zijn.*

ĂDĀMUSSIM. Adv. Varr. *by* Non. 1. 28. *Nauwkeuriglijk, zuyverlijk, behoorlijk, beſtiptelijk.*

ĂDĂPĔRIO, is, erui, ertum, rire. acc. Plin. H. 32. 9: 2. 47. *Openen, open doen, open zetten, opentlijk vertonen, ontdekken, ontblooten.*

ĂDĂPERTĬLIS, is. m. & f. ile, is. n. Ovid. T. 3. 11. 45. *Ligt-open gaande, dat ligt geopend kan worden, dat ligtelijk open gaat.*

ĂDĂPERTŬS, a, um. *Open, geopend, ontdekt, ontbloot, ontſchoeyd.*
Adapertæ fores. Liv. 25. 30. Ovid. Am. 3. 12. 12. *Opene deuren.*
Adapertæ vites. Colum. 5. 5. *Ontſchoeyde wijngaarden, welkers wortel bloot legt.*

ĂDAPTĀTŬS a, um. Suet. O. 12. *Geſchikt, gevoegd.*

ĂDAPTO, as, are. Gl. Opt. Modeſtin. D. l. §. 6. de Excuſat. *Schikken, voegen, toeſtellen.*

ĂDĀQUO, as, avi, atum, are. acc. *'t Vee drenken, de beeſten wateren*, of *te water leyden, 't vee doen drinken.*
Adaquari. Plin. H. 17. 10. *Begoten*, of *met water beſproeyd worden*, van boomen ſprekende.
Lacus ubi adaquari ſolet. Suet. G. 7. *Wedde, drenkplaats voor de beeſten, waterpoel daar 't vee word gedrenkt.*
Adaquandi cauſa. Cæſ. B. C. 1. 66. *Om water te krijgen, om varſch water te bekomen.*

ĂDARCA, æ. f. Plin. H. 16. 36: 20. 22: 32. 10. *Zeemoſch, moſch van zeeſchuym gegroeyd.*

ĂDĀREO, &, Adareſco, is, ui, adareſcere. *Verdrogen, uytdrogen, droog worden.* Men vind niets van dit gantſche *verbum* als het volgende voorbeeld by Cat. R. R. 99. Ubi adaruerit amurca. *Als de heſ*, of *den droeſſem der olye zal verdroogd zijn.*

‡ ĂDAUCTO, as, are. Accius *by* Non. 2. 52. *Vermeerderen.*

ĂDAUCTŬS, us. m. *Vermeerdering, aanwas, aangroeying, toeneming.*
Hilaro grandeſcere adauctu. Lucret. 2. 1121. *Welderig groeijen.*
Reſpicere adauctus lunæ vel defectiones. Solin. 23. *Het groeijen en afnemen der maan gadeſlaan*

ĂDAUGEO, es, adauxi, adauctum, adaugere. acc. Cic. S. R. 11. *Vermeerderen, aanwaſſen, toenemen.*
Adaugere ſuſpicionem. Cic. H. 2. 25. *Eenig vermoeden verſterken, doen toenemen*, of *vermeerderen.*

ĂDAUGESCO, is, ſcere. Cic. D. 1. 7. Lucret. 2. 296. *Waſſen, groeijen, groot worden.*

A D B.

ADBĬBO, is, adbibi, adbibitum, ere. Plaut. St. 2. 1. 58. *Drinken, indrinken, vol drinken.*
Ubi adbibit plus paulò. Ter. H. 2. 1. 8. *Zoo dra hy wat meer als na gewoonte gedronken heeft.*
† Pectore aliquid adbibere. Hor. E. 2. 2. 67. *Iets indrinken*, of *inzuygen; zijn verſtand ergens mee vervullen, eenige gronden leeren*, of *zijn verſtand indrukken.*

A D C.

ADCANTO. Zie ACCANTO.

‡ ADCĬDO, is, idi, ere. Utinam adcidiſſet ad terram arbor. Enn. *by* Cic. H. 2. 22. *Was die boom doch ter aarden gevallen!*

ADCORPŎRO, as, are. *Inlijven, vereenigen, vaſt-hechten.* Solinus c. 37. gebruykt dit woord in *'t paſſivum*; Maar het *activum* is niet in gebruyk. (Ammianus Marcellinus gebruykt het evenwel alzoo 16. 68. Ut damnatorum petita bona ſuis adcorporarent.)

ADCREDO. V. *Accredo.*

ADCRESCO. V. *Accreſco.*

ADDĔCET, addecuit, addecere. Plaut. Am. 3. 4. 21. *Wel voegen, wel ſtaan, wel paſſen, gevoeglijk zijn, wel betamen.*

A D D.

‡ ADDENSEO, es, ere. *Sluyten, toeſluyten, t' zamen dringen, verdikken, verdubbelen.*
Extremi addenſent acies. Virg. Æ. 10. 432. Sommige lezen Addenſant. *De achterſt. ſluyten*, of *verdubbelen hunne gelederen.*

ADDENSO, as, avi, atum, are. acc. Plin. H. 20. 21. *Verdikken, dik maken, dik worden, ſtollen, ſtremmen.* van een vocht ſprekende.

ADDĪCO, is, xi, ictum, icere. Aliquid alicui. *Iemand iets toewijzen, toeëygenen, overgeven, overleveren, iets aanſlaan, ergens de hand op leggen.*
Nummo ædes alicujus alteri addicere. Hor. S. 2. 5. 102. *Voor een weynig, voor een kleyn geld iemands huys aan een ander overleveren.*

Addicere bona alicujus in publicum. Cæſ. B. C. 2. 18. *Iemands goed ten behoeve van 't gemeen aanſlaan.*
Addicet Prætor familiam totam tibi. Plaut. Pœn. I. 1. 58. *De Schout zal u het heele huysgezin*, of *alle ſlaven toeëygenen.*
* Addicere ſe alicui. Cic. in Sall. 4. *Zich aan iemand overgeven, toeheyligen, toewijen, verloven.*
Huic claſſi me addixi. Virg. Æ. 3. 653. *Ik heb my aan de genade van deze vloot overgegeven; my in de armen van 't volk dezer vloot geworpen.*
Inſanum aliquem rationibus addicere neceſſariis. Cic. Par. 4. 1. *Een gek onder 't opzicht en voogdije van zijn vrienden ſtellen.* Gronovius leeſt, rebus adigam neceſſariis.
Addicere ſanguinem alicujus. Cic. Piſ. 34. Aliquem ſupplicio. Cic. anteq. iret in exſ. 7. &, morti Cic. Off. 3. 10. *Iemand ter dood verwijzen, overgeven, veroordeelen; 't vonnis des doods tegen iemand uytſpreken*, of *vellen. Geld op iemands lijf*, of *hoofd zetten.*
Addicere aliquem in ſervitutem. Liv. 3. 56. &, ſervituti. Cæſ. B. G. 7. 77. *Iemand in ſlaverny*, of *dienſtbaarheyd brengen; tot een ſlaaf maken.*
Addicere aliquem ad jusjurandum. Sall. B. C. 22. *Iemand op een eed dringen, dwingen om te zweeren*, of *om een eed te doen.*
* Opere addicto. Cic. V. 1. 57. *Het werk aanbeſteed zijnde om te maken.*
Addicentibus auſpiciis. Tac. An. 2. 14. *De voorſpellingen het begunſtigende*, of *gunſtig zijnde.*
Aves non addixerunt. Liv. 27. 16. *De vogelen zijn 'er niet voor geweeſt, hebben het niet begunſtigt.* Een ſpreekwys der Ouden van 't vogel-geſchrey ontleent. Zie ons Lex. Antiq.

ADDICTIO. onis. f. Cic. proœm. V. 4. *Slag, toezegging, toewijzing aan den meeſtbiedende*, of *aan die 't hoogſte bod heeft.* Een woord der Rechtsgeleerdheyd.

ADDICTŬS, a, um. Cic. Att. 7. 3. *Toegeſlagen, toegewezen aan den meeſtbiedenden.*
* Fidem habere pretio addictam. Cic. V. 2. 12. *Een trouw voor de meeſtbiedende hebben, zich door geld laten omzetten*, of *omkoopen.*
Addictus alitibus & canibus. Hor. Ep. 17. 11. *Voor de vogels en honden geworpen.*
* Addictus. Gell. 20. 1. *By den Rechter verwezen*, of *door de wet gehouden zijn ſchuld-eyſcher zoo lang te dienen tot hy betaald is.* Zie ons Lexic. Antiq.

ADDISCO, is, addidici, addiſcere. acc. Cic. de Or. 3. 23. Ovid. Am. 2. 5. 56. *Leeren, onderzoeken.*

ADDĬTAMENTŬM, i. n. Cic. P. S. 31. Apul. D. Socr. p. 52. *Byvoegzel, toemaat, aanhangzel, 't bykomende, vermeerdering.*

ADDĬTIO, onis. f. *Byvoeging.*
Additio & abjectio. Quinct. I. O. 9. 3. *De byvoeging en wechwerping.*

AD-

ADDITITIUS, a, um. *Bygevoegd.*
Cato putat, menſem intercalarem addititium eſſe. Celſus l. C. L. 98. D. de verb. ſign. *Cato meent, dat de Schrikkelmaand een bygevoegde maand is.*

ADDITUS, a, um. Cic. Fr. 1. 1. *By gevoegd, bygedaan, vermeerderd, toegedaan.* Addita ætate. Plin. H. 11. 2. *Ouder zijnde.* Addito tempore. Tac. An. 12. 6. *By verloop van tijd, met der tijd.*

† Additus alicui. *Iemands gezworen, of dood-vyand.* Trojanis addita Juno. Virg. Æ. 6. 90. *Juno doodvyandinne, of gezwore vyandinne der Trojanen.*

ADDIVINO, as, are. Addivinans ex facie hominum *Aanzichtkundig, gelaatkundig, uyt iemands aangezicht voorzeggende.* Plin. H. 35. 10. Daar is niemand dan hy die dit *verbum* gebruykt, en zulks alleen in 't *participium.*

ADDO, is, didi, ditum, addĕre. Aliquid alicui. *Bydoen, toedoen, byvoegen, toevoegen, iets ergens anders byvoegen, of met iets anders vermengen.*

Aliquid addere divitioribus. Ter. Ph. 1. 1. 8. *Den rijkeren iets geven, den geenen die vermogender zijn iets toevoegen.*

Addere aliquid in, vel, ad aliud. *Iets ergens anders byvoegen, of bydoen,* v. g. Ad manſuetudinem alicujus. Cic. Off. 1. 12. By voorb. *by iemands zachtzinnigheyd, goedaardigheyd.* In orationem. Cic. Att. 1. 13. *By iemands reden.*

Addere in eundem faſciculum literas. Cic. Att. 12. 53. *Brieven in dezelve boudel, of omſlag doen.*

Addere de ſuo. Cic. F. 4. 3. *Van 't zijne daar by voegen.*

Aliquid minutatim & gradatim addere & demere. Cic. A. Q. 4. 16. *Iets by minuten en graden byvoegen en aftrekken, ſtellen en wechnemen.*

Addendo ac deducendo videre quæ reliqui ſumma fiat. Cic. Off. 1. 18. *By 't opmerken, of oprekenen der ſomme zien wat 'er overſchiet.*

* Animos addere alicui. Cic. Att. 7. 9. *Iemand aanmoedigen, moed geven, een hert inſpreken.* Virtutem. Sall. B. C. 58. *Iemand kloekmoedig maken.* Spem. Sil. 20. 320. *Iemand hope geven.* Facta pollicitis. Ovid. Am. 2. 16. 48. *Zijn beloften volbrengen, of nakomen.* Cognomen alicui. Liv. 4. 29. Virg. Æ. 1. 272. *Iemand toenamen, of een toenaam geven.*

Aliis bellis Reipublicæ multum addidere. Sall. B. I. 42. *Zy hebben 't Gemeene beſt in de andere oorlogen groote dienſten gedaan; In voorgaande oorlogen den Staat treffelijk gediend.*

* Concioni edicto addidit fidem. Liv. 2. 24. *Hy beveſtigde deze vergadering door een gebod, hy magtigde dezelve door een plakkaat.*

Nugis addere pondus. Hor. E. 1. 19 42. *Beuzelingen, of grollen zeer prijzen, hoog verheffen, hoog achten,* van eenig ſlecht ſchrift, 't zy dicht of ondicht, ſprekende.

* Addere aliquem alteri cuſtodem. Plaut. Aul. 3. 6. 20. *Iemand tot opzichter van een ander ſtellen, 't opzicht over een ander geven.*

Adde huc, huc adde. Liv. 7. 30. *&*, adde quod. Ovid. Art. Am. 3. 529. *Doed daar by, voeg daar by, dat. Daerenboven, boven dien, behalven dat, daar benevens.* Wyzen van ſpreken om een reden t'zamen te binden.

† Vatibus addere calcar. Hor. E. 2. 1. 217. *Den Dichter de ſporen geven, den Dichter ca ſporen, opwekken, of gaande maken.*

† ADDOCEO, es, cui, ctum, ēre. acc. Hor. E. 1. 5. 18. *Onderwijzen, leeren, onderwijs geven.* Zommige lezen ac docet, in plaats van addocet.

ADDORMIO, is, ivi, itum, ire. *Slapen, inſlapen.*

Rurſum addormiunt, & difficile expergiſcuntur. Cael. Aurel. Morb. Acut. 1. 11. *Zy ſlapen wederom in, en worden beſwaarlijk wakker.*

‡ ADDORMISCO, ſcis, ĕre. Suet. Cl. 8. *Slapen, in ſlaap zijn.* Ik gelove met veele andere, dat men in deeze plaats Obdormiſcere moet leezen.

ADDUBITATUS, a, um. *Twijfelachtig, twijfelzinnig, duyſter, onzeker, ongewis, waar van men niet verzekerd is, dat niet klaar is.*

Si plus adipiſcare re explicata boni, quam addubitata mali. Cic. Off. 1. 24. *Indien gy meer voordeel geniet uyt een zekere, als nadeel uyt een onzekere zaak.*

ADDUBITO, as, avi, atum, are. Cic. F. 7. 32. Hor. S. 1. 4. 125. *Twijfelen, in twijfel zijn, eenige twijfel hebben, onzeker zijn.*

Addubitare de aliquo. Liv. 2. 4. *Over iemand in twijfel, of in beraad ſtaan, overleggen hoe men hem zal onthalen.*

ADDUCO, is, uxi, uctum, ucĕre. *Geleyden, toeleyden, inleyden, invoeren, inbrengen, toebrengen, overhalen, overtrekken, overbrengen, doen komen.*

Quæ mihi ante oculos coram amatorem adduxti tuum. Terent. Eun. 4. 7. 24. *Dewelke my uwen minnaar onder mijn gezicht gebracht hebt.*

Adducere aliquem ad noſtrum arbitrium, Cic. F. 5. 20. Ad noſtram ſententiam. Liv. 36. 11. *Iemand tot ons gevoelen overbrengen, in onze meening trekken, in ons gevoelen doen komen.*

Res in controverſiam adducta eſt. Cic. de Or. 1. 40. *Men heeft die zaak in geſchil, of in twijfel getrokken.*

Adducere aliquem in dubitationem. Cic. F. 3. 5. In dubium. Liv. 2. 26. Ad dubitationem. Plin. H. 24. 15. Utrum &c. *Iemand in twijfel of twijfeling brengen, doen twijfelen, of twijfelachtig maken, of &c.*

Adducere aliquem ad magnum facinus. Cic. S. R. 31. *Iemand tot een groot ſchelmſtuk aanzetten, aanporren, of brengen.* Ad fletum. Cic. Cl. 93. & in fletum. Cic. F. 14. 1. *Aan 't ſchreijen helpen, doen ſchreijen, of weenen.*

* Adducere in honorem aliquid. Cic. F. 7. 26. *Iets in zwang, of in achting brengen.* Aliquem in invidiam. Cic. Off. 3. 30. *Iemand in den haat brengen, of verhaat maken.* Aliquem in judicium. Cic. Clu. 17. *Iemand voor 't recht roepen, ſlepen, of trekken.* Aliquem in ſummas anguſtias. Cic. P. Q. 5. *Iemand in de uyterſte nood brengen.* Aliquem in ſuſpicionem alicujus rei. Cic. Att. 2. 24. *Iemand in eenig quaad vermoeden brengen.*

* Adducere vultum ad triſtitiam. Sen. E. 57. *Zijn wezen droevig zetten, een droevig aangezicht, of treurig gelaat toonen.*

Adduci odio. Cic. Att. 1. 19. *Door haat vervoerd worden.* Oratione. Cæſ. B. G. 1. 17. *Door een reden, of geſprek overreedt zijn.*

Adduci in ſermonem, vituperationem, &c. Cic. V. 3. 61. *Van zich doen ſpreken, of doen gewagen, met laſtering en bezwaard worden.*

Res eſt adducta in eum locum. Cic. F. 5. 21. In eum ſtatum. Liv. 3. 37. *De zaak ſtaat op dien voet, dat, &c. ſtaat zoo geſchapen, of is in zulken ſtaat gebragt, dat, &c.*

Rem in faſtidium. Plin. H. Præf. Rei tædium adducere. Plin. H. 30. 15. *Iets verhaat maken, iets tegen-ſmaken, iets hatelijk affſchilderen.*

Adducere habenas. Cic. Am. 13. *Den toom aanhalen, of na zich halen.* Cutem. Ovid. M. 3. 397. *'t Vel in rimpels trekken, of optrekken.* Arcum. Virg. Æ. 5. 507. *Zijn boog ſpannen.*

Adducis me ut tibi aſſentiar. Cic. T. Q. 5. 11. *Gy overreedt my van uw zeggen, gy brengt my in uw gevoelen, of tot uw gevoelen over.*

Nullo frigore adduci poteſt, ut capite ſit operto. Cic. S. 10. *Geen koude kan hem het hoofd doen dekken, kan hem bewegen dat hy 't hoofd dekt.*

Verebantur, ne ad eos exercitus noſter adduceretur. Cæſ. B. G. 2. 1. *Zy vreesden, of wy hen niet wel mogten komen beſpringen, of wy ons, of onze wapenen niet wel tegens hen mogten wenden.*

ADDUCTE. adv. *Fel, ſtreng.*

Nemo adductius jacula contorſit. Auſon. Grat. Act. 27. *Niemand heeft de werpſchigten feller geworpen.*

Regnantur paullo adductius. Tac. Germ. 43. *Zy worden een weynig geſtrenger geregeert.*

ADDUCTUS, a, um. part. *Geleyd, gebragt, vervoerd.* De compar. *adductior* ſtaat beneden by Plinius.

Adductus in ſpem clementiæ Romanæ. Tac. An. 1. 57. *Op de goedertierenheyd der Romeynen hopende.*

* Signa ad veritatem adducta. Cic. Cl. 15. *Beelden die 't leven zeer naby komen, en heel wel na 't afgebeelde gelijken.*

* Stylus adductior. Plin. E. 1. 16. *Een korter, ingetrokkener, of gedrongener ſtijl.*

Pacis ſpe adductus. Cic. F. 4. 14. *Door hope van vrede bewogen.*

Ad-

Digitized by Google

Adductus vultus. Suet. Tib. 68. *Een betrokken wezen.*

A D E.

ĂDĔDO, ĭs, ēdi, ēſum, ĕdĕrĕ. Virg. G. 4. 242. *Opeeten, verteeren, verſlinden.*

Solitam digito beryllon adederat ignis. Prop. 4. 7. 9. *'t Vuur hadde een berilring verteerd, die zy gemeenelijk aan de vinger droeg.*

ĂDELPHIDĒS, um. plur. f. Plin. H. 13. 4. Ἀδελφίδες. *Zuſterlingen.* Zekere Dadels die zeer ſmaken na een ander ſlag, Caryotæ genaamt, zoo datz 'er haar naam, in 't Griekſch *Zuſters* betekenende, van gekregen hebben.

ĂDEMPTIO, onis. f. *Beroving, ontzetting, ontneming, ontroving, ontzegging.*

Ademptio civitatis. Cic. Dom. 30. *Ontzegging van de ſtad, beroving van 't burgerrecht.*

ĂDEMPTŪS, ă, um. *Ontnomen, benomen, ontrukt, afgenomen.* Cui adempta eſt civitas. Cic. Cæc. 35. *Dien 't burgerrecht is ontnomen.*

† Ademptus. Hor. O. 2. 4. 10. *Gedoodt, dood.* Cui conditio mortis adempta. Virg. Æ. 12. 879. *Die men van de dood bevrijdt, die onſterffelijk is gemaakt.*

ĂDĔO. Een *adverbium* van hoegrootheyd. *Zoo, zoodanig, zoo zeer, zoo ſterk, zoo veel, zulken.* Zie 'er hier de verklaring, en 't cierlykſte gebruik van.

Vultu adeò modeſto, adeo venuſto (erat) ut nihil ſupra. Ter. And. 1. 1. 95. *Zy hadt zulken zedigen en ſchonen wezen, dat 'er niets volmaakter gezien word.*

Adeone hoſpes hujus urbis, ut &c. Cic. C. R. 10. *Zijt gy zulk een vreemdeling in deze ſtad, dat, &c.*

• Adeò res rediit, ut &c. Ter. H. I. 1. 61. *De zaak is daar toe, of tot zoo verre gekomen, dat, &c.*

Id adeò magis meâ facilitate, quam aliâ ulla meâ culpâ contigit. Cic. de Or. 2. 4. *En zekerlijk dat is veel eer door mijn toegeven, dan door eenige andere mijne misſlag geſchied.*

• Hunc intrà mœnia, atque adeò in Senatu videtis. Cic. C. 1. 2. *Gy ziet hem binnen uwe muren, en zelf in den Raad.*

Adeò ipſe non violavit, ut ſummam adhibuerit curam, ne &c. Curt. 3. 12. *Niet alleen ſchond, of onteerde hy ze niet, maar droeg zelf goede zorge, dat &c.*

Adeò ſumma erat obſervatio in bello movendo. Cic. Off. I. 11. *Zoo groot was hunne wijsheid en omzichtigheyd in den oorlog aan te vangen.*

[Adeo *word ook gebruykt voor* maar.

Atque adeo hoc mihi concedendum eſt. Cic. Arch. 6. *Maar ook, dat moet men my toeſlaan.*]

• Nihil hoc moleſtum fuit, aut ſi adeò, bidui aut tridui eſt hæc ſollicitudo. Ter. And. 2. 6. 9. *Dat en heeft hem ganiſch niet moeijelijk gemaakt, of indien 't hem gemoeyt heeft, is zulks maar voor een dag twee of drie geweeſt.*

[Adeo quod. *Daarom.*

Adeo quod Intimelii in armis ſunt. Cic. F. 8. 15. *Daarom dat de Intimeliers in de wapenen zijn.*]

Adeo. *Bygevolg.* Atque adeo ſuper unus eram. Virg. Æn. 2. 567. *En nu was ik bygevolg alleen overig.*

ĂDĔO, ĭs, ĭi, ĭtum, īrĕ. acc. Zonder præpoſitie, *of* met de præpoſitie Ad *Iemand gaan bezoeken, na iemand toegaan, iemand te gemoet gaan, iemand gaan ſpreken,* of *aanſpreken.*

Adire aliquem ſi quid velit. Cic. F. 3. 9. *By iemand gaan horen of 'er iets tot zijn dienſt is, of hy ons ergens in van noden heeft.*

Adire aliquem per epiſtolam. Plaut. M. G. 4. 6. 10. Scripto. Tac. An. 4. 39. *Aan iemand ſchrijven, iemand een brief ſchrijven,* of *ſchriftelijk begroeten.*

Adire aliquem de re aliqua. Ter. Hec. 2. 2. 9. *Na iemand toegaan om hem kennis van een zaak te geven.*

Adire ad arbitrum. Cic. Q. R. 4. *Zijn toevlucht over een zaak tot goede mannen nemen, een zaak aan goede mannen ſtellen.*

Adire ad aliquem locum. Cic. Cæc. 29. *Ergens na toegaan.* Ad Rempublicam. Cic. Sext. 40. *In de Regeering komen, 't Staats-bewind aanvaarden.*

Adire periculum. Ter. And. 4. 1. 54. Cic. S. R. 38. & , Ad periculum. Cæſ. B. C. 2. 7. *Zich in gevaar ſteken,* of *in gevaer begeven.* Inimicitias. Cic. Sext. 66. *Zich vyanden maken, zich haat en vyandſchap op den hals halen.*

Adire ad rempublicam. Cic. Sext. 40. *In de regeering komen.*

Adire hereditatem alicujus. Cic. Off. 3. 24. Plin. E. 2. 4. *Een erffenis aanvaarden; zich van iemand als erfgenaam gedragen.* Zie ons Lex. Antiq.

ĂDĔŎR, īris, ĭri. Paſſ. ab ADEO. Dit woord word gemeenelyk niet dan in de derde perſoon gebruykt.

In præliis adeuntur illa pericula. Cic. T. Q. 2. 2. *Men ſtelt zich voor die gevaren bloot,* of *men loopt dat gevaar in de gevechten.*

Neque Prætores diebus aliquot adiri poſſent. Cic. Fr. I. 2. *En dat men in eenige dagen de Schouten niet konde te ſpreken komen.*

• Cenſuit Aſinius ut libri Sibyllini adirentur. Tac. An. 1. 76. *Aſinius was van gevoelen om na de boeken der Sibillen te lopen.*

ĂDEPS, ĭpĭs. m. & f. *Vet, ſmeer, vettigheyd.*

Recens adeps. Celſ. 3. 7. *Verſch ſmeer.*

Adipes creare. Colum. R. R. 7. 14. *Smout maken.*

Adipes tenuare. Quintil. I. O. 2. 10. Minuere. Plin. H. 32. 9. & detrahere. Plin. H. 11. 37. *'t Vet wat wechnemen, vermageren, mager maken.*

• Caſſii adipem non pertimeſcebam. Cic. C. 3. 7. *'t Vet,* of *de dikte van Caſſius maakte my niet bang,* of *vervaard; ik vreesde voor de zwaarlijvigheyd van Caſſius niet.*

ĂDEPTIO, onis. f. Cic. Fin. 2. 13. *Verkriiging, verwerving, bezitting.*

ĂDEPTŪS, ă, um. acc. part. Catul. 67. 27. Prop. 4. 4. 93. *Verkregen, bekomen,* of *verworven hebbende, bezittende.*

Adeptus ſummos honores à populo. Cic. Clu. 42. *De hoogſte eerampten door 't volk verkregen; door het volk tot de hoogſte bedieningen gevorderd.*

[Adeptus. *In de lijdelijke betekenis*, of ſchoon het verbum deponens is.]

Adeptæ palmæ. Ovid. T. 4. 8. 19. *Verkrege zegepalmen,* of *zegekrauſſen; bevochte overwinningen.*

Senectutem ut adipiſcantur omnes optant, eandem accuſant adeptam. Cic. S. 2. *Al de wereld wenſcht om oud te worden, en als men 't is, klaagt men 'er over.* Men leeſt in de beſte Handſchriften Adepti, gelyk Aldus Manutius aantekent.

ĂDĔQUĬTO, as, āvi, ātum, ārĕ. Liv. 9. 22. *Te paard komen aanrijden.*

Portæ adequitare. Plin. H. 16. 18. *Op een poort aenrijden.*

Equites Arioviſti noſtros adequitare. Cæſ. B. G. I. 46. *Dat de ruytery van Arioviſtus op ons volk afquam.*

ĂDERRO, as, ārĕ. Stat. S. 2. 2. 120. Scopulis delphines aderrant. *De Dolfijnen zwemmen,* of *zwieren rontom de rotzen.*

ĂDESPŎTŬS, ă, um. Rumores adeſpoti. Cic. F. 15. 7. *Loſſe geruchten, onzekere tijdingen.*

ĂDESŬRĬO, īs, īvi, ădēſŭrīrĕ. Plaut. Trin. 1. 2. 132. *Groten honger hebben, zeer hongerig zijn, verhongert,* of *uytgehongert zijn.*

ĂDĒSŬS, ă, um. Part. Paſſ. ab Adedo. *Uytgegeten, verteert, opgegeten, uytgeholt.*

Adeſum jecur. Cic. T. Q. 2. 10. *De verteerde lever.*

Scopulus adeſus aquis. Ovid. H. 10. 26. Lapides adeſi. Hor. O. 3. 29. 36. *Een rots die door de kracht van 't water is uytgeholt.*

Adeſa pecunia. Cic. P. Q. 12. *Zijn geld verteert,* of *verdaan hebbende.*

• Adesus cladibus. Sil. Ital. 13. 679. *Door nederlagen verzwakt.*

A D F.

ADFĂBRE. V. Affabre.

ADFĪNIS. V. Affinis.

ADFLĔO, evi, etum, ērĕ. *Weenen, mede weenen.*

Ut ridentibus adrident, ita flentibus adflent. Horat. A. P. 101. *Gelijk ze met de lachende lachen, dus weenen ze met de weenende.*

[ADFODIO, is, ere. Zie Affodio.]

ADFORĔ voor adfuturum eſſe. Cæſ. B. C. 2. 40. Cic. F. 9. 26. *Die zich ergens moet,* of *zal laten vinden.*

Utinam Rex ipſe adforet. Virg. Æ. I. 580. *Ach dat de Koning zelf hier by was,* of *hier tegenwoordig ware!*

Digitized by Google

Adfore ab aliquo loco. Virg. Æ. 7. 270. *Die ergens van daan komen, of verre k..n zal.*

ADFRANGO, fregi, fractum, frangĕrĕ. *Breeken, verbreeken.*

Hyemes adfrangere buſtis. Stat. Sylv. 5. 1. 36. *De golven op de grafſtede breeken.*

† ADFRĔMO, ĭs, ĕrĕ. dat. Val. Flac. I. 528. *Iemand begraauwen, bekijven.*

ADFRICO. V. Affrico.

† ADFRINGO, is, fregi, actum, fringĕrĕ. Adfringunt poſtibus ungues. Stat. Th. 10. 47. *Zy krabben hunne klauwen, of nagels tegen de deur aan ſtukken.*

ADFRIO. V. Affrio.

A D G.

ADGĔMO, ĭs, gĕmui, ĕrĕ. *Zuchten.* Adgemit Alcides. Ovid. F. 5. 400. *Hercules zucht.* Uterque loquenti adgemit. Stat. Th. 11. 247. *Zy zuchten malkanderen hunne meening toe; zy ſpreken door zuchtingen tot malkanderen.*

Adgemere alicujus malis. Ovid. T. I. 4. 10. *Over iemands ongeval zuchten, iemands ongeluk beklagen.*

ADGĔNICULOR, aris, ari. dat. *Knielen, op de kniën vallen.* Dit *verbum* is geen Latyn. (Tertullianus gebruykt het de Pœn. c. 9. Aris Dei adgeniculari.)

ADGLOMĔRO. V. Agglomero.

ADGLUTINO. V. Agglutino.

ADGREGO. V. Aggrego.

ADGREDIOR, ĕris, adgrĕdi. Oræ qua adgreditur mare. Plaut. Men. 2. 1. 12. *De duynen, de kuſten, of ſtranden die de zee beſpoelt.*

ADGUBERNO, as, avi, atum, arĕ. *Regeeren, beſtieren, behandelen, ſtieren, ſchikken, beſtellen.*

Sic adgubernante fortuna, ut &c. Flor. 2. 8. 1. *'t Geval dus de zaken beſtierende, dat, &c.*

Per medias hoſtium naves utre ſuſpenſus iter pedibus adgubernabat. Flor. 3. 5. 16. *Midden door de vyandlijke vloot op een bokke vacht heendrijvende, ſtierde hy zich met zijne voeten, of dienden hem zijn voeten tot een ſtuur.*

A D H.

ĂDHÆC. Cic. Fl. 32. *Doet hier by, boven dat, daarenboven, daar beneven.* Zie *Adhoc.*

ĂDHÆREO, es, hæsi, hæsum, ērĕ. *Aanhangen, aankleven, zich vaſthouden, verzellen, byblijven, tegen- of aan blijven hangen.*

Ad omnem contactum adhærens. Plin. H. 7. 15. *Klevende, als 't aangeraakt word.*

Gravis dominus rex Macedoniæ lateri adhæret. Liv. 39. 25. *Wy hebben aan den Koning van Macedonien eenen moeijelijken buurman.*

Adhærere ad turrim. Cæſ. B. G. 5. 48. *Aan een toren, of tegen een toren aan blijven hangen,* van een pyl, *of werpſchicht ſprekende.*

In me omnia tela nefariæ conjurationis adhæſerunt. Cic. Dom. 24. *Alle ſchichten der vervloekte zamenzwering hebben my getroffen, het gantſche eedgeſpan beſloot mijn ondergang.* In me, ſtaat in d'*Ablativus*.

ĂDHÆRESCO, is, adhæsi, adhæsum, adhærescĕrĕ. dat. &, acc. cum præp. In, &. ad. & abl. cum præp. In. *Aankleven, aanhangen, ergens tegen aan kleven, of aan blijven hangen, ergens aan vaſt hechten, aan vaſt blijven,* of *aan vaſt houden.*

Ne fæx in lateribus (dolii) adhæreſcat. Cat. R. R. 152. *Dat de giſt aan de zijden* (van 't vat) *niet blijve hangen.*

Adhæreſcere in aliquo loco. Cic. Att. 4. 4. *In eenige plaats blijven.*

Ad diſciplinam aliquam adhæreſcere. Cic. A. Q. 4. 3. *Eenig gevoelen aankleven, eenig gevoelen aannemen,* of *omhelzen.*

In celeritate verborum adhæreſcens. Cic. Br. 93. *In het ras uytſpreken der woorden haperende,* of *blijvende ſteken.*

Oratio ita libere fluebat, ut nusquam adhæreſceret. Cic. Br. 79. *Zijne rede vloeide zoo wel, dat ze nergens haperde.*

(Adhæreſcet juſtitiæ & honeſtati. Cic. Off. I. 25. *Hy zal zich aan de gerechtigheyd en eerlijkheyd houden.*

ĂDHÆSE. adv. Gell. 5. 9. *Bezwaarlijk, moeijelijk, ſtamelende.* Dit woord is van 't beſte gebruyk niet.

ĂDHÆSIO, onis. f. Cic. Fin. 1. 6. en

ADHÆSUS, us. m. Lucret. 5. 840. *Vereeniging, eenigheyd, verbinteniſſe, verbinding.*

ĂDHALO, as, avi, atum, arĕ. acc. Plin. H. 22. 22. *Na iemand toe aaſſemen, zijn adem na iemand toe blazen, iemand met zijn adem beſmetten.*

ĂDHAMO, as, avi, atum, arĕ. Adhamare honores. Cic. *by* Nonius 2. 5. *De eerampten bekuypen, na hooge bedieningen ſtaan.* Het betekent eygentlyk, *met den angel vangen.* Maar 't is in de eygentlyken zin niet in gebruyk, en zelfs mag het in den eygentlyken zin niet gebruykt worden. (Een oud gloſſarium gebruykt het evenwel. Ἀγκιστρῷ, uncino, hamo, adhamo. En Scaliger Catal. 286. als ook Rutgerſ. V. L. 3. 3. keuren het voor goed, zoo verre dat de laatſte wil, dat by Cic. F. 2. 4. voor laudum gloriam adamare moet gelezen worden adhamare. Ende de eerſte ontkent adamare honores voor captare, *daar na ſtaan*, goed Latyn te zyn. Zie Burm. ad Quinctil. I. O. 2. 5.)

ĂDHIBĔO, ēs, ui, itum, ădhĭbērĕ. *Gebruyken, geven, vereeren, toebrengen, zetten, ſtellen.*

Adhibere diligentiam. Cic. F. 5. 6. *Neerſtigheyd gebruyken.*

Adhibere ad deos odores. Cic. N. D. I. 40. *De Goden reukwerk toebrengen, opofferen.* Diis cultus, honores, preces. Cic. N. D. 1. 2. *De Goden dienen, eeren, aanbidden.*

Ad panem aliquid adhibere. Cic. T. Q. 5. 34. *Iets tot zijn brood eeten, eenige toeſpijs tot zijn brood eeten.*

Adhibere aliquem in convivium. Cic. V. 5. 11. Nep. Præf. 7. *Iemand ter maaltijd, of ter tafel mede nemen, mede brengen, te gaſt nodigen.*

Adhibere aures. Cic. Arch. 3. *Zijne ooren leenen: ſcherp toeluyſteren.*

Adhibere animos, mentes. Cic. Ar. 10. *Zijn verſtand, of gedachten, ergens op zetten, ergens aandachtelijk op letten.*

Nullam adhibere memoriam contumeliæ. Nep. Epam. 7. *Aan geen voorledene ongelijken gedenken, alle geledene ſmaadheden vergeten.*

Aliquem adhibere arbitrum. Cic. Mur. 3. *Iemand tot een goede man nemen, of ſtellen.*

Adhibere vinum ægrotis. Cic. N. D. 3. 27. *Den zieken wijn geven.*

Medicas adhibere manus ad vulnera. Virg. Georg. 3. 455. *De wonden genezen.*

Equo calcaria, aut frænos adhibere. Cic. Cl. 56. *Een paard de ſpooren geven, of den toom aantrekken.* Omnes machinas ad res agendas. Cic. Br. 18. *Alles, of alle middelen te werk ſtellen om iets uyt te werken, te bekomen, of te bereyden.*

Adhibere cautionem. Cic. Att. 1. 16. Judicium. Cic. N. D. I. 5. *Omzichtelijk te werk gaan, omzichtigheyd gebruyken, met verſtand en oordeel te werk gaan.* Diligentiam in re aliqua. Cic. F. 5. 6. *Iets bevlijtigen, ergens vlijt en neerſtigheyd toe aanwenden.*

* Adhibere collegium Prætorum. Cic. Off. 3. 20. *Den grooten Raad, de groote Krijgsraad, of alle de Hoofden des heyrs vergaderen; groote Krijgsraad houden.*

Adhibere ſibi aliquem in conſilium. Cic. F. 6. 1. *By iemand te rade gaan, iemand raad vragen, met iemand raad plegen.* Se in conſilium. Cic. F. 2. 7. *Met zich zelven te rade gaan.*

* Adhibere crudelitatem, ſeveritatem in aliquem & in aliquo. Cic. Dom. 23. *Tegen iemand wreedheyd, en geſtrengheyd gebruyken.*

* Alicujus rei magnum delectum adhibere. Cic. Or. 15. *Iets zeer zorgvuldiglijk uytkiezen, veel keur ergens over hebben, of over maken.*

Adhibere fidem in amicorum periculis. Cic. Clu. 42. *Zijn vrienden in de nood getrouw blijven.*

* Arbiter adhibebit fidem. Plaut. R. 4. 3. 104. *Dien ſcheydsman zal oprechtelijk handelen, zal getrouwelijk te werk gaan.*

* Numerus jambicus adhibetur in fabulis. Cic. Or. 57. *De jambiſche vaarzen worden tot de Tooneelſtukken gebruykt.*

Permagni hominis eſt, ſic ſe adhibere in tanta poteſtate, ut &c. Cic. Q. Fr. 1. 1. *'t Is een groot man eygen, zich in zulken hoogen Staat zoodanig te dragen, dat, &c.*

* Ad-

Digitized by Google

• Adhibitus eſt ei cœnæ Simonides. Quint. 11. 2. *Simonides was op dat gaſtmaal, of op dat avondmaal genodigt.*

Adhibere epulis aliquem. Virg. Æ. 5. 62. Convictibus. Tac. An. 2. 28. *Iemand aan zijn tafel zetten, met hem doen eeten.*

Ad partus adhibetur Juno. Cic. N. D. 2. 27. *Men roept Juno in 't kinderbaren aan, men keert zich in den arbeyd tot Juno.*

Adhibere medicum. Cic. Fat. 12. *Een Doktor, of Genees-artz laten halen, gebruyken.*

• Motus adhibere Judici. Cic. de Or. 2. 45. *Den Rechter bewegen, den Rechter een indruk geven,* by voorbeeld van haat, medelyden, &c.

Adhibere Deum teſtem. Cic. Off. 3. 10. *God tot getuyge nemen, of roepen.* Teſtes ſibi. Ter. Ph. 4. 5. 2. Patronum. Cic. de Or. 3. 13. *Zich van getuygen dienen, iemand tot getuyge verzoeken; tot een voorſpraak* of *verdediger verzoeken.*

ĂDHINNĬO, ĭs, ivi, ītum, īre. dat. Ovid. Rem. Am. 634. *Na rinneken, na brieſſchen*, van een paard ſpreekende.

• Adhinnire equulam poſſim ego hanc. Plaut. Ciſt. 4. 2. 88. *Ik zou dat meisje wel eens konnen aanlachen.*

Ad illius hanc orationem adhinniit. Cic. Piſ. 28. *Hy heeft gebrieſcht, of gerinnikt als een woedend paard over deze reden. Hy heeft geſchreeuwd luydkeels op als hy dat geſprek hoorde.* Cicero vervolgt in deze plaats een leenſpreuk. Hy vergelykt Piſo by een hengſt, en verwyt hem, dat hy zich op zekeren tyd niet bedwingen kon, om, wanneer 'er eenige loſſe redenen voor hem wierden gevoerd, door een uytſchreeuwing zyn genoegen over dezelve te tonen.

ĂDHORRESCO, ĭs, ✝, ădhorrĕo, ēs, ŭi, ēre. Ovid. Liv. 221. *Verſchrikt, verbaaſt, bevreeſt,* of *beangſt worden, ergeren voor ſchrikken, of yzen, met ſchrik bevangen worden.* Zie Inhorreſco.

ĂDHORTĀMĔN, ĭnis. n. *Aanporring.* Apulej. Florid. Lib. 4.

ĂDHORTĀTĬO, ōnis. f. Cic. de Or. 2. 3. *Vermaning, overreding, aanporring, aanmoediging, aanzetting, aandrijving.*

ĂDHORTĀTŎR, ōris. m. Liv. 9. 13. *Vermaander, aanporder, aanmoediger, aanzetter, aandrijver.*

ĂDHORTŎR, āris, ātus, ātis ſum, āri. acc. *Vermanen, aanmoedigen, aanporren, aanzetten, aandringen, overreden.*

Locus ad bellum faciendum adhortatur. Cic. Off. 1. 11. *De plaats moedigt aan ten oorlog aan.*

Videris facere præter quam res adhortatur tua. Ter. H. I. 1. 8. *Uwe huyrzaken dringen u niet om zoo te arbeyden; my dunkt dat gy te veel ſlaaft voor zulken rijken man als gy zijt.*

ĂDHŪC. Een bywoord, *of adverbium* der tyd. *Noch, tot noch toe, tot nu toe, tot zoo verre.*

Sicut adhuc feci. Cic. F. 6. 15. *Gelijk ik tot noch toe gedaan heb.*

Conveniunt adhuc utriusque verba. Plaut. Truc. 4. 3. 20. *Tot zoo verre komen haar beyder woorden overeen.*

Ut adhuc locorum feci, faciam ſedulo. Plaut. Capt. 2. 3. 25. *Gelijk ik tot noch toe gedaan heb, zal ik gedurig-lijk, of zonder omzien voortvaren.* Deze ſpreekwys is niet zeer in 't gebruyk.

[Adhuc. *Wat verder, wat meer, wat wijder.* Cic. de Amic. 3. Niſi quid adhuc forte vultis. *Ten zy dat gy miſſchien noch wat verders begeert.*

Adhuc. *Daar boven, boven dat, behalven.*

Sunt adhuc aliqua non omittenda. Plin. H. 33. 2. *Behalven deze, boven deze zijn 'er eenige dingen, die men niet moet nalaten.*

Adhuc. *Tot noch toe, tot deze tijd toe.*

Sed nimium properas; & adhuc tua meſſis in herba eſt. Ovid. Heroid. 17. 263. *Gy verhaaſt u al te zeer; en gy zyt nog groen koren.*

ADJ. ADI.

ADJĂCĔO, ēs, ēre. Liv. 2 49. *Aangrenzen, aanleggen, naaſt leggen, aanpalen, naaſt gelegen, naby gelegen,* of *aangelegen zijn.*

Gentes, quæ mare adjacent. Nep. Timoth. 2. *De natien, welke aan de zee palen.*

ĂDĬANTŬM, i. n. Plin. H. 22. 21. *Vrouwen hayr, Venus hayr.* Capillus Veneris. *Zeker kruyd.* Men noemt het in 't Griekſch 'Αδίαντον, vermids zyne bladeren, in 't water geſteken, niet nat worden.

ADJECTĀMENTUM, i. n. *Byvoegzel, Aanhangzel.* L. 242. D. de V. S.

ADJECTIO, ōnis. f. Liv. I. 30. *Byvoegzel, vermeerdering, toevoegzel, aanhangzel.* Adjectio. Vitruv. 9. 9. *Uytſtek, uytſteekzel,* van verſcheyde pilaren ſprekende, die de een boven de andere uytſteken.

• Adjectio. Vitr. 3. 2: 4. 4. *Uytzetting, dikte, verdikking van 't midden eener pilaar.* Een woord der Bouwkonſt, dit is om de geſtalte des ligchaams na te volgen, dat recht op den buyk dikker is, als na 't hoofd, *of* na de voeten.

• Sic adjectio, quæ adjicitur in mediis columnis, mollis & conveniens efficitur. Vitr. 3. 2. *Dus word de dikte van 't midden der pylaren recht en gevoeglijk gemaakt.*

• Adjectionibus vitia quædam curantur. Vitr. I. 6. *Sommige ziektens worden door 't lijf op te vullen,* of *door veel eeten genezen.*

ADJECTĪVUS, a, um. Macrob. Saturn. 1. 4. Priſc. 2. 3. §. 5. *Bygevoegd.* Dit is een woord by de Letterkonſtenaars verzonnen.

ADJECTUS, a, um. part. Horat. O. 3. 5. 2. Plin. H. 18. 3. *Bygevoegd, bygedaan, toegevoegd.*

ADJECTUS, ūs, Quint. I. O. 3. 7. *Byvoegzel, bydoening, toedoening.* Lucret. I. 689: 4. 674. gebruykt de Ablativus Adjectu, om te zeggen Appulſu, *door de aankomſt, door de nadering, aandoening.*

ADĬGO, ĭs, ēgi, actum, ădĭgĕre. acc. *Drijven.* Noctu te adiget horſum inſomnia. Ter. E. 2. 1. 13. *De ſlaapeloosheyt zal u 's nachts herwaarts drijven.*

Adigere. Plin. H. 16. 10. *Inſlaan, indrijven, inheijen, diep inſlaan,* van een ſpyker, beytel, paal, &c. ſprekende.

Adigere harpen in pectus. Ovid. M. 5. 70. *Iemand de ſabel in de borſt douwen.*

• Adigere aliquem ad inſaniam. Ter. Ad. 1. 2. 32. *Iemand gek maken.*

Adigere aliquem in jusjurandum. Cæſ. B. C. 1. 76: 2. 18. Liv. 43. 15. Ad jusjurandum. Cæſ. B. G. 7. 67. *Iemand op een eed dringen, iemand dwingen te zweeren.* Jurejurando adigere. Liv. 24. 16. *Iemand onder eede verbinden, by eede verplichten.* Sacramento milites. Tac. An. 1. 37. H. 1. 76. *'t Krijgsvolk den eed afnemen, ſoldaten aannemen,* of *op de krijgsrol zetten.* Men heeft deze Latynſche ſpreekwys behouden, om de verbintenis des krygsvolks uyt te drukken, alhoewel men hedendaags de ſoldaten geen eed afvordert, gelyk de Romeynen deeden.

Provinciam omnem in ſua & Pompeji verba per jusjurandum adigebat. Cæſ. B. C. 2. 18. *Hy nam het gantſche Landſchap in zijne en Pompejus naam den eed af; Hy deed het gantſche Landſchap hem en Pompejus getrouwigheyd zweeren.*

Dum naves adiguntur. Tac. An. 2. 7. *Terwijl men de ſchepen preſt.*

† Adigat me fulmine ad umbras. Virg. Æ. 4. 25. *Laat hy my door den blikzem ter hellen zenden.*

ADJĬCIĀLIS, is. m. & f. le, is. n. Adjicialis cœna. Plin. H. 10. 20. Adjiciales epulæ. Varr. R. R. 3. 6. Plin. H. 29. 4. *Een hoogepriesterlijk gaſtmaal, een koſtelijke maaltijd, die de Romeynen by de verkieſing hunner Opperprieſters,* of *op een ongemeene vreugdendag aanrechtten.* [Men moet lezen Aditiales, om datze voor intrede, als Suet. Cl. 9. ſpreekt, gegeven wierden. Zie ons Lex. Antiq.]

ADJĬCIO, ĭs, jēci, jectum, adjĭcĕre. acc. *Schieten, werpen, toeſchieten, voortdrijven,* by voorbeeld, een pyl, werpſchicht, &c.

• Ex locis ſuperioribus telum in litus adjici poterat. Cæſ. B. G. 4. 23. *Men kon de ſtrand van de hoogten met een pijl bereyken, men kon van de hoogte met een pijl op ſtrand ſchieten.*

• Ad belli laudem doctrinæ gloriam adjicere. Cic. Off. 1. 32. *By de dapperheyd een groote kennis voegen, de dapperheyd met een groote krijgskunde verzellen,* of *paren.*

Adi-

Digitized by Google

Animum ad virginem adjecit. Ter. E. 1. 2. 63. *Hy heeft zijn zinnen of genegen heden zeer op die dochter gezet.*

Adjicere oculum hereditati. Cic. V. 2. 15. *Het oog op een erfenis werpen, na een erfgoed kyken, of verlangen.*

In aliquem locum imprudentiam oculorum adjicere Cic. L. L. 2. 14. *Ergens onvoorziens inzien, ergens onbedachtelijk, of zonder voordacht in kyken.*

ĂDIMO, ĭs, emi, emptum, ĕrĕ. Aliquid alicui. *Iemand iets benemen, ontnemen, ontrooven, ontrukken, of afhandig maken.* Primum, ut aliquid Cæſari adimat; inde, ut aliquid Pompejo tribuat. Cic. F. 8. 10. *Voor eerſt, op dat hy Ceſar iets ontneme, daar na, op dat hy Pompejus iets toevoege.*

Vocem alicui adimere. Plin. H. 8. 22. *Iemand ſpraakeloos, of ſtom maken, iemand doen verſtommen.*

Adimere facultatem alicui. Cæſ. B. C. 1. 29. Poteſtatem. Cic. P. Q. 2. *Iemand de magt, de vryheyd benemen.* &c. Metum. Ter. And. 2. 2. 2. *De vrees benemen.* Somnum. Cic. Att. 2. 16. *De ſlaap benemen, of beletten.*

• Hanc, niſi mors, mihi adimet nemo. Ter. And. 4. 2. 14. *Niets, dan de dood, zal my ooit van haar ſcheyden.*

ĂDIMPLEO, es, evi, etum, ere. Oculorum vicem adimplere. Plin. H. 11. 37. *De plaats der oogen vervullen, 't werk der oogen doen, voor oogen dienen, of verſtrekken.* Dit woord word alleen in deze plaats gevonden, en zommige zeggen dat 'er Implere ſtaat. Paulus gebruykt het D. 18. 57. 1: 26. 7. 43.

ADINDO, ĭs, dĕrĕ, acc. Cat. R. R. 18. *Inleggen, inleyden, indringen, invoeren, indringen, inſlaan, indrijven.*

ĂDINSTAR. Zie Inſtar. Dit is geen zuyver Latynſch woord. (Ziet het geene wy voor en tegen het gebruyk van dit woord zeggen. Curt. 4. 14. 22. 6. 93.)

ĂDIPALIS. m. & f. lĕ, ĭs. n. is geen Latyn. De beſte drukken lezen Adipatum, by Cicero Or. 8. (En zoo citeert deze plaats Nonius zelfs 2. 4.) 't Is waar dat Eraſmus zegt, Adipale ergens in de Autheuren gelezen te hebben; doch gelyk hy 't niet aanwyſt, geloven wy hem hier in niet op zyn woord. (Ik hebbe het evenwel gelezen by Arnob. 3. 115. Niſi poſtes virorum adipali unguine oblinerentur ab ſponſis.)

ĂDIPATUS, ă, um. *Vet, doorwaſſen, doorſpekt, met vet doorwaſſen, of doorriemd.* (Na het zeggen van Chariſ. 7. 72. kan allerley Koks werk zoo genoemd worden, 't welk met vet doorſteken word, en zoo zoude *adipata puls* by Lucilius gelezen worden.)

Livida materno fervent adipata veneno. Juv. 6. 630. *De vette ſpyzen der wangunſtige moeder giſten van fenijn.*

• Opimum quoddam & tanquam adipatum dictionis genus. Cic. Or. 8. *Zekere ſnoodpe, onbeſchaafde, en, om zoo te ſpreken, vette, walgelijke, of onſmakelijke ſtijl.*

ĂDIPISCOR, ĕris & ĕrĕ, ădeptus ſum. Adipiſci. acc. *Verkrijgen, verwerven, bekomen, toe komen, torgeraken, genieten.*

Senectutem adipiſci. Cic. Sen. 2. *Een hoogen ouderdom bereyken.*

Adipiſci honores. Cic. Clu. 42. *Tot ſtaat, tot bedieninge, of in regeering komen.* Gloriam, decus. Plaut. St. 2. 1. 8. *Eer, aanzien verkrijgen.*

Anne ego adipiſcar, quod jus publicum eſt.? Ter. Ph. 2. 3. 65. *Zal ik 't gemeene recht niet mogen genieten? Zal ik 't genot van 't recht der volkeren niet mogen hebben?*

De eadem cauſa bis judicium adipiſci. Ter. Ph. 2. 3. 59. *Over dezelve zaak twee vonniſſen, of gewijsden erlangen; een zaak tweemaal doen vonniſſen.*

Non ætate, verum ingenio adipiſcitur ſapientia. Plaut. Trin. 2. 2. 88. *Niet door de jaren, maar door 't verſtand verkrijgt men de wijsheyd.* Men moet dit *verbum* niet lichtelyk in deze lydelyke betekenis gebruyken. (In dezelve gebruykt het Val. Max. 3. 5. 1. Sic adeptam prætuream domum referre. Ook Salluſt. Catil. 7. Adepta libertate. Zie Cortius.

ĂDITIALIS. vide Adjicialis.

ADITICULUS, i. m. Feſtus. *Gangetje, ſtegje, kleynen ingang, of doorgang.* Ik zoude het zonder verachting niet willen gebruyken, dewyl 't alleen van hem is.

ĂDITIO, onis. f. Quid tibi hanc aditio eſt? Plaut. Truc. 2. 7. 62. *Waarom gaat gy haar bezoeken? Wat hebt gy met haar te doen, om haar te gaan bezoeken?* Plautus geeft aan dit *nomen* de regeering zelf van 't *verbum*, gelyk Cæſar B. G. 1. 5. Domum reditio, *na huys keering, wederkeering na zyn huys.*

• Aditio hereditatis. Papin. D. 46. 3. 95. §. 2. *Verkrijging, of aanvaarding van een erfgoed.*

ĂDĬTUS, us. m. *Ingang, weg, doorgang, toegang, opening, mond.*

Aditus portus. Cic. V. 5. 15. *De mond, of de ingang van een haven.*

Aditus fluminis. Front. de aq. duct. 2. 259. *Een doorgang, of vaarbare plaats van een ſtroom.*

Alicui aditum ad cœlum dare. Cic. Att. 14. 14. *Iemand toegang ten hemel geven, den weg des hemels openen.*

• Huic ego tantummodo aditum ad tui cognitionem patefacio. Cic. F. 13. 78. *Ik geef hem maar aanleyding om u te leeren kennen; ik breng hem maar by u in, om kennis met u te maken.*

Habere aditum in urbem, in fora, in curiam. Cic. Fin. 4. 9. *Toegang tot de ſtad, op de markt, aan 't gerechtshof hebben.*

Aditus ad eum difficiliores fuerunt. Cic. F. 6. 14. *De toegang tot hem is eenigzins moeijelijk geweeſt.*

Hæc oppida neque pedibus aditum habent, neque navibus. Cæſ. B. G. 3. 12. *Men kan die ſteden nog te land, nog te water naderen.*

Duo ſunt aditus in Ciliciam ex Syria. Cic. F. 15. 4. *Daar zyn twee wegen, of toegangen van Syrien in Cilicien.*

Sola viri molles aditus & tempora noras. Virg. Æ. 4. 423. *Gy wiſt alleen de gelegentheyd waar te nemen, of gy kende alleen tijd en ſtond, om by hem te komen.*

ADJŪDICO, as, avi, atum, are. *Iemand iets toewijzen, iemand by vonnis ergens in 't bezit van ſtellen.*

In medio relictum quod erat, populo Romano adjudicavit. Cic Off. 1. 10. *Dat tuſſchen beyden gelaten was, heeft hy het Romeynſche volk toegewezen.*

• Cauſam alicui adjudicare. Cic. de Or. 2. 29. *Iemand een zaak, of zijn eyſch toewijzen, een geding, of rechtzaak ten voordeel van iemand afdoen.*

• Aliquid ſibi armis adjudicare. Hor. E. 1. 18. 57. *Zich door de wapenen ergens meeſter van maken.*

Aliquem alteri in ſervitutem adjudicare. Cic. Div. V. 17. *Iemand by vonnis tot eens anders ſlaaf verwijzen.*

Oſtreis hujus regionis optimum ſaporem adjudicavit. Plin. H. 9. 54. *Hy oordeelde dat de oeſters van die kuſt de beſte waren, 't beſte ſap in hadden.*

ADJŪGATUS, a, um. Vitis adjugata. Plin. H. 17. 22. *Een gevlochte wijngaard, een wijngaard die ergens over is gevlochten, of tegen aan leyd.*

ADJŪGO, as, avi, atum, are. Vites. Colum. 4. 17. *Wijngaarden ergens over vlechten, of over leggen, een galdery van gevlochte wijngaarden maken.*

ADJŪMENTUM, i. n. Cic. Off. 1. 1. *Hulp, byſtand, onderſtand, behulp, hulpmiddel.*

• Adjumentum ad pulcritudinem. Ter. Ph. 1. 2. 55. *Behulp of opſchikking der ſchoonheyd. Optoyzel, vercierzel, opproncking.*

Adjumenta per homines eloquentiſſimos Reipublicæ importata. Cic. de Or. 1. 9. *De hulp door de welſprekende mannen 't Gemeene-beſt toegebragt, den dienſt door hen den Staat bewezen.*

Adjumento eſſe alicui in aliqua re. Cic. P. Q. 1. *Iemand ergens in helpen, of behulpzaam in zijn.*

Habere à natura adjumenta rerum gerendarum. Cic. Off. 1. 21. *Een natuurlyke bequaamheyd tot 't bewind van zaken hebben; Tot het bewind van zaken geboren zijn.*

Magnum adjumentum alicui adferre ad rem aliquam. Cic. Off. 1. 1. *Iemand een groot behulp tot een zake toebrengen.*

ADJUNCTIO, onis. f. *Byvoegzel, byvoeging, byvoeging, vermeerdering, toevoeging.*

• Adjunctio animi. Cic. Pet. Conſ. 6. *Een gheyd van gemoed, gelijkaerdigheyd, overeenkomſt van aert, of van genegentheden.*

• Adjunctio. Cic. L R 2. 57. *Een voorwaardige, of onderſtellende noodzakelijkheyd.*

Si hæc non eſt, nulla poteſt homini eſſe ad hominem naturæ adjunctio. Cic. Att. 2. 7. *De menſch kan gene natuurlyke*

yer-

vereeniging met den menſch hebben, *zoo het deze niet is.*

ADJUNCTOR, oris. m. *Vereeniger*, *zamenvoeger*, *die iets zamenvoegt*, of *vereenigt.* Galliæ adjunctor. Cic. Att. 8. 3. *Die de Gaulen aan 't Roomſche Rijk heeft gevoegd.*

ADJUNCTUM, i. n. *Byvoegſel*, *aanhangſel.* Cic. L. L. 2. 21. Gell. 16. 8.

ADJUNCTUS, a, um. part. ab Adjungo. Cic. N. D. 2. 54. *Zamen-gevoegd*, *verbonden*, *vaſtgehecht*, *verknocht.* Huic fundo continentia quædam prædia, atque adjuncta mercatur. Cic. pro A. Cæc. *Hy koopt eenige landerijen palende aan dit landgoed*, *ende daar mede vereenigt.* (De compar. *adjunctior* ſtaat by Cic. Cl. 10. en de ſuperl. *adjunctiſſimus* by Arnob. 7. 243.

ADJUNGO, is, junxi, junctum, adjungere. Aliquid alteri, & ad alterum. *Iets ergens anders bydoen*, *aanvoegen*, *aanbouwen*, of *byvoegen.*

Acceſſionem adjungere ædibus. Cic. Off. I. 39. *Nieuwe vertrekken aan een huys bouwen; een gebouw meer uytzetten*, of *vergroten.*

• Si te mea erga te ſtudia parum mihi adjunxerint. Cic. F. 5. 7. *Indien mijne ſtandvaſtige genegentheyd u aan my niet heeft konnen verbinden*, *of u van mijn vrienden niet heeft konnen maken.*

Sibi & alteri aliquem ad amicitiam adjungere. Cic. Pet. Conſ. 7. *Voor zich en voor een ander vriendſchap met iemand maken.*

Hominum animos ad ſuos uſus adjungere. Cic. Off. 2. 5. *De gemoederen der menſchen tot zich trekken*, *inwinnen.*

Adjungere ſibi amicos beneficiis. Ter. Ad. I. 1. 47. Benevolentia. Cic. Mur. 20. Ad neceſſitudinem. Cic. F. 13. 11. *Door weldoen iemands genegentheden inwinnen*, *door vele gunſtbewijzen iemand aan onze zijde brengen.*

Adjungere ſe ad alicujus cauſam. Cic. F. I. 9. & ad rationes alicujus. Cic. F. I. 8. *Iemands zijde kiezen*, *zich iemands zaak aantrekken*, *iemands zaak voorſtaan*, of *opnemen.*

Fidem alicui rei adjungere. Cic. D. 2. 55. *Geloof ergens aan geven*, *ergens geloof aan ſlaan*, *iets gelooven.*

Imperio populi Romani Ciliciam adjunxit. Cic. Man. 12. *Hy heeft Cilicien aan 't Roomſche Rijk gebragt*, of *'t Roomſche Rijk onderworpen.*

• Se & animum adjungere ad aliquid. Ter. And. I. 1. 29. *Zich ergens toe begeven*, of *aan overgeven*, *zijn zinnen*, of *genegentheden ergens aan hangen*, of *op zetten.*

Iſocrates verbis ſolutis numeros adjunxit. Cic. Or. 52. *Iſocrates heeft aan 't ondicht een zeker tram of maat gehecht.*

Imperium, quod amicitia adjungitur. Ter. Ad. I. 1. 42. *Een heerſchappy die door liefde word verkregen*, *een gezag dat men door vriendſchap bekomt.*

ADJURO, as, avi, atum. are. Cic. Fr. 2. 7. *Zweeren*, *met eede betuygen*, of *beveſtigen.*

• Per Deos omnes tibi adjuro. Ter. And. 4. 2. 11. *Ik zweer u by alle de Goden.* Sancte adjurare. Plaut. Ciſtell. 2. 3. 25. *Heiliglijk zweeren.*

• Adjurare. Liv. 43. 14. *Iemand op een eed dringen*, *tot een eed dwingen.*

ADJUTABILIS, is. m. & f. le, is. n. *Behulpzaam.*

Date operam adjutabilem. Plaut. Mil. 4. 4. 8. *Zyt gylieden behulpzaam.*

ADJUTO, as, avi, atum. are. acc. Ter. And. 1. 3. 4. *Iemand helpen*, *byſtaan*, *behulpzaam zijn*, *hulp*, of *byſtand bewijzen.*

• His onera adjuta. Ter. Hec. 3. 2. 24. *Help hen onder hunne laſt*, *help hen hunne laſt dragen.* Dezen Schryver gebruykt deze ſpreekwys, in plaats van te zeggen, Hos onera portantes adjuta.

• Adjutare funus alicujus. Ter. Ph. 1. 2. 49. *Iemands lijk helpen ter aarde beſtellen.*

Adjutamur. Lucret. 1. 811. *Wy worden geholpen.* Daar is niemand dan deze Dichter, die 't *verbum* Adjutor, in een lydelyke betekenis gebruykt. Eenige ſlechte Latynſche Schryvers hebben het *deponens* gemaakt, maar men moet ze niet navolgen. (Nonius 57. 83. noemt Pacuvius, Afranius en Lucilius.)

ADJUTOR, oris. m. *Voorſpraak*, *beſchermer*, *verdediger*, *voorſtander*, *helper*, *raadsman*, *raadgever*, *begunſtiger.*

• Adjutor alicujus ad injuriam. Cic. Am. 10. *Een aanſtoker om iemand te verongelijken.* Iracundiæ. Ter. Ad. 1. 2. 66. *Terger van iemands gramſchap.*

Adjutor alicujus in aliqua re. Ter. Ad. 5. 9. 10. Cic. Sext. 17. *Helper*, *medeſtander van iemand in eenige zaak.*

Adjutor his contra patriam inventus eſt nemo. Cic. Am. 12. *Daar is niemand tot hunnen medeſtander gevonden tegen den dienſt van 't vaderland.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Adjutorium facere alicui. Suet. Gr. 10. *Iemand byſtand doen.*

ADJUTORIUM, ii. n. Sen. E. 27. 88. B. 2. 23. *Hulp*, *byſtand*, *onderſtand*, *behulp*, *ſteunſel.*

• Adjutoria ſenectutis. Colum. Præf. 12. *'t Steunſel*, of *de verzoetingen des ouderdoms.*

ADJUTRIX, icis. f. *Voorſtandſter*, *verdedigſter*, *beſchermſter*, *voorſpreekſter*, *begunſtigſter*, *hulpe*, *hulpmiddel.*

• Aſſentatio vitiorum adjutrix. Cic. Am. 24. *De vleyery is een begunſtigſter*, of *aanqueekſter van de gebreken.*

Matres filiis in peccato adjutrices ſolent eſſe. Ter. H. 5. 2. 39. *De moeders zijn gemeenlijk de voorſtandſters van de feylen hunner zonen.*

Habemus adjutricem ſtriarum temperaturam. Vitr. 4. 4. *Wy hebben een groot hulpmiddel in de vermeerdering of verwondering der groeven.*

ADJUTUS, a, um. Cic. F. 1. 9. *Geholpen*, *bygeſtaan*, *beſchermd*, *voorgeſtaan*, *onderſteund.*

ADJUVO, as, juvi, jutum, adjuvare. acc. *Helpen*, *byſtaan*, *verquikken*, *behulpzaam zijn*, *voorſtaan*, *de hand bieden.*

Adjuvare aliquem in re aliqua. Ter. And. 3. 3. 10. *Iemand ergens in helpen*, of *de hand in bieden.*

• Judicium Neronis nihil te adjuvat. Cic. V. 1. 33. *Het vonnis van Nero helpt u niet*, *kan u gantſch niet baten*, of *geenzints helpen.*

Haud multum heredem adjuvant. Ter. Hec. 3. 5. 10. *Zy en helpen den erfgenamen niet veel*, *zy doen hen geen grooten dienſt.*

• Inſaniam alicujus adjuvare. Plaut. Am. 2. 2. 166. *Iemands gekheyd aanvoeden*, *iemand in zijn dwaasheyd ſterken.*

Litteris ad colendam virtutem adjuvamur. Cic. Arch. 7. *De geleertheyd is ons een groot hulpmiddel tot de deugd.*

Hæc vina concoctionem minus adjuvant. Plin. H. 23. 1. *Deze wijnen helpen weynig tot de verteering*, *verduwing.*

A D L.

ADLABOR. V. Allabor.

ADLABORO, as, avi, atum, are. dat. *Veel werken*, *ſterk arbeyden*, *zeer ſloven*, *zijn beſt doen.*

• Simplici myrto nihil adlabores, ſedulus cura. Horat. O. 1. 38. 5. *Draag naarſtig zorge*, *dat gy niets voegt by de eenvoudige myrte.*

Adlaborandum eſt tibi. Horat. Epod. 8. 20. *Gy moet u beſt doen.*

ADLAEVO. V. Allævo.

ADLAMBO. V. Allambo.

ADLAPSUS. V. Allapſus.

ADLATRO. V. Allatro.

ADLECTATIO. V. Allectatio.

ADLECTO. V. Allecto.

ADLECTOR. V. Allector.

ADLEGO. V. Allego.

ADLINO. V. Allino. *en zoo voorts* ADL. in All.

[Adlecti wierden genoemt de *Raadsheeren*, *die uyt gebrek en nood in den raad wierden aangenomen.* Feſtus. Suet. J. 80. Zie ons Lex. Antiq.]

A D M.

ADMATURO, as, avi, atum, are. acc. *Doen rijpen*, *rijp maken*, *rijp doen worden*, *verhaaſten*, *voortzetten*, *bevorderen.* Dit woord word alleen in d'oneygentlyke zin gevonden.

Horum deceſſu admaturari defectionem exiſtimabat. Cæſ. B. G. 7. 54. *Hy meynde*, *dat hun vertrek de opſtand zoude rijp gemaakt*, of *zoude verhaaſt hebben.*

ADMETIOR, iris & ire, admenſus ſum, admetiri. acc. *Meten*, *uytmeten*, *toemeten.*

Admetiri militibus frumentum. Liv. 35. 49. Suet. A. 41. *'t Krijgsvolk koren toemeten*, of *uytdeelen.* Emptoribus vinum. Cat. R. R. 154. *Den koopers de wijn toemeten.*

ADMINICULATOR, oris. m. Tirone adminiculatore uſus eſt Cicero in ſtudiis literarum. Gell. 7. 3. *Tiro was als de medgezel*, *of verzeller van Cicero in zijne letteroeffeningen*, *hy hielp hem in zijne ſtudien.* Dit is een ongewoon en weynig

Digitized by Google

nig gebruykelijk woord.

ADMINĬCŬLATŬS, ă, ŭm. part. Plin. H. 14. 1. *Onderſteund, onderſchraagd, onderſchoord, onderſtut, geſchoord.* De compar. *adminiculatior* ſtaat beneden by Gellius.

Adminiculatior memoria. Gell. Præf. *Een vaſter geheugenis, een ſterker geheugen.* Men moet deze ſpreekwys niet lichtelijk gebruyken.

ADMINĬCŬLO, as, avi, atum, are. acc. Colum. Arb. 16. *Den wijngaard tegen palen en latten aanleggen, met ſtaken en palen onderſchoren.*

Quoad potui, adminiculavi tuam voluntatem ſcribendo. Varro ap. Non. *Ik heb uwe genegentheit, zoo veel ik konde, met ſchrijven onderſteund.*

ADMINĬCŬLOR, aris & are, atus ſum, ari. depon. Cic. Fin. 5. 14. *Een wijnſtok onderſchoren.*

Adminiculor. paſſ. Lege adminiculati ſumus. Gell. 14. 2. *Wy zijn door de wet geſterkt.*

ADMINĬCŬLUM, i. n. Curt. 8. 4. *Schraag, ſchoor, ſtut, ſteunzel.*

Adminiculum vitis. Cic. N. D. 2. 47. *Een paal*, of *ſtaak van een wijngaard.*

• Adminiculum. Cic. Off. 3. 7. *Steunzel, hulp, onderſtand, byſtand.*

ADMĬNISTĔR, tri. m. *Amptenaar, dienaar, bediende, knecht.*

Victus quotidiani adminiſter. Cic. S. R. 28. *Een dagelijkſche keuken-bezorger, een kook-knecht die dagelijks de keuken bezorgt.*

• Adminiſter alicujus. Cic. V. 2. 28. *Iemands bewindsman*, of *zaakvoerder, een die eens anders dingen doet*, of *waarneemt.*

Adminiſter audaciæ alicujus. Cic. C. 1. 3. *Een aanſtoker van iemands vermetelheyd*, of *aanzetter van iemands ſtoutmoedigheyd.*

ADMĬNISTRĂ, æ. f. *Dienares, hulpe, bewindsvrouw, zaakvoerſter.*

• Adminiſtra & comes virtutis ars. Cic. Man. 13. *De kenniſſe is ons een hulpe ter verkrijging en bewaring van de deugd.*

ADMĬNISTRĀTĬO, onis. f. Cic. N. D. 1. 1. F. 1. 9. *Bewind, beſtier, regeering, bediening, behandeling.* Van een zaak, van een Staat.

• Exitus adminiſtrationesque portûs impedire. Cæſ. B. C. 1. 25. *'t Uytkomen en 't verder gebruyk van een haven beletten, een haven bezet*, of *beſloten houden.*

• Adminiſtratio libera. Ulp. D. 35. 5. 7. *Een vry* of *vol bewind, een volle magt.*

• Adminiſtratio aquæ. Vitr. 9. 9. *Uytdeeling*, of *uytreyking van 't water.*

Telarum organica adminiſtratio. Vitr. 10. 1. *De konſtige wijs*, of *behandeling om doek*, of *lynwaat te maken.*

ADMĬNISTRĀTĪVŬS, ă, ŭm. Ars adminiſtrativa. Quint. I. O. 2. 18. *Een werkzame, dadelyke, werkſtellige, oeffenende konſt*, of *wetenſchap.*

ADMĬNISTRĀTŎR, oris. m. *Bewindsman, zaakvoerder, uytdeeler, beſtierder, dienaar, bedienaar, bewindhebber.*

Adminiſtrator belli gerendi. Cic. de Or. I. 48. *Beſtierder des oorlogs, Bewindhebber des krijgs.*

ADMĬNISTRO, as, avi, atum, are. acc. *Beſtieren, regeeren, uytdeelen, bezorgen, bedienen, 't bewind ergens van hebben.*

Per eos homines judicia adminiſtrantur. Cic. Div. V. 22. *Door die luyden word het recht bediend.*

Adminiſtrare mundum. Cic. N. D. 1. 2. Rempublicam. Cic. Off. 1. 26. Rem familiarem. Cic. I. R. 1. 25. *De wereld, den Staat, zijn goed regeren.*

• Sementem adminiſtrare. Colum. 2. 22. *Den zaaityd waarnemen.*

Vindemias adminiſtrare. Varr. R. R. 1. 27. *Den wyn-oogſt inzamelen.*

Lautè munus tuum adminiſtraſti. Ter. Ad. 5. 1. 2. *Gy hebt uw plicht wel gedaan, u in uw werk wel gequeten.* Hy gebruykt dit om een graag menſch uit te drukken, wanneer hy aan een goede tafel is geweeſt.

ADMĪRĀBĬLIS, is, m. & f. le, is. n. Cic. D. 2. 28. *Wonderbaar, wonderlijk, uytſtekend, treffelijk, uytnemend, uytmuntend.* De compar. *admirabilior* ſtaat by Liv. 22. 37.

Pavo eſt cunctis avibus admirabilis. Phæd. 3. 18. 3. *De pauw is by alle vogelen verwonderlijk.* Vid. Burm. O admirabilem impudentiam! Cic. A. 3. 7. *ô verwonderenswaardige onbeſchaamtheid!*

Admirabilis in dicendo. Cic. de Or. 1. 2. *Een treffelijk redenaar, een man uytſtekend in redenvoering.*

ADMĪRĀBĬLĬTĀS, atis. f. Cic. N. D. 2. 36. Off. 2. 11. *Een wonder, een wonderlijke ſchoonheyd, 't geen verwondering, en verbaaſtheyd verwekt.*

ADMĪRĀBĬLĬTĔR. adv. *wonderlijk wel, heel wel, treffelijk, op een treffelijke*, of *uytnemende wijze.*

Omnia in mundo admirabiliter adminiſtrantur. Cic. N. D. 2. 53. *Alles word in de wereld op een verwonderlijke wijze geregeert.*

Admirabiliter aliquem accipere. Cic. Att. 5. 13. *Iemand heel wel ontfangen, treffelijk onthalen.*

ADMĪRANDŬS, ă, ŭm. Nep. Cat. 3. *Wonderbaar, verwonderlijk, verwonderenswaardig.*

ADMĪRĀTĬO, onis. f. *Verwondering, verbaaſtheyd, verrukking.*

In quo admiratio magna, delectatio nulla extitit. Cic. F. 7. 1. *Waar over een groote verwondering geweeſt is, maar waar in het volk geen vermaak gehad heeft.*

Injicere alicui admirationem. Nep. Iphicr. 3. *Verwondering by iemand verwekken.*

Admiratione affici. Cic. Off. 2. 10. *Zich verwonderen.*

Eum cepit admiratio. Liv. 28. 35. *Hy wierd van verwondering weggerukt.*

Habere. Cic. Fin. 4. 27. Obtinere admirationem. Plin. H. 34. 2. *De verwondering (van 't volk) hebben*, of *verkrijgen.*

Hoc mihi movet maximam admirationem. Cic. A. 10. 2. *Dat brengt my in groote verwondering.*

In admiratione eſſe. Plin. H. 16. 26. *Tot verwondering zijn, met verwondering aangezien worden.*

ADMĪRĀTŎR, oris. m. Sen. E. 94. *Verwonderaar, achter.*

Admirator nimius antiquitatis. Quint. I. O. 2. 5. *Te grooten verwonderaar*, of *achter der oudheyd.*

ADMĪROR, aris & are, atus ſum, ari. acc. Ter. H. 4. 6. 23. Cic. T. Q. 1. 24. *Zich verwonderen, met verwondering bemerken, verwonderd zijn, verwonderd ſtaan.*

Admirari aliquem ex ore alterius. Cic. T. Q. 1. 17. *Zich over iemand op 't zeggen van een ander verwonderen.*

De Dionyſio, admiratus ſum, qui &c. Cic. Att. 9. 12. *Wat Dionyſius aangaat, ik heb my verwondert, dat enz.*

[Admirari. Virg. G. 4. 215. *Iemand eerbiedigheyd bewijzen, iemand met eerbiedigheyd aanzien.* Zie Mirari.]

ADMISCĔO, es, iſcui, iſtum, admiſcere. Aliquid alicui. Cic. Fr. 3. 1. *Iets met iets anders vermengen, ergens onder mengen*, of *inmengen.*

• Aquæ admiſtus calor. Cic. N. D. 2. 10. *Warmte onder het water gemengt.*

• Ne te admiſce, nemo te accuſat. Ter. H. 5. 2. 22. *Steek gy 'er u niet in, niemand beſchuldigt u.*

(Ad id conſilium admiſcear? Cic. A. 12. 7. *Zoude ik my in dezen aanſlag mengen?*)

ADMISSĀRĬŬS, ii. m. & admiſſarius equus. Plin. H. 28. 15. Varr. R. R. 2. 7. 1. *Een hengſt, een ſpring-hengſt.*

• Admiſſarius. Cic. Piſ. 28. *Een beeſt, een beeſtelijk menſch, een overgegeven menſch aan alle vuyligheyd en onreynigheyd.*

ADMISSĬO, onis. f. Sen. Cl. 1. 10. *Toegang tot een groot heer, ingang in 't huys van een groot heer.* Men kan het *Gehoor* noemen.

Admiſſionem dare. Plin. H. 33. 3. *Toegang tot een Vorſt geven.*

Admiſſionum facilitas. Plin. P. 47. *De gemakkelijkheyd der gehoorgevingen.*

Quidam ex officio admiſſionis. Suet. Veſp. 14. *Iemand der genen, die anderen ter gehoor inleiden.*

Magiſter admiſſionum Valeriani. Vopiſc. Aurel. 12. *De inleider ter gehoor van Valerianus. Ceremoniemeeſter.*

Qui in primas & ſecundas admiſſiones diriguntur. Sen. B. 6. 33. *Die men in order*, of *vervolgens ſtelt, om 't eerſte* of *tweede gehoor te krijgen; die men vervolgens*, of *de een na d'ander by den Vorſt inbrengt.*

Admiſſionum libertus. Plin. H. 33. 3. (volgens de verbeeteringe van Lipſ. Tac. An. 6. n. 29. en Turneb. Adv. 14. 3.) *Een inleider tot den Vorſt. Een gevrydde*, of *vry-gemaakte ſlaaf, wiens werk het was dengeenen tot den Vorſt in te brengen, die hem moeſte ſpreken.*

Admiſſio. Varr. R. R. 2. 7 *Het beſpringen der hengſten.*

ADMISSĬŌNĀLIS, is. m. Lamprid. Alex. Sev. 3. *Ceremoniemeeſter.*

ADMISSĪVŬS, ă, ŭm. Admiſſivæ aves. Feſtus. *Vogels van goede voorbeduidzels, gunſtige voorſpellingen, goede voorteekens, geluk-vogels.*

ADMISSŬM, i. n. Liv. 25. 23. *Misdaad, ſchelm-*

ſchelmſtuk, *laſterſtuk*, *boosdaad*, *boos bedryf*, *gruweldaad*.

ADMISSORA, æ. f. Varr. R. R. 2. 5. Plin. 8. 42. & 51. *De ſpringtijd*, of *'t beſpringen der hengſten*.

ADMISSUS, a, um. Virg. Æ. 6. 330. *ingeleyd*, *ontfangen*, *toegelaten*, *ingebragt*, *ingegaan*.

Admiſſus arcanis principis. Hor. O. L. 28. 9. *Tot het geheym van den Vorſt toegelaten*, *vertrouweling van 's Vorſten geheymen*.

(Admiſſus paſſus. Ovid. M. 1. 531. *Een wakkere ſtap*.)

ADMISSUS, us. m. *Toegang*, *nadering*. Pampinatio uvas facit pinguiores, & maturitati conſulit, admiſſu ſolis. Pallad. Maj. Tit. 2. *Het ſnoeljen der wijngaardranken maakt*, *dat de druyven meer zwellen*, *en bevordert de rijpheyd door den toegang der zon*.

ADMISTIO, onis. f. Cic. S. 22. *Vermenging*, *mengeling*, *mengelhoop*.

ADMISTUS, a, um. dat. & abl. part. ab Admiſceo. *Met vermengd*, *gemengd*, *met*, of *ingemengd*.

* In illis ſcriptis multa admiſta ex intima Philoſophia. Cic. A. Q. 1. 2. *Daar zijn veele dingen in die ſchriften uyt het binnenſte*, *'t diepſte*, of *'t verborgenſte der Wijsgeerte gemengd*.

ADMISTUS, us, m. V. Admixtus.

ADMITTO, is, miſi, miſſum, admittere. *Iemand ingang*, of *toegang geven*, *iemand inleyden*, *inbrengen*, of *in laten komen*.

Fac admittar ad illam. Ter. E. 2. 2. 50. *Maak dat ik haar by koom*, *dat ik haar ſpreek*, of *koom te ſpreken*, *dat ik gehoor by haar krijg*.

Admittere aliquem in aliquem locum. Cic. A. 8. 10. *Iemand in eenige plaats*, of *ergens inbrengen*, of *laten ingaan*.

Admittere aliquem ad colloquium. Cæſ. B. C. 3. 58. *Iemand tot een geſprek toelaten*, *vergunnen om met ons te ſpreken*. Ad & in conſilium. Sall. Cic. 4. *Iemand in den raad brengen*. In cibos aliquid. Plin. H. 9. 25. 20. 11. *Ergens van eeten*.

Ad conſilium caſus non admittitur. Cic. Marc. 2. *'t Geval heeft geen plaats in een raadſlag*, *'t geluk komt in een wijs beraad niet te pas*.

* Admittere equum. Cic. Fin. 2. 19. Liv. 2. 19. *Een paard de ſporen geven*, *voortjagen*. Frigus. Celſ. 7. 26. *De koude laten inkomen*, *voor de koude niet bewaren*.

Admittere jocos. Mart. 4. 8. 11. *Gekscherts*, of *ſpotternij aanhooren*, *verdragen*. Sumptum. Ter. Ad. 5. 7. 15. *Koſten doen*. Solatia. Plin. E. 8. 16. *Trooſt plaats geven*, *zich troosten*.

Quod cavere poſſis, ſtultum eſt admittere. Ter. E. 4. 6. 23. *'t Is dwaasheyd zich in moeyte te ſteken als men 't vorby kan gaan*.

* Admittere facinus. Cic. Off. 3. 25. Flagitium. Cic. Att. 9. 10. Culpam Liv. 31. 46. Culpam in ſe. Ter. Ph. 2. 1. 40. Delictum in ſe. Ter. Ad. 4. 5. 48. Facinus in ſe. Cæſ. B. G. 3. 9. *Een misdaad*, *misſlag*, of *zonde begaan*, *eenig quaad plegen*, *zondigen*.

(Admittere auribus ſalutare conſilium. Liv. 33. 35. *Na goeden raad luyſteren*, *goeden raad aannemen*.

Admittere oves arietes. Colum. 7. 2. *De rammen de kudde laten beklimmen*. Marem ad concubitum admittere dedignatur contumax gallina. Colum. 8. 2. *Het kregelige hoen wil den haan niet by zich laten*.)

* Admittunt aves. Plaut. Aſ. 2. 1. 11. Liv. 1. 36: 4. 18. *De vogelen begunſtigen 't*. *De vogelwigchelingen zijn het gunſtig*, *zijn 'er voor*.

* Mare admittit. (navigationem.) Plin. E. 6. 16. *De zee ſtilt*, *word ſtil*, *vaarbaar*.

Admittere. Plin. H. 17. 18. *Griffelen*, *enten*.

ADMIXTIO. V. Admiſtio.

ADMIXTUS. us. m. Macrob. Sat. 2. 1. *Vermenging*.

ADMODEROR, aris, atus ſum, ari. *Matigen*, *intoomen*, *wederhouden*, *inhouden*, *bedwingen*. Riſu ſe admoderari. Plaut. M. 4. 2. 81. *Zich van lagchen bedwingen*, of *onthouden*.

† ADMODULOR, ari, Claud. F. 2. 15. *Met iemand zingen*, *in maatzang zingen*.

ADMODUM. Adv. Liv. 1. 1. *Genoeg*, *genoeg zaam*.

* Admodum. Cic. Att. 7. 24. *Veel*, *zeer*, *heel ſterk*, *volkomentlijk*.

[Admodum. *Omtrent*.

Alexandri filius decem annos admodum habens. Liv. E. 55. *Alexanders zoon omtrent tien jaren oud zijnde*. Poſt menſes admodum ſeptem. Juſt. 17. 2. 4. *Omtrent na zeven maanden*.

Admodum. *Zoo veel*, *niet meer als*. De gemeene man zegt *precys*. Sequuti ſunt eum admodum quingenti Cretenſes. Liv. 44. 43. *Niet meer als vyfhonderd Cretenſen zijn hem gevolgt*.

Mille admodum equites præmiſerat. Curt. 4. 9. 24. *Hy had niet meer als duyzend ruyters voor uyt gezonden*.

Admodum. *Zekerlijk*, *waarlijk*, *ongetwijffeld*.

BA. Herus tuus? HA. Admodum, inquam. Plaut. Pſeud. 4. 7. 53. *B.A. Uw heer? H.A. Ja*, *zeg ik*.

Admodum. *Zeer*.

Ab Antiocho puero admodum vincitur. Juſt. 36. 1. *Hy word van Antiochus*, *zeer jong zijnde*, *overwonnen*.

Europum parvulum admodum heredem inſtituit. Juſt. 7. 2. *Hy maakt Europus noch zeer jong zijnde tot erfgenaam*.]

Admodum nihil, & nihil admodum. Cic. Cl. 9. *Bijna niet*, *bykans niet*, of *byna niet met allen*, *heel weynig*.

Nuper admodum. Ter. H. 1. 1. 1. *Onlangs*, *laatſtleden*, *niet lang geleden*, *kortlings*, *voor weynig tijds*.

Admodum exigui pulveris. Colum. 4. 1. *Een weynig heel fijn ſtof*.

* ADMOENIO, is, ire. acc. Plaut. Pſ. 1. 3. 150. *Een ſtad berennen*, of *belegeren*, *'t leger voor een ſtad brengen*, of *neerſlaan*.

ADMOLIOR, iris, itus ſum, iri. acc. Curt. 8. 10. *Pogen*, *trachten*, *veel moeyte doen*, of *aanwenden*, *zijn krachten inſpannen*, *zijn beſt doen*.

Rei ſacræ manus admoliri. Plaut. Aſ. 3. 2. 24. *De hand aan een heylige zaak ſlaan*.

ADMONEO, es, ui, itum, ere. acc. *Iemand waarſchouwen*, *iets herinneren*, *te binnen brengen*, *in gedachten brengen*.

Admonere aliquem rem aliquam. Cic. Att. 7. 26. & de re aliqua. Cic. F. 4. 10. Alicujus rei. Liv. 5. 51. *Iemand ergens van*, of *ergens over waarſchouwen*.

Me tuis verbis admonuit, ut &c. Cic. F. 9. 6. *Hy is my van uwent wegen komen waarſchouwen*, *dat*, &c.

* Aliquem admonere. Tac. G. 37. *Iemand vermanen*, *waarſchouwen*, *beſtraffen*, *beriſpen*.

* Admonere equum virga. Virg. Æ. 10. 586. *Een paard met een ſpitsroedje wat aanjagen*. Bovem flagello. Colum. 2. 2. *Een os met een zweepſlag voortdrijven*. Liberos verberibus. Sen. Cl. 1. 14. *De kinderen met ſlagen kaſtijden*.

(Admoneri flagro. Val. Max. 1. 1. 6. *De roede krijgen*, *gegeeſſelt worden*. Zie onze aanteekening over Curt. 4. 14. 20. §. 83.)

ADMONITIO, onis. f. Cic. F. 10. 4. *Waarſchouwing*, *onderrichting*, *bericht*, *herinnering*.

* Admonitio. Cic. de Or. 2. 83. *Vermaning*, *waarſchouwing*, *onderwijs*, *beriſping*, *beſtraffing*, *vertoog*.

Admonitio doloris. Plin. H. 25. 8. Morbi. Plin. H. 24. 17. *Vermaning van eenige ſmert*, of *ziekte*, *overblijfzel van pijn*, of *ongemak na een groote ziekte*.

Admonitio. Ulp. D. 1. 7. *Maning om te betalen*, *geldvordering*, *eyſching van eenige ſchuld*.

ADMONITOR, oris. m. Cic. T. 1. *Waarſchouwer*, *een die een ander waarſchouwt*.

ADMONITUM, i. n. Cic. de Or. 2. 15. *Waarſchouwing*, *vermaning*, *bericht*, *onderrichting*, *onderwijzing*.

ADMONITUS, us. m. Van dit gantſche woord word niet dan Admonitu, in d'*ablativus* gevonden.

Admonitu tuo perfeci libros ad Varronem. Cic. Att. 13. 18. *Op u aanmanen*, of *aanporren hebbe ik mijne boeken aan Varro voltrokken*.

ADMONITUS, a, um. Cic. T. 1. *Gewaarſchouwd*, *herinnerd*, *in gedachten* of *te binnen gebragt*.

ADMORDEO, es, admordi, admorſum, ere. Aliquem. Plaut. P. 2. 3. 15. *Iemand uytzuypen*, of *kaal maken*, *iemand zijn goed helpen opmaken*.

ADMORSUS, a, um. Virg. G. 2. 378. Prop. 3. 9. 53. *Gebeten*, *met de tanden gevat*.

ADMOTIO, onis. f. *Nadering*, *raking*, *roering*, *beweging*.

Elicere ſonos nervorum admotione digitorum. Cic. N. D. 2. 60. *De ſnaren van een ſpeeltuyg door 't roeren der vingeren doen klinken*, *met de vingers de ſnaren van een ſpeeltuyg roeren*.

ADMOTUS, a, um. dat. & acc. Ad. Cic. R. P.

Digitized by Google

R. P. 9. *Genaderd, geraakt, geroerd, vertoont.*

ADMOVEO, ēs, movi, motum, ērĕ. acc. *Genaken, naderen, doen naderen, nader aanvoeren, nader doen komen.*

Admovere exercitum ad urbem. Liv. 34. 6. Prope urbem. Cic. A. 6. 3. *Met zijn leger de ſtad naderen, zijn leger nader aan de ſtad brengen,* of *aan de ſtad voeren.*

Admovere faſciculum ad nares. Cic. T. Q. 3. 18. *Aan een bos bloemen rieken, een ruikertje aan de neus houden.* Admovere alicui preces. Phæd. 4. 25. 20. *Iemand bidden.* Cibum ad os. Plin. H. 11. 43. *Azen, voeren, eeten geven,* van een vogel ſprekende. Calcar equo. Cic. Att. 6. 1. *Een paard de ſporen geven.* Aurem. Ter. Ph. 5. 6. 28. Cic. de Or. 2. 36. *'t Oor leenen.*

Admovere manum operi. Cic. Rull. 1. 4. Ovid. M. 10. 254. *De hand aan 't werk ſlaan.* Nocentibus. Liv. 5. 11. *De booſen ſtraffen.* Vectigalibus. Cic. Rull. 1. 4. *De inkomſten inſlokken.*

Summæ rei admovere aliquem. Tac. An. 3. 56. *Iemand tot het hoogſte Staatsbewind bevorderen, tot een dienaar van Staat maken, in de regeering van 't Land brengen.*

Stimulos admovere alicui. Cic. Sext. 5. Tac. H. 6. 16. *Iemand aanprikkelen, aanzetten, aanmoedigen, iemand een hert inſpreken,* of *een hert onder den riem ſteken.* Cicero gebruykt dit laatſte ook in d'eygentlijke zin om te zeggen, *met een prikkel ſteken.* T. Q. 3. 16.

† Cum tibi Sol tepidus multas admoverit aures. Hor. E. 1. 20. 19. *Wanneer gy door de flauwe zon,* of *door de koele tijd, veel toehoorders zult gekregen hebben.*

ADMŪGIO, īs, ivi, itum, īrĕ. dat. Ovid. Art. Am. 1. 279. *Toeloeyen, toeloeken, een ander toeloeyen.*

ADMŬRMŬRATIO, onis. f. Cic. Man. 13. *Gemor, morring, rumoer, gemompel, mompeling.*

Admurmuratio ſecunda. Cic. Fr. 2. 1. *Een voordeelig gemompel, een ſtille toejuyching,* of *goedkeuring,* boven al van een menigte te zamen.

ADMŬRMŬRO, ās, āvi, ātum, ārĕ. dat. Cic. Att. 1. 13. V. 5. 16. *Mompelen over iemands reden, over iemands geſprek een mompeling,* of *rumoer maken,* om het zelve goed te keuren, *of* te wraken. Cicero gebruykt het echter gemeenlyk in een goeden zin.

ADMŪTILO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. Plaut. P. 5. 2. 48. *Verminken, verſtompen, verbrijzelen,* of *vermorſſelen, te morſſel ſlaan.*

* Inveni ſycophantiam, qui admutiletur miles. Plaut. M. G. 3. 1. 173. *Ik heb een liſt bedacht om dien ſoldaat te lubben, te ſcheeren, te betrappen.*

A D N.

ADNĀSCŎR, ĕris, natus ſum, adnaſci. abl. cum præp. in. *By waſſen, opgroeyen, op een boom waſſen, aan een boom groeyen,* ergens van ſprekende dat hem niet natuurlyk is.

Viſcum adnaſcitur in quercu, robore, &c. Plin. H. 16. 44. *De vogellym groeyt op de eyken, op de ahorn, &c.*

Adnaſcuntur gemini dentes. Gell. 3. 10. *Twee tanden groeyen aan malkanderen.*

ADNATO, ās, āvi, ātum, ārĕ. dat. Plin. H. 8. 25. & acc. cum præp. Ad. Plin. H. 9. 10. *Ergens na toe zwemmen.*

Comes lateri adnatabat. Sen. A. 132. *Hy zwom neffens hem,* of *aan zijn zijde.*

ADNATŬS, ā, ūm. dat. Plin. H. 27. 11. *Aangewaſſen, aangegroeyd,* van ſteelen der vruchten ſprekende.

ADNAVIGANS, antis. omn. gen. Plin. H. 36. 12. *Langs heen, langs 't land,* of *langs de kuſt varende.*

ĂDNAVIGATIO, onis. f. Ulp. L. 4. §. 5. D. de Off. Proconſ. *Aanlanding.*

ADNAVIGO, ās, āvi, ātum, ārĕ. Plin. H. 35. 10. *Langs heen, langs 't land,* of *langs de kuſt varen, om een eyland, voor eenig land zwerven.*

ADNECTO, is. V. Annecto.

ADNICTO, ās, ārĕ. *Oogwenken, knipoogen, met de oogen wenken.*

Alii adnutat, alii adnictat, alium amat, alium tenet. Nævius apud Feſt. *Een ander wenkt ze, een ander knikt ze toe, een ander bemint ze, een ander bekoort ze.*

ĂDNISŬS, ūs. m. Symmach. Lib. 5. Epiſt. 75. *Pooging, inſpanning van krachten.*

ADNITOR, ĕris, niſus, & nixus ſum, adniti. Liv. 21. 8. *Zijn beſt doen, trachten, zoeken, pogen, naar ſtaan, zijn krachten inſpannen.*

Aliquid adniti. Plin. E. 6. 18. *Zijn beſt ergens om doen.*

Adniti de triumpho. Cic. Att. 6. 8. *Sterk naar de zegepraling ſtaan.*

Omni opere, ut viveret, adnixus eſt. Plin. H. 7. 53. *Hy heeft alles gedaan wat hy konde om noch wat te leven,* of *om zijn leven te verlengen.*

Ad aliquid tanquam adminiculum adniti. Cic. Am. 23. *Iets zoeken om tegen,* of *op te leunen, eenig ſteunzel,* of *ſtutzel zoeken.*

Frumentum illi defuit, nullo circum adnitente. Sall. H. 4. Ep. Mithr. ad Arſac. *'t Koren ontbrak hem, zonder dat iemand daar rondom hem onderſtand deede.*

ADNISŬS & adnixus, ā, ūm. Haſtæ. Virg. Æ. 9. 229. *Op een ſpeer leunende.* Serv. Æ. 1. 149. zegt, dat Adnixus een oud woord is, het welk wy heden niet gebruyken. Livius gebruykt het nochtans. 1. 9.

ADNO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. & dat. Cæſ. B. C. 2. 44. Virg. Æ. 6. 358. Hor. S. 2. 5. 44. *Ergens naar toe zwemmen, aanzwemmen,* of *zwemmende bykomen.*

ADNOTĀMENTŬM, ī. n. Gell. 1. 7. *en*

ADNOTATIO, onis. f. Gell. Præf. *Aantekening, aanwijzing, merk, teken* dat men maakt om iets te onthouden.

ADNOTATIUNCŬLĂ. æ. f. Gell. 17. 21. *Een kleine aanmerking.*

ADNOTATŬS. ūs. m. Valer. Max. 9. 12. 1. *Aantekening, aanmerking.*

ADNŌTĀTOR, oris. m. Plin. P. 45. *Aantekenaar, opſchrijver, aanmerker, waarnemer van 't geen geſchied.*

ADNOTO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. Plin. H. 7. 48. & Plin. E. 3. 5. Colum. 3. 3. *Aantekenen, optekenen, merken, opſchrijven,* van een zaak ſprekende die men leeſt, *of* elders overſchryft, om te onthouden.

Ex noxiis laniandos adnotavit. Suet. C. 27. *Hy tekende eenige misdadigers op om voor de beeſten geworpen te worden.*

Adnotare reum. Marcian. D. 48. 17. 1. Mac. D. 48. 17. 2. en 4. *Iemand op de rol der misdadigers zetten,* of *in perſoon dagvaarden.*

Adnotatum eſt. Plin. H. 2. 25. *Men weet dat, 't is bekend dat.*

[ADNOTŬS, ā, ūm. Suet. Gr. 1. *Zeer bekend.*]

ADNŪBILO, ās, āvi, ātum, ārĕ. *Met wolken betrekken, donker doen worden, verduyſteren, beneevelen.*

Velis adnubilat aura ſerenis. Stat. S. 5. 1. 149. *De lucht verdonkert de voor de wind zeylende ſchepen.*

ADNŬMĔRO. V. Annumero.

ADNŬNCIO. V. Annuncio.

ADNŬO. V. Annuo.

ADNŪTRIO, īs, īvi, ītum, īrĕ. acc. cum dat. Plin. H. 17. 23. *By opvoeden, by opbrengen.*

A D O.

ADŎBRŬO, ĭs, ŭi, ŭtum, ĕrĕ. acc. Colum. 4. 15. *Met aarde dekken;* een korengraan *in de aarde ſteken,* de wortel van een boom *aanſchoeljen,* of *aanhoogen.*

ĂDŎLEO, ēs, ădŏlŭi & ădŏlēvi, ădultum, ădolērĕ, acc. *Branden, verbranden, tot aſche verteeren.* Het *præteritum* en *ſupinum* van dit *verbum* zyn in deze betekenis niet in gebruyk. Adoleo betekent eygentlyk, *toenemen, waſſen, groeijen,* maar het word in dezen zin in *præſenti* gevonden.

Adolere pingues verbenas. Virg. Ecl. 8. 65. *Vette offerkruyden ontſteken.*

† Adolere penates flammis. Virg. Æ. 1. 708. *Reukwerken ter eere van de huysgoden branden.* Altaria tædis. Virg. Æ. 7. 71. *'t Vuur op de altaren ontſteken.* Zie ons Lex. Antiq.

Adolere. *Ruyken, een reuk van zig geven.* Unde hic, amabo, unguenta adolent? Plaut. Caſ. 2. 3. 19. *Ey lieve, wie ruykt hier na balſem?*

ĂDŎLESCENS, entis, m. en f. In *comparativo.* Adoleſcentior. Zie Cicero beneden. Zonder *ſuperlativus. Een jongeling, vryer,* of *aankomend jongman; een jong-* of *aankomend meysjen, een vryſter,* dat is tuſſchen de 12 en 21 jaaren, volgens Plinius. Cic. F. 10. 7. Ter. Hec. 4. 4. 39. In de Rechten worden de jongmans minderjarig, *of* onmondig genoemd tot hunne 25, en

Digitized by Google

de dochters tot haar 24 jaaren. Cicero, Tacitus, &c. noemen Adoleſcentes luyden van 40 jaren oud. [Zie hier van in 't breede Manut. Cic. Fam. 2. 1.

Adoleſcentior Academia. *Een nieuw Akademiſt.* Noſti os illius adoleſcentioris Academiæ. Cic. F. 9. 8. *Gy kent de onbeſchaamdheyd van de nieuwe Akademiſten.*

ĂDŎLĔSCENTĬĂ, æ. f. Cic. S. 2. *Jongelingſchap, jeugd, jonkheyd, jaren die de kindsheyd volgen.*

A prima adoleſcentia. Cic. F. 2. 9. Ab ineunte adoleſcentia. Cic. F. 13. 21. *Van de eerſte jongelingſchap af, in 't begin zijner jeugt, van zijne eerſte jaaren af.*

Vitia ineuntis adoleſcentiæ. Nep. Themiſt. 1. *De misſlagen van de eerſte jeugd.*

ĂDŎLĔSCENTĬŎR, ārĭs, ātŭs ſum, ārī. Varr. by Non. 2. 25. *Zich als een jongen aanſtellen, als een jongen te werk gaan, zich dertel en wulps aanſtellen* of *gedragen.*

ĂDŎLĔSCENTŬLĂ. æ. f. Ter. And. 1. 1. 91. *Een zeer jong meysjen.*

ĂDŎLĔSCENTŬLŬS, ī. m. Cic. Dom. 14. *Jongen, jongeling, jongman.*

Admodum adoleſcentulus. Nep. Hamilc. 1. *Een teeder jongelingetje.*

ĂDŎLĔSCENTŬRĬO, īs, īrĕ. Laber. by Non. 2. 46. *Zich als een jongeling aanſtellen, zich als een vryer gedragen.*

ĂDŎLĔSCO, ĭs, ădŏlŭī & ădŏlēvī, ădultum, ădŏlēſcĕrĕ. *Waſſen, toenemen, groot worden, aangroeijen, vermeerderen.*

Nux cum adoluerit. Colum. de Arb. 22. *Als de nooteboom zal groot geworden zijn.*

• Adoleſcit ratio. Cic. L. L. 1. 7. *Zijn verſtand groeit aan,* of *neemt toe.* Cupiditas. Cic. Fin. 5. 20. *De begeerlijkheyd vermeerdert, word meer ontſteken.*

Numerus. Paterc. 2. 30. 6. *'t Getal word grooter,* of *groeit aan.* Lex. Tac. An. 2. 50. *De wet is in haar kracht,* of *word ſtreng onderhouden.*

Dixit auctu imperii adoleviſſe privatas opes. Tac. An. 2. 33. *Hy heeft gezegt, dat de gemeene borgers met het Rijk groot geworden waren; dat hunne goederen door d'aanwas van 't Rijk vermeerderd waren.*

Adoleſcit huic ſuperbia. Tac. H. 2. 73. *Dezes menſchen hovaardije neemt toe, hy wordt hovaardiger.*

Adoleſcunt ignibus aræ. Virg. G. 4. 379. *De altaren zijn met vuur en reukwerk opgevult.*

ĂDŎPĔRĬO, īs. Adoperire. *Bedekken, dekken, overdekken, verbergen.* Men zou geen zeker gezag van 't gebruyk dezes *verbums* konnen aanwyzen.

ĂDŎPERTŬS, ă, ŭm. *Bedekt, gedekt, verborgen.* Caput adopertum. Liv. 1. 26. *Het hoofd gedekt.* Æther adopertus nubibus. Ovid. F. 2. 70. *De lucht met wolken bedekt,* of *betrokken.*

ĂDŎPĪNŎR, ārĭs, ārī. Lucr. 4. 814. *Meenen, denken, achten, waanen.*

ĂDOPTĀTĬO, ōnĭs. f. Gell. 5. 19. *Kinderaanneming, zoonaanneming, aanneming tot een kind.* 't Is beter Adoptio te gebruyken. Niemand gebruykt het van de Oude.

ĂDOPTĀTĪTĬŬS, ă, ŭm. Plaut. Pœn. 5. 2. 85. *Een aangenomen kind,* of *zoon.* Feſtus zegt dat dit woord ook beteekent, *van een aanneemeling gebooren;* maar hy miſt hier in; gelyk de aangetrokke plaats van Plautus genoegzaam toont.

ĂDOPTĀTŎR, ōrĭs. m. Gell. 5. 19. *Aannemer van een kind, een vader door aanneming.*

ĂDOPTĀTŬS, ă, ŭm. part. Cic. Cl. 58. *Tot een kind aangenomen.* De ſuperl. Adoptatiſſimus ſtaat beneden by Cicero.

Adoptatus. *Aangenaam, gewenſcht, lief,* voor optatus.

• Adoptatiſſimus mihi fuit tabellariorum adventus. Cic. F. 16. 21. *De komſt van de boden is my zeer aangenaam geweeſt.*

ĂDOPTĬO, ōnĭs. f. Cic. T. Q. 1. 14. *Aanneming tot een kind, kinder aanneming.*

Adoptio. Plin. H. præf. 16. *Griffeling,* of *enting op een ſtam van een andere ſlag.*

ĂDOPTĪVŬS, ă, ŭm. Adoptivus filius. Gell. 5. 19. *Aanneeling, aangenomen zoon.* Adoptiva ſacra. Cic. Dom. 13. *Aangenomen offerhanden.*

ĂDOPTO, ās, āvī, ātum, ārĕ. Sibi aliquem filium. Plaut. Men. Prol. 60. Aliquem pro filio. Plaut. Pœn. Prol. 119. *Iemand tot een zoon aannemen,* of *tot zijn zoon verkiezen,* door hem zynen naam te geven en tot zyn erfgenaam te ſtellen. Zie ons Lex. Antiq.

Adoptare ſe alicui ordini. Plin. H. 12. 1. *Zich in eenig gezelſchap,* of *gemeenſchap laten aannemen, een lid van eenig genootſchap worden.*

Sociam te mihi adopto ad meam ſalutem. Plaut. Ciſt. 4. 2. 78. *Ik kies u tot mijn gezellinne in een zaak daar 't op mijn leven aankomt,* of *in een zaak die voor my van de hoogſte aangelegentheyd is.*

Ut plane publicus parens in locum liberorum adoptaſſe ſibi populum videretur. Flor. 1. 9. 5. *Op dat hy ſcheen de gemeene vader te zijn, en dat hy zijne borgers in plaats van zijn eigen kinderen aangenomen had.*

Aliquem ab alio adoptare. Cic. Cl. 19. *Iemand uyt een anders huys tot zijn zoon aannemen.*

Adoptare ſe. Cic. Cl. 68. Sibi nomen. Mart. 4. 30. 9. *Een naam,* of *eernaam aannemen, zich met een anderen naam laten noemen.*

Adoptare aliquem patronum. Cic. Philipp. 2. 41. *Iemand tot zijn beſchermer aannemen.*

Adoptavit nomen ut Homeromaſtix vocitaretur. Vitruv. Præf. 7. *Hy liet zich de Geeſſel van Homerus noemen.*

Adoptare herbam. Plin. H. 25. 7. *Zijn naam aan eenig kruyd geven, een kruyd naar zijn naam noemen.*

Fac ramum ramus adoptet. Ovid. Remed. 145. *Ent den eenen tak in den anderen.*

ĂDŎR. n. *Spelt. Zekere tarwe die men in de offerhanden der Ouden gebruykte.* Feſtus. Men vind geen *caſus* of geval van dit woord by de goede Schryvers: wat Adur belangt, het zelve is geen zuyver Latyn. (Scaliger wil evenwel, dat de Ouden Adur en Adus gezegt hebben. Feſt. p. 7. En de *genitivus adoris* word gevonden by Auſon. Eid. 12. 58. en heeft de Poëet Gannius by Priſc. 6. p. 670. Edit. Putſch. gebruykt.)

Ador. Hor. S. 2. 6. 89. *Slecht, gemeen koren.*

Adorati imbres. Sen. Contr. Præf. 5. *Geldſtroying ter aanbidding. Mildadigheden des Keyzers; als een regen onder 't volk,* die van 't zelve met groote eerbied ontfangen, en met de aanbidding des Vorſten beantwoord wierden. Zommige lezen Odorati.

ĂDŌRĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 21. 2. *Aanbidding, goddelijke eerbewijzing* of *eerplicht.*

ĂDŌRĔA, æ. f. Plaut. Am. 1. 1. 38. *Zeker deel koren, dat aan de ſoldaaten na de zege wierd uytgedeeld.*

† Adorea. Hor. O. 4. 4. 42. *Eer, lof, roem, glory die men door een zeeghaftige daad verkrygt.* Zie ons Lex. Antiq.

ĂDŌRĔŬM, ī. n. Colum. 2. 6. Dit beteekent het zelve als Ador.

ĂDŌRĔŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 7. 109. *Van zuyvere tarwe toebereyd.*

ĂDŎRĬŎR, ĕrĭs, & īrĭs, ădortŭs ſum, meer als ădorsus (*zie dit laatſte beneden op zijn plaats*) ădŏrīrī. acc. *Aanvallen, aangrijpen, aantaſten, beſpringen, overvallen.*

Adoriri. ſeq. infinit. Gell. 19. 9. Cic. de Or. 2. 51. *Beginnen, beſtaan, ondernemen, te, &c.*

Adoriri aliquem jurgio de aliqua re. Ter. Ad. 3. 3. 50. *Moeite* of *krakkeel tegen iemand ergens over maken.*

Si ab hoc nihil fiet, tum hunc adoriar. Ter. Ph. 4. 2. 15. *Indien dezen mijn wil niet doet, zal ik den anderen aantaſten,* of *zal 't den anderen gelden.*

Adoriri. Nep. Dion. 6. *Beginnen, beſtaan, ondernemen.*

ĂDORNĀTĒ. adv. Suet. Cl. Rhet. 6. *Cierlijk.*

ĂDORNĀTŬS, ă, ŭm. Cic. V. 1. 22. *Verciert, opgetooid, opgepronkt, toegemaakt, opgeſchikt.*

Adornatus virtutibus. Vellej. 2. 2. *Met deugden verciert.*

Adornatus equus venatui. Tac. An. 12. 13. *Een paard op de jagt afgericht,* of *gewent.*

Adornatus. *Omgekogt, opgemaakt.*

Omnis teſtium copia à matre eſt adornata. Cic. Cluent. 6. *De gantſche menigte der getuygen is van zijn moeder opgemaakt.*

ĂDORNO, ās, āvī, ātum, ārĕ. acc. *Opſchikken, vercieren, optooijen, oppronken, toemaken, opcieren.*

Adornare aliquem. Cic. F. 11. 14. *Iemand prijzen, verheffen, eeren, eer bewijzen, lof geven.*

Verbis beneſacta adornare. Plin. E. 1. 8. *Zeer op zijn weldadigheden roemen,* of *pogchen; breed van zijn mildadigheden opgeven.* Dit kan ook beteekenen, *zijn*

giſten met goede woorden, of *met veele beleeftheden vergezelſchappen.*

Adornare aliquid, ut, &c. Ter. E. 3. 5. 34. *Iets bereyden, toeruſten, africhten, toeriſten, gereed*, of *vaardig maken, enz.*

Adornare bellum. Liv. 10. 38. *Toebereydſelen ten oorlog maken, zich ten oorlog toeruſten.*

Adornare naves. Cæſ. B. C. 1. 26. *Schepen toeruſten*, of *uytreeden.* Mare claſſibus & præſidiis. Cic. Man. 12. *Vlooten in zee brengen, en de kuſten met ſoldaten en krijgsvolk bezetten.*

Adornare teſtes. Cic. Cl. 6. *Getuygen omkoopen*, of *opmaken.* Comparationem criminis. Cic. Clu. 66. *Tegen iemand een beſchuldiging ſmeeden, verdichten*, of *vercieren.*

ĂDŌRO, as, avi, atum, arĕ. acc. *Aanbidden, vereeren, eeren, eer*, of *eerbiedigheyd bewijzen.*

(Adorare deos. Plin. II. 12. 14. Numen. Virg. Æ. 2. 437. *God aanbidden.* De Ouden plachten de rechterhand tot den mond te brengen, en te kuſſen, en zich dan om te draaijen. Zie deze plechtigheyd wydloopig beſchreven in onze aanteekeningen over Suetonius V. 2. 10. §. 23. en ons Lex. Antiq. Van deze plechtigheyd komt het, dat Adorare beteekent *met eerbiedigheyd kuſſen.* Suet. N. 12. Nero coronam adoravit. *Nero kuſte de kroon met eerbied.*

Adorare. *Zeer bidden.*

Maneat ſic ſemper, adoro. Prop. 1. 4. 27. *Ik bidde zeer, dat zy zoodanig mag blijven.* Zie Lipſ. V. L. 3. 7.

Vos Turnus adoro. Virg. Æn. 10. 677. *Ik Turnus bidde u lieden.*

Hoſtia cæſa pacem deorum adorare. Liv. 6. 12. *Door een ſlachtoffer der goden gunſt verzoeken.*

[Adorare urbem. Flor. 2. 6. *Naby een ſtadt komen, en op ſtaande voet te rug keeren.* Zie het gene van de gewoonte der Ouden op Adoro is aangemerkt. Zie diergelyke by Lucan. 4. 478. Stat. Th. 6. 664.]

ĂDŌRSUS, a, um. Ovid. P. 2. 2. 16. *Ondernomen.* (Heinſius wil, dat men adorata zal lezen. Zie hem p. 363. Gell. 9. 2. gebruykt het evenwel. Hippiam tyrannum interficere adorti.)

ĂDŌRTŬS, a, um. Virg. Æ. 7. 386. *Ondernomen, begonnen.*

A D P.

ADPĔTO. V. Appeto.

ADPLŌRO, as, avi, atum, arĕ. dat. Hor. Ep. 12. 18. Sen. N. Q. 2. 4. *By*, of *met iemand ſchreyen.*

ADPLŬMBATŬS. V. Applumbatus.

ADPLŬO, is, ui, ĕrĕ. Plin. II. 9. 16. *Regenen.*

ADPŎRRECTŬS. V. Apporrectus.

ADPOSCO, is, ĕrĕ. Hor. E. 2. 2. 100. *Eyſchen, begeeren, afvorderen, verzoeken, wenſchen, vereyſchen, vorderen.*

Hæc dotis adpoſcunt talenta duo. Ter. H. 4. 7. 10. *Tot die bruydſchat worden noch twee talenten vereyſcht.*

ĂDPRĔCATŬS, a, um. acc. Hor. O. 4. 15. 28. *Die gebeden*, of *aangeroepen heeft.*

ADPRIMĒ. V. Apprime.

ADPROBO. V. Approbo.

ADPRŌMISSŎR. V. Appromiſſor.

ADPROMITTO. V. Appromitto.

ADPRŎPĔRO. V. Appropero.

ADPŬGNO, as, avi, atum, arĕ. acc. Tac. An. 2. 81: 4. 48. *Beſtrijden, bevechten, aanvallen, aantaſten, beſpringen, op 't lyf komen.*

A D R.

ADRĂCHNĒ, es. f. Ἀδράχνη. Plin. II. 13. 22: 17. 24. *Porceleine. Zeker heeſtergewas.*

ADRANA, æ. m. Tac. An. 1. 56. *De Ader, een ſtroom van Duytſchland*, loopende door 't land van Heſſen.

ĂDRADO, is, ſi, ſum, aderĕ. Colum. de Arb. 8. Plin. II. 17. 15. *Scheeren, afſchrabben, afſcheeren.*

ĂDRĒMIGO, as, avi, atum, arĕ. dat. *Ergens heen*, of *naar toe roeijen.*

Adremigantibus Rhodiis. Flor. 2. 8. 12. *De Rhodiërs hare zeemagt bybrengende*, of *met hunne ſchepen toeſchietende.*

Adremigare portui. Flor. 3. 7. 3. *In de haven roeijen.* Adremigans littori claſſis. Flor. I. 18. 4. *Een vloot roeijende naar 't land, naar de ſtrand.*

ĂDRĒPO, is, repſi, reptum, repĕrĕ. acc. met de *prepoſitie* Ad. Varr. R. R. 3. 7. Plin. II. 11. 18. *Ergens na toe kruypen, naar toe zakken, indringen, inkruypen.*

Adrepere ad amicitiam alicujus. Cic. V. 3. 68. *Zich in iemands gunſt indringen.*

Adrepere animo alicujus. Tac. An. 3. 50. *Iemands gunſt*, of *genegentheyd inwinnen.*

† Leniter in ſpem (hæreditatis) adrepe officioſus. Hor. S. 2. 5. 48. *Dring zoetjens door gedienſtigheyd, op hoop van zijn erfenis, in zijne gunſt.*

ADRIA, æ. f. Juſtin. 20. 1. 9. *Adria, een ſtad aan de Golf van Venetien*, (*of Adriatiſche zee*) *aan welke ze haren naam gegeven heeft.*

Adria, æ. m. Hor. O. I. 3. 15. Plin. II. 3. 16. *De Adriatiſche zee, de Golf van Venetien.* De Dichters nemen ze voor alle zee van de Levant. Voſſius de Anal. 3. 19. zegt dat Adria in deze beteekenis van 't mannelyk geſlagt, *maſculini generis*, is, vermits 'er Sinus onder verſtaan word.

ĂDRĬĂCŬS, a, um Prop. 3. 19. 17. Ovid. Hal. 125. *Adriatiſch, van de Adriatiſche zee*, of *van de Golf van Venetien.*

ĂDRĬĀNŎPŎLIS, is. *of* eos. f. *Adrianopelen*, een ſtadt in Thracien, onder 't gebied van den Turk in Romanien. Te voren genoemt *Uſcudama* en *Oreſta*, naderhand *Adrianopolis na de naam van den Keyzer Adrianus.* Ammian. 14. 11: 27. 4. Lampr. Hel. 7. Zie ons Lex. Antiq.

ĂDRĬĀNŬS, a, um. Adrianum mare. Hor. O. 1. 16. 4. Cic. Piſ. 38. *De Adriatiſche zee*, of *Golf van Venetien.*

ĂDRĬATĬCŬS, a, um. Catul. 4. 6. *Adriatiſch, van de Golf van Venetien.*

ADRODO, is. V. Arrodo.

ĂDRŪMĒTŬM, i. n. Plin. II. 5. 4. Diod. 20. 17. *Mahometh; en in 't Arabiſch Hammamet*, een ſtad van Afrika, in 't Koningryk van Tunis. Dit was voortyds een Bisdom.

A D S.

ĂDSCISCO, is, adſcivi, adſcitum, adſciſcerĕ. acc. *Toelaten, toelaten, ontfangen, nemen, zich toeſchrijven*, of *toeëygenen, aannemen, zich aanmatigen, zich laten aanleunen.*

Adſciſcere ſibi ſapientiam. Cic. Dom. 36. *Zich zelven eenige wysheyd toeſchrijven.* Regis *of* regium nomen. Liv. 33. 21. *Zich de waardigheyd*, of *naam van Koning aanmatigen.* Aptum auribus dictionis genus. Cic. Or. 8. *Een ſtijl, of wijze van ſpreken aannemen, die behagelijk voor 't oor is.*

Adſciſcere civem. Cic. Arch. 2. *Iemand tot borger aannemen.* Sibi ſocios. Cæſ. B. G. I. 5. *Medeſtanders*, of *medegenooten nemen.* Generum. Virg. Æ. 4. 613. *Een zwager krijgen, zyn dochter uyttrouwen.*

Nova verba adſciſcere. Hor. E. 2. 2. 119. *Nieuwe woorden invoeren, nieuwe ſpreekwijzen gebruyken.*

Oppidum ſibi commercio adſciſcere. Cic. V. 4. 10. *Een ſtad door middel van den koophandel winnen, door 't voordeel des koophandels aan zijn zijde brengen.*

Adſciſcere ad aliquod fœdus aliquem. Cic. C. 2. 4. *Iemand in een verbond brengen, in een genootſchap* of *verbintenis doen overgaan.*

Adſciſcere leges. Cic. L. C. B. 8. *Wetten aannemen*, of *invoeren.* Conſuetudinem. Cic. Cl. 57. *Een gewoonte.* Ritus peregrinos. Liv. 1. 20. *Vreemde gebruyken.* Sacra ex *of* a Græcis. Cic. V. 5. 72. *De offerplechtelijkheden van de Grieken ontleenen.*

Adſciſci in civitatem. Liv. 6. 40. *Tot borger aangenomen worden, 't borgerrecht verkrijgen.*

ADSCITŬS, a, um. part. Superis adſcitus. Ovid. P. 4. 9. 127. *In den hemel ontfangen, onder de Goden geſteld.*

Nativus quidam lepos, & non adſcitus. Nep. Att. 4. *Een natuurlijke, en ongemaakte aardigheyd.*

Adſcitæ dapes. Ovid. F. 6. 172. *Vreemde of uytheemſche gerechten.*

ADSCRĪBO, is, pſi, ptum, ĕrĕ. acc. cum dat. *Byvoegen, bydoen, byſtellen, byzetten, byſchrijven.*

Adſcribere diem epiſtolæ, *of* diem in epiſtola. Cic. Att. 3. 23. *Den dag by of in een brief zetten, een brief dagteykenen.*

Adſcribere aliquem civitati, *of* in civitatem. Cic. Arch. 4. *of* in civitate. Cic. Arch. 5. *Iemand tot borger inſchrijven, voor borger aannemen, 't borgerrecht verleenen.*

Petie-

Petivit, ut ſe ad amicitiam adſcriberent tertium. Cic. Off. 3. 10 *Hy verzocht hen, dat ze hem voor een derde in hunne vriendſchap wilden inlaten.*

Adſcribi ſuperis. Hor. E. 1. 19. 4. O. 3. 3. 35. *Vergoodt zijn, onder 't getal der Goden zijn geſteld.* Wy noemen dat hedendaags, in 't getal der heyligen zyn geſteld, voor gelukzalig zyn verklaard.

Adſcribere alicui ſalutem. Cic. Att. 1. 5. *Aan iemand een groetenis doen ſchrijven; iemand in eens anders brief doen groeten.* Bonos exitus diis. Cic. N. D. 3. 37. *De Goden den voorſpoed zijner zaken toeſchrijven.* (in de beſte exemplaren leeſt men attribuere. Incommodum Scipioni. Cic. I. R. 1. 49. *Scipio dat ongeval toeſchrijven, te laſt leggen*, of *verwijten.*)

Adſcribere aliquem ad *of* in numerum. Cic. Fr. 1. 1. *Iemand in*, of *onder 't getal ſtellen, iemand ergens onder rekenen.*

Adſcribere aliquem ſententiæ alterius. Cic. L. L. 1. 6. *Iemand by het gevoelen van een ander voegen.*

Adſcribere. *Toeſchrijven, wijten.*

Hoc incommodum Scipioni adſcribendum videtur. Cic. Inv. 1. 49. *Dat ongemak ſchijnt Scipio te moeten toegeſchreven worden.*

Adſcribere aliquem comitem alteri. Cic. Man. 19. *Iemand een ander tot gezelſchap*, of *tot geley medgeven.* Tutorem liberis. Cic. Cl. 12. *Een voogd over zijn kinderen ſtellen.*

ADSCRIPTIO, onis. f. Cic. Cæc. 33. *Byvoegzel, byſchrift, randteekening, kantteekening, byteekening.*

ADSCRIPTITIUS, ĭi. Cic. N. D. 3. 15. *Een nieuw aangenomen borger*, of *nieuw verkoren Amptenaar.*

Miles adſcriptitius. *Een nieuw geworven ſoldaat, om een legioen voltallig te maken.* Volgens Feſtus.

ADSCRIPTIVUS, i. m. Plaut. Men. 1. 3. 2. *Een aangenomen ſoldaat die 't leger volgde*, om de openvallende plaatzen in de benden te helpen vervullen.

ADSCRIPTOR, oris. m. Cic. Dom. 19. *Begunſtiger, voorſtander, helper, verdediger*, van een voorſpraak, of die eens anders belang opneemt, ſprekende.

Adſcriptor dignitatis alicujus. Cic. poſt red. in Sen. 10. In reſtituenda dignitate. Cic. poſt red. in Sen. 4. *Iemands helper tot herkrijging van zijn ampt*, of *waardigheyd.*

ADSELLO, as, are. *Stoelgang hebben, afgaan.* Adſellare ſtercus durum. Veget. Vet. 3. 57. *Een harden afgang hebben, hardlijvig zijn.* Adſellandi facultas. Veget. R. V. 3. *Openlijvigheyd, gemakkelijke ſtoelgang.*

ADSERO. V. Aſſero.

ADSERTOR. V. Aſſertor.

ADSIBILO, as, avi, atum, are. dat. Auſon. Eid. 10. 258. *Toefluyten, toeruyſchen, toefluyſteren.*

† Alnus adſibilat alno. Claud. N. Hon. & Mar. 68. *De els ruyſcht de els zagtjens toe.*

ADSICCO. V. Aſſicco.

ADSIDEO. V. Aſſideo.

ADSIGNATIO. V. Aſſignatio.

ADSIGNATOR. V. Aſſignator.

ADSIGNIFICO, as, avi, atum, are. acc. Varr. R. R. 2. 11. *Vertoonen, aanwijzen, aantoonen, doen zien.*

ADSIGNO. V. Aſſigno.

ADSILIO. V. Aſſilio.

ADSIMILIS. V. Aſſimilis.

ADSIMULO. V. Aſſimulo.

ADSISTO. V. Aſſiſto.

ADSOLET. V. Aſſolet.

ADSPECTABILIS. V. Aſpectabilis.

ADSPECTO. V. Aſpecto.

ADSPIRO. V. Aſpiro.

ADSPUO, is, ere. acc. Plin. H. 28. 4. *Ergens naar ſpouwen*, of *tegen ſpouwen.*

† ADSTERNOR, eris, adſtratus ſum, adſterni. dat. *Zich voor neerwerpen, voor neervallen, ergens op neervallen, zich ergens op neerleggen.*

Adſternuntur ſepulcro. Ovid. M. 2. 343. *Zy leggen neder by*, of *op het graf.*

ADSTIPULATIO, onis. f. Plin. H. 29. 1. *Toeſtemming, bewilliging, ſtem, verwilliging, inwilliging, toeſtaning, overeenkomſt, eenigheyd van gevoelen, om iets toe te ſtaan.*

ADSTIPULATOR, oris. m. Cic. A. Q. 4. 21. *Toeſtemmer, bewilliger, inwilliger, medſtander van eenig gevoelen.*

Adſtipulator vanæ opinionis. Val. Max. 7. 1. ext. *Voorſtander van een dwaze meening, van een dwaas, ydel*, of *zot gevoelen.*

Adſtipulator. Cic. Oct. *Borge, een die voor een ander inſtaat*, vooral wanneer hy iets van de wiſſelaars leende.

ADSTIPULATUS, us. m. Men vind in Plinius H. 7. 47. Jovis adſtipulatu. *Door 't zichtbare blijk*, of *getuygenis van Jupiter.*

ADSTIPULOR, aris, atus ſum, adſtipulari. dat. Liv. 39. 5. Plin. H. 7. 48. *Iemands zeggen onderſchrijven, onderteekenen, toeſtaan, toeſtemmen, met een ander van 't zelve gevoelen zijn; iemands gevoelen voorſtaan*, of *verdedigen.*

ADSTITUO, is, tui, tutum, ere. Ollas. Plaut. Cap. 4. 2. 66. *De potten te vuur zetten.* Zommige verklaren 't, *de potten wechzetten, wechſchikken*, of *op haar plaats leggen.*

Reum ad alicujus lectum adſtituere. Cic. ad Her. 3. 20. *Een misdadiger voor iemands bed doen komen.*

ADSTO, as, adſtiti, adſtitum, adſtare. dat. *of* acc. cum præp. ad. *Voor iemand, by iemand*, of *ergens byſtaan, by iemand*, of *ergens by tegenwoordig zijn.*

Adſta atque audi. Plaut. Trin. 4. 3. 52. *Blijf daar ſtaan, en luyſtert toe.*

Adſtare ad tumulum alicujus. Cic. Arch. 10. *Voor*, of *by iemands graf blijven ſtaan.*

Adſtare ante oculos alicujus. Virg. Æ. 3. 150. In conſpectu alicujus. Cic. C. 4. 2. *Voor iemands oogen ſtaan; by iemand blijven, zich by iemand houden; in iemands gezicht blijven ſtaan.*

Adſtare ante genua. Plaut. Caſ. 5. 2. 49. *Neêrgeknield*, of *op de knien leggen*, of *op de knien blijven leggen.* In currum. Plaut. Men. 5. 2. 112. *Op een wagen zitten*, of *klimmen.*

Adſto illi Advocatus. Plaut. Caſ. 3. 3. 3. *Ik ben zijn voorſpraak*, of *verdediger, ik dien hem voor* Advokaat. Om dat de voorſpraken ſtaande pleytreden.

Confidenter mihi contra adſtitit. Plaut. Capt. 3. 5. 6. *Hy wederſprak*, of *wederſtond my ſtoutelijk in 't aangezicht; hy bewees de my onbeſchaamdelijk het tegendeel.*

Adſtante, atque audiente tota Italia. Cic. poſt red. in Sen. 10. *Voor de oogen, en ooren van gantſch Italie.*

† Squammæ adſtantes. Virg. G. 3. 545. *Rechte, opſtaande*, of *opgerezen ſchubben*, van een waterſlang ſprekende.

ADSTREPO, is, ui, itum, ere. dat. & acc. *Druiſſchen, toejuichen.*

Adſtrepebat huic vulgus. Tac. An. 11. 17. *Hy verkreeg 's volks gunſt, 't volk toonde zich voor hem genegen*, of *koos zijn zijde.*

Irritis precibus Principis aures adſtrepebant. Plin. P. 26. *Zy vielen den Vorſt door vergeefſche beden laſtig.*

ADSTRICTE. adv. Cic. O. 3. 48. *Op een korte, beknopte*, of *ingetrokke wijze*, van een reden ſprekende. De compar. *Adſtrictius* ſtaat beneden by Plinius.

Adſtrictius dicere. Plin. E. 1. 20. Scribere. Plin. E. 3. 18. *Een al te korte*, of *te ingetrokke ſtijl in zijn reden, in zijn ſchrijven hebben.*

ADSTRICTIO, onis. f. Plin. H. 27. 11. *Een ſtoppende*, of *zamentrekkende kracht*, woorden der Geneeskunſt.

ADSTRICTORIUS, a, um. Plin. H. 24. 13. *Stoppend, zamentrekkend, dat een ſtoppende kracht heeft*, gelijk de geneesheeren ſpreken.

ADSTRICTUS, a, um. *Gebonden, vaſt gemaakt, geſloten, gedrongen.* (De compar. *adſtrictior* ſtaat beneden by Cicero.)

Adſtricta eloquentia. Cic. Brut. 90. *Eene kortbondige welſprekentheyd.*

Adſtricta frons. Mart. 11. 39. 13. *Een kort*, of *ſmal voorhoofd.*

Poëta numeris adſtrictior. Cic. Or. 1. 16. *De Dichter is meer aan zijn getallen gebonden.*

Quam non adſtricto percurrat pulpita ſocco. Horat. Epiſt. 2. 1. 175. *Hoe hy met een niet nauwe ſchoen het toneel bewandelt.* d. i. *Hoe hy zijn gedicht niet aan de maat bind.*

Adſtrictus voluptatibus. Cic. Par. 1. *Verſlaafd aan zijn wellusten.*

Lingua adſtricta mercede. Cic. Piſ. 13. *Een omgekochte tong om te zwijgen.*

Solvere debet alvum is, cui adſtricta eſt. Celſ. 1. 3. *Hy moet een open lijf maken, die hardlijvig is.*

Adſtricta parcimonia. Juſtin. *Een bekrompe zuynigheyd.*

Adſtrictus. *Karig.* Adſtrictus pater. Propert. 2. 23. 18. *Een karig vader.*

ADSTRINGO, is, adſtrinxi, ſtrictum, gere. acc. *Aanbinden, vaſtbinden, vaſtmaken.*

Arborem adſtringere. Colum. 5. 6. *Een boom*

boom aanbinden.
Adſtringere alvum *of* ventrem. Celſ. I. 3. 8. *Den buik hard ſtoppen.* Frontem. Sen. E. 106. *'t Voorhoofd fronſſen, in fronſſels, of in rimpels trekken.*
• Scelere ſe adſtringere. Cic. A. 4. 4. *Zich aan een ſchelmſtuk ſchuldig maken.* Se furti. Plaut. R. 4. 7. 34. *Zich aan een diefſtal ſchuldig maken.*
Adſtringere argumenta. Cic. T. Q. 3. 6. *Zijn bewijsredenen aanbinden, of aandringen.*
• Vinculis Galliam adſtringere. Cic. Pr. Conſ. 14. *Vrankrijk in boeijen ſluyten, t'onderbrengen, dienſtbaar maken.*
Adſtringi lege. Cic. Clu. 57. *Door de wet gebonden, of verbonden worden.* Neceſſitate. Cic. N. D. 1. 7. *Door de nood gedwongen, of gedrongen worden.*
Ad ſervitutem alicujus ſe adſtringere. Quintil. I. O. 2. 16. *Zich tot iemands dienſt verbinden, zich tot iemands ſlaaf maken.*
Adſtringere ſe ad certa verba. Quinct. I. O. 2. 2. *Zich aan zekere woorden binden.*
Alicui ſuam fidem adſtringere. Ter. E. 1. 2. 22. *Iemand zijn trouw toezeggen, zijn woord geven.*
Aliquem ſuis conditionibus adſtringere. Cic. P. Q. 5. *Iemand zijne voorwaarden opdringen*, om tegens wil en dank aan te nemen.
• Adſtringere mores. Quintil. I. O. 2. 2. *De zeeden verbeteren, de ongebondenheyd der zeeden intomen, inbinden, breydelen*, of *bedwingen.*
ADSTRUCTĬO, ōnĭs. f. *Bewering.* Mart. Capella. Lib. 5.
ADSTRUCTŌR, ōrĭs. m. Fortunat. 2. de Mart. *Beweerder.*
ADSTRŬO, ĭs, ſtruxī, ſtructūm, ĕrĕ. acc. *met een* dat. *By- aan-* of *opbouwen, ſtichten*, of *timmeren.*
Adſtruere ædificium novum veteri. Colum. 1. 5. *Een nieuw gebouw neffens het oude timmeren.*
Adſtruere. *Byvoegen, toevoegen, bydoen.*
• Adſtruere aliquid magnificentiæ alicujus. Plin. H. 9. 35. *Iets tot iemands heerlijkheyd toevoegen.* Dignitati ſuæ. Plin. E. 3. 2. *Zijn ſtaet vergrooten, zich aanzienelijker maken.*
Quæ Neroni falſus adſtruit ſcriptor. Mart. E. 3. 20. 4. *'t Geen zeker ſchrijver valſchelijk Nero toedicht,* of *toeſchrijft.*
Ut & Livium quoque priorum ætati adſtruas. Paterc. 1. 17. *Op dat van u ook Livius onder de oudſte ſchrijvers geteld worde.*
[Adſtruere auditis. Sil. 4. 8. *Toedoen by 't geen men gehoord heeft, een bekomen tijding vergrooten*, of *grooter maken.*
ADSTŬPĔO, ēs, ŭī, ērĕ. dat. *of* acc. cum præp. ad. Stat. Th. 2. 13. *In verwondering verrukt*, of *weghgerukt worden, in verwondering*, of *opgetogen blijven ſtaan*; op 't gezicht, *of* 't gehoor van iets.
• Adſtupere divitiis. Sen. de Tranq. 8. *Zich door de rijkdom laten verblinden*, of *vervoeren.*
ADSUDESCO. V. Aſſudeſco.
ADSUEFACIO. V. Aſſuefacio.
ADSUEFIO. V. Aſſuefio.
ADSUESCO. V. Aſſueſco.
ADSUETUDO. V. Aſſuetudo.
ADSUETUS. V. Aſſuetus.
ADSULTIM. V. Aſſultim.
ADSULTO. V. Aſſulto.
ADSULTUS. V. Aſſultus.
ADSUM, adēs, adfŭī, ădeſſĕ. *Tegenwoordig zijn, verſchijnen, bywoonen. Zich vinden*, of *zich laten vinden. Ergens in*, of *by zijn.*
Adeſſe pugnæ. Cic. A. 2. 30. *Zich in een gevecht bevinden, in een ſlag zijn.* In ædibus. Ter. E. 2. 3. 76. *In huys zijn.* Alicui in conſilio. Cic. P. Q. 1. *Iemands raadſlagen bywoonen.*
In pariundo aliquot adfuerunt. Ter. And. 4. 4. 32. *Daar waren 'er zommige by haar in den arbeyd.*
Ades præſens. Ter. And. 3. 3. 39. *Gy zijt hier tegenwoordig.*
Aderat promiſſa dies. Virg. Æn. 9. 107. *De beloofde dag was 'er.*
Adeſſe ad exercitum. Plaut. Am. 1. 3. 6. *In 't leger zijn.* Ad portam. Cic. Div. 1. 27. *Aan de deur ſtaan*, of *komen.* Ad rem divinam. Cato R. R. 84. *By 't offer tegenwoordig zijn, den Godsdienſt bywoonen.* Ad judicium. Cic. V. 1. 1. *Voor de vyerſchaar komen*, of *verſchijnen.*
• Adeſſe Judici. Cic. P. Q. 1. *By een Rechter zitten, een Byzitter*, of *Bygevoegde van een Rechter zijn.*
Adesdum paucis te volo. Ter. And. 1. 1. 2. *Koom wat nader, wat dichter by, ik heb u wat te zeggen.*
Huc ades. Virg. Ecl. 2. 45. *Komt hier.*
• Adeſſe animo. Cic. Syll. 11. *Aandachtelijk toehooren, ergens wel op letten*, of *naar luyſteren.* 't Is ook, *Goede moed hebben, wel gemoed zijn.* Cic. Somn. Sc. 1.
Adeſſe alicui. Virg. Æ. 4. 578. *Iemand begunſtigen, voorſtaan, verdedigen, behulpzaam zijn, de hand bieden.* Rebus alicujus. Cic. F. 6. 14. *Iemand in zijn zaken helpen, de behulpzame hand bieden, onderſtand doen, behulpzaam zijn.*
Adeſſe contra aliquem. Plin. 2. Epiſt. 7. *Tegen iemand pleiten.*
Adſunt opinioni meæ leges. Plin. E. 1. 20. *De wetten zijn*, of *leggen voor mijn gevoelen*, of *zijn mijn gevoelen gunſtig.*
Adeſſe ad cauſam defendendam. Ter. Ph. 2. 1. 36. *Zich voor iemand*, of *tot voorſtand van iemands zaak ergens laten vinden.*
Prope adeſt cum alieno more. vivendum eſt mihi. Ter. And. 1. 1. 125. *In korten zal ik een ander leven moeten leyden*, of *zal ik naar de zin van anderen moeten leven.*
Adeſte æquo animo per ſilentium. Ter. Ph. prol. 30. *Hebt de goedheyd van ons gunſtiglijk en in ſtilheyd te hooren.*
Dona tibi adſunt a Phædria. Ter. E. 3. 2. 11. *Ik breng u deze geſchenken van Phædria.*
ADSUMO. V. Aſſumo.
ADSURGO. V. Aſſurgo.

A D T.

ADTEXO, ĭs, xŭī, textūm, ĕrĕ. Unum ad aliud. Cic. Tim. 11. *Iets anders ergens aanmaken, aanbinden, byvoegen, aanvoegen, aan vaſt binden, aan vaſt maken.*
Loricæ ex cratibus attexuntur. Cæſ. B. G. 5. 40. *Men maakt 'er een borſtweering van horden aan.*
Secundum actum attexamus. Varr. R. R. 2. 5. *Laat 'er ons een tweede bedrijf byvoegen.*
ADTONDĔO, ēs, adtondī, adtonſūm, adtondērĕ. acc. Plaut. Capt. 2. 2. 18. *Iemand kaal afſcheeren, 't hair kort afſnijden, iemand 't hair afſchrappen.*
Adtondere. Virg. E. 10. 7. *Afſnijden, afmaaijen, afweyden, afeeten, kaal maken*, van gras ſprekende. *De bladeren afplukken, afſnijden, afdoen, afſcheeren, aftrekken*, van boomen, wyngaarden, &c. ſprekende.
Adtondere laudem alicujus. Cic. T. Q. 5. 17. *Iemands roem verminderen.*
• Is me uſque adtondit doctis dolis. Plaut. B. 5. 1. 9. *Hy heeft my door zijn looze ſtreken heel kaal gemaakt*, of *al mijn geld afgeſtroopt.*
ADTONSŬS, ă, ūm. Plaut. B. 5. 2. 7. *Geſchoren, kaal*, van een menſch, of beeſt ſprekende.
Adtonſum caput. Celſ. 4. 3. *Een afgeſchoren hoofd.*
• Adtonſa arva. Lucan. 6. 84. *Kaale akkers, kaale velden, kaalgemaaide landen, afgeweyde velden.*
ADTRĔMO, ĭs, trĕmŭī, mĕrĕ. Alicui oranti. Stat. Th. 8. 81. *Van iemands woorden dreunen, ſchudden, beven*, van een zaal, huys, kerk, &c. ſprekende.

A D V.

ADVĂCA, æ. f. *Tongeren, een ſtad van Luyk.* Zommige zeggen, Advatica Tungrorum.
ADVĀTĬCI, ōrūm. m. plur. Cæſ. B. G. 2. 4. 9: 29. 1: 31. 4. *De Namenaars, 't volk van 't Graafſchap Namen.*
Advaticorum oppidum. *Namen, een ſtad van 't Spaanſch Nederland.*
ADVECTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 9. 54. *Toevoer.*
ADVECTĪTĬŬS, ă, ūm. Vinum advectitium. Sall. B. I. 44. *Wijn die vervoerd word, buytenlandſche wijn.*
ADVECTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Tac. An. 6. 13. *Brengen, vervoeren, doen komen, voeren, overbrengen.*
ADVECTŌR, ōrĭs. m. *Voerman, karman, wagenaar, ſchipper.* Zoo leeſt men in de Handſchriften by Plautus Aſc. 2. 2. 92. maar in de meeſte afdrukken ſtaat Adventor. (By Apul. Fl. p. 363. leeſt men advector equus.)
[ADVECTŪS, ūs. m. Tac. H. 4. 84. 7. *'t Overbrengen, de aankomſt.*]
ADVĔHO, ĭs, vēxī, vectūm, hĕrĕ. *Voeren, vervoeren, brengen, overbrengen*, te water, *of* te land.

Lem-

Digitized by Google

Lembo ad navem advehi. Plaut. Merc. 2. 1. 35. *Met een boot*, of *ſchuytje aan een ſchip roeijen, zich met een boot*, of *ſchuytje aan boord laten brengen.*

Rhodum aliquid advehere. Cic. Off. 1. 12. *Iets te ſcheep* of *te water naar Rhodes voeren*, of *brengen.*

Milites ſecum advehere. Liv. 23. 41. *Krijgsvolk met zich voeren.*

Advehi equo in aliquem locum. Cic. Div. 1. 28. *Ergens te paard aankomen.* Navi. Plin. H. 35. 17. Cic. F. 4. 12. *Ergens ontſchepen*, of *uyt het ſchip gaan.*

ADVELITATIO, onis. f. Feſtus. *Gekijf, woordentwiſt, krakkeel, harde*, of *hooge woorden, ſcheldwoorden, kijvagie.*

ADVELO, ās, āvi, ātum, āre. *Bedekken.* Panno purpureo nudos humeros advelans. Lampr. Commod. 13. *Zijne naakte ſchouderen met een purperen lap bedekkende.* Advelat tempora lauro. Virg. Æ. 5. 246. *Hy kroont zijn hoofd met een lauwerkrans*, of *hy vlecht hem lauweren om 't hoofd.*

ADVĔNA, æ. m. Cic. de Or. 1. 58. *Vremdeling, vremde, uytlander.* Dit woord ontfangt by de goede Schryvers alleen een Byvoegzel van 't mannelyk geſlacht (adjectivum maſculinum) Advena quidam, &c. *Zekeren vremdeling:* maar het word by de ſubſtantiva gevoegd van wat geſlacht zy ook zyn; want men zegt

Anus advena. Ter. H. 1. 1. 44. *Een vremd*, of *uytlandſch besje, een vreemde oude vrouw.*

Advenæ volucres. Varr. R. R. 3. 5. *Vremde*, of *uytlandſche vogelen.*

Advena mancipium. Priſc. 6. 677. Edit. Putſch. *Een vremde ſlaaf.*

Exercitus advena. Virg. Æ. 7. 38. *Een vremde krijgsmagt, een uytlandſch heyr.*

ADVĔNEROR, āris, ātus ſum, āri. acc. Varr. R. R. 1. 1. *Aanbidden, eeren, eer bewijzen.*

ADVĔNIO, īs, vēni, ventum, venīre. *Aankomen, aanlanden, komen, zich laten vinden.*

In tempore advenis. Plaut. Capt. 4. 2. 56. *Gy komt ter rechter tijd, recht van pas*, of *heel wel ſlaags.*

Pace advenio ad vos. Plaut. Am. Prol. 32. *Ik koom in vrede tot u.*

Dies advenit, quo die &c. Cic. V. 2. 15. *De dag komt aan, op welke, &c.* Literæ advenerunt. Suet. Fl. 7. *De brieven zijn aangekomen.*

Adveniens morbus. Cic. Div. 2. 69. *Een aankomende ziekte.*

ADVENTĪTIUS, a, um. *Vremd, uytlandſch, uytheemſch, van elders gekomen, van buyten ingebragt, uyt vremde landen gebragt.*

Adventitiæ copiæ. Cic. Man. 9. *Vremde krijgsvolkeren.*

Humor adventitius. Varr. R. R. 1. 8. *Van buytenkomende vochtigheyd.*

Tepor adventitius. Cic. N. D. 2. 10. *Een uytwendige lauwte, een lauwte die niet natuurlijk is.*

Adventitia pecunia. Cic. R. P. 17. *Vremd geld, 't geld dat van de vremdelingen komt.* 't Beteekent ook, *Geld van nieuwe ſchattingen.* Dos. Ulp. D. 23. 3. 5. §. 5. *Een vremde bruydſchat, huwelijks goed dat wy van iemand vremds hebben gekregen.* Doctrina. Cic. de Or. 3. 33. *Een vremde*, of *uytlandſche leer, een leer die uyt andere landen komt.* Cœna. Zie beneden in Cœna.

Adventitia viſio. Cic. Div. 2. 58. *Een ſchielijk, onverwacht gezicht*, of *verſchijnzel.*

ADVENTO, ās, āvi, ātum, āre. Virg. Æ. 7. 69. Plaut. Truc. 2. 4. 48. *Naderen, genaken, aankomen, tot komen, bykomen.*

Ad of Italiam adventare. Cic. F. 2. 6. *Italien naderen*, of *genaken, by*, of *aan Italien komen.*

Rates adventant. Ovid. Met. 12. 65. *De ſchepen komen aan.*

Adventare alicui. Tac. An. 6. 33. *By iemand komen.* Portis. Stat. Th. 11. 202. *Aan de poorten komen, voor de poorten ſtaan.*

• Adventat Reipublicæ excidium. Tac. H. 4. 13. *De ondergang van 't gemeenebeſt komt aan, nadert, is naby, ſtaat voor de deur.*

Adventans ſenectus. Cic. S. 1. *De aankomende ouderdom.*

Adventantes Euri. Virg. G. 4. 192. *De opkomende, de opſlaande*, of *oprijzende winden.*

ADVENTOR, oris. m. Plaut. Truc. 1. 2. 1. Apul. M. 1. 106: 10. 248. *Een gaſt, een reyziger, een vremdeling, een die vremt aankomt*, of *aangekomen is.*

ADVENTŌRIUS, a, um. Epiſtola adventoria. Martial. Præfat. 12. *Een brief van iemands aankomſt, een berichtbrief van iemands komſt.* Cœna. Zie beneden in Cœna.

ADVENTŬS, ūs. m. Cic. Att. 4. 4. *Aankomſt, komſt, nadering, genaking, toekomſt.*

Adventum alicui gratulari. Terent. Eun. 2. 2. 29. *Iemand verwellekomen.*

• Adventus malorum. Cic. T. Q. 3. 14. *De opkomende rampen, de oprijzende ongevallen.*

ADVERBERO, ās, āvi, ātum, āre. acc. Stat. Th. 9. 656. *Tegen aan ſlaan.*

ADVERBIUM, ii. n. Gell. 12. 15. Priſc. 15. 1003. Edit. Putſch. *Een bywoord.* Een woord der ſpraak-konſt.

ADVĔREOR, verĭtus ſum, verēri. Accius by Non. *Eenigzins vreezen.*

ADVERSA, orum. n. *Tegenſpoeden, wederwaardigheden.*

Explorant adverſa viros. Sil. Ital. 4. 605. *Tegenſpoeden beproeven de mannen.* Tot premor adverſis. Ovid. Triſt. 5. 27. *Van zoo veele wederwaardigheden worde ik gedrukt.* Zie Adverſus.

ADVERSĀRIA, orum. plur. n. Cic. Q. R. 2. *Klad, kladboek, dagelijks ſchrijfboek*, of *tafelboekje van dagelijkzen ontfang en uytgift.* Om het daar na in 't groot ſchuldboek over te dragen.

In adverſaria referre. Cic. Q. R. 3. *Op de klad*, of *in 't kladboek zetten.*

Jacere in adverſariis. Cic. Q. R. 3. *In 't kladboek ſtaan, zonder dat het overgedragen is.* Zie ons Lex. Antiq.

ADVERSĀRIA, æ. f. Cic. F. 2. 4. *Vyandinne, wederpartije, tegenpartije, tegenſtandſter, tegenſtreefſter.*

ADVERSĀRIUS, ii. m. *Vyand, wederpartijder, tegenſtrever, tegenſtander, beſtrijder, tegendinger.*

Adverſarius alicujus, *of* alicui. Cic. Clu. 34. *Iemands vyand, tegenſtrever, enz.*

Adverſarius. Cic. Fat. 13. *Tegenparty, tegendinger, tegenſtrever, tegentwiſter, tegenſtrijder.*

ADVERSĀRIUS, a, um. Cic. Clu. 34. *Strijdig, tegenſtrijdig, ſchadelijk, nadeelig, hinderlijk.*

Vis juri adverſaria. Cic. pro Cæc. 2. *Geweld is ſtrijdig met het recht.*

ADVERSĀTOR, oris. m. *Tegenparty, wederpartijder, vyand, tegenſtrijder, tegenſtrever.* Dit woord word by geen goed Schryver gevonden. (Apulejus gebruykt het de D. S. p. 44.)

ADVERSĀTRIX, icis. f. Plaut. Moſt. 1. 3. 103. *Vyandinne, tegenſtandſter, party, tegenſtrijdſter, tegenſtreefſter.*

In ea re mihi fuit adverſatrix. Ter. H. 5. 3. 5. *Zy is my een party*, of *tegenſtreefſter in die zaak geweeſt.*

ADVERSE. adv. Gell. 3. 16. *Tegenſtrijdig.*

ADVERSIO, onis. f. Adverſio animi. Cic. Arch. 7. *Oeffening, opletentheyd des gemoeds.*

ADVERSITAS, ātis. f. Plin. H. 11. 25. *Strijdigheyd, tegenſtrijdigheyd, tegenſtelling, wederſtreving, afkeer, weerzin, tegenzin.*

ADVERSĪTOR, oris. m. *Toeganger, een die iemand tegen*, of *te gemoet gaat; een ſlaaf die zijn heer te gemoet gaat als hy van de reys komt.* Plaut. Moſt. 4. 1. 24. Donatus over Terent. Ad. 1. 1. 2. verzekert ons dat men dus de geenen noemde, *die hunne heeren gingen t'huys halen.* Zie beneden Adverſum &c. Zie ons Lex. Antiq.

ADVERSO, ās, āre. Animo adverſare. Plaut. R. 2. 2. 1. *Opmerken.*

ADVERSOR, āris, ātus ſum, āri. dat. *Tegenſtreven, overdwarſſen; zich tegenkanten, zich tegenſtellen, ſtrijdig zijn.*

Adverſari alicui. Cic. Or. 51. *Met iemand van een ſtrijdig gevoelen zijn, met iemand in gevoelen verſchillen.*

Adverſari ornamentis alicujus. Cic. Syll. 18. *Zich tegen iemands opkomſt, geluk*, of *welvaart aankanten*, of *aanſtellen.*

Libidini alterius. Cic. V. 5. 31. *Zich tegen iemands ongebondentheden aanſtellen, iemands ongeregeltheden beteugelen, bedwingen*, of *intoomen.*

Nolo adverſari adverſus tuam ſententiam. Plaut. Merc. 11. 3. 43. *Ik wil uw gevoelen niet tegenſpreeken, ik wil my tegens uw gevoelen niet aankanten.*

Adverſante & repugnante natura. Cic. Off. 1. 31. *Tegens zijn genegentheyd en inborſt, in weerwil van zijne natuurlijke neyging.*

ADVERSUM, i. n. Cic. Br. 4. *Onheyl, ongeval, ongeluk, rampſpoed, ramp, nadeel.* Si quid nobis forte adverſi evenerit. Ter. H. 2. 3. 114. *Zoo ons [illegible] ongeval zal overkomen.* Zie Adverſa.

Digitized by Google

[Adverſus. *In tegenwoordigheyd, tegens over.*

Jusjurandum te adverſum dedi. Plaut. Am. 3. 2. 53. *In uwe tegenwoordigheyd, tegens u over ſtaande, heb ik een eed gedaan.*]

Adverſum, *of* adverſus, præp. acc. *Tegen.* Adverſus leges. Cic. V. 3. 84. *Tegen de wetten.* Adverſus aliquem dicere. Plaut. Am. 2. 2. 118. *Iemand tegenſpreken, of wederſpreken.*

* Adverſus. Plin. H. 3. 5. *Tegen over, recht tegen over; recht voor,* of gelyk Cicero zegt, volgens de beſte drukken, Exadverſus. Cic. Div. 1. 45. (*&* exadverſum. Nep. Th. 3. Ter. Ad. 4. 2. 45. Plaut. B. 4. 7. 37. Zie beneden.)

Alicui adverſum ire. Plaut. Am. 2. 2. 43. Ter. Ad. 1. 1. 2. *Iemand te gemoet gaan, tegen gaan, ontmoeten.*

Adverſus aliquem de aliqua re loqui. Ter. And. 1. 5. 30. *Tegen iemand ergens van ſpreken, iemand ergens over ſpreken.*

[Adverſus *word ook wel ten goede genomen, en betekent genegentheyd.*]

Adverſus. *Tegen, ten aanzien, omtrent, ten opzicht.* Pietas adverſus Deum. Cic. N. D. 1. 41. *De godvrucht omtrent God.*

Adhibenda eſt reverentia adverſus homines. Cic. Off. 1. 28. *Men moet tegen de menſchen eerbiedig zijn.*

ADVERSŬS, ă, ūm. dat. *Strijdig, ſchadelijk, nadeelig, verderffelijk, ongelukkig, vyandig.* (De compar. *adverſior* ſtaat by Plinius beneden, en de ſuperl. *adverſiſſimus* by Cic. Att. 10. 8.)

Prælium adverſum. Val. Max. 6. 5. 1. *Een ongelukkige ſlag.* Ventus adverſus. Hor. E. 2. 2. 202. Adverſum tenens. Nep. Milt. 1. *Een tegenwind.* Valetudo adverſa. Liv. 10. 32. *Ongemak des ligchaams, zickte, zwakheyd.*

Acclamatio adverſa. Cic. de Or. 2. 83. *Een geſchreeuw, of geroep tegen iemand.*

Neque eſt teſtudine aliud ſalamandræ adverſius. Plin. H. 32. 4. *Daar is niet zoo ſtrijdig, of vyandig tegen den Salamander als de Schildpad.*

Adverſa via. Plaut. B. 1. 2. 5. *Een verſcheide, een andere, of ſtrijdige weg.*

Adverſo flumine. Virg. G. 1. 201. *Tegen de ſtroom, tegen de vloed.* Aqua adverſa. Plaut. Trin. 4. 2. 101. *Tegens de drift, ſtroom, of loop van 't water.*

* Res adverſæ. Cic. Syll. 27. *&* Adverſi caſus. Cic. Her. 4. 17. *&* Adverſa fortuna. Cic. F. 4. 5. *Tegenheyd, wederwaardigheyd, tegenſpoed, ramp, onheyl, ongeval, rampſpoed, ongeluk.*

Stare adverſis veſtigiis. Cic. A. Q. 4. 39. *De voeten malkanderen toegekeert hebben, met de voeten tegen malkanderen aan gaan.*

Folia inter ſe adverſa. Plin. H. 27. 13. *Bladeren die tegen malkanderen ſtaan; die tegen malkanderen zijn gekeerd.*

Frons ædificii ventis amiciſſimis adverſa. Colum. 1. 5. *De voorgevel van 't huys ſtaat op, of naar de zagtſte winden.*

Collis tantum adverſus in latitudinem patebat, quantum &c. Cæſ. B. G. 2. 8. *De heuvel was naar de kant der vyanden, of van vooren zoo breed als, enz.*

* Adverſæ cicatrices. Cic. de Or. 2. 28. *De littekenen der wonden die men van vooren ontfangen heeft.* Dentes adverſi. Cic. N. D. 2. 54. *De voortanden, de voorſte tanden.*

Solem adverſum intueri. Cic. S. Sc. 5. *De zon ſtijf aanzien, tegen de zon ſterk opzien.*

Vulnera adverſa accipere. Cic. Ar. 19. Adverſo corpore vulnera accipere. Curt. 3. 11. *Van vooren gequetſt of gewond worden, wonden van vooren ontfangen.* (Wat voor een eer dit eertijds by de Lacedæmoniers geweeſt zy, hebben wy over Curtius gezegt.

Adverſum tenere. Zie beneden Tenere. Adverſus & averſus. Cic. de Or. 2. 63. *Van vooren en van agteren.* Ante & retro is geen goed Latyn.)

ADVERTO, is, ti, ſum, tĕrĕ. dat. *Ergens naar toe wenden, keeren, draaijen, zwenken.*

Advertere agmen urbi. Virg. Æ. 12. 555. *Zijn heyrmagt naar de ſtad wenden, of tegen de ſtad aanvoeren.* Vineta orienti. Colum. 3. 12. *Wijngaarden tegen 't ooſten planten.*

Advertere ſe in plateam. Ter. E. 2. 3. 54. *Het naar de ſtraat wenden.*

Advertere aliquid. Ter. H. 3. 3. 9. *&* Advertere animum. Ter. E. 3. 1. 7. Liv. 4. 43. *Acht geven, in acht nemen, gade ſlaan, bemerken, op letten, aandachtig zijn, waarnemen, aanmerken, beſpiegelen.*

Hæc quoque doctos advertunt. Plin. E. 1. 10. *Dit wekt de aandacht der geleerden op.*

Alicui rei animum advertere. Tac. An. 13. 49. *Ergens acht op geven, aandachtig op letten, of acht op ſlaan.*

Advertere oculos. Curt. 5. 11. *Zijn oogen naar iets toewenden, ergens naar toe zien.* Mentem. Virg. Æ. 8. 440. *Zijn gedachten, of verſtand ergens op zetten, iets bemerken.* Aures. Prop. 1. 1. 37. *Zyn ooren leenen, toehooren, toeluyſteren.* Pedem ripæ. Virg. Æ. 6. 386. *Zijn gang naar het ſtrand zetten, naar den oever gaan.*

Advertere in aliquem. Tac. An. 5. 9. 2. 32. *Iemand ſtraffen, kaſtijden, mishandelen, qualijk handelen, teyſteren.*

Advertebantur Pompeji familiares adſentire Volcatio. Cic. F. 1. 1. *Men bemerkte, dat de gemeenzame vrienden van Pompejus het gevoelen van Volcatius toeſtemden.*

ADVESPERASCIT. Impers. præt. Adveſperavit. fut. Adveſperaſcet. Infint. Adveſperaſcere. Ter. And. 3. 4. 2. Cic. V. 4. 65. Plin. 7. 52. 8. 40. *Het word laat, 't is laat, de nacht komt aan, het word nacht.*

ADVIGILO, as, avi, atūm, ārĕ. Ter. And. 4. 1. 49. *Waken, wacht houden, bewaken.* In den oneygentlyken zin, *wel toezien, op zijn hoede zijn, goede acht geven, wel oppaſſen, wel voor zich zien, goede zorg dragen, nauwe toezicht hebben, wel gade ſlaan, beſpieden.*

Advigilare ſibi. Manil. 1. 81. *Zich wagten, zorge voor zich dragen.*

Advigilatur ad cuſtodiam ignis. Cic. L. L. 2. 12. *'t Vuur wordt bewaakt, of zorge voor 't vuur gedragen, dat het niet uytgaat.*

* Advigilare alicui. Tib. 2. 5. 93. *Op iemand waken, nauwe toezicht op iemands gedrag hebben, iemands leven wel gade ſlaan.*

Pila advigilantia ſomnis Regum. Stat. Th. 1. 147. *Soldaten die den Koning in zijn ſlaap bewaken: die, terwijl de Koning ſlaapt, de wacht houden.*

Si advigilaveris. Terent. And. 4. 1. 49. *Indien gy oplettende zult zijn.*

ADVIVO, is, xi, ĕrĕ. *Leven, in 't leven zijn.* Al de Uytleggers lezen in Plin. H. 5. 18. Vivere, behalven Hermolaus, die Advivere leeſt, 't welk men niet moet gebruyken. (Nevens Plinius gebruyken evenwel dit woord Tertull. de Anim. 57. Qui in ipſis tum fuerunt, qui adviverent. Cor. Mil. 7. Quod ipſi ſibi idola fecerunt, cum adviverent. Scæv. D. 34. 4. 30. Semproniæ, quamdiu advixerit, præſtet menſtruos denarios quinque.

ĂDŪLĂBĬLIS. e. Animus adulabilis. Enn. apud Non. 2. 669. *Een gemoed, dat zich door ſtreelen laat bewegen.*

ĂDŪLĀTIO, onis. f. Cic. Am. 25. *Vleijery, gevley, pluymſtrijking, liefkozing, liefkozery, troeteling.* Hy gebruykt het ook voor de gedienſtigheyd die men zijn heer betoont. N. D. 2. 63.

Adulatio in aliquem. Tac. An. 1. 14. *Overbodige gedienſtigheyd over iemand.*

ĂDŪLĀTŎR, oris. m. Cic. Her. 4. 21. *Vleijer, pluymſtrijker, liefkozer,* ‡ *Smeerſchoen.*

ĂDŪLĀTŌRIE. adv. Non. 1. 203. *Op een vleijende wijze.*

ĂDŪLĀTŌRĬŬS, ă, ūm. *Vleijers, van een vleijer, of pluymſtrijker.*

Exemplar apud poſteros adulatorii dedecoris habetur. Tac. An. 6. 32. *De nakomelingen zien hem voor het eerſte voorbeeld van een eerlooze vleijery aan.*

ĂDŪLĀTRIX, tris. f. *Vleyſter, pluymſtrijkſter, liefkooſter.* Dit woord word by geen goed Schryver gevonden. (Tertull. de Anim. 51. gebruykt het. Non reliquiis animæ adulatrix, *&* Treb. Poll. Cl. 3. Adulatrices exteræ gentes.)

ĂDŪLO, as, avi, atum, ārĕ. Lucret. 5. 1069. Auſon. Gr. Act. Mamert. P. Jul. 20. *Vleijen, pluymſtrijken, liefkozen.*

Pinnata cauda noſtrum adulat ſanguinem. Cic. T. Q. 2. 10. *De ſcherpe ſtaart ſtrijkt over ons bloed.*

Nec adulari nos ſinamus. Cic. Off. 1. 26. *Laat ons niet dulden dat men ons vleyd.* Adulari word daar in 't paſſivum genomen, *of* gelyk andere zeggen, die het in 't activum nemen,

Laat

Laat ons geen vleijers, of *pluymſtrijkers zijn.*

ĂDŬLOR, aris, atus ſum, ari. dat. & acc. *Vleijen*, *pluymſtrijken*, *liefkozen*, *troetelen.*

Potenti adulatus eſt Antonio. N. p. Att. 8. *Hy heeft den vermogenden Antonius gevleyd.*

Adulari aliquem. Colum. 5. 12. Cic. Piſ. 41. *Iemand ſtreelen*, *troetelen*, van een hond ſprekende.

Mitiſſimi canes furas quoque adulantur. Colum. 7. 12. *De makſte honden ſtreelen zelfs een dief.*

• Adulari fortunam alicujus. Cic. Div. 2. 2. *Iemands geluk vleijen; iemand uyt inzicht van zijn hooge ſtaat*, of *geluk pluymſtrijken.*

ĂDŬLTER, ĕri. m. Cic. C. 2. 4. *Overſpeelder*, *echtbreker*, *echtſchender.*

ĂDŬLTER, ă, um. *Valſch*, *onecht.*

Adultera clavis. Ovid. A. Am. 3. 643. *Valſche ſleutel*, *dief ſleutel.*

Minium adulterum. Plin. H. 23. 7. *Baſtaart vermiljoen.*

ĂDŬLTĔRA, æ. f. Ovid. Her. 5. 25. O. 3. 3. 25. *Overſpeelſter*, *echtbreekſter*, *echtſchendſter. Een overſpelig wijf.* Plin. H. 8. 16. paſt het op een Leeuwin toe, die zich met een Luypaard vermengt.

Mens adultera. Ovid. Am. 3. 4. 5. *Een overſpelig*, *onreyn*, of *onzuyver gemoed.* Conjux. Ovid. Am. 3. 4. 27. *Een overſpelige vrouw.* Virgo. Ovid. Her. 6. 173. *Een overſpelige maagd.*

ĂDŬLTĔRĀTIO, onis. f. Plin. H. 21. 6. *Vermenging*, *vervalſching*, *bederving*, *mengeling van eenig vocht*, of *iets anders.*

ĂDŬLTĔRĀTOR, oris. m. Adulterator monetæ. Claud. Sat. D. 48. 16. §. 9. *Een valſche munter.*

ĂDŬLTĔRĀTUS, ă, um. Plin. H. 19. 3. *Vervalſcht*, *vermengd*, *gemengd*, van eenige drogery ſprekende.

Adulterata. Suet. J. 48. *Door een overſpeelder verleyd.*

• Adulteratæ Gallorum reliquiæ. Flor. 2. 11. 3. *Het overſchot der veraarde*, of *verbaſterde Gaulo***i***zen*, of *Franken.*

ĂDŬLTĔRĪNUS, ă, um. Plin. H. 10. 3. & Adulterino ſanguine natus. Plin. H. 7. 2. *Onecht*, *onwettig*, *uyt onecht bloed*, *in overſpel geteeld*, of *geboren*, *baſterd.*

Adulterinus nummus. Cic. Off. 3. 23. *Een valſch ſtuk gelds.*

• Adulterinum ſignum. Liv. 40. 54. Cic. Clu. 14. *Een valſche*, of *nagemaakte zegel*, of *merking.*

Adulterina clavis. Sall. B. J. 12. *Een nagemaakte ſleutel.*

ĂDŬLTĔRIO, onis. f. & ĂDŬLTĔRĬTAS, atis. f. *Heeft* Laberius *voor* ĂDŬLTĔRĬUM *gebruykt.* Zie Gell. 16. 7. & Non. 2. 12. waar in niet is na te volgen.

ĂDŬLTĔRĬUM, ii. n. Cic. de Or. 2. 68. *Overſpel*, *echtſchending*, *echtbreuk.* Zie ons Lex. Antiq.

Committere adulterium. Quinct. I. O. 7. 3. *Een overſpel begaan.*

Cum quibus illa malum fecit adulterium. Catull. 68. 36. *Met welke zy een ſchandelijk overſpel begaan heeft.*

• Adulteria mercis. Plin. H. 19. 3. *Vervalſching*, of *vermenging van eenige waare*, of *koopmanſchap.*

• Adulteria naturæ. Plin. H. 9. 40. *Vermenging van de natuur*, *door verſcheide verwen*, of *metallen.*

• Adulteria arborum. Plin. H. 17. 1. *Verſcheide ſlag van griffels op eene ſtam.*

ĂDŬLTĔRO, as, avi, atum, are. acc. Adulterare matronas. Suet. A. 67. *Echtbreken*, *overſpel plegen*, of *bedrijven*, *echtbreuk begaan met aanzienelijke vrouwen.*

Columba adulteratur miluo. Horat. Epod. 16. 32. *De duyve vermengt zich met een kiekendief.*

Adulterare merces. Plin. H. 12. 12. *Waaren vervalſchen*, of *vermengen.* Tabulas. Cic. Q. R. 4. *Geſchreve ſtukken vervalſchen*, *namaken*, *veranderen*, gelyk een nyterſte wil, &c. Andere lezen Adnumerare.

Jus pecunia adulterare. Cic. Cæc. 26. *'t Recht door geld omkoopen*, *omzetten*, of *verkeeren.*

Voluptas naturam boni fallaciter imitando adulterat. Cic. Part. 25. *De wellust*, *door een valſche nabootzing*, *krijgt de ſchijn van een waarachtig goed*, of *neemt de gedaante van een waar goed aan.*

Adulterare judicium veri. Cic. Am. 25. *Het oordeel omtrent de waarheid vervalſchen*, *een valſch denkbeeld van de waarheid geven.* Faciem arte. Ovid. Faſt. 1. 373. *Het gezicht door kunſt vervalſchen.*

ĂDŬLTĔROR, aris, atus ſum, ari. Cic. Off. 1. 35. Zie Adultero.

ĂDŬLTUS, ă, um. Part. Ab Adoleſco. Cic. Cl. 96. *Bejaard*, *volwaſſen*, *die zijn waſdom bekomen heeft*, of *groot geworden is.* (De compar. *adultior* ſtaat beneden by Plinius.)

Adulta. Tac. An. 3. 53. *Aangewaſſen*, *toegenomen*, *aangegroeyd*, *verſterkt*, *ingeworteld*, van een deugd, *of* ondeugd ſprekende.

Athenæ adultæ. Cic. Cl. 7. *'t Bloejend Atheene*, *'t lang gebouwt Atheene.*

Adulta viribus Dalmatia. Paterc. 2. 110. *Dalmatien ſterk geworden*, of *in kracht volwaſſen zijnde.*

Adulta lacte ubera. Catull. 20. 11. *Uijers*, *opgezwollen van melk.*

Adulta vitia. Tac. An. 3. 53. *Sterk ingewortelde laſteren.*

Adultus. Tac. H. 3. 23. *Ver heen*, *ver verloopen*, *veel voorby*, van de tyd, 't gety, de nacht &c. ſprekende.

Adulta æſtas. Tac. An. 2. 23. *Het midden van den zomer*, *Hooimaand*, *de maand van Julius.* (De vier deelen van 't jaar zegt Serv. G. 1. 43. zyn verdeeld in drie maanden, zoo dat de eerſte maand word genoemt, ver novum, æſtas nova, autumnus novus, hyems nova: de tweede, ver adultum, æſtas adulta, autumnus adultus, hyems adulta: de derde, ver præceps, æſtas præceps, autumnus præceps, hyems præceps.)

Adultior, oris. m. & f. Plin. H. 10. 33. *Grooter*, *ſterker*, *krachtiger*, *bloeijender.*

ĂDUMBRĀTIM. adv. Lucret. 4. 364. *Duyſterlijk*, *donkerlijk.*

ĂDUMBRĀTIO, onis. f. Cic. Or. 29. *Schets*, *afſchetzing*, *ruwe teekening*, *afſchaduwing*, *omtrek*, *doodverwing.*

ĂDUMBRĀTUS, ă, um. *Geſchetſt*, *ruw*, *geteekend*, *omgetrokken*, *afgeſchaduwd*, *gedoodverfd.*

• Rei alicujus adumbrata intelligentia. Cic. L. L. 1. 22. *Een ſchets*, *een ruwe*, of *onvolkome kennis van een zaak.*

Adumbratæ res. Cic. T. Q. 3. 2. *Vermomde*, *nagebootſte*, *bedriegelijke dingen*, *dingen vol van geveynſtheyd en bedrog.*

Lætitia adumbrata. Tac. An. 4. 31. *Een gemaakte blijdſchap*, *een vreugd in ſchijn*, *een geveynſde vreugd.*

Signa virtutis adumbrata. Cic. Cœl. 5. *Schijnblijken van de deugd.*

Adumbrata imago gloriæ. Cic. T. Q. 3. 2. *Een ſchets*, *ſchaduwbeeld*, of *afſchaduwing van de glory*, *een duyſter beeld van de eer.*

(Vir adumbratus. Cic. V. 3. 23. *Een veracht man.*)

ĂDUMBRO, as, avi, atum, are. acc. Colum. 11. 2. *Iets overſchaduwen*, *overdekken*, *dekken*, *beſchutten.*

• Adumbrare. Quint. I. O. 7. 10. Cic. T. Q. 3. 2. *Afſchetzen*, *ſchetzen*, *doodverwen*, *nateekenen*, *in 't ruw ontwerpen*, *omtrekken.*

• Fictos Heroum luctus adumbrare dicendo. Cic. de Or. 2. 47. *De verzierde klagten der helden in een reden vertoonen*, of *uytbeelden.*

• Adumbrare. acc. Cic. de Or. 3. 4. *Namaken*, *nabootzen*, *navolgen*, *nadoen*, *verzinnen*, *uytvinden.*

ĂDŪNĀTUS, ă, um. In acervo. Plin. H. 19. 2. *Vergaderd*, *verzameld*, *byeengebragt*, *vereenigd*, *opgehoopt*, *opgeſtapeld*, *op een hoop gezet.*

• Adunatis exulibus variorum populorum. Juſtin. 5. 9. *De ballingen van verſcheyde volkeren verzameld hebbende.*

Adunatis copiis. Juſtin. 15. 4. *Zijn krijgsvolk vergadert hebbende.*

ĂDUNCĬTAS, atis. f. *De kromte*, *kromigheyd*, of *bogt van een vogelbek.* Cicero en Plinius gebruyken dit woord alleen in deze beteekenis, als het volgende voorbeeld aanwyſt.

Aduncitate roſtrorum cibum capiunt quædam animalia. Cic. N. D. 2. 47. Plin. H. 10. 71. *Zommige dieren nemen hun voedzel alleen met de kromte van hunnen bek.*

ĂDUNCUS, ă, um. Liv. 1. 18. *Gebogen*, *gekromt*, *gebogt.*

Adunca ex omni parte dentium ſerrula. Cic. Cl. 64. *Een zaagje dat aan beyde zijden de tanden overgebogen*, of *gebogt zijn.*

Adunca falx. *Een kromme zikkel.* Ovid. M. 14. 628.

[Aduncus naſus. Terent. H. 5. 5. 18. Suet. G. 21. *Een kromme*, *een haviks neus.*]

Naſo

• Naſo adunco aliquem ſuſpendere. Hor. S. 1. 8. 5. *Tegen iemand ſchortneuzen, de neus tegen iemand opſchorten*, of *optrekken, iemand met het opſtulen*, of *d'opſchorting van de neus beſpotten, beſchimpen, verachten.*

ĂDŬNO, as, avi, atum, ārĕ. *Verzamelen, vergaderen, byeenbrengen, vereenigen.* Van dit werkwoord (verbum) vind men niet dan Adunatus in 't Participium by Plinius en Juſtinus, dat op zijn plaats kan gezien worden. (Het verbum Adunare zelf, hebbe ik gevonden by Pallad. 3. 29. Membra iterum diviſe partis adunare.) Het participium heeft ook Cicero gebruykt Offic. 3. 8. uyt welken Non. 4. 10. bybrengt. Hoewel daar beter Adjunctam gelezen wordt. De geleerde Falſtenus heeft ons deze plaats mede gedeeld in zyn Supplementum Linguæ Latinæ. p. 14.

ADVOCATIO, onis. f. Cic. F. 7. 10. *De voorſpraak, voorſtant*, of *'t onderſtand der Voorſpraken in een rechtzaak.*

• Advocatio. Liv. 3. 47. *Een ſchaare volks die men te hulp roept.*

• Advocatio. Cic. V. 1. 49. *Verdediging*, of *beſchuldiging verweering*, of *aanklagt. Rechtshandel ter beſchuldiging*, of *ter verdediging.*

Aliquem advocatione juvare. Plin. E. 1. 22. *Voor iemand pleyten.*

In advocationem rogari. Plin. E. 1. 9. *Verzocht worden om voor iemand te pleyten.*

• Advocationem poſtulare. Cic. F. 7. 11. Petere. Sen. de Ir. 1. 16. *Tijd*, of *uytſtel verzoeken.*

Advocationem dare. Sen. Marc. 10. de Ir. 2. 29. *Tijd*, of *uytſtel geven.*

ADVOCATUS, i. m. Ter. E. 4. 6. 26. *Voorſpraak, voorſpreker, voorſtander*, Advokaat.

• Advocatus. Cic. F. 7. 14. *Voorſpraak, hulp, 't zy door raad, gezag*, of *daad*, terwyl een zaak bepleyt, *of* uytgewezen word.

• Advocatus. Plaut. Pœn. 3. 6. 11. *Een getuyge in een zaak die in rechten dient.*

Advocatum invocare ad, &c. Cic. de Or. 2. 47. *Een voorſpraak verzoeken om, &c. Een voorſpraak bidden dat hy, &c.* Zie ons Lex. Antiq.

Advocatus eo. Plaut. E. 3. 3. 42. Venio. Ter. Ad. 4. 5. 43. Adſto amicis. Plaut. Caſ. 3. 3. 5. *Ik koom om de voorſpraak mijner vrienden te zijn; om mijne vrienden voor te ſtaan, te verdedigen*, of *hunne zaak op te nemen.*

Sine advocatis, ſine patronis, ipſe pro me dicere cogor. Liv. 40. 15. *Ik worde genoodzaakt, zonder voorſpraak, zonder verdediger, zelf voor my te pleiten.*

ADVŎCĀTŬS, a, um. *Geroepen, beroepen.*

Adhibere oculos advocatos ad aliquid inveſtigandum. Cic. T. Q. 5. 38. *Zich van zijne oogen dienen, zijne oogen gebruyken om iet te ontdekken*, of *naar te ſpeuren.*

Artem adhibes advocatam ſenſibus. Cic. A. Q. 4. 27. *Gy gebruykt een konſt die goed*, of *die een groot hulpmiddel voor de zinnen is.*

ADVOCO, as, avi, atum, are. acc. *Iemand te hulp roepen*, 't zy in raad, *of* daad; *iemands hulp*, of *voorſpraak in een zaak verzoeken.*

Advocari cauſæ. Quintil. I. O. 11. 1. *Verzocht worden om in een rechtzaak te dienen, om voor voorſpraak in een zaak te dienen.*

Advocare aliquem contra alium. Cic. P. Q. 22. *Iemands hulp*, of *voorſpraak in een zaak*, of *tegens een ander verzoeken; iemand bidden, ons in een zaak te willen dienen.*

Aliquem ſibi advocare. Ter. Ph. 2. 1. 83. *Iemand tot zijn voorſpraak nemen.*

• Aliquem ſibi advocare. Cic. P. Q. 2. *Iemand tot een byzitter*, of *hulp in 't uytwijzen van een vonnis nemen.*

• Advocare. Cic. P. Q. 21. *Tot zich roepen, bidden om te willen komen, doen komen.*

Advocare concionem. Cic. V. 3. 80. *'t Volk vergaderen, verzamelen, 't zamen roepen, 't zamen doen komen.*

Advocare animum ad ſeipſum. Cic. T. Q. 1. 31. *Zijn gemoed tot bedaren brengen*, of *aan 't ſtillen helpen; in zich zelven keeren, zich zelven nederzetten.*

• In alio cibi genere India advocatur, in alio Ægyptus. Plin. H. 15. 26. *Indiën moet de eene ſpijs, en Egypten een andere verſchaffen; men gaat tot in Indiën en Egypten de verſcheydentheyd der ſpijzen zoeken.* Dit is een ſteek tegens de lekkerheyd van zynen tyd.

ADVŎLĀTŬS, us. m. *Vlucht*, of *'t vliegen van een vogel.* Cic. T. Q. 2. 10. gebruykt alleen de Ablativus Advolatu, die in zommige uyt Grækſch vertaalde vaarzen gevonden word, welke hy bybrengt.

ADVŎLĬTO, as, avi, atum, are. Prudent. c. Symm. 2. 573. *Toevliegen.*

ADVŎLO, as, avi, atum, are. acc. Met het voorzetzel (præpoſitio) ad. *Ergens na toe vliegen.*

Caprarum uberibus advolant. Plin. H. 10. 40. *Zy vliegen naar de uijers der hinden*, van zekere vogels ſprekende.

Advolare. Phædr. 2. 7. 7. *Snellijk toeſchieten.*

Citatis equis advolant Romam. Liv. 1. 57. *Zij rijden met de vlucht na Rome.*

• Ad aliquem ex aliquo loco advolare. Cic. F. 11. 27. *Ergens van daan naar iemand toevliegen, toeſchieten*, of *ſchielijk toeloopen.*

Advolare in auxilium. Plin. H. 9. 8. *Ter hulp toevliegen, toeſchieten*, of *toeloopen.*

† Fama mali advolat Æneæ. Virg. Æ. 10. 511. *Dat quaad gerucht*, of *de tijding van die ramp vliegt naar Æneas over, Æneas verſtaat ſtraks dat ongeval*

ADVOLVO, volvis, volvi, volutum, volvere. acc. cum dat. Virg. G. 3. 378. *Naar toe rollen, naar toe wentelen, ergens by*, of *aanrollen.*

Advolvere aliquid ad ignem. Plin. H. 11. 37. *Iets naar 't vuur toe rollen.*

Advolutus genibus alicujus. Liv. 28. 34: 30. 12. *Voor iemands kniën nedergebogen*, of *nedergelegen.*

† Clamor advolvitur aſtris. Stat. Th. 5. 43. *'t Geſchrey komt ten hemel op.*

ADVORSUM. V. Adverſum.

ADVORTO. V. Adverto.

ĂDURGEO, es, ere. *Doordouwen.* Digito adurgendus eſt. Celſ. 7. 12. *Men moet ze met de vinger doordouwen*, van een tand ſprekende die men krygt.

• Adurgeo. Hor. O. 1. 37. 17. *Heftiglijk vervolgen, hittiglijk naiagen.*

ĂDŪRO, aduris, aduſsi, aduſtum, adurere. acc. *Branden, zengen, ſmeulen.*

Candente carbone ſibi adurebat capillum. Cic. Off. 2. 7. *Hy zengde zijn hayr met een gloeijende houtskool.*

Medicamenta adurentia. Celſ. 6. 8. *Brandende geneesmiddelen.*

• Adurere. Virg. G. 1. 93. *Branden, zengen, verzengen, braden, uytdroogen*, (hoe dit woord van de koude kan gezegt worden, zie de Schryvers van ons bygebragt, Curt. 7. 3. 13. §. 43.)

• Aduruntur femora equitatu. Plin. H. 28. 15. *De dijen ontſteken door 't lang te paard rijden; men voelt een groote jeuke aan de dijen als men lang te paard zit.*

ĂDŪSQUE. adv. ſeq. acc. Virg. Æ. 11. 262. *Tot, aan.*

ĂDUSTIO, onis. f. *Brand, verbrandheyd.* Vitium picis aduſtio. Plin. H. 14. 20. *Het gebrek van pek is aangebrandheyd.*

• Aduſtio infantium. Plin. H. 30. 15. *Hayrworm der kinderen, verbrandheyd* of *ontſteking die de kinderen tuſſchen de oogleden en herſſenen krijgen.*

ĂDUSTŬS, a, um. Ter. Ad. 3. 2. 71. *Aangebrand, aangebakken, geſmeult*, van een opſtootzel ſprekende.

Color aduſtior. Liv. 27. 47. *Geelagheyd, Taanverwige verbrandheyd van de zon.* Gelyk die geenen hebben die van een lange reys komen.

ĂDYTUM. i. n. Virg. Æ. 2. 115: 6. 98. Cæſ. B. C. 3. 105. Ἄδυτον. *Het heyligdom, de godſpraaks-plaats, een heymelijke*, of *verborgene plaats in de Tempelen der Ouden.* Dit was daar de Orakelen hunne antwoorden gaven. Zie ons Lex. Antiq.

(Adytum, brengt Lucretius over tot het gemoed in 't volgende voorbeeld.

Ex adyto cordis reſponſa dedere. 1. 738. *Zy hebben geantwoord uyt het binnenſte van hun hert.*)

Æ.

ÆBURA, æ. f. Liv. 40. 30. *Talanera, een ſtad van nieuw Kaſtiliën op den Taagſtroom.*

ÆDEPOL. Plaut. Mil. 2. 6. 103. Ter. And. 2. 1. 5. Dit is een zeker eedzweren der Ouden om te zeggen, per ædem Pollucis, *by den Tempel van Pollux.* Men vertaalt het, *Voorwaar, zeker, zekerlijk, waarlijk.* Zie ons Lex. Antiq.

ÆDES, *of* ædis. f. Cic. C. 2. 6. *Een Godshuys, tempel, kerk, kapel.*

Ædis. Plaut. Aſ. 1. 3. 67. *Een gebouw, huys,*

Digitized by Google

huys, *of wooning.*

• Ædis. Curt. 8. 6. *Een vertrek*, *optr k*, of *kamer.*

(Ædes. *Een graf*, *een groeve*, *een grafſtede.*

Aquila eum ſæpius circumvolavit, & tranſgreſſa in vicinam ædem ſedit. Suet. A. 97. *Een arend is dikwils om hem heene gevlogen*, *en overgevlogen zijnde tot het naaſt by gelegene graf*, *is hy nedergezeten.*

ÆDES, ium. plur. f. Cic. Dom. 44. *Een huys*, *een wooning.*

Primæ ædes. Ovid. M. 5. 284. *Het voorhuys*, *de ingang van 't huys.*

† Ædes. Virg. G. 4. 258. *Bijekorf*, *bijewooning.*

‡ Fac ſis vacivas ædes aurium. Plaut. Pſeud. 1. 5. 54. *Opent uwe ooren.*

ÆDICŬLA, æ. f. Cic. Dom. 25. Liv. 35. 9. *Een kerkjen*, *tempeltjen*, of *kapelletjen.*

• Ædicula, æ. f. Plaut. E. 3. 3. 21. Ædiculæ, arum. Cic. Par. 6. 3. Cœl. 7. *Een kamer*, *een vertrek.*

• Ædiculæ, arum. Ter. Ph. 4. 3. 58. *Een hutjen*, *een huysjen.*

Ædicula. Plin. H. 36. 5. *Stantplaats van een beeld*, *een holligheyd in de muur*, *waar in de Ouden hunne beelden plaatſten.* Men kan het op Kaſſen, Ciborien, &c. toepaſſen. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

ÆDĬFICATIO, onis. f. Cic. Piſ. 21. *Bouwing*, *ſtichting*, *timmering*, *timmeraadje*, *het bouwen*, *'t gebouw.*

Ædificationem ſuſtentare ad adventum alicujus. Cic. Fr. 2. 6. *Het bouwen tot iemands komſt uytſtellen*, of *opſchorten.*

ÆDĬFICATIONCŬLA, æ. f. Cic. Fr. 3. 1. *Een kleyne timmeraadje*, *timmering van een kleyn huysjen.*

ÆDĬFICATŎR, oris. m. Cic. Tim. 2. *Bouwer*, *ſtichter*, *bouwmeeſter. Een die een gebouw maakt*, of *bekoſtigt.*

Ædificator mundi Deus. Cic. N. D. 1. 8. *God is de bouwmeeſter*, *de maker*, *de ſtichter van de wereld.*

Ædificator. Colum. 1. 4. *Een liefhebber van bouwen*, *een die veel van timmeren houd*, *die heel bouwziek is.*

ÆDĬFICATŪS, ă, um. *Betimmert.*

Villa bene ædificata. Cic. Off. 3. 13. *Een welbetimmerde hofſtede.*

ÆDĬFICIUM, ii. n. Cic. Mil. 27. Cæſ. B. G. 2. 7. *Gebouw*, *geſticht*, *gevaart*, *huys*, *wooning.*

Ædificium lucidum. Celſ. 1. 2. *Een luchtig gebouw.*

ÆDĬFICŌ, as, avi, atum, are. *Bouwen*, *ſtichten*, *timmeren*, *oprechten*, Steden, Huyzen, Schepen, &c.

Ædificare belle. Cic. Att. 16. 3. Eleganter. Colum. 1. 4. Laute. Cic. L. L. 2. 1. *Schoon*, *cierlijk*, *heerlijk*, *koſtelijk*, of *prachtig bouwen.*

Ædificare claſſem. Cic. Manil. 4. Curt. 9. 3. *Een vloot bouwen.*

• Hortos ædificare. Cic. Att. 9. 13. *Een tuyn rontom bebouwen*, of *betimmeren.*

• De exemplo meo ipſe ædificato. Plaut. Moſt. 3. 2. 87. *Ga naar 't voorbeeld dat ik u gegeven heb te werk.*

• Ædificare Rempublicam. Cic. F. 9. 2. *Een gemeenebeſt ſtichten*, of *oprechten.*

ÆDĪLATŪS, us. m. Feſt. *De waardigheyd van een Ædilis.*

ÆDĪLIS, is. m. Cic. L. L. 3. 3. *Fabrykmeeſter*, *Merktmeeſter binnen Rome.* Een Amptenaar binnen 't oude Rome, die 't opzicht over de ſpeelen, openbare en byzondere gebouwen, Waterleydingen, Badſtoven, en Tempelen hadde, en de prys op alles zette dat op de merkt verkocht wierd.

Ædiles curules. Cic. Cl. 89. *Rijfabrykmeeſters.* Dus in 't Latyn genoemd, wegens de elpenbeene, of wielſtoel, die ze ten blyk van hun gezag gebruykten.

Ædiles plebis. Cic. F. 8. 4. L. L. 3. 3. Pompon. D. 1. 2. 2. 21. *Bouwmeeſters*, by deze, die min aanzienelyk dan de eerſte waren, vervoegde zich 't Roomſche gemeene volk over hunne zaken, op datz 'er den Gemeensman (Tribunus) kennis van gaven, waar van zy als de bygevoegde Rechters waren. Zie van die alle ons Lex. Antiq.

ÆDĪLĬTAS, atis. f. Cic. Off. 2. 16. *Fabrykmeeſterſchap*, *Bouwmeeſterſchap binnen Rome.*

ÆDĪLĬTĬUS, ă, um. Cic. Off. 2. 16. *Van een Fabrykmeeſter*, of *bouwmeeſter*, *dat een Fabrykmeeſter*, of *zijn ampt betreft.*

Homo ædilitius. Cic. Vat. 7. *Een oud Fabrykmeeſter*, of *Bouwmeeſter*, *een die 't Bouwmeeſterſchap heeft bekleed.*

Scriba ædilitius. Cic. Cluent. 45. *Een Fabrykmeeſters ſchrijver.*

(ÆDĪTĬMOR, gebruykt Pomponius by Gellius, in 't volgende voorbeeld, *voor een Deurwachter van een kerk*, *voor een Opzichter van een tempel te zijn.*

Tibi appareo, atque æditimor in tuo templo. Gell. 12. 10. *Ik ſtaa u ten dienſt en bewaare uwen tempel*, of *ben een Deurwachter van uwen tempel.*)

ÆDĪTĬMŬS, i. m. Varr. R. R. 1. 2. Gell. 12. 10. & ÆDĪTŬENS, entis. m. Lucret. 6. 1273. & ÆDĪTŬUS, i. m. Sen. E. 41. *Koſter*, *kerk-koſter*, *kerk-bewaarder*, *opzichter over de heylige dingen.* Varr. L. L. 6. 2. R. R. 1. 2. zegt dat in zynen tyd Æditimus begon te verouderen, en dat de beſchaafſte tongen Æditus zeyden.

† Quales æditus habet virtus tua. Hor. E. 2. 1. 230. *Welke dichters vereeuwigen uwen lof in hunne vaarzen. Welke ſchrijvers bewaren onſterffelijk uwen roem*, of *de gedachtenis uwer deugden in hunne werken.* Zie ons Lex. Antiq.

ÆDĬS. V. Ædes.

AĒDON, onis. f. Sen. Ag. 3. 671. Ἀηδών. *Een Nachtegaal.*

Vocalem ſuperet ſic turpis aëdona bubo. Calpurn. Ecl. 6. 8. *Zoo doende kan de ſchandelijke nachtuyl een ſchelle nachtegaal overtreffen.* Zie P. Burm.

ÆDŬA civitas. f. Cæſ. B. G. 2. 14. 5. 7. *De Bourgonjers*, *de volkeren van Bourgondien.*

ÆDŬI, orum. Cæſ. B. G. 6. 12. en op ontallyke andere plaatzen. *De Bourgonjers*, die eertyds die van Autun, Lyon, Mâcon, en Nevers waren.

Æ G E.

ÆGÆŬM mare. n. Plin. H. 4. 11. *De Egeeſche zee*, *d'Archipel.*

ÆGĔR, ægra, ægrum. *Ziek*, *ongezond*, *ongeſteld*, *zwak*, *quijnende*, *ziekelijk.*

Æger vulneribus. Nep. Milt. 7. *Ziek aan de wonden.*

Æger curis ingentibus. Virg. Æ. 1. 212. Animo. Cic. Cœl. 8. Animi. Curt. 4. 3. Liv. 2. 36. *Ongeruſtig van gemoed*, *vol knagende zorgen*, *bekommerd*, of *benauwd van herten*; *droefgeeſtig*, *vol bekommeringen.*

Æger ex vulnere. Curt. 7. 7. *Zwak*, of *ziek aan een wonde.*

Æger pedibus. Sall. B. C. 59. Nervis. Tac. An. 15. 45. *Die eenig ongemak*, of *euvel aan de voeten heeft*, *die de jigt*, of *'t voeteuvel heeft.*

Eſſe ægro corpore. Cic. Quir. p. red. 1. & ægra valetudine. Cic. Cl. 48. *Ziekelijk*, of *zwak van lichaam zijn*, *ongezond zijn.*

Ægras Reipublicæ partes ſanare. Cic. Mil. 25. *De ongezonde leden van een Staat genezen*, *een Staat herſtellen.*

Ægris oculis aliquid inſpicere. Tac. H. 2. 20. *Iets met een quaad*, of *nijdig oog aanzien.*

Æger amor. Virg. G. 4. 464. *Een ſmertelijke*, of *ongeruſte liefde.* Mors ægra. Virg. G. 3. 512. *Een gewelddige dood.*

Ægra ſeges negat victum. Virg. Æn. 3. 142. *Het quijnend koorn geeft geen voedzel.*

Æ G I.

ÆGĬLŌPĂ, æ. f. of ÆGĬLOPS, opis. m. Plin. H. 35. 6. Celſ. 7. 7. Αἰγίλωψ. *Een geytenoog*, *een gezwel in 't oog.*

• Ægilops. f. Plin. H. 16. 6. *Zekere groote Eykelenboom.*

• Ægilops. Plin. H. 19. 5. *Zekere ajuyn*, of *uyen.*

Ægilops. Plin. H. 18. 17. *Gebaarde Evene*, *Dravik.* Zeker onkruyd dat de gerſt doet ſtikken.

ÆGĬS, idis. f. Virg. Æ. 8. 354. Claud. R. P. 4. 60. Mart. 7. 1. 4. Αἰγίς. *Borſtwapen*, *borſtharnas van Jupiter*, *Apollo*, *en Minerva*; waar op een hoofd van Meduza, rontom met ſtekende ſlangen ſtont. Men zegt dat men met dezen naam de huyd van de Hinde benoemde, die Jupiter gezogen had.

† ÆGĬSŎNUS, a, um. Val. Fl. 3. 88. *Klinkende als 't borſtwapen van Jupiter*, *&c.* of *met het borſtharnas van Jupiter gewapend.*

ÆGĬTHUS, i. m. Plin. H. 10. 74. Αἴγιθος. *Zeker vogeltjen*, *dat zonderling afkeerig van de ezels is.*

ÆGOCĔRAS, atis. n. Plin. H. 24. 19. *Fenegriek.* Zeker kruyd.

ÆGŎCĔROS, otis. m. Lucret. 5. 614. & Ægoceros, i. m. Lucan. 9. 537. Αἰγόκερως. *De Steenbok*, *Kapricornus*, zeker

ker geſternte aan de kant van 't *Zuyden.*

ÆGR.

ÆGRÈ. adv. Cic. Att. 16. 11. *Bezwaarlijk, moeyelijk, nauwelijks, met arbeyd*, of *moeyte, ter nauwer nood.* De compar. *ægrius* ſtaat beneden by Cicero en Plinius, en de ſuperl. *ægerrime* by Cæſ. B. G. 1. 13. Salluſt. B. J. 83.

Ægrius arborem revellere. Plin. H. 16. 10. *Een boom met veel moeyte uytroeijen.*

• Ægre. *Met onruſt, zorge, moeyte*, of *moeyelijkheyd.*

Aliis ægre eſt, quia &c. Ter. Ph. 3. 1. 10. *Dat valt anderen moeijelijk*, of *zwaar, vermits &c. Anderen valt het kommerlijk, dat ze &c.*

Quid eſt, quod tuo nunc animo ægre eſt? Plaut. Caſ. 2. 2. 10. *Wat ſcheelt 'er*, of *wat is 'er nu dat u onruſtig maakt? waar over zyt gy zoo bedroefd*, of *t'ontvreden?*

Voluit facere contra huic ægre. Ter. E. 4. 1. 10. *Hy heeft haar ook moeyelijkheyd, ſpijt*, of *verdriet willen aandoen. Hy heeft haar in tegendeel willen ſteken*, of *quellen.*

Aliquid ægre ferre. Ter. Ad. 4. 2. 8. H. 4. 8. 19. *Iets met ſmert verdragen, met tegenheyd dulden.*

Nihil ægrius factum eſt multo meo labore, quam ut &c. Cic. V. 4. 65. *Ik had al de moeyte van de wereld om &c. Met al den arbeyd die ik aanwendde, kon men echter nauwelijks, &c.*

Ægrius aliquo carere. Cic. Man. 5. *Iemand niet wel konnen derven*, of *misſen, iemands bywezen niet wel konnen ontbeeren.*

Ægre patior. Ter. H. 5. 2. 5. *Het valt my verdrietig.*

ÆGRÈO, ui, erè. Lucret. 3. 836. *Krank zijn, hertzeer hebben.*

ÆGRESCO, is, ægreſcere. Siti. Plin. H. 10. 12. *Amechtig van dorſt zijn, grooten dorſt hebben.*

• Ægreſcere morbis. Lucret. 5. 350. *Aan ziekten quijnen.*

Ægreſcere medendo. Virg. Æ. 12. 46. *Erger, heftiger door de hulpmiddelen worden. Boozer, meer verbitterd door goeden raad worden.* Van een drift ſprekende.

† Ægreſcere rebus lætis alterius. Stat. Th. 2. 18. *Nijdig, gemelijk over eens anders welvaart zijn.*

ÆGRIMONIA, æ. f. Cic. Att. 12. 38. Plaut. R. 4. 4. 145. *Verdriet, quelling, hertzeer, ongenoegte, droefheyd, moeyelijkheyd, zorge, quelling des herten.*

Triſtis ægrimonia. Hor. Ep. 17. 73. *Een bitter verdriet, een zware quelling.*

ÆGRITUDO, inis. f. Cic. T. Q. 3. 11. 4. 7. *Droefheyd, hertzeer.*

Ægritudo. f. Plaut. Moſt. 3. 2. 123. *Ongenoegte, ſpijt, ſmert, quelling, verdriet, gevoelen over een ſmaad*, of *hoon ons aangedaan.*

Societas ægritudinis. Cic. F. 4. 6. *Gemeenſchap der ſmert, deelgenootſchap van 't lijden.*

Stirpes ægritudinis. Cic. T. Q. 3. 34. *De quelbronnen, wortel-oorzaaken van 't verdriet.*

(Ægritudo alleen, en ægritudo animi. Cic. T. Q. 3. 10. Juſtin. 32. 3. & Hieron. ad Julian. E. 37. *Magteloosheyd, zwakheyd, verzwakking des geeſts.* De Schryvers van de volgende eeuwen hebben dit woord ook gebruykt van een ziekte of zwakheyd des ligchaams, en tot onderſcheyd Corporis daar bygevoegt. Zoo doen Flor. 4. 7. 10. en Curt. 3. 5. 10. Zelfs Colum. 7. 5.)

ÆGROR, oris. m. Lucret. 6. 1130. *Ziekte, zwakheyd, ongezondheyd, quijning, verzwakking.*

ÆGROTATIO, onis. f. Cic. T. Q. 3. 2. *Ziekte, verzwakking, magteloosheyd, zwakheyd van geeſt en ligchaam.* Men kan 'er byvoegen, gelyk Cic. T. Q. 3. 3. doet, Mentis, Animi of Corporis om ze te onderſcheyden.

ÆGROTO, as, avi, atum. are. Cic. Cl. 62. *Ziek zijn, zwak zijn, krank zijn, gaan quijnen, zwak van geeſt*, of *naar 't ligchaam zijn.* Dit werkwoord word op 't een en 't ander toegepaſt.

Animus ex ea re ægrotat. Cic. T. Q. 4. 37. *Daar uyt ontſlaat zijn hertzeer. Dat is de oorzaak van zijn quelling, daar is hy ziek van*, of *daar over gaat hy quijnen.*

Ægrotant aliquando poma cum imbres defuere, aut abundavere. Plin. H. 17. 24. *De vruchten zijn dikwils niet gaef*, of *niet gezond, als ze te weynig*, of *te veel regen hebben gehad.*

(Ægrotare, worden ook gezeyd, de dingen die verergeren, of die door veranderinge erger worden.

Ægrotat fama vacillans. Lucret. 4. 1118. *De naam, het gerucht, vermindert, vergaat, verzwakt.*

Si in te ægrotant artes antiquæ tuæ. Plaut. Trin. 1. 2. 34. *Indien uwe voorige zeden verbaſteren, verderven; indien gy van verbaſterde zeden word.*)

ÆGROTUS, a, um. Cic. Att. 6. 1. *Ziek, krank, quijnende, zwak*, van 't ligchaam of van den geeſt ſprekende.

• Ægrota Reſpublica. Cic. Div. 22. *'t Quijnend Gemeene-beſt*, of *dat in een quaden toeſtand is.*

ÆGRUM, i. n. Plaut. Am. 2. 2. 11. *Droefheyd, hertzeer, moeyelijkheyd, verdriet, ongenoegen, kommer.*

ÆGYPTIACE. adv. Ægyptiace loqui. Treb. Poll. Zenob. *Egyptiſch ſpreken.*

ÆGYPTIACUS, a, um. Ægyptiacum mare. Plin. H. 6. 28. *De Egyptiſche zee, de zee van Egypten.*

ÆGYPTIUS, a, um. Cic. Div. 1. 1. *Egyptiſch, van Egypten, dat uyt Egypten is.*

ÆGYPTUS, i. f. Cic. Rull. 2. 16. *Egypten.* Een Koningryk van Aziën.

ÆLURUS, i. m. Gell. 20. 8. *Een kat.*

ÆMATHIA, æ. f. V. Emathia.

ÆMATHIUS, a, um. V. Emathius.

ÆMILIA, æ. f. Mart. 6. 60. 6. *Emiliën.* Een landſchap van Italiën, dat wy hedendaags *Romaniën* noemen, *en een gedeelte van Lombardyen, aan geene zijde van de Po*, begreep.

ÆMILIUS, a, um. Hor. A. P. 32. *Emiliër, die uyt Romaniën*, of *uyt dat gedeelte van Lombardijen is.*

ÆMONIA, æ. f. Hor. O. 1. 37. 20. *Theſſaliën*, een Landſchap van Macedoniën.

ÆMONIUS, a, um. Ovid. M. 12. 213. *Theſſaliër, Theſſaliſch. Die uyt Theſſaliën is*, of *'t geen tot Theſſaliën behoord.*

ÆMULANDUS, a, um. part. Plin. E. 5. 15. *Navolgelijk, waardig om nagevolgt te worden, die na te volgen is*, van perſoonen ſprekende.

ÆMULATIO, onis. f. Cic. T. Q. 4. 8. Phæd. 2. Epil. 7. *Navolging, yverzucht, nayver, begeerte om zich iemand gelijk te maken, om een ander gelijk te worden.*

Laudis æmulatio eſt inter illos. Nep. Att. 5. *Daar is een nayver van lof onder hen.*

ÆMULATOR, oris. m. Cic. Att. 2. 1. *Navolger, nayveraar, naſtrever, die een ander navolgt, en tragt gelijk te worden.*

ÆMULATUS, us. m. Tac. H. 3. 66. *Nayver, yverzucht, belgzucht, minnenijd, argwaan, quaad vermoeden, nadenken* over een vryer, over een mede- of tegendinger.

ÆMULOR, aris, atus ſum, ari. *Nayveren, navolgen.*

Æmulari aliquem. Hor. Od. 4. 2. 1. Atticum. Cic. T. Q. 1. 19. *Iemand navolgen, iemand trachten gelijk te zijn.* Alicujus negligentiam. Ter. And. Prol. 20. *Iemands onachtzaamheyd navolgen.*

Quoniam æmulari non licet, nunc invides. Plaut. Mil. 3. 2. 26. *Overmits gy hem niet kond navolgen*, of *deen gelijk zijn, zijt gy nijdig tegens hen.*

Æmulari. Quintil. I. O. 10. 2. *Nayveren, om ſtrijd*, of *door nayver iets doen.*

• Æmulari cum aliquo. Liv. 28. 43. *Iemands nayveraar zijn.*

ÆMULUS, i. m. *Nayveraar.*

Æmulus atque imitator ſtudiorum. Cic. Marc. 1. *Een nayveraar en navolger in de ſtudien.*

(Æmulus. Ter. E. 4. 1. 8. *Een medevrijer, een die met iemand naar de zelve Juffrouw ſtaat.*

Æmulus regni, imperii. *Medeginger naar de kroon, een die met iemand naar de kroon ſtaat.*

Æmulo regni tum quum maxime reparaute bellum. Curt. 5. 7. *Darius, die neffens hem naar de kroon dong, toen ter tijd, indien ooit, den oorlog hervattende.*

Æmulum imperii Caranum interfecit. Juſtin. 11. 2. *Hy heeft Karanus, die ook naar 't rijk ſtond, omgebragt.*)

ÆMULUS. a. um. *Nayverend naſtrevend.*

Carthago de terrarum orbe urbis æmula fuit. Plin. H. 15. 18. *Karthago was de tegendingſter van Rome, over 's werelds heerſchappije.*

Fama æmula Herculei laboris. Sil. Ital. 4. 4. *Een roem met die van Herkules daaden gelijk.*

Æmulus. dat. Plin. H. 9. 17. *Gelijk, gelijkvormig, gelijkaardig, gelijkſlagtig,*

eve-

Digitized by Google

even gelijk, *overeenkomſtig*.

Arbor alteri magnitudine æmula. Plin. H. 12. 9. *Een boom zoo hoog*, of *van gelijke hoogte als een andere*.

Labra roſis æmula. Mart. 4. 41. 10. *Lippen*, of *een mond zoo rood als roozen*, of *de roozen in verwe gelijk*.

ÆNEATOR, oris. m. Suet. I. 32. *Trompetter*, *hoornblazer*, *trompetblazer*. Zie ons Lex. Antiq.

ÆNEOBARBUS, of Ænobarbus. *Roodbaard*, *rosbaard*. Suet. N. 1. zegt dat dezen naam Domitius gegeven wierd, die Caſtor en Pollux niet wilde gelooven over de tyding der zege die zy hem bragten; en dat, na dat zy uytgeſproken, en den baard van Domitius gevat hadden, dezelve van verwe veranderde, en op ſtaande voet ros wierd, daar hy te voren altyd zwart was geweeſt.

ÆNEOLUS, a, um. Feſtus. Petron. 73. *Metaal*, *metaale*, *van metaal*, of *rood koper gemaakt*.

ÆNEUS, a, um. Cic. V. 4. 26. *Van metaal*, *latoen*, of *rood koper gemaakt*.

• Stare æneum. Hor. S. 2. 3. 183. *Met een metaale beeld vereerd*, of *in metaal verbeeld worden*.

ÆNIGMA, atis. n. Cic. de Or. 3. 42. *Raadzel*, *zinnebeeld*, *zinſpreuk*, *een duyſtere*, of *onverſtaanelijke reden*.

Ænigmata ſomniorum. Cic. D. 2. 64. *Droomverbeeldingen*, *dingen die wy in den droom zien*. De Ouden geloofden dat de droomen zinnebeelden waren, in welke de Goden hen vertoonden 't geen hen wedervaren zoude.

(Ænigmata worden ook genoemt alle *duyſtere woorden*, om dat men naar den zin van dezelve, als naar raadzelen, raden moet.

Ænigma Oppiorum non intellexi. Cic. Att. 7. 13. *De duyſtere woorden van de Oppii hebbe ik niet verſtaan*.

Ut legum ænigmata ſolvat. Juv. 8. 50. *Op dat hy de donkere vraagen*, *die in de wetten voorkomen*, *uytlegge*, of *verklaare*.)

ÆNULUM, i. n. Feſtus. *Een metaale potjen*.

[Ænus. Tac. H. 3. 5. 5. *De Inn*. Een rivier van Duytſchland, in Beyeren, in den Donauw loopende.]

ÆOLIA, æ. f. Virg. Æ. 1. 56. *Æoliën*. Men noemt het hedendaags de *Lipariſche Eylanden*, die ten getale van zeven tuſſchen Italien en Sicilien leggen.

ÆOLIA, of Æolis. Plin. H. 5. 30. *Eoliën*, een Landſchap van kleyn Aziën op de zeekuſten, tuſſchen Ioniën en Troia.

ÆOLIDES, is. m. Virg. Æ. 9. 774. Hor. O. 2. 14. 20. *Van Eoliën*, *Eolier*, *Eoliſch*, *die van Eoliën is*.

ÆOLIPYLA, æ. f. (Alzoo genaamt om datze was als Αἰόλου πύλη, de poorte van Æolus, of den wind.) Vitruv. 1. 6. *Windbol*. Dit is een kopere bol, welke men door een kleyn gaatjen met water vult. Men zet dezelve op 't vuur, en wanneer 'er het water in warm word, komt 'er met een groot gedruys een geweldige wind uyt.

ÆQUABILIS, is. m. & f. le, is. n. *Gelijk*, *glad*, *gelijkvormig*, *effen*, *eenparig*, *eenvoudig*, *openbaar*, *beſchaafd*. De compar. *æquabilior* ſtaat by Sen. E. 74.

Lenitate æquabili profluens orationis genus. Cic. de Or. 2. 15. *Een ſlach van een vloeijende en openbare redenvoering*.

Hiſtoriam aut opus tractu orationis leni & æquabili polire. Cic. de Or. 2. 13. *Een hiſtorie*, of *geſchiedenis ſchrijven*, of *een boek maken met een vloeijende en beſchaafde ſtijl*.

Æquabile genus dicendi. Cic. Off. 1. 1. *Een evenredig geſprek*, *een eenvormige redenvoering*, *een vloeijende en openbare rede*.

• Vir cunctis vitæ officiis æquabilis. Tac. H. 4. 5. *Een man die altoos in zijn levenswijs eenparig is*, *die altijd een gelijke wijze*, of *ſtreek van leven houd*.

Vir fama æquabili & inviolata. Sall. B. I. 43. *Een man altoos voor eerlijk gehouden*, *die altijd een goeden naam heeft gehad*, of *altoos ter goeder naam en faam heeft geſtaan*.

Nihil eſt quod æquabile inter omnes atque unum omnibus eſſe poſſit. Cic. Cæc. 24. *Daar is niets dat voor al de wereld eveneens*, *en het zelve wezen kan*.

In omni genere æquabilem ſe præbere. Cic. T. Q. 2. 27. *Zich zelven altoos gelijk zijn*, *zich altijd de zelve betoonen te zijn*.

ÆQUABILITAS, atis. f. *Gelijkheyd*, *eenparigheyd*, *gelijkvormigheyd*, *overeenkomſt*, in 't gedrag, in de ſtyl, in de beweging, enz.

Æquabilitas dicendi. Cic. Or. 16. *Gelijkvormigheyd*, of *eenparigheyd van ſtijl*, *een eenparige*, of *gelijke ſtijl*.

Præclara eſt in omni vita æquabilitas. Cic. Off. 1. 26. & æquabilitas univerſæ vitæ. Cic. Off. 1. 31. *De eenparigheyd in alle de ſtaaten des levens*, of *een eenparig gedrag in het gantſche leven is iets voortreffelijks*.

In juris æquabilitate exercenda etiam eſt facilitas. Cic. Off. 1. 25. *In gelijkvormige wetten moet ook zachtzinnigheyd gebruykt worden*.

ÆQUABILITER. adv. *Gelijkelijk*, *gelijkvormiglijk*, *eenpariglijk*, *op gelijke wijze*. De compar. *æquabilius* ſtaat beneden by Salluſtius.

Campus is totus æquabiliter in illam partem vergit. Varr. R. R. 1. 6. *Het gantſche veld hangd*, of *helt eenpariglijk naar die kant over*.

Æquabiliter prædam diſpertire. Cic. Off. 2. 11. *Den roof gelijkelijk verdeelen*, of *gelijk door deelen*.

Facetiarum genus æquabiliter in omni ſermone fuſum. Cic. de Or. 54. *Zekere aardigheyd doorgaans in een gantſche reden verſpreyd*.

Æquabilius atque conſtantius ſeſe res humanæ haberent. Sall. B. C. 2. *Daar zou in de zaken der wereld meer beſtendigheyd en rechtmatigheyd zijn*, *de menſchelijke zaken zouden ſtandvaſtiger en billijker zijn*.

ÆQUÆVUS, a, um. Virg. Æ. 2. 561. *Gelijktijdig*, *tijdgemeen*, *even oud*, *van den eygen*, of *van den zelven tijd*, *van gelijken ouderdom*. Dit is een dichtkundig woord. Men gebruykt in ondicht gemeenelyk Æqualis.

Arbor æquæva urbi. Plin. H. 16. 44. *Een boom zoo oud als Rome*.

ÆQUALIS, is. m. & f. le, is. n. *Gelijk*, *gelijkvormig*, *overeenkomſtig*, *gelijktallig*, *evenredig*, *gelijkſtaltig*, *gelijkſtandig*. De compar. *æqualior* ſtaat by Plin. H. 19. 1.

Virtutes eſſe inter ſe æquales ajunt. Cic. de Or. 1. 18. *Zy zeggen dat de deugden onder malkanderen gelijk zijn*; *dat 'er geen onderſcheyd tuſſchen de deugden is*.

Æqualis. *Gelijktijdig*, *tijdgemeen*, *van den zelven tijd*, *van gelijken ouderdom*, *van de zelve jaren*. Van levendige, en levenlooze dingen ſprekende. Sommige zeggen dat Æqualis eygentlyk van den zelven ouderdom, en van 't zelve jaar beteekent, en Coætaneus, van den zelven tyd, hoewel van verſcheyden ouderdom.

Men zegt Æqualis meus. Ter. And. 2. 2. 22. Quem vocabo ad cœnam meorum æqualium? *Wie van mijn evenouders*, *wie van mijn tijdgenooten*, of *wie van die genen die zoo out zijn als ik*, *zal ik tot het avondmaal noodigen?*

(Ut adoleſcens ſenem omnibus æqualibus ſuis in familiaritate antepoſuerit. Nep. Att. 2. *Dat hy*, *alhoewel hy nog een jongeling was*, *dien ouden man in 't onderhouden van vriendſchap*, *alle zijne evenouden heeft voorgetrokken*.

Æqualis alicujus. Conferam avum tuum Druſum cum Cajo Graccho ejus fere æquali. Cic. Fin. 4. 24. *Ik zal uw Grootvader Druſus vergelijken met Cajus Gracchus*, *die met hem byna van de zelve jaren is*.

Æqualis alicui. Ariſtides fere æqualis fuit Themiſtocli. Nep. Ariſt. 1. *Ariſtides is byna zoo oud geweeſt als Themiſtocles*, *heeft byna zoo veel jaren gehad als Themiſtocles*.)

Viri æquales ævi. Sil. Ital. 3. 404. *Mannen van gelijke jaren*.

Æquale urbi ſacrificium. Cic. Ar. 17. *Een offer zoo oud als de ſtad*, of *by de ſtichting der ſtad ingeſtelt*.

• Nihil æquale homini fuit illi. Hor. S. 1. 3. 9. *Die menſch is nimmer beſtendig geweeſt*, *nooit zag men iet wufter en ongeſtadiger dan dien menſch*.

Æquales ſidi. Virg. Æ. 11. 820. *Medgezellen*, *ſpitsbroeders*, *makkers*, *getrouwe vrienden*.

(Æquales, worden ook gezegt, die wel van de zelve jaren niet zijn, en evenwel op de zelve tyd vervallen en vergaan.

Urbem hanc fragili & mortali corpori æqualem eſſe. Liv. 28. 28. *Dat deze ſtad met mijn bros en ſterfelijk lighaam op eenen tijd vervallen zoude*.)

ÆQUALITAS, atis. f. *Gelijkheyd*, *gelijkvormigheyd*, *overeenkomſt*, *volkome gelijkenis*. Eygentlyk en oneygentlyk.

Ad

Digitized by Google

Ad æqualitatem aliquid reducere. Plin. H. 30. 13. *Iets effenen, ſlechten, of gelijk maken, iets tot zijn behoorlijke ſtaat brengen.*

• Exuere æqualitatem. Tac. An. 1. 4: 3. 26. *Uytſteken, zich boven anderen verheffen, geen gelijk meer dulden.*

Æqualitas veſtra & pares honorum gradus. Cic. Cl. 42. *O gelijkheyd van uwen ſtaat, en de gelijke trappen van eer.*

ÆQUALĬTĔR. adv. Cic. V. 3. 70. *Gelijkelijk, gelijkvormiglijk, overeenkomelijk.* De compar. *æqualius* ſtaat by Tac. H. 2. 27.

ÆQUANĬMIS, ĭs. m. & f. mĕ, ĭs. n. Gloſſæ en

ÆQUANĬMĬTĀS, ātĭs. f. Plin. H. 18. 12. Tertull. Pat. 11. *Vreedzaamheyd, effenbaarheyd, ſtilheyd, vergenoegtheyd, geruſtheyd des geeſts,* in voorſpoed en tegenſpoed.

• Æquanimitas populi. Ter. Ph. Prol. 5. Ad. Prol. 24. *Genoegen, behagen des volks, onpartijdigheyd,* onder 't hooren van een Tooneelſtuk.

ÆQUĀNĬMĬTĔR. adv. *Vreedzamelijk, met een effenbaar gemoed, geruſtelijk, in ſtilheyd.* Dit woord is geen goed Latyn (wel niet gebruykt in de goude eeuwe; maar daar na van Macrob. S. 2. 4. Ammian. 19. 21. Symm. E. 4. 10. Sidon. E. 3. 9. Sulp. Sev. D. 1. 14.)

ÆQUĀNĬMŬS, ă, um. *Vreedzaam, ſtil, vergenoegd, wel te vreden, geruſt.* Dit is een woord van den Dichter Auſonius. L. S. 1. 3. dat niet heel goed Latyn is.

ÆQUĀTĬO, onĭs. f. Liv. 34. 31. *Gelijkheyd van ſtaat, of ſtand, gelijke waardigheyd, gelijk aanzien.*

Æquatio bonorum. Cic. Off. 2. 21. *Gelijkheyd van goederen, gelijke verdeeling van goed.* Dignitatis. Cic. Mur. 23. *Gelijkheyd van ſtaat, of van waardigheyd.*

Æquatio. *Effening, of ſlechting van een plaats.* Dit woord in dezen zin, word noch in Cicero noch in Livius gevonden, die men aantrekt; ook heb ik het nergens elders gevonden.

ÆQUĀTŎR, oris. m. *Evenaar, middellijn, nachteveningskring.* De hoofdkring die de wereldkloot van 't Ooſten tot het Weſten in een gelyke afſtand der twee asſpunten, dwars doorloopt. Dit is een woord van de hedendaagſche Schryvers.

ÆQUĀTŬS, ă, um. V. Æquo.

ÆQUĒ. *Gelijkelijk, op de zelve, of op gelijke wijze, van gelijken, zoodanig, even zeer.*

[Quantum præſens me adjuvare potueris & conſolando, & prope æque dolendo. Cic. F. 4. 6. *Hoe veel voordeels gy my tegenwoordig zijnde zoudet hebben konnen doen, zoo wel met my te trooſten, als byna met medelijden met my te hebben.*]

Literæ tuæ utrique noſtrum prope æque gratæ erant. Cic. F. 13. 18. *Uw brief was ons beiden byna even aangenaam.*

Æque quam. Plaut. E. 2. 3. 2. Æque ac. Cic. F. 2. 2. *Van gelijken als, gelijk als, zoodanig als, zoo zeer, zoo veel, zoo.*

Nihil eſt æque quod faciam lubens. Ter. Ph. 3. 3. 32. *Daar is niets dat ik zoo geerne, of met zoo veel genoegen doe.*

Adverte animum, ut æque mecum hæc ſcias. Plaut. Aſ. 2. 2. 66. *Luyſter toe, op dat gy het zoo wel weet als ik,* om te zeggen, Æque atque ego ſcias.

Nullus eſt hoc æque meticuloſus. Plaut. Am. 1. 1. 37. *Daar is geen menſch ter wereld zoo vreesachtig als hy.* Hoc ſtaat in d'ablativus. Plautus gebruykt dikwils deze wyze van ſpreken, die men niet lichtelyk moet navolgen.

Nihil æque laboravit, quam ut ſeq. ſubj. &c. Suet. A. 64. *Nooit deede hy zoo veel arbeyds, of wendde hy zoo veel moeite aan, dan om, enz.*

Paucis diebus, quæ fieri vellet, imperavit; diebuſque æque poſt paucis, &c. Cæſ. B. C. 2. 44. *In weynig dagen beſloſt hy 't geen hy wilde gedaan hebben, en in zoo luttel dagen daar na, enz.*

Quid Davus narrat? Da. Æque quidquam nunc quidem. Ter. And. 2. 6. 3. *Wat zegt Davus? Da. Niet met allen, immers voor tegenwoordig, of ik zeg voor tegenwoordig niets byzonders.*

• Judex æque ſtatuit. Sen. M. 2. 200. *De Rechter heeft rechtmatig, of naar behooren gevonniſt, hy heeft een rechtvaardige uytſpraak gedaan.* Men moet dit woord in deze beteekenis niet ligtelyk gebruyken.

Non æque. *Niet zeer, zoo zeer niet.*

Non æque eſt cognitus. Cic. Cœl. 2. *Hy is zoo zeer niet bekent.*

Æque ac. *Zoo zeer, zoodanig als.*

Epidicum fabulam æque ac me ipſum amo. Plaut. E. 2. 2. 36. *Het byſpel Epidicus beminne ik zoo zeer als my zelven, daar maak ik zoo veel werk van als van my zelven.*

Æque atque. *Zoo zeer, zoodanig als.*

Qui æque atque ego ſunt occupati. Cic. Ar. 9. *Die zoo zeer bezet zijn als ik.*

Æque ut. *Zoo zeer als, zoodanig als.*

Cn. Pompeium, æque ut unumquemque veſtrum pro ſalute mea laboraſſe. Cic. Dom. 11. *Dat Cnejus Pompejus zoo zeer als iemand van u voor mijn welvaren bekommert en bezig is geweeſt.*

Æque ac ſi, &c. Met een volgende ſubjunct. *Gelijk als, op gelijke wijze als of.*

(Æque ac ſi Titus Manlius devoveretur. Liv. 10. 7. *Op gelijke wijze als of Titus Manlius voor 't Gemeenebeſt ter dood aangeboden wierd.*)

ÆQUĬDĬĀLĔ, is. n. Feſtus & Gloſſæ. *Nachtevening, gelijke-dag,* dit zegt men als de dagen en nachten even lang zyn.

ÆQUĬDĬSTĀNS, ſtantĭs. o. *Even verre van elkander ſtaande.* Parallel. Mart. Cap. 8.

ÆQUĬLĀTĀTĬO, onĭs. f. *Gelijke breedte, of ſtand tuſſchen twee evenwijdige lijnen.*

Ab centro, deducto circino, ad lineam planitiæ æquilatatio ſignetur in extremis lineis circinationis. Vitruv. 9. 8. *De paſſer geopent hebbende, om de wijdte te meten van de lijn der grondvlakte tot het middelpunt, moet men twee gelijke trekken met de punt van de paſſer maken.*

ÆQUĬLĪBRĬS, ĭs. m. & f. brĕ, ĭs. n. Rei alteri. Vitruv. 5. 12. *Waterpas met iets anders gezet.* Dit woord beteekent in den eygentlyken zin, daar in het niet gebruykt word, *evenzwaar, evenwigtig, gelijkwigtig, van gelijk gewigt, van de zelve zwaarte, even zwaar wegende.*

ÆQUĬLĪBRĬTĀS, ātĭs. f. Cic. N. D. 1. 39. *Evengelijkheyd, gelijke verdeeling.*

ÆQUĬLĪBRĬUM, ĭi. n. Sen. N. Q. 3. 25. *Evenwigtigheyd, evenwigt, gelijkwigtigheyd, gelijkheyd van een ſchaal,* wanneer ze niet aan de eene of d'andere kant overſlaat.

Rumpendi pariter brachii efficere æquilibrium. Gell. 20. 1. *Eenen anderen den arm, tot gelijke vergelding, breken; hem het zelve vergelden, door hem den arm aan ſtukken te ſlaan.* (De oude Joden hadden in hunne wet, *ooge om ooge, tand om tand, enz.* dat op de zelve wet van gelyke vergelding uytkomt.)

ÆQUĬMĂNŬS, ă, ŭm. Auſon. Eid. 12. 86. *Een die beyde handen even veerdig gebruykt.*

ÆQUĬNOCTĬĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Catul. 42. 2. Plin. H. 17. 9. *Nachtevening, tot de nachtevening behoorende.*

Circulus æquinoctialis. Plin. H. 2. 70. Iſid. 3. 43. *De middellijn, de linie.*

ÆQUĬNOCTĬUM, ĭi. n. Cæſ. B. G. 4. 36. Cic. Att. 12. 28. Varr. L. L. 5. 2. *Nachtevening, gelijk-dag, de tijd dat de dag en nacht even lang is.*

Æquinoctium vernum. Varr. R. R. 1. 34. Plin. H. 10. 31. *De nachtevening der lente.*

Æquinoctium autumnale. Varr. R. R. 1. 34. Plin. H. 10. 31. *De nachtevening des herfſts.*

ÆQUĬPĂR, ărĭs. o. *Gelijk, gelijkvormig.*

Bis ſenas partes quis continet æquipares? Auſon. Technop. 112. *Wie beheiſt een gelijkvormig dubbeld zes-tal?*

ÆQUĬPĂRĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. dat. of ablat. met de præpoſitie cum. Plaut. Curc. 1. 3. 12. *Vergelijkelijk met, naby komende met, enz.*

ÆQUĬPĂRĀTĬO, onĭs. f. *Evengelijkheyd, gelijkheyd, gelijkvormigheyd, overeenkomſt, gelijkenis.*

Rex de numero exercitus ſui ac de æquiparatione æſtimanda quæſierat. Gell. 5. 5. *De Koning hadde hem naar 't getal zijner krijgsmagten gevraagt, en of hy ze niet gelijk achte met die van de vyanden.*

ÆQUĬPĂRO, ās, āvi, ātum, ārĕ. Aliquem aliqua re. Cic. T. Q. 5. 17. Virg. Ecl. 5. 48. *Iemand ergens in gelijk zijn, iets zoo wel doen als een ander.*

Æquiparat ſurculus matricem. Suet. A. 94. *De griffel word den boom gelijk, of*

of waſt zoo hoog als den boom, daar ze afgeſneden is.

• Æquiparare ſuas ad virtutes alterius. Plaut. M. G. 1. 1. 12. *Zijne deugden met die van een ander vergelijken, of gelijk ſtellen.*

Æquiparare aliquid alicui. Liv. 5. 53. *Het een met het ander vergelijken.*

ÆQUIPEDUS, a, um. *Gelijkvoetig.*

Æquipedum trigonum. Apulej. Dogm. Plat. *Een gelijkvoetige driehoek.*

ÆQUIPOLLEO, ui, ere. *Evenveel gelden, van gelijke kracht zijn.*

Propoſitiones æquipollentes. Apulej. Dogm. Plat. *Voorſtellingen van een gelijke kracht.*

ÆQUIPONDIUM, ii. n. Vitruv. 10. 8. *Gelijkgewigt, evenwigt, evenwigtigheyd, tegengewigt.*

ÆQUITAS, atis. f. Nep. Ariſt. 2. *Billijkheyd, rechtvaardigheyd, rechtmatigheyd, oprechtigheyd, rechtſchapenheyd.*

• Æquitas animi. Cic. S. 1. *Rechtſchapenheyd des gemoeds, ſtantvaſtigheyd, onverzettelijkheyd, oprechtigheyd der ziele, een oprecht, of rechtſchapen gemoed.*

• Æquitas cauſæ. Cic. Att. 16. 18. *De rechtvaardigheyd, of rechtmatigheyd van een zaak.*

Quam habet æquitatem, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. Off. 2. 22. *Hoe rechtvaardig, redelijk, of billijk het is, dat, enz.*

Æquitate uti. Cic. Cæc. 13. *Oprechtelijk te werk gaan, ter goeder trouw handelen, oprecht zijn.*

Æquitatem omnem rejicere. Cic. Pl. 17. *Alle recht en billijkheyd verwerpen, naar recht noch reden willen luyſteren.*

Æquitas. Cic. F. 1. 9. *Onzydigheyd.*

Æquitas. Nep. Thraſib. 4. *Vergenoegtheyd.*

Æquitas. Sen. N. Q. 3. 10. *Gelijkheyd, overeenkomſt, gelijke verdeeling.*

ÆQUIVALEO, es, ere. *Zoo veel waard zijn, daar tegen op mogen.* Dit is een woord van 't ſlecht Latyn. (Het is gebruykt van Ovidius, of die de maker is van 't gedigt, dat Philomela word genaamt n. 6.)

ÆQUO, as, avi, atum, are. acc. Virg. G. 1. 178. *Gelijk maken, effenen, ſlechten, banen.*

• Æquare ſolo urbes, domos &c. Liv. 24. 47. *Steden, huyzen enz. tot grond toe ſlechten, afbreken, nederwerpen, verwoeſten.* —— Tecta cœlo. Virg. Æ. 8. 100. *Huyzen hemelhoog optrekken, of tot de wolken toe bouwen.* —— Animum natalibus. Ovid. Piſ. 12. *Een gemoed zijn geboorte waardig, of met zijn afkomſt gelijkvormig hebben.* —— Animo genus & fortunam ſuam. Liv. 35. 43. *Een gemoed hebben met zijn geboorte en ſtaat overeenkomſtig.*

• Laborem operum juſtis æquare partibus. Virg. Æ. 1. 512. *Den werklieden elk zijn werk aanwijzen, of geven; 't werk gelijkelijk onder de werklieden verdeelen.* Pericula omnium. Cæſ. B. G. 1. 25. *'t Gevaar voor allen even aren, of voor allen gemeen ſtellen.*

Amorem æquare. Virg. Æ. 6. 474. *De liefde evenaren, op gelijke wijze liefhebben, de liefde beantwoorden die men ons toont.*

Imperium terris, animos æquabit Olympo. Virg. Æ. 6. 782. *Hy zal zijn rijk over de ganſche aarde uytbreyden, en zijn moed ten hemel toe brengen, of wel: Hy zal de ganſche waereld overwinnen, en door zijn dapperheyd verdienen vergoodt te worden.*

Æquare pretium alterius rei. Plin. H. 19. 1. *De prijs of waarde van iets anders opwegen, zoo waardig, van de zelve prijs, of waarde zijn als iets anders.* Picturam alicujus. Plin. H. 35. 11. *Zoo wel, of zoo goed ſchilderen als een ander.*

Æquare ſe cum alio. Cic. V. 1. 8. *Zich een ander gelijk maken, of gelijk ſtellen.* Indien dezen anderen hoger is, zegt men, *Tot gelijke ſtaat, of tot de zelve hoogheyd als een ander opklimmen.* Indien hy lager is, zegt men, *zich zoo laag vernederen, of zich zoo kleyn maken, als een ander.*

Libri jam ſe orationibus fere æquarunt. Cic. Off. 1. 1. *Daar zijn byna zoo veel boeken in als redevoeringen, 't getal der boeken koomt met de redevoeringen bykans over een.*

Æquare aliquem alicui. Liv. 31. 7. Aliquem cum alio. Cæſ. B. G. 6. 22. *Iemand met een ander vergelijken, of gelijk ſtellen.*

Omnium ſcelera vix cum hujus parva parte æquari poſſunt. Cic. V. 1. 8. *De laſterſtukken van alle menſchen konnen nauwelijks een kleyn gedeelte van de zijne opwegen, of ophalen.*

Æquare. *Evenaren, gelijk zijn.*

Æquaſſet ſuperiores reges. Liv. 53. *Hy zou de voorgaande koningen geëvenaart hebben.*

• Æquare ventos. Virg. Æ. 10. 248. *Voortſnellen als de wind, zoo ſnel voortgaan als de wind.* Noctis ſtudium. Virg. Æ. 9. 338. *Den gantſchen nacht over ſpelen.*

ÆQUATUS, a, um. *Effen, gelijk, gebaant, geſlecht, vlak.*

Æquatæ auræ. Virg. Æ. 5. 844. *Zachte, zoete winden.* Dit word op de zee een labberkoeltje genaamt.

• Æquatis velis. Virg. Æ. 4. 587. *Met volle zeylen.*

• Ibant æquati numero. Virg. Æ. 7. 698. *Zy gingen met in rijen, in nette gelederen, of in goede orde geſchaart.*

• Æquata cœlo machina. Virg. Æ. 4. 89. *Een hemelhoog konſtwerktuyg, een konſtwerktuyg dat heel hoog is.*

ÆQUOR, oris. n. *Een vlakte, een vlakte.*

Camporum patentium æquora. Cic. Div. 1. 42. Aperta æquora. Virg. G. 3. 193. *Een groote vlakte, een ruym veld.*

Æquor maris. Virg. Æ. 2. 780. Colum. 8. 17. *'t Oppervlakte der zee* (dichtkundiglyk *het marmer* genaamt.)

• Æquor. Ovid. Her. 2. 38. *De zee, de golven, de baren der zee, 't water der zee.*

• ÆQUOREUS, a, um. Prop. 1. 17. 25. Catul. 64. 15. *Zees, van de zee, tot de zee behoorende.*

Æquoreus rex. Ovid. M. 8. 603. *De zeekoning.*

† Genus æquoreum. Virg. G. 3. 242. *'t Zeegeſlagt, de viſſchen.* Vulgus æquoreum. Sen. Hip. 3. 957. *De zeegedrogten, de groote viſſchen.* Populi æquorei. Ovid. M. 15. 752. *Zeevolkeren, volkeren die aan de zee woonen, Eylanders.*

ÆQUUM, i. n. *Een vlakte.* In æquo. Tac. Ag. 36. *Op de vlakte.* In æquo campi. *Op de vlakte van 't veld.* Æquum. *Rechtmatigheyd, billijkheyd, beſcheydenheyd, rechtvaardigheyd, redelykheyd.*

Non æquum dicis. Ter. Ad. 5. 3. 17. & facis. Ter. H. 1. 1. 29. *Gy ſpreekt, of handelt niet redelijk. Gy zijt onredelijk in uw zeggen, of doen; gy zijt niet redelijk in uwe woorden, of bedrijf.*

Si tu aliquam partem æqui bonique dixeris. Ter. Ph. 4. 3. 32. *Indien gy redelijker wijze eyſcht, zoo gy eyſcht dat het bykoomt, zoo gy redelijk in 't eyſſchen zijt,* van een koop ſprekende.

• Aliquid æqui bonique facere. Ter. H. 4. 5. 40. Cic. Att. 7. 7. Liv. 34. 12. *Iets ten goede opnemen, of opvatten, iets in een goeden zin nemen.*

In cauſa æquum & bonum habere. Cic. Cæc. 23. *Een onbetwiſtbaar recht in een zaak hebben, recht en gelijk in een zaak hebben, in een zaak wel gegrond zijn.*

Nihil æqui bonive ab aliquo impetrare. Cic. A. 2. 37. *Van iemand recht noch reden konnen krijgen. Iemand tot geen reden konnen brengen.*

Aliquid facere ex æquo & bono. Ter. Ad. 5. 9. 30. *Een zaak oprechtelijk, onbedrieglijk, of naar recht en reden doen; Ergens oprechtelijk in handelen.*

Æquum & bonum colere. Plaut. Men. 4. 2. 10. *De oprechtigheyd en degelijkheyd bewaren.*

Præter æquum & bonum. Cic. I. R. 1. 19. *Tegens recht en reden.*

Ex æquo. Plin. H. 6. 25. *Gelijkelijk, zonder uytneming, zonder uytzondering, onderſcheyd, of voorrecht, op gelijke wijze.*

ÆQUUS. a, um. *Effen, gelijk, gebaant, geſlecht, vlak.* (De compar. *æquior* ſtaat by Salluſt. B. C. 57. en de ſuperl. *æquiſſimus* by Cæſ. B. 9. 5. 47.)

Ne æquo quidem & plano loco. Cic. Cæc. 17. *Zelfs op geen effen en vlakke plaats.*

• Manibus æquis abſceſſum eſt. Tac. An. 1. 63. *Men week af met gelijk voordeel. De uytſlag van 't gevecht was wederzijds gelijk.*

Æquo Marte pugnare. Liv. 2. 6. *Met een gelijke kans of voordeel vechten.*

• Æquus. Cic. C. B. 27. Pomp. 5. Cic. Att. 8. 12. ſubj. 2. *Recht, gelijk, rechtmatig, behoorlijk, billijk, redelijk.*

Alienæ laudes parum æquis auribus accipi ſolent. Plin. E. 1. 8. *Men pleegt ongeerne den lof van anderen te hooren, of anderen te hooren prijzen.*

• Ut-

Digitized by Google

* Utinam eſſet mihi pars æqua amoris tecum. Ter. E. 1. 2. 12. *Gave God!* of, *och! dat gy my zoo zeer beminde gelijk ik u bemin!*

* Se æquum alicui præbere. Cic. E. 2. 1. *Iemand beſcheydentlijk handelen, met hem heuſchelijk te werk gaan.*

Quo æquior ſum Pamphilo. Ter. And. 2. 5. 18. *Dies te geneegner ik Pamphilus ben. Dies te minder ik het in Pamphilus kwalijk neme.*

* Æquo animo aliquid ferre. Ter. And. 2. 3. 33. Pati. Cic. Br. 4. *Iets lijdzamelijk*, of *geduldelijk verdragen.*

* Æquo animo eſſe de re aliqua. Cic. Att. 6. 8. *Zich ergens geruſt in ſtellen, ergens geruſt in zijn, zich ergens niet over bekommeren, ergens onbekommert*, of *onbezorgt over zijn.*

Animum æquum ſibi parare. Hor. E. 1. 18. 12. *Zijn gemoed in alles geruſt ſtellen, in alle dingen wel te vreden zijn.*

Æquius, melius eſt, &c. *Het is redelijker, het is billijker en beter dat &c.* Dit is een wyze van ſpreken, die men, volgens d'aanwyzing van Cicero, T. 17. Off. 3. 15. in de verdeeling der goederen gebruykt tuſſchen man en vrouw, na dat ze geſcheyden zyn; wanneer men raadſlaagt, of het redelyker is, dat de man niets van 't houwelyks goed van de vrouw heeft, ('t geen geſchiedde wanneer hy oorzaak van de echtſcheyding was,) of dat men hem 't zesde deel toeley, wanneer 'er de vrouw ſchuldig aan was.

Æquus. *Te vreden.*

Animus præſentibus æquus. Hor. E. 1. 17. 24. *Een gemoed dat met het zijne te vreden is, een hert vergenoegt met het tegenwoordige.*

AËR, ĕris. m. Cic. N. D. 2. 36. *De lucht*, of *locht.* De hoofdſtoffe die wy inademen, waar in de vogelen vliegen &c. 't Is in de accuſativus Aërem, *of* Aëra. Men vind by Lucret. 5. 644. Aëribus, en by Vitruv. 1. 1. Aëres, voor de lucht der landſtreeken daar men woont, die goed *of* quaad voor de gezondheyd is.

Aër, ignis, & aqua, & terra prima ſunt. Cic. A. Q. 1. 7. *Lucht, vuur, en water, en aarde zijn hoofdſtoffen.*

Aër craſſus. Cic. A. Q. 4. 25. Denſus Hor. O. 2. 7. 14. Concretus. Cic. N. D. 2. 39. Denſatus. Quintil. I. O. 5. 9. *Een dikke, grove, dampige, verdikte*, of *zware lucht.*

Aër non certus. Ovid. A. Am. 2. 318. *Een ongeſtadige lucht.*

Aër purus, tenuis. Cic. N. D. 2. 16. Liquidus. Plin. H. 2. 23. Laxatus. Quintil. I. O. 5. 9. *Een zuyvere, dunne, vloeijende, fijne lucht.*

* Aëra reddere. Varr. *by* Non. 4. 18. *Lucht*, of *wind geven, een ſlag geven*, van een blaas ſprekende die vol lucht, en ſtyf toegebonden is.

(Aër. *Nevel, miſt*, welke niet anders als een dikke en donkere lucht is.

Aëre obſcuro aliquem ſepire. Virg. Æ. 1. 415. Val. Flacc. 5. 400. *Iemand met een nevel bedekken.*

Aëre denſo tolli. Hor. O. 2. 7. 14. *Door een dikke nevel het ontkomen.*

Aër. Sen. N. Q. 3. 24. *De holligheyd, de mond van een pijp*, of *van een goot*, om dat daar de lucht doorkomt.)

ÆRA, æ. f. *Tijdbeginzel, tijdwortel, aanvangtijd, tijdbegrip.* Lucil. *by* Non. 4. 42. Een merkwaardig voorval waar van men de jaren begint te rekenen. Het tydbeginzel van Spanjen is vermaart in de Hiſtorie, hoewel 't niet meer gebruykt word. 't Heeft beginnen achtendartig jaar voor CHRISTUS geboorte. Zommige hebben gemeent dat dit woord van deze vier letteren A E. R. A. te zamen gevoegd is, dewelke afzonderlyk betekenden Annus erat Auguſti. En dit dunkt Voſſius Lex. Etym. en den geleerden Spanjaard Sepulveda in zyn boek van de verbeteringe des jaars en der maanden, zeer waarſchynelyk te zyn. (Van dit woord is ook veel te vinden by Scal. de emend. temp. 5. p. 445---450. Zie ook Becm. de Orig. p. 197. 198. tegens Sepulveda ſchryvende.)

* ÆRA. Plin. H. 18. 17. *Dolik, Dolke.* Zeker onkruyd dat het koren bederft, en waar van de kernen zekere dolheyd en dronkenſchap, aan die 'er van eeten, veroorzaken, en daarom van Lobel *dronken Terwe*, genaamt.

ÆRAMENTUM, i. n. Plin. H. 15. 8: 33. 5: 35. 15. *Koperwerk, metaalwerk, iets van koper*, of *van metaal.*

ÆRARIÆ, arum. plur. f. Varro L. L. 7. 33. *Een plaats daar men 't koper zuyvert.*

* Ærariæ. Plin. H. 34. 13. *Smeltoven voor 't koper, vuuroven om 't koper te ſmelten.*

ÆRARIUM, ii. n. *Gemeene ſchatkiſt, gemeene landskas, gemeene lands-ſchatkamer.* Cæſar B. C. 1. 14. Cic. V. 4. 63. Liv. 27. 10. noemen Sanctius Ærarium *de byzondere ſpaarkiſt, waar in 't gemeene landsgeld wierd bewaart*, die men niet dan in de hoogſte nooden van den Staat opende. Zie ons Lex. Antiq.

* Ærarium. Cic. Ar. 8. *Gemeenelandsgeld*, of *'s lands gemeene ſchat, 's lands penningen.*

Ex ærario domum ædificare. Cic. Ar. 8. *Een huys met 's lands penningen bouwen.*

(Aliquid referre in ærarium. Cic. Rull. 2. 27.) deferre ad ærarium. Tac. An. 3. 51. 3. *Iets aantekenen, opteekenen, opſchrijven, boeken*, of *te boek ſtellen.* Rationem *of* rationes. Cic. Piſ. 25. *Zijn rekeningen voor de Heeren van 's lands Rekenkamer doen.*

[Ærarium militare. Suet. A. 49. Tac. An. 1. 78. *De krijgskas, 't geld waar mede men 't krijgsvolk betaalt.*

ÆRARIUS, ii. m. alleen. Plin. H. 16. 6. *of* ærarius faber. Plin. H. 34. 8. Vitruv. 2. 7. *Koperſlager, koperwerker, koperſmit, kopergieter, geelgieter, ketellapper, ketelboeter, enz.*

ÆRARIUS, a, um. *Van koper, van metaal.*

Ærarium aſſem nemini debeo. Petron. 57. *Ik ben niemand eenen rooden duyt ſchuldig.*

Ærarius. Liv. 24. 18. Cic. Cl. 43. *Een die door den zedemeeſter van het burgerrecht berooft, en gehouden was jaarlijks een ſchatting te betalen.*

Tribunus ærarius, *of* ærarii. Varr. L. L. 4. 16. Cic. Att. 1. 16. *Schatmeeſter, penningmeeſter, bewindsman over 't gemeene lands geld.* Dus kan men de Ontfangers en Theſauriers noemen. Quæſtor. Tac. An. 13. 28. 3. *Schatmeeſter over 's lands ſpaarkiſt.* Scriba. Cic. Clu. 45. *Schrijver van de gemeene ſchatkiſt.*

Præfectus ærarii. Dus kan, zegt Budæus in Pand. 81. *de algemeene Tegenrolhouder*, of *Opperbewindhebber van 's lands penningen* genoemt worden.

* Ærarii milites. Varr. L. L. 4. 36. *Beſoldigde ſoldaten, krijgsvolk dat ſoldye trekt.*

Æraria fabrica. Plin. H. 7. 56. *'t Kopergieten, 't koperſlaan, de konſt van kopergieten*, of *koperſlaan.*

Æraria officina. Plin. H. 34. 13. *Een kopergieters*, of *koperſlagers winkel.*

Ærarium metallum. Plin. H. 30. 5. *Koperachtig metaal.*

ÆRATUS, a, um. Cic. V. 4. 26. Plin. H. 34. 3. *Overkopert, verkopert, met koper overtrokken, met koper beſlagen.*

Æratæ naves. Cæſ. B. C. 2. 3. *Schepen voor met koper beſlagen, wier voorſtevens met koper beſlagen waren.*

Æratus. Cic. Att. 1. 16. *Vol ſchulden, met ſchulden bezwaart; diep*, of *tot de ooren toe in ſchulden ſtekende.* Deze laatſte ſpreekwys word (in 't Duytſch) alleen in gemeene redenen gebruykt. Zie Turn. Adv. 9. 1. en Græv. over deze plaats.

AËREUS, a, um. *Dat in de lucht is, dat van de lucht is.* Zie Aërius.

ÆREUS, a, um. Virg. Æ. 5. 490. Plin. H. 24. 3. *Van koper*, of *van metaal gemaakt.*

Æreus ſignatus. Vitruv. 3. 1. *Koper geld, kopere munt.* Dus konnen de penningen, duyten, en oortjes genoemt worden, die hedendaags gangbaar zyn.

[ÆRIA, æ. f. *Aire. Een Stadt van de Nederlanden, in Artois.*]

* AERIFER, a, um. Aeriferæ manus. Ovid. F. 3. 740. *Handen waar aan kopere bekken hangen.*

AERIFICE. adv. Varro by Non. 4. 130. *Van koper gemaakt.*

ÆRIFODINA, æ. f. Varr. L. L. 4. 1. *Een kopermyn*, of *kopergroeve.*

ÆRINUS, a, um. Plin. H. 22. 25. *Van Dolik.*

ÆRIPES, æripĕdis. omn. gen. Ovid. Her. 6. 32. Val. Flac. 7. 545. *Met metale*, of *kopere voeten.*

Æripes. *Snel.* Æripes cerva. Virg. Æ. 6. 803. *Een ſnelle hinde.*

ÆRISONUS, a, um. Stat. Th. 1. 265. Val. Flac. 1. 704: 3. 28. *Dat van metaal weergalmt.*

* Urbes

• Urbes æriſonæ. Claud. B. G. 234. *Steden die van 't metaal weêrgalmen, daar men niet als de klank van klokken, trompetgeſchal, of diergelijke metale, of kopere ſpeeltuygen hoort.*

AĔRIUS, ă, um. Catull. 64. 142: 66. 6. *Van lucht, van de lucht, luchts, dat in de lucht is, leeft, of gemaakt word.*

Aĕrius. *Hemelhoog, zeer verheven.* Virgilius zegt het van een boom E. 1. 59. van een gebergte G. 3. 476. een ſtad Æ. 3. 291. Cic. T. 20. *Van een hooge lucht, die hoog in de lucht vliegt,* van een vogel ſprekende. Virgilius zegt ook, Mel aĕrium. *Honigdauw.* G. 4. 1.

ÆRIZŪSĂ, æ. f. *Jaſpis.* Plin. H. 37. 8. Daar onder verſtaande *Jaſpis. Zeker koſtelijk geſteente, dat in gedaante naar de hemelkleur in den herfſt gelijkt, waar mede de zon opkomt.*

ÆRO, onĭs. m. Plin. H. 36. 14. Vitruv. 5. 12. *Zeker bieze- of teene mandjen, of korſjen.*

ÆRŌSŬS, ă, um. Plin. H. 33. 5. *Koperig, koperachtig, vol koper, daar veel koper onder is, met veel koper vermengt,* van een ander metaal ſpreekende.

Ærosus. *Koperachtig, koperrijk.* Feſtus zegt dat de Ouden dus een land benoemden daar veel koper gevonden wierd, gelyk wy nog zeggen, *Het koperrijk Zweeden.*

Æroſus lapis Plin. H. 34. 1. *Koperſteen, een ſteen daar men 't metaal uyt haalt, waar mede men 't koper maakt.*

ÆRŪCĂ, æ. f. Vitruv. 7. 12. *Koperrood.* Zekere verwe.

ÆRŪGĬNŌSŬS, ă, um. Sen. Br. V. 12. *Verroeſt, doorroeſt, beroeſt.*

ÆRŪGO, ĭnĭs. f. Plin. H. 34. 11. Colum. 7. 5. *Koperroeſt, roeſt van koper,* of *metaal.*

Ærugo. Vitruv. 7. 12. *Koperrood, dat op het koper groeit en het bederft.* Een verwe waar van de Schryver de toebereyding uytlegt.

† Ærugo. Mart. 2. 61. 5. Hor. S. 1. 4. 101. *Quaadſpreking, laſtering, beriſping, beſtraffing, afgunſt, nijdigheyd.*

(Aerugo. Hor. A. P. 330. *Gierigheyd.* Aerugini intentus. Apul. 1. 112. *Gierig, op 't geld gezet.*)

ÆRUMNĂ, æ. f. Cic. T. Q. 3. 29. *Droefheyd, ongenoegen, hertzeer, quelling, elende, moeite, verdriet.*

Ærumna Cic. Fin. 2. 35. Plaut. P. 1. 1. 2. *Arbeyd, moeite, vermoeijing.*

ÆRUMNĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Lucret. 6. 1228. *Daar veel moeite, elende en verdriet in ſteekt. Dat met veel moeite en arbeyd gedaan word.*

Ærumnabilis vita. Apul. M. 8. *Een rampzalig leven.*

ÆRUMNŌSŬS, ă, um. Plaut. E. 4. 1. 32. R. 1. 4. 39. *Overſtelpt van elenden, vol moeijelijke elenden en zwarigheden, zeer elendig, vol rampſpoed en verdriet.* (De compar. *ærumnoſior* ſtaat by Sen. Ir. 2. 7. en de ſuperl. *ærumnoſiſſimus* by Cic. Cl. 71.)

• Ærumnoſum ſalum. Cic. T. Q. 3. 18. *Een booze, of gevaarlijke zee, een zee die qualijk bevaarbaar is, een zee vol ſtormen en klippen.*

ÆRUMNŬLĂ, æ. f. Plaut. by Feſtus. *Een vorkſtok, een geſpleete, of gekliefde ſtok,* die de arme reyzigers gebruyken om hunne pakken te dragen.

ÆRUSCANS, antĭs. Sen. Cl. 2. 6. Gell. 9. 11 *en*

ÆRUSCĀTOR, ōrĭs. m. Gell. 14. 1. *Bedelaar, truggelaar, een die door bedelary, of truggelary weet geld te krijgen, een doortrapte truggelaar, of geſlepe bedelaar.* Zie dit en de volgende in ons Lex. Antiq.

ÆRUSCO, āvĭ, ātum, ārĕ. Feſt. *Geld verzamelen.*

ÆS, æris. n. Plin. H. 7. 56. *Metaal, koper, latoen.* 't Is 'er van driederley ſlag.

Æs coronarium. Plin. H. 34. 8. *Latoen. Kroonkoper,* om dat 'er de Kroonen, die men op 't Tooneel gebruykte, van gemaakt wierden.

Æs regulare *of* ductile. Plin. H. 34. 8. *Plaatkoper, koper dat met den hamer word bewerkt.*

Æs caldarium. Plin. H. 34. 8. *Klokſpijs, gietkoper, koper dat alleen bequaam is om te gieten.* Zie van die alle ons Lex. Antiq.

Æs Cyprium. Plin. 33. 5. *Koper.*

Æs Corinthiacum. V. Corinthiacum æs.

Æs. Plaut. Aſ. 1. 3. 49. *Geld.*

Ære ſuo aliquid emere. Ter. Ph. 3. 2. 26. *Iets met zijn geld koopen.*

Æs petere. Plaut. Aul. 3. 5. 52. *Geld verzoeken.*

Æs circumforaneum. Cic. Att. 2. 1. *Opgenomen geld, geleent geld op gewin, of woeker.* De geene die geld uytzetteden, *of* op gewin uytdeeden, woonden dichte by een gemeene markt te Rome.

Meo ſum pauper in ære. Hor. E. 2. 2. 12. *Ik ben behoeftig van geld; ik ben arm, maar niemand een duyt ſchuldig.*

Æs grave. Liv. 4. 60. *Wichtig geld.* Dus noemde men oudtstyds een ſtuk koper van een pond. Zie As.

Æs alienum. *Schulden, geld dat men ſchuldig is.*

Æs alienum cogere. Plaut. S. 1. 3. 4. Contrahere. Cic. Fr. 1. 1. Conflare. Sall. B. C. 14. In æs alienum incidere. Cic. C. 2. 29. Ære alieno ſe obſtringere. Cic. F. 11. 10. Obrui. Cic. Att. 2. 1. *Zich in ſchulden ſteken, ſchulden maken, geld opnemen, in ſchulden raken, zich met meer ſchulden bezwaren.* (Æs mihi creſcit. Cic. V. 4. 12. *Ik krijg dagelijks meer ſchulden, mijn ſchulden werden grooter,* of *nemen dagelijks toe.*

Ex ære alieno laborare. Cæſ. B. C. 3. 22. In ære alieno eſſe. Cic. V. 4. 6. Æs alienum habere. Cic. V. 4. 6. F. 5. 6. *In ſchulden ſteken, met ſchulden zijn bezwaart, veel ſchuldig zijn.*

(Æs alienum profiteri. Curt. 10. 2. 9. *Zijn ſchulden aangeven.*)

Æs alienum diſſolvere. Cic. Syl. 20. Ære alieno exire. Cic. A. 11. 6. Se liberare. Cic. Att. 6. 2. *Zijn ſchulden voldoen, of betalen, zijn ſchuld-eyſchers voldoen, zijn ſchulden afdoen, zich uyt zijn ſchulden redden.*

In ære meo es. *Gy ſtaat in mijn ſchuldboek, gy zijt my ſchuldig, of gy zijt mijn ſchuldenaar.* Dit betekent ook by Cic. F. 15. 14: 13. 62. *Gy zijt mij verplicht.*

• Ex ære aliquem ducere. Plin. H. 7. 37. *of* Æra ducere alicujus vultum ſimulantia. Hor. E. 2. 1. 140. *Iemand een metale, of koper beeld maken, iemands beeltenis in metaal maken.*

Æs. *Soldy, bezolding, weddе.*

• Æs præteritum, *of* Æra præterita. Frontin. St. 4. 1. 23. *Achterſtallige beſoldinge, achterſtallige maandgelden van 't krijgsvolk.*

Ære dirutus civis. Cic. V. 5. 13. *Een kaal en berooid borger, een die al zijn goed heeft verteerd, die niet een ſtuyver in de wereld heeft.* Miles. Feſtus. *Een ſoldaat van zijn beſolding berooſd, die zijn beſolding ontnoomen is, ten voordeel van 't gemeen.* Dit was een ſchande onder de Ouden.

Æs Salluſtianum, Livianum, &c. Plin. H. 34. 2. *'t Salluſtiaans, 't Liviaans koper, 't koper van Salluſtius, van Livius, &c.* Vermids ze eygenaars van deze kopermynen waren.

Excudere ſpirantia mollius æra. Virg. Æ. 6. 847. *Zeer natuurlijke, bykans levendige, of ſprekende metaale beelden maken.*

Æs, in 't enkel getal, *en* Æra in 't meervoud, word dikwils by de Dichters genomen voor allerley *metaal,* of *koperwerk,* voor alles dat van koper gemaakt word, of daar koper in komt, als Trompetten, Wapenen enz. (Reden is om dat de Ouden eerder deze ſtoffe als wat anders daar toe gebruykt hebben.

Ære ciere viros. Virg. Æ. 6. 165. *Helden met het trompetgeſchal by een trekken.*

Æra micantia cerno. Vir. Æ. 2. 734. *Ik zie de harnaſſen blinken.*

Cum faciem demto nudaverat ære. Ovid. M. 8. 32. *Als hy het gezigt ontdekt hadde met het afnemen van den ſtormhoed.*

Æs. *Winſt, voordeel, dat iemand met zijn geld doet.*

Hic meret æra liber Soſiis. Hor. A. P. 345. *De boekverkoopers, Soſius, doen veel winſt,* (*winnen veel met dit boek.*)

ÆSĂLON, onĭs. m. Plin. H. 10. 8. *Havik.* Zekere Roofvogel.

ÆSCHYNŎMĔNĒ, ēs. f. Plin. H. 24. 17. *Kruydje roer my niet.* Dit is een kruyd van Azia, of van Amerika, naar 't zeggen van sommigen, dat te rug wykt als men 'er de hand na uytſteekt. *De Grieken noemen 't Αἰσχυνομένη, dat is, ſchaamkruyd, of ſchaamachtig kruyd.* Men vind 'er verſcheyde ſlag van; het is echter niet het kruydje roer my niet, dat alleen in Amerika is bekent geweeſt.

ÆSCŪ-

ÆSCŬLĀTŌR, oris. m. Gloſſ. Phil. & Cyr. *Quakzalver, guychelaar, tooneelzot, maakgek, hansbeuling, poetzemaker.*

ÆSCŬLĒTŬM, i. n. Hor. O. 1. 22. 14. *Een plaats met breedbladige eyken beplant.*

ÆSCŬLĔŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 1. 449. Pallad. 1. 9. en

ÆSCŬLĬNŬS, ă, ŭm. Vitruv. 7. 1. *Van breedbladige eyke, van eyke met breede bladeren gemaakt.*

ÆSCŬLŬS, i. f. Virg. G. 2. 291. *Breedbladige eyken: eykelboom met breede bladeren.* Dus genaamt om dat de Ouden leefden van de eykelen die hy droeg.

[Æſis. Sil. 8. 445. Eſino. *Een rivier in Italien, door de ſtad van dezelve naam in de Adriatiſche zee loopende.*]

ÆSTĀS, atis. f. *De zomer, de zomertijd.* De Ouden verdeelden 't jaar maar in twee deelen: Zomer, en Winter, waar van elk zes maanden had.

Ineunte æſtate. Cic. Att. 4. 2. *In 't begin van den Zomer.*

Æſtate adulta. Tac. Ann. 2. 23. *In 't midden van den Zomer.* Zie Adultus.

Audivit hic æſtatem eſſe perbonam. Plaut. Moſt. 3. 2. 77. *Hy heeft hooren zeggen dat het 's zomers hier zeer vermakelijk is; dat deze plaats in den zomer zeer vermakelijk, of zeer koel en aangenaam is.*

• Æſtates. Plin. H. 28. 12. *Puyſten. ſproetelen, roode vlakken;* Die door de groote hitte van den zomer in 't aangezicht komen.

ÆSTĬFĔR, ă, ŭm. Virg. G. 2. 353. *Da de zomer veroorzaakt.*

† Æſtifer. Stat. S. 3. 3. 91. Lucan. 1. 206. *Heet, brandende,* van land ſpreekende.

(Æſtifer campus. Sil. 17. 436. *Een brandend heet veld, een veld daar het zeer heet is.*)

ÆSTĬMĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic Fin. 3. 6. *Achtbaar,* of uyt zich zelven, of door zyn gewrochten; *dat achting verdient, waardig geacht, geroemt,* of *geprezen te worden.*

ÆSTĬMĀTĬO, onis. f. Cæſ. B. C. 1. 87. Cic. Par. 6. *Achting, waardeering, prijzeering, ſchatting.*

Æſtimatio. *Aanmerking, overweging.*

Æſtimatione nocturnæ quietis dimidio quisque ſpatio vitæ ſuæ vivit. Plin. H. 7. 1. *In aanmerking van de nachtelijke rust leeft een yeder de helft van zijn leven.*

• Æſtimatio. *Achting, prijs, waarde, verdienſte.* In d'eygentlyke en oneygentlyke zin.

Non militis de Imperatore æſtimatio eſt. Liv. 4. 41. *Het koomt den ſoldaten niet toe van de verdienſte hunnes Veldheers te oordeelen.*

Æſtimationem frumenti Magiſtratus habet. Liv. 43. 2. *De prijzeering van 't koren ſtaat aan de Overigheyd. De Overigheyd ſtelt de prijs van 't koren.*

In æſtimationem venire. Liv. 5. 25. *Geſchat of gewaardeert worden.*

Æſtimationes vendere. Cic. F. 9. 18. *Zijne goederen, van goede mannen gewaardeert, of op prijs geſtelt, voor zijn ſchuld verkoopen, of aan de ſchuldeyſchers overgeven.*

Ab aliquo prædia in æſtimationem accipere. Cic. F. 13. 8. *Hofſteden aannemen gelijk ze geſchat worden, of tegens de prijs daar ze van goede mannen op geſtelt worden.*

Æſtimationem aliquam accipere. Cic. F. 9. 16. *Iets naar waardeering aannemen. Iets volgens de prijs aannemen daar 't van goede mannen op geſtelt word.* Cicero gebruykt het om te zeggen, *Een groot verlies, of een ſchade lijden;* zinſpelende op 't bevel van Cæſar, die om den ſchuldeyſchers te voldoen, wilde dat men de goederen en landeryen op de zelve voet ſchatte, als ze te vooren verkocht wierden, en dwong de ſchuldeyſchers, na den borger oorlog, om ze tot die prys aan te nemen, ſchoon ze zeer in waarde gedaalt waren, 't geen dien, die veel uytſtaande ſchulden hadden, groote ſchade toebracht. (*Zie* Cæſ. B. C. 3. 1.)

Secreta æſtimatione penſare. Curt. 3. 6. *In zijn gemoed overwegen,* of *by zich zelve onderzoeken.*

ÆSTĬMĀTŎR, oris. m. Cic Piſ. 35. *Schatter, waardeerder, oordeelaar over den prijs der dingen, een rechter die de prijs der dingen zet,* of *die de dingen op prijs ſtelt.*

Incautior fidei æſtimator fuit. Liv. 34. 25. *Hy is onvoorzichtig geweeſt in het volk, dat hem getrouw moeſt wezen, te verkiezen.*

Rerum juſtus æſtimator. Cic. Or. 41. *Een recht oordeelaar,* of *waardeerder der dingen, een goed ſcheydsman,* of *richter,* Van een geding, of koopmanſchap ſprekende. *Een goed,* of *groot kender, een die zich op de dingen wel verſtaat, die 'er wel van oordeelen kan.*

Immodicus æſtimator ſui. Curt. 8. 1. *Een verwaand,* of *laatdunkend menſch. Een die zich zelven te hoog acht, die te grooten gevoelen van zich zelven heeft.*

Impius æſtimator muneris. Valer. Max. 2. 6. 6. *Een ondankbaar menſch, die geen weldaden waardeert.*

ÆSTĬMĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. Caj. D. 21. 1. 18. *Nopende de waardering,* of *prijs, die door een ſcheydsman moet geſteld worden.*

Actio æſtimatoria, *of* de æſtimato. Ulp. D. 19. 3. 1. *Recht,* of *aanſpraak tot de waardye,* of *vergoeding van iets.*

Exceptio æſtimatoria. Pomp. D. 21. 1. 48. §. 2. *Weygering om een zaak aan goede mannen te verblijven.*

ÆSTĬMĬÆ, arum. f. plur. Feſtus. en

ÆSTĬMĬŬM, ii. Front. Col. 117. *en* 127. *Waardeeringe, prijzeeringe.* Deze bovenſtaande woorden zyn geen goed Latyn.

ÆSTĬMO, as, avi, atum, are. acc. rei, & abl. pretii. *Schatten, waardeeren, op prijs zetten,* of *ſtellen, ergens den prijs op ſtellen.*

Æſtimare aliquid pecunia. Cic. V. 5. 9. *Iets op geld zetten.*

• Æſtimare. Plin. E. 10. 78. *Onderzoeken, beſchouwen, aanmerken, overwegen, oordeelen.*

Æſtimare de aliquo ſcriptore Cic. L. L. 1. 2. *Van een ſchrijver oordeelen.*

Æſtimare acc. Curt. 10. 5. 26. *Achten, prijzen, ergens achting voor hebben, voor iemand achting hebben.*

Æſtimare aliquid magni. Cic. V. 3. 3. *of* magno. Cic. Fin. 2. 17. *Iets hoog achten, veel,* of *een groote achting voor iets hebben.* Care. Plancus Cic. F. 10. 4. *Dierbaar achten.*

Bene de aliquo æſtimare. Cic. Q. R. 5. Att. 9. 18 *Van iemand wel oordeelen, een goed gevoelen van iemand hebben.*

Vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa æſtimat. Cic. Q. R. 10. *Het volk ſchat weynige dingen naar de waarheyd, maar meeſt na meening. Het volk oordeelt zelden van de dingen naar de waarheyd, maar veel naar 't geen 'er van gezegt word.*

Aliquem ex artificio æſtimare. Cic. Q. R. 10. *Iemand om zijn bequaamheden,* of *om 't geen dat hy doen kan achten,* of *prijzen.*

Ad exemplum ambarum mores earum æſtimans. Ter. Hec. 1. 2. 88. *Van de verſcheydentheyd hunner zeden en neygingen, door de verſcheydentheyd van hun gedrag oordeelende.*

Ego te æſtimatum huic dedi viginti nummis. Plaut. Capt. 2. 3. 4. *Ik ſtel hem in handen, onder verbintenis van twintig rijksdaalders.* Van een ſlaaf ſprekende. Dat is, dat de geene, aan wien men hem overgaf, twintig ryksdaalders betaalde zoo hy hem niet weêr te voorſchyn bragt.

Æſtimandum dare aliquid ſuo cujuſque animo. Quintil. I. O. 2. 13. *Aan elks gemoed 't oordeel van een zaak overlaten, aan ieder een de vryheyd van gevoelen over een zaak laten.*

Aliquid æſtimare annis. Hor. E. 2. 1. 48. *Iets naar zijn oudheyd ſchatten.*

Æſtimare litem. Cæſ. B. G. 5. 1. Cic. F. 8. 8. V. 3. 80. *De koſten van een geding opſtellen,* of *ſchatten.*

Fidem alicujus æſtimare. Curt. 3. 7. *Iemands getrouwigheyd beproeven,* of *ten proeve ſtellen.*

ÆSTĪVA, orum. n. plur. Curt. 5. 8. Virg. G. 3 471. Varr. R. R. 2. 2. *Een zomerplaats,* of *zomerhuys,* of *zomervertrek, een koele plaats daar men 's zomers zijn verblijf neemt, daar men 't vee voor de zomerhitte in brengt.*

• Æſtiva. Cic. F. 7. 14. Caſtra æſtiva. Tac. An. 1. 16. *De zomerlegerplaats, de plaats daar men 's zomers den oorlog voert.*

Anni ejus æſtiva uſque in menſem decembrem perducta. Vellej. Paterc. 2. 105. *De veld-togt is tot in de wintermaand uytgerekt.*

ÆSTĪVĀLĬS, e. Hygin. Aſtr. 3. 24. V. Æſtivus.

ÆSTĪVĒ. adv. Cum inſpicio marſupium, æſtive admodum viaticati ſumus. Plaut. Men.

Digitized by Google

Men. 2. 1. 30. *Wanneer ik onze beurs aanzie, zy is ons op onze reys niet heel zwaar gevallen*, (*wy hebben niet veel reysgeld overig*. Sidonius Ep. 7. 2. noemt het Leve viaticum, en zegt dat niemand iets anders dan dit bezwaart valt. De Dichter heeft het oog op verſcheyde klederen van de Romeynen, die des winters dezelve veel zwaarder en dikker, als 's zomers gebruykten. Sidonius zegt in 't tegendeel Ep. 6. 10. Opipare Viaticatus.) Dit woord is weynig van gebruyk.

ÆSTIVO, as, avi, atum, are. Varr. R. R. 2. 1. Plin. H. 12. 5. *Den zomer doorbrengen, overbrengen*, of *overblijven*.

Æſtivare. Suet. Galb. 4. Veſp. 24. *Den zomer op een hofſtede doorbrengen*.

ÆSTIVUS, a, um. Cic. Att. 5. 14. *Zomers, dat van den zomer*, of *goed in den zomer is, dat des zomers komt*.

Æſtiva aqua. Ulp. D. 43. 20. 3. *Water dat goed in den zomer is*. Prop. 4. 1. 124. noemt dus lauw water.

Locus æſtivus. Cic. Fr. 3. 1. *Een zomerplaats*, of *een plaats bequaam om den zomer door te brengen*.

Æſtivi dies. Cic. V. 5. 31. *Zomerſche dagen*.

Aura æſtiva. Hor. O. 1. 22. 18. *Een zomerwind, een zoele*, of *warme wind*.

Æſtiva animalia. Plin. H. 9. 57. *Zomerongedierte, ongedierte dat des zomers groeit*, als luyzen, vlooijen, weegluyzen, enz.

ÆSTUARIA, orum. plur. n. Caeſ. B. G. 2. 28. Tac. An. 4. 73. *Verdronke, ondergevloeide*, of *ondergeloope landen, plaatzen die rontom door vloeden in 't water leggen*.

ÆSTUABUNDUS, a, um. Pallad. 11. 17. *Dat tigt uytwaſſemt*.

ÆSTUARIUM, ii. n. Caeſ. B. G. 3. 9. Serv. G. 2. 479. *Een opening*, of *doortocht van een ſtroom, waar door de vloed van de zee inkomt*.

Æſtuarium. Vitruv. 8. 7. *Een tochtgat, trekgat*, of *luchtgat van een ſchoorſteen*, of *kamer*. Zie ons Lex. Antiq.

ÆSTUATIO, onis. f. Plin. H. 18. 1. *Beweging, beroerte, ontroering*. Van een menigte menſchen ſprekende.

ÆSTUO, as, avi, atum, are. Juv. 2. 71. *Heet zijn, warm zijn, hitte*, of *warmte gevoelen*.

Ignis æſtuat. Virg. G. 4. 263. *Het vuur blaakt*.

• Æſtuare alicujus deſiderio. Cic. V. 2. 30. *Van begeerte*, of *ongeduld branden om iemand te zien, naar iemand met een brandende*, dat is, *een zeer groote begeerte verlangen*.

• Æſtuare invidia. Sall. B. C. 23. *Van al de wereld gehaat worden, in den haat van al de wereld zijn*.

• Æſtuare. Curt. 8. 9. *Ontſtelt, onſtuymig, beroert zijn*. Van de zee ſprekende.

• Æſtuare. Cic. Ar. 1. *of* dubitatione æſtuare. Cic. V. 2. 30. *Zeer twijfelachtig*, of *wankelmoedig zijn, zeer in twijfel*, of *in bedenken ſtaan, zeer bekommert*, of *verlegen zijn, in groote bekommering*, of *verlegentheyd zijn*.

Pudor in corde æſtuat. Virg. Æ. 10. 870: 12. 666. *De ſchaamte maakt hem kloekmoedig, wekt zijnen moed op, geeft hem hert en moed*.

ÆSTUOSIUS. adv. Hor. Ep. 3. 18. *Met grooter kracht, geweld*, of *hitte*. Van 't vuur ſprekende. De poſit. *Æſtuoſe* ſtaat by Plaut. B. 3. 3. 67.

ÆSTUOSUS, a, um. *Heet, warm, zoel, brandende*, van een land, wind, 't weêr, enz. ſprekende. De compar. *æſtuoſior* ſtaat, als zommige willen, boven by Horatius, en de ſuperl. *æſtuoſiſſimus* beneden by Columella.

• Æſtuoſa via iter conficere. Cic. Att. 5. 14. *Door een zeer heeten weg reyzen*.

• Æſtuoſus. Hor. O. 2. 7. 16. *Stormachtig, onſtuymig, ontroert, vol ſtormen*. Van de zee ſprekende.

• Animal æſtuoſiſſimum. Colum. 7. 10. *Een zeer heet dier, een dier van een heeten aart*.

ÆSTUS, us. m. Virg. G. 3. 331. *De hitte, de warmte*.

• Æſtus. Plaut. Aſ. 1. 3. 6. *of* æſtus maris. Plin. H. 2. 97. Æſtus marinus. Cic. D. 2. 14. *of* maritimus. Cic. N. D. 2. 53. *De ebbe; de vloed en wedervloed der zee*.

Æſtus. Virg. Æ. 1. 111. *De beroering*, of *onſtuymigheyd der baaren, de ontroerde zeegolven*.

Æſtus gloriæ. Cic. Cl. 81. *Een brandende*, of *vierige begeerte naar eer*.

Æſtus ingenii. Cic. de Or. 3. 36. *Een oploopenheyd, onſtuymigheyd*, of *haaſtigheyd van gemoed*.

Æſtus conſuetudinis. Cic. L. L. 2. 4. *De kracht der gewoonte*.

• Æſtu curarum fluctuare. Virg. Æ. 8. 19. *Door veel zorgen en bekommeringen ontruſt worden*.

Magno irarum æſtu fluctuare. Virg. Æ. 4. 532. *Zeer verbolgen van gramſchap zijn*.

Æſtus. *Bekommering*. Explica æſtum meum. Plin. 9. Epiſt. 34. *Ontlaſt my van mijne bekommering*. Æſtus invadit animum. Apulej. Met. 3. init. *Bekommering bevangt mijn gemoed*.

Æſtus ulceris. Cic. T. Q. 2. 7. *Ontſteking van een gezwel*.

• Æſtus muſtulentus. Plaut. Moſt. 4. 2. 90. *De dampen van moſt*, of *van nieuwen wijn*.

Æſtus febris. Cic. C. 1. 13. *De hitte, 't hevigſte*, of *'t zwaarſte van de koorts*.

ÆTAS, atis. f. Cic. V. 2. 14. *Ouderdom, reeks van jaren*, of *van tijd, lengte van tijd*. Die in de Overigheden vereyſcht wierd, beſchryven wy in ons Lex. Antiq.

Ætas. Plin. H. 12. 1. *De tijd, 't getijde, 't jaargety*.

Ætas militaris. Liv. 25. 5. Tac. An. 2. 60. *De bequaame ouderdom om de wapenen te dragen*, of *om den krijg te volgen*.

• Ætas. Cic. S. 10. Ovid. M. 12. 188. *Eeuw, tijd van honderd jaar*. Aurea ætas. Ovid. M. 1. 89. *De goude eeuw*. Heroicæ ætates. Cic. T. Q. 5. 3. *De tijd*, of *eeuw der helden*.

• Ætas hominis. Plaut. R. 4. 7. 9. Men. 5. 2. 85. *'s Menſchen leeftijd, tijd des levens van een menſch*.

Fervor ætatis. Cic. S. 13. *De hitte, de heete drift, 't vuur der jeugt*. Flos ætatis. Cic. A. 2. 2. Lucret. 3. 777. Florens ætas. Cic. S. 6. Integra ætas. Ter. Andr. 1. 1. 45. *De bloei der jeugd, de bloeijende jaaren, de jeugdige tijd*, of *jaaren*.

Ætas firmata. Cic. Cœl. 18. Virg. E. 4. 37. Confirmata. Cic. F. 10. 3. Conſtans. Cic. S. 10. Media Cic. S. 17. Plaut. Aul. 2. 1. 37. Colum. R. R. 11. 1. Phæd. 2. 2. 3. *De mannelijke jaaren*, of *ouderdom, de kracht*, of *'t beſte van 't leven*.

Ætatis flexus. Cic. de Or. 1. 1. *Het afnemen der jaaren, d'aangaande ouderdom*.

Volatilis ætas. Ovid. M. 10. 519. *Snel voorby gaande jaaren*.

Ætas ingraveſcens. Cic. F. 2. 1. Provecta. Cic. T. Q. 1. 39. Præcipitata. Matura Cic. F. 11. 28. Grandior. Ovid. M. 6. 26. *Hooge jaren, een hooge ouderdom*.

Ætas decrepita. Cic. T. Q. 1. 39. Extrema. Cic. S. 17. *De afgaande ouderdom, de hoogſte ouderdom, 't afgaan des levens, de hoogſte jaaren*.

Ætas quiete, pure, & eleganter acta. Cic. S. 4. *Een leven vreedzamelijk, cierlijk, en genoeglijk doorgebragt*.

Id ætatis ſumus. Cic. V. 2. 14. *of* ea ætate ſumus. Cic. Off. 2. 24. *Wy zijn van dien ouderdom, van die jaaren, wy zijn zoo oud*.

In literis ætatem agere. Cic. L. L. 2. 1. *Zijn leven in de leeroeffening verſlijten, in de leeroeffening doorbrengen*.

[Ætatem agere. Plaut. Trin. 2. 4. 49. Cic. de Cl. Or. 46. Degere. Plaut. Ciſt. 1. 1. 79. Cic. pro S. B. c. 52. *Leven, 't leven voeren*. Exigere cum aliquo. Plaut. Ciſt. 1. 1. 81. *Met iemand het leven doorbrengen*. Ætate exacta. Ter. Ad. 5. 4. 16. *In 't eynde des levens, in een hoogen ouderdom*.]

Jam exceſſit ætas ex magiſterio tuo. Plaut. B. 1. 2. 40. *Ik ben te oud geworden om onder uw gebied te ſtaan, ik ben uw meeſterſchap al lange ontwaſſen, in deze jaaren heb ik uw onderwijs niet van nooden*.

A teneris ætatibus. Vitruv. Præf. 9. *Van de eerſte*, of *tederſte jaaren*.

(Ætas alleen, *de jeugd, de jongelingſchap, de jonge jaaren*.

Minus mirandum eſt, illæc ætas ſi quid illorum facit, quam ſi non faciat. Plaut. B. 3. 3. 5. *Het is minder te verwonderen, indien iemand in zijn jeugd, zijn jonge jaaren, iets van die dingen doet, als dat hy 't niet zoude doen*.

Ne te potum rideat, & pulſet laſciva decentius ætas. Hor. E. 2. 2. 216. *Op dat de jonge luyden, die het beter paſt dertel te zijn, als een oud man, u dronken zijnde, niet beſpotten en afkloppen*.

Primum in ætatem veniſſe. Liv. 42. 34. *Eerſt een jongman geworden zijn*. Zie Turneb. Adv. 30. 32.

Ætas bona. *De jeugd, de jonge jaaren.*
Si iſtis voluptatibus bona ætas fruitur libentius. Cic. S. 14. *Indien de jeugd, indien iemand in zijne jeugd liever deze welluſten geniet.*
Ætas alleen. *d'Ouderdom, hooge jaaren.*
Quam ætas mea videtur poſtulare. Cic. Dej. 1. *Als wel mijn ouderdom ſcheint te eyſchen.* Cicero ging toenmaals in zyn twee-en-zeſtigſte jaar.
Ut ætas mea eſt, gradum proferam. Plaut. Men. 5. 2. 1. *Naar dat mijn ouderdom het lijd, mijne hooge jaaren het toelaten, zal ik aan gaan.*
Ætas ſenecta, mala. *De ouderdom, de hooge jaaren.*
Ut ætas mala, merx mala eſt tergo! Plaut, Men. 5. 2. 6. *Wat is den ouderdom een zwaaren laſt om te dragen!*
Me hominem idoneum, quem ſenecta ætate ludos facias. Plaut. An. 2. 3. 75. *Dat ik de rechte man ben, die gy in zijnen hoogen ouderdom zoud mogen beſpotten.*
Ætas longa. Flor. 2. 17. *Een lange tijd.* Craſtina. Stat. Theb. 3. 5. 62. *De dag van morgen.*
Ætas. Ovid. M. 12. 187. *Hondert jaar.*
Ætas. Virg. G. 3. 190. *Een jaar.*
Ætas word ook gebruykt van gebouwen, enz. als men zegt hoe lange zy geſtaan hebben.
Ædificiorum ætatibus examinatis. Papin. Dig. 30. 58. *Onderzocht hebbende hoe lange de gebouwen geſtaan hebben.*
Sylvarum ætates an ſint pares. Aggen. in Frontin. p. 53. *Of de boſſchen even oud zijn, of de boſſchen even lang geſtaan hebben.*
Vinum hoc bene fert ætatem. Cic. by Macrob. Sat. 2. 3. *Deze wijn draagt zijne jaaren zeer wel.* Dit is een boertery van Cicero, om te kennen te geven, dat het geen oude, maar jonge wyn was.
Ætatem genomen als een adverbium, *of* de præpoſitie *per* daar onder verſtaan zynde, *beteekent zeer lang, altoos, voor 't leven lang.*
Ille hoc animo non erit ætatem. Ter. Hec. 5. 1. 20. *Hy zal zijn leven lang zoo niet gezint zijn,* of *van die gedachten niet wezen.*
Ut tibi ſuperſtes uxor ætatem ſiet. Plaut. Aſ. 1. 1. 6. *Dat uwe huysvrouw zeer lange na u leve.*
Ætatem. *Langen tijd, lang geleden.*
Anne abiit jam a milite? jamdudum, ætatem. Ter. E. 4. 5. 8. *Heeft zy den ſoldaat verlaten? al voor lange, het is lang geleden.* Zie Donatus en Voſſ. Rhet. 5. 2. 1.)
ÆTATŬLĂ, æ. f. Cic. Fin. 5. 20. *De kindsheyd, de tederſte jaaren, de jeugd, de eerſte jaaren van 't leven.*
In deliciis, in mollitiis ætatulam agitis. Plaut. Pſ. 1. 2. 40. *Gy brengt uwe jeugd,* of *tederſte jaaren in vermaak en genoegen door,* een jong perſoon aanſprekende.
Mulier forma ſcitula & ætatula. Plaut. R. 4. 1. 3. *Een mooije en heel jonge vrouw, een goelijke vrouw in den bloei van haar leven.*
In primis puerorum ætatulis. Cic. Fin. 5. 20. *In de eerſte jaaren der jongens.*
ÆTERNĬTĀS, ātis. f. Cic. N. D. 1. 9. *Eeuwigheyd, 't volſtrekt beſtaan zonder begin,* of *einde; eeuwigeduring,* of *duurzaamheyd.*
Ad memoriam æternitatis. Cic. A. 14. 13. *Tot een eeuwige gedachtenis; om 'er 't gedenken van te vereeuwigen.*
Ab omni æternitate. Cic. D. 1. 14. *Voor alle eeuwigheyd, van alle tijden af.* In omni æternitate. Cic. N. D. 2. 15. *Tot in alle eeuwen; eeuwiglijk.*
Æternitati commendari. Amm. Marcell. 24. 6. *Vereeuwigt worden.*
Æternitatem alicui donare. Cic. Piſ. 3. Aliquem æternitate donare. Plin. H. 2. 7. *Iemand onſterffelijk maken,* of *vereeuwigen, maken dat men altoos aan hem denkt,* of *van hem ſpreekt.*
ÆTERNITAS. Dit was een naam van zekere Godin. Zie Claud. de Laud. Stilic. 2. 424.
ÆTERNO, as, avi, atum, are. Dit is een oud woord: *vereeuwigen, onſterffelijk maken.*
Æternare aliquem laudibus ac literis. Varr. *by* Non. 2. 57. *Iemand door den lof, die men hem toeſchrijft, vereeuwigen,* of *onſterffelijk maken.*
Æternare virtutes per titulos & faſtos. Hor. O. 4. 14. 5. *De deugden door d'opſchriften der beelden en geſchiedboeken vereeuwigen.*
ÆTERNO. adv. Plin. H. 2. 107. *Eeuwiglijk, in al de volgende tijden,* of *eeuwen, ten eeuwigen dage, altoos.*
ÆTERNUM. adv. Virg. Æ. 6. 617. G. 2. 2. 400. *Eeuwiglijk, geduuriglijk, altoos, ten allen tijden, altoosdurende.*
In æternum. Liv. 28. 28. *Voor altoos, voor alle eeuwen.*
ÆTĔRNŪS, ă, um. Cic. N. D. 1. 8. *Eeuwig, onſterffelijk, geduurzaam; dat altijd duurt,* of *nimmer vergaat.* De compar. *æternior* ſtaat beneden by Plinius.
• Virtus æterna. Sall. B. C. 1. *Een onſterffelijke deugd, een deugd die ons vereeuwigt,* of *onſterffelijk maakt.*
(Æternus. *Langdurig, langwijlig, dat iemand lang by blijft.*
Ablue corpus æternis ſordibus ſqualidum. Curt. 4. 1. *Waſcht het ligchaam met vuyligheden bemorſcht, die u lang zijn by gebleven.*)
Æterni hoſtes. Liv. 3. 16. *Erf-vyanden.* Æterna bella. Liv. 3. 29. *Langdurige,* of *eeuwigdurende oorlogen.*
Æternæ tenebræ. Cic. Fl. 40. *De uyterſte ondergang.*
Æternus. *Dat niet licht vergaat.*
Æterna baſis. Phæd. 2. Epil. 2. *Een eeuwigdurend voetſtuk.*
• Æternĭōr, oris. m. & f. Æternĭŭs, oris. n. Plin. H. 14. 1. *Dat langer duurd, dat langer ſtaat.* Van een boſch ſprekende.
ÆTHĔR, ĕris. m. Cic. N. D. 2. 15. Apul. de Mund. 57. *'t Hoofdſtoffelijk vuur, de hoogſte hemel, 't opperſte der lucht,*
• Æther. Virg. G. 4. 78. *De lucht.* Cicero N. D. 2. 36. zegt dat dit woord 't welk zuyver Grieksch was, ten zynen tyden Latyn wierd, en in 't gebruyk quam.
• Æther. Virg. Æ. 7. 65. *De hemel, 't ſchoon weder, de helderheyd,* of *klaarheyd der lucht.*
Æther word ook, gelyk Cœlum, voor God zelve genomen. Providus Æther. Claud. Paneg. de 6. Conſ. Hon. 352. *De goddelijke voorzienigheyd.*
ÆTHĔRĔŬS, of Ætherius, ă, um. Mart. 9. 36. 10. Virg. Æ. 5. 838. *Van den hoogſten hemel,* of *van 't opperſte der lucht, van 't hoofdſtoffelijk vuur,* of *dat 'er eenige betrekking toe heeft.*
• Æthereus. Virg. Æ. 1. 398. *Van lucht, van de lucht, lucht, 't geen in de lucht is, 't geen de lucht betreft.*
• Æthereus. Virg. Æ. 7. 7. 281. *Hemels, Goddelijk.* Tropæa ætherea. Claud. R. P. 3. 354. *Hemelſche,* of *Godgewijde zegeteekens.*
ÆTHIOPIĂ, æ. Plin. H. 5. 8. *Ethiopiën, Negerland, een gedeelte van Afrika onder de gezengde luchtſtreek.*
ÆTHIOPS, opis. m. Plin. H. 2. 78. *Ethiopier, Neger.* Dus worden alle de Zwarten genaamt.
ÆTHIOPIS, ĭdis. f. Plin. H. 27. 4. *Ethiopis.* Zeker kruyd dat uyt Negerland komt, met wolkachtige bladeren, en dat goed voor de waterzucht is.
ÆTHRA, æ. f. Cic. N. D. 2. 46. *Het hoogſte des hemels, de hoogſte luchtſtreek.*
• Æthra. Virg. Æ. 3. 585. *De lucht, de hemel.*
AËTITES, æ. m. Plin. H. 10. 3. Ἀετίτης. Zeker koſtelyk en dierbaar geſteente, dat in 't neſt der Arenden gevonden word, en, uyt inzicht van zyne nuttigheyd, zeer geacht is.
ÆTNĂ, æ. f. Plin. H. 3. 8. Virg. Æ. 3. 554. Cic. D. 2. 19. *Etna, de berg Etna* in Siciliën. Een zeer vermaarden berg door 't vuur en de vlam die hy uytwerpt.
ÆTNÆŬS, ă, um. Virg. Æ. 8. 440. Cic. N. D. 2. 38. Hor. O. 2. 25. *Van den berg Etna; dat eenig opzicht op den berg Etna heeft.*
ÆTNA, æ. f. Cic. V. 3. 44. *Etna,* een ſtad in Siciliën.
ÆTNENSIS, is. m. & f. ſĕ, is. n. *Een die van de ſtadt Etna is.*
Ætnenſis ager. Cic. V. 3. 44. *Het land, 't gebied van de ſtadt Etna.*
ÆTŌLIĂ, æ. f. Cic. Piſ. 37. Ovid. Am. 3. 6. 37. *Etoliën, een land van Griekenland, dat aan Epirus grenſt.*
ÆTOLI, orum. m. Liv. 35. 11. Cic. Arc. 11. *De Etoliaanzers, 't volk van Etoliën.* Zie ons Lex. Antiq.
ÆVĪTAS, atis. f. Cic. L. L. 3. 3. Gell. 20. 1. Varr. *by* Non. 3. 7. *Ouderdom, hooge jaaren.*
ÆVĪTERNŬS, ă, um. Varr. *by* Priſc. 2. 69. *Eeuwiglijk, geduuriglijk, altijd duurende.*
ÆVŬM, i. n. Cenſor. N. D. 16. *De tijd,* of *d'eeuwigheyd.*
Ævo ſempiterno frui. Cic. S. Sc. 3. *Eeuwig,*

Digitized by Google

wig, of *eeuwiglijk leven.*

• Ævum. Ovid. P. 1. 3. 83. Virg. E. 8 27. *De tijd, d'ouderdom, de eeuwe.*

In noſtro ævo peritiſſimus. Plin. H. 32. 6: 10. 6. *Een zeer geleerd man van onze eeuw*, of *van onzen tijd.*

Ævum. Hor. S. 2. 6. 97. *Het leven, de leeftijd, de tijd des levens.*

Homo brevis ævi. Lucret. 2. 16. *Een menſch van een kort leven.*

Perbrevis ævi Carthaginem eſſe. Liv. 28. 35. *Dat Karthago van een zeer korten duur is.*

Ævum cum diis agere. Cic. T. Q. 1. 12. *Met de Goden leven, zijn leven by*, of *met de Goden doorbrengen*, of *verſlijten.*

• Extento ævo vivere. Hor. O. 2. 5. *Zeer lang leven, eeuwiglijk leven.*

Quibus integer ævi ſanguis. Virg. Æ. 2. 68. *Die in de bloei*, of *kracht hunner jaaren zijn, die 't jeugdig*, of *'t jonge bloed in de aderen zweeſt.*

[Ævum primum. *De jonkheyd.* Zie beneden in Primævus.]

A F F.

AFFABĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. Off. 1. 31. *Minzaam, vriendelijk, heuſch, beleeſt, beſcheyden, geſpraakzaam, bevallig*, voornamentlyk in 't ſpreken. De compar. *Affabilior* ſtaat by Sen. E. 79.

AFFABĬLISSĬMĒ. adv. Affabiliſſime aliquid dicere. Gell. 16. 3. *Iets zeer heuſchelijk*, of *op eene zeer vriendelijke*, of *beleefde wijze zeggen.*

AFFABĬLĬTĀS, ātĭs. f. Affabilitas ſermonis. Cic. Off. 2. 14. *Vriendelijkheyd, beleeſtheyd, heuſchheyd, beſcheydenheyd, bevalligheyd, minzaamheyd, geſpraakzaamheyd, zoetigheyd in 't ſpreken, een aangenaamheyd in een rede.*

AFFABĬLĬTĔR, adv. Macrob. S. 7. 2. Spartian. in Carac. 3 *Met vriendelijkheyd, beleeſtheyd*, of *beſcheydenheyd.* Dit woord is niet veel in gebruyk Affabiliſſime zie boven by Gell.

AFFABRĒ. adv. Cic. Procem. V. 5. *Konſtiglijk, met veel konſt, op een konſtige wijze, zeer fraai.* Van een ſtuk werks eygentlijk ſprekende.

AFFĀMĔN, ĭnĭs. i. Apulej. M. 11. Zie Affamus.

AFFĀNĬÆ, ārum. f. plur. *Zotternijen, beuzelingen, beuzelarijen, kinderlijke dingen.* Dit woord is van geen goed gebruyk. (Apulejus gebruykt het M. 9. 221: 10. 243.)

AFFĀTĬM. adv. *Overvloediglijk, breedelijk, volkomentlijk, overvloedig, in 't breede, wijd en breed, ten vollen, overbodig, heel veel.*

Affatim alicui ſatisfacere. Cic. Att. 2. 16. *Iemand volkomentlijk genoegen geven.*

Affatim tibi divitiarum eſt. Plaut. Mil. 4. 1. 33. *Gy hebt goed in overvloed*, of *gy hebt overvloedig goed, gy zijt ſchatrijk.*

Affatim lignorum. Liv. 10. 25. *Houts genoeg, hout in overvloed.*

Affatim eſt hominum, qui, &c. Plaut. Men. 3. 1. 10. *Daar is heel veel volk, dat, enz. Men vind oneyndig veel menſchen, die, enz.*

AFFĀTŪS, ūs. m. Virg. Æ. 4. 284. *Aanſpraak, geſprek, t'zamenſpreking, redenwiſſeling, redenvoering.*

AFFECTĀTĬŌ, ōnĭs. f. *Drift, ſterke begeerte, zucht, groote genegentheyd, neyging.*

Tanta eſt decoris affectatio, ut, &c. Plin. H. 11. 37. *Zoo groot is de zucht tot ſchoonheyd, dat, enz. Zoo geerne is men ſchoon, dat, enz.*

• Affectatio. Quintil. I. O. 1. 6. *Gemaaktheyd, gemaakt gebaar, gemaakte woorden, gezochte redenen*, of *wijzen van doen.*

(Affectatione nimia obſcurabat ſtylum. Suet. Tib. 70. *Met al te veel gezochte*, of *gemaakte woorden maakte hy zijn ſtijl duyſter.*

Affectatio verborum. Suet. Gramm. 10. *Gemaaktheyd van woorden, gezochte woorden.*

AFFECTĀTŎR, ōrĭs. m. *Die heel gemaakt is, die veele gemaaktheden, die veel gemaakte woorden*, of *gebeerden over zich heeft.*

• Riſus affectator. Quintil. I. O. 6 3. Spart. Hadr. 23. *Die iemand aan 't lagchen zoekt te maken*, of *te helpen.*

Affectator Imperii. Flor. 2. 7. 2. *Die naar 't Rijk dingt*, of *ſtaat.*

AFFECTĀTŬS, ă, ŭm. Plin. P. 20. *Gemaakt, geknoeſt, te veel gezocht.* (De compar. *Affectatior* ſtaat by Quintil. I O. 12. 10.)

• Affectatum regnum. Aur. Vict. V. I. 15. 2. *Een gezochte*, of *begeerde oppermogentheyd, een opperheerſchappije daar men na dingt*, of *naar ſtaat.*

AFFECTĬŌ, ōnĭs. f. Cic. I. R. 1. 25: 5. 58. *Geſteltheyd, beweging, neyging, verandering, ontroering, ontſteltenis*, die in den geeſt, of in 't ligchaam word beſpeurt.

• Affectio animi. Cic. I. R. 2. 5. *Drift, tocht, begeerte, genegentheyd, aankleving, gemoedsneyging, hertstogt, ontroering van den geeſt.*

Affectio aſtrorum. Cic. Fat. 4. *of* cœli. Cic. N. D. 2. 47. *Stand, geſteltheyd der ſterren*, of *des hemels.*

Affectio firma corporis. Cic. T. Q. 5. 9. *Een goede geſteltheyd des ligchaams, een goede gezondheyd.*

Affectio erga aliquem. Tac. A. 4. 15. Plin. H. 8. 54. *Genegentheyd, liefde tot iemand.*

AFFECTISSĬMŬS inopia. Paterc. 2. 84. *Zeer arm, heel arm, in de uyterſte armoede, doodarm.*

AFFECTŌ, ās, āvī, ātum, ārĕ. acc. Cic. Her. 4. 22. *Te veel zoeken, zeer trachten, ſterk pogen, hard dingen, te veel werks maken om, enz.*

Affectare munditiem. Nep. Att. 13. *Heel zindelijk op zijn kleeren*, of *over zijn lijf zijn.* Studia Galliarum. Tac. An. 13. 35 *Sterk poogen om de genegentheyd der Gauloizen*, of *Franſchen uit te winnen.*

• Affectare regnum. Liv. 1. 46. *Naar d'opperheerſchappije ſtaan, om 't rijk kuypen, naar de kroon dingen.* Siciliam. Flor. 2. 2. 3. *Het oog op Sicilien werpen, naar 't bezit van Sicilien ſtaan.*

Affectare aliquid. Ulp. D 48. 5. 23. §. 4. *Iets met opzet doen dat het gezien worde, iets doen om gezien te worden; zijn beſt doen dat iets gezien worde.*

Gladiatorio animo ad me affectant viam. Ter. Ph. 5. 7. 71. *Zy komen als verwoede ſchermers, als dulle menſchen op my aan.*

Quo iter affectet videtis. Cic. S. R. 48. *Gy ziet wat weg hy inſlaat; wat oogmerk hy heeft, wat hy voorheeft*, of *beoogt, waar op hy toeleyd.*

Eam affectat viam, ut vino me deponat. Plaut. Au. 3. 6. 39. *Hy zoekt my te veel wijn in 't lijf te krijgen, hy doet zijn beſt om my dronken te maken.*

Viam affectat olympo. Virg. G. 4. 562. *Hy ſtreeſt na den hemel.*

Ad dominas qui affectant viam. Ter. H. 2. 3. 60. *Die een toegang by de juffers zoeken.*

Affectare aliquem damnis. Plaut. B. 3. 1. 10. *Iemand beſchadigen*, of *ſchade toebrengen.* Men moet zich ſpaarzaam van deze ſpreekwijs dienen: 't is beter Afficere te gebruyken.

AFFECTŎR, ārĭs, ātus ſum, ārī. acc. Varr. *by* Diomed. 1. 377. Edit. Putſch. *Ergens naar ſtaan, naar trachten, naar haken, naar poogen*, of *naar verlangen.*

AFFECTŪS, ūs. m. Sen. E. 75. *Hertstocht, tocht, gemoedsneyging, drift, beweging, gevoelen, genegentheyd.*

• Affectus amoris, aut metus Quintil. I. O. 1. 11. *De hertstogt der liefde*, of *der vreeze.*

Affectus. Plin. E. 3. 10. *Genegentheyd, liefde, neyging, trek, zucht.* (Zie Fab. Seneſtr. 3. 19. wydloopig van dit woord handelen.)

Aſſumere affectus alicujus. Quintil. I. O. 2. 2. *In iemands gevoelen komen, iemands gevoelen omhelzen*, of *aannemen.*

Inducere judicem in affectus. Quintil. I. O. 1 13. *Een richter tot eenig gevoelens overbrengen*, by voorbeeld, van medelyden, haat, enz.

Affectus. Celſ. 2. 15. *Ongeſteltheyd, ziekte, zwakheyd, verzwakking, quijning.*

AFFECTŬS, ă, ŭm. part. ab Afficio. Cic. Fin. 5. 9. *Geſtelt, die in eenige geſteltheyd*, of *geſteltenis van 't ligchaam*, of *van den geeſt is.* (De ſuperl. *Affectiſſimus* ſtaat by Paterc. 2. 84.)

Quo modo affectam te offendam? Ter. Hec. 3. 1. 45. *In hoedanig een ſtaat, in hoedanige geſteltheyd van gemoed zal ik u vinden? Hoe zal ik u geſtelt vinden?*

Varie ſum affectus tuis literis. Cic. F. 16. 4. *Uwe brieven hebben my in verſcheyde gedachten gebragt: ik ben in verſcheyde gedachten door uwe brieven gekomen, ik ben verſcheydentlijk door uwen brief aangedaan.*

• Affectus beneficiis. Cic F. 13 4. *Die weldaden ontfangen heeft.* Honoribus. Cic.

Cic Mur. 2. *Die geëert is*, of *eer ontfangen heeft.* Imperio. Cic. Off. 2. 42. *Die gezag heeft.* Lætitia. Cic. Br. 4. *Verheugd, blijde, vol blydſchap.* Morbo. Cic. D. 1. 30. *Zwak, ziek, ongeſtelt, met ziekte bevangen.* Deſperatione Cic. Att. 14. 19. *Wanhoopende, wanhoopig, tot wanhoop geraakt.* Audacia. Ter. Ph. 5. 7. 84. *Stout geworden.* Senectute. Cic. de Or. 3. 18. *Oud, bejaerd, tot hooge jaaren*, of *hoogen ouderdom gekomen.* Optima valetudine. Cic. T. Q. 4. 37. *In volle gezondheyd, heel gezond.*

Affectus ab aliquo morte. Cic. F. 4. 12. *Die van iemand den doodſteek ontfangen heeft*, of *omgebragt is.*

Affectus moleſtia ex re aliqua. Cic. F. 1. 9. *Die ergens moeijelijk*, of *t'onvreden over is geworden.*

Affectus. *Gezind, aangedaan.*

Ut eodem modo erga amicum affecti ſimus, quo erga nosmet ipſos. Cic. Am. 56. *Opdat wy zoodanig tot onzen vriend genegen zijn, hoedanig wy zijn tot ons zelfs.* Naar de uytlegging van Eraſmus.

Non perinde affectus mortuo. Suet. Tib. 52. *Niet zeer aangedaan*, of *gevoelig, niet zeer droevig zijn over een dooden.*

Affectus. *Byna geëindigt, ten eynde loopende.*

Affecta ætas. Cic. V. 4. 43. *Hooge jaaren, een hoogen ouderdom.* Æſtas affecta. Cic. by Non. 2. 702. Gell. 15. 5. *Een ver verloope zomer.* Hiems affecta. Sil. Ital. 15. 502. *Het eynde van de winter.* Bellum affectum. Cic. Pr. Conſ. 8. Gell. 15. 5. *Een ten eynde loopenden oorlog, een oorlog die op het eynde loopt.*

Affectus. *Ziek, ongeſtelt, in een quaden ſtaat*, of *toeſtand, in een quade geſteltheyd, verzwakt*, van een Staat. Liv. 6. 3. perſoon. Suet. Cl. 25. *of* zaak. Tac. H. 2. 69. ſprekende. Cicero voegt 'er by Male *of* Graviter Att. 14. 17. F. 13. 68.

Corpus affectum. Celſ. 3. 22. *Een ongeſtelt, zwak, verzwakt lighaam.* Vires corporis affectæ. Liv. 5. 18. *De verzwakte krachten des lighaams.*

Opem affectis rebus orantes. Liv. 6. 3. *Hulp verzoekende voor hunne vervalle zaken.*

AFFERO, affers, attŭli, allatum, affĕrrĕ. acc. rei. dat. perſ. *of* acc. cum præp. ad. *Brengen, toebrengen, aanbrengen.*

Epiſtolam adferre. Ter. Ph. 1. 2. 99. *Een brief brengen.* Argentum ſecum adferre Ter. Ph. 4. 3. 7. *Geld medebrengen.*

• Afferre aliquid ad communem fructum. Cic. Arch. 6. Utilitatem. Cic. Off. 1. 16. *Iets tot het gemeene welwezen*, of *tot het gemeene nut toebrengen, 't Gemeen eenig nut*, of *voordeel toebrengen.*

Nihil afferunt, qui negant, &c. Cic. S. 6. *Die geenen brengen niets by*, of *zeggen niet met allen, die loochenen, enz.*

An ætatem afferet? Cic. de Or. 2. 89. *Zal hy zijnen ouderdom tot een reden*, of *dekmantel bybrengen? Zal hy zich op zijnen ouderdom*, of *zijne hooge jaaren verſchoonen?*

Afferre cauſam, cur. Plin. H. 16. 25. *of* Quod ſeq. ſubj. Cic. Att. 11. 15. *Reden bybrengen*, of *reden geven, waarom dat, enz. Tot een reden bybrengen, dat, enz.*

Afferre aliquid in contrariam partem. Cic. de Or. 2. 53. *Iets voor het tegendeel bybrengen.*

Afferre exemplum. Plin. H. 13. 6. *Een voorbeeld bybrengen.*

Afferre alicui auxilium. Plaut. E. 5. 1. 53. Quid opis. Ter. Ph. 3. 3. 20. Adjutamentum ad aliquem rem. Cic. Off. 1. 1. *Iemand in een zaak eenige hulp toebrengen, iemand ergens in helpen*, of *behulpzaam in zijn; iemand ergens in tot een goeden uytſlag helpen.*

Afferre conſilium alicui. Cic. Att. 15. 1. *Iemand raad geven; iemand met raad helpen, dienen*, of *byſpringen.*

Fidem afferre alicui rei. Plin. H. 9. 58. Liv. 25. 16. *Een zaak geloofbaar maken*, of *eenige geloofbaarheyd byzetten.*

Afferre alicui laborem. Cic. Att. 9. 9. Moleſtiam. Cic. S. R. 5. Ægritudinem. Ter. H. 4. 3. 2. *Iemand moeyte maken, hertzeer*, of *droefheyd aandoen.* Faſtidium. Cic. Mur. 9. *Iemand afkeerig maken.* Voluptatem. Plin. Præf. 16. *of* conſecutionem voluptatis. Cic. Fin. 1. 11. *Iemand vermaak aandoen.* Deſperationem. Cæſ. B. G. 8. 43. *Iemand tot wanhoop brengen, wanhoopig maken.*

Hoc vitium ſenectus affert hominibus. Ter. Ad. 3. 47. *Den ouderdom brengt den menſchen dit gebrek mede.*

Pudor transfugis attulit pœnitentiam. Frontin. St. 2. 7. 9. *De ſchaamte heeft de overloopers tot andere gedachten gebragt.*

Afferre manus alicui. Cic. Off. 1. 7. *Iemand geweld aandoen.* Bonis alienis. Cic. Off. 2. 15. *De handen aan eens anders goed ſlaan; iemands goed inſtolken.*

Tarquinius vim Lucretiæ attulit. Cic. L. L. 2. 4. *Tarquijn heeft Lukretia verkracht, geſchonden*, of *onteerd, heeft haar eer geweld aangedaan.* Cic. Att. 9. 12. zegt ook, Vim alicui afferre. *Iemand met geweld ergens toe dwingen*, of *iets afdwingen.*

Manus ſibi afferre. Cic. F. 10. 23. *De handen aan zich zelven leggen, zich zelven dooden*, of *ombrengen.* Men voegt 'er zomtyds Violentas by.

Pro ſe quisque manus affert. Cic. V. 1. 26. *Elk poogt zich te verdedigen*, of *te verweeren, elk tracht zijn zaak ſtaande te houden.*

Hic dies aliam vitam affert. Ter. And. 1. 2. 18. *In dezen tijd moet men anders leven*, of *moet men een ander leven leyden; deze dag vereyſcht een andere wijze van leven.*

Quo me miſeras, affero omne impetratum. Plaut. Moſt. 3. 2. 99. *Ik koom u zeggen, dat ik alles voor u verkregen heb, dat gy my had laten verzoeken.*

Afferre obſcuritatem laudibus alicujus. Cic. Dej. 4. *Iemands lof verduyſteren*, of *verkleynen.* Lumen orationi. Cic. de Or. 3. 41. *Een reden licht geven*, of *ligt om te verſtaan maken.*

Afferre alicui religionem. Cic. V. 4. 25. *Iemand in ſchroom*, of *in angſtvalligheyd brengen.*

Hæc res Conſulatus repulſam ei attulit. Cic. Off. 2. 17. *Dat was de reden waarom hem het Borgermeeſter-ampt geweygert wierd.*

Affertur, *of* rumores afferuntur ſeq. infinit. Cæſ. B. G. 2. 1. *Men zegt, men verhaalt, men ſtrooit uyt, 't gerucht loopt, dat, enz.*

Afferuntur rumores de illo. Cic. F. 16. 21. *Men laat een gerucht van hem loopen, men ſtrooit een gerucht van hem uyt*, van eenen afwezenden ſprekende.

Quod ab illo allatum erat, id ſibi relatum eſſe putet. Ter. Ph. Prol. 22. *Hy oordeele, dat men hem het zelve vergolden heeft, dat men het hem betaald heeft.*

Fallaciam alicui afferre. Ter. And. 3. 1. 13. *Iemand met bedrog aan boord komen.*

(Afferre ſe. *Zich begeven, komen.* Om dat het lighaam zich beweegt naar het oordeel en de wil.

Jovis juſſu nunc huc me affero. Plaut. Am. 3. 4. 6. *Op 't bevel van Jupiter begeve ik my nu hier heene, koom ik nu hier.*

Haud auſpicato huc me attuli. Ter. And. 4. 5. 24. *Ik ben ongelukkig dat ik my hier heene begeven hebbe, dat ik hier gekomen ben.*

Afferre, afferre alicui, afferre ad aliquem, afferre nuntium alicui. *Boodſchappen, tijding brengen.*

Allatum eſt, Annibalem viſum eſſe Cercinæ. Liv. 33. 48. *Daar is geboodſchapt; daar is tijdinge gekomen, dat Annibal te Cercina gezien was.*

Cum mihi de Q. Hortenſii morte eſſet allatum. Cic. Cl. 1. *Als my de dood van Q. Hortenſius geboodſchapt was, als my de tijdinge van Q. Hortenſius dood was gebragt.*

Cum eſt ad nos allatum de temeritate eorum. Cic. F. 3. 10. *Als 'er tijdinge tot ons van hunne onbezonnenheyd gekomen is.*

Voluptabilem mihi nuntium attuliſti. Plaut. E. 1. 1. 19. *Gy hebt my iets aangenaams geboodſchapt, gy hebt my een aangenaame tijdinge gebragt.*

Afferri worden ook gezegt, die niet gaan konnen; maar op de armen moeten gedragen worden.

Summis precibus rogat ſibi afferri puerum. Juſtin. 1. 4. *Zy houd zeer aan dat het jonge kind haar mogte gebragt worden.*)

AFFICIO, ĭs, affēci, affectum, afficĕrĕ. acc. *Raken, roeren, bewegen, verwekken, een indruk geven, gaande maken, ergens toe voorbereyden.*

Afficere animos. Cic. de Or. 2. 41. *De gemoederen bewegen*, of *gaande maken, een indruk in de gemoederen geven.*

• Corpora afficiunt fames & ſitis. Liv. 28. 18. *De honger en dorſt verzwakken de lighaamen.*

Afficere aliquem lætitia. Cic. Mil. 28. *Iemand verblijden, blijde maken, blijdſchap toebrengen.* Pudore. Cic. Cæc. 27. *Iemand*

Digitized by Google

Iemand beſchaamt maken. Moleſtia. Cic. Att. 15. 1. *Iemand moeijelijk maken.* Cura & ſollicitudine. Ter. Phorm. 2. 4. 1. *Iemand zorge en bekommernis verwekken.*

Sollicitudo ex te afficit me. Cic. Cl. 97. *De zorge die ik over u heb, ontruſt my*, of *maakt my onruſtig.*

Multo magis, ut vulgo dicitur, viva vox afficit. Plin. E. 2. 3. *De levendige ſtem, gelijk men gemeenelijk zegt, geeft een grooter indruk.*

Afficere aliquem ignominia. Cic. S. R. 39. *Iemand een hoon*, of *ſmaad aandoen.* Injuria. Ter. Ph. 5. 1. 3. *Iemand ongelijk aandoen.* Beneficiis. Cic. V. 5. 45. *Een weldaad bewijzen.* Lucro. Plaut. Am. Prol. 2. *Winſt*, of *voordeel toebrengen.* Sepultura. Hirt. B. Af. 88. *Ten grave brengen*, *begraven.* Regis honore & nomine. Cic. Dej. 5. *De eer en den naam van een Koning geven*, of *met de Koninglijke waardigheyd vereeren.*

Affici morbo. Ter. Hec. 3. 3. 6. *Ziek zijn.* Morte ab aliquo. Serv. ad Cic. F. 4. 12. *Van iemand gedood*, of *om gebragt worden.* Sollicitudine. Cæſ. B. G. 7. 40. *Bekommert zijn.* Torminibus. Plin. H. 29. 5. *Snijdingen in den buyk hebben.* Impetu alicujus. Phæd. 1. 11. 10. *Van iemand aangerand worden.* Malo. Phæd. 1. 5. 10. *In een ongeluk gebragt worden.* Zie Burm.

Auctores ſeditionis morte afficit. Tac. H. 4. 27. *Hy heeft de belhamels van de muytery omgebragt.*

Stipendio exercitum afficere. Cic. C. B. 27. *Een leger afbetalen.*

AFFICTIO, onis. f. Phæd. 4. 13. 1. *Aanhechting*, *byvoeging.*

AFFICTITIUS, a, um. acc. cum præp. ad. *Gehecht aan*, *verknocht*, *vaſt gemaakt*, *gebonden aan*, *vaſt aan*, *enz.*

Affictitium ad villam leporarium. Varr. R. R. 3. 12. *Een wildbaan die aan een landhuys vaſt is, die aan een landhuys hoord.*

AFFICTUS, a, um. *Bygevoegt*, *aangelapt*, *bygelapt*, *in 't wild daar heene geſtelt*, *dat geen overeenkomſt met het volgende heeft.*

Affictum citharœdi procemium. Cic. de Or. 2. 79. *Een voorſpel*, of *vooroofje van een luytſpeelder*, *dat gantſch geen overeenkomſt met het ſtuk heeft*, *dat hy ſpeelen zal.*

Affictus. *Verzonnen*, *valſchelijk toegelegd.*

Neque vera laus ei detracta, neque falſa afficta. Cic. Man. 4. *Hem is geen waare lof ontnomen*, *nog een verzonne valſchelijk toegelegd.*

AFFIGO, is, affixi, affixum, gĕrĕ. acc. cum dat. Cic. N. D. 3. 23. *Aan vaſthechten*, *aan vaſtbinden*, *aan vaſtmaken*, *aan vaſtnagelen*, *aan vaſtſpijkeren.*

Affigere aliquem cruci. Liv. 28. 37. *Iemand aan 't kruys nagelen.* Cuſpidem ad terram. Liv. 4. 19. *Een punt*, of *ſcherpte in de aarde ſteken*, of *in de aarde ſlaan.*

• Aliquid animo affigere. Quintil. I. O. 2. 7. *Iets zijn gedachten indrukken*, *iets van buyten leeren.* Cic. V. 5. 43. gebruykt het voor *'t verſtand*, of *de ziel iets indrukken*, *inſcherpen.*

Affigere literas pueris. Quintil. I. O. 1. 1. *Den kinderen de letters leeren*; *de kinderen leeren lezen.*

Si te caſus lecto affixit. Hor. S. 1. 1. 81. *Indien u eenig toeval het bedde heeft doen houden.*

† Terræ affigere radicem. Virg. G. 2. 213. *Wortelen*, *inwortelen*, *wortel ſchieten.*

AFFINGO, is, affinxi, affictum, affingĕrĕ. Aliquid alicui. Cic. Man. 4. *Iemand iets valſchelijk toedichten*, of *toeſchrijven*, *iemand ergens t'onrecht mée bezwaren*, *beſchuldigen*, of *belaſten.*

• Affingere orationem ſapientis ſtulto. Cic. Cl. 22. *Een gek wijze redenen toeſchrijven*, of *doen voeren*; *hem als een wijs man doen ſpreken.*

Affingere aliquid rumoribus. Cæſ. B. G. 1. 1. *Iets tot de loopende geruchten toevoegen*, *de loopende maaren vergrooten.*

AFFINIS, is, m. en f. ne, is, n. Paull. D. 10. 1. 12. *Dat ergens aan grenſt*, of *aan ſtoot.*

Affinis. Feſtus. Hygin. L. C. 190. *Een gebuur*, *nabuur*, *buurman*, *naaſtgelegene*, *naaſtgeërfde.*

Potentiori affinis. Sall. B. J. 41. *Naaſt gelegene*, of *naaſtgeërfde by iemand die magtiger is.* (Andere lezen confin s. En dit behaagt Rivius meer dan affinis.)

• Facinoris. Cic. Her. 4. 8. *of* Facinori affinis. Cic. C. 4. 3. Culpæ. Cic. Roſc. Amer. 7. *Medeſchuldig*, *medeplichtig*, *ſchuldig aan de zelve misdaad.*

Affinis ejus conductionis erat. Liv. 43. 16. *Hy hadde deel aan die pacht*, of *was een medeſtander van die pacht.*

Affinis earum rerum, quas fert adoleſcentia. Ter. H. 2. 1. 3. *Op de vermakelijkheden der jeugd verſlingert.*

Publicis-ne affinis fuit, an maritimis negotiis? Plaut. Trin. 2. 2. 50. *Heeft hy zich met ſtaatzaken bemoeit*, of *op zee gehandelt? Heeft hy zich in de zaken van Staat*, of *in den koophandel geſteken?*

Corpus affine vitiis. Lucret. 3. 733. *Een ligchaam behept met gebreken.*

Suſpicionis affinis. Cic. Sull. 5. *Die niet buyten vermoeden is*, *op wien 't vermoeden kan vallen.*

† Affinia vincula. Ovid. P. 4. 8. 9. *De banden van maagſchap*, *van verbintenis.*

(Affinis. Cic. red. in ſen. 7. Modeſt. D. 38. 10. 4. §. 3. *Een aangehouwde.*

Affinis. Plaut. Au. 3. 4. 14. Ciſt. 5. 6. *Een zwager*, *een dochtersman*, *een ſchoonzoon.*)

AFFINITAS, atis. f. Cic. F. 3. 12. *Verbond*, *verbintenis*, *vermaagſchapping*, *maagſchap*, *verwantſchap*, *zwagerſchap.* Zie ons Lex. Antiq.

Cum aliquo affinitate ſe devincire. Cic. Cl. 26. *of* affinitates jungere. Liv. 1. 1. *Zich met iemand verbinden*, of *vermaagſchappen*; *met iemand een verbintenis*, of *maagſchap maken*, of *aangaan.*

Affinitas perpetua. Ter. Hec. 2. 2. 10. *Een beſtendig zwagerſchap.*

Affinitas manet inter nos. Ter. Hec. 4. 4. 101. *De zwagerſchap blijft onder ons beſtendig.*

Affinitatem dirimere. Tac. An. 12. 4. *De zwagerſchap breken.*

(AFFIRMANTER. adv. *Met verzekering.* Si potuiſſet prædici affirmanter. Gell. 14. 1. *Indien het met verzekeringe hadde konnen voorzegt worden.*)

AFFIRMATE. adv. *Met verzekering*, of *beveſtiging*, *met eede*, *plechtelijk onder betuyging.*

Affirmate aliquid promittere. Cic. Off. 3. 29. *Iets met eede*, of *plechtelijk belooven.* Stephanus Doletus meent dat men Affirmative moet lezen.

AFFIRMATIO, onis. f. Cic. Off. 3. 29. *Verzekering*, *beveſtiging*, *betuyging*, *bewijs.*

• Quod mea affirmatione tibi recepi. Cic. F. 10. 7. *'t Geen ik u op mijn woord beloofd heb te doen.*

Annalium conſtantiſſima affirmatio. Plin. H. 28. 2. *Het ſtantvaſtige getuygenis van alle geſchichtboeken*, of *van alle hiſtorien.*

AFFIRMATISSIME ſcribere. Gell. 10. 12. *Met groote verzekeringe ſchrijven.*

AFFIRMATORES, um. m. plur. Ulp. D. 4. 4. 13. *Borgen voor de Voogden*, *borgen die voor de Mombaars inſtaan.*

AFFIRMO, as, avi, atum, are. Aliquid alicui. Cic. Att. 12. 14. *Iemand iets beveſtigen*, *verzekeren*, *bewijzen*, *betuygen.*

Omni tibi aſſeveratione affirmo. Cic. Att. 13. 23. *Ik betuyge u met de grootſte verzekering.*

Jurejurando aliquid affirmare. Liv. 29. 23. *Iets met eede beveſtigen*, *ergens een eed op doen.*

Quid opus eſt de eo tam valde affirmare? Cic. Att. 7. 8. *Wat is 't nodig my zoo veele eeden omtrent hem te doen? Waar toe my zoo veel verzekeringen van hem gedaan?*

Id tibi affirmo te non diutius in illis moleſtiis futurum. Cic. F. 4. 13. *Ik verzeker u*, *ik ſta 't u voor in*, *ik maak 'er my ſterk voor*, *ik geef u mijn woord*, *dat u die moeijelijkheden niet langer zullen op den hals blijven*, *dat gy in die moeijelijkheden niet langer blijven zult.*

• Affirmare aliquid rationibus. Cic. I. R. 1. 37. *Iets met redenen beveſtigen*, of *ſtaande houden.*

Affirmare. *Beveſtigen*, *verſterken*, *ſterken*, *ſtijven.*

Populi Romani virtutem armis affirmavi. Tac. H. 4. 73. *De dapperheyd van 't Roomſche volk heb ik door den oorlog geſterkt*, of *vergroot.*

Ea res mihi ſpem affirmat. Liv. 1. 1. *Deze zake verſterkt mijne hope.*

AFFIXUS, a, um. *Aan vaſt gemackt*, *aan gebonden*, *aan geſlagen*, *aan genagelt*, *aan geſpijkert*, *aan gehecht*, in de eygentlyke en oneygentlyke zin.

In ſaxis affixus. Cic. de Or. 1. 44. *Aan rotzen gebonden.*

• Affixus lateri alicujus. Virg. Æ. 10. 161.

Digitized by Google

161. *Die iemand altijd op zij is, die hem altijd bijblijft, die nooit van hem afgaat, die hem over al verzelt.*

Affixus alicui tanquam magiſtro. Cic. Fr. 3. 1. *Iemands gevoelen als dat van zijn meeſter volgende, of omhangende.*

Affixus in animo & ſenſu. Cic. V. 5. 55. *In 't verſtand en de zinnen gedrukt.*

Quibus in rebus me ille ſibi affixum habebit. Cic. F. 1. 8. *In die gelegenheden, of voorvallen zal hy my altoos hem toegedaan, of op zijn zijde vinden.*

AFFLATUS, us. m. Plin. H. 10. 33. *Ademing, aſſem, geblaas, geſnuyf*; uytwazeming der dieren.

• Afflatus a terra. Cic. D. 2. 57. *Een damp, een wazem, uytwazeming, of wind die uyt de aarde opkomt.*

Afflatus divinus. Cic. N. D. 2. 66. D. 1. 18. *Een goddelijke drijving, inblazing, verrukking, of ingeving.*

Afflatum ex aliquo loco recipere. Plin. E. 5. 6. *De wind tegens van daar krijgen.*

Afflatus. *Geblaas, uytblazende uytſpraak.* Bœotii ſine afflatu vocant TEBAS. Varr. R. R. 3. 1. *De Beotiërs ſpreken TEBEN zonder geblaas uyt.*

AFFLATUS, a, um. *Gedreven, aangedaan, bewogen, aangeblazen.*

Dei numine afflatus. Virg. Æ. 6. 50. *Van God gedreven, van Gods geeſt aangeblazen.*

• Peſte afflatus. Sil. 6. 232. *Met de peſt bezocht.* Sole afflatus. Claud. B. Gild. 348. *Van de zon verlicht.*

Incendio afflatus. Liv. 30. 6. *Door een brand gezengt.*

AFFLEO, es, evi, etum. ere. Plaut. P. 1. 3. 72. Pœn. 5. 2. 149. *Gevey nſaeli k ſchreyen, zich houden, of men ſchreyde.* Dit is de zin van Plautus. Zie Adfleo.

AFFLICTATIO, onis. f. Cic. T. Q. 4. 7. *Droefheyd, quelling, hertzeer, verdriet, pijniging, onrust, moeijelijkheyd, ontruſting, benauwtheyd.*

AFFLICTIO, onis. f. Cic. T. Q. 3. 13. *Zorge, kommer, verdriet, hertzeer, ſmerte.* Het is niet zeker dat Cicero dit woord gebruykt heeft. Afflictatio is beter en zekerder. (Seneca gebruykt het Conſ. Helv. 16. Afflictionis irritæ ſupervacua vexatio.)

AFFLICTO, as, avi, atum, are. Seſe. Ter. E. 1. 1. 31. Cic. Att. 3. 12. *Zich quellen, zich bedroeven,* of *ontruſten, zich zelven quelling,* of *ſmert aandoen.*

• Afflictabat naves tempeſtas. Cæſ. B. G. 4. 29. *De ſchepen leden veel door den ſtorm,* of *van 't onweêr; door den ſtorm* of *'t onweêr wierden de ſchepen zeer geſchokt.*

Naves in vadis afflictantur minuente æſtu. Cæſ. B. G. 3. 12. *By 't ebben,* of *'t vallen van 't water lijden de ſchepen veel aan de kiel,* of *ſtooten veel tegens de grond aan.*

Italiam luxuria & ſævitia afflictabat. Tac. An. 13. 32. *Hy verwoeſtte, hy bedorf Italiën door zijne ongebondentheden en wreedheden.*

Affictare. *Dikwils ter neder ſtooten, voor de voeten ſmijten.*

Quid me afflictas? Plaut. Au. 4. 4. 5. *Waarom ſmijt gy my zoo dikwils onder uwe voet?*)

Afflictari. Cic. C. 1. 12. *Zich quellen, zich bekommeren, zich pijnigen, zich ontruſten, of onruſtig maken, zich bedroeven, zich moeijelijk maken, gequelt, of beangſt worden.*

De aliqua re acerbiſſime afflictari. Cic. Att. 11. 1. *Zeer bekommert,* of *zeer ongeruſt over een zaak zijn. Zich eens zeer over bekommeren,* of *ontruſten.*

Afflictari morbo. Liv. 29. 10. *Van een ziekte aangetaſt worden,* of *aangedaan worden.* (Men leeſt nu affectari.)

AFFLICTOR, oris. m. Afflictor auctoritatis alicujus. Cic. Piſ. 27. *Verbreker,* of *krenker van iemands gezag.*

AFFLICTUS, a, um. Colum. 5. 6. *Neêrgeworpen, neêrgeſmeten, omgekeert, 't onderſte boven gekeert, bedorven, 't onder geraakt.* De compar. *Afflictior* ſtaat beneden by Cicero.

• Afflictus. Cic. Att. 12. 21. *Moedeloos, kleynmoedig van gemoed, neêrſlagtig, verſlagen van geeſt.* Afflictus mœrore. Cic. C. 2. 1. Calamitate. Cic. Sull. 5. *Van droefheyd en ellende overſtelpt.*

Afflictum aliquem erigere. Cic. Man. 9. Excitare Cic. de Or. 1. 8. Recreare. Cic. Att. 1. 16. *Een bedroefden hert,* of *moed inſpreken, moed geven, een hert onder den riem ſteken; een verſlagene van geeſt opwekken,* of *vertrooſten.*

Ab amicitia afflicta transfugere & ad florentem devolare. Cic. P. Q. 30. *Een ongelukkig vriend verlaten, en zich aan de zijde van een gelukkige voegen.*

Afflictæ naves. Cæſ. B. G. 4. 31. *Beſchadigde, ontrampoeerde ſchepen door ſtorm,* of *anderzins.*

Afflicta navis ad ſcopulos. Cic. C. R. 9. *Een ſchip tegens de klippen aan ſtukken geſtooten.*

Afflictæ res. Lucan. 1. 498. *Zaken die ſlecht ſtaan, die in een quaden ſtaat, of half bedorven zijn.* Fortunæ. Cic. Man. 9. *Verlooren goederen; gelegenheden die te niet, of te grond zijn gegaan.*

Afflicta ſalus. Cic. F. 1. 6. *Een bedorve gezondheyd.* Virtus. Cic. de Or. 2. 52. *Een neêrgeſlagen moed.* Fides. Tac. H. 1. 88. *Een gekrenkt geloof.* Reſpublica. Cic. Oct. *Een wankelenden Staat.* Afflictior conditio. Cic. F. 1. *Een erger geſtaat dan ooit.*

AFFLIGO, is, afflixi, afflictum, affligere. acc. *Een ſlag geven, een kraa geven. Neêrwerpen, neêrſmijten, onder de voet werpen,* of *ſmijten, ter aarde werpen; verdelen, verſlaan, verwoeſten.*

Aquila duos corvos afflixit. Suet. A. 96. *Een arend heeft twee ravens een kraa gegeven.*

Affligere aliquem ad terram. Plaut. P. 5. 2. 15. *Iemand onder de voet,* of *ter aarde werpen.*

Reſpublica afflicta eſt, nec excitari poteſt. Cic. Att. 8. 11. *De Staat is onder de voet geworpen, en kan niet weder opgerecht werden.*

• Affligere. Cic. S. 10. *Krenken, verzwakken, afnemen, zwak maken.* Van den ouderdom, of van een zieckte ſprekende.

Affligere rem aliquam vituperando. Cic. Cl. 12. *De deugd, prijs,* of *waarde van iets verminderen, verkleynen, bederven,* of *doen daalen, met het zelve te verachten.*

Affligere mores. Plin. H. 33. 11. *De zeden bederven,* of *veranderen.*

Affligere aliquem. Plaut. Aſ. 4. 2. 9. *Iemand bederven, uytzuypen, al zijn goed inſlokken, berooit en kaal maken: op den dijk helpen.* Dus moet men, met Lambinus, Plautus verklaren, en niet *dooden, ombrengen,* gelyk Calepinus en Paſſeratius deen.

Affligere aliquem. Cic. Cœl. 33. *Iemand onderdrukken, quellen, ontruſten, moeite,* of *verdriet aandoen, vervolgen, overvallen.*

Affligere ſe. Cic. Att. 2. 19. *Zig kwellen.*

AFFLO, as, avi, atum, are. Hor. S. 2. 8. 95. Ovid. M. 8 820. *Ergens tegen aanblazen,* of *tegens aan ademen, ergens naar toe blazen.*

• Afflare alicui mali quidpiam. Cic. Her. 4. 49. *Iets met zijn adem beſmetten,* of *vergiftigen.*

Rumor neſcio quis afflaverat. ſeq. infinit. Cic. Att. 16. 5. *Daar was een gerucht verſpreyd, dat, enz. daar liep een gerucht, dat, enz. men had een gerucht uytgeſtrooit, dat, enz.*

Romam ipſam Regis hujus terror afflabat. Flor. 3. 5. 9. *Rome zelf wierd door de ſchrik voor dezen Koning beveſt. De vrees voor de wapenen van dezen Koning deed Rome zelf beven.*

Afflabunt tibi non Arabum de gramine odores. Prop. 2. 22. 17. *Gy zult de Arabiſche ſpecerijen niet rieken; de Arabiſche reukwerken zullen tot u niet komen.*

Odores afflantur e floribus. Cic. S. 17. *De geuren komen uyt de bloemen.*

Afflare alicui leniter. Tibul. 2. 1. 80. *Iemand begunſtigen, gunſtig zijn, helpen, bystaan, behulpzaam zijn.* Dit is een ſpreuk ontleent van die op zee een zoete en voorſpoedige wind hebben.

Afflante fortuna. Quintil. I. O. 11. 3. *'t Geluk gunſtig zijnde; door een gunſt,* of *begunſtiging van 't geluk.*

Afflare aliquem fulmine. Plin. P. 90. 5. et fulminis ventis. Virg. Æ. 2. 649. *Iemand even den donder,* of *de kracht des donders doen gevoelen, iemand even door den donderſlag,* of *door een donderſlag treffen.*

Sperat ſibi auram poſſe aliquam afflari in hoc crimine voluntatis eorum, qui &c. Cic. V. 1. 13. *Hy hoopt omtrent de misdaad, waar mêe men hem beſchuldigt, eenige gunſte te zullen vinden by degenen, die enz.*

Afflari ſidere. Plin. H. 2. 41. *Den invloed der ſterren gevoelen.*

Afflari divino ſpiritu. Cic. Arch. 8. *Van Gods*

Gods geeſt gedreven, aangedaan, of bewogen zijn.

† Lætos oculis afflarat honores. Virg. Æ. 1. 595. *Zy had hem een vriendelijk aangezicht en oogen aangeblazen.*

AFFLŬENS, entis. part. omn. gen. Plin. H. 2. 97. *Vloeijende, loopende, ſtroomende.* Van een rivier ſprekende. (De compar. *affluentior* ſtaat by Cic. Am. 16. en de ſuperl. *affluentiſſimus* by Ambroſ. Serm. 81.)

• Barbari undique affluentes ad famam ejus. Liv. 35. 3. *De Barbaren, op 't gerucht van zijnen naam, van alle kanten toevloeijende.*

Affluens. alleen. Cic. in Sall. 7. of copiis & opibus affluens. Cic. Rull. 2. 30. *Rijk, magtig, vermogend, wel gegoed, die veel goederen en rijkdommen heeft.*

Omnium rerum copia affluens. Cic. Off. 1. 43. *Van alles overvloed hebbende.*

Domus omni ſcelere affluens. Cic. Clu. 66. *Een huys dat van alle zonden overvloeit, waar in allerley ſchelmſtukken omgaan, of bedreven worden.*

Affluens bonitate. Cic. Q. R. 10. *Een man overvloeijende in goedheyd.* Omni lepore & venuſtate. Cic. V. 5. 54. *Vol bekoorlijke bevalligheden.*

Homo veſtitu affluens. Phæd. 5. 1. 12. *Een menſch met ruime loshangende kleederen.*

Unguentis affluens. Cic. Sext. 8. *Rijkelijk met vloeijende zalven beſmeerd.*

Affluens eruditis viris & liberaliſſimis ſtudiis locus. Cic. Arch. 3. *Een plaats die overvloeit van Geleerden en van de leeroeffening aller wetenſchappen.*

AFFLŬENTER. adv. *Overvloediglijk, in overvloed.* Men moet dit woord niet gebruyken voor dat men 't by eenig goed Schryver gevonden heeft. Cicero zegt alleen beneden Affluentius. (De poſitivus vind men by Solin. 9. Affluenter ſucceſſus ejus amplandis opibus proficiebant.)

AFFLŬENTIA, æ. f. Rerum omnium affluentia. Cic. Rull. 2. 35. *Overvloed, overdaad, een groote meenigte van alles.*

Affluentia annonæ. Plin. P. 28. *Overvloed van leeftocht.*

• Affluentia ingenii. Quintil. I. O. 12. 10. *Overvloed van verſtand, zeer veel verſtands, overgroote bequaamheyd.*

Affluentia, om te zeggen *toevloed*, of *toeloop van volk*, vind men by geen Latynſch Schryver.

AFFLŬENTIŬS. adv. Cic. T. Q. 5. 6. *Overvloediger, overvloedelijker, in grooter overvloed, in grooter getal, of meenigte. Meer tot overdaad.*

AFFLŬO, ĭs, fluxi, fluxum, afflŭĕrĕ. Plin. H. 2. 97. *Beſpoelen, bewateren, doorloopen, langs heen loopen, langs vloeijen*, van een ſtroom ſprekende.

• Affluebant copiæ. Liv. 29. 31. *'t Krijgsvolk vloeide met hoopen toe; de ſoldaten quamen in meenigte aan, verzamelden zich met hoopen.*

Nihil ex iſtis locis literarum, nec rumoris affluxit. Cic. Fr. 3. 3. *Daar zijn gantſch geen brieven, noch nieuwmaren van die kant gekomen. Men heeft noch brieven, noch tijdingen daar van daan gekregen.*

Affluere. acc. cum præp. Ad. Cic. Fin. 1. 11. Dat. Amor affluit incautis. *De liefde bekruypt de onvoorzichtige.* Ovid. Rem. Am. 148. *Invloeijen, indringen, beſluypen, ongevoeliglijk inkomen*, van een hertstocht ſprekende.

Affluere frumento. Plaut. Pſ. 1. 2. 57. *Overvloed van koren hebben.* Divitiis. Lucret. 6. 13. *Zeer rijk zijn.* Voluptatibus. Cic. Fin. 2. 28. *In wellusten zwemmen.* Rebus omnibus. Cic. N. D. 1. 19. *Alles in overvloed hebben.*

AFFŎDĬO, of Adfodio, ĭs, fodi, foſſum, fodĕrĕ. acc. *Graven, ſpitten, delven, omgraven, uytgraven, omſpitten, de aarde omhalen.*

Furto vicini cæſpitem ſolo noſtro affodimus. Plin. H. 2. 63. *Wy graven dieſsgewijze een voor, of gruppel van ons buurmans land aan.*

AFFOR, aris, atus ſum, ari. acc. *Iemand aanſpreken, toeſpreken, met iemand reden wiſſelen, of geſprek houden.*

Quis locus non videtur illum affari atque appetere? Cic. A. 2. 23. *Wat plaats ſchijnt hem niet te begroeten en te verlangen?*

• Aliquem nomine affari. Cic. Cl. 72. *Iemand by zijnen naam roepen, of aanſpreken.*

Affari aliquem dulci amore. Virg. Æ. 6. 455. *Iemand teêrhertiglijk, of zeer vriendelijk aanſpreken.*

• Affari. acc. Virg. Æ. 2. 700. *Iemand bedanken, of dank zeggen.*

AFFORE. Zie Adfore.

AFFORMĪDO, as, avi, atum, arĕ. Plaut. B. 4. 10. 3. *Vreezen, ſchrikken, vrees, of ſchrik hebben, trillen, beven.*

AFFRANGO, ĭs, ĕrĕ. *Breken, verbreeken.* Fatiſcet mater Achilleis hiemes adfrangere buſtis. Stat. S. 5. 1. 36. *Thetys zal moede worden, de baaren op de grafſtede van haren zoon Achilles te breken.* Zie Adfringo.

AFFRĬCO, as, fricui, frictum, fricarĕ. Aliquid alicui. Colum. 7. 5. Plin. H. 8. 27. *Iets ergens tegens aan wrijven, het een tegens 't ander wrijven.*

Sus ligneo Priapo affricabit latus. Tib. 4. 15. 18. *Het varken zal zijn ribben tegens het houten beeld van Priapus aanwrijven.*

AFFRICTŬS, us. m. Spuma aquæ marinæ affrictu verrucas tollit. Senec. N. Q. 5. 14. Plin. H. 31. 6. *'t Schuym van zeewater, op de wratten gewreven, verdrijft ze.* Men vind geen ander geval (caſus) van dit woord.

AFFRĬO, as, avi, atum, arĕ. acc. Varr. R. R. 1. 57. *Op brokkelen, op kruymelen, op ſtrooijen, over ſtrooijen.*

AFFULGĔO, ĕs, fulsi, affulgĕrĕ. *Blinken, ſchijnen, flikkeren, flonkeren, ſchitteren, ſchijnzel geven, blinkend zijn.*

Lux affulget civitati. Liv. 9. 10. *Daar ſchijnt een licht voor de ſtadt, de ſtadt ſchept moed.*

Magoni, ſe retenturum urbem, prima ſpes morte nuntiata Marcelli affulſit. Liv. 27. 28. *De eerſte hoop heeft zich aan Mago, dat hy de ſtadt behouden zoude, opgedaan, na hem de dood van Marcellus bekend gemaakt was.*

Mihi talis fortuna affulſit. Liv. 30. 30. *Daar heeft zich voor my zoodanig een geluk opgedaan; ik heb zulk een geluk gehad.*

AFFŬNDO, ĭs, fudi, fuſum, affundĕrĕ. acc. cum dat. *Begieten, over gieten, over ſtorten, bevochtigen.*

• Affunditur huic urbi æſtuarium. Plin. H. 5. 1. *Die ſtadt word van een arm der zee beſpoelt. Die arm der zee ſpoelt tegens de ſtads muuren aan.*

Affundere met een acc. en een dat. Tac. An. 6. 28. *In gieten, in ſtorten, iets ergens doen inloopen.*

In aqua venenum affundere fervidæ potioni. Tac. An. 13. 16. *Vergiftig water onder een heete drank gieten.*

Ubi Moſæ aquas Rhenus Oceano affundit. Tac. H. 5. 23. 3. *Daar de Rhijn 't water van de Maas in de zee ontlaſt, of in de zee ſtort.*

[Affuſio, onis. f. Pallad. 3. 28. *Een begieting, een uytſtorting.*]

AFFŪSŬS, a, um. dat. *Voor, of by neder gelegen, voor, of by uytgeſtrekt.*

• Affuſa aqua. Ovid. ad Liv. n. 422. Plin. H. 12. 21. *Geſtort, uytgegoten, geplengt water.*

Venenum vulneri affuſum. Tac. An. 1. 10. *Vergift in een wonde geſtrooit.*

Amnis urbi affuſus. Plin. H. 5. 29. Urbs amne affuſa. Plin. H. 3. 3. *Een ſtroom die de muuren van een ſtad beſpoelt, die rontom, of voorby een ſtad loopt, of heene vloeit.* De eerſte ſpreekwys is beſt in 't Latyn te gebruyken.

Affuſus bello. Frontin. St. 1. 1. 8. *Overvallen, of die overvalt in een gevecht.*

AFĔR, afra, afrum. Hor. O. 2. 16. 35. *Afrikaans; van, of uyt Afrika; dat Afrika betreft.*

AFĔR, afri. m. Hor. O. 4. 4. 42. *Afrikaner, een die uyt Afrika is.*

AFORIS. Plin. H. 17. 24. Dit zyn twee woorden, betekenende *van buyten, dat van buyten komt.*

AFRI, orum. m. Virg. Æ. 8. 724. *d'Afrikaners, de volkeren van Afrika.*

• AFRĬCA, æ. f. Cic. Lig. 7. H. O. 3. 16. 31. Een van de vier deelen der werld. Zie ons Lex. Antiq.

AFRĬCĀNŬS, a, um. Cic. Dej. 9. *Van Afrika, uyt Afrika, Afrikaans, Afrikaanſche; dat eenige overeenkomſt met Afrika heeft.*

AFRĬCĀNÆ, arum. plur. f. Plin. H. 8. 17. Cic. F. 8. 6. en 7. *Afrikaanſche dieren, Panthers, Luypaards.* Men noemt ze dus om dat 'er veel van in Afrika zyn.

(AFRICANÆ. Colum. 8. 2. Varr. R. R. 3. 9. en Afræ aves. Hor. Ep. 2. 53. Juv. 11. 142. *Kalkoenen.*

[Africanæ. *Luypaards, om dat 'er veele in Afrika zijn, en van daar na Rome gebragt.* Plin. H. 8. 17. *Zy wierden in de ſchouwſpelen vertoont.* Dio. 59. 658. B. Suet.

Digitized by Google

Suet. C. 18. Andere zeggen dat de *Leeuwen* met deze naam genoemt zyn. Zie ons Lex. Antiq.]

AFRICANI mures. Plaut. Pœn. 5. 2. 51. *Luypaards.*)

AFRICŬS, ă, ŭm. Sil. 17. 11. *Afrikaans, Afrikaanſche, van, of uyt Afrika.*

† Africæ procellæ. Hor. O. 3. 29. 57. *Afrikaanſche buijen, ſtormen door de winden van Afrika verwekt.*

AFRICŬS, i. m. Cæſ. B. G. 5. 8. Hor. O. 1. 1. 18. *Een zuyden wind die uyt Afrika komt, en naar 't weſten loopt.* Men noemt hem zuydweſt.

A G A.

ĀGĂNIPPE, ēs. Virg. E. 10. 12. Plin. H. 4. 7. *of* Aganippis, idis. f. Ovid. F. 5. 7. *Hippokrenebron, Hengſtebron.* Een bron van Beotiën. De Dichters zeggen dat ze de Zanggodinnen en Apollo is toegewyd, en door 't paard Pegaſus, met zynen voet tegens de aarde ſlaande, ontſprongen is.

ĀGĂNIPPÆŬS, ă, ŭm. *Van de Hippokreenbron, of van de Hengſtebron.*

Aganippæa lyra. Prop. 2. 2. 30. *Een luyt, of lier van de Zanggodinnen, waar op de Muzen, of Zanggodeſſen ſpelen.*

AGĂRICŬM, i. n. Plin. H. 25. 9. *Agarikus, een ſlach van Boomkampernoeljes*, die op zekere boomen langs den Boſphorus waſt, boven al op de Lorkenboomen.

ĀGĀSO, oniſ. m. Plaut. Merc. 5. 2. 11. Liv. 43. 5. Frontin. St. 2. 4. 1. *Stalknecht, ſtaljongen.*

AGĂTHA, æ. f. Plin. H. 3. 4. Ptolem. 2. 10. Stephanus. *Agden*, een ſtad van Languedok, alwaar een zeehaven is.

AGĂTHOPOLĬS, ĕos. f. Ptolem. 2. 9. *Monpeilliers*, een ſtad van Languedok. Zie Monſpeſſulanus.

ĀGATHYRSI, orum. plur. m. Plin. H. 4. 12. Virg. Æ. 4. 146. *d'Agathyrzynen*, volkeren van Scythien.

ĀGĔ. Imp. ab ago. Ter. Ad. 2. 2. 7. Cic. Mil. 21. Dit word gebruykt om een, *of* meer perſoonen aan te moedigen. *T'za, wakker, luſtig, wakker aan, luſtig aan.*

Age. Virg. G. 4. 149. *Wel aan, laat ons voortgaan, laat ons voortvaren.* Zeker inwerpzel.

Age porro. Cic. V. 5. 27. Age ſis. Cic. T. Q. 2. 18. Age vero. Cic. Man. 14. Age dum. Sul. 26. *Nu wel aan, laat ons eens zien, wel nu laat ons eens zien zoo gy wilt.*

Age, age, ut lubet. Ter. And. 2. 1. 10. *Wel aan, doet zoo als 't u belieft.*

Age ſane inquam. Cic. Fin. 2. 35. *Wel aan, ik ben te vreden, wel nu 't is gedaan, de zaak is klaar.*

(Age word ook gevoegd by een werkwoord (verbum) van 't veelvoudige getal. Zie Servius Æ. 2. 706: 6. 343.

Age nunc, iter expediti latronis cum Milonis impedimentis comparate. Cic. Mil. 21. *Wel aan, vergelijk de reyze van een ligt gewapend ſtruykrover met Miloos reystuyg.*

Age nunc, ex ipſius Chryſogoni judicio Roſcii factum conſideremus. Cic. R. A. 37. *Wel aan, laat ons Roſcius daad naar 't oordeel van Chryſogonus zelf overwegen.*)

Agedum. Ter. Eun. *Wel aan.* Mittite, agedum, legatos. Liv. 38. 47. *Wel aan, zendt gezanten.*

Agite. Virg. Æ. 1. 68. *en* agitedum. Liv. 7. 34. *T'za mannen, wakker mannen, luſtig mannen*, tot veelen ſprekende.

AGĒA, æ. f. Feſtus. *Het dek, of 't verdek van een ſchip, d'overloop achter de groote maſt*, daar de matroozen op ſtaan om op de zeylen te paſſen.

AGĒLASTŬS, i. m. Ἀγέλαστος. Plin. H. 7. 19. *Een zuurmond, een die nooit lacht, een die bang, ſtuurs, of droevig van wezen is.*

[Āgellŭlus. i. m. Catul. 20. 3. *Een zeer kleyn akkertje.*]

AGELLŬS, i. m. Ter. Ad. 5. 8. 26. Hor. A. P. 117. Cic. N. D. 3. 35. *Een akkertje, een ſtukje lands, een ſtukje bouw- of weyland.*

ĀGĒMA, ătis. n. Curt. 4. 13. 26. *Een Macedoniſche ruyterhoop, of ruyterbende.* Arrianus 5. 316. zegt dat men ook dus een *bende*, of *hoop Macedoniſch voetvolk* noemde. En Livius 42. 51. zegt, dat het dat geene by deze volkeren was, 't welk by de Romeynen *Legioenen* hiette. (Hoe groot het getal geweeſt is, leeren Livius en Diodorus in onze uytlegging over Curt. 4. 13. 26. §. 59.) en ons Lex. Antiq.

ĀGENDICUM, i. n. Cæſ. B. G. 7. 59: 6. 43. *Sens, de hoofdſtad van 't Senonois, aan de rivier de Ronne.* Men gebruykt gemeenelyk Senones, um, *of* Senonæ, arum.

ĀGĔR, agri. m. *Een ſtuk weyland, bouwland, of korenland, een ſtuk lands.*

Agri bonitas. Cic. Rul. 2. 35. *De deugdzaamheyd van een ſtuk lands.*

Ager colonus. Cic. A. 5. 19. *Een land voor de volkplantingen geſchikt.* Paſſeratius zegt dat het een *bouwland* is.

Ager effœtus. Virg. G. 1. 81. *Een uytgeput, uytgedragen, of uytgebouwt land, een land dat in lang niet braak, of ſtil gelegen heeft.* Rudis. Colum. 3. 11. *Een land dat braak leyt.* Silveſtris. Colum. ibid. *Griendland, boſchland, een land bequaam om grienden, boſſchen, of hout aan te teelen.*

• Ager. Cic. Piſ. 2. *Land, bodem, gebied van een ſtad, land dat rontom een ſtad legt en onder haar gebied ſtaat.*

(Ager. *Een boomgaard, een wijngaard.*

Ut ager mundus puruſque fiat, ejuſque arbor ac vitis fœcundior. Gell. 19. 12. *Op dat de boomgaard, of de wijngaard van de uytloopzels gereynigt werde, en deszelfs boomen en wijnſtokken meer vruchten dragen.*)

AGGĒMO. V. Adgemo.

AGGER, ĕris. m. Virg. Æ. 9. 567. *Een hoop aarde, een heuvel, of hoogte van aarde, een aardhoop.*

Nivei aggeres. Virg. G. 3. 354. *Sneeuwhoopen, ſneeuwbergen, hoogten van ſneeuw.*

• Agger. Virg. Æ. 2. 496. *Een dijk, wal, kaaidijk, of kaadijk*, die voor een ſtroom word gelegt.

Agger. Cæſ. B. G. 2. 12. Cic. F. 15. 4. *Bolwerk, ſchans, borſtweering, aarde wal, ſchietſchans, verſchanſſing, ſtormkat.* Zie ons Lex. Antiq.

Aggerem jacere. Cæſ. B. G. 2. 12. exſtruere. Cæſ. B. G. 2. 30. *Een bolwerk opwerpen.*

Agger. Cæſ. B. G. 2. 20: 7. 58. *Dijk, aarde, kley, zoode, aarde daar men dijken en wallen meê maakt.*

(Agger. *De hoogte van een weg, het midden van een weg*, met ſteenen belegt en verhoogt, op dat het water afloopen en de vuyligheyd afzakken kan, en daar van daan *de weg* zelf.

Qualis ſæpe viæ depreuſus aggere ſerpens. Virg. Æ. 5. 273. *Hoedanig dikwils een ſlange betrapt word op het midden van een weg.*

Pontes quos Antiquitas à fundamentis uſque ad aggerem arcubus fornicavit. Sidon. E. 1. 5. *Bruggen, welke de Ouden van de grondveſt tot aan den weg op boogen gelegt hebben, of overwelft hebben.*)

ĀGGERATIM. adv. Apulej. M. 4. *Met hoopen.*

ĀGGERATĬO, oniſ. f. Vitruv. 10. 12. *Hoop, ophooping, aanhooging, hooging.*

AGGĔRĀTŬS, ă, ŭm. *Opgehoopt, gehoogt, aangehoogt.*

Aggeratus trames. Tac. An. 1. 63. *Een aangehoogde weg; een weg door een kaai aangehoogd.*

AGGĔRO, as, avi, atum, arĕ. acc. *Ophoopen, opſtapelen, op malkanderen hoopen, tot een hoop maken*, by voorbeeld, aarde, enz.

Aggerare cadavera. Virg. G. 3. 556. *De lijken op malkanderen hoopen, of ſtapelen, een hoop van doode lijken maken.*

• Multa aggerat præmia pugnæ. Virg. Æ. 11. 79. *Hy maakt een heelen hoop van den buyt in den ſtrijd bekomen; hy hoopt den verkregen buyt in 't gevecht op malkanderen.*

Aggerare arbores. Colum. 11. 2. *of* terram circa arbores aggerare. Colum. de arb. 28. *Boomen ſchoeijen, of aanhoogen, aarde rontom de boomen leggen, den voet der boomen met aarde dekken.*

Aggerare iras. Virg. Æ. 4. 197. *Iemands gramſchap tergen, iemands woede aanhitzen, of gaande maken, iemands toorn, of boosheyd opwekken.*

Aggerare aliquod ſpatium. Curt. 4. 2. *Eenig gat, eenige holligheyd, of ledige plaats dempen, of vullen, iets bedijken*, by voorbeeld een gracht, een inham der zee om twee landen aan malkanderen te brengen, *met een dijk twee landen, door een arm der zee van malkanderen geſcheyden, te zamen voegen.*

AGGĔRO, is, geſſi, geſtum, gĕrĕrĕ. acc. *Verzamelen, by een brengen, ophoopen, op malkanderen hoopen, tot een hoop maken.*

• Piſci-

Digitized by Google

• Piſciculos aggerebant minutos, ut a majoribus abſumerentur. Varr. R. R. 8. 17. *Zy ſmeten 'er veel, of een hoop, kleyne visjens in, om de groote te voeden.*

Tellus aggeritur tumulo. Virg. Æ. 3. 63. *Men bedekt, of overdekt het graf met aarde.*

Aggerere falſa. Tac. An. 2. 57. *Valſheden uytſtrooijen; valſche geruchten, of valſche uytſtrooizels vergrooten.*

Eorum aggerimus bona; quin ultro ipſi aggerunt ad nos. Plaut. Truc. 1. 2. 16. *Wy trekken hunne goederen naar ons; ja ook zy zelfs brengen ze ons t'huys.*

Aggerere aquam alicui. Plaut. R. 2. 5. 27. *Iemand water aandragen, of aanbrengen, voor iemand water halen*, gelyk de waterdragers doen, boven al wanneer men iemand heel veel brengt.

Aggerunda aqua curvum aliquem facere. Plaut. Caſ. 1. 36. *Iemand door veel water dragen, een bogchel, of bult doen krijgen.*

(AGGESTIO, onis. f. *Een ophoopinge, of opſtapelinge.*

Alluere aggeſtionem trabium. Pallad. 12. 15. *De opſtapeling van balken beſpoelen.*)

AGGESTUS, us. m. Tac. An. 1. 35. *Een hoop, mijt, ſtapel*, van hout, bouwſtoffen, enz. ſpreekende.

Corpus inſepultum quantulocunque terræ venerari aggeſtu. Quintil. D. 5. *Door eerbied, een hand vol aarde over een onbegraven ligchaam werpen, of ſchuppen.*

• Aggeſtus copiarum. Tac. H. 3. 60. *Een hoop krijgsvolk.*

• AGGLOMERO, as, avi, atum, are. *By een trekken, kort te zamen trekken, tot een hoop maken*, van ſoldaten ſprekende die hunne geleederen ſluyten. Ik heb van dit werkwoord (verbum) geen voorbeeld in d'eygentlyke betekenis gevonden.

Lateri agglomerant noſtro (ſe.) Virg. Æ. 2. 341: 12. 458. *Zy ſchaaren zich met hoopen rontom my; zy komen my met hoopen op zy.*

AGGLUTINO, as, avi, atum, are. acc. Plin. H. 33. 5. *Aankleven, aanlijmen, vaſtkleven, vaſtlijmen, ſoudeeren; met lijm, ſtijfzel, of ſoudeerzel aan malkanderen maken;* als hout, papier, gout, yzer, enz.

• Agglutinare. Cic. Att. 16. 6. *t'Zamen lijmen, t'zamen voegen, t'zamen brengen, aan een knoopen, t'zamen knoopen, overeen brengen*, van twee deelen eener reden ſprekende die niet al te wel aan malkanderen hangen.

Mi ad malum malæ res plurimæ ſe agglutinant. Plaut. An. 4. 10. 71. *Alle ongelukken komen, of loopen t'zamen om my te treffen; veele rampen vallen my teffens op 't lijf.*

[Agglutinare aliquam ad ſe. Plaut. Ciſt. 3. 1. 17. *Iemand zoo nauw aan zich verbinden, als of ze aan hem gelijmd was, miſſchien door een houwelijk.*]

AGGRAVESCO, is, ere. *Grooter, of zwaarder worden.* Van ziekte, of ſmerte ſprekende. Om dat de zieke met alle quaad gezegt worden beladen, en bezwaart te zyn. Virg. G. 3. 95.

Aggraveſcens vulnus. Cic. T. Q. 3. 31. *Een wonde die verergert, die erger word, die ontſteekt.*

Male metuo, ne Philumenæ magis morbus aggraveſcat. Ter. Hec. 3. 2. 2. *Ik vreze zeer, dat Philumenas zwakheyd grooter zal worden.*

AGGRAVO, as, avi, atum, are. acc. *Verzwaaren, zwaar maken, bezwaren, ergens zwaar op hangen.*

Odor aggravans caput. Plin. H. 12. 17. *Die reuk in 't hoofd trekkende, het hoofd bezwarende, het hoofd dof, of zwaar makende.*

Externo bello res ſi aggravatæ fuiſſent. Liv. 4. 12. *Indien de zaken, gelijk ze toen ſtonden, met een oorlog van buyten verzwaart geworden waren; indien men in zulken toeſtand van zaken, een vreemden oorlog op den hals gekregen had.*

Hoſtis ea aggravat. Liv. 44. 7. *De vyand maakt die dingen zwaarder, verzwaart die dingen.*

Aggravare invidiam alicujus. Liv. 6. 27. *Den haat tegens iemand doen toenemen, of vermeerderen, iemand meer verhaat maken, of meer in den haat brengen.*

Aggravare reum. Quintil. I. O. 5. 7 *Een misdadiger bezwaren, hem met meer misdaden beſchuldigen.* Aliquid. Quintil. D. 12. *Iets gezag geven, iets gewigt toebrengen*, van een reden, *of* bewys ſprekende.

Ab aliquo aggravari inopia. Liv. 24. 36. *Door iemand in armoede, of tot den bedelzak gebragt worden, door iemand bedorven worden.*

Fortuna eorum fortem crudelius aggravante. Curt. 3. 13. *De wiſſelkans, of de fortuyn hun lot geweldig verzwarende, of het harder en ondraaglijker makende.*

(Aggravante morbo. Suet. J. 1. Aggravata valetudine. Suet. A. 99. *De ziekte toenemende, grooter, of zwaarder wordende. De ziekte toegenomen hebbende, grooter, of zwaarder geworden zijnde.*)

AGGREDIOR, deris, aggreſſus ſum, aggredi. acc. Plaut. Curc. 2. 3. 59. *Naar iemand toe gaan; zich by iemand vervoegen, iemand op zij komen, of op zij ſchieten, by iemand komen.*

Aggredior hominem; Saluto. Plaut. Curc. 2. 3. 59. *Ik ga na den man toe; ik groete hem.*

Aggredi aliquem de aliquo Plaut. Merc. 2. 3. 50. *Tegens iemand van een ander beginnen te ſpreken.*

Aggredi aliquem. Plaut. P. 4. 3. 12. Sall. B. C. 19. *Iemand aantaſten, aanranden, overvallen, aandoen.*

Aggredi. Cic. Off. 1. 21. *Ter zaak komen, ergens van beginnen te ſpreken.* Aliquid aggredi. Cic. N. D. 1. 21. *Iets ondernemen, beginnen, aanvangen beſtaan*, gelyk een oorlog, een reden, enz.

Opus magnum & difficile aggredi. Hirt. B. Alex. 5. *Een groot en zwaar werk ondernemen.*

Oras, qua aggreditur mare, ſumus circumvecti. Plaut. Men. 2. 1. 12. *Wy hebben de ſtranden, die de zee beſpoelt, omgetrokken, of omgereyſt.*

Aggredi ad hiſtoriam. Cic. Fr. 2. 12. *Een geſchiedenis beginnen te ſchrijven.* Ad leges ſingulas. Cic. LL. 2. 4. *Van de wetten in 't byzonder beginnen te ſpreken.*

Aggredi dicere. Cic. Off. 2. 1. of ad dicendum. Cic. Cl. 37. *Beginnen, of aanvangen te ſpreken, zijn mond openen, of opdoen om te ſpreken.*

Hac non ſucceſſit, alia aggrediemur via. Ter. And. 4. 1. 46. *Dat middel is ons miſlukt, wy zullen 't eens anders, of op een andere wijze bezoeken; dat is ons niet gelukt, wy zullen eens eenen anderen weg inſlaan, of wy zullen 't eens over eenen anderen boeg wenden.*

Aggredi honores. Virg. E. 4. 48. *Eerampten aanvaarden.*

AGGREGO, as, avi, atum, are. *Volk vergaderen, verzamelen, by een brengen.*

• Aggregare aliquem in numerum. Cic. Mur. 7. *Iemand onder 't getal ſtellen, ergens onder rekenen, of onder ſtellen.*

Quos in comites fortuna aggregaverat. Paterc. 2. 53. *Die geenen die 't geluk hem tot medgezellen had toegevoegt.*

Aggregare ſe ad aliquorum amicitiam. Cæſ. B. G. 6. 12. *Met zommigen vriendſchap maken.*

Quibuſcumque ſignis occurrerat, ſe aggregabat. Cæſ. B. G. 4. 26. *Hy vervoegde, of begaf zich onder de eerſte vaandels die hy ontmoette, of aantrof.*

AGGRESSIO, onis. f. *Aanval, overvalling, beſpringing, aankomſt, aanvang.*

Animos prima aggreſſione occupare. Cic. Or. 1. 15. *De gemoederen datelijk, flux, of van den beginne aan innemen, aanſtonds inwinnen.* Van een Redenaar ſprekende.

AGGRESSOR, oris. m. Ulp. D. 47. 9. 3. §. 3. *Aanvaller, beſpringer, moordenaar.*

Aggreſſor. Ulp. D. 48. 9. 1. *Struykroover, ſtraatſchender, ſchender van 's Heeren wegen.*

AGGRESSURA, æ. f. Ulp. D. 29. 5. 3. §. 4. *Aanval, overvalling, beſpringing, aantaſting, aanranding, aangrijping.*

A G I.

AGILIS, is. m. & f. le, is. n. Hor. E. 1. 18. 90. *Vlug, vaardig, ſnel, gezwind, ligt, luchtig, flux, ras, rad, of zwak van leden.*

AGILIOR. Suet. Tib. 68. Plaut. E. 1. 1. 8. Naar de drukken van Aldus en Pareus. *Vaardiger, vlugger, ligter.* Voſſius Anal. 2. 24. bewyſt dat het zekerder te zeggen is Agiliſſimus, als Agillimus.

Agilis opera. Colum. 11. 1. *Een vlug werk.* Claſſis agilis. Liv. 30. 10. *Een welbezeylde vloot.*

(Agi-

Digitized by Google

(Agilis. *Begeerig om te werken, genegen om wat te doen.*

Natura humanus animus agilis eſt. Sen. Tr. 21. *Het gemoed des menſchen is driftig, begeerig, genegen tot zijn werk.*)

AGILITAS, atis. f. Plin. H. 35. 11. *Vlugheyd, vaardigheyd, gezwindheyd, luchtigheyd, zwakheyd der leden, raſigheyd; radigheyd*, of *ligtigheyd des ligchaams.*

Agilitas. Plin. H. 35 11. *Leerzaamheyd, buygzaamheyd, goedweeheyd van aart.* Cic. Att. 1. 17. gebruykt een verzachting, in de oneygentlyke toepaſſing die hy van dit woord maakt.

Agilitas navium. Liv. 26. 51. *Snelheyd* of *welbezeyltheyd der ſchepen.*

ĂGILĬTER. adv. Ammian. 14. 6. *Ras, gezwind, ligt, vaardig.* In den eygentlyken zin. De compar. *Agilius* ſtaat by Colum. 2. 2.

ĂGĬNĂ, æ. f. Feſtus. Tertull. adv. Herm. 41. Ἀγίνα. *'t Gat van een unſter waar in de naald over en weder ſtaat, 't huysje van een unſter.*

ĂGĬNĀTŎR, oris. m. Feſtus. *Een winzuchtig menſch, een ſneedig oppaſſer om winſt te doen.*

ĂGĬNŬM of Aginnum, i. n. Ptolem. 3. 6. Auſon. Epiſt. 24. 80. *Agen.* Een ſtad en Biſdom van Guijenne, de Hoofdſtad van 't Agenois.

ĂGĬNENSĬS, is. m. & f. ſĕ, ĭs. n. *Agenoizer, een uyt Agenois.*

ĂGĬTĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Ovid. M. 1. 75. *Beweeglijk, ligt om te roeren, dat ligtelijk bewogen word*, van de lucht ſprekende.

AGĬTĀTĬO, onĭs. f. Cic. D. 2. 62. *Beweging, werking, bezigheyd, woeling, roering.*

Agitatio lecticæ. Liv. 27. *De ſnelle beweging van den draagſtoel.*

Agitatio mentis. Cic. Off. 1. 6. Quintil. I. O. 1. 1. *Werkzaamheyd*, of *bezigheyd des geeſts.*

Agitatio terræ. Colum. 2. 2. *Het landbouwen, 't bouwen*, of *bebouwen van 't land, het omploegen, omſpitten*, of *omhalen van 't land.*

Agitatio ſtudiorum. Cic. S. 7. *De geleerdheydsoeffening, de vlijt*, of *neerſtigheyd in de leer-* of *boekoeffening.*

Agitatio virtutum. Senec. Ep. 109. *De oeffening der deugden.*

ĂGĬTĀTŎR, orĭs. m. Cic. Att. 13. 21. A. Q. 4. 29. Virg. Æ. 2. 476. *Voerman, wagenaar, koetzier, karreman.* Men noemde met dezen naam die de wagens, in de openbare ſpeelen, te Rome, of in de veldſlagen mende. Zie ons Lex. Antiq.

Agitator aſelli. Virg. G. 1. 273. *Ezeldrijver.* Ik meen dat men het dus beter kan verklaren, dan met Servius zeggen. *Een die een ezel ſlaat*, of *aanſmeert.*

(ĂGĬTĀTRĪX, icĭs. f. *Een beweegſter*, of *beſtierſter.*

Animum agitatricem aliorum, quæ natura ſunt immota. Apul. Phil. Nat. 1. 6. *De ziele een beweegſter*, of *beſtierſter van andere dingen, die van natuuren niet bewogen worden.*).

ĂGĬTĀTŪS, a, um. part. Cic. Tim. 3. Virg. G. 1. 357. Æ. 6. 68. *Beroert, ontroert*, van de baren der zee, of van een verwarden Staat ſprekende. (De compar. *agitatior* ſtaat by Seneca beneden, doch in zommige boeken leeſt men *agilior.*),

Agitatus curis. Cic. Somn. Sc. 9. *Vol zorge, vol onruſt*, of *bekommernis.* Injuriis. Cic. P. Q. 2. *Onwaardiglijk gehandelt, door ſmaat*, of *ſcheltwoorden mishandelt.*

Agitatus. Cic. de Or. 3. 14. *Verhandelt, betwiſt, in omvraag gebragt, waar over men geſproken*, of *geraadpleegt heeft*, van een geſchil, zaak, enz. ſprekende.

Agitatior animus. Sen. E. 108. *Een ſneller*, of *vlugger geeſt, een ſnediger verſtand, een ſchranderder vernuft.*

ĂGĬTĀTŪS, ûs. m. Varr. L. L. 5. 6. *Beweging, beroering, roering, ſchudding.*

ĂGĬTO, as, avi, atum, arĕ. acc. *Ontroeren, ontruſten, quellen, pijnigen, moede maken, vervolgen, laſteren.*

* Atra bilis hunc agitat hominem. Plaut. Capt. 3. 4. 64. *De zwarte gal*, of *miltziekte queit dien menſch, dat is een zwaarmoedig menſch.*

Conviciis agitare aliquem. Juſtin. 14. 3. *Iemand ſchelden, ſcheldwoorden geven.*

Agitare caput. Colum. 6. 6. *Het hoofd ſchudden.*

Agitare aves. Cic. D. 2. 70. Feras. Cic. Off. 3. 17. *De vogelen op eenig wild loslaten*, of *aanjaagen*, van een jachtvogel ſprekende op 't rolle wild; dus kan men zeggen, Agitare cervum. *Op*, of *tegen 't hart jagen.* (Zoo doet Ovid. M. 3. 356. Adſpicit hunc trepidos agitantem in retia cervos.)

Equum calcaribus agitare adverſus clivum. Plaut. Aſ. 3. 3. 118. *Een paard tegens een berg opjagen.*

Agitare Rempublicam. Sall. B. C. 38. *Een Staat regeeren, 't gemeenebeſt beſtieren.*

Agitabat piratas navales. Flor. 4. 8. 2. *Hy was d'admiraal*, of *'t Hoofd der Zeeroovers, hy voerde 't bevel over de roofſchepen.*

Lanigeros agitare greges. Virg. G. 3. 287. *De ſchapen weyden.*

Beneficiis magis quam metu imperium agitare. Sall. B. C. 9. *Meer door de hoop der belooningen, dan door de vrees der ſtraffen heerſchen*, of *regeeren.*

Paribus uterque votis ac viribus imperium orbis agitabat. Flor. 2. 2. 3. *Beyde ſtonden ze met gelijke zucht en magt naar 't Oppergebied der gantſche wereld.*

Agitare. Sall. B. J. 19. of vitam agitare. Sall. B. C. 1. Ævum agitare. Virg. G. 4. 154. *Woonen, leven, zijn leven verſlijten*, of *doorbrengen.* Pacem. Sall. B. J. 14. *In vrede leven, vrede hebben*, of *vrede genieten.*

Ut agitarem inter vos libere convivium. Ter. Hec. 1. 2. 18. *Op dat ik vry met u eeten mogte; op dat ik een vrye maaltijd met u mogte doen*, of *houden.*

Diem feſtum apud aliquem agitare. Ter. H. 4. 4. 11. *By iemand*, of *in iemands huys een feeſtdag vieren*, of *houden.*

Agitare, alleen. Cic Font. 6. Mente. Liv. 7. 35. of animo agitare. Cic. D. 1. 29. Secum. Ter. Ph. 4. 3. 10. Cum animo. Sall. Or. de rep. Ord. 2. *Iets overwegen, ergens op denken, ergens zijn gedachten over laten gaan, iets door zijn hoofd*, of *door zijn harſſenen laten gaan.*

Agitare fugam. Virg. Æ. 2. 646. *Op de vlucht bedacht zijn.*

De ſupremis agitare. Tac. H. 4. 59. *Aan zijn dood gedenken.*

Agitare conſilia. Liv. 23. 10. *Zich met elkander beraadſlagen.*

Agitare rationem. Cic. T. Q. 5. 23. *Over een reden zintwiſten, over een reden ſpreeken*, om 'er de kracht en waarheyd uyt te haalen.

Agitare. Tac. H. 3. 1. *Iets overleggen, zijn gedachten ergens over laten gaan, iets in bedenking nemen.*

Agitare noctes. Sall. B. J. 94. *Nachtvergaderingen houden, des nachts vergaderen*, of *byeenkomen.*

Agitare choros. Virg. G. 4. 533. *Danſſen.* Equum. Virg. Æ. 11. 770. *Een paard berijden, op een paard rijden.*

(Agitare aliquid. *Ergens over ſchrijven.*

Hippocrates & Eraſiſtratus non contenti febres & ulcera agitare. Celſ. Præfat. *Hippokrates en Eraſiſtratus, niet vergenoegt van de koortzen en gezwellen geſchreven te hebben.*

Agitandum eſt mihi vigilias. Plaut. Trin. 4. 2. 27. *Ik moet wacht houden. Ik moet waken.* Dit is een wyze van ſpreken, van de Grieken ontleent, welkers gerundia ἐπιῤῥήματα θέσεως genoemt als λεκτέον, φοβητέον, πρακτέον geen veranderinge door de geſlachten en getallen toelaten. Voorbeelden van deze ſpreekwyze, gehaalt uyt dicht en ondicht, zie by Zinzerling, Crit. Juv. Prom. c. 32. Vechner. Hellen. 1. 2. 32. en Gifan. Coll. Lucret. p. 343.)

A G M.

AGMĔN, ĭnĭs. n. Cæſ. B. C. 1. 24. Virg. Æ. 9. 47. *Een hoop krijgsvolk, een krijgsbende, krijgsdrom, ruyterhoop*, of *ruyterbende, een bende voetknechten, een krygsheyr, leger.* Cicero en Livius zeggen 't ook van een ſchaare volks. De eerſte A. 5. 6. van mannen. De tweede 2. 40. van vrouwen. Virgilius zegt het van een hoop ravens. G. 1. 381. en harten. G. 3. 369.

Agmen quadratum. Cic. A. 2. 42. *Een vierkante krijgsdrom.* Zie deze en alle de andere zoorten in ons Lex. Antiq.

Tripartito agmine. Tac. H. 3. 82. *Hebbende zijn leger in drie hoopen verdeelt*, of *geſchaart, hebbende van zijn leger drie hoopen gemaakt.*

Primum agmen. Cæſ. B. G. 1. 15. *De voorhoede, de voortocht.* Noviſſimum agmen. Cæſ. B. G. 1. 15. *d'Achterhoede, d'achtertocht.*

Agmen ſtare paratum, & ſequi. Curt. 3. 3. *Een heyr gereed tot den veldtocht.*

Agmen nec turba nec farcinis prægrave. Curt. 3. 3. *Een leger, dat niet al te ſterk*

ſterk is, noch met geen krijgstuyg is belemmert.

Agmen claudere. Cæſ. B. G. 1. 25. *De achterhoede uytmaken, het leger ſluyten.*

Agmen vitiorum. Nazar. P. 31. *Een menigte laſteren.*

• Majus in dies occupationum agmen extenditur. Plin. E. 2. 8. *Dagelijks krijg ik een hoop nieuwe bezigheden op den hals.*

Agmen aligerum. Virg. Æ. 12. 249. *Een troep vogelen.*

Ingens agmen mulierum. Liv. 2. 40. *Een groote menigte van wijven.*

Agmen aquarum. Virg. G. 1. 322. *Een groote ſtortvlaag, ſtortregen, of plasregen.*

Agmen. Virg. Æ. 2. 212. *Sterke pooging, beweging, geweld.*

Agmina caudæ. Virg. G. 3. 323. *De kronkels van den ſtaart, de naſleep van den ſtaart.*

Agmen. *De loop, ſtroom, of vloed van 't water, of van een rivier.*

Leni fluit agmine Tibris. Virg. Æ. 2. 782. *De Tijber vloeit zachtjens, de Tijber heeft een langzame, of zachte ſtroom.*

(Agmen. *De tocht, d'optocht, het optrekken, of voorttrekken, de marſch* van een leger, *of* van krygsvolk.

In agmine nonnunquam equo, ſæpius pedibus anteibat, capite detecto. Suet. J. 57. *Onder het trekken reed hy zomtijds te paard, dikwijlliger ging hy te voet voor aan, met het bloote hoofd.*

Ne miles gregarius in caſtris, neve in agmine ſervum aut jumentum haberet. Sall. B. J. 45. *Dat een gemeen ſoldaat noch in 't leger, noch op den tocht een knecht, of paard hebben zoude.*

[In agminibus pugnare. Paterc. 2. 47. *Onder 't optrekken, onder 't marſcheeren vechten.*]

AGMINĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Die het leger onder den optocht volgt om het reystuyg na te voeren.* Zie Budæus in Pand. Poſt. 270. B.

Agminales equi vel mulæ. Arcad. D. 50. 4. 18. §. 21. *Paarden, of muylezelinnen, die het reystuyg van een leger, dat in marſch is, nabrengen.*

ĀGMINĀTĬM. *By hoopen, by kudden, by troepen, troepswijze.*

Elephanti oberrant agminatim. Solin. 25. *De Olifanten zwerven daar om heen by kudden, of troepen.)*

A G N.

AGNĀ, æ. f. Hor. O. 1. 4. 12. Ovid. Tr. 1. 1. 78. *Een jong lam, een lammetjen.*

AGNĀSCŎR, ĕrĭs, agnatus ſum, agnaſci. Cic. de Or. 1. 57. *Na 't maken van 's vaders uyterſte wil geboren worden.*

Cui filius agnatus ſit. Cic. Cæc. 25. *Die na 't maken van zijn uyterſte wil een zoon geboren is.*

Agnaſci alicui. Modeſt. D. 38. 10. 4. §. 7. *Zich aan iemand vermaagſchappen. Iemands zoon door aanneming worden.*

AGNĀTĪ, orum. m. plur. Cic. Tim. 11. Paul. D. 38. 10. 10. *Bloedvrienden van 's vaders zijde.*

AGNĀTĬO, ōnĭs. f. Modeſt. D. 38. 10. 4. §. 2. Cic. L. L. 1. 7. *Maagſchap, verwantſchap van 's vaders zijde.*

AGNĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 11. 52. *Bygewaſſen, 't geen 'er te veel, te overvloedig, of tegens den gewoonen loop der natuur by gekomen is.* Gelijk een zesde vinger aan de hand.

AGNELLŬS, i. m. Plaut. Aſ. 3. 3. 77. *Lammetje.* Plautus voerd dus iemand ſprekende in, die dezen naam aan een ander geeft om te liefkoozen.

AGNĪNŬS, ă, ŭm. Plin. H. 33. 13. *Lams, dat van een lam is, of aan een lam behoort.*

AGNĪNA, æ. f. Plaut. Au. 2. 8. 4. *Lamsvleeſch.* Men verſtaat hier Caro onder, of men drukt het uyt.

Agninis lactibus canem alligare. Plaut. Pſeud. 1. 3. 85. *De kat den kaas vertrouwen.*

AGNĪTĬO, ōnĭs. f. *Kennis, denkbeeld, kundigheyd.*

Quæſtio ad agnitionem animi pulcherrima. Cic. N. D. 1. 1. *Een heel fraai geſchil tot de kenniſſe der ziel, of om ons de natuur van de ziel te doen kennen.*

• Agnitio. Plin. H. 10. 70. *Blijk, teeken, aanwijzing,* om ons iets weêr in gedachten te brengen.

AGNĪTŬS, ă, ŭm. Val. Flac. 4. 437. *Erkent, bekent.*

Natales agniti. Pompon. D. 40. 14. 3. *Een bekende ſtam, een bekend geſlacht.*

AGNŌMĔN, ĭnĭs. n. Cic. I. R. 2. 9. *Bynaam.* Dat is een naam die men aangenomen heeft, *of* die iemand gegeven is wegens eenig groot bedryf, helden-ſtuk, dienſt, *of* deugt. Cicero vermengt den zelven zomtyds met Cognomen, *of* den Toenaam. Zie ons Lex. Antiq.

AGNŌMĔNTŬM, i. n. Apulej. Apolog. p. 310. *Bynaam.*

AGNŌSCŌ, ĭs, agnōvī, agnĭtum, agnoſcĕrĕ. acc. Sulpit. apud Ter. And. Per. 11. Virg. Æ. 3. 82. *Iemand herkennen, weder kennen, iemands gedaante weder in den zin krijgen, zich iemands wezen weêr te binnen brengen, of erinneren.* Wanneer men hem in lang niet gezien, *of* dat men in langen tyd niet om hem gedacht heeft, en dat hy ons voorkomt. Cicero T. Q. 1. 29. gebruykt het ook voor *kennen, of onderkennen, gewaar worden,* gelyk ook de Dichters.

Agnoſcere. *Iemand, of iets kennen, onderkennen, herkennen, gewaar worden, waarnemen, onderſcheyden, onderſcheydentlijk zien, merken.*

Quibus ſignis natam agnoſcebas? Plaut. E. 4. 2. 27. *Aan welke teekenen herkende gy uw dochter?*

Formam agnoſco meam. Plaut. Am. 1. 1. 285. *Ik zie mijn eygen gedaante, of wezen; ik zie mijn zelven.* Van een ander ſprekende die hem geleek.

Agnoſcere ſcriptum alicujus. Cic. A. Q. 4. 27. *Iemands ſchrift erkennen, toeſtaan dat iemand iets geſchreven heeft.* Erratum. Cic. Att. 16. 6. Crimen ſuum. Cic. C. R. 7. *Zijn misſlach, zijn misdaad bekennen, belijden.* Filium. Nep. Ageſ. 1. *Iemand voor zijn zoon erkennen, of houden.*

In aliquo antiquæ feſtivitatis imaginem agnoſcere. Cic. F. 9. 15. *In iemand het zweemzel, de trekken van de oude vrolijkheyd zien.*

Agnoſcere. Ulp. D. 46. 8. 12. §. 2. *Goedkeuren, goedkennen, betuygen dat men vergenoegt is over 't geen een pleytbezorger heeft gedaan.*

[Agnoſcere filium. *Voor een zoon aannemen, zeggen dat hy zijn zoon is.*

Quem natum non agnoverat, eundem moriens ſuum eſſe dixerat. Nep. Ageſ. 1. *Den welken Agis geboren zijnde voor zijn zoon niet erkent hadde, hadde hy ſtervende gezegt dat hy de zijne was.*]

Humanitatem & facilitatem agnoſcimus tuam. Cic. de Or. 2. 89. *Wy erkennen uwe beleefdheyd en gedienſtigheyd; wy zijn u, over uwe beleefdheyd en goedwilligheyd, verplicht.*

Agnoſco ex me. Cic. Pl. 14. *Ik gis, ik weet uyt, of door mijn zelven.*

AGNŬS, i. m. Cic. D. 2. 17. *Een Lam.*

A G O.

ĂGO, ĭs, ēgī, āctum, ăgĕrĕ. acc. *Doen, maken, te werk gaan, handelen, bedrijven, leven, wechleyden, voortdrijven, ſpreken, ſpeelen, woonen, werpen, regeeren, beſtieren, quellen.*

Agere alicui gratias. Cic. F. 1. 10. *Iemand dankzeggen, of bedanken.*

Ex inſidiis agere. Cic. Off. 1. 30. *Heymelijk, of bedektelijk te werk gaan.*

Vi agis mecum. Plaut. R. 3. 4. 28. *Gy doet my geweld aan.*

Id ago, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. C. 4. 6. *Ik doe dit, op dat, enz. Ik beooge, of hebbe voor met dit te doen, dat, enz. Ik doe dat met het oogmerk, of in die hoop, dat, enz.*

Agere pœnitentiam, quod, &c. ſeq. ſubj. Val. Max. 3. 4. 2. *Berouw hebben, dat, enz.*

• Radices agere. Cic. Off. 2. 12. *Inwortelen, wortel ſchieten.* In d'eygentlyken zin. Oneygentlyk, *geſtikt worden, toenemen, vermeerderen,* van eer, *of* aanzien ſprekende.

Agere. Virg. Æ. 5. 51. *Leven.* Agere in matrimonio. Tac. An. 14. 45. *In huwelijk leven.* Pacem agere. Liv. 3. 49. *In vrede leven.*

Agere inter homines deſinere. Tac. An. 15. 74. *Sterven.*

Agere faciliime. Ter. Ad. 3. 4. 56. *Op zijn gemak leven, een gemakkelijk leven leyden.* Zomtyds voegt hy 'er Ætatem by.

(Agere rimas. Cic. Att. 14. 9. *Splijten, reten krijgen.*) Ruinas. Sen. B. 6. 15. *Dreygen te vallen, of in te ſtorten,* van een gebouw ſprekende. Animam. Cic. F. 8. 13. *Den geeſt geven, ſterven.* Annum quartum. Varr. R. R. 2. 7. *In zijn vierde jaar gaan, vierjaar oud zijn.* Quietam ſenectutem. Cic. Att. 14. 13. *Een za hten ouderdom genieten.*

Vitam, ætatem alicubi. Cic. L. L. 2. 1.

Eigens

Digitized by Google

Ergens woonen, of *leven*, *zijn leven ergens doorbrengen*, *zijn dagen ergens ſlijten*. Mandata alicujus. Cic. A. 12. 12. *Iemands bevelen uytvoeren.*

Partes priores. Cic. Cl. 92. Primas agere in aliqua re. Cic. Cl. 90. *Ergens de voorſte*, of *de eerſte in zijn*, *de eerſte rol ergens in ſpelen*. Terentius, Ph. Prol. 28. legt het uyt: *De eerſte perſonagie in een blijſpel vertoonen.*

Cum aliquo agere, ut, &c. Cic. Am. 1. *By iemand bewerken*, *dat*, *enz. Iemand verzoeken*, of *bidden*, *dat*, *enz. By iemand aanhouden*, *om*, *enz.*

Agere de aliquo. Cæſ. B. G. 1. 13. *Van*, of *over iemand ſpreken*, of *redenwisſelen.*

Agere bene cum aliquo. Cic. A. 13. 10 *Met iemand wel te werk gaan*, *iemand wel behandelen*, of *vriendelijk behandelen.*

Quid cum illis agas, qui, &c. Ter. H. 4. 1. 29. *Wat zal men met luyden aanvangen*, *die*, *enz. Wat zal men met zulke doen*, *die*, *enz.*

Nihil ago tecum. Plaut. Curc. 1. 2. 11. *Ik heb niets met u te doen*, *ik achte u niet.*

De aliqua re cum aliquo, *of* apud aliquem agere. Cic. F. 5. 2. Att. 1. 1. *Met iemand ergens over handelen*, of *in onderhandeling komen; iemand over een zaak ſpreken*, *een zaak by iemand bewerken*, of *poogen uyt te werken.*

Agere apud populum. Liv. 42. 34. *Een aanſpraak aan 't volk houden*, *iets aan 't volk voordragen.*

Actum agere. Zie boven in Actum.

Agere conventus. Cic. V. 5. 11. *Vergaderingen*, of *byeenkomſten houden.*

Agere aliquem in crucem. Cic. Clu. 66. *Iemand aan 't kruys hangen*, *nagelen*, *ſlaan*, *doen hangen; iemand kruycigen*, of *met de kruysdood ſtraffen.*

Agitur exſtimatio, laus, ædilitas. Cic. Pl. 33. caput. Cic. Am. 17. *Mijn eer en aanzien*, *mijn kerkmeeſterſchap*, *mijn leven word betwiſt; 't is om mijn eer*, *mijn kerkmeeſterſchap*, *mijn leven te doen.*

Agere furti cum aliquo. Sen. B. 6. 5. Cic. F. 7. 22. Vitruv. Præf. 7. *Iemand van dievery beſchuldigen.* Men verſtaat 'er Crimine onder.

Non capitis ejus res agitur, ſed pecuniæ. Ter. Ph. 4. 3. 26. *'t Raakt zijn leven niet*, *maar zijn geld*, *'t is niet om zijn leven*, *maar om zijn geld te doen*, *hy loopt geen gevaar van zijn leven*, *maar van zijn geld.*

Agere pecuniariam litem adverſus aliquem. Quintil. I. O. 6. 1. *Een geding tegens iemand over geldzaken hebben.*

Agere aliquem. Cic. Q. R. 7. *of* partes alicujus. Ter. Ph. 5. 5. 7. *Iemand vertoonen*, *iemands perſonagie ſpelen*, *iemands rol op het toneel*, of *elders ſpelen; iemand naäapen*, of *nabootzen in een geſprek.*

Agere cuniculos, vineas, turres. Cæſ. B. G. 3. 21. *Mijnen*, of *loopgraven maken*, *ſtormdaken*, en *torens aanvoeren*, of *aanbrengen.*

Hoc age. Ter. Ph. 2. 3. 83. *Luyſter toe*, *hoor naar*, of *let op 't geen ik u zegge.*

Alias res agis. Ter. E. 2. 3. 58. *Gy denkt ergens anders op; gy hoort niet naar 't geen ik zegge.*

Agere jumentum. Cic. Cæc. 19. Capellas. Virg. E. 1. 13. *Een laſtbeeſt*, *de geytjens voortdrijven.* Pecus. Hor. O. 1. 2. 7. Cic. Piſ. 34. *Een kudde hoeden*, *weyden.* Navem. Hor. E. 2. 1. 114. *Een ſchip regeeren*, of *ſtuuren.* Currum. Ovid. M. 2. 62. *Een wagen mennen.*

Agere *en* agere ſe. *Drijvende ergens na toe gaan.*

Quo tute agis? Plaut. Mil. 3. 2. 49. *Waar gaat gy na toe?*

Unde agis te? Plaut. Moſt. 1. 4. 28. *Van waar komt gy? Waar komt gy van daan?*

Nunc agendo, nunc ſuſtinendo agmen. Liv. 25. 36. *Dan zijn leger aanvoerende*, *dan het doende ſtil ſtaan*, of wel, *Dan op de vyanden aandringende*, *en dan hun geweld*, of *vuur uytſtaande.*

Negotium agere ſuum. Cic. Off. 1. 9. *Zich nergens dan met zijn zaken bemoeijen*, *zijn eyge zaken bevorderen*, of *bezorgen.*

Tu meam rem ſimulas agere, tuam agis. Plaut. R. 5. 3. 43. *Gy ſchynt mijn belang te behertigen*, *en bezorgt het uwe: gy ſchijnt mijne zaken te bevorderen*, *en zet de uwe voort.*

Amicum ex Imperatore agere. Plin. P. 85. *De Keyzerlijke waardigheyd afleggen*, *om als een vriend te handelen.*

Amicum Imperatoris agere. Tac. H. 1. 30. *Een vriend van den Keyzer zijn.*

Conſulem agere. Plin. P. 56. *Als een Borgermeeſterſchap handelen*, of *te werk gaan*, *het werk van een Borgermeeſter doen.* (Niemand kan zyn plichten, die hem te doen ſtaan, als al werkende doen.)

Diem feſtum agere. Cic. V. 4. 48. Sext. 63. *Een vyerdag houden*, *een feeſtdag vyeren.*

Joca atque ſeria cum humillimis agere. Sall. B. J. 96. *Boertertijen en ernſtige dingen met zeer ſlechte luyden verhandelen; ernſtig en ſcherſſende met het gemeene volk omgaan*, of *handelen.*

Agere triumphum ex aliquo populo. Liv. 6. 7. De aliquo. Plin. H. 34. 3. *Over een volk zegepralen.*

Agere triumphum de aliquo. Cic. V. 5. 38. *Over iemand de vlag voeren*, *roemen dat men iemand overwonnen heeft.*

Prædas agere. Liv. 1. 5. *Buit maken.*

Alicubi forum agere. Cic. Att. 5. 16. *Ergens het recht bedienen.*

Agere aliquem præcipitem ex, &c. Cæſ. B. C. 3. 46. *Iemand van boven neer ſtooten van*, *enz.*

Agere aliquem præcipitem de, &c. Cic. Cæc. 21. *Iemand ergens uytjagen*, *uyt verdrijven*, *met geweld van daan drijven.* In den eygentlyken en oneygentlyken zin, *iemand iets ontjagen*, *ontnemen*, *ontrukken.*

Frondem agere. Plin. H. 18. 6. *Blad ſchieten*, *in zijn blad ſtaan*, van een boom enz. ſprekende.

Spumas agere. Cic. V. 6. 66. *Schuymen.*

Scintillas agere. Lucret. 2. 674. *Flankeren*, *vonken van zig werpen.*

Experimenta per mortes agunt. Plin. H. 29. 1. *Zy helpen ons door 't bezoeken hunner geneesmiddelen om hals. De proef hunner hulpmiddelen moeten wy met de dood bekoopen.*

† Diris aliquem agere. Hor. Ep. 5. 89. *Iemand vervloeken*, *den vloek toewenſchen.*

Te diſcus agit. Hor. S. 2. 2. 13. *Gy ſchept vermaak in den werpſteen*, of *met den werpſteen te ſpelen.*

(Agere, alleen, *of* agere bellum. *Oorlog voeren*, *oorlogen*, *in oorlog zijn.*

Cum feminis ergo agere debueras? Curt. 4. 10. *Moeſt gy dan met wijven den oorlog voeren?*

Superſunt Samnitium bella, quæ continua per annum ſextum & quadrageſimum agimus. Liv. 10. 31. *De oorlogen die wy zes-en-veertig jaaren aan malkanderen met de Samniten voeren*, *zijn noch onbeſlecht.*

Qui longe alia ratione, ac reliqui Galli, bellum agere inſtituerunt. Cæſ. B. G. 3. 28. *Die op een geheel andere wijze*, *als de andere Franſchen*, *ondernomen hebben te oorlogen.*

Agere, is ook een woord van de voerluyden, die de paarden mennen, en voor zich heene dryven.

Ignoti agebant jumenta. Curt. 5. 12. 20. *Die van de zaak niet wiſten*, *menden de paarden*, of *waren voerluyden.*

Inhibuit frenos is qui jumenta agebat. Liv. 1. 48. *De voerman heeft den toom opgehaalt*, of *naar zich getrokken.*

Agere. *Drijven*, *voortdrijven.* Als een harder zyn vee.

Tityre age potum paſtas capellas, & inter agendum occurſare capro caveto. Virg. E. 9. 23. *Tityr drijf de geyten*, *die geweyd hebben*, *om te drinken*, *en onder het drijven wacht u voor den bok.*

Meridiano tempore ſemel agere potum ſatis habent. Varr. R. R. 2. 2. *Het is genoeg*, *dat ze des middags eens om te drinken geleyd*, of *gebragt zijn.*

Thyum victum ante ſe agebat, ut ſi feram beſtiam captam duceret. Nep. Dat. 3. *Hy dreef den geboeiden Thyus voor zich heene*, *als of hy een gevangen wilt voortſleepte.*

Agere. Worden ook de honden gezegt, als zy op 't wilt aanzetten.

Ut cervum ardentes agerent. Virg. Æ. 7. 481. *Dat zy het op het hart vieriglijk aanzetteden*, *dat zy het hart wakker nazetteden.*

Agere, alleen, *of* agere rem. *Gericht houden*, *de bank ſpannen*, *rechtdag houden.*

Si agendi neceſſitas inſtat. Plin. E. 9. 10. *Indien het gericht moet gehouden worden*, *indien het rechtdag zal zijn.*

Cum proxime res aguntur, quoquo modo ad judicandum veni. Plin. E. 4. 29. *Maak hoe gy het ook maakt*, *dat gy de naaſt aanſtaande gerechtsdag verſchijnen meugt.*)

Agere cum populo. Gell. 13. 19. *Iets in een redenvoering van het volk verzoeken.*

ĀGŎGĀ, æ. f. Plin. H. 33. 4. Ἀγωγὴ. *Een gruppel, groef, gracht*, of *riool*, welk men maakt om 't water door te leyden, *of* in te laten loopen dat men in 't graven krygt.

(**ĀGŎLŬM**, i. n. Feſtus. *Een herders-ſtaf, een ſtaf daar het vee mede voort gedreven word.*)

ĀGŌN, ōnĭs. m. Tertull. adv. Gnoſt. 6. Ἀγών. *Gevecht, ſtrijd, worſteling, worſtelſtrijd, vuyſtſcherming.* Dus noemde men ook de Renbanen, waar in gevochten, *of* met vuyſten geſchermt wierd. (Wy zouden 't het *Strijd-* of *worſtelperk* noemen.)

Gymnicus agon celebrabatur. Plin. E. 4. 22. *Men vertoonde een gevecht van worſtelaars*, of *van vuyſtſchermers; een worſtelſtrijd in 't renperk.* Dit volk was moedermaakt in deze oeffening.

ĀGŌNĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Agonales dies. Varr. L. L. 5. 3. Lux agonalis. Ovid. F. 1. 318. *Zekere plechtelijke dagen*, op welke de Hoogprieſter, by de Heydenen, een Ram offerde, en voor dat hy hem ſlagte, zeyde hy tegens de omſtanders, Agone? *Zal ik ſlaan?* Feſtus en Ovidius F. 5. 721. noemen deze plechtelykheyd, Āgōnĭă, ōrūm. n. plur.

(**ĀGŌNĬSTĬCŬS**, ă, ūm. *Van de worſtelſpelen, dat tot de worſtelſpelen behoort.*

Nunquid & agoniſticæ cauſæ diſputabuntur? Tertull. Cor. Mil 13. *Zullen ook de zaken van de worſtelſpelen betwiſt worden?*

ĀGŌNŎTHĔTĀ, æ. m. *De beſtierder van de ſpelen.* Zie van deze Budæus in Pand. p. 98. F.

Adrianus multa in Athenienſes contulit, & pro agonotheta reſedit. Spartian. Adr. 13. *Adrianus de Keyzer heeft vele weldaden aan die van Athenen beweezen, en is als beſtierder van de ſpelen gaan zitten.*

Maſtigophori, qui agonothetas in certaminibus comitantur. Arcad. D. 50. 4. 18. §. 17. *De ſtadsbedienaars, die met de beſtierders van de ſpelen naar de ſpelen gingen.*)

ĀGŎRĀNŎMŬS, i. Plaut. Curc. 2. 3. 6. Ἀγορανόμος. *Merktmeeſter*, of *marktmeeſter, rechter over de marktzaken.* Zie die beyde in ons Lex. Antiq.

A G R.

AGRĂGĀS, *of* Acrăgās, æ. m. Virg. Æ. 3. 702 Plin. H. 3. 8. *Een berg, en op den zelven een ſtad in Sicilien, Agrigenten*, of *Gergenti* genaamt.

AGRĀMMĂTŬS, i. m. Vitr. 1. 1. Ἀγράμματος. *Een menſch die niet lezen kan.*

AGRĀRĬŬS, ă, ūm. *'t Geen de bouwakkers*, of *bouwlanden betreft*, of *raakt.*

Agraria lex. Cic. Att. 1. 19. *Een wet nopende de landſcheydingen.*

AGRĀRĬI, ōrūm. m. plur. Cic. A. 7. 6. *De voorſtanders van deze wet der landſcheyding.*

AGRESTĬS, ĭs. m. & f. agreſtĕ, ĭs. n. Virg. E. 3. 10. *Boerſch, van 't land, van den akker, dat tot het land behoort.* (De compar. *Agreſtior* ſtaat by Cic. T. Q. 5. 27.)

• Agreſtis. Cic. Rull. 2. 35. Virg. G. 2. 531. *Boerſch, wild, plomp, bot, onbeſchoft, onbeſchaaft.*

Animus agreſtis ac durus. Cic. Arch. 7. *Een boerſch en wreed gemoed.*

Agreſtis. Cic. Mur. 29. Virg. G. 1. 41. *Landman, bouwman, boer, dorpman, landbouwer.*

Agreſtes Romani. Liv. 1. 22. *Romeynſche boeren.* V. Burm. ad Phæd. 3. 2. 3.

Agreſtis. *Wild, wilde*, van een boom, Cic. V. 5. 38. *of* van een dier. Cic. Am. 21. ſprekende.

AGRĬCŎLĀ, æ. m. Cic. Dej. 9. Virg. G. 2. 459. Colum. 11. 1. *Landbouwer, akkerman, wijngaardenier, een boer* die 't land bouwt, boomen plant, wyngaarden teelt, enz.

(**AGRĬCŎLĀRĬS**, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. *Dat tot de landbouwery behoort, dat van het boerenwerk handelt.*

Manus hæc ſcripſit opus agricolare. Pallad. Inſtr. 1. 3. *Met deze hand hebbe ik geſchreven een werk, 't welk handelt van de landbouwery.*)

AGRĬCŎLĀTĬO, onis. f. Colum. 11. 1. *Landbouw, akkerbouw, akkerwerk, bouwerk.* Agricultura, dat beneden ſtaat, is beter te gebruyken.

(**AGRĬCŎLO**, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Is ook gebruykt van Capitolinus voor het *landbouwen.* Het volgende voorbeeld vertoont ons een gerundium van hem gebruykt.

Albinus fuit agricolandi peritiſſimus. Capitolin. in Albin. 11. *Albinus heeft de landbouwery wel verſtaan, heeft goed verſtand van de landbouwery gehad.*)

AGRĬCULTŌR, ōrĭs. m. Colum. Præf. Liv. 26. 35. *Landbouwer, akkerman, bouwman, boer.* Dit zyn twee woorden in dezen Schryver, naar 't gevoelen der Geleerden.

AGRĬCULTŪRĀ, æ. f. Cic. Off. 1. 42. *Landbouw, akkerbouw, akkerwerk, bouwerk, de konſt en wijze van 't land te bouwen.*

AGRĬGENTŬM, i. n. Cic. V. 2. 26. *Agrigenten*, of *Gergenti.* Voortyds Agragas een ſtad in Sicilien.

ĀGRĬGENTĪNŬS, ă, ūm. Val. Max. 4. 8. 2. ext. Lucret. 1. 716. Plin. H. 31. 7. *Agrigenter*, of *Gergentiner, die van Agrigenten is.*

AGRĬPĔTĀ, æ. m. & f. Cic. Att. 15. 29. *Die deel aan de uytdeeling der landen verzoekt.* Aldus Manutius zegt dat het die geene is, *die in een nieuwe volkplanting woont.* 't Wort van een man en vrouw gezegt.

AGRIPPĀ, æ. m. Plin. H. 7. 8. Gell. 16. 16. *Een kind met de voeten voorwaarts*, of *voor uyt geboren.* Men noemt ze dus, om dat ze hunne Moeders groote ſmert aandoen.

AGRIPPĪNĀ, æ. f. *of* Colonia Agrippina. Tac. An. 12. 27. *Keulen*, een ſtad en Aartſchbisdom van Duytſchland.

AGRŌSŬS, i. m. Varr. L. L. 4. 8. *Een rijk man in land*, of *in landeryen, die veel land, veele landgoederen, hofſteden, enz. heeft.*

A H.

AH, komt na 't zeggen van Priſc. I. p. 570. Edit. Putſch. van Aha. Interj. Plaut. Aſ. 3. 3. 2. Ter. And. 3. 1. 11. *Ach!* Een uytroeping die ſmert, misnoegen, gramſchap enz. te kennen geeft.

ĀHĒNĔŬS, ă, ūm. Hor. E. 1. 1. 60. *Van koper, van metaal, van latoen.*

ĀHĒNĬPĔS, ĕdĭs. omn. g. Ovid. Her. 6. 32. *Met kopere voeten, dat kopere*, of *metaale voeten heeft.*

† Aheneus, *of* Ahenus. Hor. O. 3. 16. 1. Ovid. Am. 2. 19. 27. *Sterk, hard, vaſt, dicht, hecht, beklonken, in malkander geklonken, zoo hard als metaal*, of *als koper.*

ĀHĒNŬM, i. n. Virg. Æ. 1. 217. Vitr. 5. 10. Paul. D. 33. 7. 18. §. 3. *Een koper bekken, een kopere kan*, of *ketel.*

Ahenum. Ovid. Rem. Am. 707. Mart. 10. 16. 7. *Een koper waſchvat*, of *koelvat, een groote kopere ketel.*

ĀHĒNŬS, ă, ūm. Virg. Æ. 1. 453. Ahena ſimulacra. Gell. 16. 19. *Kopere*, of *metaale beelden.*

A I.

ĀIO. *Ik zegge.* Dit is een uytregelig en gebrekkelyk werkwoord. (Verbum) waar van dit volgende de tyden en wyzen zyn, in gebruyk by de goede Schryvers.

Præſ. Aio, āĭs, āĭt. plur. ajūnt. Ter. E. 2. 2. 21. *Ik zegge, gy zegt, hy zegt, zy zeggen.*

Actum, ajunt, ne agas. Ter. Ph. 2. 3. 72. *of* actum, ut ajunt, ne agas. Cic. Att. 9. 18. *Doe niet, gelijk men zegt, 't geen alreede gedaan is. Onderneem, gelijk het ſpreekwoort zegt, geen gedaan werk.*

Ain? Plaut. E. 3. 4. 69. Ain tu? Ter. Hec. 3. 4. 1. Ain tandem? Ter. Ph. 2. 3. 26. And. 5. 3. 4. voor aisne? *Zegt gy dat?*

Imperf. Ājēbam, ās, āt. Cic. D. 1. 47. Quintil. I. O. 6. 4. *Ik zeyde*, enz. geheel.

Perſ. āiſti, āiſtĭs. *Gy hebt gezegt*, of *gy lieden hebt gezegt.*

Imperat. præſ. Āi. *Zeg het, beken het.* Vel ai, vel nega. Nævius *by* Diom. 1. 370. en Priſc. 10. 906. Edit. Putſch. *Beken het*, of *loochen het.*

Fut. optat. & præſ. ſubj. Ājās, ājāt, ajamus, ajant. Sive ajas, ſive neges. Gell. 16. 2. *'t zy dat gy bekende*, of *loochende.*

Neque neget aliquid, neque ajat. Cic. A. Q. 4. 31. *Zoo dat hy niet durft loochenen, noch beveſtigen.*

Part. Ājēns, ēntĭs. Cic. T. 11. *Zeggende, verzekerende, beveſtigende.*

A L A.

ĀLĂ, æ. f. Cic. D. 2. 26. *Vleugel, vlerk*, of *wiek van een vogel.*

• Ala. Plin. H. 21. 20. Hor. E. 1. 13. 12. *Oxel onder den arm. De holligheyd onder den arm.* Om dat 'er de hairen als vederen in de vleugels in groeijen.

Ala. Plin. H. 9. 51. *'t vleeſch dat onder aan de voorſte pootjens der kikvorſchen zit.*

Ala. Plin. H. 21. 5. *'t Openen, d'opening, of de holligheyd tuſſchen de bladeren van een kool, of eenig ander gewas, en de ſtronk, of takken.*

(Ala. Liv. 30. 34. *De vleugel, of het gedeelte van een ſchild omtrent de ſchouders.*)

Ala. Hirt. B. Afr. 39. Cic. Off. 2. 13. Liv. 26. 38. *Een ruyterbende die men op de vleugels van een leger ſtelde.* Deze was alzoo genaamt, om dat ze op de regter en ſlinker zyde van de Legioenen, als de vleugels in de ligchaamen van de vogels, geplaatſt wierden. Gell. 16. 4. Serv. Æ. 4. 121: 9. 604. Van hoe veel koppen dezelve geweeſt zy, zie Lipſ. M. R. 2. 2. en ons Lex. Antiq.

Alæ præfectus. Cæſ. B. G. 1. 39. *Veldmaarſchalk, Kornel, of Ritmeeſter van de ruytery. Overſte, of Bevelhebber der Ruyterbenden, Brigadier.*

Alæ ſagittarum. Virg. Æ. 9. 578. *De vleugels van een pijl.* Dit zyn veeren die men achter aan den ſtaart van een pyl bind om ze recht te ſtieren.

Alæ. Vitruv. 6. 4. *De vleugels van een gebouw, van een huys, enz.*

† Alæ velorum. Virg. Æ. 3. 520. *De vleugels, de zeylen der ſchepen, welbezeyldheyd van een ſchip.*

Fulminis ocyor alis. Virg. Æ. 5. 319. *Snelder, vluchtiger, gezwinder dan den blikzem.*

Madidis Notus evolat alis. Ovid. M. 1. 264. *De natte zuyde-wind waayt.*

[ALABARCHES, ĭs. m. *by* Juv. 1. 130. *Is geweeſt een Overigheyd te Alexandriën, geſteld over de Joden daar woonende, by verachting van den Dichter alzoo genoemt, om dat de Joden by allen veracht, en gehaat waren.* De andere verſcheydene uytleggingen zyn te vinden in ons Lex. Antiq.]

ĂLĂBASTĔR, trī. m. Cic. *by* Non. 15. 17. Alabaſtrum, ī. Mart. 11. 8. 9. Ἀλάβαστρος. *Albaſterfleſche, albaſterbus*, waar in de Ouden koſtelijke ſpeceryen en reukwerken deeden, om datz'er lang in konden duuren.

• Alabaſter roſæ. Plin. H. 21. 4. *Roozeknop.* Om dat ze naar de Albaſterbuſſen gelykt.

ALĂBASTRITES, æ. m. Plin. H. 36. 8. Ἀλαβαστρίτης. *Albaſter, albaſterſteen.* Zekere heldere witte marmerſteen. Men verſtaat 'er, *of* men voegt 'er by Lapis.

ALĂCĔR, crĭs. m. & f. & Ălacrĭs, ĭs. m. & f. & Ălacrĕ, ĭs. n. Aſcon. Cic. 48. Serv. Æ. 6. 685. *Vlijtig, vlug, vaardig, gereed, gezwind, driftig, levendig, werkzaam, friſch, vrolijk, blijmoedig.* De compar. *Alacrior* ſtaat by Cic. Her. 2. 30. *en* Somn. Scip. 3. Cæſ. B. G. 3. 24.

Alacer ad maleficium. Cic. Her. 2. 30. Ut alteri noceat. Cic. Her. 2. 19. *Gereed om iemand quaad te doen.*

Alacres animo ſumus, ut, &c. Cic. F. 5. 12. *Wy wenſchen ernſtelijk, of uyt den grond van ons hert, dat, enz.*

Vultus alacer. Cic. de Or. 1. 40. *Een vrolijk aanzicht, een bly gelaat, een luſtig wezen.* Animus. Cæſ. B. G. 3. 19. *Een luſtige, vrolijke, vlugge, of vaardige geeſt.*

ĂLĂCRĬTĀS, ātĭs. f. Cæſ. B. C. 3. 92. *Vrolijkheyd, blijheyd, blijmoedigheyd, vaardigheyd, vlugheyd, gezwindheyd, levendigheyd, vierigheyd, vierige begeerte, driftigheyd, onverzaagtheyd, kloekmoedigheyd.*

Mira ſum alacritate ad litigandum. Cic. Att. 2. 7. *Ik heb een wonderlijke begeerte om te twiſten.*

Alacritates mentium. Gell. 19. 12. *Vaardigheden der gemoederen.*

ĂLĂCRĬTĔR. adv. Ammian. Marcell. 14. 8. Plin. H. 20. 12. *Vieriglijk, kloekmoediglijk, onverzaagdelijk, eenigzins hardnekkiglijk.* Vader Gaudin heeft zeer wel aangemerkt, dat 'er in de beſte drukken van Plinius Acriter ſtaat, en 't is zeker dat Plinius dat woord in deze betekenis gebruykt.

ĂLĂMANNIĂ, æ. f. V. Alemannia.

ĂLĂPA, æ. f. Phæd. 2. 6. 24. Juven. 8. 192. Martial. 5. 63. 11. *Kinnebakſlag, vuyſtſlag, klap met de hand*, 't zy open of toe; *Oorband, of oorveeg.* (Dit laatſte is boerachtig in 't duytſch.) Het was by de Romeynen gebruykelyk, dat de Heeren, zullende een ſlave verklaren vrygelaten te zyn, hem omdraaiden, en onder 't omdraaijen een kinnebakſlag gaven. Dat getuygen Cornut. over Perſ. 5. 75. en Iſidor. 9. 4. Zie de zelve in ons Lex. Antiq. in Manumiſſio.

ĂLĀRĬS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. & Ālārĭus, ă, ŭm. Men gebruykt gemeenelyk het meervoud. (In het enkelvoudige word het gevonden by Tac. An. 3. 72: 12. 27.)

ĂLĀRĬĪ, ōrum. m. plur. Cic. F. 2. 17. Cæſ. B. G. 1. 51. Alares, ium. m. plur. Liv. 40. 40. *Vleugels, wieken, die op de zijden ſtaan*, van ruyterbenden ſprekende.

Cohortes alariæ. Cæſ. B. C. 1. 73. Alares. Liv. 10. 43. *Vleugels van 't paardevolk, Ruyterbenden die de vleugels, of wieken van een leger maken.* Zie ons Lex. Antiq.

ALATERNUS, ī. f. Colum. 7. 6. Plin. H. 16. 26. *Zekere boom die noch zaad noch vruchten draagt.* De bladeren zyn omtrent als de Olyfbladeren en die van Ilex.

ĂLĀTŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 4. 259. Ovid. F. 5. 666. *Gevleugelt, dat vleugels, of wieken heeft.*

Alati equi. Ovid. F. 3. 416. *Gevleugelde*, d. i. *ſnelle paarden.*

ĂLAUDA, æ. f. Plin. H. 11. 37. *Leeuwerk*, zekere zangvogel. Cicero A. 1. 8. Att. 16. 8. noemt Alaudæ de ſoldaten van een Romeynſch Legioen, dat eerſt Galerita, en daar na Alauda wierd genaamt.

A L B.

ALBĂ, æ. f. *Alben.* Daar zyn verſcheyde ſteden van dezen naam.

Alba Longa. Virg. Æ. 1. 275. 8. 43. Liv. 1. 3. *Alben*, een ſtad van 't Latynſche land, door Askaan, Eneas zoon geſticht, waar van niet als de vervalle muuren gezien worden.

Alba Auguſta. Plin. H. 3. 4. *Albenes, Keyzers Alben*, een ſtad van 't Narboneës Vrankrijk. Zommige zeggen, dat het is *Viviers*, een ſtad van Vivarets op de Rhone, en word Alba Auguſta Helviorum genaamt.

Alba Græca. Plin. H. 35. 16. *Belgraden*, een ſtad van Hongaryen, daar de Sau in den Donau loopt. Ook genoemt *Grieks Weyſſenburg.*

(Alba, Albi, *en* Albe, een ſtad in Italiën, in het Hertogdom, nu de Marſi genaamt. Plin. H. 3. 12. Sil. 8. 508. Strab. 5. 166.

Alba, Albe, een ſtad in Duytſchland aan de Nekker. Vopiſc. Prob. 13.

Alba Julia. *Weyſſenburg*, een ſtad in Zevenbergen, de zitplaats van den Vorſt.

Alba Pompeja. *Alba*, een ſtad in het Hertogdom Montferrat. Plin. H. 3. 5. Dio. 73. 831.

Alba Regalis. *Stoelweyſſenburg*, een ſtad in Hongaryen.

Alba Sebuſiana. *Weyſſenburg*, een ſtad in den Elzas.

Alba Virgao. *Ariona*, een ſtad in Hongaryen.)

[Albanus, ī. m. Liv. 1. 6. *Een Albaniër, een inwoonder van de ſtad Alba longa.*

Albanus, ă, ŭm. Exercitus Albanus, Pax Albana. Liv. 1. 27. *'t Leger van die van Alba, de vrede met die van Alba gemaakt.*]

ALBARIUM, ĭī. n. Plin. H. 35. 16. Daar onder verſtaande, *of* by uytdrukkende Opus. Vitruv. 7. 2. *Plaaſter, pleyſter; een mengzel van kalk en witte gemaale marmerſteen.* Plinius zegt H. 36. 23. dat het maar *pleyſterkalk, of muurplaaſter is*, maar men kan zich beſt aan Vitruvius gedragen.

Albarii operis nitore decorare. Pallad. 1. 40. *Wit pleyſteren.*

ALBATUS, ă, ŭm. Cic. Vat. 13. Hor. S. 2. 2. 60. *In 't wit, In 't wit gekleed.*

ALBENS, ĕntĭs. omn. gen. part. ab Albeo. Plin. P. 22. *'t Geen grijs, of wit word, dat grijs, of wit is*, van 't hair, van een bloem, van een paard, enz. ſprekende.

• Albente cœlo, Cæſ. B. C. 1. 68. *In 't krieken van den dag, by 't aanlichten, in 't begin van den dageraad, by 't aanbreken van den dag.*

ALBEO, albes, albŭī, albērĕ. *Wit zijn, wit worden.* Campique ingentes oſſibus albent. Virg. Æ. 12. 36. *En de ruyme velden zijn wit van doodsbeenderen.*

Arbor cui albet cortex. Plin. H. 12. 19. *Een boom met een witte baſt, of die een witte baſt, of ſchors heeft.*

ALBESCO, ĭs, albeſcĕrĕ. Cic. A. Q. 4. 33. Virg. G. 1. 367. *Bleyken, wit worden,*

den, wit ſchijnen.

ALBICO, as, are. Hor. O. 1. 4. 4. *Wit worden.*

Ex nigro albicare. Plin. H. 27. 5. *Van zwart wit*, of *witachtig worden.*

Albicatur. Varr. *by* Non. 2. 58. *'t Word wit*, *'t klaart*, of *heldert op.*

(ALBIDULUS, a, um. Pallad. 3. 25. §. 3. *Een luttel by 't wit komende*, of *naar 't wit trekkende.*)

ALBIDUS, a, um. Ovid. M. 3. 74. Colum. 2. 9. *Witachtig*, *naar 't wit trekkende*, *naby 't wit komende.* De compar. *Albidior* ſtaat by Celſ. 7. 13. Plin. 8. 20. 4. en de ſuperl. *Albidiſſimus* by Celſ. 5. 26.

ALBICI, orum. m. plur. Cæſ. B. C. 1. 34. *De Albiënzers.* Volk van 't Biſdom Riez in Provence.

ALBION, is. n. Plin. H. 4. 16. *Engeland*, voortyds, wegens de witte duynen, rotzen en klippen Albion genaamt.

ALBIS, is. m. Lucan. 2. 52. Tac. G. 41. 3. *De Elve*, een ſtroom van Duytſchland.

ALBITUDO, inis. f. Plaut. Trin. 4. 2. 32. *De witheyd*, of *wittigheyd.*

[Albogalerus. *Was een hoed, welke de Prieſters van Jupiter gebruykten.* Zie Feſtus, en ons Lex. Antiq.]

ALBOR, oris. m. *Wit*, *wittigheyd*, *witte verwe*, *'t witte.* Pallad. 11. 14. (die dit woord ook omſchryft door Albus color van de wynen ſprekende.)

(Albor. Scrib. Larg. 3. 24. *Het wit van een ey.*)

ALBUGO, inis. f. Plin. H. 28. 11. *Een parel op 't oog*, *een wit vlekje dat op 't oog groeyt.*

ALBULA, æ. m. & f. Virg. Æ. 8. 332. Ovid. F. 2. 388: 4. 68. Dus wierd voortyds de *Tiber* genaamt die langs Rome loopt.

ALBULA, æ. f. Stat. S. 1. 3. 75. en

ALBULÆ, arum. plur. f. Mart. 4. 4. 2. *of* Albulæ aquæ. Plin. H. 31. 2. *Bagni di Tivoli. Baden*, of *wateren in 't gebied*, of *in 't land van Rome*, die zeer goed voor verſcheyde ziekten zyn.

ALBULUS, a, um. Catull. 29. 9. *Wit*, *helder wit*, *zuyver wit.*

ALBUM, i. n. *Wit*, *witte verf.* Sparſus albo. Virg. E. 2. 41. *of* maculis albis. Virg. Æ. 5. 566. *Met wit gevlakt*, of *geſprenkelt.* De zelve Dichter zegt G. 3. 56. Maculis inſignis, & albo. Dat is, Maculis albis. *Witte vlakken.*

* Album. Cic. de Or. 2. 12. *Een wit tafreel*, *waar op de Hoogprieſter by de Romeynen ſchreef al het merkwaardigſte dat 'er jaarlijks voorviel.* De Hoogprieſter bewaarde dit tafreel in zyn huys, en konde elk, die wilde, het zelve nazien. Dit Tafreel wierd ten tyde van Cicero, als hy in de aangetrokkene plaats daar by voegt, Annales Maximi, (*de groote Jaarboeken*) genaamt.

Aliquid in album efferre. Cic. de Or. 2. 12. Referre. Liv. 1. 32. *Iets op dit wit tafreel ſchrijven.*

Album. *Een wit tafreel*, *waar op de namen der Amptenaars geſchreven wierden*, *en van die naar eenige bediening ſtonden.* Waar van daan 't komt dat men dit woord bezigt, om te zeggen, *getal*, *lijſt*, *naamrol*, *regiſter*, waar van dit volgende de voorbeelden zyn.

Albo adſcribi. Suet. Tib. 51. *Op de naamrol geſtelt worden.*

In albo profitentium citharœdorum adſcribi. Suet. N. 21. *Op de tafel*, *lijſt*, of *naamrol der Guitar-* of *Luytſpeelders geſtelt worden.*

Albo Senatorio aliquem eradere. Tac. An. 4. 42. *Iemand op de lijſt der Raadsheeren uytdoen*, *'t Raadsheers ampt ontnemen.*

Non eras in hoc albo. Plin. Præf. p. 3. *Gy ſtont niet op die lijſt.*

Album ovi. Plin. H. 7. 7. Celſ. 20. 11. *Wit van een ey*, *'t eywit.* Oculi. Celſ. 7. 7. *'t Wit van 't oog.*

ALBUMEN, inis. n. Plin. H. 28. 6. *Wit van een ey*, *eywit.*

ALBURNUM, i. n. Plin. H. 6. 38. *De witte baſt*, of *ſchil van een boom*, die tuſſchen de buytenſchors en 't hout zit.

(ALBURNUS, i. m. Auſon. Eid. 10. 126. *Een ſoort van een viſch.*)

ALBUS, a, um. Cic. T. Q. 5. 39. *Wit*, *witte*, *dat wit is.*

Albus calculus *of* lapillus. Ovid. M. 15. 41. 46. *Een witte key*, of *ſteen.* Men neemt dit woord gemeenlyk in den eygentlyken zin, om te zeggen, *een ſtem*, *een keurſteen*, *een gunſtig oordeel*, *goedkeuring.* Vermits de oude Rechters, in 't geven van hunne ſtemmen, een kleyn ſteentjen in een ſteſch ſmeten: Indien 't ſteentjen wit was, was hun ſtem voor de zaak, en het tegendeel, indien 't zwart was.

Album calculum alicui opinioni adjicere. Plin. E. 1. 2. *Door een wit ſteentjen*, *zijn ſtem ergens aan geven.*

† Albus ventus. Hor. O. 1. 7. 15. *Een zachte*, *zoele*, *heyllijke wind.*

Albi equi. Hor. S. 1. 7. 8. *Zeer ſnelle*, of *zeer gezwinde paarden.* Albæ quadrigæ. Plaut. Aſ. 2. 2. 13. *Een ſnelloopende koets.*

(Albus. *Benauwt*, *bang*, *bleek van vreze.*

In Hyrcano qui fugit albus equo. Mart. 8. 26. 2. *Die van angſt en vreze bleek zijnde op een Hyrkaans paard vlucht.*

Albus. *Helder*, *droog*, *opdroogende.*

Albus ventus deterget nubila obſcuro cœlo. Hor. O. 1. 7. 15. *De drooge*, of *opdroogende*, *wind verdrijft de wolken in een donkere lucht.*

Albæ leone flammeo calent luces. Mart. E. 10 62. 6. *De heldere dagen onder het heete hemelsteeken de leeuw*, *zijn warm.*

* Albus. *Gelukkig*, *voorſpoedig*, *voorſpoed beduydende.*

Albus dies. Sil. Ital. 15. 53. *Een voorſpoedige dag.*

* Quorum ſimul alba nautis ſtella refulſit. Hor. O. 1. 12. 27. *Wiens* (Caſtor en Pollux) *geſternte*, *voorſpoed*, of *geluk beduydende*, *zoo dra het den ſchippers verſcheenen is.*

Albus. *Grijs*, *grauw.*

Vellere tum cupies albos a ſtirpe capillos. Prop. 3. 22. 32. Tib. 1. 9. 47. *Dan zult gy begeerig zijn om grauwe hairen met de wortel uyt te trekken.*

Sparſerit & nigras alba ſenecta comas. Prop. 3. 3. 46. *Als d'ouderdom grijze met zwarte hairen zal gemengelt hebben*, (*als ik zal grijs geworden zijn.*)

A L C.

ALCÆA, æ. f. en

ALCEA, æ. f. Plin. H. 27. 4. *Zigmaartkruyd.*

ALCEDO, inis. f. Plaut. Pœn. 1. 2. 143. *Alkyon.* Een vogel die zyn neſt by ſchoon weêr op de zee maakt.

ALCEDONIA, orum. plur. n. *Alkyons weêr*, *heel ſchoon weder*, *wanneer d'Alkyon zijn neſt op zee maakt.*

* Alcedonia ſunt circa forum. Plaut. Caſ. Prol. 26. *'t Is alles zoo ſtil omtrent de merkt*, *als wanneer d'Alkyon zijn neſt op zee maakt.*

ALCES, is. *of* Alcë, es. f. Cæſ. B. G. 6. 27. Plin. H. 8. 15. *Eland.* Zeker dier als een Geyt. De Heer d'Alaucourt verklaart het in Cæſars Aanteekeningen voor een *wilden Ezel.*

ALCHEMIA, æ. f. en

ALCHYMIA, æ. f. *De ſcheykunſt.*

[ALCMARIA, æ. f. *Alkmaar.* Een zeer oude ſtad in Holland.]

ALCYON, onis. Plin. H. 10. 32. *Alkyon.* V. Alcedo.

ALCYONEUS, a, um. Alcyonei dies *of* Alcyonides, um. Colum. 11. 2. *d'Alkyons-tijd*, *d'Alkyons dagen. De tijd*, *dat d'Alkyons haar neſt op zee maken*, dat is, zeven dagen voor, en zeven dagen na de winterzonne.

A L D.

[ALDENARDA. *Oudenaarde.* Een ſtad in Vlaanderen, tuſſchen Gent en Doornik, op de Schelde.]

ALDUADUBIS, is. f. Cæſ. B. G. 1. 39. *Zekere ſtroom van Duytſchland.*

A L E.

ALEA, æ. f. Cic. Arch. 6. *Het teerlingſpel.* Het beteekent byzonderlijk onder de Dichters, *allerley lotſpel*, *turfchſpel*, of *waagſpel.*

* Jacta eſt alea. Suet. J. 32. *De teerling is geworpen*, *'t beſluyt is genomen*; *de zaak is onveranderlijk.*

Alea. Cic. D. 2. 15. *Lot*, *geluk*, *geval*, *kans*, *gevaar*, *wankeling*, *onzekerheyd*, *ongewisheyd*, *wiſſelval.*

Vir extra omnem ingenii aleam poſitus. Plin. H. Præf. *Een man wiens verſtand ontwijffelbaar alle andere overtreft. Het doorluchtigſte verſtand*, *de uytſtekenſte geeſt*, *buyten alle tegenſpraak van zijnen tijd.*

Maris & negotiationis alea. Colum. Præf. *De wiſſelvallen*, *de kanſſen*, *en gevaren die men op zee en in den koophandel loopt.*

Ire in dubiam imperii ſervitutisque aleam. Liv. 1. 23. *Spelen om Koning*, of *ſlaaf te zijn. Zich in de waagſchaal ſtel-*

Digitized by Google

ſtellen, om te heerſchen, of *voor ſlaaf te dienen.*

Aleam adire. Sen. B. 3. 11. *'t Gevaar niet ſchroomen*, of *niet ontzien, zich in gevaar ſtellen*, of *in gevaar begeven, 't gevaar ondergaan.*

(Alea ludere. Gell. 18. 13. Sen. 'Aποκολ. aleam ludere. Suet. Cl. 33. Aug. 70. *Met teerlingen ſpelen.*)

Provocare aliquem in aleam. Plaut. Curc. 2. 3. 76. *Iemand tot het dobbelſpel noodigen.*

ĀLĔĀTOR, ōris. m. Cic. V. 5. 13. A. 2. 27. *Dobbelaar, tuyſcher, teerlingſpeelder, lutſpeelder.*

(ĀLĔĀTORĬUM, ĭi. n. Sidon. E. 2. 2. *Een plaats, in welke met teerlingen geſpeelt word.*) Zie die alle in ons Lex. Antiq.

ĀLĔĀTŌRĬUS, ă, um. Cic. A. 2. 27. *'t Geen tot het lot*, of *teerlingſpel behoort.* Forum aleatorium. Suet. A. 71. *Een tiktakbord.* Zie onze uytlegginge over Sueton. §. 23.

[ALEC. *Zie* beneden Halec.

ALECTORIA, æ. f. Plin. 37. 10. *Een Kapoenſteen. Een ſteen, welke gevonden word in de maag van een kapoen.*]

ĀLĔMANNI, ōrum. m. plur. Stephanus. Spartian. Car. 10. Vopiſc. Prob. 13. Aur. Vict. C. 21. Arnob. 1. 9. *De Duytſeren, de Duytſchers, de Hoogduytſchen, de volkeren van Duytſchland.*

ĀLĔMANNĬĀ, æ. f. Claud. Stil. Conſ. pr. 1. 234. *Duytſchland, Hoogduytſchland.*

[ALENCONIUM, ii. n. *Alençon.* Een ſtad in Normandien aan de riviere la Sarte.

ĀLĔO, ōnis. m. Nævius *by* Feſtus. *Dobbelaar, tuyſcher, ſpeelder.*

ALEPPUM. *Aleppo.* Een ſtad van Turkyen. De Hoofdſtad van 't Landſchap Soria.]

ĀLĔS, ĭtis. f. Plin. H. 10. 10. *Een vogel.* De Dichters maken dit woord ook mannelyk. Virg. Æ. 12. 246. Ovid. Tr. 5. 1. 11.

[Alites *wierden genoemt de vogelen, welkers vliegen de Oude waarnamen, en zich toekomende dingen voorzeyden.* Feſtus en Plin. H. 10. 19.]

• Ales. Hor. O. 4. 6. 24. *Vogelwigcheling, voorwikking, wigchelary, voorteken, voorbediedzel.* Vermits de wigchelaryen, *of* voorbediedzels gemeenelyk door de vogelen geſchiedden.

ĀLĔS, ĭtis. adj. omn. gen. Cic. N. D. 2. 44. Ovid. M. 2 716. *Gevleugelt, die wicken*, of *vleugels heeft.* Van een paard, kat, menſch, enz. ſpreekende.

• Ales. *Ligt, ſnel, gezwind, die ras voortgaat.* Ales Auſter. Virg. Æ. 8. 430. *De ſnelle Zuyde-wind.* Paſſu volat alite. Ovid. M. 10. 587. *Zy vliegt over den weg, zy gaat heel ras.*

† Plumbum ales. Sil. 3. 365. *Een loot*, of *loode kogel die door de lucht ſnort*, of *vliegt.*

ĀLĔSCO, ĭs, ſcĕrĕ. Varr. R. R. 1. 44. Lucret. 2. 1128. *Waſſen, toenemen, groeijen, aangroeijen, vet worden.*

ĀLĔTUDO, ĭnis. f. Feſtus. *Vettigheyd, goede geſteltheyd, welvaren, welſtand, gezontheyd.*

ĀLĔXANDRĬĂ, æ. f. Hirt. B. Al. 5. *Alexandryen*, een ſtad van Egypten (Stephanus telt achtien ſteden onder dezen naam.)

ĀLĔXANDRĪNŬS, ă, um. Quintil. I. O. 1. 2. *Alexandryner, een die van Alexandryen van daan is.*

ĀLĔXĬA, æ. f. Cæſ. B. G. 7. 68. *Alize*, een ſtad van Burgondien in 't Dueſmois.

ĀLĔXĬPHARMĂCON, i. n. Plin. H. 21. 20. *Tegengift. Een krachtig geneesmiddel, een genees-middel van groote kracht.*

ĀLGĂ, æ. f. Virg. E. 7. 42. Hor. O. 3. 17. 10. *Zeeſukus, Wier*, of *Wiert.* Zeker zeekruyd.

ĀLGENSIS, ĭs. m. & f. ſĕ, ĭs. n. Plin. H. 9. 37. *'t Geen Wier*, of *Zeeſukus eet, dat met Wiert*, of *Zeeſukus word gevoed.*

ĀLGĔO, es, alſi, algēre. Cic. F. 8. 17. *Heel koud zijn, groote koude hebben, van koude bevriezen, beven*, of *trillen.*

Algentes loci. Plin. H. 14. 2. *Koude plaatzen.*

• Probitas laudatur & alget. Juv. 1. 74. *Men prijſt de vroomigheyd, doch zy vind weynig liefhebbers. Men roemt de deugd, maar zy word van weynigen betracht*, of *zy blijft altoos behoeftig.*

[Algĕrĭă, æ, f. *Algiers.* Een ſtad in Africa, aan de Middelantſche zee.

(ĀLGESCO, ĕrĕ. *Koud worden, bevriezen, de hitte verliezen.*

Deus ipſe rabiem flammarum algeſcere cogit. Prud. A 143. *God zelf doet het geweldige*, of *het zware vuur zijn hitte verliezen*, of *koud worden.*)

ĀLGĬDŬS, ă, um. Catull. 64. 68. *Heel koud, yskoud, bevrooren, bevrozen, killend.*

ĀLGĬFĬCŬS, ă, um. Gell. 19. 4. *Een killing, yzing*, of *koude veroorzaakende*, van de vrees ſprekende.

ĀLGŌR, ōris. m. Plaut. R. 1. 3. 33. Sall. B. C. 5. *Groote koude, vinnige*, of *ſcherpe koude.*

Corpus contra algores munire. Plin. 15. 4. *Het ligchaam tegen de koude beſchermen.*

ĀLGŌSŬS, a, um. Plin. H. 32. 9. *Vol Wier, daar veel Wier in is, dat vol Zeeſukus is.*

ĀLGŬS, ūs. m. Plaut. R. 2. 7. 24. 1. m. Lucret. 4. 732. *Groote koude, vinnige*, of *ſcherpe koude.*

A L I.

ĀLĬĀS. adv. Cic. D. 2. 2. *Op een ander tijd*, het zy voorleden, het zy toekomend.

• Non alias magis admiratus eſt felicitatem ſuam. Curt. 3. 4. *Hy heeft nooyt zoo zeer over zijn geluk verwondert geſtaan, dan in deze gelegentheyd.*

Nemo poteſt alias beatus, alias miſer eſſe. Cic. Fin. 2. 27. *Niemand kan dan gelukkig, en dan elendig zijn.*

Alias aliud iiſdem de rebus ſentiunt. Cic. de Or. 2. 7. *Dan gevoelenze eens 't een, en dan eens 't ander over de zelve zaken.*

(Alias. *In andere voorvallen,*

Mulier teſtimonium dicere in teſtamento quidem non poterit, alias mulier poteſt eſſe teſtis. Ulp. D. 28. 1. 20. §. 6. *Een vrouw kan in het uyterſtewil maken geen getuyge zijn, maar in andere voorvallen kan zy getuyge zijn.*

Alias. *Anderzins.*

Crocodillus animal alias terribile. Plin. H. 8. 25. *De Krokodil anderzins een verſchrikkelijk gedierte.*

Jacuiſſe non alias, quam ſimulatione mortis tutiorem. Curt. 8. 1. *Dat hy ſtil gelegen hadde, als of hy dood waere, anderzins was hy niet zeker geweeſt.*

Alias. *Op een andere plaats.*

Quod ſi toto alveo naturali relicto flumen alias fluere cœperit. Caj. D. 41. 1. 7. §. 5. *Indien de rivier de natuurlijke ſtroom verlaten hebbende, een andere loop zal genomen hebben*, of *op een andere plaats zal geloopen zijn.*)

ĀLĬBĪ. adv. Cic. Att. 13. 52. *Elders, ergens anders, in*, of *op een andere plaats.*

• Alibi. Plaut. B. 5. 1. 16. Ter. Hec. 3. 1. 14. *In een ander geval*, of *voorval, in een andere gelegentheyd, in een andere zaak.*

ĀLĬBĬLĬS, ĭs. m. & f. bĭlĕ, ĭs. n. Varr. R. R. 2. 11. *Voedzaam, dat wel voed.* Van melk, *of* eenige andere ſpys ſprekende. De compar. *Alibilior* ſtaat by Varr. R. R. 3. 9.

ĀLĬCĂ, æ. f. Plin. H. 18. 7. Plin. E. 1. 15. *Spelt, zeker koren, waar van men bier brouwt.*

• Alica. Plin. H. 18. 11. Celſ. 3. 18. Mart. 12. 83. 3: 13. 6. 1. *Speltebier, ſpeltedrank.*

ĀLĬCĀRĬÆ, ārum. plur. f. Plaut. Pœn. 1. 2. 54. Feſtus. *Speltekroeghoeren, openbare hoeren, ſtraathoeren.* Vermits ze zich te Rome voor de ſpeltebierkroegen onthielden.

ĀLĬCĀRĬI, ōrum. m. plur. Feſtus. *Speltebier-brouwer, Speltebier-ſteker*, of *ſlijter.*

ĀLĬCŬBĪ. adv. Ter. Ad. 3. 4. 7. Cic. Fl. 29. *Ergens, in eenige plaats.*

ĀLĬCŬLĂ, æ. f. Mart. 12. 83. 2. *Een korte wijde rok met mouwen.* Zoo wy Turnebus Adv. 18. 23. en Voſſius Lex. Etym. in Alica gelooven. Zie evenwel ons Lex. Antiq.

ĀLĬCUNDE. adv. Ter. And. 2. 4. 3. Cic. Cæc. 29. *Ergens van daan, van eenige plaats.*

Alicunde exora mutuum. Plaut. P. 1. 2. 44. *Verzoek van iemand*, of *ergens iets te leen. Leen ergens*, of *van iemand wat.*

ĀLĬĒNĀTĬŌ, ōnis. f. Cic. Or. 42. *Vervreemding, verkooping, afſtant, overdragt, overgift, verhandeling.*

• Alienatio. Cic. Am. 21. *Vervreemding, misverſtand, vriendſchaps-breuk, afkeerigheyd, oneenigheyd, verkoeling van vriendſchap en genegentheden.*

Tuam a me alienationem ad cives tibi gloriæ fore putaviſti. Cic. A. 2. 1. *Door 't breken van mijne vriendſchap, hebt gy gemeent grooter eer in te leggen by de ganſche ſtad.*

Alie-

Digitized by Google

Alienatio exercitus. Cæſ. B. C. 2. 31. *Vyandigheyd van 't krijgsvolk, afkeerigheyd van 't leger.*

Alienatio mentis. Celſ. 4. 2. Plin. H. 21. 21. *Krankzinnigheyd, uytzinnigheyd, ontſteltenis der harſſenen, harſſenwoede, zinneloosheyd.*

ĂLIENATUS, a, um. *Vervreemt, afkeerig, oneenig, enz.*

• Alienatus ab aliquo. Cic. Am. 21. *Van iemand vervreemt*, of *afkeerig, met iemand in oneenigheyd*, of *onvriendſchap geraakt.*

Alienatus ſenſibus. Liv. 25. 39. Mente. Plin. H. 23. 8. *Ontſtelt van harſſenen, die zijn verſtand verloren heeft, buyten zijn zinnen, uytzinnig, krankzinnig, zinneloos.* Men vind ook in Livius 2. 12. Alienatus ab ſenſu animus, om te zeggen: *een ziel die ongelukkig is, die van de zinnen afgetrokken is, die de ſmert van 't lichaam niet gevoelt.*

Pene alienata mente. Cæſ. B. G. 6. 41. *Byna 't verſtand verloren hebbende, bykans buyten zijn zinnen geraakt zijnde.*

Falſa ſuſpicione alienatus. Sall. B. C. 35. *Op valſch vermoeden buyten 't Staatsbewint gehouden.*

Alienatus ad libidinem animus. Liv. 3. 48. *Een gemoed, een menſch tot wulpsheyd vervallen.*

Alienatus. *Oproerig, afvallig.* Alienatæ inſulæ. Nep. Cim. 2. *Afvallige eylanden.*

Alienata oppida. Nep. Hamilc. 2. *Oproerige ſteden.*

ĂLIENIGĔNA, æ. m. & f. Cic. Dei. 3. *Uytlander, vreemde, vreemdeling. Vreemd, uytlandſch, uyt een ander land.*

Hoſtis alienigena. Cic. C. 4. 10. Liv. 26. 13. *Een uytlandſch vyand.*

Vinum alienigena. Gell. 2. 24. *Vreemde wijn, wijn uyt een ander land.*

ĂLIENIGĔNUS, a, um. Alienigena exercitatio. Val. Max. 2. 2. 3. *of* ſtudia alienigena. Val. Max. 2. 1. 10. *Vreemde*, of *uytlandſche leero.ffeningen, oeffeningen die men by vreemde*, of *andere volkeren leert.*

ĂLIENO, as, avi, atum, are. acc. *Iets vervreemden*, by koop, ſchenking, afſtand, overgifte, enz. *Zijn goed aan een ander overdragen.*

Pretio parvo ea, quæ accepiſſet a majoribus, vendidiſſe, atque alienaſſe. Cic. V. 4. 60. *Dat ze, 't geen ze van de vooroud.rs gekregen*, of *geërft hadde, voor een kleynen prijs*, of *weynig gelds verkocht, vervreemd*, of *verhandeld hadde.*

Alienare vectigalia. Cic. Rull. 2. 13. *'s Lands inkomſten vervreemden*, of *qualijk beſteden.*

• Alienare aliquem ab alio. Cic. F. 5. 8. *of* alicujus voluntatem. Cic. F. 3. 6. Cæſ. B. G. 7. 10. *Iemand van een ander vervreemden, aftrekken*, of *afkeerig maken.*

Alienari ab aliquo. Cic. Att. 1. 14. *Van iemand vervreemd*, of *afkeerig worden, iemand ongenegen worden.*

Alienare aliquem. Ter. H. 5. 2. 26. *Iemand wechjagen, 't huys verbieden, niet willen zien*, of *ſpreken.*

Tu me alienabis nunquam, noſter quin ſim. Plaut. Am. 1. 1. 243. *Gy zult my nooyt uyt den huys krijgen, daar ik 'er in hoor. Gy zult my van een huysgenoot nooit tot een vreemdeling maken.*

Quod apud nos gignitur in totum transmarino alienatur. Plin. H. 20. 18. *Al wat by ons waſt, raakt buyten gebruyk*, of *komt in ongebruyk, door 't geen ons uyt vreemde landen word toegevoert*, van een geneesmiddel, kruyd, enz. ſprekende.

Alienari. *Bederven, vervuylen, in 't bederf komen*, van een deel van een ongezond ligchaam ſprekende.

Inteſtina evoluta momento temporis alienantur. Celſ. 7. 16. *De ontkronkelde darmen bederven in een oogenblik*, of *komen ſtraks in 't bederf.*

ĂLIENUM, i. n. Sall. B. C. 5. Res alienæ. Cic. Off. 1. 8. *Eens anders goed, eens anders zaken.*

Ex alieno reſtrictior fui. Cic. F. 3. 8. *Ik ben altijd ſpaarzaam*, of *nauwziende, ontrent eens anders goed geweeſt.*

ĂLIENUS, a, um. Cic. Off. 1. 9. *Eens anders, van een ander, 't geen een ander toekomt.*

• Alienus. Plaut. St. 3. 2. 31. *of* alienus homo. Cic. F. 3. 6. *Een vreemde, vreemdeling*, of *een vreemd man*, van iemand ſprekende die niet van 't huys, van de ſtad, *of* van 't land is.

Veſtigia viri alieni ſunt in lecto tuo. Liv. 1. 58. *De voetſtappen van een vreemd man zijn in uw bed.*

Ego vobis alienus ſum? Ter. Ph. 3. 3. 12. *Houd gy my voor een vreemde? Rekent gy my onder de vreemdelingen?*

Alienus. Ter. H. 5. 4. 6. *Vreemde, die ons niet beſtaat, die niet van ons maagſchap is.*

Non alienus ſanguine a Regibus. Liv. 29. 29. *Geen vreemde van 't Koningklijk bloed; van 't Koningklijk bloed*, of *van Koningklijke afkomſt.*

Alienus. abl. *met* A *of* Ab. *Ons vreemd, vervreemd, afkeerig.*

Alienus eſt a noſtra familia. Ter. Ad. 3. 2. 28. *Hy heeft een afkeer van ons huysgezin.*

Alieno animo eſſe ab aliquo. Ter. Ad. 3. 2. 40. 8. *of* alienum animum habere. Cic. Am. 8. *Van iemand vervreemt zijn, 't hert van iemand afgetrokken hebben.*

[Alienus met een dativ.

Non erat Veſpaſiano alienus. Tac. H. 2. 74. *Hy was niet vreemd van Veſpaſianus. Hy was Veſpaſianus niet ongenegen.*]

Alienus. dat. *Strijdig, ſchadelijk, nadeelig, hinderlijk.* De compar. *Alienior* ſtaat beneden by Cicero, en de ſuperl. *Alieniſſimus* by Nep. Themiſt. 4. d.

(Equitare podagricis alienum eſt. Celſ. 4. 24. *Podagreuſe*, of *jichtige lieden is het rijden ſchadelijk.*)

Alienior eſt a me. Cic. F. 2. 17. *Hy is my te veel tegen, hy is my te vyandig; hy is my te kleynen vriend, hy haat my zeer*, of *is my te weynig genegen.*

Alienus dignitatis. Cic. Pin. 1. 4. A dignitate. Cic. F. 4. 7. *of* Dignitate alicujus. Cic. Prov. Conſ. 17. *Beneden iemands aanzien*, of *waardigheyd.*

Alienum eſt inſtitutis meis. Cic. F. 5. 17. *Dat komt met mijn wijze van doen niet over een, dat is my onwaardig, dat is ſtrijdig met mijn wijze van handeling.*

Alienum rationibus meis. Sall. B. C. 56. *Dat is my ſchadelijk*, of *nadeelig, dat is ſtrijdig met mijn belang.*

Alienum hoc dicunt majeſtate ſua. Cic. D. 1. 37. *Zy zien dat aan als een zaak hunne Majeſteyt onwaardig, als beneden hunne waardigheyd.*

Alienus a ſapiente. Cic. A. Q. 4. 43. *Onwaardig een wijs man.* A vita mea. Ter. Ad. 5. 8. 22. *Strijdig met mijn wijze van leven.* Ab ætate noſtra labor. Cic. Att. 16. 3. *Een werk dat onze jaaren niet voegt*, of *paſt.*

Homo non alienus a literis. Cic. V. 2. 26. *Een man die de geleertheyd niet vyandig is, die de geleertheyd bemint, die veel van de geleertheyd houd, die geleerd is.*

Alienum. Cæſ. B. G. 6. 10. *'t Onpas, ontijdig, buytens tijds, buyten pas*, of *reden.*

Aliena loqui. Ovid. Tr. 3. 3. 19. *Buyten pas, t'onpas*, of *buyten reden ſpreken, zotternien*, of *beuzelingen zeggen.*

Meam partem tacere tum memini, cum aliena eſt oratio. Plaut. Mil. 3. 1. 51. *Ik denk te zwijgen, als 't geen pas van ſpreken geeft*, of *als niet te pas komt te ſpreken.*

Alienus, alienior. Cic. F. 1. 9: 2. 17. Alieniſſimus. Cæſ. B. G. 6. 31. *Ongemakkelijk, ſchadelijk, hinderlijk, nadeelig, ſtrijdig, ruuw*, van een poſt, ſtant, plaats, veld, tyd, 't weer ſprekende.

(Alienus. *Onvoegzaam, niet paſſende, niet voegende.*

Alieniore ætate quid facere. Terent. Ad. 1. 2. 30. *Iets doen in een onvoegzamen ouderdom.*

Tunc alienis nominibus illas invocantes. Curt. 3. 11. *Hen noemende*, of *gevende hen den naam, die hen te dier tijd niet paſte*, of *niet toequam.*)

ĂLĬFER, a, um. Ovid. F. 4. 562. en

† ĂLĬGER, a, um. Virg. Æ. 1. 667. *Gevleugelt, gewiekt, die vleugels* of *wieken heeft.*

ĂLĬMENTĀRIUS, a, um. *Dat de leeftocht, 't onderhoud, de levensmiddelen, de koſt*, of *'t voedzel betreft.*

Lex alimentaria. Cæſ. ad Cic. F. 8. 6. *De wet van 't onderhoud der kinderen van hunne ouders, als ze arm waren. De wet, door welke de kinderen gehouden waren de ouders te onderhouden.*

• Alimentarius. Ulp. D. 2. 15. 8. §. 6. *Een die zijn leven leng by uytersſte wil zijn onderhoud beſprooken*, of *zijn koſt bezorgt is.*

ĂLĬMENTUM, i. n. Cic. Tim. 6. *Voedzel, onderhoud, koſt, leeftocht, levensmiddelen, ſpijs en drank*, alles wat menſchen, 't vee, enz. onderhoud.

Alimenta arcu expedire. Tac. An. 6. 43. *Op zijn boog leven, van de jagt leven.*

(Ali-

Digitized by Google

(Alimentum, word ook genoemt, alles, dat *iets onderhoud en ſterkt.* By voorbeeld *de deugd, de zonde, het vuur.*)

Alimentum virtutis honos. Val. Max. 2. 6. 5. *De eer is 't voedzel van de deugd.*

(Alimenta vitiorum ſuorum. Ovid. M. 2. 769. *Welke haare gebreken voeden, vermeerderen, gaande houden.*

Mulciber in hæc piceam, ceras & cætera alimenta flammæ. Ovid. M. 14. 532. Sil. 17. 98. *Het vuur ſtak in brand 't pik, 't waſch, en al 't overige, waar mede de vlam konde geſterkt, gevoed, of gaande gehouden worden.*)

ALIMONIA, æ. f. Gell. 17. 15. *Voedzel, leeftocht, onderhoud.*

ALIMONIUM, ii. n. Varr. R. R. 1. 8. *Voedzel, leevensmiddel.*

ALIO. adv. *Elders heen, ergens anders heen,* of *naar toe, naar een andere plaats,* met een beweging.

Alio ſuum animum conferre. Ter. H. 2. 4. 10. *Ergens anders op denken, zijn gedachten elders heen ſtrekken,* of *heene ſtieren, zijn geeſt ergens anders heene wenden.*

Alio reſponſionem ſuam derivavit. Cic. V. 1. 53. *Hy heeft twijfelachtig geantwoord, hy heeft geantwoord daar hy niet naar gevraagt wierd, hy heeft niet recht uyt op de vraag geantwoord.*

Statuam, an illuc mihi eundum ſit, an quo alio. Cic. Att. 9. 17. *Ik zal by my vaſtſtellen, of ik daar, dan of ik ergens elders heen zal gaan.*

Alio datam ſummam abſumere. Suet. Aug. 98. *De gegeeve ſomme tot iets anders beſteden.*

ALIOQUI *of* alioquin. Cic. L. L. 2. 25. *Anders, anderzius, zonder dat, buyten dat.*

ALIORSUM, *of* aliovorſum. adv. Plaut. Truc. 2. 4. 49. *Ergens elders heen, ergens anders naar toe, naar een andere kant,* of *plaats, elders naar toe.* Als 'er beweging in is.

Aliorſum, atque ego feci, accipit. Ter. E. 1. 2. 2. *Hy neemt dat heel anders, als ik het voorhadde te doen.*

Iſtuc aliovorſum dixeram. Plaut. Au. 2. 4. 8. *Ik hadde met dat zeggen zulks niet voor. Ik heb dat met dat oogmerk,* of *met die gedachten niet gezegt.*

ALIPES, edis. omn. gen. Ovid. F. 5. 100. *Gevleugelt aan de voeten, die vleugels aan de voeten heeft.*

† Alipes. Virg. Æ. 12. 484. *Vlug, ſnel, gezwind, ligt, ras.* Van een paard, wagen, enz. ſprekende.

ALIPILUS, i. m. Sen. E. 56. *Een die 't haair onder de oxelen uytplukt.*

ALIPTA, æ. m. Celſ. 1. 1. *Badſtoofmeeſter, Badhouder, een die baden,* of *badſtooven houd.* Pignorius ſtelt hem onder de ſlaven de Serv. 79. Zie deze beyde in ons Lex. Antiq.

ALIPTES, æ. m. Cic. F. 1. 9. Juv. 3. 76: 6. 422. *Zalver,* of *ſmeerder der worſtelaars,* of *baders. Opzichter over de worſtelaars.*

ALIQUA. adv. *Ergens door, door eenigen weg.* (Het is eygentlyk de ablativus van 't pronomen aliquis. En daar word via onder verſtaan.)

Aliqua evolare. Cic. V. 1. 26. *of* evadere. Liv. 26. 27. *Ergens door ontkomen,* of *door ontvluchten.* Men kan 'er parte onder verſtaan.

Aliqua. Virg. E. 3. 15. *Ergens, ergens door, op eenige wijze.* (Daar word ratione onder verſtaan.)

Aliqua hoc ad patrem permanabit. Ter. Ad. 2. 4. 19. Aliqua id pater reſciſcet. Ter. Ph. 4. 1. 19. *Dat zal ergens door ter ooren,* of *tot kennis van mijn Vader komen. Mijn Vader zal 'er door dezen,* of *geenen weg de lucht van krijgen.*

[Aliquammulti. Cic. V. 4. 25. *Een goed getal.*

Aliquammulti dies. Apul. Ap. 318. *Een goede geruyme tijd.*]

ALIQUANDIU. adv. Cic. A. Q. 1. 3. *Eenige tijd, voor een tijd,* of *voor een korten tijd, een tijd lang.*

ALIQUANDO. adv. Cic. Off. 3. 3. *Zomtijds, zomwijlen, altemets, bywijlen, nu en dan.*

Aliquando. Cic. Clu. 25. *Eertijds, voortijds, voorheen.*

Aliquando. Cic. Att. 1. 18. *of* tandem aliquando. Cic. C. 1. 10. *Eyndelijk, ten laatſten, met der tijd.*

Sit diſcordiarum finis aliquando. Cic. Ar. 2. *Dat men met der tijd eens 't eynde van deze geſchillen zie; dat men eyndelijk deze twiſten eens beſliſſe,* of *byleggé.*

Spes eſt hunc miſerum aliquando tandem poſſe conſiſtere. Cic. P. Q. 30. *Daar is hoop dat dezen elendigen eens ten eenigen tijde wat ruſt zal konnen vinden.*

ALIQUANTILLUM. adv. *Zeer weynig, bykans niets, byna niet met allen, zoo weynig als niet.*

Foris quod guſto aliquantillum, etiam id beat. Plaut. Capt. 1. 2. 34. *Zoo weynig als ik uyt eet, doet het my veel goeds.* Het is heel qualyk te weten, of aliquantillum in deze plaats een bywoord, *of* naamwoord (adverbium vel nomen) is.

ALIQUANTISPER. adv. Plaut. Pſ. 1. 5. 158. Ter. Ad. 4. 5. 5. *Voor eenigen tijd, voor weynig tijds, voor een oogenblik, voor een korten tijd.*

ALIQUANTO. adv. *Een weynig, een luttel, een kleyn weynig.* Men moet 'er gemeenelyk een vergelyking (comparativus) byvoegen.

Aliquanto amplius quam ferre poſſent. Cic. V. 6. 34. *Een weynig meer dan ze konden dragen. Een weynig boven hunne krachten.*

Folium aliquanto latius. Plin. H. 21. 6. *Een blad, een weynig breder,* of *een weynig te breed.*

Aliquanto ante. Cic. Off. 1. 23. *Een korten tijd te vooren, onlangs te vooren.*

Poſtea aliquanto *of* aliquanto poſt. Cic. Cæc. 4. *Een korten tijd daar na, korts daar na.*

ALIQUANTULUM. adv. Van getal *Heel weynig, een luttel, een weynig, wat.*

Subtriſtis viſus eſt aliquantulum mihi. Ter. And. 2. 6. 16. *Hy quam my wat droefgeeſtig voor. Hy zag 'er my wat droevig uyt.*

Aliquantulum æris alieni. Cic. P. Q. 23. *Eenige weynige ſchulden.*

Aliquantulum ſuſpicionis. Cic. I. R. 2. 9. *Eenig vermoeden, een kleyne achterdocht.*

Mihi opus erat, aliquantulum quæ adferret. Ter. Ph. 4. 3. 50. *Ik had een vrouw nodig, die my een weynig ten houwelyk bragt.*

ALIQUANTUM. adv. Van getal. *Een weynig, een kleyn weynig, een luttel, eeniger mate.*

Aliquantum nummorum. Cic. Att. 12. 27. I. R. 2. 4. *Een weynig gelds.*

Aliquantum noctis aſſumere. Cic. F. 5. 25. *Iets van de nagt daar by nemen,* of *daar aan knoopen.*

Aliquantum animi. Cic. Att. 7. 13. *Een kleyne moed, weynig moed, luttel moed.*

Timida es aliquantum. Plaut. B. 1. 1. 73. *Gy zijt wat vreesachtig, gy zijt wat vervaart.*

Aliquantum eſt ad rem avidior. Ter. E. 1. 2. 51. *Hy is wat te zeer op 't geld,* of *op 't goed gezet. Hy ziet wat te veel op eygen baat,* of *voordeel.*

ALIQUANTUS, a, um. Timor aliquantus. Sall. B. J. 105. *Een kleyne ſchrik, een ligte vreeze.*

Numerus aliquantus. Sall. B. J. 74. *Eenig getal, een kleyn getal.*

(Aliquanti, æ, a. *Zommigen, eenigen,* Dit woord hebben de Schryvers van de derde eeuwe in deze betekeniſſe gebruykt, ook zelfs van geen kleyn getal.

Aliquanti in cœleſtium numerum referuntur. Aur. Vict. C. 33. 25. *Zommigen worden onder 't getal van de hemelingen gebragt.*

Hæc cum per aliquantas Græciæ civitates exercuiſſet. Oroſ. 3. 13. *Als hy deze dingen in eenige ſteden van Griekenland hadde in 't werk geſtelt.*)

Aliquanta oppida. Eutrop. 4. 11. *Eenige Steden.* (Dog Palladius 1. 19. heeft ook reets gezegt, Aliquantis diebus. *In eenige dagen.*)

ALIQUATENUS. adv. Cic. Att. 12. 22. Plin. H. 27. 12. Colum. 4. 3. Quintil. I. O. 10. 1. *Met een zekere overeenkomſt, tot hier,* of *tot daar toe, tot een zekere maat, eeniger wijze.*

ALIQUID. Dit woord, als een zelfſtandig naamwoord genomen, betekent, *iets, eenig ding, eenige,* of *zekere zaak.* In dezen zin is 't maar in de nominativus en accuſativus in 't gebruyk.

Aliquid monſtri. Ter. And. 1. 5. 15. *Zeker wanſchepzel,* of *gedrocht, iets zeldzaams, en ongewoons.*

Aliquid novi. Cic. Pet. Conſ. 1. *Iets nieuws, eenige nieuwe tijding, wat nieuws, eenige nieuwe maare.*

Eſt aliquid nupſiſſe Jovi. Ovid. F. 6. 27. *'t Is wat groots, 't is eenig geluk*

Digitized by Google

luk met Jupiter getrouwt te zijn.

Aliquid ſe futurum putat. Cic. Div. 15. *Hy meent iets te worden, hy denkt ergens toe te geraken.*

Tibi aliquid de meis ſcriptis mittam. Cic. Att. 1. 16. *Ik zal u iets van mijne ſchriften zenden.*

Aliquid paululum. Ter. Ad. 5. 9. 23. *Een weynig.*

(Aliquid fieri, is een aardige ſpreekwyze, als 'er iets goeds, eenig voordeel verwacht word. Daar ſchynt boni onder verſtaan te worden.

Interea fiet aliquid ſpero. Ter. And. 2. 1. 14. *Ik hoop dat 'er ondertuſſchen iets goeds zal voorvallen, zich iets tot onzen dienſt zal opdoen.* Donatus zegt, dat deze ſpreekwyze is te vergelyken met de volgende 2. 3. 24. Interea aliquid acciderit boni.

Si fieret aliquid a novis magiſtratibus. Cic. Att. 3. 19. *Indien 'er iets goeds voorvallen mogte, gedaan mogte worden van de nieuwe borgermeeſteren. Indien de nieuwe borgermeeſteren iets tot mijnen dienſt, tot mijn voordeel doen mogten.*)

[Aliquid. *Een weynigien, eenigzins.* Vereor, ne tibi illum ſuccenſere aliquid ſuſpicere. Cic. Dej. 13. *Ik vreeze dat gy giſt, dat hy eenigzins op u verſtoort is.*]

ĂLĬQUIS, ălĭquă, ălĭquŏd *of* aliquĭd. *Iemand, iets, wat.*

Illum aliquis evocate. Plaut. Men. 4. 2. 111. *Laat hem iemand roepen. Roep hem,* of *laat iemand van u allen hem doen komen.* De Dichters ſpreken dus voor, Evocet illum aliquis (Aperite hoc aliquis. Plaut. Merc. 1. 21. Ter. Ad. 4. 4. 24. *Laat iemand dit open doen,* voor Aperiat hoc aliquis. Zoo dat aliquis in 't eenvoudige getal, betekent het meervoudige getal, zoo nochtans, dat het van een alleen onder veelen verſtaan word.)

Unus aliquis. Cic. Off. 2. 12. *Iemand.* Tres aliqui. Cic. Fin. 2. 19. *Drie zekere luyden.*

Aliquis de tribus nobis. Cic. LL. 3. 7. *Iemand van ons driën.* De familia. Cic. Cæc. 19. *Iemand uyt het huys.*

Aliquis meorum. Cic. Att. 13. 15. *Iemand van mijn vrienden.*

Quadringentos aliquos milites ad eam verrucam ire jubeas. Cat. by Gell. 3. 8. *Beveel een vier honderd ſoldaten om die hoogte in te nemen.*

ĂLĬQUO. adv. *Na eenige plaats, ergens in, in eenige plaats,* met beweging.

Ut in angulum aliquo abeam. Ter. Ad. 5. 2. 11. *Op dat ik in eenigen hoek ga,* of *vertrekke.*

ĂLĬQUŎT. plur. indeclin. omn. gen. *Eenige, zommige, zekere, een getal.*

Aliquot me adiere. Ter. And. 3. 3. 2. *Zommige zijn by my gekomen, hebben my bezogt.* Donatus legt het uyt, *eenige perſoonen in een redelijk goed getal.*

Aliquot epiſtolas accepi a te. Cic. F. 7. 18. *Ik heb van u eenige brieven ontfangen.*

Per dies aliquot. Liv. 21. 11. *Eenige dagen na malkanderen.*

Aliquot hos ſumam dies. Ter. Ph. 5. 5. 4. *Ik zal deze eenige dagen beſteden.*

ĂLĬQUOTFARIAM. adv. Varr. R. R. 1. 2. *Zomwijlen, zomtijds* of *in eenige plaatzen.* De woorden van den Schryver konnen deze beyde zinnen hebben.

ĂLĬQUOTIES. adv. Cic. L. L. 2. 4. *Zomtijds, zomwijlen, bywijlen, altemets.*

ĂLISO, onis. m. Tac. An. 2. 7. 4. *Elzenburg,* een ſtad van Weſtfalen, op de Lipp, dichte by Paderborn. Cluver. G. A. 3. 9. Maar Jun. Dat. 21. en Lipſ. over Tacitus willen, dat het *Weſel* zy, een ſtad in 't Kleefze Land, daar de Lipp in den Rhyn loopt.

ĂLĬTER. adv. Ter. Ad. 5. 8. 13. *Anders, verſcheydentlijk, op een andere wijze, op een verſcheyde wijze.*

Aliter ac. Cic. Att. 16. 13. *of* aliter atque. Ter. H. 2. 3. 23. *of* aliter atque ut. Cic. Att. 16. 13. *of* aliter quam ſeq. indic. Plaut. St. 1. 1. 42. *Op een andere wijze, als, enz. Op een verſcheyde wijze, als, enz. Anders, dan, enz.*

Ego iſti nihilo ſum aliter ac fui. Ter. Ph. 3. 2. 45. *Ik ben niet anders omtrent hem, dan ik geweeſt ben. Ik behoude altijd de zelve genegentheden tot hem.*

Sin aliter animus veſter eſt. Ter. Ad. 3. 4. 46. *Maar zoo gylieden anders gezind zijt.*

Aliter atque aliter. Plin. H. 2. 93. *Op verſcheyde wijzen, verſcheydentlijk.*

Nunquam te aliter atque es, in animum induxi meum. Ter. Ad. 4. 3. 6. *Ik heb my nooit ingebeeld, dat gy anders waart, dan gy zijt.*

(Aliter. Nep. Themiſt. 7. *Anderzins.*

Aliter amicitiæ ſtabiles permanere non poſſunt. Cic. Am. 20. *Anderzins kan de vriendſchap niet beſtendig blijven.*

Aliter. *In 't tegendeel.*

Verum aliter evenire intelligit. Ter. And. prol. 3. *Maar hy verſtaat dat het in 't tegendeel uytvalt.* Zie Donatus.)

ĂLĬTŪRĂ, æ. f. Gell. 12. 1. *Zog, 't voedzel van een minne,* of *voedſter.*

ĂLĬTŬS, a, um. Val. Max. 7. 2. 7. *Opgevoedt.*

ĂLĬTŪS, us. m. Donat. in vita Virg. *Opvoeding.*

ĂLĬŬBI. adv. Varr. R. R. 1. 44. Plin. H. 10. 30. *Elders, ergens anders, in eenige andere plaats.*

ĂLĬUNDĒ. adv. *Van elders, ergens anders vandaen, uyt eenige andere plaats,* met de werkwoorden van *komen, wederkomen, wederkeeren, enz.*

Res aliunde nota. Quintil. I. O. 4. 1. *Een zaak van elders,* of *ergens anders van daan bekend.*

ĂLĬŬS, ălĭă, ălĭŭd. genit. ălīus. *Ander, d'ander, een ander.* Cic. D. 2. 13. en Gell. 17. 6. hebben Aliæ in genitivo gebruykt, maar men moet hen daar in niet navolgen.

Alius, herhaalt, heeft groote aardigheyd.

Alius alium percontamur, cuja eſt navis? *Wy vragen den een den anderen, wie komt dat ſchip toe?* en men kan 'er zich in d'andere perſoonen ook van dienen, by voorbeeld: Alius alium percontatis. *Gy vraagt malkanderen,* en het meervoud op de zelve wyze. Men ziet uyt dezen Schryver en andere dat men Alius ſtelt, als 'er maar van twee geſproken word.

Fallacia alia aliam trudit. Ter. And. 4. 4. 40. *Het eene bedrog volgt op het ander.*

Res eadem alio atque alio elata verbo. Cic. Or. 22. *Een zaak verſcheydentlijk,* of *op verſcheyde wijzen, met verſcheyde woorden uytgedrukt.*

Alius. *Anders, verſcheyden, ongelijk.*

Alia cauſa eſt ejus qui calamitate premitur & ejus qui, &c. Cic. Off. 2. 18. *De zaak is vry anders van de geene die in tegenſpoed zit, dan van die, enz.*

Non poſſent aliud judicare ac judicarunt. Cic. Ar. 7. *Zy konden niet anders oordeelen dan zy gedaan hebben.*

Alius eſſem atque nunc ſum. Cic. F. 1. 9. *Ik zoude vry anders zijn, van een heelen anderen inborſt,* of *in een vry anderen ſtaat zijn, dan ik nu ben.*

Aliæ ſunt legati partes, atque imperatoris. Cæſ. B. C. 3. 51. *Een Luitenant Generaal heeft een andere plicht waar te nemen, als een Opper-veldheer.*

Præterquam quod alius vir erat. Liv. 44. 18. *Behalven dat hy een ander man was.*

Aliud eſt actio bona, aliud oratio. Plin. E. 1. 20. *Wat anders is een goede handeling, wat anders een goede rede.*

Ovorum alia ſunt candida, alia pallida. Plin. H. 10. 42. *Zommige eijeren zijn wit, en andere zijn bleek.*

(Aliud ex alio. *Het een na het ander, het een op het ander.*

Delectatio nobis non deerit aliud ex alio quærentibus. Cic. L. L. 1. 4. *Het zal ons, het een na het ander onderzoekende, aan geen vermaak ontbreken.*)

Me quotidie aliud ex alio impedit. Cic. F. 9. 19. *Dagelijks krijg ik weêr andere verhinderingen, weêr nieuwe bezigheden op den hals.*

Aliud ſuper aliud. *Het een na het ander, het een op het ander.*

Aliis ſuper alias epiſtolas egit mihi gratias. Plin. E. 7. 8. *Hy zond my brieven op brieven waar door hy my bedankte.*

(Alius ſuper alium *en* alius poſt alium, ſchynen Neêrduytſche ſpreekwyzen te zyn; maar ook hebben de Latynen zoo geſproken, voorbeelden van 't eerſte zie in Super.

Ab eo magiſtratu alium poſt alium C. Marius ſibi peperit. Sall. B. J. 63. *Na dat C. Marius dit bewint hadde,* of *dit ampt in de regeering bekleed hadde, heeft hy het eene na 't andere verkregen,* of *is hy tot het eene na 't andere geraakt.*)

Nec nobis præter me alius quiſquam eſt ſervus Soſia. Plaut. Am. 1. 1. 244. *Daar is geen ſlaaf tot onzent die Soſia hiet dan ik.*

Alius

Alius iſto. Hor. E. 2. 1. 240. *Een ander als deze.* Om te zeggen, Alius quam iſte, vel alius ab iſto.

Timeo, ne aliud credam, atque aliud nunties. Ter. Hec. 5. 4. 4. *Ik vreeze, dat ik iets anders geloove, en gy iets anders verhaelt.*

(Aliud mihi reſpondes ac rogo. Ter. Ph. 4. 4. 3. *Het geene gy my antwoord, is verſcheiden van dat 'k u vraag. Gy antwoord my niet op mijn vrage.*

Alius. *Een tweede, een ander.*

Alium Liberum patrem adventare. Curt. 9. 8. *Dat de tweede Bacchus daar quam.*

Titum propalam alium Neronem prædicabant. Suet. Tit. 7. *Zy zeyden in 't openbaar dat Titus de tweede Nero was.*

Non alius. *Geen.*

Non alia regio tota Aſia ſalubrior habetur. Curt. 5. 4. 9. *In geheel Aſien word geen landſchap gezonder gehouden te zijn.*

Alius atque alius. *d'Een en d'ander.*

Adoptatus es, non ut prius alius atque alius, in gratiam uxoris. Plin. P. 7. *Gy zijt niet aangenomen ten gevalle van uw' huysvrouw, gelijk te vooren d'een en d'ander.*

[Alius. *Verſcheyden, verſchillend.*

Hic dies aliam vitam affert, alios mores poſtulat. Ter. And. 1. 2. 18. Cic. F. 12. 25. *Deze dag eyſcht een ander leven, en andere zeden.*

Aliud met het voorzetzel a. *Anders als.*

Nec quicquam aliud a libertate communi quærere. Cic. F. 11. 2. *En niet anders als de gemeene vryheyd zoeken.*]

ALIUSMODI. adv. indeclin. Cæſ. by Priſc. 6. 717: 13. 960. Edit. Putſch. *Op een andere wyze.*

(Cum res aliuſmodi eſt ac putatur. Cic. I. R. 2. 6. *Als de zaak op een andere wyze voorvalt als gemeent word.*)

A L L.

ALLABŎR, ĕris, allapſus ſum, allabi. *Aankomen.*

• Allabi, cum dat. Cumarum allabitur oris. Virg. Æ. 6. 2. *Hy land aan de kuſt van Cumæ.*

ALLABORO. V. Adlaboro.

ALLÆVO, as, avi, atum, act. Colum. 4. 25. *Effenen, bevlakken, vereffenen, effen, gelijk, of glad maken.*

ALLAMBO, is, ĕre. Dit woord wil zeggen, *Likken*, maar ik heb het in dezen zin by de Ouden niet gevonden. (Ik meen dat het Auſon. Eid. 10. 370. alzoo gebruykt. Feſtinant famulis quam primum allambere lymphis.)

Allambentes flammæ. Quintil. D. 10. *Likkende vlammen, vlammen die eygens maar tegens aanſlaan, zonder het te verbranden.*

ALLAPSŬS, a, um. part. ab Allabor. *Aangekomen.* Humor allapſus extrinſecus. Cic. D. 2. 27. *Vocht van buyten aangekomen.*

• Angues duo ex occulto allapſi. Liv. 25. 16. *Een paar ſlangen, uyt een heymelijke plaats toeſchietende.*

Allapſus genibus alicujus. Sen. Hip. 2. 667. *Die voor iemands knien is neergevallen, die zich voor iemands knien geworpen heeft.*

ALLAPSŬS, us. m. Serpentis allapſus. Hor. Ep. 1. 20. Val. Max. 1. 6. 8. *De naderinge van een ſlang*, als zy naar eenige plaats toekruypt.

† Allapſus. Sil. 3. 463. *Aankomſt, inkomſt, komſt, aannadering, nadering, toegang.*

ALLATRO, as, avi, atum, act. dat. *Iemand aanblaffen, of aanbaffen, tegens iemand blaffen*, van een hond ſprekende. In Capitolium eunti nunquam canes allatraverunt. Aurel. Vict. 49. *De honden hebben hem na het Capitool gaande nooit aangeblaft.*

• Allatrare aliquem. Mart. 5. 62. 1. *Tegen iemand*, (om zoo te ſpreken) *aanblaffen, iemand booſlijk laſteren, van iemand quaad ſpreeken, tegen iemand uytvaren.*

Allatrare magnitudinem alicujus. Liv. 38. 54. *Tegens iemands hoogheyd aanblaffen, iemands eer en aanzien poogen te krenken, van iemands opkomſt en geluk qualijk ſpreken.*

Nigro allatraverat ore victorem invidia. Sil. Ital. 8. 292. *De zwarte nijd had hem aangeblaft.*

Maria allatrant hanc oram. Plin. H. 4. 5. *De baaren der zee ſlaan met een groot geweld tegens deze kuſt aan.*

ALLECTATIO, onis. f. Quintil. I. O. 1. 10. *Lokkinge, trekking, koeſtering*, van een voedſter ten aanzien van een kleyn kind ſprekende.

ALLECTIO, onis. f. Jul. Capitolin. in Pert. 6. *Aanverving, verkiezing.*

ALLECTO, as, avi, atum, act. acc. Cic. S. 16. *Aanlokken, aanhalen, door vriendelijkheden nodigen.*

Sibilo allectare boves quo libentius bibant. Colum. 6. 3. *De oſſen fluyten om te drinken.*

ALLECTOR, oris. m. Colum. 8, 10. *Lokvogel, Lokker;* Van een afgerechte vogel ſprekende die de anderen lokt.

ALLECTUS, a, um. *By verkoozen.*

Peregrinis in Senatum allectis. Suet. Cæſ. 80. *Vreemdelingen in den Raad verkoozen zijnde.*

ALLEGATIO, onis. f. Cic. V. 1. 16. *Zending, afzending, gezantſchap.*

Quum ſibi omnes ad iſtum allegationes difficiles viderent. Cic. V. 1. 51. *Naardien zy zagen dat zy qualijk iemand tot hem konden zenden wie 't ook was.*

• Allegatio. Paul. D. 23. 2. 60. *Aantrekking, bybrenging.* De Rechtsgeleerden gebruyken dit woord om te zeggen. *Reden die men tot bewijs van zijn zaak bybrengt.*

ALLEGATUS, us. m. Gell. 13. 20. Pl. Trin. 5. 2. 18. Zie Allegatio.

ALLEGATUS, a, um. Cic. Fr. 2. 3. *Aangetrokken, bygebragt, genaamt.*

ALLEGO, as, avi, atum, act. acc. *Iemand zenden, afzenden, affchikken, afvaardigen, laſt, of volmagt geven.*

Allegare aliquem ad alterum Cic. F. 15. 10. of alteri. Cic. S. R. 9. *Iemand naar een ander zenden.*

Allegare aliquem ad aliquod negotium. Plaut. E. 3. 3. 46. *Iemand afzenden om over een zaak te handelen.*

Alium ego iſti rei allegabo. Plaut. Am. 2. 2. 42. *Ik zal een ander met die zaak belaſten, ik zal de zorge een ander aanbevelen.*

Ne credas a me allegatum hunc ſenem. Ter. And. 5. 3. 28. *Denk niet dat ik dien ouden opgemaakt, of uytgezonden heb.*

• Allegare. Plin. E. 3. 15. Scæ. Ach. 2. 224. Suet. A. 5. Quintil. I. O. 4. 1. *Aantrekken, bybrengen, aanhoonen, aanwijzen, open leggen,* een Schryver, wet, reden, zyn recht, eyſch, enz.

[Allegare. *Boodſchappen, bekent maken.* Hoc ſenatui allegandum putaſti. Plin. P. 70. *Gy hebt gemeent, dat men dat den Raad behoorde bekent te maken, of kennis van te geven.*]

ALLĔGO, is, legi, lectum, allĕgĕrĕ. acc. *Iemand aannemen, ontfangen, verkiezen, inlijven, in een gezelſchap, of genootſchap aannemen.*

Aliquem de plebe allegere. Liv. 10. 6. *Iemand uyt het volk tot eenig ampt verkiezen.*

Aliquem in Senatum. Suet. J. 80. A. 2. of inter Senatores allegere. Plin. E. 1. 14. *Iemand tot Raadsheer, of Vroedſchap verkiezen; iemand Raadsheer, of Vroedſchap maken.*

Suffragio alicujus allegi. Cæſ. B. G. 6. 13. *Door iemands ſtem tot een bediening gekoren zijn.*

ALLEGORIA, æ. f. Quintil. I. O. 8. 6. Ἀλληγορία. *Byſpreuk, leenſpreuk, gelijkſpreuk, byſpraak.* Een ſpreekwys der Redenryk kunſt, die de woorden van een reden in een andere zin doet verſtaan, als die haar natuurlyk is. Men vind dit woord by Cic. Att. 2. 20. in 't Grieksch geſchreven.

ALLEVAMENTUM, i. n. Cic. Sull. 23.

ALLEVATIO, onis. f. Cic. F. 9. 2 Fin. 1. 12. *Verkwikking, vertrooſting, verzachting, verzoeting, verlichting,* in ſmert, droefheyd, verdriet, enz.

• Humerorum raro decens allevatio atque contractio eſt. Quintil. I. O. 11. 3. *'t Past zelden wel de ſchouders op te halen, en in te trekken.*

ALLĔVO, as, avi, atum, act. acc. *Ligten, heffen, opheffen, verlichten;* *opbeuren, opligten, opheffen, helpen dragen.* In den eygentlyken en oneygentlyken zin, van een zware laſt, bediening, enz. ſprekende.

• Allevare ſupercilia. Quintil. I. O. 11. 3. *De wynbrauwen ophalen, of optrekken.*

Allevare aſſlictum. Quintil. D. 1. *Den bedroefden verquikken, of vertrooſten, iemands droefheyd verzetten, of verligten.*

Alle-

Digitized by Google

Allevor, cum loquor tecum abſens. Cic. Att. 12. 39. *'t Verligt, of verquikt my, dat ik, in onze afgelegentheyd, met u onderhoude.*

Allevare dictis ærumnam. Cic. T. Q. 3. 29. Sollicitudinem alicujus. Cic. Cl. 3. *Iemand in zijn droefheyd vertrooſten, iemands ongemak, of verdriet verligten, iemands zorge, of quelling verdrijven.*

Confirmationem adverſariorum allevare. Cic. I. R. 1. 42. *'t Bewijs der tegenſtrijders verzwakken.* Fabius Victorinus leeſt Alleviare. (Dezes Schryvers voornaam is Marius. In myn aidrukzel word gelezen levatur.)

Conſulatu allevabatur. Flor. 4. 2. 10. *Zijn Borgermeeſterſchap maakte hem moediger, of trotzer.*

[Allevare. Flor. 4. 11. 5. *Verhoogen, door verdiepingen hooger maken.*]

ALLIA, æ. f. Virg. Æ. 7. 717. *Allia.* Een Stroom van Italien die in den Tyber loopt, tegenwoordig Rio de Moſſo.

ALLIENSIS, ſe, m. & f. ſe, ſe. n. Allienſis pugna. Cic. Att. 9. 5. *De ſlag van Allia, of by den ſtroom Allia.* Daar de Romeynen door de Franſchen geſlagen wierden.

ALLIATUS, a, um. Plaut. Moſt. 1. 1. 45. *Die naar knoflook ſtinkt, die knoflook heeft gegeten.* Zommige zeggen dat Plautus dit tot een zelfſtandig woord maakt, en dat het van Alliatus, i. m. of Alliatum, i. n. afkoomt. Men kan 'er ook noch onderverſtaan Cibus, of Panis alliatus, en als dan betekent het, *Een ſpoofzel daar veel knoflook in is. Brood met knoflook beſtreken, of gewreven.* Deze plaats van Plautus kan beyde deze betekeniſſen hebben, maar de eerſte dunkt my de natuurlykſte te zyn.

ALLICEFACTUS, a, um. part. ab allicefacio. Suet. V. 14. *Aangelokt, verleyd, vervoert, door ſchoone beloften, of hoop ergens toe gebragt.* Men heeft reden om te twyffelen of deze plaats niet bedorven is.

ALLICIO, is, allectum, allicere. *Naar zich trekken, naar zich halen, aanlokken.* Men vind ook Allicui in 't præteritum by Varro L. L. 6. 2. (volgens de verbetering van Scal. Conj. p. 112. Te vooren is 'er licui gelezen.) en Priſc. 10. 877. Edit. Putſch. maar het is beter Allexi te gebruyken.

Magnes ferrum allicit. Cic. D. 1. 39. *De zeylſteen trekt het yzer naar zich.*

* Allicere aliquem. Cic. T. Q. 1. 3. *Iemand aanhalen, aanlokken, innemen, of zich trekken.* Benevolentiam alicujus. Cic. V. 5. 71. *Iemands genegenheden, of gunſt inwinnen, zich by iemand bemind maken, iemands vriendſchap winnen.*

Hominem adoleſcentem non tam allicere volui, quam alienare nolui. Cic. F. 2. 15. *Ik heb den jongeling niet zoo zeer willen aanlokken, als niet willen afkeerig maken.*

Omnis virtus nos ad ſe allicit. Cic. Am. 8. *De deugd trekt ons tot zich; de deugd doet zich van ons beminnen.*

Allicere ad benevolentiam. Cic. Off. 2. 13. *Bemint maken, genegentheyd verwekken.* Ad miſericordiam. Cic. Man. 9. *Medelyden verwekken.* Ad utilitates noſtras. Cic. Off. 2. 6. *Iemand op onze zijde brengen*, door hem te vleijen, of zyn vriendſchap te winnen.

Allicere lectorem delectatione aliqua. Cic. T. Q. 1. 7. *Den lezer door eenige aangenaamheyd aanlokken, bekooren, vleijen, innemen, overhalen.*

In hunc ſenſum allicior beneficiis. Cic. F. 1. 9. *De gunſtbewijzen winnen, lokken, of brengen my tot dat gevoelen, de weldaden doen my tot dat gevoelen overſlaan.*

Allicere ſomnum. Ovid. F. 6. 681. Plin. H. 9. 13. *De ſlaap, of vaak verwekken.*

ALLIDO, is, alliſi, alliſum, allidere. acc. Colum. de Arb. 9. *Verbrijzelen, vermorſelen, verpletteren, verbreken, aan ſtukken wrijven*, of *ſtooten.*

Allidere aliquid alteri rei *of* ad rem alteram. Lucret. 4. 297. Catul. 65. 67. *Iets ergens tegens aan ſtukken ſtooten*, of *aan ſtukken wrijven.*

* In iis alliſus eſt. Cic. Fr. 2. 6. *Hy heeft daar eenige ſchade in geleden, hy is daar in benadeelt, of qualijk gehandelt.*

Allidi ad ſcopulos. Cæſ. B. C. 3. 27. *Op klippen vervallen, op klippen barſten*, of *aan ſtukken geſtooten worden.*

ALLIGATIO, onis. f. Colum. 11. 2. Vitruv. 7. 3. *Snoer, bindzel, binding.*

Tuburum geniculos alligationibus continere. Vitr. 8. 7. *De krommen, of elleboogen der pijpen met goede banden voorzien.*

Alligationis tempus. Colum. 1. 2. *De tijd om de wijngaarden te binden.*

ALLIGATOR, oris. m. Colum. 4. 20. *Binder, wijngaardbinder.* Dit woord betekent eygentlijk het laatſte, doch kan in dezen zin op andere dingen gepaſt worden.

ALLIGATURA, æ. f. Colum. de arb. 8. *Band, ſnoer, bindzel, binding, de wijze van binden.*

(Alligatura. *Een verband.*

Sine alligatura interdum dimidio celerius ſanat. Scrib. Larg. 77. 209. *Zonder verbonden te worden heelt het zomtijds de helft ſpoediger.*)

ALLIGATUS, a, um. part. ab alligo. *Gebonden, vaſt gemaakt aan, enz.*

* Civitas fœdere alligata. Liv. 35. 46. *Een verbonden ſtad door een vredesverdrag.*

Alligatus nuptiis. Cic. Clu. 64. *In 't huwelijk verbonden, door den band des huwelijks verknocht.*

[Alligati wierden genoemt de geringſte onder de ſlaven, welke de Ouden in de boeijen hun werk lieten doen. Zie Colum. 1. 9.]

ALLIGO, as, avi, atum, are. acc. *Binden, t'zamenbinden, vaſt binden, vaſt maken, met een band 't een aan 't ander binden.*

Alligare aliquid alteri rei. Cic. *by* Macrob. S. 2. 3. *of* ad alteram rem. Plin. H. 10. 24. *Iets ergens anders aan vaſtbinden.*

Alligare vulnus. Liv. 7. 24. *Een wonde verbinden.*

* Alligat ea lex omnes mortales. Cic. Clu. 54. *Die wet verbind*, of *verplicht allen menſchen.*

Eo pacto illic alligabis filium. Ter. Ad. 5. 3. 58. *Door dat middel zult gy uwen zoon daar verbinden, daar houden*, of *zult gy beletten dat hy elders vrijt.*

Beneficio & benevolentiæ ſignificatione alligari. Cic. Pl. 33. *Gevoelig, dankbaar over de weldaden en gunſtbewijzen zijn.*

Aliquem jurejurando alligare. Plaut. R. prol. 46. *Iemand met eede verbinden.*

Alligare ſe furti. Ter. E. 4. 7. 39. *Zich aan diefſtal ſchuldig maken, iets doen*, of *zeggen waar uyt het blijkt dat men aan dievery ſchuldig is*, daar onder verſtaande Scelere.

Alligare ſe ad pœnam. Quintil. I. O. 10. 3. *Zich tot de ſtraf verbinden.* Ad præcepta. Quintil. I. O. 2. 13. *Zich aan de wetten verbinden*, of *de wetten ſtipt, naauwkeurig nakomen.*

† Palus illos unda alligat. Virg. G. 4. 480. *'t Moeras dat vol water is belet hen den overtocht*, of *houd hen op.*

ALLINO, is, allevi, allitum, allinere. acc. unius abl. alterius. Plin. H. 13. 12. *Zalven, beſmeeren, beſtrijken, iets ergens tegens aan wrijven.*

* Incomptis verſibus atrum ſignum allinere. Hor. A. P. 446. *Een ſtreep door ſlechte vaarzen halen*, of *dezelve uytſchrappen.*

Vitium alicui allinere. Sen. E. 7. *Iemand een gebrek aanzetten*, of *aankleeven.*

Nulla nota, nullæ ſordes huic ſententiæ allini poterant. Cic. V. Proœm. 6. *Men kon in dat vonnis niets te beriſpen vinden, noch het zelve ergens van verdacht houden.*

ALLIUM, ii. n. Virg. E. 2. 11. Plin. H. 19. 6. *Knoflook, knoplook.*

Allium redoles. Plaut. Moſt. 1. 1. 38. *Gy rukt*, of *ſtinkt naar knoflook.*

Allii caput. Plin. H. 26. 7. *Een knoflooksbol.*

Allii nucleus, *of* allii ſtica. Plin. H. 19. 6. *Een ſpetzel van knoflook.*

ALLOBROGES, um. plur. m. Cæſ. B. G. 1. 6. *De Allobrogen*, volkeren van Savoyen en 't Dauphiné. Zie ons Lex. Antiq.

ALLOBROGICUS, a, um. Celſ. 4. 5. Plin. H. 14. 2. *Uyt 't Allobrogenland, uyt Savoijen en 't Dauphiné, dat uyt die landen komt*, van wyn, druyven, enz. ſprekende.

ALLOBROX, ogis. m. Hor. Ep. 16. 6. *Een Allobroger, een Savoijaert, een Dauphinezer, enz.*

ALLOCUTIO, onis. f. Plin. E. 2. 20. *Aanſpraak.* Zie Alloquium.

(Allocutio. Sen. Helv. 1. *Een trooſtreden, een vertrooſting.*

Qua ſolatus es allocutione? Catul. 39. 5. *Met wat trooſtreden hebt gy hem vertrooſt?*

Allo-

Allocutione inchoata. Suet. T. 23. 1. *De vertrooſting begonnen hebbende.*)

Adlocutio word ook de aanſpraak der Veldheeren aan een leger genaamt.

ALLOQUIUM, ĭi. n. Liv. 1. 34. Plin. H. 6. 22. *t'Zamenſpraak, gemeyne t'zamenſpreking, onderling geſprek, aanſpraak.* 't Is beſt Alloquium te gebruyken.

(Alloquium. *Een trooſtreden, een vertrooſting.*

Alloquia propinquorum vix tolerare. Tac. An. 4. 8. *De vertrooſting van zijn nabeſtaanden naauwelijks verdragen.*

Alloquiis dulcibus ægrimoniam levare. Hor. Ep. 13. 26. *Zijn hertzeer door aangename vertrooſtingen verligten.*)

ALLOQUOR, ĕris, allocutus ſum, allŏqui. acc. Cic. Clu. 61. *Tegen iemand ſpreken, met iemand ſpreken*, of *redenwiſſelen, iemand aanſpreken, met iemand geſprek houden, tot iemand zijn woorden richten.*

Te alloquor. Plaut. Am. 1. 1. 232. *U ſpreek ik aan, ik ſpreek tegens u.*

Alloqui. Varr. L. L. 5. 7. *Vertrooſten, trooſtelijk iemand aanſpreken, door trooſtreden iemands droefheyd verminderen.*

Alios parentes alloqui in luctu decet. Sen. Tr. 3. 619. *Anderen betaamt het den ouderen in droefheyd te vertrooſten.*

(Alloqui Deos. *De Goden dankbaarheyd, dankplicht, eerbiedigheyd bewijzen, eerbiedelijk aanſpreken*, als men van de reys komt.

Numero mihi in mentem fuit, diis advenientem gratias agere, atque alloqui. Plaut. Am. 1. 1. 26. *Dat komt my ſchielijk in de gedachten, dat ik aanlandende de Goden zal danken, en eerbiediglijk groeten.*)

ALLŪBENTIA, æ. f. *Luſt, genegenheyd.* Jam allubentia proclivis eſt ſermonis & joci. Apulej. M. 1. *Nu is 'er luſt om te ſpreken, en te boerten.*

ALLŪBESCO, ĭs, ſcĕrĕ. dat. Plaut. Mil. 4. 2. 13. *Behagen, aangenaam zijn, bekooren*, van een ſchoon menſch ſprekende.

ALLŪCEO, ĕs, alloxi, allucērĕ. Alicui. Suet. Vit. 8. *Iemand lichten*, van een fakkel ſprekende.

Fortuna tibi faculam lucrificam allucere vult. Plaut. P. 4. 3. 46. *'t Wiſſellot wil u een kleyn lichtje*, of *kansje van winſt geven.*

ALLŪCINATIO, ōnis. f. Sen. V. B. 26. *Miſſlag, feyl, misgreep, miſtaſting, dwaling, dooling.*

[ALLŪCINATOR, ōris. m. Feſtus in Elucus. *Een potzemaker.*]

ALLŪCINOR, āris, ātus ſum, āri. Cic. N. D. 1. 26. *Doolen, feylen, miſtaſten, zich bedriegen, een miſſlag hebben.*

ALLŪCITA, æ. m. Petron. *by* Fulg. Exp. S. A. 52. *Een ſnuyter, een kaarsſnuyter.*

(ALLŪDIO, as, āvi, ātum, ārĕ. *Met gebeerden tegens iemand, 't zy met wenken, lagchen, ſcherſſen, enz. hem vermaken* Een ſpreekwys ontleend van de honden, die hunne meeſters met janken en wiſpelen van den ſtaart vriendſchap toonen.

Quando adbibero, alludiabo, Plaut. St. 2. 2. 58. *Als ik wel zal gedronken hebben, zal ik tegens haar fraaije gebeerden maken, zal ik met haar kortswijlen.*

Tu alludiato. Plaut. Pœn. 6. 4. 64. *Maak gy gebeerden daar tegen.*)

ALLŪDO, ĭs, alluſi, alluſum, allūdĕrĕ. dat. *Rontom iemand poetzen maken, kuuren aanrechten, ſpelen, zich vermaken.* De oude Schryvers gebruyken nooit het woord Alludo, om uyt te drukken *Zinſpelen, een zinſpeling maken.*

Ad aliquem alludere. Ter. E. 3. 1. 34. Juſtin. 1. 4. *Met iemand ſpelen, iemand liefkoozen, pluymſtrijken, troetelen.*

Intempeſtive alludere alicui. Phæd. 3. 19. 12. *Ontydig met iemand kortswijlen.* Zie P. Burm.

ALLŪO, ĭs, allui, allūĕrĕ. acc. Virg. Æ. 9. 149. Sen. Oedip. 475. *Beſpoelen, bewateren, langs heen loopen, langs heen ſtroomen, vloeijen, ſpoelen;* van een water ſprekende.

Alluuntur a mari mœnia. Cic. V. 5. 37. *De zee ſpoelt*, of *ſlaat tegens de muren.*

Latera inſulæ alluere. Cic. L. L. 2. 3. *De kuſten van een Eyland beſpoelen.*

ALLŪS. i. m. Feſtus. *De groote toon*, of *tee van de voet, de voortoon*, of *voortee.*

ALLŪVIES, allŭviēi, f. Colum. 3. 11. *Overſtrooming, overloop, overvloeijing van water*, van een rivier, enz. ſprekende. Zommige zeggen dat het Livius neemt voor *Een vuyl ſtilſtaande water, voor een ſlang*, of *waterpoel.* Zie J. Fr. Gronovius over Liv. 1. 4.

ALLŪVIO, ōnis. f. Cic. de Or. 1. 38. *Aanwinning, aangroeijing van eenig land*, dat door een ſtroom van het bygelegen land afgeſpoelt word.

A L M.

[ALMENUM, i. n. *Harlingen.* Een ſtad in Vrieſland.

Almo, ōnis. m. Ovid. F. 4. 340. *Rio di Appio* Een rivier van Italien, niet ver van Rome in den Tiber loopende. Zie ons Lex. Antiq.

ALMUS, ă, ŭm. Plaut. Curc. 2. 3. 79. Virg. G. 2. 330. Colum. 3. 21. *Vruchtbaar, overvloedig, goed*, van een land, voedſter, enz. ſprekende.

* Almus. Tib. 1. 11. 67. Virg. E. 8. 17. Hor. O. 4. 5. 18. *Gelukkig, heylzaam, doorluchtig, uytſtekend, gunſtig, weldadig;* van de vreede, van een dag, van een Godheyd, enz. ſprekende.

Almus. Prop. 4. 10. 51. Virg. Æ. 6. 117. *Heylig, geheylig.*

Almus. Virg. Æ. 6. 74. *Kuyſch, zuyver, reyn, vlekkeloos, onbevlekt, onbeſmet, ſchoon, aangenaam.*

A L N.

ĂLNĔUS, ă, ŭm. Vitruv. 3. 3. *Van elzenhout, van elzen-hout gemaakt.*

ĂLNUS, i f. Virg. E. 6. 63. Plin. H. 16. 18. *Een elzenboom.*

† Alnus. Virg. G. 1. 63. Claud. R. P. 2. 178. *Schuyt, boot, ſloep, ſcheepje.* Vermits ze meeſt van dit hout gebouwt wierden.

A L O.

ĂLO, ĭs, ălŭi, ălĭtum *by* Cic. de Orat. c. 10. *of* altum *by* Val. Max. 7. 2. 7. ălĕrĕ. acc. *Voeden, onderhouden, voedzel*, of *onderhoud verſchaffen.*

Alere copias. Cic. Dej. 8. Exercitum ſuis fructibus. Cic. Off. 1. 8. *Een leger op zijn eygen beurs onderhouden.*

[Alere. *Groeijen, opwaſſen, grooter worden.*]

Alere capillos. Plin. H. 24. 15. *Zijn haair laten waſſen.* Staturam. Cæſ. B. G. 6. 21. *Opwaſſen, grooter worden, langer worden.*

Alere bellum. Liv. 31. 15. *Een oorlog.* Controverſiam. Cæſ. B. G. 7. 67. *Twiſt*, of *krakkeel.* Vitium. Virg. G. 3. 457. *Quaad.* Morbum. Nep. Att. 21. *Een ziekte aanvoeden, ſlijven, doen duuren.* Audaciam. Cic. Inv. 1. 3. *De ſtoutigheyd voeden, ſlijven.*

Alere ſpem. Cic. C. 1. 12. *De hoop aanvoeden*, of *onderhouden.* Artes. Cic. T. Q. 1. 2. *De konſten aanqueeken*, of *doen bloeijen.* Ingenium. Cic. Cl. 32. Mentem. Cic. Off. 1. 30. *'t Verſtand opſchranderen, ſchrander*, of *geſlepen maken;* van 't lezen eens Schryvers ſprekende.

Spe ali. Ovid. Ib. 128. *Met hoop gevoed worden.*

Hos manus & lingua perjurio & ſanguine civili alebat. Sall. B. C. 14. *Zy wierden door de tong hunner meynedigen en 't bloed hunner borgers gevoed.*

ĂLOE, ēs. f. Plin. H. 27. 4. *Aloë.* Een zeer bitter kruid.

(Aloë. *Bitterheyd, verdriet, moeijelijkheyd.*

Plus aloës quam mellis. Juv. 6. 181. *Meer bitterheyd en verdriet, als zoetigheyd en vermaak.* Zie Eraſm. Adag. p. 152.

ĂLOGIA, æ. f. Sen. Ἀλογία, m. *Ongerijmtheyd, ontijdigheyd, voorbarigheid, uyt- of buytenſporigheyd in 't ſpreken.*

[ALONE. *Alicanten.* Een ſtad in Catalonien.

ALONE. *Lancaſter.* Een ſtad in Engeland.]

ĂLOPECIA, æ. f. Plin. H. 25. 2. Ἀλωπεκία. *Hoofdzucht, uytval des haairs, haairuytvalling, haairloosheyd.*

ĂLOPECIAS, æ. m. Plin. H. 32. 11. *Zeevos*, een zeevis die naar een vos gelykt.

ĂLOPECIS, ĭdis. f. Plin. H. 24. 3. *Zekere wijngaard.* Dus genaamt wegens zyne overeenkomſt met een Vosſeſtaart.

ĂLO-

Digitized by Google

ALOPECŪRŎS, i. f. Plin. H. 21. 17. *Vosſtaart.* Zeker kruyd dat naar een Vosſeſtaart gelykt.

ALŌSA, æ. f. Auſon. Eid. 10. 127. *Elft*, Zekere vis. Dezen Dichter is de eerſte die dit woord gebruykt heeft.

ALPES, ium. plur. f. Cic. Piſ. 33. A. 5. 13. *De Alpes, d'Alpiſche gebergten.* Gebergten die Italien van Vrankryk en van een gedeelte van Duytſchland ſcheyden. In 't enkelvoudige gebruyken het de Dichters. Ovid. Art. 3. 150. Juv. 10. 152. Claud. B. G. 82. Sil. Conſ. 2. 263. Zie ons Lex. Antiq.

[Alphabetum. *Het a. b. c.*

Alphabeti ordo. Plin. H. 37. 10. *De rang van 't a. b. c.*]

ALPĬCI, orum. m. plur. Nep. Hannib. 3. *De Alpers, de volkeren die de Alpiſche gebergten bewoonen.*

(**ALPĪNUS**, a, um. *Dat tot de Alpes behoort, die op de Alpes woont.*

An me non Alpinarum modo gentium, ſed ipſarum Alpium victorem, cum hoc conſeram duce. Liv. 21. 43. *Zal ik my, een overwinnaar niet alleen van de Alpers*, of *de volkeren die op de Alpes woonen, maar ook van de Alpes zelfs, by dezen Veldheer vergelijken?*

Alpina corpora humenti cœlo educata. Flor. 2. 4. 2. *De menſchen op en omtrent de Alpes gebooren, in een vochtig geweſt opgevoed.*)

A L S.

[**ALSATIA**. *De Elfas.* Een Landſchap in Duytſchland aan den Rhyn.]

ALSĪNE, es. f. Plin. H. 27. 4. *Muur.* Zeker kruyd.

ALSIŌSŬS, a, um. *Koud, kouwelijk, grillig.*

Alſioſum pecus. Varr. R. R. 2. 3. *Kouwelijk vee.*

• Alſioſus. Plin. H. 21. 10. *Koud, verkoelend, koud van aart;* van een kruyd, enz. ſprekende.

Alſiolus. Plin. H. 20. 13. *Koud, die koud van natuur*, of *van geſteldheyd is.*

ALSĬŬS, a, um. *Koud, kouwelijk, grillig; huyverig.*

ALSŬS, a, um. waar van de comparat. Alſius by Cic. ſtaat.

• Nihil alſius. Cic. Att. 4. 8. Fr. 3. 1. *'t Is nergens koelder, nergens ſchept men beter de koelte;* van een plaats ſprekende.

A L T.

ALTĀNŬS, i. Plin. H. 2. 43. *Zuydooſtenwind.* Vitruvius, die 't kompas maar in vierentwintig winden afdeelt, noemt hem 1. 6. *Zuyd-derde van zuydooſt.*

ALTĀNI, orum. plur. m. Plin. H. 2. 42. *Landwinden, winden die op 't land ontſtaan.* Deze Schryver zegt, met Ariſtoteles, dat wanneer ze van 't land komen, men hen Apogæi, en wanneer ze uyt de zee komen, *Tropæi* noemt.

ALTĀRĬA, ium. plur. n. Cic. Ar. 5. *De Altaren*, of *Outaars.* Het woord *Altare* word in 't enkelvoudige by de oude Schryvers niet gevonden. (Prudentius, alhoewel een later Schryver, gebruykt het dikwils, als Ham. 419. 4. 189: 5. 31: 10. 49. Kaθ. 7. 202.) Zie deze in ons Lex. Antiq.

ALTE. adv. Virg. Æ. 4. 443. *Boven, om hoog;* van iets ſprekende 't geen men opheft. De compar. *Altius* ſtaat by Cic. Ar. 15. en de ſuperl. *Altiſſime* by Plin. E. 8. 4.

Alte a terra. Cic. T. Q. 5. 13. *Boven de aarde.*

Alte aſcendere. Cic. Brut. 4. *Opklimmen, naar boven klimmen*, of *ſtijgen.*

Alte cadere. Cic. Cl. 28. *Van boven nedervallen.*

Alte ſpectare. Cic. Somn. S. 7. *Naar boven zien, om hoog kijken.*

Duos alte digitos terram cribro incernere. Colum. 5. 6. *Twee vingerbreet aarde ergens op ziften.*

Alte cinctus puer. Hor. S. 2. 8. 10. *Een knecht met een opgegort kleed.* Eygentlyk is 't, *een gedienſtig*, of *dienſtvaardig, knecht.*

Alte of altius aliquid petere of repetere. Cic. Cl. 21. *Iets heel hoog, iets verder*, of *hooger ophalen;* van een geſchiedenis ſprekende, die men van 't begin af verhaalt.

• Alte. Virg. G. 422. Liv. 1. 41. *Diep, laag, beneden.*

Altius verbum transferre. Cic. Cl. 25. *Een woord in een zeer verbloemden zin nemen.*

ALTER, eris. V. Halter.

ALTĔR, a, um. gen. altĕrīus. dat. altĕri. Nep. Eum. 1. *Een ander, d'ander*, wanneer men maar van twee ſpreekt. Plaut. R. 3. 4. 45. Ter. H. 2. 3. 30. zeggen Alteræ in de dativus voor 't fœm. gen. 't welk men niet moet gebruyken.

Alteri ſe id poſſe adipiſci arbitrantur, &c. Alteri ſi &c. Cic. Off. 1. 21. *De eene meenen 't dus te verkrijgen, en de andere zoo, enz.*

Duplices ſunt ſimilitudines: unæ ſunt rerum, alteræ verborum. Cic. Her. 3. 20. *Daar zijn tweederley ſlach van gelijkenſſen, de eene van de zaken, en de andere van de woorden.* Men ziet in deze twee voorbeelden, dat men zonder onderſcheyd Unus en Alter (in 't Latyn) gebruykt, om Een te zeggen, wanneer Alter daar na komt.

Amans acceſſit unus, & item alter. Ter. And. 1. 1. 50. *De een en de andere minnaar bezocht haar.* Alter ab undecimo annus. Virg. E. 8. 59. *Het dertiende jaar*, naar 't gevoelen van Servius. Cicero gebruykt het anders. Clu. 26. Unus & alter dies interceſſerat. *Daar waren twee dagen verloopen.* Zie beneden nochtans in Unus.

Alter ab altero adjutus. Cic. Cl. 1. *Van malkanderen geholpen*, of *malkanderen behulpzaam geweeſt zijnde.*

Neutra lingua alteri officit. Quintil. I. O. 1. 1. *Deze twee taalen doen malkanderen geen nadeel.*

Quoniam ex diverſo convehunt, altera alterius ignara. Plin. H. 11. 30. *Overmits ze geladen van verſcheyde plaatzen komen, malkanderen niet kennende.* Men moeſte welgeregelt zeggen, Alia aliarum ignata. Doordien hy van veele dieren ſpreekt, en men moet hem niet volgen.

Alterius imperio ſe ſubjicere. Cic. Off. 2. 6. *Zich eens anders heerſchappije onderwerpen.*

Alteris caſtris pervenit ad oppidum Caſtabulum. Curt. 3. 7. 5. *Hy quam op den tweeden dag by de ſtad Caſtabulum.*

Alter ex duobus. Quintil. Præf. 6. *Een van beyden, een van tween.*

Alter ego. Cic. F. 7. 5. *Een ander Ik, een die my volkomen gelijkt*, 't zy in 't gelaat van 't aangezicht, in den aart, enz. Men zegt ook, Alter idem.

Mars alter. Liv. 21. 10. *Een tweede*, of *een ander Mars, een man in dapperheyd Mars gelijk.*

Tu nunc eris alter ab illo. Virg. Æ. 5. 50. *Gy zult zijn plaats bekleeden, gy zult de eerſte na hem zijn, gy zult in zijn plaats volgen.*

Altero quoque die. Celſ. 4. 12. *Van twee tot twee dagen, van twee dagen een, om den anderen dag.*

Avis eſt altera. *De vogels*, of *vogelwigchelingen zijn anders, zijn 'er tegen.* Feſtus zegt dat de Ouden, om 't woord Adverſus in den tempel niet te gebruyken, Alter zeyden, dat zoo hard noch aanſtootelyk niet was.

Etiamſi alterum tantum perdendum. Plaut. E. 3. 4. 81. *Alhoewel men 'er eens zoo veel op verliezen zoude.*

Alterum tantum ex Latino delectu adjiciebatur. Liv. 8. 8. *Men deed 'er eens zoo veel nieuw geligt volk uyt Italien by.*

Pars pedis æqualis alteri, aut altero tanto major. Cic. Cl. 56. *Het eene deel van de voet moet met het andere gelijk zijn*, of *eens zoo groot.*

(Alter. *Een van beyden.*

Darius offert Alexandro alteram filiam uxorem. Juſtin. 11. 12. *Darius bied Alexander een van zijn beyde dochters aan.*

Dum alterum priorem dicentem intentus audit. Juſtin. 16. 5. *Onderwyſſchen dat hy dien eenen, van die twee, met opmerking hoort ſpreken.*

Alter. *Een ander gelijk.* Zoo gebruyken de Grieken hun ἄλλος en ἕτερος, als Victor. V. L. 28. 7. en Lacerda over Virgilius ons in 't volgende voorbeeld leeren.

Æneas alter Paris. Virg. Æ. 7. 321. *Æneas gelijkt Paris wel, is Paris gelijk, Æneas is een ander Paris.*)

ALTERĀTĬO, onis. f. *Verandering, verwiſſeling, verbloeming.*

ALTERCANGĔNON, i. n. Plin. H. 25. 4. Zie Altercum.

ALTERCĀTĬO, onis. f. Cic. N. D. 1. 7. *Geſchil, krakkeel, twiſt, zintwiſting, oneenigheyd.*

Alte-

Altercatio, non ſermo fuit. Liv. 35. 29. *Daar is een krakeel, maar geen zamenſpraak geweeſt.*

ALTERCATOR, oris. m. Quintil. I. O. 6. 5. *Een woortſpraak, van die plaats, of met een ander twiſt, een warvogel, of vogel, of krakkeelder.*

ALTERCOR, aris, atus ſum, ari. abl. met de præpoſitie cum. Cæſ. B. C. 3. 10. *Twiſten, krakkeelen, zienwijzen, twiſtredenen, geſchil hebben.*

Cum patre altercaſti. Ter. And. 4. 1. 29. *Gy hebt met uw Vader getwiſt.* Over welke plaats Donatus zegt, dat Altercor niet in gebruyk is.

Populi inter ſe altercabantur. Liv. 3. 63. *De volken twiſten met malkanderen, hadden onder malkanderen geſchil.*

* Altercari cum aliquo. Quintil. I. O. 6. 5. *Iemand vragen, kwalijk gewillen, tegen vragen, of vraagen doen voorſtellen*, om hem te achterhalen, gelyk de Voorſpraken onder malkanderen in de rechtbank doen.

Altercari cum aliquo. Sen. Tr. 14. *Met iemand ſpreken, geſprek houden, redenwiſſelen, redenwiſſelen.*

ALTERCUM, i. n. Plin. H. 25. 4. *Bilzenkruyd.*

ALTERNATIM. adv. Quadrig. by Non. 2. 64. *By beurte, by beurtwiſſeling, by beurthouding, d'een na d'ander, door malkanderen.*

ALTERNATUS, a, um. *Door malkanderen gezet. Na malkanderen, of by beurte gedaan. De een na de andere geſteld, door malkanderen gemengd.*

Nervi cervorum & dorcadum alternati. Plin. H. 29. 4. *De zeuwen, of pezen der harten, met die van de rheebokken door malkanderen gezet.*

Ex ſplendidis ſordidisque (parentibus) alternata ſeries. Sen. E. 44. *Een reeks van Voorvaderen, waar van by beurte zommige aenzienlijk, zommige verachtelijk zijn geweeſt.*

ALTERNE. adv. Plin. H. 11. 37. Sen. N. Q. 7. 12. *By beurte, by beurtwiſſeling, of beurthouding, door malkanderen, de een door den anderen.*

ALTERNO, as, avi, atum, are. acc. Colum. 5. 6. *Twee dingen zoodanig ſchikken, dat ze malkanderen by beurte volgen.*

* Alternant ſpesque timorque fidem. Ovid. Her. 6. 38. *De vrees en hoop doen by beurte het tegendeel gelooven.*

Fœminas aliæ tantum generant aut mares. plerumque & alternant. Plin. H. 7. 13. *Zomtijds brengenze niet dan mannetjens, of wijfjens voort, maar de meeſten tijd door malkanderen, of dan eens mannetjens, en dan eens wijfjens.*

Alternare cibum. Plin. H. 10. 33. *Den een door den anderen ſpijzen, dan den een en dan den anderen ſpijzen.*

Alternant fere arbores fructus. Plin. H. 15. 3. of alternant fructus arborum. Plin. H. 16. 38. *De bomen dragen gemeenlijk maar alle twee jaar, de bomen zijn gemeenlijk 't een jaar vruchtbaar, en 't ander onvruchtbaar.* Alternant in het tweede voorbeeld word als een verbum neutrum genomen.

Hæc alternanti potior ſententia viſa eſt. Virg. Æ. 4. 287. *Hy keurde dat dit het beſt, na dat hy 't er deerlijk over en weer van overdacht hadde.*

Alternantes prælia miſcent. Virg. G. 3. 220. *Zy vechten onder malkanderen by beurte.*

Alternante aqua. Prop. 2. 20. 54. *Daar beurten malkanderen verkeerende, of door beurten afſpoelende.*

ALTERNOR. atus ſum, ari. *By beurten veranderd worden.*

Regni mutatio inter novos reges alternabatur. Juſtin. 36. 40. *Het rijk werd onder nieuwe Koningen by beurten verandert.*

ALTERNUS, a, um. *By beurte, of na malkanderen geſteld, gezet, geplaatſt, gedaan.*

Alternis annis ægrotat. Cato R. R. 10. *Hy is om de twee jaren ziek.*

Alterno quoque die. Celſ. 3. 21. *Om den tweeden dag, van twee dagen een.*

Alterna periere manu. Ovid. Tr. 5. 5. 34. *Zy hebben malkanderen gedood.*

Alternis pedibus inſiſtere. Plin. H. 7. 2. 10. 23. *Dan op de eene voet, en dan op de andere ſtaan.*

* Alterni ſermones. Hor. A. P. 81. *t' Zamenſpraken, onderlinge geſprekken, of redenwiſſelingen.* Horatius ſpreekt van Treur- en Blyſpelen waar in men by beurten ſpreekt.

Amant alterna Camœnæ. Virg. E. 3. 59. *De Zanggodinnen beminnen dat men by beurten zingt.*

Alterna vice. Colum. 9. 15. Alternis. Plin. H. 8. 13. Alternis vicibus. Sen. Hip. 4. 1028. Per alternas vices. Ovid. P. 4. 2. 6. *By beurte, dan d'een, en dan d'ander, na malkanderen, by beurthouding.*

Alterna requies. Ovid. Her. 4. 89. *Ruſt by beurten, tuſſchenpozing.*

ALTERO, as, avi, atum, are. acc. Ovid. F. 1. 373. *Iets veranderen, vervalſchen, verminderen.* (Heinſius verwerpt alterare als nauwlyks Latyn zynde, en ſtelt uyt oude handſchriften in de plaats, transformis adulterat. Zoo dat alterare niet te vinden is als in eenige gloſſen.)

ALTERUTER, tra, trum. gen. alterutrius. alterutri. *De een of d'ander, een van beyden;* van twee perſoonen, *of* twee zaken ſprekende.

Alteruter veſtrum. Cic. Att. 3. 12. *Een van u lieden twee.*

ALTERUTERQUE, alterutraque, alterutrumque. Plin. H. 20. 7. *De een en d'ander, alle beyde.*

ALTERUTRINQUE. adv. Plin. H. 20. 7. *Van d'een en d'ander kant, van weerkanten, van weerzijden, van beyde kanten; van twee zijden.* Dit woord is zeer verdacht. Men leeſt in de beſte handſchriften Alterutraque.

ALTHÆA, æ. f. Plin. H. 20. 21. *Witten heemſt, witte maluwe.* Zeker kruyd.

ALTICINCTUS, a, um. Phæd. 2. 5. 11. *Hoog opgegordt.*

ALTILIS, is. m. & f. le, is. n. Varr. R. R. 2. 1. Juv. 5. 115. Plin. H. 10. 50. *Meſtvee, vee dat men meſt, of vet maakt.*

† **ALTISONUS**, a, um. Sen. Hipp. 4. 1134. Claud. 40. 27. *Hardklinkend, dat een hard geluyt heeft, dat uyt de hoogte gehoort word.* Cicero trekt dit woord uyt een oud Dichter aan. D. 1. 47.

† **ALTITONANS**, antis. m. Cic. D. 1. 12. *Donderaar, Dondergod, een die den donder maakt, of verwekt.*

ALTITUDO, inis. f. Cic. Off. 3. 16. *De hoogte, de top, of ſpits;* van een plaats, van een gebouw, enz. ſprekende.

Columnas habet in altitudine duplices. Vitruv. 3. 1. *Daar zijn twee rijen zuylen boven malkanderen gezet.*

* Altitudo. Cic. Att. 9. 14. Cæſ. B. G. 4. 17. *Diepte*, van de zee, een gracht, enz. ſprekende.

Altitudo plagæ. Celſ. 7. 7. *De diepte van een wonde.*

Altitudo animi. Cic. Part. 22. *Grootmoedigheyd, edelmoedigheyd, verhevenheyd van 't gemoed.*

Altitudo fortunæ, gloriæ. Cic. R. P. 16. *Hoogheyd, hoogte van geluk en eer.*

Altitudo orationis. Cic. Cl. 17. *Hoogdravendheyd van een rede.*

Ad ſimulanda negotia altitudo ingenii incredibilis. Sall. B. J. 95. *Hy hadde een wonderlijke konſtgreep om zijn zaken te vermommen, of om ze een draai te geven die hy wilde.*

* **ALTIVOLANS**, antis. omn. gen. Dit woord gebruykt een oud Dichter by Cic. D. 1. 48. *In de lucht, of in de hoogte vliegende.* Het word van allerley vogels geſproken.

ALTIVOLUS, a, um. Plin. H. 10. 19. *Hoogvliegende, die hoog vliegt, of een hooge vlucht neemt.*

(**ALTIUSCULE**. adv. Apul. M. 2. 117. 11. 262. *Een weynig hooger.*)

ALTIUSCULUS, a, um. Suet. A. 73. *Een weynig hooger als gemeen*, van een ſchoeiſel ſprekende.

ALTOR, oris. m. Cic. N. D. 2. 34. *Voeder, onderhouder, minnevader.*

ALTRINSECUS. adv. Plaut. R. 4. 4. 114. *Aan d'ander zijde, aan d'andere kant, tegen over.*

ALTRIX, icis. f. *Voedſter, minne.*

Terra altrix. Cic. F. 2. 26. Hor. O. 3. 4. 10. *Voedſterland, 't Land daar men opgevoed is.*

Numidia bellorum altrix. Sil. Ital. 1. 218. *Numidie is oorlogzuchtig.*

ALTROVORSUM. adv. *Van een andere kant.*

Cum altrovorſum eam mecum rationem puto. Plaut. Caſ. 2. 2. 25. *Wanneer ik aan d'andere kant deze reden overwege.*

ALTUM, i. n. Cic. Fin. 4. 22. *De zee.*

Ire per altum. Virg. Æ. 4. 310. *De zee bevaaren.*

Cum magna in alto tempeſtas eſſet. Cic. I. R. 2. 32. *Als 'er op zee een groot onweder ontſtaan was.*

Digitized by Google

Capeſſere ſe in altum. Plaut. Aſin. 1. 3. 6. *De hoogte bezeylen.*

Rates tenent altum. Virg. Æ. 3. 192. *De vloot heeft de hoogte bezeylt.*

Altum. Virg. Æ. 1. 301. *De Hemel.*

ALTUS, a, um. part. ab Alo. Cic. Cl. 10. *Opgevoed, opgequeekt, opgebragt.*

ALTUS, a, um. adj. Cic. N. D. 2. 40. *Hoog, verheven, groot.* Eygentlyk en oneygentlyk. (De Compar. *altior* ſtaat beneden by Seneca, en Catullus, en de ſuperl. *altiſſimus* by Liv. 36. 30.)

* Altus. Curt. 7. 4. Cic. T. Q. 3. 6. *Laag, diep, hol.* Eygentlyk en oneygentlyk.

[In alto eſſe, of latere. *Verborgen zyn, niet uytſteken, of gezien worden.*

Metallorum in alto latet vena. Sen. E. 23. *De ader van de bergſtoffen word niet gezien, ſteekt niet uyt.* Het tegendeel zegt den Schryver aldaar, in ſummo eſſe.

Nullum in alto malum. Sen. E. 72. *Geen quaad ſchuylt 'er meer, is 'er onder verborgen.*

Altior pavor. Tac. A. 16. 24. *Een ſterke vrees.* Altior iracundia. Tac. H. 2. 91. *Een hevige gramſchap.*

Altus. Cic. Fin. 3. 8. *Grootmoedig, groothertig, edelmoedig.*

Alto vultu dona nocentium rejicere. Hor. O. 4. 9. 42. *Edelmoedigelijk de geſchenken der ſchuldigen afwijzen*, die men doet om de Overheden om te zetten.

Altus dolor. Virg. Æ. 1. 214. *Een groote ſmert.* Somnus Curt. 8. 3. Hor. S. 2. 1. 8. *Een diepe ſlaap.*

Conclamare altiore voce. Catull. 42. 18. *Sterker roepen, zyn ſtem verheffen.* Deze uytdrukking word nergens anders gevonden. (Ik hebbe gevonden by Sen. Tr. 2. 197. Hæc fatus alta voce, dimiſit diem, en Quintil. I. O. 11. 3. Vox attollitur altius.) Cicero zegt nooit Alta voce, noch Alte; maar clarius, clara voce, clare. 't Is evenwel genoeg, dat andere Schryvers, als getoont is, zoo ſpreken. Al wat by Cicero geleezen word, is goet Latyn; maar dat is niet alleen goet. Clara vox is ook niet alleen een ſterke, of een verheven ſtemme; maar ook een zuyvere, heldere, en die niet heeſch is.)

Alta quærere. Plaut. Pſ. Prol. 22. *Na hooge dingen ſtaan.*

Altus. Hor. E. 2. 1. 56. *Hoogdravend*, van een Dichter ſprekende.

Altiores literæ Sen. B. 5. 13. (diſciplinæ. Quintil. I. O. 2. 1. Altiora ſtudia. Plin. E. 5. 16.) *De hooge wetenſchappen, de groote geleertheyd.* Homo ſapiens & alta mente præditus. Cic. Mil. 8. *Een wijs en hoog verlicht man.*

A L V.

ALVEĀRĔ, ris. n. Colum. R. R. 9. 11. *Bijekorf.*

ALVEĀRIUM, ii. n. Varr. R. R. 3. 16. *Bijeſtok, bijeſtal, plaats waar de bijekorven ſtaan.*

ALVEĀTUS, a, um. Cato R. R. 44. *Gegroeft, uytgeholt, gekanneleert.*

ALVEŎLĀTUS, a, um. Vitruv. 3. 3. *Gegroeft, uytgeholt, uytgegroeft.*

ALVEŎLUS, i. m. Curt. 6. 4. *De bodem van een ſtroom.* Alveolus. Liv. 28. 45. *Een hol houten vat.* Feſtus heeft Alveum. n. g.

* Alveolus. Colum. 8. 5. *Hoenderneſt, 't broeineſt der hoenderen.*

Alveolus. Cic. Fin. 5. 20. *Een dambord, ſchaakbord, enz.*

ALVĔUS, i. m. Virg. G. 1. 203. Quintil. I. O. 2. 1. *De grond, de bodem*, van een ſtroom.

Siccus alveus. Liv. 44. 32. *Een uytgedroogde ſtroom.*

Alveus. Plin. H. 11. 16. *Bijekorf.*

Alveus. Liv. 1. 4. *Trog, bak, baktrog, verkensbak.*

Alveus. Virg. Æ. 6. 412. Sall. B. J. 18. *De kiel, 't hol, de romp van een ſchip.*

Alveus. Vitr. 5. 10. *Badkuyp, een waterbak*, of *kuyp waar in men zich baad.*

Alveus alleen *of* Alveus luſorius. Vitruv. Præf. 5. *Dambord, ſchaakbord; verkeer- of tiktakbord.*

† Alveus. Prop. 3. 5. 32. Virg. Æ. 6. 412. *Een ſchip, een ſchuyt, een vaartuyg.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

ALVĪNUS, i. Plin. H. 21. 27. *Een die de buykloop heeft.*

A L U.

ALUM, i. n. Plin. H. 19. 6. *Zekere look*, die van de vogelen gegeten zynde, hen zoo tam maakt, dat ze zich met de hand laten grypen.

ĂLŪMĔN, inis. n. Vitruv. 8. 3. Plin. H. 35. 15. *Aluyn.*

ĂLŪMĬNĀTUS, a, um. Plin. H. 31. 6. *Aluynig, met aluyn vermengt.*

ĂLŪMĬNŌSUS, a, um. Plin. H. 31. 3. *Aluynig, dat naar aluyn rukt, met aluyn vermengt.*

Locus aluminoſus. Vitruv. 8. 2. *Een plaats daar aluyn ſtaat.*

ĂLUMNA, æ. f. *Voedſter, minne, minnemoêr.*

* Italia terrarum omnium alumna. Plin. H. 3. 5. *Italiën de opqueekſter, of voedſter van alle landen.*

* Terra communis alumna. Virg. Cic. 441. *De aarde onze gemeene voedſter, of die ons alle voed.*

* Alumna licentiæ, quam ſtulti libertatem vocant. Tac. O. 40. *Een queekſter, of voedſter van de ongebondenheyd, die de dwazen een vryheyd noemen.*

Alumna. Varr. by Non. 4. 25. *Voedſterling, voedſterkind, een meysje dat door iemand opgevoed is.*

Bene conſtitutæ civitatis alumna eſt eloquentia. Cic. Cl. 12. *De welſprekentheyd is een voedſterling, een vrucht die uyt een welgeſtelde ſtad voortkomt.*

ĂLUMNUS, i. m. Cic. A. 7. 3. Plaut. Merc. 4. 5. 7. Virg. Æ. 6. 595. *Voedſterkind, voedſterling, een kind dat door een ander is opgevoed.*

Juvenis quaſi alumnus diſciplinæ meæ. Cic. F. 9. 14. *Een jongeling van my onderwezen, die als mijn queekzel, of myn voedſterling is.*

(Alumnus. *Die iemand opqueekt, opvoed.* Oro, ne alumnum veſtrum deſeratis. Curt. 9. 2. 28. *Ik bidde, dat gy dien niet begeeft, dat gy dien niet verlaat, die by u opgevoed is, die gy als opgequeekt hebt.*

Ego pacis alumnus. Cic. A. 7. 3. *Ik die de opqueeker, of voortzetter ben van de vrede.* Een weynig daar na noemt hy zich pacis laudator & auctor.)

ĂLŪTA, æ. f. Mart. 7. 35. 1. *Een zacht, of zeems vel.* Cæſar zegt, dat 'er de Gauloizen, *of* Franſchen zeylen voor de ſchepen van maakten in 't volgende voorbeeld.

Alutæ tenuiter confectæ. Cæſ. B. G. 3. 13. *Zeemsvellen tot zeylen zeer dun geſneden.*

† Aluta. Mart. 12. 16. 9. *Zeemsleere ſchoen.* Vermits ze van dit leêr gemaakt wierden. Zie Cato Or. 7.

ĂLŪTĀRIUS, ii. m. *Leêrtouwer, leêrbereyder, zeemsbereyder.* Van dit woord is geen gezag. Alutarius cerdo word uyt Plautus aangehaalt.

ALVUS, i. f. Cic. N. D. 2. 54. Sall. *by* Iſid. 11. 2. Serv. over Virg. Æ. 2. 20. *De buyk*, eygentlyk daar de darmen liggen. Accius *by* Non. 3. 21. heeft deze naam mannelyk gemaakt. Feſtus zegt, dat het eygentlyk *de ſchoot*, of *de buyk van een zwangere vrouw is.*

Alvi dejectio. Celſ. 2. 1. Alvi purgatio. Cic. N. D. 3. 22. *Buykloozing, buykzuyvering, ſpuytartzeny.*

[Alvi duritia. Zie beneden in Duritia *en* Teneſmus. Reſolutio. Celſ. 2. 6. Profluvium. Suet. A. 98. 1. *Buykloop, buykvloed, loop.*

Alvus cita. Celſ. 2. 3. Plin. H. 23. 7. Fuſa. Celſ. 2. 7. Liquida. Celſ. 2. 12: 4. 19. (Soluta. Suet. Fl. 24. Tac. An. 13. 15.) *Een open lyf.*

Alvus coacta. Celſ. 2. 3. Dura. Hor. S. 2. 4. 47. (Adſtricta. Celſ. 1. 3.) *Een beſlooten lyf.*

Alvum movere. Plin. H. 13. 23. Cato R. R. 115. Ciere. Plin. H. 22. 13. Colum. 6. 5. Solvere. Plin. H. 19. 5. Purgare. Plin. H. 21. 19. *Den buyk zuyveren, of doen loozen, ter ſtoel doen gaan.*]

Alvum exinanire. Plin. H. 33. 9. Alvum dejicere. Cato R. R. 356. *Afgang hebben, afgaan.* Elicere. Plin. H. 19. 5. Mollire. Plin. H. 20. 2. *Een open lyf maken, laxeren.*

Alvum emendare. Plin. H. 24. 10. Cohibere. Plin. H. 23. 1. Continere. Plin. H. 4. 19. Firmare. Plin. H. 14. 18. Siſtere. Plin. H. 23. 7. *Den buyk, of den buykloop ſtoppen.*

* Alvus. Celſ. 2. 6. Plin. 21. 19. *Uytwerpzel, vuyligheyd, of onreynigheyd van den buyk.*

Alvus. Varr. R. R. 3. 16. *Een Bijekorf.*

A M A.

ĂMĀBĬLIS, is. m. & f. le, is. n. Cic. Att. 5. 19. *Beminnelijk, minwaardig, beminnaar, liefwaardig.* De compar. *Amabilior* ſtaat by Cic. F. 7. 20. en de ſuperl. *Amabiliſſimus* by Cic. Am. 14.

ĂMĀBĬLĬTAS, atis. f. Plaut. St. 5. 4. 58.

Digitized by Google

Beminnelijkheyd, bekoorlijkheyd, bevalligheyd, behaaglijkheyd aantrekkelijkheyd, bejwaarigheyd.

Amabilitas. Plaut. Pœn. 5. 4. 1. *Goedwilligheyd, vriendſchap, vriendelijkheyd.*

ÄMABILITER. adv. Anton. by Cic. Att. 14. 13. ſubj. 1. *Als een vriend, op een vriendelijke wijze.* De compar. *Amabilius* ſtaat beneden by Ovidius, en de ſuperl. *Amabiliſſime* by Cic. Att. 14. 13.

Amabiliter. Hor. E. 2. 1. 148. *Beleefdelijk, heuſchelijk, vriendlijk, bevalliglijk, op een vriendelijke, bevallige, of heuſche wijze.*

Amabiliter. *Vieriglijk, tederlijk, teêrhartiglijk, met een groote drift, of genegentheyd.*

Spectare aliquem amabilius. Ovid. Att. 3. 675. *Iemand vriendelijker, minzamer aanzien.*

ÄMABO, *of* Amabo te. Cic. F. 7. 32. *Ik bid u, ik bid, of ſmeek 'er u om; doe my deze vriendſchap; toon my deze gunſt.* Deze ſpreekwyzen in 't Latyn worden by tuſſchen-reden gezegt.

Hoc agite, amabo. Ter. E. 1. 2. 50. *Ey lieve, luyſtert na my.*

Dic, amabo te. Plaut. Truc. 2. 7. 32. *Zeg het, bid ik u, om mijnen t' wille.*

Ite, inquam, domum, amabo. Plaut. R. 4. 4. 8. *Gaa gy lieden, zeg ik, gaa gy, ik bid 'er u om, naar huys toe,* tot veelen ſprekende.

ÄMANDATIO, ônis. f. Cic. S. R. 15. *Afzendinge, verzendinge in ballingſchap.*

ÄMANDO, âs, âvi, âtûm, âre. acc. *Iemand verzenden, wegſchieten die men geern quyt was, bannen, in ballingſchap zenden, balling maken.*

Amandare aliquem in Græciam. Cic. Att. 7. 12. *Iemand naar Griekenland zenden.*

Amandare aliquid a ſenſibus. Cic. N. D. 2. 56. *Iets voor de zinnen wechbannen, iets buyten 't bereyk der zinnen zetten,* of *plaatzen.*

ÄMANS, ântis. omn. gen. Ter. And. 1. 1. Ovid. Am. 1. 9. 1. *Verliefde, minnaar, minnares, een die mint.* (De compar. *Amantior* ſtaat by Cic. Fr. 1. 1. en de ſuperl. *Amantiſſimus* by Cic. F. 16. 7.)

Homines amantes tui. Cic. F. 9. 6. *Liefhebbers van u.*

Amans patriæ. Cic. Att. 9. 19. *Beminnaar,* of *liefhebber des vaderlands.* Uxoris. Plaut. Aſ. 5. 2. 7. *van zijn vrouw.*

ÄMANTER. adv. Cic. Att. 2. 4. *Tederlijk, teerhartiglijk, vieriglijk, met veel liefde, en genegentheyd.* De compar. *Amantius* ſtaat by Tac. An. 1. 43. en de ſuperl. *Amantiſſime* by Cic. Am. 1.

ÄMANUENSIS, ĭs. m. Suet. N. 44. Tit. 3. *Een Schrijver, Klerk,* of *Kopiiſt.* Zie ons Lex. Antiq.

ÄMARACĬNUM, î. n. Lucret. 6. 972. *Olie van Moederkruyd.* Men moet 'er Oleum onder verſtaan.

ÄMARACĬNUS, ă, ûm. Plin. H. 21. 22. *Van Moederkruyd, van Moederkruyd gemaakt.*

ÄMARACUM, î. n. Virg. Æ. 1. 697. Catull. 61. 7. Plin. H. 21. 11. *Moederkruyd.* Zeker kruyd.

ÄMARACUS, î. m. Plin. H. 21. 22. *Marjolein.* Zeker welriekend kruyd.

ÄMARANTUS, î. m. Plin. H. 21. 8. *Fluweelbloem, onverwelkelijk kruyd.* Een onverwelkelyke bloem. Dus moet men ſchryven, en niet Amaranthus.

ÄMARE. adv. Quintil. D. 342. *Bitterlijk, met bitterheyd.* De compar. *Amarius* ſtaat by S. Scip. 1. 2. en de ſuperl. *Amariſſime* by Suet. A. 70. T. 54.

ÄMARESCO, ĭs, âmareſcĕre. Pallad. 2. 15. *Bitter worden.*

ÄMARITAS, âtis. f. Vitruv. 2. 9. *Bitterheyd, bittere ſmaak.*

ÄMARITIES, ĭei. f. Catull. 68. 9. *Bitterheyd, ſcherpigheyd.*

ÄMARITUDO, ĭnis. f. Plin. H. 22. 25. *Scherpigheyd, bitterheyd, bittere ſmaak van iets.*

Amaritudo. Plin. E. 7. 33. *Bitterheyd des herten, verbittering van 't gemoed.*

ÄMAROR, ôris. m. Lucret. 4. 225. Virg. G. 2. 247. *Bitterheyd in de ſmaak.*

ÄMARULENTUS, ă, ûm. Gell. 3. 17. *Scherp, bitter, ſteekend, vol gal en bitterheyd,* van een Schryver ſprekende; Amarulenta dicacitas. Macrob. Sat. 1. 7. *Een ſcherpe tong,* dit woord word niet dan in den oneygentlyken zin gevonden.

ÄMARUS, ă, ûm. Cic. N. D. 3. 13. *Bitter, van een bittere ſmaak,* van een vrucht, ſpyze, enz. ſprekende. De compar. *Amarior* ſtaat by Catullus beneden, en de ſuperl. *Amariſſimus* by Celſ. 6. 5.

• Calix amarior. Catull. 27. 2. *Een zuyver glas wijn, een kelk ſterke wijn.*

Os amarum habere. Plaut. Curc. 2. 3. 39. *Een bittere mond hebben, een mond vol gal hebben.*

Amarus. Cic. Cl. 26. *Moeijelijk, gemelijk, toornig, gram.*

Amarus. Hor. S. 1. 3. 88. Ovid. P. 4. 14. 37. Quintil. I. O. 10. 1. *Bitter, vol gal, ſcherpigheid,* of *bitterheyd,* van een rede, geſchrift, *of* ſtekende ſpotterny ſprekende.

Amaræ mulieres ſunt. Ter. Hec. 4. 4. 83. *De vrouwen zijn heel bitter, heel ſcherp,* of *heel gevoelig.*

(ÄMASIO, ônis. m. *Een vrijer, die op iemand verlieft is.* Prud. Περὶ στεφ. 14. 182. en Apul. M. 7. 197. Giſelinus over Prudentius zegt, dat het op de wyze als puſio kan gezegt worden.

ÄMASIUNCULUS, î. m. Petron. Dalm. p. 25. *Een minnaartje, een vrijertje.*)

ÄMASIUS, ĭi. m. Plaut. Caſ. 3. 3. 27. Gell. 19. 9. *Verliefde, minnaar, vrijer.*

ÄMATIO, ônis. f. Plaut. Capt. Cat. 2. *Liefde, min, verlieving, vrijery, minnary.*

ÄMATOR, ôris. m. *Beminnaar, liefhebber, minnaar, vriend.*

Amator pacis. Cic. Att. 14. 10. *Een beminnaar,* of *liefhebber van vrede.*

Amator ruris. Hor. E. 1. 10. 1. *Een liefhebber van 't land,* of *van 't buyten leven.* Fluminis. Flor. 1. 1. 5. *Van de ſtroomen,* of *beeken.*

Amator noſter. Cic. F. 7. 35. *Een van onze liefhebbers,* of *vrienden.*

• Amator. Ter. E. 4. 3. 23. *Minnaar, verliefde, boeleerder, pol.* Cicero T. Q. 4. 12. maakt in dezen zin onderſcheyd, tuſſchen Amator en Amans. De eerſte beteekent een die trek, *of* genegentheyd tot deze tocht heeft, en d'ander die 'er dadelyk van bewogen word.

ÄMATORCULUS, î. m. Plaut. Pœn. 1. 2. 27. *Een vrijertje, minnaartje,* of *hoſſopje.*

ÄMATORIE. adv. *Tederlijk, teêrhertiglijk,* of *vieriglijk, hertelijk.*

Amatorie ſcripta epiſtola. Cic. A. 2. 31. *Een minnebrief.*

ÄMATORIUS, ă, ûm. *Minnelijk, minzaam, vriendelijk, lieftallig, aangenaam,* van een reden ſprekende.

• Amatoriæ levitates. Cic. Fin. 1. 18. *Lichtvaardigheden der minnaars.*

Amatoria poëſis. Cic. T. Q. 4. 33. *Een minnedicht.*

ÄMATORIUM, ĭi. n. alleen. Quintil. I. O. 7. 8. Plin. H. 13. 25. *of* amatorium virus. Plin. H. 8. 22. Venenum. Quintil. I. O. 7. 8. *Een minnedrank,* of *liefdedrank.*

ÄMATRIX, îcis. f. Plaut. Aſ. 3. 1. 8. Mart. 7. 69. 9. *Minnares, lief, verliefde, vrijſter.*

Amatrices aquæ. Mart. 10. 5. 6. *Liefdewateren, liefde verwekkende wateren, minne-wateren.*

A M B.

AMBACTI, ôrûm. plur. m. *Knechts te voet, volgdienaars, loontrekkende knechts.* Ennius by Feſtus en de oude Gloſſen. Cæſar B. G. 6. 15. noemt ook met dezen naam *Luyden die de Gauloiſche Heeren in 't leger volgden,* en 't ſchynt dat het de zelve zyn daar Ennius van ſpreekt. (Scaliger nochtans over Feſtus en Voſſius de Vit. Serm. 2. 175. en Lex. Etym. onderſcheydenze, en willen datze by Cæſar zyn *lieden van aanzien, en Regenten van kleyne ſteden,* om datze de Clientes voorgetrokken worden, en Ambachtsheeren eertyds betekent hebben, die over een zeker Gebied het gezag hadden.) Zie ons Lex. Antiq.

AMBAGES. plur. f. Liv. 9. 11. Virg. Æ. 1. 345. *Dubbelzinnigheden, duyſterheden, onzekerheden, verwarringen.* Men vind het gantſche meervoud (pluralis) van dit woord behalven de genitivus. Plin. H. 2. 9. 19. 8. Ovid. Her. 7. 149. M. 7. 520. en Tac. An. 6. 46. gebruyken 't woord Ambage in d'ablativus, om te zeggen, *verwarring, omweg,* in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Ambages mihi narrare occipit. Ter. H. 2. 3. 77. *Hy houd my met een twijfelzinnige reden op, hy begint my een verdichtzel te verhalen.*

AMBAGIOSUS, ă, ûm. Gell. 14. 1. *Dubbelzinnig, twijffelzinnig, twijffelachtig, onzeker,* van een giſſing ſprekende.

AMBAGO, ĭnis. f. *Omweg.* Multa rerum amba-

ambagine. Manil. 4. 304. *In een groote omtrek van zaken.*

AMBARRI, ōrum. plur. m. Cæſ. B. G. 1. 11. *'t Volk van 't Bisdom Chalons op de Saone.*

AMBĔDO, ămbēdĭs *of* ămbēs, ămbēdĭt *of* ămbēſt. præt. ămbēdi, ſup. ămbeſum, ămbĕdĕrĕ. acc. Tac. An. 15. 5. *Opeeten, verteeren, inſlokken, doorbrengen.* Men moet dit werkwoord (verbum) ſpaarzamelyk gebruyken.

Uxoris dotem ambedere. Plaut. Merc. 2. 2. 15. en 17. *Zijn vrouws goed opeeten, verteeren,* of *doorbrengen.*

[AMBERGA, æ. f. *Amberg.* De Hoofdſtad van de Opper-Paltz in Duytſchland, aan de rivier Vils.]

AMBESUS, a, ūm. Virg. Æ. 3. 257. *Afgeknaagt, afgeknabbelt, rondom afgegeten.* Servius zegt, dat het is met de tanden rond gebeten.

* Ambeſa flammis robora. Virg. Æ. 5. 752. *Geſchendt*, of *gezengt hout, half gebrand*, of *rontom gebrand hout.*

AMBIANI, ōrūm. plur. m. Cæſ. B. G. 2. 4. *d'Amienzers, 't volk van 't Bisdom Amiens*, aan de Somme.

[AMBIATINUS vicus. Suet. C. 8. *Capelle*, op den Rhyn omtrent Coblents.]

AMBIBARETI, ōrūm. plur. m. Cæſ. B. G. 7. 75. *Het volk van Vivaretz*, waar van Viviers de Hoofdſtad is. Samſon zegt dat het die van 't *Bisdom van Nevers zijn.*

AMBIBARII, iōrūm *of* Ambĭbări, ōrūm. plur. m. Cæſ. B. G. 4. 9: 7. 75. *d'Avranchers, 't volk van 't Bisdom Avranches in Normandyen.* Men ziet noch Hambie een vlek van dat land, dat een overblyfzel van een oude ſtad is.

(AMBIFARIAM. *Op tweederley wijze.*

Anceps argumentum ambifariam propoſuit. Apul. Flor. 360. *Het twijffelachtig bewijs heeft hy op tweederley wijze voorgeſtelt.*)

AMBĬGO, ĭs, Ambĭgĕrĕ. De aliqua re. *Twijffelen, in twijffel zijn, ongewis*, of *onzeker zijn.*

* Ambigere de aliqua re. Cic. V. 1. 45. *Ergens over twiſten*, of *krakkeelen, ergens twiſt, krakkeel*, of *geſchil over hebben, iets betwiſten.*

Regni certamine ambigebant. Liv. 21. 31. *Zy betwiſten 't Koningkdom*, of *de Kroon.*

Ambigere cum aliquo. Cic. I. R. 2. 42. Ter. H. 3. 1. 93. *Met iemand rechten, met iemand in 't recht*, of *in geſchil zijn.*

Illud inter homines ambigitur. Cic. de Or. 2. 24. *De menſchen krakkeelen onder malkanderen.*

Cauſæ quæ ambiguntur propter ſcriptum. Cic. de Or. 2. 26. *Zaken die door de dubbelzinnigheyd der ſtukken*, of *ſchriften, geſchil veroorzaaken.*

AMBĬGUĒ. adv. *Dubbelzinniglijk, twijffelachtig, twijffelzinniglijk, op een onzekere wijze.*

* Ambigue certabant. Tac. H. 5. 11. *Zy vochten twijffelachtig wegens de zege*, of *met gelijk voordeel.*

Ambigue agere. Tac. H. 3. 35. *Twijffelachtig handelen, zich onverſchilliglijk gedragen; geen zijde kiezen.*

Ambigue multa dicuntur. Cic. Orat. 32. *Vele dingen worden twijffelachtig (dubbelzinnig) gezegt.*

AMBĬGUĬTAS, ātĭs. f. Cic. Part. 6. *Dubbelzinnigheyd, twijffelachtigheyd, twijffelzinnigheyd, onzekerheyd.*

AMBĬGUŪM, ŭi. n. Cic. de Or. 2. 24. V. Ambiguitas.

AMBĬGŪŪS, a, ūm. *Dubbelzinnig, twijffelachtig, twijffelzinnig, onzeker.*

Ambiguus imperandi. Tac. An. 1. 7. *Onzeker*, of *hy het oppergezag heeft.*

Fides ambigua. Liv. 6. 2. *Een twijffelachtige trouw, een verdachte vromigheyd.*

Ingenium ambiguum. Plin. E. 4. 2. *Een onvaſt, wankelbaar, veranderlijk verſtand.*

Vultus ambiguus. Hor. O. 2. 5. 24. *Een twijffelachtig aangezicht*, of *wezen, een aangezicht dat wat naar een man en vrouw zweemt.*

Ambiguus pudoris ac metus. Tac. An. 2. 40. *Die tuſſchen de ſchaamte en vrees twijffelt*, of *wankelt.*

Ex ambiguo dicta. Cic. de Or. 2. 61. *Dubbelzinnige*, of *twijffelachtige woorden, dubbelzinnigheden, woorden van tweederley zin*, of *beteekenis.*

Aquæ ambiguæ. Ovid. M. 15. 333. *Ongelijkſlachtige wateren*, die naar de verſcheydentheyd der tyd datze gedronken worden, verſcheyden hoedanigheden hebben.

Domus ambigua. Virg. Æ. 1. 665. *Een verdacht huys, een huys waar in menſchen woonen daar geen ſtaat is op te maken.* Gens. Tac. An. 2. 56. *Een lichtvaardig, veranderlijk, ongeſtadig volk, een volk dat niet te betrouwen is.*

Id mihi ambiguum eſt. Hec. 4. 4. 26. *Daar over ſtaa ik in twijffel.*

Non habeo ambiguum. Cic. F. 11. 11. *Ik twijffele niet.*

Non alias magis in ambiguo Britannia fuit. Tac. Agr. 5. *Nooyt ſtond het in Britanjen twijffelachtiger*, of *verwarder dan toen ter tijd.*

(Ambiguo inter marem ac fœminam ſexu natus infans. Liv. 27. 11. *Een kind twijffelachtig tuſſchen 't mannelijke en 't vrouwelijke geſlacht*, of *dat man en vrouw te gelijk is.* Deze beſchryft Livius aldus, om dat de teelleden zich van beyde geſlachten in zoodanig een kind alzoo vertoonen, dat het onzeker zy, van welke het moet genoemt worden. Zie Auguſtinus van de Stad Gods 16. 8.

Ambigua ætas. Staat by Gell. 15. 20. en word gezeyt van de genen, *die geen jongens meer zijn, en noch geen mannen zijn geworden.*)

AMBILIATES, ūm. plur. m. Cæſ. B. G. 3. 9. *Ambiliaters*, of *die van Ambalien.* 't Volk van Bretagne.

AMBĬO, īs, īvi, ītūm, īrĕ. acc. Cic. Att. 4. 3. *Iets rond gaan, ergens rondom gaan.*

* Ambire. Virg. Æ. 6. 550. Ovid. F. 5. 81. *Rondom loopen, ſtroomen*, of *vloeijen, rondom beſpoelen*, van een ſtroom *of* van een zee ſprekende.

Oras veſtis ambire auro. Virg. Æ. 10. 243. *Een tabbaart met een goude kant omboorden, een goud boordzel rondom een tabbaart leggen.*

Ambire, alleen. Cic. A. 11. 8. *Verzoeken, naar ſtaan, naar dingen, bekuypen, bejagen.*

Ambire virtute. Plaut. Am. Prol. 78. *Door zijn deugd*, of *verdienſte ergens naar ſtaan.*

Ambire magiſtratum ſibi *of* alteri. Plaut. Am. Prol. 74. *Een ampt voor zich zelven*, of *voor een ander bekuypen.*

Ambire. Suet. J. 13. Stat. S. 1. 2. 254. *Ergens naar ſtaan, naar trachten, iets met ijver zoeken*, of *vlerigtijk begeeren, ergens hard naar dingen*, of *om aanhouden.*

† Ambire furentem affatu. Virg. Æ. 4. 283. *Een toornig menſch aanſpreken om hem neêr te zetten.*

† Sollicitis precibus ambire aliquem. Hor. O. 1. 35. 5. *Iemand ernſtig*, of *met vele ſmeekingen bidden.*

Nuptiis ambiri. Tac. Germ. 18. *Gevrijd worden.*

AMBĬTĬO, ōnĭs. f. Cic. Off. 1. 25. *Eerzucht, ſtaatzucht, heerſchzucht, begeerte naar ſtaat en hoogheyd, eergierigheyd.*

Ambitio. Tac. H. 1. 1. *Verwaantheyd, laatdunkentheyd, grootsheyd, pracht.*

Ambitio. Cic. Mil. 16. *Kuypery, gunſtbedeeling, 't zoeken van eer en hoogheyd, bejaging van eenig ampt.*

Ambitione ſumma ab aliquo quidpiam contendere. Cic. V. 2. 53. *Iets van iemand met grooten ernſt verzoeken.*

Magna ambitione admitti. Juſt. 1. 3. *Op 't ſterk aanhouden gehoor verkrijgen.*

Ambitio. Suet. J. 28. *Een blijkbare gunſt, een dienſt die van buyten word gezien.*

Magna ambitione cum Syracuſas perduxit. Nep. Dion. 2. *Hy liet hem met groote eerbewijzing naar Syrakuſa geleyden.*

AMBĬTĬOSE. adv. Liv. 1. 35. *Door kuypery, door gunſtbeedeling, door ſtaatzucht.* De compar. *Ambitioſius* ſtaat by Cic. F. 3. 7. en de ſuperl. *Ambitioſiſſime* beneden by Quintilianus, en Julius Obſequens. 71.

* Ambitioſe. Cic. F. 3. 7. *Prachtiglijk, verwaandelijk, met pracht, met uyterlijk plechtgebaar, met groote zwier.*

Ambitioſe triſtis. Mart. Præf. 1. *Een die bedroeft wil ſchijnen*, of *die droefheyd veynſt.*

Ambitioſe. Tac. H. 4. 40. *Yverig, vieriglijk, ernſtelijk, met grooten ernſt*, of *ijver, met een ſterke drift.*

Ambitioſiſſime petere Provinciam. Quintil. I. O. 6. 3. *Een landvoogdije zeer iiverig bekuypen.*

AMBĬTĬOSŪS, a, ūm. Plin. H. 5. 15. *Vergomloopen e*, van een langen omloop ſprekende. De compar. *Ambitioſior* ſtaat beneden by Horatius, en de ſuperl. *Ambitioſiſſimus* by Quintil. I. O. 11. 1.

* Ambitioſus. Cic. Fl. 18. *Staatzuchtig, eerzuchtig, heerſchzuchtig, eergierig.*

Ambi-

Digitized by Google

Ambitioſus. Quintil. I. O. 2. 4. *Laatdunkend, verwaand, prachtig, opgeblazen, trotſch, hovaardig*, van perſoonen ſprekende.

Ambitioſus. Cic. F. 13. 1. *Iemand die [illegible] op geeft.*

Ambitioſæ amicitiæ. Cic. Att. 1. 18. *Vriendſchappen, [illegible] pronk.* Preces. Tac. H. 2. 49. *[illegible], of [illegible].*

Decreta ambitioſa. Suet. D. 8. 1. Ulp. D. [illegible] 9. 4. *B[illegible], of [illegible] gunſt.* Zie ons Lex. Antiq. in Ambitio[illegible].

Dignitas ambitioſa. Ulp. D. 22. 1. 33. *[illegible]*

(Ambitioſus. *[illegible], van omgang, [illegible], of omtrek.*

Bivia & ambitioſa [illegible]. Solin. 11. *[illegible], en wyd van omloop, of van begrip.*

Jordanis amnis ambitioſus. Plin. H. 5. 15. *De Jordaan een rivier groot van begrip, of van een groote leugte.*

Ambitioſus. *Die in 't omloopen iets vat, zich er om aan ſlaet, of er vaſt houd.* Damalis hederis ambitioſior. Hor. O. 1. 36. 20. *Damalis [illegible] vattende, [illegible] 't Klyf.*

AMBITUS, ûs. m. Cic. N. D. 2. 19. Hor. A. P. 17. *Omloop, omkring, omzwaai, omwandeling*, van de ſterren, of van een water ſprekende.

• Ambitus. Cic. T. 4. Lucret. 1. 179. *Omtrek, omkring, omgang, [illegible]*, van een huys, bewalling, beſchanſſing, van een ſtad, leger, enz. ſprekende. Feſtus zegt dat de Ouden rondom de gebouwen derdehalf voet plaats lieten, om 'er vryelyk den omgang van te maken.

Operis ambitus trecenta & ſexaginta & octo ſtadia complectitur. Curt. 5. 1. *Het werk begrypt drie honderd en achtenzeſtig ſtadien in zijnen omtrek.*

Ambitus facere circa aliquam rem. Liv. 27. 29. *Een grooten omtrek omtrent eenige zake maken.*

Ambitus verborum. Cic. Or. 50. *Een volzin, een omloop van woorden.*

Ambitus. Suet. Tib. 71. *Een omſchryving, een ompraak, of omtrek van woorden.*

Ambitus. Cic. F. 11. 17. Feſtus. *Kuypery, ſlecht aanzoek, bedeling, bekuyping*, boven al wanneer men vleyeryen en geſchenken gebruykt om iets te verkrygen. Zie ons Lex. Antiq.

Ambitus calamitatis. Quintil. D. 1. en 7. *De toeruſting van een armelijk, of bedorven huys.* Wanneer men traanen en rouwkleederen gebruykt om medelyden te verwekken.

Ambitu civitatis non eſt in gaudium evectus. Tac. H. 2. 64. *De eerbewyzingen die zy van de gantſche ſtad ontfing, konden haar in 't minſte niet vrolijk maken.*

[Ambitus. Sen. Mil. 339. *Aanhouding, aandrang, grooten ernſt, groote hevigheid.*

Ambitus. Flor. 1. 16. *Verwaantheyd, opſtuiving, zotheid.*]

AMBITUS, a, um. part. ab Ambior. Ovid. M. 1. 37. *Omringt, omvangen, omſingeld.* Voſſ. A. G. 2. 13. geeft reden, om welke de tweede lettergreep lang is, namentlyk dat het t'zamengezet is uyt de oude prepoſitio amb, die noch gevonden word by Varr. de L. L. 6. 3. en eo, is, en dat men voor ambitus zegt ambitus, de dubbel klinker lang zynde, in een enkele klinker veranderd, lang blyvende.

Ambitus. Cic. Pi. 4. *Bekuypt, door kuyperyen omzet.*

AMBO, ambæ, ambo. Cic. F. 9. 13. Ter. H. 1. 1. 67. *Beide, alle beyde.* Men gebruykt gemeenelyk Ambo, wanneer twee perſoonen iets op den zelven tyd, of te gelyk gedaan hebben, en uterque, wanneer 't in verſcheyde tyden is.

AMBRICES, um. f. plur. Feſtus. *Latten, [illegible], een ſtakeſzel, of ſchot.*

AMBROSIA, æ. f. Cic. T. Q. 1. 26. *Ambroſia, Godenſpys, Godenvoed.* Zommige meenen dat het een zekeren drank is geweeſt; maar 't meeſte deel nemen 't voor een zekere ſpyze.

• Ambroſia. Celſ. 5. 23. Plin. H. 25. 7. 64. 4. ſpreekt van een kruyd van den zelven naam.

AMBROSIACUS, a, um. Vitis of uva ambroſiaca. Plin. H. 14. 3. *Zekere wyngaard, of druyf.*

AMBROSIUS, a, um. Virg. Æ. 1. 407. *Van ambrozijn, dat de geur, of ſmaak van ambrozijn heeft, zoet als ambrozijn.*

Ambroſius. Claud. Nupt. Hon. 110. *Goddelyk, onſterffelijk.*

AMBUBAIÆ, ârum. plur. f. Hor. S. 1. 2. 1. Suet. N. 27. *Fluytſpeelders.* Vele Uytleggers van Horatius zeggen dat het lichtvaardige vrouwlieden waren. Dit woord is van 't Syriſch afkomſtig, alwaar Abuda een fluit beteekent; gelyk Voſſ. Lex. Etym. toont. Zie ons Lex. Antiq.

AMBUBEIA, æ. f. Celſ. 2. 25. en

AMBUGIA, æ. f. Plin. H. 20. 8. *Wilde Cichorei.* Zeker kruyd.

AMBULACRUM, i. n. Plaut. Moſt. 3. en 2. 69. 132. *Gang, gaalery, wandelplaats, wandelgang, wandeldreef, wandeling.*

AMBULATILIS, is. m. & f. le, is. n. *Los, dat niet vaſt is, dat op en neêr gaat.*

Funduli ambulatiles. Vitruv. 10. 13. *Op en neêrgaande klepjens*, als de trekkers der pompen, en andere waterwerktuygen.

(AMBULATIO, ōnis. f. *Een wandeling, het wandelen.*

Conſtituimus inter nos, ut ambulationem pomeridianam conficeremus in Academia. Cic. Fin. 5. 1. *Wy hebben onder ons beſlooten op den namiddag in de Akademie te gaan wandelen, op den namiddag een wandeling in de Akademie te doen.*

Sed hæc ambulationibus reſervemus. Cic. Att. 2. 3. *Maar laat ons deze dingen ſpaaren tot dat wy gaan wandelen.*)

Ambulatio. Cic. F. 3. 17. Plin. E. 5. 6. Cat. R. R. 5. 6. *Gang, gaalery, wandelplaats, wandeling.* Een wyze van ſpreken zeer gebruykelyk, door welke men de daden, die gedaan worden, ſtelt voor de plaatzen, in welke ze geſchieden. Zie onze aanteekening over Suet. A. 101. 10 §. 27.)

Ambulatio hypæthra. Vitruv. 5. 9. *Een open wandelplaats, een open gaalery*, daar de worſtelaars by ſchoon weêr hunne oeffeningen hadden.

Ambulatio ſubdialis. Plin. H. 14. 1. *Een open gaalery, wandelgang, of wandelplaats.*

(AMBULATIUNCULA, æ. f. *Een kleyne wandeling, een wyze van wandelen.*

Cum una mehercle ambulatiuncula atque uno ſermone omnes provinciæ fructus non confero. Cic. F. 2. 12. *Voorwaar alle de inkomſten van dat gantſche landſchap vergelyke ik niet met een enkele wandeling en met een praatje.*)

Ambulatiuncula. Cic. F. 2. 12. *Een galderytje, een wandeldreefje, een kleyne gaalery.*

(Tecta ambulatiuncula addenda eſt. Cic. Att. 13. 29. *Men moet daar een bedekte wandelplaatsjen by maken.*)

AMBULATOR, ōris. m. Mart. 1. 42. 3. *Een looper, zwerver, of landlooper, een die geen vaſte woonplaats heeft, of die weynig t'huys is.*

Ambulator. Cat. R. R. 5. Colum. 1. 8. *Een wandelaar, een die gaarne wandelt.*

AMBULATORIUS, a, um. Hirt. B. Al. 2. *Draagbaar, vervoerbaar, beweegbaar, dat men vervoeren kan*, van een groot werktuyg, tooren, enz. ſprekende.

Operculum ambulatorium. Plin. H. 21. 14. *Een ligtopgaande dekzel.*

(Ambulatorius. *Veranderlijk, dat men van den eenen tot den anderen mag overbrengen.*

Ambulatoria eſt voluntas defuncti usque ad vitæ ſupremum exitum. Ulp. D. 34. 3. 4. *De wil des verſtorvenen is veranderlijk tot het laatſte eynde des levens. De verſtorvene mag zijn wil veranderen zoo lang hy leeft.*)

AMBULATRIX, īcis. f. Cat. R. R. 144. *Een loopſter, een uythuyzig vrouwmenſch, een vrouwmenſch dat veel uyt is.*

AMBULO, ās, āvi, ātum, āre. *Wandelen, ſpanſeeren.*

Ambulare in ſole. Cic. de Or. 2. 14. *In de zon wandelen.*

Ambulare foro transverſo. Cic. de Or. 3. 33. *De markt dwars over wandelen.*

Ambulare. Plaut. Pſ. 1. 3. 29. *Gaan, ſpanſeeren, reyzen.*

Ambulare maria. Cic. F. 2. 34. *De zeën droogvoets over gaan.* 't Is eygentlyk, *ergens over gaan daar voortijds zee is geweeſt.* Cicero gebruykt deze ſpreekwys van Xerxes ſprekende, die een ſchipbrug over den Helleſpont geſlagen had.

Ambula. Ter. H. 2. 3. 139. *Loop! vertrek!*

Ambulatur. Varr. L. L. 5. 1. *Men wandelt.*

Am-

Ambulare in jus. Ter. Ph. 5. 7. 43. Plaut. R. 3. 6. 22. *Voor 't recht*, of *voor de rechtbank gaan.*

Bene ambulato. Plaut. Capt. 2. 3. 92. *Ik wenſch u goede reys, behoude reys*, of *geluk op uw reys.*

Ambulare word ook van levenloze zaken gezegt. Nilus it per deſerta, & immenſo ſpatio ambulat. Plin. II. 5. 9. *De Nijlſtroom loopt door de woeſtijne, en gaat een zeer groote ruymte voorder.*

Ambulat hoc caput per omnes leges. Plin. H. 10. 50. *Die ſtoffe loopt door al de wetten heen*, of *word in al de wetten gevonden; alle de wetten handelen van die ſtoffe.*

† Cœna ambulans. Mart. 7. 47. 5. *Een vliegend avondmaal.* De Dichter ſpreekt, zegt Turn. Adv. 25. 24. van deze maaltyden, daar de knechts byna zoo ras opnemen, als men aangediſcht heeft.

ĂMBŪRO, is, ūſsi, ūſtŭm, ūrĕrĕ. act. Plaut. E. 5. 2. 9. *Rondom brenden, half branden, zengen.*

Amburi fulmine. Plin. E. 3. 11. *Van den blixem gezengt worden.*

ĂMBŪSTA, ōrŭm. plur. n. Plin. H. 15. 12. *Blaaren, bladders.*

ĂMBŪSTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 23. 4. *Brand, gebrandheyd, verbrandheyd.*

ĂMBŪSTŬLĀTŬS, ă, ŭm. Plaut. R. 3. 4. 65. *Half gebrand*, of *gebraden, geroost, gezengt.*

ĂMBŪSTŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 12. 298. *Gezengt, rondom gebrand, half gebrand.*

• Ambuſti artus vi frigoris. Tac. An. 13. 35. *Bevroore leden, verminkte leden door de koude.*

Ambuſtus incendio ſociorum. Cic. V. 1. 27. *Die zich in den brand der bondgenoten heeft verbonden.* Dat is, *in hunne ongelukken, en rampſpoeden.*

Ambuſtæ fortunarum reliquiæ. Cic. Dom. 42. *De overblijfzelen der middelen, gelijk als uyt den brand geredt.*

A M E.

ĂMELLŬS, i. m. Virg. G. 4. 271. *Zekere bloem*, by zommige *Sterrekruyd* genaamt.

ĀMENS, ēntĭs. omn. gen. Ter. And. 1. 3. 13. Cic. Fin. 2. 22. *Onzinnig, uytzinnig, krankzinnig, dul, razende, gek, zinneloos, woedende, razende.* Van perſoonen ſprekende. Virgilius Æ. 4. 203. zegt Amens animi. De compar. *Amentior* ſtaat by Aur. Vict. C. 11. 1. en de ſuperl. *Amentiſſimus* by Cic. Rabir. 8.

Amens furor. Catull. 65. 197. *Een groote woede*, of *verwoedheyd, een dulle razernie.*

Non modo nequam & improbus, ſed fatuus & amens es. Cic. Dejot. 7. *Gy zijt niet alleen ondeugend en godloos, maar ook dwaas en onzinnig.*

Amens. Ovid. F. 5. 555. *Verbaaſt, verſchrikt, verwondert, verzaagt, ontſtelt, ontroert.*

ĀMENTĀTŬS, ă, ŭm. Cic. de Or. 1. 57. Cl. 78. *Aan een riem gebonden.*

ĀMENTĬA, æ. f. Hor. S. 2. 3. 249. Cic. C. 2. 11. *Onzinnigheyd, krankzinnigheyd, uytzinnigheyd, dulligheyd, gekheyd, zinneloosheyd, woede, razernij.*

Amentia. Ovid. M. 5. 511. *Verbaaſtheyd, ontſteltenis, verſchrikking, verwondering, ontroering.*

ĀMENTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Iets met een riem vaſtbinden.*

Jaculum amentavit habena. Lucan. 6. 221. *Hy heeft een riem aan zijn werpſpies gebonden.*

ĀMENTŬM, i. n. Liv. 37. 41. *Een riem, een band die de Ouden aan 'z kere wapenen bonden, by hen gebruykt*, 't zy om ze met meer kracht te werpen, *of* om ze te rug te trekken na dat ze geworpen waren.

Amentum. Virg. Æ. 9. 665. *Een werpſpies*, of *werpſchicht die met een leêre riem geworpen*, of *te rug gehaalt wierd.* Feſtus zegt dat men ook dus een *ſchoenband*, of *ſchoenriem* kan noemen.

Amentum. Plin. H. 34. 6. *Een ſchoenriem.*

[Amerſfordia, æ. of Amerſurtum, i. n. *Amersfoort.* Een ſtad in 't Sticht van Utrecht, aan de rivier de Eem.

AMERICA, æ. f. *America.* 't Vierde deel van de wereld, in 't jaar 1492. ontdekt van Chriſtophorus Columbus.]

ĀMES, itis, *of* Amitis, is. m. Feſtus Hor. Ep. 2. 33. *Een vorkſtokje*, dat de Vogelaars gebruyken om hunne netten te ſpannen.

ĂMĔTHYSTĬNĀTŬS, ă. ŭm. Mart. 2. 57. 2. *Met een purperen*, of *purperverwigen tabbaart gekleed.*

ĂMĔTHYSTĬNŬS, ă, ŭm. Plin. H. 21. 8. *Van ametiſt, of purper, purperverwig.*

† ĂMĔTHYSTĬNA, ōrŭm. n. plur. Juv. 7. 136. *Een purperverwigen tabbaart.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

ĂMĔTHYSTĬZŎNTĒS carbunculi. Plin. H. 37. 7. *Purperglanſige karbonkels, karbonkelſteenen.*

ĂMĔTHYSTŬS, i. m. Plin. H. 37. 9. *Ametiſtſteen, een purperverwig edel geſteente.*

A M I.

ĀMĬA, æ. f. Plin. H. 9. 15. *Zeker ſlach van viſch*, waar van zich een groote meenigte in de zwarte zee onthoud.

ĂMĬANTŬS, i. m. Plin. H. 36. 19. *Zekere bergſteen*, die in 't vuur niet verteert, *of* vergaat.

ĂMĪCA, æ. f. *Vriendinne.*

Deſerere amicas ſuas. Ter. Hec. 4. 2. 16. *Zijne vriendinnen verlaten.* Hor. E. 1. 1. 20. Ter. And. 1. 3. 11. *Lieffte, lief, hoer, boelin.* Amicam habere. Ter. Ph. 5. 8. 52. *Een hoertje hebben.* Amicam habere in uxoris loco. Ter. H. 1. 1. 52. *Een boelin in plaats van een getrouwde vrouw houden.* Dit woord word by de beſte Schryvers in een quaden zin genomen, voor *een dochter*, of *vrouw die men onwettelijke liefde toedraagt*, of die iemands *boelin* is.

ĂMĪCĂBĬLĬS, is. m. & f. lē, is. n. *Van een vriend, als een vriend.* Het is een woord der Rechtsgeleerden.

Amicabilem affectionem alicui promittere. Ulp. D. 17. 1. 10. §. 7. *Iemand belooven een vriendendienſt*, of *byzondere vriendſchap te doen.*

ĂMĪCĒ. adv. Cic. Off. 1. 26. *Als een vriend, in vriendſchap, met genegentheyd, in liefde.* Amice facere. Cic. Am. 2. *Als een vriend handelen.* Amice de aliquo cogitare. Nep. Hannib. 2. *Vriendelijke gedachten van iemand hebben.* De compar. *amicius* ſtaat by Cic. Att. 12. 15. en de ſuperl. *amiciſſime* by Cic. Div. 9.

ĂMĬCĬO, ămĭcis, ămĭcŭi & ămixi, ămĭctŭm, ămĭcīrĕ. act. Ovid. P. 3. 8. 13. Hor. E. 1. 16. 3. *Bedekken, bewinden, bekleden, inwinden, overtrekken.* Van een wynrank, die een boom, enz. bekleed, geſproken.

Amicire ſe. Suet. Veſp. 21. 2. *Zich kleden, zijn kleêren aantrekken, zich aantrekken, zich aandoen.*

ĂMĪCĬTĔR. adv. Plaut. P. 3. 3. 3. *Als een vriend.*

ĂMĪCĬTĬA, æ. f. *Vriendſchap, genegentheyd, liefde.*

Amicitiæ condimentum. Cic. Am. 18. *Een vrienden geregt*, of *toereedzel.* Amicitiæ venenum eſt odium. Cic. Am. 24. *Haat is 't vergift, de peſt der vriendſchap.*

Principum graves amicitiæ. Hor. O. 2. 1. 4. *De laſtige*, of *zorgelijke vriendſchappen der Vorſten.*

Officioſa amicitia. Cic. Pl. 19. *Een gedienſtige*, of *verplichtende vriendſchap.*

Aliquem in amicitiam recipere. Cic. Att. 2. 20. Accipere. Liv. 34. 12. Adſcribere ad amicitiam. Cic. Off. 3. 10. Jungere amicitias cum aliquo. Cic. Dej. 9. *Iemand in zijn vriendſchap ontfangen; met iemand vriendſchap maken.*

Amicitiam alicujus appetere. Cic. Am. 13. Ad amicitiam alicujus ſe applicare. Cic. V. 2. 1. Se conferre. Cic. Cl. 81. *Iemands vriendſchap zoeken; met iemand vriendſchap maken, zich met iemand in vriendſchap verbinden.*

Amicitiam alicujus conſequi. Cic. Am. 22. Sibi comparare. Cic. Fin. 1. 20. Conciliare. Cic. Am. 27. *Iemands genegentheyd inwinnen, zijn vriendſchap verkrijgen; zich in iemands gunſt indringen.* Gerere. Nep. Dat. 10. *Vriendſchap onderhouden.*

Amicitias diſrumpere. Cic. Am. 22. Diſſociare. Cic. Am. 20. Diſſolvere. Cic. Am. 9. *De vriendſchap opzeggen*, of *ſcheuren.* Parere. Cic. Dej. 9. *Vriendſchap maken.*

In intimam amicitiam alicujus pervenire. Nep. Alcib. 5. *In iemands boezemvriendſchap komen.*

Removere ſe ab amicitia alicujus. Cic. Am. 21. *Met iemand de vriendſchap breken, iemand vyandig worden.*

Amicitia eſt rutæ cum fico. Plin. H. 19. 8. *Daar is een natuurlijke overeenkomſt, trek*, of *genegentheyd tuſſchen de ruyte met den vygeboom.*

† AMI.

Digitized by Google

† ĀMĪCO, ās, āvi, ātum, ārĕ. Precemitmen amicare. Stat. Th. 3. 470. *Door zijne gebeden de gunſt der Goden verwerven.*

ĀMĪCTŌRĬUM, rĭ. n. Mart. 14. 139. *Een dunne kaze halsdoek.*

ĀMĬCTŬS, ūs. m. Cic. Att. 6. 1. *Kleed, kleding, gewaad, tabbaert, dekſel, ſluijer*, en alles voort wat dient om te dekken, *of te kleden.*

Amictus. Quintil. I. O. 11. 3. *Kleding, zwier van kleding, wijze van zich te kleden, of van zijn kleederen te dragen.*

Ipſo amictu capiebat homines. Cic. Cl. 62. *Hy won, of nam 't volk door de zwier van zijn tabbaert in*, van een Redenaar ſpreekende die 't woord voerde.

ĀMĬCTŬS, ă, ŭm. *Bekleed, bedekt, gekleed, omwongen.*

Amictus toga purpurea. Cic. A. 2. 34. *Met een purperen tabbaert gekleed.*

Ulmus amicta vitibus. Hor. E. 1. 16. 3. *Een olmboomtje met wijngaarden omgeloopen, of omwaſſen.*

[Amicti vitibus montes. Flor. 1. 16. *Bergen met wijnſtokken beplant.* Zie beneden Veſtitus.]

ĀMĪCŬLĂ, æ. f. Plin. E. 3. 9. Cic. de Or. 2. 59. *Liefje, zoetertje, vrouwlievertje, hoertje*, wanneer men 'er met verachting van ſpreekt.

ĀMĪCŬLŬM, i. n. Cic. N. D. 3. 34. *Zekere tabbaert, of mantel.* Curt. 3. 12. 5. gebruykt het woord om te zeggen een *Koninglijke mantel.* Ook gebruykelyk by de vrouwen. Liv. 27. 4. 34. 7. en de hoeren. Plaut. Pœn. 1. 2. 136. Zie ons Lex. Antiq.

ĀMĪCŬLŬS, i. m. Hor. E. 1. 17. 3. Catul. 30. 2. *Een vriend, een tederhartige vriend.*

ĀMĪCŬS, i. m. *Een vriend, een vertrouwt vriend.*

Amicus ex animo. Cic. A. 11. 13. *Een oprecht vriend, een goed vriend, een hertevriend.*

Habes amicos, quia amicus ipſe es. Plin. P. 85. *Gy hebt vrienden, vermits gy elks vriend zijt.*

Solus eſt homo amico amicus. Ter. Ph. 3. 3. *Hy is de beſte vriend die men vinden kan, of die 'er in de wereld is.*

Amicus magnus. Cic. Att. 2. 13. Potens. Hor. O. 2. 18. 12. *Een machtig vriend, of een vriend van vermogen.* Amicus majorum. Hor. S. 2. 1. 61. *Die groote vrienden heeft.*

ĀMĪCŬS, ă, ŭm. dat. Cic. F. 1. 3. *Vriend van, gunſtig aan iemand, verbonden.* De compar. *Amicior* en de ſuperl. *Amiciſſimus* ſtaan by Cic. F. 3. 3. Doch *amicitior* ſtaet by Cic. F. 3. 2. naar 't getuygenis van Gruterus in den eerſten, tweeden, derden Codex van den Paltz.

Amicæ civitates. Cæſ. B. C. 2. 18. *Vriende ſteden, verbonde ſteden, ſteden der Bondgenooten.*

* Amicus. Ovid. P. 4. 15. 21. *Vruchtbaer, getrouw, voordeelig*, van den regen, enz. ſprekende.

Amicus. Virg. Æ. 2. 455. Hor. O. 3. 6. 43. *Aangenaam, ſchoon, bequaam, zacht*, van 't weêr, den wind, 't jaargety, enz. ſprekende.

Amici pavones & columbæ. Plin. H. 10. 74. *Daar is een onderlinge trek tuſſchen de pauwen en de duyven.*

Amicior omnium libertati, quam ſuæ dominationi. Nep. Milt. 3. *Die meer liefde voor de vryheyd van zijn Vaderland, dan voor zijn eygen grootheyd heeft.*

† Nec diis amicum eſt, nec mihi, te prius obire. Hor. O. 2. 17. 2. *'t Is noch den Goden, noch my aangenaam dat gy eerſt ſterft.*

ĀMĪSĬĂ, æ. m. Tac. An. 1. 60. *d'Eems.* Een ſtroom van Duytſchland.

ĀMISSŬS, ūs. m. *'t Verlies van iets.*

Amiſſum Siciliæ culpæ ſuæ tribuebant. Nep. Alcib. 6. *Zy weeten zich zelf 't verlies van Sicilien.*

ĀMISSĬO, ōnis. f. *Verlies, ſchade, nadeel.*

Amiſſio ſenſuum. Cic. Fin. 3. 15. *'t Verlies van de zinnen.*

Amiſſio parvolorum. Val. Max. 2. 6. 16. *'t Verlies, of de dood van kleyne kinderen.*

Omnium rerum amiſſio. Cic. F. 4. 3. *Het verlies van alles.*

Amiſſio dignitatis. Cic. Piſ. 18. *Het verlies der waardigheyd.*

ĀMISSŬS, ă, ŭm. *Verlooren, dat men heeft laten verlooren gaan.*

Amiſſa præda de manibus. Cic. V. 4. 20. *Een buyt die men zich heeft laten ontrukken, of ontjagen.*

Amiſſa conjuge mœſtus. Ovid. T. 4. 1. 18. *Bedroeft over de dood van zijn vrouw.*

ĀMĬTĂ, æ. f. Cic. Clu. 10. *Moei van 's Vaders wege, 's Vaders zuſter.*

[Amita magna. Paull. D. 38. 10. 10. §. 13. *Oude moei van vaders wege, grootvaders zuſter.*]

ĀMĬTĪNI, ōrŭm. plur. m. Non. 19. 7. Paull. Sent. 4. 11. *Rechte neeven, volle neeven, zuſters en broeders kinderen.*

ĀMITTO, ĭs, āmĭsi, āmĭſſŭm, āmittĕrĕ. acc. Plaut. Capt. 2. 2. 82. *Wechſchikken, laten gaan, verlaten, heene zenden.*

* Amittere. *Verliezen, verlooren laten gaan, laten ontrukken.*

Amittere aliquid, of aliquem de manibus. Cic. Cœl. 28. E manibus. Liv. 29. 32. *Iemand uyt de handen los laten, ons iemand uyt de handen laten rukken.*

Amittere animam. Plaut. Am. 1. 1. 85. *Den geeſt geven, ſterven.* Vitam per dedecus. Cic. S. R. 11. *'t Leven op een ſchandelijke wijze verliezen, een ſchandelijke dood ſterven.* Aſpectum. Cic. T. Q. 1. 30. Oculos. Cæſ. B. C. 3. 53. *'t Gezicht verliezen.* Cauſam of litem. Cic. Q. R. 4. *Zijn geding verliezen.* Civitatem. Cic. de Or. 1. 40. *'t Borgerrecht verliezen.* Occaſionem. Cic. Att. 15. 11. *De gelegentheyd verliezen, of laten voorby gaan.* Oppidum. Cic. S. 4. *Een ſtad verliezen.*

Vitam amiſit, non perdidit. Cic. Her. 4. 44. *Hy verliet het leven, maar verloor het niet.*

E conſpectu meo illum amiſi. Ter. E. 2. 3. 2. *Ik heb hem uyt mijn gezicht verlooren.*

Senſum omnem humanitatis animis amittere. Cic. S. R. 53. *Alle gevoelen van medelijden, van goedaardigheyd uyt zijn hert verdrijven.*

[Amittere. Phæd. 1. 13. 10. *Onvoorziens laten vallen.*

Corvus glebam, quam unguibus ferebat, ſubito amiſit. Curt. 4. 6. *De rave heeft de aardkluyt, welke hy in de klauwen droeg, ſchielijk laten vallen.*]

A M M.

ĀMMĪŬM, ĭi. n. Plaut. H. 20. 15. *Ameos* zeker zaad als komyn.

ĀMMŎCHRȲSŎS, i. m. Plin. H. 37. 11. Ἀμμόχρυσος. *Zeker edel geſteente*, zwartverwig met goud doormengt.

ĀMMŌNĬĀCŬM, i. n. Plin. H. 12. 23. Ἀμμωνιακόν. *Armoniak.* Zekere gom, of pik.

ĀMMŌNĬĀCŬS, ă, ŭm. Ἀμμωνιακός. *Van armoniak, daar armoniak in komt.*

Sal ammoniacus. Ovid. M. F. 94. Plin. H. 31. 7. *Armoniakzout.* Dus genaamt vermits het gemeenelyk in zandachtige landen gevonden word.

ĀMMŌNĪTRŬM, i. n. Plin. H. 36. 26. Ἀμμόνιτρον. *Zeker ſchilſglas.* In zeker zand, met drie vierdedeelen ſalpeter gemaakt.

A M N.

ĀMNESTĬĂ, æ. f. Is eygentlyk een Griekſch woord Ἀμνηστία, by de Latynſche Schryvers Lex Oblivionis, Abolitio facti, dictorum factorumque oblivio, enz. genaamt. Dog het ſchynt dat Cicero ook het woord Amneſtia voor een *vergeten en vergeven van alle verongelijkingen*, gebruykt heeft. Zie Cic. A. 1. 1.

† ĀMNĬCŎLĂ, æ. m. & f. Ovid. M. 10. 96. *Dat zich in, of by de ſtroomen onthoud.*

(ĀMNĬCŬLŬS, i. m. Liv. 36. 22. *Een riviertjen, een ſtroomtjen, of beekje.*)

ĀMNĬCŬS, ă, ŭm. *Van een ſtroom, vloed, of rivier.*

Inſula amnica. Plin. H. 3. 25. *Een riviereyland, of een eyland in een rivier, of dat in een rivier legt.*

ĀMNIS, ĭs. m. Cic. Or. 12. *Een ſtroom, rivier, beek, vloed.*

Fluminis amnis. Tac. H. 5. 23. *'t Water van een ſtroom.*

† Oceani amnes. Virg. G. 4. 233. *'t Water, de golven, of baaren van de zee.*

A M O.

ĀMO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. *Liefhebben, hertelijk beminnen, zeer lieven, veel van houden.* Cicero zegt dat Amo veel meer betekent als Diligo. Zie Cic. F. 9. 14.

Amat, qui ſic ſe amari putat, ut tædi-

Digitized by Google

um non pertimeſcat. Plin. E. 8. 21. *Die beminnen het hijk, als voor, dat men hem zonderling bemint, dat hy geen verſmeeting vreeſt.*

Amare nihil aliud eſt, niſi eum ipſum diligere quem ames, nulla indigentia, nulla utilitate quæſita. Cic. Am. 27. *Beminnen is niet anders, dan 't beminde voorwerp lief hebben, zonder nootzake en bedwang.*

Mutuis animis ſe amant. Catul. 45. 20. Amant inter ſe. Ter. Ad. 5. 3. 42. *Zy beminnen onderling malkanderen.*

Amare aliquem ex animo. Cic. Fr. 1. 1. *Iemand van herten lief hebben.*

Amare aliquem *of* aliquam in matrimonium. Quintil. I. O. 11. 1. *Iemand met een houwelijksliefde beminnen, of met het oogmerk om hem, of haar te trouwen.*

Te amo merito tuo. Ter. E. 1. 2. 106. Ad 5. 8. 23. *Ik zegge u dank volgens uwe verdienſten.*

Ecquid nos amas de fidicina iſtac? Ter. E. 3. 2. 3. *Zijt gy ons dankbaar wegens die ſnaarenſpeelſter?*

Amare ab aliquo. Plaut. Pſ. 1. 2. 69. *In iemands huys beminnen, de vrijery in iemands huys maken.*

Amare. Ter. And. 1. 2. 14. *en* 20. *Minnen, verlieft zijn.*

In aliquo ſe valde amare. Cic. Att. 4. 16. *Ergens zeer over in zijn ſchik, of bly over zijn.*

In negotio Attilii te amavi. Cic. F. 13. 62. *Over de goede dienſten in de zaak van Attilius betoont, ben ik u verplicht.*

Te multum amamus quod, &c. ſeq. ſubj. Cic. Att. 1. 3. *Wy zijn u zeer verplicht, dat, enz. Wy houden veel van u, dat, enz.*

Amare ſe. Cic. Att. 4. 16. *Een liefhebber van zich zelven zijn; zich zelven behagen, vol van zich zelven zijn.*

Amare ſe ſine rivali. Cic. Fr. 3. 8. *In zich zelven alleen behagen ſcheppen, alleen zin in zich zelven hebben.*

(Amare, met een ablativus zonder, of met een præpoſitio.

Hoc amem neceſſe eſt & Veraniolum meum & Fabullum. Catull. 12. 16. *Aan Veraniolus en Fabullus ben ik zeer verplicht over deze vereering, of om dat zy my dat vereert hebben.* De ablativus munere word daar onder verſtaan. En Palmer. Spic. 11. meent, dat die aan iemand iets vereerden, deze manier van ſpreken gebruykt hebben, hoc munere me ames, en dat die zoo veel betekende als, *Zie daar een pand en gedenkteken van mijne liefde.*

Amare. *Plegen.* Φιλεῖν word in deze betekeniſſe gebruikt van de Griekſche Dichters, als van Heſiod. Ἡμέρ. 24. en Geſchichtſchryvers, als van Zozim. 1. 71. 6. Οἷα φιλοῦσιν φασί. De Latynſche Dichters volgen de Grieken. Hor. O. 2. 3. 10. Pinus & populus umbram conſociare amant. *De pijnboom en populier plegen dikke ſchaduwe te maken.* O. 3. 16. 10. Aurum perrumpere amat ſaxa. *Het gelt pleegt door de ſterkſte plaatzen te dringen.* Salluſtius volgt ook in de gouden eeuw dit woord. B. J. 14. Ira amat fieri. *Het pleegt dus te geſchieden.* Quintil. I. O. 9. 3. heeft ook aangeteekent, dat Salluſtius in dezen deele de Grieken gevolgt heeft.

Amare aliquem. Plaut. Men. 3. 3. 1. *Iemand vriendelijk verzoeken.* Amabo, ut illuc tranſeas. Ter. 3. 3. 31. *Ik verzoeke vriendelijk dat gy derwaarts gaat.*

[Amare locum. *Een plaats beminnen, aan de plaats blijven.*

Janua amat limen. Hor. O. 1. 25. 2. *De deur blijft geſlooten, de deur gaat niet open.*

Fœmina amat limen. Prop. 2. 5. 16. *Het wijf houd zich binnens huys, zy gaat niet buyten de deur.*]

A M OE.

ĂMOENĂ, zegt Feſtus dat genaamt zyn vermakelijke plaatzen, om datze ons trekken om haar te beminnen, *of* veel van haar te houden.

Amœna Aſiæ atque Achajæ. Tac. An. 3. 7. Littorum. Tac. H. 3. 76. *Vermakelijke plaatzen in Aziën, in Achajen, aan de ſtrand n gelegen.*)

ĂMOENE. adv. Plaut. M. G. 2. 5. 2. *Aangenaam, lieflijk, geurig,* van de geur van eenig reukwerk ſprekende. De compar. *Amœnius* ſtaat by Gell. 14. 1. en de ſuperl. *Amœniſſime* beneden by Plinius.

ĂMOENISSĬME habitare. Plin. E. 4. 23. *Zeer vermakelijk, of in een zeer vermakelijke plaats woonen.*

ĂMOENĬTAS, ātis. f. *Vermakelijkheyd, lieflijkheyd, fraaiheyd, aangenaamheyd, ſchoonheyd, luſtigheyd,* van 't weêr. Cic. L.L. 2. 1. een plaats, Cic. N. D. 2. 39. een waterbron. Plin. H. 12. 1. enz. ſprekende.

• Amœnitates ſtudiorum. Plin. Præf. *De vermakelijkheden der leeroeffening.*

Itinere decedere non intempeſtivis amœnitatibus admonebamur. Plin. E. 1. 2. *De fraaiheyd van mijn onderwerp nodigde my, om een kleyne buytenreden te doen.* Eygentlyk is 't, *De fraaiheden die ons voorquamen, lokten ons aan, om een weynig van onzen weg af te gaan.*

ĂMOENĬTĔR. adv. Gell. 20. 8. *Vermakelijk; op een aangenaame, of vermakelijke wijze; met vermaak.*

ĂMOENO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Luſtig, of vrolijk maken, verwrolijken.*

Muſæus felices animas amœnarat. Caſſiod. Ep. 2. 40. *Muſæus hadde de vroome en zalige zielen verwrolijkt.*

Oblectante proſpectu oculos amœnamus. Cyprian. Ep. 2. 2. Ad Donatum. *Wy verluſtigen de oogen, met het vermaak van d'uytzigt.* Meer voorbeelden van dit zuyvere woord zyn te vinden by Savaron in Sidon. Ep. 1. 9.

ĂMOENŪS, ă, ūm. Cic. Att. 16. 3. *Schoon, aangenaam, vermakelijk, fraai, genoeglijk,* van een plaats, huys, enz. ſprekende. De compar. *Amœnior* ſtaat by Gell. 9. 4. en de ſuperl. *Amœniſſimus* by Gell. 16. 3.

ĂMŌLĬOR, īris, ītūs sūm, īrī. Aliquid ex aliquo loco. Plin. H. 11. 10. *Iets ergens van daan brengen, van daan raeken, wechbrengen, wechruymen.*

• Amoliri periculum. Plin. H. 32. 2. *'t Gevaar afkeeren, of atweeren.*

Hinc vos amolimini. Ter. And. 4. 2. 24. *Maakt, of pakt u van hier, gaat hier van daan.*

Amoliri ſingula. Quintil. I. O. 5. 13. *Iets van ſtuk tot ſtuk wechleggen, op elke reden in 't byzonder antwoorden,* van een redenwiſſeling, *of* geding ſprekende.

ĂMŌLĪTĬO, ōnĭs. f. *Het wechdoen, wechneemen.*

Ubi infantis ex oculis matris amolitio facta eſt Gell. 12. 1. *Zoo dra het kind uyt de oogen van zijn moeder is wech gedaan.*

ĂMŌMIS. ĭdĭs. f. Plin. H. 12. 13. *Amomis, zeker welriekend gewas,* dat wel naar 't geen Amomum hiet, gelykt, maar dat zoo hard, noch van zoo goeden reuk niet is.

ĂMŌMŬM, i. n. Plin. H. 12. 13. *Amomum, zeker welriekend gewas,* waar van men zekere reukwerken maakte. De Oude balzemden daar meê de doode ligchamen. Stat. S. 2. 4. 34. en bestreken hunne hairen. Mart. 8. 77. 3 Zie ons Lex. Antiq.

Amomum. Virg. E. 3. 89. *De vrucht van dit heeſtergewas* Amomum geheeten.

ĂMŎR, ōrĭs. m. *Liefde, vriendſchap, genegentheyd, teêrhertigheyd, teêrzucht.*

Amor ardens. Cic. T. Q. 2. 16. *Een brandende liefde, ſterke liefde.*

Amor cultu optimus. Plaut. M. G. 2. 1. 23. *Een zeer aangename vriendſchap, die ten hoogſten verdient aangekweekt te worden.* Dit is de wederzydze genegentheyd van twee vrienden.

Amor, ut alia, ſubjectis non imperatur: nullus eſt affectus tam erectus, & liber, & dominationis impatiens, nec qui magis vices exigat. Plin. P. 85. *Men gebied de liefde niet, gelijk andere dingen, aan de onderdanen: daar is geen edelmoediger, vryer, en de heerſchappy vyandiger hertstocht, noch die meer wederliefde eyſcht.*

• Amor. Cic. Cæl. 14. *Boelaadje, oneerlijke, of onkuyſche liefde, begeerlijkheyd.*

Amor diſtrahitur. Ter. Ph. 3. 2. 33. *De liefde word geſcheyden.*

Amore ardere. Ter. E. 1. 1. 27. *Van liefde branden.*

Amor. Cic. Fl. 38. *Liefde, genegentheyd,* die men zyne Ouders, zyn Vaderland, enz. toedraagt.

Amor ſui. Hor. O. I. 18. 14. *Eygeliefde, zelf-liefde.*

Amor flagitii. Cic. T. Q. 4. 32. *Genegentheyd tot het quaad.* Gloriæ. Cic. Arc. 11. *Begeerte, liefde tot eer, eerzucht, begeerte naar glory.* Pugnandi. Cic. Off. I. 11. *Begeerte, of genegentheyd*

Digitized by Google

heyd om te vechten.

Amor ... Virg. Æ. 1. 353. *De geldzucht, die ... tot het ...* Amor laudis. Hor. 1. 7. 85. *De ... roemzucht ... goed, de ...*

Meus in te amor est inflexibilis. Cic. F. 2. 1. *Mijne liefde tot u is ongeloofselijk.*

Amore complecti aliquem. Cic. Att. 7. 3. *Iemand beminnen, met liefde omhelzen.*

In amore hærere apud fidicinam. Plaut. Epid. 2. 2. 7. *Op een snaarenspeelster verliefd zijn.*

Amorem suum alio conferre. Ter. H. 2. 4. 10. In alium transfundere. Gell. 7. 11. *Zijn liefde op een ander te wenden.* In amore totus est. Ter. Ad. 4. 2. 50. *Zijn ... geheel ... eleentlijk op minneryen.*

Amores meretricios nuptiis conglutinare. Ter. And. 5. 4. 10. *Een boel en boelin door een huwelyk vereenigen, van hoerenliefde een huwelijk maken.*

Amor. Virg. Æ. 1. 667. Prop. 2. 9. 1. *De min, de liefde, de Minnegod, de God der liefde, Kupido.*

AMŌRES, ŭm. m. plur. Virg. Æ. 1. 354. *Minnaaryen, vryaadjen.* In een goeden, en quaden zin.

Salutem dices Atticæ, amoribus atque deliciis meis. Cic. Att. 16. 6. *Groet Attica, die ik hertelijk bemin en mijn lust is.*

(Amores. *Een goed vriend, een bemind vriend.*

Sed redeo ad amores nostros. Cic. A. 6. 6. *Maar ik kome weder op mynen goeden vriend.*)

Amores. Ovid. Tr. 2. 361. *Minne-dichten.*

AMŌTĬO, ōnis. f. *Verdryving, wechruyming.*

Amotio doloris. Cic. Fin. 2. 3. *Pijnstilling, pijnverdrijving.*

AMŎVEO, ēs, āmōvi, ōtum, ērĕ. Aliquid ex aliquo loco. *Iets ergens van daan brengen, van wechbrengen, uyt wechnemen.*

Amovere aliquem à foribus. Plaut. Am. 1. 2. 6. *Iemand van voor een deur doen wech gaan.*

Amove hunc ex istis locis. Cic. Att. 1. 12. *Doe dien mensch hier uy gaan; drijf, of jaag dien mensch uyt deze plaats.*

Amovere aliquem a procuratione. Cic. Ar. 20. *Iemand een ampt ontnemen; van een bediening ontzetten, of berooven.*

Amovere a se culpam. Liv. 4. 41. *Zich van een misdaad zuyveren.* Suspicionem ab aliquo. Plaut. Trin. 3. 3. 54. *Zijn vermoeden op iemand laten varen.*

Vitias lex amovet a civium Romanorum corpore. Cic. C. R. 4. *De wet verbied een Roomsch borger te geesselen.*

Amorem istum ex animo amove tuo. Ter. And. 2. 1. 7. *Zet deze liefde, of dit minnen uyt uw zin.*

[Amovere. Hor. O. 1. 10. 10. *Steelen, outvreemden.*]

A M P.

AMPĔLĪTIS, ĭdis. f. Plin. H. 35. 16. Ἀμπελῖτις. *Zekere zwarte aarde, Jodenlijm ...*

AMPELOLEUCE, ēs. f. Plin. H. 23. 1. *Witte wijngaard, Bryonie, zeker gewas.*

AMPHIBIUM, ĭi. n. Varr. L. L. 4. 13. *Een ... dat zoo wel in 't water als op 't land leeft.*

AMPHIBOLIA, æ. f. Ἀμφιβολία. en

AMPHIBOLOGIA, æ. f. Quintil. I. O. 7. 9. *Dubbelzin, twijfelreden, twijfelzin, dubbelzinnigheyd, dubbelspreuk.*

AMPHIBRACHYS, ÿos of ÿs, of Amphibrachus, i. m. Daar onder verstaande Pes. Quintil. I. O. 9. 4. *Een voet in de dichtkunde die een lange lettergreep tusschen twee korte besluyt.*

AMPHIMACER, ri. m. Daar onder verstaande Pes. Quintil. I. O. 9. 4. *Een voet in de dichtkunst die een korte lettergreep tusschen twee lange besluyt.* Deze Schryver zegt dat men ze gemeenelyk Creticus noemt.

AMPHIMALLON, i. n. Plin. H. 8. 28. *Een kleed, deken, of wolle stoffe aan beyde zijden ruyg, of wollig, een dubbel geruwt kleed.* Zie ons Lex. Antiq.

AMPHIPROSTYLOS, i. f. Daar onder Ædes verstaande, of by uytdrukkende. Vitruv. 3. 1. *van vooren en achteren zuylen, of pilaren hebbende*, van een Tempel sprekende.

AMPHISBÆNA, æ. f. Plin. H. 20. 20. of

AMPHISBÆNĀ, æ. f. Lucan. 9. 719. *Een slang die voor- en achterwaarts kruypt.* Naar de oorspronkelykheyd van zynen naam. Dit heeft Plinius H. 8. 23. Lucanus en anderen doen gelooven, dat hy ook een hoofd aan de steert hadde.

AMPHITANE, ēs. f. Plin. H. 37. 10. *Zeker kostelijk gesteente*, dat ook Chrysocolla word genaamt. Het trekt het yzer en 't goud naar zich.

AMPHITAPA, æ. f. Varr. by Non. 14. 24. Ulp. D. 34. 2. 23. §. 2. *Stoffe aan beyde zijden ruyg, gewolt, of wollig.* Zie ons Lex. Antiq.

AMPHITHALAMUS, i. m. Vitruv. 6. 10. Zie Antithalamus.

AMPHITHEATRALIS, ĭs, m. & f. lĕ, ĭs. n. Plin. H. 11. 24. *Van 't schouwburg, dat zijn opzicht op 't schouwburg heeft.*

Amphitheatrales magistri. Mart. 11. 69. 1. *De Meesters, Opzichters, of Bezorgers van 't schouwburg.*

AMPHITHEATRICUS, a, um. Plin. H. 13. 12. Zie Amphitheatralis.

AMPHITHEATRUM, i. n. Mart. Sp. 1. 7. *'t Schouwburg, de schouwplaats* der gevechten, speelen, en andere vertooningen. Het was eyrond, en ging by trappen op, daar de aanschouwers, elk naar hunne waardigheyd, zaten, om te zien wat 'er beneden op 't zand, in 't schouwburg, omging.

AMPHŎRĂ, æ. f. Cic. Font. 5. Hor. A. P. 21. O. 3. 16. 34. *Zeker aarden vat, of maat*, waar mede d'Ouden den wyn, de honing, en andere natte en droge waaren maten. By de Romeynen, volgens Budæus, maakten vyf van deze volle maaten een Fransch oxhoofd uyt. By de Grieken gingen 'er meer in; want elk dezer maaten hield twee kruyken by de eerste, en drie by de Grieken. Zie die beyde in ons Lex. Antiq.

Amphora. Mart. 6. 7. 28. *Een groote wijnkan, wijnkruyk, of wijnflesch.*

AMPHORĀLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plin. H. 37. 2. *Dat in de maat Amphora gaat.*

(AMPHORARIUS, a, ŭm. *Dat in een wijnkruyk gedragen, of gegoten word.*

Amphorarium vinum. Procul. D. 33. 6. 16. §. 2. *Wijn, die in een kruyk gedragen, of gegoten is.*)

AMPLE. adv. *Treffelijk, heerlijk, prachtiglijk, kostelijk.* (De compar. *amplius*, en de superl. *Amplissime* staan beneden by Cicero.

Ample & magnifice domum exornare. Cic. V. 4. 27. *Een huys kostelijk opschikken.*

Elate & ample loqui. Cic. T. Q. 5. 8. *Hoogdravend en grootsch spreken.*

AMPLECTOR, ĕris, amplexus sum, ămplectī. acc. *Omarmen, omhelzen, met d'armen omvangen, of omvatten, tusschen d'armen drukken, aangrijpen, omvatten.*

Amplecti limina portæ. Virg. Æ. 3. 351. *De poortpoorten omvangen, of aanvatten, aan dezelve blijven hangen.*

Amplecti genua alicujus. Plaut. M. G. 4. 6. 24. *Iemands knien omhelzen, voor hem nedervallen.*

Amplecti victoriam. Liv. 4. 24. *Zich de zeege aanmatigen, of toschrijven, vergeven, of te werk gaan als of men de zeege had.*

Amplecti virtutes alicujus. Cic. A. 10. 9. *Iemands deugden navolgen.*

Amplecti jus civile. Cic. de Or. 1. 55. Artem aliquam. Cic. de Or. 1. 24. *Het borgerlijk recht behandelen, eenige konst, of eenig werk ter hand nemen, of doen.*

Spe improba regnum amplecti. Justin. 22. 7. *Een ydele hope voeden van het Koninkrijk te zullen bemachtigen.*

Aliquid amplecti verbis pluribus, of paucioribus. Cic. Q. R. 12. *Zich over een zaak breed, of weynig uytbreyden.* Versibus. Virg. G. 2. 42. *Iets in dicht, of op dichtmaat verhandelen.*

Mœnia muro amplexus est. Flor. 1. 4. 2. *Hy omringde, of bekleedde de wallen met muuren.*

Amplecti judicia. Cic. V. 2. 12. *De gedingen verstaan, op den rechtshandel afgericht zijn.*

Amplecti aliquem. Cic. Att. 1. 13. Sall. B. J. 7. Amore. Cic. Att. 7. 1. *Iemand beminnen, liefhebben, vriendschap toonen.* Se amplecti. Hor. S. 1. 2. 53. *Een liefhebber van zich zelven, of vol eygenliefde zijn.*

Libenter amplector talem in te animum. Cic.

Digitized by Google

Cic. F. 16. 21. *Ik bemin in u die geſtalte van 't gemoed.*

Amplecti aliquem, *of* dignitatem alicujus. Cic. F. 4. 8. *Iemand begunſtigen, iemands verdediging opnemen; iemands zijde kiezen, iemand voorſtaan,* of *verdedigen.*

Aliquid virtutis nomine amplecti. Cic. T. Q. 2. 13. *Iets wegens d'overeenkomſt met de deugd omhelzen.*

AMPLEXOR, āris, ārus ſum, āri. Cic. F. 1. 9. Dit werkwoord (verbum) heeft de zelve beteekeniſſen, eygentlyke en oneygentlyke, als Amplector.

Oſculari atque amplexari. Ter. H. 5. 1. 27. *Zoenen en omhelzen.*

Amplexari otium. Cic. Sext. 45. *De ruſt beminnen.*

AMPLEXUS, ūs. m. Virg. Æ. 1. 691. *Omhelzing, omarming, omvanging, omvatting.*

Ruere in alicujus amplexus. Sen. Hippol. 70. Dare amplexus, atque oſcula dulcia figere. Virg. Æ. 1. 691. *Iemand omhelzen en kuſſen.*

Amplexus. *Kronkel, krul, draai, kink.* Serpentis amplexu circumplicatus. Cic. D. 1. 36. *Door een ſlang omſlingert.*

AMPLIATIO, ōnis. f. Aſcon. Cic. 76. *Uytſtel, verlenging, opſchorting, verſchuyving, ſchorſing van 't vonnis.*

AMPLIATUS, a, um. Liv. 43. 2. Val. Max. 8. 1. 11. *Uytgeſtelt, verſchooven, opgeſchort, geſchorſt.*

AMPLIFICATIO, ōnis. f. *Vermeerdering, vergrooting, aanwas, verbreyding.*

Amplificatio pecuniæ. Cic. D. 2. 13. *De vermeerdering van zijn geld.* Gloriæ, honoris. Cic. Off. 2. 12. *d'Aanwas van eer,* of *van glory.* Rei familiaris. Cic. Off. 1. 8. *De vergrooting van zijn goed,* of *de vermeerdering van zijne inkomſten.*

Amplificatio. Cic. Part. 15. *en* 16. *Verbreyding, uytbreyding, vergrooting.* Een ſpreekwys der Redenrykkonſt.

AMPLIFICATOR, ōris. m. *Vermeerderaar, uytbreyder, vergrooter.*

Amplificator dignitatis meæ. Cic. F. 2. 9. *Vergrooter van mijnen ſtaat.*

AMPLIFICE. adv. Catull. 64. 265. *Heerlijk, prachtiglijk, rijkelijk, koſtelijk.*

AMPLIFICO, ās, āvi, ātum, āre. acc. *Vergrooten, uytleggen, grooter maken,* van een gebouw. Liv. 1. 33. *of* ſtad. Liv. 1. 44. ſprekende.

• Amplificare aliquid. *Iets uytbreyden, verbreyden,* of *vergrooten,* van een rede ſprekende. Men kan 'er verbis, *of* dicendo byvoegen met Cic. de Or. 1. 51.

Alicujus gloriam. Cic. A. Q. 4. 2. *of* aliquem amplificare. Cic. F. 15. 11. *Iemands eer,* of *roem verbreyden,* of *glory vermeerderen.* Cic. Ant. in exſ. ir. 2. voegt 'er laudibus by.

Alicujus auctoritatem apud alios amplificare. Cæſ. B. G. 2. 14. *Iemands gezag,* of *aanzien by anderen ſtyven,* of *vermeerderen.*

Amplificare rem familiarem. Cic. Off. 1. 8. *Zijne inkomſten vermeerderen; zijn huys verrijken.*

Amplificare rempublicam. Cic. N. D. 2. 3. *'t Gezag en de magt van den Staat vermeerderen.*

Amplificatur ſonus. Cic. N. D. 2. 57. *'t Geluyd vermeerdert,* of *word ſterker.* Pretium. Cic. Dom. 9. *De prijs rijſt,* of *ſteygert.*

AMPLIO, ās, āvi, ātum, āre. acc. Hor. S. 1. 4. 32. *Vermeerderen, vergrooten,* van goederen, van inkomſten, enz. ſprekende.

• Ampliare vires. Plin. H. 23. 2. *Zijn krachten verdubbelen, zich verſterken.*

Ampliare plagam ſcalpello. Celſ. 7. 5. *Een wonde met een ciesmes openen,* of *wijder maken.*

Ampliat ætatis ſpatium ſibi vir bonus. Mart. 10. 23. 7. *Een vroom,* of *deugtzaam man verlengt zijn leven.*

Senatus majeſtatem numero ampliavit. Flor. 1. 5. 2. *Hy heeft de Majeſteyt,* of *'t aanzien van den Raad door de vermeerdering der Raadsheeren vergroot.*

Ampliare imperium. Suet. I. 44. *Het rijk uytbreiden.*

Ampliare alleen. Cic. V. 1. 9. *of* ampliare reum. Liv. 43. 2. Hominem. Cic. Her. 4. 36. Cauſam. Val. Max. 8. 1. 11. *'t Vonnis van een misdadiger uytſtellen.*

Ampliari. Liv. 4. 44. *Uytgeſtelt zijn, tot dat het breeder,* of *nader onderzocht zy.*

[Ampliare ſervitia. Tac. H. 2. 78. *'t Getal der ſlaven vermeerderen.*

Ampliare templum. Suet. A. 18. *Den tempel uytzetten, grooter maken.* Ναὸν μείζω ἀνῳκοδόμησεν zegt Dio 51. 412.

Ampliare pretia prædiorum. Calliſtr. 49. 14. 3. 5. *Den prijs van de landgoederen doen ſteygeren.*]

AMPLITER. adv. *Breedelijk, overvloediglijk, in overvloed, mildelijk, treffelijk.* De compar. *amplius,* en de ſuperl. *ampliſſime* ſtaan beneden by Cicero.

• Ampliter apponere. Plaut. M. G. 3. 1. 163. *Overvloediglijk opdiſſen, rijkelijk opſchaffen.*

Ampliter eſt exceptus. Plaut. Merc. Prol. 98. *Men heeft hem treffelijk ontfangen.*

Ampliter mentiri. Plaut. Merc. Sup. 4. 2. 12. *Schrikkelijk liegen,* boertende zeggen wy, (*liegen of men zong.*) Cicero zegt. Off. 1. 42. Admodum mentiri.

Ampliter occupatus. Plaut. Ciſt. 2. 3. 54. *Een die zeer bezig is.*

Ampliter aliquem laudare. Gell. 2. 6. *Iemand zeer prijzen.*

AMPLISSIME. adv. *Overvloediglijk, breedelijk, mildelijk.*

• Ampliſſime gerere honores. Cic. V. 2. 46. *'t Staatbewind heel waardiglijk bekleeden.*

Ampliſſime decernere de alicujus dignitate. Cic. Dom. 28. *Van iemands waardigheyd zeer voordeelig oordeelen,* of *een gunſtig oordeel vellen.*

Ampliſſime efferri. Cic. A. 9. 7. *Zeer ſtatelijk begraven worden.*

AMPLITUDO, ĭnis. f. Plin. H. 7. 16. *De grootte en dikte van een menſch.*

• Amplitudo urbis. Plin. H. 6. 16. *De grootte van een ſtad.*

Amplitudo opum. Plin. H. 3. 4. *d'Overvloed der goederen,* of *des rijkdoms.*

Amplitudo. Cic. I. R. 2. 55. *De grootheyd, 't gezag,* [illegible]

D[illegible]

La. 5. [illegible]

Amplitudo [illegible]

4. *Z*[illegible]

Amplitudo [illegible] *Grootmoedig*[illegible] *ziel,* [illegible] nis. Cic. Mur. 7. [illegible] *van zijn naam.*

AMPLIUS. adv. Cic. Mil. 12. *Meer, verder, ruymer, over.*

Amplius. Sall. B. J. 25. *Langer, een langer tijd.*

Hoc amplius. Cic. F. 9. 25. *Daarenboven, bovendien, daar benevens, daarnevens,* of *daar nevens.*

Quid vis amplius? Ter. Ph. 5. 8. 46. *Wat wilt gy meer?*

Nihil amplius. Cic. Pl. 7. *Niets meer.*

Nihil amplius, quam &c. Cic. N. D. 2. 12. *Niets meer, dan alleen dat, enz.*

Amplius ſunt ſex menſes. Cic. Q. R. 3. *'t Is meer dan zes maanden.* Voor de woorden ſex menſes, verſtaat men 'er quam onder.

Amplius horas quatuor pugnaverunt. Cæſ. B. G. 4. 37. *Zy vochten meer dan vier uuren.* Men moet 'er onder verſtaan, quam voor 't woord horas.

Amplius liberorum. Plaut. Ciſt. 5. 4. *Meer kinderen, grooter getal van kinderen.*

(Triennio amplius. Cic. Q. R. 3. *Over de drie jaar, langer dan drie jaren.*)

Pugnatum eſt amplius duabus horis. Liv. 27. 12. *'t Gevecht duurde meer dan twee uuren,* of *duurde over de twee uuren.*

Amplius opinione morabatur. Sall. B. J. 53. *Hy bleef langer dan men gedacht had.*

Amplius pronuntiare reum. Cic. V. 1. 9. *'t Vonnis van een misdadiger uytſtellen.*

Amplius deliberandum cenſeo. Ter. Ph. 2. 4. 17. *Ik ben van gevoelen, dat men zich nog beter beraden moet.*

(Amplius. *Dat noch, daar benevens, daarenboven.*

De pædagogis hoc amplius dictum ſit. Quintil. I. O. 1. 1. *Van d'onderwijzers zy noch dat gezegt.*

Servilio cum eſſem aſſenſus, decrevi hoc amplius. Cic. Br. 5. *Als ik Servilius dat hadde toegeſtaan, heb ik daarenboven noch dit beſloten.*

Amplius. *Voortreffelijker, met meerder aanzien.*

Martem non amplius portat equus. Stat. S. 1. 1. 18. *Mars zit niet aanzienlijker,* of *met geen meerder aanzien te paarde.*

[Amplius. *Na dezen.*

Vos amplius hoc loco cavete quicquam ponere. Priap. 71. 9. *Wacht u van iets na dezen aan deze plaats te leggen.*]

AMPLIUSCULE. adv. *Wat meerder, een weynig meer, een luttel meer.*

Si aliquid inſuper ampliuſcule ſcribi depopoſciſſet. Sidon. E. 8. 16. *Indien hy aangehouden hadde, dat daarenboven noch iets meerder zoude geſchreven worden.*

AMPLIUSCULUS, a, um. *Eenigzins groot, redelijk groot, tamelijk groot.*

Quid

Quid faciat homo ampliuſcula fortuna devolutus? Apul. Apol. 322. *Wat zal een menſch, van tamelijk groote middelen beroofd zijnde, doen?*)

AMPLO, as, are. *Verbreyden, vermeerderen, vergrooten.*

Cauſam humilem dictis amplare. Pacuv. by Non. 10. 14. *Een ſlechte zaak door redenen opſchikken,* of *wel voordoen.*

AMPLUS, a, um. *Breed, uytgebreyd, groot, ruym.* Cicero gebruykt het van een plaats. Her. 3. 19. van een ſtad. I. R. 2. 56. Claudianus van een huys. Hon. Conſ. 6. 3. De compar. *amplior,* en de ſuperl. *ampliſſimus* ſtaan by Cicero beneden.

• Amplus. *Groot, verheven, hoog,* van een beeld. Cic. V. 4. 34. perſoon. Hor. O. 2. 14. 7. boom. Plin. H. 16. 34. enz. ſprekende.

Amplus. Cic. Mil. 22. *Heerlijk, milddadig, ruym.*

Munus amplum. Ovid. Tr. 3. 8. 21. *Eene mildadige gifte, een aanzienlijk geſchenk.*

Homines ampli. Cic. A. 3. 8. *Eerwaardige,* of *aanzienelijke perſoonen; luyden van aanzien.*

Familia ampliſſima. Cic. Par. 5. 2. *Een zeer doorlugtig huys,* of *geſlagt.*

Ampliſſimo loco natus. Cic. V. 5. 46. *Een van een zeer treffelijke geboorte,* of *zeer hooge afkomſt.*

Res geſtæ ampliſſimæ. Cic. Att. 8. 9. *Zeer doorluchtige daaden.*

Cujus amicitia non ſolum mihi ampla. Cic. F. 3. 10. *Wiens vriendſchap my niet alleen roemwaardig is geweeſt.*

Suos per ſe ampliores eſſe volebat. Cic. Am. 19. *Hy wilde door zich zelven de zijnen groot maken,* of *tot grooten ſtaat brengen.*

Amplior fit morbus. Ter. Hec. 3. 1. 50. Ira. Ter. Hec. 3. 1. 9. *De ziekte, de gramſchap neemt toe,* of *vermeerdert.*

(Ampliſſimus ordo. Cic. Dom. 21. Suet. Fl. 2. *De Raad, de Raadsheeren,* om dat ze van 't grootſte aanzien waren.)

† Divitiæ tribus amplæ Regibus. Hor. S. 2. 2. 101. *Rijkdommen die genoeg voor drie Koningen,* of *voor drie groote Heeren waren.*

Ampliſſimas fortunas amittere. Cic. V. 7. 8. *Zeer aanzienelijke goederen verliezen.*

(Amplus. *Breed, zwaar, dik.* Dit word gezegt van 's menſchen ligchaam. De Ouden, voornamentlyk de Grieken, ſtelden ook eenige fraijigheyd in de zwaarte en breedte des ligchaams. Zie Ælian. V. H. 2. 10.

Tiberius corpore fuit amplo. Suet. Tib. 68. *Tiberius is zwaar van ligchaam,* of *zwaarlijvig geweeſt, heeft een breed ligchaam gehad.* Dit maakte hem in zyne jeugt ſchoon, ſtatig, en aanzienelyk. In zynen ouderdom was hy zoo rank, mager en ſmal, dat hy zich daar over ſchaamde. Zie Tac. An. 4. 52.

Amplus. *Rijk, vermogende.*

Hoc opus parvi properemus & ampli. Hor. E. 1. 3. 28. *Laten wy ons, en armen, en rijken, tot dit werk haaſten,* of *met haaſt ons tot dit werk begeven.*)

AMPULLA, æ. f. Cic. Fin. 4. 12. Apul. Fl. 778. *Fleſch, vleſch,* met een wyden buyk, om de olie, welke de Ouden in de badſtoven gebruykten, te bewaren. Apul. Fl. 777. beſchryftze.

Ampulla. Mart. 3. 82. 26. *Een reukvat,* van eenig koſtelyk geſteente gemaakt.

Ampulla alleen. Suet. D. 21. en ampulla potoria. Mart. 14. 110. *Een drinkſchaal.* Zie ons Lex. Antiq.

† Ampullæ. Hor. A. P. 97. *Opgeblazene, ſnoffende, ſtoute, ſtoutmoedige, windetige woorden.*

AMPULLACEUS, a, um. Colum. 8. 2. *Van een fleſch, dat tot een vleſch behoort.*

Ampullacea pyra. Plin. H. 15. 15. *Fleſchpeeren,* lange peeren als een vleſch.

AMPULLARIUS, ii. m. Plaut. R. 3. 4. 51. *Fleſchenmaker, Vleſſchenmaker.*

AMPULLOR, aris, ari. Tragica ampullari in arte. Hor. E. 1. 3. 14. *Treurſpelen met een woeſte ſtijl beſchrijven.*

AMPUTATIO, onis. f. Cic. S. 15. *De houw van 't hout,* of *de ſnoeijing van den wijngaard.*

AMPUTATUS, a, um. Cic. A. 8. 5. *Afgehouwen, afgeſneden, afgehakt, afgekapt,* van een tak, van een deel des ligchaams, enz. ſprekende.

• Amputata loqui. Cic. Or. 15. *Met halve,* of *afgebrooken woorden ſpreken, iets maar ten halven zeggen.*

Amputata & abſciſſa oratio. Plin. E. 1. 20. *Een afgebrooke,* of *afgekorte rede.*

AMPUTO, as, avi, atum, are. acc. Cic. Fin. 5. 14. *De wijngaard ſnoeijen, 't hout houwen.*

• Amputare ramos miſeriarum. Cic. T. Q. 3. 6. *'t Gevolg der onheylen affnyden.*

Amputare moras. Juſtin. 24. 7. *Alle uytſtel affnijden, haaſt maken.*

AMSANCTUS, i. m. Cic. D. 1. 36. Virg. Æ. 7. 565. *Een meyr,* of *waterbron van Italien,* dat tegenwoordig *Muffiti* in 't Koningkryk van Napels word genaamt. d'Ouden meenden, dat deze bron, waar van de zwarte en doodelijke wateren eens mans lengte in 't midden van 't meyr opſtygen, uyt de hel quam: en zy noemden ze dus, zegt Servius, als of deze bron 't omleggende land heyligde.

[AMSTELÆDAMUM, i. n. *Amſterdam.* Een ſtad in Holland, aan den Amſtel.

Amſtelædamum novum. *Nieuw Amſterdam.* In America, aan de riviere de Nort.]

A M U.

AMULA, æ. f. *Een heylig watervat der Ouden.* Dit woord word gevonden by Papias en Anaſtaſius. (Zie Du Cange Gloſſ. p. 158.) Dus kan men ook een *Wijwatervat* noemen.

AMULETUM, i. n. Plin. H. 37. 9. *Geneesmiddel, tegengift, bewaarmiddel,* tegens 't vergift, de betooveringen en andere qualen. Plin. H. 37. 3. zegt dat men 't zomyds de kinderen om den hals hong.

AMURCA, æ. f. Virg. G. 1. 194. Colum. 12. 50. *Hef,* of *droeſſem van olie, oliedroeſſem, de vuyligheden die op den grond van d'olie zakken.*

AMURCARIUS, a, um. Dolium amurcarium. Cato. R. R. 10. *Een olijton,* of *olijvat.*

AMUSIA, æ. f. Varro by Non. *Onervarentheyd in 't zingen.*

AMUSSIS, is. f. Feſtus. Non. 1. 28. *Richtſnoer, pasloot, meetſnoer,* der Bouwmeeſters en Schrynwerkers.

• Judicium ad amuſſim factum. Gell. 1. 4. *Een welgeregelt verſtand, een regtmatig oordeel.*

AMUSSITATUS, a, um. Amuſſitata indoles. Plaut. M. G. 3. 1. 38. *Een regelmatig,* of *welgepaſt oordeel. Een heel goeden aart,* of *goeden inborſt.*

AMUSSIUM, ii. n. Marmoreum amuſſium. Vitruv. 1. 6. *Een zeer gladde geſlepen marmertafel.*

AMUSUS, i. m. Vitruv. 1. 1. Ἄμουσος. *Onbedreven,* of *ongeoeffent in de zangkonſt.*

A M Y.

AMYGDALA, æ. f. Plin. H. 16. 25. *Amandelboom.*

Amygdala, æ. f. Plin. H. 25. 22. *Amandel, amandelkern.*

AMYGDALACEUS, a, um. Plin. H. 26. 11. *Dat naar den amandelboom gelijkt, dat met den amandelboom overeenkomt.*

(AMYGDALEUS, a, um. Pallad. de Inſit. 18. 1. *Dat van den amandelboom is.*)

AMYGDALINUS, a, um. Plin. H. 26. 4. *Van amandelen, van amandelen gemaakt,* gelyk de olie, enz.

AMYGDALITES, æ. m. Plin. H. 26. 8. Zeker kruyd, nu by de Kruydbeſchryvers niet gemeld.

AMYGDALUM, i. n. Pallad. 2. 15. *Amandelboom.*

Amygdalum. Colum. 5. 10. *Amandel, amandelkern.*

AMYLUM, i. n. Cat. R. R. 87. *Stijfzel,* de Brabanders noemen 't *Ameldonk.*

AMYSTIS, idis. f. Pollux. 6. 3. Ἄμυστι. *Een dronk van eene teug,* of *zonder herhaling.* Wyze van drinken by de Thraciers verzonnen, waar by men een glas wyn met eenen ſlag uytdrinkt.

Vincere aliquem amyſtide. Hor. O. 1. 36. 14. *Iemand met teugdrinken het afwinnen.*

A N.

AN. *Of.* Een woordleedjen om te ondervragen, aan te houden, enz.

An poteſt ulla eſſe excuſatio? Cic. Piſ. 6. *Of kan dat verſchoont worden? Of kan dat verſchooning vinden?*

An decertare mecum voluit. Cic. A. 2. 1. *Of mogelijk heeft hy met my willen zintwiſten.*

Refert etiam (ſcire) qui audiant, Senatus, an populus, an judices. Cic. de Or. 3. 55. *'t Komt 'er ook op aan om te weten, voor wie men ſpreekt, of voor den Raad, of voor 't volk, of voor de Rechters.*

An ille tempus aut in poëtis evolvendis conſumeret? aut ſe in muſicis contereret? Cic. Fin. 1. 21. *Hoe zou hy zijn tijd in 't lezen der Dichters, of zich zelf in de zangkonſt verſlijten?*

An quid eſt etiam amplius? Ter. Ad. 3. 4. 22. *Valt 'er nog meer te zeggen?*

Multum intereſt, utrum laus imminuatur, an ſalus deſeratur. Cic. F. 1. 7. *Daar is een groot onderſcheyd tuſſchen iemands aanzien te krenken, of welſtand te verwaarloozen.*

An non hoc dixi eſſe futurum? Ter. And. 3. 15. 5. *Heb ik niet gezegd dat dit aanſtaande, of nakende was? dat dit geſchieden zoude?*

Finem vitæ, ſponte an fato, implevit. Tac. An. 2. 42. *Hy heeft zijn leven geeyndigt, onzeker, door zijn toedoen, dan door een natuurlijke dood.*

Tentabam ſpiraret, an non. Plaut. M. G. 4. 8. 26. *Ik vernam, of ik zocht te weten, bij den aaſſem noch ging, of niet.*

An na Dubito, neſcio, en haud ſcio geſtelt zijnde, beteekent zoo veel, als An non, d. i. *of niet.*

Dubito, an hunc primum omnium ponam. Nep. Thraſib. 1. *Ik twijffele, of ik dezen niet boven allen ſtel.*

Haud ſcio, an illam amat. Ter. Ad. 4. 5. 33. *Ik weet niet of hy ze niet bemint, of 't kan zijn dat hy haar bemind.* Guietus verwerpt dit verſjen, als 't welke den geheelen t'zamenhang van de rede verſtoort en afbreekt.

Illud quidem magnum, atque haud ſcio, an maximum. Cic. de Or. 2. 17. *'t Is een groote zaak en mogelijk de grootſte van allen.*

(An, an. Een ſpreekwys, door welke *an* by herhalinge verdubbelt word in twyffelachtige raadplegingen.

Idque an ad conſolandam patientiam verborum, an ad incitandum juvenum dolorem dictum eſſet, in ambiguo fuiſſe. Curt. 8. 6. 25. *En dat men daar aan getwijffelt hadde, of zulks gezegt was om de jongelingen te vertrooſten in de ſlagen die ze geleden hadden, of om hunne ſmerte te vermeerderen.*

Paucis antequam mortuus eſt, an diebus, an menſibus. Cic. Brut. 23. *Weynig dagen, of maanden eer hy geſtorven is; of weynig dagen, of maanden voor zijn dood.*

In commune conſultant, an intra tecta ſubſidant, an in aperto vagentur. Plin. E. 6. 16. *Zy raadſlaan met malkanderen, of zy in huys zullen blijven, of naar buyten loopen.*)

A N A.

ĂNĂBĂSIS, ĭs. f. Plin. H. 26. 7. en 13. *Paardeſtaart.* Zeker kruyd by zommige *Ephedra* genaamt.

ĂNĂBĀTHRUM, ī. n. Juv. 7. 46. *Trap waar langs men op 't hoogſt van 't ſchouwburg klom.* Zie ons Lex. Antiq.

ĂNĂCAMPSĔRŌS, ŏtĭs. f. Plin. H. 24. 17. *Toverkruyd, liefdekruyd.*

ĂNĂCHĪTES, ĭs. m. Plin. H. 37. 4. *Een diamantſteen.*

ĂNĂCLINTĒRIUM, ĭī. n. Spart. in Æ. V. 5. *Het hoofd-eynde van een bed.*

ĂNĂDĒMĂ, ătĭs. n. Lucret. 4. 1. 1122. Ἀνάδημα. *Huifel, hoofdtooiſel, hoofdcierſel, hoofdcieraad,* als een bloemkrans, roozenhoed, en andere dingen, voornamentlyk voor de vrouwen.

ĂNĂGALLIS, ĭdĭs. f. Plin. H. 25. 13. Ἀναγαλλίς. *Guichelheyl.* Zeker kruyd.

ĂNĂGLYPTA, ōrūm. plur. n. Plin. H. 33. 11. Mart. 4. 38. 8. Ἀνάγλυπτα. *Gout, of zilver draadwerk, doorluchtig, of gedreven gout- of zilverwerk.* Zommigen zeggen Anaglypha.

(ĂNĂGLYPHĀRIUS, ĭī. m. Schol. Juv. 9. 145. en Papias. *Een plaatſnijder, een Graveerder.* Zie Du Cange Gloſſ. T. 1 p. 178.

ĂNĂGLYPTICUS, ă, ŭm. *Gedreven, geſneden, uytgeſteken.*

Anaglypticum metallum. Sidon. E. 9. 13. *Gedreven ſchotelen.*)

ĂNĂGNŌSTES, æ. m. Cic. Att. 1. 12. F. 5. 9. *Lezer, voorlezer.* Zie beneden Lector.

(ĂNĂGNOSTĬCUM, ī. n. Ennod. E. 1. 4. 8. 5. *Een ſchrift, een brief.* Zie Du Cange Gloſſ. T. 1. p. 178.)

ĂNĂGYRŎS, ī. f. *of* Ănăgyris, ĭs. f. Plin. H. 27. 4. Ἀνάγυρος. *Stinkend hout.*

ĂNĂLECTA, ōrūm. n. plur. Mart. 7. 20. 17. *Overſchot, overgeſchote brokken op de teljooren, of die onder de tafel vallen.* Dus moet men Martialis verſtaan.

ĂNĂLECTĂ, æ. m. Mart. 14. 82. *Opreger, verzamelaar van d'overgeſchote brokken der tafel.* Dus verſtaan 't zommigen. Andere lezen Analecta, ōrūm. n. plur.

Analectæ Grammatici. Sen. E. 27. *Spraakkundige ſlaven, die hun meeſter de woorden inluyſterden* welke hy zeggen moeſt, en hem ontſchooten waren. Zie ons Lex. Antiq.

ĂNĂLECTĬDES, ŭm. plur. f. Ovid. Art. 3. 273. *Schouderkuſſentjens,* welke de vrouwen, die d'eene ſchouder hooger als d'ander hadden, droegen, om ze gelyk te maken. Zommige lezen in de plaats van Ovidius Omalectides, als Joſ. Scaliger, (Varr. L. L. p. 56. Omedes, als Turneb. Adv. 4. 23. Analectrides, als Heinſius over deze plaats, by wien alle de variæ lectiones, *of verſcheyde lezingen* te vinden zyn.)

ĂNĂLEMMĂ, ătĭs. n. Vitruv. 9. 4. *Zonne-loopkunde, hemel-loopkunde.*

* Analemma. Vitruv. 9. 4. *Een werktuyg om het toenemen, of afnemen der zonneſchaduwe te weten.*

Analemma. Vitr. 9. 4. *Zekere zonnewijzer, die alleen tot aanwijzing der uuren geduurende de nachtevening gebruykt wierd.* Zie ons Lex. Antiq.

ĂNĂLOGIĂ, æ. f. Quintil. 1. O. 1. 6. *Overeenkomſt, gelijkvormigheyd, evenredigheyd, gelijkmatigheyd,* van namen, zaken, *of* getallen in de Wiskonſt ſprekende.

ĂNĂLOGICUS, ă, ŭm. Gell. 4. 16. *Overeenkomſtiglijk, gelijkvormiglijk.*

ĂNĂLŎGUS, ă, ŭm. Varr. L. L. 7. 16. 9. 3. *Overeenkomſtig, gelijkvormig, gelijkmatig, evenredig.*

ĂNANCÆUS, ă, ŭm. Anancæum poculum. Plaut. R. 2. 3. 33. *Een berkenmeyer, een zeer grooten beker.* Eygentlyk is 't *de beker van dwang.* Dus wierd de groote, *of* hengſtbeker by de Ouden genaamt, die men gehouden was op 't eynde van de maaltyd boordevol uyt te drinken.

ĂNANCĪTIS, ĭdĭs. f. Plin. H. 37. 11. *Een koſtelijk geſteente,* dat de Toveraars gebruykten om de Schimmen der Goden op te roepen.

ĂNĂPÆSTĬCUS, ă, ŭm. Verſus anapæſticus. Cic. Or. 56. *Een gedicht uyt* anapæſten *beſtaande.*

ĂNĂPÆSTUM, ī. n. Cic. T. Q. 3. 24. *Een gedicht uyt* anapæſten *beſtaande.*

ĂNĂPÆSTUS, ī. m. Cic. T. Q. 2. 16. *Anapæſt.* Een voet in de dichtkunſt uyt twee korte en een lange lettergreep beſtaande.

ĂNĂPHŎRĂ, æ. f. Aſcon. Cic. 18. *Wederverhaal, zelfwoordigheyd der woorden.* Een ſpreekwys der redenrykkonſt, door welke het zelfde woord in 't begin van de ſpreuken herhaalt word.

Anaphora. Plin. H. 7. 49. *'t Hemel-huys, dertig graaden van 't geboorts-punt afgelegen.* Een woord der Sterrekykkunde.

ĂNĂPHŎRĬCUS, ă, ŭm. Anaphoricum horologium. Vitruv. 9. 9. *Een uurwijzer, of waterloper die men 's winters gebruykte.*

ĂNARTES, ŭm. plur. m. Cæſ. B. G. 6. 25. *Gebuurvolkeren benoorden de Daciers, aan geene zijde van den Rhijn en den Donauw.*

ĂNAS, ătĭs. f. Cic. N. D. 2. 48. *End, Eende, Endvogel.*

ĂNĂTĀRĬĂ aquila. Plin. H. 10. 3. *Een Jagt-arend op de Endvogels.*

ĂNĂTĬCŬLĂ, æ. f. Cic. Fin. 5. 15. *Een Teeling, een kleyne Endvogel.*

ĂNĂTĪNUS, ă, ŭm. *Van een Endvogel, als een Eend.*

Utinam uterer fortuna anatina, ut poſtquam exiviſſem ex aqua, arerem tamen. Plaut. R. 2. 6. 49. *Och of ik het geluk der Endvogels had, om uyt het water te komen zonder nat te worden.*

ĂNĂTŎCISMUS, ī. m. Cic. Att. 5. 21. *Woeker, geldwinſt, renten van achterſtallen.*

ĂNĂTŎMĒ, ēs. f. Celſ. Præf. *De ſnijkunde.*

ĂNĂTŎMĬCUS, a, um. Macrob. 5. 7. 13. *Snijkundig.*

ĂNĂTŎNUS, ă, ŭm. *Hoog opgetrokken, hoog opgehaalt.*

Capitolium anatonum. Vitruv. 10. 15. *Een zeer hoog dekſtuk, een zeer hooge dekſteen.*

A N C.

ANCĂRIUS, ĭī. m. Lucil. 6. *by* Non. 1. 78. *Een ezel.*

Jura,

Jura, verpe, per ancarium. Mart. 11. 95. 8. *Joode, zweer by een ezel.* De Jooden wierd het eertyds te laſt gelegt, dat ze by een Ezel zwoeren. Zulks blykt uyt dit vers, 't welk gelezen word in Petronius Fragm. p. 211. Et cilli ſummas advocet auriculas. En uyt het opſchrift van zekere ſchildery by Tertull. Apol. 27. Deus Chriſtianorum Onochoites. Deze, als d'Oudvader daar byvoegt, heeft Ezels ooren gehad. (Zie Voſſ. over Mart. 1. 8. §. 46.) Maar anderen lezen liever Anchialum by Martialis.

ANCEPS, cipitis. omn. gen. Catull. 64. 365. Ovid. M. 8. 398. Plaut. Men. 5. 2. 105. *Tweeſnijdend, tweeſnijdig, dat aan beide zijden ſnijdt.*

* Anceps imago. Ovid. F. 1 95. *Een beeld met twee aangezichten.* Bellum. Varr. by Non. 4. 32. *Een dubbelen oorlog, twee oorlogen tegens, of te gelyk.*

Anceps beſtia. Cic. N. D. 1. 37. *Een halfſlacht, een half-ſlachtig dier, dat op 't land, en in 't water leeft.*

Anceps. Gell. 12. 9. *Dubbelzinnig, twijfelachtig,* van een woord ſprekende.

Anceps. *Twijfelachtig, onzeker, wankelbaar, twijfelend, in twijfel ſtaande.*

Anceps animus. Liv. 24. 45. *Een wankelbaar gemoed.*

Anceps cauſa. Cic. de Or. 2. 44. *Een twijfelachtige zake,* of *geſchil.*

Anceps prælium. Liv. 23. 45. *Een twijfelachtig gevecht.*

Bellum ancipiti Marte geſtum eſt. Liv. 7. 29. *De zege heeft zich in dezen oorlog voor niemand verklaart. Dezen oorlog is gevoert zoo dat het twijfelachtig geweeſt is, wie de zege behalen zoude.*

In ancipiti ſpe ac metu fuerunt. Liv. 26. 37. *Zy zijn tuſſchen hope en vrees geweeſt.*

Anceps belli fortuna, *of* exitus. Cic. Marc. 5. Caſus. Lucan. 4. 770. *d'Uytkomſt van den oorlog is onzeker, de kans der wapenen is wiſſelvallig.*

Jus anceps. Hor. S. 2. 5. 34. *Een twijfelachtig,* of *onzeker recht, een recht dat betwiſt kan worden.*

Anceps. Cic. de Or. 3. 27. *Daar verſcheyde gevoelens, of meningen over zijn.*

Anceps hic & lubricus locus eſt. Plin. E. 1. 8. *Dit is een gevaarlijke en gladde plaats.*

Anceps. *Gevaarlijk.* Anceps hoſtis. Liv. 3. 33. *Een gevaarlijken vyand.* (Anceps cibus. Plin. H. 22. 23. *Een gevaarlijke ſpijs, een ſpijs door welkers gebruyk wy gevaar van 't leven loopen.*

Anceps morbus. Plin. H. 7. 47. *Een gevaarlijke ziekte.*

ANCHORA, æ f. *Anker, ſcheepsanker.* Zie ons Lex. Antiq.

Jacere anchoram. Virg. Æ. 6. 901. *Het anker uytwerpen.*

Anchora ſidit. Plin. H. 6. 22. Subſiſtit. Cæſ. B. G. 5. 10. *Het anker legt vaſt.*

In anchoris eſſe, *of* ad anchoras ſtare. Cæſ. B. C. 3. 102. *Of* In anchoris conſiſtere. Cæſ. B. C. 3. 28. Stare. Liv. 37. 13.

(*Of* In anchoris commorari. Hirt. B. Af. 62. *Of* In anchoris tenere navem. Nep. Themiſt. 8.) *Op anker leggen, ten anker zijn, voor anker leggen, op zijn anker rijden.*

In anchoris exſpectare. Cæſ. B. G. 4. 23. *Iemand op zijn anker inwachten.*

Anchoras tollere. Cæſ. B. C. 2. 22. Moliri. Liv. 28. 17. *Het anker ligten,* of *ophalen.*

Anchora. *Ankertouw, kabel van 't anker.*

Anchoras præcidere. Cic. V. 5. 34. *Het anker kappen.*

Naves ad anchoras collocare. Suet. C. 19. *Met de ſchepen ten anker gaan leggen,* of *ten anker komen.*

ANCHORALIA, ium. plur. n. Liv. 22. 19. Plin. H. 16. 8. *Kabel, kabeltouw van 't anker.*

ANCHORALIS, is. m. & f. le, is. n. Liv. 27. 30. *en*

ANCHORARIUS, a, um. *Van 't anker, dat tot 't anker behoort.*

Anchorarii funes. Cæſ. B. C. 2. 9. Zie Anchoralia.

ANCHUSA, æ. f. Plin. H. 22. 20. *Anchuſa, wilde oſſetong.* Zeker kruyd.

ANCILE, is. n. Virg. Æ. 8. 664. Hor. O. 3. 4. 10. *Een Schild aan de zijden ingebogen*, zeggen Varro l. L. 6. 3. Ov. F. 3. 377. en Feſtus. Arma ancilia, zegt Valer. Max. 1. 1. 9. waar van het zynen naam gekregen heeft. Zie ons Lex. Antiq.

ANCILLA. æ. f. Cic. Mil. 10. *Dienſtmaagd, dienſtmeyd, ſlavin.*

Mulier ancilla. Sall. J. 12. *Een ſlavin.*

Ancillarum grex. Ter. H. 2. 3. 4. *Een hoop dienſtmaagden.*

(Ancilla turpis. Sall. Orat. Lepidi contr. Sullam. p. 392. Ancilla honorum. Treb. Poll. Cl. 4. *Die op een ſlaafſche wijze naar eerampten ſtaat, ampt bedelaar;* of *die zich als een ſlaaf van de Grooten draagt.*)

ANCILLARIOLUS, i. m. Mart. 12. 58. 1. *Op de ſlavinnen,* of *dienſtmeysjens verlieft,* of *verſlingert.*

(Ancillariolus. Sen. B. 1. 9. *Een ſlaaf van zijn wijf.*)

ANCILLARIS, is. m. & f. re, is. n. Cic. T. Q. 5. 20. *Van een dienſtmaagd, dat een dienſtmaagd aangaat,* of *toebehoort.*

ANCILLOR, aris, atus ſum, ari. dat. *Slaafachtig dienen, zich tot iemands ſlaaf maken.* In dezen zin gebruyken Titinnius by Non. 2. 26. en de Schryver van de Reden, die men Cicero toeſchryft, tegens Saluſtius, c. 4. dit woord. Zy zyn de eenigen van de Ouden die 't gebruykt hebben.

Sidus ancillans. Plin. H. 2. 97. *Een dienſtlijk,* of *dienſtig geſtarnte,* van de Maan ſprekende die de ebb' en vloed veroorzaakt.

ANCILLULA. æ. f. Cic. de Or. 1. 55. Ter. E. 1. 2. 86. *Een meysjen, een dienſtmeysjen.*

ANCON, onis. *of* Ancona, æ. f. Cæſ. B. C. 1. 11. *Ancona.* Een ſtad in Italiën, aan de Golf van Venetien.

ANCON, onis. m. Vitruv. 3. 3: 8. 6. *'t Monſtſtuk van de kroonlijſt der Joniſche order.*

ANCONES, um. m. plur. Vitruv. 4. 6. *Arme. De uytſteekſels, of nokken van de kroonlijſt.*

Ancones. Vitruv. 3. 3. *De deelen van een winkelhaak, welke uyt twee lynen, naar de gelykeniſſe van een kapitaal L. of als een gebogen arm, of elleboog ontſtaat.*

Ancon. Vitruv. 10. 13. *Een krommen boom.* (Zie Turneb. Adv. 2. 22.

Ancon. Lucan. 1. 421. *De bochtige inham van de ſtrand.* Andere lezen Æquor. Zie Scal. Auſ. Lect. 1. 5. en Rader. Mart. 5. 24. of als andere 26. 3.

Ancones. Grat. Ven. 87. *Het yzerwerk, waar mede de netten worden opgehaalt.*

Ancones. Paull. D. 33. 7. 13. *Bochtige bekers, bekers die naar de gedaante van een elleboog zijn.* Zie Turn. Adv. 18. 23.)

A D N.

ANDABATA, æ m. Cic. F. 7. 10. *Een geblinde ſchermer, een die geblind vocht.* Eraſm. Adag. p. 685. zegt dat men niet zeker is, of 't een byzonder volk, of, gelyk Seneca ſchynt te zeggen, zeker ſpel is. (Zie hier van Turn. Adv. 10. 8. Lipſ. Sat. 2. 12.)

ANDEGAVI, orum. plur. m. Plin. H. 4. 18. *d'Angeviſen, die van Anjou.* Een volk in Vrankryk.

ANDEGAVUM, i. n. *Angiers.* De hoofdſtad van Anjou, aan de Loire.

ANDES, ium. plur. m. Cæſ. B. G. 2. 35. Zie Andegavi.

ANDRAGNE, es. f. Plin. H. 13. 22. Apul. Herb. 103. *Porceleyne.* zeker kruyd.

[Andreapolis. *S. Andre.* Een ſtad in Schotland in 't Graafſchap Fife.

Andreapolis. *S. Andere.* Een ſtad in Spanien aan den oever van Biſcajen.]

ANDROMADAS, antis. m. Plin. H. 36. 20: 37. 10. *Zeker koſtelijk geſteente,* waar van Plinius tweederley ſlach beſchryft.

ANDROGYNUS, i. m. *Manwijf. Wijfman, een die man en vrouw te gelijk is.* Liv. 27. 11. zegt dat het volk dezen Griekſchen naam gebruykte, maar hem belangende, hy gebruykt een omſchryving, en zegt: Infans ambiguo inter marem & fœminam ſexu natus. *Een twijfelachtig kind tuſſchen 't mannelijk en 't vrouwelijk geſlacht.* (Zie boven Ambiguus Incertus infans, maſculus an fœmina eſſet, en ſeminas 31. 12.) Plinius de Geſchichtſchryver, naar 't zeggen van Gell. 9. 4. zegt dat men ten zynen tyde, 't woord Androgynus niet meer gebruykte, en dat men Hermaphroditus zeyde. (Ten tyde van Cicero is het evenwel noch in 't gebruyk geweeſt. Het word by hem gevonden D. 1. 43. Quid ortus androgyni? *Wat is geweeſt de geboorte van dien, die man en vrouw te gelijk was?*)

ANDROMEDA, æ f. Hygin. P. A. 2. 11. Cic. N. D. 2. 43. *Andromeda.* Zeker geſtarnte.

Dextra, caput Andromedæ. Vitruv. 9. 6. *De hand, het hoofd van Andromeda.*

AN-

Digitized by Google

ANDRON, ōnis. m. *Ἀνδρὼν.* *Eetkamer, eetzaal*, waar in de mannen zich alleen ter maaltyd mogten laten vinden. Dit woord is enkel Grieksch, gelyk Vitruvius aanmerkt. 6. 10.

ANDRON, ōnis. m. Plin. E. 2. 17. *Een gang tuſſchen twee vertrekken*, of *tuſſchen een kamer en een tuyn.*

ANDRONITIS, īdis. f. Vitruv. 6. 10. *Een mannenvertrek daar rondom pylaren ſtonden, en geen vrouwen ingingen.* De Schryver ſpreekt ter dezer plaats van een huys op de Griekſche wyze gebouwt.

ANDROS of Andrus, i. m. Plin. H. 4. 12. *Het eyland Andros.* Daar zyn 'er twee van den zelven naam. Een in de Egeeſche zee, en 't ander in de zee tuſſchen Engeland en Ierland, dat *Bardſey* hiet.

A N E.

ANECLŌGISTUS, i. m. Ulp. D. 26. 7. 5. §. 7. *Onverbonden*, of *ongehouden om rekening te doen*, van een voogd ſprekende.

ANELLUS, i. m. Hor. S. 2. 7. 9. *Een gouden ringetje, een ringetringetje.*

ANEMŌNA, æ. f. en

ANEMONE, es. f. Plin. H. 21. 11. en 23. *Anemone*, zekere blom, by zommigen *klapperroos* genaamt.

[ANESSUS, i. m. *Ens.* Een rivier die in 't midden van Ooſtenryk zich met den Donauw vermengt.]

ANETHUM, i. n. Virg. E. 2. 48. Plin. H. 19. 8. *Dille*, zeker kruyd.

A N F.

ANFRACTUM, i. n. Varr. *by* Non. 3. 16. *Een tweeſprong, een plaats daar twee wegen afſcheyden.*

ANFRACTUS, ūs. m. Cæſ. B. G. 7. 46. Nep. Eum. 8. & 9. Cic. N. D. 2. 18. *Bogt, kromte, omloop*, van een weg, ſtrand, enz. ſpreekende.

Anfractus montium. Liv. 32. 11. *Een kromme omloop van bergen.*

• Anfractus, Plin. H. 11. 37. *Een gekronkelde, oneffene rondte*, gelyk een ſlekkenhuysjen, ſpil, kroonlyſt, enz.

Anfractus ſolis. Cic. Somn. Sc. 2. *d'Omloop der Zon.*

Anfractus orationis. Cic. Part. 6. *Een omſpraak*, of *omrek van woorden.*

Anfractus judiciorum. Cic. Clu. 56. *d'Omwegen*, of *uitvlugten van de Vierſchaar.*

Longis anfractibus urbem circumeunt. Lucan. 1. 605. *Zy doen groote omgangen om de ſtad*, van een openbare omdragt ſprekende.

A N G.

ANGĀRIA, æ. f. Gell. 19. 14. Paul. D. 50. 5. 10. §. 3. *Een opgeleyde laſt om paarden gereed te houden.* Dus kan men ook allerley openbare laſtige bediening noemen. Maar dit woord, naar alle deze beteekeniſſen, is weynig in 't gebruyk. Zie ons Lex. Antiq.

ANGARĬO, ās, āvi, ātum. āre. acc. *Dwingen om te dienen, tot dienſt dwingen.*

Naves alicujus angariare Ulp. D. 49. 18. 4. *Iemand zyn ſchepen tot dienſt van den Staat afdwingen.* Zie van deze woorden Suidas en Du Cange Gloſſ. T. 1. p. 189. 190. die 'er veel over zeggen.

ANGELLUS, i. m. Lucret. 2. 428. *Een hoekje, een winkelhoek.* Zommige lezen Angulus.

ANGELUS, i. m. *Een gezant, boode, gezondene.*

(Ego Epicuri angelus non ſcio. Sen. E. 20. *Ik boode van Epicurus, weet niet.*) Dus ſtaat in zommige boeken. In andere *a gnatis*, en *annius*, Pincianus en Lipſius ſchrappen 't uyt.

ANGERIACUM, i. n. *St. Jan d'Angeli*, een ſtad van Xaintonge.

[ANGIA, æ. f. *Engien.* Een ſtad in Henegouwen in Nederland.]

ANGIBATA. V. Engibata.

ANGINA, æ. f. Plaut. Moſt. 1. 3. 61. Trin. 2. 4. 139. Celſ. 4. 4. *Halsgezwer, keelgezwel, ontſteking in de keel, keelontſteking, keelzwelling.*

ANGIPORTUM, i. n. Ter. Ph. 5. 6. 51. *Een ſteegje.* Id angiportum non eſt pervium. Ter. Ad. 4. 2. 37. *Dat ſteegje geeft geen doorgang.*

ANGIPORTUS, ūs. m. Hor. O. 1. 25. 10. en

ANGIPORTUS, i. m. Cic. Her. 4. 51. Vitruv. 1. 6. *Een nauw, of eng ſtraatjen, een ſteegjen*, of *ſlopjen.*

ANGLI, ōrum. m. *d'Engelſchen, 't volk van Engeland, 't Engelſche volk.*

ANGLIA, æ. f. *Engeland, Groot-Brittannien*, (Doch 't laatſte begrypter Schotland onder.)

ANGO, is, anxi, āngĕre. Lucan. 6. 107. *Prangen, drukken, parſſen, dringen, worgen.*

• Angere. Cic. F. 3. 3. *Quellen, ontruſten pyngen, benauwen, verdrukken.*

Quotidiana cura hæc angit animum. Ter. Ph. 1. 3. 8. *Deze geduurige onruſt quelt mijn gemoed.*

Angere ſeſe animi. Plaut. E. 3. 2. 6. *Zich pyngen, ontruſten, quellen, bekommeren, zich moeijelyk, of 't ongenoegen maken.*

Angi animo. Cic. F. 16. 14. Curis. Cic. Arch. 11. *Zijn geeſt met veele zorgen bezwaren, zich geemelyk, of moeijelijk maken.*

Angi intimis ſenſibus. Cic. Att. 5. 10. *Hertzeer hebben.*

Angi aliqua re, de re aliqua. Cic. Att. 2. 18. *Ergens over bekommert zyn.*

Angebatur ad impenſas Regis animus. Liv. 1. 55. *De Koningk was moeijelyk dat hy zoo veel uytgeeven moeſt, of dat het zoo veel koſten zoude.*

ANGOR, ōris. m. *Worg, worgeuvel, worg in de keel, ſtikking.*

Occupat Pantheræ fauces angor. Plin. H. 8. 27. *De panter, of 't Pantertier ſtikt door de worg in de keel.*

• Angor. *Onruſt, moeijelijkheyd, zorge, kommer, angſt, benauwtheyd, quelling, verdrietelijkheyd.*

Angorem capere pro amicis. Cic. Am. 13. *Bekommernis voor zijne vrienden gevoelen.*

Angoribus confici. Cic. A. 2. 15. *Van kommer vergaan, van zorge verquijnen*, of *verteeren.*

Angoribus implicatus. Cic. T. Q. 5. 1. *Met onruſt, met zorgen*, of *bekommeringen gequelt.*

Angoribus ſeſe dedere. Cic. Off. 2. 1. *De zorgen den toom vieren, zich in de zorgen toegeven.*

ANGUICOMUS, a, um. Ovid. M. 4. 698. *Die ſlangen, in plaats van haairen, op 't hoofd heeft.*

ANGUICŬLUS, i. m. Cic. Fin. 5. 15. *Een ſlangetje, een kleyne ſlang.*

ANGUIFER, ă, ŭm. Prop. 2. 2. 60. Sen. H. F 812. Stat. S. 2. 1. 181. *Vol ſlangen, daer ſlangen zijn, daar 't vol ſlangen is, daar 't van ſlangen krielt*, van een huys, *of* iets anders ſprekende.

ANGUIFER, i. m. Colum. 11. 2. *De ſlangdrager.* Een geſternte.

ANGUIGENA, æ. m. Ovid. M. 3. 531. *Van een ſlang afkomſtig*, of *geſproten.*

ANGUILLA, æ. f. Juven. 5. 103. Plin. H. 9. 51. *Aal*, zekere ſchubbelooze viſch.

† Anguilla eſt, elabitur. Plaut. Pſ. 2. 4. 57. *Hy is een gladden aal, gy hebt een gladden aal by den ſtaart.*

ANGUILLARIUS, ă, ŭm. Paul. D. 18. 1. 69. *Aalrijk, vol aal*, van een ſlang, waal, ſtroom, enz. ſprekende.

† ANGUIMANUS, i. m. Lucret. 2. 537: 5. 1032. *Slanghand, een hand die zich buygt en kromt als een ſlang.* Dit is een bynaam die men den Olyfant geeft, wegens zyn ſnuyt die hy voor een hand gebruykt.

ANGUINEUS, ă, ŭm. Ovid. T. 4. 7. 12. Catul. 64. 193. *Van een ſlang, dat tot een ſlang behoort.*

Anguineus cucumer. Colum. 2. 19. *Een komkommer als een ſlang, wegens zijn lengte en gedaante.*

ANGUINUM, i. n. Plin. H. 29. 3. *Een bos ſlangetjens, een deel ſlangetjes in malkanderen gekronkelt.*

ANGUINUS, ă, ŭm. Cic. D. 2. 64. *Van een ſlang, dat tot een ſlang behoort.*

Anguina vernatio. Plin. H. 30. 3. *d'Uytgetrokke ſlangehuyd, 't uytgeſchudde ſlangevel.*

ANGUIPES, ĕdis. m. Ovid. M. 1. 184. *Die kromme, bogtige, of gekronkelde voeten heeft*, als 't lyf van een ſlang. De Dichter ſpreekt van de Reuzen.

ANGUIS, is. m. & f. Cic. D. 1. 36. *Een ſlang.* Dit woord is meeſt van 't mannelyk geſlacht.

ANGUITENENS, ĕntis. m. Cic. N. D. 2. 42. *De ſlangdrager.* Een geſternte.

ANGULARIS, is. m. & f. re, is. n. Cato R. R. 14. *Hoekig, kantig, vierkant.*

Angularis. Colum. 5. 3. *Dat in de hoeken wort gezet.*

ANGULARIUS, ă, ŭm. Paul. Dig. 18. 1. 69. *Hoekig, kantig, dat in een hoek ſtaat.*

ANGULATIM. adv. Apulej. Met. 3. & 9. Sidon. E. 7. 9. *Van hoek tot hoek.*

ANGU-

Digitized by Google

ANGULATUS, a, um. Cic. N. D. 1. 24.

ANGULOSUS, a, um. Plin. H. 37. 12. *Hoekig*, of *kantig gemaakt*, *vol hoeken*, of *kanten*.

Anguloſus. Plin. H. 4. 4: 5. 15. *Dat hoeken*, *uytſteekzels*, of *bogten heeft*, of *maakt*, van een oever, 't onderhoorig land van een ſtad, enz. ſprekende.

ANGULUS, i. m. Cic. N. D. 2. 18. *Een hoek*, *een winkelhoek*, of *winkelhoek*.

Angulus. Cæſ. B. G. 5. 13. *Een hoek lands*.

Angulus. Ter. Ad. 5. 2. 10. Cic. C. 2. 5. *Een hoek*, *een verborge*, *heymelijke*, of *donkere plaats*.

Anguli oculorum. Plin. H. 6. 32. *De hoeken der oogen*.

ANGUSTANDUS, a, um. Anguſtanda patrimonia ſunt. Sen. Tr. 8. *Men moet het Vaders goed verminderen*.

ANGUSTATUS, a, um. *Eng*, *nauw*, *beſlooten*, *beklemt*, *ſmal*.

Inſula anguſtata verticibus. Cic. Somn. Sc. 6. *Een ſmal eyland aan de eynden*.

ANGUSTE. adv. *Bekrompen*, *eng*, *benauwt*. (De compar. *Anguſtius* ſtaat beneden by Varro, en de ſuperl. *Anguſtiſſime* beneden by Cæſar.)

Sedere anguſte. Cic. *by* Macrob. S. 2. 3. *Eng*, of *benauwt zitten*.

Habitare anguſte. From. St. 4. 1. 10. *Nauw gehuyſt zijn*, *eng woonen*.

Anguſtius diffunduntur radices. Varr. R. R. 1. 37. *De wortels ſchieten niet genoeg voort*.

• Anguſte uti re aliqua. Cæſ. B. C. 3. 16. *Ergens gebrek aan hebben*, van oorlogs-behoefte, *of* mondkoſt ſprekende.

Anguſte dicere. Cic. Cl. 84. *Stipt*, of *kort ſpreken*. Scribere. Cic. Mur. 13. *Met een korte*, of *gedronge ſtijl ſchrijven*.

Anguſtius urgere. Cic. Fat. 15. *Harder*, *ſterker*, of *krachtiger aandringen*.

Anguſtius pabulari. Cæſ. B. C. 1. 59. *Een kleyn land tot haalen van voeder hebben*.

Anguſtiſſime aliquem continere. Cæſ. B. C. 3. 45. *Iemand kort bezetten*, *in een engte*, of *nauwte dringen*, van een Veldheer ſprekende.

ANGUSTIA, æ. f. *Engte*, *nauwte*. 't Meervoud is meer in gebruyk by de goede Schryvers; eygentlyk, en oneygentlyk.

Anguſtia loci. Plin. H. 14. 6. *Een engte van plaats*.

Corinthus erat in anguſtiis poſita Græciæ Cic. Rull. 2. 32. *Corinthen was in de engte van Griekenland gelegen*.

• Anguſtia orationis. Cic. N. D. 2. 7. *Een geſlote*, *gedronge*, of *beknopte rede*.

Rei familiaris anguſtia. Cic. Part. 32. *De behoefte*, *de nood*, *gebrek*, of *d'armoede van een huysgezin*.

Anguſtiæ, arum. f. Cæſ. B. G. 5. 49. *Een engte*, *een nauwte*, *een enge weg*, of *nauwe doorgang*.

Temporis anguſtiæ. Cic. de Or. 3. 61. *De kortheyd des tijds*, *de korte tijd*.

Temporis, of temporum anguſtiæ. Cic. de Or. 1. 1. *'t ongeval*, *de ramp*, of *'t ongeluk der tijden*, *zwaare ongelukkige tijden*.

Anguſtiæ ærarii. Cic. C. B. 27. *De nood*, of *'t gebrek der ſpaarkiſt*. Pecuniæ. Cic. F. 12. 30. *Geldbehoefte*, *geldgebrek*.

Pectoris anguſtiæ. Cic. Piſ. 11. *Een kleyn*, *beklemt*, of *bekrompen hert*.

Ex ſuis anguſtiis alterius ſuſtentare tenuitatem. Cic. F. 16. 21. *In zijn armoede iets vinden om in 't gebrek van een ander te voorzien*.

Anguſtiis urgeri. Cic. Fat. 15. In anguſtiis verſari. Cic. Fin. 2. 9. In anguſtias adduci. Cic. P. Q. 5. *Zeer benoodigt zijn*, *in d'uyterſte nood zijn*, *in groote armoede zijn*, *in groote armoede zitten*.

Aliquem in anguſtias compellere. Cic. A. Q. 4. 35. Adducere. Cic. P. Q. 5. *Iemand in een engte*, of *nauwte dringen*, *iemand in d'uyterſte nood*, of *verlegenheyd brengen*; *op iemand hard aandringen*.

ANGUSTITAS, atis. f. Accius *by* Non. 2. 38. *Een nauwte*, of *engte*, *een nauwe*, of *enge weg*.

ANGUSTO, as, avi, atum, are. acc. Catull. 64. 355. Lucan. 5. 232. *Verſmallen*, *afſchutten*, *afſluyten*, *enger*, *nauwer*, of *ſmalder maken*, van een weg ſprekende.

Domum anguſtare. Sen. Conſ. Helv. 11. *Een huys met veel volk benauwen*, of *opproppen*.

ANGUSTUS, a, um. *Nauw*, *eng*, *bekrompen*, *benauwt*, *kleyn*, *kort*. De compar. *Anguſtior* ſtaat *by* Liv. 21. 34. en de ſuperl. *Anguſtiſſimus by* Curt. 7. 4. 4.

• Anguſtus odor. Plin. H. 21. 4. *Een kleyne reuk*, *een flauwe geur*.

Anguſtus. Lucan. 1. 98. *Kort*, *kortduurende*, *kort*, of *kleyn van duur*, van den tyd ſprekende.

Anguſtus. Cic. Or. 58. *Kort*, *beknopt*, *geſlooten*, *gedrongen*, van een rede ſprekende.

Anguſtus animus. Cic. Off. 1. 20. *Een kleyn verſtand*. Anguſta mens. Cic. red. ſen. 4. *Een bekrompen hert*.

Anguſta viarum. Virg. Æ. 2. 332. Tac. H. 3. 82. *Een nauwe*, *ſmalle*, of *enge weg*, *een engte*, of *nauwte*.

Res anguſta. Juv. 3. 165. *of* res anguſtæ. Hor. O. 2. 10. 21. *Nood*, *behoefte*, *gebrek*, *armoede*.

In anguſtum cogi. Ter. H. 4. 2. 2. *In de engte*, of *in 't nauw gedreven worden*.

Res in anguſto eſt. Cæſ. B. G. 2. 25. *De zake is in 't nauw*.

[Anguſtus Tib. 1. 6. 27. *Vol*, *opgepropt*. Dus gebruyken 't de Dichters.]

A N H.

(**ANHELANTER**. adv. Ammian. 16. 10. *Al hijgende*, *ſchielijk*.)

ANHELATIO, onis. f. Plin. H. 23. 1. *Aamborſtigheyd*, *kortademigheyd*, *engborſtigheyd*, *benauwdheyd op de borſt*, *hijging naar zijn adem*, *benauwde ademhaling*.

ANHELATOR, oris. m. Plin. H. 22. 23. *Aamborſtig*, *engborſtig*, *kortademig*, *benauwt van borſt*.

ANHELATUS, a, um. Ovid. Her. 12. 15. *Uytgeblazen*, *uytgeboezemt*, *al hijgende uytgeſproken*.

Nolo anhelata verba gravius. Cic. de Or. 3. 11. *Ik wil niet dat de woorden met kracht uytgeblaazen*, of *al hijgende uytgeſproken worden*.

ANHELATUS, us. m. Ovid. M. 7. 116. *Geſnuyf*, *geblaas*, van ſtieren ſprekende. N. Heinſius leeſt: Nec ignis ſentit anhelatos. in plaats van, Nec ullos ſentit anhelatus, *of* illos anhelantes.

ANHELITUS, us. m. Cic. A. 13. 2. *Adem*, *aaſſem*, *geblaas*, *geſnuyf*, *hijging*, *ademing*, *ademhaling*.

Anhelitus. Virg. Æ. 5. 432. *Aamborſtigheyd*, *kortademigheyd*, *hijging*.

Movere anhelitum. Cic. Off. 1. 36. *Een aamborſtigheyd veroorzaken*.

Anhelitus. Gell. 12. 15. *Een oprifſping*, *een wind*, *die uyt de maag opkomt*.

Anhelitus vini. Cic. red. in ſen. 7. *Wijnlucht*, *geur*, of *reuk van wijn*, die men uytwaaſſemt, als men te veel wyn gedronken heeft.

Anhelitus terræ. Cic. D. 2. 57. *Een damp*, of *waaſſem uyt de aarde*.

Anhelitum captare. Ovid. M. 4. 72. Recipere. Plin. H. 9. 7. *Adem haalen*, *adem*, of *aaſſem ſcheppen*, *lucht ſcheppen*.

Anhelitum reddere, ac per vices recipere. Plin. H. 9. 7. *Naar zijn adem hijgen*, *al hijgende adem haalen*.

† Feſſos quatit æger anhelitus artus. Virg. Æ. 5. 432. *Hy is zoo vermoeit dat hy buyten zijn adem is*, of *dat hij zijn adem niet haalen kan*.

ANHELO, as, avi, atum, are. Ter. Hec. 5. 3. 25. *Uyt- buyten- of t'eynde zijn adem zijn*, *naar zijn adem hijgen*, *bezwaarlijk adem haalen*.

Anhelare frigus. acc. Cic. N. D. 2. 44. *Een koude lucht uytaeſſemen*, of *uytblaazen*.

Boves ſudare atque anhelare deſierunt. Colum. 2. 3. *De runderen hebben opgehouden te zweeten en te hijgen*.

Fornacibus ignis anhelat. Virg. Æ. 8. 421. *'t Vuur blaaſt ten ovens uyt*.

Anhelare prælium. Flor. 2. 12. 16. *Varſch uyt den ſlag komen*, *noch naar 't gevecht hygen*, *na 't gevecht buyten adem zijn*.

Amnis anhelat vapore. Plin. H. 5. 9. *De beek waaſſemt dampen op*, of *uyt*.

Anhelare ſcelus. Cic. C. 2. 1. *Niet dan moord*, of *wreedheyd blaazen*.

† Siccos anhelat æſtus. Mart. 6. 42. 14. *Het waaſſemt een verdrogende hitte uyt*. Van zekere marmerſteen ſprekende, waar van de Toſcaanſche baden gebouwt waren.

Anhelans ex intimo pectore crudelitatem. Cic. Her. 4. 56. *Zijn borſt niet dan naar wreedheyd hijgende*.

Anhelantem inopiam recreare. Juſtin. 9. 1. *De uyterſte armoede verkwikken*.

ANHELUS, a, um. *Uyt- buyten- of t'eynde zijn adem*, *naar zijn adem hijgende*.

Cog-

Digitized by Google

Certamina Martis anhelus. Virg. Æ. 12. 790. *Hijgende naar 't gevecht, graag om te vechten, gemoed om tot den laatſten adem te vechten.*

Anhelus. Virg. G. 2. 135. *Aamborſtig, engborſtig, kortademig.*

Anhela ſitis. Lucan. 4. 875. *Een zwaren dorſt.* Febris. Ovid. P. 1. 10. 5. *Een zware koorts.* Tuſſis. Virg. G. 3. 497. *Een zwaaren hoeſt*, waar door men zyn adem nauwlyks kan halen.

A N I.

ĂNIATRŎLŎGĒTUS, *of* Ăniatrŏlŏgĕtis, ĭ. m. Vitruv. 1. 1. *Een jonge*, of *onervaren Geneesheer*, of *Arts.*

ĂNICĒTUM, ī. n. Plin. H. 20. 17. *Van anijs.* Dit woord is zoo zeer niet in gebruyk als Aniſum, gelyk deze Schryver aantekent.

ĂNĬCŬLĂ, æ. f. Cic. F. 1. 36. N. D. 2. 15. Sen. E. 77. *Een oud wijfjen, een oud besjen*, al lagchende, met verachting.

ĂNĪLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Van een oude vrouw*, of *oud wijf, dat een oud wijf aangaat.*

Fabula anilis. Hor. S. 2. 6. 78. Quintil. I. O. 1. 8. *Een oudwijfspraatje, een ſpinrokspraatje, een ſpreukje van een oud wijf.*

Ineptiæ aniles. Cic. T. Q. 1. 39. *Beuzelingen van een oud wijf.*

Rugæ aniles. Ovid. M. 14. 96. *De rimpels van een oud wijf.*

Superſtitio anilis. Cic. N. D. 2. 28. *Een oudwijfſche bygeloovigheyd.*

ĂNĪLĬTĀS, ātis. f. Catull. 61. 162. *d'Ouderdom van een vrouw.*

ĂNĪLĬTĔR. adv. Cic. N. D. 3. 39. *Op zijn oud wijfs, als een oud wijf, met een oudwijfſche overgeloovigheyd.*

ĂNĬMĂ, æ. f. *De ziel, de geeſt van den menſch*, een denkende zelfſtandigheyd. Men zegt de *redelijke ziel* van de menſchen, de *gevoelige ziel* van de beeſten, de *groeſige ziel* van de gewaſſen ſprekende.

Anima. Sall. B. C. 20. Virg. Æ. 3. 654. *Het leven.* De Dichters gebruyken dit woord meeſt in dezen zin.

Animam alicui adimere. Plaut. M. G. 3. 1. 137. Auferre. Virg. Æ. 9. 443. Eripere. Ovid. M. 6. 540. Extinguere. Ter. Ad. 3. 2. 16. *Iemand ontzielen*, of *van 't leven berooven, iemand dooden, ombrengen*, of *om hals brengen.*

Animam agere. Cic. F. 8. 13. Liv. 26. 14. *Zieltogen.* Amittere. Plaut. Am. 1. 1. 85. Dimittere. Mart. 1. 79. 8. Deponere. Nep. Han. 1. Edere. Cic. Sext. 38. Efflare. Nep. Pauſ. 5. Effundere Virg. Æ. 1. 102. Exhalare. Ovid. M. 5. 106. *Den geeſt geven, ſterven, overlijden, ter zielen vaaren.*

Animam projicere. Virg. Æ. 6. 436. *Zijn leven verſpillen, in de dood loopen.*

Res agit animam. Plaut. Trin. 4. 3. 8. *De middelen zijn tot het uyterſte gekomen; byna verteert.*

Animam objectare periculis. Virg. Æ. 12. 230. *Zijn leven in gevaar ſtellen.*

Animam debere. Ter. Ph. 4. 3. 56. Een eyge ſpreekwys der kluchtſpeelders, om te zeggen, *diep*, of *tot zijn ooren toe in ſchulden ſteken, zeer veel ſchulden hebben.*

Anima mea. Cic. F. 14. 14. Animæ meæ pars. Hor. O. 2. 17. 5. Dimidium. Hor. O. 1. 3. 1. *Mijn tweede ziel, mijn andere ziel.* Een woord van teêrlieventheyd.

Anima. *d'Adem*, of *d'aaſſem, 't geblaas des monds.*

Anima fœtet uxoris, *of* uxori tuæ. Plaut. Aſ. 5. 2. 78. *d'Adem van uw vrouw ſtinkt, ruykt bang*, of *lucht leelijk.*

Anima ſuavis. Plaut. Am. 5. 2. 43. Pura. Cic. V. 3. 58. *Een zoeten*, of *zuyveren adem.*

Anima fœtida. Plaut. Merc. 3. 3. 13. *Een ſtinkenden adem.*

Animam comprimere. Ter. Ph. 5. 6. 28. Continere. Cic. de Or. 1. 61. Tenere. Ovid. F. 1. 425. *Zijn adem inhouden.*

Animam recipere. Ter. Ad. 3. 2. 26. *Wederom adem ſcheppen.*

Anima. Varr. R. R. 1. 4. Lucret. 1. 715. *De lucht*, of *locht.*

(Anima. Vitr. 10. 13. *De wind*, of *lucht in een orgel*, of *diergelijke pijp.*)

Anima. Hor. O. 4. 12. 2. *De wind, 't geblaas*, of *'t ſnuyven van den wind.* (Zie Serv. Æ. 8. 403. en Zinzerling. Juv. Crit. Prom. c. 15.)

Intertrahere puteo omnem animam. Plaut. Amph. 2. 2. 41. *Al het water uyt een put trekken.*

(Anima. *Ziel, een menſch.* Een gedeelte voor het geheel genomen. Tertull. de Anim. c. 13. Animæ nomine totius hominis mentio titulata eſt. *Onder de benaaming van de ziel, word van den geheelen menſch gewag gemaakt.* Auguſt. de Trin. 7. 3. A parte meliore i. e. anima, totum dicitur, cum anima & corpus ſit totus homo. *De geheele menſch word genaamt van 't voornaamſte deel*, dat is, *de ziel, nademaal ziel en ligchaam den geheelen menſch uytmaaken.* Zoo gebruyken de Grieken hun Ψυχὴ by Theocr. Eid. 16. 24. Eurip. H. F. n. 451. en de Hebreeen haar נפש *Nephesch*, Pſalm 16. 10.

Vos meæ cariſſimæ animæ, quam ſæpiſſime ad me ſcribite. Cic. F. 14. 14. *O mijne alderliefſte zieltjes, ſchrijft dog zeer dikwils aan my.*

Vos cæteræ ſervientium animæ. Tac. H. 4. 32. *En gy overige ſlaaven.*

Animæ, quales candidiores terra non tulit. Hor. S. 1. 5. 41. *Menſchen, dien in oprechtigheyd niemand op aarden overtreft.*)

ĂNĬMĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. N. D. 2. 36. *Levendigmaakend, bezielend, 't geen 't leven*, of *den adem geeft*, van de lucht ſprekende.

ĂNĬMĂDVERSĬO, ōnis. f. Cic. de Or. 2. 34. *Aanmerking, aandacht, overweging, opmerking, bemerking.*

Animadverſio. *Straffe, tuchtiging, kaſtijding.*

Animadverſio in ſceleratos. Cic. A. 1. 2. *De ſtraffe der boozen.*

Animadverſio. Cic. Or. 57. *Beſtraffing, beriſping, doorneming, doorſtrijking, harde woorden, ſtrengheyd.*

ĂNĬMĂDVERSŎR, ōris. m. *Aanmerker, bemerker, opmerker, waarnemer, een die ergens aandachtig op let.*

Animadverſor vitiorum. Cic. Off. 1. 41. *Beſtraffer der gebreken, tuchtmeeſter, zedenmeeſter.*

ĂNĬMĂDVERSŪS, ă, ūm. *Opgemerkt, aangemerkt, waargenomen.*

Animadverſa a peritis. Cic. de Or. 1. 23. *De dingen by de geleerden aangemerkt.*

Hac re animadverſa. Hirt. B. Af. 18. *Dit waargenomen, hier op acht gegeven hebbende.* Virgilius zegt G. 3. 123. His animadverſis.

Animadverſa ſevere flagitia. Suet. N. 16. *Misdaden die ſtrengelijk geſtraft zijn.*

Corpora animadverſorum. Paul. D. 48. 24. *De ligchaamen van die gerecht zijn*, of *van die men door beuls handen heeft doen ſterven.* Naar de aantekeninge van Spiegelius in zyn Lexicon, heeft Paullus zich in 't gebruyk van dit woord al te veel toegegeven.)

ĂNĬMĂDVERTO, ĭs, vērtī, vērsūm, vertĕrĕ. *Ergens acht op geven, iets aanmerken, overwegen, ergens aandachtig op letten, iets van naby bezien, nauwkeurig bemerken, naſpeuren, ontdekken.*

Cum ſilentio animadvertite. Ter. E. prol. 44. *Luyſtert aandachtig toe.*

Hoc etiam in beſtiis animadverti poteſt. Cic. Am. 8. *Dit kan men zelf in de beeſten bemerken* of *beſpeuren.*

Animadverti ex tuis literis. Cic. F. 3. 5. *Ik heb uyt uwe brieven gemerkt.*

Rem ſuam animadvertere. Ter. Ph. 3. 1. 3. *Acht op zijn zaken geven, zijn dingen in acht nemen*, of *gade ſlaan.*

Animadvertere. *Straffen, tuchtigen.*

Hæc primum ab illo animadvertenda eſt injuria. Ter. And. 1. 1. 129. *Men moet hem deze misſlag 't eerſt onder de neus wrijven*, of *'t eerſt voor oogen ſtellen*, of *men moet hem, door 't ſtraffen van deze feyl, 't eerſte zijn ongelijk doen zien.*

Facinus animadvertendum. Ter. And. 4. 4. 23. *Een ſtrafwaardige misdaad, een misdaad die ſtraf verdient.*

Animadvertere in aliquem. Cic. C. 1. 12. *Iemand ſtraffen, beriſpen, tuchtigen, kaſtijden, beſtraffen.* Dit word voor al gezegt van die recht hebben om zulks te doen. Ulp. D. 2. 1. 3.

Animadvertere in aliquem ultimo ſupplicio. Ulp. D. 48. 8. 4. §. 2. *Iemand tot de hoogſte ſtraf verwijzen, vonniſſen om met de dood geſtraft te worden.* Verberibus. Sall. B. C. 51. *Iemand doen geeſſelen, laten geeſſelen.*

(Animadvertere, was ook een woord door welke de ſtads dienaars, die voor de Overigheyd gingen, hen die hun ontmoetten, vermaanden, *dat ze de Overigheyd alle behoorlijke plichten bewij-*

Digitized by Google

wijzen zouden. Suet. J. 80. Seneca telt dezelve op E. 64.)

ĂNĬMAL, ālis. n. Cic. Tim. 4. *Een dier, een gedierte.*

Animalia maris. Plin. E. 6. 20. *Viſſchen, zeegedrogten.* Animal word ook by verachting van een menſch gezegt. Zoo ſpreekt Darius van Alexander, noemende hem Animal temerarium & vecors. *Een roekeloos en onzinnig beeſt.*

ĂNĬMĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Lucret. 1. 127. *Dierlijk, dat van een dier is, of met een dier eenigzins overeen komt.*

Animalis intelligentia. Cic. A. Q. 2. 37. *Een vlugge kennis.*

Res animalis. Quintil. I. O. 1. 6. *Een bezielt, of levendig ding, iets dat levendig is.*

Animalis. Plin. H. 8. 42. *Dat men inademt, of inaademt.*

Animalia vincula. Cic. Tim. 9. *De zeenuwen.*

ĂNĬMANS, āntĭs. omn. gen. Cic. L. L. 2. 9. N. D. 2. 47. *Een dier.*

ĂNĬMĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Tim. 10. *Bezieling, d'inſtorting der ziel,* van een menſch ſprekende. *Bezieling, levendigmaking,* natuurkundiglyk ſpreekende.

ĂNĬMĀTOR, ōrĭs. m. Prudent. Rom. 783. Animator & factor tui. *Die u het leven gegeven en gemaakt heeft.*

ĂNĬMĀTUS, ūs. m. *'t Gebruyk der ademhaaling, d'ademing, aaſſeming,* of *ademhaaling.*

Animatu carere. Plin. H. 11. 3. *Geen adem konnen halen.*

ĂNĬMĀTŬS, ă, ŭm. Cic. T. Q. 1. 23. *Bezielt, levendig, 't geen een ziel heeft.*

Divina mente animatus. Cic. Somn. Sc. 3. *Met een goddelyken geeſt bezielt,* of *begaaft.*

Animatus. *Genegen, gezint, geſtelt, geſchikt.*

Animatus erga aliquem. Cic. Att. 15. 12. In aliquem. Cic. V. 4. 67. *Iemand wel genegen,* of *wel gezint.*

Sin aliter ſint animati. Plaut. Am. 1. 1. 54. *Indien ze anders gezint zijn.*

Ita animatus ſui, ut ſeq. ſub. Cic. A. 9. 12. *Ik heb de gedachte, de wil gehad, om, enz.* Plautus ſlaat zomtyds Ut over, en ſtelt het volgende werkwoord (verbum) in d'infinitivus. Pſ. 1. 2. 18. Truc. 5. 74.

Inſulæ bene animatæ. Nep. Cim. 2. *Welgezinde* of *getrouwe Eylanden.*

Socii infirme animati. Cic. F. 15. 1. *Bondgenoten die niet al te wel gezint zijn.*

Melius animatus quam paratus. Cic. F. 6. 6. *Veel beter gezint, dan gereed.* Animatus word eygentlyk gezegt van die *'t hert,* of *'t gemoed bereyd heeft;* en Paratus van de geene, die *gereed is om iets te doen,* of *te ondernemen.*

Animatæ tegulæ. Vitruv. 7. 4. *Vorſten, holle pannen die men op de naald van de huyzen legt.* Dus verzekert de Laat met eenige waarſchynelykheyd, dat hy in twee oude handſchriften van Vitruvius heeft gelezen, daar alle d'andere lezen Hamatæ tegulæ.

ĂNĬMO, ās, āvi, ātum, āre. acc. Cic. D. 1. 57. *Bezielen, levendig maken, het leven, of een ziel geven.*

Animari. Colum. 8. 5. *Bezielt worden, beginnen te leven, een ziel,* of *'t leven ontfangen.*

† Animare aliquid in anguem. Ovid. M. 4. 619. *Iets in een ſlang veranderen.*

Animare aliquem in prælia. Claud. R. P. 3. 386. *Iemand tot den ſtrijd aanmoedigen, iemand aanmoedigen om te vechten.*

† Subitis animantur frondibus haſtæ. Claud. Hon. nupt. 188. *Hunne pieken brengen ſtraks bladeren voort.*

ĂNĬMŌSĒ. adv. *Moedigljk, klockelijk, onverzaagdelijk, ſtoutelijk, vroomelijk, ſtouthertiglijk, vieriglijk, ieverig, edelmoediglijk.* (De compar. *animoſius* ſtaat by Val. Max. 5. 4. 6. en de ſuperl. *animoſiſſime* beneden by Suetonius.)

* Animoſe ſententiam defendere. Cic. T. Q. 3. 21. *Een gevoelen zeer ieverig voorſtaan.*

Animoſiſſime aliquid comparare. Suet. J. 47. *Iets met een onbekrompen hert koopen, iets koopen, zonder 'er na te vragen wat het koſt.*

ĂNĬMŌSĬTAS, ātĭs. f. Macrob. Somn. 1. 6. Aſcon. Cic. 91. *Vierigheyd, iever, drift,* tot voorſtand van eenig gevoelen.

ĂNĬMŌSŬS, ă, ŭm. *Moedig, edelmoedig, ſtout, gehert, dapper, kloek.* De compar. *animoſior* ſtaat by Florus beneden.

Fortis & animoſus. Cic. Mil. 34. *Dapper en kloekmoedig.*

Vir cladibus animoſior. Flor. 1. 16. 7. *Een man die door 't verlies aangemoedigt, of ſtouter word; die door 't verlies meer moed krijgt.*

Animoſus equus. Ovid. T. 4. 6. 3. *Een moedig paard.*

* Animoſa contentio. Plin. H. 10. 29. *Een ieverig geſchil, een harde twiſt.*

† Animoſus. Virg. G. 2. 441. *Geweldig, hard, ſterk,* van den wind ſprekende.

Animoſus rebus anguſtis. Hor. O. 2. 10. 21. *Een kloekmoedig menſch in tegenſpoed.*

† Virtus divitiis animoſa ſuis. Claud. Theod. Conſ. 5. *Een deugd moedig op hare verdienſte.*

† Animoſa pericula. Mart. 12. 14. 9. *Groote gevaaren voor een ſtout hert.*

Animoſum ſignum. Prop. 3. 7. 9. *Een levendig beeld, een beeld dat zeer naar 't leven gelijkt.*

ĂNĬMŬLĂ, æ. f. Sulp. ad Cic. F. 4. 5. Spart. in Hadr. 25. *Een zieltje, een kleyne ziel.*

ĂNĬMŬLŬS, i. m. Plaut. Men. 2. 3. 11. Caſ. 1. 1. 46. *Zieltje.* Een vleyend woord.

ĂNĬMŬS, i. m. *De ziel, de geeſt;* Van menſchen en beeſten ſprekende.

Animi beſtiarum. Cic. T. Q. 1. 33. *De zielen der beeſten.*

Animus afflictus, fractus. Cic. Att. 12. 21. Demiſſus. Cic. Off. 3. 32. Abjectus, mollis. Cic. T. Q. 2. 21. *Een nederſlagtig, of verwijft gemoed, een kleynmoedige, of zwakke ziel, of geeſt.*

Animi valentes. Cic. T. Q. 4. 31. *Welgeſtelde verſtanden, ſtandvaſtige gemoederen.*

Animi mollities. Ter. E. 2. 1. 16. *Lafhertigheyd.*

Animi altitudo. Cic. F. 3. 10. Amplitudo. Cic. T. Q. 2. 26. Magnitudo. Cic. T. Q. 2. 22. Firmitas. Cic. Att. 12. 38. Præſtantia. Quintil. I. O. 10. 6. 1. Sublimitas. Plin. H. 7. 25. *De diepte, de grootheyd, de heerlijkheyd, de ſtandvaſtigheyd, d'uytnementheyd, de luyſter, de verhevenheyd van den geeſt.*

Animus in dubio eſt. Ter. And. 1. 5. 31. Animus mihi pendet. Ter. Ad. 2. 2. 18. Incertus ſum animi. Ter. Hec. 1. 2. 46. Animi pendeo vehementer. Cic. F. 8. 5. Plaut. Merc. 1. 2. 18. *Ik ben heel onzeker, ik ſtaa zeer tuſſchen beyden, of wankelbaar, ik weet niet wat ik doen zal.*

Animo libenti prolixoque facere aliquid. Cic. Att. 16. 16. *Iets met vermaak doen.*

Sin aliter animus voſter eſt. Ter. Ad. 3. 4. 46. *Ten zy gy een ander oogmerk hebt, of anders gezint zijt.*

Ita animum induco meum. Ter. Ad. 1. 1. 43. *Dus late ik my voorſtaan.*

Æquo animo carere re aliqua. Cic. F. 4. 11. *Iets vrywilliglijk,* of *gewilliglijk miſſen.*

Animo laborare. Cæſ. B. G. 7. 31. *Poogen, ergens op bedacht zijn.*

Animo male eſt. Ter. Ad. 4. 5. 21. *Ik ben bedroeft van geeſt.*

Animus ægrotus. Ter. And. 1. 2. 22. *Een minziek gemoed.*

Bono animo eſſe. Cic. Att. 5. 18. *of* bonum animum habere. Plaut. R. 3. 3. 25. *Goede moed hebben,* of *houden, welgemoed zijn.*

Iniquo *of* periniquo animo aliquid pati. Cic. F. 12. 18. *Iets onverduldiglijk lijden,* of *verdragen.*

Æquo animo aliquid pati. Cic. A. 12. 4. Ferre. Cic. T. Q. 2. 17. Accipere. Hor. A. P. 250. *Iets geduldelijk dragen, lijden, ontfangen.*

Animus præſens. Ter. E. 4. 6. 31. *Een bedaard, of niet ontſtelt gemoed.*

Animus communis & lenis. Ter. H. 5. 1. 39. *Een gemeenzaam en zagt gemoed.*

Otioſus ab animo. Ter. Ph. 2. 2. 26. *Onbekommert van gemoed.*

Animum habere ad audaciam. Cic. V. 3. 35. *Stout,* of *onbeſchaamt van inborſt zijn.*

Animum vincere. Plaut. Trin. 2. 2. 29. *Zich zelven, zijn driften,* of *zijn genegentheden overwinnen.*

Ex animo. Ter. E. 1. 2. 95. Cic. F. 12. 27. *Van herten, opregtelijk, hertelijk, waarlijk.*

* Animi mens. Catul. 65. 2. Plaut. Ciſt. 2. 1. 5. Animi ingenium. Cic. I. R. 1. 45. *d'Aart, d'inborſt, de reden.*

Animus. *De moed, d'edelmoedigheyd, het hert.*

Animum in armis habere. Liv. 10. 20. *Op de wapenen ſteunen, zich op de wapenen verlaten.*

Animos

Digitized by Google

Animos ſacere. Ovid. T. 5. 8. 3. Addere. Cic. Att. 7. 2. *Hert*, of *moed geven*, *den moed opwekken*, *aanmoedigen.*

Animum revocare. Virg. Æ. 1. 106. *Wederom moed ſcheppen.*

Noſtris animus acceſſit. Cic. Att. 5. 20. *De onzen hebben moed gekregen*, of *moed geſchept.*

Animo deficere. Cæſ. B. G. 7. 30. *Bezwijken*, *den moed opgeven.*

Animus. *De wil*, *de begeerte*, *de genegentheyd*, *de wenſch*, *de luſt*, *'t vermaak.*

Teneo quid animi veſtri ſuper hac re ſit Plaut. Am. prol. 58. *Ik weet wat uwe genegentheyd*, of *gedachten is over die zaak.*

Quid animi tibi eſt? Ter. E. 5. 7. 14. *Hoe zijt gy gezind?*

Mutare animum. Ter. Ph. 5. 2. 9. *Van genegentheyd veranderen.*

Meo quidem animo. Cic. I. R. 1. 4. *of* meo animo. Ter. Ad. 5. 6. 4. *Naar mijn gedachte*, *gevoelen*, *meening*, *begrijp*, of *zoo veel ik 'er van oordeelen kan.*

Animi cauſa. Plaut. R. 4. 2. 27. *Uyt vermaak*, *om zich te vermaken.*

Ex animi ſententia. Cic. de Or. 2. 64. *Naar zijn wenſch*, of *begeerte.*

Animus. *De gedachte*, *'t oogmerk*, *'t opzet*, *'t voornemen.*

Quid animi habeam, periclitamini. Plaut. Am. 2. 2. 57. *Gy zoekt te weten wat ik in 't hert*, of *in den boezem heb*; of *gy zoekt mijne gedachten*, of *mijne voornemens te weten.*

Paucis ad moriendum, pluribus ad fugam animus fuit. Curt. 5. 3. 11. *Weynigen hebben verkozen te ſterven*, *'t meeſte deel heeft beſloten te vluchten.*

Animus. *d'Adem*, *d'ademing*, *d'aaſſeming*, of *ademhaling.*

Animum recipere. Cic. F. 1. 9. *Weêr moed ſcheppen.*

Animus mihi redit. Ter. Hec. 3. 2. 13. *Ik heb wederom moet geſchept.*

Animus. Virg. E. 9. 51. Ter. And. I. 5. 47. *De ziel*, *de gedachte*, *de geheugenis*, *de genegentheyd.*

Animus eſt in hortis. Cic. Att. 12. 12. *Mijn ziel is op mijn hofſtede.* Circa campos. Hor. O. 2. 5. 5. *Omtrent de velden.* In navi. Plaut. P. 4. 6. 27. *In 't ſchip.* In patinis. Ter. E. 4. 7. 46. *In de keuken*, *onder de ſchotelen*; dat is, al mijn gedachten ſpeelen op deze dingen.

Jurare ex animi ſui ſententia. Cic. Off. 3. 29. *Naar zijn gewiſſe*, of *naar zijn gemoed zweeren.*

Animus. *Trotsheyd*, *hoogmoed*, *verwaantheyd*, *hoovaardije*, *opgeblazentheyd*, De beſte Schryvers gebruyken in dezen zin het meervoud, en zeggen:

Animos alicujus comprimere. Cic. Fl. 22. *Iemands trotsheyd*, of *hoogmoed bedwingen*, of *beteugelen.*

Anime mi, noli te macerare. Ter. And. 4. 2. 2. *Mijn ziel*, of *mijn hert*, *bedroef*, of *quel u niet.* Een woord van tedere genegentheyd.

Animus. *Zin*, *zinnelijkheyd*, *luſt*, *aart*, *inborſt.*

Animo morem gerere. Ter. And. 4. 1. 17. Obſequi. Ter. Ad. 1. 1. 8. Indulgere. Ovid. M. 7. 567. Explere animum. Ter. And. 1. 2. 17. *Naar zijn zin*, of *zinnelijkheyd leven*; *zijn luſt in alles opvolgen.*

Explere alicui animum. Ter. Hec. 5. 1. 28. *Iemands zin voldoen.*

Manus fugient heredis, amico quæ dederis animo. Hor. O. 4. 7. 20. *Daar zal niets de handen van uwen erfgenaam ontglippen*, *dan 't geen waar mede gy uw luſt hebt voldaan*, of *uw vermaak genomen.*

Animo Procuratoris intervenire. Ulp. D. 17. 1. 10. §. 7. *Als pleytbezorger ergens tuſſchen in komen*, of *tuſſchen invallen.* Een woord der rechtsgeleertheyd.

Animus. *Genegentheyd*, *vriendſchap*, *liefde.*

Quo animo ſunt inter ſe? Cic. F. 3. 6. en 9. *Hoedanig is hare liefde*, of *genegentheyd tot malkanderen?*

Animus erga te eſt idem, ac fuit. Ter. H. 2. 3. 24. *De genegentheyd omtrent u is dezelve*, *die ze geweeſt is.*

Animum alio conferre. Ter. H. 2. 4. 10. *Zijne genegentheyd op een ander wenden.*

(Animus eſt, animus fert. *Het is vaſtgeſtelt*, *beſlooten*, of *voorgenomen.*

Fuerat animus conjuratis corpus Cæſaris in Tiberim trahere. Suet. J. 82. *De t' zaamgezwoornen hadden voorgenoomen*, *'t ligchaam van Cæſar in den Tiber te ſlepen.*

In nova fert animus mutatas dicere formas Corpora. Ovid. M. 1. 1. *Ik heb voorgenoomen te beſchrijven de gedaanten*, *in welke de ligchamen verandert zijn.*

Animus. *Natuur*, *inborſt*, *aart.*

Etiamſi conſilium fugæ, a qua abhorret animus, agitaſſem. Curt. 5. 8. 10. *Alhoewel ik beraadſlaagt hadde*, *of ik zou vlugten*, *daar mijn natuur afkeerig van is*, of *daar ik uyt der aart afkeerig van ben.*

Ut animus meus eſt, propemodum expertæ eſtis. Plaut. Truc. 4. 3. 1. *Gy hebt byna vernoomen*, *hoe ik van natuur ben*, of *van hoedanig een inborſt ik ben.*

Animus. *Gevoelen*, *meening*, *oordeel.*

Ut meus eſt animus. Plaut. Ciſt. 1. 1. 5. *Naar ik gevoel*, *naar ik oordeel*, *naar mijne meening.*

Hoc meo animo, ſummi in patriam amoris mei ſignum debet eſſe certiſſimum. Cic. Sext. 22. *Dat moet naar mijn oordeel*, of *naar mijn gevoelen*, *een zeer vaſt teken of bewijs zijn van mijn overgroote liefde tot het Vaderland.*

Animus. *Voorzichtigheyd*, *wijsheyd*, *toezicht.*

Eam mihi debeo gratiam & animo meo. Sat ſapio, &c. Plaut. Moſt. 3. 3. 23. *Ik heb mijne voorzichtigheyd dat toe te ſchrijven*, of *te danken. Ik ben wijs genoeg*, *enz.*

Animus. *Dapperheyd*, *kloekmoedigheyd*, *moed*, *koeragie.*

Aliis conſilium, aliis animus defuit. Cic. A. 2. 12. *'t Heeft den eenen aan beleyt*, *den anderen aan moed ontbroken.*

Animi, in 't meervoudige beteekent *opgeblazentheyd*, *trotsheyd*, *ſtoutheyd.* Ook van een eenig menſch geſproken.

Sustulerant animos Ætoli. Liv. 28. 5. *De Etoliërs zijn ſtout*, of *trots geworden.*

Quia paullulum vobis acceſſit pecuniæ, ſublati animi ſunt. Ter. Ad. 3. 5. 56. *Om dat uwe goederen een weynig zijn aangegroeit*, *zijt gy opgeblazen en trots geworden.*

Divitiæ Lucumoni animos fecerunt. Liv. 1. 34. *De rijkdom heeft Lucumo opgeblazen gemaakt.*

Animi cauſa, animi gratia. *Tot genoegte*, *tot vermaak*, *om den tijd te ſlijten*, *tot tijdkorting*, *uyt kortswijl.*

Hic ſimiolus animi cauſa me, in quem inveheretur, delegerat. Cic. F. 7. 2. *Dit aapje had my uyt genoegte verkooren*, *tegens wien hy zoude uytvaren.*

Qui illud animi cauſa fecerit. Cic. A. 7 6. *Die dat uyt vermaak*, of *kortswijl zal gedaan hebben.*)

[Anĭo, ōnis. m. Prop. 3. 21. 23. *Teverone.* Een rivier in 't land van de Sabinen, niet ver van Rome, zich ontlaſtende in den Tiber.]

ĂNĬSŎCYCLĂ, ōrūm. n. plur. *of* Ănĭsŏcycli, ōrūm. m. plur. Vitruv. 10. 1. 'Ανισόκυκλα. *Kringloogen.* Zeekere kleyne werktuygen van ongelyke boogjens gemaakt, die de Ouden gebruykten om pylen meê te ſchieten.

ĂNĪSUM, i. n. Plin. H. 20. 7. 'Ανισον. *Anys.* Zeker kruyd.

A N N.

ANNĀLĬS, ĭs. m. & f. le, ĭs. n. *Jaarig*, *van een jaar.* Tempus annale. Varr. R. R. 1. 27. *De tijd van een jaar.*

Lex annalis. Cic. A. 5. 17. *De wet der jaaren*, *om in de openbaare bedieningen te mogen komen.*

ANNĀLĬS, ĭs. m. Nep. Hannib. 13. Plin. H. 7. 28. *Een jaarboek*, *de jaarboeken*, *een jaarlijks geſchigtboek.* Men gebruykt meeſt het meervoud.

Annalis tuus. Cic. Att. 12. 23. *Uw jaarboek.*

ANNĀLĒS, ĭūm. plur. m. Cic. F. 5. 12. *De jaarboeken*, *jaarlijkſche tijdboeken*, of *Geſchigtboeken.* Gell. 5. 18. zegt dat het een geſchigtboek is naar de order en verſcheydentheyd der tyden die men verhandelt. Zie ons Lex. Antiq.

ĂNNĀRĬŬS, ă, ŭm. Lex annaria. Feſtus. *Jaarwet der Overheyd*, *een Roomſche wet die den Overheden verbood meer dan een jaar in hun ampt te blijven.* Villius die ze maakte, noemde ze Annalis.

ĂNNĒ. Een inwerpzel. *Of? indien? wat? hoe?* Vraagende.

Cum interrogatur, tria pauca ſint, anne multa.

multa. Cic. A. Q. 4. 29. *Wanneer gevraagt word, of drie weynig of veel zijn.*

Anne licebit fœderatis iſtud, nobis non licebit! Cic. C. B. 23. *Hoe! men zal het den bondgenooten toelaten, en zal 't ons verboden zijn!*

Anne partus ancillæ ſit in fructu habendus. Cic. Fin. 1. 4. *Te weten, of 't kind van de ſlavin onder de vruchten en inkomſten van den Heer moet geteld worden.*

[ANNECIUM, i. n. *Anney.* Een ſtad in 't Genevois, aan 't meir van dien naam.]

ANNECTO, is, nēxŭi, nēxŭm, nēctĕrĕ. acc. unius. dat. alterius. *Vaſtbinden, t'zamenbinden, vaſtmaken, aan een knoopen, t'zamenvoegen, vaſthechten.*

Navem annectere Cic. T. Q. 2. 10. *Een ſchip vaſt hechten.*

Ad linguam ſtomachus annectitur. Cic. N. D. 2. 54. *De maag is vaſt aan de tong.*

Inſulam continenti annectens. Plin. H. 4. 1. *Dat het eyland aan 't vaſte land hecht.*

Diæta villæ hypodromum annectit. Plin. E. 5. 6. *Door d' eetzaal word de bedekte wandelplaats aan de hofſtede gevoegt.*

ANNELLUS, i. m. Lucr. 6. 911. *Een ring.*

Annellus. Hor. S. 2. 7. 9. *Een ringetjen, een goude ring.*

ANNEXUS, a, ūm. *Vaſtgebonden, gehecht, vaſt gemaakt, verknocht, t'zamengevoegt.*

Scapha navi annexa. Cic. I. R. 2. 51. *Een ſloep aan een ſchip vaſt gemaakt, of gebonden.*

ANNEXUS, ūs. m. *Verband, verknogtheyd.*

Floruit urbs annexu connubiiſque gentium. Tac. H. 3. 34. *De ſtad raakte in bloei door de huwelijks-band en vermaagſchapping met vreemde volkeren.*

ANNICULUS, ă, ūm. Varr. R. R. 2. 5. *Eenjaarig, van een jaar, een jaar oud.*

Annicula ætas. Colum. 7. 9. *d'Ouderdom van een jaar, eenjaarige ouderdom.*

ANNIFER, ă, ūm. Plin. H. 16. 26. *Jaarlijks vruchtdraagende, of alle getijde van 't jaar vruchtdraagende.*

ANNITOR. V. Adnitor.

ANNIVERSARIUS, ă, ūm. Cic. Att. 1. 18. *Jaarlijks, dat alle jaaren geſchied*, Van een offerhande, feeſt, enz. ſprekende.

(Anniverſaria febris, zoude konnen genaamt worden, *een Koorts die alle jaar wederkoomt.* Zoo noemt ze Val. Max. 1. 8. 16. ext. in de opſchriften van de hoofdſtukken, indien Valerius die zelf daar voor gezet heeft. Hy beſchryft ze in dat hoofddeel, als hy verhaalt, dat den dichter Antipater eens des jaars op zyn geboortsdag dezelve gehad heeft.)

Anniverſarii hoſtes. Flor. 1. 12. 1. *Vijanden waar mede men alle jaar in oorlog raakt.* Auſtri. Nigid. by Gell. 2. 22. *Winden die alle jaar op eenen zekeren tijd waayen.*

ANNO, as, are, *Aanzwemmen, withzwemmen.* Zie Adno.

(* Anno. *Voor een jaar.*

Qui quaſi uxorem ſibi me habebat, anno dum hic fuit. Plaut. Truc. 2. 4. 39. *Die my voor zijn vrouw hield, als hy voor een jaar hier is geweeſt.*

Ego emi iſtanc anno uxori meæ. Plaut. Men. 1. 3. 22. *Die heb ik voor een jaar ten dienſte van mijn huysvrouw gekocht.*

ANNOMINATIO, ōnīs. f. Cic. Her. 4. 21. de Or. 2. 63. *Zinſpeling van woorden*, wanneer twee woorden, omtrent van den zelven klank, een verſcheyden zin hebben. Een geſtalte der Redenrykkonſt, gelyk als flamma en fama, enz.

ANNONA, æ. f. *Leeftocht, levensmiddelen, voorraad, mondkoſt.*

[Annona macelli *by* Suet. Tib. 34. Annona in macello *by* Cic. D. 2. 27. begreep *allerley ſpijſe, niet alleen vleeſch, maar ook viſch.* Plaut. Aul. 2. 8. 3. *en alles wat tot brood gegeten word* Suet. J. 43.]

Annonæ caritas. Cic. Dom. 6. Suet. A. 41. *De duurte der leeftocht.* Difficultas. Cic. Dom. 5. Sævitia. Tac. A. 2. 87. *De moeijelijkheyd van 't bekoomen der levensmiddelen.* Vilitas. Cic. Dom. 5. *De goedkoop der mondkoſt.*

[Annona creſcit. Cæſ. B. C. 1. 52. Ingraveſcit. Cic. Dom. 5. Cæſ. B. C. 1. 52. Annona cara. Ter. And. 4. 4. 7. *De levensmiddelen worden duur.* Convaleſcit, laxat. Zie beneden in de C. en L. levatur. Zie beneden in de L. Eſt laxior. Liv. 2. 52. *De leeftocht is beter koop.*]

Frumentum ad annonæ incendium ſupprimere. Quintil. D. 12. *'t Kooren innoomen om het tot een duure prijs te verkoopen.* Dus verklaart het Turnebus Adv. 22. 33.

Incendere, excandefacere annonam. Varr. R. R. 3. 2. *De prijs der levensmiddelen vermeerderen, doen rijzen, ſteygeren, opjaagen, op hooger prijs brengen.*

Urit populum gravis annona. Vell. 2. 77. 1. *'t Volk heeft groot gebrek aan leeftocht.*

Annona dupla. Veget. 2. 7. *Dubbel deel van legerbrood, of voeder.*

[Annona amicorum eſt vilior. Hor. E. 1. 2. 24. *Men kan zich lichtelijk, en zonder veel koſten vrienden maken.*]

ANNONARIUS, ă, ūm. *Dat de leeftocht aangaat.*

Diverſæ annonariæ ſpecies. Veget. 3. 3. *De verſcheyde ſlach*, of *ſoort van levensmiddelen.*

ANNOSUS, ă, ūm. Hor. O. 3. 17. 13. Ovid. F. 2. 571. *Oud, bedaagt, hoog van jaaren.*

[Annoſus. *Langduurig.*

Non canam annoſa bella. Man. 3. 13. *Ik zal niet beſchrijven langduurige oorlogen, oorlogen die veel jaaren gevoert zijn.*]

ANNOTATIO. V. Adnotatio.

ANNOTAMENTUM. V. Adnotamentum.

ANNOTINUS, ă, ūm. Adj. *van annus. Eenjaarig, van een jaar.*

Ungues annotini. Colum. 4. 24. *De jaarlijkſe tenken.*

Annotinus. Adj. *van* annona.

Naves annotinæ. Cæſ. B. G. 5. 8. *Koorntaſchepen, provianſchepen, ſchepen die de leeftocht voeren.*

ANNOTO. V. Adnoto.

ANNUATIM. Adv. *Van jaar tot jaar, jaarlijks.* Dit woord is noch van Plinius de Geſchigtſchryver, noch van eenig Latynſen Schryver. (Valla E. 6. 60. brengt deze woorden uyt Plin. H. 12. 17. Herodoto teſte, qui tradit, ſingula millia talentum thuris annuatim penſitaſſe Arabas Regibus Perſarum. Maar hy twyffelt zeer aan de waarheyd en goetheyd van die plaats. In de verbeterde affchriften leeſt men annua. Het word alleen gevonden in een oud Onomaſticon.)

ANNULARIS, is. m. & f. rĕ, is. n. Digitus annularis. Plin. H. 35. 6. *De vinger daar men den ring aan draagt, de ringvinger.* (De oude droegen den ring aan den vinger naaſt de kortſte van de ſlinker hand. Hier van poogen redenen te geven Gell. 10. 10. en Macrob. S. 7. 13.)

Candidum annulare. Plin. H. 35. 6. *Ringkrijt, krijt*, 't welk voortyds de vrygelaaten knechts in yzere ringen lieten zetten, en droegen.

ANNULARIUS, ii. m. Cic. A. Q. 4. 27. *Ringmaaker, goudſmit.*

ANNULARIUS, ă, ūm. *Van een ring*, of *dat tot een ring behoort.* Annularia creta. Vitr. 7. 14. Zie candidum annulare.

Annulariæ ſcalæ. Suet. A. 72. 2. *Een wenteltrap.*

ANNULATUS, ă, ūm. *Geringt, die een ring draagt.*

Aures annulatæ. Plaut. Pœn. 5. 2. 21. *Ooren daar ringen door zijn.*

(Annulatus. *Geboeit, met een ring vaſt gemaakt.*

Annulatos canes laxare. Apul. M. 9. 234. *Honden, die aan een band leggen, losiaaten.*

Homines pedes annulati. Apul. M. 9. 222. *Menſchen, wiens voeten geboeit zijn, die boeijen aan de voeten hebben.*)

ANNULUS, i. m. *Een ring, een goude ring.* Zie ons Lex. Antiq.

Annulus ſignatorius. Val. Max. 8. 14. 4. *Een zegelring.*

Annulum induere. Cic. Off. 3. 9. *Een ring aan zijn vinger ſteken.* E digitis detrahere. Suet. J. 33. De digito detrahere. Ter. H. 4. 1. 37. *Een ring van den vinger trekken. Van zijn vingers trekken.*

Tabulis teſtamenti annulum imprimere. Sen. E. 8. *Een teſtament verzegelen.*

Annulo ſigilla imprimere. Cic. A. Q. 4. 26. *Met zijn ring verzegelen.*

Annulo ſuo tabulas obſignare. Plaut. Curc. 2. 3. 67. *Een brief met zijn wapen, of cijfer toezegelen.*

Annuli curam habere. Juſtin. 43. 5. *De zegels bewaren, 't bewint over 't zegel hebben.*

Annu-

Digitized by Google

Annulus. Vitruv. 4. 3. *Een boog.* Een woord der Bouwkonſt.

Annulus pronubus. Tertull. Apol. 6. *Trouwring.*

(Annulus. *Een boei, een kluyſter.*

Annulus iſte tuis fuerat modo cruribus aptus. Mart. E. 11. 38. 3. *Deze kluyſter hadde onlangs wel aan uwe voeten gepaſt*, of *wel gezeten.*

Annulus. *Een Haairlok, een krul in 't haair.*

Unus de toto peccaverat orbe comarum Annulus. Mart. E. 2. 69. 1. *d'Eene krul had niet wel in uw haair gezeten.*)

ANNŬMĔRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Argentum alicui. Cic. Div. 17. *Iemand eenig geld tellen, aantellen, toetellen, betaalen.*

• Annumerare aliquid alicui rei. Cic. D. 2. 1. *Iets ergens byvoegen, bytellen*, of *byſtellen.*

Annumerare aliquem in grege patronorum, *of* inter patronos. Cic. S. R. 32. *Iemand onder 't getal der Voorſpraaken tellen.*

Se in exemplis annumerare. Ovid. T. 5. 4. 20. *Zich tot een voorbeeld ſtellen.*

Nec habent annumeranda tibi pro Republica vulnera. Plin. P. 15. *Zy behoeven u al de wonden niet op te tellen, die zy in den dienſt van den Staat ontfangen hebben.*

Annumeratus es una cum illis. Cic. Sall. 2. *Gy zijt onder hen getelt*, of *gerekent.*

ĂNNŪNTĬO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Aliquid alicui. *Iemand iets verkondigen, bootſchappen, aandienen, bekent maaken, berichten; iemand ergens van verſtendigen*, of *bericht van geven.*

• Alicui ſalutem annuntiare. Cic. Att. 12. 1. *Iemand groeten, iemand heyl wenſchen.*

ĂNNŬO, ĭs, ānnŭĕrĕ. dat. perſ. Cic. C. 3. 5. *Iemand met het hoofd toewenken, dat men ergens in verwilligt*, of *iets goedkeurt.*

Annuere. *Iets beloven te doen, een teken geven dat men gehoorzaamen wil.*

Ne abſcedam imperat, annuo. Ter. E. 3. 5. 31. *Zy belaſt my dat ik niet zal weeh gaan; ik wenk haar toe dat ik gehoorzamen zal.*

Annuo me venturum. Plaut. B. 2. 2. 9. *Ik beloof hem te komen.*

Annuere an diſtringeret gladium. Tac. An. 15. 58. *Door een teeken vraagen*, of *hy den degen zou trekken.*

Annuere alicujus auſis. Ovid. M. 7. 178. *Iemand begunſtigen*, of *gunſtig zijn.* Cœptis alicujus. Virg. G. 1. 40. *Iemands voornemen begunſtigen.* Promiſſis. Plin. E. 1. 22. *De beloften inwilligen.* Cœli arcem alicui. Virg. Æ. 1. 234. *Iemand in den hemel ontfangen.*

Sin noſtrum annuerit nobis victoria Martem. Virg. 12. 187. *Indien wy het zullen gewonnen hebben.*

Annuere aliquem. Cic. V. 1. 61. *Iemand door eenig teken aanwijzen*, of *uytbeelden.*

Quibus facili Deus annuit aure. Prop. 1. 1. 31. *Den geenen dien God gunſtiglijk hoort, dien hy verhoort*, of *dien God een gunſtig oor leent.*

ĂNNŬS, ī. m. Varr. L. L. 5. 1. *Een jaar.* Zie ons Lex. Antiq.

Anno ſuperiore. Cic. Ar. 8. *'t Voorleden jaar.*

Quinto anno exeunte. Cic. D. 1. 25. *Op 't eynde van 't vijfde jaar.*

[Anno vertente. Cic. N. D. 2. 20. Nep. Ageſ. 4. Quum ſe verterit annus. Juv. 7. 22. Zie Cenſor. D. N. 19. Macrob. S. 1. 14. Circumacto. Liv. 6. 1. Pleno. Hor. O. 3. 18. 5. *'t Jaar geëyndigt zijnde.*]

Annus. *Het jaar, 't getijde, de tijd, 't jaargetijde.*

Annus ſolidus. Liv. 1. 19. *Een vol*, of *rond jaar.*

Annus hibernus. Hor. Ep. 2. 29. *De winter, de wintertijd.* Men zou het ook konnen verklaaren, *een zeer koud jaar.*

Annus noſter. Cic. F. 10. 25. *Onze tijd*, of *'t jaar, dat wy in ſtaat*, of *oud genoeg zijn, om naar eenig ampt te ſtaan.*

Anni emeriti. Ovid. M. 15. 226. *Zeer hooge jaaren, een zeer hoogen ouderdom.*

Parere jam diu hæc per annos non poteſt. Ter. Ad. 5. 3. 8. *Zy kan al over lang wegens hare hooge jaaren geen kinderen baaren.*

† Serpens novus exuit annos. Tib. 1. 4. 31. *De ſlang vervelt alle jaar.*

Homo pannis anniſque obſitus. Ter. E. 2. 2. 5. *Een menſch met lappen behangen, en die veele jaaren op zijn rug heeft.*

Dum moliuntur, dum comuntur, annus eſt. Ter. H. 2. 2. 11. *Terwijl ze toeſtel maken, en haar opſchikken, is een jaar verloopen.* Dit is by vergrooting geſproken.

(Annus. *De jaarlijkze inkomſten des velds. Het jaarlijkze koren.* Zie boven Anniſer.

Arare terram, aut exſpectare annum non facile perſuaſeris. Tac. G. 14. *Niet ligt zult gy hen overreden het land te bouwen*, of *het jaarlijkze koren af te wachten.*

Annus eſt in cura. Tertull. Apol. 40. *Men is bekommert*, of *beducht wegens de vruchten van 't jaar.*

Libya tulit magnum annum. Lucret. 3. 70. *Libyen bragt in dat jaar veel koren voort. In Libyen was in dat jaar een goed boomgewas.*

ĂNNŬŬS, ă, ūm. *Jaarlijks, een jaar, dat een jaar duurt.*

Annui Magiſtratus. Cæſ. B. G. 1. 16. *Vroedſchappen van een jaar, Overheden die alle jaar aangeſteld worden*, of *maar een jaar regeeren.*

Annuus orbis. Virg. Æ. 5. 46. *Een rond jaar, een jaarkring.*

Annuis vicibus. Plin. H. 10. 20. *of* annua vice imperium illis habendum reliquit. Plin. H. 2. 39. *Hy liet hun 't rijk achter, dat ze het jaarlijks by beurte*, of *d'een na d'ander, bezitten zouden.*

Annuus. Cic. N. D. 2. 39. *Jaarlijks, dat alle jaar geſchiet*, of *gebeurt.*

Annua certamina. Luc. 1. 180. *Jaarlijkſche gevechten.*

Nox erat annua nobis. Ovid. Her. 11. 29. *De nacht viel ons een jaar lang.*

ĂNNŬĂ, ōrūm. n. plur. Suet. Tib. 50. Fl. 18. Plin. E. 10. 32. *Een jaarlijkſche wedde*, of *onderhoud, jaarlijkſche leeftocht*, of *voorraad.* Ulpianus Dig. 33. 1. 14. zegt Annuum i. n. in den zelven zin. Men kan 'er in den eerſten zin Cibaria *of* Alimenta, onder verſtaan, en in den anderen Alimentum, en de verdere byvoegzels.

ĂNNŪTRĬO. V. Adnutrio.

A N O.

ĂNŌDȲNĂ, ōrūm. n. plur. Celſ. 2. 25. Ἀνώδυνα. *Geneesmiddelen, die door den ſlaap de pijn ſtillen.*

ĂNŎNȲMOS, ī. f. Plin. H. 27. 4. Ἀνώνυμος. *Onbekent, naamloos, zonder naam.* Zeker kruyd dus genaamt, vermids 'er de naam van onbekent is. Men noemt dus ook een onbekend of ongenoemd Schryver.

A N Q.

[ĂNQUĪNĂ, æ. f. by Helv. Cinna na de aantekening van Iſidor. xix. 4. *Een zeyl, waar mede het ſpriet aan de maſt in een ſchip gebonden word.*]

ĂNQUĪRO, ĭs, quiſīvi, quiſītūm, quīrĕrĕ de aliqua re. Liv. 6. 20. *Iets nauw onderzoeken, ergens onderzoek naar doen, iets navorſchen, naſpeuren*, of *neerſtelijk vernemen, ergens kennis van nemen*, 't zy gerechtelyk, *of* anderzints.

Id quod fieri poſſit anquiritur. Cic. Fat. 9. *Men verneemt neerſtiglijk naar 't geen 'er gedaan, verricht*, of *uytgevoert kan worden.*

Anquirere capite. Liv. 8. 33. *of* capitis de aliquo. Liv. 2. 52. *Tegens iemand een halszaakelijk recht voeren, in een halszaak bewijs tegens iemand beleggen. Onderzoek tegens iemand over een halszaak doen.*

Anquirere pecunia. Liv. 26. 3. *Onderzoek tegens iemand over landdievery*, of *'s lands penningen doen.* Zie ons Lex. Antiq.

ĂNQUĪSĪTE. adv. *Scherpelijk, neerſtiglijk, nauwkeuriglijk, zorgvuldiglijk, omzichtiglijk.* De compar. *anquiſitius* ſtaat beneden by Gellius.

Anquiſite aliquid quærere. Gell. 1. 3. *Ergens ſcherpelijk onderzoek naar doen.*

Anquiſitius ſuper aliqua re differere. Gell. 1. 3. *Omzichtiger*, of *nauwkeuriger ergens van ſpreken.*

A N S.

ĂNSĂ, æ. f. Virg. E. 6. 17. *De hengel* van een korf, emmer, enz. *'t hantvat*, of *'t oor*, van een vat, kan, enz. ſprekende.

• Anſa ferrea. Vitruv. 2. 8. *Een zwaluweſtaart, een yzere kram*, of *winkelhaak*,

Digitized by Google

hack, om de muuren aan malkanderen te houden.

Anſa. *Gelegenheyd*, *opening*, *middel*, *reden*, *ſtoffe*.

Anſam quærere, ut. &c. Plaut. P. 4. 4. 120. *Een gelegenheyd*, of *middel zoeken*, *om enz.*

Anſam reprehenſionis habere. Cic. Pl. 34. *Opſpraeckelijk*, *beriſpelijk zijn*, *voor d'opſpraeck*, of *beriſping bloot ſtaan*.

Dare anſam ad reprehendendum. Cic. Am. 16. *Gelegentheyd tot opſpraeck geven*.

Sermonis anſas dabat. Cic. Sext. 10. *Hy gaf reden*, of *gelegentheyd om van hem te ſpreken*.

† Anſa. Tib. 1. 9. 14. *Schoenriem*, *ſchoenband*, *ſchoenlint*, *ſchoenneſtel*, of wel, *'t Oor van de ſchoen*.

ANSATŬS, a, ŭm. Colum. 9. 15. *Met een hengel*, van een emmer, korf, enz.; *met een oor*, of *handvat*, van een pot, kan, enz. ſprekende.

• Anſatus. Plaut. P. 2. 5. 7. *Met de handen in de zijde*, *die in 't gaan de handen in de zij zet*, en dus wel een pot met twee ooren gelykt.

ANSER, ĕris. m. Cic. S. R. 20. *Een gans*, 't zy tamme, *of* wilde.

ANSERCŬLUS, i. m. Colum. 8. 14. *Een gansjen*, *een jonge gans*.

ANSERĪNŬS, ă, ŭm. Plin. H. 30. 8. *Van een gans*, *dat tot een gans behoort*.

ANSŬLĂ, æ. f. Val. Max. 8. 12. 3. ext. *Een ſchoenriem*, of *ſchoenband*.

A N T.

ANTÆ, ārŭm. f. plur. Vitruv. 3. 1. *Stijlen*, *deurſtijlen*, *poſten van de deur*. Platte pylaſters als men boukund glyk ſpreekt.

• Antæ. Vitruv. 3. 1. *Vierkante pilaaren*, die de hoeken der gebouwen maken.

ANTARCTĬCUS, i. m. Polus antarcticus. Apul. Mund. p. 57. Varr. L. L. 8. 18. Hygin. P. A. 1. 6. *Het zuyder aſpunt*.

ANTĀRIUS, ă, ŭm. Antarium bellum. *Een oorlog die men voor de Stadspoorten voerd*. Feſtus, of gelyk het andere verklaaren, *een opſtant*, *oproer*, *muytery*, *tegens d'Overigheyd*.

Antarii funes. Vitruv. 10. 3. *De voortouwen*, die een werktuyg vaſthouden wanneer 't als een ſchootzuyl is opgerecht. Baldus wil dat het de hyſreepen zyn, waar by men iets ophyſt.

ANTE. præp. acc. *Voor*, *van vooren*, *eerder*.

Ante Jovem. Virg. G. 1. 124. *Voor Jupiter*, *voor de komſt*, of *voor 't rijk van Jupiter*.

Mortuus eſt ante iſtum Prætorem. Cic. V. 1. 45. *Hy ſtierf voor dat deze Schout was*.

(Ante illum imperatorem minutis gladiis utebantur. Nep. Iphicr. 1. *Voor dat hy*, of *eer dat hy Veldheer was*, *gebruykten zy korte degens*.

Thebas ante Epaminondam natum alieno paruiſſe imperio. Nep. Epam. 10. *Dat de inwoonders van Theben voor dat*, of *eer dat Epaminondas gebooren was*, *onder het gebied van vreemden geſtaan hebben*.)

Ante hunc diem. Ter. Hec. 5. 4. 23. *Voor dezen dag*. Ante tempus. Ter. Hec. prol. 2. 28. *Voor den tijd*. Ante lucem. Serv. Sulp. ad Cic. F. 4. 12. *Voor den dag*.

Ante. *Voor*. Van een plaats geſproken. Ante oſtium. Ter. And. 3. 1. 16. Ante januam. Ter. And. 4. 3. 10. *Voor de deur*. Ante ædes. Ter. Ad. 2. 1. 26. *Voor 't huys*, *voor de deur*, *op ſtraat*.

Quod ante pedes eſt, videre. Ter. Ad. 3. 5. 32. *Zien wat voor hem legt*, of *wat voor zijn voeten leyt*. De Schryver wil zeggen, de tegenwoordige dingen zien, die voor onze oogen geſchieden.

Ante. *Boven*, *voor*, *meer*.

Ante alios fortunatus. Virg. Æ. 11. 416. *Boven alle anderen gelukkig*, *de gelukkigſte menſch van de waereld*. Het word gemeenelyk by de poſitivus gevoegt, hoewel de Dichters zeggen, Ante alios omnes immanior. Virg. Æ. 1. 351. *De wreedſte menſch van de waereld*. Ante alios omnes pulcherrimus. Virg. Æ. 4. 141. *De ſchoonſte van alle menſchen*.

Tibi ante alios gratias habeo ſummas. Plaut. Trin. 4. 1. 4. *Ik ben aan u meer dan aan iemand ter wereld verplicht*.

Ante me te diligo. Balb. ad Cic. Att. 8. 15. *Ik bemin u boven mijn zelven*.

Galli gloria belli ante Romanos fuerunt. Sall. B. C. 53. *De Galliers hebben de Romeinen in oorlogs-roem overtroffen*.

Nulli mortalium armis aut fide ante Germanos ſunt. Tac. An. 13. 54. *Geene natie overtreft de Duytſchers in dapperheyd of trouwe*.

Ante diem tertium. Plin. H. 15. 18. *Voor drie dagen*.

Ante diem betekent ook bepaaldelyk een zekeren dag.

Ante quem diem iturus ſit. Cæſ. B. C. 1. 11. *Op welken dag hy zal vertrekken*.

In ante diem ſextum Calendas Octobres comitia diſtulit. Cic. Att. 2. 20. *Hy heeft de Staten vergadering tot den vijf en twintigſten der maand September uytgeſtelt*. De conſtructie is: Ex die ante diem ſextum Calendas Octobres.

Ex ante diem quintum idus Octobres. Liv. 45. 2. *Op den elfden October*.

(Ante omnia. *Boven alles*, *meer dan iets*, *voor alle dingen*.

Deſtinaverat ante omnia Iſthmum perfodere. Suet. Cal. 21. *Hy had beſlooten voor alle dingen de engte tuſſchen de twee Zeën door te ſteken*.

Ante omnia cædis conſcios ad tumulum patris occidi juſſit. Juſt. 11. 2. *Hy heeft voor alle dingen bevoolen*, *dat die kenniſſe van 't vermoorden zijns vaders hadden zouden omgebragt worden*.

Neceſſitas ante rationem eſt. Curt. 7. 7. *De noodzakelijkheyd is boven de reden*, *is meerder dan de reden*, of *nood breekt wet*. 't Is een Griekſche ſpreekwys, als ik over Curtius ſchryvende, getoont heb.

Ante. *Meer*, *voor*.

Si quis ante Jovem haberetur. Curt. 8. 7. *Indien 'er van iemand van de Goden meer dan van Jupiter gehouden wierde*, *indien iemand van de Goden Jupiter voorgetrokken wierd*.

Ante. *Onder*, *by*, *neffens*.

Non erat libenter ante oculos civium ſuorum. Nep. Chabr. 3. *Hy was niet geerne onder d'oogen*, of *in 't gezicht van zijn landslieden*.

Ante aliquem. *In iemands tegenwoordigheyd*.

Quas plenis ante eum manibus fundebant. Suet. C. 42. *Welke ze overvloedelijk in zijn tegenwoordigheyd uytgooten*.

Ante word ook van de Dichters, door het tekentje dat de letterkundigen ꝯ noemen, aan een ander woord gehegt, en betekent *iets dat voorby is*, of *voorleden is*.

Neque ignari ſumus ante malorum. Virg. Æ. 1. 202. *Wy zijn niet onwetende van de voorleden rampen*, of *wy hebben nog kenniſſe van de rampen die voorby zijn*.

Quam cito formoſas deperdit populus ante-comas. Tib. 1. 4. 26. *Hoe haaſt verlieſt de popelier zijn loof 't welk te vooren zoo ſchoon op hem ſtont*, of *door 't welk hy te vooren zoo ſchoon was*.)

ANTĒ. adv. van tyd. Plaut. Trin. 5. 2. 17. *Voor*, *eer*, *te vooren*.

Quatriduo ante. Cic. Att. 14. 19. *Vier dagen te vooren*.

Paucis ante diebus. Cic. T. Q. 1. 29. *Weynige dagen te vooren*.

Præſcire quid ante. Ter. And. 1. 5. 4. *Iets van te vooren weten*. Ante ire. Ter. And. 3. 3. 24. *In de voorbaat zijn*. Multo ante. Ter. E. 4. 5. 7. *Lange te vooren*.

ANTEA. adv. *Voor*, *te vooren*, *eer*, *voor den tijd*.

Antea quam ad me ſcripſiſſes. Cic. Att. 3. 24. *Voor*, of *eer gy my geſchreven hadt*.

ANTEACTŬS, ă, ŭm. Ovid. Am. 2. 8. 25. *Voorleden*, *voorgaande*, *voorby zijnde*, *te vooren gedaan*.

Anteacta ætas. Lucret. 1. 234. *De voorleden tijd*, *de voorgaande tijd*.

Anteacta vita. Cic. Marc. 1. *'t Voorgaande leven*.

ANTEAMBŬLO, ōnĭs. m. Mart. 2. 18. 5. *Voorganger*, *voortreder*, *een bediende die voor een groot Heer*, of *Overheyd gaat*, als de Deurwaarders, Pedellen, enz.

Anteambulo fratris. Suet. Fl. 2. *Een voorganger van zijn broeder*, dat is, die in een openbaare plechtelykheyd voor zyn broeder gaat, *of* deze eer aan zyn broeder toont. Zie ons Lex. Antiq.

ANTEBASIS, ĭs. f. Vitruv. 10. 15. *De voorgrondſteen*. Zommige lezen Antibaſis.

† **ANTECANIS**, ĭs. m. Cic. N. D. 2. 44. *De groote hond*. Zeker geſterate.

ANTECĀPIO, ĭs, cēpi, ceptŭm, căpĕrĕ. Aliquid. *Iets by voorkoming innemen*,

zich

zich by tijds, *of voor een ander ergens meeſter van maken.*

Pontem antecapere. Tac. H. 4. 66. *Een brug voor de komſt des vyandts innemen*, *of bezetten.*

* Famem, frigus, laſſitudinem luxu antecapere. Sall. B. C. 13. *Zich tegen den honger*, *de koude*, *de vermoeitheyd*, *door een luy lekker leven*, *wapenen.*

Tempus legatorum antecapere. Sall. B. J. 21. *Den tijd van de komſt der Gezanten voorkomen*, *zijne voornemens voor d'aankomſt der Gezanten volbrengen.*

Noctem antecapere. Sall. B. C. 55. *Zijn zaak en voor den nacht afdoen*, *zijne aanſlagen voor den nacht volvoeren.*

Locus caſtris antecaptus. Liv. 5. 38. *Een voor-ingenomene legerplaats.*

Antecepta animo rei alicujus informatio. Cic. N. D. 1. 16. *Een vooroordeel van den geeſt over eenige zaak.*

ANTECĒDO, is, ceſſi, ceſſum, cēdĕrĕ. dat. *of* acc. *Voorgaan*, *voor iemand gaan*, *vooruyt gaan*, *voortreden*, *voortrekken*, *de voortocht hebben.*

* Antecedere ad explorandum. Liv. 2. 6. *Vooruyt op kondſchap gaan.*

Magnis itineribus aliquem antecedere. Cæſ. B. G. 7. 35. *Iemand met groote dagreyzen voortrekken.*

Fatum alterius antecedere. Cæſ. B. C. 2. 6. *Voor een ander ſterven.*

Antecedere alicui. *Iemand overtreffen*, of *te boven gaan.*

Antecedere ætate alteri. Cic. Cl. 21. *of* alterum. Cic. Cl. 28. *Ouder dan een ander zijn.* Honoribus. Cic. S. 18. *In grooter aanzien door zijn bediening dan een ander zijn.* Uſu rerum. Cic. V. 4. 62. *Meer ondervinding van zaken dan een ander hebben.*

Cibum antecedat exercitatio. Celſ. 1. 2. *Men moet eenige ligchaams oeffening voor den eten hebben.*

Annus antecedens. Plin. H. 13. 3. *'t Voorleden: of 't voorgaande jaar.*

ANTĔCELLO, is, ui, ĕrĕ. met een dat. Alteri aliqua in re. Cic. I. R. 1. 4. Aliqua re. Cic. Arch. 3. met een accuſ. Alterum. Cic. Com. 1. *Iemand ergens in overtreffen*, of *te boven gaan*; *boven een ander ergens in uytmunten.*

* In ultimis religio privatis affectibus antecellit. Flor. 1. 13. 12. *In 't gemeene volk gaat de Godsdienſt alle andere neygingen*, of *driften te boven.*

Alicui rei multum longeque ad honorem antecellere. Cic. Mur. 13. *Bequamer*, of *dienſtiger dan iets anders zijn om eer in te leggen*, of *om eer door te behaalen*, van zekere oeffeningen ſprekende.

Vir humanitate, ſapientia, integritate antecellens. Cic. Mur. 17. *Een man in beleefdheyd*, *wysheyd en oprechtigheyd uytmuntende.*

ANTĔCESSIO, ōnis. f. Cic. T. 13. *Voorrede*, *voorgeſprek*, *inleyding*, van een rede ſprekende.

Rerum anteceſſiones. Cic. Off. 1. 4. *'t Geen voor zommige dingen gaat*, *'t geen eerder dan iets anders is.*

Anteceſſio aſtrorum. Cic. Tim. 10. *De wederkeering der geſternten.*

ANTĔCESSOR, ōris. m. Paul. D. 5. 1. 55. *Voorzaat in eenige bediening.*

ANTĔCESSŌRES, um. m. plur. Hirt. B. Afr. 12. *Voorloopers*, *kondſchappers*, *uytgezondenen*, *verſpieders*, *voorbenden.* Zie deze in ons Lex. Antiq.

ANTĔCESSUS, ûs. m. *Verſchot*, *vorbetaling.* In anteceſſum dare aliquid. Sen. E. 118. *Iets verſchieten*, *iets by verſchot betalen.*

Accipere. Sen. E. 7. *Iets opnemen*, of *by verſchot ontfangen.*

Prædam in anteceſſum dividere. Flor. 4. 12. 24. *Den huyt deelen eer men ze heeft.* (Op 't Neêrlandſch zegt men in een gemeen ſpreekwoord.) *De huyd van den beer verkoopen eer hy gevangen is.*

[ANTE-COENA na 't getuygenis van Macrob. 3. 12. wierd genoemt *een voornaam gedeelte van 't avondmaal*, *en wel het eerſte aanrichten.*

ANTECOENIUM, ii. n. *Het nanoenſtuk.* Dus verklaart het Iſidor. 20. 2.]

ANTĔCURRO, cucurri, curſum, currĕrĕ. acc. *Voorloopen*, *voorgaan*, *voorkomen.*

Stella ſolem antecurrens. Vitruv. 9. 4. *Een ſter die voor de zon opkomt.*

ANTĔCURSŌRES, um. m. plur. Cæſ. B. G. 5. 47. *Voorloopers.* Zie Anteceſſores.

ANTĔDICO, is, dixi, dictum, dĭcĕrĕ. acc. Cic. A. 1. 10. *Voorzeggen*, *te voren verkondigen*, *propheteeren.*

ANTĔEO, is, ivi, itum, ire. *Voor iemand gaan*, *vooruyt gaan.*

Cæſar in agmine anteibat. Suet. J. 57. *Cæſar ging in 't trekken voor uyt*, of *voor de benden.*

* Anteire. *Te boven gaan*, *overtreffen.*

Virtus omnibus rebus anteit. Plaut. Amph. 2. 1. 18. *De deugd gaat alles te boven.*

Anteire alicui ætate. Cic. T. Q. 1. 3. *Ouder zijn dan een ander.* Virtute. Cic. Off. 2. 10. *Iemand in moed overtreffen*, *kloekmoediger dan een ander zijn.* Opibus. Cæſ. B. C. 1. 32. *Meer goed dan een ander hebben.*

Animi præſtantia bonis omnibus anteit. Cic. Fin. 5. 31. *d'Edelmoedigheyd des geeſts gaat alle goederen te boven.*

Cum nemo eum anteibet his virtutibus. Nep. Thraſ. 1. *Als hem niemand overtrof in deze deugden.*

Nec ſe illi abs te propter iſtam cauſam anteiri putant. Cic. Sall. 8. *Zy meenen niet dat gy daarom boven hen zyt*, of *dat zy daarom minder zijn dan gy.*

Vos ætatem meam honoribus veſtris anteiſtis. Liv. 38. 51. *Gy zijt mijne jaaren door 't geven van eerampten voorgekomen. Gy hebt my eerampten gegeven voor de jaaren*, *in welke ik die volgens uwe wetten kon bekleeden.*

Ne illi ab aliis apud Principem anteirentur. Tac. H. 2. 101. *Op dat d'anderen by den Vorſt niet voorgetrokken wierden*, of *niet dieper in 's Vorſten gunſt raakten dan zy.*

ANTĔFĔRO, fers, tuli, lātum, ferrĕ. acc. cum dat. Hor. E. 2. 2. 19. *Iemand*, of *iets meer dan een ander*, of *dan iets anders achten.*

Pacem bello anteferre. Cic. F. 6. 6. *De vrede boven den oorlog ſtellen.*

* Anteferre greſſum. Virg. Æ. 6. 677. *Voorkomen*, *voorgaan*, *de voortocht nemen.*

Alicui ſe honore anteferre. Cic. Sull. 32. *Zich zelven boven een ander*, of *meer dan een ander achten.*

Alteri virtute anteferri. Cæſ. B. G. 5. 44. *Geacht worden kloekmoediger dan een ander te zijn.*

ANTĔFIXUS, a, um. Vitruv. 10. 15. *Van vooren tegen gezet*, *tegen genagelt*, *tegen geplakt*, of *tegen aangeſlaagen*, van een pylaſter, zuil, enz. ſprekende.

Antefixa truncis arborum capita. Tac. An. 1. 61. *Hoofden aan de ſtammen der boomen genagelt.*

ANTĔGĔNITALIS, is. m. & f. le, is. n. Antegenitale experimentum. Plin. H. 7. 55. *d'Ervarentheyd der voorouderen*, *van die voor ons geboren*, of *voor ons geweeſt zijn.*

ANTĔGRĔDIOR, ĕris. greſſus ſum. antĕgrĕdi. acc. Cic. N. D. 2. 20. *Voorgaan*, *voortreden*, *vooruyt gaan*, *de voortocht hebben.*

* Antegreſſa eſt honeſtas. Cic. Off. 1. 27. *d'Eerlijkheyd is voorgegaan*, *heeft de voortocht gehad*; *voor d'eerlijkheyd is eerſt gezorgt.*

ANTĔGRESSUS, a, um. *Voorgaande*, *dat voorgegaan is.*

Antegreſſa ſigna. Cic. D. 1. 14. *Voorgaande tekenen.*

ANTĔHĀBEO, es, bui, bĭtum, bērĕ. acc. cum dat. Tac. An. 4. 11. *Iets hooger ſchatten*; *iets meer achten dan iets anders*, of *boven iets anders ſtellen.*

ANTĔHAC. adv. Ter. And. 1. 2. 16. Cic. F. 12. 23. *Voor dezen*, *voortijds*, *voormaals*, *eertijds*, *voor dezen tijd*, *voor deze dingen*, *tot nu toe.*

ANTĔLĀTUS, a, um. dat. Cic. Conſ. Prov. 11. *Voorgerechtigt*, *die 't voorrecht heeft.*

ANTĔLŎGIUM, ii. n. Plaut. Men. Prol. 13. *Voorreden*, *voorgeſprek*, *voorafſpraak.*

ANTĔLŎQUIUM, ii. n. Anteloquium alicui deferre. Macrob. S. 7. 4. *Iemand d'eer*, of *'t voorrecht van eerſt te ſpreken geven.*

ANTĔLŪCĀNUS, a, um. *Voor den dag*, *voor den dageraad*, *voor 't aanbreken*, of *'t aanlichten van den dag.*

Vinci opificum antelucana induſtria. Cic. T. Q. 4. 19. *Zich door de kloekheyd der geener*, *die voor den dag werken*, *laten overwinnen.*

Antelucanum tempus. Cic. F. 15. 4. *De nanacht*, *de tijd tuſſchen de middernacht en den dag.*

(ANTĔLŪCIO. *Voor den dag*, *voor het daglicht*, *eer het dag word.* Apulejus gebruykt het in de volgende voorbeelden.

Antelucio aufugiamus. M. 1. 107. *Laat ons wech loopen eer het dag word.*

Antelucio volo ire. M. 1. 108. *Ik wil voor den dag gaan.*

ANTĔLŪCŬLO. *Voor den dag*, *eer het dag*

Digitized by Google

dag word.

Anteluculo furtim evadere. Apul. M. 1. 8. *Heymelijk ontkomen eer het dag word.)*

ANTELUDIUM, ii. n. Anteludia pompæ. Apul. M. 11. 260. *Voorſpel van een zegeſtaeel, of ſtatelijke plechtigheyd.*

ANTEMERIDIANUS, ă, ŭm. Plin. H. 36. 15. *Voormiddags, dat voormiddags, of 's morgens is, of geſchied.*

Ambulatio antemeridiana. Cic. Orat. 3. 20. *Een voormiddags wandeling.*

Antemeridianus ſermo. Cic. de Or. 3. 6. *Een voormiddags rede.*

Antemeridianæ literæ. Cic. Att. 12. 23. *Brieven die voormiddags ontfan en zijn.*

ANTENNA, æ. f. Cæſ. B. G. 3. 14. *Spriet, dwarsmaſt van een ſchip.* Zie ons Lex. Antiq.

Cornua antennæ. Virg. Æ. 3. 549. *Sprieteoppen, ſpriet ynden, de toppen, of d'eynden van de ſpriet.*

Antennam demittere. Ovid. T. 3. 4. 9. *De ſpriet laten vallen, of neder laten.* Men zegt op zyn zeemans, *de ſpriet ſtrijken.*

ANTEOCCUPATIO, ōnĭs. f. Cic. de Or. 3. 53. *Voorkoming der tegenwerpingen.* Een ſpreekwys der redenrykkonſt.

ANTEOCCUPO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Or. 40. *De tegenwerpingen voorkomen die ons konden gemaakt worden; in voorhaat antwoorden op 't geen men ons konde tegenwerpen.*

ANTEPAGMENTUM, i. n. Vitruv. 4. 6. *De lyſten, of 't ſnijwerk aan een deur, ſchoorſteenmantel, enz.*

ANTEPILANI waren by de Romeynen ſoldaten, die in 't midden van de ſlagorde ſtonden, zoo genaamt, om dat ze geplaatſt waren voor de Triarii, ſtaande in de derde plaats, voorzien met allerley wapenen, om den ſlag te hervatten, indien de eerſte geſlagen wierden, en die ook Pilani genaamt wierden, om dat ze werppylen, Pila genaamt, gebruykten. Liv. 8. 8. Varr. L. L. 4. 16. Zie evenwel ons Lex. Antiq.

ANTEPILANUS, i. m. Amm. Marcell. 28. 10. *Een voorvechter.*

ANTEPONO, ĭs, pŏsŭi, pŏſĭtūm, pōnĕrĕ. acc. cum dat. *Voorſtellen, voorzetten, aanbieden.*

Quid antepones illi jentaculo? Plaut. Curc. 1. 1. 73. *Wat zult gy hem tot een ontbijt voorzetten?*

Prandium alicui anteponere. Plaut. Men. 2. 2. 2. *Iemand het middagmaal voorzetten.*

Anteponere. *Meer achten, hooger ſchatten,* of *ſtellen.*

• Anteponere amicitiam rebus omnibus. Cic. Am. 5. *Vriendſchap boven alle dingen ſtellen,* of *achten.*

Has tantularum rerum occupationes Britanniæ anteposuit. Cæſ. B. G. 4. 22. *Zulke nietige bezigheden heeft hy boven de verovering van Engeland geſtelt.*

Verba ante facta non ponere. Sall. Jug. 15. *De woorden niet boven de daaden ſtellen.*

ANTEPOTENS, ĕntĭs. omn. gen. *Zeer magtig, zeer vermogende, die veel vermag.*

Omnium hominum præcipuus, voluptatibus, gaudiiſque antepotens. Plaut. Trin. 5. 1. 1. *Hy is de voornaamſte van alle menſchen, en die van allen 't grootſte vermaak, en genoegen in de wereld heeft.*

ANTEQUAM. adv. ſeq. indic. aut ſubj. *Voor dat, eer dat, te vooren, eer.*

Antequam pro Muræna dicere inſtituo. Cic. Mur. 1. *Voor al eer ik voor Murena begin te ſpreken.*

Ante mortua eſt quam tu natus eſſes. Cic. C. R. 9. *Ze is geſtorven voor dat gy geboren waart.*

Ante annum; quam hæc dicerentur. Aſcon. Cic. 145. *Een jaar te vooren eer men van deze dingen ſprak.*

ANTERIOR, ōrĭs. m. & f. ŭs, ōrĭs. n. *Voor, dat van vooren is, dat voor ſtaat,* gelyk het voorhoofd, de voorgevel van een gebouw, enz.

Vallus anterior. Cæſ. B. C. 3. 63. *De voorſchans, de eerſte ſchans.*

(Anteriores reges. Sulp. Sev. 1. 52. *De voorgaande Koningen, Koningen die voor hem zijn geweeſt.)*

Tempus anterius. Juſtin. Cod. 8. 18. 1. *Den voorleden,* of *voorgaanden tijd.*

ANTERIS, ĭdĭs. f. Vitruv. 6. 11. Ἀντηρίς. *Stut, zuyl, ſchoor, pylaar.* Een houte, *of* ſteene zuyl waar op een gebouw ruſt.

ANTES, ĭūm. m. Virg. G. 2. 417. *De voorſte rijen ranken, in een vierkant wijngaardperk.*

[ANTESCHOLANUS, i. m. Petron. 41. zal geweeſt zyn *de beſtelde over 't vertrek, 't welk was voor de openbare ſchole,* van dezelve door een gordyn afgeſcheyden, en waar de jeugt zich bequaam maakte, om den meeſter tot hen komende, te voldoen.]

ANTESIGNANUS, i. m. Cic. A. 2. 29. Cæſ. B. C. 3. 75. *Voortrekker voor 't vaandel, een ſoldaat die voor de Romeynſche vaandragers in elk legioen trok.*

ANTESTO, ās, ſtĕtī, ſtătūm, ſtārĕ. dat. perſ. acc. rei. Cic. I. R. 2. 1. *Iemand ergens in overtreffen,* of *te boven gaan; boven een ander ergens in uytmunten.*

ANTESTOR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī. Hor. S. 1. 9. 76. *Tot getuygen nemen,* of *roepen.* Wanneer men iemand tot getuyge nam, moeſt men volgens de Romeynſche wetten, tegens hem zeggen: Licetne anteſtari? *Mag ik u tot getuyge nemen?* Reſp. Licet. *Gy moogt,* zeyde d'ander, waar op hy hem zyn oor liet aanraaken. Zie die beyde in ons Lex. Antiq.

Anteſtare me. Plaut. Pœn. 5. 4. 59. *Neem my tot getuyge.*

ANTEVENIO, ĭs, vēnī, vĕntūm, vĕnīrĕ. acc. Sall. B. J. 56. *Voorkomen, te vooren komen, iemand voorgaan, voor een ander aankomen.*

• Antevenire omnibus rebus. Plaut. Caſ. 2. 3. 1. *Op allerley wijzen te boven gaan, in allerley opzicht overtreffen.*

Conſilia & inſidias alicujus antevenire. Sall. B. J. 88. *De raadſlagen en laagen van iemand voorkomen. Voor iemands aanſlagen en laagen op zijn hoede zijn.*

Antevenire, zonder caſus. Virg. G. 3. 71. *Ergens te vooren,* of *by tijds in voorzien.*

Conſilio & manu omnes antevenire. Sall. B. J. 96. *Allen anderen in wijze raadſlagen en dapperheyd overtreffen,* of *te boven gaan.*

ANTEVERTO, ĭs, vērtī, vērſūm, vĕrtĕrĕ. dat. *Voorkomen, voorby ſtappen, voorby gaan, voor een ander aankomen.*

Miror, ubi ego huic anteverterim. Ter. E. 4. 5. 12. *'t Verwondert my, hoe ik hem voorgekomen ben, hoe ik voor hem aangekomen ben.*

• Omnibus ille conſiliis antevertendum putavit, ut Narbonem proficiſceretur. Cæſ. B. G. 7. 7. *Hy meende dat men alles moeſt overſtappen, of dat men nergens naar moeſt zien, om naar Narbonne te gaan.*

Mœrores mihi antevertunt gaudiis. Plaut. Capt. 4. 2. 60. *Ik heb meer reden van droefheyd dan van blijdſchap.*

Rebus aliis antevertam, quæ mandas mihi. Plaut. B. 3. 5. 1. *Ik zal voor alle dingen zorge dragen omtrent het geen gy my belaſt.*

Id ipſum cum tecum agere conarer, Fannius antevertit. Cic. Am. 4. *Zoo als ik my gereed maakte om u zelf hier over te verzoeken, is my Fannius voorgekomen,* of *heeft 'er Fannius u voor my om verzocht.*

ANTEVOLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Virg. Æ. 9. 47. *Voorby vliegen, voorby ſnorren, voorkomen.*

Antevolant Zephyros pennæ. Claud. Eid. 1. 21. *Zijn vleugels ſnorren den wind voorby,* of *zijn radder dan de wind.*

ANTEURBANUS, ă, ūm. Anteurbana prædia. Feſtus. *Hofſteden die voor,* of *by de ſtad leggen.*

ANTHEDON, ōnĭs. m. Plin. H. 15. 20. Ἀνθηδών. *Miſpelboom.*

ANTHEMIS, ĭdĭs. f. Plin. H. 21. 16. Ἀνθεμίς. *Kamille, kamillekruyd.*

ANTHINUS, ă, ūm. Ἄνθινος. *Van bloemen, van bloemen gemaakt.*

Anthinum mel. Plin. H. 11. 14. *Bloemhonig, honig in den voortijd,* of *in de lente gewonnen,* vermids dezelve uyt bloemen is gehaalt.

ANTHRACITES, æ. m. Plin. H. 27. 7. Ἀνθρακίτης. *Zekere roode bloedſteen,* die in Afrika gevonden, en als marmerſteen gehouwen wierd.

ANTHRACITIS, ĭdĭs. f. Plin. H. 37. 11. Ἀνθρακῖτις. *Een karbonkelſteen.* Zeker koſtelyk geſteente als een brandende kool van verwe.

ANTHRACIUS, ă, ūm. Varr. *by* Non. 16. 14. Ἀνθράκεος. *Zwart, Koolzwart.*

ANTHRAX, ăcĭs. m. Galen. 6. de compoſ. med. ſec. gen. Ἄνθραξ. *Een kool.* De Geneesmeeſters gebruyken 't woord om te zeggen, *Een peſtkool.*

Anthrax. Vitr. 7. 8. *Een roode aarde,* roſachtig, en met een rood ſtof begroeit, waar uyt d'Ouden 't Quikzilver trokken.

ANTHROPOPHAGI, ōrūm. m. plur. Plin. H. 6. 17. en 30. Ἀνθρωποφάγοι. *Menſchen-*

ſchenzeters, menſcheneeters.

ANTHUS, i. f. Plin. H. 10. 42. *Brieſch-vogel*, Een vogel, die 't gebrieſch van een paard naboost.

ANTIÆ, ārum. f. plur. Feſtus noemt dus, *het voorhaair, de voorvlechten, voorlokken*, of *voortuyten der vrouwen.*

ANTIBOREUS, ă, ūm. Horologium antiboreum. Vitr. 9. 9. *Zeker uurwerk, dat tegen 't Noorden ſtaat.* De Uytleggers van dezen Schryver weten niet van wat voor een uurwerk hy wil ſpreken.

ANTICHTHONES, ŭm. m. plur. Plin. H. 6. 22. Ἀντίχθονες. *Tegenvoeters*, volkeren die tegens ons aan woonen.

ANTICIPATIO, ōnis. f. Cic. N. D. 1. 16. *Voorkenniſſe, voorgevoelen, voorindrukzel van iets*, by voorbeeld van de Godheyd. enz.

ANTICIPATUS, ă, ūm. Menti alicujus. Cic. N. D. 1. 27. *Van te vooren*, of *voor af iemands verſtand ingedrukt, van iemand voorgevoelt.*

ANTICIPO. ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Voorkomen, verraſſen, verhaaſten, vervroegen, iets van te vooren gevoelen, voor iets doen*, of *nemen.*

Anticipare alicujus rei moleſtiam. Cic. Att. 8. 14. *Van te vooren de ſmert van iets gevoelen.*

Anticipare mortem. Suet. Tib. 61. *De gedreygde dood voorkomen.*

ANTICUS, ă, ūm. Cic. Tim. 10. *Voor, van vooren, dat voor ſtaat*, van een deur, plaats, deel, enz. ſprekende.

ANTICYRA, æ. f. Hor. S. 2. 3. 166. *Anticyren.* Een Eyland by de golf van Negropont, *of* Zeiton, vermaart door de Nieswortel die 'er groeit. Daar is ook een ſtad van den zelven naam in Phociden, naby de zee gelegen, anders *Scola* genaamt.

ANTIDORUM, i. n. Ulp. D. 5. 3. 25. §. 11. Ἀντίδωρον. *Een geſchenk tot erkentenis gedaan.*

ANTIDOTUM, i. n. Celſ. 5. 23. *en*

ANTIDOTUS, i. f. Quintil. I. O. 7. 2. Phæd. 1. 2. 3. Gell. 17. 16. Ἀντίδοτος. *Tegengift, bewaarmiddel*, of *hulpmiddel tegen 't vergift.*

ANTIOCHENI, ōrūm. m. plur. Gell. 7. 19. *en*

ANTIOCHENSES, ĭūm. m. plur. Cæſ. B. C. 3. 102. *De Antiochiers, die van Antiochien.*

ANTIOCHIA, æ. f. Cæſ. B. C. 3. 102. *Antiochiën*, een ſtad. Daar zyn 'er verſcheyde van dezen naam, de voornaamſte is in Syriën. (By Stephanus worden 'er dertien gevonden.)

ANTIPATHIA, æ. f. Plin. H. 32. 2. Ἀντιπάθεια. *Afkeer, weêrzin, tegenzin, ſtrijdigheyd van aart en genegentheden*, enz. onder de menſchen. *Tegenſtrijdigheyd*, die tuſſchen andere ſchepzelen gevonden word.

ANTIPATHES. n. Plin. 37. 10. *Een zeker juweel, dat men geloofde een bewaarmiddel voor betoovering te zijn.*

ANTIPHERNA, ōrūm. n. plur. Cod. 5. 3. 19. Ἀντίφερνα. *Tegenhuwelijksgoed, Bruydegomsſchat, 't goed dat een man zijn vrouw by huwelijkſche voorwaarde maakt.* Dit is een rechtkundig woord.

ANTIPODES, ŭm. m. plur. Cic. A. Q. 4. 39. Ἀντίποδες. *De Tegenvoeters*, de geenen die recht onder ons woonen, en wiens voeten tegen de onze zyn gekeert. Sen. E. 122. noemt Antipodes ook menſchen, die de nacht in dronkenſchap doorbrengen, en over dag ſlapen.

ANTIPOLIS, ĕos. f. Ptolem. 2. 9. Ἀντίπολις. *Antibes*, een ſtad en haven in Provence.

ANTIPOLITANUS, ă, ūm. Mart. E. 4. 88. 5: 13. 1. *Antiber, van Antibes, die van Antibes is.*

ANTIQUARIA, æ. f. Juv. 6. 453. *Een gebruykſter van oude en ongebruykelijke woorden.*

ANTIQUARIUS, ĭi. m. Suet. A. 86. *Een gebruyker van oude en ongebruykelijke woorden.*

(Antiquarius. *Een uytſchrijver van oude boeken*, die ze in 't net overbrengt. Sidon. E. 9. 16. Cod. 12. 19. 10. Zie Savaro over Sidonius.) en ons Lex. Antiq.

ANTIQUE. adv. Hor. E. 2. 1. 66. *Ouderwets, op zijn oude tijds, op der ouden wijze, op*, of *naar d'oude wijze, naar d'oude wet.* (De compar. *Antiquius* ſtaat by Tac. G. 5. en de ſuperl. *Antiquiſſime* by Sol. 11.

ANTIQUITAS, ātis. f. Cic. Fin. 1. 20. *d'Oudheyd, de tijd der Ouden, d'oude tijd, de Ouden.*

Multæ antiquitatis peritus. Gell. 5. 12. *Een man zeer ervaren in d'oudheyd, een groot oudheydskundigen*, of *oudheydskenner.*

ANTIQUITUS. adv. Cæſ. B. G. 2. 4. Plin. H. 13. 12. *Van ouds, voortijds, eertijds, van oude tijden.*

Antiquitus. Cæſ. B. G. 6. 4. B. C. 2. 2. 22. 1. *Van alle tijden.*

ANTIQUO, ās, āvi, ātūm, ārĕ, acc. Cic. Att. 1. 13. *Afſchaffen, afkeuren, afſtellen, doen verouden, buyten gebruyk houden*, of *brengen.*

ANTIQUUS, ă, ūm. *Oud, oude, antijk.* De compar. *Antiquior*, en de ſuperl. *Antiquiſſimus* ſtaan beneden by Cicero.

Antiquus hoſpes. Plaut. B. 2. 3. 27. *Een oud gaſt, een die van ouds gewoon is ergens t'huys te leggen.*

Antiquiſſimæ literæ. Cic. Att. 9. 9. *d'Oudſte brieven.*

Dies antiquior erat adſcripta in tuis literis, quam in Cæſaris. Cic. Fr. 2. 1. *De dagteykening van uwen brief was ouder dan die van Ceſars brieven.*

Mulier, in qua veſtigia antiqui officii remanent. Cic. S. R. 10. *Een vrouw, waar in de voetſtappen*, of *de tekenen van d'oude godsdienſtigheyd overig zijn*, of *noch in te zien zijn.*

More antiquo. Plaut. R. 3. 2. 11. *Naar d'oude wet*, of *wijze, op de wijze der Ouden.*

(Homo antiquus. Cic. S. R. 9. *Een vroom, eenvoudig man*, hoedanige eertyds de Ouden waren. Hy word homo antiqua virtute ac fide, *Een man van d'oude oprechtigheyd en trouw* genaamt van Ter. Ad. 3. 3. 88.)

Quid illa conjuge ſanctius? quid antiquius? Plin. P. 83. *Wat is kuiſcher? wat is deugdzamer, als die huysvrouw?*

Antiquum obtines. Ter. And. 4. 5. 22. *Gy zyt de zelve die gy altijd geweeſt zyt.* Dit word ten goeden en ten quaden gezegt.

Antiquum obtines tuum, tardus ut ſis. Plaut. Moſt. 3. 2. 102. *Gy blijft altoos luy naar ouder gewoonte.*

Rationem antiquam obtine. Ter. Ad. 5. 3. 26. *Blijft by uwe oude levenswijs.*

ANTIQUIOR, ōris. m. & f. ūs, ōris. n. *Dierbaarder, dat meer aan 't herte legt*, of *meer ter herten gaat.*

Cura antiquior, *of* antiquiſſima. Cic. Att. 10. 8. *Een groote*, of *hertelijke zorge.*

Nihil habeo antiquius quam ut, &c. Cic. F. 11. 2. Nihil mihi eſt antiquius, quam, &c. Cic. Att. 2. 22. (Nihil duco antiquius, quam, &c. Suet. Cl. 11. 1.) *Niets is my dierbaarder, niets gaat my meer ter herten, dan, enz.* (Dat de Latynen dit van de Grieken ontleent hebben, heb ik over Suetonius getoont.)

Oportet antiquiorem mortem turpitudine haberi. Cic. Her. 3. 3. *Men moet de dood voor de ſchande verkiezen.*

Antiquiſſimum habeo, antiquiſſimum mihi eſt. *'t Legt my zeer aan 't hert.*

De Tullia tibi antiquiſſimum eſſe video. Cic. Att. 12. 5. *Ik zie dat gy ongemeene zorg voor Tullia draagt.*

Longe antiquiſſimum ratus eſt. Liv. 1. 32. *Hy heeft geoordeelt, verre het beſte te zijn.* Zie J. Fr. Gronovius.

ANTIRRHINON, i. n. Plin. H. 25. 10. Ἀντίῤῥινον. *Orant, groot Orant.* Zeker kruyd.

[ANTISOPHISTÆ worden by Suet. T. 11. Gr. 9. de *Wijsgeeren genoemt die over een voorgeſtelde vrage onder malkanderen twiſten.*]

ANTISSIODORUM, i. n. Anton. Itiner. Antiſiodorum. Ammian. 16. 2. Vellaunodunum. Cæſ. B. G. 7. 11. Αὐτρίκον. Ptolem. 2. 7. *Auxerre.* Een ſtad van Bourgondien.

ANTISTES, iſtitis. m. Cic. Dom. 39. *d'Opperprieſter by d'Ouden, de Hoogeprieſter onder de Heydenen.* Men kan met dezen naam een Kerkvoogd, *of* Biſſchop benoemen.

Antiſtes alicujus artis. Cic. de Or. 1. 46. *Een zeer gauw, wel bedreven*, of *uytſtekend man in zijn konſt.*

Antiſtes. f. Val. Max. 1. 1. 1. *Een Prieſterin* der valſche Goden.

ANTISTITA, æ. f. Cic. V. 4. 45. en zoo leeſt Gell. 13. 20. *Een Prieſterin der Afgoden by d'Ouden.*

ANTISTO, ās, ſtĕti, ſtātūm, ſtārĕ. dat. perſ. abl. rei. Cato R. R. 157. Tac. An. 2. 33. *Iemand ergens in overtreffen*, of *te boven gaan.*

Cognitum eſt quanto antiſtaret eloquentia innocentiæ. Nep. Ariſt. 1. *Men zag hoe veel de welſprekentheyd tegen d'onnoozel-*

Digitized by Google

noozelheyd vermogt.

Aliqua in re alium antiſtare. Metell. Numid. by Gell. 12. 9. *Iemand ergens in overtreffen*, of *te boven gaan.* Men moet dit Verbum met dit regimen niet ligtelyk gebruyken.

ANTISTOR. V. Anteſtor.

ANTITHALĂMUS, i. m. Vitruv. 6. 10. *Voorkamer*, of *kamer voor de kameniers, dienſtmaagden*, door een portaal, of gang van die van haare Meeſtreſſen afgezondert. d'Aldrukzels hebben Amphithalamus.

ĂNTLIA, æ. f. Mart. 9. 19. 4. *Pomp*, *waterpomp.*

Antlia. Suet. Tib. 51. *De pompſtraf.* Dit was wanneer zekere misdadigers veroordeeld wierden om water te pompen. Zie ons Lex. Antiq.

(ANTLO, of Anclo, ās, āvi. *Scheppen*, *drinken.*

Florem Liberi antlabant ex carcheſiis. Liv. Andron. by Feſtus. *Zy ſchepten of dronken den wijn uyt ſchaalen.*)

ĂNTRUM, i. n. Virg. E. 1. 76. *Hol*, *kuyl*, *aardkuyl*, *onderaardſch hol*, *hol van een rots*, of *boom.*

ANTUATES. Zie Nantuates.

ANTUERPIĂ, æ. f. *Antwerpen.* Een ſtad van 't Spaanſch Neêrland aan de Schelde.

ANTUERPIENSIS, is. m. & f. ſĕ, is. n. *Antwerper*, *Antwerpenaar*, *een borger*, of *borgeres van Antwerpen.*

A N U.

ĂNŬS, ūs. f. Cic. D. 2. 68. *Een oud wijf*, *een oude vrouw.*

(Anus, gebruyken ook de Dichters voor langduurig, dat van veele eeuwen geweeſt is. In deze beteekeniſſe zeggen Catull. 77. 10. *en* Mart. 1. 40. 2. Anus fama. *Een oude roem*, *een roem*, *die iemand lang gehad heeft*, of *nagegaan is.* Catull. 69. 48. *en* Mart. 12. 4. 4. Anus charta. *Een oud boek*, *een boek*, *dat lang in de wereld geweeſt is.* Mart. 6. 27. 8. Anus amphora. *Een oude vleſch.*)

ĀNŬS, i. m. Cic. F. 9. 22. *d'Aars*, *het achterſte.*

A N X.

ANXĬE. adv. Sall. B. J. 82. Plin. II. 11. 52. *Ongeruſtelijk*, *met zorge*, *bekommering*, of *onruſt.*

ANXĬETAS, ātis. f. Cic. T. Q. 4. 12. Plin. II. 7. 53. *Zorge*, *angſt*, *bekommering*, *onruſt*, *benauwheyd.*

ANXĬFER, ă, ŭm. Cic. D. 1. 13. *Bekommerlijk*, *zorgelijk*, *dat angſt*, *zorge*, of *bekommering baart*, of *geeft.*

ANXĬTUDO, ĭnis. f. Non. 2. 32. Zie Anxietas.

ANXĬUS, ă, ŭm. Cic. S. 18. *Beangſt*, *benauwt*, *bezorgt*, *bekommert*, *beklemt*, *onruſtig*, *zorgvuldig.*

Anxia cura. Plin. II. 35. 10: 6. 8. *Een onruſtige zorge.*

Oratio anxia. Gell. 15. 7. *Een beklemde* of *gedronge rede.*

Anxius de aliqua re. Quintil. I. O. 5. 10. *Ergens ontruſt*, *bezorgt*, of *bekommert over.*

Potentiæ anxius. Tac. An. 4. 12. *Bezorgt voor zijn magt.* Anxius ſecuritatis. Plin. II. 13. 13. *Bekommert voor een anders zekerheyd.*

Suam vicem anxius. Liv. 8. 35. *Bezorgt voor zich zelf.*

Anxius curis. Liv. 27. 47. *Met zorgen bekommert.*

A O N.

ĀŎNĬĂ, æ. f. Pauſan. Bœot. p. 285. Serv. Virg. E. 10. 12. *Aonien.* Een landſchap van 't oude Beotiën, daar de vermaarde Hippokreen, of Hengſtebron was, de Zanggodinnen toegewyd, die daarom Aonides genaamt wierden.

ĀŎNĬUS, ă, ŭm. Virg. G. 3. 11. *Aoniër*, *die van Aoniën is.*

A P A.

ĂPĀGĔ. Plaut. Am. 1. 1. 154. *en* Apageſis. Ter. E. 4. 6. 18. Ἄπαγε. *Spreek 'er my niet van! God behoede 'er*, of *bewaar'er my voor!*

Apage te. Ter. E. 5. 2. 65. *Van hier*, *vertrek*, *pak op*, *hier van daan*, *ga voort*, *hier uyt.*

Apage illum a me. Plaut. E. 5. 2. 8. *Doe hem van voor mijn oogen weeh.*

Apage a me iſtam ſalutem, quæ, &c. Plaut. Merc. 1. 2. 33. *Doe my zulk een zegenwenſch niet*, *die*, *enz.*

APAMEĂ, æ. f. Plin. II. 6. 27. *Apamea*, een ſtad in Syriën, hedendaags Hama, of Haman genaamt. Daar is ook een ſtad van dien naam in Bythiniën. Plin. II. 5. 32. Apemi genaamt, en een ander in Phrygiën. Plin. II. 5. 29.

APAMEĂ, of Apamia, æ. f. *Pamiers*, een ſtad van Languedoc.

ĂPĀRĪNE, ēs, f. Plin. II. 27. 5. *Kleefkruyd.*

(ĂPATHĪES. Plin. II. 7. 19. *Die zonder gevoel is*, *die ongevoelig is in alles wat hem voorkomt.* 't Is een Griekſch woord Ἀπαθὴς. Deze ſchryver heeft het overgebragt tot de Latynſche taal.)

(ĂPATHĪĂ, æ. f. Gell. 19. 12. Ἀπάθεια. *Onverſchilligheyd*, *ongevoeligheyd omtrent alle dingen.* (Ook dit is een Griekſch woord, en word in 't Griekſch gevonden, en uytgelegt by Sen. E. 9. en Hieron. adv. Pelag. c. 2.)

A P E.

ĂPĒLIOTES, æ. m. Catull. 26. 3. Plin. II. 2. 47. Ἀπηλιώτης. *d'Ooſtenwind.*

ĂPELLA, æ. m. Hor. S. 1. 5. 100. *Beſneden*, van een Joode ſprekende. Zommige meenen dat het de naam van een beroemde Jood is, die ten tyde van Horatius te Rome was.

APENNINUS, i. m. Plin. II. 3. 5. *'t Apennijns gebergte.* Een gebergte van Italien, dat by Savona beginnende, daar het aan de Alpes grenſt, dwars door gantſch Italien loopt tot de engte toe die het van Siciliën ſcheyd.

ĂPĔR, apri. m. Virg. Æ. 5. 76. *Een wild zwijn*, *een wild varken.*

ĂPĔRIO, īs, ērui, ertum, apĕrīre. act. *Openen*, *opdoen*, *opendoen*, *opbreken. Verklaaren*, *openbaren*, *ontdekken*, *bekent maken*, *aanwijzen*, *openbaar maken*, *opening van doen.*

Aperire fores. Ter. Ad. 2. 1. 13. *De deur openen.*

Aperire alcui fores amicitiæ alicujus. Cic. F. 13. 10. *Voor iemand den weg tot iemands vriendſchap baanen.*

Aperire ærarium. Cæſ. B. C. 1. 14. *De ſchatkiſt openen.* Literas. Cic. Att. 5. 11. *Een brief openen*, of *opbreken.* Teſtamentum. Suet. J. 83. Plin. II. 7. 52. *Een uyterſte wil openen.*

• Aperire alicui rem familiarem. Cic. Off. 2. 15. *Iemand zijn goederen aanbieden*, of *deel in zijn goed geven.*

Aperire viam incendio. Liv. 6. 2. *Iemand het middel tot een brandſtichting aanwijzen.*

Aperire viam alicui. Virg. Æ. 11. 884. Iter in aliquam regionem. Liv. 27. 46. *Iemand een weg openen*, *een doorgang maken*, *ingang in eenig land geven.*

Aperire iter ferro. Sall. B. C. 58. *Met den degen in de vuyſt een opening maken.*

Aperire ſententiam ſuam alicui. Cic. de Or. 1. 18. *Iemand zijn gevoelen openbaren.* Verum. Sall. B. J. 33. *De waarheyd bekennen.* Flagitium alicujus. Plaut. Men. 5. 1. 38. *Iemands misdaad bekend maken.*

Aperire ſe. Ter. And. 4. 1. 8. *Zich bekent maken.* Quis ſit aperit. Nep. Themiſt. 8. *Hy toont wie hy is.*

Aperire alicui ſenſus ſuos. Nep. Dion. 8. *Aan iemand zijne gedachten openbaren.*

Aperire futura. Virg. Æ. 6. 12. *Het toekomſtige ontdekken*, of *voorzeggen.*

Aperire dubia. Cic. Fin. 4. 24. Involuta. Cic. Fin. 1. 9. *De twijfelachtige*, of *duyſtere dingen verklaren*, *ophelderen*, *ontwinden*, *licht geven.*

Aperire caput. Cic. A. 2. 21. *Zijn hoofd ontdekken*, *zijn hoed afdoen.*

(Fuſte aperire caput. Juv. 9. 98. *Met een ſtok 't hoofd verwonden*, *een gat in 't hoofd ſlaan.*)

Proximus dies latius aperuit faciem victoriæ. Tac. Agr. 38. *De volgende dag heeft meer en meer ontdekt*, of *verbreyd*, *de grootheyd van de zege*, of *heeft te recht vertoont hoe groot de overwinninge was; den volgenden dag*, of *daags daar aan heeft men klaarder gezien hoe groot de overwinning was.*

Aperire curſum alicui ad laudem. Cic. A. 14. 6. *Iemand een weg tot eer banen*, of *openen.*

(Amnis duo itinera aperit. Curt. 6. 4. 4. *De rivier begint met twee ſtroomen*, of *armen te loopen.*)

Amnis aliud os aperit. Curt. 6. 4. 7. *De ſtroom maakt een andere opening*, of *doortocht.*

Ut aperuere ſe campi. Curt. 4. 7. 11. *Zoo dra als 't veld ontdekt*, of *gezien wierd.*

Vir-

Digitized by Google

Virtus tua tibi reditum ad tuos aperuit. Cic. F. 6. 11. *Uwe deugd heeft u weêr tot de uwen*, of *in u Vaderland gebragt.*

Aperire ſuſpicioni, aut crimini locum. Cic. V. 5. 71. Occaſionem. Liv. 4. 53. *Gelegentheyd tot eenig vermoeden*, of *tot een ſchelmſtuk geven.*

Aperit florem hæc arbor. Plin. H. 12. 11. *Die boom bloeit*, of *ſtaat in bloei.*

Aperire ludum. Cic. F. 9. 18. Ludum docendi. Suet. Rh. 4. *Een ſchool tot de leeroeffening openen; de jeugt beginnen te onderwijzen.*

Naturam alicujus & mores aperire. Sall. B. C. 53. *Opening van iemands inborſt en gedrag geven.*

Aperire de aliqua re. Cic. Her. 2. 31. *Van een zaak beginnen te ſpreken, de verhandeling van een zaak beginnen.*

Aperire cuniculos. Cæſ. B. G. 7. 22. *Een Mijn ontdekken*, of *doorgraven.*

Aperire limites. Paterc. 2. 120. *De wegen verwijden, verbreden, wijder*, of *breder maken.*

Aperire parietem. Paull. D. 8. 2. 40. Scæv. D. 8. 2. 41. *Een gat*, of *opening in een muur maken.* De Rechtsgeleerden gebruyken 't om te zeggen, *Een deur*, of *venſter in een muur maken.*

(Aperire regionem. *Een weg baanen, een middel aanwijzen, gelegentheyd geven om in een land te komen.*

Parmenio primus Aſiam aperuerat Regi. Curt. 7. 1. 3. *Parmenio had 't eerſt den Koning den weg gebaant*, of *den Koning gelegentheyd gegeven om in Aziën te komen.*

Terror Aſiæ Europam quoque Regi aperuerat. Flor. 3. 5. 8. *De ſchrik van de volkeren in Aziën was een middel voor den Koning*, of *gaf den Koning gelegentheyd om ook in Europa te komen.*

Aperire oculos, worden ook de Goden gezegt, als ze de godlooze ſtraffen, om dat ze ſchynen als met geſlooten oogen hen in hunne boosheyd te laten voortvaaren, wanneer ze hen ongeſtraft laten.

Jovem Græciæ ultorem tandem aperuiſſe oculos. Curt. 5. 5. 8. *Dat Jupiter nu eens, wraake zullende nemen van de Perziaanen, die zoo lang de Grieken geplaagt hadden, de oogen opgeslaan hadde.*

Aperire terram, of agrum word ook gezegt *een bouwman, die een veld, een onbebouwt land omploegt*, of *de ploeg daar op brengt.*

Si agros incultos volueris aperire. Pallad. 6. 3. *Indien gy op ongebouwde velden de ploeg zult willen brengen*, of *zoo gy te vooren ongeploegde velden zult willen bouwen.*)

Apertum eſt quis, &c. ſeq. ſubj. Phæd. 3. 13. 14. *'t Is uytgekomen*, of *ontdekt, wie, enz.*

ĂPERTE. adv. *Opentlijk, openbaarlijk, in 't openbaar, ongeveynsdelijk, rond uyt, recht uyt.* De compar. *Apertius* ſtaat by Cic. Fin. 2. 19. en de ſuperl. *Apertiſſime* beneden by Cicero.

• Aperte. Cic. V. 2. 64. *Klaarlijk, onderſcheydentlijk, onbewimpelt, duydelijk, baarblijkelijk, zonder bewimpeling.*

Aperte loqui. Ter. And. 1. 2. 24. *Duydelijk ſpreken.*

Aperte odiſſe aliquem. Cic. Am. 18. *Iemand opentlijk haten.*

Aperte aliquem fallere. Ter. And. 3. 2. 13. *Iemand groflijk bedriegen.*

Apertiſſime inſanire. Cic. A. Q. 4. 7. *Klaarlijk toonen dat men gek is*, of *klaare blijken van zijn gekheyd geven.*

ĂPERTĬO, ōnis. f. Varr. R. R. 1. 69. *Opening, ontſluyting.*

ĂPERTŪRĂ, æ. f. *Opening, open, ruymte, wijdte.*

Fores aperturas habent in exteriores partes. Vitruv. 4. 6. *De deuren gaan*, of *ſlaan naar buyten open.*

ĂPERTŪS, ă, ūm. *Open, geopent. Ontmaskert, ongedekt, naakt.* (De compar. *Apertior*, en de ſuperl. *Apertiſſimus* ſtaan beneden by Cæſar.)

Ex itinere noſtros latere aperto aggreſſi ſunt. Cæſ. B. G. 1. 25. *Zy vielen ons volk op den tocht van ter zijden in, daar 't niet gedekt was.*

Apertus. Cic. F. 1. 2. *Klaar, openbaar, blijkelijk, blijkbaar.*

† Apertus. Virg. Æ. 1. 157. *Klaar, zuyver, helder, onbewolkt*, van den hemel, *of* de lucht ſprekende.

Apertus campus. Virg. G. 2. 280. *Een vlak veld, een groote vlakte.*

Apertus. Virg. Æ. 11. 904. *Veylig, zonder gevaar*, van een boſch ſprekende.

Navis aperta. Hirt. B. Al. 11. *Een open, ongedekte*, of *onoverdekte ſchuyt.*

Apertus. Cic. F. 1. 9. *Openhartig, oprecht, ongeveynſt, zonder bedrog*, van een menſch ſprekende.

ĂPERTŪM, ī. n. *Een vlak veld, een vlakte, een vlak land.*

Caſtra in aperto poſita. Liv. 1. 33. *Een leger dat in een vlakte*, of *op 't vlakke veld neêrgeſlagen is.*

• Opus in apertum proferre. Cic. Par. Præf. *Een werk in 't licht geven*, of *uytgeven.*

Locis apertioribus Cæſ. B. C. 3. 84. *of* apertiſſimis campis. Cæſ. B. G. 3. 26. *In de vlakke plaatzen, op 't vlakke veld.*

Apertus impetus maris. Cæſ. B. G. 3. 8. *Een groote ruyme zee, een barre*, of *vlakke zee.* Het is ook *een ſlag van de zee, een zeegolf*, of *zeebaar.*

(In aperto eſſe. *Duydelijk zijn, klaar zijn, konnen verſtaan worden.*

Pauca ſupra repetam, quo ad cognoſcendum omnia magis in aperto ſint. Sall. B. J. 5. *Weynige dingen zal ik hooger ophaalen, op dat alles te duydelijker verſtaan worde.*

In aperto eſſe. *Ligt zijn om te doen, dat ligt gedaan kan worden.*

Apenninum transgredi cum in aperto foret. Tac. H. 3. 59. *Als het ligt was over 't Apennijnſch gebergte te trekken.*

Ventus rapuit naves in aperta oceani. Tac. An. 2. 23. *De wind heeft de ſchepen in 't midden van de zee geſmeten.*)

ĂPES. V. Apis.

ĂPEX, ĭcis. m. Sil. 12. 706. *De kruyn, de top, de ſpits, het opperſte, de hoogte*, van een berg, enz.

Apex. Colum. 4. 25. *De punt van een zeyſſen.*

[Apex. Virg. Æ. 12. 492. *De top van den helm, waar op ze den vederboſch zetteden.*]

Apex. Quintil. I. O. 1. 7. *Tanlteyken*, om de lange, *of* korte lettergrepen te onderſcheyden.

Apex ſenectutis. Cic. S. 18. *Het toppunt, de hoogſte top*, of *trap, de hoogſte volmaaktheyd, achting van den ouderdom.*

Apex. Val. Max. 1. 1. 4. Feſtus. *Een zijde*, of *wolle kwaſt*, of *quaſt*, die men boven op een muts zet, en die zekere Prieſters by de Heydenen op een ſtokje boven op hun muts droegen. Van daar komt het dat de Dichters dit woord gebruyken om de muts zelf te beteekenen, *of* om de waardigheyd van hunne Prieſters, *of* Koningen uyt te drukken. Zie ons Lex. Antiq.

Apices juris. Ulp. D. 17. 1. 29. §. 4. *De uytterſten*, of *ſpitsvinnigheden van 't recht.*

ĂPEXĂBO, ōnis. f. Varr. L. L. 4. 22. *Een worſt, beuling, een bloedbeuling, vleeſchworſt*, of *metworſt.*

A P H.

ĂPHĂCE, ēs. Plin. H. 27. 4. Ἀφάκη. *Aphace.* Zeker kleyn ſchelgewaſch, als erten, boonen, enz.

APHRACTŪM, ī. n. Cic. Att. 5. 11. *en*
APHRACTŎS, ī. m. Cic. Att. 6. 8. Ἄφρακτος. *Een lange open ſchuyt*, die de Rhodiërs byzonderlyk gebruykten. Zie ons Lex. Antiq.

APHRŎNĬTRŪM, ī. n. Mart. 14. 58. Plin. H. 31. 10. Stat. S. 4. 9. 37. Ἀφρόνιτρον. *Schuym*, of *bloem van ſalpeter.*

A P I.

ĂPĬĀNĂ braſſica, æ. f. Plin. H. 19. 8. *Zekere kool*, waar van de bladeren, naar die van d'Eppe gelyken.

Apiana uva. Plin. H. 14. 2. *Een muskadeldruyf.* Men noemt ze dus in 't Latyn vermids 'er de byën op aazen.

ĂPĬĀRĬUM, ĭi. n. Gell. 2. 20. *Byëſtok, de plaats daar men de byën houd.* Colum. 9. 3. ſchynt dus de *byëkorven* te noemen.

ĂPĬĀRĬUS, ĭi. m. Plin. H. 21. 10. *Byënhouder, byëman.*

ĂPĬĀSTRA, æ. f. *Een ſpecht, een vogeltjen dat de byën eet.* Dus van Servius genaamt. Virg. G. 4. 14.

ĂPĬĀSTRŪM, ī. n. Plin. H. 21. 9. *en* 12. Varr. R. R. 3. 16. *Melliſſekruyd, honigbloem*, *byëngras.* Een kruyd waar mede haar de byën voeden.

ĂPĬĀTŪS, ă, ūm. Apiata menſa. Plin. H. 13. 15. *Een tafel van olyvenhout*, of *ander geſpikkelt hout gemaakt.*

ĂPĬCĂ, æ. f. Varr. R. R. 2. 2. Plin. H. 8. 48. *Een ſchaap dat kaal onder den buyk is.*

(ĂPĬCĀTŪS, ă, ūm. Apicatus Dialis. Ovid. F. 3. 397. *Een Prieſter van Jupiter.*

Digitized by Google

pier, die een muts met een kuyf, of *quaſt op 't hoofd heeft.*)

ĂPĬCŬLA, æ. f. Plaut. Curc. 1. 1. 10. *Een beitjen*, of *bijtjen*, *een kleyne bye.*

ĂPĬNÆ, ārum. f. plur. Mart. E. 1. 114. 2: 14. 1. 7. *Beuzelingen*, *kinderlijke dingen.* Dit woord komt van Apina een kleyn ſtedekin in de Pouille van geen belang. Plin. H. 3. 11. (Zie Salmaſ. over Treb. Poll. Gall. c. 8.)

(ĂPĬNĀRĬUS, of Apinarius, ii. m. Treb. Poll. Gall. c. 8. *Een potzemaker*, *een die niet dan beuzelingen, en belachchelijke dingen voortbrengt*, *en met gebeerden des lighaams vertoont.* Zie verder Salmaſius over Trebellius.)

ĂPĬS, is. f. Virg. G. 1. 4. Cic. Off. 1. 44. *Bye*, *honingbye.* Men zegt in genitivo plurali Apum, *of* Apium, maar het eerſte is meer in gebruyk. (Het laatſte gebruyken Colum. 9. 3: 4. 9: 11. 12. 13. 15: 11. 3. en Pallad. 1. 37.

ĂPISCŎR, ĕris, āptus ſūm, ăpiſci. acc. Lucret. 1. 449. Catul. 64. 145. Cic. F. 4. 5. *Verkrijgen*, *verwerven*, *bekomen.* Non. 2. 2. zegt dat het ook beteekent, *vinden*, *achterhaalen*, *betrappen*, *nemen*, *vatten.*

Sine me hominem apiſci. acc. Plaut. E. 1. 2. 3. *Wacht tot ik den quant gevonden heb.* 't Is een Heer die van zyn ſlaaf ſpreekt welke hem zyn geld ontſtolen had.

Cauſa poſſeſſionis apiſcundæ. *Een reden*, *om een erfenis te verkrijgen.* De Rechtsgeleerden gebruyken 't zomtyds in deze beteekenis. Zoo doen Ulp. D. 5. 3. 25. §. 5: 43. 2. 3. en Marcian. D. 48. 8. 3. §. 4.

ĂPĬŬM, ii. n. Hor. Od. 1. 36. 16: 4. 11. 3. *Eppe*, of *Juffrouwmerk.* 't Welk in de moeraſſen waſt: of *Levas*, ook *Petrozelie*, dat in de tuynen gezaait word. Van dit kruyd telt Plinius verſcheyde ſoorten op. H. 19. 8.

A P L.

APLODĂ. Zie Applauda.

APLUSTRE, is. n. Juv. 10. 136. *Snijwerk*, *loofwerk*, *cieraad van ſchepen*, of veel meer *een zoldering*, *van welke de ſoldaten vochten.* Daar wierde opgeſteken een ſtok, aan welke wimpels en vaanen, door de lucht ſpeelende vaſt gemaakt waren, om te weten wat voor wind waaide. Zie ons Lex. Antiq. Cicero zegt over Aratus by Priſc. 7. 769. Edit. Putſch. Apluſtra in 't meervoud door een letterbeſnyding, voor Apluſtria, 't welk Sil. 10. 325. en Rutil. Itin. 1. 513. dus gebruyken.

A P O.

ĂPŎCHĂ, æ. f. Ulp. D. 46. 4. 19. Ἀποχὴ. *Quijtſchrift*, *quijting*, *quijtbrief*, *quitantie. Een ontſlag by geſchrift*, of *by woorde dat men betaalt heeft*; waar in dit woord van Acceptilatio, volgens d'aanteekening van Ulpianus verſchild. Zie die beyde in ons Lex. Antiq.

ĂPŎCYNON, i. n. Plin. H. 32. 5. *Een beentjen in de ſlinker lendenen van een vorſch.*

[APODICTICUS, a, ūm. Gell. 17. 5. *Iets dat kracht in ſteekt om te bewijzen.*]

ĂPŎDIXIS, is. f. Gell. 17. 5. *Een blijk*, *een bewijsreden.*

Apodixin defunctoriam mihi redde. Petron. 97. *Geef my een kleyn ſlaatjen*, *een liet bewijsreden.*

ĂPŎDYTĒRĬŬM, ii. n. Cic. Fr. 3. 1. Plin. E. 5. 6. Ἀποδυτήριον. *De plaats daar men zich ontkleedde*, *en zijn kleederen neerley*, *als men in openbaare badſtoven ging.*

ĂPŎGÆUS, i. m. Plin. H. 2. 43. Ἀπόγαιος. *Een landwind.*

ĂPŎGRĂPHŬM, i. n. Plin. H. 35. 11. Ἀπόγραφον. *Affchrift*, *uytſchrift*, *naſchrift*, van een ſchrift, of boek. *Afdrukzel* van een boek. *Copy* van een ſchildery, in den eygentlyken en oneygentlyken zin. De beſte drukken hebben dit woord in 't Griekſch.

ĂPŎLECTI, ōrūm. m. plur. Liv. 36. 28: 35. 46. *Geheymraaden*, *de geheyme Raad*, *by de Etoliers.* Gruterus en Gronovius lezen Apocletus.

(Apolectus. Plin. H. 32. 11. *Een ſoort van een viſch.*

ĂPŎLŎGĀTĬO, ōnis. f. *Een fabel*, *verdichtzel.* Quintil. I. O. 5. 11. Keurt dit woord af.

ĂPŎLŎGISMŬS. Cic. Att. 16. 7. *Een verdediging.*

ĂPŎLŎGO, ās, ārĕ. acc. Sen. E. 47. *Iemand ſchelden*, *uytluchten*, *uytmaken*, *ſcheldwoorden geven*, *tegen iemand razen en tieren.*

ĂPŎLŎGŬS, i. m. Cic. I. R. 1. 17. Ἀπόλογος. *Verdichtzel*, *verzierzel*, *leerzame gelijkenis.* (In deze wierden ook de beeſten ingevoert te ſpreken. Quintil. I. O. 5. 11.

ĂPŎPHŎRĒTĂ, ōrūm. n. plur. Suet. Fl. 19. Mart. 14. 2. Ἀποφόρητα. *Nieuwjaarsgiften*, of *ſchenkaadjen* die men op 't Feeſt van Saturnus dede. Turn. Adv. 9. 23. meent dat het de geſchenken zyn, die men aan de gaſten na de maaltyd gaf om meê naar huys te nemen.

ĂPŎPHTHEGMĂ, ătis. n. Cic. Off. 1. 29. Ἀπόφθεγμα. *Zinſpreuk*, *een korte*, of *bondige ſpreuk*, *een aardig zeggen*, *een quinkſlag.* Men vind het by Cicero in 't Griekſch geſchreven.

ĂPŎPHYGIS, is. f. Vitruv. 4. 7. Ἀποφυγὴ. *Sprong*, of *uytſprong onder en voven aan een pijlaar.* Baldus wil echter, en met eenige reden, dat Apophygis beteekent *een ring*, *een band*, *die d'Ouden onder en boven om de houte pijlaaren leyden*, om ze voor 't ſcheuren te bewaaren.

ĂPŎPLEXĬĂ, æ. f. Celſ. 3. 26. Ἀποπληξία. *Beroertheyd*, *geraaktheyd.* Men ſchryft het gemeenelyk in 't Griekſch.

(ĂPŎSPHRĀGISMĂ, ătis. n. Plin. E. 10. 16. *Het beeld*, *het teeken*, *het wapen*, of *'t merk dat op een ring ſtaat.*)

ĂPŎSTĂTĂ, æ. m. Tertull. Marc. 5. 11. Ἀποστάτης. *Afvalligen*, *overlooper*, *verlater van een zijde die hy houden moeſt.*

ĂPŎSTRŎPHĂ, æ. f. of Apoſtrophe, es. f. Quintil. I. O. 4. 1. *Afwending*, *afkeer.* Een ſpreekwoord der Redenrykkonſt, wanneer de Redenaar zyn rede tot iemand in 't byzonder, *of* zelf tot een levenlooze zaak wend.

ĂPŎSTĒMĂ, ătis. n. Plin. H. 20. 3. Ἀπόστημα. *Etterig zwel*, *gezweer.*

ĂPŎTHĒCA, æ. f. Hor. S. 2. 5. 7. Ἀποθήκη. *Proviſiekamer*, *pakkelder*, *een groote kelder*, of *plaats*, waar in men wyn en andere waaren opſluyt. Zie Pol. On. 10. 1. Iſid. 15. 5. In 't byzonder den wyn. Colum. 1. 6. Plin. H. 14. 4. en 14. Phædr. F. 4. 4. 25.

ĂPŎTHĔŌSIS, is. f. Ἀποθέωσις. *Vergoding.* Dit was wanneer d'Ouden eenig Held, *of* Keyzer onder 't getal der Goden ſtelden. Men kan 't op *de wijing der Heyligen* toepaſſen. (De plechtigheden worden wydloopig beſchreven van Herodian. 4. 2.)

ĂPŎTHĔSIS, is. f. Ἀπόθεσις. 't Is eygentlyk, *weglegging van iets om het op te ſluyten.* Maar Vitruv. 4. 1. gebruykt het in den zelven zin van Apophygis.

A P P.

APPĂRĀTĒ. adv. Liv. 31. 4. *Prachtiglijk*, *koſtelijk*, *heerlijk*, *met grooten toeſtel*, van een ſchouwſpel ſprekende. De compar. *Apparatius* ſtaat by Plinius beneden.

Apparate. Cic. Att. 13. 52. *Koſtelijk*, *heerlijk*, *treffelijk*, *lekkerlijk*, *overdadiglijk*, van een gaſtmaal ſprekende.

Potes apparatius apud multos cœnare. Plin. E. 1. 15. *Gy kond by veele een beter*, of *lekkerder avondmaal houden.*

APPĂRĀTĬO, ōnis. f. Cic. Off. 2. 16. *Voorbereydzel*, *toeſtel*, *toeruſting*, *voorbereyding.*

Apparatio materiæ. Vitruv. 2. 8. *Voorbereyding der bouwſtoffen.*

APPĂRĀTŎR, ōris. m. Liv. 44. 9. *Bereyder*, *beſtelder*, *toereder. Een die ergens 't beſtel over heeft*, als van een ſchouwſpel, enz.

APPĂRĀTŬS, ūs. m. Cic. Off. 2. 16. Hor. O. 1. 38. 1. *Voorbereyding*, *toeruſting*, *toereding*, *voorbereydzel*, *toeſtel*, van een ſchouwſpel, rede, gaſtmaal, zegepraal ſprekende.

Apparatus belli. Cic. A. Q. 4. 1. *Voorbereydzel*, of *toeruſting ten oorlog.* Valla E. 5. 64. teekent aan, dat dit woord beteekent, zoo wel de voorbereyding zelf, als de dingen die men voorbereyd. (Curt. 4. 2. en Nep. Eum. 5. gebruyken dit woord in deze beteekenis.)

APPĂRĀTŬS, a, ūm. *Bereyd*, *toegeruſt*, *toegereed*, *gereed gemaakt.* De compar. *Apparatior* ſtaat by Cic. I. R. 1. 34. en de ſuperl. *Apparatiſſimus* by Cic. A. 1. 15.

• Apparata domus rebus omnibus. Cic. I. R. 1. 34. *Een huys dat van alles is voorzien.*

Apparata oratio. Cic. Her. 1. 7. *Een voorbereyd*

bereyd geſprek, een voorbedachte rede.

Apparata verba. Cic. Her. 1. 7. *Uytgekipte*, of *uytgezochte woorden.*

APPĀRĔO, ēs, pārŭi, pārĭtūm, pārērĕ. Virg. G. 1. 404. Cic. Cl. 12. *Verſchijnen, zich vertoonen, blijken, gezien worden, te voorſchijn*, of *voor den dag komen.*

Pro pretio facio, ut opera appareat mea. Plaut. Pſ. 2. 3. 60. *'t Werk dat ik doe weegt het loon wel op.*

Res apparet. Ter. Ad. 5. 9. 7. *Die zaak blijkt klaar, dat ziet men klaarlijk.*

Promiſſa apparent. Ter. E. 2. 3. 19. *Men ziet de vrucht van uwe beloften.*

Apparet, *of* apparent hæc data eſſe, &c. Cic. Fin. 3. 7. *'t Is bekent dat deze dingen gegeven zijn, enz.*

Apparet, utrum &c. ſeq. ſubj. Cic. de Or. 1. 16. *Men ziet wel, of enz.*

Apparet ipſo nomine. Plin. H. 12. 21. *'t Blijkt uyt den naam zelf.* Orationibus. Cic. Cl. 25. *Uyt zijn rede blijkt*, of *kan gezien worden.*

Ex eo apparet quæ ſit præda Prætoris. Cic. V. 3. 42. *Men ziet daar uyt wat den trek van den Schout is.*

[Ratio apparet. Plaut. Tr. 2. 4. 17. *Het komt alles wel over een. 't Is blijkbaar dat het zoo is.*

Opus non apparet patrifamilias. Cato R. R. 2. *Het blijkt den huysvader niet, dat 'er werk gedaan is.*]

Apparere Magiſtratui. Liv. 2. 55. *Voor een Overheyd*, of *Overigheyd gaan.* Gelyk voortyds de Byl- en Roede dragers voor Roomſche Borgermeeſteren deeden. Men kan dit woord gebruyken om 't Ampt van de Gerechtsboden, Deurwaarders, Pedellen, en andere uyt te drukken, die voor een openbaar perſoon de teekenen van zyn gezag of waardigheyd dragen.

Apparere Regi. Nep. Eum. 13. *In dienſt van den Koning*, of *een bediende des Konings zijn.*

Apparere ad ſolium Regis. Virg. Æ. 12. 850. *Zich voor 's Konings throon laten vinden*, om hem eenige dienſt te doen.

Ego apparebo domi. Plaut. Capt. 2. 3. 97. *Ik zal t'huys zijn.*

Apparere in alicujus nomine. Cic. Par. Præf. *Onder den naam*, of *de beſcherming van iemand uytkomen, hem opgedragen zijn*, van een boek ſprekende.

APPĀRĬTĬO, ōnĭs. f. Cic. F. 13. 54. *De voorgang van een Bijl- of Roededrager, Deurwaarder, Pedel, Gerechtsbode, enz.* Voor een Borgermeeſter, Overheer, Opperhoofd van 's Lands ſchool.

APPĀRĬTŎR, ōrĭs. m. Cic. V. 3. 25. *Bijl- of Roededrager, Deurwaarder, Pedel, Gerechtsbode, Letterdienaar*, of andere Bediende van een Overigheyd. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Apparitores Regii. Liv. 1. 40. *De lijfwacht des Konings, 's Konings lijfſchutten.*

APPĀRĬTŪRA, æ. f. Zie Apparitio.

Apparituram facere. Suet. Gr. 9. *Voor een overheer gaan, 't ampt van een Bijl- of Roededrager*, of *Deurwaarder waarnemen.*

ĀPPĀRO, ās, āvi, ātūm. ārĕ. Cic. V. 4. 20. *Bereyden, gereed maaken*; Van een maaltyd ſprekende.

Apparat ſeq. infin. Virg. Æ. 9. 147. *Hy maakt zich gereed, om, enz.*

Apparare bellum. Cic. Man. 12. *Zich ten oorlog toeruſten, bereyden*, of *gereed maken.*

Cœnam apparare. Ter. H. 1. 1. 74. *Het Avondmaal bereyden.*

Nuptias mihi apparari ſenſit. Ter. And. 4. 2. 7. *Hy is 'er achter gekomen, dat men toeſtel tot mijn huwelijk maakte.*

Crimina apparare in aliquem. Cic. Fr. 2. 3. *Schelmſtukken tot iemands beſchuldiging verdichten*, of *ſmeden.*

Dum apparatur. Ter. E. 3. 5. 35. *Terwijl men den toeſtel maakt*, of *alle dingen gereed maakt.*

Animus apparatur ad audiendum. Cic. Ad Heren. 1. 3. *Het gemoed word toebereyd om te hooren.*

APPELLATIO, ōnĭs. f. Plin. H. 15. 30. Gell. 2. 26. *Naam*, of *benaaming van een zaak.*

Appellatio tribunorum. Cic. P. Q. 20. *Beroeping*, of *betrek van 't vonnis op de Gemeensluyden.* Ad populum. Plin. H. 6. 22. *Op 't volk.*

Appellatio literarum. Cic. Cl. 74. *Het noemen, d'uytſpraak der letteren*, als men ſpelt.

Appellatio. *Eertijtel.*

Regum appellationes venales erant. Cic. Dom. 50. *De eertijtels van Koningen waren te koop.*

APPELLĀTŎR, ōrĭs. m. Cic. V. 4. 65. *Beroeper op hooger Recht.*

APPELLĀTŌRĬUS, ă, ūm. *Dat tot de beroeping op hooger Recht behoord.*

Libelli appellatorii. Ulp. D. 49. 1. 1. §. 3. *Verzoekſchriften van beroep op hooger Recht.*

Tempora appellatoria. Ulp. D. 49. 5. 5. §. 3. *De tijd van beroep op hooger Recht.* Dit word by de Rechtsgeleerden gebruykt.

APPELLO, as, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Iemand noemen*, of *hieten, iemand*, of *iets een naam geven.*

Appellare nomen alicujus. Cic. Tim. 9. *Iemands naam noemen.*

Appellare aliquem, *of* aliquid nomine ſuo. Cic. F. 9. 22. *of* nominatim. Cæſ. B. G. 2. 25. *Iemand by zijn naam roepen*; of *iets by zijn naam noemen.*

[Appellare. *Aanſpreken.*

Balbus hominem appellat hilari vultu. Cic. Cl. 26. *Balbus ſprak den man aan met een bly gelaat.*]

Appellare aliquem Punice. Plaut. Pœn. 5. 2. 30. *Iemand in de Puniſche taal aanſpreken.*

Paucis eſt quod volo te de communi re appellare mea & tua. Plaut. Au. 2. 2. 23. *Ik wil u kortelijk iet van een zaak zeggen, die ons beyde in 't gemeen raakt.*

Crebris aliquem literis appellare. Cic. F. 15. 20. *Dikwils aan iemand ſchryven.*

Appellare legentem. Cic. Fr. 2. 10. *Iemand in 't lezen ſtooren.*

Appellare aliquem de aliqua re. Cic. Att. 5. 19. *Iemand over een zaak voor 't recht roepen.* De pecunia. Cic. A. 2. 29. *Over een geldſchuld.*

Appellare. *Zich op hooger recht beroepen, weder gehoor by een hooger Rechter.* In onduytſch zegt men *Appelleeren.*

Appellare Tribunos. Cic. P. Q. 28. A Prætore Tribunos. Cic. P. Q. 20. *Van den Schout zich op de Gemeensluyden beroepen.*

Appellare Deum. Cic. P. Q. 30. *God te hulp roepen.*

(Appellare alleen, *en* appellare pecunia, *of* de pecunia. *Maanen, om geld*, of *betaling aanſpreken.*

Anno & ſex menſibus verbum nullum facis. Biennio jam confecto fere appellas. Cic. P. Q. 12. *In een jaar en zes maanden hebt gy niet een woord geſproken. Twee jaaren byna verloopen zijnde maant gy my.*

Tulliola me ut ſponſorem appellat. Cic. Att. 1. 8. *Tulliola maant my*, of *ſpreekt my aan als borge.*

Magna pecunia appellabaris a creditoribus. Quintil. I. O. 5. 13. *Gy wierd van de ſchuldeyſchers om veel gelds gemaant.*

Appellatus es de pecunia, quam debebas. Cic. A. 2. 29. *Gy zijt gemaant*, of *aangeſproken om het geld, dat gy ſchuldig waart.*

Conſidius neque de ſorte quemquam debitorum, neque de uſura a ſuis appellari paſſus eſt. Val. Max. 4. 8. 3. *Conſidius heeft niet toegelaaten, dat iemand van de ſchuldenaars wegens de hoofdſomme, noch de rente zoude gemaant worden.*

Appellare alleen. Ulp. D. 47. 10. 15. §. 20. *of* appellare aliquem de ſtupro. Quintil. I. O. 4. 2. Val. Max. 6. 1. 7. *of* appellare aliquem ſtupri cauſa. Val. Max. 6. 1. 11. *Iemand verzoeken, vergen, aan zijn*, of *aanzoeken om by hem te ſlapen.*)

Appellatus eſt Cæſar ab Æduis. B. G. 7. 54. *Die van Autun riepen Caſar te hulp.*

Appellare victorem aliquem. Virg. Æ. 5. 540. *Iemand overwinnaar verklaaren, de zege*, of *den prijs toewijzen*, van een zaak, gevecht, enz. ſprekende.

Appellare literas. *Spellen, ſpelden, de letters noemen.*

Suavitas appellandarum literarum. Cic. Cl. 35. *Zoetigheyd in 't ſpellen*, of *in 't noemen der letteren.*

APPELLO, ĭs, āppŭli, āppūlsūm, āppĕllĕre. *Aandrijven.*

Pecus ad aquam appellere. Varr. R. R. 2. 5. *Het vee te water drijven.* Viſus eſt in ſomnis paſtor ad me appellere pecus lanigerum. Accius apud Cic. Div. 1. 22. *Ik zag in den droom, dat een herder woldragend vee na my toedreef.*

Appellere. *Aanlanden, herwaarts aankomen, aanſchepen, aandrijven, ten anker*, of *in de haven komen.* Men verſtaat 'er Navem *of* Claſſem onder, ook drukt men 't zomtyds uyt.

Appellere Siciliæ. F. o. 2. S. 1. 4. 10. *of* in Siciliam. Front. St. 1. 1. 2. *In Sicilien havenen*, of *aanlanden.*

Huc

Huc me appuli. Ter. And. 4. 5. 12. *Ik ben hier aan land gekomen*, of *aangeland*, van iemand ſprekende die te water gekomen is.

Ad ſcopulos appellere. Cic. C. R. 9. *Tegen de klippen aan ſtooten.*

Naves ad opera Cæſaris appellebat. Cæſ. B. C. 1. 26. *Hy zettede 't met de ſchepen tegen de werken van Ceſar aan.*

Deus me appulit veſtris oris. Virg. Æ. 3. 338. *God heeft my in uwe havens doen aanlanden.*

(Appelli. *Voortgezet*, *aangebragt*, *gedreven worden.* Dit word eygentlyk van de ſchepen gezegt, om dat ze geen beginzel van beweging in zich zelven hebben; maar van buyten, *of* van den wind en ſtierman, of van roeyers voortgezet worden.

Navis appellitur Syracuſas. Cic. V. 5. 25. *Het ſchip word gedreven naar*, of *komt aan te Syrakuzen.*

Claſſis quinto die ad Pachynum eſt appulſa. Cic. V. 5. 32. *De vloot is met den vijfden dag te Capo Paſſaro aangeland.*

Appellere claſſem, *of* navem. *De vloot*, of *een ſchip ergens aanbrengen*, of *aanvoeren.* Dit word van den menſch gezegt.

Cum Prætor claſſem ad Ciliciam appuliſſet. Nep. Thraſyb. 4. *Wanneer hy als Admiraal, de vloot in Cilicien hadde aangebragt.*

Dionyſius cum claſſem ad Peloponneſum appuliſſet. Cic. N. D. 3. 34. *Als Dionyſius de vloot in Morea hadde aangebragt*, of *had doen aanlanden.*

Appellere alleen word ook van den menſch gezegt. En daar onder word verſtaan de *accuſativus* ſe.

Eo anno Alexandrum Epiri Regem in Italiam claſſe appuliſſe conſtat. Liv. 8. 3. *'t Is bekent, dat Alexander, Koning van Epirus, dat jaar in Italien te ſchip aangekomen is.*

Pater ejus, cum ad littus appuliſſet, ſuſpendit ſe. Quintill. I. O. 7. 4. *Zijn vader heeft hem verhangen, als hy aan ſtrant gekomen was.*

Appelli word ook de menſch gezegt, om dat hy met het ſchip, daar in hy is, word aangedreven.

Ex Hiſpania fugientes ad Siciliam appulſos eſſe dicebat. Cic. V. 5. 28. *Hy zeyde, dat de vluchtelingen uyt Spanjen te Sicilien aangeſcheept*, of *aangeland waren.*)

Animum ad ſcribendum appellere. Ter. And. prol. 1. *Zijne zinnen tot ſchrijven zetten.* Ad uxorem. Ter. And. 2. 6. 15. *Om trouwen beginnen te denken.*

APPĔNDĬCŬLĂ, æ. f. Cic. R. P. 4. *Byvoegzel*, *aanhangzeltje*, *een kleyn byval*, of *kleyne omſtandigheyd*, van een zaak ſprekende.

APPENDIX, icis. f. Feſtus in Ampedices. *Aanhang*, *aanhangzel*, *byvoegzel*, *aankleven*, in den eygentlyken, en oneygentlyken zin. (Dat op een na de laatſte lettergreep in de genitivus, enz: lang zy, zoekt Borrichius te bewyzen. Quant. Syll. §. 17.)

Appendix animi corpus eſt. Cic. by Non. 1. 1. 9. *Het lighaam is maar een aanhangzel van de ziel.*

Appendix. Varr. R. R. 1. 16. *'t Geen aan eenig land legt*, of *dat 'er langs heen loopt*, als een ander land, een ſtroom, een gemeene weg, enz.

Spina appendix. Plin. H. 24. 13. *Haagdoorn.* Zeker gewas.

Appendices. Liv. 21. 5. *Nieuw geworven krijgsvolk, tot verſterking der oude benden.*

APPENDO, is, pĕndī, pĕnsŭm, pĕndĕrĕ. acc. Cic. T. Q. 5. 21. *Ophangen*, *aanhangen.* Zie Valla E. 5. 82.

• Alicui aurum appendere. Cic. V. 4. 25. *Iemand gout toewegen.* Het betekent ook, *iemand geld aantellen*, *geven*, of *leenen.*

Aliquid mutuo appendere. Plin. H. 9. 15. *Iets by 't gewigt*, of *te leen geven*, *iets leenen.*

Verba appendere. Cic. opt. gen. Or. 5. *De woorden wel wegen*, of *al de kracht van betekenis geven.*

APPENSUS, a, um. *Aan gehangen*, *aan opgehangen.*

E lacunari appenſus gladius. Cic. T. Q. 5. 21. *Een degen aan 't gewelf gehangen.*

APPETENS, entis. omn. gen. particip. Alicujus rei. *Begeerig*, *verlieft*, *verlangend*, *beluſt.* De compar. *Appetentior* ſtaat by Cic. Am. 14. en de ſuperl. *Appetentiſſimus* beneden by Plinius en Cicero, T. Q. 2. 24.

Appetens gloriæ. Cic. Man. 3. *Eerzuchtig*, *begeerig naar eer.*

Alieni appĕtens. Sall. B. C. 5. *Begeerig naar een anders goed.*

Homo alicujus appetentiſſimus. Plin. E. 7. 31. *Een man die iemands gezelſchap zeer zoekt; die zeer begeerig naar hem is.*

[Appĕtentĕr. adv. Cic. Off. 1. 10. Appetenter aliquid agere. *Met begeerte*, *met trek iets doen.*]

APPETENTIA, æ. f. *Begeerte*, *luſt*, *trek*, *zucht*, *verlangen.*

Appetentiam cibi facere. Plin. H. 19. 8. Ciborum præſtare. Plin. H. 20. 17. Facere. Plin. H. 24. 11. *Honger*, of *luſt tot eten verwekken.*

Liberalium artium appetentia. Plin. H. 23. 1. *De luſt*, of *trek tot het leeren der vrye konſten.*

Effrenata appetentia. Cic. T. Q. 4. 7. *Een ongeregelde luſt*, of *begeerte.*

APPETIBILIS, is. m. & f. ĕ, is. n. Apulej. Dogm. Plat. 2. *Begeerlijk.*

APPETISSO, ĕrĕ. Accius apud Non. *Begeren*, *verlangen.*

APPĔTĪTIO, ōnis. f. *Begeerte*, *zucht*, *trek*, *begeerlijkheyd*, *genegentheyd tot iets.*

Appetitio principatus. Cic. Off. 1. 4. *De heerſchzucht*, *de begeerte*, of *luſt om te heerſchen.*

Appetitio alieni. Cic. Off. 3. 6. *Begeerte tot een anders goed.*

Appetitio. Cic. A. Q. 4. 8. *Drift*, *neyging; onderlinge trek*, die ook in de levenlooze dingen gevonden word.

Appetitio alicujus rei. Cic. D. 1. 23. *Poging om iets met de hand te grijpen*, of *te vatten.*

Appetitio cibi. Gell. 16. 3. *Honger*, *trek*, of *luſt tot eten.*

APPETITOR, oris. m. Boni linteaminis appetitor. Lamprid. Alex. Sev. 40. *Een liefhebber van goed linnen.*

APPETITUS, ûs. m. *Begeerte*, *luſt*, *begeerlijkheyd*, *genegentheyd* tot het quade.

Appetitus voluptatis. Cic. Off. 1. 30. *Genegentheyd tot welluſt.*

APPETITUS, tûm. m. plur. *Hertstochten*, *gemoedsneygingen*, *gemoedsdriften.* Dit woord word in dezen zin alleen in 't meervoud gebruykt.

Appetitus animi reguntur, remittuntur, continentur. Cic. N. D. 2. 12. *De hertstochten worden beſtiert*, *gematigt*, *ingetoomt*, of *bedwongen.*

APPETO, is, petīī *of* pĕtīvī, pĕtītŭm, pĕtĕrĕ. acc. *Iets zeer begeeren*, *ergens zeer begeerig naar zijn*, *een groote begeerte*, of *trek toe hebben*, *ergens zeer naar haken*, of *verlangen.*

Appetere aliquid. Cic. Fin. 1. 9. *Iets beminnen*, *ergens trek*, of *genegentheyd toe hebben.* Cicero zegt ook, Natura aliquid appetere. T. Q. 4. 6. *Liefde tot iets van de natuur hebben.*

Tu puer me appetiſti. Cic. F. 15. 14. *Gy hebt my van uw kindsheyd af bemint.*

Appetere aliquid alicui. Cic. V. 5. 54. *Voor iemand iets verkrijgen*, *behalen*, *te weeg brengen*, van een zege ſprekende.

Appetere amicitiam alicujus. Cæſ. B. G. 1. 44. *Iemands vriendſchap zoeken.* Inimicitias. Cic. Ar. 4. *Zich den haat op den hals haalen.*

Appetere Regnum. Cæſ. B. G. 7. 4. Cic. Dom. 38. *Naar 't Rijk*, of *naar de Kroon ſtaan.*

Alienam ſibi laudem adpetit. Cic. V. 4. 27. *Hy ſtaat*, of *is begeerig na den lof van anderen.*

Appetam hujus rei principatum. Cic. F. 11. 6. *Ik zal trachten om de voornaamſte in deze zaak te zijn.*

Mortem appetere. Cic. Conſ. p. 1425. *Zich zelven ombrengen*, of *de dood zoeken.*

Quid in illa appetitur? Mart. 1. 11. 4. *Wat is 'er bekoorlijk in haar?*

Europam appetere. Cic. Br. 2. *Naar Europa komen*, *het naar Europa wenden.*

Appetere aliquem ferro. Cic. S. R. 11. *Iemand met den degen aanranden*, of *een ſteek met den degen geven.* Unguibus. Liv. 7. 27. *Met de nagels krabben.* Lapidibus. Cic. Dom. 5. *Met ſteenen ſmijten.* Inſidiis. Cic. S. R. 11. *Laagen leggen.*

Ignominiis omnibus appeti. Cic. P. Q. 31. *Allerley hoon*, of *ſmaadheden ontfangen.*

Aliquid appetere. Cic. D. 2. 41. *Ergens naar taſten*, *naar grijpen*, *naar vatten*, of *de hand naar uytſteken.* Cic. D. 1. 23. voegt 'er by Manibus.

Appe-

Digitized by Google

Appetere. *Naderen.*

† Appetit meridies. Plaut. Moſt. 3. 1. 119. *Het word middag, het is ſtraks middag.*

Appetit comitiorum tempus. Liv. 10. 21. 39. 6. *De tijd van de vergadering der Staten komt aan, of is op handen.*

Partitudo huic appetit. Plaut. Au. 1. 1. 36. *Zy moet alle uur in de kraam.*

APPIANUM, i. n. *of* Appianus color. Plin. H. 35. 6. *Zekere ſlechte groene verwe.*

APPINGO, ĭs, pinxi, pictūm, pingĕrĕ. acc. Cic. Att. 2. 8. *Iets in een brief byvoegen*, of *byſchrijven.*

† Appingere Delphinum ſilvis. Hor. A. P. 30. *Een Dolphijn in een boſch vertoonen*, dat is, *ongelooflijke*, of *ongevoegzame dingen zeggen.*

APPLAUDO, ĭs, plausi, plausūm, dĕrĕ, dat. Plaut. Pſ. 5. 2. 32. Cic. Sext. 54. *Iemand toejuyghen*, of *toejuyghingen geven.* d'Ouden ſtampten met de voet, *of* klapten in de hand als zy iemand toejuychten.

Cui generi civium maxime applauditur. Cic. Sext. 54. *Welke zoort van burgeren meeſt toegejuicht word.*

APPLAUSOR, ōris. m. Plin. P. 46. *Toejuygcher, goedkeurder, vleijer*, voor al in een openbaar bedryf.

APPLAUSUS, ūs. m. Cic. D. 2. 30. *Toejuyghing, goedkeuring, vleijing, lofuyting.*

APPLAUSUS, ă, ūm. Ovid. M. 4. 352. Sil. 16. 355. *Met de hand geſtreelt*, of *zagtjens geſlagen*, van een paard, *of* ander dier ſprekende.

APPLICATIO, ōnis. f. Animi applicatio. Cic. Am. 8. *Trek, vlyt, naeſtigheyd, neerſtigheyd.*

Jus applicationis. Cic. de Or. 1. 39. *Het recht van een Roomſch borger om zich 't goed van een vreemdeling toe te eygenen;* wanneer hy zich onder zyn beſcherming had begeven, en zonder uyterſte wil ſtierf.

APPLICATUS, ă, ūm. Plin. H. 33. 4. *Opgelegt, opgeleyt*, van een genees-middel ſprekende.

Fiſtulæ applicatæ ædibus. Pompon. Dig. 8. 2. 18. *Gooten van een huys, buyzen*, of *pijpen aan een huys.*

Applicatæ naves ad terram. Cæſ. B. C. 3. 101. *Geſtrande ſchepen, ſchepen die op 't droog*, of *op 't ſtrand zijn gezet.*

Urbs colli applicata. Liv. 33. 14. Plin. H. 4. 4. *Een ſtad op 't hangen van een heuvel geſticht.*

Equus auribus applicatis. Varr. R. R. 2. 7. *Een kortoorig paard.*

Applicatus ad ſe diligendum. Cic. F. 4. 13. *Met zich zelven ingenomen, veel van zich zelven houdende.*

APPLICITUS, ă, ūm. part. dat. Plin. E. 2. 17. *Ergens aan gehecht, aan gelegen.* of *by gebouwt.*

Applicitum eſt cubiculo hypocauſtum. Plin. E. 2. 17. *Daar is een kachel aan de ſlaapkamer gevoegt.*

(Applicitus captivus. Juſtin. 11. 15. *Een gevangen by hem gebracht zijnde.*)

APPLICO, ās, plĭcāvi *of* plĭcŭi, plĭcātūm *of* plĭcĭtūm, plĭcārĕ. dat. cum acc. Plin. H. 32. 4. *Gebruyken, bedragen, opleggen, eenig middel gebruyken* om een woude te genezen.

• Applicare ſcalas (muris *of* ad muros.) Liv. 26. 44. *De muuren beladderen, ladders tegen de muuren aanbrengen, met ladders de muuren beklimmen.*

Applicare navim ad ripam. Cic. A. 2. 11. *Met een ſchip aan 't ſtrand komen, op ſtrand ten anker komen.* Terræ. Liv. 28. 36. Ad terram. Cæſ. B. C. 3. 101. *Een ſchip doen ſtranden*, of *op ſtrand zetten.*

Applicari in terras alicujus. Ovid. Her. 16. 126. *In iemands land aanſtevenen*, of *aankomen.*

Applicare amicas aures votis alicujus. Hor. Sec. 72. *Een gunſtig oor naar iemands gebeden leenen.*

Applicare ſe ad arborem. Cæſ. B. G. 6. 27. (Arbori. Curt. 8. 2. 9. 5.) *Tegen een boom aanleunen.* Ad flammam. Cic. T. Q. 5. 27. *By 't vuur komen.*

Applicare caſtra flumini. Liv. 33. 30. *Zijn leger by een ſtroom nederſlaan.* Arma corpori. Liv. 23. 27. *Zijn wapenen aandoen.*

Applicare ſe flumini. Front. St. 2. 2. 10. *Zich van achteren tegen een ſtroom legeren.*

Applicare ſe ad aliquem. Ter. And. 5. 4. 21. *Zich by iemand voegen, tot iemand zijn toevlucht nemen.* Cic. Am. 21. gebruykt het om te zeggen, *met iemand vriendſchap*, of *een verbintenis maken.*

Applicare ſe ad ductum alterius. Cic. F. 3. 11. *Zich onder een anders beſtiering ſtellen.*

Applicare ſe ad fidem amicitiamque. P. R. Cic. V. 2. 1. *De beſcherming en vriendſchap van 't Roomſche volk zoeken.* Familiaritatem alicujus. Cic. Clu. 24. *Den gemeenzamen ommegang van iemand zoeken.*

Applicare aliquem alicui officio. Colum. 3. 13. *Iemand ergens toe gebruyken*, of *bezigen.* Dit word ook van levenlooze dingen gezegt.

Applicare ſe ad Philoſophiam. Cic. Off. 1. 32. *Zich tot de leeroeffening der Wijsgeerte begeven.* Ad ſtudium muſicum. Ter. H. prol. 23. *Zich tot de dichtkunſt begeven.*

Applicare ſe ad aliquem. Cic. Cl. 91. *Zich onder iemands onderwijs ſtellen*, of *begeven, iemand tot zijn leermeeſter verkiezen.*

Applicare alicui oſculum. Ovid. F. 4. 851. *Iemand een kus geven.*

Applicare animum alicujus ad deteriorem partem. Ter. And. 1. 2. 22. *Iemand tot het quaad vervoeren, iemand een quade zijde doen kiezen.*

Ea ſibi animus uſque eo applicuit, ut &c. Sen. B. 1. 11. *'t Gemoed is 'er zoo verre aan gehecht, aan verknocht*, of *aan verbonden, dat enz.*

Bis ſenis meſſibus peractis vix unum annum applicare. Mart. 6. 28. 8. *Nauwlijks dertien jaaren oud zijn.*

(Applicare. *Aanlanden, aankomen.* Daar

on[illegible]

Qui proceſſi[illegible] ram applicant. H[illegible] B. [illegible] *[illegible] aan land.*

Cum Hercules ad littus Amazonum applicuit. Juſtin. 2. 4. 21. *Als Hercules aan de ſtrand der Amazonen aangekomen was.*)

[APPLORO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. dat. Hor. Ep. 11. 1. *Voor*, of *by iemand weenen.*]

APPLUDA, æ. f. Plin. H. 18. 10. *Kaf, vuyligheyd dat men uyt het koorn wand.* Gell. 11. 7. verhaalt, dat een Voorſpraak dit woord in 't pleyten gebruykt hebbende, men in de Vierſchaar meende dat hy Toskaanſch *of* Franſch geſprooken had.

APPLUMBATUS, ă, ūm. Ulp. Dig. 47. 12. 2. *Met loot beleyt, met loot vaſtgemaakt*, of *met loot gefondeert.*

APPLUO. Zie Adpluo.

APPONO, ĭs, posui, pŏsĭtūm, pōnĕrĕ. acc. met een dat. Plaut. Men. 2. 2. 55. *Byſtellen, byzetten, by plaatzen, voorhouden, voor zetten, voor plaatzen.*

Apponere manum ad os, *of* ante os. Cic. F. 3. 1. *De hand voor den mond houden.* Aurem ad glaciem. Plin. H. 8. 28. *Het oor op 't ys leggen.* Lumen. Cic. D. 1. 36. *Licht brengen.*

In epulis, *of* cœna ſolidum aprum apponere. Plin. H. 8. 51. *Een heel wild zwijn op een gaſtmaal op tafel zetten.*

Aliquid alicui in menſam apponere. Plaut. Men. 1. 3. 29. *Iemand aan tafel iets voorzetten.*

Apponere aliquid. Plaut. Pſ. 3. 2. 26. *Iets ergens bydoen*, van iets ſprekende dat men in een opſtoofzel doed.

Apponere menſam. Plaut. Aſ. 5. 1. 2. *De tafel dekken.* Cic. Att. 14. 21. zegt, Appoſita ſecunda menſa. *Aan 't tweede gerecht zijn*, of *het tweede gerecht op tafel ſtaande.*

Apponere alicui argentum purum. Cic. V. 4. 22. *Iemand in zilverwerk opdiſſen.*

Apponere annos alicui. Hor. O. 2. 5. 15. *Iemand eenige jaaren toevoegen.*

Apponere cuſtodem alicui. Cic. Div. 16. *Iemand een opziender geven*, of *toevoegen.*

Accuſatorem alicui apponere. Cic. V. 5. 41. *Tegen iemand een beſchuldiger opmaaken*, of *omkoopen.*

Accuſatorem apponere e ſinu ſuo. Cic. V. 1. 10. *Een beſchuldiger*, of *laſteraar tegens iemand beſtellen, die men omgekocht heeft.*

Apponere modum vitiis. Cic. T. Q. 4. 18. *De zonde bepaalen, de zonde een perk ſtellen dat ze niet verder door dringe.*

De meo tuis præceptis nihil novum appoſui. Plaut. M. G. 3. 3. 31. *Ik heb tegens hem niet gezegt, dan 't geen gy my belaſt had; ik heb niets tot uwe bevelen van 't mijne bygedaan.*

Poſtulat id gratiæ apponi ſibi Ter. And. 2. 1. 31. *Hy meent dat men hem daar over bedanken moet.*

Appo-

Digitized by Google

Apponere notam verſui, *of* ad verſum. Cic. P.ſ. 30. *Een vers afteykenen, een teken by een vers ſtellen.*

Appone hunc diem lucro. Hor. O. 1. 9. 13. *Reken, of ſchat dezen dag voor gewonnen; denk, dat deze dag winſt is.*

Apponere diem in epiſtola. Cic. Br. G. 7. *Onder den brief den dag zetten, wanneer ze geſchreven is.* Apponere ſignum. Cic. Br. G. 7. *Den brief verzegelen, zijn wapen, of zegel op den brief drukken.*

(Apponere. *Afleggen, nederleggen, nederzetten.* Voornamentlyk als die iets ter neder gezet heeft, het in korte weder zal opnemen.

Iſtos raſtros interea appone. Ter. H. 1. 1. 37. *Zet deze egge ondertuſſchen by u neder.*

Accipe hunc (puerum) a me, atque ante noſtram januam appone. Ter. And. 4. 3. 10. *Neem my dit kind af, en leg het voor onze deur neder.*

Appone hic ſitellam. Plaut. Caſ. 2. 6. 11. *Zet den emmer hier neder.*

Apponere. *In doen, by doen*: van ſpyze ſprekende, by welke onder 't ſtooven iets anders gedaan word.

Apponunt rumicem, braſſicam, &c. Plaut. Pſ. 3. 2. 26. *Zy doen 'er by zuuring, kool, enz.*)

APPORRECTUS, ă, ŭm. Ovid. M. 2. 561. *By uitgeſtrekt.* Zie Porrigo.

APPORTATIO, ōnis. f. Vitruv. 2. 9. *Vervoering, verbrenging, overvoering.*

APPORTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Acc. met een ablat. *en* præp. e, ex, *of* de. *Iets ergens van daan brengen*, of *vervoeren*, 't zy met een rytuyg, of anderzins.

Apportat vitia ſenectus. Cic. S. 8. *d'Ouderdom komt met veel gebreken.*

Apportare aliquid ex aliquo loco. Cic. V. 3. 74. *Iets ergens van daan brengen.*

Apportare nuntium alicui. Ter. H. 3. 1. 18. *Iemand een tijding brengen.*

Quidnam apportas? Ter. And. 5. 2. 17. *Wat brengt gy nieuws?*

Ætas, uſus, ſemper aliquid apportant novi. Ter. Ad. 5. 4. 2. *De jaaren, en d'ondervinding leeren ons dagelijks wat nieuws.*

APPOSCO. Zie Adpoſco.

APPOSITE adv. *Gevoeglijk, bequaamelijk, wel te pas*, of *op een bequaame wijze.*

Appoſite dicere ad perſuaſionem, *of* ad perſuadendum. Cic. 1. R. 1. 5. *Een overreedend*, of *overtuygend geſprek voeren.*

APPOSITIO, ōnis. f. *Aantrekking, aanwijzing, bybrenging.*

Sine appoſitione exemplorum. Cic. Par. 1. 3. *Zonder aanwijzing van voorbeelden.*

APPOSITUM, i. n. Sen. B. 4. 20. *'t Geen men heeft geſpaart*, of *weechgelegt.*

Appoſitum. Quintil. I. O. 8. 2. *Een bynaam, een byvoegelyke naam*, die de betekenis van 't ſubſtantivum bepaalt, verklaart, of vergroot.

APPOSITUS, ă, ŭm, met de præp. ad *Bequaam, gevoeglijk, wel gelegen, gemakkelijk, om*, van perſoonen, 't weêr, de plaats, enz. ſprekende. Quintil. I. O. 4. 3. en Tac. H. 3. 71. geven de dativus aan dit nomen. (De compar. *appoſitior* ſtaat by Cic. V. 4. 57. en de ſuperl: *appoſitiſſimus* by Varr. R. R. 2. 10.)

Ager appoſitus ad vitem, ad frumentum. Varr. R. R. 1. 7. *Een veld goed*, of *bequaam voor den wijngaard, voor koren.*

Æger appoſitus ad medendum. Varr. R. R. 2. 7. *Een zieken die gemakkelijk*, of *ligt te genezen is.*

Appoſitus. *Nabygelegen, nabuurig.*

Appoſita Thraciæ gens. Curt. 10. 10. *Een volk naby Thracie gelegen.*

Caſtellum flumini appoſitum. Tac. An. 2. 7. *Een veſting*, of *ſlot op een ſtroom gebouwt.*

APPOSITUS, ūs. m. Plin. H. 24. 5. *Opleging*, van een geneesmiddel, pleyſter, kruyd, enz. ſprekende. Men vind in dezen Schryver niet dan d'Ablativus Appoſitu.

APPOTUS, ă, ŭm. Plaut. Curc. 2. 3. 75. *Half dronken, die wel gedronken heeft, die een roes weech heeft.* Hy voegt 'er Probe by R. 2. 7. 8.

APPRECATUS. Zie Adprecatus.

APPREHENDO, ĭs, ĕndi, ēnsūm, ĕndĕrĕ. Acc. *Vatten, grijpen, vangen, aanvatten, aangrijpen, aantaſten.* Men voegt 'er zomtyds Manu by. *Met de hand grijpen.*

Apprehendere manu aliquem. Plaut. Am. 5. 1. 64. *of* manum alicujus. Cic. P. Q. 31. *Iemand by de hand vatten*, of *grypen.*

Apprehendere regionem. Cic. Att. 10. 8. *Een land bemagtigen, zich meeſter van een land maaken.*

Apprehendere aliquem. Ulp. D. 9. 2. 5. *Iemand vangen*, of *by de kop vatten.*

APPRIME. adv. *Zeer wel, heel wel, byzonderlijk, zonderling, uytſtekende, volkomentlijk.*

Apprime doctus. Varr. R. R. 3. 2. *Uytſtekend geleerd.* Nobilis. Ter. E. 5. 5. 10. *Zeer edel.*

Id apprime recte dicitur. Cic. Fin. 3. 9. *Dat word byzonderlijk wel gezegt.* Zommige lezen Rectiſſime.

APPRIMO, ĭs, prĕſſi, prĕſſūm, prĭmĕrĕ. Aliquid alteri rei. Plin. H. 24. 9. *of* ad alteram rem. Plin. H. 26. 1. *Iets ergens tegen aan dringen, tegens aan drukken*, of *tegens aan douwen.*

APPRIMUS, ă, ŭm. Gell. 7. 7. *De voornaamſte, d'aanzienlijkſte, d'eerſte, van 't hoogſte aanzien.* Zommige lezen Adprimus.

Flos apprima tenax. Virg. G. 2. 134. *Een bloem die zeer vaſt ſtaat.* Apprima ſtaat in d'accuſativus pluralis, door een dichtkundige vryheyd: *of* gelyk Scaliger wil, men leeſt Apprime, en maakt de laatſte lettergreep kort, (gelyk in ſuperne doen Lucret. 4. 441: 6. 543. en Hor. O. 2. 20. 11.

APPROBATIO, ōnis. f. Cic. Cl. 49. *Goedkeuring, toeſtemming, gezag, bekrachtiging, beveſtiging.*

Approbatio. Cic. I. R. 1. 36. *Bewijs, betooging, ſluytreden, beveſtiging, ſtaving*, van een voorſtel in een reden ſprekende.

Approbatio. Cic. T. Q. 2. 1. *Goedkeuring, goedkenning, goedvinding, toeſtemming.*

Movere approbationem alicujus. Cic. Off. 1. 28. *Iemands goedkenning*, of *toeſtemming verwerven, krijgen, hebben.*

Vinolenti quæ faciunt, non eadem approbatione faciunt, qua ſobrii. Cic. A. Q. 4. 17. *De dronken menſchen doen hun dingen niet met de zelve zekerheyd*, of *ſtantvaſtigheyd, als de nuchteren.*

APPROBATOR, ōris. m. Cic. Att. 16. 7. *Goedkeurder, goedkenner, keurmeeſter, keurder, toeſtemmer.*

APPROBE. adv. Gell. 7. 7. Plaut. Trin. 4. 2. 115. *Heel wel, zeer wel, volkomen wel.* Zommige zeggen Adprobe.

APPROBO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. *Iets goedkeuren, goedvinden, voor goed opnemen, toeſtemmen, ergens zijn goedkenning aan geven.*

Approbare aliquid auctoritate ſua. Cic. Dej. 11. *Iets met zijn gezag beveſtigen, bekrachtigen, ſterken*, of *ſtaaven.*

Approbare aliquid. Cic. I. R. 1. 36. *Iets bewijzen, betoogen, aantoonen, doen zien, doen blijken.*

Approbavit ſe Reipublicæ amore ſuperſtitiſſe. Front. St. 4. 5. 6. *Hy heeft getoont dat hy zich uyt liefde voor 't gemeene beſt geſpaart had.*

Laus pueri approbet genus à bona matre. Catull. 61. 227. *Laat de lof dien men 't kind geeft, doen zien, dat het van een wijze en groote moeder is.*

Aliquid alicui approbare. Cic. V. 4. 38. *Iemand iets bewijzen, betoonen*, of *aantoonen, iemand ergens van overreden.*

Fama id approbat. Ter. Ph. 4. 5. 12. *Dat keurt elk goed, dat word van al de wereld goedgekeurt.*

Approbare. *Goed leveren; maken, dat iets goed gekeurt word.*

Opus approbavit. Phæd. 4. 24. 16. *Hy heeft het werk goed gelevert.*

Approbatur opus arbitratu Domini. Paull. Dig. 19. 2. 24. *Het werk is voor goed by den Heer opgenomen.*

Ad tempus factum opus ſubtiliter Regi approbavit. Vitruv. 9. 3. *Hy leverde den Koning dit werk volkomentlijk wel gemaakt op den gezetten tijd.*

(Approbare excuſationem. Tac. Ag. 42. *Toonen dat onze verontſchuldiging billijk is, en behoort aangenomen te worden.* Pœnitentiam. Suet. A. 12. *Blijken geven van een oprecht berouw.*)

† Tu quod egeris, id velim dii approbent. Cic. F. 2. 18. *Het geen gy gedaan hebt, wenſche ik, dat de Goden wel doen gelukken.*

APPROBRAMENTUM, i. n. Plaut. Merc. 2. 3. 87. *Oneer, ſchande, ſmaadheyd, hoon, verachting.*

APPROBUS, ă, ŭm. Adoleſcens approbus. Cæcil. by Gell. 7. 7. *Een zeer eerlijk en deugdzaam jongman.* Zommigen lezen Adprobus.

Digitized by Google

APPROMISSOR, ōris. m. Ulp. D. 46. 3. 43. *Een borg, een die voor een ander inſtaat.*

APPROMITTO, ĭs, mīſi, mīſſum, mittĕrĕ. Cic. Att. 5. 2. *Voor iemand borg blijven*, of *zijn*, *voor iemand inſtaan*, *zich voor iemand verbinden*. *zich tot iemands borg ſtellen.* Zie ons Lex. Antiq. Ad.

APPROPERO, ās, āvi, ātum, ārĕ. *Zich haaſten*, *zich ſpoeijen*, *zich ſpoedigen*, *wakker voortvaren.*

Approperare gradum. Plaut. Trin. 4. 3. 3. *Aanſtappen*, *wakker aangaan.*

* Mortem approperare. Tac. An. 16. 14. *Zijn dood verhaaſten.*

Approperare ad cogitatum facinus. Cic. Mil. 17. *Zich haaſten om een aanſlag uyt te voeren.*

Opus adeo approperatum eſt, ut, &c. Liv. 4. 9. *'t Werk wierd zoo verhaaſt*, *zoo doorgezet*, of *voortgezet*, *dat*, *enz.*

APPROPINQUATIO, ōnis. f. Cic. Fin. 5. 11. *Nadering*, *genaking*, *nabyheyd*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Appropinquatio mortis. Cic. Sen. 19. *De aannadering van de dood.*

APPROPINQUO, ās, āvi, ātum, ārĕ. *Naderen*, *genaken*, *naby komen*, *aankomen.*

Appropinquabant hoſtes finibus noſtris. Cæſ. B. G. 2. 10. *De vyanden naderden onze grenzen.*

Appropinquare ad ſummam aquam. Cic. Fin. 4. 23. *Boven aan 't water komen*, van iemand ſprekende die op den grond lag. Ad aliquem. Hirt. B. H. 2. 4. *Tot iemand naderen.*

* Appropinquabat hyems. Cæſ. B. C. 3. 9. *De winter quam aan.* Dies definita. Val. Max. 4. 5. 1. ext. *De beſtemde dag naderde.* Tuus adventus. Cic. F. 2. 6. *Uwe komſt wat naby.* Occaſus urbis. Cic. C. 3. 8. *d'Ondergang der ſtad genaakte.* Judicium illius. Cic. Clu. 67. *Hy moeſt haaſt te recht geſtelt worden.*

Mors illi appropinquat. Cic. Fin. 5. 11. *Zijn dood naderd*, *hy leyt op ſterven.*

Appropinquare primis ordinibus. Cæſ. B. G. 5. 44. *Onder d'eerſte zijn om bevordert te worden*, van een Bevelhebber, *of* Soldaat ſprekende.

APPULIA. Zie Apulia.

APPULUS. Zie Apulus.

APPULSUS, ūs. m. *Aankomſt*, *nadering*, *aanlanding*, *komſt in de haven.*

Arcere quem littorum appulſu. Liv. 27. 30. *Iemand het aanlanden beletten.*

Terra ſolis appulſu exardet. Cic. N. D. 1. 10. *d'Aarde word warm by 't opkomen van de zon.*

* Appulſus caloris & frigoris. Cic. N. D. 2. 56. *d'Eerſte prikkelingen van hitte en koude.*

APPULSUS, ă, ūm. Cic. V. 5. 56. *Aangekomen*, *aangeland*, *aangeſcheept*, *in de haven gekomen.* Hy voegt 'er Navigiis *of* navi by V. 5. 28.

A P R.

APRICATIO, ōnis. f. *Het zitten in de zon*, *koestering*, of *bakering van zich zelven in de zon.*

Mallem unam tecum apricationem in illo Lucretino tuo ſole, quam, &c. Cic. Att. 7. 11. *Ik wou liever met u in uwe zon van Lukretinum zitten*, *dan*, *enz.* Lukretinum was een Landhuys.

Ad apricationem egredi. Colum. 8. 8. *Uyt wandelen gaan*, *uytgaan om te wandelen*, *in mooi weder wandelen.*

APRICITAS, ātis. f. Plin. H. 6. 16. *Een zoete lucht*, *gematigheyd van de lucht*, *ſchoon weder.*

Apricitas diei. Colum. 7. 4. *d'Aangenaamheyd van den dag*, *de gematigde hitte*, *het ſchoone weder.*

APRICOR, āris, ātus ſum, āri. Cic. T. Q. 5. 32. Colum. 8. 4. *In de zon zitten*, of *ſtaan*, *zich in de zon bakeren*, of *koeſteren.* Varro by Non. 2. 65. voegt 'er by, In Sole. (Apricare zegt Pallad. 1. 38.)

APRICUS, ă, ūm. Colum. 11. 3. *Warm*, *in de zon gelegen*, *dat wel op de zon leyt*, van een veld Hor. A. P. 162. *of* heuvel Tib. 1. 4. 15. ſprekende. De compar. *apricior* ſtaat by Colum. 11. 3. en de ſuperl. *apricifſimus* by Colum. 9. 14.

Aprici ſenes. Perſ. 5. 179. *Oude mannen*, *die zig geerne in de zon bakeren.*

Aprici flatus. Colum. 1. 5. *Warme winden.* Flores. Hor. O. I. 26. 7. *Schoone bloemen*, vermits die in de zon ſtaan 't beſt voortkomen.

† Hæc in apricum proferet ætas. Hor. E. 1. 6. 24. *De tijd zal deze dingen ontdekken*, *zal deze dingen aan den dag*, of *aan 't licht brengen.*

APRILIS, ĭs. m. Varr. L. L. 5. 4. Hor. O. 4. 11. 16. *Grasmaand*, *April*, *de maand van April.* Men verſtaat 'er Menſis onder, *of* drukt het uyt.

Apriles Kalendæ. Colum. 11. 2. Nonæ. Cic. F. 1. 9. *d'Eerſte*, *en vijfde dag van grasmaand*, of *van de maand April.*

APRINEUS. Hyg. f. 69. *en* Aprinus, ă, ūm. Plin. H. 28. 15. *Van een wild zwijn*, of *wild varken.* Zie Aprugnus.

APRUGNA, æ. f. Spartian. Æl. Ver. 5. Capitol. Max. Jun. 2. *Wild zwijnen vleeſch.* Men verſtaat 'er Caro onder.

APRUGNUS, ă, ūm. Plaut. P. 2. 5. 4. Pœn. 3. 2. 2. Plin. H. 8. 51. *Dat van een wild zwijn is.*

APSIS. Zie Abſis.

A P T.

APTATUS, ă, ūm. part. acc. met de præp. ad. *Bequaam*, *toebereyd*, *gemaakt*, *overeenkomſtig*, *gevoegt*, *geſchikt.*

* Aptatus cibo. Plin. H. 28. 30. *Goed om te eeten.*

Aptatus ad delectationem popularem. Quintil. I. O. 2. 10. *Tot vermaak van 't volk gemaakt.*

(Hoc verbum eſt ad id aptatum. Cic. de Or. 3. 40. *Dat woord ſchikt zich daar wel*, *voegt*, of *paſt daar wel*, of *is daar wel geplaatſt*, *komt daar wel mede over een.*)

APTE. adv. *Heel wel*, *bequaamelijk*, *wel gepaſt*, *behoorlijk.* De compar. *Aptius* ſtaat by Cic. Fin. 3. 23. en de ſuperl. *Aptiſſime* by Cic. Or. 44.

Apte ad pedem calceus convenit. Cic. Fin. 3. 14. *De ſchoen paſt wel aan de voet.*

* Apte ad tempus dicere. Cic. Part. 8. *Naar tijds gelegentheyd ſpreken.*

Apte quieteque ferre fortunæ caſum. Cic. T. Q. 4. 16. *Gevoeglijk en geruſt tegenſpoed verdragen*, of *uytſtaan.*

APTO, ās, āvi, ātum, ārĕ. Aliquid ad rem alteram, *of* rei alteri. *Iets ergens naar ſchikken*, *naar voegen*, *mee over een brengen*, *invlijen.*

Aptare uſum valli ad commoditatem ferendi, & ad munitionis firmamentum. Liv. 33. 5. *Een ſtormpaal afkorten*, of *afhakken*, *op dat men ze gemakkelijk kan dragen*, *en de verſchanſingen beter maaken.*

Cibaria in faſcillos aptare. Front. St. 4. 1. 7. *Zijn voorraat in bondels*, of *pakken doen.*

Annulum aptare digito. Suet. Tib. 73. *Een ring aan een vinger ſteken.*

* Aptare. acc. Hor. E. 1. 3. 13. *Bereyden*, *toeſtellen*, *gereed maken*, *vervaardigen.*

Aptare munde convivium. Pompon. *by* Non. 11. 19. *Een maaltijd heel zindelijk bereyden.*

Aptare tabulam. Colum. 12. 54. *Een plank gereed maaken.*

Aptare idonea bello. Hor. S. 2. 2. 111. *Het nodige ten oorlog gereed maken*, *zig ten oorlog toeruſten.*

Inſignia alicujus ſibi aptare. Virg. Æ. 2. 390. *Een anders wapenen en kleederen aandoen.*

* Aptare claſſem velis. Virg. Æ. 3. 472. *Een vloot zeilvaardig maaken.* Navem remigio. Virg. Æ. 8. 80. *Een ſchip met roeijers bemannen.* Animos armis. Virg. Æ. 10. 259. *Zich tot den oorlog bereyden.* Se pugnæ. Virg. Æ. 10. 588. *Zich tot den ſtrijd gereed maaken.* Bella modis citharæ. Hor. O. 2. 12. 4. *Oorlogsdaaden op de luyt zingen*, of *in lierzangen beſchrijven.*

APTUS, ă, ūm. dat. *of* acc. met de præp. ad. *Wel geſchikt*, *wel gevoegd*, *wel overeenkomende*, *wel gepaſt*, *wel vaſtgebonden*, of *vaſtgemaakt*. In den eygentlyken en oneygentlyken zin. De compar. *Aptior* ſtaat beneden by Livius, en de ſuperl. *Aptiſſimus* by Liv. 7. 35.

Aptus equina ſeta. Cic. T. Q. 5. 21. *Met een paerdehair wel vaſt gebonden.*

Apta inter ſe. Cic. Part. 29. Off. 1. 40. *Dingen die wel aan malkander zijn gebonden*, *wel zijn t'zamengevoegt*, of *wel over een komen.*

Aptus. *Bequaam*, *geſchikt*, *bereyd*, *vaardig*, *gezaam*, *gevoeglijk*, *goed*, *nuttig*, *dienſtig*, *voordeelig*, *heylzaam.*

Agmen

Agmen aptum non magis itineri, quam pugnæ. Liv. 3. 27. *Een leger niet geschikter tot den optocht, als ten ſtrijde.*

Aptus in oratione. Cic. Off. 1. 40. *'t Geen wel in een rede komt.*

Aptus tempori, perſonæ. Cic. Or. 22. *Bequaam voor den tijd, voeghzaam voor een perſoon.*

Hæc ætas moribus apta meis. Ovid. Art. Am. 3. 121. *Deze leeftijd is bekwaam voor mijn zeden.*

Calcei apti ad pedem. Cic. de Orat. 3. 51. *Schoenen gepaſt voor den voet.*

Cibus aptus ſtomacho. Celſ. 2. 24. *Een ſpijs goed voor de maag*, of *die goed voor de maag is.*

Venti Romanæ claſſi quam ſuæ, aptiores ſtabant. Liv. 25. 27. *De wind was de Romeynſe vloot voordeeliger dan de zijne.*

Ut cujusque animis aptum erat. Curt. 3. 10. 4. *Om zich naar elks gebruik ſchikken.*

Aptus ad aliquid. Cic. Off. 1. 31. *Ergens toe bequaam, toe geboren*, of *toe geſchikt*, van perſoonen ſprekende. Liv. 33. 21. zegt in aliquid.

Minus aptus ad hujus generis hoſtem. Cæſ. B. G. 5. 16. *Niet bekwaam*, of *niet in ſtaat tegen zodanig een vyand.*

Aptior omni verſu vita eſſe debet. Cic. Par. 3. 2. *Het leven moet geregelder zijn dan eenig dichtſtuk.*

Aptus ex ſeſe, *of* totus aptus ex ſeſe. Cic. Par. 2. *Een man volkomen gelukkig door zich zelven.*

Aptus mihi homo. Cic. F. 3. 6. *Een man die my wel dient*, of *die wel naar mijn zin is.*

[Aptus. *Kleyn, weynig.*

Aptæ ſarcinulæ. Catull. 28. 2. *Kleyne pakjens, weynig pakkazi.*]

† Avitus apto cum lare fundus. Hor. O. 1. 12. 43. *Een land my by mijn Voorouders nagelaten, met een kleyn, doch bequaam huys.*

† Cœlum ſtellis ardentibus aptum. Virg. Æ. 6. 797. *De hemel verſiert met flonkkerende*, of *tintelende ſterren.*

Aptus. part. *Verworven, verkregen, bekomen, verovert.* Accius, Pacuvius en Lucilius gebruyken 't voor Adeptus by Non. 4. 3.

A P U.

ĂPŬĂ, æ. f. Plin. H. 31. 8. *Spiering.* Zekere kleyne viſch die door den regen voortkomt. Zommige lezen Aphya.

APŪA, æ. f. *Pontremoli.* Een ſterke ſtad op de grenzen van Toskanen en de Rivier van Genua.

APŪANI, ōrum. m. plur. Liv. 39. 2. *De ſtad moliers, die van Pontremoli.*

ĂPŪD. præp. acc. *By, naby, op, in, aan.*

Apud focum ſedere. Cic. by Non. 2. 1. *By 't vuur zitten.*

Apud Craſſum ſedebat. Cic. de Or. 2. 3. *Hy zat by Kraſſus.*

Apud forum audivi. Ter. And. 2. 1. 2. *Ik heb 't op de merkt gehoort.* Apud Carthaginem. Cic. Rull. 1. 2. *Naby Karthago.*

Apud exercitum eſſe. Cic. V. 4. 22. *In 't leger zijn.*

Apud aliquem domi eſſe. Ter. E. 4. 6. 9. *In iemands huys zijn.* Ruri. Cic. de Or. 1. 49. *By iemand op 't land zijn*, of *wonen.* Men zegt echter niet, Ire apud aliquem. *By iemand gaan.* Men vind Apud by de Ouden niet met d'andere verba van beweging. (Cicero zegt evenwel Att. 4. 13. Malo tecum apud te ambulare, om te zeggen Domi tuæ, of, in villa tua.)

* Sum apud te primus. Ter. E. 1. 2. 10. *Ik ſta de voorſte in uw gunſt, ik heb by u de voorkeur.*

Apud me minimum valent præmia. Cic. F. 1. 9. *De belooningen gelden weynig by my.*

Apud aliquem valere amicitia. Cic. S. R. 1. *Veel by iemand vermogen.* Gratia, auctoritate. Cic. F. 6. 6. Cæſ. B. G. 1. 9. Quid auctoritatis habere. Sen. E. 71. *Veel gezag by iemand hebben.*

(Apud te tuis nulla eſt fides. Plaut. Am. 2. 1. 4. *Uwe huysgenooten gelooven u niet, gy vind geen geloof tot uwent.* Itane parum mihi fidem eſſe apud te? Ter. Ph. 5. 3. 27. *Is dat zoo, dat ik zoo weynig geloof by u vinde?*

Apud maritum plures enixa partus deceſſit. Liv. 40. 4. *By haaren man vele kinderen gehad hebbende, is zy overleden.*)

Apud majores noſtros. Cic. F. 3. 10. *By*, of *ten tijde van onze Voorvaderen.*

Apud Platonem ſcriptum eſt. Cic. T. Q. 5. 12. *By Plato ſtaat geſchreven; men vind*; of *men leeſt by Plato*, of *in de ſchriften van Plato.*

Apud aliquem mentiri. Plaut. Pœn. 1. 1. 24. *Tegen iemand liegen.*

Apud illum fuit magnus uſus juris. Cic. Cl. 41. *Hy hadde een groote kennis van de Rechtkunde, hy was in de Rechtsgeleerdheyd zeer ervaren.*

Apud matrem recte eſt. Cic. Att. 1. 7. *Mijn moeder is in goede gezondheyd*, of *'t is alles wel by mijn moeder.*

Apud aliquem dicere. Cic. Att. 4. 2. *By iemand*, of *in iemands bywezen ſpreken, voor iemands vierſchaar pleyten.*

Cum de me apud te loquor. Cic. Att. 1. 16. *Wanneer ik tot u van my zelven ſpreek*, in de brieven die ik aan u ſchryf.

Apud ſe eſſe. *By zijn zelven zijn, bedaard van gemoed zijn.*

Non ſum apud me. Ter. H. 5. 1. 48. *Ik ben buyten mijn zelven*, door blydſchap, *of* gramſchap.

Sic apud animum ſtatuo. Sall. Or. de rep. ord. *Ik ſtel dat zoo by mijn zelven vaſt.*

Apud oppidum morati. Cæſ. B. G. 2. 7. *By*, of *omtrent de ſtad gebleven zijnde.*

Apud Mutinam. Suet. A. 77. *Voor Modena, in de belegering van Modena.*

Navem fregit apud Andrum inſulam. Ter. And. 1. 3. 17. *Hy heeſt by het eyland Andrus ſchipbreuk geleden.*

Cibyratica civitas apud Aſiam. Tac. An. 4. 13. *De ſtad Cibyra in Aziën gelegen.*

Apud duos nupta. Gell. 1. 23. *Een vrouw die twee mannen heeft.*

(Apud. *In*, van een land, *of* ſtad ſprekende.

Apud Judæam Carmelum Deum conſulere. Suet. Fl. 5. *In 't Joodſche land den God Karm"us vragen.*

Eum argentum ſumpſiſſe apud Thebas fœnore. Plaut. E. 2. 2. 67. *Dat hy te Theben gelt op rente genomen hadde.*

Apud. *Ergens tegen over.*

Urbem Nicopolim apud Actium condidit. Suet. A. 18. *Hy heeft de ſtad Nikopolis tegen over de Kaap Actium gebouwt.*

Apud. *Naar, tot, iemand.* Deze ſpreekwys is nu niet wel te gebruyken, alhoewel van dezelve deze voorbeelden zyn.

Cum iter eſt aliquo, ut apud aurificem. Lucil. 30. *Als men ergens te gaan heeft, by voorbeeld naar*, of *tot den goutſmit.*

Rejicere majorem animadverſionem apud Proconſulem. Venul. Dig. l. 16. *De zwaarder ſtraffe verwijzen*, of *verſchuyven naar den Stadhouder.*

Apud. word zomtyds achter de caſus geſtelt. Tac. An. 4. 5. Miſenum apud & Ravennam. *By de ſteden Miſenum en Ravenna.* 6. 31. Ripam apud Euphratis. *By den oever van den Eufraat*, of *van den Eufraatſtroom.*)

ĂPŪLIA, æ. f. Cic. D. 1. 43. Hor. O. 3. 4. 10. *De Pouille.* Een landſchap van 't Ryk Napels. Zommige ſchryven Appulia *en* Appulus.

ĂPŪLUS, ă, um. Mart. 8. 28. 3. *Die uyt Apuliën*, of *de Pouille van daan is, die in Apuliën*, of *de Pouille geboaren is.*

ĂPOS, ŏdis. m. Plin. H. 10. 39. *Een voeteloeze vogel*, of *die zelden de voeten gebruykt.* Men meent dat het de Gierzwaluw is.

A P Y.

ĂPYRĪNUS, ă, um. 'Απύρηνος. *Een vrucht die zonder ſteen*, gelyk Seneca zegt E. 8. maar *zonder harde ſteen.* Πυρὴν betekent een kern of ſteen in de fruyten. 't Is oorſpronkelyk Griex. Columella de Arb. 23. zegt, Apirinus, *of* Apyrenus in den zelven zin.

ĂPYRĪNA, ōrum. n. plur. Mart. 13. 42. en 43. *Granaatappelen.* Men moet 'er Mala onder verſtaan.

ĂPYRŎTOS, i. m. Plin. H. 37. 7. 'Απύρωτος. *Robijn ſteen*, vermits hy van 't vuur niet kan beſchadigt worden.

A Q.

ĂQUĂ, æ. f. Plin. H. 2. 5. *Water.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Aqua viva. Varr. R. R. 1. 1. *Loopend*, of

Digitized by Google

of *ſtroomend water.* **Ciſternina. Colum.** 12. 43. *Bronwater.* Fluvialis. Colum. 6. 22. *Grachtwater.* Nivalis. Gell. 19. 5. *Sneeuwater.* Marina. Plin. H. 2. 103. *Zeewater.* (Pluvia. Plin. H. 16. 11. Pluvialis. Ovid. M. 8. 335. Cœleſtis. Colum. 12. 11. Liv. 4. 38. Ulpianus voegt deze beyde by een D. 39. 3. 1. *Regenwater.*)

Aquam perdere. Quintil. I. O. 11. 3. *De tijd verliezen.* De verbloeming is oorſpronkelyk van de water-uurglazen, om dat de Ouden den tyd met waterloopers afmaten.

Aqua intercus. Plaut. Men 5. 4. 3. Cic. Off. 3. 24. *Waterzucht, water dat tuſſchen vel en vleeſch zit.* Celſ. 2. 8. zegt, aqua inter cutem. (en Plin. H. 7. 13. aqua ſubter cutem fuſa.)

† Scribere in aqua quidpiam. Catull. 71. 4. *Iets op 't water ſchrijven, iets beloven dat men niet houden zal.* Gelyk het te vergeefs is op 't water te ſchryven.

Interdicere alicui aqua & igni. Cic. A. 1. 9. Arcere. Tac. An. 3. 23. *Iemand vuur en water verbieden*, dat is, *bannen.*

(In aqua ſtare. *Op ſtroom leggen.* Dit word van de ſchepen gezegt, zeylvaardig, en bequaam om gebruykt te konnen worden.

Jam in aqua claſſis, quam ædificari juſſerat, ſtabat. Curt. 3. 9. 21. *De vloot, die hy bevolen had te bouwen, lag reets op ſtroom.*

Aqua. *Water, pis.* Zie Scaliger over Prop. p. 264.

Giton extra cellam proceſſit, tanquam aquam peteret. Petron. 94. *Giton is naar buyten gegaan, als of hy zijn water zoude maken.*

Sumendæ detur quum tibi tempus aquæ Ovid. Art. 3. 620. *Ondertuſſchen dat u tijd gegeven word om te waſſchen.*

Aquam per pedes fluentem bibere. Plin. H. 30. 7. *Voetwater drinken, het water, waar mede de voeten gewaſſchen worden, drinken.*

Aqua. *Een water-uurglas, een waterlooper, een tijdmeter met water*, om dat d'Ouden den tyd met zoodanige glazen afmaten.

Mea aqua licet ad hoc utare. Apul. Apol. 304. *'t Is u geoorloft, of ſtaat u vry mijn water-uurglas daar toe te gebruyken.*

At tu, licebit aquam ſinas fluere. Apul. Apol. 333. *Maar u, 't zal u vry ſtaan 't water-uurglas te laten loopen.*

Aqua. *De tijd zelf*, die door zoodanig een uurglas afgemeten wierd.

Quantum quis poſtulat aquæ, do. Plin. E. 6. 2. *Ik geve ieder een zoo veel tijd als hy eyſcht.*

Aqua illi hæret. Cic. Fr. 2. 7. *Hy zit op 't drooge, hy blijft 'er ſteken, hy weet niet meer te zeggen, het wil met hem niet vlotten.* Een ſpreekwyze ontleent van de waterloopers, die zomwylen verſtopt wierden.

Quoniam mihi largiter aquæ ſupereſt. Apul. Apol. 292. *Nademaal my tijds genoeg overig is, naar dien ik tijd genoeg over heb.*)

ĀQUÆ Auguſtæ, *of* Tarbellicæ. Ptolem. 2. 7. Anton. Itin. 104. *Acqs*, of *Dax*, een ſtad van Gaskonjen. Zie Scal. Lect. Auſ. 1. 6. Cluver. Intr. Geogr. 2. 10. 3.

ĀQUÆ Convenarum. Anton. Itin. 104. *Bagneres*, een ſtad van Bigorre in Gaskonjen, aan den voet van de Pyreneeſche bergen.

ĀQUÆMORTUÆ. *Aiguëmortes*, een ſtad van 't Narboneeſch Gaulen, *of* Vrankryk.

ĀQUÆ Patavinorum. Plin. H. 2. 103. *bagni d'Abano*, Baden in 't land van Padoua. Zie Cluv. Ital. 1. 13. 16.

ĀQUÆ Sextiæ Plin. H. 3. 4. Strab. 3. 124. Ptolem. 1. 10. *Aix*, in Provence.

[AQUÆ Helvetiorum. *Baden.* Een ſtad in Zwitzerland aan de riviere Limat.

AQUÆ Mattiacæ. *Wisbaden.* Een ſtad in Duytſchland tuſſchen Ments en Frankfort.]

Aquæ. Tacit. H. 1. 72. *De wateren, alle plaatzen daar men genezende wateren drinkt.* Men voegt 'er de byzondere plaats by om ze te onderſcheyden, gelyk Aquæ Puteolanæ, *van Pouzzol in Italien.* Sueſſanæ, *of* Sinueſſanæ. *Torre di Bagni*, in 't landgebied van Rome.

ĀQUÆDUCTŪS, ūs. m. Cic. Att. 13. 6. Vitruv. 8. 7. *Waterleyding, watergang, waterloop, uytwatering door een houte buys, loode pijp, goot, enz.* Ulpian. Dig. 8. 3. 1. noemt dus *het recht om een waterleyding in eens anders land te maaken*, dat Pompon. D. 43. 20. 3. §. 5. Aquagium hiet. Zie ons Lex. Antiq.

ĀQUÆDUCTIO, onis. f. Ulp. D. 39. 3. 10. De Rechtsgeleerden gebruyken dit woord om te zeggen, *De loop van 't water door de buyzen, pijpen, en andere watergangen.*

ĀQUÆHAUSTŪS, ūs. m. Ulp. D. 8. 3. 1. Dit is onder de Rechtsgeleerden, *Het recht van waterputting by anderen, en het zelve te doen vervoeren.*

† ĀQUALICŬLŬS, i. m. *De buyk.* Zie Caſaub. in Perſ. p. 100.

Aqualiculus pinguis tibi exſtat. Perſ. 1. 57. *De dikke, vette buyk ſteekt u voor uyt.*

(Aqualiculus. Tertull. adv. Pſych. 16. *De maag.*

Cum pervenit cibus in ventrem, aqualiculi fervore concoquitur. Sen. E. 90. *Als de ſpijze in den buyk is gekomen, word ze door de hitte van de maag verteert.*)

ĀQUALIS, is. m. Plaut. M. G. 3. 2. 39. Varr. L. L. 4. 25. *Waterkan, waterkruyk, lampetkan.*

(Aquariolus. Feſtus. Tertull. Apol. 43. *Een waterdrager, een dienaar van de hoerewaarden*, die de hoeren het water aandroeg om haar te waſſchen.

Aquariolus iſte uxoris ira ita extumuit. Apul. A. 323. Rufinus, *de verwijfde man, de ſlaaf van zijn vrouw, of die zijn vrouw zoo ſlaafachtig diende, dat by haar 't water aandroeg, is zoo vertoornt geworden.* Deze dienſt was eertyds zeer ſlaafachtig en veracht, als ons leeren Claud. in Eutr. 1. 107. Lamp. Comm. 2.)

ĀQUARIUM, ii. n. Cato R. R. 1. *Een drinkplaats, of wedde*, daar men 't vee te drinken leyd.

Aquarium *of* Aquariolum, ii. n. *Een watersteen, of gootſteen.* Dit word ook in oude Schryvers niet gevonden. (Perottus in zyn Corn. Col. 61. gebruykt het, en zegt dat het ook Lavatrina kan genoemt worden.)

ĀQUARIŪS, a, um. Colum. 2. 8. *Van water, dat tot het water behoort*, of *eenig opzicht op het water heeft.*

Aquaria. Plin. H. 18. 28. *Slijpſteen, wetſteen.*

Aquaria Provincia. Cic. Vat. 5. *Watergraafſchap, bewind*, of *gezag over de wateren, en waterleydingen*, of *'t opzicht dat 'er te water geen verboden waaren uyt- of ingaan.*

ĀQUARIŪS, ii. m. Frontin. Aq. duct. A. R. 4. 1063. E. *Een watergraaf, bronmeeſter, waterleyder; bezorger der gemeene wateren en waterleydingen.*

Aquarius. Cic. N. D. 2. 44. Hor. S. 1. 1. 36. *De waterman, of watergieter*, een geſternte. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

(Aquarius. *Een waterkooper, een die 't water aan de koks in 't openbaar verkocht.* Zulks zoude noch te Rome en Venetien geſchieden.

Niſi cum aquariis pugnarem. Cic. F. 8. 6. *Ten waare ik met de waterverkoopers vocht*, of *my tegens de waterverkoopers ſtelde.*

Venit & conductus aquarius. Juv. 6. 331. *De gehuurde waterverkooper komt ook.*)

ĀQUATICŬS, a, um. *Dat in 't water leeft*, of *dikwils in 't water is.* Plin. H. 8. 23. of *dat in*, of *aan 't water groeit.* Plin. H. 16. 40.

• Aquaticus. Ovid. M. 2. 853. *De regenwind*; van den Zuydenwind ſpreekende.

ĀQUATILIS, is. m. & f. le, is. n. Cic. N. D. 2. 48. *Waterig; dat in 't water leeft; dat zich dikwils in 't water onthoud.* Hy noemt zelf een Crokodil, Aquatilis beſtia. *Een waterbeeſt.* Cic. N. D. 1. 37.

Muſculi aquatiles. Plin. H. 2. 103. *Waterrotten.*

• Aquatilis. Varr. R. R. 1. 64. *Als water, dat naar water gelijkt*, van een vocht ſprekende.

ĀQUATILE, is. n. Plin. H. 9. 12. *Een waterdier, een dier dat in het water gebooren word*, of *leeft.*

ĀQUATIO, ōnis. f. *Voorraat van water*, of *van varſch water, op zee.*

Aquationis cauſa. Cæſ. B. G. 4. 11. *Om varſch water te halen.*

Aquatione longa & anguſta utebantur. Hirt. B. Afr. 51. *Zy haalden ons water verre en bezwaarlijk*, of *ſchaars.*

• Aquatio. Cic. Off. 3. 14. *De plaats daar men water put*, of *water haalt.*

Aquatio. Plin. H. 32. 7. *Overvloedige regen*,

gen, die men op zekere tyden van 't jaar heeft.

Aquatio. Pallad. 3. 17. *Beſproeijing*, *begieting*, *bevochtiging*.

ĀQUĀTOR, ōris. m. Cæſ. B. C. 1. 73. Liv. 41. 1. *Waterhaalder*, voornamentlyk die voor een Vloot varſch water haalt.

ĀQUĀTŬS, ă, ŭm. Scrib. Larg. 4. 38. *Waterig*, *gewatert*, *dun*, *vloeijend*. De compar. *aquatior* ſtaat by Scrib. Larg. 5. 42. en de ſuperl. *aquatiſſimus* by Scrib. Larg. 3. 26.

Aquatus ovi liquor. Scrib. Larg. 3. 23. *Het water*, of *'t vocht van een ey*.

ĀQUIFŎLIA, æ. f. Plin. H. 27. 8. *en*

AQUIFŎLIUM, ĭi. n. Plin. H. 16. 26. *Hulſt*, *Heekpalm*, een boomachtig heeſtergewas. Plin. H. 16. 8. gebruykt het adjectivum, Aquifolius, a, um. *Van Hulſt*, of *van Heekpalm*. Meurſius over Cato R. R. p. 311. meynt, dat men Acrifolium lezen moet.

ĀQUĬLA, æ. f. Virg. Æ. 11. 752. *Arend*, *Adelaar*, zekere vogel.

† Aquila. Luc. 1. 7. *en* 244. *Arend*, *arendſtandert*, ſtandert, *of* vaandel van de Legioenen der Oude Romeynen. Men zegt, *de Roomſche Arenden*.

Aquilæ ſenectus. Ter. H. 3. 2. 10. *Arends ouderdom*. Dit is van een oud man die veel meer drinkt dan hy eet. De Arenden, zegt Plin. H. 10. 3. in hunnen ouderdom niet konnende eeten, vermids het bovenſte van hunnen krommen bek zoo overgroeit, dat zy hem niet meer konnen opdoen, onderhouden hun leven met drinken.

[Aquila. Colum. 2. 10. Hyg. P. A. 3. 15. *Den arend*. Een geſternte in den hemel.]

AQUILEGIUM, ĭi. n. Gloſſ. Opt. *Waterhaaling*, *watervergadering*.

ĀQUĬLEIA, æ. f. Cic. Att. 16. *Aquilia*, ook *Aglar* genoemt, een ſtad van Frioul in den Staat van Venetien.

ĀQUĬLEX, ĕgis. m. Varr. *by* Non. 2. 8. Plin. E. 10. 46. *Bronmeeſter*, *fonteynmeeſter*, *waterleyder*.

ĀQUĬLICIA feſta. Feſtus zegt dat het *Feeſtdagen* waren, *die men eertijds ter eeren van Jupiter vierde*, *om regen te verwerven*.

ĀQUĬLĬFER, ĕri. m. Cæſ. B. G. 5. 37. Suet. J. 62. *Roomſche Arenddrager*, of *Vaandrig*, *een die den Arendſtandert droeg*. Het was als de *Kornelvaandrig*. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

ĀQUĬLĪNŬS, a, um, *Arends*, *Adelaars*, *van een Arend*, of *Adelaar*.

• Ungulæ aquilinæ. Plaut. Pſ. 3. 2. 63. *Arendsklauwen*, of *Roofklauwen* die krom ſtaan en weeknemen waar ze by komen. Men gebruykt het in 't kluchtſpel.

ĀQUĬLO, ōnis. m. Vitruv. 8. 2. *De Noorden of Noordweſten wind*.

• Spelunca converſa ad Aquilonem. Cic. V. 4. 48. *Een ſpelonk*, of *hol tegen 't Noordweſten*.

Aquilones, ŭm. m. plur. *De winter*, *Noorder buijen*, of *wintervlagen*, *winterbuijen*, *Noordſche ſtormen*, of *Noordſche ſtormwinden*.

Mediis aquilonibus. Virg. Æ. 4. 310. *Midden in de winter*, *in ſtorm en onweer*.

Objicere aliquem aquilonibus. Horat. O. 3. 10. 4. *Iemand voor wind en weer bloot ſtellen*.

ĀQUĬLŌNĀRIS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. Vitruv. 9. 6. Cic. N. D. 2. 19. *Tegen 't Noorden*; *dat uyt het Noorden is*, of *komt*.

ĀQUĬLŌNĬŬS, ă, ŭm. Zie Aquilonaris.

Aquilonia hyems. Plin. H. 17. 2. *Een koude winter*, waar in men veel Noorde winden heeft.

ĀQUĬLŬS, ă, ŭm. Plaut. Pœn. 5. 2. 152. Suet. A. 79. *Bruyn*, *bruynverwig*, *donker*, *zwartachtig*.

ĀQUĬMĬNĀLE, ĭs. n. Paul. D. 33. 10. 3. *en*

ĀQUĬMĬNĀRĬUM, ĭi. n. Ulp. D. 34. 2. 19. §. 12. De Rechtsgeleerden gebruyken deze twee woorden om te zeggen, *Lampetkan*, of *waterkan*. Alciatus zegt, nevens anderen, dat het *een zekere kom* was, *die zonder onderſcheyd*, *om uyt te eeten en te drinken gebruykt wierd*.

ĀQUISGRĀNUM, i. n. *Aken*, een Ryksſtad van Duytſchland.

ĀQUĪTĀNIA, æ. f. Cæſ. B. 1. 1. *Aquitanien*, *Guyenne*, een Landſchap van Vrankryk aan de Garonne.

ĀQUĪTĀNĬCŬS, ă, ŭm. Plin. H. 4. 19. *en*

ĀQUĪTĀNŬS, ă, ŭm. Tib. 2. 1. 33. *Aquitaniër*, *Guyenner*, *een die van Aquitaniën*, of *Guyennen is*.

ĀQUOR, āris, ātus ſum, āri. Virg. G. 4. 193. *Water putten*, *water halen*.

• Aquari. Cæſ. B. C. 1. 78. *Om varſch water uytgaan*, *varſch water halen*.

Aquabantur ex eo flumine. Liv. 44. 4. Front. St. 3. 7. 1. *Zy haalden hun varſch water uyt dien ſtroom*.

ĀQUŌSŬS, ă, ŭm. Liv. 9. 2. *Waterig*, *waterachtig*, *heel vochtig*, *nat*. De compar. *aquoſior* ſtaat by Plin. H. 18. 17. en de ſuperl. *aquoſiſſimus* by Cato R. R. 51.

• Aquoſus. Prop. 4. 3. 52. *Zoo helder*, of *zoo klaar als water*, of gelyk andere zeggen, *dat van water is gemaakt*, van 't kryſtal ſprekende. De eerſte uytlegging is eygentlyker.

† Aquoſus. Virg. G. 4. 234. *Dat den regen voorbeduid*, of *voorſpelt*. Aquoſa nubes. Virg. Æ. 8. 429. *Een regenwolk*, *een dikke wolk*. Aquoſus languor. Hor. O. 2. 2. 15. *De waterzucht*, *het water*.

ĀQUŬLA, æ. f. Cic. de Or. 1. 7. *Vlietjen*, *beekjen*, *watertjen*, *ſtroomtjen*.

Suffundere alicui aqualam. Plaut. Curc. 1. 3. 3. *Iemand met water beſproeijen*, of *beſprengen*, *iemand verkwikken*.

A R.

ĀRĂ, æ. f. Cic. N. D. 3. 18. *Een altaar*, of *outaar*. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Ara. Cic. N. D. 2. 44. *Het Outer*, een geſternte.

Ara Legum. Cic. V. 2. 3. *De vrijplaats der wetten*, *de vierſchaar*, *'t Gerechtshof*, *de Raadkamer*, vermids daar de wetten als in een heylige plaats bewaart worden.

Pro aris atque focis certare. Sall. B. C. 59. *Voor Godsdienſt en vryheyd ſtrijden*.

Confugere in aram tribunatus. Cic. poſt red. in Sen. 5. *Zijnen toevlugt tot de voorſtanders van 't volk nemen*.

[Ara Ubiorum. Tac. An. 1. 39. *Bonn*. Zie beneden.]

ĀRĂBS, ăbis. m. Hor. O. I. 35. 40. Claud. Hon. Conſ. 4. 258. *Arabiër*, *een die uyt Arabiën is*. Men zegt, Arabes en Arabas in d'accuſativus pluralis.

ĀRĂBIA, æ. f. Plin. H. 6. 28. *Arabiën*, een land van Aziën.

ĀRĂBĬCŬS, ă, ŭm. Plaut. M. G. 2. 5. 2. *of* Arabius, ă, ŭm. Plaut. Pœn. 5. 4. 6. *Arabiſch*, *dat uyt Arabiën komt*, van reukwerken ſprekende. Prop. 2. 2. 25. maakt de eerſte lettergreep lang.

Arabicus ſinus. Plin. H. 2. 67. *De golf van Arabiën*, voortyds *de roode zee*, hedendaags *de zee van Mekka*.

ĀRĂBĬCE. adv. Arabice olere. Feſtus. *Met Arabiſche reukwerken doorlucht*, of *doortrokken zijn*.

ĀRĀBĬLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Bouwbaar*, *bequaam om te bouwen*, *om bebouwt*, of *beploegt te worden*.

Campus nullis tauris arabilis. Plin. H. 17. 5. *Een veld dat voor geen ſtieren te ploegen is*.

(ĀRĂBŬS, i, m. Virg. Æ. 7. 605. *en* Arabs, ĭs. Plin. H. 16. 36. *Een Arabier*, *een die uyt Arabiën is*. Zie Chariſ. I. G. 1. 77. 98. *en* Vechn. Hellen. 1. 1. 3.)

ĀRÆ, ārŭm. f. plur. Virg. Æ. 1. 113. *De Altaaren*. Dit zyn blinde klippen, en rotzen tuſſchen Sardaigne en Afrika.

ĀRÆOSTYLŎS, i. f. Vitr. 3. 2. Ἀραιόστυλος. *Een gebouw waar van de zuylen zeer wijd van malkanderen ſtaan*. Men voegt 'er, Ædis *of* Porticus by, *of* men verſtaat het 'er onder.

ĀRĀNEA, æ. f. Virg. G. 4. 247. *Een ſpin*, of *ſpinnekop*.

• Aranea. *Spinneweb*, *ſpinrag*.

Summo quæ pendet aranea tigno. Ovid. M. 4. 179. *Een ſpinrag*, *hangende boven aan de zolder*.

(Araneæ, worden ook gezegt *nietige dingen*, *dingen van geen belang*, *ydele en ledige plaatzen*. Om dat dezelve gemeenelijk met ſpinnewebben bezet en bewaſſen zyn.

Sacculus meus eſt plenus aranearum. Catul. 13. 8. *Mijn beurs is met ſpinnewebben begroeit*, *mijn beurs is ledig*, *in mijn beurs is geen gelt*.

Ædes noſtræ inaniis ſunt oppletæ atque araneis. Plaut. Au. 1. 2. 6. *Ons huys is vol nieten en ſpinnewebben*; *ons huys is heel ledig*; *in ons huys is niet met allen*.)

ĀRĀNEŎLA, æ. f. Cic. N. D. 2. 48. *Een ſpinnetje*, of *ſpinnekopje*.

Digitized by Google

ĂRĀNĔŎLŬS, i. m. Virg. Cul. 2. *Een ſpinnewebbetje*, of *ſpinragje*.

ĂRĀNEŎSŬS, a, um. Catul. 25. 3. *Van*, of *vol ſpinnewebben*, of *ſpinrag*.

• Araneoſus. Plin. H. 21. 15. *Gelijk ſpinnewebben, als ſpinrag*.

ĂRĀNEŬM, i. n. Plin. H. 17. 24. *Zekere ziekte der wijngaarden en olijfboomen, wanneer 'er een wit vliesje over de olijven en druyven komt*.

Araneum, verſtaat 'er onder textum, *of* rete. *Een ſpinneweb*.

Tollere hæc aranea quantum eſt laboris? Phædr. 2. 8. 23. *Wat grooten arbeyd is het deze ſpinnewebben af te doen? 't Is geen arbeyd deze ſpinnewebben wech te raagen*.

ĂRĀNEŬS, i. m. Catul. 23. 2. *Een ſpin*, of *ſpinnekop*.

Araneus, i. m. Plin. H. 32. 11. *Een zeeſpin*, zeker zeehoorntje dat naar een *Spin* gelykt.

Araneus mus, aranei muris. m. Plin. H. 29. 4 Colum. 6. 17. *Zeker kleyn, doch zeer vergiftig diertje*.

ĂRĂR, *en* Ărăris, is, m. Cæſ. B. G. 1. 12. *De Saone, de Saoneſtroom*, een ſtroom die in de Rhone by Lions ſtort. Zie ons Lex. Antiq.

ĂRĀTĬO, ōnis. f. Cic. A. 2. 39. *Landbouw, landbouwing, veldbouw, akkerbouw, akkering*.

• Aratio. Cic. V. 3. 53. *Bouwland*, of *bebouwt en beploegt land*.

ĂRĀTĬUNCŬLĂ, æ. f. Plaut. Truc. 1. 2. 46. *Een akkertje, een ſtuk bouwland*.

ĂRĀTŎR, ōris. m. Cic. V. 5. 38. *Landbouwer, landman, akkerman, bouwman*.

† Arator. Ovid. F. 1. 698. Bos arator. Suet. Veſp. 5. *Een ploegende os*, of *rund. Een ploegos, een os die ploegt*, of *in de ploeg gaat*.

(Aratores, wierden ook genaamt uyt de Ridderſchap, die heele Velden van de Romeynen pachtten, en of door hun dienſtvolk lieten ploegen, of aan andere borgers overlieten. Cic. V. 2. 51. Suet. A. 42.

ĂRĀTŌRĬŬS, a, um. *Dat tot den akkerbouw behoort, dat in 't landbouwen gebruykt word*.

Bos aratorius. Cod. 8. 17. 7. *Een ploegos, een os daar men 't land med bouwt*, of *die in de ploeg gaat*. Inſtrumentum aratorium. Cod. 8. 17. 7. *Een werktuyg, dat men in den landbouw gebruykt*.)

ĂRĀTRŬM, i. n. Cic. S. R. 18. *Een ploeg*.

ARAUSICA, æ. f. Zie Arauſio.

ARAUSICANŬS, a, um. *Van Oranjen, die van Oranjen is*.

ARAUSIO, ōnis. f. Plin. H. 3. 4. *Oranjen*, een ſtad en Prinsdom in Provencen.

A R B.

ĂRBĬTĔR, tri. m. *Gekozen rechter, goedeman, ſcheydsman, middelaar*, om eenig geſchil by te leggen. Zie die beyde in ons Lex. Antiq.

Quis in hanc rem arbiter fuit? Cic. Q. R. 4. *Wie is goedeman in die zaak geweeſt?*

Ire ad arbitrum. Plaut. R. 4. 3. 101. *By een ſcheydsman gaan*.

Ad arbitrum vocare aliquem. Plaut. R. 4. 3. 99. *Iemand voor een ſcheydsman roepen*.

Capere aliquem arbitrum. Ter. H. 3. 1. 94. *Iemand tot ſcheydsman nemen, verkiezen*.

Ad arbitrum me appellis. Plaut. R. 4. 3. 104. *Gy roept my voor een ſcheydsman*.

Arbiter datus a Senatu de finibus. Cic. Off. 1. 10. *Een ſcheydsman*, of *rechter van den Raad geſtelt tot bepaling der grenzen*. Datus arbiter inter aliquos. Cic. L. L. 4. 20. *Tot een middelaar tuſſchen zommigen gekozen*.

• Arbiter formæ. Ovid. Her. 16. 69. *De ſcheydsman*, of *rechter der ſchoonheyd*, die oordeelt, *of* onderſcheyd wie de ſchoonſte zy.

• Arbiter iræ. Ovid. Her. 8. 45. *d'Uytvoerder van iemands gramſchap*.

Arbiter. Hor. O. 1. 3. 15. Sen. H. F. 582. *Opperheer, opperheerſcher*.

Arbiter. *Getuyge, omſtander, byſtander, een die iets ziet*, of *die ergens by is*.

Mihi jam arbitri vicini ſunt. Plaut. M. G. 2. 2. 3. *Mijn buuren zien*, of *weten alles wat 'er by my omgaat*.

Loca ab arbitris remota. Cic. V. 5. 31. *Eenzame*, of *afgelegen plaatzen*.

Sine arbitris. Liv. 1. 21. *of* Remotis arbitris. Liv. 2. 4. *Zonder getuygen, onder vier oogen*.

Literarum arbiter. Tac. An. 4. 41. *Afvaardiger der Staatsbrieven*. Budæus wil dat men den Peter in den doop, Arbiter initiationis noemt.

[Arbiter bibendi. Zie beneden in Bibo.]

ĂRBĬTRĂ, æ. f. *Scheydvrouw, byſtandſter, getuyge*, van een vrouw ſpreekende.

O rebus meis non infideles arbitræ! Hor. Ep. 5. 50. *O getrouwe getuygen van mijn bedrijf!*

ARBĬTRĀRĬŌ. adv. Perii haud arbitrario. Plaut. Pœn. 3. 5. 42. *Ik ben ganſchelijk*, of *in den grond bedorven*.

ARBĬTRĀRĬŬS, a, um. Plaut. Am. 1. 1. 216. Gell. 18. 10. *Vry, onverſchillig, vrijwillig, willekeurlijk, dat van iemands wil*, of *goeddunken afhangt*.

[Arbĭtrātĭo, ōnis. f. Gell. 13. 20. Zie Arbitratus.]

ARBĬTRĀTŬS, ūs. m. *De wil, 't goeddunken, de willekeur, de zin*, of *zinnelijkheyd*.

Arbitratu meo. Cic. Am. 1. *Naar mijn goeddunken*, of *zinnelijkheyd; naar mijne gedachte*.

Arbitratu ſuo aliquid vendere. Cic. V. 4. 5. *Iets naar zijn goeddunken verkoopen*, of *zoo duur verkoopen als men wil*.

Vivere ſuo arbitratu. Cic. F. 7. 1. *Naar zijn goeddunken leven, zijn eygen meeſter zijn*.

In ditionem & arbitratum alteri ſe dedere. Plaut. Am. 1. 1. 103. *Zich aan iemands genade overgeven*, of *onderwerpen*.

ARBĬTRĬŬM, ii. n. Feſtus. *Uytſpraak van goede mannen*.

Arbitrium. *Gevoelen, meening, wil, goeddunken*.

Conferre omnia ad arbitrium alicujus. Cic. F. 11. 20. *Alles aan iemands uytſpraak verblijven*.

Arbitrium. *Zinnelijkheyd, eygenzinnelijkheyd, begeerte*.

Ad arbitrium ſuum. Cic. Fin. 1. 2. Arbitrio ſuo. Paterc. 2. 85. 6. *Naar zijn zinnelijkheyd, naar 't hem in 't hoofd komt*, of *in de zin ſchiet*.

Ad arbitrium & nutum alicujus totum ſe fingere. Cic. Or. 8. *Iemands zinnelijkheyd*, of *genegentheyd in alles opvolgen*.

Homo ſui arbitrii. Suet. Tib. 18. *Een man die naar zijn eygen zin leeft*.

Arbitria belli pacisque agere. Liv. 44. 15. *De beſteller van oorlog en vrede zijn. Naar zijn goeddunken oorlog voeren, en vrede maken*.

Liberum arbitrium. Liv. 37. 1. *De vrije wil*.

Arbitrium. *Uytſpraak, vonnis, oordeel, beſliſſing*.

Cum de te fecerit arbitria. Hor. O. 4. 7. 23. *Na dat hy over u d'uytſpraak zal hebben gedaan*.

Arbitria funeris. Cic. Piſ. 9. Dom. 37. Poſt. red. in Sen. 7. *'t Loon van iemands begravenis*.

(Arbitrium. *Keur, verkiezing*.

Id arbitrium Conon negavit. ſui eſſe conſilii. Nep. Con. 4. *Konon heeft gezegt, dat hy niet wijs genoeg was*, of *dat hy zoo veel beleyd niet hadde om die keur te doen*.

Arbitrium liberum. *Een vrije keur*.

Quintio liberum arbitrium pacis ac belli permiſſum. Liv. 32. 37. *Quintius is een vrije keur toegeſtaan, of hy wilde dat men vrede zou maken, dan of men oorlog zou voeren*.

Arbitrium. *Magt, gebied, gezag, heerſchappye*.

Arbitrium orbis terrarum. Suet. J. 7. *De magt*, of *de heerſchappye van de ganſche waereld*.

Te penes eſt arbitrium vitæ noſtræ. Ovid. Her. 24. 27. *Gy zijt meeſter van ons leven, ons leven ſtaat in uwe macht*.

ARBĬTRŎR, āris, ātus ſum, āri. Ulp. D. 4. 8. 27. §. 4. *Als goede man bemiddelen, een uytſpraak als goede man doen*.

Arbitrari. Ter. E. 5. 6. 9. *Oordeelen, meenen, achten, ſchatten, gelooven, beſluyten*.

Arbitrari. *Zien, beſpeuren, bemerken*.

Hinc potero huc & illuc, quid agant, arbitrari. Plaut. Au. 4. 1. 21. *Ik zal hier van daan*, of *van deze plaats, hier en daar henen konnen zien, wat zy voor hebben*, of *ondernemen*.

Arbitra-

Digitized by Google

Arbitrari. *Geſchat*, of *gewaardeert worden*. Men moet deze ſpreekwys den Rechtsgeleerden overlaten.

Sumptus funeris arbitrantur pro facultate, vel pro dignitate defuncti. Ulp. D. 11. 7. 17. §. 5. *Men ſchat d'onkoſten der begravenis naar de goederen en den ſtaat des overledenen.*

ARBOR, ŏris. f. *Een boom.*

Arbor novella, vetula. Cic. Fin. 5. 14. *Een jonge, een oude boom.*

Arborem ferere. Cic. Sen. 17. *Een boom planten.*

Arbor areſit. Suet. Veſp. 5. *De boom verdrougt.*

Arbor moritur. Plin. H. 17. 2. *De boom ſterft.*

Arbor felix. Liv. 5. 24. *Een vrugtdragende boom.*

Arbor infelix. Cic. Rabir. 4. *De galg, het kruis.*

Arbor. Juv. 12. 32. *Een maſt van een ſchip.* De Dichters gebruyken het meer dan de Redenaars.

Arbor. Cato R. R. 12. *De boom van een wijnpars.*

† Arbor. Virg. Æ. 10. 207. *Een riem, een roeiriem.*

ARBORARIUS, a, um. Plin. H. 30. 16. *Die in de boomen neſtelt*, of *zijn neſt in de boomen maakt.*

Falx arboraria. Cato R. R. 10. *en* 21. Varr. R. R. 1. 32. *Een ſnoeimes*, of *kapmes om boomen met te ſnoeijen.*

ARBORATOR, ōris. m. Colum. 11. 1. Plin. H. 18. 33. *Boomplanter, boompooter, boomſnoeijer.*

ARBORESCO, is, boreſcere. Plin. H. 19. 4. *Tot een boom worden, zoo groot of zoo hoog als een boom opſchieten.*

ARBORETUM, i. n. Sen. E. 86. *Een plantagie, plantzoen, boſſchendje*, of *boſch.* Gell. 17. 2. zegt dat dit woord ſlecht Latyn, en dat Arbuſtum meer in gebruyk is.

ARBOREUS, a, um. Virg. G. 1. 55. *Van een boom, dat opzicht op een boom heeft.*

Cornua arborea. Virg. Æ. 1. 194. *Getakte hoornen, hoornen als boomen.*

• Arboreus. Plin. H. 16. 36. *Gelijk een boom, zoo groot*, of *zoo dik als een boom.*

ARBOS, ŏris. f. Virg. Æ. 12. 210. *Een boom.* Zie Arbor.

ARBUSCULA, æ. f. Colum. 5. 9. Plin. H. 19. 10. *Een boomtje, een heeſter*, of *heeſtergewas.*

Arbuſcula. Vitruv. 10. 20. *Een hout*, of *ſtuk houts*, gelyk *een paal, ſlagboom, enz.*

ARBUSTIVUS, a, um. Arbuſtivus locus. Colum. 3. 13. *Een plaats met boomen beplant, om wijngaarden tegens aan te leggen.*

• Arbuſtivæ vites. Colum. arb. 16. *Wijngaarden die tegens boomen opwaſſen.*

ARBUSTO, as, avi, atum, are. Agrum quercu, populo, &c. Plin. H. 17. 23. *Een veld met eyken, populierboomen, enz. beplanten.* Dit was om wyngaarden tegen te leggen.

ARBUSTUM, i. n. Colum. arb. 16. *Een boomgaard, een hof met veel vruchtboomen beplant.*

Arbuſtum. Colum. 2. 18. *Een plaats met boomen beplant om wijngaarden tegen te waſſen.*

ARBUTEUS, a, um. Virg. Æ. 11. 65. *Van een Haagappelboom.*

ARBUTUM, i. n. Virg. G. 1. 14. *Haagappelboom, hiſterbeſje.*

ARBUTUS, i. f. Virg. E. 3. 82. *Een Haagappelboom.*

A R C.

ARCA, æ. f. Cic. Par. 6. 1. *Een kiſt.*

[Arca. Vop. Aur. c. 20. *De Landkiſſe, gemeene Landſchatkamer.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.]

Arca. Plin. H. 13. 13. Petron. 73. *Een doodkiſt.*

Arca. Vitr. 6. 3. *Een uytgeholt, uytgegroeft*, of *uytgeſtoken ſtuk hout*, daar een klamp, lip, *of* zwaluwſtaart in ſchiet.

Arca. Cic. Mil. 22. *Een gat*, of *huysjen voor de gevangenen.*

Arca. Vitruv. 5. 12. *Een dam van plankwerk in een water*, om het droog te maken.

Arca. Vitruv. 10. 21. *Een kiſt*, of *luchtgat*, op een Zolder.

ARCADES, um. m. Virg. Æ. 7. 4. *De Arkadiërs, 't volk van Arkadiën.*

ARCADIA, æ. f. Cic. N. D. 3. 10. *Arkadiën*, een gewest van Peloponneſus. Zie ons Lex. Antiq.

ARCANE. adv. Cæſ. B. C. 1. 19. Arcano. Plaut. Trin. 2. 4. 117. *Heymelijk, ſtilletjens, in 't heymelijk, in der ſtilte.* De compar. *arcanius* ſtaat by Colum. 3. 2.

ARCANUM, i. n. Hor. E. 1. 18. 37. Curt. 4. 6. 5. *Een geheym, geheymenis, verborgentheyd*, of *heymelijke zaak.*

ARCANUS, a, um. Cic. Fin. 2. 26. *Heymelijk, verborgen, verholen.*

• Arcanus. Prop. 4. 8. 19. Mart. 5. 85. 4. *Afgelegen, heymelijk, verborgen*, van een plaats ſprekende.

Arcanus. Plin. H. 30. 1. *Duyſter, verborgen, zwaar om te verſtaan, te ontdekken*, of *te begrijpen*, van konſten en wetenſchappen ſprekende.

Arcanæ tabellæ. Ovid. Am. 2. 15. 15. *Een brief vol geheymen.*

Arcana nox. Ovid. Her. 9. 40. *Een donkere*, of *duyſtere nacht.*

Arcanus. *Geheym, verborgen.*

Credere alicui arcanos ſenſus ſuos. Virg. Æ. 4. 422. *Iemand zijne geheyme gedachten toevertrouwen.*

ARCANUS, i. m. Plaut. Trin. 2. 4. 155. *Een zwijger, een die heel dicht is*, of *die wel zwijgen kan.*

ARCARIUS, ii. m. Scæv. D. 40. 5. 41. §. 17. De Rechtsgeleerden gebruyken dit woord om te zeggen, *een huysbezorger, bewindsman van een huys*, of *Kaſſier.*

ARCAS, adis. m. Virg. Æ. 10. 239. *Arkadier, een van Arkadiën.*

ARCATUS, a, um. Ovid. M. 11. 590. gebruykt het voor Arcanus. Zie Arcuatus.

ARCELLA, æ. f. Colum. 3. 21. *Een opene*, of *gevlochte gallery.* Feſtus zegt dat het 't diminutivum van Arcera is.

ARCELLATUS, a, um. Arcellata vitis. Colum. 2. 13. *Een wijngaard tot een gallery gevlochten.*

ARCEO, es, cui, cere. acc. Virg. Æ. 9. 319. *Beletten, verhoeden, verhinderen, ſluyten, weêrhouden*, of *tegenhouden.*

Arcere aliquem regione aliqua. Virg. Æ. 1. 55. A regione. Liv. 44. 24. *Iemand het landen*, of *d'aankomſt in eenig land beletten.*

Arcere aliquem aditu. Liv. 31. 17. *Iemand beletten te naderen*, of *om nader te komen.* Reditu. Cic. T. Q. 1. 37. *Om weder te komen.* Progreſſu. Cic. A. 11. 2. *Om voort te gaan.*

• Vinclis aliquem & cuſtodia arcere. Cic. T. Q. 2. 21. *Iemand in de boeijen zetten*, of *gevangen houden.*

Vincula arcebant palmas. Virg. Æ. 2. 406. *Hare handen waren ſtijf geboeit*, of *gebonden.*

Homines pœna arcere ab injuria. Cic. L. L. 1. 14. *De menſchen door gedreygde ſtraffen van onrechtvaardigheyd afhouden.*

Flumina arcere. Cic. N. D. 2. 61. *Een ſtroom toedammen, den loop van een ſtroom ſluyten.*

Arcere aliquem. Colum. 1. 6. Cic. A. 2. 40. *Iemand ergens van daan jaagen, van daan verdrijven.*

Arcere ſolem. Plin. H. 12. 1. *Voor de zon beſchutten*, of *beſchermen*, van eenen ſchaduwachtigen boom ſprekende.

† Arcere aliquem veterno. Hor. E. 1. 8. 10. *Iemand uyt een ſlaapziekte*, d. i. *ingewortelde ondeugd trekken*, gelyk van hoovaardy, luyheyd, enz.

• Oeſtrum pecori arcere. Virg. G. 3. 155. *Het vee voor de weſpen beſchermen.*

ARCERA, æ. f. Varr. L. L. 4. 31. Cic. *by* Non. 1. 270. Gell. 20. 1. *Zeker rosbaar*, of *wagen die rontom toe was.* Deze Schryvers noemen 't een wagen, 't welk het niet en was, ten zy dat men een wagen wil noemen, dat op den wagen gevoerd word. Zie ons Lex. Antiq. Deze diende om zieken, of ſtokoude luyden te voeren.

ARCESSITOR, ōris. Plin. E. 5. 6. *Die iemand gaat roepen*, of *gaat haalen.*

ARCESSITUS, ūs. m. Ipſius rogatu, & arceſſitu veni. Cic. N. D. 1. 6. *Door hem geroepen en ontbooden, ben ik gekomen*, of *ik ben gekomen, om dat hy my heeft verzocht, en laten haalen.*

ARCESSITUS, a, um. Dictum arceſſitum. Cic. de Or. 2. 63. *Een verzonnen, geſmeed, bedacht*, of *gezocht woord.*

ARCESSO, is, ivi, itum, ere. acc. *Iemand ontbieden, laten haalen, doen roepen, doen komen.* Dus moet men ſchryven, en niet Accerſere.

Eum ad te arceſſe. Cic. Att. 14. 8. *Laat hem haalen, ontbied hem tot u.*

Arceſſere aliquem ad ſocietatem laboris. Cic. Att. 1. 20. *Iemand tot eenig werk te hulp roepen.*

• Cum arceſſebantur ab aratro, qui Conſules fierent. Cic. S. R. 18. *Wanneer*

Digitized by Google

weer men hen van achter de ploeg nam, om hen Borgermeeſt te te maken.

Arceſſere aliquid a capite, *of* uſque a capite. Cic. T. 9. *Iets tot in den grond onderzoeken*, of *naſpeuren*, van een rede, zaak, enz. ſprekende.

Comœdia res e medio arceſſit. Hor. E. 2. 1. 168. *Het blijſpel onleent de ſtof van den omgang der menſchen.* De meeſte afdrukzels hebben Acceſſit, maar 't ander is beter.

Arceſſere aliquem capite. Cic. Dej. 11. Judicio capitis. Cic. Off. 2. 14. Aliquo crimine in ſummum capitis periculum. Cic. C. R. 9. *Iemand aan den hals beklagen.*

ARCHAICOS, ă, ŭm. Lecti Archaici. Hor. E. 1. 5. 1. *Ouwerwetze ledikanten, ſlechte bedden*, volgens Lambinus. Waar uyt komt dat men een oude en ongebruykelyke ſpreekwys Archaiſmus noemt. Vele afdrukzels hebben, Lecti Archiaci, 't geen Turn. Adver. 1. 18. goedkeurt, *Bedden van Archias gemaakt*, dat een zeer ſlecht werkbaas was.

[ARCHANGELOPOLIS. *Archangel.* Een plaats in Moskovien in 't landſchap Dwina aan de witte zee, daar de rivier Dwina in de zelve loopt.]

ARCHETYPUM, ĭ. n. Varr. R. R. 3. 5. Plin. E. 1. 5. *Oppervoorbeeld, eerſte voorbeeld, 't oorſpronglijke.* By dezen ſchryver vinden wy 't Griekſche woord ἀρχέτυπον. E. 1. 20.

ARCHETYPUS, ă, ŭm. Plin. E. 5. 10. Juv. 2. 7. *Oorſpronkelijke, principaal*, van een ſchildery, vat, enz. ſprekende.

† Archetypi amici. Mart. 12. 70. 2. *Oude vrienden, vrienden, die men reets vele jaaren gehad heeft.*

ARCHILOCHIUS, ă, ŭm. Edicta Archilochia. Cic. Att. 2. 2. *Geſtrenge, harde*, of *bloedige plakkaten*, gelyk de vaarzen van Archilochus, waar over zyn Schoonvader, tegens wien hy ze gemaakt had, zich zelven verhangen heeft.

ARCHIMAGIRUS, ĭ. m. Juven. 9. 109. Ἀρχιμάγειρος. *Keukenmeeſter, opperkok.*

ARCHIMIMUS, ĭ. m. Suet. Fl. 19. *Oppertooneelſpeelder, oppernabootzer, meeſter hanſop.* Zie ons Lex. Antiq.

ARCHIPIRATA, æ. m. Cic. V. 5. 25. *Opperzeerover, kapiteyn*, of *overſte der zeeroveren.*

ARCHITECTA, æ. f. Naturæ Architectæ vis. Plin. H. 10. 71. *De kracht der natuur in de voortbrenging der dingen.* Dus vind men in de oude afſchriften van Plinius, die in de Boekery des Konings van Vrankryk, en die van Dalechampius zyn, en niet, Naturæ Architecti, als de woordboeken ſtellen, *of* Architectatio, gelyk Vader Gaudin met zommige anderen.

ARCHITECTON, ŏnis. m. Sen. E. 90. *Bouwmeeſter, bouwkundige, Meeſter in de bouwkunde.*

Me dolis jam ſuperat Architectonem. Plaut. Pœn. 5. 2. 150. *Hy gaat my reeds in loos bedrog, my die een meeſter in deze kunſt ben, te boven.*

ARCHITECTONICE, ēs. f. Quintil. I. O. 2. 21. *De bouwkunſt*, of *bouwkunde.*

ARCHITECTONICUS, ă, ŭm. Vitruv. 9. 4. *Bouwkonſtig, bouwkundig; dat eenig opzicht op de bouwkunſt heeft.*

ARCHITECTOR, āris, ātus ſūm, āri. acc. Cic. Her. 3. 13. Vitruv. 1. 1. *Bouwen, timmeren, een gebouw maaken*, of *ſtichten.*

Architectari voluptates. Cic. Fin. 2. 16. *Vermakelijkheden verzinnen, uytvinden*, of *bedenken.*

ARCHITECTURA, æ. f. Cic. Off. 1. 42. Vitruv. 1. 1. *De bouwkunſt*, of *bouwkunde.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

* Architectura. Plin. H. 11. 24. *Timmeraadje, bouwwijze, bouwwerk, 't gebouw.*

ARCHITECTUS, ĭ. m. Cic. de Or. 1. 14. *Bouwmeeſter, bouwkundige.*

† Architectus. Plaut. Mil. 3. 3. 27. *Vinder*, of *ſmeder van een bedrog*, die men in een gemeenen ſtyl *een aartsbedrieger* noemt. Men verſtaat 'er Doli onder, *of* drukt het uyt.

Deus Architectus omnibus. Plaut. Am. Prol. 45. *God is Werkmeeſter van alles.*

Architectus beatæ vitæ. Cic. Fin. 1. 10. *De vinder van een gelukkig leven.* Sceleris. Cic. Clu. 22. *Vinder*, of *ſmeder van een ſchelmſtuk.* Verborum. Cic. Cl. 31. *Uytvinder van woorden.*

ARCHIUM, ĭ. n. Ulp. D. 43. 19. 9. §. 6. *of* Archivūm, ĭ. n. Tertull. Apol. 19. Marc. 4. 7. *Staats ſchriftgaarde. Een plaats daar men de Handveſten en Staatsſchriften in opſluyt en bewaart.*

(Archium beteekent ook een *Koor van een Kerk.*

Phœnix oſſa ſua archio inſerens funere ſe conſecrat. Mel. 3. 8. *De vogel Phenix begraaft zich zelven, zijne beenderen op het koor van de Kerk beſtellende.* Zoo leeſt de geleerde Voſſius in zyn verbeteringe over Mela p. 296.)

ARCHON, ŏntis. m. Cic. Fat. 9. *Archontes, zekere Overigheyd van Athene*, uyt een negental beſtaande, met een oppermogende magt over alle de leden van de Regeering.

ARCIFINIUS ager. *Een land dat aan bergen legt*, of *grenſt.* Varr. by Front. agr. qual. p. 38.

ARCITENENS, ĕntis. m. gen. Virg. Æ. 3. 75. *Boogſchutter, een gewapende met een boog.* De Dichters geven dezen naam Apollo, vermits men hem gemeenelyk met een boog in de hand ſchilderde.

Arctenens. Cic. Arat. 162. *De Schutter.* Een geſternte.

ARCTATIO, ōnis. f. Varr. L. L. 4. 1. *Verkorting, intrekking, inkorting, inkrimping.*

ARCTATUS, ă, ŭm. Cic. R. P. 14. *Nauw, eng, ſmal, bekrompen, benauwt*, van een ſchip, *of* brug ſprekende.

ARCTE. adv. Colum. 6. 2. *Heel nauw, heel dicht, heel vaſt, geſloten*, in den eygentlyken zin, ſprekende van binden, vaſtmaken, omhelzen, enz. (De compar. *Arctius* ſtaat by Cic. Fat. 14. en de ſuperl. *Arctiſſime* by Sall. B. J. 63.)

* Arcte. Plaut. St. 4. 2. 39. *Eng, nauw, gedrongen, in weynig ruymte, in een kleyne plaats.*

Arcte aliquem diligere. Plin. E. 6. 8. *Iemand hertelijk beminnen.* Tenere aliquid. Cic. Par. 1. 4. *Iets ſtijf beweeren*, of *ſtaande houden.* Dormire. Cic. D. 1. 28. *Heel vaſt ſlaapen.*

Arcte aliquem habere. Plaut. Aſ. 1. 1. 63. *Nauw toezicht op iemand houden, iemand zeer bekrompen houden.*

ARCTICUS, ă, ŭm. Hygin. A. P. 1. 6. *Noordſch, Noorder, van 't Noorden.*

ARCTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Colum. 12. 43. *t'Zamendringen, t'zamendrukken, t'zamenſluyten, t'zamendouwen.*

* Fortuna fingit arctatque, ut lubet. Plaut. Capt. 2. 2. 54. *'t Wiſſellot verheft en verandert naar zijn welgevallen.*

Arctare. Mart. 2. 90. 6. *Engen, nauwer*, of *enger maken.*

ARCTOPHYLAX, ăcis. m. Cic. N. D. 2. 42. *d'Oſſehoeder*, een geſternte by den grooten Beer; het word in 't Griekſch Ἀρκτοφύλαξ, dat is *Beerenhoeder*, genaamt.

ARCTOS, ĭ. f. Ovid. Tr. 1. 2. 29. Ἄρκτος. *De Beer.* Een geſternte. Daar zyn 'er twee, de grooten, en kleynen Beer. Ovid. Tr. 4. 3. 1.

ARCTOUS, ă, ŭm. Mart. 10. 6. 2. *Noorder, Noordſch, van 't Noorden.*

Arctous polus. Sen. H. Oet. 1105. *'t Noorder aſpunt.*

ARCTURUS, ĭ. m. Virg. G. 1. 204. Hor. O. 3. 1. 27. Ἀρκτοῦρος. *Een ſtar van d'eerſte grootte, die aan den ſtaart van den grooten Beer ſtaat.*

ARCTUS, ă, ŭm. Hor. E. 2. 1. 60. *Eng, nauw, bekrompen, kleyn van plaats.* De compar. *Arctior* ſtaat beneden by Curtius, en de ſuperl. *Arctiſſimus* beneden by Cicero.

* Arctus. *Nauw, vaſt, ſterk, dat nauw verbind.*

Arctiſſimum amoris vinculum. Cic. Att. 6. 2. *Een zeer nauwe band van liefde.*

Arcta convivia. Hor. E. 1. 5. 29. *Maaltijden daar men zeer eng*, of *gedrongen zit.*

Arctum animum ſolvere. Hor. S. 2. 6. 82. *Een benauwt hert*, of *bedroefden geeſt vertrooſten.*

Res arctæ. Tac. H. 3. 69. *De uyterſte verlegentheyd, een benauwde ſtaat.*

Res eſt in arcto. Liv. 26. 17. *De zaken zijn in de uyterſte verlegentheyd.*

Deſilire in arctum. Hor. A. P. 134. *Zich zelve in 't nauw begeven.*

Arctior annona. Liv. 26. 17. *Schaarsheyd van jaargewas*, of *granen.*

Ut omnia ſibi in dies arctiora viderunt eſſe. Curt. 3. 1. 8. *Dewijl zy zagen dat ze dagelijks aan allen kanten meer benauwt wierden*, van belegerden ſprekende, die weynig oorlogsbehoefte en mondkoſt hebben.

Arctos.

Arctus ſomnus. Cic. Som. Sc. 1. *Een diepe*, of *vaſte ſlaap.*

Arctis in rebus alicui opem ferre. Ovid. P. 3. 2. 25. *Iemand in een dringenden nood helpen.*

(Tempora ſomni quam noctis arctiora ſunt. Curt. 3. 2. 15. *Zy ſlaapen niet zoo lang als 't nacht is. Zy ſlaapen de heele nacht niet door.*)

ARCUARIUS, ii. m. Tarrunt. Patern. D. 50. 6. 6. *Een boogmaker.*

ARCUATIM. *Boogswijze, op de wijze van een boog.*

Arcuatim pedibus repens. Plin. H. 29. 6. *Die gekronkelt, bogtig,* of *gekromt voortkruypt*, van een worm ſpreekende.

ARCUATIO, ōnis. f. Front. aq. duct. 1. *Boog, gewelf.*

ARCUATUS, a, um. Liv. 1. 21. *Gewelft, boogswijze gemaakt.*

Arcuatus. Colum. 7. 5. *Geelzuchtig, die de geelzucht*, of *geeluw heeft.*

ARCULA, æ. f. Cic. Off. 2. 7. *Een kisjen*, of *kasjen.*

Arcula loculata. Varr. R. R. 3. 17. *Verfkisje der ſchilders.* Men kan 't ook de *Letterkaſſen der drukkers* toepaſſen.

(Arcula. *Een pars*, daar men kleederen in parſt.

Veſtis ex arcula non placet. Sen. Tr. 1. *Een kleed uyt de pars gehaalt*, of *dat uyt de pars komt, behaagt my niet*, of *ſtaat my niet aan.*

Arcula. Vitruv. 10. 13. *Een windkasjen in 't orgel.*)

ARCULARIUS, ii. m. Plaut. Aul. 3. 5. 45. *Schrijnwerker, kiſtemaker, koffermaker.*

ARCULUM, i. n. *Een hoepeltje*, naar de meening van Feſtus, *dat de ſlaeven op hunne hoofden leyden om te ligter hunne laſten te dragen.*

[**ARCUMA.** Feſtus. *Een wagentje, op welke een menſche getrokken wierd van ſlaeven*, als Scaliger daar by doet.]

ARCUO, ās, āvi, ātum, āre. Plin. H. 29. 6. *Zich kronkelen, bogtig*, of *gekronkelt voortſlepen.* Hy ſpreekt van een kruypenden worm.

ARCUS, ūs. m. Cic. S. 11. Virg. Æ. 11. 575. *Een boog, een handboog*, of *voetboog*, om pylen meê te ſchieten.

Arcus. Virg. G. 1. 381. Cic. N. D. 3. 20. *De regenboog.* Hor. A. P. 18. noemt haar Arcus pluvius, (met ons Neêrduytſch wel overeenkomende) vermits zy den regen voorgaat, *of* volgt.

Arcus. Ovid. M. 3. 30. *Een boog, een gewelf.*

Arcus ob recepta ſigna dicantur. Tac. An. 2. 41. *De zegeboogen werden om*, of *wegens de herwonne vaandelen*, of *ſtandaarden opgerigt.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

A R D.

ARDEA. æ. Virg. G. 1. 364. *Een Reyger*, zekere roofvogel.

(**ARDEA**, æ. f. Liv. 1. 57. Plin. H. 3. 5. *Ardea, een ſtad in Italiën*, eertyds de zitplaats van den Koning der Rutulen.

ARDEAS, ātis. m. Liv. 5. 44. *Een Ardeatyner, een die uyt de ſtad Ardea geboortig is.*

Ardeas. *Dat die van Ardea toekomt, dat om Ardea legt.*

In agro Ardeati. Cic. N. D. 3. 18. *Op de velden van Ardea; op de velden die om Ardea leggen.*

ARDEATINUS, a, um. *Dat die van Ardea toekomt, dat om Ardea legt.*

In Ardeatino agro, quem multis temporibus ipſi ante poſſedimus. Colum. 3. 9 *Op de velden van Ardea gelegen, die wy zelfs langen tijd bezeten hebben.*

ARDEATINUM, i. n. *Een hofſtede gelegen in de velden van Ardea.*

Qua ratione bonam valetudinem in Ardeatino tuereris. Sen. E. 105. *Hoe*, of *op wat wijze gy de gezontheyd op de hofſtede in de velden van Ardea zoud behouden*, of *zoud bewaren.* Dat de lucht omtrent deze plaats niet al te gezont is, leeren ons Strab. 5. 160. en Mart. 4. 60.)

ARDELIO, ōnis. m. Mart. 4. 79. 10. *Een albedrijf*, of *alleſchikk, een moeial, een menſch die zich over al meê moeit, die zich alles onderwind.*

ARDENS, entis. omn. gen. *Vuurig, vierig, brandende, ontſteken, zeer heet.* De compar. *Ardentior* ſtaat beneden by Cicero, en de ſuperl. *Ardentiſſimus* beneden by Plinius.

• Ardens febris. Plin. H. 20. 20. *Een heete*, of *brandende koorts.*

Ardens equus. Virg. Æ. 1. 476. *Een vierig, hitzig*, of *ſnel paard.*

Ardentes literas in eum ad me miſit. Cic. Att. 14. 10. *Hy heeft my heele vinnige brieven tegens hem gezonden.*

Ardens oratio. Cic. Or. 38. *Een ieverig geſprek, een vierige rede.*

Ardens in cupiditatibus. Sall. B. C. 5. *Brandende in zijne begeerlijkheden*, of *hertstochten.*

Ardens. Virg. Æ. 2. 734. *Vuurig, glinſterend, blinkend, glanſing*, van een ſchild ſpreekende.

Ardentes auro apes. Virg. G. 4. 99. *Goudglinſterende bijen.*

Ardens. Virg. Æ. 2. 210. *Vuurig, vol vuur*, van iemand, *of* van zyn oogen ſpreekende.

Ardentius ſtudium. Cic. Fin. 2. 19. *Een vieriger genegentheyd.*

Ardentiſſimus color. Plin. H. 21. 4. *Een zeer gloeijende kleur*, of *verf.*

Ardentiſſimæ diei horæ. Plin. H. 31. 3. *Het heetſte van den dag.*

ARDENTER. adv. Plin. H. 12. 19. *Met groote hitte, brandende, met groot geweld.* De compar. *Ardentius* ſtaat by Plin. E. 8. 10. en de ſuperl. *Ardentiſſime* by Plin. H. 12. 19.

Ardenter cupere. Cic. T. Q. 4. 17. *Hittiglijk, vieriglijk, met een ſterke*, of *brandende begeerte, drift, zucht*, of *genegentheyd begeeren.*

ARDEO, ēs, arſi, arſum, ardēre. Cic. S. R. 9. Virg. Æ. 2. 311. *Branden, vlammen, blaaken, ontſteken zijn, in de vlam zijn.*

Ardet mihi animus. Cic. Cœl. 16. Ardeo ira. Cic. Att. 2. 16. Iracundia. Ter. Ad. 3. 2. 12. *Mijn hert brand*, of *zied van gramſchap, ik ben buyten mijn zelven van quaadheyd, ik ben zeer toornig.*

Ardet ad ulciſcendum animus. Cæſ. B. G. 6. 34. *Hy brand van ongedult om zich te wreken.*

Ardere in arma. Virg. Æ. 12. 71. *Een vierige*, of *groote luſt tot de wapenen*, of *tot den oorlog hebben.*

Cuncta ardent bello. Liv. 26. 18. *De oorlog zet alles in rep en roer*, of *in vuur en vlam.*

Ager ardet tumultu. Liv. 43. 4. *Ten platten lande is een opſtand*, of *alarm.*

Ardet acerrime conjuratio. Cic. Sull. 19. *De zamenzwering is zeer hevig, neemt de overhand.*

Ardere cupiditate. Cic. F. 5. 12. Deſiderio. Cic. T. Q. 4. 17. *Van begeerte branden, om, enz.* Studio belli. Cic. Dej. 10. *Een groote zin in den oorlog hebben, zeer begeerig zijn om te oorlogen.* Studiis equorum. Hor. E. 2. 1. 95. *Een groot behagen in 't paardrijden ſcheppen, zeer geerne te paard rijden.* Amore alicujus. Cic. V. 2. 7. *Tot iemand van liefde branden*, of *blaaken, iemand vieriglijk beminnen.* Odio alicujus. Cic. A. 4. 2. *Iemand doodelijk haaten.*

Ardere invidia. Liv. 5. 11. *Zeer benijd worden.*

Odia ardent in illum. Cic. Mil. 15. *Hy is zeer verhaat, hy word van al de wereld gehaat.*

Ardere podagræ doloribus. Cic. Fin. 5. 31. *Zeer met het voet-euvel gequelt zijn.*

Ardere. Virg. Æ. 4. 262. *Gloeijen, blinken, flikkeren, ſchitteren, glimmen, glinſteren*, van een ſchild, rok, enz. ſpreekende.

Ardere. Cic. V. 4. 66. *Gloeijen, glinſteren, branden, vuurig*, of *vol vuur zijn*, van de oogen, enz. ſpreekende.

† Ardere aliquem. Virg. E. 2. 1. Aliquo. Hor. Ep. 14. 9. In aliquo. Ovid. M. 8. 50. *Iemand vieriglijk beminnen.*

Ardere. ſeq. infin. Virg. Æ. 4. 281. *Van begeerte, van ongedult branden, om, enz. Vieriglijk wenſchen, om, enz.*

ARDEOLA, æ. f. Plin. H. 10. 60. *Een Reygertje, een jonge Reyger.*

ARDESCO, is, ĕre. Virg. Æ. 1. 717. Plin. H. 37. 3. *Ontbranden, ontblaaken, ontſteken worden, in de vlam*, of *in brand raaken, ontvonken, vuur vatten.* In den eygentlyken, en oneygentlyken zin.

Ardeſcere mucronem juſſit. Tac. An. 15. 54. *Hy beval zijn pook*, of *dolk te ſlijpen.*

• Ardeſcere in nuptias. Tac. An. 11. 25. *Genegen zijn om te trouwen, begeerte tot trouwen hebben.*

† Ardeſcere in iras. Ovid. M. 5. 41. *Van toorn*, of *gramſchap blaaken.*

ARDOR, ōris. m. *Hitte, gloed, brand, vuurigheyd.*

Ardore deflagrare. Cic. A. Q. 4. 37. *Verbranden, door den brand verteert worden.*

• Ardor vultus. Cic. D. 1. 37. *Gloeijing van 't aangezicht, een gloeijend aangezicht.*

Digitized by Google

zicht. Oculorum. Cic. C. B. 21. *Glinſtering der oogen, glinſterende oogen.*

Ardor. Juſtin. 3. 5. 10. *Vierigheyd, heftigheyd, geweld, ſterke drift, blakende liefde.*

Ardor alicujus rei. Stat. Th. 12. 73. *Een brandende begeerte*, of *drift tot iets.*

Ardor mentis ad gloriam. Cic. Cœl. 32. *Een brandende zucht tot eer.*

Ardor vetitus. Ovid. M. 9. 503. *Een oneerlijke vlam.*

Ardorem cupiditatum reſtinguere. Cic. Fin. 1. 13. *Zijne blaakende begeerlijkheden bluſſchen.*

Ardor animi conſedit. Cic. Cl. 24. *De ontſteking des gemoeds is bedaart.*

ARDŬENNĂ, æ. f. Cæſ. B. G. 5. 3. *De Ardenner boſſchen*, op de grenzen van Vrankryk, Lotharingen, en Nederland.

ĂRDŬĬTĀS, ātis. f. Varr. R. R. 2. 10. *Een ſteylen heuvel, een ſteyle hoogte, een hoogen berg, die niet wel te beklimmen is, een ſteylte.*

ĂRDŬŬS, ă, ŭm. *Hoog, ſteyl, onbeklimmelijk, zwaar, moeijelijk, ongemakkelijk*, van een berg, weg, ingang, trap, enz. ſprekende. (De compar. *Arduior*, en de ſuperl. *Arduiſſimus* gebruykt Cato by Priſc. 3. 600. Edit. Putſch.)

• Arduus. Sall. B. C. 3. Cic. Or. 10. *Moeijelijk, groot, zwaar, qualijk om uyt te voeren*, van een werk, boek, enz. ſprekende.

Arduus. Virg. G. 2. 67. *Hoog, verheven, groot*, van een boom, veſting, enz. ſprekende.

Res arduæ. Hor. O. 2. 3. 1. Florent. Dig. 50. 16. 211. *Tegenſpoet, wederwaardigheyd, rampſpoet.*

Ardua. Liv. 2. 65. Ardua terrarum. Virg. Æ. 5. 695. Montium. Juſtin. 41. 1. *Hoogten, ſteylten, bergen*, of *gebergten.*

Ardua caſtellorum excidere. Tac. 11. 9. *De hoogten der kaſteelen ſlechten.*

† Cervix ardua. Virg. G. 3. 58. *'t Hoofd*, of *den hals wel ophoudende*, van een paard ſprekende.

A R E.

ĀRĔĂ, æ. f. Hor. E. 1. 10. 13. *Een openbare plaats, een merkt*, of *open plaats.*

Area. Liv. 25. 3. *De voorplaats*, of *'t voorpleyn van een huys.* Plin. E. 6. 20: 7. 27. voegt 'er Domus by, om het te bepaalen.

Area. Colum. 2. 20. Cic. F. 9. 20. Horat. O. 1. 1. 10. *Een dorſchvloer.*

Area. Ovid. F. 4. 12. *Een vlakte, een vlak veld.*

Area. Vitruv. 1. 2. *De binnenplaats van een huys.*

Area. Colum. 11. 2. *Bed in een hof*, of *tuyn, kruydbed, bloembed.*

Area. Sen. N. Q. 1. 2. *Een luchtige kring*, die zomtyds om de zon, maan, *of* ſterren word gezien.

Area. Celſ. 6. 4. *Haairuytvalling, 't uytvallen van 't haair.*

Area. Varr. L. L. 4. 25. *Een voet in 't vierkant.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

ĀREĀLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cribrum areale. Serv. Virg. G. 1. 166. *Een wan*, of *zeeve*, die men op den dorſchvloer gebruykt, om 't koren te zuyveren.

ĂRĔCŎMĬCI, ōrum. m. Plin. H. 3. 4. *Arekomiken.* 't volk van 't Narbonnees Vrankryk. Strabo 4. 129. zegt Aricomiſci.

ĀRĔFACIO, ĭs, fēci, factum, făcĕrĕ. acc. Cato R. R. 70. Vitruv. 2. 1. *Iets droogen*, of *te droogen leggen.*

ĂRĔLĀTE, ĕs. f. Cæſ. B. C. 1. 36. *Arles*, een ſtad van 't Narbonnees Vrankryk beneden aan de Rhône. Auſonius Cl. Urb. 7. 2. noemt ze ook, Arelas, atis. Zie ons Lex. Antiq.

ĂRĔMŎRĬCI, ōrum. m. plur. Cæſ. B. G. 5. 53. *De Languedokkers, 't volk*, of *d'inwoonders van Languedok.* Men voegt 'er zomtyds by Volcæ, arum.

ĂRĒNĂ, æ, f. Virg. G. 1. 113. *Zand, grof zand, grondzand van een ſtroom.*

† Arena. *De ſtrand, d'oever, de haven.*

Arena numero carens. Horat. O. 1. 28. 1. *Het ontelbaar zand.*

Adverti arenæ. Virg. Æ. 5. 34. *Het naar de ſtrand wenden.*

Arena. Virg. G. 1. 70. Cic. Rull. 2. 27. *Een heyde, een dor*, of *zandig land.*

† Arena. Mart. Sp. 1. 4. 3 Hor. E. 1. 6. 6. *Het zand, 't Schouwburg*, om dat dik met zand wierd beſtrooit.

In arena mea. Plin. E. 6. 12. *In de plaats van mijn ampt*, of *daar mijn woord geld*, dat is, ter plaatze daar men recht van ſpreken heeft, gelyk in den Raad, in 't Hof, indien 't Voorſpraak *of* Hoveling is die zynen dienſt aanbied.

ĂRĒNĀCĔŬS, ă, ŭm. Plin. H. 17. 7. *Zandig, vol zand, zavelig, zaveluchtig*, van een Land ſprekende.

Arenacea duritia. Plin. H. 30. 15. *Een hardigheyd*, of *ſcherpigheyd van 't zand.*

[ARENACUM, i. n. Tac. H. 5. 20. *Arnhem.* Een ſtad van de Nederlanden in Gelderland. Daar is het Hof van Gelderland.]

ĂRĒNĀRĬA, ōrum. n. plur. Vitruv. 2. 4. *en*

ĂRĒNĀRĬÆ. ārum. f. plur. Cic. Clu. 13. *Zandbergen, zandduynen, zandkuylen.*

ĂRĒNĀRĬŬS. ĭi, m. Caliſtr. Arcad. D. 22. 5. 21. §. 2. *Een ſchermer, vechter*, of *worſtelaar*, in 't Schouwburg op 't zand.

ĂRĒNĀTIO, ōnis. f. Vitruv. 7. 3. *Bepleiſtering*, of *'t ſtrijken van een wand*, of *muur.* Zommige lezen Ărĕnātum in dezen Schryver.

ĂRĒNĀTUM, ī. n. Vitruv. 7. 4. Cato R. R. 18. *Beſlag van zand en kalk.*

ĂRĒNĀTŬS, a, um. Cato. R. R. 18. *Met zand gemengt*, of *beſlagen.*

† ĂRĒNĬVĂGŬS, a, um. Lucan. 9. 945. *Op heyden*, of *zandige plaatzen omzwervende.*

ĂRĒNŌSŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 4. 257. *Zandig, vol zand*, of *gruys.* De compar. *Arenoſior* ſtaat by Plin. H. 33. 6. De ſuperl. *Arenoſiſſimus* by Plin. H. 27. 4.

Arenoſa urina. Celſ. 2. 7. *Gruysachtige*, of *zandige pis, water vol zand*, of *gruys.*

ĂRĒNŬLĂ, æ. f. Plin. H. 30. 3. *Fijn zand, een zandjen*, of *zandkorn.*

ĀRENS, entis. Zie Areo.

† Arens ſilva. Virg. Æ. 12. 522. *Een dor boſch.* Rivus. Virg. Æ. 3. 350. *Een drooge*, of *uytgedroogde ſtroom.*

ĀREO, ēs, ui, ēre. Plaut. R. 2. 6. 50. *Dor, verdort, droog*, of *verdroogt zijn.*

• Arere. Virg. E. 7. 57. G. 1. 110. *Dorren, verdorren, droogen, verdroogen, opdroogen, uytdroogen, dor*, of *droog zijn*, van land, kruyden, leer, enz. ſprekende.

Arere ſiti. Sen. B. 3. 8. *Van dorſt verſmagten, grooten dorſt hebben.* Ovidius Art. Am. 2. 606. gebruykt Arere alleen in dezen zin, maar men moet hem niet ligtelyk in ondicht navolgen.

ĀRĔŎLĂ, æ. f. Colum. 5. 12. *Bloembeddetjen, kruydbeddetjen, beddetjen in een tuyn.*

• Areola domus. Plin. E. 5. 6. *Een kleyne plaats*, of *kleyne voorplaats van een huys.*

ĀRĔŎPĂGĪTES, æ, *of* Ārĕŏpăgītă, æ. m. Cic. Off. 1. 22. F. 13. 1. *Een Areopagiter, een rechter in d'Areopagus. t'Athene.*

• Areopagita. Cic. Att. 1. 14. *en* 16. *Een geſtreng, oprecht onverzettelijk rechter.*

ĀRĔŎPĂGĪTĬCŬS, ă, um. Sidon. E. 9. 9. *Van d'Areopagus*, of *'t geen de rechtbank van d'Areopagus betreft.*

ĀRĔŎPĂGŬS, i. m. Cic. D. 1. 25. Att. 1. 14. Ἀρειόπαγος. *d'Areopagus. De vierſchaar van zekere Atheenſche Rechters, vermaart wegens hunne oprechtigheyd.*

ĀRESCO, ĭs, ārui, ārēſcĕrĕ. *Droogen, droog worden, droog zijn.*

Unum tegillum mihi areſcit. Plaut. R. 2. 7. 18. *Ik heb maar eens drooge mantel*, of *maar eene mantel die te droogen hangt.*

• Lacryma cito areſcit. Cic. Part. 17. *Een traan droogt ligtelijk op.*

Humor ille areſcit in gemmas. Plin. H. 8. 28. *Dit vocht ſtolt tot edele geſteenten*, of *verandert in paarlen.*

ĂRĔTĀLŎGŬS, i. m. Suet. A. 74. Juv. 15. 16. *Een aardige ſnaak, een kortswijlig menſch, een koddige vent*, volgens Turnebus Adv. 10. 12. Naar 't gevoelen van anderen, *Een menſch die van de deugt ſpreekt.*

ĀRĒTIUM, ĭi. n. Liv. 28. 46. *Arezzo*, een ſtad van Toskanen.

ĀRĒTINUS, ă, um. Mart. 1. 54. 6. *Van Arezzo, van Toskaanen*, of *Toskaans, dat tot Arezzo behoort*, of *dat 'er in geſchied.*

A R G.

ĂRGĒMĂ, ătis. n. Plin. H. 25. 13. Ἄργεμα.

Digitized by Google

γιμα. *Een parel op 't oog, een vlak in 't oog.*

ARGEMONE, ês. f. Plin. H. 21. 23. *en*

ARGEMONIA, æ. Plin. H. 25. 9. Ἀργεμώνη. *Zilvermuyl, Blik*, zeker kruyd dat de vlakken in 't oog wechneemt.

ARGENNUM, i. n. Feſtus. *Zeer wit zilver.*

ARGENTARIA, æ. f. Liv. 24. 21. *Zilvermijn, zilvergroeve.* Men verſtaat 'er Fodina onder.

• Argentaria. Plaut. E. 2. 2. 15. *Wiſſelbank, zilverwinkel.* Men verſtaat 'er Taberna onder, of drukt het uyt met Liv. 26. 11.

Argentaria. *De bank, de wiſſeling*, of *handel van een bankhouder.*

Romæ argentariam non ignobilem fecit. Cic. Cæc. 4. Exercuit. Ulp. D. 2. 13. 4. §. 5. *Het was een vermaard bankhouder te Rome.*

Argentariam diſſolvere. Cic. Cæc. 4. *Bankbreken, achteruytvaren, bankeroet ſpeelen.*

ARGENTARIUS, ă, ŭm. *Van zilver, van geld, dat geld raakt.*

Argentaria metalla. Plin. H. 33. 7. *Een zilvermijn.* Auxilia. Plaut. P. 1. 1. 103. *Geldhulpe.* Inopia. Plaut. Pſ. 1. 3. 66. *Geldgebrek, geldbehoefte.* Cura. Ter. Ph. 5. 7. 3. *Kommer om geld.* Argentarius commeatus. Plaut. Pſ. 4. 5. 9. *Reysgeld, teergeld.*

• Argentaria creta. Plin. H. 35. 17. *Een zilverachtige aarde.*

Argentaria menſa. Ulp. D. 2. 13. 4. *Wiſſelbank, kantoor van een bankhouder.*

• Argentaria querimonia. Plaut. Pſ. 1. 3. 78. *Een klagte die geld aanbrengt.*

ARGENTARIUS, ĭi. m. Plaut. Aſ. 1. 1. 103. *Bankhouder, wiſſelaar.*

ARGENTATUS, ă, ŭm. *Verzilvert, overzilvert, met zilver beſlagen*, of *overtrokken.*

• Argentati milites. Liv. 9. 40. *Krijgsvolk met verzilverde wapenen.*

ARGENTEOLUS, ă, ŭm. Securicula argenteola. Plaut. R. 4. 4. 125. *Een zilver bijltjen.* Men voegt dit nomen adjectivum niet anders dan by kleyne dingen.

ARGENTEUS, ă, ŭm. Plin. H. 19. 3. Plaut. Truc. 1. 1. 33. *Zilver, van zilver, van zilver gemaakt.*

• Argenteus. Plin. H. 2. 25: 16. 18. *Zilverig, zilverachtig, als zilver, wit*, of *blinkend als zilver*, van een verwe, een blad, 't haair, enz. ſprekende.

Argenteus fons. Ovid. M. 3. 407. *Een zilvere*, of *zeer klaare bron.*

Salus argentea. Plaut. Pſ. 1. 1. 44. *Een plichtpleging met geld verzelt.*

(Argenteus. Plaut. Pſ. 1. 3. 113. *Die voor geld is verkocht.*)

ARGENTI-FODINA, æ. f. Plin. H. 33. 6. *Zilvermijn, zilvergroeve.*

ARGENTORATUM, i. n. Ptolem. 2. 9. *Straatsburg.* Een ſtad van der Elſas in Duytſchland op den Rhyn. De nieuwe Schryvers hebben ze Argentina genoemt. (Ammianus noemtze ſ. g. Argentoratus 15. p. 54.) Zie ons Lex. Antiq.

ARGENTOSUS, ă, ŭm. Plin. H. 33. 5. *Vol zilver, met zilver vermengt.*

ARGENTUM, i. n. Cic. F. 13. 29. *Zilver.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Argenti vena. Lucret. 6. 808. *Een zilver-ader.*

• Argentum. Ter. Ph. 5. 5. 11. *Gemunt zilver, geld.*

Argentum cudere. Ter. H. 4. 4. 18. *Geld ſlaan.*

Argentum conficere. Ter. Ph. 5. 5. 11. *Het geld verkrijgen.*

Argentum alleen. Cic. F. 4. 15. *en* argentum factum. Gell. 4. 8. en Cicero beneden. *Zilverwerk, zilver vaatwerk*, Modeſtin. D. 33. 10. 8. zegt argentum eſcale, *en* Ulp. D. 34. 2. 19. §. 12. argentum eſcarium. *Zilverwerk daar men uyt eet*, en Modeſtinus argentum potorium. *Zilver daar men uyt drinkt*, of wel, *drinkbaar zilver.*

Navis plena argenti facti atque ſignati. Cic. V. 5. 25. *Een vol laden ſchip met gewrocht en gemunt zilver*, of *met zilvere blokken*, of *ſtaven.*

[Argentum purum. Cic. V. 4. 22. *Louter zilver, dat met geen ander bergſtof vermengt is.*

Argentum purum. *Ongedreven, onuytgeſneden, onuytgeſteken, glad zilverwerk.* Plaut. D. 6. 6. ſteld het tegens 't uytgeſneden: Vel pura, an cælata ſint.

Apponitur cœna in argento puro. Plin. E. 3. 1. *'t Avondeeten word opgezet*, of *opgediſcht in glad zilverwerk.*

Argenti vaſcula puri. Juv. 9. 141. *Ongedreven*, of *onuytgeſneden zilverwerk.*

Argentum puſtulatum. Zie beneden in Puſtulatus.]

Argentum probatum. Plaut. Perſ. 4. 6. 1. *Getoetſt geld, beproeft geld.*

Argentum raſile. Paterc. 2. 56. 2. *Gebruyneert zilver.*

Argentum vivum. Plin. H. 33. 6. Vitruv. 7. 8. *Quikzilver, Merkurius.*

ARGESTES, ĭs. m. Plin. H. 2. 47. *De West zuyd-weſten-wind.*

ARGILETANÆ tabernæ. Mart. 1. 4. 1. *De Boekwinkels, de winkels der Boekverkoopers*, vermits 'er veel in dat wyk van Rome waren, Argiletum genaamt.

ARGILETUM, i. n. Virg. Æ. 8. 345. Varro L. L. 4. 3. en Servius zeggen, dat men dus *een plaats te Romen* noemde, *tuſſchen den Aventijnſchen, en Kapitolijnſchen berg*, doordien men geloofde dat Argos tot daar toe gekomen, en daar begraven was, *of* om dat 'er veel leem in was.

ARGILLA, æ. f. Pallad. 1. 34. *Kley*, of *klay, potaarde, leem.*

ARGILLACEUS, ă, um. Plin. H. 17. 7. *Van leem*, of *kley, leemachtig, kleyachtig.*

ARGILLOSUS, ă, ŭm. Varr. R. R. 1. 9. Colum. 17. *Van leem*, of *kley, dat kleijig is, daar kley in gevonden word*, van een berg, *of* land ſprekende.

ARGIVUS, ă, ŭm, Cic. Cl. 13. *Van Argos*, een ſtad van Achaiën.

† Argiva Phalanx. Virg. Æ. 2. 254. *De Griekſche heyrmagt*, of *krijgsmagt.*

ARGO. f. indeclin. Cic. T. 16. *Het ſchip Argo*, een vermaart ſchip, dat Jaſon gebruykte, naar 't zeggen der Dichters, om 't goude Vlies op te zoeken.

ARGOLICUS, ă, ŭm. Virg. Æ. 2. 78. Zie Argivus.

(ARGOLIS, ĭdĭs, f. Ovid. M. 9. 276. *Die van Argos is.*)

ARGONAVIS, ĭs. f. Colum. 11. 2. *'t Schip Argo*, een t'zamenſterring.

ARGONAUTA, æ. m. Hor. Ep. 3. 9. *Argonauten.* Men gaf dezen naam den Helden die met Jaſon op 't ſchip Argo voeren.

† Argonauta. Mart. 3. 67. 10. *Een luye ſchipper, een ſukkelaar van een ſchipper*, of *die lang op reys blijft*, vermits de Argonauten langen tyd op hunne tocht toebragten.

ARGOUS, ă, ŭm. Val. Flacc. 6. 721. *Van 't ſchip Argo*, of *van d'Argonauten*, of *dat op 't een of 't ander zijn opzicht heeft.*

ARGUMENTATIO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 5. 4. *Redenkaveling, redenering, 't bewijs, de verklaring*, of *ontknooping van 't bewijs.*

ARGUMENTOR, ārĭs, ātŭs ſum., ārī. Cic. N. D. 3. 4. *Twiſtredenen, zintwiſten, redeneeren, redenkavelen, reden bybrengen.*

Argumentari aliquid. Cic. Clu. 24. *Ergens over redeneren, redewiſſelen, redenkavelen*, of *ſpreken.*

De voluntate alicujus argumentari. Cic. I. R. 2. 11. *Over iemands oogmerk*, of *toeleg redeneren.*

Sed quid ego argumentor? Cic. Mil. 16. *Maar waarom bewijs ik deze dingen?*

ARGUMENTOSUS, ă, ŭm. Quintil. I. O. 5. 10. *Een zaak van groot beſlag, van een groote uytbreyding, daar veel over te zeggen valt.*

ARGUMENTUM, i. n. Cic. Par. 2. *Bewijsreden, ſluytreden, ſtrijdreden, bewijs.*

• Argumentum. Cic. C. 3. 4. *Een bewijs, blijk, reden, getuygenis.*

Argumenta criminis alicujus. Quintil. I. O. 4. 2. *De vermoedingen, giſſingen, blijken*, of *bewijzen van een misdaad.*

Argumentis agere. Cic. Cœl. 9. *Met redenen*, of *goede bewijzen te werk gaan*, of *handelen.*

Multis & gravibus argumentis docere quid. Cic. N. D. 3. 4. *Met veele en krachtige bewijzen iets aantoonen.*

Graviſſimum & firmiſſimum argumentum. Cic. Q. R. 12. *Een zeer krachtig en onwrikbaar bewijs.*

Argumentum frigidum. Quintil. I. O. 5. 10. *Een koude, ſlechte, zwakke, arme, kreupele, krachtelooze reden.*

Magno argumento eſſe debet, quod, &c. ſeq. indic. Cic. Clu. 41. *'t Is een groot bewijs*, of *'t moet tot een krachtig bewijs dienen, dat, enz.*

Maximo argumento erat ad illius innocentiam. Cic. S. R. 27. *'t Was een groot bewijs van zijne onnoozelheyd.*

Ei rei argumentum dicam. Plaut. Trin. 2. 4. 121. *Ik zal 'er reden van geven.*

Negantur diutius anno vivere; argumento, quia, &c. Plin. H. 10. 36. *Men zegt*

zegt dat ze niet over 't jaar leven, en tot bewijs hier van, enz.

Argumentum. Cic. Ar. 4. Quintil. I. O. 5. 10. *De inhoud, ſtoffe, of 't onderwerp*, van een toneelſpel, rede, brief, enz. Aſconius Pædianus over Cic. p. 16. noemt de verhandeling van zulk een ſtoffe Argumentalis narratio.

(Argumentum. *Een oorzaak*, of *reden*.

Quo argumento eſt? Plaut. Truc. 1. 2. 68. *Om wat oorzaak*, of *reden is hy zulks?*

Argumentum. *Stoffe, gelegentheyd om te ſchrijven.*

Argumentum ad ſcribendum fortaſſe tibi jam deeſt. Cic. Att. 9. 7. *Miſſchien ontbreekt het u nu aan ſtoffe om te ſchrijven. Miſſchien hebt gy nu niets te ſchrijven.*

Servius mihi dabit argumentum ad te epiſtolæ. Cic. Att. 10. 13. *Servius zal my ſtoffe geven om een brief aan u te ſchrijven.*

Argumentum. *Een verhaal van geſchiedeniſſen.*

Sumque argumenti conditor ipſe mei. Ovid. Tr. 5. 1. 10. *Ik beſchrijve mijn eygen gevallen, ik verhaal wat my zelf is gebeurt.*

Argumentum. *Een leere, een leeringe, een leerſtuk.*

Hoc erit tibi argumentum ſemper in promptu ſitum. Ennius *by* Gell. 2. 29. *Dit leerſtuk zult gy altijd behouden. 't Geen ik u nu leere, zal u altijd in de gedachten ſpelen*, of *blijven.*)

ĂRGŬO, ĭs, ŭi, ŭtūm, ŭĕrĕ. acc. Virg. Æ. 4. 13. *Bewijzen, betoonen, betoogen, doen zien, doen blijken.*

Ex audito arguere. Plaut. B. 3. 3. 65. *Uyt hooren zeggen bewijzen*, of *beſluyten.*

Vultu genus arguitur. Ovid. F. 2. 397. *Iemands inborſt word uyt zijn wezen gekent.*

• Arguere, acc. Cic. S. R. 41. *Berispen, doornemen, beſchuldigen.*

Arguere ſolœciſmum ab alio factum. Suet. Gr. 22. *Een wanſpraak, door een ander begaan, beriſpen.*

Sua confeſſione arguitur, &c. ſeq. infinit. Tac. An. 1. 12. *Men bewijſt uyt zijne bekentenis, dat, enz.*

Id quod arguis. Cic. Syll. 24. *'t Geen gy tegenwerpt.*

De re aliqua verbo arguere. Cic. S. R. 30. *Iemand mondeling ergens over beſchuldigen.*

Arguere reum aliquem. Ulp. D. 50. 16. 197. *Iemand overtuygen dat hy ſchuldig is.*

Arguere reum facinoris. Cic. Cœl. 1. *Toonen dat iemand aan een ſchelmſtuk ſchuldig is.*

Arguere aliquem furti. Cic. *by* Aſcon. p. 146. *Iemand van dievery beſchuldigen.* Crimine. Cic. V. 5. 18. Nep. Pauſ. 3. *of* de crimine. Cic. I. R. 2. 1. (ex crimine. Cic. Syll. 25. *Over een ſchelmſtuk.*

(Arguo met een infin. Liv. 30. 23. Lævinus ſpeculatores, non legatos veniſſe arguebat. *Levinus beſchuldigde hen dat ze als verſpieders en niet als gezanten gekomen waren.*

Arguere. *Verbieden, beletten.*

Pythagoras animalia menſis arguit imponi. Ovid. M. 15. 73. *Pythagoras heeft verboden, dat de dieren op de tafel gebragt zouden worden.*

Me conantem gladio finire dolorem arguit. Ovid. P. 1. 6. 42. *Hy belet my, terwijl ik pooge een eynde van de ſmerten te maaken, my zelven te doorſteken.*)

ĂRGŪTĀTĬO, ōnĭs. f. Catull. 6. 11. *Het geduurig kraaken*, of *'t gekraak van iets*, als van een ledekant, als het verzet word, en dat de ſtukken niet vaſt in malkander zyn; *of* naar 't oogmerk van den Dichter, in 't bewyzen der liefde-plicht.

ĂRGŪTĀTŌR, ōrĭs. m. Gell. 17. 5. *Drogredenaar, bedriegredenaar*, of, gelyk andere willen, *een klapper, ſnapper, zwetzer, windbreker.*

ĂRGŪTĒ. adv. *Schranderlijk, verſtandelijk, ſcherpzinniglijk, ſpitsvinniglijk.* (De compar. *Argutius* ſtaat by Cic. Piſ. 29. en de ſuperl. *Argutiſſime* by Cic. de Or. 2. 4.)

Argute dicere. Cic. Or. 28. *Verſtandelijk ſpreken.* Reſpondere. Cic. Cœl. 8. *Antwoorden.*

ĂRGŪTĬÆ, ārūm. f. plur. Cic. Cl. 45. *Schrandere, aardige*, of *ſpitsvinnige antwoorden, gedachten*, of *woorden; aardige boerterijen, quinkſlagen.*

Mihi exhibes argutias. Plaut. Moſt. 1. 1. 2. *Gy brengt quinkſlagen voor den dag; gy boert met my.*

Argutiæ. Cic. Am. 13. *Spitsvinnigheden, ſchrandérheden, ſcherpzinnige redeneringen, drogredenen, bedriegredenen.*

• Argutiæ digitorum. Cic. Or. 18. *Geduurige roering der vingeren*, onder 't ſpreken.

ĂRGŪTĬŎLA, æ. f. Gell. 9. 14. *Een al te groote ſpitsvinnigheyd, een al te ſpitsvinnige redeneering.*

ĂRGŪTĬŎLŬS, ă, ŭm. Argutiola ſententia. Gell. 2. 7. *Een gevoelen vol van een bedriegelijke ſpitsvinnigheyd.*

ĂRGŪTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. aliquid alicui. Prop. 1. 6. 7. *Iemand iets dikwels verwijten.*

ĂRGŪTŎR, āris, ātŭs ſūm, āri. Enn. en Næv. *by* Non. 4. 34. *Snappen, klappen, zwetzen, ſnateren, kakelen, veel praats hebben.*

Argutari. Plaut. Am. 1. 1. 193. *Quinkſlagen voor den dag brengen.*

Argutari pedibus. Titinn. *by* Non. 4. 34. *Met voeten ſtampen.*

ĂRGŪTŬLŬS, ă, ŭm. Cic. Att. 13. 18. *Verſtandig, beſchaaft, goed, fraay, aardig, net*, van een rede, *of* boek ſprekende.

ĂRGŪTŬS, ă, ŭm. Cic. Piſ. 29. *Schrander, ſcherpzinnig, ſpitsvinnig, geeſtig, aardig.* De compar. *Argutior* ſtaat by Cic. Cl. 17. en de ſuperl. *Argutiſſimus* by Cic. N. D. 2. 12.

• Argutus. Hor. O. 4. 6. 25. *Konſtig, geeſtrijk.*

Arguta ſedulitas. Cic. F. 8. 1. *Een beſchroomde nauwkeurigheyd.*

Argutus. Prop. 1. 18. 30. *Die een klaare, heldere, ſterke, ſchetterende ſtem heeft; die wel zingt*, van een menſch, vogel, enz. ſprekende, *die een klaar*, of *helder geluyd heeft*, van een fluyt ſprekende.

Arguti oculi. Ovid. Am. 3. 3. 9. *Vriendelijke oogen.*

Arguta vallis. Colum. 9. 5. *Een weêrklinkend dal, een dal daar een weêrgalm in is.* Manus. Cic. de Or. 3. 59. *Een luchtige, vaardige*, of *vlugge hand.*

Arguta exta. Cic. D. 2. 12. *Ingewanden die klaarlijk iets toekomſtig voorſpellen.*

† Argutus. Virg. G. 3. 80. *Dun, ſmal, ſpits*, van 't hoofd van een paard ſprekende.

[ĂRGŸRANCHĒ, ēs. f. Gell. 11. 9. *Gierigh vel. geldluſt.*]

ĂRGŸRĪTIS, ĭs. f. Plin. H. 33. 6. *Zilverſchuym.*

ARI.

[ĂRĪCĬĂ, æ. f. Liv. 1. 50. *La Riccia.* Een ſtad in Italiën, digt by 't Meir Lago di Nemi.]

ĀRĬDĬTAS, ātĭs. f. Plin. H. 11. 35. *Droogte, dorheyd, drooghcyd.*

ĀRĬDŬLŬS, ă, ŭm. *Droog, droogachtig, gedroogt.*

Aridula labella. Catull. 64. 316. *Drooge lippen.*

ĀRĬDŬS, ă, ŭm. Cic. Fat. 4. *Droog, dor, ſchraal, gedroogt, uytgedroogt.* (De compar. *Aridior* ſtaat by Plin. H. 12. 25. en de ſuperl. *Ariddiſſimus* by Sen. N. Q. 2. 52.)

• Aridus. Quintil. I. O. 2. 4. *Schraal, mager, dor*, van een Meeſter ſprekende, die zyn leerlingen geen genoegzaame opening geeft, *of* van een rede daar weynig zaaken in zyn.

Aridus. *Dorſtig.*

Viator aridus. Virg. G. 4. 98. *Een dorſtige wandelaar.*

Aridus. *Krakend, ſchor.*

Aridus ſonus. Lucret. 6. 118. Fragor. Virg. G. 1. 357. *Een ſchor geluyt*, van den donder ſprekende.

Aridus victus. Cic. S. R. 27. *Geringe*, of *ſlechte ſpijze.*

Arida vita. Cic. P. Q. 30. *Een armelijk*, of *geſtreng leven.*

(Aridus. *Mager, die niet wel in 't vleeſch is.*

Uvis aridior puella paſſis. Priap. 32. 1. *Een meysjen magerder dan drooge rozijnen, een zeer mager meysjen.*

Aridus. *Nauwhertig, naar zich haalende, naar zich trekkende.*

Pumex non æque eſt aridus, atque hic eſt ſenex. Plaut. Au. 2. 4. 18. *Geen puymſteen is zoo naar zich trekkende als dezen ouden man.*

Aridus. *Nauwhertig, armhertig, deun, zuynig, karig, vrekkig.*

Habet patrem aridum. Ter. H. 3. 2. 15. *Hy heeft een armhertigen vader, zijn vader is heel gierig.*

ĀRĬDŬM, ī. n. ſubſt. *'t Land.*

Ex arido tela conjicere. Cæſ. B. G. 4. 24. *Pylen van 't ſtrand ſchieten.*

Digitized by Google

In arido conſiſtere. Cæſ. B. G. 4. 24. *Voet aan land zetten, ontſcheepen.*

ĀRĬES, ĕtis. m. Virg. E. 3. 95. *Een Ram*, zeker dier.

Aries. Cic. Arat. 244. *De Ram*, een geſtarnte.

Aries. Vitruv. 10. 19. Plin. H. 7. 56. *Een ram, muurbreker.* Ariete pulſare muros. Virg. Æ. 12. 706. *Op de muuren rammeijen.* Zie Arietarius

(Aries. *Zee ram visch.* Plin. H. 9. 44.)

ĀRĬĔTĀRĬŬS, ă, ŭm. Arietaria machina. Vitruv. 10. 19. *Een ram, een muurbreker*, zekere oorlogstuyg dat naar een ramshoofd gelykt. Zie ons Lex. Antiq.

ĀRĬĔTĀTĬO, ōnĭs. f. Sen. N. Q. 4. 13. *Het wederſteeland aanſtooten.*

ĀRĬĔTĪNŬS, ă, ŭm. Plin. H. 30. 10. *Rams, van een ram, dat opzicht op den ram heeft.* Colum. 2. 16. geeft dezen naam aan zeker ſchelgewas, dat naar een ramshoofd gelykt.

ĀRĬĔTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ, in aliquem. Cic. D. 1. 22. *Iemand met hoornen ſtooten.* Dit word van den ram gezegt.

• Arietare in portas. Virg. Æ. 11. 890. *Een poort oploopen, oprammen*, of *oprammeijen, tegens een poort aanloopen als men met den ſtormram doet.*

Arietare ædes. Plaut. Truc. 2. 2. 1. *Op een deur bonzen, hart op een deur kloppen*, als of men ze inbouzen wilde.

Arietare aliquem in terram. Curt. 9. 7. *Iemand met het hoofd tegens de grond ſmijten.*

Nihil eſt in quo arietet. Sen. V. B. 8. *Niets kan hem doen wankelen*, of *verzetten, niets kan hem wankelbaar maken.*

Antequam acies in ſe arietarent. Sen. Ir. 2. 3. *Eer dat de legers handgemeen wierden.*

ĀRĪLĀTOR, ōrĭs. m. Feſtus. Arlirator of Arilator. Gell. 16. 7. *Een koophandelaar op den Godspenning. Iemand die meent dat hem op den Godspenning den koop moet gehouden worden.*

ĀRĪMĪNŬM, ī. n. Cæſ. B. C. 1. 8. *Rimini*, een ſtad in Italien, digt aan de zee. Zie ons Lex. Antiq.

ĀRĪNCĂ, æ. f. Plin. H. 22. 25. *Roomſche terwe, Amelkoren.*

ĀRĬŎLĀTĬO. Zie Hariolatio.

ĀRĬŎLŬS. Zie Hariolus.

ĀRISTA, æ. f. Cic. S. 15. *De baard*, of *angels der koorenaaire.* De dichters nemen 't ook voor halm. Virg. G. 1. 111. en 't kooren zelf. Virg. G. 1. 222.

† Poſt aliquot ariſtas. Virg. E. 1. 70. *Na eenige zomers, na eenige jaaren.*

Ariſta. Perſ. 3. 115. *De baard, het haair*, wanneer het hard en ſlecht is.

ĀRISTARCHŬS, ī. m. Cic. Att. 1. 14. *Een keurer, oordeelaar, berisper, een Ariſtarchus.* De verbloeming komt van zekeren ſpraakkonſtenaar van dezen naam, die zulk een ſcherpen oordeel omtrent fraaije zaaken had, dat men geen vaars van Homerus achtte te zyn, indien hy 't niet goedkeurde.

(ĀRISTĬFER, ă, ŭm. Prud. Kaϑ. 3. 52. *Dat kooren draagt.*)

ĀRISTŎLŎCHĬĂ, æ. f. Cic. D. 1. 10. *Ariſtolochia.* Zeker kruyd. Plin. H. 25. 8. zegt dat het zyaen naam gekregen heeft, om dat het goed voor de vrouwen in 't kinderbaren is.

ĀRISTŎTĔLES, ĭs. m. Cic. de Or. 5. 35. *Ariſtoteles.* Een vermaard Wysgeer, en Leermeeſter van Alexander den Grooten.

ĀRISTŎTĔLĪŬS, ă, ŭm. Cic. Att. 2. 1. Fin. 3. 3. *Van Ariſtoteles, 't geen opzicht op Ariſtoteles heeft.*

ĀRĬTHMĒTĬCĂ, æ. f. Sen. E. 88. of Arithmeticē, ēs. f. Plin. H. 35. 10. • Vitruv. 1. 1. Ἀριθμητικὴ. *Rekenkonſt, telkonſt, cyfferkonſt, telkunde.*

In Arithmeticis ſatis exercitatus. Cic. Att. 14. 12. *In de rekenkonſt wel ervaren.*

ĀRĬTŪDO, ĭnĭs. f. Varr. R. R. 1. 12. *Droogte, drooghevd, dorheyd.*

Semper ſervat gloriam aritudinis. Plaut. R. 2. 6. 40. *Hy heeft altoos 't geluk dat hy droog is*, van een bieze ſprekende.

A R M.

ĀRMĂ, ōrŭm. n. plur. Cic. C. R. 7. *Wapenen, wapentuyg, wapenruſting, geweer, krijgstuyg.* Zie die in ons Lex. Antiq.

Ars armorum. Quintil. I. O. 2. 17. *d'Oorlogskunſt, de krijgskunde.*

Arma alia ad tegendum, alia ad nocendum. Cic. Cæc. 21. *Daar zijn verdedigende*, of *beſchuttende, en beſchadigende wapenen.*

In armis eſſe. Cic. Att. 8. 11. Stare. Curt. 4. 13. *In de wapenen zijn*, of *in ſlagorde ſtaan.*

Ad arma ire. Cic. F. 8. 15. Capere arma. Cic. C. R. 7. *Tot de wapenen loopen*, of *de wapenen opvatten.* Ad arma conclamare. Cæſ. B. C. 1. 67. Liv. 6. 28. *Te wapen roepen.*

Conſules vocant ad arma. Cic. C. R. 7. In arma. Virg. Æ. 9. 22. *De Borgemeeſters bevelen de wapenen op te nemen*, of *in de wapenen te verſchijnen.*

Ferre arma adverſus aliquem. Vellej. Patere. 2. 87. *Tegen iemand ten ſtrijde trekken.*

• Arma Cerealia. Virg. Æ. 1. 181. *Bakkers gereedſchap.* Ruſticorum. Virg. G. 1. 160. *Boeren gereedſchap.* Nautarum. Virg. Æ. 5. 15. *De zeylen, maſten, 't wand van een ſchip.* Men kan 'er ook allerley werktuyg, *of* gereedſchap door verſtaan.

• Arma. Virg. Æ. 8. 14. *Het oorlog, d'oorlog, de krijg.*

Armorum denunciatio. Liv. 45. 3. *De verklaring*, of *aankondiging van den oorlog.*

Armorum rudis. Stat. Th. 4. 247. (Neſcius. Stat. Th. 9. 684.) Inſcius. Quintil. I. O. 2. 12. *Onbedreven*, of *ongeoeffent in den oorlog.*

Diſcedere ab armis. Cic. A. 8. 11. *De wapenen nederleggen.* 't Betekent ook, *Het leger*, of *den dienſt verlaten, uyt het oorloogen ſcheyden.*

† Arma. *Wapenen, oorlogsdaaden, krijgsverrigtingen, heldendaaden, heldenſtukken.*

Armis egregius. Virg. Æ. 6. 769. Inclytus. Virg. Æ. 6. 479. *Doorluchtig*, of *roemruchtig door de wapenen*, of *door zijn heldendaaden.* Expertus. Virg. Æ. 7. 235. *In de krijgskunde geoeffent*, of *ervaren.*

(Arma. *Wapenen*, worden ook genoemt alle dingen, die de rede'yke en onredelyke dieren tot hunne beſcherming gebruyken.

Quatiat Demoſthenis arma. Petron. 6. Arma facundiæ. Symm. E. 7. 6. *Hy leze deze redenvoeringen*, of *de ſchriften van Demoſthenes. Hy legge zich op de welſprekentheyd.* Dezelve worden van Demoſthenes arma, *of* wapenen genoemt, om dat hy 'er zyn tegenſtrevers door aantaſte, *of* zich tegens hen verdedigde.

Tum demum movet arma leo. Virg. Æ 12. 6. *Dan toont de leeuw eerſt zijn krachten.*

Arma aptiſſima ſunt ſenectutis artes exercitationesque virtutum. Cic. S. 3. *Konſten, en d'oeffening van de deugd zijn de bequaamſte wapenen*, of *middelen om zich in den ouderdom te beſchermen.*

Contra boream ovis arma miniſtret. Ov. M. 15. 471. *Laat ze zich met ſchaapswolle kleederen wapenen*, of *voorzien tegens de koude.*

Armis omnibus ornati. Vitruv. 1. 1. *Met alle wapenen voorzien.*

ĀRMĀMAXĂ, æ. f. Curt. 3. 3. *Een rosbaar by de Perſiaanen gebruykelijk.*) Zie Curtius.

ĀRMĀMENTA, ōrŭm. n. plur. Suet. A. 17. Plaut. Merc. 1. 62. *De toetakeling van een ſchip*, als de zeylen, maſten, het ſtaende en loopende wand, enz.

Eripere armamenta. Cæſ. B. G. 3. 14. *Een ſchip ontakelen.*

• Armamenta. Plin. H. 17. 21. *Gereedſchap*, allerhande *werktuygen.*

ĀRMĀMENTĀRĬŬM, ĭi. n. Cic. Ar. 14. Liv. 26. 51. *Wapenhuys, tuyghuys, krijgsvoorraadhuys.*

ĀRMĀRĬŎLŬM, ī. n. Plaut. Truc. 1. 1. 35. *Een kasjen.*

ĀRMĀRĬŬM, ĭi. Plaut. Men. 3. 3. 8. *Een geldkas, kleerkas*, of *etenskas.*

(Armarium. Ulp. D. 32. 1. 52. §. 7. Plin. E. 2. 17. *Een boekenkas.*) Zie die alle in ons Lex. Antiq.

ĀRMĀTŪRĂ, æ. f. Cic. Att. 6. 1. *Wapenruſting, wapentuyg, wapening.*

Armaturæ duplices. Veget. 2. 7. *Krijgsknechten van dubbele bezolding.*

Armatura levis. Cic. A. 10. 6. *Ligt gewapent Krijgsvolk.*

Armatura varia peditatus & equitatus. Cic. F. 7. 1. *Een grooten ſleep voetvolk en ruytery.*

ĀRMĀTŪS, ūs. m. Cilices mille eodem armatu. Liv. 37. 40. *Duyzent Cilickers in de zelve wapenruſting*, of *op de zelve wijze gewapent.*

ĀRMĀTŪS, ă, ŭm. Cic. Cæc. 21. *Gewapent, in de wapenen.* De ſuperl.

Arma-

Digitized by Google

Armatiſſimus ſtaat by Cic. Cæc. 21. en zekerlyk by Sen. B. 5. 4.

* Urbs armata muris. Cic. Ruſl. 2. 32. *Een ſtad met ſterke muuren omringt.*

† Armatum pectus fide. Sil. 11. 2. 4. *Een trouw hert, een heel getrouw menſch.* Armata mens dolis. Sil. 1. 188. *Een bedrieger, een heel trouwloos menſch.*

Pluribus diſciplinarum telis armatus. Vitruv. 1. 1. *Met verſcheide wetenſchappen gewapent.*

Armatus incredibili audacia. Cic. Dom. 55. *Met een ongeloofbaare ſtoutheyd geharnaſt*, of *gewapent.*

Armatus contra fortunam. Cic. T. Q. 5. 7. *Tegens de wiſſelvalligheden van 't geluk gewapent.*

(ARMĀTŬS, i. m. *Een ſoldaat.*

Horum adventu decem millia armatorum completa ſunt. Nep. Milt. 5. *Door dezer aankomſt is 't getal van tien duyzend ſoldaaten vol geworden.*

Armatos in nomen ſuum jurare paſſus eſt. Suet. Cl. 10. *Hy heeft de ſoldaaten hem den eed doen laten.*)

ĂRMĔNĬĂ, æ. f. Plin. 6. 8. *Armeniën*, een landſchap van Aziën, tuſſchen den berg Kaukaſus en Taurus, dat zich van Kappadociën tot aan de Kaſpiſche zee uytſtrekt.

Armenia major. Plin. H. 6. 9. *Opper-Armeniën*, *Groot-Armeniën* hedensdaags *Turkomaniën*, en *Kurdeſtan.*

Armenia minor. Plin. H. 6. 9. *Neder-Armeniën*, *Kleyn-Armeniën.*

ĂRMĔNĬĂCŬS, ă, ŭm, *Armeniſch*, *dat van Armeniën is.*

ĂRMĔNĬĂCĂ, æ. f. Colum. 5. 10. *Een Abrikoosboom*, men moet 'er Prunus by uytdrukken, *of* onder verſtaan.

ĂRMĔNĬĂCŬM, i. n. Colum. 5. 10. *Een Abrikoos*, of *Abrikoos appel.* Men moet 'er Malum by uytdrukken, *of* onder verſtaan.

ĂRMĔNĬŬS, ă, ŭm, Virg. E. 5. 29. Hor. E. 1. 12. 27. *Armeniſch*, *Armenier*, van zaaken en perſoonen ſprekende.

Armenium, ii. n. Vitruv. 7. 5. *Hemelsblauw*, *hemelsblauwe verwe.*

ĂRMENTĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Virg. Æ. 11. 571. *Van groot vee*, *dat tot groot vee behoort.*

[ARMENTARIÆ. *Armentiers.* Een ſtad in Vlaanderen, aan de rivier de Liſe.]

ĂRMENTĀRĬŬS, ĭi. m. Virg. G. 3. 344. Varr. R. R. 2. 5. *Oſſenhoeder*, *herder van groot vee.*

ĂRMENTĪTĬŬS, ă, ŭm. Varr. R. R. 2. 10. *Dat van groot vee is.*

ĂRMENTĪVŬS, ă, ŭm. Plin. H. 28. 17. *en*

ĂRMENTŌSŬS, ă, ŭm. *Vee-rijk*, *vruchtbaar*, *rijk*, of *overvloedig in groot vee.* Van een land ſprekende. De ſuperl. *Armentoſiſſimus* ſtaat by Gell. 11. 1.

ĂRMENTŬM, i. n. Virg. G. 3. 71. 286. Cic. Att. 7. 7. *Een hoop*, of *kudde beeſten*, of *groot vee*, als oſſen, paarden, kameelen, enz.

† ĂRMĬFĔR, ă, ŭm. Ovid. Liv. 22. *Gewapent*, *in de wapenen*, *kloekmoedig*, *dapper.* Armifer campus. Stat. Th. 9. 836. *De plaats van 't gevecht.* Armiferi labores. Stat. S. 1. 2. 96. *Oorlogs arbeyd*, *krijgs-arbeyd.*

ĂRMĬGĔR, i. m. Cic. Dom. 5. *Schildknecht*, *ſchildknaap*, *wapendrager.*

* Armiger. Curt. 6. 8. *Een krijgsknecht*, of *ſoldaat.*

Armiger. Suet. A. 49. *Een zwaar gewapend ſoldaat.*

Jovis armiger. Virg. Æ. 4. 564. *De wapendrager van Jupijn*, *de arend.*

* ĂRMĬGĔR, ă, ŭm. Prop. 3. 3. 8. *Gewapent*, *die de wapenen draagt.*

ĂRMĬGĔRĂ, æ. f. Ovid. M. 3. 166. *Wapendraagſter.*

ĂRMILLĂ, æ. f. Liv. 10. 44. Plaut. Men. 3. 3. 13. *Armband*, *armring.* Zie ons Lex. Antiq.

* Armilla. Vitruv. 10. 6. *Een yzere band om een balk*, voor 't barſten.

ĂRMILLĀTŬS, ă, ŭm. Suet. C. 52. 2. *Gearmringt*, *die armringen draagt.*

* Armillatus canis. Prop. 4. 8. 24. *Een hond met een halsband om.*

Armillum. Feſtus. Lucil. *by* Non. 2. 45. en Varr. *by* Non. 15. 33. *en* (Armile. Apul. M. 6. 182.) *Een wijnſchaaltje*, dat in de Offerhanden wierd gebruykt.

ĂRMĬPŎTENS, ĕntĭs. omn. gen. Cic. ant. in exſ. ir. 10. *Strijdbaar*, *dapper*, *klockmoedig*, *oorlogsgezind*, *krijgshaftig.*

† Armipotens regio. Stat. S. 3. 2. 20. *Een ſtrijdbaar land.*

† ĂRMĬSŎNŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 3. 544. *Met een klinkent geweêr gewapent.*

† Antrum armiſonum gladiis. Claud. R. P. 3. 67. *Een hol dat van 't gerammel der wapenen klinkt*, of *weêrgalmt.*

ĂRMO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Iemand wapenen*, of *wapens verſchaffen*, *iemand in de wapenen brengen*, *de wapenen doen opnemen*, of *doen opvatten.*

Manus alicujus armare in perniciem alterius. Cic. F. 10. 23. *Iemand de wapenen in handen geven tot eens anders bederf.*

Armare aliquem in Rempublicam. Cic. Att. 8. 3. *Iemand de wapenen doen opvatten tegens den Staat.* Contra Milonis impetum. Cic. Mil. 25. *Tegens den aanval van Milo.*

Erat incredibili armatus audacia. Cic. Dom. 55. *Hy was met een ongelooffelijke ſtoutmoedigheyd gewapent.*

* Armare aliquem religione. Cic. Dom. 1. *Iemand met den dekmantel van Godsdienſt wapenen.*

Ad omnia te ſummum armavit ingenium. Cic. F. 6. 7. *Uw groot verſtand heeft u tot alles bequaam gemaakt.*

Europam ad funeſtum armare bellum. Liv. 35. 32. *In Europe een verderffelijken oorlog ontſteken.*

Armare accuſatorem. Cic. Clu. 67. *Een beſchuldiger wapenen*, of *onderrechten.*

Armare ſe eloquentia. Cic. I. R. 1. 1. *Zich in de welſprekentheyd oeffenen.*

Armare naves. Cæſ. B. G. 3. 13. *Schepen uytruſten*, of *toeruſten.*

† Armare veneno ferrum. Virg. Æ. 9. 774. Juſt. 12. 10. *Een wapentuyg, 't zy een pijl, kogel, degen, enz. vergiftigen.*

ĂRMŎRĂCĔĂ. Colum. 6. 9. *of* Armŏrăcĭă, æ. f. Plin. H. 19 5. *of* Armŏrăcĭŭm, ĭi. n. Colum. 12. 9. *Wilde radijs.*

ĂRMŎRĬCĂ, æ. f. Cæſ. B. G. 5. 53. *Armorika*, 't land dat nu Neder-Brittanjen, Neder-Normandyen, en Touraiпen begrypt.

ĂRMŎRĬCI, ōrŭm. plur. m. *De Neder-Brittanjers*, *d'inwoonders van Neder-Brittanjen*, *en Neder-Normandijen.*

ĂRMŬS, i. m. *De ſchoft*, van viervoetige dieren ſprekende, als van een paard. Virg. Æ. 6. 881. een leeuw. Plin. H. 8. 16. een haas. Hor. S. 2. 4. 44. enz. De Dichters, als Virg. Æ. 11. 644. en Manil. 1. 795. gebruyken 't om *den ſchouder van een menſch* te beteekenen, en Feſtus zegt, dat de Ouden dus *den ſchouder en arm* te zamen noemden.

ĂRMŪZĬĂ, æ. f. Plin. H. 6. 23. *Ormus*, een eyland en vermaarde ſtad van Perſiën.

A R N.

ĂRNŬS, i. m. Plin. H. 3. 5. *d'Arno*, *d'Arnoſtroom*, een ſtroom van Toskanen in Italiën.

A R O.

ĂRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Cic. D. 1. 9. Colum. 5. 9. *'t Land bouwen*, *ploegen*, *aarden*, *eggen*, *enz.*

Arare litus. Virg. Æ. 4. 212. Ovid. H. 5. 115. *Het ſtrand ploegen.*

Arare ex agro frumentum. Cic. V. 3. 47. *'t Koren van een akker mennen*, *inzamelen*, of *inhalen.*

† Arare maris æquor. Virg. Æ. 2. 780. *De zee bouwen*, of *ploegen*; *de zee bevaaren.*

Arare. *Inoogſten.*

Multum ex agris arare. Cic. V. 3. 47. *Veel van de landerijen inoogſten.*

(Arare, beteekent ook het *byſlaapen*, de ſpreekwyze van den landbouw tot de welluſt overgebragt zynde.

Fundum alienum arat. Plaut. Aſ. 5. 2. 24. *Hy ſlaapt by een vreemde vrouw.*

Arare corpus. *De rimpels van 't ligchaam*, die byna in 't ligchaam zyn, dat de vooren zyn in 't gebouwd land.

Venient rugæ, quæ tibi corpus arent. Ovid. Art. 2. 11. *Gy zult rimpelachtig*, *oud*, *en leelijk worden.*

Rugis arare frontem. Virg. Æ. 7. 417. *Het voorhoofd vol rimpels trekken.*

Arola. *De Aar.* Een rivier, welke midden door Zwitzerland in den Rhyn loopt.]

ĂRŌMĂTĂ, ŭm. n. plur. Colum. 12. 20. Ἀρώματα. *Reukwerken*, *welriekende droogeryen*, *kruyderijen*, *ſpeceryen.*

ĂRŌMĂTĬCŬS, ă, ŭm. Plin. H. 14. 13. *Welriekend*, *geurig*, *lieflijk van reuk*, *kruydig.*

ĂRŌMĂTĪTES, æ. Plin. H. 14. 16. *Kruydwijn*, *kaneelwijn*, *hypokras.* Men moet 'er onder verſtaan, *of* uytdrukken, Vinum.

Aro-

Digitized by Google

Aromatites. Plin. H. 37. 10. *Een edelgeſteente dat een geur van myrrhe heeft.* Ik meen dat dezen naam mannelyk (maſculinum) is, vermits 'er Lapis onder verſtaan word.

ĂRON, i. n. Plin. H. 19. 5. ᾽Αρον. *Kalfsvoet*, zeker kruyd.

A R Q.

ĂRQUĀTŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 11. 590. *Boogswijze, krom als een boog, bogtig, geboogen.*

ĂRQUĀTŬS, ŭs. m. Colum. 7. 5. Celſ. 3. 24. *De geelzucht, de geluw*, zekere ziekte.

ĂRQUĀTI, ōrŭm. m. plur. Varr. *by* Non. 5. 14. *Geelzuchtigen, menſchen die de geelzucht hebben.*

A R R.

[ARRABO. *Raab.* Een ſtad van Neder-Hongaryen, aan de rivier van den zelven naam.

ARRAGONIA, æ. f. *Arragon.* Een Koningryk in Spanjen.]

ĂRRĔCTĀRĬA, ōrŭm. n. plur. Vitruv. 2. 8. *De pooten*, of *ſtijlen van een werktuyg, ladder, enz.*

ĂRRĔCTĀRĬŬS, ă, ŭm. Vitruv. 7. 3. *'t Geen dient om te ſtijgen*, of *op te klimmen, enz.*

ĂRRĔCTŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 9. 465: 10. 892. *Recht. Afgericht*, of *bereden. Verheven, hoog, ſteyl*, van een ſpeer, paarden, enz. ſprekende. De compar. *Arrectior* ſtaat by Solin. 9.

• Arrectus animus ad bellandum. Liv. 8. 36. *Een hert*, of *gemoed dat naar oorlog hackt.*

ĂRRĔPO. Zie Adrepo.

ĂRRHĂ, æ. f. Plin. H. 33. 1. *Godspenning, geld dat men op hand geeft.* Zie ons Lex. Antiq.

ĂRRHĂBO, ōnĭs. m. *Pand, onderpand, verzekering.*

Annulum hunc arrhabonem amoris a me primum accipe. Plaut. M. G. 4. 1. 11. *Voor eerſt neem van my dezen ring tot een onderpand van liefde.*

Relicta eſt huic arrhaboni pro illo argento. Ter. H. 3. 3. 42. *Zy wierd hem te pand voor dit geld gelaaten.*

(Arrhabo. *Een gyzelaar* of *pandsman.* Arrhabonem dixit ſexcentos obſides. Gell. 17. 2. *De zeshondert gyzelaars heeft hy* arrhabo genoemt.)

ĂRRĪDĔO, ēs, riſi, riſŭm, rīdērĕ. dat. Ter. E. 2. 2. 19. Cic. Somn. Sc. 2. *Iemand toelagchen, aanlagchen, een vriendelijk wezen*, of *gelaat toonen.*

• Hoc mihi arridet. Cic. Att. 12. 12. *Dat lacht my toe, dat komt my behaaglijk voor*, of *behaagt my.*

(Pretium arridet. Plin. E. 1. 24. *De prijs behaagt my, ſtaat my wel aan.*)

Arrideri. Cic. Opt. Gen. Or. 4. *Wel behaagen, toegejuygt worden*, van een Redenaar ſprekende die in 't openbaar ſpreekt.

ĂRRĪGO, ērēxi, ērēctŭm, ērĭgĕrĕ. acc. Virg. Æ. 10. 726. *Oprechten, opſteken, om hoog ſteken, over eynd zetten, opheffen.*

• Arrigere aliquem verbis. Sall. B. I. 84. Animum alicujus dictis. Virg. Æ. 1. 583. *Iemand door woorden aanmoedigen*, of *moed geven.*

Arrigere aures. Ter. And. 5. 4. 30. Plaut. R. 5. 2. 6. *De ooren opſteken, neerſtig toeluyſteren.*

ĂRRĬPĬO, ĭs, ripui, reptŭm, ărrĭpĕrĕ. acc. *Aantaſten, aanvatten, vatten, aangrijpen, grijpen, rooven, wegnemen, nemen*, van zaken en perſoonen ſprekende.

Aliquem medium arripere. Plaut. R. 3. 1. 17. *Iemand om den middel vatten.*

• Arripere aliquem ex aliquo loco. Cic. de Or. 1. 31. *Iemand ergens van daan rukken*, of *trekken.*

Arripere aliquem in quæſtionem. Cic. Mil. 22. Ad quæſtionem. Cic. Clu. 33. *Iemand naar de vierſchaar trekken om verhoort te worden.*

Arripere cauſam ad incendium, cædes, &c. Cic. Dom. 5. *Een dekmantel nemen om te branden, moorden, enz.*

Hoc arripuit in occaſionem. Flor. 4. 2. 84. *Hy heeft zich van die zaak, als van een goede gelegentheyd bedient.*

Arripere tempus. Cic. F. 5. 12. *Den tijd waarnemen.* Occaſionem. Liv. 35. 12. *Zich van de gelegentheyd dienen.* Maledictum ex trivio. Cic. Mur. 6. *Scheldwoorden van 't gemeene graauw gebruyken.* Verba de foro. Cic. Fin. 3. 2. *Zich van de ſpreekwijzen der rechtbank bedienen.*

Arripere ſimilitudinem alicujus. Cic. T. Q. 1. 46. *Poogen om iemand gelijk te worden, iemands wijze van doen navolgen.*

Arripere aliquid ex reſponſione alicujus. Cic. Fin. 3. 4. *Iets uyt iemands antwoord giſſen*, of *afneemen.*

Arripere aliquid. Cic. de Or. 2. 89. Q. R. 11. *Iets begrijpen*, of *leeraten, ergens achter komen.*

Literas Græcas avide arripere. Cic. S. 8. *De Griekſche taal met craſt aanvatten*, of *ter hand nemen.*

(ĂRRĪSOR, ōrĭs, m. Sen. E. 27. *Een vleijer, liefkoozer*, of *pluymſtrijker.*)

ĂRRŌDO, ĭs, roſi, roſum, ărrōdĕrĕ. acc. Plin. H. 11. 30. *Iets afknagen, afknabbelen*, of *rondom afeeten.*

Arrodere Rempublicam. Cic. Sext. 33. *'t Land uytzuygen, 't Gemeenebeſt beſteelen.*

ĂRRŎGĀNS, āntĭs. omn. gen. Cic. de Or. 2. 89. Cæſ. B. C. 3. 1. *Trots, opgeblazen, hoogmoedig, hooghertig, hovaardig, verwaant, hoog gevoelende, laatdunkend, vermetel.* (De compar. *Arrogantior* ſtaat by Suet. J. 19. en de ſuperl. *Arrogantiſſimus* by Quintil. D. 15. Macrob. S. 1. 11.)

Arrogans minoribus. Tac. An. 11. 21. *Verwaant*, of *trots tegens zijn mindere.*

ĂRRŎGĀNTER. adv. Cic. Off. 1. 1. *Verwaandelijk, trotszelijk, hoogmoediglijk, hovaardiglijk.* De compar. *Arrogantius* ſtaat by Cic. V. 2. 4. en de ſuperl. *Arrogantiſſime* by Oroſ. 7. 25.

ĂRRŎGĀNTĬA, æ. f. Cic. Fr. 3. 6. Cæſ. B. G. 1. 46. *Verwaantheyd, trotsheyd, laatdunkentheyd, hovaardigheyd, hoogmoedigheyd, opgeblazentheyd, vermetelheyd.*

Arrogantiæ opinione laborare. Quintil. I. O. 4. 1. *Van laatdunkentheyd verdagt zijn.*

ĂRRŎGĀTĬO, ōnĭs. f. Gell. 5. 19. *Aanneming van iemand, die in eens anders huys is vrygeſteld.* 't Geen met bewilliging van die aangenomen wierd geſchiedde, naar dat men 's volks toeſtemming bekomen had. Zie ons Lex. Antiq.

ĂRRŎGO, ās, āvi, ātŭm, ārrŏgārĕ. Aliquid ſibi. Cic. Cl. 85. *Zich iets toeſchrijven, toeëygenen*, of *aanmatigen. Zich iets vermeten*, of *beroemen: zich iets tot eer rekenen.*

Tantum mihi non arrogo, ut, ſeq. &c. ſubj. Cic. S. R. 32. *Zoo veel vermeet ik my zelven niet*, of *ſchrijf ik my zelven niet toe, dat, enz.*

Venus hæc volo arroget te. Plaut. R. 5. 2. 45. *Ik wil dat Venus getuyge zy van 't geen gy my daar belooft.*

Pretium chartis arrogat annus. Hor. E. 2. 1. 35. *De tijd brengt de ſchriften in achting.*

Nihil non arrogat armis. Hor. A. P. 122. *Hy eygent zich alles toe, ſteunende op zijne wapenen.*

Arrogare aliquem. Gell. 5. 19. *Iemand, met bewilliging des volks, tot zijn kind aannemen.* d'Aangenomene moeſt veertien jaaren oud, en zyn eygen meeſter zyn.

ĂRRŌSOR, ōrĭs. m. Sen. E. 27. *Een ſchuymer*, of *tafelbroer; een inſlokker*, of *opeeter van eens anders goed.*

ĂRRŪGĬA, æ. f. Plin. H. 33. 4. *Een onderaardſche groeve*, of *gang, die men graaft om 't gout in de mynen te zoeken.*

A R S.

ĂRS, ārtĭs. f. *Konſt, wetenſchap, handwerk, ambacht, beroep, bediening.* Zie alle de konſten in ons Lex. Antiq.

Ars muſica. Ter. Ph. Prol. 18. *De dichtkunſt.* Ars magica. Virg. Æ. 4. 493. *Toverkunſt.*

Artem factitare. Cic. Or. 43. Exercere. Hor. E. 1. 14. 44. Tractare. Ter. Prol. 18. *Een beroep hebben, eenig handwerk doen.*

Ars ordinata præceptis. Liv. 9. 17. Mart. 3. 58. 2. *Een wetenſchap tot zekere grondregels betrokken.*

Tradere artem. Cic. Orat. 2. 38. *Een kunſt leren, onderwijzen.*

• Ars. Ter. H. 2. 3. 125. Plaut. Capt. 3. 1. 9. *Bedrog, loosheyd, liſt, ſchalkheyd.*

Ars. *Schranderheyd, bequaamheyd, verſtant, vernuft, behendigheyd, gauwigheyd, ergheyd, geſlepenheyd, rijkonſt.*

Quid eſt quod mea ars efficere tibi poſſit amplius? Ter. And. 1. 1. 4. *Waar in kan ik u naar mijn kleyne bequaamheyd meer dienſt doen?*

In illa cauſa omnes artes ſuas protulit. Plin. E. 2. 11. *Hy ſtelde in die zaak al zijn vernuft*, of *verſtand te werk.*

Homo.

Homo primarum artium princeps. Ter. Ad. 2. 3. 6. *Een man met de grootſte bequaamheden begaaft.*
Ars nova. Nep. Milt. 5. *Een nieuwe vond.*
[ARSCOTIUM, ii. n. *Aerſcot.* Een ſtad in Braband aan de Demer.]
ARSĔNICUM, i. n. Plin. H. 34. 18. 'Αρσενικόν. *Geel rottekruyd*, zekere goudgeele bergſtof, dat een heel ſcherp vergift is.

A R T.

ARTEMĪSĬA, æ. f. Plin. H. 25. 7. 'Αρτεμισία. *Bivoet*, *St. Janskruyd.*
ARTEMON, ŏnis. m. Vitruv. 10. 5. 'Αρτέμων. *Een kraan*, of *windaas*, op zee hiet het *een windreep*, waar aan drie of vier blokken zyn om laſten mede op te hyzen.
Artemon. Pollux. 1. 9. 3. Javol. D. 50. 16. 242. Iſid. 19. 3. *'t Schoverzeyl*, *een zeyl op de ſcheepen, dat aan de grootere gehecht wierde.* Zie de verſcheydene uytleggingen van dit woord in ons Lex. Antiq.
ARTERIA, æ. f. Cic. Her. 3. 3. 12. Plin. H. 11. 37. 'Αρτηρία. *Slagader*, *hertader*, *adermader.*
Aſpera arteria. Cic. N. D. 2. 54. *De longpijp*, *gorgelpijp*, *lochtpijp.*
ARTERIACE, ēs, f. Plin. H. 20. 19. *Geneesmiddel voor de ſlagaderen.*
[ARTÆSIA, æ. f. *Artois.* Een landſchap in de Spaanſche Nederlanden.]
ARTHRITĬCŬS, ă, ŭm. Cic. F. 9. 23. 'Αρθριτικός. *Jigtig*, *die de jigt*, of *'t flerecijn heeft.*
ARTHRITIS, ĭdis. f. Scrib. Larg. 23. 101. 'Αρθρῖτις. *Jigt*, *flerecijn*, *voeteuvel*, ſcherzende, *'t pootje.*
ARTICŬLAMENTŬM, i. n. Scrib. Larg. 74. 206. en 214. *t' Zamenvoeging der gewrigten.* Dit woord is weynig in 't gebruyk.
ARTICŬLARĬS, is. m. & f. rĕ, is. n. *Van de gewrigten*, *dat tot de gewrigten behoort.*
Articularis morbus. Plin. H. 20. 17. *Jigt*, *flerecijn*, *voeteuvel*, *quaal in de gewrigten.*
ARTICŬLARĬŬS, ă, ŭm. Zie Articularis.
Articularius morbus. Plin. Prœm. 23. Zie Articularis morbus.
ARTĪCŬLARĬŬS, ii. m. Plaut. Merc. 4. 7. 17. *Jigtig*, *flerezijnig*, *podagrius*, *die veel met de jigt*, of *'t voeteuvel is gequelt.*
ARTĪCŬLATE. adv. Gell. 5. 9. *Onderſcheydentlijk*, *beſcheydentlijk*, *duydelijk*, *klaarlijk*, *uytdrukkelijk*, van de uytſpraak ſprekende.
• Illi articulate ſalutem dices. Cic. Att. 6. 5. *Gy zult hem uytdrukkelijk van mijnen 't wege groeten.*
ARTĪCŬLATĪM. adv. *In ſtukken*, *by deelen.*
Articulatim aliquem concidere. Plaut. E. 3. 4. 52. Conſecare. Aſcon. Cic. p. 185. Alicujus membra dividere. Cic. N. D. 3. 3. 26. *Iemands leden in ſtukken ſnijden*, *hakken*, of *kappen*, *iemand ontleden.*
• Articulatim. Lucret. 4. 559. *Onderſcheydentlijk*, *duydelijk*, *klaarlijk*, van d'uytſpraak ſprekende.
Articulatim & diſtincte aliquid dicere. Cic. L. L. 1. 13. *Iets van ſtuk tot ſtuk en duydelijk verklaaren*, of *verhaalen.*
ARTĪCŬLATĬO, ōnis. f. Plin. H. 16. 25. *Het knoppen*, of *'t uytbotten*, der boomen, wyngaarden, enz.
• Articulatio. Plin. H. 17. 24. *Misknopping der boomen*, door 't quaade weêr, en quaade queeking.
ARTĪCŬLATŬS, ă, ŭm. (Articulata verba. Solin. 52. *Duydelijke*, *onderſcheydene woorden.*) Articulata vox. Iſid. 1. 14. Juſtinian. Cod. 6. 22. 10. *Een duydelijk*, *onderſcheydentlijk ſtem.*
ARTĪCŬLOSŬS, ă, um. Plin. H. 24. 16. *Knoopig*, *vol leden*, *knoopen*, *t'zamenvoegingen is.*
Articuloſa partitio. Quintil. I. O. 4. 5. *De verdeeling*, of *onderdeeling*, *van een rede*, die veel deeltjens, *of* leden heeft.
ARTĪCŬLŬS, i. m. Plin. H. 11. 37. Cic. N. D. 1. 28. *Gewrigt*, *lid*, in de lighaamen der menſchen en der dieren.
Articulus, quo jungitur capiti cervix. Liv. 27. 49. (Qui caput collumque connectit. Sen. Prov. 6.) *'t Gewrigt dat 't hoofd aan den hals voegt.*
Dolor articulorum. Cic. Att. 1. 5. *Ledenziekte*, *ledenzucht*, *jigt.*
In manibus pedibusque articulorum vitia. Celſ. 4. 24. *De ongemakken der gewrigten aan handen en voeten.*
Articulus. Cic. S. 15. Colum. 2. 12. *Lidknoop*, of *knobbel aan den wijngaard*, *en d'andere gewaſſen.* De beſte Schryvers, om 't lid van d'andere gewaſſen uyt te drukken, zeggen meeſten deels Geniculum.
Articuli montium. Plin. H. 27. 13. *Bulten der bergen.* Om datze als met een keten aan malkanderen gevoegt zyn.
Articulus. Ulp. D. 34. 3. 22. §. 12. *Lid*, *verdeeling*, *hoofdſtuk*, *ſnijding*, *hoofddeel.* Dit woord is alleen by de Rechtsgeleerden in gebruyk.
Articulus. Quintil. I. O. 1. 5. *Woordleeden*, dat in de Griekſche en byna in alle andere levende talen word gebruykt, om het geſlagt der Naamwoorden aan te wyzen, doch dat onder de Latynen niet gebruykt word.
Articulus. Varr. L. L. 7. 23. *Een voornaam*, als Qui, quæ, quod, hic, hæc, hoc. *Die*, *welke*, *dit*, *enz.*
Articulus dicitur, cum verba ſingula intervallis diſtinguuntur. Cic. Her. 4. 19. *Men noemt een lid in de rede*, *wanneer elk woord door een ſtreepje afgeſcheyden is.*
Articuli orationis. Cic. Her. 4. 11. *De t'zamenknooping*, *t'zamenkoppeling*, of *t'zamenbinding van een rede.*
Articulus. *Tijds gelegentheyd*, *loop des tijds*, *ſtaat*, *geſteltheyd*, *toeſtand* of *geſchapenheyd der zaaken.*
Oppreſſit me in ipſo articulo. Ter. Ad. 2. 2. 21. In ipſo temporis articulo. Cic. P. Q. 5. *Net ter beſtemder tijd heeft hy my verraſt. In het ſtipte tijdgewricht.*
In quo me articulo rerum mearum fortuna deprehenderit, videtis. Curt. 3. 5. *Gy ziet in wat toeſtand mijner zaaken ik overvallen word*, of *deze dingen my overkomen.*
Commoditatis omnes articulos ſcio. Plaut. Men. 1. 2. 31. *Ik weet alle goede gelegentheyd waar te nemen*, of *op alle gunſtige voorvallen te paſſen.*
Articulus. Ovid. P. 2. 3. 18. *Een vinger.*
ARTIFEX, ĭcis. m. *Werkmeeſter*, *handwerker*, *handswerksman*, *werkbaas. Konſtenaar*, *vinder van eenige konſt.*
Artifex ſtatuarum. Quintil. I. O. 5. 12. *Beeldhouwer*, *beeldſnijder.*
• Scenicus artifex. Cic. Arch. 5. *Een fraai tooneelſpeelder*, *een die zijn rol op 't tooneel wel ſpeelt.* Medicus. Celſ. 3. 4. *Een gauw*, of *ervaren Geneesheer.*
Politicus ſcriptor atque artifex. Cic. Or. 51. *Een heel goed Schrijver.* Hy doet 'er dicendi by, de Or. 1. 6.
Mundi artifex. Cic. Tim. 2. *De Stichter*, *Maker*, of *Bouwheer der waereld*, *de Schepper van 't Geheel Al.*
Artifex alicujus negotii. Sall. B. J. 35. *Een Konſtenaar van een zaak*, of *handeling.* In een kwade zin genomen. Zie ook Virg. Æ. 2. 125.
Artifex ſuavitatis. Cic. Or. 48. *Een vinder der wellust.* Voluptatis. Cic. Fin. 2. 35. *Een uytvinder van vermakelijkheyd.* (Saltationis. Suet. Tit. 7. *Een leermeeſter van 't danſſen*, *een dansmeeſter.*)
Sceleris infandi artifex. Sen. Agamem. 983. *Een konſtenaar*, *van een gruwelijk ſchelmſtuk.*
Artifex in ambitione. Cic. Pet. Conſ. 12. *Een konſtig*, of *geſlepen amptkuyper.*
Artifex in ſeria & jocos. Juſtin. 9. 8. *Een die zich ernſtig en boertig weet aan te ſtellen.*
Artifex ad judicium corrumpendum. Cic. V. 5. 71. Corrumpendorum judicum. Aſcon. Pæd. Cic. 47. *Een loos*, of *doorſlepen menſch om de Rechters om te koopen*, of *om te zetten.*
† Morbi artifex. *Geneesmeeſter*, *Geneesheer*, *Arts.*
Solus amor morbi non amat artificem. Prop. 2. 1. 60. *Al een de minneziekte heat haaren Geneesheer.*
ARTĬFEX, ĭcis. omn. gen. adject. Quintil. I. O. 9. 4. *Konſtig*, of *kunſtig*, *met konſt gemaakt*, *naar de konſt*, *dat niet natuurlijk is*, van de beweging, een gevecht, enz. ſprekende.
Artifex vultus. Perſ. 5. 40. *Een konſtig gemaakt aangezigt.*
Artifices motus. Macrob. Sat. 9. 4. *Konſtige bewegingen.*
Argutiæ artifices. Plin. H. 10. 29. *Een beſtlijke ſtem*, *een konſtige en aangename zang*, van den Nachtegaal ſprekende.
ARTIFICIALIS, is. m. & f. le, is. n. Quin-

Digitized by Google

Quintil. I. O. 5. 1. *Konſtig, naar de konſt, of naar de regels van de konſt gemaakt*, van een verdeeling, een bewys ſprekende.

ARTIFICIALITER. adv. Quintil. I. O. 2. 17. *Konſtiglijk, naar de konſt, met konſt, naar de regels van de konſt.*

ARTIFICIOSE, adv. Cic. de Or. 1. 42. Fin. 3. 9. *Konſtiglijk, konſtlijk, wyſſelijk, aardiglijk.* (De compar. *Artificioſius* ſtaat by Cic. N. D. 2. 22. en de ſuperl. *Artificioſiſſime* by Cic. Her. 4. 4.)

ARTIFICIOSUS, a, ûm. Cic. N. D. 2. 53. *Konſtig, wel geſchikt, naar de konſt, daar konſt in ſteekt*, van een werk ſprekende. (De compar. *Artificioſior* ſtaat by Cic. I. R. 1. 32.)

Ignis artificioſus. Cic. N. D. 2. 22. *Een konſtvuur, een vuur waar door men iets uytwerkt.*

Rebus artificioſis ſe delectare. Vitruv. 9. 9. *Behagen in konſtwerken ſcheppen, of vinden.*

ARTIFICIUM, ĭi. n. *Konſt, handwerk, wetenſchap, beleid.*

(Quod artificium facis? Macrob. S. 2. 6. *Wat konſt kond gy? Wat handwerk doet gy?*)

Simulacrum ſingulari artificio perfectum. Cic. V. 4. 33. *Een heel konſtig beeld.*

Artificium. Cic. V. 4. 21. *Konſtigheyd van ſnijwerk, ſchildery, enz.*

Artificium. *Konſt, konſtgreep, loosheyd, ſnedigheyd, ſchranderheyd.*

Artificio ſimulationis eruditus. Cic. Pl. 9. *In de konſt van veynzen afgericht.*

Artificium. Cic. F. 9. 16. *Konſt, konſtgreep, loosheyd, liſt, bedrog.*

† ARTITUS, a, ûm. Plaut. Aſ. 3. 2. 19. *Ervaren*, of *geleert in de konſten*, of *wetenſchappen.* Dus legt het Feſtus uyt.

ARTOCOPUS. i. m. Juven. 5. 75. 'Αρτοκόπος. *Een Bakker.*

ARTOCREAS, ătis. n. Perſ. 6. 50. 'Αρτοκρέας. *Een paſtey.* Zommige zeggen Artocrea, æ. f. Het eerſte is 't zekerſte.

ARTOLAGANUS, i. m. Cic. F. 9. 20. 'Αρτολάγανος. *Een wafel, pannekoek, weytekoek, tarwekoek, olykoek, enz.* De beſchryving die 'er Athen. 3. 113. D. van maakt paſt op dit alles.

ARTOPTA, æ. f. Plaut. An. 2. 9. 4. *Een bakpan der Ouden*, waar in zy hun brood bakten, voor datze 't gebruyk des ovens hadden, *of* dat 'er bakkers te Rome waren. In alle d'Afſchriften van Plin. H. 13. 11. daar hy deze vaarzen van Plautus aantrekt, leeſt men Artoptaſia, en dezen Schryver twyfelt, of dit vaars van Plautus, dan of 't de naam van een vrouw is, die dit ſlag van brood bakte. Turn. Adv. 14. 5. en Voſſ. Etym. zeggen, dat Plinius gemiſt heeft, en beweeren, dat het een bakpan is, om dat Poll. 10. 25. getuygt, dat een vat, in 't welk brood gebakken wierd, in zyn tyd ἀρτόπτης genoemt is.

ARTOPTICIUS, a, ûm. Panis artopticius. Plin. H. 18. 9. 'Αρτοπτίκιος. *Brood in een pan gebakken.*

ARTRO, as, avi, atum, are. Plin. H. 18. 20. *Wieden, 't land van onkruyd zuyveren*, als 't koren opkomt, *of* reeds geſchoten is.

ARTUS, uum, dat. ubus. m. plur. Feſtus. *De gewrigten des lichaams.* Dit woord word niet in 't enkelvoudige gezegt, en Lucan. 6. 754. alleen heeft het in dit getal gebruykt.

Artuum dolor. Cic. Cl. 60. *Ledenziekte, pijn in de gewrigten, jigt.*

Artus. Virg. Æ. 2. 253. *De leden*, of *ledematen des lichaams.*

Omnibus artubus contremiſcere. Cic. de Or. 1. 26. Tremere artus. Virg. G. 3. 84. *In alle leden van zijn lighaam beven.*

Elapſi artus in pravum. Tac. H. 4. 81. 5. *Leden die uyt het lid zijn; verſtuykte*, of *verwrikte leden.*

[ARTUS, a, ûm. Hor. E. 2. 1. 60. *Vol, opgepropt.* Dus gebruyken het de Dichters.]

A R V.

ARVADES FRATRES. Gell. 7. 7. Plin. H. 18. 2. Dus wierden de 12 Prieſters van Romulus genaamt.

ARVERNI, ōrum. m. plur. Cæſ. B. G. 1. 51. *De Auvergners, 't volk van Auvergne.*

ARVERNIA, æ. f. *Auvergne.* Een landſchap van Vrankryk.

ARVINA, æ. f. Plin. H. 8. 50. *Smeer, vet, reuzel, kaarsroet.*

(Arvina naar de uytlegging van Suetonius by Servius over Virg. Æ. 7. 627. is 't *vet, dat tuſſchen vel en vleeſch zit.*

A R U.

ARULA, æ. f. Cic. V. 4. 3. *Een altaartje, een kleynen altaer.*

ARUNCUS, i. m. Plin. H. 8. 50. 'Ηρυγγίς. *Geytenbaard, de baard van een geyt.*

ARUNDIFER, a, ûm. Ovid. F. 5. 637. *Dat vol riet ſtaat, daar veel riet wast*, van een veld ſprekende.

ARUNDINACEUS, a, ûm. Plin. H. 18. 7. *As riet*, of *als 't blad van 't riet*, van 't blad der graanen ſprekende als 't noch groen is.

ARUNDINETUM, i. n. Colum. 11. 2. Cato R. R. 6. *Een plaats met riet*, of *rotting beplant.*

ARUNDINEUS, a, ûm. Virg. G. 4. 265. Plin. H. 10. 29. *Van riet, van rotting, van riet gemaakt.*

Silva arundinea. Virg. Æ. 10. 710. *Een rietboſch, een boſch vol riet*, of *rotting.*

ARUNDINOSUS, a, ûm. Catull. 37. 13. *Grootzaam in riet, vol riet, vol rotting*, van een land ſprekende.

ARUNDO, inis. f. Liv. 27. 3. *Een riet, rotting*, of *rietſtok.*

* Arundo. Virg. E. 6. 8. *Een rietpijpje, halmpijpje*, of *rietfluytje.*

Equitare in arundine. Hor. S. 2. 3. 248. *Op een rotting rijden; op een ſtok rijden.* Zeker kinderſpel.

(Arundo. Virg. Æ. 7. 499. *Een pijl*, of *ſchicht*, om datze van rotting word gemaakt.

Arundo. Tib. 2. 7. 5. *Een angelroede.*

Arundo. Plaut. B. 1. 1. 17. Prop. 4. 2. 33. *Een lijmſtang.* De Ouden plagten rietſtokken aan malkanderen te lymen, tot dat een vogelvanger, onder een boom zittende, de vleugelen van den vogel, dien hy vangen wilde, met de lym, daar mede de bovenſte rietſtok beſmeert was, bereyken en naar zich haalen konde. Daarom zegt Mart. 14. 218. 2. Callida dum tacita creſcit arundo. manu. *Ondertuſſchen, dat de bedrieglijke roede aangroeit*, of *langer word*, *in de hand van den vogelvanger.* En Plin. H. 16. 36. zegt, dat de rieten groeiden tot de lengte nodig om vogelen daar mede te vangen. En dat ze daarom zeugitæ genoemt worden. Proficiunt in aucupatoriam quoque amplitudinem: vocabantur zeugitæ.)

ARUNDULATIO, onis. f. Varr. R. R. 1. 8. *Ophouding der takken van een boom*, of *van wijngaardranken met rottingen.*

ARUSPEX. Zie Haruſpex.

A R V.

ARVUM, i. n. Varr. R. R. 1. 29. *Een omgeploegt, en onbezaait land.*

Arvum. Virg. G. 2. 1. *Een omgeploegt, en bezaait land.*

Arvo aliquem paſcere. Hor. E. 1. 16. 2. *Iemand van een akker*, of *van d'inkomſten eens akkers onderhouden.*

Arvo ſtudere. Salluſt. B. J. 90. *Met den landbouw omnegaan.*

(Arva muliebria. Lucret. 4. 1101. *en arva* genitalia. Virg. G. 3. 136. *De vrouwelijkheyd.* Zie boven Aro.

ARVUS, a, ûm. *Dat gebouwt word.*

Non arvus hic, ſed paſcuus eſt ager. Plaut. Truc. 1. 2. 47. *Dit is geen bouwland, maar weyland.*

A R X.

ARX, arcis. f. Cic. de Or. 2. 67. *Een ſterkte, veſting, ſlot, kaſteel, borgt.*

* Arx omnium gentium Roma. Cic. C. 6. *Rome is de toevlucht van alle volkeren.*

In arce legis præſidia conſtituere defenſionis. Cic. Cl. 57. *Zich onder de beſcherming der wet ſtellen.*

Arx cauſæ. Cic. F. 1. 9. *De kracht, de grond, 't wezentlijk van een zaak.*

† Arces. Virg. G. 2. 535. *De hoogten, de hooge bergen.*

A S.

AS, aſſis. m. Varr. L. L. 4. 36. *Een As, een Roomſch pond van twaalf oncen.* Dit was een kopere munt, zynde een ſtuyver, van twaalf penningen waardye. Beneden in Quadrans en Triens zegt

Digitized by Google

zegt Tachard dat een half blank geweeſt is.

• Hæres ex aſſe. Mart. 3. 10. 5. *Een algemeen erfgenaam*, vermids men by de Romeynen de erfenis in twaalf deelen verdeelde, *of*, gelyk zy zelfs ſpreken, in twaalf oncen, die een As uytmaaken.

Ad aſſem omnia perdere. Hor. E. 2. 2. 27. *Alles tot den laatſten ſtuyver toe verliezen, in de uyterſte armoede vallen.*

Ad aſſem impendium reddere. Plin. E. 1. 15. *De onkoſten tot een duyt toe vergoeden.*

ĂSĂRŌTUM, ī. n. Plin. H. 36. 25. Stat. S. 1. 3. 56. Ἀσάρωτον. *Zekere gevlakt vloer, van vierkante ſteenen*, dus genaamt, *of* om dat men ze alleen met ſponſſen ſchoon maakte: *of* om dat 'er al 't geen van tafel viel, als men at, in bleef ſtaan, zoo dat het ſcheen als of ze nooit geveegt wierd: *of* eyndelyk om dat ze van een heele drooge ſtoffe zynde, alles inzoog wat 'er op geſtort wierd, zonder dat het van noden was op te dweylen. Diergelyke ſteenen worden by Sidonius, Carm. 23. Aſarotici lapilli genaamt. Zie ons Lex. Antiq.

ĂSĂRUM, ī. n. Plin. H. 12. 13. Ἄσαρον. *Hazelwortel, manſooren*, zeker kruyd.

A S B.

ASBESTĪNUM, ī. n. Plin. H. 19. 1. Ἀσβέστινον. *Zeker onbrandbaar vlas.* Men ſmeet het linnen, dat 'er van gemaakt wierd, in 't vuur, om 't ſchoon te maken. Linum moet 'er onder verſtaan worden. Zie ons Lex. Antiq.

A S C.

ĂSCĂLŌNIA, æ. f. Plin. H. 19. 6. *Paleſtijnſche Ajuyn, Scaloenien, Charlotten.*

[ASCAULES, ĭs, m. Mart. 10. 3. 8. *Een zakpijpſpeelder.* Gl. Utricularius, ἀσκαύλης, t'zaam gezet uyt ἀσκὸς *een lederen zak*, en αὐλὸς *een pijp.*]

ĂSCENDENS, ĕntis. omn. gen. Aſcendens machina. Vitruv. 10. 19. *Muurladder, ſtormladder*, zekere ladder die men gebruykte om de muuren te beklimmen.

ĂSCENDO, is, ſcēndi, ſcēnſum, āſcēndĕrĕ. *Ergens op klimmen*, of *op klauteren.*

Aſcendere navem. Ter. Ad. 4. 5. 69. In navem. Nep. Themiſt. 8. *t' Scheep gaan; t' zee gaan.* Equum. Liv. 23. 14. In equum. Cic. S. 10. *Te paard klimmen, ſtijgen*, of *rijden.*

Equo adverſam ripam aſcendere. Cic. D. 1. 28. *Op de overzijde van den oever te paard komen.*

Scalis muros aſcendere. Virg. Æ. 9. 507. *De muuren van een ſtad beladderen*, of *met ladderen beklimmen.*

Dextro pede primus gradus aſcenditur. Vitruv. 3. 3. *De eerſte trap word met de rechter voet beklommen.*

Aſcendere in concionem. Cic. Att. 4. 2. *Op ſtoel klimmen om een rede te doen.* Men noemde dit voortyds, *Op den rostrum ſtijgen om tot het volk te ſpreken.*

Aſcendere ad honores. Cic. Cl. 63. *of* in honores. Cic. Or. 36. *Tot eerampten komen*, of *opklimmen.*

Ex honoribus majorum unum gradum dignitatis aſcendit. Cic. Mur. 27. *Hy kwam tot een hooger eerampt op, of bequam noch een hooger bedieninge dan zijn Voorvaderen.*

Super nobiles aſcendunt. Tac. G. 25. *Zy worden machtiger dan 's lands Edelen*, of wel, *Zy verheffen zich boven de Grooten van 't Land.*

Gradatim vox aſcendit. Cic. de Or. 3. 61. *De ſtem klimt allengskens hooger.*

ĂSCENSIO, ōnis. f. *d'Opkomſt*, of *'t opkomen der geſternten, het verſchijnen der ſterren boven ons halfrond.*

Graduum aſcenſio. Vitruv. 9. 4. *De loop der geſternten door de graden van een hemelsteken.*

Aſcenſionem facere ad aliquem locum. Plaut. R. 3. 1. 7. *Ergens opklimmen*, of *op ſtijgen.*

Quæ fuit aſcenſio Oratorum. Cic. Cl. 36. *Waar langs de Redenaars zoo hoog opklommen, zoo ver gekomen*, of *tot die volmaaktheyd geraakt zijn.*

ĂSCENSŪS, ūs. m. *d'Opgang*, of *'t opklimmen van een trap.*

Aſcenſu prohibere. Cæſ. B. G. 5. 32. Ab aſcenſu repellere. Cic. Dom. 21. *Iemand het opklimmen beletten.*

Aſcenſus mollis. Liv. 27. 28. *Een gemakkelijken trap, een ligten*, of *gemakkelijken opgang.* Difficilis, arduus. Cic. V. 4. 23. *Een ongemakkelijken*, of *moeijelijken opgang.*

Scalis aſcenſus tentare. Liv. 36. 24. *Met ladders pogen op te klimmen.*

• Aſcenſus ad honores. Cic. L. L. 3. 3. *Opklimming*, of *bevordering tot het ſtaatbewind.*

Aſcenſus. Vitruv. 10. 18. *Stormladder, ſtormleer.* Zeker ladder om een Stad meê te beklimmen. De zelve Schryver noemt hem Aſcendens Machina. Zie boven Aſcendens.

ĂSCĒTĒRIA, ōrūm. n. plur. Juſtinian. Cod. 1. 3. 35. Ἀσκητήρια. *Kluyzen, kluyzenaars woningen, eenzame woonplaatzen.*

ĂSCIA, æ. f. Vitruv. 7. 2. *Een ſchaaf*, of *ſchaave.* Het ſchynt ook by Plin. H. 16. 40. *een bijl* te betekenen.

[ASCIBURGIUM, ī. n. *Aſchaffenburg.* Een ſtad in 't Bisdom Mentz aan den Main.]

ĂSCIO, as, āvi, ātūm, ārĕ. Vitruv. 7. 2. *Schaaven.*

ASCISCO. Zie Adſciſco.

ĂSCŌPĒRA, æ. f. Suet. N. 45. Ἀσκοπήρα. *Een lederen zak.*

ASCRIBO. Zie Adſcribo.

ASCRIPTIO. Zie Adſcriptio.

ASCRIPTOR. Zie Adſcriptor.

A S E.

(ĂSELLA, æ. f. Ovid. Art. 3. 290. *Een ezellinnetie, een kleyne ezellinne.*)

ĂSELLI, ōrūm. m. plur. Plin. H. 18. 35. *Twee ſterren*, in 't teken van de Kreeft.

ĂSELLUS, ī. m. Cic. Att. 1. 16. *Een ezeltjen*, of *kleynen ezel.*

Aſellus. Plin. H. 9. 17. *Kabeljauw*, zekere viſch. De Latynen noemden hem dus, om dat hy de kleur van een ezel heeft.

[Aſellus. Petron. 31. *Een wijnvat.*]

A S I.

ĂSĬA, æ. f. Cic. Man. 6. *Aziën.* Een van de vier deelen der waereld. Zie ons Lex. Antiq.

ĂSĬĂCŪS, a, ūm. Ovid. M. 12. 583. *of*

ĂSĬĀNŪS, a, ūm. Juv. 7. 14. Quintil. I. O. Præf. 8. *of*

ĂSĬĀTĬCŪS, a, ūm. Cic. Man. 7. *Aziatiſch, van Aziën, die uyt Aziën is*, of *in Aziën woont.*

Genus dicendi Aſianum. Quintil. I. O. 8. 1. 12. 10. Aſiaticum. Cic. Cl. 95. *De wijze van ſpreken der Azianen*, of *Aziatiſche volkeren.*

ĂSĪLŪS, ī. m. Virg. G. 3. 147. *Een weſpe, paardsvliege*, die de oſſen, paarden, en ſlangen zeer quelt.

ĂSĬNA, æ. f. Varr. R. R. 2. 8. *Een Ezellinne.*

(ĂSĬNĀLIS, ĭs, m. & f. lĕ, ĭs, n. *Ezelachtig.*

Aſinali verecundia duci. Apul. M. 4. 143. *Door een ezelachtige ſchaamte ergens toe gebragt worden. Onbeſchaamt iets doen.*)

ĂSĬNĀRĬUS, a, ūm. Plaut. Aſ. prol. 12. *Ezels, van een ezel*, of *dat opzicht op een ezel heeft*, als Aſinaria mola, een moolen die van een ezel omgetrokken word. Cato R. R. 11.

ĂSĬNĀRĬUS, ĭi. m. Cato R. R. 10. Suet. A. 99. *Ezeldryver, Ezelhoeder.*

ĂSĬNĪNUS, a, ūm. Plin. H. 15. 13. *Ezels, ezelachtig, van den ezel, dat tot den ezel behoort.*

Aſininus pullus. Varr. R. R. 2. 8. *Een jong ezeltje. Het veulen van een ezelinne.*

ĂSĬNŪS, ī. m. Varr. R. R. 2. 8. *Een ezel.* Zeker laſtbeeſt.

Aſinus. *Een ezel, een dom, bot, onwetend menſch.*

Neque homines magis aſinos unquam vidi. Plaut. Pſ. 1. 2. 4. *Ik heb nooit ezelachtiger, of botter menſchen gezien dan deze.*

(Aſinus. Catull. 98. 5. *Een meulenſteen.* Dus verklaart Muret. V. L. S. 15. dezen dichter, en deze uytlegginge behaagt ons boven alle d'uytleggingen van deze plaats, die wy ooit gelezen hebben. Dat is zeker, dat de Grieken dit laſtbeeſt en den bovenſten molenſteen ὄνος noemen. Zoo doet Heſychius Ὄνος, ὁ ἀνώτερος λίθος τοῦ μύλου, καὶ τὸ ὑποζύγιον. Zoo doet ook Xenoph. Ἀναβ. l. 256. C. Οἱ δὲ ὑπο-

αὐτῆς

πόντες ἐπὶ ἄλσεος νομὸν κῆς ποταμοῖο ἀμφὶς ἄλλας, enz. *De inwoonders van Aſien by de rivier gevende, enz.*)

ĂSĬO, ōnis m. Plin. H. 10. 13. *Kerkuyl, ranuyl*, zekere nachtvogel, die opſtaande veêren aan 't hoofd heeft als ezelsooren, waar van daan hy by de Latynen zynen naam gekregen heeft.

(ĂSĬS, ĭdis. Aſis terra. Ovid. M. 5. 648. 9. 447. *Azien, 't land van Azien.*)

ĀSĬUS, ă, ŭm. Virg. G. 4. 343. Æ. 7. 701. *Van Azien, die van Azien is*, 't zy dat men Aziën voor een Moeras, of voor een van de deelen der waereld neemt.

Aſius lapis. Plin. H. 36. 17. *Zekere blaauwe ſpongachtige ſteen.* Men had de gewoonte om 'er doodkiſten van te maken, vermids hy de ligchamen verteerde.

A S O.

(ĀSŌTĬĂ, æ. f. *Overdaad, ongebondenheyd, weelde.*

Aſotiam adoleſcentis viri deplorare. Gell. 15. 17. *De overdadigheyd van den jongeling beklagen. Beklagen dat den jongeling zoo overdadig is.*

Ut in tali aſotia vinceretis. Gell. 11. 9. *Op dat gy in zoodanige ongebondenheyd zoud de overhand hebben.*)

ĀSŌTUS, i. m. Cic. Fin. 2. 7. Ἄσωτος. *Een verdoert, verzopen, of verdronken menſch; een gulzigaart, hoerejager, of dronkaart.*

A S P.

ĂSPĂLĂTHŬS, i. m. Plin. H. 12. 24. Ἀσπάλαθος. *Eglantier, zeker doornehaage, vol witte ſtekels, en roozebloemtjens.*

ĂSPĂRĂGŬS, i. m. Mart. 13. 21. 2. Ἀσπάραγος. *Aſperges, ſpergies, koraalkruyd.* Zeker gewas.

ĂSPECTĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. Tim. 4. *Zichtbaar, zienelijk, dat gezien kan worden.*

• Aſpectabilis. Cic. Tim. 4. *Waardig gezien te worden, dat het gezicht verdient.*

ĂSPECTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Cic. Pl. 42. Plaut. Am. 4. 2. 8. *Iemand, of iets zien, bezien, bekijken, aankijken, beſchouwen, aanzien, aanſchouwen, beſpiegelen.*

• Collis aſpectat adverſas deſuper arces. Virg. Æ. 1. 424. *De heuvel kijkt, of ſteekt boven de torens en ſterkten, van d'andere zijde, uyt.*

Aſpectari. Lucret. 3. 76. *Gezien zijn, in aanzien, of achting zijn.*

ĂSPECTŬS, ūs. m. Cic. V. 4. 62. *Aanſchouwing, beſchouwing, bezichtiging, beſpiegeling, het aankijken, of 't aanzien van iemand, of iets.*

Aſpectus. Cic. N. D. 2. 57. *'t Gezicht, de zin van 't gezicht.*

Alicujus rei aſpectus miſerabilis. Cic. A. 2. 28. *Een droevig gezicht, of ſchouwſpel.*

Ad adſpectum præclarus. Cic. V. 4. 52. *Schoon om te zien, ſchoon voor 't oog, aangenaam voor 't gezicht*, van een plaats ſprekende.

In aſpectu urbis habere portum. Cic. V. 4. 52. *Een haven in 't gezicht van de ſtad hebben.*

Primo aſpectu. Cic. Att. 7. 2. *Op 't eerſte gezicht, by 't opſlag van 't oog, ten eerſten aanzien, ſtraks, aanſtonds, dadelijk, terſtond.*

Sub aſpectum cadere. Cic. Tim. 5. Venire. Cic. de Or. 2. 87. *Onder 't gezicht vallen, zichtbaar zijn.*

Aſpectum hominum lucemque vitare. Cic. Sull. 26. *Het gezicht der menſchen vlieden.*

In adſpectum lucemque proferre. Cic. Arch. 6. *In 't licht, en onder 't oog der menſchen brengen.*

Uno aſpectu de aliquo judicare. Cic. Cl. 54. *Van iemand op 't eerſte gezicht, of door hem eens te zien, oordeelen.*

Aſpectum definire. Cic. D. 2. 44. *'t Gezicht ſluyten, bepaalen, eyndigen.*

Copias in aſpectum hoſtium adducere. Cic. F. 10. 23. *Zijn krijgsvolk in 't gezicht der vyanden aanvoeren.*

Aſpectus morum. Plin. H. 11. 52. *Oordeel over iemands zeden, of gedrag; de gedachten die men van iemand maakt.*

Aſpectus. Plin. H. 2. 68. *'t Gezicht*, van de ſterren, een huys, enz. ſprekende.

ĂSPELLO, ĭs, āſpŭli, āſpulſŭm, āſpellĕrĕ. acc. Plaut. Trin. 3. 2. 46. Cic. T. Q. 2. 10. *Iemand wechjaagen, verdrijven, wechdrijven, van hem jaagen.*

Spes mihi aſpellit metum. Plaut. Capt. 3. 3. 4. *De hoop drijft de vrees van my wech.*

ĂSPER, ă, ŭm. Plin. H. 12. 7. Virg. G. 4. 277. *Onaangenaam, onſmaakelijk, wrang, hard, ſcherp, onbehaaglijk* voor de ſmaak, 't gezicht en d'andere zinnen. De compar. *Aſperior* ſtaat by Liv. 45. 36. en de ſuperl. *Aſperrimus* by Liv. 38. 17.

Vinum aſperum. Ter. H. 3. 1. 49. *Wrange, ſtraffe, of onſmaakelijke wijn.*

(Aſpera remedia. Curt. 5. 9. *Onaangenaame, of onſmaakelijke geneesmiddelen.*)

Aſper. Cæſ. B. C. 3. 42. *Hobbelig, ongelijk, bultig, oneffen, moeijelijk, ſcherp, ſteyl*, van een weg. Cic. A. 9. 1. rots. Curt. 6. 4. bergen. Curt. 3. 4. ſprekende.

Aſpera tempora. Cic. C. B. 9. *Hard, ſtreng, of quaad weêr.*

Aſperrimo hiemis (tempore.) Tac. An. 3. 5. *In 't hardſte, of ſtrengſte van den winter.*

Aſper. Cic. Cl. 34. *Gemelijk, moeijelijk, grijnig, geſtreng, hard, ſtraf.*

Aſper animus. Liv. 39. 40. *Een ſtreffen, of onrekkelijken inborſt.* Nummus. Suet. N. 44. Perſ. 3. 69. *Een rouw, of nieuw geſlagen ſtuk gelds.* Zie ons Lex. Antiq. in Nummus. Victus. Plaut. Capt. 1. 2. 85. *Een ſtreng leven, ſchrale koſt.*

Aſpera doctrina. Cic. Mur. 29. *Een al te geſtrenge leer.* Oratio. Cic. Or. 5. *Een rouwe, of onbeſchaafde rede.* Pugna. Virg. Æ. 12. 124. *Een hard, of ſcherp gevecht.* Silva. Virg. G. 1. 152. *Een boſch vol ſtruyvellen en haagen.* Cœna. Plaut. Capt. 3. 1. 37. *Een ſchraal avondmaal.* Tractatu terra. Plin. H. 17. 7. *Een land dat zwaar te bebouwen valt.* Gens cultu. Virg. Æ. 5. 730. *Een onbeſchaafd, grof, of onleerzaam volk.*

Facetiæ aſperæ Tac. An. 15. 68. *Scherpe ſteken, ſchamperе ſpotternijen.*

Aſpera bella. Hor. E. 2. 1. 7. *Zwaare oorlogen.* Signis pocula. Virg. Æ. 5. 267. *Gedreven drinkbekers.*

† Urbs ſtudiis aſperrima belli. Virg. Æ. 1. 18. *Een zeer ſtrijdbaare ſtad, een ſtad die kloekmoedige en ſtrijdbaare inwoonders heeft.*

(Aſper. *Ongehoorzaam, wederſpannig, ongebonden, ongetemt.*

Juvenis aſper monitoribus. Hor. A. P. 163. *Een jongeling wederſpannig tegens zijne beſtraffers, of die niet hooren wil naar die hem beſtraffen.*

Ex epiſtola apparet, quam aſper futurus juvenis, ſi vixiſſet. Lampr. Ant. Diad. 8. *Het blijkt uyt den brief, hoe ongehoorzaam en wederſpannig die jongeling, indien hy in 't leven gebleven ware, zoude geweeſt zijn.*

Aſper. *Grof, plomp, onvriendelijk, ongeſchikt, boers.*

Evadunt aſperiores & oratione & moribus Cic. Fin. 4. 23. *Zy worden in 't ſpreken, en in zeden boers, plomp, of ongeſchikt.*

Aſper word ook gezegt, van die zig op harde en rouwe plaatzen ophoud, by voorbeeld, in boſſchen en ſtruyvellen, in welke de jagers zich onthouden.

Frater virginis aſperæ. Sen. M. 1. 87. *Apollo de broeder van Diana zich in boſſchen en ſtruyken ophoudende, of gedurig op de jagt zijnde.*)

Aſpera virgo. Virg. Æ. 11. 664. *Een dappere oorlogsheldin.*

ĂSPĔRĒ. adv. *Scherpelijk, hardelijk, ſtrengelijk, vinniglijk, bitterlijk, ſchamperlijk*, wanneer 't op ſpreken, ſchryven, of laſteren aankomt. De compar. *Aſperius* ſtaat by Cic. Att. 9. 15. en de ſuperl. *Aſperrime* by Vitruvius beneden.

Nimis aſpere aliquem tractare. Cic. Fr. 2. 6. *Iemand al te hard, of te geſtreng handelen.*

Parietem aſperrime trulliſſare. Vitruv. 7. 3. *Een muur vol raapen, of ruw bepleyſteren.*

ĂSPERGILLUM, i. n. Perott. Corn. cop. col. 692. *Quiſpel, ſprenkelquaſt.* Dit woord is nieuw doch nootzakelyk. Andere gebruyken Aſpērſōrĭŭm, ĭi. n.

ĂSPERGO, ĭs, ſperſi, ſperſŭm, ſpĕrgĕrĕ. acc. cum abl. *Iets beſprengen, bevochtigen, begieten.*

Aram ſanguine aſpergere. Cic. N. D. 3. 36. *Bloed op een altaar ſtorten, ſprengen, of plengen.*

• Aquam aſperſiſti. Plaut. B. 2. 3. 13. *Gy hebt my met wat water beſprengt*, dat is,

Digitized by Google

is, *ik ben door u weêr tot mijn zelven gekomen.*

Aſpergere ſale. Plin. H. 25. 6. en 7. *Zouten, met zout beſprengen.*

Sale minuto & trito carnem aſpergere. Colum. 12. 53. *Vleeſch met fijn zout beſprengen.*

Aſpergere alicui moleſtiam. Cic. Fr. 2. 9. *Iemand verdriet*, of *moeijelijkheyd aandoen.* Labem. Cic. Vat. 6. *Iemands eer en aanzien krenken.* Sales orationi. Cic. Or. 26. *Zijn redenen met zout beſprengen, aardige quinkſlagen in zijn rede mengen.*

Illi laudatione tuâ labeculam aſperſiſti. Cic. Vat. 17. *Gy hebt in uwe lofrede iets tot zijn nadeel gemengt.*

Alicujus facti ſuſpicione aſpergi. Cic. Cœl. 10. *Verdacht over een misdaad zijn.*

Ejus criminis illum rumor aſpergit. Curt. 10. 10. *'t Gemeen gerucht loopt, dat hy een medeplichtige*, of *dader van dat ſchelmſtuk is.*

Aſpergere aliquid in literis. Cic. F. 2. 16. *Iets in een brief aanroeren.*

(Aſpergere. *Een weynigjen daar by doen.* Ebutio ſextulam aſpergit. Cic. Cæc. 6. *Hy doet Ebutius noch een weynigjen, noch een ſesendertigſte deel daar by.*)

ASPERGO, ĭnis. f. Ovid. M. 3. 86. *Beſproeijing, beſprenging, begieting, bevochtiging.*

Non poteſt aſpergo in interiorem partem pervenire. Vitruv. 5. 11. *De regen die 'er tegens aan ſlaat, kan van binnen niet doorgaan.*

Levi aſpergine ſubjectos flores fovere. Plin. E. 5. 6. *Bloemen door een zachte beſproeijing aanqueeken.*

Aſpergo. Plin. H. 22. 21. *De vogtigheyd*, of *'t water dat by nat weder langs de rotzen en muuren afloopt.*

Aſpergine maris marceſcunt arbores. Plin. E. 2. 17. *Door 't ſpatten van 't zeewater gaan de boomen uyt.*

Salſa ſpumant aſpergine cautes. Virg. Æ. 3. 534. *De ſteenrotzen ſchuimen door het tegen ſpatten van 't zeewater.*

ASPERĬTĀS, ātis. f. Plin. H. 12. 10: 20. 22. *Wrangheyd, zurigheyd*, die men in de vruchten, vochten, enz. vind.

Aſperitas viæ, montis. Cic. A. 9. 1. Liv. 28. 1. *Hardigheyd, moeijelijkheyd, ongemakkelijkheyd van een reys, weg, ſteylen berg, enz.*

Aſperitas vocis. Lucret. 4. 546. *De hardigheyd der ſtem.* Squamarum. Gell. 2. 6. *Hardigheyd der ſchulpen.*

Aſperitas. Nep. Att. 5. Cic. Fin. 4. 28. *Barsheyd, onheusheyd, wuſtheyd, plompheyd, onbeleefdheyd, onbeſchoftheyd, ſtrafheyd, geſtrengheyd*, van den aart, 't gelaat, de zeden, enz. ſprekende.

Aſperitas agreſtis, inconcinna, gravis. Hor. E. 1. 18. 6. *Onbeleefdheyd, onbeſchofte zeden. Een wild, wuſt*, of *onbeſchoft gelaat.*

Aſperitas orationis. Liv. 2. 61. *De hardigheyd*, of *'t onaangenaame in een rede.*

Aſperitas contentionis oratoris humanitate conditur. Cic. de Or. 53. *De ſcherpigheyd der twiſtredening word door de aangenaamheyd des redenaars verzoet.*

Aſperitas intercolumniorum. Vitruv. 3. 2. *d' Uytſprong*, of *ongelijke ſtand van een ry pylaren aan een kerk*, wanneer men ze uyt de hoeken beſchouwt.

[ASPERĬTĔR. Adv. Plaut. *by* Priſc. 15. 10. 10. Edit. Putſch. *Hardelijk, onzacht.*

Ubi tu nequaquam aſperiter cubares. Næv. *by* Non. 11. 32. *Daar gy geenzins onzacht zoud nederleggen.*]

ASPERNĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Verachtelijk, verſmadelijk, verwerpelijk, dat te verachten is.*

Res eruditis aſpernabiles. Gell. 11. 3. *Verachtelijke dingen voor de Geleerden.*

ASPERNANDŬS, ă, ŭm. Particip. Vir minime aſpernandus. Cic. F. 15. 6. *Een man die niet te verachten is.*

ASPERNĀTĬO, ōnis. f. Cic. T. Q. 4. 14. *Verachting, verſmading, kleynachting, verwaarloozing.*

ASPERNŎR, āris, ātus ſum, āri. acc. Ter. Ph. 2. 3. 24. *Verachten, verſmaden, verwerpen, verſtooten, van de hand wijzen, niet achten.* Zie aldaar Donatus.

Aſpernari aliquem pro ignoto. Plaut. Capt. 3. 4. 10. *Iemand als eenen onbekenden verachten*, of *over zy aanzien.*

Illius crudelitatem Dii a ſuis aris aſpernati ſunt. Cic. Clu. 68. *De Goden hebben de beloften van dien bloedhond*, of *wreedaard van hunne altaren verworpen.*

ASPĔRO, ās, āvi, ātum, ārĕ acc. *Iets ſcherp, rouw, bultig, hobbelig, oneffen*, of *ongelijk maaken.*

Aſſeculi formatis gradibus aſperantur, ne advolantibus ſint lubrici. Colum. 8. 3. *De plankjes als ſporten geſtelt, maakt men ongelijk, op dat ze voor de vogels niet glad*, of *glibberig worden.*

Apes aſperantur. Varr. R. R. 3. 16. *De bijën worden ruyg*, of *mager.*

Aſperare crimina. Tac. An. 2. 29. *Een misdaad vergrooten*, of *verzwaaren.* Iram victoris. Tac. H. 2. 48. *Des overwinnaars gramſchap tergen.*

Saxo aſperare pugionem. Tac. An. 15. 54. *Zijn dolk op een rotz wetten.*

Sagittas oſſibus aſperare Tac. G. 46. *Beenen tot pijlen ſcherpen, nuttig maken.*

Aſperare aliquem. Stat. Th. 1. 138. *Iemand tergen, verbitteren, quaad maken.* Undas. Virg. Æ. 3. 285. *De baaren beroeren.*

Hunc aſperaverant carmina in ſævitiam ejus vulgata. Tac. An. 1. 72. *Hy was verbittert wegens zekere vaarzen tegens zijne wreedheyd gemaakt.*

ASPERSĬO, ōnis. f. Cic. L. L. 2. 10. *Beſproeijing, beſprenging, begieting, bevochtiging.*

ASPERSŬS, ūs. m. Olei aſperſu necantur. Plin. H. 11. 53. *Zy ſterven als men 'er oly op giet.*

ASPERSŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 1. 13. *Beſproeit, beſprengt, begooten, nat, bevochtigt, nat gemaakt.*

* Aſperſus luto. Hor. E. 1. 11. 12. *Beſlijkt, met ſlijk beſpat*, of *geſmeten.*

Aſperſus infamia. Cic. Cœl. 10. *Met oneer*, of *ſchande bevlekt.*

Aſperſus oculis liquor. Plin. H. 12. 8. *Een oogwater, een watertje dat men in 't oog doet.*

(Vacca ſemine aſperſa. Liv. 41. 13. *De koe is drachtig geworden.*)

ASPERŪGO, ĭnis f. Plin. H. 26. 10. *Kleefkruyd, waldmeeſter.*

ASPHŎDĔLŬS, i. m. Plin. H. 21. 17. Ἀσφόδελος. *Affodillen.* Zeker gewas.

ASPĬCĬO, āſpexi, āſpectum, aſpĭcĕrĕ. acc. *Iets of iemand zien, bezien, aanzien, aankijken, beſchouwen, aanſchouwen, beſpiegelen, gewaar worden, aanmerken, vernemen.*

Ad aliquem aſpicere. Cic. Ar. 1. *Naar iemand toe zien.*

Ad faciem alicujus aſpicere. Plaut. Pſ. 1. 2. 9. *Iemand in 't aangezicht zien.*

Furtim inter ſe aſpiciebant. Cic. C. 3. 5. *Zy lonkten gedurig malkanderen toe.*

Aſpicere lucem. Cic. S. R. 22. *Het daglicht zien, gebooren worden, ter waereld komen*, van een kind, enz. ſpreekende.

Me Scorpius aſpicit. Hor. O. 2. 17. 17. *Ik ben onder het teken van Scorpius geboren.*

† Aſpicere aliquem. Virg. Æ. 2. 690. *Iemand helpen, byſtaan, begunſtigen.*

Si genus aſpicitur. Ovid. F. 6 29. *Indien men op d'afkomſt, of op het geſlacht ziet.*

Sin ſolo aſpicimur ſexu. Sil. 3. 114. *Zoo men alleenlijk op ons geſlacht ziet.*

(Aſpicere aliquem. *Iemand onder de oogen komen, zijn oog n ſtijf op iemand zetten*, of *op hem ſtaan.*

Lacedæmonios ante ſe Imperatorem nemo Bœotiorum auſus fuit adſpicere in acie. Nep. Epam. 8. *Niemand van de Bœotiërs hadde, eer hy veldoverſte geworden was, de Lacedæmoniërs in den veldſlag durven onder de oogen komen*, of *hadde voor de Lacedæmoniërs durven blijven ſtaan.*

Aſpicere aliquem. *Iemand ontzien*, of *eer bewijzen.*

Chabriam magis milites, quam qui præerant, aſpiciebant. Nep. Chabr. 4. *De ſoldaten ontzagen Chabrias meer, bewezen Chabrias meer eer, dan de veldoverſten.*)

ASPĪLĀTES, æ. f. Plin. H. 37. 10. Ἀσπιλάτης. *Zeker koſtelijk geſteente, vuurverwig*, dat in Arabiën in 't neſt van zekere vogels werd gevonden.

ASPĪRĀTĬO, ōnis. f. *Ademing, aaſſeming, ademhaling.*

Aſpiratio aëris. Cic. N. D. 2. 33. *Inademing van de lucht.*

* Aſpiratio Cœli, Caniculæ, &c. gravis & peſtilens. Cic. D. 1. 57. *Een invloed des hemels, van de hondſterre, enz. ongezond en beſmettelijk.*

Terrarum aſpiratio diſparilis. Cic. D. 1. 36. *De verſcheyde dampen, of uytwaaſſeming der aarde.*

Aſpiratio. Quintil. I. O. I. 4. *Uytblazing, een blazende uytſpraak.*

ASPIRO

ASPIRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Catull. 69. 64. *Blaazen, waaijen.*

Aſpirare. Cic. N. D. 2. 55. *Ademen, aaſemen, ademhaalen.*

Aſpirare ad locum aliquem. Varr. R. R. 1. 57. *Ergens in waaijen, in blaazen, in dringen*, van den wind, de lucht, enz. ſprekende.

Ne felis aut vipera aſpiret. Colum. 8. 14. *Op dat de kat of de adder hier niet by zoude komen.*

Aſpirare ad aliquem. Cic. F. 7. 10. *By*, of *tot iemand komen, iemand aanſpreken*; of *trachten om by iemand te komen, om hem te ſpreken.*

Ex bellica laude nemo ad Scipionem aſpirare poteſt. Cic. Cl. 21. *Niemand kan door zijne oorlogs-daaden den lof van Scipio behaalen. Niemand komt in oorlogs-daaden by Scipio te pas*, of *niemand kan by Scipio vergeleken worden.*

Aſpirare ad aliquid. Cic. Or. 41. *Ergens naar ſtaan, naar trachten, naar dingen*, van een lof, waardigheyd, voordeel, enz. ſprekende.

Aſpirare ad pecuniam alicujus. Cic. V. 1. 54. *Aan iemands geld zoeken te komen.*

Ingenium alicui aſpirare. Quintil. I. O. Præf. 4. *Iemand verſtandig maaken.*

(Aſpirare, alleen. Cic. Her. 4. 34. *of*)

Aſpirare alicui. Virg. Æ. 9. 525. Cœptis alicujus. Ovid. M. 1. 3. *Iemand begunſtigen, in zijn voornemens gunſtig*, of *behulpzaam zijn.*

Adſpirante fortuna. Curt. 3. 8. Sen. B. 3. 2. *'t Geluk hem*, of *zijne raadſlagen gunſtig zijnde.*

Pravo conſilio interdum caſus propitius aſpirat. Val. Max. 3. 8. 2. ext. *'t Geval begunſtigt dikwils een quaaden raadſlag.*

ASPIS, ĭdĭs. f. Cic. R. P. 'Ασπίς. *Een adder, ſlang*, een zeer vergiftige ſlang.

ASPLENUM, i. n. Vitruv. 1. 4. Plin. H. 27. 5. *Steenvaren; miltkruyd.*

ASPORTATIO, ōnĭs. f. Cic. V. 4. 49. *Vervoering, wechvoering, wechnemming, verbrenging*, van d'eene plaats naar d'andere.

ASPORTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Iets vervoeren, wechnemen, wechbrengen, wechvoeren, brengen, medvoeren.*

Quocunque hinc aſportabitur, certum eſt perſequi. Ter. Ph. 3. 3. 18. *Waar men haar heene voerd, zal ik haar volgen.*

Aſportare aliquem ad alterum Alexandriam. Liv. 24. 26. *Iemand tot een ander naar Alexandriën voeren.*

Multa de ſuis rebus ſecum aſportabat. Cic. Par. 1. 1. *Hy nam*, of *voerde veel van zijn goed med.*

ASPREDO, ĭnĭs. f. Celſ. 5. 28. *en*

ASPRITUDO, ĭnĭs. f. Celſ. 6. 6. *De oneffenheyd*, of *hobbelachtigheyd der deelen van iets, waar door het hard en ſcherp word*, van de taal, een lidteken, enz. ſprekende

Aſpredo cutis. Celſ. 5. 28. *De hardigheyd van 't vel.*

ASPRETUM, i. n. Liv. 45. 28. *Een ſteenachtige, hobbelachtige, ongelijke plaats, vol ſtruyken en haagen.*

A S S.

ASSA, æ. f. Juven. 14. 208. Nonius 1. 280. zegt dat de Ouden dus *een Voedſter* noemden, vermids ze altyd by 't kind was. (De Scholiaſtes verſtaat daar door *een droge minne*, die de kinderen niet zoogt, maar alleen oppaſt.) Zie ons Lex. Antiq. in Nutrix.

• Aſſa vox. Cato *by* Non. 2. 70. Aſcon. Cic. p. 47. *De ſtem alleen, een t'zamenzang van ſtemmen zonder ſpeeltuygen.* Zie ons Lex. Antiq. in Vox.

Cantare carmina aſſa voce. Varr. *by* Non. 2. 70. *Vaarzen alleen met de ſtem zingen.*

Aſſa word van Feſtus genaamt het geluyt der fluyten of pypen. Misſchien moet 'er tibia onder verſtaan worden.

Aſſa bubula. Plaut. Curc. 2. 3. 83. *Runderen gebraad.* Men moet 'er Caro onder verſtaan.

ASSA, ōrŭm. n. plur. Cic. Fr. 3. 1. *Zweetvertrekken in de badſtooven.* Zoo genoemt, om dat de menſchen door de warme dampen aan 't zweeten raakten. En men leeſt Aſſæ ſudationes, d. i. *Het zweeten door dampen*, by Celſ. 3. 27.

ASSAMENTA, ōrŭm. n. plur. Plin. H. 16. 40. *Planken, berderen, tafels.*

ASSARIUS, a, ŭm. Cato R. R. 133. *Gebraaden, geroost*, of *by 't vuur gedroogt.*

ASSATURA, æ. f. Vopiſc. Aurel. 50. *Gebraad, gebraaden vleeſch.* Dit woord is geen Latyn.

ASSECLA, æ. m. *Volgdienaar, lijfknecht, knecht.* Aſſecla, word by de Ouden niet gevonden om te zeggen, *leerling, navolger.*

Aſſeclæ Legatorum. Cic. V. 1. 25. *'t Volk* of *'t gevolg der Gezanten.*

Aſſecla prætoris. Nep. Att. 6. *Een luytenant-generaal.*

Aſſecla menſarum. Cic. in Sall. S. *Schuymer, tafelbroer*, die men aan de tafels der Grooten, *een Koſtganger* noemt.

ASSECTATIO, ōnĭs. f. Plin. H. 33. 12. *'t Gevolg, de ſleep, de ſloet; 't gezelſchap dat iemand volgt.*

• Aſſectatio Cœli. Plin. H. 2. 20. *Waarneming des hemels en der ſterren.*

ASSECTATOR, ōrĭs. m. Cic. C. B. 27. *Volgdienaar, lijfknecht, navolger, een van 't gevolg, van den ſloet*, of *'t gezelſchap van een ander.*

• Aſſectator alicujus. Gell. 5. 10. Plin. H. 24. 17. *Iemands navolger, aanhanger*, of *leerling.*

Aſſectator eloquentiæ. Plin. H. 29. 1. *Een liefhebber der welſprekentheyd.*

ASSECTOR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārĭ. acc. Cic. de Or. 1. 56. *Iemand volgen, verzellen, vergezelſchappen, gezelſchap houden, geleyden*, 't zy op reys, in de ſtad, enz. plichts, *of* eershalven.

• Omnibus officiis illum aſſectatus eſt. Suet. I. 19. *Hy heeft hem allerley dienſt*, of *vriendſchap bewezen. Door duyzenderley dienſten heeft hy zich by hem aangenaam gemaakt.*

ASSENSIO, ōnĭs. f. Cic. A. Q. 4. 12. *Toeſtemming, toegeving, goedkeuring, gedienſtigheyd, behaging.*

• Aſſenſio. Cic. A. R. 1. 11. *Overeenkomſt, verwilliging, bewilliging, inwilliging, genegentheyd.*

ASSENSOR, ōrĭs. m. Cic. F. 6. 21. *Toeſtemmer, bewilliger, een die van 't zelve gevoelen*, of *oordeel is.*

(Iræ aſſenſor meæ. Sen. Hip. 5. 1207. *Gy die oordeelt*, of *die my toeſtemt, dat mijn toorn billijk is; die met my gevoelt, dat ik met reden vertoornt*, of *gestoort ben.* Deze plaats is Pareus niet te binnen gekomen, als hy in zyn Lexicon Criticum zegt, dat dit woord by niemand word gevonden dan by Cicero in de terſtont aangetrokkene plaats.)

ASSENSUS, ūs. m. *Toeſtemming, toegeving, goedkeuring, behaging.*

Aſſenſus ſuos firme ſuſtinere. Cic. Fin. 3. 9. *Zijn meeningen*, of *gevoelens krachtiglijk ſtaande houden*, of *beweeren.*

Aſſenſu omnium dicere. Cic. N. D. 2. 2. *Behaaglijk voor allen ſpreken.*

Aſſenſus. Cic. Cl. 49. *Overeenkomſt, verwilliging, bewilliging, inwilliging, genegentheyd.*

ASSENSUS, a, ŭm. Particip. Cic. A. Q. 4. 31. *Toegeſtaan, toegeſtemt, ingewilligt.*

ASSENTATIO, ōnĭs. f. Cic. Am. 24. *Vleying, gevley, involging, toegeving aan eens anders gevoelen*, of *genegentheyd.*

Aſſentationibus benevolentiam alicujus colligere. Cic. Am. 17. *of* Se in alicujus conſuetudinem immergere. Cic. Clu. 13. *Door vleijery iemand inwinnen. Zich door believing, of gedienſtigheyd in iemands gunſt dringen.*

• Aſſentatio. Paterc. 2. 128. 3. *Toegeving, toegeventheyd, goedheyd, zachtigheyd, inwilliging, involging van een anders wil*, of *genegentheyd.*

Iſtæc illum aſſentatio perdidit. Plaut. B. 3. 3. 7. *Deze al te groote goedheyd*, of *toegeving, heeft hem bedorven.*

ASSENTATIUNCULA, æ. f. *Een kleyne vleijery, een ligte toegeving*, of *gedienſtigheyd.*

Aſſentatiuncula alicujus amorem aucupari. Cic. F. 5. 12. *Iemands vriendſchap*, of *genegentheyd door kleyne vleijerijen*, of *toegevingen zoeken*, of *inwinnen.*

• Aſſentatiuncula. Plaut. St. 1. 3. 75. *Een eerlooze vleijery, een onwaardige*, of *ſchandelijke gedienſtigheyd*, of *toegeving.*

ASSENTATOR, ōrĭs. m. Cic. F. 5. 12. *Een vleijer, pluymſtrijker, een vleijenden hoveling.*

ASSENTATORIE. adv. Cic. Fr. 2. 14. *Door vleijery, believing, liefkozing*, of *gedienſtigheyd.*

ASSENTATRIX, īcĭs. f. Plaut. Moſt. 1. 3. 100.

Digitized by Google

3. 100. *Vleyſter, pluymſtrijkſter, liefkooſter: een die alles toegeeft wat 'er gezegt word.*

ASSENTIO, īs, sēnsī, sēnsŭm, sēntīrĕ. dat. Dit woord is zoo zeer niet in gebruyk als het volgende. (Het is evenwel gebruykt niet alleen van Accius en Pomponius by Non. 7. 8. maar ook van Plaut. R. 4. 3. 36. Cic. Off. 1. 6. Curt. 5. 12. 7. 4.)

ASSENTIOR, īrĭs, sēnsŭs ſum, sēntīrī. dat. *Met iemand overeen komen; van iemands meening, of gevoelen zijn; iemands meening, of gevoelen volgen, of aanhangen.*

Meæ ſententiæ aſſenſi ſunt ad unum. Cic. F. 10. 16. *Daar was 'er niet een of hy volgde mijn gevoelen.*

Aſſentiri alicui de re aliqua. Cic. de Or. 1. 49. *of* rem aliquam. Cic. de Or. 3. 48. *Met iemand ergens in overeenkomen, iemand iets toeſtaan, of toeſtemmen, iemands meening ergens in opvolgen.*

Aſſentiri alicui verbo. Sall. B. C. 40. *Mondeling, of met woorden betuygen dat men van iemands gevoelen is.*

Illi aſſenſum eſt. Cic. F. 1. 2. *Zijn meening is aangenomen, goedgekeurt, of gevolgt.*

ASSENTOR, ārĭs, ātŭs ſum, ārī. dat. Ter. E. 3. 2. 37. *Iemand vleijen, pluymſtrijken, liefkoozen, believen, involgen; al zijn zeggen toeſtaan om hem te winnen.*

• Niſi forte te amant, & tibi aſſentantur. Cic. F. 9. 12. *Ten zy dat zy u beminnen, en believen.*

Aſſentari omnia. Ter. E. 2. 2. 22. *Alles toeſtaan, in alles pluymſtrijken.*

ASSEQUOR, ĕrĭs, sĕcūtŭs ſum, sĕquī. acc. Cic. Att. 3. 5. *Iemand in 't gaan inhaalen, achterhaalen, onderhaalen, onderſcheppen.*

• Aſſequi propoſitum. Cic. Fin. 1. 6. *Zijn oogmerk bereyken, zijn eynde bekomen.* Magiſtratus. Cic. Piſ. 1. Honores. Cic. Quir. poſt red. 2. *In de regeering, of in 't ſtaatbewind komen.* Maturitatem. Cic. N. D. 2. 19. *Rijpen, rijp worden.* Ingenium alterius. Plin. E. 4. 8. *Een ander in ſchranderheyd bykomen, of gelijk zijn.* Cogitationem alicujus. Cic. I. R. 2. 47. *Iemands gedachten uytvorſchen.*

In ea re nihil aliud aſſequeris, niſi ut, &c. Cic. S. R. 34. *Gy wint, of bekomt daar niet anders door, dan, enz.*

Nullam partem videor tuorum meritorum aſſecutus. Cic. F. 1. 4. *My dunkt dat ik de minſte verplichting aan u niet voldaan heb.*

Aliquid ex aliqua re conjectura aſſequi. Cic. V. 6. 36. *Iets ergens anders uyt giſſen, uyt voorwikken, of uyt raaden.* Suſpicione. Cic. Att. 7. 13. *Uyt vermoeden.*

Apertis obſcura aſſequi. Cic. N. D. 3. 15. *De duyſtere dingen door de klaare kennen.*

In Senatu Conſularem auctoritatem aſſequebatur. Cic. Cl. 43. *Hy had een gelijk gezag in den Raad met de Borgermeeſteren.*

ASSER, ĕrĭs. m. Cæſ. B. C. 2. 2. *Een ſpar. Een rib.* 't Is ook 't geen men eygentlyk *gezaagde balken* noemt, dat in 't byzonder 't hout is waar van men ribben maakt. Het meervoud is meer in gebruyk, dan 't enkelvoud.

(Aſſeres. *Latten, daar de pannen op leggen, of op ruſten.*

Aſſeres ſub tegulas ponuntur ita prominentes. Vitruv. 4. 2. *De latten zoo ver overſtekende, worden onder de pannen gelegt.*

Aſſeres. *Draagboomen, draagſtokken.*

Lecticarii cum aſſeribus in auxilium accurrerunt. Suet. C. 58. *Die de rosbaar droegen, ſchooten met de draagſtokken toe om te helpen.*)

ASSERCULUS, ī. m. *Een ribbetjen, ſparretjen, of een langachtig hout, als een wandelſtok, bezemſteel, enz.* Colum. 8. 3. Cato R. R. 153. heeft Aſſercŭlŭm, ī. n. in den eygen zin gebruykt.

ASSERO, īs, āſsēvī, āſsĭtŭm, āſsĕrĕrĕ. Cato R. R. 32. *Bypooten, byzetten, byplanten,* van den wyngaard, enz. ſprekende. Men vind dit verbum niet dan in 't paſſivum gebruykt. (Varro nochtans R. R. 1. 26. Neque propter eas (cupreſſus) aſſerunt vites, quod inter ſe hæc inimica. *En zy planten ook geen wijnſtokken, nevens cipreſſenboomen, om dat 'er een ſtrijdigheyd tuſſchen beyden is.*)

ASSERO, īs, sĕruī, sĕrtŭm, sĕrĕrĕ. acc. *Zeggen, verklaaren, verzekeren, bevestigen, beweeren, toezeggen, ſtaande houden.* (Alhoewel by Cicero dit woord niet gevonden word in deze betekeniſſe, om dat Gruterus, Muretus en Lambinus de Or. 2. 59. lezen voor aſſero, hæc ſero, dat is *Ik plantte deze boomen*, en de beſte drukken Her. 4. 46. voor aſſerebamus lezen diſſerebamus, en de parentheſis, ut ipſi aſſerunt, Off. 3. 13. niet erkennen: nochtans miſt Sciopp. Infam. Fam. p. 178. meenende dat het eerſt in de eeuw van Theodoſius begonnen heeft dit te betekenen; want wy vinden deze betekeniſſe ook voor Theodoſius tyden in de volgende voorbeelden.

Tiberius aſſeruit. Tac. An. 2. 83. *Tiberius heeft verzekert, heeft beveſtigt.*

Terra, ſi tum aretur, aſſeritur per triennium ſterilis fieri. Pallad. R. R. 2. 5. *'t Word verzekert, of men beweerd, dat de aarde, indien ze dan word gebouwt, drie jaaren onvruchtbaar word.*)

• Aſſerere manu ſervum aliquem liberali cauſa. Plaut. Pœn. 4. 2. 83. Ter. Ad. 2. 1. 40. *Voor 't recht by oplegging der handen een dienſtknecht vry verklaaren,* naar de gewoonte der Ouden. Zie ons Lex. Antiq. in Ad.

Aſſerere aliquem in ſervitutem. Liv. 3. 44. *Iemand tot een ſlave maaken, of beweeren dat iemand een ſlaave is.* In libertatem. Suet. Cl. 10. *Vrymaaken, in vryheyd ſtellen.*

Aſſerere ſibi nomen ſapientis. Quintil. I. O. 12. 1. *Zich den naam van wijs toeſchrijven, of aanmatigen.* Sibi Majeſtatem divinam. Suet. C. 22. *Zich de hoogheyd en eer der Godheyd aanmatigen.*

Aſſerere aliquem ab injuria oblivionis. Plin. E. 3. 5. *Iemand voor de vergetelheyd bewaaren. Iemand vereeuwigen.* Se à mortalitate. Plin. E. 2. 10. *Zich onſterfelijk maaken, d'onſterfelijkheyd verkrijgen.*

Studiis ſe aſſerere. Plin. E. 1. 3. *Zich geheel aan de leeroeffening overgeven.*

Aſſerere alicui regnum. Liv. Epit. 52. *Iemand het rijk verzekeren.*

† Aliquem cœlo aſſerere. Ovid. M. 1. 561. *Iemand in den hemel plaatzen, of onder 't getal der Goden ſtellen.* Se aſſerere. Ovid. Am. 3. 11. 3. *Zich vrymaaken.*

ASSERTIO, ōnĭs. f. Cic. A. Q. 1. 12. (Stephanus en Lambinus lezen aſſenſio.) *Verzekering, ſtaving, beveſtiging, voorſtant, beſluyt, betoog, aanwijzing.*

Aſſertio. Quintil. I. O. 3. 8. *Vrijmaking, vryſtelling, bevrijding, verloſſing, ſlaking, ontſlaging.*

ASSERTOR, ōrĭs. m. Liv. 3. 44. Ovid. Rem. Am. 73. Mart. 1. 53. 5. *Verloſſer, heyland, behouder, bevrijder, vrymaker.* Libertatis. Sen. E. 13. *Voorſtander van de vryheyd.*

• Aſſertor dignitatis. Suet. T. 2. *Beſchermer, verdediger, voorſtander van iemands aanzien, of waardigheyd.*

ASSERVIO, īs, sērvīvī, sērvītŭm, sērvīrĕ. dat. *Zich onderwerpen, zich onderdanig, of dienſtbaar maaken, dienen.*

Toto corpore contentioni vocis aſſerviunt. Cic. T. Q. 2. 24. *Zy ſpannen al de krachten hunnes ligchaams in om hunne ſtem uyt te zetten.*

ASSERVO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Gade ſlaan, hoeden, waarnemen, bewaaren, acht geven, dat niemand ontvluchte.*

Aſſervare oram maritimam. Cæſ. B. C. 3. 28. *De zeekuſten bewaaren.* Portas, muros urbis. Cæſ. B. C. 1. 21. *De poorten, de muuren van een ſtad bewaaren.*

Singulorum hominum exitus occultos aſſervare. Cæſ. B. C. 1. 21. *Op man voor man acht geven, dat niemand heymelijk ontkome, of ontſlippe.*

Aſſervare aliquem in carcerem. Liv. 5. 40. *Iemand in de gevangenis zetten, of gevangen houden.*

Negligenter aſſervare aliquid. Cic. Cæc. 26. *Iets verwaarloozen, niet nauwkeurig bewaren.*

Sale, *of* in ſale carnes aſſervare. Plin. H. 9. 25. *Vleeſch zouten, of vleeſch in 't zout leggen.*

Aſſervare aliquem. Ter. H. 3. 3. 32. *Op iemand het oog houden, acht geven, letten: Iemands bedrijf gade ſlaan.*

ASSESSIO, ōnĭs. f. Cic. F. 11. 27. *Verblijf. Vertoeving. Onderlinge geſelſchap, t'zamenſpraak, t'zamenkouting,* boven al wanneer ze lang valt.

ASSESSOR, ōrĭs. m. Cic. D. 1. 43. *Raads-*

Digitized by Google

Raadsheer, *Raadsman*, *Raadgever*. Dus hadden de Koningen by de Lacedæmoniërs een man die de Staat hun byzette, om hun met zynen raad te dienen.

• Aſſeſſor. Suet. G. 14. 3. Lamp. Alex. 31. *Byzitter*, *byzetter of Raadsheer*. Zie ons Lex. Antiq. in Ad.

ASSESSURA, æ. f. Ulpian. D. 50. 14. 3. *Byzitting*, *'t zitten met iemand in een vergadering*, of *in de vierſchaar*.

ASSEVERANTER. adv. Cic. Att. 11. 19. *Met bevéſtiging*, *met verzekering*, of *zekere toezegging*. De compar. *Aſſeverantius* ſtaat by Cic. A. Q. 4. 19.

ASSEVERATE. adv. Tragœdias Poëtarum ſcite & aſſeverate actitavit. Gell. 7. 5. *Hy ſpeelde*, of *voerde geeſtig en vrymoedig de Treurſpelen der Dichteren uyt*. Dit Latyns woord is niet zeer in gebruyk.

ASSEVERATIO, ōnĭs. f. Cic. Att. 13. 23. *Bevéſtiging*, *verzekering*, *ſtaving*.

• Aſſeveratio in voce. Plin. P. 67. *Een nadruk in de ſtem*.

ASSEVERO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Iets verzekeren*, *bevéſtigen*, *betuygen dat het zoo is*.

Aſſeverare de re aliqua. Cic. A. Q. 4. 11. *Een zaak verzekeren*, *bevéſtigen*, *vaſtſtellen*, *bewijzen*.

Aſſeverare gravitatem. Tac. An. 13. 18. *Een ernſtig gelaat toonen*.

[Aſſeverare. *Met ernſt*, of *ernſtig zeggen*, geſtelt tegens boerten.

Bella ironia, ſi jocaremur: ſin aſſeveramus, vide, &c. Cic. Cl. 85. *Een aardige ſchimpſpreuk*, *indien wy boertteden: maar indien wy met ernſt ſpreken*, *zie toe*, *enz*.]

ASSICCESCO, ĭs, ſiccēſcĕrĕ. Colum. 12. 9. *Droogen*, *droog worden*.

ASSICCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Droogen*, *laaten droogen*, of *te droogen hangen*.

Aſſiccare aliquid in ſole. Colum. 2. 9: 12. 15. *Iets in de zon droogen*, of *in de zon te droogen hangen*.

Ut quisquis ex aqua humor remanſit, aſſiccetur. Colum. 12. 24. *Dat alle de vochtigheyd*, *die uyt het water is overgebleven*, *opgedroogt worde*.

Aſſiccat ventus roſcm vitibus peſtiferum. Colum. 4. 19. *De wind droogt de miſt*, of *nevel op*, *die de wijngaarden beſchadigt*.

ASSICULUS. V. Axiculus.

ASSIDEO, ēs, ſēdī, ſēſsūm, ſĭdērĕ. dat. *By iemand zijn*, *ergens by zijn*, *by iemand*, of *by iets zitten*, of *geplaatſt zijn*.

Simul aſſideamus, ſi videtur. Cic. A. Q. 1. 4. *Laat ons by elkander gaan zitten*, *zoo 't u believt*.

Aſſidere apud aliquem in ſella. Plaut. B. 3. 3. 28. *By iemand op een bank zitten*.

Apud carbones aſſidere. Plaut. R. 2. 6. 48. *Geſtadig by 't vuur*, of *alleen by den haard zitten*.

• Aſſidere ferociſſimis populis. Plin. P. 12. *Tegens een zeer woeſt volk in 't veld zijn*.

[Aſſidere. Suet. Tib. 33. *In de vierſchaar als een Raadsheer zitten*, of *tegenwoordig zijn*.]

Aſſidere literis. Plin. E. 3. 5. *Altijd in de boeken zijn*, *zitten*, of *ſuffen*, *gedurig de boeken doorſnuffelen*. Uni urbi. Curt. 4. 3. *Lang voor een ſtad leggen*. Gubernaculis. Plin. P. 81. *Aan 't Roer zitten*, dat is, *den Staat regeeren*, *de magt*, of *'t bewint van den Staat in handen hebben*. Deze byſpreuk is ontleent van de ſchepen, dien de ſtuurluyden door 't roer regeeren.

Aſſideri. Sall. H. 4. *Belegert*, *omringt*, of *rondom bezet zijn*, van een ſtad ſprekende.

† Aſſidere inſano. Hor. E. 1. 5. 14. *Een gek gelijken*.

(Aſſidere. *Oppaſſen*, *handreyking doen*, *gemak en gemak doen*. Dit word van een kranken gezegt.

Fannia contraxit valetudinem, dum aſſidet Juniæ. Plin. E. 7. 19. *Fannia heeft de ziekte gekregen*, of *is ziek geworden*, *als ze Junia oppaſte*.

Si caſus lecto te affixit, habes qui aſſideat. Hor. S. 1. 1. 82. *Indien gy ziek zijt*, *en te bedde moet leggen*, *gy hebt die u oppaſt*, of *die u handreykinge doet*.)

ASSIDO, ĭs, ſēdī, ſēſsūm, ſidĕrĕ. Ter. H. 1. 1. 72. *Neerzijgen*, *gaan zitten*, *zich neder zetten*.

Aſſidere in bibliotheca. Cic. D. 2. 3. *In een boekkamer zitten*, of *gaan zitten*. In ara. Plaut. Au. 4. 1. 20. *Op een altaar neder zitten*.

Dextra Adherbalem aſſedit. Sall. B. I. 11. *Hy heeft zich gezet*, *hy is gezeten aan de rechterhand van Adherbal*.

ASSIDUE. adv. Ter. Hec. 2. 1. 20. *Onophoudelijk*, *geſtadiglijk*, *geduriglijk*, *altoos*, *zonder ophouden*, *eeuwiglijk*. De ſuperl. *aſſiduiſſime* ſtaat beneden by Cicero.

Aſſidue. Virg. E. 2. 4. *Dikwils*, *menigmaal*, *menigwerf*, *byna altijd*, of *altoos*, *veelmaal*.

Aſſiduiſſime cum aliquo eſſe. Cic. Cl. 91. *Geduriglijk*, of *altoos by iemand zijn*.

ASSIDUITAS, ātĭs. f. *Geduurzaame neerſtigheyd*, *vlijtigheyd*, *yver*, *zorge*, *ernſt*, *zorgvuldigheyd*, omtrent een vriend, een zieken, enz.

Aliquem aſſiduitate exercitationis formare. Cic. A. Q. 1. 5. *Iemand door een gedurige oeffening bequaam maaken*.

• Aſſiduitas ejusdem verbi. Cic. Her. 4. 12. *Gedurige herhaling van 't zelve woord*. Bellorum. Cic. Off. 2. 21. *Het duuren*, of *'t aanhouden van den oorlog*.

(Aſſiduitas. *Een gedurige tegenwoordigheyd*, *een gedurig byzijn*, of *bywezen*.

Malo præſens aſſiduitate memorem me tibi probare. Cic. F. 10. 24. *Ik wil liever tegenwoordig zijnde*, of *met altoos by u te zijn*, *toonen dat ik uwer gedagtig ben*.

Aſſiduitatis & operarum harum quotidianarum putat eſſe Conſulatum. Cic. Mur. 9. *Hy oordeelt dat die behoorden Borgermeeſters te zijn*, *die zich altoos in 't ſtadhuys bevinden*, *en 't gemeene beſt behertigen*.)

ASSIDUO. adv. Plaut. Truc. 2. 4. 68. Zie Aſſidue.

ASSIDUUS, ă, ūm. *Gedurig*, *geduurzaam*, *geſtadig*, *altoos*, *altijd*. De compar. *Aſſiduior* ſtaat by Varr. R. R. 2. 9. en de ſuperl. *Aſſiduiſſimus* by Suet. A. 71.

• Aſſiduus mecum fuit. Cic. Cœl. 4. *Hy is gedurig by my geweeſt*, of *nooit van my af geweeſt*.

Aſſiduus eſt in prædiis. Cic. S. R. 7. *Hy is altoos op zijne hofſteden*, *hy is gedurig op 't land*.

Febris aſſidua. Cic. F. 10. 21. *Een gedurige koorts*.

Aſſiduus. Cic. S. 16. *Naarſtig*, *vlijtig*, *yverig*, *nauwkeurig*, *zorgvuldig*, *wakker*, *geuw*.

Aſſiduus ſcriptor. Gell. 19. 8. *Een goed*, *geleerd*, of *wakker ſchrijver*.

Aſſiduus. Cic. T. 2. *Rijk*, *wel gegoed*, *vermogend*. Gell. 16. 10. zegt dat de verbloeming komt, van A multis aſſibus, dat is, *een rijk man die veel penningen*, of *die veel goed heeft*. Zie evenwel Gron. P. V. 4. 9.

(Aſſiduus. *Iets dat aan malkanderen hangt*, *daar niet tuſſchen beyden ſchiet*, *daar het een onmiddelbaar op 't andere volgt*, *onophoudelijk*.

Aſſiduus jactet nec Babylona labor. Mart. S. 1. 2. *Dat ze niet roemen dat ze onophoudelijk*, of *dat ze zonder ooit ſtil te ſtaan aan de ſtad Babylon gewerkt hebben*.

Tam celer aſſiduos explevit curſus honores. Claud. Conſ. Mall. 58. *Honorius heeft ſchielijk het eene ampt na 't ander bekleed*, of *de eene bediening niet afgelegt*, of *heeft d'andere weder gekregen*.)

ASSIGNATIO, ōnĭs. f. Cic. A. 4. 4. *Toewijzing*, *uytdeeling*. *Verdeeling*, *ſcheyding* die men van landeryen, goederen, en andere dingen maakt.

ASSIGNATOR, ōrĭs. m. *Toe-eygenaar*. *Teſtamentmaker*. Ulp. D. 38. 3. 4.

ASSIGNATUS, ă, ūm. dat. *Aangewezen*, *toegewezen*, *toegeleyt*, *opgelegt*, *gegeven*, *aangeſtelt*, *aanbetrouwt*.

Aſſignati apparitores a Prætore. Cic. V. 3. 25. *Pedellen*, of *ſtadsboden by den Schout aangeſtelt*.

Munus à Deo dono alicui aſſignatum. Cic. S. Sc. 3. *Een bediening van God iemand aanbetrouwt*, of *opgelegt*.

Res aſſignata. Ulp. D. 4. 9. 1. §. 8. *Iets dat verzegelt*, of *toegezegelt is*.

ASSIGNO, ās, āvī, ātūm, ārĕ, aliquid alicui. *Iemand iets toewijzen*, *toeleggen*, *toedeelen*, *ten deel geven*, *toeeygenen*. (De Romeynen plagten de velden van de overwonnene vyanden aan nieuwe bezitters te verdeelen, en een yegelyk van hen in 't byzonder aan te wyzen welk gedeelte 't zyne zoude zyn.) Zie ons Lex. Antiq.

Na-

Natura avibus cœlum aſſignavit. Plin. H. 10. 50. *De natuur heeft den vogelen de lucht toegedeeld.*

• Aſſignare. *Toeſchrijven, wijten.*

Aſſignare civitati unius amentiam. Liv. 35. 31. *De dwaasheyd van een bezonder menſch een geheele ſtad toeſchrijven.* Culpam fortunæ. Cic. V. 5. 50. *'t Onge-ſluk de ſchuld geven, of de ſchuld van iets op 't geval leggen.*

Aſſigna improbitati meæ, quod, &c. Cic. Fr. 1. 4. *Wijt het mijner ſlechtheyd, dat, enz. Schrijf het mijner quaadaardigheyd toe, zoo, enz.*

(Aſſignare libertum. Modeſt. D. 50. 16. 107. *Aanzeggen, of verklaaren wien van zijn zoonen men wil dat de vrygelatene zy.*

Alimentorum cauſa libertos filiis aſſignatos non videri. Papin. D. 38. 4. 11. *Dat de vrygelatenen niet ſchijnen om onderhouds wille aan de kinderen overgegeven te zijn.*

Iis agros aſſignent quibus in locis vellent. Cic. Rull. 1. 6. *Dat ze hun man voor man velden zouden toeleggen ter plaatze daar ze wilden.)*

[Aſſignare aliquem cuſtodibus. Juſt. 14. 4. *Iemand in de gevangenis werpen.*]

ASSILIENS, entis. omn. gen. part. Ovid. T. 1. 9. 7. *Springend, klotzend, bruyſchend.* Dit woord is een zeewoord, op 't water gepaſt, dat tegens een rotz aanſlaat.

ASSILIO, is, ſilui, ſultum, ſilire. dat. Ovid. M. 11. 526. Plin. H. 9. 42. *Ergens opſpringen, of tegens aanſpringen, ergens aan klotzen, of bruyſchen.*

Aſſilire. Phæd. 2. 5. 21. *Toeſpringen, toevliegen, toeſchieten, toeloopen, ter vlucht ergens komen.*

Neque aſſiliendum ſtatim eſt ad illud genus orationis. Cic. de Or. 2. 53. *Men moet niet terſtond op deze ſlach van redenvoering ſpringen.*

(Aſſilire. *Beſpringen, dekken.* Dit word van zommige dieren gezegt.

Equa aſſilientem admiſſarium calcibus proturbat. Colum. 6. 36. *De merry ſtoot den ſpringhengſt met de hielen van zich als hy haar dekt.*

Aſſilire. *Gehoorzaamen, toeſtaan, bereyd zijn om te doen dat verzocht word.*

Libenter aſſilui. Sen. Contr. Præf. 5. *Ik heb dat gaarn toegeſtaan, ik ben bereyd geweeſt om dat te doen.)*

ASSIMILATIO. Zie Aſſimulatio.

ASSIMILIS, is. m. & f. le, is. n. dat. *of* gen. Cic. N. D. 2. 55. Ovid. T. 1. 6. 27. *Zeer gelijk, wel gelijkende, overeenkomſtig, gelijkvormig.*

ASSIMILITER. adv. Plaut. B. 4. 9. 27. *Van gelijken, op de zelve, op d'eyge, of op gelijke wijze, even eens, zoodanig.*

ASSIMILO, as, avi, atum, are. Rem aliquam alteri. Ovid. T. 1. 5. 28. *Iets ergens anders by vergelijken, of gelijk ſtellen.* Cic. I. R. 1. 28. zegt Aſſimilandus.

Os porcum aſſimilat. Claud. Eid. 2. 6. *Zijn mond gelijkt wel een verkens ſmoel.*

Res externis miraculis aſſimilata. Tac. An. 11. 11. *Een zake overeenkomende met de uytlandſche wonderen.*

ASSIMULATIO, onis. f. Plin. H. 11. 49. *Gelijkmaking, gelijkheyd, gelijkvormigheyd, overeenkomſt. Naboutzing, namaking, vervalſching.* Men leeſt in de beſte handſchriften Aſſimilatio.

ASSIMULATUS, a, um. Cic. Clu. 13. *Geveynſt, geboutſt, valſch, veranderd, in ſchijn,* van de vriendſchap, deugd, enz. ſprekende.

Aſſimulatæ literæ. Tac. An. 16. 17. *Nageboutſte, of nagenſchreven brieven.*

Familiaritas aſſimulata. Cic. Clu. 13. *Een geveynsde vriendſchap.*

ASSIMULO, as, avi, atum, are. acc. *Veynzen, de ſchijn maaken, van, enz. zich houden, als of, enz. iets naboutzen, namaaken, navolgen.*

Aſſimulabimus tuam amicam hujus eſſe. Ter. H. 2. 3. 91. *Wy zullen ons houden als of uw lief de vrijſter van dezen is.*

Aſſimulat ſe lætum. Ter. H. 5. 1. 15. *Hy veynſt, of hy gelaat zich blijde te zijn; hy houd zich als of hy bly was.* Amicum. Ter. Ph. 1. 2. 78. *Hy veynſt, of hy gelaat zich een vriend te zijn.*

Aſſimulare anum. Ovid. M. 14. 661. *Zich als een oud wijf toeſtellen, of vermommen.*

Fictos timores aſſimulare. Sil. Ital. 7. 136. *Veynzen bevreeſt te zijn.*

Aſſimulare aliquid. Quintil. I. O. 7. 10. *Iets kopieeren, namaaken, naſchilderen,* van een ſchilder ſprekende.

Aſſimulat, tetigit quoſcunque, colores. Ovid. M. 15. 412. *Hy neemt de verwen van alles aan daar hy bykomt,* van den Kameleon ſprekende.

ASSIPONDIUM, ii, n. Varr. L. L. 4. 36. *Een pond gewigt, 't gewigt van een pond.*

[Aſſiratum *by* Feſtus *was een drank uyt wijn en bloed gemengt, by den welken de Ouden hunne verbonden bevestigden.* Aſſis betekent *bloed.* Gl. Phil. Aſſis, ἆσμα. En dat ſtaat by Cat. R. R. 132. na de verbetering van Form. R. Q. c. ult. Van dusdanige verbondmakingen ziet Sall. B. C. 19.]

ASSIS, is. m. Colum. 6. 19. *Een balkjen, rib, bord, plank.*

Aſſis. Zie Axis.

ASSISTENS, entis. omn. gen. part. Quintil. I. O. 11. 1. *Byſtander, omſtander, toehoorder, toekijker, bywezer.*

ASSISTO, is, aſtiti, aſſiſtere. dat. *By iemand ſtaan, by iemand zijn.*

Aſſiſtere divinis. Hor. S. 1. 6. 114. *Den Godsdienſt bywoonen, of by d'offerhande tegenwoordig zijn.*

Aſſiſtere propter aliquem. Ter. Ad. 2. 1. 15. *By iemand buiten ſtaan.*

Aſſiſtere ad fores. Cic. V. 1. 26. *Aan de deur ſtaan.* Foribus alicujus. Tac. An. 15. 31. *Aan iemands deur ſtaan, of buiten wachten.*

Aſſiſtere rectum. Cic. Fin. 3. 16. Recto trunco. Ovid. M. 7 641. *Recht, of vaſt blijven ſtaan,* van een opgerechte paal, boom, enz. ſprekende.

• Paribus aſſiſtit in armis. Virg. Æ. 11. 710. *Hy komt met gelijke wapenen voor den dag.*

In publico aſſiſtere in conſpectu patris. Cæſ. B. G. 6. 18. *In 't openbaar voor zijn vader verſchijnen, of onder zijns vaders oogen komen.*

Contra omnes hoſtium copias in ponte unus aſſiſtit. Cic. L. L. 2. 4. *Hy houd alleen ſtand op de brug tegens 't ganſche leger der vyanden.*

Aſſiſtere alicui. Plin. E. 7. 6. *Iemand in 't recht voorſtaan, verdedigen, voorſpreken.*

(Aſſiſtere. Plin. H. 36. 16. *Zich niet bewegen, aan blijven hangen,* van yzer, dat van een zeylſteen opgetrokken is, ſprekende.

ASSITUS, a, um. Catull. 61. 106. *Nevens een ander geplant.)*

ASSO, as, avi, atum, are. Vitruv. 7. 1. *Zolderen, een zoldering, of plankevloer leggen, met planken beſchieten.* Zommige lezen Coaſſare; andere Coaxare.

• Aſſare. *Braden, by 't vuur drogen.* Dit werkwoord (verbum) is in deze betekenis niet in 't gebruyk by d'Ouden. Men vind by Plin. H. 30. 10: 28. 11. Inaſſatus. Zie Aſſus.

ASSOCIO, as, avi, atum, are. Aliquid alteri rei. Claud. B. Gild. 482. *Iets ergens aanvoegen, met t'zamenvoegen, aan vaſt maken.*

† Aſſociare paſſus. Stat. Th. 3. 454. *Te zamen gaan, malkanderen verzellen, in gezelſchap gaan.*

ASSOLET. Ut aſſolet. Liv. 1. 28. *Naar gewoonte, gelijk men doet; gelijk men gewoon is.*

Quæ aſſolent ſigna ad ſalutem eſſe. Ter. And. 3. 2. 1. *Die de gewoonlijke tekens, of blijken van gezondheyd zijn.*

Senatus ad quos aſſoleret referendum cenſuit. Cic. N. D. 2. 4. *De Raad was van gevoelen dat men deze zaak den gewoonen rechters overgave.* Ik heb dit verbum alleen in deze tempora gebruykt gevonden.

† ASSONO, as, sonui, sonitum, sonare. Perſ. 1. 102. *Weergalmen, weerklinken, een zang,* of *geluyt beantwoorden.*

† Plangentibus aſſonat Echo. Ovid. M. 3. 507. *De weergalm beantwoord hunne klagten.*

ASSUDESCO, is, aſſudeſcere. Ab igne aſſudeſcit. Varr. L. L. 4. 23. *Het droogt, of het braad tegens 't vuur.*

ASSUEFACIO, is, feci, factum, aſſuefacere. Aliquem alicui rei. Cic. F. 4. 13. *of* ad aliquam rem. Liv. 3. 52. *Iemand ergens aan gewennen, in onderwijzen, toe bequaam maaken, iets leeren.*

Equos aſſuefaciunt remanere eodem veſtigio. Cæſ. B. G. 4. 2. *Zy gewennen hunne paarden op de zelve plaats te blijven ſtaan.*

ASSUEFACTUS, a, um. abl. *of* dat. *Ergens aan gewoon, of aan gewend.* 't Is beſt d'ablativus te gebruyken.

Scelerum exercitatione aſſuefactus. Cic. C. 2. 5. *Aan 't plegen van ſchelmſtukken gewent.*

Digitized by Google

Puro ſermone aſſuefactus. Cic. Cl. 59. *Gewoon om wel te ſpreken, aan een zuyvere taal gewent.* Moribus Gallicis. Cæſ. B. G. 4. 3. 3. *Aan de Franſche zeden gewent.*

Cum Barbaris genere quodam pugnæ aſſuefactus. Cæſ. B. C. 1. 44. *Aan een wijze van vechten der Barbaaren gewent met wien men in oorlog is geweeſt.*

Aſſuefactus ſuperari. Cæſ. B. G. 6. 24. *Gewent om overwonnen te zijn.*

ASSUESCO, ſcis, ſuēvi, ſuētum, āſſuēſcērĕ. dat. *of* abl. rei. *Zich wennen, of gewennen, iets aanwennen, of gewent worden.*

Sic aſſuevi. Cic. F. 9. 22. *Dus ben ik gewent.*

Aſſueſcere ad homines. Cæſ. B. G. 6. 28. *Zich aan de menſchen gewennen*, van wilde beeſten ſprekende.

Mentem & corpus aſſueſcere pluribus. Hor. S. 2. 2. 109. *Zijn ziel en lighaam aan veel overvloed gewennen.*

Armis Romanis aſſueſcere. Flor. 4. 12. 17. *Zich aan 't Roomſche geweer wennen.*

Cogit os aſſueſcere vetuſtæ ſedi. Celſ. 8. 10. *Hy dwingt het been in zijn oude ſtant te blyven*, of *te wennen.*

(Aſſueſcere alicui. *Iemand gedurig by zich hebben.*

Invitari amicos, quibus aſſueverat, juſſit. Curt. 3. 12. 2. *Hy heeft zijne raadslieden, die gedurig by hem waren geweeſt, ter maaltijd laten nodigen.*

Cratero, & peditibus, quibus aſſueverat, præcepit. Curt. 5. 4. 14. *Hy heeft Kraterus, en 't voetvolk, dat hy gedurig by zich gehad hadde, beroolen.*

Aſſueſco met een accuſ. zonder of met een præpoſitio.

Canis facilius quid aſſueſcit. Varr. R. R. 2. 9. *Een hond went ligtelijk iets aan.*

Bella aſſueſcere animis. Virg. Æ. 6. 833. *Het gemoed tot den oorlog gewennen.*

Puer in hoc aſſueſcat. Quintil. I. O. 2. 9. *Een jongen wenne daar aan.*

Aſſueſco met een infinitivus.

Ut fremitum aſſueſceret voce vincere. Cic. Fin. 5. 2. *Op dat hy mogt wennen het geruiſch der golven met zijne ſtem over te halen.*

Aſſueſco voor aſſuefacio. *Ik doe wennen, ik doe gewent worden.*

Armenios in hoc genus ſervitutis aſſueverat. Flor. 4. 12. 43. *Pompejus had d'Armeniërs tot die ſlach van ſlaverny doen wennen.*

Aſſueſcendus, a, um. *Die gewent moet worden.*

Militi & remigi navalibus aſſueſcendo certaminibus præfectus eſt Agrippa. Paterc. 2. 79. 1. *Agrippa is over de ſoldaten en roeijers geſtelt, die de zeeſlagen gewent zullen worden.*)

Huic ſolo longo tempore aſſueſcitur. Liv. 2. 1. *Men went met der tijd in dat land.*

ASSUĒTŪDO, ĭnĭs. f. Ovid. Art. 2. 345. Tac. An. 13. 46. *Gewoonte, aanwenning, aanwenſel, hebbelijkheyd, wenſel.*

Aſſuetudo mali. Liv. 25. 26. *De gewoonte tot het quaad.*

ASSUĒTUS, ă, ūm. abl. *of* dat. *Ergens aan gewent*, of *aan gewoon*, gelyk aan den arbeyd, enz. Liv. 38. 17. geeft het de genitivus. De compar. *Aſſuetior* ſtaat beneden by Livius.

Aſſuetus mendacus. Cic. Pl. 9. *Gewent te liegen.*

Aſſuetior montibus. Liv. 22. 18. *Meer aan de bergen gewent, meer gewoon op de bergen te zijn.*

Longius aſſueto videre. Ovid. Her. 6. 72. *Verder zien dan men gewent is.*

† Manus ad ſceptra aſſueta. Sen. Tr. 1. 152. *Hand tot den rijksſtaf gewent, of gewoon den rijksſtaf te dragen.*

In omnia familiaria jura aſſuetus. Liv. 24. 5. *Gewent zeer gemeenzaam te leven.*

ASSULA, æ. f. Plaut. Merc. 1. 2. 20. *Spaander, ſplinter*, van 't hout.

Aſſula. Vitruv. 7. 6. *Stuk, of ſcherf van marmerſteen*, die 'er in 't houwen afſpringt. Zommige lezen Aſtula.

ASSULATIM. adv. Plaut. Men. 5. 2. 106. *en*

ASSULOSE. adv. Plin. H. 12. 22. *Tot ſpaanderen, aan ſtukken, aan brokken, aan ſcherven, by ſtukken, enz.*

ASSULTIM. adv. Plin. H. 11. 24. *By ſluyten, by ſprongen, al ſpringende, al ſluytende.*

ASSULTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. dat. *Beſpringen, aanvallen, aantaſten, aangrijpen, enz.*

• Aſſultare frontem, & latera exercitus. Tac. An. 1. 51. *Een leger van vooren en van ter zijden beſpringen.*

Aſſultare tergis pugnantium. Tac. A. 26. 2. *Krijgsvolk in den ſtaart vallen*, of *van achteren beſpringen.*

(Aſſultare. *Opſpringen.*

Piſces aſſultant protinus. Plin. H. 9. 42. *De viſſchen ſpringen terſtont op.*)

Aſſultatum eſt caſtris. Tac. An. 2. 13. *'t Leger is aangetaſt*, of *men heeft het beſprongen.*

ASSULTUS, ūs. m. *Beſpringing, aanval, aantaſting, aangrijping.* Variis aſſultibus urgere aliquem. Virg. Æ. 5. 442. *Iemand van alle kanten beſpringen.*

ASSUM, ī. n. *of* Aſſă, ōrūm. n. plur. Varr. L. L. 4. 23. *Gebraad, gebraaden vleeſch.*

ASSŪMO, ĭs, ſūmsi, ſūmtūm, ſūmĕrĕ. acc. *Iets ergens van daan nemen, van daan trekken, naar zich nemen, aannemen.*

• Aſſumere uxorem. Plin. P. 83. *Een vrouw nemen.* Generum. Au. Vict. V. 1. 7. 4. *Een ſchoonzoon aannemen.*

Aſſumere aliquod genus orationis ad cauſas forenſes. Cic. Or. 62. *Zekere ſlach van redevoering voor de rechtzaken beſigen, of gebruyken.*

Aſſumere aliquem in conſilium. Plin. E. 3. 19. *Iemand raadplegen, te rade gaan.* In ſocietatem. Liv. 2. 22. *Iemand tot een maatſchap nemen.* In nomen. Plin. E. 8. 18. *Iemand zijn naam geven.* Filium ſibi. Plin. P. 8. *Tot zijn zoon aannemen*, of *verzoonen.*

In exemplum operis aliquem ſibi aſſumere. Quintil. I. O. 5. 12. *Iemand tot een voorbeeld van zijn werk nemen*, of *ſtellen.*

Aliquid ſibi *of* ſuæ laudi aſſumere. Liv. 3. 36. *Zich eenige eer* of *lof ergens over toeſchrijven*, of *toeëygenen.*

Aſſumere aliquid ſibi. Cic. Off. 1. 1. *Iets naar zich nemen, zich iets toeëygenen*, of *eygen maaken.*

Aſſumere cibum, potionem. Celſ. Proœm. 1. *Eten, ſpijze nemen. Drinken.*

Aſſumere aliquid. Cic. D. 2. 53. *Iets beſluyten.*

(Aſſumere. *Weder aannemen, doen wederkomen*, van een vrouw, die van den man verlaaten was, *of* met wie den man 't houwelyk gebroken hadde, ſprekende.

Si rurſus aſſumeretur, eo ipſo ſuperbam futuram. Tac. An. 12. 2. (*Dat (Ælia Petina) indien ze weder tot een vrouw aangenomen wierde, daar op trots zoude worden.*)

ASSUMTIO, ōnĭs. f. *Aanneming, toeëygening, ontfanging.*

In iis artibus eſt aliquid aſſumtione dignum. Cic. Fin. 3. 5. *In die konſten is iets dat aannemelijk is*, of *dat verdient geleerd te worden.*

Aſſumtio. Quintil. I. O. 5. 14. *De minderſtelling, het tweede voorſtel in een ſluytreden.*

ASSUMTIVUS, ă, ūm. adj. Cic. I. R. 1. 11. *Aannemelijk, dat aan te nemen is.* Een woord der redenkonſt, van den ſtaat des geſchils ſprekende.

ASSUO, ĭs, ſūī, ſūtūm, ſuĕrĕ. *Aannaaijen, aanzetten, aanlappen, een lap ergens op- of aanzetten.* Hor. A. P. 16. gebruykt alleenlyk het paſſivum in den oneygentlyken zin, van een verſiering ſprekende, qualyk in de reden te pas gebragt.

ASSURA, æ. f. Varr. R. R. 3. 9. *Bezorging, beſtelling van een dier.* (Zie van dit woord en diergelyke by Varro in dit hoofdſtuk, Turneb. Adv. 24. 22.)

ASSURGO, ĭs, ſurrēxi, ſurrēctūm, ſurgĕrĕ. *Opſtaan, zich oprechten.*

Aſſurgere ex aliquo loco. Liv. 22. 2. *Uyt een plaats opſtaan waar in men gevallen lag.*

Vos, qui detuliſtis, aſſurgite. Cic. Cl. 69. *Gy, die het overgebragt hebt, rijſt op.*

• Aſſurgere in arborem. Plin. H. 24. 9. *Zoo hoog als een boom waſſen.*

Quinquaginta millibus paſſuum aſſurgere. Plin. H. 2. 65. *Vijftig duyzend treden hoog zijn*, van een berg ſprekende.

Molliter & clementer aſſurgere. Colum. 2. 2. *Allenskens, en zagtjens, of langzaam opgaan*, van een hoogte ſprekende.

Aſſurgere. Celſ. 2. 8. *Toenemen, verderen, hooger worden*, van een gebouw ſprekende. *Opzwellen, opluiten*, van een gezwel ſprekende.

Aſſurgere abeunti, venienti. Cic. Celſ. 12.

Voor

Voor iemand opſtaan wanneer hy weggaat, of *inkomt; hem groeten.*

Aſſurgitur. *Men ſtaat op.*

Aſſurrectum ei non eſt. Liv. 9. 46. *Men heeft niet voor hem opgeſtaan.*

Tantis nominibus ſemper aſſurgo. Sen. E. 64. *Voor zoo groote mannen pleeg ik altijd op te ſtaan, te wijken, of eerbied te betuygen.*

Aſſurgere. Virg. Æ. 1. 539. *Opkomen, beginnen te ſchijnen*, van een geſternte ſprekende.

Aſſurgere. Quintil. I. O. 10. 1. *Hoogdravender worden, een beter*, of *mannelijker ſtijl krijgen*, van een Schryver ſprekende.

Animus ſublimitate carminis heroici aſſurgit. Quintil. I. O 1. 8. *De geeſt word opgeheven, opgevoert*, of *opgetrokken door de hoogdraventheyd der heldendichten.*

Aſſurgere ex morbo. Liv. 3. 24. *Uyt een ziekte opkomen.*

† Querelis haud juſtis aſſurgis. Virg. Æ. 10. 95. *Gy klaagt t'onrecht. Gy barſt in onrechtvaardige verwijtingen*, of *klagten uyt.*

† Viribus, vinis aſſurgere. Virg. G. 2. 98. *Voor zekere wijngaarden in deugdzaamheyd wijken; zulk een goeden wijn niet voortbrengen dan andere wijngaarden.* Van wyngaarden uyt een ander land ſprekende. Viribus *en* Vinis ſtaan in dativo.

† Tum aſſurgunt iræ. Virg. Æ. 12. 494. *Dan vliegt hy op; dan ſtuyft hy in gramſchap op.*

† Animo aſſurgere. Stat. Th. 10. 227. *Moed nemen, moed ſcheppen.*

(Aſſurgere in honores. *Tot ſtaatbewint komen, eerampten*, of *hooge bedieningen verkrijgen.*

Quibus in triumphum & pontificatum aſſurgeret. Paterc. 2. 51. 3. *Waar door hy tot de zegepraal en het Prieſterdom komen mogt.*

Aſſurgere in ultionem. *Gelegentheyd nemen om zich te wreken.*

Eodem tempore in ultionem imperii Romani Metellus aſſurgit. Flor. 3. 1. *Ter zelver tijd neemt Metellus gelegentheyd om wraake te nemen over 't Roomſche rijk.*)

Turres aſſurgunt. Virg. Æ. 4. 86. *De toorens worden opgehaalt, worden hooger.*

ASSŪS, ă, ŭm. Plaut. Moſt. 5. 1. 66. *Gerooſt, gebraden, by 't vuur gedroogt.* Zie Aſſa.

Fames ad aſſum vitulinum perducitur. Cic. F. 9. 10. *Ik heb nog honger, wanneer het kalfsgebraat opkomt.* Dit was 't leſte gerecht by de Ouden.

Aſſa & elixa. Celſ. 1. 3. *'t Gebraad en 't gezoden.*

• Aſſo ſole abuti. Cic. Att. 12. 6. *Geen ander vermaak ſcheppen dan in de zon te wandelen*, zonder zig met olie te laten beſtryken; het welk ze Sol unctus noemden.

ĀSSYRIĀ, æ. f. Cic. Fin. 2. 52. *Aſſyrien*, hedendaags Syriën. Een land van Aziën.

ĀSSYRII, ōrūm. m. plur. Cic. D. 1. 1. *De Aſſyriërs*, of *Syriërs 't volk van Syriën.*

ĀSSYRIŬS, ă, ŭm. Virg. E. 4. 25. *Aſſyriſch, Syriſch, dat van Syriën is.*

A S T.

ĀST. conj. Cic. Att. 6. 5. *Maar, doch.* De redenaars gebruyken dit woord zelden.

Crebras epiſtolas exſpecta, aſt plures etiam ipſe mittito. Cic. Att. 1. 16. *Verwacht dikwils brieven, maar zend gy 'er zelf meer.*

(Aſt. *Dan, alsdan.*

Si nobis hodie victoriam duis, aſt ego templum tibi voveo. Liv. 10. 19. *Indien gy ons van daag de zege geeft, dan belowe ik u een Kerk te ſtichten.*)

ĀSTĂ, æ. f. Plin. H. 35. 13. *Aſt.* Een ſtad van Piemont, (en een andere in Spanjen, die Plinius noemt Aſta regia. H. 3. 1.) Zie ons Lex. Antiq.

ĀSTĂCŬS, ī. m. Plin. H. 9. 31. Ἀστακὸς. *Kreeft, zeekrabbe.*

ĀSTĀPHIS, ĭdĭs. f. Plin. H. 23. 1. Ἀσταφὶς. *Gedroogde druyf in de zon.*

ĀSTĔR, ĕrĭs. m. Plin. H. 35. 16. Ἀστὴρ. *Zekere klay*, of *kley, waar van men in 't Eyland Samos kannen en andere vaten maakte, die met een ſter geteekent wierden.* De zelve Schryver noemt H. 26. 5. met dezen naam: *Een kruyd 't welk naar een ſter gelijkt*, en daarom by ons ook *ſterrekruyd* genaamd word.

ĀSTĔRIĀ, æ. f. Plin. H. 37. 9. Ἀστερία. *Sterreſteen, zeker koſtelijk geſteente vol ſtraalen.*

ĀSTĔRIAS, æ. m. Plin. H. 10. 60. Ἀστερίας. *Zekere vogel.*

ĀSTĔRĬCŬM. ci. n. Plin. H. 22. 17. *Muurkruyd.*

ĀSTĔRĬŎN, ĭi. n. Plin. H. 29. 4. Ἀστέριον. *Zekere ſpin*, wiens ſteeking 't lichaam verzwakt, en de knien doet beven, zy heeft witte ſtreepen over 't lyf.

ĀSTĔRĬSCŬS, ī. m. *Een ſterretje, een aanwijsſterretje*, of *ſterreteekentje*, dat men tot aanwyzing in een boek zet. Ik heb dit woord by geen goed Latynſch Schryver gevonden. (Het word eerſt gevonden by Iſid. 1. 20. by Hieron. in zyn 89. brief aan Auguſtyn geſchreven.)

ĀSTERNOR. Zie Adſternor.

ĀSTIPULATIO. Zie Adſtipulatio.

ĀSTIPŬLOR. Zie Adſtipulor.

ĀSTHMA, ătĭs. n. Celſ. 4. 4. *Kortademigheyd, aamborſtigheyd, engborſtigheyd, kuch, hoeſt.*

ĀSTHMĀTĬCŬS, ă, ŭm. Plin. H. 26. 7. *Kortademig, aamborſtig, engborſtig.*

ĀSTO. Zie Adſto.

ĀSTRĂGĂLŬS, ī. m. Vitruv. 3. 3. *Aſtragaal; hielrond, halſrond.* Dus word in de Bouwkonſt zeker kraagjen genaamt, uyt inzicht van de rondigheyd der hiel, waar naar het gevolgt is, en in 't Griekſch Ἀστράγαλος hiet, d'Aſtragaal word ook een *bolletjeskranſje* genaamt, vermids ze als geregen bolletjens, of kraalen geſneden worden. Zommige maaken 't van 't vrouwelyk, anderen van 't mannelyk geſlacht. In Vitruvius vind men ook Aſtragalum, i, van neutrum, of geenerley geſlacht.

Aſtragalus. Plin. H. 26. 8. *Wilde ſiſers*, zeker gewas.

ĀSTRĔPO. Zie Adſtrepo.

ĀSTRICTE. Zie Adſtricte.

ĀSTRICTŌRIUS. Zie Adſtrictorius.

ĀSTRICTUS. Zie Adſtrictus.

ĀSTRIFER, ă, ŭm. Martial. 8. 28. 8. *en*

(ĀSTRIGER, ă, ŭm. Stat. Th. 10. 828. Claud. B. Get. 245. *Geſternde, ſterdragende.*) Van een hemelsteken, den hemel. enz. ſprekende.

ĀSTRINGO. Zie Adſtringo.

ĀSTRŎLŌGĬA, æ. f. Cic. D. 2. 42. *Sterrekijkkunde, ſterrekrachtkunde, ſterrevoorzeggkunde, ſterreloopkunde.*

ĀSTRŎLŎGŬS, ī. m. Cic. D. 1. 39. Ἀστρολόγος. *Sterrekijker, ſterrekundige, ſterrekrachtkenner, ſterreloopkundige.*

ĀSTRŬM, ī. n. Cic. D. 1. 41. Ἄστρον. *Een geſternte, ſter*, of *ſtar.*

ĀSTRŬO. Zie Adſtruo.

ĀSTŪ. Nom. indeclin. Cic. L. L. 2. 2. *De Stad*, of *Athene.* Dus ſpraaken de Grieken, byna als de Romeynen, die Rome by uytſtekentheyd Urbs, of *de Stad* noemden.

An in aſtu venit? Ter. E. 5. 6. 17. *Is hy in de Stad*, dat is, *te Athenen gekomen?*

ĀSTŬPĔO. Zie Adſtupeo.

ĀSTŬR, ŭrĭs. m. Martial. 14. 199. 2. Sil. 16. 347. *Een Aſturiër, een die van Aſturiën is*, van een menſch of beeſt ſprekende.

ĀSTŬRCO, ōnĭs. m. Cic. Her. 4. 50. *Een Aſturiſch telpaard, telganger*, of *hackeneye.*

ĀSTŪRĬA, æ. f. Ptolem. 2. 6. *Aſturiën*, een Koninkryk van Spanjen.

ĀSTŪRĬCŬS, ă, ŭm. Sil. 16. 579. Zie Aſtur.

ĀSTŬS, ūs. m. Sil. 16. 32. Virg. Æ. 10. 522. *Loosheyd, liſt, looze ſtreek, argheyd, behendigheyd, gauwigheyd, konſtgreep, vond.* In ondicht, by de redenaars, word zelden anders dan d'Ablativus Aſtu gevonden. Zommigen willen dat Cic. Off. 3. 16. Aſtus in d'Accuſativus pluralis heeft gebruykt, maar Aldus Manutius leeſt, Aſtutos.

ĀSTŪTE. adv. Plaut. R. 4. 7. 14. Terent. And. 1. 2. 12. *Looslijk, liſtiglijk, ſchranderlijk, behendiglijk.* De compar. *Aſtutius* ſtaat by Varr. L. L. 9. 1. en de ſuperl. *Aſtutiſſime* by Gell. 18. 4.

Aſtute. Cic. Fr. 1. 2. *Met een bedriegelijke konſtgreep.*

ĀSTŪTĬA, æ. f. Cic. F. 3. 10. *Loosheyd, liſt, argliſtigheyd, bedrog, ſchalkheyd, bettery, guytery, looze ſtreken.*

Aſtutiam atrocem ſibi reperire. Plaut. Capt. 3. 4. 7. *Een ſtout en onbeſchaamt bedrog verzinnen*, om zich voor eenig quaad te hoeden,

Item.

Digitized by Google

Hem aſtutias! Ter. And. 3. 4. 5. *Zie daar waar uwe bedriegeryen, of looze ſtreeken op uytloopen, of toe ſtrekken.*

ASTŪTŬS, ă, ŭm. Ter. H. 5. 1. 1. Cic. F. 3. 10. Hor. S. 3. 186. *Loos, liſtig, gaauw, ſlim*, boven al in eenen heymelyken toeleg, *of* aanſlag. De compar. *Aſtutior* ſtaat by Cic. F. 3. 8.

Aſtutus. Cic. Off. 3. 13. *Bedriegelyk, ſchalkachtig, arglistig, loos, ſchalkachtig, geveynsd.*

A S Y.

ĀSYLŪM, i. n. Ἄσυλον. *Vryplaats, plaats van verzekering.*

In aſylum confugere. Cic. V. 1. 33. *In een vryplaats vluchten.*

Aſyli jus vetuſtum firmare. Tac. An. 4. 14. *'t Oude recht van vryplaatzen inſtellen, of herſtellen.* Zie ons Lex. Antiq.

ĀSYMBŎLŬS, ă, ŭm. Ἀσύμβολος. *Die geen vrygelag heeft, die zijn gelag niet betaalt.*

Aſymbolus venit. Ter. Ph. 2. 2. 25. *Hy komt 'er met vrygelag in, hy komt 'er gaan, ten zonder iets te betalen.*

Ne immunes omnino aſymboli veniamus. Gell. 6. 13. *Op dat wy niet heel op vrygelag zouden komen. Op dat wy niet heel zonder laſt zouden zijn, en niets bybrengen.*

A T.

ĂT. conj. *Maar, doch.*

At videte hominis audaciam. Cic. Dom. 44. *Maar ziet eens de ſtoutigheyd van dezen menſch.*

Parum ſuccedit quod ago: at facio ſedulo. Ter. And. 4. 1. 56. *'t Gelukt my weynig wat ik onderneem, doch evenwel doe ik 'er mijn beſt toe.*

Si non hominis, at ætatis rationem haberet. Cic. P. Q. 31. *Zoo hy niet op zijn perſoon zag, moeſt hy ten minſten op zijne jaaren zien.*

At enim nihil novi fiat contra inſtituta majorum. Cic. Man. 20. *Maar, dat 'er niet nieuws tegens d'ingeſtelde wetten der voorvaderen geſchiede.*

At, at, hoc illud eſt, hinc illæ lacrymæ. Ter. And. 1. 1. 98. *Maar, maar, dat is 't, dat is d'oorzaak van zoo veel traanen.*

(At. *Dan.*

At divideret ſaltem copias. Curt. 3. 8. 2. *Dat hy dan ten minſten zijne benden verdeelen zoude.*

Si ille, ut dixit, non redit, at erit mihi hoc factum mortuo memorabile. Plaut. Capt. 3. 5. 26. *Indien hy als hy gezegt heeft, niet weder komt, dan zal ook na mijn dood deze daad verhaalt worden.*

At. *Ten wenigſten, ten minſten.*

Si minus ſupplicio affici, at cuſtodiri oportebat. Cic. V. 5. 27. *Indien hy niet had moeten geſtraft, ten minſten had hy in hechtenis moeten gehouden worden.*)

A T A.

ĀTĀBŪLŬS, i. m. Hor. S. 1. 5. 78. Plin. 11. 17. 24. *Een warme wind,* die de bergen der Pouille verbrand, en de velden verzengt.

ĀTAGEN. Zie Attagen.

(ĀTĀVIA, æ. f. Paull. D. 38. 10. 10. §. 19. *Een overgrootmoeder. Grootmoeders, of Grootvaders Overgrootmoeder.*)

ĀTĀVŬS, i. m. Ter. Ph. 2. 3. 48. Cic. Cæl. 14. *Een overgrootvader. Grootvaders, of Grootmoeders Overgrootvader.*

† Atavis editus Regibus. Hor. O. 1. 1. 1. *Van een oude Koningklijken ſtam afkomſtig, die onder zyne Voorvaderen vele Koningen telt.*

ĀTAX, acis. m. Lucan. 1. 403. *l'Aude,* een ſtroom van Languedok.

† Atax. Tib. 1. 8. 4. *'t Volk dat op de rivier de l'Aude woont.*

A T E.

[ĀTELLA, æ. f. *Een ſtad in Campanien.*

Corpus Tiberii Atellam eſſe deferendum. Suet. Tib. 75. *Dat men 't lijk van Tiberius na Atella te brengen.*

ĀTELLANÆ. *Spelen, die in de ſtad Atella dikwils geſpeelt wierden.*

Atellanæ poëtam igni cremavit. Suet. C. 27. *Hy heeft den dichter van een ſpel, zullende tot Atella geſpeelt worden, met vuur verbrand.*

ĀTELLANĬCŬS, a, um. *en*

ATELLANUS, a, um. *Die of dat iemand tot Atella toekomt, dat tot iets tot Atella behoort.*

Atellanicus verſus. Cic. Div. 2. 10. *Een vers dat tot een Atellaanſchen klugt behoort, waar uyt een Atellaanſche klucht beſtaat.*

Atellanium exodium. Suet. Tib. 45. *'t Eynde van een Atellaanſche klugt.*]

ĀTĔR, ātră, ātrŭm. Ter. E. 5. 4. 17. Cic. T. Q. 5. 39. *Zwart, bruyn*, van de kleur van 't aangezicht, van wyn, brood, enz. ſprekende. De compar. *Atrior* ſtaat by Gell. 2. 27. en Plaut. Pœn. 5. 5. 11.

Ater. Virg. Æ. 1. 93. Gell. 5. 17. *Zwart, donker, duyſter, naar*, van den nacht, een wolk, een hol, enz. ſprekende.

Atra bilis. Cic. T. Q. 3. 5. *Zwarte gal, zwartgalligheyd. Zwaarmoedigheyd, droefgeeſtigheyd.*

† Ater. Virg. Æ. 3. 64. Gell. 5. 17. *Droevig, ongelukkig, rampſpoedig, naar, ſlecht*, van een dag, teken, ongeval, boom, enz. ſprekende.

† Atrum agmen. Virg. Æ. 12. 450. *Een krijgsbende*, of *leger dat hier afkomen is.* Marc. Hor. S. 2. 2. 16. *Een onſtuymige*, of *opgeloove zee.*

(Ater. *Dicht, dik.* Atrum nemus. Virg. Æ. 1. 169. *Een dicht*, of *dik boſch.* Atra nubes. Æ. 10. 664. *Een dikke*, of *zwarte wolk.*

Ater timor. Virg. Æ. 9. 719. *Een ſchandelijke vrees.*

Ater. *Schadelijk, ſchrikkelijk.* Atra tigris. Virg. G. 4. 407. *De ſchadelijke, of vervaarlijke tijger.*

Ater. *Duyſter, donker, zwaar om te verſtaan.* Ater Lycophron. Stat. S. 5. 3. 157. *De donkere Lycophron, die men niet wel verſtaan kan.*)

A T H.

ĀTHENÆ, ārŭm. f. plur. Cic. Fl. 7. Cl. 10. *Athene, Athenen*, een ſtad van Griekenland, voortyds zeer vermaard wegens allerley fraaije konſten, en haare groote Veldoverſten. Tegenwoordig is 't maar een kleyn dorpje Stetines genaamt.

[ĀTHENÆUM, i. n. Aur. Vict. C. 14. 2. Een ſchool te Rome van den Keyzer Adrianus op 't Capitool opgericht, in welke allerley vrye konſten geleert wierden. Zie ons Lex. Antiq.]

(ĀTHENIENSIS, is, m. *en* f. ſe, is, n. Cic. Fl. 26. *Een Athener, een die van Athenen is.*)

ATHEROMA, atis. n. Celſ. 7. 6. Ἀθέρωμα. *Een etterpuyſt, of ettergezwel,* dat aan 't hoofd, onder de exelen en in de zyde komt.

ĀTHESIS, is. m. Virg. Æ. 9. 680. *d'Adeze,* een ſtroom van Italiën, die uyt d'Alpes komende, by Trenten, en door Verone loopt.

[ATHESIS. *De Theſe*, of *de Tees.* Een rivier in Engeland in 't Hertogdom York.]

(ĀTHEUS, i, m. *Godloochenaar, ongodiſt.* Diagoras, Atheus qui dictus eſt. Cic. N. D. 1. 23. *Diagoras, die toegenaamd is geweeſt d'Ongodiſt*, of *Diagoras, d'Ongodiſt toegenaamd.*

Mirari, audere vos dicere, quemquam ex his eſſe atheum. Arnob. 5. 138. *Ik verwondere my dat gy durft zeggen, dat iemand van deze zoude een Godloochenaar zijn.*)

ATHLETA, æ. m. Cic. S. 9. Ἀθλητής. *Een worſtelaar, kampvechter, vechter.* Dus noemde men de geenen die in de openbaare ſpeelen, *of* tegens de beeſten, *of* tegens de menſchen, *of* in eenigerley ſlag van gevecht, vochten, om den prys te behalen den overwinnaars voorgeſtelt. Zie ons Lex. Antiq.

ATHLETICA, æ. f. Plin. 11. 7. 56. *Worſtelkonſt, worſteling, vechtkonſt.*

ATHLETICE. adv. *Als een worſtelaar, als een kampvechter.*

Athletice valere. Plaut. B. 2. 3. 14. *Zoo welvaaren*, of *zoo gezond zijn als een worſtelaar*, dat is, *kloek, ſterk, en heel gezond zijn.*

ATHLETICŬS, ă, um. *Van de worſtelaars*, of *kampvechters; dat de worſtelaars*, of *kampvechters aangaat.*

Athletico victu firmare corpus. Celſ. 4. 6. *Het lichaam met gezonde en kaſtige ſpijze verſterken.*

Athleticus victus. *Worſtelaarskoſt, leeftocht der worſtelaars*, die grove en gezonde ſpyzen aten.

[ATHO-

Digitized by Google

[ATHOLIA. *Athol*, een landſtreek in 't Noorder Schotland.

ATHUM. *Aath.* Een ſtad in Henegouw aan de Dender.]

A T I.

ATINĬĂ, æ. f. Colum. 5. 6. *Zekere Gallicaanſche Olmboom*, die byna gantſch geen zaad draagt, dat in zyne bladeren beſloten is.

A T L. \

ATLĀNTĒS, ūm. m. plur. Vitruv. 6. 10. *Draagbeelden* in de bouwkonſt. *Wapenhouders*, *wapendragers* in de wapenkonſt. Dit zyn menſchenbeelden, die iets vaſt houden. Men vind dit woord gemeenlyk in 't Griekſch geſchreven 'Ατλαντες. De verbloeming is van den Atlas, vermaard Sterrekyker, genomen, die de Schilders en Dichters verziert hebben dat den hemel droeg.

ATLĀNTĬCŬS, ă, ūm. Atlanticum mare. Cic. Somn. Sc. 6. *De groote zee*, *d'Oceaan.*

ATLĀS, āntĭs. m. Cic. Sext. 8. T. Q. 5. 3. *Atlas*, een berg, een man.

[ATLONĂ, æ. f. *Atlone.* Een ſtad in Ierland.]

A T O.

ĂTŎCĬŬM, ĭi. n. Plin. H. 29. 4. 'Ατόκιον. *Een drank die de vrouwen 't ontfangen belet.*

ĂTŎMŬS, i. f. Cic. Fin. 1. 6. 'Ατομος. *Een vezeltje*, *een ondeelbaar ſtofje.*

A T Q.

ĂTQUĔ. conj. Cic. Fl. 1. *En*, *ende*, *ook.*

Atque. Virg. G. 1. 203. *Terſtond*, *aanſtonds*, *ſtraks*, *ſtux.*

Atque atque muros aſcendit. Enn. *by* Gell. 10. 29. *Hy klom ſtux de muuren op.*

[Deperit te atque hodie primum vidit. Plaut. Merc. 3. 1. 34. *Zoo dra als hy heden eerſt u gezien heeft*, *is hy op u verlieft.*]

(Atque. Priap. 32. 7. *Gelijk*, *als*, *even gelijk.*

Atque ſi quis alius promiſiſſet. Tryphon. D. 23. 3. 76. *Even gelijk indien iemand anders het belooft hadde.*

Atque. *Dan*, *als.*

Aliter ego feci atque tu. Gell. 10. 39. *Ik heb het anders gemaakt als gy.*)

[Atque. *Zekerlijk*, *voorwaar.*

Atque is eſt. Plaut. St. 4. 2. 4. Truc. 1. 2. 24. *Zekerlijk*, *voorwaar hy is het.*

Atque. *Als*, *te weten*, *in vergelijking.*

Illi ſunt alio ingenio atque tu. Plaut. Pſ. 4. 7. 35. *Zy zijn van een ander inborſt als gy.*]

ĂTQUĪ. *Nu*, *maar*, *echter*, *ondertuſſchen*, *nochtans*, *evenwel*, *daarenboven*, *daar benevens*, *niettemin.*

Mihi quidem non ſit veriſimile, atqui ipſis commentum placet. Ter. And. 1. 3. 20. *Voor my*, *ik zie daar niets waarſchynelijks in*, *en echter behaagt hen dit verdichtzel.*

Atqui ſi tempus eſt ullum jure hominis necandi. Cic. Mil. 4. *Daarenboven of 'er eenig geval is*, *waar in men met recht een menſch mag dooden.*

Atqui certe ille gratias agere debuit. Cic. Att. 7. 7. *Ondertuſſchen had hy zekerlijk behooren te bedanken.*

A T R.

ĂTRĂCTYLĬS, ĭdĭs. f. Plin. H. 21. 15. 'Ατρακτυλίς. *Baſtaard- of wilde ſaffraan.* Zekere diſtel, met geele bloesſem en bloedrood ſap.

ĀTRĀMĔNTĀRĬŬM, ĭi. n. *Inktkoker*, *inktpot.* Dit woord is van Valla E. 1. 6. en men gebruykt het om dat het bequaam, en dat 'er geen beter van is.

ĀTRĀMĔNTŬM, i. n. Vitruv. 7. 10. *Inkt*, *ſchrijfinkt.*

Atramentum ſcriptorium. Cic. Fr. 2. 14. *Schrijfinkt*, *inkt om meê te ſchrijven.*

Attramentum ſutorium. Plin. H. 20. 12. *Koperrood*, zekere bergſtof.

* Atramento ſutorio abſolutus. Cic. F. 9. 21. *By gunſt vry verklaart*, of *by vonnis vrygeſproken*, *dat hem eerloos heeft gemaakt*, of *waar door hy gebrandmerkt is.* Vermids d'inkt het ſchrift uytdoende een nieuwe vlak maakt.

Atramentum. Cic. N. D. 2. 50. *Het zwarte vocht dat de Spaanſche zeekat uytbruyſcht*, wanneer zy zich voor de viſſchers wil verbergen.

ĀTRĀTŬS, ă, ūm. *Zwart*, *zwartachtig.*

Fluvius atratus ſanguine fluxit. Cic. D. 1. 43. *De ſtroom ſchuymde van 't zwarte bloed*, of *was met het drabbig bloed geverft.*

Atratus. Cic. Vat. 12. *In 't zwart*, *in den rouw gekleed.*

ĀTRĔBĀS, ātĭs. m. & f. Cæſ. B. G. 2. 27. 2. *Artezer*; *een die van Artois is.*

Atrebatum terra. Sidon. C. 5. 214. *Het land van Artois.*

ĀTRĔBĀTĒS, ūm *of* ĭūm. Cæſ. B. G. 2. 4. 8. *Arras*, *de ſtad en 't land van Artois.*

ĀTRĬĀRĬŬS, ĭi. m. Ulp. D. 4. 9. 1. §. 5. Zie Atrienſis.

ĀTRĬCŎLŎR, ōrĭs. omn. gen. Plin. H. 2. 7. *Zwart*, *zwartachtig*, *bruyn*, van een menſch ſprekende.

Cadmi filiolæ atricolores. Auſon. Epiſt. 7. 52. *De zwarte dochtertjes van Cadmus.* Dus worden de letteren op een dichtkundige wyze genaamt, om dat Cadmus de ſchryfkunſt uyt het Ooſten in Griekenland gebracht heeft.

ĀTRĬĔNSĬS, ĭs. m. Colum. 12. 3. Cic. Piſ. 28. Phæd. 2. 5. 11. *Een deurwachter*, *ſlave*, of *oppaſſer die in 't voorhuys*, of *aan de deur ſtont*, *en 't opzicht op den huysraad en de kleederen had.* Dit komt met den dienſt van *kamerdienaar* over een. Cicero voegt 'er Servus by. Par. 5. 2. Zie ons Lex. Antiq.

ĀTRĬŎLŬM, i. n. Cic. Att. 1. 10. Fr. 3. 1. *Een voorzaaltjen*, of *voorhuysjen.*

ĀTRĬPLĔX, ĭcĭs. n. Colum. 11. 3. *Melde*, zeker kruyd.

‡ ĀTRĬTĀS, ātĭs. f. Plaut. Pœn. 5. 5. 11 *Zwartigheyd*, *bruynigheyd.*

ĀTRĬŬM, ĭi. n. Cic. P. Q. 3. *Voorzaal*, *voorhof*, *voorhuys*, *ingang van een huys.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

† Atrium. Virg. Æ. 4. 666. *'t Voorvertrek en voorplaats van een huys.*

ATRŌCĬTĀS, ātĭs. f. Cic. A. Q. 4. 44. *Wreedheyd*, *hardigheyd*, *geſtrengheyd*, *felheyd*, *onmenſchelijkheyd*, *ſtrafheyd.*

Atrocitas animi. Cic. C. 4. 6. *Wreedheyd des gemoeds.*

Atrocitas temporum. Suet. Tib. 48. *Harde tijden.*

Atrocitas morum. Tac. An. 4. 13. 3. *Geſtrengheyd*, of *ſtrafheyd der zeden.*

Atrocitas peccati. Cic. Her. 2. 6. Sceleris. Sall. B. C. 22. *De ſchrikkelijkheyd van een zonde*, *de grouwelijkheyd*, of *zwaarheyd van een misdaad.*

ATRŌCĬTĔR. adv. Cic. Mil. 8. V. 5. 62. *Wreedelijk*, *geſtrengelijk*, *hardelijk*, *ſtraffelijk*, *onmenſchelijk*, *geweldadiglijk.* De compar. *Atrocius* ſtaat by Tac. H. 1. 23. en de ſuperl. *Atrociſſime* by Liv. 32. 19.

Reſpublica atrociter ſeditionibus agitabatur. Sall. B. I. 37. *'t Gemeenebeſt ſtond in ſchrikkelijke beroerten*, of *verwarringen.*

ATRŎPHI, m. plur. Plin. H. 26. 11. 'Ατροφοι. *Teeringzuchtigen*, *zy die geen voedzel hebben van 't geen zy eten.*

ATRŎPHĬĂ, æ. f. Celſ. 3. 22. 'Ατροφία. *Voedeloosheyd*, *teering*, eygentlyk is 't een quyning waar door men de teering krygt.

ATRŎPHŬS, ă, ūm. Plin. H. 27. 8. 'Ατροφος. *Uytgedroogt*, *uytgeteert*, *dor*, *dat geen voedzel heeft*, van de ligchaams deelen, *of* van een menſch die de teering heeft ſprekende.

ATRŌX, ōcĭs. omn. gen. *Wreed*, *hard*, *ſtraf*, *fel*, *ſcherp*, *geſtreng*, *onmenſchelijk*, van zaaken en perſoonen ſprekende. De compar. *Atrocior* ſtaat by Liv. 21. 11. en de ſuperl. *Atrociſſimus* beneden by Livius en Cicero. Atrox is een Griekſch woord. 'Ατρώξ. *Wrang*, *rauw*, dat eygentlyk van die vruchten word gezegt, die niet ryp, en van de ſpyzen die ongekookt zyn, en overzulks onbequaam om gegeten te worden.

Inimicus atrox. Virg. G. 1. 407. *Een felle vyand.*

Atrox aſtutia. Plaut. Capt. 3. 4. 7. *Een ſtout bedrog.*

Atrociſſimum certamen. Liv. 28. 6. *Een hard*, *ſcherp*, of *bloedig gevecht.* Bellum. Sall. B. I. 5. *Een felle krijg*, of *ſtrenge oorlog.*

Atrociſſimæ literæ. Cic. F. 9. 25. *Zeer ſcherpe brieven.*

Atrociſſima ſuſpicio. Cic. Marc. 7. *Een ſchrikkelijk*, of *boosaardig vermoeden.*

Atrociſſima peſtis. Celſ. Præf. *Een woedende peſtilentie.*

Atrox odii fœmina. Tac. An. 12. 22. *Een vrouw van een onverzoenelijken haat.*

Digitized by Google

Atrox negotium. Sall. B. C. 29. *Een zaak van een zeer groot gewigt, of van d'uyterſte aangelegentheyd.*

Atrox cœlum, perinde ingenium eſt. Flor. 3. 2. 2. *De lucht is 'er zoo fel, of zoo geſtreng als d'inborſt der inwoonderen.*

Atrox genus orationis. Cic. de Or. 2. 49. *Een harde, rauwe,* of *onbeſchaafde ſtijl.*

Atrocia exta. Næv. *by* Non. 2. 62. *Rauwe ingewanden.*

† Atrox animus. Hor. O. 2. 1. 23. *Een trots, onbuygzaam, onverzettelyk gemoed.*

A T T.

ATTACTŪS, ă, ūm. part. Plaut. Aul. 4. 10. 24. *Geraakt, gegrepen, met de hand geraakt.*

† Attactus telo. Sil. 11. 146. *Met een pijl geraakt, door een ſchicht getroffen.*

ATTACTŪS, ūs. m. *Aanraking, aanroering, raking.*

Volvitur inter veſtes attactu nullo. Virg. Æ. 7. 350. *Zy kruypt zagtjens tuſſchen zijn kleederen zonder hem aan te raaken,* van een ſlang ſprekende.

Aſper attactu. Varr. R. R. 2. 5. *Hard in 't handelen, hard in de hand,* van leêr, 't vel, enz. ſprekende.

ĀTTÆ, ārūm. m. plur. Feſtus. *Lammen aan de voeten, ſleeproeters.* Hor. E. 2. 1. 79. heeft dit woord gebruykt, maar hy verſtaat 'er een Dichter door, Atta genaamt, mogelyk om dat hy dit gebrek hadde.

ĀTTĀGEN, ēnĭs. m. Hor. Epod. 54. of Āttăgēnă, æ. f. Plin. H. 8. 58. Ἀτταγὴν. *Hazelhoen, korhoen.* Zie deze beyde in ons Lex. Antiq.

ĀTTĀMĔN. adv. Ter. And. 4. 1. 12. *Echter, maar, evenwel, nochtans, ondertuſſchen, nietteminn.*

ĀTTĀMĬNO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Ontheyligen, bezwalken, ſchenden, bezoedelen, bevlekken, onteeren. Bederven, doen verſlenſſen, doen verwelken.*

Divina domi militiæque facta imprudentia attaminavit. Aur. Vict. C. 16. 2. *Hy heeft door onvoorzichtigheyd, de groote daaden by hem in oorlog en vrede verricht bezwalkt.*

* Attaminare virginem. Juſtin. 21. 3. *Een maagd ſchenden,* of *onteeren.*

ĀTTĔGĬÆ, ārūm. f. plur. Juv. 14. 196. *Harders hutten, viſſchers ſlu'pen,* of *hutten, huysjens* van arme luyden, *of ſtaaven.*

ĀTTĔLĀBŬS, ĭ. m. Plin. H. 29. 4. Ἀττέλαβος. *Zeker vleugelloos ſpringhaantje.*

ĀTTĔMPĔRĀTĔ. adv. *Tijdig, recht van pas, ter rechter tijd, ſlipt, juyſt,* of *recht op den tijd.*

Attemperate venit in ipſis nuptiis. Ter. And. 5. 4. 13. *Hy quam recht van pas op dit huwelijk,* of *juyſt op den tijd dat men dit huwelijk voltrok.*

ĀTTĔMPĔRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Schikken, voegen, wel beſtieren, ergens heen ſtieren.*

Erraniem gladium ſibi attemperat. Sen. E. 30. *Hy ſtiert het zwaayend zwaard zijns vyands tegens hem zelf.*

ĀTTENDO, ĭs, tēndī, tēntūm, tēndĕrĕ. *Toeluyſteren, toehooren, ergens op letten, acht op ſlaan,* of *acht op geven.* Cicero voegt 'er by, admodum. de Or. 3. 13. Magnopere. V. 1. 10. Fin. 3. 4. *Vlijtiglijk, neerſtelijk, aandachtiglijk, zorgvuldiglijk, zeer nauw.*

Attendere animum. Ter. Ph. 5. 6. 28. *Zijn geest tot aandacht zetten.*

Attendere æquo animo. Ter. Hec. Prol. 2. 20. *Onpartijdig toeluyſteren.*

Attendere Juri. Suet. G. 5. *In de Rechten ſtuderen.*

Attendere aliquid. Cic. A. Q. 4. 17. *of* de aliqua re. Cic. A. 12. 11. *Ergens acht op geven, iets in aanmerking nemen,* of *overwegen.*

Attendere his quæ recte fiunt. Plin. E. 7. 33. *Letten op het gene behoorlijk geſchiedt.*

Attendere & aucupari verba. Cic. de Or. 2. 63. *De woorden nauw ziften en uytkippen.*

Attendere animos ad ea quæ conſequuntur. Cic. Rull. 2. 15. *Acht op het volgende geven, aandachtiglijk op het volgende letten.*

Dicentem attendere. Cic. Syll. 11. *Aandachtelijk naar den ſpreker luyſteren.*

Ea commodius attendiſſe quam cæteros non affirmamus. Cic. I. R. 1. 41. *Wy zeggen niet dat we deze dingen nauwer onderzocht,* of *ontdekt hebben dan anderen.*

ĀTTENTĀTŪS, ă, ūm. *Begonnen, aangevangen, aangeheven, ondernomen,* van een werk ſprekende.

Attentata defectio. Liv. 23. 15. *Een begonnen opſtand, een oproer die aangeheven is.*

ĀTTENTĔ. adv. Cic. Clu. 24. *Aandachtelijk, vlijtiglijk, neerſtelijk, zorgvuldiglijk, nauwkeuriglijk.* De compar. *Attentius* ſtaat by Cic. Fin. 5. 2. en de ſuperl. *Attentiſſime* by Cic. de Or. 2. 89.

Attente fungi officio. Ter. H. 1. 1. 14. *Zijn ampt vlijtiglijk waarnemen.*

ĀTTENTĬO, ōnĭs. f. Cic. de Or. 2. 75. *Aandacht, aandachtigheyd, zorgvuldigheyd, opmerking, nauwe toezicht.*

ĀTTENTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Colum. 1. 4. *Bezoeken, beproeven, onderſtaan, ter proeve ſtellen; beginnen, ondernemen.*

Attentare aliquid. Varr. L. L. 4. 26. *Iets beſtaan, ondernemen, beginnen,* of *bezoeken.*

* Attentare aliquem. Cic. V. 2. 54. *Iemand aanranden,* of *aantaſten.* Urbem. Cic. Sext. 4. *Een ſtad beſpringen,* of *overvallen.*

Per partes Romanos attentavit. Front. St. 1. 10. 1. *Hy taſtte den Romeynen, verdeelt in hoopen aan.*

Veretur auditor ne compoſitæ orationis inſidiis ſua fides attentetur. Cic. Or. 61. *De toehoorder vreeſt, dat door de konſt van een voorbereyde rede zijne ligtgelovigheyd mogt ingewonnen worden.*

Jura alicujus attentare. Hor. E. 2. 2. 24. *Iemands recht,* of *iemand in zijn recht aantaſten.*

Attentare teſtamentum. Val. Max. 7. 8. 3. Sententiam. Ulp. D. 12. 6. 23. §. 1. *Een uyterſte wil, een vonnis poogen krachteloos te maaken,* of *te niet te doen.*

ĀTTENTŪS, ă, ūm. *Aendachtig, opmerkend, oplettend, vlijtig, zorgvuldig.* De compar. *Attentior* ſtaat by Terentius beneden, en de ſuperl. *Attentiſſimus* by Cic. Sext. 13.

Animus in ſpe atque in timore attentus. Ter. And. 2. 1. 3. *Een gemoed tuſſchen hoop en vrees wankelende.*

* Attentior ad rem ſuam. Ter. Ad. 5. 3. 48. *Al te bezorgt,* of *te zorgvuldig, gierig, karig, al te ſpaarzaam, al te zuynig, te zeer op 't goed gezet.* Hor. E. 1. 7. 91. zegt alleenlyk Nimis attentus. *Al te zuynig in zijn huyshouden.*

Attentus rerum. Cic. P. Q. 3. *Huysbezorger, voorſtander van zijn zaken,* of *belang.*

In re adventitia attentus. Cic. V. 1. 48. *Zorgvuldig omtrent eenig onverwacht,* of *van elders aankomende goed.*

Attenta vita. Cic. S. R. 15. *Een leven vol zorgen. Een bekommerd, bezorgt, zuynig leven.*

Attentus quæſitis. Hor. S. 2. 6. 82. *Vlytig,* of *zorgvuldig tot bewaring van zijn verkregen goed.*

ĀTTENŪĀTĔ. adv. Cic. Cl. 55. *Met een eenvoudige, laage, kruypende, drooge,* of *zenuwlooze ſtijl.*

ĀTTENŪĀTĬO, ōnĭs. f. Attenuatio ſuſpicionis. Cic. Her. 2. 2. *Vermindering,* of *afneming, ſlijting van eenig vermoeden, enz.*

ĀTTENŪĀTŪS, ă, ūm. Suet. Tib. 21. *Afgenomen, vermagert, verquynt, vervallen, verzwakt, uytgeteert, verdunt, verflauwt, verminderd.* (De ſuperl. *Attenuatiſſimus* ſtaat by Cic. Her. 3. 14.)

* Attenuatus. Cic. de Or. 3. 56. *Eenvoudig, ſlecht, onnozel, droog, zenuwloos, dor,* van een ſtyl, rede, enz. ſprekende.

Attenuatum bellum. Cic. Man. 11. *Een verflauwden oorlog.*

Legio prœliis attenuata. Cæſ. B. C. 3. 89. *Een legio door de veldſlagen verzwakt.*

Rerum omnium attenuata copia erat. Liv. 45. 11. *'t Gebrek van alles,* of *van alle dingen was zeer toegenomen,* of *vermeerdert.* By anderen word inopia gelezen.

ĀTTENŪO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Catul. 64. 42. *Verminderen, verkleynen, kleynder maaken.*

Lambendo cutem attenuare. Plin. H. 11. 37. *'t Vel met likken dun, zacht en glad maaken,* gelyk de leeuwen, katten, enz. doen.

Attenuare curas. Ovid. T. 4. 6. 18. *Zijn zorgen verminderen.* Opes. Ovid. M. 8. 850. *Zijn goed doorbrengen,* of *verdoen.* Corpus. Ovid. Art. 1. 735. *Het ligchaam afmatten, verzwakken, vermageren,* van veel waken, enz. ſprekende.

Magna

Magna cæde attenuantur præſidii vires. Liv. 25. 11. *De krachten der bezetting verzwakken door 't veelvuldig ſneuvelen van 't krijgsvolk.*

Signa attenuantur attactu. Lucret. 1. 318. *De beelden ſlijten door het aanraken, handelen.*

Vitum inſignem attenuat Deus. Hor. O. 1. 13. *God vernedert de grootſte perſonaadjen.*

† Attenuare nives. Mart. 14. 104. 1. *Sneeuw ſmelten*, of *doorzijgen.*

ĂTTĔRO, ĭs. trīvi, trītum, tĕrĕrĕ. acc. met een dat. Plin. H. 10. 74. *Tegens malkanderen wrijven, iets ergens tegen aan wrijven*, of *tegens aan ſchuuren*, van dingen en perſoonen ſprekende. Tibullus zegt in 't volgende voorbeeld Atterui, in 't præteritum.

Non te pœniteat operi inſuetas atteruiſſe manus. Tib. 1. 4. 42. *Beklaag het u niet uwe handen aan den arbeyd gezet te hebben, die 't werken niet gewent waren.*

Atterere. acc. Virg. G. 4. 12. *Verbrijzelen, vermorſſelen, verkneuzen, vernielen, vertreden, vertrappen*, of *vertrappelen.*

Atterere. Mart. 14. 125. 2. Virg. E. 6. 17. *Verſlijten, afſlijten, afbezigen, bederven*, van een kleed, een werktuyg, enz. ſprekende.

Alteri alteros attriverant. Sall. B. J. 79. *Zy hadden malkanderen byna vernielt*, of *verdelgt*, van twee volkeren ſprekende.

Alicujus famam atque pudorem atterere. Sall. B. C. 16. *Iemand eerloos en onbeſchaamt maken*, of *alle eer en ſchaamte doen verliezen.*

Atterere opes imperii. Sall. B. J. 5. *De krachten van 't rijk verzwakken*, of *uytputten*, van Italiens krygsmagt en middelen ſprekende.

ĂTTESTĀTOR, ōris. m. gen. Plin. E. 6. 17. *Getuyge, een die iets getuygt, die ergens zijn gevoelen over zegt.* Maar by anderen word Æſtimator gelezen.

ĂTTESTĀTUS, ă, ūm. Plin. H. 10. 43. *Getuygt, tot getuyge genomen*, of *geroepen*, van zaaken en perſoonen ſprekende.

ĂTTESTOR, āris, ātus ſum, āri. acc. Cic. Mil. 25. *Iemand*, of *iets tot getuyge nemen*, of *roepen.*

Atteſtari. Plin. H. Præf. Veſp. *Getuygen, getuygenis geven, bevestigen, verzekeren, ſterken, bekrachtigen, ſtaaven.*

Atteſtante omnium memoria. Cic. Syll. 29. *Gelijk al de waereld weet en getuygt.*

ĂTTEXO. Zie Adtexo.

ĂTTICA, æ. f. Plin. H. 4. 7. *Het Atheens gebied*, hedendaags 't gebied van Setines.

ĂTTICE. adv. Cic. Or. 7. *Op zijn Atheenſch, op de wijze der Atheners.*

Attice loqui. Cic. Or. 7. *Op zijn Atheenſch*, dat is, *Net, zuyver*, of *beſchaaft ſpreken.*

ĂTTICISMŪS, i. m. Cic. Att. 4. 17. *Zuyverheyd, netigheyd, beſchaafdheyd der taal.* Het betekent ook in den eygentlyken zin, *Atheenſch, de taaleygenſchap*, of *wijze der Atheners*, by Quintil. I. O. 4. 6.

ĂTTICISSO, ās, āvi, ātum. āre. Plaut. Men. prol. 12. *Op zijn Atheenſch*, of *als de Atheners ſpreken.* Oneygentlyk, *poogen om zuyver te ſpreken.*

ĂTTICŪS, ă, ūm. Cic. Or. 7. *Atheenſch, van Athenen, dat de ſtad*, of *'t land van Athenen aangaat.*

Atticus ſermo. Cic. N. D. 1. 33. *De zuyverheyd der taal. Een nette, zuyvere*, of *beſchaafde rede*, overmids d'Atheners de beſchaafſte volkeren waren, zoo in hunne taal, als zeden.

In eo eſt Attica elegantia. Ter. E. 5. 9. 68. *Daar ſteekt een Atheenſch verſtand in, dat is een man van een fijn en geſlepen oordeel.*

ĂTTIGŬŬS, ă, ūm. *Bygevoegt, aangelegen, aanroerende, byleggende.* Dit woord is van Apulejus, M. 4. 155: 6. 178. en 't word by de Ouden niet gevonden.

ĂTTĬNEO, ēs, tĭnŭi, tĭnērĕ. acc. *Iemand*, of *iets vaſthouden, aanhouden, ophouden, weerhouden, ſluyten, beletten.*

* Aliquos ſpe pacis attinere. Sall. B. J. 108. *Iemand met ſchoone woorden*, of *beloften van vrede*, of *met de hoop van vrede ophouden.*

Obſcurum noctis attinuit victorem exercitum. Tac. H. 2. 14. *De donkerheyd des nachts heeft het heyr belet de zege te vervolgen.*

Impetum ejus attinuere Senatores. Tac. An. 13. 50. *De Raadsheeren hebben zijne eerſte oploopentheyd weerhouden*, of *geſtuyt.*

Attineri vinculo ſervitutis. Tac. An. 13. 27. *In ſlaverny gehouden worden.* Publica cuſtodia. Tac. An. 3. 36. *Gevangen blijven.* Domi ſtudiis. Tac. An. 14. 56. *t'Huys blijven tot de leeroeffening.*

Quid iſtud ad me attinet? Plaut. Trin. 4. 2. 136. *Wat raakt*, of *wat roert my dat? Wat gaat dat my aan?*

Ille ad me attinet. Ter. Ad. 3. 3. 82. *Hy raakt my. Hy komt my toe. Hy gaat my aan.*

Hæc attinent ad vitem colendam. Cic. Fin. 4. 14. *Dat gaat de wijngaardteeling aan, dat raakt de wijngaardqueeking.*

Quam ad rem hoc attinet ſomnium? Plaut. R. 3. 2. 19. *Wat voorſpelt*, of *wat bedied dien droom?*

Quid attinet, &c. ſeq. infin. Hor. Ep. 4. 17. *Waar toe dient het, dat, enz. waar toe is 't goed, dat, enz.*

Non venit quia nihil attinuit. Cic. Att. 12. 18. *Hy is niet gekomen, vermids zijn komſt geenzins noodzakelijk is geweeſt.*

(Attinere. *Houden, in handen hebben, aanbrengen, byhouden.*

Philocrates jam cultros attinet. Plaut. Capt. 2. 2. 16. *Philokraat heeft de meſſen al in handen*, of *hy brengt nu de meſſen al op 't hoofd*, of *op den baard.*)

ĂTTĬNGO, ĭs, āttĭgi, āttāctūm, āttingĕrĕ. acc. Cic. F. 2. 17. *Iets aanraaken*, of *aanroeren, ergens aanraaken, ergens met de hand aankomen*, of *de hand aanbrengen.*

Attingere vel digito uno. Ter. E. 4. 6. 2. *Iets alleenlijk met den vinger*, dat is, *maar even aanraaken.*

* Hoc nihil attingit ad rem. Plaut. Merc. prol. 32. *Dat raakt de zaak niet, dat doet niet tot de zaak.*

Illæ virtutes virum bonum attingunt. Cic. Off. 1. 13. *Die deugden zyn eygen aan een eerlijk man.*

Si qua de Pompejo tuendo te cura attingit. Cic. Att. 9. 11. ſubj. *Indien gy u de verdediging*, of *'t belang van Pompejus eenigzins aantrekt.*

Attingit te hæc res. Cic. L. L. 2. 1. *Die zaak raakt u, behaagt u, gevalt u. Gy zijt gevoelig over die zaak.*

Attingere aliquem ſanguine. Plin. E. 7. 24. Cognatione. Cic. V. 2. 10. *Iemand in het bloed beſtaan.* Affinitate. Cic. V. 2. 10. *Iemands zwager zijn.* Neceſſitudine. Cic. V. 2. 10. *Van iemands vrienden zijn.* Suſpicione. Cic. Att. 2. 24. *Iemand verdacht houden.*

Attingit eum hæc infamia. Liv. 27. 11. *Men beſchuldigt hem*, of *hy is verdacht van dat ſchelmſtuk.* Invidia. Cic. F. 3. 10. *Hy is in een algemeene haat.*

Attingere Rempublicam. Cic. Att. 2. 22. *In 't ſtaatsbeſtier*, of *'t ſtaatbewind komen.* Forum. Cic. F. 5. 8. *Op 't hof beginnen te komen, beginnen te pleyten.*

Tantum negotii attigit, quantum recuſare non potuit. Cic. F. 13. 29. *Hy heeft zich met geen andere zaken bemoeit, dan die hy niet voorby kon.*

Attingere literas Græcas. Cic. de Or. 1. 18. *Eenige kennis van de Griekſche taal hebben*, of *zich zetten om Griekſch te leeren.* Poëſin ne primoribus quidem labris attingere. Cic. de Or. 1. 19. *Niet de minſte kennis van de dichtkonſt hebben.*

Aliquid attingere. Cic. Fin. 4. 4. *Iets aanraaken, aanroeren, ergens van gewagen, van ſpreken, van melden*, of *gewag van maken.* Strictim attingere quid. Cic. Att. 2. 1. *Iets kortelijk aanroeren.* Gentes aliquas. Sall. B. J. 17. *Van eenige volkeren melden.* Verſibus res geſtas alicujus. Cic. Arch. 11. *Iemands daaden in rijm, dicht*, of *vaarzen beſchrijven.*

Attingere æſtiva. Cic. F. 2. 13. *In 't zomerleger komen.* Bellum. Sall. B. J. 44. *Een oorlog beginnen.* Regionem. Hirt. B. Af. 19. Cæſ. B. G. 4. 23. *In een gewest*, of *landſchap komen.*

De præda mea ne nummum quidem attigit. Cic. F. 2. 17. *Hy heeft niet eene rijksdaalder van mijnen buyt gekregen.*

Attingere regionem. Cic. Att. 5. 20. *Zich tot eenig land uytſtrekken, op de grenzen leggen van eenig land.* Populos. Cæſ. B. G. 2. 15. 6. 24. *Aan eenige volkeren leggen*, of *grenzen.* Fluvium. Cæſ. B. C. 1. 60. *Aan een ſtroom leggen*, of *van een ſtroom beſpoeld worden.*

[Attingere. *Behelzen, by zich hebben.*

Niſi

Niſi ea virtus attingat cognitionem rerum. Cic. Off. 1. 44. *Ten zy deze deugd by zich hebbe, of behelze de kennis van zaaken.*]

† ATTHIS, ĭdis. f. Mart. 1. 54. 9. *Een Nachtegaal.* De verbloeming is genomen van Atthis, dochter van Pandion, Koning van Athenen, die, naar 't zeggen der Dichters, in deze vogel veranderd wierd.

ATTOLLO, ĭs, āttŏllĕrĕ. acc. *Opheffen, optrekken, opstellen, oplichten, opbeuren, verhoogen, verheffen.*

Attollere oculos. Virg. Æ. 4. 688. *De oogen opslaan, om hoog ſlaan, om hoog zien.* Pallium. Ter. E. 4. 6. 31. *Zijn mantel opknoopen, of opgorden.* Vocem. Quintil. I. O. 1. 8. *De ſtem verheffen.* Se a terra. Plin. H. 24. 10. *Hoog boven de aarde opſchieten*, van een kruyd ſprekende. Se a gravi caſu. Liv. 8. 7. *Van een groote val opſtaan.* Aliquid humeris. Virg. G. 4. 217. *Iets op zijn ſchouders leggen*, of *nemen*, om het te dragen.

Partus attollere. Plin. H. 11. 39. *Zijne jongen voeden*, of *opbrengen*, van beeſten ſprekende. *Haare kinderen*, of *haare vrucht opbrengen*, van de vrouwen ſprekende.

Rem parvam attollere. Celſ. 5. 26. *Een beuzeling hoog opvyzelen, een zaak van geen belang zeer verheffen*, of *vergrooten.*

Venæ attollunt ſe. Celſ. Præf. 1. *d'Aderen zwellen op.*

Virtutibus res principum attolluntur vel afflictæ. Aur. Vict. C. 35. 14. *Door de deugden worden ook de diepſt vervallene zaaken der Vorſten weer herſtelt.*

† Attollere minas. Colum. 8. 2. *Dreygen, boos*, of *gramſteurig aanzien.* Iras. Virg. Æ. 2. 381. *Quaad*, of *toornig worden.* Nomen alicujus ad ſidera. Lucan. 7. 11. *Iemands naam ten hemel toe verheffen.*

† Attollere ſe. Virg. Æ. 3. 532. *Zich opdoen, zich vertoonen, zich laaten zien*, van eylanden, *of* landen ſprekende, die men in 't reyzen, 't zy te water, *of* te land, ontdekt.

ATTONDEO. Zie Adtondeo.

ATTONITE. adv. Plin. H. 30. 1. *Met verbaaſtheyd, met ontſteltenis, met verwondering, met ontzetting.*

ATTONITUS, ă, ŭm. Virg. Æ. 3. 172. *Verbaaſt, ontſtelt, ontzet, verſchrikt, verwondert.*

• Attonitus. Celſ. 3. 26. Sen. N. Q. 2. 27. *In bezwijm, in onmagt, buyten gevoelen*, 't zy door een donderſlag, *of* door beroertheyd.

Attonitus mœſtitia ſimul & deſperatione. Curt. 5. 9. *Tot wanhoopens toe bezwijkende van droefheyd.*

Mulier attonitæ mentis. Curt. 8. 6. 16. *Een vrouw die een waarzeggende geeſt heeft.*

† Attonitus vates. Hor. O. 3. 19. 14. *Een Dichter die in razerny*, of *verrukking is, die door den drift van Apol*, of *Bacchus is vervoert.*

† Domus attonita. Virg. Æ. 6. 53. *Een verſchrikkelijk, vervaarlijk, naar*, of *verwonderlijk huys.*

† Attonitis oculis metiri aliquid. Claud. Stil. Conſ. 2. 70. *Ergens met verwondering op ſtaroogen. Met verwondering iets overleggen*, of *overdenken, zoo dat men de oogen daar van niet aftrekt*, 't zy dat het voorwerp verſchrikkelyk, *of* verwonderlyk is.

† ATTONO, ās, āttŏnuī, ăttŏnārĕ. acc. Ovid. Her. 4. 50. *Iemand ontſtellen, ontroeren, verbaazen, verſchrikken, verbaaſt maken, in verwondering*, of *buyten zijn zelven brengen.* Dit woord word heel zeldzaam gebruykt.

ATTRACTIO, ōnis. f. Quintil. I. O. 1. 4. *'t Zamentrekking, vervanging.* 't Is eygentlyk een wyze der ſpraakkonſt, om door eenig woord veele dingen teffens uyt te drukken.

(ATTRACTUS, a, um. *Opgehaalt.* De compar. *Attractior*, het participium een adjectivum geworden zynde, ſtaat by Sen. B. 4. 31.

Spiritus attractus ab alto. Virg. G. 3. 505. *Een adem diep opgehaalt.*)

ATTRAHO, ĭs, āttrāxī, āttrāctūm, āttrăhĕrĕ. acc. Cic. Am. 14. *Aanhaalen, naar zich trekken, naar zich haalen.* Livius voegt 'er beneden by Ad ſe.

• Tribunos ad ſe attrahi juſſit. Liv. 29. 9. *Hy heeft bevolen de Gemeensluyden voor hem te brengen.*

Attrahi ad judicis ſubſellia. Cic. Sall. 5. *Voor den rechterſtoel geſleept, getrokken*, of *gebragt worden.*

Attrahere aliquid in ſe. Plin. H. 37. 3. *Iets naar zich trekken*, of *naar zich halen*, van den zeylſteen ſprekende.

Attrahere & reddere animam. Plin. H. 11. 37. *Adem haalen, ademen, zijn adem haalen, in- en uytademen.*

Similitudo ad amicitiam attrahit. Cic. Am. 14. *De gelijkheyd*, of *gelijkaardigheyd verwekt vriendſchap.*

ATTRECTATIO, ōnis. f. *Aanraking.* Sine ulla attrectatione. Gell. 11. 18. *Zonder aan te raaken*, of *aan te roeren; zonder iets te nemen*, of *te ſteelen.*

ATTRECTATUS, ūs. m. Attrectatu amplificare dolorem. Cic. T. Q. 2. 21. *Door veel taſten en voelen de ſmert van een wonde vermeerderen.* Men vind geen andere caſus van dit nomen.

ATTRECTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Taſten, voelen, aantaſten, aanroeren, aanraaken, vatten, behandelen, de hand aan ſlaan.*

• Rem alienam attrectare. Gell. 11. 18. *Eens anders goed aan zich trekken*, of *aantaſten.*

Attrectare terminos Mithridatis. Flor. 3. 5. 3. *De grenzen van Mithridates aantaſten; vyandelijkheden op de grenzen van Mithridates plegen.*

Attrectare ſacra. Virg. Æ. 2. 719. *De heylige dingen aantaſten; de hand aan heylige dingen ſlaan; gewijde dingen ontheyligen.*

(Attrectare mulierem. *Een vrouw oneerlijk aanraken.*

Uxores ſuas attrectatas eſſe à Cœlio. Cic. Cœl. 8. *Dat hunne wijven van Cœlius oneerlijk waren aangeraakt.*

A quodam, cujus uxorem attrectaverat, prope ad necem cæſus. Suet. N. 26. *Van iemand wiens huysvrouw hy oneerlijk aangeraakt hadde, byna doodgeſlagen*, of *doodelijk verwond zijnde.*)

ATTREMO. Zie Adtremo.

ATTREPIDO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Plaut. Pœn. 3. 1. 41. *Voorttribbelen, met korte ſtappen voortgaan*, gelyk d'oude luyden en kinderen doen als ze zich haaſten.

ATTRIBUO, ĭs, trĭbŭī, trĭbūtūm, trĭbŭĕrĕ. dat. *en* acc. *Toeeygenen, toeſchrijven, toewijzen, toeleggen, toedeelen, mededeelen, geven.*

Natura pudorem mihi attribuit. Cic. S. R. 4. *De natuur heeft my ſchaamte gegeven, ik ben ſchaamachtig uyt denaart.*

Pecus omne equitibus agendum attribuit. Sall. B. I. 92. *Hy heeft de ruytery bevolen*, of *heeft de ruytery opgelegt al 't vee voor haar heene te drijven.*

• Attribuere alicui curam. Liv. 26. 49. *Iemand eenige laſt geven*, of *ergens mee belaſten.*

Attribuere orationem legi, urbi, &c. Cic. L. R. 1. 52. *Een wet, een ſtad doen ſpreeken*, dat is, *ſpreekende invoeren*, door perſoonbootzing.

Attribuere locum tertium alicui. Plin. H. 16. 37. *Iemand de derde plaats aanwijzen.*

Attribuere alicui navem. Cæſ. B. C. 2. 22. Legionem. Cæſ. B. Al. 53. G. 5. 47. Legioni aliquem. Cæſ. B. G. 7. 90. *Iemand 't bevel van een ſchip, van een legioen geven.*

Attribuere milites claſſi. Cæſ. B. C. 1. 57. *Krijgsvolk op een vloot zetten.*

Attribuere alicui gentem. Cæſ. B. G. 7. 76. *of* regionem. Cæſ. B. C. 1. 35. *Een volk*, of *land onder iemands gehoorzaamheyd brengen.*

Regionem attribuere militibus ad hyemandum. Cæſ. B. G. 3. 1. *'t Krijgsvolk een land tot het winterleger aanwijzen.*

Attribuere alicui calamitatis cauſam. Cic. V. 5. 41. *Iemand d'oorzaak van een ongeval toeſchrijven*, of *de ſchuld van een ramp geven.*

Attribuere alicui auctoritatem. Cæſ. B. C. 1. 32. *Iemand gezag toeſchrijven*, of *geven; 't gezag in iemand erkennen.*

Attribuere ſibi aliquid. Cic. F. 2. 17. *Zich iets toeſchrijven*, of *toeeygenen, ergens over beroemen.*

Dextra pars Maſſilienſibus attribuitur. Cæſ. B. C. 2. 4. *Men geeft dien van Marſeille de rechterhand*, of *rechter zijde*, van een gevecht ſprekende.

ATTRIBUTIO, ōnis. f. Cic. Att. 16. 3. *Toewijzing, overwijzing. Betaling*, gemeenlyk Aſſignatie genaamt.

Attributio. Cic. Att. 15. 13. *Achterſtallen, achterſtallige ſchulden.*

[ATTRIBUTUM, ī. n. Varr. L. L. 4. 36. Zie beneden Pecunia attributa.]

ATTRIBUTUS, ă, ŭm. dat. *Gegeven, toegewezen, toegeſchikt, toegeleyt. Toegeſchreven, toegeeygent.*

Attributus. Cæſ. B. G. 7. 81. *Aanvertrouwt.*

Digitized by Google

trouwt, *toebetrouwt*, *aanbevolen*, *ter bewaring gegeven*, van een ſtad, een poſt, enz. ſprekende.

Pecunia attributa. Cic. V. 1. 13. Aſcon. Cic. p. 74. *Geld tot betaling der ſoldaten geſchikt*, of *gegeven*.

ĀTTRĪTŬS, ă, ŭm. part. ab Attero. Mart. 14. 125. 2. *Verſleten*, *afgeſleten*, *afgebezigt*, *afgedragen*, *bedorven*, van een kleed, lynwaat, enz. ſprekende. De compar. *Attritior* ſtaat beneden by Cicero.

Mentum ſtatuæ attritius. Cic. V. 4. 43. *Een verſlete kin van een beeld*, vermits ze veel behandeld was.

• Attritæ facultates. Suet. G. 3. Opes. Petron. 6. Sen. Su. 5. *Verminderde goederen. Verzwakte middelen*, of *krachten*.

Exercitus ducum avaritia aut temeritate attritus. Sall. B. J. 85. *Een leger door de gierigheyd*, of *reukeloosheyd der Veldoverſten zeer verzwakt*.

ĀTTRĪTŪS, ûs. m. *Wrijving*, *ſchuuring*, of *ſtooting van twee ligchaamen tegens malkanderen*.

Nubium attritu excutitur fulmen. Front. St. 1. 12. 10. *Door het ſtooten der wolken ſchiet den blixem uyt*.

Attritus calceamentorum. Plin. H. 28. 16. *Wringing*, of *klemming van de ſchoen*.

Arborum & rupium attritum quærit. Plin. H. 8. 12. *Hy gaat zich tegens de boomen en rotzen aanwrijven*.

Apri tela ſua attritu acuunt. Sen. Ir. 3. 4. *De wilde zwijnen ſcherpen hunne ſlagtanden door het ſchuuren*.

ĀTTŬĀTĬCI. Zie Atuatici.

ĀTYPŬS, î. m. Gell. 4. 2. Ulp. D. 21. 1. 10. §. 5. Ἄτυπος. *Stamelaar*, of *ſtameleaar*, *hakkelaar*, *een die zwaar beſpraakt is*.

A U.

(AU. Een ſpreekwys, gebruykelyk in vreeze, in verſlagentheyd. Dit leert ons Donatus, daar hy over 't volgende voorbeeld ſchryft.

DA. Dicturan' es quod rogo? MY. Au. Ter. And. 4. 4. 12. *DA. Zult gy zeggen, daar ik om vraag? MY. Ai! ach!*

Au tergo meo. Plaut. Men. 2. 2. 3. *Ai*, of *ach mijn rug*.

Au. Een ſpreekwyze, die wy tuſſchen beyden voegen, als wy iets zeggen dat wy niet weten willen, *of* niet gezegt mag worden.

Eſurio hercle, atque adeo au ſitio. Plaut. Caſ. 4. 3. 4. *Voorwaar ik heb honger*, *en ach*, *mocht ik het zeggen*, *ook grooten dorſt*.

Au. Een ſpreekwyze, waar door wy een ander iets verhaalende, *of* vragende, heuſchelyk verzoeken om te zwygen.

CH. Quid? duaſne is uxores habet? SO. Au obſecro. Ter. Ph. 5. 1. 27. *CH. Wat zegt gy? heeft dezen jongeling twee vrouwen? SO. Ach*, *ey lieve dat gy daar van op'houd*, of *daar van zwijgt*.)

A V A.

ĀVĀRE. adv. Cic. Off. 3. 8. *Gieriglijk*, *kariglijk*, *vrekkig*, *al te ſpaarzaam*, *al te nauw*, *al te denn*. (De compar. *Avarius* ſtaat beneden by Columella, en *Avariſſime* by Seneca Ot. Sap. 32.)

Avarius exigere aliquid. Colum. l. 7. *Iets geſtrengelijk*, of *heel nauw afvorderen*, *ergens nauwe rekening van eyſchen*, van een werk ſprekende dat ons is aanbetrouwt.

ĀVĀRES, ūm. m. plur. Corip. 3. 8. 170. *De Hongaren*, *het volk van Hongarijen*.

ĀVĀRĬCUM, î. n. Cæſ. B. G. 7. 13. *Bourges*, de Hoofdſtad van Berry. Zie ons Lex. Antiq.

‡ ĀVĀRĬTĔR. adv. Plaut. R. 4. 7. 12. *Gulziglijk*, *gretiglijk*. Zie Avare.

ĀVĀRĬTĬA, æ. f. Cic. T. Q. 4. 11. Hor. E. 1. 1. 33. *Gierigheyd*, *wrekheyd*, *karigheyd*, *geldzucht*, *onmatige begeerte naar geld en goed*.

Avaritia gloriæ. Curt. 9. 2. 9. *Een onverzadelijke eerzucht*.

ĀVĀRĬTĬES, ēi. f. Lucret. 3. 59. Zie Avaritia.

ĀVĀRŬS, ă, ŭm. *Gierig*, *geldgierig*, *geldzuchtig*, *begeerig*, of *hebzig naar geld en goed*. Cic. de Or. 2. 63. De compar. *Avarior* ſtaat by Cic. V. 3. 82. en de ſuperl. *Avariſſimus* by Cic. V. 1. 37.

Avara adulatio. Plin. P. 41. *Een ſnoode vleyery*, *uyt inzicht van gewin*, of *eygenbaat*.

† Avarus cædis. Claud. B. G. 606. *Bloedgierig*, *bloeddorſtig*, *moorddadig*. Præter laudem nullius avarus. Hor. A. P. 324. *Naar niets hakende*, *als naar lof*, *alleenlijk eerzuchtig*.

† Avarus venter. Hor. E. 1. 15. 32. *Een hongerigen*, of *onverzadelijken buyk*.

A U C.

AUCEPS, ăucŭpis. m. & f. Ter. E. 2. 2. 26. *Vogelaar*, *vogelvanger*.

Auceps ſermonis. Plaut. M. G. 4. 1. 9. *of* dictis alicujus. Plaut. St. 1. 2. 45. *Verſpieder*, *beloerder*, *van eens anders woorden*; hy voegt 'er op de laatſte plaats Auribus by.

Auceps ſyllabarum. Cic. de Or. 1. 55. *Een belagchelijk woordvitter*, *een begrijper tot de lettergrepen toe*. Deze zyn in onze tyden noch niet uytgeſtorven.

AUCTA, ōrum. plur. n. Aucta Lunæ. Gell. 20. 4. *'t Waſſen der Maan*.

AUCTĀRĬUM, ĭi. n. Plaut. Merc. 2. 4. 22. *Toegift*, *toemaat*, *overwigt*, *uytſlag*; *'t geen men boven 't gewigt*, *'t getal*, of *de maat geeft*.

(AUCTE. *Zeer vermeerdert*. De compar. *Auctius* ſtaat by Apul. 4. 133.)

‡ AUCTĬFĬCUS, a, ūm. Lucret. 2. 571. *Groeizaam*, *voedzaam*, *'t geen doed waſſen*, *groeijen*, *vermeerderen*, of *toenemen*.

AUCTĬO, ōnis. f. Cic. F. 10. 32. *Openbare verkooping*, *erfhuys*, *boelhuys*, *verkooping by uytroep*, of *by opveyling*. Suet. J. 50. zegt, Auctio haſtæ. Zie ons Lex. Antiq.

Auctionem hic faciam. Plaut. Men. 5. 9. 91. *Ik zal hier een verkooping doen*, of *erfhuys houden*.

(Auctionem prædicare. Plaut. St. 1. 3. 55. Conclamare. Plaut. Men. 5. 9. 94. Præſcribere. Cic. Att. 13. 5. Conſtituere. Cic. R. 1. 3. *Een verkooping*, of *erfhuys omroepen*.

Auctionem vendere. Cic. P. Q. 5. *Iemands goed in een erfhuys*, of *boelhuys verkoopen*.

Auctio. Tac. A. 19. *Aanwas*, *toeneming*, *vermeerdering*, *aangroeijing*.

(AUCTĬŌNĀLĬA, ĭōrum. plur. n. Ulp. D. 27. 3. §. 3. *'t Aanteekenboek der verkoopingen*, *erfhuysboek*.)

AUCTĬŌNĀRĬŬS, ă, ŭm. *Dat d'openbare verkoopingen*, of *erfhuyzen betreft*, of *aangaat*.

Atria auctionaria. Cic. Rull. 1. 3. *Binnenplaatzen daar de verkoopingen gehouden wierden*.

Auctionariæ tabulæ. Cic. C. 2. 8. *Lyſten*, of *aanteekenboek der verkoopingen. Erfhuysboek*. Deze lyſten waren van een Bankhouder onderteekent.

AUCTĬŌNŎR, āris, ātus ſum, āri. Cic. P. Q. 5. *Iets by openbare opveyling*, *by uytroep*, of *in 't erfhuys verkoopen*.

AUCTĬTO, ās, āvi, ātum, āre. Auctitare pecunias fœnore. Tac. An. 6. 16. *Zijn geld door woeker*, of *door het uyt te zetten*, *doen winnen*. Dit verbum is weynig in gebruyk.

AUCTO, ās, āvi, ātum, āre. acc. Lucret. l. 51. *Vermeerderen*, *doen aanwaſſen*, *doen toenemen*, *vergrooten*.

Auctare aliquem opibus. Catull. 67. 2. *Iemand verrijken*, *rijk maken*, *goederen geven*. Lucro. Plaut. Am. Prol. 6. *Winſt*, of *voordeel toebrengen*.

AUCTŌR, ōris. m. *Vinder*, *inſteller*, *aanlegger*, *oorzaak van iets*.

Auctor Legis. Cic. Cl. 27. *d'Inſteller van een wet*. Societatis. Cic. Pl. 13. *De ſtichter van een genootſchap*. Generis. Curt. 4. 7. *De ſtichter van een geſlacht*.

Conſilii. Cic. de Or. 1. 48. *d'Eerſte raadgever van iets*. Pacis. Cic. Att. 9. 11. ſubj. *Bewerker der vrede*. Profectionis meæ. Cæſ. B. G. 5. 33. 2. *d'Oorzaak van mijn vertrek*.

Auctor alicui ad aliquid. Cic. Att. 9. 11. ſubj. *Aanraader*, *aanporder*, *aanmaander van iemand om iets te doen*, of *te beſtaan*.

Auctor his rebus quis eſt? Ter. Ad. 4. 5. 37. *Wie is d'aanlegger*, *de beſtierder*, of *bewerker hier van? wie heeft deze dingen*, of *dit werk zoo beſchikt*, of *zoo beſteld?*

Auctor tibi ſum. ſeq. infin. Cic. Att. 9. 9. *of* Ut ſeq. ſubj. Plaut. St. 1. 2. 71. *ik raade u dat*, *enz. Ik vermaane u om*, *enz.*

Furens miles, nullo duce, ſibi quisque auctor eſt. Tac. H. 3. 71. *De woedende ſoldaaten*, *zonder hoofd of aanvoerder*, *volgen hun eyge drift*.

Auctor. *Bewerker*, *middelaar*, *voortzetter*, *aandrijver*, *bevorderaar van een zaak*.

Te

Te auctore id fecit. Ter. E. 5. 7. 12. *Gy hebt hem daer toe gebragt*, of *overgehaalt*. Principe auctore. Plin. E. 2. 7. *Door laſt*, of *bevel van den Vorſt*.

Auctor. Cic. Off. 3. 32. Orat. 57. *Een ſchryver*, of *maker van een boek*.

Illos auctores habet. Ter. And. Prol. 19. *Hy heeft die ſchryvers nagevolgt*, van de ſtyl, de wyze van uytdrukking, 't beleyd van verhandeling, enz. ſprekende.

(Quantum militum in Africam tranſportatum ſit, inter auctores diſcrepat. Liv. 29. 25. *Hoe veel ſoldaten in Afrika overgevoerd zijn, verhaalen de ſchryvers verſcheydentlijk*, of *zijn het de ſchrijvers niet eens in*.)

Auctorem eſſe. Liv. 1. 17. *Bekrachtigen, bevestigen. Gezag geven, goed keuren*.

Auctor. Cic. Cæc. 10. V. 5. 21. Plaut. Curc. 4. 2. 12. *Hy, van wien iemand recht tot het eygendom van een zaak verkrygt*. Paullus noemt alzoo *den verkooper*. Dig. 21. 2. 53.

Auctor ſecundus. Ulp. D. 12. 2. 4. *Een tweede*, of *bygevoegde borge voor den kooper*.

Auctor pupilli. Paull. Dig. 26. 8. 3. *Voogd*, of *mombaar van eenen onmondigen*, vermits een voogd van den laatſten d'onderhandelingen bekrachtigt. Cicero T. 11. zegt: Sine tutore auctore. *Zonder bewilliging van den voogd*.

(Auctor. *Een verhaaler*, of *verteller*, *iemand die iets verhaalt*.

Se id certis auctoribus comperiſſe. Cic. Att. 14. 8. *Dat hy zulks uyt zekere lieden had verſtaan, die verhaalt hadden*.

Hoſtis auctor fuit. Flor 1. 16. 12. *De vyand zelf heeft het verhaalt*.)

AUCTORAMENTUM, i. n. Suet. Tib. 7. *Handſchrift*, *verplichtſchrift*, dat men nam, *onderpand*, *gelu op hand*, *huurloon*, dat men gaf om eenig ambacht te doen, als van een ſchermer, enz.

Auctoramentum ſervitutis. Cic. Off. 1. 42. *Verbintenis*, of *verplichting tot ſlaafſchheyd*.

Auctoramentum. Cic. Off. 1. 42. Suet. Tib. 1. *Een loon*, *belooning*, *voordeel*, *vereering*.

• Conſtituere auctoramentum jugulati civis. Paterc. 2. 28. 3. *Een belooning ſtellen voor een geenen, die een burger ombragt*, of *den hals afſneed*.

(Nullum malum ſine auctoramento eſt. Sen. E. 69. *Geen ſchelmſtuk is 'er waer uyt men zich geen voordeel belooft*.

Philippus Macedonum Rex militem crebris auctoramentis accendebat. Sen. B. 4. 37. *Philippus, Koning van Macedonien, zette den ſoldaat aan, door menigvuldige vereeringen, door hem dikwils iets te vereeren*, of *door hem vele vereeringen te doen*.)

AUCTORATUS, a, um. part. Hor. S. 2. 7. 59. *Ergens toe gehuurt*, *toe gekocht*, *toe aangenomen*, *door loon toe verbonden*, *by eede toe verplicht*, van een handwerker, ſchermer, ſoldaat, enz. ſprekende. Zie ons Lex. Antiq.

Eo pignore velut auctoratum ſibi proditorem ratus eſt. Liv. 37. 10. *Hy meende den verrader daar door verbonden te hebben om alles te doen wat hy wilde*.

AUCTORITAS, ātis. f. Cic. A. 3. 5. *Gezag*, *magt*, *vermogen*.

Auctoritas. Cic. Man. 15. *Achting*, *aanzien*, *achtbaarheyd*, *naam*, *roem*.

Plurimum valere auctoritate apud aliquem. Nep. Cim. 2. *Een groot gezag by iemand hebben*.

Magna auctoritas eſt in duce. Nep. Timoth. 3. *De veldheer heeft een groot gezag*.

Auctoritatem alicui attribuere. Cic. D A. 3. Cæſ. B. C. 1 32. *Iemand gezag*, of *magt toeſchryven*; *in iemand gezag*, of *magt erkennen*.

Alicujus rei defugere auctoritatem. Ter. E. 2. 3. 98. *Loochenen*, of *ontkennen dat men d'aanlegger*, of *bewerker van iets zy*, als van een onderhandeling, aanſlag, enz.

Conſolatus mei non defugio auctoritatem. Cic. Sull. 11. *Ik ontveynze niet 't geen ik in mijn Burgemeeſterſchap gedaan heb*.

Auctoritatem alicui dare. Cic. N. D. 3. 38. *Iemand in aanzien*, of *in achting brengen*. Detrahere. Quintil. I. O. 7. 1. *Iemand in veracting brengen*, *iemands eer en aanzien krenken*.

(Auctoritatem alicujus ſequi. Cic. Fin. 2. 13. *Zich by iemand voegen*, *het met iemand houden*, *op iemands zyde zijn*.

Septem millia equitum erant, quorum auctoritatem cæteri ſequebantur. Curt. 7. 6. 14. *Daar waren zeven duyzend ruyters, by welke d'overige zich voegden*.

Debere eos Italiæ totius auctoritatem ſequi. Cæſ. B. C. 1. 35. *Dat ze behoorden het met heel Italien te houden*, of *zich by alle d'Italiaanen te voegen*.)

Auctoritas. *Heerlijkheyd*, *aanzienlijkheyd*, *pracht*. *Geſmak*, *fraayigheyd*, *ſchoonheyd*, van een plaats, gebouw, enz. ſprekende.

Ut majeſtas Imperii publicorum ædificiorum egregias haberet auctoritates. Vitruv. Præf. *Op dat de grootmagtigheyd van 't Rijk uyt de heerlijkheyd der gemeene gebouwen bleek*.

Ambulatio circa cellam templi habebit auctoritatem. Vitruv. 3. 2. *De galdery die rondom den tempel loopt, zal ſchoon en reyns zijn*.

Ut aſpectus propter aſperitatem intercolumniorum habeat auctoritatem. Vitruv. 3. 2. *Op dat de tuſſchenruymte der pylaaren wat ruyg zijnde, 't gezigt des tempels zich heerlijk opdoe*, of *vertoone*.

Cantio harmoniæ maxime gravem & egregiam habet auctoritatem. Vitruv. 5. 4. *De muzykzang is van een groote kracht, om 't gemoed te roeren*, of *te bewegen*.

Opus venuſtate & proportionibus habet auctoritatem. Vitruv. 6. 11. *Het werk is prijzelijk wegens zijn ſchoonheyd en evenredigheyd*.

Auctoritas. *Achting*, *prijs*, *waarde*, *verdienſte*.

Eſſe in auctoritate. Plin. H. 37. 10. *In achting zijn*, *van groote waarde zijn*. Dezelve ſchryver zegt H. 12. 4. Summa ebori auctoritas erat. *Het elpenbeen was in zeer groote achting*, of *van een zeer groote waarde*.

Auctoritates publicæ. Cic. Procem. V. 3. *Openbaar gezag*, *eygen geloofwaarde*, *openbaare bewijzen*.

Auctoritas, *of* jus auctoritatis. Cic. Ar. 7. *Bezitneming*, *handoplegging*, *beſlag*, *'t recht dat men verkrygt met iets te beſitten*.

Auctoritas Senatus. Cic. F. 8. 8. *Een goedvinden van de Raeds-vergadering*; dat wegens het tegenſpreken der Tribuni plebis tot geen Raadsbeſluyt gemaakt wierd.

(Auctoritas. *Een bewijs*, *een getuygenis*, *een plaats van een ſchrijver*, *daar iets mee bewezen word*, om dat de voortreflykheyd en geloofwaardigheyd van den ſchryver aanzien en bewys aan de zaak geeft, waarom zyn getuygenis word bygebragt.

Num deſtitit uterque noſtrum in auctoritatibus verſari? Cic. de Or. 1. 39. *Of hebben wy alle beyde nagelaten bewijs en getuygenis van ſchrijvers by te brengen?*

Auctoritas. *De bron*, *d'oorſpronk*, *de gene die d'eerſt iets verzonnen*, of *uytgevonden heeft*.

Quod ſi exquiratur uſque ab ſtirpe auctoritas. Plaut. Trin. 1. 2. 180. *Indien men naarſtig*, of *nauwkeurig onderzocht*, *van wien het eerſt uytgekomen is*, of *wie dit eerſt verzonnen heeft*.

Aſſyrii, ut ab ultimis auctoritatem repetam, &c. Cic. D. 1. 1. *d'Aſſyriërs*, *op dat ik van het begin ophaale*, *wie deze konſt eerſt uytgevonden hebben*, of *wie d'eerſte uytvinders van deze konſt zijn*, of *aan wien deze konſt haaren oorſprongk ſchuldig is*, *enz.*)

AUCTORO, ās, āvi, ātum, āre. act. *Aannemen*, *op de rol zetten*, *by eede verplichten*, *tot den dienſt verbinden*, van ſoldaaten ſprekende. Zie beneden Exauctorare.

Auctorari ſeſe nolebat. Cic. F. 10. 32. *Hy wilde niet dat men hem onder de ſchermers ſtelde*.

Auctorare ſeſe. Quintil. D. 302. *Dienſt onder de ſchermers nemen*.

Romanis certam victoriam, partibus ſuis excidium, ſibi mortem peſſimo auctoravit facinore. Paterc. 2. 30. 1. *Door dit zeer grove ſchelmſtuk verzekerde hy den Romeynen de zege*, *bragt hy ziine tegenſtanders onder*, *en gaf zich aan de dood over*.

[Auctorare. Pompon. D. 26. 8. 4. *Iemand volmachtig maaken*.]

AUCTUS, a, um. *Vergroot*, *vermeerdert*, *toegenomen*, *aangegroeyt*, *aangewaſſen*, *grooter geworden*. In den eygentlyken en oneygentlyken zin van een land ſprekende.

Auctus in altitudinem. Sall. B. J. 93. *Hooger geworden*, *opgeſchoten*, *grooter geworden*, *opgegroeyt*, *gewaſſen*, van een boom ſprekende. De compar. *Auctior* ſtaat beneden by Livius.

Auctus

Digitized by Google

Auctus civibus, agris, &c. Sall. B. C. 6. *Vermeerdert*, of *toegenomen in inwoonders*, *vergroot in 't begrijp*, *enz.*

Re fortunisque auctior. Liv. 3. 68. *Rijker en gelukkiger geworden.*

Duplici lætitia & voluptate uno tempore auctus. Hirt. B. Af. 34. 5. *Die een dubbele reden van blijdſchap en genoegen op den zelven tijd heeft.*

Filiolo auctum me ſcito. Cic. Att. 1. 2. *Weet dat mijn huis* (?) *zijn met een zoon is vermeerdert*, of *dat my een zoon is gebooren.*

Auctæ exaggeratæque fortunæ. Cic. C. 4. 9. *Aangegroeide middelen*, *een vermeerdert vermogen.*

(Auctus. *Geſchapen*, *gemaakt*, *voortgebragt*, *geſprooten.*

Homo ridere poteſt ex non ridentibus auctus. Lucret. 2. 985. *De menſch*, *uyt dingen die niet lagchen gemaakt*, of *geſprooten*, *kan lagchen.*

Genus hominum de quibus principiis eſt auctum? Lucret. 2. 974. *Uyt welke beginzelen is 't menſchelijk geſlacht geſprooten?* Zie beneden Augere.)

AUCTŬS, ûs. m. Liv. 4. 2. Lucret. 2. 481. *Verlenging*, *aanwas*, *vordering*, *toeneming*, *vermeerdering*, *'t waſſen*, van den dag, 't ligchaam, 't water, enz. ſprekende.

Pompeji faſtigium tantis auctibus fortuna extulit. Paterc. 2. 40. 4. *De grootheyd van Pompejus word van 't geluk door zulke goede uytkomſten opgerezelt*, of *in top gezet.*

AUCŬPATĬO, ōnis. f. Quintil. D. 13. *Vogeljagt*, *vogelvangſt.*

AUCŬPATŌRĬŬS, ă, ŭm. Mart. E. 14. 218. *Tot de vogeljagt dienende*, of *behoorende.*

Proficere in aucupatoriam amplitudinem. Plin. H. 16. 36. *Groeijen tot de lengte van een lijmſtang*, *om'er vogelen mee te vangen.* Zie boven Arundo.

AUCŬPĬŬM, ĭi. n. Cic. Fin. 2. 8. *Vogelvangſt*, *vogeljagt.*

Aucupium. Sen. Prov. 3. *Vangſt*; *'t geen met de vogeljagt gevangen word.*

Propagare vitam aucupio ſagittarum. Cic. Fin. 5. 11. *Zich met het wild generen dat men met pijlen ſchiet.*

• Aucupium delectationis. Cic. Or. 58. *Poging om te behagen*, *begeerte om vermaak aan te doen.* Verborum. Cic. Cæc. 23. *Uytkipping der woorden.*

• Hoc novum eſt aucupium. Ter. E. 2. 2. 16. *Dat is een nieuwe vond om 't volk te ſtrikken*, of *te bedriegen.*

Aucupium auribus facere. Plaut. Mil. 4. 1. 43. *Zijne ooren te luyſter leggen.*

(Aucupium. *Een vogel die gevangen is*, *een gevangen vogel.*

Felicior eſſet, ſi in ventrem ſuum longinqui littoris piſces, & peregrina aucupia congereret. Sen. Prov. 3. *Hy zoude gelukkiger zijn*, *indien hy zijnen buyk met viſch*, *in verre afgelegen wateren*, *en met vogelen in vreemde landen gevangen opvullen mogt*, of *indien hy veele viſſchen in verre afgelegen wateren*, *en vele vogelen in vreemde landen gevangen eten mogt.* Zie Langl. Ot. Sem. 6. 1.)

AUCŬPO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Plaut. Aſ. 5. 2. 31. Moſt. 2. 2. 42. Men. 4. 1. 12. M. G. 4. 2. 5. *Verſtrikken*, *in 't net krijgen*, *knippen*, *betrappen*, *bedriegen*, *het oor leenen*, *luyſteren.* Hy gebruykt dit woord meer dan dat van Aucupor.

AUCŬPŎR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. acc. *Vogelvangen*, 't zy met de lymſtang, de knip, of met het net; *op de vogeljagt zijn.* Dit woord word heel zelden in den eygentlyken zin gebruykt, alleenlyk word Aucupatus gevonden by Plin. H. 37. 10.

• Aucupari. acc. *Verſtrikken*, *zoeken te vangen*, *te knippen*, *te verſtrikken*; *blindhokken*, *doeken.*

Aucupari famam. Plin. H. 33. 2. *Naar eer*, of *aanzien ſtaan.* Delectationem dicendo. Cic. Or. 19. *In 't ſpreken poogen te behaagen.* Rumorem. Cic. Piſ. 24. *De loopende geruchten*, of *tijdingen*, *vernemen*, *verſtaan*, *hooren.*

Imbecillitatem alicujus aucupari epiſtolis. Cic. Fl. 37. *Iemands zwakheyd door brieven belaagen*, *iemand in zijn zwakheyd door brieven zoeken te verſtrikken.*

Aſſentatiuncula alicujus gratiam aucupari. Cic. F. 5. 12. *Door gevley iemands gunſt pogen te winnen.*

Orationem ex omni genere aucupari. Cic. Sext. 56. *Een geſprek met allerley ſtoffe opvullen.*

Aucupari tempus alicujus. Cic. S. R. 8. *Iemands gelegenen tijd verwachten*, *wachten tot het iemand gelegen komt.*

Tranquillitates. Cic. Att. 6. 8. *'t Goed weer verwachten*, om een reys te doen, enz.

(Aucupari. *Navorſchen*, *onderzoeken.*

Viden' ſcelestus ut aucupatur? Plaut. R. 4. 4. 49. *Merkt gy niet*, *hoe dat de booswigt dit navorſcht*, of *onderzoekt.*)

A U D.

AUDACĬA, æ. f. Cic. Off. 1. 19. *Stoutheyd*, *roekeloosheyd*, *vermetelheyd*, *verwaantheyd*, *laatdunkentheyd.* Men vind eens in Cato by Feſtus en Cicero Att. 9. 7. Audaciæ in 't meervoud.

• Audacia. *Stoutmoedigheyd*, *kloekmoedigheyd*, *dapperheyd*, *onverzaagdheyd.*

Audacia armari. Cic. Dom. 55. *Stoutmoedig zijn.*

Audaciam hoſti facere. Liv. 29. 34. *Den vyand ſtoutmoedig maken.*

Equites audaciæ expertæ. Liv. 38. 25. *Ruyters van een beproefde dapperheyd.*

(Audacia. *Een drift*, *een begeerte om een anders goed te hebben.*

Id nomen illi inditum eſt propter audaciam ipſius. Plaut. Capt. 2. 2. 37. *Dezen naam is hem gegeven om de drift*, of *begeerte die hy heeft tot een anders goed.*)

AUDACĬTĔR. adv. Liv. 22. 25. Sen. Prov. 4. Curt. 20. Cic. Font. 1. S. R. 36. *Stoutmoedigelijk*, *onverzaagdelijk*, *enz.* Quintil. I. O. 1. 6. zegt dat dit woord niet in 't gebruyk is onder de Redenaars. Priſc. 15. 1014. Edit. Putſch. getuygt, dat Cicero dus geſchreven heeft, en dat wel na de gelykvormigheyd, audax, audaci, audaciter. Doch dat audacter gebruykelyker is.

AUDACTĔR. adv. Cic. Cl. 68. *Stoutelijk*, *ſtoutmoediglijk*, *vermetelijk*, *verwaandelijk*, *trotzelijk.* De compar. *Audacius* ſtaat by Cicero beneden, en de ſuperl. *Audaciſſime* by Caeſ. B. G. 5. 15.

Audacter. Ter. H. 1. 1. 6. *Stoutelijk*, *kloekmoediglijk*, *dapperlijk*, *kloekelijk*, *onverſaagdelijk.*

Jurare audacter. Plaut. Am. 2. 2. 206. *Stoutelijk*, *onbeſchroomdelijk*, *ſchroomeloos*, of *zonder ſchroom zweeren.*

Audacius transferunt verba Poëtæ. Cic. Or. 60. *De Dichters zijn al te ſtout in hunne verbloemingen.*

Omnia audaciſſime incipere. Liv. 30. 30. *Alles zeer ſtoutelijk beginnen.*

AUDACŬLŬS, ă, ŭm. Gell. 5. 21: 15. 5. *Vermetel*, *laatdunkend*, *ſtout*, *verwaant*, *hoog gevoelende*, van een beriſper, voorſpraak, enz. ſprekende.

AUDAX, ācis. omn. gen. Cic. I. R. 1. 3. *Stout*, *verwaant*, *vermetel*, *onbeſchaamt*, *ſchaamteloos*, *moetwillig*, *baldadig*, van zaaken, daaden en perſoonen ſprekende. De compar. *Audacior* ſtaat by Cicero beneden, en de ſuperl. *Audaciſſimus* by Cic. S. R. 1.

Audax facinus. Ter. E. 4. 3. 2. Factum. Virg. Æ. 11. 812. *Een ſtoute*, of *vermetele daad.* 't Is ook by de zelve ſchryvers, *een groote*, *kloekmoedige*, of *dappere daad.*

Audacior ad facinus. Cic. C. 2. 5. *Een overgegeven ſchelm*, *een ſtout menſch om ſchelmſtukken te begaan.*

Audacia cœpta. Virg. G. 1. 40. *Kloekmoedige ondernemingen.*

† Audax ingenii. Stat. S. 3. 2. 64. *Stout op zijn verſtand.* Animi. Claud. R. P. 2. 3. *Stoutmoedig*, *ſtouthertig.* Viribus. Virg. Æ. 5. 67. *Stout op zijn krachten*, *die op zijn krachten ſteunt.*

AUDENDŬS, ă, ŭm. *Om te ondernemen*, *om te beſtaan*, *dat men ondernemen moet.*

Res magno duci audenda. Liv. 21. 4. *Een zaak om voor een groot Veldoverſte te beſtaan*, of *waardig een groot Veldheer.*

† Auctor audendi. Virg. Æ. 12. 159. *Aanlegger*, of *'t hoofd van een hagchelijk ſtuk*, of *van een ſtout beſtaan.*

Audendum dextra. Virg. Æ. 9. 320. *Men moet wat groots beſtaan. Men moet de handen roeren*, van een gevecht ſpreekende.

Audendum eſt. Tib. 1. 2. 15. *Men moet alles durven waagen.* Of wel, *Men moet niets vreezen. Men moet niet beſchaamt zijn.*

Omnibus audendis paratiſſimus. Vellej. 2. 56. *Gereed*, *om alles te ondernemen.*

AUDENS, entis. omn. gen. Virg. Æ. 10. 281. *Stout*, *ſtoutmoedig*, *kloekmoedig*, *dapper.* De compar. *Audentior* ſtaat by Virg. Æn. 6. 95. en de ſuperl. *Audentiſſimus*

Digitized by Google

Audentiſſimus by Tac. A. 33.

† Audens. Ovid. M. 10. 586. *Stout, die durft, die hert heeft, onbeſchaamt.*

Rhodum inſulam, inde Syriam audentioribus ſpatiis petit. Tac. H. 2. 2. *Hy ſteekt over naar 't eyland Rhodes, en van daar over 't ruyme ſop,* of *over de volle zee, naar Syriën.*

AUDENTĔR. adv. Scæv. D. 28. 2. 29. §. 14. Ulp. D. 5. 4. 1. §. 7. *Vermetelijk, reukeloosſlijk, verwaandelijk, onbeſchaamdelijk.* De compar. *Audentius* ſtaat beneden by Tacitus.

Audentius. Tac. An. 4. 47. *Al te ſtout, met al te groote ſtoutigheyd, al te reukeloos,* of *te vermetel.*

AUDENTĬĂ, æ. f. *Stoutheyd om iets te doen, te beſtaan,* of *te ondernemen.*

Ut quisque audentiæ eſt. Tac. An. 15. 53. *Naar mate, dat een ieder ſtoutheyd bezit.*

Cur tibi ſimilis audentia negatur? Plin. E. 8. 4. *Waarom zou men u de zelve vryheyd ontzeggen,* of *weygeren? waarom zoud gy het zelve niet durven doen?* Hy zeyde te vooren dat Homerus de vryheyd nam om de woorden lang, kort, enz. te maaken.

AUDĔO, ēs, auſus ſūm, audērĕ. *Durven, zich onderwinden, durven beſtaan, ondernemen, de vryheyd nemen,* of *zich aanmatigen.*

Nihil audeo mutire. Ter. And. 3. 2. 25. *Ik durve niet kikken, ik durve den mond niet opendoen,* of *'t minſte woord niet ſpreken.*

• Audeo confiteri. Cic. Lig. 3. *Ik durve zelf wel bekennen, ik maak geen zwarigheyd te belijden,* of *toe te geven.*

Audere aliquid. Liv. 3. 2. Virg. E. 3. 16. *Onbeſchaamdelijk iets doen, ſtoutelijk iets beſtaan,* of *ondernemen.*

Idem in ipſum auſus fuiſſet. Flor. 4. 2. 57. *Hy zoude hem op de zelve wijze gehandelt hebben.*

Audere oppugnationem. Tac. An. 2. 12. *Een ſtorm,* of *aanval doen.* Pœnam alicujus. Tac. An. 2. 40. *Iemand durven ſtraffen.* Ultima. Liv. 3. 2. *Tot d'uyterſte godloosheden,* of *de grootſte ſchelmſtukken vervallen,* of *de zelve durven doen.*

Audere vim alicui, *of* in aliquem. Tac. An. 12. 55. *Iemand gewelt aandoen, tegens iemand gewelt plegen.*

Multa dolo, pleraque per vim audebantur. Liv. 39. 8. *Men beſtont vele dingen met liſt, maar de meeſte met gewelt te doen.*

(Audere. *Willen.*

Hi qui eſſent, auderem ſcribere, niſi te intelligerē conſiderem. Cic. F. 4. 7. *Wie zy zijn mogten, wilde ik wel ſchrijven, ten waare ik vertrouwde dat gy 't al wiſt.*

Ecquid audes de tuo addere? Plaut. Men. 1. 2. 40. *Wilt gy iets van 't uwe daar by doen?*

Audere gebruykt Plautus ook voor *konnen* in 't volgende voorbeeld.

Lapideus ſum, commovere me miſer non audeo. Plaut. Truc. 4. 3. 44. *Ik ben zoo hart,* of *onbeweeglijk als een ſteen, ik kan my niet bewegen.)*

AUDIĔNS, ĕntĭs. omn. gen. Cic. Or. 17. *Die toehoort, toeluyſtert, hoort,* of *luyſtert, hoorende, luyſterende.*

• Audiens edicto. Cic. V. 1. 44. *Die naar een gebod luyſtert, die een gebod gehoorzaamt.*

Reſpondit dicto audientem fuiſſe Prætori. Cic. V. 4. 12. *Hy heeft geantwoord dat hy ſtiptelijk den Schout gehoorzaamd had,* of *de bevelen van den Schout nagekomen was.*

Tibi audiens ſum imperii. Plaut. Truc. 1. 1. 25. *Ik gehoorzaam u, ik ben u gehoorzaam, ik doe 't geen gy my gebied.* Dit is een Griekſche en dichtkundige t'zamenvoeging, die men niet ligtelyk in ondicht moet gebruyken.

AUDIENTĬĂ, æ. f. *Gehoor, toeluyſtering, aandacht. Het ſtilzwijgen waar mede men iemand hoort.*

Fac audientiam. Liv. 43. 16. *Maak gehoor. Gebie dat men luyſtere,* of *dat men zwijge.* Plautus voegt 'er by populo. Pœn. prol. 11. *Doe het volk wat zwijgen,* of *ſtil zijn.*

Faciebat ipſa ſibi audientiam diſerti ſenis oratio. Cic. S. 9. *De reden van dezen ouden welſprekenden man verwekte een groote aandacht.*

Improbitas illius orationi meæ factura eſt audientiam. Cic. Div. 13. *Om zijne ondeugt zal men my gunſtiglijk,* of *aandachtelijk hooren.*

AUDĬO, īs, īvi, ītūm, īrĕ. acc. *Hooren, verſtaan, iemand,* of *iets hooren.*

Audire liquidius. Plin. H. 10. 69. Clariſſime. Plin. H. 10. 72. *Iets heel duydelijk, heel klaar,* of *onderſcheydentlijk hooren,* of *verſtaan.*

Audite paucis. Ter. E. 5. 9. 37. *Hoor in weynig woorden.*

Copiæ ex longinquo in majus audiebantur. Tac. An. 4. 23. *'t Gerucht liep, men hoorde,* of *verſtont van verre, dat deze krijgsbenden veel ſterker waren.*

Audire Polemonem. Cic. A. Q. I. 9. *Een toehoorder van Polemon zijn, onder Polemon leeroeffenen, Polemons leerling zijn, hem tot zijn meeſter hebben.*

Audivi iſta de majoribus natu. Cic. Cl. 26. Audivi hoc majores natu dicere. Cic. Mur. 28. *Ik heb dat gehoord,* of *hooren zeggen van de genen die ouder waren.*

Audiſtis dici, &c. Epicureos. ſeq. infin. Cic. Piſ. 28. *Gy hebt gehoort, enz. dat de Epikuriſten, enz.*

Audire. Ter. And. I. 4. 1. *Verſtaan, bevatten, begrijpen.*

[Audire verba. Plaut. Moſt. 4. 3. 1. *Uyt de woorden verſtaan,* of *begrijpen.*

Audire ab epiſtola. Plaut. E. 2. 2. 69. *Uyt het lezen van een brief bevatten,* of *verſtaan.*]

Audire aliquid a. Cic. S. 13. De. Cic. de Or. 3. 33. E. Ter. E. 1. 2. 34. Ex aliquo. Cic. Att. 5. 17. *Van,* of *uyt iemand iets verſtaan, van iemand iets hooren zeggen.*

Audi ad omnes literas. Cic. Att. 14. 20. *Let wel op alle de brieven.*

Aliquid de aliquo audire. Ter. Ad. 3. 4. 6. *Iets van iemand hooren, verſtaan, hooren zeggen.*

Hoc te ex aliis audire malo. Cic. Att. 5. 17. *Ik heb liever dat gy dat van anderen hoort,* of *dat het anderen u zeggen.*

Nihil Romæ auditur novi. Cic. Att. 8. 14. *Men hoort, men weet te Rome niet nieuws.*

Audire de capite. Sen. B. 2. 12. *Een halszaak onderzoeken.*

Audire preces alicujus. Cæſ. B. C. 2. 42. Cic. Piſ. 19. *Iemands gebeden hooren,* of *verhooren.* De Dichters zeggen, Audire aliquem. *Iemand hooren.* Zoo zegt Virg. Æ. 9. 630. en Ovid. M. 8. 599.

Audio. Ter. E. 2. 3. 79. *Ik ſtaa het toe, ik bewillig 'er in.* Non audio. Cic. V. 3. 34. *Ik doe daat niet in, ik ſtem,* of *ſtaa dat niet toe.* Boven al wanneer men iemand antwoord, die onze toeſtemming ergens in verzoekt.

Nec Homerum audio, qui ait, &c. Cic. T. Q. 1. 26. *Ik hoor naar Homeer niet, ik gedraag my aan Homeer niet,* of *ik acht Homeer niet, die zegt,* of *als hy verzekert, enz.* Dit verbum by een ontkenning gevoegd, ſchikt zich beter, alhoewel Cicero T. Q. 1. 38. zegt: Si fabulas audire volumus. *Zoo wy naar verdichtzelen willen hooren,* of *willen luyſteren, indien wy 't oor aan verſierzelen willen leenen.*

Non erunt homines divitiis affluentes audiendi. Cic. Am. 15. *Men moet daar de rijken niet over hooren,* of *niet omtrent gelooven.*

Audire aliquem. Cic. F. 2. 7. *By iemand te raade gaan. Naar iemand hooren, iemands raad volgen.*

Audire bene. Cic. Att. 6. 1. *Ter goeder naam en faam ſtaan, in achting zijn.* Male. Cic. Att. 6. 1. *Ter quader naam en faam ſtaan, qualijk van zich doen ſpreken.* Minus commode. Cic. V. 3. 68. *De beſte naam,* of *grootſte roem niet hebben.*

Bene audire. Ter. Ph. prol. 21. *Geacht,* of *geprezen worden.* Cic. Fin. 3. 17. voegt 'er by, A Parentibus. *Bemint,* of *geacht worden van zijn vrienden.*

Male audies. Ter. Ph. 2. 3. 12. *Gy zult hooren dat u niet zeer behagen zal. Ik zal 't u zeggen daar 't op ſtaat.*

Audire. *Genaamt worden.*

Tu recte vivis, ſi curas eſſe, quod audis. Horat. Epiſt. 1. 16. 17. *Alsdan leeft gy behoorlijk, als gy poogt te zijn, die gy genaamt word.*

Audiſti Rex & Pater. Hor. E. 1. 7. 38. *Men heeft u den naam van Koning en Vader gegeven.*

(Audire aliquem. *Naar iemand hooren,* of *luyſteren, iemand gehoorzaamen.*

Si me audias, obſerves neſcio quid ſecum ſolus. Plaut. Am. 4. 25. *Indien gy naar my zult luyſteren, zoo let 'er op, wat deze man ik weet niet wat,*

by

Digitized by Google

by zich zelf alleen voor heeft.

Mitte hunc mea gratia & me audias. Plaut. Am. 4. 4. 49. *Laat dezen my te gevalle vaaren, en luyſter naar my.*

Audire worden ook gezegt die iets, dat geboden word, als toelaten, als aannemen, en alzoo ſchynen te hooren dat hun geboden word. Een verbloemde ſpreekwyze.

Sorbus audit cornum. Plin. H. 16. 43. *De ſorbenboom luyſtert naar de kornoeljenboom*, of *laat zich voegen aan den kornoeljenboom.*

Non audit currus habenas. Virg. G. 1. 514. *De paarden luyſteren niet naar den toom*, of *laten zich van den voerman niet regeeren.*

Audiri. *Daar onder verſtaan worden.*

Sic enim auditur. Quintil. I. O. 8. 5. *Want dat word daar onder zoo verſtaan.*)

AUDITIO, ōnĭs. f. *'t Gehoor, het hooren. Een hooren zeggen.*

Aliquid auditione accipere. Cic. N. D. 2. 37. *Iets uyt hooren zeggen weten*, of *verſtaan.*

De auditione teſtimonium dicere. Aſcon. Cic. p. 77. *Getuygen 't geen men van anderen gehoort*, of *'t geen men hooren zeggen heeft.*

Auditio. Cæſ. B. G. 4. 5. *Nieuws dat men hoort, een tijding*, of *loopend gerucht dat men hoort.*

Auditiones fictæ. Cic. Pl. 23. Falſæ. Tac. An. 4. 11. *Valſche tijdingen.* Leves. Cæſ. B. G. 7. 42. *Loſſe geruchten, onzekere tijdingen. Een tijding*, of *gerucht zonder grond.*

Ne tenuiſſimam quidem auditionem de ea re accepi. Cic. F. 8. 1. *Ik heb daar het minſte niet van gehoort*, of *van vernomen.*

Auditio. *Gehoorplaats, hoorplaats.*

Quando erat ab auditionibus obeundis otium. Gell. 19. 8. *Wanneer ik vry was van mijn leſſen te leeren*, of *ſchool te gaan.*

AUDITIUNCŬLĂ, æ. f. *Een praatjen, een leſjen, half beſcheyd, een kort verhaal*, of *korte vertelling, weinig onderrichting, luttel kennis.*

Auditiuncula quadam de Catonis familia aſperſus es. Gell. 13. 19. *Men heeft u zoo wat*, of *zoo een weynig van 't huys van Kato vertelt.*

AUDITŎR, ōrĭs. m. Cic. Or. 8. *Toehoorder, aanhoorder van een geſprek.*

Auditor. Varr. L. L. 5. 1. *Lezer van een boek.*

AUDITORIUM, ĭi. Quintil. I. O. 2. 11. *Gehoorplaats, gehoorzaal, hoorplaats.*

Auditorium. Quintil. I. O. 10. 1. *Een openbaare ſchool.*

• Auditorium. Paull. D. 42. 1. 54. *De vierſchaar, rechtbank, raadkamer, gehoorkamer van 't hof.*

Auditorium. *De toehoorders.*

Ingens auditorium. Plin. E. 4. 7. *Een groot gehoor, een groot getal toehoorders.*

AUDITŪS, ûs. m. Cic. N. D. 2. 57. *'t Gehoor, de zin van 't gehoor.*

Animal ſolerti auditu. Plin. H. 8. 28. *Een dier van een ſcherp gehoor.*

Gravitatem auditus oleum amygdalinum diſcutit. Plin. H. 23. 4. *d'Amandelolie is goed voor hardhoorigheyd.*

Brevi auditu magna tranſibat. Tac. H. 2. 59. *Hy hoorde loſſelijk de grootſte zaken aan.*

[AUDOMAROPOLIS. *S. Omer.* Zie beneden Fanum Audomari.]

A V E.

ĂVĒ. Imper. *Zijt gegroet, wees gegroet, goeden dag, goeden avond. Ik wenſch u goeden avond*, of *goeden nacht. Vaar wel. Ik groet u.* Dit is een gebrekkelyk werkwoord, (verbum) dat van d'infinitivus Avere afkomt. Tot veelen ſprekende zegt men, Avete.

Ave matutinum portare. Mart. 1. 56. 6. *Goeden morgen gaan wenſchen, een morgengroet gaan doen.*

Alicui dicere, ave. Mart. 9. 8. 2. *Iemand begroeten, iemand wellekom hieten*, als hy van een reys wederkomt.

Aveto. 2. perſ. fut. imper. Sall. B. C. 35. *Vaart wel. God bewaare u. Zijt God bevolen, te Gode.* Deze Schryver dient zich van dit woord op 't eynde van een brief.

Non vis avere? vale. Mart. 9. 8. 4. *Wilt gy van my geen groet. nis ontfangen*, of *niet verwelkomt zijn? vaar wel.*

ĂVĔHO, ĭs, āvēxī, āvēctūm, āvĕhĕrĕ. acc. Suet. I. 71. *Iets*, of *iemand vervoeren, overvoeren, overbrengen, van d'eene plaats op d'ander voeren*, door eenig voertuyg 't zy te water of te land. Men ſteld 'er het ſlach van voertuyg by, wanneer men 't in d'ablativus uytdrukt.

Hos quocumque vento in quaſcumque terras jubebo avehi. Suet. I. 66. *Ik zal laſt geven dat men hen hoe de wind waait, naar 't een*, of *'t ander land overvoert.*

Aliquem ſecum avehere. Ter. Ad. 4. 5. 19. *Iemand met zich voeren.* Ab aliquo loco. Plaut. Men. 5. 9. 56. *Ergens van daan brengen.*

ĂVĔLLĀNĂ, æ. f. Plin. H. 15. 22. *Hazelnoot, kleyne noot.*

ĂVĔLLO, ĭs, āvēllī & āvūlsī, āvūlsūm, āvĕllĕrĕ. acc. met een abl. *en* præp. e, *of* ex. Ovid. M. 2. 351. *Afrukken, afſcheuren, afrijten, met geweld aftrekken*, of *wechnemen*, van een blad, de vrucht van een boom, enz. ſprekende. Cicero S. 19. zegt, Vi avellere. *Met gewelt afrukken als men tegenſtant vind.*

Templo, *of* e templo aliquid avellere. Cic. V. 4. 49. Virg. Æ. 2. 165. *Iets met gewelt uyt een tempel rukken*, of *wechnemen*, van een ſchild, een beeld, enz. ſprekende. Boven al wanneer 't 'er in vaſt is.

Avellere aliquem de matris complexu. Cic. Font. 17. *Iemand uyt den ſchoot*, of *uyt de armen van zijn moeder rukken.*

• Ab aliquo ſeſe avellere. Ter. H. 4. 1. 39. *Met iemand de vriendſchap breken*, voor al als dezelve ſterk is.

Avellere rus ab aliquo. Ter. E. 3. 3. 14. *Iemand met gewelt*, of *liſt een landhuys ontnemen*, of *ontvreemden.*

ĂVĒNĂ, æ. f. Cic. Fin. 5. 30. *Haver*, zeker korengewas.

† Avena. Virg. E. 1. 2. *Een ſtroohalm, een rietfluytje*, of *rietpijpje, een harders fluytje.* Eygentlyk is 't een pypje waar van de harders fluytjens maakten.

(Avena. *Vloghaver.*

Si avenam ipſam videtis. Cic. Fin. 5. 30. *Indien gy de vloghaver zelf zult gezien hebben.*

Avena. *Dravik.* Zoo genaamt, om datze lange gebaarde aairen heeft gelyk de haver.

Avena fruges non necavit. Symm. E. 10. 54. *De dravik heeft het gewas niet vernielt*, of *niet beſchadigt.*

Avenæ naſcuntur. Virg. E. 5. 17. Zoo ſtaat in zommige oude handſchriften. Dominantur. Virg. G. 1. 154. *De dravik komt op*, of *krijgt d'overhant.*)

ĂVĒNĀCĔŪS, ă, ūm. Plin. H. 29. 6. *Haver, van haver gemaakt*, van meel, brood, enz. ſprekende.

ĂVĒNĀRĬŪS, ă, ūm. Avenaria cicada. Plin. H. 11. 26. *Een haverkrekel; een krekel die zich in de haver onthoud.*

AVENIO, ōnĭs. f. Plin. H. 3. 4. *Avignon*, Een ſtad van Provence.

[AVENNA, æ. f. *Aveſnes.* Een ſtad van de Nederlanden, in Henegouw, de hoofdſtad van 't Graafſchap diens naams, aan de Heperſtroom.]

ĂVĒNS, ēntĭs. omn. gen. partic. Hor. S. 2. 4. 1. *Begeerig, verlangende, wenſchende om iet te doen.*

[AVENTICUM, i. n. Tac. H. 1. 68. Een ſtad in Zwitzerland. Hedendaags *Avanche.* Zie ons Lex. Antiq.

ĂVĔO, ēs, ērĕ, ſeq. infin. Cic. D. 2. 62. Hor. S. 1. 4. 87. *Zeer begeerig zijn. Zeer naar wenſchen*, of *naar verlangen, enz.*

Parto quod avebas. Hor. S. 1. 1. 94. *Na dat gy verworven hebt, het gene gy verlangde.*]

† ĂVĔRNĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Hor. Ep. 5. 26. *Helſch, van de hel.*

† ĂVĔRNŪS, ă, ūm. Ovid. M. 10. 51. Zie Avernalis.

ĂVĔRNŪS, i. m. in 't meervoud Ăvērnă, ōrūm. n. Strab. V. 168. *Avernus.* Een meir van Kampaniën in Italiën. De Dichters nemen 't voor de mond van de hel, *of* voor de hel zelf. Zoo doet Stat. Th. 11. 588.

ĂVĔRRŪNCĀNDŪS, ă, ūm. Averruncandæ Deorum iræ cædere victimas. Liv. 8. 6. *Offerhanden ſlagten om de gramſchap der Goden af te wenden.*

ĂVĔRRŪNCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Att. 8. 2. Varr. L. L. 6. 5. Cato R. R. 142. *Afwenden, afweeren, afkeeren* een ongeval, een onweêr, den toorn der Goden, *hier voor behoeden, bevrijden, beſchutten, bewaaren.* Dit woord

Digitized by Google

woord is tot dit gebruyk geſchikt, en men moet het nergens anders op toepaſſen.

(AVERRUNCUS. Deus Averruncus. Varr. L. L. 6. 5. Gell. 5. 12. *Een God, die het gevaar afweert.*)

AVERSABILIS, ĭs. m. & f. lĕ. ĭs. n. *Grouwelijk, verfoeielijk, afſchouwelijk, ſchrikkelijk, yſſelijk, vervloekt.*

Scelus averſabile. Lucret. 6. 389. *Een grouwelijk ſchelmſtuk.*

AVERSATIO, ōnis. f. Quintil. I. O. 8. 3. *Afkeer, tegenheyd, weêrzin, verontwaardiging*, die in 't wezen blykt wanneer ons iets mishaagt.

AVERSIO, ōnis. f. Hirt. H. B. 22. *Wederkeering.* Zommige lezen anders.

* Averſio. Quintil. I. O. 9. 2. *Afwending, afkeering, afbrenging, van 't ſtuk der verhandeling.* Een wyze der redenrykkonſt, anders Apoſtrophe genaamt, wanneer men den toehoorder ongevoeliglyk van 't voorgeſtelde ſtuk afbrengt.

Averſio. *'t Groot, 't gros, niet by de maat*, of *'t gewicht, niet ſtukswijze*, of *ten deele.* Zie ons Lex. Antiq.

(Res averſione empta. Modeſt. D. 18. 1. 62. §. 2. *Waaren in 't gros gekocht.*

Si averſione vinum venit. Ulp. D. 18. 6. 4. §. 1. Per averſionem venditur. Ulp. D. 18. 6. 4. §. 2. *Indien de wijn in 't gros te koop komt.*

Opus averſione locatum. Florent. D. 19. 2. 36. *Een werk, dat niet ſtukwijze, noch by de voet, maar in 't geheel*, of *in 't gros aanbeſteed is.*

Averſione navis conducta. Paull. D. 14. 2. 10. §. 2. *Een ſchip, dat niet voor deze*, of *geene waaren; maar in 't gros, zoo veel als het laaden kan, gehuurt is.*)

AVERSOR, āris, ātus ſum, āri. acc. Cic. V. 2. 76. *Het hoofd omdraaijen*, of *omkeeren, zijn aangezicht, gezicht*, of *oogen ergens van afwenden*, of *afkeeren, iets*, of *iemand niet willen*, of *niet durven aanzien*, of *den rug toekeeren.* Plaut. Trin. 3. 2. 1. Quintil. I. O. 11. 3. zegt in den zelven zin, Vultu aliquid averſari.

* Averſari preces alicujus. Liv. 3. 12. *Zich van iemands gebeden afwenden, iemands gebeden verwerpen, niet hooren.* Honorem. Ovid. F. 1. 5. *d'Eer ontwijken*, of *verachten.*

Averſari aliquem. Liv. 8. 7. *Van iemand een afkeer hebben, in iemand een weêrzin hebben*, voor al wanneer men, om zulks te toonen, zyn hoofd omdraait.

AVERSOR, ōris. m. Pecuniæ averſor. Cic. V. 5. 58. *Verwreemder van eenig geld; een die geld*, of *goed tot een averechts gebruyk aanleyd.*

AVERSUS, ă, um. part. *Den rug toegekeert, naar achteren gekeert.*

Averſum aggredi. Cic. F. 10. 30. *Van achteren aanvallen*, of *beſpringen.*

Averſa capitis pars. Plin. H. 11. 37. *Het agterhoofd.*

Averſa charta. Mart. 8. 62. 1. *d'Achterſte zijde, de rug, d'averechtze zijde van een papier, een omgekeert papier.*

(Averſa pictura. Suet. A. 75. *d'Achterſte zijde van een ſchildery, de zijde op welke niet geſchildert is.*)

Averſa pecunia. Cic. V. 1. 12. *Geld tot andere gebruyken gekeert.*

Averſi milites. Cæſ. B. G. 2. 26. *Krijgsvolk met den rug tegens malkanderen ſtaande.*

Averſus ab aliquo. Cic. Att. 10. 10. *Iemand tegens zijn*, of *vyand zijn, tegens iemand quaad, qualijk gezint*, of *geſtoort zijn.*

Milites averſi a prælio. Cæſ. B. C. 2. 12. *Soldaaten die uyt het gevecht gevlucht, die uyt den ſtrijd*, of *uyt den ſlag geloopen zyn.*

Averſus a propoſito. Liv. 2. 8. *Die uyt zijn voornemen ſcheyd, die zijn opzet verlaat.* A vero. Cic. C. 3. 9. *De waarheyd vyandig.* A contubernio. Colum. 12. 1. *Die niet gaerne t'huys blijft.*

(Averſus. *Toornig, gram, vergramt*, om dat wy niet willen aanzien die geenen waar op wy geſtoort zyn.

Perſas averſis diis pugnaſſe. Curt. 4. 10. 6. *Dat de Perſianen gevochten hadden, in weêrzin van de Goden*, of *daar de Goden hen gram waaren.*

Hoſtia mollibit averſos Penates. Hor. O. 3. 23. 19. *Door d'offerhaude zult gy de vertoornde huysgoden verzoenen.*)

AVERSUS, ă, ŭm. adj. dat. *Strijdig, tegenſtrijdig, vyandig, afkeerig.* De compar. *Averſior* ſtaat beneden by Quintilianus, en de ſuperl. *Averſiſſimus* beneden by Cicero.

Homo averſus à vero. Cic. C. 3. 9. *Een menſch, afkeerig van de waarheyd.*

Ne reliquorum defenſioni ſit averſior. Quintil. I. O. 7. 1. *Op dat hy met geen meer tegenheyd*, of *weêrzin de verdediging van andere aanhoore.*

Averſiſſimo animo eſſe ab aliquo. Cic. Att. 11. 5. *Een zeer bitter, haatdragend*, of *afkeerig gemoed tegens iemand hebben.*

Averſa inſulæ. Liv. 37. 27. *Van het eyland afgelegene geweſten.*

AVERTO, ĭs, verti, verſum, vertĕrĕ. Oculos, caput, &c. *Verdraaijen, omdraaijen, naar een andere zijde keeren, draaijen*, of *wenden*, de oogen, 't hoofd, enz.

Avertere ſe. Cic. Com. 5. *Zich omkeeren, zich omdraaijen, zich omwenden, den rug toekeeren.*

Quo te avertiſti? Plaut. Am. 3. 2. 18. *Waar hebt gy den rug gekeert?*

Avertere ſe ex oculis. Virg. Æ. 4. 389. Ab oculis. Cic. N. D. 2. 56. *Uyt iemands oogen*, of *gezicht gaan*, of *vertrekken.*

Avertere hoſtem a portis. Cæſ. B. G. 6. 42. *Den vyand van de poort afhouden*, of *afdrijven.*

Avertere flumen. Cic. N. D. 2. 61. Cæſ. B. C. 3. 49. *Een ſtroom verleggen*, of *eenen anderen loop doen nemen.*

Fluctus a ſaxo ad littus avertit ſcapham. Plaut. R. 1. 2. 76. *De vloed drijft de boot van de rots af naar ſtrand toe.*

Regem in cogitationem belli avertere. Liv. 36. 7. *Den Koning tot den oorlog aanzetten*, of *het oorlogen inblazen.*

Avertere ſe. Cæſ. B. C. 1. 4. *of* aliquem ab amicitia alterius. Cæſ. B. C. 3. 79. Ab amore. Cic. Att. 9. 10. *Zich*, of *iemand van eens anders vriendſchap aftrekken.* Ab infamia aliquem. Cic. Att. 16. 7. *Iemand voor ſchande behoeden; voorkomen dat iemand in geen ſchande valle.*

Animum ab aliquo avertere. Cæſ. B. G. 1. 20. *Zijne genegentheyt van iemand aftrekken.*

Galliæ animi a ſe avertebantur. Cæſ. B. G. 1. 20. *De gemoederen der Franſchen wierden van hem vervreemd, afkeerig*, of *afgetrokken, de Franſchen verlieten zijn zijde.*

Avertere aliquem. Cic. Cæc. 12. In fugam. Liv. 22. 19. *Iemand op de vlucht brengen, jaagen*, of *drijven.*

Culpam in aliquem avertere. Liv. 31. 11. *De ſchuld op een ander leggen*, of *een ander de ſchuld geven.*

Avertere aliquid. *Iets ſtelen, nemen, ontvreemden, wechnemen, rooven*, van een buyt. Virg. Æ. 10. 70. een erfenis. Cic. F. 12. 26. eenig geld. Tac. H. 1. 53. Cic. V. 14. enz. ſprekende. Cic. V. 3. 70. en Cæſ. B. C. 3. 59. voegen 'er Domum by.

Avertere ſomnos. Hor. S. 1. 5. 15. *De ſlaap ſtooren*, of *'t ſlaapen beletten.*

Quod omen Deus avertat. Cic. A. 11. 5. *God bewaare*, of *behoede ons voor dat ongeval!*

† Equus fontes avertitur. Virg. G. 3. 499. *'t Paard wil niet drinken.* Dit verbum is deponens in deze plaats.

† Magicis ſacris ſanos ſenſus alicujus avertere. Virg. E. 8. 66. *Iemands zinnen betoveren*, of *door toverye verblinden.*

(Avertere zonder geval (caſus) voor avertere ſe. *Zich omkeeren, zich omdraaijen*, of *omwenden.*

Id cum dixiſſet, avertit, & ire in Capitolium cœpit. Gell. 4. 18. *Als hy dat gezegt hadde, heeft hy zich omgedraait, en is naar 't Kapitool gegaan.*

Demoſthenes avertit; & diſcedens inquit. Gell. 1. 8. *Demoſthenes heeft zich omgekeert; en wechgaande gezegt.*)

A U F.

AUFERO, aufĕrs, abſtŭli, ablātum, auferrĕ. *Iets wechnemen, wechbrengen, wechdragen, vervoeren.*

De, *of* e convivio inter manus, tanquam e prælio aufertur. Cic. V. 5. 11. *Men draagt hem in de armen van 't geſtmaal af als uyt het gevecht.*

Aliquid auferre de aliquo loco. Cic. Att. 7. 21. *Iets ergens van daan brengen.* Ab janua. Plaut. Aſ. 2. 4. 18. *Van voor de deur wechbrengen.*

Auferre aliquid ab aliquo. Cic. Q. R. 13. Alicui. Plaut. Au. 4. 4. 8. B. 4. 4. 8. *Iemand iets ontnemen*, of *afhandig maaken*, 't zy door gewelt, of liſt.

* Au-

Digitized by Google

• Auferre per judicem. Ulp. D. 44. 5. 4. §. 6. Judicio. Cic. P. Q. 14. *By vonnis verkrijgen*, *by uytſpraak der rechters verwerven.*

• Auferre litem. Plaut. R. prol. 20. *Een recht*, of *geding winnen.*

• Auferre decretum. Cic. Att. 16. 16. ſubj. 1. *Een vonnis*, of *gewijsde verkrijgen.*

Ne te auferant aliena conſilia. Cic. F. 2. 7. *Laat u door geenen raad van anderen vervoeren*, of *misleyden. Volg geenen raad van anderen.*

Auferri cultu. Ovid. Rem. 1. 344. *Door den opſchik verleid*, of *bedroogen worden.*

Auferre, alleen. Ter. Ad. 5. 8. 14. *en* (auferre aliquid alicui. Plaut. Truc. Prol. 19.) *Iets van iemand verkrijgen*, *verwerven*, *behaalen*, *bekoomen*, *hebben.*

Auferre laudem ex aliqua re. Cic. V. 1. 8. *Ergens lof door behaalen.* Famam docti viri. Hor. E. 2. 1. 55. *Den roem van een geleerd man verkrijgen.*

Dies quindecim auferent hi ludi. Cic. Procem. V. 10. *De ſpelen vereyſchen vijftien dagen*, of *zullen vijftien dagen weehnemen.*

A judice, *of* ab alio dies aliquot auferre. Cic. P. Q. 5. *Van een rechter*, of *van iemand anders eenige dagen uytſtel*, of *verlenging van tijd verkrijgen.*

Aufer nugas. Plaut. Truc. 4. 4. 8. *Hou op te boerten*, *ſchey uyt het ſcherſſen.* Pollicitationes. Ter. Ph. 5. 6. 17. *Spreek niet meer van beloften.* Jurgium. Plaut. P. 5. 2. 19. *Krakkeel*, of *twiſt niet langer met ons.*

Non hæc ſic auferes. Ter. Ad. 3. 4. 8. *Gy zult daar door niet vry zijn.* Non hæc auferes inulta. Ter. And. 3. 5. 4. *Gy zult 'er over geſtraft worden.* Tacita. Plaut. Aſ. 4. 2. 7. *Dat zal zoo ſtilzwijgende niet doorgaan*; of *daar zullen klagten over vallen.*

Hinc me auferet ætas. Hor. S. 1. 4. 132. *De jaaren*, of *d'ouderdom zullen my hier van ontlaſten*; *zullen my van deze zorgen bevrijden*, of *ontheffen.*

Auferre ſomnum. Hor. Ep. 5. 96. Celſ. 1. 9. *De ſlaap beletten*, *ſtooren*, of *benemen.* (Fugam. Flor. 3. 10. 3. *Het vlugten beletten.*) Spem rei faciendæ. Cic. Off. 3. 2. *De hoop benemen om iets te doen.* Alicui vitam. Ovid. Her. 21. 187. *Iemand het leven benemen*, *dooden*, of *ombrengen.*

† Aufer me terrere. Hor. S. 2. 7. 43. *Jaag my geen ſchrik meer aan*, *dreyg*, of *ontſtel my niet meer.*

Virtus abſtulit Horatium parricidam. Flor. 1. 3. 5. *De dapperheyd heeft Horatius den zuſtermoordenaar van de ſtraf bevrijd*, of *de ſtraffe ontrokken.*

Auferre. *Belemmeren*, *verhinderen*, *beletten.*

Amnis Regi commeatus aufert. Sen. de Ir. 3. 21. *De rivier verhindert den Koning het overvoeren*, of *het overzetten van het legertuyg*, of *de bagagie.*

Dummodo hoſti iter auferretur. Sen. E. 120. *Alleenlyk op dat den vyand den tocht belemmert wierde.*

Auferre ſe. *Weehgaan*, *zich weehpakken.* Reden van deze betekenis hebben wy gegeven in Afferre.

Aufer te modo. Plaut. Truc. 4. 3. 93. *Alleenlijk pak u van hier*, *gaat weg.*

Auferre ſe ex oculis. Virg. Æ. 4. 489. *Zich uyt het gezicht weehpakken.*

Curſu auferri periculo. Plin. E. 6. 20. *Het gevaar ontloopen.*

AUFŬGIO, ĭs, fūgi, fŭgĭtūm, fŭgĕrĕ. *Vluchten*, *vlieden*, *weehvluchten*, *weehvlieden*, *de vlucht kiezen. Zich weehpakken.*

Aufugere aſpectum alicujus. Cic. N. D. 2. 43. *Iemands tegenwoordigheyd ontwijken*, of *ſchouwen.* [Munker. Hyg. 1. 258. zegt dat aufugere aliquid goed Latyn is. Hy zoekt het te bewyzen uyt Prop. 1. 9. 30. waar gelezen word aufuge blanditias. Petron. 41. waar ſtaat aufugi judicium. En den aangehaalden Cicero. Broekhuſius over Propertius getuygt dat in 't francyn van Cornelinus effuge gelezen word. Hy bewyſt uyt veele Schryvers, dat dit de gebruykelyke ſpreekwyze is. Dat by Petronius moet gelezen worden, aufugi judicium. 't Welk ook Sciop. Ver. 2. 18. dus verbetert heeft. By Cicero haud fugiens; om dat Andromede een zeer helderer ſterre is als Caſſiopea, zoo datze dezelve geenzins ontwyken, of ſchouwen zal.

Ex aliquo loco aufugere. Liv. 1. 25. *Uyt eenige plaats vlieden*, *vluchten*, *ontvluchten.*

Aufugere word van de ſlaven gezegt, die van hunne heeren weehlopen. Ter. E. 5. 2. 12. Hec. 3. 4. 10.

(Aufugere word ook van 't water gezegt, dat verloopt, dat uytlekt, dat 'er niet meer is, van Plautus in 't volgende voorbeeld.

Aquam aufugiſſe dicito, ſi quis petet. Plaut. Au. 1. 2. 16. *Indien iemand water zal halen*, *zeg dat het weeh geloopen*, of *uytgelekt is*, of *dat 't geen water meer is.*)

A U G.

AUGĔO, ēs, āuxī, āuctūm, āugērĕ. *Vermeerderen*, *vergrooten*, *grooter maken.*

• Augere aliquem. Cic. Part. 6. Plaut. Men. 3. 3. 27. Nep. Phoc. 2. *Iemand groot maken*, *verrijken*, *met goederen voorzien.* Cicero voegt 'er by. Divitiis. Rull. 2. 26. Honoribus. Ar. 26.

Augere. acc. perſ. abl. rei. *of* acc. rei. gen. perſ. *of* acc. rei. dat. perſ. *Vergrooten*, *verſterken*, *opheffen*, *vermeerderen*, *doen aanwaſſen.*

Augere animum alicujus. Sall. B. J. 20. Cic. Att. 10. 16. *Iemands moed* of *ſtoutheyd verſterken.* Culpam. Plin. E. 5. 3. 2. *Zijn ſchuld-* of *misdaad vergrooten.* Dignitatem. Cic. F. 11. 6. *Zijn eer en aanzien vermeerderen.*

Augere munus verbis. Cic. Off. 2. 20. *Een geſchenk door beleefde woorden te waardiger*, of *aangenamer maaken.*

Morbus augetur. Ter. Hec. 3. 1. 54. *De ziekte word gevaarlijker.*

Nominibus Imperatoriis augere aliquem. Tac. An. 1. 3. *Iemand met keyzerlijke tijtels vereeren.* Scientia aliquem. Cic. Off. 1. 1. *Iemand geleerder maaken.*

Ejus ipſius cupiditatis ſuſpicionem auxit. Cic. V. 4. 15. *Hy heeft het vermoeden*, *dat men van zijne begeerlijkheyd*, of *gierigheyd had*, *verſterkt.*

Augere iracundiam alicujus. Ter. Ad. 1. 2. 65. *Iemands gramſchap vermeerderen.*

Alicui ſpem augere. Cæſ. B. C. 2. 31. *Iemands hoop aanvoeden*, *vermeerderen*, of *verſterken.* Terrorem. Cæſ. B. C. 3. 64. Sall. B. J. 20. *De ſchrik*, of *ontſteltenis vermeerderen.*

Senectus mihi ſermonis aviditatem auxit. Cic. S. 14. *d'Ouderdom heeft mijne zucht*, of *genegentheyd tot een praatjen vermeerderd.*

(Augere aliquem. *Iemand aan ampten helpen*, *tot ſtaatsbedieningen bevorderen*, of *verheffen.*

Auctus a Demoſthene. Nep. Phoc. 2. *Van Demoſthenes tot hooger ſtaaten*, of *ampten verheven zijnde.*

In ſe augendo parcus. Suet. Cl. 12. *Spaarzaam in zich zelven te verheffen*; *in vele bedieningen*, of *vele titelen aan te nemen.* Zoo gebruyken de Grieken hun Αὔξειν by Heſiod. Ἔργ. 6. en Callim. Hymn. in Jov. 95.

Augere aliquem. *Iemand voordeel aanbrengen*, of *toebrengen.*

Semper te mihi augendum putavi. Cic. F. 7. 17. *Ik heb geoordeeld dat het altoos mijn pligt was u voordeel aan te brengen.* Hy verſtaat 'er d'ablativus commodis onder. Dezelve voegt by 'er by A. 11. 14.

Augere aliquem ſcientia. Cic. Off. 1. 1. *Iemand in kennis doen vorderen*, *geleerder maken.*

Augere. *Verdubbelen.*

Cum augeri hoſtias imperaſſet. Suet. A. 96. *Als hy bevoolen had dat men d'offerhanden verdubbelen zoude.* Als d'Ouden ſcheenen met d'eerſte offerhanden niets verkregen te hebben, offerden zy de tweede, derde, en vierde, en zoo voorts, tot datze verkregen 't geen zy zochten.

Augere. *Teelen*, *voortbrengen*, *voortzetten.*

Quodcunque alias ex ſe res auget. Lucret. 5. 323. *Alles*, *dat iets anders uyt zich voortbrengt*, of *voortzet.*

Augeri liberis. Cic. Att. 1. 1. *Met kinderen gezegent worden.*

In agrum bello captum miſſos ſtirpis augendæ cauſa. Liv. 27. 9. *Dat 'er in de landen door den oorlog overheerſcht*, *gezonden waren*, *om kinderen te teelen*, of *hun geſlacht voort te zetten.*)

AUGESCO, ĭs, āugēſcĕrĕ. Plin. H. 11. 54. Cic. N. D. 2. 10. *Waſſen*, *groeijen*, *aanwaſſen*, *aangroeijen*, *toenemen*, *grooter*, of *dikker worden*, van Lighaamen, Vruchten, enz. ſprekende.

• Mihi

* Mihi augeſcit magis de ſilio ægritudo. Ter. H. 3. 1. 14. *De droefheyd, die ik over 't afwezen, of 't verlies van mijnen zoon heb, neemt toe, of vermeerdert.*

Illis animi augeſcunt. Sall. B. J. 34. *Zy ſcheppen, of grijpen meerder moed, hunne moed en dapperheyd groeit, of wast aan.*

Res hoſtium tacitis augeſcunt incrementis. Liv. 27. 17. *De zaeken der vyanden nemen allengskens toe.*

‡ AUGIFICO, ās, arĕ. Ennius *by* Non. 2. 61. *Vermeerderen, toenemen, aannemen.*

* AUGMĔN, ĭnis. n. Lucret. 6. 607. *Vermeerdering, aanwas, aangroeijing, toeneming.*

AUGMENTATĬO, ōnis. f. Ik heb dit woord in de goede Schryvers niet gevonden. Zie Augmen.

AUGMENTO, ās, ātūm, ārĕ. *Vermeerderen, vergrooten.* Dit is geen zuyver Latynſch woord. Firmicus 5. 6. heeft het eerſt gebruykt.

AUGMENTUM, ī. n. Men vind dit woord niet by de Latynſche Schryvers. Zie Augmen. (Althans niet by de eerſte; maar evenwel noch by de latere, als Apul. Doctr. Plat. p. 6. Prud. *περὶ στε.* 5. 350. Symm. Ep. 7. 112. Ulp. D. 5. 3. 20. §. 3.)

AUGŪR, ŭris. m. *Waarzegger, voorzegger, wigchelaar, voorwikker, voorverkondiger: een die de toekomſtige dingen voorzegt,* boven al uyt den zang, de vlucht, en 't eeten der vogelen. Cic. D. 1. 3. De Dichters gebruyken 't ook om de beeſten, menſchen en Goden te betekenen, die iets voorzeggen. Zie ons Lex. Antiq.

Augur caſſa futuri. Stat. Th. 9. 629. *Een valſche wigchelaarſter, of voorzegſter.*

† Augur aquæ cornix. Hor. O. 3. 27. 12. *Een kraai die den regen voorſpelt, of voorzegt.*

AUGŪRACŪLUM, ī. n. Feſtus. *Wigchelplaats, de plaats daar de waarzeggers hunne wigchelarijen pleegden.* Dit was gemeenelyk een hoogte, daar op zekere hut ſtont, waar uyt de wigchelaars de vogelen waarnamen.

AUGŪRALIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. D. 1. 33. *Wigchelaers, waarzeggers, 't geen tot de wigchelary, waarzeggery, of voorzegkunde behoord.*

AUGŪRALE, ĭs n. Sen. Tranq. 11. *Het merk, of teken der wigchelaers, of waarzeggers,* waar door ze van anderen, die zulks niet waren, onderſcheyden wierden.

Augurale. Tac. An. 2. 13. Zie Auguraculum.

AUGŪRANDŬS, a, um. Cic. N. D. 2. 64. *Dat door wigchelary moet voorzegt worden.*

AUGŪRATIO, ōnis. f. Cic. D. 2. 30. *Wigchelary, waarzegging, of voorzegging uyt de vogelen.*

AUGŪRATO. adv. Liv. 1. 18. *Na de vogelen waargenomen, of zich met de vogelwigchelling beraaden te hebben.* Dit kan ook betekenen, *na alle omzigtigheyd gebruykt, of alles behoorlijk waargenomen te hebben. Ter goeder uure.*

AUGŪRATRIX, icis. f. Feſt. *Een wigchelaarſter.*

AUGŪRATŪS, ūs. m. Cic. D. 1. 17. *Wigchelkonſt, waarzeggende, of voorzegkonſt uyt de vogelen.*

Auguratus. Cic. D. 1. 17. *Wigchelaarsampt; beroeping, ſtaat, of waardigheid van een wigchelaar.*

AUGŪRATŪS, ă, ūm. part. Cic. Vat. 10. *Verkoren, gemaakt, geloovt, ingewijdt,* na zich met de vogelwigcheling beraaden te hebben, van een tempel, plaats, enz. ſprekende.

AUGŪRIUM, ĭi. n. Cic. Off. 3. 16. *Vogelwigcheling, waarzegging, voorſpelling, voorgiſſing, voorwikking, of voorzegging* uyt het geluyter, *of* geklap der vogelen.

[Augurium agere. *Zich begeven tot de voorſpellingen der vogelen. By de vogelen voorſpelling zoeken.*

Cum augures augurium acturi eſſent. Cic. Off. 3. 16. *Als de wigchelaars by de vogelen voorſpelling zouden zoeken.*]

* Augurium. Cic. T. Q. 1. 15. *Voorſpelling, voorgiſſing, voorwikking, voorzegging, voorteken.*

Augurium. *Een godſprake, goddelijk antwoord.*

Da pater, augurium. Virg. Æ. 3. 89. *Vader Apol, geef ons een goddelijk antwoord.*

Augurium. Flor. 1. 5. 2. *Waarzegkonſt, voorzegkunde, wigchelkonſt* door de vogelen.

AUGŪRIŪS, ă, ūm. Cic. S. 4. *Van de vogelwigcheling, dat tot de vogelwigcheling behoord.*

AUGŪRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Virg. Æ. 7. 273. Cic. *by* Non. 7. 7. *Voorzeggen, voorgiſſen, voorſpellen, voorwikken.* [Servius zegt daar, dat men Auguro moet zeggen als men iets door 't begryp van 't verſtand voorſpelt; maar Auguror als men iets voorzegt uyt de vlucht der vogelen.] (Augurare. *Nauwkeuriglijk beſchouwen, of bezien,* gelyk de wigchelaars doen.

Aſtute augura. Plaut. Ciſt. 4. 2. 26. *Beſchouw nauwkeurig, of met ingeſpanne zinnen.*)

AUGŪROR, āris, ātūs ſūm, āri. acc. *Waarzeggen, voorzeggen, voorzien, voorgiſſen, te vooren raaden,* boven al door 't waarnemen van de vlucht der vogelen.

Augurari ex avium volatu. Cic. F. 6. 6. *Uyt de vlugt der vogelen, of uyt de vogelvlucht iets voorzeggen.*

* Augurari aliquid. Cic. D. 1. 33. *Iets voorzeggen, voorſpellen, voorwikken, te vooren giſſen, of raaden.*

Augurari conjectura. Cic. de Or. 1. 21. *Giſſen, raaden, een giſſing maaken.*

De aliquo augurari aliquid. Cic. Or. 13. *Van iemand iets voorzeggen, of voorgiſſen.*

' (Augurari. *Uytleggen, verklaaren.*

Quidam contra augurabantur. Curt. 3. 3. 5. *Zommigen leyden 't in tegendeel uyt.*

Macedones iter faciendo operi monſtraſſe augurabantur. Curt. 4. 4. 5. *De Macedoniërs leyden 't uyt, of verklaarden 't, dat het hun aangewezen had, op wat wijzen en waar ze den dijk maaken zouden.*)

[AUGUSTA, æ. f. wierde genoemt de *Keyzerin, des Keyzers huysvrouw.* Zoo is genoemt Livia Auguſtus huysvrouw by Suet. Cl. 11. C. 10. Plin. H. 12. 19. 13. 30. Tac. An. 1. 8. 14. 1. en Livia Auguſta by Suet. C. 15. en Julia Auguſta by Tac. An. 5. 1. Plin. 10. 55. Philo ad Caium p. 1036. D. Flavia Titiana Pertinax huysvrouw by Capitol. c. 5. Plotina Trajanus huysvrouw by Plin. P. 84. Neffens haar *de moeders van de Keyzers,* Agrippina Neroos moeder by Tac. An. 12. 26. Sextilia Vitellius moeder by Tac. H. 2. 89. *De ſuſters* van Trajanus by Plin. 84. 6. *De dochters* van Nero by Suet. N. 35. Tac. An. 15. 23.]

AUGUSTA, æ. f. Ptolem. 5. 8. Stephanus. *Sebaſten,* een ſtad van Ciliciën.

Auguſta Auſcicorum. Ptolem. 2. 7. *Auch,* een ſtad van Gaskonjen, de Hoofdſtad van Armagnak.

Auguſta Cæſarea, *of,* Cæſarea Auguſta. Plin. H. 3. 3. Ptolem. 2. 7. *Saragoſſen,* een ſtad van Spanjen.

[Auguſta Firma. Plin. H. 3. 1. Een vermaarde ſtad in Spanjen. Nu *Ecija* genaamt.]

Auguſta Prætoria. Plin. H. 3. 17. Ptolem. 2. 1. *Aoſten,* een ſtad van Piemont.

Auguſta Quintanorum. *Kintzen.* Eertyds een ſtad, nu een dorp in Beyeren aan den Donau.

Auguſta Rauracorum. *Augſt,* aan den Rhyn, niet ver van Bazel, voor dezen een vermaarde ſtad.]

Auguſta Taurinorum. Plin. H. 3. 17 Ptolem. 2. 1. *Turin,* de hoofdſtad van Piemont.

Auguſta Trevirorum. Ptolem. 2. 9. *Trier,* een ſtad van Duytſchland.

Auguſta Vindelicorum. Ptolem. 2. 13. *Augsburg,* een ſtad van Duytſchland, aan de rivier de Lek.

AUGUSTALE, ĭs. n. Quintil. I. O. 8. 2. *De tent van een Keyzer, Koning, of Veldoverſte.*

AUGUSTALIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. Colum. 12. 1. *Van Auguſtus, tot Auguſtus behoorende.* Veg 2. 7. noemt dus zekere Overſten by Auguſtus aangeſtelt, om de voorſte gelederen der ſlagorden in 't gevecht aan te voeren. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

AUGUSTE. adv. Cic. N. D. 3. 21. *Godvruchtiglijk, Godsdienſtelijk, eerbiedig-lijk, met eerbied.*

Auguſte. Cic. N. D. 2. 24. *Overheerlijk, koſtelijk, prachtelijk; treffelijk, op een heerlijke, of prachtige wijze.* De compar. *Auguſtius* ſtaat by Cic. Cl. 86.

AUGUSTODUNUM, ī. n. Ptolem. 2. 8. Tac. An. 3. 43. *Autun.* Een ſtad van Bourgonjen.

AUGUSTŪS, ă, ūm. *Heylig, eerwaardig, gewijd, geheyligd,* van een tempel, een ſtad, enz. ſprekende. De com-

compar. *Auguſtior* en de ſuperl. *Auguſtiſſimus* ſtaan by Liv. 5. 41.

Plena altaribus, auguſta victimis cuncta. Plin. P. 23. *Alles was met outaaren, en heylige offerhanden vervult.*

Auguſtus. Liv. 1. 7. *Aanzienelijk, deftig, hoogachtbaar, outzagchelijk, ſtatig*, van een perſoon, van zyn gelaat, of wezen ſprekende.

Auguſta gravitas. Ovid. M. 6. 73. *Eene ontzaggelijke ſtatigheyd.*

Tectum auguſtum. Virg. Æ. 7. 170. *Een prachtig gebouw.*

Auguſtus. Plin. H. 13. 12. *Van Auguſtus, dat tot Auguſtus behoort.*

AUGUSTUS, i. m. Macrob. S. 1. 12. *Oogſtmaand, Auguſtus, de maand van Auguſtus*, vermids Auguſtus hem zynen naam gaf. Zie ons Lex. Antiq.

A V I.

ĂVĬĂ, æ. f. Cic. Ar. 11. *Grootmoeder*, 't zy van Vaders, *of* Moeders wege.

(Avia. *Een oudwijffche inbeelding, een verdichtzel van oude wijven uytgeſtrooit*, of *voortgezet*. Zoo ſchynt het de Dichter Perſius te nemen in 't volgende voorbeeld.

Dum veteres avias tibi revello. Perſ. 5. 92. *Ondertuſſchen dat ik u de oudwijfſe inbeeldingen beneme.*)

ĂVĬĀRĬĂ, ōrŭm. n. plur. Virg. G. 2. 430. *Boſſchen, boſſchaadjen, haagen; geleyden*, waar in vogelen neſtelen en zingen.

ĂVĬĀRĬUM. ĭi. Colum. 8. 1. Cic. Fr. 3. 1. *Vogelkooi, vogelkouw, vogelvlucht, kevie. Hoenderhok. Voorplaats* daar men gevogelte houd.

ĂVĬĀRĬŬS, ĭi. m. Colum. 8. 3. *Vogelaar, opzichter over het gevogelte.*

ĂVĬCŬLĂ, æ. f. Gell. 2. 29. *Vogeltje, een kleyne vogel.*

ĂVĬDĒ. adv. *Gretiglijk, hongerig, gulziglijk, happiglijk*, van eeten en drinken ſprekende. Ovid. Art. 3. 759. Hor. S. 1. 6. 127. De compar. *Avidius* ſtaat by Curt. 3. 6. 17. en de ſuperl. *Avidiſſime* by Cic. A. 14. 1.

* Avide. *Vieriglijk, leverig, met groote luſt, of begeerte, met groot verlangen, of ongeduld.*

Avide literas alicujus exſpectare. Cic. Att. 16. 10. *Met ongeduld, of groot verlangen, iemands brieven verwachten.*

Avide ſe certamini offerre. Liv. 2. 6. *Zich gereedelijk ten ſtrijde aanbieden.*

Avide imperata exequi. Liv. 27. 12. *De bevelen ieverig uytvoeren.*

ĂVĬDĬTĀS, ātĭs. f. *Groote luſt*, of *trek, vierige begeerte.*

Aviditas ad cibos. Plin. H. 20. 16. *Trek*, of *luſt tot eten, honger.*

Aviditas. *Gretigheyd, zucht, trek, begeerte, verlangen, luſt, genegentheyd, vierigheyd, iever.*

Aviditas pecuniæ. Cic. Parad. 6. 1. *Geldgierigheyd.*

Aviditas legendi. Cic. Fin. 3. 2. *Leesgierigheyd, een groote luſt tot lezen.* Gloriæ. Cic. Fr. 1. 1. *Een groote eerzucht, een vierige zucht naar eer.*

ĂVĬDŬS, ă, ŭm. *Gretig, gulzig, begeerig, naar haakende, naar verlangende.* De compar. *Avidior* ſtaat by Liv. 39. 50. en de ſuperl. *Avidiſſimus* by Cic. Marc. 8.

* Avidus. Hor. S. 1. 5. 75. *Begeerig, happig, hongerig, driftig, die groote trek*, of *luſt heeft.* Ter. E. 5. 4. 16. zegt, Avidus cibi. *Begeerig naar ſpijze.*

Avidus in pecuniis locupletum. Cic. A. 5. 8. *Begeerig naar 't geld der rijken.*

Avidior ad rem. Ter. E. 1. 2. 51. *Al te happig naar goed; geldgierig; vaſthoudend.*

Avida ad res novas ingenia. Liv. 22. 21. *Jeukerige verſtanden naar nieuwigheden.*

Avidus cædis. Ovid. M. 1. 161. *Bloedgierig, bloeddorſtig.* Novitatis. Plin. H. 12. 1. *Begeerig naar nieuwigheyd, die veel van nieuwigheden houd.* Gloriæ. Cic. Marc. 8. *Eerzuchtig, roemgierig.* Voluptatis. Cic. S. 12. *Wellustig.* Famæ malæ. Tac. An. 2. 28. *Die zich door ſchelmſtukken zoekt vermaard te maaken.*

Aures avidæ, Cic. Or. 29. *Aandachtige*, of *toeluiſterende ooren.*

Avidi dentes. Phæd. 1. 13. 11. *Gretige tanden.*

Urbs ſermonum avida. Tac. An. 13. 6. *Een praatachtige, ſnapachtige*, of *klapachtige ſtad.*

Manus ſubitis avidæ. Tac. H. 1. 7. *Handen die alles naar zich haalen*, of *die alles nemen wat haar voorkomt.* Subitis ſtaat in dativo.

† Cœli pars avida. Lucret. 5. 202. *Een groote hemels ſtreek.*

ĂVĬS, ĭs. f. Cic. N. D. 2. 62. *Een vogel.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Avis aëria. Ovid. Art. 1. 26. *Een hoogvliegende vogel.*

Avis vaga. Horat. O. 4. 4. 2. *Een zwervende vogel.*

Avis cantrix. Varr. R. R. 3. 5. *Een zangvogel.*

Avis Junonia. Ovid. Art. 1. 627. *Een paauw.*

Avis. *Vogelwigchelling, waarzegging, voorzegging, voorſpelling*, uyt de vlucht der vogelen.

Avibus bonis. Ovid. F. 1. 513. *of* ſecundis. Liv. 6. 12. *Met goede voortekenen, voorſpoediglijk.*

[Avi ſiniſtra. Zie beneden in Siniſtra.

Avis alba. Cic. F. 7. 28. *Een wonderwerk*, of *wonderdier, een zeldzaam verſchijnzel.* De Dichters nemen 't voor een *goed voorteken, een goed voorſpel.*]

(ĂVĪTĒ. adv. *Van ouds, ouwelings, van de voorvaderen.*

Ideoque filium hominis avite pronuntiatum. Tertull. adv. Valent. 39. *En dat hy daarom van ouds*, of *van der voorvaderen tijd af, een zoon des menſchen genoemt is.*

Avitium. *Een meenigte van vogelen, het gevogelte.* Apuleius gebruykt dit woord in 't volgende voorbeeld.

Cycnus, qui ex omni avitio longe antecellit. Apul. Fl. 366. *De zwaan, die al het gevogelte overtreft.*)

ĂVĪTŬS, ă, ŭm. Cic. Cœl. 14. *Grootvaders, van grootvader, dat van hem komt, dat hem behoort.*

Avitus. Cic. F. 13. 34. *Van de voorouderen, van de voorvaderen, dat van hen gekomen is*, of *hen aangaat.*

Avitum merum. Ovid. Art. 2. 418. *Oude wijn.*

ĀVĬŬS, ă, ŭm. Hor. O. 1. 23. 2. Plaut. Aul. 4. 6. 8. *Ontoegangkelijk, ongenaakbaar, ongelegen, afgelegen, ongebaand, waar door men niet gaan kan*, van een boſch, weg, berg, enz. ſprekende. Tacitus An. 6. 21. H. 4. 70. en zommige Dichters, als Val. Flac. 5. 475. Claud. Hon. Conſ. 4. hebben Avia, orum, n. plur. gebruykt, als een nomen ſubſtantivum, om te zeggen, *ontoegangkelijke wegen, afgelegene*, of *onbekende plaatzen.*

Avius a recta ratione. Lucret. 2. 81. 229. *Van de rechte reden afgeweken*, of *afgedwaald.*

† Avius lupus. Virg. Æ. 11. 810. *Een wolf die een onbekenden*, of *afgelegen weg neemt.*

A U L.

AŬLĂ, æ. f. Cic. Dom. 24. *Een zaal, een groote langwerpige kamer.*

* Aula. Cic. F. 13. 4. *'s Konings hof, 't Paleys des Konings.* Zommige voegen 'er Regalis, *of* Regia by. Virgilius. G. 4. 402. noemt dus de cel die de byën voor hare Koningen in haare korven maken. Ik heb by de ſchryvers niet gevonden dat Aula de plaats van een huys betekent.

† Aula. Plaut. Au. 2. 8. 20. *Een ketel, een pot.* Men ſchryft en zegt Olla.

AULÆUM. i. n. Cic. Cœl. 27. *Een pronkbehang, een tapijtbehang.* (Curt. 8. 5. 21. en Apul. M. 5. 167. gebruyken 't in feminino, en zeggen aulæa, æ, volgende de Grieken, die αὐλαία zeggen.) Zie ons Lex. Antiq.

Aulæum. Hor. S. 2. 8. 54. *Een verhemeltzel, tapijt*, of *pel*, die men in de eetzalen tegens den zolder ſpande, op dat 'er niets op tafel viel.

AULERCI, ōrŭm. m. plur. *'t Volk van Mans, Perche* en *Evreux.* Men onderſcheydde ze ten tyden van Cæſar door de volgende naamen.

Aulerci Cœnomani. Cæſ. B. G. 7. 75. *Die van Mans en de omleggende plaatzen.*

Aulerci Diablintes. Cæſ. B. G. 3. 9. *Die van Perche en daar omtrent.*

Aulerci Eburovices. Cæſ. B. G. 7. 75. *Die van Evreux en d'omleggende plaatzen.*

AULĒTĒS, æ. m. Zie Auloedus.

AULĒTĬCŬS, a um. Calamus auleticus. Plin. H. 16. 36. *Een fluytriet.*

AULĬCUS, i. m. Suet. C. 19. *Hoveling, hofdienaer.*

AULĬCUS, ă, ŭm. Suet. N. 45. *Van 't hof. Hooffch, dat eenig opzicht op 't hof der Vorſten heeft.*

Auli-

Aulicus miniſter. Capitolin. P. 10. *Een hofbediende.*

Domus aulica. Spart. Hadr. 11. *Het hof. Koninglijk paleis.*

Apparatus aulicus. Suet. D. 4. *Een koninglijke, of prachtige, zeer heerlijke toeſtel.*

AULOEDUS, i. m. Cic. Mur. 13. *Een fluytſpeelder, fluyter, of pijper.*

[AULIS, idis. f. Plin. H. 4. 7. Mel. 2. 3. Virg. Æ. 4. 426. *Een haven in 't eyland Eubœa*, in dewelke Agamemnon en de Grieken, zullende Trojen belegeren, hunne vloot hebben by een doen komen. Zoo groot, dat 'er duyzend ſchepen van dezelve ruymte in gehad hebben. Zie Liv. 45. 27.

AULON, ōnis. f. *Stephanus.* Een ſtad onder 't gebied van Sparta.]

A V O.

AVŌCAMENTUM, i. n. Plin. E. 8. 5. *Uytſpanning, vermakelijkheyd, verluſtiging, genoegen, ſpelen vaaren.*

Ludus & avocamentum. Plin. P. 82. *Een vermakelijke uytſpanning.*

AVŌCATIO, ōnis. f. *Uytſpanning, verluſtiging, aftrekking, afhouding.*

Levationem ægritudinis ponit in avocatione a cogitanda moleſtia. Cic. T. Q. 3. 15. *Hy zegt dat de verdrijving der ſmert in de verluſtiging van den geeſt, of in 't vergeten van 't ongenoegen beſtaat.*

AVŌCO, ās, āvī, ātum, āre. acc. unius, & abl. alterius met de præp. a, *of* ab. *Iemand ergens van afkeeren, van aftrekken, van afroepen, afkeerig van maaken.*

Avocare aliquem à bello. Nep. Epam. 5. *Iemand van den oorlog aftrekken.*

Aliquem avocare ab induſtria. Cic. Sext. 48. *Iemand van de bezigheyd, of naarſtigheyd aftrekken, of afhouden.* Vitiis. Cic. Fat. 5. *Van de zonden aftrekken.*

• Avocare ſe a corpore. Cic. D. 1. 49. *Zich boven 't ligchamelijke, of 't ſtoffelijke verheffen, d'aardſche gedachten laten vaaren.*

Avocare Philoſophiam a rebus occultis. Cic. A. Q. 1. 4. *De wijsbegeerte uyt het duyſtere halen, haar licht bijzetten, of geven, haar ontzwagtelen.*

Avocare concionem ab alio, Meſſala *by* Gell. 13. 15. *Beletten, of weeren, dat een ander geen t'zamenrotting van 't volk maake.*

AVŌLO, ās, āvī, ātum, āre. *Wechvliegen, heene vliegen, wechgaan,* van vogelen ſpreekende. Ik heb dit woord in d'eygentlyke betekenis niet by de Rechtsgeleerden gevonden. (Onder die gebruykt het Caj. D. 41. 1. 15. §. 5.)

• Avolare ex aliquo loco. Cic. D. 2. 16. T. Q. 1. 43. *Ergens uyt vliegen, uyt ſpringen, van daan vluchten, zich ſchielijk wech maaken, of wechpakken, vliegende ergens uyt lopen,* van zaaken en perſoonen ſpreekende.

A U R.

AURA, æ. f. Virg. G. 4. 417. Catull. 46. 3. *Een labbere koelte, een zoele wind.*

Aura. Virg. Æ. 3. 356. 1. 63. *De lucht, de wind,* hoedanig hy zy.

Attollere ſe in auras. Virg. Æ. 4. 176. *In de lucht opvliegen.*

Vitales carpere auras. Virg. Æ. 1. 391. *Leven, de lucht inademen waar door men leeft.*

Per auras ire. Ovid. Art. Am. 2. 59. Venire. Phæd. 2. 6. 7. *Door de lucht komen vliegen.*

Libertatis auram captare. Liv. 3. 37. *Een vrye lucht ſcheppen. Vry beginnen te worden. Vry zijn.*

Aura fallax. Hor. O. 1. 5. 11. *Een bedriegelijke lucht.*

Aura. Virg. Æ. 6. 204. *De glans van 't gout.*

Aura. *De lucht, de reuk, de geur, de ſnof.*

Ne tua illos retardet aura. Hor. O. 2. 8. 24. *Op dat uwen reuk hen niet ophoude,* dat is, *Op dat zy u gewaar geworden zijnde, niet by u blijven.*

Aura popularis. Virg. Æ. 6. 816. *De gunſt, liefde of toegenegentheyd van 't volk.*

Arbitrio popularis auræ. Hor. O. 3. 2. 20. *Naar de zin van 't onverſtandig volk.*

Auræ popularis homo. Liv. 42. 30. *Een menſch die de gunſt, of vriendſchap van 't volk poogt te winnen.*

Aura honoris. Cic. Sext. 47. *Eerzucht, zucht, of begeerte naar eer.* Rumoris. Cic. Mur. 17. *Een kleyn loopend gerucht, of een vliegende tijdinge.*

Captus aura frivola. Phæd. 5. 7. 1. *Met een ydele eer, of zotte waan opgeblaazen.*

[AURARIA, ōrum. n. plur. Juſtin. 8. 3. 12.] *en*

AURARIÆ, ārum. f. plur. Tac. An. 6. 19. *Goutmijnen, goutgroeven.* Men verſtaat 'er fodinæ onder.

AURARIUS, a, um. Plaut. B. 2. 2. 51. *Van gout; dat eenig opzicht op 't gout heeft, dat het gout betreft.*

Auraria metalla. Plin. H. 37. 12. *Goutmijnen, goutgroeven.*

Negotium aurarium. Plaut. B. 2. 2. 51. *Een gouden handel. Een zaak daar veel voordeel aan vaſt is, of daar veel winſt aan is.*

AURATA, æ. f. Celſ. 3. 18. Mart. 13. 90. 1. *Een goutviſch*, een viſch met goutgeele ſchubben.

AURATILIS, is, m. *en* f. le, is. n. *Goutverwig, dat de verwe van 't gout vertoont.*

Auratilis pulviſculus. Solin. 15. *Goude ſtipjens, die zich zoo dik als ſtof, (daarom zoo genaamt) op 't edelgeſteente vertoonen.*

AURATURA, æ. f. Quintil. I. O. 8. 6. *Verguld, verguldzel.*

AURATUS, a, um. Cic. poſt. red. in ſen. 11. Par. 6. 3. Liv. 9. 40. *Verguld.*

[AUREA, æ, f. Feſtus. *Een toom aan de ooren van de paarden.*]

AURELIA, æ. Gregor. Turon. H. 2. 7. (Aurelianenſis urbs. Sidon. E. 8. 15.) *Orleans*, de Hoofdſtad van 't Orleanois.

AUREOLUS, i. m. Mart. 5. 20. 4. *Een ſtukjen gout, een gout pennigjen.*

AUREOLUS, a, um. Catull. 2. 10. *Van gout, van gout gemaakt.*

Aureolus. Varr. R. R. 3. 9. *Goutverwig, goutgeel. Verguld.*

• Aureolus. Cic. A. Q. 4. 44. *Uytnemend, treffelijk, koſtelijk, dierbaar, waardig; tegens gout op te wegen,* van een boek, een rede, enz. ſpreekende.

AURESCO, is, ſcere. Varr. L. L. 6. 5. *Goutverwig, of verguld zijn,* van den dageraat ſprekende. Eygentlyk zeggen wy in onze taal, *de goude, of vergulde dageraat.*

AUREUS, a, um. Cic. A. 2. 34. *Van gout, van gout gemaakt.*

Aureus imber. Ter. E. 3. 5. 37. *Een gulde regen.*

Aureus. Virg. Æ. 8. 659. *Goudgeel, goudverwig,* van 't haair ſprekende.

Aurea ætas. Ovid. M. 1. 89. *De goude, of gulde eeuw, de goude, of gelukkige tijd.*

Aureus in armis. Virg. Æ. 9. 270. *Met gulde wapenen uytgedoſcht.*

Aurea ſidera. Virg. Æ. 2. 488. *De glinſterende ſterren.*

Venus aurea. Virg. Æ. 10. 16. *De ſchoone Venus.*

Aureum dictum. Lucret. 3. 12. *Een goude, of gulde ſpreuk.*

Aurei mores. Hor. O. 4. 2. 23. *Een goede, beminnelijke, of goedaardige inborſt.*

AUREUS, i. m. Plin. H. 35. 10. Suet. Cl. 21. *Een goude nobel.* By de Romeynen *een ſtuk gout van ontrent zeven gulden tien ſtuyvers* van onze munt. Ten tyde der Keyzeren wierd deze munt laager geſtelt. Men verſtaat 'er Nummus onder. Zie ons Lex. Antiq.

AURICHALCUM. Zie Orichalcum.

AURICOMUS, a, um. Sil. 3. 606. *Blondhaarig, die goutgeel haair heeft.*

Auricomus. Virg. Æ. 6. 141. *Met goude takken, of goude bladeren,* van een boom ſprekende.

AURICULA, æ. f. *Het oor, 't oorlapjen, of oorlelletjen, 't oortje.*

Auricula infima mollior. Cic. Fr. 2. 14. *Gedweeër, buygzaamer, zachter dan het oorlapjen,* van iemand ſprekende die van een zachtzinnigen, en leerzamen aart is.

Opponere auriculam. Hor. S. 1. 9. 77. *Het oor geven, of bieden.* In den oneygentlyken zin is 't, *zich aan iemand tot getuyge voor den Rechter aanbieden.* Wanneer iemand by de Romeynen getuyge wilde zyn, bood hy den geenen het oor toe die hem voor den Rechter wilde daagen.

Demittere auriculas. Horat. S. 1. 9. 20. *De ooren hangen laten.*

AURICULARIS. Zie Oricularis.

Digitized by Google

AURICULARIUS. Zie Oricularius.

AURIFER, ă, ŭm. Cic. T. Q. 2. 9. Plin. H. 5. 1. *Goutrijk*, *vruchtbaar*, of *overvloedig in gout; dat gout voortbrengt*, van een veld, land, *of* woud ſprekende. *Die gout opgeeft*, of *opwelt*, van een ſtroom ſprekende.

Natura regionis omnis circa ſe aurifera eſt. Flor. 4. 12. 60. *Alle deze omleggende landſtreken zijn heel goutrijk*, of *overvloedig in gout.*

AURIFEX, ĭcis. m. Plaut. Men. 3. 3. 2. Cic. V. 4. 25. *Een goutſmit*, *goutwerker*, of *goutlouteraar.*

AURIFODINA, æ. f. Plin. H. 33. 4. *Een goutmijn*, of *goutgroeve.*

AURIGA, æ. m. Virg. G. 1. 514. *Een wagenaar*, *koetzier*, *voerman*, *karreman.*

• Auriga. *De wageman*, een geſternte in 't Noorden.

Eſt ad pedes geminorum transverſus Auriga. Vitruv. 9. 6. *De wageman ſtaat dwars tegens de voeten der tweelingen.*

Auriga. Ovid. T. 1. 4. 16. *Stuurman*, *ſtierman*, *lootsman*, *loots.*

(Auriga word ook als een adjectivum genomen van Virgilius en Tertullianus in de volgende voorbeelden.

Nec currus uſquam videt, auriganque ſororem. Virg. Æ. 12. 918. *En hy ziet ook nergens den wagen*, *noch zijn zuſter den wagen mennende.*

Aurigis coloribus idololatriam veſtierunt. Tertull. Sp. 9. *Zy hebben de voerluyden en hunne werktuygen in de ſpelen door de verwe onderſcheyden*, of *klederen van verſcheyde verwe laten aantrekken, naar dat de Afgoden waren dien ze dienden.* Zie Junius over Tertullianus p. 87.)

AURIGARIUS, ĭi. m. Suet. N. 5. Zie Auriga.

AURIGATIO, ōnis. f. Suet. N. 35. Gell. 7. 8. *Het mennen*, of *rijden van een koets*, *wagen*, of *kar.*

AURIGER. Vall. Flacc. 8. 100. Zie Aurifer.

AURIGO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Suet. N. 22. C. 54. *Een koets mennen*, of *rijden.* In 't byzonder in de ſpeelen welke in 't renperk vertoont wierden.

‡ Auriga. acc. Varr. *by* Non. 2. 14. *Beſtieren*, *ſtieren*, *regeeren*, in den oneygentlyken zin.

[**AURIGO**, *of* aurugo, ĭnis. f. Gl. Phil. *Een goutgeel ziekte*, *ziekte vertoonende de verwe van gout*, *de geele zucht.*]

AURIPIGMENTUM, i. n. Plin. H. 33. 4. *Geel oprement*, zekere geele verwe.

Auripigmentum. Vitruv. 7. 7. *Natuurlijk oprement met zout gebakken en tot kriſtal gemaakt.*

AURIS, ĭs. f. *Het oor.*

• Abhorret a nobis auris Deorum. Cic. Octav. *De Goden wenden 't oor van ons af*, of *willen ons niet hooren.*

Admittere aliquid auribus. Liv. 303. *Iets met genegenheyd aanhooren*, *na iets luyſteren.*

In aurem dicere aliquid alicui. Petron. 28. *Iemand iet in 't oor luyſteren.*

Aliquid auribus accipere. Cic. de Or. 1. 50. *Iets hooren*, of *verſtaan.*

Alienas laudes æquis auribus accipere. Plin. E. 1. 8. Secundis. Liv. 9. 40. *Een anders lof geerne*, of *met vermaak hooren.*

Illud capit aurem. Phæd. 2. prol. 6. *Dat behaagt het oor*, *dat is aangenaam voor 't oor.*

Inſidias facere auribus alicujus. Petron. 3. *Iemands oor ſtreelen.*

Aures meas illi dedi. Cic. Att. 1. 5. *Ik leende hem 't oor*, *ik hoorde hem.*

Aures faciles alicui dare. Sen. H. 2. 415. *Iemand een gunſtig oor leenen*, *gunſtiglijk hooren.*

Noli putare me hoc auribus tuis dare. Cic. F. 12. 16. *Denk niet dat ik u dit zegge om u d'ooren te ſtreelen*, of *om u te vleijen.*

Auribus alicujus parcere. Sen. Oe. 5. 1020. *Iemand verſchoonen*, of *niet zeggen dat hem mishagen kan.*

Aurium ſuperbiſſimum judicium. Cic. Or. 44. *Het keurlijk oordeel van 't oor*, dat door de minſte feyl gequetſt word.

Alio mentes, alio aures dividere. Catull. 62. 14. *De gedachten naar d'eene kant*, *en d'ooren naar d'andere hebben; op een zaak denken en een andere hooren.*

Faciles habere aures. Quintil. I. O. 6. 6. *Leerzame toehoorders hebben*, *aandachtiglijk gehoort worden.*

Habere aures teretes. Cic. Opt. Gen. Or. 4. Exploratas. Gell. 1. 7. *Een keurlijk*, of *ſcherp oor hebben.* Hebetes. Cic. Pl. 27. Surdas, jacentes. Gell. 1. 7. *Dove ooren hebben*, *niet hooren 't geen gezegt word*, *niet toeluyſteren*, in den eygentlyken zin; en in den oneygentlyken *geen ooren*, dat is, *geen oordeel*, of *verſtant hebben.*

Aures occupatæ. Phæd. 3. prol. 7. *Bezige ooren.*

Orando ſurdas alicui reddere aures. Ter. H. 2. 3. 89. *Iemand door veel bidden baloorig maken.*

Aures arrigere. Ter. And. 5. 4. 30. *De ooren opſteken*, *toeluyſteren.*

Aurem alicui pervellere. Sen. B. 4. 36. *Iemand by de ooren krijgen*, *hem doornemen*, of *beſtraffen.* Vellere. Virg. E. 6. 3. *Iemand waarſchouwen.*

Lupum auribus tenere. Ter. Ph. 3. 2. 21. Suet. Tib. 25. *Een wolf by de ooren hebben.* Zeker ſpreekwoord, wanneer men zich in een zaak gewikkelt heeft die men niet dan met groote moeijelykheyd vervolgen, nog zonder gevaar verlaten kan.

AURISCALPIUM, ĭi. n. *Oorlepel*, *oorlepeltje.* Men vind dit woord by Mart. 14. 23. daar het tot een opſchrift voor een puntdicht ſtaat. 't Is niet zeker dat het van hem is. (Het word gebruykt van Scrib. Larg. 5. 41: 10. 56.

AURICULUS, i. m. Phæd. 1. 11. 6. *Een lang-oortje.*

AURITUS, ă, ŭm. Virg. G. 1. 308. *Lang geoord*, *die groote*, of *lange ooren heeft*, *die een goed gehoor heeft.*

Auritus. Ovid. Faſt. 6. 469. *Een langoor*, *ezel.*

• Auritus. *Aandachtig*, *toeluyſterend*, *opmerkend*, van menſchen ſprekende.

Auritum facere populum. Plaut. Aſ. prol. 4. Truc. 2. 6. 8. *Het volk aandachtig maken*, of *tot aandacht opwekken.*

Auritus teſtis. Plaut. Truc. 2. 6. 8. *Een oorgetuyge; een getuyge op hooren zeggen.*

AURO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Vergulden.* Dit woord word alleen by Titus Livius in de volgende plaats gevonden. Zie Auratus.

Statuam auratam illi poſuit quæ prima omnium in Italia ſtatua aurata eſt. Liv. 40. 34. *Men richte hem een verguld beeld op*, *'t eerſte beeld van allen*, *dat in Italiën verguld is.* Zommige lezen Statuta.

AURORA, æ. f. Plaut. Pœn. 1. 2. 8. Virg. Æ. 3. 521. *De dageraad*, *de morgenſtond*, *het morgenrood*, *'t morgenlicht.*

Auroram ſequi. Virg. Æ. 7. 606. *Naar de kant van 't Ooſten trekken*, *naar 't Ooſten reyzen.*

Aurora rubet. Virg. Æ. 12. 77. *Het morgenrood komt op.*

Aurora ſurgens. Virg. Æ. 11. 1. *De opkomende dageraad.*

[**AUROSUS**, ă, ŭm. Pallad. R. R. 1. 5. *Vol gouds.* Gl. Cyr. Auroſus, πολύχρυσος.]

AURUM, i. n. Cic. F. 9. 16. *Gout.* Zekere koſtelyke bergſtof.

• Aurum. Cic. Fl. 28. *Gout*, *gemunt gout*, *gout geld.* Men voegt 'er ook by Signatum. Zoo doen Liv. 34. 52. en Ibid. 16. 17.

Aurum factum. Virg. Æ. 10. 527. Liv. 34. 52. *Gewerkt*, of *gemaakt gout*, gelyk tot vaatwerk, beelden, enz. Infectum. Virg. Æ. 10. 528. Liv. 34. 52. *Ruuw gout*, *klompgout*, *ongewerkt gout.*

Aurum. Plaut. Moſt. 1. 3. 125. Ter. E. 4. 1. 13. *Goude klederen*, of *fieraaden*, gelyk de vrouwen eertyds droegen.

Aurum textile. Plin. H. 33. 3. *Goud laken.* Coronarium. Cic. Rull. 1. 4. *Kroonengout*, *gout daar men de zegekroonen van maakt.*

Aurum Toloſanum. Cic. N. D. 3. 30. *Toloſaanſch gout*, *ongelukkig gout voor de bezitters.* Deze wyze van ſpreken is afkomſtig van d'Oude Tectoſages, die met den roof van de tempelen der Goden, en van verſcheyde Ooſterſche volkeren verrykt, naar Toloſen hun Vaderland, wedergekeert zynde, door een ſchrikkelyke peſt aangetaſt wierden, die niet ophield, voor dat ze alle deze ſchatten, zoo onrechtvaardiglyk verkregen, in een meyr geſmeten hadden.

Aurum æſtivum. Juv. 1. 28. *Zomergout*, *een ligt gout ringetje*, of *ander keynood*, *dat geen gewigt heeft*, *en des zomers gedragen word.* Semeſtre aurum. Juv. 7. 89. *Gout van zes maanden*, of *dat men maar zes maanden draagt.* Deze Dichter ſpreekt van goude ringen,

Digitized by Google

gen, waar van d'eene dik en zwaar was, die men 's winters droeg, en d'andere ligt voor den zomer.

Aurum coronatum. Stat. S. 3. 4. 2. *Een goude kroon, een kroon van gout.* Veel meer, *Een goude bus.* Gemmatum. Stat. S. 3. 4. *Een gout kleynood,* of *juweel, eenig goutwerk met paerlen,* of *gesteenten bezet.*

Auri montes polliceri alicui. Ter. Ph. 1. 2. 18. *Iemand gulde bergen beloo-ven.*

Auri aura. Virg. Æ. 6. 204. *De glans van 't goud.*

Auri ſanies. Plin. Proem. 33. *Vitriool.*

(Aurum vigeſimarium. Zie beneden in de V. Zie die alle in ons Lex. Antiq.)

A U S.

AUSCI, ōrūm, m. plur. Plin. H. 4. 19. *Het volk van Auch*, het word ook genomen voor Auch, *of* Aſch, een ſtad van Armagnak in Vrankryk.

AUSCULTATIO, ōnĭs. f. *Luyſtering naar iemand, onderwerping*, of *gehoorzaamheyd aan iemands raad*, of *bevelen.*

Quid mihi tibi erat auſcultatio? Plaut. R. 2. 6. 18. *Waarom heb ik naar u geluyſtert? U gehoorzaamt*, of *Uwen raad gevolgt?*

AUSCULTATOR, ōrĭs. m. Cic. Part. 3. *Toehoorder, een die toeluyſtert.*

AUSCULTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ, aliquid, *of* aliquem. Plaut. Pœn. 4. 2. 19. Trin. 3. 2. 36. *Iets*, of *iemand hooren*, of *verſtaan.*

Auſcultare ad fores, Ab oſtio, Plaut. Truc. 1. 2. 1. Merc. 2. 4. 9. *Aan de deur luyſteren.* Zie boven in ab. §. 4.

• Auſcultare alicui. Ter. And. 1. 3. 4. *Naar iemand hooren, iemand gehoorzamen, iemands raad*, of *bevelen volgen.*

Auſculta mihi. Cic. S. R. 36. *Geloof my, verlaat u op my, volg mijnen raad.*

AUSIM, ĭs, ĭt, āusĭnt. ſeq. infin. Liv. Præf. 1. Virg. E. 3. 32. *Ik zal durven*, of *ik heb durven*, *enz.* Feſtus zegt Auſis, voor Audeas, *durfſt.*

AUSONIA, æ. f. *Auſoniën*, een landſtreek van Italiën daar hedendaags Benevento legt. Feſtus. Maar de Dichters noemen dus ganſch *Italiën*, als Stat. S. 3. 2. 20.

AUSONIUS, ă, ūm. Virg. Æ. 4. 349. *Van Auſoniën, van Italiën, dat van*, of *in Italiën is.*

AUSPEX, ĭcĭs. m. Hor. O. 3. 27. 8. *Waarzegger, wigchelaar, voorſpeller.* Zie Augur.

Auſpex legis. Cic. Att. 2. 7. *Beſchermer, voorſtander, verdediger*, of *handhaver der wet.*

Muſa auſpice. Hor. E. 1. 3. 13. *Onder 't beſtier, 't geley, de gunſt, de hoede*, of *behoeding der Zanggodinnen.*

(Auſpex. *Een ſpeelgenoot.* Cic. D. 1. 16. Val. Max. 2. 1. 1. Deze waren eertyds op de zyde van den bruydegom, als de houwelyksvoorwaarden geſchreven wierden. Men noemde ze dus, om dat ze tegens den nacht, *of* 't aanbreken van den dag, op welke de houwelyksvoorwaarden zouden beſchreven worden, op voortekenen acht gaven. Zie Valla E. 6. 1. en Demſt. A. R. 5. 37.

Nubit genero ſocrus nullis auſpicibus. Cic. Clu. 5. *De ſchoonmoeder trouwt den ſchoonzoon daar geen ſpeelgenooten by zijn.*

Ultro ibit nuptum, non manebit auſpices. Plaut. Caſ. Prol. 86. *Zy zal van zelf en alleen trouwen en naar bed gaan, zy zal de ſpeelgenooten niet afwachten.*)

AUSPICALIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plin. H. 32. 1. *Van een goed*, of *quaad voorteken, 't geen iets voorbeduyd, 't geen tot de waarzegging dient, dat de wigchelary aengaat*, of *betreft.*

AUSPICATO, adv. Cic. D. 1. 2. *Met de voorzeggingen te raade gegaan hebbende, naar de voorſpellingen*, of *voortekenen.*

Auſpicato. Ter. And. 4. 5. 12. *Ter goeder tijd*, of *uure, gelukkiglijk, recht van pas.* (De compar. *Auſpicatius* ſtaat by Plin. H. 3. 11.)

AUSPICATUS, ă, ūm. Cic. C. R. 4. *Heylig, geheyligd, naar de voorſpellingen verricht; verkozen*, of *gevolgt, naar zich met de voorwikkingen beraden te hebben.* De compar. *Auſpicatior* ſtaat beneden by Catullus, en de ſuperl. *Auſpicatiſſimus* beneden by Quintilianus.

• Auſpicatus. Hor. O. 3. 6. 10. *Gelukkig, gunſtig, dat wel gelukt, dat een goede uytkomſt*, of *gelukkige uytſlag heeft.*

Auſpicatiſſimum exordium. Quintil. I. O. 10. 1. *Een zeer gelukkig begin.*

Dea auſpicatior. Catull. 45. 26. *Een zeer gunſtige Godinne.*

AUSPICIUM, ĭi. n. *Voorzegging, voorwikking, voorteken, waarzegging*, boven al uyt de vlucht der vogelen. Van dit, en deszelfs veelerley zoorten. Zie ons Lex. Antiq.

Addicentibus auſpiciis. Tac. An. 2. 14. *Onder gelukkige voortekenen*, of *gunſtige voorſpellingen.*

[Auſpicium petere. *Zich begeven tot voorſpellingen uyt de vlugt der vogelen. Acht geven op voorſpellingen, die de vogelen maken met hun vliegen.*

Pullis, quibus auſpicia petuntur, puls objicitur. Val. Max. 2. 5. 5. *Den kiekens, uyt welkers vlugt en ſpijzigen men voorſpellingen zoekt, word bry voorgeworpen.*]

Auſpicium. *Gezag, aanzien, magt, vermogen.*

Paribus auſpiciis. Virg. Æ. 4. 103. *Met gelijke magt.*

Auſpiciis ſuis ducere vitam. Virg. Æ. 4. 341. *Naar zijn eygen zin leven. Zijn eygen meeſter zijn.*

(Auſpicium hiette in den oorlog, *'t gezag*, of *'t aanzien om den oorlog te voeren*, Plaut. Am. 1. 1. 37. dat alleen by den Veldoverſte, zelf in zyn afwezen, gezegt wierd te zyn, zoo dat men zeyde te oorlogen auſpicio Principis, *onder 't gezag van den Vorſt*, en alleen ductu Legati, *onder 't beſtier* van den Lieutenant Generaal: waarom deze twee auſpicio en ductu tegens malkanderen geſtelt wierden, als te zien is by Suet. A. 21. Curt. 6. 3. 2. Tac. An. 2. 41.

‡ AUSPICO, ās, ārĕ. Plaut. P. 4. 6. 7. Zie Auſpicor.

AUSPICOR, ārĭs, ātŭs ſum, ārī. Cic. N. D. 2. 4. *De vogelen, de vlugt*, of *'t geſchreeuw der vogelen waarnemen, op vogelgeſchrey acht geven*, om 'er eenige voorzegging uyt te trekken.

• Auſpicari aliquid. Colum. 3. 1. Flor. 1. 18. 1. *Iets beginnen, aanvangen, ondernemen, beſtaan.*

Militiæ gradum auſpicari. Paterc. 2. 101. 3. *Een oorlogs-waardigheyd aanvaarden.*

Cædem civium auſpicantur ab eo. Juſtin. 5. 8. 12. *Zy beginnen van hem de burgermoord.*

Vitam a ſuppliciis auſpicari. Plin. H. Proem. 7. *Zijn leven door lijden beginnen. Lijden van dat men begint te leven.*

AUSTER, ſtrī. m. Cæſ. B. C. 3. 26. 2. *De Zuydewind.*

† Auſter adverſus, *of* auſtri adverſi. Hor. E. 2. 2. 202. *De tegenwind*, of *tegenwinden.*

AUSTERE, adv. Cic. Mur. 35. *Geſtrengelijk, hardelijk, ſcherpelijk, rauwelijk, vinniglijk, ſtrengelijk.*

AUSTERITAS, ātĭs. f. Plin. E. 2. 5. *Geſtrengheyd, ſtrengheyd, hardigheyd, ſcherpigheyd, vinnigheyd.*

Auſteritas. Quintil. I. O. 2. 2. *Geſtrengheyd, ſtrafheyd, ernſtigheyd, ernſthaftigheyd, een ſtraf*, of *ernſthaftig wezen.*

Dare coloribus auſteritatem. Plin. H. 35. 10. *Kracht aan de verwen geven.*

Auſteritas Plin. H. 9. 38. *Diping, diepzel*, van de verwen ſprekende.

AUSTERUS, ă, ūm. Cic. de Or. 3. 25. *Straf, hard, ſtreng, ernſtig, ernſthaftig.* De compar. *Auſterior* ſtaat by Colum. 12. 12. en de ſuperl. *Auſteriſſimus* by Scrib. Larg. 37. 142.

Auſterum vinum. Colum. 3. 2. *Straffe wijn.*

Auſterus. Plin. H. 35. 6. *Ingeſchoten, donker, droevig*, van een verwe ſprekende.

† Auſterus labor. Hor. S. 2. 2. 12. *Een zwaar*, of *moeijelijk werk.*

AUSTRALIS, ĭs, m. *en* f. lĕ, ĭs. n. Cic. T. Q. 1. 28. *Zuyden, zuyder, zuydelijk, dat in het zuyden legt*, of *uyt het zuyden komt*, van landen, winden, ziekten, enz. ſprekende.

Cingulus auſtralis. Cic. Somn. Sc. 6. *De zuyder luchtſtreek.*

Polus auſtralis. Ovid. M. 2. 132. Sen. H. Oet. 3. 1103. *Het zuyder-aspunt.*

[AUSTRIA. *Ooſtenrijk*, gelegen in Duytſchland langs den Donauw.]

AUSTRINUS, ă, ūm. Colum. 11. 2. *Zuyde,*

Zuyde, *zuyder*, van den wind, 't as-punt, enz. ſprekende.

Auſtrinus. Plin. H. 16. 26. *Schoon*, *aangenaam*, *ſtil*, *zoet*, *zoel*, van de lucht, 't weêr, den dag ſprekende, wanneer 't een zuyden wind waait.

AUSTRIFĔR, ă, ŭm. Sil. 12. 2. *Dat den zuyden wind verwekt*, of *doet opkomen*.)

† AUSUM, ī. n. Virg. Æ. 6. 624. Ovid. M. 2. 328. *Een ſtout beſtaan*, *een ſtoute onderneming*. Dit Latynſche woord is meer in 't meervoud in alle zyne caſus in gebruyk, behalven in de genitivus.

Auſa fortia. Virg. Æ. 9. 281. *Treffelijke*, of *ſtoutmoedige ondernemingen*. Furialia. Ovid. M. 6. 84. *Roekelooze daaden*, *dolle ondernemingen*.

AUSŪS, ūs. m. Protervo auſu. Cod. 1. 2. 14. *Met een ſtout beſtaan*, of *onderneming*.

AUSŪS, ă, ŭm. met een infinitivus. Cic. Att. 6. 2. *Die beſtaan*, of *ondernemen durft*, *enz*. *Die beſtaat*, of *onderneemt om*, *enz*. *Die de ſtoutigheyd*, of *vryheyd neemt om*, *enz*.

Auſus capitalia. Liv. 26. 40. *Die doodwaardige misdaden heeft begaan*.

A U T.

AUT, conj. Cic. V. 4. 35. Ter. H. 1. 1. 34. *Of*, *ofte*, *of wel*.

AUTEM. conj. *Nu*, *doch*, *maar*, *wat*. Dit voegwoord word ſierlyk gebruykt om de reden te vullen, te beveſtigen, enz.

* Ferendus tibi in hoc meus error; ferendus autem? Imo etiam adjuvandus. Cic. Att. 12. 43. *Gy moet daar in mijne misſlag dulden*; *Wat zeg ik*, *dulden? gy moet ze voorſpreken*.

Quid autem mea? Ter. E. 5. 2. 10. *Maar wat raakt my dat? maar wat gaat my dat aan? maar zijn dat mijn zaaken?*

(Autem. *Maar*, *doch*, in tegenſtelling.

Quod tuum eſt, meum eſt: omne meum eſt autem tuum. Plaut. Trin. 2. 2. 48. *Het uwe komt my toe: maar ook al het mijne komt u toe*.

Autem. *Nochtans*, *echter*, *evenwel*, *niettemin*, *des niet tegenſtaande*.

Hæ autem Veneri complacuerunt. Plaut. R. 3. 4. 22. *Deze hebben nochtans Venus behaagt*.

Sit autem neceſſarium, ut nihil ſeſe plus quam alterum diligat. Cic. L. L. 1. 12. *Het zy echter noodzakelijk*, *dat niets zich zelf meer dan een ander beminne*.

Autem. *Dan*.

Quid eſt id autem unum? Plaut. Trin. 2. 2. 104. *Wat is dan dat eene?*

Cur non de integro autem datum? Cic. Cl. 60. *Waarom is het dan niet op nieuw gegeven?*

Autem. *Ja*, *ook*.

Dixeras autem mihi, te reliquas res ordiri. Cic. F. 5. 12. *Ook had gy my gezegt*, *dat gy de andere dingen begon*.

Autem. *Voorwaar*, *zeker*, *waarlijk*.

Neque autem ego ita ſum demens. Cic. F. 5. 15. *En voorwaar ik ben zoo dwaas niet*.

Autem. *En*.

Liber ſum autem ego. Plaut. Moſt. 3. 1. 84. *En ik ben een vry man*.)

AUTHENTICŪS, ă, ŭm. *Eygen geloofwaardig*, *uyt zich zelf geloofwaardig*, *goedgekeurt*, *oorſprongkelijk*, *voor goed aangenomen*.

Tabulæ authenticæ. Ulp. D. 10. 2. 4. §. 3. *Oorſprongkelijke ſtukken*, gelyk d'eerſte verdragſchriften, waar naar men affchriften maakt.

Rationes authenticæ. Ulp. Dig. 10. 2. 8. *Oorſprongkelijke*, of *eygen geloofwaardige rekeningen*.

AUTHEPSA, æ. f. Cic. S. R. 46. *Een groot vat*, of *groote pot met een middelſchot tuſſchen beyden*, zeer in 't gebruyk by de Romeynen: onder in ley men vuur, om het geene aan 't kooken te helpen dat boven in was. Dit woord betekent in 't Griekſch dat van zelf doed kooken, vermids 'er maar een weynig vuur toe van noden was. Zie ons Lex. Antiq.

AUTOGRAPHŬS, ă, ŭm. Suet. A. 71. 5: 87. 1. Αὐτόγραφος. *Eygen ſchrift*, *eygen handſchrift*, van een brief, uyterſte wil, enz. ſprekende.

AUTOMATARIA, ōrum. n. plur. Ulp. D. 30. 41. §. 11. *Zelfsbewegzels*, *zelfs bewegende werktuygen*, *zelfsroerende konſtwerken*.

(AUTOMĂTON, ī. n. Suet. Cl. 34. *Iets dat zich zelf beweegt*. Zie daar onze aantekening.)

AUTUMNALIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Varr. R. R. 1. 76. Plin. H. 2. 21. *Herfſts*, *van den herfſt*, van 't jaargety, de vruchten, enz. ſprekende.

AUTUMNITAS, ātĭs. f. Cato. R. R. 56. Zie Autumnus.

(Autumnitas. *d'Inkomſten van den herfſt*. Zie Autumnus.

Multimodis autumnitate defruimur. Symm. E. 3. 23. *Wy genieten overvloediglijk d'inkomſten van den herfſt*. *Wy vermaaken ons in den overvloed van wijn en olie*.)

AUTUMNO, ās, ārĕ. Aër in Italia ſemper autumnat. Plin. H. 2. 50. *'t Is in Italiën altijd herfſt*.

AUTUMNŪS, ī. m. Cic. Part. 11. *De herfſt*, *de herfſttijd*, zeker jaargety.

Pomifer autumnus. Hor. O. 4. 7. 11. *Een ooftrijke herfſt*.

(Autumnus. *De inkomſten van den herfſt*, *de vruchten die ons de herfſt uytlevert*. Zoo als in 't byzonder de olie en de wynen zyn. 't Is een navolginge van de Grieken, die τὰς ὀπώρας καρποὺς noemen ὀπώρας.

Multa teſta fragrat ſenibus autumnis. Mart. 3. 58. 7. *Vele kruyken geven goeden reuk van zich wegens den wijn die 'er in is; wy hebben vele vaten vol goden wijn*.)

AUTUMNŪS, ă, ŭm. *Herfſtachtig*.

Autumnum frigus. Ovid. M. 3. 728. *De koude van den herfſt*.

Autumna tempeſtas. Gell. 19. 7. *Herfſtachtig weêr*.

AUTŪMO, ās, āvi, ātum, ārĕ. Cic. Or. 49. Catull. 44. 2. *Denken*, *meynen*, *meenen*, *achten*, *gelooven*, *oordeelen*, *van gevoelen zijn*, *van meyning zijn*.

(Autumare. *Zeggen*. Zie Gell. 15. 3.

Neque ſe id pigere, & deinde facturum autumat. Ter. H. Prol. 19. *Hy zegt*, *dat hem dit niet berouwt*, *en dat hy zulks namaals meer zal doen*.

Si vera autumas. Plaut. Capt. 4. 1. 110. *Zoo gy de waerheyd zegt*.

Ob eam rem hæc autumavi. Plaut. Trin. 2. 2. 43. *Daarom heb ik dit gezegt*.)

[Autumare. *Overwegen*, *overleggen*.

Quas res ſi omnes autumem. Plaut. Men. 5. 2. 8. *Welke zaaken al indien ik overwege*, of *overlegge*.]

A V U.

AVULSIO, ōnĭs. f. Plin. H. 17. 10: 19. 7. *Affcheuring*. *Enting van eenig afgeſcheurt lot*.

AVULSOR, ōrĭs. m. Plin. H. 9. 45. *Scheurder*, *ſcheurder*, *een die iets met geweld aftrekt*, *affcheurt*, of *uyttrekt*.

AVULSŬS, ă, ŭm. *Uytgetrokken*, *ontwortelt*, *afgeſcheurt*, *afgerukt*, *uytgerukt*, *met geweld afgeſcheyden*.

Avulſum humeris caput. Virg. Æ. 2. 558. *Het hoofd van den romp afgerukt*.

Sicilia interfuſo mari avulſa eſt. Plin. H. 3. 8. *Sicilien is door de zee van 't vaste land afgeſcheurt*.

* Avulſus a ſuis. Cic. Dom. 57. *Van de zijnen met geweld afgeſcheyden*, *van 't gezelſchap zijner vrienden afgezondert*.

His avulſi propriam fecere gentem. Plin. H. 5. 2. *Die (volkeren) van deze afgeſcheyden*, *maakten een byzonder volk uyt*.

AVUNCŬLŬS, ī. m. Cic. de Or. 2. 84. *Oom van moeders wege*, *moeders broeder*.

Avunculus, matris meæ frater. Feſtus. *Mijn oom*, *zijnde mijn moeders broeder*.

Magnus, of major avunculus. Cic. Cl. 62. *Oudoom van moeders wege*, *grootvaders*, of *grootmoeders broeder van moeders wege*.

(Avunculus. Sen. Conſ. Helv. 17. *Een moeders zuſters man*, *de man van onze moei*.)

ĂVŬS, ī. m. Cic. Mur. 7. *Grootvader*, *vaders of moeders vader*. Men voegt 'er tot onderſcheyd, Paternus of Maternus by. Hor. S. 1. 6. 3.

ĂVI, ōrum. m. plur. Virg. G. 4. 209. *Vooronders*, *voorvaders*, *voorzaten*.

A U X.

[AUXILIABUNDŬS, ă, ŭm. Apul. D. 5. 682. *Help mie*, *te hulp komende*.]

AUXILIARIS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. Plin. H. 23. 1. *Behulpzaam*, *helpzaam*, *behulpig*, *die helpt*, *die te hulp komt*, *die hulp geeft*, of *bewijſt*.

Auxiliaris. Ovid. M. 9. 701. *Behulpzaam*,

Digitized by Google

zaam, gunſtig, toegedaan, hulpzaam, helpende.

Auxiliares, ium. m. plur. Feſtus. Cæſ. B. G. 3. 25. &c. Auxiliares cohortes. Cæſ. B. C. 1. 63. Auxiliaria arma. Ovid. M. 6. 424. *De helpbenden; de hulptroepen der bondgenooten.* Cic. Pis. Conf. 7. en Hirt. B. Af. 62. zeggen Auxiliariæ cohortes, in dezen zin.

AUXILIARIUS, a, um. Cic. F. 10. 32. Zie Auxiliaris.

Auxiliares milites. Liv. 40. 40. *Hulpbenden.*

AUXILIATIO, ōnis. f. *Hulp, byſtand, onderſtant, handbieding.*

Tribunis auxiliatio adverſus conſules erat. Liv. 2. 33. *De gemeene Tribuunen konden 't volk helpen tegen de Burgemeeſteren.* (Men leeſt nu auxilii latio.)

AUXILIATOR, ōris. m. Quintil. I. O. 12. 3. *Helper, voorſtander, verdediger, beſchermer.*

‡ AUXILIATUS, ûs. m. Lucret. 5. 1039. *Hulp, byſtand, onderſtant.*

AUXILIATUS, a, um. Nil vis medentum auxiliata malis. Stat. S. 5. 1. 158. *De kunſt der Artzen kan deze quaal niet helpen, of geneezen.*

Auxiliatus, a, um. paſſ. Vox auxiliata ſcandit. Vitruv. 5. 8. *De ſtem onderſteund zijnde klimt hooger.*

AUXILIOR, āris, ātus ſum, āri. dat. Ter. Ad. 2. 4. 9. Cæſ. B. G. 7. 50. *Byſtaan, helpen, behulpzaam zijn, de hand bieden, of leenen, te hulp komen, helpen.*

* Auxiliari. dat. Ovid. P. 1. 3. 24. Plin. H. 13. 22. *Helpen, geneezen, heelen, verzachten, een ziekte, of quaal.*

Auxiliari contra aliquid. Plin. H. 24. 12. *Ergens voor, of voor eenige quaal heel goed zijn.*

AUXILIUM, ii. n. Cic. A. Q. 4. 28. *Hulp, byſtant, onderſtant.*

Auxilii copiam non habeo. Ter. And. 2. 1. 20. *Ik kan niemand helpen, ik heb voor niemand hulp.*

Auxilium adverſæ valetudinis. Celſ. Proœm. 1. *Hulp, raad, hulpmiddel tegen ongezondheyd, of ziekte.*

Matres filiis auxilio ſunt in paterna injuria. Ter. H. 5. 2. 39. *De moeders helpen, of ſterken haare kinderen tegens de ſtraf van haare vaderen.*

Auxilium ferre alicui. Ter. Ad. 2. 1. 1. *Iemand te hulp komen.*

Ad auxilium altitudinis ædificiorum area coëgit devenire. Vitruv. 2. 8. *Men heeft de huyzen hoog moeten opbrekken, om den grond te gemoet te komen, of tot vergoeding van den kleynen grond.*

† Auxilium nauticum. Ovid. A. T. 3. 260. *Een ſtuur, roer, of eenig ander voornaam deel van een ſchip.*

† Auxilium viæ. Virg. Æ. 1. 362. *Reysgeld, teerpenning, gout, kleynodien, of alles wat een reyziger dient om gemakkelijk zijn reys voort te zetten.*

* AUXILIA, ōrum. n. plur. Cæſ. B. G. 3. 1. *Hulp, byſtant, hulpbenden, benden der bondgenooten.* Zie ons Lex. Antiq.

A X I.

AXICULUS, i. m. Colum. 6. 19. *Een plankje, een lat.*

AXILLA, æ. f. *d'oxel, 't hol onder den arm.* Dit woord in dezen zin is van Cicero niet, noch van eenig goed Schryver. (Cicero heeft 'er dit van als een nomen proprium. Or. 45. Quomodo veſter Axilla, Ala factus eſt, niſi fuga literæ? *Hoe is uw Axilla, Ala geworden, of genaamt geworden, dan door 't wechneemen van een letter?*) Zie boven in Ala.

AXINOMANTIA, æ. f. Plin. H. 36. 19. Ἀξινομάντεια. *Zekere waarzegging, die door eenige byten geſchiedde.*

AXIOMA, atis. n. Cic. T. Q. 1. 7. Fat. 1. Ἀξίωμα. *Grondſtelling, gemeene kennis, zinreden, zegſtuk, kenſpreuk, grondregel, een waarheydſpreuk.* Men leeſt dit in 't Griekſch in de beſte drukken van Cicero.

AXIOSUS, a, um. Plaut. Scyth. Liturg. 1. Zie Axitioſus.

AXIS, is. m. Colum. 6. 19. *Berd, bord, plank.* Men ſchryft ook Aſſis.

Axis. Vitruv. 9. 9. *Een klep, of klap,* een woord der Bouwkonſt. Dit is 't waar op in de pompen 't water blyft ſtaan.

Axis. Plin. 15. 8. Mart. 2. 77. 1. *Een as, een wagen as.*

† Axis. Juv. 4. 117. *Een wagen, voertuyg, of rytuyg.*

* Axis. Manil. 4. 590. Cic. Tim. 10. Feſtus. *d'As der wereld, 't Noorder aspunt.*

Axis meridianus. Vitruv. 9. 4. *De middellijn, de linie.*

Axis. Claud. R. P. 1. 116. Ovid. M. 2. 297. *De hemel.*

† Axis. Sil. 17. 479. *De Noordſche landen,* om dat ze onder 't Noorder aspunt leggen.

(Axis. Prop. 4. 1. 125. Juv. 4. 117. *Een heuvel, of bult van een berg.*

Axis. *Een berg.* Pythius axis. Claud. Conſ. Mall. Theod. Præf. 16. *De berg Parnas,* zoo noemt hem de Dichter in 't voorgaande vers.)

† AXITIOSUS, a, um. Axitioſæ mulieres. Plaut. Aſtr. 3. Feſtus. *Vrouwen van eenerley oogmerk, die 't zelve beoogen, of voorhebben.*

A X O.

AXON, ōnis. m. Vitruv. 9. 8. Ἄξων. *Een ſtreep, of lijn* die men boven op een zonnewyzer trekt, recht doorgaande, en rechthoekig met de middellyn. Men kan dus alle andere lynen noemen die een rond of andere wiskonſtige figuur doorſnyden en haar als tot een as verſtrekken.

AXONA, æ. m. Cæſ. B. G. 2. 5. *d'Aine, d'Aine-ſtroom,* een ſtroom die door 't Relois en Barrois loopt.

AXONES, um. m. plur. Lucan. 1. 424. *Het volk dat op, of langs d'Aine woont.*

A X U.

AXUNGIA, æ. f. Plin. H. 28. 9. *Wagenſmeer, vet, ſmeer,* waar mede men de aſſen ſmeert.

A Z.

AZYMUS, a, um. Ἄζυμος. *Ongeheveld, ongezuurd, ongeſuurd,* van brood ſprekende. Dit woord is zuyver Griex. (Athen. 3. p. 110. D. Ν[illegible] ἄζυμος ἄρτος [illegible]. Celſ. 2. 24. zet het over in 't Latyn panis ſine fermento. *Brood zonder deeſem;* en Tac. H. 5. 4. Panis nullo fermento. *Brood zonder deeſem.* Scribonius Largus gebruykt het in het Latyn. 33. 133.)

B.

B A B.

BABÆ. Plaut. Pſ. 1. 3. 131. Stich. 5. 5. 30. Perſ. 5. 2. 25. *Ha! Ha!* Men zegt gemeenelyk, Papæ. Een gemeene uytroeping by de kluchtſpeelders, die de verwondering of ſcherſſing te kennen geeft.

BABYLO, ōnis. Curt. 5. 1. 17. *en*

BABYLONIA, æ. f. Juſtin. 1. 2. 7. *Babel, Babylon.* Een ſtad van Meſopotamiën, hedendaags *Bagdad* genaamt. Zie ons Lex. Antiq.

[BABYLONIACUS, a, um. Manil. 4. 578. *Dat te Babylon is, dat tot Babylon behoort.*]

(BABYLONICUM, i. n. Petron. 38. *Een geborduurt, of geſtikt kleed van verſcheyde verwen.* Dat dit de Babyloniërs uytgevonden hebben, leeren ons Plin. H. 8. 48. *en* Mart. E. 8. 28. 17.)

BABYLONICUS, a, um. Plin. H. 8. 48. *en*

BABYLONIENSIS. m. & f. ſe, is. n. Plaut. Truc. 1. 1. 66. *en*

(BABYLONIUS, a, um. Curt. 5. 1. 37. *Babyloniër, Babyloniſch, van Babel.*)

Babylonios tentare numeros. Hor. O. 1. 11. 2. *De rekeningen der Babyloniſche ſterrekijkers nazien.*

BABYLONII, ōrum. plur. m. Cic. D. 2. 46. *Babyloniërs, waarzeggers, ſterreloopkundigen, ſterrekijkers,* vermits die van Babel zeer vermaart in deze konſt waren.

(BABYLONIUS, ii. m. Claud. Hon. Conſ. 4. 145. *Een planeetlezer, ſterrekijker, voorwikker, of voorzegger uyt de geſteldheyd der ſterren,* ten tyde als iemand geboren word. Jupiter Belus zoude te Babylon de ſterrekykkonſt eerſt gevonden hebben. Plin. H. 6. 26.)

B A C.

[BACARACA, æ. f. *Bacharach.* Een ſtad aan den Rhyn in de Onder-Paltz. Ook genoemt *Bacchi ara,* om dat Bacchus eenen altaar beneden de ſtad op

Digitized by Google

op een rotze, op welke wy deze opſchrift in onze reyze na Duytſchland, den Rhyn laag zynde, zelfs gezien hebben, gehad heeft.]

BACCA, æ. f. Cic. L. L. 1. 8. Virg. G. 2. 86. Plin. H. 15. 24. *Een bes, beziē, of beſſe, allerley kern van kleyne vrucht*, als van olyfboomen, lauwerboomen, enz.

Bacca. Hor. S. 2. 3. 241. Virg. Cul. 67. *Een paarel, een edel geſteente.*

(Bacca lauri. Curt. 8. 10. 14. *Bakelaar.* Zie onze giſſinge aldaar.

Bacca caprini ſtercoris. Pallad. 2. 14. *Geytekeutel, geytenkeutels.*)

BACCALIĂ, æ. f. Plin. H. 15. 30. *Gemeene lauwerboom die veel beziën draagt.* Men verſtaat 'er Laurus onder.

BACCĂR, ăris. n. V. Bacchar.

BACCĀTŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 1. 659. *Bepaereld, met paerlen bezet.*

BACCHĂ, æ. f. Liv. 39. 13. Cic. F. 7. 23. *Een Bacchant, een Bacchus wijf, een wijf dat aan Bacchus offerde.*

† Baccha. Plaut. Am. 2. 2. 71. *Een dol, verwoed*, of *woedend wijf*, vermits de Bacchanten zoodanig in haare offerhanden ſcheenen.

BACCHĀBUNDŬS, ă, ŭm. Bacchabundum agmen incedebat. Curt. 9. 10. 27. *'t Leger trok voort dronken en vol zijnde.*

BACCHĀNAL, ālis. n. Plaut. M. G. 3. 2. 43. *'t Bacchusfeeſt, 't ſlempfeeſt van Bacchus.*

(Bacchanal. Plaut. Au. 3. 1. 3. *De plaats daar het feeſt van Bacchus gehouden, of gevierd wierd.*)

BACCHĀNĀLIĂ, ĭŭm. of ĭōrŭm. n. plur. Cic. L. L. 2. 15. *Bacchus-feeſten, Feeſten ter eeren van Bacchus geviert*, waar in groote overdadigheden gepleegt wierden. Dus kan men *de vaſten-avond*, of *vaſten-avond dagen* noemen.

Bacchanal, *of* Bacchanalia facere. Plaut. M. G. 3. 2. 43. Exercere. Plaut. Au. 4. 2. ſupp. 1. 12. Vivere. Juv. 2. 3. *Een Bacchus leven, een weeldig*, of *ongebonde leven leyden.* Zie deze in ons Lex. Antiq.

BACCHANS, antis. omn. gen. part. Ovid. M. 3. 703. *Aan Bacchus offerende, Bacchus-feeſt vierende.* Men zet het gemeenlijk in feminino genere, vermits de wyven deze offerhanden met groote overdadigheyd deden, voornamentlyk van wyn.

BACCHĂR, ăris. n. *of* Bacchăris, ĭs. f. Virg. E. 4. 19: 7. 27. *Baccharis.* Zeker nu onbekent kruyd.

(BACCHĀTIM. *Als Bacchanten, op de wijze der Bacchanten.*

Bacchatim aliquem diſcerpere. Apul. M. 1. 103. *Iemand in ſtukken ſcheuren*, gelyk de Bacchanten Pentheus, Koning van Theben, op den berg Cithæron van malkanderen getrokken hebben.)

BACCHĀTIŌ, ōnis. f. Cic. V. 1. 12. *Overdaad, ſlempery, overdadigheyd, ongebondenheyd, dronkenſchap.*

BACCHÆŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 11. 17. *en*

BACCHĀTŬS, ă, ŭm. part. Ovid. T. 4. 6. 77. *Die verwoed heen en weer loopt, met groot geſchreeuw*, of *getier*, *op de wijze der Bacchanten.*

† Bacchatus. Virg. G. 2. 487. *Beloopen, daar men gedurende de Bacchus-feeſten geloopen heeft*, van een land ſprekende.

BACCHĒŬS, ă, ŭm. Ovid. F. 2. 313. *Van Bacchus, tot Bacchus behoorende.*

BACCHĬCŬS, ă, ŭm. Ovid. T. 1. 6. 2. *Van Bacchus, dat Bacchus betreft, dat op Bacchus ziet*, of *zijn opzicht heeft.* Virg. G. 2. 454. maakt het van vier lettergrepen, Bacchĭcus.

BACCHĪŬS, ĭi. m. Quintil. I. O. 9. 4. *Een voet van drie lettergrepen, waar van d'eerſte kort, en de twee andere lang zijn.* Men gebruykten ze in de liederen die men ter eeren van Bacchus dichtte. Men moet 'er Pes onder verſtaan.

BACCHŎR, āris, ātŭs ſŭm, āri Colum. 10. 198. *Als Bacchanten leven, ongebonden leven, zich dagelijks dronken, en vol zuypen*, op de wyze der Bacchanten.

Bacchari per urbem. Virg. Æ. 4. 301. *Door de ſtad loopen tieren en raazen; als dol en razende door de ſtad loopen; een groot geſchreeuw en getier door de ſtad maaken.*

Bacchari. Cic. Cl. 80. *Uyt al zijn magt roepen*, of *ſchreeuwen; een groot geſchreeuw en gewoel maaken*, van een Redenaar ſprekende, die een openbaar geſprek voert.

Bacchari cum aliquo. Plin. H. 3. 1. *Tegens iemand tieren en raazen.*

Bacchari in cæde alicujus. Cic. C. 4. 6. *Iemand verwoedelijk ombrengen.*

Bacchari. Hŏr. O. 2. 7. 32. *Uytgelaaten vroolijk zijn.*

Bacchari. Hor. O. 1. 25. 11. Ovid. T. 1. 2. 29. *Hard*, of *ſterk waaijen*, of *blaazen*, van den wind ſprekende.

BACCHŬS, i. m. Ovid. M. 4. 10. *Bacchus, de wijngod, God van de wijn*, Een valſche God der oude Heydenen. Zie ons Lex. Antiq.

Bacchus. Virg. G. 1. 344. Tib. 1. 2. 3. *Bacchus, de wijn.*

BACCĬFER, ă, ŭm. *Vol beziën, die beziën draagt*, van een olyfboom. Ovid. Am. 2. 16. 8. van eyloof. Sen. Oed. 2. 414. enz. ſprekende.

BACCŬLA, æ. f. Plin. H. 25. 8. *Een kleyne bezië*, of *beſſe*, *een zeer kleyne vrucht*, gelyk de kappers, aalbeſſen, enz.

(BĂCĒŌLUS, i. m. Suet. A. 87. *Een zot, een gek, een dwaas.* Zie ons over Suetonius.)

† BĂCILLŬM, i. n. Cic. Fin. 2. 11. *en*

BĂCILLŬS, i. m. *Stokje, roedje*, of *gardje.* (Dit laatſte moet Cicero niet gebruykt hebben, want alle plaatzen, die ik by hem gevonden heb, konnen bequaamlyk in 't *neutrum* genomen worden. En miſſchien word 'er Bacillus by de Schryvers niet meer gevonden, dan dit by Iſid. 20. 13. A baculo eſt bacillus per diminutionem. *Van* baculus *komt* bacillus *by verkleyning.*)

Bacillo alicujus oculos tundere. Cic. V. 5. 51. *Met een ſtokje iemand in d'oogen ſlaan*, of *ſtooten.*

BĂCTRĂ, ōrŭm. n. plur. Curt. 7. 5. 4. *'t Land der Bactrianen*, aan d'eene zyde van Aſſyrien, dus van den ſtroom Bactros, die 't land beſpoelt, genaamt.

BĂCTRI, *of* Bactriāni, ōrŭm. m. plur. Curt. 4. 6. 3. *De Bactrianen*, een volk van dezen naam.

(BĂCTRIĀNŬM, i. n. Tac. An. 2. 60. *Het Koningrijk*, of *'t land der Bactrianen.*)

BĂCŬLŬM, i. n. Ovid. M. 15. 655. Flor. 4. 11. 3. *Een ſtok*, of *ſtaf*, en eygentlyk waar op men leunt.

BĂCŬLŬS, i. m. Gloſſ. Cyr. Iſid. 20. 13. Plin. H. 30. 14. *Een ſtok*, voornamentlyk, *een wandelſtok.*

Baculum, i. n. *Een ſtok.* Baculum agreſte. Ovid. M. 15. 655. *Een boere knuppel.*

(Baculum. *Een rijksſtaf*, of *ſcepter*, om dat de ſcepters der Koningen eertyds pieken, of ſtokken waren. Zie onze aanteekening over 't volgende voorbeeld.

Baculum aureum berylli diſtinguebant. Curt. 9. 1. 30. *De goude rijksſtaf was met beryllen bezet.*

Aureum in manu baculum. Flor 4. 11. 3. *Hy voerde een gouden ſcepter in de hand.*)

B A D.

[BADA, æ. f. *Baden.* Een ſtad in Zwaben, en de hoofdſtad van 't Markgraafſchap diens naams.]

BĂDĪZO, ās, āre. Plaut. Aſ. 3. 3. 117. *Gaan, op een telgang*, van een paard ſprekende. Hy heeft dit woord uyt het Griekſch genomen van Βαδίζειν.

BĂDĬŬS, ă, ŭm. Varr. *by* Non. 2. 87. *Kaſtanjeverwig, kaſtanjebruyn, donkerbruyn, donkergraauw.*

B Æ T.

BÆTĬCĂ, æ. f. Plin. E. 3. 9. 1. Strab. 3. p. 115. *Andalouziën*, een Koningryk van Spanjen.

BÆTĬCĀTŬS, ă, ŭm. Mart. 1. 97. 5. *In 't donker graauw gekleed*, gelyk de wol van Andalouzien.

† BÆTĬCŎLĂ, æ. m. Sil. 1. 146. *Die langs de Guadalquivir ſtroom woont.*

BÆTĬCŬS, ă, ŭm. Juv. 12. 42. *Van Andalouziën*, of *dat eenig opzicht op dat landſchap heeft.*

Bæticus. Mart. 14. 133. tit. *Bruyn, bruynverwig, donker*, maar *eigen en natuurlijk*, gelyk de wolle van Andalouziën was, die onder d'Ouden zeer geacht wierd.

BÆTĬGĔNA, æ. c. V. Bæticola.

BÆTĬRÆ, ārum. f. plur. Mel. 2. 5. *Beziers*, een ſtad van Languedocq. Andere zeggen, Biterræ.

BÆTIS, ĭs. m. Mart. 12. 99. 1. *Guadalquivir*, een ſtroom van Andalouziën in Spanjen.

Ne-

Digitized by Google

Nomen terris dedit Bæris ſuis. Sen. Med. 725. *De rivier* Bæris *heeft d.n naame aan het n.. ..anal.. gegeven*, dat daar van Bætica genaamt wordt.

B A G.

[BAGACUM, i. n. *Bavay*. Een ſtad in Henegouwen.]

BAGO'S, i. m. Plin. H. 13. 4. Ovid. Am. 2. 2. 1. *Een g.fnc.nc*, of *gelubde*. Deze naam is van de Perſiaanen gekomen.

B A J.

BAJÆ, ārum. f. plur. Cic. Cœl. 11. *Baljes*, een ſtad van 't rijk van Napels, wegens haare baden zeer vermaard.

(Bajæ. Cic. Cœl. 14. *Vermakelijke wateren, die de Romeynen plagten in hunne tuynen te leyden, en zich in te baaden.*

Bajæ. Tib. 3. 5. 3. Mart. 10. 13. 3. *Allerley warme baden*, zoo genaamt van de baden, die te Baijes waren.

BAJANUS, ă, ŭm. *Dat tot Baijes behoort.*

Bajana villa. Mart. 3. 58. 1: 4. 25. 1. *Een hofſtede onder 't Baijes gebied gelegen.*

Bajanus murex. Hor. S. 2. 4. 32. *Een ſchelpvis omtrent Baijes gevangen.*)

BAJOCÆ, ārum. f. *Bajeux*, een ſtad van Normandyën. (Deze word *Bellocaſſi* van Cæſ. B. G. 7. 75. *Velocaſſes* van Plin. 4. 18. genaamt, als Stephanus meent in zyn Lex. Geographicum.

BAJONA, æ. f. *Bajonne*, een ſtad van Guijenne.

[BAJONNA. *Bajonne*. Een ſtad in Spanjen, in Gallicien.]

BAJŬLO, ās, āvi, ātum, āre. Plaut. Aſ. 3. 3. 70. Quintil. I. O. 6. 1. *Eenige laſt draagen.*

BAJŬLUS, i. n. Cic. de Or. 2. 10. *Een laſtdrager.* Gell. 5. 3. beſchryft hem, zeggende: dat hy is, *die zich verhuurt heeft om laſten en pakken te draagen.*

Bajulus literarum. Symm. E. 5. 7. *Een briefdraager.*

[Bajulus. *Een doodgraver.* Sidon. Ep. 3. 12. Fulgent. E. S. A. n. 2.]

B A L.

BĂLÆNĂ, æ. f. Plin. H. 9. 6. Juv. 10. 14. *Een walviſch.*

BĂLÆNATŬS, ă, ŭm. *Van een walviſch, van een walviſch gemaakt.* (Zoo lezen Tornæſius in zyne aanteekeningen, en Turneb. Adv. 19. 7. by Petron. 22. Quartilla balænatam tenens virgam. *Quartilla een walviſchbeentje in de hand hebbende.*)

BĂLANATŬS, ă, ŭm. Perſ. 4. 37. *Welriekende*, of *riekende gemaakt, met welriekende olie beſtreken*, of *doortrokken*, die d'Ouden uyt zekeren eykel trokken

BĂLANĬNUS, ă, ŭm. Plin. H. 23. 4. *Van een eykel, uyt een eykel getrokken*, van zekere olie ſprekende.

BĂLĂNITES, æ m. Plin. H. 37. 10. Βαλανίτης. *Zeker groenachtig edel geſteente in 't midden met een gloeijende roode ader doorſneden.*

BĂLANITIS, ĭdis. f. Plin. H. 15. 23. Βαλανῖτις. *Een ronde kaſtanje, die naar een eykel gelijkt.*

BĂLANŬS, i. f. Mart. 14. 57. Βάλανος. *Zekere eykel zoo groot als een noot, waar uyt men een welriekende olie trok daar d'Ouden zich mede beſtreken.* Plin. H. 13. 4: 15. 23. maakt Balanus maſculini generis, maar in 't Griekſch is 't femininum. Hor. O. 3. 29. 4. ſtelt het in dit laatſte genus dat het zekerſte is. (Dioſcor. 4. 160. noemt het Βάλανος μυρεψική.)

Balanus. Plin. H. 15. 23. *Een kaſtanje, een ronde kaſtanje*, zeer lekker van ſmaak, die men te Rome uyt de ſtad Sardes bragt, waar van daan 't komt dat 'er zomtyds Sardinia word bygevoegt.

Balanus. Plin. H. 13. 5. *Dadel*, de vrucht van den Dadelboom.

Balanus. Plin. H. 32. 11. *Een zee kaſtanje.*

Balanus. Budæus Pand. p. 282. zegt dat men dus noemt, *een ſteekpil*, of *zetpil om gemakkelijker ter ſtoel te gaan.* (Zy wierd gemeenlyk uyt ſmeer en ſalpeter gemaakt. Jul. Poll. 10. 31. De gemeene man noemt ze Suppoſitorium.)

BĂLATRO, ōnis. m. Varr. R. R. 2. 5. Hor. S. 1. 2. 2. *Een ſchurk, guyt, deugniet, ſchelm, lichtmis, ploeg.* Zommige uytleggers van Horatius willen dat het is. *Een groote ſnapper, kakelaar*, of *klapper; een die veel ſnaps*, of *veel praats heeft.*

BĂLATŬS, ūs. m. Ovid. M. 7. 541. Plin. H. 20. 14. *Geblaet, 't geſchreeuw van ſchaapen, geyten, enz.*

BALAUSTINUS, ă, ŭm. Color balauſtinus. Plin. H. 13. 19. *Van kleur als de Granaatappelbloeſſem.* Zie van deze kleur Thyleſ. de Color. c. 13.

BALAUSTIUM, ĭi. n. Plin. H. 13. 19. *Granaatappelbloeſſem*, die in de geneeskonſt en verwery word gebruykt. Dioſcor. 1. 154. wil dat het van een wilde Granaatappelboom is.

BALAX, ăcis. V. Balux.

BALBE. adv. Lucret. 5. 1021. *Stamelende, hakkelende, ſtootende, rabbelende, verwardelijk*, of *zonder onderſcheyd ſprekende.*

BALBUS, ă, ŭm. Cic. de Or. 1. 61. *Stamelende, hakkelende, die ſtamelt, die ſtoot in 't ſpreken, die geen gladde tong heeft*, of *beſwaard van ſpraak is.*

Balba cum puero dicere verba. Tib. 2. 5. 95. *Met een kind mede ſtamelen.*

Balba feris annoſo verba palato. Hor. S. 2. 3. 274. *Gy zijt zoo oud, en gy ſtamelt noch.*

BALBUTIO, is, īvi, ītum, īre. Cic. A. Q. 4. 45. *Stamelen, in 't ſpreken ſtooten, zwaar beſpraakt zijn, geen goede uytſpraak hebben; hutteren, hakkelen in het ſpreken.*

Balbutire de re aliqua. Cic. D. 1. 3. *Ergens van ſtamelen, als een kind ergens van ſpreken; zonder oordeel ergens van handelen.*

Balbutire. Plin. H. 10. 29. *Niet doorſlaan*, van een vogel ſprekende die 's winters bezwaarlyk zingen kan.

† l. .omr.re aliquem. Hor. S. 1. 3. 48. *S.ca..cale iemand noemen, iemands .... noemen.*

BALEARES, ium. f. plur. Liv. 28. 37. *De Bacar ſiſche eylanden*, in de Middelandſche zee, recht tegens over Katalonjen. Daar zyn 'er twee; het eerſte hiet *Majorka*, en 't ander *Minorka*, beyde aan Spanjen behoorende. Zie ons Lex. Antiq.

BALEARICUS, ă, ŭm. Ovid. M. 2. 729. Plin. H. 3. 5. *Die*, of *dat van de Baleariſche eylanden*, is, of *dat aan de Baleariſche eylanden* (*aan Majorka*, of *Minorka*) *behoort.*

BĂLEARIS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. Virg. G. 1. 309. Cæſ. B. G. 2. 7. Zie Balearicus.

BĂLINEÆ, ārum. f. plur. Plaut. Aſ. 2. 2. 90. *De baden, de badſtooven.*

BĂLINEUM, ĕi. n. Cic. Att. 2. 3. *Bad, badſtoove.* Varr. L. L. 8. 42. teekent aan dat Balinea van de *openbare badſtooven*, en Balineum *van een bad dat iemand in 't byzonder toekomt* gezegt word.

Inſtrumentum balinei. Paterc. 2. 114. 2. *Gereedſchap, behoorende tot een badſtoove, Baadkuyp, waſchvat, badkuyp.*

BĂLIOLUS, ă, ŭm. *Geſtippeld, geſpikkeld, geſprikkeld, gevlakt, geſprenkeld, kaſtanjebruyn.*

Baliolus. Plaut. Pœn. 5. 5. 22. noemt dus *een kleyn mannetjen dat het aanzicht vol roode puyſten*, of *vlakken had*, of gelyk zommige willen, *dat heel ros*, of *heel rood haair had.*

BĂLIS, ĭdis. f. Plin. H. 25. 2. *Zeker kruyd*, dat de kracht zoude hebben om dien 't leven weder te geven die door een ſlang dood gebeten zyn.

BĂLISTA, *of* Balliſta, æ. f. Cic. T. Q. 24. Vitruv. 10. 16. *Een ſlingergevaart, zeker oorlogstuyg om ſteenen, keijen, enz. te werpen.* Zie ons Lex. Antiq.

[BĂLISTARII. m. waren *arbeyders, ſmeden, welke de wapenen in de tuyghuyzen opgelegt ſchoon hielden en opmaakten.* Tarrunt. Patern. D. 50. 6. 6.

Baliſtarii wierden ook genoemt *ligt gewapende ſoldaaten.* Veg. 2. 2.]

BALISTARIUM, ĭi. n. Plaut. Pœn. 1. 1. 74. *'t Slingertuyghuys*, of *de plaats daar men dit oorlogstuyg had opgeregt om het te gebruyken.*

BALĪTO, ās, āvi, ātum, āre. *Blaeten*, of *bleeten.*

Oves balitantes. Plaut. B. 5. 2. 20. *Bleetende ſchaapen.*

BĂLIUS. Zie Badius.

BALNEÆ, ārum. f. plur. Cic. Cœl. 25. *De baden, de badſtooven*, byzonderlyk die in 't openbaar gebruykt wierden; als men in Turkije ziet.

Exire de balneis. Cic. de Or. 2. 55. *Uyt het bad komen*, of *gaan.*

* BALNEARIA, ōrum. n. plur. Cic. Fr. 3. 1. Colum. 1. 6. *Badſtooven, gemeene*, of *byzondere baden.* 't Is eygentlyk het vertrek waar in de baden zyn.

BAL.

Digitized by Google

BĂLNĔĀRĬŬS, ă, ŭm. Ulp. D. 47. 17. 1. *'t Geen de baden*, of *badstooven aangaat*, of *op dezelve eenig opzicht heeft*.
Fures balnearii. Catull. 33. 1. *Dieven die de kleederen ſtalen, van die in de badſtooven baadden.* Zie ons Lex. Antiq.
Inſtrumentum balnearium. Marc. D. 33. 7. 17. §. 2. *Badkuyp, badvat, waſchvat.*

(**BĂLNĔĀTĬCŬM**, i. n. Schol. Juv. 1. 152. *'t Waſchgelt, 't baadgelt, 't gelt dat voor het baaden aan den badmeeſter gegeven wierd.*)

BĂLNĔĀTŎR, ōris. m. Cic. Cœl. 26. *Badmeeſter, opzichter over de badſtooven.*

BĂLNĔĀTRIX, īcis. f. Petron. *by* Serv. Virg. Æ. 12. 159. *Opzichtſter*, of *meyd in de badſtooven.*

BĂLNĔŎLÆ, ārŭm. plur. *by* Non. 3. 24. (by wien in de beſte drukken balneola gelezen word.) *en*

BĂLNĔŎLŬM, i. n. Juv. 7. 4. *Een badſtoofje, een kleyn bad.*

BĂLNĔŬM, i. n. *Een bad, een badſtoove, een plaats daar men baad.* Zie ons Lex. Antiq.
Ambulare in balneum. Cic. Att. 13. 52. *In 't bad gaan.*
Experiri, tentare balneum. Celſ. 3. 15. *Een proef van 't bad nemen.*

BĀLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Ovid. F. 5. 740. Phædr. 3. 15. 1. *Bleeten, geblect maaken*, als de ſchaapen.
Balare. Varr. R. R. 2. 3. *Van de ſchaapen ſpreken.* Ik zou dit woord niet dan met groote omzichtigheyd willen gebruyken.

BĂLSĂMĬNŬS, ă, ŭm. Plin. H. 23. 4. *Van balſem, van uytſtekende balſem gemaakt.*

BĂLSĂMŬM, i. n. Plin. H. 12. 25. *Balſemboom, zeker heestergewas waar uyt de balſem druypt.* De beſte komt uyt het Ooſten en voornamentlyk uyt Gilead in Judea.
[Baltearius in een Inſcriptie te Rome, *die de draagbanden in 't tuyghuys ſchoon hield.*]

(**BĂLTĔŎLŬS**, i. m. Capitol. Maxim. 2. *Een draagbandje, een riemtje.*)

BĂLTĔŬM, i. n. Prop. 4. 11. 22. *en*

BĂLTĔŬS, i. m. Virg. Æ. 5. 313. *Een draagband, gordel, gordelband, gordelriem*, of *riem.*
Balteus. Vitruv. 3. 3. *Een band aan de lijſt en voet van een pylaar.*
(Balteus. *Een rand*, of *kant.*
Balteus placentæ. Cato R. R. 78. *De rand van een koek.*)
[Balteus. Quintil. I. O. 11. 3. *Een knoop in een rok omtrent de borſt door 't opnemen van de vele plooijen in de wijde rokken.* Zie ons Lex. Antiq. Anders umbo genaamt. Zie beneden.]

BĂLUCCA, æ. f. Valentin. Cod. 11. 6. 1. Zie Balux

BĂLŪX, ūcis. f. Plin. H. 33. 4. *Goutgruys, goutzand*, dat in de mijnen, *of op* d'oevers der ſtroomen gevonden word. Het is niet zeker dat Mart. D. 12. 57. 9. dit woord heeft gebruykt (alhoewel Turneb. Adv. 30. 26. deze plaats aldus zoekt te verbeteren.) Sommigen lezen, Palus.

B A M.

BĂMBĀTĂ, æ. f. Colum. 12. 34. *Een zeeajuyn*, of *zeeuyen*, voornamentlyk als hy geweykt is. Sommige verſtaan 'er Scilla onder.

[**BAMBERGA**. *Bamberg.* Een ſtad van Duytſchland in Frankenland, aan de rivier Rednitz.]

BĂNCHŬS, i. m. Plin. H. 32. 11. *Kabbeljauw.* Zekere zeeviſch.

B A P.

(**BĂPHĬĂ**, æ. f. Lampr. Alex. 40. *Verfhuys, verwery.*

[**BĂPHĬĀRĬŬS**, ii. m. Cod. 11. 7. 11. *Een verwer.*]

BĂPHĬŬM, ii. n. Cod. 11. 7. 2: 8. 5. *Verfhuys, verwery.*)

BĂPTĒS, æ. m. Plin. H. 37. 10. *Zeker zacht, en welriekend edel geſteente.*

BĂPTISTĒRĬŬM, ii. n. Plin. E. 2. 17. 11. en 5. 6. 25. *Een baadvat, baadkuyp, badkuyp, waſchvat*, of *doopvat.* Zie ons Lex. Antiq.

B A R.

BĂRĂTHRŬM, i. n. Virg. Æ. 3. 421. *Kolk, afgrond, diepe gracht, diepe poel, een grondeloze diepte*, op zee, *of* op 't land.
† Barathrum. Hor. E. 1. 15. 31. *Een vraat, ſlokop*, of *gulzigaart, een gulzig, vraatig*, of *onverzadelijk menſch.*
† Barathrum. Mart. 1. 88. 4. Plaut. Curc. 1. 2. 29. *Het onderſte van de maag, de buyk.*
† Barathrum. Claud. Ruf. 1. 379. *d'Afgrond, de hel, de helſche afgrond.*
(Barathrum femineum. Mart. 3. 81. 1. *De vrouwelijkheyd.*)

BARBĂ, æ. f. Cic. Fin. 3. 5. *De baard, 't haair aan de kin.* Dit woord word ook van 't haair gezegt dat de dieren onder aan de kin hebben.
Barba hirquina. Plaut. Pſeud. 4. 2. 12. *Een bokshaard.*
[Barba cadit mihi. Virg. E. 1. 29. *Den baard word my*, of *mijnen baard word geſchooren.*]
Barbam abradere. Plin. H. 6. 28. Ponere. Hor A. P. 297. Reſecare. Ovid. Art. 1. 518. Tondere. Cic. T. Q. 5. 20. Metere. Juv. 3. 186. (Demere. Cic. N. D. 3. 34. Facere. Lamp. Ant. Hel. 31.) *Zich laaten ſcheeren, zijn baard laaten ſcheeren*, of *ſchrabben. Zich ſcheeren, zijn baard ſcheeren.*
Barbam promittere. Tac. An. 2. 39. Paſcere. Hor. S. 2. 3. 35. *Den baard laaten wa[ſſe]n*, of *groeijen.*
Barba tenus ſapiens. *Een die de baard van een wijs man heeft; een die ſlechts de ſchijn van een wijs man heeft.* Zie Eraſm. Adag. p. 658.
Sapientem paſcere barbam. Hor. S. 2. 3. 35. *Een baard van een Wijsgeer queeken*: dat is, *den baard zeer lang laaten wa[ſſe]n.*

BARBĂRĒ. adv. Cic. T. Q. 2. 4. *Onaardiglijk, heel gemeen, plompelijk*, van de taal ſprekende.
Barbare comœdiam vertere. Plaut. Aſ. prol. 11. *Een tooneelſtuk in 't Latijn overzetten.*
Barbare. Hor. O. 1. 13. 14. *Barbariſch, wreedelijk, onmenſchelijk, hardelijk, beeſtelijk.*

BARBĂRĬA, æ. f. Cic. Fin. 2. 15. *Barbarijen, 't land der Barbaaren, een Barbariſch*, of *wild volk.*
• Barbaria. Cic. C. B. 19. *Hardigheyd, wreedheyd, onmenſchelijkheyd, beeſtachtigheyd.*
Barbaria. Cic. de Or. 1. 26. *Onbeſchoftheyd, onhebbelijkheyd, woeſtheyd, boersheyd, onbeleeftheyd, plompigheyd.*

(**BARBĂRĬCĀRĬŬS**, ii. m. Cod. 10. 64. 1: 12. 24. 7. Donat. Virg. Æ. 11. 777. *Een borduurder, borduurwerker, ſtrijtwerker, ſtikwerker.* Deze konſt is eerſt van de Phrygiers, die in 't byzonder Barbari genaamt worden, gevonden.

BARBĂRĬCĒ. adv. *Naar de wijze der Barbaaren, op zijn barbaarſch.*
Fuit barba prope barbarice demiſſa, Capitol. Ver. 10. *Hy heeft een baard gehad byna zoo lang als de Barbaaren.*)

BARBĂRĬCŬS, ă, ŭm. *Vreemd, uytlandſch, wild, dat tot de Barbaaren*, of *Wilden behoord*, of *dat uyt Barbarijen komt.*
Victor ope Barbarica. Virg. Æ. 8. 685. *Overwinnaar door hulp der Barbaaren.*
Barbaricus ornatus. Vitruv. 1. 1. *Een barbaarſch*, of *uytlandſch kleed, een kleed op de wijze der uytlanderen*, of *Barbaaren gemaakt.*
Barbaricæ veſtes. Lucret. 2. 499. *Ooſterſche*, of *uytheemſche kleederen.*
• Barbarica ſilva. Colum. 11. 2. *Een boomgaard met allerley boomen en gewaſſen.*

BARBĂRĬCŬM, i. n. Feſtus. *Krijgsgeſchrey, krijgsgeſchreeuw, wapenkreet der ſoldaaten als ze aan 't vechten gaan*, vermids de Barbaaren dan een groot geſchreeuw maakten om hunne vyanden te verſchrikken.
(Barbarium. Ammian. 18. 116. Eutrop. 7. 83. *Een landſchap dat de Romeynen niet toebehoorde, dat niet ſtont onder 't gebied der Romeynen.*)

BARBĂRĬES, ēi. f. Cic. N. D. 1. 29. *Barbaryen, 't land der Barbaaren. Een vreemd volk.*
• Barbaries. Cic. Cl. 71. *Een barbaarſche taal*, of *wantaal; een boerſe, of plompe ſpraak, een kromme taal.*
(Barbaries. Claud. Ruf. 2. 79. *Plompe zeden, zeden van de barbaarſche volken.*)

BARBĂRISMŬS, i. m. Cic. Her. 4. 12. [illegible]. Een miſſlag die in 't [illegible], 't zy in 't ſchryven, of in 't [illegible] uytſpreken begaan.

BARBĂRŬS, a, um. Cic. V. 4. 50. *Barbaarſch, vreemd, [illegible], wild*, van

Digitized by Google

van een volk, land, enz. ſprekende.

• Barbarus. Cic. Marc. 3. *Barbaarſch, wreed, onmenſchelijk, beeſtlijk.* De compar. *Barbarior* ſtaat by Ovid. T. 5. 1. 72. P. 3. 2. 78.

Barbarus. Ovid. T. 5. 10. 37. *Vreemde, vreemdeling, uytlander, Barbaar, een die de taal, of zeden van 't land niet verſtaat.* Dus noemden de Grieken en Romeynen alle d'andere volkeren.

Barbarus. Plaut. B. 1. 2. 15. *Grof, bot, plomp, onbeſchaafd, ongeleerd, onkundig.*

Sermone barbarus. Vellej. 2. 73. *In de taal onbedreven.*

BARBATŪLUS, a, ūm. Cic. Att. 1. 16. *Kort gebaard, die een weynig baard heeft, die een baard begint te krygen.*

Barbatulus mullus. Cic. Par. 5. 2. *Een Barbeel, zeker viſch.* Men weet niet ſtiptelyk van welke viſch Cicero ſpreekt.

BARBĀTŪRĀ, æ. f. *Het baardſcheeren,* [illegible]

Barbaturam facere. Petron. 73. *Een baardſcheerder zijn.* Andere lezen Barbatoriam.

BARBĀTUS, a, ūm. Cic. N. D. 1. 30. *Gebaard, die een baard heeft, zwaar van baard, groot gebaard.*

† Barbatus. Juv. 13. 56. *Gebaard, oud, bedaagd, oeraren.*

† BARBĬGĔR, a, ūm. Lucret. 5. 898. *Die een baard draagt, of een baard heeft.*

BARBĬTĬUM, ĭi. n. *De baard.*

Barbitio hircino Philoſophum ſingebat. Apul. M. 11. 260. *Met zijn bokkenbaard ſpeelde hy den Wysgeer.*

BARBĬTOS, *of* Barbitus, ĭ. m. & f. Ovid. Her. 15. 8. Hor. O. 1. 32. 4. *Een ſnaarſpeeltuyg, dat een korter gebogt dan een cyter heeft.* De Dichters gebruyken 't voor allerley ſpeeltuyg.

BARBŬLA, æ. f. Cic. Cœl. 14. *Een kleyn baardjen, of knevelken.*

Barbulæ florum. Plin. H. 27. 11. *De ſtekels der bloemen.*

[BARCA, æ. f. Iſid. 19. 1. *Een bark, een ſoorte van een ſchip.* Zie ons Lex. Antiq.]

BARCĬNO, ōnĭs. f. Plin. H. 3. 3. *Barcelone,* de Hoofdſtad van Catalonjen.

(BARDĀĬCUS, i, m. Mart. 4. 4. 5. 't Is onzeker, *of* de Dichter door dit woord verſtaat *een ſchoen,* als zommige willen, *of* veel eer *een rok met een kap,* die wy in 't volgende voorbeeld beſchryven.

Bardaicus cucullus. Capitol. Pert. 8. *Een dikke grove rok,* of *een pijrok met een kap,* gebruykelyk by de volkeren van Sclavonien, Bardæi genaamt. Dit was een ſlecht en gemeen kleed, bequaam voor de ſoldaten, om in 't zelve te ſlapen.

Bardaicus judex. Juv. 16. 13. *Een ſoldaat,* of *hopman tot rechter aangeſtelt, die zoodanig een kap, of ſchoen aan heeft.* Overzulks een ſlecht gemeen man, en miſſchien van de ſlaven, met welke Marius, naar 't verhaal van Plutarchus in Mario p. 431. A. te Rome gekomen is, die hy Bardæos noemde, en alzoo met waardigheid de bank tuſſchen vrye luyden te ſpannen.)

BARDIACUS. V. Bardaicus.

BARDOCŬCULLUS, i. m. Mart. 14. 128. 1. *Een overrok met een kovel, of kap, een ſoort van pij.* Zie die beyde in ons Lex. Antiq.

BARDUS, a, um. Cic. Fat. 5. *Bot, plomp, dom, zot, gek.* (De compar. *Bardior* ſtaat by Tertull. adv. Herm. 36.)

(Bardum me faciebam. Plaut. E. 3. 3. 40. *Ik hield my of ik gek was.*

Bardus. Lucan. 1. 449. Strab. 4. 186. Feſtus. *Een Galliſch dichter, een zanger, een die de daden der helden op ſtijn* [illegible]*.*)

BARIS, idis. *Zeker Egiptiſch ſchuytjen,* [illegible] (Herodotus beſchryft het 2. 1 6. A. B. d'Oude Scholiaſtes over Euripid. Perſ. 551. zegt dat het den naam gekregen heeft van een ſtad in Perſien van den zelven naam. De dooden wierden daar mede ter aarden beſtelt. Zie Suidas. Onder de Latyniſche Schryveren heeft Prop. 3. 10. 44. dit woord gebruykt.)

BĀRIUM, ĭi. n. Tac. An. 16. 9. *Berry,* een ſtad van Napels op de Golf van Venetien. Hor. S. 1. 5. 97. zegt, Bari, *of* Barri mœnia. *De mauren van Berry.*

BĀRO, ōnis. m. Cic. Fin. 2. 23. Perſ. 5. 138. *Een bot, plomp, dom, lompoerd, of onhebbelijk menſch,* voornamentlyk van een wysgeer ſprekende.

(BARRĪNUS, a, ūm. *Olyfants, dat van een Olyfant is, dat naar iets dat in den Olyfant is zweemt.*

Gerit aures immanitate barrinas. Sidon. E. 3. 13. *Hy heeft ooren zoo groot als een Olyfan, of hy heeft Olyfants ooren.*)

BARRĬO, is, īrĕ. Feſtus Spartian. Ge 5. *Loeijen, of krijſchen als een Olyfant.*

BARRĪTUS, ūs. m. Apul. Fl. 358. *'t Geloei, of 't gekrijſch van den Olyfant,* in den eygentlyken zin. Maar Veg. 3. 18. zegt dat zommigen dus *'t geſchreeuw, of gekrijſch der ſoldaten* noemden, als ze ten ſtorm, *of* aan 't ſlaan gingen. Zie ons Lex. Antiq.

[BARRODŪCUM, i. n. *Barleduc.* De hoofdſtad van 't Hertogdom Bar, in Lotharingen.

BARVICUM, i. n. *Barwyk.* Een ſtad in Engeland, in Northumberland, aan de rivier Twede.)

BARYCĒPHALUS, a, ūm. Ædium barycephalæ ſpecies. Vitruv. 3. 2. *Zware en vlakke voorgevels.* Dit en 't volgende woord heeft den Uytleggeren veel werks gegeven, en de verklaring is 'er niet al te zeker van.

BARYCUS, a, ūm. Species ædium ſunt baricæ. Vitruv. 3. 2. *De voorgevels der gebouwen zijn breed uytgezet.*

BARRUS, i. m. Hor. Ep. 12. 1. *Een Olyfant.*

B A S.

BĀSALTES, æ. m. Plin. H. 36. 7. Βάσανιτις. *Grauw marmerſteen.*

BĀSANITES, æ. m. Plin. H. 36. 20. Βασανίτης. *Toetsſteen, proefſteen.*

BĀSCAUDA, æ. f. Juv. 12. 46. *Een ſpoelvat, in 't welke glazen en potten geſpoelt wierden.* Mart. 14. 99. 1. getuygt dat het in Engeland gevonden, na Romen gebragt is. Zie ons Lex. Antiq.

BĀSIATIO, ōnĭs. f. Catull. 7. 1. *Een kus, een zoen.*

BĀSIATOR, ōrĭs. m. Mart. 11. 99. 1. *Kuſſer, zoender, een die kuſt, of die veel van kuſſen houd.*

BĀSILEA, æ. f. *Bazel,* een ſtad van Zwitzerland, op den Rhyn.

BĀSILICA, æ. f. Cic. V. 4. 3. Sen. de Ir. 3. 33. *Een Koningshof, Vorſtenhof, heerenhuys, 't raadhuys, 't ſtadhuys, 't gerechtshof, 't raadhof,* men gebruykt het ook om te zeggen, *een hoofdkerk, een kerk, of tempel, de domkerk, de dom.* Zoo doen Auſon. Grat. ad Grat. en Sulpic. Sever. 2. [Zie die te Rome geweeſt zyn in ons Lex. Antiq.]

BĀSILICE. adv. *Koninglijk, vorſtelijk, heerlijk, als een Vorſt, of groot heer.*

Baſilice ſe inferre. Plaut. P. 5. 2. 25. *Als een Vorſt treden, als een groot heer gaan, of ſtappen.*

Baſilice interii. Plaut. E. 1. 1. 54. *Ik ben geheel verloren, of in den grond bedorven.*

(BĀSILICUM, i, n. Plaut. E. 2. 2. 48. *Een koninglijk kleed.* Zie Non. 14. 13.

Baſilicum. Colum. 3. 9. *Zekere ſlach van wijnſtok.*)

BĀSILICUS, a, ūm. Plaut. E. 2. 2. 48. *Een heerlijke worp met den teerling, een worp alle van verſcheydene oogen,* of gelyk zommige willen, *dat 'er op den ſteen een Konings afbeeldzel boven lag,* dat een zeer gelukkige worp was. Plautus noemt zulks jactare Baſilicum.

BĀSILISCUS, i. m. Plin. H. 8. 21. *Een Baziliskus, of kroonſlang,* een zeer vergiftige ſlang, dus genaamt om dat hy eenige witte vlakjens kroonswyze op 't hoofd heeft, en alle d'andere door zyn geblaas verjaagt. Men zegt dat hy den menſch dood enkelyk door aanzien.

BĀSIO, as, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Catull. 7. 9. Mart. 1. 95. 2. *Kuſſen, zoenen.*

BĀSIS, is. f. Cic. T. Q. 5. 23. *Voet, voetſtuk, grondſtuk, ſtutzel,* van een zuyl, beeld, enz. ſprekende.

Baſis. Cic. N. D. 2. 49. *Het onderſtuk van een afbeeldzel,* 't zy in ſchildery, print, enz.

BĀSIUM, ĭi. n. Catull. 5. 13. *Een kus, of zoen.*

(Baſia jactare. Phædr. 5. 8. 28. Mart. 1. 3. 7. *Een kus toewerpen, zijn hand kuſſen, en naar den genen, die men plechtelyke eer wil bewijzen, toewenden, en als toewerpen.* Zie hier van beneden in Manus.)

Digitized by Google

Baſia crepant. Mart. 1. 76. 14. *Men zoent, dat het klapt.*

Dare alicui baſium dimidio labro. Mart. 2. 10. 1. *Iemand met de uyterſte lipjes een kus geven.*

BASSAREUS, ei. m. Hor. O. 1. 18. 11. *De God Bacchus*, zoo genaamt van den langen tabbaart, die hem tot op de voeten hing, en gemaakt was van voſſevellen. (In Thracien wierd een vos Βασσάρα en Βασσαρίς genaamt. Zie Suidas en Heſychius.)

BASSARICUS, a. um. *Dat van Bacchus is, dat hem toebehoort, of eenig opzicht op Bacchus heeft.*

Mitra cinget comas Baſſaricas. Prop. 3. 15. 30. *Bacchus zal een muyter op 't hooft hebben.*

BASSARIS, idis. f. Perſ. 1. 101. *Een Priesterin van Bacchus.*

BASTERNA, æ. f. Pallad. 7. 2. Lampr. Hel. 21. *Een draagſtoel, zekere roskoets*, ten dienſten van de Juffrouwen, die van muylezels, of ook wel van kleyne paardjens gedragen wierd. Zie die beyde in ons Lex. Antiq.

B A T.

BAT. Plaut. Pſ. 1. 3. 6. *Zwijg, ſtil.* Een ſpreekwys, waar door men den geenen doet zwygen die in onze reden valt.

BATAVIA, æ. f. Batavorum inſula. Cæſ. B. G. 4. 10. *Batavien, Holland*, eygentlyk was 't *Zuyd-Holland, en de Heerlijkheyd van Utrecht*, ten tyde van Ceſar.

BATAVI, orum. m. plur. Lucan. 1. 431. Sil. 3. 608. *De Batavieren, de Hollanders, de Stichtenaars*, 't volk van Nederland.

[BATAVODURUM, i. n. Tac. H. 5. 20. *Duerſtede*, of *Wijk te Duerſtede*. Een ſtad in 't Sticht van Utrecht.

Batavorum inſula. *De Betuwe*, 't Gedeelte van Gelderland tuſſchen den Rhyn en de Waal.]

BATILLUM, i. n. of Batillus, i. m. Plin. H. 33. 8. Varr. R. R. 3. 6. *Een houte, of yzere ſchop.*

Batillum. Hor. S. 1. 5. 36. *Een vuurteſt, of komfoor*, waar in de Ouden reukwerken brandden als hun gaſten overquamen.

Batillum. Varr. R. R. 1. 50. *Een ſikkel, een korenſikkel.*

BATIOLA, æ. f. Plaut. St. 5. 4. 12. *Een goude, of zilvere beker*, die d'Ouden gebruykten. Zommige hebben willen zeggen dat Plautus in zyne verminkte overblyfzels Col. 2. dus *een pot*, of *kan* noemde.

BATIS, is. Plin. H. 15. 21. of Batis, is. f. Colum. 12. 7. *Wilde venkel.* Zeker ſtekelig kruyd.

Batis marina. Plin. H. 15. 21. *Zeevenkel.* Zeker kruyd.

BATIS, idis. f. Plin. H. 32. 11. *Zekere ſoorte van viſch*, wiens gal, in azyn geweykt, de gebreken der ooren geneeſt.

BATRACHION, ii. n. Plin. H. 25. 13. *Hanevoet, wilde boterbloemen.* Zeker gewas. Daar zyn 'er van veelerley ſlach.

BATRACHITES, æ. f. Plin. H. 37. 10. *Zekere edelgeſteente*, dat de gedaante en kleur van een kikvorſch heeft.

BATRACHOMYOMACHIA, æ. f. Stat. Præf. 1. *'t Gevecht der kikvorſchen en muyzen; de vorſchen- en muyzenſtrijd.* Dit is een werk dat gemeenlyk Homerus toegeſchreven word.

BATRACHUS, i. m. Plin. H. 32. 11. *Een kikvorſch.*

BATUO, is. ere. *Slaan, kloppen.*

Ut iis batuatur tibi os. Plaut. Caſ. 2. 8. 60. *Op dat men u wat voor den mond ſlaa*, of *voor den bek geve.*

Batuere. *Vechten, ſlaan, ſchermen.*

Batuere rudibus cum aliquo. Suet. C. 32. *Tegens iemand met een ſtokjen ſchermutzelen, ſchermen*, of *vechten.*

B A U.

† BAUBOR, aris, ari. Lucret. 5. 1070. *Baffen, baſſen als een hond.*

B A X.

BAXEA, æ. f. Plaut. Men. 2. 3. 40. *Zeker ſchoeizel*, dat de Wysgeeren en Prieſters onder de Ouden droegen. Zie ons Lex. Antiq.

B D.

BDELLIUM, ii. n. Plin. H. 12. 9. *Zekere zwarte en welriekende boom, zommigen noemen 't een olyfboom*, wiens vrucht als wilde vygen is.

Bdellium. Plaut. Curc. 1. 2. 7. Plin. H. 12. 9. *De gom*, of *traan die uyt den* Bdellium *vloeit*, die een wonderlyke ſterke reuk heeft.

B E A.

BEARNIA. Zie Benearnia.

BEATE. adv. Cic. T. Q. 1. 12. *Gelukkiglijk, voorſpoediglijk, naar wenſch.*

Bene beateque vivere. Cic. Parad. 1. *Wel en gelukkig leven.* (De compar. *Beatius* ſtaat by Sen. E. 9. en de ſuperl. *Beatiſſime* by Sen. E. 7. 3.)

Sit tibi bene ac beate. Catull. 23. 15. *Ik wenſch dat gy wel te vreden en gelukkig zijt.*

BEATITAS, atis. f. of Beatitudo, inis. f. Cic. N. D. 1. 34. *Geluk, heyl, zaligheyd, gelukzaligheyd, welwezen, welvaart.*

BEATULUS, a, um. Perſ. 3. 103. *Gelukkig, vergenoegt, wel te vreden.*

BEATUS, a, um. Cic. T. Q. 5. 10. *Gelukkig, zalig, gelukzalig, vergenoegt, volmaakt, wel te vreden.*

Beati in cœlis. Cic Somn. 3. *De gelukzaligen in den hemel.* De compar. *Beatior* ſtaat by Cic. T. Q. 5. 8. en de ſuperl. *Beatiſſimus* by Cic. N. D. 3. 33.

[Agricolæ priſci, parvoque beati. Hor. E. 2. 1. 139. *De oude akkerlieden, en met een weynig vergenoegt, of te vreden zijnde.*]

• Beatus. Ovid. Am. 1. 8. 31. *Rijk, vermogend, magtig.* Hor. S. 2. 6. 74. voegt 'er by Divitiis.

Ab omni parte beatus. Hor. O. 2. 1. 6. 28. *Aan alle kanten gelukkig, ten volle vergenoegt.*

Beatus. Hor. Ep. 16. 41. *Rijk, vermogend, magtig, vrugtbaar, weldragend, groot van inkomſten*, van een landſchap, akker, enz. ſprekende.

[BEBRYACUM, i. n. Een ſtad in Italien, nu een dorp, aan de rivier d'Oglio.]

BECHIUM, ii. n. Plin. H. 26. 6. Βήχιον. *Hoefbladeren.* Zeker kruyd.

BEGERRI, orum. plur. m. Plin. H. 4. 19. Zie Bigerrones.

B E L.

BELGA, æ. m. Lucan. 1. 426. *Een Nederlander*, of *Neerlander.*

BELGÆ, arum. m. plur. Cæſ. B. G. 1. 1. *De Nederlanders*, *'t volk van Nederland.*

BELGICUS, a, um. Virg. G. 3. 203. *Nederlandſche, van de Nederlanderen.*

BELGIUM, ii. n. Cæſ. B. G. 5. 24. *Picardien*, een landſchap in Vrankryk, in zyn ganſche uytſtrekking genomen. Hedendaags gebruykt men Belgium, voor *Vlaanderen*, of *Nederland.*

[BELGRADUM, i. n. *Belgrad.* Een ſtad in Hongaryen. Zie Alba Græca.

BELLARIA, orum. n. plur. Varr. by Gell. 13. 11. Macrob. Sat. 3. 18. 19. 20. *'t Nagerecht, 't laatſte gerecht, het ooft.* 't Banket. Zie die beyde in ons Lex. Antiq.

Liberi bellaria. Gell. 13. 11. *Drank en vrucht na 't nagerecht.*

BELLATOR, oris. m. Cic. Cl. 77. *Krijgsman, oorlogsman; een man die den oorlog verſtaat.*

Bellator. Plaut. M. G. 4. 2. 85. *Een krijgsman, een ſoldaat, een man die in den oorlog gaat.*

Bellator deus. Virg. Æ. 9. 721. *De oorlogs-god Mars.*

† Bellator enſis. Sil. 13. 346. *Een oorlogsdegen, een degen in den oorlog te bruykelijk.* Equus. Virg. Æ. 10. 891. *Een ruyter paard.*

BELLATORIUS, a, um. *Krijgshaftig, ſtrijdbaar, heldhaftig, bequaam voor de zintwiſſing.*

Bellatoria jumenta. Amm. 23. 5. *Oorlogsdieren, paarden, enz.*

Stylum quaſi bellatorium non ſuaſerim. Plin. E. 7. 9. *Ik zou hem niet raaden, dat hy, om zoo te ſpreken, een krijgshaftige ſtijl zou gebruyken.*

BELLATRIX, icis. f. Virg. Æ. 1. 497. *Een oorlogsheldin, krijgsheldin, krijgsvrouw*, of *krijgshaftig wijf.*

Bellatrix iracundia. Cic. T. Q. 4. 21. *Ira. Claud Ruf.* 2. 118. *Een krijgshaftige gramſchap, een toorn die een krijgsman past.*

† Bellatrix triremis. Claud. Hon Conſ. 6. 135. *Een galey ten oorlog toegeruſt.*

Digitized by Google

BELLATULUS, a, um. Plaut. Caſ. 4. 4. 28. *Aerdigjes, fraei, ſchoon, lief.* Men moet dit niet dan in een kluchtige, of boertende ſtyl gebruyken.

[BELLAX, cis. Lucan. 4. 406. *Dapper, ſtrydbaar.*]

BELLE. adv. *Wel, fraey, aerdiglik, of aerdig, wel, geluckiglik.* De ſuperl. *Belliſſime* ſtaat by Cicero beneden.

Belle ſe habet. Cic. Att. 5. 11. *Hy vaart wel.*

Belliſſime navigare. Cic. F. 16. 9. *Gelukkiglik vaeren, of zeylen, voor wind en met ſtroom.*

Belle ferre aliquid. Cic. Att. 4. 16. *Iets gedweeliik verdragen.*

Belle cecidit. Cic. Att. 13. 33. *Dat is wel gelukt, wel geſlaagt, of wel uytgevallen, dat is wel gevallen.*

Belle ædificata prædia. Cic. Att. 16. 3. *Fraay betimmerde hofſteden.*

Belle aliquid tangere. Plaut. R. 2. 4. 12. of tractare. Plaut. Caſ. 4. 4. 25. *Iets zacht aanraken, of wel handelen, ergens wel mede omgaan.*

Belle tangere aures. Lucret. 1. 644. *'t Oor zachtelik ſtreelen, een aangenaam, of zoet geluyd hebben.*

(Belli. Adv. Plaut. E. 3. 4. 6. *In den oorlog.*)

[Belli domique. Sall. B. J. 41. Belli & domi. Cic. Rep. 4. by Auguſt. C. D. 9. 9. *In den oorlog, en in den vrede.*]

BELLICOSIUS. Liv. 9. 6. *Krijgshaftiger, manhaftiger, kloekmoediger, dapperder.* 't Is niet zeker dat het een adverbium by Titus Livius is, ten minſten vind men Bellicoſe niet.

BELLICOSUS, a, um. Cic. F. 5. 11. *Krijgshaftig, manhaftig, ſtrijdbaar, kloekmoedig, dapper,* van een volk, een ſtad, een man, enz. ſprekende. De compar. *Bellicoſior* ſtaat by Livius beneden, en de ſuperl. *Bellicoſiſſimus* by Cic. F. 11. 4. en Nep. Hamilc. 4.

Bellicoſæ gentes. Cic. Prov. Conſ. 13. *Strijdbaare,* of *krijgshaftige volkeren.*

* Annus bellicoſior. Liv. 10. 9. *Een grooter oorlogsjaar, een jaar waar in meer dan gewoonlijk georlogt word.*

BELLICUM, i. n. Bellicum canere. Cic. Or. 12. Apul. Mund. 71. *De krijgstrompet ſteken, de wapenkreet blaazen, alarm blaazen, alarm ſlaan; 't gevechtsteken geven.*

Ubi primum bellicum cani audiviſſet. Liv. 35. 18. *Zoo dra hy de trompet had hooren ſteken, de trommel had hooren roeren,* of *ſlaan,* of van eenig ander blaas, *of* ſlagtuyg dat oorlog te kennen geeft.

* Bellicum me ceciniſſe dicunt. Cic. A. 7. 1. *Zy zeggen dat ik de tweeſpalt eerſt geſtookt heb; d'opſtand,* of *oproer eerſt verwekt heb.*

Hac voce veluti bellicum inter amicos ceciniſſet. Juſtin. 12. 15. *Als of hy door deze woorden zijne vrienden tot tweedracht, en ten oorlog hadde aangehitſt.*

BELLICUS, a, um. *Oorlogs, krijgs, van den krijg,* of *'t oorlog, dat het oorlog aengaat,* of *tot den oorlog behoort.*

Bellica diſciplina. Cic. N. D. 2. 64. *Krijgswetten, oorlogswetten, krijgstucht, oorlogskunde, krijgskunde.*

Res bellica. Cic. D. 2. 56. *d'Oorlogskonſt, de krijgskunde.*

Bellicus Deus. Ovid. F. 2. 478. *d'Oorlogsgod, de Krijgsgod, de God van den oorlog.* Equus. Prop. 4. 4. 14. *Een ruyterpaard.*

Bellica navis. Prop. 2. 12. 43. *Een Oorlogſchip.* Virtus. Cic. Mur. 10. *Dapperheid, manhaftigheid.* Laus. Cic. Cl. 21. *Groote oorlogsdaaden,* of *krijgsdaden, oorlogsroem, zege,* of *overwinningen in den oorlog behaald.* Corona. Plin. H. 16. 4. *Zegekroon.* Præda. Sall. B. J. 41. *Oorlogsbuyt, buyt die in den oorlog word behaald.*

Gens illa ſummam habet laudis bellicæ opinionem. Cæſ. B. G. 6. 24. *Dit volk is zeer over zijne dapperheyd geroemt,* of *heeft een groote achting in den oorlog.*

BELLIFER, a, um. Claud. Eut. 1. 429. *Oorlogsgezind, krijgshaftig, genegen tot den oorlog,* van een volk ſprekende.

BELLIGER, a, um. Ovid. Art. 2. 672. *Oorlogs, krijgs, van den oorlog,* of *van den krijg, die oorlog voert.*

Labores belligeri. Val. Flacc. 5. 617. *Krijgswerken, oorlogsarbeyd.*

† Belligera tropæa. St. Th. 10. 28. *Zegetekens van den roof der vyanden, in den oorlog behaalt, opgerecht.*

BELLIGERO, ās, āvi, ātum, āre, cum aliquo. Plaut. Capt. 1. 1. 25. *Iemand beoorlogen, den oorlog aandoen, tegens iemand oorlogen,* of *oorlog voeren, met iemand in oorlog zijn.*

Par illi eſt in belligerando. Cic. Font. 11. *Hy verſtaat den oorlog zoo wel als hy.*

Adverſus aliquem belligerare. Tacit. An. 4. 46. *Den oorlog tegen iemand voeren.*

Cum fortuna belligerandum fuit. Cic. Quir. poſt. red. 8. *Hy heeft tegens 't wiſſelot moeten worſtelen,* of *ſtrijden.*

BELLIO, ōnis. m. Plin. H. 21. 8. *Zonnebloem,* of, zoo andere willen, *goudsbloem.*

† BELLIPOTENS, entis. omn. gen. Cic. D. 2. 56. *Manhaftig, kloekmoedig, dapper in den oorlog.*

† Bellipotens. Virg. Æ. 11. 8. *Heer,* of *meeſter des oorlogs.*

BELLIS, idis. f. Plin. H. 26. 5. *Madeliefje, kerſouwe, margriete.* Zekere roode, *of* witte Meibloem.

BELLO, ās, āvi, ātum, āre. Cic. Man. 12. *In oorlog zijn, oorlog hebben, oorlogen, oorlog voeren, vechten, ſtrijden.* Virg. Æ. 11. 660. heeft zich van Bellantur gedient, als of het deponens was, voor Bellant.

Bellare cum aliquo. Cic. Arch. 11. Alicui. Stat. Th. 8. 506. Adverſus aliquem. Nep. Themiſt. 9. *Met iemand oorlog voeren, oorlogen,* of *tegens iemand ſtrijden,* of *vechten.*

Bellare acie. Liv. 32. 33. *In ſlagorde vechten.*

Bellant acies. Stat. Th. 1. 229. *De legers zijn aan malkanderen, ſlaan,* of *zijn handgemeen.*

BELLOCASSI, ōrum. plur. m. Cæſ. B. G. 7. 75. Zie Velocaſſes.

(BELLONA, æ. f. Hor. S. 2. 3. 223. Virg. Æ. 8. 703. *Belloon, de krijgsgodin, de zuſter van Mars.*

BELLONARIUS, ii, m. Acron. over Hor. S. 2. 3. 223. Gloſſ. Phil. Tertull. Ap. 6. *Een Prieſter van Bellona.*) Zie die beyde in ons Lex. Antiq.

BELLOVACI, ōrum. m. plur. Cæſ. B. G. 2. 4. *Het volk van Beauvais, en van 't Beauvaiſin.*

BELLOVACUM, i. n. Cæſ. B. G. 7. 59. *Beauvais,* een Biſſchoppelyke ſtad, en Graafſchap van Vrankryk.

BELLOVACUS, a, um. Cæſ. B. G. 8. 6. *Een Beauvazier, een inwoonder van Beauvais.*

BELLUA, æ. f. Cic. T. Q. 4. 20. *Een beeſt, een wildbeeſt, een groot,* of *verſchrikkelijk beeſt.*

Belluæ fluitantes & innantes. Cic. N. D. 2. 39. *Drijvende, en zwemmende beeſten; viſſchen, zeegewaſſen, enz.*

* Bellua. Cic. A. 8. 4. *Een beeſt, een wreed,* of *bloeddorſtig menſch, een geweldenaar.*

* Bellua. Plaut. Moſt. 3. 1. 78. Terent. E. 4. 4. 37. *Een dom beeſt, een groot, plomp,* of *onbeſchoft menſch.*

(Bellua. Curt. 8. 13. 3. Flor. 1. 18. 1. *Een Olifant.*)

BELLUATUS, a, um. Belluata tapetia. Plaut. Pſeud. 1. 2. 14. *Tapijten,* of *pronkbehangen, van beeſten, waar in beeſten geweven zijn.*

(BELLUINUS, a, um. *Beeſtachtig, dat een beeſt paſt,* of *gelijkt.*

Qui belluinis voluptatibus ſeſe dediderunt. Gell. 19. 2. *Die zich overgegeven hebben aan beeſtachtige welluſten,* of *aan welluſten die een beeſt paſſen.*)

BELLULE. adv. Feſtus. Apul. M. 10. 246. *Aardiglijk, geeſtiglijk, fraaitjens, bequaamelijk, zoetelijk.*

BELLULUS, a, um. Plaut. Caſ. 4. 4. 22. M. G. 4. 1. 42. *Fraai, aardig, lief, zoet, hupſch, mooi, goelijk, welgemaakt,* van de ſchoonheyd van iemands perſoon, *of* van iets anders ſprekende.

BELLUM, i. n. *d'Oorlog,* of *het oorlog, d'oorlogstijd,* of *de tijd van oorlog.*

Durus bello. Virg. G. 2. 170. *Hard,* of *gewent in den oorlog, krijgshaftig, kloekmoedig, dapper, onverſaagt, onverwinnelijk.*

Bello expertus. Virg. Æ. 7. 235. Bellis. Tac. A. 41. *Ervaren, beproeven,* of *geoeffent in den oorlog.* Habilis. Ovid. Am. 1. 9. 3. *Bequaam,* of *gaauw in den oorlog.*

Belli expers. Ovid. M. 5. 91. Immunis. Virg. Æ. 12. 559. *Bevrijd,* of *vry van d'oorlogslaſt,* of *van in den oorlog te gaan.* Inſolens. Tac. H. 1. 87. Inexpertus. Tac. H. 1. 8. Rudis. Hor. E. 2. 2. 47. *Onbedreven, onervaren, ongeoeffent in den oorlog.*

Bellum acerbum. Cic. V. 3. 18. Duriſſimum-

Digitized by Google

mum. Cic. C. B. 2. *Een verderfelijken, bloedigen, zwaaren oorlog.* Longinquum. Juſtin. 1. 1. 7. *Een buytenlandſchen oorlog*, of *krijg die men in verre landen voert.* Finitimum. Juſtin. 1. 1. 7. *Een oorlog tegens de nabuuren*, of *nabuurige volkeren.* Inteſtinum ac domeſticum. Cic. 2. C. 13. *Een inlandſche oorlog.* Civile. Cic. Att. 7. 13. *Een borgerlijke oorlog.* Navale. Nep. Themiſt. 2. *Een oorlog ter zee.* Exitioſum. Cic. Att. 9. 4. *Een verderffelijke oorlog.* Mortiferum. C. 3. Tuſc. 13. Peſtiferum. Cic. Att. 8. 22. *Een dodelijke oorlog.*

Bello abſiſtere. Hor. S. 1. 3. 104. Liv. 21. 6. *Uyt het oorlogen ſcheyden, 't oorlogen ſtaaken, d'oorlog niet beginnen.*

Aliquem bello laceſſere. Cic. Man. 9. Petere. Virg. Æ. 3. 603. *Iemand den oorlog aandoen, iemand beoorlogen.*

Bellum adornare. Liv. 10. 38. *Voorbereydzelen ten oorlog maaken, zich ten oorlog bereyden.* Cogitare de bello. Cæſ. B. G. 6. 2. *Gedachten van oorlog hebben.* Bellum agere. Nep. Hannib. 8. *Een oorlog voeren.* Zie Auguſt. van Staveren over deze plaats. Bellum alere. Cic. F. 10. 23. Ducere. Cic. F. 7. 3. Prorogare. Cic. A. 12. 6. *Den oorlog voeren, voortzetten, gaande houden.* Inferre. Cic. V. 1. 31. Facere. Cic. Mil. 23. Nep. Dion. 4. zoo dat Sen. E. 144. Aruntius te vergeefs beriſpt, dat hy deze ſpreekwyze gebruykt. *Oorlog voeren.* Deze laatſte woorden regeeren een dativus van de perſoon.

Conficere bellum. Cic. Piſ. 24. Patrare. Sall. J. 21. Perficere. Liv. 22. 38. *Een oorlog eyndigen*, of *ten eynde brengen.*

Bellum extinguere. Cic. F. 10. 25. Profligare. Tac. H. 2. 4. *d'Oorlogsfakkel uytbluſſchen, den oorlog eyndigen.* Alicui indicere. Cic. de Or. 2. 27. *Tegens iemand den oorlog verklaaren, iemand den oorlog aanzeggen*, of *aankondigen* Redintegrare. Cic. F. 11. 6. Renovare. Cic. F. 12. 8. *Een oorlog hervatten, vernieuwen, weêr beginnen.*

(Bellum gerere cum aliquo. Cic. F. 12. 22. *Met iemand oorlogen, tegens iemand oorlog voeren.* Cum aliquo adverſus aliquem. Nep. Chabr. 3. *Met iemand tegens een ander oorlogen; in 't leger van iemand, die tegens een ander oorlog voert, mede aanſpannen.*

Bellum gerere & ſuſtentare. Vellej. 2. 104. *Aanvallender en verweerender wijze oorlogen.*

Bellum componere. Nep. Hamilc. 1. Sepelire. Vellej. 2. 75. *Door de vrede een eynde van den oorlog maken, vrede maken.*

Bellum delere. Nep. Alcib. 8. *Den vyand ſlaan, en ſchielijk een einde van den oorlog maken.*)

(Bellum gerere. *Slag leveren, vechten.*

Belli gerendi ſumma alacritas & cupiditas innata eſt. Cæſ. B. G. 1. 41. *Zy zijn zeer moedig en begeerig geworden om ſlag te leveren.*

Bellum renovare. Nep. Hamilc. 1. *Den oorlog vernieuwen.*

Belli vel domi rempublicam augere. Cic. Off. 2. 24. *Den Staat*, of *'t Gemeenebeſt in tijd van oorlog*, of *in tijd van vrede in bloei brengen.*

[Bellum. Cic. Att. 2. 1. Ter. E. 1. 1. 16. *Oneenigheyd, twiſt, kijvagie, die tuſſchen man en vrouw ontſtaat.*]

(BELLUOSUS, a, um. *Dat vol walviſſchen, en vol zeegewaſſen is.*

Belluoſus oceanus. Hor. O. 4. 14. 47. *De zee vol walviſſchen en zeegewaſſen.* Curt. 9. 4. 18. noemt haar fretum immanium belluarum gregibus repletum.)

BELLUS, a, um. Plaut. B. 2. 3. 111. Cic. Att. 13. 20. *Schoon, fraai, mooi, goelijk, aangenaam, lief, welgemaakt*, van perſoonen en zaaken ſprekende. De compar. *Bellior* ſtaat uyt Varro ontleent by Non. 2. 74. maar men moet ze niet gebruyken, en de ſuperl. *Belliſſimus* by Cic. Att. 6. 4.

Unumquodque belliſſimum carpam. Ter. Ad. 4. 2. 51. *Ik zal naar al 't beſte, naar al 't lekkerſte taſten*, van een gaſtmaal ſprekende.

Illud quidem nec bellum eſt nec memorabile. Plaut. Curc. 1. 1. 8. *Dat is noch ſchoon, noch gedenkwaardig.*

BELONE, es, f. Plin. H. 32. 11. *Steur*, zekere viſch.

B E N.

(BENACUS, i. m. *Een meyr in Lombardijen*, nu Lago di Garda genaamt. Ziet Ptolem. 3. 1. Strab. 4. 144. Plin. H. 3. 19.)

BENE. adv. *Wel*, Men zegt, Melius, *Beter.* Optime. *Allerbeſt*, in allerley zin. Zie deze gradus, of trappen van vergelyking op hunne plaatzen.

O factum bene. Ter. And. 1. 1. 78. *O hoe wel is dat gemaakt!*

† Bene. *Zeer, heel, grootelijks.* Sermo bene longus. Cic. de Or. 2. 88. *Een heel lange reden.* Literæ bene longæ. Cic. Att. 14. 7. *Een zeer lange brief.* Bene nummatus. Cic. Rull. 2. 22. *Zeer rijk, wel gegoed, die wel penningen heeft.*

Bene natus. Hor. O. 4. 4. 36. *Wel geboren, wel opgevoed, eerlijk, wel gemaakt.*

Bene ambula, & redambula. Plaut. Capt. 4. 2. 120. Bene ambulato. Plaut. Merc. 2. 2. 55. *Ik wenſch u een goede uyt- en t'huysreys*, of *een gelukkige reys en wederkomſt.*

Bene dico. V. Benedico.

Bene facio. V. Benefacio.

Bene mane. Cic. Att. 4. 9. *Heel vroeg, 's morgens heel vroeg.*

Bene habere. Plaut. Aul. 2. 8. 2. *Vrolijk zijn, wel eeten en drinken.*

Bene hoc habet. Plaut. E. 5. 2. 31. *Dat gaat wel.*

Bene de aliquo mereri. Cic. Cl. 73. *Iemand aan zich verplichten*, of *iemand dienſt doen*, en zoo de geene, die men dienſt doet, van minder ſtaat is, zegt men, *iemand een goeden dienſt doen.*

Si bene quid de te merui. Virg. Æ. 4. 317. *Ik heb u in zommige gelegentheyd dienſt gedaan*, of *verplicht.*

Bene plane, *of* plane bene magnus dolor. Cic. T. Q. 2. 19. *Een zeer groote pijn, een heel gevoelige ſmert.* (Hy voegt deze twee woorden bene *en* plane by een, naar de wyze van de Grieken, die εὖ en μάλα dus by een zetten. Moſch. Bucol. 3. 105. Εὕδομες εὖ μάλα μακρὸν ἀτέρμονα νήγρετον ὕπνον.)

Illi bene eſt ligno, aqua, cibo. Plaut. Caſ. 2. 3. 37. *Hy heeft hout, water, en mondkoſt genoeg om wel te konnen leven.*

Tibi bene eſt. Ter. Ad. 1. 1. 9. *Gy hebt het wel, gy zijt rijk.*

Bene tibi habent principia. Ter. Ph. 2. 2. 82. *Gy hebt wel begonnen.*

Bene vos, bene nos, bene te, &c. Plaut. St. 5. 4. 27. Ovid. F. 2. 637. *Op u lieden, op onze, op uw gezondheyd.* Men verſtaat 'er onder Valere jubeo, vivere precor.

[Bene audire. Zie boven in Audio.]

Bene vertat. Plaut. Trin. 2. 4. 98. Bene tibi vertat. Plaut. Au. 4. 10. 58. *of* Deus bene vertat, quod agis. Ter. Ph. 3. 3. 19. *Ik wenſch dat u uw voornemen wel gelukke; dat God uw werk*, of *uw voornemen zegene*, of *wel-doe uytvallen.* (d'Oorſprong van deze ſpreekwyze hebben wy aangetekent over Suet. N. 37. 8. §. 21.)

Bene veſtire. Cato by Cic. Off. 2. 25. *Een groote ſleep*, of *een groot gevolg hebben.* Paſcere. Cato by Cic. Off. 2. 25. *Veel vee houden, weiden*, of *hebben.*

Bene facis, quod non dubitas. Cic. Att. 7. 3. *Gy doet wel, dat gy niet en twijffelt.*

Bene factum adveniſſe. Ter. Hec. 3. 5. 6. *Gy zijt ter goeder uure gekomen, gy zijt welkom, gy hebt wel gedaan van te komen.*

(Bene emere. Cic. Att. 1. 10. Mart. 8. 10. 3. *Goede koop doen, voor weynig geld koopen.* Vendere. Plaut. Curc. 4. 2. 34. *Wel*, of *duur verkopen.* Sequi. Hor. O. 3. 27. 59. *Ter rechter tijd medegenomen.* Putare. Ter. E. 4. 7. 43. *Wel oordeelen.* Eſſe. Plaut. Capt. 4. 2. 70. Petron. 35. Sibi facere. Plaut. Aſ. Gr. 3. *Zich wat goeds doen*, of *wat te goed doen.*

Bene habet. Juven. 10. 72. *'t Is wel, ik weet genoeg.* Dit is een ſpreekwyze gebruykelyk by die geenen, die geruſt zyn in de antwoorden op hunne vragen geſchied, en niet verder vragen.

Bene vocas: jam gratia eſt. Plaut. Men. 2. 3. 36. *Ik neem aan als een groote vriendſchap, dat gy my ter maaltijdt noodigt: voor ditmaal bedank ik u.* De Grieken, als zy ter maaltijdt genoodigd zynde weigerden te komen, zeiden κάλλιςʼ. ἐπαινῶ. Ariſtoph. Ran. 2. 2. 6.

Bene facis. Ter. 1. 2. 106. 3. 2. 9. *Ik bedanke u*, naar het zeggen van Donatus over d'eerſte plaats.

Bene. *Gemakkelijk.*

Atticus bene habitavit. Nep. Att. 13. *Atticus heeft een gemakkelijk huys gehad* of *bewoont.*

Ventus in Italiam qui bene vela ferat Prop. 4. 3. 40. *Welke wind ons gemakkelijk in Italien brengt*, of *met welke wind wy gemakkelijk in Italien komen.*

Bene. *Te recht, zeer wel, ter deege.*

Nam bene noſtis eum. Prop. 2. 22. 8. *Want gy kent hem te recht*, of *zeer wel.*

Si bene te novi, metues, &c. Hor. E. 1. 18. 1. *Indien ik u te recht*, of *ter deege kenne, gy zult vreezen, enz.*

Bene. *Lang, vaſt.*

Solvit rates bene hærentes. Prop. 4. 1. 110. *Hy heeft de ſchepen, die lang vaſt gelegen hadden, los gemaakt; hy is met de ſchepen, die lang vaſt gelegen hadden, afgeſteeken.*

Uncus bene fixus mento. Prop. 4. 1. 141. *Een haak vaſt in de keel gedouwt.*

[Bene mori wierden gezegt *de zulke, dewelke in een veldſlag als helden dapper vegtende ſneuvelden*, by Liv. 22. 50. Quintil. D. 12. De Grieken zeiden καλῶς θανεῖν. Zie Eurip. Hec. 329.]

Bene is zomtyds wel overtollig in een rede, gelyk *wel* in de Neêrduytſche taal.

Scit bene Venator, cervis ubi retia tendat. Ovid. Art. 1. 45. *De jager weet wel, waar hy voor de harten de netten ſpannen zal.*)

BĔNĔARNIA, æ. f. *Beärn.* Sanſ. Geograph. p. 111. Een kleyn landſchap van Vrankryk aan de voet van 't Pyreneeſche gebergte.

BĔNĔARNIUS, ă, ŭm. *of*

BENEARNENSIS, ĭs. m. & f. sĕ, ĭs. n. *Een Beärner, een van Beärn, een die van Beärn is.*

BĔNĔDICE. adv. Plaut. Aſ. 1. 3. 54. *Beleefdelijk, heuſchelijk, vriendelijk, met beleefde*, of *vriendelijke woorden, op een beleefde wijze.*

BĔNĔDICO, ĭs, dixi, dictŭm, dicĕrĕ. dat. Cic. Sext. 52. *Van iemand wel ſpreken*, of *lof ſpreken, iemand prijzen, van iemand veel goeds zeggen.*

Bene quæſo inter vos dicite, & mihi abſenti. Plaut. M. G. 4. 8. 31. *Weeſt gy te zamen wel te vreden*, of *verſtaat malkanderen, en ſpreekt van my niet qualijk in mijn afwezen.*

Bene dixiſti. Ter. E. 3. 1. 61. *Gy hebt gelijk, gy ſpreekt wel.*

(Benedicere alicui. *Iemand prijzen, looven, roemen, zegenen.* Dit gebruyken onze Godgeleerden, en met reden, want wy hebben deze voorbeelden ten minſten in de derde eeuw.

Eum indigniſſimum arbitror, cui a viris bonis benedicatur. Gell. 6. 11. *Ik acht hem al te onwaardig, dan dat hy van eerlijke luiden zoude geprezen worden.*

Ut hoc fratri benediceretur. Quintil. D. 336. *Dat uwen broeder daar in mogte geprezen worden.*

Plane benedici Deum omni loco ac tempore condecet. Tertull. Or. 3. *'t Betaamt gantſchelijk dat Godt in alle plaatzen en tijden geprezen worde.*

BĔNĔDICTŬM, ī. n. Plaut. Curc. 4. 2. 28. *Lof, lofſpraak, heusheyt, beleefdheyt.*

Benedictum. Cic. Cl. 93. *Een zinſpreuk*, of *fraaije ſpreuk, een aardig woord, een fraai zeggen; een woord ter ſnee*, of *op zijn pas.*

Benedictis ſi certaſſet, audiſſet bene. Ter. Ph. prol. 21. *Had hy wel van ons geſproken, wy hadden hem geprezen.*

BĔNĔFACIO, ĭs, fēci, factŭm, facĕrĕ. dat. perſ. Cic. I. R. 1. 55. *Iemand wel doen, goed doen, dienſt doen, gunſt toonen*, of *b wijzen.* Plaut. Trin. 5. 2. 4. zegt in dezen zin, Benefacere erga aliquem.

Dii tibi benefaciant. Ter. Ad. 3. 7. 20. *De Goden zegenen u, ik bidde de Goden dat zy u weldoen.*

Benefacere. Cic. Att. 12. 24. *Wel doen, eerlijk*, of *als een eerlijk man handelen, zich als een eerlijk man gedragen.*

Bonis quod benefit, haud perit. Plaut. Rud. 4. 3. 2. *Een weldaad is aan eerlijke menſchen wel beſteed.*

BĔNĔFACTŬM, tī. n. *Een goede*, of *eerlijke daad, een daad van een eerlijk man*, of *die een vroom*, of *eerlijk man paſt.*

Benefacta in luce ſe collocari volunt. Cic. T. Q. 2. 26. *De goede daaden vertoonen zich geerne in 't licht*, of *voor 't oog van de wereld.*

• Benefactum. Cic. Off. 2. 18. *Weldaad, gunſt, gunſtbewijs.*

Benefacta pro debitis exigimus. Cic. Br. 16. *Wy eyſchen de weldaaden als plichten.*

Benefacta cumulare. Plaut. Capt. 2. 3. 64. *De weldaden vermeenigvuldigen.*

Benefactum. *Een goede dienſt, een dienſt die men doet.*

Benefacta mea Reipublicæ procedunt. Sall. B. I. 85. *De dienſten die ik doe zijn den Staat voordeelig.*

BĔNĔFICENTIA, æ. f. Cic. N. D. 1. 43. *Goeddadigheyt, milddadigheyt, weldadigheyt, genegentheyt tot weldoen; een goeddadigen inborſt.*

BĔNĔFĬCIARIUS, ă, ŭm. Sen. E. 90. *Dat men door een anders weldadigheyt*, of *door een anders gunſt heeft.*

BĔNĔFĬCIARIUS, iī. m. Veget. 2. 7. Cæſ. B. C. 1. 75. *Een ſoldaat die door zijn Hooftman gevorderd is.* (Zie ook Du Freſne Gloſſarium, en het geene wy zeggen over Suet. T. 12. 4. §. 12.)

Beneficiarius. Feſtus. Cæſ. B. C. 3. 88. *Een ſoldaat die vry van dienſt is*, door gunſt van den Vorſt, *of* door zyn Hooftman.

BĔNĔFICIARIUS, a, um. Res beneficiaria. Sen. Epiſt. 90. *Een zake behoorende tot eene weldaad.*

BĔNĔFĬCIŬM, iī. n. *Weldaad, goeddadigheyt, gunſt, gunſtbewijzing, beleefdheyt, dienſt, vriendſchap.*

Beneficium ab aliquo accipere. Ter. Ad. 2. 3. 1. *of* habere. Cic. Sext. 22. Beneficio ab aliquo affici. Cic. Man. 24. Devinciri. Ter. H. 2. 4. 14. *Van iemand een gunſt*, of *weldaad ontfangen.*

Beneficium ſolidum. Ter. E. 5. 2. 32. *Een volmaakte*, of *degelijke weldaad.*

Beneficium conferre in aliquem Cic. Off. 1. 14. Apud aliquem ponere. Cic. F. 13. 26. Dare alicui. Cic. F. 13 8. Beneficio aliquem obſtringere. Cic. Pl. 1. complecti. Cic. Pl. 33. Beneficiis aliquem ornare. Cic. Quir. poſt red. 5. Beneficia cumulare. Plin. E. 3. 4. *Iemand door een weldaad verbinden*, of *dienſt doen: de gunſten ophopen, weldaaden by weldaaden doen.*

Facere aliquid ſui beneficii. Juſtin. 13. 4. *Iets van zig doen afhangen, om het als een weldaad aan een ander te geven.*

Illud beneficium feneratum tibi pulcre dices. Ter. Ph. 3. 2. 8. *Gy zult zeggen dat u deze gunſt, weêr dubbel in zal komen*, of *weêr dubbel zal vergolden worden.*

Beneficium verbis initum re comproba. Ter. And. 5. 1. 5. *Doe my de vriendſchap die gy my belooft hebt.*

Alicui debere beneficia. Cic. F. 8. 12. *Aan iemand door ontfangene weldaaden verplicht zijn. Van iemand weldaadigheden ontfangen hebben.*

Beneficium pro maleficio reddere alicui. Ter. Ph. 2. 2. 22. *Iemand goed voor kwaad vergelden.*

Beneficium ab aliquo accipere. Ter. Ad. 2. 3. 1. *Een weldaad van iemand ontfangen.*

Meo beneficio. Cic. F. 13. 35. *Ter liefde*, of *uyt inzicht van my.* Tuo. Cic. F. 11. 22. *Door middel*, of *uyt inzicht van u, enz.*

Beneficio victus. Sen. B. 5. 4. *Door weldaaden overwonnen, die de ontfangene weldaaden niet beantwoorden kan.*

Illud ab eo impetratum eſt in ſummo beneficio, pro aliis, qui, &c. Cic. V. 3. 48. *Men verkrijgt dat van hem als een uyterſte gunſt voor d'anderen, die, enz.*

Gratus & memor beneficii. Cic. Rull. 2. 8. *Dankbaar en die d'ontfangene weldaaden erkent.*

An hoc pro beneficio habendum eſt quod maluerit, &c. Cic. Br. 16. *Moet men dat als een gunſt erkennen, dat hy liever gewilt heeft, enz.*

Beneficium. Javol. D. 1. 4. 3. Papinian. D. 28. 6. 43. *Gunſt, voordeel, voorrecht, bevrijding, vrydom*, die men zommige perzoonen geeft, uyt inzicht van hunne jaaren, dienſten, enz.

Beneficio illo legis nihil utor. Cic. Rull. 2. 23. *Ik gebruyk dit voordeel niet dat my de wet geeft.*

Beneficium. Cic. Arch. 5. *Een weldadigheyt, vereering, ſchenkaadje*, of *milddadigheyt*, die de Vorſt, *of* de Staat doet in geld, *of* een jaarlykſche wedde, uyt 's Lands Kas. (*of* ook in bedieningen te vergeven. Æquatus inter duos beneficiorum numerus. Tac. H. 4. 48. *Men heeft evenveel*, of *gelijke* ampt-

Digitized by Google

ampten aan die twee gegeven. Hier van daan beneficii ſui aliquem facere. Suet. T. 12. *Iemand tot eenig ampt, of bediening bevorderen.*)

(Beneficium. *Schuld, toedoen.*

Quatenus ipſe beneficio ſuo ſibi aliquid miſeriæ quæreret. Cic. Tim. 13. *Voor zoo veel hy zich zelf eenig elende door zijn eyge ſchuld, of toedoen op den hals gehaalt heeft.* Zoo leeſt Pareus in zyn Lexicon Criticum. Andere lezen beneſactus ſua culpa.

Conſequens eſt dicere, detrimentum hoc, quod beneficio eius contingit, ipſum ſarcire debere. Ulp. Dig. 39. 2. 40. §. 1. *Hier op volgt dat men zegt, dat hy de ſchade, die door zijn ſchuld voorvalt, moet boeten, of vergoeden.*)

BĔNĔFĬCŬS, ă, ŭm. Cic. L. L. 1. 18. Gell. 17. 5. *Weldadig, milddadig, mild, goeddoende, goeddadig; genegen tot weldoen.* De compar. Beneficentior ſtaat by Sen. B. 1. 4. en de ſuperl. *Beneficentiſſimus* heeft Cato eens gebruykt by Priſcian. 3. 77.

Beneficus in amicum. Cic. Off. 1. 14. *Weldadig tegens zijn vrienden; die zijn vrienden gunſtig is.*

Beneficus eſt oratione. Plaut. E. 1. 2. 14. *Hy is mild in 't belooven, hy belooft veel.*

BĔNĔMĔRĔŎR. Zie Mereor.

BĔNĔMĔRĬTŬS. Zie Meritus.

BĔNĔŎLĔNS, entis. o. g. Prop. 3. 15. 27. *Welriekende, goede reuk van zich gevende.*

BĔNĔVENTUM, i. n. Hor. S. 1. 5. 71. Plin. H. 3. 11. *Benevento*, een ſtad van 't Koningryk Napels.

BĔNĔVŎLĒ. adv. Cic. Am. 24. *Goedwilliglijk, goedhertiglijk, gunſtiglijk, uyt een goed hert, uyt goede vriendſchap, of genegentheyt.*

BĔNĔVŎLĔNS, entis. omn. gen. Plaut. Merc. 5. 2. 46. *Weldadig, weldoende, goedhertig, goedwillig, die geerne goed doet.* Zie Benevolus.

Benevolens vivit tibi. Plaut. B. 3. 6. 24. *Hy is u vriend, hy houd veel van u, hy zoekt u welzijn, welſtant, of welwezen.*

BĔNĔVŎLĔNTĬĂ, æ. f. Cic. F. 1. 9. *Goedwilligheyt, goedhertigheyt, goedgunſtigheyt, vriendſchap, genegentheyt tot weldoen.*

Benevolentiam alicujus allicere. Cic. Off. 2. 14. Colligere. Cic. Am. 17. Captare. Cic. I. R. 1. 15. Sibi adjungere. Cic. Mur. 20. *Iemands gunſt, of vriendſchap inwinnen, zich in iemands gunſt indringen.*

BĔNĔVŎLŬS, ă, ŭm. *Weldadig, goeddadig, goeddoende, goedgunſtig, goedhertig, genegen tot weldoen.* De compar. *Benevolentior* ſtaat by Cic. F. 3. 12. 13. 60. en de ſuperl. *Benevolentiſſimus* by Cic. F. 5. 16.

Benevolus erga aliquem. Plaut. Capt. 2. 2. 100. Alicui. Cic. I. R. 2. 53. *Iemand goedgunſtig, tot iemand genegen, iemand toegedaan.*

Facere benevolus judices. Cic. de Or. 2. 19. Auditores. Cic. de Or. 2. 19. I. R. 1. 15. *De goedgunſtigheyt, genegentheyt, of gunſt der rechteren, der toehoorderen winnen.*

BĔNĬGNĒ. adv. Cic. Dej. 13. Plaut. Truc. 1. 2. 27. *Heuſchelijk, beleefdelijk, zoetelijk; met zachtigheyt, zoetigheyt, of beleefheyt, op een beleefde wijze.* De compar. *Benignius* ſtaat by Curt. 8. 6. 19. en de ſuperl. *Benigniſſime* by Cic. V. 2. 4. Titinnius, naar 't verhaal van Nonius, 11. 9. gebruykt het woord Benigniter, doch men moet hem niet volgen.

Benigne. Cic. Off. 1. 14. *Milddadiglijk, goedgunſtiglijk, goedhertiglijk, overvloediglijk, heerlijk.*

Benigne dicere. Ter. Ph. 5. 9. 62. *Beleefdelijk, heuſchelijk, of eerbiediglijk ſpreken, goede woorden geven.* Facere. Cic. F. 10. 67. Catull. 73. 2. Ter. Ad. 5. 4. 24. *Beleefdheden toonen, dienſt doen.* Bene velle alicui. Catull. 73. 8. *Iemand genegen zijn, of het goede toewenſchen.* Reſpondere. Hor. E. 1. 7. 16. en 62. *Beleefdelijk weigeren, heuſchelijk ontzeggen, of afſlaan.* (By wien twee genodigt worden, d'eene om noch eenige vruchten mede te nemen, d'ander om ter maaltyd te komen, maar zy ontzeggen het beide, met deze gewoonlyke ſpreekwyze Benigne. Zie boven Bene.

BĔNĬGNĬTĀS, ātis. f. Cic. Fin. 5. 23. *Beleefheyt, heusheyt, goedaardigheyt, zachtzinnigheyt, goedheyt.*

Naturæ benignitas. Cic. N. D. 2. 53. *De goedaardigheyt, goedgunſtigheyt, milddadigheyt of heerlijkheyt der natuur.*

Major benignitas eſt, quam facultates. Cic. Off. 1. 14. *De genegentheyt is grooter, als het vermogen.*

Deorum benignitate. Cic. Q. R. 12. *Door de byzondere gunſt, of goedgunſtigheyt der Goden.*

BĔNĬGNŬS, ă, ŭm. Cic. C. B. 16. *Zachtmoedig, zachtzinnig, beleefd, heuſch, beſcheiden, goedaardig, vriendelijk, gunſtig.* (De compar. *Benignior* ſtaat by Liv. 21. 10. en de ſuperl. *Benigniſſimus* by Sen. B. 7. 14.

Benignus. Cic. Off. 1. 14. *Milddadig, goeddadig, goeddoende, genegen tot weldoen.*

Benignus alicui. Plaut. Trin. 3. 3. 12. Benigno animo in aliquem. Ter. Hec. 3. 5. 22. *Weldadig, of milddadig tegens iemand.*

Eo uſus ſum benigno. Ter. Hec. 5. 3. 39. *Ik heb hem mild bevonden.*

Benignus. Tib. 3. 3. 3. Plin. H. 18. 1. *Vruchtbaar, mild, weldragende, dat veel draagt*, van een land ſpreekende.

Benignus ſermo. Hor. E. 1. 5. 11. Oratio. Cic. Off. 2. 14. *Een fraaije, behaaglijke, aangename, of vermaakelijke rede.* Dies. Stat. S. 5. 1. 108. *Een gelukkige, of goede dag.* Vultus. Liv. 28. 26. *Een lagchend, of vriendelijk wezen.*

† Vini ſomnique benignus. Hor. S. 2. 3. 3. *Een groote drinker en ſlaper.*

[Benignus. Plaut. Truc. 1. 1. en 20. *Verquiſtende, verſpillende.* Hy ſtelt het tegens bonæ frugi.]

BENNĂ, æ. f. Cato R. R. 23. Feſtus. *Een kar, een teene kar, een ſlorkar.* Zie ons Lex. Antiq.

B E O.

BĔO, ās, āvi, ātum, āre. acc. Ter. E. 2. 2. 48. *Iemand zaligen, zalig, gelukkig, of gelukzalig maken.*

Beare. acc. *Vermaken, verhugen, verblijden, vermaak, of blijdſchap geven.*

Sed hoc me beat, quod vicit. Plaut. Am. 2. 2. 12. *Maar dat my verhugt, is dat hy overwonnen heeft.*

Beaſti. Ter. And. 1. 1. 79. *Gy hebt my verblijdt.*

Munere aliquem beare. Hor. E. 1. 18. 75. *Iemand met een geſchenk begiftigen.*

† Cœlo aliquem beare. Hor. O. 4. 8. 29. *Iemand in den hemel plaatzen, of hem onſterfelijk maken.*

† Seſe alicubi beare. Hor. O. 2. 3. 7. *Zich ergens vermaken, ergens zijn vermaak nemen, den tijd ergens met vermaak ſlijten.*

B E R.

(BĔRĔCYNTHIĂCŬS, ă, ŭm. *Dat opzicht op Berecynthen heeft.*

Cur Berecynthiacus perdit truncata ſacerdos inguina? Prud. Symm. 2. 51. *Waarom bederft de Prieſter van Cybele zijn manlijkheyt? waarom lubt zich Cybeles Prieſter?*)

BĔRĔCYNTHĬŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 9. 82. Hor. O. 3. 19. 18. *Van Berecynthen, of dat eenig opzicht op Berecynthen heeft.*

BĔRĔCYNTHŬS, i. f. Plin. H. 5. 29. *Berecynthen*, een ſtad en berg van Phrygiën, alwaar Cybele, moeder aller Goden, byzonderlyk geëert wierd.

[BĔRGĂ, æ. f. *Bergen.* Een ſtad in Noorwegen.

Berga Gertrudis. Zie beneden Gertrudisberga.

Berga ad Zomam. *Bergen op Zoom.* Een ſtad van de Nederlanden in Braband, aan de rivier de Zoom.

BERLINŬM, i. *Berlyn.* Een ſtad in Duytſchland, aan de rivier de Spree, de hoofdſtad van 't Mark Brandenburg..

BĔRNĂ, æ. f. *Bern.* Een ſtad in Zwitzerland. De hoofdſtad van 't Canton van dien naam.]

BĔRŎĒ, es. f. *Bereën*, daar zyn twee ſteden van dezen naam; d'eene in Macedonien, die de Turken *Boor* noemen; Plin. H. 4. 10. en d'andere in Syriën, die hedendaags *Aleppo* hiet Plin. H. 5. 26.

BĔRYLLŬS, i. m. Prop. 4. 7. 9. Plin. H. 37. 5. Βήρυλλος. *Beril, brilſteen*, een koſtelyk geſteente 't kryſtal zeer gelyk.

Baculum aureum berylli diſtinguebant. Curt.

Curt. 9. 1. 30. *De goude rijkſtaf was met berilſteenen bezet.*

BĒRYTŬS, ī. f. Strab. 16. 520. Βηρυτός. *Berytus*, of *Barut*, een ſtad van Phenicien, op de zeekuſt tuſſchen Tripoli en Damaskus. Plin. H. 5. 20. getuigt, dat deze ſtad *Felix Julia* genoemt is, na dat 'er een volkplanting was geſticht. [Zie ons Lex. Antiq. Het hedendaags gezigt vertoont Maundrel Reis van Alep. na Jeruſ. p. 50.]

B E S.

BĒS, *of* BESSĪS, ĭs. m. Colum. 5. 1. *De twee derde deelen van 't Roomſche pond, dat twaalf oncen deede.* Feſtus. Varr. L. L. 4. 36. Cic. Att. 4. 15. of *de twee derde van wat het ook zy in twaalf deelen verdeelt.*

* Beſſes uſuræ. Juſtinian. Cod. 4. 32. 26. *De renten*, of *'t geldgewin tegens den penning acht*, wanneer in acht jaaren de renten zoo veel beloopen als de hoofdſom bedraagt.

Beſſis. Vitruv. 3. 1. *Het viergetal, de twee derden van 't volmaakt getal in de Wiskunſt*, dat zes was.

Beſſem bibere. Mart. 11. 37. 7. *Achtmaal drinken.*

BĒSSĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, is. n. Vitruv. 5. 10. *Acht duym lang, breed*, of *dik.*

BĒSTĬĂ, æ. f. Cic. F. 7. 1. *Een beeſt, een dier.* Dit woord word ook van viſſchen, vogelen, ſlangen, enz. verſtaan. Cic. T. Q. 5. 13.

Aliquem beſtiis objicere. Cic. F. 10. 32. *Iemand voor de beeſten werpen.*

* Beſtia. Plaut. B. 1. 1. 21. *Een kwaad wijf.*

Cum feris beſtiis res eſt. Curt. 6. 3. *Wy hebben met woeſte barbaaren te doen.*

Beſtia. Vitruv. 9. 7. *'t Beeſt*, een geſternte.

(BĒSTĬĀLĬS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. *Dat van een beeſt is, beeſtachtig.* Een woord van de latere eeuw.

Impexa villis virgo beſtialibus. Prud. Καθ. 7. 153. *Een meisjen, een beeſtenhaaire kleed aanhebbende.*

Beſtiales nationes. Sidon. E. 4. 1. *Beeſtachtige volkeren.*)

BĒSTĬĀRĬŬS, ă, ŭm. Ludus beſtiarius. Sen. E. 70. *Een beeſtgevecht, een ſchouwſpel van vechtende beeſten.*

BĒSTĬĀRĬŬS, ĭi. m. Cic. Fr. 2. 6. *Een menſch veroordeeld om met de beeſten te vechten.* (Suet. Claud. 34. 6. alwaar wy veel van zoodanige gezegt hebben. Zie ook ons Lex. Antiq.

BĒSTĬŎLĂ, æ. f. Cic. T. Q. 1. 39. *Een beesje, een diertje, een kleyn beeſt.*

B E T.

BĒTĂ, æ. f. Cic. F. 7. 26. Plin. H. 19. 8. *Beet, beete*, zeker gewas.

‡ Beta fatua. Mart. 13. 13. 1. *Een laffe*, of *waterige beetwortel.*

Beta languidior. Catull. 68. 21. *Slapper, dan een beetebladt.* (In zulk een zin zegt Ovid. Am. 3. 7. 66. Heſterna languidior roſa.)

BĒTĀCĔŬS, ă, ŭm. Pes Betaceus. Varr. R. R. 1. 2. *Een beetwortel*, of, in onduytſch, *kroot.*

[BĒTHŪRĬĂ, æ. f. Hirt. B. H. 22. *Beturia*, Liv. 39. 30. *Eſtremadura*, een Landſchap in Spanjen aan de Tajo en de Guadiana.

BĒTĪZŌ, ās, āvĭ. *Log, traag, loom, vadzig*, of *dof zijn.* Suet. A. 87. 5. zegt dat Keizer Auguſtus zich van dit woord diende, dat niet in gebruyk was, wanneer hy van een menſch ſprak die ganſch niet levendig was. (van de betekeniſſe geven wy reden ſchryvende over Suetonius.)

BĒTŎNĬCĂ, æ. f. Sammon. 46. Plin. H. 25. 8. *Betonie*, zeker kruyd.

BĒTŬLLĂ, æ. f. Plin. H. 16. 18. *Berkenboom.*

BĒTŪNĬĂ, æ. f. *Betune*, een ſtad van Vlaanderen.

B I A.

(BĪĀRCHĬĂ, æ. f. Cod. 1. 31. 1. *Het Voorraatmeeſterſchap, 't ampt van een Provhiantmeeſter*, of *Voorraatmeeſter.*

BĪĀRCHŬS, ī. m. Cod. 1. 27. 2. 19. *Een Voorraatmeeſter, een die de levensmiddelen bezorgt.*)

B I B.

BĪBĀX, ācĭs. omn. gen. *Dronkaert, zuiper, zwelger, grooten drinker, drinkebroer, likkebroer.* Nigidius by Gell. 3. 12. tekent aan, dat hy dit woord in andere Schryvers geleezen heeft.

BĪBLĬŎPŌLĂ, æ. m. Mart. 14. 194. Plin. E. 9. 11. Βιβλιοπώλης. *Boekverkooper, boekhandelaar, koopman in boeken.*

BĪBLĬŎTHĒCĂ, æ. f. Βιβλιοθήκη. Mart. 7. 16. 1. *Boekery, boekkamer, boekzaal, kamer met boeken.* Zie ons Lex. Antiq.

Aſſidere in bibliotheca. Cic. D. 2. 3. *In*, of *op zijn boekkamer zitten om te ſtudeeren.*

Ego hic paſcor bibliotheca Fauſti. Cic. Att. 4. 10. *Ik dien my hier van de boekery van Fauſtus.*

Tractare bibliothecam multorum nummorum. Cic. F. 13. 77. *'t Opzicht over een zeer koſtelijke boekery hebben.*

(BĪBLĬŎTHĒCĀLĬS, ĭs, m. *en* f. lĕ, ĭs. n. Sidon. E. 8. 4. *Dat tot een boekery behoort*, of *uit boeken beſtaat.*)

[BĪBLĬŎTHĒCĀRĬŬS, ĭi. m. *Een opzichter van een boekery.* In de Inſcriptien word de dusdanige genoemt *a bibliotheca.* Hy zoude ook *Præfectus bibliothecæ* konnen genoemt worden. Suet. Gr. 20. 2. zegt van Hyginus, *Præfuit Palatinæ bibliothecæ*, en Tertul. Apol. 18. van Demetrius Phalereus: *cui bibliothecarum præfecturam mandaverat.*]

(BĪBLĬŎTHĒCŬLĂ, æ. f. Symm. E. 4. 18. *Een boekerytje, een kleyne boekery.*)

BĪBLŬS, ī. f. Lucan. 3. 222. *Een Egyptiſch plant-gewas, waar uyt men papier maakte.*

BĪBŌ, ĭs, bibī, bĭbĭtum, bĭbĕrĕ. act. *Drinken, zuypen, zwelgen.*

Bibe ſi bibis. Plaut. St. 5. 4. 28. *Drink, zoo gy wilt, zuyp dan.*

Calidum bibere. Varr. L. L. 4. 27. *Heet*, of *iets warms drinken.*

Bibere ad numerum. Ovid. F. 3. 533. *Teugen tellen die men drinkt.*

Bibere in auro. Sen. Th. 3. 453. *Uyt een gouden kop drinken.* Gemma. Virg. G. 2. 506. *Uyt een beker van edel geſteente.* (In oſſibus capitum. Flor. 3. 4. 2. *Uyt het bekkeneel van een menſch.*) Zie Herod. 4. 277.

More Græco bibere. Cic. V. 1. 26. *Op zijn Griekſch drinken*, dat is, *onmatiglijk en met groote glazen.*

Nomen alicujus bibere. Mart. 8. 51. 26. *Op iemands gezontheyd zoo vele roemeren drinken, als 'er letteren in deszelfs naam zijn.*

Bibere pro ſummo. Plaut. St. 5. 4. 28. *Een groot glas ſchoon uytdrinken, een henuſbeker drinken.*

Jucunde bibere. Cic. T. Q. 5. 34. *Met ſmaak drinken.*

† Sat prata biberunt. Virg. E. 3. 111. *De weiden zijn genoeg bevochtigt.*

Hortus bibit aquas. Ovid. P. 1. 8. 60. *De tuyn is begooten, bevochtigt*, of *nat gemaakt.*

† Haſta alte bibit acta cruorem. Virg. Æ. 11. 804. *De werpſpies diep ingedrongen, parſte 't bloet uyt*, of *wierd heel bebloedt.*

Sullanus enſis bibit ſanguinem. Petron. 120. *Het zwaard van Sulla ſtort bloed.*

† Bibere longum amorem. Virg. Æ. 1. 753. *Van langer hand de liefde inzuigen.* Maternos mores. Claud. Nupt. Hon. 231. *Allengskens 's moeders zeden*, of *gewoonten aanwennen.*

Bibere aure. Hor. O. 2. 13. 32. Auribus. Ovid. Tr. 3. 5. 14. *Naarſtig toeluiſteren.*

Suſpenſis auribus bibere aliquid. Prop. 2. 4. 8. *Met opgeſpalkte ooren*, of *met groote graagheyd iets aanhooren.*

Lanarum nigræ nullum colorem bibunt. Plin. H. 8. 48. *De ſwarte wol kan niet geverft worden*, of *neemt geen verwe aan.* Candorem ſpongiæ bibunt. Plin. H. 31. 11. *De ſponſſen worden wit.*

Ab hora tertia bibebatur. Cic. A. 2. 41. *Men dronk van negen uuren af.*

Nulla aconita bibuntur fictilibus. Juv. 10. 25. *Men drinkt geen vergif uyt aarde vaten.*

Arbiter bibendi. Hor. O. 2. 7. 30. *Hofmeeſter, bezorger van den drank.* Die geene by d'Ouden, die 't beſtel had uyt wat voor beekers en hoe dikwils men drinken zou.

Bibere quincuncem. Mart. 11. 37. 7. *Vijfmaal*, of *vijf reyzen drinken.* Beſſem. Mart. 11. 37. 7. *Achtmaal.* d'Ouden dronken dikwils zoo veel reyzen als 'er letters in hunnen naam, *of* in die van hunne minnareſſen quamen.

* Ma-

Digitized by Google

* Malum mœrore miſtum bibere. Plaut. Aul. 2. 3. 12. *Een bittere droefheid ondervinden.*
* Cum vino mandata alicuius bibere. Plaut. Perſ. 2. 1. 3. *Onder het wijndrinken iemands bevelen vergeten.*

(Bibere. *Zuigen.*

Eandem nutricem ſimul bibimus. Apul. M. 2. 315. *Wy hebben te gelijk dezelve borſt, of mam gezogen; wy zijn van de zelve minnemoêr te gelijk opgevoedt.*

BĬBŌNŬM. *Biblin*, een ſtad van Zweden, of *Bobenhauſen*, een ſtad van 't Hertogdom Wirtenberg.

BĬBŌSŬS, a, um. Laberius apud Gell. 3. 12. *Verzoopen, genegen tot den dronk.*

BIBRAX. Cæſ. B. G. 2. 6. 1. Men is 't niet eens over de plaats van deze ſtad. Sanſon zegt dat het Fimes, een ſtad van Champagne is. Anderen, 't geen zekerder gaat, zeggen dat het Braine, een ſteedjen tuſſchen Fimes en Soiſſons, is.

BĬBŬLŬS, ă, ŭm. *Dat ligtelijk inzuygt, dat veel indrinkt; dat veel water naar zich trekt*, of *naar zich neemt*. Virg. G. 1. 113. zegt het van zand. Ovid. Her. 17. 139. van een oever. M. 9. 6. van wol. Val. Flacc. 1. 289. van een kleed.

Bibula charta. Plin. E. 3. 15. 2. Papyrus. Lucan. 4. 136. *Zuygpapier, vlak- of kladpapier.*

Bibula lapis. Virg. G. 2. 348. *Een puymſteen*, of *drilſteen*. Servius zegt dat den Dichter hier door zand verſtaat.

Bibulus Falerni. Hor. E. 1. 14. 34. *Een groot liefhebber*, of *grooten drinker van Falerniſche wijn*, dat is, wyn op den berg Falernus gewaſſen.

(Bibulæ aures. Perſ. 4. 49. *Ooren, die zich graag hooren prijzen.*)

B I C.

BĬCEPS, bĭcĭpĭtĭs. omn. gen. Cic. D. 1. 53. Liv. 41. 21. Plin. H. 10. 62. *Tweehoofdig, met twee hoofden, die twee hoofden heeft.*

* Biceps civitas. Varr. *by* Non. 6. 36. *Een tweehoofdige ſtad*, of *een ſtad, die tweederley regeering heeft.*

Parnaſſus biceps. Ovid. M. 2. 221. *De tweekruynige Parnas, de Zangberg met twee kruynen.*

BĬCLĪNĬŬM, ĭi. n. Plaut. B. 4. 4. 69. *Een Eetzaal daar maar twee bedden ſtonden*, naar de wyze der Ouden die aan tafel leyden als zy aten. Of, veel meer een bedde, op 't welke alleen twee aan de tafel leyden.

BĬCŎLOR, ōrĭs. omn. gen. Plin. H. 10. 52. Ovid. M. 10. 98. *Tweeverwig, van tweederley verwe, dat tweederhande verwe, of kleur heeft.*

BĬCORNĬS, ĭs, m. & f. nĕ, ĭs. n. Plin. H. 11. 46. Ovid. M. 15. 304. *Tweehoornig, dat twee hoornen heeft.*

* Bicornis. Virg. G. 1. 264. Colum. 10. 143. *Tweepuntig, tweetandig, geſpleten, in tweeën geſplitſt*, van een werktuyg ſpreekende.

Luna bicornis. Hor. Sæc. 35. *De tweehoornige, of waſſende maan.*

† Bicornis Rhenus. Virg. Æ. 8. 727. *De Rhijn in twee armen geſplitſt, die twee killen, of twee ſtroomen heeft.* Mons. Stat. Th. 1. 62. *Een berg die twee kruynen, of twee heuvels heeft.*

BĬCŪBĬTĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plin. H. 20. 23. *Van twee ellen, dat twee ellen hoogte, of breedte, enz. heeft.*

B I D.

BĬDENS, ĕntĭs. m. Colum. 4. 14. Virg. G. 2. 400. *Een griep, een vork, of gaffel met twee tanden.*

† BĬDENS, ĕntĭs. f. Virg. Æ. 8. 544. *Een jaarig ſchaap.*

BĬDENTĀL, ālĭs. n. Hor. A. P. 471. *Een gewijde plaats door het offer van een tweejaarig ſchaap*, voornamentlyk wanneer ze van den blixem getroffen was, alwaar 't niet vry ſtond den voet in te zetten. (Zie Scaliger over Feſtus.)

BĬDŬŬM, ĭ. n. Cic. N. D. 2. 38. *Twee dagen, of de tijd van twee dagen.*

Bidui aberant caſtra. Cic. Att. 5. 16. *Het leger leg'er twee dagen, of twee dagreyzens van daan.* Dezelve Schryver doet daar Spatio by F. 10. 17.

Bidui navigatio. Plin. H. 6. 28. *Een reysje te ſcheep, of te water van twee dagen.* Sollicitudo. Ter. And. 2. 6. 9. *Een hertzeer van twee dagen, een verdriet dat maar twee dagen duurt.*

In hoc biduum vale. Ter. E. 1. 2. 10. *Vaar wel voor deze twee dagen.*

Non plus biduum. Ter. E. 1. 2. 104. *Niet langer, als twee dagen.*

B I E.

BĬENNĬS, ĭs. m. & f. nĕ, ĭs. n. Bienne ſpatium. Plin. H. 2. 82. *Twee jaar, de tijd van twee jaaren.*

BĬENNĬŬM, ĭi. n. Cic. Cæc. 19. *De tijd, of tuſſchenyd van twee jaaren.*

B I F.

BĬFĀRĬAM. adv. Cic. T. Q. 3. 11. *In twee deelen, op tweederley, of tweederhande wijzen.*

(Bifariam. *Op twee plaatzen.*

Auguſtus bifariam laudatus eſt. Suet. A. 101. *Over Auguſtus is op twee plaatzen een lijkrede gedaan.*

Caſtris bifariam factis. Liv. 22. 40. *Een leger dat op twee plaatzen geſlegen is.*)

Diviſus annus bifariam. Varr. R. R. 2. 4. *Het jaar is in twee deelen gedeelt.*

† BĬFĔR, of Bĭfĕrŭs, ă, ŭm. Colum. 5. 10. Virg. G. 4. 119. *Die tweemaal 's jaars vrucht draegt, of vrucht voortbrengt*, van een boom, enz. ſpreekende.

BĬFĬDĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 13. 4. *Gevorkt, in tweeën geſplitſt, of geſpleten.*

BĬFĬDŬS, ă, ŭm. Colum. 4. 33. *In tweeën geſplitſt, verdeelt, of geſcheyden.*

Bifidi pedes. Ovid. M. 14. 303. *In tweeën geſplitſte voeten.*

Bifidum iter. Val. Flacc. 1. 570. *Een weg in tweeën geſcheyden.*

BĬFŎRĬS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. Ovid. P. 3. 3. 5. *Dat geſpleten, of verdeelt is, dat twee opgangen heeft.*

Valvæ bifores. Ovid. M. 2. 4. *Een dubbele deur, een deur die aan tweeën opgaat, of opſlaat.*

Biforem dat tibi cantum. Virg. Æ. 9. 618. *Men ſpeelt op de fluyt met twee gaten.* Door verzetting Biforis tibia. Deze fluyt had een veel zoeter en aangenamer geluyd dan d'andere, die maar een gat had.

† BĬFORMĀTŬS, ă, ŭm. Cic. T. Q. 2. 3. Zie Biformis.

BĬFORMĬS, ĭs. m. & f. mĕ, ĭs. n. Virg. Æ. 6. 25. Hor. O. 2. 20. 2. *Tweevormig, die tweederley geſtalte, of gedaanten heeft.*

BĬFŌRŬS, a, um. Vitruv. 4. 6. Zie Biforis.

BĬFRONS, ŏntĭs. omn. gen. Virg. Æ. 12. 198. *Met twee voorhoofden, of twee aangezichten, die twee aangezichten heeft.*

BĬFURCŬS, ă, ŭm. Liv. 33. 5. Colum. 3. 18. *In tweeën geſpleten, of geſplitſt; met twee punten, of twee tanden.*

B I G.

BĪGĂ, æ. f. Plin. H. 34. 8. Suet. T. 26. en

BĪGÆ, ārum. f. plur. Virg. Æ. 5. 721. *Een geſpan van twee paarden. Een koets, of wagen met twee paarden beſpannen.* Varro. L. L. 9. 3. tekent aan dat men niet zegt, duæ bigæ, noch tres bigæ, maar binæ, ternæ bigæ. *Twee, drie beſpannen wagens.* (Servius over Virg. Æ. 2. 272. zegt, dat de Dichter ſpreekt naar de konſt, die vereyſche dat men zaken uyt veele beſtaande, alleen in plurali ſpreeke, als bigas, maar dat het gezag der Schryveren ons dikwils doet veranderen, by voorbeeld, Stat. Th. 1. 338.)

BĬGĀTŬS, ĭ. m. Liv. 23. 15. *Een ſtuk geld waar op een rijtuyg met twee paarden beſpannen gemunt ſtaat.* Zie ons Lex. Antiq. in Nummus.

BĬGĂMĬĂ. æ. f. Zie Bigamus.

BĬGĂMŬS, ă, ŭm. *Een die tweemaal getrouwt is geweeſt, of die twee wijven heeft gehad*, 't zy dat beyde de vrouwen levende zyn, of dat hy de een na de dood van d'andere heeft getrouwt. Deze twee woorden, zyn alleen by de Kerkelyke Schryvers in gebruyk.

(BĬGEMMĬS, ĭs. m. & f. mĕ, ĭs. n. *Iets daar twee edelgeſteenten aan zijn*, by voorbeeld *een ring.* Annulus bigemmis by Treb. Poll. in Claud. 14. *Een ring met twee ſteenen.*)

Bigemmis refex. Colum. 5. 5. *Een wijngaard met twee ranken, of met twee loten.*

BĬGĔNĔRĪ, æ, ă. adj. plur. het maſculinum.

Digitized by Google

num ſtaat by Varr. R. R. 2. 8. het neutrum by Feſtus. *Twee geſlachten, beeſten, die uit een tweederley geſlacht teelen, of die van tweederley ſoort gevallen zijn*, als de muilezels, hypaarden, enz. Men vind in Varro noch elders Bigenus. ă, ŭm. niet. noch Bigeneris en Bigenere, die de woordenboeken zonder voorbeelden bybrengen. Ik meyne echter dat men Bigener. ă, ŭm. in 't enkel getal zou kunnen zeggen.

BIGERRIŌNES, ŭm. m. plur. Cæſ. B. G. 3. 27. *Bigerres*, of *inwoonders van Bigorre*, in Gaskonjen.

B I J.

BĬJŪGIS, ĭs. m. & f. gĕ, ĭs. n. Virg. G. 3. 91. *en*

BĬJŪGUS. ă, ŭm. Virg. Æn. 10. 253. *Met twee dieren beſpannen.*

Bijugæ curriculum. Suet. C. 19. *Een rijtuyg, 't zy wagen, koets, of kapſeel met twee paarden.*

Leones bijugi. Lucret. 3. 601. *Een geſpan van twee leeuwen, of een wagen van twee leeuwen getrokken.*

Bijugus currus. Sil. Ital. 2. 82. *Een wagen met een tweegeſpan.*

Bijugum certamen. Virg. Æ. 5. 144. *Een gevecht op wagens met twee paarden.*

BĬJŪGI. ōrŭm. m. plur. worden als een ſubſtantivum voor *een wagen met twee paarden*, genomen by Virg. Æ. 10. 453.

B I L.

BĬLANX, ăncĭs. f. *Een weegſe*, of *weegſchaal.* Dit woord is geen Latyn.

BĬLIBRA, æ. f. Liv. 4. 15. *Twee pond gewigt.* Dit woord is niet zeker. De meeſte lezen in Livius Bilibre.

BĬLIBRIS, ĭs. m. & f. brĕ, ĭs. n. Mart. 11. 50. 9. Plin. H. 18. 11. *Twee pond zwaar; van twee pond gewicht.*

BĬLINGUĔ, ĭs. n. *Een kus, een zoen*, eertyds by de Ouden in minnarijen gebruykelyk.

Alter alterum bilingui manifeſto adprehendunt. Plaut. Pſ. 5. 1. 15. *Zy zoenen malkanderen in 't openbaar.*

BĬLINGUIS, ĭs. m. & f. guĕ. ĭs. n. Hor. S. 1. 10. 30. Curt. 7. 5. 29. *Die twee talen kan, of ſpreekt.*

* Bilinguis. Virg. Æ. 1. 665. Phædr. 2. 4. 25. *Tweetongig, een die uyt twee monden ſpreekt, een leugenaar, bedrieger, geveynsde, een valſch menſch.*

(Bilinguis. Plaut. P. 2. 4. 28. *Een ſnapper, langtong*, of *kakelaar, een ſnapachtig menſch.*

BĬLIŌSŬS, ă, ŭm. Celſ. 2. 8. *Galachtig, vol gal, toornig, oploopend, haaſtig, korzelig.*

Bilioſum ſputum. Celſ. 2. 6. *Een galachtig uytbraakzel, een uytbraakzel vol gal.*

BĬLIS, ĭs. f. Cic. T. Q. 1. 24. *De gal, de galachtige vochtigheyd.*

Bilis atra. Plaut. Capt. 3. 4. 64. *Zwarte gal, zwartgalligheyd, zwaarmoedigheyd, zwaargeeſtigheyd.*

Atra bili percitus. Plaut. Am. 2. 2. 95. *Zeer zwaarmoedig*, of *zwaargeeſtig.*

* Bilis. *Ontſteeking, ontroering, toorn, woede, gramſchap, verwoedheyd, heftigheyd, haaſtigheyd.*

Bilis diſſicilis. Hor. O. 1. 13. 4. *Een heftige toorn.*

Bilem commovere. Cic. Att. 2. 7. *Ontſteken, quaad, gram, of toornig worden.* Alicui movere. Hor. E. 1. 19. 20. Mart. 5. 27. 3. *Iemand ontroeren, tergen, toornen, of quaad maaken.*

Bilis libera. Hor. Ep. 11. 13. *Een boosheyd die men de n vollen toom viert, of waar door men als 't zeer wel men wil.*

Calida ſub pectore bilis intumeſcit illi. Perſ. 5. 144. *De gal loopt hem over, hy zwelt van gramſchap.*

Commota bili of bile fervere. Perſ. 4. 6. *Ontſteeken zijn, heel quaad, heel gram, heel gebelgd, heel ontroert, of heel toornig zijn.*

Effundere bilem. Juv. 5. 159. *Zijn gal uytbraeken, zijn woede, of gramſchap toonen.*

BĬLIX, īcĭs. Adj. Bilix lorica. Virg. Æ. 12. 375. *Een dubbel geweeven, of dubbel gevoerde wapenrok; een dobbele maliënkolder.*

BĬLUSTRIS, ĭs. m. & f. trĕ, ĭs. n. Ovid. Am. 2. 12. 9. *Van tien jaaren, tienjarig.*

[BĬLYCHNĬS, ĭs. en c. Lucerna bilychnis de camera pendebat. Petron. c. 30. *Een lamp van twee lichten hing aan 't gewelfzel.*]

B I M.

BĬMĀRĬS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. Hor. O. 1. 7. 2. Ovid. M. 12. 27. *Tuſſchen twee zeën, dat de zee aan beyde zijden heeft, dat van twee zeën word beſpoelt, of tuſſchen twee zeën leyt.*

BĬMATER, trĭs. Ovid. M. 4. 12. *Die twee moeders heeft, van twee moeders geboren.* Ovidius noemt dus Bacchus, vermits zyn eerſte moeder, terwyl ze van hem zwanger was, door den blixem vernield zynde, Jupiter hem in zyn dye zette, en hem voor een tweede moeder verſtrekte.

BĬMĀTŬS, ūs. m. Varr. R. R. 2. 5. *d'Ouderdom van twee jaar, de tijd van twee jaaren.*

BĬMEMBRĬS, ĭs. m. & f. brĕ, ĭs. n. Virg. Æ. 8. 293. *Van tweederhande leden, die tweederley ſlach van leden heeft*, by voorbeeld, een gedeelte van een menſch en het ander van een paard; half menſch half paard, als een paardemenſch.

BĬMENSIS, ĭs. m. *Twee maanden, de tijd van twee maanden.*

Anni & bimenſis tempus prorogare. Liv. 45. 15. *Den tijd van een jaar en twee maanden uytſtellen.*

BĬMESTRĬS, ĭs. m. & f. trĕ, ĭs. n. *Van twee maanden.*

Bimeſtre frumentum. Plin. H. 18. 7. *Koren van twee maanden.* Stipendium. Liv. 9. 43. *Een bezolding van twee maanden.*

Bimeſtris porcus. Hor. O. 3. 17. 15. *Een bigge van twee maanden.*

Conſulatus bimeſtris. Cic. F. 10. 24. *Een borgermeeſterſchap van twee maanden, of dat twee maanden duurt.*

BĬMŬLŬS, ă, ŭm. Suet. C. 8. 10. Catull. 17. 13. *Tweejaarig, van twee jaaren.* (Valla E. 1. 5. zegt, dat het eygentlyk van kinderen gezegt word, die na dien tyd noch konnen groeijen, en niet van de dieren, die binnen dien tyd hun groeijen gedaan is.)

BĬMŬS, ă, ŭm. Taurus bimus. Varr. R. R. 2. 5. *Een twee jarige ſtier.*

Merum bimum. Hor. O. 1. 19. 15. *Een tweejaarige wijn, een wijn van twee jaar, of die twee jaar oud is.*

* Sententia bima. Cic. F. 3. 8. *Een beſluyt waar door men een ampt voor twee jaaren zou moeten bedienen.*

Penſio bima. Mart. 12. 32. 3. *Een betaaling van, of voor twee jaaren.*

Bima Legio. Cic. F. 10. 24. *Een Legioen dat eerſt voor twee jaaren is opgerecht.*

B I N.

BINGĬUM, ĭi. n. Tac. H. 4. 70. *Bingen.* Een ſtad in Duytſchland, daar de Nahe in den Rhyn loopt.

BINI, binæ, bina. *Twee.* Allermeeſt als 't gevoegt word by een woord, dat in 't eenvoudige getal niet gebruykt word. Binas abs te accepi literas eodem exemplo. Cic. F. 10. 5. *Ik heb twee brieven van den zelven inhoud van u ontfangen.*

Bini. *Twee en twee, twee niet onderſcheyden; maar by een gevoegt.* Ex his prædiis talenta bina ſtatim capiebat. Ter. Ph. 5. 3. 6. *Van deze landhoeven ontfing hy gedurig twee talenten.*

Binis annis. Plin. H. 2. 8. *Alle twee jaaren.*

Centeſimis binis fenerari. Cic. V. 3. 72. *Tegen twee ten hondert zijn geld by de maand uytzetten.*

BINOCTĬUM, ĭi. n. Tac. An. 3. 71. 4. *Twee nachten, de tijd van twee nachten.*

BINŌMĬNĬS, ĭs. m. & f. nĕ, ĭs. n. Ovid. P. 1. 8. 10. *Met twee naamen, die twee naamen heeft.* Feſtus zegt in dezen zin, Binomius, a, um. Alhoewel Scaliger wil dat men ook in deze laatſte plaats Binominis leze.

† BINŬS, ă, ŭm. *Twee, van twee, dubbel, of dobbel.* De Dichters gebruyken dit adjectivum in 't enkelvoud, by voorbeeld.

Binus honos. Ovid. P. 4. 9. 64. *Twee bedieningen.* Bina ſupellex. Lucret. 4. 453. *Dubbele huysraat.*

B I P.

BĬPĀLĬUM, ĭi. n. Colum. 3. 5. Liv. 3. 26 *Een houweel, ſchop, of ſpaade*, voorzien met een yzer omtrent twee voeten lang.

BĬPĀLMIS, ĭs. m. & f. mĕ, ĭs. n. Varr. R. R

Digitized by Google

R. R. 3. 7. Liv. 42. 65. *Twee palmen lang, breed*, of *diep*.

BIPARTIOR, iris, itus ſum, iri. acc. Colum. 11. 2. *In twee deelen ſcheiden, of verdeelen.* Zommige ſchryven Bipertior.

Proximis villis bipartiti ſunt. Cic. C. 3. 2. *Zy zijn in twee hoopen in de naastgelegene dorpen verdeelt.* Bipartiti, word daar lydelyk genomen, als of het quam van Bipartio, is, &c. dat in dezen uytgang niet gevonden word.

BIPARTITO. adv. Vitruv. 1. 3. 4. 7. *In twee deelen, in tweën.* Men zegt ook Bipertito. Het eerſte is 't zekerſte.

Bipartito claſſis diſtributa eſt. Cic. Fl. 14. *De vloot is in tweën, of in twee hoofdgedeelten verdeelt.*

Id fit bipartito. Cic. I. R. 2. 29. *Dat geſchied tweezins, of op tweederley wijzen.*

BIPARTITUS, a, um. Colum. 11. 2. Cic. T. 22. Cato by Non. 2. 70. *In twee deelen verdeelt*, van een reden ſprekende. Men leeſt ook Bipertita.

BIPATENS, entis, omn. gen. Virg. Æ. 10. 5. *Die twee opgangen heeft, die in tweën opſlaat, of open gaat.* Of, gelyk Servius zegt, *aan beyde zijden open ſtaande*, van een ſlagdeur ſprekende.

BIPEDA, æ. f. Pallad. 1. 40. *Een ſteen enz. van twee voeten.*

BIPEDALIS, is. m. & f. le, is. n. Cæſ. B. G. 5. 17. *Van twee voeten in 't vierkant, van twee voeten lang, breed en diep.*

Bipedalis latitudo. Colum. 8. 3. *Een breedte van twee voeten.*

Bipedali hiatu aperiri. Plin. H. 16. 12. *Twee voet opengaan, of opſlaan*, in de lengte, *of* in de breedte.

Homo modulo bipedalis. Hor. S. 2. 3. 309. *Een man van twee voet hoog.* Zommige beweeren dat de Dichter zeggen wil, *Een man van ſlechte afkomſt, ver beneden 't gemeen.* d'Eene en d'andere zin kan in deze plaats te pas komen.

BIPEDANEUS, a, um. Colum. 4. 1. *Van twee voeten, van twee voet in 't vierkant, van twee voeten hoog, lang, breed, en diep.* Hy zegt ook 2. 2. naar zommiger gevoelen, Bipedanus, a, um, in dezen zin. 't Is echter beter het eerſte te gebruyken.

BIPENNIFER, a, um. Ovid. M. 4. 22. *Die een hellebaard, of ſpies draagt, met een ſpies, of bijl, die aan beyde zijden ſcherp is, gewapent.*

BIPENNIS, is. f. Virg. Æ. 2. 479. Hor. O. 4. 4. 57. *Een hellebaard, of ſpies. Een bijl aan beyde zijden ſcherp.* Een Timmermans werktuyg.

BIPENNIS, is. m. & f. ne, is. n. Plin. H. 11. 28. *Tweevleugelig, die, of dat twee vleugels heeft.*

BIPES, edis. omn. gen. Cic. N. D. 1. 34. *Tweevoetig, dat twee voeten heeft.*

Omnium bipedum nequiſſimus. Plin. Lib. 1. Ep. 5. *De grootſte guit, die op twee voeten gaat.*

Omnium non bipedum ſolum, ſed etiam quadrupedum impuriſſimus. Cic. Dom. 18. *De grootſte vuilik niet alleen van alle tweevoetige menſchen, maar ook van alle viervoetige dieren.*

B I R.

BIREMIS, is. f. Cic. V. 5. 20. *Een galey met een dubbele roeibank, of een dubbele ry riemen.*

Biremis levis. Liv. 24. 40. Biremis ſcapha. Hor. O. 3. 29. 62. *Een boot, of to iſchuyt met twee riemen.*

[BIROTUS, a, um. Non. 2. 139. *Dat twee raderen heeft.*]

B I S.

BIS. Adv. Cic. Or. 45. *Tweemaal, twee reyzen, twee werf.*

In eo bis falleris. Cic. A. 8. 4. *Gy miſt daar tweezins in; gy hebt daar twee miſſlagen in.*

Bis ſtulte facere. Ter. Hec. 3. 2. 8. *Een dubbele gekheyt, of twee zotternijen begaan; dubbel, of puur ſtapel gek zijn.*

Bis die. Plin. H. 10. 53. Hor. O. 4. 1. 25. *Tweemaal daags, twee reizen daags.*

Bis tanto inter ſe amici ſunt, quam prius. Plaut. Am. 3. 2. 62. *Zy zijn nu tweemaal beter vrienden dan van te vooren.*

Bis ter. Hor. Ep. 4. 8. *Zeswerf, zesmaal, zes reizen.* Bis ter-ve. Hor. Ep. 5. 33. *Twee of driemaal.* Bis terque. Hor. A. P. 358. *Twee en drie reyzen*, en dus zegt men in Dichtkunde Bis ſex Virg. Æ. 11. 9. *Tweemaal.* Bis quinque. Hor. E. 2. 1. 24. *Tweemaal vijf.* Bis decies. Mart. 1. 12. 2. *Tweemaal tien reyzen.*

Bis quini dies. Virg. Æ. 2. 127. *Tien dagen.* Bis ſeni dies. Virg. E. 1. 44. *Twaalf dagen.* Bis denæ naves. Virg. Æ. 1. 385. *Twintig ſchepen.* Ovid. F. 3. 124. zegt Bis quintus menſis. *De tiende maand*, voor bis quintus.

Primis diebus bis ſeptenis gravi ſomno premuntur. Plin. H. 8. 39. *De eerſte veertien dagen zijn ze heel ſlaperig.*

BISACCIUM, ii. Petron. c. 31. *Een knapzak, een dubbele zak.* De Vriezen zeggen, *een dubbele buys.*

BISALTÆ, arum. m. plur. Virg. G. 3. 461. Plin. H. 4. 10. *De Bizalters*, een volk van Macedoniën.

BISELLIUM, ii. n. Varr. L. L. 4. 28. *Een armſtoel, leunſtoel, armzetel, zitbank.* [Chiment. de Hon. biſell. c. 19. meent dat men het behoort te nemen voor *twee ſtoelen of zetels aan malkanderen gehegt.* Zie ons Lex. Antiq.]

BISETA, æ. f. Feſtus. *Een zeugje, dat op de zes maanden aan beide zijden lang haair krijgt.* Zie ons Lex. Antiq.

BISON, ontis. m. Plin. H. 8. 15. Mart. Sp. 23. 4. *Een buffel, zekere wilde os.* (Over de zoort van dit gedierte zyn het de hedendaagſche Schryvers niet eens. Zie Geſner. de Quadrup. p. 144.)

BISSEXTUM, i. n. of Biſſextus, i. m. Celſ. Dig. 50. 16. 98. Macrob. S. 1. 14. Cenſor. D. 20. *De ſchrikkeldag.* Een dag die by alle vier jaaren, na den 24ſten van Sprokkelmaand, word gevoegt. Zie ons Lex. Antiq.

BISTONES, um. m. plur. Plin. H. 4. 11. *Zekere volkeren van Thraciën*, men neemtze ook voor de *Thraciers* zelfs.

BISTONIUS, a, um. Ovid. M. 13. 34. *Van Thraciën, die van Thraciën is, of dat tot deze volkeren behoort.*

BISULCUS, a, um. Ovid. M. 9. 65. Plin. H. 10. 1. *Gevorkt, in tweën geſplitſt, of geſpleten.*

BIS-ULTOR, oris. m. Ovid. F. 5. 595. *Een dobbele wreeker, tweemaal een wreeker.*

BISURGIS. Zie Viſurgis.

BISYLLABUM, i. n. Varr. L. L. 8. 52. *En woord van twee lettergreepen.* Zommige willen dat 'er Nomen, of Verbum onder verſtaan word.

B I T.

BITHYMUM, i. n. Plin. H. 11. 16. *Zekere honig op bloemen van tweederley thijm gewonnen.* Hy word voor zeere oogen en gezwellen gebruykt.

BITHYNIA, æ. f. Claud. Eut. 1. 247. *Bithyniën*, een land van kleyn Aziën recht over Thraciën, boven Ilium gelegen.

BITHYNI, orum. m. Tac. An. 12. 22. *De Bithyniers, het volk van Bithyniën.*

BITHYNICUS, a, um. *Bithyniſch, Bithyniſche, van Bithyniën.* Feſtus zegt dat Pompejus dus genaamt wierd, om dat hy dit land gewonnen had.

BITHYNUS, a, um. Hor. E. 1. 6. 33. Juv. 7. 15. *Van Bithyniën, of dat tot Bithyniën behoort.*

† BITIENSES, ium. m. plur. Feſtus. *Zwervers, landloopers, luiden die altijd reyzen en trekken, die altijd op reys, of op weg zijn.*

BITUMEN, inis. n. Virg. E. 8. 82. Tac. H. 5. 6. Plin. H. 35. 15. *Joodenlijm*, zekere vette en lymachtige aarde. (Wy beſchryven het over Curt. 4. 3. 2. § 7.)

BITUMINATUS, a, um. Plin. H. 31. 6. *Dat naar joodenlijm ruykt; dat met joodenlijm is vermengt*, gelyk 't water dat door een gracht loopt waar in joodenlym is.

BITUMINEUS, a, um. Ovid. M. 15. 350. *Van joodenlijm, dat tot joodenlijm behoort.*

BITUMINOSUS, a, um. Vitruv. 8. 3. *Van joodenlijm, dat naar joodenlijm gelijkt, dat een geur naar joodenlijm heeft.*

[BITURICUS, a, um. Colum. 3. 9. *Dat te Bourges is, of behoort.*]

BITURIGES, um. m. plur. Cæſ. B. G. 7. 5. *d'Ingezetenen van Berri.* Men noemt hedendaags *Bourges, de hoofdſtad van Berri*, met dezen naam aan de

Digitized by Google

de Loire. Zommige noemen ze Bituriges Cubi, omze te onderſcheyden van de Bituriges Ubiſci, *of* Vibiſci, dat de *Bourdeloizen* zyn, maar dit onderſcheid is ſlechts na den tyd van Julius Cæſar en Titus Livius gemaakt.

B I V.

[BĬVERTEX, ĭcis, omn. gen. Stat. Th. 1. 628. *Dat twee toppen*, of *kruyuen heeft.*]

BĬVĬRA, æ. f. Varr. by Non. 2. 38. *Een weduwe*, naar de verklaring van Nonius. Of, naar de meening van anderen, dat waarſchynelyker is, *een vrouw die twee mannen heeft gehad.*

BĬVĬUM, ii. n. Virg. Æ. 9. 238. *Een tweeſprong, de plaats daar twee wegen door malkanderen loopen*, of *wel daar men twee wegen vind.*

Bivium dare ad aliquid. Varr. R. R. 1. 18. *Ergens twee wegen toe aanwijzen*, dat is, *twee verſcheyde middelen toe aan de hand geven*, of *verſchaffen.*

BĬVĬUS, ă, ūm. Virg. Æ. 11. 516. *Dat twee wegen heeft*, *daar twee wegen zijn.*

BĪZANTĬUM, ii. n. Zie Byſantium.

B L A.

BLACTĔRO, ās, ārĕ. Ovid. Phil. 56. *Blaaten*, of *bleten als de rammen.*

BLÆSÆ, ārūm. f. plur. *of*

BLÆSĬA, æ. f. *Blois*, een ſtad op de Loire tuſſchen Orleans en Tours.

BLÆSŬS, ă, ūm. Ovid. Am. 2. 6. 24. *Belemmert van tong*, *qualijk beſpraakt*, *liſpende*, *die zommige letters niet uytſpreekt*, voornamentlyk de *R.* en *S.* Martialis noemt dus de kinderen 5. 35. 8. en dronke luyden 9. 8. 2. die niet doen dan ſtamelen en halve woorden ſpreken.

Lingua blæſa. Ovid. Art. 3. 294. *Een liſptong*, of *belemmerde tong.*

Os blæſum tibi, debiliſque lingua eſt. Mart. 10. 65. 10. *Gy zijt liſpende en zwak van ſtem.*

BLANDE. Adv. *Zoetelijk*, *vriendelijk*, *liefelijk*, *vleijende*, *heuſchelijk*, *op een zoete*, of *aangename wijze.* De compar. Blandius ſtaat by Cic. de Or. 1. 24. en de Superl. Blandiſſime by Cic. Clu. 26.

Blande aliquem alloqui. Ter. Ph. 2. 1. 22. Appellare. Plaut. Truc. 1. 2. 61. *Iemand vriendelijk aanſpreken*, *toeroepen*, of *roepen.*

Blande dicere. Ter. Ad. 5. 4. 24. *Vriendelijk in 't ſpreeken zijn*, of *vriendelijke woorden geven.*

Tentare aliquem blande. Ovid. Art. 1. 273. *Iemand door ſchoonſpreken verzoeken*, of *poogen te winnen.*

BLANDĬCELLŬS, ă, ūm. Blandicella verba. Feſt. *Vriendelijke*, *ſtreelende woorden.*

BLANDĬCŪLE. Adv. Apul. Met. 10. *Vriendelijk*, *zoetelijk.*

BLANDĬLŎQUENS, ĕntĭs. o. Laberius apud Macrob. Sat. 2. 7. *Die een vleijende tong heeft.*

‡ BLANDĬDĬCUS, ă, ūm. Nunc mihi blandidicus es. Plaut. Pœn. 1. 1. 10. *Nu geeft gy my ſchoone woorden.*

BLANDĬLŎQUENTĬA, æ. f. Een oud Dichter by Cic. N. D. 3. 25. *Een ſchoon ſpreeken*, *zoete en vriendelijke woorden.*

BLANDĬLŎQUENTŬLŬS, ă, ūm. Plaut. Trin. 2. 1. 13. *Een ſchoonſpreeker*, of *vleijer*, *een heel vriendelijk*, of *beleeft menſch in woorden.*

BLANDĬLŎQUŬS, ă, ūm. Plaut. B. 5. 2. 54. Zie Blandiloquentulus.

† Vox blandiloqua. Sen. A. 2. 289. *Een zeer liefelijke*, of *aangename ſtem.*

BLANDĬMENTUM, i. n. Cic. Cœl. 17. *Liefkoozing*, *heuſheyt*, *beleeftheyt*, *vleijing*, *gevlei*, *zoetigheit*, *aanlokkelijkheit*, *aantrekkelijkheit*, *minzaamheit*, *troeteling.*

Blandimenta alicui dare. Liv. 2. 9. *Iemand vleijende woorden geven.*

* Blandimentum. *Een groote zorg om een gewas aan te queeken.*

Blandimentis impetrare radices. Plin. H. 17. 13. *Door veel moeite doen ſchieten*, of *doen wortelen.*

BLANDĬOR, īrĭs, ītŭs ſūm, īrī. dat. Cic. Am. 26. *Vleijen*, *liefkoozen*, *ſtreelen*, *troetelen*, *pluymſtrijken*, iemand door vriendelyke woorden, bejegeningen, *of* op wat wyze het ook zy, inwinnen.

Per ſe & per alios mirifice mihi blanditur. Cic. Fr. 2. 12. *Hy toont my honderd beleeftheden door zich zelven*, *en door anderen.*

Suaviter blanditur ſenſibus noſtris voluptas. Cic. A. Q. 4. 45. *'t Vermaak ſtreelt liefelijk onze zinnen.*

Quædam partibus blandiuntur, ſed in ſummam non conſentiunt. Quintil. I. O. 4. 2. *Daar zijn zekere dingen die eenig licht*, of *eenige opening aan een zaak geven*, *maar die 't voornaamſte en den grond van 't ganſche geding niet doen zien.*

Blandiri auribus alicujus. Plin. E. 1. 2. *Iemands oor ſtreelen*, *iemand vleijen.*

‡ BLANDĬTER. Adv. Plaut. Pſ. 5. 2. 3. Zie Blande.

BLANDĬTĬA, æ. f. Cic. Pl. 12. *Liefkozing*, *vleijing*, *ſtreeling*, *pluymſtrijking*, *gevley*, *vriendelijkheyd*, *troeteling.* Het meervoud Blanditiæ, arum. f. is meer in gebruyk.

Flecti & capi blanditiis. Ovid. Her. 17. 91. *Zich door liefkozingen laten inwinnen*, of *door vleijerijen laten overhalen.*

Nummulos blanditiis extorquere ab aliquo. Cic. Att. 1. 18. *Iemand door zoete woorden eenig geld aftroonen*, *van iemand door vleijerijen eenig geld krijgen.*

Blanditiis ſe in alicujus conſuetudinem immergere. Cic. Clu. 13. *Zich door vleijerijen in iemands gunſt dringen; door gevley iemands gunſt winnen.*

Vendere blanditias. Tib. 1. 10. 77. *Om voordeel vleijen*, *pluymſtrijken om 't genot.*

‡ BLANDĬTĪM. Adv. Lucret. 2. 173. Zie Blande.

BLANDĬTŬS, ă, ūm. Plin. H. 10. 23. *Aangenaam*, *liefelijk*, *vermaakelijk*, *genoeglijk*, *behaaglijk*, *zoet*, van een wandeling, enz. ſprekende.

Blanditæ querelæ. Tib. 1. 4. 71. *Streelende klachten.*

* Blanditum tempus. Plin. H. 9. 10. *Een goed*, *liefelijk*, of *aangenaam jaargetij.*

BLANDĪTŬS, ūs. m. Lucret. 2. 873. zoo lezen zommige. Zie Blanditia.

BLANDŬLŬS, a, um. Spart. in Hadr. 25. Zie Blandus.

[Blandum. adv. Petron. c. 87. Zie boven blande.]

BLANDŬS, ă, ūm. Plaut. Caſ. 3. 3. 21. *Vriendelijk*, *zacht*, *heuſch*, *beleeft*, *zoet*, *aengenaam*, *minzaam*, *vleijende.* De compar. *Blandior* ſtaat by Ter. Hec. 5. 4. 21. en de ſuperl. *Blandiſſimus* by Ovid. Her. 15. 27.

Blandus amicus. Cic. Am. 25. *Een vleijend*, of *valshertig vriend.*

Blandus Doctor. Hor. S. 1. 1. 25. *Een zachte*, of *vriendelijke Meeſter.*

Arma blanda. Prop. 4. 1. 137. *Genoeglijke wapenen.*

BLAPSĬGŎNĬĂ, æ. f. Plin. H. 11. 19. *Zekere ziekte die de bijen het voortzetten belet.*

(BLASPHĒMĀBĬLĬS, lĭs. m. *en* f. lĕ, lĭs. n. *Laſterlijk*, *laſterenswaardig*, *wraakbaar*, *dat verdient gelaſtert te worden*, *waardig dat 'er qualijk van geſproken worde.*

Quanto autem blaſphemabile eſt? Tertull. de Cult. fem. 12. *Maar hoe veel te meer verdient het dat men 'er qualijk van ſpreke?*

BLASPHĒMĀTĬO, ōnĭs. f. *Laſtering*, *Godslaſtering.*

Ne juſtæ blaſphemationis cauſa ſimus. Tertull. de Cult. Fem. 12. *Dat wy geen oorzaak geven tot Godslaſtering*, of *dat God om onzent wil niet gelaſtert worde.*)

BLASPHĒMĬĂ, æ. f. Prudent. Pſ. 716. *Laſtering*, *Godslaſtering*, *grouwelijke eedzweering.*

BLASPHĒMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Prudent. Ap. 347. Hieron. E. ad Vigilantium. *Laſteren*, *God laſteren*, *ſchrikkelijk zweeren.* Deze vier woorden zyn alleen by de kerkelyke ſchryveren in gebruyk.

(BLĂTĔRĀTĬO, ōnĭs. f. Apulej. Met. 4. *en*

BLĂTĔRĀTŬS, ūs. m. Sidon. E. 9. 11. *Geſnap*, *geklap*, *gerel*, *gezwets.*)

BLĂTĔRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Hor. S. 2. 7. 35. *Snappen*, *klappen*, *rellen*, *praaten*, *beuzelen*, *zwetzen*, *veel praats maaken*, *veel ſnaps*, of *veel praats hebben.*

BLĂTĔRO, ōnĭs. m. Gell. 1. 15. *Een ſnapper*, *klapper*, *zwetzer*, *beuzelaar*, *een die veel ſnaps*, of *veel praats heeft.*

‡ BLĀTĬO, īs, īrĕ. Nugas blatis. Plaut. Curc. 3. 82. *Gy relt niet dan van een deel beuzelingen.*

BLATTĂ,

Digitized by Google

BLATTĂ, æ. f. Virg. G. 4. 243. *Een honigworm.*
  Blatta. Hor. S. 2. 3. 119. Mart. 6. 60. 7. *Een mot, papierworm*, of *ſchietworm*, die de klederen, boeken, enz. dooreet.
  Blatta. Sidon. E. 9. 13. *Purperviſch.*
BLATTĀRIA, æ. f. Plin. H. 25. 9. *Motkruyd, mottenkruyd*, zeker gewas.
BLATTĀRĬUS, ă, ŭm. Blattaria balnea. Senec. E. 86. *Baden vol motten*, of *ſchietwormen.*
BLATTĔŬS, ă, ŭm. Eutrop. 7. 9. Vopiſc. Aur. 46. *Purperverwig, van purperverwe*, of *purperkleur*, alhoewel men by niet een goed Schryver Blatta vind, om 't *purper* te betekenen. (Altoos geen ouder dan by Lamprid. Hel. 33. en Sidon. E. 9. 13. De Keyzers Arcadius, Honorius en Theodoſius gebruyken het ook Cod. 11. 7. 10.)
(**BLĂTTIĀRĬŬS**, ĭi. m. Cod. 10. 64. 1. *Een purperverwer.*
BLĂTTĬFĔR, ă, ŭm. *Gepurpert, die purper aan heeft*, of *purper draagt, die in 't purper gekleed is.*
  Quam coronam tribuit blattifer ſenatus. Sidon. E. 9. 16. *Welke kroon de gepurperde Raad*, of *de Raad in 't purper gekleed, toeſtaat.*)
BLATTOSĒRĬCŬS, ă, ŭm. Pallium blattoſericum. Vopiſc. in Aurel. 45. *Een zijden mantel.*
BLAVĬĂ, æ. f. *Blaije*, een ſtad van Xaintonjen aan den Girondeſtroom.

B L E.

BLENNĬŬS, i. m. Plin. H. 32. 6. *Een harder.* Zeker viſch met een groot hoofd.
‡ **BLENNŬS**, ă, ŭm. Plaut. B. 5. 1. 2. *Slecht, gek, dom, bot, plomp.*
  (Blennus. *Stomp, eggig, met kalk beſlagen.* Zoo wil Gruter. Suſp. 1. 5. dat men lezen zal in 't volgende voorbeeld.
  Habeo dentes blennos. Plaut. Curc. 2. 3. 39. *Mijn tanden zijn ſtomp*, of *eggig*, of *met kalk beſlagen.* Andere lezen plenos.)

B L I.

BLITĔŬS, ă, ŭm. Plaut. Truc. 4. 4. 1. *Een ſlechthoofd, weetniet, gek, een ſlecht, onnozel menſch.* De leenſpreuk is genomen van *Moijer*, zeker kruyd, dat ganſch ſmaakeloos is.
BLITŬM, i. n. Plaut. Pſ. 3. 2. 26. *Moijer*, een laf ſmaakeloos kruyd. Plin. H. 20. 22. getuigt, dat Βλίτον een ſcheldwoord der mannen omtrent hunne wyven is, enz.

B O A.

BŎĂ, æ. f Plin. H. 8. 14. *Zekere waterſlang*, dus genaamt uyt inzicht van zyn grootte en dikte, dikwils byna die van een os gelyk, *of* om dat hy door zyn beet een ſchrikkelyk gezwel maakt. Zie Voſſ. Lex. Etym.
  Boa. Plin. H. 24. 8: 26. 11: 28. 18. *Kinderpokjens*, of *mazelen.*
  Boa. Feſtus. *Een gezwel aan de beenen en dijen dat men door te veel gaan krijgt.*
BŌĀRĬUS, ă, ŭm. *Van den os, dat tot den os behoort.*
  Boarium forum. Plin. H. 28. 2. Feſtus. *d'Oſſenmerkt*, of *oſſenmarkt.* De Dichter Prop. 4. 9. 19. noemt ze Boarium Arvum.

B O C.

[**BOCHANIUM**, ĭi. n. *Bouchain.* Een ſtad van de Nederlanden, in Henegouw aan de Schelde.

B O D.

BODINUNNAGUM, i. n. *Caſal.* Een ſtad in 't Montferrat. Van H. 3. 4. Induſtria genoemt.]

B O E.

BŒMI, ōrŭm. m. plur. *De Bohemers, het volk van Bohemen in Duytſchland.*
BOEOTIA, æ. f. Cæſ. B. C. 3. 4. *Beotiën, een landſchap van oud Griekenland, waar van Theben de hoofdſtad was.*
BOEOTĬŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 3. 13. *Van Beotiën, Beotiër*, of *Thebaner.* Dezen Dichter zegt ook, Bœōtĭs, ă, ŭm. M. 12. 9. Hor. E. 2. 1. 244.

B O I.

BŎJĂ, æ. f. Plaut. Aſ. 3. 2. 5. Feſtus. *Een yzere halsband, halsboeije*, of *keten die men om den hals der misdadigers deed.* (Brod. Miſc. 2. 10. meynt dat het een riem geweeſt is van een oſſenhuyd gemaakt.) Maar Scaliger over Feſtus wederlegt hem. Zie ons Lex. Antiq.
  Boja. Cæſ. B. G. 7. 14. *Het Bourbonnois, 't land van Bourbon.* Een landſchap van Vrankryk. Dit woord is niet zeker in Cæſar.
(**BOJĒMŬM**. Tac. G. 28. Bojohœmum. Paterc. 2. 109. 5. Βυίαιμον. Strab. 7. 201. *Bohemen.* Een Koningryk van Duytſchland.)
BŎJĪ, Bŏjōrŭm. m. plur. Plin. H. 3. 17. *De Beijeraars, 't volk van Beijeren in Duytſchland.*
  Boji. Cæſ. B. G. 1. 28. *De Bourbonners*, of *Bourbonnezers. 't Volk van 't land Bourbon* in Vrankryk.
(**BOĬCUS**, ă, ŭm. Boicus ager. Feſtus. *De velden der Beijeraars*, of *die de Beijeraars toebehooren.*)

B O L.

BŌLBĪTŬM. i. n. Plin. H. 23. 7. *Koemiſt.*
BŌLĒTĀR, āris. n. *of*
BŌLĒTĀRĬŬM. ĭi. n. Apic. 21. Mart. 14. 101. *Een Kampernoelijeſchotel, een koſtlijke ſchotel waar in voortijds kampernoelje wierd opgediſcht*, in 't vervolg van tyd zyn 'er andere mingeachte gerechten in opgediſcht. Zie Martialis.
BŌLĒTĔR, eris. m. Treb. Poll. in Claud. 17. *Een werpriet.*
BŌLĒTŬS, i. m. Plin. H. 22. 2. Juv. 5. 147. *Kampernoelje, moskamp noelje; eetbaar duyvelsbrood*, dat d'Ouden voor een zeer lekker gerecht hielden.
BŎLĬS, ĭdĭs. f. Plin. H. 2. 26. *Een vuurſpeer, een vierig luchtverſchijnzel*, of *verheveling*, hebbende de gedaante van een ſpeer.
  Bolis. *Dieploot, peylloot om den grond*, of *de diepte van 't water te peylen.* Dit woord is uyt het Griekſch genomen, en word by niet een goed Schryver gevonden. Zie die alle in ons Lex. Antiq.
[**BOLSVERDIA**, æ. f. *Bolswaard.* Een ſtad van de Nederlanden, in Vriesland.]
BŌLŬS, i. m. Ter. H. 4. 2. 6. *Een mond vol, een beet, een brok, een hacht, een ſtuk*, of *klomp*, van brood, koper, aarde, enz. ſprekende.
  * Bolus. Plaut. P. 4. 4. 106. *Een ſtuk*, of *brok: roof, buyt*, in den oneygentlyken zin.
  Antequam ad hunc bolum pervenias. Varr. R. R. 3. 2. *Voor dat gy dien brok gekregen hebt.* Van een land dat veel opbrengt ſprekende.
  Hoc ego te mulctabo bolo. Plaut. Truc. 4. 3. 70. *Ik zal u dien brok ontvangen*, of *dien buyt ontweldigen daar gy op vlamt.*
  Bolus. *Lokaas, aas. Een worp met den teerling. Een worp*, of *ſmeet met het werpnet*, of *'t uytzetten van 't net.*
  Nimis lepide jeciſti bolum. Plaut. R. 2. 3. 30. *Gy hebt uw aas wel geſmeten*, of *uw net wel uytgezet, gy hebt een goede ſlag gedaan.*
  Tribus bolis in chlamydem ludere. Plaut. Curc. 5. 2. 13. *Een mantel met drie worpen*, of *gooijen ergens tegens verſpelen.*

B O M.

‡ **BOMBĬLĀTĬO**, ōnĭs. f. Feſtus. *'t Gehommel, 't gebrom, 't geruyſch van de bijën.*
BOMBĬLO, ās, āre. Ovid. Phil. 36. *Brommen, hommelen, ruyſchen*, van byën ſprekende.
BOMBŬS, i. m. *'t Gehommel, 't gebrom, 't geruyſch van de bijën.*
  Intus apes ſi faciunt bombum. Varr. R. R. 3. 16. *Indien de bijën van binnen hommelen*, of *brommen.*
  Bombus. Catull. 63. 263. Perſ. 1. 99. *Trompetgeſchal, trompetgeklank, 't hoorngeblaas, 't geſchal*, of *de klank van een trompet*, en van andere diergelyke ſpeeltuygen.
  [Bombus. Suet. N. 20. *Een zoorte van een vrolijke toejuyching.* Zie ons Lex. Antiq.]
BOMBYCĪNĂ, ōrŭm. n. plur. Mart. 8. 68. 7. *Zijde kleederen.*
BOMBYCĪNUS, ă, ŭm. Juv. 6. 59. *Van zijde*,

Digitized by Google

zijde, van zijde gemaakt, of *geweven.*

BŎMBYCĬŪS, ă, ŭm. Plin. H. 16. 36. *Met boomwol bewaſſen, vol boomwol.*

BŎMBYX, ycis. m. Plin. H. 11. 12. *Zijworm.* Dezelve Schryver H. 11. 23. gebruykt het ook om *de zijde* zelf te beteekenen, en maakt het femininum, alhoewel het Propertius maſculinum maakt in 't volgende voorbeeld.

* Bombyce lucet. Prop. 2. 2. 25. *Hy is in 't zij gekleed.*

Goſſipii, *of* Xili bombyx. Plin. H. 19. 1. *Katoen.* Zie die in ons Lex. Antiq.

[BOMELIA, æ. f. *Bommel.* Een ſtad van Gelderland, tuſſchen de Waal en de Maas, in de Betuwe.]

B O N.

BŎNĂ, ŏrūm. n. plur. *Goederen, rijkdommen, goed, haave.*

Bona caduca. Ulp. Fragm. tit 17. *en* 18. Caſſiod. V. 5. 24. Juſtinian. Cod. 6. 50. *Wiſſelbaare*, of *overgangkelijke goederen, goederen die na de dood van den eygenaar aan den Heer van 't land vervallen.*

Bona vacantia. Cod. 10. 10. 4. *Openſtaande goederen*, dat is, *goederen die geen heer hebben, waar van den eygenaar dood is.*

Bonorum poſſeſſio. Ulp. D. 37. 4. 1. *'t Bezit*, of *de bezitting der goederen.*

(BONASUS. *Een wild dier in Peonien, hebbende een ſtierenkop, een ligchaam en maanen als een paerd, en hoorns zeer krom in malkanderen gebogen.* Ariſt. Hiſt. An. 9. 45. Plin. H. 8. 15.)

BŎNĬTAS, ātis. f. *Goedheyd, deugdzaamheyd, goedaardigheyd, beſcheydenheyd, gematigtheyd, goedertierentheyd, goeden inborſt, goeden aert.*

* Bonitas ingenii. Cic. Off. 3. 3. *Uytſtekentheyd van verſtand, doordringentheyd van oordeel.* Cauſæ. Cic. Dom. 22. *Goedheyd, gerechtigheyd*, of *rechtvaardigheyd van een zaak*, of *geding.* Naturæ. Cic. Off. 1. 2. *Goedaardigheyd.*

Bonitas ſoli. Quintil. I. O. 2. 19. Agrorum. Cæſ. B. G. 1. 28. Prædiorum. Cic. S. R. 7. *Vruchtbaarheyd van een land, van een hofſtede.*

Bonitas vocis. Cic. Or. 18. *De goedheyd, deugdzaamheyd*, of *kracht der ſtem.* Verborum. Cic. Or. 49. *De keurlijkheyd, nuttigheyd*, of *zuyverheyd van woorden.*

BŎNNĂ, æ. f. Tac. H. 4. 19. *Bon*, een ſtad van Duytſchland. Den zetel van den Biſſchop van Keulen, aan den Rhyn.

BONNENSIS, ĭs. m. & f. sĕ, ĭs. n. Tac. H. 4. 20. *Van Bon, die van Bon is*, of *dat tot Bon behoort.*

BŎNŌNĬĂ, æ. f. Plin. H. 3. 15. Cato Or. p. 139. Cic. F. 1. 1. 13. *Boulonje.* Een ſtad in Italiën. Daar is 'er ook een in Vrankryk van dezen naam.]

BŎNŌNĬENSIS, ĭs. m. & f. sĕ, ĭs. n. Cic. Cl. 86. *Van Boulonjen, uyt 't Boulonees, die van Boulonjen is.*

BŎNŬM, ī. n. Cic. Fin. 3. 19. *Het goed, het goede.*

Tria genera bonorum; maxima animi; ſecunda corporis; externa tertia. Cic. T. Q. 5. 30. *Daar zijn drie zoorten van goed*, of *voordeelen, de grootſte zijn des gemoeds; de tweede des ligchaams; de derde zijn die van buyten.*

Bona ingenita. Quintil. I. O. 2. 8. *De natuurlijke hoedanigheden*, of *bequaamheden* van geeſt, *of* van ligchaam.

Bona ingenii. Quintil. Proœm. 1. Animi & corporis. Cic. A. Q. 1. 5. *De goede hoedaanigheden, bequaamheden*, of *begaafdheden van ziel en van ligchaam.*

Bonum naturæ. Quintil. I. O. 2. 10. *De goederen der natuur, de voordeelen*, of *gaven die ons de natuur gegeven heeft.*

Bonum literarum. Cic. F. 15. 14. Studii. Quintil. Proœm. 17. *'t Voordeel*, of *'t nut der letteren*, of *geleerdheyd, 't nut der leeroeffening.*

Bonum publicum. Sall. B. C. 38. Commune. Lucret. 5. 956. *'t Gemeene welwezen, de gemeene welſtant; 't nut*, of *'t heyl van den Staat*, of *van 't gemeene beſt.*

Summum bonum eſſe heræ putabam hunc Pamphilum. Ter. And. 4. 3. 2. *Ik beeldde my in dat dezen Pamphilus heel dienſtig voor mijn Jufrouw was.*

(Bonum. *Voordeel, nut.*

Ea fama Tito pro bono ceſſit. Suet. Tit. 7. *Dat gerucht was Titus voordeelig*, of *Titus dede zyn voordeel met dat gerucht.*

Populum Romanum non pro bono facturum. Sall. B. J. 22. *Het Roomſche volk zou daar geen voordeel van hebben.*)

BŎNŬS, ă, ŭm. *Goed, deugdzaam.* Het heeft in vergelyking Melior, *beter.* In den hoogſten trap, Optimus, *allerbeſt.* Beyden moeten ze op hunne plaats gezien worden.

Bonus animus. *Goede moed, onbevreeſtheyd, onbeſchroomtheyd, ſchroomeloosheyd.*

Bono animo eſſe. Ter. E. 1. 2. 4. *Goede moet hebben, niet bevreeſt zijn*, of *niet ſchroomen.*

Nondum bono erant animo in Rempublicam. Cæſ. B. G. 1. 6. *Zy waren noch niet al te wel gezint*, of *genegen tot den Staat; zy waren den Staat noch niet al te zeer toegedaan.*

Bono animo aliquid dicere. Cic. Man. 19. *Iets uyt een goed hert*, of *met een goed oogmerk zeggen.*

Bona ætas. Varr. R. R. 2. 6. *Bequaame jaaren.* Forma. Ter. H. 3. 2. 13. *Een goede geſtalte, een ſchoone gedaante.* Memoria. Cic. Att. 8. 4. *Een goed geheugen.* Natura. Ter. E. 2. 3. 24. *Een goeden aart.*

Scio te bona eſſe voce. Plaut. Moſt. 3. 1. 49. *Ik weet dat gy een goede, een harde*, of *ſterke ſtem hebt.*

Bona verba, quæſo. Ter. And. 1. 2. 33. *Spreek wat zagtjens, bid ik u, al zagtjens, verzoek ik; word niet gram*, of *quaad, bid ik u.*

Bona tua, *of* veſtra venia. Cic. D. 1. 15. *Met u verlof, behoudens uw welnemen.* Bona ars. Hor. E. 2. 2. 43. *of* artes bonæ. Tac. An. 15. 45. *De fraaije konſten. De geleerdheyt*, of *ſchoone wetenſchappen.*

Bona librorum copia. Hor. E. 1. 18. 109. *Een goed getal boeken.*

Bonum factum, ut, &c. ſeq. Suet. J. 80. *'t Is wel gedaan, dat, enz.*

Bonæ fidei emptor. Modeſt. Dig. 50. 16. 109. *Een kooper ter goeder trouwe*, of *die een goed vertrouwen heeft; die niet geweten heeft, dat de waare eenen anderen toebehoorde; die gemeent heeft, dat de verkooper recht had tot de verkopinge.*

Bona fide. Ter. H. 4. 5. 13. *Ter goeder trouwe, in goeden gewiſſe, oprechtelijk, ongeveynsdelijk.*

Sine bona gratia hoc perit. Plaut. Truc. 2. 7. 14. *Dat gaat onnuttelijk verlooren.*

Bona pars hominum erat, &c. Hor. S. 1. 1. 61. *Een goed deel*, of *groot getal volks was, enz.*

Vir bonus. Cic. Rull. 3. 3. *Een goed man; een eerlijk*, of *deugdzaam man.*

Bonus. *Bequaam, die een zaak*, of *konſt wel verſtaat.*

Bonus Poëta. Cic. Fr. 1. 1. *Een goed*, of *uytſtekend dichter. Een dichter die de dichtkonſt verſtaat.*

Vir bonus militia. Tac. An. 1. 3. *Een goed ſoldaat, die den oorlog wel verſtaat, die in den oorlog ervaren is*, of *die goede kenniſſe van den oorlog heeft.*

Cornus bona bello. Virg. G. 2. 447. *Een kornoelieboom, dienſtig in den oorlog, bequaam tot oorlogsgereedſchappen*, als pylen, enz.

Bonus. Virg. Æ. 1. 740. *Gunſtig, goedgunſtig, toegedaan, genegen, gezint.*

Iis rebus ſupra bonum atque honeſtum perculſus eſt. Sall. B. J. 82. *Hy was gevoeliger over die dingen, dan het wel redelijk, en zulk een man betamelyk was.*

De Numidia bonum habete animum. Sall. B. J. 45. *Hebt een goed gevoelen van de zaaken van Numidiën.*

Magis vultum quam ingenium bonum habet. Sall. B. C. 10. *Hy heeft veel eer het aangezicht, als den inborſt van een eerlijk man.*

(Bonus. *Dapper, ſterk, kloekmoedig.*

Adverſæ res etiam bonos detrectant. Sall. B. J. 53. *De tegenſpoeden zijn d'oorzaak dat ook van dappere mannen qualijk geſproken word.*

Bonis militibus cariturus ſum. Curt. 10. 2. 27. *Ik zal ontbloot worden van goede*, of *dappere ſoldaaten. Ik zal dappere ſoldaaten moeten miſſen.* Zie ook beneden in Melior.

Bonus. *Rijk, die veel goederen heeft.* Deze ſpreekwys is ontſtaan uyt het gevoelen van den gemeenen man, die oordeelt dat het hoogſte goed in groote rykdommen beſtaat.

In infimo foro boni homines ambulant. Plaut. Curc. 4. 1. 14. *Onder aan de markt wandelen de rijken*, of *de vermogende lieden.* De Dichter verklaart

zich

Digitized by Google

zich zelf terſtont, als hy Dites daar by voegt.

Etſi video propediem bonorum urbem refertam fore. Cic. Att. 8. 2. *Alhoewel ik zie, dat de ſtad in 't korte zal vervult worden met luyden van vermogen.* Hy voegt ook ſtraks daar by Lautorum *en* Locupletium.

Bonus. *Edel.* Deze ſchynen beter te zyn dan andere, om dat ze uyt betere ouderen geboren zynde, ook beter opgevoed worden.

Quæ crudelitate gravior eſt bonis. Flor. 1. 7. 4. *Die eenen edelen zwaarder valt dan de wreedheyd.*)

B O O.

BŎO, ās, āvi, ātum, āre. *Loeijen, bulken, geſchreeuw maken, of ſchreeuwen als een os.* Varr. L. L. 6. 5. zegt Bovare.

Boat cœlum fremitu virûm. Plaut. Am. 1. 1. 77. *De hemel loeit, klinkt, of weergalmt van 't geſchreeuw der ſoldaten.*

Vox boans. Ovid. Art. 3. 405. *Een loeijende, gillende, bulkende, of huylende ſtem.*

BŎŎTES, æ. m. Virg. G. 1. 229. Cic. N. D. 2. 42. *d'Oſſenhoeder.* Een t'zamenſterring by den Beer, van waar 't komt dat hy *Beerenhoeder* word genaamt.

B O R.

BOREA, æ. f. Plin. H. 37. 8. *Een Jaſpis.*

BŎREAS, æ. m. Virg. Æ. 12. 365. *De Noordenwind; het Noorden, of 't Noordweſten* naar zommiger gevoelen.

BŎREŬS, ă, ŭm. Ovid. Tr. 4. 8. 41. Hygin. P. A. 3. 29. *Noordſch, Noorder, van 't Noorden.*

[BŎRUSSĬA, æ. f. *Pruyſſen.* Zie beneden Pruſſia.]

BŎRYSTHĔNES, is. m. Plin. H. 4. 12. *De Boryſtheneſtroom, de Nieper,* een ſtroom van Scythiën, *of* Sarmatiën. (Zie 't geene wy zeggen over Curt. 6. 2. 13.)

BŎRYSTHĔNIDÆ, ārum. m. plur. Prop. 2. 6. 18. *De Scythen, de Sarmaten.* Volkeren die langs den Nieper woonen. [Faber over Phædrus p. 4. noemt ze de Coſakken.]

BŎRYSTHĔNĬŬS, ă, ŭm. Ovid. P. 4. 10. 53. *Van den Boryſtheneſtroom, aan de Boryſthene, of Nieper behoorende.*

B O S.

BŌS, bŏvis. m. *en* f. Hor. E. 1. 14. 44. Cic. S. 10. *Een os.* Liv. 1. 7. *en* 45. Virg. E. 1. 9. *Een koei.* (Tacitus zegt Bos femina. G. 40.) Het heeft in dativo en ablativo plurali, Bobus *en* Bubus. Dit laatſte is niet zeer in gebruyk. (Ik heb het evenwel gevonden by Lucret. 6. 1129. Ovid. M. 15. 12. Plaut. Moſt. 1. 1. 59. Cic. N. D. 2. 63. Liv. 26. 48: 41. 14. *en* 15: 22. 10: 23. 12. Vitruv. 10. 6. Varr. L. L. 4. 31. R. R. 1. 23. 24. 31. 37: 2. 1, *en* 5. Cato R. R. 5. 6. 10. 11. 14. 25. 27. 30. 38. 55. 61. 71. 74. 84. 132. 138. 150. Colum. 2. 2. 11. 21. 21: 3. 15: 6. 1. 2. 5. 18. 20. 26: 11. 2: 12. 51. Plin. H. 3. 26: 1. 8. 25. 45: 11. 34: 37. 50. 51: 16. 24. 18. 3. *en* 15. 16. 22. 26. 30: 22. 25: 23. 4: 26. 3. Val. Max. 2. 4. 5. Tac. G. 40. Sen. Thy. 4. 799. Tr. 4. 1022. Zie alle de ſoorten in ons Lex. Antiq.

Bos arator. Suet. Veſp. 5. *Een ploegende os.*

Bos forda. Ovid. F. 4. 631. *Een dragende koe. Een koe die met het kalf is.*

Bos. Plin. H. 18. 3. Plaut. P. 2. 3. 13: 5. 16. *Een Oſſendaalder,* zeker ſtuk gelds waar op een os, *of* een paar oſſen ſtonden gemunt.

(Bos is ook een *platte viſch* by Plin. H. 9. 24.)

BOSCIS, *of* Bŏſchĭs, ĭdis. f. Colum. 8. 15. *Zekere vogel die in de moeraſſen, of op de zeeſtrand leeft.*

[Boſcum Ducis. Zie beneden Sylva Ducis.]

BOSPŎRĀNŬS, ă, ŭm. Cic. Man. 4. *Van den Boſporus; die aan den Boſporus woont.*

BOSPŎRĬŬS, ă, ŭm. Mare Boſporium. Ovid. Tr. 2. 298. *De zee van den Boſporus.*

BOSPŎRŬS, i. m. Βόσπορος. Curt. 6. 2. 13. *De Boſporus.* 't Is een zeer kleyne engte der zee, dus genaamt om dat haar een os overzwemmen kan. Daar zyn twee *Boſporuſſen*, die van Thraciën en die van Cimmeriën. (Wy hebben van beyde over Curtius geſchreven.)

B O T.

(BOTANISMUS, i. m. Plin. H. 18. 18. *Uytwieding, uytrooijing, of het uytplukken van onkruyd.*)

BŎTELLŬS, i. m. Mart. 5. 78. 9. *Een beulingje, of worſtje.* Zie Botulus.

BOTRYON, ŏnis. m. Mart. 11. 28. 4. *Een druyvetros, een bos, of tros druyven.* Plin. H. 28. 4. noemt dus een geneesmiddel daar druyven in komen.

BŎTŪLARĬŬS, ii. m. Sen. E. 56. *Een worſt- of beulingmaker, een worſtverkooper, of ſpekkooper.*

(BŎTŬLŬS, i. m. Mart. 14. 72. 1. Laber. *by* Gell. 16. 7. *Een beuling, of worſt.* Deze wierd gemaakt, *of* uyt bloed, en word daarom genoemt van Tertull. Apol. 9. Botulus cruore diſtentus, en van Athen. 3. p. 109. Χορδὴ αἱματῖτις, *of* uyt Met, dat is, gehakt verkensvleeſch naar het zeggen van Feſtus. Botulus, genus farciminis propter connexionem a bolis ſic appellatur. Daar wierden by gedaan het wit van gekookte eyeren, de kernen van pynappelen, uyen, wierook kort gehakt, en met peper en wyn beſprengt, naar de beſchryvinge van Apic. R. C. 2. 5. En van het gehakte vleeſch word deze ſlach, Ruber botellus als of men *roode worſt* zeyde, genoemt van Sidon. E. 8. 11.) Zie die beyde in ons Lex. Antiq.

B O V.

BOVARE. Zie Boare.

(Bovile. Phædr. 2. 8. 4. *Oſſenſtal.*)

BOVILLÆ, ārum. f. plur. Suet. A. 101. *Babuko, of Bauko,* een ſtad van 't land van Rome. Zie ons Lex. Antiq.

BŎVILLŬS, ă, ŭm. Caro bovilla. *Oſſenvleeſch.* (Miſſchien word dit woord nergens gevonden. Calepinus trekt uyt Plinius deze woorden aan.' Bovillæ carnis jure facile curatur; maar toont noch boek, noch hoofdſtuk. Wy hebben ze naarſtiglyk gezocht by Plinius, maar niet gevonden. In gloſſis Philoxeni ſtaat Bovilla, Βοεῖα, indien dit iets tot beweeringe van dit woord doen konde. Men vind *by* Q. Octavius Horatianus 1. 7. Caro bovilla.

‡ BŎVĪNĀTŎR, ōris. m. Lucil. *by* Gell. 11. 7. *Haairklover, knibbelaar, bedillal; een die alles beriſpt, of beknibbelt; een die alles te zwaar valt; een luy, log, traag, loom, vuyg, of vadzig menſch.*

B O X.

BOX, bŏcis. m. Plin. H. 32. 11. *Zekere zeeviſch,* die men zomtyds heeft hooren loeijen als een os.

B R A.

[BRABANTIA, æ. f. *Brabant.*, een voornaam landſchap in de Nederlanden.]

BRĂBĒUM, i. n. Βραβεῖον. Prudent. Periſt. 5. 538. *De prijs, die in eenige ſpeeloeffening wierd behaalt.*

BRĂBEŪTES, æ. m. Suet N. 53. Βραβευτής. *d'Overſte der ſpeelen, de rechter der worſtelſtrijden, gevechten, enz.* Hy verklaarde wie overwinnaar was en gaf hem den prys. (Zie onze aanteekeningen over die plaats, en ons Lex. Antiq.)

BRĂBYLĂ, ōrum. plur. n. Plin. H. 27. 8. Βράβυλα. *Wilde laate pruymen, of die laat rijp worden.*

BRACĂ, *of* Bracca. Ovid. Tr. 5. 10. 34. Men gebruykt het meervoud.

BRACÆ, ārum. *of* Braccæ. f. plur. Suet. J. 80. *Zeker lang en wijd kleed,* dat de Franſchen, Sarmaten, Perſianen, enz. droegen. (Ambroſius en Agathias, die wy over Suetonius bygebragt hebben, nemen 't voor *een broek.* Onze Schryver meynt dat het *een lange bovenrok, of innoſſant* geweeſt zy, en zulks zoekt hy te beweeren uyt Juv. 2. 169. en Mel. 2. 1. Maar Juvenalis wil niet anders zeggen, dan dat ze het gebruyk van de kleederen en wapenen in 't vaderland gewoon zouden nalaaten. En Mela ſchynt te beſchryven een kleed, waar van de rok, de broek en kouſſen aan malkanderen vaſt waren. Zoodanig een kleed gebruyken noch hedendaags de boeren in Swabenland.)

[BRĂ-

Digitized by Google

[BRACĀRĬŬS, *of* Braccarius, ii. m. Lamprid. Alex. Sev. c. 24. *Een maker, of verkooper van zulken kleed.*]

BRĀCĀTŬS, *of* Braccatus, ă, ŭm. Cic. Font. 11. *Die dit kleed aan heeft; die met een lange wijde rok gekleed is.*

Braccata Gallia. Mel. 2. 5. Plin. H. 3. 4. *Provencen, een gedeelte van Languedok, het Narboneeſch Gaulen, of Vrankrijk*, vermits men daar dezen rok droeg.

BRĂCĂRA, æ. f. Ptolem. 2. 5. *Bragues*, een ſtad en Aardsbisdom in Portugal, men zegt ook Bracarum, î. n.

BRĂCHĬĀLE, ĭs. n. Plin. H. 28. 7. *Armring, armband, armcieraad.*

BRĂCHĬĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Van den arm, des arms, dat tot den arm behoort.*

Nervus brachialis. Plaut. Pœn. 5. 4. 99. *Een armzenuwe, een zenew van den arm.* Craſſitudo. Plin. H. 17. 17. *De dikte van den arm.*

BRĂCHĬĀTŬS, ă, ŭm. Colum. 5. 5. *Wijd, uitgeſpreyd, lang geworteld, die lange takken, vezels, of ranken heeft*, van den wyngaard, wortel, boom, enz. ſprekende.

Brachiata arbor. Plin. H. 16. 30. *Een boom met vele takken.*

BRĂCHĬŎLŬM, î. n. Catull. 61. 181. *Een armtien, een kleynen arm.*

* BRĂCHĬŬM, ĭi. n. Cic. Or. 18. de Or. 2. 62. *d'Arm, een arm.*

Brachia jactare. Virg. Æ. 5. 376. *Met de armen in de lucht ſlaan.*

Brachia exſerere. Ovid. M. 2. 270. *De armen uytſteken.*

Brachium maris, fluminis, &c. Liv. 45. 24. *Een arm der zee, van een ſtroom, enz.*

Brachium muri. Liv. 31. 26. *Een arm, of vleugel van een muur.*

Brachium portus. Suet. Cl. 20. Liv. 31. 26. *Een arm van een haven.*

Brachium montium. Plin. H. 5. 27. *De heuvels, bulten*, of *hoog en van een berg.*

Brachia vitium. Colum. 5. 5. *De wijngaardranken*, of *wijngaardloten.* Cato zegt R. R. 50. Brachium craſſum vineæ. *Een arm*, of *dikke rank van een wijngaard.*

Brachia. Plin. H. 9. 29. *De vinnen, waar mede ſommige viſſchen zwemmen.*

Brachium. Hirt. B. A. 30. Liv. 4. 9. Lucan. 3. 387. *Schans, wal*, om dat de *wallen krom gemaakt worden, na de gedaante van een arm*, of *elleboge.*

Aliquid levi brachio agere. Cic. Att. 4. 16. *Iets ligt*, of *met een ligte hand opmaken, tegens ligt over heen loopen.*

Me quodammodo molli brachio de Pompeji familiaritate objurgas. Cic. Att. 2. 1. *Gy geeft my als in 't voorby gaan een ſteek over de gemeenzaamheyd die ik met Pompejus heb.*

(Brachium. Plaut. M. 1. 1. 26. *De ſnuyt van den olifant.*

Brachium. Cato R. R. 96. Colum. 4. 24. *Een tak van een boom.*)

BRACTĔA, æ. f. Virg. Æ. 6. 209. *Een blad geſlagen gout, zilver, enz. Een blad*, of *plaat*, van wat metaal het ook zy.

Bractea ligni. Plin. H. 16. 43. *Een blad uitgeſchot*, waar mede men iets beſchiet, *of* bekleed.

BRACTEĀRĬŬS, ĭi. m. *en*

BRACTEĀTOR, ōrĭs. m. *Een goutſlager, koperſlager, blikſlager, enz.* Deze twee woorden vind men niet dan by de Rechtsgeleerden: men kan ze echter gebruyken. (Het eerſte word gevonden Cod. 10. 64. 1. en by Firmic. 4. 15: 8. 26. Het tweede ſtaat by Firmic. 8. 16.) Zie deze alle in ons Lex. Antiq.

BRACTEĀTŬS, ă, ŭm. *Verguld, beſchoten.*

Bracteatum lacunar. Sidon. E. 2. 10. *Een verguld gewelf.*

* Bracteata felicitas. Senec. E. 115. *Een ſchijngeluk, een uyterlijk geluk.*

BRACTEŎLĂ, æ. f. Juv. 13. 152. *Een blaadje*, of *plaatje* van wat metaal het ook zy.

BRANCHĬÆ, ārŭm. f. plur. Plin. H. 9. 7. *'t Gehoor*, of *d'ooren der viſſchen*, waar door zy adem haalen en 't water uytwerpen dat ze ingezwolgen hebben.

[BRANDEBURGUM, i. n. *Brandenburg.* Een ſtad midden in de Mark, Brandenburg genoemt, op de rivier de Havel.]

BRANNOVĪCES, ŭm. plur. m. Cæſ. B. G. 7. 75. *Het volk van Maurienne*, of *van Mortenne in Savojen.* Het behoorde ten tyde van Julius Cæſar onder 't Narboneeſch Vrankryk.

BRASSĬCĂ, æ. f. Cic. N. D. 2. 47. Cato R. R. 158. *Een kool, een koolmoes.*

Braſſica levis. Cato R. R. 158. *Een loſſe*, of *ongeſlote kool.*

Braſſica cumana. Plin. H. 19. 8. *Breede ronde kool.*

Braſſica criſpa. Cato. R. R. 158. Apiana. Plin. H. 19. 8. *Krulkool.*

BRĀTŬS, î. f. Plin. H. 1. 12. *Een boom als de Cypreſſenboom*, die als hy gebrand word, omtrent een geur heeft als de Cederboom. Hy is alleen in 't Ooſten bekent. Zie ons Lex. Antiq.

B R E.

[BREDA, æ. f. *Breda.* Een ſtad in Brabant, aan de Merwe, een Baronie.

BREMA. *Bremen.* Een ſtad in Duytſchland, in Neder-Saxen. Voortyds *Fabiranum* genaamt, en *Phabiranum.*]

BRĔPHŎTRŎPHĬŬM, ĭi. n. Βρεφοτροφεῖον. *Weeshuys, ſtadskinderhuys, vondelingshuys.* Dit woord is enkel Griex (en word van de Rechtsgeleerden gebruykt. Cod. 1. 2. 19.)

BRESSĬA, æ. f. *Breſſe*, een landſchap van Vrankryk tuſſchen de Rhone en Saone-ſtroom.

BRĔVI. adv. Cic. V. 5. 54. *In korten, binnen korten tijd, in korten tijd, haaſt.* Sommigen zeggen dat het een Ablativus is, en dat 'er Tempore onder verſtaan word. Dus zegt Cicero F. 5. 21. Brevi tempore, *Binnen korten tijd.*

In brevi. Cic. Oct. *In korten tijd, in 't korte, binnen weynig jaaren, in korte dagen, enz.*

Brevi. Cic. F. 3. 8. *Kortelijk, in 't korte*, en dan word 'er oratione onder verſtaan. *In* of *met weynig woorden, met twee woorden.*

Brevi aliquid percurrere. Cic. Cæc. 32. *Iets kortelijk doorloopen.* Definire, circumſcribere. Cic. Sext. 45. *Met weynig woorden beſchrijven, in korte woorden bevatten.*

Non brevi antiquior. Gell. 13. 18. *Veel ouder, vry wat ouder, van veel meer jaaren.* Deze ſchryver ſpreekt van twee dichters, waar van d'eene zeventien jaaren ouder was dan d'andere.

BRĔVĬĂ, ŭm. plur. n. Virg. Æ. 1. 115. Tac. An. 1. 70. *Ondieptens, droogten, zandplaaten, banken, klippen, waadbaare plaatzen in de zee*, of *in ſtroomen.*

BRĔVĬĀRĬŬM, ĭi. n. Senec. E. 39. *Een kort begrip, een korten inhoud, een ſchets*, of *kort ontwerp.* Deze Schryver teekent aan dat dit woord ten zynen tyde begon in ſwang te gaan, en dat men, om zuyver te ſpreken, Summarium moet zeggen.

Breviarium fecit totius imperii. Suet. A. 102. *Hy maakte een ſtaat*, of *overſlag van 't gantſche Rijk*, om de naamen der ſoldaaten, d'inkomſt en uytgiſt te weten.

Breviarium rationum. Suet. G. 12. *Een rekening*, of *ſtaat van rekening, een lijſt van ontfang en uytgift, een* Borderel. Zie ons Lex. Antiq.

BRĔVĬĀRĬŬS, ă, ŭm. *Kort, dat in 't kort word opgeſtelt.*

Breviariæ rationes. Scæv. D. 33. 8. 26. *Staat van zijn goederen, oprekening van zijn inkomſt.*

(BRĔVĬĀTŎR, ōrĭs. m. *Een verkorter, een die wijdloopige ſchriften van een ander t'zamen trekt*, of *in 't korte begrijpt.* Een woord van de laatere eeuw.

Pompeji breviator Juſtinus. Oroſ. 1. 8. *Juſtinus, een verkorter van Trogus Pompejus*, of *die de ſchriften van Trogus Pompejus in 't korte begrepen heeft.*

BRĔVĬCŬLŬS. *Korter, kleynder.*

Ajebant forma eſſe breviculum. Plaut. M. 3. 4. 54. *Zy zeyden dat hy zeer kort*, of *kleyn van geſtalte was.*

Grabatulus alioqui breviculus. Apul. M. 1. 107. *'t Ruſtbeddetje anderzins zeer kort*, of *kleyn.*)

BRĔVĬLŎQUENS, entĭs. omn. gen. *Kort in reden, weynig van woorden, beknopt van zin.*

Breviloquentem jam me tempus ipſum facit. Cic. Att. 7. 20. *De tijd zelf gebied my kort te zijn.*

BRĔVĬLŎQUENTĬĂ, æ. f. *Kortheyd*, of *verkorting in 't ſpreken, een korte, bondige*, of *ingetrokke ſtijl in 't ſpreken.*

Breviloquentiam in dicendo colat. Cic. *by* Gell. 12. 2. *Laat hem trachten weynig woorden te gebruyken, zich in weynig*

Digitized by Google

nig woorden te verklaaren, of *uyt te drukken.*

BRĔVIO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Quintil. I. O. 1. 9. Manil. 3. 441. *Iets verkorten, bekorten, t'zamen trekken in 't ſpreken, engens kortelijk*, of *met weynig woorden van ſpreken.*

BRĔVIS, ĭs. m. en f. e. is. n. Cic. de Or. 2. 80. *Kort, verkort, kleyn, bondig.* Van een rede, boek, dicht, enz. ſprekende. De compar. *Brevior* ſtaat by Cic. Att. 1. 9. en de ſuperl. *Breviſſimus* by Virg. Æ. 3. 507.

Exiguum & breve vitæ curriculum. Cic. Arch. 11. *Een zeer korte levens-loop.*

Brevis. Cic. Or. 48. *Kort, dat men kort uytſpreekt, een korte lettergreep.*

Brevis. Cic. Am. 27. *Kort, kort van duur, dat niet lang duurt, van kleyn begrip, eng, t'zamengetrokken.*

Brevis cœna. Hor. E. 1. 14. 35. *Een kort avondmaal.* Cura. Hor. E. 2. 1. 216. *Een korte zorge*, of *opmerking.*

Dabo operam ut breve id faciam. Cic. in Sall. 1. *Ik zal deze dingen bekorten, in weynig woorden bevatten*, of *met korte woorden zeggen.*

(Ad breve. *Niet lang, voor weynig tijds, voor een korte tijd.* Daar word Tempus onder verſtaan.

Oculi Tiberii noctu etiam & in tenebris videbant, ſed ad breve. Suet. Tib. 68. *Tiberius zag ook des nachts en als het duyſter was, maar niet lang*, of *voor een korte tijd.*

Brevis. *Kleyn.*

Breviſſimum vaſculum. Pallad. 5. 10. *Een zeer kleyn vaatje.*

Breve caput. Hor. S. 1. 2. 89. *Een kleyn hoofd.*

Poculum id erat brevius. Lampr. Alex. Sev. 39. *De beker was kleynder.*

Brevis. *Weynig, luttel.*

Privatus illis cenſus erat brevis. Hor. O. 2. 15. 13. *De goederen van elk in 't byzonder waren weynig; ieder van hen had weynig eygen goed.*

BRĔVIS, is. m. Subſt. *Een lijſt*, of *regiſter*, by de latere Schryveren.

In cubiculo habebat breves militantium. Lampr. Alex. Sev. 21. *Hy had in zijn kamer een lijſt van die hy in zijnen dienſt had.*

Juxta brevem infra ſcriptum. Vopiſc. Bon. 15. *Volgens 't ondergeſchreven regiſter.*)

BRĔVITAS, ātĭs. f. *Kortheyd, beknoptheyd, kleynheyd.*

Brevitas temporis. Cic. Att. 1. 10. *Kortheyd van den tijd.* Syllabæ. Cic. Or. 57. *De kortheyd van een lettergreep.*

Brevitas Salluſtiana vitanda eſt. Quintil. I. O. 4. 2. *Men moet de kortheyd*, of *beknoptheyd*, of *den korten ſtijl van Salluſtius mijden.*

Brevitas. *Kortheyd van perſoon, korte*, of *kleyne geſtalte van 't lighcheem.*

Gallis brevitas noſtra contemtui eſt. Cæſ. B. G. 2. 30. *De Franſchen verachten onze kortheyd*, of *korte geſtalte.*

Brevitas arboris. Plin. H. 12. 2. *De kleynheyd*, of *laagte van een boom.*

BRĔVITĔR. adv. Cic. de Or. 1. 23. *Kortelijk, in 't korte, kortom, met korte woorden.* De compar. *Brevius* ſtaat by Cic. F. 3. 8. en de ſuperl. *Breviſſime* by Cic. N. D. 2. 1.

B R I.

BRĬĂ, æ. f. *La Brie.* Een land tuſſchen de Seine en de Marneſtroom, op de grenzen van l'Iſle de France en Champagne.

[Bria. Arnob. 7. 235. *Een wijnvat.* Gl. Phil. Bria, [illegible].]

BRIGANTIA, æ. f. Anton. Itin. 63. *Bragance*, een ſtad en Hertogdom in Portugal.

BRIGANTINŬS, ī. ſūm. *Van Bregenten.* Daar is een Meir in d'Alpes dat Plin. H. 9. 17. Brigantinum hiet.

BRIGANTIUM, ĭi. n. *Briançon*, een ſtad van 't Dauphiné. Ptolem. 2. 5. noemt met dezen naam Compoſtella, een ſtad van Spanjen.

[BRIELA. *Briel.* Een ſtad in Holland aan de Maas, in 't eyland Voorne.]

BRĬOCÆ, ārūm. f. plur. *Saint Brieux*, een ſtad in Neder Bretagne.

BRĪSĂ, æ. f. Colum. 12. 39. *Een druyventros die getreden is om in de wijnpars te brengen.*

BRISACUM, i. n. *Briſak*, een ſterke ſtad in 't Brisgau in Duytſchland, aan den Rhyn.

BRISGOVIA, *of* Brisgōĭă, æ. f. *Brisgaw*, of *Brisgou*, een land van Duytſchland.

[BRISTOLIUM, ii. n. *Briſtol.* Een ſtad in Engeland aan de rivier Avona.]

BRĬTANNIA, æ. f. Cæſ. B. G. 5. 12. Plin. H. 4. 16. *Groot Britanjen, Engeland.*

Britannia. *Britanje, Bretagne*, een landſchap van Vrankryk. Men voegt 'er zomtyds Minor by, om het van 't andere te onderſcheyden. Het wierd eertyds Aremorica genaamt. Zie boven de letter A.

BRĬTANNICA, æ. f. Plin. H. 25. 8. *Lepelkruyd.* Zeker kruyd met lange zwarte bladeren, dat goed voor de ſcheurbuyk, en beten der ſlangen is.

BRĬTANNICŬS, ă, ūm. *Van Engeland, van Groot Britanjen.*

Æſtus Britannici. Cic. N. D. 3. 10. *De ebbe en vloed van Engeland.*

Ego veſtras literas Britannicas exſpecto. Cic. F. 7. 8. *Ik wacht uwe Brieven uyt Engeland.*

BRĬTANNŬS, ī. m. *of* Brĭtānnī, ōrūm. m. plur. Cæſ. B. G. 4. 21. *De Engelſchen, 't volk van Engeland.* Lucret. 6. 1104. maakt de eerſte lettergreep lang in Britannus.

BRĬTO, ōnĭs. m. *of* Brĭtōnēs, ūm. m. plur. Auſon. Ep. 107. 1. . . . Juv. 15. 124. *De Bretons, 't volk van Bretagne* in Vrankryk.

BRIVA, *of* Brivă-curretia, æ. f. *Brieve*, een ſtad van Limoſin.

BRIVAS, ātĭs. f. *Brioude*, een ſtad van Auvergne.

BRIXIA, æ. f. Liv. 32. 30. *Breſſe*, een ſtad en Bisdom onderhoorig aan Venetiën.

[BRIXILLUM, i. n. Plin. H. 3. 15. *of* Brixellum, i. n. Suet. O. 9. Tac. H. 2. 33. Een ſtad in Italiën omtrent de Po. Zie Plut. 7. O. 1078. F. nu *Breſſello.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.]

B R O.

BRŎCCHĬTAS, ātĭs. f. Plin. H. 11. 37. *Uytſtekende tanden, tanden die uytſteken*, of *die voor uyt den mond ſtaan.*

BRŎCCHŬS, i. m. Plin. H. 11. 37. *Een tuytmuil, een die een hooge mond heeft, die de tanden uytſteken*, of *voor uyt den mond ſtaan.*

Brocchi dentes. Varr. R. R. 2. 8. *Voor uyt de mond ſtaande tanden.*

BRONCHŎCĒLĒ, ēs. f. Celſ. 7. 13. *Een keel-gezwel.*

BRONCŬS, i. m. Lucil. *by* Non. 1. 102. Plaut. M. G. 3. 1. 128. Zie Brocchus.

BRONTĬA, æ. f. Plin. H. 37. 10. *Donderſteen, donderkloot*, vermits men meyne dat ze met den donder word uytgeſchooten.

B R U.

BRŪCHŬS, i. m. Prudent. Hamart. 229. *Een kever.*

BRŪCTĒRI, ōrūm. m. plur. Tac. An. 1. 60. *De Brukters*, of *Brukteriſtraters.* Volkeren van Duytſchland aan de kant van Ooſtvriesland. (Cluver. G. A. 3. 13. meynt dat het in dezen tyd zouden zyn die van Zutphen, Benthem, Sallant, Twente, Drenthe en een gedeelte van Weſtphalen.)

[BRUGÆ, ārūm. plur. f. *Brugge.* Een ſtad in Vlaanderen.]

BRŪMĂ, æ. f. Varr. L. L. 5. 2. Cic. N. D. 2. 7. *De dag van de winterzonneſtant, de kortſte dag van 't jaar.*

Bruma. Cic. D. 2. 14. Cæſ. B. G. 5. 13. Frigida. Virg. Æ. 2. 472. *De koude wintertijd.*

Ante brumam. Ter. Ph. 4. 4. 29. *Voor de winter.*

BRŪMĀLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Winterſch, winterſche, tot den winter behoorende.*

Brumales dies. Hirt. B. G. 8. 4. 1. *Winterſche dagen.*

Brumalis dies. Cic. Fat. 3. *De dag van de winterzonneſtant, de kortſte dag van 't jaar.* Polus. Varr. L. L. 3. 13. *'t Noorder eynd, de Noordpool.*

Brumale frigus. Virg. Æ. 6. 205. *De koude des winters.* Brumale tempus. Cic. Arat. 61. *De winter-tijd.*

(BRUNDISINŬS, ă, ūm. *Dat die van Brundes toekomt*, of *dat tot Brundes behoort.*

Brundiſinus portus. Liv. 23. 33. *De haven van Brundes.*

Brundiſinum fœdus. Tac. An. 1. 10. *Het Brundes verbond.* Een verbond te Brundes ingegaan tuſſchen Auguſtus en L. Antonius, na dat de laatſte de ſtad Perusia aan den eerſten ingeruymt hadde.)

BRUNDŪSIUM, ĭi. n. Cic. Att. 2. 1. *Brun-*

Brundes, een ſtad en vermaarde haven van de Pouille in Italiën op de golf van Venetiën. Cæſ. B. C. 1. 24. 2. zegt Brundiſium. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

(BRUNOPOLIS, is. *Brunſwijk*. Een ſtad in Neder Saxen, op de rivier de Oker. De hoofdſtad van 't Hertogdom diens naams. Word ook Tulifurgium genoemt.]

BRUSCUM, i. n. Plin. H. 16. 16. *Een uytwas of ſchilder boom*. Deze boom was van zulk een groote achting onder de Romeynen dat Plinius verzekert, dat ze hem boven de Cederboom zouden geſtelt hebben, indien z'er een tafel van hadden konnen maaken.

BRUTA. Plin. H. 12. 17. Zie Bratus. Men moet Bratum, in Plinius lezen, en niet, Brutam, volgens al de beſte affchriften.

(BRUTESCO, is, ĕrĕ. Iſid. in Gloſſ. Sidon. E. 4. 1. *Dom worden, verbaaſen, als een beeſt worden*.

BRUTIANUS, a, um. Plin. H. 19. 3. *Van de Brutiers, dat de Brutiers toebehoort.*)

BRUTIANI. Gell. 10. 13. en

BRUTII, orum. m. plur. Strab. 6. p. 127. Diod. 16. 15. *Brutiërs*, Volkeren van dat deel van Kalabriën dat tegens over Siciliën legt. Deze volkeren, naar 't verhaal van Gell. 10. 3. en Feſtus, hebbende eerſt de zyde van Hannibal gehouden, werden daar na door de Romeynen alleen in de ſlechtſte bedieningen der Republyk gebruykt, gelyk om voor de Overigheyd te gaan, en hunne vonniſſen over de misdadigers uyt te voeren. Waar van 't komt dat naderhand alle de geenen, van wat volk zy ook waaren, die deze ſlechte bedieningen bekleedden, Brutiani, orum. m. pl. genoemt wierden.

BRUTUS, a, um. Plin. H. 11. 37. *Onredelijk, redenloos, dom*, van de dieren ſprekende.

* Bruta pira. Plin. H. 15. 15. *Zekere ruyge peeren, met een wollige ſchel*, als zommige dieren. Dus moet men in Plinius lezen, en niet Brutæ gentilitatis pira.

Bruta tellus. Hor. O. 1. 34. 9. *d'Aardklomp, de zwaare, of logge aarde.*

Bruta fortuna. Pacuv. by Cic. Her. 2. 23. *'t Onzeker wiſſelvat, de blinde fortuyn, 't wuft geval.*

Bruta fulmina. Plin. H. 2. 43. *Vruchtelooze blixemen, waar uyt men niets voorzeggen kan, of die men niet te vrezen heeft*, gelyk die op de bergen, of in de woeſtynen vallen, waar uyt de Ouden, die nauwkeurigiyk waarnamen aan welke kant zy vielen, geen voorzegging, noch eenige voorſtelling konden haalen.

[BRUXELLÆ, arum. plur. f. *Bruſſel*, Een ſtad in Brabant, aan de rivier de Senne.]

B R Y.

BRYA, æ. f. Plin. H. 13. 21. Βρύα. *Hey, of heeſter waar van men borſtels, of kleerbeezems maakt.*

Brya ſativa. Plin. H. 13. 12. *Tamariſch, tamariſchboom*, zeker heeſtergewas.

BRYON, yi. n. Plin. H. 27. 8. Βρύον. *Koraalkruyd, koraal, zeemoſch.* Een kruyd dat veel op de rotzen by de zee waſt.

Bryon. Plin. H. 24. 6. *Boommoſch, zekere moſch die op de boomen groeit*, en zeer goed van reuk is.

BRYONIA, æ. f. Plin. H. 23. 1. Colum. 10. 250. Βρυωνία. *Witte Bryonie, witte wijngaard.* Zeker kruyd.

B U B.

BUBALINUS, a, um. *Buffelſch, van een buffel, of van buffelsleer*. Vopiſc. Prob. 4. Ulp. D. 34. 2. 15. 5. gebruykt het in dezen zin, en de geleerde Bayſius zegt dat men een *buffelsche kraag*, door Thorax Bubalinus uytdrukken kan. (In de drukken die ik gezien heb, word gelezen ſtragulas & Babylonica. Maar Bayſius de Vaſc. 282. getuygt dat 'er zyn die hem gezegt hadden, dat men lezen moeſt ſtragulas bubalinas, om dat 'er ſpreyen uyt buffels huyden gemaakt wierden te dier tyd voor de paarden.)

BUBALUS, i. m. Mart. Sp. 23. 4. Plin. H. 8. 15. 1. *Een Buffel*, zeker dier dat uyt Afrika komt, wiens hoofd dat van een kalf, of hart gelykt. Het was de Ouden onbekent, maar naderhand wierd het in Italiën tot de landbouw gebruykt.

BUBILE, is. n. Colum. 1. 6. Cato R. R. 4. Phæd. 2. 8. 4. Babilis. Plaut. P. 2. 5. 18. *Oſſenſtal.*

BUBO, onis. m. Ovid. M. 5. 550. Plin. H. 10. 12. *Uyl, nachtuyl*, een vogel van quaad voorteken onder de Ouden. Virg. Æ. 4. 462. maakt dit naamwoord feminini generis, tegens 't gebruyk, doch hy ziet, naar de aantekening van Servius, op d'algemeene naam, Avis.

BUBO, is, ĕrĕ. Ovid. Phil. 42. *Gekrijſch maaken als een putoor.*

BUBONIUM, ii. n. Plin. H. 27. 5. Βουβώνιον. *Sterrekruyd, of ſtarrekruyd.*

BUBONOCELE. es. f. Celſ. 7. 18. *Een breuk, liesbreuk.*

† BUBULCITOR, aris, ari. Plaut. Moſt. 1. 1. 50. *De oſſen dryven, of hoeden, een oſſenhoeder zijn.*

BUBULCUS, i. m. Cic. D. 1. 27. Virg. E. 10. 19. *Een oſſenhoeder, oſſendrijver, een die oſſen of koeijen hoed.*

(BUBULO, as, āre. Ovid. Phil. 37. *Gekrijſch maaken, of ſchreeuwen als een uyl.*)

BUBULUS, *Van een os*, of *koe*.

Bubulum pecus. Varr. R. R. 2. 5. *Een drift oſſen, of koeijen.* Corium. Plaut. Pœn. 1. 1. 11. *Oſſenleér.* Lac. Plin. H. 18. 13. *Koejemelk.*

BUBULA, æ. Plaut. Au. 8. 4. *Oſſenvleeſch, of koevleeſch.* Men moet 'er Caro onder verſtaan.

(Ad capita bubula. Suet. A. 5. *In 't oſſenhooft.* Miſſchien heeft 'er een bord uytgehangen daar een oſſenkop in ſtont.)

B U C.

BUCARDIA, æ. f. Plin. H. 37. 10. *Zekere Turkoisſteen*, hy gelykt naar een oſſenhert, en word niet dan omtrent Babylon of Bagdat gevonden.

(BUCCA, æ. f. Plin. H. 11. 37. *'t Hol van den mond, 't gedeelte van den mond dat men kan opblaazen.*

Buccas inflare. Plaut. St. 5. 6. 7. *De wangen opblazen.*

Bucca. Juv. 3. 35. *Een hoornblaazer, een fluyter*, om dat hy 't hol van zyn mond opblaaſt.)

Bucca. *De mond.* Dit woord is van de gemeene taal, en word niet dan in ſchimpſchriften, en gemeenzaame t'zamenkoutingen gebruykt.

Quod in buccam venerit, ſcribere. Cic. Att. 1. 12. *Zonder onderſcheyd ſchrijven 't geen hem invalt.* Loqui. Mart. 12. 24. 5. *Alles zeggen wat hem voor den mond komt.*

Buccæ fluentes. Cic. de Or. 2. 66. *Hengende wangen.* Tumidæ. Perſ. 5. 13. *Dikke, opgezwolle kaaken, wangen*, of *koonen.* Purpuriſſatæ. Plaut. Truc. 2. 2. 35. *Geblankette wangen.*

Buccas ambas alicui inflare. Hor. S. 1. 1. 21. *Iemand foppen, of ſcheeren, met iemand de ſpot ſteken; tegens iemand gram, toornig of quaad worden.*

Bucca panis. Mart. 10. 5. 5. *Een beet, of hap brood, een mond vol brood.*

[Bucca. Juv. 11. 34. *Een tafelbroer, tafelgekker.* Gl. O. Buccones, ψωμοκόλαξ, κνισσοκόλαξ.]

BUCCEA, æ. f. Suet. A. 76. *Een ſtuk, beet, hap, of mond vol, brood, vleeſch, enz.*

BUCCELLA, æ. f. Mart. 6. 75. 3. *Een kleyne mond vol, een kleyn beetje*, van wat men ook eet.

(BUCCELLATUM, i. n. Ammian. 17. 8. *Tweebak, beſchuyt.*

Buccellato jubens milites contentos eſſe. Spartian. Peſc. 10. *Beveelende dat de ſoldaaten met beſchuyt zouden te vreden zijn.*)

BUCCINA, æ. f. Cic. V. 4. 44. *Een trompet, of blaashoorn.*

Omnia ad buccinam facere. Varr. R. R. 2. 4. *Alles op 't ſteken, op 't geluyd, op 't geſchal, of op 't blaazen der trompet doen.*

Buccina. Ovid. M. 1. 337. *Een hoorn, een blaashoorn.*

Buccina. Colum. 6. 23. *Een harders hoorn.*

BUCCINATOR, oris. m. Cæſ. B. C. 2. 35. *Een hoornblazer, of trompetter.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

* Buccinator exiſtimationis alicujus. Cic. F. 16. 21. *Trompetter, of uytblaazer van iemands lof.*

BUCCINO, as, avi, atum, are. Sen. Contr. 7. Proœm. *Op de trompet, of den hoorn blaazen, de trompet ſteeken.*

Cum buccinatum eſt. Varr. R. R. 2. 4. *Als*

Digitized by Google

Als men op den hoorn heeft geblazen.

BŪCCĪNŬM, i. n. Plin. H. 11. 15. *Trompet, blaashoorn.*

• Buccinum. Plin. H. 9. 36. *Zeehoorn, kinkhoorn.*

[Buccinum. Plin. H. 9. 38. *Een kleyne ſchelp, vertoonende de ronde van een blaashoorn.*

Buccinum. Ulp. D. 32. 70. 15. *Purperverwe.*]

BŬCCO, ōnĭs. m. Plaut. B. 5. 2. 1. *Wijdbek, plompaart, een grof, onbeſchoft, of plomp menſch.*

BŬCCŬLĂ, æ. f. Suet. G. 4. *De kaak*; of *wang* van een kind.

Buccula. Juv. 10. 134. Liv. 44. 34. *De gaten van een helm; het voorſte deel van een helm, dat de wangen bedekt.*

BŬCCŬLENTŬS, ă, ŭm. Plaut. Merc. 3. 4. 54. *Die een groote, of wijde mond heeft; die dikke uytſteekende lippen,* of *dikke wangen heeft.*

(BUCEPHALON. Een ſtad in 't Koningryk van den grooten Mogol, van Alexander den Grooten ter gedagteniſſe van zyn paard Bucephalus gebouwt, en nu Lahor genaamt. Curt. 9. 3. 29. Zie wat wy over deze plaats van dezelve gezegt hebben.)

BŪCĔRĬŬS, ă, ŭm. Lucret. 2. 661. Zie Bucerus. Deze Schryver zegt, Buceriæ greges. *Kudden oſſen*, alwaar hy Greges feminini generis maakt, tegens 't gebruyk.

BŪCĔRŌS, ōtĭs. n. Plin. H. 24. 19. *Griex hooy*, een zeker kruyd. Zommigen lezen Buceras.

BŪCĔRŬS, ă, ŭm. *Die oſſehoorns heeft, groot gehoornt.*

Bucera ſecla. Lucret. 5. 864: 6. 1240. Armenta. Ovid. M. 6. 396. *Kudden van hoornbeeſten,* of *van beeſten die groote hoorns hebben*; want die lettergreep vergroot een zaak naar 't zeggen van Varr. R. R. 2. 5.

Bucera gigni in ea terra paſcique ſolent. Gell. 11. 1. *Daar zijn veel hoornbeeſten in dat land.* Zommige lezen Brueta. Gronovius leeſt, Bucera.

BŪCĒTŬM, i. n. Lucan. 9. 185. *Een weyde, of land daar oſſen in loopen.*

BŪCŎLĬCŬS, ă, ŭm. *Van den os*, of *dat van d'oſſen handelt.*

Bucolici modi. Ovid. Tr. 2. 538. *Herders lied, lied,* of *gezang van d'oſſenhoeders.*

BŪCŬLĂ, æ. f. Cic. D. 1. 24. Virg. E. 8. 86. *Een veerze, een jonge koe.*

BŪCŬLÆ, ārŭm. f. plur. Vitruv. 10. 15. *Een windaas.* Een woord der bouwkonſt.

BŪCŬLŬS, i. m. Colum. 6. 2. *Een jongen os.*

B U D.

BŪDĂ, æ. f. *Buda*, of *Offen*, voortyds de hoofdſtad van Hongaryen, aan den Donau.

B U F.

BŪFO, ōnĭs. m. Virg. G. 1. 184. *Een pad*, of *padde.* Zeker vergiftig dier.

B U G.

BŪGLŌSSŬS, i. f. Plin. H. 25. 8. Βούγλωσσον. *Oſſetong, Bugloſſe.* Zeker kruyd.

(BUGONES. Varr. R. R. 2. 5. *Wilde bijën*, om dat ze voortkomen uyt een verrotte ſtier.)

B U L.

BŬLĂPĂTHŬM, i. n. Plin. H. 20. 21. *Een zoort van patich.* Zeker kruyd.

BŬLBĀCĔŬS, ă, ŭm. Plin. H. 21. 26. *Bolachtig, dat bolwortels,* of *bollen aan de wortels heeft.*

BŬLBĪNĒ, ēs. Plin. H. 20. 9. *Kleyne prey, knoplook, look.*

BŬLBĪTŬM, i. Plin. H. 28. 17. *Dreck, ſtront.*

BŬLBŌSŬS, ă, ŭm. Plin. H. 21. 11. *Bolachtig, dat verſcheyde vezels,* of *bollen heeft.*

BŬLBŬLŬS, i. m. Pallad. 3. 21. *Kleyne ajuyn, knoplook, charlotte.*

(BŬLBŬS, i. m. Plin. H. 19. 5. Ovid. Rem. 797. M. F. 63. *Een ronde wortel, of bol, die veel ſchaalen over malkanderen heeft, die men afſchellen kan.*)

BŪLĒ, ēs. f. Plin. E. 10. 113. *Vergadering der Edelen.*

BŪLEŪTĂ, æ. m. Plin. E. 10. 48. Βουλευτής. *Raadsheer, Raad.*

BŪLEŪTĒRĬŌN, ĭi. n. Cic. V. 2. 21. Βουλευτήριον. *De Raad, het hof, de gemeene vergaderplaats.* Dit woord word gemeenlyk in 't Griekſch geſchreven.

BŬLGĂ, æ. f. Feſtus. *Een maal,* of *lederen zak.*

BŬLGĂRI, ōrŭm. m. plur. P. Diac. H. M. 20. 8. *De Bulgaren, de volkeren van Bulgariën.*

BŬLGĂRĬĂ, æ. f. P. Diac. H. M. 19. 18. *Bulgariën, Neder Meziën*, een landſchap van Europa tuſſchen den Donau en de Pontus Euxinus.

BŬLLĂ, æ. f. Varr. R. R. 1. 1. *Waterbobbel, waterblaas, waterbel.*

Bulla. Cic. V. 1. 58. *Zeker hertje, dat d'Ouden de kinderen om den hals hongen.* De ryke kinderen droegen 't van gout, en d'andere van leêr. Zie Juven. 5. 164.

Bulla. Cic. V. 4. 56. Plaut. Aſ. 2. 4. 20. *Hoofden van groote nagels,* of *ſpijkers,* of *een nagel met een hoofd.*

[Bullæ. Virg. Æ. 12. 942. Auſon. Eid. 6. 49. Varr. L. L. 4. 24. *Doppen,* of *cieraden, na gelijkenis van een waterblaas gemaakt op de draagbanden en gordels.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.]

BŬLLĀTĬO, ōnĭs. Plin. H. 34. 14. *Het opbobbelen,* of *kooken.*

BŬLLĀTŬS, ă, ŭm. Juv. 14. 5. *Een kind met een hertje om den hals.*

• Bullatæ nugæ. *Beuzelingen, grollen,* of *onwaardige dingen, door groote woorden uytgedrukt.*

Pagina illi turgeſcit bullatis nugis. Perſ. 5. 19. *Zijn boek ſteekt vol beuzelingen onder groote woorden.*

BŬLLĬO, is, īvi, ītŭm, īrĕ. Celſ. 5. 19. *Zieden, kooken.*

BŬLLĪTŬS, ūs. m. Vitruv. 8, 3. *Het zieden, kooken.*

BŬLLĪTŬS, a, um. Veget. 1. 45. *Opgekookt.*

BŬLLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 28. 6. Cato. R. R. 105. *Bobbelen, opbobbelen, opborrelen, opwellen.*

BŬLLŬLĂ, æ. f. Celſ. 2. 5. *Een blaasje,* of *bobbeltje dat op 't water, de pis, enz. komt.*

Bullula. Celſ. 5. 28. *Een puyſt*, in 't aangezicht.

B U M.

BŪMAMMĂ uva, Βούμαστος. *Een groote tros druyven, omtrent zoo groot als een koejeuyer.* Zie Varro in Bucera. Macrob. S. 3. 20. zegt, Bumammia.

BŪMASTOS *of* Būmăſtus, i. m. Virg. G. 2. 102. Plin. H. 14. 1. Βούμαστος. Zie Bumamma.

BŪMĔLĬĂ, æ. f. Plin. H. 16. 13. *Zekere eſſchenboom*, wiens bladeren zeer goed tegens de ſlangen, en 't zap tegens de geſwellen is.

B U N.

BŪNĬĀS, ădĭs. f. Plin. H. 20. 4. Βουνιάς. *Zekere raap,* of *knol.*

[BUNITIUM, ĭi. n. *Straalſund.* Een ſtad in Pomeren.]

B U P.

BŪPHTHALMŎS, *of* Būphthălmŭs, i. m. Plin. H. 25. 1. Βούφθαλμον. *Koedille,* of *koeooge.* Zeker kruyd.

BŪPRĒSTĬS, ĭs. f. Plin. H. 30. 4. Βούπρηστις. *Een vergiftig diertje* in Italiën, gelyk het vliegend hart. Het krygt zynen naam om dat, daar het zich onder 't kruyd verbergt, de Oſſen 't onvoorziens inzwelgen, en 'er zoo dik van worden dat ze barſten.

Bupreſtis. Plin. H. 22. 22. *Zeker vergiftig kruyd*, dat het zelve uytwerkzel heeft als het diertje van den zelven naam.

B U R.

BŪRĂ, æ. f. Varr. R. R. 1. 19. *De ploegſteel,* of *ploegſteert.*

BŪRDĔGĀLĂ, *of* Burdigala, æ. f. Auſon. E. 24. 79. *en* 90. *Bordeaux*, de hoofdſtad van Guyenne, aan de Garonne, alwaar 't Aartsbisdom en 't Parlament is.

BŪRDĬGĀLENSĬS, ĭs. m. & f. sĕ, ĭs. n. Sidon. E. 9. 13. *Een Bordeaux borger,* of *ingezetene.*

BŬRDO, ōnĭs. m. Ulp. D. 32. 1. 49. *Een muylezel,* of *muylpeard.* Zommige zeggen dat het een kleyn paardjen is.

BŬRGUNDI, ōrŭm, *of* Būrgŭndĭōnēs, ōnŭm. m. plur. *Bourgonjers, 't volk van Bourgondiën.*

BUR-

Digitized by Google

BORGUNDĬĂ, æ. f. *Bourgondiën*, een landſchap in Vrankryk, aan de Saone.

BURGŬS, i. m. Veget. 4. 10. *Een burg, kaſteel.*

BŪRIS, ĭs. f. Virg. G. 1. 17. *De ploegſteel, of ploeghout.*

BURRAE, arum. f. Auſon. Præfat. ad Latin. Pacat. *Beuzelingen.*

BURRIO, ivi, itum, ire. Apulej. M. 8. *Kreuzelen, kreelen.*

BURRŬS, a, um. Feſt. en Spart. in Hadr. 3. *Vuur-rood.*

B U S.

BUSTĒŬS, ă, ūm. *Die met zijn eene voet in 't graf gaat, die naby de dood is*, of *die*, naar de gewoonte der Ouden, *reeds op de houtſtapel legt, die reeds verbrand, en tot aſſche verteert word.* Plaut. Truc. 2. 7. 58. naar de druk van Lambinus. De Schryver heeft dit woord tegens een oud man verzonnen.

(BUSTŬĀLIS, lis. m. *en* f. lĕ, lis. n. *Dat tot een houtſtapel*, waar op men de lyken verbrandde, *of graf behoort, dat van een graf voorkomt.*

Buſtuale antrum. Prud. Καθ. 9. 52. *Een graf.*

Buſtuales favillæ. Sidon. E. 3. 12. *d'Aſſche die van een graf opſtuyft, de vlam die uyt een houtſtapel ſlaat.*)

BUSTŬĀRĬŬS, ă, ūm. Buſtuarius Gladiator. Cic. Piſ. 9. *Een ſchermer die by de houtſtapels vocht*, om de dood der Grooten onder de Romeynen te vereeren.

Buſtuaria mœcha. Mart. 3. 93. 15. *Een openbaare hoer, een allemanshoer*, of *ſtraathoer.* Dus genaamt, om dat ze buyten Romen woonde, dicht by de plaats alwaar men de ligchaamen der Ouden verbrandde.

(Buſtuarius. Ammian. 23. 1. *Een doodgraver.*)

BUSTŬM, i. n. Cic. L. L. 2. 26. *Graf, begraafplaats.* Eygentlyk is 't de plaats daar d'Ouden de lyken verbrandden, en hunne aſſche begroeven.

• Buſtum omnium legum. Cic. Piſ. 5. *Het graf van alle wetten*, dat is, *daar alle wetten geſchonden worden; 't geen alle wetten vernietigt*, of *verbreekt.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

B U T.

BŪTĔO, ōnĭs. m. Plin. H. 10. 8. *Een putoor*, of *havik*, een grypvogel omtrent zoo groot als een reyger.

BŪTHYSĬĂ, æ. f. Suet. N. 12. *Een Oſſenoffer, een offer van oſſen.*

BŪTĬO, ōnĭs. m. Ovid. Phil. 42. *Een havik*, of *putoor.* Een zwartachtige en lompe grypvogel.

BŪTĬO, īs, īrĕ. Ovid. Phil. 42. *'t Geſchreeuw*, of *geroep des putoors.* Men zegt dat deze vogel, den bek in 't water ſtekende, zoo veel geſchal als een loeijende os maakt.

BŪTYRŬM, i. n. Plin. H. 28. 9. Βούτυρον. *Boter.*

B U X.

[BUXENTUM, i. n. Plin. H. 3. 5. Een ſtad in Italiën aan de rivier Molſa. Hedendaags genoemt *Policaſtro.*]

BUXETUM, i. n. Mart. 3. 58. 3. *Palmboſch, een boſch van buxboomen*, of *palmboomen.*

BUXEŬS, ă, ūm. Colum. 7. 8. *Van palmhout, palmhoute, van buxboomhout gemaakt.*

Buxeus color. Plin. H. 8. 20. *Palmhoute verw*, of *kleur; bleekgeel.*

Buxeus. Mart. 2. 41. 7. *Dat naar buxboomhout*, of *palmhout gelijkt.*

BUXIFER, ă, ūm. Mons buxifer. Catull. 4. 13. *Een berg vol buxboomen*, of *palmboomen.*

BUXOSŬS, ă, ūm. Plin. H. 12. 25. *Als palmhout, dat naar buxboomhout*, of *palmhout gelijkt.*

BUXUM, i. n. Virg. G. 2. 449. *of*

BUXUS, i. f. Virg. Æ. 619. *Buxboom, palmboom.*

† Volubile buxum. Virg. Æ. 7. 382. *Een palmhoute tol, een werptol, of drijftol*, van palmhout gedraait.

Torquere flagello buxum. Perſ. 3. 51. *Een tol drijven, een drijftol met een zweep omdrijven.*

† Buxus. Stat. Th. 2. 666. *Een palmhoute fluyt*, of *ander ſpeeltuyg; een fluyt van palmhout gemaakt.*

Buxos inflare. Claud. R. P. 130. *Op de fluyt ſpeelen.*

B Y S.

BYSSĬCŬS, ă, ūm. Opus byſſicum. C. 16. §. 7. D. de Public. *Een werk*, of *ſtuk van fijn linnen.*

BYSSĬNŬS, ă, ūm. Byſſinum linum. Plin. H. 19. 1. *Heel fijn vlas.*

BYSSŬS, i. f. Plin. H. 19. 1. *Fijn vlas, floers, dundoek, neteldoek.* Zie ons Lex. Antiq.

B Y Z.

(BYZANTĬĂCŬS, ă, ūm. Stat. S. 4. 9. 13. *Konſtantinopolitaanſch. Dat te Konſtantinopelen is*, of *dat van Konſtantinopelen is.*

BYZANTINŬS, ă, ūm. Auſon. Urb. 1. 14. *Van Konſtantinopelen, dat tot Konſtantinopelen behoort.*

BYZANTĬŬS, ă, ūm. Cic. Prov. Conſ. 4. *Een Byzantiner, een Konſtantinopolitaan*, of *een die van Konſtantinopelen is.*

Urbs Byzantiorum. Cic. Prov. Conſ. 4. *Konſtantinopelen.* Een ſtad door Konſtantyn den Grooten gebouwt. Nu de Hoofdſtad van 't Ottomanniſche Ryk.

Byzantia litora. Ovid. Triſt. 1. 9. 31. *De Byzantijnſche ſtranden.*

BYZANTIUM, ii. n. Tac. An. 12. 63. 1. Plin. H. 5. 11. 32. Dio. 74. 8. 844. D. *Konſtantinopolen.*) Zie ons Lex. Antiq.

C.

C De letter C diende onder d'Oude voor een getal, en beteekende *Honderd.* Cicero noemt hem Mil. 6. Literam triſtem, *de droevige letter*, vermits volgens d'aanteekening van Aſcon. over Cic. p. 76. de Rechters, wanneer ze een misdadiger wilden veroordeelen, een briefje in de kruyk ſmeten, daar ze een C, dat is, Condemno, *Ik veroordeele*, op geſchreven hadden.

C A B.

CĂBALLĪNŬS, ă, ūm. Plin. H. 28. 20. *Paards, van 't paard, dat tot het paard behoort.*

Fons Caballinus. Perſ. Prol. 1. *De Hengſtebron.* Een Bron naar 't verzieren der Dichteren, die 't paard Pegazus op den berg Helikon opende, door 't ſlaan met zyn voet tegens d'aarde.

CĂBALLŬS, i. m. Varr. *by* Non. 2. 172. *Een jakhals, een ſlecht paard.* Men gebruykt dit woord alleenlyk ſpotswyze, en dient zich van Equus, om een *goed paard* te zeggen. De Dichters evenwel bezigen 't een en 't ander zonder onderſcheyd.

CĂBELLIO, *of* Caballio, ōnĭs. f. Plin. H. 3. 4. *Cavaillon*, een ſtad van 't Hartogdom Venaiſſin.

CĂBILLŌNŬM, *of* Căbĭlōnŭm, i. n. Cæſ. B. G. 7. 42. *Chalons* op de Saone. Een ſtad van Bourgondiën.

CĂBILONENSIS, ĭs. m. & f. sĕ, ĭs. n. *Van Chalons, die van Chalons* op de Saone is.

C A C.

CĂCĂBO, ās, āre. Ovid. Phil. 19. *Kirren*, of *korren als de veldhoenders.*

(CĂCABŬLUM, i. n. Tertull. Apol. 13. *Een kruysje, fleſje*, of *fleschje*, *waar op men zich gevoeg doet.* Junius over Tertullianus haalt het niet zonder reden van Cacare. Zie hem verder p. 31.)

CĂCĂBŬS, *of* Căccăbus, i. m. Varr. L. L. 4. 27. *Een groote pot, een ketel.* Zie ons Lex. Antiq.

CĂCALĬĂ, æ. f. Plin. H. 25. 11. *Een gewas byna als hoefblaren.*

CĂCATŪRĬO, īs, īrĕ. Mart. 11. 78. 3. *Ter ſtoelwillen gaan, achterlaſt, nood*, of *kak hebben.*

CĂCATŬS, ă, ūm. Cacata charta. Catull. 37. 1. *Vernielde ſchriften, ſlechte ſchriften.*

CĂCHECTÆ, ārŭm. plur. m. Plin. H. 28. 9. *Zwakmagigen, die een zwakke*, of *quaade maag hebben.*

CĂCHINNĀBĬLĬS. e. Riſus cachinnabilis. Apulej. Mileſ. 3. *Een ſchaterend lagchen.*

CĂCHINNĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. T. Q. 4. 31.

Digitized by Google

31. *Een uytſchatering*, *een onmaatige lach.*

CĂCHINNO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Suet. Fl. 5. Lucret. 1. 918. *Uytſchateren in 't lagchen*, *onmatiglijk lagchen.*

CĂCHINNO, ōnĭs. m. Perſ. 1. 12. *Een groote lagcher*, of *groote lagchebek.*

CĂCHINNŎR, ārĭs, ātūs, sūm, ārī. Cic. V. 3. 25. *Luydkeels lagchen*, *lachen dat het ſchatert.*

CĂCHINNŎS, ī. m. *Een groot*, of *onmatig gelach*, *een ſchatering in 't lagchen.*

Commovere cachinnos. Cic. Cl. 60. *Aan 't lagchen helpen*, *doen lagchen.*

Tollere cachinnum. Suet. A. 99. Cic. Fat. 5. *Uytbarſten in lagchen*, *luydkeels lagchen.*

Cachinno concuti. Juven. 3. 100. *Lagchen*, *dat men ſchudt.*

† CĂCHINNI, ōrūm. plur. m. Catull. 31. 4. *De golven*, *de baaren der zee*, vermits de baaren, als de zee onſtuymig is, zich uytſpreyden, gelyk de mond zich in 't lagchen uytzet.

CACHLA, æ. f. Plin. H. 25. 8. *Kocooge*, of, *rundsooge.* Zeker kruyd.

CACHRYS, yŏs. f. Plin. H. 24. 11. Κάχρυς. *De bloem*, of *'t zaad van rozemarijn*, 't is ook zeker *kleyn knopje* dat op de denneboom, eyke, lindeboom, enz. waſt.

CĂCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Mart. 1. 38. 2. *Ter ſtoel gaan*, *zijn gevoeg doen*, *kakken.*

CĂCŎDÆMON, ŏnĭs. m. *Een ſpook*, of *ſpookzel*, *een quaade geeſt*, of *verſchijnzel*, *een quaaden engel*, of *duyvel.* Men vind dit woord by Val. Max. 1. 7. 7. in 't Griekſch geſchreven.

CĂCŎETHĒS, ĭs. n. Cell. 6. 28. Plin. H. 22. 25. Κακοήθες. *Een booze*, of *quaadaardige zweer.*

Cacoëthes. *Een quaade gewoonte.*

Cacoëthes ſcribendi. Juv. 7. 52. *Een jeuking tot ſchrijven*, *een groote luſt om boeken te maaken.*

(CĂCŎSTŎMĂCHŎS, ī. m. *Die een quaade maag heeft.* Cic. F. 16. 4. gebruykt het in 't Griekſch.)

CĂCŎZĒLIĂ, æ. f. Sen. S. 7. *Een naäping*, *gemaakte nabootzing*, *een quaade navolging*, *een gebrek dat uyt een al te groote gemaaktheyd*, of *naäping ontſtaat.* Dit woord is Griekſch by Quintil. 8. 3. en 6. Κακοζηλία.

CĂCŎZĒLŬS, ī. m. Suet. A. 86. *Een aap*, *een quaad navolger*, *een die al te gemaakt iets nabootſt.*

CACTŎS, ī. m. Plin. H. 21. 16. Κάκτος. *Artichok.* Zeker gewas.

CĂCŬBĂLŬM, ī. n. Plin. H. 27. 8. *Groot-Muur met beziën van Naſchaije.* Zeker kruyd dat goed tegens de zweeren is.

CĂCŪLA, æ. m. Plaut. Trin. 3. 2. 95. *Een legerjongen*, *een trosboef*, *een Bevelhebbers jongen*, of *knecht.* Hy voegt 'er Militaris by.

CĂCŪMEN, ĭnĭs. n. Plin. H. 3. 16. *De kruyn*, *'t hoogſte*, *de top*, *het toppunt*, *de ſpits van een berg.*

Cacumen ovi. Plin. H. 10. 52. en 54. *Het ſpitze eynd van een ey.* Pilorum. Hirt. B. Aſ. 47. *De punt van ſpieſſen.*

• Tangere oleſcendi ſummum cacumen. Lucret. 2. 1129. *Het toppunt van wasdom bereyken.*

CĂCŪMĬNĀTŬS, ă, ūm. *Gepunt*, *ſpits loopende.* Plin. H. 10. 52. Ova faſtigio cacuminata. *Eyeren*, *die boven ſpits toeloopen.*

† CĂCŪMĬNO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Aures ſummas cacuminare. Ovid. M. 3. 195. *d'Ooren boven ſpits maaken.*

C A D.

CĂDĀVĔR, ĕrĭs. n. Cic. T. Q. 5. 34. Cæſ. B. G. 2. 27. *Een lijk*, *een dood ligchaam.* Zie ons Lex. Antiq.

• Cum tot oppidorum cadavera projecta jaceant. Cic. F. 4. 5. *Naar dien zoo veele ſteden te grond zijn gegaan*, *en ter neder leggen*, of *verwoeſt*, *en ter aarde geſmeten zijn.*

CĂDĀVĔRŌSŬS, ă, ūm. *Als een lijk*, *als een doode*, *doodſch*, *leelijk*, *ongedaan*, *bleek*, *miſmaakt.*

Cadaveroſa facies. Ter. Hec. 3. 4. 27. *Een doodſch*, *vervallen*, *ongedaan*, of *bleek aangezicht.*

CĂDĒTĒS, ūm. m. plur. Cæſ. B. G. 7. 75. *Het volk van 't land van Chaulx*, Of wel dat my waarſchynlyker dunkt, gelyk zommige verbeteren, Caletes.

CĂDĪVŬS, ă, ūm. Plin. H. 15. 16. *Dat ligtelijk afvalt*, *dat gedropen*, of *van zelf afgevallen is*, van vruchten ſprekende.

CADMIA, æ. f. Plin. H. 34. 10. *Kalamijnſteen*, een ſteen, waar uyt men 't koper haalt.

CĂDO, ĭs, cĕcĭdī, cāsūm, cădĕrĕ. *Vallen*, *afvallen*, *neêrſtorten*, *neêrploffen*, *neêrvallen.*

Ab alto cadere. Plin. H. 10. 38. *Van boven neêr vallen.* Cic. Or. 28. zegt Alte cadere.

De, *of* ex equo cadere. Cic. Clu. 62. *Van 't paard vallen.*

Cadere in plano, *of* in planum. Ovid. Tr. 3. 4. 17. *Plat ter aarden vallen.*

[Cadere, *word in 't teêrlingſpel gezeyt 't geen dat men werpt*, of *dat de worp geeft.* Zie Terentius beneden in Jactus.]

In plagas cadere. Ovid. Art. 3. 428. *In ſtrikken*, of *laagen vallen*, *zich laaten bedriegen*, of *miſleyden*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

• Cadit illi animus, *of* cadit animus illius. Cic. Am. 7. Cadit ille animis. Cic. F. 6. 1. *Hy laat den moet vallen*, of *zakken*, *hem ontvalt*, of *ontzinkt de moed*, *hy word moedeloos*, of *mismoedig.*

Sub unum fortunæ ictum totæ vires regni cecidere. Curt. 3. 8. 2. *Al de krachten van 't rijk zijn ſlap*, of *magteloos geworden*, *door 't keeren van eene kans.*

Spes cadit. Ovid. Tr. 2. 148. *Alle hoop is afgeſneden*, *daar is geen hoop meer*, *'t is hoopeloos*, *'t is buyten hoop.* Ira cadit. Liv. 2. 40. *De gramſchap gaat over*, *de toorn is geſtilt.*

Pretia cadunt. Liv. 34. 36. *De prijs daalt.*

Fabula cadit. Hor. E. 2. 1. 176. *Dat blyſpel neemt af*, *behaagt niet meer*, *raakt buyten achting.* Het tegendeel is, Fabula ſtat. Zie beneden in Sto.

Cadit ventus. Virg. G. 1. 354. Liv. 25. 27. *De wind ſtilt*, of *gaat leggen*, *'t word ſtilder.*

Cadere cauſa. Cic. F. 7. 14. Suet. C. 39. Formula. Quintil. I. O. 3. 6. Sen. E. 4. 8. Suet. Cl. 14. zegt het zelve formula excidere. *Zijn geding*, of *rechtzaak verliezen.* Zie wat wy over Suetonius geſchreven hebben.

Arma cadunt de manibus. Cic. O. 1. 22. *Men legt de wapenen af*, of *neder.*

Verbum apte cadit ad id quod agis. Cic. D. 2. 40. *Dat woord komt heel wel met uw doen*, of *bedrijf over een.*

Non cadit in alium tam abſolutum opus. Plin. H. 35. 10. *Niemand anders kan zulk een volmaakt werk maaken.*

In eum cadit hoc ſcelus. Virg. E. 9. 17. *In hem kan dat ſchelmſtuk vallen*, of *plaats hebben*, of *hy is bequaam tot dat ſchelmſtuk.* Suſpicio. Cic. Att. 13. 10. *Op hem valt het vermoeden*, of *men houd hem verdacht.*

Non cadit in eumdem contemtus pecuniæ & cupiditas. Quintil. I. O. 7. 3. *De verſmaading en begeerte van 't gelt valt in den zelven menſch niet.* *Dezelve menſch kan 't geld niet verachten en begeeren.*

Non cadit in conſuetudinem id verbum. Cic. T. Q. 3. 4. *Dat woord is niet in 't gebruyk.*

Pedes illi maxime cadunt in orationem. Cic. Or. 56. *Die voeten komen heel wel*, of *heel veel in een rede.*

Hoc cadit in deliberationem. Cic. Off. 1. 3. *Dat valt*, of *komt in bedenken.* In diſceptationem. Cic. de Or. 2. 2. *Daar valt geſchil over.* In intelligentiam noſtram. Cic. Off. 3. 4. *Dat konnen wy begrijpen*, *dat is niet boven onze bevattinge.*

Cadere in alicujus offenſionem. Cic. N. D. 1. 30. *In iemands ongunſt vallen*, of *raaken.* In poteſtatem. Cic. Att. 8. 3. *of* ſub ditionem. Cic. Font. 1. *In iemands geweld*, of *in iemands handen vallen.* In ſuſpicionem. Nep. Pauſ. 2. *By iemandt verdacht worden.* In morbum. Cic. T. Q. 1. 32. *In een ziekte*, of *krankheyd vallen.*

Cadit adventus tuus in alieniſſimum tempus. Cic. F. 15. 24. *Gy komt op een heele onbequaame tijd*

Cadere ſub adſpectum. Cic. Tim. 5. Sub oculos. Cic. Or. 3. *Onder het gezicht*, of *onder d'oogen vallen*; *zichtbaar zijn*, *gezien konnen worden.*

Sub judicium ſapientis & delectum illa cadunt. Cic. Fin. 3. 18. *Een wijs man kan van die dingen oordeelen en ze wel onderſcheyden.*

Cadere worden ook dingen gezegt, die gebeuren. Res præter opinionem ceciderat. Nep. Milt. 2. *De zake was buiten verwachten uitgevallen.*

Nihil mihi optatius cadere potuit. Cic. Att. 3. 4. *Daar heeft my niets wenſchelijker konnen overkomen.*

In irritum ceciderant merita erga Neronem

Digitized by Google

nem ſua. Tac. An. 15. 51. *De dienſten die hy Nero heeft bewezen, zijn hem niet te ſtade gekomen*, of *zijn hem onnut geweeſt.*

Multa jucunda ceciderunt mihi a te. Cic. Fr. 1. 3. *Ik heb van u veele aangenaame tijdingen ontfangen*, of *gy hebt my veel vermaak aangedaan.*

Belle cecidit illud. Cic. Att. 13. 33. *Dat is wel uytgevallen, wel gelukt*, of *wel gelukt.* Fortuito. Cic. D. 2. 52. *Dat is by geval geſchied.*

Cœpta ſecus cadunt. Tac. An. 2. 80. *Zijne voorneemens gelukken niet, verdwijnen, loopen te niet*, of *vallen quaalijk uyt.*

Cadere. *Eyndigen, uytgaan, ten eynde loopen.*

Verba melius in ſyllabas longiores cadunt. Cic. Or. 37. *De woorden eyndigen beter met lange lettergreepen.*

Verba quæ ſimiliter cadunt. Quintil. I. O. 1. 12. *Woorden die de zelve uytgang hebben.*

Oratio apte cadens. Gell. 11. 13. *Een vloeijende, net, welgeſchikte reden.*

Cadere. Cæſ. B. C. 3. 53. *Sterven, ſneuvelen, omkomen, blijven, dood blijven, om hals raaken*, in een gevecht. Men voegt 'er veeltyds, In acie, by. Zie de letter A.

Crebri hoſtes cadunt. Plaut. Am. 1. 1. 81. *Daar blijven*, of *daar ſneuvelen veel vyanden.*

Sua manu cadere. Tac. An. 15. 71. *Zig zelfs vermoorden.*

Cadere ante aras. Virg. Æ. 1. 338. *Op 't outer, voor de altaaren*, of *aan de voet der altaaren geſlagt worden.*

(Cadere. *Komen, voortkomen, waſſen, krijgen.*

Dentes cadunt homini. Cenſor. D. N. 4. *De menſch krijgt tanden.*

Cadere. *De vallende ziekte hebben*, om dat die met deze ziekte bezocht worden, ter neder vallen.

His qui ſæpius cadunt clyſtere infunduntur hæc. Plin. Valer. 2. 58. *Die dikwils de vallende ziekte hebben, worden hier mede gekliſteert.*

Cadere. *Hoerery*, of *overſpel bedrijven, zich laten beſlapen*, om dat dit leggende geſchiedt, *of* om dat dit werk eenige overeenkomſt met de vallende ziekte heeft.

Ne plora, libera eris actutum ſi crebro cades. Plaut. P. 4. 4. 105. *Ween niet, gy zult haaſt vry*, of *een vry menſch worden, zoo gy u dikwils laat beſlapen.* De meisjes plachten eertyts op deze wys het geld te vergaderen, waar mede zy haar vry kochten.

Ne male cadam. Tib. 4. 10. 2. *Op dat ik niet ſchandelijk tot overſpel vervalle.*)

Ovis cadit Fauno, Somno. Ovid. F. 4. 653. *Men offert een lam aan Faunus, aan den Slaap.*

Cadit ſolutio in diem Calendarum. Cic. Att. 13. 20. *De betaling valt op den eerſten dag der maand.*

Cadentia verba tollere. Hor. E. 1. 18. 12. *De woorden verheffen, die iemand ontvallen, eens anders onbedacht zeggen prijzen.*

† Quo cadunt promiſſa non curare. Hor. E. 2. 1. 52. *Zich niet bekommeren over 't geen 'er belooft word.*

[Cadere de matre. Stat. Theb. 1. 60. Claud. in Rufin. 1. 92. Tellure. Stat. Sylv. 1. 2. 109: 5. 5. 69. In terram. Juſtin. l. 3. C. de poſtum. hered. inſtit. *Geboren worden. De Ouden plachten de kinderkens de kraamvrouw af te neemen, op de grond te leggen, den vader te roepen, hem te vragen, of hy het voor 't zijne kende.* Zie onder anderen onze aantekening over Suet. A. 5. 2. §. 15.]

CADOMUM, i. n. *Kaan*, de hoofſtad van Neder Normandyën.

CĂDŪCĀRIŬS, a, um. Lex caducaria. Ulp. Epit. tit. 28. *Een wet die op de vervallene, of verſtorvene goederen ziet.*

(Caducarius. Gloſſ. Iſidor. en het Onomaſticum van P. Daniël by Turneb. Adv. 28. 5. *Een bezitter van goederen zonder erfgenaam vervallen.* Zie ook Gloſſar. van Du Cange. 1. 674.)

CĂDŪCEĀTOR, oris. m. Curt. 3. 1. 6. Liv. 32. 32. *Krijgsbode, krijgsaankondiger. Vredegezant, d'afgezondene* om de vrede te verzoeken, *of* den oorlog aan te zeggen.

CĂDŪCEŪS, ei. m. Varr. *by* Non. 12. 27. Hygin. P. A. 2. 7. *of*

CĂDŪCEUM, i. n. Apul. M. 10. 233. *Een dubbele gevlochte roede*, of *ſtok*, Gell. 10. 27. Dus noemde men een ſtokje dat voortyds de Vredegezanten droegen. Doch eygentlyk was 't het ſtokje, *of* de roede van Merkurius, met twee ſlangen omvlochten, waar van de hoofden naar 't zelve end toeliepen, en malkanderen aanzagen. Zie ons Lex. Antiq.

CĂDŪCĬFĔR, a, um. Ovid. M. 2. 710. *Die een dubbel gevlochte ſtokje draagt, met een gevlochte roede voorzien.* Dus noemt deze Dichter Merkurius.

‡ CĂDŪCĬTĔR. Adv. Varr. *by* Non. 2. 172. *Schielijk, ylings, met der haaſt, ter vlucht.*

CĂDŪCŬS, a, um. Cic. S. 15. *Dat valt, 't geen ſtaat om te vallen, dat aan 't vallen is, dat niet ſtaande kan blijven.*

Frondes caducæ. Ovid. Tr. 3. 1. 45. *Bladeren die afvallen*, of *die afgevallen zijn, afgevalle bladeren.*

Morus caducus. Mart. 8. 64. 7. *Een afgevalle (rijpe of zwarte) moerbezie.*

Arbor caduca. Hor. O. 2. 13. 11. *Een boom die valt, die aan 't vallen is*, of *die reets gevallen leyt.*

• Caducæ literæ. Plin. H. 13. 12. *Half uitgewiſchte letters, letters die byna uitgegaan*, of *onleesbaar zijn.*

† Caducæ preces. Ovid. F. 1. 181. *Onnutte, vergeefſche*, of *vruchtelooze gebeden.*

Caducus. Cic. Am. 27. *Vergangkelijk, onbeſtendig, zwak, broos, bouwvallig, bederfelijk.*

Fama caduca. Ovid. P. 4. 8. 46. *Een zwakke, onbeſtendige*, of *ongegronde roem, een lof die verdwijnt*, of *vergaat.* Spes. Ovid. M. 9. 596. *Een bedrieglijke*, of *zwakke hoop.*

Caducus. Juv. 9. 88. Caſſiod. V. 24. Juſtinian. C. 6. 50. *Vervallen, openſtaande*, van goederen ſpreekende die geen eygenaar hebben, en die 't *recht van loting, 't aanſlaan der Overigheyt, enz.* onderworpen zyn.

Caduca hæreditas. Cic. A. 10. 5. Poſſeſſio. Cic. de Or. 3. 31. *Een openſtaande*, of *vervalle erfenis.*

Caduca auſpicia. Feſtus. *De quaade voorſpellingen, die men uit de dingen trok, die in een tempel neervielen.*

• Caducus bello. Virg. Æ. 6. 481. *In een oorlog geſneuvelt, gebleven*, of *omgekomen.*

CĂDURCI, orum. m. plur. Cæſ. B. G. 7. 75. Ptolem. 2. 7. Plin. H. 19. 1. *De Querciers, 't volk van Querci.*

CĂDŪRCUM, i. n. *Kahors*, de hoofdſtad van Querci.

• Cadurcum. Plin. H. 19. 1. Niveum. Juv. 7. 221. *Een beddekleed van ſneeuw wit Kahors doek gemaakt.*

CĀDŬS, i. m. Colum. 12. 28. *Een groot aarde wijnvat, een groot ſteene vat waar in d'Ouden hunne wijn bewaarden.* Cadus ſiccatus. Hor. O. 1. 35. 26. *Een uytgedronken wijnvat.* Zie die alle in ons Lex. Antiq..

Cadus ſalſamentarius. Plin. H. 32. 8. *Een harington, een vleeſchkuyp.*

C Æ C.

CÆCĀTŬS, a, um. Zie Cæco.

CÆCIAS, æ. m. Plin. H. 2. 47. **Kaecias.** *Een wind van de winterzonneſtant.* Hy word *Zuid-ooſt-ooſt* genaamt; wanneer 't kompas in 24. ſtreeken verdeelt is.

† CÆCĬGĔNŬS, a, um. Lucret. 2. 740. *Blind geboren, die blind geboren is.*

CÆCILIA, æ. f. Colum. 6. 17. *Zekere blinde ſlang.*

CÆCĬTAS, atis. f. Cic. T. Q. 5. 39. *Blindheyt, verblinding, ontbeering*, of *derving van 't gezicht.*

Cæcitas libidinis. Cic. Ar. 18. *Blindheyt door de wellust veroorzaakt; een blinde en beeſtachtige tocht.*

Cæcitas mentis. Cic. Dom. 40. *Blindheit des verſtands, onwetenheit, duyſterheyt van de ziel.*

CÆCO, as, avi, atum, are. acc. Aur. Vict. V. I. 34. 3. *Blinden, blind maaken, de oogen uytgraven*, of *uytſteken.*

Cæcare animum alicujus. Cic. A. 4. 4. *Iemands verſtand verblinden.*

Cæcare mentes largitione. Cic. Sext. 65. *'t Gemoed door geſchenken verblinden.*

Cæcari erroribus. Cic. T. Q. 5. 13. *Door onwetenheit en dwaling verblind zijn.*

Cæcata celeritate oratio. Cic. Cl. 76. *Een rede die men door al te raſſe uytſpraak duyſter maakt.*

Libidinibus cœcatus. Cic. T. Q. 1. 30. *Door welluſten verblind.*

Cæcata mens ſubito terrore. Liv. 44. 6.

Een

Digitized by Google

Een gemoed door een ſchielijke vreeze verblind.

CÆCŬBŬS, ă, ŭm. adj. Daar onder word verſtaan Vinum, *Cekubuſche wijn.* Wyn die op de velden alzoo genaamt, tuſſchen het gebergte van Formia en Fundi. dat Strab. 5. 160. beſchryſt, gewaſſchen is. Hor. O. 1. 37. 5. Mart. 13. 115. zegt het in plurali. Wy noemen het de velden, om wech te nemen 't misverſtand van de geenen die het gemeint hebben een ſtad te zyn. Niemand van d'Ouden noemen 't een ſtad, en die van landſtreeken ſprecken, hieten het velden. Plin. H. 2. 65. Colum. 3. 8. Het is een koſtelyke wyn naar 't zeggen van Plin. H. 14. 6. en zeer zoet naar 't zeggen van Dioſcor. 5. 10.)

CÆCŬLTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Half blind zijn, maar ten halven zien, byziende; of ſlikziende zijn.*

Oculi mei cæcultant. Plaut. *by* Feſtus. *Mijn gezicht word zwak. Mijn oogen beginnen te ſchemeren*, of *worden duyſter. Ik kan nauwelijks meer zien.*

Cæcultare. Feſtus. *De blinden navolgen.*

CÆCŬS, ă, ŭm. Cic. Pl. 3. *Blind, van 't gezicht berooft.* De compar. Cæcior ſtaat by Hor. S. 1. 2. 91.

• Cæcus. Manil. 4. 300. *Donker, duyſter.*

Cauſæ cææ. Lucret. 3. 317. *Onbekende, heymelijke*, of *onzekere oorzaaken.*

Fortuna cæca. Cic. Am. 15. *Het blinde geval, 't onzeekere wiſſchot.* Exſpectatio. Rull. 2. 25. *Een blinde, onzekere*, of *twyfelachtige verwachting.* Res. Cic. de Or. 2. 87. *Een duyſtere, onverſtaanbaare zaak.* Via. Ovid. Am. 2. 11. 16. *Een afgelege*, of *onbekende weg.*

Cæcum murmur. Virg. Æ. 12. 591. *Een doof*, of *dof geluyd.*

Cæcum vallum. Cæſ. B. C. 1. 28. *Een bedekte verſchanſing, een verſchanſing die niet gezien word.*

Cæca arma. Sil. Ital. 5. 3. *Wapenen, die verhoolen zijn.*

Cæcus morbus. Colum. 1. 5. *Een ziekte, waar van de oorzaak onbekend is.*

Vada cæca. Virg. Æ. 1. 540. *Blinde zandbanken*, of *klippen.*

Cæcus. Virg. Æ. 5. 589. Ovid. Ib. 374. Varr. L. L. 8. 38. *Donker, duyſter, daar geen venſters in zijn, daar geen dag inkomt*, van een huys, gevangkeniſſe, enz. ſprekende.

† Cæca coma. Ovid. Liv. 98. *Verwart haair, ongekemt haair.*

Cæcus. *Blind, onbedacht, onbezonnen, onvoorzichtig, roekeloos.*

Cæcus furore. Cic. Sext. 7. Crudelitate cæcus fertur. Cic. Clu. 70. *Hy is door een blinde woede, drift*, of *wreedheyd vervoert.* Hor. Ep. 7. 13. zegt Cæcus furor. *Een verblindende woede.*

Cæcus pavor. Tacit. H. 1. 82. *Een blinde vreeze.*

Cæcum corpus ad hoſtem vertere. Sall. J. 107. *Den vyand den rug toekeeren, voor den vyand vlieden.*

Cæcos ictus inferre. Liv. 34. 39. *Blindeling*, of *in 't honderd ſchieten, verloore ſcheuten doen, los toeſchieten, of 't raakt of niet.*

Hoſtem cæcum ad has belli artes habebitis. Liv. 21. 54. *Tot die krijgsliſten zult gy een onervaren vyand voor hebben.*

Cæca die emere aliquid, & vendere oculata. Plaut. Pſ. 1. 3. 67. *Iets op tijd*, of *dag koopen, en met gereed geld verkoopen.*

CÆCŪTIO, is, īrĕ. *Byna*, of *half blind zijn, weynig*, of *luttel zien.*

Oculi mei cæcutiunt. Varr. *by* Non. 2. 133. *Ik heb byna 't gezicht verlooren; ik kan nauwelijks meer zien.*

C Æ D.

CÆDES, is. f. Cic. S. R. 28. *Moord, doodſlag, ſlagting, bloedſtorting.*

Cædem committere. Ovid. Heroid. 14. 99. Facere. Cic. Mil. 5. *Een ſlachting maken, een doodſlag begaan.*

(Cædes word ook van boomen gezegt, om datze gehouwen worden.

Cur tantam ligni atque frondium cædem faceret? Gell. 19. 12. *Waarom hy zoo veel houts en groene takken afhakte.*)

CÆDO, cĕcīdi, cæsūm, cædĕrĕ. acc. Cæſ. B. G. 3. 26. *Snijden, houwen, afhouwen, afhakken.*

Cædere verſus in marmore. Ovid. Tr. 3. 3. 72. *Vaarzen in marmer ſnijden.*

Lignum cædere. Plaut. Merc. 2. 3. 63. *Hout houwen, hakken, klieven*, of *klooven.*

Cædere. *Slaan, kloppen.*

Cædere aliquem virgis. Cic. V. 5. 28. Flagellis. Hor. S. 1. 2. 41. Verberibus. Ter. And. 1. 2. 28. *Iemand de roede geven*, of *geeſſelen.* Pugnis. Hor. S. 1. 2. 66. *Met vuyſten ſlaan.* Saxis. Hor. S. 2. 3. 128. *Met ſteenen werpen.* Loris. Cic. A. 8. 8. *Met zweepſlagen 't vel ophaalen.*

Cædere. Curt. 7. 5. 32. *Dooden, vermoorden, ombrengen, om hals brengen.*

Cædere hoſtes. Cic. Att. 5. 20. *De vyanden op de vlucht drijven*, of *ſlaan.*

Aliquem ex occulto cædere. Ter. E. 4. 7. 17. *Iemand uyt een bedekte plaats beſchieten*, of *zeer beſchadigen.*

Cædere hoſtias. Cic. Clu. 68. Victimas. Liv. 8. 6. *Offerhanden ſlagten.*

Sermones cædere. Ter. H. 2. 3. 1. *Zich met praten ophouden, den tijd met praten verſlijten*, of *doorbrengen; veele woorden den hals breken.* Zoo zeggen de Grieken, κόπτειν λόγους.

Teſtibus cædi. Cic. Fr. 3. 3. *Door getuygen overtuigt*, of *overwonnen zijn.*

CÆDŬŬS, ă, ŭm. *Dat men afhouwt, afhakt*, of *afkapt.*

Cædua ſilva. Plin. H. 16. 26. Colum. 3. 3. *Een afgehouwe boſch.*

Frutex cæduæ naturæ. Plin. H. 12. 19. *Een heeſtergewas dat men dikwils afhouwt.*

C Æ L.

CÆLĀMĔN, ĭnis. n. Ovid. M. 13. 291. *Snijwerk, graveerzel, beſtertleven, geſneden, of gedreven goud, of zilverwerk.*

CÆLĀTŌR, ōris. m. Cic. V. 4. 24. *Plaatſnijder, graveerder; drijver*, of *ſnijder van goudt- of zilverwerk.*

† Formæ cælator aheræ. Prop. 4. 2. 61. *Een metaal beeldgieter, een die metaale beelden maakt.*

CÆLATŪRA, æ. f. Quintil. I. O. 2. 17. *Snijwerk, geſneden werk.*

Cælatura. Quintil. I. O. 2. 21. *'t Plaatſnijden, uytſnijden, beeldhouwkonſt, drijfkonſt, het beeldſnijden.*

CÆLĀTŬS, ă, ŭm. *Geſneden, uytgeſteeken.*

Coronæ cælatæ. Vitruv. 7. 3. *Geſnede kroonlijſten.*

Quadrigæ in capulo gladii cælatæ. Val. Max. 1. 8. 9. ext. *Een zegewagen met vier paarden op de knop van een degen geſneden*, of *gedreven.*

Aurum cælatum. Cic. T. Q. 5. 21. *Geſneden goudwerk.*

Opus Muſis cælatum. Hor. E. 2. 2. 92. *Een werk door de Zanggodinnen gemaakt*, dat is, *een uytſtekent*, of *volmaakt werk.*

CÆLEBS. Zie Cœlebs.

CÆLIBATŬS. Zie Cœlibatus.

CÆLESTIS. Zie Cœleſtis.

CÆLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. opus. *Een werk uytſnijden*, of *drijven.*

Cælare ſpeciem aliquam argento. Cic. D. 1. 36. In auro. Virg. Æ. 1. 644. *Een zilverbeeld, goudbeeld drijven*, of *ſteeken.*

CÆLUM. Zie Cœlum.

CÆLŬM, i. n. Quintil. I. O. 2. 21. Stat. S. 4. 6. 26. *Een graveeryzer, ſteekyzer*, of *graafyzer*, een ſtaal werktuyg om mee uyt te ſteeken, of te ſnyden.

C Æ M.

(CÆMENTARĬŬS, ii. m. Hieron. E. 103. *Een metzelaar.*)

CÆMENTITĬŬS, ă, ŭm. Vitruv. 2. 7. *Van blokſteen, mopſteen*, of *moppen; van blokſteen gebouwt.*

CÆMENTŬM, i. n. Cic. Fr. 3. 9. Hor. O. 3. 1. 35. *Blokſteen, mopſteen*, groote gebakke ſteen.

Structura cæmentis, calce & arena compleatur. Vitruv. 5. 12. *Dat men 't gebouw van blokſteen maake met kalk en zant gemetzelt.*

Cæmentum. Plin. H. 36. 22. *Een muur van blokſteen.*

Cæmenta calce durata. Liv. 21. 11. *Muuren van blokſteen en kalk gemaakt.*

Cæmenta marmorea. Vitruv. 7. 7. *Stukken*, of *ſcherven van marmerſteen*, die 'er in 't houwen afſpringen.

C Æ P.

CÆPĂ, æ. f. Plin. H. 19. 6. Lacrymoſa cæpa. Colum. 10. 123. *Ajuin, daar de oogen van overloopen.* of Cæpe. n. indecl. Perſ. 4. 30. *Ajuyn, uijen.* Zie Priſc. 6. 681. Edit. Putſch.

(CÆ-

Digitized by Google

(CÆPETUM, i. n. Gell. 8.) *en* CÆPINA, æ. f. Colum. 11. 2. *Een ajuynakker, een akker met uijen beplant, een bed daar uijen op ſtaat.*

CÆPULA, *of* Cæpulla, æ. f. Pallad. 3. 24. *Prey*, zekere kleyne uyen.

C Æ R.

[CÆRE. n. 't welk niet kan gebogen worden. Liv. 1. 2. Plin. H. 3. 8. *en* Cæres, ĕtis. Virg. Æ. 10. 183. ĭtis. Virg. Æ. 5. 597. een zeer ryke en bloeyende ſtad in 't Hertogdom van Toſcane. Dionyſ. 3. 193. Liv. 1. 2. maar nu een klein ſtedje van Straboos tyden al. Zie hem Geogr. 5. 152. *Cervetere* genoemt.]

CÆREFOLIUM, ĭi. n. Plin. H. 19. 8. *Kervel*, zeker kruyd.

CÆREMONIA, æ. f. Cic. Dom. 41. *Kerkzede, kerkdienſt, kerk plicht, kerk gebruik, dienſtpleging.* Men gebruykt gemeenlyk het pluralis, Cæremoniæ, arum. [Of men Cæremonia, *of* Cærimonia zal ſchryven, twiſten onder zig. Voſſ. V. S. 1. 12. en Borrich. Cogit. de Varr. h. h. æt. 59.]

Cæremonia. Cic. Roſc. Amer. 39. Cæſ. B. G. 7. 2. *Onſchenbare heiligheid.*

CAEREMONIOSUS, a, um. Amm. Marcell. 22. 37. *Plechtig.*

[CÆRETANUS, a, um. *Datter by, of omtrent Cervetere is.* Cæretanum vinum. Mart. 13. 123. 1. *Wijn, dewelke op de velden van Cervetere waſt.* Cæretanus amnis. Plin. 5. 8. *Een rivier die langs Cervetere loopt.* Nu genoemt *Vacina Fiume*, naar 't gevoelen van Cluver. Ital. Ant. 2. 36. maar *Eris* na 't oordeel van Leand. Deſcr. Ital. p. 52. Harduin. over Plinius, en Ferrar. in zyn Lexicon.

CÆRITES. Liv. 7. 20. Gell. 16. 13. *en* Cæretani, Καιρετανοί. Strab. 5. 152. *De inwoonders van de ſtad Cære, of Cervetere.*

Cæritum tabulæ, *wierden genoemt de boeken, in welke aangetekent wierden, dien het ſtemmen benomen wierde.* En in Cæritum tabulas referre, *was iemand het recht van ſtemmen benemen.* De inwoonders van Cære was het borgerrecht toegeſtaan zonder nochtans recht te hebben om te ſtemmen. Strab. 5. 152. Gell. 16. 13. Zie ons Lex. Antiq.]

CÆRULEUS. Zie Cœruleus.

C Æ S.

CÆSAR-AUGUSTA, æ. f. Prud. Περὶ Στ. 4. 3. *Saragoſſa.* Een ſtad in Spanjen, van den Keizer Auguſtus geſticht, op den oever van d'Iberſtroom, daar te vooren de ſtad Salduba gelegen heeft. Plin. H. 3. 3. Strab. 3. 104. Ptolem. 2. 5. noemt ze Καισάρεια Αὐγοῦστα.

[CÆSAR-AUGUSTANUS, a, um. *Dat van Saragoſſa is.* Cæſar Auguſtanus conventus. Plin. 3. 3. *Een Rijksdag, een Rijksvergadering die te Saragoſſa gehouden word.*]

CÆSAREA, æ. f. *Ceſarea.* Daar zyn verſcheide ſteden van dezen naam, in Cappadociën, Ptolem. 5. 8. te vooren Euſebea, en Mazaca genaamt, gelegen aan den voet van den zeer hoogen berg Argæus. Plin. H. 6. 3. Strab. 12. 370. Stephanus. Keizer Tiberius, den Koning Archelaus overwonnen hebbende, heeft ze Cæſarea laaten noemen. Euſeb. Chron. 2037. In Paleſtina, te vooren genaamt Stratonis turris, door den Koning Herodes in achttien jaaren koſtelyk herbouwt, en met dezen naam vereert. Plin. H. 5. 13. Joſeph. B. J. 1. 16. en A. J. 1. 16. 9. Zy word Καισάρεια Στράτωνος genaamt van Ptolem. 5. 16. In het landſchap Paneas, genaamt van den oorſprongk der Jordaan. Plin. H. 5. 15. en 18. en daarom Καισάρεια Πανιάς gehieten van Ptolem. 5. 15. door Philippus geſticht, by Joſeph. B. J. 2. 8. daarom Cæſarea Philippi genaamt, en naderhand Neronias, ter eeren van den Keizer Nero door den Koning Agrippa, na dat hy de ſterktens uytgelegt hadde, by Joſeph. A. J. 20. 8. In Bithyniën. Ptolem. 5. 1. In Mauritaniën. Plin. H. 3. 3. die, te vooren Jol geheeten hebbende, Cæſarea genaamt is van Ptolemæus. Strab. 17. 571. Plin. H. 5. 2.) Zie ons Lex. Antiq.

[CÆSAREUS, a, um. *Dat des Keizers is, dat den keizer toekomt.*

Cæſareum caput non eſt mihi petitum. Ovid. Triſt. 3. 5. 46. *Ik heb niet geſtaan na 's Keizers leven.*

CÆSARIANUS, a, um. *Dat des Keizers is.*

Platanus Cæſariana. Mart. 9. 62. 6. *Een plaanboom geplant met Keizers hand, of van den Keizer.*]

CÆSARIATUS, a, um. Plaut. M. G. 3. 1. 173. *Die lang haair heeft*, of *lang haair draagt.*

CÆSARIES, ēi. f. Plaut. M. G. 1. 1. 64. Liv. 28. 35. *Het hoofdhaair.* Serv. Æ. 1. 590. zegt dat dit woord niet dan van mannen word gezegt. Virgilius nochtans G. 4. 337. gebruykt het ook van maagden.

CÆSARODUNUM, i. n. Ptolem. 2. 7. *Tours*, de hoofdſtad van Touraine.

CÆSAROMAGUS, i. m. Ptolem. 2. 8. *Beauvais*, een ſtad van Pikardiën.

[CÆSAROPOLIS, is. f. *Keizerslautern.* Een ſtad in de Neder-Paltz aan de rivier de Lauter.]

CÆSIM. adv. *Met het ſcherp, met de ſnee.*

Punctim & cæſim hoſtem petere. Liv. 22. 46. *Zijn vyand met de punt en de ſnee treffen.*

Major pars operis in vineam ductim potius quam cæſim facienda eſt. Colum. 4. 25. *Als men den wijngaard ſnoeit, moet men 't meer doen met het ſnoeimes naar zich te haalen, dan met het hout af te kappen.*

* Cæſim dicere. Cic. Or. 67. *Met pozen*, of *met veele zinſnijdingen ſpreeken.*

CÆSIO, ōnis. f. Colum. 4. 33. *De ſnoeijing, of ſnijding van den wyngaard.* *De houw van een boſch*, enz.

CÆSITIUS, a, um. Cæſitium linteolum. Plaut. E. 2. 2. 46. *Heel wit linnen*, of *linnen daar de zelfkanten afgeſneden zijn.* Dus verklaart het Non. 14. 17. met de meeſte uytleggeren.

CÆSIUS, a, um. Cic. Her. 4. 29. *Hemelsblauw, zeegroen.*

Cæſius. Ter. Hec. 3. 4. 26. H. 5. 5. 18. *Blaauwoog, die blaauwe oogen heeft.*

Oculi cæſii. Vitruv. 6. 1. Cic. N. D. 1. 18. *Blaauwe oogen.*

CÆSONES, ŭm. m. plur. Plin. H. 7. 9. *Kinderen die uyt 's moeders ligchaam geſneden zijn.*

(CÆSOR, ōris. m. Cæſor lignorum. Hieron. E. 103. *Een houthouwer*, of *houtkloover.*)

CÆSPES, ĭtis. m. Zie Ceſpes.

CÆSPITITIUS. Zie Ceſpititius.

CÆSPITO. Zie Ceſpito.

CÆSPITATOR. Zie Ceſpitator.

CÆSTRUM, i. n. Zie Ceſtrum.

CÆSTUS, ūs. m. Cic. T. Q. 2. 17. Virg. Æ. 5. 379. *Een yzere handſchoen*, die d'Ouden gebruikten om met vuyſten te vechten. Zommige zeggen ook dat het *leêre riemen* zyn, *aan de eynden met loot beſlagen.* Zie ons Lex. Antiq.

CÆSURA, æ. f. Plin. H. 17. 20. *De houw der boſſchen, de boomſnoeijing*, of *'t ſnoeijen der boomen.*

Tempeſtiva cæſura. Plin. H. 16. 43. 17. 20. *Een houw*, of *boomſnoeijing die tijdig geſchied.*

Cæſura. Auſon. in zyn brief voor Eid. 13. *Een afſnijding in de dichtkonſt.*

CÆSUS, a, um. Plin. H. 17. 20. *Geſnoeit*, van boomen ſprekende. [Varr. L. L. 7. 39. zegt, dat de ſuperlativus Cæſiſſimus, zonder comparativus echter in gebruik zoude zyn.]

Cæſus. Ovid. M. 2. 241. *Geſneden, ingeſneden.*

Cæſus. Cic. Mil. 5. *Gedoodt, verſlagen, aan ſtukken gehouwen*, of *gehakt, in de pan gehakt.*

Cæſæ hoſtiæ. Cic. Cl. 68. *Geſlagte offerhanden.*

Cæſa & porrecta (exta.) *'t Ingewand van een offer aan ſtukken geſneden en in 't vuur geſmeten.*

Ne quid inter cæſa & porrecta, ut ajunt, oneris mihi addatur aut temporis. Cic. Att. 5. 18. *Op dat 'er in dezen tuſſchentijd, of op 't punt van mijn vertrek, niet eenige nieuwe zwarigheyd opkome, of oprijze die my ophoude.* Hy maakt een zinſpeeling op de gewoonte der Ouden, die 't offer weder met het ſlagten van nieuw offervee begonnen, wanneer zich in 't beſchouwen van d'ingewanden der dieren, voor dat zy ze in 't vuur ſmeten, eenig quaad voorteken opdeede.

CAESA, orum. n. Zie Ruta.

C Æ T.

(CÆTERUS, a, um. *d'Andere, d'overige, het andere, het overige, het vordere.*

Cæ-

Cæterum exercitum ſervavit. Cato *by* Gell. 3. 7. *Het overige leger heeft hy behouden.*

Cæditur, quia non abhorret a cætero ſcelere, admonitu Tulliæ id factum. Liv. 1. 48. *Men gelooft dat het door aanraaden van Tullia geſchied is, om dat het niet verſchilt van het andere ſchelmſtuk, of om dat het 't ander ſch lmſtuk niet ongelijk is.*

Ornavit Thyum cætero regio cultu. Nep. Dat. 3. *Hy heeft Thyus het overige Koninglijke gewaad aangedaan.*

Pro cætera ejus audacia. Cic. V. 1. 2. *Volgens zijne overige ſtoutheid.*

Cæteri in 't meervoudige, is gebruykelyker.

Zeuxis & cæteras tabulas complures pinxit. Cic. I. R. 2. 1. *Zeuxis heeft ook veele andere ſchilderyen geſchildert.*

Apud cæteros philoſophos, qui quæſivit aliquid, tacet. Cic. Fin. 2. 1. *By d'andere wijsgeeren zwijgt die geene, die iets gevraagt heeft.*

CÆTĔRĂ is een Griekſche ſpreekwys, waar door de Latynen ſecundum, *of* quantum ad, gelyk de Grieken κατά, uytlaaten, gebruykelyk zoo by de Dichters, als by de Geſchichtſchryvers.

Vitulus cætera fulvus. Hor. O. 4. 2. 60. *Wat het overige belangt, of voor het overige, een ros kalf.*

Viſceribus bonus eſt, cætera vile ſapit. Mart. E. 13.84. 2. *Het ingewilde is goet, wat het ander aanbelangt, daar is weinig ſmaak aan.*

Vir cætera egregius. Liv. 1. 35. *Anderſins een dapper man.*

Caligula capillo raro, ac circa verticem fuit nullo, hirſutus cætera. Suet. C. 50. *Kaligula heeft weinig, en omtrent de kruyn geen haair gehad, verder is hy ruig geweeſt.*

Cætera, *en zoo voort*, of by verkorting, *enz.* waar voor Phædrus 4. 4. 56. & cætera, zegt; is ook een korte manier van ſpreken, in verdeelingen gebruikelyk, als men na verſcheide zaaken opgetelt te hebben, zyn reden afbreekt.;

Nec frigus, neque item calidum, tepidumque vaporem, Cætera. Lucret. 2. 857. *Noch koude, noch ook warmte, noch lauwigheyd, noch d'andere dingen, enz.* Anderen lezen, & Cætera.

In partitione quaſi membra ſunt, ut corporis, caput, humeri, manus, latera, crura, pedes, cætera. Cic. T. 7. *In een verdeeling zijn als de leden van 't ligchaam, het hooft, de ſchouderen, de handen, de zijden, de beenen, de voeten, enz.*

AD CÆTĔRĂ. *Wat verder het andere belangt.*

Ad cætera pæne gemelli. Hor. E. 1. 10. 3. *Verder malkanderen byna zoo gelijk, als of wy tweelingen waren.*

CÆTĔRO, *en* De cætero. *Verder, wijders, voor het overige*, ook van den tyd ſprekende.

Struthio-cameli cætero non ſunt volucres, nec a terra tolluntur. Plin. H. 10. 1. *Wijders de ſtruysvogels zijn niet vlug, en worden ook van d'aarde niet opgeheven.*

Palumbes femina incubat poſt meridiana in matutinum, cætero mas. Plin. H. 10. 58. *Het wilde duyfjen zit op de eijeren van den namiddag tot den morgenſtond, en de verdere tijd de doffer zelf.*

CÆTĔROQUI, *of* Cæteroquin. *Anderzints.*

Cæteroqui locus mihi non diſplicet. Cic. F. 6. 19. *De plaats anderzins mishaagt my niet.*

Ego cæteroqui animo æquo fero. Cic. F. 9. 10. *Anderzins neem ik het wel op.*

CÆTĔRUM. *Het overige.*

Elocuta ſum convivas: cæterum cura. Plaut. Men. 1. 4. 6. *Ik heb u de gaſten genoemt: bezorgt gy het overige.*

Cæterum. *Maar, doch.*

Cæterum idem hoc tute melius quanto inveniſſes, Thraſo? Ter. E. 3. 1. 62. *Maar hoe veel te beter zoud gy dat uytgevonden hebben, Thraſo?*

Cæterum de excluſione verbum nullum. Ter. E. 1. 2. 8. *Maar van het buiten ſluiten niet een woord.*

Cæterum. *Anders, anderzins.*

Ego in Cumano, præterquam quod ſine te, cæterum ſatis commode me oblectabam. Cic. Fr. 2. 14. *Behalven dat gy daar niet by waart, anderzins vermaakte ik my heel wel op de hofſtede Cumanum.*

CÆYX. Plin. H. 32. 8. *Zekere vogel van de zee.* Conſtant. Lex. in 't woord Κὴϋξ meent dat het is *het manuetjen van den Ysvogel.*)

CAI. CAJ.

(CĂĪCI, ōrūm. m. plur. Lucan. 1. 464. *Zekere volkeren in Duytſchland.*

CĂĪCŬS, i. m. Plin. H. 5. 30. *Een rivier in Æolien.*)

CAJĒTA, æ. f. Virg. Æ. 6. 900. 7. 2. *Gaëta*, een ſtad van 't Koningryk Napels.

CĂĪNO, ōnis. m. *Chinon*, een ſtad van Touraine.

[CAIRO. *De hoofdſtad van Egypten*, aan de Ooſtzyde van de Nyl, tegen over daar Memphis eertyds geſtaan heeft. Zie Harduin. over Plin. H. 5. 9.]

CAL.

(CĂLĂ, æ. f. *Hout, een ſtok, een paal.*

Scinde calam ut caleas. Lucill. *by* Serv. Æ. 6. 1. *Kloof hout, en leg vuur aan.* Zoo verklaart het Servius.)

CĂLĂBĔR, ĕră, ĕrum. Hor. E. 1. 7. 14. *Kalabriër, van Kalabriën, uyt Kalabriën.*

CALABRĬĂ, æ. f. Plin. H. 3. 11. *Kalabriën*, een landſchap van 't Koningryk Napels.

CĂLĂBRĬCŬS, ă, ŭm. *Van Kalabriën, dat te Kalabriën, of dat tot Kalabriën behoort.*

Olea Calabrica. Colum. 12. 45. *Een olijfboom van Kalabriën, in Kalabriën ſtaande, of behoorende.*)

CĂLĂGŬRIS. Strab. 3. 111. De ſtad *Kalahorre, of Lahorre*, in Kaſtiliën. Zie ook Merul. Coſm. 2. 2. 13. en 14. en ons Lex. Antiq.

CĂLĂGURRITĀNŬS, ă, ŭm. Plin. H. 3. 3. Suet. A. 49. *Van Lahorre, of Kalahorre, die van Lahorre, of Kalahorre is.*

CĂLĂIS, ĭs. m. Plin. H. 37. 10. *Zeker edelgeſteente, de Saphyrſteen gelijk, maar wat witter.*

CĂLĂMĀRĬŬS, ă, ŭm. Calamaria theca. Suet. Cl. 35. *Pennekoker, 't bereaſſe ſtuk van een inktkoker.*

CĂLĂMĔTĂ, ōrum. n. plur. Colum. 4. 27. *Stukjens, of affnijdſels van wijngaardrieten.* d'Ouden onderſchoorden de wyngaarden met rottingen, *of* Spaanſchrieten.

CĂLĂMINTHĂ, æ. f. Plin. H. 19. 10. *Een zoort van munt.* Een kruid, van wiens reuk de ſlangen ſterven.

CĂLĂMISTER, i. m. Zie Calamiſtrum.

CĂLĂMISTRĀTŬS, ă, ŭm. *Gekrult, gekronkelt, gekruyſt.*

Calamiſtratus ſaltator. Cic. poſt red. in Sen. 9. *Een kruldanſer, een kabriooldanſer. Een die veel kromme ſprongen maakt.*

Calamiſtrata coma. Cic. Sex. 8. *Gekrult haair, een krulbol, een die gekrult haair heeft.*

Calamiſtratus. Plaut. Aſin. 3. 3. 37. *Een verwijfd man.*

CĂLĂMISTRŬM, i. n. Plaut. Curc. 4. 4. 21. *Een krulyzer, een yzer daar men 't haair mee krult.* Cicero zegt Or. 23. gelyk zommige lezen, Calamiſter, i. m.

• Hiſtoriam calamiſtris inurere. Cic. Cl. 75. *Een geſchiedenis met aardige krullen, of een aardige zwier beſchrijven.*

Nec calamiſtri quidem adhibebuntur. Cic. Or. 23. *Men zal zelf geen vreemde krullen, of geleende verzierſelen gebruiken om een rede op te ſchikken.*

CĂLĂMĬTĀS, ātis. f. Ter. E. 1. 1. 34. Plaut. Caſ. 5. 2. 34. *De hagel, de vorſt; 't quaad weêr dat het koren beſchadigt, en de halmen breekt.*

• Calamitas. Cic. C. 1. 5. Hirt. B. Al. 61. *Ongeval, rampſpoed, ongeluk, onheyl, droefheyd, tegenſpoed, jammer, verdriet.*

Calamitates belli. Nep. Ham. 1. *Oorlogsrampen.*

Calamitati eſſe alicui. Nep. Dat. 6. *Iemand ongeluk veroorzaken.*

CĂLĂMĪTE, ēs, *of* Calamita, æ. f. Plin. H. 32. 9. Καλαμίτης. *Een rietvorſch, een vorſch die zich in 't riet onthout.*

CĂLĂMĬTŌSE. adv. Cic. Off. 3. 29. *Elendiglijk, jammerlijk, ongelukkiglijk, rampzaliglijk.*

CĂLĂMĬTŌSŬS, ă, ŭm. *Door den vorſt, den hagel, enz. bloot geſtelt, of gequelt wordt, de vorſt, enz. onderworpen*, van 't koren, of van den wyngaard ſprekende. De compar. *Calamitoſior* ſtaat by Cic. Octav. en de ſuperl. *Calamitoſiſſimus* by Cic. F. 6. 21.

Calamitoſus ager cœlo ac loco. Cic. Rul. 2. 29.

Digitized by Google

2. 29. *Een veld onder een ſtrenge lucht en in een koud land gelegen*, of *daar 't dikwils hagelt en vriest.*

* Calamitoſus. Cic. V. 1. 33. *Schadelijk, verderfelijk, beſmettelijk, nadeelig, dat eenig ongeval veroorzaakt*, van de lucht, *of* van een onweêr ſprekende.

Fuga patriæ calamitoſa. Cic. D. 1. 23. *Een vlugt ſchadelijk*, of *nadeelig voor 't Vaderland.*

Otium calamitoſum. Cic. Fin. 5. 19. *Een ſchadelijke*, of *verderfelijke rust.*

Calamitoſus. Cic. S. R. 28. *Ellendig, ongelukkig, rampſpoedig, vol ramp en tegenſpoed, vol jammer en verdriet.*

CĂLĂMŬS, ī. m. Ovid. M. 1. 707. Plin. H. 16. 36. *Een riet, een rietſtengel.*

Calamus. Cic. Fr. 2. 14. *Een pen, een ſchrijfpen.* Celſ. 7. 11. voegt 'er by Scriptorius.

[Calamum temperare. Zie beneden Tempero.]

Calamus. Plin. H. 6. 40. *Een ſtroohalm, een koornhalm.*

Calamus. Plin. H. 17. 14. *Een griffel om te enten.*

† Calamus. Virg. E. 5. 2: 2. 34. *Een riet, een herders ſchalmey, een pijpje*, waar op de herders ſpelen.

† Calamus. Ovid. M. 8. 30. *Een pijl*, of *ſchicht*, vermids ze gemeenlyk van rottingen of rieten zyn gemaakt.

† Calamus. Mart. 13. 68. 1. *Een lijmſtok*, of *lijmſtang.* Mart. 14. 218. voegt 'er by Aucupatorius.] Zie Arundo.

† Calamus agreſtis. Virg. E. 1. 10. *Een herders zang. Een eenvoudige ſtijl.*

CĂLANTĬCĂ, æ. f. Cic. *by* Non. 14. 2. *Zeker vrouwehulſel*, of *kapſel.* Zie ons Lex. Antiq.

CĂLĂRĬS, ĭs. f. Plin. H. 2. 108. Hirt. B. A. 98. 1. *Kagliari*, de hoofdſtad van Sardiniën. Zommige ſchryven, Caralis.

CĂLĂRĬTĀNŬS, ă, ŭm. Caeſ. B. C. 1. 30. *Van Kagliari, die van Kagliari is, tot Kagliari behoorende.*

CĂLĂSIS, ĭs. f. Feſtus. *Zekere linnen rok*, in Egipten gebruykelyk (waar aan omtrent de beenpypen franje hing. Herodot. 2. 134. B. Pollux. 7. 16. Heſychius zegt dat het *een vrouwens keel*, of *rok* geweeſt zy. Herodotus, Suidas en Heſychius noemen hem καλάσιρις; maar Pollux καλάσειρις. Andere zeggen, dat het geweeſt is *een knoop in een vrouwe rok omtrent de nek*, die los gemaakt zynde, den rok deed nederſchieten. Feſtus.)

CĂLĂTHĬĀNŬS, ă, ŭm. Calathiana viola. Plin. H. 21. 6. *Zekere geele violetbloem*, die kleyne bladeren heeft zonder reuk, en wel een teene korfje gelykt.

CĂLĂTHISCŬS, ī. m. Catull. 65. 319. *Een tralijmandje, een teene*, of *gevlochte korfje.*

CĂLĂTHŬS, ī. m. Virg. E. 2. 46. Κάλαθος. *Een mand, een korf.* [*In welke de meysjens hunne taaken en ſpillen weg leyden.* Virg. Æ. 7. 805. Sil. Ital. 2. 70. *en de bloemen bewaarden.* Virg. E. 2. 45. *Uyt teenen gemaakt.* Ovid. F. 4. 435. *of ook wel uyt bieſen, en hout.* Iſid. O. 19. 23.]

Calathus. Virg. E. 5. 71. *Een ſchaaltje, kroesje, bekertje, enz.*

[Calathus. Virg. G. 3. 402. Colum. 7. 8. [illegible] *in de kaas gemaakt word.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.]

CĂLĀTŌR, ōris. m. Plaut. R. 2. 3. 5. [illegible] *op te noemen, en d'andere ſlaaven te roepen.* Feſtus zegt dat men hem dus noemde, vermids hy dikwils konde geroepen worden om dat men hem veel van nooden had.

[Calator. Plaut. R. 2. 3. 5. *Een ſlaaf*, of *knecht die de gaſten nodigt.*

Calator. Plaut. Merc. 5. 2. 11. *Een krijgsjongen, een ſlaaf, die zijn heer in den oorlog dient.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.]

CĂLĀTŬS, ă, ŭm. Gell. 15. 27. Macrob. Sat. 1. 15. *Uitgeroepen, beroepen.*

CALBEŬS, ĕi. m. Cato *by* Feſtus in Ruſcum. *Armketen, armring, armſieraad.* Feſtus zegt dat ze d'Ouden in hunne zegepralingen aandeeden, en ze hunne ſoldaten gaven, ten blyke van hunne dapperheyd. (Zie onze aantekeninge over Suet. G. 3. 3. §. 3.)

CĂLCĀNEUM, ĕi. n. Virg. Mor. 36. *De hiel, de verſen.*

CALCAR, ăris. n. *Een ſpoor.*

Calcaribus equum agitare. Plaut. Aſ. 3. 118. Concitare. Liv. 2. 19. Calcaria equo ſubdere. Ovid. P. 2. 6. 38. *Een paard de ſpooren geven.*

Equus calcaribus incenſus. Cæſ. B. G. 8. 48. *Een paard dat men de ſpooren gegeven heeft.*

* Calcaribus egere. Cic. Att. 6. 1. *Aangeſpoort*, of *aangezet moeten worden*, om zich ergens toe te begeven.

Calcar alicui admovere. Cic. Att. 6. 1. Adhibere. Cic. Cl. 56. Addere. Hor. E. 2. 1. 217. Plin. E. 1. 8. Subdere. Curt. 3. 13. 8. *Iemand aanſpooren, aanporren, aanzetten, aandringen, aanmoedigen*, en, om zoo te ſpreken, *de ſpooren geven*, om hem iets te doen beſtaan.

Immenſum calcar habet gloria. Ovid. P. 4. 2. 36. *Daar is geen ſterker ſpoor*, of *prikkel dan de eer.*

Calcaria. Colum. 8. 2. *De ſpooren van een haan, hen, enz.*

[CALCARIA, æ. f. *Kalker.* Een ſtad in 't Hertogdom van Cleve.]

CALCĀRIŬS, ĭi. m. Cato R. R. 16. *Een kalkbrander, een kalkmaker.*

CALCĀRIŬS, ă, ŭm. *Van kalk, dat tot kalk behoort.*

Calcaria fornax. Plin. H. 17. 9. *Een kalkoven, een oven waar in men kalk brand.*

(Calcaria word ſubſtantive gebruykt, en betekent *een kalkgroeve, een kalkmijn* by Ulp. D. 48. 19. 8. §. 10.)

CALCĀTA, æ. f. *Een rijsbos*, of *takkebos, een bondel rooden.*

Secum extulerunt calcatas ad foſſas complendas. Hirt. B. H. 16. *Zy bregten takkeboſſchen met zich om de grachten te vullen.*

(CALCĀTŎR, ōris. m. Calp. Buc. 4. 124. Gloſſ. *Een druyvetreder, een die de druyven in de wijnperſbak treed.*)

CALCĀTŌRIŬM, ĭi. n. Pallad. R. R. 1. 18. *Een wijnpers*, of *wijnperſbak.* Dit woord kan op de verſcheyde vaten gepaſt worden, waar in de druyven in verſcheyde landen gekneuſt, of *gebryzelt* worden.

(CALCĀTRIX, īcis. f. *Een vertreedſter, vertrapſter, verachtſter*, om dat wy verachten 't geen wy vertrappelen.

Calcatrix mundi. Prud. Pſ. 539. *De verachtſter van de waereld.*)

CALCĀTŪRĂ, æ. f. *d'Omtreding van een werktuyg, de gang in een werktuyg om het te doen omdraaijen*, als, by voorbeeld, by ons een kraan.

Pinnæ rotarum ſine operarum calcatura fluminis impulſu ſunt verſatæ. Vitruv. 10. 10. *De ſcheppers der raderen worden door den loop van 't water, zonder haar om te treden, omgedreven.*

CALCĀTŬS, ūs. m. Pall. Jan. Tit. 13. *Het treden.*

CALCĔĀMĔN, ĭnis. n. Plin. H. 19. 2. *of*

CALCĔĀMENTŬM, ī. n. Plin. H. 30. 19. Cic. T. Q. 5. 32. *Een ſchoen*, of *ſchoeiſel.*

Induere calceamentum. Plin. H. 28. 4. *Schoenen aandoen*, of *aantrekken, zich ſchoeijen.*

CALCĔĀRIŬM, ĭi. n. *of* Calciarium, ĭi. *'t Schoeiſel*, hoedanig het zy.

† Pecuniam alicui conſtituere calcearii nomine. Suet. Fl. 8. *Iemand geld tot zijn ſchoeiſel*, of *ſchoenen geven*, of *beſtemmen.*

Calcearium alicui debere. Ulp. D. 34. 1. 21. *Gehouden zijn om iemand ſchoenen*, of *'t ſchoeiſel te geven*, of *te verſchaffen.*

CALCĔĀTŬS, ă, ŭm. *Geſchoeit, die ſchoenen aan heeft, die een ſchoeiſel draagt.*

Commode calceatus. Cic. Cœl. 26. *Die gemakkelijk geſchoeit is*, of *gemakkelijke ſchoenen aan heeft.*

Calceati dentes. Plaut. Capt. 1. 2. 84. *Beſlage*, of *harde tanden*, die ook de hardſte en zwaarſte ſpyzen konnen vermaalen. Dit woord is een boertachtige uytdrukking.

CALCĔĀTŬS, ūs. m. Suet. Calig. 52. Plin. H. 8. 57. *Schoeiſel*, of *ſchoenen*, van allerley ſlach.

CALCĔO, ās, āvi, ātum, āre. Acc. perſ. Abl. rei. Suet. F. 21. *Iemand ſchoeijen, de ſchoenen aantrekken*, of *ſchoenen voor iemand maken.*

Alicui calceandos pedes committere. Phædr. 1. 14. 16. *Zich van iemand laaten ſchoeijen*, of *de ſchoenen laaten maken.*

Dum calceabantur obiere. Plin. H. 7. 58. *Zy ſtierven onder 't ſchoeijen, onder 't aantrekken van de ſchoenen*, of *terwijl zy geſchoeit wierden.*

Calceare mulas. Suet. Fl. 23. *De muylezels beſlaan.*

CALCĔŎLĀRIŬS, ĭi. m. Plaut. Au. 3. 5. 38.

Digitized by Google

5. 38. *Een ſchoenmaker, een ſchoenlapper.*

CALCEOLŬS, ī. m. Cic. N. D. 1. 29. *Een ſchoen, een ſchoentje*, of *ſchoeiſeltie.*

CALCEŬS, ī. m. Cic. A. 2. 30. *Een ſchoen*, of *ſchoeiſel.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Calceos alicui inducere. Suet. A. 92. Inducere. Plin. H. 28. 4. *Iemand ſchoeijen, iemand de ſchoenen aandoen*, of *aantrekken.*

Calceus pede major ſubvertit, minor urit. Hor. E. 1. 10. 43. *Als de ſchoen te groot is, valt men ligtelijk; en is ze te klein, praamt ze.*

• Mutare calceos. Cic. A. 13. 13. *Van ſtaat verwiſſelen*, of *veranderen.* Eygentlyk is 't *van ſchoenen veranderen.* Deze Schryver ſpreekt van een menſch die zich zelven Raadsheer maakte, en tot bewys hier van ſchoenen aantrok, die de Raadsheeren van d'anderen onderſcheydden.

[CALCIMENTUM, ī. n. Colum. 12. 3. Zie boven Calceamentum.]

CALCITRATŬS, ūs. m. Plin. H. 8. 44. *Achteruytſlag van een paard.*

CALCĬTRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Plin. H. 30. 16. *Achteruyt ſlaan, achteruyt ſmijten.*

• Calcitrare. Cic. Cæl. 15. *Achter uyt ſlaan, gehoorzaamheyd weygeren, zich tegens iemand aankanten*, of *opſtellen.*

CALCĬTRO, ōnis. m. Balbus apud Gell. 4. 2. *Dat achter uyt ſlaat*, of *achter uyt ſmijt*, van een paard ſprekende.

• Calcitro. Plaut. Aſ. 2. 3. 11. *Die met voeten op een deur loopt*, of *tegens een deur ſtoot.*

CALCITROSŬS, ă, ūm. Colum. 2. 2. *Dat achter uyt ſlaat*, of *achter uyt ſmijt*, van een paard, beeſt, enz. ſprekende.

CALCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 36. 23. *Vertreden, met voeten treden, ergens op treden*, of *over gaan.* Ovidius zet 'er by Pede. Tr. 5. 8. 10. of pedibus. Am. 3. 11. 5.

Calcare pavimentum. Vitruv. 8. 7. *De vloer gelijk ſtampen.*

Calcare uvas. Varr. R. R. 1. 54. *Druyven treden.*

• Calcare oſſa. Plin. H. 25. 11. *De beenderen kneuzen*, of *verbrijzelen.*

Calcare aliquem. Ovid. Iiſ. 107. *Iemand trappen*, of *met voeten treden: iemand hoonen*, of *ſmaaden.* Jus. Claud. Eutr. 2. 125. *'t Recht vertreden, met voeten treden, ſchenden.* Honores. Claud. Conſ. Stil. 109. *d'Eerampten met voeten treden*, of *verachten.*

Calcare viam. Petron. 73. *Op een weg gaan, een weg betreden*, of *bewandelen; een weg gelijk ſtampen*, of *banen.*

Calcare manibus. Cato R. R. 117. *Met de handen indrukken.*

† Calcanda ſemel eſt via lethi. Hor. O. 1. 28. 16. *Men moet eens ſterven.*

Calcare æquor. Ovid. Tr. 3. 10. 39. *De zee bouwen*, of *ploegen; op zee reyzen, ter zee vaaren.*

CALCŬLĀTŎR, ōris. m. Mart. 10. 62. 4. *Rekenmeeſter, Cijferaarmeeſter; Rekenaar, Cijferaar, Boekhouder.*

CALCŬLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Prud. Hol Σr. 2. 131. *Rekenen, cijferen, optellen, oprekenen, een ſom opmaken.*

CALCŬLOSŬS, ă, ūm. Colum. 5. 9. *Steenachtig, gruysachtig, vol ſteenen*, van een aarde ſprekende.

Calculoſus. Vitruv. 2. 3. Plin. H. 21. 18. *Die de ſteen heeft, graveelig, met het graveel gequelt, die 't graveel heeft.*

CALCŬLŬS, ī. m. Cic. de Or. 1. 61. *Een ſteentje, een keitje*, of *keyſteentje.*

• Calculum parem ponere. Plin. E. 5. 2. *De ſteen weerom ſmijten die ons toegeſmeten is*, dat is, *het zelve vergelden.*

Calculus. Plin. H. 11. 37. *De ſteen, 't graveel, 't gruys dat in de blaas komt.*

Calculorum valetudo. Plin. H. 21. 27. *De quaal der ſteen, het graveel.*

Calculus. Vitruv. 7. 2. *Een kalkſteen.*

Calculus. Juv. 9. 40. *Een legpenning*, of *reken penning.*

Subducere calculos. Cic. Fin. 2. 19. Ponere. Plin. 2. 19. Colum. 3. 3. *Een overſlag maken, uyt rekenen.*

Calculus. Mart. 14. 17. 2: 20. 2. Ovid. Art. 2. 207. *De damſtukken, ſchaakſtukken, ſpeelſchijven*, of *dobbelſteenen.* Zie ons Lex. Antiq.

Calculum reducere. Cic. *by* Non. 27. 81. *Een miſlag verbeteren.* Eygentlyk is 't, *een ſchaakſtuk*, of *damſtuk in zijn plaats herſtellen*, als men qualyk geſpeelt heeft.

Calculus candidus. *Een wit keyſteentje*, waar van zommige volkeren, en voornamentlyk de Thraciërs, zich dienden om de gelukkige dagen aan te wyzen.

O diem candidiſſimo calculo mihi notandum! Plin. E. 6. 11. *O zeer gelukkige dag voor my! O ſchoonſte en aangenaamſte dag van mijn leven!*

Album calculum errori alicujus adjicere. Plin. E. 1. 2. *Door zijn ſtemming iemands dwaling goed keuren.*

Imperator cum imperio calculum ponat. Plin. P. 20. *Laat de Keyzer zelf zijn rekening*, of *overſlag van zijn uytgift maaken, naar 't vermogen van zijn rijk.*

Ad calculos vocare amicitiam. Cic. Am. 16. *De dienſten oprekenen die men zijn vrienden doet.*

(CALDĂ, æ. f. Mart. 1. 12. 3. *Warm water.* Daar word aqua onder verſtaan.)

CALDĀRIŬM, ii. n. Vitruv. 5. 10. *Een zweetkamer, een gewelfde en warme kamer*, waar in d'Ouden zich opſloten om naar 't baden te zweeten. Zie ons Lex. Antiq.

(Caldarium. Plin. H. 34. 8. *Een ſmeltoven.* In deze wierden de bergſtoffen geſmolten.)

[CALDARIA, ōrūm. m. plur. Vitruv. 5. 10. *De warme baden*, of *badſtooven.*]

CALDARIŬS, ă, ūm. Ahenum caldarium. Vitruv. 5. 10. *Een groote ketel*, daar men 't water in heette voor de badſtooven. Hy en Plin. E. 5. 6. noemen Cella caldaria, *de kamer daar men 't water in heet maakte voor de badſtooven.*

Æs caldarium. Plin. H. 34. 8. *Koper om te gieten*, dat nergens dan tot gieten kan gebruykt, *of* dat niet kan geſlagen worden.

‡ CALDŎR, ōris. m. Varr. R. R. 1. 41. *Hette, hitte, warmte.*

CALDŬS, ă, ūm. Vitruv. 5. 11. Mart. 8. 67. 7. *Heet, brandend, blakende, vurig.* De compar. *Caldior* en de ſuperl. *Caldiſſimus* ſtaan by Varr. L. L. 7. 99. Hor. S. 1. 3. 53. zegt ook Caldior in den oneygentlyken zin, om te zeggen, *een al te driftig*, of *te heet gebakert menſch.*

CĂLĔDŎNIA, æ. f. Tac. A. 10. *Caledonien*, een landſchap van Schotland, *of* gelyk 't volk van 't land het noemt, *Albanum*, het Noorderlykſte geweſt van Schotland; waar van 't komt dat de zee die om 't zelve loopt, Caledonius Oceanus, *De Caledoniſche zee* word genaamt van Val. Flacc. 1. 8.

CĂLĔFACIO, cis, feci, factum, făcĕrĕ. acc. Cic. N. D. 2. 60. *Warm*, of *heet maaken, heeten.*

• Calefacere aliquem. *Iemand tergen, quaad, moeijelijk, gram*, of *toornig maaken.*

Gabinium ad populum luculente calefecerat. Cic. Fr. 3. 2. *Hy hadde Gabinius heel quaad*, of *moeijelijk gemaakt in zijne rede tot het volk.*

(Calfacere forum aleatorium. Suet. A. 71. *In het ſlikſtukbord lang ſpelen.*)

CĂLĔFACTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Hor. E. 2. 2. 169. *Warm*, of *heet maaken, warmen, verwarmen, heeten.*

Virgis aliquem calefactare. Plaut. Caſ. 2. 6. 48. *Iemand met de roede verwarmen*, of *wakker geeſſelen.*

CĂLĔFACTŬS, ă, ūm. *Heet, brandend, gloeijend, vuurig*, of *vierig*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin. De Dichters zeggen zomtyds, Calfactus. Zoo doen Ovid. Ib. 46. *en* Claud. B. Gil. 182.

CĂLĔFIO, fis, factūs sūm, fĭĕrī. Cic. Her. 3. 12. *Zich warmen, zich verwarmen, warm worden.*

CĂLENDÆ, ārūm. plur. f. Cic. Fr. 3. 4. *d'Eerſte dag van elke maand.* Zie ons Lex. Antiq. in de K.

Femineæ Calendæ. Juv. 9. 53. *De Vrouwendag.* Dit was *d'eerſte dag van Maart.* Daarom noemt ze Hor. O. 3. 8. 1. Martias Calendas. De redenen, waarom dezen dag de *vrouwendag* was, zyn te vinden by Feſtus en Serv. Virg. Æ. 8. 638.) De vrouwen op dien tyd richtten haare ſlaaven een gaſtmaal aan, om hen in 't begin van 't jaar te vaardiger en te blymoediger in haaren dienſt te maaken. Op den zelven tyd ontfingen en gaven zy geſchenken van, en aan haare vrienden. (Zie dit alles met gedenkwaardige Schryvers van ons beveſtigt by Suet. Fl. 19. 4. §. 7.)

Triſtes

Digitized by Google

Triſtes calendæ. Hor. S. 1. 3. 87. *De zoo vreeſe eerſte dag der maand.* Dus genaamt, om dat op dien dag telkens de betaling der renten moeſt geſchieden.

Calendæ primæ, ſecundæ, tertiæ, &c. Ulp. D. 45. 1. 41. *De eerſte, de tweede, de derde maand, enz.*

Intra Calendas tertias. Celſ. D. 28. 5. 59. §. 6. *In drie maanden, in drie maanden tijds.*

Ad Calendas Græcas. Suet. A. 87. *Nimmermeer, nooit.* (Om dat de Grieken den eerſten dag van de maand niet Calendas, maar *numenias* noemden. Zie onze aantekening over Suet. §. 3.)

CĂLENDĀRĬS, ĭs. m. *en* f. ĕ, ĭs. n. *Dat tot den eerſten dag der maand behoort.*

Calendaris Juno. Macrob. Saturn. 1. 15. *De Godinne Juno, die ieder eerſten dag der maand gevierd wordt.*

CĂLENDĀRĬUM, ĭi. n. Scæv. D. 32. 1. 64. *Een dagboek, een dagregiſter, een rekenboek van een ontfang,* waar in men den dag van de maand ſtelt op welke men iets ontfangt. *Een Tijdwijzer, of Almanach.*

CALENS, ĕntis. omn. gen. Hor. O. 2. 6. 22. *Vierig, vurig, brandende, heet, verhit.* In den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Calentes adhuc ab recenti pugna Romani. Liv. 25. 39. *De Romeynen noch gansch verhit van 't verſche gevecht.*

[CALENUM, i. n. Hor. O. 1. 20. 9. *Cariniola.* Een ſtad in 't Koningryk Napels.]

CĂLEO, călŭī, călĭtŭm, cālērĕ. *Heet, gloeijend, kokend, of brandend zijn; branden, blaken, gloeijen.*

Caletur maxime. Plaut. Truc. 1. 1. 46. *Het is zeer heet, 't is zeer heet weêr.* Gelyk men zegt, ſtatur, ſaltatur.

• Calere. Cic. Her. 4. 15. Cl. 66. *Branden, blaaken, luſtig in de weer zijn, zich met ernſt bemoeijen.*

Ad ſuum quæſtum calent & faſtidiunt. Plaut. Truc. 5. 40. *Zy zijn brandende en koel,* dat is, *ieverig,* of *flauw, naar hun belang medebrengt.*

Rumores illi de comitiis Tranſpadanorum Cumarum tenus caluerunt. Cic. F. 8. 1. *Men had geduurige tijdingen van de vergaderinge der Gauloiſen aan geene zijde van de Po tot Kumes toe.*

Aures noſtræ calent illius criminibus. Cic. in Sall. 1. *Onze ooren gloeijen,* of *tuyten van zijne ſchelmſtukken; wy hooren niet dan van zijn ſchelmſtukken ſpreken.*

Judicia calent. Cic. Att. 4. 16. *De zaaken worden ieverig afgedaan aan 't hof. Veel dingen worden aan 't hof afgedaan.*

Rumores calent. Cœl. ad Cic. F. 8. 1. *Daar loopen ſterke geruchten.*

Populus calet uno ſcribendi ſtudio. Hor. E. 2. 1. 108. *'t Volk is heet,* of *vierig op 't ſchrijven; 't volk blaakt,* of *brandt om te ſchrijven.*

Spe calere. Curt. 4. 1. 29. *Door de hoop blaaken; door de hoop aangemoedigt,* of *aangeprikkelt worden.*

[CĂLES. pl. Hor. O. 4. 12. 14. *Calvi.* Een ſtad in 't Koningryk Napels.]

CĂLESCO, ſcis, ſcĕrĕ. Ter. E. 1. 2. 5. Cic. N. D. 2. 55. *Zich warmen,* of *verwarmen, warm worden.*

Agitante Deo caleſcit Poëta. Ovid. F. 6. 5. *De Dichter ontblaakt door den God die hem roert.*

CĂLETÆ, ārum, *of* Călĕtēs, ŭm. m. plur. Cæſ. B. G. 2. 4. *De Kaucaezers,* 't Volk van 't land van Caulx, in Normandyen.

CĂLETUM, i. n. *Calais,* of *Kalis,* een ſtad van Picardyen.

C A L F.

CĂLFĂCĬO, cĭs, călfēci, călfactŭm, călfăcĕrĕ. acc. *Verwarmen, warm,* of *heet maaken.* Dit gebruyken zomtyds niet alleen de Dichters, als Ovid. F. 4. 698. maar ook de Geſchichtſchryvers, als Suet. A. 71. en Cicero zelf F. 16. 18.

• Aliquem calfacere. Cic. Fr. 3. 2. *Iemand boos maaken, iemand tegen, gram, gemelijk,* of *moeijelijk maaken.*

CĂLFACTŬS, ūs. m. Calfactu aliquem fovere. Plin. H. 29. 3. *Iemand zagtjens warmen,* of *verwarmen.*

C A L I.

CĂLĬCĀTŬS, ă, ŭm. Calicata ædificia. Feſtus. *Een huys met kalk beſtreeken,* of *gewit, een gebouw met kalk opgemetzelt.*

CĂLĬCŬLUS, i. m. Cato R. R. 209. Celſ. 2. 11. *Een kleyn glaasje,* of *bekertje.*

CĂLĬDĀRĬUM, ĭi. n. Celſ. 1. 4. *Een ſtoof,* of *ſtoove,* of *een kamer waar in men 't water heette voor de baden.*

CĂLĬDE. adv. *Vieriglijk, gezwindelijk, haaſtelijk, ieverig, ſpoediglijk, driftig, met een drift.*

Quidquid acturus es, age calide. Plaut. E. 2. 2. 91. *Dat gy te doen hebt, doe haaſtelijk.*

CĂLĬDOBECUM, i. n. *Kaudebek.* Een ſtad van Normandyen, aan de mond van de Seine.

CĂLĬDŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 2. 9. *Heet, vurig, ziedende, kokende, brandende, blakende, gloeijende.* De compar. *Calidior* ſtaat by Cic. T. Q. 1. 18. en de ſuperl. *Calidiſſimus* by Cato R. R. 66.

• Calidus animis. Virg. G. 3. 119. *Vierig, ieverig, vluchtig, driftig van gemoed.*

Calidus redemtor. Hor. E. 2. 2. 72. *Een driftig,* of *ieverig ondernemer.*

Calidum conſilium. Plaut. M. G. 2. 2. 17. *Een heet beſluyt, een heete raadſlag. Een ſchielijk voornemen, een middel,* of *raad voor de vuyst bedacht.* Mendacium. Plaut. Moſt. 3. 1. 136. *Een nieuw bedachte, een ſloute,* of *onbeſchaamde leugen.*

Opus eſt nummis calidis. Plaut. E. 1. 2. 39. *Daar is gereed geld van noden.*

Vide ne nimium hoc ſit calidum modo. Ter. E. 2. 3. 88. *Zie toe dat deze zaak niet te ſchielijk, niet te zeer gewaagt zy.* Donatus zegt dat het beter is te lezen, Callidum, dat een andere zin uytmaakt.

(Calidus. *Opvliegende, haaſtig, driftig; die haaſt quaad,* of *toornig word.*

Non ego hoc ferrem calidus juventa. Hor. O. 3. 14. 27. *Ik zou dat in de drift,* of *hitte mijner jonkheyd niet verdraagen hebben.*)

CĂLĬENDRUM, i. n. Hor. S. 1. 8. 48. *Gemaakt en vreemd haair,* of *zeker vrouwe kapzel.* [Arnob. 6. 209. en Tertull. Pall. 4. nemen 't voor een *vrouwenrok.* Zie ons Lex. Antiq.]

CĂLĬGA, æ. f. Cic. Att. 2. 3. *Zeker broosje,* of *ſchoeiſel,* (dat de Roomſche ſoldaaten droegen, en ter halver been, *of* over de knieën quam, *of* veel eer *zekere voetzool,* die met riemen boven op de voet vaſt gemaakt was. Zie de geleerden van ons by een gebragt over Suet. C. 9. 1.) en in ons Lex. Antiq.

• Juventam in caliga militari toleravit. Plin. H. 7. 43. *Hy is in zijn jonkheyd ſlecht ſoldaat geweeſt.*

(C. Marius ad conſulatum a caliga perductus. Sen. B. 5. 16. *C. Marius van ſoldaat Borgemeeſter geworden zijnde.*

Marium caliga dimiſit. Sen. B. V. 17. *Marius is niet langer ſoldaat gebleven.* Eygentlyk, *Marius heeft zijne ſoldaatſchoenen afgelegt.*)

CĂLĬGĀRĬS, ĭs. m. *en* f. ārĕ, ĭs. Plin. H. 3. 18. *en*

CĂLĬGĀRĬŬS, ă, ŭm. Plin. H. 34. 14. *Van deze broosjens,* of *voetzolen, dat tot dit ſlach van ſchoeiſel behoort.*

[Caligarius, ĭi. m. *Een ſchoenmaaker, een die dusdanig ſchoeiſel maakt of verkoopt.* Een Inſcriptie te Rome. Q. LÆVIO. CALIGARIO.]

CĂLĬGĀTĬO, ōnis. f. Plin. H. 29. 6. *Verduyſtering, donkerheyd,* of *ſchemering der oogen,* of *van gezicht, oogenſchemering.*

CĂLĬGĀTŬS, ă, ŭm. *Met broosjes,* of *halve laarsjes,* of *met voetzolen,* Caliga genaamt, *geſchoeit.*

(Caligatus alleen. Juv. 16. 24. Arr. Men. D. 49. 16. 6. §. 5. *en* miles caligatus. Venul. D. 48. 3. §. 9. *Een ſoldaat,* om dat alle Roomſche ſoldaaten zoodanige laarsjes, *of* voetzoolen droegen. Dio. 48. 363. E. noemt dit ſchoeiſel στρατιωτικὰ ὑποδήματα.

Caligatus alleen. Suet. A. 25. V. 7. 6. *en* miles caligatus. Ulp. D. 3. 2. 2. *Een ſlecht ſoldaat,* om dat deze hun ſchoeizel ſlechter was dan de voorige, die met zilvere en goude nageltjes beſlagen waren. Zie van deze ſpykertjes Plin. H. 2. 18

CĂLĬGĬNEŬS, ă, ŭm. Grat. Cyn. 36. *Duyſter, donker, zwart.*)

CĂLĬGĬNŌSŬS, ă, ŭm. Hor. O. 3. 29. 30. *Duyſter, donker, zwart.*

Caliginoſa ſtella. Cic. D. 1. 57. *Een donkere, duyſtere,* of *droevige ſtar.*

CALI-

CĂLĪGO, ās, āvi, ātum, ārĕ. *Verblind zijn; een duyſter*, of *donker gezicht hebben; byna niet zien.*

Caligant oculi tui ex ſomno. Celſ. 2. 2. *Gy ziet nauwelijks door de groote vaak;* of *uwe oogen zijn vol vaaks.*

• Caligat animus illius. Plin. H. 11. 37. *Zijn verſtand ſtaat ſtil, hy begrijpt*, of *verſtaat niet.*

Caligare in ſole. Quintil. I. O. 1. 2. *Op den helderen middag niet zien; de klaarſte dingen niet bevatten.*

Ad ea caligat humanum genus. Plin. H. 30. 1. *Het menſchdom doorziet weynig deze dingen*, of *verſtaat luttel van deze dingen.*

Caligans nigra formidine lucus. Virg. G. 4. 468. *Een naar en donker boſch.*

Caligantes feneſtræ. Juv. 6. 31. *Donkere venſters.*

CĂLĪGO, ĭnĭs. f. Cic. Rull. 2. 17. *Duyſterheyd, donkerheyd, een dikke nevel*, of *miſt.*

• Caligo oculorum. Plin. H. 18. 13. *Schemering der oogen, verblindheyd*, of *donkerheyd van 't gezicht.*

Caligines oculorum. Plin. H. 20. 7. *Schemering der oogen.*

Caligo temporum. Cic. Pl. 40. *De donkerheyd, de duyſterheyd*, of *d'onwetenheyd der tijden.*

Omnibus ducibus magnitudine ſua inducturus eſt caliginem. Paterc. 2. 36. 1. *Hy zal door zijn grootheyd den roem van alle Veldoverſten verduyſteren.*

Res caligine merſa. Virg. Æ. 6. 267. *Een zake, in duyſterheyd begraven.*

CĂLIX, ĭcĭs. m. Cic. Piſ. 27. *Een kelk, kroes, drinkbeker, drinkſchaal, glas, kop*, of *roemer.* Zie alle die zoorten in ons Lex. Antiq.

Fœcundus calix. Hor. E. 1. 5. 19. *Een glas vol, een volle beker, een glas boordevol.* Of wel, *glazen wijns die men dikwils uytdrinkt.*

Calix. Plin. H. 21. 4. *Een ontlokene, ontſlote*, of *opene bloem.*

Calix cochleæ. Plin. H. 9. 56. *Een ſlekkehuysje*, of *ſlakkehuysje.*

Calix. Ovid. F. 5. 509. *Een moespot, een pot, waar in boonen*, of *moeskruyden gekookt worden.)*

C A L L.

CALLĂÏS, ĭs. f. Plin. H. 37. 8. *Zeker bleekgroen edel geſteente, zoo groot, en omtrent van gedaante als 't oog.* Het is vol vlakken en hangt aan de rotzen.

CALLENS, tis. o. *Ervaren.* Utriuſque linguæ callens. Gell. 17. 5. *In beide talen ervaren.*

(**CALLENTER**. adv. *Wijſſelijk, voorzichtiglijk.* Apulejus gebruykt dit M. 1. 103.)

CALLEO, ēs, ŭi, ērĕ. Plin. H. 11. 37. *Vereelden, vol eelt en herdigheyd zijn*, of *worden, hard zijn*, of *hard worden.*

Plagis coſtæ illius callent. Plaut. Pſ. 1. 2. 4. *Zijn ribben zijn vereelt door veel ſlagen.*

Animus in iſtis rebus exercitatus callere debet. Serv. Sulp. ad Cic. F. 4. 5. *Een gemoed, in die dingen geoeffent, moet vereelt*, of *ongevoelig zijn.*

• Callere. acc. Ter. H. 3. 2. 37. Plaut. Pœn. 3. 1. 71. Cic. C. B. 14. *Iets weten, verſtaan, begrijpen, bevatten, doorzien.*

Aliquid pulchre callere. Ter. Ad. 3. 1. 17. *Iets door en door verſtaan, grondig kennen*, of *weten.*

Legitimum ſonum digitis callemus & aure. Hor. A. P. 274. *Wy oordeelen van de welluyding van een vaars door de maat en t'zamenklank.*

Callet pauperiem pati. Hor. O. 4. 9. 49. *Hy kan de armoede wel verdragen.*

CALLIBLĔPHARUM, i. n. Plin. H. 21. 19. *Zekere zalve voor de winkbrauwen.*

CALLĬDE. adv. Cic. Fl. 10. *Looslijk, liſtiglijk, behendiglijk.* (De Compar. *Callidius* ſtaat by Tac. An. 6. 37. en de ſuperl. *Callidiſſime* by Nep. Themiſt. 1.)

Callide. *Wijſſelijk, voorzichtiglijk, verſtandiglijk, met wijsheyd, voorzichtigheyd*, of *omzichtigheyd.*

Callide dicere. Cic. Or. 28. *Heel verſtandiglijk ſpreken.*

CALLĬDĬTAS, ātĭs. f. Cic. Off. 3. 32. *Gauwigheyd, ſnedigheyd, ſchranderheyd, verſtandigheyd.*

Calliditas. Cic. Off. 1. 19. Ter. H. 5. 1. 14. *Loosheyd, liſtigheyd, ſchalkheyd, ſnoodheyd, bedrog, geſlepenheyd, ergheyd, doortraptheyd.*

CALLĬDŬS, ă, ŭm. Nep. Pauſ. 3. *Gauw, ſchrander, verſtandig, wijs.* De compar. *Callidior* ſtaat by Tac. H. 2. 31. en de ſuperl. *Calliduſſimus* by Cic. T. Q. 1. 20.

Callidus. Ter. And. 1. 2. 27. *Loos, erg, doortrapt, geſlepen, bedreven, afgericht.*

Callidus temporum. Tac. An. 4. 33. *Afgericht op 't gebruyk*, of *de wyze van den tijd, die zich van den tijd weet te dienen.* Rerum. Colum. 2. 2. *In zaken bedreven*, of *geoeffent.*

Ad fraudem callidus. Cic. Clu. 65. Ad fraudationem callidum ingenium gerens. Plaut. Aſ. 2. 1. 9. *Een aartsbedrieger; een doortrapt menſch; een menſch op allerley bedrog afgericht.*

CALLĬGONON, i. n. Plin. H. 27. 22. Καλλίγονον. *Pimpernel, bloedkruyd.*

CALLĬŌNȲMŬS, i. m. Plin. H. 32. 11. Καλλιώνυμος. *Zekere viſch*, waar van de gal de lidtekenen verdryft.

CALLĬS, ĭs. m. Virg. Æ. 4. 405. Cic. Sext. 5. *Een weg, een pad.* Eygentlyk is 't *een gebaande*, of *bereede weg.* Liv. by Non. 3. 46. en 22. 14. maakt zomtyds dit nomen femini generis.

CALLISTRŪTHIÆ FICUS, plur. f. Plin. H. 15. 8. *Zeer koude*, of *zeer verkoudende vijgen.*

CALLĬTRĬCHA, æ. *of* Callĭtrĭchē, ēs. f. Plin. H. 25. 21. *Steenruyte*, zeker kruyd.

CALLĬTRĬCHŌN, chi. n. Plin. H. 26. 8. *Vrouwenhaair.* Zeker kruyd. Zommige noemen 't *Polytichon.*

CALLĬTRIX, ĭcĭs. f. Plin. H. 26. 14. *Zeker ſlach van vrouwenhaair.* Een kruyd.

Callitrix. Plin. H. 8. 54. *Een aap*, of *ſim*, dus om de ſchoonheyd van zyn haair genaamt. Hy is gebaart als een menſch, en heeft een breeder ſtaart als d'andere.

(**CALLŌSĬTAS**, ātĭs. f. *Een verharding, een gewoonte*, of *gewoon gebruyk.*

Hæc exierunt in uſus communis calloſitatem. Tertull. de An. 5. *Deze dingen zijn tot een gewoonte*, of *gewoon gebruyk geworden.)*

CALLŌSŬS, ă, um. Colum. 3. 1. *Vereeld, heel hard, vol eelt en hardigheyd, vol weeren.* Calloſum ulcus. Celſ. 6. 3. *Een harde*, of *vereelde zweer.* De compar. *Calloſior* ſtaat by Celſ. 5. 28. en Apic. 3. 4.)

CALLŬM, i. m. Cic. T. Q. 5. 32. *Eelt, een weer*, of *hardigheyd*, in de handen, *of* onder de voeten.

• Callum obducere alicujus dolori. Cic. T. Q. 2. 15. *Iemand door ſmert*, of *droefheyd vereelden*, of *ongevoelig maken.*

Callum aprugnum. Plaut. P. 2. 5. 4. Cato by Plin. H. 8. 51. *Het rugſtuk van een wild zwijn.*

C A L O.

CALO, ōnĭs. m. Cic. N. D. 3. 6. Feſtus. Serv. Æ. 6. 1. *Een legerjongen, een trosboef van 't leger.*

Calo. Hor. S. 1. 6. 103. E. 1. 14. 42. *Een jonge, een geringe dienſtknecht, ſtalknecht.*

Calones. Feſtus. *Hoolblokken. Zeker houte ſchoeiſel.*

CĂLO, āvi, ātum, ārĕ. Macrob. Sat. 1. 15. *Roepen, uytroepen.*

CĂLOBĀTĀRĬUS, i. m. Non. 2. 263. *Iemand, die op ſtelten gaat.*

CALONESUS, i. f. *Belle-Iſle.* Een eyland naby Bretanje, waar op een veſting legt.

CĂLOR, ōrĭs. m. Cic. N. D. 2. 52. *De hitte, hette*, of *warmte.*

Maximi calores. Cic. F. 2. 6. *De grootſte hitte.*

Calor ſe frangit. Cic. de Or. 1. 62. *De hitte vermindert, neemt af*, of *word minder.*

Decedere calori. Virg. G. 4. 23. *De hitte ontwijken, uyt een warme plaats gaan.*

• Juvenilis calor. Quintil. I. O. 2. 15. *'t Vuur, de hitte, de drift der jeugt*, of *jonkheyd.* De Dichters gebruyken 't om te zeggen, *de toorn, woede*, of *verbittering.*

Pietatis calor. Plin. P. 3. *'t Vier*, of *d'yver der Godsvrucht.*

CĂLŌRĬFĬCŬS, ă, ŭm. *Verwermende, warm, 't geen verwarmt.*

Oleum calorificum eſt. Taur. by Gell. 17. 8. *d'Oly is uyt den aart warm.*

C A L P.

‡ **CALPĂR**, ărĭs. n. Varr. by Non. 15. 31. *Een groote wijnkan*, of *wijnkruyk.* d'Ouden noemden ook dus, naar 't ge-

gevoelen van Feſtus, d'eerſtelingen der nieuwe wyn die ze aan Jupiter opofferden. Zie ons Lex. Antiq.

CALPE, ĕs. f. Plin. H. Præf. 3. *en* c. 1. *Gibraltar*, een ſtad van Spanjen, op de ſtraat van den eygen naam gelegen, en vermaart door de pylaren van Herkules.

C A L T.

CĂLTHĂ, æ. f. Virg. E. 2. 50. *Goutsbloem*, of *goutbloem*.

CĂLTHŬLĂ, æ. f. Plaut. E. 2. 2. 47. Varr. *by* Non. 16. 4. *Zekere heele korte mantel*, of *tabbert*. Dus genaamt om dat hy geelverwig, als de goutsbloem was.

C A L V.

CĂLVĂ, æ. f. Mart. 3. 74. 1: 11. 43. 2. *Het bekkeneel, de herſſenpan*, of *hoofdſchedel*.

Calvam auro cælare. Liv. 23. 24. *Een bekkeneel graveeren.*

CĂLVĀRĬĂ, æ. f. Celſ. 8. 1. Scrib. 16. Plin. H. 28. 1. Zie Calva.

CĂLVĀTŬS, ă, ūm. Calvata vinea. Plin. H. 17. 22. Cato R. R. 33. *Een yle*, of *kaale wijngaard*, waar in weynig ranken zyn.

CĂLVĔFĬO, ĭs, făctŭs sūm, fiĕrī. Varr. R. R. 1. 27. *Kaal worden.* Men leeſt in veele handſchriften, Calvus fio.

CĂLVĔO, ēs, ērĕ. Plin. H. 11. 37. *Kaal zijn, geen haair hebben.*

CĂLVESCO, ſcis, cālvēſcĕrĕ. Plin. H. 10. 29. *Kaal zijn*, of *kaal worden*, *'t haair verliezen*, van menſchen, beeſten, en levenlooze dingen ſprekende.

In colla calveſcere. Colum. 6. 14. *Kaal aan den hals zijn. Geen haair aan den hals hebben.*

(Propter quæ ſæpe caſtaneta calveſcunt. Colum. 4. 33. *Waarom de kaſtanjevelden*, of *de velden met kaſtanjeboomen beplant kaal worden, en de vruchten wech blijven.*

CĂLVĬTIES, ĭēi. f. *Kaalheyd.*

Superciliorum æquali cum fronte calvitie deformis. Petron. 68. *Leelijk om dat hy zoo weynig haair aan de winkbrauwen hadde als op 't voorhoofd*, of *overmids hy zoo kaal was aan de winkbrauwen als aan 't voorhoofd.*)

CĂLVĬTIUM, ĭi. n. Cic. T. Q. 3. 26. *Kaalheyd, kaalhoofdigheyd, haairloosheyd, haairuitvalling.*

Calvitium loci. Colum. 4. 29. *Een kaal veld, een onvruchtbaar veld, waar op niet waſt*, of *ſtaet.*

CĂLUMNIA, æ. f. Cic. Off. 1. 10. *Laſtering, valſche betichting, valſche beſchuldiging.*

Calumniæ litium. Cic. Mil. 27. *Verdraaijingen, haairkloveryen, ſtreeken, ſpitsvinnige uytvluchten in den Rechtshandel.*

CĂLUMNĬĀTĬO, ōnĭs. f. Aſcon. Cic. p. 32. Zie Calumnia.

CĂLUMNĬĀTŎR, ōrĭs. m. Cic. V. 2. 10. Phæd. 1. 17. 2. *Een laſteraar, valſche beſchuldiger*, of *quaadſpreker.*

Calumniator. Cic. Cæc. 23. *Warvogel, pleitvogel, haairklover*, een die door bedriegeryen en haairkloveryen de Rechtzaaken aanbindt, en gaande houd.

CĂLUMNĬĀTRIX, īcĭs. f. Ulp. D. 37. 9. 1. §. 14. *Een laſterſſe, valſche beſchuldigſter*, of *quaadſpreekſter.*

CĂLUMNĬŎR, ārĭs, ātŭs ſum, ārī. acc. Cic. poſt red. in Sen. 11. *Laſteren, valſchelijk betichten*, of *beſchuldigen*, 't zy in rechten, of anderzins. Dit verbum regeert de dativus niet, en Calepinus trekt Aſconius in Div. p. 23. verkeerdelyk aan (als of by hem gelezen wierd, Fruſtra calumniantur Ciceroni homines, daar met ronde letteren ſtaat, Calumniantur Ciceronem.)

(Calumniari. *Verkeerdelijk*, of *boosaardiglijk uitleggen; verdraaijen.*

Calumniari ſi quis autem voluerit. Phædr. 1. Prol. 5. *Maar indien iemand het verkeerdelijk zal willen uitleggen*, of *verdraaijen.*

Dicta factaque quorundam calumniatus. Suet. A. 12. *De woorden en daaden van sommige verkeerdelijk uitgelegt hebbende.*)

CĂLUMNĬŌSĒ. Papin. D. 46. 5. 8. *Valſchelijk, laſterlijk, t'onrecht, verkeerdelijk.* [De ſuperlativus Calumnioſiſſime ſtaat by Symm. E. 10. 7. 6.]

CĂLUMNĬŌSŬS, ă, ūm. *Laſterachtig, quaadſprekend, die een ander laſtert, gereed om te laſteren.*

Crimina calumnioſa. Ulp. D. 1. 18. 6. §. 2. *Verdichte*, of *valſche misdaaden.*

‡ **CĂLVŎR**, ĕrĭs, calvi. Sall. *by* Non. 1. 20. *Bedrogen worden, misleid worden.* Plaut. Caſ. 2. 2. 4. geeft het een dadelyke betekenis. Sopor manus calvitur. *De ſlaaperigheyd bedriegt mijne handen*, dat is, *ik ben zoo vol vaak dat ik niets in de hand houden kan.*

CĂLVŬS, ă, ūm. Mart. 10. 83. 12. Suet. J. 51. *Kaal, kaalhoofdig, haairloos, die 't haair uitgevallen is*, voornamentlyk voor op 't hoofd.

• Calvus. Plaut. 1. 1. 303. *Geſchoren, die 't haair afgeſneden is.*

CĂLVŬS mons, calvi montis. m. *of* Calvomontium, ĭi. n. *Chaumont.* Een ſtad van Vrankryk. Men vind 'er van dezen naam in Baſſigny, in l'Iſle de France, in Guienne, enz.

C A L X.

CALX, cālcĭs. m. *of* f. Ter. Ph. 1. 2. 28. Cic. Her. 4. 55. *De hiel, het onderſte van de hiel.*

[Calx ferrata. Virg. Æ. 11. 714. Sil. 7. 696. *Een ſpoor.*

Calcibus aliquem cædere. Plaut. Pœn. 3. 3. 71. Concindere. Cic. V. 3. 23. Incurſare. Plaut. Pœn. 4. 1. 3. Petere. Hor. S. 2. 1. 55. (Ferire. Quintil. I. O. 2. 8.) *Iemand*, of *iets met voeten ſtooten, met voeten ſchoppen*, of *voeten geven.*

Calcibus inſultare fores. Ter. E. 2. 2. 54. *Met de hielen op de deur loopen.*

Calces ſcaporum. Vitruv. 9. 2. *Het hielrond van een pijlaar*, of *zuyl.*

• Calx. Cic. T. Q. 1. 8. *Het einde*, of *'t end van iets.*

CALX, cālcĭs. f. Cic. Mil. 27. *Kalk.*

A calce ad carceres revocari. Cic. S. 23. *Van 't end der loopbaan tot het begin wederkeeren.* 't Is oneigentlyk, gelyk het Cicero neemt, *verjongen, weder jong worden, weêr beginnen te leeven.* Deze Schryver maakt een zinſpeeling op de paarde *of* wed-loopen, welker paalteken door een witte ſtreep afgetekent wierd, die men aan 't end van 't renperk met kalk maakte.

C A L Y.

CĂLYCŬLŬS, ī. m. Plin. H. 20. 19. *Een bloeſemknopje*, of *bloemeknopje.*

CĂLYX, ycĭs. m. *of* f. Plin. H. 20. 19. *De knop van bloemen, de ſchil, ſchel*, of *baſt die om de vruchten zit; de hauw van 't koren.*

C A M A.

CĂMĂRĂ, æ. f. Vitruv. 7. 3. Tac. H. 3. 47. Gell. 10. 25. *Zekere pontſchuyt.*

CĂMĂRĂ, æ. f. Phæd. 4. 24. 29. *Een gewelfde kamer.* Zie Camera.

CAMARIA, æ. f. *La Carmagne.* Een eiland aan den mond van de Rhone.

[**CAMARINUM**, *of* Camerinum. Ptol. 3. 1. Heden *Camarino.* Een ſtad in Italiën, in Marca de Ancona.]

C A M B.

[**CAMBERIUM.** *Chambery.* De hoofdſtad van Savoyen aan de riviere de Laiſe, of Orbanne. Anders ook *Chiaro* genaamt. Zie beneden.

CĂMBĬO, ĭs, psi, īrĕ. *Wiſſelen, verwiſſelen.* Chariſ. 1. G. 3. 219. *en* 233. *en* Priſc. 10. 906. Edit. Putſc. Die daar by voegt, 't ſchynt te komen van 't Griekſche κάμπτω, ἔκαμψα.]

(Mutuarias operas cum vicinis cambire. Apul. Apol. 284. *Onderlinge dienſten met zijn buuren verwiſſelen.*

C A M E.

CĂMĔLĀRĬŬS, ĭi. m. *Kameelhoeder, kemeldrijver.* Dit woord word niet dan by Chariſius gevonden, dat geen Auctor Claſſicus is.

CĂMĔLĀSĬĂ, æ, *of* Cămēlārĭă, æ. f. *Kameelhoeding, kemeldrijving, kameelweiding.* Budæus, Pand. p. 263. wil dat men Camelaſia in Chariſius leze, dat d'eenige Schryver is daar dit woordt gevonden wordt. (De Regtsgeleerde Hermogenes gebruikt nochtans het zelve neffens hem. D. 50. 4. 1. §. 2.

CĂMĔLĀSĬŬM. ĭi. Ammian. 17. 19. *Kameeltol, kemeltol, tol op de kemels.* (Valeſius over Ammianus getuigt dat dit woord in de Roomſche druk en de.

Digitized by Google

de Handſchriften niet gevonden word, en dat het van eenen P. Caſtellus in den text is gelapt. Arcadius Chariſius gebruykt het D. 50. 4. 18. §. 11. Zie van 't zelve Bud. Pand. 263. A. Turneb. Adv. 2. 13. 21. 28. Voſſ. Lex. Etymol.

CĂMĒLĪNŬS, ă, ŭm. Plin. H. 28. 9. *Kemels, van den kemel, dat tot den kemel behoort.*

CĂMĔLLĂ, æ. f. Ovid. F. 4. 779. Petron. 91. *Zeker vat* in de offerhanden gebruykelyk.

CĂMĒLŎPARDĂLIS, ĭs. f. Varr. L. L. 4. 20. Plin. H. 8. 18. *Kemelpanther.* Zeker wild, *of* waarſchynelyk, verziert dier in Afrika. Zie evenwel ons Lex. Antiq.

CĂMĒLŬS, ī. m. & f. Plin. H. 8. 18. *Een kemel*, of *kameel.* Zeker tam dier dat in Aziën en Afrika gevonden wordt.

CĂMĒNĂ, æ. f. Virg. E. 3. 59. *Een zanggodin*, of *zanggodes.*

Inhumanæ ſenium depone camenæ. Hor. E. 1. 18. 47. *Verlaat dit naar en droevig gelaat dat u de ſtrenge zanggodes aanzet;* dat is, *de dichtkonſt*, of *leeroeffening.*

CĂMĔRĂ, æ. f. Cic. Fr. 3. 1. Varr. R. R. 3. 7. 2. *Een gewelf*, of *gewelfzel, een dak gewelfswijze gemaakt, een boog*, of *galdery.*

Camera. Tac. H. 3. 47. Zie Camara.

CĂMĔRĂCUM, ī. n. *Kamerijk*, een ſtad van Vlaanderen in Henegouwen aan de Schelde.

CĂMĔRĀRĬŬS, ă, ŭm. Cameraria cucurbita. Plin. H. 19. 5. *Een kauwoerd*, of *kamperfoli*, die over een galdery, *of* prieel heen loopt.

Camerata arca. Ulp. D. 19. 2. 19. §. 5. *Een kiſt*, of *koffer met een rond dekzel.* In zommigen drukken leeſt men Ærata arca.

CĂMĔRĀTĬO, ōnis. f. Spart. in Carac. 9. *Een gewelfzel.*

C A M I.

[CĂMILLŬS, ī. m. *Een vrygeborene jonge, wiens vader en moeder noch leven*, welkers dienſt de Ouden gebruykten in den Godsdienſt en op de bruyloften. Varr. L. L. 6. 3. en Feſtus. Zie ons Lex. Antiq.]

CĂMĪNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. act. Plin. H. 16. 6. *Als een ſchoorſteen*, of *oven maaken.*

CĂMĪNŬS, ī. m. Virg. Æ. 6. 630. *Oven, vuuroven, ſtookoven.*

Caminus. Suet. V. 8. *Een ſchoorſteen*, of *ſchouw.*

Caminus. *De haard, heerd*, of *haardſtede.*

Luculento camino uti. Cic. F. 7. 10. *Een groot vuur ſtooken, zich wel warmen.*

† Oleum addere camino. Hor. S. 2. 3. 321. *Oly in 't vuur gieten.* Dit is oneigentlyk, *iemands gramſchap tergen*, of *woede gaande maaken.* Zie ons Lex. Antiq.

CĂMĪSĬĂ, æ. f. Iſid. 19. 21. en 22. Paul. by Feſtus in Supparus. *Een hemd.* Dit woord word by de goede Schryveren niet gevonden. Veele Schryvers van de latere eeuwen der Latynſche taal gebruiken het, die du Freſne in zyn Gloſſarium by een gebragt heeft.

CĂMMĂRŬS, ī. m. Colum. 8. 15. Varr. R. R. 3. 11. Plin. H. 27. 3. *Zekere zeekrab*, of *zeekreeft.*

C A M P.

CĂMPĂ, æ. f. Zie Campe.

CAMPĀNĂ, æ. f. *Een klok.* Dit woord is geen Latyn. Zie het Gloſſarium van du Freſne, en ons Lex. Antiq.

CĂMPĀNĬĂ, æ. f. Plin. H. 3. 5. Flor. 1. 16. *Kampanje*, of *Kampanie, het bouwland*, een landſchap van 't Koninkryk Napels.

Campania, æ. f. *Champagne*, een landſchap van Vrankryk aan de Nederlandſche grenzen.

CAMPĀNĬŬS, ă, ŭm. Tibul. 2. 10. 33. *of*

CAMPĀNŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 10. 145. *Uit het Italiaanſch Kampanje.*

Morbus Campanus. Hor. S. 1. 5. 62. *Een puiſt, of roode plek in 't aangezicht.* Die van Campanjen hadden ze gemeenelyk door hunne veelvuldige overdadigheden.

CĂMPĒ, ēs. f. Colum. 10. 324. 11. 3. *Een rups, rupz*, of *kruidworm*, een worm die 't kruyd en de bladeren der boomen afeet.

CAMPESTĔR, ſtris, m. & f. ſtrĕ, ĭs. n. *Lands, van 't land.*

Campeſter locus. Varr. R. R. 1. 6. *Een landplaats.*

• Campeſtris ludus. Cic. Cœl. 5. *Een landſpel, een ſpel dat men op 't land ſpeelt.*

Campeſtres Scythæ. Hor. O. 3. 24. 9. *De Landſcythen, de Scythen die in geen ſteden maar op 't open veld woonen.*

A campeſtri adum caſtra poſuit ante urbem. Liv. 40. 22. *Hy heeft zijn leger voor de landpoort nedergeſlagen; hy heeft de ſtad aan de landzijde belegert.*

Campeſtre. Hor. E. 1. 11. 18. *Een broek*, of liever *een ſchort, waar mede naakte worſtelaars hunne ſchaamte bedekten*, volgens de uitlegginge van Acro over deze plaats, en Auguſtin. C. D. 16. 17. De naam, naar 't zeggen van Auguſtyn, komt daar van daan, dat de jongelingen op 't veld aan Mars opgedragen, naakt worſtelende, de ſchaamte daar mede bedekten, zoo dat de geenen, die zich daar mede omſchort en bedekt hadden, Campeſtrati genoemt wierden, en hy zelf de Nupt. & Concup. 2. 30. gebruykt het woord Campeſtrati van de geenen, die zich daar mede bedekten. Turneb. Adv. 27. 22. zegt datze van den navel tot op de voeten hong: en des zomers voor een onderrok diende. Dit is waarſchynelyk, want Aſcon. over Cicero p. 178. zegt, dat Cato Schout zynde, de bank geſpannen heeft zon-

[illegible]

[CAM[illegible] in N[illegible] oever van de [illegible]

CAMPICURSIO, [illegible] Decurſio.

CAMPIDOCTOR, ōris. m. Lamp. [illegible] Sev. 53. Veget. 1. 13. [illegible] *Een drilmeeſter, een* [illegible] *de wapenen o*[illegible]*, of* [illegible] *handeling leert.* Zie ons Lex. [illegible]

CAMPUS, ī. m. Cic. D. 1. 42. C[illegible] C. 37. *Een veld, een land, een* [illegible] Zie alle de Roomſchen in ons Lex. Antiq.

Campus. Ammian. 20. 5. Val. Flac. 3. 151. *'t Veld, de plaats van 't ge*[illegible]

Patentia camporum æquora. Cic. D. 1. 42. *of* Immenſa camporum ſpatia. Cic. N. D. 2. 64. *of* Immenſitates camporum. Cic. N. D. 2. 39. *De vlakte der velden*, of *van een landſtreek; een zeer vlak, groot, en breed veld.*

† Liquentes campi. Virg. Æ. 6. 724. Campi ſalis. Virg. Æ. 10. 214. Cærulei campi. Plaut. Trin. 4. 1. 15. Campus liberioris aquæ. Ovid. M. 1. 41. *'t Veld van Neptuin, de zee.*

† Campo indulgere. Perſ. 5. 57. *Zijn vermaak in de worſteling, de wedloop, of andere landſpelen nemen; zijn tijd en geld in de landſpelen verdoen.*

Campus. Cic. C. 1. 5. *De Staten*, of *Landſtenden, 's volks vergadering*, vermids ze in 't veld van Mars gehouden wierd.

• Campus. *Een veld. Een ſtoffe*, of *onderwerp.*

Magnus campus ad laudem. Cic. A. 14. 6. *Een ruym veld*, of *ruyme ſtoffe om eer te behalen.*

Campum dare in quo excurrere virtus cognoſcique poſſit. Cic. Mur. 8. *Een gelegentheyd geven*, of *verſchaffen om zijn kracht*, of *dapperheyd, enz. te betoonen.*

(Campum colligere. Veg. 3. 25. *Den buit op de vyanden behaal't opzamelen.*)

[Campi nota. In petitione Campi notam experiri. Val. Max. 6. 9. 14. *Te vergeefs na een bediening ſtaan.*

C A M U.

CĂMŪM, ī. n. Ulp. D. 33. 6. 9. *Zeker ſlach van bier*, of *andere drank.* Zie ons Lex. Antiq.

CĂMŪRŬS, ă, ŭm. Feſtus. Virg. G. 3. 55. *Krom, binnewaarts gebogen, omgebogen, omgekromt*, van beeſtehoornen, *of* beeſten ſprekende die de hoorns dus gekromt hebben.

C A N A.

CĂNĀLĬCŎLÆ, ārŭm. m. plur. Feſtus. Gell. 4. 20. *Bedelaars, armen*, of gelyk het zommige verklaaren *Quakzalvers*,

Digitized by Google

vers, of *zalſverkopers.* Dus genaamt vermids ze langs een waterloop wandelden die midden door een markt van Rome liep. (Van zoodanige ſpreekt Plaut. Curc. 4. 1. 15.)

CĂNALĬCŬLA, æ. f. Gell. 17. 11. *Waterloop, goot, buis, pijp, groeve.*

CĂNALĬCŬLATIM. adv. Plin. H. 9. 33. *Met buisjes, gelijk als met grooten.*

CĂNALĬCŬLATŬS, ă, ŭm. Plin. H. 27. 9. *Gegroeft, dat groeven heeft, dat uytgeront ſt, of uytgeholt is.*

CĂNALĬCŬLŬS, i. m. Colum. 8. 10. *Een goot, groeve, buis, pyp, waterloop, of waterleiding.*

* Canaliculus. Vitruv. 10. 14. *De loop van een roer, enz. een yzere, of houte pyp, 't hol van een geſchut.*

Canaliculus. Varr. R. R. 3. 5. *Een blikke, of houte drinkbakje*, voor de vogeltjes, in de kooijen, *of* vluchten.

(Canaliculus. Celſ. 8. 20. *Spalk*, of *ſchenen*, als iemand een arm of been gebroken heeft.)

CĂNALIENSIS, ĭs. m. & f. ſĕ, ĭs. n. Zie Canalitius.

CĂNALĬS, ĭs. m. Vitruv. 8. 7. *Een waterloop, gracht, of waterleiding.* Sommige maaken 't feminini generis. Zoo doet Varr. R. R. 3. 11.

Canalis. Vitruv. 10. 15. *Een yzere*, of *houte pyp.*

Canalis tubæ. Sen. E. 108. *'t Paviljoen*, of *'t onderſte van een trompet*, of *blaashoorn.*

Canalis. Sen. N. Q. 3. 11. *De kil van een ſtroom*, dat is, *de bodem en beyde oevers van een ſtroom.*

(Canalis. Celſ. 8. 10. *Een ſpalk waar med een gebrooken arm, of been geſpalkt word.*

* Canalis. Colum. 7. 3. *Een drinkenbak voor 't vee, een bak daar het vee uit drinkt.*)

CĂNALĬTĬŬS, ă, ŭm. Canalitium metallum. Plin. H. 33. 4. *Metaal dat uit de groeven word gehaalt.*

CĂNĀRĬĂ, æ. f. Plin. H. 6. 32. *Kanarien*, een eiland van Afrika, een van de gelukkige eylanden der Atlantiſche zee. Het heeft zynen naam aan de anderen medegedeelt die men de *Kanariſche eylanden* noemt. Zommige zeggen Cannaria.

Canaria. Plin. H. 25. 8. *Hondskruid*, een kruid dat tot buikloozing der honden dient.

CĂNĀRĬŬS, ă, ŭm. *Honds; van den hond, dat tot den hond, of tot de hondſterre behoort.*

Canarium ſacrificium. Feſtus, *of* augurium. Plin. H. 18. 3. *Een offer van een rooie teef*, dat de Heidenen aan de hondſterre deeden, om 'er een gelukkigen oogſt van te verwerven. Zie dit en 't volgende in ons Lex. Antiq.

C A N C.

(CĂNCELLĀRĬŬS, ĭi. Vopiſc. Car. 16. *Een verzoekmeeſter*, of *requeſtmeeſter, een die de verzoekſchriften den Vorſt ter hand ſtelde.*)

CANCELLATIM. Adv. Plin. H. 9. 33. *Getralyt, geruyt, als een traly*, of *tralye met ruyten gemaakt.*

CANCELLATŬS, ă, ŭm. *Getralyt, tralyswijze gemaakt, geruit.*

Cancellata cutis. Plin. H. 8. 10. *Een geruit vel, een huid met ruiten getrokken.*

CANCELLI, ōrŭm. m. plur. Cic. Sext. 58. Varr. R. R. 3. 5. Colum. 8. 17. *Tralyen, hekkens, ſpievenſters. Houtdetjes voor de glazen.*

Cancelli. *Paalen, paaltekens, bepalingen.*

Cancellis certarum rerum circumſcripta ſcientia. Cic. de Or. 1. 12. *Een wetenſchap in zekere paalen beſloten.*

Extra eos cancellos non egrediar quos mihi ipſe circumdedi. Cic. P. Q. 10. *Ik zal de paalen niet te buiten gaan die ik myzelven voorgeſchreven*, of *voorgeſtelt heb.*

CANCĔLLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. act. Colum. 4. 2. *Tralyen, ruiten, getralyt*, of *geruyt, tralyswijze maken, als een tralie maken.*

Cancellare teſtamentum. Ulp. D. 29. 1. 15. §. 1. *Iets in een uyterſte wil doorhaalen, doorſchrappen, doorſtreepen*, of *doorſlaan.*

CANCĔR, cri. m. Virg. G. 4. 48. Plin. H. 9. 31. *Een zeekrab*, of *zeekreeft.*

Cancer. Ovid. F. 1. 313. *De kreeft*, zeker hemels-teken.

Cancer. Ovid. M. 2. 825. *De kanker, een kreeftenezwel.* Celſ. 5. 26. gebruykt dit woord om te zeggen, Gangræna. *'t Heet vuur.*

Cancri. Feſtus. *Tralyen, hekkens.*

C A N D.

CANDEFĂCĬO, ĭs, fēci, factŭm, făcĕrĕ. act. Plaut. Moſt. 1. 3. 102. *Witten, wit maaken.*

CANDEFACTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 34. 8. *Brandende, vlammende, vurig, vierig, ontſteken.*

[CANDEFĪO, ĕri. Plin. H. 33. 3. *Wit worden.*]

CANDĒLA, æ. f. Plin. H. 13. 27. Colum. 2. 22. *Een kaars.*

CANDĒLĀBRŬM, i. n. Cic. Verr. 4. 26. Vitruv. 7. 5. *Een kandelaar*, of *luchter.* Zie beide in ons Lex. Antiq.

CANDĔNS, entĭs. part. Virg. Æ. 3. 573. Plin. H. 2. 18. *Wit, blinkende, glanſig, ſchitterende.* De compar. Candentior ſtaat by Val. Flacc. 3. 481. de ſuperlat. Candentiſſimus, by Solin. 52.

Candens. Cic. Off. 2. 7. *Brandende, ontſteeken, vlammende, vurig*, of *vierig.*

Candens aqua. Colum. 12. 53. *Ziedend water.*

Candens ſevum. Colum. 7. 5. *Geſmolten ongel.*

CANDENTIA, æ. f. Vitruv. 9. 4. *De witheid*, of *'t ſchijnſel der maan.*

CANDĔO, ēs, dŭi, dērĕ. Catul. 64. 318. Hor. S. 2. 6. 103. *Blinkend wit zijn, ſchitteren, glinſteren, een witte glans hebben.*

* Candere. Cic. Off. 2. 7. *Ontſteeken zijn, branden, vlammen, in vuur en vlam ſtaan.*

Candere. Hor. E. 1. 15. 36. *Blinken, flonkeren, ſikkeren, ſchitteren, ſchijnen, ſchijnſel geven.*

Ea loca æſtate ſæviſſime candent. Colum. 1. 4. *Die plaatzen zijn brandend heet in de zomer.*

CANDĒSCO, ĭs, cĕrĕ. Tib. 1. 11. 43. *Wit worden, bleeken*, of *bleiken.*

Aër candeſcit. Ovid. M. 6. 49. *De lucht klaart op, het word helder*, of *klaar weêr.*

Candeſcere. Ovid. M. 2. 230. *Branden, ontbranden, blaaken, heet worden, heel vuurig*, of *zoo rood als vuur worden.*

CANDĬCANS, āntĭs. part. Plin. H. 16. 23. *Witachtig, naar 't wit trekkende.*

CANDĬCANTĬĂ, æ. f. Plin. H. 17. 13. *Witheyd, wittigheyd, witachtigheyd, witte verwe.*

CANDĬCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 2. 46. *Bleiken, bleeken, wit worden, witachtig zijn, naar 't wit trekkende.*

CANDĬDĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. *Dat aan d'ampskuipingen, aan 't kuypen, om eenig ampt, of amptbejagen vaſt is.*

Candidatorio munere fungi. Cic. Att. 1. 1. *d'Ampten bekuipen, zijn werk van kuipen maaken.*

CANDĬDĀTŬS, ă, ŭm. Plaut. Caſ. 2. 8. 10. *In 't wit gekleedt.*

Candidatus. Cic. Att. 1. 1. *Verwachteling van eenig ampt, een die naar eenig ampt ſtaat, of die om eenig ampt kuypt.* Men noemde hen dus te Rome, vermids ze in 't wit gekleed gingen, 't zy om d'oprechtigheyd van hun oogmerk te vertoonen, voor 't behang van den Staat, in 't bekuypen der ampten, *of* om voor 't volk te doen blyken dat ze niet door hunne eyge verdienſten, maar door 's volks gunſt dat geene hoopten te verwerven waar naar zy ſtonden.

Candidatus Conſulatus. Plin. P. 95. *Een die naar 't Borgermeeſterſchap ſtaat.*

Candidatus Prætorius. Cic. Mur. 27. *Een die naar 't Schoutampt ſtaat.*

* Candidatus Principis. Suet. A. 56. *Een die naar eenig ampt ſtaat en door den Vorſt gedrangen word.* Zie onze aantekening over Suetonius, en ons Lex. Antiq.

Candidatus eloquentiæ. Quintil. I. O. 12. 2. *Een leerocfenaar der welſprekentheyt.*

(Candidatus deſtinatæ crucis. Apul. M. 1. 108. *Iemand die gevonniſt is om gekruyſt*, of *gehangen te worden.*)

Candidatus non ſolum Conſulatus, ſed etiam gloriæ & immortalitatis, & exempli quod ſequerentur boni Principes. Plin. P. 63. *Die niet alleen naar 't Borgermeeſterſchap, maar ook naar d'eer der onſterfelijkheyd ſtaat, en om een voorbeeld te geven, ter navolging aan alle vroome Vorſten.*

Candidati milites. Veg. 2. 7. *Geroerteck-*

Digitized by Google

rechtigde, of *bevoorrechtigde ſoldaaten.*

CANDĬDE. Adv. *In 't wit, die iets wits aan heeft*, of *draagt.*

• Candide veſtitus. Plaut. Caſ. 4. 1. 9. *In 't wit gekleed, die een wit kleed aan heeft*, of *draagt.*

• Candide. Adv. Cic. F. 8. 6. *Oprechtelijk, zuyverlijk, openhertiglijk, onbewimpeld, ongeveynſdelijk, eenvoudiglijk.*

CANDĬDŬLUS, a, um. *Wit, heel wit, ſneeuwwit.*

Candiduli dentes. Cic. T. Q. 5. 16. *Heele witte tanden, ſneeuwitte tanden.*

CANDĬDUS, a, um. *Wit, dat wit van verwe is.* (Hoe dat Candidus verſchilt van Albus, leert ons Serv. G. 3. 82. De compar. *Candidior* ſtaat by Tib. 1. 8. 64. en de ſuperl. *Candidiſſimus* by Varr. L. L. 7. 7.)

• Candidus. Virg. E. 7. 38. Æ. 6. 708. *Wit, ſchitterwit, ſchemerwit*, van een verwe, *of* iets anders ſprekende dat heel wit is.

Dies candidus. Ovid. Tr. 2. 142. Lux clara & candida. Plaut. Amph. 1. 3. 49. *Een gelukkigen, helderen, klaaren*, of *ſchoonen dag.*

Favonius candidus. Hor. O. 3. 7. 1. *Een goede, zoete*, of *aangenaame wind, een zacht*, of *zoel windje.*

Vox candida. Quintil. I. O. 11. 3. *Een heldere, klaare, zuyvere ſtem.*

Candidus. Hor. E. 1. 4. 1. *Oprecht, vriendelijk, weldadig, goedaadig, beſcheyden, ongeveynſt, openhertig; goedgunſtig, gunſtig.*

Candidus Lector. Ovid. Tr. 4. 10. 132. *Een gunſtig*, of *beſcheyden lezer.*

Candidum dicendi genus. Cic. Or. 16. *Een klaare*, of *zuyvere ſtijl.*

Candidum ovi, ex ovo. Plin. H. 23. 3. *'t Wit van een ey.*

† Somnia candida. Ovid. Her. 15. 124. *Genoeglijke droomen*, of *van een goed voorbeduedzel.*

(Candidus. *Grijs, grauw.*

Sapere oportet qui ſunt capite candido. Plaut. Moſt. 5. 2. 27. *Grijze lieden betaamt het wijs te zijn.*

Candidior poſtquam mihi tondenti barba cadebat. Virg. E. 1. 29. *Na dat my den grijzen baard geſchooren is; na dat ik grijs*, of *oud ben geworden.*)

CANDĬFĬCO, as, avi, atum, are. Candificare cutem. Næv. *De huyd wit maaken.*

CANDĬFĬCUS, a, um. *Witmakend.* Pulviſculus candificus. Apulej. Apolog. *Tandpoeier.*

CANDŌR, oris. m. Virg. Æ. 3. 538. *Witheyd, wittigheyd.*

Candor. Cic. N. D. 2. 15. *Glans, luyſter, ſchoonheyd, glinſtering, ſchittering.*

• Superbia candoris. Vitruv. 7. 3. *De helderheyd*, of *de ſchitterende glans van 't wit*, die ligtelyk inſchiet.

Candor. Cic. N. D. 1. 27. *De wittigheyd van 't vel*, of *van 't aangezicht.*

Animi candor. Ovid. P. 2. 5. 5. *d'Oprechtigheyd, ongeveynſtheyd, zuyverheyd van 't gemoed*, of *van 't hert.*

† Æſtivus candor. Claud. Conſ. Prob. Ol. 219. *De zomerhitte, de hitte des zomers.*

C A N E.

CĀNENS, entis. part. A caneo. *Wit, gewit, gebleykt.*

Canens ſenecta. Virg. Æ. 10. 192. *Een grijzen*, of *zeer hoogen ouderdom.*

Gelu canens. Ovid. Tr. 5. 5. 66. *Witte rijm*, of *hijzel.*

CĀNĔO, es, ui, ere. Virg. Æ. 5. 416. *Grijzen, grijs worden, grijs*, of *wit haair krijgen*, of *hebben*, als d'oude luyden.

Canere. Virg. G. 3. 325. *Wit gehijzelt*, of *gevroren, met rijm bedekt zijn.*

† Ætas mea canuit ſub galeis. Claud. B. Get. 35. *Ik ben grijs*, of *oud onder de wapenen geworden. Ik heb al mijn leven in den oorlog verſleten.*

CĂNĒPHŎRA, æ. f. Cic. V. 4. 3. Feſtus Κανηφόρος. *Een meysje met een mand op 't hoofd.* (t'Athenen waren twee meysjens ten dienſt van Minerva, die als het feeſt van deze Godinne gevierd wierd, by nacht op haare hoofden in manden wegdroegen de ſchenkaadjen haar door laſt van de Prieſteren aangeboden. Pauſan. Att. p. 25. Heſych. in Κανηφόροι.) Zie ons Lex. Antiq.

CĂNĒPHŎRUS, i. m. Plin. H. 36. 5. Κανηφόρος. *Een jongen die iets op 't hoofd draagt.*

CĀNESCO, is, ere. Ovid. Am. 1. 8. 52. *Grijs*, of *oud worden, grijzen.*

• Oratio caneſcit noſtra. Cic. Cl. 2. *Mijn ſtijl begint oud te worden*, of *af te gaan; mijn ſchrijfwijze is niet naar de hedendaagſche trant*, of *zwier.*

C A N I.

CĀNI, orum. plur. m. Cic. S. 18. *Wit, grauw*, of *grijs haair.*

CĀNIA, æ. f. Plin. H. 21. 15. *Witte netelen, brandnetelen*, een zeer ſtekend gewas.

CĀNICÆ, arum. plur. f. Feſtus *en* Lucil. *by* Non. 2. 150. *Zemelen*, of *de koornel daar men brood voor de honden van bakte.* Pacuvius zegt, Caninaceus panis. Of gelyk andere ſchryven, Canicaceus. *Hondenbrood, 't brood dat men den honden geeft.* Dit woord word elders niet gevonden. (Scaliger over Feſtus p. 38. trekt deze woorden aan als van Pacuvius zynde.)

CĀNĬCŬLA, æ. f. Plaut. Curc. 5. 1. 8. *Een teefje.* Oneigentlyk van een vrouwmenſch gezegt.

• Damnoſa canicula. Perſ. 3. 49. *Het aas, een worp met den teerling*, wanneer de vier ſteenen in 't ſpeelen de zelve oogen hadden: dat een ongelukkige worp was.

CĀNĬCŪLĀRIS, is. m. & f. re, is. n. Dies caniculares. Iſid. 3. 70. *De hondsdagen, de tijd dat de honsſterre ſchijnt.*

CĀNĪNA, æ. f. Daar moet Pellis onder verſtaan worden. Varr. L. L. 6. 3. *Hondsvel.*

CĀNĪNUS, a, um. Ovid. Ib. 229. *en* 230. *Hondſch, van den hond, dat van een hond is.*

Dentes canini. Plin. H. 7. 2. Celſ. 8. 1. *d'Oogtanden*, doordien ze eenige takjens van d'oogzenuwen ontfangen.

CANIS, is. m. f. Cic. N. D. 2. 63. *Een hond, een reu*, of *teef.*

Canis venaticus. Colum. 7. 12. Nep. Pelop. 2. (Ad venandum. Ter. And. 1. 1. 30.) *Een jaghond, een windhond, enz.* Pecuarius. Colum. 7. 12. *Een wachthond over 't vee.* Villaticus. Colum. 7. 12. *Een grooten dog, een wachthond op een hofſtede.*

• Canis. Virg. G. 2. 353. *De hond, de hondſterre.*

Canis major. Vitruv. 9. 7. Hyg. A. P. 2. 4: 3. 35. *De grooten hond*, die de kleyne volgt.

Canis minor, *of* minuſculus. Vitruv. 9. 7. *De kleynen hond*, een geſternte dat de tweelingen volgt, en dichte by 't hoofd van de ſlang ſtaat.

Canis. Prop. 4. 8. 46. Ovid. Tr. 2. 474. Art. 2. 206. *Het aas, een worp met den teerling*, wanneer de vier dobbelſteenen in 't ſpeelen de zelve oogen hadden. (Zie onze aanteekeninge over Suet. A. 71. 5. §. 20.) en ons Lex. Antiq.

Canis. ſeq. gen. Cic. Att. 6. 3. *Een hielooper, een die iemand altijd volgt*, of *verzelt*, als een hond zyn meeſter.

Canis. Feſtus. Plaut. Caſ. 2. 6. 37. *Handboeijen, yzere boeijen*, of *ketens*, die men by de Romeynen de ſlaven aan de handen ſloot.

(Canis. *Hond*, is ook een ſcheldwoord, als men iemand veracht, en toont dat hy niets waardig is, ja niet meer dan een hond.

Diminuam tuum caput, niſi abis. G.N. Ain' vero, canis? Ter. E. 4. 7. 33. *Ik zal u den kop te morſel ſlaan, indien gy niet weggaat.* G.N. *Maar zegt gy dat, hond?*

Canis. *Een quaadſpreker, een laſteraar*, om dat de honden ieder aanblaffen.

Demetrium ſatis habuit canem appellare. Suet. Fl. 13. *Het was hem genoeg dat hy Demetrius een hond*, of *quaadſpreker noemde.*

Canis. *Een vuyl*, of *onreyn menſch*, om dat de honden tot hun uytbraakzel wederkeeren. Wy zeggen, *een zwijn.*

Dii te perdant, canis. Plaut. Moſt. 1. 1. 40. *De Goden ſchenden u, hond, beeſt*, of *onreyn menſch.*

[CANISIA, æ. f. *Kaniſcha.* Een Stad in Neder-Hongaryen, aan 't meer Balaton.]

CĀNISTELLUM, i. n. Symmach. E. 2. 81. *Een mandje, korfje.*

CĀNISTRUM, i. n. Virg. G. 4. 280. *Een mand*, of *korf, van teen*, of *biezen gevlochten.* [*Een broodmandje.* Hor. S. 2. 6. 105.] Pallad. R. R. 12. 17. zegt Caniſtros, in 't meervoud van Caniſter.

CĀNITIES, ei. f. Ovid. Art. 3. 163. *De witte, grauwe*, of *grijze haairen van een oud man.*

Canities. Plin. H. 11. 37. *De grijzigheyd, grauwheyd.*

Digitized by Google

d'ouderdom.

CANITUDO, f. Plaut. *by* Feſtus, *en* Varr. *by* Non. 2. 106. Zie Canities.

C A N N.

CĂNNĂ, æ. f. Colum. 7. 9. Vitruv. 7. 3. *Een rotting, riet, of rietſtok.*

† Canna. Sil. 7. 440. *Een fluytje, rietfluytje, of herdpijpje.*

(**CANNABETUM**, i. n. Inſcriptio vetus *by* Gruter. f. 896. n. 14. *Hennipland, of kennipland, land waar op hennip gezaait is, of daar kennip op ſtaat.*)

CĂNNABĬNŬS, ă, ŭm. Colum. 2. 2. *Van hennip, of kennip, van hennip gemaakt.*

CĂNNABIS, ĭs. f. Plin. H. 19. 9. *Kennip, hennip*, zeker gewas. Pallad. R. R. 3. 5. *en* Varr. *by* Gell. 17. 3. zegt, Cannabum, i. n.

Torta cannabis. Perſ. 5. 146. *Een touw, of kabel*, vermits ze van kennip zyn gedraait.

(**CĂNNĂBIŪS**, ă, ŭm. Grat. Cyn. 47. *Daar hennip op waſt.*)

CANNÆ, ārŭm. f. plur. Liv. 22. 44. *Kannes*, een ſtad van de Poüille in Italiën, vermaart door d'overwinning die Hannibal op de Romeynen bevocht.

CĂNNĒNSĬS, ĭs. m. & f. ſĕ, ĭs. n. Cic. Cl. 3. *Die van Kannes is, dat tot de ſtad Kannes behoort.*

Cannenſis pugna. Cic. S. R. 32. *De ſlag van Kannes*, van Hannibal met de Romeynen.

CĂNNĒTŪM, i. n. Pallad. 3. 23. *Een plaats met riet, of rottingen beplant.*

CĂNNĔŬS, ă, ŭm. Colum. 12. 50. *Van rotting, van riet.*

CĂNNŬLĂ, æ. f. Apul. M. 3. *Een rietje.*

C A N O.

CĂNO, ĭs, cĕcĭnī, cāntŭm, cănĕrĕ. acc. *Zingen, ſpeelen*, op eenig ſnaar, *of* ander ſpeeltuyg.

Canunt ſigna. Liv. 27. 16. Buccinæ. Vitruv. 9. 9. *De trompetten klinken, men ſpeelt op trompetten.*

Canere ad citharam laudes alicujus. Quintil. I. O. 1. 10. *Iemands lof op de luyt zingen.*

Canere fidibus. Cic. T. Q. 2. 2. Tibia, &c. Cic. N. D. 2. 8. *Op de fluyt, enz. ſpeelen.*

† Canere aliquem. Virg. Æ. 7. 698. *of* ſuper aliquo. Virg. G. 4. 559. *of* laudes alicujus. Ovid. Tr. 2. 74. *Iemands lof opzingen, iemand prijzen, roemen*, voor al in dicht.

Canuntur hæc apud Homerum. Cic. Cl. 18. *Homeêr zingt hier van*, of *meld hier van in zijne vaarzen.*

† Canere Reges, & prælia. Virg. E. 6. 3. *De Koningen en hunne gehoudene veldſlagen zingen*, of *in vaarzen beſchrijven.*

Canere. *Waarzeggen, voorzeggen.*

Dii ea quæ nunc fiunt, canere viſi ſunt. Cic. C. 3. 8. *De Goden ſcheenen te voorzeggen, het gene nu geſchied.*

Cicero, quæ nunc uſu veniunt, cecinit ut vates. Nep. Att. 16. *Cicero heeft als een profeet voorzegt de dingen, welke nu geſchieden.*

Id fama canit. Mart. S. 5. 4: 6. 4. *'t Gerucht loopt hier van.*

Canere bellicum. Liv. 35. 18. *Den aanval blaazen, het teeken van 't gevecht geven.* Cæſ. B. C. 3. 82. Claſſicum canere. *Een ſeyn geven tot den ſlag.*

Receptui canere. Liv. 27. 49. *Den aftocht blaazen, het teeken van den aftocht geven.* Cic. A. 12. 3. gebruykt het om te zeggen, *vertrekken*, of *beveelen dat men vertrekt.*

Buccina canit receptus. Ovid. M. 1. 340. *De trompet blaaſt den aftocht.*

Eamdem cantilenam canere. Ter. Ph. 3. 2. 10. *Het zelve liedje*, of *'t oude deuntje zingen; altoos het zelve herhalen.*

Canere ſurdis auribus. Liv. 40. 8. *Voor doove ooren zingen; voor een doof mans deur kloppen, iemand aanſpreken die niet hooren wil*, of *die den dooven ſpeelt.*

Sibi intus canere. Cic. Rull. 2. 26. *Slechts voor zich zelven zingen*; dat is, *niets dan zijn eyge belang voor hebben*, of *beoogen.*

Gallina cecinit. Ter. Ph. 4. 4. 28. *De hen heeft gekraait.*

CĂNON, ŏnĭs. m. Κανών. *Regel, maat, voorbeeld.* De Kerkelyke Schryvers gebruyken 't om te zeggen, *een beſluyt van een der Kerkvergaderingen.* Zie Du Freſne Gloſſar. 1. 750.

Canon ſcriptorum alicujus. Cic. F. 16. 17. *De rechter, oordeelaar*, of *berisper van iemands ſchriften.* Men vint het in de beſte drukken in 't Griekſch geſchreven.

• Canon artis. Plin. H. 34. 8. *Een meeſterſtuk van de konſt; een volmaakt voorbeeld. Een oorſpronkelijk*, of *voorbeeldig ſtuk.*

Canon. Vitruv. 10. 13. *Een loode pijp.*

Canon. Aſcon. Cic. 112. *De waardy van 't geld, De tollen op d'uytgaande en inkomende goederen. De ſchattingen.*

CĂNŎNĬCŬS, ă, ŭm. *Welgeregelt, evenredig, nauwkeurig; naar de regelen van de konſt.*

Sciat canonicam rationem Architectus. Vitruv. 1. 1. *De Bouwmeeſter moet d'evenredigheyd, of de regelen der evenredenheyd weten.*

Canonicus, i. m. *Een Domheer*, of *Kanonik*, dit woord is alleen by de kerkelyke Schryveren in gebruyk. (Van dit woord vind men veel by Du Freſne Gloſſar. 1. 752...)

CĂNŌPŪS. i. m. *o*, Canobus. Virg. G. 4. 287. *Bochir*, of *Bichier*, een ſtad van Egypten, aan den mond van den Nyl.

Canopus. Vitruv. 9. 7. *Kanopus.* Een zuydelyke ſter, die van ons afpunt niet kan gezien worden.

CĂNŌR, ōrĭs. m. Ovid. Art. 3. 315. Virg. G. 4. 71. *Geluyd, de welluyding, de zoetluydigheyd der ſtem. De klank*, of *'t geluyd der ſpeeltuygen.*

CĂNŌRŪS, ă, ŭm. Cic. Cl. 92. Virg. Æ. 6. 120. *Zoetluydig, welluydig, zoet, aangenaam, liefelijk, helder*, van de ſtem en ſpeeltuygen ſprekende.

Avis canora. Virg. G. 2. 328. *Een zangvogel.* Animal. ſponte canorum Cic. D. 2. 25. *Een dier dat geerne zingt.*

† Nugæ canoræ. Hor. A. P. 322. *Beuzelingen met hoogdravende woorden uytgedrukt.* Fides canoræ Hor. O. 1. 12. 11. *Welluydende ſnaaren.*

C A N T.

CĂNTĂBĔR, brī. m. Hor. O. 2. 6. 2. plur. Cāntabri, brorum. Cæſ. B. C. 1. 38. *De Biskajers, het volk van Biskajen*, voortyds de Kantabriërs genaamt.

CĂNTABRĬĂ, æ. f. Plin. H. 4. 20. *Biskajen*, een landſchap van Navarre aan de zee.

[**CĂNTABRĬGĬĂ**, æ. f. *Cambridge.* Een landſchap in Engeland aan de rivier Ouſe.]

[**CANTABRUM**, i. n. Min. F. Oct. p. 286. *Is onder de Roomſche veldheeren geweeſt een vaane* of *vaandel in den oorlog.* Zie ons Lex. Antiq.]

CANTABUNDUS, ă, ŭm. Gell. 9. 13. *Al zingende.*

CANTAMEN, ĭnĭs. n. *Betovering.*

Magicæ cantamina muſæ. Prop. 4. 4. 49. *Toverzang, Toverliederen.*

CANTATIO, ōnis. f. Plaut. St. 5. 5. 19. *Een lied, een zang*, of *gezang.* Zommige lezen, Cantio.

CANTATOR, ōrĭs. m. Gell. 16. 19. *Zanger, een die zingt.*

Cygnus cantator funeris ſui. Mart. 13. 77. 2. *Een zwaan die ſtervende zingt*, of *die zingende zijn dood verkondigt.*

CANTATRIX, īcĭs. f. Avis cantatrix. Varr. R. R. 3. 5. *Een zangvogel, een vogel die zingt.* Zommige lezen Cantrix.

Cantatrices choreæ. Claud. B. Gild. 448. *Danſen daar onder gezongen word.*

CANTATŬS, ūs. m. Alcim. Avit. 5. 175. *Een gezang.*

CANTĀTŬS, ă, ŭm. Mart. 7. 13. 5. *In vaarzen geprezen.*

Cantatus. Propert. 4. 5. 13. *Betovert.*

CANTERIATŬS, ă, ŭm. Canteriata vinea. Colum. 5. 4. *Een wijngaard die 't geen een glint*, of *ſtaketzel aanlegt.* Doletus zegt dat het een *ſtaketzel van een wijngaard is.*

CANTERII, ōrŭm. m. plur. *Sparren, ribben.* Een woord der bouwkonſt. Lange houten daar 't ganſche dak op ruſt.

Canterii promineant ad extremam ſubgrundationem. Vitruv. 4. 2. *De ſparren komen tot aan het overſtek van het dak; reyken tot aan de dakdruyping.* Zie ons Lex. Antiq.

CANTERINUS, ă, ŭm. Plaut. Men. 2. 3. 44. *Van een ruyn, dat tot een ruynpaard behoort.*

Canterinum hordeum. Colum. 2. 9. *Kleyne gerſt*, of *voedergarſt die men den paarden geeft.* Lapathum. Plin. H. 20. 21. *Zurkel, patich*, zeker gewas.

CANTERIOLUS, i. m. Colum. 11. 3. *Een ſtaketzeltje, glintje, paaltje, ſtokje*, of

of *ſchoorſj.* daar de jonge Wyngaarden, ajuyn, boomen, enz. tegens aan waſſen.

CĂNTERĬŬS, ĭī. m. Colum. 4. 12. *Een ſtaketzel, gelat, ſchoor, paal, ſtut*, of *ſtok*, van een Wyngaard, jonge boomen, enz. ſprekende.

Canterius. Cic. N. D. 3. 5. Plaut. Capt. 4. 2. 34. *Een ruyn*, of *ruynpaard; een tochtpaard.*

CANTHĂRĬS, æ. m. Plin. H. 37. 11. *Een goudgroen edelgeſteente, gelijk een Spaanſche vlieg.*

CANTHĂRĬS, ĭdĭs. f. Cic. T. Q. 5. 46. *Een Spaanſche vlieg, een goudgroene vlieg.* Zeker vergiftig diertje.

Cantharidas ſumere. Cic. F. 9. 21. *of* Cantharidum ſuccos bibere. Ovid. Ib. 308. *Een Spaanſche vliegedrank innemen.*

CANTHĂRŬS, ī. m. Virg. E. 6. 17. Κάνθαρος. *Een groote wijnkruyk*, of *wijnkan.*

* Cantharus. Plin. H. 18. 17. *Zekere ſlak*, of *ſlek* die 't koren afeet.

Cantharus. Plaut. P. 5. 2. 40. Val. Max. 3. 6. 6. *Een drinkſchaaltje*, als een ſlekhoorn gemaakt.

Modicis cantharis vinum potare. Hor. O. 1. 20. 2. *Wijn met kleyne teugen drinken.* Eygentlyk *wijn als uyt ſlekke huysjes drinken.*

Cantharus. Ulp. D. 30. 1. 41. §. 11. *Zeker ſnaaks beeld*, in de waterſprongen; *een waterman.*

CANTHŬS, ī. m. Perſ. 5. 71. Mart. 14. 168. 8. *Een beſlag*, of *yzere band rondom een rad.* Zie ons Lex. Antiq.

CANTĬCŬM, ī. n. Cic. F. 9. 22. *Gezang, lofzang, lied, liedje.*

Cantica excipere modis Muſicis. Quintil. I. O. 1. 12. *Liedjes op maatzang zingen.*

Canticum agere. Liv. 7. 2. *Zingen, liedjes zingen*, of *neuren.*

(Canticum. Is eygentlyk *een dertel, ligtvaardig liedjen, een hoereliedjen.*

Lectio poëtæ ne ſit in canticum diſſoluta. Quintil. I. O. 1. 8. *Laat het lezen van een Dichter niet uytberſten tot een ligtvaardig liedjen*, of *niet eyndigen met een dertel liedjen.*

Canticum was ook eertyds, *d'alleenſpraak van een Komediant op het tooneel.* Suet. N. 39. Datus hiſtrio in cantico quodam demonſtraverat. *De tooneelſpeelder Datus had in zijn gezang de woorden van 't ſpel met zijn gebaar uytgedrukt.* En ſchynt daarom voor 't ſpel zelve genomen te worden. Deſaltato cantico abiit. Suet. C. 54. *Hy is na 't eyndigen van 't ſpel heen gegaan.*)

CĂNTĬLĒNĂ, æ. f. *Een lied, liedje*, of *deuntje.*

* Cantilenam illam mihi crebro inſuſurrat. Cic. Att. 1. 19. *Hy zingt my dikwils het zelve liedje; hy zegt*, of *herhaalt my dikwils het zelve. Ik hoor dikwils van hem 't oude deuntje.*

Cantilenam eandem canere. Ter. Ph. 3. 2. 10. *Het zelve liedje zingen, den ouden deun zingen. Telkens het zelve herhaalen.*

Cantilena. Cic. F. 11. 20. *Een uytſtrooizel, een beuzeling, een valſch gerucht.*

CANTĬŎ, ōnĭs. f. Plaut. St. 5. 5. 19. *Een liedje, een deuntje, een maatſtukje.*

Cantio. Cic. Cl. 60. *Een toverzang, toverlied*, of *betovering.*

CANTĬTŎ, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Ter. Ad. 4. 7. 32. *Dikwils zingen, liedjes*, of *deuntjes zingen.*

Hæc carmina in epulis ſunt cantitata. Cic. Cl. 19. *Men heeft die liederen op de gaſtmaalen gezongen.*

CANTĬŬM, ĭī. n. Cæſ. B. G. 5. 13. Ptolem. 2. 2. *Kent.* Een landſchap van Engeland, voortyds een Koningryk.

CANTĬUNCŬLĂ, æ. f. Cic. F. 5. 18. *Een kort liedje, een kort deuntje.*

CANTŎ, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. de Or. 2. 69. *Zingen, liedjes zingen.*

Cantare ad chordarum ſonum. Nep. Epam. 2. *Naar het geluyt der ſnaaren zingen.*

* Cantare fidibus alicui. Plaut. E. 3. 4. 64. *Voor iemand op de luyt ſpeelen.*

Cantare aliquid alicui. Ter. H. 2. 3. 19. *Iemand dikwils ergens over aan 't oor lellen, hem geduurig het zelve voorhouden*, of *verzoeken.*

Hæ literæ idem cantant quod priores. Plaut. B. 4. 9. 61. *Die brieven houden 't zelve in, zeggen*, of *behelzen 't zelve met de voorgaande.*

Cantare. Virg. E. 8. 71. *Betoveren, verleyden.*

(Cantare fabulas. *Een verdichtzel ſpeelen.*

Inter cætera cantavit Canacem. Suet. N. 21. *Onder anderen heeft hy het treurſpel Kanace geſpeelt.*)

CANTŎR, ōrĭs. m. Plaut. Pſ. 1. 3. 132. Hor. S. 1. 3. 1. *Een zanger, zangmeeſter*, of *Muzikant.*

Cantor. Hor. A. P. 156. *Een zanger op het tooneel*, of *in de Opera.*

Cantor formularum. Cic. de Or. 1. 55. *Een onderwijzer*, of *leermeeſter* in de Rechten.

CANTRĪX, īcis. f. Plaut. Trin. 2. 1. 23. *Een zangeres, een zangſter.*

Aves cantrices. Varr. R. R. 3. 5. *Zangvogels.*

CANTŬĀRĬĂ, æ. f. *Kantelberg*, de hoofdſtad van 't Koningryk Kent, in Engeland.

CANTŬS, ūs. m. Cic. A. Q. 4. 7. *Zang, gezang, lied.*

* Cantus. Cic. T. Q. 5. 36. *Een ſtem, een toon, de klank*, of *'t geluyd*, een woord der zangkonſt.

Cantus citharæ. Hor. O. 3. 1. 20. *'t Citergeluyd.* Avium. Hor. O. 3. 1. 20. *De vogelzang.* Symphoniæ. Cic. V. 5. 13. *Een t'zamenluydende maatzang.* Vocis. Cic. S. R. 46. *'t Geluyd der ſtem.*

Cantus. Tib. 1. 9. 19. Ovid. M. 7. 231. *Toverzang, toverlied, betovering, bezweering, tovervaars.*

C A N U.

CĀNŬS, ă, ūm. Plaut. B. 5. 1. 15. *Wit, grijs; wit*, of *grijs geworden*, van dingen en perſoonen ſprekende.

† Cana fides. Virg. Æ. 1. 295. *d'Oude trouw, d'oude oprechtigheyd*, of *eenvoudigheyd.* Veritas. Varr. *by* Non. 4. 25. *De zuyvere, oprechte*, of *eenvoudige waarheyd.*

† Canus. Virg. G. 1. 43. *Wit, gewit, met ſneeuw*, of *rijm bedekt.*

Cana nix. Hor. S. 2. 5. 41. *De witte ſneeuw.*

(**CĂNŬSĬNĀTŬS**, ă, ūm. Suet. N. 30. Mart. 9. 23. 9. *Die een ros kleed draagt.* De wol te Kanuſiën gevallen was ros van verwe, en in groote achtinge. Zie Plin. H. 8. 48.

CĂNŬSĬNUS, ă, ūm. Hor. S. 1. 10. 30. *Kanuſiër, die van Kanuſiën is.*

CĂNŬSĬŬM, ĭī. n. Plin. H. 3. 11. *Kanuſiën.* Een ſtad in Apuliën, nu *Kanoſo* genaamt, van Diomedes gebouwt, Hor. S. 1. 5. 92. Strab. 6. 196. aan de rivier Aufidus. Mela. 2. 4. Strab. 6. 195.)

C A P A.

CĂPĀCĬTĀS, ātĭs. f. Colum. 12. 43. *Grootheyd, begriip, grootte, ruymte*, van een plaats, vat, enz. ſprekende.

Capacitas animi. Cic. T. Q. 1. 25. *Bequaamheyd, vatbaarheyd, uytſtrekking van 't verſtand.*

CĂPĀX, ācĭs. omn. gen. Plin. H. 10. 33. Hor. O. 2. 7. 22. *Bequaam, ruym, groot, breed, wijd, om iets te bevatten.* De compar. *Capacior* ſtaat by Hor. E. 9. 33. en de ſuperl. *Capaciſſimus* by Liv. 9. 16.

Spatioſa & capax domus. Plin. E. 7. 27. *Een groot en ruym huys.*

Aures avidæ & capaces. Cic. Orat. 29. *Greetige ooren, die bequaam zijn om veel te hooren.*

Villa uſibus capax. Plin. E. 2. 17. *Een zeer bequaam landhuys, een landhuys daar fraaije vertrekken aan zijn.*

Capax populi locus. Ovid. Art. 1. 136. *Een plaats daar veel volk in kan*, of *die veel volks kan bevatten.*

Calix capax ad ſextarios tres. Plin. H. 37. 2. *Een beker van drie pinten.*

† Ripa capax. Ovid. Am. 3. 6. 19. *Een hooge ſtrand, kuſt*, of *oever.*

* Capax. Cic. Or. 29. *Bequaam, kloek, ervaren, gauw, ſnedig, ſchrander, vatbaar.*

Capax ad præcepta animus. Ovid. M. 8. 243. *of* Capax diſcendi præcepta. Paterc. 2. 29. 5. *Een zeer leerzaam*, of *vatbaar verſtand.*

Capax invidiæ. Senec. Tr. 3. 479. *Iets dat zeer benijd word*, of *dat nijdigheyd onderworpen is.* Scelerum. Sen. Th. 1. 159. Oed. 5. 390. H. Oet. 4. 148. *Bequaam tot een ſchelmſtuk*, of *om een ſchelmſtuk te begaan.* Fortunæ in quam alitur. Paterc. 2. 93. 2. *Bequaam tot den ſtaat*, of *waardig het geluk waar toe hy opgevoed word.*

Galba omnium conſenſu capax fuit Imperii, niſi imperaſſet. Tac. H. 1. 49. *Al de weereld ſtemt toe dat Galba bequaam was tot de regeering van 't Rijk, indien hy geen Keyzer geweeſt waare.*

Capaciſſimus omnis ſecreti. Plin. E. 1. 12.

12. *Bequaam tot allerley geheymen, dien men de voornaamste geheymen mag toevertrouwen.*

Vir amicitiæ uſque in intimam familiaritatem capax. Plin. E. 2. 13. *Een man tot de innigste vriendſchap bequaam.*

C A P E.

CĂPEDO, ĭnĭs. f. Cic. Par. 1. *Een groot vat, of groote kom,* die d'Ouden in d'offerhanden gebruykten. Zie ons Lex. Antiq.

CĂPEDUNCŬLA, æ. f. Cic. N. D. 3. 17. *Een komtje, een kleyne kom, of kleyn vat met twee ooren,* dat men in d'Offerhanden gebruykte.

CĂPELLA, æ. f. Virg. E. 4. 21. Colum. 7. 6. *Een geyt, een jonge geyt, of geytje.*

Capella. Plin. H. 18. 31. *De kleyne geyt,* een Geſternte.

CĂPELLIANUS, ā, ŭm. Mart. 11. 32. 17. *Het om de geytjes genoemd word.*

CĂPER, pri. m. Virg. E. 7. 7. Mart. 3. 24. 14. *Een bok.*

Caper. Catull. 69. 6. *Bokslucht. Bokslucht, die onder d'oxels is.*

CĂPERATŪS, ā, ŭm. Frons caperata. Varr. L. L. 6. 6. *Een gefronſt, of gerimpelt voorhoofd.*

CĂPERO, ās, āre. *Rimpelen, fronſſen, vol rimpels trekken, gerimpelt zijn.*

Quid caperat illi frons ſeveritudine? Plaut. E. 5. 1. 3. *Waarom ziet hy zoo droevig, en trekt het voorhoofd vol rimpels?*

CĂPESSO, īs, īvi, ītūm, ĕrĕ. acc. *Iets nemen, aanvatten, aangrijpen, opnemen, met de hand, of vaſt grijpen.*

* Capeſſere arma. Virg. Æ. 3. 234. Liv. 4. 53. *De wapenen opnemen, of opvatten; tot de wapenen loopen.* Bellum. Liv. 26. 25. *Den oorlog aanvangen. 't Gevecht beginnen.* Fugam. Liv. 1. 25. Juſtin. 6. 3. 11. *De vlucht nemen.* Curſum ad aliquem. Plaut. Capt. 4. 1. 9. *Naar iemand toe loopen.* Juſſa. Virg. Æ. 1. 81. of Imperia alicujus. Plaut. Trin. 2. 2. 19. *Iemand gehoorzamen, iemands bevelen nakomen.* Cibum. Cic. N. D. 2. 47. *Voedzel tot zich nemen.*

Capeſſere ſe domum. Plaut. Am. 1. 1. 106. *Naar huys gaan, zich naar huys begeven.*

Quam magis te in altum capeſſis, tam æſtus te in portum refert. Plaut. Aſ. 1. 3. 6. *Hoe gy dieper in zee zeylt, hoe u de ſtroom meer naar de kuſt drijft.*

Capeſſere Rempublicam. Cic. ap. Auguſt. C. D. 2. 10. Sall. B. C. 52. *Den Staat regeeren, of beſtieren, 't bewint van den Staat hebben.* Solemnia regni. Tac. An. 6. 42. *Zich de Koninghlijke eertekenen aanmatigen.* Partem belli. Liv. 31. 18. *Deel in een oorlog nemen.* Partem curarum. Tac. An. 12. 25. *De zorgen met een ander verdeelen.* Matrimonium. Gell. 1. 6. *Zich in 't houwelijk, of in den houwlijken ſtaat begeven.*

Capeſſere inimicitias. Tac. An. 5. 11. *Zich den haat op den hals haalen, of zich vyanden maaken.* Pericula. Liv. 21. 4. *Zich in gevaar begeven.*

Capeſſere recta. Hor. S. 2. 7. 7. *Den goeden weg verkiezen, het deugdenpad opgaan; een deugdzaam leven leyden.*

C A P I.

CĂPIDŬLUM, i. n. Feſtus. *Zekere muts, of zeker hoofddekzel der Ouden.*

CĂPILLACEUS, ā, ŭm. Plin. H. 12. 25. *Hairig, ruyg, vol haair, met haair bewaſſen.*

Capillaceus. Plin. H. 13. 25. *Vezelachtig, vol vezelen.*

CĂPILLAMENTŪM, i. n. Plin. H. 21. 6. *Het haair, of haar, het hoofdhaair.*

Capillamentum. Suet. C. 11. *Haairboſſeh, paruyk, vreemd, of geleent haair.* Zie onze aanteekening, en 't Lex. Antiq.

CĂPILLAMENTA, orum. plur. m. Plin. H. 19. 2. *De vezels van een wortel.*

Capillamentum cryſtalli. Plin. H. 37. 2. *De vlekken, of ſtippels van 't kryſtal.*

CĂPILLARE, ĭs. n. Mart. 3. 82. 28. *Een vrong, of kop om 't haair om te leggen.* De meeſte uytleggers zeggen dat het *een zalve* is, *waar mede men 't haair wreef.*

CĂPILLĀRIS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. Feſtus. Plin. H. 16. 44. Arbor capillaris, of capillata. *Zekere boom te Rome, daar de Veſtaalen 't haair aan vaſt maakten,* voor dat ze zich den Goden toewyden.

CĂPILLĀTŪS, ā, ŭm. *Vezelig, vezelachtig, dat veel vezels heeft.*

Capillata folia. Plin. H. 16. 24. *Vezelachtige bladeren.*

(Capillatus. Cic. Rull. 2. 22. *Die haairig is, die veel haair heeft.* De compar. *Capillatior* ſtaat by Cic. Rull. 2. 5.)

CĂPILLITIŬM, ĭi. n. Apul. M. 2. 115. *'t Haair, 't haar, 't hoofdhaair.*

CĂPILLŌR, āris, ātus ſūm, āri. Plin. H. 27. 11. *Haairig zijn, haair hebben,* 't is ook *vezelachtig zijn, vezels hebben.*

CĂPILLŬLŬS, i. m. Corn. Gall. carm. Lyr. 5. *Een haairtje.*)

CĂPILLUS, i. m. of Capilli, ōrūm. plur. m. *'t Haair van 't hoofd, 't hoofdhaair.*

Capillus incomtus. Ovid. M. 9. 790. Paſſus. Ter. H. 2. 3. 49. Horrens. Plin. E. 7. 27. Horridus. Cic. Sext. 8. Neglectus. Ovid M. 2. 414. Incultus. Ovid. Her. 9. 125. *Ongekemt, los, verwart, ſlordig haair.* Compoſitus. Cic. S. R. 46. Plaut. Moſt. 1. 3. 97. Comtus. Cic. Piſ. 11. *Glad gekemt haair.*

Capillos ornare. Ovid. Am. 2. 7. 23. Pectere. Ovid. Art. 1. 367. Comere. Ovid. Am. 2. 8. 2. *Zijn haair kemmen, krullen, opſchikken.* Submittere. Plin. E. 7. 27. *Het haair laten groeijen; niet afſcheeren.*

Capillus. Cic. Off. 2. 7. *De baard, 't haair van een baard.*

Capillus. Gell. 12. 1. *'t Haair van beeſten. Beeſtenhaair, ſcheerhaair, ſcheerwol.*

Homo mollior cuniculi capillo. Catull. 25. 1. *Een verwyfd menſch.*

Argilla cum capillo ſubacta. Vitruv. 5. 10. *Zavelaarde met ſcheerhaair gemengt.*

CĂPIO, ĭs, cēpi, cāptūm, căpĕrĕ. acc. *Iets aanvatten, aantaſten, aangrijpen, iets nemen, of wechnemen.*

Capere aliquid manu. Virg. Æ. 2. 717. In manum. Plaut. Au. 1. 1. 9. *Iets met de hand vatten, of in de hand nemen.*

* Capere radicem. Plin. H. 17. 17. *Wortelen, wortel ſchieten.* Robur. Plin. H. 17. 17. *Kracht krijgen.* Vitium. Colum. 3. 18. *Verrotten, bederven.* Rimam. Plin. H. 16. 40. *Splijten, klieven, opbarſten, geklooft worden.* Somnum. Cic. T. Q. 4. 19. *In ſlaap raaken.*

Capere arma. Liv. 23. 27. *De wapenen opnemen.*

Cepi ex tuis literis duplicem fructum. Cic. F. 10. 5. *Ik heb tweederley voordeel uyt uwe brieven gehaalt.*

Magna me capiebat voluptas, quod, &c. Quintil. D. 13. *Ik gevoelde een groote vreugd, of blijdſchap, dat, enz.*

Deſiderium Athenarum te capit. Ter. Hec. 1. 2. 14. *Gy treurt om Athene, of gy haakt naar Athene. Gy zijt bedroeft om het miſſen van Athene.*

Cepit quoſdam religio. Liv. 23. 27. *Sommige hebben ſchroom gehad, of zijn beſchroomt geweeſt.*

Capit eum ſatietas hominum, negotiorum odium. Ter. E. 3. 1. 14. *Hy word het gewoel van de menſchen en de bezigheden moede, hy krijgt een afkeer van den zwier en 't gewoel der menſchen.*

Eum ſatias amoris in uxorem cepit. Liv. 30. 3. *Hy krijgt een weerzin in zijn vrouw.*

Ut animum ejus cura ſacrorum cepit. Liv. 27. 8. *Zoo dra hy 't bewint der heylige dingen aangevaart hadde.*

Ceperat eum ex fama rerum geſtarum admiratio viri. Liv. 28. 35. *Hy had een hoogachting voor dien man gekregen door 't gerucht van zijne groote daaden.*

Nondum hæc legio magnam virtutis ceperat opinionem. Cæſ. B. G. 8. 8. *Dat legioen, of die krijgsbende wierd nog niet voor zeer dapper gehouden, of had nog geen achting uit van heel dapper te zijn.*

Capere cibum. Ter. E. 2. 3. 76. *Voedzel tot zich nemen; eeten.*

Capio aliquam voluptatem, quod hac voluptate non capiar. Plin. E. 9. 6. *Ik geniet eenig vermaak dat hier in geen vermaak op my vat heeft, of my vermaakt; of dat ik op dit vermaak niet gezet, of verſlingert ben.*

Reſpublica capit quid detrimenti. Cic. C. 1. 2. *De Staat lijdt eenig nadeel.*

Rebus illis capitur hæc ætas. Cic. Clu. 5. *Luyden van deze jaaren worden door deze dingen vermaakt, verlokt, of verlokt.*

Capi aliquo. Ovid. Her. 4. 64. *Door iemand verrukt, op iemand verlieft, of verſlingert zijn.*

Captus eſt. Ter. And. 1. 1. 55. *Hy is in 't net, hy is geknipt, of gevangen, hy is 'er aan vaſt,* van iemand ſprekende die verlieft word.

Cape-

Capere quem humanitate. Nep. Alcib. 9. *Iemand door beleeftheyd innemen.*
Admiratione capi. Juſt. 10. 10. *In verwondering gezet worden.*
Capi aſſentatione. Cic. Am. 26. *Geerne vleijerijen hooren.* Muneribus. Tib. 1. 10.11. *Zich door geſchenken laaten omzetten.* Specie. Quintil. I. O. 2. 5. *Zich door den ſchijn laaten bedriegen.*
Pictura me capit. Hor. A. P. 362. *Ik heb groote zin in de ſchilderkonſt.*
Turbam ædes non capiunt. Ter. H. 2. 3. 13. *Het huys kan zulk een groote ſchaare*, of *meenigte volks niet houden*, of *niet vatten.*
Una domo capi non poſſunt. Cic. Off. 1. 17. *Zy konnen in 't zelve huys niet woonen.*
[Quas vix terrarum orbis capit. Liv. 7. 25. *Welke te vatten nauwlijks de geheele wereld zou genoeg zyn.*]
Amentiam ejus non capiebat civitas. Cic. Mil. 32. *De ſtad kon de dwaasheyd van dezen menſch niet dulden*, of *verdraagen.*
Tantam celeritatem capere tam grave agmen non poterat. Curt. 3. 7. *Zoo een zwaar leger kon zulk een ſpoed niet maaken.*
Ex iis prædiis bina talenta capiebat. Ter. Ph. 5. 3. 7. *Hy trok twee talenten van zijne landerijen; zijne landerijen bragten hem twee talenten op.*
Capere aliquem bello. Cic. F. 5. 10. *Iemand tot een krijgsgevangene maaken*, of *in den oorlog gevangen nemen.*
Capere animum patrium & virtutes. Cic. A. 5. 11. *De kloekmoedigheyd en dapperheyd van zijnen vader toonen*; of *doen blijken.*
Conjecturam capere de re aliqua. Cic. Mur. 4. *of* ex re aliqua. Cæſ. B. G. 7. 35. *Ergens een giſſing uyt maaken*, of *ergens iets uyt voorgiſſen.*
Sibi conſilium capere. Cæſ. B. C. 2. 20. *In zijn zaaken voorzien; overleggen wat tot zijn welſtent*, of *zekerheyd te doen is.* Conſilium pro re & pro tempore capere. Cæſ. B. G. 5. 8. *Een raadſlag naar den tijd en de zaaken nemen.* Exemplum de aliquo. Ter. And. 4. 1. 27. *Iemand tot een voorbeeld ſtellen.*
Capere lumina a meridie. Vitruv. 1. 4. *Licht uyt het Zuyden ſcheppen; venſters naar het Zuyden maaken*, van een huys ſprekende.
Capere invidiam apud aliquos ex largitione. Liv. 5. 20. *Zich vyanden door zijne miltdadigheden maaken. Door zijne miltdadigheden zich den haat*, of *'t misnoegen van zommige op den hals haalen.*
Capere vitium. Colum. 3. 18. *Het verderf onderhevig zijn, verderven.*
Si capiendos mihi ſciam eſſe inimicos omnes homines. Ter. And. 4. 2. 12. *Indien ik wiſt, dat de gantſche wereld tegens my zou opſtaan*, of *dat alle menſchen my zouden vyandig worden.*
Altero oculo capitur. Liv. 22. 2. *Zijn een oog gaat uyt, hy verlieſt zijn eene oog.* Zie beneden Captus.
Capere aliquem judicem. Plaut. Merc. 4. 3. 34. *of* Arbitrum de re aliqua. Ter. H. 3. 1. 94. *Iemand ergens tot rechter, tot goedeman*, of *ſcheydsman over nemen*, of *ſtellen.*
Capere urbem ſcalis. Liv. 4. 47. *Een ſtad door beladdering winnen*, of *bemagtigen.*
Capere inſulam. Cæſ. B. G. 4. 26. *Aan een eyland aankomen, aanlanden*, of *voet aan land zetten.* Locum. Cæſ. B. G. 3. 23. *Een poſt innemen*, of *bezetten.* Altitudines. Liv. 27. 18. *Zich op een hoogte legeren.*
Portum capere. Hirt. B. Alex. 9. *De haven bezeylen.*
Gallia initium capit a Rhodano. Cæſ. B. G. 1. 2. 5. *Vrankrijk word door de Rhone bepaalt*, aan de kant van Italiën.
Capere Magiſtratum. Cic. L. L. 3. 3. Honores. Nep. Att. 7. *Een ampt*, of *bediening aanvaarden.*
Provinciam cepiſti duram. Ter. Ph. 1. 2. 23. *Gy hebt een zwaare laſt*, of *een zwaar ampt op u genomen.*
Eas res mens aut cogitatio cujuſquam capere non poteſt. Cic. Marc. 2. *Niemand kan die dingen begrijpen, vatten, noch verzinnen.*
(Capere. *Kiezen, verkiezen, aannemen, aanſtellen.*
Quum illum generum cepimus. Ter. Hec. 4. 1. 22. *Als wy hem tot een ſchoonzoon verkoren*, of *aangenomen hebben.*
Capere virginem Veſtalem. Suet. A. 31. Tac. An. 15. 22. *een meysjen tot een Veſtaal*, of *Non verkiezen*, of *aanſtellen*, om dat de Hoogepriеſter het by de hand greep, en van den vader, in wiens magt het was, als of het in den oorlog gevangen was genomen, weehgeleyt wierd. Zie Gell. 1. 12.
Capere. *Houden, bevatten, daar in konnen*, van een maat, kruyk, vat, enz. ſprekende.
Capit quadrantal. Plaut. Curc. 1. 2. 15. *Daar konnen achtenveertig pinten in; zy houd achtenveertig pinten; zy kan achtenveertig pinten zuypen.*
Capere collegium. *Een vergadering om raad ſpreken*, of *vragen*, of *aanſtellen om te vraagen.*
Captum ſit collegium augurum. Plaut. Men. 1. 2. 54. *Gy zoud niet veyliger den wigchelaaren daar naar vraagen, de wigchelaars daar over gevraagt zijnde, zouden 't u niet beter zeggen.*
Capere. *Overtuygen.* Zoo gebruyken de Grieken hun ἁλίσκειν, als ons Mur. V. L. 10. 13. en Vechn. Hellen. 2. 2. leeren.
Tu ſi me impudicitiæ captas, capere non potes. Plaut. Am. 2. 2. 189. *Zoo gy my van overſpel wilde overtuygen, gy zoud niet konnen.*
Pœnam capere de aliquo. Liv. 2. 5. *Iemand ſtraffen.*
CĂPIS, ĭdis. f. Feſtus. Liv. 10. 7. *Een drinkbeker*, of *kroes*, met twee ooren, *of* twee handvatzels.
CĂPISTERIUM, ĭi. n. Colum. 2. 9. *Een zeef*, of *zeeve.*
CĂPISTRATUS, a, um. Capiſtratæ tigres. Ovid. Her. 2. 80. *Gemuylbande tygers.*
CĂPISTRO, ās, āvi, ātum, āre. Boves ſiſcellis capiſtrari oportet. Plin. H. 18. 19. *Men moet d'oſſen muylbanden.*
(Ad quod jumenta capiſtrantur. Colum. 6. 19. *Waar aan de paarden met halſters gebonden worden.*)
CĂPISTRUM, i. n. Virg. G. 3. 188. Varr. R. R. 2. 6. *Een muylband, een halſter.*
• Capiſtrum. Colum. 4. 20. *Een teen, rijsje, rottingje*, of *wiſch*, daar men de wyngaarden meê aan de ſtaketzelen bindt. Cato. R. R. 12. gebruykt het ook om den *band*, of *'t handvatzel* uyt te drukken, om de balken van een wynpars op en neêr te trekken.
† Maritale capiſtrum. Juv. 6. 43. *De band des huwelijks.* Dit is een ſchimpwoord.
‡ CĂPITAL, ālis. n. Plaut. Merc. 3. 4. 26. *Een halszaak, een doodwaardige misdaad.* Feſtus zegt, dat 'er Facinus onder verſtaan word.
Capital. Feſtus. Varr. L. L. 4. 29. *Een hoofdband*, of *hairband*, waar mede d'Ouden hun haair opbonden in d'offerhanden.
CĂPITALIS, is. m. & f. le, is. n. *Doodwaardig, doodſchuldig*, van een misdaad ſprekende. De compar. Capitalior ſtaat by Cic. Off. 1. 13.
Capitale eſt. Cic. I. R. 2. 31. *'t Is een heyligſchending, 't is een groote misdaad.*
Rei capitalis reum quem facere. Cic. V. 39. *Iemand over een halszake beſchuldigen.*
In ſella regia reſediſſe tibi capitale foret. Front. St. 4. 6. 3. *Het zou een halszaak zijn, zoo gy op den rijkszetel waart gaan zitten*, of *zoo gy op den Koninglijken throon gezeten had.*
Pœna capitalis. *Een halsſtraf.* De Rechtsgeleerden zeggen dat 'er driederley zyn: door d'eerſte verloor men 't leven; door de tweede wierd men tot de Mynen verwezen, als een ſlaaf de vryheyd verliezende: en door de derde verloor men 't burgerrecht. Zie Calliſtr. Dig. 48. 19. 28. *en* Modeſtin. Dig. 50. 16. 103.
Periculum capitale. Plaut. Trin. 4. 3. 81. *Een doodsgevaar*, of *levensgevaar, een zeer groot gevaar.*
Odium capitale. Cic. Am. 1. *Een doodelijken*, of *onverzoenelijken haat.* Judicium. Paul. Dig. 48. 1. 1. *Een halsvonnis, een vonnis des doods*, of *van 't verliezen der vrijheyd.*
Adverſarius capitalis. Cic. Fin. 4. 12. *Een doodvyand*, of *onverzoenelijken vyand.* Morbus. Gell. 16. 13. *Een doodelijke ziekte.*
Capitalis peſtis corporis eſt voluptas. Cic. S. 12. *De wellust is een doodelijk quaad voor het lighaam.*
Capitalis reditus. Cic. A. 4. 1. *Een zeer rampſpoedige*, of *ongelukkige rugreyze.*
Capitale ingenium. Ovid. F. 3. 839. *Een heel gaauw, ſchrander, ſnedig, ſpitsvinnig, ongemeen*, of *doorluchtig verſtand.*
Capitales Treſviri. Cic. F. 7. 13. *Halsrech-*

Digitized by Google

richters, Rechters over halszaaken.

Scriptor capitalis. Cic. Fr. 2. 13. *Een kort, of hekel of lief-dicht-schryver.*

Capitalis locus. Feſtus. *Een heylige plaats, waar van d'oude vinden een doodtwaerdige misdaad is.* Zie ook Scaliger over Feſtus.

CĂPITALITER. adv. *Doodtwaardig, doodwaardiglyk, dat de dood, of den hals verdient.*

Capitaliter aliquem apud Judices laceſſere. Plin. E. 1. 5. 4. *Iemand voor de Rechteren wegens een halszaak, of eenige doodwaardige misdaad beſchuldigen.*

(CĂPITATIO, onſs. f. Gell. 16. 10. Arcad. Charſ. D. 50. 4. 18 § 29. *Hoofdgeld, hoofdſchatting.* Zie ons Lex. Antiq.)

CĂPITATUS, ă, ŭm. Plin. H. 21. 6. *Geſloten, gekropt*, van kool, kropſlade, enz. ſprekende. *Dat een bol heeft*, van ajuyn, knoplook, prey, enz. ſprekende.

Capitatus clavus. Varr. R. R. 2. 6. *Een ſpyker, of nagel met een hoofd.*

Capitata vinea. Colum. 5. 5. *Een wyngaard met een dikke ſtam.*

CĂPITELLUM, i. n. Plin. H. 24. 19. *Een kopje*, van de topjes der takken ſprekende.

• Capitellum. *Een dekſtuk, of dektegel van een zuyl.*

Buxea populeis aptans capitella columnis. Compp. 4. *Voegende busboome dekſtukken op popeliere zuylen.*

(CĂPITIUM, ĭi. n. Telt Ulpianus op onder *de vrouwe kleederen.* D. 34. 2. 23. §. 2. Nonius 14. 37. noemt het Capitis tegumentum, *een vrouwe ſluijer.* Maar Varro L. L. 4. 30. met wien wy het houden, wil, dat ze de borſt daar mede bedekt hebben. Zyne woorden zyn deze, Capitium ab eo, quod capit pectus, id eſt, ut antiqui dicebant, indutu comprehendit. Hier komt by, dat Laberius het by Gell. 16. 7. noemt Capitium tunicæ pictacium. *Een geſtikt borſtſtukzel in den rok.* Ja wat meer is, Varro de Vir. P. R. met wien zich Nonius behelpt, ſpreekt niet van 't hoofd, maar van de borſt, die hy zegt dat ze ontbloot hadden, om dat ze geen Capitia hadden. Dus luyden Varroos woorden: Pectore & lacertis erant apertis, nec capitia habebant.)

CĂPITO, ōnĭs. m. Cic. N. D. 1. 29. *Een dikhoofd, of dikkop. Een die een groot hoofd heeft.*

Capito. Plaut. P. 1. 2. 8. *Hoofdig, koppig, ſtijfzinnig, halſtarrig.*

Capito. Cato. R. R. 159. *Zekere viſch.*

(CAPITŌLINŬS, ă, ŭm. *Kapitolijnſch. Dat op 't Kapitool is, of tot het Kapitool behoort.*

Jupiter Capitolinus. Cic. Dom. 57. *De Kapitolijnſche Jupiter*; dat is, *Jupiter, die op 't Kapitool een tempel heeft, en daar in gedient word.*

Ludi Capitolini. Liv. 5. 50. *Spelen, ingeſteld ter eere van den Kapitolijnſchen Jupiter*, om dat hy 't Kapitool beſchermt had, als de Franſchen het belegert hadden.

Exercitus Capitolinus. Liv. 5. 43. *Een leger van 't Kapitool, dat op 't Kapitool legt, dat op 't Kapitool garniſoen heeft.*)

CĂPITOLIUM, ĭi. n. Cic. A. Q. 4. 45. Virg. Æ. 9. 448. *'t Kapitool, 't Roomſch Kapitool*, een veſting van 't oude Rome, op den Saturnusberg gebouwt. Dus genaamt vermits men in 't uytgraven zyner grondveſten een menſchen hoofd vond. (Zie hier van Arnob. 6. 194. en ons Lex. Antiq.)

CĂPITŬLATIM. adv. *By hoofdſtukken, by leden, of onderſcheidingen, kortelyk, in 't kort.* Nep. Cat. 3. en Plin. d'Oude H. 2. 12 (de Jonge zegt het E. 6. 22. 2. in 't Griekſch, κατὰ κεφάλαια.)

CĂPITŬLATUS, ă, ŭm. *Dat een klein hoofd, een kleyne knoop, of dik eynd heeft.*

Coſtæ leviter capitulatæ. Celſ. 8. 1. *Ribben met een kleyn knoopje aan 't eynd.*

CAPITŬLUM, i. n. Plaut. Curc. 2. 3. 14. *Een hoofdje, of kopje, een kleyn hoofd.*

• O lepidiſſimum capitulum! Ter. E. 2. 3. 25. *O het aardig kleyn kopje; het geeſtig mannetje!*

Capitulum farmenti. Colum. 3. 17. *De knoop, of tip van een wijngaardrank.*

Capitulum mali Punici. Celſ. 5. 20. *Een korl, of korn van een granaat-appel.* Columnæ. Varr. R. R. 3. 5. Vitruv. 4. 1. *'t Kapiteel, de dektegel, of het dekſtuk van een zuyl.*

Capitulum libri Cic. L. L. 1. 7. *'t Hoofdſtuk van een boek.* In de beſte afdrukzels leeſt men Caput, dat men gebruyken moet; hoewel het beter door een zekere *plaats*, gemeenlyk een *paſſage* genaamt, als door *hoofdſtuk* vertaald wordt; om dat die by de Ouden niet bekent waren.

C A P N.

CAPNĬĂS, æ. m. Plin. H. 27. 9. *Zekere bruyne, en als berookte jaſpis.*

CAPNITIS, ĭdĭs. m. Plin. H. 34. 10. *Zekere kalamijnſteen*, fyne ſtof van 't koper, dat aan den ſmeltoven gaat vaſt zitten.

CAPNOS, i. f. Plin. H. 26. 13. Κάπνος. *Grijzekouw, duyvekervel*, zeker gewas.

C A P O.

CĂPO, ōnĭs. m. Mart. 13. 63. *Een kapoen; een gelubden, of geſneden haan.*

C A P P.

CĂPPĂDŎCĬĂ, æ. f. Plin. H. 6. 3. *Kappadocien*, een landſchap van Aziën, naby de Pontus Euxinus.

(CAPPADOCIUS, ă, um. *Kappadociſch, dat in Kappadocien is, dat in Kappadociën bewrocht word.*

Gemma Cappadocia. Plin. H. 37. 10. *Een Kappadociſch gesteente*, dat in Kappadociën bewerkt, *of* opgemaakt word.

CAPPADOCŬS, ă, ŭm. *Kappadociſch, dat tot Kappadociën behoort, dat van Kappadociën is.*

Gens Cappadoca. Colum. 10. 184. *'t Volk van Kappadociën, de Kappadociers.*

Lactuca Cappadoca. Plin. H. 19. 8. *Kappadociſch latouw, of die van die in Kappadociën is.*)

CAPPADOX, ŏcĭs. m. Cic. poſt red. in ſen. 6. *Kappadocier, een die van Kappadociën is.*

Cappadox. Plin. H. 6. 3. *Een rivier in Kappadociën*, van welke het landſchap den naam gekregen heeft.)

CAPPAR. Cels. 4. 9. en

CAPPARIS. Plin. H. 13. 23. Colum. 11. 3. 10. 118. Mart. 3. 77. 5. *Kapper.* Zeker gewas.

C A P R.

CAPRĂ, æ. f. Cic. N. D. 2. 50. *Een geyt.* Zeker dier.

• Olida capra. Hor. E. 1. 5. 29. *Bokkelucht, vieze lucht, of ſtank* der exelen.

Capra. Hor. O. 3. 7. 6. *De geit*, zeker hemels teeken.

CAPRARĬUS, ĭi. m. Colum. 3. 10. Varr. R. R. 2. 3. *Geytcharder, geytehoeder.*

CAPRARĬUS, ă, ŭm. Solin. 6. *Van een geytenhoeder.*

CAPREA, æ. f. Hor. O. 1. 33. 8: 3. 15. 12. *Een ſteengeytje, een wilde geyt.*

Caprea vineæ. Varr. R. R. 1. 31. *Wijngaardrank waar uyt de teere lootjes ſpruyten*, die om de latten krullen.

CAPREÆ, ārum. plur. f. Tac. An. 4. 67. Suet. A. 72. *Kapri*, een Eyland dichte by Napels. Zie onze aantekeningen over Suetonius.

CAPREOLATIM. adv. Apul. M. 11. *Verwonden, in een gevlochten.*

CAPREOLUS, i. m. Colum. 9. 1. Virg. E. 2. 41. *Een geytje, of wilde geyt.*

• Capreolus. Varr. R. R. 1. 31. *Wijngaardlot, wijngaardſcheut, een lot, rank, ſpruyt, takje, of ſcheut, van eenig gewas*, waar mede het om iets anders vaſtkrult. A capiendo capreolus dictus.

Capreoli. Cæſ. B. C. 2. 10. Vitruv. 4. 2. 10. 15. *De kruyswanden, waar op de ſparren van 't dak leggen.*

Capreolus. Colum. 11. 3. *Een griep*, een tweetandig werktuyg daar men d'aarde meê omhaalt. Zie deze en 't volgende in ons Lex. Antiq.

CAPRICORNUS, i. m. Cic. Arat. 59. Hor. O. 2. 17. 20. *De ſteenbok*, zeker hemelsteeken.

CAPRIFICATIO, ōnĭs. f. Plin. H. 17. 27. 15. 19. *Queking der vygeboomen, of rijpmaking der vygen.*

(CAPRIFICIALIS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. Caprificialis dies. Plin. H. 9. 15. *De zevende Julii*, zoo genaamt, om dat de meisjens op dien dag aan Juno Caprotina, onder een wilden vygeboom, offerden. Zoo lezen Dalechampius en Gronovius. Maar Harduinus wil, dat men lezen zal: Signum dedere initium caprifici: alii dicm,

Digitized by Google

em, &c. Van de zaak zelf zie Macrob. S. 1. 11.

CAPRĬFICO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Plin. H. 16. 27. *Vygeboomen quecken.*

CAPRĬFĬCŬS, ī. m. Ter. Ad. 4. 2. 38. Hor. Ep. 5. 17. *Een wilde vygeboom.*

CAPRĬGĔNŬS, ă, ūm. Plaut. E. 1. 1. 16. *Van een geyt geworpen.*

CAPRĪLĒ, ĭs. n. Varr. R. R. 2. 3. Colum. 7. 6. Vitruv. 6. 9. *Geyteſtal, geytekooy.*

CAPRĬMŪLGŬS, ī. m. Catull. 22. 10. *Geytemelker, een die geyten melkt.*

Caprimulgus. Plin. H. 10. 40. *Een geytemelker.* Zekere nachtvogel die s'avonds in de ſtallen vliegt, en de geyten zuygt.

CAPRĪNŬS, ă, ūm. Cic. N. D. 1. 29. Hor. E. 1. 18. 15. *Boks, bokke,* of *geyte, dat van een bok,* of *geit is.*

Caprinus grex. Liv. 22. 10. *Een kudde geyten.*

CAPRĬPĒS, ĕdĭs. omn. gen. Prop. 3. 15. 34. *Met geytevoeten, die geytevoeten heeft.*

CAPRŌNÆ, ārūm. plur. f. Apul. Fl. 342. *Het voorhaair, 't haair dat op 't voorhoofd hangt,* 't is ook *de bles van een paard.* Lucil. *by* Non. 1. 81. Feſtus.

CAPRŬNCŬLŬM, ī. n. Feſtus. *Zeker aardevat.* Dus genaamt, vermits het, gelyk Voſſius Lex. Etym. giſt, eenige gelykenis naar den bok hadde. Of miſſchien, als de zelve Voſſius vermoed, moet men lezen, Capunculum, afgeleyd van Capis.

C A P S.

CAPSĂ, æ. f. Hor. E. 2. 1. 268. Cic. Div. 16. *Een kasje, kisje, bakje,* of *koffertie.*

Capſa. Hor. S. 1. 10. 63. *Een leſſenaar,* of *laade,* waar op, *of* waar in men een boek legt.

CAPSĀRĬŬS, ĭi. m. Suet. N. 36. *Een knecht die zijn Heer in de ſchool volgt,* en zyne boeken, in een kisje geſloten, nadraagt.

Capſarius. Paul. D. 1. 15. 3. §. 5. *Een kleederbewaarder,* van de geenen die in de badſtooven baadden. Patern. D. 50. 6. 6. noemt ook met dezen naam, *Een koffermaaker,* of *kiſtemaaker.* Zie ons Lex. Antiq.

(CAPSELLĂ, æ. f. Ulp. D. 33. 7. 12. §. 1. *Een kaſsje, een kisje.*)

CAPSĪS, *voor* Cape ſi vis. Cic. O. 45. *Neem zoo gy wilt.* Feſtus zegt ook dat men Capſit, voor Ceperit gebruykte. (En zoo meent Turneb. Adv. 8. 3. dat het ook by Cicero veel meer een oud præteritum zyn moeſte, niet alleen om dat Catull. 44. 19. en Accius by Cic. Off. 3. 26. zoo dit woord, maar ook Cic. L. L. 2. 9. zelf rapſerit voor rapuerit gebruykt heeft. En Quintil. I. O. 1. 5. ontkent met ronde woorden, dat in de Latynſche taal een woord uyt drie woorden zoude konnen gemaakt worden.

CAPSŬLĂ, æ. f. Catull. 68. 18. *Een kasje, kisje, bakje, koffertje, laadje.* (De capſula toti. Sen. E. 115. *Zoo net of ze uyt een koffertje quaamen.*)

CAPSŬS, ī. m. Capſus rhedæ. Vitruv. 10. 14. *De bak van een koets.*

Capſus. Vellej. 1. 16. *Een ſtal.*

C A P T.

CAPTĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 14. 1. *Navorſſing, onderzoek, naſpeuring, nazoeking, zorg en vlijt om iets op te ſpeuren.*

Captatio verborum. Cic. P. O. 23. *Woordziſting, woordvitting, naauwe uytpluyzing der woorden.*

Captatio teſtamenti. Plin. H. 20. 14. *De liſten en ſtreeken die iemand aanwend om een erfmaking,* of *uyterſte wil tot zijn voordeel te krijgen.*

CAPTĀTŎR, ōrĭs. m. *Zocker, bejager van iets; een die ergens op uyt is,* of *naar ſtaat; een die iets poogt te verkrijgen.*

Captator auræ popularis. Liv. 3. 33. *Bejager,* of *zoeker van 's volks gunſt.*

Captator. Juv. 10. 202. *Een die iemands vriendſchap zoekt om zijn erfgenaam te worden.*

(CAPTĀTŌRĬŬS, ă, ūm. Paull. D. 28. 5. 71. *Dat aangeleyd word om van iemand tot erfgenaam verklaart te worden. Waar in men naar iemands erfenis ſtaat.* Zie Alciat. dar. Jur. 2. 31.

CAPTĀTRĪX, īcĭs. f. Apul. Phil. Mor. 16. *Bejaagſter, zoekſter, een vrouw die iets poogt te verkrijgen.*)

CAPTĬO, ōnĭs. f. Plaut. E. 5. 2. 36. *Bedrog, loosheyd, liſt, argliſtigheyd, verſtrikking.*

• Captio in verbis. Cic. Cl. 53. *Een dubbelzinnigheyd,* of *twijffelzinnigheyd* in de woorden, waar door men zich misgrypt, by voorbeeld, in den zin van een uyterſte wil.

Captiones dialecticæ. Cic. F. 2. 6. *De drogredenen, bedriegredenen,* of *ſpitsvindigheden der redenkonſt.*

Induitis vos in captiones, quas nunquam explicabitis. Cic. D. 2. 17. *Gy verwart u zelven in ſtrikken waar uit gy u noit zult konnen redden.*

(Captio. *Schade, verlies.*

Mea eſt captio. Cic. Att. 5. 4. *Ik heb de ſchade.*

Inciderunt in captionem. Ulp. D. 4. 1. 1. *Zy hebben ſchade geleden.*)

CAPTĬŌSĒ. adv. *Bedrieglijk, looslijk, liſtiglijk, argliſtiglijk.*

Captioſe interrogans. Cic. A. Q. 4. 29. *Een bedrieglijk vrager, een die vraagt om te vangen,* of *te verſtrikken.*

CAPTĬŌSŬS, ă, ūm. *Bedrieglijk, loos, liſtig, argliſtig,* van dingen en perſoonen ſprekende. De compar. Captioſior ſtaat by Cic. Q. R. 17. en de ſuperl. Captioſiſſimus by Cic. A. Q. 4. 16.

Captioſa interrogatio. Cic. A. Q. 4. 15. *Een bedriegelijke,* of *verſtrikkende vraage.*

Captioſa ſolvere. Cic. F. 1. 7. *Drogredenen,* of *bedriegredenen beantwoorden,* of *ontknoopen.*

Captioſus. *Nadeelig, ſchadelijk.*

Captioſum eſſe alicui. Cic. Cl. 52. *Voor iemand nadeelig,* of *ſchadelijk zijn.*

CAPTĪVĬTĀS, ātĭs. f. Tac. An. 12. 51. Plin. H. 8. 37. *Gevangkenis, dienſtbaarheyd, ſlaverny.*

CAPTĬŌNCŬLĂ, æ. f. Cic. Att. 15. 7. *Een kleine loosheyd, een valſche ſpitsvinnigheyd.*

CAPTĪVŬS, ă, ūm. Cic. N. D. 3. 33. *Gevangen, ſlaaf, overheert, in den oorlog gevangen.*

Ex auro captivus Oceanus. Flor. 4. 2. 88. *d'Overheerde zee in gout vertoont,* of *gedreven.*

Captiva navis. Liv. 23. 39. *Een genomen ſchip.*

Captivus. Plin. H. 33. 1. Ovid. M. 13. 933. *Van den vyand genomen,* of *bekomen, den vyand ontweldigt.*

† Captiva veſtis. Virg. Æ. 2. 765. *De kleederen van den vyand genomen.*

Captivum aurum. Curt. 8. 7. *Goud den vyand ontweldigt.*

CAPTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Iets vangen, grijpen, met de hand vatten,* of *grijpen.*

Captare piſces arundine. Ovid. M. 8. 217. *Viſch met den angel vangen.* Feras laqueis. Virg. G. 1. 139. *'t Wild in netten vangen.* Muſcas. Suet. D. 3. *Vliegen vangen.*

• Captare. *Iets zoeken, ergens naar ſtaan,* of *naar dingen, poogen om iets te verkrijgen.*

Captare benevolentiam alicujus. Cic. I. R. 1. 16. *Iemands gunſt,* of *vriendſchap zoeken.*

Captare riſus hominum famamque dicacis. Hor. S. 1. 4. 83. *Poogen om anderen aan 't lagchen te helpen, en voor een aardig ſpotter te gaan.*

Captare occaſionem. Cic. Ar. 25. *De gelegentheyd zoeken,* of *waarnemen.* Temporum momenta. Suet. Fl. 21. Temporum opportunitates. Liv. 33. 35. *Zijn tijd wel waarnemen om iets te doen.* Tempeſtates. Liv. 5. 6. *'t Schoon weêr waarnemen.*

Auribus captare aëra. Virg. Æ. 3. 514. *Naar de wind luiſteren.*

Aure admota ſonitum captare. Liv. 38. 7. *Na een geluid luiſteren.*

Captare naribus auras. Virg. G. 1. 376. Sen. H. 1. 40. *De neus in den wind ſteeken,* of *houden,* om de lucht van 't wild te rieken, van een hond ſprekende.

Captare frigus. Virg. E. 1. 53. Auræ refrigerationem. Colum. 11. 1. *De koelte zoeken, zich verkoelen.* Umbras arborum. Colum. 11. 1. *Onder de ſchaduwe van een boom neêer zitten,* of *ruſten.* Fontium amœnitatem. Colum. 11. 1. *By een bron,* of *waterſprong neêrzitten.*

Captare aliquem docte atque aſtute. Plaut. Moſt 5. 1. 21. *Iemand looslijk, liſtiglijk,* of *behendiglijk poogen te bedriegen,* of *te verſtrikken.*

Qua via captent te illi, eadem ipſos capi non eſt injurium. Ter. Hec. 1. 1. 16. *'t Is geen onrecht als men zommigen*

Digitized by Google

rechters, Rechters over halszaaken.
Scriptor capitalis. Cic. Fr. 2. 13. *Een kort, of bekn..pt Geſ..hichtſchryver.*
Capitalis locus. Feſtus. *Een heylige plaats, waar van d'ontheyl'ging een doodwaerdig misdaad is.* Zie ook Scaliger over Feſtus.

CĂPITALITER. adv. *Doodwaardig, doodwaardiglyk, dat de dood, of, den hals verdient.*
Capitaliter aliquem apud Judices laceſcere. Plin. E. 1. 5. 4. *Iemand voor de Rechteren w.. g..s een halszaak, of dood waardige misdaad beſchu...gen.*

(CĂPITATIO, ōnis. f. Gell. 16. 10. Arcad. Chariſ. D. 50. 4. 18. §. 29. *Hoofdgeld, hoofdſchatting.* Zie ons Lex. Antiq.)

CĂPITĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 21. 6. *Gesloten, gekropt*, van kool, kropſlade, enz. ſprekende. *Dat een bol heeft*, van ajuyn, knoplook, prey, enz. ſprekende.
Capitatus clavus. Varr. R. R. 2. 6. *Een ſpyker, of nagel met een hoofd.*
Capitata vinea. Colum. 5. 5. *Een wijngaard met een dikke ſtam.*

CĂPITELLŪM, i. n. Plin. H. 24. 19. *Een kruidje*, van de topjes der takken ſprekende.
* Capitellum. *Een dekſtuk, of dektegel van een zuyl.*
Buxea populeis aptans capitella columnis. Compp. 4. *Voegende busboome dekſtukken op popelieren zuylen.*

(CĂPITIUM, ii. n. Telt Ulpianus op onder *de vrouwe kleederen.* D. 34. 2. 23. §. 2. Nonius 14. 37. noemt het Capitis tegumentum, *een vrouwe ſluijer.* Maar Varro L. L. 4. 30. met wien wy het houden, wil, dat ze de borſt daar mede bedekt hebben. Zyne woorden zyn deze, Capitium ab eo, quod capit pectus, id eſt, ut antiqui dicebant, indutm comprehendit. Hier komt by, dat Laberius het by Gell. 16. 7. noemt Capitium tunicæ pictacium. *Een geſlikt borſtdekzel in den rok.* Ja wat meer is, Varro de Vir. P. R. met wien zich Nonius behelpt, ſpreekt niet van 't hoofd, maar van de borſt, die hy zegt dat ze ontbloot hadden, om dat ze geen Capitia hadden. Dus luyden Varroos woorden: Pectore & lacertis erant apertis, nec capitia habebant.)

CĂPĬTO, ōnis. m. Cic. N. D. 1. 29. *Een dikhoofd, of dikkop. Een die een groot hoofd heeft.*
Capito. Plaut. P. 1. 2. 8. *Hoofdig, koppig, ſtijfzinnig, halſtarrig.*
Capito. Cato. R. R. 159. *Zekere viſch.*

(CĂPITOLĪNŬS, ă, ŭm. *Kapitolijnſch. Dat op 't Kapitool is, of tot het Kapitool behoort.*
Jupiter Capitolinus. Cic. Dom. 57. *De Kapitolijnſche Jupiter; dat is, Jupiter, die op 't Kapitool een tempel heeft, en daar in gedient word.*
Ludi Capitolini. Liv. 5. 50. *Spelen, ingeſteld ter eer van den Kapitolijnſchen Jupiter*, om dat hy 't Kapitool beſchermt had, als de Franſchen het belegert hadden.
Exercitus Capitolinus. Liv. 5. 48. *Een leger van 't Kapitool, dat op 't Kapitool legt, dat op 't Kapitool garniſoen houd.*)

CĂPITŌLĬŬM, ii. n. Cic. A. Q. 4. 45. Virg. Æ. 9. 448. *'t Kapitool, 't Romeinſch Kapitool*, een veſting van 't oude Rome, op den Saturniusberg gebouwt. Dus genaamt vermits men in 't uytgraaven zyner grundveſten een menſchen hoofd vond. (Zie hier van Arnob. 6. 194. en ons Lex. Antiq.)

CĂPITŬLĀTIM. adv. *By hoofdſtukken, by leden, of afdeelingen, kortelijk, in 't korte.* Nep. Cat. 3. en Plin. d'Oude H. 2. 12. (de Jonge zegt het E. 6. 22. 2. in 't Griekſch, κατὰ κεφάλαια.)

CĂPITŬLĀTŬS, a, um. *Dat een kleyn hoofd, een kleyne knoop, of dik eynd heeft.*
Coſtæ leviter capitulatæ. Celſ. 8. 1. *Ribben met een kleyne knoop aan 't eynd.*

CĂPITŬLŬM, i. n. Plaut. Curc. 2. 3. 14. *Een hoofdje, of kopje, een kleyn hoofd.*
* O lepidiſſimum capitulum! Ter. E. 3. 3. 25. *O het aardig kleyn kopje; het geeſtig mannetje!*
Capitulum farmenti. Colum. 3. 17. *De knoop, of tip van een wijngaardrank.*
Capitulum mali Punici. Celſ. 5. 20. *Een korl, of korn van een granaat-appel.* Columnæ. Varr. R. R. 3. 5. Vitruv. 4. 1. *'t Kapiteel, de dektegel, of het dekſtuk van een zuyl.*
Capitulum libri Cic. L. L. 1. 7. *'t Hoofdſtuk van een boek.* In de beſte afdrukzels leeſt men Caput, dat men gebruyken moet; hoewel het beter door een zekere *plaats*, gemeenlyk een *paſſage* genaamt, als door *hoofdſtuk* vertaald wordt; om dat die by de Ouden niet bekent waren.

C A P N.

CĂPNĪĂS, æ. m. Plin. H. 37. 9. *Zekere bruyne, en als berookte jaſpis.*

CAPNITIS, idis. m. Plin. H. 34. 10. *Zekere kalamijnſteen*, fyne ſtof van 't koper, dat aan den ſmeltoven gaat vaſt zitten.

CAPNOS, i. f. Plin. H. 26. 13. Κάπνος. *Grijzekouw, duyvekervel*, zeker gewas.

C A P O.

CĂPO, ōnis. m. Mart. 13. 63. *Een kapoen; een gelubden, of geſneden haan.*

C A P P.

CĂPPĂDŌCĬĂ, æ. f. Plin. H. 6. 3. *Kappadocien*, een landſchap van Aziën, naby de Pontus Euxinus.

(CAPPADOCIUS, ă, um. *Kappadociſch, dat in Kappadocien is, dat in Kappadociën bew..kt word.*
Gemma Cappadocia. Plin. H. 37. 10. *Een Kappadociſch geſteente*, dat in Kappadociën bewerkt, of opgemaakt word.

CAPPADOCŬS, ă, ŭm. *Kappadociſch, dat tot Kappadociën behoort, dat van Kappadociën is.*
Gens Cappadoca. Colum. 10. 184. *'t Volk van Kappadociën, de Kappadociers.*
Lactuca Cappadoca. Plin. H. 19. 8. *Kappadociſch latouw*, of *die van die in Kappadociën is.*)

CAPPADOX, ŏcis. m. Cic. poſt red. in ſen. 6. *Kappadocier, een die van Kappadociën is.*
Cappadox. Plin. H. 6. 3. *Een rivier in Kappadocien*, van welke het landſchap den naam gekregen heeft.)

CAPPAR. Celſ. 4. 9. en

CAPPARIS. Plin. H. 13. 23. Colum. 11. 3. 10. 118. Mart. 3. 77. 5. *Kapper.* Zeker gewas.

C A P R.

CAPRĂ, æ. f. Cic. N. D. 2. 50. *Een geyt.* Zeker dier.
* Olida capra. Hor. E. 1. 5. 29. *Bokkelucht, vieze lucht, of ſtank der oxelen.*
Capra. Hor. O. 3. 7. 6. *De geit*, zeker hemels teeken.

CAPRARIUS, ii. m. Colum. 3. 10. Varr. R. R. 2. 3. *Geytcharder, geytehoeder.*

CAPRĀRĬŬS, ă, ŭm. Solin. 6. *Van een geytenhoeder.*

CAPRĔA, æ. f. Hor. O. 1. 33. 8: 3. 15. 12. *Een ſteengeytje, een wilde geyt.*
Caprea vineæ. Varr. R. R. 1. 31. *Wijngaardrank waar uyt de teere lootjes ſpruyten*, die om de latten krullen.

CAPREÆ, ārum. plur. f. Tac. An. 4. 67. Suet. A. 72. *Kapri*, een Eyland dichte by Napels. Zie onze aantekeningen over Suetonius.

CAPREOLATIM. adv. Apul. M. 11. *Verwart, en een gevlochten.*

CAPREOLUS, i. m. Colum. 9. 1. Virg. E. 2. 41. *Een geytje, of wilde geyt.*
* Capreolus. Varr. R. R. 1. 31. *Wijngaardlot, wijngaardſcheut, een lot, rank, ſpruyt, takje, of ſcheut, van eenig gewas*, waar mede het om iets anders vaſtkrult. A capiendo capreolus dictus.
Capreoli. Cæſ. B. C. 2. 10. Vitruv. 4. 2. 10. 15. *De kruysbanden, waar op de ſparren van 't dak leggen.*
Capreolus. Colum. 11. 3. *Een griep*, een tweetandig werktuyg daar men d'aarde mee omhaalt. Zie deze en 't volgende in ons Lex. Antiq.

CAPRICORNUS, i. m. Cic. Arat. 59. Hor. O. 2. 17. 20. *De ſteenbok*, zeker hemelsteeken.

CAPRIFICATIO, ōnis. f. Plin. H. 17. 27. 15. 19. *Quicking der vygeboomen, of rijpmaking der vygen.*

(CAPRIFICIALIS, is. m. en f. le, is. n. Caprificialis dies. Plin. H. 9. 15. *De zevende Julii*, zoo genaamt, om dat de meisjens op dien dag aan Juno Caprotina, onder een wilden vygeboom, offerden. Zoo lezen Dalechampius en Gronovius. Maar Harduinus wil, dat men lezen zal: Signum dedere initium caprifici: alii dicam,

Digitized by Google

em, &c. Van de zaak zelf zie Macrob. S. 1. 11.

CAPRĬFĪCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Plin. H. 16. 27. *Vygeboomen quecken.*

CAPRĬFĪCŬS, ī. m. Ter. Ad. 4. 2. 38. Hor. Ep. 5. 17. *Een wilde vygeboom.*

CAPRĬGĔNŬS, ă, ūm. Plaut. E. 1. 1. 16. *Van een geyt geworpen.*

CAPRĪLĔ, is. n. Varr. R. R. 2. 3. Colum. 7. 6. Vitruv. 6. 9. *Geyteſtal, geytekooy.*

CAPRĪMŬLGŬS, ī. m. Catull. 22. 10. *Geytemelker, een die geyten melkt.*

Caprimulgus. Plin. H. 10. 40. *Een geytemelker.* Zekere nachtvogel die s'avonds in de ſtallen-vliegt, en de geyten zuygt.

CAPRĪNŬS, ă, ūm. Cic. N. D. 1. 29. Hor. E. 1. 18. 15. *Boks, bokke,* of *geyte, dat van een bok,* of *geit is.*

Caprinus grex. Liv. 22. 10. *Een kudde geyten.*

CAPRĬPĒS, ĕdis. omn. gen. Prop. 3. 15. 34. *Met geytevoeten, die geytevoeten heeft.*

CAPRŌNÆ, ārūm. plur. f. Apul. Fl. 342. *Het voorhaair, 't haair dat op 't voorhoofd hangt,* 't is ook *de bies van een paard.* Lucil. *by* Non. 1. 81. Feſtus.

CAPRŬNCŬLŬM, ī. n. Feſtus. *Zeker aardevat.* Dus genaamt, vermits het, gelyk Voſſius Lex. Etym. gift, eenige gelykenis naar den bok hadde. Of miſſchien, als de zelve Voſſius vermoed, moet men lezen, Capunculum, afgeleyd van Capis.

C A P S.

CAPSĂ, æ. f. Hor. E. 2. 1. 268. Cic. Div. 16. *Een kasje, kisje, bakje,* of *koffertie.*

Capſa. Hor. S. 1. 10. 63. *Een leſſenaar,* of *laade,* waar op, *of* waar in men een boek legt.

CAPSĀRĬŬS, ii. m. Suet. N. 36. *Een knecht die zijn Heer in de ſchool volgt,* en zyne boeken, in een kisje geſloten, nadraagt.

Capſarius. Paul. D. 1. 15. 3. §. 5. *Een klederbewaarder,* van de geenen die in de badſtooven baadden. Patern. D. 50. 6. 6. noemt ook met dezen naam, *Een koffermaaker,* of *kiſtemaaker.* Zie ons Lex. Antiq.

(CAPSELLĂ, æ. f. Ulp. D. 33. 7. 12. §. 1. *Een kasje, een kisje.*)

CAPSĪS, *voor* Cape ſi vis. Cic. O. 45. *Neem zoo gy wilt.* Feſtus zegt ook dat men Capſit, voor Ceperit gebruykte. (En zoo meent Turneb. Adv. 8. 3. dat het ook by Cicero veel meer een oud præteritum zyn moeſte, niet alleen om dat Catull. 44. 19. en Accius by Cic. Off. 3. 26. zoo dit woord, maar ook Cic. L. L. 2. 9. zelf rapſerit voor rapuerit gebruykt heeft. En Quintil. I. O. 1. 5. ontkent met ronde woorden, dat in de Latynſche taal een woord uyt drie woorden zoude konnen gemaakt worden.

CAPSŬLĂ, æ. f. Catull. 68. 18. *Een kasje, kisje, bakje, koffertje, laadje.* (De capſula toti. Sen. E. 115. *Zoo net of ze uyt een koffertje quaamen.*)

CAPSŬS, ī. m. Capſus rhedæ. Vitruv. 10. 14. *De bak van een koets.*

Capſus. Vellej. 1. 16. *Een ſtal.*

C A P T.

CAPTĀTĬO, ōnis. f. Plin. H. 14. 1. *Navorſing, onderzoek, naſpeuring, nazocking, zorg en vlijt om iets op te ſpeuren.*

Captatio verborum. Cic. P. O. 23. *Woordziſting, woordvitting, naauwe uytpluyzing der woorden.*

Captatio teſtamenti. Plin. H. 20. 14. *De liſten en ſtreeken die iemand aanwend om een erfmaking,* of *uyterſte wil tot zijn voordeel te krijgen.*

CAPTĀTŎR, ōris. m. *Zoeker, bejager van iets; een die ergens op uyt is,* of *naar ſtaat; een die iets poogt te verkrijgen.*

Captator auræ popularis. Liv. 3. 33. *Bejager,* of *zoeker van 's volks gunſt.*

Captator. Juv. 10. 202. *Een die iemands vriendſchap zoekt om zijn erfgenaam te worden.*

(CAPTĀTŌRĬŬS, ă, ūm. Paull. D. 28. 5. 71. *Dat aangeleyd word om van iemand tot erfgenaam verklaart te worden. Waar in men naar iemands erfenis ſtaat.* Zie Alciat. dar. Jur. 2. 31.

CAPTĀTRĪX, icis. f. Apul. Phil. Mor. 16. *Bejaagſter, zoekſter, een vrouw die iets poogt te verkrijgen.*)

CAPTĬO, ōnis. f. Plaut. E. 5. 2. 36. *Bedrog, loosheyd, liſt, argliſtigheyd, verſtrikking.*

• Captio in verbis. Cic. Cl. 53. *Een dubbelzinnigheyd,* of *twijffelzinnigheyd* in de woorden, waar door men zich misgrypt, by voorbeeld, in den zin van een uyterſte wil.

Captiones dialecticæ. Cic. F. 2. 6. *De drogredenen, bedriegredenen,* of *ſpitsvinnigheden der redenkonſt.*

Induitis vos in captiones, quas nunquam explicabitis. Cic. D. 2. 17. *Gy verwart u zelven in ſtrikken waar uit gy u nooit zult konnen redden.*

(Captio. *Schade, verlies.*

Mea eſt captio. Cic. Att. 5. 4. *Ik heb de ſchade.*

Inciderunt in captionem. Ulp. D. 4. 1. 1. *Zy hebben ſchade geleden.*)

CAPTĬŌSĒ. adv. *Bedrieglijk, looslijk, liſtiglijk, argliſtiglijk.*

Captioſe interrogans. Cic. A. Q. 4. 29. *Een bedrieglijk vrager, een die vraagt om te vangen,* of *te verſtrikken.*

CAPTĬŌSŬS, ă, ūm. *Bedrieglijk, loos, liſtig, argliſtig,* van dingen en perſoonen ſprekende. De compar. Captioſior ſtaat by Cic. Q. R. 17. en de ſuperl. Captioſiſſimus by Cic. A. Q. 4. 16.

Captioſa interrogatio. Cic. A. Q. 4. 15. *Een bedriegelijke,* of *verſtrikkende vraage.*

Captioſa ſolvere. Cic. F. 1. 7. *Drogredenen,* of *bedriegredenen beantwoorden,* of *ontknoopen.*

Captioſus. *Nadeelig, ſchadelijk.*

Captioſum eſſe alicui. Cic. Cl. 52. *Voor iemand nadeelig,* of *ſchadelijk zijn.*

CAPTĪVĬTĀS, ātis. f. Tac. An. 12. 51. Plin. H. 8. 37. *Gevangkenis, dienſtbaarheyd, ſlaverny.*

CAPTĬŌNCŬLĂ, æ. f. Cic. Att. 15. 7. *Een kleine loosheyd, een valſche ſpitsvinnigheyd.*

CAPTĪVŬS, ă, ūm. Cic. N. D. 3. 33. *Gevangen, ſlaaf, overheert, in den oorlog gevangen.*

Ex auro captivus Oceanus. Flor. 4. 2. 88. *d'Overheerde zee in gout vertoont,* of *gedreven.*

Captiva navis. Liv. 23. 39. *Een genomen ſchip.*

Captivus. Plin. H. 33. 1. Ovid. M. 13. 933. *Van den vyand genomen,* of *bekomen, den vyand ontweldigt.*

† Captiva veſtis. Virg. Æ. 2. 765. *De kleederen van den vyand genomen.*

Captivum aurum. Curt. 8. 7. *Goud den vyand ontweldigt.*

CAPTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Iets vangen, grijpen, met de hand vatten,* of *grijpen.*

Captare piſces arundine. Ovid. M. 8. 217. *Viſch met den angel vangen.* Feras laqueis. Virg. G. 1. 139. *'t Wild in netten vangen.* Muſcas. Suet. D. 3. *Vliegen vangen.*

• Captare. *Iets zoeken, ergens naar ſtaan,* of *naar dingen, poogen om iets te verkrijgen.*

Captare benevolentiam alicujus. Cic. I. R. 1. 16. *Iemands gunſt,* of *vriendſchap zoeken.*

Captare riſus hominum famamque dicacis. Hor. S. 1. 4. 83. *Poogen om anderen aan 't lagchen te helpen, en voor een aardig ſpotter te gaan.*

Captare occaſionem. Cic. Ar. 25. *De gelegentheyd zoeken,* of *waarnemen.* Temporum momenta. Suet. Fl. 21. Temporum opportunitates. Liv. 33. 35. *Zijn tijd wel waarnemen om iets te doen.* Tempeſtates. Liv. 5. 6. *'t Schoon weêr waarnemen.*

Auribus captare aëra. Virg. Æ. 3. 514. *Naar de wind luiſteren.*

Aure admota ſonitum captare. Liv. 38. 7. *Na een geluid luiſteren.*

Captare naribus auras. Virg. G. 1. 376. Sen. H. 1. 40. *De neus in den wind ſteeken,* of *houden,* om de lucht van 't wild te rieken, van een hond ſprekende.

Captare frigus. Virg. E. 1. 53. Auræ refrigerationem. Colum. 11. 1. *De koelte zoeken, zich verkoelen.* Umbras arborum. Colum. 11. 1. *Onder de ſchaduwe van een boom neder zitten,* of *ruſten.* Fontium amœnitatem. Colum. 11. 1. *By een bron,* of *waterſprong nederzitten.*

Captare aliquem docte atque aſtute. Plaut. Moſt. 5. 1. 21. *Iemand looslijk, liſtiglijk,* of *behendiglijk poogen te bedriegen,* of *te verſtrikken.*

Qua via captent te illi, eadem ipſos capi non eſt injurium. Ter. Hec. 1. 1. 16. *'t Is geen onrecht als men zommigen*

migen in de ſtrikken vangt, die zy ons ſpannen willen.

Captare aliquem. Mart. 9. 89. 1. *Iemands gunſt door gedienſtigheden en vleijerijen zoeken te winnen.*

Captare aliquem aliquo emolumento. Cic. I. R. 2. 50. *Iemand door beloſte van eenig voordeel inwinnen.*

Habet millies (nummum) tamen captat. Mart. 12. 10. 1. *Hy heeft honderd duyzent rijksdaalders aan inkomen, en echter arbeyd hy noch dagelijks om meer.*

Captare teſtamenta. Hor. S. 2. 5. 23. *Erfſtellingen bejagen.*

CĂPTŪRA, æ. f. *De vangſt, het vangen van iets.*

Captura piſcium. Plin. H. 19. 1. *De viſchvangſt.*

Captura. Plin. H. 10. 40. *De vangſt, de prooi, de jagt.*

Captura. Sen. Cont. 6. *De dagloon, daghuur, dagelijkſche winſt van een ambachtsman; 't geen een bedelaar dagelijks krijgt.*

Alitus ſordidæ mercis capturis. Val. Max. 3. 4. 4. *Uit de winſt van een verachtelijke neering opgevoed.*

(Captura. *Hoereloon, hoerewinſt, winſt die de hoeren doen.*

Ex capturis proſtitutarum exigebatur, quantum quæque uno concubitu mereret. Suet. C. 40. *Van de hoerewinſt, of 't hoereloon wierd zoo veel geëyſcht, als een legelijk met eens byſlaapen verdiende.*

Manus, quæ diis datura erat ſacra, capturas tulit. Sen. Cont. 1. *Met de hand, waar mede gy de Goden een offerhande zoud gedaan hebben, hebt gy hoereloon ontfangen.*) Zie ons Lex. Antiq.

CĂPTŪS, ûs. m. *De vangſt.* Papinian. D. 18. 1. 8. zegt, Captus piſcium. *De viſchvangſt.*

Virtus in captu bonorum ſuorum tibi pondus examinandum relinquit. Val. Max. 3. 3. 7. ext. *De deugt laat u de keur harer goederen, en de vryheyd om 'er zoo veel van te nemen als 't u behaagt.*

Captus. Ter. Ad. 3. 4. 34. *d'Aart, d'inborſt, de bequaamheyd van 't verſtand.*

Græci prudentes, ut eſt captus hominum. Cic. T. Q. 2. 27. *De Grieken zijn loos en voorzichtig, naar den aart hunnes volks.*

CĂPTŪS, ă, ŭm. Cic. C. 3. 7. *Gevangen, genomen, gegrepen, verſtrikt, ingenomen, gewonnen.*

Scalis captum oppidum. Liv. 8. 13. *Een ſtad door beladdering gewonnen.*

• Captus alicujus amore. Cic. Clu. 5. *Op iemand verlieft zijn, of in iemands liefde verſtrikt zijn.* Dulcedine vocis. Ovid. M. 1. 710. *Door de aangenaamheyd der ſtem bekoort.* Auro. Hor. O. 2. 18. 36. *Door 't gelt bekuypt; door 't gout overgehaalt, of gewonnen.*

Captus pedibus. Liv. 43. 7. *Die 't voeteuvel heeft, die niet gaan kan.*

Oculis & auribus. Cic. T. Q. 5. 40. *Blint en doof.* Membris omnibus. Cic. C. R. 7. *Beroert in al zijn leden.*

Captus mente. Cic. Off. 1. 27. *Gek, krankzinnig, uytzinnig, zinneloos.*

C A P U.

CĂPŪĂ, æ. f. Liv. 4. 37. *Kapua*, een ſtad van 't Koningryk Napels.

CĂPŪLĂ, æ. Varr. L. L. 4. 26. *Een kleyn aarde-* of *houte vat, met een*, of *twee ooren*, of *handvatzels*, of *met een ſteel.*

CĂPŪLĀRĬS ſenex. Plaut. M. G. 3. 1. 34. *Een oud afgeleefſt man, een ſtokoud man, een man die met zijn eene been in 't graf gaat.*

CĂPŪLĀTŌR, ōris. m. Colum. 12. 50. Cato R. R. 67. *Een overgieter*, of *overſtorter van eenig vocht; een die eenig vocht van 't eene vat in 't ander overgiet, overſtort*, of *overſchept.*

[CĂPŪLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Cato R. R. 67. *Van 't eene vat in 't ander overgieten.*]

CĂPŪLUS, i. m. Virg. Æ. 2. 553. Cic. Fat. 3. *'t Gevest*, of *de greep van een degen, de ſteel van een ſnoeimes*, of van eenig ander werktuyg. Men vint Capulum in 't neutrum alleen by Feſtus.

Capulus. Plaut. Aſ. 5. 2. 43. *Een doodkiſt, baare*, of *doodbaar.* (Nov. en Lucil. by Non. 1. 13. by wien Varro dit woord in dezen zin in 't neutrum gebruykt.) Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Capulus. Ovid. Pont. 1. 8. 57. *De ploegſtaart.*

Capulus. Plaut. Caſ. 5. 2. 31. *De teelballen der mannelijkheyd.*

CĂPŪS, i. m. Varr. R. R. 3. 9. *Een kapoen, een geſneden haan.*

CĂPŪT, ĭtĭs. n. Cic. A. 11. 2. *Het hoofd.*

Homo vacui capitis. Juv. 15. 23. *Een herſſenloos menſch.*

Aperire caput. Sen. Ep. 64. *Het hoofd ontdekken, den hoed afnemen*, om iemand eer te bewyzen.

Caput. *Een hoofd*, of *kop; een perſoon.*

O caput feſtivum, lepidum! Ter. Ad. 2. 3. 8. *O wat een wijs hoofd! wat een ſnedige kop! wat een kloekert*, of *groote geeſt!* Spotswyze.

Ridiculum caput. Ter. And. 2. 2. 34. *Een belagchelijk menſch.*

Capitum CCLXIII. millia. Cæſ. B. G. 1. 29. *Twee honderd en drieënzestig duyzend koppen, zielen*, of *menſchen.*

Capitis cauſa. Cic. Cl. 12. *Een halszaak, een zaak waar aan den hals hangt; een zaak daar 't op den hals*, of *op 't leven aankomt.*

Caput agitur. Cic. Am. 17. *'t Komt hier op den hals*, of *op 't leven aan. 't Gelt hier den hals.*

Per ignota capita vagata eſt vis morbi. Liv. 3. 7. *De ziekte is onder de gemeente en 't ſlechte volk verſpreid.*

Aliquid comminiſcuntur mali, quod capiti illorum ſit. Ter. Hec. 3. 1. 54. *of*, Quod Dii capiti illorum reſervent. Virg. Æ. 8. 484. *Zy beraadſlaan*, of *brouwen iets quaads, dat op hunnen kop wederkeere;* of *dat de Goden op hunnen kop wederzenden.* By wyze van een vloek.

Capite cenſi. Sall. B. J. 86. Gell. 16. 10. *'t Gemeene*, of *'t ſlechte volk.* Dit waren eygentlyk by de Romeynen die geenen, die in d'opſchryving van 't volk door d'Overigheyd, verklaarden dat ze niets dan hunne perſoonen en die van hun kinderen hadden, zonder eenige bezittinge. Zie ons Lex. Antiq.

In capita ſingulis tributum imponere. Cæſ. B. C. 3. 32. *Een hoofdgeld opzetten*, of *opſtellen.*

Capitis minor. Hor. O. 3. 5. 42. *Ontborgert, ontpoortert, gebannen, lijfeygen.* Men noemde met dezen naam drie-derley ſlag van perſoonen onder d'Ouden. 1. Die van 't borgerrecht berooft waren. 2. Die men uytbande. 3. Die men de vryheyd benam, *of* tot ſlaven maakte.

Caput liberum tibi faciam. Plaut. Merc. 1. 1. 42. *Ik zal u vrymaaken, in vryheyd ſtellen*, of *tot een vry man maaken.*

Capitis periculum adire. Ter. And. 4. 1. 54. *Levens gevaar ondergaan.*

Capitis perdere aliquem. Plaut. Bacchid. 3. 3. 85. *Iemand te gronde helpen, om 't leven brengen.*

Caput tigni. Cæſ. B. C. 2. 9. *Het eynd van een balk.* Oſſis. Celſ. 8. 4. *De knoop van een been.* Vitis. Cato R. R. 33. Colum. 3. 10. *'t Eynd van een wijngaardrank.* Pontis. Front. St. 2. 13. 5. *d'Opgang van een brug.*

Caput fluminis. Hor. O. 1. 1. 22. *d'Oorſprong van een ſtroom.* Fontis. Vitruv. 8. 1. *De welader van een bron.*

Caput fluminis. *De mond, d'uytwatering, uytloozing*, of *uytloop van een ſtroom.*

Multis capitibus in Oceanum Rhenus influit. Cæſ. B. G. 4. 10. *De Rhijn ontlaſt zich door verſcheyde monden in zee.*

Caput cœnæ. Cic. T. Q. 5. 34. Mart. 10. 31. 4. *'t Beſte*, of *'t lekkerſte gerecht van 't avondmaal, de hoofd-ſchotel.*

Caput alicujus rei. *Het hoofd, 't begin, d'oorſprong, de grond, 't voornaamſte van iets.*

Ab illo capite hæc manant. Cic. de Or. 2. 27. *De tijdingen ontſtaan uyt dien hoofde, hebben daar haaren oorſprong*, of *komen daar van daan.* Hæc manant ſine capite. Cic. Pl. 23. *Die geruchten hebben geen grond.* De Dolabella audimus quæ volumus, ſed adhuc ſine capite. Cic. F. 12. 3. *Van Dolabella hooren wy 't geen wy wenſchen, maar tot noch toe zonder vaſtigheyd.*

Ad conſilium de Rep. dandum, caput eſt noſſe Remp. Cic. de Or. 2. 82. *Om een goede raad omtrent Staatszaaken te geven, moet men voor al den Staat wel kennen.*

Caput eſt Oratoris, ut, &c. Cic. de Or. 1. 19. *'t Voornaamſte van een Redenaar is, dat, enz.*

Caput rerum. Hor. E. 1. 17. 45. *Het voornaamſte, de hoofdzaak.*

Caput literarum, ſibi cum illo nihil poſthac

hac futurum. Cic. A. 2. 31. *De voornaamſte inhoud der brieven was, dat hy voortaan niet meer met hem te doen wilde hebben.*

Caput. Cic. Rull. 2. 10. F. 3. 8. *Een hoofddeel, hoofdſtuk, punt, lid, verdeeling*, van een boek, brief, zaak, enz. ſprekende. Hoewel men Caput in die betekeniſſe van een *plaats, lid* of *paſſage* der brieven, boeken, of andere ſchriften verſtaat. Immers de boeken der Ouden waaren in gene hoofd-delen verdeelt. Capita legis worden de paragraphen van een wet genaamt. Cic. F. 7. 22.

Caput ſcelerum. Plaut. R. 4. 4. 54. *De ſtichter, of oorzaak der ſchelmſtukken.*

Idem, quod ego, ſentit, te eſſe huic rei caput. Ter. Ad. 4. 2. 29. *Hy oordeelt nevens my, dat gy het hoofd, de voornaamſte oorzaak*, of *aanlegger van dit werk zijt.*

Caput belli. Ovid. P. 2. 1. 46. Liv. 3. 10. *De ſtichter, oorzaak*, of *ſtokebrand van den oorlog.*

Capita gregis. Ulp. D. 6. 1. 1. §. 3. *Het vee hoofd voor hoofd*, of *ſtuk voor ſtuk.*

Capita conjurationis. Liv. 8. 19: 9. 26. *Hoofden der t'zamenzweering.*

Caput regni. Plin. E. 10. 81. *De ingang van 't Rijk.*

Caput gentis. Flor. 2. 9. *De hoofdſtadt van een volk.*

Caput rerum. Tac. An. 1. 47. *De hoofdſtadt der wereld, de ſtad Rome.*

Furunculus caput facit. Plin. H. 22. 25: 26. 12. *De bloedvin begint zich te zetten*, of *men ziet 'er 't hoofd van.*

[Caput. *De hoofdzomme afſtrekken, het kapitaal verminderen.*]

C A R A.

CĂR, ăris. omn. gen. Virg. Æ. 8. 725. *Karier; een die van Karien is.*

CĂRĂBŬS, ī. m. Plin. H. 9. 31. Καραβος. *Een krab, een zeekrab.*

CARACALLA, æ. f. *Een kleed in Vrankrijk bekent.* De Keyzer Antoninus, van dat kleed Caracalla genoemt, heeft het uyt Vrankryk na Romen gebragt: en heeft het zoo lang laaten maken, dat het tot op de enkelen gehangen heeft. Aur. Vict. Epit. 21. 1. Spart. c. 9. Zie ons Lex. Antiq.]

CĂRĂLĪS, ĭs. f. Hirt. B. Af. 98. Liv. 23. 40. *Kagliari*, een ſtad van Sardaigne. Dus is 't dat men moet ſchryven, gelyk Voſſius toont, en niet Calaris.

CARALITANUS, a, um. Ager caralitanus. Liv. 27. 6. *Het land van Kagliari.*

CĂRANTŌNŬS, ī. m. Auſon. Eid. 10. 463. *Charante*, een ſtroom die uyt Limoſin komt, door 't Angoumois loopt, en zich beneden Rochefort in de zee ontlaſt.

C A R B.

CĂRBĂS, æ. m. Vitruv. 1. 6. *Ooſt-Noordooſtewind.* Anderen noemen het *Zuydweſte wind.*

CĂRBĂSA, ōrŭm. plur. n. *De zeilen van een ſchip.* Zie beneden Carbaſus.

CARBASEŬS. Cic. V. 5. 12. Virg. Æ. 11. 776. *of* Cărbăsĭnĕŭs. Varr. *by* Non. 14. 28. Cărbăsĭnus, ă, ŭm. Plin. H. 19. 1. *Van heel fijn linnen gemaakt.*

CĂRBĂSŬS, ī. f. Plin. H. 19. 1. *Zeker heel fijn linnen.* Men vind dit woord niet dan by eenige Spraakkonſtenaars in maſculino genere. (In dat genus gebruykt het Phocas V. G. 1706. *b.* Maar Caper in feminino. V. G. 2247. *a.* Ammianus Marcellinus gebruykt het evenwel in maſculino genere 14. 21. A fundamento carinæ ad ſupremos carbaſos.)

• Carbaſus. Virg. E. 8. 36. Val. Max. 1. 1. 7. *Fijn doek*, of *fijn lijnwaat.* Curt. 8. 9. 24. Lucan. 3. 239. zeggen in 't meervoud, Cărbăsă, ōrŭm. n.

Carbaſus. Virg. Æ. 3. 357. 4. 417. *Zeil, doek, 't zeil op een ſchip.* Ovid. M. 11. 447. *en* Stat. S. 4. 3. 106. gebruiken 't meeſt in 't meervoud. Cărbăsă, ōrŭm. n.

Carbaſa deducere. Ovid. M. 11. 477. *De zeilen laten vallen.*

(Carbaſus. *Een fijn linnenkleed.* Zie ons Lex. Antiq.

Corpora uſque pedes carbaſo velant. Curt. 3. 9. 21. *Zy bedekken hunne ligchaamen met een fijn linnenkleed, dat hun tot op de voeten hangt.*)

[CĂRBĀTĬNAE, arum. f. Catull. 99. 4. *Een hoere ſchoeiſel.*]

CĂRBO, ōnĭs. m. *Een kool, of houtskool.*

Tam atram reddam quam carbo eſt. Ter. Ad. 5. 3. 63. *Ik zal haar zoo zwart maken als een kool.*

Candens carbo. Cic. Off. 2. 7. *Een gloeijende, of glimmende kool.*

Lentis urere carbonibus. Ovid. Tr. 3. 11. 47. *Iemand met klein vuur branden.*

Sequenda creta, vitanda carbone notaſti. Perſ. 5. 108. *Gy hebt met wit getekent dat men volgen, en met zwart dat men mijden moet*, vermids Pythagoras zeyde, dat het wit een teken van 't goed, en 't zwart een teken van 't quaad was.

Carbonibus fores implere elogiorum. Plaut. Merc. 2. 3. 74. *Een pasquil aan de deur plakken.*

(CĂRBŌNĀRĬA, æ. f. *Een kooloven.*

Pervenimus de calcaria in carbonariam. Tertull. Carn. Chriſt. 6. *Wy zijn van den kalkoven tot den kooloven gekomen; wy zijn van d'eene zwarigheyd in de andere vervallen.*)

CĂRBŌNĀRĬŬS, ĭi. m. Plaut. Caſ. 2. 8. 2. *Koolmaker, koolbrander, koopman in houtskoolen.*

Carbonarius, ă, ŭm. *Van houtskool, dat tot houtskool behoort.*

Carbonarium negotium exercere. Aur. Vict. V. I. 72. 2. *In houtskool handelen, koopmanſchap in houtskool doen.*

CĂRBŬNCŬLĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 17. 24. *Verbranding*, of *verzenging van de knoppen der boomen, wijngaarden, enz. in de lente, door vorſt*, of *koude nevel.*

CĂRBŬNCŬLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 18. 28. *Door de vorſt*, of *kou der lente bevangen, verzengt*, of *verbrand worden*, van boomen, wyngaarden, 't koren, enz. ſprekende. Hy zegt ook in den zelven zin, H. 12. 7. Cărbŭncŭlŏr, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. Alsdan is dit verbum deponens.

Ulcera carbunculantia. Plin. H. 23. 3. *Vierige zweeren*, of *gezwellen*, of *die tot koolen worden.*

CĂRBŬNCŬLŌSŬS, ă, ŭm. Colum. 3. 11. *Brandend, vierig, vuurig, heet*, van een veld ſprekende dat verbrandt 't geen 'er in gezaait word.

Carbunculoſa arena. Plin. H. 31. 3. *Karbonkelzand*, zeker grof zand, vol roode keiſteentjens, dat ligtelyk aan brand gaat.

CĂRBŬNCŬLŬS, ī. m. Cic. Her. 4. 6. *Een kooltje, een houtskooltje.*

• Carbunculus. Varr. R. R. 1. 9. Plin. H. 17. 4. *Brandaarde*, of *heete aarde*, die de wortelen van 't koren en der gewaſſen verbrandt en verdort.

Carbunculus. Vitruv. 2. 6. *Welzand, brandzand.* Heel grof en ſcherp zand.

Carbunculus. Plin. H. 17. 24. Zie Carbunculatio.

Carbunculus. Plin. H. 23. 4. Celſ. 5. 28. *Een peſtkool, een zweer die heel ontſteken is.* Celſus noemt dus, *een vierige ontſteeking* in 't oog, *of* winkbraauwen.

Carbunculus. Plin. H. 37. 7. *Een karbonkelſteen*, of *robijn*, zeker koſtelyk geſteente.

C A R C.

CĂRCĂSSŬM, ī. n. *of*

CARCASSO, ōnĭs. f. *of* Carcaſſio, ōnĭs. f. Plin. H. 3. 4. *Karkaſſone.* Een ſtad van Languedok.

CĂRCĔR, ĕrĭs. m. *Gevangkenis, gevangenhuys, kerker.*

Aliquem in carcerem condere. Cic. V. 5. 29. conjicere. Cic. Att. 2. 24. ducere. Cic. V. 5. 30. mittere. Cic. C. 4. 6. *Iemand in de gevangkenis zetten*, of *ſluiten; iemand gevangen zetten.*

Aliquem emittere e carcere. Cic. Pl. 12. *Iemand uit de gevangkenis verloſſen, ſlaaken*, of *ontſlaan.*

• Carcer. Ter. Ph. 2. 3. 26. *Een ſchelm, dief, galgbrok*, of *hangbaſt, een eerlooze guit, een die de gevangkenis en ſtrop verdient.*

Carcer vix carcere dignus. Lucil. *Een deugeniet, die meer dan de gevangkenis verdient.*

Carcer Ditis. Luc. 6. 797. *De kerker van Pluto, de hel.*

CĂRCĔRES, ŭm. plur. m. Cic. Cl. 47. *De ſlagboom*, of *plaats daar de renners afreden die te paard of met een wagen, in 't renperk reeden.* (Het word in dezen zin naar 't zeggen van Serv. Æ. 1. 58. 5. 145. alleen in plurali gebruykt: dat het evenwel in ſingulari ge-

gevonden word by de Poëten, toonen Ovid. M. 10. 652. Virg. Æ. 5. 145. G. 3. 104. en naar zommige drukken. Cic. Her. 4. 3.) Zie ons Lex. Antiq.

A calce ad carceres. Cic. S. 23. E carceribus ad calcem. Cic. Am. 27. A carceribus ad metas. Varr. R. R. 1. 3. *Van 't begin tot het einde.* Deze ſpreekwyze is van wedloopen der paarden ontleent, en beteekent eigentlyk; *van de ſlagboomen tot het einde der renbaan.*

(CARCERALIS, ĭs. m. *en* f. āle, is. n. Prud. περὶ στεφ. 5. 269. *en* 552. *Dat tot den kerker, of de gevangkenis behoort.*

CARCEREUS, a, um. Prud. περὶ στεφ. 6. 16. *Van de gevangkenis, dat tot de gevangkenis behoort.*)

CARCHARUS, i. m. Colum. 8. 17. Een groote zeeviſch, in Noorwegen *Porkviſch* genaamt: de Engelſchen noemen hem *Doggeviſch.*

CARCHEDONIUS, ii. m. Plin. H. 37. 5. Καρχηδόνιος. *Kalcedonyſteen.* Zekere Robyn- *of* Karbonkelſteen.

CARCHESIUM, ii. n. Catull. *by* Non. 15. 18. Καρχήσιον. *De mars van een ſchip*, een rond houte bordes, boven om de maſten, tot een noodig gebruik voor de maſtklimmers. Zie Winſchoot. Zeem. pag. 132. Of *een gat in 't bovenſte van den maſt*, waar door de reepen, *of* touwen geſchooten worden.

Carcheſium. Virg. G. 4. 380. Macrob. S. 5. 21. *Een groote kelk, drinkkop, of drinkſchaal*, onder de Grieken alleen in 't gebruik, wiens rond en breed maakzel eenigzins naar de mars van een ſchip geleek.

Carcheſium. Vitruv. 10. 22. *Een hijskatrol, of windaas.* Deze Schryver voegt 'er 10. 5. Verſatile by, om het beter uit te drukken. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

CARCINIAS, æ. m. Plin. H. 37. 11. *Zeker koſtelijk geſteente*, van kleur als een zeekreeft.

CARCINODES, ĭs. n. Celſ. 5. 18. Plin. H. 20. 17. Καρκινώδες. *Zekere kanker*, by de Wondheelders *de wolf*, of *beenvreeter* genaamt.

CARCINOMA, ătĭs. n. Celſ. 5. 28. Plin. H. 20. 9. 29. 3. Καρκίνωμα. *Een kreeftgezwel.*

(* Carcinoma. Suet. A. 65. *Veroorzaker van een bittere ſmert in 't gemoed*, waar door iemand zulk een ſmert in zyn gemoed aangedaan word, als die hy in zyn ligchaam door een kreeftgezwel gevoelt.)

CARCINUS, i. m. Lucan. 9. 536. Καρκίνος. *De kreeft*, een hemelsteken. Dit woord kan ook betekenen *een kreeft*, zekere zeeviſch.

C A R D.

CARDĂMŌMUM, i. n. Plin. H. 12. 13. Καρδάμωμον. *Paradyskoren, Paradysgrein.* Zeker welriekend kruid van verſcheide ſlach.

CARDIACUS, i. m. Cic. D. 1. 37. Hor. S. 2. 3. 161. Καρδιακός. *Die veel pijn voor 't hert, of die een quaade maag heeft.*

Cardiacus morbus. Celſ. 3. 19. *Zwakheyd der maage, maagpijn, hertpijn, hertewee*, die 't gansche ligchaam aan 't quynen helpt.

CARDINALIS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. Zie beneden Cardinatus.

Cardinales ſcapi. Vitruv. 4. 6. *De deurſtijlen waar in de herren, of duimen geſlagen zijn.*

Cardinales venti. Serv. Virg. Æ. 1. 135. *De hoofdwinden.*

CARDINATUS, a, um. *Ingeſchoten, ingevoegt, ingelaſt, ingelaaten*, van een ſtuk houts ſprekende.

Tignum cardinatum, *of* Cardinale. Vitruv. 10. 21. *De ſporten van een ladder, de treeden van een trap*, aan beide zyden in de ſtanders ingeſchoten, *de hang van een deur.*

CARDO, ĭnĭs. m. Plin. H. 16. 40. *De herren, of duimen* van een deur, waar op ze draait.

Portæ ſtridentes cardine. Virg. Æ. 6. 573. *Of*, Cardo ſtridens foribus. Virg. Æ. 1. 453. *Een deur die ſtram is, die met gekraak, of gekryſch opgaat.*

Facilis cardo. Juv. 4. 63. Hor. O. 1. 25. 6. *Een hang die wel draait, een deur die ligt, of gemakkelijk opgaat.*

* Cardo. Vitruv. 10. 20. *Een zwaluweſtaart, of houwvaſt* die in een ſtuk houts inſchiet.

Mundi cardines. Vitruv. 6. 1. Ovid. P. 2. 10. 45. *d'Aſpunten der waereld.*

Cardines temporum. Plin. H. 13. 25. *De vier getijden van 't jaar, of de vier jaargetijden.*

Cardo. *Een gewest, landſtreek*, of *luchtſtreek.*

Illius cardinis populi. Flor. 4. 12. 4. *De volkeren van dit gewest, of van deze landſtreek.*

Cardo cauſæ. Quintil. I. O. 5. 12. *De ſpil daar iets op draait; 't voornaame punt, de knoop, de zwarigheyd, 't voornaam geſchil*, van een zaak, geding, enz. ſprekende.

Cardo litium ubi vertitur. Quintil. I. O. 12. 8. *Het ſtuk, het punt, de knoop, daar 't in een geding op uitdraait*, of *op aankomt.*

Haud tanto ceſſabit cardine rerum Juno. Virg. Æ. 1. 676. *Juno zal in zulk een ſchoone kans, of in zulk een gewrigt van zaaken, niet halver wegen blijven*, of *niet ſtil houden.*

† Extremus ævi cardo. Sen. Tr. 52. *Het afnemen der jaaren, de hoogſte trap des ouderdoms, het einde van 't leven.* Zie ons Lex. Antiq.

CARDUELIS. f. Plin. H. 10. 42. *Een diſtelvink*, zeker vogeltje.

(CARDUETUM, i. n. Pallad. 4. 9. *Een plaats daar veel diſtelen ſtaan.*)

CARDUUS, i. m. Virg. G. 1. 152. Pallad. 4. 9. *Een diſtel.* Zeker gewas.

C A R E.

CARE. adv. Cic. Br. 16. *Duur*, of *dier, tot een duure*, of *hooge prijs.* De compar. Carius ſtaat beneden by Cicero.

Carius emere domum. Cic. Dom. 44. *Een huis duur koopen.*

CARECTUM, i. n. Virg. E. 3. 20. *Een moeraſſige plaats, daar veel waterliſch, of rietgras waſt.*

CARENARIA, æ. f. Pallad. 8. 7. *Een pot*, of *ketel, waar in de wijn word opgekookt.*

CARENDUS, a, um. *Dat men derven, miſſen*, of *ontbeeren moet, dat men nooit zal hebben*, of *bezitten.* (Zie onze aanmerkinge over Curt. 10. 2. 27. §. 63.)

† Vir mihi, demto fine, carendus abeſt. Ovid. Her. 1. 50. *Ik zal altoos van mijnen man beroofd zijn*, of *ik zal mijnen man nooit weder zien.*

(CARENUM, i. n. Pallad. 11. 18. *Wijn die op twee deelen verkookt word.* Zie Turn. Adv. 13. 23.)

CAREO, ēs, ŭi, ĭtūm, ērĕ. abl. *Iets derven, miſſen*, of *ontbeeren, ergens gebrek van hebben*, of *van beroofd zijn.* Dit verbum word by Ter. H. 2. 4. 20. met een genitivus, en by Plaut. Curc. 1. 2. 46. met een accuſativus gevonden, doch men moet hen hier in niet navolgen.

Caruit te febris heri. Plaut. Curc. 1. 1. 17. *of*, Caruiſti febri. Cic. F. 16. 15. *Gy hebt giſteren de koorts niet gehad*, of *gy zijt giſteren vry van de koorts geweeſt.*

Carere crimine. Cic. Lig. 2. Culpa. Ter. Hec. 4. 4. 41. *Geen misdaad begaan hebben, geen ſchuld hebben*, of *buiten ſchuld zijn.* Dolore. Cic. Fin. 1. 11. *of*, ſenſu doloris. Cic. V. 5. 46. *Zonder pijn zijn, geen gevoelen van pijn hebben.* Libertate. Hor. E. 1. 10. 40. *De vryheyd miſſen.* Luce. Ovid. M. 14. 732. *'t Leven derven, dood zijn.* Temeto. Plaut. Truc. 4. 3. 59. *Zich van wijn onthouden, geen wijn drinken.*

Facile carere aliqua re. Nep. Phoc. 1. *Iets zeer wel konnen miſſen.*

Carere patria. Nep. Pelop. 1. [Hy zetter exul by 5.] *Buiten zijn vaderland zijn.* Provincia, Domo &c. Cic. V. 4. 19. *Buiten zijn land zijn, van zijn huis zijn.* Roma. Cic. Att. 9. 19. *Niet te Rome zijn.*

Carere publico. Cic. Mil. 7. *Niet in 't openbaar verſchijnen.* Foro. Cic. Mil. 7. *Niet op de markt komen.* Rebus urbanis. Cic. A. Q. 4. 1. *Zich met geen ſtadszaaken bemoeijen.* Luce forenſi. Cic. Cl. 8. *Niet in de vierſchaar, of rechtbaank komen, niet pleiten.*

Abeſt a culpa, ſuſpicione tamen non caret. Cic. S. R. 20. *Hy is onſchuldig, maar niet buiten vermoeden.*

† Carere mortis honore. Virg. Æ. 6. 333. *d'Eer der begravenis derven, onbegraven blijven.*

Divi morte carentes. Hor. O. 2. 8. 12. *De onſterfelijke Goden.*

Aditu

Aditu carentia ſaxa. Ovid. M. 3. 226. *Ongenaakbare ſteenklippen.*

(Carere non amico, ſed amicitia. Sen. E. 6. *Wel geen vrienden miſſen, maar 't voordeel van de vriendſchap*, dat is, *het vermaaken*, of *'t beſtuuren van vrienden.*)

CĂRĔUM, ĕi, n. Plin. H. 19. 10. Κάρου. *Karwy*, of *witte komijn.* Zeker gewas.

CĀREX, ĭcis. m. Virg. G. 3. 231. *Rietgras*, *waterliſch*, zeker lang en ſcherp gras.

CARI.

CĀRĬA, æ. f. Cic. Fl. 27. Curt. 6. 3. 3. *Karie*, een landſchap van klein Aziën, hedendaags Aidinelie genaamt. De Dichters maaken d'eerſte lettergreep gekort.

Caria. Vitruv. 1. 1. *Karie.* Een ſtad van Peloponeſus.

CĂRĬATIS, idis. f. Vitruv. 1. 1. *Een vrouw van Karien.*

Cariatis. Vitruv. 1. 1. *Een Kariesch vrouwenbeeld.* Zekere zuil. De Grieken, die van Kariën verdelgt hebbende, voerden hunnen vrouwen om in zegepraal, en om hunne zegen te vereeuwigen, ſtelden de Bouwmeeſters van dien tyd in de openbaare gebouwen, in plaats van pylaaren, de beeltenaſſen van deze gevangene vrouwen, prachtiglyk naar de wyze van haar land gekleedt.

(CĀRĬCA, æ. f. Plin. H. 13. 5: 15. 19. *Een droogé vyg.* Daarom noemt ze Ovid. Faſt. 1. 185. rugoſa carica.)

CĀRĬCŬS, a, um. Charta carica Stat. S. 4. 9. 26. *Perkement*, *ſchrijfperkement*, *Francijn.*

CĀRĬES, ĕi, f. Vitruv. 7. 3. Ovid. Tr. 5. 12. 27. *Verrotting*, *'t vuur*, *vermolieming*, *wormſteeken*, voornamentlyk van hout ſpreekende.

Inſeſtari carie. Colum. 11. 2. *Verrotten*, *vermollemen*, *vergaan*, *bederven*, *inteeren.*

Cariem ſentire. Plin. H. 12. 8. Recipere. Colum. 3. 2. Trahere. Plin. H. 23. 1. *Verrotting*, *vermollemîng*, of *bederf onderworpen zijn*, *verrotten*, *vermollemen*, *bederven*, *opgegeten worden.*

Muri carie vetuſtatis invalidi. Amm. 16. 2. *Oude vermolmde muuren.*

Caries oſſium. Celſ. 8. 2. *Beenvreeter*, *verrotting der beenderen.* Dus van de Wondheelers genaamt.

Caries vini. Plin. H. 15. 2. *d'Oudheyd van den wijn.*

CĂRĪNA, æ. f. Cic. de Or. 3. 46. *De kiel*, *een balk onder het ſchip daar van weêrzijden de ribben*, of *whouten ingehecht worden. De bodem*, of *'t onderſte van 't ſchip.*

Carinæ putaminum. Plin. H. 25. 23. *De nooteſdoppen*, *nooteſchaalen*, of *nooteſchelpen.*

Carinæ. Cic. P. 6. Virg. Æ. 8. 361. Hor. E. 1. 7. 48. *De kielen. Een wijk der ſtad Rom.* Dus genaamt wegens de daken der huyzen die naar de kiel van een ſchip geleken. [Na 't zeggen van Serv. Æ. 8. 361. Een ander, en die waarſchynlyker zal de Lezer vinden in ons Lex. Antiq.]

Carina. Virg. Æ. 2. 23. Ovid. Her. 17. 103. *Een kiel*, *een ſchip*, *een vaartuyg.* 't Geheel voor het deel genomen.

CĀRĪNĀRĬUS, ĭi. m. Plaut. Au. 3. 5. 36. *Een geelverwer*, *een verwer die een waſchkleur verft.* Κηρὸς betekent *waſch.* (In de Griekſche taal, dialecto Dorica, voor Κηρός. Deze ſpreekwys volgen de Latynen dikwils, met eenige anderen, gelyk Turneb. Adv. 14. 15. aangetekent heeft. En op dezen oorſprongk ſpeelt Ovid. Art. 3. 184. Et ſua velleribus nomina cera dedit. *Het waſch heeft aan de wol den naam gegeven. De wol is als waſch geel geverft.*)

CĀRĪNĀTUS, a, um. Plin. H. 11. 37. *Hol als de kiel*, *als de bodem*, of *'t onderſte van een ſchip; dat naar een ſcheepsbodem gelykt.*

CĀRĪNO, as, avi, atum, are. Plin. H. 9. 33. *Uithoolen*, *hol maaken*, *als een kiel*, of *ſcheepsbodem maaken.* Feſtus noemt Carinantes, *'t Slecht gemeen volkje*, of als wy zeggen *ktootjes volk*, *dat niet deed dan kijven*, of *malkanderen uitſchelden.* (Serv. Æ. 8. 361. legt het ook zoo uit, en bewyſt deze betekeniſſe met twee plaatzen van Ennius. Iſidorus in zyn Gloſſarium op dezelve wyze, carinantes, illudentes.)

CĀRĬŌSUS, a, um. Colum. 4. 26. Celſ. 8. 2. *Opgegeten*, *verrot*, *vermollemt*, *vermuſt; of dat verrot*, *vermolemt*, of *opgegeten word.* De compar. Carioſior, uit Afranius ontleent, ſtaat by Non. 1. 79.

Carioſa ſenectus illum rodit. Ovid. Amor. 1. 12. 29. *De onderdoom verteere hem.*

Carioſa terra. Colum. 2. 4. *Een quaade*, *ondeugende*, of *onvruchtbaare aarde.*

† Carioſa vini amphora. Mart. 11. 50. 7. *Een vleſch oude wijn.*

CĀRĬS, is. m. of Carus, i. m. *De Cherſtroom*, een ſtroom die zich in de Loire ontlaſt.

CĀRĬTAS, atis. f. Cic. Dom. 5. *Duurte*, *dierte*, *ſchaarsheyt*, *hooge prijs*, *onvruchtbaarheyd*, *gebrek* van koren, leeftocht, enz. Hy voegt 'er by Annonæ. Off. 3. 12. Rei frumentariæ. Man. 15. (En hier van meent Valla Eleg. 4. 62. dat dit woord eygentlyk gezegt word.)

Annus in ſumma caritate eſt. Cic. V. 3. 93. *Dit jaar is zeer onvruchtbaar; dit is een heel ſchraal*, of *onvruchtbaar jaar.*

Nummorum caritas. Cic. Att. 9. 11. *Schaarsheyd van geld.*

Annonæ inferre caritatem. Plin. H. 18. 28. *De levensmiddelen opjaagen*, *tot hooge prijs brengen*, *doen ſteygeren.*

• Caritas Deorum, Patriæ, Parentum. Cic. P. O. 16. *De liefde*, of *d'yver voor Godt*, *zijn vaderland*, *zijn maagſchap.*

Caritas liberorum. Cic. Br. 12. *De tederheyd*, *liefde*, of *genegentheyd tot zyn kinderen.*

Caritatem ſibi conciliare. Cic. Fin. 1. 16. *Zig liefde verwerven*, *zig bemint maken.*

Caritatem in aliquem retinere. Cic. Am. 19. *Voor iemand een zucht*, *liefde*, of *genegentheyt behouden.*

Aliquem eximia caritate diligere. Curt. 3. 6. 1. of, alicujus caritate flagrare. Curt. 3. 6. 17. *Iemand teerhertiglijk beminnen*, of *een groote genegentheyd toedraagen.*

Caritas. *La Charité*, (*de Liefde.*) Een ſtad op den Loireſtroom.

CARM.

CARMĀNĬA, æ. f. Plin. H. 6. 23. *Karmanie*, hedendaags *Chermam*, een Landſchap grenzende aan Perſiën.

CARMANIOLA, æ. f. *Karmagnole*, een ſtad en veſting van Piemont.

CARMĒLUS, i. m. Tac. H. 2. 78. *De berg Karmel*, in Paleſtina. [Zie Reland. Paleſt. 1. 50. 't Gezicht vertoont Maund. Reis van Alep na Jeruſal. p. 68.] Dus noemden ze ook een God, dien men op den berg Karmel eerde. Suet. Veſp. 5.

CARMEN, inis. n. *Gedicht*, *dicht*, *gezang*, *vaars*, *lied*, *dichtſtuk.*

Carmen perpetuum. Hor. O. 1. 7. 6. Ovid. M. 1. 4. *Een doorgaande vaars*, dat is, *een verhaal in vaarzen; een dichtſtuk dat een gantſche geſchiedenis verhaalt.*

Carmen exſequiale. Ovid. M. 14. 430. *Een rouwzang*, *rouwdicht*, *rouwlied*, *lijkzang*, of *lijkklacht; een treurdicht*, of *treurlied over eenen dooden.* Alternum. Ovid. Her. 15 16. *Een aanſtaat overſpringt.* Famoſum. Hor. E. 1. 19. 31. *Een laſterdicht*, of *ſchimpdicht.* Nuptiale. Catull 62. 12. (Connubiale. Claud. Hon. Conſ. 4. 648.) *Een bruyloſsdicht.* Operoſum. Hor. O. 4. 2. 31. *Een vaars dat met veel arbeit gemaakt is.* Plenum. Cic. T. Q. 1. 26. *Een vaars dat wel klinkt*, of *dat een goede klank heeft.*

Carminibus aliquem celebrare. Cic. R. P. 16. *Iemands lof in vaarzen beſchrijven*, of *in dichtmaat uitbrauen.*

Carmina condere. Cic. T. Q. 4. 2. Contexere. Cic. Cael. 8. Fundere. Cic. F. Q. 1. 26. Facere. Virg. E. 3. 86. Pangere. Cic. F. 16. 18. *Vaarzen maaken*, *dichten*, *eenig dichtwerk maaken.*

Carmen alicui componere. Cic. Mur. 12. Intendere. Claud. Hon. Conſ. 4. 6,8. Scribere in aliquem. Cic. de Or. 2. 86. *Vaarzen tot roem van iemand maaken.* Het kan ook beteekenen, *Vaarzen tegens iemand maaken.*

• Carmen. Liv. 1. 24. Plin. P. 63. Cic. C. R. 4. *Zeker voorſchrift van geboden*, of *van gebeden*, die de Rechters, Gezanten, Prieſters, enz. in de bediening hunnes ampts gebruyken.

Digitized by Google

Carmen meditatum delubris inferre. Plin. P. 3. *Een voorbereyd gebed in de kerk gebruyken; God in de kerk met voorbedachte woorden bidden.*

Carmen. Virg. E. 8. 67. 70. *Tovery, betovering.*

(Carmen. Allerlei *geſchrift*, ook dat in ondicht is opgeſteld. Zoo gebruyken de Grieken hun *ἄσμα* by Julian. Misop. p. 35.

Marſyas amnis Græcorum carminibus inclytus. Curt. 3. 1. 2. *De Marſias ſtroom, vermaart in de ſchriften van de Grieken.*

Carmen. *Een ſpreuk der Wijsgeeren.* Zie Heinſius over Heſiod. c. 6.

Si Deus eſt animus, nobis ut carmina dicunt. Cato. D. M. 1. 1. *Nademaal 't gemoed een God is, als ons de ſpreuken der wijsgeeren leeren.* Zie Heinſ. Heſiod. c. 6.

Carmen. *Een zang, gezang, lied*, of *liedje.*

Carmen. *Een voorzegging*, of *voorſpelling.*

Id carmen pervenerat ad antiſtitem fani Dianæ. Liv. 1. 45. *Deze voorzegging was gekomen tot den Prieſter van Dianas tempel. Dianaas Prieſter hadde gehoort wat 'er voorzegt was.*) Zie ons Lex. Antiq.

Carmen. Lucret. 4. 377. *Een kaard*, een kaarders werktuyg.

[CARMENTALIA, ĭŭm. n. plur. Varr. 5. 3. *Een feeſt te Rome, gehouden ter eeren van Carmenta*, of *Carmentis Evanders moeder.*]

CARMINATIO, ōnĭs. f. Plin. H. 11. 23. *Wolkaarding, 't kaarden der wol.*

CARMINO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 9. 38. Varr. L. L. 6. 5. *De wol kaarden.*

C A R N.

CARNALES, ĭŭm. m. plur. Varr. *by* Non. 2. 136. *Opzichters, keurmeeſters van 't vleeſch, over 't vleeſch* of het goed was, en op zyn behoorlyk gewicht *verkocht wierd.*

(CARNALIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Vleeſchelijk, dat tot het vleeſch behoort.* Dit en 't volgend woord zyn van de latere eeuw.

Finis vinculi carnalis. Prud. Περὶ στεφ. 2. 487. *'t Einde van den vleeſchelijken band, 't laatſte van de vleeſchelijke vereeniging.*

CARNALITER, adv. *Vleeſchelijk, op een vleeſchelijke wijze, naar 't vleeſch.*

Lex carnaliter acta. Prud. A. 510. *De wet naar 't vleeſch onderhouden.*)

CARNARIUM, ĭi. n. Plaut. Capt. 4. 4. 6. Pſ. 1. 2. 64. en 66. *Vleeſchkuyp, vleeſchton, de plaats*, of *'t vat daar 't vleeſch in bewaart word.*

Carnarium. Plaut. Curc. 2. 2. 45. *De vleeſchhal, 't vleeſchhuys.*

(Carnarium. Petron. 55. Colum. 12. 53. Virg. Mor. 56. *Een rookzolder.*)

CARNARIUS, ĭi. m. Mart. 11. 101. 6. *Een liefhebber van een vleezig*, of *poezelig menſch.*

(CĀRNĔŪS, ă, ūm. *Dat van vleeſch is, dat uit vleeſch beſtaat.*

Ne carnea diſtent Spiritui æterno. Prud. Pſ. 66. *Op dat het vleeſch*, of *op dat de menſchen, die uit vleeſch beſtaan, niet al te ver van den eeuwigen geeſt zouden af zijn.*)

CARNI, ōrūm. m. plur. Liv. 43. 5. *Het volk van Frioul*, in Italiën.

CARNIFEX, ĭcĭs. m. Cic. A. 11. 3. Suet. Tib. 54. *Een beul, ſcherprechter.* Zy noemen zichzelven, *Meeſter van den ſcherpen zwaarde.* Zie ons Lex. Antiq.

Carnifex. Cic. V. 1. 3. *Een beul, moordenaar, doodſlager, een boosaardig wreed menſch.*

† Avis carnifex. Mart. 11. 85. 10. *Een vraatvogel, een vogel die menſchenvleeſch eet.*

(Carnifex. Plaut. R. 3. 6. 19. *Een Cipier, ſlokwaarder, gevangenwaeder, bewaarder van de gevangenen.*)

Carnifex. Ter. And. 4. 1. 27. Adj. *Quellende*, als een beul *plaagende, ſmerte aandoende.*

† Pedes carnifices. Mart. 12. 48. 10. *Jichtige voeten*, om dat ze geweldig ſmertelyk zyn.

Carnifex. Feſt. *Iemand, die zig zelve vermoord.*

CARNIFICINĀ, æ. f. Liv. 2. 23. *'t Galgeveld, de gerichtplaats*, daar men de misdadigers ter dood brengt.

Carnificina. Cic. T. Q. 3. 13. *Wreedheyd, barbaarsheyd, onmenſchelijkheyd, een wreede*, of *grouwelijke ſtraf.* Cato *by* Gell. 10. 3. heeft het in den zelven zin in 't meervoud gebruykt.

(Carnificina. Plaut. Ciſt. 2. 1. 1. *Een middel, konſt*, of *wijze om iemand te plaagen.*

Carnificinam facere. Plaut. Capt. 1. 2. 29. *'t Beuls werk doen, 't werk van een beul doen.* Curt. 8. 2. 2. zegt Carnificis miniſterium occupare.)

CARNIFICINUS, ă, ūm. Carnificinum cribrum. Plaut. Moſt. 1. 1. 25. *Een ſlaaf dien de huyd zoo vol gaaten geſlaagen is als een zeeve.* Een boertende uytdrukking.

CARNIFICOR, ārĭs, ātūs sūm, ārī. Liv. 24. 15. *In ſtukken gehouwen worden, door de wreedheyd der vyanden verſcheurt worden.*

CARNIVORUS, ă, ūm. Plin. H. 10. 73. *Vleeſchvreeter, vleeſcheter, die veel van vleeſch houd, die veel vleeſch eet*, of *verſlint.*

CARNOSUS, ă, ūm. Plin. H. 1. 37. *Vleezig, wel in 't vleeſch, vet, vol vleeſch, poezelig.* De compar. Carnoſior ſtaat by Plin. H. 27. 8. en de ſuperl. Carnoſiſſimus by Plin. H. 15. 3.

Carnoſa radix. Plin. H. 16. 31. *Een vleezige of dikke wortel.* Oliva. Plin. H. 15. 3. *Een vleezige olyve.*

CARNUTES, ĭūm. m. plur. Cæſ. B. G. 5. 25. *of*

CARNUTI, ōrūm. Tib. 1. 8. 12. *De Charnutiers, die van Chartres.*

CARNUTUM, ĭ. n. *Chartres*, de hoofdſtad van 't land Chartrain.

C A R O.

CĂRO, cărnĭs. f. Cic. Pl. 9. *Vleeſch*, of *vlees.*

Caro bubula. Plin. H. 23. 7. *Rundvleeſch.* Suilla. Celſ. 2. 18. *Verkensvleeſch.* Aſſa. Celſ. 1. 3. *Gebraden vleeſch.* Elixa. Celſ. 1. 2. *Gezoden vleeſch.* Agnina. Plaut. Aul. 2. 8. 4. *Lamsvleeſch.* Aprugna. Spart. Æl. Ver. 5. *Wildzwijnen vleeſch.* Vitulina. Val. Max. 3. 7. 6. *Kalfsvleeſch.*

Caro piſcium. Plin. H. 9. 17. *Vleeſch der viſchen.* Arborum. Plin. H. 16. 38. *De zelfſtandigheyd*, of *'t hout der boomen.* Men gebruykt het ook om te zeggen, *het vleeſch*, of *de zelfſtandigheyd der vruchten.*

(Caro. *'t Ligchaam.*

Nunquam me caro compellet ad metum. Sen. E. 65. *'t Ligchaam zal my nooit tot vreeze brengen.*

Caro. *Een bult, bogchel, uytwas, wen*, of *uitpuiling van 't ligchaam.*

Caro in dexteriore ejus latere excreverat. Suet. G. 21. *Daar was een bult*, of *wen in zijn rechter zijde gegroeit.*

Ad carnem ſupercreſcentem excidendum. Celſ. 5. 22. *Om de aangroeijende bult*, of *bogchel weeg te nemen.*

CARO, ĭs, ĕrĕ. *Kaarden.*

Inter ancillas jubeas lanam carere. Plaut. Men. 5. 2. 46. *Gebied hem onder de meisjens wol te kaarden.*)

CĂROBURGUS, ĭ. m. *Cherbourg*, een ſtad van Normandyen.

CĂROLESIŬM, ĭi. n. *'t Charolois*, of *'t Karelsland*, een land in 't Franſche Comté.

CAROLOMONTIUM, ĭi. n. *Charlemont*, of *Karelsberg*, een ſtad van Nederland, aan de Maas.

CAROLOPOLIS, ĭs. f. *Charleville*, of *Karelſtad*, Een ſtad van Champagne.

CAROLOREGIUM, ĭi. n. *Charleroy*, een veſting van Henegouwen, aan de Sambre.

[CAROLOSTADIUM, ĭi. n. *Karelſtad.* Een ſtad in Sweeden.]

C A R P.

CARPĀTHIŬS, ă, ūm. Carpathium pelagus. Hor. O. 1. 35. 8. Carpathius gurges. Virg. G. 4. 387. *Een ſtreek der Middellandſche zee*, van Kandië tot aan Rhodes toe.

CARPATHUS, ĭ. f. Plin. H. 4. 12. *Scarpantho*, een eyland der Middellandſche zee.

CARPENTORACTE, ēs. f. Plin. H. 3. 4. *Karpentras*, een ſtad van 't Graafſchap Venaiſſin.

(CARPENTARIUS, ĭi. m. Veg. 2. 11. Iſid. 19. 19. Pap. Gl. *en*

Carpentarius artifex. Lampr. Al. Sev. 52. *Een radenmaaker*, of *wagenmaaker.*)

CARPENTARIUS, ă, ūm. *Van een radenmaaker, wagenmaaker*, of *timmerman.*

Carpentaria fabrica. Plin. H. 16. 1. *Een radenmaakers*, of *timmermans winkel.*

CAR-

CARPENTŬM, ī. n. Liv. 5. 25. Suet. T. 2. *Koets*, *wagen*, *kales*, die voortyds de Roomſche Mevrouwen gebruykten. Zie ons Lex. Antiq.

CARPĬNEŬS, ă, ŭm. Plin. H. 16. 43. *Van booghout*, *van booghout gemaakt.*

CARPĬNŬS, ī. f. Plin. H. 16. 15. *en* 40. *Acer*, *booghout*, zekere boom.

(**CARPĬSCŬLŬS**, ī. m. Vopiſc. Aurel. 30. *Zeker ſchoeiſel*, dus genaamt vermids het veelzins doorkerft, *of* doorſneden was.)

CARPO, ĭs, psi, ptŭm, pĕrĕ. acc. Hor. O. 3. 27. 44. *Inzamelen*, *plukken*, *afplukken*, *verzamelen*, *naar zich nemen*, *nemen.*

Quod erit belliſſimum carpam. Ter. Ad. 4. 2. 52. *Ik zal al 't beſte en lekkerſte naar my nemen. Ik zal naar al de beſte ſchotelen*, of *gerechten taſten.*

Carpere flores ab arbore. Ovid. M. 9. 381. De arbore. Virg. G. 2. 90. *De bloeſſem*, of *bloemen van een boom plukken.*

Carpere fugam. Sil. 10. 60. *De vlucht nemen*, of *kiezen.* Iter. Hor. S. 1. 5. 95. *De reys aannemen.* Prata fuga. Virg. G. 3. 324. Pede campos. Ovid. Tr. 1. 9. 23. *Vluchtende 't veld winnen.* Iter ſupremum. Hor. O. 2. 17. 13. *De laatſte reys aannemen*, *ſterven.* Volatum. Stat. Th. 1. 311. Aëra alis. Ovid. M. 4. 616. *Vliegen*, *weêrvliegen.*

Carpere exercitum in multas partes. Liv. 26. 38. *Zijn leger in veel hoopen verdeelen.*

Aliquem carpere. Cic. Fr. 2. 3. *Iemand beriſpen*, *beſtraffen*, *doornemen*, *doorſtrijken*, *vegen.*

Maledico dente aliquem carpere. Cic. C. B. 26. *Van iemand qualijk*, of *quaad ſpreken*, *iemand ſchenden.*

Cum corpus Reguli carperetur, carpi ipſe non potuit. Cic. P. 2. *Als 't lighaam van Regulus gepijnigt wierd*, *kon de ſmert geen vat op hem krijgen.*

Carpere aliquid. Cic. Clu. 46. *Iets uyt boeken haalen*, of *verzamelen.*

Noſtrum agmen carpebant ab omni parte. Liv. 27. 48. *Zy benadeelden ons leger van alle kanten.*

Agmen hoſtium equitatu carpere. Hirt. B. Af. 75. *'t Leger der vyanden met de ruytery quellen*, *moede maken*, *werk geven*, of *op 't lijf komen.*

Carpere cibum. Varr. R. R. 3. 16. *Spijze*, of *voedzel nemen*, *eeten.* Cibos digitis. Ovid. Art. 3. 755. *De ſpijs met de vingeren vatten*, *met de vingeren eeten.* Herbas. Virg. G. 3. 296. *'t Gras afweyden*, of *afeeten.*

Carpere pabula. Ovid. Amor. 3. 27. *Voeder eeten.* Carpere eſcam. Phæd. 1. 28. 4. *Aazen*, *het aas eeten.*

Carpere vires. Virg. G. 3. 215. *De krachten krenken*, *verzwakken*, *verminderen*, *de krachten weenemen*; *doen afnemen*, of *vergaan.*

Carpere aliquem. Ovid. Am. 1. 8. 91. Opes alicujus. Ovid. P. 4. 8. 22. *Iemand looslijk*, of *liſtiglijk bedriegen*; *iemand plukken*, of *uytſtrijken.* De laatſte uytdrukkingen zyn boertachtig.

Carpere dulcia. Perſ. 5. 151. Gaudia. Ovid. Art. 3. 661. *Zijn vermaak nemen*, *zich vermaaken.* Diem. Hor. O. 1. 11. 8. *Den dag genoeglijk*, of *met vermaak doorbrengen.*

Carpi. *Gequelt*, *geplaagt*, of *ontruſt worden*, *verteeren*, of *quijnen.*

Cura carpitur illa tui. Ovid. Art. 3. 680. *De liefde die zy u toedraagt verteert haar*, of *zy verquynt onder de liefde die zy tot u heeft.*

Auro pectus illi carpitur. Prop. 3. 3. 25. *'t Geld*, of *de geldzugt knaagt hem 't hert af*, of *verteert hem*; *hy verquijnt van gierigheyd.*

Cæco carpitur igni. Virg. Æ. 4. 2. *Zy word door een heymelijk vuur*, dat is, *door de min verteert.*

Carpi ad ſupplicium. Cic. Clu. 46. *Naar de gerichtplaats gevoert*, of *geſleept worden*; *geſtraft worden.*

† Carpere quietem. Virg. Æ. 7. 414. Soporem. Virg. Æ. 4. 522. *Slapen*, *zijn ruſt nemen.* Auras vitales. Virg. Æ. 1. 392. *Leven*, *adem haalen.*

† Forma carpitur ſuo ſpatio. Ovid. Art. 2. 114. *De ſchoonheyd vergaat met den tijd.*

(Carpere aquam. Ovid. Ib. 198. *Water ſcheppen.*

Carpere fluvium. Curt. 8. 9. 10. *Een ſtroom kleynder maaken*, of *verſmallen*, als men haar door verſcheydene waterleydingen op zyne landen verlegt.

Carpere penſum. Hor. O. 3. 27. 64. *Spinnen.* Zie Vall. E. 6. 6.)

Carpere. Petron. 36. *De ſpijzen voorſnijden.*

CARPTIM. adv. *Ligtelijk*, *kortelijk*, *in 't voorbygaan*, *in 't korte*, *ter loops.*

Carptim perſtringere aliquid. Plin. P. 25. *Een zaak kortelijk aanraaken*, *ergens in 't voorbygaan van ſpreeken.*

• Res geſtas Populi Romani carptim perſcribere. Sall. B. C. 4. *De daaden der Romeynen in 't korte*, *uyt verſcheyde Schryveren*, *t'zamentrekken*, of *beſchrijven.*

Carptim aggredi hoſtem. Liv. 44. 41. *Den vyand op verſcheyde plaatzen te gelijk aantaſten.*

Carptim. Tac. H. 4. 46. *Elk in 't byzonder*, *een voor een*; *in 't byzonder*, *van ſtuk tot ſtuk.*

CARPTŌR, ōrĭs. m. Juv. 9. 110. *Een voorſnijder aan tafel.* [Die daarom ſcindendi obſonii magiſter genoemt word van Sen. V. B. 17. en ſciſſor van Petron. 36. Zie ons Lex. Antiq.]

Carptor *Een beriſper*, *vitter*, *woordziſter.* Gell. 19. 7. heeft dit woord uyt zekeren Levius getrokken, die zyne beriſpers noemde, Subducti ſupercilii carptores. *Beriſpers met gefronſte winkbrauwen*, doch men moet deze ſpreekwys niet gebruyken.

CARPTŪRĂ, æ. f. *Inzameling*, *inoogſting*, *het plukken*, van vrugten ſprekende.

Nec aliud diſcrimen ſequuntur in carptura. Varr. R. R. 3. 16. *Zy maaken geen ander onderſcheyd in 't winnen van den honig*, van byēn ſprekende.

CARPTŬS, ūs. m. Trium digitorum carptus. Plin. H. 34. 10. *Een greep met drie vingeren.*

CARPTŬS, ă, ŭm. Ovid. Art. 3. 80. *Ingezamelt*, *ingeoogſt*, *geplokken*, *geplukt.*

Lana carpta. Celſ. 6. 6. *Gekaarde wol.* 't Is ook, *kammeling*, of *korte uytgekamde wol.*

CARPŬS, ī. m. Celſ. 3. 6. *'t Gewrigt van de hand.*

C A R R.

(**CARRĀGO**, ĭnĭs. f. Amm. 31. 20. Vopiſc. Aurel. 11. Treb. Poll. Gall. 13. *Een wagenburg.*) By beyde Schryvers is carraginem facere, *een wagenburg maaken.* Zie ons Lex. Antiq.

CARRŪCĂ, æ. f. Mart. 12. 24. 2. Plin. H. 33. 11. *Een koets*, *kales*, *ſpeelwagen*, *rosbaar*, *draagzetel.* Zeker voertuyg eertyds by luyden van aanzien gebruykelyk.

Carruca dormitoria. Scæv. D. 34. 2. 13. *Een rosbaar*, of *draagzetel waar in men kan ſlaapen.*

CARRŪCĀRĬŬS, ă, ŭm. *Van een koets*, *wagen*, *draagzetel*, *rosbaar*, *enz.*

Carrucariæ mulæ. Ulp. D. 21. 1. 38. §. 8. *Koetsmuylen*, *muylpaarden die voor een koets gaan*, of *een rosbaar dragen.*

CARRŬS, ī. m. Cæſ. B. G. 1. 6. *en*

CARRŬM, ī. n. Hirt. B. H. 6. *Een wagen*, *kar*, *kales.*

(Carros in orbem connectere. Veg. 3. 10. Conſtruere. Siſenn. H. 4. *Een wagenburg maaken.* Zie ons hier van wydloopig over Curt. 1. 15.)

C A R T.

CARTHĀGĬNENSĬS, *of* Carthaginienſis, ĭs. m. & f. sĕ, ĭs. n. Liv. 28. 27. *Een Karthagenienzer*, *een van Karthago.* (Over de buyginge van dit woord verſchillen onder zig Borrich. Cogit. de var. L. L. æt. 56. 57. Abſtem. Annot. 7. Voſſ. Gramm. I. 43. Sigon. Liv. Ep. 14. Manut. en Dauſq. in Orthographia.)

CARTHĀGO, ĭnĭs. f. Virg. Æ. 1. 17. *Karthago*, een ſtad van Afrika.

CARTHAGO nova. Liv. 26. 42. Polyb. 10. 10. 2. 13. *Karthagena*, een ſtad van 't Koningryk Murciën in Spanjen, op de zeekuſt gelegen. Daar is ook een andere ſtad van den zelven naam in 't zuyder Amerika in 't nieuwe Ryk van Grenada, daar een zeer goede ree, en ſchoone haven is, die tuſſchen d'oude en nieuwe ſtad doorſtroomt. Zie ons Lex. Antiq.

CARTĬBŬLŬM, ī. n. Varr. L. L. 4. 26. *Een langwerpige ſteene tafel die op een voet ruſt.*

CARTĬLĀGĬNEŬS, ă, ŭm. Plin. H. 11. 37. *Van kraakbeen*, of *knarsbeen*; *van kraakbeen*, of *knarsbeen gemaakt.*

CARTĬLĀGĬNŌSŬS, ă, ŭm. Celſ. 8. 1. *Kraakbeenig*, *knarsbeenig*, *dat van kraakbeen komt*, *vol kraakbeen.*

Digitized by Google

CARTĬLĀGO, ĭnĭs. f. Celſ. 8. 1. Plin. H. 11. 4. *Kraakbeen*, *knarsbeen.*

C A R U.

CĂRUNCŬLĂ, æ. f. Cic. D. 2. 24. *Een ſtukje vleeſch.*

Caruncula. Celſ. 2. 7. *Een uytwas van vleeſch.*

CĀRŬS, ă, ŭm. Ter. And. 4. 4. 7. *Duur*, of *dier*, *van hooge prijs*, of *waarde*, *dat veel geldt*, of *dat veel koſt.* De compar. *Carior* ſtaat by Cic. D. 2. 26. en de ſuperl. *Cariſſimus* by Cic. Dom. 6.

Non eſt trecentis minis cara. Plaut. P. 4. 4. 117. *Zy is niet duur tot negen duyzend guldens. Negen duyzend guldens is niet te veel voor haar.*

Carus. *Bemint*, *geliefſt*, *waard*, *dierbaar*, *aangenaam*, *bezint.*

Carus alicui. Cic. C. 4. 6. *Van iemand bemint*, of *geliefſt.* Sibi. Cic. Fin. 5. 10. *Die zich zelven liefſt*, of *die veel van zich zelven houd.*

Ille eſt carus animo meo. Ter. E. 1. 2. 146. *Ik heb hem van herten lief.* Aliquem in primis carum habere. Cic. Fin. 1. 7. *Iemand tederlijk beminnen*, of *teêrhertiglijk liefhebben.*

Pompeius amat nos, caroſque habet. Cic. Att. 2. 20. *Pompejus bemint ons*, *en heeft ons teêrhertelijk lief.*

C A R Y.

CARYĂ. *Zie* Caria.

CĂRYĬNŬS, ă, ŭm. Καρύϊνος. Oleum Caryinum. Plin. H. 23. 4. *Nootoly*, of *nootoly.*

CĂRYĬTIS, ĭdĭs. f. Plin. H. 26. 8. *Wolfsmelk met ſmalle en ſtekende bladeren.* Zeker kruyd.

[**CĂRYON.** n. Plin. H. 15. 23. *Een okkernoot*, *een groote noot.*]

CARYŎPHYLLUM, i. n. Plin. H. 12. 7. Καρυόφυλλον. *Kruydnagel*, *groffelnagel*, of *greinffelnagel.* (Scal. Exerc. Exot. 146. 1. twyffelt zeer, of Plinius deze onze ſpecerye, en niet veel meer onze cubebe, of *ſtekende palm*, beſchryft: en Bodæus over Theophr. H. P. 9. 5. ontkent het met ronde woorden, en voegt 'er by dat onze ſpecery den Ouden onbekent is geweeſt.)

CARYŌTA, æ. f. Varr. R. R. 2. 1. Plin. d'oude H. 13. 4. de jonge. E. 1. 7. en

CĂRYŌTĬS, ĭdĭs. f. Mart. 11. 32. 10. Stat. S. 1. 6. 20. Καρυωτίς. *Zekere dadel*, een vrucht des dadelbooms. Zie ons Lex. Antiq.

C A S A.

CĂSĂ, æ. f. Cic. T. Q. 5. 34. *Een hutje*, of *huysje*, *een ſtrooje hut*, *een visſchers ſlaap.*

Caſa ſtraminea. Ovid. Amor. 2. 9. 18. *Een ſtrooi-hutje.*

Humilis caſa. Virg. E. 2. 29. *Een laag hutje.*

Caſa frondea. Veget. 2. 10. *Een loof-hutje*, Caſa. Hirt. B. H. 16. *Een ſoldaaten hut*, of *brak.*

Ita fugias, ne præter caſam. Ter. Ph. 5. 2. 3. *Loop in 't vluchten uw hut niet voorby.* Dat is, *men moet zoodanig 't eene uyterſte mijden dat men niet in 't andere valle.*

† **CASABŬNDŬS**, ă, ŭm. Macrob. S. 5. 21. *Struykelend.*

CĂSĀLĔ, ĭs. n. *of*

CASALIUM. n. *Kaſal*, een ſtad van Montferrat in Italiën.

CĂSĀRIA, æ. f. Feſtus. *Hutbewaarſter*, of *bewaarſter der hut.*

(**CASCE.** adv. *Op d'oude*, of *naar d'oude wijze*, *naar 't oude gebruyk*, *op zijn ouds.*

Adoleſcens caſce loquens. Gell. 1. 10. *Een jongman oude woorden gebruykende.*)

CASCŬS, ă, ŭm. Ennius by Cic. T. Q. 1. 12. *Oud*, *bedaagt*, *bejaart.*

Caſcus caſcam ducit. Varr. L. L. 6. 3. *Oud voegt by oud.* Eygentlyk: *een oud man trouwt een oude vrouw.*

C A S E.

CĀSĔĀLĔ, ĭs. n. Colum. 2. 15. *Kaaskamer*, *een plaats daar men kaas maakt*, *en opleegt.*

CĀSĔĀRĬŬS, ă, ŭm. Taberna caſearia. Ulp. D. 8. 5. 8. §. 5. *Een plaats daar men de kaas te rooken en te drogen legt*, om haar kleur te geven.

(**CĀSĔĀTŬS**, ă, ŭm. Apul. M. 1. 103. *Dat van kaas is.*)

CĀSĔŬS, ĕi. m. Virg. E. 1. 36. Cic. S. 16. *Een kaas.*

Caſeus fiſtuloſus. Colum. 7. 8. *Een ondichte kaas*, *een kaas vol oogen*, of *gaten.*

Caſeus ramulis fici glaciatus jucundiſſime ſapit. Colum. 7. 8. *De kaas met ſap van vijgetakjes geſtremt is zeer aangenaam.*

Figurare caſeum. Plin. H. 16. 38. Premere. Virg. E. 1. 35. *Kaas wringen*, *kaas maaken.*

C A S I.

CASĬĂ, æ. f. Plin. H. 12. 19. *Kaneelboom*, een welriekend heeſtergewas.

Caſia. Virg. E. 2. 49. *Groene kaſſie*, een kruyd, *of* heeſter daar de byën zeer op vliegen.

C A S O.

‡ **CĀSO**, ās, āre. *Veel overhangen*, of *overhellen*, *byna vallen*, of *dreigen te vallen.*

Caſanti capite incedere. Plaut. Aſ. 2. 3. 23. *Met het hooft heel voor over gaan.* Dus leeſt Lambinus. Andere quaſſanti.

Caſabant cadi. Plaut. Mil. 3. 2. 37. *De wijnvaten rolden om: wierden uytgedronken*, *en 't onderſte boven gekeert.*

C A S P.

CASPĬĂCŬS, ă, ŭm. Stat. S. 4. 4. 64. en

CASPĬANI, orum. m. Nep. Dat. 8. *De inwoonders omtrent de Caſpiſche zee.*

CASPĬŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 6. 798. *Kaſpiſch*, *van omtrent de Kaſpiſche zee.*

Mare Caſpium. Hor. O. 2. 9. 2. *De Kaſpiſche zee*, in Aſien.

CASPII, ōrum. m. Plin. H. 6. 13. *Kaſpiers*, volkeren van Scythiën omtrent de Kaſpiſche zee.

Caſpiæ portæ. Plin. H. 5. 27: 6. 14. *De Tilliſche poorten*, of *doorgangen.* Dus hiet een enge weg van den berg Taurus, naby de Kaſpiſche zee.

C A S S.

[**CASSANDĂ**, æ. f. *Caſſandt*, een eyland in Vlaanderen.]

(**CASSE.** adv. *Ydelijk*, *onnuttelijk*, *te vergeefs.*

Caſſe ne tempus tereretur. Liv. 24. 26. *Op dat de tijd niet ydelijk*, of *onnuttelijk verſleten wierde.*)

[**CASSELIUM**, ĭi. n. *Caſſel*, aan de rivier Fulda. De hoofdſtad van Neder-Heſſen.]

CASSES, ĭum. plur. m. Virg. G. 3. 371. *Jagers netten*, of *ſtrikken.* Caſſis, in ſingulari, is weynig in gebruyk. Men vind het echter by Grat. Ven. 28. en Sen. Ag. 893.

Decidit in caſſes præda petita meos. Ovid. Art. 2. 2. *'t Wild dat ik zoo lang gejaagt heb*, *is in mijn net. Ik heb verkregen*, *dat ik zoo lang gezocht heb.*

Caſſibus venari. Prop. 4. 2. 33. *Met netten jagen.*

CASSĬCŬLUM, i. n. Feſtus. *Een netje*, of *ſtrikje.*

† **CASSĬDĂ**, æ. f. Virg. Æ. 11. 775. *Een helm.* Servius zegt dat Virgilius in die plaats van een Griekſche accuſativus een Latynſche nominativus maakt.

[**CASSĬDARIUS**, ĭi. m. *Die op de helmen in 't tuyghuys het opzicht had.* Inſcriptie te Rome. Q. NÆVIUS. MARINUS DOMITIANI CASSIDARIUS.]

CASSĬŎPEA, æ. f. Vitruv. 9. 6. *Kaſſiopea.* Een geſternte tuſſchen Cepheus en Andromeda. Men vind ook, Caſſiĕpēă, by Cic. N. D. 2. 43.

CASSIS, ĭdĭs. f. Cæſ. B. G. 7. 45. *Een helm*; *hoofdwapen*, *ſtormhoed.*

Caſſis criſtata pennis. Ovid. M. 8. 25. *Een helm met een pluym.*

CASSIS, ĭs. m. *Een jagers net*, of *ſtrik.* Zie Caſſes.

CASSĬTĂ, æ. f. Gell. 2. 29. *Een leeuwerk*, zekere zangvogel.

CASSITEROS, i. m. Plin. H. 34. 16. *Witloot.*

CASSŬS, ă, ŭm. Cic. T. Q. 5. 41. *Ydel*, *ledig*, *leêg*; *dat maar de ſchijn*, *baſt*, of *ſchors heeft.*

* Caſſum granum. Plin. H. 18. 17. *Een leege baſt*, *een ydelen dop*, *een duyſt zonder graan.*

Caſſa nux. Hor. S. 2. 5. 36. Plaut. Pſ. 1. 3. 137. *Een lege noot*, *een noot zonder kern.*

Virgo dote caſſa. Plaut. Au. 2. 2. 14. *Een dochter zonder huwelijksgoed.*

Caſſus luminis. Cic. Arat. 369. *Blind*, *die*

Digitized by Google

die 't gezicht verlooren heeft. Sanguine. Cic. D. 2. 64. *Bloedeloos, zonder bloed.* Senſu. Lucret. 4. 127. *Ongevoelig, gevoelloos, zonder gevoelen.*

Caſſum anima corpus. Lucret. 3. 561. *Een ontzield ligchaam.*

Labor caſſus. Plin. E. 8. 23. *Verloren, of vergeeſſchen arbeyd.*

Caſſa conſilia. Sen. Troad. 3. 571. *Ydele, of vruchteloozе raadſlagen.* Vota. Virg. Æ. 12. 780. *Vruchtelooze, of vergeefſche gebeden.*

In caſſum it virtus. Lucan. 2. 263. *Zy gebruyken hunne dapperheyd vruchteloos, of te vergeefs.*

† Lumine caſſus aër. Lucret. 4. 369. *Een donkere of duyſtere lucht, een betoge, grauwe, of betrokke lucht.*

† Augur caſſa futuri. Stat. Th. 9. 629. *Een valſche voorzegſter.*

† Lumine caſſus. Virg. Æ. 2. 85. *Van 't levenslicht beroofſt, die dood is.*

C A S T.

CASTĂLĬĂ, æ. f. Virg. G. 3. 293. *Kaſtalie*, een bron van Parnas, de Zanggodinnen toegewyd.

CASTANEĂ, ěæ. f. Plin. H. 17. 20. en 10. *Een kaſtanieboom.*

Caſtanea. Virg. E. 1. 82. *Een kaſtanie.* Hy zegt E. 2. 52. Nuces caſtaneæ. *Kaſtaniennooten, kaſtanjen.*

CASTĂNĒTŬM, i. n. Colum. 4. 33. *Een kaſtaniebosſen, een plaats met kaſtanjeboomen beplant.*

CASTE. adv. Cic. L. L. 2. 8. *Kuyſchelijk, eerlijk, eerbaar, zuyverlijk, deugdzaam, vroomelijk, oprechtelijk, onberiſpelijk.* De compar. *Caſtius*, ſtaat by Liv. 10. 7. en de ſuperl. *Caſtiſſime* by Cic. Ar. 13.

Caſte. *Zedig, oprechtelijk, rechtvaardiglijk, ingetogen.*

Caſte & integre vivere. Cic. Man. 1. Fin. 4. 23. *Eerlijk en oprechtelijk leven; een oprecht en onbeſproken leven leyden.*

Caſte. *Godvruchtiglijk, godsdienſtelijk, eerbiediglijk, met een zuyver, of reyn gemoed.*

Caſte Deos venerari, colere. Cic. N. D. 1. 2. *De Goden Godsdienſtelijk, of eerbiediglijk eeren.*

[CASTELLĂ, *Kaſtilien.* Een Koninkryk in Spanjen.]

CASTELLĀNŬS, ă, ŭm. *Van een ſlot, burgt, veſting, ſterkte, ſchans, kaſteel, of 't geen 'er aan behoort.*

Caſtellanus triumphus. Cic. Cl. 71. *Zegepraal over 't winnen eener veſting.*

(Caſtellanus miles. Cod. 11. 59. 2. *Een ſoldaat die op een ſlot in bezetting legt.*)

CASTELLĀNŬS, i. m. Sall. B. J. 92. *Bewoonder van een ſlot, of veſting. Iemand die op een ſlot, of in een veſting woont.*

CASTELLĀTĬM. adv. Plin. H. 19. 6. *Met kleyne hoopen; als een kleyn leger.*

Hoſtes circa collem caſtellatim diſſipatos aggreditur. Liv. 7. 36. *Hy valt den vyand in kleyne hoopen verdeelt, en rondom den heuvel gelegert, aan.*

CASTELLŬM, i. n. Cic. Cæc. 7. Virg. Æ. 5. 440. *Een ſlot, burgt, ſterkte, veſting, ſchans, kaſteel, een ſterke plaats.*

* Tribunal, caſtellum omnium ſcelerum. Liv. 3. 57. *Een vyerſchaar die een toevlucht, of vryplaats voor alle ſchelmſtukken is.*

Caſtellum. Vitruv. 8. 7. *Een ſleutel van een waterbron.* De plaats daar men naar de gebreken van een bron ziet.

Caſtellum. Vitruv. 8. 7. Ulp. D. 43. 20. §. 38. *Een verlaatbak der waterleydingen*, waar uyt het water door buyzen naar verſcheydene plaatzen wierd gevoerd.

CASTĔRĬĂ, æ. f. Plaut. Aſ. 3. 1. 16. *Een ſcheeps pakhuys, of magazijn.* De plaats daar 't ſcheeps want, de zeylen, riemen; enz. opgeſloten worden, by 't opleggen der ſchepen. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

CASTĬFĬCŬS, ă, ŭm. Mens caſtifica. Sen. H. 1. 169. *Een zuyvere, of kuyſche ziel, een reyn gemoed, of dat kuysheyd verwekt.*

CASTĬGĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Strafbaar, ſtrafwaardig, 't geen kaſtijding, of ſtraf verdient.*

Culpa caſtigabilis. Plaut. Trin. 1. 2. 6. *Een ſtrafwaardige misdaad.*

CASTĬGĀTĒ. *Zuyverlijk, zonder feylen.* Ik heb dit woord niet dan by Macrobius konnen vinden. (te weten de comparat. *Caſtigatius.* Deze ſtaat by hem S. Sc. 1. 6. Den poſit. *Caſtigate* heb ik gevonden by Sen. C. 6. 8.)

CASTĬGĀTĬO, ōnĭs. f. *Beſtraffing, beriſping, bekijving, doorneming, wraking, verwijt.*

Caſtigatio omni contumelia vacare debet. Cic. Off. 1. 25. *Alle beſtraffing moet vry van bitterheyd, verwijt, of ſcheldwoorden zijn.*

Caſtigatio. Cic. T. Q. 4. 4. 20. *Straffe, kaſtijding.*

CASTĬGĀTŎR, ōrĭs. m. Hor. A. P. 174. *Beſtraffer, beriſper, doorſtrijker, ſtraffer, kaſtijder.*

* Caſtigator ſeculorum Colum. 8. 16. *De beriſper, of beſtraffer der eeuwen.*

Caſtigator lacrymarum, querelarum, Liv. 1. 59. *Een ſtiller van de traanen, der klagten.*

CASTĬGĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. *Die beriſpt, doorſtrijkt, doorneemt, of beſtraft.*

Adhibere ſolatium caſtigatorium alicui. Plin. E. 5. 16. *Iemand een beſtraffende vertrooſting geven.*

CASTĬGĀTŬS, ă, ŭm. *Gekaſtijd, geſtraft, gewraakt, beriſpt, beſtraft, verweten, verbetert.* De compar. *Caſtigatior* ſtaat by Ammian. 26. 6. en de ſuperl. *Caſtigatiſſimus* by Gell. 4. 20.

Caſtigatis oblique patribus. Tac. An. 3. 35. *Van ter zijden de Raden, of de Vaders verweten hebbende, of een verwijt gedaan hebbende.*

Caſtigatus animi dolor. Cic. T. Q. 2. 21. *Een gematigde droefheyd.*

† Caſtigatus. Ovid. Am. 1 5. 21. Stat. Th. 2. 1. 43. *Schoon, bevallig, gelijk, mooi, fraai, zuyver, lief, welgeſchikt, volmaakt, onberiſpelijk, daar niets op te zeggen valt*, van een werk, 't aangezicht, enz. ſprekende.

CASTĬGO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. Ter. H. 3. 3. 31. *Iemand beriſpen, bekijven, beſtraffen, doornemen, doorſtrijken, iemand het zeggen daar 't op ſtaat, of recht uyt de waarheyd zeggen.*

Segniores caſtigat milites atque incitat. Cæſ. B. C. 1. 3. *Hy beſtraft d'onachtzaamſte ſoldaaten, en wekt hen tot hunnen plicht.*

Caſtigare aliquem dictis. Virg. Æ. 5. 387. Verbis. Cic. T. Q. 3. 27. Off. 1. 25. *Iemand met woorden beriſpen, doornemen, doorſtrijken.* Literis. Cæſ. B. C. 3. 25. *In brieven*, dat is, *hem ſcherpe brieven toeſchrijven.*

Caſtigare dolorem. Lucan. 8. 71. *De droefheyd matigen.* Segnitiem atque inertiam alicujus. Cic. de Or. 1. 41. *Iemands onachtzaamheyd en luyheyd wraaken, of beſtraffen.*

In hoc me ipſe caſtigo, quod, &c. ſeq. ſub. *of* ind. Cic. T. Q. 5. 1. *Ik beſchuldig my zelven daar over, dat, enz.*

Caſtigare. Plaut. Moſt. 4. 1. 26. *Straffen, kaſtijden, mishandelen, qualijk handelen.*

Caſtigare aliquem verberibus. Cic. T. Q. 3. 27. *Iemand met de roede ſtraffen, iemand geeſſelen.*

Caſtigare dolos. Virg. Æ. 6. 567. *Iemands bedriegeryen en guytenſtukken ſtraffen.*

Carmen caſtigare ad unguem. Hor. A. P. 294. *Een vaars nauwkeuriglijk beſchaaven, of verbeteren.*

† Caſtigare moras. Virg. Æ. 4. 407. *Iemand aandrijven, doen voortſpoeden, luſtig aanſtappen, wakker doen voortgaan.*

Magiſter caſtigat moras vectorum. Mart. 10. 104. 17. *De ſtuurman roept de draalende paſſagiers aan boord.*

CASTĬMŌNĬĂ, æ. f. Cic. V. 4. 45. *Kuysheyd, reynigheyd, zuyverheyd, eerbaarheyd, onnozelheyd, ongeſchondenheyd, vlekkeloosheyd, onbevlektheyd.*

Caſtimonia decem dierum. Liv. 39. 9. *Een kuysheyd van tien dagen, een onthouding die tien dagen duurt.*

CASTĬTĀS, ātĭs. f. Cic. L. L. 2. 12. Hor. O. 3. 24. 23. *Kuysheyd, reynigheyd, zuyverheyd, eerlijkheyd, eerbaarheyd, betamelijkheyd, onthouding, onbevlektheyd, vlekkeloosheyd, ongeſchondenheyd.*

‡ CASTĬTŪDO, ĭnĭs. f. Accius *by* Non. 2. 124. Zie Caſtitas.

CASTŎR, ŏrĭs. m. Plin. H. 32. 3. *Een bever.* Zeker halfſlagtig dier.

CASTŌRĔĂ, ōrum. n. plur. Virg. G. 1. 59. Plin. H. 32. 3. *De zaad- of teelballen van een bever.*

CASTŌRĔŬM, ĕi. n. Lucret. 6. 791. *Beverzwijn, bevergeyl*, zeker geneesmiddel.

CASTŌRĔŬS, ă, ŭm. *Bevers, van een bever, dat van een bever is, of tot een bever behoort.*

Caſtoreus odor. Plin. H. 12. 24. *Een bevervlucht.* Dat is, *een ſterke reuk die in 't hoofd trekt.*

(CASTŌ-

(CASTŎRĬNĀTŬS, ă, ŭm. Sidon. E. 5. 7. *Met een beversluiyde rok gekleed*, of *met een rok gekleed met beversvellen gevoedert.*)

CASTRĂ, ōrŭm. n. plur. *Een legerplaats*, *verſchanſing van een leger*, *een plaats daar zich 't leger neêrſlaat.*

Caſtra ſtativa. Cic. V. 5. 12. *Een vaſte legerplaats.*

Caſtra navalia, nautica. Cæſ. B. G. 5. 22. *Een dok*, *ree*, of *legplaats van een vloot.*

Caſtra habere nautica. Nep. Alcib. 8. *Op zee blijven leggen*, *'t ſcheep blijven.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Adpugnare caſtra. Tac. An. 4. 48. *of* Aſſultare caſtris. Tac. An. 2. 13. *Een leger*, of *legerplaats aantaſten*, of *beſpringen.*

Caſtra caſtris conferre. Cic. D. 2. 55. *Tegens over een ander heyr gelegert zijn.*

Caſtra conſtituere. Hirt. B. H. 27. Facere. Cic. F. 15. 4. Locare. Sall. B. J. 106. Ponere. Cic. F. 15. 1. Metari. Sall. B. J. 106. Liv. 34. 28. *Zich legeren*, *'t leger neêrſlaan*, *met een leger gaan leggen.*

Caſtra movere. Curt. 5. 2. *Met het leger opbreeken.*

Caſtra. *Een gevoelen*, *ſecte.* In aliena caſtra tranſire. Sen. E. 2. *Tot een vreemd gevoelen overgaan.*

Habere caſtra in radicibus montis. Cic. F. 15. 4. *Aan den voet van een berg gelegert zijn.*

Quinis caſtris oppidum circumdedit. Cæſ. B. C. 3. 9. *Hy legerde zich rondom de ſtad op vijf verſcheyde poſten. Hy ſloeg 't leger rondom de ſtad op vijf plaatzen neder.*

In Epicuri nos adverſarii noſtri caſtra conjecimus. Cic. F. 9. 20. *Wy zijn in 't leger van Epikuur*, *onzen vyand*, *overgeloopen*, *wy hebben ons aan de zijde van Epikuur*, *onzen tegenſtrever*, *gevoegt.*

(Caſtra. *d'Oorlog*, of *het oorlog*, *de krijg.* Zie Caſaub. Polyb.. Ed. Amſt. p. 149. Argent. p. 123.

Quis te majora gerit caſtris? Tib. 4. 1. 39. *Wie doet in den oorlog grooter dingen dan gy?*

Qui magnum in caſtris uſum habebant. Cæſ. B. G. 1. 39. *Oude en in den oorlog ervarene ſoldaaten.*

Caſtra. *Een dagreyze.* Om dat het leger alle dagen, daar de benden ruſten zouden, neêrgeſlagen wierd, is 't in 't gebruyk gekomen dat de dagreyzen door de geſlagene legerplaatzen getelt wierden. Zie boven Alteris caſtris.)

CASTRĀTĬO, ōnĭs. f. Colum. 6. 26. *Snyding*, *lubbing.*

Caſtratio arborum. Colum. 4. 32. Plin. H. 16. 40. *Boomſnoeijing*, *ſnoeijlag der boomen.*

(CASTRĀTŎR. ōrĭs. m. Tertull. Marc. 1. 1. Caſtrator carnis caſtor. *De bever*, *die zich zelven lubt*, *of die zijn zaadballen zelf afbijt.* Plin. H. 8. 30. en Serv. Georg. 1. 59. ſchryven dat dit dier, als het ſtaat om gevangen te worden, de teelleden, om dat het weet dat het daarom gezogt word, afbyt en wegwerpt, vermids het dezelve den menſch, dien ze tot geneesmiddelen dienen, misgunt, naar het zeggen van Solin. 13. of om dat het de zelve den jagers toewerpt, om zich alzoo van verder vervolging te bevryden, naar het zeggen van Ælian. An. 6. 34. Apul. M. 1. 106. Juv. 12. 35. Dioſc. 2. 26. nochtans en Seſtius by Plin. H. 37. 3. zeggen dat dit ydel is, om dat ze zoo kleyn zyn, en, als in een varken, ingetrokken, dat hy 'er niet kan bykomen, en zy zonder 't verlies van 't leven niet konnen weggenomen worden.

CASTRĀTŌRĬUS, ă, ŭm. *Dat tot afſnoeijen*, of *afſnijden behoort.*

Caſtratoria ferramenta. Pallad. R. R. 1. 43. *Yzere werktuygen*, *daar men mede ſnoeit.*)

CASTRĀTŪRA, æ. f. Plin. H. 18. 9. *Wanning*, of *zuyvering van 't koren.*

CASTRENSIS, ĭs. m. & f. ſĕ, ĭs. n. Cic. Cœl. 5. *Legers*, *van 't leger*; *dat tot het leger behoort.*

Caſtrenſe peculium. Marc. D. 49. 17 11. *'t Gelt dat d'ouders een zoon geven die in 't leger is*, of *dat 'er een oudſte zoon in verkrijgt.*

Caſtrenſis corona. Feſtus. Gell. 5. 6. *Een legerkroon*; *een kroon die men den genen gaf die 't eerſt in de legerplaats der vyanden quam.* Zie ons Lex. Antiq.

Verbum caſtrenſe. Plin. Præf. 1. *Een legerwoord*, of *krijgswoord*, *een woord in 't leger*, of *in den oorlog gebruykelijk.*

(Caſtrenſis. *Dat in den oorlog geſchied*, of *gedaan moet worden. Oorlogs*, *krijgs*, *van den oorlog*, of *van den krijg.*

Ludi caſtrenſes. Suet. Tib. 74. *Spiegelgevechten.*

Caſtrenſium laborum tarda manupretia. Sen. E. 101. *Prijzen*, *die voor den oorlogsarbeyd* of *voor den arbeyd in den oorlog verricht*, *ſpade*, of *langzaam gegeven worden.* Zie Caſtra in de op een na de laatſte betekeniſſe.)

CASTRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 18. 32. Colum. 6. 26. *Lubben*, *afſnijden*, *afnemen*, *afſnoeijen.*

Caſtrare alvearia. Colum. 9. 15. Pallad. R. R. 7. 7. *Bijekorven ligten*, *een deel van den honig uyt de korven haalen*, en 'er niet meer in laaten dan tot onderhoud der byen nodig is.

Caſtrare arbores. Plin. H. 24. 8. *De boomen ſnoeijen.* Vites. Cato R. R. 33. *De wijngaarden ſnoeijen*, of *ſnijden* als ze te ſterk uytloopen. Caudas catulorum. Colum. 7. 12. *Den ſtaart van de jonge honden afhakken.*

† Caſtrare avaritiam. Claud. Eut. 1. 193. *De gierigheyd intoomen*, *matigen*, *bedwingen*, of *beteugelen.*

CASTRŬM, ī. n. Cic. F. 15. 4. *Een ſterkte*, *een veſting*, *een ſchans.*

[Caſtrum Theodorici. *Chateau Thierry.* Een kaſteel van Vrankryk, in 't landſchap La Brie aan de Marne.]

CASTŬLĂ, æ. f. Varr. *by* Non. 16. 4. *Een rok*, of *ſchort*, die de Roomſche meysjes droegen.

CĂSTŪS, ŭs. m. Varr. *by* Non. 3. 45. *Kerkgebaar*, *kerkplicht*, *kerkzede*, *plechtelijkheyd.*

CĂSTŪS, ă, ŭm. *Kuyſch*, *reyn*, *zuyver*, *onbevlekt*, *vlekkeloos*, *ongeſchonden*, *eerbaar*, *eerlijk.* Caſtus à cruore civili. Cic. A. 13. 4. *Zuyver van burgerlijk bloed.* De compar. *Caſtior* ſtaat by Cic. A. 3. 6. en de ſuperl. *Caſtiſſimus* by Cic. Ar. 13.

Vir caſtus. Cic. Att. 11. 6. *Een trouw*, *vroom*, *eerlijk*, *deugdzaam*, of *oprecht man.* Mens caſta. Cic. Font. 10. *Een vroome*, *oprechte*, *deugdzaame*, of *godvruchtige ziel.* Domus caſta. Virg. G. 2. 524. *Een eerlijk huys.* Aures caſtæ. Claud. Stil. Conſ. pr. 2. 303. *Kuyſche*, of *eerbaare ooren.*

Caſtus moribus. Mart. 6. 28. 6. *Onberiſpelijk*, of *onbeſtraffelijk in zijn gedrag*, of *in zijn handel en wandel.* A culpa. Plaut. Pœn. 5. 4. 13. *Zuyver*, of *vry van ſchuld*, *onſchuldig.*

Caſta placent ſuperis. Tib. 2. 1. 13. *Heylige dingen behagen den Goden.*

CASU.

CĂSŬLĂ, æ. f. Plin. H. 35. 10. Juv. 14. 179. *Een hutje*, of *kleyn huysje.*

CĀSŬS, ūs. m. *Een val*, of *nederſtorting.* (Caſus nivis. Liv. 21. 35. *Het vallen van de ſneeuw.*)

Ictu aliquem ad caſum dare. Accius *by* Cic. D. 1. 22. *Iemand een ſtoot*, of *ſlag geven dat hy valt.*

• Caſus urbis. Virg. Æ. 1. 627. *De val*, *de verwoeſting*, *d'ondergang van een ſtad.*

Caſus. *Val*, *een miſſlag waar in men valt*; *een ongeval daar men zich in wikkelt.*

Se Rempublicamque in caſum dare. Tac. An. 1. 47. *Zich met den Staat in 't verderf ſtorten.*

Aliorum opibus caſus meos ſuſtentabam. Cic. F. 4. 13. *De hulp van anderen hielt my in mijn ongeval ſtaande.*

Caſus. *Toeval*, *tegenſpoet*, *rampſpoet*, *ongeval*, *ongeluk*, *zwarigheyd*, *ongelegentheyd*; *voorval*, *voorkomende gelegentheyd.*

Caſus fatalis. Cic. A. 6. 7. *Een noodſchikkig geval.*

Caſus acerbus. Virg. Æ. 5. 700. *Een droevig geval.*

Ferre ſapienter caſus adverſos. Cic. de Or. 2. 85. *Zich heel wijſſelijk in tegenſpoet dragen*, of *edelmoediglijk de tegenſpoet verdragen.*

Potes hoc ſub caſu ducere ſomnos? Virg. Æ. 4. 560. *Kunt gy in dit ongeval ſlapen?*

Nec mori, ſi caſus inciderit, pro vobis paratior fuit quiſquam. Cic. F. 10. 21. *En daar is niemand*, *die*, *zoo 'er zich de gelegentheyd toe opdede*, *gewilliger voor u ſterven zoude*, *voor u in de dood zoude gaan.*

Mihi ille caſus incidit. Cic. F. 5. 17. Incidi in caſum. Cic. Att. 10. 8. *Dat ongeluk is my overgekomen*; of *ik ben* in

Digitized by Google

in die ongelegentheyd gevallen, of *geſtort*.

Caſus. *'t Geval, 't lot, de kans, 't geluk, 't wiſſellot, 't voorval, d'uytkomſt, d'uytſlag.*

Caſus prælii. Cic. D. 2. 55. *d'Uytkomſt van 't gevecht.* Belli. Cic. Sext. 5. *d'Oorlogskans, de kans*, of *'t geval van den oorlog.*

Caſu. *By geval, by toeval.*

Cæco caſu id fit. Cic. D. 2. 6. *Dat geſchied by 't blinde geval*, of *enkelijk by geval.*

Caſus. Cic. Or. 49. *'t Geval van een naamwoord*, onder de Spraakkonſtenaaren.

CATA.

CĂTACLYSMŬS, ī. m. Varr. R. R. 3. 1. **Κατακλυσμός.** *Een watervloed, een overloop*, of *overſtrooming van 't water.*

CĂTADRŎMŬS, ī. m. Suet. N. 11. **Κατάδρομος.** *De renbaan, loopbaan, 't renperk*, waar in men om ſtryd liep; of *Een koord waar op men danſt*, dat waarſchynelyker is. (Zie onze aantekeninge over Suetonius en in 't Lex. Antiq. en uyt dezelve zal blyken, dat het *een koord*, en geen *renbaan* geweeſt is.)

CĂTADŪPĂ, ōrūm. n. plur. Cic. Som. Sc. 5. **Κατάδουποι.** *De watervallen van den Nijl.* De plaatzen daar 't water des Nyls van de rotzen met een ſchrikkelyk gernyſch afſtort.

CĂTAGRĂPHŬM, ī. n. Plin. H. 35. 8. **Κατάγραφον.** *Vertoning, afbeelding, ſchildery, beeld, afbeeldzel, verbeelding, beeltenis.*

CĂTAGRĂPHŬS, ă, ŭm. Catull. 25. 7. *Gebeeldt, vol beeltenisſen, veelverwig, beſchildert*, van een doek ſpreekende. Dus moet men, volgens d'aanmerking van Muretus over Catullus leezen, alhoewel Scaliger Tyrographus, leeſt, 't welk zeggen wil, *dat te Tyrus met verſcheyde kleuren beſchildert is.*

CĂTĂLAUNENSIS, ĭs. m. & f. sĕ, ĭs. n. *Katalaan, een die uyt Katalonien is.*

CĂTĂLAUNĬĂ, æ. f. *Katalogne*, of *Katalonje*, een Prinsdom van Spanje.

CĂTĂLAUNĬCŬS, ă, ŭm. Catalaunici agri. *Het land rondom Chalons.*

CĂTĂLAUNŬM, ī. n. *Chalons*, op de Marne in Champagne.

CĂTĂLECTĂ, ōrum. n. Auſon. Eidyll. 12. Gr. 5. *Verzamelingen, verzamelde zaken.*

CĂTĂLŎGŬS, ī. m. **Κατάλογος.** *Naamtafel, naamceêl, naamlyſt, naamrol.* Dit woord is geen Latyn. (Het ſtaat in zommige MSS. by Plaut. M. G. 3. 1. 9. naar het getuygeniſſe van Taubman over deze plaats, en word aangenomen van Lambinus, doch verworpen van Taubman en Lipſ. A. L. 1. 19.)

CĂTĂMĪTŬS, ī. m. Cic. A. 2. 31. Plaut. Men. 1. 2. 35. **Κατάμιτος.** *Een ſchandjongen.*

CĂTĂNĂ, æ. f. *of* CătĭnĂ, æ. f. Plin. H. 3. 8. *Kataná*, een ſtad van Sicilien.

CĂTĂPHRACTĂ, æ. f. Tac. H. 1. 79. Veg. 1. 20. **Καταφράκτη.** *Een wapen over 't ganſche lijf, een lijfwapen.*

(CĂTĂPHRACTĀRĬŬS, ĭi. m. Lampr. Al. Sev. 57.) *en*

CĂTĂPHRACTŬS, ă, ŭm. Liv. 37. 40. Sall. *by* Non. 18. 28. **Κατάφρακτος.** *Van het hoofd tot de voeten gewapent, heel in 't yzer*, of *in 't harnas.* (Claudianus beſchryft hem aardig. Ruf. 2. 355... Hon. Conſ. 6. 566....)

CĂTĂPĪRĀTĒR, ĕrĭs. m. Lucil. *by* Iſid. 19. 4. **Καταπειρατής.** *Diep'oot, peylloot, peylſtok*, waar mee men de hoogte der zee peylt.

CĂTĂPLASMĂ, ătĭs. n. Celſ. 6. 9. *Een pap*, of *papzel.* Zeker geneesmiddel.

(CĂTĂPLŬS, ī, m. Auſon. Cl. Urb. 12. 21. *Een vloot ſchepen.* Eygentlyk is cataplus *'t aanlanden van een vloot.* Sidon. E. 6. 8 : 7. 7. Ulp. D. 1. 16. 4. §. 5. en wel *in die haven, waaruyt ze te vooren gezeylt was.* **Καταπλεῖν** zeggen de Grieken, als Salmaſ. de mod. uſur. c. 9. ons leert, van een ſchip ter plaatze van waar 't uytgegaan is wederkeerende. Maar om dat die van Ponzzuolo en Napels, die veel Griekſch ſpraken, dit woord dikwils gebruykten, heeft men het voor *de vloot* zelf genomen; en wel in 't byzonder voor die, *welke van Rome naar Alexandrien ging, en van Alexandrien weder te Rome quam.* Daarom word ze genaamt commeatus Alexandrinus. Suet. N. 24. Navis Alexandrina. Suet. A. 98. Cataplus Niliacus. Mart. 12. 75. 1. *en* Cataplus Puteolanus. Cic. R. P. 14.)

CĂTĂPŎTĬŬM, ĭī. n. Celſ. 5. 25. Scrib. Larg. 155. Plin. H. 26. 8. *Een pil, een buykzuyverende pil.*

CĂTĂPULTĂ, æ. f. Cæſ. B. C. 2. 9. Hirt. B. Af. 31. 6. Vitruv. 10. 15. Liv. 39. 5. **Καταπέλτης.** *Een zware ſchietboog.* Zeker oorlogstuyg, waar mede men groote pylen, werpſchichten, enz. ſchoot. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

CĂTĂPULTĀRĬŬS, ă, ŭm. Catapultarium pilum. Plaut. Curc. 5. 11. *Een zwaare ſchicht*, die men met deze boog ſchoot.

CĂTĂRACTĂ, æ. f. Vitruv. 8. 2. *en*

CĂTĂRACTĒS, æ. m. Plin. H. 5. 9. *Waterval, waterſtorting, waterſchout.*

Cataractæ, arum. f. plur. *Sluyzen, ſchotdeuren om 't water te ſchutten.*

Præcipites cataractæ. Lucanus 10. 318. *Steyle engtens, daar het water doordringt.*

Cataractis aquæ curſum temperare. Plin. E. 10. 69. *'t Water met ſluyzen ſchutten.*

Cataracta. *Valpoort, ſchotdeur.*

Cataractam dejicere. Liv. 27. 28. *De valpoort neêrlaten, de ſchotdeuren laten vallen.*

Cataracta. Plin. H. 10. 44. *Zekere roofvogel*, die tanden, vierige oogen, en witte veêren heeft.

CĂTARRHŌSŬS, ă, ŭm. Octav. Horat. 2. 21. *Met zinkingen gequelt.*

CĂTARRHŬS, ī. m. **Κατάῤῥους.** *Zinking, hoofdvloed, katern.* Dit is een Griekſch en geen Latynſch woord.

CĂTASCŎPĬŬM, ĭī. Gell. 10. 25. **Κατασκόπιον.** *Een verſpiejagt*, of *adyysjagt*, dat in de vlooten diende om den vyand te ontdekken, en kondſchap te geven.

CĂTASCŎPŬS, ī. m. Hirt. B. Af. 26. **Κατάσκοπος.** *Een ſpie, verſpieder, beſpieder*, of *ſpion.*

CĂTASTĂ, æ. f. Tib. 2. 6. 42. Suet. Gr. 13. Mart. 10. 67. 3. *De ſlavenmarkt*, een tooneel op een groote plaats opgerecht, *of* de plaats zelf waar op de ſlaven geſtelt wierden, die men verkoopen wilde. (wy hebben 'er van over Suetonius geſchreven.) Zie ook ons Lex. Antiq.

(Catasta. Prud. Περὶ στεφ. 10. 467. *Een pijnbank*, of *folterbank.*

Catasta. Prud. Περὶ στεφ. 1. 56 : 2. 399. *Een rooſter*, of *zeker werktuyg, waar op de bloedgetuygen eertijds verbrandt wierden.*)

CĂTĂTECHNŎS, ī. m. **Κατάτεχνος.** *Een gauw, konſtig*, of *vernuftig werkmeeſter.* Dus, zegt Vitruv. 4. 1. noemden d'Atheners Kallimachus. Plin. H. 34. 8. en Pauſan. Att. p. 25. noemden hem, *Kacizotechnos*, dat is, naar 't gevoelen dezer Schryveren, *een die nooit zijn werken naar zijn zin volmaakt, die ze geduurig meer beſchaaft*, of *beviilt.* Men zou hem *een kroddler*, of *broddelaar* konnen noemen, dat is, *een baas die zijn werk, door geduurig te hermaaken, bederft.*

CĂTĂTŎNŬS, ă, ŭm. **Κατάτονος.** *Laag, neêrgebogen, naar beneden hellende.*

Catatonum capitulum. Vitruv. 10. 15. *Een al te laagen hoofdſtuk*, of *kapiteel.*

CATE.

CĂTĒ. adv. Plaut. Pſ. 1. 1. 3. *Schranderlijk, liſtiglijk, aardiglijk, behendiglijk, wijſſelijk, looſlijk.*

CĂTEIĂ, æ. f. Virg. Æ. 7. 741. Gell. 10. 24. *Een zeer zwaare ſchicht met ſpijkers beſlagen*, die de Franſchen en Teutons gebruykten.

CĂTELLĂ, æ. f. Hor. E. 1. 17. 55. Liv. 39. 31. *Een ketentje.* Zie hier van Torrentius over Horatius.

Catella, æ. f. Mart. 1. 110. 5. Cic. D. 1. 46. *Een teefje.* Naar zommige drukken.

CĂTELLŬS, ī. m. Cic. D. 1. 46. Mart. 1. 84. 1. *Een hondje, een reudje.*

Catellus. Plaut. Curc. 5. 3. 13. *Een bandje, ſnoertje*, of *ketentje.* [of veel meer *een handboeije.* Plautus zet 'er Ferreus by.]

CĂTĒNĂ, æ. f. *Een keten, ketting*, of *band.*

Alicui catenas injicere. Cic. V. 5. 41. Liv. 30. 10. Nectere. Hor. O. 1. 29. 5. Catenis aliquem conſtringere. Cic. Sext. 7. Vincire. Ovid. M. 15. 601. Compeſcere. Hor. E. 1. 2. 63. Catenas alicui dere. Flor. 3. 5. 30. *Iemand ketenen, kluy-*

Digitized by Google

knevelen, met ketenen binden; in boeijen ſluyten; gevangen zetten.

Catenas trahere. Virg. Æ. 6. 558. *De ketenen naſleepen.*

Catena mulierum. Plin. H. 33. 3. *Vrouwe ketens*, of *gordels*, die de Roomſche Juffers en Mevrouwen om 't lyf gordden.

Catena. Vitruv. 7. 3. *Een klamp, dwarsſtuk*, of *dwarsplank*. Een Timmermans woord.

Legum catenis conſtrictus. Cic. Sext. 7. *Door de ſtrengheyd der wetten gebonden*, of *bedwongen*.

Catena. Pallad. R. R. 1. 13. Vitruv. 7. 3. *Een band, houvaſt.*

CĂTĒNĀRIŪS, ă, ŭm. Catenarius canis. Sen. de Ir. 3. 37. *Een bandhond, een hond die aan een keten legt, die vaſt*, of *geſloten legt*, ter bewaring van een huys.

CĂTĒNĀTIO, ōnis. f. Vitruv. 2. 9. *Een verband, t'zamenvoeging der balken.*

CĂTĒNĀTŪS, ă, ŭm. Cic. F. 8. 15. *Geketent, geboeit, geklinkt, gebonden.*

Catenata lagena. Mart. 7. 60. 5. *Een fleſch met een ketentje.*

Catenatus hamus. Plin. H. 9. 15. *Een ketting-angel, een angel als een keten gemaakt.*

Catenatus janitor. Colum. Præf. 1. *Een bandhond, een hond die aan een keten legt.*

Catenatus. Hor. Ep. 7. 8. *Geketent, geboeit, gevangen, lijfeygen, ſlaaf.*

Catenati verſus. Quintil. I. O. 1. 1. *Aaneengeketende*, of *t'zamengeſchakelde vaarzen.* Labores. Mart. 1. 16. 7. *Onophoudelijken arbeyd, een reeks van moeijlijkheden.*

CĂTERVA, æ. f. Cic. Dom. 42. Hor. E. 2. 1. 190. *Een bende voetknechten, een hoop voetvolks.*

Caterva. *Een ſchaare volks, een groote meenigte volks, een gedrang van menſchen.*

Catervæ teſtium. Cic. V. 5. 43. *Meenigte van getuygen.*

Toto foro vagantur magna caterva. Cic. de Or. 1. 40. *Zy wandelen over de markt met een groote ſleep*, of *met een groot gevolg verzelt.*

CĂTERVĀRIŪS, ă, ŭm. Suet. A. 45. *Die by hoopen, by ſchaaren*, of *by benden gaat.*

CATERVATIM. adv. *By hoopen, by ſchaaren, by benden, by vluchten.*

Sturni catervatim volant. Plin. H. 10. 24. *De ſpreeuwen vliegen by hoopen*, of *by vluchten.*

Catervatim dat ſtragem. Virg. G. 3. 556. *Hy brengt heele ſchaaren om*; van menſchen, *hy verſlind ganſche kudden*, van vee, enz. ſprekende.

Catervatim in noſtros incurrunt. Sall. B. J. 97. *Zy vallen by hoopen op de onzen aan.*

C A T H.

CĂTHARTĬCŬS, ă, ŭm. Celſ. 2. 12. Καθαρτικός. *Buykzuyverend, zuyverend.*

CĂTHĔDRĂ, æ. f. Hor. S. 1. 10. 91. Καθέδρα. *Een leeraarsſtoel, een zetel, een ſtoel waar van men onderwijſt. Een zitſtoel.*

Vana & ſterilis cathedra. Juven. 7. 203. *Een ydele en vruchtelooze bediening van een Hoogleeraar.*

(Cathedra. Phæd. 3. 8. 4. Mart. 12. 38. 1. *Een vrouwe draagſtoel, een ſtoel*, of *zetel waar op de vrouwen door de ſtad gedragen wierden.* Waarom de Dichter haar femineas noemt. Zie van deze en andere zoorten ons Lex. Antiq.

CĂTHEDRĀLITIŪS, a, m. Mart. 10. 13. 1. *Lui, leuig, verwijft, wellu̇ſtig, niet ſnoode, die altoos op een ſtoel zit.*

CĂTHĔDRĀRIŪS, ă, ŭm. Cathedrarius Philoſophus. Sen. Br. Vit. 10. *Een Wijsgeer op ſtoel, een ſtoelphiloſoof, een die het ſtuay van de wijsheyd lyſent, maar haar niet betracht.*

CĂTHĔTŪS, i. f. Vitruv. 3. 3. Κάθετος. *Een recht ſtandige*, of *loodrechte lijn.*

CĂTHŎLĬCŪS, ă, ŭm. Quintil. I. O. 2. 13. Καθολικός. *Algemeen*, of *algemeyn, dat overal geldt*, of *doorgaat.*

C A T I.

CĂTĬLLĂ, æ. f. Plaut. Caſ. 3. 2. 22. *Een lekker wijf; een wijf dat veel van lekkernijen houd.*

CĂTĬLLĀTIO, ōnis. f. Feſtus. *Knevelarije, uytzuyping, geldafperſing, overſchatting*, waar mede de Stadhouders in de landſchappen 't Roomſche volk plaagden om hunne tafel te onderhouden.

(CĂTĬLLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Fulg. E. S. A. §. 22. *In vreemde huyzen omzwerven.* Deze Schryver meent dit ontleent te zyn van de honden, die van huys tot huys loopen. Maar wy houden 't met de Schryveren die 't ontleenen van Catillus, en 't in onze taal overzetten, *ſchotelikken, ſchuymen*, dat het werk is van vraaten en gulzige menſchen. Vader Tachard meynt dat Plaut. Caſ. 3. 2. 22. valſchelyk bygebragt word om 't gebruyk van dit woord te beweeren, en Pareus getuygt dat in alle MSC. Pal. gelezen word, quaſi catillæ, tum. Maar Pareus bekent dat in een oud handſchrift gevonden word, quaſi catillatum, en zoo ſtaat ook in d'oude afſchriften, en Fulgentius brengt ze ook by in de aangetrokke plaats. Daarom durft ook Turn. adv. 8. 11. het niet verwerpen. Douſa houd 'er zich niet vreemd van, en Lambinus keurt het voor goed.)

‡ CĂTĬLLŌNĒS, ŭm. m. plur. Feſtus. Macrob. S. 3. 16. *Vraaten, lekkerbekken, braſſers, ſlempers, tafelrovers, ſlampampers, ſmerige vogels.*

CĂTĬLLŬS, i. m. Colum. 12. 57. Plin. H. 30. 6. *Een ſchoteltje, een kom.*

Catillus. Paull. D. 33. 7. 18. §. 5. *De bovenſte van een moolenſteen.* [En dus noemt het Bald. L. V. Maar Scang. Mut. p. 214. en Salm. Exerc. Plin. p. 464. A. D. beweeren *dat het de onderſte is.* En dat men by Paullus lezen moet. Mola eſt ſuperior pars molæ, *en* Catillus inferior.]

[CATIMELIBOCUM, i. n. *Catſenelleboge*, De hoofdſtad van 't Nedergraaffchap diens naams.]

CĂTĪNŬS, i. m. Hor. S. 2. 4. 77. Vitruv. 10. 12. *Een bekken, ſchotel*, of *kom.*

C A T L.

CATLASTĔR, i. m. Vitruv. 8. 4. *Een omtrent volwaſſen jongen.* Dus leeſt Turnebus, in plaats van Cataſtus. Het is by verkorting gezegt voor Catulaſter, zynde het Diminutivum van Catulus.

C A T O.

CĂTŎBLĔPAS, æ. m. Plin. H. 8. 21. Καταβλέπας. *Zeker wild beeſt van een middelmatige grootte*, wiens oogen den geenen dooden die het aanzien.

CĂTOCHĪTES, æ. m. Plin. H. 37. 10. Κατοχίτης. *Een koſtelijk geſteente van 't Eyland Korſika*, dat als gom aan de handen kleeft.

[CATOMUM, i. n. In 't Grieksch κάτωμον. Suet. C. 27. *De ſchouders*, of *ruymte onder den hals tuſſchen de ſchouderen.* Dus moet men lezen by Suetonius in plaats van Catenis. Welke ſoorte van ſtraffe ongehoort is. Altoos dit woord heeft Vict. Utic. gebruykt. Hiſt. Afræ 1. Zie ons Lex. Antiq. en onze aanteekening over Suetonius.

CATOMIDIARE voor catomadiare, *was een ſoort van pynigen, als ze een geeſſel maakten uyt touwtjens, en voor aan dezelve loode knoopen of kogels hegteden, en daar mede tuſſchen hals en ſchouder den misdadiger ſloegen of geeſſelden.* Spart. Adr. 18. En dus moet ook gelezen worden by Petron. c. 92.]

CĂTŌNIUM, ii. n. Cic. F. 7. 25. Laber. by Gell. 16. 7. *De hel, een onderaardſch hol.* Een oud uytlegger van Juvenalis zegt, dat het *een keten*, of *band* is. Zommige lezen Catonum.

C A T T.

CATTĂ, æ. f. Mart. 13. 69. 1. *Een kat.*

CATTI, ōrŭm. plur. Tac. G. 30. *De Katten, zekeren Volkeren van Duytſchland*, die 't land van Heſſen, 't Hartogdom Bronswyk, en een gedeelte van Thuringen bewoonden.

Caſtellum Cattorum. *Kaſſel, de hoofdſtad van Heſſen enz.* (Cluver. Germ. 3. 5. meent den naam van deze ſtad te haalen uyt Flor. 4. 12. 26. van Druſus ſchryvende: Per Viſurgim... caſtella direxit.)

C A T U.

CATŬACI, ōrŭm. Zie Aduatici.

CATŬLĪNA, æ. f. Plin. H. 29. 4. *Hondenvleeſch*, men verſtaat 'er Caro onder, of drukt het uyt.

Digitized by Google

CĂTŬLĬO, īs, īvi, ītūm, īrĕ. Varr. R. R. 2. 9. *Hitzig*, of *ritzig* naar 't mannetje zyn, van de wyfjes der dieren ſprekende. (Laber. *by* Non. 2. 171. gebruykt het van *een ritzige hoer.*)

CĂTŬLĪTĬO, ōnis. f. *Hitzigheyd*, of *ritzigheyd der dieren*, als de wyfjes naar 't mannetje tochtig zyn. Plin. H. 16. 25. ontleent het van de dieren, en paſt het op de vruchten die uyt d'aarde ſpruyten.

CĂTŬLŬS, i. m. Virg. E. 1. 13. *Een hondje, een kleyne hond.*

Catulus ſimiæ. Plin. H. 8. 54. *Een aapje.* Vulpis. Plin. H. 10. 74. *Een vosje.* Serpentis. Virg. G. 3. 441. *Een ſlangetje.* Delphini. Plin. H. 9. 8. *Een dolfijntje.*

Catulus. Feſtus. *Een ketentje.*

CĂTŬS, ă, ūm. Cic. T. Q. 1. 9. *Voorzichtig, wijs, omzichtig, loos, naauw toeziende, die wel voor zich ziet*, of *op zijn hoede is.*

Catus. Hor. O. 1. 10. 3. *Gauw, ſchrander, ſcherpzinnig, vernuftig, ſneedig, geeſtig.*

Catus. Pallad. 4. 9. *Een kat.*

C A V A.

CĂVÆDĬŬM, ĭi. n. Plin. E. 2. 17. *Een plaats, een voorplaats*, of *binneplaats van een huys.* Vitruv. 6. 3. en Varr. L. L. 4. 33. zeggen, Cavum ædium. Zie Cavum.

CĂVĀMEN, ĭnis. n. Solin. 9. *Een gat, hol, opening, ſpelonk, kuyl.*

CĂVĀTĬCŬS, ă, ūm. Cavatica cochlea. Plin. H. 30. 6. *Een ſlek die in gaten*, of *holen groeit*, of *leeft.*

CĂVĀTĬO, ōnis. f. Varr. L. L. 4. 26. *De holligheyd.*

CĂVĀTŎR, ōris. m. *Graver, ſpitter, delver, een die holen*, of *kuylen maakt.*

Picus cavator arborum. Plin. H. 10. 18. *De ſpecht holt de boomen uyt.*

CĂVĀTŪRĂ, æ. f. Veget. 1. 25. *De holligheyd.*

CĂVĀTŬS, ă, ūm. *Hol, uytgeholt, uytgegraven.* (Hier van als van een adjectivum maakt Tertullianus de comparativus Cavatior Herm. 29.)

Rupes cavata. Virg. Æ. 1. 314. *Een uytgeholde rots.*

Oculi cavati. Lucret. 6. 1192. *Holle*, of *ingezonke oogen.*

C A U C.

CAUCĂLĬS, ĭdis. f. Plin. H. 21. 15. Kaukalis. *Baſtaard-eppe, wilde peterſelie, kaukalis*, zeker kruyd.

(CAUCĂSĬGĔNA, æ. m. & f. Sidon. E. 4. 1. *Die omtrent den berg Kaukaſus geboren is.*)

CAUCĂSĬŬS, ă, ūm. Prop. 2. 19. 54. Virg. E. 6. 42. *Van Kaukaſus, aan Kaukaſus behoorende.*

Caucaſiæ portæ. Plin. H. 6. 11. *De toegang van den berg Kaukaſus, Derbent* genaamt, naar den naam van de ſtad die 'er by legt.

CAUCĂSŬS, i. m. Cic. T. Q. 5. 27: 2. 22. *De berg Kaukaſus*, in Aziën.

CAUCOLIBERIS, is. m. *Kollioure*, een ſtad van Rouſſillon.

C A U D.

CAUDĂ, æ. f. Cic. Fin. 3. 5. *De ſtaart*, of *ſteert* van een dier.

Caudam trahere. Hor. S. 2. 3. 53. *Een lange ſtaart*, of *ſleep hebben*, van kleederen ſprekende. 't Is ook oneygentlyk, *Een trotze*, of *moedige gang hebben*; of gelyk zommige uytleggers zeggen, *zich ten ſpot ſtellen.*

† Jactare caudam populo. Perſ. 4. 15. *Het volk quiſpelſtaarten, vleijen, ſchone woorden geven, naar de zin praaten.* Deze leenſpreuk is genomen van de honden, die met den ſtaart quiſpelen als ze iemand vriendſchap willen betoonen.

(Cauda. Hor. S. 1. 2. 45: 2. 7. 49. *De mannelijkheyd.*)

CAUDĔÆ, ārum. Zie Caudeus.

CAUDĔŬS, ă, ūm. Caudea ciſtella. *Een biezekorf, als een paardeſtaart gevlochten*, naar 't gevoelen van Feſtus. Andere zeggen dat het *een kleyn korfje*, of *mandje van paardshaair* is. Feſtus zegt, Caudeæ, arum. f. plur. alleen: want dus moet men lezen, en niet Caudeeæ, naar d'aanteekening van Scaliger, maar men moet 'er Ciſtellæ onder verſtaan. ('t Geen 'er Plaut. R. 4. 4. 65. by doet.)

CAUDEX, ĭcis. m. Virg. G. 2. 30. Gell. 5. 3. *De ſtam van een boom; een houte blok, een dik ſtuk houts.*

Caudex. Sen. Br. Vit. 13. *Een houtvlot.*

* Caudex. Ter. H. 5. 1. 4. *Een blok, een dom*, of *bot menſch.*

CAUDĬCĀLĬS, is. m. & f. lĕ, is. n. *Van een blok, van een ſtam.*

Te cum ſecuri, caudicali præficio provinciæ. Plaut. P. 1. 2. 25. *Ik beveel u met deze bijl hout te klooven.*

CAUDĬCĀRĬŬS, ă, ūm. Naves caudicariæ, *of* codicariæ. Sen. Br. Vit. 13. *Laſtſchepen van zwaar hout gebouwt, zwaare*, of *zwaargebouwde ſchepen.* Men leeſt daar ook Caudicatæ naves.

CAUDĬCĀTŬS, ă, ūm. Zie Caudicarius.

(CAUDĬCĔŬS, ă, ūm. Auſon. Eid. 10. 197. *Dat uyt een blok gemaakt*, of *gebouwt is.*)

CAUDĬŬM, ii. n. Liv. 9. 2. *Arpaia*, een ſtad van 't Koningryk Napels.

CAUDĪNŬS, ă, ūm. Caudinæ fauces. Liv. 22. 14. Furcæ. Lucan. 2. 138. *De engte van Arpaia*, daar de Romeynen voortyds onder 't jok quamen.

C A V E.

CĂVĔĂ, æ. f. Plaut. Curc. 3. 1. 79. *Een kelder, een onderaardſche plaats*, of *onderaardſch hol.*

Cavea. Mart. 9. 89. 4. *Een hok, ſtal.*

Cavea. Cic. N. D. 2. 3. D. 2. 34. *Een kooi, kouw, vogelkooi, kevie.*

Cavea. Cic. L. L. 1. 25. S. 14. Plaut. Truc. 5. 39. Virg. Æ. 5. 340. *Het ruym van 't tooneel*, of *van 't ſchouwburg*, daar 't volk zat om de ſpelen aan te zien. Zie ons Lex. Antiq.

Cavea novellarum arborum. Pallad. R. R. 3. 10. *Een koker die men om een jongen boom zet*, op dat ze van 't vee niet beſchadigd worde.

Cavea. Virg. G. 4. 58. *Een byĕkorf.* Een dichtkundig woord.

CĂVENDŬS, ă, ūm. *Dat men gade ſlaan, mijden, ontgaan*, of *ontwijken moet; waar voor men zich hoeden*, of *wachten moet.*

Hoc Oratori cavendum puto. Cic. de Or. 2. 72. *De Redenaar moêt daar op acht geven.*

CĂVĔO, ēs, cāvi, cautūm, căvērĕ, ab aliquo, *of* ab aliqua re. *Zich ergens voor*, of *voor iemand hoeden*, of *wachten; voor iemand*, of *ergens voor op zijn hoede zijn.*

Cavere ſibi. Cic. F. 6. 7. *Op zijn hoede zijn, acht op zijn zaaken ſlaan, nauw toezien.* Alteri. Cic. F. 7. 6. *Zorge voor een ander draagen; iemand de behulpzaame hand bieden; beletten dat iemand niet bedrogen word.*

Cavere aliquem. Cic. F. 1. 7. *of* ſibi ab aliquo. Ter. E. 5. 2. 44. Cum aliquo. Plaut. Pſ. 4. 1. 5. Moſt. 5. 2. 21. *Zich voor iemand wachten*, of *hoeden, voor iemand op zijn hoede zijn, iemand wantrouwen, ſchuwen, mijden*, of *ontwijken.*

Ut ſubitæ largitionis comitem pœnitentiam caveret. Plin. E. 1. 8. *Om zich voor 't berouw te wachten, dat altoos de ſchielijke verquiſtingen verzelt.*

Ipſe ſibi cavit loco. Ter. E. 4. 7. 12. *Hy heeft zich in een verzekerde plaats geſtelt.*

Cave putes, ſeq. infin. Cic. F. 10. 12. *Ziet toe*, of *wacht u dat gy niet meent dat, enz. Geloof, meen*, of *denk niet dat, enz.*

Cavere aliquid petere. Sall. B. J. 64. *Zich wachten iets te verzoeken.*

Cavet, ut dent heredes ſui. Cic. Fin. 2. 31. *Hy draagt zorge, dat zijne erfgenaamen geven.*

Cavere omnia. Cic. P. 11. 21. *Over al acht op geven, alles gade ſlaan.* Malum. Cic. de Or. 1. 58. *Quaad ſchuwen.* Jurgia. Ovid. Art. 1. 590. *Krakkeelen mijden*, of *ontwijken.*

Aliquid alicui cavere. Plaut. B. 1. 1. 10. *Iets van iemand afweeren, afkeeren*, of *afwenden.*

Scabiem cavere pecori. Cato R. R. 5. *'t Vee voor ſchurftigheyd bewaeren.*

* Cavere alicui in jure. Cic. Off. 2. 19. *Iemands zaak in 't recht voorſtaan*, of *verdeedigen.*

Cum mihi meiſque ſæpe multa caviſſes. Cic. T. 1. *Na dat gy voor mijne zaaken, en die van mijn vrienden, in verſcheydene gevallen, gezorgt hebt.*

Cavere heredi. Cic. L. R. 2. 41. *Voor een erfgenaam zorg dragen.*

Cavere legibus. Curt. 6. 11. *Door een wet verbieden.*

Lex cavet privatorum ædificiis. Cic. L. L. 2. 60. *De wet voorziet omtrent de byzondere gebouwen.*

Cavere.

Digitized by Google

Cavere. Afric. D. 39. 2. 44. *Ergens borg voor ſtellen*, of *borg voor nemen.*

Ab aliquo cavere. Cic. Cl. 5. *Van iemand verzekering*, of *borg eyſchen.*

Ili obſidibus inter ſe cavere non poſſunt. Cæſ. B. G. 7. 2. *Zy konnen onder zich geen gyzelaers geven tot wederzijdze verzekering.*

Cavere obſidibus de pecunia. Cæſ. B. G. 6. 2. *Gyzelaars voor geldſchulden geven.* Obſidibus ſtaat in d'ablativus.

In Oratore tuo caves tibi per Brutum. Cæcina ad Cic. F. 6. 7. *Gy ſtelt u door Brutus in uwe rede veylig voor de berisping: Gy beveyligt u voor de berisping door de toeëygening van uw boek aan Brutus;* of, *daar mede, dat gy Brutus ſprekende invoert.*

Pecuniam alicui cavere. Scæv. Dig. 46. 3. 89. *Iemand verzekering voor zijn geld geven*, of *borg voor zijn geld ſtellen.*

Cavere teſtamento. Cic. Fin. 2. 31. *By uyterſte wil verordenen*, of *breeken.*

Cavere de evictione. Ulp. D. 12. 2. 13. §. 3. *Voor de vrywaring*, of *ſchadeloosheuding inſtaan.*

Cave facias. Cic. Att. 13. 33. Faxis. Hor. S. 2. 3. 38. *Zie toe, wacht 'er u voor, doet het niet, verbind u niet.*

Cætera cavebuntur. Cic. Att. 10. 16. *Men zal voor 't overige zorge draagen*, of *d'overige dingen bezorgen.*

Cautum eſt illis. Cic. Att. 5. 8. *Daar is in voorzien*, van zaaken ſprekende. *Men heeft hen bezorgt; daar is zorg voor hen gedraagen*, van perſoonen ſprekende.

Prædibus & prædiis mihi cautum eſt. Cic. V. 1. 54. *Men heeft my borgen geſtelt en op landerijen geveſtigt.*

Cautum eſt lege. Plin. H. 16. 5. *'t Is door de wet gelaſt*, of *bevolen, 't recht*, of *de wet behelſt dat*, of *brengt dat mee.*

Cauto opus eſt, ut &c. Plaut. Capt. 2. 1. 25. *Men moet wel toezien, om, enz. men moet wel acht geven, dat, enz.*

CĂVERNĂ, æ. f. *Een hol, holligheyd, kuyl, aardkuyl, diepte, groeve, ſpelonk.*

Elicere ex cavernis terræ ferrum. Cic. N. D. 2. 60. *Yzer uyt de holligheden der aarde, uyt de groeven*, of *uyt d'aardkuylen haalen.*

Caverna. Virg. Æ. 2. 53. *Een gat*, of *holligheyd.*

Cavernas habent aurium loco. Plin. H. 11. 37. *Zy hebben gaten*, of *holligheden in plaats van ooren.*

† Cavernæ cœli. Lucret. 4. 172. *'t Gewelf*, of *hol des hemels.*

(Caverna. *Een reet, een ſpleet.*

Immiſſis in cavernas arboris digitis. Gell. 15. 16. *Zijn vingeren in de ſpleten van den boom geſteken hebbende.*

Per quandam modicam cavernam rimantur me. Apul. M. 10. 246. *Door een zekere kleyne reet verſpieden zy my*, of *geven zy nauwkeurig agt op my.*)

CĂVERNĀTĬM. adv. Sidon. E. 5. 4. *Gelijk als gaatjes.*

CĂVERNŌSŬS, ă, ŭm. *Hol, uytgeholt, vol gaten, holen*, of *holligheden.*

Radix cavernoſa. Plin. H. 26. 8: 27. 5. *Een holle wortel, een wortel vol gaten.*

CĂVERNŬLĂ, æ. f. Plin. H. 27. 11. *Een gaatje, een holligheyd*, van 't oor, enz. ſprekende.

C A V I.

CĂVILLĂ, æ. f. Plaut. Au. 4. 4. 11. Zie Cavillatio.

CĂVILLĀTIO, ōnĭs. f. Cic. de Or. 2. 54. *Een quinkſlag, ſpotwoord, ſchimpwoord, ſteek, boertery, ſpotterny, een aardig zeggen.* (Het is eygentlyk een woord der Regtsgeleerden, als ik getoont hebbe over Suet. T. 57. 4. §. 17.)

Inepta cavillatio. Quintil. I. O. 1. 7. *Een koude*, of *onhebbelijke ſpotterny.*

Cavillatio juris. Quintil. I. O. 7. 4. *De haairkloverijen, knibbelarijen*, of *ſpitsvinnigheden van 't recht.*

Cavillatio. Ulp. D. 50. 16. 177: 17. 65. *Een bedriegreden, drogreden, valſche ſluytreden*, of *redeneering.*

Cavillatio. *Een haairkloving, knibbelary, gezochte reden*, of *uytvlucht, looze konſtgreep*, of *verſtrikking*, om iemand te bedriegen. Sen. E. 111. verzekert, dat hy dit woord in dezen zin in een werk van Cicero gelezen heeft. (Dat miſſchien verlooren is. Hoe het anderzins by Cicero genomen word, is boven getoont.)

CĂVILLĀTŎR, ōrĭs. m. Cic. Att. 1. 13. Gell. 4. 20. *Spotter, ſpotvogel, quinkſlager, ſcherſſer, poetzemaker.*

Cavillator facetus. Plaut. M. G. 3. 47. *Een aardig ſpotter.*

(CĂVILLĀTRIX, īcĭs. f. Quintil. I. O. 7. 3. *Een ſpotſter.*)

CĂVILLŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, āri. acc. *Spotten, boerten, ſcherſſen, jokken, gekken, ſcheeren, lagchen, quinkſlagen maaken.*

Familiariter cum ipſo cavillor. Cic. Att. 2. 1. *Ik ſchers wat met hem, wy ſcheeren malkanderen wat.*

Cavillari in re aliqua. Cic. N. D. 3. 34. *Ergens mee ſpotten; ergens een quinkſlag over maaken.*

Togam ejus magno hominum riſu cavillatus ſum. Cic. Fr. 2. 12. *Ik heb hem luſtig over zijn tabbert geſchoren, en 'er al de waereld mee doen lagchen.*

Verba alicujus cavillari. Tac. An. 1. 46. 3. *Iemands woorden beknibbelen, beriſpen; over iemands zeggen haairkloven.*

CĂVILLŬLĂ, æ. f. Plaut. Truc. 3. 2. 18. *Een aardig ſpotternijtje*, of *quinkſlaagje.*

CĂVILLŬM, i. n. *Een ſpotterny, quinkſlag, boerterije, ſpotwoord, ſchimpwoord, ſteek*, of *ſtreek. Een koddig zeggen.* (Zoo lezen Camerarius en Lambinus by Plaut. Au. 4. 4. 11.)

C A U L.

CAULÆ, ārŭm. f. plur. Virg. Æ. 9. 60. *Een ſchaapsſtal*, of *ſchaapskooi.* Men vind, Caula, niet by d'Ouden in ſingulari.

† Caulæ corporis. Lucret. 2. 950. *De zweetgaten van 't ligchaam.* Palati. Lucret. 4. 624. *De holligheden van 't verhemeldzel des monds.*

CAULĬAS, æ. m. Plin. H. 19. 3. *Zap dat uyt de ſteel van 't kruyd Benzoin word geperſt.*

CAULĬCŬLŬS, i. m. Vitruv. 4. 1. Plin. H. 18. 7. *Een ſteeltje*, of *ſtronkje*, van eenig kruyd, heeſtergewas, enz.

CAULĬS, ĭs. m. Plin. H. 18. 7. *De ſteel*, of *ſtronk*, van een kruyd, wyngaard, heeſter, enz.

Caulis. Cic. N. D. 2. 47. Plin. H. 17. 24. *Een kool.*

Caulis pennarum. Plin. H. 11. 39. *De ſchaft*, of *ſchacht van een pen.*

CAULŌDES, æ. m. Plin. H. 20. 9. *Een koolſtengel met breede bladen.*

C A V O.

CĂVO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Uytboolen, uytgraaven, hol maaken.*

Cavabant lintres arboribus. Virg. G. 1. 262. *en* ex arboribus. Liv. 1. 26. *Zy maakten ſchuytjens van boomen die zy uytboolden.*

Parmam, galeam gladio cavare. Ovid. M. 12. 130. *Een ſchild, een helm met een degen doorſteken, doorbooren*, of *doorſtooten.*

Dura ſaxa molli cavantur aqua. Ovid. Art. Am. 475. *De harde ſteenen worden door zacht water uytgeholt.*

Luna cavat cornua. Plin. H. 8. 17. *De maan krimpt haar hoorns in, de maan is in 't afgaan*, of *neemt af.*

C A U P.

CAUPO, ōnĭs. m. Cic. D. 1. 27. Hor. S. 1. 1. 29. *Een herbergier*, of *waard.*

Caupo. Plaut. Au. 3. 5. 35. *Een uytdrager, een oude kleerkoper.*

CAUPŌNĂ, æ. f. Cic. Piſ. 22. *Een herberg, kroeg, bradery, gaarkeuken.* Zie ons Lex. Antiq.

Vivere in caupona. Hor. E. 1. 11. 12. *In een herberg*, of *gaarkeuken gaan eeten.*

CAUPŌNĬŬS, ă, ŭm. *Van een herberg*, of *herbergier.*

Puer cauponius. Plaut. Pœn. 5. 5. 19. *Een knecht in een herberg.*

Cauponiam artem exercere. Juſtin. 1. 7. *Herberg houden, een waard*, of *herbergier zijn.*

‡ CAUPŌNŎR, ārĭs, āri. Cauponari bellum. Ennius *by* Cic. Off. 1. 12. *Om den buyt*, of *roof oorlogen.* [Of, gelyk het Vechner. Hellen. 2. 12. en Goclen. Obſ. L. L. p. 106. uytleggen, *meer met geld, als met wapenen oorlogen, den vyand met geld bekoopen.*

CAUPŌNŬLĂ, æ. f. *Een kroegje, een herbergje, een ſmokkelkroeg, een gaarkeuken.*

Delitefcere in cauponula. Cic. A. 2. 31. *In een kroeg woonen*, of *zich ophouden.*

CAU-

Digitized by Google

C A U R.

CAURŬS, i. m. Virg. G. 3. 356. *Noord-noordweſte wind.*

C A U S.

CAUSĂ, æ. f. *Oorzaak*, *oorſpronk*, *beginzel*, *brouader*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Quidquid oritur cauſam habet a natura. Cic. D. 2. 28. *Alles wat voortkomt heeft zijnen oorſprongk uyt de natuur.*

* Cauſa. *Oorzaak*, *reden*, *voorwendzel*, *verſchooning*, *ontſchuldiging*, *beweegreden*, *inzicht*, *dekmantel*, *ſchijn*, *gelegentheyt.*

Accipio cauſam. Cic. F. 16. 19. *Ik neem die ontſchuldiging aan.*

Alias ut uti poſſim cauſa hac integra. Ter. Hec. 1. 2. 5. *Op dat ik op een andere tijd die verſchooning voor de eerſte maal gebruyke.*

Cauſa eſt tibi de hac re. Ter. Hec. 4. 4. 3. *Gy hebt daar een dekmantel toe*, of *een verſchooning over.*

Per cauſam ſupplementi ab exercitu diſcedit. Cæſ. B. G. 7. 9. *Hy verlaat het leger onder den ſchijn van volk tot verſterking zijner benden te gaan werven.*

Cauſa mea. Cic. F. 15. 18. Ter. Hec. prol. 2. 20. tua. Cic. F. 3. 7. *Uyt inzicht*, of *ter oorzaak van my*, *van u.*

Verbi cauſa. Cic. Fat. 6. *of* exempli. Cic. I. R. 1. 36. *By voorbeeld.* [Animi. Varr. R. R. 3. 5. *Om vermaak*, *om vermaaks halven.* Honoris. Plaut. Au. 3. 4. 4. *Ter eere*, *eers halven.*]

Quæ cauſa eſt cur, &c. ſeq. ſubj. Cic. Fin. 4. 8. *Waarom is 't dat*, *enz. Wat is de reden dat*, *enz.*

Hæc cauſa eſt quod ſic ſtatuo. Cic. Ar. 17. *Zie daar de reden*, of *dat is de beweegreden waarom ik aldus oordeele.*

Hoc cauſæ ſumſi, quod, &c. Cic. Att. 15. 14. *Ik heb tot een voorwendzel genomen*, *dat*, *enz.*

Vera cauſa eſt, quamobrem id faciam Ter. H. 2. 3. 94. *Daar is een waare reden*, *waarom ik dat doe.*

Cauſam non dico, quin, quod meritus ſit ferat. Ter. Ph. 2. 1. 42. *Ik ſpreeke daar niet tegen*, of, *ik mag wel lijden*, *dat hy naar verdienſten geſtraft worde.*

Nulla eſt cauſa male merendi de Republica. Cic. Ar. 21. *Niets kan ons verplichten den Staat ondienſt te doen*, of *qualijk te dienen.*

[Cauſa. *Een voorwendzel*, *een voorgeven.*

Lacedæmonii cauſam idoneam nacti. Nep. Themiſt. 6. *De Lacedæmoniers een bequaam voorwendzel gevonden*, of *gekregen hebbende.* Zie hem ook beneden in Interponere, en Interferere.

Per cauſam. Cæſ. B. C. 3. 76. Suet. J. 2. *Onder voorwendzel*, of *voorgeven.* Oneygentlyk word het Cauſa genoemt, *om dat het niet minder is als dat.* Daarom ſtellen Suet. J. 30. en Polyb. 3. 6. deze twee als van malkanderen zeer verſchillende.]

Sepoſitus eſt per cauſam legationis in Luſitaniam. Suet. O. 3. 5. *Men verzond hem*, of *zond hem weech*, *onder voorwendzel van in Portugaal 't opperbevel te voeren.*

Cauſa. *Een zaak*, *geſchil*, *geding*, *rechtzaak*, *verſchil.*

Cauſam dicere. Cic. de Or. 1. 2. agere. Cic. N. D. 2. 67. orare. Cic. Cl. 12. *Een zaak bepleyten*, *over een zaak dingtaal voeren.*

Cauſam pro aliquo, accurate, eleganter dicere. Cic. Cl. 22. *Voor iemand heel cierlijk pleyten*, of *iemands zaak heel net bepleyten.*

Dicit cauſam de capite ſuo. Cic. P. Q. 8. *Hy bepleyt een zaak die zijn hoofd*, of *leven geldt*, of *waar in 't op zijn leven aankomt.*

Cauſæ dictio. Cæſ. B. G. 1. 4. *De verantwoording.*

Indicta cauſa condemnari. Cic. Rabir. 4. *Onverhoort veroordeelt worden.*

Te advocato multi cauſa cadunt. Cic. F. 7. 14. *Veele daar gy voor pleyt*, *verliezen hun geding.* Zie boven Cadere.

Cauſam obtinere. Cic. F. 1. 4. Vincere, Ovid. Her. 16. 76. Tenere Suet. D. 9. *Zijn rechtzaak*, of *geding winnen.* Zie onze aantekening over Suetonius.

Cauſam informare. Cic. P. Q. 10. *Een geding aanſtellen.*

In cauſam ingredi. Cic. F. 6. 1. *of* deſcendere. Cic. A. 8. 2. *Ter zaak komen*, *tot de verhandeling der zaak komen.*

Cauſam tradere adverſariis. Ter. Ph. 2. 1. 7. *Zijn tegendinger de zaak gewonnen geven.*

Cauſa tenuis & inops. Cic. F. 9. 12. *Een dorre*, *ſchraale*, *magere*, of *ſlechte ſtoffe.*

In eadem cauſa fuerunt. Cæſ. B. G. 4. 4. *Zy hadden het zelve nootlot*; *zy liepen het zelve gevaar.*

Cauſa. *Een laſt*, *bevel*, *bewind*, *bediening.*

Omnis familiæ cauſa conſiſtit tibi. Plaut. Aſ. 3. 1. 17. *De ganſche laſt van 't Huysgezin ruſt op u*, of *komt op u aan.* [Of, gelyk 't andere uytleggen, *al de winſt*, *waar mede gy u huysgezin onderhoud*, *ſtaat ſtil.* Of ook, *al 't voordeel*, *dat gy huysgenooten zoud trekken.*]

Illi Senatus dederat cauſam, ut, &c. Cic. V. 3. 72. *De Raad had hem belaſt*, of *bevel gegeven*, *om*, *enz.*

Exſpecto quemadmodum exeat ex hac cauſa. Cic. F. 8. 6. *Ik verlang hoe hy zich uyt die zaak redden*, of *ontwikkelen zal.*

Cauſa. *Staat*, *gelegentheyt*, *waardigheyt*, *ſtant*, *aanzien.*

In cauſam ſuam recidere. Pompon. Dig. 49. 15. 6. *Tot zijn eerſte ſtaat weder komen.*

(Cauſa. *Gelegentheyd.*

Cauſam quærebat ſenex. Ter. E. 5. 6. 30. *d'Oude zogt gelegentheyd.*

Cauſam mihi præloquendi dedit. Plin. E. 8. 21. *Het gaf my gelegentheyd om my te verſchoonen*, of *te ontſchuldigen.*

Cauſam appellationis nactus. Cæſ. B. C. 2. 28. *Gelegentheyd gekregen hebbende om haar aan te ſpreken.*

Cauſa. *De belangen*; *party*; *zijde.*

In eadem cauſa, in qua ego, fuerat, Cic. Marcell. 1. *Hy was met my in een en dezelve party geweeſt.*

Cauſa. *Een ziekte.* Zie Cauſarius.

Non illi fontica cauſa eſt. Tib. 1. 9. 51. *Hy heeft geen zwaare ziekte.*

Cauſa betekent ook *het voordeel van een zaak.* Zoo gebruyken 't de Rechtsgeleerden. D. 4. 2. 12. 16. 3. 1. §. 24.)

[Cauſa. *Staat*, *gelegentheyd.* In onduyts *fortuyn.* Cicero voegt cauſa en fortuna by malkanderen.

Cauſa cæterorum ſervorum ea eſt. Cic. F. 14. 4. *De andere ſlaven waren in die ſtaat*: *dit was de ſtaat*, of *gelegentheyd van de andere ſlaven.*

Mea cauſa alia eſt. Cic. Att. 10. 56. *Mijn ſtaat*, of *gelegentheyd is anders*, *het is met my anders gelegen.*]

CAUSĀRIE. adv. Miles cauſarie miſſus. Marc. D. 49. 16. 13. §. 2. *Een ſoldaat die wegens ziekte*, of *andere ligchaams zwakheyd*, *zijn afſcheyd gekregen heeft.*

CAUSĀRIŬS, a, um. Plin. H. 25. 5. *Ziek*, *zwak*, *ziekelijk*, *zwakkelijk*, *ongezont.*

* Cauſariæ animi partes. Sen. E. 68. *De zwakheden van den geeſt.*

Cauſaria miſſio. Ulp. D. 3. 2. 2. §. 2. *Afſcheyd van een ziek*, of *zwak ſoldaat.*

Cauſarius miles. Liv. 6. 6. *Een afgedankt ſoldaat wegens zijn zwakheyd.*

(CAUSĀTĬO, ōnis. f. *Klagte*, of *beklag over ziekte.*

Cauſatio aut nulla, aut rara eſt. Pallad. R. R. 1. 4. *Men klaagt nooit*, of *zelden over een ziekte.*)

CAUSĀTĬUS. adv. *Met meer grond*, *recht*, of *reden*, *met grooter reden*, of *grooter ſchijn.*

Quanto nos cauſatius ab eo judice defendimus? Plin. H. præf. 1. *Met hoe veel meer ſchijn*, of *recht wraaken*, of *verwerpen wy dezen rechter?* Zommige lezen, Excuſatius.

CAUSĬA, æ. f. Plaut. M. G. 4. 4. 42. Καυσία. *Een grooten*, of *breeden hoed*, *een hoed met een breeden rand.* Val. Max. 5. 1. 4. ext. zegt, dat de Macedoniſche Koningen zulk een hoed droegen, ten blyke van hunne waardigheyd. Zie ons Lex. Antiq.

(CAUSĬDĬCĪNĂ, æ. f. Ammian. 30. 425. Symm. E. 5. 15. *en* 73: 9. 19. *Het weſen*, of *de plicht van een Voorſpraak.*)

CAUSĬDĬCUS, i. m. Cic. Or. 9. Mart. 11. 25. 8. *Een Voorſpraak*, of *Voorſpreker die pleyt.*

‡ CAUSĬDĬCOR, āris, ātus ſum, āri. Plaut. Aul. 4. 10. 25. *Zich verſchoonen*, of *verontſchuldigen*, *iets tot verſchooning*, *tot een voorwendzel*, of *dekmantel nemen.*

CAUSOR, āris, ātus ſum, āri. acc. *Zich ergens mee verſchoonen*, of *veron-*

ſchul-

ſchuldigen; iets tot een verſchooning, of *voorwendzel nemen*, of *bybrengen, zich ergens op beroepen.*
Cauſari annos. Mart. 4. 7. 3. *Zich op zijn ouderdom beroepen*, of *verſchoonen.* Locum. Hor. E. 1. 14. 12. *Zich op de gelegentheyd der plaats verontſchuldigen.* Valetudinem labori inhabilem. Tac. H. 3. 59. *Zich op zwakheyd beroepen, waar door men tot zwaaren arbeyd onbequaam is.*
CAUSTICUS, a, um. Plin. H. 20. 22. Mart. 14. 26. 1. *Brandende, dat een brandende kracht heeft, dat brandt.*
Curari cauſticis. Plin. H. 26. 1. *Door brandende hartſtilllen geneezen worden.*
CAUSULA, æ. f. Hirt. B. Af. 54. 1. *Een redentje, een zwakke uytvlucht*, of *verſchooning; een ſlecht voorwendzel.*
Parvarum rerum cauſulas ſcripſit. Cic. opt. gen. or. 3. *Hy heeft eenige kleyne aanmerkingen over dingen van geen belang gemaakt; hy heeft eenige rechtsverhandelingen van kleyn belang nagelaten.*
CAUTE. adv. Cic. Cl. 42. *Zorgvuldiglijk, voorzichtelijk; liſtiglijk, omzichtelijk verſtandelijk, wijſſelijk.*
Caute & cogitate. Plaut. Trin. 2. 2. 46. *Voorzichtig en bedachtzaam.* De compar. *Cautius* ſtaat by Cic. Dej. 6. en de ſuperl. *Cautiſſime* by Cic. de Or. 2. 59.
CAUTELA, æ. f. *Verzekering, borge, zekerheyd.* Dit woord is alleen onder de Rechtsgeleerden gebruykelyk. (Onder deze gebruykt het Pompon. Dig. 13. 7. 6.)
CAUTER, ēris. Pallad. R. R. 1. 43. Καυτήρ. *Brandyzer, ſchroeiyzer.* Men moet zich van 't volgende woord dienen dat meer in gebruyk is.
CAUTERIUM, ii. n. Plin. H. 25. 8: 22. 23. *Brandyzer, ſchroeiyzer.*
Cauterium. Marc. D. 33. 7. 17. *Een werktuyg dat de ſchilders voortijds gebruykten, om hunne verwen uyt te halen als ze op waſch ſchilderden.* Zie ons Lex. Antiq.
CAUTES, is. f. Virg. Æ. 6. 471. Cæſ. B. G. 3. 13. *Een rotz, rotsſteen, ſteenklip.*
CAUTIM. adv. Ter. H. 4. 8. 30. Zie Caute.
CAUTIO, onis. f. *Voorbehoeding, voorzichtigheyd, omzigtigheyd, toezicht, behoedzaamheyd, overleg, beraad.*
Cautionem adhibere. Cic. Att. 1. 19. Adjungere. Cic. D. 2. 25. *Met omzichtigheyd handelen*, of *te werk gaan.*
A cautione diſcedere. Cic. Front. 1. *Zoo veel omzichtigheyd niet gebruyken; zoo voorzichtiglijk niet te werk gaan.*
Cautio eſt, ne reſciſcat ille. Ter. And. 2. 3. 26. *Men moet toezien dat hy 'er geen kennis van krijge*, of *dat het hem niet ter ooren kome.*
Mihi cautio eſt. Plaut. Pſ. 1. 3. 37. Mea cautio eſt. Cic. de Or. 2. 74. *Ik moet toezien dat, enz. My is de wacht bevolen dat, enz. Ik moet zorge dragen dat, enz.*
* Cautio. *Borge, verzekering, vrywaring, bevryding.*
Cautiones facere pecuniarum. Cic. Dom. 50. *Verzekering geven*, of *borg ſtellen voor geld dat men belooft.*
Cautio. Sen. B. 7. 10. *Belofte, handſchrift, briefje.*
CAUTOR, oris. m. Plaut. Capt. 2. 2. 5. *Een voorzichtig man.* Cautor alicui periculi. Cic. Sext. 7. *Behoeder*, of *vrywaarder van anderen, een die zorge voor anderen draagt*, of *die anderen voor gevaar hoedt.*
Cautor formularum. Cic. de Or. 1. 55. *Een uytpluizer*, of *naauwe ziſter van 't recht, een die op alle voorſchriften van 't recht naauwe acht geeft.* Karolus Stephanus verzekert, dat men Cantor moet lezen, en Lambinus zegt dat hy dus in een oud Afſchrift gevonden heeft.
CAUTUS, a, um. Curt. 10. 1. 40. *Omzichtig, voorzichtig, naauwtoeziende, behoedzaam, wijs, verſtandig; die een goed overleg in zijn zaaken heeft.* De compar. *Cautior* ſtaat beneden by Cicero, en de ſuperl. *Cautiſſimus* in een Inſcriptie by Gruter. f. 406. n. 7.
Cautus in periculis. Cic. Rull. 1. 9. *Voorzichtig in gevaaren.*
Ut cautus eſt, ubi nihil opus eſt! Ter. Ph. 4. 5. 3. *Hoe voorzichtig is hy in een zeke, daar het niet van noden is!*
Cautus in credendo. Cic. Att. 10. 9. *Omzichtig*, of *behoedzaam in geloof te geven, die onderzoekt voor dat hy gelooft.*
Cautus ad aliquid. Tib. 1. 10. 46. *Die ergens voor op zijn hoede is.*
Cautus. *Veylig, beveyligt, verzekert.*
Cautus ab incurſu belli. Lucan. 4. 409. *Beveyligt voor den aanval van den oorlog.*
Quo mulieri res eſſet cautior. Cic. Cæc. 4. *Om 't goed van deze vrouw beter te verzekeren.*
Cautus. Hor. A. P. 46. *Loos, erg, doortrapt, liſtig, ſchrander, gauw, geſlepen.*
† Nummus cautus. Hor. E. 2. 1. 105. *Geld met veel voorzichtigheyd beſteed.*

C A V.

CAVUM, i. n. Plin. H. 19. 51. *en*
CAVUS, i. m. Hor. E. 1. 7. 33. Colum. 12. 8. *Een gat, hol, holligheyd, opening, diepte.*
Cavum muri cubitale. Liv. 24. 34. *Een ſchietgat in een muur van een el lang.*
Cavum ædium. Vitruv. 6. 3. Varr. L. L. 4. 33. *Een plaats, een binnenplaats.*
Cava dentium. Plin. H. 20.6. *Holle tanden.*
CAVUS, a, um. *Hol, uytgeholt, uytgegraven, diep.*
Luna cava. Plin. H. 8. 54. *d'Afgaande*, of *afnemende maan.* Vena. Cic. N. D. 2. 55. *De holle ader.* Arbor. Virg. E. 1. 18. *Een holle boom.*
Cava manus. Suet. A. 91. *De holle hand.*
† Cava feneſtra. Virg. Æ. 9. 534. *Een open venſter.* Lumina. Ovid. M. 4. 807. *Holle*, of *ingezonke oogen.* Flumina. Virg. G. 1. 326. *Diepe ſtroomen.*

C A Y S.

CAYSTER, *of* Cayſtrus, i. m. Virg. G. 1. 384. Ovid. M. 2. 235. Plin. H. 5. 29. *Chiasſtroom.* Een ſtroom van kleyn Aſiën, die uyt Frygiën komt, en zich in de zee by Ephezen ſtort.
CAYSTRIUS, a, um. Ales cayſtrius. Ovid. Tr. 5. 1. 11. *Een Chiasvogel, een zwaan*, vermids 'er veel van dit gevogelte in den ſtroom Chias zyn.

C E A.

CEA, *of* CIA, æ. f. Virg. G. 1. 14. Phæd. 4. 21. 8. Plin. H. 5. 31. *Zea.* Een eyland, een van de Cykladiſche eylanden.
(Cea. Plin. H. 5. 31. *Een eyland in Aziën*, 't Vaderland van den Dichter Philetes, en den Schilder Apelles. Anderzins Cos genaamt.)

C E B A.

CEBA, æ. f. *Seba*, een ſtad van Piemont.
CEBANUS, a, um. Plin. H. 11. 42. *Van Seba, dat tot Seba behoort.*
CEBENNA, æ. f. Solin. 21. *De Sevennes*, of *Cevennes*, een land van Languedok.
CEBENNICI montes. *Cevenniſche gebergten.*

C E C R.

(CECROPIA, æ. f. Plin. H. 7. 56. *De ſtad Athenen*, zoo genaamt van den Koning Cecrops, die ten tyde van Moſes geleeft en de ſtad Athenen gebouwt heeft.
Cecropia. Catull. 65. 79. *'t Landſchap van Athenen.* Zie den Scholiaſt. Apollon. Argon. 1. 93.
CECROPIDÆ, arum. m. p. Virg. Æ. 6. 21. *d'Athenienzers, d'Atheners; die van Athenen.*
CECROPIUS, a, um. *Atheniſch, die van Athenen*, of *uyt Athenen van daan is, dat die van Athenen toebehoort*, of *betreft.*
Cecropia arx. Ovid. M. 6. 70. *Het kaſteel van Athenen, dus van deszelfs ſtichter Cecrops genaamt.*
Icare Cecropiis merito jugulate colonis. Prop. 2. 24. 29. *O Icarus die naar uwe verdienſte van de Atheenſche boeren dood geſlagen zijt.*
Cecropius hortulus. Virg. Cic. 3. *De ſchool van Epikurus*, om dat deze Wysgeer t'Athenen in een hof leeraarde.)

C E D O.

CEDO, is, ceſſi, ceſſum, cedere. *Wijken, deinzen, te rug wijken, te rug deinzen, wechvluchten, 't veld ruymen*, of *verlaten, uyt een plaats gaan*, of *vertrekken.*
Tibi mea ſede cedo. Val. Max. 1. 5. 4. *Ik laat aan u mijn plaats over.*
Cedere Italia. Cic. F. 9. 12. *of* ex Italia. Cic.

Digitized by Google

Cic. F. 11. 20. *of* de Italia. Cic. Att. 7. 22. *Italiën verlaaten, uyt Italiën vertrekken; uyt Italiën gebannen*, of *gejaagt worden.* Ab ordine. Virg. Æ. 3. 447. *Zijn ſtant*, of *ſtaat verlaaten.*

Cedere ad locum. Ovid. P. 1. 3. 75. In locum. Prop. 3. 16. 32. *Ergens heene vluchten*, of *naar toe vertrekken.*

• Cedere foro. Cic. Octav. *De vierſchaar*, of *rechtbank verlaten.* Fato. Liv. 26. 13. Vita. Cic. Octav. *of* e vita. Cic. Cl. 1. *'t Leven verlaten, uyt het leven ſcheyden, ſterven.* Fato ſtaat in dativo caſu.

Cedere foro. Sen. B. 4. 39. Juv. 11. 50. Ulp. D. 16. 3. 7. §. 2. *Niet op de markt*, of *niet op de beurs komen. Zich 't zoek houden, zich weghouden*, of *zich niet durven laten zien*, wegens zyn ſchulden.

Cedere. Cic. L. L. 3. 15. *Het opgeven, het gewonnen geven*, met twiſtredenen, *de zaak laten varen.*

Cedere alicui. Virg. Æ. 3. 188. Cic. Cl. 6. *Iemand gehoorzamen.* Precibus alicuius. Cic. Br. 12. *Zich door iemands gebeden laten verwinnen*, of *vermurwen.*

Cedere alicui in re aliqua. Cic. Cæc. 1. *of* re aliqua. Cic. Mil. 27. *Iemand ergens in wijken, voor iemand ergens in zwichten, ergens minder in zijn dan een ander.*

Pictura non cedit gratiæ marmoris. Plin. E. 5. 6. *De ſchildery behoeft voor 't marmer niet te wijken*, of *te zwichten.*

Cedere fortunæ. Cic. T. Q. 3. 17. Tempori. Cic. F. 4. 9. *Voor 't nootlot, voor den tijd zwichten, zich naar 't nootlot*, of *naar den tijd voegen.* Malis. Virg. Æ. 6. 95. *Zich door de tegenſpoeden laten overwinnen, in rampen den moed verliezen*, of *kleynmoedig worden.*

Cedere ponderi. Plin. H. 16. 24. oneri. Quintil. I. O. 10. 1. *Onder eenig gewigt*, of *eenigen laſt bezwijken.*

Talus interdum ferendo oneri cedit. Celſ. 8. 21. *De hiel bezwijkt dikwils onder den laſt van 't ligchaam*, of *kan dikmaal 't gewigt des ligchaams niet dragen.*

Jus ſuum cedere alteri. Virg. Æ. 11. 859. *Zijn recht aan een ander afſtaan*, of *overgeven.*

De jure ſuo cedere alicui aliquid. Cic. Off. 2. 18. *Ergens in voor iemand van zijn recht afſtaan.*

In re aliqua cedere intra finem juris ſui. Liv. 37. 53. *Zich in eenige zaak aan zijn recht houden.*

Res cedit. Flor. 2. 17. *De zaake gelukt.*

Res illa pro voto tibi ceſſit. Ovid. R. Am. 563. *Die zaak is u wel gelukt, is heel wel voor u uytgevallen.*

Hæc proſpere ei ceſſerunt. Nep. Dat. 1. *Deze dingen zijn hem wel gelukt.*

Lucro res ea cedit mihi. Pompon. D. 1. 69. *Dat keert tot mijn voordeel; daar heb ik voordeel van.*

Ceſſit illi victoria. Virg. Æ. 12. 183. *Hy heeft de zeg behouden.*

Morte illius Regnum tibi cedit. Virg. Æ. 3. 333. *Het rijk vervalt op u door zijne dood.*

Lepidi & Antonii arma in Auguſtum ceſſere. Tac. An. 1. 1. *De magten van Lepidus en Antonius voegden zich by Auguſtus*, of *gingen tot Auguſtus over.*

Temeritas in gloriam cedit. Curt. 3. 6. 18. *De reukeloosheyd verkeert in glory*, of *tot roem.*

Patrimonium ejus ceſſit in prædam. Sen. Conſt. 5. *Zijne goederen zijn ten roof*, of *ten buyt geworden.* (Præda reliqua ceſſit victoribus. Tac. An. 13. 39. *d'Overige buyt is voor den overwinnaaren geweeſt.*)

Ceſſit illud in proverbium. Plin. H. 23. 1. *Dat is tot een ſpreekwoord geworden.*

Fert munera Aſcanio, nec cedit honori. Virg. Æ. 3. 484. *Hy brengt geſchenken mee die Askaan waardig*, of *die Askaan niet onwaardig zijn.*

† Iterum cedere marito. Virg. Æ. 3. 227. *Hertrouwen, weêr trouwen, zich weêr in 't huwelijk begeven.*

CĒDŌ. Ter. And. 4. 4. 24. Cic. V. 1. 33. *Zeg, ſpreek.* Men vind dit verbum niet dan in deze perſoon by de goede Schryveren, die het in 't aanſpreken van een, *of* van meer perſoonen gebruyken. Zoo gebruyken het Terent. Ph. 2. 2. 15. Cic. S. 6. en Plaut. Merc. 5. 4. 4. maar het betekent ook, *geef.*

Cedo alios. Ter. E. 4. 7. 6. *Geef de anderen, laat de anderen te voorſchijn komen.* Cedo manum. Plaut. Capt. 4. 2. 58. *Geef my de hand.* Cedo aquam manibus. Plaut. Moſt. 1. 3. 150. *Geef ons water om de handen te waſſchen.* Cedo quemvis arbitrum. Ter. Ad. 1. 2. 43. *Laat ons een ſcheydsman nemen dien gy wilt; ik gedraag my aan wien gy wilt.*

C E D R.

CEDRĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 13. 13. *Met Cederolie beſmeert, beſtreeken*, of *bezalft.*

CEDRĒLĀTE, ēs. f. Plin. H. 24. 5. Κεδρελάτη. *Zekere hooge Cederboom.*

CEDRĔLÆŎN, *of* Cedri oleum, I. n. Plin. H. 15. 7. Κεδρέλαιον. *Cederoly, oly van Cederhout.*

CEDRĬĂ, æ. f. Plin. H. 24. 5. Κεδρία. *Cedergom, gom die uyt de Cederboomen vloeyt.*

CEDRĪNŬS, ă, ŭm. Plin. H. 13. 5. Κέδρινος. *Van cederhout, van cederhout gemaakt.*

CEDRĬS, ĭdĭs. f. Plin. H. 24. 5. Κεδρίς. *De vrucht des cederbooms.*

CEDRĬŬM, Ĭi. n. Plin. H. 16. 11. Κέδριον. *'t Kerſte eedervocht, 't vocht dat eerſt uyt den cederboom vloeyt*, als men 't 'er uytparſt. Vitruv. 2. 9. zegt Cedrĕum, ĕi. n.

CEDRŌSTĬS, ĭs. f. Plin. H. 23. 1. Κέδρωστις. *Witte bryonie*, zeker kruyd.

CEDRŬS, I. f. Vitruv. 2. 9. Κέδρος. *Een ceder*, of *cederboom.* Zie ons Lex. Antiq.

† Cedro digna carmina. Perſ. 1. 42. Cedro linenda. Hor. A. P. [illegible] [illegible] of [illegible] verz[illegible] V[illegible] Verderſt.

C E L A.

CĔLĀMĔN, ĭnĭs. n. [illegible] *[illegible] verberging.*

‡ CĔLĀTĬM. adv. [illegible] 15. *Heymelijk, in 't [illegible] verborgen.*

CĔLĀTŌR, ōrĭs. m. Lucan. 10. [illegible] *Een verberger.*

CĔLĀTŬS, ă, ŭm. Aliquid. Cic. [illegible] 5. Ter. Hec. 4. 4. 23. *of* de [illegible] Cic. Clu. 66. *Voor wien men iets verholen*, of *iets verborgen gehouden heeft.*

Celatus. *Verborgen, geheym, verzwegen, heymelijk, onbekent, verholen*, van zaaken en perſoonen ſprekende.

Bene celatus & diſſimulatus amor. Ter. And. 1. 1. 105. *Een loozelijk verborgen en outveinsde liefde.*

Virtus celata. Hor. O. 4. 9. 30. *Een verborge, onbekende*, of *heymelijke deugd.*

C E L E.

CĔLĔBĔR, brĭs. m. Ovid. F. 4. 391. Celebris, ĭs. m. & f. brĕ, ĭs. n. Liv. 4. 53. *Vermaart, beroemt, berucht, roemruchtig, alom bekent, doorluchtig, befaamt.* De compar. *Celebrior* ſtaat by Gell. 20. 10. en de ſuperl. *Celeberrimus* beneden by Cicero en Plinius.

Celeberrimus arte Grammatica. Plin. H. 24. 17. *of* in arte Grammatica. Plin. H. 8. 5. *Zeer beroemt*, of *zeer vermaart in de ſpraakkonſt, een gauw*, of *beroemt Spraakkonſtenaar.*

Res eſt tota Sicilia celeberrima. Cic. V. 3. 25. *Dat is een zaak die door gansch Siciliën berucht is.*

Rumor celebris. Liv. 47. 48. *Een algemeen gerucht.*

Celebres nuptiæ. Phæd. 1. 6. 1. *Een volkrijke bruiloft.*

• Urbis pars celeberrima. Cic. Dom. 57. *Een zeer volkrijke*, of *zeer levendige wijk van de ſtad.*

[Celebris via. Cato de R. R. c. 1. *Een weg, langs dewelke veele menſchen gaan, die nolt ledig is van menſchen.*]

Concio celeberrima. Cic. Piſ. 15. *Een zeer groote*, of *talrijke vergadering.*

Dies celeberrimus. Cic. Am. 3. *Een groote vierdag, een zeer plegtelijken dag.*

Celeberrima verba. Ovid. Amor. 2. 705. *Zeer vriendelijke woorden.*

CĔLĔBRĀTĬO, ōnĭs. f. *Lofreden, lofſpraak, lofſchrift; lof, roem, achting.*

Equeſtres ſtatuæ Romanam celebrationem habebant. Plin. H. 34. 5. *De beelden te paard*, of *de ruyterbeelden, waren te Romen in groote achting*, vermids 'er geen dan voor d'uytmuntendſte luyden wierden opgerecht.

Nihil eſt, quod minus mea celebratione commemoratum ſit. Cic. Pl. 40. *Daar is*

Digitized by Google

is niets waar van ik met zoo weynig roem, of lof geſproken heb.

• Celebratio. Cic. Sul. 26. *Volkverzameling, vergadering,* of *toeloop van volk.*

Celebratio. *Plechtelijkheyd, viering.*

Celebratio ludorum. Cic. Att. 15. 29. *Vertoning,* of *'t houden der ſpelen.*

CĔLEBRATŌR, ōris. m. Mart. 8. 78. 3. *Beſchryver van de pracht eener zegepraal.*

CĔLEBRĀTŬS, ă, ūm. *Beroemt, berucht, vermaart, roemruchtig, befaamt, geprezen, bekent.* De compar. *Celebratior* ſtaat by Liv. 3. 63. en de ſuperl. *Celebratiſſimus* beneden by Cicero.

Vir illuſtri laude celebratus. Cic. Mar. 7. *Een man van een bekende deugd in de waereld,* of *van veel achting onder eerlyke luyden.*

• Res celebratiſſima. Cic. A. 2. 23. *of* omnium ſermone celebrata. Cic. Cl. 13. *Een zeer beruchte,* of *bekende zaak; een zaak die al de waereld weet, en daar elk van ſpreekt.*

Scriptor celebratiſſimus. Gell. 17. 4. *Een zeer vermaard Schrijver.*

‡ CĔLEBRESCO, ĭs, ĕſcĕrĕ. Accius by Non. 2. 158. *Zich vermaart,* of *beroemt maaken; beroemt,* of *vermaart worden.*

CĔLEBRIS. Zie Celeber.

CĔLEBRĬTĀS, ātis. f. Cic. Off. 3. 1. *Aanzien, achting, vermaartheyd, beroemdheyd, roemruchtigheyd, lof.*

• Celebritas. *Verzameling,* of *vergadering van volk; een groote ſchaare,* of *groote menigte volks; een groot gedrang, gewoel,* of *groote toevloet van menſchen.*

Odi celebritatem. Cic. Att. 3. 7. *of* celebritas mihi odio eſt. Cic. Att. 3. 19. *Ik haat het groote gewoel van menſchen.*

Propter viæ celebritatem. Cic. Att. 3. 14. Tac. H. 2. 64. *Vermids de wegen vol volks zijn.*

Celebritas ludorum. Cic. de Or. 3. 32. *Het houden,* of *'t vertonen der ſpelen.*

Celebritas. *De plechtelijkheyd.* Supremi diei celebritas. Cic. Mil. 32. *De plechtelijkheyd van den laatſten dag, de lijkſtatie, laatſte eere.*

(Celebritas. Nep. Præf. *'t Voorhuys,* om dat in 't zelve 't meeſte gegang is van 't huys. Zie Sciopp. Ver. 2. 10.)

CĔLEBRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. aliquem. *Ter eere van iemand een lofreden doen, iemand zeer prijzen, roemen, hoog verheffen, groote lof geven, uytbazuynen.* Men voegt 'er by, Carmine *of* Oratione, indien 't in dicht, *of* ondicht is.

Celebrare memoriam nominis alicujus. Cic. Fin. 2. 31. *Iemands gedachtenis vieren, zijnen naam vermaart maken.* Virtutem. Cic. A. 9. 5. *Zijn deugden alom roemen,* of *prijzen.*

• Illi frequentia ſua egreſſum veſtrum celebraverunt. Cic. Piſ. 13. *Zy hebben u e tsdalven in groot getal verzelt, wanneer gy uytgingt.*

Frequentia populi & plauſus me uſque ad Capitolium celebravit. Cic. Att. 4. 1. *'t Volks gedrang en toejuychingen hebben my verzelt,* of *geleyd tot op 't Kapitool.*

Celebrare diem. Cic. C. 3. 10. *Een dag vieren.* Ludos. Cic. Ar. 12. *Spelen bywoonen.*

Modum illum transferendi verbi delectatio, jucunditaſque celebravit. Cic. de Or. 3. 38. *'t Vermaak en d'aardigheyd in die leenſpreuk gevonden, heeft ze in zwang,* of *in 't gebruyk gebragt.*

Celebrare viam. Cic. Cœl. 14. *Dikwils een weg betreden,* of *bewandelen.*

(Celebrare. *Iets ras doen, iets ſchielijk verrichten.*

Intro abite, atque hæc cito celebrate. Plaut. Pſ. 1. 2. 35. *Gaat naar binnen, en doet ras deze dingen.*)

CĔLĔR. m. Cĕlĕris. f. Cĕlĕrĕ. n. *Ras, ſnel, gezwint, vaardig, vlug, ſpoedig, ſchielijk, haaſtig, voortvarende.* De compar. *Celerior* ſtaat by Liv. 10. 5. en de ſuperl. *Celerrimus* by Liv. 27. 39.

Celerrima fata. Virg. Æ. 12. 507. *Een zeer ſnelle dood.*

Homo celer cogitatione. Vellej. 2. 73. *Een man van vlugge gedachten.* Mente nihil celerius. Cic. Orat. 59. *Daar is niets ſneller, als de gedachten.*

• Celere conſilium. Ter. Ph. 1. 4. 1. *Een ras beraad, een heete raadſlag, een ſchielijk voornemen, een ſpoedig opzet.*

Celer. Hor. E. 1. 18. 90. *Levendig, werkzaam, vaardig, yverig, vierig, voortvarende.*

CĔLĔRĀTIM. adv. Siſenna by Non. 2. 190. *Haaſtelijk.*

CĔLĔRĀTŬS, ă, ūm. Itineribus celeratis. Ammian. 31. 11. *Met verhaaſte dagreyzen.*

CĔLĔRES, ūm. m. plur. Feſtus. *Ligtgewapende ruytery, ligte paarden.*

CĔLĔRĬTAS, ātis. f. Cic. T. Q. 4. 13. *Snelheyd, gezwindheyd, ligtheyd, vaardigheyd, raſſigheyd, ſchielijkheyd, ſpoedigheyd.*

Expedita & profluens celeritas verborum. Cic. Cl. Orat. 61. *Een vaardige en vloeyende ſnelheyd der woorden.*

CĔLĔRĬTER. adv. Cic. D. 1. 28. *Raſſelijk, vaardiglijk, vlings, gezwindelijk, haaſtelijk, ſchielijk, ſpoediglijk, ſnellijk, met der haaſt.* De compar. *Celerius* ſtaat by Cic. V. 3. 24. en de ſuperl. *Celerrime* by Cæſ. B. G. 1. 37.

Celeriter. Cic. F. 9. 11. *In korten tijd, binnen korten, in 't korte, in weynig tijds, wel haaſt.*

CĔLĔRĬTŪDO, ĭnis. f. Varr. R. R. 3. 12. Zie Celeritas.

CĔLĔRĬUSCŪLĔ. adv. *Wat te ras, wat te ſchielijk, wat te haaſtig.*

Celeriuſcule dicere. Cic. Her. 3. 14. *Wat te ras,* of *te ſchielijk ſpreken.*

CĔLĔRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Tim. 10. *Zich haaſten, zich ſpoedigen, voortſnellen, iets haaſtelijk,* of *gezwindelijk doen.*

Celerare opus. Virg. Æ. 1. 660. *Een werk voortzetten, verhaaſten, bevorderen.* Gradum. Virg. Æ. 4. 631. *Luſtig aanſtappen, wakker voortgaan, ſchielijk aangaan.*

Celerare maximis itineribus. Tac. H. 4. 24. *Met groote dagreyzen voortgaan, groote dagreyzen doen.*

Celerandæ victoriæ intentus. Tac. An. 2. 5. *Genegen, om de overwinning te verhaaſten.*

CELES, ētis. m. Gell. 10. 25. Plin. H. 7. 56. *Een ſloepje,* of *bootje, een ſchuytje met een riem,* naar zommige gevoelen, of *een ſchuyt die verſcheyde riemen had, doch daar aan elke riem maar een man zat.* Men noemt ook dus *een paard dat alleen loopt,* geſtelt tegens *ενωγις,* of twee paarden aan malkanderen gekoppelt, en *een man die te paard rijd.* (Zie onze aantekening over Curt. 4. 1. 10. §. 24.)

CELEUSMA, ătis. n. Mart. 3. 67. 4: 4. 64. 21. Aſcon. Cic. p. 37. Κέλευσμα. *'t Bevel,* of *teken dat de Bevelhebbers den matroozen,* of *roeijers gaven, 't zy met de ſtem, of met een fluytje, om de verſcheyde ſcheepswerken te doen.* Zommige zeggen dat dit *het geſchreeuw van al de roeijers teffens* is, om te toonen dat ze gereed zyn, en dus malkanderen ter uytvoering van 't bevel, dat ze verwachten, opwekken. Zie ons Lex. Antiq.

C E L I.

CELĬĂ, æ. f. Plin. H. 22. 25. Flor. 2. 18. 12. *Bier,* zekere drank die de Spanjaards voortyds met koren brouwden. (Zie Junius Anim. 2. 12.)

C E L L.

CELLĂ, æ. f. *Voorraadkamer, ſpijskelder, bottelarye, bottelarykas, ſpinde, eetenskas. Een plaats daar men iets bewaart.* Cic. S. 16. voegt 'er Penaria by: en Plaut. Am. 1. 1. 4. Promptuaria. *Een eetenskas, een ſpijskelder.* Zie alle dezelve in ons Lex. Antiq.

Cella olearia. Cic. T. 3. S. 16. *Olykelder.* Vinaria. Cic. T. 3. S. 16. *Wijnkelder.* Frigidaria. Plin. E. 2. 17: 5. 6. *De koelkamer,* of *plaats daar men 't koud water voor de badſtoven in hield.* Caldaria. Vitruv 5. 10. Plin. E. 5. 6. *De heetkamer, een kamer daar men 't water voor de badſtoven der Ouden in heette.*

• Cella. Cic. Piſ. 27. *Een kamer, cel, wooning.*

Cella. Sen. E. 18. en 100. Cic. A. 2. 27. Hor. S. 1. 8. 8. *Een huisje, hofje, hutje,* daar d'arme luiden en ſlaven in woonden.

Cella oſtiarii. Petron. 37. *Een deurwaarders kok.*

Cella ædis, *of* templi. Vitruv. 3. 1. 4. 7. Liv. 35. 41. *Het koor, de buik, 't binnenſte, 't midden van een kerk.* De gewoone tempels hadden vier deelen by d'Ouden: de vleugels galderyswyze gemaakt: d'ingang, *of* 't portaal; het achterend tegens over den ingang; en 't geen ze Cella noemden, dat is het koor, *of* 't hert, dat in 't midden van de drie andere deelen lag.

Cella minor, Vitruv. 4. 7. *Een kapel.*

Cella,

Digitized by Google

Cella. Virg. Æ. 1. 437. *Een bijekorf.* Een dichtkundig woord.

Cella columbarum. Colum. 8. 8. *Een duyvenhok.*

(Cella. *Een hoerhuys*, *kit*, of *hoerecel*, *'t vertrek*, of *de kamer van een hoer.*

Jam pro cella meretrix aſſem exegerat. Petron. 9. *De hoer ſtaande voor de kit*, *voor haar cel*, of *voor haar kamer*, *had nu al een penning geëyſcht.*

Meſſallina intravit cellam vacuam. Juv. 6. 122. *De Keizerin Meſſallina is gegaan in de hoerecel die voor haar alleen open ſtont.* ('t Schynt dat elke hoer haar celle gehad heeft. Boven dezelve ſtont de naam van de hoer, en de prys waar voor zy zich liet gebruyken. Daarom vinden wy by Mart. 11. 46. 1. cellam inſcriptam, *en* cellæ titulos *by* Sen. C. 1.)

[Cella. *Zell.* Een ſtad in 't Hertogdom Lunenburg.]

CELLARIA, æ. f. Plaut. M. G. 3. 1. 102. *Huyshoudſter*, *huysbezorgſter*, *opzichſter over de huyshouding*, of *over ſpijs en drank*, *bezorgſter der leeftocht.*

CELLARIS, ĭs. m. & f. ărĕ, ĭs. n. Columbus cellaris pinguiſſimus. Colum. 8. 8. *Een doffer die op 't ſlag vet gemaakt*, of *gemeſt word.*

CELLARIUM, ĭi. n. Plin. H. 19. 12. *Een voorraadkamer*, *ſpijskelder*, *ſpinde.*

CELLARIUS, ĭi. m. Plaut. Capt. 4. 2. 115. Colum. 12. 4. Ulp. D. 33. 7. 12. §. 9. *Huysbezorger*, *ſchafmeeſter*, *bezorger der leeftocht*, *hofmeeſter.*

CELLULA, æ. f. Ter. E. 2. 3. 18. *Een kamertje*, *wooningje*, *hutje.*

Cellula. Colum. 8. 9. *Een gat in een duyvekot*, daar de duyven in neſtelen en broeden.

C E L O.

CELO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Verbergen*, *verheelen*, *verborgen houden.*

Celare aliquem aliquid. Ter. Ad. 1. 1. 29. Cic. Or. 69. *of* de aliqua re. Cic. Dej. 6. F. 7. 20. *Iets voor iemand verbergen*, of *verborgen houden.* By Nep. Alcib. 5. word dit woord gevonden met een dativus. Id Alcibiadi celari non potuit. *Men heeft dat voor Alcibiades niet konnen verborgen houden.*

Commiſſa celare. Nep. Epam. 3. *Het toevertrouwde verzwijgen.*

Vultu celare timorem. Lucan. 10. 14. *De vreeze met zijn gezicht verbergen.*

Celor hanc rem. Ter. Hec. 4. 4. 23. *Men verbergt deze zake voor my.*

Celare ſe tenebris. Virg. Æ. 9. 425. *Zich in 't duyſter verſchuylen; niet voor den dag komen.*

Celare fugitivum. Ulp. D. 11. 4. 4. *Een vluchtende*, of *vluchteling verbergen*, of *verſteeken.*

CELOX, ōcĭs. f. Plaut. Capt. 4. 2. 94. Liv. 21. 17. *Jagtſchip*, *rooſjacht*, *kaper*, *advisjacht.* Gell. 10. 25. zegt, dat het eygentlyk is *een ligt bootje*, *daar aan elke riem maar een man roeit.* Zie ons Lex. Antiq. Plaut. M. G. 4. 1. 40. gebruykt Celox ook voor een ſnelle dienſtmaagd.

C E L S.

(CELSE. adv. *Om hoog.* De compar. *Celſius* ſtaat by Claud. Eutrop. 1. 387.)

CELSITAS, ātĭs. f. Animi celſitas. Cic. Off. 3. 5. *Edelmoedigheyd*, *grootmoedigheyd*, *groothertigheyd*, *verhevenheyd des geeſts*, of *des gemoeds.* In de beſte drukken vind men, Excelſitas.

CELSITUDO, ĭnĭs. f. Corporis celſitudo. Paterc. 2. 94. 2. *Hoogte*, *grootte*, *lengte*, *groote*, of *kloeke geſtalte van 't ligchaam.*

CELSUS, ă, ūm. Cic. N. D. 2. 56. Virg. Æ. 4. 397. *Hoog*, *verheven*, *groot*. De compar. *Celſior* ſtaat by Plin. H. 11. 16. en de ſuperl. *Celſiſſimus* by Cic. Sull. 2.

* Celſus. Cic. T. Q. 5. 14. *Groot*, *verheven*, *edelmoedig*, *hooghertig*, *grootmoedig.*

Celſus & ferox. Liv. 7. 16. *Hooghertig en trotſch.*

C E L T.

CELTÆ, ārūm. m. plur. Cæſ. B. G. 1. 1. Mel. 3. 2. *De Celten*, of *Kelten*, Volkeren van 't Celtiſch Vrankryk.

Gallia Celtica. Plin. H. 4. 17. *'t Lyonnoiſch Frankrijk*, dat het land begreep 't welk tuſſchen d'Alpes, de Garonne en de Loirſtroom legt.

CELTIBER, ĭ. m. Catull. 39. 17. *Celtiberier; een uyt het gedeelte van Spanjen* voortyds *Celtiberiën* genaamt.

CELTIBERI, ōrūm. m. plur. Plin. H. 3. 3. *De Celtiberiers*, volkeren van Spanjen. De Celtiberi zyn van de Celten afkomſtig, die Vrankryk verlaten hebbende, 't gedeelte van Arragon gingen bewoonen, dat aan geene zyde van den Eberſtroom legt, met een ſtuk van Kaſtiliën.

CELTIBERIA, æ. f. Cic. A. 11. 5. *Celtiberiën*, een landſchap van Spanjen.

(CELTIBERICUS, ă, ūm. *Dat van Celtiberiën is*, *dat uyt Spanjen is.*

Celtibericæ vaiæ. Plin. H. 33. 3. *Armringen uyt Spanjen gebragt.*

CELTIBERIUS, ă, ūm. *Dat van Celtiberiën is*, *dat die van Spanjen toekomt.*

Celtiberia terra. Catull. 40. 17. *Celtiberiën*, *'t land van Celtiberiën*, in Spanjen.

CELTICA, æ. f. Cæſ. B. G. 1. 1. *Het derde deel van het oud Gallie*, *tuſſchen de Garonne en Loire.*

CELTICUS, ă, ūm. Sil. 1. 45. *Van de Celten*, *dat de Celten toekomt.*)

CELTIS, ĭs. f. Plin. H. 13. 17. *Lotusboom.*

C E N C.

CENCHRIS, ĭdĭs. m. Lucan. 9. 712. Plin. H. 20. 22 Κεγχρὶς. *Zekere ſlang die op de menſchen toeſchiet.*

CENCHRIS, ĭdĭs. f. Plin. H. 29. 6. *Zekere roofvogel.*

CENCHROS, ĭ. m. Plin. H. 37. 4. Κέγχρος. *Zekere kleyne diamantſteen*, *zoo groot als een gierſtkern.*

CENOMANI, ōrūm. m. plur. Plin. H. 4. 18. *De Manſenſers*, *die van Mans*, of *van Maine*, in Vrankryk.

CENOMANI, ōrūm. m. plur. Plin. H. 3. 19. *De Cenomannen*, *volkeren van Italiën*, die 't land bewoonden, daar hedendaags Verona, Mantua, en Kremona leggen.

CENOMANUM, ĭ. n. *Mans*, de Hoofdſtad van Maine in Vrankryk.

CENOTAPHIUM, ĭi. n. Ulp. D. 11. 7. 6. Κενοτάφιον. *Een praalgraf*, *eergraf*, of *pronkgraf; een graf ter eeren van iemand opgerecht.* Hyg. R. 273. Zie ons Lex. Antiq.

C E N S.

CENSEO, ēs, sŭi, sūm, sērĕ. *Meynen*, *meenen*, *achten*, *oordeelen*, *dunken*, *ſchatten*, *gelooven; van gedachten*, *van meening*, of *van gevoelen zijn.*

Quid faciendum cenſes? Ter. E. 4. 4. 53. *Wat oordeelt gy*, *dat 'er moet gedaan worden?*

Cenſeo ſurgendum. Cic. de Or. 2. 90. *Ik oordeel*, of *ben van gevoelen dat wy moeten opſtaan.*

De fide cenſere alicujus. Cic. A. 3. 15. *Zijn oordeel*, of *gevoelen over iemands getrouwigheyd uyten.*

Me ne cenſes te eſſe? Plaut. Caſ. 2. 6. 29. *Meynt gy dat ik u gelijk ben?* of *dat ik ben als gy?*

Cenſere. *In de Raadsvergadering zijn gevoelen zeggen.*

Sedere patres, cenſere parati Lucan. 3. 109. *De Raadsheeren zaten gereed*, *om hunne gevoelens te zeggen.*

Ac ſi cenſendum magis, quam aſſentiendum eſſet. Suet. A. 35. *Even als of men veel meer zijn gevoelen zeggen*, *als toeſtemmen moeſt.*

Id cenſet Senatus. Cic. C. 3. 6. *De Raad oordeelt dat.*

Cenſere familias, pecunias, &c. Cic. L. L. 3. 3. *De huysgezinnen*, *goederen*, *enz. opſchrijven; een ſtaat van de huysgezinnen*, *goederen enz. opnemen*, of *maaken*, gelyk de Schatmeeſters onder de Romeynen deeden. Zie ons Lex. Antiq.

Quinto quoque anno Sicilia cenſetur. Cic. V. 5. 2. 36. *Alle vijf jaren word de ſtaat van Sicilie opgenomen*, of *dat eyland onder ſchatting geſtelt.*

CENSEOR, cēnsūs sūm. dep. *Schatten*, *opſchrijven*, *om het cynsbaar te maaken.*

Audivit, te cenſum eſſe mancipia ſua. Cic. Fl. 32. *Hy heeft gehoort*, *dat gy zijne ſlaven hebt opgeſchreven.*

CENSIO, ōnĭs. f. Feſtus. *Schatting*, *opneming*, of *waardeering van iemands goederen.*

Cenſio. Plaut. R. 4. 8. 9. *Een ſchatting die men iemand oplegt.*

Cenſio. Symm. E. 1. 3. *Een oordeel.*

Cenſio bubula. Plaut. Aul. 4. 1. 14. *Het kaſtijden met een bulepees.*

CENSITOR, ōrĭs. m. Ulp. D. 50. 15. 4. §. 1. *Schatter*, of *waardeerder van iemands*

man 's goederen. Zie Cenſor.

CENSITUS, a, ûm. Inſcript. Monum. Ancyr. Cod. Lib. 11. Tit. 47. Zie Cenſus, a, um.

CENSOR, ōris. m. Cic. L. L. 3. 3. *Zedenmeeſter, Tuchtmeeſter, Schattmeeſter, Opzichter over 't Roomſche volk.* Een amptenaar onder de Romeynen, die 't getal van 't volk en den ſtaat van de goederen opnam, en 't opzicht over de zeden van elk burger had, met magt om ze te beriſpen, en te ſtraffen. Zie ons Lex. Antiq.

Cenſor. Hor. A. P. 174. *Beſtraffer, beriſper, hervormer van eens anders daaden, aanwijzer van eens anders feylen, of gebreken.*

Cenſor. Hor. E. 2. 2. 110. *Een oordeelkundige, een die eens anders ſchriften beoordeelt.*

CENSORIUS, a, ûm. Cic. de Or. 2. 90. *Zedenmeeſterſch, van een Zedenmeeſter, of Tuchtmeeſter, dat tot zijn ampt behoort.*

Minime cenſorium eſt, &c. Cic. Clu. 46. *'t Is niet Zedenmeeſterſch, of 't betaamt een Zedenmeeſter niet, dat, enz. 't Komt met het Zedenmeeſterampt niet over een, dat, enz.*

Cenſorius. *Van een beriſper, of verbeteraar.*

Cenſoria virgula verſus notare. Quintil. I. O. 1. 2. *Vaarzen beriſpen, de feylen van vaarzen aanwijzen, of aantoonen.*

Homo cenſorius. Cic. de Or. 2. 90. *Iemand die Cenſor is, of geweeſt is.*

CENSUALIS, is. m. & f. le, is. n. Ulp. D. 50. 15. 4. *Van een Zedenmeeſter, of Tuchtmeeſter.*

Vinculis cenſualibus teneri. Ulp. D. 50. 15. 4. §. 8. *Genootzaakt zijn om geld op te nemen.*

CENSUM, i. n. *Schatting, optekening, waardeering van goederen.* Men vind Cenſa, ōrum. plur. n. in Cic. by Non. 3. 75.

CENSURA, æ. f. Cic. I. R. 2. 70. *Zedenmeeſterſchap, Tuchtmeeſterſchap, 't ampt van een Zedenmeeſter, of Tuchtmeeſter.*

* Cenſura. Ovid. F. 6. 647. Plin. P. 43. Juv. 2. 63. *Beriſping, wraking, beſtraffing, ziſting, verbetering, of hervorming der zeden; doorneeming, doorſtrijking.*

Cenſuram vini in epulas Regis facere. Plin. H. 14. 6. *Wijn voor den mond des Konings proeven, of uytkiezen.*

Poëtarum cenſura. Paterc. 2. 36. 3. *Oordeel over de Dichters, of over hunne werken.*

CENSUS, i. m. Aſcon. Cic. p. 98. *Een rijk man: een man die honderdduyzend ſeſtertien aan inkomſten had.*

CENSUS, a, ûm. Cic. de Or. 1. 40. *Die geſchat is, die den Zedenmeeſter 't getal zijns huysgezins, zijner landerijen, enz. opgegeven heeft.*

Capite cenſi. Zie boven in Caput.

CENSUS, ûs. m. *Oprekening, overſlag, ſtaat, die de Zedenmeeſters van 't getal der huysgezinnen, van hunne goederen, enz. maakten.*

Prædia cenſui cenſendo. Cic. Fl. 32. *Landerijen, die naar 't Roomſch recht aangegeven moeſten worden.*

* Cenſus. Cic. Arch. 6. *Iemands inkomſt, of inkomen, iemands goederen, of landerijen.*

Infra alicujus cenſum eſſe. Hor. S. 2. 1. 75. *Minder goederen dan een ander hebben.*

Dat cenſus honores. Ovid. Am. 3. 8. 55. F. 1. 217. Amicitias. Ovid. F. 1. 218. *De rijkdommen brengen ons in aanzien; maaken ons vrienden.*

Profectionem ſuam cenſu Galliarum obtexit. Front. St. 1. 1. 9. *Hy heeft het oogmerk van zijn vertrek bedekt, met het voorwendzel dat hy den ſtaat van Vrankrijk ging opnemen.*

(Cenſum edere. Suet. C. 38. *Zijn goederen op, of aangeven.*)

CENSUUS, a, um. Feſt. *Cijnsbaar,* van een land geſproken.

C E N T.

CENTAUREA, æ. f. Plin. H. 25. 6. en 8. Κενταύρειον, en

CENTAUREUM, ĕi. n. Virg. G. 4. 270. Plin. 26. 14. *Santorie, aardgalle,* zeker kruyd.

(CENTAUREUS, a, ûm. *Dat de Paardmenſchen toebehoort, of dat van de Paardmenſchen oorſpronkelijk is.*

Centaurea rixa cum Lapithis ſuper mero. Hor. O. 1. 18. 8. *Gekijf, of gevecht over tafel voorgevallen tuſſchen de Paardmenſchen en Lapithen.*)

CENTAURICUS, a, ûm. Stat. A. 1. 266. *Van 't Paardmenſch.*

CENTAURUS, i. m. Cic. N. D. 3. 20. Plin. H. 7. 3. *'t Paardmenſch,* een gedrocht half paard en half menſch, naar 't zeggen der Dichteren.

Centaurus. Vitruv. 9. 7. Colum. 11. 2. *'t Paardmenſch,* zeker geſternte naby de Schaal en de Scorpioen. 't Is ook de naam van een ſchip. Virg. Æ. 5. 122.

CENTENARIUS, a, ûm. Plin. H. 7. 20. *Van honderd, daar 't getal van honderd in is.*

Centenarius grex. Varr. R. R. 2. 5. *Een honderdhoop, een hoop van honderd koppen. Een kudde van honderd beeſten.* Numerus. Varr. L. L. 4. 16. R. R. 2. 5. *Een honderd, 't getal van honderd.*

* Fiſtula centenaria. Vitruv. 8. 7. *Een pijp van honderd duim, of honderd voet lang.* Lapis. Vitruv. 7. 8. *Een ſteen van honderd ponden zwaar.*

Centenariæ cœnæ. Feſtus. *Maaltijden van honderd Roomſche ſtuyvers, waar in men niet boven de honderd Roomſche ſtuyvers verteeren mogt,* die omtrent vyfendertig ſtuyvers Franſch, en dertig ſtuyvers Hollandſch geld beloopen: hier onder wierden de vruchten, ſalaad, en andere dingen, die geen toebereyding behoeven, niet gerekend.

CENTENUS, a, ûm. Centenus Judex. Ovid. Piſ. 42. *Honderd Rechters.* Centena arbor. Virg. Æ. 10. 207. *Honderd riemen.*

CENTENI, æ, a, plur. *Honderd, van honderd.*

Centeni anni. Plin. H. 7. 2. *Honderd jaaren.*

Decies centena (ſeſtertium.) Hor. S. 1. 3. 15. *Een millioen, of tienmaal honderd duyzend ſeſtertien.* Decies centena millia. Plin. H. 33. 10. *Tienmaal honderd duyzend menſchen.*

CENTESIMA, æ. f. of Centēſĭmæ, ārŭm. f. plur. Cic. R. P. 11. *Geldgewin van twaalf ten honderd 's jaars, of van een ten honderd 's maands.* Dus genaamt, vermids de winſt in honderd maanden zoo veel bedraagt als de hoofdſom. Men verſtaat 'er Uſura onder; of drukt het uit.

Vectigal centeſimæ. Tac. An. 2. 42. *De honderdſte penning aan ſchatting.*

Centeſimam rerum venalium deprecatur populus. Tac. An. 1. 78. *'t Volk verzoekt van de honderdſte penning pacht, of van den honderdſten penning ontheſt te zijn.*

Ab eo minori centeſimis nummum movere non poſſum. Sen. E. 118. *Ik kan van hem niet een rijksdaalder minder dan tegen twaalf ten honderd krijgen.*

Sanguinolentæ centeſimæ. Sen. B. 7. 10. *Bloedige, of bloedzuygende honderdſte penningen.*

(CENTESIMO, as, avi, atum, are. Capitol. Macr. 12. *Den honderdſten man ſtraffen.*)

CENTESIMUS, a, ûm. *De honderdſte.*

Centeſima pars. Plaut. Mil. 3. 1. 168. *Het honderdſte deel.*

Centeſima lux. Cic. Mil. 35. *De honderdſte dag.*

Centeſimus. *Honderdvoudig.*

Cum centeſima fruge terra fœnus reddidit. Plin. H. 5. 4. *'t Land heeft honderdvoud opgebragt.*

CENTICEPS, centĭcĭpĭtis. omn. gen. Hor. O. 2. 13. 34. *Honderdhoofdig, die honderd hoofden heeft.*

CENTIES. adv. Plaut. H. 4. 4. 123. *Honderdmaal, honderdwerf, dikwils, menigmaal, meenigwerf.*

CENTIFOLIA roſa. Plin. H. 21. 4. *Een honderdbladige roos, een roos van honderd bladeren.*

CENTIGRANUM, i. n. Plin. H. 18. 10. *Zekere tarwe waar van elke halm honderd graanen, of korlen draagt.* (Andere lezen Centigranium.)

CENTIMANUS, i. m. Hor. O. 2. 17. 14. Ovid. Am. 2. 1. 12. *Honderdhandige, die honderd handen heeft.*

CENTIPEDA, æ. f. Plin. H. 29. 6. *Honderdpoot. Zekere veelvoetige worm, of ſpinze met veel pooten.*

CENTIPELLIO, ōnis. m. Plin. H. 28. 9. *De tweede buik van 't hert.* Dus word genoemt d'eene buik van 't hart, om dat hy uit veele vouwen, of plooijen als uit veele huyden beſtaat. De herkauwende beeſten hebben een dubbele buyk.

CENTIPES, pĕdis. omn. gen. Plin. H. 9. 43. *Zekere viſch.*

Digitized by Google

CENTO, ōnĭs. m. Cæſ. B. C. 2. 9. *Een deken van honderderley lappen*, of *van allerhande lappen*, die de ſoldaaten over hunne hutten, paarden, reistuyg, enz. dekken.

Cento. Ulp. D. 33. 7. 12. 5. 18. *Een bundel lappen in azijn gedoopt, en aan een ſtaak vaſt gemaakt om den brand te leſſen.*

Cento. Siſenn. *by* Non. 2. 177. Veg. 4. 15. *Een haairen kleed*, of *deken ook in azijn natgemaakt*, dewelke over de daken van huyzen geſpreyt wierden om den brand te weeren.

* Cento. Colum. 1. 8. Vetus cento. Juv. 6. 121. *Een gelapte rok, een rok uyt veele lappen beſtaande, een boererok.*

Centones. Auſon. Eid. 13. Ep. *Een rede*, of *gedicht uyt eenen Schrijver*, of *uyt veele Schrijveren by een gehaalt.*

Alium quære, cui farcias centones. Plaut. E. 3. 4. 19. *Zoek een ander dien gy al die quakjens vertelt*, of *dien gy al die beuzelingen op den mouw ſpelt.* Dit is een zeker ſpreekwoord. Zie ons Lex. Antiq.

CENTRALIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plin. H. 2. 23. *Dat in 't middelſtip, in 't middelpunt*, of *in 't midden is*, of *ſtaat.*

CENTRŌNES, ūm. m. plur. Cæſ. B. G. 5. 39. 1. *Die van Kortrijk en 't omleggende land* in Vlaanderen. Men noemde ook voortyds met dezen naam, *die van Tartaiſe*, in Savoijen. Plin. H. 3. 20. Cæſ. B. G. 1. 10.

CENTRŌSŬS, ă, ūm. Centroſa ſcobs Plin. H. 37. 7. *Raſpzel*, of *vijlſel, houtknoeſten.*

CENTRŬM, ī. n. Cic. T. Q. 1. 17. Κέντρον. *Het middelpunt, 't middelſtip, het midden van iets.*

Centrum Plin. H. 16. 39. *Een harde knoeſt, weer*, of *quaſt* in 't hout, *een knobbel* in 't glas.

CENTŬLA, æ. f. *Saint Riquier*, een ſteedjen van Pikardijen.

CENTŬM. indeclin. plur. omn. gen Cic. Mil. 22. *Honderd.*

CENTUM CĂPITĂ, ūm. plur. n. Plin. H. 22. 8. *Honderdhoofdige diſtel.* Zeker gewas.

CENTŬMCELLÆ, ārūm. f. plur. *Civita Veccaia*, een ſtad van Italiën. (Anton. Itin. 114. Plin. E. 6. 31. Lampr. Comm. 1. Ptolem. 3. 1. noemt ze Portus Trajani; *De haven van Trajaan*, om dat ze van Trajanus gebouwt is.)

CENTŬMGĔMĬNŬS, ă, ūm. Virg. Æ. 6. 287. Zie Centuplex.

CENTŬMPONDĬUM, ĭi. n. Plaut. Aſ. 2. 2. 37. *Honderd pond, honderd pond gewigt.* Zommige lezen by Plautus Centupondium.

CENTŬMVIRĀLĬS, ĭs, m. & f. ălĕ, ĭs. n. Cic. de Or. 1. 38. *Van de honderdmannen; dat de honderdmannen aangaat.*

CENTŬMVĬRI, ōrūm. m. plur. Cic. de Or. 1. 38. Feſtus *De honderdmannen.* Een Gerechtkamer, beſtaande eerſt uyt honderd en vyf Rechteren, gekoren uyt de vyfendertig Romeynſche gilden, welker getal naderhand vermeerdert wierd. Zie ons Lex. Antiq.

CENTUNCŬLŬS, ī. m. Liv. 7. 14. Front. St. 2. 4. 6. *Een kleed*, of *dekentje, van honderderley*, of *van allerhande ſtukken en lappen.* Zie Cento.

Centunculus. Plin. H. 24. 15. *Vlukoorde, maagdepalm*, zeker kruyd.

CENTŬPLEX, ĭcĭs. omn. gen. Plaut. P. 4. 4. 11. *Honderdvoud, honderdmaal dubbel.*

CENTŬPLĬCĀTO. adv. Plin. H. 6. 23. *Honderdvoudig, honderdmaal zoo veel.*

(**CENTŬPLĬCO**, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Prud. S. 2. 1050. *Tot honderdmaal verdubbelen*, of *vergrooten. Honderdwerf verdubbelen.*)

CENTŬRĬA, æ. f. Cic. Man. 1. *Honderdhoop, een bende van honderd man.*

Centuria. Feſtus. Varr. L. L. 4. 4. R. R. 1. 10. Iſid. 15. 15. *'t Begrip van twee honderd mergen lands.* Centuria is in het begin maar van honderd mergen geweeſt, en heeft daar van haaren naam gekregen, die gebleven is, alhoewel naderhand 't getal der mergen verdubbelt is.

(**CENTŬRĬÆ**. Liv. 1. 43. *Honderdtallen*, of *orders van menſchen*, waar in Servius Tullius 't Roomſche volk heeft verdeelt om het te gevoegzamer zyne ſtemmen te doen geven. Zie ons Lex. Antiq

CENTŬRĬATIM. adv. Cic. Fl. 7. *By honderden, by honderd hoopen.* Zie Chariſ. I. G. 2. 166. Edit. Putſch.

CENTŬRĬATŬS, ūs. m. Cic. Man. 13. *'t Hopmanſchap*, of *'t hoofdmanſchap over honderd.*

CENTŬRĬATŬS, ă, ūm. Liv. 10. 21. *In honderden*, of *in benden van honderden verdeeld.*

Centuriata comitia. Zie beneden Comitia.

* Centuriatus. Cic. L. L. 3. 19. *'t Geen tot het honderdgetal*, of *tot een honderdhoop behoort*; of *dat 'er eenige vertrekking toe heeft.*

Centuriatus. Plaut. M. G. 3. 2. 3. *In ſlagorde geſtelt*, of *geſchaart; in goede orde geſchaart.*

Centuriatus ager. Feſtus. *Een veld van twee honderd mergen lands*, gelyk men elke honderdhoop toewees.

CENTŬRĬO, ōnis. m. Cic. Marc. 2. Ter. E. 4. 7. 6. *Een hopman, hoofdman*, of *bevelhebber over honderd.*

[Centurio primipili. Veg. 2. 8. Zie ons Lex. Antiq.]

CENTŬRĬO, ās, āvi. ātūm, ārĕ. act. Cic. Att. 16. 9. *In honderd hoopen ſchaaren. Benden, zetten, verdeelen.*

CENTŬRĬŌNĀTŬS, ūs. m. Tac. An. 1. 44. Zie Centuriatus.

CENTUSSIS, ĭs. m. Perſ. 5. 191. *Een ſtuk gelds van honderd ſtuyvers* by de Romeynen, maar by ons van *zevenendertig ſtuyvers en een half.*

C E P A.

CEPA, *of* Cepæ. Zie Cæpa *en* Cæpe.

C E P H.

CEPHĂLÆA, æ. f. Celſ. 4. 2. Plin. H. 20. 13. Κεφαλαία. *Geduurige hoofdzweer, hoofdwee*, of *hoofdpijn*, of *hoofdpijn die dikwils weêrkomt.*

CĒPHEN, ēnĭs. m. Plin. H. 11. 16. *Horzel, hommel, hommelbye*, een groote bye die de honig in de byekorven verſlind.

CĒPHEŪS, ĕī. m. Vitruv. 9. 7. Κηφεὺς, *Cepheus*, een geſternte.

CĒPHŪS, ī. f. Plin. H. 8. 19. Κῆφος. *Een Boſchman, zeker Ethiopiſch dier*, of *Indiaanſche Satyr*, die handen en voeten als een menſch heeft. Zie Tulps aanmerkingen de 274. bladz.

C E P I.

(**CEPIŌNĪDES**, *en*

CEPITES. Plin. H. 37. 10. *Edelgeſteenten, zoorten van Achaatſteen.* Zie Dalechampius.)

C E R A.

CĒRĂ, æ. f. Cic. T. Q. 1. 45. Κηρός. *Waſch.*

Cera. Plin. E. 1. 6. *Een boek*, of *de bladen van een boek, een tafelboekje.*

Codicis cera extrema. Cic. V. 1. 36. *Het leſte blad van een boek.*

Prima cera teſtamenti. Suet. N. 17. *Het eerſte blad, het begin van d'uyterſte willen*, of Ultima cera. Suet. J. 73. *Het laatſte blad, het end*, of *'t ſlot van d'uyterſte wil.* Zie wat wy over deze beide plaatzen gezegt hebben.

CERA, æ. f. *of* Ceræ. ārūm. f. plur. Juv. 8. 19. Ovid. F. 1. 591. *Waſſche beelden*, of *borſtbeelden.* d'Ouden bewaarden deze afbeeldzelen van hunne Voorvaderen in hunne geheimvertrekken, *of* voorzaalen.

Ceris pingere. Plin. H. 35. 11. *Waſſche beelden maken.*

[**CERARIA**, æ. f. Plaut. M. G. 3. 1. 102. *Een meisjen, dat de kaarſſen onder 't offeren aanbrengt.* Andere lezen Geraria. Zie beneden.]

CĒRĀRĬUM, ĭi. n. Cic. V. 3. 78. *Waſchpacht, de pacht op 't waſch*, [of *geld, 't welk de Roomſche Overheden in de wingewesten tot de kaarſſen eiſchten*; of, *zegel-geld, dat de ſchrijvers voor het waſch van de zegels eiſchten.* Zie dit al in ons Lex. Antiq.]

(**CĔRĂSĬNŬS**, ă, ūm. Petron. 29. *Zoo rood als een kers.*)

CĔRASTES, æ. m. Plin. H. 8. 23. Celſ. 5. 27. Κεράστης. *Gehoornde ſlang, ſlang met hoorns.*

CĔRĂSŬM, ī. n. Celſ. 2. 29. Plin. H. 15. 25. *Kerſſen, krieken, moerellen, enz.*

CĔRĂSŬS, ī. f. Propert. 4. 2. 15. *Een kerſſeboom, kriekeboom, moerelleboom.*

CĔRATIAS, æ. m. Plin. H. 2. 25. *Een ſtaartſter met hoornswijze voeten.*

CĔRĀTĪNÆ, ārūm. f. plur. Quintil. I. O. 1. 10. *Bedriegreden, drogreden, valſche*

valſche ſluytreden, bedrieglijke redenering. 't Is ook, *een gehoornde*, of *tweeledige bewijsreden.* Men verſtaat 'er onder Argumentationes.

CERATITIS, ĭs. m. Plin. H. 20. 19. *Zekere wilde zwarte heul, met kleyne bladeren.*

CERATUM, I. n. Celſ. 5. 17. Κήρωτον, *Een zalf van waſch, waſchpleyſter, waſchpleiſter*, of *waſchzalf, ceroen.*

CERATURA. æ. f. Colum. 12. 50. *Waſching, beſmeering van iets met waſch.*

CERATUS, ă, ŭm. Cic. Div. 7. *Bewaſcht, met waſch beſmeert, beſtreeken*, of *overdekt.*

CERAUNIA, æ. f. Plin. H. 37. 9. *Zeker edel geſteente, dat bykans als de ſterren flonkert*, of *ſchittert.*

Ceraunia. Plin. H. 13. 8. *Donderbaart*, zeker kruyd.

CERAUNIA, ōrŭm. n. plur. Virg. G. 1. 332. *De Ceraunianuſche gebergten in Epirus.* Men noemt ze hedendaags *'t gebergte der Chimeer.*

CERAUNIUM, ĭi. n. Plin. H. 19. 3. Κεραύνιον. *Een groote en lekkere aardbuyl*, of *aardappel.*

C E R B.

CERBERIUS, ă, ŭm. Lucret. 4. 737. *Dat van Cerberus is.*

(**CERBERUS**, i. m. Cic. N. D. 3. 17. T. Q. 1. 5. *De helhond*, of *helwachter*, naar 't verzieren der Dichteren.) Zie ons Lex. Antiq.

C E R C.

CERCOPITHECUS, I. m. Mart. 14. 202. 2. *Een meerkat*, die zwart van hoofd, en achter aan de ſtaart heel ruyg is, naar 't gevoelen van Feſtus.

CERCURUS, i. m. Plaut. St. 2. 2. 42. Plin. H. 7. 56. Κέρκουρος. *Een groot ſchip*, by die van Cypren eerſt gevonden, en by d'Aziatiſche volkeren gebruykelyk.

C E R D.

CERDO, ōnĭs. m. Mart. 3. 16. 4. *Een ſchoenmaker*, of *ſchoenlapper.*

Cerdo. Juv. 4. 153. *Ambachtsman, handwerker, kramer*, van wat het ook zy.

C E R E.

CEREALIS, ĭs. m. & f. ālĕ, ĭs. n. *Van Ceres, dat tot Ceres, tot de Graangodin*, of *de Godinne van 't koren behoort.*

• Cereales auræ. Plin. H. 15. 19. *Goede winden voor 't koren.* Cerealia arma. Virg. Æ. 1. 181. *Gereedſchap om koren te maalen, en brood te bakken.* Dona. Sil. 7. 180. *Gaven van Ceres, brood.*

Cerealis cœna. Zie beneden. in Cœna.

CEREALIA, ĭŭm. n. plur. Cic. Att. 2. 12. *De feeſten*, of *feeſtdagen van Ceres.* Zie dit feeſt, en Ceres zelfs in ons Lex. Antiq.

CEREBELLUM, ī. n. Celſ. 2. 18. Suet. V. 13. Plin. H. 30. 13. *De achterherſſenen*, of *kleine herſſenen.*

CEREBROSUS, ă, ŭm. Hor. S. 1. 5. 21. *Een oplopend, korzelig*, of *toornig menſch; een menſch die haaſt opvliegt, opſtuyſt*, of *quaad word.*

Cerebroſus. Plaut. Moſt. 4. 2. 36. Colum. 2. 11. *Herſſenloos, gek, zinneloos, onzinnig*, of *uytzinnig, dol.*

CEREBRUM, I. n. Cic. T. Q. 1. 9. *De voorherſſens, de groote herſſens*, van een menſch *of* dier.

Diminuere alicui cerebrum. Ter. Ad. 4. 2. 32. *Iemand de herſſenen in ſtukken ſlaan.*

(Cerebrum. *'t Verſtand*, om dat zommige gemeent hebben, dat de ziel haar zitplaats in de herſſenen hadde. Zie Cic. T. Q. 1. 9.

O te Bolane cerebri felicem. Hor. S. 1. 9. 11. *O gy gelukkige Bolanus, wegens zulk een verſtand!*

Perſona tragica cerebrum non habet. Phæd. 1. 7. 2. *'t Momaanzicht heeft geen verſtand.*)

CEREMONIA. Zie Cærimonia.

CEREOLUS, a, um. Colum. 10. 404. Zie Cereus.

CERES, ĕrĭs. f. Cic. N. D. 2. 26. *Ceres, de Graangodin, de Godinne van 't koren*, onder de Heydenen.

Ceres. Ter. E. 4. 5. 6. Cic. N. D. 2. 23. *Koren, brood.*

CEREUS, ă, ŭm. Cic. N. D. 3. 12. *Waſch, van waſch, van waſch gemaakt.*

Cerea pruna. Virg. E. 2. 53. *Waſchgeele*, of *rype pruimen.* Cereus color. Plin. H. 37. 2. *Waſchverwe*, of *waſch-kleur.*

† Cerea brachia. Hor. O. 1. 13. 2. *Schoone, witte, blanke, poezelige*, of *gladde armen.*

† Cereus. Mart. 13. 5. 1. *Vet, poezelig, poezelachtig.*

† Cereus. *Onſtantvaſtig, ongeſtadig, ligt verleyd, zacht, meegaande, toegevend, die alles involgt.* Cereus in vitium flecti. Hor. A. P. 163. *Die ligtelijk tot quaad word verleyd.*

CEREUS, ĕi. m. Cic. Off. 3. 20. *Een waſchkaars.*

(Cereum alicui lucere. Plaut. Curc. 1. 1. 9. *Voor iemand een waſchkaars dragen, iemand met een waſchkaars lichten.*)

C E R I.

CERIA, æ. f. Plin. H. 22. 25. *Zeker bier, drank van koren gebrouwen.*

(**CERIFICE**. adv. Varr. Παρὰ Νωνίῳ. by Non. 4. 130. *Uyt waſch gemaakt.* Nonius ſchynt ærilice by Varro gelezen te hebben: maar Rutgerſ. V. L. 1. 2. verbetert zeer gelukkig deze plaats.)

CERIFICO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 9. 38. *Waſch maaken.*

CERINARIUS, ĭi. m. Plaut. Au. 3. 5. 36. *Een waſchgeelverwer.* Zie Carinarius.

CERINTHE, ēs. f. Plin. H. 21. 12. Κηρίνθη. *Marnikruyd*, een zeer aangenaam kruyd en bloem voor de byën.

CERINUM, i. n. Plaut. E. 2. 2. 49. *Zekere waſchverwige vrouwetabbert*, of *rok.*

CERINUS, ă, ŭm. Plin. H. 15. 13. *Waſchverwig, van waſſche kleur, geel als waſch.*

CERITUS, I. m. Plaut. Am. 2. 2. 144. Hor. S. 2. 3. 278. *Gek, uytzinnig, krankzinnig, dol, razende, door Ceres met gekheyd geſlagen.* Zommige lezen Cerritus.

(**CERIUM**, ĭi. n. Plin. H. 20. 2. *Een gezwel.*)

C E R N.

CERNE. Plin. H. 10. 8. *Madera*, een Eyland van Afrika in de groote zee.

Cerne Æthiopica. Plin. H. 6. 31. *Madagaskar*, of *'t Eyland Dauphine*, een Eyland in de Ethiopiſche zee.

CERNO, ĭs, crēvi, crētŭm, cĕrnĕrĕ. acc. *Zien, aanzien, aanſchouwen, bemerken, op oogen, gewaar worden.* Men voegt 'er zomtyds, oculis by. (Zoo doen Cic. T. Q. 1. 20. en Nep. Timol. 2.)

Obliquis oculis aliquid cernere. Plin. H. 11. 37. *Iets op zijde, over ſchouder*, of *over dwars aanzien.*

Cernere. *Zien, kennen, onderkennen, ontwinden, ontzwagtelen, onderſcheyden, doorzien, voorzien.* Cicero C. 4. 6. voegt 'er by Animo, *of* N. D. 1. 18. Mente.

In referenda gratia ſuum commodum cernit. Cic. L. L. 1. 18. *Hy oogt*, of *ziet op eyge baat*, of *op eyge voordeel in zijne erkentenis*, of *dankbaarheyd.*

Acutum cernere in aliorum vitiis. Hor. S. 1. 3. 16. *Een anders gebreken klaarlijk zien.*

Cernitur magnus animus duabus rebus. Cic. Off. 1. 20. *Men kent een groot gemoed aan twee dingen.*

Jam cernam mene an illum potiorem putes. Cic. T. Q. 2. 8. *Ik zal nu wel zien wien van beyden gy 't meeſt bemint; ik zal nu wel bemerken of gy hem meer bemint dan my.*

Cernere. *Ergens van handelen*, of *ſpreken.*

Ibi (in menſa) de divinis atque humanis cernitur. Plaut. Trin. 2. 4. 78. *Daar worden Goddelijke en menſchelijke zaaken verhandelt. Over tafel word van ſpijs en drank* (deze zyn voor een tafelbroer Goddelyke en menſchelyke zaaken) *geſproken.*

Cernere hereditatem alicujus. Cic. Rull. 2. 15. *Iemands erfenis aanvaarden.* [Veel meer *bezien en overleggen*, of *'t dienſtig is, een erfenis aan te vaarden*, of *niet. En 't aanvaarden van de erfenis volgde op 't overleg.* De oude Gloſſ. Cernitoque, καὶ ἐγχειρισάτω. overlegt en aanvaardze. Zie beneden in Cretio.]

Cernere hereditatem alienæ gloriæ. Cic. F. 9. 14. *Zich d'eer toeſchrijven*, of *zich t'onrecht de glory aanmatigen die een ander toekomt.*

Fratris ſui amorem erga me cum hereditate crevit ille. Cic. Att. 6. 1. *Hy heeft*

Digitized by Google

heeft de liefde zijns broeders tot my met zijne goederen geërft.

Cernere cum aliquo. Plaut. Am. Arg. 3. Virg. Æ. 12. 709. en Sen. Ep. 58. voegen 'er by ferro. Accius en Ennius *by* Non. 4. 69. Sub armis vitam cernere. *Ziin leven in den oorlog wagen.* Zie ook onze aantekening over Curt. 3. 2. 1. §. 4.

(Quam minutiſſime per cribrum cernas. Cato R. R. 108. *Laat het door een zeeve loopen dat het heel kleyn worde*, of *ziſt het heel kleyn in een zeeve.*

Hæc ubi contrieris, per denſa foramina cerne. Ovid. M. F. 90. *Laat het door een groote zeeve loopen*, of *ziſt het in een groote zeeve, zoo dra als gy 't kleyn geſtooten hebt.*

Satanas poſtulavit ut cerneret vos velut frumentum. Tertull. de Fug. 2. *De Duyvel heeft u gezocht te ziften als de tarwe.*

Cernere. *Iets vaſtſtellen, beſluyten, bepaalen.*

Cum ego antidhac te amavi, & mihi amicam eſſe crevi. Plaut. Ciſt. 1. 1. 1. *Na dat ik u voor dezen bemint en vaſtgeſtelt heb dat gy miin vriendinne waart.* Zoo verklaart deze plaats Varro zelf L. L. 6. 5.

Cernere. *Onderſcheyden.*

Quæ numero non cernerentur. Cic. T. Q. 5. 8. *Die door 't getal niet onderſcheyden zouden worden.*

Cernere. *Aanſtellen, maaken.*

Quotcunque ſenatus creverit. Cic. L. L. 3. 6. *Zoo veel als 'er de Raad zal aangeſtelt hebben.*)

CERNŬATŬS, a, um. Solin. 57. *Voorover buytelende.*

CERNŬLO. Zie Cernuo.

CERNŬO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Varr. *by* Non. 1. 76. *Over 't hoofd buytelen*, of *tuymelen, ombuytelen, omtuymelen.*

Hos cernuat fortuna & allidit. Sen. E. 8. *'t Wiſſellot*, of *'t geluk ſmijt hen om en verplettert hen.* Dit verbum is hier activum. Zommige lezen, Cernulat. Maar Gronovius verwerpt het. Zie hem.

CERNŬŬS, ă, ŭm. Cernuus quadrupes. Virg. Æ. 10. 894. *Een paard welk de voorſte voeten mistredende op den kop ter neder ſtort.*

Cernuus. Lucil. S. 3. *by* Non. 1. 76. *Gebogen, gekromt, als na de aarde ziende.*

C E R O.

CĒRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. aliquid. Colum. 12. 50. *Iets waſſchen, met waſch beſmeeren*, of *beſtrijken.*

CĒRŌMA, ătĭs. n. Plin. H. 28. 4. Κήρωμα. *Waſchzalf, ſmeerzalf, zekere balſem*, of *mengzel van oly, waſch en aarde*, waar mede zich de worſtelaars, voor 't aanvangen des worſtelſtryds, ſmeerden.

[Ceroma. Sen. V. B. 12. Plin. H. 35. 11. *De kamer*, of *'t vertrek, in welke de worſtelaars zich ſmeerden.*]

CĒRŌMĂTĬCŬS, ă, ŭm. Juv. 3. 68. Κηρωματικός. *Met deeze waſchzalve*, of *ſlach van balſem beſtreeken.*

CĒRŌSTRŌTŬS, ă, ŭm. Vitruv. 4. 6. Κηρόστρωτος. *Ingeleyd, van ingeleyde ſtukken gemaakt.* Salm. Plin. Exerc. p. 164. 2. A. en Turn. Adv. 13. 24. meenen, dat men Ceſtrotus moet leezen, als van 't Griekſch Κέστρος komende, dat een *ſtuk yzer* betekent, vermids het hout hier mede gebrand wierd. M. Perrault zegt dat 'er in zyn handſchrift ſtont, Fores ceroſtrotæ. *Een ingeleyde deur.*

(CĒRŌSŬS, ă, ŭm. Plin. H. 32. 3. *Dat zijn waſch nog heeft, dat van 't waſch noch niet gezuyvert is, daar 't waſch noch niet is afgeſchuymt.*

CĒRŌTĀRĬŬS, i. m. Octav. Horat. 1. 9. *Een kwakzalver.*

CĒRŌTŬM, i. n. Mart. 11. 99. 6. *Een waſchplaaſter, een pleyſter van waſch gemaakt.*)

C E R R.

CERRĔŬS, ă, ŭm. Plin. H. 16. 7. *en*

CERRĪNŬS, ă, ŭm. Plin. H. 30. 10. *Van den eyken boom*, of *Ægilops.*

CERRITUS. Zie Ceritus.

CERRŬS, i. f. Vitruv. 2. 9. Plin. H. 24. 4. *Zekere eyken boom*, in 't Griekſch *Ægilops* genaamt, die eykelen draagt en van groot gebruyk in de gebouwen is.

C E R T.

(CERTĀBUNDŬS, ă, ŭm. *Twiſtende, krakkeelende, twiſtig, oneenig.*

Diogenes Cynicus cum Alexandro M. certabundus. Apul. A. 288. *Diogenes Cynicus met Alexander den Grooten twiſtende.*)

CERTĀMĔN, ĭnĭs. n. *Twiſt, geſchil, ſtrijd, oneenigheyd, krakkeel, tweeſpalt.*

In certamen venire cum aliquo. Cic. Cl. 92. *Met iemand handgemeen worden, met iemand in twiſt, krakkeel*, of *geſchil komen.*

Hæc res magni certaminis futura eſt. Liv. 27. 38. *Die zaak zal groot krakkeel naar zich ſlepen.*

• Certamen. Cic. Fin. 2. 12. *Strijd, ſpel, twiſting, wedſpel, volgyver.*

Certamen. Virg. Æ. 5. 197. *Kracht, inſpannen van krachten, ſterke poging.*

† Jaculi certamina ponit in ulmo. Virg. G. 2. 530. *Hy maakt het wit voor de werpſchicht*, of *om met de werpſchicht naar te ſchieten, aan eenen olmboom vaſt.*

(Certamen. *Slag, gevecht, ſtrijd.*

Tyrii non ſunt auſi navale certamen inire. Curt. 4. 3. 12. *De Tyriërs hebben geen zeeſlag*, of *gevecht ter zee durven waagen.*

Certamen ponere. Virg. Æ. 8. 639. *Den ſtrijd bĳleggen, eyndigen.*)

CERTĀTIM. adv. Cic. Sext. 34. *Om ſtrijd, om prijs, om 's eerſt, door nayver wie 't winnen zal.*

CERTĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 2. 14. *Krakkeel, twiſt, geſchil, oneenigheyd, tweeſpalt, verſchil, ſtrijd.*

Omiſſa multæ certatione. Liv. 25. 4. *Zonder veel over de boete te twiſten.*

His certationibus exercebant ingenia. Vitruv. 2. 1. *Zy oeffenden hun verſtand door dit leeren om ſtrijd*, of *door deze prijswinningen.*

CERTĀTŬS, ūs. m. Stat. S. 3. 1. 153. *Gevecht, ſtrijd.* Een Dichtkundig woord.

CERTE. adv. Cic. Marc. 2. *Zekerlijk, zeker, voorzeker, gewis, ongetwijfelt, ontwijfelbaar, ontwijfelijk, buyten twijfel.* [De compar. *Certius* ſtaat by Quintil. D. 355. en de ſuperl. *Certiſſime* by Tertull. Pall. 4.]

Certe. *Ten minſten, voor 't minſte.*

Mortem optent, aut certe timere deſiſtant. Cic. T. Q. 1. 49. *Laat ze om de dood wenſchen, of ten minſten aflaten haar te vreezen.*

CERTĬŌRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ, aliquem. *Iemand iets verzekeren, ergens voor waarſchouwen; hem iets verſtendigen*, of *te verſtaan geeven.* Dit woord is alleenlyk in de Rechtkunde gebruykelyk, en word gebruykt van Ulp. D. 5. 3. 20. §. 11: 19. 1. 1.

CERTO. adv. *Voorzeker, gewiſſelijk, ontwiſſelijk, zekerlijk, ontwijfelbaar, onfeylbaarlijk.*

Certo ego vocem hic loquentis modo me audire viſus ſum. Plaut. Au. 5. 1. 4. *My dunkt zekerlijk dat ik zoo even hier iemand hoorde ſpreken.*

CERTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Strijden, vechten, twiſten, krakkeelen, twiſt, krakkeel*, of *geſchil hebben.*

Certare cum aliquo de aliqua re. Cic. A. Q. 4. 10. *Met iemand ergens over twiſten*, of *krakkeelen.* Virg. E. 5. 8: 8. 55. en Hor. O. 2. 6. 15. zeggen, Certare alicui.

Certare pugnis, calcibus, unguibus, morſu. Cic. T. Q. 5. 27. *Met vuyſten vechten, met voeten ſtooten, met nagels krabben, bijten.* Nocturno mero. Hor. E. 1. 19. 11. *Den ganſchen nacht om ſtrijd drinken.* Maledictis. Liv. 5. 8. *Om ſtrijd ſchelden.*

Officiis inter ſe certant. Cic. F. 7. 31. *Zy poogen malkanderen in beleeftheden t'overtreffen.*

In decus lethi cum aliquo certare. Sil. 11. 211. *Met iemand vechten wie 't eerlijkſt*, of *'t gloryrijkſt ſterven zal.* Dit ſchynt een Dichtkundige ſpreekwys te zyn.

Pugnaciter certare de re aliqua. Cic. A. Q. 4. 20. *Hevig over iets ſtrijden.*

Certat Ægyptus cum feraciſſimis terris. Plin. P. 30. *Egypten wijkt niet in vruchtbaarheyd voor eenige landen der waereld.*

Diis forma certare. Sil. 5. 16. *De Goden in ſchoonheyd gelijk zijn.*

Uva purpuræ certans. Hor. Ep. 2. 20. *Een purperroode druyf, een druyf zoo rood als purper.*

Certare ob aliquid. Hor. A. P. 220. *Strijden om iets te verkrijgen.*

† Certare. Virg. Æ. 6. 178. *Om ſtrijd poogen,*

Digitized by Google

poogen, trachten, zijn beſt doen, zijn krachten inſpannen.

Certare in omne facinus. Sen. Theb. of Phœn. 1. 298. *Zich aan allerley ſchelmſtukken overgeeven.*

(Certare. *Vechten, ſtaan, ſtaags zijn, ſlag leveren.*

Die, quo Bedriaci certabatur, &c. Tac. H. 2. 50. *Op den dag, als te Bedriakum gevochten, of den ſlag geleverd wierd, enz.* Curt. 10. 8. 12. en Tac. H. 2. 47. voegen 'er Armis by.)

CERTUS, a, um. Cic. Sext. 22. *Zeker, verzekert, gewis, ontwijfelbaar, klaar, baarblijkelijk, openbaar, middelklaar.* De compar. *Certior* en de ſuperl. *Certiſſime* ſtaan beneden by Cicero.

Vixdum luce certa. Liv. 9. 42. *'s Morgens tuſſchen ligt en donker.*

Pro certo habeo. Cic. Att. 10. 6. of Certum habeo. Cic. Att. 1. 13. *Ik ben gewis, of verzekert dat hy, enz. Ik twijfele niet, dat hy, enz.*

Pro certo quid dicere. Ter. Ad. 3. 4. 32. *Iets voor een zekere waarheyd zeggen.*

Certiorem aliquem facere de aliqua re. Cic. F. 1. 9. *Iemand ergens van verzekeren, van verſtendigen, van berichten, voor waarſchouwen, hem iets te kennen, of te verſtaan geeven, iemand iets laten weeten.* Ovid. Her. 6. 4. voegt 'er ſcripto by.

Habere certum de aliquo quid agat. Cic. F. 12. 1. *Zekerlijk weeten wat een ander doet; zekere kennis van een anders doen hebben.*

Arbitror, certum non ſcio. Ter. E. 1. 2. 31. *Ik meen het, voor zeker wete ik het niet.*

Certa nomina. Hor. E. 2. 1. 105. *Zekere of goede ſchuldenaren.*

Conſul certiſſimus. Cic. Mil. 9. *Iemand die zekerlijk ſtaat Burgermeeſter te worden.*

Certi homines. Cic. Att. 5. 17. *Vaſte, goede, of bekende luyden; luyden van vertrouwen.* Liberi. Cic. I. R. 1. 2. *Wettige kinderen.*

Tu mihi certus es. Prop. 2. 19. 22. *Gy zijt my een trouw, of vertrouwt vriend.*

Certus ſum ex hoc metu. Plaut. Merc. 1. 2. 19. *Ik ben buyten die vrees, ik ben geruſt aan dien kant.*

Legio certioris diſciplinæ. Front. St. 4. 2. 2. *Een geoeffender keurbende, of legioen.*

Certus. *Zeker, bepaalt, beſtemt, opgezet, vaſtgeſtelt, voorbedacht, overleyt,* van dagen, geleegentheden, voornemens, woorden, enz. ſpreekende.

Mecum certa prælia mente geris. Ovid. Her. 18. 38. *Gy doet my voorbedachtelijk, of opzettelijk den oorlog aan; gy vaart hardnekkiglijk voort in my te beoorlogen.*

Fluitantia reddere certa. Hor. S. 2. 3. 270. *d'Onzekerheyd der dingen vaſtſtellen.*

Id certum eſt tibi. Ter. E. 3. 3. 30. *Dat ſtaat vaſt by u, dat is vaſt by u beſlooten.*

Certum eſt mihi quid agam. Ter. And. 1. 3. 4. *Ik weet wel wat ik te doen heb, of wat my te doen ſtaat.*

Certum eſt facere, &c. Ter. E. 2. 3. 97. Plaut. Am. 1. 1. 109. *Ik heb vaſtgeſtelt, of beſlooten om te doen, enz. Ik ben voornemens om te doen, enz.*

Mihi certum eſt, te &c. Cic. de Or. 2. 33. *Ik ben verzekert dat gy, enz.*

Certus eundi, of ire. Virg. Æ. 4. 554. *Van voornemens zijn te vertrekken.*

Certus exitii. Tac. An. 1. 27. *Een die zekerlijk omkomen zal.* Sceleris. Tac. An. 12. 66. *Voornemens om een ſchelmſtuk te begaan.* Futuri. Sen. H. F. 5. 1071. *Kundig van 't toekomende.* Jaculis. Val. Flacc. 1. 366. *Op de werpſchicht afgericht.*

† Certa ſagitta metuendus. Hor. O. 1. 12. 24. *Een vaſt, zeker, of kloek boogſchutter, een die wel met pijl en boog omgaat.*

CERV.

CERVA, æ. f. Virg. Æ. 4. 69. *Een hinde,* 't wyfje van een hart.

CERVARIUS, a, um. Plin. H. 27. 11. *Harts, herte, van een hart, dat het hart aengaat.*

Lupus cervarius. Plin. H. 8. 22. *Een wolfhart,* een dier van een wolf en hinde, *of* van een hart en wolvin geteelt.

CERUCHUS, i. m. Val. Flacc. 1. 469. Lucan. 8. 177. Κεραῦχος. *De ſprietreep, het touw dat aan de ſpriet vaſt is.*

CERVICAL, ālis. n. Plin. H. 28. 4. *Een oorkuſſen, hoofdkuſſen, of hoofdpeuluwe.*

CERVICULA, æ. f. Cic. V. 3. 19. *Een korten hals, of kleyn hoofd.*

Cervicula. Vitruv. 10. 13. *De hals, de pijp,* van een werktuyg, *of* vat dat boven nauw toeloopt.

CERVINUS, a, um. Plin. H. 21. 4. *Harts, harte, van 't hart, dat tot het hart behoort.*

Cervinus color. Pallad. R. R. 4. 13. *Hartverwig, rosbruyn, van verwe als een hart.*

CERVISIA, æ. f. Plin. H. 22. 25. *Bier,* drank van koren gebrouwen. (Zie Jun. Anim. 2. 12.)

(CERVIX, icis. f. *Den hals.* In ſingulari, heeft Hortenſius eerſt gebruykt, naar het zeggen van Varr. L. L. 7. 5: 9. 4. en Quintil. I. O. 8. 3. en zulks erkent Serv. Æ. 11. 496. Maar Cicero, Div. 2. 64. haalt het reets uyt Pacuvius aan. Zie ook Lucret. 6. 744. d'Ouden hebben het in plurali gezegt, als Quintilianus daar by voegt. In de volgende eeuwen hebben ze het in ſingulari en plurali in dezelve betekeniſſe genomen. In 't byzonder doet zoo Suetonius, by wien de ſingularis gevonden word T. 68. C. 33. 50. 58. Fl. 5. de pluralis A. 67. Cl. 30. V. 17. zoo dat d'aanmerkinge van Servius vervalt, ſchryvende over Æ. 2. 707. dat Cervix in ſingulari *den hals,* en in plurali *hovaardy* zoude betekenen.)

Malum a cervicibus alicujus depellere. Cic. C. 3. 7. Repellere. Cic. Mil 28. *Eenig quaad van iemands hals afkeeren, of afwenden.*

In cervicibus hoſtium eſſe. Liv. 44. 39. *De vyanden op den nek zitten, of achter her zitten; van achteren hard op den vyand aandringen.*

Si qui erunt tantis cervicibus qui audeant. Cic. V. 3. 59. *Indien 'er menſchen zoo hardnekkig, zoo koppig, of zoo ſtout zullen zijn, dat ze durven, enz.*

Cervix vitis. Colum. 4. 7. *De top, of tip van een wijngaardrank.* Amphoræ. Mart. 12. 32. 14. *De hals van een vleſch.*

Cervix. Vitruv. 10. 13. *De hals* van een goot, *of* buys. *Een buys* die nauw toeloopt.

CERULA, æ. f. Cic. Att. 15. 14. *Een ſtukje waſch, een luttel, of weynig waſch.*

CERUSSA, æ. f. Vitruv. 7. 12. Plin. H. 28. 9. *Spaanſch wit,* zeker blanketzel. *Witte verwe,* die de ſchilders gebruyken.

Cedo ceruſſam, qui malas oblinam. Plaut. Moſt. 1. 3. 101. *Geef my blanketzel, om de wangen te beſtrijken.*

CERUSSATUS, a, um. Cic. Piſ. 11. *Geblanket, met Spaanſch wit, of blanketzel, beſtreeken, of beſmeert.*

CERVULUS, i. m. Front. St. 1. 5. 2. *Een tweepuntige, of gevorkte paal; of de ſtam van een boom met verſcheyde takken,* waar van de Romeynen ſtormpaalen voor hun leger maakten.

CERVUS, i. m. Cic. T. Q. 5. 28. *Een hart, of hert,* zeker dier.

Cervus. Virg. E. 2. 29. *Een tweetandig ſtuk houts, een gaffelſchoor,* die men onder 't eynd van een balk, hut, enz. zet.

Cervus. Liv. 44. 11. *Een ſtuk houts, of yzer als hartshoornen gemaakt,* waar mede de Romeynen de wegen afſlooten.

Cervus. Cæſ. B. G. 7. 72. *Een afgehouwe ſtam van een boom met veele takken,* waar van de Romeynen ſtormpaalen voor hun leger maakten.

Hoſti adverſos defigere cervos. Tib. 4. 1. 84. *Stormpaalen tegens den overval der vyanden zetten.* Zie ons Lex. Antiq.

CERY.

CERYX, ycis. m. Sen. T. 3. Κῆρυξ. *Een deurwaarder, gerechtsdienaar, gerechtsbode.*

CESP.

CESPES, itis. m. Cic. Cæc. 21. *Een groene zoode aarde.*

Pauperis tuguri congeſtum ceſpite culmen. Virg. E. 1. 69. *Een arm hutken met zooden bedekt.*

Congerunt ceſpites, extruunt tribunal. Tacit,

Digitized by Google

Tacit. An. 1. 18. *Zy dragen groene zooden zamen; zy maken een rechterſtoel.*

† Ceſpes. Hor. O. 1. 19. 13. *Altaar, outer*, vermids men zomtyds d'Altaren van groene zooden maakte. Zie ons Lex. Antiq.

(Ceſpes. *Een graf*, om dat de graven met groene zooden gedekt wierden. Virgilius beſchrijft zoo het graf van Hector Æ. 3. 304. Viridi quem ceſpite inanem.

Ceſpes oſtenditur. Hieron. E. 49. Ad Innocentium. *Het graf word getoont.*

Ceſpitem evellere. Cod. Theod. 5. 19. 5. *Een graf ontwerpen.*

Ceſpes. *Een ſtoel, bank, tafel.*

Ut ſedens in ceſpite cibum caperet. Suet. T. 18. *Zoo dat hy, op een bank van zooden gemaakt zittende, at.*)

CESPITATOR, ōris. m. Ceſpitator equus. *Een ſtruykelend*, of *ſtronkelend paard.* Serv. Æ. 11. 671. (By Servius ſtaat inceſpitator.)

CESPITITIUS, a, um. *Van aardzooden*, of *groene zooden gemaakt.*

(Ceſpititium tribunal. Vop. Pr. 10. *Een zoodendijk*, of *zoodenheuvel, een hoogte voor de Veldoverſten van zooden opgeworpen.* Dat deze voor de Romeynen in 't veld gemaakt wierden, getuygen Plin. P. 56. Tac. An. 1. 18.)

CESPITO, as, avi, atum, are. *Struykelen, ſtronkelen, ſtronkelvoeten, met de voeten in 't gaan ergens tegens aan ſtooten.* Dit woord is geen Latyn. (Altoos niet te vinden by de Schryveren van de beſte eeuwen. Servius, die het gebruykt, heeft geleeſt onder Theodoſius. Nevens hem hebben het evenwel gebezigt de Schryvers van het oude Onomaſticon Græco-Latinum en het Gloſſarium Arabico-Latinum. In het eerſte leeſt men ceſpito, βαδίζω. In het tweede ceſpito, effodio. Zie Voſſ. Lex. Etym. en de Vit. Serm. I. 23.)

[CESPOSUS, a, um. Ceſpoſum littus. Colum. 10. 130. *Een ſtrand vol*, of *bezet met zooden.*]

C E S S.

CESSATIO, ōnis. f. Cic. N. D. 1. 36. *Ledigheyd, werkeloosheyd, nietdoening, ſtilzitting, ruſte, luyheyd, onachtzaamheyd, nalatigheyd, verzuyming.*

Fenus ceſſationis. Colum. 2. 1. *'t Voordeel*, of *genot van 't braakleggen van eenig land.*

CESSATOR, ōris. m. Hor. S. 2. 7. 100. *Luy, ledig, nietdoende, werkeloos, onachtzaam, achteloos, zuymachtig.*

Ceſſator in literis. Cic. F. 9. 17. *Luy in 't ſchrijven.*

CESSATUS, a, um. *Nagelaten, verzuimt.*

Ceſſatus citharæ ſtrepitus. Hor. E. 1. 2. 31. *Het nagelaten geluit der harp.*

Ceſſata arva. Ovid. F. 4. 617. *Braaklanden, landen die een jaar onbezaait blijven.*

CESSIM. adv. *Achterwaarts, te rug, ruggewaarts.*

Ire ceſſim. Juſtin. 2. 12. 7. *Achterwaarts, of te rug gaan.*

Ploſtrum ceſſim ire cœpit. Alfen. Dig. 9. 2. 52. §. 2. *De wagen begon achter uyt te loopen.*

CESSIO, ōnis. f. Cic. T. 5. *Afſtant, overgeeving, overdragt, overlating.*

CESSO, as, avi, atum, are. *Ophouden, aflaaten, nalaaten, afſlaan, niet voortgaan*, of *niet voortvaaren.*

Non ceſſat de nobis detrahere. Cic. Att. 11. 11. *Hy houd niet op qualijk van ons te ſpreeken.*

• Ceſſare. *Ruſten, ledig zijn, luy zijn, niet doen, ſtil zitten, uytruſten.*

Tabellarii ceſſant. Cic. Pr. Conſ. 7. *De boden blijven lang achter, zijn lang onder of tuſſchen wege.*

Nunquam in ſuo opere ceſſat. Cic. S. 5. *Hy zit nooit ſtil in zijnen arbeyd, hy vaart geduurig met zijn werk voort.*

Ceſſat in officio. Liv. 30. 9: 45. 23. (in munere. Front. St. 3. 12. 1.) *Hy doet zijn beſt*; of *zijn plicht niet, hy is luy*, of *onachtzaam in zijn beroep*, of *bediening.*

Ceſſare. Suet. Claud. 15. *Voor de vierſchaare niet verſchynen.*

Ceſſare amori. Propert. 1. 6. 21. *Zig met minnarijen ophouden.*

Ceſſas alloqui? Ter. And. 2. 2. 6. *Spreekt gy hem niet aan?*

† Opus ceſſat. Ovid. F. 6. 348. *'t Werk legt ſtil*, of *ſtaat ſtil, 't werk gaat niet voort.*

† Morbus ceſſans nervis. Hor. E. 1. 15. 6. *De jigt, 't ſtrezijn, een quaal der zenuwen.*

Ceſſare ab ſacrilegiis. Liv. 31. 12. *Van kerkroverijen ophouden.*

C E S T.

CESTICILLUS, i. m. Feſtus. *Een wiſch*, of *wrong*, die men op 't hoofd legt om iets op te dragen.

CESTROSPHENDONA, æ. f. [Als Turn. Adv. 30. 32. *of* Ceſtrophendonus, i. m. als Gyrald. Dial. 12. lezen.] Liv. 42. 65. *Zekere ſlinger waar mede men pijlen worp.*

CESTROTA. Zie Ceroſtrotus.

CESTRUM, i. n. Plin. H. 35. 11. Kiɛpar. *Een dril*, of *drilyzer*, tot elpenbeen.

CESTUS, i. m. Mart. 6. 13. 8. Kiɛsr. *Een bruydsriem*, of *bruydsgordel, een riem*, of *gordel die de bruydegom aan zijn bruyd gaf.* Zie beneden Zona. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

C E T A.

CETARIA, ōrum. plur. n. Hor. S. 2. 5. 44. *en*

CETARIÆ, ārum. f. plur. Plin. H. 37. 5. *Een groote vijver*, of *waterkom*, waar in men zeewater liet loopen, om groote viſſchen in te houden.

CETARIUS, ii. m. Ter. E. 2. 2. 26. Cic. Off. 1. 42. *Viſchkoper, viſchverkoper, zeeviſchverkooper.*

C E T E.

CETE. n. plur. indeclin. Virg. Æ. 5. 822. Zie Cetus.

CETERA. Zie Cætera.

CETERO. Zie Cætero.

CETEROQUI. Zie Cæteroqui.

CETERUM. Zie Cæterum.

CETERUS, a, um. Zie Cæterus.

C E T O.

CETOSUS, a, um. Cetoſa viſcera. Avien. Phænom. 1301. *De ingewanden van een walviſch.*

C E T R.

CETRA, æ. f. Curt. 3. 2. 5. *Een halfrond ſchildje, een ligt ſchildje met leêr overtrokken.* Zie onze beſchryvinge, en 't Lex. Antiq.

CETRATUS, i. m. Cæſ. B. C. 1. 39. Liv. 31. 36. *Met een leere ſchild gewapent.*

C E T U.

CETUS, i. m. Plaut. Au. 2. 8. 5. Plin. H. 11. 37. *Een groote zeeviſch*, als een walviſch, haay, enz.

Cetus. Vitruv. 9. 7. *De Walviſch*, een t'zamenſterring dichte by 't geſterte van den Ram.

C E U.

CEU. *Gelijk, zoo, zoodanig, van gelijken als, enz.* 't Is een conjunctie, of *t'zamenvoeging*, gebruykelyk by de Dichteren. Zie Virg. Æ. 2. 416. zoo nogtans dat andere Schryvers die by gelegentheyd ook wel gebruyken, en in 't byzonder Plin. H. 9. 7. 8. en 16. enz.

Ceu vero. Plin. H. 7. 55. *Als of, enz. gelijk of, enz.*

CEVA, æ. f. Colum. 6. 24. *Een kleine koe, die veel melk geeft.*

CEVEO. ere. Perſ. 1. 87. *Kwiſpelſtaarten, gelijk de honden; vleijen, pluimſtrijken.*

(CEUS, a, um. *Sienzer, die uyt het eyland Sia van daan is.*)

Cēæ Camœnæ non latent. Hor. O. 4. 9. 7. *De dichtkonſt van Simonides, uyt het eyland Sia, is niet ſlecht. Simonides, uyt het eyland Sia van daan, is geen ſlecht dichter.*

C H Æ.

CHÆREPHYLLUM, i. n. Colum. 10. 105. Χαιρέφυλλον. *Kervel*, zeker kruyd.

C H A L.

CHALATORIUS, a, um. *Dat dient*, of *bequaam is om iets mede op te hijzen en neêr te laaten.*

Chalatorius funis. Veg. 4. 46. *Een reep of touw waar mede de ſpriet opgehaalt en neêrgelaten word.* (Zoo leeſt de geleerde Peliſſerius te dezer plaats by Turn. Adv. 24. 25. Zie beneden Chalo.

Zoo

Zoo dat deze Schryver evenwel in oude boeken colatorios gevonden heeft, dat hy getuygt hem niet te mishaagen, om dat de ſpriet door deze touwen hoog en laag ſchynt te loopen.)

CHĂLAZIAS, æ. m. Plin. H. 37. 11. Χαλαζίας. *Zeker edel geſteente*, zoo hard als een diamantſteen, van kleur en gedaante als de hagel.

CHALCANTHUM, i. n. Plin. H. 34. 12. Χάλκανθον. *Koperrood*, *vitriool*.

CHALCĒDŎN, ŏnis. f. Plin. H. 5. 32. Mel. 1. 19. *Chalcedoniën*, een ſtad van Bithynien op den Boſporus, die de Turken tegenwoordig *Scutarium* noemen, naar het zeggen van Jovius in zyn veertiende boek op 't begin.

CHALCĒDŎNĬŬS, ă, ŭm. *Chalcedoniër*, *een die van Chalcedoniën*, *of van Scutarium is*.

(Chalcedonia pelamis. Gell. 7. 16. *Zekere viſch*, anders *Thijnaus* genaamt, gevangen omtrent de ſtad Chalcedon.)

CHALCEUS, ă, ŭm. Mart. 9. 95. 4. Χάλκεος. *Van koper*, *van metaal*.

CHALCIDICA, æ. f. Varr. R. R. 1. 57. *Zekere krijtachtige aarde*, of *leem*, *die men over de tarwe ſtrooit om ze goed te houden*.

(CHALCĬDĬCĒ. Plin. H. 29. 5: 32. 3. *Zekere ſlang*, of *haagdis*.)

CHALCĬDĬCŬM, i. n. Feſtus. *en*

CHALCĬDĬCA, ōrŭm. n. plur. Vitruv. 5. 1. *De Rechtkamers*, *Rechtzaalen*, of *Gerechtskamers*. Dit waaren groote en ruyme zaalen, door tuſſchengalderyen aan de raadhuyzen gehecht, alwaar het recht geſchiedde. Dus genaamt, zegt Feſtus, van de ſtad Negropontus, die in 't Latyn Chalcis hiet, alwaar ze eerſt uytgevonden wierden.

(Chalcidica. *Godenzaalen*, of *Palleyzen in den Hemel*, waar in de Goden, naar 't zeggen der Heydenen, vergaderden. Arnob. 3. 105.

Chalcidica. *Eetzaalen.* Auſon. Per. Hom. Od. 23.)

CHALCĬŎECŎS, *en* Chalciœcus, i. f. Χαλκίοικος. Nep. Pauſ. 5. Liv. 35. 36. *Een kopere tempel van Minerva.*

Chalciœcos wierd ook Minerva zelve genaamt. Zie Meurſ. Miſcell. Lacon.

CHALCĬS, ĭdĭs. f. Plin. H. 4. 12. *Negropontus*, een ſtad van Griekenland.

CHALCĪTĬS, ĭdĭs. f. Plin. H. 34. 12. Χαλκῖτις. *Koperſteen*, *zekere Kalamijnſteen.*

CHALCŬS, i. m. Plin. H. 28. 34. Χαλκοῦς. *Een penning*, *een duyt*, *een ſtukje koper geld.*

CHALDÆUS, ă, ŭm. Cic. D. 1. 1. *Chaldeër*, of *Kaldeër*, *Babyloniër*.

Chaldæus. Cic. D. 1. 1. *Waarzegger*, *voorzegger*, *wigchelaar*, om dat 'er veele van dat ſlach van volk onder de Chaldeën waren.

CHALDĀĬCŬS, ă, ŭm. Cic. D. 2. 44. *Chaldeeſch*, *van een Chaldeër*; *dat tot de Chaldeërs behoort.*

CHĀLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Veg. 4. 23. *Neêrlaten*, *aflaten*, *laten zakken*, of *vallen*, van zeylen ſpreekende, men zegt 't ſcheep, *het zeyl ſtrijken*.

Delphini ærei chalantes in arcam. Vitruv. 10. 13. *Kopere Dolfijnen die over een koffer hangen.*

(CHĂLYBEIUS, ă, ŭm. *Staale*, *van ſtaal*, *dat van ſtaal is*.

Chalybeia maſſa latebat. Ovid. F. 4. 405. *De ſtaale klomp*, of *het ſtaal lag verborgen*, *was begraven*.)

CHĂLYBS, ybis. m. Virg. Æ. 8. 446. Sil. 1. 171. Χάλυψ. *Staal.*

† Chalybs. Sen. Th. 2. 364. Val. Flacc. 6. 342. *Staal*, *een rapier*, *zwaard*, *dolk*, of *degen*; *een yzer*, of *ſtaal werktuyg.*

CHAM.

CHĂMÆACTES, ēs. f. Plin. H. 24. 8. Χαμαιάκτης. *Hadich*, of *Ebulus*, zeker kruyd.

CHĂMÆCĔRĂSŬS, i. f. Plin. H. 15. 25. Χαμαικέρασος. *Een laag kerſeboomtje*, *een kerſeboom op een laage ſtam.*

CHĂMÆCISSOS, i. f. Plin. H. 16. 34. Χαμαίκισσος. *Onderhave*, *Eerdvyl*, zeker kruyd.

CHĂMÆCYPARISSŬS, i. f. Plin. H. 24. 15. Χαμαικυπάρισσος. *Hofcipres*, *laage cipres*, een kruyd dat als een heeſter opſchiet.

CHĂMÆDAPHNE, ēs. f. Plin. H. 21. 11. Χαμαιδάφνη. *Vinkoorde*, *maagdekruyd*, *maagdepalm.*

* Chamædaphne. Plin. H. 24. 15. *Laureola*, *kleyne lauwrier.* Zeker groen houtachtig gewas.

CHAMÆDROPS, opis. f. *en*

CHAMÆDRYS, yŏs. f. Plin. H. 24. 15. Χαμαίδρυς. *Kruypende Bathengel*, *ingeeyke*, *Gamanderlijn*, zeker kruyd.

CHĂMÆLEON, ōnĭs. m. Plin. H. 8. 33. Χαμαιλέων. *Een Kameleon*, een ſlach van Haagdis in de Indiën, die allerley verwen der lighaamen aanneemt daar hy bykomt, behalven 't rood en 't wit. (De Bruyn, in zyne reyzen, toont wat hier van zy op de 163. bladzyde, met verſcheyde afbeeldzelen van dat dier.) [En Spon, in zyne reyzen na Anatolien p. 159. geeft reden van de veranderingen.]

* Chamæleon. Plin. H. 22. 25. *en* 18. *Zwarte Kameleon*, zeker diſtelachtig gewas, als Artiſchokken, en dat, byna als den Kameleon, allerley verwe der aarde aanneemt daar het waſt.

CHĂMÆLEUCE, ēs. f. Plin. H. 24. 15. Χαμαιλεύκη. *Hoefblad*, *hoefbladeren*, zeker gewas.

CHĂMÆMĒLŎN, i. n. Plin. H. 24. 15. Χαμαίμηλον. *Kamille*, *kamillebloemen.*

CHĂMÆMYRSĪNE, ēs. f. Plin. H. 22. 21. Χαμαιμυρσίνη. *Wilde Myrtus*, een zeer ſtekelig kruyd.

CHĂMÆPITYS, yŏs. f. Plin. H. 26. 8. Χαμαίπιτυς. *Veld-cypres*, *wilde yve*, zeker kruyd. Zie Abiga.

CHĂMÆZELON, i. n. Plin. H. 27. 10. Χαμαίζηλον. *Vijfvingerkruyd.*

CHĂMÆVI, ōrŭm. m. plur. *of*

CHAMAVI, ōrŭm. m. plur. Tac. An. 13. 55. 4. G. 33. 1. *De Kamaviërs*, oude Volkeren van Duytſchland die in Weſtfalen woonden.

(CHĂMŪLCŬS, i. m. Ammian. 17. 4. *Een ſlee*, of *ſleede*. Gloſſ. Lat.-Gr. Sclodia, Χαμουλκός, en Sludio, Χαμουλκεῖ.)

CHAO.

CHAŎNES, ŭm. m. plur. Plin. H. 4. 1. *De Chaoniërs*, Volkeren van Epirus.

CHAONIA, æ. f. Virg. Æ. 3. 335. *Chaoniën*, een landſchap van Epirus.

CHAONĬŬS, ă, ŭm. Virg. E. 9. 13. *Van Chaoniën*, *dat tot Chaoniën behoort.*

CHĂŎS. n. indeclin. Virg. Æ. 4. 510. Χάος. *Verwarde klomp*, *mengelklomp*, *baiert.*

† Chaos. Virg. Æ. 6. 265. *De hel*, *de donkerheyd der hel.*

CHAR.

CHĂRĂCĀTŬS, ă, ŭm. Vinea characata. Colum. 5. 4. *en* 5. *Een wijngaard*, *wijnſtok*, of *wijngert*, *die tegens een glint*, of *ſtaketzel waſt.*

CHĂRĂCĬĂ, æ. f. Plin. H. 16. 36. *Een zoort van een bieze.*

CHĂRĂCĬĂS, æ. m. Plin. H. 26. 8. Χαρακίας. *Wolfsmelk*, zeker gewas.

CHĂRĂCĪTES, æ. m. Plin. H. 26. 11. Zie Characias.

CHĂRACTER, ēris. m. Colum. 11. 2. Χαρακτήρ. *Merk*, *merkteken*, *onderſcheyd*, *kenteken*, *onderſcheyden teken.*

* Character. Varr. R. R. 3. 2. Cic. Fr. 2. 16. *Elks eyge ſtijl*, *ſchrijfwijze*, *wijze van ſpreeken*, *van zeggen*, of *van ſchrijven.*

CHĂRAX, ăcis. n. Colum. 11. 3. Χάραξ. *Een ſtaak*, *ſtaketzel*, *glint*, of *paal daar een wijngaard tegens aan ſtaat.*

CHĂRISMĂ, ătis. n. Χάρισμα. *Genadegift*, *geſchenk*, *ſchenkaadje.* Dit woord is zuyver Grieksch. ['t ſtaat by Prud. præf. A.]

CHĂRISTĬĂ, ōrŭm. n. plur. Ovid. F. 2. 617. Val. Max. 2. 1. 8. Χαρίστια. *Een groote maaltijd*, *een vriendemaaltijd*, *een maal van vriendſchap*, dat de vrienden onder d'Ouden met malkanderen hielden.

CHĂRĬTAS. Zie Caritas.

CHĂRĬTES, ŭm. f. plur. Plin. H. 36. 5. Auſ. Eid. 11. 19. *De bevalligheden*, die 3. in 't getal zyn.

[CHARRĂ, æ. f. Ammian. 25. 6. *en*

CHARRÆ. Lucan. 1. 104. *Een ſtad in Meſopotamien*; *in welke Abraham gewoont heeft*, Gen. 11. 31: 12. 1. *en Haran genoemt word.*]

CHARTĂ, æ. f. Cic. F. 7. 14. Plin. H. 13. 11. Χάρτης. *Papier.* Van alle deszelfs zoorten. Zie ons Lex. Antiq.

* Charta. Ovid. Tr. 5. 1. 4. Perſ. 5. 62. *Een boek*, *een ſchrift.*

Charta epiſtolaris. Mart. 14. 11. Inſcrip. *Een brief.* Docta & laborioſa. Catull. 1. 6. *Een geleerd en doorwrocht boek.* Inepta. Hor. E. 2. 1. 270. *Een ſlecht*, *ondeugend*, of *gek boek.*

Charta

Charta plumbea. Suet. N. 20. *Een blad*, of *plaat lood*. Wy hebben veel over Suetonius van deze plaats gezegt.

Plagula chartæ. Plin. H. 13. 12. *Een blad papier.*

Scribere in averſa charta. Mart. 8. 62. 1. *Op de overzijde van het blad ſchrijven.*

CHARTACĔŬS, ă, ŭm. Ulp. Dig. 32. 1. 52. *Papiere, van papier; dat van papier is.*

CHARTĀRĬŬS, ă, ŭm. Officina chartaria. Plin. H. 18. 10. *Een papiermolen, papiermakery, papierwinkel.*

[Chartarius calamus. Apul. Flor. c. 9. *Een pen, een ſchrijfpen.*

Chartarius, ĭi. m. Diomed. I. p. 313. Edit. Putſch. *Een papiermaker, of verkooper.*]

(CHARTĔŬS, ă, ŭm. Auſon. E. 10. 40. *Papiere, van papier, dat van papier is.*)

CHARTŬLĂ, æ. f. Cic. F. 7. 18. *Kleyn papier, een vel*, of *blad papier.*

• Chartula. Prud. Περὶ στεφ. 1. 75. *Een briefje, een boekje, een ceeltje.*

CHARUS. Zie Carus.

CHĂRYBDĬS, ĭs. f. Virg. Æ. 3. 420. *Charybde*, of *Charybdis*; tegenwoordig *Galoraro*. Een ſchrikkelyke en gevaarlyke kolk, in de Straat van Siciliën, naby de ſtad Meſſina.

Incidit in Scyllam cupiens vitare Charybdim. *Hy is op Scylla, (op d'eene klip) vervallen als hy Charybdis (d'andere) ontwijken wilde.* Vermits Scylla en Charybdis tegens over malkander leggende klippen zyn. (Een vers, dat Eraſmus aantrekt in het ſpreekwoord Evitata Charybdi in Scyllam incidi, daar hem de maker niet van voorkomt, en die my nu ook niet te binnen ſchiet.)

† Quanta laboras in Charybdi! Hor. O. 1. 27. 19. *In wat voor een afgrond van zwarigheden bevint gy u!* of, *met hoedanig eene onverzadelijke hoer hebt gy te doen!*

C H A S.

CHĂSMĂ, ătĭs. n. Sen. N. Q. 6. 9. Χάσμα. *Afgrond, kolk, groote diepte, ſcheur*, of *ſpleet der aarde.*

Ager chaſmate periit. Ulp. Dig. 30. 47. §. 6: 50. 15. 4. §. 1. *d'Akker is verzonken.*

• Chaſma. Sen. N. Q. 8. 14. *Een ontſluyting des hemels*, als de blikzemen de wolken klieven.

C H A U.

[CHAUCI, ōrŭm. m. plur. Tac. G. 35. Cāyci. Lucan. 1. 463 *en* Claud. Eut. 379. *Volkeren in Duytſchland: van welke de grootere tuſſchen de Elbe en de Weſer gewoont hebben*, en *nu gehouden worden te zijn de Bremers en Hamburgers*: en *de kleynere tuſſchen de Weſer en de Eems, welke nu zijn de Ooſtfrieſen.*]

CHĀUS, ī. Plin. H. 8. 19. *Hartwolf.* Een dier van een wolf en hart geteelt.

C H E L.

CHELÆ, ārŭm. f. plur. Cic. Arat. 210. Χηλαί. *De voorpoten*, of *voorſchaalen van den Scorpioen*, het Hemelsteken.

CHĔLĪDŎNĬA, æ. f. Plin. H. 8. 17. Χελιδόνιον. *Gouwe, ſtinkende gouwe, goutswortel, ſchelkruyd, zwaluw-kruyd.*

• Chelidonia ficus. Plin. H. 15. 12. Colum. 10. 415. *Zekere laate vygeboom.*

Chelidonia. Plin. H. 37. 10. *Chelidonyſteen*, zeker koſtelijk geſteente. Men verſtaat 'er, Gemma, onder.

CHĔLĪDŎNĬĀS, æ. m. Plin. H. 2. 47. *'t Weſten, de Weſtewind.*

CHĔLŌNĬĀ, æ. f. Plin. H. 37. 10. *Een Indiſche ſchildpadsoog*, zeker koſtelyk geſteente.

CHĔLŌNĪTĬS, ĭdĭs. f. Plin. H. 37. 10. Χελωνῖτις. *Schildpadſteen*, zeer koſtelyk geſteente dat naar een Schildpad gelykt.

CHĔLŌNĬŬM, ĭi. n. *of*

CHĔLŌNĬĂ, ōrŭm. n. plur. Vitruv. 10. 2. Χελώνιον. *Zekere yzere beugel daar een rol in gaat.*

CHĔLYDRŬS, m. Virg. G. 2. 214. Χέλυδρος. *Een waterſlang.*

CHĔLYS, ys, *of* yŏs. f. Stat. S. 1. 5. 11. Ovid. Piſ. 154. Χέλυς. *De Gyterre, Luyt*, of eenig ander *Snaarſpeeltuyg.*

C H E N.

CHĒNĀLŌPĒX, ĕcĭs. f. Plin. H. 10. 22. Χηναλώπηξ. *Zekere Gans*, die veel looſheyd van den Vos heeft.

(CHĒNĪSCŬS. Apul. M. 11. 264. Dit was onder de vercierzelen van de ſchepen, 't vertoonde *een ganzen hals*, en ſtont naar zommiger gevoelen, op d'achterſteven van 't Schip, *of* ook wel op de voorſteeven, als andere willen. 't Beduydde, dat het ſchip niet zoude ondergaan, nog zinken, gelyk als de ganzen in 't midden van de golven veylig zwemmen.)

CHĒNŎBOSCĬUM, ĭi. n. Colum. 8. 14. Χηνοβοσκεῖον. *Ganzenhok, een plaats daar men ganzen meſt.*

CHĒNŎMYCŎN, i. n. Plin. H. 21. 11. Χηνόμυκον. *Zeker kruyd waar voor de ganzen vervaart zijn.*

C H E R.

CHERAMIDES, æ. m. Plin. H. 37. 10. *Zeker koſtelijk geſteente, zeer hard, en naar een oeſterſchelp gelijkende.*

CHĒRĬŬM, ĭi. n. *Quiers*, een ſtad van Piemont.

CHERNITES, æ. m. Plin. H. 36. 17. Χερνίτης *Zekere blinkende witte ſteen, als elpenbeen, waar in men de dooden begroef.*

[CHERRONENSĬS, ĭs & e. Cic. Piſ. c. 35. *Die uyt het eyland Cherroneſus van daan is, een inwoonder van Cherroneſus.*]

CHĔRŎNĒSŬS, Strab. 3. 110. *Paniskale*, een ſtad van 't Koningkryk Valence in Spanjen.

CHERSŎNĒSŬS, ī. f. *of* Chĕrŏnēsŭs, ī. m. Plin. H. 4. 11. Χερσόνησος. *Cherſoneſus*, een half eyland. *Morea*, of *Peloponneſus*. Zommige ſchryven Cherroneſus.

Cherſoneſus alleen, *of* Cherſoneſus Thracia. Plin. H. 4. 11. Nep. Milt. 1. *Het Thracis Cherſoneſus*, tegenwoordig, *Morea*, of *Peloponneſus*. Aurea. *'t Goudrijk Cherſoneſus.* Dit is dat men hedendaags *'t Rijk van Malakken, en een gedeelte van 't Rijk van Siam* noemt. Cimbrica. *Het Cimbriſch Cherſoneſus*, dat men nu *Jutland* noemt, een landſchap van Denemarken. Taurica, Pontica, *of* Scythica. *Het Tauriſch Cherſoneſus*, hedendaags, *Prekop*, een land tuſſchen de Pontus Euxinus en de Palus Meotides, by de Tartaren bewoont. Herod. 4. 291.

CHĔRUSCI, ōrŭm. m. plur. Cæſ. B. G. 6. 10. 5. *De Cheruſcen*, of *Cheruſciers*, oude Volkeren die 't land beſloegen, daar hedendaags de Hertogdommen van Bronswyk en Lunenburg, met een gedeelte van 't land van Maagdenburg en Thuringen gelegen zyn.

C H I L.

CHĪLĬĂRCHŬS, ī. m. Nep. Con. 3. Curt. 5. 2. 3. Χιλίαρχος. *d'Overſte der ruytery onder de Perſen*, die de tweede van 't Ryk was. Het woord betekent eygentlyk, *Een Bendeoverſte*, of *Kolonel over duyzend man.* Over Curtius hebben wy ook van dezen Overſten geſproken.

CHĪLO, ōnĭs. m. Feſtus. *Diklip, een die groote lippen heeft.* Het komt van 't Griekſch Χεῖλος, dat *de lip*, betekent.

CHĪLŌNĬUM, ĭi. n. *Kiel*, een ſtad van 't Hartogdom Holſtein in Denemarken.

C H I M.

CHĪMÆRĂ, æ. f. Ovid. Tr. 4. 7. 13. M. 9. 648. Plin. H. 2. 106. *De Chimeerberg*, een berg van Epirus.

(Chimæra. Virg. Æ. 6. 288. Hor. O. 1. 27. 24. Hyg. Fab. 57. *en* 151. *De Chimeer.* Een gedrogt by de Dichteren verzonnen, dat geteelt zou zyn van Typhon by Echidna, en vertoont hebben een leeuwenhoofd, een geitenligchaam, en den ſtaart van een draak. Dit zou Lyciën zeer veel ſchaade gedaan hebben. Maar van Bellerophon, op 't gevleugelt paard Pegaſus gezeten, doorſtooken zyn.

CHĪMÆRĪFER, a, ŭm. Chimærifera Lycia. Ovid. M. 6. 338. *Lyciën dat het Chimære gedrogt voortgebragt heeft.*)

CHĪMÆŬM, ī. n. *Chimay*, een ſtad en Prinsdom van Henegouwen in Vlaanderen.

C H I N.

CHĪNŌNIUM, ī. n. *Chinon*, een ſtad van Touraine in Vrankryk.

Digitized by Google

C H I O.

CHĬOS, ĭi. f. Cic. V. 4. 48. *Scio*, of *Chio*, een eyland van d'Archipel.
CHIUS, ă, ŭm. Cic. S. 1. *Een die van 't eyland Scio is.*

C H I R.

CHIRAGRĂ, æ. f. Celſ. 2. 8. Χειράγρα. *Jigt*, of *flerecijn aan de handen*, *handjigt*.
(CHIRAGRICUS, i. n. Celſ. 4. 24. *Een die aan de handen, die de jigt*, of *'t flerecijn aan de handen heeft.*
Chiragrici manus. Sidon. E. 3. 13. *Eene handt met jigt behebt.*
CHIRAMAXIUM, i. n. Petron. 29. *Een kinderwagen, een wagen die met handen getrokken word.*) [Scheff. R. V. 2. 8. meent *dat het een kruywagen geweeſt is.* Zie hem in ons Lex. Antiq.]
CHIRIDOTUS, ă, ŭm. Χειριδωτός. Chiridota tunica. Gell. 7. 12. *Een rok met lange mouwen tot over de handen.*
CHIROGRAPHARIUS, ĭi. m. Chirographarius debitor. Ulp. D. 13. 6. 5. §. 8. *Een ſchuldenaar door handtekening*, of *handſchrift*. Creditor. Paul. D. 42. 5. 38. *Een ſchuldeyſcher door handſchrift.*
CHIROGRAPHUM, i. n. en
CHIROGRAPHUS, i. m. Χειρόγραφος. *Handſchrift, handtekening, ondertekening, verzekering door ondertekening.* Zie ons Lex. Antiq.
Imitari chirographum alterius. Cic. N. D. 3. 30. Suet. Tit. 3. *Een anders hand*, of *handtekening natekenen*, of *nabootſen.*
Suo chirographo literas mittere. Cic. F. 10. 21. *Brieven zenden met zijn eyge hand ondertekent.*
(Chirographum. Suet. J. 17. *Een eyge hand* of *handtekening*. Zie over deze plaats onze aantekening.
Chirographum dare. Sen. B. 2. 23. *Een handſchrift geeven.*
Chirographum inane facere. Ulp. Dig. 10. 4. 18. *Een handſchrift ſcheuren.*
CHIRONIĂ, æ. f. Plin. H. 25. 4. *Zekere ſlach van wijngaard.*)
CHIRONION, ĭi. n. Plin. H. 25. 10. Χειρώνιον. *Groote Santorie*, een zeker kruyd.
CHIRONOMIĂ, æ. f. Quintil. I. O. 1. 11. Χειρονομία. *Gebaarmaakkunſt, de konſt der handenaren, om een goede beweging, of een goed gebaar met de handen te maken.*
CHIRONOMON, ontis. m. Juv. 5. 121. *Een voorſnijder, een die de ſpijze naar de konſt weet te ſnijden.*
CHIRONOMOS, i. m. & f. Juv. 6. 63. Χειρονόμος. *Een die fraaije gebeerden*, of *een nette beweging des lighaams, voornamentlijk der handen, heeft.* Of *een dansmeeſter die de nette beweging des lighaams leert.*
CHIROTHECA, æ. f. Χειροθήκη. *Een handſchoen, een want.* Dit woord is geen Latyn.

CHIRURGIĂ, æ. f. Cic. Att. 4. 3. Χειρουργία. *Heelkunde, heelkunde, handwerkkunde, wondheeling.*
CHIRURGICUS, ă, ŭm. Hygin. F. 274. Χειρουργικός. *Heelkonſtig, heelkundig, tot de heelkonſt*, of *van een wondheeler.*
CHIRURGUS, i. m. Celſ. præf. 7. Χειρουργός. *Wondheeler, heelmeeſter, wondmeeſter.*

CHLA. CHLO. CHOD.

CHLAMYDATUS, ă, ŭm. Cic. R. P. 10. *Met een krijgsrok*, of *krijgsrok gekleed.*
CHLAMYS, ўdis. f. Cic. R. P. 10. Virg. Æ. 8. 588. *Een krijgsrok*, of *krijgsmantel, een rok die d'Ouden in den oorlog gebruykten.* Zie dit al in ons Lex. Antiq.
CHLORION, onis. m. Plin. H. 10. 29. Χλωρίων. *Een weedewaal*, *vogel.*
CHLORITES, æ. m. Plin. H. 37. 10. *Een groen koſtelijk geſteente*, dat gezegt word in den buyk van den kwikſtaart gevonden te worden.
CHODAX, acis. m. Vitruv. 10. 6. Zie Cnodax.

CHOL. CHOM. CHON. CHOR.

CHŎLĔRĂ, æ. f. Celſ. 4. 11. Χολέρα. *Geele gal, galbraking, verbrande galzwerving, 't bort, de boorts*, zekere quaal.
CHŎLERICUS, ă, ŭm. Plin. H. 24. 13. Χολερικός. *Geelgallig, die zeer met de gal*, of *met overloop van gal is gequelt.*
CHŌMĂ, ătis. n. Ulp. D. 47. 11. 10. Χῶμα. *Een dijk, dam, kaade*, om d'overloop der wateren te ſtuyten.
(CHONDRILLA, æ. f. en
CHONDRILLON, i. n. Plin. H. 22. 22. Zie Condrilla.
CHŎRÆUS, i. m. Cic. Or. 57. *Een voet in de dichtkonſt van twee lettergreepen, waar van d'eerſte lang, en de tweede kort is.*)
CHŎRĂGIUM, ĭi. n. Vitruv. 5. 9. Χορήγιον. Poll. O. 4. 15. *De getuigkamer van het toneel. De kamer, of plaats daar de kleederen en verderen toeſtel der toneelſpeelderen, en van 't toneel bewaart worden.*
• Choragium Val. Max. 2. 4. 6. Plin. H. 36. 15. *De kleederen, toeſtel, of toerufting der toneelſpeelderen; het toneelcieraad, de toeſtel van het toneel.*
Comico choragio tragœdiam agere. Plaut. Capt. prol. 61. *Een treurſpel met den toeſtel van een blijſpel vertoonen.*
(Choragium. *Allerley toeſtel, toeruſting*, of *toerufting.*
Choragium funebre. Apul. M. 2. 54: 4. 159. *De toeſtel der begraafeniſſe.*)
Choragium falſæ gloriæ. Cic. Her. 4. 50. *De vertooning van een valſche roem*, of *glory; de toeruſting van een ydele*, of *valſche roemzugt*, om zoo te ſpreeken.
Choragium. Vitruv. 10. 13. *Een yzere veer in d'orgels, die de treden van 't klawier weêr doet opgaan.*
CHŎRĂGUS, i. Plaut. P. 1. 3. 79. Χορηγός. *Het hoofd van een gezelſchap toneelſpeelderen; de Meeſter van het toneel; en bezorger van de toneelcieraden en ſpeelkleederen.*
CHŎRAULES, æ. m. Mart. 5. 57. 9. Suet. N. 54. Χοραύλης. *Een fluytſpeelder, een ſpeelder op de zakpijp*, of *rietpijp*, enz. Zie die alle in ons Lex. Antiq.
CHORDĂ, æ. f. Cic. de Or. 3. 57. Χορδή. *Snaar van een ſpeeltuyg.*
Experiri chordas. Stat. A. 1. 187. Tentare. Ovid. M. 10. 145. Prætentare. Ovid. M. 5. 339. *De ſnaaren van een ſpeeltuyg*, of *een ſpeeltuyg ſtellen; de ſnaaren toetzen of ze wel luydig zijn.*
• Eadem chorda ſemper oberrare. Hor. A. P. 356. *Altijd de zelve ſnaar ſlaan*, of *'t zelve liedje zingen; dat is, altoos het zelve herhaalen*, of *de zelve misſlag begaan.*
Chorda. *Een meetſnoer, richtſnoer, meetlijn*, of *ſnoerpas.*
Chorda vites diſponere. Colum. 5. 9. *Wijnſtokken naar 't meetſnoer planten*, of *zetten.*
(CHORDAPSUS, i. m. Celſ. 4. 13. Χορδαψός. *Pijn in de darmen.* Dit is zuyver Griekſch.)
CHORDUS, ă, ŭm. Varr. R. R. 2. 1. *Spadeling, dat laat*, of *na den tijd komt*, of *geworpen word*, van een lam ſpreekende.
Chordum fœnum. Colum. 7. 3. *Nagras, hooi dat in den herfſt gewonnen word.*
CHŎRĔĂ, æ. f. Virg. Æ. 9. 615: 6. 644. Χορεία. *Een dans, een rey, het danzen.* Men ſpreekt dit woord in ondicht lang uyt. Zoo doen ook Ovid. M. 6. 851. duxere Choreas. *Zy hebben den dans aangevoert, zy hebben voorgedanſt.* en Manil. 1. 70.
Choreæ. Varr. by Non. 6. 16. *De loop der ſterren.*
CHŎRIUM, ĭi. n. *Een laag*, of *rijg ſteenen.* Sommige lezen, Corium.
Alterius laterum choriis parietes alligantur. Vitruv. 2. 8. *Een laag ſteenen in 't verbant met een andere gemetzelt, maakt de muuren vaſt*, of *hecht.*
CHŎROBATES, æ. m. Vitruv. 8. 6. Χωροβάτης. *Een meetſtok*, of *maatſlok, om de hoogte van een plaats te neemen.* Zeker wiskundig werktuyg.
CHŎROCITHARISTES, æ. m. Suet. D. 4. *Een Guytarſpeelder, Luytſpeeler, Harpſlager*, of *Speelman op een ander ſnaartuyg.*
CHŎROGRĂPHIĂ, æ. f. Vitruv. 8. 2. Χωρογραφία. *Landbeſchrijving, landſchapsbeſchrijving, plaatsbeſchrijving.*
CHŎROGRĂPHUS, i. m. Vitruv. 8. 2. *Een landbeſchrijver.*
CHŎRS, ortis. f. Varr. R. R. 1. 13. *Voorplaats, voorhof, voorpleyn, voorburg*, een plaats voor een huys daar 't gevogelte gehouden word.
CHŎRTALIS, is. m. & f. le. is. n. Colum. præf. 1: 8. 1. *Van 't voorhof*, of *van de voorplaats, dat op 't voorhof*

Digitized by Google

hof geteelt, of *opgevoed is*, van 't gevogelte ſpreekende.

CHORUS, i. m. Virg. E. 6. 66. Χορός. *Een dans, een bal, een rey; een hoop, of gezelſchap van danſers en zangers.*

Ducere choros. Hor. O. 4. 6. 7. *De danſers aanvoeren, voor danſen.*

* Chorus. *Een vergadering, verzameling, byeenkomſt, of menigte van menſchen, een ſchaare volks.*

Chorus iuventutis. Cic. Mur. 24. *Een gezelſchap van jong volk*, of *van jonge luyden.* Canentium. Cic. *by* Colum. 12. 2. *Een gezelſchap*, of *vergadering van zangers.*

E Philoſophorum choro aliquem tollere. Cic. Fin. 1. 8. 8. *Iemand uyt het getal*, of *den rey der Wijsgeeren doen*, of *ſchrappen.*

Chorus virtutum. Cic. Off. 3. 33. *Alle deugden by elkander.*

CHRI. CHRO.

CHRIA, æ. f. Quintil. I. O. 1. 9. Χρεία. *Een oeffenles der redenrijkkonſt.* Dit is een zinſpreuk met den naam van den Schryver, die men den leerlingen geeft uyt te breyden tot hunne oeffening.

CHRISTIANI, ōrūm. m. plur. Suet. N. 16. Plin. E. 10. 97. *De Chriſtenen.*

CHROMA, ătis. n. Χρῶμα. *De Chromatiſche zang, een welluydende, of overeenſtemmende zang.*

Chroma ſubtili ſolertia, & crebritate modulorum ſuavem habet delectationem. Vitruv. 5. 4. *De Chromatiſche zang geeft door haare veelvuldige en verſcheyde loopjes, een zeer zoete en aangenaame welluyding.*

CHRONICA, ōrūm. n. plur. Plin. H. 35. 9. Χρονικά. *Tijdſchriften, tijdboeken, jaarboeken, gedenkſchriften, gedenkboeken, hiſtorien des tijds, kronijken.*

CHRONICUS, a, ŭm. Χρονικός. *Van de tijdboeken, jaarboeken, gedenkſchriften*, of *dat 'er toe behoort.*

Chronici libri. Gell. 17. 21. Zie Chronica.

Chronici morbi worden by Cæl. Aurel. *Langduurige ziekten* genaamt.

CHRY.

CHRYSALIS, ĭdis. f. Plin. H. 11. 32. *en* 35. Χρυσαλλίς. *Een goudworm. Zekere goudgeele worm*, of *rupze.*

CHRYSANTHEMUM, i. n. Plin. H. 26. 8. Χρυσάνθεμον. *Kukelaar, geele ganzebloem, hondsroos; of wel kamille met geele bloemen, hanevoet, of boterbloem*; want de Schryvers zyn hier niet eens in.

CHRYSE, ēs. f. Plin. H. 6. 21. *Japan*, een eyland naar de kant van Indiën. Het word ook voor de *Chineeſche en Japanſche zee* genomen.

CHRYSENDETA, ōrūm. n. plur. Mart. 11. 30. 7. Χρυσένδετα. *Groote goude, of vergulde ſchotels*, of *bekkens met geſteenten ingeleyt.*

CHRYSEUS, a, um. Mart. 9. 95. 4. *Gulden, van goud.*

CHRYSITES, ĭdis. f. Plin. H. 33. 6. Χρυσίτης. *Goudſchuym.*

CHRYSOBERYLLUS, i. m. Plin. H. 37. 5. Χρυσοβήρυλλος. *Een goudglanſige Beril.*

CHRYSOCOLLA, æ. f. Plin. H. 33. 5. Χρυσοκόλλα. *Goudlijm, goud ſoldeerſel.* Dit is een bergſtof die in de zilverkoper- of lootmynen gevonden word.

Chryſocolla. Vitruv. 7. 5. *Berggroen, Borax*, zekere verwe. Zy is 'er van vierderley ſlag, wit, geel, groen en zwartachtig.

Chryſocolla. Plin. H. 37. 10. *Zeker koſtelijk geſteente.* Zie Amphitane.

CHRYSOCOME, ēs. f. Plin. H. 21. 8. Χρυσοκόμη. *Rijnbloem*, of *mottenkruyd.* Zeker kruyd met goudgeele trosjes.

CHRYSOLAMPIS, ĭdis. f. Plin. H. 37. 10. Χρυσόλαμπις. *Zeker edel geſteente, dat by daag bleek, en 's nachts vurig rood is.*

CHRYSOLITHUS, i. f. Plin. H. 37. 9. Χρυσόλιθος. *Chrijſolijtſteen, zekere goudglanſige Jaspisſteen.* Prop. 2. 13. 44. maakt dit woord maſc. gen.

CHRYSOMELUM, i. n. Colum. 5. 10. Χρυσόμηλον. *Een quee, een queeappel*, of *queepeer*, zekere vrucht.

(CHRYSOPRASUS, i. m. Plin. 37. 8. *Een edel geſteente van kleur als look.* Πράσον is *look* in onze taal.)

CHUT. CIBA.

CHUTRA, æ. f. *of* Chytra, æ. f. Cat. R. R. 158. *Een kopere pot*, of *ketel*, *een metaale pot.*

CIBALIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Eetbaar, dat tot het voedzel*, of *de ſpijs behoort; dat goed om te eeten is.*

Res quam cibali cauſa cupimus. Varr. R. R. 2. 11. *Iets dat wy heel goed vinden om te eeten.* (De verbeterde drukken hebben cibi cauſa.)

Fiſtula cibalis per collum. Lactant. de Opif. D. 11. *De pijp, waar door de ſpijze geſlikt word.*

CIBARIA, ōrūm. n. plur. *Leeftocht, ſpijze, voedzel, mondkoſt, onderhoud, eetwaare, eeten, koſt*, of *voeder* voor allerley dieren.

Alicui cibaria publice præbere. Cic. S. R. 20. *of* dare. Cic. Att. 6. 3. *Iemand op 's lands koſten onderhouden*, of *op koſten van 't gemeen voeden.*

Cibaria duplicia. Varr. L. L. 4. 16. *Een dubbel deel*, of *dubbele bezolding.* Menſtrua. Cic. V. 3. 30. *Mondkoſt*, of *ſpijs voor een maand.*

CIBARIUM, ĭi. n. Sen. B. 3. 21. *Voedzel, ſpijze, leeftocht, onderhoud van 't lighaam.*

Cibarium. Plin. H. 18. 9. *Kornel, fijne zemelen.*

CIBARIUS, a, ŭm. Plaut. Capt. 4. 3. 1. *Voedend, voedzaam; dat tot den leeftocht, de ſpijs*, of *'t voedzel behoort.*

Cibarium oleum. Colum. 12. 50. *Slechte olie.* Vinum. Varr. *by* Non. 2. 183. *Slechte wijn*, of *wijn die men in 't huyshouden drinkt.* Cibarius panis. Cic. T. Q. 5. 34. *Grof, zwart*, of *bruyn brood, roggenbrood.*

Cibarius. *Slecht, gering, verachtelijk.*

Cibarius homo. Varr. *by* Non. 2. 188. *Een ſlecht*, of *gering menſch.*

CIBATUS, ūs. m. Plaut. M. G. 2. 2. 69. *Leeftocht, mondkoſt.* Zie Cibaria.

Triticum cibatui turturibus objicere. Varr. R. R. 3. 8. *De tortelduyven tarwe geeven*, of *met tarwe voeden.*

CIBI.

CIBICIDA, æ. m. Lucil. *by* Non. 2. 148. *Een vraat, een ſlokop, een luſtige eeter, een grooten eeter.* Dit is een boertachtig woord. [Of *een voorſnijder aan de tafel.* Zie ons Lex. Antiq.]

CIBILLA, æ. f. Varr. L. L. 4. 25. *Een eetenstafel*, of *ſpijstafel*, *een tafel waar aan men eet.*

[CIBINIUM, ĭi. n. *Hermanſtad.* De hoofdſtad van Zevenbergen.]

CIBO.

CIBO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. act. *Voeden, ſpijzen, te eeten geeven, onderhouden, de koſt geeven.*

Manu ſua draconem cibare. Suet. T. 72. *Een draak uyt zijn hand laten eeten.*

Hæc animalia intra ſepta villæ cibantur. Colum. 8. 10. *Deze dieren worden binnen de heyningen der hofſtede gevoed*, of *geſpijſt.*

CIBORIUM, ĭi. n. Hor. O. 2. 7. 22. Κιβώριον. *Een groote beker, kelk*, of *kop, een drinkpot.* Ook *een ſpijskaſie*, of *ouwelkas.* In de Roomſche Kerk, *het Sakramentskasje.* Zie ons Lex. Antiq.

CIBU.

CIBUS, i. m. *Spijs, voedzel, onderhoud, koſt, mondkoſt.*

Cibus gravis. Cic. N. D. 2. 9. *Harde koſt, ſpijs die zwaar te verteeren is.* Facilis. Sen. H. 2. 517. Celſ. 3. 27. Facillimus ad concoquendum. Cic. Fin. 2. 20. *Slappe*, of *luchtige koſt*, *ſpijs die ligt te verteeren valt.*

Acutis cibis ſtomachum excitare. Plin. E. 7. 3. *Door een graage koſt de eetluſt verwekken.*

Deducere alicui cibum. Ter. E. 2. 3. 23. *Iemand het voedzel onthouden.*

Homo multi cibi. Cic. F. 9. 26. *Een hongerig menſch, een grooten eeter, een vraat.*

Poma primo cibo aſſumere. Celſ. 1. 2. *Vruchten in 't eerſte gerecht eeten.*

Cibo meo tibi ſervio. Plaut. R. 1. 5. 25. *Ik diene u op mijn koſten.*

Humanitatis cibus. Cic. Fin. 5. 19. *'t Voedzel der menſchelijke ſamenleving; 't onderhoud der burgerlijke gemeenſchap.*

Cibum capere. Ter. E. 2. 3. 81. *Eeten, ſpijze nuttigen.*

E flamma cibum petere. Ter. E. 3. 2. 32. *Een roof voor de hel weghaalen.*

CICA.

Digitized by Google

C I C A.

CĬCĀDĂ, æ. f. Virg. E. 2. 13. *Een Krekel.* Zeker velddiertie.

CĬCATRICATŪS, a, um. Sidon. E. 6. 7. *Vol lidtekens.*

‡ CĬCATRICO, as, āvi, ātūm, ārĕ. Feſtus. *Een wonde met een lidteken toeheelen*, of *laaten toeloopen.*

CĬCATRĪCŌSŪS, ă, ŭm. Plaut. Am. 1. 1. 290. Quintil. I. O. 4. 1. *Vol lidtekens*, of *wondtekens; vol ſneden*, of *ſchrammen, geſneden, geſchramt.*

Vitis cicatricoſa. Colum. 4. 37. *Een wijnſtok door te veel ſnijden en kerven beſchadigt.*

CĬCATRĪCŬLĂ, æ. f. Celſ. 2. 10. *Een lidtekentie, ſchrammetie*, of *ſneetie.*

CĬCATRIX, īcis. f. Ter. E. 3. 2. 29. Cic. de Or. 2. 28. *Een lidteken, wondteken, ſchram*, of *ſnee.*

[Cicatrix ducitur. Ovid. P. 1. 3. 15. Coit. Plaut. Amph. IV. ſupp. 4. 4. 64. Ad cicatricem venit vulnus. Sen. E. 2. *De wonde heelt, loopt toe.*]

• Refricare cicatricem obductum Reipublicæ. Cic. Rull. 3. 2. Reſcindere. Petron. 113. *Een toegeheelde wonde van den Staat weder opkrabben.*

C I C C.

CĬCCŬM, i. n. Feſtus. *Een velletie*, of *vliesie, dat van binnen de ſcheyding in een Granaatappel maakt.*

(Ciccum non interduim. Plaut. R. 2. 7. 22. *Ik geef daar niet een zier om.*)

C I C E.

CĬCĔR, ĕris. n. Hor. S. 2. 6. 84. Plin. H. 18. 12. *Cicers, tamme cicers*, een hauw- *of* peulvrucht.

CĬCĔRA, æ. f. Colum. 2. 11. *Kleyne platte erweten*, een peulvrucht.

CĬCĔRCŬLA, æ. f. Colum. 2. 10. *Wilde cicers, platte erweten*, zeker kleyn peulgewas.

CĬCĔRCŬLŬM, i. n. Plin. H. 35. 6. *Zekere roode Afrikaanſche aarde*, die men gebruykt om te ſchilderen.

[CĬCĔRŌMASTĪX, īgis. m. Gell. 17. 1. *Een opſchrift van een boek, in 't welke Largius Licinius Cicero beriſpt.*]

C I C H. C I C I.

CĬCHŎRĔŬM, ĕi. n. Hor. O. 1. 31. 16. Κιχόρειον. *of*

CĬCHŌRĬŬM, ĭi. n. Plin. H. 19. 8. Κιχώριον. *Chikorei*, of *koreide. Endivie.* Zeker gewas.

CĬCI. n. indeclin. Plin. H. 15. 7. Κίκι. *Wonderboom, mollekruyd, kruysboom*, zeker heeſtergewas.

CĬCINDĒLĂ, æ. f. Plin. H. 18. 26. *Een blinkende*, of *glinſterende worm.*

CĬCĬNŪS, ă, ŭm. *Dat van een wonderboom is.*

Cicinum oleum. Plin. H. 23. 4. *Oly van wonderboom.*

C I C O. C I C U.

CĬCŌNĬĂ, æ. f. Ovid. M. 6. 97. *Een Ovevaar*, zekere vogel.

† Ciconia. *Beſpotting, beſchimping, begeykling, uytjouwing van iemand*, 't zy hem van achteren met vingeren nawyzende, *of* over den hals kykende als d'oyevaars doen.

† Janum a tergo nulla ciconia pinſit. Perſ. 1. 58. *Niemand ſpot ooit met Janus van achteren*, of *Janus word nooit van achteren begeckt*, vermids d'Ouden dezen God twee aangezichten toeſchreven.

(Ciconia. Colum. 3. 13. *Een meetſtok, om de voeten af te meten.*) Zie ons Lex. Antiq.

CĬCŌNĪNŪS, ă, ŭm. Sidon. E. 2. 14. *Van een Ovevaar.*

CĬCŪM. Zie Ciccum.

CĬCŪMĂ, æ. f. Feſtus. *Een uyl, een nachtuyl*, of *nachtrave.* Voſſius Lex. Etym. leeſt, Ciccaba, volgens 't Griekſch Κικκάβη.

CĬCŪR, ŭris. omn. gen. Cic. T. Q. 5. 13. *Tam, mak, getemt, dat niet wild is.*

Cicur ingenium. Varr. L. L. 6. 5. *Een zachten*, of *gedweën aart, een medegaande*, of *leerzaam gemoed, een gezeggelijken inborſt.*

CĬCŪRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Varr. L. L. 6. 5. *Temmen, tam*, of *mak maaken.*

CĬCŪTĂ, æ. m. Plin. H. 25. 13. *Scheerling, ſcheerlingkruyd, dulle kervel, dulle pieterſelie, winterling, pijpkruyd.*

Cicuta. Lucret. 5. 1382. Virg. E. 2. 37. *Harderspijp, herdersfluyt*, vermids ze voortyds van een ſcheerlingstronk gemaakt wierden.

Cicuta. Hor. Ep. 3. 3. Juv. 13. 186. *Scheerlings*, of *dulle kerveldrank*, een vergiſt.

Cicuta. Hor. E. 2. 2. 53. *Slaapkruid*, of *eenig ander middel voor de zinneloosheid.*

(CĬCŪTĬCĔN, ĭnis. m. Sidon. E. 1. 15. *Een fluytſpeelder, een die op een herdersfluyt ſpeelt.*)

C I D A. C I E O.

CĬDĂRĬS, ĭs. f. Κίδαρις. *Tulband, Keyzerlijk hoofdtcoiſel*, of *Keyzerlijke muts van de Perſiſche Koningen.* Curt. 3. 3. 19. Zie onze aantekeninge en ons Lex. Antiq.

CĬĔO, cĭes, cĭēvi, cĭtūm, cĭērĕ, acc. *Bewegen, verwekken, ontſteeken, aanzetten, aanprikkelen, aandringen, aanporren, aanmoedigen, aanhitzen, aanſtooken*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

Alicui tetros cruciatus ciere. Cic. Fin. 2. 29. *Iemand ſchrikkelijke pijnen*, of *ſmerten veroorzaaken, verwekken*, of *aandoen.*

Ciere rixam. Paterc. 1. 2. 2. *Een twiſt ſtooken*, of *krakkeel verwekken.* Lacrymas. Virg. Æ. 6. 468. Fletus. Virg. Æ. 3. 344. *Traanen doen ſtorten, aan 't ſchreijen*, of *weenen helpen.* Cœlum tonitru. Virg. Æ. 4. 122. *Den donder in de lucht verwekken, in de lucht donderen.*

Ciere pugnam. Liv. 1. 12: 2. 47. *of* prælium. Liv. 2. 19. *Een gevecht aanvangen, den ſlag*, of *den ſtrijd beginnen.* Bellum. Paterc. 2. 54. *Een oorlog verwekken.* Stragem. Virg. Æ. 6. 129. *Een groote ſlagting doen*, of *aanrechten, een groot bloedbad maaken.*

Ciere nomen alicujus. Tac. An. 1. 21. Ovid. F. 4. 484. *Iemand by zijn naam roepen.*

Ciere patrem. Liv. 10. 8. *Zich een wettig* Patricius, *of welgeboren man noemen; bewijzen dat men uyt een der honderd Raadsheeren, by Romulus aangeſtelt, geſproten is.*

(Ciere triumphum nomine. Liv. 45. 38. *Den Overſten in de zegepraal toeroepen* Io triumphe!)

Ciere aliquem. Plaut. B. 3. 3. 11. *Iemand tergen, quaad*, of *moeijelijk maaken. Iemand quellen*, of *ontruſten.*

Ciere alvum. Colum. 6. 5. *Losſlijvig maken, aan 't buykloozen helpen.* Urinam. Plin. H. 26. 8. *Doen wateren, aan 't piſſen helpen.*

† Belli ſimulacra ciere. Virg. Æ. 5. 674. *Een ſpiegelgevecht vertoonen*, of *houden.*

C I L I.

CĬLĬCĔS, um. plur. Stat. S. 3. 3. 34. *De Cilicians, volkeren van Cilicien*, of *van Karmanien.*

CĬLĬCĬA, æ. f. Plin. H. 5. 27. *Cilicien*, een landſchap van kleyn Azien, hedendaags *Karmanien.*

(CĬLĬCĬENSIS, ĭs. m. *en* f. ſĕ, ĭs. n. *Die van*, of *uyt Cilicien is.* Prætor Cilicienſis. Cic. Fr. 1. 2. *De Stadhouder van Cilicien.*

CĬLĬCĬNŪS, ă, ŭm. *Dat van haair is gemaakt.*

Cilicina tentoria. Solin. c. 33. *Tenten van haair geweeven.*)

CĬLĬCĬŬM, ĭi. n. Varr. R. R. 2. 11. *Een haaire kleed, een grove ſtoffe van beeſtenhaair geweeven.* Men verſtaat 'er, Textum, *onder.* Zie die in ons Lex. Antiq.

CĬLĬCĬŪS, ă, ŭm. Ulp. D. 33. 7. 12. §. 17. *Van haair gemaakt*, of *geweeven.* Dus genaamt, om dat, gelyk Varro R. R. 2. 11. zegt, deze ſlag van ſtoffen, *of* klederen uyt Cilicien quamen.

CĬLISSĂ ſpica. Prop. 4. 6. 74. *Nardus*, zekere welriekende zalve. Of, gelyk andere willen, *uyt Cilicien en bygelegene Syrien komende.*

CĬLĬŬM, ĭi. n. Plin. H. 11. 37. *Oogſchel, ooglid, wijnbrauw, 't velletje onder en boven 't oog. 't Haair aan d'oogen.*

(CĬLIX, ĭcis. omn. gen. *Ciliciaanſch, van Cilicien, die*, of *dat uyt Cilicien is.* Cilix pirata. Lucan. 3. 228. *Een Ciliciaanſch zeerover.* Cilix crocus. Lucret. 2. 416. *Ciliciaanſche ſaffraan.*)

(CIL-

CILL. CILO. CIMB.

(CILLŬS, ī. m. *Een Ezel.*
Et cilli ſummas advocet auriculas. Petron. Frag. p. 211. *Hy aanbid de tip van een ezelsoor, hy aanbid een ezel.*
CĪLO, ōnĭs. m. Feſtus. *Iemand die een ſpits voorhoofd heeſt.*)
CIMBRĪ, ōrŭm. m. plur. Tac. G. 37. *De Cimbren*, volkeren van Duytſchland, die eertyds de landſtreek bewoonden die nu *Jutland* hiet.
CIMBRĪCE. adv. Cimbrice loqui. Quintil. D. 5. *De taal der Cimbren ſpreeken.*
(CIMBRĪCŬS, ă, ŭm. Cimbricæ res. Cic. Arch. 9. *Zaaken die Jutland betreffen.*)

CIME. CIMM. CINN.

CIMEX, ĭcĭs. m. Mart. 11. 57. 5. Plin. H. 29. 4. *Een weegluys, wandluys*, of *platluys.*
CIMMĔRĪĪ, ōrŭm. m. plur. Cic. A. Q. 4. 19. Feſtus. *De Cimmeren*, of *Cimmeriërs*, volkeren van Italiën die tusſchen Bajen en Kumes, en in ſpelonken woonden, en nooit de zon zagen, waar van daan het komt dat men *heele dikke*, of *naare duyſterniſſen* Cimmeriæ tenebræ, noemde. Lactant. 5. 3.
Cimmerii. Plin. H. 6. 10. *De Cimmeren*, of *Cimmeriërs*. Een volk van Scythiën, hedendaags *de kleyne Tartars* genaamt.
CIMMĔRĬŬS, ă, ŭm. Mare Cimmerium. Gell. 17. 8. *De Boſporus, de ſtraat*, of *engte van Kaffe*, in de zwarte zee. Dus genaamt om dat de kuſten van de Cimmeren bewoont wierden.
CĪNAEDĪAS, æ. m. Plin. H. 37. 10. *Een zeker koſtelijk geſteente, ende viſch, in wiens herſſenen het gevonden wordt.*
CĪNÆDĪCŬS, ă, ŭm. Cinædica cantatio. Plaut. St. 5. 5. 19. *Een vuyl*, of *oneerlijk liedje; een ontuchtig*, of *onkuyſch lied*, of *gezang. Een hoereliedje*, of *hoeredeuntje.*
CĪNÆDŬS, i. m. Plaut. Au. 3. 3. 8. M. G. 3. 1. 74. *Een jongen heel zwak*, of *rad van leden, die wonder wel danſte.*
(Cinædus. Catull. 16. 2. *Een ſchandjongen.* Clem. Alex. van ons bygebragt over Suet. A. 68. 5. §. 9. beſchryſt hem zeer net. Catullus maakt 'er een comparativus van, als of het een adjectivum was, 10. 24. Ut decuit cinædiorem. *Als het een die in vuyle geylheyd uytſteekt betaamt heeſt.*
CĪNÆDŬS, ă, ŭm. *Dat van een ſchandjongen is, dat een ſchandjongen betaamt.*
Quartus cinæda fronte. Mart. 6. 39. 12. *De vierde met een ſchaamteloos aangezicht.*)

C I N A.

CĪNĂRĂ, æ. f. Colum. 10. 235. Κινάρα. *Een Artichok*, zeker gewas.

C I N C.

CĪNCĪNNĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Sext. 11. *Gekrult, gekronkelt, die gekrult haair heeſt.*
Cincinnatæ ſtellæ. Cic. N. D. 2. 5. *Staartſterren, haairige ſterren*, of *Kometen.*
CĪNCĪNNŬS, ī. m. Cic. Piſ. 11. *Een lok gekrult haair, een gekrulde haairlok*, of *een bosje gekrult haair*, als nu veel onder, en achter aan de pruyken hangt.
Oratorum cincinni. Cic. de Or. 3. 25. *Aardigheden, cieraaden*, of *fraaijigheden der Redenaaren*, om hunne redenvoeringen op te ſchikken. Men kon ze ook noemen, *de krullen*, of *loopjes der Redenvoerderen.*
CĪNCTĪCŬLŬS, ī. m. Plaut. B. 3. 3. 28. *Een kort kinderrokje*, of *broekje, dat hem van de middel tot aan de kniën komt.*
CĪNCTŌRĬŬM, i. n. Mela, 2. 1. *Een gordel, draagband van een ſoldaat.*
CĪNCTŪRĂ, æ. f. *Een gordel*, of *gordelriem, omgording*, of *gording* van zich zelven.
Cingi cinctura laxiori. Suet. J. 45. *Een zeer ruimen*, of *loſſen gordel dragen, zich heel ſlap gorden.*
CĪNCTŬS, ă, ŭm. *Gegordt, ergens van omgordt*, of *omringt; die een gordel aan heeſt.*
Cinctus gladio Hiſpanienſi. Liv. 38. 21. *Op zijn Spaanſch den degen aangegordt, die een Spaanſche degen*, of *op zijn Spaanſch den degen draagt.*
• Cinctus corona hoſtium. Liv. 7. 27. *Van een hoop vyanden omringt, door een vyandlijke bende bezet*, of *omcingelt.*
Cincta mari regio. Cic. Fl. 12. *Een land dat rondom in de zee legt, een geweſt rondom van de zee beſpoelt.*
Veſtes ad pectora cinctæ. Ovid. M. 6. 59. *Opgegorde rokken*, of *kleederen tot den middel toe.*
Alte cinctus. Sen. E. 92. *Een grootchertig*, of *kloekmoedig man.*
Alte cinctus puer. Hor. S. 2. 8. 10. *Een ſterk, ſluks, wakker*, of *kloek lijfknecht.*
CĪNCTŬS, ūs. m. Varr. L. L. 2. 23. Virg. Æ. 7. 612. *Een gordelrok, een Romeynſch kleed, dat ze onder de borſt opgorden, en hen tot op de kniën hing.*
Cinctus. Plin. H. 24. 9. *Een gordel*, of *gordelriem.*
CĪNCTŪTŬS, ī. m. Hor. A. P. 51. *Die een gordelkleed draagt*, by de Romeinen, Cinctus, genaamt. Oneygentlyk is 't *Een dapper, kloekmoedig*, of *onverzaagt man.*

C I N E.

(CĪNĔFĂCĬO, ĭs, ĕrĕ. Lucret. 3. 919. *Tot aſſche verbranden.*)
CĪNĔRĂCĔŬS, ă, ŭm. Plin. H. 33. 6. *Asachtig, asverwig, asgrauw.*
CĪNĔRĀRĬŬM, i. n. Inſcript. Grut. p. 85. *Een grafſteêe.*

CĪNĔRĀRĬŬS, ĭi. m. Catull. 61. 138. Varr. L. L. 4. 29. *Een haairkrulder in de badſtooven; een die 't haair in de badſtooven krult, poeijert, enz.* Zie ons Lex. Antiq.
(CĪNĔRESCO, ĭs, ĕrĕ. Tertull. Apolog. 40. *Tot as*, of *aſſche worden.*
CĪNĔRĔŬS, ă, ŭm. Colum. 2. 2. *Asachtig, aſſig, asverwig, asgraauw, grijs.*
CĪNĔRĪTĬŬS, ă, ŭm. Terra cineritia. Varr. R. R. 1. 9. *Een asachtige grond*, of *aarde.*
CĪNĔRŌSŬS, a, um. Apul. M. 7. *Asverwig, vol as.*

C I N G.

[CINGILLUM, ī. n. Petron. c. 67. *Een ſmallen ſluijer.*]
CĪNGO, ĭs, cinxi, cinctŭm, cingĕrĕ. *Gorden, omgorden, omringen, omvangen.*
Urbem mœnibus cingere. Cic. N. D. 3. 40. *Een ſtad bemuuren*, of *bewallen; een ſtad met muuren*, of *wallen omringen.*
Fluvius urbem cingit. Cæſ. B. G. 1. 38. *De ſtroom loopt*, of *beſpoelt rondom de ſtadt.*
Cingere urbem copiis. Liv. 34. 38. *Een ſtad berennen, blokkeeren*, of *beſluyten.* Obſidione urbem. Virg. Æ. 3. 52. *Een ſtad belegeren.*
Cingere ferrum. Virg. Æ. 2. 511. Latus ferro. Stat. Th. 4. 41. Se gladio. Liv. 7. 10. *Den degen aangorden, zijn degen aandoen, op zy hangen*, of *ſteeken.*
• Cingere aliquem. Tac. An. 1. 77. Alicui latus. Ovid. P. 4. 9. 17. *Iemand eershalve geleiden*, of *verzellen, iemand gezelſchap houden, iemand bybljjven*, of *volgen, in iemands gevolg zijn.*
† Cingere lacum. Val. Flacc. 6. 68. *Rondom een meir woonen.*
[Cingere arborem. *Een boom afſchillen, de ſchil*, of *ſchors afdoen.* Dus verklaart het Paull. D. 47. 7. 5. en gebruykt het Ulp. D. 47. 7. 7. 4.]
CĪNGŬLĂ, æ. f. Ovid. Rem. Am. 1. 236. *Een cingel, buikriem*, of *gordriem van een paerd.*
CĪNGŬLŬM, ī. n. Varr. L. L. 4. 23. *of*
CĪNGŬLŬS, ī. m. Cic. Som. Sc. 6. *Een gordel, ſluijer*, of *veldteiken.*
Cinguli. Cic. S. Sc. 6. *Luchtſtreeken, gordelwareldſtreecken*, of *hemelgordels.*
† Cingulus. Feſtus. *Een zeer rank, ſpigtig*, of *dun menſch; een menſch die heel dun van middel is.*

C I N I.

CĪNĪFLO, ōnĭs. m. Hor. S. 1. 2. 98. *Een haairkrulder in de badſtooven*, voornamentlyk, *met een yzertje.*
CĪNĬS, ĕrĭs. m. *en* f. *Aſch, aſſche*, of *as.*
Vertere quid in fumum & cineres. Horat. E. 1. 15. 39. *Iets tot aſch verbranden.*
• Dolorem inurere cineri alicujus. Cic. V. 1. 44. *Iemands aſſche onteeren; iemand*

Digitized by Google

iemand na zijn dood ſmaaden, laſteren, of *ſchenden.*

Poſt cineres decus habere. Mart. 1. 2. 6. *Na zijn dood geëert*, of in *eeren gehouden worden.*

† Haud cinerem quæritant iſti ſermones. Plaut. M. G. 4. 2. 10. *Die redenen moeten nooit vergaan, moeten nimmer vergeten worden*, of *moeten eeuwiglijk in gedachtenis blijven.*

† Troja virorum omnium & virtutum cinis. Catull. 68. 90. *Troje was 't graff van alle helden en deugden*; dat is, *na de verwoeſting van Troje zag men geen groote mannen meer.*

Incedere per ignes ſuppoſitos cineri doloſo. Horat. O. 2. 1. 8. *Een gevaarlijk werk ondernemen.*

Cinis ater hunc habet. Virg. Æ. 4. 633. *Deze is al overlang geſtorven en tot aſch geworden.*

Cinere ut multa jacet obrutus ignis. Lucret. 4. 924. *Gelijkerwijs het vuur onder veel aſch bedolven is.*

(CĬNISCŬLŬS, i. m. Prud. Καθ. 10. 143. *Weynig aſche.*)

C I N N.

CINNĂBĂRĬS, ĭs. f. *en* Cinnăbări. n. indeclin. Plin. H. 33. 7. Κιννάβαρι. *Vermilioen, bergrood, drakenbloed.* Een gom die uyt een boom in Afrika en Amerika vloeit.

CINNĂMEŬS, a, ūm. Auſon. Eidyll. 11. 17. *Van kaneel.*

CINNĂMŌMĬNŬS, a, um. Cinnamominum oleum. Plin. H. 13. 1. *Kaneel-olie.*

CINNĂMŌMŬM, i. n. *en* Cinnămūm. i. n. Plin. H. 12. 19. Κιννάμωμον. *Kaneel*, of *kaneelboom*, een welriekent heeſtergewas.

CINNĂMŬM, i. n. Plin. H. 12. 19. *Kaneel.*

‡ CINNŬS, i. m. Cic. Orat. 6. Non. 1. 295. *Een t'zamenmengzel, verzameling*, of *een ſtaat, lijſt*, of *oprekening van veele dingen.*

Cinnus. Plaut. Truc. 2. 2. 32. *Een haairlok*, of *haairkrul, een bos haair.*

C I O.

CĬO, is, ītum, īrĕ. Colum. 6. 5. Zie Cieo.

C I P P.

CIPPŬS, i. m. Hor. S. 1. 8. 12. Perſ. 1. 37. *Een grafzuyl, verheven grafſteen, grafzerk*, of *grafnaald*, ter gedachtenis van iemand opgerecht. Of, gelyk zommige willen, *Een aardhoop*, of *ſteenhoop*, om tot een gedenkteken van iemand te ſtrekken.

• Cippus. Cæſ. B. G. 7. 73. *Scherpe ſtormpaal*, of *ſtaak* die in d'aarde ſtaat.

[Cippus, was ook *een werktuig*, *in welke de voeten der ſlaven*, of *verwijsde geſloten wierden.* Gell. 16. 7. Zie ons Lex. Antiq.]

C I R C.

CIRCĀ. præp. acc. *Rondom, om heen, omtrent*, of *ontrent, nevens, om en by, dichte by.* Deze præpoſitie word van den tyd en de plaats gezegt.

Circa jecur. Hor. O. 1. 25. 15. *Rondom de lever.*

Circa forum. Quintil. I. O. 6. 14. *Rondom de markt*; *by*, of *omtrent de markt.*

Circa Regem erat turba Macedonum. Curt. 3. 1. 17. *De bende der Macedoniërs, die naeſt den Koning ſtont.* (Wy hebben over die plaats gezegt, dat niet alleen de Latynen, maar ook de Grieken zoo geſproken hebben.)

Urbes circa Capuam. Cic. Rull. 1. 7. *De ſteden rondom, by*, of *omtrent Kapua gelegen.*

Circa horam tertiam. Celſ. 4. 25. *Omtrent drie uuren, te drie uuren, by drie uuren, niet ver*, of *op 't ſlag van drie uuren.*

Circa Demetrium Phalereum. Quintil. I. O. 2. 4. *Ten tijde, omtrent het leven*, of *by 't leven van Demetrius Phalereus.*

• Perſpectus tibi eſt animus meus circa curam valetudinis tuæ. Cic. F. 9. 15. *Gy weet*, of *zijt bewuſt wat zorge ik omtrent*, of *voor uwe gezontheyd draag.*

Varia eſt circa hæc opinio. Plin. H. 8. 16. *Daar zijn verſcheyde gevoelens omtrent*, of *over deze dingen, men is 't niet eens over deze zaaken.*

Literas circa præfectos provinciarum dimittere. Liv. 42. 51. *Alom brieven aan den Stadhouderen der landſchappen*, of *Landvoogden der wingewesten afzenden.*

Animus tuus eſt circa campos. Hor. O. 2. 5. 5. *Uw geeſt is op 't land*, of *uwe gedachten zijn op 't land. Gy bemind het landleven; gy hebt vermaak op 't land te woonen.*

(Circa alleen, zonder caſus, *rondom heene, daar omtrent.*

Nam circa omnia defecerant, unde commeatus ſubvehi poterant. Liv. 9. 23. *Alles ontbrak daar rondom heen, van waar de toevoer had konnen komen*, of *de leeſtocht had konnen gebragt worden.*

Quum paucis diebus hoſtes exhauſto circa omni agro ad ultimum inopiæ venturos ſciret. Liv. 31. 38. *Naardien hy wiſt dat de vyanden in weynig daagen tot het uyterſte gebrek zouden komen, 't geheele platte-land rondom heen kaal gemaakt zijnde.*)

Qui circa erant. Nep. Eum. 10. *Die rondom hem waren; zijne geheyme raden, en vrienden.*

Circa. *Omtrent, min of meer.*

Oppida circa ſeptuaginta. Liv. 45. 36. *Omtrent zeventig ſteden.*

CIRCÆUM, i. n. Plin. H. 25. 13. *Mandragora*, zeker kruyd.

CIRCÆŬS-MONS. m. Strab. 5. p. 160. *Circel, Circelsberg*, een berg in Italiën.

CIRCĀNEĀ, æ. f. Feſtus. *Een vogel die zich in 't opvliegen rondom draait*, gelyk de wouw en andere roofvogels.

CIRCENSIS, ĭs. m. & f. ſē, ĭs. n. *Van 't renperk, van de renbaan, des renperks*, of *der renbaan; dat het renperk betreft*, of *tot de renbaan behoort.*

Circenſes ludi. Virg. Æ. 8. 636. Liv. 44. 9. *Spelen van 't renperk; ſpelen die in 't renperk vertoont wierden.*

CIRCĬNĀTĬO, ōnĭs. f. Vitruv. 3. 3. *Het rond, de kring, d'omkreits, d'omkring*, of *d'omtrek van een paſſer; d'omloop, d'omdraaijing van een rad, paſſer, enz.*

Circinationem peragere, currere, facere. Vitruv. 9. 4. *Zijnen loop volbrengen, voleindigen*, of *afdoen*, van een geſternte ſprekende.

CIRCĬNĀTŬS, ă, ūm. Plin. H. 11. 24. *Afgerondt, rond gemaakt, in 't rond*, of *kringswijze gemaakt.*

CIRCĬNO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 16. 38. *Een rond maken, een kring trekken.*

Circinare in orbem ramos. Plin. H. 17. 12. *Zijn takken in 't rond uytſpreiden.*

† Circinare auras. Ovid. M. 2. 723. *Rondom vliegen, in 't vliegen zich omdraaijen*, als zommige vogels doen.

CIRCĬNŬS, i. m. Plin. H. 2. 15. Vitruv. 3. 1. *Een paſſer.*

Circino circumductus. Cæſ. B. G. 1. 38. *Met de paſſer afgemeten*, of *afgetrokken, dat een regelmaatige kring maakt.*

CIRCĬTĔR. præp. acc. *Ontrent*, of *omtrent, naby, dichte by, om en by, niet verre van.*

Circiter Calendas. Cic. Att. 2. 4. *Omtrent den eerſten dag van de maand.* Meridiem. Cæſ. B. G. 1. 50. *Omtrent den middag*, of *op den middag.* Horam octavam. Hor. E. 1. 7. 47. *Omtrent*, of *by acht uuren.*

Dies circiter decem iter fecerunt. Cæſ. B. G. 1. 15. *Zy hebben omtrent tien dagen getrokken* of *gereyſt.*

Circiter. adv. Cic. Att. 2. 17. *Omtrent, ten naaſten by, byna, bykans, ongevear.*

Circiter duobus menſibus. Varr. R. R. 3. 10. *Omtrent twee maanden.*

CIRCĬTŎR, ōrĭs. m. Ulp. D. 14. 3. 5. §. 4. *Een marskramer, marsman, een kremer die rondom trekt*, of *een Quakzelver*, die op alle markten trekt.

• Circitor. Veg. 3. 8. *Een Bevelhebber*, of *ſoldaat die de ronde doet, die de ſchildwagten en poſten bezigtigt*, of alles welſtaat.

[Circitor. Priap. 15. 1. *Een tuynman*, of *tuynier.* Hy gaat dikwils om den tuin, verzekerende dien tegens de dieren. Zie die alle in ons Lex. Antiq.]

CIRCĬŬS, ĭi. m. Gell. 2. 22. Vitruv. 1. 6. *De Weſt-noordweſte-wind; de wind die uyt den Noord-weſten komt.*

CIRCŬĬTĬO, ōnĭs. f. Liv. 3. 6. *Het omgaan, rond gaan.* In een eygentlyken zin.

Circuitio. *Omtrek, omgang, omkring.* Het beteekent ook, *Een omweg, een weg die omloopt*, of *afgelegen is.*

Sol cœli circuitionem percurrit. Vitruv. 9. 4.

Digitized by Google

9. 4. *De zon doorloopt de kring des hemels*, of *loopt rondom den hemel*, naar 't gemeen gevoelen.

• Circuitio. Vitruv. 10. 19. *d'Omloop*, *omgang*, *trans*, of *galdery*, die rondom een huys, kerk, toren, enz. loopt.

Circuitio. Vitruv. 6. 6. *Een ruimte*, of *plaats rondom een tafel*, of *bedde*, om te konnen dienen.

Circuitio. Cic. D. 2. 61. *Omſpraak*, *een omweg in 't ſpreeken*.

Nihil circuitione uſus es. Ter. And. 1. 2. 31. *Gy hebt geen omſpraak*, of *omwegen gebruykt; gy hebt uw hert recht uyt geſproken*.

CIRCŬITOR, ōris. m. Veg. 3. 8. Zie Circitor, in allerlei beteekeniſſen.

CIRCŬITŬS, ûs. m. *Een omweg*, *een weg die omloopt*, *een omloop*, of *omtrek*.

Per circuitum adducere exercitum. Front. St. 1. 1. 6. *'t Leger door een omweg leiden*, *een heir doen omtrekken*.

• Circuitus ſolis. Cic. N. D. 2. 19. *De loop*, of *omloop van de zon*. Striarum. Vitruv. 4. 4. *De loop der kegelen*, of *groeven*.

Febris quæ certum circuitum habet. Celſ. 3. 5. *Een koorts die een zekere loop houd, die op den gezetten tijd wederkomt, die t'elkens op haaren tijd zich verheft*. Febris quadrini circuitus. Plin. H. 7. 50. *De komſt*, of *verheffing van de derdendaagſche koorts*.

Circuitus alleen. Cic. Or. 61. of Circuitus verborum. Cic. de Or. 3. 51. *Omſpraak*, of *omſpraak van woorden*, *omreden*, *breeder omſchrijving*, of *uytbreiding; vol zin*.

CIRCŬITŬS, a, um. Circuitis roſtris. Cic. C. Corn. 1. *Zijnde rondom de* Roſtra of *ſchipbekken gegaan*. Dit was zekere ſpreekſtoel te Rome op de markt in 't achtſte wyk.

Circuitis templis. Suet. Ner. 19. *De tempelen rond gegaan zijnde*, *alle tempelen bezogt hebbende*.

† Circuitis luna cornibus orbem alligat. Sen. M. 1. 98. *De maan is vol*, *'t is volle maan*.

CIRCŬLĀTIM. adv. Suet. J. 14. *By beurten*, *beurt om beurt*, *d'een na den anderen*, *vervolgens*, *na malkanderen*, gelyk het ſommige verklaaren. Of, *in 't rond*, *rondom*, *de ronde doende*.

CIRCŬLĀTIO, ōnis. f. *De loop*, *d'omloop*, of *de draaijing* der geſternten.

Ex eo ſigno priore circulatione luna cœpit facere curſum. Vitruv. 9. 4. *De maan heeft uyt dat hemelsteken haaren eerſten loop begonnen; of is uyt dat teken vertrokken toen ze haaren eerſten loop begon*.

CIRCŬLĀTOR, ōris. m. Celſ. 5. 27. Sen. B. 6. 11. *Een quakzalver*, *zelfverkooper*, *googchelaar*, *guigchelaar*, of *tandtrekker*, *een zwerver* die 't land omreiſt.

Circulator auctionum. Cic. F. 10. 32. *Een omroeper*, *uytroeper*, of *uytroeper van verkoopingen*.

Circulator. Sen. E. 29. *Een bedriegredenaar*, *drogredenaar*, *haairklover*, of *dwarsdrijver*.

CIRCŬLĀTŌRIŬS, a, um. Quintil. I. O. 2. 4. *Quakzalvers*, *googchelaars*, *van een quakzalver*, of *googchelaar*, *eygen aan een quakzalver*, of *guigchelaar*.

CIRCŬLĀTRIX, īcis. f. Priap. 18. 1. *Een quakzalfſter*, *guigchelares*, *googchelſter*, *poetzemaakſter*.

Lingua circulatrix. Mart. 10. 3. 2. *Een quakzalvers tong*, *een dartele quaadſpreekende tong*.

CIRCŬLĀTŬS, a, um. Petron. 38. p. 133. *Kringswijze gemaakt*, *als een halfrond gedraait*, *afgerond*, van een werktuig ſpreekende.

CIRCŬLO, ās, āvi, ātum, āre. acc. *Omringen*, *omvangen*, *rondom leiden*, of *leggen*.

Circulare aliquid foſſula. Colum. 11. 3. *Een gragtje ergens rondom leggen*, of *leiden*, *iets met een gragtje omringen*.

Circulari. Sen. E. 88. *De quakzalver ſpeelen*, *als een quakzalver zwetzen*, *breed opgeeven*, *luſtig ſnorken*, of *pogchen*, van 't verſtand, de kenniſſe, enz. van een verwaand Wysgeer ſpreekende. Dit verbum is daar deponens.

Circulari. Cic. Cl. 54. *'t Hoofd rondom draaijen*, *heen en weer kijken*, *zich rondom draaijen*, *wenden*, of *keeren*. Circulari. *Vergaderen*, *by een loopen*, *zamen rotten*.

Totis caſtris milites circulari. Cæſ. B. C. 1. 64. *Dat de ſoldaaten in 't gantſche leger by een loopen*, of *t'zamen rotten*.

CIRCŬLŬS, i. m. Cic. N. D. 2. 18. *Een rond*, *kring*, *kreits*, *hoep*, of *rondeel*.

Circulus de cupa excuſſus. Petron. 60. *Een hoep van een kuip geſlagen*.

Circulus auri. Virg. Æ. 5. 559. *Een gouden keten*, *halsband*, of *armband*.

• Circulus. Cic. de Or. 1. 34. *Een gezelſchap in 't rond*, *een kring*, of *vergadering van menſchen*.

In circulum venire. Nep. Epam. 3. *In een gezelſchap*, of *vergadering van menſchen komen*.

Circulos conſectari. Cic. Fin. 5. 20. *Veel van gezelſchappen houden*, *gezelſchappen zoeken*, *in gezelſchappen gaan*, of *verkeeren*.

Circulus ſtellarum. Cic. Som. Sc. 3. *De loop*, *d'omloop*, *de kring*, of *draaijing der ſtarren*.

Circulus. Varr. L. L. 4. 22. *Zekere ronde koek*, die d'Ouden van meel en kaas bakten.

Circulus ſignifer. Vitruv. 6. 1. *De tekenkring*, of *kreits*, *de zonneweg*, *het maanrond*, of *de kring van 't Noorder afpunt*. Arcticus. Hygin. A. P. 1. 6. *De Noorder poolkring*. Lacteus. Cic. Som. Sc. 3. *De melkweg*. Alle Sterrekundige woorden. Dit laatſte is een groote en lange ſtreek in den hemel, wit ſchynende en vol kleyne ſterren.

(Circulus de vimine. Virg. G. 3. 166. *Een teenen halſter*, of *halsband*, die de boeren de ſtieren, om ze te temmen, om den hals deeden.

Circulus. *Een hoep*, of *hoepel* om een ton.

Circulis vaſa cingunt. Plin. H. 14. 21. *Zy doen hoepels om de tonnen*.)

CIRCUM. præp. acc. *Rondom*, *om heene*, *bygelegen*, of *omgelegen*, *omtrent*, *aan alle zijden*.

Errare maria omnia circum. Virg. Æ. 1. 36. *De zee rondom vaaren*, of *zeilen*. *Alle zeën rond vaaren*.

Qui circum eum ſunt. Cic. Att. 9. 9. *Die by hem*, of *rondom hem zijn*, *die hem verzellen*, *zyn volk*, *gevolg*, of *ſtoet*.

Circum. adv. Virg. Æ. 4. 416. *Rondom*, *in 't rond*, *alom*.

Da ab eo cantharum circum. Plaut. Moſt. 1. 4. 33. *Geef hem een glas dat rond gaat*, of *dat rondom gedronken wordt*.

(Circum. *Langs*. Circum tribus. Suet. A. 41. *Langs de gilden*. Circum municipia. Cæſ. B. C. 3. 22. *Langs de kleine ſteden*.)

CIRCUMACTIO, ōnis. f. Vitruv. 9. 9. *Omdraaijing*, *omgang*, *omloop*, of *beweging in 't rond van iets*, gelyk van een wyzer in een uurwerk.

CIRCUMACTŬS, ûs. m. Corporis. Plin. H. 8. 30. *Omdraaijing*, *omkeering van 't lighaam*.

Cervicem cum circumactu rotæ fregit. Sen. E. 70. *In 't omloopen van 't rad heeft hy den hals gebroken*.

Circumactus aſtrorum. Sen. B. 3. 23. *De loop*, of *omdraaijing der ſterren*.

CIRCUMACTŬS, a, um. Plin. H. 18. 4. *Omgedreeven*, *omgekeert*, *omgewenteld*.

Anno circumacto. Liv. 6. 1. *Na verloop van het jaar*.

CIRCUMAGGĔRO, ās, āvi, ātum, āre. acc. *Rondom beleggen*, *aanhoogen*, *ophoopen*. Men vind van dit verbum niet dan de volgende ſpreekwys.

Radix fimo circumaggerata. Plin. H. 19. 5. *Een wortel rondom met miſt bedekt*, of *aangehoogt*.

CIRCUMĂGO, is, ēgi, actum, ăgĕre. acc. *Rondom draaijen*, *omdraaijen*, *rondom leiden*, *omdrijven*, *omvaaren*, *omwenden*, *omkeeren*.

Nil opus eſt, te circumagi. Hor. S. 1. 9. 17. *Het is niet nodig, dat gy omgeleid word*.

Circumagere ſe. Liv. 4. 28. *Zich omdraaijen*, *zich omkeeren*, *zich omwenden*.

Circumagere equum. Liv. 1. 14. *Een paard rondom rijden*, of *omkeeren*. Navem. Liv. 28. 40. *Een ſchip wenden*. Legiones. Flor. 3. 21. 6. *Zijn keurbenden zwenken*, *omkeeren*, of *weder 't hoofd doen bieden*.

• Circumegit ſe annus. Liv. 9. 18. *'t Jaar loopt om*, of *is omgeloopen*. Zie boven Anno vertente.

Circumagi. Sen. E. 8. *In vryheyd geſtelt worden*, *vrygemaakt worden*, *uyt de ſlaverny*, of *dienſtbaarheyd geſlaakt*, of *ontſlagen worden*. Wanneer de Romeinen een ſlaaf in vryheyd ſtelden, bragten ze hem by den Schout, die aan een zyner bedienden beval, dat

by

Digitized by Google

hy hem een keer rondom zou laten doen, om hem hier door aan te wyzen, dat hy gaan konde waar hy wilde.

Hic paululum circumacta fortuna eſt. Flor. 2. 2. 22. *Hier draaide 's geluk een weynig; hier keerde de kans een weynig om.*

(Circumagere. *Omzetten, van een boos voorneemen aftrekken.*

Una voce milites circumegit. Suet. J. 70. *Met een woord heeft hy de ſoldaaten van hun boos voorneemen afgetrokken.*)

CIRCŬMAMBŬLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Paull. D. 41. 2. 3. §. 1. *Ergens rondom wandelen*, of *kuijeren, ergens een wandeling om doen.*

[CIRCŬMAMICTŬS, ă, ūm. Somnio turbulento circumamictus. Petron. c. 60. *Onrullig droomende.*]

CIRCŬMĂRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Liv. 2. 10. Plin. H. 18. 3. *Alles in 't rond omploegen*, of *akkeren, 't land rondom bouwen.*

‡ CIRCŬMCÆSŪRĂ, æ. f. Circumcæſura membrorum. Lucret. 3. 220. *De vereeniging, t'zamenvoeging, 't verband*, of *de ſchakking der leden.* Andere lezen Circumtextum.

CIRCŬMCELLĬO, ōnis. m. Feſtus. *Een landlooper, zwerver, een die geen vaste woonplaats heeft.*

CIRCŬMCĪDĀNEŬS, ă, ūm. *Rondom afgeſneden, afgehakt, afgekapt, afgekapt, beſnoeit*, of *beſneden.*

Circumcidaneum muſtum. Cato. R. R. 23. *Wijn van de tweede perſſing*, of *na het kappen des droeſſems geperſt.*

CIRCŬMCĪDO, ĭs, cīdi, cīsūm, cīdĕrĕ. acc. *Rondom afſnijden, afhouwen, afhakken, afknippen, beſnoeijen*; of *beſnijden.*

Circumcidere arborem. Cic. Fin. 5. 14. Plin. H. 6. 39. *Een boom ſnoeijen*, of *rondom dunnen.*

• Circumcidere ſumptus. Liv. 32. 27. *d'Onkoſten beſnoeijen, verminderen, minder maaken, weyniger onkoſten doen.*

Negotioſam cogitationem. Celſ. 4. 25. *Zijn gedachten van alle bezigheden aftrekken.*

Vinum circumcidendum eſt ex toto. Celſ. 6. 9. *Men moet ganſchelijk den wijn*, of *'t gebruyk van den wijn afſnijden*, of *nalaaten.* In annum. Celſ. 4. 20. *Zich een jaar van wijn*, of *van wijndrinken onthouden*, of *ſpeenen.*

Circumcidere multitudinem ſententiarum. Cic. A. Q. 4. 45. *De veelheyd der ſpreuken, (in een reden) afſnijden*, of *vermijden.*

CIRCŬMCĪRCĂ. *Rondom.* Circumcirca regiones proſpicere. Cic. F. 4. 5. *De landen, de geweſten*, of *landſtreeken rondom van verre zien.*

CIRCŬMCĪSE. adv. Suet. Rh. 6. *Recht uyt, rond uyt, onbewimpelt, zonder bewimpeling*, of *cieraad van woorden, met platte*, of *botte woorden.* Macrob. S. 5. 1. zegt Circumciſe dicere. *Met bondige*, of *beknopte woorden zeggen, beknoptelijk*, of *bondiglijk ſpreeken.*

CIRCŬMCĪSĪTĬŬS, ă, ūm. Circumciſitium vinum. Varr. R. R. 1. 54. *Wijn van de tweede perſſing*, dat is, *wijn na de kapping*, of *'t hakken des droeſſems geperſt.* Zommige lezen Circumciſitum. (Plin. H. 14. 19. beſchryft het.)

CIRCŬMCĪSŌRĂ, æ. f. Plin. H. 16. 40. *Afſnijding, afſnoeijing, afknipping, afhouwing, afkapping, beſnoeijing in 't rond.*

CIRCŬMCĪSŬS, ă, ūm. Plin. H. 14. 19 *Rondom afgeſneden, afgekapt*, of *beſnoeit.*

• Res libro circumciſa. Varr. R. R. 1. 1. *Een zaak uyt een boek geſneden*, of *gelubt.*

Circumciſa inanitate & errore. Cic. Fin. 1. 13. *d'Ydelheyd en dwaling afgeſneden hebbende; onnutte dingen en dwaasheden verlaten hebbende.*

Quorum plurimæ orationes ſunt circumciſæ & breves. Plin. E. 1. 20. *Wiens meeſte redenvoeringen beknopt en kort zijn.*

Neſcio an illud ſatis circumciſum & abraſum. Plin. E. 2. 12. *Ik weet niet of dat al bondig en beſchaaft genoeg is.*

(Circumciſus. *Beſneden.*

Qui circumciſus quarundam gentium more. Celſ. 7. 25. *Die beſneden is naar de wijze van zommige volkeren.*)

CIRCŬMCLŪDO, ĭs, clūsi, clūsūm, clūdĕrĕ. acc. Plin. H. 18. 35. *Omringen, omvangen, beſluyten, omſingelen, rondom bezetten*, of *beſluyten.*

Duobus exercitibus circumcludi. Cæſ. B. C. 3. 30. *Van twee legers omringt worden.*

Parietes circumcludunt ambulationes. Vitruv. 5. 9. *De wandelplaatzen zijn rondom bemuurt, zijn met muuren omringt*, of *beſloten.*

Poculum a labris auro circumcludere. Cæſ. B. G. 6. 28. *De randen van een drinkſchaal met goud beſlaan, rondom van goud maaken.*

CIRCŬMCLŪSŬS, ă, ūm. *Beſloten, omringt, bezet, berent, benaauwt, belegert*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Ille conſiliis, laboribus, periculisque meis circumcluſus eſt. Cic. C. 2. 7. *Hy is door mijnen raad, en wakkerheyd, en met mijn eygen lijfsgevaar in zijn boos opzet geſluyt*, of *in zijnen quaaden toeleg verhinderd.*

CIRCŬMCŎLO, ĭs, cŏlui, cūltūm, cŏlĕrĕ. Paludem. Liv. 31. 41. *Rondom aan*, of *by een moeras woonen.*

CIRCŬMCULCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Colum. 5. 6. *Iets met voeten treden, vertrappelen, vertrappen*, of *vertreden; iets rondom betreden.*

CIRCŬMCŬRRO, ĭs, cŭcūrri, cūrsūm, cŭrrĕrĕ. Vitruv. 4. 6. Zie Circumcurſo.

Ars circumcurrens. Quintil. I. O. 2. 22. *Een onbepaalde konſt, een algemeene wetenſchap, een wetenſchap die van alles handelt, die haar over alles uytſtrekt.*

CIRCŬMCŬRSO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Rondom loopen*, of *wandelen; over al gaan, hier en daar loopen, rondom alles bezigtigen.*

Lecticula villas circumcurſare. Cic. F. 7. 1. *Zich op zijne landhoeven in een rosbaar laten omdragen. Zijne hofſteden in een rosbaar bezigtigen.*

Circumcurſavi omnia. Plaut. R. 1. 4. 4. *Ik heb over al geloopen, ik heb alle plaatzen doorkruyſt, doorſnuffelt*, of *doorzocht.*

Circumcurſare hac & illac. Ter. H. 3. 2. 1. *Over al omloopen, rondom gaan, alles doorſnuffelen, bekijken*, of *doorzien.*

CIRCŬMDĂTŬS, ă, ūm. *Omringt, omvangen, omzet, beſloten, gevat.*

Circumdatum aurum argento. Cic. D. 2. 65. *Goud in zilver gevat.*

Circumdati ignes tectis. Cic. C. 3. 1. *Vuur in alle huyzen geworpen.*

Circumdatus armis. Virg. Æ. 9. 462. *Gewapent, met wapenen bekleedt*, of *omhangen.* Palla. Hor. S. 1. 2. 99. *Met een huyk om, met een huyk omhangen.*

CIRCŬMDO, ās, dĕdi, dătūm, dărĕ. acc. *Omringen, omſingelen, rondom berennen, bezetten, beſluyten, belegeren.*

Circumdare oppidum foſſa. Cic. F. 15. 4. Circumdare oppido foſſam. Cic. T. Q. 5. 20. *Een gracht rondom een ſtad maaken.* Aulæa cubiculo. Curt. 9. 7. 15. *Zijn kamers rondom behangen.* Oppidum caſtris. Cæſ. B. C. 3. 9. *Een ſtad berennen, blokkeeren, belegeren*, of *rondom beſloten houden.*

Portum mœnibus. Nep. Themiſt. 6. *Een haven met wallen omringen.*

Circumdare alicui cuſtodias. Cic. C. 4. 4. *Iemand door een wacht doen bewaaren.*

• Circumdare ſibi cancellos. Cic. P. Q. 10. *Zich zelven paalen ſtellen*, of *zetten, zich zelven bepaalen.*

Exiguis finibus Oratoris munus circumdare. Cic. de Or. 1. 62. *De plicht van een Redenaar*, of *de welſpreekenskonſt in enge paalen beſluyten*, of *nauw bepaalen.*

Circumdare alicui inanem famam. Tac. H. 4. 11. *Iemand een ydele roem geeven.*

CIRCŬMDŎLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 16. 32. *Rondom afſchaaven, aan allen kanten glad ſchaaven.*

CIRCŬMDŪCO, ĭs, dūxi, dūctūm, dūcĕrĕ. acc. *Omleyden, rondom leyden*, of *brengen, rondom wandelen. Iets omdrijven*, of *doen omloopen.*

Circumducere victorem exercitum. Liv. 8. 13. *Met een overwinnend leger rondom trekken.*

Ædes aliquem circumducere. Plaut. Moſt. 3. 2. 157. *Iemand het gantſche huys doorbrengen*, of *doorleyden; iemand een huys over al laaten zien, hem in al de vertrekken brengen.*

• Circumducere aliquem per dolos. Plaut. Pſ. 1. 5. 115. *Iemand door loosheden bedriegen, foppen, ſcheeren, voor den droel houden, poetzen ſpeelen, doeken, bedotten, opligten*, of *om den tuin leyden.*

Aliquem circumducere argento. Plaut. Pſ. 1. 5. 16.

Digitized by Google

r. 5. 16. *Iemands geld afſtroopen*, of *liſtiglijk afhandig maaken.* Boertachtig zeggen wy, dat hier de zin is: *Iemand de beurs luyzen, iemand plukken.*

Circumducere cognitionem cauſæ. Ulp. D. 40. 12. 27. §. 1. *'t Onderzoek van een zaak uytſtellen*, of *verſchuyven.*

CIRCUMDUCTIO, ōnĭs. f. Circumductiones aquæ. Vitruv. 8. 7. *De waterleyding rondom een berg, enz.*

Circumductio. Plaut. Capt. Gr. 3. *Bedriegery, bedrog, opligting, louze ſtreek, bedotting.*

[**CIRCUMDUCTUM**, i. n. Quintil. I. O. 9. 4. *Een omleyding.*]

CIRCUMEO, circŭmĭs, *of* circuĭs, circuit, *of* circŭmĭt, circŭmivi, *of* circŭmii, *of* circuivi, circuĭtūm, circŭmirĕ, *of* circuirĕ. acc. *Rondom gaan*, of *wandelen, ergens een keer om doen, een omweg neemen.*

Circumire faucios. Tac. An. 1. 71. *De gequetſten*, of *gewondden rondom bezoeken*, of *aanſpreeken.*

Circumire ſenatum. Plin. P. 69. *De Raadsvergadering rond gaan, om iets te bekuypen.*

Circumire prædia. Cic. Cæc. 32. *Zijn landerijen omwandelen, zijn land rond gaan.*

Circumiri multitudine. Nep. Dat. 6. *Van de menigte omringt worden.* Ab hoſtibus. Nep. Dat. 7. *Van de vyanden bezet*, of *omſingelt worden.*

Ab equitatu circumibatur. Cic. F. 10. 30. *Hy wierd van de ruytery bezet*, of *omſingelt.*

Belli fluctibus circumiri. Cic. A. 13. 9. *Rondom van 't vuur des oorlogs omringt zijn; rondom in d'oorlogs vlammen ſtaan.*

• Circumire aliquem. Ter. Ph. 4. 3. 9. *Iemand bedotten, misleyden, bedriegen, opligten, docken, quaade treken ſpeelen.*

CIRCUMEQUITO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Ergens te paard rondom rijden.*

Circumequitare mœnia urbis. Liv. 10. 34. *Te paard om een ſtad rijden.*

[**CIRCUMERRO**, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Virg. Æ. 2. 599. Apul. Mund. p. 71. *Om heen zwerven, rondom zwerven.*

Turba non circumerrat lateri. Sen. Contr. 2. 9. *Weynige van uw huysgenooten zwerven om uw heene.*]

CIRCUMFERENTIA, æ. Mart. Cap. Lib. 8. p. 276. *De omtrek van een kring.*

CIRCUMFERO, fĕrs, tŭli, lātūm, fĕrrĕ. acc. Cic. V. 2. 42. *Rondom brengen*, of *voeren, over al heene brengen, naar alle kanten vervoeren.*

In omnem partem circumferre oculos. Liv. 2. 10. *d'Oogen rondom laaten gaan*, of *weyden; d'oogen naar alle kanten wenden*, of *draaijen; rondom zien, in 't rond kijken.*

Circumferre vinum. Plaut. P. 5. 2. 40. *Wijn in 't rond ombrengen*, of *in 't rond ſchenken.*

Circumferre paſſim bellum. Liv. 9. 41. *Den oorlog wijd en zijds voeren.*

• Laudes alicujus ſupra meritum prædicatione circumferre. Plin. E. 3. 11. *Iemands lof alom boven zijne verdienſten uytmeeten*, of *alom boven zijne verdienſten verbreyden, verheffen*, of *uyttrompetten.*

(Amicitiam meam latiſſima prædicatione circumfert. Plin. E. 6. 8. *Dat ik met hem vriendſchap houde, daar geeft hy alom breed van op, daar roemt hy*, of *daar ſpreekt hy alom veel van.*)

Ad nutum licentium circumfertur. Curt. 5. 12. 2. *Hy houd het met de geene die 't meeſt belooven, die hem de grootſte beloften doen, hy houd*, of *kieſt de zijde der milddadigſten.*

Pura unda aliquem circumferre. Virg. Æ. 6. 229. *Iemand door beſprenging met water reynigen.*

(Jube iſtanc pro cerrita circumferri. Plaut. Am. 2. 2. 144. *Beveel dat deze als een onzinnige gereynigt worde.*)

Circumfert ſe eſſe Corinnam. Ovid. Am. 2. 17. 29. *Zy zegt over al dat zy Corinna is; zy geeft zich by al de wereld voor Corinna uyt.*

[**CIRCUMFIGO**, īgĭs, īxūm, gĕrĕ. acc. Cat. R. R. c. 20. *Rondom vaſt maaken.*]

CIRCUMFIRMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Colum. 4. 17. *Rondom verſterken*, of *ſterk maaken, aan allen kanten voorzien*, of *vaſt maaken, over al hecht maaken*, of *verzekeren.*

CIRCUMFLECTO, ĭs, flexi, flexūm, flectĕrĕ. acc. *Rondom draaijen, rondom buygen, rond buygen.*

Curſus circumflectere. Virg. Æ. 5. 131. *Rondom rennen*, of *loopen, in een kring rennen, omtrekken.*

CIRCUMFLEXUS, ūs. m. Plin. H. 3. 11. *Een omkring, omdraaijing, ombuyging, omweg.*

CIRCUMFLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Stat. Th. 11. 42. *Rondom blaazen, van allen kanten blaazen.*

• Ab omnibus invidiæ ventis circumflari. Cic. V. 3. 41. *Rondom*, of *van allen kanten benijdt worden.*

CIRCUMFLUENS, ĕntĭs. omn. gen. part. *Rondom loopende, vloeijende, ſtroomende, vlietende.*

• Circumfluens copiis omnibus. Cic. Am. 15. *Schatrijk, overvloeijende in allen rijkdom*, of *overvloedig in goederen.* Gloria. Cic. Att. 2. 21. *Zeer roemruchtig, over al beroemt*, of *vermaart.*

Circumfluens oratio. Cic. Cl. 55. *Een wijdloopig geſprek, een lange*, of *wijd uyt geſtrekte rede.*

CIRCUMFLUO, ĭs, flūxi, flūxūm, fluĕrĕ. acc. *Ergens rondom loopen, rondom vloeijen, ſtroomen*, of *vlieten; een plaats rondom beſpoelen.*

Amnis circumfluit urbem. Plin. H. 5. 29. *De ſtroom loopt rondom de ſtad*, of *beſpoelt rondom de ſtad.*

Magna cervorum, aprorum, &c. nos circumfluxit multitudo. Varr. R. R. 3. 13. *Een groot getal harten, wilde verkens, enz. zijn rondom op ons aangeloopen*, of *zijn van allen kanten op ons toegeſchooten.*

Circumfluunt rebus. Cic. P. 1. *of* copiis omnibus. Cic. Am. 15. Res omnes eos circumfluunt. Curt. 10. 2. 22. *Zy zijn rondom gelukkig. Het geluk vloeyt hen van alle kanten toe.*

CIRCUMFLUUS, ă, ūm. *Rondom loopende, ſtroomende, vlietende; dat ergens rondom loopt.*

Circumfluus amnis. Ovid. M. 15. 739. *Een omloopende rivier.*

Tellus præcincta circumfluo mari. Plin. H. 2. 66. *d'Aarde van de zee omringt*, of *daar de zee rondom loopt.*

• Inſula circumflua. Ovid. M. 15. 624. *Een eyland dat rondom in 't water legt*, Urbs circumflua ponto. Val. Flacc. 5. 442. *Een ſtad die midden in de zee legt*, of *daar de zee rondom loopt.*

† Mens circumflua luxu intactum ſervat vigorem. Claud. Prob. & Olyb. Conſ. 40. *Zijn geeſt*, of *gemoed behoud in 't midden van de weelde zijne volle kracht*, of *ſterkte.*

CIRCUMFODIO, ĭs, fōdi, fōſsūm, fŏdĕrĕ. acc. Cato R. R. 161. Plin. H. 17. 38. *Rondom graaven, delven, rondom uytgraeven*, of *omſpitten.*

CIRCUMFORANEUS, ă, ūm. Suet. V. 12. 2. *Een marktkramer*, of *marktreyzer; een die met een kraam trekt*, of *die zijn waaren op de markten verkoopt.* Apul. M. 4. 148. zegt Circumforanea domus. *Een huys dat ligtelijk kan vervoert worden.*

Circumforaneus pharmacopola. Cic. Clu. 14. *Een quakzalver, een zalfverkooper op de markten.*

Æs circumforaneum. Cic. Att. 2. 1. *Opgenomen*, of *geleend gelt*, vermits de wiſſelaars, en die te Rome geld uytzetteden, rondom op de markt woonden.

CIRCUMFORO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 17. 27. *Rondom met gaten booren*, of *doorbooren; ergens rondom gaten in maaken.*

CIRCUMFOSSOR, ōrĭs. m. Plin. H. 17. 24. *Een graver, ſpitter*, of *delver die ergens rondom graaft.*

CIRCUMFOSSURA, æ. f. *Omgravinge, een gracht, gruppel, ſloot*, of *grifte die ergens rondom gegraaven is.*

Aſpernatur circumfoſſuram cupreſſus. Plin. H. 17. 26. *De Cypreſſeboom kan niet verdragen dat om hem heene gegraven wordt.*

(**CIRCUMFREMO**, ĭs, ŭi, ĭtūm, ĕrĕ. acc. Prud. Cath. 4. 79. *Rondom tieren, in 't rond een gedruys*, of *geraas maaken.*

Aves inanes nidos circumfremunt. Sen. Marc. 7. *De vogels maaken een gedruys, gieren*, of *tieren rondom de ledige neſten.*

CIRCUMFRICO, ās, ŭi, ictūm, ārĕ. acc. *Rondom affſchuuren*, of *afvrijven.*

Privas ſcopulas facito habeas, qui labra doliorum circumfrices. Cato R. R. 26. *Maakt dat gy byzondere bezemtjes hebt, waar mede gy de randen der vaten rondom affſchuurt*, of *afvrijft.*)

CIRCUMFULGEO, ĕs, fulsi, fulgĕrĕ. Plin. H. 2. 37. *Rondom*, of *van allen kanten ſchitteren*, of *flonkeren, van alle*

alle zijden blinken, ſchitteren, of afſtralen.

CIRCUMFUNDO, Ĭs, fūdī, fūsūm, fŭndĕrĕ. acc. *Rondom overloopen, aan allen kanten uytloopen. Rondom ſtorten, gieten, ſtorten, begieten.*

Lac, cum fervet, ne circumfundatur. Plin. H. 18. 9. *Op dat als de melk kookt, zy niet aan alle kanten overloopt.*

Circumfundere ſimus cera. Nep. Ageſil. 8. *Een lijk rondom in was gieten.*

Agrum in ipſo potem circumfundito. Cato R. R. 93. *Een boom rondom begieten, bevochtigen, of beſproeyen.*

Circumfundit aer terram. Cic. N. D. 2. 6. *De lucht omringt de aarde.*

• Equitatus hoſtium noctu circumfunditur. Caeſ. B. C. 1. 67. *De ruytery der vyanden ſtelt zich geheel rondom op het ſlecht puyt, of zijn den ganſchen nacht rondom om te beſpieden.*

Circumfundi corona. Sil. 7. 303. *Van een menigte omringt worden.* Copiis circumfundi. Cic. Mil. 26. *Van krijgsbenden omringt worden.*

Circumfundere hoſtium agmen. Liv. 4. 46. *Van allen kanten op de vyanden ſtorten, of aanvallen; de vyanden rondom beſpringen, of bezetten.*

Milites ſe tecto concioni circumfuderunt. Liv. 28. 26. *Het krijgsvolk heeft de vergadering van achteren bezet.*

Multitudo concionanti circumfunditur. Liv. 22. 14. *Een menigte volk ſtaat rondom hem als hy ſpreekt, of een rede voert.*

† Denſis circumfundimur armis. Virg. Æn. 2. 383. *Wy worden van de vyandelijke wapenen omringt*, dat is, *van gewapende vyanden digt rondom beſloten, bezet, of omſingelt.*

CIRCUMFUSUS, ă, ŭm. Plin. H. 2. 67. *Rondom geſtort, aan alle kanten gegoten, verſpreyd, of uytgegoten.*

Terra circumfuſa illo mari eſt, quod Oceanum appellatis. Cic. Somn. 6. *De aarde is omringt met die zee, die gy ſlechts den Oceaan noemt.*

• Circumfuſus aëre. Cic. N. D. 2. 36. *Door de lucht omringt.* Libris. Cic. Fin. 3. 2. *Rondom in de boeken bezet.* Frequentia hominum. Liv. 27. 51. *Van een ſchaare volks omringt.* Luce. Cic. A. Q. 4. 15. *Van glantſch aan allen kanten ſchitterende.* Tenebris. Cic. A. Q. 4. 39. *Met duyſterniſſen bedekt.*

Circumfuſus claſſe hoſtium. Cic. T. Q. 3. 26. *Van 's vyands vloot bezet, of beſloten.*

Equites circumfuſi duci. Liv. 2. 65. *De ruyters rondom den Veldheer rijdende.*

Undique circumfuſæ moleſtiæ. Cic. T. Q. 5. 41. *Zorgen, of moeijelijkheden die ons over al, en van allen kanten overvallen, of die ons van allen kanten op den hals komen.*

CIRCUMGELŌR, ārĭs, ātŭs sūm, ārī. Plin. H. 13. 22. *Rondom bevriezen, of bevriezen; van 't ys bezet worden.*

CIRCUMGEMO, Ĭs, gĕmuī, gemĭtūm, gĕmĕrĕ. acc. *Rondom, of alom zuchten, of klaagen.*

Circumgemit urſus ovile. Hor. Ep. 16. 51. *De beer huylt rondom de ſchaapsſtal.*

CIRCUMGESTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Fr. 1. 2. *Omdraagen.*

CIRCUMGLŌBO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. dat. *Rondom opzamelen, vergaderen, ophoopen.*

Animalia eſcæ circumglobata. Plin. H. 9. 47. *Dieren rondom malkanderen gepakt rondom hun voeder.*

CIRCUMGREDIŌR, dĕrĭs, grĕſſŭs sūm, grĕdī. acc. Tac. An. 12. 13. *Berennen, belegeren, bezetten, omdraven.*

CIRCUMJACĔO, ēs, jacuī, jăcērĕ. dat. *Rondom leggen, om en by gelegen zijn, of op d'omliggende plaatzen gelegen zijn.*

Regiones & inſulæ quæ circumjacent Europæ. Liv. 37. 54. *Landſchappen en eylanden rondom, of by Europa gelegen, of liggende.*

CIRCUMJECTUS, ūs. m. Cic. N. D. 2. 25. *Omtrek, omkring, omgang, omvang.*

CIRCUMJECTUS, ă, ŭm. *Omliggende, omgelegen, nabuurig, rondom leggende, omringt.*

Planities ſaltibus circumjecta. Tac. An. 2. 11. *Een vlakte met boſſchaadjen omringt, of daar rondom boſſchen leggen.*

Loca urbi circumjecta. Liv. 34. 28. *d'Omleggende plaatzen der ſtad.*

Campi circumjecti. Curt. 3. 1. 3. *De nabuurige, of omleggende landen, of velden.*

CIRCUMJICIO, Ĭs, jēcī, jĕctūm, jĭcĕrĕ. acc. *Van alle kanten werpen; rondom, of over al van daar ſchieten.*

Circumjicere haſtas in hoſtem. Liv. 33. 18. *Van allen kanten pijlen op den vyand ſchieten, of werpen.*

• Sarcinis depoſitis vallum circumjicere. Liv. 35. 4. *Een borſtweering rondom het ontlaade legertuyg maaken.*

Deus cœlum rotundo ambitu circumjecit. Cic. Tim. 8. *God heeft den hemel rond gemaakt.*

(CIRCUMITUS, ūs. m. *Het omgaan, omreyzen, of omtrekken. Omtrekking, omreyzing.*

Circumitus Siciliæ totius quid tibi novi oſtenderit. Sen. E. 79. *Wat gy in 't omtrekken, of 't omreyzen van gantſch Sicilien nieuws gezien, of bevonden hebt.*

CIRCUMLABŌR, lăpsĭs sūm, lābī. *Rondom loopen, rondom draaijen.*

Proſpectumque dedit circumlabentis Olympi. Lucan. 6. 484. *Zy heeft van verre den rondomloopenden hemel doen zien.*)

CIRCUMLAMBO, Ĭs, lāmbī, lāmbĕrĕ. acc. Plin. H. 11. 37. *Rondom likken, of aflikken.*

[CIRCUMLATRO, ās, āvī, ātūm; ārĕ. Aliquem. Sen. Marc. c. 22. *Rondom iemand baſſen, of blaffen.*]

CIRCUMLATUS, ă, ŭm, dat. Plin. H. 29. 5. *Aan allen kanten gebragt; hier en daar, of over al heen gevoert, of naar toe gebragt; ergens rondom gebragt, of gevoert.*

Scriblita circumlata menſis ſecundis. Mart. 3. 17. 1. *Een taart, dikwils onder het nagerecht op tafel gezet.*

(CIRCUMLAVO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Omſpoelen, om heene loopen, ſtroomen, vlieten, of vloeijen.*

Ægyptum Nilus circumlavat. Hyg. F. 276. *De Nijl ſpoelt, of loopt om Egypten.*)

CIRCUMLIGATUS, ă, ŭm. Circumligatus angui. Cic. Div. 2. 31. *Door een ſlang omſlingert, omwrongen, of rondom bekneld.*

CIRCUMLIGO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 17. 23. *Iets rondom bewinden, bewoelen, of binden; iets omwinden, of bezwagtelen.*

Lignum ſtupa circumligant. Liv. 21. 8. *Zy bewinden 't hout rondom met werk.*

† Aliquem umbra circumligare. Stat. Th. 8. 677. *Iemand met duyſternis omringen, of bedekken.* Ulnis. Stat. A. 1. 172. *Iemand omarmen, omhelzen, in d'armen vatten, of grijpen.*

CIRCUMLINIO, īnīs, īnīvī, īnītūm, īnīrĕ aliquid liquore. Quintil. I. O. 1. 11. *Iets rondom met eenig vocht beſmeeren, of beſtrijken.*

Vulnera medicamento circumlinienda. Colum. 6. 16. *De wonden moeten met een geneesmiddel beſtreeken worden.*

Circumlinire, of Circumlinere alveos fimo. Plin. H. 17. 14. *De bykorven rondom met meſt beſmeeren, of beſtrijken.*

• Argumenta ad dicendum tenuiora extrinſecus adductis rebus circumliniunt. Quintil. I. O. 12. 9. *Zy pronken de ſchraale ſtoffen met vreemde verſierzelen op*, van een rede ſpreekende.

CIRCUMLINO, Ĭs, circumlĭvī, circumlĭtūm, circŭmlĭnĕrĕ aliquid oleo, balſamo, &c. Colum. 12. 43. *Zalven, oliën, rondom met zalf, of met oly, enz. beſmeeren, of beſtrijken.*

CIRCUMLITIO, ōnĭs. f. Sen. E. 86. Plin. H. 24. 7. *Zalving, beſmeering, beſtrijking, wrijving rondom, of in 't rond.*

CIRCUMLITUS, ă, ŭm. part. *Rondom gezalft, beſmeert, beſtreeken, of geſtreeken.*

• Facies fuco circumlita. Lucret. 2. 744. *Een geblanket aangezicht.*

† Saxa muſco circumlita. Hor. E. 1. 10. 7. *Rotzen rondom bemoſt, heel met mos bewaſſen, of begroeit.*

(CIRCUMLOCUTIO, ōnĭs. f. Quintil. I. O. 8. c. ult. Apul. A. 296. *Omſchrijving*, als men iets niet met zynen naam, maar met veel woorden uytdrukt.

CIRCUMLŎQUĔNS, ĕntĭs. part. Auſon. Epig. 138. 15. *Om heene ſpreekende, wijdloopig beſchrijvende.*

CIRCUMLŎQUŎR, ĕrĭs, lŏcūtŭs sum, lŏquī. Auſon. E. 16. 8. *Wijdloopig ergens van ſpreeken.*

CIRCUMLŪCĔO, ēs, xī, ērĕ. *Rondom ſchijnen, rondom, of aan alle kanten ſchijnen.*

Fortuna nimis circumlucens. Sen. Marc. 2. *De voorſpoed zich aan allen kanten opdoende, of vertoonende.*)

CIRCUMLUO, Ĭs, luī, luĕrĕ. acc. *Rondom*

Digitized by Google

om loopen, bewateren, beſpoelen, bevochtigen, beſproeijen.

Mari arcis pars major circumluitur. Liv. 25. 11. *De zee loopt om het grootſte deel van de veſting.*

Rhenus tergum ac latera inſulæ Batavorum circumluit. Tac. H. 4. 12. *De Rhijn beſpoelt van achteren en van ter zijden het eyland der Batavieren.*

CIRCUMLUVIO, ōnis. f. Cic. de Or. 1. 38. *Overloop, overſtrooming, overſtelping van water*, of *een watervloed rondom over eenig land.*

CIRCUMLUVIUM, ĭi. n. Feſtus. *Een ſtuk lands door een watervloed van een ander afgeſcheyden*, of *afgeſpoelt.*

(CIRCUMMINGO, xi, ctūm, ĕrĕ. acc. *Bepiſſen, bewateren.*

Ille circumminxit veſtimenta ſua. Petron. Tr. p. 33. *Hy heeft zijn kleederen bepiſt.*

Si circumminxero illum, neſciet qua fugiat. Petron. Tr. p. 28. *Als ik hem bepiſt zal hebben, zal hy niet weten waar hy heene vluchten*, of *loopen zal.*)

CIRCUMMISSUS, ă, ūm. Cæſ. B. C. 3. 55. *Aan allen kanten gezonden*, of *afgevaardigt, over al heene geſtiert, gins en herwaerts*, of *rondom verſpreyd.*

CIRCUMMITTO, ĭs. mīsi, miſsūm, mittĕrĕ. acc. *Rondom afzenden*, of *heene zenden; alom*, of *over al heene zenden. Aan allen kanten verſpreyden.*

Poſt montes milites circummiſit qui caſtra Romana aggrederentur. Liv. 4. 18. *Hy liet eenig volk den berg omtrekken, om 't leger der Romeynen in den ſteert te vallen.*

Legationes in omnes partes circummittuntur. Cæſ. B. G. 7. 63. *Daar worden gezandſchappen naar alle kanten afgevaardigt.*

CIRCUMMULCEO, ēs, mūlcērĕ. *Zagtjes rondom ſtreelen, zagtjes over al ſtrijken.*

Linguis ſerpentum circummulcentibus. Plin. H. 28. 3. *De ſlangen zagtjes met haare tongen rondom likkende.*

CIRCUMMUNIO, is, ivi, itūm, irĕ. acc. *Rondom verſterken*, of *ſterk maaken, rondom ſchanſſen, ſterkten*, of *borſtweeringen opwerpen; over al verſchanſſingen maaken.*

Pomarium foſſa circummunire. Colum. Arb. 18. *Een grift*, of *ſloot rondom een boomgaard graven.* Oppidum vallo caſtellisque. Cæſ. B. C. 1. 18. *Schanſſen en ſterkten tegen een belegerde ſtad maaken*, of *opwerpen.*

CIRCUMMUNITIO, ōnis. f. Cæſ. B. C. 1. 19. *Een verſchanſſing, borſtweering*, of *werken die men om een leger voor een ſtad maakt. Sterkte, veſting, ſchans.*

CIRCUMMUNITUS, ă, ūm. part. *Rondom begraven, verſchanſt, bebolwerkt, van allen kanten verſchanſt.*

• Milites ab hoſtibus circummuniti. Hirt. B. H. 34. *Soldaaten door de vyanden rondom bezet*, of *omringt; krijgsvolk door vyandlijke werken rondom beſloten*, of *benauwt.*

(CIRCUMNASCOR, nātūs sūm, naſci. *In 't ronde waſſen, rondom waſſen.*

Lacus Sinnaus in Aſia circumnaſcente abſinthio inficitur. Plin. H. 2. 103. *Het Sinnaus meêr in Aziën word outſteeken door den alſem die 'er rondom waſt.*)

CIRCUMNAVIGO, ăs, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Rondom vaaren*, of *zeylen.*

Claſſis Oceani circumnavigavit ſinus. Paterc. 2. 106. 3. *De vloot heeft de ganſche zee omgevaeren*, of *doorgekruyſt.*

[CIRCUMNECTO, exui, exum, ĕrĕ. acc. Sen. N. Q. 1. 2. *Bewinden, om heenen binden.*]

(CIRCUMOBRUO, ĭs, ĕrĕ. acc. *Rondom bedekken, begraven, verbergen.*

Alterna folia circumobruere. Plin. H. 5. 17. *Dan 't eene, en dan 't andere blad rondom bedekken.*)

CIRCUMPADANUS, ă, ūm. *Die rondom de Po*, of *langs den oever van de Po woont, die by*, of *aan de Poſtroom woont.*

Circumpadanus campus. Liv. 21. 35. *d'Omleggende landen van de Po.* Circumpadanum muſtum. Plin. H. 14. 20. *Moſt omtrent de Po gewonnen.*

CIRCUMPANGO, ĭs, pēgi, pāctūm, pangĕrĕ aliquid terra. *Iets rondom*, of *in 't rond in d'aarde zetten, ſteeken, pooten, heijen, planten.*

Rami terra circumpacti. Plin. H. 17. 13. *Takken rondom in d'aarde gepoot, geſtoken*, of *gezet.* [Harduinus getuygt, dat in alle handſchriften gelezen word circumfacti.]

CIRCUMPAVIO, īs, īrĕ. Area circumpavita. Plin. H. 12. 14. *Een plaats die rondom*, of *over al beſtraat*, of *bevloert is.*

CIRCUMPEDES. Cic. V. 1. 36. *Lijfknechts, voetjongens, volgdienaars, knechts die te voet hunne heeren volgen*, of *verzellen.* Ik zou dit Latynſche woord niet willen buygen *of* declineeren, dewyl 'er geen voorbeeld van is. NB. Mogelyk leeſt men met Gruterus beter Circum pedes in twee woorden.

[CIRCUMPENDENS, entis, o. g. Curt. 8. 9. 14. *Rondom*, of *om heenen hangende.*]

(CIRCUMPLAUDO, ſi. sūm, ĕrĕ. *Rondom iemand in de handen klappen*, of *met handgeklap toejuychen.*

Quaque ibis, manibus circumplaudere tuorum. Ovid. Tr. 4. 2. 49. *En waar gy zult heenen gaan, zullen uwe vrienden u rondom u in de handen klappen.*)

CIRCUMPLECTOR, ĕris, plexus sūm, plecti. acc. *Omvatten, omvangen, omvademen, omſlingeren, omzetten, omringen.*

Terni vix eam arborem circumplectuntur. Plin. H. 13. 10. *Drie konnen nauwelijks dien boom omvademen.*

• Patrimonium alicujus circumplecti. Cic. A. 13. 5. *Iemands vaderlijk goed inſlokken*, of *naar zich trekken; zijn handen in iemands goed ſlaan.*

CIRCUMPLEXUS, ūs. m. Plin. H. 8. 11: 10. 63. *Omvanging, omzetting, omſlingering, omringing, omvademing, omhelzing.*

CIRCUMPLEXUS, ă, ūm. Cic. Tim. 7. *Die iets omvat, omvangen*, of *omhelſt heeft.*

Turris igne circumplexa. Gell. 15. 1. *Een toren van de vlam omringt*, of *die rondom in de vlam ſtaat.* Men vind elders geen voorbeeld van dit participium in de lydelyke betekenis.

CIRCUMPLICATUS, ă, ūm. Puer ſerpentis amplexu circumplicatus. Cic. D. 1. 36. *of* Serpente circumplicatus. Cic. D. 1. 24. *Een kind van een ſlang omſlingert*, of *rondom geknelt; een kind daar zich een ſlang omgewrongen heeft.*

CIRCUMPLICO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. D. 2. 28. *Iets omvangen*, of *omſlingeren; zich ergens om ſlingeren*, of *om winden.*

[CIRCUMPLUMBO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cato R. R. 20. *Rondom met loot beleggen.*]

CIRCUMPONO, ĭs, pŏsui. pŏsĭtūm, pōnĕrĕ. acc. *Rondom beleggen, inſluyten.*

Uvas circumponere catillis. Hor. S. 2. 4. 75. *Druyven in kommetjes leggen.*

CIRCUMPOSITUS, a, ūm. *Rondom gelegt.* Ferulæ fiſſæ circumpoſitæque oſſa in ſua ſede continent. Celſ. 8. 4. *De geſpleete en rondom gelegde ſpalken moeten de beenderen in hare plaats houden.*

CIRCUMPOTATIO, ōnis. f. *Omdrinking in 't rond, het drinken in 't rond; een dronk in 't rond.*

Legibus omnis circumpotatio tollitur. Cic. L. L. 2. 24. *Het drinken in 't rond is overal verboden.* Zie ons Lex. Antiq.

[CIRCUMPULSO, āvi. ātūm, ārĕ. acc. Circumpulſare aures. Stat. Th. 6. 228. *Rondom*, of *aan alle zijden doen hooren.*]

(CIRCUMPURGO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Celſ. 5. 28. *Rondom ſchoon maaken.*

CIRCUMRASIO, ōnis. f. Circumraſio corticis. Plin. H. 17. 26. *Afſchrapping van de ſchors*, of *baſt.* Als de mos word afgehaalt.)

CIRCUMRASUS, ă, ūm. Colum. 4. 29. *Rondom geſchoren, afgeſchoren, afgeſneden, afgeſchrapt, afgeſchaaft.*

CIRCUMRETIO, is, ivi, itūm, īrĕ. acc. Lucret. 5. 1151. *In netten vangen, verwarren, verſtrikken; rondom met netten bezetten, als in netten vangen.*

CIRCUMRETITUS, ă, ūm. *Omringt, verwart, verſtrikt, met netten bezet; die 't net is over 't hoofd gehaalt.*

Circumretitus frequentia populi. Cic. V. 5. 58. *Door een groote ſchaare volks omringt*, of *bezet.*

(Dicimus Martem & Venerem Vulcani arte eſſe circumretitos. Arnob. 5. 186. *Wy zeggen dat Mars en Venus door Vulkanus bedrog verſtrikt*, of *gevangen zijn.*)

[CIRCUMRIGUUS, ă, ūm. Circumriguum pratum. Prop. 1. 23. 37. *Een weyde om welke het water rondom loopt.*]

CIRCUMRODO, ĭs, rōsi, rōsūm, rōdĕrĕ acc. Plin. H. 32. 2. *Rondom eeten, afknaagen, afknabbelen, afbyten*, of *afpeuzelen.*

Cir-

Circumrodo quod devorandum eſt. Cic. Att. 4. 5. *Ik knaag maar in 't rond of dat men opſlokken moeſt.* Dat is, *ik durf niet rond uyt ſpreeken; ik lenter in een zaak waar over men zich rond uyt verklaaren moeſt.* Dit noemt men in een gemeen zeggen; *ik roer maar zagtjes aan, dat ik hem in zijn aangezicht moeſt verwijten;* of *ik geef hem ſcheuten onder water, in plaats van hem openlijk ten toon te ſtellen.*

• Dente Theonino circumrodi. Hor. E. 1. 18. 82. *Scherpelijk beriſpt worden; ſcherp gehekelt*, of *geſtreeken worden.*

(CIRCUMSALTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Prud. in Symmach. 1. 135. *Rondom heenen danſſen.* Maar miſſchien is 't beter, aldaar met twee woorden Circum ſaltante te lezen.)

CIRCUMSCALPO, ĭs, ſcalpſi, ſcalptŭm, ſcalpĕrĕ. acc. *Rondom afkratzen, afkrabben, reynigen, afſchrappen, afwrijven*, of *ſchoonmaken.*

CIRCUMSCALPTUS, ă, ŭm. Dentes radice circumſcalpti. Plin. H. 20. 5. *Tanden met een wortel ſchoon gemaakt*, of *gereynigt.*

CIRCUMSCARIFICO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 22. 23: 30. 3. *Rond om inſnijden, inylijmen*, of *inknippen, over al inſnidingen maaken; koppen.*

CIRCUMSCINDO, ĭs, ſcĭdi, ſciſſum, ſcindĕrĕ aliquem, *of* veſtem alicujus. Liv. 2. 55. *Iemands kleed rondom afſnijden, in ſtukken ſnijden*, of *kerven; iemands gewaad*, of *kleed verſcheuren*, of *aan ſtukken ſcheuren.*

CIRCUMSCRIBO, ĭs, ſcripſi, ſcriptŭm, ſcribĕrĕ. acc. *Rondom met de pen trekken*, of *ſchrijven.*

Circumſcribere aliquem virgula. Cic. A. 8. 8. Liv. 45. 12. *Om iemand een ronde kring*, of *een rondperk met een rijsje*, of *ſtokje maaken.*

• Circumſcribere. acc. *Beperken, bepaalen, paalen ſtellen, aanwijzen, voorſchrijven, vaſtſtellen, beſtemmen, beſluyten.*

Curriculum vitæ circumſcribere alicui. Cic. C. R. 10. *Den tijd van iemands leven bepaalen.* Habitandi locum. Cic. Parad. 2. *Iemand de plaats van zijn wooning aanwijzen*, of *voorſchrijven.*

Nullis terminis circumſcribit jus ſuum. Cic. de Or. 1. 16. *Hy ſtelt zijn recht geen paalen, hy ſtrekt zijn rechtsmagt over alles uyt.*

Circumſcribere aliquem. Juv. 10. 222. *Iemand bedriegen, opligten, verſchalken, misleyden, verleyden, by de neus*, of *om den tuyn leyden.*

Circumſcribere Magiſtratum. Cic. A. 13. 9. Cæſ. B. C. 1. 32. 6. *Een Overheyd*, of *Amptenaar voor een tijd van zijn ampt zetten.* Sententiam mente. Cic. Or. 59. *Een zin* of *ſpreuk by zich in de gedachten ontwerpen.*

(Circumſcribere laudes alicujus. Sen. Helv. 17. *Iemands lof (daar veel van te zeggen valt) intrekken* of *verkleynen.*)

[Circumſcribere teſtamentum. Plin. E. 8. 18. *De wil van den uyterſtewilmaaker bedrieglijk ontgaan, en beſpotten, en alleen het ſchrift van de uyterſte wil volgen.*]

CIRCUMSCRIPTE. adv. Cic. N. D. 2. 59. *Kortelijk, ſlaptelijk, bondiglijk, in 't kort, met korte woorden.*

Circumſcripte. Cic. Or. 66. *Zuyverlijk, keurlijk, cierlijk; op een nette, beſcheydene*, of *cierlijke wijze.*

CIRCUMSCRIPTIO, ōnĭs. f. Cic. N. D. 1. 9. *Omſchrijving, bepaaling, kring, kreyts, uyttrekking, begrip, paalen, grenzen*, of *omtrek van iets.*

Circumſcriptio verborum. Cic. Cl. 8. *Een omſpraak*, of *omſchrijving van woorden; een breeder*, of *klaarder beſchrijving van een zaak; een volzin.*

Circumſcriptio. Cic. Clu. 16. *Bedrog, bedriegery, misleyding, een looze ſtreek*, of *kneep, een verſchalking.*

CIRCUMSCRIPTOR, ōrĭs. m. Cic. C. 2. 4. *Een bedrieger, verleyder, een guyt*, of *argliſtige ſielt*, om iemand te verleiden, *of* te bedriegen.

Circumſcriptor. Juv. 15. 136. *Een aardskrabbelaar, een ſchrobber, een die door valſche ſtreeken zich meeſter van een anders goed maakt.*

CIRCUMSCRIPTUS, ă, ŭm. Cic. A. 2. 22. *Bepaalt, beſloten, beperkt, betrokken, omringt, ingeſloten.* De compar. *Circumſcriptior* ſtaat beneden by Plinius.

Fluvio circumſcriptus. Cic. A. 6. 3. *Door een ſtroom beſloten, omringt*, of *bepaalt.*

Rerum forenſium cancellis circumſcripta ſcientia. Cic. de Or. 1. 12. *Een wetenſchap in de Rechtkunde bepaalt*, of *beſloten.*

Circumſcriptus verborum ambitus. Cic. O. 12. *Een nette*, of *ronde volzin.* Stylus circumſcriptior. Plin. E. 1. 16. 4. *Een korter, beknopter*, of *gedrongener ſtijl* in 't ſchryven, *of* ſpreeken.

Circumſcriptus captioſis interrogationibus. Cic. A. Q. 4. 15. *Door looze*, of *bedrieglijke vragen verſtrikt, verwart, bedrogen, misleyd, opgeligt.*

Magiſtratus Senatuſconſulto circumſcriptus. Cic. Att. 7. 9. *Een Overheyd wiens ampt door een Raadsbeſluyt voor een tijd geſchorſt is.*

CIRCUMSECO, ās, ſĕcŭi, ſectŭm, ſĕcārĕ. acc. Cic. Clu. 64. Colum. 7. 5. *Rondom afſnijden, afſcheeren, afſnoeijen*, of *beſnijden.*

(Circumſecare. *Beſnijden.*

Inſpiciebatur nonagenarius ſenex, an circumſectus eſſet. Suet. D. 12. *Een oud man van negentig jaaren wierd geſchouwt, of hy ook beſneeden was.*)

CIRCUMSEDENS, ēntĭs. o. g. Sidon. 1. E. 13. *Rondom zittende.*

CIRCUMSEDEO, *of*

CIRCUMSIDEO, ēs, ſēdi, ſeſſŭm, ſĕdērĕ *of* ſīdĕrĕ aliquem, *of* urbem. Liv. 9. 2. *Iemand*, of *een ſtad belegeren*, of *beſloten houden.*

In caſtello circumſederi. Cic. Dej. 9. *In een veſting bezet, belegert*, of *beſloten zijn.*

CIRCUMSEPIO, ĭs, ſēpſi, ſēptŭm, ſēpīrĕ. acc. Paul. D. 41. 2. 3. §. 14. *Omtuynen, omringen, omheynen, beſluyten, bemuuren*, met heggen, met een heyning, ſchutting, *of* muur *afſchutten.*

• Armatis corpus circumſepire. Liv. 1. 49. *Een lijfwacht*, of *lijfſchutten (tot zijnverzekering) neemen. Een lijfwacht rondom zich laten wacken.*

CIRCUMSEPTUS, ă, ŭm. Cohortibus circumſeptus. Cic. Oct. *Door krijgsbenden omringt, door krijgsvolk bewaart.*

CIRCUMSERO, ĭs, ſēvi, ſĭtŭm, ſĕrĕrĕ aliquid alteri. Plin. H. 21. 12. *Iets rondom iets anders zaaijen, zetten, planten*, of *pooten.*

CIRCUMSESSIO, ōnĭs. f. Cic. V. 1. 33. *Belegering, beleg*, of *blokkeering* van een ſtad.

CIRCUMSIDEO. Zie Circumſedeo in zyne betekeniſſen.

CIRCUMSIGNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Colum. Arb. 26. *Rondom teykenen*, of *merken, een merk rondom zetten*, of *drukken.*

(CIRCUMSILIO, ĭs, īrĕ. *Omringen, overvallen, bezetten.*

Circumſilit agmine facto morborum omne genus. Juv. 10. 218. *Allerley ſlag van ziekten overvallen*, of *bezetten den ouderdom.*)

[Paſſer circumſiliens. Catull. 3. 8. *Een muſſche in het ronde huppelende.*

CIRCUMSISTO, ĭs, ſtĭti, ſtĭtŭm, ſiſtĕrĕ. acc. Cic. V. 5. 54. *Iemand bezetten, omringen, inſluyten, beſingelen; rondom iemand ſtaan.*

Navem circumſiſtere. Hirt. B. Al. 55. *Een ſchip rondom bezetten, over al aanklampen, van allen kanten aantaſten.*

[Ne ab omnibus circumſiſteretur. Cæſ. B. G. 7. 43. *Op dat hy niet van allen omringt*, of *ingeſloten mogte worden.*]

CIRCUMSONO, ās, ſŏnŭi, ſŏnĭtŭm, ſŏnārĕ. acc. *Rondom klinken, geluyd ſlaan*, of *geluyd geven; rondom weêrklinken*, of *weêrgalmen.*

Ad circumſonantem undique noſtrorum clamorem. Liv. 27. 18. *Op 't geſchreeuw van ons volk aan allen kanten.*

Ululatibus circumſonat locus. Liv. 39. 10. *Die plaats weêrgalmt rondom van 't gehuyl.*

Circumſonant his undique aures meæ. Cic. Off. 3. 2. *d'Ooren tuyten my*, of *zijn my vol van deze dingen; men brengt die dingen my gedurig te vooren.*

[Circumſonor armis. Ovid. Tr. 5. 3. 11. *Rondom, van alle kanten niets hooren als 't geluyd van wapenen, als van oorlog.*

CIRCUMSONUS, ă, ŭm. Ovid. M. 4. 723. *Aan alle kanten geluyd ſlaande*, of *baffende.* Van honden ſpreekende.]

CIRCUMSPECTATRIX, īcĭs. f. Plaut. Au. 1. 1. 2. *Een gaapſter, een nieuwsgierig vrouwmenſch, dat over al heene kijkt*, of *dat alles door en door ziet.*

CIRCUMSPECTE. adv. Gell. 1. 5. *Omzichtelijk, voorzichtelijk, wijſſelijk, zorgvuldiglijk, met overleg.* De compar. *Circumſpectius* ſtaat by Quintil. I. O. 9. 2. en Sen. B. 3. 14.

Digitized by Google

CIRCUMSPECTIO, ōnĭs. Cic. A. Q. 4. 11. *Omzichtigheyd, toezicht, behoedzaamheyd, voorzichtigheyd, opmerking, zorgvuldigheyd, voorzorge.*

CIRCUMSPECTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Ter. E. 3. 5. 54. Cic. N. D. 2. 29. *Rondom zien*, of *kijken; geduurig omzien, over al heen zien; op alles 't oog houden*; of *acht geeven; alles nauw bezigtigen.*

Circumſpectare defectionis tempus. Liv. 21. 39. *Den tijd en de gelegentheyd waarneemen om oproerig te worden*, of *af te vallen.*

CIRCUMSPECTŬS, ūs. m. Cic. A. 12. 11. *Een gezicht dat over al heene vliegt; rondomkijking: nauwkeurige bezigtiging*, of *beſchouwing.*

* Mens ſtat in circumſpectu mali ſui. Ovid. Tr. 4. 6. 74. *De geeſt blijft geduurig ſtaroogen op zijn leet*, of *verdriet; 't gemoet overdenkt geduurig zijn leet.*

CIRCUMSPECTŬS, ă, ūm. Colum. 1. 8: 7. 12. *Omzichtig, voorzichtig, wijs, zorgvuldig*, van menſchen en dieren ſpreekende. De compar. *Circumſpectior*, ſtaat by Sen. N. Q. 5. 1. de ſuperl. *Circumſpectiſſimus*, by Suet. T. 21.

Circumſpectum judicium. Quintil. I. O. 10. 1. *Een omzichtig, wijs*, of *voorzichtig oordeel.*

(Circumſpectus word ook paſſive gebruykt. Circumſpectis rebus omnibus. Cic. F. 1. 9. *Alle dingen ingezien*, of *overwogen zijnde.* Verba non circumſpecta. Ovid. F. 5. 539 *Onbezonnene, roekelooze*, of *onbedachte woorden.*)

CIRCUMSPERGO, ĭs, ſpērſi, ſpērſūm, ſpergĕrĕ. acc. Colum. 11. 2. *Iets rondom ſtrooijen, ſtorten, ſprengen, beſprengen*, of *ſpreyden.*

CIRCUMSPICIENTIĂ, æ. f. Gell. 14. 2. *Aanmerking, bemerking, overweeging, aandacht, toezicht, omzichtigheyd, zorgvuldigheyd.*

CIRCUMSPICIO, ĭs, ſpēxi, ſpēctūm, ſpĭcĕrĕ. acc. Ter. And. 2. 2. 20. *Over al heene kijken, d'oogen over al heene ſlaan, rondom zien, op alles acht geeven, alles rondom bekijken*, of *bezigtigen.*

* Circumſpicere aliquid animo. Cæſ. B. G. 6. 5. Mente. Cic. Sull. 25. *Ergens nauwe acht op ſlaan*, of *aandachtelijk op letten: iets nauwkeuriglijk bemerken, overweegen*, of *beſchouwen.* Se circumſpicere. Cic. P. 4. *Acht op zich zelven geeven, zich zelven gadeſlaan; zijn plicht wel in acht neemen.*

Magnifice te circumſpicis. Cic. Q. R. 2. *Gy hebt veel met u zelven op; gy hebt een groot gevoelen*, of *groote gedachten van u zelven: gy zijt verwaant, laatdunkend*, of *waanwijs.*

[Circumſpicere externa auxilia. Liv. 1. 20. *Uyt*, of *omzien, ſlaan, trachten na hulpe buyten lands.*]

CIRCUMSTANS, āntĭs. omn. gen. Ovid. M. 3. 441. *Rondom ſtaande; die*, of *dat rondom ſtaat*, of *dat iemand omringt.*

Mala circumſtantia. Liv. 21. 55. *De rampen die ons omringen; d'ongevallen die ons van allen kanten treffen.*

Res circumſtantes. Cic. Her. 56. *d'Omſtandigheden*; of *byzonderheden van een zaak.*

CIRCUMSTANTĬĂ, æ. f. Gell. 1. 7. *Omtrek, omkring, kring, kreits, omringing*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

* Circumſtantia. Quintil. I. O. 5. 10. *Omſtandigheyd, byzonderheyd, byzondere gelegentheyd*, of *toeſtant* van tyd, plaats, perſoonen, enz.

CIRCUMSTATIO, ōnĭs. f. Militum, Gell. 7. 4. *Een wacht*, of *krijgsvolk rondom iets geſchaart*, of *dat rondom iets bezet.*

CIRCUMSTIPO, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Sil. 10. 453. *Van alle kanten dicht omringen.*

CIRCUMSTO, ās, ſtĕti, ſtātūm, ſtārĕ. acc. Cic. C. 1. 8. *Rondom iemand*, of *iets ſtaan; iemand*, of *iets omringen*, of *omcingelen.*

Circumſtant nos fata omnia. Cic. A. 10. 10. *Alle rampen*, of *ongevallen omringen ons. Wy ſtaan in 't midden van allerley zwarigheden; van allen kanten dreygen*, of *treffen ons ongevallen.*

Quum terra marique tantum belli circumſtaret. Liv. 34. 27. *Daar te water en te land de oorlog zoo zwaar was.*

CIRCUMSTREPO, ĭs, ſtrĕpui, ſtrĕpĭtūm, ſtrĕpĕrĕ. acc. Tac. An. 11. 31. *Rondom ruyſchen, gerucht*, of *geraas maaken.*

Minæ humanam vitam circumſtrepunt. Sen. V. B. 11. *'t Menſchelijk leven word van alle kanten gedreygt; den menſch in zijn leven ſtaat bloot voor duyzenderley gevaaren.*

Legatus clamore circumſtrepitur. Tac. H. 2. 44. *Men maakt een geſchreeuw en geraas rondom den gezant.*

CIRCUMSTRUCTŬS, ă, ūm. Colum. 9. 6. *Rondom betimmert.*

CIRCUMSTRŬO, ĭs, ſtrūxi, ſtrūctūm, ſtrŭĕrĕ. acc. cum dat. Plin. H. 11. 6. *Iets ergens by*, of *om bouwen, rondom bouwen*, of *timmeren.*

(**CIRCUMSUDO**, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Rondom zweeten, rondom nat zijn.*

Vinaceis circumſudantibus. Plin. H. 14. 1. *De kernen van een druyf rondom zweetende*, of *nat zijnde.*)

CIRCUMSŬO, ĭs, sui, sūtūm, sŭĕrĕ. acc. Plin. H. 4. 16. *Rondom naaijen, over al ſloppen, ſlikken*, of *benaaijen.*

(**CIRCUMSURGO**, ĭs, ſurrēxi, ſurrēctūm ſurgĕrĕ. *In 't rond opſtaan, zich rondom verheffen.*

Jugis circumſurgentibus. Tac. A. 1. 64. *De heuvelen zich rondom verheffende*, of *rondom daar over hangende.*)

CIRCUMSUTŬS, ă, ūm. Celſ. 8. 5. *Rondom benaait, belegt.*

CIRCUMTEGO, ĭs, tēxi, tēctūm, tĕgĕre. acc. Lucret. 1. 1094. *Overdekken, rondom dekken, bedekken, beſluyten*, of *bewaaren.*

(**CIRCUMTENTŬS**, ă, ūm. Plaut. M. G. 2. 2. 80. *Omzet, omhangen, omgeeven.*)

[**CIRCUMTERGO**, ĭs, ſūm, ĕrĕ, acc. Cat. R. R. c. 76. *Rondom afwiſſchen, afveegen.*]

CIRCUMTEXO, ĭs, tēxŭi, tēxtūm tēxĕrĕ. acc. *Rondom bevlechten, boorden, beweeven, beſlikken, bezoomen*, of *beleggen.*

Velamen circumtextum croceo acantho. Virg. Æ. 1. 1. 653. *Een behangzel met oranje beerenklauw geboordt.*

(**CIRCUMTINNIO**, īs, īvi, ītūm, īrĕ. *Rondom een geklank, geſchal*, of *geluyd maaken.*

Apes perterritas quo voluerit perducet circumtinniendo ære. Varr. R. R. 3. 16. *Hy zal de vervaarde bijën brengen waar hy wil, als hy met koper rondom een geluyd maakt.*

CIRCUMTONDĔO, ēs, tōtōndi, tōnſūm, tōndĕrĕ. acc. *In 't ronde ſcheeren, een kruyn ſcheeren, rondom afſnijden.*

Cum in puerilem habitum circumtonſam matronam miniſtraſſe compererat. Suet. A 47. *Als hy verſtaan had dat een juffrouw, als een jongen met een kruyn geſchoeren, gedient had.*

CIRCUMTONO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Rondom donderen, in 't rond een gedruys maaken, rondom bedonderen.*

Virum circumtonat armis. Sil. 4. 254. *Hy maakt rondom den man met wapenen een groot gedruys.*

Hunc Bellona circumtonuit. Hor. S. 2. 3. 213. *Bellona heeft hem rondom bedonderd.*

CIRCUMTREMO, ĭs, ŭi, ĕrĕ. acc. *In 't rond ſtaan ſchudden, rondom ſlikkeren*, of *ſchitteren.*

Totum circumtremere æthera ſignis. Lucret. 1. 1088. *Dat de gantſche lucht rondom van vuur ſlikkert.*)

CIRCUMVADO, ĭs, vāſi, āſūm, vādĕre aliquem. *Rondom*, of *van alle kanten beſpringen, aantaſten, aanvallen, op 't lijf komen, overvallen*, of *overrompelen.*

Ex utraque parte aciem circumvadere. Liv. 9. 40. *'t Leger van wederzijden overrompelen, aantaſten*, of *aangrypen; van alle zijden beſpringen.*

Terror Barbaros circumvaſit. Liv. 34. 38. *De Barbaaren wierden rondom met ſchrik bevangen. De ſchrik trof*, of *beving de Barbaaren (de woeſte volkeren) aan allen kanten.*

Circumvaditur civitas. Amm. Marcell. 20. 6. *De ſtadt wordt van alle kanten beſprongen.*

[**CIRCUMVĂGOR**, rĭ. Vitruv. 5. 8. *In 't ronde*, of *rondom zwerven*, of *loopen.*]

CIRCUMVĂGŬS, ă, ūm. dat. Hor. Ep. 16. 41. *Dat ergens rondom loopt, ſtroomt, vloeit, vliet*, of *zwerft.*

CIRCUMVALLATŬS, ă, ūm. Cic. Att. 9. 12. Liv. 3. 25. *Ingeſlooten, rondom bezet.*

CIRCUMVALLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cæſ. B. G. 7. 11. *Rondom beſchanſſen*, of *met buytenwerken omringen*, of *verſterken.*

Circumvallant me res. Ter. Ad 3. 2. 4. *Ik ben rondom bezet*, of *overkropt in mijn*

mijn dingen; de bezigheden overdringen mv.

CIRCŬMVECTĬO, ōnĭs. f. Cic. Att. 2. 16. *Vervoering, overvoering, overbrenging*, van koopmanſchap, of waaren ſpreekende.

• Circumvectio ſolis. Cic. Tim. 9. *d'Omloop der zon, de loop van de zon om d'aarde.*

CIRCŬMVECTŌR, ārĭs, ātūs sūm, ārī. Zie Circumvehor.

Circumvectari oppida. Plaut. R. 4. 2. 28. *De ſteden rondom rijden, van ſtad tot ſtad gevoert worden; zich van ſtad tot ſtad laten brengen*, met de koets, te paard enz.

CIRCŬMVĔHŎR, ĕrĭs, vectūs sūm, vĕhī. Liv. 25. 11. *Rondom gebragt, gevoert, of vervoert worden, zich over al laten brengen.*

Equo circumvehi. Liv. 3. 28. *Te paard om heene rijden.*

[CIRCŬMVĔLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Ovid. M. 14. 263. *Rondom bedekken, of bekleeden.*]

CIRCŬMVĔNĬO, īs, vēnī, ventūm, vĕnīre aliquem. Sall. B. C. 58. *Iemand van allen kanten omringen, omcingelen, bezetten, beſluyten.*

Circumvenire hoſtes. Cæſ. B. C. 3. 44. *De vyanden omcingelen, van allen kanten overrompelen, beſpringen, of aantaſten.* A lateribus aciem. Cæſ. B. G. 2. 8. *Een leger van ter zijden invallen, aangrijpen, of aantaſten.*

• Circumvenire aliquem. Cic. V. 4. 8. *Iemand bedriegen, misleyden, verleyden, verſchalken, opligten; bedrieglijk met iemand handelen.*

Ab eo hoſtes in colloquio, per fidem, ſunt circumventi. Cæſ. B. G. 1. 46. *De vyanden door zijn woord tot een geſprek gebragt, zijn van hem overvallen en neergemaakt.*

Per arbitrum aliquem circumvenire. Cic. Q. R. 9. *Iemand door een ſcheydsman bedriegen, verſchalken, of opligten.* Ignorantiam alicujus. Ulp. D. 17. 1. 19. §. 2. *Iemands onkunde, of onwetenheyd misbruyken om hem te bedriegen.* Hoſtem per inſidias. Cæſ. B. G. 1. 42. *Den vyand in een hinderlaag lokken, of overvallen; den vyand lagen leggen om hem t'overvallen, of t'overrompelen.*

Circumvenire mœnia urbis vallo & foſſa. Sall. B. J. 23. *Een ſtad rondom met ſchanſſen en grachten verſterken; buytenwerken en grachten rondom een ſtad maaken.*

Circumvenire. *Omvatten, omvangen, beſluyten, omringen, rondom loopen, of beſpoelen.*

† Fluvius urbem circumvenit. Virg. Æ. 6. 132. *De ſtroom beſpoelt rondom de muuren der ſtad, of loopt rondom de ſtad.* (Zoo word geleezen, als Pierius getuygt, in alle oude exemplaren. Nu leeſt men Circumfluit.)

(Buxos circumvenit laurus. Plin. E. 5. 6. *De laurierboomen ſtaan rondom de busboomen.*)

CIRCŬMVENTĬO, ōnĭs. f. Hermog. D. 4. 4. 17. *Bedrog, bedriegery, verſchalking.*)

CIRCŬMVENTŬS, ă, ūm. Stat. Th. 5. 166. *Omringt, omcingelt, beſloten, omvangen, omzet, bezet.*

• Circumventus morbo, inopia, &c. Cic. Fin. 4. 23. *Door ziekte, armoede, enz. overvallen, hard gedrukt, of hard aangetaſt.*

Circumventus. *Bedrogen, verleyt, misleyt, verſchalkt, opgeligt.*

Circumventus judicio iniquorum. Cic. T. Q. 1. 41. *Door een vonnis van onrechtvaardige Rechteren bedorven.* Pecunia. Cic. Cl. 29. *Verweezen, of veroordeelt door omkooping der Rechteren.*

[CIRCŬMVERRO, īs, ĕrĕ. *Rondom vaagen, keeren.*

Focum purum circumverſum quotidie habeat. Cato R. R. 143. *Laat hy den haard daaglijks rondom gevaagt ſchoon houden.*]

CIRCŬMVERSĬO, ōnĭs. f. Quintil. I. O. 11. 3. *Omdraaijing, rondomwending, rondomdraaijing, omlooping, omgang, beweeging, of gebaar in 't rond.*

CIRCŬMVERSŎR, ārĭs, ārī. Lucret. 5. 521. *Rondom draaijen, keeren, of wenden, rondom gekeert, of gedraait worden; rondom bewogen worden, of omgaan.*

CIRCŬMVERTO, īs, vertī, versūm, vertĕrĕ aliquid. Plaut. P. 3. 3. 27. *Iets omdraaijen, doen omdraaijen, doen omloopen, of doen omgaan.*

Rota circumvertitur axem. Ovid. M. 15. 522. *Het rad loopt rondom den as.*

• Circumvertere aliquem argento. Plaut. Ps. 1. 5. 127. *Iemand zijn geld afhandig maaken, of afſtroopen. Iemands beurs lichten.*

CIRCŬMVESTĬO, īs, īvi, ītūm, īrĕ. acc. cum abl. Plin. H. 17. 23. *Iemand ergens rondom mee bekleeden, of bedekken.*

• Circumveſtire dictis ſenſus animi. Cic. de Or. 3. 39. *Zijne gevoelens, of de gedachten van zijn hert onder duyſtere woorden bewimpelen, verbergen, bedekken, of geheym houden.*

CIRCŬMVINCĬO, īs, vinxī, vinctūm, vincīrĕ. acc. Plaut. R. 1. 4. 27. *Rondom binden, vaſtknoopen, of vaſtmaaken.*

(CIRCŬMVISO, īs, ĕrĕ. Plaut. Am. 5. 1. 58. *Rondom zien, in 't rondomzien, rondom kijken.*)

CIRCŬMVŎLĀTŬS, ă, ūm. part. *Omgevlogen.*

Navis ave circumvolata. Plin. H. 10. 32. *Een ſchip daar een vogel rondom gevlogen heeft.*

CIRCŬMVŎLĬTO. Virg. G. 1. 377. *of*

CIRCŬMVŎLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Hor. O. 1. 2. 34. *Rondom iets vliegen, of zweeven.*

CIRCŬMVOLVO, īs, volvī, volūtūm, volvĕrĕ. acc. *Rondom wentelen, bewinden, omwinden, rondom winden, omvlechten, rondom vlechten.*

Circumvolvere ſe ſpinis, arboribus. Plin. H. 16. 44. *Zich om doornen winden; zich om een boom winden, of vlechten; rondom een doorn, een boom oploopen.*

Sol circumvolvitur annum. Virg. Æ. 3. 284. *De zon volendt haaſt haaren jaarlijkſchen kring, of is op 't end van haaren jaarlijkſchen loop.*

CIRCŬMVŎLŪTOR, ārĭs, ātūs sūm, ārī. Plin. H. 8. 17. *Zich rondom winden, ſlingeren, rollen, draaijen, of wentelen.*

CIRCŬMVŎLŪTŬS, ă, ūm. *Omgeſlingert, omgevlochten, rondom gewentelt, gewonden, of gedraait.*

Serpentes circumvolutæ ſibi. Plin. H. 10. 62. *Slangen die om malkanderen zijn geſlingert, gewonden, of gekronkelt.*

CIRCŬS, ī. m. Cic. A. 2. 43. *Kring. Renperk, renbaan, loopbaan, worſtelperk, rondeel.* Een eyronde plaats te Rome, rondom bemuurt, waar in de wedloop, worſteling, enz. geſchiedde, en d'openbaare ſpeelen vertoont wierden. Non. 1. 74. zegt, dat Circus allerley *ronden*, of *kringen* beteekent. Zie van de by de Romeinen bekende in ons Lex. Antiq.

† Circus candens. Cic. Arat. 248. *De melkweg aan den hemel.*

CIRI. CIRN. CIRR.

CĪRĪS, īs. f. Ovid. M. 8. 151. *Een kleyne witte reyger.* Ook *een leeuwerk.* Men noemt ook dus *borſtelig haair*, dat, als de kuyf van een leeuwerk, overend ſtaat.

CIRNĔĂ, æ. f. Plaut. Am. 1. 1. 273. *Wijnkan, wijnkruyk, wijnpot.* Zie beneden Cyrnea.

CIRRĀTŬS, ă, ūm. Perſ. 1. 29. Mart. 9. 30. 7. *Die gekrult, of gelokt haair heeft.* Of, gelyk zommige zeggen, *die heel dik en lang haair heeft.*

CIRRĪ, ōrūm. m. plur. Varr. *by* Non. 2. 196. *Haairkuyf, haairbles, haairbos, haairkrullen, haairlokken, haairtuyten*, of, gelyk zommige zeggen, *een opgeknoopte haairlok; lang haair.*

Cirri. Mart. 7. 19. 7. Plin. H. 26. 8. *De vezelen, of ruygte van d'oeſters.*

Cirri. Plin. H. 26. 8. *De pootjes aan den Polypus.*

Cirri avium. Plin. H. 11. 37. *De kuyven der vogelen.*

Cirri veſtis. Phædr. 2. 5. 13. *De franje, het boordzel aan een rok, of kleed.*

CIRRHĂ, æ. f. Liv. 42. 15. *Cirrha*, hedendaags *Aſpropiti*, een ſtad van Griekenland by de golf, *of* zeeboezem van Lepanthen.

CIRT. CIS.

CIRTHĂ, *of*

CIRTĂ, æ. f. Liv. 30. 12. *Konſtantina*, een ſtad in Afrika, waar van d'affchetzing en beſchryving te zien is, in Cuper. over Lact. de Mort. perſec. p. 234.

CIS. præp. acc. *Op deze zijde'; aan deze zijde, of kant, herwaarts aan.*

Cis Taurum. Cic. F. 3. 8. Euphratem. Cic. Att. 7. 2. *Aan deze zijde van den berg Taurus; van den Eufraat.*

Cis paucos dies. Plaut. Truc. 2. 3. 27. *In,*

Digitized by Google

In, of *binnen weynig dagen. Haaſt*, of *in weynig tijds.*

C I S A. C I S I.

CISĂLPĪNŬS, ă, ŭm. Ciſalpina Gallia. Cic. Man. 12. *Gaulen*, of *Vrankrijk aan deze zijde der Alpiſche gebergten.* Dat is, ten aanzien van die te Rome zyn, 't *Lombardijen;* dat het Hartogdom Milan, Piemont, de ſtroom van Genua, de Staat van Venetien, 't gemeenebeſt van Luka, en alles wat de Franken langs de Po in Italien bezaten, begrypt.

CĬSĬĀRĬŬS, ĭi. m. Ulp. D. 19. 2. 31. *Een karreman*, of *voerman*, die een wagentje met twee raden mende.

CĪSĬŬM, ĭi. n. Cic. S. R. 7. A. 2. 31. *Een kar, karſtoel, wagentje*, of *rytuyg met twee raderen*, of *wielen.* (In onduytſch zeggen wy *een chaiſe.*) Zie die beyde in ons Lex. Antiq.

C I S M.

CISMŌNTĀNŬS, ă, ŭm. Plin. H. 3. 22. *Aan deze zijde van het gebergte gelegen.*

C I S P. C I S R. C I S T.

‡ CISPELLO. ĭs, ĕllĕrĕ. Plaut. Am. 3. 4. 17. *Ergens uytjaagen, van daan jaagen, uyt drijven*, of *buyten houden.*

CISRHĒNĀNŬS, ă, ŭm. Cæſ. B. G. 6. 2. *Dat aan deze zijde van den Rhijn is, die aan deze zijde van den Rhijn woont.*

CISTĂ, æ. f. Catull. 64. 259. Hor. E. 1. 17. 54. Κίϛη. *Een mand, korf, ſluytmand, ſluytben. Een kiſt*, of *koffer.*

Ciſta viminea. Colum. 12. 54. Vitilis. Plin. H. 15. 17. *Een teene mand, korf*, of *ſluytmand.*

• Ciſta. Cic. V. 3. 85. *Een houte kisje*, of *koffertje.*

Ciſta. Cic. Her. 1. 12. *Zekere bus*, of *doos, waar in de Rechters hunne ſtembriefjes ſmeeten, ter vryſpreeking*, of *verwijzing van een misdadiger.*

CISTELLĂ, æ. f. Ter. E. 4. 6. 15. *Een bus, doos, mandje, korfje, kisje, laadje, kasje.*

CISTELLĀTRIX, īcĭs. f. Plaut. Trin. 2. 1. 23. *Een dienſtmaagd*, of *vrouw die een korf, kiſt, mand, enz. draagt. Een korfdraagſter.*

CISTELLŬLĂ, æ. f. Plaut. R. 2. 3. 60. *Een kisje, korfje, mandje.*

CISTERNĂ, æ. f. Tac. H. 5. 12. Plin. H. 31. 3. *Een regenbak, een bak daar men regenwater in vergadert en bewaart.*

CISTERNĪNŬS, ă, ŭm. Aqua ciſternina. Colum. 12. 43. *Regenwater, regenbakwater, bakwater.*

CISTĬFĔR, ĕri. m. Mart. 5. 17. 4. *Een Prieſter, die in een kisje de Heyligdommen van zommige Goden en Godinnen droeg.* (Dat ze in zulke kisjes of doosjes opgeſloten wierden, getuygen Catull. 64. 259. en Tib. 1. 8. 48. daarom wierden ze, naar het zeggen van Feſtus, ſacra ſecluſa, en van Apul. M. 6. 174. tacita ſecreta ciſtarum genoemt.)

CISTŎPHŎRŬS, i. m. Cic. Att. 2. 16. Κιςοφόρος. *Zeker Aziatiſch geld, waar op een man die in een korf de Heyligdommen der Goden droeg, gemunt*, of *geſtempelt ſtont.*

CISTŬLĂ, æ. f. Plaut. Am. 1. 1. 264. Mart. 4. 46. 13. *Een kisje, busje, doosje*, of *kasje.*

C I T A.

CĬTĀRĪNI, ōrŭm. m. plur. Cic. V. 3. 43. *en*

CĬTĀRĬI, ōrŭm. m. plur. Plin. H. 3. 8. *De Citarynen*, of *Citaryners. Zeker volk van Siciliën.*

CĬTĀTIM. adv. Hirt. B. Af. 80. *Haaſtelijk, ſpoediglijk, met der haaſt, vaardiglijk, gezwindelijk, ras, ſnellijk, ſchielijk, met een vaart, vliegens, te poſt.* [De compar. *Citatius* ſtaat by Quintil. I. O. 8. c. ult. en de ſuperl. *Citatiſſime* by Quintil. I. O. 1. 1.]

CĬTĀTŬS, ă, ŭm. Curt. 4. 16. 6. *Vaardig, gezwind, vlug, ras, ſnel, ſchielijk*, De compar. *Citatior* ſtaat by Liv. 27. 50. en de de ſuperl. *Citatiſſimus* by Liv. 22. 6.

Equi citati. Virg. Æ. 12. 373. Liv. 1. 57. *Aangenoopte*, of *aangedrevene paarden. Paarden die men de ſweep*, of *de ſpooren gegeeven heeft.*

Rhenus citatus fertur per fines Helvetiorum. Cæſ. B. G. 4. 10. *De Rhijn loopt zeer ſnel door de grenzen van Zwitzerland.*

C I T E.

CĬTĒRĬĂ, æ. f. Cato *by* Feſtus. *Zeker ſpreekend beeldje*, of *popje*, dat men in de praalſtatiën der Romeinen en andere openbaare vertooningen omdroeg, tot vermaak van 't volk. Zommige zeggen dat het een man was die voor den Zegepraler ging, om de dapperheyd der Romeinen te verheffen, en met de vermetelheyd der vyanden den ſpot te dryven. Zie ons Lex. Antiq.

CĬTĔRĬŎR, ōrĭs. m. & f. ĭŭs, ōrĭs. n. *Meer naar dees zijde*, of *naar dezen kant; meer herwaarts aan; meer naar ons toe; nader*, of *dichter by ons.*

Citeriora nondum audiebamus. Cic. F. 2. 12. *Wy hoorden noch geen tijding van 't geen meer herwaarts aan geſchiedde, wy hoorden noch niets van 't volk*, of *'t land dat meer herwaarts aan*, of *nader aan deze zijde legt.*

Citerior Hiſpania. Nep. Cat. 2. *Spanje aan deze zijde van de Ebro gelegen.*

Gallia citerior. Cic. Pr. Conſ. 15. *Het Gaulen*, of *Vrankrijk aan deze zijde*, of *dat meer aan deze zijde legt.* Zie Ciſalpina.

[Citerior word ook gezegt van de *tijd.* Citeriorem delicto præbuit ultionem. Val. Max. 6. 3. 11. *Hy heeft zijn huysvrouw geſtraft*, of *zich aan zijn huysvrouw gewroken, eerze misdaan had.*]

CĬTĔRĬŬS. adv. Citerius debito. Sen. Ir. 1. 16. *Min*, of *minder als men ſchuldig is, minder dan 't behoort.*

C I T H.

CĬTHĂRĂ, æ. f. Plin. H. 7. 56. Hor. O. 1. 24. 4. Κιθάρα. *Een luit, harp, cither*, of eenig ander *ſnaarentuyg.*

CĬTHĂRISTĂ, æ. m. Cic. A. 5. 6. Κιθαριςής. *Een ſnaarenſpeelder, luitſpeelder, harpſlager*, of *citherſpeelder, enz.*

CĬTHĂRISTRIA, æ. f. Ter. Ph. 1. 2. 32. Κιθαρίςρια. *Een ſnaarenſpeelſter, luitſpeelſter, harpſpeelſter, citherſpeelſter, enz.*

CĬTHĂRIZO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Nep. Epam. 2. *Op een luit, op een cither, harp, enz. ſpeelen.*

CĬTHĂROEDĬCŬS, ă, ŭm. Κιθαρῳδικός. *Van een luitſpeelder, harpſlager*, of *citherſpeelder, enz. dat tot een ſnaarenſpeelder behoort.*

Ars citharœdica. Suet. Ner. 40. *De luit- cither-* of *harpſpeelkonſt. De konſt om op eenig ſnaarentuig te ſpeelen.*

CĬTHĂROEDŬS, i. m. Cic. T. Q. 5. 40. Mur. 13. Κιθαρῳδός. *Een ſnaarenſpeelder, luit-* of *citherſpeelder; een harpſlager, enz. een die onder 't ſpeelen zingt.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Non omnes, qui citharam habent, ſunt citharœdi. Varr. R. R. 2. 1. *Zy zijn niet alle koks, die lange meſſen dragen.*

C I T I. C I T O.

CĬTĬMŬS, ă, ŭm. Superlat. *Heel na by ons*, of *heel dichte by ons, hier heel naby*, of *heel dichte by, allernaaſt aan ons gelegen.*

Stella terris citima. Cic. Som. Sc. 3. *De naaſte*, of *dichtſte ſtar aan d'aarde.*

CĬTO. adv. Cic. F. 9. 3. *Ras, ſnellijk, gezwindelijk, ſpoediglijk, met een vaart, vaardiglijk; met der haaſt, datelijk, terſtont, aanſtonds, ſtraks, ſtux.* De compar. *Citius* ſtaat by Ter. Hec. 3. 3. 4. en de ſuperl. *Citiſſime* by Cæſ. B. G. 4. 33.

CĬTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Ovid. Heroid. 7. 101. Suet. Calig. 26. *Roepen, noemen.*

Citare. *Dagvaarden, ontbieden.*

Citare aliquem per præconem in curiam ad Regem. Liv. 1. 47. *Iemand door een deurwaarder dagvaarden om te hoof by den Koning te komen.*

Citare. *Beroepen, doen vergaderen.*

Citare Senatum in forum. Liv. 27. 24. *Den Raad*, of *de Vroedſchap beroepen, beleggen, doen vergaderen.* Aliquos per nomina. Colum. 11. 1. *Zommigen by hunnen naam roepen.* Teſtes citare in aliquam rem. Cic. V. 2. 59. *of* in aliqua re. Cic. P. Q. 11. *of* alicujus rei. Cic. Off. 1. 22. *Getuygen ergens*

Digitized by Google

eigens over roepen, 't zy in rechten, *of* anderzins.

Citare. *Aanhaalen, aantrekken, bybrengen.*

Citare auctores. Liv. 4. 20. *De Schrijvers aantrekken, bybrengen*, of *aanhaalen.*

Citare equum. Cæſ. B. C. 3. 96. *Een paard aanjaagen, voortdrijven*, of *de ſpooren geeven.*

Citare illuc humorem. Celſ. 4. 6. *d'Onzuivere vochtigheden daar heene trekken.* Alvum. Colum. 6. 8. 7. 9. Varr. R. R. 1. 31. *Stoelgang maaken*, of *verwekken.* Pituitam. Celſ. 4. 4. *Doen ſpouwen.* Gradum. Claud. Hon. Conſ. 6. 510. *Luſtig aanſtappen, wakker aangaan. Gang maaken.*

Arbores illæ palmites citant. Colum. 4. 24. & radices. Colum. 4. 5. *Die boomen ſchieten vroeg lot en wortelen*, of *krijgen ras takken en wortelen.*

Citavere Leges nefas. Flor. 1. 3. 5. *De wetten vorderden ſtraf over dien misdadiger.*

Citare. *Praaten, ſnappen, klappen, kouten.*

Ab ovo uſque ad mala citare. Hor. S. 1. 3. 6. *Van 't begin der maaltijd tot het einde toe praaten*, of *kouten, van 't eerſte tot het laatſte gerecht praaten.*

C I T R.

CITRĀ. præp. acc. *Aan deze zijde, aan dezen kant.*

Citra flumen. Cic. A. 6. 3. *Aan deze zijde*, of *aan dezen kant van den ſtroom.*

Citra. *Zonder.*

Citra faſtidium. Plin. H. 3. 3. *Zonder walging*, of *onſmaakelijkheyd.* Sudorem. Celſ. 1. 6. *Zonder zweeten.* Pulveris jactum. Plin. H. 35. 11. *Zonder moeite*, of *arbeid.*

Citra Muſicen Grammatica non poteſt eſſe perfecta. Quintil. I. O. 1. 4. *Zonder de dichtkonſt kan de ſpraakkunde niet volmaakt zijn. Men kan geen goed taalkundige zijn zonder de dichtkonſt.*

Citra ſpectaculorum dies. Suet. A. 43. *Buyten*, of *voor de dagen der openbaare ſchouwſpelen.*

CITRĀ. adv. Liv. 10. 25. *Aan deze zijde, herwaards aan; aan deze kant.*

Ultra citraque. Hor. S. 1. 1. 107. *Aan deze en geene zijde.*

CITRAGO *en*

CITREĀGO, ĭnĭs. f. Pallad. R. R. 1. 37. & 5. Tit. 8. *Meliſſe, meliſſekruyd.*

(CITRETUM, i. n. Pall. 3. 24. *Een plaats met citroenen beplant.*)

CITREUM, ĕi. n. Plin. H. 15. 28. *Een citroen*, of *citroenappel.* Zekere vrucht. Men verſtaat 'er Malum onder.

CITREUS, ă, ŭm. Plin. H. 23. 4. *Van den citroenboom*, of *van een citroen.*

Citrea menſa. Cic. V. 4. 17. *Een citroenboome*, of *citroenhoute tafel; een tafel van citroenhout gemaakt.*

CITRINUS, ă, ŭm. Plin. H. 19. 15. *Citroenverwig, van citroenkleur.*

CITRO. adv. *Aan*, of *van deze zijde, aan*, of *van dezen kant.* Men vind dit Adverbium altyd by Ultro gevoegt.

Ultro citroque. Cic. V. 5. 66. *Van d'een en d'andere zijde, van beyden zijden*, of *van weerkanten.*

CITROSUS, ă, ŭm. Næv. *by* Macrob. S. 2. 15. *en* Feſtus. *Een ſtoffe met citroenbloemen gewatert*, of *een kleed met citroenbloemen doorweeven.*

CITRUM, i. n. Varr. R. R. 3. 2. Mart. 10. 89. 6. *Zeker welriekend en koſtelijk hout*, dat uyt Afrika werd gehaalt om ſchrynwerk van te maaken.

CITRUS, i. f. Plin. H. 13. 1. *Een Citroenboom.*

C I T U.

CĬTUS, ă, ŭm. Lucret. 1. 996. *Aangezet, aangeport, bewoogen, opgewekt, genoopt.*

(Cita alvus. Celſ. 2. 3. *Een geloosde buyk, een buyk die ontlaſt is.*)

CĬTUS, ă, ŭm. adj. Cic. de Or. 3. 57. *Ras, ſnel, vlug, gezwind, vaardig, ſchielijk, haaſtig.* De compar. *Citior* ſtaat by Ovid. P. 2. 4. 25. en de ſuperl. *Citiſſimus* by Quintil. I. O. 6. 4.

Naves velis habiles, citæ remis. Tac. An. 2. 6. *Welbezeylde ſcheepen en die ſnel in 't roeijen zijn.*

C I V A. C I V I.

CĪVĀRO, ōnĭs. f. Cic. F. 10. 23. *Chambery*, een ſtad van Savoijen. Ook Cambericum genaamt. Zie boven.

CĪVĬCUS, ă, ŭm. *Burgers, burgerlijk, van den burger, dat de burgers aangaat*, of *betreft.*

Civicum jus. Hor. E. 1. 3. 23. *Het burgerrecht.*

Rabies civica. Hor. O. 3. 24. 26. (Furor civicus. Flor. 4. 2. 75. *De woede der burgerlijke oorlogen*, of *der burgerkrijgen.*) Motus civicus. Hor. O. 2. 1. 1. *Een burgerkrijg, burgeroorlog*, of *burgerlijken oorlog, een binnenlandſchen oorlog.*

Corona civica. Cic. Pl. 30. Gell. 56. *Een burgerlijke kroon.* Deze was gemaakt van eyke takken, en wierd den geenen gegeeven, die een burger in den kryg van den dood had geredt. Zie ons Lex. Antiq.

CĪVĪLIS, ĭs. m. & f. & lĕ, ĭs. n. *Burgers, burgerlijk, van den burger*, of *daar toe behoorende.* Pro mea civili parte. Matius ad Cic. F. 11. 28. *Voor zoo verre als ik een burger ben. Volgens mijnen burgerlijken plicht.* De compar. *Civilior* ſtaat by Ovid. Tr. 4. 4. 13. en de ſuperl. *Civiliſſimus* by Eutrop. 8. 1. en Spart. in Adr. 20.

(Civilis habitus. Curt. 6. 6. 2: 9. 8. 23. *Een burgerlijk kleed, een kleed als onze medeburgers draagen.*)

Bellum civile. Cic. Att. 7. 13. *Een burgerkrijg*, of *burgerlijken oorlog.* Jus. Cic. de Or. 1. 43. *Het burgerlijk recht*, of *'t Roomſche recht.*

Civilis. Quintil. I. O. procem. 1. *Burgerlijk; van 't volk*, of *van den burger bemint, die 't volk*, of *de burgers bemint.*

(Plus quam civilia cupere. Calpurn. D. 6. Agitare. Tac. An. 1. 12. *Naar geweldenary ſtaan*, of *trachten om alleen te heerſchen.*

Bella plus quam civilia. Lucan. 1. 1. *Meer dan burgerlijke oorlogen*, tuſſchen Cæſar en Pompejus, ſchoonvader en ſchoonzoon gevoert.)

Civilis. Suet. T. 26. 1. *Gemeenzaam, burgerlijk.* Dit wordt in 't byzonder van een Prins of Overheyd gezegt, die den burger en onderdaan niet verachtelyk handelt.

† Civilis quercus. Virg. Æ. 6. 772. *Een burgerlijke kroon.* Zie Civica corona.

(Civilis. *Gemeen, gangbaar, gebruykelijk.*

Civili ſermone uti. Suet. Gr. 10. *Een gemeene*, of *gebruykelijke taal ſpreeken.*)

CĪVĪLĬTĀS, ātĭs. f. Suet. A. 51. Quintil. I. O. 2. 15. *Beleeftheyd, geſchiktheyd, welleevendheyd, hoflijkheyd.* Het word eygentlyk van de Overheyd ten opzicht hunner onderdaanen gezegt.

CĪVĪLĬTĔR. adv. Liv. 38. 56. *Beleefdelijk, heuſchelijk, als een eerlijk man, als een goed burger.* (De compar. *Civilius* ſtaat by Plin. P. 29. en de ſuperl. *Civiliſſime* by Eutrop. 7. 5.

CĪVĬS, ĭs. m. & f. Ter. Ph. 2. 2. 14. Cic. V. 5. 62. *Een burger, poorter*, of *ſtedeling, een inboorling van een ſtad, Burgereſſe.*

Aliquem adſciſcere civem. Cic. Arc. 2. *Iemand het burgerrecht geeven, burger maaken*, of *onder de burgeren aanneemen.*

Civis novus & adſcriptitius. Cic. N. D. 3. 15. *Een nieuw aangenomen burger.* Civis Attica. Ter. And. 1. 3. 16. *Een burgers dochter van Athene.*

• Civis meus. Cic. Mil. 34. *Mijn medeburger, mijn landsman.*

CĪVĬTĀS, ātĭs. f. *Een ſtad, burgerſchap*, of *burgery.* Zie die beyde in ons Lex. Antiq.

Donare aliquem civitate. Cic. C. B. 9. Civitatem alicui largiri, impertiri. Cic. Arch. 5. Adſcribere aliquem civitati. Cic. Arch. 4. in civitate. Cic. C. B. 12. *of* in civitatem. Cic. Arch. 4. *Iemand het burgerrecht*, of *'t burgerſchap geeven*, of *ſchenken. Iemand tot een burger aanneemen.*

Civitatem amittere. Cic. Dom. 29. perdere. Cic. C. B. 12. *Het burgerrecht verliezen*, of *verbeuren.*

Eripere, adimere civitatem alicui. Cic. Dom. 30. *Iemand het burgerrecht ontneemen.*

Civitas. Cic. V. 51. *De burgers, de ſtedelingen, d'inwoonders*, of *'t volk van een ſtad.*

Civitas. *Een land, landſchap, landſtreek, gewest, ſtaat.*

Civitas Helvetia. Cæſ. B. G. 1. 12. *Zwitzerland.*

Civitas Hyrcania. Juſtin. 38. 9. *De inwoonders*, of *het land van Hyrcanie.*

Digitized by Google

CIVĬTĀTŬLĂ, æ. f. Sen. 'Αποκολ. p. 853. *Een ſteedje, kleyne ſtad*, of *vlek.*

CLAB. CLAD.

CLĀBŬLĂ. Zie Clavola.

CLADES, ĭs. f. Cic. N. D. 2. 3. *Een bloedige nederlaag, een zwaar verlies, een groote afbreuk*, of *ſchade*, van een leger ſpreekende.

Græcos omni clade vaſtavit. Curt. 4. 1. 10. *Hy heeft de Grieken allerley afbreuk gedaan; hy heeft de Grieken door allerley rampen gequelt.*

Clades. Ovid. M. 7. 562. *Sterfte, verderf, verwoeſting, verdelging, ondergang.*

Cladem alicui inferre. Liv. 29. 3. Afferre. Cic. N. D. 2. 3. Afficere. Lucret. 5. 49. *Iemand een zwaar verlies toebrengen.*

Cladem accipere. Curt. 4. 12. 15. *Een groote ſchade lijden.*

Clades dexteræ manus. Liv. 2. 13. *'t Verlies van de rechterhand.*

(Clades. Virg. Æ. 6. 843. *Die iemand ſchade doet*, of *aanbrengt.* Een verbloemde ſpreekwys.)

CLAM.

CLĀM. præp. abl. *Buyten iemands weeten*, of *kennis; zich voor iemand verbergende* Plaut. Caſ. 2. 8. 33. *en* Cic. Sall. 15. geeven het d'accuſativus.

Clam iis. Cic. Att. 15. 1. *Buyten hun weeten*, of *kennis; zonder dats'er iets van wiſten*, of *eenige kennis van hadden.*

CLĀM. adv. Cæſ. B. G. 4. 30. Cic. F. 1. 1. *In 't heymelijk, in 't verborgen; in 't geheym, ſtil, in der ſtilte, ter ſluyk.*

Sperat fore clam. Ter. Ad. 1. 1. 46. *Hy hoopt dat het ſtil, geheym*, of *verborgen zal blijven*, of *dat 'er niemand van weeten zal.*

Clam ferre iram. Liv. 31. 47. *Zijne gramſchap verbergen.*

CLĀMĀTŌR, ōrĭs. m. Cic. de Or. 3. 21. *Een roeper*, of *ſchreeuwer, een luytruchtig menſch.*

CLĀMĀTŌRĬŬS, ă, ūm. *Van een roeper*, of *ſchreeuwer*, ook *een die veel geroep*, of *geſchreeuw maakt, een die hard roept, ſchreeuwt*, of *luyd ſpreekt.*

Avis clamatoria. Plin. H. 10. 14. *Een vogel, die veel geſchreeuw maakt.*

[CLĀMĀTŬS, ă, ūm. Mart. 1. 50. 30. *Geroepen, genoodigt.*]

CLĀMĬTĀTĬO, ōnĭs. f. *Geroep, geſchreeuw, gekrijſch, geraas, gerucht, getier.*

Quid tibi hic ante ædes clamitatio eſt? Plaut. Moſt. 1. 1. 6. *Wat hebt gy hier voor 't huys zulk een geſchreeuw te maaken?* of *zoo te ſchreeuwen*, of *te tieren.*

CLĀMĬTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Ter. And. 1. 1. 117. *Hard en dikwils roepen*, of *ſchreeuwen, luyd ſpreeken, overluyd klaagen.*

Ficus Cauneas clamitare. Cic. D. 2. 40. *Kauniſche vijgen te koop roepen.*

* Supercilia illa abraſa calliditatem clamitare videntur. Cic. Q. R. 7. *Zijne geſchore*, of *uytgeplukte winkbrauwen ſchreeuwen zijne ſchelmerijen*, of *zijne looze en doortrapte ſtreeken uyt.*

CLĀMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Roepen, ſchreeuwen, tieren, raazen*, of *luyd ſpreken; zijn ſtem verheffen.*

Clamare ſe civem. Cic. V. 5. 62. *Roepen, alom voorgeeven*, of *laaten vertuyden dat men burger is.*

Clamare aquam. Prop. 4. 8. 58. *Om water roepen*, of *ſchreeuwen, roepen, dat men water brenge.*

Clamare nomen alicujus. Prop. 1. 17. 23. Nomine aliquem. Virg. Æ. 4. 674. *Iemand by zijnen naam roepen.*

Clamaris ab eo inſanus. Cic. *by* Auguſtin. contra Acad. 3. *Hy zegt opentlijk uyt dat gy een gek zijt*, of *dat gy krankzinnig zijt.*

Clamare alicui de via. Ter. And. 3. 2. 11. *Iemand van de ſtraat*, of *van den weg roepen.*

Clamare. Cic. Fin. 1. 18. *Opentlijk ſtaande houden;* of *verdedigen; voor al de wereld uytroepen*, of *beweeren.*

Clamare. *Klaagen, zich beklaagen, kermen, zijn beklag doen.*

Clamare de pecunia. Cic. V. 5. 7. *Over eenig geſtoole geld klaagen*, of *zijn beklag doen.*

CLĀMŎR, ōrĭs. m. *Geroep, geſchreeuw, geſchrey, getier, gekerm.*

Clamor. Cic. de Or. 1. 33. *Toejuiching, vreugdegeroep, vreugdegeſchrey, geſchreeuw.*

Clamor. Cic. Att. 4. 3. *Uitjouwing, uytlagching, beſpotting, beſchimping.*

† Clamor gruum. Lucret. 4. 183. *Het geſchreeuw der kraanen.* Montium. Hor. O. 3. 29. 39. *De weêrklank*, of *weêrgalm der bergen.*

[Clamor. Liv. 1. 11. *Een verward geſchreeuw der ſoldaaten, daar door aanmoedigende om dapper te vechten.* Zie ons Lex. Antiq.]

CLĀMŌSĒ. adv. *Met luyder ſtemme, luydskeels, luydruchtig, overluyd, hard op ſchreeuwende, roepende, tierende, met geſchreeuw*, of *geroep.*

Dicere omnia clamoſe. Quintil. I. O. 11. 3. *Alles ſchreeuwende zeggen, t'elkens luydruchtig ſpreeken.*

CLĀMŌSŬS, ă, ūm. Mart. 5. 85. 2. *Een ſchreeuwer, een roeper, een die hard roept*, of *ſchreeuwt*, in 't ſpreeken.

Acceleratio orationis clamoſa. Cic. Her. 3. 13. *Een rede ras en ſchreeuwende uytgeſproken.*

† Clamoſus locus. Juv. 9. 144. Mart. 10. 53. 1. *Een plaats vol geraas*, of *waar in men veel geraas maakt, die van 't geſchreeuw weêrgalmt.*

Clamoſi turba theatri. Stat. Silv. 3. 16. *De ſchreeuwende bende van de ſchouwburg.*

CLAN.

CLANCŬLĀRĬŬS, ă, ūm. Poëta clancularius. Mart. 10. 3. 5. *Een naamloozen*, of *onbekenden Dichter, een Dichter die zijn naam verzwijgt*, of *die niet bekent wil zijn.*

CLANCŬLŬM. adv. Ter. E. 2. 3. 19. Plaut. Truc. 2. 4. 54. *In 't heymelijk, in 't verborgen, bedektelijk, ſtil, in der ſtilte, buyten iemands weeten*, of *kennis, ſteelswijze, ter ſluyk.* Ter. Ad. 1. 1. 27. zegt Clanculum patrem. *Buyten kennis*, of *weeten van zijn vader.*

CLANDESTĪNŌ. adv. Plaut. M. G. 4. 1. 10. *In 't heymelijk, in 't verborgen, in 't geheym, bedektelijk, in der ſtilte.*

CLANDESTĪNŬS, ă, ūm. Cic. Or. 66. *Heymelijk, verborgen, geheym, bedekt; dat in 't verborgen geſchied.*

CLANGO, ĭs, ĕrĕ. Tuba clangens. Val. Flacc. 3. 349. *Trompetgeſchal, trompetgeklank; een klinkende trompet, een trompet die men ſteekt*, of *daar men op blaaſt.*

Clangunt aquilæ. Ovid. Ph. 27. *d'Arenden*, of *adelaars ſchreeuwen.*

CLANGŎR, ōrĭs. m. Plin. H. 18. 35. Colum. 8. 13. Liv. 1. 34. *'t Geroep, geſchreeuw, 't gequetter*, of *'t gequeel van allerley gevogelte.*

Clangor Tubarum. Virg. Æ. 2. 313. *Trompettengeſchal, trompettengeklank, het geſchal*, of *geluyd van trompetten.*

CLĀNĬS, ĭs. m. Tac. An. 1. 73. *'t Meir Chial*, een zeer lang Meir in Toskanen.

CLĀNĬŬS, ĭi. m. Virg. G. 2. 225. *d'Agno, d'Agnoſtroom*, een ſtroom van 't Koningryk Napels.

Clanius. *De Clain, de Clainſtroom*, een ſtroom in Poitou.

CLAR.

[CLARAMONTIUM, ii. n. *Clermont.* Een ſtad in Auvergne in Vrankryk aan de rivier Arcier.]

CLĀRĂSCŬM, i. n. *Quiraſque*, een ſtad in Piemont.

CLĀRĂ-VALLĬS, ĭs. f. *Clerveaux*, een zeer vermaard Klooſter van Grauwmonniken in Vrankryk.

CLĀRĒ. adv. Cic. Att. 2. 20. *Klaarlijk, duydelijk, baarblijkelijk, middagklaar, zonneklaar, zichtbaarlijk, openbaarlijk, opentlijk.* De compar. *Clarius* ſtaat by Cic. F. 8. 14. en de ſuperl. *Clariſſime* by Plin. H. 10. 70.

Clare dicere. *Klaarlijk, onbewimpelt, rond uyt*, of *recht uyt ſpreeken, openhertiglijk, ongeveynſt*, of *zonder omwegen ſpreeken.*

Unde eſt? dic clare. Ter. A. 4. 4. 15. *Waar is hy van daan? zeg het recht uyt.*

Clare audire. Lucret. 1. 920. *Duydelijk hooren.* Oculis videre. Plaut. M. G. 3. 1. 16. *Scherp zien, een ſcherp*, of *doordringend gezicht hebben.*

Ex eo loco vox quam clariſſime vagari poteſt. Vitruv. 5. 3. *De ſtem kan uyt die plaats heel duydelijk gehoort worden*, of *de ſtem verbreyd zich heel onderſcheydentlijk uyt die plaats.*

Clare aliquid prædicare. Front. St. 1. 4. 10. *Iets opentlijk uytzeggen*, of *in 't openbaar verkondigen.*

CLĀRĔO, ēs, ŭi, zonder ſupinum, ērĕ. *Klaar,*

Klaar, of *openbaar zijn*, *klaar blijken*, of *ſchijnen; klaarlijk gezien worden*, of *uytblinken; openbaar*, *baarblijkelijk*, of *kennelijk zijn.*

Hoc in primo carmine claret. Lucret. 6. 937. *Dat blijkt klaar in 't begin*, of *eerſte boek van 't gedicht.*

Ventura poteſtas claruit Aſcanio. Claud. Hon. Conſ. 4. 192. *Askaan is in zijn toekomende grootheyd geopenbaart*, of *bekent gemaakt.*

Familiæ duæ claruerunt. Suet. N. 1. *Twee geſlagten zijn 'er doorluchtig geweeſt; twee huyzen hebben uytgeblonken*, *zijn roemruchtig*, of *vermaart geweeſt.*

Gloria viri magis claret. Enn. *by* Cic. S. 4. *De glory*, of *roem van dien man blinkt te heerlijker uyt.*

CLĀRESCO, ĭs, ēſcĕrĕ. Sen. H. F. 1. 122. *Klaar*, of *helder worden*, *opklaaren*, *ontdekt*, of *verlicht worden.*

Clareſcunt luminibus tecta. Tac. An. 15. 37. *Daar branden veel lichten in 't huys.*

Clareſcunt aquilonibus Alpes. Claud. Hon. Nup. 185. *d'Alpiſche gebergten worden door de winden ontdekt.* Dat is, *de winden verdrijven de nevelen die d'Alpiſche bergen bedekken.*

Clareſcit ſonitus. Virg. Æ. 2. 301. *'t Geluyd word klaarder*, *word helderder*, of *word duydelijker gehoort.*

Aliud ex alio clareſcit. Lucret. 1. 1108. *Het een word door 't ander opgeheldert*, of *verlicht; men kent het een door 't ander.*

CLĀRĬFĬCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 20. 13. *Verhelderen*, *verklaaren*, *helder*, of *klaar maaken*, *zuyveren*; van 't gezicht ſpreekende. (In de MSC. word gevonden compurgat. Harduinus. Lactantius 3. 18. gebruykt het evenwel.)

Clarificare. Sedul. Carm. 5. 9. *Verheerlijken*, *vermaard maaken.*

CLĀRĬGĀTĬO, ōnĭs. f. Quintil. I. O. 7. 4. Serv. Æ. 9. 53. *De verklaring*, *aanzegging*, of *aankondiging van den oorlog*, *d'oorlogsverkondiging.* De Romeynen, voor dat ze den oorlog begonnen, zonden hunnen opperſten krygsbode naar het volk, van wien ze beledigt waren, om voldoening te verzoeken, met laſt, om in geval van weygering, hun den oorlog te verklaren; en deze daad van den krygsbode, Pater patratus genaamt, word eygentlyk Clarigatio geheeten, om dat de zelve met luyder ſtemme geſchiedde.

Clarigatio. Liv. 8. 14. *Schadverhaling*, *wederneeming*, of *'t recht van ſchadverhaling*, of *van wederneeming.* Zie ons Lex. Antiq.

Clarigatio. Liv. 8. 14. *Geldboete.*

CLĀRĬGO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 2. 22. *Den oorlog verklaaren*, *aanzeggen*, of *verkondigen.* Zie Clarigatio.

† CLĀRĬSŎNŬS, ă, ŭm. Catull. 64. 124. Cic. Arat. 280. *Schel*, *helder*, *klaar*, *doordringend van geluyd*, of *ſtem*, *dat een klaare*, of *heldere klank heeft.*

CLĀRĬTAS, ātĭs. f. Plin. H. 2. 8. *Klaarheyd*, *helderheyd*, *glanſch*, *ſchittering*, *flonkering*, *ſlikkering*, *licht*, *ſchijnzel*, van geſternten, enz. ſpreekende.

Claritas vocis. Cic. A. Q. 1. 5. *Een klaarheyd*, *helderheyd*, of *duydelijkheyd der ſtem.* Oculorum. Plin. H. 20. 7. *of* viſus. Plin. H. 5. 1. *De klaarheyd der oogen*, *de klaarheyd*, of *ſcherpheyd van 't gezicht.* Sonitus. Vitruv. 5. 3. *De klaarheyd*, of *helderheyd van 't geluyd.*

• Claritas. Cic. B. 2. 31. *Eer*, *aanzien*, *achting*, *vermaardheyd*, *beroemdheyd*, *edeldom*, *hoogheyd*, *roemruchtigheyd*, *groote naam.*

Claritas generis. Plin. E. 4. 9. Naſcendi. Quintil. I. O. 5. 11. *Doorluchtigheyd van afkomſt*, *van ouderen*, of *van geſlacht. Aanzienlijkheyd van geboorte.* Rerum geſtarum. Plin. H. 1. 7. 27. *Vermaartheyd*, *roemachting*, *roemruchtigheyd door groote*, of *doorluchtige daaden verkreegen.*

Vinum illud in claritate. (eſt.) Plin. H. 14. 14. *Die wijn is vermaart*, *word voor heel goed gehouden*, of *word hoog geacht.*

CLĀRĬTŪDO, ĭnĭs. f. *Klaarheyd*, *glanſch*, *helderheyd*, *flonkering.*

Claritudo vocis. Gell. 7. 5. *De klaarheyd*, *helderheyd*, of *zuyverheyd der ſtem.*

Claritudo. Sall. B. J. 2. *Adel*, *adeldom*, *hoogheyd*, *doorluchtigheyd*, *aanzien*, *aanzienelijkheyd*, *achting*, *roem*, *luyſter*, *vermaardheyd*, *beroemdheyd.*

Claritudo familiæ. Tac. An. 15. 35. Paterc. 2. 11. 3: 17. 2. *De doorluchtigheyd*, *adel*, *hooge ſtaat*, *luyſter*, of *aanzienlijkheyd van een geſlagt*, of *huys.*

CLĀRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Stat. Th. 5. 286. *Verlichten*, *ophelderen*, *verklaaren*, *klaar maaken*, *ontwinden*, *ontvouwen.*

Multa nobis claranda ſunt verſibus. Lucret. 3. 36. *Wy moeten veele dingen in deze vaarzen verklaaren*, of *ophelderen.*

Clarare aliquem. Hor. O. 4. 4. 4. *Iemand doorluchtig*, *vermaart*, of *beroemt maken; iemand eer en aanzien geeven*, of *toebrengen.* [Veel meer *in de ſpelen des overwinnaars naam uytroepen*, *te kennen geeven wie 't ſpel gewonnen heeft.* Clarare pro declarare.]

CLĀROR, ōrĭs. m. Plaut. Moſt. 3. 1. 112. *Klaarheyd*, *helderheyd*, *glanſch*, *luyſter*, *licht*, *glinſtering.*

CLĀRŬS, ă, ŭm. Hor. C. S. 23. Virg. G. 1. 5. *Klaar*, *helder*, *ſchitterend*, *flonkerend*, *glinſterend*, *blinkende*, *ſchoon*, *mooi*, van de ſtarren, den dag, enz. ſpreekende. De compar. *Clarior* ſtaat by Liv. 5. 32. en de ſuperl. *Clariſſimus* by Liv. 25. 24.

Vitrum clarum. Ovid. M. 4. 354. *Een helder*, *ſchoon*, of *zuyver glas.*

Clarum ſidus. Hor. O. 4. 8. 31. *Een helder geſternte.*

Claræ ædes. Plaut. Moſt. 3. 1. 112. *Een luchtig huys*, of liever, *dat in een goede lucht ſtaat.* Vox. Cic. Cl. 48. *Een klaare*, *heldere*, *ſterke*, *luyde*, of *doordringende ſtem.*

† Clarus. *Klaar*, *openbaar*, *bekent*, *kennelijk*, *kenbaar*, *baarblijkelijk.*

Res clarior luce. Cic. C. 1. 3. Sole. Cic. Fin. 1. 21. *Een zaak klaarder als den dag*, of *als 't zonnelicht.*

Clarus. *Doorluchtig*, *beroemt*, *vermaart*, *roemruchtig*, *aanzienlijk*, *bekent.*

Pueri claris patribus orti. Hor. O. 4. 6. 31. *Kinderen van vermaarde Raadsheeren geſproten.*

Clarus gloria. Cic. de Or. 2. 37. *Glorijrijk*, *zeer beroemt*, *wijd vermaart.*

C L A S.

CLĀSSĬĀRĬŬS, ĭi. m. Cæſ. B. C. 3. 100. Tac. An. 4. 27. *Een zeeſoldaat*, *een ſoldaat op een ſchip*, of *galey.* 't Is ook een *matroos*, *vlooteling*, of *bootsgezel.*

CLĀSSĬCŬLĂ, æ. f. Cic. Att. 16. 2. *Een kleyne vloot*, *een hoopdeel*, of, als men gemeenlyk zegt, *een* Eſquader *ſcheepen.*

CLĀSSĬCUM, i. n. Virg. Æ. 7. 637. *Een trompet*, ook *het geſchal*, of *'t geklank van een trompet*, naar het zeggen van Servius.

Claſſicum. *Trompetgeklank*, *trompetgeſchal*, *het ſteeken*, of *'t geluyd der trompet.*

Claſſico ad concilium milites vocare. Liv. 5. 47. *'t Krijgsvolk met trompetgeſchal tot het houden van krijgsraad verzamelen.*

Claſſicum apud Pompejum canebatur. Cæſ. B. C. 3. 82. *Al de trompetten wierden by Pompejus geſteecken; al de tekenen tot den aanval wierden aan de zijde van Pompejus gegeeven.*

CLĀSSĬCŬS, ă, ŭm. *Van een vloot*, *van een zeemagt*, of *ſcheepsmagt; dat tot een vloot behoort.*

Claſſicum bellum. Prop. 2. 1. 28. *Een zeeoorlog*, of *oorlog ter zee.* Certamen. Paterc. 2. 85. 2. *Een zeegevecht*, *zeeſlag*, *ſcheepsgevecht*, of *ſcheepsſtrijd.*

Corona claſſica. Paterc. 2. 81. 3. *Een ſcheepskroon.* De Romeynen deelden ze uit aan dien een zeeſlag gewonnen had. Zy wierd ook genaamt navalis. Gell. 5. 6. Zie ons Lex. Antiq.

Claſſicus. Curt. 4. 3. 18. *Een matroos*, *bootsgezel*, *roeijer*, of *vlooteling.*

Claſſicus. Tac. H. 2. 17. *Een zeeſoldaat*, *een krijgsknecht die ter zee*, of *te water dient.*

Claſſicus. Gell. 7. 13. *Een man van den eerſten ſtaat*, of *van 't hoogſte aanzien.* De Romeynen verdeelden de ſtedelingen in vyfderley ſtaaten, waar van d'eerſte de voornaamſte was.

Claſſicus ſcriptor. Gell. 19. 8. *Een zuyver*, *beſchaaſt*, of *nauwkeurig Schryver*, die een ander tot een regel en voorbeeld van ſchryven, *of* ſpreeken ſtrekt. *Een ſchrijver van den zuyverſten tijd.*

CLĀSSĬCŬS, i. m. Varr. L. L. 4. 16. *Een trompetter.* Zommige leezen in Varro Clāſsĭcĭnēs, ŭm. m. plur.

Digitized by Google

CLASSIS, ĭs. f. *Een vloot*, *ſcheepsmagt*, of *zeemagt*. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Lunata fronte claſſis. Lucan. 3. 533. *Een vloot die in een halve maan leyt.*

Claſſem armare. Virg. Æ. 4. 299. Inſtruere. Cic. V. 5. 51. Ornare. Cic. Man. 4. Comparare. Cic. Fl. 14. Ædificare. Nep. Themiſt. 2. *Een vloot uytruſten*, *toeruſten*, *toetakelen*, *vervaardigen*, of *gereed maaken om in zee te brengen.* Virgilius zegt in den zelven zin, Æ. 4. 289, claſſem aptare *en* Æ. 3. 6. moliri.

Præeſſe claſſi. Cic. V. 7. 50. *Het bevel over de vloot hebben.*

Deducere claſſem. Virg. G. 1. 255. *De vloot in zee brengen.*

Claſſis. Cic. Fl. 7. *Staat*, *orde*, *waardigheyd*, *aanzien.* Om dat Koning Servius Tullius het Roomſche volk in vyf Claſſen verdeelt heeft. Zie Liv. 1. 43.

Homines primæ claſſis. Gell. 7. 13. *Luyden van 't grootſte aanzien*, *groote*, of *aanzienlijke luyden*, *d'aanzienlijkſte en geachtſte burgers.* Infra claſſem. Gell. 7. 13. *De burgers*, of *burgerluyden*, *de gemeente*. of *gemeene burgers.* Quintæ claſſis. Cic. A. Q. 4. 23. *Slecht volk*, *geringe luyden*, *arm*, *ongeacht volk*, *'t grauw*, *jan hagel.* Deze laatſte ſpreekwys word (in 't Latyn) ook eygentlyk genomen.

Claſſis agricolarum. Colum. 1. 9. *Een hoop landlieden*, *landbouwers*, of *boeren.* Puerorum. Quintil. I. O. 1. 2. *Een ſchool met kinderen.*

Ducere claſſem. Quintil. I. O. 1. 2. *Een bende*, of *hoop aanvoeren*, of *geleyden*. *'t hoofd van een bende zijn.*

† Claſſis. Virg. Æ. 2. 30: 7. 715. *Een ruyterhoop*, *ruyterſchaar*, of *ruyterbende.*

C L A T.

CLATHRATŬS, ă, ŭm. Plaut. M. G. 2. 4. 27. *Getralyd*, *met traliën*, *yzere ſpijlen*, *enz. afgeſloten*, of *toegemaakt.*

CLATHRI, ōrŭm. m. plur. Hor. A. P. 473. Colum. 1. 17. *Een traly*, of *tralie*, *een yzere boom voor een deur*, of *voor de venſteren*; *diefyzers*, *yzere ſpijlen.* *Een hekken.*

(Clathri. Colum. 10. 72. *Een herk*, *een eg.*)

CLATHRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Colum. 9. 1. *Met yzere traliën*, of *ſpijlen afſluyten.*

C L A V.

CLAVĂ, æ. f. Cic. S. 16. *Een knods*, of *knodze*, *een korte ſtok die aan 't een eynd dik toeloopt.*

Clavam Herculi extorquere. Macrob. S. 5. 3. *Hercules zijn knods ontwringen*, dat is, onmogelyke dingen ondernee- men.

CLAVARIUM, ĭi. n. Tac. H. 3. 50. *Een geſchenk dat het Roomſche Krijgsvolk in ſloffe gegeeven wierd.* Men gaf het hen om 'er zeker ſchoeizel voor te koopen, Caliga genaamt.

[CLAVASIUM, ii. n. *Chivas.* Een ſtad in Piemont aan de Po.]

CLAVATŌR, ōrĭs. m. Plaut. R. 3. 5. 25. *Knodsdraager*, *een die een knods draagt*, of *met een knods is gewapent.*

[Clavator. Plaut. Pœn. 3. 1. 27. *Een ſteltenganger*, *een die op ſtelten gaat.*]

CLAVATŬS, ă, ŭm. Feſtus. Plin. H. 9. 36. *Met nagelen*, *doppen*, of *ſpijkertjes beſlagen*; *met knoppen als ſpijkerhoofden geſtikt*; van de ſchoenen, *of* rokken der Ouden ſpreekende.

[CLAUDIĂ, Claudioceſtria, æ. f. ook Clevum. *Gloceſter.* Een ſtad en hartogdom in Engeland.

CLAUDIANŬS, ă, ŭm. Cometa Claudianus. Sen. N. Q. 7. 29. *De ſtaartſter die onder de regeering van den Keyzer Claudius is gezien.*]

CLAUDICATĬO, ōnĭs. f. Cic. N. D. 1. 30. *Kreupelheyd*, *hinking*, *manke*, of *kreupele gang*; *lamheyd.*

Claudicationem afferre. Colum. 6. 12. *Kreupel*, of *lam maaken*, *doen hinken*, *aan 't hinken helpen.*

CLAUDĬCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Kreupel*, of *mank gaan*, *hinken*, *kreupel zijn*, of *kreupel worden.*

Ex vulnere accepto claudicare. Cic. de Or. 2. 61. *Aan een wonde hinken*, of *kreupel gaan.*

* Claudicat oratio. Cic. Or. 51. *of* In oratione aliquid claudicat. Cic. de Or. 3. 51. *De redenvoering gaat mank*, *'t is een kreupele rede*; dat is, *de redenvoering is gebrekkelijk*, of *ſtaat niet op zijn voeten*; *daar mangelt*, of *gebreekt iets aan.*

Reſpublica claudicat. Liv. 22. 39. *De Regeering van ſtaat is gebrekkig.*

Claudicare in aliqua re. Cic. Cl. 59. *Ergens mank*, of *niet recht in gaan. Ergens niet trouw in handelen.* In Officio. Cic. Off. 1. 33. *Zijn plicht verzuymen*, *nalatig in zijn plicht zijn.* Ex aliqua parte. Cic. T. Q. 5. 8. *Ergens omtrent in gebreke blijven*; *ergens in nalatig zijn*, *iets verzuymen.*

Fructus vineæ in pluribus pedamentis claudicat. Colum. 4. 2. *Een wijnſtok die tegens veel latten aanleyt draagt zoo wel niet*, of *heeft zulke goede druyven niet.*

† Claudicat ingenium. Lucret. 3. 454. *Zijn verſtand leutert*, *het ſchort hem in 't hoofd*, *hy heeft het niet vaſt*, *hy is niet recht wijs*, of *hy is gek.* Boertachtig zegt men; *het leutert hem in de bol*, ook wel, *de key leutert hem*, of *'t ſchort hem in de groote teë daar de boeren den hoed op draagen.*

Miraculi fides claudicat. Nazar. P. 15. *Het wonderwerk verlieſt zijne geloofwaardigheyd.*

[CLAUDIOPOLIS, ĭs. f. *Klauſenburg.* Een ſtad in Zevenbergen.]

CLAUDĬTAS, ātĭs. f. Plin. H. 8. 43: 28. 1. Zie Claudicatio.

CLAUDO, ĭs, clauſi, clauſŭm, claudĕrĕ. acc. *Sluyten*, *toeſluyten*, *toeſloppen*, *toedammen.*

Claudere ſanguinem. Plin. H. 26. 13. *Het bloed ſtempen*, of *ſtelpen.*

(Claudere. *Bezetten*, *beſluyten*, *omcingelen*; zoo dat 'er geen ontkomen is.

Nemorum jam claudite ſaltus. Virg. E. 6. 55. *Beſluyt*, *bezet*, of *omcingelt de boſſchen*, of *de wouden.*

Claudere adverſarios locorum anguſtiis. Nep. Dat. 8. *Zijnen vyand in nauwe plaatzen beſluyten*, of *bezet houden.*

Claudere urbem obſidione. Nep. Epam. 8. Operibus. Nep. Milt. 7. *Een ſtad belegeren. Zich om een ſtad begraven*, of *verſchanſſingen tegens een ſtad maaken.*)

Oppidum portu claudere. Cic. V. 5. 37. *Een ſtad door een haven inſluyten.*

Claudere agmen. Cæſ. B. G. 1. 15. Curt. 3. 3. 21. *Het leger ſluyten*; *in d'achterhoede*, of *d'achtertocht van 't leger trekken.*

Claudere. acc. *Beſluyten*, *bevangen*, *omringen*, *rondom loopen.*

Aqua claudere locum. Varr. R. R. 3. 1. 4. *'t Water rondom een plaats leyden.*

Claudere rem familiarem. Cic. Off. 2. 15. *Zijn goed opſluyten*, *ſpaaren*, *bewaaren.* Portas alicui. Cic. Fl. 25. *Voor iemand de poorten ſluyten.* Alicui exitum. Cic. Att. 9. 15. Fugam, tranſitum. Liv. 27. 46. *Voor iemand de wegen*, of *doorgangen ſluyten*; *iemand beletten te ontkomen*, *te ontvluchten*, of *t'ontſnappen.*

Nollem tibi ullum commodum in me claudi. Ter. A. 3. 3. 41. *Ik zou niet geerne nalatig*, of *zuymachtig zijn in den minſten dienſt dien ik u doen kan*; of *ongeerne zou ik het minſte verzuymen dat tot uwen dienſt*, of *tot uw voordeel kan ſtrekken.*

Claudere ſententiam numeris. Cic. Or. 68. *Een ſpreuk eierlijk nederſtellen.*

† Claudere opus. Ovid. F. 3. 384. *Een werk eyndigen*, of *beſluyten.* Labores belli. Sil. 15. 162. *Een eynd van 't oorlogen maken*, *den oorlog eyndigen.* Verba pedibus. Hor. S. 1. 10. 59. *Zijn woorden op trant en maat zetten*, *vaarzen maaken.* Animam laqueo. Ovid. M. 7. 603. *Zich zelven verworgen*, of *verhangen.*

Claudere vocem alicujus. Liv. 44. 45. *Iemands mond ſluyten*, *iemand doen zwijgen.* Dus zegt Phædrus 1. 23. 5. præcludere linguam.

Claudere cœnam. *De maaltijd ſluyten*, *'t laatſte gerecht eeten.*

† Lactuca claudebat avorum cœnas. Mart. 13. 14. 1. *Onze voorouders ſloten de maaltijd met ſalaad*; of *aten lattouw op 't eynde van de maaltijd.*

(Ut ea, quæ claudere cœnam ſolent, prima ponantur. Sen. E. 114. *Laat de ſpijzen*, *die laatſt plagten opgezet te worden*, of *waar in men de maaltijd plagt te ſluyten*, *eerſt opgediſt worden.*)

Claudere diem. 7. Capitol. M. Ant. 6. *Den dag eyndigen.*

CLAUDŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 1. 30. *Mank*, *kreupel*, *hinkende*, *lam.*

Claudus altero pede. Nep. Ageſ. 8. *Kreupel aan het eene been.*

* Navis

• Navis clauda. Liv. 37. 24. *Een ontramponeert*, of *beſchadigt ſchip.*

† Carmina clauda. Ovid. Tr. 3. 1. 11. *Rouwzangen*, *treurliederen*, *lijkdichten*, vermids de zelve uyt ongelyke vaarzen, hexametra en pentametra, gemaakt wierden.

CLĀVĬCŬLA, æ. f. Cic. N. D. 2. 47. Plin. Præf. 23. *De ſtreng*, of *draad van een wijnſtok*, *het teêr wijngaardſpruytje dat zich om de latten*, of *ſtaketzels krult.*

Clavicula. Vitruv. 10. 17. *Het ſleuteltje*, een bouwkundig woord.

(CLĀVĬCŪLĀRĬŬS, ĭi. m. Firm. Math. 3. *Een ſleuteldrager*, *een deurwachter.*)

CLĀVĬGĔR, ĕ, ŭm. van clava. Ovid. M. 15. 22. *Met een knods gewapent*, of *voorzien*, *die een knods draagt*; *een knodsdrager.*

Claviger, van clavis. Ovid. F. 1. 228. *Die een ſleutel draagt*, *een ſleuteldrager.*

CLĀVIS, ĭs. f. Cic. Dom. 10. *Een ſleutel.* Zie ons Lex. Antiq.

Quæ ſunt ſub clavi. Varr. R. R. 1. 22. *Dingen die onder den ſleutel zijn*, dat is, *die opgeſloten zijn*, of *die met een ſleutel ontſloten worden.*

Odiſſe claves. Hor. E. 1. 20. 3. *Ongeerne opgeſloten zitten*, *geerne de vrije lucht hebben.*

[Clavis. *Een ſlot.* Tib. 1. 7. 40. Hor. O. 2. 14. 26.]

CLĀVŎLA, æ. f. Varr. R. R. 1. 10. *Een lot*, *ſpruyt*, *ſtruyk*, *ſtek*, *afzetzel*, of *griffel van een boom*, dat men aan beyde zyden affnyd om te pooten. Zommige lezen Clabula.

(CLAUSTRĀRĬUS, ĭi. m. Clauſtrarius artifex. Lampr. Hel. 12. Gloſſ. Cyr. Clauſtrarius. Κλειδοποιὸς. *Een ſlotemaker.*)

CLAUSTRŬM, i. n. Cic. *by* Colum. 12. 1. *Dwarsboom*, *ſlagboom*, *ſluytboom*, *traly*, *grendel*, *ſlot*, *ſpijl*, *yzere bout*; *alles wat iets affluyt.*

• Clauſtra. Hor. E. 1. 14. 9. *Schutzel*, *ſluyt-* of *ſlagboom*, *afſchutting*, *hek*, *heyning*, *ſchutting*. *Hindernis*, *hinderpaal*, *tegenſtant*, *beletzel*, *dijk*, of *dam*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Clauſtra loci. Cic. Rull. 2. 32. Montis. Virg. Æ. 1. 60. *Een nauwte*, of *engte*, *een nauwe*, of *enge weg*, *een nauwe toegang* tot een plaats.

Clauſtra Regni. Liv. 9. 32. *De ſleutel van een Rijk*, van ſterke grensſteden ſpreekende.

Clauſtra pudoris & reverentiæ refringere. Plin. E. 2. 14. *De wetten*, of *paalen van eerbaarheyd en ontzag verbreeken.*

Clauſtra imperii. Cic. Fl. 13. *De landpaalen*, *paalen*, *grenzen*, of *d'aangrenzende landen van 't Rijk.*

Nobilitatis clauſtra refringere. Cic. Mur. 8. *De kracht van den Adel breeken. De tegenſtant van den Adel overwinnen*, *of te boven komen.*

[Clauſtrum. *Iets dat men ſluyten kan*, *dat geſloten kan worden.*

Sinon laxat clauſtra. Virg. Æ. 2. 259. *Sinon doet het ſlot van 't houten paard los*, of *open.*

Clauſtrum. *Een ſlot.*

Clauſtra revellere. Liv. 5. 21. Cic. V. 4. 3. Rumpere. Virg. Æ. 9. 758. *De ſloten afbreeken.*]

CLAUSŬLA, æ. f. *Het ſlot*, *eynde*, *end*, *'t beſluyt*, *'t leſte*, of *'t laatſte van iets.*

Clauſula orationis. Cic. de Or. 3. 44. *'t Slot*, of *'t eynd van een rede.* Edicti. Cic. V. 3. 14. *'t Slot van een gebod.* Fabulæ. Cic. Cœl 27. *Het eynde van een blijſpel.* Epiſtolæ. Cic. F. 2. 4. A. 13. 21. *'t Slot*, *de laatſte woorden van een brief.*

Clauſula jucunde cadens. Cic. Or. 64. *Een welluydend eynde van een rede.*

Clauſula. Cic. de Or. 3. 46. *Een inworp*, *tuſſcheureden*, *inreding*, *tuſſchenſtelling.*

Clauſulæ nervorum ſummæ exiſtimantur ungues. Plin. H. 11. 45. *Men meent dat de zenuwen aan de nagelen eyndigen.*

Clauſulam imponere vitæ. Sen. E. 66. *'t Leven eyndigen*, *ſterven*, *overlijden.* Diſputationi. Colum. 3. 19. *Een twiſtredening eyndigen.*

(Clauſula. *Een gevêſt van een degen.* Zoo gebruykt het Apul. Fl. 346. naar d'uytlegging van Salm. Spart. Adrian. 10. p. 91.)

[CLAUSŪLÆ, ārŭm. f. pl. *S'uys.* Een ſtad van de Nederlanden, in Vlaanderen.]

CLAUSŬM, i. n. Virg. G. 4. 303. *Een hok*, *ſtal*, *beſlote plaats*, of *perk.*

Sub uno clâuſo centum ovium capita habere. Colum. 7. 6. *Hondert ſchaapen in een hok hebben.*

CLAUSŬS, ă, ŭm. Cic. P. Q. 30. *Beſloten*, *geſloten*, *toegedaen*, *toe*, van een huys, deur, enz. ſpreekende.

Clauſum mare. Cic. L. Manil. 12. *Geſlote*, of *onbevaarbare zee.*

Clauſus. Virg. G. 3. 352. *Opgeſloten*, *afgeſloten*, *ingeſloten*, *binnen geſloten.*

• Clauſus. Cic. V. 3. 25. *Bedekt*, *verborgen*, *duyſter*, *geheym.*

Nullius domus clauſa contra tuam cupiditatem fuit. Civ. V. 5. 15. *Daar was geen huys vaſt genoeg geſloten*, of *veylig voor uwe begeerlijkheyd.*

Eo ſilentio clauſa curia erat. Liv. 42. 14. *Zoo groot was het ſtilzwijgen en 't geheym van 't Hof. Zoo zeer wierden de zaaken aan 't Hof geheym*, of *verborgen gehouden.*

Aliud clauſum in pectore, aliud promptum in lingua habere. Salluſt. C. 10. *Iets anders in zijn hert verbergen*, *iets anders in de mond hebben*, of *ſpreeken.*

Aures clauſæ ad eorum voces. Cic. T. Q. 4. 1. *Geſlote*, *doove*, of *geſlopte ooren voor haare ſtem*, of *voor haare woorden.*

CLĀVŬLŬS, i. m. Cato R. R. 21. Varr. R. R. 2. 9. *Een ſpijkertje*, *nageltje*, *pinnetje*, of *boutje.*

CLĀVŬS, i. m. *Een ſpijker*, *nagel*, *pin*, *bout*, *ſpie.*

Clavus trabalis. Hor. O. 1. 25. 18. *Een groote ſpijker*, *een dikken bout.* Capitatus. Varr. R. R. 2. 6. *Een ſpijker met een groot hoofd.* Muſcarius. Vitruv. 7. 3. *Een taats*, of *ſpijker met een breed plat hoofd.*

Clavum figere. Hor. O. 3. 24. 5. Pangere. Liv. 7. 3. *Een ſpijker in ſlaan.*

Beneficium clavo trabali figere. Civ. V. 5. 21. *Een weldaad vereeuwigen.*

Clavi caligares. Plin. H. 9. 18. *Geſpen aan broek*, of *ſchoenen.*

Clavus. Cic. S. 6. *'t Roer*, *'t ſtier*, of *'t ſtuur van 't ſchip*, *de helmſtok van een roer.*

Clavum imperii tenere. Cic. Sext. 9. *Aan 't roer van den Staat zitten*, *de regeering*, of *'t bewind van den Staat hebben*, *een Staat regeeren*, of *beſtieren.*

Rectum clavum tenere. Quintil. I. O. 2. 17. *Het roer regt houden. Een oprecht gedrag houden*, *zijn zaaken oprechtelijk doen*, *oprecht in handel en wandel zijn.*

Clavus. Plin. E. 3. 7. *Een hard gezwel*, *een nauwe lange etterholte*, *een harde zweer*, *een ettergezwel.*

Clavus. Plin. H. 21. 20. Celſ. 5. 28. Pollux. 5. 25. 3. *Een harde blader*, of *eelt in de hand*; *een likdoorn*, of *exteroog aan de voet.*

Clavus. *Een ſluijer*, of *kleedje met purper*, of *goude knoopjes geſtikt*, als kleyne ſpykerhoofdjes, dat de Raadsheeren en Roomſche Ridders droegen, boven aan den rok vaſt gehecht, en over de borſt heen hangende.

Latus clavus, *of* laticlavus, i. m. Hor. S. 1. 5. 36. Tac. O. 7. *Een breede ſluijer die de Raadsheeren*, *ten bewijs van hunne waardigheyd droegen.* Anguſtus clavus. Varr. L. L. 8. 47. *Een ſmalle ſluier*, *die de Roomſche Ridders droegen*, *en waar door ze van alle andere onderſcheyden wierden.* Zommige zeggen dat het onderſcheyd van deze twee ſluijeren niet beſtont in hunne grootte, *of* breedte, maar in de knoopjes waar mede zy geſtikt waaren.

(Clavum latum alicui tribuere. Suet. C. 24. *Iemand tot Raadsheer aanſtellen.* Adimere. Suet. T. 35. *Iemand uyt den Raad ſtooten.*)

Clavus annalis. Feſtus. *Een nagel*, of *ſpijker die de Burgermeeſters*, of *Hooggezaghebbers alle jaar aan de rechter zijde van 't Altaar in den Tempel van Jupiter ſloegen*, op den 14. van Herfſtmaand. In 't vervolg van tyd ſloeg men 'er ook dikwils nagelen in als 'er eenig wonderteeken geſchiedde, dat het gemeenebeſt eenig quaad ſcheen te dreygen.

† Clavi menſura coacta eſt. Ovid. Tr. 4. 10. 35. *Ik droeg noch een ſmalle ſluijer. Ik was noch geen Raadsheer.* Zie van allen dezen ons Lex. Antiq.

C L A X. C L A Z.

(CLAXENDIX, ĭcis. f. Plaut. Vidul. 4. *by* Priſc. 5. 655. Edit. Putſch. *Zegeldoosje.*

doosje. Doosje waar in een zegel word bewaart.

CLAZOMENÆ, ārūm. f. plur. Cic. T. Q. 1. 43. Hor. S. 1. 7. 4. Phæd. 4. 21. 17. *Klazomene*, een ſtad in kleyn Aziën op de kuſt van de Egeeſche zee.

CLAZOMENĬŬS, ă, ūm. Cic. de Or. 3. 34. *Klazomener*, *Klazomeniſch*, *die van Klazomenen is*, of *dat 'er toe behoort.*

C L E M.

CLEMĂ, ătĭs. n. Plin. H. 27. 12. Κλῆμα. *Varkensgras*, *kreupelgras*, *duyzendknoop*, een kruyd om zyne veelvuldige knoopjes dus genaamt.

CLEMĂTIS, ĭdĭs. f. Plin. H. 24. 15. Κληματίς. *Vinkoorde*, *maagdepalm*, *maagdekruyd.*

Clematis Daphnoïdes. Plin. H. 24. 15. *Kleyne vinkoorde*, of *kleyne maagdepalm.*

CLEMENS, ēntĭs. omn. gen. *Goedertieren*, *goedaardig*, *beleeft*, *vreedzaam*, *goeddadig*, *goed*, *zachtzinnig*; *beſcheyden*, *zachtmoedig*, *heuſch*, *medelijdend*, *meedogend*, *meêwaarig*, *barmhertig*, *behulpzaam.* De compar. *Clementior* ſtaat by Curt. 5. 3. 2. en de ſuperl. *Clementiſſimus* by Ovid. M. 9. 116.

Clemens in diſputando. Cic. Fin. 2. 4. *Zachtzinnig in 't redentwiſten.*

Apud me tibi ſemper clemens fuit ſervitus. Ter. And. 1. 1. 9. *Gy hebt altijd een goed Meeſter aan my gehad*; of *gy hebt altoos een gemakkelijke dienſt by my gehad.*

Ego hanc clementem vitam urbanam ſecutus ſum. Ter. Ad. 1. 1. 17. *Ik heb dit zoete en gemakkelijke ſtadsleven verkozen.*

Clemens judex. Cic. Pl. 13. *Een zachtmoedig*, of *goedertieren rechter.*

Clemens ventus. Catul. 64. 272. *Een zachte*, *zoete*, *aangename*, of *zoele wind.* Amnis. Ovid. M. 9. 116. *Een ſtille*, of *zachte ſtroom.*

Clemens mare. Gell. 2. 21. *De ſtille zee, die door wind nog baaren verbolgen is.*

Clementes plagæ. Pallad. R. R. 3. 12. *Zachte luchtſtreeken.*

Clemens rumor. Sall. B. J. 22. *Een kleyn*, *ſlap*, of *flauw gerucht*; *een tijding die niet zeer ruchtbaar word, die zich niet wijd verſpreyd.*

† Ratibus clemens inſula. Claud. B. G. 511. *Een eyland dat een goede ree*, of *goede kuſt heeft*; *dat men met een ſchip gemakkelijk kan aandoen.*

CLEMENTER. adv. Cic. V. 5. 8. *Zachtelijk*, *beleefdelijk*, *barmhertiglijk*, *zoetelijk*, *zachtmoediglijk*, *zachtzinniglijk*, *vreedzamelijk*, *gematigtlijk*, *beſcheydentlijk.* De compar. *Clementius* ſtaat by Tac. H. 3. 52. en de ſuperl. *Clementiſſime* by Plaut. M. G. 4. 3. 5. en Gell. 1. 18.

Clementer jus dicere. Cæſ. B. C. 3. 20. *Een groote zachtigheyd in 't vonniſſen*, of *in 't rechtspleegen gebruyken.*

Clementer munerare aliquem. Plaut. M. G. 3. 1. 101. *Iemand milddadiglijk beloonen*, of *een rijke vergelding doen*; *iemand iets rijkelijk vergelden*, of *beloonen.*

Clementer volo. Plaut. St. 4. 1. 26. *Ik ben 'er mee te vreden*, *ik bewillig 'er geerne in*, *ik ſtaa het geerne toe.*

Clementer ac molliter aliquem tractare. Plin. E. 8. 24. *Iemand zachtkens handelen.*

Collis clementer aſſurgens. Tac. An. 13. 38. *Een zachtopgaanden heuvel*, *een hoogte van een gemakkelijken opgang.*

Clementer ambulare. Plaut. Merc. 5. 2. 111. *Zagtjes aangaan*, *zoetjes*, of *zagtjes wandelen.*

CLEMENTĬĂ, æ. f. Ter. Ad. 5. 4. 7. Cic. Dej. 13. *Goedertierenheyd*, *zachtmoedigheyd*, *zachtzinnigheyd*, *goedheyd*, *gematigtheyd*, *vreedzaamheyd*, *barmhertigheyd*, *meêdogentheyd*, *meêwarigheyd*, *genade*, *zachtigheyd*, *goedaardigheyd*, *goedgunſtigheyd.*

† Clementia æſtatis. Plin. E. 5. 6. *De zoetigheyd*, of *aangenaamheyd van den zomer.* Hyemis. Colum. 2. 9. *De zachtigheyd van den winter. Een zachte*, of *gematigde winter.* Cœli. Lucan. 8. 566. *De gematigtheyd der lucht.*

C L E N. C L E P.

CLENŬS, i. m. *De Clin*, een ſtroom in Vrankryk, die zynen oorſprong in la Marche neemt, door Poictiers loopt, en in de Vienneſtroom, by Chatelereau, zich ontlaſt.

CLEPO, ĭs, clepsi, clēptūm, clĕpĕrĕ. acc. Plaut. Pſ. 1. 2. 6. Cic. N. D. 3. 27. Varr. L. L. 6. 5. Κλέπτω. *Steelen*, *rooven*, *ontweldigen*, *met geweld neemen.*

Clepere. Senec. Med. 156. & Herc. Fur. 898. *Bedekken.*

CLEPSYDRĂ, æ. f. Cic. de Or. 3. 34. Κλεψύδρα. *Een wateruurglas*, *waterlooper*, of *tijdmeeter met water*, waar van zich d'Ouden in plaats van zand dienden. Wy gebruyken 't om te zeggens, *Een zandloper*, *zanduurglas.* Zie ons Lex. Antiq.

CLEPTĂ, æ. m. Plaut. Truc. 1. 2. 9. *Een dief.*

C L E R.

CLERŬS, i. m. Plin. H. 11. 29. *Een ſchadelijke worm in bye-korven.*

Clerus, i. m. Prudent. περὶ στεφ. 7. 78. *De geeſtelijkheyd*, *Clerezy.*

C L I B.

(CLIBĂNĀRĬŬS, i. m. Lampr. Alex. Sev. 56. Ammian. 16. 16. Eutrop. 6. 7. 5. *Een ruyter van het hoofd tot de voeten gewapent*, of *ganſch in 't harnas.* In onduytſch zegt men *een Cuiraſſier.* Zie boven Cataphractarius.)

CLIBĂNŬS, i. m. Colum. 5. 10: 12. 15. Κλίβανος. *Een oventje een kleyne ſtookoven, die men vervoeren kan.*

[Clibanus. Petron. 35. *Een vat, in 't welke den gaſten het brood omgedeelt wierd.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.]

C L I E.

CLĬENS, ēntĭs. m. Cic. S. R. 7. *Een gunſteling*, *afhangeling*, of *gunſtgenoot van een groot heer*, die zyn Patronus genaamt word. 't Is ook *een leenman*, *ſmalheer*, of *leengoedbezitter.*

Populi Trevirorum cliens. Cæſ. B. G. 4. 6. *d'Onderhoorige volkeren van 't Bisdom Trier*, *de leenmannen van 't land van Trier.*

Cliens. Hor. O. 3. 5. 52. *Iemand daar een voorſpraak voor pleyt*, of *die by een voorſpraak te raade gaat.*

CLĬENTA, æ. f. Hor. O. 2. 18. 8. *Een leenvrouw. Een vrouwsperſoon die in iemands gunſt*, of *onder iemands beſcherming ſtaat.*

CLĬENTELA, æ. f. Cic. Att. 14. 12. *Een hoop gunſtelingen*, of *afhangelingen*, *een meenigte leenmannen*, of *aanhangers.*

Clientela. *Hoede*, *beſcherming*, *bewaring*, *beſchutting*; *gunſt*, *begunſtiging.*

Alicui ſe commendare in clientelam. Ter. E. 5. 9. 9. Se conferre in clientelam alicujus. Cic. S. R. 37. *Zich onder iemands beſcherming ſtellen*, of *begeeren*, *zich in iemands gunſt aanbeveelen*; *iemand tot zijn beſchermheer verzoeken*, of *aanneemen.*

CLĬENTĒLĀRĬS, ĭs. m. & f. ārĕ, ĭs. n. Clientelare obſequium. *Manſchap*, *een hulde*, *onderdanigheyd van een leenman aan zijn beſchermheer.* Dit is een woord der Rechtsgeleerden.

CLĬENTŬLĂ, æ. f. Aſcon. Cic. p. 102. *Een vrouwsperſoon die in iemands gunſt*, of *onder iemands beſcherming ſtaat.*

(CLĬENTŬLŬS, i. m. Tac. O. 36. *Die onder iemands beſcherming ſtaat.*) Zie die alle in ons Lex. Antiq.

C L I M.

CLĪMĂ, ătĭs. n. Vitruv. 1. 1. Κλίμα. *Geweſt*, *luchtſtreek*, *landſtreek*, *oord.* Dit woord heeft Vitruvius in 't Griekſch geſchreeven.

* Clima. Colum. 5. 1. *Een ſtuk land van zeſtig voeten in 't vierkant.*

CLĪMĂCĬS, ĭdĭs. f. Vitruv. 10. 17. *Een laddertje*, of *leêrtje*, *een korte*, of *kleyne ladder.*

CLĪMACTĒR, ērĭs. m. Gell. 3. 10. *De traptijd*, of *klimtijd des ouderdoms*, of *der jaaren*, gemeenlyk *de moordjaaren*, genaamt. Dit is het zeven, of negengetal, *of* dat van verſcheyde zeven, of negen jaaren; wanneer, naar 't zeggen der Sterrekykeren, voor iemand gevaar van 't leven, *of* verandering van geluk te wachten ſtaat.

CLĪMACTĒRĬCŬS, ă, ūm. Annus climactericus. Gell. 15. 7. Cenſor. D. N. 14. Firm. M. 4. 14. *Het moordjaar.* Dat is, (naar zommiger waan) voornament-

Digitized by Google

namentlyk het drieën zeſtigſte jaar des levens.

Habes climactericum tempus, ſed evades. Plin. E. 2. 20. *Gij zijt in uw moordjaar, doch gy zult 'er door komen, of gy zult het gevaar ontkomen.* Zie ons Lex. Antiq.

CLIMATIAS, æ. m. Amm. 17. 7. *Een zoort van aardbeeving.*

CLIMAX, acis. f. Quintil. I. O. 9. 3. *Trapſpreuk, opklimming, een opklimmende reden.* Dit is een t'zamenſchakeling van verſcheyde voorſtellingen, die malkanderen volgen, en waar van de zin altoos grooter wordt.

[CLIMMA. *Clim.* Een ſtad van Dalmatiën, den Venetiaanen toebehoorende.]

CLIN. CLIT. CLIV.

CLINĀMĔN, ĭnĭs. n. Clinamen principiorum. Lucret. 2. 292. *De beweeging der eerste beginſelen; de neiging, of drift der zeeltjes, of ondeelbaare ſtofjes.*

CLINĪCĒ, ēs. f. Plin. H. 29. 1. Κλινική. *De geneeskunde*, of *geneeskonſt*, voornamentlyk dit deel *dat van de levenswijze, en geneesmiddelen* handelt.

CLINĪCŬS, ī. m. Mart. 4. 9. 1. Κλινικός. *Geneesmeeſter, geneesheer.*

Clinicus. Mart. 1. 31. 2. *Lijkdrager, een drager der dooden, een die dooden, of lijken ter aarden beſtelt; cellebroer.*

‡ CLINO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Arat. 86. Lucret. 2. 243. *Overhellen, zakken, hellen, neygen, buygen.*

CLINOPŎDIUM, ĭī. n. Plin. H. 24. 15. Κλινοπόδιον. *Quendel, wilde Thijm, onzer L. Vrouwen bedſtroo.* Zeker kruyd.

CLITELLÆ, ārūm. f. plur. *Een pakzadel*, of *draagzadel, een zadel van een laſtbeeſt, een ezelszadel.*

Clitellas vehere. Plaut. Moſt. 3. 2. 91. Perferre. Hor. E. 1. 13. 7. *Een pakzadel*, of *draagzadel op 't lijf hebben.*

• Clitellas bovi imponere. Cic. Att. 5. 15. *Een os een ezelszadel*, of *draagzadel opleggen.* Oneygentlyk, gelyk het Cicero verklaart, *iemand een ampt geeven dat hem niet voegt*, of *waar toe hy onbekwaam is.*

CLITELLARIŬS, ă, ūm. Cic. T. 8. Colum. 2. 22. *Die een laſtzadel op 't lijf heeft: een laſtbeeſt, een laſtdragend beeſt.*

Clitellarius homo. Plaut. Moſt. 3. 2. 94. *Een ſterk menſch, die een zware laſt kan draagen.*

CLIVIĂ, æ. f. *Kleef*, een ſtad en Hertogdom in Duytſchland.

Clivenſis Ducatus. *Het Hertogdom Kleef.*

CLIVOSŬS, ă, ūm. Virg. G. 1. 108. Colum. Arb. 4. *Heuvelig, oneffen, bergagtig, heuvelachtig, vol heuvelen, vol hoogten en laagten.* De compar. Clivoſior ſtaat by Lucret. 4. 658. (Zoo leeſt J. B. Pius in zyne druk van 't jaar 1514. en is dit een wyze van ſpreeken, naar d'uytleggingе van Pius, ontleent van een menſch die op een heuvel klimt; echter bekent hy dat andere diviſior leezen. En zoo leezen Giſanius, Aldus, Nardus, Faber, Galiendus, Pareus, en Faijus.)

CLIVŬLŬS, ī. m. Colum. 6. 37. *Een heuveltje, een kleyne hoogte.* 't Is ook, *het hangen*, of *'t hellen van een heuvel.*

CLIVŪM, ī. n. Cato *by* Non. 3. 28. *Een heuvel*, of *hoogte, 't hangen van een heuvel.*

CLIVŬS, ī. m. Cic. Att. 2. 1. Virg. E. 9. 8. *En heuvel, berg, hoogte*, of *aardhoop*, 't Is ook *de ſchuynze opgang*, of *de ſchuynte van een berg.* Zie dit en 't volgende in ons Lex. Antiq.

C L O A. C L U D.

CLŎĀCĂ, æ. f. Cic. Cæc. 13. Horat. S. 2. 3. 242. *Een aftocht, vuylnispijp, riool*, of *goot* daar de vuylnis van eenige plaats doorloopt.

Arcem facere ex cloaca. Cic. Planc. 40. *Een grooten ophef van een ſlegte zake maaken.*

CLŎĀCALIS, ĭs. m. & f. ālĕ. ĭs. n. Cloacale flumen. Cato *by* Feſtus. *Een ſtroom daar de riolen in uytloopen*, of *zich in ontlaſten.*

CLŎĀCARIŬM, ī. n. Ulp. D. 7. 1. 27. §. 3. 30. 1. 39. §. 5. *Vuylnisgeld, 't geld dat elk (binnen Rome) betaalde voor 't ſchoonmaken der ſtraaten*, of *'t ruymen der vuylnis.*

‡ CLOACO, ās, ārĕ. acc. Feſtus. *Vuyl maaken, bevlekken, bezoedelen, beſmetten, verontreynigen, bederven.*

(CLŎĀCŬLĂ, æ. f. Lamp. Hel. 18. *Een riooltje, een gootje*, daar de vuylnis van de plaats doorloopt.)

CLŪDO, ĭs, clūſī, clūſūm, clūdĕrĕ. acc. Varr. R. R. 3. 3. Plin. H. 2. 47. *Sluyten, toeſluyten, toedoen, inſluyten, ſtoppen, toeſtoppen.* Zie Claudo.

[CLŪDO, ĭnĭs. m. Apul. Apol. p. 526. *Een degen van yzer*, welke de Schouwſpeelders gebruykten, zoo gerigt, dat de punt achterwaarts week, als de ſteek aangebragt wierde. Zie ons Lex. Antiq.]

C L U E. C L U N.

‡ CLŬĔO, ēs, ērĕ. *en* Cluo, ĭs, ĕrĕ. Plaut. Trin. 2. 4. 95. *Eer en aanzien hebben, geacht zijn; in achting*, of *aanzienlijk zijn.*

Cluere. Lucret. 1. 481. *Zijn, verſchijnen, te voorſchyn komen.*

[Cluere. *Zuyveren, ſchoon maken.* Plin. H. 15. 29. getuygt, dat de Ouden het in deze betekenis gebruykt hebben.]

CLŪNĂCŬLŬM, ī. n. Gell. 10. 25. Feſtus. *Een ſlagers, ſlagters*, of *vleeshouwers mes.* Zie ons Lex. Antiq.

(CLŪNĬCŬLŬS, ī. m. Gell. 13. 8. *Een billetje, een kleyne bil.*)

CLŪNĬCŬM, ī. n. *Klugny*, een vermaart vlek in Bourgonje, wegens d'Abdye van dien naam.

CLŪNIS, ĭs. m. & f. Hor. S. 2. 8. 91. Juv. 11. 164. *De billen, d'aars, het achterſte.* Plaut. *by* Non. 3. 43. Mart. 3. 53. 3: 60. 7. en Plinius heel dikwils gebruyken het meervoud Clunes, f. m.

Pulchræ clunes (equi) Hor. S. 1. 2. 89. *Een fraay achterſte van een paard, een ſchoon gat van een paard.*

C L U P. C L U S.

CLŬPĔĂ, æ. f. Plin. H. 9. 15. *Elft*, zekere viſch.

CLŪSĬLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plin. H. 9. 37. *Dat ligt*, of *gemakkelijk toegaat, gemakkelijk om toe te doen, dat ligt te ſluyten is*, of *ligt geſloten wordt.*

CLŪSŪS, ă, ūm. Mart. 12. 31. 5: 55. 10. *Geſloten, toe, toegedaan, geſlopt.*

Cluſus. Val. Flacc. 1. 34. *Omwonden, bewonden, bezwachtelt, omringt, bezet.*

C L Y P.

CLYPĔĀTŬS, ă, ūm. Virg. Æ. 7. 793. Plaut. Curc. 3. 54. *Met een ſchild gewapent, die een ſchild draagt.*

CLYPEO, āvi, ātūm, ārĕ. Pacuvius *by* Non. 2. 145. *Met een ſchild bedekken.*

[CLYPĔŎLŬM, ī. n. Hyg. f. 139. *Een kleyn ſchildje.*]

CLYPĔŬM, ī. n. Virg. Æ. 9. 709. *Een ſchild.*

Clypea argentea. Liv. 34. 52. *Zilvere ſchilden.*

Clypea inaurata. Liv. 35. 10. *Vergulde ſchilden.*

CLYPĔŬS, ĕī. m. Cic. Fin. 2. 30. Virg. Æ. 12. 432. *Schild, rondas, beukelaar.*

(Clypeus. *Een beeld met een ſchild gewapent, dat met een ſchild geſneden*, of *waar op een ſchild geſneden is.* Macrob. S. 1. 3. noemt het imago clypeata. 't Zal miſſchien de gedaante van een ſchild vertoont hebben.

Quas ob res ei decretus eſt clypeus aureus. Suet. C. 16. *Waarom hem een goud beeld met een ſchild gewapent is toegeſtaan.* Zie van beyde ons Lex. Antiq.)

C L Y S.

CLYSTĒR, ēris. m. Plin. H. 20. 2. Clyſterium, ī. n. Scrib. Larg. Comp. 114. Κλυστήρ. *Spuytartzeny, Spuytgeneesmiddel*, klyſteer. Zie onze aantekeninge over Suet. Cl. 44. 6.

Clyſter. Celſ. 5. 28: 7. 27. *Spuyt, klyſteerſpuyt*, of *de pijp van de klyſteerſpuyt.*

CLYSTĒRIO, āvi, ātūm, ārĕ. Veget. 1. 42. *en* Clyſterizo, āvi, ātūm, ārĕ. Cæl. Aurel. Acut. 2. 38. *Klyſteeren.*

C N O D.

CNODĀX, ăcis. m. Vitruv. 10. 6. Κνώδαξ. *Een yzere bout, of pin die men door yzere ringen ſtak.* Men vind in zommige drukken Chodax.

CŎĀC-

Digitized by Google

C O A C.

CŎĂCCĒDO, ĭs, cēſsī, cēſsŭm, cēdĕrĕ. *Naderen, genaaken, nader komen, bykomen.*

Pro veſte coaccedunt decem nummi. Plaut. Curc. 2. 3. 65. *Voor de kleederen worden 'er nog tien rijksdaalders bygelaan*, of *komen 'er noch tien rijksdaalders by.*

CŎĂCERVĀTIM. adv. Cæl. Aurel. Tard. 4. 3. *Met hoopen.*

CŎĂCERVĀTIO, ōnĭs. f. Cic. Part. 35. *Verzameling, ophooping, t'zamenhooping, opſtapeling, hoop, ſtapel.*

Coacervatio horum. Quintil. I. O. 9. 3. *Een t'zamentrekking*, of *kort verhaal van deze dingen.*

CŎĂCERVO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Cic. V. 4. 24. *Ophoopen, t'zamenhoopen, vergaderen, verzamelen, opſtapelen: op malkanderen leggen, pakken*, of *ſtapelen, tot een hoop maaken, by een raapen.*

Coacervare cadavera. Cæſ. B. G. 2. 27. *De lijken op malkanderen ſtapelen.*

Coacervare pecuniam omnibus modis. Cic. Rull. 1. 5. *Geld op allerley wijze by een raapen*, of *by een ſchraapen.*

Coacervare ſummas pecuniæ. Javol. D. 17. 1. 36. *Verſcheyde ſommen gelds by een trekken*, of *by een rekenen.*

CŎĂCESCO, ſcĭs, cŏăcŭī, cŏăcēſcĕrĕ. Cic. S. 18. Celſ. 4. 5. *Verzuuren, zuur worden.*

CŎĂCTĒ. adv. Tertul. Bapt. 12. Zie Coactius.

CŎĂCTĬLIĂ. ĭŭm. n. plur. Ulp. D. 34. 2. 25. §. 1. *Baalkleeden, pakkleeden; ledre reyszakken, maalen.* Dus verklaart het Bayſ. R. V. 21. die eerſt gemeent had dat het *vilten* waaren, daar men hoeden van maakt.

(**CŎĂCTĬLIĀRĬŬS**, ĭī. m. Gloſſ. Cyr. *Een hoedemaaker.*)

CŎĂCTĬM. adv. Sidon. E. 3. 16. Coactim ſcribere. *Dicht in een gedrongen ſchrijven.*

CŎĂCTĬO, ōnĭs. f. *Hoop, ſtapel, verzameling, ophooping, inzameling.*

Coactiones argentarias factitare. Suet. Fl. 1. *Schattingen inzamelen, brandſchattingen ophaalen; laſten*, of *ſchattingen invorderen*, of *ontfangen.*

Cauſæ coactio. Aſcon. Cic. 76. *Kort begrip, korte herhaling*, of *t'zamentrekking van een zaak; korte voorſtelling van iets.*

CŎĂCTĬŬS. adv. Gell. 10. 11. *Haaſtiger, ſchielijker, ſneller, gezwinder, vlijtiger, vlugger.*

Nomen Græcum interpretari coactius. Gell. 19. 2. *Een Griekſch woord door een ander verklaaren dat met het zelve ſlipter in een andere taal overeenkomt.*

‡ **COACTO**, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Dwingen, noodzaaken, verplichten, dringen.*

Singultus membra coactans. Lucret. 6. 1159. *Een gezucht*, of *snik dat de leden van 't lighaam vertrekt*, of *t'zamentrekt.*

CŎĂCTŎR, ōrĭs. m. Cic. R. P. 11. *Ontfanger, gadermeeſter, uytmaander, ingaderaar*, of *inzamelaar der ſchattingen.*

Erant agminis coactores. Tac. H. 2. 68. *Zy maakten d'achterhoede uyt, zy waren in d'achterhoede van 't leger.*

Coactor porcorum. Cato R. R. 151. *Varkenshoeder, varkensdrijver, zwijnenhoeder.*

Coactor. Sen. E. 52. *Een knevelaar, dwinger, afperſer*, of *laſtig verzoeker van iets.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

CŎĂCTŪRĂ, æ. f. *Een hoop, ſtapel. Verzameling, opzameling, vergadering van iets.*

Seorſim reponatur diei coactura. Colum. 12. 50. *Men legge* d'olyven *alleen die op eenen dag verzamelt zijn.*

CŎĂCTŬS, ūs. m. Lucret. 2. 273. *Voortdrijving, aandringing, aanzetting van iets; beweeging die men ergens aan geeft.*

Coactus. *Dwang, nootzaak, gewelt, kracht en gewelt, perſſing tot iets.* Men vind dit woord meeſt al in ablativo.

Coactu tuo ſcribam. Cic. Br. 17. *Ik zal ſchrijven dewijl gy 'er my toe dwingt*, of *nootzaakt*; of *vermids gy my het oplegt*, of *beveelt, ik zal op uw bevel ſchrijven.*

CŎĂCTŬS, ă, ŭm. *Vergadert, verzamelt, opgehoopt, opgeſtapelt, op een hoop gelegt.*

Regio ſub arma coacta. Virg. Æ. 7. 43. *Een gewapend landſchap, een landſchap*, of *geweſt dat in de wapenen is gebragt*, of *dat in de wapenen ſtaat.*

Copiæ coactæ in unum locum. Cic. Att. 8. 12. ſubj. 4. *Verzamelde krijgsbenden in een plaats; krijgsvolk dat in een plaats is op de been gebragt.*

Coacti milites ruere in caſtra. Liv. 27. 14. *Krijgsknechten, die bevel hebben om 't leger aan te taſten*, of *om een aanval op 't leger te doen.*

Coactus. Ovid. M. 8. 669. *Geſtremt, geſtolt, geronnen, verdikt, dik geworden*, van melk, bloed, enz. ſpreekende.

Coactus. *Genootzaakt, gedwongen, geperſt, gedrongen, verplicht, gehouden, verbonden.* Pavore. Cæſ. B. G. 8. 13. *Wegens ſchrik verplicht.* Neceſſitate. Cæſ. B. G. 8. 43. *Door den nood gedrongen.* Legibus. Ter. And. 4. 4. 41. *Door de wetten verplicht*, of *verbonden.* Ferro & igne. Prop. 3. 23. 11. *Te vuur en te zwaard gedwongen*, of *genootzaakt.*

Coactæ lacrymæ. Virg. Æ. 2. 196. *Gemaakte*, of *geveynsde traanen*, die als uytgeperſt, en niet natuurlyk zyn.

† Scelus coactum. Sen. Troad. 4. 872. *Een gedwonge ſchelmſtuk, een ſchenddaad waar toe men gedwongen is.*

C O A D.

CŎĂDDO, ĭs, āddĭdī, āddĭtŭm, āddĕrĕ. acc. Cato. R. R. 41. *Byeenvoegen, t'zamenvoegen, vergaderen, verzamelen.*

CŎĂDJĬCĬO, ĭs, jēcī, jēctŭm, jĭcĕrĕ. acc. *By malkander doen, werpen, ſmyten*, of *leggen.*

Lac pariter cum melle coadjiciatur in vas. Colum. 12. 21. *Men moet de melk en honig t'zamen in een vat doen.*

CŎĂDŪNĀTŬS, ă, ŭm. Aur. Vict. V. I. 1. *Vergadert*, of *verzamelt, by een gebragt*, van veele perſoonen ſpreekende.

CŎĂDŪNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Aanmaaken, t'zamenvoegen, t'zamenhechten*, of *vereenigen.*

Coadunare brachium ſtatuæ. Ulp. D. 10. 4. 7. §. 2. *Een arm aan een beeld maaken.*

C O Æ D.

CŎÆDĬFĬCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Cic. Att. 13. 33. *Aan malkanderen bouwen, huyzen naaſt malkanderen ſtichten, bouwen, zetten*, of *timmeren.*

Locus coædificatus. Cic. Part. 10. *Een dicht bebouwde*, of *dicht betimmerde plaats; een plaats die rondom betimmert*, of *bebouwt is.*

CŎÆQUĀLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Colum. 8. 14. *Eentijdig, gelijktijdig, tijdgenoot, die even oud*, of *van de zelve jaaren is.*

(Coæquale natalium ſuorum ſincipiut in carnarium furca reponit. Petron. 96. *Zy hangt een varkenskop, geſlagt toen zy geboren wierd, met een gaffel op in de vleeſchwim.*

Lupus illi in ludo inter coæquales diſcenti tabulam eripuit. Juſtin. 23. 4. 9. *Een wolf heeft hem in 't ſchool, als hy met zijne tijdgenooten zijn les leerde, het plankje ontnomen.*)

CŎÆQUĀLĬTAS, ātis. f. Modeſt. D. 27. 1. 8. *De gelijkheyd.*

CŎÆQUĀTŬS, ă, ŭm. Coæquari dignitate, pecunia. Sall. R. O. 2. *Gelijk in ampten en goederen*, of *gelijk in waardigheden en rijkdommen; luyden van gelijke ampten en middelen.*

CŎÆQUO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Colum. 3. 13. *Effenen, glad, effen*, of *gelijk maaken.*

Coæquare montes. Salluſt. B. C. 20. *Bergen ſlechten.*

* Coæquare gratiam civium. Sall. R. O. 2. *De burgers gelijk ſtellen, gelijk gezag geeven, even groote gunſt voor alle de burgers hebben, maaken dat d'eene niet meer te zeggen hebbe dan d'andere.*

Coæquare leges. Liv. 3. 56. *Al de weereld gelijke wetten voorſchrijven, ieder een op gelijke wijze recht doen.*

CŎÆQUŬS, ă, ŭm. Pars coæqua. Plin. H. 6. 23. *Een gelijk gedeelte. Zoo veel hier als daar.* Men leeſt in de beſte drukken Æquus.

CŎÆTĀNEŬS, ă, ŭm. Port. Latr. Catil. in Apul. M. 8. 204. *Van eenen ouderdom, even oud, van de zelve jaaren.*

CŎÆVŬS, ă, ŭm. Cic. Vat. 13. *Tijdgenoot, eentijdig, gelijktijdig, van de zelve eeuwe*, of *tijd; van eenen ouderdom,*

dom, even oud. Dit woord is niet zeker in Cicero. Veele leezen Coquus, dat een betere zin maakt. ('t Is evenwel naderhand in dezen zin, als ons de volgende voorbeelden leeren, gebruykt.

Inter coævi ſanguinis ſtenta ſolus integer ferrum ſefellit. Prud. K. ſ. 12. 137. *Hy alleen is 't zwaard ontkoomen onder 't vergoten bloed van zijne tijdgenooten, of die met hem even oud waren.*

Qui ei in cæteris gentibus ſunt coævi. Hieroc. E. 142. *Die onder d'andere volkeren zijne tijdgenooten, of met hem van eenen ouderdom waren.)*

C O A G.

CŎĂGGĔRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. cum abl. Colum. 8. 6. *Ophoopen, t'zamenhoopen, opſtapelen, op malkanderen ſtapelen, op een leggen, op malkanderen leggen, vergaderen, verzamelen.*

CŎĂGITATIO, ōnīs. f. Cic. N. D. 2. 9. *d'Onderlinge beweeging, of wederzijdſche voortdrijving.* Van twee t'zamengevoegde dingen. (Gruterus leeſt contagione.)

CŎĂGMENTATĬO, ōnīs. f. Cic. N. D. 2. 46. Vitruv. 2. 9. *Verzameling, vereeniging, t'zamenvoeging, t'zamenbinding, t'zamenſluyting, t'zamenkoppeling, of vereeniging van verſcheyde dingen.*

(CŎĂGMENTATŪS, ă, ūm. *t'Zamengevoegt, t'zamengezet.*

Dei habitus & ſmaragdo & gemmis coagmentatus. Curt. 4. 7. 23. *De gedaante van den God,* of *'t geen voor den God wierd geëert, is uyt ſmaragden en edelgeſteenten t'zamengezet.)*

Verborum concurſus coagmentatus. Cic. de Orat. 3. 43. *Wel aan een geſchakelde woorden.*

CŎĂGMENTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Or. 23. *Vergaderen, verzamelen, t'zamenvoegen, t'zamenbinden, aan malkanderen lijmen, in malkanderen ſluyten, vereenigen, tot een ligchaam maaken.*

Lapis hic perterebretur uti ex decurſu tubulus noviſſimus in eo coagmentetur. Vitruv. 8. 7. *Laat dezen ſteen doorboort worden, op dat 'er 't laatſte afhangende pijpje in vaſt ſluyte,* of *in vaſt gezet worde.*

CŎĂGMENTUM, ī. n. *Een band, bindzel, voegzel,* of *t'zamenvoeging.*

Specta, quam arcte coagmenta connivent. Plaut. Moſt. 3. 2. 144. *Zie eens hoe dicht de voegzels,* of *gebinten zijn gemaakt; hoewel zy in malkanderen ſluyten,* van eenig bouwwerk ſpreekende uyt verſcheyde deelen beſtaande.

Coagmentum lapidum. Cæſ. B. C. 3. 105. *Een hoop ſteenen.*

Coagmentum cameræ. Vitruv. 5. 10. *De ſlutten,* of *boogſteenen van een gewelf.*

Coagmentum tubulorum. Vitruv. 8. 7. *Soudeering,* of *t'zamenvoeging van d'eynden der pijpjes.*

CŎĂGŪLĀTĬO, ōnīs. f. *t'Zamenrunning, ſtremming, ſtolling, verdikking,* van een vocht ſpreekende.

In prima lactis coagulatione. Plin. H. 28. 10. *Wanneer de melk begint te ſtremmen, of als de melk aan 't runnen komt.*

(CŎĂGŪLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Coagulare lac. Plin. H. 12. 25: 22. 24. aquam. Plin. H. 20. 23. *Melk, water doen ſtremmen,* of *doen dik worden.)*

CŎĂGŬLUM, ī. n. Plin. H. 11. 41. *Runſel, ſtremſel, leb, alles wat een vocht doet ſtremmen,* of *dik maakt.*

Coagulum. Vitruv. 7. 8. *Iets dat een hardmaakende,* of *ſtollende kracht heeft.*

Coagulum animi atque amoris. Gell. 12. 1. *De band, verbinding,* of *vereeniging van 't gemoed en genegentheyd.* Van een vriendſchap ſpreekende.

C O A L. C O A M.

CŎĂLĔO, ēs, ŭī, ĭtūm, ērĕ. Plin. H. 14. 2. Zie Coaleſco.

CŎĂLESCO, ſcis, cŏălŭī, cŏălĭtūm, cŏălēſcĕrĕ. Suet. A. 92. Colum. Arb. 27. *Vatten, waſſen, wortelen, wortel krijgen,* of *vatten,* van een griffel, ingeleyde rank, enz. ſpreekende.

Ilex ibi coaluerat inter ſaxa. Sall. B. J. 93. *Een eyke was aldaar gewaſſen tuſſchen de rotzen; een eyke had aldaar tuſſchen de rotzen wortel gevat.*

Coaleſcit vulnus. Plin. H. 9. 51. *De wonde loopt,* of *heelt toe.*

In unum ſonum coaleſcere. Quintil. I. O. 1. 7. *Eenderhande geluyd maaken.*

Coaleſcere. *Zich t'zamenvoegen, zich vereenigen, zich t'zamen verbinden, zich tot een maaken, een volk t'zamen uytmaaken,* van verſcheyden volkeren ſpreekende.

Animi concordia coaleſcunt. Liv. 23. 35. *De gemoederen worden hereenigt,* of *weder vereenigt.*

Coaleſcere in unius populi corpus. Liv. 1. 8. *Tot een volk, gelijk als tot een ligchaam vereenigt worden.*

Concordia in cives coaluit. Front. St. 1. 10. 4. *d'Eendracht is onder de burgeren herſtelt.*

CŎĂLĬTŪS, ă, ūm. Gell. 12. 1. *t'Zamengegroeit, t'zamengeſtelt, gevoegt, verknogt.*

Coalitus. Tac. An. 14. 1. *Wortel gevat hebbende, ingegroeit, vaſtgegroeit, verſterkt, geſterkt.*

† Coalita libertate irreverentia. Tac. An. 13. 26. *Een baldadigheyd,* of *oneerbiedigheyd door de vryheyd ingewortelt, geknoeſtert,* of *verſterkt.*

[CŎĂMĪCŪS, ī. n. Zie beneden in Coepulonus.]

C O A N.

CŎĂNGŪSTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Varr. R. R. 3. 16. Celſ. 7. 27. *Verengen, eng maaken, intrekken, prangen, inprangen, inbinden, indrukken, inperſſen, t'zamenſluyten.*

• Coanguſtare legem. Cic. L. L. 3. 14. *Een wet inbinden,* of *bepaalen.*

C O A R.

CŎĂRCTĀTĬO, ōnīs. f. *Benauwing, pranging, intrekking, inbinding, indringing, inperſſing, indrukking, indrijving, inſpieing, ſluyting.*

Coarctatio cunei. Vitruv. 9. 9. *Het inſlaan van een beitel,* of *wig.*

Coarctatio militum facilius facienda erat. Liv. 27. 46. *Men kon gemakkelijker de gelederen der ſoldaten ſluyten.*

CŎĂRCTĀTŪS, ă, ūm. Cic. Att. 7. 10. *Ingeſlooten, benauwt.*

CŎĂRCTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Benauwen, prangen, beſluyten, inperſſen, indringen, indrukken, t'zamen douwen, verengen, nauw,* of *eng maaken.*

Vulnus araneis oleo madentibus coarctat. Petron. 58. *Hy verbindt de wonde met ſpinnewebben in oly geſteeken; hy leyt ſpinneweb op de wonde in oly gedoopt.*

Anguſtæ fauces coarctant iter. Liv. 28. 5. *Nauwe ingangen maaken den weg eng.*

• Coarctare. acc. Cic. de Or. 1. 35. *Verkorten, bekorten, intrekken, t'zamentrekken, in 't kort ſtellen, een kort begrijp maaken, iets in korte woorden vervatten, betrekken,* of *beſchrijven,* van een rede, *of* boek, enz. ſpreekende.

Coarctare plures orationes in unum librum. Plin. E. 1. 20. *Verſcheyde redenvoeringen in een boek brengen, beſluyten,* of *beſchrijven.*

† Nox coarctat iter. Ovid. F. 5. 546. *De nacht maakt een korte weg,* of *verkort den weg; doet de reyzigers voortſpoeijen.*

CŎĂRESCO, ſcis, cŏărŭī, cŏărēſcĕrĕ. Vitruv. 7. 11. *Droogen, opdroogen, droog worden.*

CŎĂRGŪO, ĭs, gŭī, gūtūm, gŭĕrĕ. acc. *Toonen, openbaar maaken, ontdekken, ten toon ſtellen, overtuygen.*

Coarguere alicujus errorem. Cic. A. Q. 1. 4. Improbitatem. Cic. Mur. 4. *Iemands dwaling en ſchelmery vertoonen, bewijzen, openbaaren, ontdekken,* of *aan den dag brengen.*

Reus coarguitur a me. Cic. V. 4. 47. *De ſchuldige,* of *de misdadiger word door my overtuygt.*

Coarguere alicujus avaritiam. Cic. V. 3. 93. *of* aliquem avaritiæ. Cic. V. 5. 59. *Iemands gierigheyd beriſpen, beſtraffen, laaken; iemand van gierigheyd beſchuldigen.*

C O A S.

CŎĂSPERNŎR, ārīs, ātŭs ſūm, ārī. acc. Tac. H. 1. 5. *Verachten, misprijzen, laaken, wraaken, verſmaaden, verwerpen, verſlooten, met verachtinge aanzien.*

CŎĂSSĀTĬO, ōnīs. f. Vitruv. 7. 1. *Een zoldering, zolder, plankier; een houte,* of *planke vloer, een ry planken.*

CŎĂSSO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Zolderen, een zoldering maaken, met planken beleggen, een houte,* of *planke vloer leggen.*

Cua

Cum coaſſatum fuerit. Vitruv. 7. 1. *Als men het gezoldert heeft, als de planken gelegt zijn.*

COAU. COAX.

[CŎAUCTIO, ōnĭs. f. Coauctio annonæ. Cic. V. 3. 82. *Een opveyling, verkooping by uytroep van levensmiddelen.*]

CŎAXO, ăs, ārĕ. Ovid. Ph. 64. Suet. A. 94. Curt. 1. 1. *Quakken*, dat is, *ſchreeuwen als de vorſchen.*

COB. COCC.

[COBURGUM, ĭ. n. *Coburg.* De hoofdſtad van 't Vorſtendom diens naams aan de rivier de Saal.]

COCCĔŬS, ă, ŭm. Lamprid. Alex. 42. *Scharlakenverwig.*

COCCĬNĀTŬS, ă, ŭm. Mart. 1. 97. 6. *In 't ſcharlaken gekleed*, of *gedoſt*, *met een hoogrooden tabbaard*, of *rok bekleed.*

COCCĬNĔŬS, ă, ŭm. Plin. H. 20. 21. *Scharlakenverwig*, of *rood als ſcharlaken.*

COCCĬNŬM, ĭ. n. Mart. 14. 131. 1. *Een ſcharlaken tabbaard, een roode tabbaard*, of *rok, een rood kleed*, of *gewaad.*

COCCŬM, ĭ. n. Plin. H. 9. 42. Κόκκος. *'t Graan*, of *zaad waar mee men ſcharlakenkleur verft.* 't Is eygentlyk een zaad waar van men zeer hoogroode verwe maakt, die de ſcharlakenkleur zeer na by komt.

Coccum. Plin. H. 9. 38. *Hoog*, of *helder rood laken, een ſcharlaken kleed.*

COCCYX, ygĭs. m. Plin. H. 10. 9. Κόκκυξ. *Een koekoek*, zekere vogel.

[CŎCĔTŬM, ĭ. n. Feſtus. *Een drank uyt honig en mankop gemaakt.* Feſtus maakt 'er te vergeefs een ſpyze van. Zie Voſſ. Lex. Etym. en ons Lex. Antiq.]

COCH.

CŎCHLĔĂ, ĕæ. f. Cic. D. 2. 64. Κοχλίας. *Een ſlek met een huysje, een ſlekkenhuysje.*

Cochlea. Vitruv. 6. 9. *Een ſchroef*, of *ſpil in een pers.*

Cochlea. Vitruv. 5. 12: 10. 11. *Zekere waterpomp*, of *waterhandmolen.*

Cochlea. Varr. R. R. 3. 5. *Een zeer laage deur, daar men bukkende*, of *kruypende ingaat.* Zie van die alle ons Lex. Antiq.

CŎCHLĔĂR, ārĭs. n. Plin. H. 12. 21.

CŎCHLĔĀRĔ, ĭs. n. Mart. 14. 121. *en*

CŎCHLĔĀRĬŬM, ĭĭ. n. Plin. H. 28. 17. *Een lepel.*

Cochlearium. Plin. H. 20. 12. *Een lepel vol, een volle lepel.*

(Cochlearium. Varr. R. R. 3. 14. *Een ſlekkekorf, een plaats daar men ſlekken houd.*

CŎCHLĔĀRĬS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. *Van een lepel, dat tot een lepel behoort, dat een lepel uytmaakt.*

Cochlearis menſura. Plin. H. 21. 27. *De maat van een lepel, een lepel vol.*)

CŎCHLĔĀTĬM. adv. Sidon, E. 4. 15. *Op de wijze van een ſlek.*

CŎCHLĔĀTŬS, ă, ŭm. Pompon. *by* Non. 2. 284. *Geplekt*, of *geſpikkelt, gelijk een ſlek.*

COCI.

CŎCĬO, ōnĭs. m. Plaut. Aſin. 1. 3. 51. *Een makelaar.* Zie Gronovius over deze plaats.

CŎCĬŌNŎR, ātŭs ſŭm, ārī. Quintil. Declam. 12. 11. *Draaien in 't koopen.*

COCL. COCT.

CŎCLĔS, ĭtĭs. m. & f. Cic. L. L. 2. 4. Plaut. Curc. 3. 23. *Een eenoog, een die maar een oog heeft*, of *die een oog verlooren heeft.*

[COCTĀNA, ōrŭm. n. pl. Mart. 13. 28. 2. *Een zoorte van vijgen.*]

COCTĬBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plin. H. 16. 6. *Dat ligt te kooken*, of *te verteeren valt, dat ligtelijk gaar kookt.* Zommige leezen Coquibilis.

COCTĬLĬA, ĭŭm. plur. n. Treb. Poll. Claud. 14. *Doove houtskoolen.*

COCTĬLĬCĬŬS, ă, ŭm. Taberna coctilicia. Capitol. Pertin. 3. *Een gaarkeuken.*

COCTĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Gekookt, gezoden, gebakken; dat men kan kooken, bakken.*

Laterculus coctilis. Curt. 5. 1. 25. *Een gebakke tigchelſteentje.*

Muri coctiles. Ovid. M. 4. 58. *Wallen*, of *muuren van gebakke ſteen gebouwt*, of *opgetrokken.*

COCTĬO, ōnĭs. f. *Verteering, verdouwing, koking van de maag.*

Coctionem facere. Plin. H. 20. 9. *De koking*, of *verteering van de ſpijs veroorzaaken.*

COCTĬVŬS, ă, ŭm. Plin. H. 15. 23. *Dat men ligtelijk gaar kooken, zieden*, of *verteeren kan.*

* COCTŎR, ōrĭs. m. Sen. B. 4. 26. *Doorbrenger, verquiſter, verteerder, opmaker van zijn goed, quiſtgoed.* (Andere leezen Decoctor.)

[Coctor. Petron. c. 55. *Een kok.* Dus verklaart vader Douza deze plaats.]

COCTŪRA, æ. f. Colum. 12. 18. *Kookzel, ziedzel, bakzel, 't geen men kookt, zied*, of *bakt.*

Cocturis crebris efficitur, ut adveniant minio colores. Vitruv. 7. 9. *Door lang*, of *hard kooken doet men de menie kleur krijgen*, of *doet men de menie haar verwe krijgen.*

(Dimidia coctura decoquere. Apic. 6. 2. *Half laaten verkooken; tot op de helft laaten verkooken.*

Coctura. Plin. H. 14. 4. *Een weder dat de vruchten rijp maakt.*)

COCTŬS, ă, ŭm. *Gekookt, gezoden, gebakken, rijp.* [De compar. Coctior ſtaat by Plaut. Pœn. 3. 2. 9.]

Pomum ſolibus coctum. Plin. H. 12. 5. *Een appel door de zon rijp geworden.*

Coctum pomum. Cic. S. 19. *Een rijpe appel, rijpe boomvrucht, rijp ooft.*

* Bene coctus & conditus ſermo. Cic. Att. 13. 52. *Een wel doorkneede*, of *doorwrochte rede, een treffelijk*, of *beſchaaft geſprek.*

† Coctus agger. Prop. 3. 9. 22. *Een muur van gebakke ſteen gemaakt.*

[Coctum lignum. *Droog hout, dat niet of weynig rookt.* Dus beſchryft het Ulp. D. 50. 16. 167.]

COCU. COCY.

[COCULA ligna. Feſtus. *Kleyne houtjens, ſpaanderen, houtjens die ligt vuur vatten, die haaſt aangeſtoken worden.*

Cocula vaſa. Plaut. Capt. 4. 2. 66. Feſtus. *Kopere potten, potten die bequaam zijn om in dezelve te kooken.* Andere leezen Foculis.

Coculum ahenum. Cato R. R. c. 11. *Een kóperen ketel om in te kooken.*]

CŎCŬS. Zie Coquus.

(COCYTĬA, ōrŭm. plur. n. Hor. Ep. 17. 56. *Offerhanden waar door de toveresſen de min verwekten.* Zie Torrentius over Horatius.)

CŎCYTŬS, ĭ. m. Cic. N. D. 3. 17. *De hellevloed, Kokytus.* Een ſtroom van de hel. De Dichters neemen ze zomtyds voor de *hel* zelfs.

Cocytus. Virg. Æ. 6. 132. *De Kokytvloed*, een ſtroom in Kampanjen.

CODE.

CŌDEX, ĭcĭs. m. Colum. 4. 8. Ovid. M. 12. 432. *De ſtam, de tronk*, of *romp van een boom.*

* Codex. Cic. Clu. 33. *Een reken- of tafelboek, een leije- of ſtofſeboek.* Eertyds waren de tafelboeken van hout met waſch beſtreeken gemaakt.

Codices eborei. Ulp. D. 32. 1. 52. *Elpenbeene- of yvoore tafelboeken*, of *rekenboeken.* Chartacei. Ulp. Dig. 32. 1. 52. *Een boek van papier*, of *een papiere boek.*

Aliquid referre in codicem. Cic. Q. R. 1. of in codices. Cic. Q. R. 1. *Iets in zijn tafelboek*, of *rekenboek aantekenen*, of *opſchrijven, iets te boek ſtaan*, of *te boek zetten.*

Codex accepti & expenſi. Cic. Q. R. 1. *Een boek van ontfang en uytgift.*

Codex. *Zeker boek in 't* Corpus Juris, of *'t Roomſche wetboek.*

(Codex. Prop. 4. 7. 40. Plaut. Pœn. 5. 3. 34. *Een juffer, een houte werktuyg*, zoo gemaakt dat het der misdadigers voeten, handen en hoofd beſloot, waar in zy geboogen moeſten ſtaan.

Codex. *Een uyterſte wille, erfſtelling, erfmaking.*

Codice ſævo heredes vetat eſſe ſuos, quos genuit. Juv. 10. 236. *Door een onbillijke uyterſte wille onterft hy zijne kinderen*, of *ontmaakt hy zijne kinderen 't goed.*

Codex. *Een dubbelt*, of *afſchrift*, van iemands uyterſte wille ſpreekende, in onduytſch *Copy* genaamt.

Teſtamentum factum ab Auguſto, ac duobus codicibus ſcriptum, virgines Veſtales protulerunt. Suet. A. 102. *De Veſtaalſche Nonnen hebben d'uyterſte wille van Auguſtus*

Digitized by Google

guſtus opgeſtelt, en waar van twee afſchriften gemaakt waren, voortgebragt.
Unum teſtamentum pluribus codicibus conficere quis poteſt. Juſtinian. Inſt. 2. 10. 14. *Iemand kan twee affchriften maaken van zijn uyterſte wille, of zijn uyterſte wille tweemaal laaten afſchrijven.)* Zie van dit alle ons Lex. Antiq.

C O D I.

CODĬCARĬUS, a, um. Codicariæ naves. Varr. *en* Sall. *by* Non. 13. 12. *Scheepen van blokken, of ſtammen gemaakt, of vaartuyzen uyt boomſtammen gemaakt.*
(CŌDĬCILLĀRĬS, ĭs. m. & f. re, ĭs. n. *Dat voor een open brief, of acte gegeeven word.*
Codicillares fecit Pontificatus. Lampr. Alex. Sev. 49. *Hy zelf heeft de Prieſterdommen door opene brieven, of acten vergeeven.)*
CŌDĬCILLI, ōrum. m. plur. Cic. F. 9. 26. *Tafelboeken, rekenboeken, geheugenis, of gedenkſchriften.* Dit woord betekent, gelyk P. Manutius aanmerkt, nooit in goede Schryveren een *brief, of briefje.*
Codicilli officiorum. Suet. Cl. 29. Tib. 42. 3. *Vergunbrief van ampten, 's Vorſtenbrief, of ſchriftelijke magtiging tot eenig ampt.*
Codicilli. *Een onvolkomene, of ſtukswijze uyterſte wil, een byvoegzel, of vervolg van een uyterſte wil; erflatmaaking, namaaking, maakbeſcheyt, beſpreeking,* in onduytſch een *Codicil* genaamt.
Legare aliquid codicillis. Marcian. D. 29. 7. 6. §. 4. Tac. An. 15. 64. *Iets by namaaking beſpreeken, of by beſpreeking maaken, iets in een* Codicil *aan iemand maaken.*

C O E C.

COECUS, a, um. Zie Cæcus.

C O E L.

COELEBS, ĭbĭs. m. & f. Cic. L. L. 3. 3. *Ongehuwt, ongetrouwt, buyten 't huwelijk, buyten den echt, of buyten den huwelijken ſtaat; vrijer, of vrijſter zijnde, of blijvende.*
Vita cœlebs. Ovid. Tr. 2. 163. Sen. H. 1. 231. *d'Echtlooze, d'eenzaame, d'ongehuwde, of ongetrouwde ſtaat; 't eenzaame, of 't ongehuwde leven.*
Cœlebs. Mart. 4. 69. 3. *Een weduwenaar.* (Zoo worden Maritus *en* cœlebs tegen malkander geſtelt by Suet. G. 5. *en* Quintil. I. O. 5. 10.)
Cœlebs lectus. Catull. 69. 6. *Een bed zonder echtgenoot.*
Cœlebs platanus. Hor. O. 2. 15. 4. *Een Ahornboom, plaanboom, die den wijnſtok niet onderſchraagt.*
COELESTĬS, ĭs. m. & f. e, ĭs. n. Cic. Or. 34. *Hemelſch, goddelijk, dat van den hemel is, of van den hemel komt; van den hemel, uyt den hemel gekomen.*
[De compar. *Cæleſtior* ſtaat by Sen. E. 66. de ſuperl. *Cæleſtiſſimus* ſtaat beneden by Paterculus.]
Mens cœleſtis. Ovid. F. 1. 534. Ingenium cœleſte. Ovid. Art. 1. 185. *Een hemelſch, voortreffelijk, goddelijk, uytmuntend, of verwonderlijk verſtand.*
Vir in dicendo cœleſtis. Quintil. I. O. 10. 2. *Een man die goddelijk, of hemelſch ſpreekt.*
Aqua cœleſtis. Colum. 12. 11. *Hemelwater, de regen, regenwater, 't water dat van den hemel valt.* Zie boven aqua.
Os cœleſte. Paterc. 2. 104. 3. *Een goddelijke, een zeer welſpreekende mond, tong.* Vox cœleſtis. Suet. N. 21. *Zeer zoete ſtemme.* Opus cœleſtiſſimum. Paterc. 2. 104. 3. *Een goddelijk, verwonderlijk, voortreffelijk, overdeftig, of overheerlijk werk.*
COELESTES, ĭum. m. plur. Cic. Off. 3. 5. *De Goden, de hemelingen, de gelukzaligen.* Virg. Æ. 1. 15. voegt 'er Animæ by.
COELĬĂCŪS, a, um. Plin. H. 26. 8. Κοιλιακὸς. *Ziek aan de darmſteeking, die de darmjicht heeft, die groote buykpijn, of buykwee heeft.*
COELĬĂCŪS, i. m. Celſ. 4. 12. *Krimpzel in den buyk, buykpijn, darmſteeking, darmjicht, groote pijn in 't gedarmte, of in den buyk, kronkeldarmpijn,* in onduytſch *'t kolijk*, en by 't gemeene volk, *'t langkeuvel* genaamt. Men verſtaat 'er Morbus onder. Dit woord vind men gemeenlyk in 't Griekſch geſchreeven by dezen Schryver.
COELĬBĀTŬS, ūs. Suet. Cl. 16. Sen. B. 1. 9. *Echteloosheyd, d'echtelooze, d'ongehuwde, of d'ongetrouwde ſtaat, de vrijer- of vrijſterlijke ſtaat.*
(Cœlibatus. *Weduwenaars ſtaat.*
Permanſurum ſe in cœlibatu. Suet. Cl 26. 8. *Dat hy weduwenaar blijven zoude.*
Galba manſit in cœlibatu. Suet. G. 5. *Galba is weduwenaar, of ongetrouwd gebleeven.)*
COELĬCŎLA, æ. m. Virg. Æ. 6. 787. Catull. 64. 382. *Een hemeling, een gelukzalige, een inwoonder van den hemel.*
COELĬFĔR, a, um. Virg. Æ. 6. 796. *Hemeldrager, hemeltorſter, een die den hemel torſt.* Sen. H. F. 2. 528. zegt Manus cœlifera. *Een hand die den hemel ſchraagt, of onderſteunt.*
COELĬPŎTENS, tĕntĭs. o. Plaut. Perſ. 5. 1. 3. *Hemelheerſchend.*
COELĬTES, ŭm. m. plur. Cic. S. Sc. 1. *De hemelingen, de zaligen, de heyligen, d'inwoonders des hemels.* Men vind Cœlite in d'ablativus ſingularis by Ovid. P. 4. 6. 17.
COELŬM, i. n. Cic. P. 9. 26. *De hemel* Men vind by Lucret. 2. 1096. Cœli, orum. m. plur. (volgens de vryheyd die zich de Dichters aanmatigen: anderzins heeft cœlum geen pluralem naar het getuygeniſſe van Cæſar by Gell. 19. 8.) Zie nochtans Borrich. Annal. p. 23. 24.
Vertex cœli. Virg. G. 1. 242. *Het hoogſte van den hemel* ten onzen opzicht. Dit noemen de wereldbeſchryvers *Zenith*, dat verklaart word door *tophoog, opperaspunt, kruynſtip, toppunt.*
Aliquem in cœlum ferre. Cic. A. 4. 3. Laudibus efferre in cœlum. Cic. F. 9. 14. *Iemand zeer, of hemelhoog prijzen, iemands lof hemel hoog verheffen.*
Accipere aliquem cœlo. Virg. Æ. 1. 293. *Iemand in den hemel ontfangen.*
Cœlum capitis. Plin. H. 11. 37. *De hoofdſchedel, de herſſenpan, 't bekkeneel, of de holte van de herſſenpan.*
Cœlum cameræ. *'t Verhemelte, 't gewelf, of de holligheyd van 't gewelf, of van een boogswijs gebouw.*
Imum cœlum cameræ. Vitruv. 7. 3. *Het onderſte van een gewelf.*
Cœlum. Suet. T. 36. *De lucht, 't gewelf, of de luchtſtreek daar men in leeft.* Zie onze aanteekening.
Cœli gravitas. Cic. Att. 11. 22. *Een zwaare, bedompte lucht, ongematigtheyd van de lucht.*
Cœlum tenue, purum, ſalubre, &c. Cic. D. 1. 57. *Een dunne, zuyvere, gezonde lucht, enz.*
Teſte cœlo vivere. Sen. H. 2. 525. *Zijn daaden voor 't oog van al de wereld doen; in 't gezicht van al de wereld leeven; in tegenwoordigheyd van al de wereld,* dat is, *openbaarlijk*, of *opentlijk handelen en wandelen.*
Digito ſe cœlum attingere putat. Cic. Att. 2. 1. *Hy meent*, of *waant dat hy met zijn vinger den hemel kan raaken*, dat is, *hy verheft zich boven alle andere menſchen, hy meent dat hy ten top van geluk geſteegen is.*
Cœlum terramque miſcere. Virg. Æ. 1. 127. *Het onderſte boven keeren.*
Eſſe in cœlo. Cic. Att. 2. 20. *Gehouden worden als in den hemel te zijn; geacht worden de gelukkigſte menſch der wereld te zijn.* Beari cœlo. Hor. O. 4. 8. 29. *In den hemel overgebragt worden, vergoodt worden*, of *onſterflijk gemaakt worden.*
In cœlo ponere aliquem. Juſtin. 5. 4. In cœlum tollere. Cic. A. 11. 10. *Iemand hemelhoog verheffen.*
• Aliquem de cœlo detrahere. Cic. A. 2. 42. *Iemand van een groote eer, roem, of luyſter berooven.*
Aſſerere aliquem cœlo. Ovid. M. 1. 561. Arcem cœli annuere alicui. Virg. Æ. 1. 254. *Iemand in den hemel ontfangen, opneemen, of plaatzen; plaats by de gelukzaligen gunnen, onder de gelukzalige zielen ſtellen.*

C O E M.

COEMĒTĔRĬUM, ĭi. n. *Kerkhof, begraafplaats der dooden.* Dit woord is enkel Griekſch. Κοιμητήριον. (Het word gebruykt van Hieronymus, zeggende Script. Eccleſ. Catal. van 't ligchaam van Ignatius, dat het begraven is te Antiochiën buyten de poorte in cœmeterio. Men zoude het in 't Latyn

Digitized by Google

tyn konnen noemen dormitorium, of met Catull. ſepuleretum.)

COĔMO, ĭs, ēmi, ēmtŭm, ĕmĕrĕ. acc. Ter. Ad. 2. 2. 17. *Iets te zamen koopen, iets in genootſchap*, of *maatſchappy koopen.*

COĔMTIO, ōnis. f. Cic. de Or. 1. 56. *Onderlinge*, of *wederzijdze koop, t'zamenkooping, handeling over en weder.* Zeker verdrag tuſſchen man en vrouw onder de Romeynen, waar by de langſtlevende in 't bezit van des eerſt ſtervende goederen wierd geſtelt.

COĔMTIONALIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Coemtionalis ſenex. Plaut. B. 4. 9. 52. *Een oud, voorzichtig, ſchrander, ervaren man, die in 't koopen en verkoopen gebruykt wierd als raadsman.* (Zie de verſcheydene uytleggingen van deze plaats by een gebragt van Gronov. Obſ. 4. 8.)

C O E N.

COENĂ, æ. f. Cic. V. 1. 19. *Avondmaal, Avondmaaltijd.*

Cœna recta. Suet. D. 7. A. 74. *Een treffelijke*, of *heerlijke maaltijd, een koſtelijk avondmaal.* (Zie onze aantekening over Auguſtus.) Dubia. Ter. Ph. 2. 2. 28. *Een overdaadige maaltijd, een maaltijd daar men dobbel opſchaft*, [*om welkers overdaat men nauwlijks weet waar van men zal eeten.* Dus verklaart het Phormio by Terentius.]

Cœnæ Cereales. Plaut. Men. 1. 1. 25. *Heerlijke gaſtmaalen*, of *avondmaaltijden*, gelyk die men op de feeſtdagen van Ceres hield, op den 13. van Grasmaand.

[Cœna adventitia. Suet. Fl. 13. *of* adventoria. Mart. Ep. Dedic. 12. *Een maaltijd, met welke ze hunne vrienden van verre reyze komende ontfingen.* Pontificum cœnæ. Hor. O. 2. 14. 28. *Prachtige maaltijden.* Viatica. Zie beneden in de V. Nuptialis. Zie beneden in de N. ook wel Dapalis. Zie beneden in de D.]

Cœna apponitur. Ter. Ph. 2. 2. 28. *Het avondmaal word aangerecht.*

De cœna facio gratiam. Plaut. Moſt. 5. 2. 9. *Ik dank u voor uwe nodiging ten avondeeten*, of *ter avondmaaltijd.*

Vocare aliquem ad cœnam. Ter. And. 2. 6. 22. *Iemand ten avondmaal nodigen.*

Quid cœnæ nobis erit? Ter. H. 1. 2. 37. *Wat zal ons avondmaal zijn?*

Cœnam apparare. Ter. H. 1. 2. 74. *Het avondmaal gereedt maaken.*

Super cœnam. Suet. D. 21. Inter cœnam. Suet. A. 71. *Over maaltijd, onder het avondmaal.*

Cœnæ pater. Hor. S. 2. 8. 7. *De onthaalde gaſtweard.*

Ad cœnas itare. Cic. F. 9. 24. *Dikwils ten avondmaal gaan.*

Cœna. Plin. H. 12. 1. *Een eetzaal.*

COENACULARIĂ, æ. f. Exercere, *of* facere cœnaculariam. Ulp. D. 9. 4. 5. §. 2. *Een groot huys huuren, en 'er de bovenvertrekken weêr van verhuuren.*

COENACŬLARIŬS, ĭi. m. Ulp. D. 13. 7. 11. §. 5. *Een huurder van eenig huys, die 'er de bovenkamers weêr van verhuurt*, 't zy geſtoffeert, *of* niet.

COENACŬLUM, i. n. *Een eetzaal, een oppertzaal, opkamer*, of *bovenkamer daar men op eet.* Hor. E. 1. 1. 91. Varr. L. L. 4. 23. zegt, dat d'Ouden altyd hun avondmaal op de bovenſte kamer van hun huys hielden, en dat alle de vertrekken van de hoogſte verdieping deze naam hadden.

Cœnaculum meritorium. Suet. V. 7. *Een huurkamer.*

* Cœnaculum. Vitruv. 2. 8. *De bovenzolder, de vliering*, of *fliering, de hoogſte zoldering*, of *verdieping van een huys.*

Rarus venit in cœnacula miles. Juv. 10. 18. *De ſoldaat klimt zelden op de bovenzolder*, of *fliering.* Om dat ze de verblyfplaats was van 't arme volk en van de ſlaven, en dat daar niets te rooven viel.

(COENATICUS, ă, ŭm. *Dat van 't avondmaal is, dat tot het avondmaal behoort.*

Eſt illic mihi una ſpes cœnatica. Plaut. Capt. 3. 1. 36. *Ik heb hoop, dat ik daar 's avonds noch eens eeten zal.*)

COENATIO, ōnis. f. Suet. N. 31. Column. 1. 6. *Een eetzaal.* Bud. Pand. 115. tekent aan, dat gelyk cœnaculum een verblyf was voor ſlechte luyden, alzoo cœnatio geweeſt zy een vertrek voor de Aanzienlyken en Grooten. ['t Welk blykt uyt Juv. 7. 183. *En om dat de eetzaalen der Goden dus genoemt wierden.* By voorbeeld. Cœnatio Jovis by Capit. Pert. 11.]

COENATIUNCULA, æ. f. Plin. E. 4. 30. *Een eetzaaltje. Een prieeltje in een hof, waar in men zomtijds eet.*

COENATORIŬM, ĭi. n. Mart. 10. 87. 12. *Zekere avondmaals rok*, of *nachtrok, daar d'Ouden gemeenlijk 's avonds meê aan tafel zaten.*

COENATUR. *Men houdt het avondmaal.* Cœnatum eſt. Liv. 2. 4. *Men heeft het avondmaal gehouden.*

COENATURIO, īs, īrĕ. Mart. 11. 78. 3. *'s Avonds honger hebben, luſt*, of *trek hebben om 's avonds te eeten.*

COENATŬS, ă, ŭm. Cic. Att. 2. 16. *Het avondmaal gehouden hebbende.*

COENITO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Dikwils 's avonds eeten*, of *avondmaaltijd houden.*

Cœnitare apud aliquem. Cic. F. 7. 16. *By iemand dikwils 's avonds ten eeten gaan.*

Cœnitare in publico. Suet. N. 27. *In 't openbaar eeten.*

COENO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *'s Avonds eeten, avondmaalen, avondmaal*, of *maaltijd houden.*

Apud aliquem apparatius cœnare. Plin. E. 1. 15. *By iemand 's avonds treffelijk onthaalt worden.*

† Cœnare aprum. Hor. S. 3. 3. 23. *of* patinas apri. Hor. E. 1. 15. 34. *'s Avonds van een wild zwijn eeten.*

(Cœnare quid. *Iets onder 't avondeeten vertoonen*, of *onder de maaltijd doen*, of *bedrijven.*

Dum divorum cœnat adulteria. Suet. A. 70. *Ondertuſſchen dat d'overſpeelen der Goden onder de maaltijd vertoont worden; ondertuſſchen dat de vermomde Goden over de maaltijd overſpel bedrijven.* Deze maaltyd was niet zoo zeer om ſpys te nuttigen, als wel om ontucht te pleegen aangeſtelt.

Ut qui cœnaverunt diſciplinam. Tertull. Apol. 39. *Als die over de maaltijd goede zeden aangewent hadden. Als die geleert hadden over de maaltijd goede zeden te gebruyken.*)

COENŬLĂ, æ. f. *Een gering avondmaal.* Cœnulas facere. Cic. F. 9. 24. *Dikwils gaſten nodigen.*

COENOSŬS, ă, ŭm. Colum. 7. 10. *Slijkachtig, ſlijkerig, modderig, vol ſlijk, en modder.* [De compar. Cœnoſior ſtaat by Solin. c. 49.]

COENUM, i. n. Cic. T. Q. 4. 24. *Slijk, modder, drek, vuyligheyd, ſlik.*

* O cœnum! Cic. Dom. 18. *O eerlooze ſchelm, ſchelt*, of *guyt! O ſchaamteelooze boef! O deugniet!*

In cœno volvi queruntur. Lucret. 3. 77. *Zy klagen dat men hen aan een vuyl, morſig*, of *elendig leeven overgeeft.*

C O E O.

CŎĔO, īs, cŏĭvi, en meer cŏĭi, cŏĭtŭm, coīrĕ. *Vergaderen*, of *verzamelen, t'zamenkomen; byeenkomen, t'zamengaan, overeenkomen.*

Coire in aliquem locum. Cic. Att. 7. 3. In aliquo loco. Ter. E. 3. 4. *In eenige plaats t'zamenkomen, vergaderen*, of *byeenkomen.*

Milites coeunt inter ſe. Cæſ. B. C. 1. 75. In unum. Liv. 6. 3. *De ſoldaaten verzamelen zich; komen byeen, voegen zich t'zamen, ſchaaren zich te hoop*, of *trekken by een.*

Coire cum aliquo Cic. Att. 1. 14. *of* ſocietatem cum aliquo. Cic. P. Q. 24. A. 2. 10. *Zich met iemand verzellen, met iemand genootſchap*, of *maatſchappy maaken.*

Coire ſocietatem de re aliqua. Cic. S. R. 31. *of* Rei alicujus. Cic. S. R. 34. In fœdera. Virg. Æ. 11. 292. *Zich met iemand verbinden*, of *vereenigen, met iemand een verbintenis*, of *maatſchappy maaken om iets uyt te voeren; maatſchappy in een zaak met iemand oprechten.*

(Coire in accuſationem alicujus. Mac. D. 47. 13. 2. *Iemands beſchuldiging ondertekenen.*)

Agmina coeunt. Val. Flacc. 8. 430. *De legers worden handgemeen, komen aan malkanderen*, of *beginnen te ſlaan.*

Coit vulnus. Ovid. P. 1. 3. 87. Celſ. 2. 10. Cicatrix. Plaut. Am. 4. 3. 63. ſup. *De wonde heelt toe*, of *loopt toe, het lidteken ſluyt zich.* Pus. Celſ. 2. 8. *d'Etter verdikt*, of *word dik.* Sanguis. Virg. Æ. 3. 30. *Het bloed ſtolt*, of *ſtremt.*

(Coivit ovum in pullum. Petron. 34. *In 't ey is al een kieken.*)

Digitized by Google

Coire. *t'Zamenrotten*, *t'zamenzweeren*, *een t'zamenzweering maaken*, *zich verbinden* in quaade zaaken.

Duodecim adoleſcentuli coierunt ex his, qui exſilio erant multati. Nep. Pelop. 2. *Twaalf jongelingen van die geene die gebannen waren, zijn t'zamen geraakt*, of *hebben een t'zamenzweering gemaakt.*

Se non coiturum cum quoquam de ea re. Nep. Att. 8. *Dat hy over die zaak zich met niemand verbinden*, of *een t'zamenzweering maken zoude.*

Coire alleen, coire cum aliquo, coire alicui. *Bylaapen*, *beſlaapen worden*, *iemand beſlaapen*; *zich met iemand vleeſchelijk vermengen.*

Quædam aves omni tempore coeunt, ut gallinæ. Plin. H. 10. 53. *Zommige vogelen vermengen zich ten allen tijden*, *als de hoenderen.*

Cum pare quæque ſua coeunt volucresque feræque. Ovid. F. 3. 193. *Alle de vogels en wilde dieren vermengen zich met haar wijfje*, of *gaadje.*

Privigno videor coitura noverca. Ovid. Her. 4. 129. *Ik uw ſtiefmoeder ſchijne beſlaapen te zullen worden van u mijn ſtiefzoon.*

Coire alleen, coire cum aliqua, coire connubio, *en* coire nuptiis cum aliquo. *Iemand trouwen*, *met iemand trouwen*, of *met iemand een huwelijk aangaan.*

Hoc erat apud Macedones ſanctiſſimum coeuntium pignus. Curt. 8. 4. 17. *Dat was by de Macedoniers een onverbreekelijk pand der geener die met malkanderen trouwen.*

Achillem cum captiva coiſſe. Curt. 8. 4. 26. *Dat Achilles een gevange meysje getrouwt hadde.*

Principes Macedonum cum primoribus ſuæ gentis connubio coire pateretur. Curt. 8. 1. 9. *Dat hy de grootſte van de Macedoniers zoude laten met de voornaamſte van hun volk trouwen.*

Nuptiis coeunt, &c. Curt. 9. 1. 26. *Zy trouwen*, *enz.*

Gratia coit. Horat. E. 1. 3. 31. *De gemoederen worden verzoent.*

C O E P.

‡ COEPIO, īs, cœpī, cœptūm, cœpīrĕ. Cic. de Or. 1. 37. *Beginnen.* Dit verbum word niet gebruykt dan in 't præteritum en in de tempora die 'er van afgeleyd worden. Cœpi, cœperam, cœpiſſem, cœperim, cœpero, cœpiſſe. Cic. D. 2. 2. Cl. 88. en Liv. 21. 8. en 23. zeggen cœpti ſumus voor cœpimus.

Cœpit ruere. Cic. Att. 2. 21. *Het begint te vallen*, *het ſtaat op 't vallen.*

Ad majores cauſas adhiberi cœptus eſt. Cl. 88. *Men begint hem tot groote zaken te gebruyken.*

Cœptum per eos. Cic. *by* Priſcian. 10. *Door hen is een aanvang*, of *begin gemaakt.*

Cœptum, dein omiſſum, repetere. Tac. H. 4. 44. *Iets dat begonnen, naderhand nagelaten is*, *hervatten.*

[Cœpta arma. Tac. H. 2. 6: 4. 61. *Men heeft de wapenen opgenomen*, of *men is tot de wapenen geloopen.*]

COEPTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Ter. E. 5. 8. 1. *Beginnen*, *ondernemen*, *aanvangen*, *aanleggen.*

Cœptare rebellionem. Tac. An. 3. 40. Seditionem. Tac. An. 1. 38: 2. 81. *Een oproer*, *opſtand*, of *muytery beginnen.*

COEPTUM, ī. n. Virg. G. 1. 40. Suet. N. 34 *Onderneeming*, *beſlaan*, *begin*, *beginſel*, *voorneemen*, *ontwerp*, *toeleg*, *opzet*, *oogmerk.*

COEPTUS, ūs. m. Cic. Fin. 4. 15. *Begin*, *beginſel*, *aanvang.*

COEPTŪS, ă, ūm. *Aangevangen*, *begonnen*, *ondernomen*, *aangeheeven.*

Cœpti ludi. Cic. *by* Priſcian. 10. *Begonne*, of *aangevange ſpelen.*

Cœpta luce. Tac. An. 1. 65. *De dag aangekomen zijnde.*

[COEPULONUS, ī. Plaut. Perſ. 1. 3. 20. *Een medegaſt*, *een die met ons ter tafel gaat.* Dit woord heeft Plautus verzonnen, als Cic. de Amic. 26. zyn coamicus.]

C O E Q. C O E R.

CŌĒQUITO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Equitum ſex millia coequitabant. Liv. 37. 18. *Daar was een ruyterhoop van zes duyzent op de been*, of *daar waaren zes duyzent ruyters op weg*, of *daar reden zes duyzent ruyters t'zamen.*

CŌERCEO, ēs, cŏercuī, cŏercĭtūm, coercērĕ. acc. *Bedwingen*, *wederhouden*, *inhouden*, *beteugelen*, *prangen*, *benauwen*, *bevatten*, *begrijpen*, *beſluyten*, *inſluyten.*

Mundus omnia complexu ſuo coercet. Cic. N. D. 2. 22. *De wereld begrijpt alle dingen in haaren omtrek.*

Coercere fluvium. Cic. Cl. 91. Curt. 5. 1. 23. *Een ſtroom*, of *den vloet van een rivier ſtuyten.* Crines nodo. Hor. O. 2. 19. 19. *Het haair met een lint opbinden*, of *byeen ſtrikken.* Inflammationem. Celſ. 7. 7. *Een ontſteeking voorkomen*, *ſtuyten*, of *beletten.*

Lorica coercet corpus. Lucret. 6. 954. *Het harnas omvat*, of *beſluyt het lighaam.*

Coercere improbitatem alicujus. Cic. V. 3. 39. *Iemands boosheyd*, of *ſchelmerye inbinden*, *intoomen*, *beteugelen*, *bedwingen*, *ſtraffen.* Cupiditates. Cic de Or. 1. 45. *Zijne begeerlijkheden*, *driften*, of *hertstogten verwinnen*, *bedwingen*, *wederſlaan*, *inbinden*, *matigen.* Iram. Stat. Theb. 11. 669. *De gramſchap bedwingen.* Aliquem morte, vinculis. Cic. Off. 3. 5. *Iemand met de dood*, *met gevangenis*, of *boeijen ſtraffen*; of *iemand met de dood*, *met boeijen dreygen*, om hem in toom te houden.

Coercere rapidam orationem. Cic. Fin. 2. 1. *De voorbarigheyd van een rede ſtuyten.*

Coercere. acc. Cic. Her. 3. 3. *Nootzaaken*, *verpichten*, *dringen*, *dwingen*, (In de verbeterde drukken word geleezen cohortari.)

† Numeris coercere bella. Ovid. P. 4. 8. 73. *Oorlogen in vaarzen beſchrijven.* Modico ſe coercere. Sen. H. 1. 213. *Zich binnen de paalen van zijnen ſtaat houden*, *zich met zijn ſtaat vergenoegen*, of *zich met weynig te vreden houden.*

CŌERCITIO, ōnĭs. f. Liv. 4. 53. *Geweld*, *dwang*, *bedwang*, *nootzaak*, *verplichting.*

Coercitio profuſarum cupidinum. Tac. An. 3. 52. *Stuyting*, *intoming*, *ſtraffe*, *beteugeling van onmatige wellusten*, *groote ongebondenheden*, *weelde*, of *onkuysheden.*

CŌERCTIO, *of*

CŌERTIO, ōnĭs. f. Quintil. I. O. 9. 2. Celſ. 3. 18. *Beſtraffing*, *verwijt*, *beriſping*, *doorneeming*, *doorſtrijking*, *bekijving*, *ſtraffe.*

(CŌERRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Omwandelen*, *om heene wandelen*, *rondom wandelen.*

Per totam noctem vigilare, & coërrare calceatum. Paul. D. 1. 15. 3. §. 3. *De heele nacht wacht houden*, *en met zijn ſchoenen aan*, of *geſchoeid*, *rondom wandelen.*)

COERŬLEATUS, ă, ūm. Paterc. 2. 83. 2. *Blauw geverft*, *geblauwt*, of *blauw geſchildert.*

COERŬLEUS, ă, ūm. Cic. N. D. 1. 29. Virg. G. 4. 482. *en*

COERŬLŬS, ă, ūm. Virg. Æ. 7. 198. *Blauw*, *hemelsblauw*, *blauwverwig*, *azuurverwig*, *azuurblauw.*

C O E S. C O E T.

COESĬŬS, ă, ūm. Zie Cæſius.

[COESFELDIA, æ. f. *Koesfeld.* Een ſtad van Duytſchland in 't Bisdom Munſter.)

COETŬS, ūs. m. Cic. Fin. 2. 24. *Een vergadering*, *verzameling*, *byeenkomſt*, *een hoop volks*, *menigte*, of *ſchaare.*

Mors diſſipat coetum membrorum. Lucret. 2. 1002. *De dood ſloopt de zamenvoeging der leden.*

(Cœtus. *Een aanval*, *een treffen.*

Primo cœtu vicimus. Plaut. Am. 2. 2. 25. *Met den eerſten aanval hebben wy de overhand gehad.*)

C O E X. C O G I.

CŌEXERCĬTATŬS, ă, ūm. *Werkſtellig gemaakt*, *geoeffent*, *in 't werk geſtelt.* Præceptiones coexercitatæ. Quintil. I. O. 1. 17. *Geoeffende leſſen*, of *leerſtukken.*

CŌGĬTĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Sen. E. 58. *Bedenkelijk*, *begrijpelijk*, *inbeeldelijk*, *vatbaar*, *dat in 't verſtand kan vallen*, *dat men zich kan verbeelden*, of *dat men verzinnen*, of *bedenken kan.*

(CŌGĬTĀBUNDŬS, ă, ūm. Gell. 2. 1. *In gedachten zijnde.*)

CŌGĬTĀTE. adv. Plaut. Pœn. 5. 4. 51. Cic. Arch. 8. *Met voordacht*, *opmerking*, of *overleg*, *voordachtelijk*, *voorzichtiglijk*, *rijpelijk*, *wijſſelijk*, *met over-*

Digitized by Google

overleg, na 'er wel op gedacht te hebben, met voorbedachten raad.

COGITATIM. adv. Feſtus. Zie Cogitate.

COGITATIO, ōnis. f. *Denking, gedachte, bedenking, verzinning, aandacht, overleg, overweeging, aanmerking.*

Homo nulla cogitatione. Cic. V. 2. 54. *Een onachtzaam, of achteloos menſch, een menſch die nergens om denkt.*

Cogitatio acerrima, attentiſſima. Cic. de Or. 3. 5. *Een zeer ſterke, of aandachtige gedachte.* Tacita. Cic. Lig. 2. *Een heymelijke, of geheyme gedachte.*

Accipere cogitationes alicujus. Catull. 35. 5. *Een vertrouweling van Iemands gedachten zijn, Iemands geheymen, of voornemens als vertrouweling weeten.*

Fingere aliquid cogitatione. Cic. Mil. 29. *of* ſibi cogitatione. Cic. N. D. 3. 18. Cogitatione complecti. Cic. F. 3. 11. *Iets bedenken, verzinnen, verdichten, of verzieren; zich iets voorſtellen, inbeelden, of verbeelden.*

Injicere cogitationem alicujus de re aliqua. Cic. Att. 7. 3. *Iemand ergens een gedachte van geeven, of iemand eenige gedachte over iets inprenten, of van inboezemen.*

Cogitatio. Vitruv. Præf. Lib. 2. *Een vinding.*

COGITATO. adv. Cic. Off. 1. 9. *Met voordacht, met opmerking, met aandacht, willens en wetens, met opzet, naar voorgaande overleg, met voorbedachten raad.*

COGITATUM, i. n. Cic. Rull. 2. 1. *Een gedachte, een ontwerp, een opzet, toeleg, of voorneemen; iets dat men bedacht, uytgevonden, verzonnen, of voorgenomen heeft.*

COGITATUS, a, um. Cic. A. 2. 34. *Bedacht, overdacht, overleyt, ontworpen, verzonnen, overwogen.*

COGITATUS, ûs. m. Sen. E. 11. Zie Cogitatio.

COGITO, âs, âvi, âtum, ârĕ. acc. *Denken, verzinnen, overdenken, overweegen, bedenken, overleggen, door zijn hooft, of gedachten laaten gaan; gedachten over maaken, zorge draagen, in voorzien.*

Romanis de ſe cogitandum fuiſſet. Liv. 41. 27. *De Romeynen behoorden op hun eygen voordeel gedacht te hebben; of zy moeſten in hun veyligheyd voorzien hebben.*

Cogitare alicen. Cic. Rull. 2. 24. Aliquid in animo. Ter. Ad. 1. 1. 5. Cum animo. Ter. Ad. 3. 4. 55. Animo. Cic. C. R. 10. Secum. Cic. F. 4. 5. *Ergens op denken, of iets overdenken, zijn gedachten ergens over laten gaan, iets by zich zelven overleggen, bedenken, overwegen, of onderzoeken.*

Etiam atque etiam cogitare. Ter. E. 1. 1. 11. *Rijpelijk overdenken.*

Toto animo cogitare de aliquo. Cic. F. 1. 7. *Met al zijn hert, of met al zijn gedachten op iemand denken, de gedachten vol van iemand hebben, vol gedachten over iemand zijn, om iemand met ganſcher herte denken.*

Cogitare rem aliam ex alia. Ter. E. 4. 2. 3. *Op verſcheyde dingen, d'een na d'ander denken; veele zaaken vervolgens overweegen, of overleggen.*

Cogitare de aliquo. Cic. Font. 6. *of*, De aliqua re. Cic. D. 1. 34. *Om Iemand, of ergens om denken. Iemand, of iets in zijn gedachten brengen, of zich herinneren.* De fuga. Frontin. St. 2. 2. 14. *Denken om te vluchten, of op vluchten bedacht zijn.*

De ſe & gloria ſua cogitare. Cic. C. R. 10. *Om zich zelf, en zijn eygen luyſter denken; zorg voor zijn eygen belang en eer draagen.*

Cogitare in aliquem amabiliter. Cic. Att. 14. 13. ſubj. 1. *Van Iemand als een vriend denken; goede gedachten van iemand hebben, om iemand ten goede denken.* Amice quid de Romanis. Nep. Hannib. 2. *Denken om vriendſchap met de Romeynen te maaken, of om met hen een verbond aan te gaan.* Male de aliquo. Cic. S. 6. *Quaade, of nadeelige gedachten van iemand hebben.*

Cogitare dignitatem, honorem. Cic. C. 2. 9. *Om eenig ampt, of bediening denken; eenige waardigheyd, of eere beoogen; naar eenig ampt, of bediening ſtaan.*

Cogitare Britanniam. Cic. F. 15. 16. In Tuſculanum. Cic. Att. 2. 8. *Denken om naar Engeland, om naar de hofſtede by Tuſculum te trekken.* In villam cogito. Cic. F. 7. 4. *Ik gedenke na mijne hofſtede te gaan.* Hier word onder verſtaan proficiſci.

(Cogitare. *Bedenken, uytvinden, verzinnen*, van een ſchryver, enz. ſpreekende.

Commode cogitare aliquid. Ter. H. Prol. 14. *Iets bekwamelijk, of gepaſt uytvinden.*

Cogitavi plura, quam reliquerat. Phædr. 3. 1. 39. *Ik heb meer verdichtzelen uytgevonden, dan hy 'er nagelaten hadde.*

Naturalis amor eorum, quæ cogitaveris. Curt. 7. 4. 11. *Natuurlijke trek, of genegentheyd tot die dingen, die gy mogt uytgevonden, of verzonnen hebben.*)

C O G N.

COGNATIO, ōnis. f. *Maagſchap, verwantſchap, bloedverwantſchap, bloedvriendſchap.*

Materna cognatio. Cic. poſt red. in ſen. 7. *Maagſchap van moeders zijde, of van moeders kant.*

Ampliſſima cognatio. Cic. V. 2. 43. *Een wijduytgebreyde maagſchap.*

Cognatione conjunctum eſſe cum aliquo. Cic. V. 4. 35. *Met Iemand vermaagſchapt zijn.*

* Cognatio literarum. Quintil. I. O. 1. 10. Studiorum, Artium. Cic. V. 4. 37. *Overeenkomſt, verbintenis, of vereeniging van geleerdheyd, wetenſchappen, fraaije konſten, of taalkunde.*

Cognatio naturæ. Cic. D. 2. 15. *Overeenkomſt, of gelijkheyd van aart, van inborſt, van neyging, gevoelen, genegentheyd, of gemoed; gelijkaardigheyd.*

Sibi cum Oratoribus cognationem eſſe dicunt. Cic. A. Q. 4. 36. *Zy zeggen, of beweeren dat hunne gevoelens met die der Redenaaren overeenkomen.*

COGNATUS, a, um. Cic. S. R. 34. *Namaagſchap, bloedvriend, van 't zelve geſlacht, of afkomſt, neef. Bloedverwant, in het bloed beſtaande, vermaagſchapt.*

* Cognatus. dat. Cic. de Or. 3. 51. *Gelijk, gelijkende, van eenerley aart, of inborſt, dat malkanderen gelijk is, overeenkomende, van gelijke eygenſchappen, gelijkaardig, met malkander overeenkomſtig, gelijkformig.*

Res alteri cognata. Plin. H. 36. 24. *Een zaak met iets anders overeenkomende, of naar iets anders gelijkende.*

Cognata vocabula rebus. Hor. S. 2. 3. 280. *Woorden, die met de zaaken overeenkomen.*

† Terræ cognatæ. Claud. R. P. 1. 242. *Aanpaalende, nabuurige, aangrenzende, of byeenleggende landen; landen die voortijds zijn aan een gehecht, of vereenigt geweeſt.* Urbes. Virg. Æ. 3. 502. *Steden bewoont van volkeren, die van den zelven oorſprong, of afkomſt zijn, of door een en 't zelve volk bewoont.* Acies cognatæ. Lucan. 1. 4. *Legers wiens veldheeren, of opperhoofden nabeſtaande, of bloedverwanten zijn. Legers van een en 't zelve volk.* Prope cineres cognatos componi. Catull. 68. 98. *By zijn bloedvrienden, of voorouderen begraven worden.*

COGNITIO, ōnis. f. Cic. T. 18. *Kenniſſe, wetenſchap, begrip, bevatting, verſtand, onderſcheyding, oordeel, opmerking, overweeging.*

Ea habent cognitionem faciliorem. Cic. Fin. 5. 12. *Die zaaken zijn zeer ligt om te bevatten.*

Dies cognitionis. Cic. Cl. 22. Ulp. D. 5. 1. 73. §. 1. *Rechtdag, aangeſtelde pleytdag; de dag wanneer een zaak zal dienen, onderzogt, of uytgeſproken worden.*

Aliquem cognitioni Senatus ſubtrahere. Plin. E. 2. 11. *Iemand het onderzoek van den Raad onttrekken, beletten dat de Raad zijn zaak onderzoeke.*

Cognitioni de Chriſtianis interfui nunquam. Plin. E. 10. 97. *Nooit heb ik het ondervragen der Chriſtenen bygewoont. Nooit heb ik in de rechtspleegingen tegens de Chriſtenen in den raad gezeten, of tegenwoordig geweeſt by 't ondervraagen, vonniſſen, of veroordeelen van de Chriſtenen.*

Cognitio. Ter. Hec. 5. 3. 33. *Herinnering, kenteken, merk, of teken, waar door ons iets te vooren, of in gedachten komt.*

(Cognitionis res. *Een pleitſtuk, een geding, of rechtzaak die voor d'opperſte magten moet bepleyt worden, of dienen.* Zie Quintil. I. O. 3. 1. en Dio. 60. 667. B.

Negantem cognitionis rem eſſe. Suet. Cl. 15. *Zeggende dat het geen geding was, dat voor den Keyzer moeſt bepleyt worden.*) Zie ons Lex. Antiq.

COGNITOR, ōris. m. Cic. V. 5. 64. Hor. S. 2.

Digitized by Google

S. 2. 5. 38. *Kenner, pleytbezorger, een die iemands zaaken waarneemt; bewindsman, zaakvoerder, een gevolmagtigde.* Zie alle deze in ons Lex. Antiq.

(Cognitor. Man. 5. 336. *Een verklikker; aanbrenger, of aanklager.*)

COGNITURA, æ. f. Suet. V. 1. *Verklikking, aanbrenging, aanklagte.* Zie ons Lex. Antiq.

(COGNITUS, a. ûm. Cic. Cæc. 36. *Bekent, kennelijk.* De compar. *Cognitior* ſtaat by Ovid. T. 4. 6. 28. en de ſuperl. *Cognitiſſimus* by Catull. 4. 14.)

[COGNOBILIS, ĭs. m. en f. ĕ. n. Gell. 20. 5. *Die, of dat wel kan gekent worden.* De compar. *Cognobilior* heeft Cato gebruykt Orig. 6.]

COGNOMEN, ĭnĭs. n. Cic. Off. 3. 31. *Een bynaam, of toenaam, die iemand gegeeven word.* De Dichters gebruyken 't ook voor *den naam zelf.* Zie ons Lex. Antiq.

COGNOMENTUM, i. n. Plaut. P. 1. 2. 8. Cic. Fin. 2. 5. *Een bynaam, toenaam, of Van.*

COGNOMINATUS, a, ûm. Plin. H. 37. 5. *Bygenaamt, toegenaamt; in de wandeling genaamt.*

Verba cognominata. Cic. Part. 15. *Woorden van gelijke kracht en zin, of van eenerley betekenis; woorden die de zelve zaak uytdrukken, of betekenen.*

COGNOMINIS, ĭs. m. & f. nĕ, ĭs. n. Plaut. B. 1. 1. 5. *Gelijknaamig, van den zelven naam, die den zelven naam, toenaam, bynaam, of Van voert; een genan, of naamgenoot.*

Cognominis alicujus. Plin. H. 6. 2. *Gelijknaamig met een ander, die den zelven naam voert met een ander.*

Cognominis terra. Virg. Æ. 6. 383. *Een land van de zelve naam.*

COGNOMINO, âs, âvi, âtûm, ârĕ. acc. Plin. H. 21. 3. *Iemand bynaamen, toenaamen, een bynaam, toenaam, of Van geeven.*

COGNOSCO, ſcĭs, cŏgnōvi, cōgnĭtûm, cŏgnōſcĕrĕ. acc. Ter. And. 3. 4. 7. *Kennen, bekennen, erkennen, onderſcheyden. Zien, gewaar worden, bemerken, begrijpen.*

Res jucunda cognitu. Val. Max. 5. 51. ext. *Een zaake, vermakelijk om te verneemen.*

* Cognoſcere. *Zien, oordeelen, achtneemen, aanmerken, ontdekken, onderzoeken, onderſcheyden, verſtaan, doorgronden, leeren.*

Cognoſcere penitus aliquam rem. Cic. Cl. 48. *Een zaak doorgronden, grondig bevatten, of verſtaan; iets grondig, of in den grond kennen, iets door en door verſtaan; de waarde en eygenſchap van iets weeten.*

Aliquid ex aliquo. Cic. F. 1. 8. *of* ex literis alicujus cognoſcere. Cic. Att. 6. 1. *Door iemand, of uyt iemands brieven iets verſtaan, of te weeten komen; tijding, kondſchap, of narigt van iemand, of uyt iemands brieven krijgen, of hooren; zekere zaak uyt iemand, of uyt iemands brieven verſtaan.* De re aliqua. Cic. Att. 1. 3: 7. 19. *Kondſchap van een zaak krijgen, of iets verſtaan, of hooren.*

Cognoſcere. Ter. E. 5. 2. 54. *Onderzoeken.*

Cognoſcere de actis alicujus. Cic. Att. 16. 16. ſub 1. *Iemands daaden onderzoeken, naar iemand verneemen, kenniſſe van iemands doen, of gedaag neemen.* De ſalute alicujus. Cic. F. 4. 4. *Tijding van iemand's gezondheyd krijgen, iemands welſtant verſtaan.*

Cognoſcere Jus. Cic. Cl. 26. *De rechten leeren, 't burgerlijk, of Roomſch recht onderzoeken; zich in de burgerlijke wetten oefenen.*

Cognoſcere aliquem. Cic. Fl. 21. *Iemand kennen, of van andere perſoonen onderſcheyden; iemands wezen onderſcheyden, of onderkennen.*

Cognoſcere humanitatem alicujus. Cic. V. 2. 35. *Iemands beleefdheyd beproeven, genieten, ondervinden, of kennen.*

Officioſum aliquem cognoſcere. Cic. F. 13. 21. *Iemand gedienſtig, of verplichtend bevinden, kennen, beſpeuren.* Divos præſentes. Virg. E. 1. 42. *De Goden gunſtig, of behulpzaam bevinden.*

Quas res geſſerit, cognoſcite. Cic. V. 2. 13. *Ziet, luyſtert toe, wat daaden hy uytgevoert heeft, of hoort eens wat hy gedaan heeft.*

(Cognoſcere mulierem. *Een vrouw bekennen, een vrouw beſlapen.* Zoo gebruyken de Grieken hun Γινώσκειν. by Plutarch. Eu. 583. C.

In ſinus veluti cognoſceret, ibat. Ovid. M. 4. 595. *Hy voegde zich in haaren ſchoot als of hy ze bekende.*

Pontiam ſtupro cognitam interfecit Octavius. Tac. H. 4. 44. *Octavius heeft Pontia, van hem bekent, of verkragt zijnde, omgebragt.*

Cognoſcere virum. *Een man bekennen.* Dit word ook van een vrouw gezeyt, als zy by een man ſlaapt.

Adultera illa virgo meum virum cognovit. Ovid. Her. 6. 133. *Dat overſpeelige meysje heeft by mijn man geſlaapen.*)

[Cognoſcere. Suet. Cl. 15. N. 15. *Een pleydooi aanhooren, iemand voor zich laaten pleyten.* Zie boven Cognitio.]

C O G O.

COGO, ĭs, coēgi, coāctûm, cōgĕrĕ. acc. *Verzamelen, vergaderen, byeenvoegen, t'zamenvoegen, byeenbrengen, ophoopen, opſtapelen.*

Cogere copias. Cæſ. B. G. 6. 10. Exercitum. Curt. 4. 6. 2. *Volk ligten, krijgsvolk aanneemen, of werven; een leger op de been brengen.* Pecus. Virg. E. 3. 20. *Het vee byeen verzamelen, of by een drijven.* Senatum. Cic. Fin. 3. 2. *Den Raad laaden, vergaderen, of byeen roepen.* Copias, exercitum in unum locum. Cic. F. 15. 4. In unum. Liv. 40. 16. *Krijgsvolk op een zamelplaats brengen, of naar de loopplaats voeren, krijgsvolk byeen brengen.*

* Cogere pecuniam a civitatibus ſtatuarum nomine. Cic. V. 2. 57. *Geld van de ſteden vorderen, onder voorwendzel van het aan beelden te beſteeden.* Stipem. Cic. L. L. 2. 9. *Beedelen, om een aalmoes bidden, een aalmoes verzoeken.*

Quaſi talenta ad quindecim coēgi. Ter. H. 1. 1. 94. *Ik heb omtrent vijftien talenten byeen gebragt.*

Cogere aurum in uſus. Hor. O. 3. 3. 51. *Goud, of geld tot zijn gebruyk verzamelen, om 'er zich van te bedienen, of om het te gebruyken.*

Cogere bona alicujus ad fiſcum. Paull. Dig. 49. 14. 45. §. 12. *Iemands goederen verbeurt verklaaren, verbeurt maaken, of aanſlaan.*

Cogere aliquem. ſeq. inf. Cic. Off. 3. 12. Cogere ut. ſeq. ſubj. Virg. Æ. 1. 2. *Iemand ergens toe dwingen, verbinden, verplichten, noodzaaken; ook met yver, of aanhouding tot iets perſſen, porren, of verzoeken.*

Legibus cogi. Ter. And. 4. 4. 41. *Door de wetten genootzaakt worden.*

Cogere aliquem in gemitum. Cic. Fragm. Ad lacrimas. Plaut. B. 4. 9. 57. *Iemand aan 't ſchreien, of weenen helpen; iemand de traanen uyt d'oogen perſſen.* In cruciatum. Plaut. P. 5. 2. 9. *Iemand ter ſtraffe, of pijniging voeren.* In curſum verberibus. Plin. H. 8. 43. *Iemand door ſlaagen tot loopen dwingen.*

In ordinem. Liv. 43. 16. *Iemand tot zijn plicht dwingen.* Se ipſum in ordinem cogere. Liv. 3. 35. *Zich zelf bedwingen.*

Cogere. acc. Celſ. 5. 18. *Laten ſtremmen, ſtollen, runnen, of dik worden; te ſtremmen zetten, iets binden, verdikken, dik maaken, ſtant geeven,* van vloeibaare ſtoffen, als zalven, enz. ſpreekende.

Cogere lac in duritiam. Plin. H. 23. 7. *De melk te ſtremmen zetten, ſtremmen, of laten runnen.*

Hyems cogit frigore mella. Virg. G. 4. 36. *De winter verdikt den honig door de koude; de winter maakt den honig hard door de koude.*

Carnes coguntur. Plin. H. 27. 10. *Het vleeſch groeit, of loopt weêr toe, of groeit weêr t'zamen.*

In nubes cogitur aër. Cic. N. D. 2. 39. *De lucht betrekt, word dik, of bewolkt.*

Cogere cuneos. Virg. Æ. 7. 509. *Een wigh, of beytel inſlaan; of indrijven.*

Cogere. *Beſluyten, prangen, benauwen, perſſen.*

In arctiſſimas ripas amnis cogitur. Liv. 32. 10. *De ſtroom, of rivier word tuſſchen twee enge oevers beſlooten.*

Undique auxilia cogere. Virg. Æ. 8. 7. *Van alle kanten hulpbenden zamen trekken.*

In anguſtum meæ coguntur copiæ. Ter. H. 4. 2. 2. *Mijn zaaken loopen heel in 't riet, of loopen heel te niet, verachteren zeer; mijne middelen zijn zeer verminderd.* Boertende zou men zeggen, *het hammetje is tot onzent haaſt op.*

† Buc-

Digitized by Google

† Buccina cogit eos ad verba. Prop. 4. 1. 13. *Het trompetgeſchal roept hen tot den Raad, of geeft het teken om te vergaderen.* Verba cogere in pedes. Ovid. Tr. 3. 7. 10. *Vaarzen maaken.*

(Cogere. *Sluyten, d'achterſte zijn, achter aan trekken.*

Leviter armati cogebant agmen. Curt. 3. 1. 25. *De lichtgewapenden ſloten het heyr, of maakten de achterhoede uyt.*

Chariclitus cogebat agmen. Liv. 37. 23. *Chariclitus gebood over 't achterſte hoofddeel, of ſloot de vloot.*

Sic ordinandus eſt dies omnis, tanquam cogat agmen. Sen. E. 12. *Ieder dag moet dus ingericht worden, als of hy de laatſte was.*

Cogere. *Beſluyten, uyt trekken.* 't Is in dezen zin een woord der redenkaveling.

Innumerabilia ſunt, ex quibus effici, cogique poſſit. Cic. N. D. 3. 13. *'t Zijn ontelbaare zaaken, waar uyt beweert en beſloten zoude kunnen worden.*

Sunt autem ea, quæ poſui, ex quibus id, quod volumus, efficitur & cogitur. Cic. L. L. 2. 13. *De dingen by ons geſtelt, zijn die, waar uyt het geene wy willen, beweert en getrokken, of beſloten word.*)

C O H A.

(CŎHĂBĬTĀTŎR, ōris. m. *t'Zamenwoonder, bywoonder.* Gloſſ. Cyr. Cohabitator, σύνοικος, ὁ ἅμα οἰκῶν. Dit en 't volgende woord zyn van de latere eeuw.

Mergi cohabitatores piſcium, futuras tempeſtates providentes, ficca petunt. Caſſiod. V. 3. 48. *De duykertjes, die zich by de viſſchen onthouden, 't aanſtaande onweêr voorziende, begeeven zich naar 't land.*

CŎHĂBĬTO, ās, āvi, ātum, ārĕ. *By iemand woonen, t'zamenwoonen.*

Si licuiſſet, etſi non cohabitante, ſaltem vicino te perfrui. Auguſtin. E. ad Hieronymum. *Zoo ik u alhoewel niet tot een bywoonder, ten minſten tot een buurman had mogen hebben.*)

CŎHÆRENS, entis. omn. gen. *Verbonden, vereenigt, t'zamengehecht, aankleevende, t'zamenhangende.* Ook *overeenkomende.*

Membrum cohærens cum omni corpore. Cic. de Or. 2. 80. *Een lid gevoeglijk aan 't ganſche lichaam verknocht, of vereenigt; een lid overeenkomſtig met de geſteltheyd van 't ganſche lichaam.*

• Verba inter ſe cohærentia. Cic. A. 2. 8. *Overeenkomende, of t'zamenhangende woorden; woorden die elkander niet tegenſpreeken, die wel aan malkanderen hangen, of die een goeden zin uytleveren.*

CŎHÆRENTER. adv. Flor. 2. 17. 5. *Geduriglijk, zonder ophouden, zonder tuſſchenpoozen, of tuſſchenpoozing, aaneen volgende, geſtadiglijk, of onophoudelijk.* [De compar. *Cohærentius* ſtaat beneden by Gellius.]

CŎHÆRENTIA, æ. f. *t'Zamenvoeging, t'zamenbinding, evenredigheyd, vereeniging, aankleeving, gelijkvormigheyd, netigheyd, overeenkomſt, verbintenis, geſchiktheyd.*

Hæc ad cohærentiam mundi pertinent. Cic. N. D. 2. 62. *Deze dingen behooren tot de t'zamenbinding, of welſtand van de wereld.*

• Mortis & vitæ cohærentia. Gell. 6. 13. *Verknochting, of band van leven en dood, de nabyheyd van leven en dood.*

Cohærentia vocis. Gell. 15. 3. *Gelijkheyd van een woord; overeenkomſt van een woord met het wortelwoord, of 't woord daar 't van afkomſtig is, of zijnen oorſprong heeft.*

CŎHÆRENTIUS. adv. Gell. 1. 18. *Met beter t'zamenhang, ſlot van rede, of waarſchijnlijkheyd; netter gebonden, met beter gevolgen, of bequaamer.*

CŎHÆREO, ēs, cohæſi, cohæſum, cōhærērĕ. dat. *Wel gevoegt, verknocht, gehecht, evenredig, gelijkmatig, verbonden, of geſchikt zijn; overeenkomſt en gelijkmatigheyd hebben; aan iets kleeven, of blijven hangen, zich aan iets vaſt houden.*

Apte cohæret mundus. Cic. Tim. 5. *De wereld is net t'zamengevoegt; alle deelen der wereld zijn wel en net geſchikt, zijn volmaaktelijk t'zamen vereenigt, of hebben een goede overeenkomſt en evenredigheyd met malkanderen.*

Inter ſe apte cohærent extrema cum primis. Cic. Or. 44. *Het laatſte komt met het eerſte wel, of bequamelijk overeen; d'eerſte en laatſte dingen hangen zeer wel aan malkanderen, zijn wel t'zamengeſchikt.*

Cohærent verba inter ſe Cic. I. R. 1. 14. *De woorden komen zeer net overeen, ſtaan heel wel op malkanderen, of ſtrijden niet met malkanderen.*

Cohærent ambo. Plin. E. 7. 7. *Zy komen beyde zeer wel overeen, zy zijn beyde van gelijke aart en inborſt, zy hebben een gelijke neyging, zy zijn wel gepaart, of zy zijn gelijk in wil en genegenheden.*

(Cohærere. *t'Zamen paſſen, t'zamen voegen, op malkanderen ſtaan.*

Non cohærent. Ter. And. 2. 2. 24. *Deze dingen paſſen niet, of ſtaan niet op malkanderen.*)

CŎHÆRESCO, ſcis, ĕrĕ. Cic. Fin. 1. 6. Zie Cohæreo.

CŎHĒRES, edis. m. Cic. F. 13. 46. *Een medeërfgenaam, een die erfgenaam nevens een ander is.*

Coheres multis. Hor. S. 2. 5. 54. *Die veel medeërfgenamen heeft, die nevens veele andere erfgenaam is.*

(Coheres fratris. Quintil. D. 296. *Die nevens zijn broeder erfgenaam is, die zijn broeder tot een medeërfgenaam heeft.*)

C O H I.

CŎHĬBEO, ēs, hĭbui, hĭbĭtum, hĭbērĕ. acc. Cic. F. 4. 5. *Bedwingen, matigen, temmen, intoomen, wederhouden, beteugelen.*

• Cohibere aliquem carcere. Ovid. M. 14. 224. In vinculis. Curt. 6. 2. 11. *Iemand gevangen zetten, vaſt zetten, in de boeijen zetten, of ſluyten.* Latebris. Virg. Æ. 3. 424. *Iemand verbergen, verſteeken, of verborgen houden.*

Cohibere alicujus impetus, conatus. Cic. A. 3. 2. Furorem. Cic. A. 5. 13. *Iemands geweld, driſt, of woede tegenſtaan, ſluyten, bedwingen, intoomen, of beteugelen.*

Cohibere aliquem ab aliqua re. *Iemand beletten iets te doen, ergens van afhouden.* Aſſenſum. Cic. A. Q. 4. 21. of Aſſenſionem a rebus incertis. Cic. N. D. 1. 1. *Geen geloof aan onzekere dingen ſlaan, niet ligtelijk iets onzekers voor waarheyd aanneemen.*

Cohibere ſe. Serv. Sulpic. ad Cic. F. 4. 5. *Zich bedwingen.*

Cohibere manus ab aliqua re. Cic. Man. 23. *De handen ergens niet aan ſlaan, zijn handen t'huys houden, of ergens afhouden.*

Cohibere aliquem. Hor. E. 2. 1. 255. *Iemand vaſthouden, wederhouden, ſtaande houden, of beletten om verder te gaan.*

† Cohibere nodo crines. Hor. O. 3. 14. 22. *Het haair opknoopen, of met een knoop opbinden.* Auro lacertos. Ovid. Her. 9. 59. *Goude armringen draagen.*

CŎHĬBĬLIS, is. m. en f. ĕ, is. n. *Bondig, gebonden, t'zamenhangende, aan een geſchakelt.* 't Is 't beſte Latyn niet.

Herodotus ſcripſit fabulam cohibili oratione. Gell. 16. 19. *Herodotus heeft in een nette aan een geſchakelde rede een verdichtzel beſchreeven.*

(Cohibiliter. adv. *Bondiglijk, op een bondige wijze.*

Quantum poteſt fieri cohibiliter. Apul. Fl. 396. *Zoo bondiglijk, of zoo nauw aan malkanderen gebonden als het mogelijk is.* De compar. *Cohibilius* ſtaat by Apul. A. 297.)

CŎHĬBĬTIO, ōnis. f. Cic. V. 3. 14. *Tegenſtelling, wederhouding, belet, beletzel, verhindering, bedwang, beteugeling, verbod om iets te doen, of uyt te werken.*

C O H O.

CŎHŎNESTO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. *Eeren, eer bewoonen, bewijzen, of aandoen; vereeren.*

Cohoneſtare exequias alicujus. Cic. P. Q. 15. *Iemand de laatſte eer aandoen. Iemands uytvaart houden, lijkſtatie bywoonen; of iemands begrafenis, of uytvaart met zijn tegenwoordigheyd vereeren.*

Me veſtra laude cohoneſtaſtis. Cic. ant. ir. in exſ. 12. *Gy hebt my met uw lofredenen vereert; gy hebt my door uw lofrede een eer bewezen; gy hebt my d'eer gedaan om my te prijzen.*

CŎHORREO, ēs, horrui, horrērĕ. Cic. Som. Sc. 1. *Yzen, van ſchrik beeven, van angſt trillen, of zidderen; geheel door ſchrik ontſtelt zijn; verſchrikken, verbaaſt, of verſlagen worden.*

Ex

Ex ſudore cohorrere. Cic. de Or. 3. 2. *Na 't zweeten koud worden, huyverig zijn*, of *beeven*.

COHORRESCO, is, horrui, horreſcere. *Van ſchrik en angſt trilen, beeven*, of *zidderen*.

Totum corpus meum cohorreſcit. Suet. Tib. 21. *Mijn ganſche lighaam ziddert, trilt*, of *beeft van ſchrik; ik ben t'eenemaal ontſtelt*, of *verſchrikt; daar gaat een koude over*, of *yzing door mijn ganſche lighaam*.

COHORS, ortis. f. Varr. L. L. 4. 16. R. R. 3. 3. *Een voorburg, voorplaats*, of *pleyn voor een heerenhuys, een vogelhok, een hok daar men gevogelte in houd*.

Cohors. Colum. 7. 3. Vitruv. 6 9. *Een hok voor ſchaapen en runderen*.

• Cohors. Cæſ B. C. 1. 73. *Een krijgsbende, een bende voetvolk*, gemeenlyk *een Regiment* genaamt. By de Romeynen beſtond een *cohors* uyt vier hondert, zomtyds uyt vyf en zes hondert koppen. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Cohors Prætoria. Cic. C. 2. 10. Tac. An. 1. 7. *De lijfſchut benden*, of *lijfwacht*.

Cohors. Suet. N. 5. *Een ſchaare, vergadering, menigte*, of *verzameling van volk*.

Cohors. Cic. Fr. 1. 1. *Het gevolg, de ſleep, naſleep, ſtoet*, of *bedienden, die d'Overheden*, of *luyden van aanzien verzellen*.

† Cohors febrium. Hor. O. 1. 3. 31. *Een overhooping van koortzen, een menigte van koortzen op malkanderen*.

COHORTALIS, is. m. & f. le, is. n. *Van 't voorhof, van 't voorpleyn, van 't vogelhok, dat daar in gevoed, gequeekt*, of *opgebragt is*.

Cohortales aves. Colum. 8. 1. *Vogels in hokken groot gemaakt*, of *die op 't voorpleyn van een heerenhuys gehouden worden*.

Cohortalis pullus. Celſ. 2. 28. *Een kieken in een hoenderhok opgebracht*.

COHORTATIO, onis. f. *Vermaning, aanmaning, opwekking, aanporring, nooping*.

Tua cohortatio me commovit. Cic. Att. 16. 13. Concitavit. Cic. de Or. 1. 47. Excitavit. Cic. Br. 10. 2. *Uwe vermaning heeft my geraakt, opgewekt*, of *aangeprikkelt*.

COHORTATUS, a, um. Exercitus cohortatus. Cato by Gell. 15. 13. *Een aangemoedigt leger*.

COHORTICULA, æ. f. *Een kleyne hoop*, of *bende ſoldaten, een kleyn hoopje*, of *hand vol volks, een rot*.

Ibi neſcio quid cohorticularum amiſit. Cic. F. 8. 6. *Hy heeft in dat voorval eenige weynige benden verloren*.

COHORTOR, aris, hortatus ſum, hortari. acc. *Vermaanen, aanmaanen, opwekken, aanmoedigen, moed geeven, bewegen, aandringen, noopen*.

Cohortari aliquem ad pacem. Cic. Att. 15. 1. *Iemand tot vreede aanmaanen, aanporren*, of *aanzetten*. Ad ſtudium. Cic. F. 2. 4. *Iemand tot de leeroefening aanmaanen, noopen, aanmoedigen*, of *opwekken*.

Cohortari invicem. Suet. G. 10. *Malkanderen vermaanen, aanmaanen, moed geeven, aanmoedigen, opwekken, aanporren, aanzetten*.

C O H U. C O I N.

COHUM, i. n. Feſtus. *Een band*, of *riem waar med de kouter*, of *dyssel aan den ploeg word vaſt gemaakt*.

(COINQUINATUS, a, um. *Bevlekt, verontreynigt, bezwalkt, bezoedelt, beſmet, bedorven*.

Coinquinatus homicidio. Sen. Contr. 2. *Door een moord*, of *doodſlag bezoedelt*.)

COINQUINO, as, avi, atum, are. acc. *Schenden, bevlekken, vuylmaaken, bezoedelen, bezwalken, beſmetten, bederven, verontreynigen*.

Pecorum progeniem coinquinare. Colum. 7. 5. *Het vee*, of *de jongen van 't vee beſmetten*, of *vergiftigen*.

Coinquinare. Cic. N. D. 3. 27. *Onteeren, iemands goeden naam ſchenden; eerrooven, ſchoffeeren*.

Crimine aliquo ſe coinquinare. Val. Max. 6. 1. 6. *Een eerloos ſchelmſtuk begaan, zich door het begaan van een ſchelmſtuk onteeren*, of *in oneer brengen; zich door een ſchendaad bezoedelen, beſmetten*, of *onteeren*.

C O I T.

COITIO, onis. f. Cic. Cœl. 11. *t'Zamenkomſt, t'zamenrotting, vergadering, byeenkomſt*.

• Coitio. Liv. 3. 65. *Een t'zamenzweering, vloekgeſpan, eedgenootſchap, eedgeſpan, vloekverbond, heymelijke byeenkomſt*.

Coitio. *Aanval, treffing, gevecht, ſchermutzeling, voorval, ontmoeting, bejegening, aanſtoot*.

Prima coitio eſt acerrima. Ter. Ph. 2. 2. 32. *d'Eerſte aanval is de bloedigſte*, of *ſcherpſte; het eerſte treffen is 't hevigſte, 't geweldigſte*, of *valt het hardſte*.

(Coitio. Solin. 49. *'t Vermengen*, of *het treeden van de vogelen*.)

COITUS, us. m. *Vereeniging, t'zamenvoeging, t'zamenkoppeling, vermenging, t'zamenkomſt*.

Coitus Lunæ. Plin. H. 2. 13. *t'Zamenkomſt van zon en maan*.

Coitus humoris. Celſ. 5. 18. Sordium. Celſ. 6. 7. *Vergadering van vochtigheden, vuyligheden*. Venæ. Celſ. 2. 10. *Vereeniging van een bloedader*.

(Coitus alleen. Colum. 6. 22. Quint. I. O. 8. 6. Plin. H. 10. 52. Gell. 3. 16. en coitus Venereus. Gell. 18. 2. *'t Byſlaapen, vleeſchelijke vermenging*.)

C O L A.

COLAPHUS, i. m. κόλαφος. *Kinnebakſlag, kaakſlag, vuyſtſlag*.

Colaphos alicui ducere. Quintil. I. O. 6. 3. Incutere. Juv. 9. 5. Infringere. Ter. Ad. 2. 1. 46. Plin. H. 8. 36. Colaphis percutere aliquem. Sen. Conſtant. 14. *Iemand kinnebakſlagen*, of *vuyſtſlagen geeven, iemand om d'ooren ſlaan*. Boertende zegt men *iemand vuyſtlook geeven*.

Colaphis tuber eſt totum caput. Ter. Ad. 2. 2. 37. *Mijn geheele hoofd is niet anders dan eene buyl door de vuyſtſlagen*; of boertende, *mijn kop is vol buylen door de vuyſtlook*.

(COLATUS, a, um. Plin. H. 13. 2. *Doorgezegen, door een doek*, of *zeef geloopen, geklenſt, doorgeklenſt, doorgezonken*. Zie beneden Colo.)

C O L C. C O L E.

[COLCESTRIA, æ. f. *Colcheſter*. Een ſtad in Engeland in Eſſex, aan de rivier Colne. Ook Colonia genoemt.]

COLCHI, orum. m. Hor. O. 4. 4. 63. *Het volk van Mingrelie*, gelegen in Aziën, by de Euxiniſe zee.

COLCHIS, idis. f. Val. Flacc. 5. 505. *Mingrelie*, een landſchap in Aziën, digt by den Euxyn gelegen, eertyds Colchis genaamt.

COLCHICUS. Hor. O. 2. 13. 8. *of*

COLCHUS, Hor. A. P. 118. *Van Mingrelie, daar gebooren*, of *daar toebehoorende*.

(Coles. Celſ. 6. 18. *De manlijkheyd*.

Coleus. Cic. F. 9. 22. *Een kloot, een bal*.)

C O L I.

COLICE, es. f. Celſ. 5. 25. *Een middel tegen het kolijk*.

COLICULUS, i. m. Varr. R. R. 1. 31. Colum. 11. 2. *Een uytſpruytzeltje, ſcheutje, lootje, ſtruykje, ent*, van een boom, wynſtok, enz. ſpreekende.

Arbor coliculum agit. Colum. 5. 9. *De boom begint uyt te loopen, uyt te ſpruyten, hout te ſchieten*, of *loof te maaken*.

COLICUS, a, um. Plin. H. 20. 12. Κωλικός. *Die darmwee*, of *pijn in 't gedarmte*, en wel voornamentlyk *in den kronkeldarm heeft; dat tot den kronkeldarm behoort*.

Colicum medicamentum. Celſ. 4. 37. *Een middel tegen het kolijk*.

COLIPHIUM, ii. n. Plaut. P. 1. 3. 12. *Brood*, of *voedzel*, dat de worſtelaars, *of* kampvechters gebruykten om ſterk te worden.

COLIS, is. m. Varr. R. R. 1. 31. *Een uytſpruytzel, loot, lot, ſcheut, ſtruyk, ent*, van een boom, enz. ſpreekende.

C O L L.

COLLABASCO, ſcis, collabaſcere. *Dreygen om te vallen*, of *af te ſtorten, bouwvallig zijn, tot den val neygen, beginnen te vallen*, of *te zinken*.

Collabaſcunt amici. Plaut. St. 4. 1. 17. *De vrienden zijn niet volſtandig, houden geen*

geen ſtant, wankelen, zijn wiſpeltu-rig, veranderlijk, twyffelachtig.

COLLĀBĔFACTĀTŪS, ă, ūm. *Verzacht, zacht gemaakt, ontdaan, ontlaaten.*

Collabefactatus auri rigor. Lucret. 1. 493. *De hardigheyd van 't goud is verzacht, het goud is van zijn hardigheyd ontlaaten.*

COLLĀBĔFACTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Ovid. F. 1. 566. *Schudden, ſchokken, ſlingeren, ſtooten, affchrikken, vervaart maaken; bederven, verdelgen, verzwakken.*

COLLĀBĔFACTŪS, ă, ūm. Lucret. 4. 701. Zie Collabefactatus.

COLLĀBĔFĪO, īs, factūs ſūm, fĭĕri. Caeſ. B. C. 2. 6. *Geſchudt, geſchokt, geſlingert, geſtooten, gebroken, of verbrijzelt worden, aan ſtukken ſtooten,* van een ſchip, dat op een klip, zandplaat, *of* bank vervallen is ſpreekende.

COLLĀBŎR, ĕrĭs, lāpsūs ſūm, lābī. Suet. J. 87. Curt. 4. 10. 19. *t'Zamenvallen, inſtorten, nederſtorten, nedervallen, neêrploffen, vervallen, in nood zijn van te vallen, ſtruykelen.*

Collabi ruina. Liv. 29. 18. *In den grond vervallen*, of *bedorven worden, te niet raaken, ganſch vervallen*, of *vergaan.*

Collabi dolore. Ovid. M. 7. 826. *In onmagt vallen*, of *van zijn zelven vallen, flauw worden, onder de ſmart bezwijken, van hartzeer verquijnen.*

COLLĂCRȲMĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. de Or. 2. 45. *Traanen, geween, beſchreijing, rouw, beweening, beklag, gehuyl.*

COLLĂCRȲMO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Ter. And. 1. 1. 82. Cic. S. Sc. 1. *Schreijen, weenen, traanen ſtorten, beklaagen, t'zamen weenen*, of *treuren.*

Collacrymare caſum alicujus. Cic. Sext. 58. *Iemands ongeluk beklaagen, ſchreijen over iemands ongeval, iemands ramp betreuren, beweenen*, of *beklaagen.*

COLLĂCRȲMŎR, ārĭs, ātūs ſūm, ārī. Cic. Conſ. 1435. a pr. *Schreijen, weenen, bedrukt zijn, traanen ſtorten, zich bedroeven, bedroeft zijn.*

COLLACTĀNĔŪS, ă, ūm. Ulp. D. 40. 2. 13. *Kinderen van eene minne*, of *voedſter gezoogt, die met het zelve zog*, of *melk zijn opgebragt, die de zelve borſten gezogen hebben.*

COLLĀPSŪS, ă, ūm. Ovid. M. 5. 96. *Overgezakt, vervallen, gevallen, neêrgeploſt, nedergeſtort.*

Ædes vetuſtate collapſæ. Suet. A. 30. *Huyzen door onderdom vervallen, omgevallen, ingeſtort*, of *nedergeſtort.*

Collapſus ferro. Virg. Æ. 4. 664. *Door het zwaard*, of *ſtaal geſneuvelt*, of *geveld.*

COLLĀRĔ, īs. n. Lucil. *by* Non. 1. 162. Varr. R. R. 2. 9. *Een halsband*, of *halsring, een band om den hals.*

COLLĀRĬĀ, æ. f. Plaut. Capt. 2. 2. 107. *Een halsring*, of *band om misdadigers in te ſluyten.*

COLLĀTĀTŪS, ă, ūm. *Uytgebreyd, uytgeſtrekt, breed, verlengt, lang, wijdloopig.*

Collatata oratio. Cic. Or. 56. *Een lange, uytgebreyde*, of *wijdloopige rede.*

COLLĀTĬO, ōnĭs. f. Liv. 5. 23. *Een ſchatting, geldzameling, hoofdgeld over 't gemeen, een openbaare opgeleyde laſt*, of *onderſtandgeld.*

Collationes remittere. Plin. P. 41. *De ſchatting kwijt ſchelden.*

* Collatio ſignorum. Cic. de Or. 1. 48. *Het ſlaan, treffen*, of *'t gerecht van twee legers, een veldſlag.*

Collatio. Plaut. M. G. 3. 3. 67. *Een gelijkenis, een vergelijking van twee zaaken*, of *perſoonen by den anderen.*

COLLĀTĪTĬŪS, ă, ūm. Quintil. D. 6. *Dat door verſcheyde menſchen t'zamen-* of *byeengebragt word; iets daar veel perſoonen deel in hebben.*

Collatitia inſtrumenta. Sen. Marc. 10. *Werktuygen*, of *gereetſchap van verſcheyde perſoonen geleent.*

COLLĀTĪVŪS, ă, ūm. [Collativus venter. Plaut. Curc. 2. 1. 16. *Een dikken geſpannen buyk*, om dat, zegt Feſtus, alle de ſpyzen in den zelven vergadert worden.]

COLLĀTŌR, ōrĭs. m. *Een opbrenger, bybrenger, toelegger, een die zijn deel opbrengt*, of *toelegt.*

Collator ſymboli. Plaut. Curc. 4. 1. 13. *Een die zijn gelag betaalt.*

COLLĀTŪS, ă, ūm. Zie Confero.

COLLĀTŪS, ūs. m. Hirt. B. H. 31. *Vergelijking*, men vind van dit woord niet dan de ablativus. Zie Collatio.

COLLAUDĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. L. R. 2. 43. *Lof, prijs, roem, verheffing, lofrede.*

COLLAUDO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. A 5. 11. *Looven, prijzen, roemen, vereeren, lof geeven, iemand verheffen, zijne eer*, of *roem verbreyden.*

Te collaudavi ſecundum facta & virtutes tuas. Ter. E. 5. 9. 60. *Ik heb u naar uwe daaden en verdienſten gepreezen. Ik heb u den lof gegeeven die u toekomt.*

COLLECTĂ, æ. f. Varr. L. L. 5. 7. *Verzameling, ingadering, geldgadering, geldzameling.*

Collecta. *Gelag dat men betaalt.*

Collectam a convivis exigere. Cic. de Or. 2. 57. *De gaſten het gelag* of *de verteerde penningen afeyſchen.* Zie ons Lex. Antiq.

COLLECTĀNĔŪS, ă, ūm. Suet. J. 56. *Van alle kanten by een geraapt.*

Æs collectaneum. Plin. H. 34. 9. *Een hoop koper, een hoop oude ſtukken koper.*

COLLECTĬO, ōnĭs. f. *Een hoop, ſtapel, verzameling, vergadering.*

Collectio membrorum. Cic. Man. 9. *'t Opnemen, 't vergaderen der leden.* Humorum. Plin. H. 24. 9. Sen. E. 63. *Een vergadering van vochtigheden. Een ettergezwel, verzweering*, of *gezweer. Een etterbuyl.*

Collectio. Sen. E. 86. *Een beſluyt, ſlot, ſluytreden, gevolg, bewijsreden.*

COLLECTĪTĬŪS, ă, ūm. *Dat uyt verſcheyde deelen beſtaat, het geen t'zamen geraapt*, of *verzamelt is.*

Collectitius exercitus. Cic. F. 7. 3. *Een leger met der haaſt op de been gebragt, een ſchielijk geworven leger.*

COLLECTĪVŪS, ă, ūm. *Vergadert.* Collectivus humor. Sen. N. Q. 3. 7. *Een vergadert vocht.*

Collectivus. *Veel beſluytende.* Quæſtio collectiva. Quintil. I. O. 7. 2. *Een vraag daar men veel uyt beſluyten kan*, of *daar men verſcheyde gevolgen uyt kan trekken.*

COLLECTRIX, īcĭs. f. Plaut. M. G. 3. 1. 99. *Een vraagſter, onderzoekſter. Een vrouw die voor de kerk*, of *voor den armen aalmoeſſen vergadert.* Sommige lezen in deze plaats Conjectrix. *Een waarzegſter, een raadſter.*

COLLECTŪM, ī. n. *By een verzamelde penningen, een aalmoes.*

Vivere collecto. Plin. H. 11. 37. *Van aalmoeſſen, van den armen*, of *van den bedelzak leeven.*

COLLECTŪS, ă, ūm. *Vergadert, verzamelt, by een geraapt.* Zie Colligo. (De compar. *Collectior* ſtaat by Apul. Fl. 438.)

COLLĒGĂ, æ. m. *Een ampigenoot, een metgezel in een ampt, een die met een ander het zelve ampt bedient, een ſtoelbroeder.*

Collega alicujus. Cic. F. 10. 22. *Een amptgenoot, medegenoot*, of *metgezel van iemand.* Regni. Cic. A. 2. 34. *Een rijksgenoot, iemand die nevens een ander heerſcht.* In Cenſura. Cic. Am. 11. *Een medegenoot in het zedenmeeſterſchap, een amptgenoot van een zedenmeeſter.*

Collega. Hor. S. 1. 6. 40. *Een medemaat, makker*, of *medeſtander.*

COLLĒGĀTĀRĬŪS, īī. m. Ulp. D. 12. 10. *Een medemaakingbeurder*, of *maakinggenoot; een, aan wien iets nevens een ander by uyterſte wille gemaakt is.*

COLLĒGĬUM, īī. n. Cic. Dom. 18. *Gezelſchap, amptgenootſchap, medegenootſchap*, als twee, *of* meer perſoonen het zelve ampt, *of* de zelve bedieningen waarneemen.

Collegium ſacerdotii. Cic. F. 3. 10. *Het amptgenootſchap der Prieſteren.* Poëtarum. Val. Max. 3. 7. 10. *Het gezelſchap der Dichteren.*

Collegium. Cic. Sext. 14. *Een vergadering, byeenkomſt, gild, gezelſchap, genootſchap, amptgenootſchap, maatſchappy, een byeenkomſt van verſcheyde perſoonen van eene handeling*, of *bediening.*

Collegium. Hor. S. 1. 2. 1. *Een vergadering van menſchen, die gewoonlijk op een bepaalde plaats by malkanderen komen.*

Collegium mercatorum. Liv. 2. 27. *Het gilde der Kooplieden.*

Collegium. Marc. D. 47. 22. *Gildhuys, armkamer*, daar men d'arme luyden huysveſt. *'s Lands bedelhuys.*

Aux liatur accipiter collegio quodam naturæ. Plin. H. 10. 17. *De ſperwer komt hem te hulp door een zekere eendragtigheyd van de natuur*, of *door een zekere overeenkomſt van aart.*

COLLĔVO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 23. 1. *Verzachten, verzoeten*, ver-

Digitized by Google

verligten, vertrooſten.

Hoc medicamento aſperitas oculorum collevatur. Sen. E. 64. De ſcherpigheyd, of brand in d'oogen word door dit middel verzacht, of geneezen.

COLLIBERTUS, i. m. Plaut. Pœn. 4. 2. 83. Een die door den zelven Heer uyt ſlaverny is vry gemaakt, een medevrygemaakte, of medegevryde ſlaaf.

COLLIBET, collĭbuit, of collĭbĭtum eſt. collĭbēre. Het belieſt, het luſt: het behaagt, het gevalt. Dit is een verbum imperſonale, alleenlyk in de derde perſoon gebruykelijk. Ik zal 'er de voornaamſte gebruyken van aantekenen.

Si quid (tibi) collibuit. Ter. E. 5. 9. 26. Indien gy ergens zin, luſt, of genegenheyd toe gehad hebt, indien u iets geluſt, of behaagt heeft; indien gy ergens toe genegen zijt geweeſt, zoo u iets aangenaam is geweeſt, of aangeſtaan heeft: zoo gy tot iets trek gehad hebt.

Nihil flagitioſum putabas quod alteri collibuiſſet. Sall. tegen Cic. 2. Niets van 't geene den anderen welgeviel, aanſtont, of behaagde, wraakte gy quaad te zijn: gy achte niets ondeugende te zijn, dat d'ander genegen was uyt te voeren; gy oordeelde 't geen ſchendaad te zijn, daar d'ander luſt toe had.

Mihi collibuit. Cic. tegen Sall. 17. of collibitum eſt hoc facere. Cic. F. 15. 16. Ik ben beluſt geweeſt, ik ben genegen geweeſt, 't heeft my behaagt, of 't heeft my geluſt dit uyt te voeren; my is in den zin gekomen dit t'ondernemen; ik heb goed gevonden dit te beſtaan.

[COLLIBRO, ās, ārĕ. Cato R. R. 19. Te gelijk afweegen.]

COLLICIÆ, ārum. f. plur. Zie Colliquiæ.

COLLICULUS, i. m. Een heuveltje, een verheven ſtukje lands, een hoop aarde. Dit woord word nergens dan by Apulejus gevonden: het ſtaat by hem Fl. 340.

COLLIDO, ĭs, collīſi, collīſum, collīdĕrĕ. acc. Cic. N. D. 3. 12. 't Zamenſtooten, tegenſtooten, tegen iets kloppen, wrijven, ſlaan, ſtooten, of ſmijten, verbrijzelen, vermorzelen.

Collidere aurum. Ovid. Art. 3. 221. Goud uytrekken, plat ſlaan, of tot bladen ſlaan; bladgoud maaken.

Collidere manus. Quintil. I. O. 2. 12. In de handen ſlaan, of klappen, de handen in malkanderen, of t'zamenſlaan.

Navigia inter ſe collidunt. Curt. 4. 3. 17. De vaartuygen ſtooten tegen elkander aan.

Colliduntur hæ leges. Quintil. I. O. 7. 3. Deze wetten zijn ſtrijdig, loopen tegens malkander; komen gantſch niet overeen.

Dentes colliduntur. Sen. E. 11. De tanden knarſſen op elkander.

(Collidere. In twiſt, of in krakkeel brengen, of doen vervallen.

Mille nos quotidie cauſæ collident. Petron. 11. Duyzend zaaken zullen ons dagelijks aan 't krakkeelen helpen. Nooyt zal 'er een end onder ons zijn van twiſt of krakkeel.

Quem ſibi natura delegit, cum quo collideret. Sen. Prov. 3. Wien de natuur van zich zelve verkooren heeft, om met hem te twiſten.)

COLLIGATIO, ōnis. f. Band, verband, verbinteniſſe, vereeniging, t'zamenketening, t'zamenbinding, knooping, hechting.

Colligatio ſocietatis, propinquorum. Cic. Off. 1. 17. Maagſchaps verbintenis, band, of vereeniging tuſſchen bloedvrienden.

COLLIGO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. t'Zamenbinden, t'zamenvoegen, vaſtknoopen, aan een hechten, of voegen: iemand, of iets vaſtbinden, of vaſtmaaken.

Colligare aliquem miſeris modis. Ter. E. 5. 5. 13. Iemand op een deerlijke wijze vaſtbinden.

Colligare alicui manus. Cic. Rab. 4. Iemand de handen vaſtbinden.

Colligare vaſa. Plaut. Pſ. 4. 3. 16. Reystuyg pakken, eenige goederen t'zamenbinden, of oppakken. Vulnus. Plin. H. 35. 15. Een wonde verbinden.

Colligare aliquid in faſciculos. Plin. H. 19. 1. Iets oppakken, ergens een pak van maaken, iets in bondelen t'zamenbinden, iets tot pakjes maaken.

Medium ſeipſum, & ea, quibus interpoſitum eſt, colligat. Cic. Tim. 5. Het middelſte bind zich zelf, en houd ook d'uyterſte eynden by een.

* Memoriam multorum annorum uno libro colligare. Cic. Or. 34. Zaaken van veele jaaren in een boek byeen brengen; in een eenig boek de geſchiedeniſſen van veele jaaren beſchrijven, verzamelen, of vergaderen.

Colligare ſe cum aliis. Cic. F. 9. 17. Zich met anderen verbinden, met anderen genootſchap, of maatſchappy maaken, zich met anderen in een zaak inwikkelen, met anderen t'zamenſpannen, of aanſpannen.

Colligare impetum alicujus. Cic. A. 11. 2. Iemands geweld, of baldadigheyd intoomen, bedwingen, beteugelen, of ſluyten.

COLLIGO, ĭs, lēgi, lēctum, lĭgĕrĕ. acc. Plukken, afplukken, verzamelen, ophoopen, t'zamenbinden, vergaderen, ſtapelen, opſtapelen.

Colligere fructus. Hor. E. 1. 12. 1. Vruchten plukken, of inzamelen. Veſtem. Plaut. Capt. 4. 2. 9. Zijn kleederen opbinden, zijn rok opſchorten. Librum. Plin. E. 2. 1. Een boek dat gevallen is opneemen, opraapen, of opbeuren.

Colligere ſibi benevolentiam hominum. Cic. F. 9. 16. Zich de gunſte der menſchen verwerven.

Colligere ſtipem. Liv. 38. 45. Aalmoezen vergaderen.

* Colligere memoriam antiquitatis. Cic. Cl. 59. d'Oudheyd weder in geheugenis brengen; d'aloudheyd herinneren, of herdenken, of de gedachtenis van aloude tijden ophaalen. Alterius peccata & vitia. Cic. L. L. 3. 10. De gebreken en feylen van een ander ophaalen, of ten toon ſtellen. Naufragia reipublicæ. Cic. Sext. 6. De rampſpoeden, of ongevallen van 't gemeene-beſt verhaalen, optellen, ophaalen, of vertellen. Aliquorum facete dicta. Cic. Off. 1. 29. Iemands aardige, of welgeſprokene redenen verzamelen.

Colligere vitia in aliquem. Cic. T. Q. 4. 37. Iemand van veel ondeugden beſchuldigen. Cauſas. Cic. Br. 9. Rationes ad aliquid. Plaut. Trin. 3. 3. 26. Veele redenen bybrengen om iets te bewijzen. Rationes. Plaut. Am. 4. ſupp. 2. 26. Iets oprekenen, of optellen, rekeningen opmaaken, ſluyten. Annos. Plin. H. 13. 13. De jaaren tellen, rekenen, optellen, of narekenen.

Ante aliquid colligere. Cic. I. R. 1. 28. Iets voorzien, iets van te vooren giſſen, raaden, of beſluyten. Veteres calamitates animo. Cic. I. R. 1. 1. Oude rampen, of ongevallen herdenken, bedenken, by zich zelven overweegen, of zich herinneren.

Colligere. Cic. de Or. 1. 57. Redeneeren, beſluyten maaken, gevolgen uyt iets trekken.

Colligere aliquid ex alia re. Cic. Att. 2. 23. Een gevolg uyt een andere zaak trekken. Famam vigiliis & ſudoribus. Cic. Div. 22. Een groote naam door wakkerheyd en arbeyd, of door waaken en zweeten verkrijgen. Ex aliqua re crudelitatis. Cic. V. 5. 8. Den naam van een wreed menſch krijgen, voor een wreed menſch geacht worden, of te boek ſtaan. Iram. Hor. A. P. 160. Zich vertoornen, of vergrammen, gram, quaad, of toornig worden.

Colligere ſe. Cic. T. Q. 4. 36. of animos. Liv. 3. 60. Weêr moed ſcheppen, of moed vatten. Ex ſomno ſe. Lucret. 3. 938. Ontwaaken, wakker worden. Se ex timore. Cæſ. B. C. 3. 65. Zich van vreeze ontſlaan, niet meer vreezen, of ſchroomen, alle vreeze laaten vaaren.

Semianimis vocem ſpiritumque collegit. Juſtin. 6. 8. De half doode is weder tot zich zelfs gekomen, en heeft geſproken.

Colligere ſe in arma. Virg. Æ. 12. 491. Zich met wapenen dekken.

Colligere ſe. Cic. Br. 9. In zich zelven keeren, zich bedenken, een inkeer krijgen.

Colligere ſe. Cic. F. 3. 10. Ruſten, zijn adem haalen, of adem ſcheppen.

Colligere vaſa. Cic. V. 4. 19. Zijn goed by een pakken, of t'zamenbinden. Exercitum. Cic. C. 2. 3. Een leger verzamelen, volk werven, of een leger op de been brengen. Vires. Liv. 29. 30. Aliquid virium. Cic. F. 11. 18. Sterk worden, weêr krachten krijgen.

COLLIMO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. Mikken, doelen, zijn oogen ergens op veſtigen, ſtaroogen, 't wit, 't merk, den doel, of 't doelwit treffen, of raaken. Dit woord is niet zeker. Zie Collineo. [De letterzetters hebben door misverſtand uyt n. en i. om dat 'er eerſt geſchreven was Colliniare, een m. gemaakt. Zie Sciop. S. H. p. 138.]

Digitized by Google

COLLINEO, as, avi, atum, are. Cic. D. 2. 59. *Mikken, doelen, ſtaroogen, zijn oogen ergens op veſtigen, 't wit, 't merk, den doel, of 't doelwit treffen, of raaken.*

Haſtam aliquo aut ſagittam collineare. Cic. Fin. 3. 6. *Met een ſpies of pijl ergens op mikken.*

COLLINITUS, a, um. Colum 6. 17. *Beſtreeken, gezalft, beſmeert, gewreeven.*

COLLINO, is, collini, of collivi, of collevi, collitum, collinere. acc. *Strijken, beſtrijken, beſmeeren, zalven, wrijven.*

(Collinere ora venenis. Ovid. Rem. 351. *Zijn aangezicht blanketten.*)

Pulchrum ornatum turpes mores pejus cœno collinunt. Plaut. Moſt. 1. 3. 133. *Quaade zeden ontcieren een fraay gewaad erger als ſlijk.*

COLLINUS, a, um. *Van een heuvel, dat een heuvel aangaat, by, omtrent, of op een heuvel gelegen.*

Collina vina. Colum. 3. 2. *Wijnen die op heuvelen waſſen.* Collina vinea. Varr. R. R. 1. 6. Colum. 12. 21. *Wijngaarden op een heuvel, of hoogte geplant.* Frumenta. Celſ. 3. 18. *Graanen die op een heuvel waſſen.*

Collinæ herbæ. Propert. 4. 5. 11. *Kruyden, die op heuvelen groeijen.*

COLLIPHIA, of COLIPHIA, orum. n. plur. Plaut. P. 1. 3. 12. *Koeken met kaas gebakken.* (Het was een ſpys voor de Kampvechters, volgens Juv. 2. 53. *en* Mart. 7. 66. 12. dienende tot verſterkinge van hunne ledemaaten, als Jun. Nom. 11. *en* Bud. Pand. p. 97. aangetekent hebben.)

COLLIQUEFACTUS, a, um. *Geſmolten, vochtig, of vloeijend gemaakt, vermengt, in nat gemengt, of gedoopt.*

Venenum colliquefactum in potione. Cic. Clu. 62. *Vergift in een drank bereyd, of gemengt.*

COLLIQUESCO, ſcis, collicui, colliqueſcere. *Smelten, ontlaaten, vloeybaar worden, t'zamenſmelten.*

Ea in pice colliqueſcunt. Colum. 12. 22. *Deze dingen ſmelten in het pik.*

COLLIQUIÆ. arum. f. plur. Colum. 2. 8. *Waterloopen, groeven, gooten, verlaaten, vooren die men in 't land maakt om het water af te leyden.*

Colliquiæ. Vitruv. 6. 3. *Grachten, waterleydingen, ſlooten, wateringen.*

COLLIS, is. m. *Een heuvel, een kleyne hoogte, een verheven plaats, een verhevenheyd.*

Collis molliter acclivis. Cæſ. B. G. 7. 19. Molliter aſſurgens. Colum. 2. 2. *Een allengs- of zachtopgaande heuvel, een heuvel, die gemakkelijk te beklimmen is.* Deruptus, Arduus. Tac. An. 2. 80. *Een heuvel die hoog en ſteyl is, een ſteylen heuvel, of hoogte.*

COLLISIO, onis. f. *Wrijving, verplettering, ſtooting tegens iets.* Dit woord word in de goede Schryvers niet gevonden. (In dezen zin, als by Serv. Æ. 1. 749. By Juſtin. 11. 12. 6. ſtaat het van Darius huysvrouw, die aan een miskraam geſtorven is. Ex colliſione abjecti partus deceſſit.)

COLLISUS, us. m. Plin. H. 9. 35. *Wrijving, verplettering, t'zamenſtooting.*

COLLISUS, a, um. Sil. 3. 697. *Tegens iets geſtooten, geſlagen, gewreeven, verplettert.*

Græcia Barbariæ colliſa duello. Hor. E. 1. 2. 7. *Griekenland is door den oorlog tegens de Barbaaren verzwakt, geknakt, of afgemat.*

Colliſa inter ſe duo reipublicæ capita. Vellej. Paterc. 2. 52. *De twee hoofden van den Staat zijn tegen elkander aan geſtooten.*

COLLOCATIO, onis. f. Cic. Off. 1. 40. *Schikking, plaatzing, beſtelling, ſtant, gelegentheyd.*

Naves habent in portu cum laxamento collocationem. Vitruv. 5. 12. *De ſcheepen hebben overvloedige ruymte in de haven.*

Collocatio verborum. Cic. de Or. 1. 33. *De ſchikking, plaatzing, ſtelling, of voeging van woorden.* Siderum. Cic. Tim. 9. *De ſtant, of geſteltenis der ſterren.*

Collocatio filiæ. Cic. Clu. 66. *d'Uyttrouwing, of d'uythuwelijking van een dochter.*

COLLOCATUS, a, um. Zie Colloco.

COLLOCO, as, avi, atum, are. acc. Cic. T. Q. 2. 17. *Stellen, plaatzen, ſchikken, zetten, leggen, neerzetten, beſchikken.*

Collocare aliquem. Celſ. 7. 7. *Iemand een plaats geeven; iemand op een ſtoel zetten, of plaatzen.*

Collocare aliquem in lectum. Ter. E. 3. 5. 45. *Iemand te bed leggen.*

Tabulam in bono lumine collocare. Cic. Cl. 75. *Een ſchildery op een goeden dag hangen, of op zijn behoorlijk licht hangen.* Apte coxam. Plin. E. 2. 1. *De dye wel zetten, of de heup wel in 't lid zetten.*

Collocare ſuo quidque loco. Cic. de Or. 1. 35. *of* In loco. Cic. Piſ. 25. *Alles op, of in zijn plaats ſchikken, ſtellen, of zetten.* Se in arborem. Plaut. Aul. 4. 8. 6. *Op een boom wijken, zig op een boom begeeven.* Inſidias alicui. Cic. Mil. 10. *Iemand laagen leggen, of een hinderlaag maaken.*

Collocare beneficium apud aliquem. Cic. Off. 2. 20. *Iemand dienſt doen, een weldaad doen, of iemand door een weldaad verplichten.* Dotem in aliquo fundo. Cic. Cæc. 4. *Huwelijks goed op een landhoeve geeven, op een ſtuk lands vaſtzetten, of veſtigen.*

Collocare filiam. Cic. Cl. 26. Filiam nuptui. Colum. 4. 3. Nuptum. Cæſ. B. G. 1. 18. In matrimonium. Cic. D. 1. 46. Filiam alicui. Suet. J. 21. *Zijn dochter ten huwelijk uytgeeven, ten huwelijk beſteeden, uythuuwen, uythouwelijken, uyttrouwen.*

Collocare ſpem in aliquo. Cic. P. Q. 26. Hirt. B. Al. 29. *Ergens zijn hoop op ſtellen, veſten, of zetten, zijn hoop, of vertrouwen ergens op veſtigen; ergens ſtaat op maaken, of zich op vertrouwen.*

Studium in doctrina & ſapientia collocare. Cic. Q. Fr. 1. 1. *Zich tot de geleerdheyd en wysheyd zetten, zijn werk maaken om geleerdheyd en wijsheyd te bekomen.*

Collocare pecuniam. Cic. Man. 7. Cæc. 5. Pecuniam nominibus. Procul. D. 32. 86. In nomina. Scæv. D. 26. 7. 58. §. 3. *Zijn geld uytzetten, uytdoen, op renten zetten.* Levioribus uſuris mutuari & graviori fœnore collocare. Suet. A. 39. *Geld voor minder rente, of gewin opneemen, en voor meerder uytdoen.* Pecuniam in capita. Liv. 2. 33. *Hoofdgeld invoeren, opzetten, of opſtellen.*

Res meæ in tuto ſunt collocatæ. Ter. H. 4. 3. 11. *Mijne zaaken zijn in veyligheyd geſtelt.*

Collocare aliquem in aliquo gradu. Cic. poſt red. 1. *Iemand in zekere bedieninge, waardigheyd, of in eenig ampt ſtellen, of zetten.* In Deorum numero. Cic. Fr. 1. 1. *Iemand onder 't getal der Goden ſtellen, of plaatzen.*

COLLOCUPLETO, as, avi, atum, are. acc. Ter. H. 2. 3. 17. *Iemand rijk maaken, verrijken, groote winſten toebrengen, zijn geluk maaken.*

Collocupletare rem aliquam oratione. Cic. Her. 2. 18. *Een zaak door een rede opcieren, oppronken, verheffen, prijzen, of ophelderen.*

COLLOCUTIO, onis. f. Cic. Her. 1. 15. *Een t'zamenſpraak, redenwiſſeling, geſprek, t'zamenkouting.*

COLLOQUIUM, ii. n. Varr. L. L. 5. 7. Ad colloquium prodire. Cæſ. B. G. 4. 26. Progredi. Juſtin. 5. 10. Congredi. Liv. 32. 32. Cic. A. Q. 4. 2. *t'Zamenſpreeking, redenwiſſeling, praatje, redenvoering, geſprek, t'zamenkouting, onderhandeling, t'zamenſpraak.*

In colloquium alicujus venire. Cic. A. 9. 1. *Met iemand in een geſprek komen.*

COLLOQUOR, eris, locutus ſum, loqui cum aliquo. *Met iemand t'zamenſpreeken, redeneeren, praaten, redenwiſſelen, in geſprek zijn, redenkavelen.* Plautus Capt. 4. 2. 53. Trin. 5. 2. 11. geeft dit woord de dativus en accuſativus, maar men moet het niet volgen.

Colloquuntur inter ſe. Cæſ. B. C. 1. 20. *Zy praaten met malkanderen, houden een t'zamenſpraak met malkander, zijn te zamen in geſprek, of ſpreeken met malkanderen.*

Colloqui cum aliquo per literas. Cic. F. 1. 7. *Brieven wiſſelen, met iemand onderhandeling door brieven houden; door brieven iemand zijn meening te verſtaan, of te kennen geeven.* Per internuncios. Nep. Ageſ. 5. *Door booden met iemand ſpreeken.*

COLLUCEO, es, luxi, lucere. *Lichten, verlichten, glinſteren, ſchitteren, afſtraalen, flikkeren, blinken, ſchijnen, glans, of ſchijnſel geeven.*

Collucet flammis tota acies. Liv. 38. 6. *Het geheele leger ſtaat in vuur en vlam.* Polus ignibus. Stat. S. 1. 6. 89. *De hemel glinſtert van lichten, of de hemel word door den blixem verlicht.* Sol mundo.

Digitized by Google

mundo. Cic. N. D. 2. 15. *De zon verlicht de wereld.* Mare a ſole. Cic. A. Q. 4. 13. *De zee ſlikkert*, of *blinkt door de zonnelicht in.* Templum fulgore candelabri. Cic. A. Q. 4. 32. *De kerk is door den glans van den luchter geheel verlicht.*

COLLUCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Cato R. R. 140. Colum. 2. 22. *d'Overtollige takken van een boom, enz. afkappen, afhouwen, afhakken, ſnoeijen*, of *afſnijden.*

COLLOCTATIO, ōnĭs. f. Colum. 6. 2. *Tegenſtand, worſteling, wederſtreving, tegenſpartelung*, van een os ſpreekende die men wil ſlagten.

Ipſa colluctatione animam agere. Sen. N. Q. 3. 18. *Met de dood worſtelen.*

COLLUCTOR, āris, ātus ſūm, āri cum aliquo. Plin. H. 2. 2. *Strijden, vechten, tegenſpartelen, met iemand worſtelen.*

COLLUDO, ĭs, lūsi, lūsūm, lūdĕrĕ. Virg. G. 1. 369. *t'Zamenſpeelen*, of *vermaak neemen, zich t'zamen vermeeken, t'zamen kortswijl bedrijven*, of *dartelen.*

• Colludere cum aliquo. Cic. V. 2. 24. *Met iemand in verſtand zijn, t'zamenſpannen, heulen*, of *heymelijk verſtand met iemand hebben, om een ander op te ligten; malkanderen verſtaan om een ander te bedriegen.*

COLLUM, ī. n. Cic. Cl. 91. *De hals, de nek.* Men vind Cōllus, ī. m. *by* Plaut. Capt. 2. 2. 107. maar men moet het niet navolgen.

Tollere aliquem in collum. Plaut. B. 3. 6. 42. *Iemand op den hals neemen; iemand op den hals torſſen*, of *draagen.*

† Collum. *Hals, het hoofd*, of *de perſoon.* Poſuit collum in pulvere Teucro. Hor. O. 4. 9. 11. *Hy heeft zijn hals voor Troijen gelaaten; hy is voor Troijen verſlagen*, of *geſneuveld.*

Collum in laqueum inſerere. Cic. V. 6. 17. *Een ſtrop om zijn hals doen.*

Collum alicui gladio ſecare. Cic. Petit. Conſ. 3. *Iemand met het zwaard onthalzen.*

Colla jugo eripere. Hor. S. 2. 7. 32. *Het juk van zijn hals ſchudden.*

† Colla montis. Stat. Th. 9. 643. *De hals*, of *ſpits van een berg; het bovenſte dicht aan den top des bergs.*

COLLUMINO, āvi, ātūm, ārĕ. Prudent. c. Symm. 2. 830. *Verlichten, beſchijnen.*

COLLUO, ĭs, cŏllŭi, cŏllūtūm, cŏllŭĕrĕ. acc. Plin. H. 21. 31: 28. 4. *Waſſchen, zuyveren, ſpoelen, reynigen*, voornamentlyk als men van den mond en de tanden ſpreekt.

Colluere metretam. Cato R. R. 101. *'t Watervat ſpoelen.*

COLLUSIO, ōnĭs. f. Cic. V. 3. 13. *t'Zamenheuling, t'zamenſpanning, heymelijk verſtand met iemand om een ander te bedriegen; geſmeed bedrog van twee die het t'zamenhouden om een ander op te ligten.*

COLLUSOR, ōrĭs. m. Suet. C. 41. *Een ſpeelnoot, ſpeelmaat, ſpeelgezel, ſpeelmakker, een die zich met een*, of *meer anderen vermaakt.*

• Colluſor. Sen. B. 2. 17. *Iemand die tegens een ander in de kaatsbaan, op de trektafel, enz. ſpeelt.*

Colluſor puerorum. Plin. E. 9. 33. *Een die met kinderen ſpeelt*, of *zich vermaakt.*

Colluſor. Cic. A. 2. 23. *Een bedrieger, een ſchelm die met een ander heymelijk verſtand houd*, of *heult, om iemand op te ligten*, of *te bedriegen.*

COLLUSORIE. adv. Ulp. D. 30. 50. 1. *Loslig, met bedrog*, of *met liſt, door t'zamenheuling*, of *heymelijk verſtand.*

COLLUSTRATUS, a, um. *Verlicht, helder, levendig.*

Colluſtrata pictura. Cic. Or. 11. *Een heldere*, of *levendige ſchildery daar veel dag in is.*

COLLUSTRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Virg. Æ. 3. 651. *Het oog over al laten gaan*, of *weyden, alles beſchouwen, rondom zien, over al heen kijken, alles bezichtigen, aan allen kanten beſchouwen.* Cicero zet 'er oculis by, T. Q. 5. 23.

Sol luce omnia colluſtrat. Cic. N. D. 2. 36. *De zon verlicht alles door haar glans en licht; de zon beſtraalt*, of *beſchijnt alles met haar licht*, of *verſpreyd haar licht overal.*

Luna colluſtratur lumine ſolis. Cic. D. 2. 43. *De maan word door het licht der zon beſcheenen.*

[COLLUTIO, ōnĭs. f. Dolorem ſedare collutione dentium. Scrib. Larg. comp. 53. *De pijn ſtillen mits de tanden te ſpoelen*, of *waſſchen.*]

‡ COLLUTULO, ās, ārĕ. acc. Plaut. Trin. 3. 2. 67. *Beſmetten, bezoedelen, vuylmaaken, bevlekken; iemand ſchenden*, of *onteeren, zwartmaaken, leelijk afſchilderen; iemands eer rooven. Iemand te na ſpreeken*, of *iemands ſchande openbaaren.*

COLLUTUS, a, ūm. Zie Colluo.

COLLUVIARIA, ōrūm. n. plur. Vitruv. 8. 7. *Drekgoot, modderpoel, riool, vuylnisbak, vuylnisput*, daar in alle vuyligheden van de ſtad ontlaſt worden.

(COLLUVIARIS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. *Dat van vuyligheyd*, of *van een hoop drek is*, of *gevoed word.*)

COLLUVIES, ēi. f. Non. 2. 102. Plin. H. 24. 19. *Een drekhoop, een hoop vuylnis en ſlijk, een vergaderplaats van vuylnis, een miſthoop.*

• Colluvies nationum. Tac. An. 2. 55. *Een vermengt volk, een volk uyt verſcheyde ſlagen en aert van menſchen, een toevloijing*, of *vereeniging van verſcheyde volkeren.*

Colluvies rerum. Ter. H. 2. 16. 6. *Een grooten omſlag van zaaken, menigte bezigheden.*

COLLUVIO, ōnĭs. f. Liv. 26. 40. *Verwarring, mengelmoes, toevloeijing, vermenging van verſcheyde dingen*, voornamentlyk van vuyligheden en onreynigheden.

Colluvio. Cic. Arch. 26. *Wanorde, verwarring, omkeering.*

Natus ex omnium ſcelerum colluvione vir. Cic. Sext. 7. *Een menſch tot allerley ſchelmeryen en ondeugd geboren; een overgegeeven ſchelm; een geboren ſchelm, een eerlooze boef*, of *guyt.*

Leges quæ in colluvione Druſi vixerunt. Cic. Vat. 9. *Wetten die gedurende de tweeſpalt en verwarring van Druſus plaats hebben gehad; of in ſtand geweeſt zijn.*

(COLLYBISTA, æ. m. Hieron. Matth. 21. *Een wiſſelaar.*)

COLLYBUS, ī. m. Cic. V. 3. 78. Κόλλυβος. *Wiſſelgeld, opgeld, 't geen men voor 't wiſſelen van eenig geld geeft.*

• Collybus. Cic. Att. 12. 6. *d'Op-* of *afſlag, de rijzing*, of *daling van den prijs van goud en zilver.*

(Collybus. Suet. A. 4. *De geldhandel, de handeling van 't geld.* Zie onze aantekening.)

COLLYRA, æ. f. Plaut. P. 1. 3. 12. Κολλύρα. Pollux. 1. 12: 6. 11. *Zeker ſlach van brood in een pan gebakken*, of ook wel *in een pot gekookt, en daar ſaus overgegoten.* (Mogelyk dat onze *Engelſche pudding* hier mede overeenkomt, die op de twee gemelde wyzen toegemaakt, en gegeeten word.)

COLLYRICUS, a, ūm. Jus collyricum. Plaut. P. 1. 3. 15. en 17. *Broodſaus, ſoop over dit broodgebak*, of *broodkookzel.*

(COLLYRIS, ĭdĭs. f. Tertull. de cult. fem. 7. *Zekere ronde koek.*)

COLLYRIUM, ĭī. n. Celſ. 6. 6. Hor. S. 1. 5. 30. Κολλύριον. *Oogartzeny, oogenzalf, oogwater.*

Collyrium. Celſ. 5. 28. *Een wiek van pluizel gemaakt om in wonden te ſteeken.*

Collyrium. Colum. 6. 30. *Zekere artzeny die men de paarden ingeeft, om ze dunbuykig te maaken.*

C O L M.

[COLMARIA, æ. f. *Colmar.* Een ſtad in de Opper Elſas in Duytſchland.]

C O L O.

COLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Colum. 12. 11. *Zijgen, doorzijgen, kleynzen, doorkleynzen, iets laaten doorzijgen, door een teems*, of *doek*, welverſtaande vloeibaare en natte dingen.

CŎLO, ĭs. cŏlŭi, cūltum, cŏlĕrĕ. acc. Virg. G. 2. 412. Cic. S. R. 18. Colum. 2. 2. *Bouwen, landbouwen, akkeren, akkerbouwen, hovenieren, tuynieren, queeken, bezorgen, bearbeyden.* Spreekende van 't land, den wyngaard, de hoven, enz.

Colere capillos. Tib. 1. 7. 45. *Zijn hair wel onderhouden, net op zijn hoofdhaair zijn, zindelijk op zijn haair zijn.* Corpus. Tib. 1. 9. 67. Ovid. Art. 3. 225. *Zich opſchikken, oppronken*, of *optooijen; net, reyn, zindelijk over zijn ligchaam zijn.*

Colere aliquem. Cic. Arch. 11. *Iemand achten,*

Digitized by Google

achten, *eeren*, *eerbiedigheyd bewijzen*, *ontzien*; *ontzach*, *eerbied*, of *hoogachting voor iemand hebben*.

Colere aliquem. Cic. Att. 13. 11. *Iemand beminnen*, *liefhebben*, of *genegen zijn*, *genegentheyd*, of *liefde tot*, of *voor iemand hebben*.

Colere virginem. Ter. H. 2. 4. 9. *Een juffrouw oppaſſen*.

Colere urbem, domum. Cic. F. 2. 12. Plaut. B. 2. 2. 21. *In een ſtad woonen*, *zich onthouden*, of *zijn verblijf hebben*.

Colere amicitias. Cic. Her. 3. 3. Off. 1. 2. *Vriendſchap houden*, *goedvriend met iemand zijn*. Pietatem. Ter. Hec. 3. 4. 33. Suet. J. 30. *Godvruchtigheyd liefhebben*, *beminnen*, *koeſteren*, *voortzetten*, *queeken*, *bevorderen*, *zich aan de Godsvrucht overgeeven*. Studia. Cic. Fin. 5. 19. *De geleertheyd beminnen*, *naar geleerdheyd trachten*, *de boekoeffening beminnen*. *letterblokken*. Quæſtum. Plaut. Pœn. 5. 2. 137. *Zijn gewin*, of *voordeel zoeken*. Officium ſuum. Plaut. St. 1. 1. 35. *Zijn ampt*, of *plicht waarneemen*, *zich in zijn ampt*, of *plicht quijten*. Donis aliquem. Liv. 40. 57. *Iemands genegentheyd en vriendſchap door giften*, of *gaven zoeken te winnen*.

Colere Deum. Ovid. P. 4. 15. 24. *God eeren*, *dienen*, of *aanbidden*.

(Colere zonder caſus. *Woonen*, *zijn verblijf hebben*, *zich onthouden*.

Qui ultra Boryſthenem fluvium longe colunt. Gell. 9. 4. *Die verre woonen op geene zijde van den Nijperſtroom*.

Qui extra totam urbem colit. Apul. M. 1. 111. *Die geheel en al buyten de ſtad woont*.

Colere zonder caſus. *Het land ploegen*. Pro ſe atque illis colunt. Cæſ. B. G. 4. 1. *Zy ploegen voor zich en voor henlieden*.

Colere aliquem. Suet. O. 2. *Op een ſlaafachtige wijze naar iemand luyſteren*, of *iemand gehoorzamen*.

Colere vitam. Plaut. R. 1. 5. 25. *Leeven*, *'t leven genieten*.

Uſque dum ille vitam illam colet inopem. Ter. H. 1. 1. 84. *Zoo lang als hy zoo armelijk leeven zal*, of *zoo lang als hy in zulk een armoede leeven zal*.

CŎLŎBĬUM, ĭi. n. Iſid. 19. 22. Serv. Æ. 9. 616. en de Gloſſ. Cyr. *Een rok zonder mouwen*. 't Is een Griekſch woord. Κολόβιον. Κολοβὸν. *Afgekort*, *daar iets aan ontbreekt*.) Zie ons Lex. Antiq.

CŎLŎCĀSĬA, æ. f. Plin. H. 21. 15. en Cŏlŏcāſĭum, ĭi. n. Virg. E. 4. 20. Κολοκασία. *Zekere vrucht in Egypten*, *een Egyptiſche boon*.

CŎLŎCYNTHIS, ĭdĭs. f. Plin. H. 20. 3. Κολοκυνθίς. *Koloquint*, *quintappel*, *bitterappel*; *zekere wilde kauwoerde*.

CŌLŎN, i. n. Plin. H. 30. 7. Κῶλον. *De dikke darm*, *kronkeldarm*, *karteldarm*, gaande van de buykzyde. Ook *een ſneé*, of *lid in een rede*.

CŎLŌNĂ, æ. f. Ovid. F. 4. 692. *Een landvrouw*, *landwijf*, *boerin*.

* Colona. Paul. D. 19. 2. 54. §. 2. *Een bouwhoeve*, *boerewoning*, *bouwhuys*, *pachthoeve*, *landhoeve*, *bouwery*, of *boerenhuys*.

CŎLŌNĀRĬUS, a, um. Sidon. E. 5. 19. *Dat tot een volkplanting behoort*.

CŎLŌNĬĂ, æ. f. Cic. D. 1. 1. *Een volkplanting*, *een hoop volks dat men zend om eenig land te bewoonen*, of *te bevolken*.

Colonia. Cic. Cæc. 33. *Een volkplanting*, *een plaats nieuwelijks bevolkt*. Zie ons Lex. Antiq.

Colonia. Paull. D. 19. 2. 54. §. 2. *Een bouwhoeve*, *pachthoeve*, of *landhoeve*, *landbouwhuys*, *boerenwooning*, *enz.* Andere lezen Colona.

Colonia Agrippinenſis. Tac. H. 1. 57. Plin. H. 4. 17. *De volkplanting van Agrippina*; *Keulen*, een ſtad aan den Rhyn, dus genaamt naar Agrippina, moeder van den Keyzer Nero, die daar een volkplanting heeft geſticht. Eertyds was deze ſtad de hoofdſtad van den Eyfel. (Colonia Agrippina word ze genoemt van Marcellin. 15. 50. en Agrippina alleen van Zoſim. 1. 38. en Marcellin. 16. 61.

[Colonia. *Colcheſter*. Zie Colcheſtria.

Colonia Allobrogum. *Geneve*. Zie Geneva.

Colonia Cæſaris. *Keyzerswaart*. Een ſtad van Duytſchland, in 't Bisdom Keulen aan den Rhyn.]

Colonia. *Een hofſtede*, *landhuys*, *luſthuys*.

Intra coloniam meam me continui. Sen. Contr. Proœm. 1. *Hy heeft my op mijn hofſtede gehouden*.

Qui expulſus a conductione, in aliam ſe coloniam contulit. Paul. Dig. 19. 2. 24. §. 4. *Die van zijn pacht verſteeken zijnde*, *zich op een andere hofſtede begeeven heeft*.)

CŎLŌNĬCUS, a, um. Suet. A. 46. Cæſ. B. C. 2. 19. *Dat aan een volkplanting behoort*, of *vaſt is*, *van een volkplanting*.

Colonicus. Varr. R. R. 1. 2. *Van den boer*, *landman*, of *akkerman*, *tot een akkerman*, of *de landbouw behoorende*, *dat de landbouw aangaat*.

CŎLŌNUS, i. m. Cic. de Or. 2. 71. *Een boer*, *landman*, *akkerman*, *landbouwer*.

Colonus. Colum. 1. 7. *Een pachter*, of *bruyker van een landhoeve*, *een bewooner van een bouwery*.

Colonus. Cic. Rull. 2. 27. Nep. Milt. 1. *Die van een volkplanting is*, *die in een nieuwe volkplanting woont*, *een nieuw inwoonder van eenig land*, of *eenige plaatze*.

CŎLŌNUS, a, um. *Dat de volkplanting aangaat*, of *daar toe behoort*.

Colonus ager. Cic. A. 5. 19. *Een land voor een volkplanting*, *'t land geſchikt om 'er een volkplanting in te ſtichten*.

† Zephyrus colonus. Claud. Nupt. Hon. en Mar. 61. *Een zachte weſtewind*, *die gemeenlijk op zekere tijden waait*.

CŎLŎPHŌN, ōnis. f. Feſtus. Κολοφών. *'t Eynde*, *de voltooijing*, *'t end*, *de voltrekking*, of *volmaaking van een werk*.

Colophonem, of Colophona operi imponere. *Een werk voltooijen*, *voltrekken*, *eyndigen*, of *volmaaken*; *de laatſte hand aan 't werk leggen*. Strabo 15. 4.2. zegt dat deze ſpreekwys afkomſtig is van de dapperheyd der Ridderen van Kolophon, een ſtad in Jonien, die altyd d'overwinninge toebragten aan de zyde, die zy toevielen.

CŎLŎPHŌNĬA, æ. f. Plin. H. 14. 20. *Hars*, *terpentijnhars*, daar men de ſtrykſtokken van ſpeeltuygen mede ſtrykt. (Deze is eertyds uyt de ſtad Kolophon verzonden, en heeft van de zelve haaren naam verkregen naar 't zeggen van Dioſcor. 1. 92.

CŎLŎPHŌNĬĂCUS, a, um. *Kolophoniër*, *een die van Kolophon is*.

Colophoniacus Homerus. Virg. Cir. 65. *Homerus die te Kolophon gebooren is*, *die van Kolophon van daan is*. Kolophon is een van de zeven ſteden, die d'een boven den ander geroemt hebben, dat Homerus in haar gebooren was.

CŎLŎPHŌNĬUS, ĭi. m. Cic. Arch. 8. *Een Kolophoniër*, *een die van Kolophon van daan is*.

CŎLŎPHŌNĬUS, a, um. *Dat tot Kolophon behoort*, *dat te Kolophon valt*, of *gemaakt word*.

Colophonia reſina. Plin. H. 14. 20. *Hars die te Kolophon valt*.)

CŎLŎR, ōris. m. Cic. T. Q. 5. 16. *Verwe*, *kleur*. d'Ouden zeyden zomtyds Colos. Zie 't beneden. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Color vivus. Mart. 12. 64. 5. *Een levendige verwe*. Viridiore preſſior. Plin. E. 8. 20. *Een donker groene verwe*.

Color virginis verus. Ter. E. 2. 3. 26. *d'Aangeboren*, of *natuurlijke verwe van een maagd*, of *de ſchoonheyd van een dochter*.

Color. Cic. Cl. 87. *De kleur*, of *verwe van 't aangezicht*.

Color civitatis. Cic. Att. 4. 16. *De ſtaat*, *geſteltheyd*, *toeſtant*, of *geſteltenis van ſtadszaaken*.

Color. Quintil. I. O. 11. 1. *Verwe*, *voorwending*, *verontſchuldiging*, *voorwendzel*, *ſchijn*, *verſchooning*, *dekmantel*.

Defendere rem, quæ colorem non recipit. Quintil. I. O. 4. 2. *Iets verdedigen*, *waar voor geene verſchooning is*.

Quiſquis erit vitæ (meæ) color. Hor. S. 2. 1. 60. *In wat ſtaat*, of *gelegentheyd ik wezen zal*; *'t zy dat ik rijk*, of *arm zal zijn*.

Operum colores. Hor. A. P. 86. *Cieraaden*, *vercieringen*, *opproonkingen*, *vercierzelen van werken*, zoo wel in d'eygentlyke als oneygentlyke betekenis.

Omnibus cum pinxit artis coloribus. Cic. Att. 2. 21. *Hy heeft hem met alle levendige verwen*, of *trekken zeer konſtig afgemaalt*, *zeer levendig afgebeeld*, of *naar 't leven geſchildert*.

(CŎLŌRĀTE. adv. *Met een verfje*, *met een ſchijn verbloemt*, of *opgeſchikt*.

Colorate patrocinium adferre. Quintil. D. 285. *Een zaak een verfje geeven*, *verbloemen*, of *opſchikken*.)

CŎLO-

Digitized by Google

CŎLŌRĀTŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 3. 20. Tac. Agr. 11. *Geverſt, geſchildert, dat eenige kleur heeft.* De compar. *Coloratior* ſtaat beneden by Celſus en Frontinus.

(Coloratæ uvæ. Colum. 11. 2. *Rijpe druyven.*)

Coloratior. Celſ. 2. 2. *Van een hooge kleur, van een friſſche, gezonde kleur.*

Hominum coloratiora corpora. Front. St. 1. 2. 9. *Menſchen zoo geel als taan; door de zon gezengde, getaande* of *verbrande menſchen.*

Quæ ſcribis, ſunt colorata. Sen. E. 16. *Gy ſchrijft dingen die gezocht, verzonnen*, of *die niet natuurlijk, maar gemaakt zijn.*

(**CŎLŌRĬŬS**, ă, ŭm. Feſtus. *Dat van verſcheyde verwen*, of *kleuren is.* Zie Salm. Vop. Aurel. p. 558.

Quum antea veſtes colorias habuiſſent. Vop. Aurel. 46. *Daar ze te vooren gehad hadden kleederen gemaakt uyt ſtoffen van verſcheyde verwen*, of *met verſcheyde kleuren geſtikt.*

Veſtem tam colorium, quam verſicolorium. Paul. D. 34. 2. 32. §. 7. *Zoo wel een kleed met verſcheyde kleuren geſtikt als dat geverſt is.*)

CŎLŌRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Prop. 3. 31. 16. *Verwen, een verwe*, of *kleur geeven. Oppronken, vercieren.*

Colorare liberalitatem debiti nomine. Val. Max. 8. 2. 2. *De mildadigheyd onder den naam van verplichting bedekken.*

Eloquentia ipſa ſe colorat & roborat. Cic. Or. 13. *De welſprekentheyd verciert, en bekrachtigt zich zelven; de welſprekentheyd heeft haar eyge ſchoonheyd, kracht en cieraat.*

Virtus, niſi alte deſcendit, animum non colorat, ſed inficit. Sen. E. 71. *De deugd, indien ze niet diep in 't herte doorgedrongen is, maakt 'er geen indruk, maar geeft het 'er ſlechts een kleyn ſnuſje van.*

CŎLŎS, ōrĭs. m. Plin. H. 13. 15: 16. 40. Mart. 7. 46. 8. Zie Color.

CŎLOSSÆUS, ă, ŭm. *Van een onmatige grootte en hoogte, geweldig groot, van een wonderlijke grootte, overgroot, gelijk het Koloſſusbeeld*, van een opgerecht beeld ſpreekende.

Coloſſæum ſe pingi juſſit. Plin. H. 35. 7. *Hy heeft bevolen dat men hem zoo groot als een Koloſſusbeeld uytſchilderen zou.*

(**CŎLŎSSĒRŎS**. m. Suet. C. 35. *Iemand die zoo groot en ſchoon is als een Koloſſusbeeld.*)

CŎLŎSSĬCŬS, ă, ŭm. Vitruv. 10. 6. Plin. H. 34. 8. *Dat tot een Koloſſusbeeld behoort, zoo groot als een Koloſſusbeeld.*

Coloſſicotera onera. Vitruv. 10. 4. *Zeer zwaare laſten.*

CŎLŎSSŬS, ī. m. Vitruv. 2. 8. Plin. H. 34. 7. *Een Koloſſusbeeld, een zeer groot opgerecht beeld, een beeld van een wonderlijke grootte, een overgroot beeld.* Het vermaardſte is geweeſt het Koloſſusbeeld van Rhodus. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

CŎLŎSTRĂ, æ. f. Colum. 7. 3. Plin. H. 28. 9. *en*

CŎLŌSTRŬM, ī. n. Plin. H. 11. 41. *Bieſt, dikke melk, drabbig zog*, dat eerſt in de borſten komt van d'eerſtbevallene vrouwen, als ook in de beeſten die eerſt geworpen hebben.

Surripere hœdis coloſtra. Mart. 13. 38. 2. *De bokjes van hun bieſt berooven.*

(Coloſtra. Plaut. Pœn. 1. 2. 176. 177. *Een vleijend woord, by de minnaars onder 't vrijen gebruykelijk.*)

CŎLŌSTRĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 11. 41. *Zekere ziekte onder d'eerſt geborene kinderen, en verſch geworpene dieren*, veroorzaakt door 't zuygen van d'eerſte melk Coloſtra genaamt.

(**CŎLŌSTRĀTŬS**, ă, um. Plin. H. 28. 9. *Die d'eerſte melk gezogen heeft.* Zie Dalechampius.

Coloſtratus infans. Plin. H. 28. 9. *Een kind dat pijn in den buyk heeft, wegens 't zuygen der eerſte melk.*)

C O L U.

CŎLŬBRĂ, æ. f. Celſ. 3. 418. *en*

CŎLŬBĔR, colubri. m. Virg. Æ. 2. 471. *Een ſlang, adder, houtſlang.*

† Colubræ cæcæ. Colum. 10. 131. *Wormen, die in den buyk*, of *in de maag zijn.*

CŎLŬBRĬFĔR, ĕră, ĕrūm. Ovid. M. 5. 241. Lucan. 9. 677. *Die ſlangen draagt, vol ſlangen*, of *adders, dat veel ſlangen heeft.*

CŎLŬBRĪNŬS, ă, ŭm. *Van de ſlangen, dat de ſlangen aangaat.*

Colubrinum ingenium. Plaut. Truc. 4. 3. 6. *Een ſlangaardig gemoed*, dat is, *voorzichtig, doorſlepen, loos, doortrapt, liſtig, boos, geveynſt.*

(**CŎLŬBRŌSŬS**, ă, ŭm. Tertull. adv. Valent. 4. *Zoo krom*, of *bogtig als een ſlang.*)

CŌLŬM, ī. n. Virg. G. 2. 242. Plin. H. 36. 23. *Zijgvat, teems, kleyns*, [*uyt teen*, of *biezen gemaakt.* Daarom voegt 'er Cato R. R. 11. vitile by. Zie ons Lex. Antiq.]

Colum. Plin. H. 20. 1. *Darmwee, pijn in den kronkeldarm, krimpzel, buykpijn, darmſteeking, darmjicht, darmpijn.*

Coli tormenta. Plin. H. 22. 22. *Pijn en ſnijding door het darmwee veroorzaakt.*

CŎLUMBĂ, æ. f. Cic. Fin. 3. 5. *Een duyf, duyve, doffer.*

CŎLUMBĀR, ārĭs. n. Plaut. R. 3. 6. 50. *Een halsyzer, een halsring, een yzere halsband* die men de misdadigers om den hals doet.

CŎLUMBĀRĬS, ĭs. m. *en* f. rĕ, ĭs. n. Colum. 8. 8. *Van de duyven, dat de duyven aangaat*, of *tot de duyven behoort.*

CŎLUMBĀRĬŬM, ĭi. n. Varr. R. R. 3. 7. Colum. 8. 8. *Een duyvekot, duyvenhuys*, of *duyveſlag.*

Columbarium. Varr. R. R. 3. 7. *Korfgat*, of *hol daar de duyven in neſtelen, een duyveneſt*, of *duyvegat.*

[Columbarium. Iſid. 19. 1. *Een opening in de zijden van de ſcheepen, door welke de riemen geſtooken worden.*]

CŎLUMBĀRĬŬS, ĭi. m. Varr. R. R. 3. 7. *Een duyvefokker, duyvenhouder, duyvemelker, een oppaſſer der duyven.*

CŎLUMBĀTIM. adv. Gell. 20. 9. *Als de duyven, op de wijze der duyven.* (Gellius zegt dat dit een nieuw woord is van eenen Antonius Julianus.)

CŎLUMBĪNŬS, ă, ŭm. Colum. 2. 9. Hor. S. 2. 4. 56. *Van de duyven, dat de duyven aangaat*, of *tot de duyven behoort.*

Pullus columbinus. Cic. F. 9. 18. *Een jonge duyf, een doffertje.*

(**CŎLUMBŌR**, ārĭs, ārī. *Trekkebekken*, of *kuſſen als de duyven.* Dit woord heeft Mæcenas gebruykt by Sen. E. 113.)

CŎLUMBŬLŬS, ī. m. Plin. E. 9. 25. *Een kleyn duyfje, een jong duyfje, een jonge doffer.*

CŎLUMBŬS, ī. m. Hor. E. 1. 10. 5. *Een duyf, een doffer.*

Columbus cellaris. Colum. 8. 8. *Een doffer, die op 't ſlag vet gemaakt*, of *gemeſt word.* Agreſtis, of ſaxatilis. Varr. R. R. 3. 7. *Een wilde duyf, ſteenduyf, ringelduyf*, of *rotsduyf.*

CŎLŬMELLĂ, æ. f. Cic. T. Q. 5. 23. *'t Gorgelgatje, het tongetje, de lel, de huyg, 't achtertongetje.*

Columella. Colum. 9. 9. *Een pijlaar, ſtijl, zuyl, ſtut, ſteunzel*, of *ſchoor. Een pijlaartje*, of *zuyltje.*

CŎLŬMELLĀRĬS, ĭs. m. *en* f. rĕ, ĭs. n. Columellares dentes. Varr. R. R. 2. 7. *De bak-* of *ſlagtanden, de oog-* of *hondstanden.*

CŎLŬMĔN, ĭnĭs. f. n. Vitruv. 4. 2. *Een balk die op pijlaaren ruſt, en het dak onderſteunt; een ſchoorbalk van 't dak.*

• Columen familiæ. Ter. Ph. 2. 1. 57. Cic. V. 3. 76. *De zuyl, ſtut, ſteun*, of *d'eer, 't cieraat*, of *'t behoud van een huysgezin*, of *geſlacht.* Reipublicæ. Cic. Sext. 8. *Van een ſtaat*, of *gemeene beſt.* Partium. Tac. An. 6. 37. *De zuyl, de voornaamſte van een gezelſchap*, of *aanhang.*

‡ **CŎLŬMĬS**, ĭs. m. *en* f. mĕ, ĭs, n. Plaut. Trin. 3. 3. 15. *Gezond, die in goede gezondheyd is, fris, welvarende, wel te vreden.*

CŎLUMNĂ, æ. f. Cic. de Or. 46. *Een pijlaar*, of *zuyl.*

Hæc aliqua propone columna. Prop. 3. 22. 23. *Plak dit tegens een pijlaar aan.*

Columnæ Herculis. Plin. H. 2. 108. *en* Proœm. 3. *De pijlaaren van Herkules.* Dit zyn twee bergen, geſcheyden door de ſtraat van Gibraltar, Calpe en Abyle genaamt.

(Columna. *De zuyl*, of *grondveſt van onzen welſtant, hy op wien ons welvaren geveſtigt is.* Zoo word Hector Trojanen genaamt van Pind. Olymp. 2. 52.

Fortuna proruit ſtantem columnam. Hor. O. 1. 35. 14. *De Fortuyn werpt de grondveſt van welſtand omverre.*

CŎLUMNĀRĬŬM, ĭi. n. Vitruv. 8. 7. *Een tocht-* of *luchtgat*, dat de ſpringbron-

bronmeeſters gebruyken, om de wind in de pypen der bronnen beſloten, uyt te laaten.

• Columnarium. Cic. Att. 13. 6. Cæſ. B. C. 3. 32. *Pijlaarſchatting, zekere ſchatting op elke pijlaar geſtelt*, om de Romeynen het quiſten in hunne gebouwen te beletten. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

CŎLUMNĀRĬŬS, ĭi. m. Cic. F. 8. 9. *Een ondeugend menſch, die dikwils voor 't gerecht, by de zuyl Mænia gehouden, getrokken wierd.* Zie Manutius.)

(CŎLUMNĀTĬO, ōnĭs. f. Apul. Fl. 359. *Zuylwerk, pijlaarwerk, een gebouw op zuylen, of pijlaaren.*)

CŎLUMNĀTŬS, ă, ŭm. Varr. R. R. 3. 5. *Op pijlaaren gebouwt, geſticht*, of *ſtaande, geſchoort met pijlaaren.*

(Columnatum os. Plaut. M. G. 2. 2. 56. *Die met zijn hoofd op zijn arm als op een pijlaar ruſt.*)

CŎLURNŬS, ă, ŭm. Virg. G. 2. 396. *Van den kornoeljeboom, van kornoeljenhout, dat van kornoeljenhout gemaakt is.*

CŎLŬS, ī. f. 2. d. Ovid. F. 3. 817. Cŏlŭs, ūs. f. 4. d. Cic. de Or. 2. 68. *Het is m. g. by* Catull. 64. 311. *Een ſpinrok, een ſpinwiel.*

(Colus. Stat. S. 3. 1. 172. *Het vlas op den ſpinrok.*

Femina, cui tolerare colo vitam impoſitum. Virg. Æ. 8. 409. *Een vrouw die met ſpinnen de koſt moet winnen.*)

CŎLŪTĔUM, ĕi. n. Plaut. P. 1. 3. 7. *Lombaardze linzen met geele bloemen*, die d'Ouden voor een nagerecht opdiſchten

COLY. COMA.

CŎLYMBĂS, ădĭs. f. Plin. H. 23. 3. Κολύμβας. *Ingeleyde, gezoute, ingezulte*, of *in pekel bewaarde olijven.*

CŎMĂ, æ. f. Cic. Sext. 8. Κόμη. *Haair, hoar, 't hoofdhaair.*

Coma pinguis. Suet. N. 20. *Dik haair.*

Comam in gradum formare. Suet. N. 51. *Het haair krullen.*

Coma nativa. Ovid. Am. 1. 14. 55. *Natuurlijk* of *eygen haair.*

Comam alere. Val. Flacc. 6. 664. *Het haair laaten groeijen.*

Comæ arborum. Hor. Od. 4. 7. 2. Virg. Æ. 12. 209. *'t Loof, de lommer, de bladeren en dunne takjes van de boomen.*

Coma ovium. Colum. 7. 3. *De wol van de ſchaapen, ſchaapswolle, een ſchaapsvacht.*

CŎMĀGĒNĂ, ēs. f. Cic. F. 8. 10. Plin. H. 5. 12. *Komagena.* Een Koningryk in Aziën by den Euphraat. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

[CŎMĀGĒNŬS, ă, ŭm. Antiochus Rex Comagenus. Cic. F. 15. 1. *Antiochus de Koning van Comagena.*]

CŎMĀNĂ, æ. f. Hirt. B. Al. 34. *Komana.* Een ſtad in Kappadociën. Daar is ook een ſtad en golf van dezen naam by 't Margareten eyland in Amerika.

CŎMANS, āntĭs. omn. gen. *Lang gehaairt, langhaairig, die lang, veel*, of *dik haair heeft, ruyg.*

Equæ comantes. Plin. H. 10. 63. Colla equarum comantia. Virg. Æ. 12. 86. *Merrypaarden die lange maanen hebben. Langgemaande paardehalzen.* Comans word mede gezegt van leeuwen en andere dieren.

Galea, *of* criſta comans. Virg. Æ. 2. 391. *Een gepluymt helmet, een ſtormhoed met een vederbos*, of *met pluymen verciert.*

Sylvæ comantes. Val. Flacc. 1. 429. *Loofrijke, ſchaduwachtige*, of *lommerrijke boſſchen.*

Humus comans. Stat. Th. 5. 502. *Een grazige beemd, een ſtuk lands met groente*, of *met kruyden en bloemen bewaſſen.*

Comans ſtella. Ovid. M. 15. 749. *Een gehaairde ſter*, of *haairige ſter, een ſtaartſter.*

(Comans. Virg. Æ. 12. 6. *Ruyg, die lange en dikke maanen heeft*, van een leeuw ſpreekende.

Comans. Virg. G. 4. 122. *Bloeijende, in bloei*, of *in bloeij ſtaande*, van de Narcis ſpreekende.)

CŎMARCHŬS, ī. m. Plaut. Curc. 2. 3. 7. Κώμαρχος. *Een Slotvoogd, Burgtvoogd*, of *Heer van een burgt*, of *ſlot*, volgens d'uytlegging van Lambinus.

CŎMĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. *Dat tot haaircieraad dient*, of *tot ciering van 't haair word gebruykt.*

Acus comatoria. Petron. 22. *Een haairnaald, een naald die men gebruykt om het hoofdhaair te cieren*, zy was zeer gebruykelyk by de Romeynſche vrouwen.

CŎMĀTŬS, ă, ŭm. Mart. 3. 83. 3. *Gehaairt, haairig, die lang*, of *dik haair heeft.*

Comata Gallia. *Zie* Gallia.

Comata ſylva. Catull. 4. 11. *Een dicht, ſchaduwachtig*, of *loofrijk boſch.*

COMB.

COMBĪBO, ĭs, bĭbī, bĭbĭtŭm, bĭbĕrĕ. acc. Hor. O. 1. 37. 28. *Drinken, indrinken, inzuygen, opdrinken, inſlorpen, naar zich trekken.*

• Combibere lacrymas ſuas. Ovid. Her. 11. 56. *Zijn traanen inhouden*, of *bedwingen; zich van ſchreijen weêrhouden.*

Combibere artes. Cic. Fin. 3. 2. *Konſten*, of *wetenſchappen leeren.*

COMBĪBO, ōnĭs. m. Cic. F. 9. 25. *Een drinkebroer, drinkgezel, medezuyper, medeſlemper, mededrinker, een met wien men dikwils drinkt.*

(COMBĪNĀTĬO, ōnĭs. f. *t'Zamenvoeging, t'zamenkoppeling, vereeniging.* Dit woord word gevonden by Iſidorus in Gloſſis.

COMBĪNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *t'Zamenvoegen, t'zamenkoppelen, verdubbelen.* Dit woord is ſlecht Latyn, en wy hebben 'er geen eerder voorbeelden van als de volgende.

Obſequia combinans. Sidon. E. 9. 8. *De gedienſtigheden verdubbelende.*

Ideo combinabar cum electis eorum. Auguſt. Conf. 5. 10. *Daarom wierd ik gevoegt by hunne uytgelezenen.*)

CŎMBRĒTŬM, ī. n. Plin. H. 21. 7. *Winde, wrange, klokjes winde.* Zeker kruyd.

(COMBULLĬO, īs, īrĕ. *Opkooken dat het bobbelt; ſterk*, of *hard kooken, kooken dat het ſpartelt.* Een woord van de latere eeuw.

Diu combulliat donec ſpiſſet. Apic. R. C. 8. 8. *Laat het lang ſterk kooken tot dat het dik word.*)

COMBŪRO, ĭs, ūſsī, ūſtŭm, ūrĕrĕ. acc. *Branden, verbranden, in 't vuur ſmijten, aan 't vuur*, of *aan de vlam opofferen.*

Vivum aliquem comburere. Cic. T. Q. 2. 22. *Iemand levendig verbranden.*

Calor nimius mihi comburit gutturem. Plaut. M. G. 3. 2. 22. *De hitte is zoo groot, dat mijn keel geheel ontſteeken en verdroogt is; de al te groote hitte verdroogt mijn keel*, of *ſchroeit mijn keel toe.*

Fumo comburere aliquem. Cic. ad Q. Fr. 1. 2. *Iemand vleijen.*

Diem comburere. Plaut. Men. 1. 2. 43. *Den dag doorbrengen met goedcier te maaken*, of *vrolijk te zijn.* De Dichter zinſpeelt hier op de gewoonte der Ouden, die hunne dooden verbranden, eer zy hen begroeven.

CŎMBŪSTĬO, ōnĭs. f. *Brandinge, verbrandinge.* Dit is geen woord van goed gebruyk. (Ik heb 't ook nergens gevonden als by Apic. R. C. 4. 4. Ne combuſtionem ſentiat. *Dat het niet aanbrande.*)

COME.

CŎMĒ, ēs. f. Plin. H. 27. 13. *Boksbaard*, zeker kruyd.

CŎMĔDO, cŏmĕs, *of* cŏmĕdĭs, cŏmĕſt, *of* cŏmĕdĭt; *præt.* cŏmēdī, *ſup.* cŏmēſŭm, *of* cŏmēſtŭm; *infin.* cŏmĕſſĕ, *of* cŏmĕdĕrĕ. acc. Cic. Cl. 60. *Eeten, verſlinden, verteeren, opeeten.*

• Comedere aliquem, *of* rem alicujus. Plaut. Moſtell. 1. 1. 11. Trin. 1. 2. 65. Ter. E. 5. 9. 57. Nummos. Cic. Att. 6. 1. *Iemand opeeten; iemands goederen verteeren*, of *opſlokken; iemand uytzuypen*, of *kaal maaken.*

Comedere beneficia alicujus. Cic. A. 11. 14. *Iemands gunſtbewijzen vergeeten, ondankbaar zijn voor genootene weldaaden.*

Comedere aliquid oculis. Mart. 9. 60. 3. *Iets als met d'oogen opeeten; iets door en door zien, ſterk aanzien, met groote begeerlijkheyd aanzien.*

‡ CŎMĔDO, ōnĭs. m. Varr. *by* Non. 2. 189. *en* Lucil. *by* Non. 1. 34. *Een vraat, ſlokop, ſlampamper, ſlemper, quiſtgoed, lichtmis, likkebroer, doorbrenger, verquiſter.*

CŎMĔS, ĭtĭs. m. *en* f. Cic. F. 1. 9: 13. 71. *Een medgezel, makker, medemaat, ſpitsbroeder, reysgenoot, een die van iemands gezelſchap*, of *gevolg is, een reysbroeder.*

• Comes Imperii alicujus. Sen. H. 4. 1111. *Amptgenoot van een Keyzer, Rijksgenoot,*

noot, een die nevens een ander heerſcht, Honoris & calamitatis alicujus. Cic. Syl. 23. *Iemands medegenoot in voorſpoed; in ongeluk en rampen, een deelgenoot van iemands luyſter en ongevallen.*

Secretorum comes. Quintil. I. O. 1. 4. *Een vertrouweling, geheymgenoot, een die medeweetenſchap heeft van een anders geheymen.* Itineris. Plaut. E. 5. 1. 25. *Een reysgezel, reysbroeder, of reysgenoot; een die met ons op reys is.*

Me ſupremum habuiſti comitem conſiliis tuis. Plaut. Pſ. 1. 1. 15. *Gy hebt my de grootſte geheymgenoot gemaakt van uwe voornemens, gy hebt my altyd uw geheymſte onderneemingen betrouwt.*

Comes exterior. Hor. S. 2. 5. 17. *Een medgezel die aan de lauce- of ſlinkerhand gaat.* Interior. Ovid. F. 5. 68. *Een medgezel die aan de hooge- of rechterhand gaat.*

Genius comes. Hor. E. 2. 2. 187. *Een gemeenzamen geeſt, een geley-geeſt.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Comes word ook van andere dingen gezegt. Ploratus mortis comes. Lucret. 2. 520. *Het geween is een medgezel van de dood.*

Culpam pœna premit comes. Hor. O. 4. 5. 24. *De ſtraffe volgt de zonde op de hielen.*

Eloquentia pacis eſt comes. Cic. Clar. Orat. 12. *De welſprekenheyd is een medgezellinne van de vrede.*

CŎMESSABŬNDŬS. Vide Comiſſabundus.

CŎMESTŪRĂ, æ. f. *Spijze, eeten.* Hic cibus ſeptem habet bona in comeſtura. Cato R. R. 158. *In 't eeten van deze ſpijze worden zeven goede hoedanigheden gevonden.*

CŎMĒTĂ, *of*

COMĒTES, æ. m. Cic. N. D. 2. 5. Sen. N. Q. 7. 2. Κομήτης. *Een ſtaartſter, gehairde ſter, een ſter met een ſtaart.*

C O M I.

CŌMĬCĒ. adv. Cic. de Or. 3. 8. *Blyſpelswijze, vermakelijk als een blyſpeldicht, naar de zwier van een blyſpeelder.*

CŌMĬCŬS, ă, ŭm. Κωμικὸς. *Van een blyſpel, blyſpelig, dat tot een blyſpel behoort.*

Comicus Poëta. Cic. Or. 20. *Een blyſpeldichter, een ſchrijver, of dichter van blyſpelen.*

Comicus ſenex. Cic. S. 11. *Een oud man die in een blyſpel vertoont word.*

Res comica. Hor. A. P. 89. *Het onderwerp,* of *voorwerp,* of *de ſtoffe van blyſpel.*

(Comicus teſtis. Cic. F. 2. 13. *Een getuyge die dikwils in de blyſpelen voorkomt,* of *die als 'er iets te betuygen is, vaardig is,* of *ſchielijk by de hand is.* Κωμικὸς μάρτυς word 'er in 't Griekſch by Cicero geleezen.)

CŌMĬNŬS. adv. *Van naby, hand aan hand, voet by voet, voor 's hands.*

Cominus agere. Cic. D. 2. 10. *Iemand iets in 't oor luyſteren, met iemand mond aan mond ſpreeken, de hoofden by den anderen ſteeken.* Accedere ad aliquem. Cic. Att. 2. 2. *Dichte by iemand komen, tot iemand nederen, iemand heel naby komen.* Pugnare. Cic. Pl. 30. *Hand aan hand vechten, voet tegens voet vechten.*

Cominus ſole facio. Plin. H. 5. 9. *De zon meer genadert zijnde.*

Cominus aliquem ſequi. Virg. G. 1. 103. *Iemand kort op de hielen volgen, iemand kort navolgen.*

(Cominus. *Terſtont, zonder te toeven, ſluks, op ſtaande voet.*

Non cominus Meſopotamiam, ſed Armeniam petunt. Tac. An. 12. 12. *Zy begeeven zich niet terſtont naar Meſopotamiën, maar naar Armeniën.* Zie Serv. G. 1. 105.)

CŌMĬS, ĭs. m. *en* f. mĕ, ĭs. n. Cic. S. 17. *Beleeft, ſpraakzaam, vriendelijk, gemeenzaam, heuſch, goedaardig, gevoeglijk, redelijk, hoflijk, rekkelijk, gezeggelijk.* De compar. *Comior* ſtaat by Suet. Fl. 22.

Comibus oculis amorem ſibi allicere. Ovid. Art. 3. 510. *Door lonkende,* of *vriendelijke oogen zich bemint maaken; door een vriendelijk gezicht liefde tot zich verwekken. Iemand vriendelijk aanzien om zijn gunſt te verkrijgen.*

(Comis. *Mild, mildadig.*

Poſuit & Tiberius Cæſar minime comis Imperator. Plin. H. 35. 4. *Tiberius, zijnde geen mildadig Keyzer, heeft 'er ook opgereecht.*

Comis. *Verquiſtende, verdoende, doorbrengende, verſlempende.*

Fit ipſe, dum illis comis eſt, inops. Plaut. Trin. 2. 1. 24. *Terwijl hy 't zijne met haar verquiſt, word hy zelf arm.)*

CŌMISSĀBUNDŬS, ă, ŭm. *Optrekkende, braſſende, ſlempende, lichtmiſſende, die lichtmiſt,* of *optrekt.*

Comiſſabundus incedit. Liv. 9. 17. *Hy gaat als een lichtmis; hy zwiert dronken langs de ſtraat.*

CŌMISSĀLĬTĔR. adv. Cantare comiſſaliter. Sidon. E. 1. 5. *Zingen op de wijze der braſſers.*

CŌMISSĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Cœl. 15. *Gulzigheyd, ſlempery, braſſery, dronkenſchap, overdaad.* Feſtus zegt dat dit een overdadig gaſtmaal is.

CŌMISSĀTOR, ōrĭs. m. Cic. Cœl. 28. *Een ſlemper, optrekker, zuyper, zwelger, lichtmis, een gulzig eeter, vraat, dronkaart, likkebroer, gulziger.*

CŌMISSOR, ārĭs, ātus ſum, ārī. Ter. E. 3. 1. 52. *Onmatig eeten en drinken, overdadig zijn in ſpijs en drank, gulzig vreeten, braſſen, ſlempen, lichtmiſſen.*

Comiſſari. Suet. C. 32. *Laat in den nacht zitten eeten en zuypen, goede cier na 't avondmaal maaken.* Zie onze aantekening over Curt. 5. 7. 10. §. 33.

CŌMISSĬMĒ. adv. Plaut. M. G. 3. 2. 66. *Zeer beleefdelijk, met de grootſte vriendelijkheyd, heusheyd, en beleefdheyd.* Zie Comiter.

CŌMĬTĀS, ātĭs. f. Cic. Cl. 40. *Zachtzinnigheyd, vriendelijkheyd, beleeftheyd, hoflijkheyd, minzaamheyd, toegeventheyd, heusheyd, welwillentheyd, toegenegentheyd, geſpraakzaamheyd, goedaardigheyd, gezeggelijkheyd, rekkelijkheyd.*

Comitas orationis, *of* ſermonis. Cic. Off. 1. 30. *Beleefde en verplichtende redenen, heuſchheyd in 't ſpreeken, vriendelijkheyd,* of *beleeftheyd van taal.*

Animo ad omnem comitatem remiſſiſſimo eſſe. Suet. Aug. 98. *Zeer minzaam van gemoed zijn.*

CŌMĬTĀTŬS, ă, ŭm. abl. Cic. Dom. 28. *Verzelt, vergezelſchapt, omringt, die een gevolg, lijfwacht, ſloet, ſleep,* of *gezelſchap heeft.* De compar. *Comitatior* ſtaat beneden by Cicero.

Comitatus. acc. Virg. Æ. 6. 112. *Die in iemands gevolg,* of *gezelſchap geweeſt is, die iemand verzelt,* of *gevolgt heeft.*

CŌMĬTĀTĬŎR, ōrĭs. m. *en* f. ŭs, ōrĭs. n. *Wiens gevolg vermeerdert is.*

Puero uno erat comitatior. Cic. T. Q. 5. 39. *Zijn gevolg was met een knecht vermeerdert, hy had een lijfknecht meer als voor heen in zijn gevolg.*

CŌMĬTĀTŪS, ūs. m. Cic. C. 3. 2. *Gezelſchap, geley, ſloet, ſleep, toeruſting, gevolg, geley van volk.*

• Comitatus virtutum. Cic. Par. 2. *Gevolg,* of *vergezelſchapping der deugden.*

(Comitatus. *Geley. Een krijgsbende die in den oorlog den leeftocht en andere nootzaakelijkheden in 't leger brengt.*

Maximi comitatus, qui ex Italia Galliaque veniebant, in caſtra pervenire non poterant. Cæſ. B. C. 1. 48. *Zeer groote geleyën, die uyt Italiën en Vrankrijk quamen, konden niet in 't leger komen.*

Nuntiatur Afranio, magnos comitatus, qui iter habebant ad Cæſarem, ad flumen conſtitiſſe. Cæſ. B. C. 1. 51. *'t Word Afranius geboodſchapt dat de groote geleyën, die naar Cæſar toe trokken, aan de rivier waren blijven ſtaan.*

Comitatus. *'t Hof van den Vorſt.*

Cluvius comitatu Principis adjectus. Tac. H. 2. 65. *Cluvius in 't hof van den Vorſt aangenomen.*

Dum in comitatu ambo degimus. Auſon. E. 17. *Terwijl wy beyde aan 't hof verkeeren.)*

CŌMĬTĔR. adv. Cic. Off. 1. 16. *Beleefdelijk, zachtelijk, vriendelijk, heuſchelijk, minzaam, goedaardiglijk, met beleeftheyd, op een vriendelijke, beleefde,* of *verplichtende wijze.*

In convivio jucunde ac comiter eſſe. Cic. Dejot. 7. *Op een gaſtmaal genoeglijk en vriendelijk zijn.*

CŌMĬTĬĂ, ōrŭm. n. plur. *De ſtaatswijze vergadering der Romeynen.*

Comitia centuriata. Cic. Dom. 30. L. L. 3. 19. *Vergadering van 't Roomſche volk by honderd manſchappen.* Curiata. Liv. 5. 52. Cic. Rull. 2. 11. Gell. 15. 27. *Staatswijze vergadering der Romeynen, waar in zy hunne ſtemmen gaven door tien manſchappen.* Tributa. Cic. L. L. 3. 19. Gell. 15. 27. *Staatswijze vergadering van 't Roomſche volk met de Gilden.* Conſularia. Cic. Mar. 18. Quæſtoria. Cic. F. 7. 30. *Staatswijze vergadering*

Digitized by Google

dering der Romeynen, om Burgermeeſters, of Schatmeeſters te verkiezen. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

(Comitia. *Allerley vergadering, waar in iets verhandelt word.*

Res palam omnis eſt: meo nunc illic ſiunt capiti comitia. Plaut. Truc. 4. 3. 45. *De ganſche zaak is klaar: en deze vergadering is aangelegt om te beraadſlagen hoe ik zal geſtraft worden.*)

CŎMĬTĬĀLĬS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. *Van de Staaten, dat tot een ſtaatsvergadering behoort, dat d'algemeene Staaten aangaat.*

Comitiales dies. Cic. Fr. 2. 12. Liv. 3. 11. *De dagen der ſtaatsvergadering, de dagen waar op de ſtaatsvergadering word gehouden, of wanneer de Staaten vergaderen.*

Homines meri comitiales. Plaut. Pœn. 3. 2. 7. *Menſchen dat rechte warvogels, of pleytvogels zijn, krakkeelders, dwarsdrijvers, kakelaars, hairklovers.* Het waren eygentlyk luyden te Rome, die alle kunsjes en ſtreecken van de rechtbank verſtonden, en voor getuygen in 't recht, enz. dienden.

Comitialis morbus. Celſ. 3. 23. Plin. H. 10. 23. Comitiale vitium. Sen. de Ir. 3. 10. *De vallende ziekte. St. Jans euvel.* Deze ziekte word aldus genaamt, om dat de Romeynen hunne Staatsvergaderingen afbraken als iemand door deze quaal wierd overvallen.

Comitialis homo. Plin. H. 20. 5. *Die de vallende ziekte heeft, die ze onderhevig, of onderworpen is, die met de vallende ziekte is gequelt.*

CŎMĬTĬĀLĬTĔR. adv. Id comitialiter accidit. Plin. H. 22. 21. *Dit is door de vallende ziekte veroorzaakt.*

CŎMĬTĬĀRĬŬS, ă, ŭm. Liv. 23. 16. *Van de Staaten, dat de Staaten, of derzelver vergadering betreft, aangaat, of daar toe behoort.*

CŎMĬTĬĀTŬS, ūs. m. Cic. L. L. 3. 4. *en* 19. *De Staaten, vergadering van de Staaten.* Zie Comitium.

(CŎMĬTĬĀTŬS, ă, ŭm. Aſcon. Cic. p. 56. *Door de Staaten van een land tot een ampt verkoren.*)

CŎMĬTĬŬM, ĭi. n. Cic. V. 1. 22. *De Raadkamer, of plaats daar de Staatsvergadering word gehouden, de Staatenkamer.*

Comitium. Nep. Ageſ. 4. *Een openbaare vergadering, een vergadering van de burgeren eener ſtad, of van hunne Overigheyd.* Zie ons Lex. Antiq.

(Comitium pati. Plin. E. 4. 11. *Gegeeſſelt worden.* Om dat in die plaats zoodanige ſtraffen geoeffent wierden. Dit leeren ons Liv. 22. 57. en Plinius zelf E. 4. 11.)

† CŎMĬTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Ovid. P. 2. 3. 43. Prop. 2. 6. 15. *en*

CŎMĬTŎR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. acc. Cic. Fin. 2. 19. Virg. Æ. 7. 641. *Geleyden, volgen, vergezelſchappen, verzellen, gezelſchap houden.* Cic. T. Q. 5. 35. en Colum. 1. 4. geeven aan dit Verbum de Dativus. [En dat is Griekſch. Oppian. κ. 54. Τῷδ᾽ ἐπ᾽ ἑπεται ἡδ᾽ ἡ ἀνίη. Voluptas comitatur labori. Comitari funus. Zie beneden in Funus.]

C O M M.

CŎMMĂ, ătĭs. n. Κόμμα. Cic. Or. 62. *Een ſnede, ſtreepje, of ſcheydſtreepje in een reden; ſnijding in een reden.*

(Comma. Ulpian. D. 47. 11. 10. *Een waterſluys, waar door men, naar zyn goetdunken, in Egypten den Nyl op het veld liet loopen, en ook wederom ſtopte.* Zie Bud. Pand. 213.

Comma. *De munt van 't geld.* Hier van daan het ſpreekwoord homo mali commatis, τοῦ πονηροῦ κόμματος ἀνθρωπος, by Ariſtoph. Plut. 4. 3. 13. en 108. *Een deugniet, een man van een ſlechte naam.*)

CŎMMĂCŬLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Bederven, bevuylen, verontreynigen, beſmetten, vuylmaaken, bezwalken, ſchenden, zwart maaken.*

Commaculare manus ſanguine alicujus. Virg. E. 8. 48. *Zijne handen met iemands bloed bezoedelen.*

Commaculare ſe crimine. Cic. Cœl. 7. *Zich door een ſchelmſtuk bezoedelen, of zwart maaken, een ſchendaad begaan, een ſnood ſchelmſtuk bedrijven.*

CŎMMĀDĔO, ēs, mădŭī, mădērĕ. Cato R. R. 157. *Nat zijn, vochtig zijn, weyken, in de weyk leggen, in 't water gedompelt, of nat gemaakt worden.*

CŎMMANDŪCĀTŬS, ūs. m. Plin. H. 24. 4. *Het kauwen, eeten.*

CŎMMANDŪCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 25. 13. Val. Max. 3. 8. 4. ext. *Tuſſchen de tanden knauwen, of kauwen.* Commanducari een deponens gebruykt Lucil. *by* Non. 17. 89.

CŎMMĂNĬPŬLĀRĬS, ĭs. m. Tac. H. 4. 46. *Medgezel, ſpitsbroeder, makker, een ſoldaat van de zelve krijgsbende, van 't zelve rot, rotgezel.*

(CŎMMĂNĬPŬLO, ōnĭs. m. *Een ſoldaat die onder de zelve krijgsbende legt, of van 't zelve vaandel is.*

Decem commanipulones ſecuri percuti juſſit. Spartian. Nigr. 10. *Hy heeft bevolen dat tien ſoldaaten van de zelve krijgsbenden zouden onthalſt worden.*

CŎMMĀRĬTŬS, ī. m. Plaut. Caſ. 4. 2. 28. *Die mevens, of met my de man is.*

CŎMMASCŬLO, āvī, ātŭm, ārĕ. Commaſculare frontem. Macrob. Sat. 7. 11. *Het voorhoofd mannelijk of ernſthaftig maaken.*

CŎMMĔĀTŎR, ōrĭs. m. *Bode, een die over en weder reyſt.*

Mercurius ſuperûm commeator & inferûm. Apul. M. 11. 262. A. 315. *Mercurius de bode der Goden, of die tuſſchen de Goden en menſchen reyſt.*)

CŎMMĔĀTŬS, ūs. m. Plaut. St. 3. 2. 44. *Aankomſt, doorgang, opening, doortogt, weg, of toegang.*

Hinc nullus eſt commeatus a nobis. Plaut. M. G. 2. 3. 68. *Daar is geen kans om hier van daan tot onzent binnen te komen: van dezen weg komt men in ons huys niet, hier van daan is geen toegang tot ons huys.*

Duobus commeatibus exercitum reportare. Cæſ. B. G. 5. 23. *Zijn leger in twee deelen doorbrengen, zijn leger over twee ſcheepsbruggen overvoeren.*

(Commeatu abeſſe. Suet. Tib. 72. *Met iemand niet langer reyzen, of niet langer met iemand op reys zijn.*

Commeatum ad certam formulam adſtringere. Suet. Tib. 18. *Voorſchrijven hoe veel reystuyg een iegelijk moet zijn ſlaat by zich mag hebben.*)

Commeatus. *Teerkoſt, voorraad voor een leger, leeftocht, mondkoſt.*

Intercludere hoſtes commeatibus. Cæſ. B. G. 3. 23. *of* hoſtibus commeatum. Plaut. M. G. 2. 2. 68. *Den vyand de leeftogt, of mondkoſt afſnijden, den toevoer beletten, of ontnemen.*

Commeatus. *Vrygeleyde, verlof, oorlof, vrygeleybrief.*

Commeatum alicui dare. Liv. 3. 46. *Iemand een vrybrief, of vrygeleybrief geeven.*

(Commeatus. Suet. N. 20. *Een vloot ſcheepen.* Zie Cataplus.) Zie die alle in ons Lex. Antiq.

CŎMMĔDĬTŎR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. Cic. Her. 3. 18. *Iets met aandagt, of ernſt bezinnen, bedenken, overweegen, ergens met ernſt zijn gedachten over laaten gaan, iets aandachtelijk overdenken.*

CŎMMĔMĬNĪ, cŏmmĕmĭnīſſĕ. Verb. defect. Cic. T. Q. 1. 6. *Zich weder in 't geheugen brengen, of herinneren; herdenken, zich in de gedachten, of te binnen brengen, gedenken, geheugen, onthouden.*

CŎMMĔMŎRĀBĬLĬS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. Cic. Marc. 4. Plaut. Pſ. 1. 5. 111. *Gedenkwaardig, heerlijk, aanzienlijk, vermaart, aanmerkelijk, aanmerkenswaardig, prijzelijk, uytſtekende, loffelijk, doorluchtig, roemruchtig.*

CŎMMĔMŎRANDŬS, ă, ŭm. Cic. Par. 6. 1. *Aanmerkelijk, aanmerkenswaardig, gedenkwaardig, waardig om verhaalt, of om aan gedacht te worden.*

CŎMMĔMŎRĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. V. 1. 39. *Melding, gewag, vertelling, optelling, herdenking, verhaal, herhaling, geheugenis, aantrekking, bybrenging.*

Iſthæc commemoratio quaſi exprobratio eſt immemoris beneficii. Ter. And. 1. 1. 16. *Dit optellen van weldaden is als een heymelijk verwijt, dit verhaal ſchijnt een verwijt te zijn van vergeetene weldaden.*

CŎMMĔMŎRĀTŬS, ūs. m. Apulej. Fl. 1. Zie Commemoratio.

CŎMMĔMŎRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ, aliquem, *of* aliquid. Cic. Am. 20. *Herdenken, herhaalen, vertellen, gewag van iemand of iets maaken; van iets, of iemand ſpreeken, melden, of gewaagen, iets aanbrengen, bybrengen, aantrekken, in gedachten brengen, vertellen, verhaalen, herinneren, tot geheugenis brengen, of vermelding van doen.*

Commemorare de aliquo. Cic. C. R. 2. *of* De aliqua re. Cic. de Or. 3. 2. *Van iemand*

Iemand of *van zekere zaak ſpreeken*, of *gewag maken*.

Quamobrem dem pecuniam, commemorabo. Ter. Ph. 4. 5. 3. *Ik zal verhaalen*, of *de reden zeggen, waarom ik dit geld geeve.*

Quid quoque die dixerim, commemoro veſperi. Cic. S. 11. *Ik herdenk*, of *herinnere des avonds by my zelven alles wat ik ieder dag geſproken hebbe.*

Commemorare. *Achten, prijzen, looven, roemen.*

Hæc commemorantur in Regibus. Cic. Dej. 14. *Deze dingen worden in Koningen gepreezen, worden in Koningen ten hoogſten geroemt*, of *zijn in Koningen hoog te achten.*

(Commemorare. *In gedachten brengen, te binnen brengen, herinneren, vermaanen, indachtig maaken.*

Venio fœdus commemoratum. Plaut. Pſ. 5. 1. 36. *Ik kome om hem te herinneren*, of *in gedachten te brengen, wat hy volgens belofte ſchuldig is.*)

COMMENDABILIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Colum. 5. 6. *Prijzenswaardig, roemwaardig, achtenswaardig, loffelijk, prijzelijk.* Nullo commendabilis merito. Liv. 42. 5. *Om geene verdienſten prijzenswaardig.* (De compar. *Commendabilior* ſtaat by Auſon. Grat. Act. 246. en Treb. Poll. Her. c. 6.)

COMMENDATIO, ōnĭs. f. *Aanprijzing, aanbeveeling, voorſchrijving.*

Commendatio non vulgaris. Cic. F. 1. 3. Accurata. Cic. F. 13. 17. Diligens. Cic. F. 2. 19. *Een ongemeene, ernſtige, zorgvuldige aanprijzing, aanbeveeling*, of *voorſchrijving.*

Commendatio. Cic. F. 1. 7. *Lof, prijs, toeſtemming, goedkeuring, luyſter, eer, roem, heerlijkheyd.*

Commendatio in vulgus. Tic. T. Q. 5. 36. *Achting*, of *aanzien by 't gemeene volk.*

Commendatio majorum. Cic. C. 1. 11. *De roem, luyſter*, of *grootheyd van onze vorouderen, voorvaderen*, of *voorzaaten.*

COMMENDATĪTIŬS, ă, ŭm. Commendatitiæ literæ. Cic. F. 5. 5. *Brieven van voorſchrijving*, of *aanbeveeling.*

COMMENDATŌR, ōrĭs. m. Plin. E. 6. 23. *Een lofredenaar, aanprijzer, verheffer, een die iemand prijſt, verheft*, of *lof geeft.*

Terra miraculorum ferax commendatrixque. Plin. E. 8. 20. *Een land vol wonderen, en dat daar op roemt.*

COMMENDATŬS, ă, ŭm. dat. Cic. Sext. 9. *Aangepreezen, aanbevolen, aanvertrouwt, onder iemands ſchut, hoede*, of *bewaring geſtelt, iemands zorge, opzicht*, of *beſcherming toebetrouwt.* Dignitatem alicujus ſibi commendatam habere. Cic. F. 12. 16. *Zich iemands waardigheyd laaten aanbevolen zijn, iemands waardigheyd behertigen.* De compar. *Commendatior* ſtaat by Cic. A. 2. 13. en de ſuperl. *Commendatiſſimus* by Cic. F. 12. 26.

COMMENDO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. aliquem alteri. *Iemand eenen anderen aanbeveelen*, of *aanprijzen, hem verzoeken zorg voor iemand te draagen, iemand onder een anders voorzorge, beſcherming*, of *beſchutting ſtellen.*

Commendare alicui liberos ſuos teſtamento. Cic. Fin. 3. 2. *Iemand zijne kinderen by uyterſte wille aanbeveelen*, of *zijne zorge en beſchermingе betrouwen, iemand by uyterſte wille verzoeken acht op zijne kinderen te ſlaan.*

Galliam alicui, of alicujus virtuti commendare. Cic. Pr. Conſ. 14. *Vrankrijk in iemands handen ſtellen, Vrankrijk iemands dapperheyd aan- of toebetrouwen; de zorg van Vrankrijks welvaart iemand aanbeveelen.* Opes & fortunas ſuas alteri. Cic. P. Q. 31. *Zyne goederen en welvaart iemand vertrouwen.* Nomen alicujus immortalitati. Cic. F. 10. 12. of Sempiternæ gloriæ. Cic. F. 5. 12. *Iemands naam onſterffelijk maaken, voor eeuwig in luyſter brengen*, of *vereeuwigen, iemand een onſterffelijken lof toeſchrijven.*

Commendare ſe alicui in clientelam & fidem. Ter. E. 5. 9. 9. *Zich onder iemands beſcherminge ſtellen, zich onder iemands hoede begeeven.* Aliquem alteri de meliore nota. Cic. F. 7. 29. *Iemand aan een ander, die ter goede naam en faam ſtaat, aanbeveelen.*

• Commendare. acc. Cic. F. 5. 12. Hor. E. 1. 18. 76. *Iemand*, of *iets prijzen, looven, verheffen, roemen, lof geeven, iemands lof verkondigen.*

Reos commendat ſubmiſſa oratio. Cic. de Or. 2. 43. *Een nederige*, of *ootmoedige taal paſt den misdadigen.*

Hoc commendat vinum. Plin. H. 13. 19. *Dit doet veel tot lof van den wijn*, of *hier door prijſt men den wijn.* Eo cibo commendant halitum ſuum. Plin. H. 12. 3. *Het eeten van deze ſpijze maakt hunnen adem lieflijk*, of *aangenaam.*

Illum commendat triſtitia. Cic. poſt red. ſen. 6. *Zijn treurig gelaat*, of *droevig wezen brengt hem in achting*, of *aanzien; hy word wegens zijnen treurigen opſlag geacht.*

Studia per hoc mendacium nobis commendant. Plin. E. 1. 2. *Door deze leugen maaken zy ons de boekoeffeningen ſmakelijk*, of *zy prijzen ons het letterploegen door deze leugen aan.*

(Commendare. *Iets neder leggen, iets in bewaring geeven.* Ulp. D. 150. 16. 186. Commendare nihil aliud eſt quam deponere.

Sacro commendatum qui clepſerit. Cic. L. L. 2. 9. *Die iets, dat by een heylige plaatze ter neder gelegt*, of *in bewaring gegeeven is, geſtolen zal hebben.*

Demetrius duos filios apud hoſpitem ſuum cum magno auri pondere commendaverat. Juſtin. 35. 2. 1. *Demetrius hadde twee zoonen zijnen waard met veel geld in bewaring gegeeven.*)

COMMENSŬS, ūs. m. Vitruv. 1. 3. *Maat, evenredigheyd, gelijkmatigheyd, overeenkomſt, netheyd.*

Commenſus e membris operum. Vitruv. præf. 5. *De gelijkmatigheyd*, of *evenredigheid van alle de deelen*, of *ſtukken der gebouwen.*

COMMENTACŬLŬM, ī. n. Zie Commotaculum.

COMMENTARIENSĬS, ĭs. m. Aſcon. Cic. 90. *Een rotmeeſter*, of *wachtmeeſter, een onderamptenaar*, of *laag bevelhebber*, die optekende wie de wacht hadden waargenomen, of noch waarneemen moeſten.

Commentarienſis. Paul. D. 49. 14. 45. §. 7. *Een (Notaris) openbaar Beamptſchrijver, een bondſchrijver, een geheymſchrijver.*

[Commentarienſis. Ulp. D. 48. 20. 6. *Een cipier, ſlokwaarder.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.]

COMMENTARĬŎLŬM, ī. n. Cic. Fin. 4. 4. *Een aantekenboekje, dagboekje, gehengenisboekje, kleyn tafelboekje, een dagregiſter*, of *daglijſt.*

COMMENTARĬŬM, ĭi. n. Cic. Syll. 16. *Een gedenkboek, oogboek, dagregiſter, tafel, lijſt, aantekenboek; gedachtenisboek, een boek daar men aanmerkingen van verſcheyde zaaken in ſchrijft.*

Commentarium. Zie Commentarius.

Commentarium paullo plenius. Cic. Cl. 44. *Een gedenkſchrift waar in breedelijk van een zaak gehandelt word; een naakte*, of *klaare vertooning*, of *beſchrijving van een zaak; een nauwkeurig, wijdloopig*, of *volkomen gedenkſchrift*, of *verhaal.*

COMMENTARĬŬS, ĭi. m. Suet. Tib. 61. Cŏmmĕntārĭi, ōrŭm. plur. Cic. Cl. 18. *Een gedenkſchrift, dagboek, dagregiſter, tafelboek*, of *een boek waar in men dingen optekent die men gedenken*, of *onthouden wil.*

Commentarios conficere. Cic. F. 2. 12. Componere. Cic. Att. 1. 16. *Een dagregiſter opſtellen.*

A patre de aliqua re commentarios accipere. Liv. 39. 47. *Eenige onderrichting over een zaak van zijnen vader krijgen: van zijnen vader bevelſchriften wegens een zaak ontfangen.*

Commentarii Ariſtotelici. Cic. Fin. 3. 3. *De boeken, ſchriften*, of *werken van Ariſtoteles.* Publici. Cic. de Or. 2. 55. *Handveſten, ſtaatsſchriften, ſtadsboeken*, of *algemeene gedenkrollen.*

Commentarius, *en* commentarii. *Gedenkſchrift, een kort, eenvouwdig*, of *bondig verhaal van iets.*

Commentarii Cæſaris. Cic. Cl. 75. *De gedenkſchriften van Julius Cæſar, 't verhaal dat hy van zijne daaden heeft geſchreeven.*

Commentarius. Suet. Gr. 10. Commentarii. Gell. 2. 24. *Verklaring*, of *uytlegging over een ſchrijver.*

COMMENTATĬO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 3. 15. *Betrachting, bezinning, overleg, bedenking, overdenking, beſpiegeling, opmerking, aanmerking, overweeging, aandacht.*

Accuratæ & meditatæ commentationes. Cic. de Or. 1. 1. 60. *Bondige en welgeoeffende gedachten; nette en wel overdachte bedenkingen; nauwkeurige en door-*

Digitized by Google

doorknedde aanmerkingen.

Commentatio Indiæ. Plin. H. 6. 17. *Een beſchrijving*, of *verhaal van Indiën.*

COMMENTĀTŬS, ă, ŭm. *Bearbeyd, overwogen, overdacht, overleyt, beblokt, doorwrocht.*

Commentata oratio multis lucubrationibus. Cic. F. 16.26. *Een wel beblokte, wel doorwrochte*, of *wel bearbeyde rede; een rede waar aan veel arbeyd is gedaan.*

COMMENTITIŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 2. 3. *Verziert, verdicht, verzonnen, bedacht, uytgevonden, valſch; uyt vermaak*, of *klucht gezegt*, of *gedaan.*

Commentitius. Suet. Cl. 21. *Verſch, nieuw, nu eerſt gevonden*, of *verzonnen, pas bedacht*, of *uytgevonden.*

Jus commentitium. Paul. D. 48. 19. 20. *Het nieuwe recht, het eerſt vaſtgeſtelde*, of *nieuwlijks ingevoerde recht.*

COMMENTOR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. acc. *Verzinnen, uytvinden, vinden, ſmeeden, bedenken, iets verzieren*, of *verdichten.*

Ut cito commentatus eſt. Plaut. Caſ. 2. 3. 25. *Hoe haaſt heeft hy een ontſchuldiging gevonden? Hoe dra heeft hy een voorwendzel bedacht?*

Commentari librum *of* auctorem. Plaut. Pœn. prol. 1. *Een boek*, of *ſchrijver verklaaren; aantekeningen;* of *verklaringen over een boek*, of *ſchrijver maaken.*

Commentari aliquid. Cic. Fin. 5. 15. *of* De aliqua re. Cic. A. 3. 14. *Iets overdenken*, of *overweegen; zijn gedachten ergens over hebben*, of *over ſchrijven; iets maaken, t'zamenſtellen*, of *verhandelen; van een zaak melding*, of *gewag maaken.*

Inter ſe commentantur qua ratione traducendum ſit eis tempus. Cic. F. 4. 6. *Zy overleggen met malkanderen, hoe zy den tijd zullen doorbrengen*, of *beſt zullen ſlijten.*

In veſtris auribus commentatus eſt. Cic. Fin. 5. 25. *Hy heeft voor uwe ooren geſproken, in uwe tegenwoordigheyd een vertoog gedaan*, of *rede gevoert.*

(Commentari. *Aantekenen, op 't papier ſtellen.*

Neque commentari, quæ audierat, fas erat. Gell. 1. 9. *Hy moeſt niet op 't papier ſtellen*, of *aantekenen van 't geene hy gehoord had.*

Catoni de re militari commentanti. Plin. H. Præf. 10. *Kato van oorlogszaaken iets op 't papier ſtellende*, of *aantekenende.*

COMMENTŌR, ōrĭs. m. Ovid. F. 3. 785. *Een vinder, verzinner, uytvinder, verzierder, verdichter, maaker van iets; een die een zaak gevonden, verzonnen*, of *bedacht heeft.*

COMMENTŬM, ī. n. Ter. And. 1. 3. 20. *Een leugen, verziering, verdichtzel, bedrog, vinding; een quaak, ſprookje, vertelling tot vermaak, een oudwijfs praatje*, of *beuzelpraatje.*

Commenta opinionum. Cic. N. D. 2. 2. *Wangevoelens, dwalende gedachten, valſche*, of *verdichte meyningen*, of *goeddunkens.*

COMMENTŬS, ă, ŭm. Paſſ. *Bedacht, verzonnen, verdicht, verziert.*

Commenta funera. Ovid. M. 6. 565. *Verzonne lijken.*

Ædepol commentum male. Plaut. Truc. 2. 5. 2. *Dat is voorwaar liſtiglijk bedacht*, of *verzonnen.*)

COMMĔO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Gaan, reyzen, van d'eene plaats naar d'ander trekken, voorttrekken, wandelen, zich begeeven.*

In via commeare. Ulp. D. 9. 3. 1. §. 2. *Wandelen, op een weg gaan, een weg bewandelen, over weg gaan.*

Commeare in urbem. Ter. Hec. 1. 2. 100. *Naar de ſtad gaan.* Ab Ortu ad Occaſum. Cic. N. D. 2. 19. *Van 't Ooſten naar 't Weſten gaan, trekken*, of *reyzen.*

Commeare. *Gaan en komen, heen en weêr reyzen*, of *trekken, af en aan gaan, gedduriglijk van d'eene plaats naar d'andere trekken.* Ultro citroque. Hirt. B. Af. 20. *Niet doen als over en weêr reyzen.*

Viciſſim retro commeant omnia. Cic. N. D. 3. 12. *Alle dingen komen en gaan op hare beurte.*

Crebro illius literæ ab aliis ad nos commeant. Cic. Att. 8. 9. *Wy krijgen zijne brieven dikwils door anderen; zijne brieven komen ons dikwils door anderen ter hand*, of *worden dikwils door anderen aan ons beſtelt.*

[COMMERCĀTŬS, ă, ŭm. In een lydelyke zin. Commercata edulia. Afran. *by* Non. 1. 117. *Opgekochte eetwaar.*]

COMMERCĬŬM, ĭī. n. Ulp. D. 45. 1. §. 34. *Koopmanſchap, handel, koophandel, handeling, hantering, ſleet, vertiering.*

Commercium. Plaut. Truc. 1. 1. 77. *Gemeenſchap, onderhandeling, t'zamenhandel, onderling verſtand, ommegang, mededeeling, genootſchap, vennootſchap, maatſchappy, t'zamenleving, gemeenzaamheyd.*

Illi cum alio nullius rei eſt commercium. Cic. V. 4. 59. *Die menſch houd met niemand eenige kennis*, of *gemeenſchap*, of *hy verkeert met niemand.*

Commercia belli. Virg. Æ. 10. 532. Tac. An. 14. 33. *Onderhandelingen in den oorlog over 't wiſſelen der krijgsgevangenen; beding, voorwaarde*, of *beſprek tuſſchen vyanden geduurende den oorlog; lijfsgenade die men den gevangenen geeft.*

Commercia epiſtolarum. Paterc. 2. 65. 1. *Onderhandeling met brieven, briefwiſſeling, gemeenzaamheyd*, of *verſtand door brieven.*

Commercium ſtupri. Suet. Calig. 36. *Een ontuchtige gemeenſchap, hoerery.*

COMMERCŎR, ārĭs, ātus, sŭm, ārī. acc. Plaut. Capt. 1. 1. 32. *Koopmanſchappen, met malkanderen handelen, t'zamen handelen*, of *koopmanſchap doen.*

COMMĔRĔO, ēs, mĕrŭi, mĕrĭtŭm, mĕrēre. acc. Cic. de Or. 1. 54. *Iets verdienen, zich iets waardig maaken.*

Commerere. Ter. Hec. 4. 2. 4. *Ergens in feylen, misdoen, nalatig zijn, zich te buyten gaan, iets ſtrafwaerdigs bedrijven. Zondigen, een misſlag begaan.*

Commerere culpam de aliqua re. Ter. Hec. 4. 4. 9. *Ergens de ſchuld van verdienen; ergens ſchande over behaalen; verdienen ergens over geſtraft te worden.*

COMMĔRĔŎR, ērĭs, mĕrĭtŭs sŭm, mĕrērī. Dit komt met Commereo in alle betekeniſſen overeen.

Commereri, *of* commerere culpam, *of* aliquid erga alterum. Ter. Hec. 3. 5. 36. *Een misſlag*, of *iets tegens een ander begaan, tegens iemand misdoen.* In ſe culpam. Plaut. Merc. 4. 6. 12. *Misdoen, een feyl*, of *misſlag begaan, feylen.*

COMMĔTĬŎR, īrĭs, mēnsŭs sŭm, mētīrī. acc. Plaut. Moſt. 3. 3. 8. *Meeten, afmeeten, de maat van neemen.*

Commetiri agros. Colum. 5. 1. *Een veld met de roede afmeeten, een land meeten.*

Commetiri cum tempore negotium. Cic. Inv. 1. 26. *Den tijd en bezigheyd afmeeten.*

COMMICTĬLĬS, ĭs, m. & f. lĕ, ĭs, n. Pompon. by Non. 2. 109. *Bepiſſenswaardig, verachtelijk.*

[COMMICTŬS, ă, ŭm. Plaut. Per. 3. 3. 3. *of*

COMMINCTŬS, ă, ŭm. Catull. 100. 10. *Bepiſt.*]

COMMĬGRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Ter. And. 1. 1. 43. Plaut. Trin. 4. 3. 77. *Verhuyzen, van wooning*, of *woonplaats veranderen, van huys*, of *verblijf verwiſſelen, op een ander gaan woonen*, of *met der woon trekken.*

Commigrare in aliquem locum. Cic. Fr. 2. 3. *Ergens gaan woonen*, of *vertrekken; vertrekken om zich ergens neer te zetten*, of *zijn verblijf ergens neemen.*

COMMĪLĔS, ĭtĭs. m. Plin. H. 37. 2. *Een ſpitsbroeder, rotgezel, medemakker, medegezel in den oorlog, medekrijgsknecht, een ſoldaat van de zelve bende*, of *'t zelve leger.*

COMMĪLĬTĬŬM, ĭī. n. Quintil. I. O. 5. 10. *Verbond, verbintenis, bondgenootſchap in den oorlog, maatſchap*, of *makkerſchap*, dat men met den anderen heeft gemaakt.

Ipſe plenæ ex commilitio Cæſaris dignitatis erat. Flor. 4. 4. 2. *Hy was in zeer hooge achting, om dat hy een medegezel*, of *ſpitsbroeder van Ceſar in alle zijne oorlogen was geweeſt.*

Commilitium ſtudiorum. Apulej. Flor. 3. *Het medeleerlingſchap.*

COMMĪLĬTO, ōnĭs. m. Cic. Dej. 10. *Een medeſoldaat, medemakker, maat, ſpitsbroeder*, of *makker.*

COMMĪLĬTO, ās, āvi, ātŭm. ārĕ. Flor. 3. 5. 23. *In 't zelve heyr dienen, in 't zelve leger vechten*, of *ſlaan, t'zamen ſlaan.*

COMMĬNANDŬS, ă, ŭm. Oppugnatione comminanda eos urbe continuit. Liv. 31. 26. *Hy heeft hen gedwongen in de ſtad*

Digitized by Google

ſtad te blijven; hy heeft hen in de ſtad gehouden, of hy heeft hen in de ſtad geſloten door een gedreygde belegering, of voorgewend beleg.

COMMINATIO, ōnis. f. Cic. de Or. 3. 54. *Bedreyging, dreygement, dreyging.*

(COMMINGO, is, minxi, ictum, ĕrĕ. *bepiſſen.*

Comminxit lectum potus. Hor. S. 1. 3. 90. *Hy heeft dronken zijnde 't bedde bepiſt.*)

COMMINISCŎR, ĕris, commentŭs ſŭm, comminiſci. acc. Varr. L. L. 2. 6. Cic. N. D. 2. 53. *Verzinnen, uytvinden, verzieren, verdichten, bedenken.*

Comminiſci nomen alicujus. Plaut. Moſt. 3. 1. 133. *Op iemands naam komen; iemands naam zich weder in gedachten brengen, weder gedenken, of gedenken.*

Comminiſci. Liv. 5. 37. *Bedenken, verzinnen, overleggen, overwegen.*

COMMINISTRO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. Plin. H. 23. 8. *Dienen, helpen, opbrengen, verſchaffen, beſchikken, ter hand ſtellen, leveren, geeven.* In de beſte drukken leeſt men commonſtrare.

COMMINŎR, āris, ātus ſŭm, āri. Liv. 31. 26. Suet. C. 22. *Zwaarlijk dreygen, groote, of zwaare dreygementen, of dreygingen doen.*

COMMINŬO, ĭs, minŭi, minūtum, minŭĕrĕ. acc. Hor. S. 1. 1. 43. Plin. H. 20. 4. *Minderen, verminderen, wechneemen, afneemen, verzwakken, aftrekken.*

• Comminuere aliquem. Cic. Off. 2. 11. *Iemand tot niet brengen*, of *in den grond helpen.* Iram. Sen. Ir. 3. 40. *Iemands toorn*, of *gramſchap bedwingen*, of *beteugelen.* Vires. Ovid. P. 3. 3. 34. *Zijn krachten verzwakken, beneemen*, of *verminderen.* Hoſtem. Cic. Off. 2. 11. *Den vyand verſlaan;* in een gemeene taal zegt men, *den vyand*, of *'t leger van den vyand in de pan hakken.*

Re familiari comminutus ſum. Cic. Att. 4. 3. *Mijne middelen zijn verminderd.*

Comminuere. Cic. Piſ. 38. *In ſtukken wrijven, brijzelen, verbrijzelen, vermorzelen, kneuzen.*

† Ut taceam, lacrymis comminuere meis. Ovid. Her. 3. 134. *Schoon ik zwijge, gy zult door mijne traanen bewogen worden*, of, *al zwijge ik, mijne traanen zullen u vermurwen, beweegen*, of *'t herte raaken.*

COMMISCĔO, ēs, miſcŭi, miſtŭm, miſcērĕ. acc. Cic. Marc. 1. *Mengen, vermengen, t'zamen*, of *ondereen mengen.*

• Commiſcere quidpiam cum aliquo. Plaut. R. 2. 6. 3. *Iets met iemand te verhandelen, te verrichten*, of *te doen hebben; eenige gemeenſchap*, of *onderhandeling met iemand houden.*

Commiſcere conſilium cum aliquo. Plaut. M. G. 2. 5. 68. *Met iemand raadpleegen*, of *te raade gaan, iemand zijn voorneemen*, of *gedachten openbaaren.*

Nunquam temeritas cum ſapientia commiſcetur. Cic. Marc. 2. *Onbezonnenheyd heeft geene gemeenſchap met wijsheyd.*

Ita animum hujus hominis cum ſuo commiſcet, ut efficiat pene unum e duobus. Cic. Am. 21. *Hy verbind zich zoo nauw aan dezen menſch, dat ze byna maar een hert en ziel hebben.*

COMMISĔRATIO, ōnis. f. Cic. Her. 2. 35. *Medelijden, mededogen, deernis, ontfermiug, erbarming, medogentheyd*, of *mededogentheyd.*

COMMISERESCO, ſcis, miſĕrēſcĕrĕ. gen. *Medogigheyd, mededogen*, of *deernis hebben, zich ontfermen*, of *erbarmen.*

Commiſereſcit, commiſereſcere. zonder præter. en ſupin. gen. Ter. Hec. 1. 2. 56. *Medelijden*, of *mededogen met iemand hebben, over iemand met deernis bewogen zijn.* In Ennius by Non. 7. 37. vind men echter Commiſereſcite ſervos. *Heb medogen*, of *medelijden, ontfermt u over de ſlaaven.*

Ut te hujus commiſereſcat mulieris. Plaut. R. 4. 4. 46. *Dat gy medelijden, deernis*, of *medogentheyd met deze vrouw hebt; dat het u leet zy, het ſmerte u*, of *deere u van wegen deze vrouw.*

[COMMISEREOR, ēri. Gell. 7. 5. *en*]

COMMISĔROR, āris, ātus ſum, āri. acc. Cic. Div. 14. *Medelijden, mededogen*, of *deernis hebben, zich erbarmen*, of *ontfermen.*

[Commiſerari. *Overluyt, met woorden beklaagen.*

Commiſeratus eſt fortunam Græciæ. Nep. Ageſ. 5. *Hy heeft 't ongeval van Griekenland overluyt beklaagt.*]

COMMISSIO, ōnis. f. *Vertoning*, van een tooneel ſpreekende.

Commiſſio ludorum. Cic. Att. 15. 26. *Vertoning van ſpeelen.*

Commiſſio Poëtarum. Suet. A. 89. *Redenſtrijd tuſſchen de Dichters, dichtkundige redentwiſt, geſchil onder de Dichters.*

COMMISSŪM, i. n. Cic. Syll. 26. Aſcon. Cic. p. 117. *Een misdaad, zonde, gebrek, euveldaad, misſlag, feyl.*

(COMMISSŪS, a, ūm. *Aan malkanderen gebragt, aan malkanderen gehegt*, of *geklonken.*

Opus nondum commiſſum. Curt. 4. 2. 21. *Een dijk*, of *dam noch niet aan malkanderen gebragt*, of *daar de zee noch tuſſchen heene ſpoelde.*

Domus plumbo commiſſa manebit. Juv. 14. 310. *'t Huys zal met loot aan malkanderen gehegt*, of *gegoten blijven.*)

COMMISSŪRĂ, æ. f. Cic. N. D. 2. 55. *Een voeg, t'zamenvoeging, verband, vereeniging; naad, voegzel, ſluyting, hegting*, van een deur, enz. ſpreekende.

Commiſſa verborum. Quintil. I. O. 7. 10. *'t Gevolg, de t'zamenbinding, de t'zamenhang*, of *ſchakeling der woorden.*

COMMITIGO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. *Verzoeten, verzachten, vermurwen, week*, of *zacht maaken.*

Utinam tibi videam commitigari ſandalio caput. Ter. E. 5. 9. 4. *Ik wilde wel zien dat zy uwen kop met de muyl murw, week*, of *plat ſloeg.*

COMMITTO, is, miſi, miſſum, mittĕrĕ. een acc. met een dat. *Voegen, t'zamenvoegen, binden; vereenigen, hegten, aaneenhegten, vaſt maaken.*

Oras vulneris ſuturis inter ſe committere. Celſ. 7. 7. *Een wonde t'zamenhegten, de lippen van een wonde met een naalde en draad byeen hegten; een wonde to naaijen.*

• Committere ponte fluvium. Flor. 1. 4. 2. *Een brug over een rivier ſlaan; d'oevers van een ſtroom door een brug* (om zoo te ſpreeken) *aan malkanderen hegten.*

Moles urbem continenti committit. Curt. 4. 2. 16. *De ſtad word door een dijk aan 't vaſte land gehegt.*

Palpebræ non committunt. Celſ. 4. 4. *De winkbrauwen ſluyten niet wel.*

Committere ſemen ſolo. Virg. G. 1. 223. *Zaeijen, het zaad in d'aarde werpen.* Vitem ſulco. Virg. G. 2. 289. *Den wijnſtok planten*, of *pooten, den wijnſtok in vooren*, of *in d'aarde leggen.*

Committere vineas Aquiloni. Colum. 3. 12. *De wijngaarden in 't noorden planten.*

Committere. *Geeven, vertrouwen, betrouwen, overgeeven, in zekerheyd ſtellen, te bewaren geeven, beveelen, aanbeveelen, in verzekering brengen.*

Committo tibi ſalutem, liberos, &c. Cic. Off. 2. 9. *Ik beveel*, of *betrouw u mijn welvaart, goederen, leven en kinderen. Ik ſtelle alles wat my aangaat, mijn welvaart, kinderen, enz. in uwe bewaring*, of *in uwe handen.* De exiſtimatione ſua alteri. Cic. V. 3. 60. *Zijn eer*, of *achting aan iemand vertrouwen, zijn goeden naam in iemands handen ſtellen.*

Committere ſe fidei alicujus. Cic. Fr. 1. 1. Ter. E. 5. 2. 36. & in fidem. Ter. Hec. prol. 45. *Zich onder iemands beſcherming begeeven, iemand voor ſchermheer aanneemen, zich aan iemands geloof*, of *goede trouwe overgeeven.* Curas ſuas auribus alicujus. Sen. H. 2. 608. *Zijn moeijelijkheden, zorgen*, of *droefheyd een ander vertrouwen*, of *verhaalen.* Habenas alicui. Sen. M. 1. 33. *Iemand den toom vieren*, of *den ruymen teugel geeven, iemand aan zijn eygen beſtier overlaaten.* Committere alicui rem. Cæſ. B. C. 3. 60. *Iemand iets in 't geheym openbaaren en toevertrouwen.* Literis arcana. Cic. Att. 4. 1. *Geheymen op 't papier*, of *in brieven vertrouwen*, of *ſchrijven.*

Committere natam ſuam uxorem alicui. Ter. And. 1. 5. 6. *Zijn dochter aan iemand uyttrouwen, tot een vrouw*, of *ten huwelijk geeven, aan iemand beſteden, uythuwen*, of *uythouwelijken.*

Committere ſe in diſcrimen. Liv. 8. 32. *Zich in gevaar ſtellen*, of *begeeven.* Fortunæ. Cic. Att. 9. 6. *Zich aan 't wiſſellot*, of *geval overgeeven.* Caput frigori. Celſ. 6. 18. *Met zijn hoofd in de koude gaan zitten, het hoofd aan de* koude

Digitized by Google

hands bloot geeven. Se periculo mortis. Cic. Man. 11. *Zich in levensgevaar begeeven, zich in gevaar ſtellen van ſterven.*

Navigationi, *of* fluctibus ſe committere. Cic. F. 16. 4. *Zich t'ſcheep, of op de vaart begeeven, t'zee gaan.* Ponti ſe. Virg. G. 3. 78. *Over een brug gaan, zich op een brug begeeven.* Soli ſe. Celſ. 1. 2. *In de zon gaan, in de zonneſchijn zitten,* of *wandelen.* Se in conſpectum populi. Cic. V. 4. 11. *Zich in 't openbaar aan 't volk vertoonen, in 't openbaar voor 't volk verſchijnen.* Se in Senatum. Cic. Fr. 3. 2. *Naar den Raad gaan, in den Raad komen,* of *verſchijnen.* Se viæ, *of* itineri. Cic. A. 12. 10. *Zich op weg begeeven, zijn reys beginnen.*

Committere inter ſe aliquos. Suet. C. 56. *Sommigen aan 't vechten helpen,* of *aan malkanderen hitzen.* Zie ons Lex. Antiq. Fratres odiis. Claud. E. 1. 282. *Broeders tegens malkanderen opſtooken, ophitzen, verbitteren, hautig maaken, haat en twiſt tuſſchen broeders verwekken.*

Committere bellum inter populos. Liv. 21. 40. *Volkeren tot den oorlog ophitzen, aanzetten, aanporren,* of *aanſtooken, oorlog tuſſchen volkeren verwekken.* Certamen. Liv. 23. 44. *Den ſtrijd beginnen, 't gevecht aanvangen, beginnen te vechten.* Prælium cum aliquo. Cæſ. B. G. 1. 15. *Met iemand ſchermutzelen, vechten, ſtrijden, in gevecht zijn, iemand ſlag leveren.* Se in aciem. Liv. 7. 26. *Zich in ſlagorde ſtellen,* of *ſchaaren; zich tot den ſtrijd bereyden, zich gereed maaken tot vechten, zich in den ſlag begeeven.*

Committere ludos. Cic. Fr. 3. 4. Liv. 2. 37. *Spelen vertoonen.* Spectaculum. Liv. 2. 36. *Een ſchouwſpel aanſtellen,* of *op zijn koſten aan het volk vertoonen.*

Committere culpam. Cic. F. 16. 10. Facinus. Cic. V. 1. 15. Flagitium. Cic. Cl. 61. &c. *Een misdaad, ſchelmſtuk, ſchendaad, enz. begaan, quaad doen.* Fraudem. Hor. O. 1. 28. 31. *Bedriegen, bedriegery,* of *bedrog pleegen.* Multa in Deum & homines. Cic. V. 1. 2. *Ten hoogſten tegens Godt en de menſchen zondigen,* of *misdoen; veele misdaaden tegens Godt en de menſchen bedrijven.* Contra Legem. Cic. Cl. 12. *Iets tegens de wet begaan, de wet ſchenden, overtreeden,* of *verbreeken, tegens de wet zondigen.*

Non timent, qui nihil commiſerunt. Cic. Mil. 23. *Die geen quaad gedaan hebben, vreezen niet.*

Mature cœnam committis. Varr. *by* Non. 4. 46. *en* 125. *Gy houd uw avondmaal heel vroeg, gy gaat 's avonds vroeg eeten, gy laat 's avonds goedtijds opdiſſchen.*

Non committam ut me accuſes. Cic. Att. 1. 6. *Ik zal niets begaan, waar over gy my zult beſchuldigen, gy zult op mijn gedrag niets te zeggen hebben.*

Non committer ut iterum vapulet. Ter. Ad. 2. 1. 5. *Hy zal toezien dat hy niet weer geſlagen word, hy zal zorg dragen dat hy niet meer afgeroſt word.*

Committere aliquid. Cic. V. 1. 10. *Iets verbeurt maaken,* of *verklaaren, iets aanſlaan, ergens de hand opleggen.*

(Committere. *Tegens malkanderen aanbrengen.*

Maria, quæ nunc dividit, committeret. Curt. 3. 1. 13. *Het zoude de zeeën, die het nu van malkanderen ſcheydt, tegens malkanderen aanbrengen.*

Committere. *Ergens toe vervallen.*

Ab omnibus heredibus pœnam committi. Paul. Dig. 45. 1. 4. §. 1. *Alle d'erfgenaamen zijn in de ſtraffe vervallen,* of *hebben begaan dat ſtrafwaardig is.*

Ne ipſe in pœnam ipſius edicti committat. Caj. D. 2. 2. 4. *Dat hy zelf niet vervalle in de ſtraffe in het plakkaat uytgedrukt.*)

[Committere. *Aanſtooten, aanraaken, digt by gelegen zijn.*

Taurus committitur Caucaſo. Curt. 7. 3. 20. *De berg Taurus ſtoot,* of *raakt aan den berg Caucaſus.*

Hydaſpes committitur Aceſini. Curt. 19. 4. 1. *De rivier Hydaſpes loopt in de rivier Aceſine.*

COMMIXTIM. adv. D. 27. 1. 2. 9. *Vermengt, by een gevoegt.*]

COMMŎDĂ, ōrŭm. n. plur. Suet. C. 44. *Goederen,* of *prijzen, die de ſoldaaten boven haar bezoldinge genoten.* Zie ons Lex. Antiq.

CŎMMŎDĀTOR, ōrĭs. m. Ulp. D. 13. 6. 7. *Een geloofsman, ſchuldeyſcher, een die iemand iets leent,* of *vertrouwt, een uytleener.*

(CŎMMŎDĀTŬS, ŭ, ſm. Juſtinian. Inſt. 3. 15. 3. *Geleent om voor niet te gebruyken.* Zie aldaar 't onderſcheyt tuſſchen commodari en mutuum accipere.)

CŎMMŎDĒ. adv. Cic. Att. 1. 17. *Gemakkelijk, ligtelijk, met gemak, heel ligt, zeer wel, tijdelijk, op zijn tijd, wel van paſſe, naar wenſch.* De compar. *Commodius* ſtaat by Varr. R. R. 1. 13. en de ſuperl. *Commodiſſime* by Cic. V. 5. 27.

Commode loqui Latine. Cic. A. Q. 1. 4. *Heel ligt Latijn ſpreeken, vloeijend Latijn ſpreeken.* Dicere. Ter. Hec. 1. 2. 33. *Een zoete en krachtige wijze van zeggen hebben, lieffelijk en beweeglijk ſpreeken.* Facere. Cic. Att. 10. 3. *Beleefdelijk te werk gaan; vriendelijk,* of *verplichtender wijze handelen.* Saltare. Nep. Præf. *Wel naar de maat danſſen, naar de konſt danſſen, een goede zwier van danſſen hebben, konſtig, luchtig,* of *wel danſſen.*

Minus commode audire. Cic. Att. 6. 1. *Geen goeden naam hebben, ter quaader naam ſtaan.*

(Commode. *Genoeg, naar behooren.*

Quem ne laudare quiſquam ſatis commode poſſit. Cic. S. R. 12. *Dien niemand naar behooren genoeg zoude konnen prijzen.*

Commode. *Wel, net.*

Capillus eſtne ſatis commode ſuo quiſque loco compoſitus? Plaut. Moſt. 1. 3. 97. *Is mijn hair niet net genoeg op zijn plaats geſcheyden? is mijn hair niet net genoeg geſcheelt?*)

CŎMMŎDĬTĀS, ātĭs. f. Cic. I. R. 2. 12. *Gemak, goede gelegentheyd, tijdigheyd, een gunſtig voorval.*

Commoditas. Ter. And. 3. 3. 37. Nep. Att. 9. *Voordeel, nut, baat, winſt.*

Commoditas. Ter. Ad. 4. 5. 76. *Inwilliging, toeſtemming, toegeving, involging, gemakkelijkheyd, believing, behaging, beleefdheyd, gerijf, gevoeglijkheyd, gedienſtigheyd, zachtzinnigheyd, goedaardigheyd.*

Commoditas membrorum. Suet. A. 79. *Welvoegentheyd, geſchiktheyd, evenredigheyd,* of *bequaamheyd van leden.*

Commoditas vitæ. Cic. Off. 1. 3. *Zoetigheyd des levens; wenſchelijkheyd, gemak, geruſtheyd, genoegen van 't leven.*

Commoditates externæ. Cic. N. D. 3. 36. *Uyterlijke zegen, tijdelijke welvaart, rijkdommen, ſchatten,* of *goederen.*

CŎMMŎDĪTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Catull. 10. 26. *Dikwils leenen.* (Volgens Aldus leezing; anders wort 'er geleezen, commodo nam.)

CŎMMŎDO, ās, āvi, ātūm, ārĕ alicui. Ter. Hec. 5. 1. 33. *Iemand dienſt doen, verplichten, vermaak aandoen, vriendſchap doen, toonen,* of *bewijzen.*

Commodare alicui omnibus. Cic. F. 13. 35. *of* In omnibus rebus. Cic. F. 13. 32. *Iemand in alle gelegentheyd ten dienſte zijn, ten dienſt ſtaan,* of *dienſt doen, iemand in alle voorvallen behulpig zijn.* Omnibus in rebus ſe alicui. Cic. F. 13. 53. *Zich in alles tot iemands dienſt aanbieden, zich aan iemand overgeeven om hem in alles ten dienſt te ſtaan.*

Commodare aliquid alicui. Cic. F. 2. 17. Plaut. R. 2. 4. 21. *Aan iemand iets leenen,* of *te leen geeven.* Borrich. de Var. L. L. ætat. p. 65. 66. 67. Cellar. C. P. 28. en Gunther. L. R. §. 214. hebben zeer veele voorbeelden vergadert, om deze betekeniſſe tegens Voſſius V. S. 1. 34. die ze verwerpt, te beweeren. Manum. Vellej. Paterc. 2. 70. *Iemand de behulpzame hand bieden.* Aurem. Ovid. Tr. 5. 12. 53. *Zijn oor aan iemand leenen, iemand gehoor geeven.* Operam ſuam alteri. Plaut. R. 2. 4. 22. *Iemand een hand reyken, te hulp komen,* of *helpen.*

Commodare ſeveritatem peccatis magnis, veniam parvis. Tac. Ag. 19. *Groote misdaaden ſtrengelijk ſtraffen, en kleyne vergeeven.* Conſilia in omnem eventum. Liv. 40. 57. *Raad geeven die in allerley voorvallen,* of *gelegentheyd dienſtig is.*

† Commodare ſcelera. Sen. M. 5. 907. *Schelmſtukken uytvoeren om een ander te behaagen.* Patientem aurem culturæ. Hor. E. 1. 1. 40. *Leerzaam zijn, gehoor geeven aan d'onderwijzingen die ons ge-*

Digitized by Google

geeven worden, een leermeeſter met geduit hooren.

COMMŎDŬLĀTĬO, ōnĭs. f. Vitruv. 3. 1. *Nuttigheyd, evenredigheyd, overeenſtemmigheyd, overeenkomſt, voegzaamheyd*, van verſcheyde ſtukken van eenig werk ſpreekende.

COMMŎDŬLE. adv. Plaut. St. 5. 4. 8. *Gevoeglijk, gevoegzaam, gemakkelijk*, of *met gemak, tijds genoeg, gemakkelijkjes.*

(Commodulum obſonare. Plaut. M. G. 3. 1. 155. *In 't opdoen van leeftocht ſpaarzaam zijn*, of *niet veel koſten doen.*)

COMMŎDŬM adv. Ter. E. 2. 3. 53. *Juyſt op zijn tijd.*

Commodum ad te dederam literas, cum ad me venit. Cic. Att. 10. 16. *Ik had maar zoo even een brief aan u gezonden toen hy by my quam*, of *nauwelijks had ik mijnen brief aan u gezonden*, of *hy quam by my.*

COMMŎDŬM, I. n. *Voordeel, winſt, winning, gewin, nuttigheyd, nut, welſtant, baat, gemak.*

Commoda publica. Hor. E. 2. 1. 3. *'t Gemeene belang, nut*, of *voordeel, 's lands welvaren*, of *welſtand.* Vitæ Lucret. 3. 2. *Gemakkelijkheyd van 't leven, aangenaamheyd*, of *gemak des levens.* Valetudinis. Cic. Mur. 23. *Een tamelijke gezondheyd.*

Comparare ſua commoda ex incommodis alterius. Ter. And. 4. 1. 4. *Voordeel uyt eens anders ſchade trekken; uyt een ander mans ongeval zijn voordeel zoeken, zich gerieven met een ander t'ontrieven.*

Commoda militiæ. Suet. A. 24. Calig. 44. *Geſchenken, die den ſoldaaten boven hunne zoldy gegeeven wierden.*

Servire alicujus commodis. Cic. Fr. 1. 1. *Iemands voordeel zoeken, zijn beſt doen om een ander voordeel toe te brengen.*

Commodo. *Zonder ongemak, zonder moeyte, gemakkelijk, met gemak.* Cicero F. 13. 2. zegt in plaats van dit, ſine moleſtia.

Ego exſpectabo ea, quæ polliceris, neque exigam, niſi tuo commodo. Cic. Cl. 4. *Dat gy belooft zal ik afwachten, en zal 't ook niet eyſchen, dan met uw gemak.*

Tu, quod commodo tuo fiat, quam primum velim venias. Cic. F. 4. 2. *Ik zou wenſchen dat gy met den eerſten quaamt, indien 't zonder uw ongemak geſchieden konde.*

Quod commodo tem facere poſſis. Cic. F. 1. 1. *Om dat gy 't werk zonder ongemak kond doen*, of *verrichten.*

Quod commodo tuo facere poteris. Cic. Att. 1. 4. *Dat gy zonder uw ongemak zult kunnen doen.*

Per commodum. Liv. 22. 57. *Alles naar wenſch, alles met gemak, ganſch op zijn gemak.*

COMMŎDŬS, a, ŭm. dat. *Nut, nuttig, gemakkelijk, goed, bequaam, oorbaar, voordeelig aan iemand*, of *aan eenige zaak.* De compar. *Commodior* ſtaat by Liv. 22. 2. en de ſuperl. *Commodiſſimus* by Celſ. 3. 20.

* Homo commodus. Cic. Mur. 31. *of* commodis moribus. Cic. Am. 15. *Een beleefſt, heuſch, goedwillig, geduldig, zachtzinnig, goedaardig man; een menſch*, of *man van een goeden inborſt.*

Sibi commodus uni. Hor. E. 1. 9. 9. *Een menſch voor zich zelven, een die niet anders dan zijn eygen voordeel zoekt, die niemand goed doet dan zich zelven.*

Commoda Baccho terra. Virg. G. 4. 129. *Een land goed voor een wijngaard, bequaam om wijngaarden te draagen, om wijngaarden op te planten*, of *voort te queeken.* Veſtes ad curſum. Ovid. F. 2. 288. *Een kleed bequaam om in te loopen.* Stella homini. Prop. 2. 20. 62. *Een gelukkige, voordeelige*, of *heylzame ſter voor een menſch.*

(Commodus. *Welvarende, gezond, fris.* Æger commodior eſt. Plin. E. 3. 16. *De zieke vaart eenigzins beter.*

Commoda valetudo. Celſ. 8. 1. *Gezondheyd, welvaren.*

Commodus. *Bequaam, dat zijne behoorlijke maat*, of *grootte heeft.*

Commodi cyathi. Hor. O. 3. 9. 12. *Bequame kroezen*, of *bekers; kroezen*, of *bekers van behoorlijke grootte, kroezen die noch te kleyn, noch te groot zijn.*

Commodum talentum. Plaut. R. 5. 2. 31. *Een talent van een behoorlijk gewigt*, of *dat zwaar genoeg is.*)

Commoda ſtatura. Plaut. Aſ. 2. 3. 21. *Een gevoeglijke, goede, fraaije, welgemaakte*, of *bequame langte*, of gelyk 't Lambinus uytlegt, *een matige*, of *gemeene lengte, noch te lang, noch te kort, een middelmatige*, of *tamelijke lijfſtal.*

Tempus commodum. Cic. Att. 3. 3. *Bequame tijd, gelegentheyd; gelegene, gunſtige*, of *goede tijd.*

Quibus commodum eſt ire. Ter. Ph. 5. 8. 37. *Dien het gelegen komt en genegen zijn om te gaan.* Cum, *of* quando commodum eſt. Cic. Or. 3. 23. *Als men tijd*, of *gelegentheyd heeft, als men kan, als 't gelegen*, of *te pas komt.* Zie Aſcon. Cic. 120.

COMMŌLĬŎR, īrĭs, mōlītŭs ſŭm, mōlīri. *Verzinnen, bedenken, vinden.* Dolum ad aliquem. Cic. N. D. 3. 29. *Eenige liſt bedenken, verzinnen*, of *uytvinden om iemand te bedriegen.*

(COMMŎLO, ĭs, ŭi, ĭtŭm, ĕrĕ. *Kleyn maaken, in ſtukken wrijven.*

Si illata de agro bacca commolita fuerit. Colum. 12. 50. *Indien de beſſen van 't veld gekomen, kleyn gemaalen*, of *gewreven zullen zijn.*)

COMMŎNĔFĂCĬO, ĭs, fēci, factŭm, făcĕrĕ. acc. Cic. V. 2. 17. *Iemand waarſchouwen, iets laaten weeten, de weet ergens van doen, iets bekent maaken, verwittigen, verſtendigen, herinneren, te binnen brengen, indachtig maaken.*

Commonefacere aliquem alicujus rei. Cic. Her. 4. 24. *Iemand iets van zekere zaak bekent maaken, iemand ergens van verwittigen, iemand iets laaten weeten*, of *verſtendigen.*

Utilitatis publicæ cum commonefacit. Gell. 7. 3. *Hy vermaant hem wegens den welſtant van 't gemeen, hy waarſchouwt hem dat het algemeene nut*, of *voordeel gevaar loopt.*

(COMMŎNĔFĪO, ĭs, ĕri. *Verwittigt, bericht, herinnert, gewaarſchouwt*, of *verſtendigt worden.*

Nemo eſt in Sicilia, quin tui ſceleris & crudelitatis ex illa oratione commonefiat. Cic. V. 5. 43. *In Sicilien is niemand, of hem zijn door die rede uwe ſchelmſtukken en wreedheden in gedachten*, of *te binnen gebragt.*)

COMMŎNĔO, ēs, mŏnŭi, mŏnĭtŭm, mŏnērĕ. acc. *Bekent maaken, verwittigen, herinneren, verſtendigen, in gedachten brengen, vermaanen, indachtig maaken.*

Commonere aliquem ſuum officium. Plaut. Pſ. 1. 2. 17. De ſuo officio. Cic. V. 5. 42. Sui officii. Plaut. R. 3. 4. 38. *Iemand zijn plicht aanwijzen, voorleggen*, of *voorhouden, iemand vermaanen om zijn plicht te betrachten.*

Commonere aliquem ut ſervet fidem. Ter. And. 1. 5. 46. *Iemand tot getrouwigheyd aanmaanen, iemand vermaanen om getrouw te blijven*, of *zijn woord te houden.*

COMMŎNĬTĬO, ōnĭs. f. Quintil. I. O. 4. 2. Cic. Pet. Conſ. 14. *Vermaning, waarſchouwing, verwittiging, vertooning, bekendmaking, verſtendiging.*

COMMONSTRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquid alicui. Ter. H. 5. 4. 4. Cic. de Or. 1. 46. *Toonen, wijzen, leeren, ontdekken, openbaaren, aanwijzen, iemand in eenige zaak onderwijzen.*

COMMŎRĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. F. 6. 19. *Wooning, verblijf, verhouding, woonplaats.*

Commoratio. Cic. Fr. 3. 1. *Vertoeving, langzaamheyd, ſleeping, ophouding, achterblijving, ſukkeling, getalm, uytſtel, traagheyd, ſchoorvoeting.*

COMMORDĔO, ēs, mordi, morſŭm, mordērĕ. acc. Quædam feræ tela omnia commordent. Sen. Controv. 29. *Zommige wilde dieren bijten in alle pijlen.* Sen. V. B. 21. *Bijten, ſteeken, ſchenden, laſteren.*

COMMŎRĬŎR, ĕrĭs, mortŭŭs ſŭm, mŏri. Plin. H. 10. 21. *t'Zamen ſterven, met een ander ſterven, te gelijk ſterven*, of *overlijden.*

(COMMŎRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Beyden, verbeyden, vertoeven.*

Aves ſi paullum commoravere. Plin. H. 19. 16. *De vogels, indienze een weynig verbeydt*, of *vertoeft hebben.* 't Deponens is beter.)

COMMŎRŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, āri. *Blijven, verblijven, zich ophouden, woonen, zijn verblijf*, of *woonplaats hebben, vertoeven, verbeyden.*

Commorari ad locum aliquem. Cic. F. 15. 4. *of* apud aliquem locum. Cic. F. 16. 3. *Zich by zekere plaats ophouden, of onthouden, dichte by zekere plaats blijven, woonen*, of *vertoeven.* Circum aliquem locum. Cic. Att. 8. 12. ſubj. 3.

Rond-

Digitized by Google

Ren lom zekere plaats woonen, vertoeven, of zijn verblijf hebben. Apud aliquem. Cic. Man. 5. *By iemand zijn verblijf neemen, blijven, woonen, zijn verblijf hebben, vertoeven, zich ophouden, of gehuysveſt zijn.*

• Commorari in re aliqua. Cic. I. R. 1. 35. *Lang op zekere zaak blijven ſlaan, een lange rede over een zaak voeren, wijdlopig over een zaak ſpreeken, lang over iets redeneeren, een zaak in 't lange uytbreyden.* Verbis pluribus in re aliqua. Cic. Clu. 19. *Al te veel woorden gebruyken, te veel van woorden zijn, veel woorden den hals breeken, een zaak lang, wijdlopig, of met zeer veel woorden verhandelen.*

Commorari aliquem. Plaut. Pſ. 4. 7. 31. *Iemand ophouden, vaſthouden, verachteren, tegen- of wederhouden.*

Paulliſper dum ſe uxor comparat, commoratus eſt. Cic. Mil. 10. *Hy heeft eenigen tijd gewacht, of een poos vertoeft, terwijl zijn vrouw zich gereed maakte.*

COMMORSUS, a, um. Plin. H. 24. 11. *Gebeeten.*

COMMORTALIS, is. m. & f. āle, is. n. *Sterfelijk; het ſlerven, of de dood onderworpen, of onderhevig.*

Commortalis natura. Colum. 3. 22. *Een ſterfelijke natuur, die de dood onderhevig is, een ſtaat die 't ſterven, of de dood onderworpen is.*

(COMMOSIS. Plin. H. 11. 7. *Honigraaten, byecellen, 't werk dat de byen maaken.* In 't Grieksch Κόμμωσις by Heſychius, en Κόμμωσις by Ariſt. Hiſt. An. 9. 40. Van dit woord ſchryft ook Turneb. Adv. 22. 13.

COMMOTACULUM, i. n. Feſtus. *Een roede, of ſtokje, waar mede de heydenſche Prieſters het volk van zich afkeerden, als ze gingen om te offeren.* By dezen Schryver word Commentaculum geleezen, maar zyn beſchryving paſt op dit woord niet: daarom heeft Scaliger aan de kant aangetekent Commotaculum. 't Is altoos by d'Ouden gebruykelyk geweeſt met *ſtokken, roeden, enz.* anderen te wenken. Zoo ſtaat 'er. commota virga annuit, van een karman by Juv. 3. 317.)

COMMOTIO, ōnis. f. *of* animi commotio. Cic. T. Q. 3. 4. *Beroering, beweging, ongeruſtheyd, onruſt, ontſteltenis, gevoelen, roering, gevoeligheyd, droefheyd, gramſchap.* 't Zy men die in een ander verwekt, *of* in zich zelven gevoelt.

COMMOTIUNCULA, æ. f. Cic. Att. 12. 11. *Een kleyne ontroering, beweging, of ontſteltenis, een kleyn overval van ziekte.*

COMMOTO, āvi, ātum, āre. Octav. Hor. 1. 8. *Dikwils beweegen.*

COMMOTUS, a, um. *Ontzet, bedroeft, ontſtelt, verzet, ontroert, bewogen, verhit, geraakt, beledigt, geſteeken, gram, hevig.* De compar. *Commotior* ſtaat beneden by Cicero. Zie Commoveo.

Graviter commotus. Virg. Æ. 1. 126. *Zeer verſtoort.*

Commotior animus. Cic. D. 1. 37. *Een zeer verhit, vergramt, getergt, verſtoort, of hevig gemoed; een gemoed brandende, of ziedende van gramſchap, of zeer ontſteeken, vervoert, of verwoed door toorn.*

Commotus Patronus. Cic. Cl. 14. *Een Voorſpraak die al te driftig is in zijn zaak, een Voorſpraak die al te voorbarig, of te vol vuur in zijn pleyten is.*

Commotus ingenio. Tac. An. 6. 45. *Haaſtig van aart.*

COMMOVEO, ēs, mōvi, mōtum, movēre. acc. *Beweegen, ontſtellen, verbaazen, bedroeven, ontroeren, aandringen, drijven, dringen, ontruſten, tergen, vertoornen.*

Commovere alas. Virg. Æ. 5. 217. *De vleugels, vlerken, of wieken roeren; ſlaan, of beweegen.*

Commovere alleen. Cic. Att. 5. 1. aliquo loco, *of* ab aliquo loco. Cic. Att. 3. 23. *Vertrekken, weghgaan, uyt een plaats vertrekken.*

Commovere aliquem. Cic. de Or. 2. 27. *Iemand tergen, ſarren, beweegen, opwekken, aanmoedigen, aandringen, aanporren, aanmaanen, dringen, perſſen, aandrijven, voortdrijven.*

Commovere Judices. Cic. de Or. 2. 27. *De Rechters beweegen, het gemoed van de Rechters raaken, een beweging in 't gemoed van de Rechters veroorzaaken, gunſtige gedachten in de Rechters verwekken.* Expectationem ſui alteri. Cic. Att. 1. 4. *Een groote verwachting van zich zelf in een ander verwekken.* Aliquem ad aliquid. Cic. Her. 4. 40. *Iemand ergens toe aanſtouwen, aandrijven, aanporren, aanmoedigen, beweegen, aandringen, of aanzetten.* Bellum. Cic. F. 9. 13. *Den oorlog verwekken, ontſteeken, ontvonken, te weeg brengen, of veroorzaaken.* Alicui memoriam rei alicujus. Cic. de Or. 2. 5. *Iemand iets in gedachtenis brengen, iemand iets indachtig maaken, herinneren, of in gedachten brengen.*

Commovere aliquem. *Iemand tergen.*

Commovi hominem. Ter. And. 2. 6. 25. *Ik heb hem vergramt gemaakt; vertoornt.*

(Commoveri. *Tot iemands liefde ontſteeken, op iemand verlieven, of verlieft worden.* Commotus, als Salm. Exerc. Plin. p. 176. a. C. zegt, is ὁ μανείς, ὁ πεπαθηκώς.

Commoveri in aliqua re. Ter. And. 1. 1. 67. *Ergens over aangedaan worden.*

In hac commotus ſum. Ter. E. 3. 5. 19. *Op deze ben ik verlieft.* De Grieken zeggen is ταύτη κινεῖ διὰ ταῦτα.

Rex per viciſſitudines, in quamcumque (Salmaſius leeſt in quacunque) commotus ſit, uſurarium ſumit. Solin. 12. *De Koning gebruykt by beurte de vrouw, daar hy op verlieven mogt.*)

COMMULCEO, ēs, mulſi, mulſum, mulcēre. acc. *Vleijen, pluymſtrijken, liefkoozen, onthaalen, ſtreelen; iemand honig om den mond ſmeeren.*

Commulcere ſenſus honorificis ſententiis. Gell. 7. 8. *Iemand met aangenaame en lieftallige woorden, of redenen ſtreelen, liefkoozen, of vleijen, iemand met zoete woorden naar den mond praaten.*

[COMMUNDO, as, āvi, ātum, āre. acc. Colum. 12. 18. Ulp. l. 25. ro. de aur. *Schoon maaken, reynigen.*]

COMMUNE, is. n. *Het gemeen, een gemeente, of gemeenſchap, het volk van een ſtad.*

Commune Siciliæ. Cic. V. 2. 59. *Het volk van Sicilien, het Siciliaanſche volk.*

Conferre quid in commune. Cic. Inv. 2. 3. *Iets tot het gemeene beſt beſteeden.*

COMMUNICATIO, ōnis. f. Cic. Fin. 5. 23. *Mededeeling, gemeenmaking, deelachtigmaking.*

Suaviſſima ſermonis communicatio. Cic. Att. 1. 17. *Een zeer vriendelijke zamenſprake.*

(COMMUNICATOR, ōris. m. Arnob. 4. 152. *Een mededeeler, een die een ander iets mededeelt.*

COMMUNICATUS, ūs. Apul. D. Socr. 44. *Een mededeeling.*)

COMMUNICO, as, āvi, ātum, āre aliquid cum aliquo. *Mededeelen, gemeen maaken, iemand zekere zaak te kennen geeven, of openbaaren, iemand deelgenoot ergens van maaken.*

Mecum inimicitias communicaſti. Cic. F. 15. 21. *Gy hebt mijne vyanden als d'uwe aangezien, of geacht, gy hebt den haat der menſchen tegens my helpen draagen.*

Communicare lucrum. Suet. A. 75. *Iemand van zijn winſt mededeelen.* Civitatem cum aliquo. Liv. 23. 5. *Iemand het burgerſchap geeven, of burger maaken.*

Officia inter aliquos communicare. Suet. D. 7. *Bedieningen, of ampten onder zommigen verdeelen.* Menſa ſua aliquem. Plaut. M. G. 1. 1. 51. *Iemand zijn tafel geeven, te gaſt verzoeken, of met zich laaten eeten.* Cauſam civium cum ſervis. Sall. B. C. 56. *De zaak der burgeren met die van de ſlaaven vermengen.*

Communicare cum aliquo. Cic. F. 1. 7. *Met iemand ſpreeken, geſprek houden, of hebben; met iemand handelen, eenige onderhandeling met iemand hebben, zich met iemand onderhouden, met iemand gemeenſchap houden.*

Communicare cum aliquo aliquid. Cic. S. R. 48. *of* de re aliqua. Cic. P. Q. 4. Alicui de re aliqua. Cæſ. B. C. 3. 18. 2. *Met iemand ergens over ſpreeken; een zaak verhandelen; ergens over redenwiſſelen, iemand een zaak te kennen geeven, iemand van een zaak verwittigen, of verſtendigen.* Maar miſſchien moet men by Cæſar in plaats van Quibus communicare leezen, Quibuscum communicare ſolebat. Zie Borrich. Vind. p. 28.

Multa de ea re inter ſe communicaverunt. Cic. P. Q. 4. *Zy hebben een lang geſprek gehouden over deze zaak, zy hebben lang over deze zaak geraadſlaagt.*

Digitized by Google

Communicato inter ſe conſilio. Liv. 8. 25. *t' Zamen raad gellagen, gehouden*, of *gepleegt hebbende*.

[Communicare cum Rege liberos. Curt. 6. 5. 30. *By den Koning zwanger worden, kinderen by den Koning teelen.*]

COMMŪNĬO, ōnĭs. f. *Vereeniging, verbant, gemeenſchap, verzelling, vergezelſchapping, maatſchappy, genoodſchap, vermaatſchapping, t'zamenwooning, t'zamenleving, gemeente.*

• Communio legis & juris. Cic. L. L. 1. 7. *Gemeenſchap der wetten en rechten.* Sanguinis. Cic. S. R. 22. *Maagſchap, bloedvriendſchap, bloedverwandſchap.*

Communio parietis. Tac. An. 15. 43. *Een gemeene muur, een middelmuur, gemeenſchap van muur, een muur die tot twee huyzen behoort.*

Communio ſermonis. Suet. A. 74. *t'Zamenſpraak, t'zamenſpreeking, onderhouding, geſprek, redenwiſſeling, onderhandeling*, of *verhandeling.*

COMMŪNĬO, īs, īvi, ītum, īrĕ. acc. *Sterken, verſterken, ſterk maaken, vaſt maaken, bevestigen, verſchanſen.*

Communire caſtella. Cæſ. B. G. 1. 8. Alcib. Nep. 7. *Sterkten bouwen, ſteden, burgten, ſloten verſterken*, of *ſterk maaken.*

• Communire auctoritatem. Cic. F. 15. 4. *Iemands gezag, aanzien, achtbaarheyd, vermogen*, of *waardigheyd bevestigen*, of *vaſtſtellen.*

COMMŪNĬS, ĭs. m. & f. nĕ, ĭs. n. *Gemeen, daar veel deel aan hebben, daar verſcheyde luyden toe behooren, algemeen.* De compar. *Communior* ſtaat by Suet. Cl. 21. en de ſuperl. *Communiſſimus* by den zelven, Fl. 22.

Vitium commune eſt omnium, quod, ſeq. ind. Ter. Ad. 5. 8. 30. *Het is een algemeene misſlag*, of *een gemeen gebrek, dat, enz.*

Cura rem communem. Plaut. Am. 1. 3. 1. *Draag zorg voor ons gemeen welvaren, voor onze huyszaaken, voor onzen handel, goederen, enz.*

Propinquis plerumque fortuna communis eſt. Cic. Off. 1. 17. *Bloedverwanten hebben gemeenlijk een lot*, of *veele dingen gemeen.*

Mihi cum illo eſt commune negotium. Plaut. Ciſt. 2. 3. 44. *Ik heb iets in 't gemeen met hem te verrichten, wy hebben t'zamen iets te doen.*

Communia ſunt amicorum inter ſe omnia. Ter. Ad. 5. 3. 18. *Alles is onder vrienden gemeen.*

Multa ſunt civibus inter ſe communia. Cic. Off. 1. 17. *Medeburgeren hebben veele dingen gemeen.*

• Adoleſcentium communis pernicies. Ter. Ad. 2. 1. 34. *of* Corruptela. Ter. Ad. 5. 3. 7. *Het algemeene bederf der jongelingen, de gemeene peſt van de jeugd*, van een ondeugend menſch ſpreekende, die de jeugt verleyd, *of* bederft.

Communis. Ter. Ph. 2. 1. 15. *Gemeen, bekent, aan ieder kennelijk*, of *kenbaar, dat ieder weet, openbaar, wereldkundig.*

Vir communis. Suet. Cl. 21. *Een gemeen man, een burger man*, die zich boven anderen niet verheft. (Zoo gebruyken de Grieken hun Κοινὸς, by Theoph. Char. Eth. 6. en Dio. 60. 672. E.)

Eſſe animo communi. Ter. H. 5. 1. 39. *Zachtzinnig*, of *van een zachten aard zijn, lieftallig, gedienſtig, vriendelijk, ſpraakzaam, gemeenzaam*, of *beſcheyden zijn.*

In commune metuo. Plaut. Aſ. 2. 2. 20. *Ik vreeze voor ons*, van twee, *of* meer menſchen ſpreekende.

In commune conſule. Ter. And. 3. 3. 16. *Draag zorg voor onze gemeene zaak, zorg voor ons beyden.*

Communis. *Gemeen, algemeen, dat niemand zich heeft eygen gemaakt, dat niemand verhandelt heeft, dat voor elk open ſtaat, daar ieder zich van kan bedienen*, ſpreekende van zekere ſtoffe, rede, *of* tooneelſtoffe.

Difficile eſt proprie communia dicere. Hor. A. P. 128. *'t Valt moeijelijk gemeene, maar nooyt verhandelde zaaken zoo te beſchrijven, als of ze van onze eyge uytvinding waren.*

COMMŪNĬTĀS, ātĭs. f. *Gemeenſchap, maatſchap, vereeniging, genootſchap, gezelſchap, verbintenis, maatſchappy.*

Communitas vitæ & victus. Cic. F. 9. 24. *Een gemeenzaam leven en tafelgenootſchap.*

Quæ vobis eſt cum eo communitas? Cic. A. 6. 2. *Wat gemeenſchap houd ge met hem?*

COMMŪNĬTER. adv. *In 't gemeen, gezamentlijk, te zamen.*

Ira utrumque communiter urit. Hor. E. 1. 2. 13. *Zy zijn beyde even quaad; d'een is zoo gram*, of *zoo boos als d'ander; zy zijn even zeer verſtoort*, of *geſtoort.*

Communiter. Cic. I. R. 2. 4. *In 't algemeen, gemeenelijk, gewoonelijk.*

Communiter. Liv. 1. 10. *Eendrachtiglijk, eenmoediglijk, eenſtemmiglijk, met gemeene bewilliging*, of *toeſtemming, eenpariglijk.*

(Communiter. Cic. S. R. 37. *Onverdeelt, ongeſcheyden.*)

COMMŪNĪTĬO, ōnĭs. f. Vitruv. 13. 19. *Verſterking, vaſtmaking, omwalling, beſchanſing.*

• Communitio. Cic. de Or. 2. 9. *Voorbereyding, voorzorg, voorhoede, beſcherming, voorzichtigheyd, omzichtigheyd.* Men leeſt nu munitio.

COMMŪNĪTŬS, ă, ŭm. *Verſterkt.*

Copiæ armis communitæ. Flor. 3. 19. 11. *Gewapende benden.*

Cauſa teſtimoniis communita. Cic. Roſc. Com. 15. *Een zaak met getuygeniſſen geſterkt.*

COMMURMŬRĀTĬO, ōnĭs. f. Gell. 11. 7. *Een gemor, gemompel.*

COMMURMŬRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 10. 23. *en*

COMMURMŬRŎR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. Cic. P.ſ. 25. *Knorren, morren, kijven, mompelen, preutelen.*

CŎMMŪTĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. Par. 1. 2. *Veranderlijk, ligt, wiſſelbaar, onſtandvaſtig, wiſſelvallig, ongeſtadig, wiſpelturig.*

Commutabilis vitæ ratio. Cic. Mil. 26. *Een veranderlijke ſtaat van leven.*

Reſpublica commutabilis. Cic. Att. 1 17. *Een wiſſelvallig gemeene beſt*, of *een Staat die verandering onderworpen is.*

Exordium commutabile. Cic. I. R. 1. 18. *Een algemeene voorreden*, of *inleyding*, dat is, *een voorreden*, of *inleyding, daar zich een ander van kan bedienen, die een ander kan gebruyken*, of *die tot een andere zaak kan te pas komen.*

COMMŪTĀTĬO, ōnĭs. f. *Verwiſſeling, wiſſeling, wiſſelvalligheyd, verandering, omkeer, omloop, verloop.*

Commutatio temporum. Cic. T. Q. 1. 21. *Het verloop des tijds, tijdwiſſeling*, of *verandering van tijden, omloop*, of *omkeer van tijden.* Voluntatum & animorum. Cæſ. B. G. 5. 54. *Verandering van genegentheyd en gemoed.* Morum, vitæ, ſtudiorum. Cic. Am. 21. *Verandering van zeden, van leven, van zinnelijkheden, genegentheden*, of *neygingen.*

Commutatio æſtus. Cæſ. B. G. 5. 1. *Wiſſeling van ebb' en vloed.*

COMMŪTĀTŬS, ūs. m. Lucret. 1. 795. *Verandering, verwiſſeling, omkeering*, van de hoofdſtoffe ſpreekende.

COMMŪTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquid re aliqua, *of* cum re aliqua. acc. *Iets ergens anders tegens verhandelen, verwiſſelen, vermangelen*, of *verruylen.*

Commutare captivos. Cic. Off. 1. 13. *Gevangens wiſſelen.* Colorem. Plaut. Capt. 1. 3. 44. *Van verwe veranderen, verſchieten, grijs worden.* Locum, tempus rebus faciendis. Ter. E. 5. 6. 3. Cic. V. 3. 6. *Van plaatze, of tijd veranderen om iets te verrichten.* Sermonem ad voluntatem alterius. Cic. Pet. Conſ. 11. *Zijn taal*, of *reden naar de zinnelijkheyd van een ander veranderen; van geſprek veranderen om een ander te behagen.* Vitam cum morte. Sulpit. ad Cic. F. 4. 5. *'t Leven met de dood verwiſſelen, overlijden, ſterven.*

Veſtem commutant inter ſe & nomina. Plaut. Capt. prol. 17. *Zy verwiſſelen van gewaad en naam, zy neemen d'een des anders klederen en naam aan.*

• Commutare conſilium. Cæſ. B. G. 1. 23. *Van voorneemen, beſluyt*, of *gedachten veranderen, een ander opzet neemen, een andere zijde kiezen.* Sententiam. Cic. Att. 16. 7. *Van gedachten, voorneemen*, of *meening veranderen.* Fidem pecunia, *of* cum pecunia. Cic. Clu. 46. *Zijn trouwe voor geld verkoopen, zich door geld laaten omkoopen*, of *omzetten.*

Commutare verba inter ſe. Ter. Ph. 4. 3. 33. *Woorden met elkander wiſſelen.*

• Unum verbum non eſt tecum commutaturus pater. Ter. And. 2. 4. 7. *Uw vader zal u niet een woord zeggen, zal geen woorden tegens u maaken, zal u niets ter wereld verwijten.*

(Com-

(Commutare. *Verwiſſelen, wiſſelen, 't een neemen in plaats van 't ander, buyten, ruylen, mangelen, verruylen.*

Illico commuto pallium. Plaut. Pſ. 5. 1. 34. *Ik verwiſſel terſtond mijn mantel. Ik doe ſtraks een andere mantel om.*

Vin' commutemus? tuam ego ducam, & tu meam? Plaut. Trin. 1. 2. 21. *Wilt gy dat wy onze wijven verwiſſelen? dat wy onze wijven verruylen? zal ik uw wijf trouwen, en gy 't mijne?*

C O M O.

CŎMO, ās, ārĕ. acc. Tac. G. 18. Tertull. Pall. 3. *Als met haair optooijen, vercieren, opproncken.*)

CŌMO, ĭs, cōmpsi, cōmptŭm, cōmĕrĕ. acc. *Opſchikken, optooijen, opproncken, opquikken, uytkemmen, kemmen, ophullen.*

Mulieres comuntur. Ter. H. 2. 2. 11. *De vrouwlieden pronken zich op.*

Comere caput tarda arte. Tib. 1. 9. 16. *Het hoofd zeer kwikachtig ophullen.*

Comere capillos. Ovid. Am. 2. 8. 1. of Comas. Ovid. F. 2. 560. *Zijn haair kemmen, of uytkammen, zijn hoofd kemmen.*

Comere ſe alicui. Tib. 4. 6. 3. *Zich opſchikken, zich oppronken, zich optooijen, zijn haair krullen om iemand te behaagen.*

• Comere colla genaſque. Stat. S. 1. 2. 110. *Zijn hals en aangezicht blanketten, of opportzen.*

COMOEDĬĂ, æ. f. Cic. Cl. 62. *Een blijſpel, een blijeyndendſpel, een tooneelſtuk*, of *tooneelſpel dat een blijde uytkomſt heeft.* Zie ons Lex. Antiq.

COMOEDĬCE. adv. Plaut. M. G. 2. 2. 58. *Als een tooneelſpeeler*, of *blijſpeeler, blijſpelswijze, met een zwier van 't tooneel, met gebaarden van een blijſpeeler*; of, gelyk andere zeggen, *eierlijk, volmaaktelijk, genoeglijk, behaaglijk, bevalliglijk, op een aangenaame wijze.*

(CŌMOEDĬCŪS, ă, ūm. Apul. Fl. 353. *Dat van een blijſpel is*, of *dat tot een blijſpel behoort.*)

COMOEDŪS, ī. m. Cic. Or. 31. *Een tooneelſpeeler, een ſpeeler van 't ſchouwburg, een blijſpeeler.*

(COMOEDŪS, ă, ūm. Natio comœda. Juv. 3. 100. *Een volk, dat genegen en bequaam is tot blijſpelen.*)

[COMORRĂ, æ. f. Een ſtad in Opper-Hongaryen, aan den Donau, op 't eyland Schut.]

CŎMŌSŬS, ă, ūm. Plin. H. 16. 6. *Dik van haair, dik, dicht, belommert, ſchaduwrijk, lofrijk, vol takken en bladeren.* De ſuperl. *Comoſiſſimus* ſtaat by Plin. H. 26. 8.

C O M P.

CŎMPACTĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Dat t'zamengevoegt, aan malkanderen gelaſt, gevoegt*, of *geſpijkert is; dat t'zamen*, of *aan een gebonden, in malkanderen gewerkt*, of *geſchooten is*, of *kan worden.*

Compactiles trabes. Vitruv. 4. 7. *Stukken houts*, of *balken die aan malkanderen zijn gelaſt*, of *gevoegt.* Poſtes. Vitruv. 10. 20. *Stijlen die aan malkanderen zijn gewerkt, aan een gehechte, vaſt gemaakte, vaſt geklonkt*, of *gevoegde ſtijlen.*

Compactilis. Plin. H. 15. 23. *Kort, in een gedrongen, t'zamengedrongen.*

Apes in rotunditatem compactiles. Plin. H. 11. 18. *Bijën wiens lijf rond en in een gedrongen is, ronde, dikke bijën.*

COMPACTĬO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 5. 11. *t'Zamenvoeging, t'zamenbinding, vereeniging, binding, verbinding, verband, t'zamenklinking, aaneenlaſſing.*

Compactio ſpiſſa. Vitruv. 2. 7. *Een dichte zamenvoeginge.*

COMPACTO. adv. Cic. Att. 10. 12. Liv. 5. 11. De compacto. Plaut. Capt. 3. 1. 24. Ex compacto. Suet. I. 20. *Met een gemeen overleg, met een gemeene bewilliging*, of *raadſlag, met een gemeen opzet*, of *beſluyt.*

COMPACTŪRĂ, æ. f. Vitruv. 4. 7. *t'Zamenvoeging, ineenſchieting, t'zamenſpijkering*, of *aaneenlaſſing van ſtukken houts.*

COMPACTŬS, ă, ūm. Cic. Fin. 3. 22. *Verbonden, verknocht, t'zamengevoegt, vereenigt, gehecht, geſpijkert, aan malkanderen genagelt.*

Compactum corpus & robuſtum. Plin. E. 7. 24. *Een heel kloek, in een gedrongen, welgemaakt en ſterk ligchaam.*

Crura compacta. Varr. R. R. 5. 8. *Korte, dikke, ſterke beenen*, of *dyën.*

Caſa male compacta. Mart. 12. 73. 2. *Een ſlecht gemaakt hutje, een ſtroohuysje dat heel lomp gemaakt is.*

Compactus. Plaut. R. 2. 6. 62. *Ingewonden, in-* of *toegepakt; gebonden, ingebonden.*

COMPĀGĒS, ĭs. f. Sen. Oed. 3. 580. *Verzameling, hoop, t'zamenvoeging, verband, verbinding, band, voege, gewrigt.* Zie Compago.

(Compagibus omnibus navis accipit aquam. Liv. 35. 26. *Het ſchip zuygt water in alle zijne naaden. Het ganſche ſchip is lek.*)

Arctis compagibus claudere portas. Virg. Æ. 1. 293. *De poorten dicht toe ſluyten.*

Compagem diſcutere. Lucan. 2. 487. Solvere. Lucan. 3. 491. *De voegen los maaken.*

Dum ſumus in his incluſi compagibus corporis. Cic. S. 21. *Zoo lang wy in de banden*, of *in den kerker van dit ligchaam zijn beſlooten.*

(COMPĀGĬNĀTĬO, ōnĭs. f. Gloſſ. Cyr. *t'Zamenvoeging, verbinding.*

COMPĀGĬNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Voegen, t'zamenvoegen, verbinden, in malkanderen ſlaan.* Dit woord is in de derde eeuwe begonnen gebruykt te worden.

Qui fracta nodis compaginat. Prud. Περὶ Στ. 10. 830. *Die de gebrokene leden, door de verbanden, t'zamen voegt*, of *verbind.*

Quas, velut tranſiturus amnem, ad compaginandos paraverat pontes. Amman. 16. 11. *Die hy, als zullende over den ſtroom trekken, hadde veryaardigt om de bruggen in malkanderen te ſlaan.*)

COMPĀGO, ĭnĭs. Prud. Περὶ Στ. 10. 423. 5. Zie Compages. (Serv. Æ. 1. 297. zegt, dat niemand Compaginis, &c. gebruykt heeft, en dat wy geen caſus als de nominativus hebben, maar hy miſt; want in 't enkelvoud vinden wy de accuſativus Compaginem by Sen. E. 91. de ablativus Compagine by Ovid. M. 1. 711. Man. 1. 717. 725. 818. Celſ. 4. 7. In 't meervoud de genitivus Compaginum by Plin. H. 2. 2. de accuſativus Compagines by Tertull. de An. c. 14.)

COMPĂR, ărĭs. omn. gen. *Gelijk, gelijkende, overeenkomende, van de zelve ſlach, van eenen aart, diergelijke, eenderhand, gelijkſlachtig, gelijkaardig, overeenkomſtig, eenerley.*

Connubium compar. Liv. 1. 9. *Een gelijk huwelijk.*

Compari Marte concurrere. Liv. 36. 44. *Met gelijk voordeel*, of *gelijke kans ſtrijden, ſlaan*, of *vechten.*

Compar alicui. Lucret. 4. 1248. *Voor iemand gemaakt, iemand paſſende.* Alicujus. Gell. 6. 11. *Iemands weêrga, iemands gelijk.*

[Compar. Plaut. Pſ. 4. 3. 9. *Een medegezel, medemakker, in allerley zaak.*]

Compar. m. & f. Plin. H. 8. 23. *Egade, een man* of *vrouw; een gaadje, een mannetje*, of *wijfje.*

Munia comparis æquare. Hor. O. 2. 5. 2. *De huwelijksplichten voldoen.*

COMPĂRĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. I. R. 1. 30. *Vergelijkelijk, t'zamen te vergelijken, overeenkomſtig, gelijkvormig, gelijkende, d'een als d'ander.*

COMPĂRĀTE. adv. Cic. T. 22. *By gelijkenis, by vergelijkenis; opzichtelijk, met opzicht op iets, by overeenkomſt.*

COMPĂRĀTĬO, ōnĭs. f. *Een gelijkenis, een vergelijking*, of *gelijkheyd.*

Comparatio duorum. Cic. T. 18. De duobus. Cic. Off. 1. 43. *Vergelijking*, of *gelijkheyd van*, of *tuſſchen twee perſoonen.*

Ex comparatione. Plin. E. 7. 30. (in comparatione. Cic. F. 10. 5.) *In vergelijking, naar waarde*, of *waardeering, naar waardy.*

Comparatio. Cic. Tim. 4. *Overeenkomſt, gelijkheyd, gelijkvormigheyd, evenmatigheyd, overeenſtemming.*

Comparatio. *Bereyding, voorbereyding, toeſtel, toeruſting, toebereydzelen, voorbereydzelen.*

Comparatio novi belli. Cic. Man. 4. *De toebereydzelen van eenen nieuwen oorlog, de toeſtel tot eenen nieuwen aanſlag*, of *nieuwen krijg.*

Juſta caloris in corpore comparatio. Vitruv. Præf. 8. *Een behoorlijke gematigheyd van warmte in 't ligchaam.*

Comparatio. Cic. Mur. 21. *Verkrijging, verwerving, aanwinning, bekoming.*

Comparatio novæ amicitiæ. Sen. E. 9. *De verwerving van nieuwe vriendſchap.*

(COMPARATIVE. Gell. 5. 21. *Vergelijkelijk, vergelijkender wijze.*)

COMPĂRĀTĪVŪS, ă, ūm. Cic. I. R. 2. 25. *Vergelijkende, overeenkomſtig, gelijk, tot een gelijkenis behoorende.*

Comparativus gradus. Quintil. I. O. 9. 3. *De vergelijkende trap.*

COMPARCO, ĭs, pārſī, pārſūm, pārcĕrĕ. *Spaaren, zuynig zijn, ſpaarzaam zijn, zuynig bewaaren, door ſpaaren, of zuynigheyd by een ſchraapen.*

De cibo aliquid comparcere. Ter. Ph. 1. 1. 10. *Zijn tafel iets beſnoeijen, wat ſpaarzaam in de keuken, of in ſpijs en drank worden, iets van ſpijze, of koſt ſpaaren, of bewaaren.*

COMPĀRĔO, ēs, pāruī, pārĭtūm, pārērĕ. Cic. Cl. 64. *Verſchijnen; zich vertoonen, opkomen, voor den dag komen, te voorſchijn komen, zich laaten zien.* Zie Pareo.

Comparere. Cic. V. 1. 50. *Zich vertoonen, zich laaten zien, in wezen blijven.*

Ea ornamenta comparent. Liv. 25. 40. *Die cieraaden, of vercierſelen laaten zich noch zien, vertoonen zich noch, zijn noch overig, of in wezen.*

COMPĀRĬLĬS, ĭs. m. en f. lĕ, ĭs. n. Auſon. Ecl. 2. 38. *Gelijk, evengelijk.*

COMPĀRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Bereyden, voorbereyden, toebereyden; beſchikken, beſtellen, toeruſten, toeſtellen, vervaardigen, gereed maaken, uytruſten.*

Si ſcias quod donum tuo dono contra comparet. Ter. E. 2. 3. 63. *Indien gy wiſt wat hy vervaardigt om de grootheyd van uw geſchenk op te weegen, of om 't geen uw geſchenk heeft uytgewrocht, vruchteloos te maaken, om verre te ſtooten, of te niet te doen.*

Comparare ſe ad aliquid. Cic. N. D. 3. 8. *Zich ergens toe ſchikken, toe bereyden, toe vaardig, of gereed maaken.* Canem ad pugnam, ad curſum. Colum. 7. 12. *Een hond leeren vechten, leeren loopen.* Accuſatorem alicui. Cic. Clu. 67. In aliquam rem. Cic. S. R. 10. *Tegens iemand een beſchuldiger opmaaken, omkoopen, of uytmaaken.* Aditum ſibi ad aliquam rem. Cic. Att. 2. 17. *Zich een weg ergens toe baanen, middelen vinden om ergens toe te geraaken.*

Comparare bellum. Cic. A. 3. 1. *Zich, of alles ten oorlog gereed maaken, bereyden, toeruſten, of vervaardigen.* Copias contra aliquem. Cic. Or. 66. *Tegens iemand volk ligten, of werven.* Inſidias alicui. Cic. Cl. 16. *Iemand laagen leggen, ſtrikken ſpannen.*

Comparare vultum ſuum ex vultu alterius. Plaut. Am. 3. 2. 5. *Zijn gelaat, of wezen naar dat van een ander zetten, zijn aangezicht in de zelve plooy met een ander trekken.*

Comparare optimas artes. Cic. Fin. 2. 34. *Geleertheyd en wetenſchap bekomen, in de fraayſte konſten of treffelijkſte weetenſchappen ervaren worden.* Diligentiam. Cic. P. Q. 1. *Naarſtig, of vlytig worden.* Gloriam ex bellicis rebus. Cic. Off. 2. 13. *Eer door de wapenen behaalen, zich eenen naam door oorlogsdaaden verkrijgen.* Subſidium ab aliqua re. Cic. de Or. 1. 45. *Ergens behulp uyt haalen, verligting, of onderſtand uyt trekken.*

Comparare. Ter. H. 4. 8. 15. Cic. V. 2. 34. Liv. 2. 9. *Koopen, bekomen, verkrijgen, verwerven.*

Comparare aliquem alteri. Cic. S. 6. *of* Cum altero. Cic. Dom. 51. Ad alterum. Ter. E. 4. 4. 14. *Iemand by, of met een ander vergelijken, een vergelijking tuſſchen twee maaken, iemand nevens een ander ſtellen.* Aliqua inter ſe. Cic. de Off. 1. 43. *Sommige dingen met den anderen vergelijken; of gelijk ſtellen.*

Aquarius Scorpioni æqualem comparat curſum. Vitruv. 9. 5. *De Waterman volbrengt zijnen loop zoo ras als de Scorpioen.*

Comparata eſt ita hominum natura. Ter. H. 3. 1. 97. Ita ratio comparata eſt naturæ noſtræ. Cic. Am. 27. *De menſchen zijn zoodanig van aart, zijn uyt der aart zoo geſtelt. d'Inborſt, of aart der menſchen is zoodanig.*

Quam inique comparatum eſt! Ter. Ph. 1. 1. 7. *Hoe onredelijk zijn de zaaken geſtelt!*

Comparare ut, &c. *Bevelen, belaſten, gebieden, ſchikken, beveſtigen, beſtemmen, vaſtſtellen, dat, enz.*

Comparatum eſt legibus, ut, &c. Liv. 42. 41. Cic. Br. 12. *Het is door de gemeene rechten van alle volkeren, of door de wetten bevolen, of vaſtgeſtelt, dat, enz.*

Compararunt inter ſe Conſules qui iret, *of* uter iret. Liv. 41. 6. *De Burgermeeſters hebben te zamen beſloten, of beſtemt wie van beyden gaan zoude.*

(Comparare. *Aanbrengen, bybrengen, byvoegen.*

Compara labella cum labellis. Plaut. Aſ. 3. 3. 78. *Breng, of voeg uwe lippen by, of aan de mijne. Geeft my een kus.*

Comparari. *Gepaart worden.* Dus werden gezegt de ſchermvechters, die twee tegens malkanderen geſtelt worden om te vechten.

Eſium Proculum Threci comparavit. Suet. C. 35. *Hy heeft Eſius Proculus met eenen Threcier gepaart*, om met hem te vechten.)

COMPĀSCO, ĭs, pāſcĕrĕ. Plin. H. 9. 54. *Schaapen hoeden, weyden, in de weyde drijven, in 't veld laaten graazen, t'zamen weyden.*

COMPĀSCŎR, ĕrĭs, pāſci. Varr. R. R. 1. 53. *Weyden, hoeden.*

Jus compaſcendi habere. Scæv. D. 8. 5. 20. *Recht van weyden hebben.*

COMPĀSCŬŬS, ă, ūm. *Gemeen weyland, een gemeene weyde, daar veeler luyden vee mag weyden.*

Compaſcuus ager. Cic. T. 1. *De gemeene weyde, een beemd waar in veele 't recht van weyde hebben.*

(COMPĀSTOR, ōrĭs. m. Hygin. F. 187. *Een medeherder, een die nevens een ander 't vee weyd, of drijft.*)

COMPĔDĒS, ūm. m. plur. *Voetboeijen, voetblokken, voetyzers; blokken, of yzers die men de paarden aan de beenen ſluyt.* Deze boeijen waren gemeenlyk van hout. Zie Compes.

Impingere compedes alicui. Plaut. P. 4. 4. 24. *Iemand aan de beenen boeijen, of yzers aan de voeten doen, iemand in den ſtok zetten.*

* Compedes. Cic. Att. 8. 3. *Moeijelijkheden, hinderniſſen, verhinderingen, beletzelen, hinderpaalen, belemmeringen.*

* Compedes. Plin. H. 33. 12. *Voetcierzel, of voetcieraad der vrouwen.*

* Compedes corporis. Cic. T. Q. 1. 31. *De banden, of de kerker des ligchaams.*

COMPĔDĬO, īs, īvī, ītūm, īrĕ. acc. *Binden, vaſtbinden, toebinden, vaſtmaaken, toeſtrikken, in boeijen ſlaan, beletten, belemmeren.*

Pedes corrigiis compedire. Varr. *by* Non. 1. 113. *Zijn ſchoenriemen toebinden.*

COMPĔDĪTŪS, ă, ūm. Plaut. Capt. 5. 1. 24. Cato R. R. 56. *Die aan de voeten geboeit, of met de voeten in een blok zit, die boeijen, of yzers aan de voeten heeft.*

COMPĔLLĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. F. 12. 25. *Beriſping, bekijving, beſtraffing, vermaning, doorneming, verwijt, hekeling.*

Compellatio. *Afkeering, afwending.* Een manier van ſpreeken in de Redenykkonſt gebruykelyk, waar door men zyn rede van iemand of iets daar men van ſpreekt afwendt, en tot iemand, *of* iets anders richt.

Per compellationem hominis, urbis, &c. Cic. Her. 4. 15. *Door afkeering, of afwending zijner rede tot een perſoon, ſtad, enz.*

COMPELLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. A. 37. *Iemand aanſpreeken, een aanſpraak aan iemand doen, tot iemand zijn reden richten.*

Compellare. *Roepen, noemen, by den naam roepen, aanſpreeken.*

Aliquem compellare in ſcena. Cic. Her. 1. 14. *Iemand op 't tooneel noemen.* Nomine aliquem. Liv. 22. 47. *Iemand by zijnen naam noemen, of roepen.*

Lege aliquem compellare. Cic. F. 8. 12. *Iemand uyt kracht van een wet laaten roepen, dagvaarden, of voor 't recht roepen.* Compellare de crimine. Nep. Alcib. 4. *Iemand van een misdaad beſchuldigen, of over een misdaad voor 't recht, of voor den Rechter roepen.*

Compellare. Cic. A. 3. 7. *Beſtraffen, bekijven, beriſpen, doorneemen, hekelen, overhaalen, doorhaalen.*

(Compellari. *Tot byſlaapen aangeſproken, of verzocht worden.*

Qui cum concumbere cum ea noluiſſet, illa viro ſuo mentita eſt, ſe ab eo compellatam. Hyg. F. 57. *Die als hy by haar niet had willen ſlaapen, heeft*

ze

ze by haaren man geloogen dat ze van hem tot byſlaapen verzocht was.)

COMPELLO, ĭs, pŭli, pŭlsŭm, pĕllĕrĕ. acc. *Verzamelen, vergaderen, byeen brengen, t' zamen brengen, t' zamen drijven, byeen voeren.*

Compellere homines in unum locum. Cic. I. R. 1. 2. *De menſchen in eene plaats verzamelen.* Greges in unum. Virg. E. 7. 2. *De kudden byeen drijven.* Oſſa in ſuam ſedem. Celſ. 8. 7. *'t Gebeente weer in 't lid zetten.* In morbum. Celſ. 3. 18. *In een ziekte ſtorten, een ziekte aanlaagen,* of *veroorzaaken.* In plagas feram. Plaut. Pœn. 3. 2. 35. *Wild in 't net, of in de ſtrikken jaagen.*

Compellere aliquem in anguſtias. Cic. A. Q. 4. 35. *Iemand in de engte drijven.*

[Compellere hoſtem intra mœnia. Nep. Ageſ. 5. *Den vyand, die een uytval ondernomen heeft, in de veſting drijven.*]

* Compellere. *Dwingen, nootzaaken, met kracht en gewelt perſſen, verplichten; gewelt aandoen, aanhitzen, aanprikkelen, aanſtooken, aanzetten, aanporren, aanmoedigen, opwekken, verwekken, aanzoeken, aandoen, beweegen.*

Compellere aliquem ad bellum. Ovid. M. 5. 219. *Iemand tot den oorlog aanzetten, aanporren,* of *aanmoedigen.* Ad mortem, *of* In mortem. Quintil. I. O. 7. 3. *Iemand dwingen om zich zelven te dooden,* of *om te brengen.* Ad laqueum. Plin. H. 36. 5. *Om zich zelven te verhangen.*

Compellere in anguſtias. Cic. A. Q. 4. 35. *Iemand in 't nauw jaagen,* of *brengen, benauwen, prangen, in een engte dringen, beſluyten.* Hoſtes in urbem. Liv. 4. 61. *De vyanden dwingen,* of *nootzaaken binnen de ſteden,* of *wallen te wijken; de vyanden binnen de ſteden,* of *wallen jaagen,* of *drijven.*

Compuli mihi omnia ut crederet. Plaut. B. 4. 4. 4. *Ik heb hem bewogen om alles op my te vertrouwen, om alles op my te laaten ſtaan.*

COMPENDIARIA, æ. f. Petron. 9. Sen. E. 119. *Een toeweg, een binneweg, een toepad, een korte,* of *naaſte weg,* of *middel.* Men moet 'er Via onder verſtaan.

COMPENDIARIO. adv. Sen. E. 73. *Door een korter en gemakkelijker weg, bekneptelijk, kortelijk, op een korte manier, een korte wijze.* Men kan 'er itinere onder verſtaan.

COMPENDIARIUS, ă, ŭm. *Kort, verkort, t' zamengetrokken, beknopt.*

Via ad gloriam compendiaria. Cic. Off. 2. 12. *Een korte weg om eer,* of *luyſter te verkrijgen, het beſte middel om eer te behaalen.*

COMPENDIFACIO, ĭs, fēci, făctŭm, făcĕrĕ. *Winnen, winſt doen, gewin,* of *voordeel doen, ſpaaren.* Plautus maakt gemeenlyk twee woorden van dit verbum, en gebruykt Compendi, als Parvi, Magni, enz.

Compendifeci binos panes in dies. Plaut. P. 4. 3. 2. *Ik heb twee brooden voor elken dag gewonnen.*

Operam fac compendi quærere. Plaut. Pſ. 4. 7. 42. *Spaar de moeyte om te vraagen.* Curam hanc facere compendi potes. Plaut. Pœn. 1. 2. 138. *Gy kond deze zorge laaten vaaren, u van deze moeyte ontſlaan, u van deze zorge ontlaſten,* of *u uyt deze moeijelijkheyd ontwikkelen.*

Verbis velitationem fieri compendi volo. Plaut. Aſ. 2. 3. 41. *Ik wil dat men deze wederzijdſche praatjes ſtaake, afſnijde,* of *laate vaaren.*

COMPENDIOSE. adv. Sidon. E. 7. 10. *Kortelijk.*

COMPENDIOSUS, ă, ŭm. Colum. 1. 4. *Nut, nuttig, nuttelijk, voordeelig, heylzaam.*

(Compendioſus. Prud. Περ. Στ. 2. 335. *Kort, kleyn.*)

COMPENDIUM, ĭi. n. *Winſt, gewin, voordeel, baat, belang, nut.*

Privato compendio ſervire. Cæſ. B. C. 3. 32. *Voor zijn byzonder belang arbeyden, trachten om zijn voordeel te doen, zijn eygen voordeel najaagen, betrachten,* of *behertigen.*

Compendium nanciſci. Suet. Vitell. 2. In compendio & quæſtu verſari. Cic. V. 3. 46. *Winſt doen.*

Compendium. *Een kort begrijp, verkorting.*

Verbis fac compendium. Plaut. Capt. 5. 2. 22. *of* Verba confer ad compendium. Plaut. M. G. 3. 1. 186 *Maak uw reden kort, zeg in het korte wat gy te zeggen hebt; zeg in weynig,* of *met korte woorden.*

Præconis compendium facere. Plaut. St. 1. 3. 40. *Den erfhuysmeeſter,* of *afſlager niet gebruyken, zelf erfhuys houden om de onkoſten uyt te winnen.*

Compendium viæ. Plin. H. 5. 5. *Een toeweg, binneweg, toepad.* Temporis. Papin. D. 49. 17. 17. *Tijdwinning, tijdſparing, winſt,* of *uytwinning van tijd.*

* Compendium docendi. Quintil. I. O. 1. 1. *Een korte leerwijs, een korte en ligte wijze van onderwijs,* of *een beknopte en gemakkelijke wijze van leeren.*

[In compendium bellum mittere. Flor. 1. 3. *Den oorlog kort maaken, eyndigen.*]

COMPENDIUM, ĭi. n. *Compiegne,* een ſtad op d' Oyſeſtroom in l' Iſle de France.

COMPENSATIO, ōnĭs. f. Cic. T. Q. 5. 33. *Vergelding, beloonіng, vergoeding, wedergeving, vereffening, gelijkmaking.*

COMPENSO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ, acc. *Vergelden, beloonen, vergoeden, wedergeven, ſchulden vereffenen, iets opweegen, gelijkmaaken.*

Labores compenſantur gloria. Cic. de Orat. 3. 4. *De moeyte word door roem vergoed.*

Compenſare damna. Cic. V. 5. 13. *Schade vergoeden.* Aliquid aliqua re. Cic. Dom. 12. *of* Cum aliqua re. Cic. Fin. 5. 18. *Een zaak met een ander vergelden, vergoeden, goedmaaken,* of *beloonen.*

Tot amiſſis te compenſavimus unum. Ovid. Her. 3. 51. *Gy alleen weegt het verlies van zoo veele vrienden op; gy vergoedt al 't verlies dat wy in onze vrienden hebben; wy hebben de ſchade, door 't verlies van zoo veel vrienden ons over gekomen, door u herſtelt.*

Mea compenſat vitiis bona. Hor. S. 1. 3. 70. *Hy weegt mijne goede hoedanigheden tegens de quaade; hy ſtelt mijn gebreken tegens mijne deugden over; hy weegt mijne deugden en gebreken te zamen.*

COMPERENDINATIO, ōnĭs. f. Plin. E. 6. 2. Aſcon. Cic. 76. *Uytſtel, ſchorsſing, opſchorting van een vonnis.*

COMPERENDINATUS, ūs. m. Cic. V. 4. 15: 1. 7. *Uytſtel, verlenging, verſchuyving.*

COMPERENDINO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Uytſtellen, verſchuyven, ſchorsſen, opſchorten, verlengen, vertraagen, ſleepende houden.*

Comperendinare reum. Cic. V. 1. 9. *'t Vonnis over een misdadiger uytſtellen.* Zie ons Lex. Antiq.

COMPERIO, ĭs, cŏmpĕri, cŏmpĕrtŭm, cŏmpĕrīrĕ. acc. *Ontdekken, ontwaar,* of *gewaar worden, waarneemen, vinden, bevinden, uytvinden, leeren, te weeten komen, verſtaan, bevroeden.*

Certis auctoribus aliquid comperire. Cic. Att. 14. 8. *Iets uyt geloofwaardige,* of *aanzienlijke ſchrijveren leeren, kennen, verſtaan,* of *weeten.*

Comperire ex aliquo. Ter. H. 1. 1. 69. Cic. F. 5. 5. *Uyt iemand hooren,* of *verſtaan, door iemand weeten.* Per aliquem. Cæſ. B. G. 4. 19. 1. *Van iemand onderwezen worden,* of *leeren.* Aliquid de aliquo. Ter. And. 1. 3. 6. *Iets van een zaak gewaar worden,* of *te weeten komen; eenige zekere kenniſſe van een zaak krijgen.*

Comperi. Ter. E. 5. 1. 9. Compertum habeo. Salluſt. B. C. 58. *Ik weet, ik ben verzekert, my is ter ooren gekomen, ik heb bevonden, ik ben te weeten gekomen,* Men moet niet zeggen, Compertus ſum. Zie de rede in de volgende §. en Goclen. Probl. 2. 63.

Comperior id feciſſe. Sall. B. J. 108. *Ik hoor, ik verneeme, ik verſtaa, ik bevinde, ik merke,* of *zie dat hy 't gedaan heeft.* Men vind van dit verbum deponens alleen 't præſens van de indicativus by Sall. B. J. 45. en 108. en ſubjunctivus by Ter. And. 5. 3. 31.

COMPERNIS, ĭs. m. & f. Lucil. *by* Non. 1. 103. Plaut. M. G. 3. 1. 121. *Een krombeen,* of *ſcheefbeen, iemand wiens beenen naar binnen krom ſtaan, wiens knien tegens den anderen komen.*

COMPERTE. adv. *Opentlijk, rondelijk, duydelijk, klaarlijk, gewiſſelijk, zekerlijk, voor gewis, onderſcheydentlijk.* De compar. *Compertius* ſtaat by Gell. 1. 11.

Comperte dicere. Gell. 1. 22. *Klaarlijk, duydelijk,* of *onderſcheydentlijk ſpreeken.*

Digitized by Google

COMPERTŬS, ă, ŭm. *Bekend*, *geweeten*, *kondig*, *ontdekt*, *openbaar*, *kennelijk*, *bevonden*.

Habere compertum de re aliqua. Cic. Clu. 45. *of* Habere aliquid compertum. Cic. Cl. 47. *Ergens zekere tijding*, of *gewiſſe naricht van hebben*, *iets zekerlijk weeten*; *van een zaak wel verſtendigt zijn*.

Comperta oculis proferunt. Liv. 29. 21. *Zy zeggen 't geen ze met oogen gezien hebben*; *zy zijn ooggetuygen van 't geen zy verhaalen*.

Compertus flagitii. Tac. An. 4. 11. Stupri. Liv. 22. 57. (In ſtupro. Suet. Tib. 35.) *Op een misdaad*, *hoerery*, *overſpel betrapt*, *bevonden*, *daar van overtuygt*.

Juvenis nullius probri compertus. Liv. 7. 4. *Een jongeling op geenerley misdaad betrapt*.

CŎMPES, ĕdĭs. f. Tib. 2. 7. 7. *Een voetboey*, of *voetyzer*, *een boey die men de misdadigers aan de voeten ſluyt*. Zie Compedes.

† Fluvius nivali compede vinctus. Hor. E. 1. 3. 3. *Een toegevroze ſtroom*, *een rivier die met ys legt*.

Vir exſoluta compede. Stat. S. 1. 6. 4. *Een man zonder hertzeer*, *kommer*, of *zorg*; *een man die buyten alle kommer*, *omſlag*, of *moeijelijkheyd leeft*.

(Compede. f. n. zegt ook nevens de Dichters, Colum. 8. 2. Eaque quaſi compede cohibentur feri mores. *En daar door*, *als door een boey*, *worden de ruwe*, of *onbeſchaafde zeden ingehouden*, of *beteugelt*.)

CŎMPĔSCO, ſcĭs, cŏmpĕſcŭi, cŏmpĕſcĕrĕ. acc. *Bedwingen*, *weêrhouden*, *ſluyten*, *intoomen*, *inhouden*, *beteugelen*, *ſtillen*, *temmen*, *t'onderbrengen*.

Compeſcere curas. Ovid. Rem. Am. 69. *Zich van zorge ontſlaan*. Tumentes populos. Plin. P. 80. *Trotze volkeren temmen*, *bedwingen*, *t'onderbrengen*. Riſum. Hor. S. 2. 8. 63. *Zijn lagch inhouden*, *zich van lagchen onthouden*. Mentem. Hor. O. 1. 16. 22. *Zich zelven bedwingen*, *zijne neigingen of hertstochten matigen*, *beteugelen*, of *bedwingen*. Incendia. Plin. E. 10. 42. *Brand ſluyten*, *leſſchen*, of *bluſſchen*.

Compeſcere vitem. Colum. 4. 17. *Een wijnſtok ſnoeijen*, als ze te ſterk uytloopt, *d'overtollige ranken van een wijngaard affnijden*.

CŎMPĔTENS, ĕntĭs. omn. gen. Competens Judex. Ulp. D. 2. 1. 19. *Een wettige*, *bevoegde*, of *behoorlijke Rechter*, *een die bequaam is*, of *die 't toekomt te oordeelen*. Competens tribunal. Ulp. D. 3. 3. 35. §. 2. *Een wettige*, *onderhoorige*, of *bevoegde vierſchaar*.

CŎMPĔTENTER. adv. Ulp. D. 24. 3. 22. §. 6. *Genoegzaam*, *evenrediglijk*, *gevoeglijk*, *matiglijk*, *bequamelijk*, *behoorlijk*, *overeenkomelijk*, *ten vollen*, *wettelijk*. (De compar. *Competentius* ſtaat by Hieron. Adv. Helvid. en de ſuperl. *Competentiſſime* by Apul. A. 316.)

CŎMPĔTENTĬĂ, æ. f. *Gelijkmatigheyd*, *evenredigheyd*, *overeenkomſt*, *welgemaaktheyd*, *fraayheyd*, *gevoeglijkheyd*, *geſchiktheyd*, van de deelen des lighaams ſpreekende.

Ad eandem competentiam naſci. Gell. 14. 1. *Op 't zelve uur*, *en onder de zelve ſter gebooren worden*. *Op 't zelve geboortetijp ter wereld komen*.

CŎMPĔTITIO, ōnĭs. f. Sidon. E. 2. 9. *Overeenkomſt*.

CŎMPĔTITOR, ōrĭs. m. Cic. Att. 1. 3. *Mededinger*, *medeverzoeker*, *medevryer*; *een die naar 't zelve ampt ſtaat*.

CŎMPĔTITRIX, īcĭs. f. Scenam habuimus competitricem. Cic. Mur. 19. *Wy hebben het toneel voor een mededingſter geacht*: *wy hebben ons ingebeeld door toneelſpelen 's volks ſtemmen te winnen*. Die met Cicero naar 't Burgermeeſterſchap dongen, vertoonden openbaare ſpeelen om de ſtemmen en gunſt van 't volk te winnen.

CŎMPĔTO, ĭs, pĕtīvi, pĕtītŭm, pĕtĕrĕ. Aur. Vict. V. 1. 59. *Te zamen*, of *te gelijk verzoeken*, *naar 't zelve trachten*, *doelen*, *dingen*, of *ſtaan*, *het zelve wit bejaagen*. Zie Perizon. S. M. 4. 4. 36.

Meſſium feriæ æſtati competunt. Suet. J. 40. *d'Oogſtoorlofsdagen voor hoven*, of *gerechtsbanken komen in den zomer*.

Cuncta competunt voto. Colum. 4. 19. *Alles gaat*, of *valt uyt naar wenſch*.

Si neptium competeret ætas. Suet. A. 31. *Indien zijne nichten oud genoeg waren*, of *behoorlijke jaaren hadden*.

Neque animo, neque auribus, neque lingua competere. Sall. *by* Non. 4. 110. *'t Verſtand*, *'t gehoor*, *en de ſpraak verlooren hebben*; *verſtandeloos*, *doof en ſtom zijn*; *niets verſtaan*, *hooren*, *en ſpreeken*.

(Competere. *Vereyſchen*, *vorderen*.

Si villæ ſitus ita competit. Colum. 9. 5. *Indien de ſtand van de hofſtede 't alzoo vereyſcht*.

Competere. *Gebeuren*, *voorvallen*.

Sed ſi ita competit, ut idem ille, &c. Sen. E. 75. *Maar indien 't alzoo gebeurt*, of *voorvalt*, *dat dezelve*, *enz.*)

Miraculum competit cum exitu. Tac. H. 2. 50. *Het wonderwerk en de dood gebeuren ter zelver tijd*.

CŎMPĪLATIO, ōnĭs. f. Cic. F. 2. 8. *Dievery*, *dieffſtal*, *rovery*, *plondering*, *beroving*.

CŎMPĪLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ aliquem. *Iemand uytſchudden*, *afzetten*; *iemand* of *iets plonderen*, *beſteelen*, *berooven*, *van een ander ſtelen*.

Compilare ædes. Plaut. Aſ. 2. 2. 6. *Een huys*, of *kerk berooven*, *plunderen*, of *beſteelen*. Aliquem. Hor. S. 1. 1. 78. *Iemand beſteelen*. Rempublicam. Cic. Vat. 2. *'t Gemeenebeſt*, of *'t Gemeene land beſteelen*, *uytputten*, of *uytzuypen*.

Ab Juriſconſultis eorum ſcientiam compilavit. Cic. Mur. 11. *Hy heeft den Rechtsgeleerden hunne wijsheyd ontſtolen*; *hy heeft de geleerdheyd die hy in de boeken der Rechtsgeleerden vond geſtolen*; *hy heeft de wetenſchap uyt de boeken der Rechtsgeleerden byeengeraapt*, *verzamelt*, of *getrokken*.

Compilare ſcrinia alicujus. Hor. S. 1. 1. 121. *Iemands koffer*, *kaſten*, of *kiſten*, *daar ſchriften in bewaart worden*, *beſteelen*, dat is, *hem zijne werken*, of *ſchriften ontſteelen*, *ontſutzelen*, of *afhandig maaken*.

CŎMPINGO, ĭs, cŏmpēgi, cŏmpāctŭm, cŏmpingĕrĕ. acc. Virg. E. 3. 36. *t'Zamenvoegen*, *t'zamenbinden*, *vaſtbinden*, *vaſthechten*, *verzamelen*, *t'zamenpakken*, *leggen*, of *ſtapelen*.

Solum compingere axibus. Colum. 6. 19. *Een plankenvloer* of *vloer van planken leggen*, *een vloer met planken beleggen*.

Compingere aliquem in vincula. Aurel. Vict. V. I. 1. 2. In carcerem. Plaut. Am. 1. 1. 3. *Iemand in de boeijen brengen*, *zetten*. In navem. Plaut. M. G. 2. 1. 34. *Iemand 't ſcheep brengen*, *op een ſchip zetten*, of *ſmijten*. Se in aliquem locum. Cic. Att. 8. 8. *Ergens heene vluchten*, of *wijken*, *zich ergens opſluyten*, *zich in een plaats onthouden*.

CŎMPĬTALIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Suet. R. 31. *Kruysweegs*, *van een kruysweg*, *van een vierſprong*, *van een merktplaats*, *dat op een kruysweg*, *vierſprong*, of *merkt zijn opzicht heeft*, of *toe behoort*.

CŎMPĬTALĬĂ, ōrŭm. n. plur. ſubſt. Varr. L. L. 5. 3. *Merkt-* of *kruysweegsfeeſten*, *ſtraatheylige dagen*, die op de plaatzen, of merkten ter eere van de Goden der kruyswegen geviert wierden. Zie ons Lex. Antiq.

CŎMPĬTALĬTĬĂ, ōrŭm. n. plur. Cic. Piſ. 4. Zie Compitalia. En zoo word by anderen geleezen.

CŎMPĬTALĬTĬŬS, ă, ŭm. *Kruysweegs*, *van een vierſprong*, *merktplaats*, of *kruysweg*, *dat op de zelve zijn opzicht heeft*, of *daar toe behoort*.

Dies compitalitius. Cic. Piſ. 4. *Een vierdag van de Goden der kruyswegen*, *een dag den Goden der kruyswegen toegewijd*.

Ambulatio compitalitia. Cic. Att. 2. 3. *Een wandeling op de kruyswegen*, *kruysſtraaten*, *vierſprongen*, of *merkten*.

CŎMPĬTŬM, i. n. Cic. Rull. 1. 3. *Een vierſprong*, *kruysweg*, *ruyme ſtraat*, of *merktplaats*, *een ſtraat daar meer wegen op uytloopen*.

Frequentia compita. Hor. S. 2. 3. 26. *Kruyswegen vol volks*, *volkrijke kruysſtraaten*, of *vierſprongen*, *merktplaatzen die van volk krielen*, of *grimmelen*. Ramoſa. Perſ. 5. 35. *Plaatzen daar verſcheyde ſtraaten van afloopen*.

CŎMPLĂCEO, ēs, plăcŭi, plăcĭtŭm, plăcērĕ. Dit verbum is niet dan in de volgende tempora gebruykelijk.

CŎMPLĂCĔT, cŏmplăcēbăt, cŏmplăcērĕ. *Het is aangenaam*, of *behaaglijk*, *het behaagt*; *het was aangenaam*, *behaaglijk*, *het behaagde*: *behaagen*, *aangenaam*, of *behaaglijk zijn*, *wel gevallen*, *wel aanſtaan*, *goedgekeurt worden*. Eygentlyk, van veelen zamen.

Quænam litera pro qua ſcriberetur, ante iis complacebat. Gell. 17. 9. *Zy*

ken.

Digitized by Google

keurden vooraf zamen goed, welke letter zy voor de andere gebruyken wilden. Complacet enz. word anderzins doorgaans voor Placet gebruykt.

Hæc complacita eſt tibi. Ter. And. 4. 1. 21. *Zy heeft u behaagt, zy was u aangenaam, zy heeft u wel aangeſtaan.*

Hoc Deo complacitum eſt. Plaut. R 1. 3. 3. *Dat heeft God zoo behaagt*, of *zoo belieft, Godt heeft het zoo gewilt.*

Id doctis viris complacitum eſt. Gell. 1. 21. *De geleerden hebben 't goed gekeurt; het heeft de goedkeuring der geleerden behaalt; 't heeft de geleerde luyden behaagt; het heeft den geleerden wel gevallen.*

COMPLACO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cato by Gell. 7. 3. *Iemands gemoed bevredigen, iemands toorn ſtillen, verzachten, verzoeten, iemand nederzetten,* of *te vrede ſtellen.*

COMPLANATIO, ōnĭs. f. Sen. N. Q. 8. 1. *Vereffening, ſlechting.*

COMPLANO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cato R. R. 151. *Effenen, ſlechten, gelijk, glad,* of *effen maaken.*

Complanare domum. Cic. Dom. 38. *Een huys afbreeken, onder de voet werpen,* of *omver ſmijten.*

Complanare opera. Hirt. B Al. 63. *Werken ſlechten,* of *vullen.*

COMPLAUDO, ĭs, plausi, plausūm, plaudĕrĕ. Cic. Amic. 7. *Met de handen klappen.* Zie Complodo.

COMPLECTENDŪS, ă, ūm. *Aanneemelijk, dat te omhelzen is, dat men toevallen,* of *aanneemen moet.*

In hac ſententia complectendus erat mihi Cæſar. Cic. F. 1. 9. *Volgens die gedachte moeſt ik Cæſar toevallen. Naar die meyning moeſt ik een goed gevoelen van Cæſar hebben,* of *Cæſars zijde omhelzen.*

COMPLECTŎR, ĕrĭs, complexūs ſūm, complecti aliquem. *Iemand omhelzen, omarmen, liefkoozen, ſtrooken, troetelen, ſtreelen.* Plaut. Aſ. 3. 3. 106. zegt Complecto, ĭs, ĕrĕ. maar men moet hem niet volgen.

Complecti pedes alicujus. Lucan. 10. 89. *Iemands voeten omhelzen, zich voor iemands voeten nederwerpen, iemand te voet vallen.* Dextram. Virg. Æ. 8. 558. *Iemands rechterhand kuſſen,* of *iemand by de rechterhand vatten.*

Complecti locum obſidione & munimentis. Vellej. 2. 51. *Een plaats belegeren.*

Complecti aliquem. Cic. F. 2. 7. *of* aliquem complecti benevolentia. Cic. Marc. 3. Amicitia, caritate. Cic. Tim. 5. *Iemand beminnen, lieven, genegen zijn; iemand liefde, gunſte, vriendſchap,* of *genegentheyd toedraagen, betoonen,* of *bewijzen,* of *hertelijk beminnen, iemand beminnen, dienſt doen.* Omnibus ſtudiis, laboribus, vitæ periculis. Cic. Piſ. 32. *Iemand van ganſcher herten,* of *uyt al zijn macht, met raad en daad, zelf met gevaar van 't leven, ten dienſte ſtaan,* of *helpen.*

Complecti aliquem. Cic. Br. 12. *Iemand met opene armen ontfangen, vriendelijk,* of *teerhertiglijk bejegenen, verdedigen, beſchermen, verplichten, voorſtaan, dienſt doen.*

Philoſophiam complecti. Cic. Cl. 93. *De wijsgeerte omhelzen, zich in de wijsgeerte oefenen, zich aan de wijsgeerte overgeeven.*

Complecti animo. Cic. S. 1. *Herdenken, zich herinneren, zich in gedachten brengen, bedenken, overweegen.* Cogitatione aliquid. Cic. Or. 2. *of* aliquem. Cic. F. 3. 11. *Op iets,* of *om iets denken, iets begrijpen,* of *bevatten,* of *op iemand zijn gedachten laaten gaan.* Memoria. Liv. 39. 47. Cic. D. 2. 71. *Iets leeren, iets van buyten leeren,* of *zijn geheugenis indrukken, iets onthouden.*

Complecti uno verbo omnia. Cic. de Or. 2. 35. *Alles in een woord begrijpen,* of *betrekken. alles in een woord zeggen.* Aliquid oratione. Cic. red. Quir. 2. *Ergens van ſpreeken, van reden wiſſelen,* of *een verhaal van doen.*

Complecti aliquid. *Iets omvatten, bevangen, behelzen, beſluyten.*

Omnium partes corripere atque complecti. Nep. Eum. 2. *Zich het werk van allen aanmatigen, en het volvoeren; zich met de ampten van allen bemoeijen, en die waarneemen.*

Apparatu & inceſſu vim Principis complectebatur. Tac. H. 4. 11. *Hy had een vorſtelijk gevolg, een prinſelijke ſtoet; hy was met een vorſtelijk gevolg omſtoet, zijn toeruſting en gevolg was prinſelijk.*

COMPLEMENTŪM, ī. n. *Voltooijing, volmaaking, voltrekking, voleynding, volmaaktheyd, toppunt, volkomentheyd, vervulling.*

Numerorum in oratione complementum. Cic. Or. 69. *'t Geen tot volmaaking van een reden dient, 't geen een goede trant aan een rede geeft.* Men kan ook dus noemen, *een ſtopwoord, om den trant van 't onrijm,* of *van vaarzen te vullen,* of *een goeden klank te geeven.*

COMPLEO, ēs, plēvi, plētūm, plērĕ. acc. *Voltooijen, volmaaken, vervullen, volbrengen, voltrekken, voleyndigen, volvoeren, ten eynde brengen, vullen, vol maaken, afdoen, afmaaken.*

Complere foſſam. Cæſ. B. G. 5. 40. *Een gracht vullen,* of *dempen.* Paginam. Cic. Att. 13. 34. *Een zijde vol ſchrijven.*

Sol omnia luſtrat, & complet ſua luce. Cic. Somn. Scip. 4. *De zon vervult alles door haar licht.*

Complere annos centum. Cic. S. 5. *Hondert jaaren oud zijn, honderd jaar leeven.* Aliquid. Cic. I. R. 2. 56. *Iets voltooijen,* of *voltrekken, de laatſte hand ergens aan leggen.* Summam promiſſi. Cic. V. 3. 49. *Zijn beloſte volbrengen, houden,* of *nakomen.* Hominem ſumma ſpe. Cæſ. B. C. 2. 4. *Iemand met veel hoop voeden.* Clamoribus, fletu omnia. Cæſ. B. G. 5. 33. *Alles met gekrijſch en geſchreeuw vervullen; alles van ſchreeuwen doen weêrgalmen.* [Tot annos. Nep. Att. 21. Cic. S. 1. *Zoo veel jaaren hebben, zoo lang geleeft hebben, zoo oud zijn.*]

Complere fata. Ovid. Tr. 4. 10. 77. Tempora. Ovid. M. 15. 816. *Zijn dagen eyndigen, ſterven, overlijden.*

Luna luſtrationem menſtruo ſpatio complet. Cic. N. D. 1. 31. *De maan loopt een maand om haeren kring,* of *voleyndigt haaren loop in een maand.*

Complere ſe aliquo cibo. Cic. N. D. 2. 49. *Zijn bekomſt,* of *zich zat aan een ſpijze eeten; zich met eenige ſpijze opvullen; den buyk aan eenige ſpijze vol eeten.*

Loca militibus complere. Virg. Æ. 2. 495. *De plaatzen met krijgsvolk bezetten.*

Compleverant caſtris collem uſque ad oppidum. Cæſ. B. G. 7. 46. *Hun leger hadde den heuvel tot de ſtad toe beſlagen.*

Equi virique compleverant ripam. Curt. 8. 13. 10. *Paarden en ruyters hadden den oever beſlagen,* of *bezet.*

(Complere aliquem erroris & dementiæ. Plaut. Am. 1. 2. 8. *Iemand op een dwaalweg brengen en krankzinnig maaken.* Formidinis. Plaut. Men. 5. 5. 3. *Iemand vreeze aanjaagen, iemand beducht, angſtvallig,* of *bevreeſt maaken.*

COMPLETE. adv. Gell. 1. 7. *Volmaaktelijk, ten vollen.*

COMPLETŪS, ă, ūm. Cic. A. Q. 4. 10. *Vol, vervult, volkomen, voltooit, volmaakt, voltrokken, voleyndigt.*

COMPLEXIM. adv. Plaut. Pœn. 3. 3. 84. *Met omvatting, omvattender wijze.*

COMPLEXIO, ōnĭs. f. *t' Zamenvoeging, verzameling, t' zaamenbinding, band, vereeniging.*

Cumulata bonorum complexio. Cic. T. Q. 5. 10. *Verzameling, ophooping, volheyd, overvloet van goederen,* of *mildeden.*

Complexio. Cic. Or. 25. Verborum complexio. Cic. de Or. 47. *Een volzin, een volkomen zin.*

Complexio. Cic. I. R. 1. 40. *'t Slot, 't beſluyt van een reden.*

Complexio. Cic. I. R. 1. 47. *'t Beſluyt, 't gevolg van een bewijsreden.*

COMPLEXŪS, ă, ūm. *Omhelſt, omarmt, bevat, bevangen, begreepen, vervult.* De compar. *Complexior* ſtaat beneden by Gellius.

Scelera omnia maleficio complexa eſſe videntur. Cic. S. R. 13. *Alle ſchelmſtukken ſchijnen in die misdaad begreepen te zijn.* Complexa word hier in een lydelyke betekeniſſe genomen, dat wat ongewoon is. (In de zelve gebruyken 't evenwel Plaut. Am. 1. 1. 134. Aſin. 3. 3. 50. en 52. Lucret. 4. 1186.)

Illud compoſitum jucundius ad aurem complexiusque eſt. Gell. 1. 7. *Dit geſtel van woorden vervult aangenaamer het gehoor,* of *ſtreelt de ooren op een aangenaamer wijze; die t' zamenvoeging van woorden is ſteffelijker,* of *vermakelijker voor 't gehoor.*

Avelli & abſtrahi de complexu. Cic. Fontej.

Digitized by Google

Fontei. 17. Diſtrahi à complexu alicujus. Cic. Dom. 37. *Uyt iemands armen,* of *omhelzing gerukt worden.*

Ferre alicui complexum. Liv. 2. 40. *Iemand omhelzen.*

Eſſe in ſinu & complexu alicujus. Cic. F. 14. 4. *Van iemand omhelſt en getroetelt worden.*

Complexus. Cic. N. D. 2. 22. *Omtrek, omring, omkreits, omvanging, buytenrond, ronde omloop, kring, omgang, rondte.*

Complexus perſonarum. Quintil. I. O. 5. 8. *Omſtandigheyd van perſoonen.*

(Complexus Venereus. Cic. D. 2. 69. *Het byſlaapen.*)

COMPLĬCĀTŬS, ă, ŭm. *Ingewonden, ingewikkelt, ingezwachtelt, duyſter, donker, verward.*

Animi ſui complicatam notionem evolvere. Cic. Off. 3. 19. *De verwarde denkbeelden van zijn verſtand ontwinden,* of *ontzwagtelen, verklaaren, klaarder voorſtellen,* of *openbaaren.*

CŎMPLĬCES. m. pl. Sidon. E. 8. 11. *Medeſchuldigen, medeplichtigen.*

CŎMPLĬCO, ās, āvī, *of* ŭī, ātŭm *of* ĭtŭm, ārĕ. acc. *Vouwen, toevouwen, t'zamenvouwen, buygen.*

Complicare epiſtolam. Cic. Att. 12. 1. *Een brief toevouwen, ſluyten,* of *toedoen.* Rudentem. Plaut. R. 4. 3. 1. *Een kabeltouw opſchieten.* Femur. Celſ. 8. 20. *De dije buygen, d'eene dije op* of *over d'andere leggen.*

CŎMPLŌDO, ĭs, plōsī, plōsŭm, plōdĕrĕ manus. Quintil. I. O. 11. 3. *Met de handen,* of *in de handen klappen, de handen t'zaamen ſlaan.* 't Betekent oneygentlyk, *iets met handgeklap toejuygehen, toeſtemmen,* of *ergens zijn goedkeuring aan geeven.*

CŎMPLŌRĀTĬO, ōnĭs. f. Liv. 2. 40: 3. 47. *Gehuyl, geween, geſchrey, gejammer, geklag, gekerm,* voornamentlyk van veelen te gelyk.

CŎMPLŌRĀTŬS, ūs. m. Liv. 22. 55. *Beklaging, beweening, beklag, klagte, rouwklagt, rouwbeklaging.*

CŎMPLŌRĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Dom. 37. *Beklaagt, beſchreyt, beweent.*

CŎMPLŌRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Sen. Helv. 1. *Schreijen, klaagen, zuchten, weenen, ſteenen, beweenen, rouwklaagen, rouw bedrijven.*

Comploratum eſt publice. Flor. 2. 15. 8. *De gantſche ſtad was in rouw, men bedreef openbaare rouw.*

CŎMPLŪRĒS, ĭŭm. m. & f. plur. Cic. F. 2. 8. plūră. Liv. 40. 51. *en* plūrĭă, ĭŭm. n. plur. Ter. Ph. 4. 3. 6. Gell. 5. 21. *Veele, een groot getal, een menigte menſchen.*

CŎMPLŪRĬĒS. adv. Plaut. P. 4. 3. 65. Cato *by* Gell. 5. 21. *Dikwils, veelmaal, menigmaal, menigwerf, meermaal, verſcheyde reyzen, geduriglijk, t'elkens.*

(CŎMPLŪSCŬLĒ. adv. *Menigmaal, dikwils, veelmaals.*

Veteres compluſcule ita dixerunt. Gell. 17. 2. *d'Ouden hebben veelmaals zoo geſproken.*)

CŎMPLŪSCŬLĪ, ōrŭm. m. plur. Dies compluſculi. Plaut. R. 1. 2. 43. Ter. Hec. 1. 2. 102. *Veele,* of *verſcheyde dagen.*

CŎMPLŪTŬM, ī. n. Ptolem. 2. 5. Anton. It. 98. *Alkala,* een ſtad van Spanjen in Nieuw Kaſtiliën.

CŎMPLŪTENSĬS, ĭs. m. *en* f. sĕ, ĭs. n. *Van Alkala, dat te Alkala geboren, oorſpronkelijk is,* of *t'huys hoort.*

CŎMPLŪVĬĀTŬS, ă, ŭm. Compluviata vinea. Varr. R. R. 1. 8. Plin. H. 17. 21. *Een ſtaketzel met vier hoeken, dat aan allen kanten uytſpringt.*

CŎMPLŪVĬŬM, ĭī. n. Varr. L. L. 4. 33. Suet. A. 92. *Een afwatering van verſcheyde daaken, een plaats daar verſcheyde daaken afwateren, een gemeene regengoot.*

CŎMPLŪVĬŬS, ă, ŭm. Compluvius lacus. Varr. R. R. 1. 13. *Een regenbak, een bak daar men 't regenwater in vergadert.*

CŎMPŌNO, ĭs, pŏsŭī, pŏsĭtŭm, pōnĕrĕ. acc. *Stellen, vlijen, voegen, ſchikken, zetten, ſchaaren, t'zamen zetten, t'zamenvoegen, in order ſtellen, gereed maaken.*

Componere armamenta. Liv. 26. 39. *Alles t'ſcheep tot ſlaan gereed maaken.* Exercitum viæ pariter & pugnæ. Tac. An. 13. 40. *Zijn leger tot den optocht en ſlag gereed maaken,* of *vervaardigen.*

Componere aciem in cuneos. Tac. G. 6. *Zijn leger in hoopen ſchaaren, in rotten verdeelen.* Comas. Ovid. Rem. Am. 679. Crines. Virg. G. 4. 417. *Zijn haair opſchikken.* Togam. Hor. S. 2. 3. 77. *Zijn tabbaard ſchikken, opneemen, ophaalen.* [Dat doen by den Dichter die naarſtelyk willen toehooren. En by Quint. I. O. 11. die een rede beginnen te voeren.] Vultus. Tib. 4. 7. 9. *Een ernſtig gelaat aantrekken, een deftig weezen vertoonen.*

• Componere bellum. Virg. Æ. 12. 109. Arma. Hor. O. 4. 14. 52. *Den oorlog eyndigen,* of *ten eynde brengen.* Rem. Ter. Ad. 4. 7. 17. Litem. Virg. E. 3. 108. Controverſiam. Cæſ. B. C. 3. 106. *Een geſchil byleggen.* Curas. Virg. Æ. 4. 341. *Zorgen ſtillen, hertzeer,* of *droefheyd verzachten,* of *verzoeten.* Fluctus. Virg. Æ. 1. 139. *De baaren ſtillen.*

Cum bona gratia aliquid componere inter aliquos. Ter. Ph. 4. 3. 17. *'t Geſchil tuſſchen zommigen tot wederzijds genoegen afdoen,* of *byleggen.* Pacem alicui cum altero. Plaut. Merc. 5. 2. 112. Gratiam inter aliquos. Ter. Hec. 3. 5. 29. *Vriendſchap,* of *vrede tuſſchen twee perſoonen maaken, twee te zamen vereenigen.*

Coheredes mei componere volebant. Plin. E. 5. 1. 7. *Mijn medeërfgenaamen wilden tot een vergelijk komen, de zaak byleggen,* of *zich met my vergelijken.*

Componere olivas. Colum. 12. 47. *Olijven inleggen,* of *inzulten.*

Componere magna parvis. Virg. E. 1. 24. Magna cum parvis. Salluſt. B. J. 48. *Groote dingen met kleyne vergelijken; tegens malkanderen overſtellen,* of *gelijk ſtellen.*

Componere Hiſtoriam. Plin. E. 1. 1. Libros. Cic. F. 16. 20. *Een geſchiedtboek,* of *hiſtory ſchryven. Boeken maaken, boeken ſchryven.* Carmina ad lyram. Quintil. I. O. 1. 30. *Lierzangen,* of *dichten maaken, vaarzen maaken om met ſpeeltuyg te zingen.*

Componere pacem. Vellej. 2. 2. 76. *Vrede maaken.*

Componere fallacias. Plaut. Pœn. 3. 5. 29. *Argliſtigheden,* of *bedrog verzinnen, bedenken, brouwen,* of *beraadſlaan, valsheyd verdichten,* of *ſmeeden.* Urbem. Virg. Æ. 3. 387. *Een ſtad ſtichten,* of *bouwen.*

Componere aliquem. Hor. S. 1. 9. 28. Ovid. M. 4. 157. Tac. H. 1. 47. *Iemand begraven, ter aarde beſtellen,* of *brengen, in 't graf leggen, ten grave beſteeden.* Het is een zinſpeeling op 't gebruyk der Ouden, die de beenen der gebrande lyken in aarde potten ſchikten.

Dolor, qui rationi ceſſit, in perpetuum componitur. Sen. Helv. 16. *Een droefheyd, die voor de reden wykt, is voor altoos gelijk als begraven.*

Componere diem. *Den dag eyndigen, ten eynde brengen.*

Veſper componit diem. Virg. Æ. 1. 378. *De avond maakt een eynde van den dag.*

(Componere. *Tegens malkanderen ſtellen,* of *hooren.* [In onduytſch *confronteeren.*]

Epicharis cum indice eſt compoſita. Tac. An. 15. 51. *Epicharis is tegens den aanbrenger gehoort, met hem geconfronteert.*

Componere. *Bevredigen, te vrede ſtellen.*

Antiochus cæteros clementia compoſuit. Tac. An. 12. 55. *Antiochus heeft de overigen door zoetigheyd bevredigt.*

Componi. *Gepaart worden.* Dus worden gezegt de ſchermvechters, wanneer de een tegens den anderen geſtelt wierd om te vechten.

Spectaculum ſibi ac paria componere. Plin. H. 8. 12. *Een vertooning vervaardigen en de ſchermvechters paaren.*

Componere. *Byeen brengen, vergaderen, pakken, oppakken.*

Omnia compoſita ſunt, quæ donavi, ut ferat. Plaut. M. G. 4. 7. 21. *'t Is alles gepakt, dat ik haar geſchonken heb om mede te neemen.*

I ergo intro, & compone, quæ tecum ſimul ferantur. Ter. H. 4. 3. 5. *Gaa dan naar binnen, en pak dat gy mede zult neemen.*)

[CŎMPORTĀTĬO, ōnĭs. f. Vitruv. 1. 5. *Een overvoering, overbrenging.*]

CŎMPORTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Cæſ. B. C. 1. 18. *t'Zamendraagen, voeren,* of *brengen.*

Comportare empta in unum. Hor. S. 2. 3. 109. *Gekogte dingen by een brengen.*

CŎMPŎS, ŏtĭs. m. en f. *Bezitter, bezitſter, eygenaar, eygenaarſter, genieter, genietſter, een die iets bezit, die iets in* zijn

Digitized by Google

zijn magt, of *eygendom heeft*, *die ergens meeſter van is.* Men vind dit woord beneden by Seneca den Treurdichter, in neutro genere.

Compos animi. Ter. Ad. 3. 2. 12. Mentis. Cic. A. 2. 38. Rationis. Cic. N. D. 2. 8. Animo. Sall. *by* Donat. Ter. Ad. 3. 2. 12. Sui. Celſ. 5. 26. *Met reden*, of *verſtand begaaft*, *die meeſter van zich zelven is*, *die by zijn verſtand*, of *zinnen is.* Laudis. Plaut. Am. 2. 2. 13. *Vol eer*, *roem*, of *luyſter*; *gloryryk.*

Compos jam ſui rex. Liv. 42. 16. *De Koning nu bedaart zijnde.*

Facere aliquem compotem patriæ. Cic. Att. 3. 15. Plaut. Capt. 3. 4. 89. Urbis. Cic. Sext. 69. *Iemands wederkeering in zijn vaderland*, of *ſtad weêr verwerven*; *maaken dat iemand naar zijn vaderland*, of *ſtad keere.* Voti. Liv. 7. 40. *Iemand zijn vollen wenſch geeven*, of *doen erlangen*; *alles geeven wat hy wenſcht*, of *begeert*; *iemand in alles vergenoegen*, of *te vreden ſtellen.*

† Tibi compote voto reddunt grates. Sen. Ag. 2. 365. *Zy bedanken u na dat zy hunnen wenſch verkregen hebben.*

COMPŌSĬTE. adv. Colum. 8. 3. *Zediglijk*, *geſchiktelijk gematigtlijk*, *zoetelijk*, *zachtelijk*, *zagtjes.* De compar. *Compoſitius* ſtaat by Tac. An. 15. 3.

Compoſite indutus. Gell. 1. 5. *Cierlijk gekleedt.*

Compoſite ambulare. Colum. 6. 2. *Zoetjes*, of *langzaam wandelen*, *zachtjes gaan.*

• Compoſite dicere. Cic. Or. 71. *of* Eloqui. Cic. de Or. 1. 11. *Cierlijk*, *onderſcheydentlijk*, of *beſchaafdelijk ſpreeken*; *zich wel uytdrukken*, *net in 't ſpreeken zijn.*

COMPŌSĬTĬO, ōnĭs. f. Cic. L. L. 2. 22. *Maakzel*, *opſtelling*, *t' maaken* of *'t ſchrijven van een boek.*

Compoſitio. *t'Zamenzetting*, *t'zamenſtelling*, *t' zamenhechting*, *t' zamenvoeging*, *t' zamenbinding*, *ſchikking*, *vlying van verſcheyde dingen.*

Compoſitio membrorum. Cic. N. D. 1. 18. *Vereeniging*, *t'zamenvoeging*, *ſchikking*, of *geſteldheyd van de ledematen des ligchaams.* Verborum. Cic. de Or. 2. 14. *Schikking*, *t'zamenvoeging*, of *t'zamenſchakeling van woorden.*

Compoſitio ſcenæ. Vitruv. 5. 6. *De ſchikking*, *voeging*, of *plaatzing van de deelen eener vertooning.*

Compoſitio. *Verdrag*, *overeenkomſt*, *vredehandeling*, *vereeniging.*

De compoſitione agere, *of* loqui. Cæſ. B. C. 3. 19. *Over verdrag*, of *vrede ſpreeken*, of *handelen.*

Compoſitio gladiatorum. Cic. F. 2. 8. *De ſtrijd der lijfvechters*, *'t gevecht der ſchermers*, *'t ſchermersgevecht*; *'t gevecht der ſwaardvechters.* Dus genaamt, om dat twee aan twee met elkander in ſterkte vergeleeken wierden.

Compoſitio medicamentorum. Celſ. 5. 2. 6. *Menging*, of *bereyding van geneesmiddelen.* Unguentorum. Cic. N. D. 2. 68. *Van welriekende zalf.*

Compoſitio Magiſtratuum. Cic. L. L. 3. 5. *'t Bevel*, *'t gebod*, *de laſt*, of *keure der Overigheyd.*

Compoſitio. Colum. 12. 20. *Mengzel*, *inſuykering*, *inzulting*, *inzouting.*

COMPŌSĬTO. Ter. Ph. 5. 1. 29. Ex compoſito. Liv. 3. 16. *Met opzet*, *met overleg*, *met voordacht*, *met voorbedachten raade*, *opzettelijk*, *voordachtelijk*, *willens en wetens.*

COMPŌSĬTOR, ōrĭs. m. Cic. Or. 19. *Een Schryver*, *een Boekſchryver*, *een die een boek maakt*, *opſteller van een boek.*

COMPŌSĬTŪRĂ, æ. f. Lucret. 4. 329. *De geſteltheyd*, *ſtaat*, *ſchikking*, *t'zamenvoeging*, *ſtelling*, of *zetting van iets.*

Solœciſmus eſt inconveniens compoſitura partium orationis. Gell. 5. 20. *Een wanſpraak*, of *wantaal is een quaade ſchikking van de deelen eener reden.*

COMPŌSĬTŬS, ă, ūm. *t'Zamengeſtelt*, *opgeſtelt*, *geſchreven*, *beſchreven*, *gemaakt.* Dit woord word by Cicero niet gevonden: en ik geloove niet dat het by de Latynſche Schryvers in dezen zin te vinden zy. De compar. *Compoſitior* ſtaat by Cic. V. 1. 11. en de ſuperl. *Compoſitiſſimus* by Cicero beneden. (Ik zoude evenwel Cicero zoo uytleggen. Att. 1. 16. Commentarium conſulatus mei Græce compoſitum miſi ad te. *Ik heb aan u gezonden de beſchrijvinge van de zaaken voorgevallen als ik Burgermeeſter was*, *in 't Griekſch beſchreven.*)

Compoſitus. *t'Zamengeſtelt*, *t'zamengevoegt*, *vermengt*, *van verſcheyde dingen gemaakt.*

Compoſita oratio. Cic. de Or. 1. 12. *of* verbis puris & lectis compoſita. Cic. Her. 4. 11. *Een bearbeyde*, *doorwrochte*, *nette*, *beſchaafde*, of *welgeſtelde rede*; *een zuyver*, of *fraay geſprek*, *een redenvoering van uytgekipte*, of *uytgezochte woorden.* Verba compoſita. Sall. B. J. 85. *Uytgekipte*, *uytgezochte*, *welbedachte*, *uytgelezene*, of *zinrijke woorden.*

Compoſitus. Cic. L. L. 2. 5. *Bevolen*, *belaſt*, *verordent*, of *beſtelt door d'Overigheyd.*

Compoſitus ad aliquid. Cic. L. L. 2. 13. *Bequaam*, *gevoeglijk*, *geſchikt*, *nuttig*, *dienſtig*, of *gepaſt tot iets*, *met iets overeenkomende.*

Compoſitus. *Gemaakt*, *geveynſt.* Vultus compoſitus. Tac. A. 1. 7. *Een geveynſt gelaat.*

Compoſitus in oſtentationem. Liv. 26. 19. *Tot pracht en praal gemaakt.* In ſecuritatem impenſe. Tac. An. 3. 44. *Die een ſtout of onvertzaagt wezen heeft*, of *vertoont*, *die in een groote geruſtheyd leeft*, *die zeer geruſt is.* Agmen compoſitum ad omnes caſus. Liv. 24. 35. *Een leger*, of *heyr in ſlagorden geſtelt*, *geſchikt*, of *geſchaart*, *dat ſtrijdvaardig ſtaat*, of *gereed is tot alle voorvallen.* Nomen terrori compoſitum. Flor. 3. 10. 20. *Een naam bequaam om ſchrik aan te jaagen*, *een gevreesde*, *een geduchte naam.* Nihil erat compoſitum ad oſtentationem doloris. Tac. An. 2. 82. *Het was geen ydele vertooning van rouwe*, of *droefheyd*, *het was geen gemaakte droefheyd.*

Capillus commode compoſitus. Plaut. Moſt. 1. 3. 7. *Cierlijk opgetooit haair.*

Compoſitus ad carmen. Quintil. I. O. 2. 8. *Geboren*, of *bequaam tot de dichtkonſt*, *voor de dichtkunde eygen*, of *tot de dichtkonſt geſchikt.*

Compoſita mens. Sen. E. 2. *Een bezadigt gemoed.*

Compoſiti affectus. Quintil. I. O. 11. 3. *Gematigde*, *bedaarde*, of *geregelde hertstochten.* Mare compoſitum. Ovid. M. 8. 857. *Een ſtille zee.*

Cum indice compoſitus. Tac. An. 15. 51. *Tegens den beſchuldiger gehoort.*

Solis locis compoſitus. Plaut. R. 1. 3. 21. *In een woeſtijne gelegen*, *in een eenzaame plaats geſtelt*, *gezet*, of *leggende.* Andere leezen compoſitus.

Compoſitiſſimæ epiſtolæ. Cic. Att. 6. 9. *Net geſchreve en welgeſpelde brieven.*

(Compoſitus. *Die met opzet*, *met overleg*, of *met voorbedachten raad iets doet.*

Compoſiti ſeditionis auctores. Tac. H. 4. 14. *Die op muytery met voorbedachten raad toegelegt hadden.*

Compoſitus. *Beſtemt*, *beſtelt*, *vaſtgeſtelt.*

Compoſita hora. Hor. O. 1. 9. 20. *Ter beſtemder tijd*, *op 't vaſtgeſtelde uur.*)

COMPOSTŬS, ă, ūm. De Dichters gebruyken zomtyds dit woord door een letterwechwerping voor Compoſitus. By voorbeeld Virg. Æ. 1. 253.

COMPOSTELLĂ, æ. f. *Kompoſtella*, de hoofdſtad van Galliciën in Spanjen. Daar is 'er ook een van den zelven naam in nieuw Spanje, in Amerika. Zie Voſſ. Mel. p. 231.

COMPŌTĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. S. 13. *Slempgaſtery*, *drinkgelag*, *drinkfeeſt*, *gelag waar in veele t'zaamen drinken.*

COMPŌTŎR, ōrĭs. m. Cic. A. 2. 17. *Een drinkebroer*, *medeſlemper*, *likkebroer*, *drinkgezel*, *drinkmaat.*

COMPŌTRĪX, īcĭs. f. Ter. And. 1. 4. 5. *Een medeſlempſter*, *medezuypſter*; *een vrouwmenſch dat met een ander ſlempt*, *drinkt*, of *mooy weer ſpeelt.*

Famularum turba compotrix. Sidon. E. 2. 9. *Een zuypgezelſchap van dienſtmaagden.*

COMPRÆS, ædis. m. Feſtus. *Een medeborge*, *een die neffens een ander borge is*, of *voor iemand inſtaat.*

COMPRANSŎR, ōrĭs. m. Cic. A. 2. 29. *Een medeſlemper*, *tafelbroer*, *een die met een ander 't middagmaal houd.* By d'Ouden deed men 's avonds maar een maaltyd, zoo dat de geenen, die 's middags aten, niet voor matig gehouden wierden.

COMPRĔCĀTĬO, ōnĭs. f. Liv. 39. 15. *Openbaare gebeden*, *aanroeping.*

COMPRĔCŎR, ārĭs, ātus ſūm, ārī. acc. Ter. Ad. 4. 5. 65. *Bidden*, *aanroepen*, *ſmeeken*, *ootmoediglijk bidden*, of *verzoeken.*

Fidem cœleſtium comprecari. Catull. 65. 191. *Om de help der Goden bidden*, of *ſmee-*

ſmeeken, de Goden te hulp roepen; des hemels hulpe zoeken.

COMPRĔHENDO, ĭs, prĕhēndī, prĕhēnsūm, prĕhēndĕrĕ. acc. Ter. E. 5. 1. 20. Cic. Cœl. 25. *Iemand vatten, grijpen, vangen, by de kop vatten, vaſt houden, achterhaalen, of betrappen.*

Vitis comprehendit. Colum. 5. 10. Arb. 19. *De wijngaard vat aarde, begint wortel te ſchieten, of te wortelen.*

Comprehendere aliquid. Virg. Æ. 6. 626. Verbis aliquid. Cic. Cl. 92. Dictis aliquid. Ovid. M. 13. 160. *Iets omwinden, ontzwagtelen, verklaaren. Een geworden, eenig zeggen uytleggen, of verklaaren.* Luculentioribus verbis rem eandem. Cic. Att. 12. 21. *De zelve zaak fraaijer, cierlijker, of met uytgelezener woorden verklaaren.*

Comprehendere. *Iets bevatten, begrijpen, verſtaan, bezeffen.* Cicero voegt 'er by animo. N. D. 3. 25. *en* mente N. D. 3. 8. *Met het verſtand.*

Signis certis aliquid comprehendere. Colum. 6. 24. *Iets door zekere, of vaſte tekenen ontdekken, verſtaan, vatten, beſpeuren, of te weeten komen.*

Facinus ipſius manifeſto comprehenditur. Cic. Cœl. 27. *Hy is openbaarlijk van zijn misdaad overtuygt, zijn misdaad word openbaarlijk beweezen.*

Comprehendere aliquid cogitatione. Cic. Fl. 25. *Iets in zyn gedachten opſluyten, bewaaren, of houden.* Memoria. Cic. T. Q. 5. 41. *Iets in zijn geheugenis bewaaren, iets onthouden, of geheugen, ergens aan gedenken.* Scientia. Cic. F. 6. 22. *Iets weeten, ergens kennis van hebben, of kundig van zijn.*

Comprehendere aliquem amicitia. Cic. Cœl. 6. *Iemand beminnen, onder zijn vrienden rekenen.* Humanitate. Cic. F. 13. 22. *Iemand beleefdheyd toonen, of verplichten.*

Caſæ celeriter ignem comprehenderunt. Cæſ. B. G. 5. 43. *De hutten hebben haaſt vuur gevat; zijn haaſt in brand geraakt; 't vuur heeft haaſt vat op de hutten gehad.*

(Comprehendere. *Beſlaan, aanhouden, perſſen.*

Naves in flumine comprehenſas juſſit ſubigi. Liv. 26. 7. *Hy heeft bevolen dat de ſchepen, die op de rivier aangehouden waren, zouden gebragt worden.*

Comprehenſis ad deportandum meritoriis vehiculis. Suet. C. 39. *De huurwagens gepreſt, of aangehouden om over te brengen.*)

COMPRĔHENSĬBĬLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. A. Q. 1. 11. *Verſtaanlijk, verſtaanbaar, vatbaar, bevattelijk, begrijpelijk, dat men verſtaan, beſeffen, of bevatten kan.* [In de Heydelbergze handſchriften ſtaat Comprehendibilis. Het is gelijk 't woord Patibilis, dat Cicero beneden gebruykt. Hy weet anderzins καταληπτὸν niet uyt te drukken. Zie evenwel Calſter. Suppl. L. L. p. 65.]

COMPRĔHENSĬO, ōnĭs. f. Cic. A. 2. 8. *Vatting, grijping, vanging, 't gevangenneemen.*

• Comprehenſio. Cic. N. D. 1. 34. *Bevatting, begrijp, verſtaning, kennis, beſeffing, bezinning, verbeelding van een zaak.*

Comprehenſio. alleen. Cic. Or. 44. *of* Verborum comprehenſio. Cic. Cl. 8. *Een volzin, omloop, uytgang, een afdeeling, lid, of gedeelte van een reden.*

COMPRĔHENSŬS, ă, ūm. Cic. de Or. 2. 40. *Gevat, betrapt, overvallen, achterhaalt, gevangen, gegrepen.*

• Comprehenſus. *Bevat, begrepen, verſtaan, 't geen men bevat, of begrepen heeft.*

Sententia breviter comprehenſa. Cic. F. 2. 7. *Een ſpreuk in weynig woorden bevat, een gedachte beknoptelijk gezeyt, of uytgedrukt.*

COMPRENDO. Dit woord is dichtkundig. Zie Comprehendo.

COMPRESSE. adv. Compreſſe loqui. Cic. Fin. 2. 6. *Kort en bondig ſpreeken.*

COMPRESSĬO, ōnĭs. f. Vitruv. 9. 9. *t'Zamendrukking, inſluyting, of t'zamenperſſing,* der lucht, enz. Een woord der Natuurkunde.

Brevis Orator compreſſione rerum. Cic. Cl. 7. *Een Redenaar die een korte, gedronge, of beknopte ſtijl heeft, die zijne zaaken, of ſtellingen, in korte, of in weynige woorden bevat; een Redenaar die beknopt en bondig is in zijne zaaken, of ſtellingen.*

Compreſſiones arctæ amantum. Plaut. Pſeud. 1. 1. 64. *Nauwe omhelzingen der verliefden.*

(Compreſſio. *'t Byleger, 't byſlaapen.*

Eum qui ex compreſſione matrimonium fecerat, non poſſe dimittere uxorem in omne tempus. Tertull. adv. Marc. 4. 34. *Dat deze zijn huysvrouwe, die hy getrouwt had, na dat hy ze beſlaapen had, nooit konde verlaaten.*)

COMPRESSĬUNCŬLA, æ. f. Plaut. Pſ. 1. 1. 66. *Een tedere omhelzing, of omarming.*

COMPRESSĬUS. adv. Dialectici loquuntur compreſſius. Cic. Fin. 2. 6. *De Redenkonſtenaars zijn korter van ſtijl, gebruyken minder omſlag van woorden.*

Illa quærit compreſſius. Gell. 1. 23. *Zy vraagt, verneemt, of onderzoekt nadrukkelijker, of nauwkeuriger.*

COMPRESSOR, ōrĭs. m. *Die een meysjen beſlaapen heeft.*

Compreſſoris ſervulus id ſurpit. Plaut. Aul. Arg. 7. *De ſlaaf van die het meysjen beſlaapen heeft neemt dat weg.*)

COMPRESSŬS, ă, ūm. Cic. Ar. 25. *Geperſt, byeen geduwt, t'zamengedrukt.* De compar. *Compreſſior* ſtaat by Celſ. 2. 11.

Compreſſa virgo. Ter. Hec. 4. 1. 57. *Een geſchonde of onteerde maagd.*

Compreſſus. *Geſtopt, toegeſtopt, geſloten.*

Compreſſus morbus. Celſ. Præf. 1. *Een ziekte die het ligchaam ſluyt, of ſtopt.*

Compreſſum frumentum. Cic. Dom. 6. *Opgelegt, of opgeſloten koren.* Odium. Cic. Dom. 24. *Een verborgen, verholen, of heymelijken haat.*

Compreſſa palma ferire. Plaut. Caſ. 2. 6. 53. *Met de vuyſt, of een geſlote hand ſlaan, een vuyſtſlag geeven.*

Compreſſis, quod ajunt, manibus ſedere. Liv. 7. 13. *of* Compreſſas manus tenere. Lucan. 2. 293. *Met de handen kruyswijze over malkanderen zitten,* dat is, *ledig zitten zonder iets te doen, een luy leven leyden.* Andere leezen Comploſas by Lucanus.

(COMPRESSŬS, ūs. m. *Het byleger, het byſlaapen.*

Virgo ex eo compreſſu gravida facta eſt. Ter. Ad. 3. 4. 29. *Het meysjen is door dat byſlaapen zwanger geworden.*

Quæ meo compreſſu peperit filiam. Plaut. E. 4. 2. 15. *Die van my beſlaapen zijnde een dochter gebaart heeft.*

COMPRĬMO, ĭs, prēſsī, prēſsūm, prĭmĕrĕ. acc. Cic. N. D. 2. 48. *Beſluyten, prangen, perſſen, t'zamendrukken, benauwen, in een dringen, toedringen, t'zamendouwen.*

Comprimere aliquid. *Iets achterhouden, uyt d'oogen houden, verbergen, verheelen, verduyſteren dat het niet in 't licht, of niet voor den dag, of niet te voorſchijn komt.*

Comprimere frumentum. Cic. Dom. 6. Att. 5. 21. *'t Koren inhouden, of opſluyten.*

Comprimere delictum. Cic. Att. 10. 4. *Een ſchelmſtuk verzwijgen, verheelen, geheym, verhoolen, of verborgen houden.* Digitos. Cic. Or. 22. *De vingers ſluyten, toedoen, of by malkanderen trekken.* Alvum. Celſ. 1. 10. *Den buyk ſtoppen.* Stomachum. Celſ. 4. 5. *'t Braken beletten.* Oculos. Ovid. Her. 1. 102. *d'Oogen ſluyten, of toedoen.* Linguam alicui. Plaut. Am. 1. 1. 192. *Iemand den mond ſnoeren, doen zwijgen, of iemands tong bedwingen.*

Comprimere manus. Ter. H. 3. 3. 29. *Zijne handen niet uytſteeken, de handen t'huys houden.*

Comprimere ſe. Plaut. Caſ. 2. 3. 32. *Zich inhouden, inbinden, bedwingen,* of *zich weêrhouden.*

Comprimere conatus & furorem alicujus. Cic. Off. 2. 17. *Iemands pogingen en woede beteugelen, ſluyten, of bedwingen,* Cupiditatem. Cic. Piſ. 25. *Iemands begeerlijkheyd intoomen, bepaalen, weêrhouden, of matigen.* Animi conſcientiam. Cic. Fin. 2. 17. *Zijn gewiſſe verdooven, toeſchroeijen, afbranden, 't wroegen, of 't knaagen van zijn gewiſſe verdooven, zijn geweeten in ſlaap wiegen.*

Comprimere fletus. Ovid. Liv. 467. *Ophouden van weenen, niet meer ſchreijen.* Animam. Ter. Ph. 5. 6. 28. *Zijn adem inhouden.* Præfurnium. Vitruv. 5. 10. *Een oven toeſluyten, of toedoen.*

(Comprimere vi virginem. *Een meysjen verkrachten.*

Fatetur ſe vi neſcio quam compreſſiſſe. Ter. Hec. 5. 3. 30. *Hy bekend iemand, ik weet niet wie, verkracht te hebben.*

Vi compreſſa Veſtalis. Liv. 1. 4. *De Non-*

na

Digitized by Google

ne verkracht zijnde.)

COMPRŎBATĬO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 5. 22. *Goedkeuring, goedkenning, goedvinding, toeſtemming.*

COMPRŎBĀTŎR, ōrĭs. m. Cic. I. R. 1. 28. *Goedkenner, goedkeurder, toeſtemmer.*

COMPRŎBO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Goedkeuren, goedkennen, goedvinden, toeſtemmen.*

Sententia ſua aliquid comprobare. Cic. F. 15. 4. *Ergens zijn ſtem,* of *goedkenning aan geeven, Iets goedkeuren,* of *goedkennen, Iets toeſtemmen.*

Aliquid teſtimonio alterius comprobare. Cic. V. 2. 48. *Iets op 't getuygenis van een ander beweeren, bevestigen, bewijzen, vaſt ſtellen,* of *ſtaande houden.*

Beneficium verbis initum re comprobare. Ter. And. 5. 1. 5. *Een beloofde weldaad metter daad volbrengen.*

Somnium comprobatur. Cic. Div. 1. 23. *De droom word waar gemaakt.*

COMPRŌMISSĀRĬŬS, ĭi. m. Compromiſſarius judex. Calliſtr. D. 4. 8. 41. *Een wederzijds gekozen Rechter, een Rechter waar aan beyde de tegendingers hunne zaak verblijven, een Rechter door partijen verkoren om hunne zaak te beſlechten.*

COMPRŌMISSŬM, i. n. Cic. V. 2. 27. *Een verblijf, een onderlinge verbintenis, een t'zamenbelofte.* Een geſchrift waar door men van wederzyden iets aan goede mannen ſtelt om uytſpraak te doen, met belofte van zich daar aan te zullen gedraagen.

Compromiſſum de re aliqua facere. Cic. Q. R. 4. *Ergens een verblijfſchrift over aangaan, een zaak aan anderen verblijven.*

COMPRŌMITTO, ĭs, misī, missŭm, mittĕrĕ. Cic. Fr. 2. 15. *Iets aan goede mannen verblijven, iets aan d'uytſpraak van ſcheydsluyden,* of *goede mannen ſtellen, zich wederzijds aan d'uytſpraak van goede mannen belooven te houden.*

(COMPTE. adv. *Fraay, net.* De compar. *Comptius* ſtaat by Gell. 7. 3.

Compte res facta eſt. Gell. 7. 3. *De zaak is fraay,* of *net verhandelt.*

Compte differere. Sen. E. 75. *Cierlijk redenkavelen.*)

COMPTŬS, ă, ŭm. Tib. 4. 2. 10. Virg. Æ. 10. 832. Cic. Piſ. 11. *Gekemt, opgeſchikt, mooy gemaakt, opgetooyt, verciert, opgehult.* De compar. *Comptior* ſtaat by Tac. H. 1. 19.

• Comptus. Cic. S. 28. Tib. 3. 1. 14. *Beſchaaft, doorkneed, beblokt, doorwrocht, wel gemaakt, wel bearbeyd, uytſtekend fraay, heel ſchoon,* van eenig ſchrift, boeken, enz. ſpreekende.

COMPTŬS, ūs. m. Lucret. 1. 88. *Cierſel, optooyſel, cieraad, oppronking, opſchikking.*

(COMPŬGNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *t'Zamen ſtrijden, t'zamen vechten; met iemand handgemeen zijn.*

Grammaticos clamantes compugnantesque reliqui. Gell. 14. 5. *Ik heb de Letterkonſtenaars, roepende en t'zamenſtrijdende, alleen gelaaten.*

Vidiſtis compugnantes philoſophum & dolorem. Gell. 12. 5. *Gy hebt den Wijsgeer met de ſmert zien vechten.*

COMPULSO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Tegens malkanderen ſtooten, ergens tegen aan ſtooten.*

Aqua compulſatur. Colum. 1. 5. *'t Water ſtoot tegens malkanderen aan.* Zoo wierd eertyds geleezen by dezen Schryver. Nu leeſt men, cum pulſatur.

Ore compulſat. Apul. M. 7. 197. *Hy ſtoot 'er met den mond tegens aan.*)

COMPUNCTĬO, ōnĭs. f. *Steeking, groote ſmert, pijn,* of *wee.*

Laterum compunctio. Plin. H. 21. 19. *Steeking,* of *pijn in de zijde, zijdewee.*

COMPUNCTŌRĬŬS, ă, ŭm. Sermo compunctorius. Sidon. E. 6. 6. *Een ſteekelige rede, ſteekelige woorden.*

COMPUNCTŬS, ă, ŭm. Compunctus notis Threiciis. Cic. Off. 2. 7. *Als een ſlaaf met een heet yzer gebrandmerkt.*

COMPUNGO, ĭs, pūngĕrĕ. acc. Colum. 8. 14. *Steeken, prikkelen.* Men vindt, noch Compunxi, noch Compupugi in eenig goed Schryver.

Muſca compungit collum equo. Phædr. 3. 7. 3. *De vlieg ſteekt des paards hals,* of *den hals van 't paard.*

• Color ille compungit aciem oculorum. Lucret. 2. 420. *Die kleur,* of *verwe ſteekt in d'oogen, doet d'oogen zeer, krenkt het gezicht.*

Stoici ſe compungunt ſuis acuminibus. Cic. Or. 2. 38. *De Stoïeynen ſteeken,* of *verwarren malkanderen met hunne ſpitsvinnigheden,* of *ſcherpzinnigheden.*

COMPŪTĀBĬLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plin. H. 16. 8. *Dat men tellen, berekenen,* of *oprekenen kan, telbaar, rekenbaar.*

COMPŬTĀTĬO, ōnĭs. f. Sen. B. 4. 11. Plin. H. 17. 22. *Rekening, oprekening, optelling.*

Expoſtulare computationem. Plin. H. 9. 35. *Iemand verplichten om rekening te doen. Iemand rekening afvorderen, iemand dagvaarden,* of *roepen om rekening te doen.*

Computatio Romana. Plin. H. 2. 108. *De rekening der Romeynen, de Roomſche rekening, de wijze van rekenen onder de Romeynen gebruykelijk.*

(COMPŬTĀTOR, ōrĭs. m. Sen. E. 87. *Een Rekenaar, een Rekenmeeſter.*)

COMPŬTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Cic. A. 2. 37. *Rekenen, oprekenen, tellen, optellen.*

Computare digitis. Plaut. M. G. 2. 2. 49. *Op de vingeren tellen,* of *rekenen.*

Computare. Plin. H. 9. 35. *Overweegen, denken, achten, meynen, ſchatten, gelooven, zich inbeelden.*

† Facies tua computat annos. Juv. 6. 198. *Uw aangezicht wijſt uwe jaaren uyt, geeft uwen ouderdom te kennen, uwe ouderdom blijkt uyt uw gelaat,* of *wezen.* Suos jam dextra computat annos. Juv. 10. 249. *Hy telt zijne jaaren al op de rechterhand,* dat is: *Hy is reeds honderd jaar oud.* De Dichter zinſpeelt op de wyze der Ouden, die de ſlinker vingers gebruykten om een getal dat onder de honderd, en de rechter om een getal dat boven de honderd was op te tellen.

Computare. Sen. B. 4. 17. *Voordeel zoeken.*

COMPŬTRESCO, ĭs, putrŭī, putrĕſcĕrĕ. Plin. H. 13. 13. *Verrotten, vervuylen, verſtinken, ineeten, bederven.*

(COMPŬTŬS, i. m. Firmic. 3. 12. 5. 15. *Rekening.*)

C O M U.

[CŌMŬM, i. n. *Como.* Een ſtad in 't Hertogdom van Milanen, aan de zee Lago di Como genoemt.]

C O N A.

CŌNĀMĔN, ĭnĭs. n. Lucret. 6. 1029. Ovid. M. 3. 60. *Poging, trachting, onderneming, proeve om iets te doen, 't beſtaan van iets uyt te werken.*

CŌNĀMENTŬM, i. n. Conamentum ligneum. Plin. H. 19. 2. *Een handboom,* of *koevoet om zwaare laſten mee op te ligten,* of *te verzetten.*

(CŌNĀTĬO, ōnĭs. f. Sen. N. Q. 2. 12. *Poging, onderneming.*)

CŌNĀTŬM, i. n. *Poging, betrachting, onderneming, beſtaan.*

Conata perficere. Cæſ. B. G. 1. 3. Nep. Dion. 8. Peragere. Juv. 13. 210. Exſequi. Vellej. 2. 29. *Zijne voornemens,* of *pogingen volvoeren, volbrengen,* of *uytvoeren; zijn raadſlagen,* of *ondernemingen te boven komen.*

CŌNĀTŬS, ūs. m. Cic. C. 2. 12. *Poging, onderneming, betrachting, proeve om iets te doen, beſtaan.*

Comprimere conatus alicujus. Cic. C. 1. 5. *Iemands ondernemingen beteugelen.*

Magno conatu aliquid agere. Cic. P. Q. 14. *Iets met de uyterſte poging doen.*

Id obſtat conatibus meis. Ovid. Rem. Am. 683. *Dat belet mijne onderneming.*

C O N C.

(CONCĂCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Phæd. 4. 17. 11. *Beſtruyven, bevuylen, met zijnen drek vuyl maaken, bekakken, beſchijten.*

Quid fecerit, neſcio: omnia concacavit. Sen. 'Αποκολ. 848. *Ik weet niet wat hy gedaan heeft: hy heeft 't alles beſtruyſt,* of *beſcheeten.*

CONCÆDES, ĭŭm. f. plur. Tac. An. 1. 50. Cæſ. B. G. 3. 29. *Afgehouwe ſtukken,* of *takken van boomen om verſchanſingen van te maaken.*

(Concædes, wierden genoemt *de boomen,* welke in menigte te gelyk wierden afgehouwen, om den vyand de paſſen te belemmeren. Tac. An. 1. 50.)

CONCĂLĔFĂCĬO, ĭs, fēcī, factŭm, facĕrĕ. Cic. de Or. 2. 78. *Verwarmen,* of *verwarmen, warm,* of *heet maaken.*

CON-

CONCĂLĔFACTŌRĬŬS, ă, ŭm. Plin. H. 21. 20. *Heet*, *verwarmend*, *dat heet*, of *warm maakt*.

CONCALEFACTŬS, ă, ŭm. Cic. T. Q. 1. 18. *Heet gemaakt*, *gewarmd*, *geheet*, *warm gemaakt*.

CONCALEFĬO, ĭs, factus ſŭm, fĭĕri. Varr. R. R. 3. 9. *Warm*, of *heet worden*; *gewarmd*, of *geheet worden*, *broeijen*, *ſtikken*.

Trabes, cum inter ſe tangunt, concaleſiunt. Vitruv. 4. 7. *Als de balken aan malkander leggen*, *ſtikkenze*, of *raakenze aan 't broeijen*. Hy zegt daar Concaleſaciuntur, doch men moet hem niet volgen.

CONCĂLESCO, ſcĭs, călŭi, călēſcĕrĕ. Plaut. Am. 1. 3. 15. *Heet*, of *warm worden*, *broeijen*, *aan 't broeijen raaken*.

Stagnum concaleſcit, niſi agitatum ventis renovetur. Colum. 8. 17. *Een vyver*, *poel*, of *ſtilſtaande water word warm*, of *raakt aan 't broeijen*, *zoo 't door geen winden geroert*, of *ververſcht word*.

* Concaluit. Ter. H. 2. 3. 108. *Hy is verlieſt geworden*, *hy is in lieſde ontſteeken*. Dus word het van Donatus verklaart.

Animi concaleſcunt. Cic. T. Q. 1. 19. *De gemoederen worden verhit*, of *ontſteeken*.

CONCALLESCO, ſcĭs, călŭi, callēſcĕrĕ. *Hard worden*, *vereelden*, *vereeldt worden*.

Manus opere concalluit. Cic. N. D. 3. 10. *De hand is door 't werken vereeld*, of *hard geworden*, *heeft zich naar 't werken gezet*, *is 't werken gewoon geworden*.

* Animus illius uſu concalluit. Cic. N. D. 3. 10. *Zijn verſtand is door oeffening geſlepen*, of *ſchrander geworden*, *hy is door ervarentheyd bedreven geworden*.

CONCĂMĔRĀTĬO, ōnĭs. f. Vitruv. 6. 11. *Een gewelf*, *gewelfzel*, *boog*, *kluys*.

CONCĂMĔRĀTŬS, ă, ŭm. Suet. A. 90. *Gewelft*, *boogsgewijs gemaakt*, *overkluyſt*, *overwelft*.

CONCĂMĔRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 34. 14. Vitruv. 3. 3. *Overwelven*, *boogswijze*, of *met boogen maaken*.

CŎNCĂSTĪGO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plaut. Trin. 1. 1. 4. Cic. Her. 2. 23. *Straffen*, *kaſtijden*, *beſtraffen*, *doorneemen*.

CONCĂTĒNĀTĬO, ōnĭs. f. Tertull. Apol. 19. *Zamenſchakeling*, *zamenhang*.

(CONCĂTĒNĀTŬS, ă, ŭm. Min. Fel. Oct. 125. *Aan malkander geſchakelt*, of *aan malkander hangende als een keten*. Van de latere eeuw, met het volgende præſens.

CONCĂTĒNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Lactant. 3. 17. *Aan malkanderen ſchakelen*, of *vaſt maaken*.)

† CONCĂVĂ, ōrŭm. n. plur. Claud. Hon. Conſ. 3. 47. *Holligheden*, *diepe kluyzen*, *holle plaatzen*, *kuylen*, *hoolen*.

CONCĂVĀTŬS, ă, ŭm. *Hol gemaakt*, *uytgeholt*.

Concavatos nidos facere. Colum. 8. 5. *Uytgeholde neſten maaken*.

CŎNCĂVO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Hol maaken*, *buygen*, *krommen*.

Scorpius concavat brachia in geminos arcus. Ovid. M. 2. 195. *De Schorpioen kromt*, of *buygt zijne pooten als twee boogen*.

CONCĂVŬS, ă, ŭm. Cic. Fat. 5. *Hol*, *uytgeholt*.

† Vela concava. Ovid. Her. 6. 66. *Gezwolle*, of *volle zeylen*, vermids ze, wanneer 'er de wind van achteren in ſpeelt, hol worden.

CONCĒDO, ĭs, cēſsi, cēſsŭm, cēdĕrĕ. *Wechgaan*, *heene gaan*, *vertrekken*, *verreyzen*, *wijken*, *afwijken*, *wechvluchten*, *naar een ander plaats trekken*, *ergens naar toe gaan*, *zich elders heen begeeven*.

Concedere aliquo. Cic. C. 1. 7. *Ergens heene wijken*, of *trekken*, *zich ergens naar toe begeeven*. Domum. Ter. H. 3. 1. 90. *Naar huys gaan*. Ad dexteram. Ter. And. 4. 4. 12. *Zich naar de rechter zijde wenden*, *naar de rechter kant wijken*, *aan de rechter hand gaan*. Ad januam. Plaut. Au. 4. 5. 6. *De deur kiezen*, *naar de deur gaan*. [Oculis. Plaut. E. 5. 2. 16.] Ab oculis alicujus. Cic. C. 1. 7. *Uyt iemands oogen*, of *gezicht gaan*, *uyt iemands gezicht wijken*, *iemands tegenwoordigheyd ſchuwen*, of *mijden*. Ex ædibus. Ter. Hec. 4. 4. 57. *Uyt den huys gaan*. In tecta. Liv. 22. 22. *Onder 't dak gaan*. In hiberna. Liv. 26. 20. *In de winterwijken trekken*, *zich in de winterbezettingen begeeven*.

* Concedere alicui aliqua re. Cic. Dej. 10. *of* aliquam rem. Ter. Hec. 2. 2. 16. Cic. P. Q. 30. *of* de aliqua re. Cic. V. 2. 44. *Iemand ergens in wijken*, *iemand iets toegeeven*, *bekennen*, of *toeſtemmen dat iemand ons ergens in te boven gaat*, of *overtreft*, *een zaak gewonnen geeven*. De jure ſuo. Cic. Off. 2. 18. Ter. Ad. 2. 2. 9. *Van zijn recht afſtaan*, of *iets overgeeven aan een ander*.

Concedere alicui. Ter. Ph. 5. 3. 22. *of* Concedere in ſententiam alicujus. Liv. 32. 36. *Van iemands gevoelen zijn*, of *worden*, *iemands gevoelen toeſtemmen*, *aanneemen*, of *volgen*. In conditiones. Liv. 2. 33. *De voorwaarden toeſtaan*, *aanneemen*. In deditionem alicujus. Liv. 28. 7. *Zich aan iemand overgeeven*. In ditionem & imperium alicujus. Liv. 36. 14. *Zich iemands magt en heerſchappy onderwerpen*.

Victi in gentem nomenque imperantium conceſſere. Sall. B. J. 18. *d'Overwonnenen zijn een volk met d'overwinnaars*, *en met den zelven naam genoemt*.

* Concedere aliquid alicui. Cæſ. B. G. 4. 15. *Iemand iets toeſtaan*, *vergunnen*, *geeven*, *ſchenken*, *verleenen*, *ergens mee begiftigen*. Alicui impunitatem. Cæſ. B. G. 1. 14. *Iemand ongeſtraft laaten*, *niet ſtraffen*, *genade toonen*, *vergeeven*, *quijtſchelden*, *van ſtraffe bevrijden*. Dicto alicujus. Cic. S. R. 1. *Iemand een woord te goede houden*, of *vergeeven*. Id tibi concedo. Cic. T. Q. 5. 7. *Ik geef u dat toe*, *ik ſtemme*, of *ſtaa u dat toe*, *ik ben 't daar in eens met u*, *ik betwiſt u dat niet*.

Concedere alleen. Tac. An. 13. 30. *of* Concedere vita. Tac. 12. 39. Fato. Tac. An. 2. 71. Plin. P. 11. *Overlijden*, *ſterven*, *'t leeven afleggen*.

Concedere alicui, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. Pl. 30. *of* Concedere. ſeq. inf. Cic. N. D. 1. 32. *Iemand toelaaten*, *toeſtaan*, *vergunnen*, *dat*, *enz.* *Lijden*, *dulden*, *gedoogen*, *gehengen*, *wel willen*, *dat*, *enz.*

† Urbem in iras alicui concedere. Virg. Æ. 7. 305. *Een ſtad aan iemands woede overgeeven*, of *ten beſte laaten*.

(Concedere. *Vergeeven*, *niet ſtraffen*, *niet wreeken*.

Se injurias Romanorum concedere Pharnaci. Hirt. B. Al. 70. *Dat hy Pharnaces vergaf*, of *aan Pharnaces niet wreeken zoude 't ongelijk dat de Romeynen in Pontus geleden hadden*.)

CONCĔLĔBRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Lucret. 5. 1380. *Vieren*, *plechtelijk houden*, *onderhouden*.

Concelebrare natalem ſuum. Plaut. Pſ. 1. 2. 32. *Zijn geboortedag vieren*. Spectaculum magno apparatu. Liv. 1. 9. *Een ſchouwſpel met groote toeſtel*, of *pracht vertoonen*. Fama ac literis victoriam. Cæſ. B. C. 3. 72. *Een zege*, of *overwinning met veel loſ uytbazuynen*, *uytbrallen*, *alom breed uytmeeten*; *een groote kreet van een zege laaten opgaan*, *een overwinninge met grooten loſ verkondigen*, of *verheffen*.

Concelebrare. Lucret. 1. 3. *Vervullen*.

Concelebrare convivia. Cic. Pet. Conſ. 11. *Maaltijden aanrechten*, *gaſtmaalen houden*, *te gaſt gaan*. Mercatum in aliquo loco. Plin. H. 34. 2. *De merkt in een plaats houden*.

Militaribus ſtudiis funus illud concelebratur. Liv. 8. 7. *De lijkſtatie wierd met veele blijken van 's krijgsvolks genegentheyd geviert*; *de ſoldaaten verzelden d'uytvaart met een betooning van hunne genegentheyd*.

CONCELLĪTĂ, æ. m. Sidon. E. 8. *Een cellebroeder*, *kamergenoot*, of *contubernaal*.

CONCĒLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Gell. 11. 9. *Verbergen*, *verheelen*, *verzwijgen*, *verſteeken*, *wechſteeken*, *geheym*, of *verborgen houden*.

CONCENTĬO, ōnĭs. f. *Toeſtemming*, *bewilliging*, *inwilliging*. *Overeenſtemming*, *overeenkomſt van ſtemmen in de zangkonſt*.

Clariſſima concentione concionata eſt tota caterva. Cic. Sext. 55. *De ganſche ſchaare heeft overluyd en eenſtemmiglijk het zelve geroepen*, *de ganſche menigte heeft opentlijk uyt eenen mond geſproken*.

CONCENTŪRĬO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ corde ſycophantias. Plaut. Pſ. 1. 5. 159.

Veel

Veel guyteſtukken, of *bedriegerijen ſmeeden*, *verzinnen*, *overleggen*, of *bedenken.*

Epiſtola illa mihi concenturiat metum in corde. Plaut. Tr. 4. 2. 160. *Die brief jaagt my een groote ſchrik aan*, *brengt my in groote vreeze*, *maakt my heel ontſtelt*, of *ontruſt*, *vervult mijn hert met angſt en zorge*, of *veroorzaakt groote zorg en vrees in my.*

CONCENTŬS, ūs. m. Cic. Off. 1. 14. *Overeenkoming*, *t'zamenſtemming*, *overeenkomſt*, *welluyding*, *zoetluydigheyd*, *t'zamenzinging*, *overeenſtemmend gezang*, *maatgezang.*

Concentus omnium doctrinarum. Cic. de Or. 3. 6. *d'Overeenkomſt*, *vereeniging*, of *verbintenis van alle wetenſchappen onder malkanderen.*

Concentum quid noſtrum dividat, audi. Hor. E. 1. 14. 31. *Hoor eens de reden van ons misverſtand; ik zal u de reden van onze oneenigheyd eens verhalen*, *hoor eens was onze onderlinge gemeenzaamheyd en vriendſchap breekt.*

CONCEPTACŬLŬM, i. n. *Teelplaats*, *ontfangplaats*, *bewaarplaats*, *plaats daar in iets ontfangen*, *geteelt*, *geboren*, of *bewaart word.*

Vena eſt conceptaculum ſanguinis. Gell. 18. 10. *Een ader is de bewaar-* of *verblyfplaats van 't bloed.*

Superbia alibi conceptaculum habet. Plin. H. 11. 37. *De hovaardye heeft een andere teelplaats*, *word elders geteelt*; *de hoogmoet heeft elders haaren oorſprong*, *word op een ander voortgebragt.*

CONCĔPTĬO, ōnĭs. f. Cic. D. 2. 22. *Teeling*, *ontfanging van iets in 's moeders ſchoot.*

[Conceptionem per plures viros experiri. Juſt. 3. 4. 6. *By meer mannen ſlaapen om te ontfangen*, *om zwanger te worden.*]

Terra cœleſtium imbrium conceptionibus inſeminatur. Vitruv. Præf. 8. *d'Aarde word vruchtbaar gemaakt door den regen die van den hemel valt.*

Conceptio. Cic. I. R. 2. 19. *Voorſchrift*, *plechtelijke*, of *beſlipte woorden*, of *taal*, *waar aan men zich in openbaare ſchriften bind*, of *in openbaare ſtukken gebruykelijk.*

• Conceptio mundi. Vitruv. 6. 1. *De ſtant*, *toeſtant*, *geſteltheyd*, of *gelegentheyd der wereld.*

Mundus eſt omnium rerum conceptio ſumma. Vitruv. 9. 4. *De wereld bevat*, of *begrypt in zich alle dingen*, *is de teel of bewaarplaats van alles.*

CONCEPTĪVŬS, ă, ūm. Conceptivæ feriæ. Varr. L. L. 5. 3. Feſtus. Macrob. S. 1. 16. *Veranderlijke*, of *beweeglijke feeſten*; *feeſten die op onzekere dagen jaarlijks geviert wierden.* De tyd van deze vierdagen wierd van de Prieſteren by de Romeynen, door bevel van den Schout, het volk aangekondigt.

CONCEPTŬS, ă, ūm. Cic. Clu. 11. *Ontfangen*, *geteelt*, *voortgebragt.* De ſuperl. *Conceptiſſimus* ſtaat by Petron. 74.

• Conceptus. *Verzonnen*, *bedacht*, *overlegt*, *bevat*, *begreepen*, *beraamt*; *geſmeedt*, *gebrouwen.*

Conceptus animo. Cic. Fin. 2. 3. *In 't verſtand bevat*, *begreepen*, *verzonnen*, *uytgevonden*, *geſmeedt*, of *ontworpen.*

Odium in bonos conceptum. Cic. Quir. 1. *Een opgevatte*, of *opgenomen haat tegens eerlijke luyden.* Infamia alicui ordini concepta. Cic. V. 1. 16. *Een ſmaad tegens een genootſchap uytgeworpen*, *een ſchandig verwijt aan een gezelſchap gedaan*, *een ſchandvlek*, *die een maatſchappy aangewreeven is.*

Concepta verba. Cic. Clu. 48. *Voorgeſchreve*, of *plechtelijke woorden*, *een voorſchrift dat men in openbaare ſtukken gebruykt.*

Conceptis verbis jurare. Cic. N. D. 1. 24. *Een voorgelezen eed zweeren.*

Ova concepta. Petron. 34. *Eijeren daar klekens in zijn.*

CONCEPTŬS, ūs. m. Cic. D. 1. 42. *Ontfanging*, *ontfangenis*, *teeling*, *geboorte*, *voortbrenging.*

• Conceptus. Plin. H. 20. 21. *Vrucht*, *teelſel*, *dragt*, *voortbrengzel der dieren.*

(Conceptus camini. Suet. V. 8. *Een ſchoorſteen die in brand is geraakt.*

Conceptus aquarum. Sen. N. Q. 5. 15. *Een vergadering*, of *opſlopping van wateren. Een plaats*, *waar in veel waters vergadert is.*)

CONCERPO, ĭs, cērpsī, cērptūm, cērpĕrĕ. acc. Liv. 38. 55. *Verſcheuren*, *verbreeken*, *in ſtukken rijten*, of *breeken*, *aan ſtukken ſcheuren*, *verbrijzelen.*

Curio ferventiſſime concerpitur. Cic. F. 8. 6. *Curio heeft zeer veele bezigheden*, *heeft de handen vol werk*; of *Curio word van veelen te gelijk aangerandt en gelaſtert.*

CONCERPTŬS, ă, ūm. Plin. H. 29. 4. 32. 10. *Geſcheurt*, *gebroken*, *aan ſtukken gereeten*, of *geſcheurt.*

CONCERTATĬO, ōnĭs. f. *Geſchil*, *twiſt*, *ſtrijd*, *krakkeel*, *tweeſpalt*, *oneenigheyd.*

Concertatio alleen. Ter. Ad. 2. 2. 4. Cic. Fin. 1. 8. *of* Verborum concertatio. Cic. de Or. 2. 16. *Geſchil*, *twiſt*, *ſtrijd*, *oneenigheyd over woorden*, *woordentwiſt*, *woordenſtrijd*, *gekijf*, *kijvagie*, *krakkeel.*

Concertatio animorum. Cic. Sext. 36. *Nayver*, of *yverzucht der twiſtende gemoederen*, *wantrouwentheyd van gemoederen*; *uytdaging*, of *uyttarting.*

Concertatio rei inveniendæ. Vitruv. 9. 3. *De middelen die men als om ſtrijd ter hand neemt om iets uyt te vinden*, *raadpleging*, *beraming*, of *beraadſlaging om iets uyt te vinden.*

CONCERTATĪVŬS, ă, ūm. Concertativa accuſatio. Quintil. I. O. 7. 2. *Wederzijdſe beſchuldiging van twee tegendingeren*; of *van twee twiſtende partijen.*

CONCERTĀTOR, ōrĭs. m. *Mededinger*, *medevrijer*, *tegendinger*, *tegenvrijer*, *een die het zelve met een ander beoogt*, of *die nevens een ander ergens naar ſtaat.*

Concertator alicujus ſcientiæ militiæ. Tac. An. 14. 29. *Iemands tegendinger in d'oorlogskonſt*, *iemand die een ander in krijgskunde evenaart*, *opweegt*, of *naar de kroon ſteekt.*

CONCERTATŌRĬŬS, ă, ūm. *Dat twiſt*, *krakkeel*, of *geſchil raakt*, of *betreft*, *dat op twiſt*, of *krakkeel ziet.*

Genus dicendi concertatorium. Cic. Cl. 83. *Een ſtijl*, of *wijze van redeneeren*, *bequaam*, of *paſſelijk voor de twiſtredening*, *bequaam tot zintwiſten*, of *gepaſt om te beſchuldigen.*

CONCERTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ, cum aliquo. Ter. Ad. 2. 2. 3. *Met iemand rechten*, *ſtrijden*, *ſteen.*

• Concertare cum aliquo de re aliqua. Cic. N. D. 3. 16. *Met iemand ergens over twiſten*, *krakkeelen*, of *geſchil hebben*, *met iemand ergens in verſchil over zijn.* Velocitate nandi. Colum. 8. 15. *Met iemand twiſten wie 't ſterkſte zwemmen kan.* Verbis. Cic. Att. 3. 12. *Met iemand woorden*, of *een woordenſtrijd hebben*, *met iemand krakkeelen*, *in woorden zijn*, of *kijven.*

CONCESSATĬO, ōnĭs. f. *Ruſte*, *ſtilſtand*, *ophouding*, *afſlating*, *toeving*, *ſtaking van iets.*

Sine conceſſationibus permeare. Colum. 11. 11. *Zonder ſtilſtaan*, *zonder ophouden*, of *zonder vertoeven voortgaan.*

CONCESSĬO, ōnĭs. f. Cic. Att. 2. 24. *Verlof*, *oorlof*, *toelating*, *inwilliging*, *bewilliging*, *toeſtemming*, *vryheyd.*

(Conceſſio. *Die een ander iets toeſtaat.* Deze ſpreekwyze is bekent in de Redenryk-, *of* Welſprekentheydkonſt, waar in men ſpreekt van een Metonymia adjuncti pro ſubjecto.

Peregrini amoris conceſſio. Petron. 51. *Gy die verlaten hebt dien gy in der minne moeſt ten dienſt geſtaan hebben*; *en zijt overgegeaan tot eenen vreemden.*)

CONCESSO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. ſeq. inf. Plaut. Pœn. 1. 2. 9. *Ophouden*, *afſlaten van iets te doen*, *iets ſtaaken.*

CONCESSŬM, ī. n. Cic. Cœl. 20. Conceſſa petere. Virg. Æ. 5. 798. *Geoorloofde zaaken verzoeken.* Zie Conceſſio.

CONCESSŬS, ūs. m. Cic. Or. 62. *Voorrecht*, *vergunning*, *gehenging*, *toelating*, *gunſte*, *verlof.* Men vind dit woord niet dan in d'ablativus by Cicero.

CONCESSŬS, ă, ūm. Zie Concedo.

CONCHA, æ. f. *Een ſchelp*, *zeehoorntje*, of *ſchelpviſch. Een parlemoerſchelp.*

Legere conchas. Cic. N. D. 2. 6. *Schelpen raapen*, *ſchelpviſchen verzamelen*, of *opzoeken.*

Concha. Paullin. E. 12. *Een troongewelf*, *een boog gewelfzel*, *een rechtſtoel*, of *ſpreekſtoel.* Dus verklaart het Salmaſ. Plin. Ex. 852. b. F.

Concha. Cato R. R. 67. Plin. H. 33. 8. *Een ſchepvat*, ſchelpswyze gemaakt.

Concha. Hor. O. 2. 7. 22. *Een zoutvat.*

• Concha. Prop. 4. 5. 22. *Een paerel*, of *peerel.* Concha. Virg. Æ. 6. 171. *Een trompet*, of *blaashoorn.*

(Concha. Mart. D. 33. 7. 17. *Een verfdoosje*, *verfſchelpje.*

Concha. Plaut. R. 3. 3. 42. *De vrouwelijk-*

Ukkerd, wegens d'overeenkomſt.)

CONCHATUS, a, um. Plin. H. 10. 10. *Schelpswijze*, of *als een ſchelp gemaakt.*

CONCHIS, is. f. Juv. 14. 131. *Een boon met de ſchil*, of *baſt.*

(CONCHULA, æ. f. Val. Max. 3. 8. 1. *Een ſchelpje.*)

CONCHYLIATUS, a, um. Cic. A. 2. 17. Plin. H. 9. 39. *Purper, purperverwig, van purperkleur, violetverwig.*

(CONCHYLIS, is, m. & f. le, is. n. Lucret. 6. 1072. Catull. 64. 49. *Dat van een ſchelp is*, of *komt; dat uyt een ſchelp genomen word.* Scaliger leeſt Conchylii.)

CONCHYLIUM, ii. n. Hor. S. 2. 4. 3. Plin. H. 9. 36. *Een ſchelp*, of *ſchulp, ſchelpwerk.*

* Conchylium. Plin. H. 9. 36. *Een ſchelpviſch, een oeſter*, of *moſſel.*

Conchylium. Plin. H. 9. 36. *Zekere ſchelpviſch, waar van men de purperverwe maakte*, of *'t purper zelf.*

Conchylium. Quintil. I. O. 1. 3. *Een purpere tabbaard, gewaad*, of *kleed.*

CONCHYTA, æ. m. Plaut. R. 2. 2. 5. *Een ſchelpviſcher*, voornamentlyk van die waar mede men 't purper verfde.

CONCIDO, is, cidi, cisum, cidere. acc. Colum. 12. 22. *In ſtukken ſnijden, bakken, houwen, kappen*, of *rijten.*

Concidere res quasdam minutius. Cic. A. Q. 4. 13. *Iets in heele kleyne ſtukjes ſnijden, eenige dingen ſmal deelen, iets in veele ſtukken verdeelen*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

* Concidere aliquem. Cic. A. 5. 11. *Iemand bederven, in de grond helpen.* Auctoritatem Senatus. Cic. de Or. 3. 1. *'t Gezag des Raads ſchenden, ſnuyken, vernietigen, te niet doen.* Aliquem totis voluminibus. Cic. N. D. 1. 33. *Door ganſche boeken iemands aanzien krenken, iemand in geſchrift ſchenden, onteeren*, of *laſteren.*

Concidere aliquem virgis. Cic. V. 1. 47. *Iemand met roedeſlagen 't vel oprijten; iemand ſlaan*, of *geeſſelen dat 'er 't bloed uytloopt.*

Concidere exercitum. Cic. F. 10. 33. Nep. Dat. 8. *Een leger in de pan hakken, ter neder houwen, t'eenemaal*, of *ganſchelijk verſlaan.*

* Artes illæ concidunt quidquid eſt in oratione generoſum. Quintil. I. O. Præf. 1. *Die konſtgreepen ontzenuwen al het kragtigſte in een rede.*

CONCIDO, is, cidi, zonder ſupin. cidere. *Vallen, vervallen, omvallen, neêrzakken, neêrſtorten, neêrploffen, inſtorten.*

Concidere ſub onere. Liv. 24. 8. *Onder den laſt bezwijken*, of *neêrvallen.*

Venti concidunt. Hor. O. 1. 12. 30. *De winden gaan leggen, ſtillen*, of *bedaaren.*

Concidere. Colum. 7. 7. *Omkomen, ſneuvelen, ſterven.*

Concidere in prælio. Cic. T. Q. 1. 57. *In een gevecht ſneuvelen, blijven, omkomen*, of *verſlagen worden.* Vulneribus. Cic. T. Q. 3. 27. *Aan zijn wonden*, of *quetzuuren ſterven.* Mente. Cic. A. 3. 9. *Den moed opgeeven, den moed laaten vallen.*

Concidere. Liv. 41. 15. *Bezwijmen, in zwijm vallen, van zich zelven*, of *in een flaauwte vallen.*

Concidit animus. Cæſ. B. G. 3. 19. of Animus illi concidit. Cic. T. Q. 3. 13. *De moed is hem ontvallen*, of *ontzakt; hy heeft den moed laaten vallen*, of *heeft den moed verlooren gegeeven.* Fides concidit. Cic. Man. 7. *Men borgt niet meer, men geeft geen geloof meer.* Bellum concidit morte illius. Tac. H. 2. 57. *d'Oorlog is geëyndigt met zijne dood*, of *heeft met zijn dood opgehouden.* Opes Perſarum conciderunt. Tac. An. 12. 13. *De krachten der Perſiaanen zijn gebroken.* Artilicia concidunt. Cic. A. Q. 4. 47. *De konſten vervallen, zijn in 't verval, gaan te niet, worden niet geacht, gaan om brood.*

Senatus auctoritas concidit. Cic. Att. 1. 16. *Het gezag van de Raadsvergadering is vervallen.*

* Concidere in optima cauſa. Cic. Att. 7. 25. *In een goede zaak t'onder raaken; een zeer rechtmatige zaak verliezen; in een rechtvaardige zaak in 't onderſpit komen.*

CONCIEO, es, civi, citum, ciere. acc. *Vergaderen, verzamelen, byeenroepen, byeenbrengen, op de been brengen.*

Conciere ad ſe multitudinem. Liv. 1. 8. *Veel volks rondom zich vergaderen*, of *verzamelen.*

Conciere fluctus. Plaut. Merc. 5. 2. 36. *De golven doen opbruyſchen, de baaren beroeren, beweegen, onſtuymig maaken.* Regionem aut populum. Val. Flacc. 6. 35. *Een land*, of *volk oproerig maaken, tot opſtand verwekken, aan 't muyten helpen.*

Conciere homines ad arma. Vellej. 2. 74. *De menſchen in de wapenen brengen, bewegen de wapenen op te vatten.*

CONCILIABULUM, i. n. Plaut. B. 1. 1. 47. *Een kleyne vergadering*, of *byeenkomſt, een verzameling van weynig volks.*

Conciliabulum. Liv. 7. 15. *Een vergaderplaats*, of *verzamelplaats, een plaats daar de merkt in de ſteden, dorpen, enz. gehouden word, een plaats daar de kraamen ſtaan.* Zie ons Lex. Antiq.

CONCILIATIO, onis. f. Cic. Off. 1. 41. *Verbintenis, vereeniging, verdrag, verzoening, overeenkomſt, vermaatſchapping, maatſchappy, genootſchap, vennootſchap.*

Conciliatio. *Gunſte, goedgunſtigheyd, genegentheyd.*

Ad conciliationem gratiæ. Cic. Cl. 31. *Om gunſt te verkrijgen, om genegentheyd te verwekken*, of *te verwerven.*

CONCILIATOR, oris. m. Varr. R. R. 2. 4. Amicitiæ conciliator. Suet. A. 48. *Een middelaar, tuſſchenſpreker, bemiddelaar, bevrediger, verzoener, vereeniger, een die verſchillen bylegt*, of *twiſtende partijen bevredigt.*

[Conciliator. Nep. Att. 12. *Een koppelaar van een huwelijk, een die een huwelijk maakt.*]

CONCILIATRICULA, æ. f. Cic. Sext. 9. *en*

CONCILIATRIX, icis. f. Plaut. M. G. 5. 17. Cic. N. D. 1. 27. *Een middelaresse, tuſſchenſpreekſter, bevredigſter, verzoenſter. Een vrouwsperſoon die iemands gunſte*, of *genegentheyd inwint, een zoekſter van iemands gunſte, een koppelaarſter.*

Virtutis opinio eſt conciliatrix amicitiæ. Cic. Am. 11. *'t Gevoelen van de deugd is de bemiddeling der vriendſchap, maakt*, of *verwekt vriendſchap.*

CONCILIATURA, æ. f. *Vereeniging, bemiddeling, verzoening, inwinning van iemands gunſt*, of *genegentheyd, aanlokzel, verplichtende wijze van doen.*

Conciliaturas exercere. Sen. E. 97. *Een koppelaar*, of *koppelaarſter zijn.*

CONCILIATUS, a, um. *Verzoent, bevredigt, vereenigt, gewonnen, overgehaalt, gunſtig, tot gunſte bewogen.* De compar. *Conciliatior* ſtaat beneden by Quintilianus. [De ſuperl. *Conciliatiſſimus* by Symm. E. 9. 37.]

Judex fit conciliatior. Quintil. I. O. 4. 2. *De Rechter word zachter, gunſtiger*, of *gedweêr.*

CONCILIATUS, us. m. Lucret. 1. 576. *t'Zamenvoeging, verzameling, vergadering, verbond, verbintenis*, of *vermenging van verſcheyde dingen.*

CONCILIO, as, avi, atum, are. acc. Cic. de Or. 2. 27. Aur. Vict. V. 1. 74. 2. *Verzoenen, vereenigen, bevredigen, inwinnen, tot zich trekken, aanlokken, verwerven.*

Conciliare aliquem alteri. *Iemands vriendſchap voor een ander verwerven, iemand tot een anders vriend maaken.*

Conciliare ſibi amicitiam. Cic. Dej. 14. of benevolentiam. Cic. F. 4. 13. of animum alicujus. Cic. Off. 2. 5. *Iemands genegentheyd, gunſte*, of *vriendſchap bekomen, inwinnen, tot zich trekken, verkrijgen*, of *verwerven.* Sibi gratiam per rem aliquam. Cic. Mur. 20. *Zich ergens door aangenaam maaken.* A patre alicujus pacem. Plaut. Moſt. 5. 2. 6. *Iemand met zijn vader bevredigen*, of *verzoenen, iemands zaak by zijn vader bemiddelen; gunſt*, of *vriendſchap voor iemand by zijn vader te weeg brengen.* Pecunia ſibi legiones. Cic. F. 12. 23. *Door geld 't hert van 't krijgsvolk*, of *der keurbenden inwinnen, ſoldaaten door geld op zijn zijde lokken.* Otium regioni. Nep. Timol. 3. *Ruſt en vrede aan een land beſchikken.* Auctoritatem alicui rei. Plin. H. 35. 1. *Een zaak gezagh*, of *achtinge toebrengen, aanzienlijk maaken, in hoogachtinge brengen.* Magnam invidiam alteri. Vellej. 2. 56. *Iemand een grooten algemeenen haat verwerven.* Odium re aliqua. Plin. H. 23. 8. *Zich ergens door den haat op den hals haalen*, of *verhaat maaken.*

Conciliare. *Koopen.*

Conciliaſti illam pulchre. Plaut. E. 3. 4. 36. *Gy hebt haar goed koop gekocht.*

Male conciliatus ſervus. Ter. E. 4. 4. 2.

Een

Digitized by Google

Een ſlaaf tot een zeer hooge prijs gekogt, of *ter ongelukkiger uur en tot ſchade gekogt.*

(Conciliare alleen, en conciliare nuptias. *Een houwelijk maaken, koppelen.*

Nupſiſti ſeni (Tithono) me conciliante. Ovid. Am. 1. 13. 42. *Gy zijt aan den ouden Tithonus getrouwt door mijne koppeling*, of *bemiddeling; ik ben koppelaar geweeſt van uw huwelijk met den ouden Tithonus.*

Philippus Olympiadem uxorem duxit conciliante nuptias fratre patruele. Juſtin. 7. 6. 11. *Philippus heeft Olympias getrouwt door koppeling van den neef; Philippus is door den neef van Olympias gekoppelt.*)

[Conciliare met een accuſ. Conciliat animos conjugum partus. Sen. H. Oet. 2. 407. *Kinderen winnen in*, of *verzoenen de gemoederen van man en Vrouw oneenig zijnde.*

Conciliare met het voorzetzel inter.

Feras inter ſeſe partus, & educatio conciliat. Cic. S. R. 22. *De jongen, en de opbrenging trekken de wilde beeſten tot zich.*

Pacis inter cives conciliandæ te cupidum eſſe lætor. Cic. F. 10. 27. *Ik verblijde my, dat gy begeerig zijt vreede tusſchen de burgers te maaken.*]

Conciliari. Varr. L. L. 5. 6. *Geperſt, gevolt worden.* Van laken ſpreekende.

CONCILIUM, ĭi. n. Cic. Fin. 2. 24. *Een vergadering, verzameling, byeenkomſt, Raadshof, kerkvergadering.*

Concilium vocare. Virg. Æ. 10. 2. *Een vergadering beleggen, de leden van de vergadering beroepen.*

Concilia fugere. Cæſ. B. C. 1. 19. *Niet in de vergadering komen.*

Concilium dimittere. Cic. L. L. 2. 13. *De vergadering ſcheyden, doen ſcheyden*, of *afbreeken.*

Habere concilium. Cic. I. R. 2. 17. *Raad houden*, of *vergadering houden.*

Concilium. Lucret. 1. 184. *Verzameling, vergadering, t'zamenvoeging, verband, vereeniging, verbintenis, vermenging, van verſcheyde dingen.*

(Concilium. *Vereeniging van landſchappen*, of *volkeren.* Meſſene deſciverat a concilio Achaico. Liv. 39. 43. *Die van Meſſene waren van de vereeniging, tuſſchen hen en die van Achajen gemaakt, afgevallen.*)

CONCINENTIA, æ. m. Macrob. Somn. Scip. 2. *Overeenſtemming, evenredigheyd.*

CONCINNATIO, ōnĭs. f. Cato R. R. 107. *Bereyding, toereding, toeruſting, toeſtel, toemaking, toebereydzel, oppronking.*

(CONCINNATITIUS, ă, ŭm. *Wel geſchikt, wel toebereyd, wel beſtelt.*

Milonis concinnatitiam menſam rogatus accubueram. Apul. M. 2. 119. *Ik had my, genodigt zijnde, gezet*, of *ik was, genodigt zijnde, gezeten aan Milous wel toebereyde tafel.*)

CONCINNATOR, ōrĭs. m. *Een optooijer, opſchikker, ſtoffeerder, vercierder, aanrechter, toeſteller, toebereyder, vervaardiger, toeruſter.*

Concinnator capillorum. Colum. Præf. *Een haairkrulier, kemmer*, of *haairſnijder, een die 't haair krult, en optooit.*

Concinnator cauſarum. Ulp. D. 1. 16. 9. §. 2. *Een voorſpraak van quaade zaaken*, of *die quaade zaaken een goede draai weet te geeven*, of *door kunsjes ſlepende houd.*

CONCINNATORIUS, ă, ŭm. Paull. D. 33. 9. 6. *'t Geen tot cieraat, verciering*, of *optooijing dient.*

CONCINNATUS, ă, ŭm. Plaut. Men. 3. 2. 2. *Verſtelt, gelapt, opgetooit, opgequikt, opgepronkt, verciert, vervaardigt, toegeſtelt, aangerecht.*

CONCINNE. adv. *Net, vloeijende, beſchaafdelijk, cierlijk, wel, fraay, gevoeglijk, bequaamlijk.* De comparat. *Concinnius* ſtaat by Auſon. ad Gratian. 8.

Concinne dicere, *of* ſcribere. Cic. de Or. 2. 69. *Net, fraay, beſchaafdelijk*, of *cierlijk ſpreeken*, of *ſchrijven.* Rogare. Cic. Q. R. 16. *Iets heel heuſchelijk verzoeken.*

• Concinne veſtitus. Plaut. E. 2. 2. 38. *Zindelijk*, of *net gekleed.*

CONCINNITAS, ātĭs. f. *Nettigheyd, zindelijkheyd, reynheyd, fraaijigheyd, cierlijkheyd, aardigheyd, beſchaafdheyd, gevoeglijkheyd, bequaamheyd, aangenaamheyd, ſchoonheyd.*

Concinnitas verborum. Cic. Or. 44. *De fraaijigheyd, cierlijkheyd, nettigheyd van een reden*, of *van woorden.*

Colorum. Gell. 2. 26. *Cierlijkheyd, ſchoonheyd, luyſter*, of *aangenaamheyd der verwen.*

CONCINNITER. adv. Gell. 18. 2. *Cierlijk, zindelijk, fraay, net.*

CONCINNITUDO, ĭnĭs. f. Cic. I. R. 1. 38. Zie Concinnitas.

CONCINNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Vercieren, toeruſten, optooijen, opſchikken, bereyden, maaken, opquikken, toeſtellen, aanrechten, vervaardigen, beſchaaven.*

Concinnare lutum. Plaut. R. 1. 2. 8. *Plaaſter maaken*, of *bereyden.* Struices patinarias. Plaut. M. 1. 1. 26. *Schotelen ſpits*, of *pyramiedswyze opgehoopt opdiſſen.* Aream. Plaut. Aſ. 1. 3. 64. *Een plaats*, of *voorhof van een huys veegen, reynigen, ſchoonmaaken, ſchrobben, effen*, of *gelijk maaken.*

Concinnare veſtem. Plaut. Men. 5. 1. 23. *Een tabbaart maaken, een kleed lappen*, of *verſtellen.*

Munuſculum tibi ex inſtituto meo concinnavi. Trebon. ad Cic. F. 12. 16. *Ik heb u een geſchenkje volgens mijn vermogen vervaardigt; ik wil u op mijn wijze een kleyne gifte doen.*

Concinnare vinum. Plin. H. 14. 20. *Wijn maaken.*

Concinnare aliquem delirantem. Plaut. Am. 2. 2. 96. *of* inſanum. Plaut. Capt. 3. 4. 69. *Iemand gek*, of *zot maaken, iemand krankzinnig*, of *uytzinnig maaken.*

Concinnare ingenium alicujus. Sen. E. 7. *Iemands verſtand beſtieren, leyden, opſcherpen, ophelderen, beſchaaven.*

(Concinnare. *Vertoonen, gedraagen.* Nunquam erit alienis gravis, qui ſuis ſe concinnat levem. Plaut. Truc. 3. 2. 58. *Hy zal den vreemden nimmer moeijelijk*, of *hard vallen, die zich omtrent de zijnen tamelijk gedraagt, draaglijk aanſtelt*, of *vertoont.*)

CONCINNUS, ă, ŭm. *Behaaglijk, ſchoon, bevallig, aangenaam, fraay, welgemaakt, mooy, goelijk*, van 't aangezicht ſpreekende. De compar. *Concinnior* ſtaat by Cic. Or. 6.

Homo concinnus amicis. Hor. S. 1. 3. 50. *Een goedaardig, genoeglijk, beleeft, verplichtend, vrolijk*, of *vermakelijk menſch omtrent zijne vrienden.*

Concinnus. Cic. Piſ. 25. *Die zuyver, cierlijk*, of *net ſpreekt.* Concinnus in brevitate reſpondendi. Nep. Epam. 5. *Snedig, vaardig, aardig, net, cierlijk*, of *geeſtig in zijne korte antwoorden.*

Concinnus. Cic. Or. 19. Hor. S. 1. 10. 23. *Fraay, zuyver, vloeijend, bevallig, cierlijk, beſchaaft, deftig, hoogdravend, aangenaam, zoet*, van een dicht, rede, *of* woord ſpreekende.

Age ut tibi maxime concinnum eſt. Plaut. M. G. 4. 2. 32. *Doe gelijk gy het beſt oordeelt, gelijk gy 't beſt geraden vind*, of *zoo 't u gevoeglijkſt ſchijnt.*

CONCINO, ĭs, cĭnui, cēntŭm, cĭnĕrĕ. Cic. T. Q. 1. 44. *t'Zamen zingen*, of *met partijen zingen, een maatgezang te zamen houden.*

Concinunt tubæ. Liv. 9. 32. *De trompetten klinken*, of *worden geſteeken.* Signa. Cæſ. B. C. 3. 92. *Men blaaſt den aanval, de tekens tot den aanval worden gegeeven, men ſteekt de trompet tot den ſtrijd*, of *tot het gevecht.*

• Laudes alicui concinere. Tib. 2. 5. 88. *Iemands lof uytblaazen, uytbazuynen, uyttrompetten, uytbreyden, verkondigen, in vaarzen verbreyden.* Lyra. Ovid. Am. 3. 9. 24. *Op de lier, harp*, of *luyt ſpeelen.*

Concinere. *Over een ſtemmen, van een en het zelve gevoelen zijn.*

Stoici cum Peripateticis re concinunt. Cic. N. D. 1. 7. *De Stoïcijnen komen in den grond met de wandelplaatsgezinden*, of *Ariſtotelesgezinden overeen*, of *zeggen in den grond het zelve*, of *hebben in den grond het zelve gevoelen.*

Videsne ut hæc concinant? Cic. F. 5. 28. *Ziet gy niet hoe deze dingen overeenkomen?*

Mundi partes inter ſe concinunt. Cic. N. D. 2. 7. *De deelen der wereld komen met malkanderen overeen, zijn gevoeglijk*, of *evenredig en net aan malkanderen geſchikt.*

CONCIO, is, cīvī, cītŭm, cīrĕ. *Verwekken, maaken, veroorzaaken, aanzetten, aanhitzen, aanporren, aanraaden, gaande maaken.*

Concire hoſtes alicui. Plaut. Merc. 4. 4. 56. *Iemand vyanden verwekken*, of *maaken.* Lites & turbas. Plaut. Au. 4. 3. 15. Ter. H. 5. 2. 17. *Krakkeelen verwekken*, of *veroorzaaken.* Seditionem.

Digitized by Google

nem. Liv. 4. 43. *Een opſtant, oproer, oploop, opſchudding*, of *muytery veroorzaken, ſtooken, brouwen, verwekken*, of *te weeg brengen*.

Ad arma aliquem concite. Paterc. 2. 14. 2. *Iemand tot het opneemen der wapenen aanhitzen, aanporren, opwekken, aanmoedigen*, of *beweegen; iemand porren*, of *raaden om de wapenen op te vatten*.

CONCIO, ōnĭs. f. *Een vergadering, byeenkomſt, ſchaare, verzameling, gehoor, een meenigte volks om een rede, enz. te hooren*.

Concio legitima. Cic. Opt. Or. 7. *Een wettige vergadering, een behoorlijk aangelegde*, of *byeen geroepene zameling*, of *t'zamenkomſt*.

Concio. Cic. Fam. 11. 6. *De Raadsvergadering*.

Concionem advocare. Cic. V. 3. 80. *of* vocare. Tac. H. 2. 57. *'t Volk*, of *'t krijgsvolk vergaderen, verzamelen*, of *byeen roepen*.

Concio. *Een rede, geſprek, vertoog, redenvoering.* Men kan ook dus *een leerrede*, of *predikatie* noemen.

Habere concionem de aliquo. Cic. Sext. 50. *of* de aliqua re. Cic. Piſ. 15. *Een rede voor 't volk doen ten voordeele van iemand*, of *van eenige zaak*.

Concio. *Een gehoorplaats, een gehoorzaal, een plaats daar in 't openbaar geſproken word*.

Aſcendere in concionem. Cic. Fin. 2. 22. Gell. 18. 7. *Op de ſpreekſtoel klimmen*, of *ſtijgen, om een rede*, of *vertoog te doen*.

CONCIONABUNDŬS, ă, ŭm. Liv. 3. 47. *Een rede*, of *geſprek voerende, die een rede*, of *geſprek doet*.

CONCIONALIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. Att. 1. 16. Liv. 3. 72. *Van een vergadering*, of *redenvoering*, of *dat daar toe behoort*.

CONCIONARĬŬS, ă, ŭm. Concionarius populus. Cic. Fr. 2. 3. *De vergadering des volks, 't volk dat zich in de vergadering bevind*, of *een vergadering bywoont*.

CONCIONATŌR, ōrĭs. m. Cic. C. 4. 5. *Een redenaar, redenvoerder, prediker, predikant, een ſpreker in 't openbaar*, of *verkondiger*.

CONCIONATORĬŬS, ă, ŭm. Gell. 1. 11. *Van een vergadering, dat tot een vergadering behoort*.

CONCIONOR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī. *Redevoeren, een rede doen, een openbaar geſprek houden, in 't openbaar ſpreeken, prediken, leeren, onderwijzen, een vertoog doen*.

Concionari apud populum. Cæſ. B. C. 1. 7. *Een rede tot het volk doen, tot het volk ſpreeken*.

Concionari de aliquo. Cic. F. 12. 22. De re aliqua. Cic. Ar. 5. *Tot het volk over iemand, over eenige zaak ſpreeken, preeken*, of *een reden voeren*.

CONCĬPĬO, ĭs, cēpī, cēptŭm, cĭpĕrĕ aliquid. *Iets vatten, houden, grijpen, aangrijpen, aanvatten, vaſthouden*.

Concipere radices. Ulp. D. 47. 7. 3. §. 3. *Wortel ſchieten, wortelen, inwortelen*. Ignem. Lucret. 6. 880. Cic. de Or. 2. 45. [Curt. 4. 3. 4.] *Vuur vatten, in brand raaken*. Inimicitias cum aliquo ex re aliqua. Cæſ. B. C. 3. 16. *Vyandſchap tegens iemand ergens over opvatten*. Odium in aliquem. Cic. poſt. Red. ad Quir. 1. *Een haat tegens iemand opvatten*. Vota. Ovid. M. 7. 593. *Geloften*, of *belofte n doen*.

Album opus ex alienis ædificiis concipit fumum. Vitruv. 7. 3. *Een witgepleiſterd gebouw vat den rook van andere huyzen*, dat is, *word door den rook van de naburige huyzen bedorven, zwart*, of *bezwalkt*.

• Concipere. acc. *Vatten, bevatten, begrijpen, verſtaan, beſeffen, bevroeden, zich verbeelden*.

Animo, *of* mente aliquid concipere. Cic. L. L. 1. 22. *Iets zijn verſtand indrukken, inprenten, overdenken, overweegen, verzinnen, overleggen, ergens een begrip*, of *overleg van maaken*.

Rei imaginem concipere animo. Quintil. I. O. 2. 20. *Zich een denkbeeld van een zaak maaken*.

Concipere flagitium. Cic. Syl. 5. *Een ſchelmſtuk verzinnen, ſmeeden, bedenken, onderneemen, ontwerpen*, of *voorneemen*.

Fraudem concipere. Cic. T. Q. 1. 30. *Bedriegeryen ſmeeden, bedenken, verzinnen*, of *uytvinden*.

Concipere verba. Tac. H. 4. 31. *Woorden uytvinden, bedenken, verzinnen, voorſchrijven, ontwerpen om gebruykt te worden*. Fœdus. Virg. Æ. 12. 158. *Een ontwerp van een verbond maaken, de voorwaarden van een verbond ontwerpen*, of *opſtellen*.

Niſi jurarent in quæ concepiſſet verba. Liv. 7. 5. *Indien zy in het zweeren de woorden niet gebruykten die hy hun voorgehouden had; indien zy den eed niet deeden dien hy wilde; indien zy zoodanig een eed niet hadden geſwooren als hy voorgeſchreven had*.

Concipere vadimonium. Cic. Fr. 2. 15. *Een verſchijnborgtogt*, of *beloftſchrift om op een gezette tijd voor 't gerecht te verſchijnen, ontwerpen*, of *opſtellen*.

(Concipere. *Ontfangen, bevrucht*, of *zwanger worden*. Van een menſch zegt het Cic. Clu. 12. van een beeſt Cic. D. 2. 22. van een vogel Plin. H. 10. 33.)

CONCISE. adv. Quintil. I. O. 12. 2. *Bondig, met weynig woorden, in korte woorden, beknoptelijk, kortelijk, ſtukswijze*.

(CONCISŌR, ōrĭs. m. *Een houwer, een hakker, een die iets in ſtukken kapt*.

Conciſor lignorum. Corip. 4. 22. *Een houthouwer, een houthakker*.)

CONCISŪRA, æ. f. Conciſura aquarum. Sen. E. 100. *Verdeeling*, of *leyding van 't water eener bron naar verſcheyde plaatzen*.

CONCISŬS, ă, ŭm. *Geſneden, geſnippert, doorſneden, verdeelt, aan ſtukken geſneden, doorgehouwen, doorgezaagt*. Zie Concido.

• Orator minutis numeris conciſus. Cic. Or. 13. *Een Redenaar die heel kort in zijn ſtijl is; een kort, beknopt*, of *bondig Redenaar*. Conciſa oratio. Quintil. I. O. 2. 21. *Een korte, bondige*, of *beknopte rede*.

Conciſus exercitus. Cic. D. 1. 35. *Een leger dat ganſch in de pan gehakt*, of *heel verſlagen is*.

(CONCITAMENTŬM, ī. n. *Een beweging, ontroering, opſchudding*.

Quis neſcit tubas eſſe concitamenta? Sen. de Ir. 3. 9. *Wie weet niet, dat het ſteeken der trompetten beweging, ontroering*, of *opſchudding maakt?*)

CONCITATE. adv. *Krachtdadig, met iever, ernſt*, of *drift, met kracht*, of *geweit, met groote woede*. De compar. *Concitatius* ſtaat by Front. St. 2. 1. 9. en de ſuperl. *Concitatiſſime* by Auguſt. C. D. 5. 26.

Concitate agitur pecus. Colum. 6. 6. *Het vee word ſnellijk voortgedreven*.

Concitate dicere. Quintil. I. O. 12. 10. *Driftig*, of *ras ſpreeken*.

CONCITATIO, ōnĭs. f. *Beweging, ontroering, ontruſting, ontſteltenis, ongeruſtheyd*.

Concitatio animi. Cic. T. Q. 5. 16. *Ontroering van 't gemoed, ongeruſtheyd des geeſts*. Multitudinis. Cæſ. B. C. 3. 106. *of* populi. Cic. Cl. 14. *Opſtant, muytery*, of *oproerigheyd van de menigte, van 't grauw*, of *van 't volk*. Judicum. Quintil. I. O. 1. 10. *Beweging*, of *omzetting der Rechteren*.

CONCITATŌR, ōrĭs. m. *Een aanhitzer, aanſtoker, ſtichter, aanporder, ſtokebrand, verwekker, belhamel*.

Concitator ſeditionis. Cic. Dom. 5. *Een oproermaaker, een ſtoker, belhamel*, of *ſtichter van afval, opſtant, oproer*, of *muytery*. Multitudinis. Cæſ. B. G. 8. 21. *Een muytemaaker, oproerverwekker, een ophitzer van 't grauw, een die 't volk gaande maakt*, of *een 't muyten helpt*. Turbæ ac tumultus. Liv. 25. 4. *De verwekker van een oploop en oproer*.

CONCITATRIX, īcĭs. f. Vis herbæ concitatrix. Plin. H. 26. 10. *De doordringende, werkzaame*, of *beweegende kracht van eenig kruyd*.

(CONCITATŬS, ă, ŭm. *Aangehitſt, aangeprikkelt, aangezet, aangemoedigt, aangeport, aangedreven, getergt, opgehitſt*. De compar. *Concitatior* ſtaat by Liv. 35. 29. en de ſuperl. *Concitatiſſimus* by Liv. 35. 3.

Animi impetu concitatus. Cic. Mur. 31. *Door drift des gemoeds aangedreven*.)

CONCĬTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Aanhitzen, aanſtooken, aanporren, aanzetten, aanmoedigen, aandrijven, aanprikkelen, aandringen, tergen, ophitzen, verwekken, ſtichten*.

Concitare riſum. Cic. de Or. 58. *Aan 't lagchen helpen, doen lagchen, gelagh verwekken*. Miſericordiam populi. Cic. de Or. 1. 53. *'t Volk tot medelijden verwekken*, of *beweegen*. Seditionem ac diſcordiam. Cic. Mur. 39. *Oproer en tweedracht verwekken*, of *ſtichten*.

In-

Digitized by Google

Invidiam. Cic. V. 5. 8. Odium in aliquem. Cic. I. R. 1. 54. *Iemand in den haat brengen, verhaat maaken, te weeg brengen dat iemand benijd en gehaat word.*

Concitare aliquem. Cic. V. 3. 3. Aliquem in iram. Quintil. I. O. 6. 2. *Iemand tergen, tot toorn, of gramſchap verwekken, vertoornen, verbitteren, of vergrammen.* Populum in arma. Ovid. F. 3 797. *'t Volk tot het opvatten, of opneemen der wapenen aanhitzen.*

Concitare morbos. Celſ. Præf. *Ziekten verwekken, of veroorzaaken.* Somnum. Plin. H. 20. 17. *Doen ſlaapen, aan 't ſlaapen helpen, ſlaap verwekken, of veroorzaaken.*

Concitare calcaribus equum contra, *of* in aliquem. Liv. 2. 6. *Een paard op iemand aandrijven, met een paard op iemand aanrijden, 't paard de ſpooren geeven om tegen iemand aan te rijden.* Se in hoſtem. Liv. 8. 38. *Op den vyand invallen.*

CONCITOR, ōrĭs. m. *Een ſtokebrand, verwarder, belhamel, muytmaaker, verwekker, of ſtichter van oproer, een oproermaaker, of opruier van 't volk.*

Concitor vulgi. Liv. 45. 10. *Een oproermaaker, een opruier van 't grauw.* Belli. Liv. 23. 41. Tac. H. 1. 68. *Een aanſtoker, of ſtokebrand des oorlogs.*

CONCITŪS, ă, ŭm. Virg. Æ. 9. 576. Zie Concieo.

CONCITŪS, ă, ŭm. Val. Flacc. 5. 576. Zie Concio.

CONCIŬNCŬLĂ, æ. f. Cic. Att. 2. 16. *Een korte rede, of aanſpraak, een kort geſprek, of vertoog, een kleyne redenvoering.*

CONCLĀMĀTĬO, ōnĭs. f. Tac. An. 3. 2. Sen. E. 17. *Geſchreeuw, geroep, geſchrey, getier van veelen.*

CONCLĀMĀTŪS, ă, ŭm. Ammian. 30. 10. *Daar men over uytgeſchreeuwt heeft.* De ſuperl. *Conclamatiſſimus* ſtaat by Sidon. E. 2. 2. Een woord van de latere eeuw.

CONCLĀMĬTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Omroepen, dikwils en overluyd roepen, of ſchreeuwen.*

Conclamitare tota urbe. Plaut. Merc. 1. 1. 51. *Door de gansche ſtad omroepen, of ſchreeuwen.*

CONCLĀMO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Cic. A. 6. 1. Cæſ. B. G. 3. 18. *Uytroepen, uytſchreeuwen, luydskeels, of overluyd roepen*, voornamentlyk van veele menſchen ſpreekende; alhoewel Virg. Æ. 6. 259. en Plaut. M. G. 2. 2. 22. het voor 't enkel Clamo gebruyken.

Conclamare victoriam. Cæſ. B. G. 1. 37. *Zege, of overwinning roepen.* Socios. Ovid. M. 13. 73. *Zijn makkers, of metgezellen roepen.*

Conclamare alleen. Cæſ. B. C. 3. 75. *of* Conclamare vaſa. Cæſ. B. C. 1. 66. *Roepen, dat men 't reystuyg oppakke, dat men 't leger opbreeke*, om op te trekken, *of* van plaats te veranderen.

Conclamare ad arma. Liv. 3. 50. *Tot de wapenen roepen.*

Conclamatum eſt. Ter. E. 2. 3. 56. *Daar is niet meer te doen, of te hoopen; 't is heel gedaan, of buyten alle hoop; daar is geen hoop, of uytkomſt meer, alles is hoopeloos, of verlooren.* Serv. 6. 218. zegt dat ze hunne dooden verbrandden, acht dagen lang hunne naamen luydkeels uytriepen, waar van 't komt dat de Dichter Lucan. 2. 23. corpora conclamata noemt, *doode, of begravene ligchaamen, of menſchen die op 't ſterven leggen.*

CONCLĀVĔ, ĭs. n. Cic. V. 4. 26. Ter. E. 3. 5. 35. *Een kamer, vertrek, gemak, geheymvertrek, cel.*

Conclave. Ter. H. 5. 1. 29. *Een afgeſchoten, of afgezondert vertrek, een binnekamer.*

[Conclave. Cic. 2. Or. 86. *Een eetzaal.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.]

Conclave. *Een hok.*

Aves, quæ conclavibus ſeptæ ſaginantur. Colum. 8. 1. *Vogelen, die in hokken opgeſlooten zijnde gemeſt worden.*

CONCLĀVĬŬM, ĭi. n. Plaut. Au. 3. 2. 24. Vitruv. 6. 5. *Een kamer.*

CONCLŪDO, ĭs, clūſi, clūſum, clūdĕrĕ. *Beſluyten, opſluyten, inſluyten.*

Concludere aliquem in aliquo loco. Plaut. Curc. 3. 3. 80. In aliquem locum Ter. Ad. 4. 2. 13. *Iemand in een plaats opſluyten, iemand vaſtzetten.*

• Tot me rebus concludit pater. Ter. Hec. 4. 4. 80. *Mijn vader komt my met zoo veel dingen aan boord; mijn vader belemmert, overſleipt, overvalt, of verwart my met zoo veel bezigheden.*

Ut ab ea virgine excludar, huc concludar. Ter. And. 2. 3. 12. *Op dat ik van dit vrouwmenſch ontſlagen worde, zal ik met d'andere trouwen.*

Concludere alleen. Cic. de Or. 2. 79. *of* Concludere orationem. Cic. V. 4. 52. Epiſtolam. Cic. Att. 9. 10. *Een rede ſluyten, een brief ſluyten, of eyndigen.*

Tot & tantas res in unum diem opportune concludere. Ter. E. 5. 9. 17. *Zoo veele, en zoo gewigtige zaaken gelukkiglijk in eenen dag verrichten, afhandelen, uytvoeren, of afdoen.*

Concludere. Cic. de Or. 2. 53. *Beſluyten, een beſluyt maaken, een gevolg trekken.*

Concludere. *Sluyten, toeſluyten, toeſtoppen, toedoen.*

Vulnera navis vel pice, vel cera concludere. Val. Flacc. 1. 480. *De reten van 't ſchip met pek, of waſch ſtoppen, toeſtryken, of vullen.* (Gronov. Liv. 28. 45. wil dat men conducere zal leezen. Zie hier van breeder in Incerramentum.)

Concludere verſum. Hor. S. 1. 4. 40. *Een vaars maaken, iets op maatvaars zetten*, ook zonder aardigheyd.

CONCLŪSĒ. adv. *Naauwkeuriglijk, naar de konſt, bondiglijk, beknoptelijk, kortelijk.*

Apte concluſeque dicere. Cic. Or. 53. *Net en naauwkeurig, of bondig en beknopt ſpreeken, een nette taal voeren.*

CONCLŪSĬO, ōnĭs. f. *Het eynde, het end, de bepaling, het ſlot, d'afhandeling, het beſluyt van een zaak, enz.*

Concluſio orationis. Cic. de Or. 2. 19. *'t Slot, of 't beſluyt van een rede.*

Concluſio muneris. Cic. Q. Fr. 1. 1. *Het eynde of ſlot der bediening.*

Concluſio. Cic. A. Q. 4. 20. *Een beſluyt, een gevolg uyt iets.*

Concluſio. Vitruv. 5. 2. Cæſ. B. C. 2. 22. *Beſluyting, belegering, berenning, bezetting, blokkeering van een ſtad.*

• Ita confirmandæ ſunt portuum concluſiones. Vitruv. 5. 12. *Dus moet men de ſluyzen, of hoofden der havenen hecht en vaſt bouwen.*

CONCLŪSĬŬNCŬLĂ, æ. f. Cic. A. Q. 4. 24. *Een kleyn, gering, of krachteloos beſluyt, of gevolg.*

CONCLŪSŪRĂ, æ. f. Concluſuræ fornicationis. Vitruv. 6. 11. *De twee eynden, of ſlotſteenen van een boog, de plaatzen daar een boog, of gewelf eyndigt.*

CONCLŪSŪS, ă, ŭm. Cic. N. D. 2. 7. *Beſloten, ingeſloten, opgeſloten, toegedaan.* [De compar. *Concluſior* ſtaat by Hyg. P. A. 3. 14.]

CONCOCTĬO, ōnĭs. f. Celſ. 1. 9. Plin. H. 11. 37. *Verteering, verkoking, of verdouwing van ſpijze.*

Concoctionem medicamentis moliri. Celſ. 3. 4. *De ſpijzen door artzenijmiddelen doen teeren; de maag door artzenijen aan 't kooken helpen; de verteering der koſt door geneesmiddelen veroorzaaken.*

CONCŒNĀTĬO, ōnĭs, f. Cic. F. 3. 13. *Gaſtery, een groot gaſtmaal, daar veele zamen eeten.*

CONCŎLŌR, ōrĭs. omn. g. Plin. H. 10. 29. *Dat van de zelve verwe is, dat van eenerhande, of d'eyge kleur is.*

Concolor alteri. Colum. 7. 3. 1. cum altero. Virg. Æ. 8. 82. *Van de zelve kleur, of verwe met iets anders.*

CONCŎPŬLO, āvi, ātŭm, ārĕ. Lucret. 6. 1076. *Vereenigen, paaren.*

CONCŎQUO, ĭs, coxi, coctŭm, coquĕrĕ. Varr. R. R. 2. 10. *Kooken, of doen kooken, aan 't kooken, of 't zieden helpen.*

Concoquere cibos. Cic. Fin. 2. 23. *De ſpijzen in de maag aan 't kooken helpen, of doen verteeren, de ſpijzen verteeren, of verdouwen.*

• Concoquere odium. Cic. Fr. 3. 9. *Den haat van iemand opkroppen, verdraagen, of verdouwen.*

Aliquid tota die concoquere. Sen. E. 1. *Iets den gaupſchen dag herkauwen, overweegen, of overdenken.*

Civitas hunc Senatorem concoquere vix poterat. Liv. 4. 15. *De ſtad konde quaalijk zodanig een Raadsheer duiden, of verdraagen, of mogt nauwlijks zulk een Raadsheer lijden.*

Tres plagas Spartana nobilitate concoxi. Petron. c. 65. *Ik heb drie ſlagen met een Lacedemoniſche kloekmoedigheyd verdraagen.*

Illic clandeſtina concocta ſunt conſilia. Liv. 40. 10. *Daar zijn heymelyke raadſlagen, of voornemens gebrouwen, geſmeedt, beraamt, ontworpen, uytgevonden.*

Digitized by Google

CONCORDIĂ, æ. f. Cic. Fin. 1. 14. *Eendracht, eenigheyd, vrede, vreedzaamheyd, eenſtemmigheyd, goed verſtand, overeenſtemming, vriendſchap.*

Concordia Syrenum. Petron. c. 87. *De maatzang, of 't zoet geluyd der Meerminnen.*

In concordiam adducere. Cic. Att. 7. 3. Reducere. Cic. Att. 8. 15. *Vereenigen, tot eendracht brengen.*

CONCORDITAS, ātis. f. Pacuvius by Nonius 2. 51. *Eendracht.*

CONCORDITĔR. adv. Plaut. Curc. 2. 2. 14. *Eendrachtelijk, eenmoediglijk, eenſtemmiglijk, eenparigljk, met gemeene bewilliging, met een hert en ziel, gezamentlijk, gezamenderhand, vriendelijk.* De compar. *Concordius* ſtaat by Liv. 4. 45. en de ſuperl. *Concordiſſime* by Cic. C. R. 2.

Concorditer vivere cum aliquo. Suet. Tib. 7. *Eendrachtelijk met iemand leeven.*

CONCŌRDO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. cum aliquo. Ter. Ph. 2. 3. 86. *Met iemand wel overeenkomen, in goed verſtand met iemand leeven, met iemand gemeenzaam, eendrachtig*, of *in vriendſchap leeven.*

Concordare. Cic. T. Q. 4. 15. *Overeenkomen, overeenſtemmen, overeenkomſtig zijn, van een gevoelen*, of *gelijkvormig zijn*, van oordeel, gedachten, enz. ſpreekende.

CŌNCORPŎRĀLĬS, ĭs. m. en f, en lĕ, ĭs, n. Ammian. 21. 22. *Die van het zelve ligchaam is, een medgezel.*

CONCORPŎRĀTŪS, ă, ūm. Amm. 22. 8. *Ingelijft.*

CONCORPŎRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 27. 12. *Inlijven, vereenigen, t'zamenvoegen, van veele dingen een ligchaam*, of *een geſtel maaken.*

CŌNCORS, ŏrdĭs. omn. gen. Cic. Ar. 21. *Die met iemand wel overeenkomt, die met iemand wel leeft*, of *in goed verſtand is, die met iemand van een hert, zin*, of *wille is, vreedzaam, eendrachtig.* De compar. *Concordior* ſtaat by Plaut. Aul. 3. 5. 7. en de ſuperl. *Concordiſſimus* by Cic. Lig. 2.

Credo ea gratia illos magis concordes fore. Ter. Hec. 4. 3. 11. *Ik hoop dat zy door dat middel*, of *door die gunſt, te eendrachtiger, te vreedzaamer*, of *beter vrienden zullen worden.*

CŌNCRĀTĪTĬŪS, ă, ūm. Concratitius paries. Ulp. D. 17. 2. 52. §. 13. *Een muur*, of *wand van horden gevlochten.*

CŌNCRĔDO, ĭs, crēdĭdī, crēdĭtūm, crēdĕrĕ. aliquid alicui. Catull. 64. 213. *Iemand iets vertrouwen, toebetrouwen, overgeeven, in handen ſtellen, te bewaaren geeven.*

Concredere aliquem in cuſtodiam alterius. Plaut. Merc. 2. 1. 9. *Iemand onder een anders opzicht, toezicht, hoede, beſtier*, of *bewaring ſtellen, iemand eens anders zorge*, of *beſcherming aanbeveelen*, of *toevertrouwen.*

Concredere vites ſolo. Colum. 3. 1. *Wijngaarden planten*, of *pooten.*

(Avus hujus mihi concredidit theſaurum auri clam omnes. Plaut. Aul. prol. v. 6. *Deze zijn grootvader heeft my zonder kenniſſe van iemand een ſchat te bewaaren gegeeven.*)

CONCRĔMO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Plin. H. 7. 25. *Iets branden, verbranden, aan-* of *in brand ſteeken, doen verbranden.* Liv. 6. 33. voegt 'er igni by.

CONCRĔPĬTO, āvī, ātūm, ārĕ. *Kraaken, knappen.*

Virgarum concrepitat fragor. Prudent. περὶ Στεφ. 11. 56. *De roeden klappen.*

CONCRĔPO, ās, crĕpŭī, crĕpĭtūm, crĕpārĕ. Cic. Cœl. 27. *Kraaken, krijſſen, knarſſen, knappen*, of *gekraak maaken.*

Oſtium concrepuit. Plaut. Men. 2. 2. 73. Ter. Hec. 4. 1. 6. *De deur heeft in 't opgaan gekraakt.* Zie beneden Crepuit.

Concrepuit exercitus gladiis ad ſcuta. Liv. 28. 29. *De ſoldaaten hebben een groot geknars*, of *gekrijs met hunne degens op de ſchilden gemaakt.*

Concrepare digitis. Cic. Off. 3. 19. *De vingers trekken dat ze knappen*, of *kraaken.* Plaut. M. G. 2. 2. 51. gebruykt het, om 't ſpel van 't opſteeken der vingeren, om een ander te laaten raaden, te beteekenen, welk vingerſpel by d'Ouden gebruykelyk was.

CONCRĔSCENTĬĂ, æ. f. Vitruv. 8. 3. *Mengzel, vermenging.*

CONCRĒSCO, ſcĭs, crēvī, crētūm, crēſcĕrĕ. Cic. N. D. 2. 10. *Verdikken, dikken, dik worden, ſtollen, runnen, ſtremmen, klonteren.*

Concreſcere glacie. Ovid. Tr. 3. 12. 29. Frigore. Lucret. 6. 846. Virg. Æ. 12. 905. *Bevriezen, verſtijven, hard worden door de koude.*

CONCRĒTĬO, ōnĭs. f. *Menging, vermenging, t'zamenſtolling, mengzel, mengelmoes van verſcheyde dingen tot een ligchaam.*

Mens ſegregata ab omni concretione mortali. Cic. T. Q. 1. 27. *Een gemoed van alle ſtoffelijkheyd gezuyvert, een ziel van alle ligchamelijkheyd*, of *van alle vermenging des ligchaams afgeſcheyden*, of *afgezondert.*

CONCRĒTŬS, ă, ūm. ex aliqua re Cic. T. Q. 1. 25. *Ergens uyt t'zamen geſtelt.* [De compar. *Concretior* ſtaat by Lucret. 4. 1238. en Plin. H. 11. 41.]

Concretus. Cic. T. Q. 1. 18. *Dik, zwart, betrokken*, van de lucht ſpreekende.

Concretus frigore. Mart. E. 4. 3. 4. Glacie. Virg. G. 1. 236. *Toegevroren*, of *toegevrozen, geſtremt, geſtolt, geronnen, verſtijft, verdikt*, van 't water, 't bloed, enz. ſpreekende.

Concretum lac. Virg. G. 3. 464. *Wrongel, geſtremde, geſchifte, gehotte*, of *t'zamengeloopen melk.*

CONCRĒTŪS, ūs. m. Plin. H. 12. 16. *Mengzel, vermenging, mengelklomp, mengelmoes.* Dit nomen word niet gebruykt dan in d'ablativus.

CONCRĪMĬNŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī. acc. Plaut. M. G. 2. 2. 87. *Beſchuldigen, miſprijzen, berispen, beſtraffen, wraaken.*

CONCRISPĀTŪS, ă, ūm. Vitruv. 4. 1. *Gekrult, krullend, gekronkelt, kronkelend, gekruyſt*, van 't haair ſpreekende.

CONCRĪSPO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Krullen, opkrullen, in krullen leggen, kronkelen, gekroeſt maaken.*

Humores ſe concriſpantes. Vitruv. 8. 1. *Draaidampen, dampen die draaijende*, of *krullende, met golven*, of *kronkels optrekken*, of *om hoog vliegen.*

CONCRŬCĬOR, ārĭs, ātus ſūm, ārī. *Pijn hebben, lijden, uytſtaan*, of *verdraagen; gequelt, gepijnigt*, of *gefoltert worden.*

Omni corpore concruciari. Lucret. 3. 149. *Door 't gansche ligchaam pijn hebben, door al de leden ſmert*, of *pijn gevoelen.*

CONCŬBĬĂ nocte. Cic. D. 1. 27. Plin. H. 29. 6. *In 't naarſte van de nacht; ter middernacht, diep in de nacht.*

Concubia nocte. *Als 't avond*, of *donker was geworden.* Zoo gebruykt het Liv. 25. 9. Annibal concubia nocte movit. *Annibal is als 't avond*, of *donker geworden was opgebroken.* Dat dit de zin is van Livius, leert ons Polyb. 8. 21. zeggende dat Annibal opgebroken is κνέφατος ἄρτι γινομένου, σπουδάζων συνάψαι τῷ τείχει περὶ μέσας νύκτας. *Als 't nu donker geworden was, het daar op aan leggende, dat hy omtrent middernacht onder de muuren mogt komen.* Κνέφας beteekent by de Grieken *den avond, de donkerheyd*, of *de tijd, als 't aardrijk van 't zonnelicht is beroofſt.* Heſychius, Κνέφας, ἑσπέρα, σκοτία, νύξ, κατὰ φῶς. Euſtathius, Κνέφας λέγεται ὡς κενὸν φάους. over Hom. Ιλ. A. 475. Ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε. *Maar als de zon ondergegaan, en het donker geworden was.* Ten ware men liever wilde zeggen, dat Livius hier in van Polybius verſchilt. Ten minſten Nox concubia wordt eygentlyk van dat gedeelte der nacht gezegt, als alles ruſt en ſlaapt. Zie Victor. V. L. 8. 3.

CONCŬBĪNĂ, æ. f. Cic. de Or. 1. 40. *Een byzit, bywijf, boelin.*

CONCŬBĪNĀLĬS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. Sidon. E. 9. 6. *Van een byzit.*

CONCŬBĪNĀTŪS, ūs, m. Suet. N. 28. *Byzitſchap, bywijfſchap, boeleerdje, onechte bijſlaping.*

CONCŬBĪNŪS, ī. m. Catull. 61. 130. *Een die met een byzit leeft*, of *die met een byzit huyshoud, een pol.*

Concubinus. Quintil. D. 3. *Een ſchandjongen, een verleyde jongen.*

(CONCŬBĬTĬO, ōnĭs. f. *'t Byſlapen, 't byleggen.*

Quod inuſitato genere concubitionis eſſet natus. Hyg. P. 2. 12. *Om dat hy door een zeldzaame wijze van byſlapen geboren was.*

CONCŬBĬTŪS, ūs. m. Cic. N. D. 1. 16. *Byſlaping, het byſlapen, 't vermengen*

YCE

Digitized by Google

van man en vrouw.

Jovem voluptate concubitus duplicaſſe noctem. Sen. Br. V. 16. *Dat Jupiter om het vermaak, dat hy in 't byſlapen vond, de nacht eens zoo lang gemaakt hadde.*

Concubitus neque nimis concupiſcendus, neque nimis pertimeſcendus eſt. Celſ. 1. 1. *Men moet op 't byſlapen niet al te zeer gezet, noch van 't zelve niet al te afkeerig zijn.*

Cæteris animalibus ſtati per tempora anni concubitus. Plin. H. 10. 63. *d'Andere dieren vermengen zich op gezette tijden des jaars.)*

CONCŬBIUM, ĭi. n. Varr. L. L. 5. 2. Plaut. Trin. 4. 2. 24. *'t Stilſte van den nacht, het naarſte van den nacht, het diepſte van den nacht, middernacht, als alles ruſt en ſlaapt.*

(Concubium. *Het byſlapen.*

Honeſtis verbis venerandum Vulcani & Veneris concubii pudici ſecretum dicere. Gell. 6. 10. *Het kuyſſe byſlapen van Vulkaan en Venus met eerlijke woorden beſchrijven.)*

CONCŬBO, ās, cubui, cŭbĭtūm, cŭbārĕ. abl. met de præp. cum. *Byſlaapen, byleggen.*

(Concubiturum cum uxore Lajum. Cic. Fat. 13. *Dat Lajus by zijn huysvrouw ſlaapen*, of *zich met haar vermengen zoude.*

Ajunt tecum poſt duobus concubuiſſe eam menſibus. Ter. Hec. 3. 3. 33. *Zy zeggen dat ze twee maanden daar na by u geſlaapen*, of *gelegen heeft.*

Concubare. Met een dativus. Zoo gebruykt het Propertius in 't volgende voorbeeld.

Endimion dicitur nudæ deæ concubuiſſe. 2. 12. 16. *Men zegt dat Endimion by de naakte Godinne geſlaapen*, of *gelegen heeft.)*

CONCŬLCĀTIO, ōnĭs. f. *Voetgetrap, voetgetrappel.*

Obturbata conculcatione aqua. Plin. H. 8. 18. *Water door 't trappen der voeten onklaar*, of *drabbig gemaakt.*

CONCŬLCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquem. Ovid. M. 12. 374. *Iemand vertreeden, met voeten vertrappen*, of *onder zijn voeten treeden, de voet op de keel, op de nek*, of *op 't hert zetten, met voeten vertreeden.*

* Conculcare aliquem. Cic. Dom. 42. *Iemand verachtelijk ſmaaden, ſmaadelijk verachten*, of *verwerpen, wederwaardiglijk handelen.* Provinciam. Cic. Att. 8. 11. *Een landſchap de voet op de nek zetten, vertreeden, onderdrukken*, of *verdrukken.*

(CONCŬPISCENTĬĂ, æ. f. *Begeerlijkheyd.* Dit woord is wel meeſt te vinden by de Kerkelyke Schryvers, zoo dat het nochtans ook by Curtius gevonden word. Zie de volgende voorbeelden.

Quam ingentes concupiſcentiæ devoraverunt. Curt. 8. 6. 13. *Die de groote begeerlijkheden als opgeſlokt hebben. Die de menſchen door groote begeerlijkheden naar zich getrokken hebben.* Raderus verwerpt dit woord als zulk een netten Schryver onwaardig om dat het in 't Codex Conſtantienſis niet gevonden word. Maar wy konnen niet zien, dat deze reden krachtig genoeg is. Op dat wy niet zeggen, dat hy dit handſchrift op andere plaatzen meer als eenmaal weynig geloof geeft. Zie Cellar. Cur. poſt. p. 260.

Naturalis concupiſcentia eſt unica alimentorum ſolummodo. Tertull. de Anim. 38. *Een eenige is de natuurlijke begeerlijkheyd tot voedzel.*

Deponere veterem hominem, qui corrumpitur per concupiſcentiam ſeductionis. Tertull. de Reſ. Carn. 26. *Den ouden menſch, die door de begeerlijkheyd der verleydinge verdorven word, afleggen.)*

CONCŬPISCO, ĭſcĭs, cŭpīvi, of cŭpĭi, cupitūm, cupiſcĕrĕ aliquid. Cic. D. 1. 24. *Iets vieriglijk*, of *gretiglijk begeeren, ergens zeer naar haaken, verlangen*, of *begeerig naar zijn, ergens een groote zucht*, of *trek toe hebben, ernſtig om iets wenſchen.*

(CONCŬPĪTOR, ōrĭs. m. *Die ergens zeer naar verlangt*, of *begeerig naar is, die iets gretiglijk begeert*, of *naar iets haakt.*

Concupitores rerum alienarum. Firm. Aſtron. 8. 22. *Groote ieveraars naar vreemde goederen, hakers naar goederen die een ander toebehooren.)*

CONCŬPĪTUS, ă, ūm. Concupitum adipiſci. Cic. T. Q. 4. 15. *Zijn begeerte*, of *wenſch verkrijgen*, of *verwerven, het gewenſchte*, of *begeerde erlangen, verwerven*, of *bekomen.* Concupita pecunia. Cic. T. Q. 4. 11. *'t Geld waar naar men getracht, gehaakt, gezocht, gewenſcht*, of *waar om men gezwoegt* heeft.

[CONCŪRĀTOR, ōrĭs. m. Ulp. D. 26. 7. §. 19. *Een medevoogd, die met een ander de voogdy bedient.*]

CONCŪRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquid. Plaut. B. 1. 2. 23. *Ergens zeer zorgvuldig*, of *zeer bezorgt voor zijn, ergens groote zorg voor draagen.*

CONCURRO, curri, of cŭcurri, curſūm, currĕrĕ. *Toeloopen, toeſchieten, toevliegen, toevloeijen, te hoop loopen, t'zamen loopen, met hoopen byeen komen, verzamelen.*

Concurrite, concurrite, cives. Val. Max. 4. 1. 12. *Loopt zamen, burgers, loopt zamen.*

In eam partem corporis materia concurrit. Celſ. 3. 10. *De vochtigheden vloeijen al naar dat deel van 't ligchaam toe; d'etter vergadert zich in dat gedeelte van 't ligchaam, de vuyligheyd*, of *etter trekt naar dat deel van 't ligchaam.*

Concurrere ad aliquem. Cic. V. 4. 63. *Naar iemand toeloopen.* Alicui obviam. Ter. E. 2. 2. 25. *Iemand te gemoet-* of *tegenloopen.* Ad arma. Cæſ. B. G. 5. 39. *Tot de wapenen loopen.*

Concurrere. Cic. F. 10. 30. Hor. S. 1. 1. 7. *Handgemeen worden, aan malkanderen komen, aan 't vechten raaken, een aanvang van den ſlag maaken, beginnen te ſlaan, aanvallen.* Concurrere alicui. Virg. Æ. 1. 497. Curt. 4. 15. 16. Cum aliquo. Salluſt. B. C. 60. Inter ſe. Liv. 26. 51. *Met iemand handgemeen worden*, of *aan 't vechten raaken, met iemand ſlaen, vechten, ſtrijden*, of *handgemeen zijn.*

Militum manus mutuis ictibus in ſe concurrit. Flor. 4. 2. 33. *De ſoldaaten zijn handgemeen, zijn aan 't ſlaen*, of *aan malkanderen geraakt.*

Concurrunt multæ opiniones, quæ. &c. Ter. H. 2. 2. 3. *Veele gedachten komen*, of *loopen hier op uyt, dat, enz. Daar zijn veele gedachten, die daar heene loopen, dat, enz.*

Multa concurrunt ſimul qui conjecturam hanc facio. Ter. And. 3. 2. 31. *Daar loopen veele dingen t'zamen die my in dat vermoeden brengen*, of *waar door ik deze giſſing maake.*

Concurritur undique. Cic. A. 10. 10. *Men loopt van alle kanten zamen.*

Literæ concurrunt aſpere. Cic. de Or. 3. 43. *Die letters maeken een hard geluyt te zamen uyt, hebben een harde*, of *onaangename uytſpraek met malkanderen.*

Concurrere in aliquam ſententiam. Cic. Att. 1. 20. *Van een gevoelen*, of *van eene meening zijn; met een gevoelen t'zamenſtemmen*, of *over een komen.*

Concurrunt Philoſophi. Cic. T. Q. 1. 23. *De Wijsgeeren komen*, of *ſtemmen hier in overeen, zijn t'zamen in dat gevoelen*, of *van deze gedachte.*

Sæpe concurrit, ut, &c. Cic. Pl. 32. *'t Gebeurd*, of *'t geſchied dikwils, dat, enz. 't Valt meermaal voor, dat, enz.*

Vaccæ concurrunt. Varr. R. R. 2. 5. 5. *De Koeijen ſtooten tegens malkanderen, ſtooten malkanderen met de hoornen, vechten met malkander.*

CONCURSĀTIO, ōnĭs. f. *Over en weder gang, heen en weêr loop*, of *gang, heen en weêr looping*, of *zwerving, t'zamenlooping.*

Libonis & Hypſæi non obſcura concurſatio. Cic. F. 1. 1. *De t'zamenlooping, het gins en weder loopen van Libo en Hypſæus op den klaaren dag.*

* Concurſatio. Cic. D. 2. 71. *Geloop, gewoel, haaſt, iever, beweging, een bezige loop om iets te doen*, of *te bekomen.*

Exagitatæ mentis concurſatio. Sen. E. 3. *De ongeruſtheyd des gemoeds.*

CONCURSĀTOR, ōrĭs. m. Liv. 27. 18. *Een moeskopper, partyganger, partylooper*, van ſoldaaten ſpreekende.

CONCURSĀTŌRIUS, ă, ūm. Ammian. 16. 14. *Zamenloopend.*

CONCURSIO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 1. 6. *De t'zamenloop, ontmoeting, het ſtooten, de ſtooting*, of *horting, tegens malkanderen*, van woorden, vezeltjes, zaaken, enz. ſpreekende.

Concurſiones aſtrorum. Cic. Tim. 10. *De t'zamenloop der ſterren.*

CONCURSO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Loopen, doorloopen, heen en weêr loopen, doorkruyſſen, over al loopen, over al zwerven, op en neêr*, of *gins en weêr loopen.*

Lectica villas concurſare. Cic. F. 7. 1. *Landerijen in een draagzetel doorkruyſſen, of in een rosbaar landhoeven bezichtigen.*

Concurſare circum tabernas. Cic. C. 4. 8. *De herbergen of kroegen bezoeken.*

CONCURSUS, ûs. m. *Toeloop, t'zamenloop, toevloed, byeenkomſt, een menigte menſchen, toevloeijing van volk, een ſchaare.*

(Concurſus municipiorum. Cic. Dom. 56. *De toevloed, 't byeen loopen, de t'zamenloping van de kleyne ſteden.* Ex agris & vicis fiunt. Cic. Att. 5. 16. *Men loopt van 't platte land en uyt de dorpen by een.*)

Concurſus Italiæ. Cic. Att. 4. 1. Ex Italia. Cic. Cl. 84. *De toevloed van Italiën.*

Suſtinere concurſum Philoſophorum. Cic. A. Q. 4. 22. *Tegens alle Wijsgeeren t'zamen bewaeren; tegens de ganſche bende, of ſchaare der Wijsgeeren ſtand houden; tegens het ganſche lighaam der Wijsgeeren verdedigen.*

Calamitatum concurſus. Cic. F. 5. 13. *Een ſtortvlaag van ongevallen, een menigte van rampen teffens.* Occupationum. Cic. F. 7. 33. *Veelvuldige bezigheden, een menigte, of overvloed van bezigheden.*

Concurſus atomorum. Cic. N. D. 1. 24. *De t'zamenloop der vezeltjes, der onſcheydbaare, of ondeelbare ſtofjes tegen een.* Navium. Cæſ. B. G. 5. 10. *Het ſtooten van ſcheepen tegens malkanderen. 't aan boord klampen van ſcheepen.*

[Concurſus. Nep. Cim. 2. *Een gevecht, een veldſlag.*]

Acerrimo concurſu pugnare. Nep. Eum. 4. *Een zeer hevig gevecht houden.*

CONCUSSIO, ônis. f. Colum. 9. 14. *Stoot, ſchok, beweging, roering, ſchudding, ſtoring, verzetting.*

Concuſſio. Ulp. D. 47. 13. 1. *Knevelting, afknevelting, knevelarij, geld afperſſing zonder bevel van d'Overigheyd.*

CONCUSSUS, ûs. m. Lucret. 6. 546. Plin. H. 35. 16. *Stoot, ſchok, roerſel, ſchudding, beweging, beroering.* Men vind by dezen Schryver niet dan d'Ablativus Concuſſu.

CONCUTIO, ĭs, cuſſi, cuſſum, cutĕrĕ. Celſ. 3. 21. *Schudden, ſtooten, ſchokken, bewegen, roeren, beroeren, ſtoren, verzetten.*

Concutere arces. Ovid. M. 11. 509. *De muuren van ſterkten, of ſloten doen beuken, rammeijen, doen waggelen, beſchieten, onder de voet ſchieten.*

Cœli templa ſonitu concutit Deus. Ter. E. 3. 5. 42. *Godt doet den hemel beeven, als hy ſpreekt, de hemel tzidderen, of trilt op 't woord van Godt.*

* Concutere Rempublicam. Cic. A. 2. 42. *Den Staat, of 't Gemeenebeſt ontroeren, beroeren, ontruſten, doen wankelen.*

* Se ipſum concutere, num, &c. ſeq. ſubj. Hor. S. 1. 3. 25. *Zich zelven onderzoeken, onderzoeken, of, enz. By zich zelf overreekenen, of overdenken, of, enz.*

Nec leviter ſe Numidia concuſſit. Flor. 3. 1. 2. *Numidiën is heel in rep en roer geraakt; daar is geen kleyne beweging, of beroering in Numidiën ontſtaan; Numidiën is niet weynig beroert geweeſt.*

C O N D.

CONDÆUM, æi. n. *Condé op de Noireauſtroom*, een ſtad van Normandyën tuſſchen Falaiſe en Viré.

CONDALIUM, ii. n. Plaut. Trin. 4. 3. 7. *Zekere ring, een vingerhoed.*

(CONDALUS, i. m. Zie beneden Condulus.)

CONDATUM, i. n. *Condé.* Een ſtad van Vlaanderen in Henegouwen.

CONDECENS, entis. o. Ammian. *Gevoeglijk, betamelijk.* De compar. *Condecentior* ſtaat by Auſon. grat. act. ad Gratian.

CONDECENTER. adv. Gell. 16. 12. *Gevoeglijk, betamelijk, beſcheydentlijk, heuſchelijk, behoorlijk, welvoegende, gevoeglijker wijze.* Volgens Aldus en Moſellanus.

CONDECENTIA, æ. f. Cic. de Or. 2. 52. *Gevoeglijkheyd, betamelijkheyd, heusheyd, beſcheydenheyd, behoorlijkheyd, welvoegentheyd, gevoegzaamheyd.*

CONDECET, dĕcuit, dĕcērĕ. *Gevoeglijk zijn, wel voegen, wel paſſen, wel ſtaan, betaamen.*

Hic ornatus te condecet. Plaut. Pſ. 4. 1. 24. *Dat vercierſel, dat kleed, die kleeding ſtaat, of paſt u wel, gy ziet 'er wel uyt in dat gewaad.*

CONDECORATUS, a, um. *Vercierd, opgeciert, opgeſchikt, opgetooit, opgepronkt, opgeſmukt.*

Diſciplina variis eruditionibus condecorata. Vitruv. 1. 1. *Een wetenſchap met veel geleerdheyd verciert, een konſt met vele wetenſchappen verzelt.*

CONDECORE. adv. Gell. 14. 4. *Gevoeglijk, met gevoeglijkheyd, gevoegzaam, behoorlijk, eerlijk, betamelijk.*

CONDECORO, as, avi, atum, are. acc. *Vercieren, opſchikken, oppronken, optooijen, opſmukken.*

Condecorare luca picturis. Plin. H. 35. 10. *Vertrekken met ſchilderijen opſchikken.*

* Condecorare ludos ſcenicos. Ter. Hec. Prol. 2. 37. *Tooneelſpelen met zijn tegenwoordigheyd vereeren.*

* Condecorat me ſuo nomine. Plaut. Capt. 4. 2. 98. *Hy vereert, hy verciert my met zijnen naam; hy geeft my zijnen naam; ik worde naar hem genoemt.*

Tiara ornatum lepide condecorat tuum. Plaut. Perſ. 4. 2. 2. *Dat hoofdcieraat, of hulſel paſt u wel by dat gewand, ſtaat u wel by dat kleed, of voegt netjes by uw kleeding.*

[CONDEMNABILIS, is. m. en f. le. n. Pallad. 14. 11. *Die, of dat verwijzing waardig is.*]

CONDEMNATIO, ônis. f. [Aſcon. Cic. 116.] Ulp. D. 2. 9. 5. *Veroordeeling, verwijzing, verdoeming, of doeming.*

CONDEMNATOR, ôris. m. Tac. An. 4. 66. *Een veroordeeler, verwijzer; een die iemand door de Rechteren doet veroordeelen.*

CONDEMNO, as, avi, atum, are. *Iemand verwijzen, doemen, verdoemen, veroordeelen, vonniſſen, 't vonnis tegens iemand vellen, of uytſpreeken.*

Condemnat generum ſuum ſceleris. Cic. F. 14. 14. *of* Scelere. Cic. F. 2. 1. *of* De ſcelere. Cic. A. 2. 23. (Ex ſcelere. Suet. C. 38.) *Hy veroordeelt zijn ſchoonzoon als ſchuldig; hy oordeelt zijn ſchoonzoon aan een misdaad ſchuldig te zijn.* Dit verbum regeert gemeenelyk dat gene, waar mede men beſchuldigt word, in genitivo.

Condemnare quadrupli. Cato. R. R. Præf. *Iemand vonniſſen, of opleggen om vierdubbelt te betaalen, of viervoudig weder te geeven.*

* Condemnare aliquem. Cic. V. 5. 44. *Iemand doen verwijzen, of doen vonniſſen, een vonnis, of rechterlijk oordeel tegens iemand verkrijgen.*

CONDENSATIO, ônis. f. Cæl. Aurel. Acut. 3. 18. 187. *Verdikking, zamenpakking.*

CONDENSATUS, a, um. Colum. 4. 1. en 17. *Dik, zwaar*, van wyngaardranken ſpreekende.

CONDENSO, as, avi, atum, are. Colum. 7. 8. *Verdikken, dik worden, dik maaken, of ſtremmen, runnen, of ſtolten, lijvig maaken.*

* In unum locum condenſant ſe oves. Varr. R. R. 2. 3. *De ſchaapen troppen op een plaats by malkanderen; vergaderen, of komen alle in een plaats by malkanderen.*

CONDENSUS, a, um. *Dik, dicht, grof, vaſt, geſloten, lijvig, in een gedrongen*, van een ligchaam ſpreekende. (De compar. *Condenſior* ſtaat by Siſenna. Zie Non. 2. 561.)

Condenſa acies. Liv. 26. 6. *of* turma. Hirt. B. Af. 14. *Een nauw geſlote, dicht geſchaarde, of in een gedronge krijgsbende.*

Condenſa arborum. Plin. H. 12. 73. *Dicht geboomte, een dik, of dicht boſch, dicht byeen geplante boomen, een lommerig woud.*

Condenſa arboribus vallis. Liv. 25. 39. *Een vlakte, of laagte, van een dicht boſch beſchaduwt, of met een dicht boſch bedekt.*

CONDEPSO, is, depſui, depſitum, depſere. acc. Cato R. R. 41. *t'Zamenkneeden, mengen.*

CONDICO, is, dixi, dictum, dicere. acc. Feſtus. *Dagvaarden, verſcheyden, dag ſtellen, beſtemmen, bepaalen, belooven, toezeggen, te kennen geeven, aanwijzen, vaſt ſtellen.*

Condicunt locum tempusque coeundi. Juſt. 15. 2. 16. *Zy bepaalen, beſtemmen, of ſtellen de plaats en tijd van byeen te komen, of daar ze vergaderen zullen, vaſt.*

Condicere inducias. Juſt. 3. 7. 14. *Een beſtand maaken, wapenſchorſing, of ſtilſtand van wapenen ſluyten.* Operam. Plin. Præf. *Zich ergens toe verbin-*

Digitized by Google

binden, of *tot verplichten*, *iets beloven te doen.*

Condicere cœnam. Suet. Tib. 42. Ad cœnam. Plaut. Men. 1. 2. 15. *Zich zelf ten eeten nodigen.* In ſymbolam ad cœnam. Plaut. St. 3. 1. 28. *Zich by een ander 's avonds ten eeten op zijn eygen gelag nodigen.*

Condicere alicui. Cic. F. 1. 9. *Iemand laaten weeten*, of *verwittigen dat men 's avonds by hem te gaſt*, of *ten eeten zal komen*, of, gelyk het zommige verklaaren, *iemand beloven*, of *toezeggen dat men 's avonds by hem zal komen eeten.*

(Condicta cœnula. Suet. Cl. 21. *Een geringe maaltijd.* Want die gene, die zich zelfs nodigen, moeten te vreden zyn met het geen de keuken voor dien tyd geeft, *of* de kok ſchaft.)

Condicimus pariter elatum ab eo filium. Petron. 77. *Wy zeggen alle te zamen*, of *eenpariglijk*, *wy verklaaren gelijkelijk dat hy zijn zoon begraven heeft.*

Condicere aliquid. Tac. G. 11. *Iets met elkander beraamen.*

• Condicere alicui aliquid. Julian. D. 39. 6. 13. *Iets van iemand weder afhaalen*, of *eyſſchen.*

CONDICTIO, ōnis. f. Ulp. D. 44. 7. 25. *Roeping*, *ontbieding*, *daging*, *dagvaarding voor 't recht*, *eyſch tegens iemand in rechten.*

Condictio. Feſt. *Beraming*; *onderlinge afſpraak.*

CONDICTITIUS, ă, ŭm. Condictitia actio. Ulp. D. 12. 2. 13. §. 2. *Aanzegging van een eyſch tegens iemand*, *eyſch die men tegens iemand inſtelt*, *dagvaarding om iets van een ander in rechten te eyſchen.*

CONDIGNE. adv. Gell. 14. 4. Plaut. Men. 5. 5. 8. *Waardiglijk*, *behoorlijk*, *betamelijk*, *gelijk 't behoort*, of *betaamt*, *zoo als 't wezen moet*, *naar waarde*, *naar eyſch*, *naar verdienſten.*

CONDIGNUS, ă, ŭm. Gell. 3. 7. *Waardig*, *die verdient*, *verdienende.*

CONDIMENTARIUS, ă, ŭm. Plin. H. 19. 8. *Tot ſauſſen*, *tot inzoutinge*, *inzulting*, of *inlegging behoorende*, *dienſtig*, of *bequaam.*

CONDIMENTUM, ī. n. Cic. Off. 3. 33. *Doop*, *ſop*, *ſaus*, *geur*, *zult.*

• Condimentum humanitatis. Cic. Fr. 1. 1. Amicitiæ. Cic. Am. 18. *De pronk*, of *de band der beleefdheyd*, *der vriendſchap.* Ærumnæ. Plaut. R. 2. 3. 71. *Verzachting*, of *verzoeting van d'ellenden*, *troost tegens hartzeer.*

CONDIO, is, ivi, itūm, īrĕ. act. Plaut. Pſeud. 3. 2. 21. Cic. F. 7. 26. *Spijze toemaaken*, *toebereyden*, *gereed maaken*, *inzulten*, *inzouten.*

Condire. Colum. 12. 7. en 56. *Inſuykeren*, *doorſuykeren*, *met ſuyker inzulten*, of *inleggen*, konfijten.

Condire vinum. Colum. 11. 2. *Wijn ſnijden*, *mengen*, *brouwen*, *vervalſchen.*

• Condire mortuos. Cic. T. Q. 1. 45. *Dooden balzemen.* (Victor. V. L. 10. 6. houd ſtaande, dat hier Condunt moet geleezen worden.)

• Condiebat aſperitatem contentionis Oratoris humanitate. Cic. de Or. 2. 53. *Hy verzachtte*, *verzoette*, of *matigde de ſcherpigheyd der zinwilling*, of *de hevigheyd van 't geſchil*, *door de beſcheydenheyd*, of *zachtzinnigheyd van den Redenaar.*

Vitia quæ a natura habebat, ſtudio atque artificio malitiæ condiebat. Cic. Clu. 26. *Hy voegde by zijne natuurlijke ondeugden noch zoo liſtige of ſnoode ſtreeken van boosaardigheyd.*

CONDISCIPULA, æ. f. Mart. E. 10. 35. 15. *Metgezellinne in 't leeren*, *een meysje dat met een ander iets leert*, *een medeleermeysje.*

CONDISCIPULATUS, ūs. m. *Genootſchap*, of *gezelſchap der leeroeffening*, *leergezelſchap*, *leer- of ſchoolgenootſchap*; *de tijd waar in men t'zamen leert*, *medeleerlingſchap.*

A condiſcipulatu. Nep. Att. 5. Juſt. 12. 6. 17. *t'Zedert hun medeleerlingſchap*, *t'zedert dat zy t'zamen leerden*, of *ſchool gingen.*

CONDISCIPULUS, ī. m. Cic. Syll. 6. Nep. Att. 1. *Een medeleerling*, *medegenoot*, of *metgezel in de leeroeffening.*

CONDISCO, is, didĭci, diſcĕrĕ. Plaut. Pſ. 4. 1. 35. *Leeren*, *t'zamen leeren*, *geleerdheyd oeffenen*, ſtudeeren.

Lucem ferre paullatim condiſco. Plin. E. 7. 21. *Ik leer allengskens 't licht verdraagen*, *ik word het licht van langzamer hand gewoon.*

In tua pecunia condiſcit qui pecuniæ fructus ſit. Cic. P. Q. 3. *Hy leert door uw gelt des gelts nuttigheyd*, of *gebruyk*; *hy beſpeurt door 't beſteelen van uw gelt*, *wat gemak*, *nut*, of *vrucht dat 'er in gelt is*, of *ſteekt.*

[Condiſcere. *Gewoon zijn.* Zie beneden Diſcere.

Condidici excidionem facere oppidis. Plaut. Curc. 4. 3. 2. *Ik ben gewoon ſteden uyt te roeijen*, of *te verwoeſten.*]

(**CONDITA**, ōrūm. plur. n. Spartian. Adr. 11. *De voorraat van de krijgsbenden.* Annona militum genaamt van Lampr. Alex. 5. Ἀνάθετα van de Grieken by Juſtin. Nov. 163. Deze wierden opgelegt in de grensſteden, en beſtonden in azyn, koren, ſpek, haver, enz. Zie Capitol. Gord. 28.)

CONDITANEUS, ă, ŭm. Varr. R. R. 1. 24. *Bequaam*, of *goed om in te leggen*, *in te ſuykeren*, *in te zouten*, *in te zulten*, of *te ſprengen.*

CONDITIO, ōnis. f. Cic. N. D. 2. 58. *Spijsbereyding*, *ſmaakelijke toebereyding*, of *toemaking der ſpijzen*, *ſprenging*, *zouting*, *inzulting*, *inſuykering.*

Conditio vini. Colum. 12. 51. *Snijding*, *menging*, of *vervalſching van wijn.*

CONDITIO, ōnis. f. *Staat*, *ſtaat*, *gelegentheyd*, *waardigheyd*, *hoedanigheyd*, van perſoonen ſpreekende.

Conditio infima. Cic. Off. 1. 13. *Een geringe*, of *ſlechte ſtaat.*

• Conditio. Cic. C. R. 16. *Staat*, *ſtaat*, *gelegentheyd*, *geſteltheyd*, *geſteltenis*, of *toeſtant*, van zaaken ſpreekende.

Conditio. Ter. H. 2. 3. 85. Cic. F. 8. 8. *Een beding*, *voorwaarde*, *onderhandeling*, *aanbieding*, *wet*, *verdrag*, *verdragspunt*, *beſpreek.*

Conditionem accipere. Ter. And. 1. 1. 52. *Een voorwaarde aanneemen.*

Conditio. Curt. 4. 11. 13. Suet. C. 5. *Een huwelijk.* En hier van daan de wyze van ſpreeken by twee die aan malkanderen verlooft waaren, als het huwelyk niet voortging: tua conditione non utar. *Ik zal u niet trouwen*, by Caj. D. 24. 2. 2. §. 1.)

Ferre alicui conditionem. Ter. Ph. 4. 1. 13. *Iemand een huwelijk aanbieden.*

Quærere conditionem filiæ. Liv. 3. 45. *Zijne dochter zoeken uyt te huwelijken.*

Bona conditio. Quintil. D. 257. *Een voordeelig huwelijk.*

(Conditio. Plaut. Truc. 4. 3. 75. *Een vrouw*, *een huysvrouw.*

Neptem conditionem alicui deferre. Suet. J. 27. *Iemand zijn nicht ter vrouwe aanbieden*, of *geeven.*)

Conditio regionis. Colum. 11. 2. *De geſteltheyd*, of *gelegentheyd des luchts.* Loci. Ovid. P. 2. 5. 16. *De gelegentheyd*, of *toeſtand van een land.* Victoriæ. Cic. Marc. 4. *'t Recht der overwinning*, *'t voordeel der zege.* Temporum. Quintil. I. O. 12. 1: 11. 3. *De gelegentheyd*, of *toeſtand des tijds.*

Conditio frugum. *Oplegging*, *zoldering*, of *bewaaring van koren.*

Humano generi frugum terræ baccarumque arborum cultus & conditiones tradidit. Cic. D. 1. 15. *Hy heeft den menſchen geleert het aanqueeken van boomen*, *en 't bewaaren*, of *opleggen der vruchten.*

[Conditio. Mart. 11. 53. 2. Plaut. Capt. 1. 2. 77. *Het nodigen ter maaltijd.*]

CONDITIONALIS, is. m. & f. lĕ, is. n. Marc. D. 29. 2. 52. *Voorwaardig*, *met voorwaarde*, *beſproken*, *bedongen*; *onder voorwaarde*, *beſpreek*, of *beding geſtelt*; *daar eenige voorwaarde is bygevoegt.* De Rechtsgeleerden alleen gebruyken dit woord.

CONDITIONALITER. adv. Juſtinian. Inſt. 2. 20. 32. *Voorwaardiglijk*, *onder beding*, *onder voorwaarde*, of *beſpreek.* Dit woord is niet dan in de Rechtsgeleerdheyd gebruykelyk. (Cicero zegt in plaats van dat F. 10. 7. ea conditione. en Att. 10. ſub ea conditione: en hem volgen de Rechtsgeleerden Paul. Dig. 45. 1. 8. en Ulp. Dig. 45. 1. 20.)

CONDITITIUS, ă, ŭm. Colum. 8. 8. *Bewaart*, *geſpaart*, *opgeſloten*, *wechgeſloten*, *opgelegt.*

CONDITIVUM, ī. n. Sen. E. 60. *Een graf*, *begraafplaats*, *grafſtede.*

CONDITIVUS, ă, ŭm. Cato R. R. 6. Varr. R. R. 1. 59. *Dat men ſpaart*, *bewaart*, *opſluyt*, of *wechſluyt*; *dat men inzult*, *ſprengt*, of *inſuykert*, of *dat daar toe goed*, of *bequaam is.*

CONDITOR, ōris. m. *van* Condio. Cic. Clu. 26. red. in ſen. 6. *Een kok*, *bråder*,

Digitized by Google

der, paſteybakker, toebereyder, of *toemaaker van ſauſſen*, of *ſpijzen; iemand die de ſpijzen ſmakelijk maakt; een ſpijsbereyder, inzalter.*

CONDĪTOR, ōrĭs. m. *van* Condo. *Stichter, bouwer, grondlegger.*

Conditor Legum. Plaut. E. 3. 4. 86. *Een Wetgeever.* Hiſtoriæ alicujus. Ovid. Tr. 2. 4. 16. *Een geſchiedſchrijver*, of *Schrijver van een geſchiedenis.* Sectæ alicujus. Colum. 9. 3. 1. *De ſtichter*, of *inſteller van eenige gezintheyd in den Godsdienſt*, of *in de Wijsgeerte.* Artis. Ovid. P. 2. 11. 2. *De vinder*, of *uytvinder, van een konſt*, of *wetenſchap.*

[Conditor word ook gezegt, die een ſtad volkryker maakt, met inwoonders vervult. Zie Suet. A. 99. Juſt. 42. 3. 5.]

CONDĪTŌRĬŬM, ĭi. n. Plin. H. 7. 16. *Een graf, begraafplaats*, of *grafſtede.*

[Condĭtōrĭum, ĭi. n. Suet. A. 18. C. 52. *Een doodkiſt.*]

(CONDĬTRIX, īcĭs. f. Apul. A. 434. *Een ſtichtſter, bouwſter.*

Athenarum conditrix Minerva. Eumen. reſt. Schol. 9. *Minerva de ſtichtſter van Athene.*)

CONDĪTŪRA, æ. f. Sen. de Ir. 3. 15. *Toebereyding, toemaking*, van *doop, ſpyze*, of eenig opſtoolzel.

CONDĪTŬS, ūs. m. *Inſuykering, inlegging, inzulting, doorſuykering.*

Fructus conditui legere. Colum. 2. 22. *Vruchten plukken om in te leggen.*

CONDĪTŬS, ă, ŭm. part. a Condio. *Toebereyd, bereyd, toegemaakt, ſmakelijk gemaakt.* De compar. *Conditior* ſtaat by Cicero beneden.

Male conditum jus adponere. Hor. S. 2. 8. 69. *Een kwalijk toegemaakte ſauſſe voorzetten.*

• Vir conditus ſale & facetiis. Cic. Off. 1. 37. *Een doorzult menſch in kortswijl*, of *boertenyen; een heel aardig en kortswijlig menſch; een koddig en vermakelijk man; een geeſtige ſnaak.*

Sermo bene conditus. Cic. Att. 13. 52. *Een vermakelijke, aangenaame, genoeglijke, deftige*, of *weldoorkneede rede.*

Nemo unquam urbanitate, nemo lepore, nemo ſuavitate conditior. Cic. Cl. 48. *Daar is nooit iemand beleefder, lieftaliger en beſcheydener geweeſt.*

CONDĬTŬS, ă, ŭm. *van* Condo. Cic. D. 2. 51. *Opgeſloten, wechgeſloten, bewaart, geſpaart, wechgelegt, verborgen.* Zie Condo in zyne verſcheyde beteekeniſſen.

[Sic conditum triticum manet vel annos quinquaginta. Varr. R. R. 1. 57. *De terwe dus opgelegt blijft wel vijftig jaar 'er goed.*

Conditus amnis. Curt. 6. 4. 5. *Een rivier onder de aarde loopende.*]

(Conditum oleum. *Oude*, of *opgelegde oly*, of *olie.*

Ab hoſpite conditum oleum pro viridi appoſitum. Suet. J. 53. *Oude oly is door een waard in plaats van verſche opgediſcht.* Zie Salm. over Epict. 22. 23.

CONDĬTŪS, ūs. m. *Timmering, ſtichting, bouwing, het bouwen, opbouwing.*

Qui in conditu Thebarum Cadmo fuerint adjumento. Cenſor. N. D. 4. *Die in 't bouwen van Theben Kadmus zullen geholpen hebben.*)

CONDO, ĭs, condĭdi, condĭtum, condĕrĕ. *Verbergen, wechſluyten, opſluyten, bewaaren, bedekken.*

[Condere. *In een ſchuur*, of *pakzolder opleggen, wegleggen, bewaaren.* Van koorn ſpreekende.

Si proprio condidit horreo. Hor. O. 1. 1. 9. *Indien hy in zijn eygen ſchuur opgelegt heeft.*]

Condere aliquem in vincula. Liv. 23. 38. *Iemand in de boeijen ſluyten.*

Condere corpora. *De dooden*, of *lijken begraven, ter aarde brengen*, of *beſtellen.* Plin. H. 7. 54. voegt 'er terra, Ovid. M. 8. 234. ſepulchro, Cic. L. L. 2. 22. in ſepulchro, (Ovid. P. 1. 9. 54. humo, en P. 3. 1. 6. in humo) by.

Condere aliquid arca. Cic. D. 2. 40. *Iets in een kiſt wechſluyten, opſluyten, bergen, leggen*, of *wechleggen.* Nummos in crumena. Plaut. Truc. 3. 1. 9. *Geld in een beurs ſteeken.* Aliquem in carcerem. Cic. V. 5. 29. of In carcere. Liv. 30. 21. *Iemand gevangen zetten, in de boeijen zetten, in de gevangenis ſluyten, in 't gat ſmijten.*

Condere urbem. Virg. Æ. 1. 5. *Een ſtad bouwen, ſtichten*, of *opbouwen.* Muros. Ovid. Piſ. 79. *Muuren optrekken.* Arces. Virg. E. 2. 61. *Sterkten, ſloten, veſtingen, kaſteelen*, of *burgten ſtichten*, of *bouwen.* Gentem. Virg. Æ. 1. 37. *Een volk ſtichten*, of *voortplanten.*

Condere carmen. Hor. A. P. 436. *Een vaars*, of *gedicht maaken.* Hiſtoriam. Plin. H. 12. 4. *Een geſchiedenis ſchrijven.* Bella. Virg. Æ. 6. 7. *Oorlogen beſchrijven.*

† Condere aurea ſecula. Virg. Æ. 6. 792. *De goude eeuw doen herleeven; de gulde tijden weêr te voorſchijn brengen; de wereld gelukkig maaken.* Multa ſecula vivendo. Lucret. 3. 1103. *Veele eeuwen leeven.*

Vota diem condiderant. Stat. Th. 10. 55. *Men hadde den ganſchen dag met beloften doorgebragt.*

(Condere. *Herſtichten, herſtellen, verbeteren dat vervallen is, hertimmeren, herbouwen, weêr opbouwen.*

Haletes Corinthum, quæ antea fuerat Ephyre, condidit. Paterc. 1. 3. 3. *Haletes heeft Corinthen, te vooren Ephyre genaamt, herſticht*, of *herbouwt.*

Ecbatana caput Mediæ Seleucus rex condidit. Plin. H. 6. 14. *De Koning Seleucus heeft Ecbatana, de hoofdſtad van Medien, hertimmert, herbouwt*, of *weêr opgebouwt.*

Condere inſulam. *Steden in een eyland timmeren. Een eyland betimmeren, bebouwen.* Zoo zeggen de Grieken Κτίζειν νῆσον.

Inſulam Gades condidit. Paterc. 1. 2. 6. *Zy heeft op 't eyland Gades de ſtad Gades gebouwt.*

Condere. *Iets uytvinden.*

Joſephus ſomniorum primus intelligentiam condidit. Juſt. 36. 2. 8. *Joſeph is d'eerſte geweeſt die 't uytleggen der droomen heeft uytgevonden.*

Lucilius, qui primus condidit ſtyli naſum. Plin. Præf. *Lucilius, d'eerſte uytvinder van hekel-ſteekſchriften te ſchrijven.*

Condere. *Eyndigen, ten eynde loopen.*

Dies, quamquam longiſſimus, cito conditur. Plin. E. 9. 36. *De dag, alhoewel zeer lang, loopt ſchielijk ten eynde.*

Condit quiſque diem collibus in ſuis. Hor. O. 4. 5. 29. *Ieder een eyndigt den dag op zijne heuvelen*, dat is: *in zijn werk dat hy op 't veld te doen heeft.*

Condere luſtrum. Cic. de Or. 2. 67. Liv. 1. 44. *Den overſlag van de goederen der Roomſche burgeren met een offerhande eyndigen.* Dit offer beſtont in een varken, een ſchaap en een ſtier.)

[Condere gladium. Curt. 10. 9. 5. *Den degen opſteeken, in de ſcheede ſteeken.*]

CONDŎCĔFĂCĬO, ĭs, fēcī, făctŭm, făcĕrĕ aliquem. Cic. T. Q. 5. 32. *Iemand leeren, onderwijzen, onderwijs geeven, leeraaren.*

CONDŎCĔFACTŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 2. 64. *Getemt, tam gemaakt, geleert*, van een wild beeſt ſpreekende.

CONDŎCĔO, ēs, dŏcŭī, dŏctŭm, dŏcērĕ. acc. Hirt. B. Af. 19. *Leeren, leeraaren, onderwijzen, onderwijs geeven, onderrichten, africhten.*

CONDOCTŬS, ă, ŭm. *Geleert, onderwezen, afgericht.* De compar. *Condoctior* ſtaat beneden by Plautus.

Condocta mihi ſunt dicta ad hanc fallaciam. Plaut. Pœn. 3. 2. 3. *De woorden tot voortzetting van dit bedrog zijn my ingeſteeken.* Men moet deze manier van ſpreeken niet ligtelyk gebruyken.

Condoctior ſum quam Comicus. Plaut. Pœn. 3. 2. 4. *Ik kan mijn rol beter als een blijſpelſchrijver; ik weet beter wat ik zeggen moet als een blijſpelſchrijver. Ik weet mijn zaaken beter als de beſte.*

CONDŎLĔO, ēs, dŏlŭī, dŏlērĕ. *Pijn*, of *ſmert gevoelen*, of *lijden, pijn hebben.* Si pes condoluit, ſi dens, ferre non poſſumus. Cic. T. Q. 2. 22. *Indien wy aan een voet of tand ſmert gevoelen, wy konnen het niet verdraagen.* Men vind dit verbum niet in 't præſens, noch in d'infinitivus. Zie Condoleſco.

CONDŎLESCO, ſcĭs, dŏlŭī, ēſcĕrĕ. Cic. A. Q. 1. 10. *Pijn*, of *ſmert hebben, lijden*, of *gevoelen.*

Latus ei condoluit. Cic. de Or. 3. 2. *Hy heeft pijn in de zijde gehad; zijn zijde heeft hem zeer*, of *heeft hem wee gedaan.*

Caput de vento condoluit. Plaut. Truc. 2. 8. 2. *Mijn hoofd heeft my van den wind zeer gedaan, ik heb pijn in 't hoofd van den wind gehad.*

Simulat condoluiſſe caput. Tib. 1. 7. 42. *Zy veynſt dat ze pijn in 't hoofd heeft gehad.*

Ulcera ad ſuſpicionem tactus condoleſcunt.

Digitized by Google

ſcunt. Sen. Ir. 3. 10. *De gezwellen doen zeer, of men voelt pijn aan de gezwellen, op d'inbeelding dat 'er op getaſt, of dat 'er aan geraakt word.*

CONDŎMŬM, i. n. *Condom*, de Biſſchoplyke ſtad van Gaskonjen.

CONDŎMENSIS, ĭs. m. & f. sĕ, ĭs. n. *Van Condom, die van Condom is, dat daar oorſprongkelijk i, of t'huys hoort.*

CONDŎMO, ĭs, ĭtŭm, ĕrĕ. Prudent. Cathem. 7. 98. *Temmen, betengelen.*

CONDŌNĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. V. Act. 1. 4. *Een gifte, begiftiging, vergunning, geſchenk, ſchenkaadje, vereering, gave, gunſtbewijs.*

CONDŌNĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Clu. 39. *Toegeſtaan, vergunt, vereert, gegeeven, geſchonken.*

* Condonatus. Aur. Vict. V. I. 4. 9. *Die men vergeeven, of verſchoont heeft, die vergiffenis verworven heeft.*

CONDŌNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquid alicui. *Iemand iets toeſtaan, of vergunnen, iemand ergens meê beſchenken, of begiftigen.*

Condonare alicui munus. Cic. Q. R. 18. *Iemand een vereering, ſchenkaadje, of geſchenk doen, iemand een geſchenk geeven.*

Non condonavi, ſed utendum dedi. Plaut. Men. 4. 2. 94. *Ik heb het niet gegeeven, maar geleent.*

* Crimen alicui condonare. Cic. Mil. 2. *Iemand een misdaad vergeeven, of quijtſchelden.*

Filius ejus mihi potiſſimum condona. Cic. F. 13. 73. *Vergeef, of verſchoon zijne kinderen voornamentlijk om mijnen t'wil.* Reipublicæ injuriam, & meum dolorem fratris tui voluntati ac precibus condono. Cæſ. B. G. 1. 20. *Ik vergeef u 't ongelijk 't gemeene beſt, en alle droefheyd, of ſmerte my aangedaan, ten verzoeke van uwen broeder, of om uws broeders wil, voorſpraek, of voorbede.*

Alicui pecuniam creditam condonare. Cic. Off. 2. 22. *Iemand het geld quijtſchelden, of ſchenken dat men hem geleent had.*

CONDORMĬO, īs, īvī, ītŭm, īrĕ. Plaut. Moſt. 2. 2. 55. Hyg. Fab. 125. *Slaapen, t'zamen ſlaapen, byſlaapen.*

CONDORMISCO, ſcis, ĕrĕ. Plaut. R. 2. 7. 14. *Slaapen, ruſten, ſluymeren.*

(CONDRILLĀ, æ. f. Plin. H. 21. 15. *Wilde endivie*, zeker gewas. Dioſcor. c. 161. beſchryft het wydloopig.

CONDŎCENTĔR. adv. *Dienſtelijk, tot dienſt, nuttelijk.*

Commode hæc ſane omnia, & conducenter. Gell. 16. 12. *Voorwaar dit alles is bequaamlijk en tot dienſt gezegt.*)

CONDŪCĬBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plaut. Trin. 1. 1. 3. Cic. Her. 2. 23. *Voordeelig, nuttig, heylzaam, dienſtig, nut, oorbaar.* (De compar. *Conducibilior* ſtaat by Cic. Her. 2. 14.)

CONDŪCO, ĭs, dūxi, dŭctŭm, dūcĕrĕ. acc. *Geleyden, leyden, voeren, brengen.*

Multos in unum locum conducere. Cic. I. R. 2. 1. *Veele in een plaats brengen, verzamelen, of byeenbrengen.*

* Conducere lac. Colum. 3. 21. *Melk te runnen, of te ſtremmen zetten.*

Conducere aliquem, *of* aliquid. Plaut. Au. 3. 6. 31. Cic. Prov. Conſ. 4. *Iemand, of iets koopen.*

Conducere aliquem. Plaut. Au. 4. 2. 1. *of* aliquid. Cic. Cæl. 7. *Iemand, of iets huuren; iemand loonen, of betalen om iets te doen.* Navem. Plaut. R. Prol. 59. *Een ſchip huuren.*

Conducere militem alleen. Curt. 3. 1. 1. *en* Militem mercede. Curt. 4. 13. 31. *Volk werven, krijgsvolk aanneemen.*

Coctum, non vapulatum conductus ſui. Plaut. Au. 3. 3. 9. *Ik ben gehuurt om te kooken, of ſpijze te bereyden, maar niet om afgeroſt, of geſlagen te worden.*

Alicui locum in proximo conducere. Cic. F. 16. 21. *Iemand een plaats in de buurt huuren.*

Nummo ſum conductus. Plaut. Au. 3. 3. 34. *Men heeft my voor twee ſcheilingen daags gehuurt, men geeft my twee ſchellingen daags.*

Aliquid de aliquo, *of* ab aliquo conducere. Cic. I. R. 1. 30. *Iets van iemand pachten, huuren, in pacht, of te huur neemen.*

Conducere opus aliquod faciendum. Cic. D. 2. 21. *Een werk voor zekere prijs aanneemen om te maaken.*

Mea fiducia opus illud conduxi. Plaut. B. 4. 4. 10. *Ik heb dat werk voor mijn rekening begonnen, op mijn eygen voorof nadeel ondernomen.*

Conducere. *Dienen, dienſtig zijn, nuttig, nut, of voordeelig zijn, helpen, tot dienen.* Men gebruykt dit woord niet dan in de derde perſoon.

Ea maxime conducunt. Cic. F. 5. 19. *Deze dingen zijn meeſt voordeelig.*

Hoc conducit tibi. Cic. F. 1. 9. In rem tuam. Plaut. Capt. 2. 3. 26. Tuis rationibus. Cic. Att. 1. 1. *Dat dient u, dat is u dienſtig, of voordeelig, daar trekt gy winſt, of voordeel uyt; dat is goed voor u, daar ſteekt winſt, of voordeel voor u in, dat ſtrekt tot u baat, of voordeel, gy wint daar aan, gy trekt 'er voordeel uyt.*

Conducit hoc tuæ laudi. Cic. F. 13. 48. *Dat is loſſelijk voor u, daar ſteekt eer voor u in, dat ſtrekt tot uw eer, lof, of roem.*

Hæc conducunt ad ſalutem tuam. Cic. F. 4. 7. *Deze dingen ſtrekken tot uw welſtand.*

Conducunt hæc ad victum. Plaut. Capt. 4. 3. 6. *Die dingen zijn goed, nut, voordeelig, of dienſtig om 'er door te leeven.*

Huic ætati non conducit iſte locus. Plaut. B. 1. 1. 12. *'t Paſt voor een man van die jaaren niet zich in die plaats te laaten vinden; die plaats voegt dezen ouderdom niet.*

(Conducere. *Byeenbrengen, vergaderen, verzamelen.*

Crotoniatæ virgines in unum locum conduxerunt. Cic. I. R. 2. 1. *Die van Krotona hebben de jonge juffrouwen in eene plaats gebracht, vergadert, verzamelt, of byeen gebragt.*

Diſperſas per urbem cohortes una in caſtra conducendo. Tac. An. 4. 2. 1. *Met de door de ſtad verſpreyde krijgsbenden in een legerplaats te trekken, te brengen, of te vergaderen.*)

CONDŪCTĬO, ōnĭs. f. Fundi. Cic. Cæc. 32. *De pachtbrief, huurceel, of de verpachting, verhuuring, of inhuuring van iets voor een zekere prijs, van een hofſtede, enz.*

(Ne quis eorum ſocius aut affinis hujus conductionis eſſet. Liv. 43. 16. *Dat niemand van hen deze pachting, of huur zou aangaan.*)

CONDŪCTĬTĬUS, ă, ŭm. *Die men huurt, of die zich verhuurt om te werken, een huurling.*

Conductitiæ operæ. f. plur. Varr. R. R. 1. 17. *Huurlingen, werkvolk dat men huurt, gehuurde arbeyders.* (Catervæ. Nep. Chabr. 1. Exercitus. Nep. Iphicr. 2. *Voor geld gehuurde benden, benden die voor geld overgelaaten zijn. Een gehuurt leger.*)

CONDŪCTOR, ōrĭs. m. *Een huurder, een die iets huurt, of in huur aanneemt, een aanneemer van eenig werk, een die iets aanneemt voor eenig loon.*

Conductor meus. Plaut. Trin. 4. 2. 24. *Die my gehuurt heeft.*

Conductor. Cato R. R. 14. Operis conductor. Cic. Fr. 3. 1. *Een aanneemer van eenig werk.*

CONDŪCTŬS, ă, ŭm. Cic. A. 1. 6. *Geleyd, gevoert, gebragt.* Zie Conduco.

Mercede diurna conductus. Hor. S. 2. 7. 18. *Een huurling, daglooner.*

Nummi conducti. Hor. S. 1. 2. 9. *Geleent geld, geleende penningen.*

(CONDŪLUS, i. m. Feſtus. *Een ring*, Andere lezen Condalus.)

CONDŬPLĬCĀTĬO, ōnĭs. f. Plaut. Pœn. 5. 5. 18. *Omhelzing, omarming, omvatting van twee perſoonen.*

Conduplicatio. Cic. Her. 4. 28. *Herhaaling, verdubbeling*, een redenkonſtige ſpreekwys.

CONDŬPLĬCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Lucret. 3. 71. *Verdubbelen, de helft vermeerderen, vergrooten, aanwaſſen, of toeneemen; doen aanwaſſen, of toeneemen*, van goederen, ſchatten, enz. ſpreekende.

Tenebræ conduplicantur. Cic. D. 1. *Het word eens zoo duyſter, de duyſternis word eens zoo groot.*

Beneficium tibi conduplicabit. Ter. Ph. 3. 2. 31. *Hy zal u die weldaad dubbel beloonen, dubbel vergelden, of dubbel goed doen.*

CONDŪRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Verharden, harden, hard maaken.*

Aqua ferrum candens condurat. Lucret. 6. 968. *'t Heet yzer word in 't water gehardt, het water maakt het gloeijende yzer hardt.*

CONDŬS, i. m. Plaut. Pſ. 2. 2. 14. *Een hofmeeſter, huysbezorger, huysbedeeler, keldermeeſter, ſchafmeeſter, bottelier.*

CONDYLŌMĂ, ătĭs. n. Celſ. 6. 18. Plin. H. 23. 4. Κονδύλωμα. *Een pijnlijk gezwel,*

Digitized by Google

zwel, of *uytwas*, *een brandig gezwel*, *ſpeenen*, *ambeijen*, *een knoopzwel aan den aars.*

CONDYLŬS, i. m. Mart. 5. 79. 30. Κίρδυλος. *De knokkels*, of *kneukels aan handen*, of *voeten.*

C O N F.

CONFĀBRĬCŎR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. dep. Gell. 3. 19. *Zamenvoegen*, *bedenken*, *uytvinden.*

(CONFĀBŬLĀTĬO, ōnĭs. f. *Een praatje*, *een geſprek*, of *t' zamenſpreking.* Colloquium is wel beter Latyn, doch wy hebben 'er in de latere eeuw deze voorbeelden van.

Literæ tuæ ſæpius ad me commeent, & confabulationem præſentis imitentur. Symm. E. 9. 84. *Laat my uwe brieven dikwils toekomen*, *en laat ze met my praaten als of gy zelf tegenwoordig waart.*

Corrumpunt mores bonos confabulationes peſſimæ. Hieron. E. 2. ad Nepotianum. *Quaade t' zamenſprekingen bederven goede zeden.*

CONFĀBŬLĀTŬS, ūs. m. *Een praatje*, *een geſprek.*

Hos artifici confabulatu compellas. Sidon. E. 9. 12. *Gy ſpreekt hem met een konſtig opgetooyt*, of *zwierig praatje aan.*)

CONFĀBŬLŎR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. dep. *Met iemand ſpreeken*, *praaten*, *geſprek hebben*, *redenwiſſelen*, *t'zamen praaten*, of *kouten*; *iets verhaalen*, *vertellen*, *met quakies malkanderen onderhouden*, *klappeijen.*

Tecum rem meam confabulabor. Plaut. Ciſt. 4. 2. 77. *Ik zal u mijne zaak*, of *mijn geval vertellen*, *bekend maaken*, *openbaaren*, of *verhaalen*; *ik zal met u van mijne zaak ſpreeken.*

CONFARCIO. Zie Confercio.

CONFARRĔĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 18. 3. *Trouwoffer*, *offering van zekere tarwekoek door de nieuwgetrouwde tot een teken van haar nauwe verbinteniſſe.* De Romeynen lieten in 't begin van hunne huwelyken een koek, van zekere tarwe gebakken, voor de nieuwgetrouwde vrouwe brengen: en na dat ze dezelve opgeoffert hadden, gaven zy 'er de nieuw getrouwde van te eeten. Doch naderhand wierd zulks niet dan in de huwelyken der Prieſteren gebruykt. Deze plechtelykheyd wierd Confarreatio genaamt. Zie ons Lex. Antiq.

CONFARRĔĀTI, ōrūm. m. plur. Tac. An. 4. 16. *Perſoonen met het offeren en 't eeten van een tarwekoek t'zamen verbonden.* (Gloſſæ Iſidori Confarreatus. ſociatus.)

(CONFARRĔO, as, āvi, ātūm, ārĕ. *Met het offeren en eeten van een tarwekoek de nieuwgetrouwde verbinden.*

Talis mulieris publicitus matrimonium confarreaturus. Apul. M. 10. 252. *Zullende my met zoodanig een wijf*, *door 't offeren en eeten van een tarwekoek*, *in 't openbaar verbinden*, of *zullende zoodaanig een wijf trouwen.*)

Aſſuetudo confarreandi. Tac. An. 4. 16. *De gewoonte van met een tarwekoekoffer te trouwen.*

CONFĀTĀLĬS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. Cic. Fat. 13. *Nootſchikking voor een*, of *voor verſcheyde perſoonen*; *die het zelve lot*, *een gelijk nootlot*, of *geval heeft*, of *hebben*, *lotgemeen.*

CONFECTĬO, ōnĭs. f. Gell. 17. 16. *De toebereyding van een geneesmiddel*, *toemaking van artzenijen.*

* Confectio eſcarum a lingua adjuvatur. Cic. N. D. 2. 54. *De tong*, of *ſmaak is zeer dienſtig om de ſpijs wel te bereyden*, of *helpt veel om de ſpijze wel toe te maaken.*

* Confectio belli. Cic. A. 14. 1. *Het eynde van den oorlog.*

(Confectio alleen. Hygin. P. A. Præf. 1. *en*)

Confectio libri. Cic. S. 1. *'t Boekſchrijven*, *'t maaken*, of *'t ſchrijven van een boek.*

Confectio tributi. Cic. Fl. 9. *Het opſtellen*, *de heffing*, of *invoering van een ſchattinge.*

Confectio valetudinis. Cic. Hort. *by* Non. 4. 93. *Verzwakking*, *verval*, of *vermindering van gezondheyd*, *een bedorve gezondheyd.*

CONFECTŎR, ōrĭs. m. *Voleyndiger*, *volmaaker*, *volbrenger*, *voltooijer*, *beſliſſer*, *een die iets voleyndigt*, *ten eynde brengt*, *volvoert*, of *volmaakt.*

Confector belli. Cic. F. 10. 20. *Een beſliſſer van den oorlog*, *een die den oorlog ten eynde brengt.* Negotii. Cic. V. 2. 44. *Een volbrenger*, of *uytvoerder van een zaak*, *een die iets volbrengt*, *volvoert*, of *doet.*

Ignis confector eſt & conſumptor omnium. Cic. N. D. 2. 15. *Het vuur verſlindt en verteert alles.*

Confector ferarum. Suet. A. 43. *Een jager op wilde beeſten*, *een wildſchutter.*

[Confector. Vop. Aur. 29. *Een verwer.*

Conficere voor inficere. Dus noemt den Interp. Juv. 10. 38. *Jupiters purperverwige rok*, tunicam purpura confectam.]

CONFECTRĪX, īcĭs. f. *Een bederfſter*, *verwoeſter*, *verdelgſter*, *uytroeyſter*, *verniclſter.*

Vetuſtas confectrix omnium. Cic. *by* Lactant. 7. 11. *d'Ouderdom verniela alle dingen.*

CONFECTŪRĂ, æ. f. Plin. H. 13. 33. *Handwerk*, *maakzel*, *making*, *lakenmaking*, *enz.*

Confectura. Colum. 9. 12. *Bereyding*, *winning*, *making*, *toebereyding*, van honig ſpreekende.

Confectura mellis. Colum. 9. 14. *De bereyding*, of *winning van den honig*, *de honigwinning.*

Proximum nomen amphitheatricæ (chartæ) datum fuerat a confecturæ loco. Plin. H. 13. 12. *Men had dat papier ſchouwburgspapier genaamt*, *om dat het 'er naaſt aan gemaakt wierd.*

CONFECTŬS, ă, ūm. *Voleyndigt*, *volmaakt*, *volkomen*, *voltooyt*, *geëyndigt*, *volbragt*, *volvoert*, *uytgevoert*, *voltrokken*, *ten eynde gebragt*, *afgedaan*, *afgehandelt*, van een rede, den oorlog, een zaak, ſpelen, enz. ſpreekende.

Victoria confecta. Cic. A. 14. 1. *Een volle zegen*, *een volkomene*, of *volſlagene overwinning.*

* Biennio confecto. Cic. P. Q. 12. *Twee jaaren verloopen zijnde*, *na verloop van twee jaaren*, *de tijd van twee jaaren verſtreken zijnde*, *na twee jaaren*, *twee jaaren geleden.*

Confectus. *Verloren*, *bedorven*, *verdelgt*, *verſlagen*, *ziek*, *zwak*, *krank*, *quijnend*, *verzwakt*, *uytgeput*, *afgemat*, *uytgemergelt*, *flauw*, *verflauwt.*

Confectus fame. Cic. C. 1. 10. *Flauw*, of *half dood van honger*, *afgemat*, of *zwart van honger.* Ætate. Cic. C. 2. 9. *Verzwakt van ouderdom.* Vulneribus. Cic. Oct. *Vol wonden*, of *quetzuuren.* Corporis morbo & animi dolore. Cic. Mur. 40. *Afgemat door ziekte en hertzeer.* Vino luſtriſque. Cic. A. 2. 3. *Uytgeput door den wijn en 't venuswerk*, *verzwakt door zuypen en hoerejaagen.* Salo nauſeaque. Cæſ. B. C. 3. 28. *Afgemat*, of *vermoeyt door de zee en zeeziekte.*

Confectum eſt. Cic. T. 6. *of* Res confecta eſt. Cic. Att. 8. 4. *'t Is gedaan*, *'t is 'er mee gedaan*, *alles is verlooren*, *'t is uyt.*

[Confectus is ook gebruykelyk in de offerhanden.

Confectum Latiar. Cic. Fr. 2. 4. *en* Confectæ Latiuæ. Lucan. 1. 550: 5. 400. *'t Offer aan Jupiter*, *Latiaris genoemt*, *dat op den berg Albanus geoffert word*, *is voltooÿt.*]

CONFERCĬO, īs, fersī, fertūm, fercīrĕ. acc. Plin. H. 12. 15. *Ophoopen*, *op malkanderen hoopen*, *op een hoop leggen*, *te zamen leggen*, *opſtapelen.*

Conferciunt ſe. Varr. R. R. 3. 16. *Zy dringen*, *zy troppen op malkanderen*; *zy ſluyten zich in een*, *zy vergaderen*, *zy komen met hoopen by een.*

CONFĔRO, fers, tūli, lātūm, ferrĕ. acc. *Brengen*, *verbrengen*, *vervoeren*, *in de zelve plaats brengen*, of *leggen*, *te zamen* of *byeen draagen.*

Conferre. acc. Plaut. Moſt. 5. 2. 39. *Geeven*, *opbrengen*, *toebrengen*, *verſchaffen*, *beſchikken*, *medebrengen.*

Conferre aliquid in commune. Cic. P. Q. 3. *Iets in 't gemeen inleggen*, of *toeleggen.* Om 'er koopmanſchap met te doen.

Siculi ex cenſu quotannis in tributa conferunt. Cic. V. 2. 53. *De Siciliërs brengen alle jaar uyt hunne inkomſten ſchattingen op.*

(Conferre pecuniam in capita. Liv. 2. 33. *Het geld by wijze van hoofdgeld byeen brengen.*

Conferre aliquid ad arbitrium alterius. Cic. F. 1. 9. *Iets aan 't oordeel van een ander overgeeven*, of *overlaaten*; *zich ergens over aan 't oordeel van een ander gedraagen*, *iets aan eens anders uytſpraak ſtellen.*

Ani-

Digitized by Google

Animum ſuum alio conferre. Ter. H. 2. 4. 10. *Zijne genegenheyd tot iets anders wenden.*

Conferre cum aliquo. Ovid. M. 10. 603. *Met iemand vechten.* Signa cum hoſte. Cic. Mur. 9. (Manum cum hoſte. Liv. 9. 5.) *Met den vyand ſlaan*, of *handgemeen zijn; den vyand ſlag leveren.*

Conferre culpam. Ter. E. 2. 3. 97. *of* crimen in aliquem. Cic. de Or. 2. 43. *Iemand met een misdaad belaſten, bezwaaren, betichten; op iemand eenige misdaad leggen, iemand ergens de ſchuld van geeven, de ſchuld op een ander leggen.* Studium, officium, operam, &c. ad *of* in amplitudinam alicujus. Cic. F. 10. 1. *Zijn zorge, dienſt, en arbeyd aanleggen, aanwenden*, of *te werk ſtellen tot iemands verhooging, verheffing*, of *om iemand groot te maken.*

• De Republica diſputationem in Lælii perſonam & Manilii contuli. Cic. Att. 4. 16. *In mijne verhandelinge van 't Gemeenebeſt heb ik Lelius en Manilius ſpreekende ingevoert.*

Conferre aliquem cum aliquo. Cic. A. Q. 4. 23. *of* alicui. Sen. Cont. 23. *Iemand met een ander vergelijken, gelijk ſtellen, tegens een ander overſtellen.* Faciem & mores duorum. Ovid. M. 7. 696. *Het aangezicht en 't gedrag*, of *'t wezen en de zeden van twee perſoonen vergelijken.*

Conferre ſermonem cum aliquo. Cic. I. R. 2. 4. Sermones inter ſe. Plaut. Curc. 2. 3. 11. Capita. Cic. V. 3. 12. Liv. 2. 45. *Met iemand*, of *onder malkanderen geſprek houden*, of *voeren, redenvoeren*, of *redenwiſſelen, te zamen ſpreeken*, of *praaten.* Coram hæc conferemus. Cic. Att. 1. 20. *Wy zullen daar van ſpreeken*, of *deze zaak verhandelen als wy by malkanderen zullen zijn.*

Conferre gradum cum aliquo. Liv. 7. 33. Pedem. Cic. Pl. 19. *Iemand ontmoeten, tegenkomen, te gemoet komen, naar iemand toe gaan, zich by iemand voegen, iemand op zijde komen, nevens iemand gaan.*

Conferre officium. Cic. Off. 1. 15. Beneficium in aliquem. Cic. Off. 1. 15. *Iemand een dienſt doen, een weldaad bewijzen*, of *goed doen, iemand door weldaaden*, of *goede dienſten verplichten.* Lites. Hor. S. 1. 5. 54. *Iemand een pleytgeding aandoen.* Maledicta. Cic. Att. 11. 8. *Iemand ſchelden, uytmaaken, ſcheldwoorden geeven, vloeken.*

Conferre tempus ad rem aliquam. Cic. Man. 4. In rem aliquam. Plin. P. 82. *Den tijd ergens mee toe- of doorbrengen, den tijd ergens toe beſteeden, aanhangen*, of *toe gebruyken.* Operam ad Philoſophiam. Cic. F. 3. *Zich aan d'oeffening der wijsgeerte overgeeven, in de wijsgeerte zich oeffenen.*

Si omnes omnia ſua conſilia conferant, ut, ſeq. ſubj. Ter. Ad. 3. 2. 1. *Indien de heele wereld t'zamen quam om raad te plegen, enz.; zoo alle menſchen t'zamen quamen om te raadſlaan, dat, enz.*

Conferre omnes curas & cogitationes in Rempublicam. Cic. Off. 2. 1. *Alle zijne zorgen, en gedachten ten dienſte van 't Gemeenebeſt overgeeven; zich t'eenemaal ten dienſte van 't Gemeenebeſt ſtellen.* Se in amicitiam alicujus. Cic. Ci. 81. *Met iemand vriendſchap maaken.* In fidem alicujus. Cic. F. 7. 17. *Zich onder iemands hoede*, of *beſcherming ſtellen*, of *begeeven.*

Conferre ſe ad ſtudium literarum. Cic. Arch. 7. *Zich tot de letterkunde begeeven.*

Conferre ſe in aliquem locum. Cic. de Or. 3. 56. *Zich ergens heen begeeven, ergens heene trekken*, of *naar eenige plaatze trekken, vluchten, wijken*, of *vertrekken.* Ad hoſtes. Cic. Am. 11. *Tot de vyanden overloopen, zich naar de vyanden begeeven, naar den vyand vluchten, wijken*, of *des vyands zijde kiezen.* In fugam. Cic. Cæc. 8. *De vlucht kiezen, vluchten, wechloopen, zich op de vlucht begeeven, 't hazepad kiezen.* Iter ſuum in aliquem locum. Cic. Att. 3. 4. *Zijn gang*, of *weg ergens naar toe neemen.*

• Conferre ad eloquentiam. Quintil. I. O. 1. 8. *Tot de welſprekentheyd dienen, tot voordeel*, of *bevordering der welſprekentheyd ſtrekken.* Ad bene vivendum. Cic. A. Q. 1. 4. *Dienſtig, nuttig*, of *voordeelig zijn om wel te leeven.* Zie Gruterus en Gronovius over deze plaatzen.

Conferre. *Veranderen.* In ſaxum conferri. Ovid. M. 4. 278. *In een ſteen verandert worden.*

Hæc Oratori conferunt. Quintil. Procem. 1. *Deze dingen zijn voordeelig*, of *dienſtig voor een Redenaar*, of *ſtrekken tot volmaaktheyd van een Redenaar.* Men gebruykt dit verbum in dezen zin niet dan in de derde perſoon.

Rem in pauca confer. Plaut. Pœn. 5. 4. 54. *Maak het kort 't geen gy te zeggen hebt.* Quam potero in verba conferam pauciſſima. Plaut. Men. prol. 6. *Ik zal 't zoo kort maaken als my mogelijk is; ik zal 't met zoo weynige, of korte woorden verhaalen als my 't doenlijk*, of *mogelijk is.*

Verba ad rem conferre. Ter. E. 4. 6. 4. *Van de woorden tot daaden komen; uytvoeren 't geen men zegt, nakomen dat men gezegt*, of *belooft heeft, zijn beloften houden*, of *volbrengen.*

[Conferri word een ſchip gezegt, 't welk tegens een ander word aan gebragt om ſlag te leveren. Plaut. B. 4. 6. 27.]

CONFERRŪMĬNO, ās, āvi, ātum, āre. acc. Plin. H. 27. 8. *Soudeeren, met ſoudeerzel vaſt maaken, aan malkanderen maaken*, of *voegen.*

CONFERTIM. adv. *Met geſlote gelederen, dicht in een gedrongen.* (De compar. *Confertius* ſtaat by Ammian. 19. 6.)

Confertim utrinque pugnabatur. Liv. 21. 8. *Men vocht weerzijds met geſlote gelederen.*

CONFERTŬS, a, um. part. a Confercio. Liv. 9. 27. *Vol, vervult.* De compar. *Confertior* ſtaat by Liv. 9. 27. en de ſuperl. *Confertiſſimus* by Liv. 2. 55.

Confertus cibo. Cic. C. 2. 5. *Met ſpijze opgevult, gemeſt.*

Vita conferta voluptate. Cic. Fin. 2. 20. *Een leven vol wellustigheyd*, of *vermaak, een zeer wellustig leven.*

• Conferti milites. Cæſ. B. C. 1. 71. Virg. Æ. 2. 347. Acies conferta. Hirt. B. Af. 13. Agmen confertum. Virg. G. 3. 369. *Een geſlote krijgshoop, een kort geſchaarde krijgsbende; dichte, geſlotene*, of *in een gedronge gelederen van krijgsvolk.*

CONFERVĂ, æ. f. Plin. H. 27. 8. *Waterſpongie; moſch dat op 't water groeyt.*

CONFERVĔFĂCĬO, is, fēci, factum, facĕre. acc. Lucret. 6. 352. *Heeten, heet maaken, ſchroeijen, branden, ontſteeken, ontbranden, aanſteeken, aan brand ſteeken.*

CONFERVĔO, ēs, ferbui, fervēre. *Vaſt groeijen, aaneen groeijen, zich weêr by een voegen, aan malkanderen groeijen, vaſt worden.*

Confervent oſſa mota aut ſoluta. Celſ. 8. 10. *De gebrokene*, of *verſtuykte beenderen groeijen weêr vaſt aaneen.*

CONFERVESCO, is, ferbui, ferveſcĕre. Colum. 12. 23. *Werken, arbeyden, in den arbeyd zijn*, van moſt, *of* nieuwe wyn ſpreekende.

Violas cum aqua conferveſcere faciunt ad ignem. Vitruv. 7. 14. *Zy zetten violetten in water op 't vuur te kooken.*

Conferveſcere. Vitruv. 2. 6. Plin. H. 18. 30. *Heet, zoel*, of *warm worden*, van de lucht, *heet*, of *gloeijend worden*, van de bergſtoffen; *broeijen, ſtikken*, van koren ſpreekende, wanneer dit laatſte op de zolders niet omgezet word.

Ira conferbuit. Hor. S. 1. 2. 71. *Mijn gramſchap is ontſteeken, mijn toorn is gaande*, of *aan 't woeden, ik ben heel toornig, hevig*, of *gram geworden.*

CONFESSĬO, ōnis. f. *Bekentenis, belijdenis zijner feyl*, of *misdaad, ſchuldbekentenis.*

Taciturnitas confeſſionem imitatur. Cic. I. R. 1. 32. *Die zwijgt ſchijnt te bekennen dat hy ſchuldig is, het ſtilzwijgen gelijkt een bekentenis van ſchuld.*

CONFESSŌRĬŪS, a, um. Confeſſoria actio. Ulp. D. 9. 2. 23. *en* 25. *Een aanſpraak op iemand die iets bekent*, of *beleden heeft.*

CONFESSŪS, a, um. *Bekent, beleden, toegeſtaan, gebiecht, verklaart, geopenbaart, daar men in overeenkomt.*

Res confeſſa. Cic. V. 3. 36. *Een bekende, beledene*, of *openbaare zaak.* Signa. Colum. 2. 3. *Baarblijkelijke tekenen, ontwijfelbaare blijken*, of *bewijzen, klaare kentekenen.*

Hæc ex confeſſo ſunt turpia. Quintil. I. O. 3. 5. *Deze dingen zijn volgens d'algemeene toeſtemming ſchandelijk; men komt overeen dat deze dingen niet eerlijk zijn.*

Confeſſa res eſt. Plin. H. 7. 49. In confeſſo

feſſo eſt. Plin. H. 6. 33: 8. 32. *Het is een bekende, klaare, of taſtelijke zaak by al de wereld, dat, enz. Al de wereld weet, ſtaat toe, of is bekent, dat, enz.*

Ea res in confeſſum venit, Plin. E. 10. 85. *Die zaak word by al de wereld toegeſtaan; ieder menſch ſtemt die zaak toe; alle komenze daar in overeen.*

Confeſſus. *Die beleden heeft.*

Reus confeſſus. Ovid. P. 2. 2. 56. *Een gedaagde, die beleden heeft.*

CONFESTIM. adv. Cic. I. R. 1. 23. *Terſtond, aanſtonds, op ſtaande voet, ten eerſten, ſtraks, ſtux, van ſtonden aan.*

CONFIBŬLA. æ. f. Cato. R. R. 12. *Een haak, kram, houwvaſt, klamp, geſp.*

CONFICIENS, ēntis. o. Cauſa conficiens. Cic. Part. Orat. 26. *Een werkende oorzake.*

CONFICIENTISSĬMŬS, ă, ŭm. Civitas literarum conficientiſſima. Cic. Fl. 19. *Een ſtad zeer nauwkeurig in 't opteekenen van haare uytgift, of in 't opſchrijven van alle openbaare onkoſten; een ſtad daar men nauwe rekening van al den uytgift houd, die zeer nette dagregiſters van alle onkoſten houd.*

CONFICIO, fēci, fectŭm, fĭcĕrĕ. acc. *Maaken, afmaaken, volmaaken, voleyndigen, afdoen, volbrengen, voltrekken, volvoeren, voltooijen, te weeg brengen.*

Facile patris pacem in leges conficiet ſuas. Ter. H. 5. 2. 45. *Hy zal ligtelijk vrede met zijnen vader maaken, of zich gemakkelijk met zijn vader verzoenen op zulke voorwaarden als hy begeeren zal.*

Conficere officia ſua. Plaut. R. 4. 2. 16. *Zijn plicht doen, of volbrengen, zich in zijn plicht quijten, zijn ampt waarneemen.* Bellum. Cic. F. 10. 19. *Den oorlog eyndigen, een eynde van den oorlog maaken.* Rem aliquam. Cic. F. 7. 7. *of* de re aliqua cum aliquo. Cic. Att. 12. 19. *Een zaak met iemand beſluyten, afdoen, afhandelen, verrichten.* Mandata alicujus. Cic. A. 9. 3. *Iemands bevelen volbrengen, of uytvoeren.* Viam longam. Cic. S. 2. *Een groote, of lange reyze afdoen, of voltrekken.*

Conficere aliquid dentibus. Plin. H. 11. 37. *Iets met de tanden kauwen, of knauwen.* Intimi dentes eſcas conficiunt. Cic. N. D. 2. 54. *d'Achterſte tanden kauwen, of vermaalen de ſpijze.*

Conficere aliquem. Cic. I. R. 2. 37. *Iemand dooden, ombrengen, doodſlaan, ter nederleggen.* Serpentes Cic. N. D. 1. 36. *Slangen verſlinden, opſlokken, verdelgen, uytroeijen, dooden.*

Conficere ſe veneno. Flor. 3. 7. 5. *Zich zelven vergeeven, zich met vergif ombrengen.* Meus me mœror conficit. Cic. Att. 3. 8. *Mijn droefheyd verteert, of verſlind my, helpt my aan 't quijnen, overſtelpt mijn hert.* Tempus omnia conficit. Cic. Marc. 4. *De tijd verſlindt, verſlenſt, of verniela alles.* Dolore conficior & pudore. Cic. F. 14. 4. *Ik vergu van ſmert en ſchaamte.* Lacrymis conſici. Cic. F. 14. 4. *Bitterlijk ſchreijen, of weenen, in traanen weechſmelten, veele traanen ſtorten, in zijn traanen zwemmen.*

Conficere exercitum. Cic. Man. 21. Pedites & equites. Liv. 29. 35. *Een leger op de been brengen, voetvolk en ruytery werven, of ligten.* Pecuniam. Cic. Fl. 36. *Geld verzamelen, opleggen, of vergaderen.* Rem ſine pugna. Cæſ. B. C. 1. 72. *Een geſchil zonder ſtrijd byleggen, of afdoen; een zaak zonder vechten te boven komen, byleggen, beſlechten, of afdoen.*

• Conficere patrimonium. Cic. Fl. 36. Argentum. Ter. Ph. 5. 5. 11. *Zijn geld, middelen, goed, vaderlijk erfgoed, opeeten, verteeren, doorbrengen, of verquiſten.*

Permagna ex illa re pecunia confici poteſt. Cic. V. 1. 52. *Men kan uyt die zaak zeer veel gelds trekken.*

Confeciſti omnes res ac rationes meas. Plaut. Capt. 3. 5. 15. *Gy hebt al mijn zaaken en voornemens verzet, ontſtelt, verydelt, om ver geſmeeten, of tot niet gebragt.*

• Confecit annos centum. Cic. Or. 52. *Hy heeft hondert jaar geleeft, of bereykt.* Vitæ ſuæ curſum omnem in labore conficere. Cic. Cœl. 17. *Zijn ganſche leven in arbeyd verſlijten, of met werken doorbrengen.*

Conficere nuptias. Ter. H. 5. 1. 22. *Een huwelijk voltrekken, bruyloft houden.*

Reditum alicui conficere. Cic. F. 9. 13. *Iemands wederomroeping bevorderen, of te weeg brengen, iemands wederkomſte bezorgen, of uytwerken; bewerken dat iemand weder ontboden, of ingeroepen worde.*

Quantas hic ſuis conſiliis mihi confecit ſollicitudines! Ter. And. 4. 1. 26. *In wat voor een moeijelijkheyd heeft hy my door zijnen raad gebragt! Hoe grooten ongemak, of kommer heeft hy my door zijnen raad verwekt, of op den hals gebragt!*

Conficere alicui mali aliquid. Ter. H. 5. 3. 1. *Iemand eenig ongeluk veroorzaken.*

Illi ſuavitas vocis bene loquendi famam confecerat. Cic. Cl. 74. *Zijn zoete en aangenaame ſtem had hem van welſprekentheyd berucht.*

Ex quo conficitur, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. I. R. 2. 49. *Waar uyt men beſluyt, dat, enz. men beſluyt, of trekt daar uyt, dat, enz. waar uyt men een gevolg maakt, dat, enz. waar uyt volgt, dat, enz.*

[Conficere profeſſionem. Cic. F. 16. 23. *By de Overheden zijn goederen aangeeven; verklaring van zijn goederen doen.*]

CONFICTIO, ōnis. f. Criminis confictio. *Een laſtering, verziering, of verdichting van een misdaad; een leugenachtige betichting, een valſche beſchuldiging, een verzierſel, of verdichtzel tot iemands laſt.*

Criminis confictionem ſuſcepit. Cic. S. R. 13. *Hy heeft 't ganſche beſlier van die laſtering, of valſche beſchuldiging op zich genomen.*

CONFICTITO, āvi, ātŭm, ārĕ. Nævius by Varro L. L. 6. 6. *Verzinnen, verdichten.*

CONFICTŬS, ă, ŭm. *Verdicht, verzonnen, verziert, uytgevonden.*

Conficta a poëtis. Cic. S. R. 16. *Verzierzels der Dichteren, zaaken door de Dichters verdicht, verzonnen, of verziert.* Conficta fabula. Cic. Her. 2. 8. *Een verziert verhaal, een valſch lopend gerucht, een verdicht, verziert, of verzonnen ſpreukje, of vertelling.*

Confictæ lacrymæ. Ter. And. 3. 3. 26. *Geveynſde, of gemaakte traanen.*

(CONFIDEJUSSOR, ōris. m. Ulp. D. 46. 1. 10. *Een medeborg, een die nevens een ander borg is.*)

CONFIDENS, ēntis. omn. gen. Ter. And. 5. 2. 14. *Stout, klockmoedig, dapper, onvertzaagt, ſtouthertig, onverſchrokken, onbeſchroomt, vermetel, roekeloos.* De compar. *Confidentior* ſtaat by Gell. 10. 26. en de ſuperl. *Confidentiſſimus* by Virg. G. 4. 445.

• Confidens homo. Ter. Ph. 1. 2. 73. Cic. Cæc. 10. *Een ſtout, klockmoedig, of onvertzaagt menſch.* Cic. T. Q. 3. 7. zegt echter dat ten zynen tyde dit woord niet dan in een quaaden zin gebruykt wierd.

CONFIDENTER. adv. Cic. Her. 1. 5. *Stoutelijk, vermetelijk, verwaandelijk, onvertzaagdelijk, roekeloosſlijk.* De compar. *Confidentius* ſtaat by Cic. de Or. 2. 7. en de ſuperl. *Confidentiſſime* by Cic. Her. 2. 5.

Confidenter. Plaut. Capt. 3. 5. 6. Ter. H. 5. 3. 7. *Stoutmoediglijk, dapperlijk, onvertzaagdelijk, klockmoediglijk, ſtandvaſtiglijk.*

CONFIDENTIA, æ. f. Cic. A. 2. 40. *Vermetelheyd, verwaantheyd, ſtoutmoedigheyd, trotsheyd, roekeloosheyd.*

Confidentia. Cic. *by* Non. 4. 71. *Standvaſtigheyd, verzekertheyd, onverzettelijkheyd, onbeſchroomtheyd, onvertzaagtheyd.* Dit woord is weynig in dezen zin by goede Schryvers in gebruyk. Men vind het egter dus in een goeden zin by Plautus, Amph. 5. 1. 3. en Aſin. 3. 2. 3. behalven Cic. F. 8. 8.

CONFIDO, ĭs, fiſus ſum, fīdĕrĕ. alicui, of aliquo. *Op iemand, of ergens op vertrouwen, ſteunen, betrouwen, bouwen, zijn hoop, of vertrouwen ſtellen, ſtaat maaken, ruſten, zich verzekert houden, zich verlaaten.* Het Præteritum confidi gebruykt Liv. 44. 13.

Confidere animo. Cic. Fr. 1. 2. *Op zijn moed, of dapperheyd ſteunen, betrouwen, of zich verlaaten, of goede moed hebben, wel gemoed zijn.* Sibi. Cic. Fl. 2. *Op zich zelven, of op zijn eyge krachten ſteunen, of betrouwen.* Cauſæ. Cic. Fin. 1. 10. *Op zijn goede zaak, of op de rechtvaardigheyd zijner zaak ſteunen, of vertrouwen.*

(Confidere met een ablativus. Corporis firmitate, aut fortunæ ſtabilitate confidere. Cic. T. Q. 5. 14. *Zich op zijn ligchaams ſterkte, of op de ſtandvaſtigheyd*

Digitized by Google

heyd van zijn geluk verlaaten. Met de zelve en de præpoſitio de. Confidere de ſalute urbis Cæſ. B. C. 2. 5. *Vertrouwen dat het de ſtad zal houden.* Als ook de præpoſitio in. In auxiliorum multitudine ſibi confidere. Hirt. B. Afr. 19. *Zich op de menigte van de hulpbenden verlaaten.*)

Hæc me, ut confidam, faciunt. Cic. Fr. 2. 15. *Dat doet my hoop*, of *vertrouwen ſcheppen; die dingen geeven my hoop*, of *vertrouwen, dat doet my moed ſcheppen.*

Confido eam rem tibi magnæ laudi fore. Cic. F. 13. 48. *Ik houde my verzekert*, of *vertrouwe, dat gy 'er groote eer*, of *lof door behaalen*, of *veel eer mee inleggen zult.*

CONFIGO, ĭs, fīxī, fīxŭm, fīgĕrĕ. acc. *Doorſteeken, doorbooren, doorgrieven, doorrijgen, doorſchieten.*

Configere ſagittis aliquem. Cic. A. Q. 4. 28. *Iemand met pijlen doorſchieten.*

Configere tabulas inter ſe. Cato R. R. 21. *Planken aan malkanderen ſpijkeren, nagelen, hechten*, of *vaſt maaken.* Tabulam aculeis. Colum. 7. 3. *Nagels*, of *ſpijkertjes in een plank ſlaan, een plank vol pinnen ſlaan, een plank met ſpijkertjes beſlaan.*

Omnes vigilias, curas, cogitationes in Reipublicæ ſalute confixit. Cic. A. 7. 2. *Hy heeft al zijn waaken, zorgen, en gedachten ten dienſte, tot welſtand, tot behoud*, of *nut van 't Gemeenebeſt beſteedt.*

CONFIGŪRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ aliquid ad aliud, *of* ad ſimilitudinem alterius. Colum. 4. 20. *Iets de form, plooy*, of *gedaante van iets anders geeven*, of *aanzetten, iets naar de gelijkenis van iets anders maaken.*

CONFINDO, ĭs, fĭdi, fiſſum, findĕrĕ. *Klieven, klooven, opſplijten, verdeelen, van malkanderen ſcheyden.*

Et ferro tellus, pontus confinditur ære. Tib. 4. 1. 173. *d'Aarde word met yzer, en de zee met koper gekliefſt. d'Aarde word met den ploeg gebouwt, en de zee word met ſcheepen bevaaren.*

CONFINĔ, ĭs. n. *d'Eyndpaalen, ſcheydpaalen, grenzen.* Seneca gebruykt het meeſt in plurali.

In confinibus hoſtis arcendus eſt. Sen. Ir. 1. 8. *Men moet den vyand op de grenzen ſtuyten, te keer gaan*, of *van de grenzen afhouden.*

* Eum ferit ad confine papillæ. Val. Flacc. 6. 374. *Hy geeſt hem den ſteek, hy quetſt*, of *ſteekt hem by den tepel*, of *by de borſt.*

CONFINGO, ĭs, finxī, fictŭm, fingĕrĕ. acc. Ter. Ph. 1. 2. 81. *Verdichten, verzinnen, verzieren, opdichten, ſmeeden, uytvinden, bedenken.*

Confingere crimen in aliquem. Cic. S. R. 11. *Iemand een misdaad opdichten*, of *valſchelijk toeſchrijven, iemand een verdicht ſchelmſtuk te laſt leggen, iemand laſteren over iets daar hy niet ſchuldig aan is.* Rumorem. Cic. Her. 2. 8. *Een valſch gerucht uytſtrooyen, een valſche tyding verſpreyden*, of *onder den man brengen.*

Dolum inter ſeſe confinxerunt. Plaut. Capt. prol. 35. *Zy hebben onder malkanderen dat bedrog geſmeed*, of *verzonnen.*

Confingere aliquid ab aliquo cogitatum eſſe. Cic. Dej. 6. *Iemand opdichten dat hy eenigen aanſlag heeft gehad*, of *valſchelijk beſchuldigen dat hy eenigen toeleg heeft gebrouwen*, of *geſmeed.*

Confingere aliqua materia nidos. Plin. H. 10. 33. *Ergens een neſt van maaken.* Ceram. Plin. H. 11. 5. *Was*, of *waſch winnen*, of *maaken.*

CONFINIS, ĭs. m. *en* f. nĕ, ĭs. n. *Aangrenzende, aangelegen*, of *naaſt gelegen, geburig, naburig, naaſtleggende, aanpaalende.*

Confinis ager. Liv. 4. 49. *Een naaſt leggenden*, of *aanpaalenden akker.* Populus. Plin. H. 12. 20. *Een nabuurig, aangrenzend*, of *naaſtgelegen volk.*

Caput confine collo eſt. Ovid. M. 1. 718. *Het hoofd ſtaat aan den hals*, of *is naaſt aan den hals.* Collo ſtaat in dativo.

* Genus orationis confine ejus generis quod appellamus diſſolutum, &c. Cic. Her. 4. 11. *Een zwier van ſpreeken nabykomende die wy laf*, of *zenuwloos noemen, enz. een wijze van redeneeren, die gelijkt naar 't geene wy een laffe ſtijl noemen.*

Illud ei confine eſt quod dicitur, &c. Quintil. I. O. 6. 24. *Dat komt na by*, of *bykans overeen met het geene men noemt, enz.; dit gelijkt naar 't geene dat wy noemen, enz.* van een ſpreekwys, *of* reden ſpreekende.

Confinis Æthiopiæ eſt. Plin. H. 8. 10. *Het grenſt*, of *leyt aan Æthiopien*, of *'t Negerland.*

Confinis meus. Mart. 2. 32. 3. *Mijn buurman, mijn naaſtgelegen buurman:* Paull. D. 10. 1. 4. §. 9. zegt dat 'er dit onderſcheyd is tuſſ hen de geene die men Confines & Vicini, (*buurman en gebuur*) noemt, dat d'eerſte hun goed door een lyn, grift, gruppel, of groef hebben afgehaald, gelyk men gemeenlyk in de velden ziet; en d'anderen door muuren hebben afgeſcheyden.

[CONFINITIMUS, ă, ŭm. Gell. 1. 2. *Na by, byeen gevoegt.*]

CONFINIUM, ĭi. n. Cæſ. B. G. 5. 24. *De grenzen, de grenspaalen, d'uyterſte paalen van twee landſchappen*, of *velden.* Cic. Off. 2. 18. gebruykt Confinia, orum. n. plur. in dezen zin.

Confinium. Plin. H. 6. 9. *'t Gebuurſchap, de buurt, landſcheyding, grensplaats*, of *nabyheyd der zee.*

Urbem in ipſo maris fluminisque confinio ponere. Flor. 1. 4. 2. *Een ſtad aan den mond van een ſtroom bouwen, ter plaatze ſtichten daar een ſtroom zich in de zee ontlaſt.*

In arcto ſalutis exitiique ſumus confinio. Paterc. 2. 124. 1. *Wy ſtaan op 't kantje van ons verderf, wy zijn geen handbreed van onzen ondergang, 't ſtaat dus of zoo met ons.*

Confinium boni & mali. Colum. 2. 5. *Het midden tuſſchen goed en quaad, het onderſcheyd van goed en quaad.* Artis & falſi. Tac. An. 4. 58. *De gelijkheyd tuſſchen konſtgreepen en leugenaal.*

Cum luce dubiæ confinia noctis. Ovid. M. 4. 401. *Het ſchemerlicht.*

Virtutes vitiorum confinio læduntur. Plin. P. 4. *De deugden worden door de nabyheyd der laſteren benadeelt.*

CONFIO, fĭĕri. *Gedaan, volvoert, volbragt, verricht*, of *uytgevoert worden; geſchieden, gebeuren, voorvallen.* Men vind niet dan de volgende tempora en perſonen van dit verbum.

Hoc confit quod volo. Ter. Ad. 5. 8. 23. *'t Geen ik wil geſchied, word gedaan, volvoert, verricht, volbragt*, of *uytgevoert.*

Res confit utroque modo. Lucret. 4. 292. *De zaak geſchied op tweederley wijze.*

Id ſine pernicie confiet eorum. Lucret. 3. 413. *Dat zal zonder ſchade van de zelve geſchieden, gedaan, verricht*, of *uytgevoert worden.*

Quo facilius per te res tota confieret. Balbus ad Cic. Att. 9. 8. ſubj. 3. *Op dat de ganſche zaak te beter door u zoude verricht*, of *uytgevoert worden.*

Animadvertit id difficilius confieri. Cæſ. B. G. 7. 58. *Hy heeft gezien*, of *gemerkt dat 'er te veel zwarigheyd in ſtak om zulks uyt te voeren, te verrichten*, of *te volbrengen.*

CONFIRMĀTĬO, ōnĭs. f. Cæſ. B. G. 3. 18. *Verzekering, verzekertheyd, beveſtiging, bekrachtiging, proeve, bewijs, blijk, getuygenis.*

Confirmatione non egebat virtus tua. Cic. F. 6. 3. *Uwe kloekmoedigheyd had geen verſterking van noden, men behoefde uwen heldenmoet niet op te wekken.*

* Confirmatio animi. Cic. F. 6. 6. *Standvaſtigheyd des gemoeds, onverzettelijkheyd, kloekmoedigheyd.*

CONFIRMĀTOR, ōrĭs. m. pecuniæ. Cic. Clu. 26. *Een borge, een geldborge, een verzekeraar, een die voor een ander inſtaat.*

CONFIRMĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Am. 20. *Beveſtigt, beſtendig, vaſtgeſtelt, verſterkt, aangezet, verwakkert, opgewekt.* De compar. *Confirmatior* ſtaat beneden by Cæſar.

Confirmatiorem efficere exercitum. Cæſ. B. C. 3. 84. *Een leger krijgshaftiger maaken, den moed des heyrs verſterken, verwakkeren, vermeerderen, opwekken, vergrooten.*

‡ **CONFIRMĬTAS**, ātĭs. f. Plaut. M. G. 2. 2. 34. *Vaſtigheyd, beſtendigheyd, ſtandvaſtigheyd, verzekering, verzekertheyd.*

CONFIRMO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ aliquid. *Iets beveſtigen, bewijzen, verzekeren, zekerder*, of *geloofbaarder maaken, geloof byzetten, door getuygenis ſterken*, of *bekrachtigen.*

Omni hoc vobis ratione confirmo, me, &c. ſeq. inf. Cic. Rull. 2. 6. *Ik verzeker u op allerley wijze, dat ik, enz.*

Con-

Digitized by Google

Confirmare aliquid alicui. Cic. Att. 16. 5. *Iemand iets verzekeren.* Aliquid de aliquo. Cic. Arch. 7. *Iets van iemand verzekeren, beveſtigen*, of *beweeren.*

Confirmare animos bonorum. Cic. Att. 1. 16. *Eerlijke luyden moed geeven, aanmoedigen*, of *hunnen moed opwekken.* Se. Cic. V. 36. Animum. Plaut. Aul. 2. 8. 1. *Moed grijpen*, of *ſcheppen, zich te vreden ſtellen.*

• Confirmare aliquid rationibus exquiſitis. Cic. Fin. 1. 9. *Iets met uytgeleezene, deftige, uytgekipte*, of *uytgezochte redenen bewijzen, beveſtigen, ſterken*, of *aantoonen.*

Confirmare amicitiam, *of* pacem cum aliquo. Cæſ. B. G. 1. 3. *De vrede*, of *vriendſchap met iemand verſterken*, of *beveſtigen.* Alienas inimicitias contra Rempublicam. Cic. F. 5. 4. *Den haat van anderen tegens 't Gemeenebeſt aanvoeden, levendig houden*, of *verwekken.*

Tranſmarinis auxiliis ſeſe confirmare. Cæſ. B. C. 1. 29. *Zijn leger met overzeeſche benden verſterken, vermeerderen*, of *vergrooten.*

Confirmare ſe. Cic. F. 16. 5. *Zich herſtellen, verſterken*, of *beveſtigen; kracht*, of *vermogen krijgen.* Corpus. Celſ. 4. 4. *Het ligchaam verſterken, ſterkte geeven, kracht byzetten.*

Cicatricula celerrime in vena confirmatur. Celſ. 2. 10. *De wonde in een ader groeyt ligtelijk weêr toe.*

Confirmare aliquem libertati. Cæſ. B. C. 1. 14. *Iemand de vryheyd verzekeren, toezeggen, geeven, ſchenken.*

CONFISCATĬO, ōnĭs. f. *Verbeurtmaking, aanſlaning.*

Alicujus confiſcationem mandare. Flor. 3. 9. 3. *Laſt*, of *bevel geeven om iemands goed aan te ſlaan*, of *verbeurt te maaken.*

CONFISCATŬS, ă, ūm. Suet. C. 41. 5. T. 49. 4. *Iemand wiens goederen aangeſlagen*, of *verbeurt gemaakt zijn.*

(Confiſcatus. *Dat in de reken-* of *ſchrijfkamer weggelegt is.*

Illam ſummam ſemper habuit confiſcatam. Suet. A. 101. *Zoo een ſom heeft hy altijd by kas gehad.*

In confiſcato habere. *Vaardig*, of *gereed hebben*, zegt Tertull. Fug. 12. zeer aardig gelyk als wy daar mede vaardig zyn, dat wy in onze reken- *of* ſchryfkamer weggelegt hebben.)

CONFISCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquem, *of* bona alicujus. *Iemands goederen aanſlaan*, of *verbeurt maaken.*

Duos equites Romanos confiſcari juſſit. Suet. C. 41. *Hy heeft de goederen van twee Romeynſche Ridders laaten aanſlaan.*

Confiſcabantur alieniſſimæ hereditates. Suet. D. 12. *De vreemdſte erffeniſſen wierden verbeurt verklaart.*

(Confiſcare. *Iets in zijn reken-* of *ſchrijfkamer weeh leggen.*

Æſopus hiſtrio patinam confiſcavit. Tertull. Pall. 5. *De tooneelſpeeler Æſopus heeft in zijn reken-* of *ſchrijfkamer een ſchotel opgeſloten.*)

CONFISĬO, ōnĭs. f. *Betrouwen, verzekering, verzekertheyd.*

Firma animi confiſio. Cic. T. Q. 4. 37. *Een vaſt betrouwen*, of *geloof.*

CONFISŬS, ă, ūm. *Die zich betrouwt, verlaat, verzekert*, of *die zich betrouwt*, of *verlaaten heeft.*

Confiſus alicujus voluntati. Cæſ. B. C. 1. 12. *Van iemands goede wil, gunſt*, of *genegentheyd, zeker*, of *verzekert, die zich op iemands vriendſchap verlaat*, of *verlaaten heeft.* Munitione. Cæſ. B. C. 1. 42. *Zich op 't bolwerk van de gracht betrouwende*, of *verlaaten hebbende.*

CONFITĔŎR, ĕrĭs, fĕſsŭs sūm, fĭtĕri. acc. *Iets bekennen, belijden, biechten, verklaaren, openbaaren, aan den dag brengen, ontdekken.*

Confiteri aliquod crimen. Cic. N. D. 2. 4. *of* De aliquo crimine. Cic. A. 2. 7. *Een misdaad belijden, bekennen, openbaaren*, of *aan den dag brengen.*

Coegit ipſos furatos de ſe confiteri. Vitruv. Præf. 7. *Hy heeft hen gedwongen hunne dieſſtal te bekennen; hy heeft hen gedwongen te bekennen dat zy zelfs de dieven waren*, of *het geſtolen hadden.*

Iram vultu confiteri. Ovid. M. 6. 35. *Zijn gramſchap in zijn aangezicht laaten blijken*, of *vertoonen.*

CONFIXŬS, ă, ūm. Virg. Æ. 2. 419. *Doorboort, doorſteeken, doorgrieſt, doorſchoten, doorregen, geſtoken.*

Confixus telis. Ovid. P. 2. 7. 15. *Met pijlen doorſchoten.*

Confixus clavis. Cæſ. B. G. 3. 13. *Aangenagelt, geſpijkert, met nagels*, of *ſpijkers aan vaſt gehecht*, of *aangeklonken.*

(CONFLACCESCO, ĭs, ĕrĕ. *Slap worden, minder worden, ſtil worden, ophouden.*

Fluctus, ſimul ac ventus poſuit, ſternuntur ac conflacceſcunt. Gell. 2. 30. *Zoo dra de wind is gaan leggen, bedaaren de golven*, of *worden ſtil.*)

CONFLAGES, ĭs. f. Feſtus. *Een plaats die op alle winden ſtaat.*

CONFLAGRATĬO, ōnĭs. f. Sen. N. Q. 3. 29. *Brand, brandſtichting.* Vader Gaudin is d'eerſte die dit woord by dezen Schryver ontdekt heeft.

CONFLAGRATŬS, ă, ūm. *Verbrandt, door 't vuur verſlonden, verteert*, of *vernielt, in d'aſch gelegt, tot aſſche verbrand.*

Navis incendio conflagrata. Vitruv. 10. 22. Urbs incendio conflagrata. Cic. Her. 4. 8. *Een verbrand ſchip, een verbrande*, of *afgebrande ſtad, een ſtad die in d'aſch is gelegt.*

CONFLAGRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Aur. Vict. V. I. 4. 4. *Branden, verbranden, verbrand worden; in 't vuur verteeren.*

Conflagrare flammis. Liv. 30. 7. *Door de vlammen verteert, verſlonden*, of *vernielt worden, verbranden.*

• Conflagrare. Cic. Mil. 27. Invidiæ incendio. Cic. C. 1. 11. *Van al de wereld gehaat worden, van ieder een benijd worden, in den haat van al de wereld zijn.* Ille furtorum alterius invidia conflagravit. Cic. V. 1. 15. *Hy is in den haat gekomen*, of *hy heeft den haat op den hals gekreegen, die d'ander, door zijne dieverijen, verdient had.*

Conflagrare amoris flamma. Cic. V. 5. 35. *Branden van liefde, verlieft zijn.*

(CONFLATĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Gegoten.* Een woord van de latere eeuw.

Non eſſet ullus Jupiter conflatilis. Prud. Περὶ Στ. 10. 295. *Niet een gegoten beeld van Jupiter zou 'er in uwe tempelen zijn.*

Sculptile atque conflatile. Hieron. E. 130. ad Marcellam. *'t Geſneden en gegoten beeld van Micha.*)

CONFLATĬO, ōnĭs. f. Sen. N. Q. 3. 29. *Metaalſmedery, gietery*, of *ſmeltery, de wijze om de bergſtoffen te ſmeeden*, of *te gieten.*

CONFLATŪRĂ, æ. f. Plin. H. 7. 56. *Metaalſmelting, gietery, bereyding der bergſtoffen om te konnen verwerkt worden.*

CONFLATŬS, ă, ūm. *Gemaakt, geblazen, t'zaamgeſtelt, gewrocht.*

Conflatus ex aliqua re. Cic. Cœl. 5. *Ergens van gemaakt*, of *t'zamengeſtelt.*

• Conflati teſtes. Quintil. I. O. 5. 7. *Opgemaakte, opgeraapte, omgekochte*, of *valſche getuygen.*

(Conflata Romæ conjuratio. Suet. N. 36. *Een t'zamenzweering te Rome ontſtaan.*)

Conſenſus conſpirans & pene conflatus. Cic. Ligar. 12. *Een eenparige en onverbreekelijke zamenſtemming.*

CONFLEXŬS, ă, ūm. Plin. H. 2. 44. *Gebogen, gekromt, krom.*

CONFLICTATĬO, ōnĭs. f. *Aanval, ſtoot, treffing, ſlag, gevecht, ſchermutzeling.* Donat. Ter. And. 1. 1. 66. zegt dat dit woord eygentlyk betekent *het ſtooten, de ſchuring*, of *wrijving van twee ligchaamen tegens malkanderen.*

Totius exercitus conflictatione oppugnatus. Gell. 6. 3. *Door 't ganſche leger aangetaſt, door 't ganſche heyr beſprongen.*

(CONFLICTATRIX, īcĭs. f. *Een benaauwſter, prangſter*, of *beſtrijdſter.*

Ægyptum, hoſpitis populi conflictatricem, decemplici caſtigatione percuſſam. Tertull. Adv. Marc. 2. 14. *Dat Ægypten de benauwſter van een vreemd volk*, of *van een volk dat hy haar herbergde, met tiendubbelde ſlagen geſlagen is.*

CONFLICTATŬS, ă, ūm. *Beſtreeden, gequelt.*

A quibus putat ſe diuturnioribus moleſtiis eſſe conflictatum. Cic. F. 6. 13. *Van wien hy meent dat hy met langdurige moeyelijkheden gequelt*, of *beſtreeden is.*)

CONFLICTĬO, ōnĭs. f. Quintil. I. O. 3. 6. *Stoting, ſchuring, wrijving*, of *raking van twee ligchaamen tegens malkanderen.*

Conflictio rerum inter ſe pugnantium. Cic. Part. Or. 16. *De ſtrijdigheyd van tegen-*

Digitized by Google

tegenſtrijdige dingen.

CONFLICTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. cum aliquo. *Met iemand vechten, ſlaan, worſtelen, ſtrijden.*

Conflictare cum malo. Ter. Ph. 3. 2. 20. *Van een quaad overvallen worden, in een quaad vervallen, met een quaad te worſtelen hebben.*

CONFLICTOR, āris, ātus ſūm, ārī. *Met, of tegens iemand vechten, ſtrijden, of worſtelen; iemand tegenſlaan,* of *wederſlaan, met iemand te doen hebben,* of *uneenig zijn.*

Qui conflictatur cum ingeniis ejuſmodi. Ter. And. 1. 1. 66. *Die kennis,* of *vriendſchap met dat ſlach van volk onderhoudt; die met zulke menſchen omgaat, te doen heeft, verkeert,* of *gemeenſchap houd.*

Conflictari capitis doloribus. Celſ. 2. 7. *Met hoofdpijn gequelt zijn, hoofdpijn hebben.* Morbo. Plin. H. 29. 3. *Met eenige ziekte bezocht,* of *van een ziekte aangetaſt zijn.* Siti. Celſ. 3. 7. *Met grooten dorſt gequelt zijn, grooten dorſt lijden, van dorſt verſmachten.* Gravi annona. Hirt. B. Af. 24. *Groot gebrek van leeftocht hebben,* of *lijden.*

Conflictari moleſtiis. Cic. F. 6. 13. *Met onruſt,* of *moeijelijkheyd gequelt zijn, door moeijelijkheden ontruſt worden.* Superſtitione eadem. Cic. L. L. 1. 11. *De zelve bygelovigheyd hebben.* Fortuna duriore. Cic. Att. 10. 4. *Van 't wiſſellot hard gehandelt worden met groote tegenſpoeden worſtelen.*

CONFLICTŪS, ūs. m. *Stoting, wrijving, ſchuring,* van ligchaamen, wolken, enz. die tegens malkanderen ſtooten, ſpreekende. Men vindt van dit nomen niet dan d'ablativus Conflictu by Cic. Cæc. 15.

Lapidum conflictu atque tritu elicere ignem. Cic. N. D. 2. 9. *Door het onderling tegenſlaan der ſteenen vuur verwekken.*

CONFLIGO, ĭs, flixī, flictūm, flĭgĕrĕ cum aliquo. Cic. C. B. 27. Sall. B. C. 58. *Met,* of *tegens iemand vechten, worſtelen,* of *ſtrijden, met iemand ſlaan, handgemeen zijn,* of *worden; iemand ſlag leveren.*

Contra conſpirationem hoſtium confligere. Cic. F. 11. 13. *Tegens verbondene, vereenigde,* of *t' zamengevoegde vyanden oorlogen,* of *vechten.*

Confligere acie. Liv. 8. 1. *In ſlagorde ſtrijden, ſlaan, vechten.* Armis. Cic. Piſ. 9. *of* Manu cum hoſte. Cic. Off. 1. 23. *Tegens,* of *met den vyand ſlaan, handgemeen zijn, ſtrijden,* of *vechten, den vyand ſlag leveren.*

Paucis navibus adverſus claſſem confligere. Nep. Hannib. 8. *Met weynig ſcheepen tegen een vloot ſlaan.*

Confligunt venti. Virg. Æ. 2. 417. *De winden blaazen,* of *waaijen tegens malkanderen.*

• Confligunt leges. Quintil. I. O. 7. 3. *De wetten ſtooten,* of *ſtrijden tegens een, zijn ſtrijdig, komen niet overeen.*

Cauſæ inter ſe. Cic. C. 2. 11. *d'Oorzaaken zijn ſtrijdig onder malkanderen, komen ganſch niet overeen, ſtrijden tegens malkanderen.*

Confligere de re aliqua. Cic. Her. 1. 9. *Ergens over zamtwiſten,* of *twiſtredenen, iets betwiſten, ergens twiſtig over zijn.*

CONFLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Stat. Th. 9. 523. *t'Zamen blaazen, mede blaazen.*

Ex eo principio conflata eſt magna familiaritas. Ter. E. 5. 2. 36. *Uyt dat beginzel is een groote vriendſchap,* of *gemeenzaamheyd geboren, veroorzaakt,* of *ontſtaan.*

Conflare ignem. Plin. H. 35. 11. *Het vuur aanblaazen,* of *opblaazen.*

Conflare ſtatuas. Suet. A. 52. vaſa aurea. Sen. Th. 2. 345. *Beelden, goude vaten ſmelten,* of *gieten.*

• Falces conflantur in enſem. Virg. G. 1. 508. *De ſikkels worden tot zwaarden geſmeedt.*

Conflare. acc. *Doen, maaken, verwekken.*

Conflare bellum. Cic. F. 5. 2. *Een oorlog ontſteeken,* of *verwekken.* Seditionem. Cic. de Or. 2. 28. *Een oproer,* of *opſtand veroorzaaken,* of *verwekken.* Crimen. Cic. V. 2. 29. *Een ſchelmſtuk ſmeeden,* of *verzinnen.* Exercitum. Cic. A. 4. 6. *Een leger op de been brengen, krijgsvolk ligten,* of *werven.* Æs alienum. Sall. B. C. 14. *Schulden maaken, zich in ſchulden ſteeken.* Societatem cum aliquo. Cic. Ar. 20. *Zich met iemand verbinden, een maatſchappy met iemand maaken,* of *aangaan.*

Hæc invidia conflavit. Cic. Clu. 4. *Dat is uyt nydigheyd ontſtaan,* of *geſproten, d'afgunſt heeft die dingen verdicht,* of *verzonnen.*

Conflare alicui negotium. Cic. V. 2. 54. *Iemand moeijelijkheyd verwekken,* of *aandoen.* Invidiam. Cic. C. 1. 10. *Iemand verhaat maaken, in den haat brengen.*

CONFLUCTŬO, āvī, ātūm, ārĕ. Apulej. M. 11. *Als golven heen en weer zwieren.* Van een kleed geſproken.

CONFLUCTŬŎR, āris, ātus ſūm, ārī. Metu confluctuatur. Sen. M. 5. 943. *De vrees maakt hem ontroert,* of *onzeker, de vrees brengt hem in twijffeling.* (Zie Gruteri aantekeninge.]

CONFLŬENS, ĕntis. m. Cic. F. 10. 34. Plin. H. 6. 26. &

CONFLŬENTĒS, ĭum. m. plur. Liv. 44. 31. *t'Zamenſtrooming, t'zamenloping,* of *zamenvloeijing van twee rivieren, de plaats daar twee ſtroomen in malkanderen loopen.*

Confluentes. [Suet. C. 8.] Ammian. 16. 3. *Koblentz,* een ſtad van Duytſchland tuſſchen Trier en Keulen, daar de Moeſel in den Rhyn loopt. Zommige leezen Confluentia, æ.

CONFLŬO, ĭs, flūxī, flūxūm, flŭĕrĕ in aliquem locum. Lucret. 1. 375. Tib. 4. 1. 20. *In malkanderen loopen,* of *vloeijen, t'zamen ergens heen ſtroomen, vloeijen,* of *loopen.*

• Confluxerunt Athenas & in hanc urbem multi ex diverſis locis. Cic. Cl. 72. *Veele zijn uyt verſcheyde plaatzen naar Athenen en deze ſtad toegevloeyt.*

Plures ad ea ſtudia confluunt. Cic. T. Q. 2. 2. *Veele begeven zich tot die leeroeffening.*

Ad eum laus, honor, dignitas confluit. Cic. I. R. 1. 4. *De lof, eer, en waardigheyd vloeijen,* of *ſtroomen hem toe, komen hem van zelf t'huys.* Magnus numerus perfugarum ad eum confluebat. Cæſ. B. G. 7. 44. *Veele overloopers vloeiden naar hem toe.* Cauſæ pleræque ad me confluunt. Cic. Pl. 34. *De meeſte zaaken komen my voor, komen in mijne handen,* of *worden my toegevoegt.*

Aditus portus plurimi in exitu conjunguntur & confluunt. Cic. V. 4. 52. *Veele gaten van de haven loopen in een ingang,* of *in den mond tot een,* of *in malkanderen.*

(CONFLŬVĬUM, ĭi. n. *Daar iets t'zamen loopt,* of *ſloot.*

Ad quam rem nobis eſt confluvium? Varr. Ταφ. Μεν. by Non. 15 10. *Wat dienſt doet,* of *wat voordeel doet ons de plaats, daar de wateren t'zamen,* of *byeen loopen?*

Donec confluvio reſolutis æſtibus amnis exſilit. Corn. Sev. Ætn. 331. *Tot dat 'er door t'zamenſlooten van de winden brand op de rivier ontſtaa.*)

CONFŌDĬO, ĭs, fōdī, foſſūm, fŏdĕrĕ. Cato R. R. 130. Plin. H. 17. 20. *d'Aarde omgraven, omſpitten, delven, omhaalen, bebouwen.*

Hominem apud me hortum confodere juſſi. Plaut. Au. 2. 2. 66. *Ik heb dien man gelaſt in mijn tuyn te werken, mijnen hof te bearbeyden.*

• Confodere vulneribus aliquem. Liv. 24. 7. *Iemand quetzen, doorſteeken, veel wonden,* of *ſteeken geeven.* Jugulum alicujus. Lucan. 3. 744. *Iemand de keel,* of *ſtrot afſnijden,* of *afſteeken.*

Scripta alicujus notis confodere. Plin. E. 9. 26. *Iemands ſchriften hekelen, overhaalen, over den hekel haalen, beriſpen, bedillen.*

(CONFŒDĔRO, as, āvī, ātūm, ārĕ. *In een verbond treeden, zich verbinden,* of *vereenigen, tot een bondgenoot maaken.* Dit is van 't beſte latyn niet, en word alleen by de latere Schryvers gevonden in de volgende voorbeelden.

Confœderantur omnia membra (Imperii Romani) in ſymbolum. Prud. Περὶ Στεφ. 2. 437. *Alle de leden van 't Roomſche Rijk worden verbonden,* of *vereenigt in het aanneemen der geloofsbekentenis.*

Romulus Sabinas improbis nuptiis confœderatas maritorum & parentum cruore dotavit. Oroſ. 2. 4. *Romulus heeft de Sabijnſche juffrouwen, die door een godloos huwelijk verbonden waren, 't bloed van hunne mannen en vaderen ten huwelijk mede gegeeven.*

Aliis magnæ confœderat arma Cremonæ. Gunther. Ligur. 10. 29. *Hy verbind die van 't groot Cremona met anderen in een verbond,* of *maakt hen met anderen tot bondgenooten.*)

Digitized by Google

CONFOEDO, āvi, ātūm, āre. Apulej. Miſc. *Bevuylen.*

CONFOETUS, ă, ūm. Confœta ſus. Feſtus. *Een zeug, die men met alle hare jongen opoffert, of, tot een offerhand' ſlacht.*

CONFORE. Spero confore. Ter. And. 1. 1. 140. *Ik hoop dat zulks geſchieden, of gebeuren zal.* Donatus zegt dat dit woord van Confit afkomt. Zie Confit.

(Conforire. Pomp. *by* Non. 2. 352. *of* Conforare aliquem. als Salm. Exerc. Plin. 585. a. F. wil dat men leezen zal. *Iemand met zijn drek, of afgang vuyl maaken, beſtruyven, bevuylen.*)

CONFORMATIO, ōnĭs. f. Cic. de Or. 1. 25. *Geſchapenheyd, maakzel, geſtaltenis, zwier, vorming, de trekken van 't aangezicht, de geſtalte van de deelen des lichaams.*

• Conformatio. Vitruv. 5. 6. *Een beeld, verbeelding, beeltenis der dingen* die men in d'inbeelding maakt.

Conformatio verborum & ſententiarum. Cic. de Or. 3. 54. *De ſchikking, plaatzing, ſtelling, of t'zam voeging der woorden en ſpreuken.* Vocis. Cic. de Or. 1. 5. *'t Geluyd, de galm, of klank der ſtem, 't beſtier, of de leyding der ſtem.*

(CONFORMATOR, ōrĭs. m. *Een maker, ſtichter, ſchepper.*

Omnium conformator, quem recte Deum dicimus. Apul. Aſcl. 89. *De maker van alles, dien wy te recht Godt noemen.*)

CONFORMATUS, ă, ūm. Cic. Arch. 1. *Geſchikt, gevoegt, geplaatſt, naar iets gemaakt, gevormt, geſchikt, of geregelt.*

CONFORMIS, ĭs, m. en f. en ĕ, ĭs. n. Sidon. E. 4. 12. *Gelijkvormig.*

CONFORMO, ās, āvi, ātūm, āre imaginem alicujus rei. Cic. Her. 3. 20. *Zich iets verbeelden, ergens een denkbeeld van maaken, een gedachte van vormen.*

Quando ova in ſpeciem volucrum conformantur. Colum. 8. 5. *Wanneer d'eijeren tot een vogel gevormt worden.*

Conformare ad aliquid. Cic. Fin. 1. 7. *Iemand ergens toe opbrengen, toe opvoeden, toe opqueeken,* of *bequaam maaken.* Filios poſteris. Tac. An. 4. 8. *Zijn zoonen ten dienſte,* of *tot nut der nakomelingen opbrengen.*

Conformare ſe ad alicujus voluntatem. Cic. F. 1. 8. *Zich naar een anders wil,* of *genegentheyd voegen; zich naar een anders oogmerk ſchikken, een anders gedachten opvolgen.*

Animum & mentem meam ipſa cogitatione hominum excellentium conformabam. Cic. Arch. 6. *Ik oeffende mijnen geeſt en gemoed door de verbeelding der doorluchtige mannen die ik my voorſtelde.*

• Conſilium alicujus nonnulla in re conformare. Cic. Mur. 29. *Iemands raad in een zaak veranderen,* of *verbeteren.*

Conformare mores. Cic. Fin. 4. 2. *Zijne zeden ſchikken.*

CONFORNICO, āvi, ātūm, āre. Vitruv. 5. 5. *Overwelven, welfd,* of *overwelfſt,* of *boogswijze maaken.*

(CONFOSSUS, ă, ūm. *Doorſteeken, doorſtooten.* De compar. *Confoſſior* ſtaat beneden by Plautus.

Confoſſus ſuper exanimem ſeſe projecit amicum. Virg. Æ. 9. 445. *De doorſtekene is gevallen op zijnen vriend die alreeds den geeſt gegeeven had.*

Faciam te confoſſiorem, &c. Plaut. B. 4. 8. 48. *Ik zal u korter in ſtukken hakken, enz.*

Atque ita Julius Cæſar tribus & viginti plagis confoſſus eſt. Suet. J. 82. *En alzoo is Julius Cæſar met drieëntwintig wonden doorſteeken.*

CONFOVEO, ēs, ōtūm, ēre. *Warmen, warm houden, verquikken; koeſteren.*

Stercore addito confoveto. Cato. R. R. 5. *Hou het warm door bygehoopte,* of *opgelegde miſt.* Zoo getuygt Meurſius dat in een oud Codex gelezen word. Andere leezen Stercus addito.

Pæne collapſa membra lavacro, cibo denique confoveret. Apul. M. 8. 204. *Dat ze de byna vervallene ledemaaten met baden, en met ſpijze eindelijk eens verquikken zoude.*)

CONFRACTUS, ă, ūm. *Gebroken, verbrijzelt, aan ſtukken.*

Confracta navis eſt illis. Plaut. R. 1. 2. 64. *Hun ſchip is aan ſtukken geſtooten, zy hebben ſchipbreuk geleden, hun ſchip is geborſten.*

CONFRACTUS, ūs. m. Celſ. Lib. 1. Præf. *De verbreeking.*

CONFRAGOSUS, ă, ūm. Liv. 5. 26. *Ongelijk, oneffen, hobbelig.*

Locus lapidibus confragoſus. Colum. 2. 2. *Een ſteenachtige plaats.*

Confragoſus. Quintil. I. O. 1. 1. en 5. 8. *Rouw, hard, plomp, onbeſchaaft, moeijelijk, verwart,* van een vaars, reden, gedachten, enz. ſpreekende.

Teneo iſthuc ſatis, ſed quæro illud confragoſum. Plaut. Ciſt. 2. 3. 70. *Ik verſta dat wel, maar zoek dat te weeten dat my verwart,* of *moeijelijk is te verſtaan,* of *te begrijpen.*

CONFRAGUS, ă, ūm. Lucan. 6. 126. *Hobbelig, oneffen, ongelijk, ſtronkelig, zwaar, moeijelijk,* van een weg ſpreekende.

CONFREMO, ĭs, frĕmŭi, frĕmĕrĕ. Ovid. M. 1. 199. *Rommelen, klateren, ſchateren, morren, raazen, groot gerucht, geſchater,* of *gerommel maaken.*

Agmina confremunt. Stat. S. 1. 6. 76. *De krijgsbenden morren.*

Cœlum confremit. Sil. 16. 395. *De hemel maakt een groot geſchater.*

CONFRICO, ās, fricui, fricāre. acc. Colum. 2. 3. Suet. Cl. 8. *Wrijven, t'zamen wrijven.*

Sale quid confricare. Varr. R. R. 1. 60. *Iets met zout wrijven.*

Dentes confricati & gingivæ. Plin. II. 29. 2. *Gewreven tanden en tandvleeſch.*

(Ni genua confricantur Plaut. Aſ. 3. 3. 80. *Ten zy gy my te voet valt.*)

CONFRINGO, ĭs, frēgi, frāctūm, fringĕrĕ. acc. Cato R. R. 7. *Breeken, verbreeken, verbrijzelen, vernielen, vermorſſelen, aan ſtukken breeken, ſmijten,* of *ſlaan.*

Alicujus digitos confringere. Cic. Fl. 30. *Iemands vingers aan ſtukken breeken,* of *ſlaan.*

Alicujus rem confringere. Plaut. St. 4. 2. 49. *Iemands goed opeeten,* of *doorbrengen, iemand bederven,* of *uytzuypen.* Omnia jura. Cic. L. L. 2. 22. *Alle recht ſchenden,* of *verbreeken.*

CONFUGELA, æ. f. Feſtus. *Toevlugt.*

CONFUGIO, ĭs, fūgi, fugĭtūm, fugĕrĕ ad aliquem. *Naar iemand toe vluchten, zijn toevlucht neemen, zich begeeven,* of *wijken.*

Confugere in aliquem locum. Cic. Att. 3. 15. *Naar eenige plaats,* of *ergens heene vluchten, wijken,* of *zich begeeven.* In naves. Cæſ. B. C. 3. 9. *Op de ſcheepen,* of *in een ſchip vluchten.* Ad aram, *of* in aram. Cic. T. Q. 1. 35. *Naar 't altaar loopen, vluchten, wijken,* of *zich begeeven.*

Confugere ad fidem alicujus. Cic. P. Q. 2. *Zich onder iemands beſcherming,* of *hoede begeeven.* In miſericordiam alicujus. Cic. P. Q. 2. *Zijn toevlucht tot iemands barmhertigheyd neemen.* Ad artes. Ovid. F. 1. 571. *Tot konſtgreepen zijn toevlucht neemen, zich van ſtreeken,* of *kunsjes dienen, als 't anders niet gelukken wil, zich met looze greepen behelpen.*

Eo nunc confugit. Ter. H. 4. 5. 45. *Hy neemt nu dien dekmantel, hy gebruykt nu deze verſchoning, hy behelpt zich nu daar mede, hy neemt nu dit tot een voorwendzel.*

CONFUGIUM, ĭi. n. Ovid. Tr. 5. 6. 2. Stat. Th. 12. 504. *Toevlucht, vluchtplaats, vryplaats, verzekerde plaats.*

‡ CONFULCIO, īs, fulſi, fultūm, fulcīrĕ. Lucret. 2. 97. *Onderſteunen, onderſchraagen, onderſtutten, de hand bieden, ſtaande houden.* Men vind niet dan Conſultus by hem, en de beſte drukken hebben Conflictus.

CONFULGEO, ēs, fulſi, fulgērĕ. *Schijnen, blinken, glinſteren, ſchitteren, glanſch geeven, verlicht zijn.*

Ædes conſulgebant totæ. Plaut. Am. 5. 1. 15. *'t Huys blonk aan allen kanten, 't gantſche huys was verlicht.*

CONFUNDO, ĭs, fūſum, fundĕrĕ. acc. *Vermengen, t'zamen,* of *onder malkanderen mengen, verwarren, beſchaamt, ontſtelt,* of *verlegen maaken.*

Confundere aliquid cum aliqua re, *of* alicui rei, *of* aliquas res inter ſe. *Iets ergens anders mee vermengen, eenige dingen onder malkander mengen, ſtorten,* of *gieten,* in d'eygentlyke, en oneygentlyke betekenis.

Confundere vera falſis. Cic. A. Q. 4. 19. *Het waarachtige met het valſche vermengen.*

Animalia circa cubile veſtigia ſua confundunt. Sen. E. 68. *De dieren vermengen hunne voetſpooren rondom hunne legers,* of neſten.

Confundere duas res in vas aliquod. Colum.

Digitized by Google

Colum. 12. 28. *Twee dingen in een kroes onder malkanderen ſmelten*, *in een vat onder een mengen*, of *gieten.*

Confundere aciem. Liv. 35. 5. *Een leger in wanorde brengen*, *een krijgsheyr verſtrooijen.*

• Confundere. *Ontroeren*, *ontſtellen*, *ontzetten*, *ontzet*, *ontſtelt*, of *verlegen maaken.*

Ipſum confundebant dicentem. Liv. 34. 50. *Zy verwarden*, *belemmerden*, *ſtoorden*, of *ontroerden hem in 't ſpreeken.*

Mœrore confundi. Liv. 35. 15. *Door droefheyd ontſtelt worden.*

(Nihil eſt quod hoc nomine confundaris. Val. Max. 4. 7. 2. ext. *Daar is geen reden*, *dat gy u hierom zoud ontſtellen*, of *ontzetten.*)

Tot diſciplinis confunditur animus. Quintil. I. O. 1. 12. *Zoo veele wetenſchappen verwarren*, of *verbyſteren 't verſtand*, *de geeſt wordt door zoo veele oeffeningen verdooſt*, of *uytgebluſcht.*

[CONFŪSĀNĔŬS, ă, ŭm. Gell. Præf. *Onder malkanderen vermengt.*]

CONFŪSĒ. adv. Cic. I. R. 1. 30. *Verwardelijk*, *in wanorde*, *onder malkander*, *hals over kop*, *over hoop*, *zonder order*, *ongeregelt.* De compar. *Confuſius* ſtaat by Cic. A. 8. 1.

Confuſe loqui. Cic. Fin. 2. 9. *Verwardelijk ſpreeken.*

CONFŪSĬM. adv. Varr. L. L. 8. 1. Plin. H. 18. 16. Zie Confuſe.

CONFŪSĬO, ōnĭs. f. *Vermenging*, *verwarring*, *wanorde*, *ſtorting van veele zaaken onder malkanderen*, in d'eygentlyke en oneygentlyke betekenis.

Confuſio rerum & temporum. Cic. Off. 2. 19. *De verwarring*, *d'omkeering*, of *wiſſelvalligheyd der zaaken en tijden.*

• Confuſio oris. Tac. H. 4. 40. Vultus. Petron. 61. *De ſchaamte*, *ontſteltenis*, *verbaaſtheyd*, *verlegentheyd*, of *beſchaamtheyd die in 't aangezicht word gezien*, of *die men in 't wezen beſpeurt.*

• Erit confuſioni meæ non mediocre ſolatium. Plin. E. 1. 22. *Mijne ontſteltenis*, of *verlegentheyd zal hier door niet weynig verzet*, of *te hulp gekomen worden.*

Iſta vero confuſio eſt primis poſtrema præferri. Sen. B. 4. 2. *Het is wanorde*, of *verwarring*, *als 't laatſte voor 't eerſte word geſtelt.*

CONFŪSŬS, ă, ŭm. *Verwart*, *vermengt*; *onder malkanderen*, *ontroert*, *onklaar*, *drabbig.* De compar. *Confuſior* ſtaat by Plin. H. Præf. 7. en de ſuperl. *Confuſiſſimus* by Suet. A. 44.

Vinum a calore confuſum. Vitruv. 6. 9. *Wijn die door de warmte is onklaar geworden.*

• Confuſus. Cic. Sext. 2. *Verwart*, *duyſter*, *onder malkanderen gemengt*, *moeielijk om te bevatten.*

Confuſus alleen. Liv. 6. 34. *of* Confuſus animo. Liv. 6. 6. *Ontſtelt*, *verlegen*, *ontzet*, *verzet*, *ontſtelt*, *ontroert*, *verbaaſt*, *verbyſtert*, *belemmert.*

Confuſus vultus. Lucan. 3. 758. *Een ontſtelt*, of *bekreeten aangezicht.*

Confuſi in corpus unum populi. Liv. 34. 9. *Verſcheyde volkeren in een ligchaam onder malkanderen geſmolten*, of *gemengt.*

(Confuſus. *Beſchaamt;* alhoewel in de latere eeuw.

Confuſus de impotentia ſua quidquam ad quemquam referre popularium. Apul. M. 9. 237. *Beſchaamt om iets te verhaalen van zijne onmagt aan iemand van zijne landsluyden.*) Zie verder over deze betekenis twiſtende Borrich. Annal. §. 27. Cellar. C. D. p. 240. en Gunther. L. R. §. 25.)

CONFŪTĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Her. 1. 3. *Wederlegging*, *beantwoording*, *antwoord.*

(CONFŪTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *'t Overkooken van een ziedende pot*, *met een ſchuymſpaan beletten.*

Coquus ahenum, quando fervit, paulla confutat trua. Titinn. Setin. *by* Non. 4. 47. *De kok belet den ziedenden ketel 't overkooken met een kleyne ſchuymſpaan.*)

Confutare. Varr. *by* Non. 4. 47. *Iets vermengen*, *mengen*, *vervalſchen*, *te zamen*, of *onder malkanderen gieten*, of *mengen.* Dit woord word in dezen zin weynig gebruykt.

Confutare. *Tegenſpreeken*, *wederleggen*, *wederſtaan*, *bedwingen.*

Confutare aliquem qui nos culpat. Plaut. Truc. 2. 3. 28. *Iemand die ons beſchuldigt beantwoorden*, *tegenſpreeken*, of *wederleggen.* Argumenta Stoicorum. Cic. D. 1. 5. *De bewijsredenen der Stoicijnen wederleggen.*

Confutare aliquem verbis. Ter. Ph. 8. 1. 13. Dictis. Ter. H. 5. 1. 76. *Iemand met woorden bekijven*, *beſtraffen.*

Dolores alicujus rei recordatione confutare. Cic. T. Q. 5. 31. *De droefheyd*, of *hartzeer door 't herdenken van iets verzachten*, *verdrijven*, *verzetten*, of *matigen.* Audaciam alicujus. Cic. Part. 38. *Iemands ſtoutheyd*, of *vermetelheyd intoomen*, *wederſtaan*, *beteugelen*, of *bedwingen.*

(Confutare. *Verhinderen*, *ſtremmen*, *ſtuyten.*

Quod noſtras res ſecundas confutet. Cato *by* Gell. 7. 3. *Dat onzen voorſpoed zou ſtremmen.*

CONFŪTŬO, ŭī, ūtŭm, ŭĕrĕ. *Beſlaapen.*

Confutuere quidquid eſt puellarum. Catull. 38. 5. *Al de meysjens beſlaapen*, *zoo veel meysjens beſlaapen als 'er zijn.*

CONFŪTŪRŬM *van* Confit. *Iets dat geſchieden zal.*

Spero confuturum. Plaut. M. G. 3. 1. 66. *Ik hoop dat het geſchieden zal.*)

C O N G.

CONGĔLASCO, ſcĭs, gĕlāſcĕrĕ. Gell. 17. 8. *Stollen*, *runnen*, *ſtremmen*, *bevriezen*, *ſtijf*, of *dik worden*, van vochtigheden ſpreekende.

CONGĔLĀTĬO, ōnĭs. f. *Stolling*, *running*, *ſtremming*, *bevriezing*, *verſtijving*, *verdikking*, *kriſtalmaking.* Dit laatſte is een woord der ſtoffcheydkunde.

Liquor congelatione minuitur. Plin. H. 31. 3. *Een vocht vermindert als het ſtolt.*

CONGĔLĀTŬS, ă, ŭm. *Bevrozen*, *bevroren*, *toegevrozen*, of *toegevroren*, *verſtijft*, *verdikt.*

Congelata regio. Vitruv. 9. 4. *Een heel koud land*, *een land daar 't ſterk vrieſt*, of *veel ys is.*

Congelati gutta naſi. Mart. 11. 99. 7. *Het druypen van een koude neuze.*

CONGĔLĬDŬS, ă, ŭm. Celſ. 4. 24. *Lauw*, *een weynig warm.* Zommige leezen in deze plaats Gelidus, en andere Calidus.

CONGĔLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Bevriezen*, *doen verſtijven*, *doen ſtremmen*, *ſtollen*, of *runnen*; *ſtijf*, *dik*, of *hard maaken.*

Congelare lac. Colum. 7. 8. *De melk tot ſtremmen zetten.*

• Te congelat uxor anus. Mart. 14. 147. 2. *Uw oud wijf ſtremt uwe liefde.*

Congelari. Colum. 1. 6. *Stremmen*, *runnen*, *ſtollen*, *verſtijven*, *ſtijf*, *dik* of *hard worden*, *opdroogen.*

• Humor iſte ſolis calore congelatur. Vitruv. 8. 3. *Die vochtigheyd droogt door de hitte der zonne op*, *word hard*, of *dik door de kracht der zonneſtraalen.*

Congelavit otio. Cic. F. 2. 13. *Hy is door de ledigheyd vadzig*, *traag*, of *luy geworden*: *de ledigheyd heeft hem verſtramt*, *heeft hem luy*, *ſtram*, of *vadzig gemaakt.*

† Congelare. Ovid. Tr. 3. 10. 30. *Verharden*, *verſtijven*, *hard worden.*

CONGĔMĬNĀTĬO, ōnĭs. f. Plaut. Pœn. 5. 5. 18. *Verdubbeling.* Eygentlyk, *Omhelzing*, *omarming*, *omvatting.*

CONGĔMĬNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Plaut. Am. 2. 2. 152. *Verdubbelen*, *dubbel maaken.*

Congeminare ictus. Virg. Æ. 12. 714. *De ſlagen verdubbelen*, *'t ſlaan hervatten*, *noch eens ſlaan.*

† Securim alicui congeminare. Virg. Æ. 11. 698. *Iemand den bijlſlag verdubbelen*, of *tweemaal een ſlag met de bijl geeven.*

CONGĔMO, ĭs, gĕmŭī, gĕmĕrĕ. Cic. Mur. 25. *t'Zamen*, of *met malkanderen weenen*, *zuchten*, *bedroeft zijn*; *t'zamen*, of *met een ander treuren*, *zich meêwarig met een anders lijden toonen.*

Congemere aliquem. Val. Flacc. 5. 12. Mortem alicujus. Lucret. 3. 947. *Iemand*, of *iemands dood betreuren*, *beweenen*, *beſchreijen*, *beklaagen*, *van iemand den rouw beklaagen.*

† Arbor vulneribus eruta ſupremum congemuit. Virg. Æ. 2. 631. *De boom*, *door veel houwen los gemaakt*, *heeft een groote ſlag in 't vallen gegeeven*, of *is met een groote ſlag neêr geploft.*

CONGĔNĔR, ĕrĭs. omn. gen. Plin. H. 15. 24. *Van 't zelve ſlach*, *van eenerley geſlacht*, *van den zelven aart*, *van eenerley zoort.*

(Congener. *Zwager*, *die mijn vrouws zuſter*

Digitized by Google

zuſter heeft, mijn vrouws zuſters man. Dus gebruykt in de latere eeuw.

Supremis congeneri intereſſe non poſſe. Symm. E. 8. 40. Op zijn vrouws zuſters mans begraafniſſe niet konnen wezen; zijn zwagers uytvaart, of begraafniſſe niet konnen bywoonen, vieren, houden, of verzellen.

CONGĔNĔRĀTŬS, ā, ŭm. Verba congenerata. Varr. L. L. 9. 3. Woorden van den zelven oorſprong, of van eenerley afkomſt.

CONGĔNĬTŬS, ā, ŭm. dat. t'Zamen voortgebragt, geteelt, geboren, voortgekomen.

Pili congeniti. Plin. H. 11. 39. Haayren die te gelijk voortgekomen, of gegroeit zijn.

CONGĔR, gri. m. Plaut. P. 1. 3. 30. Ter. Ad. 3. 3. 23. Plin. H. 9. 62. Een zee-aal, of kongeraal.

CONGĔRĬES. ēi. f. Ovid. M. 1. 29. Een hoop, mijt, ſtapel, verzameling, of opſtapeling.

Congeries bonorum. Claud. Conſ. Mall. 136. Groote goederen, overvloedig goed, een groote rijkdom, overvloed van goed.

(CONGERMANESCO, ĭs, ĕrĕ. Quadrig. by Non. 2. 167. Apul. M. 2. 119. Vereenigt, of verbonden worden. Zoo verklaart het Nonius.

CONGERMĬNĀTŬS, ā, ŭm. Varr. by Non. 2. 167. Vereenigt, verbonden.

CONGERMĬNO, ās, ārĕ. Groeijen, waſſen, opwaſſen.

Cæpe congerminat decedente luna. Gell. 20. 8. d'Aiuyn, of uijen groeyt met een afgaande maan.)

CONGĔRO, ĭs, geſsi, geſtŭm, gĕrĕrĕ. Ophoopen, op malkanderen hoopen, opſtapelen, op een hoop, of op malkanderen leggen, vergaderen, verzamelen, byeen brengen, of voeren.

Omnia in unum congerere. Cic. T. Q. 5. 40. Alles by een draagen.

Aliquid in aliquem locum congerere. Cic. Man. 9. Iets in eenige plaats voeren, draagen, brengen, of laaten inbrengen. Saxa in aliquem. Sen. Oed. 4. 871. Iemand met ſteenen werpen, of gooijen.

Congerere ſibi divitias. Tib. 1. 1. 1. Zich rijkdom vergaderen.

• Congerere crimina in aliquem. Cic. Mil. 24. Iemand met veele misdaaden bezwaaren, betichten, beſchuldigen. Maledicta in aliquem. Cic. A. 3. 6. Iemand ſchenden, ſchelden, laſteren, veel ſcheldwoorden geeven. Ornamenta in aliquem. Cic. Dej. 4. Iemand hemelhoog verheffen, zeer prijzen. Titulos alicui. Sen. Cl. 1. 14. Iemand met veele pronknaamen vereeren.

† Locus, quo congeſſere palumbes. Virg. E. 3. 69. De plaatze, daar de duyven geneſtelt, of haar neſt gemaakt hebben.

CONGERRO, ōnĭs. m. Plaut. P. 1. 3. 9. Een medekouter, medeprater, kalvaer, een die met een ander boert, kalt, klapt, of praat.

CONGESTIM. adv. Congeſtim jacere. Apulej. Apol. Met hoopen werpen.

CONGESTĬO, ōnĭs. f. Een hoop, ſtapel, hoogte, opſtapeling, of verzameling van veele dingen.

Retinere impetum congeſtionis. Vitruv. 6. 11. Beletten dat d'opgeworpe aarde niet te ſterk tegens de muur aandringe.

Teſtudo quæ ad congeſtionem foſſarum paratur. Vitruv. 10. 20. Een werktuyg met horden en vochtige vellen bedekt, gelijk een ſchildpad, dat gemaakt word om grachten te dempen, of te vullen.

CONGESTĪTĬŬS, ā, ŭm. Opgehoopt, t'zamen gebragt, opgeſtapelt.

Locus congeſtitius. Vitruv. 3. 3. Een vuylnishoop, een miſthoop, een vuylnisbak, een plaats daar men de vuylnis brengt, daar niet als opgeworpe aarde legt.

CONGESTŬS, ūs. m. Colum. 9. 14. Een hoop, ſtapel, ophoping, of verzameling van veele dingen.

Congeſtus avium. Cic. D. 2. 32. t'Zamenbrenging, byeenbrenging, of verzameling der vogelen, of door de vogelen.

CONGESTŬS, ā, ŭm. Cic. D. 2. 31. Zamen gedragen. De compar. Congeſtior ſtaat by Auſon. Moſell. 133. Zie Congero.

CONGĬĀLĬS, is. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plaut. Au. 4. 2. 15. Vitruv. 10. 9. Van zes mengelen, dat zes mengelen houd. Zie Congius.

CONGĬĀRĬUM, ĭi. n. Cic. A. 2. 45. De begiftiging, ſchenkaadje, of mildadigheyd van 't Gemeenebeſt, en naderhand van den Keyzer, aan 't Roomſche volk. (En donativum. Tac. H. 1. 5. De ſchenkaadje van den zelven aan de ſoldaaten. Daar van de tegenſtelling, die men vind by Suet. N. 7. Populo congiarium, militi donativum, propoſuit. Zomtyds wierd congiarium voor donativum genomen. Zie een voorbeeld by Curt. 6. 2. 10.) De beſte Schryvers noemen ook dus, een geſchenk van een Vorſt aan iemand in 't byzonder gedaan. Cic. F. 8. 3. (Zie onze aantekening over Suet. J. 27. §. 13.)

Sextus Clodius ab Antonio ingens congiarium accepit. Suet. R. 5. Sextus Clodius heeft een treffelijk geſchenk van Antonius ontfangen.

[Congiarium. Paull. D. 33. 7. §. 13. Een vat, daar zes mengelen ingaan.]

CONGĬĀRĬŬS, ā, ŭm. Plin. H. 14. 14. Zie Congialis.

CONGĬŬS, ĭi. m. Liv. 25. 2. Plin. H. 14. 22. Zekere Roomſche maat die omtrent zes mengelen hield, en tien pond woeg. Zie die alle in ons Lex. Antiq.

CONGLĂCĬĀTŬS, ā, ŭm. Plin. H. 2. 59. Bevroren, of bevrozen, toegevrozen, verſtijft.

CONGLĂCĬO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Bevriezen, toevriezen, toeſtremmen, verſtijven.

Aqua conglaciata frigore. Cic. N. D. 2. 10. Water door de koude toegevroren, of toegeſtremt. Men leeſt in zommige drukken Conglaciatur.

• Curioni Tribunatus conglaciat. Cælius ad Cic. F. 8. 6. Kurio's wijkmeeſterſchap bevrieſt, of verſtijft, dat is, Kurio voert niets uyt terwijl hy Wijkmeeſter is.

(CONGLĪSCO, ĭs, ĕrĕ. Aangroeijen, toenemen, vermeerderen.

Genus qui congliſcat tuum. Plaut. Trin. 3. 2. 52. Waar door uw geſlacht zal aangroeijen, of vermeerderen.)

CONGLŎBĀTIM. adv. Liv. 25. 15. Met menigten, of hoopen, op een ſtapel, of hoop, in 't ronde, als een kluwen. (Andere leezen conglobati.)

CONGLŎBĀTĬO, ōnĭs. f. Sen. N. Q. 1. 15. Een hoop, ſtapel, vergadering, t'zamenhoping, of verzameling van veele dingen.

Fortuita conglobatio militum. Tac. G. 7. Een toevallige verzameling van ſoldaaten.

CONGLŎBĀTŬS, ā, ŭm. Cic. N. D. 2. 39. In 't rond opgeſtapelt, of opgehoopt, rondom gezet, rond, afgerond, rond gemaakt.

Conglobatum corpus in pilæ modum. Plin. H. 9. 46. Een lighaam rond als een bal, of als een kloot rond gemaakt.

• Conglobatus ſanguis. Plin. H. 23. 1. Geronnen, of geſtolt bloed.

Humores conglobati. Vitruv. 5. 9: 8. 2. t'Zamengeronne, of vergaderde vochtigheden.

Corpuſcula conglobata. Lucret. 2. 153. In 't ronde op malkanderen gehoopte lighaamtjes.

CONGLŎBO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ milites. De ſoldaaten verzamelen, vergaderen, of t'zamen ſchaaren, de gelederen der ſoldaaten in goede order brengen, ſtellen, verdubbelen, of ſluyten.

Cum ſe milites in unum conglobaſſent. Liv. 8. 11. Als de ſoldaaten zich verzamelt, of byeen geſchaart hadden; toen de ſoldaaten zich, of hunne gelederen verdubbelt, of geſloten hadden.

Mare undique æqualiter conglobatur. Cic. N. D. 2. 45. De zee is aan allen kanten rond, heeft overal een ronde gedaante.

CONGLŎMĔRĀTŬS, ā, ŭm. Celſ. 7. 18. Als een kluwen in een gerolt.

CONGLŎMĔRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Vitruv. 7. 11. Iets tot een koek mengen, ergens een koek van maaken, iets kneeden.

Fortuna conglomerat in me omnia mala. Ennius by Non. 2. 166. Het lot doet alle rampen op my zamen komen.

CONGLŪTĬNĀTĬO, ōnĭs. f. Verborum. Cic. Or. 23. De t'zamenbinding, t'zamenkoppeling, of t'zamenvoeging der woorden.

Conglutinatio recens ægre, inveterata facile divellitur. Cic. S. 20. Een nieuwe t'zamenvoeging, of vereeniging word bezwaarlijk, maar een oude ligtelijk gebroken.

CONGLŪTĬNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ vulnus. Plin. H. 23. 5. Een wonde toenaaijen, t'zamenhechten, of voegen, toeheelen, of doen toeloopen.

Conglutinare aliquid cum aliquo. Cic. Her. 2. 3. Iets aan malkanderen lijmen, hechten, vaſtmaaken, of voegen. Duas res inter ſe. Vitruv. 7. 4. Twee dingen

aan

Digitized by Google

aan malkanderen lijmen, hechten, voegen, of vereenigen.

Conglutinare amicitias. Cic. Am. 9. *Verbintenissen, of vriendſchappen maaken, of aangaan.*

Conglutinare meretricios amores nuptiis. Ter. And. 5. 4. 10. *Een hoer, die men gehouden heeft, trouwen: ten huwelijk neemen. Van een hoer een echte vrouw maaken.*

CONGLŪTĬNŌSŬS, ă, ŭm. Veget. 1. 40. *Kleefachtig.*

CONGRĂTŪLĀTĬO, ōnĭs. f. *Begroeting, gelukwenſching, toejuyching.*

Omnium congratulatio me commovet. Cic. Br. 5. *De begroetingen, toejuygchingen, of gelukwenſchingen, die ik van al de wereld ontfang, zijn my byzonder aangenaam, vermaaken, of verheugen my.*

CONGRĀTŬLŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī alicui. Cic. Pl. 27. Liv. 3. 54. *Iemand begroeten, of geluk wenſchen, by iemand zijn plichtpleging over zijn geluk, of verhoging afleggen.*

Congratulari felicitati ſuæ. Cic. Marcell. 6. *Zich zelve gelukkig prijzen.*

CONGRĔDĬŎR, ĕrĭs, greſsŭs ſŭm, grĕdī in aliquem locum, *of* in aliquo loco. Cic. Br. 6. *In eenige plaats vergaderen, verzamelen, byeen- of t'zamen komen.*

Congredi aliquem. Plaut. E. 4. 1. 19. *Iemand aanſpreeken, aandoen, aanranden, op zijde komen, of ſchieten; by iemand komen, iemand te gemoet gaan.*

Congredi cum hoſte. Hirt. B. H. 38. Plaut. Pſ. 2. 1. 6. Armis. Cæſ. B. G. 1. 36. Prælio. Cæſ. B. G. 7. 65. *of* Acie. Tac. An. 14. 34. *Met den vyand ſlaan, vechten, of handgemeen zijn, den vyand ſlag leveren.*

Congredi contra aliquem. Cic. Ligar. 3. *Tegen iemand in 't ſtrijdperk komen.*

Congredi cum Rhetore. Cic. N. D. 2. 1. *Met een Redenaar ziftwijlen, redenkavelen, of twiſtredenen.*

Congredi alicui quotidiana conſuetudine. Cæſ. B. C. 1. 40. *Met iemand dagelijks gemeenzaamlijk verkeeren, of omgaan.*

Cum hoſte in colloquium congredi. Liv. 1. 23. *t'Zamenkomen om met den vyand te ſpreeken; tot een geſprek met den vyand komen; met den vyand in onderhandeling treeden.*

CONGRĔGĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, is. n. Cic. Off. 1. 44. *Dat ligtelijk vergadert, 't geen gemakkelijk verzamelt, of t'zamen gebragt wordt.*

CONGRĔGĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 4. 2. *Gezelſchap, verzameling, vergadering, byeenkomſt.*

CONGRĔGO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Verzamelen, vergaderen, beroepen, byeen roepen, t'zamenroepen, ontbieden, brengen.*

Congregentur plauſu ad cibum hæc animalia. Plin. H. 10. 70. *Deze dieren worden door 't handgeklap byeen geroepen om te eeten.*

Multos in unum locum congregare. Cic. de Or. 1. 8. *Veele menſchen in eene plaats verzamelen, vergaderen, t'zamen brengen, of byeen brengen.*

Se cum quibuſdam congregare. Cic. Fin. 5. 15. *Zich met zommigen verbinden, met eenige luyden vriendſchap maaken, te zamen woonen, of leeven.*

Congregare cum leonibus vulpes. Mart. 10. 100. 3. *Vosſen onder de leeuwen, dat is, ſlechte dingen onder uytmuntende mengen.*

CONGRESSĬO, ōnĭs. f. *Omgang, verkeering, bezoek, onderhandeling, t'zamenleving, gemeenſchap, gemeenzaamheyd, vriendſchap, gezelſchap.*

Illum patrio jure prohibuit a tua congreſſione. Cic. A. 2. 18. *Hy heeft hem door zijn vaderlijk gezagh uw gezelſchap verboden; of hy heeft hem door zijn vaderlijk ontzagh belaſt met u niet te verkeeren, of om te gaan.*

Congreſſio. Cic. Clu. 14. *Vergadering, verzameling, byeenkomſt, onderhandeling, t'zamenſpraak.*

Congreſſio prima belli. Juſtin. 15. 1. 6. *De eerſte aanval van den oorlog.*

Congreſſio navalis prælii. Juſtin. 2. 12. 18. *Een zee-treffen.*

CONGRESSŪS, ă, ŭm. *Die by iemand gekomen, of genadert is; die iemand aangeſproken heeft.*

Pede congreſſus. Virg. Æ. 12. 465. *Die vecht zonder een voet te wijken, die voet by ſtik in 't vechten zet, die pal ſtaande vecht.*

† Impar congreſſus Achilli. Virg. Æ. 1. 479. *Die tegens Achilles met ongelijke macht heeft gevochten.*

CONGRESSŪS, ūs. m. Cic. Pl. 27. *Byeenkomſt, ontmoeting, onderhandeling, omgang, verkeering, geſprek, gemeenſchap.*

Congreſſus. Cic. de Or. 2. 78. Cæſ. B. C. 1. 46. *d'Aanval, 't gevecht, de ſtoot, het treffen.*

(Congreſſus. *'t Naderen tot een vrouw, 't byſlapen.*

Nec ullo congreſſu feminarum pollui. Plin. H. 12. 14. *En dat ze nooit tot een vrouwe naderen, by een vrouw ſlaapen, of door 't naderen tot een vrouwe zich beſmetten.*

Congreſſus contra naturam non efficit uxorem. Quintil. D. 247. *'t Onnatuurlijk naderen tot een vrouw, of 't ſlaapen by een vrouw tegens de natuur, maakt geen wettelijke huysvrouw.*

CONGRŬĒ. adv. Mart. Capell. Lib. 6. p. 145. *Overeenkomſtig.*

CONGRŬENS, ĕntĭs. omn. gen. *Overeenkomende, overeenkomſtig, bequaam, gevoeglijk, welgeſchikt, gepaſt, recht, paſſelijk, gelijkende, gelijkvormig, evenredig, betamelijk.* Plin. P. 31. (De ſuperl. *Congruentiſſimus* ſtaat by Apul. A. 320. en Tertull. de An. 58.)

Congruens alicui rei. Cic. A. Q. 1. 4. L. L. 1. 10. *of* Aliqua re, *of* cum aliqua re. Cic. Cl. 31. *Met een zaak overeenkomende, wel voegende, of paſſende.*

Res congruens ſtudiis. Cic. F. 7. 23. *Een zaak overeenkomende met letteroeffeningen.*

Actio virtuti congruens. Cic. Fin. 5. 21. *Een daad overeenkomſtig met de deugd, die voorgewend word; of de deugd paſſende daar men op roemt.*

Partes mundi inter ſe congruentes. Cic. by Lactant. 4. 8. *Deelen der wereld die evenredig zijn, die een onderlinge overeenkomſt hebben, of welgeſchikt zijn.*

CONGRŬENTĔR. adv. *Gevoeglijk, behoorlijk, betamelijk, gelijkvormiglijk, volgens, naar.* (De compar. *Congruentius* ſtaat Cod. 8. 47. 4. en de ſuperl. *Congruentiſſime* by Tertull. de Pud. 8.)

Congruenter naturæ vivere. Cic. Fin. 3. 7. *Naar, of volgens de wet der nature leeven, naar de wet der natuur zijn gedrag aanſtellen, handelen, of wandelen.*

CONGRŬENTĬĂ, æ. f. *Gelijkvormigheyd, gelijkmatigheyd, evenredigheyd, overeenkomſt, evenmatigheyd, gevoeglijkheyd, betamelijkheyd.*

Ex capite ſtatuæ congruentiam membrorum deprehendere. Plin. E. 2. 5. *Uyt het hoofd van een beeld van d'evenmatigheyd, of grootte der andere leden oordeelen.*

Congruentia morum. Suet. O. 2. *Gelijkvormigheyd, of overeenkomſt van zeden.*

CONGRŬĬTAS, ātĭs. f. Symmach. E. 9. 42. *De overeenkomſte.*

CONGRŬO, ĭs, cŏngrŭi, cŏngrŭĕrĕ. dat. *Overeenkomen, gelijkvormig- of evenredig zijn, een overeenkomſt hebben, wel voegen, wel ſtaan, wel paſſen, betaamen.*

Congruit mulier mulieri magis. Ter. Ph. 4. 5. 14. *Een vrouw komt beter met een vrouw over een; de vrouwen konnen malkanderen beſt verſtaan.*

Ille congruit cum natura & moribus meis. Cic. Am. 8. *Hy komt met myn aart en gedrag overeen, wy zijn van eenderley aart en inborſt.*

Illius vitiis per avaritiam mire congruebat. Tac. An. 13. 1. *Hy hielt veel van hem, om d'overeenkomſt van hunnen gierigen aart; hy quam met zijne ondeugden door hunne onderlinge gierigheyd wonder wel overeen.*

Ne ſentiant nos inter nos congruere. Ter. H. 3. 1. 91. *Op dat ze niet beſpeuren, of gewaar worden dat wy malkanderen verſtaan, dat wy eene ſtreng trekken, of dat wy 't met malkanderen houden.*

Guttæ lactis inter ſe congruunt. Vitruv. 7. 8. *De melkdruppels loopen te zamen, of onder malkanderen, vermengen zich onder een.*

(Tempus ad id ipſum congruere. Liv. 1. 5. *Dat de tijd daar in de overeen quam.*

Congruere. *Te gelijk komen, of toekomen, teffens voorvallen.*

Cui tam ſubito tot congruerint commoda. Ter. E. 5. 9. 3. *Die zoo ſchielijk zoo veel voordeels te gelijk is toegekomen.* Andere leezen Contigerint.

CONGRŬŬS, ă, ŭm. *Overeenkomende, gelijkvormig, wel paſſende.* Dit woord

word

word niet gevonden dan by de latere Schryvers in de volgende voorbeelden. [Congruus heb ik nochtans gevonden by Plautus in 't volgende voorbeeld. Cum illa congruus ſermo tibi. M. G. 4. 3. 23. *De taal, welke gy voert, komt met haar overeen.*]

Nuptiæ jure civili congruæ. Apul. M. 6. 183. *Een huwelijk met het burgerrecht overeenkomende*, of *gelijkvormig.*

Caper ad ineundas feminas congruus. Pallad. 12. 13. §. 3. *Een geytenbok bequaam om met de wijfjes te ſpringen.*

Fœniculi congruum modum vino immergi. Pallad. 11. 14. *Dat een bequame maat van venkel in den wijn gedaan*, of *onder wijn gemengt worde.*)

CONGYLIS, ĭdĭs. f. Colum. 10. 421. *Een ronde knol*, of *raap.*

C O N J.

(CŌNJECTĀNĔĀ, ōrūm. n. plur. *Boeken*, of *ſchriften, waar in wy onze giſſingen aantekenen.*

Legi in conjectaneis Capitonis Ateji. Gell. 2. 24. *Ik heb geleezen in Capito Atejus ſchriften, waar in hy zijne giſſingen*, of *aanmerkingen aangetekent had.*)

CŌNJECTĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 10. 75. *Giſſing, rading, vermoeden.*

(CŌNJECTĀTŌRĬUS, ă, ūm. *Dat in giſſingen, dat in vermoeden beſtaat.*

Ejus rei argumenta quædam conjectatoria ex eorum ſcriptis protulerunt. Gell. 14. 3. *Zy hebben eenige bewijsredenen van die zaak uyt hunne geſchriften in giſſingen*, of *vermoeden beſtaande bygebragt.*)

CŌNJECTĬO, ōnĭs. f. *Het ſmijten, het werpen, werping, gegooy.*

Conjectione telorum copias pellere. Cic. Cæc. 15. *Met het werpen van ſchichten*, of *pijlen een leger op de vlucht drijven.*

Conjectio ſomniorum. Cic. D. 2. 63. *Droombeduyding, droomgiſſing, uytlegging*, of *verklaring der droomen.*

CŌNJECTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Ter. E. 3. 4. 5. *Giſſen, voorgiſſen, wigchelen, oordeelen, voorbedieden, naar iets ſlaan*, of *raaden.*

Conjectat, utrum, &c. ſeq. ſubj. Quintil. I. O. 7. 3. *Hy raadt*, of *giſt*, *of enz.*

Ex acceſſionibus conjectare quando dandus ſit cibus. Celſ. 3. 5. *Uyt het aankomen der koortze giſſen*, of *oordeelen wanneer de zieke eeten moet*, of *wanneer men den kranken ſpijze moet geeven.*

Conjectat vultu Cæſaris offenſionem. Tac. An. 1. 12. *Hy giſt uyt het aangezicht van Ceſar dat hy beledigt is; hy giſt uyt Cæſars wezen zijn misnoegen.*

CŌNJECTOR, ōrĭs. m. Plaut. Amph. 5. 1. 76. *Een wigchelaar, waarzegger, voorgiſſer, voorbedieder, voorzegger, raader.*

Conjector alleen. Cic. D. 2. 65. *of* Conjector ſomniorum. Cic. D. 2. 59. *Een droombedieder, een uytlegger*, of *verklaarder van droomen.* Portentorum. Cic. D. 2. 28. *Een bedieder*, of *uytlegger van zeldzaame*, of *wonderlijke voorvallen.*

CŌNJECTRĪX, īcĭs. f. Plaut. M. G. 3. 1. 97. *Een droombedieſter, waarzegſter; uytlegſter*, of *verklaarſter van droomen.*

CŌNJECTŪRĂ, æ. f. *Giſſing, vermoeden, rading, mieyning*, die op duyſtere en twyfelachtige tekenen ſteunt.

Conjectura aberrare. Cic. Att. 14. 22. *Misgiſſen, qualijk raaden*, of *giſſen.* Augurari. Cic. Att. 2. 9. *Voorgiſſen, door giſſing vermoeden, raaden*, of *voorzeggen.* Conſequi. Cic. F. 12. 19. *Raaden, giſſen, vermoeden, ergens eenige giſſingen omtrent maaken.*

Conjecturam facere ex aliqua re. Ter. And. 3. 2. 32. Capere. Ter. H. 2. 3. 225. *Ergens eenige giſſing uyt maaken.*

Hanc de me conjecturam facio magis quam ex auditis. Plaut. Caſ. 2. 3. 8. *Ik oordeel, ik vermoede, ik gis dit meer door myzelven, dan door 't geen ik gehoort heb.*

(Conjecturam facere. Plaut. Curc. 2. 1. 31. *Een droom uytleggen.*)

CŌNJECTŪRĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. T. 11. Celſ. 2. 6. *Te giſſen, te vermoeden, op giſſingen*, of *vermoeden ſteunende, ruſtende*, of *gegrondt, door giſſingen vermoedt*, van een konſt, *of* wetenſchap ſpreekende.

CŌNJECTŪRO, ās, ārĕ. *Giſſen, vermoeden, raaden.* Dit verbum is niet zeker, 't is beter Conjectare te gebruyken.

Nobis rimari & conjecturare tantum in occulto licet. Sen. N. Q. 7. 29. *Het ſtaat ons alleenlijk vry*, of *'t is ons alleenlijk geoorloft deze dingen in 't heymelijk te onderzoeken, hier over in 't heymelijk onze giſſingen te maaken*, of *naar de zelve te ſlaan.* Zommige leezen Conjectare, en andere verbeteren deze ſpreekwyze, zeggende: Nobis rimari illa, & conjectura ire in occulta tantum licet. *Wy vermogen alleenlijk die dingen te onderzoeken, en verborgene zaaken te giſſen, te raaden*, of *daar naar te ſlaan.* Deze tweede leezing is dies te zekerder, om dat Seneca ook elders, t. w. Q. N. 2. zegt: Imus per occulta naturæ.

CŌNJECTŪS, ūs. m. *Werping, ſmak, gooy, toeſchieting, het ſmijten, het werpen*, of *'t ſchieten van iets.*

Lapidum conjectu fracta domus. Cic. Att. 4. 3. *Een huys dat door het werpen van ſteenen onder de voet geſmeeten*, of *om ver geworpen is.*

Conjectu telorum confodi. Nep. Pelop. 5. *Door het werpen van pylen doorgrieft worden.*

Conjectus oculorum. Cic. Sext. 54. *Een oogwenking*, of *oogwenk; wenk*, of *opſlag der oogen.*

Terræ conjectu voraginem explere. Liv. 7. 6. *Een groote diepte, kuyl, hol*, of *kolk met aarde vullen, door het inwerpen van aarde dammen*, of *toevullen.*

Conjectu oculorum aliquem ut furem deſtinare. Curt. 9. 7. 25. *Iemand voor een dief aanzien.*

CŌNĪFĔR, ă, ūm. Virg. Æ. 3. 680. *en*

CŌNĪGĔR, ă, ūm. Catull. 64. 106. *Dat ſpitsronde appelen draagt*, [gelyk de cypres, pynboom, enz.]

CŌNJĬCĬO, ĭs, jēcī, jēctūm, jĭcĕrĕ. acc. *Werpen, ſchieten, gooijen, ſmijten, ſlaan.*

Tela conjicere in hoſtem. Liv. 2. 10. *Den vyand met pijlen beſchieten, pijlen op den vyand werpen, ſmijten*, of *gooijen.* Oculos in aliquem. Cic. Clu. 20. *d'Oogen op iemand werpen*, of *ſlaan, iemand aankijken, aanzien*, of *begluuren.*

Conjicere ſe in aliquem locum. Cic. Att. 5. 16. *In eenige plaats vluchten, zich in een plaats werpen, in een plaats wijken*, of *zich begeeven.*

Conjicere ſe intro. Ter. H. 2. 3. 36. *Zich naar binnen werpen, zich ſnellijk naar binnen begeeven.*

Conjicere aliquid. Ter. E. 3. 4. 9. *Ergens naar ſlaan, iets giſſen*, of *raaden.* Tu conjicito cætera. Ter. Ph. 1. 3. 14. *Raad*, of *gis gy het overige, ik geef u het overige te bedenken.*

Alicui ſomnium conjicere. Plaut. Curc. 2. 2. 3. *Iemands droom uytleggen*, of *verklaaren.*

Conjicere aliquem in carcerem. Cic. V. 5. 7. In catenas. Cæſ. B. G. 2. 47. *Iemand gevangen*, of *in de gevangkenis zetten, in 't gat ſmijten*, of *in de gevangkenis werpen.* In fugam. Cæſ. B. G. 3. 6. *Op de vlucht ſlaan, jaagen*, of *drijven.* Se in pedes. Ter. Ph. 1. 4. 13. Se in fugam. Cic. Cœl. 26. *Wechvluchten, de vlucht kiezen, zich op de vlucht begeeven, de vlucht neemen, zijn biezen pakken, 't haazepad kiezen.* Deze laatſte ſpreekwyzen zyn boertachtig.

Hæc in eum librum conjeci. Cic. Att. 16. 6. *Ik heb deze zaaken in dat boek geſtelt*, of *geſchreeven.* In epiſtolam. Cic. Att. 7. 16. *Ik heb dat in den brief geſchreeven*, of *gezet.*

Conjicere culpam in aliquem. Cæſ. B. G. 4. 27. *Op iemand de ſchuld werpen*, of *leggen, iemand de ſchuld ergens van geeven.* In lætitiam aliquem. Ter. H. 2. 3. 51. *Iemand verblijd*, of *verheugt maaken, tot blijdſchap verwekken, iemand verblijden, verheugen*, of *vervrolijken.*

• Conjicere ſe in perturbationes. Cic. F. 12. 1. *Zich in onluſten werpen, zich in onruſten*, of *moeijelijkheden ſteeken.* Se in malum. Ter. Hec. 1. 2. 57. *Zich in een ongeluk werpen.* In tricas aliquem. Plaut. P. 5. 2. 18. *Iemand in verlegentheyd brengen, iemand moeyte*, of *ongelegentheyd aandoen.* Maledicta in alicujus vitam. Cic. Pl. 12. *Iemands leven verfoeijen*, of *vervloeken.* Aliquem in nuptias. Ter. And. 3. 5. 14. *Iemand in 't huwelijk brengen, tot Trouwen beweegen.* Se mente atque voluntate in verſum. Cic. de Or. 3. 50. *Zich tot vaarzen*, of *tot de dichtkonſt begeeven; zijn zinnen aan 't dichten*, of

een

Digitized by Google

aan 't rijmen hangen.

In Epicuri caſtra ſe conjicere. Cic. F. 9. 20. *Zich aan de zijde van Epikuur voegen, 't gevoelen van Epikuur omhelzen, aanneemen*, of *volgen.*

† Conjicere querelas abſenti. Tib. 1. 9. 54. *Zich over een afwezigen beklaagen.*

CŎNĬMBRĬCĂ, æ. f. *Konimbre.* Een ſtad in Portugal.

CŌNĪSCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Lucret. 2. 320. *Hardebollen, met de hoornen*, of *koppen tegens malkanderen ſtooten*, als ſtieren en rammen.

• Cum aliquo coniſcare. Cic. *by* Quintil. 8. 3. *Met iemand hevig twiſten, een harde twiſt hebben*, of *over hoop leggen.*

CŎNĬSTĔRĬŬM, ĭi. n. Vitruv. 5. 11. Κονιστήριον. *De plaats daar de worſtelaars malkanderen met ſtof ſmeeten*, om te beter vat op hunne ligchaamen te hebben, die met oly geſtreken en glad waren. Zie ons Lex. Antiq.

CŎNJŬGĂ, æ. f. Apulej. M. 9. 174. *Een getrouwde vrouw.*

CŎNJŬGĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Huwelijks, houwelijks, dat het houwelijk aangaat*, of *tot het zelve behoort*, of *tot d'echte ſtaat behoort.*

Dii conjugales. Sen. M. 1. 1. *De Goden des huwelijks*, of *huwelijksgoden.*

CŎNJŬGĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. S. 15. *Leyding*, of *opbinding der wijngaarden*, of *de wijze van dit doen.*

• Conjugatio verborum. Cic. T. 9. *d'Eenaartigheyd der woorden.* Een woord in de Redenkonſt gebruykelyk, wanneer de woorden d'een van d'ander afkomſtig zyn, gelyk Sapiens, Sapienter, Sapientia.

Conjugatio verborum. Palæmon. *De t'zamenvoeging, buyging*, of *vervoeging der werkwoorden*, door tempora, numeros & perſonas. Een woord in de Spraakkonſt gebruykelyk.

CŎNJŬGĀTŌR, ōrĭs. m. Conjugator amoris. Catull. 61. 45. *Een ſlichter*, of *verwekker van vriendſchap; een t'zamenvoeger, vereeniger van liefde*, of *genegentheyd, een die vriendſchap maakt, knoopt.*

CŎNJŬGĀTŬS, ă, ūm. Conjugata verba. Cic. T. 3. *t'Zamengevoegde*, of *gebogene werkwoorden.* Zie Conjugatio.

CŎNJŬGĬĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Huwelijks, van 't huwelijk, dat tot het huwelijk behoort.* Zie Conjugalis.

Conjugialia jura. Ovid. M. 6. 536. *De huwelijks wetten*, of *rechten.*

CŎNJŬGĬŬM, ĭi. n. Cic. Off. 1. 17. *Huwelijk*, of *houwelijk, d'echt, d'echte ſtaat*, of *getroude ſtaat.*

(Conjugium. *Het beſpringen.*

Sæpe ſine ullis conjugiis vento gravidæ. Virg. G. 3. 275. *Dikwils van den wind, zonder beſprongen te worden, met jongen zijnde.*

Conjugium. *Een paar, dat aan malkanderen getrouwt is.*

Parvis in vicis non plus bina conjugia ſunt. Plin. H. 10. 12. *In kleyne dorpen zijn maer twee paar getrouwde.*

CŎNJŬGO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Vereenigen, binden, verbinden, t'zamenbinden, t'zamenknoopen, t'zamenvoegen, paaren.* In d'oneygentlyke betekenis.

Morum ſimilitudo amicitiam conjugat. Cic. Off. 1. 17. *De gelijkheyd*, of *overeenkomſt der zeden bindt*, of *knoopt de vriendſchap.*

CŎNJŬGŬLŬS, ă, ūm. Conjugula myrtus. Cato R. R. 8. Plin. H. 15. 29. *Zekere myrte die ergens om loopt, die zich ergens aan vaſt maakt*, of *hecht.*

CŎNJŬGŬS, ă, ūm. Plin. H. 8. 23. *Gepaart, t'zamengepaart.* Van zommige dieren ſpreekende. Zie Harduinus.

CONĪŬM, ĭi. n. *Konc.* Een ſtad van 't Nivernois in Vrankryk

CONJUNCTE. adv. Cic. de Or. 2. 61. *Gezamentlijk, eendrachtelijk, eenparigelijk, te zamen, neffens, met.* De compar. *Conjunctius* ſtaat by Plin. E. 6. 8. en Cic. F. 6. 10. en de ſuperl. *Conjunctiſſime* by Cicero beneden.

Conjuncte vivere cum aliquo. Nep. Att. 10.

Conjunctiſſime. Cic. Am. 1. *Met iemand in groote eenigheyd leeven.*

CONJUNCTIM. adv. Cic. F. 8. 8. *Te zamen, teffens, te gelijk, met, altemaal.*

CONJUNCTIO, ōnĭs. f. Cic. Pl. 8. *t'Zamenvoeging, t'zamenbinding, band, vereeniging, t'zamenknooping, t'zamenkoppeling, t'zamenhechting.*

Conjunctio. Cic. Or. 39. *Een voegwoord, een koppelwoord.* Een woord in de ſpraakkonſt gebruykelyk.

Conjunctio. Cic. Att. 6. 2. *Verbintenis, eenigheyd, eendracht, band, verzelling, verknochting, goed verſtand, overeenkomſt van aart, onderlinge trek*, of *genegentheyd.*

Amicitiæ conjunctio. Cic. Am. 20. *Een band van vriendſchap.*

Conjunctio alleen. Cic. F. 1. 7. Juſt. 6. 3. 8. *of* Sanguinis conjunctio. Cic. Off. 1. 17. *Maagſchap, verwandſchap, bloedvriendſchap, bloedverwandſchap.*

CONJUNCTŬS, ă, ūm. part. Catull. 62. 54. *t'Zamengevoegt, verknocht, gehecht, t'zamengehecht, vereenigt, verbonden, gepaart, verzelt, aangelegen.* De compar. *Conjunctior* ſtaat beneden by Ovidius, en de ſuperl. *Conjunctiſſimus* beneden by Cicero.

• Miſeria dedecore, *of* dedecori conjuncta. Cic. A. 3. 14. *d'Elende by oneer gevoegt, met eerloosheyd gepaart*, of *met ſchande verzelt.*

Homines ſumma benevolentia conjuncti. Cic. Am 22. *of* inter ſe conjunctiſſimi. Cic. Am. 11. *Menſchen die een zeer nauwe vriendſchap*, of *een zeer nauwe band van vriendſchap hebben; die zeer groote vrienden zijn, die door de grootſte genegentheyd*, of *vriendſchap met malkanderen verbonden, vereenigt*, of *verknocht zijn.*

Concordia mihi conjunctiſſimus eſt. Cic. Clu. 55. *Hy leeft met my in de grootſte eendracht*, of *vriendſchap.*

Conjunctior illo nemo mihi eſt. Ovid. M. 15. 599. *Ik heb geen grooter vriend als hem; hy is mijn grootſte*, of *beſte vriend, niemand is my vertrouwder vriend dan hy.*

Conjunctus [alleen. Nep. Att. 7.] mihi, *of* mecum neceſſitudine. Cic. Att. 16. 16. ſubj. 2. Familiaritate. Cic. de Or. 1. 7. Societate. Cic. N. D. 2. 31. Omnibus rebus. Cic. Att. 16. 16. ſubj. 6. *Hy is aan my door bloedverwandſchap, gemeenzaamheyd, maatſchappy, door alles verbonden.*

Fuit cum illo ætate conjunctus. Cic. Cl. 76. *Hy is zijn tijdgenoot geweeſt, hy is gelijktijdig met hem geweeſt, hy heeft in den zelven tijd geleeft als hy; zy hebben t'zamen geleeft.* Tempus conjunctum. Quintil. I. O. 5. 8. & 10. *De volgende tijd.*

Conjuncti inter ſe. Cic. Att. 14. 13. *Onder elkander vereenigt.*

Quocum mihi conjuncta cura de Republica fuit. Cic. Am. 4. *Hy heeft met my de zorge van 't Gemeenebeſt*, of *van 't Staatsbewind verdeelt.*

Vita vitiis conjuncta. Cic. V. 1. 4. *Een leven met ondeugden*, of *boosdaaden vermengt*, of *verzelt; een ſchandelijk, heylloos*, of *godloos leven.*

(Conjuncti ſontium. Curt. 6. 11. 20. *Die de misdadigers beſtaan.*)

CONJŬNGO, ĭs, jūnxi, jūnctūm, jūngĕrĕ. *t'Zamenvoegen, t'zamenbinden, t'zamenknoopen, hechten*, of *vaſtmaaken.* Calamos cera conjungere. Virg. E. 2. 32. *Rietpijpen met waſch zamenhechten.*

• Conjungere ſe alicui. *Zich by*, of *neffens iemand voegen, iemands zijde kiezen, zich met iemand verbinden, genootſchap*, of *maatſchappy met iemand maaken.*

Tecum in eo negotio ſe conjunxit. Cic. Q. R. 6. *Hy heeft zich in dien handel by u gevoegt, gy hebt dien handel t'zamen gedreeven, hy heeft in handel met u t'zamen gedaan*, van koophandel ſpreekende.

Conjungere vires ſuas cum aliquo. Val. Flacc. 6. 632. *Zijne krachten by iemand voegen.*

Bellum conjungere. Cic. Manil. 9. *De wapenen zamenvoegen, met een zamengevoegde macht oorlogen.*

Reſpublica nos inter nos conjunctura eſt. Cic. F. 5. 7. *'t Belang van den Staat zal ons weêr vereenigen; zal onze vriendſchap weêr hechten.*

Conjungere domum conjugio. Cic. Fin. 5. 23. *Een verbintenis in een huys door een huwelijk maaken.* Sibi mulierem matrimonio. Liv. 29. 29. *Een vrouw trouwen.*

Sutura oras vulneris conjungere. Celſ. 7. 4. *Een wonde hechten*, of *toenaaijen.*

CONJŪRĀTĬO, ōnĭs. f. Ter. H. 2. 1. 1. *Een t'zamenzweering, t'zamenſpanning, vloek- of eed-geſpan, vloek-bond*, of *eedgenootſchap, een heymelijke aanſlag.* Dit woord word in een goeden en quaaden zin gebruykt.

Facere conjurationem. Cic. C. 2. 4. *Een zamen-*

Digitized by Google

zamenzweering maaken.

Princeps conjurationis. Cic. C. 1. 11. Caput. Curt. 6. 10. 6. *Het hooſd der zamenzweering.*

CONJURATUS, a, um. Hor. O. 1. 15. 7. *t'Zamengezwooren, t'zamengeſpannen, verbonden, die met een ander aangeſpannen heeft.*

Conjurati reſcindere cœlum. Virg. G. 1. 280. *Die t'zamengezworen hebben om den hemel te verdelgen.*

Conjuratus Getarum. Claud. R. 1. 319. *Een bond- of eedgenoot van de Geten, een die met de Geten een t'zamenzweering, of heymelijke verbintenis aangegaan heeft, die met hen t'zaamgezworen, of t'zamengeſpannen heeft.*

Socii navales conjurati. Liv. 45. 2. *Matroozen, of bootsgezellen die te gelijk hebben dienſt genomen, of die op den zelven tijd aangenomen, of verhuurt zijn.*

CONJURATI, ōrum. m. plur. Cic. C. 4. 10. Socii conjurati. Claud. Eutr. 2. Præf. 15. *t'Zamengezwoornen, bondgenooten, vloekgenooten, vloekverwanten, eedgenooten, verbondelingen tot eenen aanſlag, t'zamenzweerders, medeplichtigen in een toeleg, of aanſlag.*

CONJURO, ās, āvi, ātum, āre. Virg. Æ. 8. 5. *Zweeren, een eed doen, zich by eede verbinden, of verplichten, zich door een wederzijdſchen eed verbinden,* in een goeden en quaaden zin.

Conjurant inter ſe. Plaut. Merc. 3. 1. 33. *Zy verbinden zich onderling, of wederzijds, by eede, zy doen een wederzijdſchen eed.*

Conjurare. *Zich verbinden, t'zamenſpannen, t'zamenzweeren; een verbintenis, t'zamenſpanning, of t'zamenzweering maaken, een verbond aangaan, zich tot iets verbinden.* In een goeden en quaaden zin.

Conjurare contra aliquem. Cæſ. B. G. 2. 1. *Tegens iemand t'zamenſpannen, aanſpannen, t'zamenzweeren.* Contra Rempublicam. Cic. Syll. 25. *Tegens den Staat, of 't Gemeenebeſt aanſpannen, of verraad ſmeeden, of brouwen.* In ruinam alicujus. Claud. R. P. 3. 199. *Iemands ondergang, of verderf zweeren.*

Conjurare de interficiendo aliquo. Cic. Mil. 24. *Zweeren om iemand van kant te helpen, een toeleg, of aanſlag op iemands leven maaken.*

Mundus conjurat in arma. Lucan. 2. 48. *De wereld maakt een zamenzweering ten oorlog.*

CONJUX, ŭgis. m. & f. Cic. C. 4. 9. *Een bedgenoot, echtgenoot, gemaal, of gemalinne, man, of vrouw.*

CONL. CONN.

CONLATRO, ās, āvi, ātum, āre. acc. *Quaadſpreeken, qualijk, of vuylſpreeken, ſchelden, laſteren, iemand, of iets uytkrijten, uytſchelden; leelijk afſchilderen, of uytmaaken, achter den rug te na ſpreeken.*

Conlatrare Philoſophiam. Sen. V. B. 17. *De Wijsgeerte uytkrijten, of verachten, qualijk van de Wijsgeerte ſpreeken.*

‡ CONLAXO, ās, āvi, ātum, āre. Lucret. 6. 232. Zie Laxo.

[CONLECTANEUS, a, um. *Verzamelt.* Æs collectaneum. Plin. H. N. 34. 9. *Verzamelt geld.*

Collectanea, orum. n. pl. Dicta collectanea. Suet. J. 56. *Verzamelde ſpreuken.*

Liber collectaneorum. Gell. 4. 14. *Een boek uyt verſcheyde ſchrijveren vergadert.*

CONLEVO. Zie Collevo.

CONNACUM, i. n. *Koignac*, een ſtad van 't Argoumois op de Charantereſtroom in Vrankryk.

CONNECTO, is, nexui, nexum, nectĕre aliquid alicui rei, *of* cum aliqua re. *Iets ergens mee t'zamenbinden, t'zamenknoopen, t'zamenhechten, t'zamenvoegen, verknochten, verzellen, paaren.*

Amicitia cum voluptate connectitur. Cic. Fin. 1. 20. *De vriendſchap word met genoegen verknocht, word met vermaak verzelt.*

Si verum eſt quod ita connectitur. Cic. Fat. 6. *Indien 't waar is dat daar uyt dus beſloten, of dat 'er dit uyt getrokken word; indien dat gevolg waarachtig is*, van een bewysreden ſpreekende.

Adiabenis Caduroi connectuntur præfluente Tigri. Plin. H. 6. 15. *De Kaduroi grenzen, of leggen aan de Adiabeners, en hebben niet dan de Tigerſtroom tuſſchen beyden; de Kaduroi worden alleenlijk van de Adiabeners geſcheyden door den tuſſchenſtroomenden Tiger; de Tigerſtroom ſchut de Kaduroi van de Adiabeners.*

• Connectere quædam oratione. Quintil. I. O. 2. 12. *Iets in een reden inlaſſen, of invoegen, iets aan een rede knoopen.*

CONNEXIO, ōnis. f. Quintil. I. O. 5. 14. *t'Zamenbinding, t'zamenknooping, gevolg, vervolg, verbintenis van twee, of meer ſtellingen.*

CONNEXIVUS, a, um. Connexiva conjunctio. Gell. 10. 29. *Een t'zamenvoegende koppeling.*

(CONNEXUM, i. n. Cic. Fat. 7. *'t Slot van een reden.)*

• Ratio connexi, cum conceſſeris ſuperius, cogit inferius concedere. Cic. A. Q. 4. 30. *De reden van 't gevolg ſluyt in, of brengt mede, dat als men 't eerſte voorſtel heeft toegeſtaan, men 't beſluyt ook moet toeſtaan, of doet het beſluyt doorgaan, als men de meerder ſtelling heeft toegeſtaan.*

CONNEXUS, a, um. Cic. Part. 39. *Verbonden, verknocht, vaſtgehecht, geſchakelt, t'zaamgeknoopt.* Zie Connecto. De comparat. *Connexius* ſtaat by Lucret. 3. 557. hoewel anderen aldaar Connexus leezen.

CONNEXUS, ūs. m. *t'Zamenvlechting, t'zamenweeving.*

Connexus ſtaminis ad ſubtemen. Vitruv. 10. 1. *De t'zamenweeving der keten, of de ſcheering met den inſlag.*

Habere varios connexus. Lucret. 1. 627. *Verſcheyde zamenvoegzelen hebben.*

CONNISUS, a, um. *Poogende, zijn beſt doende.*

Totis viribus conniſus. Val. Flacc. 3. 392. *Uyt alle zijne krachten poogende.*

CONNITOR, ĕris, niſus, *en* nixus ſum, niti. *Poogen, trachten, zijn beſt doen, zijn krachten inſpannen, of te werkſtellen, alles aanwenden.*

Connituntur ut ſeſe erigant. Cic. F. 5. 15. *Zy trachten, of doen hun beſt om op te ſtaan.*

Cornibus conniti. Cic. D. 1. 22. *Met de hoornen ſtooten.* Animo. Cic. Off. 3. 2. *Zijn verſtand ergens toe aanleggen, of te werk ſtellen, met zijn verſtand iets te weeg brengen.*

Conniti ad aliquem convincendum. Tac. An. 15. 66. *Poogen, trachten, of alles aanwenden om iemand t'overtuygen.*

• Conniti virtute in ſuperiorem aliquem locum. Cæſ. B. G. 1. 46. *Alles aanwenden, trachten, of zijn beſt doen om tegens een hoogte op te klimmen, of een ſteyle plaats te beklauteren; op een hoogte poogen te komen, of te klimmen.*

CONNIVENTIA, æ. f. Valent. 11. 66. Aſcon. Cic. 107. *Oogluyking, verſchooning, veynzing van iets niet te zien.*

CONNIVEO, ēs, connīvi, *of* connixi, connīvēre. Plin. H. 10. 3. *Knipoogen, blikoogen.*

Connivere ſomno. Cic. N. D. 2. 57. T. Q. 1. 49. *d'Oogen toedoen, ſluymeren; door vaak d'oogen toedoen.*

(Connivere ad tonitrua. Suet. C. 51. *De oogen toeknippen op de minſte donder die men hoort.)*

Connivere in re aliqua. Cic. Cœl. 24. *Iets door de vingeren zien, iets oogluyken, of verſchoonen, iets niet willen zien, of zich houden als of men 't niet zag.*

Deſertorum punitor acerrimus, connivebat in cæteris. Suet. J. 67. *Hy ſtrafte d'overloopers geſtrengelijk, en verſchoonde, of zag de gebreken der anderen door de vingeren.*

[Connivere. *Veynzen.*]

Connivere pacem oculis. Sil. 7. 464. *Met gebaerden van 't gezicht vrede veynzen.* Cellarius leeſt Condiſcere.

Ut fores illæ connivent! Plaut. Moſt. 3. 2. 145. *Die deur ſluyt heel dicht, heel wel, of heel vaſt.*

CONNIXUS, a, um. part. Liv. 1. 33. *Die gepoogt, getracht, of moeyte aangewendt heeft, die zijn beſt heeft gedaan.*

Connixa. Virg. E. 1. 15. *Dat jongen geworpen, of gejongt heeft*, van een ſchaap ſpreekende.

CONNUBIALIS, is. m. & f. le, is. n. *Huwelijks, van het huwelijk, dat op 't huwelijk ziet, of daar toe behoort.*

Connubialia vincula. Stat. Theb. 5. 112. *Huwelijksband.*

Carmen connubiale. Claud. 4. Conſ. Hon. 649. *Bruyloftslied.*

Connubialia jura. Ovid. Her. 6. 41. *Huwelijkswetten.*

CONNUBIUM, ii. n. Cic. de Or. 1. 9.

Virg.

Virg. Æ. 1. 77. *Huwelijk, houwelijk, echt, echte ſtaat, huwelijksband.* Zie ons Lex. Antiq.

(Connubium. *Het byſlapen.*

Optatum alicui dare propter connubium. Hygin. Fab. 14. *Iemand geeven dat hy begeert om dat men by hem geſlapen, of gelegen heeft.* Zie Nuptiæ.)

(CONNUDO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Plin. H. 28. 7. *Ontblooten, naakt maaken.*)

[CONNUMERO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *By, of onder anderen optellen.* Gloſſ. Cyr. Connumero συναριθμῶ.

Eum debuiſſe his connumerari. Ulp. D. 23. 2. 43. §. 3. *Dat die onder deze hadde moeten opgetelt worden.*]

C O N O. C O N Q.

CONOPEUM, ĕī. n. Varr. R. R. 2. 10. Juv. 6. 80. Κωνωπεῖον. *Een voorhang*, dat d'Ægyptenaars ſpanden voor de muggen die in Ægypten menigvuldig waren. Dus kan men *een tent, een ledikants-behangzel, gordijnen, enz.* noemen. Hor. Ep. 9. 16. maakt door een dichtkundige vryheyd de laatſte lettergreep kort. [Van de Ægyptenaars hebben 't de Romeynen overgehaalt. Propert. 3. 9. 45. Zie ons Lex. Antiq.]

CŌNOR, ārīs, ātūs ſūm, ārī. *Poogen, trachten, zijn beſt doen, bezoeken, beproeven, ondernecmen, beſtaan, alles aanwenden.*

Conari aliquid facere. Cic. S. R. 19. *Iets poogen*, of *trachten te doen, iets ondernecmen*, of *beſtaan te doen, alles aanwenden*, of *zijn beſt doen om iets uyt te voeren.*

Conari alicui obviam. Ter. Ph. 1. 2. 2. *Iemand tegen gaan*, of *te gemoet gaan.*

Conari aliquid. Ter. And. 1. 5. 34. *Iets overleggen, iets voorneemen, iets poogen te doen, zijn beſt doen om iets te volvoeren.* Fallaciam in aliqua re, quo minus fiat. Ter. And. 1. 2. 26. *Door looze ſtreeken d'uytvoering van een zaak poogen te beletten, d'uytvoering van iets, door liſt, of bedrog ſtuyten, ſtremmen*, of *beletten.*

Cōnari manibus, pedibus. Ter. And. 4. 1. 53. *Zijn uyterſte beſt doen.*

CONQUĀDRATŬS, ă, ūm. Colum. 8. 3. *Vierkant, vierkantig, in 't vierkant.*

CONQUĀDRO, āvī, ātūm, ārĕ. *Overeenkomen.*

Dicta vero conquadrant. Sidon. E. 3. 7. *De woorden komen met de waarheyd overeen.*

CONQUASSĀTĬO, ōnĭs. f. *Schudding, ſtooting, geſchok, trilling, beweging, beeving, ontruſting, verwoeſting, waggeling, verzwakking.*

Valetudinis conquaſſatio. Cic. T. Q. 4. 13. *Ontſteltenis, verval, bederf*, of *mindering van gezondheyd.*

CONQUASSĀTŬS, ă, ūm. *Geſchud, geſtooten, geſchokt, bewogen, ontruſt, verwoeſt, verzwakt, uytgeput, uytgemergelt.*

Conquaſſatum corpus. Lucret. 3. 442. *Een geſchud lighaam.*

Conquaſſata civitas. Cic. Vat. 8. *of* Provincia. Cic. F. 4. 5. *Een bedorve, verzwakte, uytgeputte, uytgemergelde*, of *verwoeſte ſtad; een bedorve landſchap.*

Natio anni illius furore conquaſſata. Cic. Sext. 26. *Een volk door de woede van dat jaar bedorven, uytgemergelt*, of *uytgeput.*

Apulia maximis terræ motibus conquaſſata eſt. Cic. D. 1. 43. *De Pouille is door zeer groote aardbeevingen geſchud, verwoeſt, verdelgt.*

CONQUASSO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Cato R. R. 54. *Breeken, verbreeken, verbrijzelen, verpletteren, vermorſſelen; aan ſtukken*, of *te morſſel ſlaan, ſchudden, verwoeſten, verdelgen, verzwakken, uytmergelen.*

Conquaſſatur mens. Lucret. 3. 599. *Het gemoed word ontroert.*

CONQUĔROR, ĕrĭs, queſtūs ſūm, quĕrī. acc. *of* abl. met de præpoſitio de. *Zich over iemand*, of *zich ergens over beklaagen, over iemand*, of *ergens over klaagen*, of *t'onvreden zijn, iets beklaagen*, of *beweenen.*

Conqueri injurias & ſcelera. Liv. 35. 12. *of* De injuriis & ſceleribus alicujus. Cic. S. R. 9. *Over iemands ſchelmſtukken, en verongelijkingen*, of *'t ongelijk dat hy ons doet, klaagen.*

Conqueri adverſam fortunam, non lamentari decet. Cic. T. Q. 2. 21. *Men mag zich over zijn ongeval wel beklaagen, maar niet al te bedrukt zijn.*

Conqueri alicui. Catull. 64. 164. *Aan*, of *by iemand klaagen, iemand zijn klagte*, of *zijn beklag doen.* De injuria alicujus cum aliquo conqueri. Cic. F. 5. 2. *Aan iemand klaagen over 't ongelijk dat ons een ander heeft aangedaan.*

Conqueritur mecum fortunas ſuas. Plaut. M. G. 2. 1. 47. *Hy klaagt my zijn nood*, of *ongeval; hy verhaalt*, of *vertelt my zijn rampen, hy doet my zijn beklag over zijn ongeluk.*

Pro Republica conqueri. Cic. Sext. 2. *Uyt den naam*, of *wegens*, of *tot voordeel van 't Gemeenebeſt klaagen*, of *zijn klachten doen.*

CONQUESTĬO, ōnĭs. f. Cic. Fr. 1. 1. *Geklag, beklag, klagte.*

Conqueſtio de morte. Suet. Tib. 70. *Beklag over de dood.*

CONQUESTŬS, ūs. m. Liv. 8. 7. *Klagte.* Men vind niet dan d'ablativus by Livius.

CONQUIESCO, ĭs, quĭēvī, quĭētūm, quĭēſcĕrĕ. *Ruſten, zijn adem ſcheppen, zijn ruſt neemen, zijn ruſt houden*, of *zich geruſt houden, ſtil zitten, in ruſt zijn, geruſt blijven.*

Conquieſcere ab armis. Cic. Mil. 25. *Van 't oorlogen ruſten, den oorlog ſtaaken, niet langer oorlogen.* A victoriis. Cic. C. 1. *Ophouden zege*, of *overwinningen te behaalen.*

Conquieſcere in aliquo loco. Cic. Att. 1. 5. *Zich in eenige plaats ophouden, ergens verblijven, woonen*, of *zijn verblijf houden, zich ergens geruſt*, of *ſtil houden.*

In amore alicujus conquieſcere. Cic. F. 2. 1. *Op iemands genegentheyd ruſten, zich op iemands vriendſchap verlaaten, op iemands liefde*, of *genegentheyd vertrouwen, leunen*, of *zich beruſten.* In ſtudiis. Cic. Att. 1. 20. *Behaagen in de leeroeffening ſcheppen, zijn ruſt, luſt*, of *vermaak in de ſtudie vinden.*

Sub armis tota nocte conquieſcere. Cæſ. B. C. 1. 42. *De ganſche nacht in de wapenen ſtaan.*

Calor conquieſcit. Celſ. 6. 6. *De hitte gaat over, neemt af*, of *vermindert, 't word koelder.*

Bellum conquieſcit. Cic. R. P. 13. *'t Oorlogen houdt op, d'oorlog is geëyndigt, is over, is voorby*, of *bygelegt.* Febris. Celſ. 2. 8. *De koorts gaat over, vermindert*, of *neemt af.* Sanguis. Celſ. 5. 26. *'t Bloed ſtaat ſtil.*

Conquieſcunt literæ. Cic. Att. 12. 39. *Men ſchrijft niet meer; men houd op te ſchrijven, men ſtaakt het ſchrijven.*

Conquieſcere. Cæſ. B. C. 3. 75. *Slaapen, ruſten.*

De hac re in utrumque oculum, *of* in utramque aurem conquieſce. Plaut. Pſ. 1. 1. 121. *Wat deze zaak aangaat weeſt geruſt, ſlaapt zonder zorge.*

Notatur maxime numerorum ſimilitudo in conquieſcendo. Cic. de Or. 3. 50. *De gelijkheyd der ſtemvallen word byzonder in de ruſtplaatzen*, of *op 't eynde van een reden der volzinnen beſpeurt.*

Niſi perfecta re de me non conquieviſti. Cic. F. 1. 1. *Gy hebt niet ſtil gezeten in mijn zaak, voor dat ze uytgevoert was; gy hebt niet geruſt alles voor my te doen, eer dat mijn zaak t'eenemaal was afgedaan.*

[Conquieſcere de aliquo. Cic. F. 1. 1. *Zich over iemand niet bekommeren, zijnen 't halven wel te vreden zijn.*]

(CONQUĬNISCO, ĭs, ēxī, naar 't zeggen van Caper by Priſc. 10. 885. Edit. Putſch. ĕrĕ. *Zich voor over*, of *nederwaarts buygen, bukken.* Dit is een oud woord gebruykt van Plautus.

Conquiniſcam ad ciſtulam. Plaut. Cist. 4. 1. 5. *Ik zal naar 't koffertje bukken.*

Si conquiniſcet iſthic. Plaut. Pſ. 3. 2. 73. *Indien hy zal bukken.*)

CŌNQUĪRO, ĭs, quīsīvī, quīsītūm, quīrĕrĕ. acc. *Iemand*, of *iets zoeken, zijn beſt doen om iemand*, of *iets by malkander te zoeken.*

Studioſe omnia conquirere. Cic. A. Q. 4. 27. *Alles naarſtiglijk by malkander zoeken.*

Undique conquirere. Cic. F. 22. 30. *Van alle kanten zamen zoeken.*

Conquirere aliquem. Cic. F. 5. 9. *Naar iemand verneemen, vraagen*, of *onderzoek doen.*

Conquirere aliquid ad voluptatem. Cic. Fin. 2. 34. *Iets opzoeken om zich te vermaaken.*

Conquiritur ad mortem. Paterc. 2. 22. 4. *Men zockt naar hem om hem te dooden.*

Conquirere impedimenta. Tac. An. 1. 47. *Zijn uytruſting toereeden, veerdigen, klaarmaaken; of byeen zoeken.*

Opes.

Digitized by Google

Opes. Plin. 11. 36. 12. *Schatten*, of *rijkdommen verzamelen*, of *vergaderen.*

Conquirere facta aliorum. Cic. *by* Non. 3. 85. *Naar de daaden van anderen vraamen*, of *onderzoek doen*, *de daaden van anderen onderzoeken*, *doorſnikken*, of *naſpeuren.*

CONQUISITE. adv. Cic. Her. 2. 31. *Nauwkeuriglijk*, *zorgvuldiglijk*, *ſlipteliſk*, *vlijtiglijk*, *ſcherpelijk.*

CONQUISITIO, ōnĭs. f. *Onderzoek*, *veraameling*, *naſpeuring*, *navorſching*, *nauwkeurig onderzoek.*

Conquiſitio exercitus. Cic. Prov. Conſ. 2. *Ligting*, of *werving van krijgsvolk*, *volkligting.*

Conquiſitionem militum habere. Liv. 23. 32. *Volk ligten*, of *werven*, *een leger op de been brengen.*

Conquiſitio piaculorum. Liv. 7. 3. *Onderzoek over misdaaden*, of *ſchelmſtukken.*

CONQUISITOR, ōrĭs. m. Cic. Att. 7. 21. *Een krijgsgemagtigde*, *een werver*, of *iemand die laſt heeft om volk te werven*, *en de benden te vervullen.*

• Conquiſitor. Plaut. Am. prol. 65. *Een opzichter*, of *toezichter*, *een toe-* of *opziender*, *een die een oog in 't zeyl houd*, *een onderzoeker naar*, of *naſpeurder van iets.*

CONQUISITUS, ă, ŭm. *Nauwkeuriglijk*, *zorgvuldiglijk*, *ſcherpelijk*, *vlijtelijk*, of *vlijtiglijk gezocht.* De ſuperl. *Conquiſitiſſimus* ſtaat beneden by Cicero.

Conquiſiti nautæ. Liv. 40. 28. *Uytgekozene*, *uytgelezene*, *ervarene*, of *bedrevene ſchippers.*

Epulæ conquiſitiſſimæ. Cic. T. Q. 5. 21. *Uytgeleze*, *keurlijke*, of *zeer lekkere gerechten.*

Carmina conquiſita. Lucret. 3. 420. *Uytgeleze*, *uytgekipte*, *keurlijke*, *uytmuntende*, of *zeer treffelijke vaerzen.*

Conquiſitæ rationes. Cic. Fin. 1. 9. *Uytgezochte*, *uytgekipte*, *keurlijke*, *deftige*, *uytmuntende*, of *zeer ſtrafſe redenen.*

C O N R.

(CONREŬS, ī. m. Ulp. D. 33. 3. 3. §. 3. *Iemand die met een ander voor 't gerecht is gedaagt.*)

C O N S.

CONSALUTATIO, ōnĭs. f. Cic. Att. 2. 18. *Wederzijdſche groeting*, *onderlinge plichtpleging*, of *groetenis.*

CONSALUTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Iemand groeten*, *begroeten.*

Dictatorem aliquem conſalutare. Liv. 3. 26. *Iemand voor Opperbevel-* of *Oppergezaghebber groeten*, of *uytroepen.*

Quum conſalutatus eſſem Conſul. Liv. 41. 22. *Als ik voor Burgermeeſter uytgeroepen was*, of *als ik Burgermeeſter geworden was.*

Cum inter ſe amiciſſime conſalutaſſent. Cic. de Or. 2. 3. *Na dat ze malkanderen zeer beleefdelijk*, of *vriendelijk gegroet hadden.*

Jungunt manus, & exercitus conſalutant. Flor. 4. 6. 3. *Zy geeven malkanderen de hand*, *en groeten wederzijds hunne ſpitsbroederen.*

CONSANASCO, ſcĭs, sānŭi, sānāſcĕrĕ. Ulp. D. 21. 1. 10. *en*

CONSANESCO, ſcĭs, sānŭi, sānēſcĕrĕ. *Geneezen*, *gezont*, of *herſtelt worden*, *weêr op de been komen*, of *raaken*, *heelen.*

• Quæ conſanuiſſe videbantur, recrudeſcunt. Cic. F. 4. 6. *De rampen*, *waar in men ſcheen voorzien te hebben*, *die geweert*, of *verdweenen ſcheenen*, *dreygen*, of *treffen ons op nieuw.* Dit zoude in den eygentlyken zin willen zeggen: *De wonden die geneezen ſcheenen*, *breeken weêr op.*

CONSANGUINEUS, ă, ŭm. Cic. I. R. 1. 14. *Bloedverwant*, *bloedvriend*, *uyt het zelve bloed geſproten*, *van 't zelve geſlacht.*

(Conſanguinei. Virg. Æ. 6. 278. Juſtinian. Inſt. 3. 2. 2. *Broeders van eenen vader geteelt.*)

CONSANGUINITAS, ātĭs. f. Liv. 7. 19. *Bloedverwandſchap*, *bloedvriendſchap*, *maagſchap*, *namaagſchap.*

Conſanguinitate propinquus. Virg. Æ. 2. 86. *In den bloede beſtaande.*

CONSANO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ vulnus. Colum. 4. 24. *Een wonde heelen*, *herſtellen*, of *geneezen.*

CONSARCINATUS, ă, ŭm. *Ingepakt*, *ingewonden*, *opgepakt*, *t'zamengepakt*, of *gewonden*, *in een pak gedaan.* Dit woord word by goede Schryvers in deze betekenis niet gevonden.

Verbum conſarcinatum. Gell. 13. 23. *Een bygevoegt*, *ingevoegt*, *bygelapt*, *ingelapt*, *tuſſchen beyden geſtelt*, of *ingelaſt woord.*

Conſarcinatum mendacium. Ammian. 16. 8. *Een geſtoffeerde leugen.*

CONSARCINO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Oppakken*, *inpakken*, *inwinden.* Dit woord is niet gebruykelyk in dezen zin.

Conſarcinare verba. Gell. 2. 23. *Woorden invoegen*, *inlaſſen*, *bydoen*, *bylappen.*

CONSARRIO, īvī, ītŭm, īrĕ. Colum. 11. 3. Cato R. R. 48. *Uytwieden*, *uyttrekken.*

CONSAUCIO, āvī, ātŭm, ārĕ. Suet. Ner. 26. *Quetzen*, *wonden.*

Crebro vulnere conſauciari. Cic. Herenn. 2. 19. *Met veele wonden gequetſt worden*

CONSCELERATUS, ă, ŭm. *Eerloos*, *ſchelmachtig*, *guytachtig*, *ſchelms*, *ondeugend.* De ſuperl. *Conſceleratiſſimus* ſtaat by Cic. S. R. 24.

Conſceleratus vultus. Cic. Clu. 10. *Een guytachtig wezen.* Mens conſcelerata. Liv. 8. 18. *Een eerloozen*, of *ſchelmachtigen aart*, of *inborſt*, of *een eerloos gemoed.*

CONSCELERO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Bezoedelen*, *beſmetten*, *bevlekken*, *bevuylen*, *ſchenden*, *ontheyligen*, *verontreynigen*, *onteeren.*

Conſcelerare domum. Catull. 67. 24. *Een huys met laſterſtukken bezoedelen*; *door boosdaaden ſchenden*, of *onteeren.* Aures alicujus. Liv. 40. 8. *Iemands ooren door onreyne redenen onteeren*, of *quetzen*, *iemand door vuyle redenen ontſtichten.* Oculos. Ovid. M. 7. 35. *Zijn oogen bezoedelen*, *beſmetten*, of *verontreynigen.*

CONSCENDO, ĭs, ſcēndī, ſcēnsŭm, ſcēndĕrĕ. *Opklimmen*, *opſtijgen*, *opgaan*, *klimmen*, *ſtijgen*, op een rots, berg, enz.

Conſcendere equum. Liv. 42. 7. In equum. Ovid. M. 6. 222. *Te paard ſtijgen*, *te paard klimmen.*

Conſcendere alleen. Cic. Fr. 2. 6. Ovid. Tr. 1. 2. 41. Conſcendere navem. Cic. D. 1. 27. Cæſ. B. C. 3. 6. In navem. Cic. F. 14. 7. *'t Scheep gaan*, *op zee gaan*, *t'zee gaan*, *in zee loopen*, *in zee ſteeken*, *zich t'ſcheep-* of *aan ſcheepsboord begeeven*, *op een ſchip gaan.*

Bis denis conſcendi navibus æquor. Virg. Æ. 1. 385. *Ik ben met twintig ſcheepen in zee gegaan*; *ik heb met twintig zeylen zee gekozen.*

CONSCENSIO, ōnĭs. f. *Het ſcheep gaan*, of *'t gaan binnen ſcheepsboord.*

Conſcenſio in navem. Cic. D. 1. 32. *Begeeving*, of *'t gaan naar boord.*

CONSCIENTIA, æ. f. *'t Geweeten*, *'t gewiſſe*, *'t medegeweeten*; *'t getuygenis der reden*, *'t inwendig licht dat ons ontdekt wat goed*, of *quaad is.*

Conſiliorum meorum conſcientia me conſolatur. Cic. F. 4. 3. *'t Getuygenis mijns geweetens*, *vertrooſt my aangaande mijnen raad.*

Officii ſui conſcientia fretus. Cic. F. 3. 7. *Hy heeft zich verlaaten*, *hy heeft geſteunt op 't goed getuygenis van zijn gewiſſe*, of *geweeten.*

Præclara conſcientia ſuſtentari. Cic. Att. 10. 4. *Op zijn goed gewiſſe ſteunen.*

Conſcientia mille teſtes. Quintil. I. O. 5. 1. *Het gewiſſen verſtreks voor duyſend getuygen.*

• Conſcientia alleen. Cic. L. L. 1. 14. *of* Mala animi conſcientia. Cic. S. R. 24. *Een bekommering*, *overtuyging*, *knaging*, of *wroeging van 't geweeten*, *een quaad gewiſſe*, *een beſchuldigend gewiſſe.*

Conſcientiæ maleficiorum, *of* facinorum eum ſtimulant. Cic. Par. 2. Agitant, inſectantur. Cic. L. L. 1. 14. *De knaging*, of *wroeging van zijn gewiſſe*, of *de bewuſtheyd*, of *herdenking van zijn ſchelmſtukken*, *en misdaaden quelt*, *plaagt*, *ontruſt*, of *pijnigt hem*; *laat hem niet met vreden*, *is hem een gedurige beul.*

• Conſcientia. *De herdenking*, *gedachtenis*, *bewuſtheyd*, of *kennis van iets.*

Conſcientiam habet ſuæ conditionis. Plin. E. 10. 39. *Hy gedenkt aan zijnen ſtaat*, *hy herdenkt*, of *herinnert zich wie hy is*, of *van wat ſtaat hy is.*

Hominum conſcientia remota. Cic. Fin. 2. 9. *Indien 'er niemand van komt te weeten*, of *kennis van krijgt.*

Conſcientia alicujus. Tac. An. 2. 40. *Geheymhouding*, *'t ſtilzwijgen*, of *de vertrouwtheyd van iemand.*

Sumi

Digitized by Google

ſumi in conſcientiam. Tac. An. 13. 12. *Tot een geheymgenoot*, of *vertrouweling genomen worden; van iemands geheymen onderricht worden.*

Conſcientiæ matris innexus. Tac. An. 3. 10. *Deelgenoot van zijn moeders geheymen*, of *zijne moeders geheymen bewuſt.*

CONSCINDO, ĭs, ſcĭdi, ſciſſūm, ſcindĕrĕ. acc. *Verſcheuren, aan ſtukken ſcheuren, breeken, verbreeken, aan ſtukken rijten, ſnijden, rukken*, of *trekken.*

Aliquem capillo conſcindere. Ter. E. 4. 3. 4. *Iemand het haair uytrukken, uytplukken*, of *uyttrekken.*

Conſcindere aliquem. Cic. Att. 8. 16. *Iemand laſteren, ſchenden, onteeren*, of *zwart maaken, iemands goeden naam te na ſpreeken, iemands eer en goeden naam krenken.* Sibilis aliquem. Cic. Att. 2. 19. *Iemand ſteeken, hoonen, najouwen, verguyzen, beſpotten, beguygehen, ſmaaden.*

Curæ eum conſcindunt. Lucret. 5. 46. *De zorg*, of *kommer helpt hem aan 't quijnen, eet hem op, verteert*, of *ontruſt hem; door hartzeer vallen zijn kaaken in.*

CONSCĪO, ĭs, īrĕ. *Bewuſt zijn zich ſchuldig kennen*, of *gevoelen.* Men vind van dit verbum niet dan d'infinitivus.

Nihil conſcire ſibi. Hor. E. 1. 1. 61. *Zich zelven niets te verwijten hebben, zich nergens ſchuldig aan kennen, zich geens quaads bewuſt zijn, zuyver van gewiſſe zijn, een zuyver geweeten*, of *onbevlekt gewiſſe hebben.*

CONSCĬŎLŬS, ă, ūm. Catull. 67. 42. Zie Conſcius.

CONSCISCO, ſcĭs, ſcīvi, ſcitūm, ſciſcĕrĕ. acc. *Iets gezamentlijk, met gemeene toeſtemming*, of *bewilliging belaſten, beveelen, gebieden, vaſt ſtellen, goedkeuren*, of *beſluyten*, van een genootſchap, *of* gezelſchap ſpreekende.

Senatus conſcivit ut bellum fieret. Liv. 1. 32. *De Raad heeft bevolen, belaſt*, of *beſloten den oorlog te beginnen.*

Conſciſcere ſibi exilium. Liv. 10. 17. *Vrywilliglijk de ballingſchap verkiezen, zich vrywillig in ballingſchap begeeven; zich den ban op den hals haalen.* Mortem ſibi veneno. Cic. Cl. 11. *Zich zelven vergeeven, zich door vergift ombrengen.* Fugam ſibi ex aliquo loco. Liv. 5. 53: 10. 34. *Voorneemen een plaats te verlaaten*, of *uyt een plaats te vertrekken.*

Facinus conſciſcere. Cic. Brut. 16. *Een misdaad begaan.*

Ipſe conſcivit mortem. Cic. Clu. 61. *of* Necem. Cic. N. D. 2. 3. *Hy heeft zich zelven gedoodt*, of *omgebragt.*

CONSCISSŪRĂ, æ. f. Plin. H. 34. 8. *Spleet, klove, ſcheur, opening, reet.*

CONSCĬŬS, ă, ūm. *Medeplichtig, medeſchuldig, bewuſt, kennis van iets hebbende, ergens een hand in hebbende.*

Conſcius mihi audacis facinoris. Ter. Ph. 1. 3. 4. *Nevens my bewuſt van een ſtoute daad.*

Conſcius alicujus. Cic. Att. 12. 19. *Iemands vertrouweling*, of *geheymgenoot*, of *een deelgenoot van iemands geheymen.*

Conſcius in aliqua re. Prop. 1. 10. 2. Alicujus rei. Cic. F. 5. 5. *of* Alicui rei. Cic. V. 4. 56. *Die iets weet*, of *ergens kennis van heeft, getuyge van iets, bewuſt van een zaak.*

Alicui in aliqua re conſcius. Cic. Att. 1. 18. *Iemands deelgenoot*, of *medeſtander in een zaak, een die met iemand ergens deel* of *de hand in heeft, die iets met een ander onderneemt.*

Ego mihi nullius culpæ conſcius ſum. Cic. Off. 3. 18. *Ik ken my nergens ſchuldig aan, ik heb een zuyver gemoed*, of *een blank geweeten.*

Iræ atque iracundiæ conſcius ſibi. Suet. Cl. 38. *Zijn neyging tot toorn en oplopentheyd kennende, bewuſt van zijn eygen toorn en haaſtigheyd.*

Conſcia templa. Stat. Theb. 8. 206. *De mede bewuſte tempelen.*

(CONSCRIBILLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Varr. *by* Non. 2. 108. *Schrijven, beſchrijven, aantekenen, opſchrijven.*)

CONSCRIBO, ĭs, ſcripsi, ſcriptūm, ſcribĕrĕ. acc. *Schrijven, beſchrijven, opſtellen, in geſchrift ſtellen.*

Conſcribere de aliquo ad alium. Cic. F. 12. 19. Epiſtolam alicui de aliqua re. Cic. Att. 13. 30. *Over iemand*, of *over een zaak aan een ander ſchrijven.*

Conſcribere volumen. Cic. pro S. Roſc. 35. *Een boek ſchrijven.*

De re aliqua conſcribere. Cic. Her. 1. 1. *Van een zaak ſchrijven, ergens een boek*, of *ſchrift over opſtellen*, of *maaken.*

• Conſcribere milites, exercitum, &c. Cic. F. 12. 15. Plaut. M. G. 1. 1. 76. *Krijgsvolk werven, aanneemen*, of *inſchrijven, volk ligten, een leger op de been brengen.*

CONSCRIPTĬO, ōnĭs. f. Architecturæ conſcriptio. Vitruv. Præf. 5. *Een boek*, of *geſchrift van de bouwkonſt.*

Falſæ quæſtionum conſcriptiones. Cic. Clu. 67. *Valſche aantekeningen*, of *beſchrijvingen van 't onderzoek.*

[CONSCRIPTŎR, ōrĭs. m. Quintil. D. 277. *Een ſchrijver, een beſchrijver.*]

CONSCRIPTUM, i. n. *Een geſchrift.*

Veterum conſcripta virorum. Ovid. Tr. 5. 3. 55. *De ſchriften der ouden.*

CONSCRIPTŬS, ă, ūm. Plaut. Pſ. 4. 2. 42. *Geſchreeven, opgeſtelt*, van een brief ſpreekende.

Epiſtola lacrymis conſcripta. Catul. 68. 2. *Een brief met traanen geſchreeven.*

• Conſcripti milites. Hirt. B. Al. 56. *Geworven krijgsvolk.*

Patres Conſcripti. Cic. C. 4. 2. *De beſchreevene Vaderen.* Dus wierden de Raadsheeren genaamt in den Raad vergadert.

† Officium Conſcripti. Hor. A. P. 314. *De plicht*, of *'t ampt van een Raadsheer.*

(Conſcriptus. *Beſchreeven, dat geene daar iets op geſchreeven is.*

Tabula ænea conſcripta literis verbisque Græcis eſt inventa. Suet. J. 81. *Daar is een kopere plaat, met Griekſche letteren en woorden beſchreeven, gevonden.*

Conſcripta vino menſa. Ovid. Am. 2. 5. 17. *Een tafel met wijn beſchreeven*, of *daar met wijn op geſchreeven is.*

CONSĔCO, ās, ſĕcui, ſĕctūm, ſĕcārĕ. acc. Plin. H. 30. 4. Ovid. Tr. 3. 9. 34. *Snijden, ſnipperen, doorſnijden, afſnijden, in ſtukken ſnijden*, of *hakken, in ſtukken houwen, doorkerven, doorhouwen, verſnipperen.*

Conſecare minutatim. Varr. R. R. 1. 10. *In kleyne ſtukken ſnijden*, of *houwen, ſnipperen, tot hutſpot kappen.*

CONSĔCRĀNĔŬS, ă, ūm. Capitolin. Gord. 14. *Een ſpitsbroeder, medeſoldaat, ook die van dezelve godsdienſtbelijdenis is.*

CONSĔCRĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Dom. 48. *Heyliging, toeheyliging, wijing, inwijing, toewijing, opdragt.*

CONSĔCRĀTŬS, ă, ūm. Cic. V. 4. 48. *Geheyligd, gewijd, toegewijd.* Zie Conſecro.

Conſecrata verba. Quintil. I. O. 1. 6. *Gewijde woorden, woorden die ergens alleen toe gebruykt worden.*

CONSĔCRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquid alicui. Quintil. I. O. 1. 6. *Iemand iets toeheyligen, toewijen*, of *opdraagen.*

Conſecrare nomini alicujus Dei. Cic. N. D. 2. 26. *of* Alicui Deo aliquid. Cic. N. D. 3. 36. *Iets ter eeren van eenige Godheyd inwijen, den naam van eenigen God toewijen, toeëygenen*, of *toeheyligen*, van een tempel, enz. ſpreekende.

Aliquem ad immortalitatem conſecrare. Cic. Mil. 21. *Iemand d'onſterfelijkheyd toewijen, vereeuwigen*, of *onſterfelijk maaken.* Memoriam nominis alicujus. Cic. Fr. 1. 1. *Iemands naam vereeuwigen*, of *onſterfelijk maaken.*

CONSECTĀRĬŬS, ă, ūm. *'t Geen volgt, 't geen ergens uyt volgt.*

Conſectaria me Stoicorum brevia & acuta delectant. Cic. Fin. 3. 8. *De korte en ſchrandere*, of *ſcherpzinnige gevolgen der Stoicijnen behaagen my zeer*, of *ſtaan my heel wel aan.*

CONSECTĀTĬO, ōnĭs. f. *Navolging, achtervolging, behertiging, navorſing, naſpeuring, zoeking*, of *betrachting van iets.*

Conſectatio concinnitatis. Cic. Or. 49. *Navolging*, of *nabootzing der taalzuyverheyd, betrachting van beſchaafheyd*, of *zoeking van netligheyd in de taal.*

CONSECTĀTRIX, īcĭs. f. *Navolgſter, volgſter, nabootſter, behertigſter, najaagſter.*

Libidines ſunt conſectatrices voluptatis. Cic. Off. 3. 33. *De driften zijn de volgſters*, of *najaagſters der wellust; zoeken 't vermaak, haaken*, of *jaagen naar de wellust.*

CONSECTĬO, ōnĭs. f. Cic. N. D. 2. 60. *Affnijding, ſnoeijing, ſcheering, knotting*, van boomen ſpreekende.

CONSECTŎR, ārĭs, ātus ſum, ārī aliquem. Cæl. B. C. 1. 48. *Iemand achtervolgen, najaagen, nazetten*, of *vervolgen; iemand op de hielen zitten, naloopen*, of *navolgen; iemand zorgvuldig zoeken.*

Digitized by Google

Conſectari hoſtem. Cic. L. R. 2. 37. *Den vyand achterhaalen.*

Conſectari aliquid. Cic. de Or. 2. 27. *Iets navorſchen*, of *naſpeuren*, *ergens een nauw onderzoek naar doen*, of *veel moeite om aanwenden*, *iets behertigen*, *zorgvuldig zoeken*, *bejaagen*, of *betrachten.*

Conſectari minima. Plin. E. 5. 6. *Alles tot het minſte toe onderzoeken.*

Conſectari aliquem clamoribus & conviciis. Cic. Att. 2. 13. *Iemand laſterende en ſchertſende naloopen.*

Opes & potentiam conſectari. Cic. Off. 1. 25. *Rijkdom en gezagh zoeken*, *najaagen*, of *poogen te bekomen.* Falſæ gloriæ umbram. Cic. Piſ. 24. *Naar de ſchaduwe*, of *ſchijn*, *van een valſche glory trachten*, of *zoeken.*

Conſectari debita. Cic. Att. 13. 23. *Zijn ſchulden inmaanen*, of *invorderen.*

Genus diſputandi Socratis conſectatus eſt. Cic. T. Q. 5. 4. *Hy heeft Socrates ſtijl*, of *wijze van zintwiſting nagebootſt*, of *nagevolgt.*

Benevolentiam alicujus largitione conſectari. Cic. Off. 2. 15. *Iemands gunſt*, of *genegentheyd door geſchenken zoeken te winnen.*

Aliquem conſectari. Ter. E. 2. 2. 18. *Iemand volgen*, *verzellen*, *byblijven*, *gezelſchap houden*, *met iemand gaan*, of *reyzen.*

CONSECTŬS, ă, ŭm. Cic. Arat. 334. *Geſneeden*, *geſchoren*, *geſnoeid.*

CONSECŪTĬO, ōnĭs. f. *Gevolg*, *'t vervolg*, *de zamenhang van iets.*

Conſecutio verborum. Cic. Part. 6. *'t Vervolg*, *de t'zamenhang*, of *ſchakeling der woorden*; *een reden die wel aan malkanderen hangt.*

Conſecutio. *Bezitting*, *verwerving*, *bekoming*, *verkrijging*, *'t genot van iets.*

Detractio moleſtiæ conſecutionem affert voluptatis. Cic. F. 1. 11. *d'Ontheffing van hartzeer*, of *'t ontſlag van verdriet*, *geeft ons 't genot van vermaak*, of *welluſt.*

Conſecutio. Cic. L. R. 1. 29 *Gevolg*, *beſluyt.*

CONSĔMĬNĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Colum. 12. 45. *Van 't zelfde zaad*, *van eenerley zaaizel*, *van 't zelve lot.*

CONSĔMĬNĔŬS, ă, ŭm. Vitis conſeminea. Colum. 11. 2. *Een wijngaart van 't zelve lot.*

CONSĔNESCO, ſcĭs, sĕnŭī, sĕnēſcĕrĕ. *Verouden*, *oud worden*, *oud*, *bejaard*, of *bedaagd zijn*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

Conſeneſcit mœrore. Cic. Clu. 5. *Hy veroudt van hertzeer*, *hy word oud van verdriet*, *hy is oud geworden van droefheyd.* Vires illius conſeneſcunt. Cic. S. 9. *Zijn krachten verminderen*, *vergaan*, *neemen af*, of *verzwakken van ouderdom.*

Impetus conſeneſcit. Flor. 3. 5. 5. *De drift vermindert.*

• Conſeneſcere in armis. Hor. O. 3. 5. 8. Sub armis. Liv. 32. 2. *Oud in de wapenen*, of *onder 't draagen der wapenen worden*, *tot een hoogen ouderdom de wapenen draagen*, *een oud ſoldaat worden*, *tot den ouderdom den oorlog volgen.*

• Conſeneſcere. Cic. Att. 2. 23. *Vervallen*, *te grond gaan*, *afgaan*, *afneemen*, *verminderen*, *buyten achting raaken*, *ongeacht worden*, *niet meer 't zelve gezagh*, of *aanzien hebben*, *zijn achting*, of *aanzien verliezen.*

(Conſeneſcere. *Door lang gebruyk vergaan*, *onbruykbaar worden.*

Veru in manibus conſeneſcit. Plaut. R. 5. 2. 15. *Het ſpit word onder de hand van den roeſt opgegeeten en vergaat.*

Carina conſenuit. Prop. 3. 5. 50. *Het ſchip is oud en onbruykbaar geworden.*

CONSENSĬO, ōnĭs. f. Cic. T. Q. 1. 13. Att. 10. 4. *Bewilliging*, *toeſtemming*, *verwilliging*, *verdrag*, *verbintenis*, *overeenkomſt*, *vereeniging*, *eendrachtigheyd*, *aanſpanning*, *verband*, *t'zamenſpanning*, in een goeden en quaaden zin.

CONSENSŬS, ūs. m. Cic. N. D. 3. 11. *Verdrag*, *toeſtemming*, *bewilliging*, *t' zamenſtemming*, *overeenkomſt.*

CONSENSŪS, ă, ŭm. Gell. 15. 26. *Toegeſtemt*, *ingewilligt.*

CONSENTĀNĔŬS, ă, ŭm. *Gevoeglijk*, *behoorlijk*, *betamelijk*, *overeenkomſtig*, *welvoegende*, *welpaſſende*, *gelijkvormig*, *bequaam.*

Conſentaneus perſonæ, tempori. Cic. Or. 22. *De perſoon en tijd wel voegende*, of *wel paſſende.*

Hoc erat conſentaneum cum literis quas acceperam. Cic. F. 3. 6. *Dat quam heel wel met de brieven overeen die ik gekregen had*; *dat was 't zelve*, *dat ik uyt d'ontfangene brieven verſtont.*

Mors ejus vitæ conſentanea fuit. Cic. A. 9. 9. *Zijn dood is gelijk zijn leven geweeſt*; *hy is geſtorven gelijk hy geleeft heeft.*

CONSENTĬĂ, æ. f. Liv. 3. 24. Plin. H. 3. 5. *Koſenza*, een ſtad van 't Koningkryk Napels.

CONSENTIO, is, ſenſi, sēnsŭm, sĕntīrĕ. *Overeenkomen*, *overeenſtemmen*, *t'zamenſtemmen*, *van 't zelve gevoelen zijn*, *toeſtaan*, *bewilligen*, *t' zamen aanſpannen*, of *toeleggen.*

Conſentire una. Cic. Sext. §. 1. *Met elkander overeenſtemmen.*

De hac re conſentitur. Tac. A. 1. 13. *Hier in is men het eens.*

Conſentire alicui. Cic. A. Q. 4. 27. *of* Cum aliquo de aliqua re. Cic. A. Q. 4. 32. *of* In aliqua re. Cic. Att. 16. 10. *Met iemand ergens in overeenſtemmen*, of *over een zaak t'zamenſtemmen*, of *overeenkomen*, *met iemand over een zaak van 't zelve gevoelen zijn.*

Literæ non conſentiunt cum ipſius oratione. Cic. F. 10. 6. *De brieven komen met zijne redenen niet overeen.*

Cæteri ad communem ſalutem conſentiunt. Cic. C. 4. 7. *d'Anderen ſpannen t'zamen aan tot den welſtand van 't Gemeen*, of *zijn van dezelve gedachten om den algemeenen welſtand te bevorderen.*

Conſentit hic ſibi ipſe. Cic. Off. 1. 2. *of* ſecum ipſe. Cic. Tim. 3. *Alles wat hy zegt komt wel overeen*, *zijn zeggen ſtrijd niet met malkander*, *hy ſpreekt zich zelven nergens in tegen.*

Inter ſe omnes partes operis conſentiunt. Cic. Off. 1. 28. *Alle de deelen van dat werk komen overeen*, *zijn evenredig*, *welgeſchikt*, of *gevoegt.*

Quum vultus Domitii cum oratione non conſentiret. Cæſ. B. C. 1. 19. *Als het gelaat van Domitius met zijn reden niet overeen quam.*

In quem illud elogium : unicum plurimæ conſentiunt gentes, fuiſſe virum populi primarium. Cic. S. 17. *Op wien dit grafſchrift paſt: veele volkeren zijn 't in dit eenige eens*, of *ſtemmen in dit eenige overeen*, *dat hy de grootſte man zijns volks*, of *de voornaamſte van zijne landgenooten was.*

(CONSĒPĬO, ĭs, psi, ptŭm, īrĕ. *Omheynen*, *omtuynen*, *met heggen omringen*, *afſchieten.* Zie Conſeptus.)

CONSEPTŬM, ī. n. Varr. R. R. 1. 13. *Een hok*, *hof*, *tuyn*, *perk*, *een plaats met muuren*, *heggen*, of *een ſchutting beſloten*, *omheynt*, of *afgeſchoten.*

Conſeptum diffuſum. Colum. 1. 4. *Een ruym hok.*

Conſeptum fori. Quintil. I. O. 8. 12. *De tralien van de merkt.*

CONSĒPTŬS, ă, ŭm. Cic. S. 17. *Beſloten*, *omheynt*, *omtuynt*, *bemuurt*, *afgeſchoten*, *met heggen bezet.*

CONSĔQUĒNS, ĕntĭs. omn. gen. *'t Volgende*, *'t geen volgt*, *dat 'er uyt volgt*, *dat 'er uyt getrokken*, of *uyt beſloten word.*

Status vitæ conſequentis. Cic. Fin. 2. 14. *De ſtaat van 't volgende*, of *van 't andere leven.*

Conſequens alicujus rei. Cic. Fin. 4. 24. *of* alicui rei. Cic. Or. 35. *'t Geen 't gevolg is van een zaak*, *dat ergens uyt volgt*, *van afhangt*, *uyt getrokken*, of *uyt beſloten word.*

CONSĔQUĒNS, ĕntĭs. n. Cic. Fin. 4. 24. *Gevolg*, *beſluyt.*

CONSĔQUĔNTĔR. adv. Ulp. D. 7. 1. 15. §. 7. *Gevolgelijk*, *vervolgens*, *by gevolg*, *door een nootzakelijk gevolg.*

CONSĔQUĔNTĬĂ, æ. f. *'t Vervolg*, *de t'zamenſchakeling*, of *t'zamenhang.*

Conſequentia eventorum. Cic. D. 1. 56. *De t'zamenſchakeling*, of *'t vervolg der gevallen*, *aan een geſchakelde gevallen*, of *uytkomſten.*

Per conſequentiam. Cic. Her. 4. 53. Ulp. D. 26. 8. 7. *Gevolgelijk*, *door een noodzakelijk gevolg*, *by gevolg*, *vervolgens.*

CONSĔQUŎR, ĕrĭs, sĕcūtŭs ſŭm, sĕqui. *Volgen*, *in 't gevolg zijn*, *nagaan*, *naloopen*, *najaagen*, *nazetten*, *navolgen*, *achtervolgen*, *nakomen*, *achter aan gaan.*

Conſequi gradu vocem alicujus. Plaut. R. 1. 4. 21. *Op iemands ſtem aangaan.*

Conſequi ſententiam alicujus. Plaut. Aſin. 2. 1. 3. *Iemands gevoelen volgen.*

Quicunque caſus conſecutus ſit. Cic. A. 1. 15. *Daar mag op volgen*, *wat 'er wil.*

Con-

Digitized by Google

Conſequi aliquem. Cic. F. 16. 1. *Iemand achterhaalen, inhaalen, onderſcheppen*, of *onderhaalen* met loopen, enz.

• Conſequi aliquid. Cic. F. 1. 1. *Iets verkrijgen, bekomen, verwerven, genieten, behaalen, winnen, bereyken, magtig worden, erlangen, te boven komen, ergens toe komen*, of *toe geraaken*, van ampten, eere, wetenſchappen, eenigen aanſlag, enz. ſpreekende.

Conſequi famam ex aliqua re. Cic. F. 2. 11. *Ergens eer door behaalen*, of *inleggen, ergens door in aanzien komen*. Opes. Cic. de Off. 1. 44. *Goed winnen*, of *rijk worden*. Quæſtum. Cic. Man. 12. *Voordeel hebben, trekken*, of *genieten, winſt doen.*

Conſecuti ſunt omnia a ſenatu. Cic. *by* Non. 4. 95. Per ſenatum. Cic. F. 1. 7. *Zy hebben 't alles door*, of *by den Raad verworven*, of *verkreegen.*

Conſequi facta, aut beneficia alicujus memoria. Cic. V. 4. 26. *Aan iemands daaden*, of *weldaaden gedenken.* Animo aliquid. Cic. Tim. 3. *Iets met zijn verſtand vatten, bezeffen, bevatten, verſtaan*, of *begrijpen.* Conjectura aliquid. Cic. F. 12. 19. *Iets giſſen*, of *vermoeden, ergens een giſſing over maaken.*

Ex quo illud conſequitur, ut ſeq. ſubj. Cic. Fin. 3. 19. *Waar uyt volgt*, of *waar uyt men beſluyt, dat, enz. Men beſluyt daar uyt, dat, enz.*

Conſecutus eſt ſudor. Cic. de Or. 3. 2. *Hy heeft daar op gezweet, daar op is zweet gevolgt.* Riſus mediocris. Cic. F. 5. 2. *Men heeft een weynig beginnen te lagchen*, of *wat te grimlagchen, daar is een tamelijk gelach op gevolgd.*

Matrem ex ægritudine mors conſecuta eſt. Ter. Ph. 5. 1. 23. *De moeder is van hertzeer geſtorven.*

Conſequi aliquem in aliquo libro. Cic. N. D. 1. 15. *Iemand in een boek navolgen*, of *naboutzen.*

Conſequi aliquem ætate. Cic. Cl. 15. *Met iemand gelijke jaaren hebben*, of *even oud zijn, met iemand op den zelven tijd leeven.* In prætura. Plin. E. 7. 16. *Iemand in 't Schouwtampt volgen, na iemand Schout zijn.*

Conſequi aliquid verbis. Cic. *by* Non. 4. 95. Dicendo. Cic. Man. 1. *Iets uytleggen*, of *verklaaren.*

CONSĔQUŬS, ă, ŭm. Lucret. 5. 678. *Navolgende.*

[CONSĔRENO, ăvī, ātŭm, ārĕ. 't Imperſonale word by Livius gevonden in 't volgende voorbeeld.

Cum undique conſerenaſſet. Liv. 39. 46. *Als 't aan alle kanten*, of *overal klaar*, of *helder was geworden.*]

CONSĔRO, ĭs, sēvī, sĭtŭm, sĕrĕrĕ. acc. Cic. N. D. 2. 52. Virg. E. 1. 73. *Een veld*, of *akker bezaaijen.*

Conſerere agrum pomis, oleis, faba, &c. Colum. 2. 2. *Een land met appelen olyfboomen bepooten*, of *beplanten, met boomen bezaaijen*, of *bepooten.*

CONSĔRO, ĭs, sĕrŭī, sērtŭm, sĕrĕrĕ aliquid alicui. Tib. 1. 9. 26. *Iets ergens anders mee t'zamenvoegen, t'zamenhechten, ſtrengelen, t'zamenvlechten, vaſtmaaken, vermengen.*

Catenas ex vimine ſylveſtri conſeruit. Front. St. 1. 5. 20. *Hy heeft teene ketenen t'zamen gevlochten, hy heeft ketenen van teen t'zamen gevlochten.*

Conſerere manum alleen. Cic. Mur. 9. Liv. 6. 42. *of* Conſerere cum hoſte manum. Cic. Att. 7. 20. Manus. Liv. 28. 15. Certamen. Liv. 28. 14. *of* Pugnam. Liv. 35. 4. *Met den vyand handgemeen worden, in een gevecht raaken*, of *tot een gevecht komen; met den vyand vechten*, of *ſlaan, den vyand ſlag leveren.*

Conſerunt pugnam inter ſe. Liv. 32. 10. *Zy zijn t'zamen handgemeen, zy ſlaan, zy leveren malkanderen ſlag, zijn met malkanderen ſlaags*, of *zijn aan malkanderen.*

(Conſerere capita. Sen. Ἀποκολ. 856. *De hoofden by malkanderen ſteeken.*)

CONSĔRTĒ. adv. Cic. Fat. 14. *Aaneengeſchakelt, t'zamengevlochten, doorvlochten, t'zamengeweeven*, of *t'zamengeketent, in malkanderen geſtrengelt.*

CONSĔRTŎR, ōrĭs. m. Plin. H. 23. 1. *Een ſchermer, worſtelaar, vechter.* Zie Harduinus.

CONSĔRTŬS, ă, ŭm. *Ingevoegt, ingeweeven, ingelaſt, ingevlochten, doorgevlochten, ingewerkt, t'zamengevoegt, t'zamengeſtrengelt.*

• Conſertus ſermoni. Liv. 7. 2. *In een reden gelaſt, ingevoegt, vervat*, of *begreepen.*

Bella conſerta bellis. Lucan. 2. 442. *Oorlogen geſchakelt aan oorlogen; oorlogen op oorlogen; na malkanderen volgende krijgen; oorlogen die uyt malkanderen ſpruyten*, of *ontſtaan.*

CONSERVĂ, æ. f. Ter. E. 2. 3. 74. Varr. R. R. 2. 10. *Een medeſlavin, een medegezellinne van dienſtbaarheyd, een mededienſtmaagd.*

CONSERVĀTIO, ōnĭs. f. Cic. Off. 1. 28. *Behouding, beſcherming, voorſtand, bewaring, behoeding, behoudenis, beſchutting.*

CONSERVĀTŎR, ōrĭs. m. *Behouder, behoeder, voorſtander, beſchermer, bewaarder, bezorger, beſchutter, heyland.*

Conſervator Aſiæ. Cic. Fl. 25. Reipublicæ, &c. Cic. Dom. 10. *De behouder*, of *beſchermer van Aziën, van 't Gemeenebeſt, enz.*

CONSERVĀTRIX, īcĭs. f. *Behoudſter, bewaardſter, voorſtandſter, beſchermſter, bezorgſter, ſchutsvrouw.*

Natura eſt ſui conſervatrix. Cic. Fin. 5. 9. *De natuur is haar zelfs behoudſter, de natuur beſchermt, behoed*, of *beſchut zich zelf.*

CONSERVĪTĬŬM, ĭī. n. Plaut. Capt. 2. 1. 49. *Medeſlaverny, mededienſtbaarheyd, gemeene ſlaverny*, of *dienſtbaarheyd.*

CONSERVO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Behouden, behoeden, bewaaren, beſchermen, voorſtaan, verdedigen, handhaeven, beſchutten, bevrijden, bezorgen.*

Conſervare jusjurandum. Cic. Off. 3. 28. *Zijn eed houden*, of *nakomen.*

Conſervare alleen. Ter. Ad. 5. 3. 26. *en* Conſervare rem familiarem. Cic. Off. 2. 24. *Zijn goed bewaaren, te rade houden, beſpaaren, bezuynigen, wel beſtieren*, of *beleggen.*

Conſervare libertatem populi. Cic. F. 11. 7. *De vryheyd des volks bewaaren.*

Priſtinam erga me voluntatem tuam conſerva. Cic. F. 5. 3. *Behou voor my uwe oude vriendſchap, bewaar uwe voorige genegentheyd voor my.*

Tuorum meritorum erga me memoriam conſervabo. Cic. F. 4. 13. *Ik zal de goede dienſten die gy my gedaan hebt gedenken, in mijn geheugenis drukken*, of *nooit vergeeten.*

[CONSERVŬLĂ, æ. f. Sen. Contr. 21. *Een mededienſtmeysje, een medeſlavinnetie.*]

CONSERVŬS, ī. m. Ter. Ad. 3. 3. 70. Cic. F. 12. 3. *Een medeſlaaf, mededienſtknecht, een die met een ander dient*, of *in dienſt is.*

CONSESSŎR, ōrĭs. m. Cic. Att. 2. 15. *Een byzitter, een die met, nevens*, of *by iemand zit*, 't zy om met hem een Toekyker, *of* Rechter te zyn.

Dives pauperem conſeſſorem faſtidit. Liv. 34. 54. *Een rijke lijd*, of *gedoogt niet dat een arme by* of *nevens hem*, of *aan zijn zijde zit.*

CONSESSŬS, ūs. m. Cic. Mil. 1. *Gezelſchap, vergadering, kring*, of *ring van menſchen*, voornamentlyk als men zit.

CONSĪDĔO, ēs, sēdī, sēſsŭm, sĭdērĕ. *Zitten, gezeten zijn, nederzitten, by, nevens*, of *met iemand gezeten zijn*, of *zitten.*

Platoni apes in labellis conſederunt. Cic. D. 1. 36. *De bijën zijn op de lippen van Plato komen zitten.*

Conſidere in aliquo loco. Cic. S. 18. *Ergens gaan zitten, gaan nederzitten, ruſten*, of *gezeten zijn.* Sub arbore. Virg. E. 7. 1. *Onder een boom gaan zitten, onder een boom ruſten*, of *zich nederzetten.*

Conſidere in aliquo loco. Cic. F. 2. 16. *of* Aliquo loco. Cic. Att. 5. 14. *In eenige plaats ſtil zijn, zijn verblijf houden, woonen, zich ophouden, verblijven.* Apud urbem aliquam. Cic. F. 15. 4. *By eenige ſtad ſtil leggen, zich ophouden*, of *blijven.*

Copiæ ibi conſident. Cæſ. B. G. 6. 9. *De benden leggen aldaar.*

[In mediocritate conſidere. Cic. Or. 27. *Een middelmatige ſtijl hebben, geen overvlieger zijn in 't ſchrijven*, of *in 't ſpreeken.*

(CONSĪDĔRANTĔR. adv. Pallad. 3. 17. *Voorzichtelijk, wijſſelijk, bedachtelijk, omzichtelijk.* [De compar. *Conſiderantius* gebruykt Corn. Fronto.]

Conſideranter populi Romani magiſtratus. Val. Max. 8. 1. amb. 2. *De Roomſche Overigheyd heeft omzichtig gehandelt.*)

CONSĪDĔRANTĬĂ, æ. f. Cic. Fr. 3. 9. *Aanmerking, opmerking, overweging, be-*

beſchouwing, *aanſchouwing*, *bemerking*, *beſpiegeling*; *overleg*, *aandacht*, *inzicht*, *bedachtzaamheyd*, *voorzichtigheyd*, *omzichtigheyd*.

CONSIDĚRĀTĒ. adv. Cic. Off. 1. 27. *Voorzigtelijk*, *wijſſelijk*, *aandagtelijk*, *rijpelijk*, *omzigtelijk*, *met opmerking*, *met overleg*, *bedagtelijk*, *met aandagt*, *zorgvuldiglijk*. De compar. *Conſideratius* ſtaat beneden by Cicero, en de ſuperl. *Conſideratiſſime* by Cic. Att. 9. 10.

Conſideratius cum aliquo loqui. Suet. J. 77. *Omzigtiger*, *met meer ontzagh*, of *meer eerbied tegens iemand ſpreeken*.

• Conſideratius utilitati noſtræ conſuluere. Cic. Att. 9. 11. *Zy hebben meer zorge voor ons belang gedraagen*, *zy hebben meer op ons voordeel gezien*, *zy hebben ons welvaeren omzigtiger*, of *zorgvuldiger behertigt*.

CONSIDĚRĀTĬO, ōnĭs. f. *Aanmerking*, *bemerking*, *opmerking*, *beſchouwing*, *overweeging*, *overleg*; *overdenking*, *aandagt*, *inzigt*, *beſpiegeling*, *bedagtzaamheyd*, *om-* of *voorzigtigheyd*. Zie Conſiderantia.

Conſideratio naturæ. Cic. A. Q. 4. 41. *Beſchouwing*, of *beſpiegeling der natuur*.

Accurata conſideratio. Cic. A. Q. 4. 11. *Een nauwkeurige overdenking*.

CONSIDĚRĀTŎR, ōrĭs. m. Gell. 11. 5. *Opmerker*, *aanmerker*, *zorgdrager*, *overweeger*, *overlegger*.

CONSIDĚRĀTŪS, ă, ūm. *Wijs*, *voorzigtig*, *omzigtig*, *verſtandig*, *wel beraden*, *welbedagt*, *opmerkend*, *van een goed oordeel*. De compar. *Conſideratior* ſtaat by Cic. Dej. 6. en de ſuperl. *Conſideratiſſimus* by Cic. Font. 9.

Tarditas conſiderata. Cic. Cl. 42. *Een voorzigtige traagheyd*, *een wijs beleyd zonder verhaaſting*.

In ea re paullo minus conſideratus ille, qui, &c. Cic. P. Q. 3. *Hy is nopende deze zaak niet wel bedagt*, *niet wijs*, of *omzigtig genoeg*, *die*, *enz. Hy gaat wat t'onvoorzigtig in deze gelegentheyd te werk*, *die*, *enz.*

Conſideratus. Cic. I. R. 2. 54. *Dat men aangemerkt*, *overwogen*, *onderzogt*, *bedagt*, of *overlegt heeft*.

CONSIDĚRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Iets aanmerken*, *bemerken*, *beſchouwen*, *overweegen*, *overleggen*, *bezien*, *beſpiegelen*, *overdenken*; *acht neemen*, *door zijn hoofd*, of *gedagten laaten gaan*.

Conſiderare ſecum. Cic. T. Q. 5. 1. *of* Cum animo ſuo aliquid. Cic. V. 3. 12. *Iets by zich zelven overweegen*, of *overleggen*, *iets aandagtiglijk beſchouwen*, of *met bedaartheyd zijn gedagten ergens over laaten gaan*. Secum in animo vitam alicujus. Ter. H. 2. 4. 5. *Zich iemands leven*, of *gedrag voorſtellen*, *iemands handel en wandel met aandacht beſchouwen*.

Etiam atque etiam videre & conſiderare. Cic. V. 5. 68. *Nauwkeurig toezien en overweegen*.

Conſiderare de aliquibus rebus cum aliquo. Cic. F. 14. 14. *Eenige zaaken met iemand overleggen*, of *overweegen*, *met iemand over eenige dingen raadpleegen*.

(Conſiderare is eygentlyk *de ſterren beſchouwen*, of *bezien*. Zie Feſtus.

Conſiderare. *Onderzoeken*, *verneemen*, *naſpeuren*, *navorſchen*.

Se ipſum conſideraturum quod optimum factu eſſet, oſtendit. Curt. 7. 5. 31. *Hy zegt*, *dat hy onderzoeken zou wat beſt ware gedaan te zijn*.

Ruſticus diligentius conſiderare pallium cœpit. Petron. 12. *De boer heeft nauwkeuriger onderzocht of het zijn mantel niet mogt zijn*.)

CONSĪDO, ĭs, sēdi, sēſsūm, sīdĕrĕ. *t'Zamen gaan zitten*, *t'zamen nederzitten*, *zich t'zamen nederzetten*.

Perpetuis menſis alicubi conſidere. Virg. Æ. 7. 176. *Ergens aan doorgaande tafels zitten*, die zich van 't eene eynd der kamer tot het ander uytſtrekken.

Conſidere. *Neêrzakken*, *neêrzijgen*, *neêrzinken*, *neêrvallen*, *neêrſtorten*, *verzinken*.

Terra ingentibus cavernis conſedit. Liv. 33. 7. *De neêrzakkende aarde heeft groote kuylen gemaakt*.

[Conſidere in ignes. Virg. Æ. 2. 624. *Uyt de hoogte*, *van boven neêrſtorten*. Van een verbrandend gebouw ſpreekende.]

Conſidere ad Aras. Tib. 4. 13. 23. *Voor d'Altaaren neêrvallen*, of *zich nederwerpen*.

• Conſidere in aliquo loco. Cic. L. L. 2. 3. *of* aliquo loco. Virg. Æ. 5. 136. *In eenige plaats zich ophouden*, *zijn verblijf houden*, *woonen*, *vertoeven*, of *ſtil zijn*.

Conſedit ira. Liv. 38. 17. *of* Furor illius. Cic. A. Q. 4. 27. *Zijn gramſchap*, of *woede is geſtilt*, *zijn toorn is over*.

Conſiditur. Cic. de Or. 3. 5. *Men zit*, *men gaat zitten*, *men is gezeten*.

Conſidere in alia parte. Sen. E. 117. *Andere gevoelens omhelzen*, of *aanneemen*, *van gedachten veranderen*, of *van andere gedachten worden*; *een andere zijde kiezen*, of *volgen*.

(Conſidere Cretæ, voor in Creta. Virg. Æ. 3. 162. *Zich in Kandia neêrſlaan*.)

CONSIGNANTĬUS. adv. *Uytdrukkelijker*, *krachtiger*, *nadrukkelijker*, *met meer kracht en nadruk*.

Id conſignantius dixerunt Græci. Gell. 1. 25. *De Grieken hebben dat kragtiger gezegt*, *hebben dat nadrukkelijker*, *beter*, of *eygentlijker uytgedrukt*.

CONSIGNĀTĬO, ōnĭs. f. Quintil. I. O. 12. 8. *Een ondertekening*, of *handtekening*, *een ondertekend ſchrift*, *iemands eygen hand*.

CONSIGNATISSĬME. adv. Verſus conſignatiſſime factus eſt de id genus hominibus. Gell. 1. 15. *De vaerzen op dat ſlach van volk gemaakt drukken volkomentlijk wel uyt wat ze zijn*.

CONSIGNĀTŪS, ă, ūm. *Ondertekent*, *met de hand geteykent*, *onderſchreeven*.

Conſignatus literis. Cic. L. L. 3. 20. *Geſchreeven*, *in geſchrift geſtelt*.

Notiones quaſi in animo conſignatæ. Cic. T. Q. 1. 24. *Kundigheden*, of *denkbeelden*, *'t verſtand als ingedrukt*, *ingeprent*, of *ingegrift*.

CONSIGNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Plaut. Trin. 3. 3. 87. *Ondertekenen*, *met zijn handſchrift tekenen*, *zegelen*, *toeſluyten*, van brieven, enz. ſpreekende.

Tabulam ſigno conſignare. Cic. P. Q. 6. *Een brief bezegelen*.

Conſignare aliquid literis. Cic. A. Q. 4. 1. *Iets ſchrijven*, *opſchrijven*, *in geſchrift ſtellen*. Senatus judicia de aliquo publicis literis monumentisque. Cic. Dej. 13. *'t Vonnis*, of *oordeel des Raads over iemand in 't ſtadsboek opſchrijven*, of *aantekenen*.

CONSĬLĔO, ēs, sĭlŭi, sĭlērĕ. Enn. *by* Feſtus. *Zwijgen*, *ſtilzwijgen*, *zich ſtil houden*, *den mond houden*.

CONSĬLESCO, ĭs, sĭlēſcĕrĕ. *Zwijgen*, *ſtilzwijgen*, *niet ſpreeken*, *den mond houden*, *zich ſtil houden*.

Strepitus maternæ ſollicitudinis conſileſcit. Gell. 12. 1. *'t Gerucht van 's moeders zorgen*, of *bekommernis houd op*, of *verdwijnt*.

CONSĬLĬĀRĬŪS, ĭi. m. Suet. Tib. 33. *Raad*, *Raadsman*, *Raadsheer*, *Raadgeever*.

Conſiliarii Regis. Cic. F. 1. 2. *De Raaden*, of *Raadsluyden des Konings*.

[CONSĬLĬĀRĬS, ĭs. m. Paull. D. 1. 2. 2. *en*

CONSĬLĬĀTŎR, ōrĭs. m. Plin. E. 4. 17. Phædr. 2. 6. 2. Apul. M. 1. 1. 20. *Een Raadgeever*, *Raadsman*.]

CONSĬLĪGO, ĭnĭs. f. Plin. H. 25. 8. *Witte nieswortel*, *wit nieskruyd*.

CONSĬLĬO, īs, sĭlŭi, sĭlīrĕ, alicui, & aliquem. *Iemand aanvallen*, *aantaſten*, *beſpringen*, *op 't lijf vallen*, of *ſtorten*, *op iemand aandringen*.

Conſilite fugientibus. Tac. An. 3. 46. *Dringt op hen aan als zy aftreeden*.

Conſilit alios occultos. Tac. An. 6. 36. *Hy valt die geenen*, *die zich verſteeken hadden*, *op 't lijf*. Hier word van anderen *Conſulit* geleezen.

CONSĬLĬŎR, ārĭs, ātūs sūm, ārī alicui. Hor. A. P. 196. O. 3. 3. 17. *Iemand raaden*, of *raad geeven*. (Zie over deze twee woorden onder malkanderen zeer twiſtende de geleerde Borrich. Annal. §. 28. Cellar. Cur. Poſt. p. 56. en 57. Gunther. L. R. §. 259.

Conſiliandi cum ſuis cauſa. Cæſ. B. C. 1. 19. *Om met zijn volk*, of *met de zijnen raad te pleegen*, *zich te beraaden*, *te raade te gaan*, of *de zaak te overleggen*.

Rediere Bononiam conſiliaturi. Tac. H. 2. 53. *Zy zijn te rug naar Boulogne gekeert om raad te pleegen*, *om de zaak t'overweegen*, of *zich te beraaden*.

CONSĬLĬŪM, ĭi. n. *Raad*, *bericht*, *oordeel*, *meening*, *gevoelen*, 't zy genomen, *of* gegeeven.

Conſilium capere. Cic. Att. 3. 3. Conferre. Ter. H. 3. 1. 65. *Raad neemen*, *raadplegen*. Captare cum aliquo. Ter. And. 1. 1. 143. *Met iemand raad pleegen*.

Digitized by Google

gen. Alicui dare. Ter. And. 2. 1. 9. *Iemand raad geeven.*

Non eſt conſilium. Ter. Hec. 3. 5. 44. *Het is niet raadzaam.*

Conſilium capere ex re, & ex tempore. Cic. Att. 9. 2. *Uyt d'omſtandigheyd der zaake, en des tijds een beſluyt neemen*, of *zijn eygen raadsman zijn, zich zelf beraaden.* Probare. Cic. Att. 9. 10. *Een raad goedkeuren, goedvinden*, of *volgen.*

Conſilium exquirere alicujus. Cic. F. 4. 2. *of* Petere ab aliquo. Cic. F. 10. 16. *By iemand te raade gaan, met iemand raad pleegen, iemand om raad vraagen.*

Homo nullius conſilii. Ter. And. 3. 5. 2. *Een raadeloos menſch.*

Facere aliquid de conſilio alterius. Ter. Ph. 3. 3. 17. *Iets op den raad van een ander doen.*

Credere alicui conſilia ſua. Ter. E. 1. 2. 48. *Iemand alle zijne geheymen toevertrouwen.*

Aliquem in conſilium advocare. Cic. *by* Quintil. I. O. 8. 3. *Met iemand te raade gaan, iemand om raad vraagen*, of *iemands raad verzoeken.*

Intimum eſſe conſiliis alicujus. Ter. And. 5. 3. 43. *Iemands geheyme raad zijn.*

Conſilium habere de re aliqua. Cic. Att. 12. 50. Virg. Æ. 9. 227. *Ergens raad over houden*, of *vraagen.*

Conſilii locum non habeo. Ter. And. 2. 1. 20. *Ik ben niet bequaam*, of *in ſtaat om my zelf te raaden, ik kan my zelf niet raaden.*

Minuere conſilium ſuum. Ter. Hec. 4. 3. 10. *Zijn voorneemen veranderen.*

Habere aliquem in conſilio. Plin. E. 1. 20. *Zich van iemands raad*, of *gevoelen dienen, iemand als raadsman houden*, of *gebruyken.*

Conſilium. *Toeleg, aanſlag, voorbeeld.*

Conſilium alicujus ſequi. Nep. Dat. 6. *Iemands voorbeeld volgen.*

Inſtruere conſilia in corde. Ter. Ph. 2. 2. 7. *Een vaſt beſluyt by zich zelve neemen.*

Se adhibere in conſilium. Cic. F. 2. 7. *Met zich zelve raadpleegen.*

Conſilium calidum. Liv. 35. 32. *Een ſtoute*, of *gevaarlijke onderneeming.*

Conſilium. *De Raad, de Raadsvergadering, de Raadsheeren*, of *Raadsleden.*

(De hoc Antigonus cum ſolus conſtituere non auderet, ad conſilium retulit. Nep. Eum. 12. *Van wien Antigonus alleen niets durvende vaſt ſtellen, heeft hy het zijne Raadsheeren bekent gemaakt. Hy heeft het in den Krijgsraad gebracht.*

Conſilio ablegato. Cic. V. 2. 30. *De Raadsheeren verzonden zijnde.*

Conſilium. *Een vond, een kunsje.*

Statuit aliquid conſilii novi ſibi eſſe capiendum. Nep. Eum. 8. *Hy ſtelde voor vaſt, dat hy ſchielijk en op de daad een kunsje moeſt bedenken.*

Sui conſilii non eſſe, zeyden die geenen, die beleefdelyk zogten te ontgaan om iemand, van wien zy verzogt wierden, raad te geeven.

Id arbitrium Conon negavit eſſe ſui conſilii. Nep. Con. 4. *Konon heeft gezegt dat zijn beleyd*, of *verſtand zoo verre niet ſtrekte om van die zaak te oordeelen.*

Conſilium. *Aangelegentheyd, gewigt, aanbelang.*

Eſt res ſane magni conſilii. Cic. Att. 2. 3. *'t Is waarlijk een zaak van groote aangelegentheyd*, of *van groot gewigt. Tot zulke zaaken hebben wy waarlijk veele raadpleegingen van nooden.*

Conſilium. *Een wijze*, of *manier van doen.*

Ego non improbabam cauſam noſtram, ſed conſilium. Cic. F. 6. 1. *Ik keurde onze zaak wel voor goed, maar niet de wijze van doen.*

In conſilio habere. *Betragten, overleggen, op letten.*

Quiſque ſuam fortunam in conſilio habet. Curt. 5. 5. 12. *Ieder een overlegt zijnen ſtaat, en gedraagt zich tegens anderen naar den zelven.*

Qui ad id tempus fortunam in conſilio eſſet habiturus. Liv. 36. 8. *Die tot dien tijd toe op 't geluk zou letten, waar 't zich heene wenden zou.*)

Conſilio. Ter. Hec. 3. 3. 48. Cic. Lig. 12. *Opzettelijk, voordagtelijk, met opzet, met voorbedagten raade, willens en wetens, na voorgaande overleg*, of *beraad.*

CONSIMILIS, is. m. f. le, is. n. *Gelijke ſlach, eenderley aart, malkanderen zeer gelijkende*, of *zeer nabykomende, gelijk, gelijkvormig, gelijkaardig, even gelijk, overeenkomſtig*; in den eygentlyken, en oneygentlyken zin.

Conſimilis alicujus rei. Ter. H. 2. 4. 13. Cic. de Or. 1. 33. *of* alicui rei. Ter. H. 2. 4. 2. Cic. A. 2. 12. *Ergens mede gelijk*, of *overeenkomſtig.*

Conſimilis moribus. Ter. H. 5. 3. 17. *Van eenderley aart, van gelijke inborſt, van gelijke zeden, gebruyken*, of *manieren.*

Mores formæ conſimiles ſunt. Ter. H. 2. 4. 2. *Haar zeden zijn naar haare ſchoonheyd, komen met haar wezen overeen, evenaaren haar lichaams ſchoonheyd.*

(CONSIPIO, is, ui, ĕrĕ. Liv. 5. 42. Gell. 7. 3. *Wijs*, of *verſtandig zijn.*)

CONSISTO, is, conſtiti, conſiſtĕrĕ. *Stil ſtaan, blijven ſtaan, ſtil leggen, blijven leggen, wachten, ruſten, blijven, ſtil houden, zich ergens onthouden.*

Naves contra urbem in anchoris conſtiterunt. Cæſ. B. C. 3. 28. *De ſcheepen bleeven ten anker voor de ſtad leggen*, of *lieten 't anker voor de ſtad vallen.*

Milites Albæ conſtiterunt. Cic. A. 4. 2. *De ſoldaaten zijn te Alba blijven leggen, hebben te Alba ſtil gehouden.*

Conſiſtere. Cic. F. 10. 18. *Stant houden, het hoofd bieden, tegenſtant*, of *wederſtant bieden, blijven ſtaan, pal ſtaan*, van een leger ſpreekende.

Copiæ conſiſtere non audent. Cæſ. B. G. 2. 17. *De benden durven geen ſtant houden.*

Vix bini Oratores ſingulis ætatibus conſtitere. Cic. Cl. 97. *Nauwelijks heeft men twee Redenaars in elke eeuw gezien; nauwelijk hebben 'er twee goede Redenaars in elke eeuw gebloeyt.*

Conſiſtere in aliqua re. Cic. F. 7. 17. *Ergens op ſtaan, ſteunen, ruſten, in beſtaan, in geſtelt zijn, van afhangen, op gegrondt*, of *gevestigt zijn.*

Spes eorum in ea re conſiſtit. Cæſ. B. G. 3. 14. *Hunne hoop is daar op gegrondt*, of *ſtaat daar op; zy hebben hunne hoop daar in geſtelt*, of *op gevestigt.*

Cauſa belli in perſona tua conſiſtit. Cic. A. 2. 22. *Gy zijt oorzaak van den oorlog.*

Eo caſu exercitus ſalus conſtitit. Cæſ. B. C. 3. 14. *Het heyr heeft door dat toeval d'overhand gehad.*

Salus reipublicæ in illo conſiſtebat. Cic. Marc. 7. *De welſtant van 't Gemeenebeſt hing van hem af.*

Mente conſiſtit. Cic. Fr. 2. 3. Mens ei conſiſtit. Cic. Dom. 54. *Hy is by zijn gezond verſtand; hy is wel by zijn zinnen*, of *verſtand, hy raaskalt niet.*

Conſiſtere pectore nihil conſilii quit. Ter. Ad. 4. 4. 4. *Ik weet niet wat ik doen zal, wat weg ik zal inſlaan, wat raad ik zal volgen, naar wat kant*, of *over wat boeg ik het zal wenden, ik kan by my zelven niets vaſt ſtellen, niets bepaalen*, of *beſluyten.*

Stomachus conſiſtit. Celſ. 4. 5. *De maag houd op van braaken, behoudt de ſpijs.*

Videtur κοιλία cœpiſſe conſiſtere. Cic. F. 7. 26. *My dunkt, dat mijn buykloop begint op te houden.*

Conſiſtere cum aliquo. Cic. V. 1. 7. *Met iemand overeenkomen*, of *verdraagen.*

Cum eo verbis conſiſtis, re diſſides. Cic. Fin. 4. 26. *Gy komt met zijne woorden wel overeen*, of *ſpreekt op d'eyge wijze, maar verſchilt in de zaak.*

Acies conſiſtit in agmen quadratum. Tib. 4. 1. 104. *De benden ſtaan in een vierkante hoop geſchaart.*

Uſuræ conſiſtunt. Cic. Att. 6. 1. *Het geldgewin houd op, ſtaat ſtil, de renten loopen niet meer*, of *ſtaan ſtil.*

(Conſiſtere. *Plaats hebben.*

In filio non modo culpa nulla, ſed ne ſuſpicio potuit conſiſtere. Cic. S. R. 52. *De ſchuld had niet alleen in den zoon geen plaats, maar zelf viel 'er geen achterdocht op; de zoon was niet alleen buyten ſchuld, maar ook buyten achterdocht*, of *vermoeden.*

Similis in Bulbo, in Gutta, in aliis nonnullis ſuſpicio conſiſtebat. Cic. Clu. 29. *Diergelijk een achterdocht had plaats by Bulbus, by Gutta, en by eenige anderen.*

Conſiſtere cum aliquo. *By iemand blijven ſtaan.*

Nec vobiſcum quiſquam in foro frugi conſiſtere audet. Plaut. Curc. 4. 2. 16. *En niet een vroom menſch durft by u op de merkt blijven ſtaan.*)

In hoc loco cum altero conſiſtit. Plaut. Ciſt. 4. 2. 30. *Hier ter plaats blijft hy by den anderen ſtaan.*

Con-

Conſiſtere. *Iemand ſtaande houden*, of *doen ſtil ſtaan.*

Adeunt, conſiſtunt. Plaut. Au. 1. 2. 38. *Zy gaan op u aan, en houden u ſtaande.*

Conſiſtere. Gell. 5. 10. *Stellen, vaſt ſtellen.*

Vitam conſiſtere tutam. Lucret. 6. 10. *Het leven in veyligheyd ſtellen.*

Conſiſtere alleen, en conſiſtere cum aliquo. *Voor 't gerecht*, of *voor de vyerſchaar gaan, met iemand pleyten*, om dat ze ſtaande pleyten.

De hoc quidem primo conſiſtam. Tertull. de Idolol. 13. *Daar over zal ik wel eerſtelijk voor 't gerecht gaan.*

Jam de cauſa innocentiæ conſiſtam. Tertull. Apol. 4. *Nu zal ik over een zaak, waar in wy onnozel zijn, pleyten.*

Alius cum matre conſiſtit. Sen. de Ir. 2. 7. *Een ander trekt zijn moeder voor 't gerecht, pleyt met zijn moeder.*

Uſum loquendi perdidiſſe malueram, quam cum homine optime de me merito jam bis conſiſterem. Quintil. D. 333. *'k Was liever ſtom geworden, dan dat ik tegens dien man, aan wien ik zoo veel, wegens zijne aan my beweezene gunſt, verplicht was, ten tweedemaal zoude pleyten.)*

CONSITIO, ōnĭs. f. *Pooting, planting, het pooten*, of *planten.*

Conſitiones arborum delectant. Cic. S. 15. *'t Is vermakelijk boomen te planten.*

CONSITŌR, ōrĭs. m. Ovid. M. 4. 14. *Pooter, planter*, van boomen, enz. ſpreekende. *Boompooter, boomplanter.*

CONSITŪRĂ, æ. f. Cic. *by* Non. 3. 30. *Pooting, planting*, van boomen, wyngaarden, enz. ſpreekende.

CONSITŬS, ă, ŭm. Ovid. Her. 5. 25. *Gepoot, geplant, gezet*, van boomen, enz. ſpreekende.

Ager conſitus. Cic. S. 17. *Een beplant*, of *bepoot land, een land, dat met boomen is bezet.*

Senectute conſitus. Plaut. Men. 5. 2. 4. *Een zeer oud man.*

Cæca caligine mentis conſitus. Catull. 65. 207. *Verduyſtert in het verſtand.*

CONSOBRĪNĂ, æ. f. Cic. P. Q. 4. *Eyge nicht, volle nicht, moeders zuſters dochter.*

CONSOBRĪNŬS, i. m. Cic. S. 17. *Eyge neef, volle neef.* Dit woord word eygentlyk den kinderen toegepaſt wiens moeders zuſters zyn, alhoewel andere Schryvers niet altyd het zoo nauw neemen, en ook wel dus volle neeven van 's Vaders wege noemen. (Zoo doet Trebatius by Paull. D. 38. 10. 10. §. 15.)

CONSŎCĔR, ĕrĭ. m. Conſoceri. Suet. Cl. 29. Ulp. D. 24. 1. 32. §. 20. *Schoonvaders van weder zijden, vermaagſchapte perſoonen*, of *vaders door 't huwelijk hunner kinderen.*

CONSŎCĬĀTIM. adv. Ammian. 15. 27. *In gemeenſchap.*

CONSŎCĬĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Off. 1. 41. *Gemeynſchap, verbintenis, verbond, gezelſchap, vereeniging, t'zamenleving, maatſchappy.*

Diſſolvitur omnis humana conſociatio. Cic. Off. 3. 6. *Men verbreekt alle menſchelijke maatſchappy, verbintenis*, of *t'zamenleving.* (Andere lezen conſortio.)

CONSŎCĬĀTŬS, ă, ŭm. *Vereenigt, verzelt, vergezelſchapt, verknocht, verbonden.* De ſuperl. *Conſociatiſſimus* ſtaat beneden by Cicero.

Voluntas conſociatiſſima. Cic. F. 3. 3. *Een zeer nauwe vriendſchap.* Zommige leezen *Conſtantiſſima.*

Conſociatus cum aliquo. Cic. L. L. 1. 7. *Met iemand in vriendſchap*, of *goed verſtand zijnde*, of *leevende.*

Inter ſe conſociati. Cic. Fin. 3. 20. *Verbondene*, of *vereenigde perſoonen, goede*, of *onderlinge vrienden.*

Conſociati hominum alicubi greges. Cic. Par. 6. *Een ſchoonen*, of *grooten hoop volks ergens byeen vergadert, t'zamen gevloeyt*, of *gekomen.*

Nihil mihi cum eo conſociatum eſt. Liv. 25. 18. *Ik heb geene gemeenſchap met hem.*

CONSŎCĬO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Vereenigen, verbinden, verknochten, t'zamenvoegen, verzellen, vergezelſchappen, vermengen, vermaatſchappen.*

Conſociare cum aliquo. Plaut. R. 2. 6. 67. *Zich met iemand verbinden, een maatſchappy met iemand maaken*, of *aangaan*, voornamentlyk van goederen, koopmanſchap, enz. ſpreekende.

Sudor ſeſe cum unguentis conſociavit. Plaut. Moſt. 1. 3. 119. *Het zweet heeft zich met de zalven vermengt.*

Cum eo conſociaſti conſilia peſtis meæ. Cic. Red. Sen. 7. *Gy hebt t'zamen mijn verderf*, of *ondergang gezworen.*

Conſociare ſe in conſilia pacis & belli. Liv. 42. 29. *Zich by de raadſlagen van vrede en oorlog voegen.*

Conſociant illi arma cum Gallis. Liv. 8. 14. *Zy voegen hun leger*, of *wapenen by de Franſchen, zy verbinden zich met de Franſchen.*

CONSŌLĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Vertrooſtelijk, die trooſt kan ontfangen, die te vertrooſten is*, of *zich wil laaten trooſten, bequaam om vertrooſt te worden.*

Dolor vix conſolabilis. Cic. F. 4. 3. *Een byna onverzettelijke droefheyd, een lijden waar over men nauwlijks te trooſten is.*

(Conſolabilis. Activ. *Trooſtende, trooſt aanbrengende, dat vertrooſten kan.*

Ut permitterent ſibi canere carmen caſus illius ſui conſolabile. Gell. 16. 19. *Datze hem zouden vergunnen een deuntje te ſpeelen, dat hem in dit zijn ongeval zou konnen vertrooſten.)*

CONSŌLANDŬS, ă, ŭm. Plin. P. 69. *Die vertrooſt moet worden.* Conſolandus hic mihi eſt. Plaut. B. 4. 3. 12. *Ik moet dien man vertrooſten, hy behoort van my getrooſt te worden.*

CONSŌLĀTĬO, ōnĭs. f. *Trooſt, vertrooſting, verquikking, verzachting, hulpmiddel, verzoeting van hartzeer.*

Ad hæc omnia una conſolatio eſt. Cic. Att. 15. 1. In his omnibus una conſolatio occurrit. Cic. F. 3. 2. *In alle deze ongevallen is dit maar d'eenige trooſt.*

Afferre alicui conſolationem. Cic. Att. 10. 4. *Iemand vertrooſten.*

Dolor vincit omnem conſolationem. Cic. Att. 12. 14. *De ſmert is ontrooſtelijk.*

CONSŌLĀTŌR, ōrĭs. m. Cic. T. Q. 3. 30. *Trooſter, vertrooſter.*

CONSŌLĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. Cic. Att. 13. 20. *Trooſtelijk, tot vertrooſting dienende*, van een brief ſpreekende.

CONSŎLĬDĀTĬO, ōnĭs. f. Ulp. D. 7. 2. 3. §. 2. *'t Eygendom van een vruchtgebruyk.*

CONSŎLĬDĀTŬS, ă, ŭm. Zie Conſolidor.

CONSŎLĬDO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Conſolidare parietem. Vitruv. 2. 8. *Een muur in 't verband metzelen, vaſt maaken*, of *vaſt leggen.*

CONSŎLĬDOR, āris, ātŭs ſŭm, ārī. *Weêr aan 't eygendom komen*, of *vervallen.* Dat is, wanneer 't vruchtgebruyk van iets weder aan eenig eygendom vereenigt word, en dat hy, die vruchtgebruyker was, eygenaar word.

Uſufructus apud eum conſolidatus eſt. Ulp. D. 7. 2. 3. §. 2. *'t Vruchtgebruyk is hem ten eygendom geworden.*

• Rationes conlectæ & conſolidatæ. Cic. F. 5. 20. *Opgemaakte en geſlote rekeningen.* 't Is beter zich aan 't handſchrift, dan aan Victorius te houden, die by giſſing wil dat men Conſolutæ moet leezen.

CONSŌLOR, aris, ātŭs ſŭm, ārī. acc. *Iemand trooſten*, of *vertrooſten, trooſt geeven.*

Conſolari dolorem alicujus. Cic. F. 4. 6. *Iemand in zijn droefheyd*, of *over zijn ongeval trooſten.*

Inani ſpe conſolaris me. Cic. Q. R. 14. *Gy vertrooſt my met een ydele hoop.* Eloquentia conſolamur afflictos. Cic. N. D. 2. 57. *Wy gebruyken de welſprekentheyd om d'ellendigen te trooſten.*

Conſolor ipſe me per literas. Cic. F. 12. 8. *Ik vertrooſt my zelven door boekoeffeningen.*

Conſolari aliquem de morte alterius. Cic. T. Q. 3. 29. *Iemand over de dood van een ander vertrooſten.* De Republica aliquem. Cic. Att. 1. 16. *Iemand over 't leed*, of *ongelijk trooſten dat hy van den Staat lijd.*

• Cum animum veſtrum erga me video, vehementer conſolor. Gell. 15. 13. *Als ik u lieder genegentheyd t'mywaarts zie, dan worde ik zeer vertrooſt.*

Sic conſolatis militibus. Juſt. 22. 6. *De ſoldaaten dus vertrooſt zijnde.*

(Conſolari. *Vergoeden, vergelden.*

Gloria eſt una, quæ brevitatem vitæ poſteritatis memoria conſolatur. Cic. Mil. 35. *'t Is de roemruchtigheyd alleen die de kortheyd des levens vergoed met onze gedachtenis by de nakomelingen*, of *om dat wy by de nakomelingen in gedachtenis zullen zijn.)*

Digitized by Google

CŌNSŌMNĬO, ās, āvī, ātūm, ārĕ aliquid. Plaut. Moſt. 3. 2. 70. *Droomen, in den ſlaap ergens over raaskallen.*

CŌNSŎNANS, āntĭs. omn. gen. Vitruv. 5. 8. *Weêrgalmende, weêrklinkende, weêromkaatzende*, van een plaats ſpreekende. De compar. *Conſonantior* ſtaat beneden by Cicero.

• Verba conſonantiora. Cic. Part. 57. *Beklinkende woorden, woorden die een beter, zoeter*, of *aangenamer klank hebben.*

[**CONSONANS**, āntĭs. f. Quintil. I. O. 6. 4. *Een medeklinker.*

CONSONANTER. adv. Zie beneden Conſonantiſſime.

CŌNSŎNĀNTĬĂ, æ. *t'Zamenſtemming, melklank, t'zamenklank, eenſtemmigheyd, goed geluyd, de maat*, of *val van een ſtem.*]

Vox feriens ſingulorum vaſorum cava incitabit acutam claritatem, & concentu convenientem ſibi conſonantiam. Vitruv. 5. 5. *De ſtem in de holligheyd van elk vat ſchietende, zal een helderder en klaarder geluyd verwekken, en door d'overeenkomſt van de ſtem een gelijkmatige galm voortbrengen.*

Conſonantiam habere. Vitruv. 5. 5. *'t Zelve geluyd ſlaan, in de ſtemval overeenkomen, 't zelve geluyd hebben.*

Recipiunt a valvarum auxilio conſonantiam vocis. Vitruv. 5. 5. *Hunne ſtem word door de weêrklank*, of *weêrgalm der deuren geſterkt*, of *geholpen.*

CŌNSŌNĀNTISSĬMĒ. adv. Vitruv. 6. 1. *Met een groote eenſtemmigheyd, gelijkvormigheyd, evenredigheyd*, of *gelijkmatigheyd; zeer gelijkmatig, met een zeer groote overeenkomſt, zeer net.*

CŌNSŌNĒ. adv. Apulej. M. 1. 106. *Eenſtemmiglijk.*

CŌNSŎNO, ās, sŏnŭi, sŏnĭtūm, sŏnārĕ. Plaut. Am. 1. 1. 73. *Weêrgalmen, weêrklinken, een weêrgalm*, of *weêrklank geeven, een* Echo *maaken.*

Conſonat clamor. Liv. 36. 34. *Het geroep is eenparig.*

Conſonare ſibi in aliqua re. Quintil. I. O. 2. 20. *Zich zelven ergens in gelijken*, of *gelijk in zijn; met zich zelven ergens in overeenkomen; altoos ergens in de zelve zijn*, of *'t eyge beleyd houden.*

Vitæ illius tenor per omnia conſonat ſibi. Sen. E. 31. *De trant zijns levens is in alles gelijkvormig, hy leeft altoos op de zelve wijze.*

Conſonat moribus oratio. Cic. Sall. 1. *Zijne redenen komen met zijn gedrag*, of *zeden overeen, hy doet 't geen hy zegt.*

CŌNSŎNŬS, ă, ūm. Ovid. M. 13. 610. *Weêrklinkend, weêrgalmend, weêromkaatzend.*

Vox conſona linguæ. Sil. 17. 448. *Een ſtem met de taal overeenkomſtig.*

• Conſonus. Cic. Att. 4. 16. *Gelijkvormig, gelijkmatig, welvoegende, gevoeglijk, overeenkomſtig, evenredig.*

CŌNSŌPĬO, īs, īvī, ītūm, īrĕ aliquem. Lucret. 6. 792. *Iemand ſlaperig maken, aan 't ſlapen helpen, in ſlaap ſuſſen*, of *wiegen, vaak veroorzaaken.*

Conſopiri ſomno ſempiterno. Cic. T. Q. 1. 49. *Met een eeuwige ſlaap bevangen zijn, voor eeuwig*, of *voor altoos ſlaapen.*

CONSŌPĪTŪS, ă, ūm, ab aliquo. Cic. T. Q. 1. 38. *Door iemand in ſlaap gebragt*, of *geſuſt, in ſlaap gewiegt, ſlaperig gemaakt*, of *te ſlaapen gelegt.*

Somno conſopitus. Cic. D. 2. 66. *Vaſt in ſlaap, vaſt ſlapende, in diepen ſlaap leggende.*

CŌNSŎRĀNI, ōrūm. m. plur. Plin. H. 4. 19. *De Conſegranſers*, Een volk van Gaskonjen.

CONSORS, ōrtĭs. omn. gen. Plin. E. 8. 14. *Deelgenoot, metgezel, medegenoot, medeſtander, makker, maat, medemaat, medemakker, ſpitsbroeder.*

Conſors laboris. Cic. Cl. Or. 1. *Een medearbeyder.*

Conſors periculi alterius. Sen. A. 5. 978. Plin. P. 60. 5. *of* Periculi cum aliquo. Cic. Mil. 37. *Een deelgenoot van het zelve gevaar, een die met een ander het zelve gevaar loopt*, of *dien het zelve lot over 't hoofd hangt.*

Conſors alicujus in lucris atque furtis. Cic. V. 3. 66. *Iemands makker*, of *medemaat in zijn winſt en dieveryen; medeplichtig aan iemands winſt en roveryen.*

Conſors etiam Cenſoris erat. Liv. 41. 27. *Hy was ook de medegenoot van den Zedenmeeſter, hy hadde zulk een aanzienlijke magt*, of *was zelf zoo groot een man als de Zedenmeeſter.*

Non modo commune, ſed conſors etiam Regnum duobus Regibus fuit. Liv. 1. 23. *'t Rijk is deze twee Koningen niet alleen gemeen geweeſt, maar is ook van hen vreedzamelijk beſtiert.*

• Conſortes. Cic. V. 3. 23. *Aangelanden, luyden wiens land aan malkanderen legt.*

Generis conſortes. Ovid. Her. 3. 47. *Maagen, verwanten, vrienden, 't zelve geſlacht, bloedverwanten.*

Conſors caſus. Prop. 1. 21. 1. *Een diergelijk ongeval, de zelve ramp, 't zelve onheyl*, of *ongeluk.*

Conſors. Cod. 3. 41. 1. *Een medeſtander, iemands medelinger*, of *medegenoot in een rechtzaak.* Een woord der vierſchaar.

Conſors thalami. Ovid. M. 10. 246. *Een bedgenoot, echtgenoot.*

Conſors ſtudiorum. Sen. E. 7. *Een medeleerling.*

(Conſortes. *Medeërfgenaamen, deelgenooten van 't zelve erfdeel, zoo lang als 't in 't gemeen ſtaat, en noch niet verdeelt is.* In oude Gloſſen vinden wy Conſortes κατόχοι, σύγκληροι. Zie Salm. Exerc. Plin. p. 891. a. E.

Cum ex agris tres fratres conſortes profugiſſent. Cic. V. 3. 23. *Als drie broeders, die d'erfenis in 't gemeen aanging, van 't veld waren gaan loopen.*)

CONSORTIO, ōnĭs. f. Liv. 6. 40. Cic. Off. 3. 6. *Gemeenſchap, genootſchap, verbintenis, maatſchappy, gezelſchap, deelgenootſchap, gemeenzaamheyd, vriendſchap, gemeente.*

Conſortio. Papin. D. 46. 3. 96. §. 3. *Gemeenſchap van goederen.*

Diſſolvere omnem humanam conſortionem. Cic. Off. 3. 6. *Alle menſchelijke gemeenſchap ontbinden, oploſſen, vernietigen.*

CŌNSORTĬŬM, ĭī. n. Modeſt. D. 23. 2. 1. Papin. *by* Ulp. 17. 2. 52. §. 8. *Gemeenſchap, verzelling, verzelſchapping, gemeenſchap van goederen, maatſchappy in iets.*

Stomacho cum veſica quoddam conſortium eſt. Celſ. 7. 27. *Daar is eenige gemeenſchap tuſſchen de maag en de blaas; de blaas heeft eenige mededeeling van de maag.*

Conſortium imperii poſcere. Juſt. 38. 4. *Het medegenootſchap der regeering eyſchen.*

(**CŌNSPĔCTŎR**, ōrĭs. m. *Een beſchouwer, aanſchouwer.*

Deus conſpector cordis eſt. Tertull. de cult. Fem. 13. *God is een beſchouwer der herten.*)

CŌNSPĔCTŬS, ūs. m. *'t Aanzien, beſchouwen, gezicht, ooglonking, oogwenk.*

In conſpectum cadere. Cic. T. Q. 1. 22. *Onder 't gezicht vallen, gezien worden.*

Frui conſpectu urbis, &c. Cic. Syll. 9. *'t Genoegen hebben van de ſtad, enz. te zien; 't gezicht van de ſtad genieten.*

In conſpectum alicujus ſe dare. Cic. V. 5. 33. *of* Venire. Cic. Fin. 1. 7. Prodire. Ter. Ph. 2. 4. 3. *Zich voor iemand vertoonen, voor iemands gezicht verſchijnen, onder iemands oogen*, of *in zijn tegenwoordigheyd komen.*

In conſpectu Senatus. Cic. A. 2. 4. *In 't gezicht, onder d'oogen*, of *in tegenwoordigheyd van den Raad.*

In conſpectu utraque acies erat. Curt. 3. 10. 1. *De twee legers hadden*, of *ſtonden malkanderen in 't gezicht.*

Amittere aliquem è conſpectu. Ter. Eun. 2. 3. 2. *Iemand uyt zijn gezicht verliezen.*

E conſpectu evolare. Cic. V. 5. 35. Fugitare conſpectum alicujus. Ter. H. 3. 1. 25. Fugere è conſpectu. Ter. Hec. 1. 2. 107. *Zich uyt iemands oogen begeeven*, of *weeh pakken, uyt iemands gezicht ſchielijk vertrekken.*

Conſpectum alicujus poſſe ferre. Cæſ. B. G. 7. 19. *Iemands gezicht kunnen verdraagen.*

(Conſpectus. *Een kort begrijp, vertoog van dingen, die te vooren wijd uytgebreyd waren, en tot weynige hoofdſtukken gebragt worden*, om dat ze als te gelyk voor ons gezicht verſchynen om bezien te worden.

Ut conſpectum quendam ætatum antiquiſſimarum, item virorum illuſtrium qui in his ætatibus nati fuiſſent, haberemus. Gell. 7. 21. *Op dat wy eenig vertoog mogten hebben van de dingen, die in oude tyden voorgevallen, als ook van*

Digitized by Google

van de doorluchtige mannen, die in die een van geboren mogten zijn.

Conſpectus. *De begrooting, waardeering, ſchatting; het beloop van iets.*

Interrogavit, quantus eſſet pecuniæ conſpectus, ad id totum opus abſolvendum. Gell. 19. 10. *Cornelius Fronto heeft gevraagt, hoe veel gelds het beloopen zoude om dat geheele werk te voltrekken*, of *hoe hoog het werk, om het te voltrekken, wierd begroot.*)

[Conſpectus. *Iets dat gezien word. De zaak die gezien word.*

Frequens conſpectus veſter eſt mihi jucundiſſimus. Cic. Man. 1. *Dat ik u dikwils zien mag, voor u aangezicht, in uwe tegenwoordigheyd komen mag, is my zeer aangenaam.* Conſpectus is hier 't Roomſche volk.]

CONSPECTUS, a, um. *Gezien, bekeken, beſchouwt, ontdekt, ontwaar geworden, kenbaar.*

Pictis conſpectus in armis. Virg. Æ. 8. 588. *Kenbaar*, of *ontdekt door zijn geſchilderde wapenen.*

Conſpectus. *Aanmerkelijk, merkwaardig, aanzienlijk, doorluchtig, voortreffelijk, uytmuntend, ſchoon, uytſtekent, beroemt, roemruchtig.* De compar. *Conſpectior* ſtaat beneden by Livius.

Fama conſpectum eum virum efficiebat. Liv. 45. 7. *'t Goed geruchte bragt dezen man in aanzien.*

Ut conſpectior mors foret. Tac. H. 4. 11. *Op dat zijn dood te doorluchtiger ware, te meer uytſtak, te meer uytblonk*, of *grooter gerucht baarde.*

Comitatus turba quam dignitate conſpectior. Liv. 22. 40. *Een hoop volks*, of *een deel menſchen, aanzienlijker door hunne menigte, dan door hunne waardigheyd.*

Pars nulla erat conſpectior capillis. Ovid. M. 4. 795. *Hy had niets ſchoonder*, of *men zag niets uytmuntender dan zijn haair; zijn haair was 't ſchoonſte dat hy had.*

Platano conſpectior. Ovid. M. 13. 794. *Hooger*, of *verhevener dan een Plaanboom*, of *Ahornboom.*

Omne vitium habet tanto conſpectius crimen in ſe, quanto major habetur, qui peccat. Juv. 8. 140. *Ieder laſter loopt dies te meer in 't oog, hoe hy aanzienelijker is, die dezelve begaat.*

CONSPERGO, is, ſperſi, ſperſum, ſpergere aliquid aliquo liquore. *Iets ergens mee bevochtigen, beſprengen, begieten, beſproeijen, nat maaken, beſtrooijen.*

Conſpergere flores ante ædes. Plaut. Curc. 1. 1. 80. *Bloemen voor 't huys werpen, ſtrooijen.*

Conſpergere aliquem lacrymis. Cic. Pl. 41. *Iemand met zijn traanen beſproeijen, bedauwen*, of *nat maaken.*

Scripta ſua hilaritate quadam conſpergere. Cic. A. Q. 1. 2. *Zijn ſchriften*, of *werken met een aardige genoeglijkheyd vercieren, doorſpekken, doormengen, doornaaijen*, of *oppronken.*

(Conſpergere humum. Phædr. 2. 5. 15. *en* conſpergere vias propter pulverem. Suet. C. 43. *De wegen begieten; de wegen, voor 't ſtuyven, begieten*)

CONSPERSIO, onis. f. Pallad. 12. 13. *Het beſprengen.*

CONSPERSUS, a, um. *Bevochtigt, bedauwt, beſproeit, beſprengt, nat gemaakt.*

Caro ſale conſperſa. Colum. 12. 53. *Vleeſch met zout beſprengt, luchtig gezouten vleeſch.*

* Caput ſtellis conſperſum. Cic. N. D. 2. 43. *Een hoofd met ſterren bezaayt, van ſterren blinkende*, of *glinſterende.*

* Oratio verborum ſententiarumque floribus conſperſa. Cic. de Or. 3. 25. *Een reden met veel bloemtjes doorzaayt*, of *cierlijk opgeſchikt.*

CONSPICABILIS, is, m. en f. e, is, n. *Aanzienlijk.*

Os conſpicabile. Prudent. περὶ στεφ. 10. 633. *Een aanzienlijk aangezicht.*

CONSPICATUS, a, um. Plaut. St. 2. 2. 43. *Die iets bemerkt, gezien*, of *in 't gezicht gekregen heeft, die iets gewaar geworden is*, of *beſpeurt heeft.*

Hunc conſpicatæ naves. Cæſ. B. C. 2. 22. *De ſcheepen dezen gewaar geworden zijnde*, of *in 't gezicht gekregen hebbende.*

CONSPICILLO, onis. m. *Verſpieder, beſpieder, wachter, ſchildwacht.*

Dum redeo domum, conſpicillo conſecutus eſt clanculum. Plaut. Ciſt. 1. 1. 93. *Terwijl ik naar huys ging, is de verſpieder heymelijk van achteren gevolgt.* 't Is beter dit aldus uyt te leggen, dan te zeggen; *Hy heeft my, als ik naar huys ging, van een hoogte*, of *verhevene plaats nagezien, nagekeken*, of *nageoogt.* (Zoo leggen evenwel deze plaats uyt Douza, Lambinus en Taubmannus, volgende Nonius, aangetrokken in de volgende §. Men zoude het ook wel voor *een bril*, of *vergrootglas* konnen nemen.)

CONSPICILLUM, i. n. Plaut. Medic. *by* Non. 2. 116. *Een wachttoorn, beſpietoorn, een plaats van waar men ziet wat 'er omgaat.*

CONSPICIO, is, ſpexi, ſpectum, ſpicere. acc. *Zien, bezien, aanzien, beſchouwen, begluuren, aanſchouwen, bekijken; bemerken, aanmerken, overweegen, opmerken, waarneemen, gewaar worden.*

Conſpicite eum mentibus veſtris, quem oculis non poteſtis. Cic. C. B. 20. *Beſchouwt hem eens in uwe gedachten*, of *verbeeldt hem u eens in uwe gedachten, dien gy met d'oogen niet zien kond.*

Conſpici velle. Cic. Piſ. 25. *Gezien*, of *bekeken willen zijn, zoeken gezien te worden.*

Conſpici bonis animi ſui. Ovid. Tr. 1. 5. 34. *Door de groote gaven*, of *hoedanigheden van zijn gemoed aanzienlijk*, of *hoog geacht worden.*

(Conſpici in neutram partem. Nep. Att. 13. In neutrum Ovid. Tr. 2. 114. *Noch in 't een, noch in 't ander uytſteeken*, zoo dat een yeder het oog op ons hebbe.)

CONSPICOR, aris, atus ſum, ari. Plaut. Pſ. 4. 2. 24. *Zien, bezien, aanzien, bekijken, aankijken, begluuren, aanſchouwen; bemerken, overweegen, beſpeuren, opmerken, aanmerken.*

Cur in his ego te conſpicor regionibus? Ter. E. 5. 9. 32. *Hoe koom ik u in dit land*, of *hier ter plaatze te zien?*

CONSPICUUS, a, um. *Zichtbaar, zienelijk, dat gezien kan worden*, of *zich aan 't oog vertoont.*

Pyramides adnavigantibus conſpicuæ. Plin. H. 36. 12. *Grafnaalden die van de langs de kuſt varende*, of *voorbyzeylende konnen gezien worden.*

Canis conſpicuus albo colore. Colum. 7. 12. *Een hond die aan zijn witte huyd*, of *kleur, kenbaar is.*

(Conſpicuum aliquem facere. Suet. A. 45. *Iemand in elks oog brengen, maaken dat yeder een het oog op iemand ſlaa.*)

Conſpicuus. Ovid. Art. 3. 394. Mart. 7. 49. 2. *Schoon, verheven, treffelijk, aanzienelijk, hoog, groot*, van een plaats, *of* zaak ſpreekende.

* Conſpicuus. *Aanzienlijk, voortreffelijk, uytmuntend, uytſtekend, welgemaakt, ſchoon, doorluchtig.*

Conſpicuus forma juvenis. Plin. E. 7. 24. *Een heel ſchoon*, of *welgemaakt jongman.*

* Conſpicuus homo. Liv. 1. 34. *Een doorluchtig, uytmuntend, deftig, aanzienlijk*, of *voortreffelijk man.*

Homo illuſtri laude conſpicuus. Plin. E. 3. 3. *Een man van een uytmuntende roem.*

(CONSPIRATE. adv. *Eenmoediglijk, eenpaariglijk.* De compar. *Conſpiratius* ſtaat beneden by Juſtinus.

Lacedæmonii eo conſpiratius ad arma concurrunt. Juſt. 3. 5. 3. *De Lacedæmoniers loopen zoo veel t'eenpaariger naar de wapenen*, of *tot het gevecht.*)

CONSPIRATI, orum. m. plur. Suet. D. 17. *De t'zamenzweerders, t'zaamgezwoornen, vloekverwanten, eedgenooten, verbondenen.*

CONSPIRATIO, onis. f. *Een aanſlag, t'zamenzweering, t'zamenſpanning, verbintenis, toeleg, onderling bezwore toeleg, eedverbond*, in een goeden en quaaden zin.

Ubi illa conſpiratio fuit conflata, reſtincta eſt. Cic. ant. ir. exſ. 6. *Daar die t'zamenzweering gebrouwen is, is ze gedempt, geſmoort*, of *vernietigt.*

Conſpiratio. Cic. Off. 2. 5. *Verdrag, beſluyt, vereeniging, verbintenis, onderlinge belofte, aanſpanning van veele perſoonen.*

Conſpiratio virtutum. Cic. Fin. 5. 23. *De vereeniging der deugden.*

Conſpiratio quorundam contra dignitatem alicujus. Cic. Dej. 4. *d'Aanſpanning van zommigen tegens een anders waardigheyd.* Conſpiratio bonorum in Republica bene gerenda. Cic. Dom. 11. *'t Verdrag, d'onderlinge belofte*, of *verbintenis van eerlijke luyden om den Staat wel te beſtieren.*

Concordia & conſpiratio omnium ad defendendam libertatem. Cic. F. 10. 15. *Een*

Digitized by Google

15. *Een eendrachtige verbintenis ter verdediging der vryheyd.*

CONSPIRATŬS, ūs. m. Gell. 1. 11. *Verdrag, vereeniging, onderlinge beloſte, eendracht, toeſtemming, overeenkomſt.*

CONSPIRATŬS, ă, ūm. Res in unum conſpiratæ. Sen. E. 84. *Dingen die tot het zelve eynde loopen, of ſtrekken, die het zelve oogmerk hebben, of tot het zelve oogmerk geſchikt*, of *dienſtig zijn.*

Conſpiratæ factionum partes. Phæd. 1. 2. 4. *De zamengezwoorene partyſchappen.*

CONSPIRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Zamenblaazen.* Cornua conſpirant. Virg. Æ. 7. 615. *De hoorens blaazen zamen.*

Conſpirare. *t'Zamenſpannen, zich verbinden, zich t'zamenvoegen, t'zamen aanſpannen, t'zamenzweeren, een vloekverbond aangaan, in een gemeen*, of *onderling verſtand zijn, t'zamenſtemmen, overeenkomen, eendrachtig zijn.*

Ad defendendam Rempublicam omnes Ordines conſpirant. Cic. A. 3. 5. *of* Conſenſus omnium Ordinum conſpirat. Cic. F. 3. 12. *Alle de Staaten zijn in 't verſtand, ſtemmen t'zamen, beſluyten eendrachtelijk, zijn 't eens*, of *komen overeen om den Staat te verdedigen*, of *te beſchermen.*

Copiæ ad defectionem conſpirant. Front. St. 2. 7. 2. *De krijgsbenden zijn op oproer, opſtand, muyteren*, of *afval bedacht.*

Conſpirare cum aliquo. Cic. L. Agrar. 1. 9. *Met iemand aanſpannen.*

Conſpirare in aliquem. Suet. J. 80. *Tegens iemand aanſpannen, t'zamenſpannen, t'zamenzweeren*, of *een eed- of vloekverbond aangaan.*

(Conſpirare van Spira. *In kronkels leggen.*

Anguis ſe in Ogulnii tabernaculo conſpiravit. Aur. Vict. V. I. 22. 2. *De ſlang heeft zich in de tente van Ogulnius in kronkels gelegt.*)

CONSPISSATŬS, ă, ūm. Plin. H. 25. 6. *Verdikt, dik, vaſt.*

Solum conſpiſſatum. Colum. 2. 18. *Gepakte*, of *vaſte aarde.*

‡ CONSPONSI, ōrūm. m. Feſtus. *Onderling by eede verbondenen, die zich wederzijds by eede trouw beloofſt hebben.*

CONSPONSŌR, ōrĭs. m. Cic. Att. 12. 17. *Medeborg, een die met*, of *nevens een ander voor iemand borg is*, of *inſtaat.*

Conſponſor. Feſtus. *t'Zamenzweerder, t' zaamgezwoorne, eedgenoot, vloekverwant*, vermids ze malkanderen onderling by eede verplichten om 't geheym te bewaaren, en 't zelve gevaar te loopen.

Conſponſus, ă, ūm. *By verdrag afgeſproken.*

Conſponſum fœdus. Auſon. E. 10. 11. *Een geſtaafd verbond.*

(CONSPŬO, ĭ, ūtūm, ĕrĕ. *Beſpouwen.* Jupiter conſpuit Alpes nive. Hor. S. 2. 5. 41. *Jupiter beſpouwt*, of *beſtrooyt het Alpiſch gebergte met ſneeuw.* Het paſſivum conſpuor gebruykt Plaut. Curc. 4. 2. 17. voor *verachten, verſmaaden.*)

CONSPURCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Lucret. 6. 21. *Beſmetten, bevlekken, bezoedelen, beſmeeren, bevuylen, bekladden, bederven, vuyl*, of *lelijk maaken, onteieren.*

Aliquid proluvie ventris conſpurcare. Colum. 8. 3. *Iets met ſtront beſmeeren.*

CONSPŪTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Fr. 2. 3. *Iemand*, of *iets beſpouwen, op iemand*, of *iets ſpouwen.*

CONSTĂBĬLĬO, īs, īvī, ītūm, īrĕ. acc. *Beveſtigen, verzekeren, vaſtmaaken, vaſt- of zeker ſtellen, op een vaſten voet brengen*, of *ſtellen.*

Conſtabilire rem ſuam. Ter. Ad. 5. 1. 9. Plaut. Capt. 2. 3. 93. *Zijn dingen wel doen, zijn zaaken op een vaſten voet brengen, in een veyligen ſtaat ſtellen, verzekeren*, of *beveſtigen.*

CONSTANS, āntĭs. omn. gen. Cic. D. 2. 6. *Standvaſtig, beveſtigt, verzekert, vaſtgeſtelt, onwankelbaar, onverzettelijk, eenparig, geſtadig, onveranderlijk, gematigt, bezet.* De compar. *Conſtantior* ſtaat by Liv. 22. 39. en de ſuperl. *Conſtantiſſimus* by Liv. 4. 37.

Stabilis & conſtans amicus. Cic. Am. 17. *Een zeker en ſtandvaſtig vriend.*

Conſtans in rebus optimis. Cic. Cl. 25. *Standvaſtig in 't goede, in de deugd volherdende*, of *deugdzaam.* Fidel. Tac. H. 3. 57. *Standvaſtig in trouwe, getrouw.* In levitate. Ovid. Tr. 5. 8. 18. *Standvaſtig*, of *volhardende in ongeſtadigheyd, altoos ongeſtadig, wiſpelturig*, of *veranderlijk.* In vitiis. Hor. S. 2. 7. 18. *Hardnekkig in 't quaade, in 't quaade volhardende.*

Conſtans animus. Cic. Off. 1. 23. *Een vaſte, onwankelbaare, onverſchrokke, onvertzaagde*, of *onbezwijkelijke moed.* Ætas. Cic. S. 10. *Rijpe*, of *mannelijke jaaren, een mannelijke ouderdom.*

Conſtantem habent ſtellæ curſum. Cic. N. D. 3. 10. *of* Converſionem. Cic. N. D. 2. 21. *De ſterren hebben haren vaſten loop.*

Conſtans. *Standvaſtig, zeker, verzekert, gewis, ontwijfelbaar, waar, waarachtig, blijkelijk, blijkbaar.*

Rumores conſtantes. Cic. F. 12. 9. *Geruchten die vervolgen, die d'een op d'ander volgen.*

Conſtans fama. Cic. Fr. 1. 1. *Een zeker gerucht, een waare*, of *vaſte tijding*, die by de wereld word aangenomen.

Conſtans magno. Ovid. Her. 7. 47. *Dat veel koſt*, of *duur is.*

CONSTANTĔR. adv. *Standvaſtiglijk, onverzettelijk, vaſtelijk, klockmoediglijk, geduriglijk, met een vaſt opzet*, of *voornemen.* De compar. *Conſtantius* ſtaat by Suet. A. 10. en de ſuperl. *Conſtantiſſime* by Cic. N. D. 2. 38.

Conſtanter. Cic. Or. 58. *Geſtadiglijk, eenpariglijk, op eenderley*, of *de zelve wijze, op eenparigen trant.*

Conſtanter ſe gerere. Cic. Att. 4. 16. *Zich ſtandvaſtiglijk*, of *klockmoediglijk draagen.* Manere in aliquo ſtatu. Cic. Tim. 23. *Hardnekkiglijk*, of *onverzettelijk in eenigen ſtaat blijven.*

Conſtanter ſibi dicere. Cic. T. Q. 5. 9. *Vaſte*, of *bondige dingen zeggen, zich zelf niet tegenſpreeken.*

* Conſtanter omnes fecerunt. Cæſ. B. G. 2. 2. 4. *Zy zijn alle eenpaarig geweeſt om dat te doen; zy alle hebben dat met gemeene bewilliging gedaan; zy hebben dat eenpariglijk uytgewrocht.*

CONSTANTĬĂ, æ. f. Cic. Off. 1. 31. *Standvaſtigheyd, onverzettelijkheyd, kloekmoedigheyd vrymoedigheyd, onvertzaagdheyd, dapperheyd, onbeſchroomtheyd.*

* Conſtantia. Cic. Off. 1. 34. *Standvaſtigheyd, volharding, duurzaamheyd, zekerheyd, vaſtigheyd.*

Conſtantia. Cic. T. Q. 5. 10. *Standvaſtigheyd, geſtadigheyd, bezadigtheyd*, of *eenparigheyd van oordeel, van beleyd*, of *van gemoed.*

Admirabili, incredibilique conſtantia ſunt curſus ſtellarum. Cic. N. D. 3. 9. *De loop der ſterren is van een wonderlijke en ongelooffelijke ſtandvaſtigheyd.*

Conſtantia dictorum. Cic. Off. 1. 7. *Overeenkomſt*, of *een goed vervolg van woorden*, of *redenen.*

CONSTANTĬĂ, æ. f. *Konſtans*, of *Koſtnitz*, een vrye Ryksſtad van Duytſchland aan de Bodenzee.

CONSTANTĬĂ CASTRĂ, gen. Conſtantium Caſtrorum. n. plur. *Koutance*, een ſtad van Normandyën, anders genoemt Conſediæ.

Conſtantienſis ager. *'t Koutanſer gebied, 't land van Koutance.*

Conſtantienſis lacus. *'t Konſtanſer meer*, tuſſchen Zwaben en Zwitzerland, dus genoemt om dat het dicht by Konſtans, een ſtad in Duytſchland, legt.

CONSTANTĪNĂ, æ. f. *Konſtantina.* Daar zyn twee ſteden van dezen naam; d'een leyt in Arabiën aan de Middelandſche zee, en d'ander in Spanjen in Andalouziën. 't Gezicht van d'eerſte vertoont Cuper, in Lactant. Mort. Perſ. p. 234.

CONSTANTĪNŎPŎLĬS, ĭs, *of* ĕōs. f. Anton. Itin. 31. Auſon. N. U. 1. 2. *Konſtantinopolen*, de hoofdſtad van Turkyën. De Turken noemen haar *Stamboul.* [Onder andere hebben deze ſtad beſchreven Petrus Gyllius en Thomas Smithus.]

(CONSTELLATĬO, ōnĭs. f. *t'Zamenſterring. De geſteltheyd, ſtaat*, of *t'zamenvoeging der ſterren.* Dit woord is wel van 't zuyverſte Latyn niet; Cicero zegt in plaats van 't zelve Fat. 4. Affectio aſtrorum. Evenwel vind men het in deze voorbeelden.

Cum objectaretur ei quamobrem conſtellationem Principis collegiſſet. Ammian. 29. 2. *Als hem tegengeworpen wierd, waarom hy onderzocht had den ſtaat*, of *de t'zamenvoeging der ſterren, waar onder de Vorſt geboren was.*

Cum ſenior Gordianus rideret, oſtendiſſe conſtellationem mathematicum ferunt. Capitol. Gord. 20. *Als d'oude Gordianus lachte, zeggen ze dat de ſterrenei-*

neetlezer de t'zamenvoeging der ſterren, waar onder zy geboren waren, aangewezen hadde. Zie ook Sidon. E. 8. 11.)

CONSTĔRNĀTĬO, ōnĭs. f. Liv. 37. 42. *Ontſteltenis, ontroering, ſchrik, verbaaſtheyd, ontzetting, verſlagentheyd, vreeze, verſchrikking.*

Conſternatio. Val. Max. 8. 9. 1. *Tweeſpalt, onruſt, beroerte, opſtant, oproer, oneenigheyd, muytery, morring, verwarring, wanorde.*

CŌNSTĔRNĀTŪS, ă, ūm. Liv. 34. 3. *Ontſtelt, ontroert, verbaaſt, verſchrikt, verſlagen, ontzet, bevreeſt, verwart.*

Equi conſternati. Ovid. F. 5. 310. *Verſchrikte*, of *verbaasde paarden.*

Conſternatus ad arma. Liv. 7. 42. *Die ſchielijk*, of *verbaaſt zich in de wapenen begeeven heeft, de wapenen aangegreepen*, *opgevat*, of *aangeſchoten heeft.*

Fundis ſagittisque in fugam conſternati ſunt. Liv. 38. 46. *Zy zijn met ſlingers en pylen op de vlucht gejaagt.*

CŌNSTĔRNO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Verſchrikken, ontſtellen, verbaaſt*, of *bedeeſt maaken, vreeze aanjaagen, ontroeren, ontruſten, verwarren.*

Conſternare animos. Liv. 8. 27. *De gemoederen ontſtellen, verbaaſt maaken, ontroeren*, of *vreeze aanjaagen.*

Conſternari animo. Cæſ. B. G. 7. 30. *Verbaaſt, verſchrikt, bedeeſt, verſlagen*, of *ontſtelt zijn, met vrees*, of *ſchrik bevangen zijn.* In fugam. Liv. 10. 43. *In wanorde op de vlucht gedreeven worden.*

CŌNSTĔRNO, ĭs, ſtrāvī, ſtrātūm, ſtĕrnĕrĕ. acc. Colum. 8. 5. *Bedekken, beſtrooijen, bezaaijen, beſpreyden.*

Frondes conſternunt terram. Virg. Æ. 4. 444. *Het loof bedekt de aarde.*

Frumentum viam conſtravit. Cic. D. 1. 32. *De ganſche weg leyt met koren beſtrooyt; de ganſche weg over leyt koren geſtrooyt; de ganſche weg is met koren bedekt.*

Conſternere contabulationem lapidibus & luto. Cæſ. B. C. 2. 9. *Een zolder met ſteenen en mortel bevloeren.* Lapidibus & perticis ſcrobem. Plin. H. 17. 11. *Een gat, put*, of *groeve met latten en ſteenen ſtoppen*, of *beleggen.* Claſſibus mare. Liv. 35. 49. *De zee met ſcheepen bedekken.*

CŌNSTĬPĀTĬO, ōnĭs. f. Vopiſc. Aur. 21. Ammian. 26. 6. *Het inſluyten, zamendringen.*

CŌNSTĬPO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Dringen, ſtuuwen, ſluyten, t'zamendringen, in malkanderen ſluyten.*

Hoſtes ſe ſub ipſo vallo conſtipaverant. Cæſ. B. G. 5. 42. *De vyanden hadden hunne gelederen achter de borſtweering dicht in een geſloten.*

Tantus numerus hominum conſtipari non poteſt in eum agrum. Cic. Rull. 2. 29. *Zulk een groote menigte volks ſtaat te zeer op malkanderen gedrongen in die plaats; op dat ſluks lands kan zulk een menigte volks niet byeen getrokken worden.*

CŌNSTĬTŪO, ĭs, ŭī, ūtūm, ŭĕrĕ. acc. *Stellen, zetten, herſtellen, plaatzen, ſchaaren, ſchikken, voegen, beſtellen; inſtellen, beveelen, vaſtſtellen, belaſten.*

Aciem intra ſylvam conſtituerat. Cæſ. B. G. 2. 19. *Hy hadde 't heir in 't boſch in ſlagorde geſtelt.*

• Conſtituere naves plano ac aperto litore. Cæſ. B. G. 4. 23. *Met de ſcheepen vlak voor 't ſtrand ankeren, ten anker komen*, of *op anker gaan leggen.*

Naves, niſi in alto, conſtitui non poterant. Cæſ. B. G. 4. 24. *De ſcheepen konden niet als in 't diep ten anker gebragt worden; de ſcheepen konden niet als in 't diep ankeren*, of *ten anker komen.*

Conſtituere horrea certis locis. Cæſ. B. C. 3. 42. *Voorraadſchuuren, pakhuyzen*, of, in onduytſch, *magazijnen in zekere plaatzen ſtichten, maaken*, of *optrekken.* Fora in quadrato. Vitruv. 5. 1. *Markten, merkten*, of *marktplaatzen vierkant maaken*, of *openbaare plaatzen in 't vierkant bouwen.* Elephantes in ordinem. Hirt. B. Af. 27. *De Olyphanten in order ſtellen*, of *gereed maaken.* Taurum ante aras. Virg. Æ. 5. 237. *Een ſtier voor 't Outer brengen*, of *leyden.*

• Conſtituere aliquem in aliquo munere. Cic. Pet. Conſ. 9. *Iemand in eenige bediening ſtellen, zetten*, of *beveſtigen, iemand een ampt geeven.* Aliquem in locum alicujus. Cic. V. 1. 30. *Iemand in een anders plaats ſtellen.* Aliquid coram. Ulp. D. 3. 3. 1. §. 1. *of* Ante oculos. Cic. Cœl. 32. *Zich iets verbeelden*, of *voor oogen ſtellen.*

Conſtituere aliquem Regem. Cic. Dej. 9. *Iemand Koning maaken, tot Koning maaken*, of *verheffen.* Teſtem & ſpectatorem alicujus rei. Cic. de Or. 1. 24. *Iemand tot een getuyge en aanſchouwer van een zaak maaken, neemen*, of *gebruyken.*

Conſtituere pretium frumenti. Cic. V. 3. 73. *Het koren op prijs*, of *een prijs op 't koren zetten, 't koorn op een vaſten voet brengen.* Vectigal. Cic. Att. 2. 16. *Een laſt*, of *ſchatting opzetten, invoeren*, of *opſtellen.*

Conſtituere rem familiarem. Cic. A. 11. 2. *Zijn middelen*, of *huyſſelijke zaaken vaſtſtellen, wel beſtieren, verzekeren*, of *verzorgen.* Pacem. Cic. Fr. 1. 1. *De vrede maaken*, of *vaſtſtellen.* Amicitiam cum aliquo. Cic. Pet. Conſ. 7. *Met iemand vriendſchap maaken, ſluyten*, of *aangaan.*

In eo colendo patriam mihi conſtitui ſanctitatem. Planc. ad Cic. F. 10. 4. *Ik heb voorgenomen hem alle eerbied te bewijzen, die het vaderlijke ontzach my afvordert*; of *die men aan een vader ſchuldig is.*

Conſtituere ſupplicium alicui maleficio. Cic. S. R. 26. *Een misdaad ſtraffen.* Supplicium in aliquem, *of* alicui. Cic. V. 5. 45. *Iemand tot ſtraffe verwijzen*, of *veroordeelen, iemand ſtraffe opleggen.*

• Conſtituere alicui locum, &c. Cic. Clu. 28. Diem. Cic. Att. 12. 2. *Iemand plaats, dag, enz. ſtellen, noemen, zetten*, of *vaſtſtellen.*

Conſtituunt in diem. Sall. B. J. 66. *Zy beſtemmen den dag, zy ſtellen den dag vaſt.*

In hunc diem ſunt conſtitutæ nuptiæ. Ter. And. 1. 5. 34. *De bruyloſt is op dezen dag beſtemt.*

• Conſtituere. *Iets voorneemen, bepaalen, vaſtſtellen, belooven, toezeggen; zijn woord geeven, van voorneemen zijn, zich verplichten*, of *verbinden.*

Conſtituit ſe venturum. Ter. E. 1. 2. 125. *Hy heeft belooft te zullen komen, hy heeft zijn woord gegeeven dat hy komen zal.* Mihi conſtituit ſe venturum in urbem. Cic. de Or. 1. 61. *Hy heeft my belooft in de ſtadt te zullen komen.*

Conſtituimus inter nos, ut ſeq. ſubj. Cic. Fin. 5. 1. *Wy hebben voorgenomen, wy zijn voornemens*, of *afgeſproken; wy hebben beſtemt*, of *beſloten, dat, enz. Wy hebben vaſtgeſtelt*, of *t'zamen opgezet, dat, enz.*

Conſtituere in re præſenti. Plin. E. 10. 49. 1. *of* Cum re præſenti. Quintil. I. O. 7. 10. *Een zaak beſlechten, afdoen, byleggen, beſliſſen.*

Conſtituere actionem. Cic. Part. 29. [Litem. Petron. 18.] *Een eyſch inſtellen, een rechtzaak aanleggen, een zaak*, of *geding beſtieren.* Quæſtionem de furto. Cic. Clu. 64. *Onderzoek over een dieffſtal laaten doen, belaſten, dat 'er onderzoek over een dieffſtal gedaan worde.* Vadimonium. Cic. S. 7. *Een dagvaarding laaten doen*, of *krijgen, een weet laaten doen*, of *krijgen*, om op zekeren dag voor den Rechter te verſchynen.

Conſtituere vineas. Colum. 4. 19. *Wijngaarden planten.* Urbem. Ovid. Her. 7. 119. Paterc. 1. 1. 1. *Een ſtad bouwen*, of *ſtichten.*

(Conſtituere. *Zich ſtellen om te vechten, zich tot vechten ſtellen.*

Dum ſe Gallus iterum eodem pacto conſtituere ſtudet. Gell. 9. 13. *Terwijl de Franſman beſlaat zich wederom op de zelve wijze tot vechten te ſtellen.*

Conſtituere alicui, *en* conſtituere cum aliquo. *Tijd en plaats beſtemmen*, of *beſtellen, om by malkanderen te komen*, of *iemand laaten weeten dat men komen zal om by hem te ſlaapen.*

Ubi nocturnæ Numa conſtituebat amicæ. Juv. 3. 12. *Alwaar Numa beſtemde*, of *beſtelde, dat hy by Egeria, die hy des nachts plagt te bezoeken, komen zoude.*

Si rus ſcorto conſtituit. Titin. Gemin. *by* Non. 1. 3. Na de verbetering van Palm. Spic. 10. 767. *Indien hy de hoer 't velt beſtemt*, of *aangewezen heeft, om by haar te ſlaapen.*

Conſtitui cum quodam hoſpite, me eſſe illum conventuram. Ter. Hec. 1. 2. 120. *Ik heb eenen uytlander tijd en plaats beſtemt*, of *laaten weeten, dat ik komen zou om by hem te ſlaapen.*)

CŌNSTĬTŪTĬO, ōnĭs. f. *Inzetting, inſtel-*

ſtelling, *vaſtſtelling*.

• Firma corporis conſtitutio. Cic. Off. 3. 33. *Een goede lighaams geſteltheyd*, *een goede gezondheyd*.

Conſtitutio. *Een keur*, *landwet*, *gebod*, *bevel*, *willekeur*. Zie Conſtitutum.

Conſtitutio religionum. Cic. Leg. 2. 10. *De inſtelling der godsdienſtplechtigheden*.

(Tiberius conſtitutiones quaſdam ſenatus reſcidit. Suet. Tib. 33. *Tiberius heeft eenige keuren van den Raad te niet gedaan*.

Mœrorem publica conſtitutione decidere. Sen. Helv. 16. *De rouw volgens d'openbaare inſtelling eyndigen*.)

CONSTĬTŪTĬTĬŬS, ă, ŭm. Zie Conſtitutorius.

CONSTĬTŪTŌR, ōrĭs. m. Quintil. I. O. 3. 6. *Een Wetgever*, *inſteller*, *maker*, of *inzetter van wetten*.

CONSTĬTŪTŌRĬŬS, ă, ŭm. Conſtitutoria, *of* conſtitutitia actio. Ulp. D. 13. 5. 20. *Een dagvaarding van iemand voor 't recht*, *die ten gezetten dage*, of *tijd in gebreke blijft te betaalen*.

CONSTĬTŪTŬM, ī. n. Cic. Att. 6. 1. Sen. N. Q. 3. 16. *Landwet*, *keur*, *bevel*, *gebod*, *willekeur*, *narichting*.

(Ad conſtitutum venire zeyden d'Ouden *van tijd en plaats*, *op en aan welke zy 't eens geworden waren te komen*. Zy verſtonden daar onder locum, *of* diem. Wy zeggen, *ter beſtemder tijd en plaats komen*.

Proripuit ſe poſtica parte Palatii ad conſtitutum. Suet. O. 6. *Hy is d'achterdeur van 't Paleys heymelijk uytgegaan*, *naar de plaats daar hy belooft had ter beſtemder tijd te komen*.

Cum alius conviciatus eſſet, qui tam ſero veniſſet ad conſtitutum. Varr. R. R. 2. 2. 5. *Als d'ander hem geſcholden had*, *om dat hy zoo laat ter beſtemder plaatze gekomen was*.

Conſtitutum quid habere cum aliquo. *Met iemand*, of *iets ergens in verdraagen zijn*, *in overeengekomen zijn*, of *het eens geworden zijn*.

Si quid conſtitutum habes cum podagra, fac in alium diem differas. Cic. F. 7. 4. *Indien gy met het voeteuvel verdraagen*, of *het eens geworden zijt*, *maak dat het op eenen anderen dag komt*. (Hy boert met Marius, als of het in de macht van een menſch ſtont een ziekte, die op zyn gezette tyd komt, te verſchuyven.)

Ex conſtituto arma corripere. Vellej. Paterc. 2. 110. *Opzettelijk de wapenen opvatten*.

CONSTĬTŪTŬS, ă, ŭm. *Bevolen*, *belaſt*, *geboden*, *ingezet*, *vaſtgeſtelt*, *ingeſtelt*. Zie Conſtituo.

Corpus bene conſtitutum. Cic. T. Q. 2. 6. *Een welgeſtelt*, of *gezond ligchaam*.

CONSTĬTŪTŬS, ûs, m. Feſtus. *Geſteltheyd*.

CONSTO, ās, ſtĭtī, ſtĭtūm *en* ſtātūm, ſtārĕ. Plaut. Curc. 2. 3. 11. *Te zamen ſtaan*, of *beſtaan*, *by*, of *nevens een ander ſtaan*.

Virtus non conſtat ſine ratione. Cic. N. D. 1. 32. *De deugd beſtaat niet zonder de reden*, *is altoos met de redelijkheyd verzelt*.

Deus ſine manibus & pedibus conſtat. Cic. N. D. 1. 33. *Godt heeft geen handen noch voeten*, of *Godt beſtaat zonder handen en voeten*.

Conſtare ex animo & corpore. Cic. Fin. 4. 8. *en* 10. *Uyt ziel en ligchaam beſtaan*.

Ex fraude, fallaciis, mendaciis conſtare totus videtur. Cic. Roſc. Com. 7. *Hij ſchijnt geheel en al uyt leugen en bedrog te beſtaan*.

Per ſeipſum conſtare. Cic. de Or. 3. 5. *Door*, of *uyt zich zelven beſtaan*, *onafhangkelijk van een ander leeven*.

Conſtat. Cic. F. 1. 9. *of* Inter omnes conſtat. ſeq. inf. Cic. A. 2. 41. *'t Staat vaſt*, of *'t ſtaat by allen vaſt*, *dat enz. 't word toegeſtaan*, *dat*, *enz. de ganſche wereld*, of, *elk een weet*, *dat*, *enz. 't is zeker*, of *blijkt aan ieder een*, *dat*, *enz.*

Mihi conſtat. ſeq. inf. Cic. A. 13. 19. *'t Staat by my vaſt*, of *ik ben verzekert*, *dat*, *enz.* Cum de Magio conſtet. Cic. Att. 13. 10. *Naardien het zeker*, *klaar*, *bekent*, of *ontwijfelbaar is dat Magius*, *enz.* De hac re conſtat. Plin. H. 11. 5. *Die zaak gaat vaſt*, *is zeker*, *men is daar van verzekert*.

• Tua in me merita. Cic. F. 1. 9. *of* Officia conſtant. Cic. Att. 11. 12. *De dienſten die gy my gedaan hebt zijn al de wereld bekent*. Tibi conſtitit fructus otii tui. Cic. F. 7. 1. *Gy hebt 't genot van uwen ledigen*, of *geruſten tijd gehad*, *de vrucht van uwe ledigheyd genoten*.

• Conſtare ſibi. Cic. Off. 1. 21. *of* ſecum. Cic. I. R. 2. 14. *Altijd zich zelven gelijk zijn*, *altoos de zelve man zijn*; *op zijn kooten*, of *beenen ſtaan*, van een perſoon, reden, enz. ſpreekende. Non color, non vultus ei conſtabat. Liv. 39. 34. *Hy behielt noch verwe*, *noch gedaante*; *hy veranderde van kleur en gelaat*; *zijn kleur en wezen veranderde*, of *verſchoot*, *hy was ganſch ontſtelt*, of *beſchaamt*. Ea cum ſuperioribus non conſtant. Cic. Her. 2. 10. *Die dingen komen met de voorgaande niet overeen*.

Ratio conſtat. Tac. A. 1. 6. *De rekening is richtig*.

Eorum ſcripta conſtant. Cic. de Or. 2. 12. *Hunne ſchriften zijn noch in wezen*, of *voorhanden*; *men ziet noch van hunne werken*; *hunne werken worden noch gezien*.

Neque ſatis conſtabat animus. Liv. 27. 44. *Hy was niet by zijne zinnen*.

Mente conſtare. Cic. T. Q. 4. 17. *Wel by zijn zinnen zijn*; *gezond van verſtand zijn*; *niet raaskallen*.

Injuriarum pars major conſtat vitio interpretantis. Sen. Conſt. 10. *De meeſte verongelijkingen beſtaan in een quaaden uytleg*, of *in een misduyding*.

Conſtare. *Koſten*, *beloopen*, *bedraagen*, *komen te ſtaan*.

Id prope dimidio minoris conſtabit. Cic. Att. 13. 29. *Dat zal omtrent op de helft minder komen te ſtaan*, *bykans de helft minder koſten*.

Navis tibi conſtat gratis. Cic. V. 5. 19. *'t Schip koſt u niet met al*, *hebt gy voor niet*, of *komt u op niet met al te ſtaan*.

Victoria plurimorum virorum fortium morte conſtat. Cæſ. B. G. 7. 19. *De zege komt op de dood van veele kloeke mannen te ſtaan*, *koſt de dood van veele dappere mannen*.

(Tanto nobis deliciæ & feminæ conſtant. Plin. H. 12. 18. *Zoo veel koſten ons de wellusten en wijven*, of *zoo veel komen ons de wellusten en vrouwen te ſtaan*.)

CONSTRĀTŬM, ī. n. Conſtratum navis. Petron. c. 60. *Het dek*, *'t verdek*, of *d'overloop van een ſchip*.

Conſtrata pontium. Liv. 30. 10. *De gewelven*, of *bogen van bruggen*.

CONSTRĀTŬS, ă, ŭm. *Bevloert*, *beſtrooyt*, *bezaayt*, *bedekt*.

Forum corporibus conſtratum. Cic. Sext. 39. *De markt met ligchamen bezaayt*, of *bedekt*.

Naves conſtratæ. Cic. V. 5. 40. Hirt. B. Al. 11. *Scheepen met dekken*, *overdekte ſcheepen*.

CONSTRĔPO, ĭs, ſtrĕpŭī, ſtrĕpĭtŭm, ſtrĕpĕrĕ. *Raazen*, *ruyſchen*, *gerucht*, *geraas*, of *gerammel maaken*.

Horum teſtimoniis & exemplis conſtrepebat. Gell. 4. 1. *Hy maakte een groot geraas*, of *gerammel*, *hy maakte elk moede*, *hy brak het hoofd van al de wereld*, of *viel alle man laſtig*, *met de getuygeniſſen en voorbeelden van deze luyden*.

CONSTRICTĬO, ōnĭs. f. Pallad. R. R. 4. 1. *Bindinge*, *t'zamentrekking*, *toetrekking*.

Stomacho ad laſſitudinem degeneranti ad inſtaurandas conſtrictione vires vinum offerre. Macrob. 7. 6. *Aan de maag*, *die begint te verſlappen*, *wijn aanbieden*, *om door zamentrekking zijne krachten te vernieuwen*.

CONSTRICTŬS, ă, ŭm. part. Cic. A. 7. 8. *Beſloten*, *gebonden*, *gevleugelt*, *geketent*, *geboeyt*, *geknelt*, *vaſtgebonden*. (De compar. *Conſtrictior* ſtaat by Plin. H. 21. 10.) Zie Conſtringo.

• Sententia aptis conſtricta verbis. Cic. Cl. 8. *Een ſpreuk in bequaame*, of *welvoegende woorden vervat*, *begreepen*, of *uytgedrukt*.

(Conſtrictus. *Ingetrokken*, *gerimpelt*, *gefronzelt*, *gefronſt*.

Spectare conſtricta fronte. Petron. 93. *Op 't gezicht van iets 't voorhooft vol rimpels*, of *fronſſels trekken*, of *een droevig gelaat vertoonen*.)

CONSTRINGO, ĭs, ſtrinxī, ſtrictŭm, ſtringĕrĕ. *Binden*, *vaſtmaaken*, *vaſtbinden*, *knellen*, *beſluyten*, *toeſluyten*, *vlengelen*, *t'zamendouwen*, *t'zamendrukken*, *t'zamendringen*.

Conſtringere manus. Plaut. M. G. 3. 1. 11. *De handen vlengelen*, of *binden*. Aliquem. Ter. And. 5. 2. 24. Laqueis ali-

Digitized by Google

aliquem. Cic. Sext. 41. *Iemand binden, boeijen, vleugelen, ketenen, iemand vaſtzetten.*

Orbem terrarum novis legibus conſtringere. Cic. Rull. 2. 10. *De wereld nieuwe wetten opleggen, geeven*, of *voorſchrijven.*

Conſtringere galeam. Val. Flacc. 3. 10. *Zijn helm opzetten*, of *op 't hoofd zetten.* Veſtem. Sen. . II. 2. 389. *Zijn rok*, of *kleed opbinden, opſchorten*, of *opknoopen.*

• Conſtringere mentem. Lucan. 5. 232. *Den geeſt*, of *'t gemoed bedwingen, de hertstochten*, of *driften temmen, t'onderbrengen, beteugelen, matigen*, of *overwinnen.*

Conſtringendum ſe tradere libidinibus. Cic. Fin. 1. 14. *Zich aan wellusten*, of *begeerlijkheden overgeeven, heel uit den band ſpringen, zich aan driften*, of *tochten verſlaaven.*

Conſtringi neceſſitate. Cic. T. Q. 2. 2. *Door den nood gedwongen*, of *geperſt worden.*

Fides religione conſtringitur. Cic. C. B. 5. *De Godsdienſt verbind ons om trouw te zijn*, of *verplicht ons tot getrouwigheyd, de getrouwigheyd ruſt*, of *ſteunt op den Godsdienſt, de getrouwigheyd word door den Godsdienſt voorgeſchreven.*

CONSTRUCTĬO, ōnĭs. f. Plin. E. 10. 49. *Gebouw, geſticht, getimmer, timmerandie, bouwinge, ſtichtinge.*

• Conſtructio hominis. Cic. A. Q. 4. 27. *De vorming, de t'zamenſtelling van den menſch.* Een woord in d'Ontleedkunde gebruykelyk.

Conſtructio verborum. Cic. de Or. 1. 5. *De t'zamenvoeging, plaatzing, ſchikking*, of *t'zamenſtelling der woorden.*

CONSTRUCTŬS, ă, ūm. part. *Gebouwt, geſticht, getimmert, gezet, t'zamengeſtelt, gemaakt.* De compar. *Conſtructior* ſtaat beneden by Cicero.

Domus conſtructior. Cic. I. R. 1. 34. *Een huys welgeregelt gebouwt, een zeer net gebouwt huys.* Men leeſt in zommige drukken Inſtructior.

Dentibus in ore conſtructis manditur cibus. Cic. N. D. 2. 54. *De ſpijs word geknauwt door de tanden die in den mond byeen ſtaan.*

Conſtructus. Cic. de Or. 1. 35. *t'Zamengebragt, geplaatſt, gezet, geſtelt, opgehoopt, verzamelt by* of *op malkanderen gelegt.*

Conſtructus acervus. Horat. S. 1. 1. 44. *Een opgeſtapelde hoop.*

Menſæ conſtructæ dape multiplici. Catull. 64. 304. *Tafels rijkelijk*, of *met veelerhande gerechten voorzien*, of *treffelijk to gerecht.*

CONSTRŬO, ĭs, ſtrūxī, ſtrūctūm, ſtrŭĕrĕ. acc. Cic. S. 20. *Bouwen, ſtichten, timmeren, gebouwen zetten, maaken*, of *ſtichten.*

• Conſtruere acervos nummorum. Cic. A. 2. 38. Divitias. Horat. S. 2. 3. 96. *Schatten vergaderen*, of *verzamelen, geld ophoopen.*

Conſtruere vocabula. Cic. Fin. 3. 1. *Woorden ſchikken, in orde ſtellen, plaatzen*, of *zetten.*

CONSTUPRATŎR, ōrĭs. m. Liv. 39. 15. *Verkrachter, ſchender, onteerder, ſchaker, verweldiger van een vrouw*, of *dochter.*

CONSTUPRATŬS, ă, ūm. Judicium conſtupratum. Cic. Att. 1. 18. *Een ſchendig*, of *onrechtvaardig vonnis, een vonnis dat door oneerlijke wegen verkregen is.*

CONSTUPRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Liv. 29. 17. *Verleyden, onteeren, verkrachten, ſchenden, ſchaaken, verweldigen.*

CONSUADĔO, ēs, ſuāſī, ſuāſūm, ſuādērĕ aliquid. Plaut. Merc. 1. 2. 32. *Iemand iets raaden, inboezemen, wijsmaken, ergens van overreeden, ergens toe aanporren*, of *aanmaanen.*

CONSUĂRANI, ōrūm. m. plur. Zie Conſorani.

CONSUASOR, ōrĭs. m. Cic. P. Q. 5. *Aanrader, aanporrer, aanmaner, raadsman, overreder.*

CONSUDASCO, ĭs, ĕrĕ. Colum. 12. 48. *Ontlaaten, zweeten, uytſlaan, klam, nat*, of *vochtig worden*, van vruchten ſpreekende.

CONSŪDO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Cato R. R. 97. Plaut. Pſ. 2. 2. 71. Colum. 12. 7. *Zweeten, bezweet zijn.*

CONSUĔFACĬO, ĭs, fēcī, făctūm, făcĕrĕ aliquem. Varr. R. R. 2. 9. Ter. Ad. 3. 3. 60. *Iemand gewennen, oeffenen, gewoon*, of *gewent maaken, iemand ergens toe wennen, iets leeren*, of *indrukken, inprenten.*

CONSUĒO, ēvī, ētūm, ērĕ. Propert. 1. 7. 5. *Gewent zijn.*

CONSUĒSCO, ĭs, ſuēvī, ſuēſcĕrĕ. ſeq. inf. Cic. de Or. 1. 61. *Zich gewennen, zich oeffenen om iets te doen, aanwennen, gewent*, of *gewoon worden, ergens een hebbelijkheyd van krijgen.*

In teneris conſueſcere. Virg. G. 2. 272. *Zich van der jeugd aan gewennen.*

Conſueſcere alicui. Ter. Ad. 4. 5. 32. Cic. V. 5. 12. *of* Cum aliquo. Ter. Hec. 4. 1. 40. *Zich aan* of *met iemand gewennen, by iemand verkeeren, by iemand loopen.* Dit woord word gemeenlyk ten quaaden genomen.

Conſueſcere dolori. Plin. E. 8. 23. *De pijn*, of *ſmert gewent worden.* Stagno. Colum. 8. 13. *In een vyver wennen, 't water van een vyver*, of *in een vyver te leeven gewent worden.*

Aves conſuevere libero victu. Colum. 8. 15. *De vogels zijn gewent in vryheyd*, of *in de vrije lucht te leeven.*

Conſueſcere juvencum aratro. Colum. 6. 2. *Een jongen os aan den ploeg gewennen.* Ruſticos. Colum. 11. 1. *De boeren gewennen.*

(Conſueſcere cum aliqua, *of* cum aliquo, worden gezegt *mannen en vrouwen, die met malkanderen hoereeren, die buyten 't huwelijk zich met malkanderen vermengen.* Zie Donat. Hec. 4. 1. 40. Daar onder word verſtaan concumbere, *of* rem habere.

Huc omnes mulieres, quibuscum iſte conſueverat, conveniebant. Cic. V. 5. 12. *Alle de wijven, daar hy mede placht te hoereeren*, of *by welke hy gewoon was te ſlaapen, quamen daar by malkanderen.*

Cum ejus conſuevit olim matre in Lemno clanculum. Ter. Ph. 5. 6. 33. *Hy heeft eertijds met deze haar moeder in 't eyland Lemnus heymelijk hoerery gepleegt.*

Tun' unquam cum quiquam viro conſueviſti? Plaut. Ciſt. 1. 1. 38. *Hebt gy ooit met iemand gehoereert?*

Mulier, quæ conſueverat, mortuum cremavit. Nep. Alcib. 10. *De vrouw, die met hem gehoereert hadde, heeft hem* (*Alcibiades*) *overleden zijnde, verbrandt.*

CONSŬĔTĬO, ōnĭs. f. *Hoerery, overſpel, boelaadje.*

Et clandeſtina ut celetur conſuetio. Plaut. Amph. 1. 2. 28. *En op dat de heymelijk gepleegde hoerery*, of *boelaadje*, of *'t heymelijk gepleegde overſpel mogte verborgen blijven.* (Zoo leeſt Feſtus. Donat. Ad. 4. 5. 32. meent dat 'er Conſuetudo geſtaan heeft. Altoos leeſt men nu te vergeefs in verſcheyde afſchriften Suſpicio.)

CONSŬĒTŪDO, ĭnĭs. f. *Gewoonte, wenſel, aanwenſel, gebruyk, hebbelijkheyd, gemeene wijze van doen.*

Conſuetudo alleen. Cic. P. Q. 3. *of* Conſuetudo victus. Cic. Mil. 8. *Levensgewoonte, leefwijze, de gewoonte*, of *wijze van leeven.*

Exercitatione conſuetudo gignitur. Cic. Or. 2. 78. *Uyt de oeffening word de gewoonte geboren.*

Ad conſuetudinem Græcorum. Cic. Or. 2. 3. *Naar de gewoonte der Grieken.*

Adducere ſe in conſuetudinem aliquam. Cæſ. B. G. 4. 1. *Zich iets aangewennen.*

Conſuetudo. Ter. And. 3. 3. 28. Cic. F. 2. 1. *Ommegang, verkeering, gemeenzaamheyd, gemeenſchap, kennis, verbintenis, t'zamenleving, vriendſchap, goed verſtand, onderhandeling.*

In conſuetudinem alicujus ſe dare. Cic. Piſ. 28. *of* Se immergere. Cic. Clu. 13. *of* Se inſinuare. Cic. F. 4. 13. Conſuetudine alicujus ſe implicare. Cic. F. 6. 12. Conſuetudinem cum aliquo jungere. Cic. Dej. 9. *Kennis*, of *vriendſchap met iemand maaken*, of *houden, zich met iemand gemeen maaken, met iemand gemeenzame kennis maaken, met iemand gemeenzaamlijk omgaan*, of *verkeeren.*

Mihi cum Coſſinio conſuetudinem ille fecit. Cic. F. 13. 23. *Hy heeft my in kennis by Koſſinius gebrogt, hy heeft vriendſchap tuſſchen my en Koſſinius gemaakt.*

Conſuetudo. Varr. L. L. 4. 1. *Gewoonte, gebruyk.*

(Conſuetudo alleen, *of* conſuetudo ſtupri, adulterii. *Boelaadje, 't byſlaapen buyten 't huwelijk, hoerery, overſpel.*

Hiſpalæ Feceniæ conſuetudo Æbutio fuit.

Digitized by Google

fuit. Liv. 39. 9. *Hiſpala Fecenia heeſt met Æbutius gehoereert.*
Caligula cum omnibus ſororibus ſuis ſtupri conſuetudinem fecit. Suet. C. 24. *Kaligula heeſt alle zijne zuſters beſlaapen.*
Deſiderium captivæ a conſuetudine ſtupri ortum eſſe conjectans. Curt. 4. 10. 31. *Giſſende dat de genegentheyd tot de gevangene (Koninginne) uyt het byſlaapen*, of *om dat hy by haar gelegen hadde, ontſtaan was.*
Suſpicio fuit Druſum ex vitrico per adulterii conſuetudinem procreatum. Suet. Cl. 1. *Men heeſt gegiſt*, of *daar is vermoeden gevallen, dat Druſus van zijn ſtiefvader in overſpel geteelt was.*)
CONSUETŪS, ă, ŭm. *Gewoon, gewent, die gewoon*, of *gewent is.* de ſuperl. *Conſuetiſſimus* ſtaat beneden by Ovidius.
Pellex conſueta viro. Gell. 4. 3. *Een boel, die aan een man gewent is.*
Conſuetus aleæ. Colum. 1. 8. *Gewent aan den dobbel.*
Conſuetus in armis vitam agere. Cic. T. Q. 2. 21. *Gewent in de wapenen te leeven, zijn leven in de wapenen te ſlijten.*
Conſuetus. Virg. G. 4. 429. Ovid. Tr. 1. 10. 38. *Gewoonlijk, gebruykelijk, geduurzaam, geſtadig, dikwils voorvallende, gemeen, gemeenzaam, beſtendig, bekend.*
Conſuetus amor. Ter. And. 1. 1. 108. *Een geſtadige, beſtendige*, of *zeer oude vriendſchap.*
Verba conſuetiſſima. Ovid. M. 11. 637. *Zeer gebruykelijke woorden, woorden die zeer in zwang gaan*, of *in 't gebruyk zijn.*
CONSŬL, ulis. m. Cic. Piſ. 10. *Burgermeeſter*, of *Burgemeeſter.* Een Roomſche Overheyd, die, na dat de Koningen verjaagt waren, met een oppermogende magt wierd aangeſtelt. Zie ons Lex. Antiq.
Vinum natum proximis Conſulibus. Cic. Cl. 83. *Een wijn van 't voorleden jaar, een wijn 't jaar te vooren geperſt.* Torquato, dat is, Conſule. Hor. Ep. 13. 8. *Onder 't Burgermeeſterſchap van Torquatus, toen Torquatus Burgermeeſter was.* Sulpicio Marcelloque Coſſ. dat is, Conſulibus. Cic. Att. 5. 21. *Geduurende*, of *onder 't Burgermeeſterſchap van Sulpicius en Marcellus.* Ignoto conſule. Lucan. 4. 379. *In een onzeker jaar.* Multos conſules numerare. Sen. E. 4. *Veele jaaren bereyken.* d'Ouden telden de jaaren by de twee jaarlijkſche Burgermeeſters.
CONSŬLĀRĬS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. Hor. O. 2. 16. 6. *Burgermeeſterlijk, van een Burgermeeſter, dat tot een Burgermeeſter*, of *'t Burgermeeſterampt behoort.*
Conſularis ætas. Cic. A. 5. 17. *De Burgermeeſterlyke jaaren, de vereyſchte jaaren*, of *ouderdom om Burgermeeſter te konnen zijn*, dat is, van 43. jaaren.
Conſulare vinum. Mart. 7. 78. 1. *Oude wijn.* De boertery des Dichters verklaart Turneb. Adv. 25. 24.)
Conſularis. Cic. F. 12. 4. *Een oud Burgermeeſter, iemand die Burgermeeſter is geweeſt.*
CONSŬLĀRĬTĔR. adv. *Als Burgermeeſter, als een die Burgermeeſter is*, of *geweeſt is, gelijk een Burgermeeſter voegt*, of *betaamt.*
Conſulariter agere vitam. Liv. 4. 10. *Leeven, gelijk het een Burgermeeſter betaamt.*
CONSŬLĀTŬS, ūs. m. Cic. Pl. 25. *'t Burgermeeſterſchap, 't Burgermeeſters ampt, de tijd dat iemand Burgermeeſter is.*
Quinque conſulatibus ſumma cum gloria peractis. Val. Max. 5. 7. 1. *Vyfmaal met de grootſte roem Burgermeeſter geweeſt zijnde.*
CONSŬLO, ĭs, sului, sŭltŭm, sŭlĕrĕ. *Beraaden, raadpleegen, overleg neemen*, of *maaken, raadſlaan, beraadſlaagen, raad neemen, raad vraagen, te raade gaan, toezien, opletten, overweegen.*
Conſulere in longitudinem. Ter. H. 5. 2. 10. *Over het toekomende raadpleegen, voor het toekomende zorgen*, of *toezien.* In commune. Ter. And. 3. 3. 16. In publicum. Plin. E. 9. 13. In medium. Liv. 26. 12. *Over den welſtand van 't gemeen raadpleegen; op 't welwezen*, of *den welſtand van 't gemeen zien*, of *letten; den algemeenen welſtand behartigen, bezorgen*, of *bevorderen.* Ad ſummam rerum. Cæſ. B. C. 3. 51. *Een overleg omtrent het uytvoeren van een gewichtige zaak maaken; alles aanwenden om een gewichtige zaak uyt te voeren.*
Parum conſulere. Ter. Ad. 5. 9. 36. *Niet wel beraden zijn, onbedachtzaam zijn.*
Conſulere aliquem. Cic. F. 9. 26. *By iemand te raade gaan, met iemand raadpleegen, iemand raad vraagen*, of *tot raadsman verzoeken.* Aliquem per literas. Cic. F. 11. 29. *Met iemand raadpleegen door brieven, iemands raad door brieven verzoeken.* Aliquem rem aliquam. Plaut. Men. 4. 3. 26. Cic. Att. 7. 20. *By iemand ergens over te raade gaan, iemand over een zaak raad vraagen.*
Conſulere Apollinem. Aur. Vict. V. I. 35. 2. Cic. L. L. 2. 16. *Apollo om raad vraagen, by Apol te raade gaan.* Conjectorem. Plaut. Am. 5. 1. 76. *By een waarzegger gaan, naar een waarzegger om raad loopen.*
De ſe ter conſultum ſortibus dicebat, utrum, &c. ſeq. ſubj. Cæſ. B. G. 1. 53. *Hy zeyde dat men driemaal het lot over hem geworpen hadde, om te weeten*, of *enz.*
Conſulere alicui. Cic. C. 4. 2. of Rationibus alicujus. Cic. F. 3. 2. *Voor iemand*, of *voor iemands zaaken zorg draagen, iemands welſtand bezorgen, iemands zaaken bevorderen*, of *behertigen.* De ſalute alicujus. Cic. Syll. 22. *Zorg voor iemands behoudenis draagen.* Famæ alicujus. Cic. P. Q. 6. V. 2. 11. *Iemand in kennis, achting*, of *aanzien, brengen; iemand als een wakker man over al voorſtellen*, of *voordraagen, iemands goeden naam verbreyden.* Pudori alicujus. Cic. Fin. 2. 19. *Voor iemands eer zorge draagen.*
Conſulere otio poſteritatis. Cic. Att. 15. 1. *De ruſt der nakomelingen bezorgen, bevorderen*, of *behertigen.* Tempori. Cic. F. 4. 9. *Zich naar den tijd voegen*, of *ſchikken.* Ex re. Tac. An. 1. 24. *Raad naar d'omſtandigheyd van zaaken geeven; naar de gelegentheyd der zaaken zijde kiezen.*
Tibi conſultum eſſe optime volo. Ter. Ph. 1. 3. 1. *Ik zoek niet anders dan uw welvaart*, of *welwezen; uwe welſtand is mijn hoogſte zorge.*
Conſulere boni aliquid. Ovid. P. 3. 8. 26. *Iets ten goeden neemen, iets in de beſte vouw ſchikken*, of *ſlaan, iets ten beſten opvatten.*
Conſulere in aliquem crudeliter. Liv. 3. 36. Gravius. Curt. 4. 10. 30. *Iemand wreedelijk handelen, zich wreed tegens iemand draagen*, of *aanſtellen.* Aliquid in ſe & in alterum peſſime. Ter. H. 3. 1. 28. *In eenige gelegentheyd zijne, en een anders zaaken zeer qualijk doen*, of *beſtieren.*
Ea, quæ conſulebantur, ad exitum non pervenerunt. Cic. F. 10. 22. *Het geene, waar over geraadpleegt wierdt, kwam tot geen beſluyt*, of *had geen uytſlag.*
Conſulere ſpeculum. Ovid. Art. 3. 136. *In een ſpiegel zien*, of *kijken, voor een ſpiegel ſtaan, zich ſpiegelen.*
Haud conſultum eſt quo eam. Plaut. R. 1. 2. 6. *Ik ſtaa in beraad*, of *ik weet niet, waar ik gaan zal.*
Cicerone conſulente Senatus decernit. ſeq. inf. Sall. B. C. 48. *Cicero de ſtemmen omvraagende*, of *opneemende, beſluyt de Raad; dat enz.*
(Conſulere. *Oordeelen, vonniſſen.* Quintil. I. O. 1. 6. getuygt dat d'Ouden dit woord in deze beteekenis gebruykt hebben. Judicare etiam conſulere veteres appellaverunt.
Conſulere de aliqua re. *Ergens naar vraagen.*
De hoc quoque verſu Auguſtus conſuluit. Suet. A. 99. *Auguſtus heeſt ook naar dit vaars gevraagt, van wien het mogte gemaakt zijn.*)
CONSŬLTĀTĬO, ōnĭs. f. Ter. Hec. 4. 4. 28. *Raad, raadpleging, overleg, overweging, berading, beraadſlaging, raadgeving, raadvraging.*
Conſultatio. Cic. de Or. 3. 28. *Een onderzoek, vraag, vraagſtuk, ſtelling*, of *geſchil waar over een vraag valt, dat men overweegt*, of *onderzoekt.*
CONSŬLTĒ. adv. Plaut. R. 4. 7. 14. *Met beradenheyd, met een goed overleg, wyſſelijk, voorzichtelijk, omzichtelyk, rypelijk, met rijp beraad, na 'er wel op gedacht*, of *na 't wel overwogen te hebben.* (De compar. *Conſultius* ſtaat by Liv. 22. 24. en de ſuperl. *Conſultiſſime* by Capitol. Pert. 7.)
CONSŬLTŌ. adv. Plaut. Pœn. 5. 3. 43. *Voordachtelijk, met voordacht, al willens, met opzet, opzettelijk, met voorbedacht-*

Digitized by Google

bedachten raad, *uytdrukkelijk*, *moetwilliglijk*, *willens en wetens.*

Ex conſulto. Cic. Her. 2. 30. *Voorbedachtelijk*, *willens en wetens.*

CONSŬLTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquem. Plaut. M. G. 4. 3. 4. *Iemand om raad vraagen*, of *iemand raad vraagen*, *iemand tot raadsman gebruyken*, *met iemand te raade gaan*, of *raadpleegen*, *iemand iets vraagen.*

Conſultare de aliqua re. Cic. Off. 3. 2. Cæſ. B. G. 5. 53. *Ergens over raadſlaan*, *raadpleegen*, *raadvraagen*, of *raad houden.*

Conſultare Reipublicæ. Sall. B. C. 6. *'t Gemeenebeſt met goeden raad byſtaan; 't welwezen van het Gemeenebeſt bezorgen*, of *behertigen.*

Ex re conſultas tua. Plaut. Aſ. 3. 1. 35. *Gy draagt zorg voor uw voordeel.*

CONSŬLTOR, ōris. m. *Raadvrager*, *een die raad vraagt*, of *die by iemand te raade gaat.*

Conſultoribus reſpondere. Cic. Mur. 9. *Den geenen antwoorden die ons om raad vraagen*, *den raadvragenden antwoorden*, of *raadgeeven.*

Conſultor. Varr. R. R. 3. 2. Sall. B. J. 64. *Raadgever*, *raadsman*, *een die een ander raad geeft.*

CONSŬLTRIX, īcis. f. *Een verzorgſter*, *bevorderſter*, of *bewerkſter van iemands welſtand*, *een raadgeefſter*, of *vraagſter.*

Natura conſultrix eſt utilitatum omnium. Cic. N. D. 2. 22. *De natuur is de bezorgſter van alle nut en gemak.*

CONSŬLTŬM, i. n. Cic. L. L. 1. 24. *Beſluyt*, *vonnis*, *bevel*, *gebod*, *inſtelling*, *inzetting*, *willekeur.*

Conſultum. Cic. A. 14. 13. Paterc. 2. 79. 1. *Onderneming*, *beſtaan*, *voornemen*, *toeleg*, *opzet.*

CONSŬLTŬS, ūs. m. Liv. 3. 42. *Berading*, *raadpleging.*

CONSŬLTŬS, a, ūm. Hor. E. 2. 2. 159. *Raad gevraagt*, *die men om raad heeft gevraagt*, *met wien men te raade is gegaan.* [De compar. *Conſultior* ſtaat Cod. 7. 32. 3. de ſuperl. *Conſultiſſimus* beneden by Livius.]

• Res conſulta. Cic. Att. 2. 16. *Een beraadſlaagde*, *overwogene*, of *overleyde zaak; een zaak waar over men raad gevraagt*, *raad gehouden*, of *geraadpleegt heeft.*

Conſultus. Cic. Cæc. 27. *Geleerd*, *wijs*, *gauw*, *verſtandig*, *kundig*, *ſchrander*, *bequaam*, *wel bedreven.* Juris. Cic. A. 9. 5. *Een Rechtsgeleerde*, *een Rechtskundige.* Diſciplinæ alicujus. Colum. 11. 1. *Een meeſter in eenige konſt*, of *wetenſchap*, *een die eenige konſt*, of *wetenſchap door en door verſtaat.*

Vir conſultiſſimus, ut in illa quiſquam ætate eſſe poterat, omnis divini humanique Juris. Liv. 1. 18. *Een man van zulk een grondige kennis*, of *zoo zeer ervaren in 't Goddelijk en menſchelijk recht*, *als 'er een in die eeuw konde zijn.*

Conſulta verba. Ovid. Art. 1. 469. *Wijze*, of *verſtandige woorden*, *ſchrandere*, *voorzichtige*, of *welbedachte redenen.*

Conſulto opus eſt. Sall. B. C. 1. *Men moet zich beraaden*, *men moet overweegen*, *in bedenking neemen*, *overleggen*, of *raadſlaan.*

(Conſulta opera. *Met voordacht*, *met opzet*, *voordachtelijk*, *opzettelijk.*

Ea omnia, non opera conſulta, ſed a militibus forte auxiliariis incenſa ſunt. Gell. 6. 17. *Alle die dingen zijn verbrand*, *niet met voordacht*, of *opzet*, *maar miſſchien van de hulpbenden.*

CONSŬMMĀTĬO, ōnis. f. *Optelling*, *telling van een ſomme*, *'t byeenbrengen van veel kleyne getallen tot een groot.*

Hac conſummatione operum colligitur, &c. Colum. 2. 13. *Uyt 't optellen der werken word beſloten*, *enz.*

Quantum ex conſummatione ſingulorum fiebat. Pompon. D. 21. 1. 36. *Zoo veel als de prijs opbragt by 't optellen van hen man voor man.*)

Conſummatio. *Volmaking*, *voltrekking*, *voleynding*, *volbrenging*, *voltooijing*, *vervulling*, *volkomenheyd*, *volmaaktheyd.*

Conſummatio profeſſionis. Colum. 9. 2. *Een volkomene*, of *grondige kennis van zijn beroep.* Operis. Colum. 2. 13. *De volbrenging*, *voltooijing*, of *volmaaking van een werk.*

CONSŬMMĀTŬS, a, ūm. Sen. E. 72. *Volmaakt*, *voltooyt*, *voleyndigt*, *ten eynde gebragt*, *voltrokken*, *afgedaan*, *vervult*, *volſlagen.* De ſuperl. *Conſummatiſſimus* ſtaat beneden by Plinius.

Juvenis conſummatiſſimus. Plin. E. 9. 7. *Een volmaakt jongman*, *een zeer wel gemaakt jongeling.*

Conſummatus. Cic. A. 11. 7. *Volbragt*, *geëyndigt*, *ten eynde gebragt*, *voltrokken*, *gedaan*, *gemaakt*, *afgedaan*, *voltooyt*, *voorby.*

Vir conſummatæ ſapientiæ. Sen. E. 72. *Een man van eene volmaakte wijsheyd.*

• Ars ſingulari conſummata ingenio. Colum. 5. 1. *Een konſt*, of *wetenſchap door een zonderling verſtand tot volmaaktheyd gebragt*, of *daar een eenig menſch al de geheymen van heeft begreepen.*

(CONSŬMMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Sommen optellen*, of *opneemen*, *uyt veel kleyne getallen een groot maaken.*

Is numerus conſummat millia quatuor & viginti, &c. Colum. 3. 5. *Dat getal brengt uyt*, of *maakt uyt duyzend en vier en twintig*, *enz.*

Quæ conſummata efficiunt duo millia trecentena & quadraginta. Colum. 5. 2. *Die opgetelt*, of *opgenomen zijnde*, *maaken uyt twee duyzend*, *drie honderd en veertig.*)

Conſummare. Plin. E. 10. 48. *Voltooijen*, *voltrekken*, *volmaaken*, *opmaaken*, *eyndigen*, *volbrengen*, *volbouwen*, van een gebouw, enz. ſpreekende.

Gerere & conſummare bellum. Cic. A. 11. 7. *Een oorlog voeren en eyndigen.*

Conſummare Sacrum. Sen. H. F. 4. 1039. *Het offer eyndigen.* Scientiam. Colum. 1. 1. *Een wetenſchap voltooijen*, *tot volkomenheyd*, of *tot volmaaktheyd brengen.*

(Conſummare dies. Suet. C. 44. Stipendium. Modeſtin. D. 27. 10. 1. *Zijn tijd in den oorlog uytdienen.*)

CONSŪMO, is, ſūmsi, ſūmtūm, ſūmĕre. acc. *Verteeren*, *verdoen*, *vernietigen*, *verquiſten*, *doorbrengen*, *te niet doen*, *te niet maaken*, *bederven*, *verſlijten*, *vernielen*, *verſlinden*, *verwoeſten.*

Ædes conſumuntur incendio. Liv. 27. 11. *Het huys verbrand.*

Conſumere bona. Cic. S. R. 2. *Zijn goed doorbrengen*, *verdoen*, *verteeren*, *verquiſten*, *door de billen lappen.*

Conſumere tempus re aliqua. Cic. Tim. 1. *of* in re aliqua. Cic. A. Q. 4. 4. *Den tijd ergens med doorbrengen*, *verquiſten*, of *verſlijten.* Horas multas ſermone. Cic. F. 11. 27. *Veele uuren met praaten doorbrengen.*

Ætatem conſumere. Cic. Off. 1. 1. *Zijn leven doorbrengen*, *zijn tijd beſteeden*, of *gebruyken.* Studium in honorem alicujus Cic. Pl. 32. *Zijn zorge en vlijt tot iemands verhoging beſteeden*, of *aanwenden.* Operam in re aliqua. Cic. Fin. 1. 1. *Zich ergens toe begeeven*, of *aan overgeeven.* Iter in re aliqua. Cic. A. Q. 4. 1. *Zich op reys ergens mee bezig houden.*

Oratio conſumitur in his deliberationibus. Cic. Fat. 1. *'t Geſprek word in die beraadſlagingen doorgebragt*, *loopt met deze overwegingen ten eynde.*

Conſumere conſilium. Ter. And. 1. 1. 133. *Zijnen toeleg te vergeefs in 't werk ſtellen.*

Conſumi vi morbi. Cic. F. 16. 10. *Door 't geweld van de ziekte verteeren*, *verquijnen*, *wechgerukt worden.* Inedia. Cic. F. 16. 12. *Van honger ſterven.*

Lateris dolore. Cic. de Or. 3. 2. *Aan een zijdwee ſterven.*

(Conſumere. *Ergens niet over bekommert*, of *ongeruſt zijn*, *niet om geeven of men 't heeft of niet*, *iets niet veel*, of *weynig achten.*

Nam ignominiam conſumſiſtis. Tac. H. 3. 24. *Want gy hebt de ſchimp niet geacht*, *de ſmaad*, of *hoon*, *die gy hebt uytgeſtaan*, of *moeten lijden*, *heeft u niet*, of *weynig ontruſt.* Boertende zou men zeggen, *heeft u aan de koude kleeren niet geraakt.*

Scit eos, qui miſericordiam conſumſerunt, amplius ſperare non poſſe. Curt. 6. 8. 6. *Hy weet*, *dat die 'er niet om geeven*, *of men hen barmhertigheyd bewees*, *of niet*, *niet verder konnen hoopen;* of *dat hen*, *die de barmhertigheyd afgewezen hebben*, *naderhand geen hoope meer overſchiet.*

Conſumere. *Belemmeren*, *hinderen*, *hinderlijk zijn.*

Ambigitur, conſumſeritne vocem ejus inſtans metus. Tac. H. 1. 42. *Men twijfelt*, *of d'aanſtaande vrees zijn ſtem belemmert heeft.*)

CONSŪMTĬO, ōnis. f. *Verteering*, *verquijning*, *bedervìng*, *vernieling*, *verzwin-*

Digitized by Google

zwinding, *verſlinding*, *verſtrooijing*, *verwoeſting*.

Conſumtio operæ. *Moeyte*, *arbeyd*, *vermoeijing*, *vlijt die men aanwend.*

Hæc non reperiuntur ſine elaboratione & operæ conſumtione. Cic. Her. 4. 22. *Die dingen worden niet zonder veel moeyte en arbeyd verkregen.*

Conſumtio. *De teering.* Zekere ziekte, die 't bloed bederft, het ligchaam uytdroogt, en allengskens verteert.

Se ipſe conſumtione alebat ſui. Cic. Tim. 6. *Hy onderhield*, of *voedde zich zelven in de teering.*

CONSŬMTŎR, ōris. m. *Vernielder*, *verwoeſter*, *verderver*, *verteerder*, *verſlinder*, *doorbrenger*, *verquiſter.*

Ignis conſumtor eſt omnium. Cic. N. D. 2. 15. *'t Vuur verteert*, of *vernielt alles.*

CONSŬMTŬS, ă, ŭm. *Verteert.* Conſumta incendiis delubra. Tac. H. 7. 2. *Tempelen door den brand verteert.*

CONSŬO, ĭs, sŭī, sūtŭm, sŭĕrĕ. acc. Plaut. St. 2. 2. 54. *Naaijen*, *aan malkanderen naaijen*, *t' zamen naaijen*, *t' zamen flanſſen.*

• Conſuere dolos. Plaut. Am. 1. 1. 211. *Guyteſtukken*, *looze ſtreeken*, of *bedriegerijen ſmeeden*, *verzinnen*, of *bedenken.*

CONSŬRGO, ĭs, surrēxi, surrēctŭm, surgĕrĕ. *Opſtaan*, *zich oprechten*, *overeynd gaan ſtaan*, *te zamen opſtaan*, *oprijzen.*

Senatus conſurgit. Cic. F. 4. 4. *De raadsvergadering ſtaat zamen op.*

Conſurgere alicui. Cic. S. 18. *Voor iemand opſtaan; oprijzen als iemand inkomt.*

Conſurgere honorifice. Cic. V. 4. 62. *Uyt eerbied*, of *beleeftheyd voor iemand opſtaan.*

Ab Auſtro conſurgunt venti. Virg. Æ. 5. 20. *De wind ſtaat*, of *ſteekt uyt den zuyden op*, *blaaſt*, of *waayt uyt het zuyden.*

Conſurgere. Virg. Æ. 9. 681. *Opſchieten*, *groeijen*, *opgroeijen*, *waſſen*, *opwaſſen*, *groot worden*, van een gewas ſpreekende.

Limen conſurgit in tantam altitudinem. Colum. 7. 9. *De deur ſtaat heel hoog.*

• Conſurgere ad bellum. Liv. 33. 19. In arma. Virg. Æ. 10. 90. *Den oorlog beginnen*, of *onderneemen*, *de wapenen opneemen*, of *opvatten*, *ten oorlog toeruſten.* In iras. Val. Flacc. 1. 673. *Quaad*, *gram*, of *toornig worden*, *in toorn*, of *gramſchap ontſteeken*, *opzwellen*, of *opſtuyven van gramſchap.*

Bellum novum conſurgit huic populo. Virg. Æ. 8. 637. *Dat volk heeft een nieuwen oorlog op den hals.*

Maritima ora ad finitimorum motus conſurrectura eſt. Liv. 33. 21. *Het volk langs de kuſten*, *zal*, *op de bewegingen hunner nabuuren*, *oproerig worden.*

Totius Imperii viribus contra eum conſurgitur. Flor. 3. 20. 21. *Alle de krachten van 't Rijk worden tegens hem gebruykt*, *men gaat hem met de ganſche macht van 't Rijk te keer.*

CONSŬRRECTĬO, ōnĭs. f. Cic. Att. 1. 16. *Het opſtaan uyt beleeftheyd.*

CONSŬSURRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ cum aliquo. Ter. H. 3. 1. 64. *Heel zoetjes*, of *ſtilletjes met iemand ſpreeken*, *met iemand aan 't oor ſpreeken*, *iemand iets in 't oor luyſteren*, *prevelen.*

CONSŪTŬS, ă, ŭm. Plaut. St. 2. 2. 54. *t'Zamengenaayt*, *aan malkanderen genaayt*, *t'zamengevoegt*, *geſlanſt*, *gehecht*, of *gebonden.* Zie Conſuo.

C O N T.

CONTĀBĔFĂCĬO, ĭs, fēci, factŭm, făcĕrĕ. *Verteeren*, *verdroogen*, *uytdroogen*, *verquijnen*, *vergaan*, *uytmergelen.*

Hæc me cura & miſeria contabefacit. Plaut. Pſ. 1. 1. 19. *Die zorg en ellende verteeren my*, *mergelen my uyt*, *helpen my aan 't quijnen; ik verquijn*, *verteere*, *ſterve*, of *vergaa onder dien kommer en rampſpoed.*

CONTĀBESCO, ĭs, tābŭī, tābēſcĕrĕ. Plaut. Merc. 1. 2. 92. Cic. T. Q. 3. 31. *Verquijnen*, *verzwakken*, *zwak*, of *mager worden*, *afneemen*, *uytteeren*, *verdroogen*, *uytdroogen*, *zijn gezontheyd verliezen*, *afgaan*, *uytgemergelt worden.*

CONTĀBŬLĀTĬO, ōnĭs. f. Cæſ. B. C. 2. 9. *Zoldering*, *een planke*, of *houte vloer.*

CONTĀBŬLĀTŬS, ă, ŭm. *Bezoldert*, *met planken geleyt*, *beſchoten*, of *bevloert.*

Pons contabulatus ſuper navium foros. Ammian. 27. 10. *Een ſchipbrugge.*

Turres contabulatæ. Liv. 24. 34. *Houte torens*, *torens van hout*, of *planken gemaakt.*

CONTĀBŬLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Zolderen*, *een zoldering maaken*, *een houte*, of *planke vloer leggen.*

Turribus murum contabulare. Cæſ. B. G. 7. 22. *Torens van planken op een muur zetten*, *een wal met houte torens voorzien.*

Contabulare Helleſpontum. Suet. C. 19. *Een houte brug over den Helleſpont ſlaan.* Naves. Front. St. 3. 9. 8. *'t Verdek*, of *dek van ſcheepen maaken.*

CONTACTŬS, ă, ŭm. Sen. de Ir. 3. 8. *Gehandelt*, *aangeraakt*, *aangeroert*, *behandelt.*

Res contacta halitu animalis. Plin. H. 11. 53. *Een zaak daar d'aſſem van een dier over is gegaan*, of *door den aaſſem van een dier beſmet.*

Sale contacta caro. Celſ. 2. 24. *Vleeſch dat met zout is beſprengt*, *geſprengt vleeſch.*

Contactus ſocietate peculatus. Liv. 38. 55. *Medeſchuldig*, of *medeplichtig aan ſlandlievery.*

Contactus nullis cupidinibus. Propert. 1. 1. 2. *Door geene minnarijen bevangen.*

Contactæ gentes Punici belli ſocietate. Liv. 31. 8. *De volkeren die de Karthaginenzers geduurende den oorlog geholpen*, of *de hand geboden hadden.*

CONTACTŬS, ūs. m. *Aanraking*, *aantaſting*, *aanroering*, *handeling*, *gevoel.*

Oculos quoque inviolatos habebamus a contactu dominationis. Tac. Agr. 30. *Wy zagen niemand die ons overheerſchen zoude.*

Contactus Religionis. Val. Max. 1. 5. 1. *Opzicht op den Godsdienſt*, *verbintenis*, of *overeenkomſt met den Godsdienſt.*

(Contactus. *Beſmetting*, *bevlekking.* Plures infecti contactu. Tac. An. 6. 7. *Veele door beſmetting ontſteeken.*)

Contactu immundo omnia fœdare. Virg. Æ. 3. 227. *Alles door een vuyle aanraking bezoedelen.*

CONTĀGES, ĭs. f. Lucret. 4. 337. *Beſmetting*, *aanzetting*, *beſmettelijkheyd.*

CONTĀGĬO, ōnĭs. f. *Aanraking*, *aanroering*, *gemeenmaking*, *overzetting*, *t'zamenvoeging*, *vermenging.*

Contagione mei patris metuo malum. Plaut. Am. Prol. 31. *Ik heb van mijn vader*, of *ik gelijk*, of *ik aard hier in naar mijn vader*, *dat ik de ſlagen vreeze.*

• Contagio. *Beſmetting*, *vergift*, *peſt*, *beſmettelijk quaad*, *beſmettelijke ziekte.*

Fugere contagionem aſpectus alicujus. Cic. Clu. 68. *'t Beſmettelijk gezicht van iemand ontwijken*, *iemands gezicht ontwijken*, of *ſchuuwen*, om 'er niet door beſmet, bezoedelt, *of* ontheyligt te worden.

Quædam eſt contagio ſceleris, ſi proditorem defendas. Cic. Syll. 2. *Als men een verrader verdedigt*, *maakt men zich eenigzins ſchuldig aan zijn quaad.*

Contagio naturæ. Cic. Fat. 3. *De onderlinge trek*, of *medeneyging der natuur.*

Spiritibus eſt minima cum corporibus contagio. Cic. T. Q. 1. 30. *De geeſten zijn vry van alle beſmetting der ligchaamen.*

Ad te pertinet contagio conſcientiæ. Cic. V. 5. 71. *Gy zijt u van dezelve ſchuld bewuſt.*

CONTĀGĬŌSŬS, ă, ŭm. *Beſmettelijk*, *peſtig*, *vergiftig*; *beſmettende*, *overgaande*, *dat aangezet word*, van een ziekte, *of* quaad ſpreekende. [De Heer Stubelius zegt in zynen dus vermeerderden Theſaurus Fabri, dat dit woord ſtaat by Celſus. Had wel gewenſcht, dat ons het boek en hoofdſtuk des zelfs mede gedeelt had.]

CONTĀGĬŬM, ĭi. n. Plin. E. 4. 11. *Aanraking*, *aantaſting*, *aanroering*, *handeling*, *'t gevoel.*

Contagium. Virg. E. 1. 51. *Beſmetting*, *een beſmettelijk quaad*, *een beſmettelijke ziekte*, *de peſt.* [Feſtus verwerpt dit woord zonder reden.]

Contagia late agunt. Ovid. M. 7. 551. *De beſmetting kruypt voort.*

† Contagium. Hor. E. 1. 12. 14. *Omgang*, *verkeering*, *gemeenſchap*, *gemeenzaamheyd*, *t'zamenhandel*, voornamentlyk wanneer ze gevaarlyk is.

CONTĀMĬNĀTĬO, ōnĭs. f. *Bevlekking*, *beſmetting*, *bemorſſing*, *bevuyling*, *bezoedeling.*

Qui contaminationi non indignatur. Ulp. D. 47. 5. 2. §. 3. *Die zich niet qualijk houd over de beſmetting*, of *bemorſſing.*

Digitized by Google

CONTĀMĬNĀTŎR, ōrĭs. m. *Bemorſſer, beſmetter, bevlekker, ſchender.*
Paterni tori contaminator. Tertull. Pud. 13. *Een bevlekker, of ſchender van zijn vaders bedſtee.* Hy ſpreekt van den Corinthiër, die zyn vaders huysvrouw getrouwt hadde.)

CONTĀMĬNĀTŬS, ă, ŭm. *Bevlekt, bezoedelt, bevuylt, bemorſt, vuylgemaakt, verontreynigt, beſmet, ontheyligt, bezwalkt, bedorven, geſchonden*, in den eygentlyken zin. De ſuperl. *Contaminatiſſimus* ſtaat beneden by Cicero.
Judicium contaminatum. Cic. Div. 5. 22. *Een onrechtmatig oordeel, een vonnis met geld omgekocht.*
Homo multis vitiis contaminatus. Cic. Cl. 35. *Een menſch met veele laſteren bezoedelt.*
Homo contaminatiſſimus. Cic. Dom. 9. *Een groote ligtmis, een ſchelm, guyt, ſielt*, of *eerloos menſch.*
Spiritus contaminatus. Cic. Piſ. 6. *Een bedorven*, of *ſtinkende aaſſem.*
Contaminatus. *Verminkt.*
Contaminatus grex turpium virorum. Hor. O. 1. 37. 9. *Een ſchandelijke menigte van gelubde mannen.*

CONTĀMĬNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Mart. 1. 54. 4. *Bevuylen, vuylmaaken, beſmetten, bezoedelen, bevlekken, bezwalken, bederven, verontreynigen, bemorſſen, ſchenden, onteeren.*
• Contaminare ſe. Cic. S. R. 40. *of* Aliquem ſcelere aliquo. Cic. Her. 2. 2. *Zich*, of *een ander met een misdaad beſmetten, met een ſchelmſtuk bevlekken*, of *bezoedelen.* Se ſanguine alicujus. Cic. C. 1. 12. *Zich*, of *zijn handen met iemands bloed bezoedelen*, of *bemorſſen, zich aan 't bloed*, of *aan 't vermoorden van iemand ſchuldig maaken.* Veritatem mendacio. Cic. Syll. 16. *De waarheyd door een leugen ontheyligen*, of *bezoedelen.*
Gaudium contaminatur ægritudine. Ter. E. 3. 5. 4. *De vreugd word door hertzeer bezwalkt.*
Contaminare. *Verminken.*
Contaminare fabulam. Ter. And. prol. 16. *Een tooneelſtuk verminken*, zoo dat men van twee blyſpelen maar een maakt.

[CONTĀRĬŬS, ĭi. m. Cadit. Maxim. 10. *Een ruyter met werpſchichten gewapent.*]

CONTECHNŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī aliquid. Plaut. Pſ. 4. 6. 34. *Eenig bedrog verzinnen, bedenken, uytvinden, ſmeeden, brouwen, beraamen*, of *aanrechten.*

CONTĒCTŬS, ă. ŭm. Ovid. M. 5. 447. *bedekt, gedekt, overdekt, toegedekt.*

CONTĔGO, ĭs, tēxi, tēctŭm, tĕgĕrĕ. acc. Cic. Arch. 10. *Bedekken, verbergen, bewinden, toedekken.*
• Contegere libidines. Cic. Prov. Conſ. 4. *Zijn ongebondentheden bedekken, bewimpelen, verbergen, verborgen*, of *bedekt houden.* Injuriam alicui factam. Ter. Hec. 3. 3. 41. *Het ongelijk bedekken*, of *verborgen houden dat iemand is aangedaan.*
(Contegere. *Bedekken, beſchaduwen, veel in getal ſtaan.*
Populi contegunt ripas. Curt. 5. 4. 8. *De populieren bedekken de ſtranden. Op de ſtr[illegible]ulen ſtaan veel populieren.*)

CONTĒMĔRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Ontheyligen, bezoedelen, beſmetten, bevlekken, verontreynigen, onteeren, ſchenden, bederven.*
Contemerare torum. Ovid. Am. 2. 7. 18. *Een huwelijksbed bezoedelen.*
Leo auſus eſt magiſtri manus contemerare. Mart. Sp. 10. 2. *De leeuw heeft durven beſtaan op zijn meeſter los te ſchieten, en hem de handen af te bijten.*

CONTEMNENDŬS, ă, ŭm. Cic. Or. 69. *Verachtelijk, mispriizelijk, wraakbaar, ſlecht, gering, onwaard, nietig, ongeacht, dat niet waard noch geacht is*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

CONTEMNĬFĬCŬS, ă, ŭm. Lucil. *by* Non. 2. 154. *Laatdunkend.*

CONTĒMNO, ĭs, tēmsi, tēmtŭm, tēmnĕrĕ. acc. Cic. Fin. 3. 8. *Verachten, verſmaaden, de ſchop geeven, zich niet aan laaten gelegen zijn, verwerpen, misprijzen, wraaken, laaten vaaren, mee lagchen*, of *ſpotten.*
Contemnere aliquem præ ſe. Ter. E. 2. 2. 8. *Iemand by zich verachten.*
Contemnere conſilium ſuum. Ter. Hec. 1. 2. 15. *Berouw hebben van zijn voornemen.*
(Contemnere ſe. *Laaggevoelende van zich zelven zijn, zich zelf niet achten, zich laaten verongelijken, een voetwis van een ander zijn.*
Non contemnere ſe, & reges odiſſe ſuperbos. Cic. Att. 6. 3. *Niet laaggevoelende van zich zelven zijn, en opgeblaaze Koningen haaten.*)
[Contemnere. *Niet agten.*
Medici morbum initio contemſerunt. Nep. Att. 21. *De Artzen hebben de ziekte in 't begin niet geagt.*]

CONTEMPĔRĀTŬS, ă, ŭm. *Gematigt, matig, getempert, gezuyvert.*
Sol, quæ propiora ſunt, contemperata habet. Vitruv. 9. 4. *De zon zuyvert alles dat haar 't naaſt by is.*

CONTEMPĔRO, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Apic. 4. 2. *Mengen.*

CONTEMPLĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Off. 1. 43. *Beſchouwing, beſpiegeling, bemerking, aandacht, overdenking, aanmerking, opmerking.*
Contemplatio. *Aanmerking, inzicht, gunſte.* Contemplatione alicujus. Julian. D. 3. 5. 6. §. 1. & 3. *Uyt aanmerking*, of *inzicht van iemand, ter gunſte van iemand, om iemands wil.*
Contemplatio. Plin. E. 2. 1. *Gedachte, aanmerking, overweging.*
Contemplationem dirigere ad aliquid. Colum. 3. 12. *Ergens een gedachte*, of *aanmerking over maaken, iets overweegen*, of *zijn gedachten ergens over laaten gaan.*

CONTEMPLĀTĪVŬS, ă, ŭm. Sen. E. 95. *Beſchouwing, beſchouwelijk, dat in beſchouwing*, of *beſpiegeling beſtaat*, van een wetenſchap ſpreekende.

CONTEMPLĀTŎR, ōrĭs. m. Cic. T. Q. 1. 28. *Beſchouwer, aanſchouwer, beſpiegelaar, bezichtiger, opmerker, waarnemer*, des hemels, der ſterren, enz.

CONTEMPLĀTRIX, īcĭs. f. *Een beſchouwſter, aanſchouwſter, bezichtigſter, waarneemſter.*
Ars contemplatrix alicujus rei. Celſ. Præf. *Een konſt*, of *weetenſchap die eenige zaak, tot haar voorwerp ter beſchouwing*, of *beſpiegeling heeft.*

CONTEMPLĀTŬS, ūs. m. Ovid. Tr. 5. 7. 66. *Beſchouwing, beſpiegeling, aanſchouwing, aanmerking, aandacht, bemerking, bezichtiging, gezicht.* Ovidius gebruykt van dit woord niet dan d'ablativus ſingularis.

CONTEMPLŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī. acc. Cic. V. 4. 15. *Beſpiegelen, beſchouwen, aanſchouwen, bezichtigen, bezien, aanzien, bemerken, op-* of *aanmerken.* Cicero voegt 'er by Oculis. Fl. 11. Anima. Dej. 14. om te onderſcheyden of men iets *met d'oogen des lighaams*, of *des verſtands ziet.*

CONTEMPLO, āvi, ātŭm, ārĕ, vind men by Varro, L. L. 62. uyt Ennius, en uyt Accius, by Non. 7. 11. Zie ook Plaut. Amph. 1. 1. 285. Aſin. 3. 1. 35. en Epid. 3. 3. 2.

(CONTEMPŎRĀLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *en*

CONTEMPŎRĀNĔŬS, ă, ŭm. *Even oud, gelijktijdig, van den zelven tijd.* Deze twee woorden zyn ſlecht Latyn. 't Eerſte word eerſt gevonden by Tertullianus; het tweede by Gellius in een opſchrift van een hoofdſtuk. Maar men zou mogen twyfelen of d'opſchriften door Gellius hand, of ten zynen tyde voor de hoofdſtukken geſtelt zyn. Zie evenwel de voorbeelden zelf.
Inter contemporales ordo non eſt. Tertull. Adv. Herm. 6. *Onder d'evenouders*, of *die van den zelven tijd zijn, is geen order.*
Contemporaneos fuiſſe Cæſari & Ciceroni M. Varronem & P. Nigidium. Gell. 19. 14. *Dat M. Varro en P. Nigidius ten tijde van Cæſar en Cicero zouden geleeft hebben, Cæſars en Ciceroos evenouders zouden zijn geweeſt.*)

CONTEMTĬBĬLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Ulp. D. 1. 16. 9. §. 2. *Verachtelijk, verwerpelijk, mispryzelijk, te verachten, te verſmaaden, ſlecht, gering, onwaard, van geener waarde.* 't Is beter met Cicero Contemnendus, ă, ŭm, zie dit boven, te gebruyken. (De compar. *Contemtibilior* ſtaat by Porc. Lat. Declam. in Catil. Lampr. Al. Sev. 20.)

CONTEMTĬBĬLĬTĀS, ātĭs. f. Cæl. Aurel. Tard. 1. 5. *De verachtelijkheyd.*

CONTEMTIM. adv. Liv. 2. 56. Plaut. Pœn. 3. 1. 34. *Verachtelijk, ſmadelijk, met verachting*, of *verſmading, trotzelijk, met een trots gelaat*, of *wezen.* De comparat. *Contemtius* ſtaat by Seneca, Br. V. 13. en beneden by Tacitus.

CON-

Digitized by Google

CONTĒMTĬO, ōnĭs. f. Cæſ. B. G. 5. 29. Cic. *by* Non. 3. 70. *Verachting*, *verſmading*, *verontwaardiging.*

(Mortis perpetua contemtio. Curt. 10. 5. 29. *Een gedurige verachting van de dood.*)

CONTEMTĬŪS. adv. Vagari contemtius. Tac. H. 3. 47. *Zeer verachtelijk hier en daar zwerven*, *op en neêr loopen*, of *achter 't land loopen.*

CONTEMTŌR, ōrĭs. m. Sall. B. J. 64. Virg. Æ. 7. 648. *Verachter*, *verſmader*, *laker*, *een die 't weynig ſcheelt*, of *die ganſch geen werk van iemand*, of *iets maakt.*

Animus contemtor lucis. Virg. Æ. 9. 205. *Een verachter van zijn leven*, *een die zijn leven niet acht.*

CONTĒMTRIX, īcĭs. f. Plaut. B. 3. 6. 2. Plin. H. 47. 4. *Verachtſter*, *laakſter*, *verſmaadſter*, *een trots*, of *opgeblazen vrouwmenſch.*

Contemtrix periculi. Sil. 17. 415. *Verachtſter van 't gevaar*, *een ſtout*, of *reukeloos vrouwmenſch in 't gevaar.*

CONTEMTŪS, ă. ūm. Cic. Rull. 2. 34. (De compar. *Contemtior* ſtaat by Cic. D. 2. 57. en de ſuperl. *Contemtiſſimus* by Colum. Præf. 1.) Zie Contemno.

CONTĒMTŪS, ūs. m. Lucret. 5. 831. Quintil. I. O. 3. 7. *Verachting*, *verſmading*, *ſmaad*, *laking*, *verontwaardiging*, *verwerping.*

Contemtui eſſe. Cæſ. B. G. 2. 10. *Verachtelijk zijn*, *in verachting zijn.*

Nomen Romanum inter ſocios contemtu laborat. Liv. 6. 2. *De naam der Romeynen word by de bondgenooten verſmaad*, of *veracht.*

CONTĒNDO, ĭs, tēndi, tēntūm, tēndĕrĕ. acc. [Cic. N. D. 2. 24.] *Spannen*, *aanhaalen*, een boog, werktuyg, enz.

Contendere poplitem. Hor. S. 2. 7. 97. *De kniiboog*, of *knieſchijf uytſtrekken.*

Voce contendere. Cic. Lig. 3. Celſ. 1. 4. *Zijn ſtem uytzetten*, of *verheffen*, *hard ſchreeuwen*, *overluyd ſpreeken*, *met luyder ſtemme ſpreeken*, *roepen*, *zoo hard roepen als men kan.*

Contendere omnibus nervis. Cic. Off. 3. 2. Labore. Cic. V. 3. 56. *Zijn krachten inſpannen*, *uyt al zijn magt pogen*, *zich wel quijten*, *alles doen wat men kan*, *alle vlijt en vermogen aanwenden*, *geen moeyte ſpaaren.*

Contendere nervos. Cic. Fat. 10. *of* Nervos in re aliqua. Cic. F. 15. 14. *Ergens alle zijne krachten toe inſpannen*, of *toe te werk leggen*, *niets onverzocht laaten om iets te doen*, *zich niets ontzien om iets uyt te werken.*

Contendere ut. ſeq. ſubj. Cic. Sext. 2. *Pogen*, *trachten*, *zijn beſt doen*, *alles aanwenden*, of *in 't werk ſtellen*, *geen moeyte ſpaaren*, *om*, *enz.*

Nil contra naturam contendamus. Cic. Off. 1. 31. *Laat ons niets tegens de natuur*, of *inborſt ondernemen.*

Contendere animum in rem aliquam. Ovid. P. 1. 5. 11. Animo. Cic. Or. 62. *Zijn verſtand ergens aan te koſt*, of *aan te werk leggen*, *zijn zinnen ergens toe ſtellen*, *beſteeden*, of *aanleggen.*

Contendere aliquo. Plaut. Ciſt. 2. 1. 58. *of* In aliquem locum. Sall. B. C. 35. *Ergens naar toe ylen*, *naar toe vliegen*, *ſchielijk naar toe loopen*, *naar toe ſnellen*, *naar toe rukken*, of *naar toe trekken.* Ad aliquem. Virg. Æ. 5. 834. *Naar iemand toevliegen*, *toeſchieten*, *met haaſt naar iemand toeloopen.* Magnis itineribus ad aliquem locum. Cæſ. B. G. 1. 10. *of* Ad aliquem. Cæſ. B. G. 1. 37. *Met groote dagreyzen*, of *te poſt ergens naar toe gaan*, of *naar iemand toe gaan.* Ad laudem. Cic. A. 14. 12. *Na roem ſtreeven.*

Contendere de aliqua re cum aliquo. Cic. S. R. 47. *of* contra aliquem. Cic. Fin. 3. 20. alicui. Lucret. 3. 6. Adverſus aliquem. Cic. Att. 14. 13. *Met iemand ergens over twiſten*, *krakkeelen*, *woorden over hebben*, *twiſtredenen*, of *vechten.*

Contendere inter ſe. Lucret. 3. 734. *Onder elkander twiſten.*

Omnia contendere. Cic. V. 2. 72. *Alles betwiſten*, *alles tegenſpreeken*, *in alles dwarsdrijven*, of *harrewarren.*

Contendere bello cum aliquo. Virg. Æ. 4. 108. Armis. Cic. Att. 7. 6. *Iemand beoorlogen*, of *den oorlog aandoen*, *met iemand in oorlog zijn*, of *oorlogen*, *tegens iemand vechten*, of *ſlaan.* Ludo. Virg. Æ. 6. 643. *Met of tegens iemand ſpeelen.* Pedibus cum aliquo. Ovid. M. 10. 570. *Om ſtrijd met iemand loopen.*

Contendere. Celſ. Præf. Nep. Themiſt. 7. *Staande houden*, *beveſtigen*, *verdedigen*, *beweeren*, *voorſlaan*, *verzekeren*, *voorgeeven.*

Auſim contendere. Tac. Orat. 8. *Ik zou durven wedden.*

Non iſta contendunt meo amori. Prop. 1. 14. 7. *Die dingen zijn by mijne liefde niet te vergelijken.*

• Contendere aliquid ab aliquo. Cic. F. 13. 7. *Iemand iets afdringen*, of *afknevelen*, *iemand dringen om ons iets te geeven*, *iets met ſterk aanhouden van iemand verzoeken*, *iets iemand afvergen.*

Contendere rem aliquam cum alia. Cic. S. R. 33. *Een zaak met een andere vergelijken*, *tegens een andere zaak overſtellen.*

Si ipſas cauſas contendere velimus. Cic. C. 2. 11. *Indien wy de zaaken zelfs met*, of *tegens malkanderen willen vergelijken.*

CONTĒNEBRASCO, ĭs, āvi, āſcĕrĕ. *Nacht worden*, *donker*, of *duyſter worden.*

Paſcunt quoad contenebravit. Varr. R. R. 2. 9. *Zy weyden tot dat het duyſter*, of *tot dat het nacht word*, *tot den duyſteren nacht toe.*

CONTENTE. adv. Cic. T. Q. 2. 14. *Met kracht*, *met geweld*, *geweldelijk*, *ernſtelijk*, *vieriglijk*, *met ernſt*, of *vierigheyd.* (De compar. *Contentius* ſtaat by Cic. T. Q. 5. 24. en de ſuperl. *Contentiſſime* by Apul. Fl. 245.)

Illum mater arcte contenteque habet. Plaut. Aſ. 1. 1. 63. *Zijn moeder neemt hem nauw waar*, *zit hem kort op de hielen*, *houd hem heel kort*, *geeft hem weynig vryheyd.*

CONTENTĬO, ōnĭs. f. Cæſ. B. G. 7. 30. *Kracht*, *geweld*, *ſterke poging*, *yver*, *ernſt*, *vlijt*, *arbeyd*, *moeyte*, *vierigheyd*, van 't ligchaam en den geeſt ſpreekende.

Contentio. Vitruv. 10. 18. *Spanning van een werktuyg.*

Impetrare ſumma contentione, ut. ſeq. ſubj. Cæſ. B. C. 1. 1. *Door lang aanhouden*, *met ſterk bidden verkrijgen*, of *verwerven*, *dat*, *enz.*

Contentio. *Aanhouding*, *aandrang*, *verzoek*, *'t ſtaan naar een zaak.*

In honoris contentione ſuperari. Cic. Mur. 4. Am. 10. *Misloopen als men te gelijk naar eerampten ſtaat.*

Contentio. *Twiſt*, *geſchil*, *krakkeel*, *verſchil*, *knibbeling.*

Contentio eſt de tota poſſeſſione. Cic. A. Q. 4. 43. *Dit geſchil is over 't ganſche bezit.*

Res venit in contentionem. Cic. P. Q. 6. *De zaake komt in geſchil.*

Contentio. Cic. R. 2. 39. *Vergelijking*, *tegenſtelling.*

[**CONTENTĬOSĬŪS.** Quintil. D. 18. *Hardnekkiger*, *halsſtarriger.* De poſit. *Contentioſe* word niet gevonden als by Hieronymus.]

CONTĒNTĬOSŪS, ă, ūm. Plin. E. 2. 19. *Twiſtzuchtig*, *twiſtgierig*, *twiſtig*, *kijfachtig*, *krakkeelzuchtig*, *krakkeelziek*, *knibbelachtig*, *genegen om te twiſten*, of *te kijven.*

Contentioſus. Quintil. D. 5. *Halsſtarrig*, *hardnekkig*, *koppig*, *hoofdig*, *ſtijfzinnig*, *die ſterk zijn ſtreng trekt*, of *vaſt by zijn ſtuk blijft.*

CONTĒNTŪS, ă, ūm. part. a Contendo. Cic. T. Q. 2. 24. Ovid. M. 6. 286. *Geſpannen*, *uytgerekt*, *uytgeſtrekt*, *opgeſpalkt*, van een boog, werktuyg, arm, enz. ſpreekende. Zie Contendo. (De ſuperl. *Contentiſſimus* word gevonden by Apul. M. 4. 147.

Funis jam laxus, jam contentus. Hor. S. 2. 7. 20. *Een touw*, *nu ſlap*, *dan geſpannen.*

Agrippinam adeo contentis oculis Tiberius proſecutus eſt. Suet. Tib. 7. *Tiberius heeft Agrippina met opgeſpalkte oogen aangezien*, of *heeft op haar geſtaroogt.*)

Contentus. adj. abl. *Vergenoegt*, *voldaan*, *te vreden*, *genoegt.* In dezen zin ſtaat de compar. *Contentior* by Plaut. Pœn. 2. 1. 15.

(Contenti minimo. Cic. Fl. 12. *Met zeer weynig vergenoegt*, of *te vreden.*

Uxor contenta eſt, quæ bona eſt, uno viro. Plaut. Merc. 4. 6. 8. *Een eerlijke vrouw is met eenen man voldaan*, of *te vreden*; *heeft aan een man genoeg.*

[Contentus met een genitivus.]

Quoniam in his expreſſit, ut contentus eſſet partis dimidiæ dotis. Scæv. D. 32. 37. 4. Hy geeft het in dit voorbeeld een genitivus. *Naardien hy in dezen uytgedrukt heeft dat hy vergenoegt*, of *vol-*

Digitized by Google

voldaan zoude zijn met de helſt van 't huwelijks goed.)

Contentus ſuſtinuiſſe hoſtem. Vellej. 2. 112. *Te vreden zijnde, den vyand tegenſtand te hebben geboden.*

Contentus. part. a Contineo. *Vervat, begreepen, bevangen, vervangen.* Zie Contineo.

CONTERMINŪS, ă, ŭm. Colum. 1. 3. Ovid. F. 2. 55. *Gebuur, gebuurig, aangelegen, naaſtgelegen, aanleggende, aanpaiende, omleggende, dicht by gelegen.*

Gentes Indis conterminæ. Plin. H. 8. 8. *De gebuurige, of omleggende volkeren der Indiaanen, volkeren aan Indiën grenzende.*

CONTERMĬNO, āvi, ātūm, ārĕ alicui. Ammian. 23. 24. *Aangrenzen.*

CONTĔRO, ĭs, trivi, trītūm, tĕrĕrĕ. acc. Varr. R. R. 2. 7. Plin. H. 26. 11. *Aan ſtukken breeken, vergruyzen, verbryzelen, vermorſſelen, kleyn wryven, verbreeken.*

Conterere aliquid in mortario. Cato R. R. 95. *Iets in een vijſel ſtampen,* of *vergruyzen.*

Conterere aliquem, *of* latera alicujus. Plaut. Aſ. 2. 4. 13. *Iemand wakker afroſſen, luſtig affmeeren; ſtokſlagen geeven, murw ſlaan, den rug ſchuuren.*

• Conterere in aliquo loco diem. Ter. Hec. 5. 3. 17. Vitam. Ter. Ad. 5. 4. 15. Ætatem. Plaut. B. 4. 6. 11. *Zijn leven,* of *dagen ergens verſlijten,* of *doorbrengen.* In litibus. Cic. L. L. 1. 20. *Zijn leven met rechtzaaken,* of *met pleyten verſlyten.* Diem & noctem conviviis. Cic. V. 5. 10. *Dag en nacht met ſlempen,* of *gaſterijen doorbrengen.* Operam fruſtra. Ter. Ph. 1. 4. 32. *Vergeefſche moeyte doen.* Tempus fruſtra. Cic. Q. R. 14. *Tijd quiſten,* of *verſpillen, den tijd qualijk,* of *onnut doorbrengen, niet wel beſteeden,* of *qualijk gebruyken.*

Conterere ſe, *of* Conteri in Muſicis, Geometria, &c. Cic. Fin. 1. 21. *Zich ieverig op de zangkonſt, meetkunde, enz. toeleggen; zijn dagen,* of *leven beſteeden om een goed zanger, meetkundige, enz. te worden.* In foro, in negotiis. Cic. de Or. 1. 58. *Al zijn leven in de rechtbank, in 't bewind van zaaken verſlijten,* of *doorbrengen.*

Conterere aliquem oratione. Plaut. Ciſt. 2. 3. 65. *Iemand door zijne redenen 't hoofd breeken, 't hoofd warm maaken, beloorig,* of *moeijelijk maaken, laſtig vallen.* Quæſtum alicui. Plaut. Moſt. 4. 2. 68. *Iemands goed doorbrengen, verquiſten, verſpillen, opeeten,* of *verteeren.*

Ne nos tam contemtim conteras. Plaut. Pœn. 3. 1. 34. *Veracht ons niet zoo zeer, handelt ons zoo verachtelijk niet, ſtoot ons zoo ſmadelijk niet voor 't hoofd, wijſt ons zoo verachtelijk niet af,* of *van de hand.*

Alicujus injurias voluntaria oblivione conterere. Cic. F. 1. 2. *Van ganſcher herten 't ongelijk vergeeten dat ons van iemand is aangedaan.*

CONTERRĀNĔŪS, ă, ŭm. *Landsman, landgenoot, medeburger.*

Conterraneus meus. Plin. H. Præf. *Mijn landsman,* of *landgenoot.*

CONTERREO, ēs, rui, rĭtūm, rērĕ. acc. Colum. 7. 12. *Vervaaren, verſchrikken, vervaart, bevreeſt, verbaaſt,* of *verſchrikt maaken; vrees, ontſteltenis,* of *ſchrik aanjaagen.*

Novum pugnæ conterruit genus. Liv. 10. 18. *De nieuwe,* of *ongewoone zoort van ſtrijd heeft een ſchrik veroorzaakt.*

Loquacitatem illius aſpectu conterruit. Cic. de Or. 1. 49. *Hy heeft hem verſtomt, hy heeft hem ſtom gemaakt,* of *heeft hem aan 't zwijgen geholpen door 't opſlag van zijn gezicht.*

CONTERRĬTŪS, ă, ŭm. Virg. Æ. 9. 123. *Bevreeſt, verbaaſt, verſchrikt, vervaart, ontſtelt, bedeeſt.*

Metu conterritus. Hirt. B. Hiſp. 22. *Door ſchrik verbaaſt.*

CONTESTĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. C. C. 1. *Aanmaning, vermaning, afeyſching, afvordering, betuyging, dagvaarding om getuygenis te geeven.*

Litis conteſtatio. Ulp. D. 2. 3. 3. 40. §. 3. *Een verhaal van 't krakkeel voor den Rechter in de tegenwoordigheyd van getuygen.*

CONTESTĀTO. adv. Julian. *by* Ulp. D. 25. 3. 1. §. 12. *In 't bywezen van getuygen, opentlijk, in 't openbaar.*

CONTESTĀTŪS, ă, ŭm. *Bekent, beproeſt, klaar, blijkelijk, openbaar, beweezen, betoont, betoogt, blijkbaar.*

Conteſtata virtus. Cic. Pl. 11. *Een beproefde,* of *bekende deugd.*

Conteſtatam litem habere cum aliquo. Cic. Q. R. 12. Zie Conteſtari litem.

CONTESTŌR, ārĭs, ātūs sūm, āri. acc. *Getuygen, met getuygen ſterken,* of *beveſtigen. Tot getuygen neemen,* of *roepen.*

Deos hominesque conteſtari. Cic. V. 4. 29. *God en menſchen tot getuygen roepen.*

Conteſtari litem. Cic. Q. R. 18. *Het geding,* of *pleytgeſchil met getuygen beveſtigen.*

CONTĔXO, ĭs, tĕxŭi, tĕxtūm, tĕxĕrĕ aliquid alicui. Cic. N. D. 2. 63. *Iets ergens anders med t' zamen weeven, vermengen, t' zamenvoegen, t' zamenkoppelen, t' zamenheehten, t' zamen verbinden,* of *vereenigen,* in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Contexere interrupta. Cic. L. L. 1. 3. *Het afgebroken wederom zamenvoegen.*

Contexere noſtra cum reliquis rebus. Cic. F. 5. 12. *Onze zaken met d'overige t' zamenvoegen, t' zamenkoppelen, verbinden,* of *vereenigen.*

• Tu contexes extrema cum primis. Cic. F. 10. 13. *Gy zult zorg draagen dat het eynd van uw leven 't begin beantwoorde,* of *dat uwe laatſte dagen met d'eerſte overeenkomen.*

Contexere carmen. Cic. Cœl. 8. *Een vaars, dicht,* of *gedicht maaken.* Crimen. Cic. Dej. 6. *Een ſchelmſtuk ſmeeden, verdichten, bedenken,* of *verzinnen.*

CONTEXTĒ. adv. Cic. Fat. 14. *Vervolgens, zonder ophouden, zonder tuſſchenpozing,* of *verpozing, aan malkanderen, aan een, zonder afſlaaten.*

CONTEXTĬM. adv. Plin. H. 10. 53. Zie Contexte.

CONTEXTŪS, ūs. m. *t' Zamenweefzel, weefzel, t' zamenſchakeling, t' zamenhang, vervolg.*

Contextus rerum. Cic. Fin. 6. 11. *Een t' zamenweefzel, t' zamenſchakeling,* of *t' zamenhang van zaaken.* Orationis. Cic. Part. 23. *De draad, de t' zamenhang der woorden.* Literarum. Quintil. I. O. 1. 2. *De t' zamenvoeging,* of *t' zamenbrenging der letteren.*

Hæc dicemus in contextu operis. Tac. H. 2. 8. *Wy zullen daar van in 't vervolg van 't werk ſpreeken,* of *handelen.*

Uno contextu. Ulp. D. 28. 1. 21. §. 3. *Aan malkanderen, zonder ophouden, zonder afbreking, zonder verpozing,* of *tuſſchenpozing, op eenen tijd.*

Contextum diſſolvere. Lucret. 1. 244. *Den zamenhang afbreeken.*

CONTEXTŪS, ă, ŭm. *t' Zamengeweeven, t' zamengevoegt, t' zamengeſchakelt, gevlochten, gehecht, verbonden,* of *verknocht.*

• Contextæ voluptates. Cic. T. Q. 5. 13. *Aaneenvolgende vermakelijkheden, een reeks van welluſten.*

Contextus auro & argento. Tib. 1. 1. 72. *Een menſch in 't goud en zilver gekleed, een kleed met goud en zilver geboord,* of *belegt, met goud en zilver doorweeven, geſtikt, geborduurt.*

Homines ovium villis contextis veſtiuntur. Cic. N. D. 2. 63. *De menſchen worden met zamengeweeven ſchaapen vachten gekleed.*

CONTĪCESCO, ĭs, tĭcŭi. tĭcēſcĕrĕ. *Zwijgen, ſtilzwijgen, niet een woord ſpreeken, geen gewag maaken, den mond houden, ophouden te ſpreeken.*

Conticeſcit tumultus. Liv. 2. 55. *d'Oproer ſtilt, houd op,* of *word ſtil.*

Ætas nulla de tuis laudibus conticeſcet. Cic. Marc. 3. *Men zal in geene eeuwen uwen lof verzwijgen, man zal in alle eeuwen met lof van u ſpreeken,* of *uwen lof vermelden.*

Conticeſcunt artes. Cic. Mur. 10. *De konſten ſtaan ſtil, houden op, zijn in 't verval,* of *vervallen; de konſten,* of *weetenſchappen worden niet meer aangequeekt.*

CONTĬCĬNĬŪM, ĭi. n. Plaut. Aſ. 3. 3. 95. Varr. L. L. 5. 2. *Het diepſte,* of *naarſte van den nacht, de ſtilſte tijd van den nacht,* als alles in een diep ſtilzwygen is.

CONTIGNĀTĬO, ōnĭs. f. Liv. 21. 62. Cæſ. B. C. 2. 9. Vitruv. 6. 5. *De zolder,* of *zoldering, de verdieping van een huys.*

CONTIGNO. ās, āvi, ātūm, ārĕ ædes aliqua re. Plin. H. 9. 3. *Zolderingen,* of *verſcheyde verdiepingen ergens van in de huyzen maaken.*

Quidquid eſt contignatum. Cæſ. B. C. 2. 15. *Alles dat bezoldert is,* of *daar*

een

Digitized by Google

een zoldering op gelegt is.

Itinera ſunt turribus contignata. Vitruv. 1. 5. *De torens zijn aan de wegen met ribben*, of *dunne balken vaſt geklonken*, *de torens ſtaan op de wegen met balken onderſtut*, of *onderſchoort.*

CONTĬGŬŬS, ă, ŭm. dat. Plin. H. 9. 9. *Aangelegen*, *naaſtgelegen*, *gebuurvaſt*, *gebuurig*, *aangrenzende*, *naby*, *by malkanderen leggende*, of *ſtaande*, *malkanderen rakende.*

Contiguæ domus. Ovid. M. 4. 57. *Huyzen die naaſt malkanderen ſtaan.*

Contiguus mihi loco erat. Ovid. F. 4. 378. *Hy ſtont*, of *was dichte by my.*

CONTINCTŬS, ă, ŭm. part. Continctus colore. Lucret. 2. 742. *Geverſt*, *gekleurt*, *dat een kleur*, of *verwe heeft.*

CONTĬNENS, ĕntĭs. omn. gen. alicui rei. Cic. N. D. 2. 45. *of* cum aliqua re. Cic. F. 15. 2. *Aanleggende*, *aangrenzende*; *naaſtgelegen*, *nabuurig*, *aanpalende*, *dat ergens aan legt*, of *aangrenſt*, van een huys, akker, enz. ſpreekende.

Oratio continens. Cic. T. Q. 1. 8. *Een achtereenvolgende*, of *onverpoosde rede*, *een geſprek zonder eenige tuſſchenpozing.* Labor. Cæſ. B. G. 7. 25. *Een geduurigen*, of *onophoudelijken arbeyd.*

(Continens ſcriptum. Cic. F. 5. 12. *Een achtereenvolgend ſchrift*, *een ſchrift dat niet in boeken*, of *hoofdſtukken verdeelt is*, *maar een vervolgende geſchiedenis vervat.*

Punicum bellum continenti ſcriptura expoſitum. Suet. Gr. 2. *Den oorlog tegens de Karthaginenzers gevoert in een achtereenvolgende geſchiedenis beſchreeven.*)

Continenti ſpiritu. Cic. de Or. 57. *Zonder adem te haalen*, of *te ſcheppen*, *in eenen adem*, *vervolgens*, *aaneen*, *aan malkanderen.*

In continenti. Ulp. D. 48. 5. 23. §. 4. *Straks*, *terſtond*, *datelijk*, *op ſtaande voet*, *flux*, *ten eerſten.*

Febris continens. Celſ. 2. 8. *Een geduurige*, of *doorgaande koorts.*

• Continens. *Kuyſch*, *zedig*, *ingetogen*, *ſtatig*, *bezadigt*, *nuchter*, *zuyver*, *deftig*, *matig in 't gebruyk der vermakelijkheden.* De compar. *Continentior* ſtaat by Cæſ. B. C. 1. 43. en de ſuperl. *Continentiſſimus* beneden by Cicero.

Continentiſſimus homo. Cic. Par. 1. Arch. 7. *Een heel zedig*, *ſtatig*, *ingetogen*, of *bezadigt man.*

• CONTĬNENS, ĕntĭs. f. Cic. A. Q. 4. 33. Plin. H. 4. 1. *Het vaſte land.* Men voegt 'er by, *of* verſtaat 'er onder Terra. [Dat voegt 'er Nepos by Themiſt. 3.]

CONTĬNENTĔR. adv. Cic. N. D. 1. 39. Cæſ. B. G. 1. 26. *Geduriglijk*, *onophoudelijk*, *geſtadiglijk*, *doorgaans*, *zonder ophouden*, *zonder tuſſchenpozing*, *zonder ruſten.*

Continenter ſedere. Catull. 38. 6. *Geduurig ſtil zitten.*

Continenter uno ſpiritu multa dicere. Cic. Her. 3. 12. *Veele dingen in eenen adem*, of *aan malkanderen zeggen.*

• Continenter vivere. Cic. Off. 1. 30. *Matiglijk*, *eerlijk*, *geſchiktelijk*, of *ingetogen leeven*, *een geregeld*, *deugdzaam*, of *eerlijk leven leyden.*

CONTĬNENTĬĂ, æ. f. Cic. I. R. 2. 54. *Matigheyd*, *ingetogenheyd*, *zedigheyd*, *kuysheyd*, *geregeldheyd*, *bezadigtheyd*, *zuyverheyd*, *bedaardheyd*, *ſtatigheyd*, *deſtigheyd.*

Continentia militum. Cæſ. B. G. 7. 52. *De geregeldheyd*, of *ingetogenheyd van 't krijgsvolk*, *de gehoorzaamheyd der ſoldaaten.*

Continentia operis. Macrob. Somn. Scip. 2. 12. *De inhoud van het werk.*

CONTĬNĔO, ēs, tĭnŭi, tēntŭm, tĭnērĕ. acc. *Bevatten*, *vervatten*, *behelzen*, *begrijpen*, *bevangen*, *houden*, *beſluyten*, *beſloten houden*, *ſluyten.*

[Mundus continet omnia ſuo complexu. Cic. N. D. 2. 22. *De wereld bevat*, of *begrijpt alles in zich.*]

Continere belluas ſeptis. Cic. A. 13. 3. *De beeſten in een plaats opſluyten*, *in een beſlote plaats houden.* Canes catenis. Colum. 7. 12. *De honden aan ketens ſluyten*, *aan ketens leggen*, of *vaſt leggen.*

Stomachus cibum non continet. Celſ. 4. 5. *De maag kan de ſpijs niet inhouden.*

Continere caput. Plaut. R. 2. 6. 66. *Zijn hoofd ophouden.* Calorem. Cic. N. D. 2. 3. *Warmte hebben*, of *behouden.* Se domi. Plaut. Capt. 4. 2. 24. Tecto. Plin. H. 11. 10. *'t Huys bewaaren*, *t'huys blijven.* Se in occulto. Cæſ. B. G. 2. 18. *Zich bedekt*, of *verborgen houden*, *zich niet laaten zien*, *zich opſluyten*, of *uyt de weeg houden.*

Continere. *Inhouden*, *intomen*, *breydelen*, *matigen*, *inbinden*, *ſluyten*, *bepaalen*, *wetten*, of *paalen ſtellen*, of *zetten*; *beletten*, *verhinderen*, *vaſtſtellen*, *in den toom houden*, *beteugelen*, *bedwingen.*

Vix me contineo, quin, &c. Ter. E. 5. 2. 20. *Ik kan my nauwelijks bedwingen*, *dat ik niet*, *enz.*

Maxima civitas minimæ domus diligentia continetur. Flor. 1. 6. 3. *Een zeer groote ſtad word door zuynigheyd van een zeer kleyn huysgezin ingebonden*, of *in toom gehouden.*

Contineo me ab aliis exemplis. Cic. Fin. 2. 19. *Ik onthoude my van andere voorbeelden by te brengen*, *ik laat andere voorbeelden vaaren.*

Continere alios ne, &c. ſeq. ſubj. Cic. Att. 13. 21. *Beletten*, of *verhinderen dat d'andere niet*, *enz.* *d'andere wederhouden dat zy niet*, *enz.* *niet dulden dat d'andere*, *enz.* Aliquem in officio. Cic. Her. 4. 35. *Iemand in zijn plicht houden*, *iemand zijn plicht doen betrachten.*

Fides Rempublicam continet. Cic. Off. 2. 2. 24. *Door de trouw word het Gemeenebeſt behouden*, *word den Staat vaſt geſtelt.*

Continere dolorem. Cic. N. D. 3. 38. *Zijn ſmert*, of *hertzeer inhouden*, *bedekken*, of *verbergen.* Tacitum gaudium. Liv. 30. 17. *Zijn blijdſchap inhouden*, of *ontveynzen.* Audita. Ter. E. 1. 2. 23. *'t Gehoorde verheelen*, *zwijgen 't geen men gehoort heeft.* Animam. Cic. de Or. 61. *Zijn adem inhouden.* Gradum. Virg. Æ. 3. 598. *Zich ophouden*, *ruſten*, *ſtil blijven ſtaan.* Alvum. Plin. H. 14. 6. *Den buykloop ſtoppen.*

Continere manus. Ter. Ad. 4. 2. 26. *Zijne handen te rug houden.*

Continere manus alicujus ab aliquo. Cic. C. 1. 8. *Iemands handen van een ander afhouden*, *iemand wederhouden dat hy een ander niet ſlaa.*

Salus omnium illius ſalute continetur. Cic. Marc. 7. *'t Heyl van de ganſche wereld beſtaat in 't behoud van dien man*, *de welſtaut van allen hangt van dien man af.*

Continetur honeſtas ex quatuor virtutibus. Cic. Fin. 2. 15. *d'Eerlijkheyd beſtaat in vier deugden.*

Continere librum. Plin. E. 1. 8. *Een boek inhouden*, *niet uytgeeven*, *verbieden*: *niet dulden dat het uytkome*, *dat het in 't licht gegeeven*, of *verkocht worde.*

(Continere. *Inhouden*, *voor zich zelf houden*; *een ander niet meldeelen.*

Si petimus ab Antonio, ut ea quæ continet, explicet nobis. Cic. de Or. 1. 47. *Indien wy Antonius verzoeken*, *dat hy het geene hy inhoud*, of *voor zich hond*, *ons uytlegge.*)

† CONTĬNGENS, ĕntĭs. part. Contingens cuncta lepore. Lucret. 1. 933. *Die aan al zijn ſchriften een aardige*, of *fraaije zwier geeft*, *die geeſtig in al zijn ſchrijven is*, *die alles cierlijk voorſtelt.*

CONTĬNGENS, ĕntĭs. part. acc. Cic. D. 2. 43. *Nabuurig*, *gebuurvaſt*, *aanleggende*, *naaſtgelegen*, *aanrakende*, *aanpalende*, *naby gelegen.*

CONTĬNGO, ĭs, tĭgi, tāctŭm, tingĕrĕ aliquid. *Iets aanraaken*, *ergens met de hand aanraaken*, of *de hand aanſlaan*, *iets aantaſten*, of *bereyken.*

Funem manu contingere. Virg. Æ. 2. 239. *Een touw met de hand aanraaken.*

Contingere avem ferro. Virg. Æ. 5. 509. *Een vogel met een ſcheut raaken*, *een vogel ſchieten*, *een vogel met een pijl treffen.* Roſtro cibum. Cic. N. D. 2. 47. *Zijn eeten met den bek oppikken.*

Inter ſe contingere. Cæſ. B. C. 1. 21. Colum. 5. 10. Se inter ſe. Plin. H. 17. 10. *Malkanderen raaken*, *aan malkanderen leggen*, of *grenzen*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

Helvii fines Arvernorum contingunt. Cæſ. B. G. 7. 7. *Die van Vivarais grenzen aan die van Auvergne*, of *zijn nabuuren van Auvergne.*

Contingere portum. Ovid. M. 3. 1. 634. *De haven bezeylen.*

Contingere ex utraque parte ſilvam. Cæſ. B. C. 3. 66. *Ten wederzijden aan een boſch leggen*, *tuſſchen een boſch inleggen*, *een boſch aan weêrkanten hebben.* Het gaat niet vaſt dat men een dativus in dezen zin by dit verbum moet voegen. (Alle de drukken van Cæſar, die ik gezien hebbe, ſchynen even-

evenwel daar heenen te hellen, dewyl 'er B. G. 1. 38. gelezen word: Radices montis ripæ fluminis contingunt. *De voet des bergs legt*, of *ſloot aan den oever van de rivier.* Of men moeſt zeggen, dat in de woorden, ex utraque parte ripæ fluminis, het woord ripæ een genitivus is, die van parte word geregeert, en dat contingunt in deze plaats zonder een volgende caſus geſtelt word. Immers pars pontis ripas contingebat ſtaat by Cæſ. B. G. 6. 29.)

Contingere aliquem. Hor. S. 2. 6. 51. Suet. N. 32. *Iemand beſtaan, van iemands maagſchap*, of *verwantſchap zijn.* Regiam propinquitate, affinitate, aut aliquibus miniſteriis. Liv. 24. 22. *Een verwant*, of *nabeſtaande*, of *Amptenaar van 't Koninglijk huys zijn.* Uſu modico aliquem. Tac. An. 4. 68. *By iemand eenige toegang hebben.*

Auctoritatem alicujus loci contingere. Cic. Man. 1. *In een aanzienlijke plaats*, of *groote vergadering verſchijnen.*

Eos aliqua parte ſuſpicio favoris in Regem contigit. Liv. 45. 31. *Zy zijn eenigzins verdacht geweeſt dat ze den Koning begunſtigt hadden.*

Sors eum contigit. Paterc. 1. 1. 4. *'t Lot is op hem gevallen.*

* Hoc Romanos nihil contingit. Liv. 34. 22. *Dat doen raakt de Romeynen niet, dat gaat de Romeynen niet aan, de Romeynen hebben hier geen belang by.*

Mea cauſa nihil eo facto contingitur. Liv. 40. 14. *Dat doen raakt in 't geheel mijn zaak niet, die daad dient ganſchelijk niet tot mijn zaak.*

Contingit ut. ſeq. ſubj. Cic. Cl. 84. *'t Gebeurd dat, enz. 't valt voor, dat, enz. 't kan gebeuren of geſchieden, dat enz.* Dit verbum is niet dan in de derde perſoonen van 't pluralis en ſingularis in 't gebruyk.

Contingit mihi. Cic. de Or. 1. 35. *'t Gebeurd my.*

Magis adeo id facilitate quam ulla alia mea culpa contigit. Cic. de Or. 2. 4. *Dat is veel eer door mijn goedheyd*, of *toegeeving, dan door eenige andere mijne miſſlag*, of *ſchuld geſchied.*

Si mihi vita contigerit. Cic. F. 10. 24. *Zoo ik in 't leven zal zijn, indien ik zal leeven.*

Mihi omnia commoda, quæ opto, contingunt. Cic. F. 5. 21. *My gebeurt al het geene ik wenſche.*

† Non cuivis homini contingit adire Corinthum. Hor. E. 1. 37. 36. *'t Staat alle man niet vry*, of *'t is elk een niet geoorloft naar Corinthen te gaan.* Dit zegt men in een ſpreekwoord.

(Contingere mulierem. *Een vrouw aanraaken, beſlaapen.*

Extra unum te, mortalis nemo corpus corpore contigit. Plaut. Am. 2. 2. 204. *Geen menſch, buyten u, heeft mijn ligchaam met het zijne aangeraakt: niemand, dan gy alleen, heeft by my geſlaapen.*

Contingere verſchilt van accidere, zoo dat contingere betekent *iets dat ons naar wenſch en ter goeder uure overkomt*, accidere *iets dat tot ons quaad ſtrekt.*

Plura mala nobis contingere, quam accidere. Sen. E. 110. *Dat ons veele dingen, die rampen ſchijnen, overkomen en die meer tot onzen goede dan tot onzen quaade ſtrekken*, of *gedijen.*

Contingere. *Voorkomen, gelegentheyd geeven.*

Illi contigerant connubia matris. Ovid. M. 12. 194. *'t Hewelijk met uw moeder was hem voorgekomen*, of *hy had gelegentheyd gehad om met uw moeder te trouwen.*

Cum propter ſumptus magnitudinem ſacrificia pauperibus non contingerent. Hygin. P. A. 2. 15. *Als d'arme lieden geen gelegentheyd gegeeven wierd wegens de grootheyd van de koſten om offerhanden te doen.*)

CONTINGO, ĭs, tinxi, tinctūm, tingĕre. Lucret. 2. 742. *Verwen, ſchilderen, beſtrijken, olyen, zalven, wrijven.*

CONTINŬATĬO, ōnĭs. f. *Vervolg, t'zamenhang, t'zamenſchakeling, ſchakel, reeks, keten, aanhouding, duurzaamheyd, volharding.*

Continuatio rerum. Cic. N. D. 1. 4. *t'Zamenhang, ſchakeling, vervolg*, of *reeks van zaaken.* Imbrium. Cæſ. B. G. 3. 29. *Aanhouding van den regen.*

Nimiam proſperorum ſuſpectam habebat continuationem. Flor. 4. 2. 79. *De lange reeks van voorſpoed was hem verdacht geworden; hy miſtrouwde zoo een langduurig vervolg van voorſpoed.*

CONTĬNŬĒ. adv. *Geduriglijk, onophoudelijk, geſtadiglijk, zonder ophouden*, of *aflaaten, vervolgens, aan malkanderen, doorgaans, telkens.*

Flumen fluit continue. Varr. L. L. 4. 5. *De ſtroom vloeyt onophoudelijk.*

Continue grana inſerere. Quintil. I. O. 2. 20. *Kernen*, of *korlen aan malkanderen rijgen.*

CONTĬNŬĬTAS, ātĭs. f. Plin. H. 8. 31. *Volharding, gedunrzaamheyd, aanhouding, verbintenis, t'zamenhang, t'zamenknooping, t'zamenvoeging, vervolg, reeks.*

CONTĬNŬŌ. adv. Cic. Fin. 4. 27. *Straks, datelijk, terſtond, aanſtonds, op ſtaande voet, met den eerſten, van ſtonden aan.*

CONTĬNŬO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Volharden, niet aflaaten, aanhouden, duuren, geduurzaam zijn.*

Venti a prima hyeme ad ultimum ver continuarunt. Celſ. 2. 1. *De winden hebben van den voorwinter tot het eynde der lente toe geduurt*, of *aangehouden; 't heeft van 't begin des winters tot op 't laatſte van de lente toe gedurig gewaait.*

Continuare agros. Cic. Rull. 3. 4. Liv. 34. 4. *Akkers koopen by de zijne leggende, akker aan akker trekken.* Duas domos. Sall. B. C. 20. *Twee huyzen naaſt malkanderen bouwen.* Ædificia mœnibus. Liv. 1. 44. *Huyzen by*, of *aan de wal*, of *veſting bouwen.*

Continuare iter die ac nocte. Cæſ. B. C. 3. 11. 1. *Zijn reys*, of *weg dag en nacht vervolgen*, of *voortzetten, dag en nacht reyzen.* Opus diem ac noctem. Cæſ. B. C. 1. 62. *Dag en nacht werken*, of *arbeyden.* Perpotationem biduo duabusque noctibus. Plin. H. 14. 22. *Twee dagen en twee nachten met drinken doorbrengen.* Summa imis. Liv. 32. 7. *Van de laagſte bedieningen tot de hoogſte ampten opklimmen*, of *overgaan.*

Continuare Magiſtratum. Liv. 3. 21: 9. 41. Sall. B. J. 37. *In zijn ampt blijven, op een nieuw in eenig ampt verkoren worden dat men afleggen moeſt.* Dapes. Hor. S. 2. 6. 108. *Nieuwe gerechten opzetten*, of *opdiſſchen.*

Paci externæ confeſtim continuatur diſcordia domi. Liv. 2. 54. *Op de buytenlandſche vrede volgt onmiddelijk een binnenlandſche tweedragt.*

Aliis ſomno mors continuata eſt. Liv. 41. 4. *d'Anderen zijn in den ſlaap gedoodt*, of *zijn van de ſlaap in de dood overgegaan.*

Suionibus Sitonum gentes continuantur. Tac. G. 45. *Noorwegen grenſt*, of *legt aan Zweden.*

CONTĬNŬŬS, ă, ūm. Celſ. 2. 7. *Gedurig, duurzaam, aanhoudende, altijddurende, dat altoos duurt*, of *nooit ophoud*, van vermaak, *of* ſmert ſpreekende.

Continui montes. Hor. E. 1. 16. 5. *Aaneenleggende bergen, een reeks*, of *ry bergen.* Dentes. Plin. H. 10. 73. *Een ry tanden.*

Continui dies. Cic. V. 5. 36. *Achtereenvolgende dagen.* Per continuos viginti annos. Vellej. 2. 48. *Geheele twintig jaaren lang.*

Continuus terræ. Sen. N. Q. 2. 6. *Aan d'aarde*, of *aan 't land grenzende.*

Continui Magiſtratus. Cic. Font. 14. *Altijdduurende Overheydsampten, ampten die men veele jaaren na malkanderen bedient.*

[Continua oratio. Suet. A. 27. Zie boven in Continens.]

‡ CONTOLLO, ĭs, tollĕrĕ gradum. Plaut. Aul. 5. 1. 6. *Naderen, genaaken, naby komen, voortgaan.*

CONTŌR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī ex aliquo. *Iemand ondervraagen*, of *onderzoeken, uythooren, ondertaſten, polſſen.*

Ex Quinto filio de me contatur. Cic. Att. 11. 10. *Hy ondervraagt Quintus de jonge naar mijne gelegentheyd, hy polſt Quintus de jonge omtrent my, hy tracht uyt Quintus de jonge iets nopende my te hooren.*

CONTORQUĔO, ēs, tōrſi, tōrtūm, tōrquērĕ. acc. *Draaijen, tuymelen, vouwen, buygen, wringen.*

Contorquere. acc. Virg. Æ. 2. 52. *Omdraaijen, doen omgaan, rollen, omwringen, rondom beweegen, omrollen.*

Contorquere gubernaculum aliquo. Lucret. 4. 902. Proram ad aliquam partem. Virg. Æ. 3. 562. *Het roer*, of *ſtuur ergens naar toe*, of *ergens van af draaijen*; dat is op zyn ſcheeps, *het*

het

Digitized by Google

voor overleggen, ergens van afhouden, naar toe houden, op aan houden, koers naar zetten, of *de ſteven wenden.*

Mundus contorquetur. Cic. N. D. 1. 10. *De wereld draayt.*

Contorquere amnes in alium curſum. Cic. D. 1. 19. *De ſtroomen verleggen*, of *eenen anderen loop doen neemen.*

Contorquere aliquid in aliquem. Virg. Æ. 2. 52. *of* in aliquem locum. Virg. Æ. 5. 520. *Iets naar iemand ſlingeren*, of *ſchieten, naar iemand toedrijven*, of *werpen, iets ergens inſchieten*, of *inwerpen*, van een pyl, werpſchicht enz. ſpreekende.

Contorquere verba. Cic. T. Q. 3. 26. *Een draay aan zijn woorden geeven, zijn woorden verdraaijen.*

• Stoïci ita contorquent, & concludunt. Cic. D. 2. 51. *De Stoïcijnen draaijen 't daar heen*, of *wenden 't over dien boeg, en beſluyten.*

Contorquere aliquem tum ad triſtitiam, tum ad lætitiam. Cic. de Or. 2. 17. *Iemand dan eens bedroeven, en dan eens verblijden; dan eens bedroeſt dan eens blij maaken.*

CONTORSIO, önis. f. *'t Brengen*, of *'t toebrengen van een ſteek*, of *ſtoot; een ſteek*, of *ſtoot, die men toebrengt*, of *doet; werping, ſlingering*, of *ſchoot van een pijl, enz.*

Remotione brachii & contorſione dextræ gladius ad corpus afferri videtur. Cic. Her. 4. 19. *'t Schijnt of hy met het te rug trekken van den arm, en 't ſterk uytſtecken van de rechterhand, iemand een ſteek met een degen wilde toebrengen*, van een Redenaar, die wonderlyke gebaarden maakte, ſpreekende.

Contorſiones orationis. Cic. Fat. 8. *Verdraaijingen*, of *verwringingen van een redenvoering.*

CONTORTE. adv. *Duyſterlijk, verwardelijk, gedrongen, gewrongen.* De compar. *Contortius* ſtaat beneden by Cicero.

Contorte aliquid dicere. Cic. Her. 1. 9. *Iets duyſterlijk zeggen, verwardelijk uytdrukken.*

Hæc concluduntur contortius. Cic. T. Q. 3. 10. *Dat beſluyt is al te ver getrokken, is te zeer gedrongen; deze zaaken volgen niet wel.*

CONTORTIO, önis. f. Cic. Fat. 8. Zie Contorſio.

CONTORTUPLICATŬS, ă, ŭm. Plaut. Perſ. 4. 6. 26. *Verward, ingewikkeld.*

CONTORTŌR, ōris. m. Contortor legum. Ter. Ph. 2. 3. 27. *Verdraaijer, verderver der wetten; een die een verkeerde zin aan de wetten geeft.*

CONTORTŬLŬS, ă, ŭm. Cic. T. Q. 2. 18. *Verdraayd, gedwongen, verward, gedrongen, by 't haayr getrokken, ver gezocht.*

CONTORTŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 2. 47. *Krom, gedraayd, geboogen, omgedraayd, omgeboogen, bogtig*, van de hoornen van zekere dieren ſpreekende.

Contortus. Sen. H. 2. 707. *Gevlochten, opgevlochten, omgebonden, omgewonden, omgevlochten, geregen*, van een rygſnoer, 't haair enz. ſpreekende.

Contortus. Ovid. M. 8. 345. *Met kracht geworpen, gegooyt, geſmeeten, geſchoten, gedreeven, geſlingert.*

Contortus amnis. Cic. D. 1. 19. *Een verlegde ſtroom, een rivier die een nieuwe loop heeft.*

Contortus. *Verdraayd, verward, gerekt, ver gezocht, duyſter, vol draaijen en omwegen*, van een rede ſpreekende.

Oratio contorta. Cic. Or. 20. *Een verwarde rede, een verward geſprek.*

CONTRA. præp. acc. *Tegens*, of *tegen, tegens aan.*

Contra aliquem facere. Cic. Att. 10. 9. ſubj. 1. *Tegens iemand aangaan, zich tegens iemand aanſtellen, opſtellen*, of *aankanten, iemands voornemens verydelen, iemand belemmeren.*

Contra naturam. Cic. Off. 3. 5. *Tegen de natuur.* Contra officium. Cic. Off. 1. 6. *Tegen de plicht.*

Hæc res eſt contra me. Cic. A. Q. 4. 18. Sen. B. 6. 31. *Die zaak is*, of *legt tegens my, is my niet gunſtig, ſtrekt tot mijn nadeel, loopt my tegen, is my nadeelig.*

(Septemtrionalia ejus, nullis contra terris, mari pulſantur. Tac. Agr. 10. *Geen andere landen leggen tegens 't noorder gedeelte over, daar de zee aanſpoelt.*

Noſtræ naves contra Liſſum in anchoris conſtiterunt. Cæſ. B. C. 3. 28. *Onze ſcheepen hebben recht tegens over Liſſus op anker gelegen.*

Libo inſulam, quæ contra Brundiſinum portum eſt, occupavit. Cæſ. B. C. 3. 23. 1. *Libo heeft 't eyland, dat recht tegens over de haven van Brundiſi legt, bezet.*

Contra. *Tegens, op aan, te gemoet, in 't gemoet.*

Ecce me, accede ad me, atque adi contra. Plaut. R. 1. 4. 22. *Zie daar ben ik, kom hier by my*, of *kom my in 't gemoet.*)

CONTRA. adv. *In tegendeel, tegens aan.* Huic dono donum aliud contra comparat. Ter. E. 2. 3. 63. *Hy maakt een geſchenk gereed tegens 't uwe aan*, of *om 't uwe op te weegen, te verdooven*, of *te verkleynen.*

Adſpicere aliquem contra. Plaut. Moſt. 5. 1. 56. *Iemand aankijken, in 't aangezicht*, of *onder d'oogen zien.*

(Contra. *Onderling, wederom.*

Uxor me amat: ego illam contra amo. Plaut. Am. 2. 2. 23. *Mijn huysvrouw heeft my lief; ik haar wederom;* of *ik en mijn huysvrouw hebben malkanderen lief.*

Nunc tibi me certum eſt contra gratiam referre. Ter. H. 4. 2. 7. *Ik heb nu beſlooten u wederom dank te vergelden.*

Contra word ook aardiglyk gebruykt *in vergelijkingen*, waar in 't eene als tegens 't ander word overgeſtelt. Een ſpreekwyze ontleent van ſchaalen, daar op iets gewogen, en waar op gezegt word Contra eſſe, *'t geen 't overhaalt*, of *opweegt.* Zie Scaliger over Varr. p. 195.

Ubi poma veneunt contra auro. Varr. R. R. 1. 12. *Alwaar de boomvruchten duur verkocht worden*, of *als tegens goud opgewogen worden.*)

Contra ac, contra atque, contra quam. *Anders, anderzins, verſcheyden.*

(Ut contra ac dicit, accipi velit. Cic. Or. 40. *Zoo dat hy 't anders, als 't gezegt is, wil opgenomen hebben.*

Contra atque in cæteris cauſis fieri ſolet. Cic. Syll. 24. *Anders dan 't in d'overige zaaken pleegt te geſchieden.*

Contra quam decet. Cic. de Or. 2. 20. *Anders dan 't betaamt.*)

Contra fit. Cic. Off. 1. 15. Accidit. Cic. F. 13. 18. *Het tegendeel geſchied, gebeurt.*

Non carus eſt auro contra. Plaut. E. 3. 3. 30. *Hy is tegens goud op te weegen, men behoort hem tegens goud te koopen, hy is met geen geld te betaalen.* Mihi auro contra conſtat filius. Plaut. Truc. 2. 6. 57. *Mijn zoon koſt my wel zoo veel gouds als hy zwaar weegt. Mijn zoon koſt my zeer veel. Ik moet zeer groote koſten voor mijn zoon doen.*

(Contra ea voor 't enkele contra. *In 't tegendeel, daarentegen.*

Contra ea Cæſar militibus perteritis non ſatis confidebat. Cæſ. B. C. 3. 74. *Cæſar in 't tegendeel vertrouwde de zeer verbaaſde ſoldaaten niet genoeg.*

Contra ea Dinon hiſtoricus effugiſſe ſcripſit. Nep. Con. 5. *In 't tegendeel heeft Dinon de geſchichtſchryver geſchreeven, dat hy 't ontvloden is.*

E contra. *In 't tegendeel.* Dit meent Voſſ. de Vit. Serm. 1. 25. dat geſproten is uyt een beknopt ſchryven voor E contrario, een ſtreepjen daar over getrokken zynde, *of* uyt een verkeerde gewoonte van 't uytſpreeken voor Et contra. Altoos 't is ſlecht Latyn, alhoewel men 't in de navolgende voorbeelden vindt.

Econtra ſuppliciis flagitioſi cujusque virtutum ſtudia augebantur. Aur. Vict. C. 39. 45. *In 't tegendeel werden zy door 't ſtraffen van elken misdadiger aangezet om zich der deugd te bevlijtigen.*

Aliis vero econtra videtur. Hieron. E. 12. ad Gaudentium. *Maar anderen dunken*, of *meenen in 't tegendeel.*

Et erant econtra, qui tantam fortunæ commutationem miſerarentur. Tac. A. 12. 47. 5. *En daar waren 'er in 't tegendeel, die zulk een groote verwiſſeling van 't geluk beklaagden*, of *die 'er deernis mede hadden.* Zoo leeſt men in de drukken van Pichena, Grotius, Berneggerus, en Pichon; ja naar 't getuygenis van Pichena in 't Codex Florentinus. In Lipſius druk ſtaat Contra. Maar hy ontziet zich niet Econtra te gebruyken. Sat. 2. 19.

CONTRACTE. adv. *Nauw, eng, ingedrongen.* De compar. *Contractius* ſtaat beneden by Seneca.

Aſſueſcamus habitare contractius. Sen. Tr. 9. *Laaten wy wennen nauwer*, of *enger te woonen.*)

CONTRACTIO, önis. f. Plin. H. 20. 9. *In-*

Inkrimping, *trekking*, *t'zamentrekking*, van de zenuwen ſpreekende.

Digitorum contractio facilis eſt. Cic. N. D. 2. 60. *Het is ligt den vinger te buygen*, *het is gemakkelijk den vinger in-* of *by een te trekken.*

• Contractio frontis. Cic. Sext. 8. *Fronsſing*, *fronſeling*, of *rimpeling van 't voorhoofd.*

Contractio ſyllabæ. Cic. Or. 57. *De kortheyd*, of *korte uytſpraak van een lettergreep.* Orationis. Cic. Part. 6. *Een verkorte*, of *ingetrokke rede*, *de kortheyd*, of *beknoptheyd van een rede*, of *geſprek.*

Meam parcimoniam hujus paginæ contractio ſignificat. Cic. Att. 5. 4. *Dat kleyne blaadje toont mijn zuynigheyd aan*, *uyt dat kleyne zijdje blijkt mijne ſpaarzaamheyd.*

Contractio animi in dolore. Cic. T. Q. 4. 31. *Beklemtheyd*, of *benauwtheyd van 't hert in droefheyd.*

CONTRACTIUNCŬLA, æ. f. Animi contractiuncula. Cic. T. Q. 3. 34. *Een kleyne benauwtheyd van 't hert.*

CONTRACTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Colum. 12. 4. *Aanraaken*, *betaſten.*

CONTRACTŪRA, æ. f. Vitruv. 10. 17. *De vermindering*, *afneeming*, of *verdunning van een zuyl*, of *pylaar naar boven.*

CONTRACTŬS, ūs. m. Vitruv. 3. 3. Zie Contractura.

Contractus. Ulp. D. 44. 7. 25. §. 1. *Verdrag*, *overeenkoming*, *overeenkomſt.*

(Is contractus ſtipulationum dicebatur ſponſalia. Serv. Sulp. *by* Gell. 4. 4. *Dit verdrag*, of *d'overeenkoming van deze beloften wierd een ondertrouw genoemt.*)

CONTRACTŬS, ă, ūm. *Verkort*, *eng*, *bekrompen*, *nauw*, *op-* of *ingekrompen*, *kort*, *verkleynt*, *vermindert*, *afgenomen.* De compar. *Contractior* ſtaat by Cicero beneden. Zie Contraho.

Dies contractior. Sen. E. 12. *Een korte dag*, of *zeer korte dag.*

Contracta frons. Hor. S. 2. 2. 125. *Een gefronſt*, of *gerimpelt voorhoofd.* Paupertas. Hor. E. 1. 5. 20. *Groote*, of *uyterſte armoede.*

Contractior introïtus. Cic. N. D. 2. 57. *Een al te nauwen ingang.* Nox. Cic. Par. Proœm. *Een korter*, of *zeer verkorte nacht.*

• Homo contractus. Hor. E. 1. 7. 12. *Een heel nauw*, *heel deun*, *een al te karig*, *al te zuynig*, *al te ſpaarzaam*, of *al te gierig menſch.*

Contractus. Cic. Off. 1. 17. *Verkreegen*, *bekomen*, *gewonnen*, *byeen getrokken*, *vergadert.*

Exercitus undique contractus. Liv. 27. 41. *Een leger van alle kanten zamen getrokken.*

CONTRĂDICO, ĭs, dixi, dictūm, dicĕrĕ. *Tegenſpreeken*, *wederſpreeken*, *beantwoorden*, *wederleggen*, *redenen voor het tegendeel bybrengen.*

Contradicere alicui. Cic. Att. 5. 21. *Iemand tegenſpreeken*, *zich tegens iemand aanſtellen*, *zijn gevoelens wederſpreeken*, *zijne redenen beantwoorden*, of *wederleggen.*

Contradicuntur hæc. Cic. T. Q. 3. 28. *Deze dingen worden tegengeſproken*, *betwiſt*, of *beſtreeden*; *men ſpreekt deze dingen tegen*, *men ſtelt zich tegens deze dingen aan.*

CONTRADICTIO, ōnis. f. *Tegenwerping*, *tegenſtelling*, *tegenſtrijdigheyd.*

Invenire contradictiones. Sen. Cl. 2. 3. *Zwarigheden*, of *ſtrijdigheden ontmoeten*, of *vinden*, van een reden, woord, *of* beſchryving ſpreekende.

Contradictio. Quintil. I. O. 2. 17. *Tegenſpraak*, *tegenſpreuk*, *verantwoording*, *tegenweer*, *wederſpraak*, *tegenzegging*, *tegenſpreking*, *wederlegging*, *beantwoording*, *aanhouding.*

(CONTRAEO, is, ivi, itūm, irĕ. *Tegengaan*, *tegenſpreeken*; *te keer gaan.*

Sententiæ Caſſii nemo unus contraire auſus eſt. Tac. An. 14. 45. *Niet een menſch heeft Caſſius gevoelen durven tegengaan*, of *tegenſpreeken.*

CONTRAHO, ĭs, traxi, tractūm, trahĕrĕ. acc. *Vergaderen*, *verzamelen*, *byeenhaalen*, *byeenbrengen*, *t'zamenbrengen.*

Contrahere milites. Cic. Att. 8. 12. ſubj. 1. *Krijgsvolk werven*, of *ligten.* Omnes in unum locum. Cic. Att. 8. 12. ſubj. 2. *Al 't volk op eene plaats t'zamenbrengen*, *in eene plaats byeen trekken*, of *verzamelen.* Membra. Cic. D. 1. 53. *De leden buygen*, *in-* of *by malkanderen trekken*, *ſluyten*, of *inkrimpen.* Frontem. Cic. Clu. 26. Plin. E. 3. 6. *'t Voorhoofd fronſſen*, *rimpelen*, of *in rimpels trekken.*

Contrahere aliquem in colloquium. Liv. 28. 18. *Iemand tot een t'zamenſpraak*, of *redenwiſſeling verzoeken*, *tot een geſprek nodigen*, *laaten verzoeken om met hem te ſpreeken*, *iemand ontbieden om wat mede te praaten.*

Contrahere æruginem. Plin. H. 34. 11. *Verroeſten*, *roeſten*, *roeſtig worden.*

Contrahere amicitiam. Cic. Am. 14. *Vriendſchap maaken*, *belooven*, of *aangaan.* Iram alicujus ſibi. Ovid. M. 2. 660. *Iemands gramſchap behaalen*, *op zich laaden*, of *op den hals haalen.* Odium & invidiam. Cic. Her. 4. 38. *Haat en afgunſt op zijn hals haalen*, *zich gehaat en benijd maaken.* Nefas. Liv. 5. 15. (Crimen. Modeſt. D. 48. 2. 20.) *Een ſchelmſtuk*, of *misdaad begaan.* Morbum. Celſ. 4. 5. *Zich ziek maaken*, *een ziekte op zijn hals haalen*, *van een ziekte bevangen worden.* Sibi pœnam. Cæſ. B. G. 8. 22. *Zich ſtraffe op den hals haalen.* Æs alienum. Cic. Fr. 1. 1. C. 2. 2. *Zich in ſchulden ſteeken*, *ſchulden maaken.* Orationem. Cic. Part. 7. *Een rede verkorten*, *intrekken*, of *inkrimpen.* Neceſſitates ad bellum. Liv. 44. 27. *Zich in den oorlog wikkelen*, of *inlaaten zonder 'er uyt te konnen ſcheyden.*

Nihil omnino cum populo contrahunt. Cic. T. Q. 5. 36. *Ze hebben ganſch geen gemeenſchap*, *ganſch niet te doen*, of *bemoeijen zich in 't minſte niet met het volk.*

Contrahere iter. Prop. 3. 19. 4. *Den weg verkorten*, of *korten.* Tempus. Plin. P. 49. *Den tijd verkorten*, *bekorten*, of *korter tijd ſtellen.*

Contrahere vela. Cic. Att. 1. 16. Hor. O. 2. 10. 23. *Heel omzichtelijk te werk gaan*, *wel op zijn hoede zijn*, *zich uyt een gevaar*, of *ongelegentheyd redden*, of *ontwikkelen*, *een reden inbinden.* Eygentlyk is 't op zyn Zeemans, *Het zeyl zwigten*, *de zeylen wat inhaalen*, *een reef in 't zeyl binden*, *'t zeyl wat opkorten*, of *inbinden.*

Contrahere cicatrices vulnerum. Plin. H. 12. 17. *De lippen*, of *kanten van een wonde toeheelen.*

Fici ſuccus lac contrahit. Plin. H. 23. 7. *Het zap van den vijgenboom helpt de melk aan 't runnen*, of *aan 't ſtremmen.*

Contrahere cum aliquo. Cic. Off. 2. 11. *Een verdrag met iemand maaken*, *ſluyten*, of *aangaan*, *met iemand overeenkomen*, of *verdraagen.*

Contrahere animum. Cic. Fr. 1. 1. *Den moed verliezen*, *laaten vallen*, *laaten zakken*, of *verloren geeven.*

[Contrahere appetitus. Cic. Off. 1. 29. *De hertstochten inbinden*, *beteugelen.*]

CONTRALICEOR, ēris, licitus ſūm, licēri. Cæl. B. G. 1. 18. *Tegens een ander aanbieden*, *den prijs opjaagen*, *hooger*, of *meer bieden dan een ander.* Zommige maaken dit woord tot twee woorden.

CONTRAPOSITŬS, ă, ūm. Quintil. I. O. 12. 2. *Tegengeſtelt*, *tegens over geſtelt*, *ſtrijdende*, *ſtrijdig*, *tegengeſproken*, *wederſproken.*

(Contrapoſitus. Quintil. I. O. 9. 3. *Tegengeſtelt*, *ergens over geſtelt.*)

CONTRARIE. adv. Cic. de Or. 1. 31. *In 't tegendeel*, *verkeerdelijk*, *op een ſtrijdige wijze*, *tegenſtrijdiglijk.*

CONTRARIĔTAS, ātis. Macrob. S. Scip. 2. 15. *De tegengeſteltheyd.*

(CONTRARIO. Vitruv. 8. 1. Nep. Eum. 1. E contrario. Cic. ant. ir. in exſ. 11. Ex contrario. Cic. I. R. 2. 52. *In 't tegendeel.*)

CONTRARIŬM, i. n. Cic. Her. 4. 9. *Het tegendeel.*

CONTRARIŬS, ă, ūm. dat. *of* gen. *Tegenſtrijdig*, *vyandig*, *tegengeſtelt*, *verkeerdelijk*, *ſtrijdende.*

Diſputare de omni re in contrarias partes. Cic. de Or. 1. 34. *Van alles voor- en tegen zintwiſten.*

Dicere contraria. Cic. A. 2. 8. *Tegenſtrijdige dingen zeggen*, *zich zelven tegenſpreeken.*

Orationes inter ſe contrariæ. Cic. Opt. gen. Or. 5. *Redenen die tegens malkanderen ſtrijden*, *tegenſtrijdige redenen.*

Flumina in contrarias partes fluunt. Cic. D. 1. 35. *De ſtroomen vloeijen wederom*, of *te rug naar hunnen oorſprong.*

Contrarium decernit ac *of* atque paullo ante decreverat. Cic. V. 1. 46. *Hy neemt een heel ander opzet dan hy te voren genomen had*; *hy oordeelt heel anders als hy te voren geoordeelt had*; *hy beſluyt het tegendeel van 't geene hy pas te voren had vaſtgeſtelt.*

• Con-

Digitized by Google

* Contraria pignora. Front. St. 1. 8. 6. *Gijzelaars die men ontfangt voor die men gegeeven heeft; wederzijdze gijzelaars*, of *pandslieden.*

CONTRASCRIPTUM, i. n. Cic. Att. 16. 7. *Tegenſchrift, antwoord op een geſchrift, beantwoording, wederlegging*, of *antwoord op een brief*, of *boek.*

CONTRAVĔNĬO, ĭs, vēnī, vēntūm, vĕnīrĕ. *Tegenſtaan, wederſtaan, tegens iemand opſtaan, zich tegens iemand aanſtellen, aanzetten*, of *aankanten; iemand te keer gaan; iemand ontmoeten*, of *tegenkomen; iemand beſchuldigen.*

Si de literis corruptis contravenit. Cic. V. 2. 43. *Indien hy de brieven van valsheyd beſchuldigt, zoo hy de brieven voor valſch uytkrijt, zoo hy roept dat de brieven valſch zijn.*

* Ut ſi qua ex parte contraveniretur, acie inſtructa depugnarent. Cæſ. B. G. 7. 28. *Op dat van wat kant men tegens hen quame, van welke zijde men hen aanviel, aantaſte*, of *beſprong, zy in ſlagorde vochten.* Het is beter twee woorden van dit verbum te maaken.

(CONTRECTĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Raakbaar, taſtbaar, handelbaar, dat behandelt, aangetaſt*, of *aangeraakt kan worden.* [Een woord van de latere eeuw.]

Fulmen non contrectabile. Auſon. Par. 9. 3. *De blixem is niet handelbaar*, of *kan niet behandelt*, of *aangeraakt worden.*

Cavam corporis effigiem nil contrectabile habentem. Prud. A. 959. *Een gedaante zonder ligchaam, niets hebbende dat taſtbaar is*, of *dat gevoelt*, of *getaſt kan worden.*)

CONTRECTĀBĬLĬTĔR. adv. Lucret. 4. 664. *Zachtjes, zoetjes, gemakkelijk, ligtelijk, op een zachte, ligte*, of *gemakkelijke wijze.*

CONTRECTĀTĬO, ōnĭs. f. *Aanraaking, aanroering, behandeling, bevoeling, betaſting.*

(Quod ni ita eſſet, cur non geſtiret taurus equæ contrectatione? Cic. N. D. 1. 27. *Indien dat zoo niet ware, waarom zou de ſtier niet tragten een merrie aan te raaken*, of *te beſpringen?*)

CONTRECTĀTŪS, ă, ūm. Hor. E. 1. 20. 11. *Behandelt, bevoelt, betaſt, aangeraakt, door de handen gegaan.*

CONTRECTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Colum. 12. 4. *Iets behandelen, bevoelen, betaſten, door de handen laaten gaan, aanraaken, aanroeren, aantaſten.*

Librum manibus contrectare. Hor. E. 1. 20. 11. *Een boek behandelen, doorbladeren, dikwils in handen hebben.*

* Contrectare aliquid. Cic. de Or. 3. 6. *Iets verhandelen, ergens van handelen, ergens van ſpreeken, iets in een geſprek*, of *reden aanroeren*, of *aanraaken.*

Contrectare oculis aliquid. Tac. An. 3. 12. *Ergens zijn oogen*, of *gezicht over laaten gaan, iets bezien*, of *bekijken.* Mente aliquid. Cic. T. Q. 3. 15. *Ergens over denken*, of *dikwils op denken, ergens zijn gedachten over laaten gaan, iets bepeynzen*, of *overweegen.*

(Contrectare mulierem. *Een vrouw beſlaapen.*

Contrectatis multorum uxoribus. Suet. D. 1. *Veele wijven beſlaapen hebbende.*)

CONTRĔMISCENDŪS, ă, ūm. Sidon. E. 9. 11. *Verſchrikkelijk.*

CONTRĔMISCO, ĭs, trĕmŭi, trĕmiſcĕrĕ. *Trillen, beeven, yzen, tzidderen, ſchrikken; verbaaſt, verſlagen*, of *ontſtelt zijn; ſchudden, dreunen, daveren, wankelen, waggelen.*

Cœlum tonitru contremuit. Cic. de Or. 3. 39. *De hemel heeft gedavert*, of *gedreunt van den donderſlag.*

Contremiſcere omnibus artubus. Cic. de Or. 1. 26. *of* Toto corpore. Cic. F. 6. 7. *Door al zijn leden*, of *door zijn ganſche lijf trillen, beeven, ſchudden*, of *ontſtelt zijn.*

Contremiſcere injurias. Sen. E. 65. *Voor ſchelden, hoon, ongelijk*, of *ſmaadwoorden vreezen.* Periculum. Hor. O. 2. 12. 8. *'t Gevaar vreezen, voor 't gevaar duchten, vreezen*, of *beducht zijn.*

Illius in mea cauſa nunquam fides contremuit. Cic. Sext. 31. *Zijn getrouwigheyd heeft nooyt in mijne zaaken*, of *in mijn belang gewankelt.*

Contremiſcere injurias. Sen. E. 65. *Schrikken over het ongelijk.*

CONTRĔMO, ĭs, trĕmŭi, trĕmĕrĕ. Cic. de Or. 3. 39. *Beeven, ſchudden, trillen, tzidderen, dreunen, daveren.*

(CONTRĔMŬLŪS, ă, ūm. Varr. Περὶ ἐχ. by Non. 4. 318. *Schuddende, beevende, trillende, tzidderende.*)

CONTRĬBŬO, ĭs, trĭbŭi, trĭbūtūm, trĭbŭĕrĕ. acc. *Toebrengen, verſchaffen, leveren, geeven, opbrengen, bybrengen, mededeelen, uytleveren.*

Contribuere pecuniam ad aliquid. Cic. A. 14. 14. *Ergens geld voor opbrengen.* (Pareus zegt in zyn woordenboek dat men zoo in de Latynſche taal niet ſpreekt, maar Attribuere pecuniam. En zoo heb ik ook gevonden in alle myne drukken.) Injuriam injuriæ. Sen. B. 6. 5. *Schelden voor ſchelden vergelden, ongelijk met ongelijk vergelden*, of *betaalt zetten.* Laudem alicui. Cic. Mil. 10. *Iemand lof geeven*, of *toebrengen; iemand verheffen*, of *prijzen.*

* Contribuere milium leguminibus. Colum. 2. 9. *De geers*, of *hirs onder de ſcheelgewaſſen ſtellen.*

Contribuere provincias in regna. Plin. H. 5. 18. *Landſchappen voor Koningrijken houden*, of *achten dat landſchappen Koningrijken zijn.* Regna alienigenis. Suet. A. 48. *Koningrijken aan vreemdelingen geeven.*

Contribuere ſe alicui populo. Liv. 38. 4. *Zich by een volk vervoegen, zich met een volk verbinden*, of *vereenigen.* Sibi aliquam urbem. Liv. 39. 26. *Een ſtad zich aanmatigen*, of *inneemen.*

CONTRĬBŪTI, ōrūm. m. plur. Cæſ. B. C. 1. 60. wierden genoemt, *die in verſcheyde ſteden woonende, een volk uytmaakten.*

CONTRĬBŪTĬO, ōnĭs. f. Papin. D. 14. 2. 3. *Opbrenging, ſchatting, mededeeling, laſten.*

[CONTRĬBŪTŪS, ă, ūm. *Medegedeeld, bygebragt.*

Habere contributa vitæ remedia. Plin. H. 32. 4. *Medegedeelde levens-middelen hebben.*]

CONTRISTĀTŪS, ă, ūm. Colum. 9. 14. *Bedroefd.*

Exhilarare contriſtatos. Plin. H. 35. 17. *De bedroefden verblijden.*

CONTRISTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cœl. ad Cic. F. 8. 9. *Bedroeven, bekommeren; bekommert, bedroeft*, of *droevig maaken, quellen, hartzeer aandoen.*

* Contriſtare annum. Hor. S. 1. 1. 36. *Het jaar droevig*, of *ongelukkig maaken.* Cœlum. Virg. G. 3. 279. *Het weer droevig*, of *donker maaken.*

CONTRĪTŌR, ōrĭs. m. Contritor compedum. *Die veel ketens verſlijt, die altijd aan de voeten geboeyt*, of *geketent is.* Plaut. P. 3. 3. 15. noemt dus een ondeugende ſlaaf.

CONTRĪTŪS, ă, ūm. part. Plin. H. 20. 13. *Gebroken, vernielt, verbrijzelt, gemaalen, vermorzelt, kleyn gewreeven, tot ſtof gemaakt, in ſtukken geſlagen.* Zie Contero.

* Contritus. Cic. Fin. 2. 16. *Gemeen, gewoon, aan ieder bekent, dat elk gereed*, of *ter hand heeft, dat ieder in den mond heeft*, of *dat in den mond van al de wereld is*, van een les, ſpreuk, ſpreekwoord, enz. ſpreekende.

Ætas contrita in ſtudio aliquo. Cic. de Or. 1. 51. *Een leven in eenige leeroeffening verſleeten, geſleten*, of *doorgebragt.*

CONTRŌVERSĬĂ, æ. f. *Geſchil, verſchil, verſchilſtuk, verſchilpunt, twiſtvraag, krakkeel, tweedracht, oneenigheyd, twiſt, ſtrijd.*

Habere controverſiam de aliqua re cum aliquo. Cic. F. 13. 69. *Ergens met iemand verſchil over hebben.*

Controverſia erat mihi cum illo rei familiaris. Cic. S. R. 51. *of* de re familiari. Cic. Cl. 18. *Ik was met hem in verſchil*, of *oneenig over onze huyslijke zaaken.*

Ducere aliquid in controverſiam. Quintil. I. O. 3. 8. *Iets in geſchil trek..n.*

Eſt inter eos in eo controverſia, utrum, &c. ſeq. ſubj. Cic. de Or. 2. 82. *Daar over is tuſſchen hen*, of *onder hen een geſchil, te weeten*, of *enz. Zy zijn oneenig*, of *twiſten onder malkanderen*, of *namentlijk, enz.*

Ea res in controverſiam vocatur. Cic. de Or. 2. 72. *of* adducitur. Cic. de Or. 1. 40. *of* in controverſia verſatur. Cic. Or. 14. *Dat is een verſchilſtuk, vraagſtuk*, of *verſchilpunt, dat is een zaak die in geſchil is, die betwiſt w.., waar over geſchil valt*, of *waar over getwiſtredent word, die zaak wor.. in twijfel getrokken.*

Controverſiam dirimere. Cic. Off. 3. 33. Diſtrahere. Suet. I. 85. *Een geſchil byleggen.*

Sine

Digitized by Google

Sine controverſia. Cic. Off. 3. 2. *Buyten tegenſpraak, buyten betwiſting, of geſchil, by al de wereld toegeſtaan, of toegeſtemt, buyten alle bedenken, zonder twiffel.*

CONTRŎVERSIŌSŬS, ă, ŭm. Liv. 3. 72. Sen. E. 85. *Twiſtig, verſchillig, waar over men in geſchil,* of *geding is.*

CONTRŎVERSŎR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī inter ſe de aliqua re. Cic. *by* Priſc. p. 803. Edit. Putſch. *Onder malkanderen over iets verſchillen,* of *twiſten.*

CONTRŎVERSŬS, ă, ŭm. Cic. L. L. 1. 20. *Een twijffelachtige zaak, een zaak die betwiſt,* of *in twijffel getrokken,* of *tegengeſproken word.*

Dubium & controverſum. Cic. D. 2. 5. *Twijffelachtig en in geſchil.*

CONTRŬCĪDO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Suet. C. 28. Cic. Sext. 37. *Dooden, ombrengen, vermoorden, den hals afſnijden, om hals brengen,* of *helpen; van kant helpen, afmaaken.*

CONTRŪDO, ĭs, trūsī, trūsum, trūdĕrĕ. Lucret. 4. 425. *Inſtaan, inheijen, inſtooten, indouwen, indrukken, indringen, inkneeden, invlijen, inpakken, aankoolien.*

Contrudere aliquid in aliquod vas. Varr. R. R. 1. 58. *Iets met kracht in een vat douwen.*

Contrudere aliquem in aliquem locum. Cic. Cœl. 26. *Iemand in een plaats indringen,* of *inſtooten.* Aliquid in naves. Cic. Sall. 7. *Iets in ſcheepen laaden, invlijen, opſtuyten,* of *bergen.*

CONTRŬNCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plaut. B. 4. 9. 51. *Beſnoeijen, afſnoeijen, beſnijden, afſnijden, korten, afkorten, afhouwen, afhakken, afkappen, knotten, verminderen, ſchroeijen, afſchroeijen.*

Inermes & obſiſtentes contruncare. Lamprid. Alex. 61. *De weêrlooze en tegenſtand biedende nederhouwen.*

CONTRŪSŬS, ă, ŭm. Lucret. 6. 734. Zie Contrudo.

CONTŬBERNĀLĬS, ĭs. m. &. f. lĕ, ĭs. n. Cic. Att. 2. 14. *Bywoonder, bywoondſter, een die by iemand woont, die de zelve wooning, woonplaats,* of *'t zelve verblijf heeft.*

Aliquem contubernalem habere perpetuum. Front. St. 4. 1. 11. *Iemand geduurig huysveſting geeven, een geſtadige gaſt aan iemand hebben.*

[Contubernalis. Suet. J. 42. Cic. Cœl. 30. *Een, die de Overheeden na een wingewaſt reyzende volgde, en met haar gemeenzamelijk omging.*

Contubernalis. Cic. F. 9. 20. *Een gaſt, tafelvriend, huysgenoot, medegenoot, ſpitsbroeder, reisgezel, makker, maat, medemaat.*

(Contubernalis. Scæv. D. 32. 1. 41. §. 5. Ulp. D. 33. 7. 12. §. 33. *en* Contubernalis mulier. Colum. 1. 8. *Een ſlaven vrouw, de vrouw van een ſlaaf.*

Contubernalis mea mihi faſtum facit. Petron. c. 56. *Mijn wijf* (zegt een ſlaaf) *veracht my.*)

CONTŬBERNĬŬM, ĭī. n. Cæſ. B. G. 3. 76. *Een hut, tent,* of *verblijfplaats,* daar een rot van tien ſoldaaten in 't leger by malkanderen in waren.

Contubernium. Cic. V. 5. 40. *Tafel-* of *tentgenootſchap, gezelſchap, rot, t'zamenvoeging,* of *t'zamenleving, maatſchappy van luyden die by malkanderen gehuysveſt zijn.*

(Contubernio aliquem admovere. Suet. Tib. 14. *Iemand by zich laaten woonen.* [Removere. Suet. Tib. 56. *Iemand zijn huys verbieden.*

Contubernio alicujus militare. Suet. J. 2. Sall. B. J. 64. *Onder iemand in den oorlog dienen.*]

Contubernium. Paull. D. 23. 4. §. 3. *Een huwelijk tuſſchen een ſlaaf en ſlavin,* dat zoo genaamt word, om dat het meer een bywooning, dan een houwelyk is. (Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Contubernium. Suet. C. 36. Veſticontubernium. Petron. 11. *Het byſlaapen.* Maar J. Douza wil, dat men Veſtæ contubernium leeſt.)

CONTŬEŎR, ērĭs, tŭĭtŭs sŭm, tŭērī. Cic. N. D. 3. 3. *Zien, bezien, aanzien, bekijken, aankijken, beſchouwen, aanſchouwen, ſterk aanzien, zijn oog ergens op veſtigen.*

CONTŬĬTŬS, ūs. m. Cic. Sext. 54. *Beſchouwing, aanſchouwing, aankijking, bezichtiging, gezicht.*

CONTŬMĀCĬĀ, æ. f. Cic. Piſ. 30. *Halſtarrigheyd, hardnekkigheyd, wederſpannigheyd, wederſtand, wederſtreving, ongehoorzaamheyd, ſtijfzinnigheyd, ſtijfkoppigheyd.*

Contumacia. Cic. V. 4. 41. *Trotsheyd, hoogmoed, opgeblazenheyd, ſtoutigheyd, verwaantheyd, laatdunkentheyd, vermetelheyd, grootsheyd.*

Contumacia. *Standvaſtigheyd, onverzettelijkheyd, onveranderlijkheyd, beſtendigheyd, een onveranderlijk opzet,* of *voornemen.*

Adhibuit liberam contumaciam a magnitudine animi ductam, non a ſuperbia. Cic. T. Q. 1. 29. *Hy heeft een groote ſtandvaſtigheyd laaten blijken, die uyt zijne grootmoedigheyd, en niet uyt hovaardigheyd,* of *opgeblazenheyd ontſtond.*

(Contumacia. Tac. Agr. 42. *Vryheyd in 't oordeelen, vrymoedigheyd in 't tegenſpreeken.*

Contumacia non fuit cuiquam fraudi. Suet. A. 54. *Dat ze hem durfden tegenſpreeken,* of *rond uyt hun gevoelen zeggen, is niemand van hen ſchadelijk geweeſt.*)

CONTŬMĀCĬTĔR. adv. Cic. D. 1. 33. Liv. 2. 58. *Halſtarriglijk, hardnekkiglijk, ſtijfzinniglijk, ſtijfkoppiglijk.* De compar. *Contumacius* ſtaat beneden.

Contumaciter. Cic. Att. 6. 1. *Stoutelijk, trotzelijk, hoogmoediglijk, vermetelijk, verwaandelijk, baldadiglijk.*

(Contumaciter. *Swaarlijk.*

Contumacius tranſmittit ferrum. Plin. H. 16. 40. *Die degen gaat 'er zoo veel te bezwaarlijker door.*)

Contumacius ſe gerere. Nep. Cim. 2. *Zich halſtarrig,* of *oproerig gedraagen.*

Contumacius parere. Suet. A. 24. *Oproerig zijn.*

CONTŬMAX, ăcĭs. omn. gen. *Stout, vermetel, verwaant, baldadig, wederſpannig, weêrbarſtig, ongehoorzaam, koppig, halſtarrig, hartnekkig.* (De compar. *Contumacior* ſtaat by Cic. V. 2. 78. en de ſuperl. *Contumaciſſimus* by Suet. Marc. 8.)

Reſponſum a Piſone precibus contumacibus. Tac. An. 2. 57. 4. *Piſo antwoordde niet dan door vermetele,* of *ſtoute verontſchuldigingen; Piſo's antwoord beſtont in vermetele verſchoningen.*

Contumax in ſuperiorem. Cic. V. 4. 40. *of* Superiori. Sen. Th. 4. 644. *Wederſpannig tegens zijn overſte,* of *overheyd, zijn overheyd ongehoorzaam.*

Arbor contumax mori. Plin. H. 17. 10. *Een boom van een ſterk leven; een boom die niet,* of *bezwaarlijk ſterven,* of *uytgaan kan; een boom vol levenszap.*

Contumax frangenti. Plin. H. 12. 13. *Moeijelijk, bezwaarlijk,* of *qualijk te breeken, dat men niet dan met groote moeyte breeken kan.*

• Contumax. *Standvaſtig, beſtendig, onverzettelijk, onveranderlijk.*

Contumax adverſus tormenta. Tac. H. 1. 3. *Beſtendig tegens de folteringen, onverwinnelijk,* of *ſtandvaſtig in 't pijnigen.*

CONTŬMĒLĬĂ, æ. f. *Verſmaadheyd, verachting, verſmading, hoon, ſmaad, ſmaadheyd, ongelijk, verongelijking, ſpijt, ſchimp, bitsheyd, beſchimping, beguyching,* 't zy met daaden, of woorden.

Contumeliam alicui facere. *Iemand hoon, ſmaad, ongelijk,* of *ſpijt aandoen, iemand verongelijken.* (Plaut. Aſ. 2. 4. 82. Ter. Ph. 5. 7. 79. Cato *by* Gell. 10. 14. Metellus *by* Gell. 12. 9. Antonius *by* Cic. A. 3. 9. Cicero ſpreekt d'aangetoge ſpreekwyze tegen, niet dat ze geen Latyn zoude zyn; want ook na die tyden hebben Sen. B. 3. 28. E. 70. en 72. Quintil. D. 5. 9. haar gebruykt; maar om dat het in 't eerſte zeer duyſter is, wat die ſpreekwyze daar ter plaatze zeggen wil, alwaar ze Antonius gebruykt. Auguſtus zelf heeft Antonius aangehaalt by Suet. A. 86. 7. als ſchryvende zulke dingen, waar over de menſchen zich eer en meer verwonderden, dan dat ze dezelve verſtaan zouden. Nu, naar 't zeggen van Cicero tegen Antonius, is het beter ſtom te zyn, als te zeggen, dat niemand verſtaat. De woorden van Antonius zyn: Nulla eſt contumelia, quam facit dignus. Dit is te zeggen: *het is geen ſchimp, noch hoon, die iemand een ander aandoet, die daar toe recht en macht heeft.* Zeer geleert heeft Gronovius deze ſpreekwyze uytgelegt. Obſ. 3. 8. en aldaar byeengebragt alle de gevoelens van de geleerden, die voor hem over dezelve geſchreven hebben.)

Contumeliam alicui imponere. Cic. V. 4. 9. Dicere. Plaut. Pſ. 4. 7. 77. Aliquem

Digitized by Google

quem contumelia inſequi. Cic. Att. 14. 14. Vexare. Cic. N. D. 1. 26. Afficere. Quintil. I. O. 9. 3. *Iemand met woorden hoonen, ſmaaden, verongelijken, beledigen, iemand uytſchelden, uytluchten, uytmaaken, ſcheldwoorden geeven.*

Inſignem in ſe contumeliam accipere. Ter. E. 4. 7. 1. *Een groote verſmaadheyd lijden.*

Omnia ad contumeliam accipiunt. Ter. Ad. 4. 3. 15. *Zy neemen alles voor een verſmaadheyd op.*

* Naves ex robore factæ ad quamvis contumeliam perferendam. Cæſ. B. G. 3. 13. 3. *Scheepen van eyken-hout gebouwt, om 't gewelt, of 't gonzen der baaren, of 't ſtooten tegens de klippen te konnen uytſtaan.* [Dus verklaart 't Hotmanus in zijn commentarien.]

(Contumeliam dicere. Plaut. Curc. 4. 1. 17. Truc. 2. 2. 44. Ter. Ph. 2. 3. 29. *Schimpwoorden geeven, met woorden beſchimpen. Smaad aandoen, verongelijken, te na ſpreeken.* Audire. Plaut. Pſ. 4. 7. 77. *Schimpwoorden moeten hooren, beſchimpt, of geſmaad worden.*

Contumelia. *'t Byſlaapen, 't byleggen, 't verkrachten.* Zoo gebruyken de Grieken hun ὕβρισμα by Dio. 35. p. 2. A. en ὕβρις by Diod. 17. 108. 19. 8.

Nec dubitavit Darius, quin interfecta eſſet, quia nequiſſet contumeliam pati. Curt. 4. 10. 29. *Darius heeft ook niet getwijffelt, of zy was omgebragt, om dat ze niet had konnen toeſtaan, dat hy* (Alexander) *by haar zou ſlaapen.*

Feminas ſtupris, contumeliiſque ita vexatas eſſe, ut nihil unquam amarius ſint paſſæ. Juſt. 11. 4. *Dat de wijven door byſlaapen en verkrachten zoo afgeſlooft waren, dat ze nooyt iets bitterder, of moeiielijker hadden uytgeſtaan.*)

CONTŬMĔLIŌSĒ. adv. Cic. Off. 1. 37. *Verſmaadelijk, ſmadelijk, verachtelijk, ſpijtiglijk, bits, trotzelijk, hoogmoediglijk, verwaandelijk, vermetelijk, opgeblazen, baldadiglijk.* De compar. *Contumelioſius* ſtaat by Liv. 32. 37. en de ſuperl. *Contumelioſiſſime* by Cic. Vat. 12.

CONTŬMĔLIŌSŬS, ă, ŭm. *Smaadig, ſpijtig, ſcherp, ſchimpig, laſterlijk, bits, bitter,* van zaaken en perſoonen ſpreekende. De compar. *Contumelioſior* ſtaat by Cic. Att. 15. 4. en de ſuperl. *Contumelioſiſſimus* by Quintil. I. O. 2. 12.

Contumelioſus in edictis. Cic. A. 3. 6. *Scherp in plakkaten, of keuren te maaken.*

Contumelioſis dictis proſequi aliquem. Cæſ. B. C. 1. 69. *Iemand ſpijtige woorden geeven.*

Contumelioſæ in aliquem literæ. Cic. Fr. 1. 2. *Eerroovende brieven, brieven die iemands eer ſchenden; vol ſlecken, ſmaadheden, of ſcherpe uytdrukkingen tegens iemand.*

CONTŬMŬLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Mart. 8. 57. 4. *Begraaven, in d'aarde ſteeken, onder d'aarde dompelen, ten grave brengen.*

Patria humo contumulari. Ovid. Tr. 3. 3. 33. *In zijn vaderland begraven worden.*

Perdices ovis ſtragulum molle pulvere contumulant. Plin. H. 10. 33. *De patrijzen bedekken d'eijeren zachtjes met aarde.*

CONTŬNDO, ĭs, cōntŭdi, tūsūm, tŭndĕrĕ. acc. Varr. R. R. 3. 16.* *Iets in ſtukken ſtooten, of breeken, kleyn ſtampen, kloppen, of wrijven, verbrijzelen, aan ſtukken- of te morſſel ſlaan.*

Contundere nares alicujus of alicui. Ovid. M. 14. 96. *Iemand de neus aan ſtukken, of plat ſlaan.* Aliquem pugnis. Plaut. B. 3. 3. 46. *Iemand met vuyſten luſtig afſlaan, afroſſen; iemand muylpeeren, of vuyſtſlook geeven.* Deze laatſte ſpreekwyzen zyn boertachtig.

Grando contudit vites. Hor. E. 1. 8. 5. *De wijngaarden zijn door den hagel geſlagen, de hagel heeft den wijnſtok beſchadigt.*

* Contundere alicujus animum. Cic. Att. 12. 44. Audaciam. Cic. A. 13. 13. Ferociam. Liv. 27. 12. *Iemands trots, iemands hoogmoed, baldadigheyd, of ſtoutheyd bedwingen, intoomen, temmen, beteugelen, of in toom houden.* Calumniam. Cic. Cæc. 7. *De laſtering overwinnen, de laſteraars den mond ſtoppen, doen zwijgen, of overtuygen.*

CONTŬŌR, inf. cōntŭī. Plaut. P. 2. 2. 26. *Ik zie, bezie, beſchouw, zie toe, bezichtige.* Men vind van dit verbum niet dan deze eerſte perſoon.

CONTŬRBĀTIO, ōnĭs. f. Cic. T. Q. 4. 8. *Ontſteltenis, verſlooring, ongeruſtheyd, ontroering, beroering, quelling des geeſts.*

CONTŬRBĀTŎR, ōrĭs. m. Mart. 10. 96. 9. *Een opmaker, doorbrenger, verſpiller, of verquiſter van al zijn goed, een bankbreker,* of banqueroetier.

† Aper conturbator. Mart. 7. 26. 10. *Een wild zwijn, dat alles vernielt.*

(CONTŬRBĀTŬS, ă, ŭm. Cic. V. 4. 14. *Ontruſt, verbaeſt, ontſtelt.* De compar. *Conturbatior* ſtaat by Cic. Att. 1. 12.)

CONTŬRBO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Cic. Off. 3. 29. *Ontruſten, verbaazen, ontſtellen, beroeren, verſtooren, vervaaren, verſchrikken, vervaart maaken, vreeze, of ſchrik aanjaagen.*

Conturbare. acc. Cic. Her. 3. 19. *Verwarren, overhoop ſmijten, of helpen, onder malkanderen werpen, in wanorde brengen.*

Violentia vini conturbat animam. Lucret. 3. 482. *De kracht van den wijn verwart den geeſt.*

Conturbare. acc. *Omkeeren, nedervellen, 't onderſte boven ſmijten, omverſmijten, of werpen, nederwerpen, verbreeken, vernielen, vernielen, verwoeſten.*

Conturbaſti mihi omnes rationes. Ter. E. 5. 2. 29. *Gy hebt al mijne raedſlagen verbroken, verbrodt, te niet gedaan, of verwart, al mijn overleg om ver geſmeeten, of verydelt.*

Conturbare fortunas. Cic. F. 8. 16. Rem alicujus. Sall. B. J. 79. *Iemands goed doorbrengen, opeeten, opſlokken, of verteeren, iemand uytzuygen.*

Conturbare. Cic. Pl. 28. *Al zijn goed opeeten, doorbrengen, of verteeren: bankbreeken, achteruytvaaren, bankeroetſpeelen.*

CONTŬS, ī. m. Κοντός. *Een riem, een kloet, of kloetſtok, een boom, of haak,* waar mede men in lange wateren een ſchuyt voortſchuyft.

Conto ſubigere ratem. Virg. Æ. 6. 302. *Een ſchuyt met een boom voortſchuyven.*

Contis remiſque ſuperare adverſum amnem. Plin. E. 8. 8. *Met kloeten en riemen tegens den ſtroom opkomen.*

* Contus. Tac. H. 1. 79. *Een lange werpſpies, of werpſchicht.*

CONTŪSIO, ōnĭs. f. Colum. 12. 47. *Stamping, ſtooting, breking, kneuzing, of blutzing, een buyl.*

CONTŪSŬS, ă, ŭm. *Geſtampt, geſtoten, gekneuſt, gebroken, verbrijzelt, vermorſelt.*

Contuſus cæſtibus. Cic. T. Q. 2. 17. *Met loode plaaten,* (daar ze de handen mede omwonden.) *gebeukt, geplettert, gekneuſt, of gebult.*

Corpora contuſa labore. Lucret. 4. 955. *Afgeſlooſde ligchaamen.*

Noſtræ opes contuſæ, hoſtium auctæ erant. Sall. B. J. 43. *Onze macht was verminderd, en die der vyanden vermeerdert.*

Animus contuſus. Virg. G. 4. 240. *Een verbrijzelt, verbroken, of neerſlagtig gemoed; een geeſt die gebreydelt, ingetoomt, getemt, of gedwee gemaakt is.*

CONTŪTŎR, ōrĭs. m. Ulp. D. 17. 1. 8. §. 4. *Een medevoogd, medemombaar, een die nevens een ander voogd, of mombaar is.*

C O N V.

CONVĀDŎR, ārĭs, ātŭs sūm, ārī aliquem. Plaut. Curc. 1. 3. 5. *Iemand daagen, dagvaarden, voor 't recht roepen, of daagen.*

CONVĂLESCO, ĭs, vălŭī, vălēſcĕrĕ. *Gezond, of herſtelt worden, weêr bekomen, geneezen, beteren, zijn krachten, of gezondheyd weêr bekomen.*

Convaleſcere ex morbo. Cic. Fat. 12. *Uyt een ziekte opſtaan, van een krankheyd opkomen, van een ziekte beteren, geneezen, of herſtelt worden, weêr op de been komen.*

Convaleſcere. Cic. ant. ir. exſ. 6. Ovid. Rem. 92. M. 8. 478. Colum. 3. 7. *Aanwaſſen, toeneemen, vermeerderen, vergrooten, aangroeiien,* van 't quaad, 't vuur, een hertstocht, eenig gevoelen, enz. ſpreekende.

* Ad perniciem alicujus convaleſcere. Cic. ant. ir. exſ. 7. *Zijn krachten tot iemands verderf inſpannen, zijn vermogen tot iemands ondergang aanleggen.*

(Convaleſcere. *Opwaſſen, opgroeijen, groot worden.*

Dum infans convaleſcit. Juſt. 3. 2. *Ondertuſſchen dat het kind opwaſt, of groot word.*)

Convaleſcere. *Magtig worden, ſterk worden, krachten krijgen.*

Digitized by Google

Is ille rebus ita convaluit, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. Att. 7. 3. *Hy is daar door zoo magtig en ontzagehelijk geworden, dat, enz. Hy heeft daar door zoo veel magt en aanzien gekregen, dat, enz.*

Civitas convaleſcit. Cic. Syll. 27. *De ſtad word ſterker.*

Opes convaleſcunt. Liv. 1. 14. *De macht word vermeerdert.*

[Convaleſcit annona. Suet. A. 4. 2. *De levensmiddelen ſlaan af, worden beter koop.*]

Convaleſcit fama. Curt. 9. 6. 1. *Het gerucht vermeerdert.*

CONVALLATŬS, ă, ŭm. Gell. 12. 13. *Met wallen omringt.*

CONVALLIS, ĭs. f. Liv. 1. 12. Cic. Rull. 2. 35. *Een dal dat, of een vlakte die rondom in 't gebergte legt, een dal rondom met bergen omcingelt.*

Interiectæ collibus convalles. Liv. 1. 38. *Vlaktens tuſſchen de bergen in gelegen.*

CONVĀSO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Pakken, zijn goed pakken, pak en zak maaken om te vertrekken; behendig ſteelen.*

Aliquid convaſaſſem. Ter. Ph. 1. 4. 13. *Ik zou ſtilletjes wat gekaapt hebben, ik zou franytjes iets by my geſteeken hebben, ik zou mijn pakje zoetjes hebben toegebonden.*

Omnium laudum acclamationes convaſare. Sidon. E. 1. 9. *Allerley loftuytingen by een vergaderen*, of *opſtapelen.*

(CONVECTIO, ōnĭs. f. *Vergadering, het vergaderen, verzameling.*

Quam ob cauſam convectio annonæ eſt impedita. Ammian. 14. 10. *Waarom het vergaderen*, of *het verzamelen van de levensmiddelen belemmert is.*)

CONVECTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Virg. Æ. 7. 749. *Brengen, voeren, aanbrengen, aanvoeren, toevoeren,* 't zy met de wagen, of anderzins.

E proximis agris ſcalas convectant. Tac. H. 3. 27. *Zy brengen ladders van de naastgelegen dorpen aan.*

CONVECTOR, ōrĭs. m. *Een reyziger*, of *reysgezel t' ſcheep*, of *te water*, of *een reysbroeder die met anderen in een ſchip is*, een paſſagier.

Convectore aliquo uti. Cic. Att. 10. 17. *Met iemand een reys over zee doen.*

CONVĔHO, ĭs, vexī, vectŭm, vĕhĕrĕ. acc. *Iets brengen, overbrengen, voeren, vervoeren, toevoeren*, te water of te land.

Convehere aliquid ex aliquo loco in aliquem locum. Liv. 3. 23. Cic. Mil. 27. *Iets van d'eene plaats naar d'andere voeren*, of *vervoeren.*

CONVELATŬS, ă, ŭm. Plin. H. 17. 22. *Bewonden, bezwagtelt, bedekt, behangen.*

CONVELLO, ĭs, vellī, zelden vulsī, vulsŭm, vellĕrĕ. Virg. Æ. 3. 24. *Uytroeijen, met geweld uyttrekken*, of *uythaalen, afknippen, omver rukken, met de wortelen uyt d'aarde rukken, ontwortelen, omhouwen, neêrvellen, heen en weêr ſchudden, losmaaken*, van een boom, paal, enz. ſpreekende.

Convellere ſaxa, quibus fundamenta continentur. Cæſ. B. C. 2. 11. *De ſteenen van den grondſlag omver rukken.*

Convellere opinionem alicujus. Cic. Clu. 2. *Iemands gevoelen omver werpen*, of *bondig wederleggen, iemand zijn gevoelen uyt het hoofd brengen*, of *hem van gedachten doen veranderen.* Andere leezen Evello.

Convellere aliquid. Cic. Piſ. 2. *Iets vernietigen, verbreeken, ſchenden, overtreeden, met de voeten treeden, te niet doen.* Als de geboden, *of* beveelen der Overheden, hunne plakkaaten, enz.

Convellere vires alicujus vigilia, ſiti, &c. Celſ. 3. 4. *Iemands krachten uytmergelen, krenken*, of *verzwakken door waaken, dorſt, enz.*

Convellere amicitiæ conditionem. Cic. V. 3. 6. *De vriendſchap breeken.*

Convellere aliquem ex, *of* de aliquo loco. Cic. L. L. 1. 21. *Iemand ergens uyt jaagen, van daan jaagen*, of *uyt verdrijven.*

(Convellere. *Optrekken, uyt den grond haalen.* Dit wierd eertyds van de vaanen, of vaandelen gezegt, welkers ſtengen onder ſpits waren, die in 't leger in den grond geſteeken, *of* geplant wierden, en als 't leger opbrak, *of* in ſlagorde wierd geſtelt, opgehaalt wierden. Indien dit gemakkelyk toeging, en als zy van zelfs volgden dienze ophaalden, wierd zulks voor een goed teken gehouden, en in tegendeel betekende het iets quaads, indien ze met geweld uyt den grond moeſten gehaalt worden, dat Flor. 2. 6. 14. nolle prodire noemt. Zie Serv. Æ. 11. 19.

Poſtquam caſu quodam ſigna convelli non potuerunt. Suet. Cl. 13. *Na dat de vaandelen by geval niet hebben konnen opgehaalt*, of *uytgetrokken worden.*

Signa convelli juſſit Flaminius. Val. Max. 1. 6. 6. *Flaminius heeft bevolen, dat de vaandelen zouden opgehaalt worden.*)

CONVĒLO, āvī, ātŭm, ārĕ. Gell. 7. 3. *Bedekken, bewinden.*

CONVĔNÆ, ārŭm. m. plur. Cic. de Or. 1. 9. *Een volk uyt verſcheyde landen verzamelt, volkeren uyt verſcheyde geweſten byeen gekomen om t'zamen te woonen.*

Serpentes convenæ. Solin. c. 60. *Verzamelde ſlangen.* Aquæ. Solin. c. 50. *Zamenloopende wateren.*

Convena multitudo. Ammian. 15. 13. *Een zamenkomende menigte.*

CONVĔNÆ, ārŭm. m. plur. Plin. H. 4. 19. *Komingenzers, 't volk van Komingen*, aan den voet van 't Pyreneſche gebergte, waar van de hoofdſtad is Saint Bertrand de Cominges.

CONVĔNIENS, ēntĭs. omn. gen. dat. *Gevoeglijk, behoorlijk, bequaam, gelijkvormig, overeenkomſtig, overeenkomende, eygen, wel voegende, gevoegzaam, wel gepaſt.* (De compar. *Convenientior* ſtaat by Val. Max. 3. 3. 1. en de ſuperl. *Convenientiſſimus* by Plin. E. 10. 50. 1.) Zie Convenio.

Homines bene convenientes. Cic. S. R. 34. *Luyden die wel overeen komen, die malkanderen wel verſtaan, vreedzame menſchen.*

CONVĔNIENTĔR. adv. *Gevoeglijk, geſchiktelijk, gelijkvormiglijk, bequamelijk, overeenkomelijk, volgens, naar.*

Convenienter vivere naturæ. Cic. Fin. 3. 9. *of* Cum natura. Cic. T. Q. 5. 28. *Naar de wetten der natuur leeven.*

Convenienter loqui ad ſtatum præſentem. Liv. 23. 5. *Naar den tegenwoordigen toeſtant*, of *de gelegentheyd van zaaken ſpreeken.*

CONVĔNIENTIĂ, æ. f. *Overeenkomſt, gelijkvormigheyd, gelijkaardigheyd, overeenſtemming, gelijkmatigheyd, geſchiktheyd, betamelijkheyd, gevoegzaamheyd, t'zamenſtemming.*

Convenientia partium. Cic. Off. 1. 4. *De overeenkomſte*, of *evenredigheyd der deelen.*

CONVĔNĬO, īs, vēnī, vēntŭm, vĕnīrĕ in aliquem locum. Cic. Att. 1. 16. *of* Ad aliquem locum. Cic. S. R. 5. Apud aliquem locum. Tac. An. 1. 50. *In eenige plaats t'zamenkomen, byeenkomen, by malkanderen komen, vergaderen, verzamelen, zich vervoegen.*

• Convenire aliquem. Cic. F. 4. 2. *of* Ad aliquem. Cæſ. B. C. 1. 13. *Iemand gaan bezoeken*, of *gaan zien, naar iemand toegaan, by iemand gaan, iemand gaan ſpreeken.*

Nocte conveniri. Sen. Brev. V. 14. *'s Nachts bezogt worden.*

Id convenit in me. Ter. H. 5. 1. 3. *Dat paſt op my.*

Hæc in vos conveniunt. Cic. V. 1. 49. *Dat ſtaat*, of *voegt u wel, die dingen paſſen, betaamen*, of *voegen u wel.*

Convenire bene cum aliquo. Cic. V. 4. 66. *Met iemand wel overeenkomen, in een goed verſtand zijn, met iemand goed vriend zijn*, 't betekent ook *van iemands meening*, of *gevoelen zijn.*

Convenit in illum hæc ſuſpicio. Cic. S. R. 23. *Dat vermoeden valt op hem*, of *heeft men te recht op hem.*

Convenit inter nos. Liv. 2. 23. *Wy zijn van 't zelve gevoelen, wy zijn 't eens.* Hæc mecum fratri non conveniunt. Ter. Ad. 1. 1. 34. Non convenit mihi cum fratre de his rebus. Cic. Fin. 5. 29. *Ik ben daar in niet van mijn broeders gevoelen; ik ben 't daar in niet eens met mijn broeder; mijn broeder en ik komen daar in niet overeen.*

Nomen non convenit. Ter. And. 5. 4. 39. *De naam komt niet overeen.*

Mores conveniunt. Ter. And. 4. 2. 13. *De zeden komen overeen.*

Bene ratio accepti atque impenſi inter nos convenit. Plaut. Moſt. 1. 3. 146. *Onze rekening van ontſang en uytgiſt komt net overeen.*

Convenit numerus quantum debui. Ter. Ph. 1. 2. 3. *Het is 'er net, daar gebreekt niets aan, 't is gepaſt, daar ſchiet niets over*, van een ſomme gelds ſpreekende.

Sibi convenire. Cic. Fin. 2. 27. *Zich zelven in woorden en daaden gelijk zijn, zoo ſpreeken en zoo doen.*

Calceus ad pedem illius optime convenit.

Digitized by Google

nit. Cic. Fin. 3. 14. *De ſchoen paſt heel wel aan zijn voet.*

Factum convenit. Cic. Her. 1. 14. *Men komt in de daad, in 't bedrijf*, of *'t ſeyt overeen, men is 't over 't ſeyt eens, 't ſeyt is klaar, de daad word bekent*, of *toegeſtaan.*

Hæ civitates, *of* Hi populi Carthaginem conveniunt. Plin. H. 3. 3. In forum Carthaginis. Cic. V. 2. 15. *Die ſteden*, of *die volkeren hooren onder 't gebied van Karthago, ſtaan onder de rechtsmagt van Karthago.*

Ludus non convenit ætati tuæ. Cic. *by* Non. 4. 75. Ætas tua ludo non convenit. Plaut. B. 1. 2. 21. *Het ſpel paſt voor uwe jaaren niet*, of *voegt niet voor een man van uwe jaaren. 't Staat niet wel voor een man van uwe jaaren, te ſpelen.*

Hæc non conveniunt nuptiis. Ter. And. 2. 2. 29. *Deze dingen komen met geene bruyloſt overeen.*

Facile conveniebat Romanis. ſeq. inf. Liv. 44. 42. *De Romeynen ſtonden ligtelijk toe, dat, enz. vonden geen zwarigheyd om toe te ſtaan. dat enz.*

(Convenire in aliquid. *Ergens in paſſen.*

Quæ conveniat in cupam. Cat. R. R. 21. *Die in de tobbe paſt.*

Convenire alleen, *of* convenire aliquam, *of* convenire cum aliqua. *t'Zamen komen, by iemand ſlaapen, iemand beſlaapen.*

Gignendis conveniunt liberis. Arnob. 7. 217. *Zy komen t'zamen*, of *by een om jongen te teelen.*

Conveniunt illas, cum voluere, viri. Ovid. Art. 3. 587. *De mannen komen by haar*, of *ſlaapen by haar, als 't hun luſt*, of *als zy willen.*

Ne Cupido cum ſua cupita conveniret. Apul. M. 7. 177. *Op dat Cupido by zijn liefſte niet komen*, of *zijn liefſte niet beſlaapen zou.*

Convenit alleen, *of* convenit aliquem, *of* alicui *'t Betaamt, 't voegt, 't paſt, 't is billijk, 't komt overeen*, of *paſt iemand.*

Non convenit, qui illum ad laborem impulerim, me ipſum fugere. Ter. H. 1. 1. 11. *'t Betaamt*, of *paſt niet, dat ik my den arbeyd, waar toe ik hem aangehouden hebbe, onttrekken zoude.*

Illicone ad prætorem ire convenit? Cic. P. Q. 15. *Betaamt het*, of *is het billijk terſtont naar den Schout te gaan?*

Ætatem aliam aliud factum convenit. Plaut. Merc. 5. 4. 24. *Andere jaaren betaamen andere werken. 't Betaamt ons in een meerder ouderdom iets anders te doen.*

Non convenit nobis. &c. Cic. F. 11. 3. *'t Betaamt ons niet, enz. 't Is niet billijk dat wy, enz.*)

Convenire. *Dienen, nuttig zijn.*

Non omnibus ægris eadem auxilia conveniunt. Celſ. 3. 1. *Alle hulpmiddelen dienen niet voor alle zieken.*

CONVENTĬCŬLUM, ī. n. Cic. Dom. 28. *Een kleyne vergadering*, of *byeenkomſt. Een t'zamenrotting, ſluypvergadering, ſmuykvergadering.* Dit woord word niet gebruykt als in een gemeenzamen ſtyl.

CONVENTĬO, ōnĭs. f. Tac. H. 3. 70. *Verdrag, overeenkomſt, overeenkoming, handeling, overeenſtemming, vereeniging.*

Conventionem habere. Varr. L. L. 5. 9. *Vergadering houden.*

CONVENTĪTĬUS, ă, ŭm. Plaut. Ciſt. 1. 1. 42. *Zamen komend.*

CONVENTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Solin. c. 40. *Dikwils zamen komen.*

[CONVENTRĬA, æ. f. *Coventry.* Een ſtad in Engeland.]

CONVENTŬM, ī. n. Cic. de Or. 2. 24. *Verdrag, overeenkomſt, beding, verding, handeling.*

CONVENTŬS, ūs. m. *De Staatsvergadering, de Staaten, de Rijksvergadering.*

Conventum agere. Cic. V. 5. 11. Conventus agere. Cæſ. B. G. 6. 43. *Een Rijksdag, Rijks- of Staatsvergadering houden; een vergadering houden.* Indicere. Liv. 38. 40. (Edicere. Liv. 26. 51.) *Een Rijksdag*, of *Rijksvergadering beroepen*, of *de Staaten beſchrijven.*

Conventus. Ter. Hec. Prol. 2. 27. *Zamenkomſte.*

Honeſtiſſimus conventus virorum. Quintil. I. O. 1. 2. *Een vergadering*, of *gezelſchap van zeer eerlijke luyden.*

Conventus. Cic. Att. 6. 3. *Verdrag, overeenkomſt, verding, beding, voorwaarde.*

Conventus. Plin. H. 5. 29. *Gebied, uytſtrekking van rechtsmagt, rechtsban.*

[Conventus. Plin. H. 3. 3. Cæſ. B. G. 8. 46. Een ſtad in de wingeweſten, in de welke de Roomſche Overheden de bank ſpanden voor die geene, de welke in de wingeweſten woonden. Zie ons Lex. Antiq.]

CONVENTŬS, ă, ŭm. *Bezocht, geſproken, aangeſproken, die men bezocht, bezoek gegeeven, geſproken*, of *aangeſproken heeft.*

Non eſt conventus a me. Cic. Att. 15. 1. *Hy is van my niet bezogt*, of *aangeſproken.*

Ille me conventam eſſe expetit. Ter. Hec. 5. 1. 1. *Hy wil my bezoeken, hy zoekt my te ſpreeken.* Hirtio convento opus eſt. Cic. Att. 10. 4. *Men moet Hirtius ſpreeken, 't is noodzakelijk dat men Hirtius ſpreeke.*

Conventa conditio. Feſtus. *Bedonge*, of *vaſtgeſtelde voorwaarden.* Pall. Sall. B. J. 112. *Een geſlote*, of *getekende vrede.*

CONVERBĔRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 13. 22. *Slaan, ſlagen geeven, de huyt vol ſlagen geeven, afroſſen, beuken, aftouwen, wakker afkloppen.*

Converberare vitia. Sen. E. 121. *Het quaad beriſpen, wraaken, tegenſpreeken, beſtrijden, weeren, doorſtrijken, beſtraffen.*

CONVERRĪTOR, ōrĭs. m. *Een ſchoonmaker, afveger, iemand die veegt*, of *borſtelt.* Dit woord is van Apul. A. 277. en ik meen dat men 't gebruyken mag by gebrek van een ander.

CONVERRO, ĭs, verri, verſum, vĕrrĕrĕ. acc. Colum. 7. 6. *Schoonmaaken, uytveegen, afveegen, afborſtelen.*

• Converrere aliquem. Plaut. R. 3. 6. 7. *Iemand luſtig den rug ſchuuren, blaau en blauw ſlaan, digt afroſſen.* Dit zyn in 't Latyn en Duyts woorden van een boertachtige ſtyl.

CONVERSANS, āntĭs. omn. gen. acc. Cic. Tim. 8. *Draaijende, omdraaijende, omkeerende, omwendende, omwentelende; iets rondom draaijende*, of *in 't rond doende omgaan.*

CONVERSĀTĬO, ōnĭs. f. Tac. G. 40. Quintil. I. O. 1. 2. Sen. Hel. 15. *Omgang, verkeering, gemeenzaamheyd, vriendſchap, onderhandeling, kennis met menſchen.*

• Converſatio. Ulp. D. 7. 12. §. 12. *Wooning, verblyf, woonplaats.*

CONVERSĬO, ōnĭs. f. *Omkring, omtrek, omdraaijing, kring, omloop, kreyts.*

Converſio aſtrorum. Cic. T. Q. 1. 25. Cœli. Cic. N. D. 2. 5. *De loop der ſterren, des hemels: haare omdraaijing*, of *beweging in 't rond.*

Converſio. *Omkeering, omwending, omwenteling, omwerping, 't onderſte boven werping.*

Converſio rerum. Cic. Fl. 37. Tempeſtatum. Cic. Fl. 13. Reipublicæ. Cic. D. 2. 2. *d'Omkeering, de verwiſſeling, d'ongeſtadigheyd, de beurtwiſſeling, de wiſſelvalligheyd*, of *verandering der zaaken; der getijden, van een Staat.*

• Converſio verborum. Cic. de Or. 3. 49. *Een omſpraak, reeks*, of *volloping van woorden; een volzin.*

CONVERSŎR, ārĭs, ātūs ſūm, ārī. *Met*, of *by iemand omgaan*, of *verkeeren; met iemand vriendſchap*, of *gemeenſchap houden.* Men zegt Converſari cum aliquo, inter aliquos, en alicui.

(Ut multitudo ſine diſcordia cum parentibus ſuis converſetur. Colum. 9. 11. *Dat de menigte zonder oneenigheyd verkeere met die haar geteelt hebben.*

Converſatur nobiſcum. Sen. E. 41. *Hy verkeert*, of *gaat met ons om*, of *houd met ons vriendſchap.*

Converſata es inter humano ſanguine delibutos. Sen. C. 1. *Gy hebt onder menſchen verkeert met menſchen bloed bezoedelt zijnde.*

Aſinus a tenero converſatus equis. Colum. 6. 37. *d'Ezel van jongs op verkeert*, of *geleeſt hebbende onder de paarden.*)

Nemo libenter triſti converſatur, nedum triſtitiæ. Sen. E. 99. *Niemand verkeert geerne met een bedroeſt*, of *treurig menſch, maar noch minder met de droefheyd.*

CONVERSŬS, ă, ŭm. Cic. Fl. 26. *Omgekeert, omgewend, wedergekeert, bekeert.*

Non converſa Numina ſentis? Virg. Æ. 5. 466. *Voelt gy niet, beſpeurt*, of *merkt gy niet dat de Goden ten uwen aanzien zijn omgekeert? dat zy u tegen*, of *wangunſtig zijn?*

Converſus. Cic. Att. 2. 21. *Omgekeert, omgeſmeten, 't onderſte boven gekeert*, of *geworpen.*

Converſus in pœnitentiam. Suet. Cl. 12. *Ko-*

Digitized by Google

Bekeert, boetvaardig, leetwezen, of *berouw hebbende.*

Converſa vitæ via. Horat. E. 1. 17. 26. *Een veranderde levens wijze.*

Capite converſus in terram ſuſpenditur. Sen. Marc. 20. *Men hangt hem met het hoofd omgekeert*, of *om laag, hy word met het hoofd nederwaarts gehangen.*

Anni viceſima pars nondum eſt converſa. Cic. Sc. Somn. 7. *Het twintigſte deel des jaars is nog niet verloopen, is nog niet om, is nog niet verſtreeken*, of *voorby.*

CONVERSŬS, ûs. m. Macrob. S. 7. 9. *Omkeering, omdraaijing, omloop, omwending, omwenteling.*

CONVERTO, is, verti, verſum, vertĕrĕ. acc. *Iets draaijen, omdraaijen, omkeeren, omwenden, bewegen, veranderen, verwisſelen.*

Convertere ſe ad aliquem. Cic. *by* Auguſtin. contr. Acad. 3. *Zich naar iemand toekeeren*, of *toewenden.* 't Betekent ook, *zich tot iemand wenden, zijn toevlucht neemen.* Adſpectum ad aliquem locum. Cic. N. D. 2. 57. *Zijn gezicht ergens heen draaijen, ergens naar toe kijken, d'oogen ergens naar toewenden*, of *ſlaan.*

Deus convertit ſe in hominem. Ter. E. 3. 5. 40. *God verandert zich in een menſch.*

In aliam naturam converti. Cic. N. D. 3. 12. *In een andere natuur verandert worden.*

Convertere terga. Cæſ. B. C. 1. 80. *Den rug toekeeren, de vlucht neemen, vluchten, 't haazepad kiezen.* Agmen. Front. St. 1. 1. 11. *Een leger doen zwenken, links, rechts, enz. doen keeren.* Iter ſuum. Cæſ. B. G. 7. 56. *Te rug*, of *wederom keeren, zijn reys veranderen.*

Convertere copias ad, *of* in patriæ periculum. Cic. F. 11. 13. *Zijn krijgsvolk tegens zijn vaderland omwenden, aanvoeren*, of *gebruyken, zijn wapenen tegens zijn vaderland wenden.* Orationem ad increpandam alicujus fugam. Cic. de Or. 2. 48. *Zijn geſprek tot misprijzing*, of *laking van iemands vlucht richten*, of *aanwenden.* Rationem in fraudem & malitiam. Cic. N. D. 3. 31. *De reden tot het pleegen van bedrog en ſchelmſtukken misbruyken, de reden tot een dekmantel gebruyken om bedrog en quaadaardigheyd te pleegen.* Rem aliquam ad ſalutem. Ter. And. 4. 1. 49. *Een goeden draai aan een zaak geeven, een zaak op een goeden voet brengen*, of *herſtellen.*

Omnium oculos animosque ad, *of* in ſe convertere. Curt. 3. 11. 24. *d'Oogen en gemoederen van al de wereld tot zich trekken; de verwondering en 't voorwerp van liefde van al de wereld worden, zich van de ganſche wereld geacht en bemint maaken.*

In te unum ſe tota convertit civitas. Cic. Sc. Somn. 2. *De ganſche ſtad heeft het oog op u, bemint u, ſtaat over u verwondert, ziet u met verwondering aan, eert, en ſtelt haare liefde op u.*

In rem aliquam animo & cogitatione ſe convertere. Cic. de Or. 1. 2. *Zijn verſtand en gedachten ergens op zetten, zich ergens toe begeeven.* Se ad otium. Cic. Fr. 3. 5. *De ruſt kiezen, ruſten, zich tot ruſt begeeven, ſtil leeven.* Studium in ſcribendi operam. Cic. Off. 3. 1. *Zich tot het ſchrijven van boeken begeeven.*

Convertere animum ad crudelitatem. Liv. 3. 44. *Zijn gemoed tot wreedheyd wenden.*

Amicitia convertit ſe in inimicitiam. Amic. 21. *De vriendſchap verkeert in vyandſchap.*

Bellum ad pacem convertere. Cic. A. 5. 15. *Den oorlog in vrede veranderen.*

Animum alicujus ad Dei cultum a vitæ pravitate convertere. Cic. N. D. 1. 27. *Iemand van zijn quaad leven tot den dienſt van Godt bekeeren.*

In rem ſuam alienam convertere. Cic. Off. 1. 14. *Een anders goed inpokken, zich toeëygenen*, of *als zijn eygen gebruyken.* Ex *of* De fortunis alicujus aliquid in rem ſuam. Cic. S. R. 39. *Uyt een anders welvaart eenig nut*, of *voordeel trekken, iets uyt eens anders middelen tot zijn eygen gebruyk naar zich neemen.*

Convertere calamiſtro crines. Petron. 62. *'t Hair krullen.*

Convertere aliquem in belluam. Cic. Off. 3. 20. *Iemand in een beeſt veranderen, een beeſt doen gelijken*, of *ſchijnen, in de gedaante van een beeſt hervormen.*

Convertere in Latinum quædam Græca. Cic. T. Q. 1. 14. *of* E Græcis. Cic. Off. 2. 24. *Iets uyt het Griekſch in 't Latijn overzetten*, of *vertaalen.*

Converti, *of* Se convertere domum. Ter. Ad. 2. 4. 22. *Naar huys keeren, weêr naar huys gaan.*

Poſterius poſtulas te ad verum convertere. Plaut. R. 4. 4. 107. *Gy verzoekt, als gy de waarheyd eerſt ontkent, daar na de zelve te mogen zeggen.*

Manus ſtatim ad uſum converſa eſt. Tac. H. 4. 81. *Hy heeft aanſtonds 't gebruyk van zijn hand wedergekreegen; hy heeft ten eerſten zijn hand tot zijn wil wedergekreegen; zijn hand is ſtraks weêr tot zijn oud gebruyk gekeert*, of *is terſtond tot zijn gebruyk herſtelt.*

CONVESTIO, is, ivi, itum, īrĕ. acc. *Kleeden, bekleeden, vercieren, opſchikken, optooijen, oppronken, uytdoſſen, bedekken.*

Hedera conveſtivit omnia. Cic. F. 3. 1. *Alles is met eyloof bewaſſen. Hy heeft alles met klim*, of *klimbladeren geciert*, of *bedekt.*

Prata herbis conveſtiuntur. Cic. T. Q. 1. 28. *De velden zyn met gras bedekt.*

CONVESTITŬS, a, um. *Gekleed, opgeſchikt, opgetooyt, opgepronkt, uytgedoſt, bekleed, beſchooten, overtrokken, omringt, bedekt.*

Conveſtita lucis domus. Cic. Dom. 38. *Een huys rondom in 't woud ſtaande, met een dicht boſch bedekt*, of *omringt.*

(CONVEXIO, ōnis. f. Gell. 14. 1.) *en* CONVEXITAS, ātis. f. Plin. H. 37. 13. *Bolligheyd, bolheyd, uytgebogenheyd, uyterlijke kromte*, gelyk de geboogde oppervlakte van een boog, bol, gewelf, enz.

CONVEXO, as, avi, atum, are. Gell. 10. 6. *Quellen, ontruſten, moeijelijk maken, quaad doen, tergen, bedroeven.* 't is beter Vexo te gebruyken.

CONVEXŬS, a, um. Virg. Æ. 6. 750. Ovid. M. 6. 697. *Bol, uytgebogen, gekromt.*

Convexa cœli. Virg. Æ. 4. 451. *De hemelen.*

CONVICIATŎR, ōris. m. Cic. Mur. 6. *Quaadſpreker, laſteraar, laſtertong, eerſchender, ſchimper.*

(CONVICIOLUM, i. n. *Een kleyne laſtering, een kleyn verwijt*, of *kleyne beſchimping.*

Antiochenſes, Ægyptii & Alexandrini laceſſiverant eum conviciolis. Lampr. Al. Sev. 28. *Die van Antiochiën, Egypten en Alexandriën hadden hem met kleyne beſchimpingen getergt.*)

CONVICIŎR, āris, ātus ſum, āri. dat. Quintil. I. O. 3. 8. *Iemand laſteren, hoonen, uytmaaken, ſcheldwoorden geeven, ſmaaden, met de tong ſchenden*, of *ſteeken, met woorden verongelijken, quelijk toeſpreeken, vuyl bejegenen.*

(CONVICIUM, ii. n. *Een geroep, geſchreeuw*, of *geſchrey.*

Convicio permotus quærit Jupiter cauſam querelæ. Phædr. 1. 5. 7. *Jupiter door 't geſchreeuw gaande gemaakt, vraagt naar de reden van de klagte.*

Querulæ convicia ranæ. Colum. 10. 12. *Het geſchreeuw van den kikvorſch.*

Convivia Verris erant cum maximo clamore & convicio. Cic. V. 5. 11. *Verres gaſtmaalen wierden gehouden met een zeer groot geroep en geſchreeuw.*)

Convicium. Cic. Cœl. 3. *Hoon, ſmaad, laſtering, laſtertaal, eerſchending, verongelijking, verwijt, vuyle bejegening, beſchimping.*

Conviciis aliquem conſectari. Cic. Att. 2. 18. Inceſſere. Suet. Tib. 11. Proſcindere. Plin. H. 33. 1. Convicia alicui ingerere. Hor. S. 1. 5. 12. Facere. Ter. Ad. 2. 1. 26. Cic. Clu. 27. *Iemand ſcherpe woorden*, of *ſcheldwoorden geeven, iemand ſcherpelijk*, of *vuyl bejegenen.* Men zegt boertender wyze: *Iemand wakker afhaalen, luſtig uytluchten*, of *uytmaaken dat de honden geen brood van hem zullen eeten.*

† Convicia cicadarum. Ovid. Piſ. 258. *Het laſtig gekrijt*, of *geſchreeuw der krekelen.*

CONVICTIO, ōnis. f. Cic. F. 16. 21. *Ommegang, verkeering, gemeenzaamheyd, onderlinge kennis*, of *vriendſchap, t' zamenleving.*

CONVICTŎR, ōris. m. Cic. F. 16. 21. *Een koſtganger, een die by een ander in de koſt gaat en woont; een tafel-* of *huysgenoot.*

CONVICTŬS, ûs. m. Cic. Off. 3. 5. *Ommegang, verkeering, gemeenzaamheyd, t' zamenleving, onderlinge kennis*, of *vriendſchap.*

Convictum domeſticum & externum vitet. Colum. 11. 1. *Laat hy zich wachten*

Digitized by Google

ten van met de dienstboden en vreemden te eeten, of te verteeren; laat hy alle omme gang met de knechts en vreemden ſchuuwen.

Convictus facilis. Mart. 10. 47. 8. *Een geſchikte, of welgevallige tafelhouding.*

CONVICTUS, a, um. part. Cic. P. Q. 15. *Overwonnen, overtuygt, overtuygt.*

Convictus conſcientia. Cic. C. 2. 6. *Door het gewiſſen overtuygt.*

[Convictus in fraude. Suet. Cl. 14. of, zonder voorzetzel, ſcelere. Suet. N. 31. *Overtuygt van bedrog, van een ſchelmſtuk.* De pugnis. Plaut. Truc. 2. 6. 5. *Over gevechten.*

CONVINCO, is, vici, victum, vincĕrĕ. *Overtuygen, overreeden, klaarlijk aantoonen, of bewijzen, tot bekentenis brengen.*

Convincere aliquem auctoritatibus, teſtibus. Cic. V. 3. 72. Chirographo. Cic. A. 2. 4. *Iemand door gezagh, door getuygen, door zijn handtekening, overtuygen.*

Convincere aliquem levitatis, &c. Cic. Am. 17. *Iemand van ligtvaardigheyd, enz. overtuygen; iemand zijn ongeſtadigheyd, enz. aanwijzen.*

Convincit ratio. ſeq. inf. Cic. Par. 5. *De reden doet klaarlijk zien, dat, enz. toont*, of *wijſt duydelijk aan, dat, enz.*

CONVINCTIO, ōnis. f. Quintil. I. O. 1 4. *Een koppelwoordje, een woordleedje dat de reden t'zamenbindt*, of *t'zamenvoegt.* Deze Schryver tekent aan, dat het beter is dit woord als Conjunctio te gebruyken.

CONVISO, is, visi, visĕrĕ. acc. Cic. Arat. 353. *Iets gaan zien, bezien, bezichtigen*, of *bekijken; iemand bezoeken, gaan zien*, of *ſpreeken.*

Oculis loca omnia conviſere. Lucret. 2. 357. *Rondom alles bezien, zijn oogen over al laten gaan*, of *op alles ſlaan, alle plaatzen doorſnuffelen, bekijken*, of *bezichtigen.*

Res occultas mente conviſere. Lucret. 1. 146. *Verborge zaaken door zijn gedachten zien.*

CONVIVA, æ. m. of f. Ter. E. 3. 1. 17. *Een gaſt, een genoode.* (Hor. S. 1. 1. 119. gebruykt het in maſculino, en Pompon. by Priſc. 5. 642. Edit Putſch. en by Chariſ. I. G. 1. 37. in feminino genere.)

CONVIVALIS, is, m. & f. lē, is. n. *Van een gaſtmaal, maaltijd*, of *gaſtery, dat tot een gaſtmaal*, of *maaltijd behoort*, of *dient.*

Vaſa convivalia. Curt. 8. 12. 16. *Vaten tot een gaſtmaal dienende.*

Fabulæ convivales. Tac. An. 6. 5. *Tafelquakjes, vertellingen over tafel*, of *over maaltijd; ſprookjes die men op maaltijden verhaalt*, of *vertelt.*

CONVIVATOR, ōris. m. Liv. 35. 49. Hor. S. 2. 8. 75. *Noder, onthaalder, van gaſten, een die anderen onthaalt, die een gaſtery aanrecht*, of *een maaltijd geeft.*

CONVIVIALIS, is. m. & f. lē, is. n. Macrob. Sat. 2. 2. 1. Zie Convivalis.

CONVIVIUM, ii. n. Cic. S. 13. *Een gaſtmaal, gaſtery*, of *groote maaltijd.* Alle deszelfs zoorten hebben wy beſchreven in ons Lex. Antiq.

Convivium ſublatum eſt. Plaut. Men. 3. 1. 17. *De tafel is opgenomen, de maaltijd is gedaan.*

Arceſſere aliquem in convivium. Ter. E. 4. 1. 12. *Iemand te gaſt*, of *ter maaltijd nodigen.*

Convivium ſplendide & magnifice ornare. Cic. P. Q. 30. Apparate opipare. Cic. Off. 3. 14. Omnibus rebus inſtruere & parare. Cic. V. 4. 27. Concelebrare. Cic. Pet. Conſ. 11. *Treffelijk onthaalen, heerlijk ſchaffen*, of *opdiſſchen, groote maaltijden geeven, een koſtelijke tafel houden, een deftig gaſtmaal aanrechten, vervaardigen*, of *laaten bereyden.*

Agitare convivium. Ter. Hec. 1. 2. 18. *Gaſtmaal houden.* In convivio. Ter. E. 3. 1. 30. *Over de maaltijd.* In conviviis agere vitam. Ter. Ad. 5. 4. 9. *Zijn leven in gaſtmaalen doorbrengen.*

CONVIVO, is, vixi, victum, vivĕrĕ. (Alleen. Quintil. I. O. 7. 3.) Alicui. Sen. E. 104. Cum aliquo. Quintil. I. O. 5. 9. *t'Zamen met iemand leeven, woonen, eeten en drinken.*

Mecum hodie convivit. Plaut. Am. 4. 2. ſubj. 2. 45. *Hy eet van daag met my, hy is heden mijn gaſt.*

Munus meum hæreat amico meo & convivat. Sen. B. 1. 12. *Laat mijn geſchenk by mijn vriend blijven en hy zich daar mede vrolijk maaken.*

CONVIVOR, āris, ātus ſum, ārī. Ter. H. 1. 2. 32. *Een gaſtmaal houden, te gaſt*, of *op een maaltijd zijn, wel eeten en drinken, goede cier maaken.*

Convivari in publico & de publico. Cic. V. 3. 44. *In 't openbaar en ten koſte van 't gemeene land teeren.*

CONVOCATIO, ōnis. f. *t'Zamenroeping, beroeping, vergadering*, of *byeenkomſt der Staaten.*

Nulla ad Rempublicam populi convocatio. Cic. poſtq. in Sen. 15. *Daar word niet eene byeenkomſt*, of *vergadering van 't volk ter beſcherming van 't Gemeenebeſt beleyt*, of *gehouden.*

CONVOCO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. *Beroepen, t'zamenroepen, vergaderen, by een roepen, op ontbieden, verzamelen.*

Convocare ad ſe quoſdam. Cic. Off. 3. 14. *Eenige by zich*, of *tot zich roepen*, of *ontbieden.* Ad ſocietatem. Cic. T. Q. 1. 25. *Sommigen byeen vergaderen om in gezelſchap*, of *gemeenſchap te leeven.*

Convocare concilium. Cæſ. B. G. 3. 3. *Den raad t'zamenroepen*, of *vergaderen.*

Convocare ad concionem. Liv. 7. 36. in concionem. Cic. Rull. 3. 4. *Het volk vergaderen, byeen roepen*, of *byeen brengen, een vergadering van 't volk beleggen.*

CONVOLO, ās, āvi, ātum, ārĕ. Ter. Hec. Prol. 2. 32. Cic. R. P. 7. *Toevliegen, toeſchieten, toeloopen, zich naar iemand*, of *naar eenige plaatze toeſpoedigen, zich haaſten om by iemand*, of *ergens te komen.* Men vind geen voorbeeld in den eygentlyken zin van dit verbum.

CONVOLVO, is, volvi, volūtum, volvĕrĕ. acc. Virg. G. 3. 426. *t'Zamenrollen, wentelen, omwenden, toerollen, toevouwen, inwinden, ontwinden.*

Convolvuntur in ſemet dracones. Plin. H. 10. 71. *De draken winden, rollen*, of *kronkelen zich in malkanderen.*

Convolvere verba magno curſu. Sen. E. 40. *Heel ras ſpreeken, de woorden over de tong laaten rollen*, of *ſchielijk uytbrengen, zijn woorden vlug uytſpreeken.*

CONVOLVULUS, i. m. Cato R. R. 96. Plin. H. 17. 28. *Zekere worm die de knoppen der wijngaarden afeet.*

• Convolvulus. Plin. H. 21. 5. *Groote zachte winde*, of *groote klokjes winde.* Zeker kruyd.

(CONVOLUTO, ās, āvi, ātum, ārĕ. Sen. N. Q. 7. 9. *Dikwils door en over malkanderen ſlaan*, of *wentelen.*

CONVOMO, is, ui, itum, ĕrĕ. *Beſpouwen, beſpuygen.*

An tu Narbonæ menſas convomeres? Cic. A. 2. 30. *Zoud gy te Narbonne de tafels beſpouwen?*

Illa maritum convomit. Juv. 6. 102. *Zy (zeeziek geworden) beſpouwt den man.*)

CONVOTI, ōrum. m. plur. Feſtus. *t'Zamenzweerders, t'zaamgezwoornen, eedgenooten, die door den zelven eed verplicht zijn*, of *de zelve gelofte gedaan hebben.*

CONUS, i. m. Cic. N. D. 2. 18. Κῶνος. *Een kegel*, zekere rondſpitze naald: een woord der Wiskonſt.

Conus. Cic. N. D. 2. 18. Κῶνος. *Een kegel*, zekere rondſpitze naald als een ſuykerbrood. Serv. Æ. 3. 680. noemt ook dus de *pijnappelen*, en *cypreſſevrucht*, vermits ze de gedaante van een kegel hebben.

Conus. Virg. Æ. 3. 468. Ovid. M. 3. 138. *De top van den helm*, waar op men den vederboſch zet.

CONVULNERO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. Colum. 4. 26. Plin. H. 1. 36. P. 35. *Quetzen, wonden, verwonden, grieven, treffen.*

CONVULSIO, ōnis. f. Plin. H. 20. 15. *Kramp, ſtuypen, ſtuyptrekking, kramptrekking, t'zamentrekking der zenuwen.*

CONVULSUS, a, um. Cic. V. 4. 43. *Uytgerukt, aangerukt, afgeſcheurt, afgeruypen, met geweld uytgetrokken, met wortel en al uytgehaalt, nedergevelt.* Zie Convello.

Convulſa & luxata. Plin. H. 20. 7. Artus convulſi. Lucret. 3. 342. *Verrekte leden.*

C O N Y.

CONYSA, æ. f. Plin. H. 21. 9. Κόνυζα. *Vlooykruyd.*

C O O L. C O O N.

CÖŌLĔSCO, ĭs, ēſcĕrĕ. Saxa ſola calce cooleſcunt. Lucret. 6. 1066. *De ſteenen bellerven alleen door de kalk vaſt op malkanderen, worden alleen door de kalk vaſt.* Dus zegt Lambinus dat men moet lezen, en niet Coaleſcunt.

CÖŌNĔRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Belaſten, bezwaaren, belaaden, laſt opleggen.*

Militem ſuper arma ferramentis quoque & copiis coonerant. Tac. G. 30. *Behalven de wapenen, belaſten ze de ſoldaaten noch met gereedſchap en leeftocht.*

C O O P.

[CÖŌPĔRĀTĬO, ōnĭs. f. Quintil. D. 16. *Een bearbeyding, een werk of werktuyg.*]

CÖŌPĔRĀTŎR, ōrĭs. m. Apulej. Fl. 2. *Een medewerker.*

CÖŌPERCŬLŬM, ī. n. Plin. H. 14. 21. *Deksel.*

CÖŌPĔRĬMENTŬM, ī. n. Gell. 5. 7. *Deksel, dekkleed, deken, alles wat* dient om iets te dekken.

CÖŌPĔRĬŎR, īrĭs, cööpĕrtŭs ſūm, cööpĕrīri. *Gedekt, bedekt, overdekt, of overſtelpt worden.*

Cooperiri lapidibus. Liv. 4. 50. *Geſteenigt worden, met ſteenen gegooyt, geworpen, of geſmeten worden.*

CÖŌPĔRTŬS, ă, ūm. *Bedekt, bezaayt, beſtrooyt, overſtelpt, begraven.*

Coopertus lapidibus. Cic. V. 1. 46. *Geſteenigt, met ſteenen geſmeten, geworpen, of gegooit.*

• Coopertus ſceleribus. Cic. V. 1. 4. Flagitiis. Sall. B. C. 23. *Met ſchelmſtukken bezwaart, vol boeveſtukken, van ſchelmſtukken t'zamenhangende.* Miſeriis. Sall. B. J. 14. *Van elenden overſtelpt, door elenden verdrukt, met rampſpoeden bezet, of bezwaart.*

Famoſis verſibus coopertus. Horat. S. 2. 1. 68. *Met ſchimpdichten bezwaart.*

CÖŌPTĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Am. 25. *Keur, verkiezing, uytkiezing, uytlezing, aanneming, ontfanging, aanſtelling.*

CÖŌPTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Verkiezen, uytkiezen, kiezen, uytleezen, aanneemen, toelaaten, ontfangen, aanſtellen, inlijven, verklaaren.*

Cooptare Senatum. Cic. D. 2. 9. *of* Senatores. Cic. V. 2. 49. *Raadsheeren verkiezen, benoemen, aanneemen, of aanſtellen.* Aliquem in ampliſſimum Collegium. Cic. Cl. 26. *of* in Ordinem. Cic. Cœl. 2. *Iemand in een aanzienlijke vergadering aanneemen, inlaaten, of ontfangen.* Aliquem collegam ſibi. Suet. A. 27. *Iemand tot zijn medegenoot neemen, of kiezen.*

Cooptare aliquem in vacuum locum. Liv. 5. 10. *Iemand in een ledige, of vacante plaats verkiezen.*

In eum locum te mea nominatione cooptavi. Cic. A. 13. 5. *Ik heb u mijn ſtem tot die plaats gegeeven.*

C O O R.

CÖŌRĬŎR, ĕrĭs, ōrtŭs ſūm, ōrīri. Cic. V. 1. 18. *Opſtaan, oprijzen, opkomen, ontſlaan, verwekt worden,* van een ſtorm ſprekende.

Coorta eſt tempeſtas. Virg. G. 3. 478. *Daar is een ſtorm opgeſtaan, of opgerezen, daar is een onweer opgekomen.*

CÖŌRTŬS, ă, ūm. *Opgeſtaan, opgerezen, verwekt, opgekomen, ontſtaan,* van een oproer, enz. ſpreekende.

• Populi coorti in pugnam, *of* ad pugnam. Liv. 21. 32. *Volkeren die de wapenen hebben opgenomen; die ten ſtrijde optrekken.*

[CÖŌRTŬS, ūs. m. Lucret. 6. 671. *'t Ontſtaan, 't opkomen.*]

C O P H. C O P I.

CŎPHĬNŬS, ī. m. Juv. 4. 14. *Een korf,* of *mand.*

(Stercoratam terram cophinis indere. Colum. 11. 3. *Vette aarde,* of *miſt in manden doen.*)

CŌPĬA, æ. f. *Overvloed, overvloedigheyd,* waar van het ook zy in d'eygentlyke en oneygentlyke betekenis.

Copia hominum. Cic. Man. 10. *Een menigte volks, een toeloop van menſchen, een groot getal,* of *grooten hoop menſchen, overvloed van volk.*

• Copia dicendi. Cic. T. 38. *of* In dicendo. Cic. de Or. 1. 12. *Welſprekentheyd, vloeijentheyd in 't ſpreeken.*

Copia. Plin. E. 2. 26: 6. 28. 1. *Leeftocht, voorraat, mondkoſt, levensmiddelen.*

Copia. *Goederen, rijkdommen, middelen, goed.*

Copiis omnibus circumfluere. Cic. Am. 15. *Van alles vol op hebben, alles naar wenſch,* of *alles in overvloed hebben.*

Pro mea copia. Plaut. Truc. 1. 2. 46. *Naar mijn magt,* of *vermogen, naar mijne krachten.*

Magnitudines balneorum fiant pro copia hominum. Vitruv. 5. 10. *Laat de grootte,* of *ruymte der baden, naar 't getal van 't volk,* of *de menigte der menſchen gemaakt,* of *geſchikt worden.*

• Copia. *Vryheyd, vermogen, verlof, oorlof, toelating, magt.*

Copiam alicujus rei dare. Ter. H. prol. 29: 2. 3. 41. *of* Facere. Cic. de Or. 3. 33. Plaut. Capt. 3. 5. 90. *Verlof geeven om iets te doen, iets toelaaten te doen.*

Copia eſt illi in otio vivere. Sall. B. C. 17. *Hy kan geruſtelijk leeven, hy heeft gelegentheyd om ſtil en geruſt te leeven.* Cunctandi copia non eſt. Plaut. E. 1. 2. 59. *Men moet geen tijd verliezen,* of *verzuymen, men moet niet ſchoorvoeten,* of *draalen, men moet zich niet lang beraaden; daar is geen tijd om lang te toeven, daar valt niet veel te talmen.*

Copia eſt, ut, ſeq. ſubj. Ter. H. 2. 3. 87. *Ik kan,* of *vermag, men kan, 't ſtaat vry, 't is toegelaaten,* of *geoorloft, om,* enz. *Daar is kans, middel,* of *gelegentheyd, om, enz.*

Copia eſt quæ volumus. Plaut. Capt. 2. 1. 22. *Wy hebben al dat wy wenſchen; wy hebben onzen wenſch, wy hebben 't naar onzen zin.*

Copiam facere argenti alicui. Plaut. Curc. 2. 3. 51. *Iemand geld aanbieden, opſchieten,* of *leenen.* Conſilii ſui alteri. Cic. de Or. 3. 33. *Iemand zijn voorneemen openbaaren, mededeelen,* of *bekend maaken.*

Copiam alicujus habere. Sall. B. J. 111. *Iemand in zijn magt, onder zijn geweld,* of *bedwang hebben, iemand regeeren; meeſter van iemand zijn.*

Copiam facere conveniendi alterum. Plaut. Capt. 3. 5. 90. *Toelaaten,* of *vryheyd geeven om naar een ander toe te gaan.*

Ea res dedit (id) exiſtimandi copiam. Ter. H. 2. 3. 41. *Dat heeft gemaakt,* of *te weeg gebragt dat zulks gedacht wierd; dat heeft die gedachten daar van doen voortkomen; die zaak heeft gelegentheyd gegeeven om dat te vermoeden zulks te denken,* of *te oordeelen.*

Copia in 't enkelvoudige. Cic. Att. 8. 12. ſub. 1. *en* 3. *of* Copiæ, arum. f. in 't meervoudige. Ter. E. 4. 6. 17. Cic. Att. 8. 12. 7. F. 3. 3. *Krijgsbenden, krijgsluyden, krijgsmagten, een leger, heyr,* of *heyrmagt.* Zie die alle in ons Lex. Antiq.

Copia. *Middel, weg, uytkomſt, redding.*

Ne quam aliam quærat copiam. Ter. H. 5. 1. 54. *Op dat hy geen ander middel,* of *uytkomſt zoeke.*

• Copia. *Gemak, voordeel, nuttigheyd.*

Quantum copiarum in villa tua! Plin. E. 1. 4. 1. *Wat zijn 'er fraaije gemakken in uw landhuys! Hoe veel gemak hebt gy in uw landhuys! Hoe fraay en gemakkelijk is in uw landhuys alles gemaakt!*

CŌPĬŎLÆ, ārūm. f. plur. *Een legertje, een kleyn leger, eenig krijgsvolk.*

Recurri ad meas copiolas. Cic. F. 11. 13. *Ik ben naar mijn legertje wedergekeert,* of *ik heb 't naar mijn legertje weder gewend.*

CŌPĬŌSE. adv. Cic. N. D. 2. 47. *Overvloediglijk, rijkelijk, in overvloed, overvloedig, wijdloopig, ruym genoeg, breedelijk, in 't breede, breedſprakelijk.* De compar. *Copioſius* ſtaat by Cic. Pl. 15. en de ſuperl. *Copioſiſſime* by Cic. Clu. 10.

Copioſe de re aliqua loqui. Cic. de Or. 2. 35. Dicere. Cic. Or. 2. Differere. Cic. Fl. 17. *In 't breede,* of *wijdloopig ergens van ſpreeken.*

CŌPĬŌSŬS, ă, ūm. *Rijk, overvloedig, groot, menigvuldig, aanmerkelijk.* De compar. *Copioſior* ſtaat by Cic. de Or. 3. 32. en de ſuperl. *Copioſiſſimus* by Cic. Off. 2. 22.

Ager caprarum copioſus. Solin. 12. *Een land overvloedig in geyten.*

Via copioſa. Nep. Eum. 8. *Een tocht in een vet en overvloedig land, een weg,* of *reys daar men van alles in overvloed vind.*

Copioſus. Cic. Off. 2. 5. *Rijk, vermogend,*

Digitized by Google

gend, *wel gegoedt*, *van groote middelen.*

Vir inter ſuos copioſus. Cic. V. 1. 26. *Een man zeer rijk onder de zijnen.*

Copioſus grandi pecunia. Gell. 16. 19. *Een man die veel gereed geld heeft.*

• Copioſus homo ad dicendum. Cic. Cæc. 23. *Een zeer welſpreekend man*, of *die zeer cierlijk van taal is.*

Copioſiſſimum ingenium. Plin. E. 9. 2. *Een zeer rijk*, *vruchtbaar*, *gelukkig*, *gauw*, of *ſchrander verſtand.*

Copioſiſſimus hoſtis. Suet. J. 35. *Een vyand die van alles wel voorzien is.*

COPĬS, ĭdĭs. f. Curt. 8. 14. 29. *Een kromme ſabel*, of *korte kromme degen*, *een houwertje.* (Zie wat wy over Curtius gezegt hebben en in ons Lex. Antiq.)

(COPĬS, ĭs. m. & f. ĕ, ĭs. n. *Rijk*, *overvloedig in goederen.*

Ut copem faciam herilem filium. Plaut. B. 2. 3. 117. *Op dat ik den zoon van ons huys gelds genoeg bezorge.*)

C O P R. C O P S.

COPRĔĂ, æ. m. Suet. Tib. 61. Cl. 8. *Poetzemaker*, *hanſop*, *tonneelzot*, *kluchtſpeelder.* (Zie onze aantekening.)

COPS, ŏpĭs. omn. gen. Priſc. 752. Edit. Putſch. *Rijk*, *overvloedig in goederen.* Zie Copis.

[COPSTENIUM, ĭi. n. *Kufſteyn.* Een ſtad van Duytſchland, in 't Graafſchap Tirol, aan de rivier de Inn.)

C O P T. C O P U.

COPTĂ, æ. f. Mart. 14. 68. 2. Κοπτὴ. *Zekere harde koek*, of *tweebak*, van amandelen, honig, pynappelkernen, enz. gebakken. Zie dit en 't volgende in ons Lex. Antiq.

COPŬLĂ, æ. f. Plaut. E. 5. 1. 11. *Band*, *knoop*, *riem.*

Copula canum. *Een keten*, of *koppelband*, *waar mede de honden aan malkanderen gekoppelt*, of *gebonden worden.*

(Copula detrahitur canibus. Ovid. M. 7. 769. *De keten word de honden afgetrokken*, *de honden worden los gelaaten.*

Copula dura tenet canem. Ovid. Tr. 5. 9. 28. *De hond leyd aan een ſterk touw*, *aan een ſterken band*, of *aan een vaſte keten.*

Copula. *Een band waar met de jagers het gevangene wild bonden en voortſleepten.*

Copula vinctum ante ſe Thyum agebat, ut ſi feram beſtiam captam duceret. Nep. Dat. 3. *Hy dreef Thyus geboeyt voor hem heene*, *als of hy een gevangen wild voortſleepte.*)

COPŬLĀTE. adv. Gell. 7. 7. *t'Zamengevoegt*, *t'zamen*, *t'evens*, of *teffens*, *te gelijk*, *gelijkerhand*, *gezamentlijk*, *by* of *met malkanderen.*

COPŬLĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. N. D. 2. 46. *Verbintenis*, *verband*, *vereeniging*, *t'zamenvoeging*, *t'zamenkoppeling*, *t'zamenhechting.*

(COPŬLĀTRIX, īcĭs. f. Amorum copulatrix. Perv. Ven. *De koppelaarſter van de min.*)

COPŬLĀTŬS, ă, ūm. *Vereenigt*, *verbonden*, *t'zamengevoegt*, *vaſtgehecht*, *t'zamengekoppelt.* De compar. *Copulatior* ſtaat beneden by Cicero.

Nihil eſt copulatius quam morum ſimilitudo. Cic. Off. 1. 17. *Daar is niets zoo bequaam om de herten te vereenigen*, *als de gelijkheyd van aardt*, *van zeden*, of *inborſt.*

Nihil animis copulatum. Cic. T. Q. 1. 29. *Niets is met de zielen zamen gevoegt. De geeſten zijn enkele wezens.*

Quædam inter ſe copulata tenentur. Lucret. 6. 1036. *Zommige dingen zijn aan elkander zamengehecht.*

Copulati venerunt. Cic. V. 4. 66. *Zy zijn te gelijk*, *gelijkerhand*, *te zamen*, of *met malkanderen gekomen.*

COPŬLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquid cum aliquo. Plaut. Pœn. 1. 2. 130. *'t Een aan 't ander t'zamenkoppelen*, *vereenigen*, *t'zamenbinden*, *t'zamenhechten*, *paaren.*

Honeſtatem cum voluptate, tanquam hominem cum bellua copulabis? Cic. A. Q. 4. 46. *Zult gy d'eerbaarheyd met de wellust*, *als een menſch met een beeſt paaren*, of *vereenigen?*

Copulare ſermonem cum aliquo. Plaut. Pœn. 3. 3. 42. *Met iemand een geſprek aangaan*, *met iemand ſpreeken*, *redenwiſſelen*, of *woorden wiſſelen.* Voluntates. Cic. F. 3. 4. *De herten*, of *gemoederen vereenigen.*

C O Q U.

CŎQUĂ, æ. f. Plaut. Pœn. 1. 2. 38. *Een kokkin*, *een keukenmeyt.* Zie 't oordeel van Goclen. P. Gr. 3. 25.

(CŎQUĬBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Zie boven Coctibilis.)

CŎQUĪNĂ, æ. f. Plaut. *by* Non. 1. 273. *Een keuken.*

Coquina fuſoria. Pallad. 1. 37. *Een ſmelthutte.*

CŎQUĪNĀRĬS, ĭs. m. & f. ĕ, ĭs. n. *Dat tot de keuken behoort.*

Culter coquinaris. Varr. *by* Non. 3. 32. *Een keukenmes.*

CŎQUĪNĀRĬŬS, ă, ūm. *Keukens*, *dat van de keuken is*, of *tot de keuken behoort.*

Vaſa coquinaria. Plin. H. 33. 11. *Keukengereedſchap*, *keukentuyg*, *vaatwerk dat men in de keuken gebruykt.*

CŎQUĪNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Plaut. Pſ. 3. 2. 85. *De keuken bezorgen*, *kooken*, *ſpijs bereyden*, *voor kok ſpeelen.*

Coquinatum ire. Plaut. Pſ. 3. 2. 64. *of* venire. Plaut. Au. 3. 1. 3. *Gaan*, of *komen om de keuken te bezorgen*, of *voor kok te dienen.*

CŎQUĪNŬS, ă, ūm. *Koks*, *van een kok.*

Forum coquinum. Plaut. Pſ. 3. 2. 1. *De plaats daar de koks woonen*, *de koksſtraat*, of *koksplaats.*

CŎQUO, ĭs, coxi, coctūm, cŏquĕrĕ. acc. *Kooken*, *zieden*, *braaden*, *bakken.*

Coquere cœnam alicui. Plaut. Pſ. 3. 2. 100. *Voor iemand het avondmaal bereyden.*

Coquere cibum. Lucret. 5. 1101. *De ſpijs kooken*, of *verteeren.*

Sol coquit fructus. Varr. R. R. 3. 14. *De zon maakt de vruchten rijp.*

(Julius & ſegetes coquat. Auſon. Eid. 8. 15. *Dat de maand van Julius of Hooymaand het kooren rijp maake*, of *tot zijn rijpheyd brenge.*)

Coquere lateres. Cato R. R. 32. *Steen bakken.*

• Omnibus conſultationibus inter ſe Principes Romanum coquebant bellum. Liv. 8. 3. *De Vorſten ſmeedden*, of *beſloten onder malkanderen*, *met alle bedenkelijk overleg*, *den oorlog tegens de Romeynen.*

CŎQUŬLĂ, æ. f. Varr. Fr. 57. *Een keukenmeysje.*

CŎQUŬS, ī. m. Cic. F. 9. 20. *Een kok*, *een brader*, *een gaſthouder*, *een waard tot een gaarkeuken.*

Coquus. Feſtus. *Een bakker.*

C O R.

CŎR, cordĭs. n. Cic. D. 1. 52. *Het hert*, *herte*, of *harte.*

• Id mihi cordi eſt. Cic. Am. 4. *Dat leyt my aan 't herte*, *ik bemin dat*, *ik hou daar veel van.* Mihi cordi eſt hoc facere. Gell. 12. 13. *Ik neem dat ter herten om te doen*, *ik zet my daar toe*, of *bevlijtig dat met mijn hert*; *ik ſchep vermaak in dat te doen*; *ik heb luſt en genegentheyd om dat te doen.*

Petere & perſequi aliquid corde & animo, atque viribus. Plaut. Capt. 2. 3. 27. *Iets met hert en ziel en uyt al zijn krachten beoogen.*

Is mihi cordi eſt. Cic. Att. 5. 3. *Die man leyt my aan 't hert*, *ik ben dien man genegen.* Uterque utrique cordi eſt. Ter. Ph. 5. 3. 17. *Zy beminnen hertelijk malkanderen*, *zy hebben groote genegentheyd voor malkanderen.*

Carus eſt cordi meo. Ter. E. 1. 2. 121. *Ik heb hem van herten lief.*

Meum cor cumulatur ira. Cic. Cœl. 16. *Mijn hert loopt over van gramſchap*, *mijn hert is vervult met gramſchap*, of *overſtelpt van toorn.*

Cor tibi non eſt. Mart. 3. 27. 4. *Gy hebt geen verſtand.*

Illi cor ſapit. Cic. Fin. 2. 3. *of* Ille cor habet. Cic. Fin. 2. 21. Plaut. P. 4. 4. 71. *Dat is een wijs*, of *verſtandig man*; *hy heeft een ſchranderе geeſt*, of *een klook verſtand.*

• Cor. *Het hert*, *de moed*, *aardt*, *inborſt.*

Ponunt Pœni ferocia corda. Virg. Æ. 1. 307. *De Carthaginenſers leggen hunnen wreeden aardt af.*

† Cor. *Het hert*, *de geeſt*, *de ziel*, *het gemoed.*

Sedato corde reſpondere. Virg. Æ. 12. 18. *Met een bedaard gemoed antwoorden.*

(Cor gebruyken ook de Dichters voor den geheelen menſch. Virg. Æ. 5. 729.

CŎRĂ.

Digitized by Google

C O R A.

CŎRĂ, æ. f. Auſon. E. 16. 60. *d'Oogappel.* Dit is een Griekſch woord. Suidas. Κόρη ἡ τοῦ ὀφθαλμοῦ δι' ἧς ὑγρὸν περιβάλλεται, ὥστε δι' αὐτοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ὁρατῶν.)

CŎRĂCĬNŪS, ă, ŭm. Κοράκινος. *Ravens, van een raven, of als een rave.*

Coracinus color. Vitruv. 1. 3. *Ravensverw, zwarte verwe, of zwarte kleur; van verwe, of zwart als een rave.*

CŎRĂCĬNŪS, i. m. Plin. H. 32. 5. Mart. 13. 85. 1. Κορακῖνος. *Zekere viſch die in den Nijl gevonden word.*

CŎRĂLIUM. Ovid. M. 4. 749. *of*
CORALLIUM. Auſon. Id. 10. 69. *of*
CURALIUM, Yi. n. Plin. H. 32. 2. *en*
CORALLUM, i. n. Plin. H. 37. 10. Κοράλλιον *of* Κουράλιον. *Koraal, kraal.* zeker zeegewas.

[CŎRALLACHATES, æ. m. Plin. H. 37. 10. *Koraal-agaat,* zekere agaatſteen als koraal.]

CŎRALLIS, ĭdĭs. f. Plin. H. 37. 10. Κοραλλὶς. *Koraalſteen.* Zekere bloedroode koſtelyke ſteen.

CŎRAM. præp. abl. Cic. F. 13. 6. *Voor iemands tegenwoordigheyd,* of *in 't byzijn van iemand, voor iemands oogen, in iemands gezicht.*

CŎRĀM. adv. Cic. Fl. 15. *Voor, in tegenwoordigheyd, in 't bywezen.*

Coram ante oculos. Ter. E. 4. 7. 24. *Onder iemands oogen, in iemands gezicht.*

Coram in os aliquem laudare. Ter. Ad. 2. 4. 5. *Iemand in zijn tegenwoordigheyd prijzen,* of *verheffen.*

Sed hæc & alia majora coram. Cic. Att. 16. 12. *Maar wy zullen van deze en andere gewigtiger dingen handelen,* of *ſpreeken als wy by malkanderen komen.*

Ipſo Germanico coram. Tac. An. 3. 14. *In de tegenwoordigheyd van Germanicus zelfs.*

(Coram eſſe. Cic. Att. 12. 1. Adeſſe. Curt. 8. 10. 1. *Tegenwoordig zijn.*)

CŎRAMBLE, ēs. f. Colum. 10. 168. Κοράμβλη. *Zeker kruyd dat quaad voor het gezicht is.*

CŎRAX, ăcĭs. m. Cic. de Or. 3. 21. Κόραξ. *Een rave, of raven.* Zeker vogel.

Corax. Vitruv. 10. 19. *Zeker werktuyg, of gereedſchap eertijds in den oorlog gebruykelijk.*

C O R B.

[CŎRBACUM. i. n. *Corbach.* De hoofdſtad van 't Graafſchap Waldek in Duytſchland.]

CORBEĬĂ, æ. f. *Korbiën,* een ſtad van Pikardyën.

[CORBEJA, æ. f. *Corvey.* Een Abdy in Duytſchland aan de Weſer.

CŎRBĬCŬLĂ, æ. f. *Een kleyn mandje, of korfje.*

Parva corbicula fit ex vimine. Pallad. 3. 10. *Een zeer kleyn mandjen word 'er uyt teen gemaakt.*]

CŎRBĬS, ĭs. f. Cic. Sext. 38. *Een korf, ben, of mand.*

CORBĬTĂ, æ. f. Cic. Att. 16. 6. Plaut. Pœn. 3. 1. 4. *Een heel zwaar en breed koopvaardyſchip, of hulk.* Zie ons Lex. Antiq.

Corbitam cibi comeſſe poſſunt. Plaut. Caſ. 4. 1. 20. *Zy kunnen een ſcheepslading opeeten.*

CŎRBOLIUM, Yi. n. *Korbeyl,* een ſteedje van l'Iſle de France.

CORBŬLA, æ. f. Plaut. Au. 2. 7. 4. Varr. R. R. 1. 15. *Een korfje, mand, of teenen mandje.*

C O R C.

[CORCAGIA, æ. f. *Kork.* Een ſtad en Graafſchap in Ierland, aan de Savere.]

CORCHORŬS, i. m. Plin. H. 21. 15. Κόρχορος. *Guychelheyl,* zeker kruyd.

Corchorus. Plin. H. 21. 32. *Muur,* zeker kruyd.

CŎRCODILŬS, i. m. Phæd. 1. 25. 4. Zie Crocodilus.

CŎRCŬLUM, i. n. Plaut. Caſ. 2. 6. 9. *Een hartje, of hertje, een kleyn hert.*

Meum corculum. Plaut. Caſ. 4. 4. 14. *Mijn hertje, mijn zieltje, mijn liefje,* liefkozende woorden.

Corculum, i. m. Cic. T. Q. 1. 9. *Een wijs, ſchrander, of verſtandig man.* Dit was een bynaam die aan wyze luyden gegeeven wierd.

CŎRCŬLŬS, i. m. Plin. H. 7. 31. *Een wijs, verſtandig, of ſchrander man.*

CŎRCȲRĂ, æ. f. Tac. An. 3. 1. *Korfu,* een eyland recht tegens over Kalabriën.

C O R D.

CŎRDĀTE. adv. Plaut. M. G. 4. 2. 94. *Wyſſelijk, voorzichtiglijk, omzichtiglijk, verſtandiglijk, met oordeel.*

CŎRDĀTŬS, ă, ŭm. Cic. de Or. 1. 45. *Wijs, voorzichtig, omzichtig, verſtandig, van een goed oordeel.* De compar. *Cordatior* ſtaat by Lactant. 3. 20.

CORDAX, ăcĭs. m. Cic. Or. 57. *Een Trochæus.* Een voet in de Dichtkonſt uyt een lange en korte lettergreep beſtaande.

CŎRDĬCĬTŬS. adv. Sidon. E. 4. 6. *Van herten.*

CŎRDŎLĬUM, Yi. n. Plaut. Pœn. 1. 2. 86. *Hertewee, hertzeer, weedom des herten, pijn voor 't hert.*

CŎRDŬBĂ, æ. f. Cæſ. B. C. 2. 19. 1. *Kordua,* een ſtad van Andalouziën.

CŎRDŬBENSIS, ĭs. m. & f. sĕ, ĭs. n. Hirt. B. Al. 61. *Een Korduaner, een die van Kordua is, of daar t'huys hoort.*

CŎRDŬS, ă, ŭm. *Later, of ſpader gegroeyt, of gewaſſen als de gewoone tijd is,* van boomen, vruchten, enz. ſpreekende. Zie Chordus.

Fœnum cordum. Colum. 7. 3. Cato R. R. 6. *Laat hooy, hooy van 't nagras, hooy dat in den natijd gewonnen, of in den herfſt gemaakt word.* (Het word ook Autumnale genoemt, en Plin. H. 18. 28. legt het een altoos uyt door het andere.)

Agni cordi. Varr. R. R. 2. 1. *Spade lammeren, lammeren die in 't laatſte van den lammerentijd geworpen zijn.*

CORDȲLĂ, *of*
CŎRDȲLLĂ, æ. f. Plin. H. 9. 15. Mart. 11. 53. 7. Κορδύλη. *Een Thonijntje,* zekere zeeviſch.

C O R I.

CŎRĬĀGĬNŌSŬS, ă, ŭm. Veget. 1. 53. *Herdhuydig, aangewaſſen.*

CŎRĬĀGO, ĭnĭs. f. Colum. 6. 13. *De kuch,* zekere ziekte der Oſſen, wanneer ze op de ribben, enz. aanwaſſen, en mager worden.

CŎRĬANDRUM, i. n. Colum. 11. 3. Plin. H. 20. 20. *Koriánderkruyd.*

CŎRĬĀRĬŬS, Yi. m. Plin. H. 17. 9. *Een leertouwer, of lederbereyder.*

CŎRĬĀRĬŬS, ă, ŭm. Plin. H. 24. 11. *'t Geen tot het touwen, of bereyden van 't leder dient.*

CŎRINTHĬĂ, ōrŭm. n. plur. Cic. T. Q. 21. 14. Plin. H. 34. 2. *of* Vaſa Corinthia. Cic. Par. 5. *Korinthiſche vaten, Korinthiſch vaatwerk.*

CŎRINTHĬĂCŬS, ă, ŭm. *Korinthiſch, van Korinthen, dat tot Korinthen behoort.*

Corinthiacus ſinus. Ovid. M. 15. 507. *De zeeboezem van Korinthen, of de golf van Patras.*

(CŎRINTHĬĀRĬŬS, Yi. m. Suet. A. 70. *Een die Korinthiſche vaten maakt.*)

CŎRINTHĬENSIS, ĭs. m. & f. sĕ, ĭs. n. Plaut. Au. 3. 6. 23. *en*

CŎRINTHĬŬS, ă, ŭm. Nep. Timol. 2. 1. *en 2. Een Korinthiër, een die van Korinthen is.*

CŎRINTHŬS, i. f. Cic. Rull. 2. 32. Strab. 8. 261. *Korinthen, of Korintea,* een ſtad in Peloponneſus.

CŎRĬON, Yi. n. Plin. H. 26. 8. *St. Jans kruyd.*

CŎRĬOSŎLĪTÆ, ārŭm. f. plur. Zie Curioſolitæ.

[CORIOVALLUM, i. n. *Valkenburg.* Een ſtad in de Nederlanden.]

CŎRĬUM, Yi. n. Cic. V. 1. 38. *Leder, leer, huyd, vel, baſt.*

Corium piſcis. Plin. H. 6. 24. *'t Vel, of de huyd van een viſch, viſſchenvel.* Caſtaneæ. Plin. H. 15. 28. *De baſt, of ſchil van een kaſtanie, een kaſtanje ſchil.* (Amygdali. Pallad. R. R. 2. 15. *De baſt, of ſchil van een amandel.*)

Corium. Pallad. 1. 15. *Pleyſterwerk.*

Corium laterum. Vitruv. 2. 3. *Kalk over een laag ſteenen gelegt.* Zie Salm. Vopiſc. Firm. 3.

Corium. Vitruv. 7. 3. *Een laag ſteenen.*

(Corium. Plin. H. 13. 12. *Een blad papier.*)

C O R N.

CŎRNĔŎLŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 2. 57. *Van hoorn, zoo hard, of droog als hoorn.*

CŎRNESCO, ĭs, ĕſcĕrĕ. Plin. H. 11. 49. *Zoo*

Digitized by Google

Zoo hard als hoorn worden.

(CORNĒTŬM, i. n. Varr. L. L. 4. 36. *Een kornoeljenhof, een plaats waar in veele kornoeljeboomen ſtaan.*)

CORNĔŬS, a, ŭm. Adj. van Cornu. Ovid. M. 1. 697. *Hoorne, van hoorn, van hoorn gemaakt.*

Corneus. Cic. N. D. 1. 36. *Zoo hard, of zoo droog als hoorn.*

CORNĔŬS, a, ŭm. Adj. van Cornus. Virg. Æ. 3. 22. *Van den kornoeljeboom, van kornoeljenhout gemaakt.*

CORNĬCĔN, ĭnĭs. m. Liv. 24. 46. Sall. B. J. 94. *Hoornblaazer, bokshoornblaazer.*

CORNĬCŎR, ārīs, ārī aliquid ſecum. Perſ. 5. 12. *Iets tuſſchen de tanden, of binnens monds mompelen, of prevelen.*

CORNĪCŬLĂ, æ. f. Hor. E. 1. 3. 19. *Een kraaitje, een kaauwtje.*

CORNĬCŬLĀNS, āntĭs. o. In Lunæ corniculantis effigiem. Ammian. 20. 3. *Naar de gedaante van een gehoornde of nieuwe maan.*

CORNĬCŬLĀRĬŬS, ĭi. m. Aſcon. Cic. p. 90. Suet. D. 17. *Een ſoldaat onder de Romeynen, wegens zijne dapperheyd, met een vercierzel,* Corniculum *genaamt, op zijnen helm beſchonken.* Zie beneden.

(CORNĬCŬLĀTŬS, a, ŭm. *Gehoornd, de gedaante van hoornen vertoonende.*

Luna ſeu corniculata, ſeu dimidia fuerit, &c. Apul. D. Socr. 41. *'t Zy dat het nieuwe maan, 't zy dat het half volle maan, of 't eerſte quartier zal zijn.*)

CORNĬCŬLŬM, i. n. Plin. H. 11. 28. *Een hoorntje, een kleyne hoorn.*

Corniculum. Liv. 10. 44. *Zeker vercierzel hoornswijze van yzer, of koper gemaakt, dat de Roomſche Overſten voortijds aan hunne ſoldaaten gaven, tot erkentenis van hunne dapperheyd.* [Zie wat wy daar van gezegt hebben over Suet. D. 17. en ons Lex. Antiq.]

CORNĬGĔR, a, ŭm. Virg. Æ. 8. 77. *Gehoornd; die hoorns heeft, of hoorns draagt.*

[Cornigera caſſis. Sil. 11. 67. *Een helm met pluymaadje, of daar een vederboſch opſtaat.*]

CORNĬPĒS, ĕdĭs. omn. gen. Virg. Æ. 7. 779. *Hoornvoetig, die hoorns of hoeven aan de voeten heeft,* als paarden, oſſen, enz.

CORNĪX, īcĭs. f. Plin. H. 10. 12. *Een kraay, een kaauw,* zekere vogel.

(Cornicis vetulæ temporibus par. Hor. O. 4. 13. 25. *Een oude kraay in jaaren gelijk zijn, zoo lang leeven als een kraay.*)

Cornicibus ſuperſtes, *of* vivacior. Mart. 10. 67. 5. *Die een kraay overleeft, of die langer leeft als een kraay.*

* Cornicum oculos configere. Cic. Mur. 11. Fl. 20. *De looſte, ſnedigſte, of gauwſte opligten, of bedriegen, de ſchranderſte by de neus leyden.* Alciat. Par. Jur. 7. 17. of gelyk het Bud. Pand. p. 20. verklaart, *toonen dat 'er de gauwſte niet van verſlaan.*

CORNŪ, ū. n. *Een hoorn.* Dit woord is indeclinabile in ſingulari & in Plurali zegt men Cornua, gen. Cornuum, dat. Cornibus, &c.

Cornibus armata beſtia. Cic. N. D. 2. 47. *Een hoornbeeſt, een gehoornd beeſt, een beeſt met hoornen voorzien.*

Cornua cervorum. Virg. E. 7. 30. *Hartshoorns, of op zyn Jagers; 't gewigt, of de kroon van 't hart.*

Ramoſa cornua. Virg. E. 7. 30. Phæd. 1. 12. 5. *Hertshoorns met veele takken.*

Cornu. Virg. Æ. 8. 2. *Een hoorn, blaashoorn, trompet, kromhoorn.* Vermits deze blaastuygen voortyds van hoorn gemaakt waren.

Cornua Lunæ. Virg. Æ. 3. 645. *of* Lunaria. Ovid. M. 2. 454. *De hoorns der maan, de ſpitze punten der waſſende maan.*

Cornua Lunæ coeunt. Ovid. M. 7. 179. *'t Is volle maan.*

Cornua montis. Stat. Th. 5. 532. *De kruyn, de top, of ſpits van een berg.*

Cornua antennarum. Virg. Æ. 3. 549. *De beyde eynden van een ſpriet, de nokken van de reên, of ſprieten.*

Cornua portus. Cic. Att. 9. 14. *De twee hoofden van een haven.*

Cornua fluminum. Val. Flacc. 1. 306. Claud. Ser. 176. *De bogten, inhammen, kronkelingen, of draaijingen van ſtroomen.*

Cornu dextrum & ſiniſtrum. Ter. E. 4. 7. 5. *De rechter en ſlinker vleugel van een leger.*

Cornua commovebo diſputationis tuæ. Cic. D. 2. 10. *Ik zal de twee ſterkſte ſtellingen uwer reden wederleggen.* Dit is de zin van Cicero in deze plaatze, gelyk vader Gaudin heeft aangemerkt.

Pauper cornua ſumit. Ovid. Art. 1. 239. *d'Arme ſteekt de hoorns op, word trots en opgeblaazen.* Addere cornua pauperi. Hor. O. 3. 21. 18. *d'Armen ſtout en baldadig maaken, of tot baldadigheyd verwekken.*

Fœnum in cornu habet. Horat. S. 1. 4. 34. *Hy heeft hooy op zijne hoorens.* Een ſpreekwoord. Zie Fœnum.

Cornua tollere in aliquem. Horat. Epod. 6. 12. *De hoornen tegen iemand opſteeken.*

Mihi cornua obvertit in re ſecunda. Plaut. Pſ. 4. 3. 5. *Hy ſmeed my in zijn voorſpoed, hy poogt my in zijnen gelukkigen ſtaat quaad te doen, of den voet op den nek te zetten.*

Benignum cornu. Hor. O. 1. 17. 16. Copiæ cornu. Plin. H. Præf. Copia divite cornu. Sen. M. 1. 65. *De hoorn des overvloeds, of de hoorn van Amalthea.* Oneygentlyk beteekent het, *d' overvloed van alle dingen.*

Cornu Byzantii, *of* Byzantiorum. Plin. H. 9. 15. *d'Engte der zee die 't voorburg van Pera van Konſtantinopolen affcheyd.*

Cornu. Virg. Æ. 11. 777. *Een boog.*

† Flexile cornu curvare. Ovid. M. 5. 38. Lenta flectere cornua. Ovid. M. 5. 56. *Een boog ſpannen.*

(Cornu. *Een lantaarn,* om dat ze uyt hoorn plagt gemaakt te worden.

Lumen per cornu tranſit. Lucret. 2. 388. *'t Licht ſchijnt door de lantaarn.*

Quo tu ambulas, qui Vulcanum in cornu geris? Plaut. Am. 1. 1. 185. *Waar gaat gy heenen, die vuur in een hoorn opgeſloten draagt? die een lantaarn draagt?*

Laternæ fricare cornu. Priap. 32. 14. *By een zeer mager meysje, zoo dor als 't hoorn van een lantaarn, ſlaapen.* Zie Parrhaſius by Gruter. Lamp. Crit. 1. 856.

Cornua librorum. Ovid. Tr. 1. 1. 8. Tib. 3. 1. 13. *De knoppen der rolſtokken,* die eertyds aan beyde zyden uytſtaken van de parkementen, welke d'Ouden beſchreven, die zy niet vouwden naar onze wyze, maar oprolden. Deze rolſtokken vercierden ze met yvoire, zilvere, *of* ook wel goude knoppen; en die wierden Cornua, *of hoorns* genaamt, om dat ze de gedaante van de zelve vertoonden.)

Explicitus uſque ad ſua cornua liber. Mart. 11. 108. 1. *Een boek van 't begin tot het eynde doorbladert.*

[Cornu. *Het uyterſte, 't eynde van een bank.* Om dat miſſchien 't eynde van de zelve een duſdanige form aan de taſelen gehad heeft. Deze rede geeft Savaro over Sidonius aan de plaats zullende terſtond aangetrokken worden.

Forte in cornu primus ſedebat Caſca. Liv. 25. 3. *Caſca zat by geval op 't eynde van de bank boven aan.*

Tiberius aſſidebat in cornu tribunalis. Tac. A. 1. 75. *Tiberius zat op 't eynde van den richterſtoel, of vierſchaar.*

Severinus jacebat primus cornu ſiniſtro. Sidon. E. 1. 11. *Severinus zat aan de ſlinker zijde van de kant, of 't eynde van de bank boven aan.*

Cornua criſtæ. Virg. Æ. 12. 89. Liv. 27. 33. *De pluymen, of vederen op een helm.*]

CORNŪBĬĂ, æ. f. *Kornewal,* een Graafſchap in 't weſten van Engeland.

CORNŪBĬĂ. æ. f. *Kornoüaille,* een land van Neder-Brittanjen. Zie Curioſolitæ.

CORNŬM, i. n. Virg. Æ. 3. 649. Hor. S. 2. 2. 57. *Een kornoelje, de vrucht van den kornoeljeboom.*

CORNŬS, i. f. Plin. H. 23. 8. Cŏrnūs, ûs. f. Plin. H. 16. 43. *Een kornoeljeboom.*

CORNŪS, ûs. m. Varr. Fr. 105. *Een ſpeelhoorntje, of fluytje met vier gaten boven en twee onder.*

(Cornus. Virg. Æ. 12. 267. Is by de Dichters *een pijl.* Om dat het hout van dien boom bequaam is om pylen van te maken. Zie Virg. G. 2. 448. en Æ. 9. 698.)

CORNŪTŬS, a, ŭm. Varr. R. R. 2. 7. *Gehoornd, dat hoorns heeft.*

C O R O.

(CŎRŎCOTTĂ, æ. f. Zie Crocotta.)

COROLLA, æ. f. Catull. 63. 64. Prop. 1. 16. 7. *Een roozekransje, of bloemekransje, een roozenhoedje.*

Corolla plectilis. Plaut. B. 1. 1. 37. *Een groen kroontje, of kransje van lieflijke kruyden*

Digitized by Google

kruyden gevlochten, *een ruyker bloemen.*

Corolla. Plin. H. 21. 2. Varr. L. L. 4. 16. *Een kroontje van plaatzilver*, of *klatergoud gemaakt*, *dat men den tooneelſpeelderen gaf die deftig hunne rol geſpeelt hadden.*

CŎRŎLLĀRĬUM, ĭi. n. Varr. L. L. 4. 16. *Toegift*, *toemaat*, *'t geen men boven dat geene geeft*, *dat men ſchuldig is.*

Corollarium nummorum. Cic. V. 3. 50. *Een geldgifte die men boven 't verſchuldigde*, of *uyt liefde geeft.*

• Corollarium. Cic. V. 4. 22. Suet. A. 45. *Een geſchenk dat men den aanſchouweren der ſpeelen*, of *genoodden op een gaſtmaal gaf.* Dit beſtond gemeenelyk in kroontjes van plaatzilver, *of* klatergoud gemaakt.

(Corollarium. *Een aanhangzel*, *een geringe zaak.* Cleopatra dicebat corollarium eſſe. Plin. H. 9. 35. *Cleopatra zeyde dat zulks weynig was.*)

CŎRŌNĂ, æ. f. Cic. T. Q. 5. 21. *Een kroon*, of *krans.* [Zie alle de ſoorten by de Romeynen gebruykelyk beſchreven in ons Lex. Antiq.]

Vendere, *of* Venundare ſub corona. *By openbaare opveyling verkoopen.*

Eos ſub corona vendidit. Cæſ. B. G. 3. 16. Venumdedit. Flor. 4. 12. 52. Ii ſub corona venierunt. Liv. 21. 51. *Hy verkocht ze*, of *liet ze verkoopen by openbaare opveyling; zy wierden aan de meeſtbiedende verkocht.* d'Ouden als zy ſlaaven wilden verkoopen, zonden zy ze op de merkt met kroonen op 't hoofd. (Zie Gell. 7. 4. die deze en noch een andere reden geeft.)

Corona. Plin. H. 18. 31. Virg. G. 1. 222. Hygin. P. A. 2. 5. *De kroon.* Een geſternte dicht by den draak.

• Corona. Sen. N. Q. 1. 2. *Een kring die zomtijds rondom de maan*, of *ſterren word gezien.*

Corona. Vitruv. 7. 3. *Een kroonlijſt.*

Corona parietis. Vitruv. 2. 8. Curt. 9. 4. 30. *De band van een muur.* Zie onze aantekening over Curtius.

Corona. Cic. Mil. 1. *Een gezelſchap*, *kring*, of *vergadering van menſchen*, *die in 't ronde zitten*, of *ſtaan.*

(Corona. Cato. R. R. 6. *Een wal*, of *borſtweering*, *een hoogte om de velden*, of *landhoeven.*

Corona. *Beleg*, *blokkering van een ſtad*, of *veſting*, wanneer ze aan allen kanten zoo beſlooten word, dat 'er niemand uyt of in kan. Hier van daan deze wyze van ſpreeken: Corona circumdare *by* Liv. 4. 47. Corona cingere *by* Liv. 4. 27. Corona aggredi *by* Liv. 32. 63. Corona capere *by* Liv. 43. 8. Corona vallare. Sil. 23. 140. *Omringen*, *inſluyten.* d'Afbeeldinge vertoont Lipſ. Pol. 1. 4.)

CŎRŌNĂ, æ. f. *De Koronjes*, een ſtad en haven van Galliciën.

CŎRŌNĀMENTĂ, ōrŭm. n. plur. Plin. H. 21. 1. *Bloeſſem*, *bloemen*, *roozen*, *enz.* waar van men kroonen, of kransſen vlecht. Cato R. R. c. 8. noemt dus *kroonen*, of *het bekranſſen.*

CŎRŌNĀRĬĂ, æ. f. Plin. H. 21. 2. *Een vercierſter*, *een kranſſemaakſter.*

CŎRŌNĀRĬŬS, ĭi. m. Gell. 4. 14. *Een vercierder*, *een kranſſemaaker*, *een die vercierde kranſſen en kroontjes maakt.*

CŎRŌNĀRĬŬS, ă, ŭm. *'t Geen dient*, of *bequaam is om kranſſen*, *en kroonen te maaken*, als goud, bloemen, groente, enz.

Coronaria herba. Plin. H. 21. 23. *Groente*, *bequaam tot kranſſen.*

Coronarium alleen. Cic. Ruil. 2. 22. *of* Aurum coronarium. Cic. Piſ. 37. *Kroongoud*, *kroongeſchenk*, *kroongifte*, een vrywillige gifte die de landſchappen den Romeynſchen Overheden deeden, om 'er kroonen van te laaten maaken.

• Opus coronarium ſubtilis ornatus. Vitruv. 7. 4. *Konſtelijk*, *zeer zindelijk*, of *cierlijk geſneden bloem en loofwerk.*

CŎRŌNĀTUS, ă, ŭm. Prop. 3. 1. 10. *Gekroond*, *die een kroon*, of *krans op 't hoofd heeft.*

CŎRŌNĔŎLA, æ. f. Plin. H. 21. 4. *Herfſtroos.* Men verſtaat 'er, *of* voegt 'er Roſa by.

CŎRŌNĬS, ĭdĭs. f. Mart. 10. 1. 1. Κορωνίς. *Het eynd*, *de voleynding*, *voltooijing*, of *voltrekking van een boek*, of *werk.*

Coronis. *De kruyn*, *de top*, *de ſpits van een berg*, *enz.* Dit woord word van geen goede Schryveren in dezen zin gebruykt.

CŎRŌNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 15. 4. *Iemand kroonen*, *een kroon opzetten*, of *op 't hoofd zetten.*

Aditum ſylvæ cuſtode coronare. Virg. Æ. 9. 380. *De toegangen van een boſch rondom met wacht bezetten.*

Pluma coronat collum columbæ. Lucret. 2. 801. *De hals van een duyf is met vederen omzet.*

Sylva coronat aquas. Ovid. M. 5. 309. *Daar leyt een boſch rondom de ſtroom; de rivier is aan beyde zijden met een boſch bezet.*

Solem uti centrum itineribus coronant ſtellæ. Vitruv. 9. 4. *De ſterren loopen rondom de zon als om haar middelpunt.*

† Coronare vina. Virg. Æ. 1. 728. Cratera. Virg. G. 2. 528. *De glazen tot boven toe*, of *boorde vol ſchenken.* Boertende zeyt men *Boordevolletjes*, of *volle berkemeijers ſchenken.*

(Coronare. *Een kroon behaalen.* Claudius de ſententia judicum coronavit. Suet. Cl. 11. *Klaudius heeft volgens het goedvinden van d'uytdeelers der prijzen de kroon behaalt. Claudius heeft zich doen kroonen.* Dus zegt ook Suet. Tib. 8. Condemnavit. *Hy heeft gemaakt*, *dat hy veroordeelt wierd.*

Diergelyk een wyze van ſpreeken zal nauwlyks by een ander ſchryver gevonden worden.)

CŎRŌNŌPŬS, i. m. Plin. H. 21. 11. *Hartshoorn*, *gravinnekruyd.* Zeker gewas.

C O R P.

CORPŎRĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Ligchamelijk*, *die een ligchaam*, of *lijf heeft.*

Corporales voluptates. Sen. E. 78. *Ligchamelijke wellusten.* Corporalia bona. Gell. 18. 1. *Ligchamelijke goederen.*

CORPŎRĀLĬTER. adv. *Ligchamelijk*, *wezentlijk*, *op een zichtbaare en wezentlijke wijze*, *taſtelijk.*

Corporaliter jurare. Cod. 2. 28. *Plechtelijk op d'Altaaren*, nu *op de H. Euangelien zweeren.* Voortyds zwoeren de Heydenen met de hand de kant van 't Outer aanraakende.

CORPŎRĀTĬO, ōnĭs. f. Colum. 6. 2. *De ligchamelijkheyd*, *d'uytbreyding*, *de ligchamelijke geſtalte*, *de dikte*, *breedte*, *enz. van 't ligchaam.*

CORPŎRĀTŪRĂ, æ. f. Colum. 6. 2. *Ligchaamsſtant*, *geſtalte*, *maakzel*, of *ſtal van 't ligchaam*, *ligchaamsleeſt*, *ligchamelijkheyd.*

Aër roſidus ampliores efficit corporaturas. Vitruv. 5. 1. *Een dampige lucht maakt de geſtalte van 't ligchaam grooter*, *grover*, *vaſter*, of *gezetter.*

CORPŎRĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Tim. 2. *Ligchamelijk*, *dat een lijf*, of *ligchaam heeft*, of *uyt een ligchaam beſtaat.*

CORPŎRĔŬS, ă, ŭm. Cic. Tim. 4. *Ligchamelijk*, *ſtoffelijk*, *taſtelijk*, *gevoelig.*

CORPŎRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Accius *by* Non. 1. 37. *Ontzielen.*

CORPŎRŎR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. Plin. H. 7. 15. *Tot een ligchaam worden; de gedaante*, of *geſtalte van een ligchaam aanneemen; zich tot een ligchaam zetten; de gedaante van een ligchaam krijgen.*

CORPŬLENTĬĂ, æ. f. Plin. H. 11. 53. *Dikte*, *gezetheyd*, *lijvigheyd*, *vetheyd*, of *welgeſteltheyd van 't ligchaam.*

CORPŬLENTŬS, ă, ŭm. Quintil. I. O. 6. 1. *Zwaarlijvig*, *lijvig*, *gezet*, *dik en vet*, *welvarend*, *kloek*, *vleeſſig*, *die wel in 't vleeſch is.* De compar. *Corpulentior* ſtaat beneden by Plautus.

Corpulentum pecus. Colum. 6. 3. *Dik en vet vee.*

Videris corpulentior. Plaut. E. 1. 1. 8. *Gy ziet 'er dikker en vetter uyt*, *gy ſchijnt welvarender*, *dikker*, *lijviger*, *vetter*, of *gezetter.*

CORPŬS, ŏrĭs. n. Cic. de Or. 2. 87. *Het ligchaam*, *het lijf*, van menſchen en beeſten ſpreekende.

Corpus exercere. Cic. Off. 1. 23. *Het ligchaam oeffenen.*

Corpus. Quintil. D. 8. *De vleeſſigheyd*, of *goede geſtalte van 't ligchaam; dikte*, of *vettigheyd van 't ligchaam.*

[Corpus facere. Phædr. 3. 7. 5. *Vet worden.* Uyt navolging van de Grieken, die dus hun σωματοποιεῖν gebruyken. Amittere. Cic. F. 7. 26. *Veel van zijn vet verliezen*, of *mager worden.*)

In omni nuſquam corpore corpus erat. Mart. S. 7. 6. *Zijn ganſche lijf over was hy niet dan een geraamte*, of *als vel en been*, dat is, *hy was zoo mager en ongedaan*, *dat hy ſcheen geen ligchaam meer te hebben.*

Mem-

Digitized by Google

Membra ſine corpore. Quintil. D. 5. 9. *Leden zonder ligchaam*, dat is, *magere leden.*

Corpori ſervire. Cic. F. 16. 4. *Poogen om zijn krachten*, of *goede geſtalte weêr te krijgen*, of *te herwinnen*, *zijn ligchaam koeſteren.*

• Corpus. *Een ligchaam*, *gezelſchap*, *genootſchap*, *order*, of *gild*, *een vergadering van volk.*

Unius corporis eſſe. Liv. 38. 34. *Een ligchaam uytmaaken*, *van 't zelve gild*, of *genootſchap zijn.*

Sui corporis creaturnt Regem. Liv. 1. 17. *Zy hebben een Koning uyt hun volk gemaakt.*

Corpus Reipublicæ. Cic. Off. 1. 15. *'t Ligchaam des Staats.* Civitatis. Liv. 26. 16. *De gemeente*, of *ganſche burgerſchap eener ſtad.*

Corpus arboris. Plin. H. 12. 5. *De ſtam van een boom.* Vineæ. Catull. 62. 51. *De wijngaardſtam*, *de ſtam*, of *ſtronk van een wijngaard.*

Corpus. Cic. F. 5. 12. *Een werk*, of *boek.*

Corpus Homeri. Ulp. D. 32. 1. 5. §. 2. *De werken van Homerus.*

[Corpus orationis. Cic. Her. 4. 41. *Den draad*, of *t'zamenhang der rede.*]

(Corpus architecturæ ſcribere. Vitruv. 2. 1. *Een boek van de bouwkunde ſchrijven.*

Corpus. *Een lijk*, *een dood ligchaam.*

Hectoris corpus repertum Alexander magnifico extulit funere. Curt. 4. 8. 6. *Alexander het doode ligchaam van Hector gevonden hebbende*, *heeft het met groote ſtaatſie begraaven.*

Septimus dies erat, ex quo corpus Regis jacebat in ſolio. Curt. 10. 10. 9. *'t Was de zevende dag*, *dat het lijk des Konings in de kiſt lag.*

Corpus. Ovid. Am. 3. 7. 28. Tib. 1. 10. 66. *De mannelijkheyd*, *het mannelijk lid*, waar door een man van een vrouw onderſcheyden word.

Corpus. Plaut. B. 3. 3. 78. *De vrouwelijkheyd*, *het vrouwelijk lid.*

Corpus, gebruyken de Dichters Virgilius en Horatius, en ook Curtius voor den *menſch zelf* in de volgende voorbeelden.

Excepto corpore Turni. Virg. Æ. 7. 650. *Turnus uytgenomen*, of *uytgezondert*, *behalven Turnus.*

Corpus eras ſine pectore. Hor. E. 1. 4. 6. *Gy waart een ligchaam zonder geeſt*, of *een menſch zonder verſtand.*

Pro tribus corporibus triginta millia talentum precatur accipias. Curt. 4. 11. 6. *Hy verzoekt dat gy voor drie menſchen dertig duyzend talenten wilt aanneemen.*)

CORPUSCŬLUM, i. n. Juv. 10. 173. Plin. H. 10. 29. *Een ligchaamtje*, *een kleyn ligchaam.*

Corpuſculum. Cic. N. D. 1. 24. *Een vezeltje*, *een ondeelbaar ſtofje*, *een ziertje*, *een gruysje.*

(Corpuſculum. *Een bondeltje.*

Corpuſculum florum feci. Juſt. Præf. 4. *Ik heb een bondeltje bloemen vergadert*, *ik heb een ruykertje gemaakt.*)

C O R R.

CORRĀDO, ĭs, rāſi, rāſum, rādĕrĕ. acc. Ter. H. 1. 1. 89. *Byeenſchraapen*, *byeenraapen*, *met moeyte vergaderen*, van huysraad, enz. ſpreekende.

Minas decem corradet alicunde. Ter. Ad. 2. 2. 34. *Hy zal ergens drie honderd guldens zoeken byeen te ſchraapen.*

Corradere fidem dictis. Lucret. 1. 402. *Zijn zeggen beveſtigen*, of *verſterken*; *zijn woorden geloof byzetten*, of *geloofbaar maaken*; *reden en bewijs van zijn zeggen geeven*, of *bybrengen.*

CORRECTĬO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 4. 9. *Verbetering*, *herſtelling*, *betering der gebreken*, *ſchaving.*

Adhibere correctionem. Cic. Off. 3. 2. *Een verbetering gebruyken*, *verbeteren.*

Correctio. Cic. Her. 4. 26. *Verbetering*, een ſpreekwys der redenrykkonſt, wanneer de Redenaar 't gezegde hervat en verbetert.

CORRECTŎR, ōrĭs. m. Hor. E. 2. 1. 129. Cic. C. B. 8. *Verbeteraar*, *herſteller*, *beſchaver*, *beriſper*, *beſtraffer van perſoonen*, of *hunne misſlagen*, *aanwijzer der gebreken.*

Uſus corrector legum unus eſt. Liv. 45. 32. *'t Gebruyk is alleen de verbeteraar*, *beſchaver*, of *herſteller der wetten.*

CORRECTŪRĂ, æ. f. Auſon. Parental. 24. *De verbetering.*

CORRECTŬS, ă, ŭm. Cic. Att. 13. 48. *Verbetert*, *herſtelt*, *overzien*, *beſchaafſt*, van een werk, *of* boek ſpreekende. [De compar. *Correctior* ſtaat by Gell. 6. 14.]

Correctus. Sall. B. J. 94. *Verbetert*, *gebetert*, *herſtelt*, *goed gemaakt*, van een feyl, *of* misſlag ſpreekende.

CORRĒPO, ĭs, rēpsi, rēptum, rēpĕrĕ in aliquem locum. Cic. N. D. 1. 24. *Ergens inkruypen*, *inſluypen*, *heymelijk indringen*, *ter ſluyk inkomen.*

• Intra muros urbis correpere. Varr. R. R. 2. *Allengs ter ſtad inſluypen*, *zich allengs in de ſtad nederzetten*, of *aeêrſlaan.*

Correpere. *Zich zamen trekken*, *krimpen.*

Correpunt membra pavore. Lucret. 5. 1218. *De leden krimpen van vrees.*

CORREPTĒ. adv. [Gell. 9. 6.] *Kortelijk*, *kortjes*, *in 't korte.* (De compar. *Correptius* ſtaat by Ovid. P. 4. 12. 13.)

Verbum correpte dicere. Gell. 2. 17. *Een woord kort maaken*, of *kort uytſpreeken.*

CORREPTĬO, ōnĭs. f. Correptio dierum aut creſcentia. Vitruv. 9. 9. *Het korten*, *het afneemen*, of *langen der dagen.*

Correptio. Quintil. I. O. 9. 3. *De korte uytſpraak van een woord of lettergreep.*

CORREPTŎR, ōrĭs. m. Sen. de Ir. 3. 37. *Beriſper*, *beſtraffer*, *aanwijzer van eens anders feylen*, of *gebreken.*

CORREPTŬS, ă, ŭm. Virg. G. 3. 254. *Gegreepen*, *gevat*, *aangetaſt*, *wechgevoert.*

• Correptus. Varr. L. L. 6. 3. *Verkort*, *ingetrokken*, *ingehaalt*, *tot een kort begrijp gebragt.*

Correpta ſyllaba. Sen. N. Q. 2. 56. *Een korte lettergreep*, *een woordgreep die kort uytgeſproken word.*

(Correptus. *Beſtraft*, *beriſpt.*

Poſtquam eſt correptus magiſtri voce. Hor. S. 2. 3. 257. *Na dat hy door zijnen meeſter met woorden beſtraft is.*)

CORRĔŬS, ĕi. m. Zie Conreus.

[CORRĪDĔO, ſi, ſum, ĕrĕ. Lucret. 4. 81. *Blinken*, *een glans van zich geeven*, *als vreugd vertoonen.* Zie beneden Ridere.]

CORRĬGĬĂ, æ. f. *Een riem*, *reep*, *band*, *lint*, of *gordel.*

(Corrigia canina. Plin. H. 30. 4. *Een riem van hondeleer gemaakt.*)

Corrigia calceamenti. Cic. D. 2. 40. *Een ſchoenriem*, of *ſchoenlint.*

CORRĬGO, ĭs, rēxi, rēctum, rĭgĕrĕ. acc. Plin. H. 7. 20. *Rechten*, *recht buygen*, of *recht maaken dat krom*, of *gebogen is.*

Declinata pedamina corrigere. Colum. 4. 26. *Kromgebogene ſchooren*, of *ſtaaken weêr oprechten*, *herſtellen*, of *recht zetten.*

Corrigere aliquem. Ter. And. 3. 4. 17. Cic. Or. 39. *Iemand verbeteren*, of *op den rechten weg brengen.* Aliquem ad frugem. Plaut. Trin. 1. 2. 81. *Iemand tot een zuynig en geſchikt leven brengen*, of *van zijn quaad leven afbrengen.* Peccatum. Ovid. Her. 20. 114. Mores alicujus. Cic. L. L. 3. 14. *Iemands zonden*, of *gebreken beſtraffen*, *hem tot beter zeden brengen.* Librum. Cic. Att. 15. 1. Mendum libri. Cic. V. 2. 42. *Een boek verbeteren.*

CORRĬPĬO, ĭs, rĭpŭi, rēptum, rĭpĕrĕ. acc. Cic. V. 3. 23. *Aanvatten*, *aanneemen*, *aangrijpen*, *aantaſten*, *iets met de hand grijpen*, of *vatten.*

Argentum vivum omnes micas auri corripit in ſe. Vitruv. 7. 8. *Het quikzilver trekt alle de ſtofjes van 't goud naar zich.*

Corripere ſe. Ter. Hec. 3. 3. 16. *Zich wechpakken*, *zich wechmaken*, *wechvluchten*, *de vlucht neemen*, *vlieden.* Gradum. Hor. O. 1. 3. 33. *Zich haaſten*, *zich ſpoedigen*, *wakker aanſtappen*, *luſtig aangaan.* Viam. Virg. Æ. 1. 422. Plin. E. 4. 1. 6. *Zich op wech begeeven*, *op weg gaan.*

Corripere ſe ad aliquem. Ter. Hec. 4. 1. 3. *Schielijk naar iemand toegaan*, *haaſtelijk tot iemand gaan.*

Corripi morbo. Celſ. 6. 18. Dolore. Plin. E. 1. 12. *Van een quaad aangetaſt*, of *overvallen worden*, *in een ziekte ſtorten*, of *vallen.*

Omnium partes corripere. Nep. Eum. 2. *Alle partijen by zich voegen*, *zich van de genegentheyd van allen verzekeren.*

Magnas opportunitates dies prolatando corripis. Sall. B. C. 43. *Gy laat ſchoone gelegentheden*, *door uw ſchoorvoeten en uytſtel*, *voorby gaan*, of *u ontglippen.*

Corripere ſyllabam. Gell. 2. 17. *Een lettergreep verkorten*, of *kort uytſpreeken.*

(Corri-

Digitized by Google

(Corripere. *Beſtraffen*, *beriſpen*.

Adulationes edicto graviſſimo corripuit. Suet. A. 53. *Het pluymſtrijken heeſt hy in een zeer ſcherp plakkaat beſtraft.*)

[Corripere. *Verminderen*, *weyniger maaken*.

Tiberius ludorum impenſas corripuit. Suet. Tib. 34. *Tiberius heeft de onkoſten, die in de vertooningen gedaan wierden, vermindert.*]

CORRIVALES, ĭūm. m. plur. Quintil. D. 14. *Medevrijers*, *tegendingers*, *luyden die naar 't zelve ampt*, *enz. ſtaan.*

CORRIVATĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 36. 15. *Vloeijing*, *vlieting*, of *ſtrooming van 't water door een gracht*, of *beek.*

CORRIVŎR, ārĭs, ātus sūm, ārī. Plin. H. 31. 4 : 3. 5. *Vloeijen*, *ſtroomen*, *loopen*, *vlieten*, van wateren ſpreekende.

Aquæ corrivatæ. Sen. N. Q. 3. 19. *t'Zamengevloeyde*, of *t'zamengeſtroomde wateren in een beek*, *wateren in den zelven ſtroom gevallen.*

CORROBŎRĀTŬS, ă, ūm. Cic. Fl. 26. *Geſterkt*, *veroudert*, *beveſtigt*, *ingewortelt*, *vaſt*, *dat lang in zwang heeft gegaan*, of *in gebruyk is geweeſt*, van een deugd, quaad, gewoonte, enz. ſpreekende.

Ætas corroborata. Cic. Cœl. 17. *Een ſterke*, *vaſte*, of *kloeke ouderdom.*

CORRŎBŎRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. C. 1. 12. *Sterk maaken*, *verſterken.*

Vox ſe corroborat. Cic. Sext. 4. *De ſtem word ſterker*, *harder*, *luyder*, *krachtiger*, *doordringender.*

Hoc corroborat ſtomachum. Plin. H. 20. 20. *Dat verſterkt de maag.*

Corroborare ſe. Cic. Cœl. 5. *Sterk*, of *kloek worden*, *in krachten toeneemen.* Militem aſſiduo opere. Suet. G. 6. *Een ſoldaat tot ongemak*, of *tot arbeyd gewennen*, *door geduurigen arbeyd hard maaken.*

(Corroborari. *Een man worden*, *de mannelijke jaaren krijgen.*

Cajo & Lucio corroboratis. Suet. Tib. 11. *Cajus en Lucius tot hunne mannelijke jaaren gekomen zijnde.*)

CORRŎGO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquid a quibusdam. Cic. A. 3. 8. *Iets van zommigen met gebeden verzoeken*, *zommigen bidden om*, *enz.*

Corrogare nummos de alicujus bonis. Cic. V. 3. 79. *Iemands goed tot geld maaken.* Pecuniam ad neceſſarios uſus. Cæſ. B. C. 3. 102. *Geld tot nodig gebruyk van den Staat verzamelen.*

Corrogare aliquos, ut, &c. ſeq. ſubj. *Zommigen bidden*, *verzoeken*, *ſmeeken*, *om*, *enz.*

Ab aliquo loco amicos corrogare. Cic. P. Q. 6. *Zijn vrienden die elders woonen bidden*, *verzoeken*, *ſmeeken*, *om enz.*

CORRŌSĪVŬS, ă, ūm. *Doorbytend.*

Corroſiva medicamenta. Sen. N. Q. 7. 26. *Doorbijtende geneesmiddelen.*

CORRŌSŬS, ă, ūm. part. a Corrodo. Juv. 15. 80. *Afgegeten*, *afgeknaagd*, *afgeknabbelt*, van een been, of iets anders ſpreekende.

Inſulæ corroſæ. Varr. R. R. 3. 17. *Eylanden welkers oevers aan allen kanten afgebroken*, *afgevallen*, of *afgeſpoelt zijn.*

CORRŎTUNDŎR, ārĭs, ātūs sūm, ārī. Sen. E. 113. N. Q. 4. 3. *Rond gemaakt worden*, *afgerond worden.*

CORRŪDĂ, æ. f. Cato R. R. 6. Colum. 10. 356. Plin. H. 16. 36 : 20. 10. *Wilde ſparsies.*

CORRŪGĀTŬS, ă, ūm. Corrugatum acinum. Colum. 12. 39. *Een verſchrompelde kern*, *een kern vol rimpels*, of *ſchrompels.*

[CORRŪGĬS, ĭs. m. & f. ĕ. n. Nemeſ. Cyn. 92. *Dat zich t'zamenvouwt*, *dat zich in plooijen geeſt.*]

CORRŪGO, ās, āv, ātum, ārĕ. acc. Hor. E. 1. 5. 22. *Rimpelen*, *verſchrompelen*, *fronſſen.*

CORRUMPO, ĭs, rūpi, ruptūm, rūmpĕrĕ. acc. *Bederven*, *vervalſchen*, *ſchenden*, *veranderen*, *verminken*, *vergiftigen.*

Ea opera corrumpuntur luminum fuliginibus. Vitruv. 7. 4. *Die werken worden door den damp der lichten*, of *kaarſſen bedorven.*

Otia corrumpunt corpus. Ovid. P. 1. 5. 5. *Ledigheyd bederſt het ligchaam.*

Corrumpere fontes. Sall. B. J. 55. *Bronnen*, of *waterwellen vergiftigen*, of *bederven.*

Domum & ſe igni corrumpere. Sall. B. J. 66. *Zich met zijn huys verbranden.* Oculos. Plaut. Merc. 3. 1. 3. *d'Oogen bederven*, *de ſchoonheyd*, of *glans der oogen verdonkeren.*

Piſces illi corrumpuntur. Ter. Ad. 3. 3. 67. *Die viſſchen bederven*, *ſtinken*, *komen aan.* Prandium corrumpitur. Ter. Ad. 4. 2. 49. *Het middageeten bederſt.*

Corrumpere opportunitates. Salluſt. B. C. 43. *De gelegenheyd verzuymen*, *verydelen.*

Corrumpere ſeipſum. Plaut. Merc. 3. 2. 1. *Zich zelven bederven*, *zich verlichtmiſſen*, *zich verhoeren*, of *verzuypen.* Aliquem pollicitis. Ovid. Art. 1. 355. Præmiis. Cic. Dej. 1. *Iemand door beloften*, of *geſchenken omzetten*, *omkoopen*, of *ontrouw maaken.* Literas. Cic. V. 2. 38. Tabulas. Cic. S. R. 44. *Brieven*, of *ſchriften vervalſchen*, of *veranderen.*

Corrumpere honores, præmia virtutum. Liv. 38. 49. *d'Eerampten*, *de belooning der deugd*, *enz*, *verſmaaden*, *verachtelijk maaken*, *in kleynachting brengen.*

• Corrumpere diſciplinam militum. Front. St. 4. 1. 43. *De krijgstucht laaten verſlappen*, of *niet handhaaven.*

• Corrumpere populares ad defectionem. Front. St. 3. 16. 1. *Zijn land*, of *'t volk van zijn land tot een opſtand brengen*, *aan 't muyten helpen.*

(Corrumpere virginem. *Een meysje ſchenden*, *beſlaapen*, *verkrachten.* Zoo gebruyken de Grieken hun Διαφθείρω. Zie Herald. Adv. 1. 11.

Qui nondum viripotentes virgines corrumpunt. Paull. D. 38. 19 38. §. 3. *Die meysjes*, *noch niet manbaar*, of *houwbaar zijnde*, *ſchenden.*

Opinio eſt plurimas feminas corrupiſſe. Suet. J. 59. *'t Gerucht loopt*, *dat Ceſar veele wijven geſchonden*, of *beſlaapen heeſt.*

Corrumpere. *Aftrekken*, *vervreemden*, *afkeerig*, of *ongenegen maaken.*

Nec corrupiſſe contentus. Suet. O. 3. *En niet te vreden zijnde*, *dat hy Sabina van Nero afgetrokken*, of *Nero ongenegen gemaakt hadde.*

Quia nihil ejus intereſt ſervum non corrumpi. Ulp. D. 11. 3. 1. *Om dat 'er hem niet aangelegen is*, *dat den ſlaaf van zijnen meeſter niet afgetrokken worde*, of *zijnen meeſter ongenegen gemaakt worde.*)

CORRŬO, ĭs, rŭi, rŭitūm, rŭĕrĕ. *Vallen*, *om ver vallen*, *neêrvallen*, *neêrſtorten*, *invallen*, *inſtorten*, *nederploffen.*

Riſu corruere. Cic. Fr. 2. 9. *Zich om ver lagchen*, *van lachen om ver vallen.*

Corruit domus. Cic. T. 3. Arbor. Ovid. M. 8. 77. 6. *Het huys valt om*, *ſtort*, of *valt in. De boom valt om.*

• Corruere. Cic. S. 18. *Afneemen*, *verminderen*, *zwak worden*, *niet meer konnen.*

• Opes illius corruerunt. Cic. Off. 1. 24. *Zijn zaaken zijn heel verloopen*, *hy is een bedorven man.* Boertender wyze zegt men: *'t hammetje is tot zijnent op.*

Antiochi iſta corruent univerſa. Cic. A. Q. 4. 31. *Al die voorſtellen van Antiochus zullen van zelfs vervallen.*

Corruere divitias. Plaut. R. 2. 6. 58. *Geld*, *goed*, of *ſchatten verzamelen*, *t'zamenbrengen*, *vergaderen*, *ophoopen*, of *t'zamenſchraapen.*

Corruere inter ſe. Curt. 3. 3. 18. *Op elkander aanvallen.*

CORRUPTE. adv. Corrupte de aliquo judicare. Cic. F. 1. 21. (*Corruptiſſime* judicare. Aſcon. Cic. 48.) *Van iemand qualijk*, of *verkeerdelijk oordeelen*, of *een verkeerd*, of *onrechtvaardig oordeel vellen.*

CORRUPTĒLĂ, æ. f. *Bederving*, *beſmetting*, *bederf*, *vergiftiging*, *peſt*, *'t geen iets beſmet*, *vergiftigt*, of *bederft.*

Tanta eſt corruptela malæ conſuetudinis, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. L. L. 1. 12. *De quaade gewoonte is zoo verderfelijk*, *beſmettelijk*, of *gevaarlijk*, *dat*, *enz.*

Reus corruptelam judicii moliens. Cic. Par. 6. *Een misdadiger die zijne Rechters poogt om te zetten*, door geſchenken, of anderzins.

Corruptela liberorum. Ter. Ad. 5. 3. 7. *'t Bederf*, *de bederver*, of *verleyder der kinderen.*

Mores hac corruptela ſunt depravati. Cic. L. L. 2. 15. *De zeden zijn door deze beſmetting verdorven.*

Corruptelarum illecebris irretire aliquem. Cic. C. 1. 6. *Iemand verleyden*, *verſtrikken.*

(Corruptela. Cic. T. Q. 4. 35. Suet. Cl. 16. *en* Corruptela mulierum. Cic. V. 2. 45. *Het beſlaapen van vrouwen.*)

Digitized by Google

CORRUPTIO, ōnĭs. f. Cic. T. Q. 4. 13. *Bedering, verderf, ondergang, ſchending, verminking, ontſtelling, vervalſching, beſmetting.*

CORRUPTOR, ōrĭs. m. *Bederver, verleider, vervoerder.*

Corruptor juventutis. Cic. C. 2. 4. *Een verleyder van de jeugd.*

(Corruptor. *Een die eerlijke vrouwen verzoekt om by haar te ſlaapen.*

Corruptor nurus. Juv. 1. 77. *Die zijn ſchoondochter beſlaapt.* Veſtalium. Suet. D. 8. *Die de Nonnen beſlaapt.*)

CORRUPTRIX, īcis. f. *Bederfſter, verleydſter.*

Provincia corruptrix. Cic. Fr. 1. 1. *Een landſchap dat het bederf der verſtanden is, of waar in de verſtanden bedorven worden.*

CORRUPTUS, a, um. part. a Corrumpo. Celſ. 7. 4. *Bedorven, geſchonden, verminkt, ontſtelt, vervalſcht.* De compar. *Corruptior* ſtaat by Celſ. 7. 4. en de ſuperl. *Corruptiſſimus* by Sall. Or. Phil.

* Corruptus animus. Cic. Br. 4. *Een bedorven verſtand, een onzuyver gemoed, een beſmette ziel.* Judex. Hor. S. 2. 2. 9. *Een omgekocht Rechter.*

Corruptus ad ſcelus. Tac. An. 4. 10. *Tot een ſchelmſtuk omgekocht, opgemaakt, of bewogen.*

Mores corrupti. Cic. Off. 2. 29. *Bedorvene, quaade, of verbaſterde zeden.*

Tabula corrupta. Cic. V. 2. 42. *Een veranderd, of vervalſcht ſtuk, of ſchrift.*

Voluptas dolore corrupta. Hor. S. 1. 2. 39. *Een wellust met ſmert, of vermaak met droefheyd vermengt.*

* Opes corruptæ. Sall. Or. Lep. *Bederfelijke, of vergankelijke rijkdommen, of goederen.*

Corruptus ex amore alicujus. Plaut. Aſ. 5. 2. 33. *Op iemand uytſporiglijk verliefd of door liefde op iemand verzot, of verſlingert.*

Corruptus. Plaut. Amph. 5. 1. 6. *Flaauw, die in een flaauwte valt.*

Corruptus. *Verwaarloost, mager.*

Corrupti boves. Phædr. 2. 8. 21. *Magere runderen.* Equi macie corrupti. Cæſ. B. C. 3. 58. *Magere paarden.*

(Gorruptus Licas memor adhuc uxoris corruptæ. Petron. 66. *Likas noch gedachtig zijnde, dat zijn vrouw geſchonden, of beſlaapen was.*)

C O R S.

CORS, ōrtĭs. f. Varr. L. L. 4. 16. *Een voorplaats, voorburg, of voorpleyn; een vogelhok.*

CORSA, æ. f. Vitruv. 4. 6. *Korſa, de plint van de bovenlijſt.*

(CORSI, ōrum. Plin. H. 15. 29. *De inwoonders van 't eyland Korſika.*)

CORSICA, æ. f. Plin. H. 3. 9. *Het eyland Korſika op de Toskaanſche zee.*

CORSICUS, a, um. Ovid. Am. 1. 52. 10. *Een Korſikaner, een die van 't eyland Korſika is.*

C O R T.

CORTERIACUM, i. n. *Kortrijk*, een ſtad van Vlaanderen, aan de Rivier de Leije.

CORTEX, ĭcĭs. m. of f. Cic. N. D. 2. 47. *De ſchors, baſt, of ſchil van een boom, of gewas.*

Cortex ovi. Vitruv. 8. 3. *Een eyerſchaal, of eyerdop, een ſchaal, of dop van een ey.*

[Cortex. Plin. H. 9. 12. Phæd. 2. 6. 12. *Een ſchelp.*]

CORTICATUS, a, um. Colum. 12. 23. *Dat een ſchil, ſchaal, dop, baſt, of ſchors heeft, of daar mee bedekt is.*

(CORTICEUS, a, um. Varr. R. R. 1. 40. Prud. Καθ. 3. 43. *Dat van een baſt, of ſchors is gemaakt.*)

CORTICOSUS, a, um. Plin. H. 20. 19. *Baſtig, dat dikke ſchorſſen, of baſten heeft.*

CORTICULA, æ. f. Colum. 12. 47. *Een ſchorsje, baſtje, of ſchilletje.*

CORTINA, æ. f. Plin. H. 23. 2. [Cato R. R. 67.] *Een verwers ketel.*

Cortina. Ambroſ. E. 5. 33. Iſid. 19. 26. *Een gordijn, behangzel, voorhang, of kleed op 't toneel.*

Cortina Phœbi. Virg. Æ. 6. 37. [Suet. A. 52.] *Een drievoet, een drievoetige tafel, of ſtoel, waar op de Prieſterin van Apollo zat, om haare Godſpraaken te geeven.*

Cortina. Sev. Ætna. 294. *De bak van een tooneel, of ſchouwburg.* Zie ons Lex. Antiq.

[Cortina. Plaut. Pœn. 5. 5. 12. *Een vat in 't renperk met water, dat aan de dorſtige aanſchouwers verkocht wierd.*]

CORTINALE, is, n. Colum. 1. 6. *De pottebank, de plaats daar men potten en ketels zet, daar potten en ketels ſtaan.*

CORTONA, æ. f. [Liv. 22. 4.] *Kortona, of Kortone,* een ſtad van Toskanen.

(CORTONENSIS, is. m. & f. ſe, is. n. *Kortoniſch, dat tot, of omtrent Kortone is.*

Cortonenſes montes. Liv. 22. 4. *De bergen die omtrent Kortone leggen.*

Cortonenſes incolæ. Plin. H. 3. 5. *Die te Kortone woonen, of d'inwoonders van Kortone.*)

CORTRACUM, i. n. *Kortrijk,* een ſtad van Vlaanderen, aan de Leije.

C O R V.

(CORVINUS, a, um. Apul. M. 2. 118. *Dat van een rave is, of een rave gelijkt.*)

‡ CORVITO, ās, āre. Plaut. Caſ. 4. 1. 20. *Zich met eeten opproppen, of opvullen.*

CORUS, i. m. Cæſ. B. G. 5. 7. Vitruv. 1. 6. *Noord-noord weſte wind.* Plin. H. 2. 47. vermengt hem met de wind Argeſtes genaamt, tegens 't gevoelen van Vitruvius en Sen. N. Q. 5. 16. waar aan men zich moet houden.

(CORUSCAMEN, inis. n. Apul. D. Socr. 43. en

CORUSCATIO, ōnis. f. Vopiſc. Car. 8. *Weerlicht.* Deze twee woorden zyn van de latere eeuw.)

CORUSCO, ās, āvi, ātum, āre. Cic. de Or. 3. 39. *Blinken, flikkeren, ſchijnen, flonkeren, ſchitteren, glinſteren, glans geeven.*

Coruſcare enſem. Virg. Æ. 10. 651. *Een degen laaten glinſteren, bloot in de hand zwaaijen, omſlingeren dat ze flikkert.*

CORUSCUS, a, um. Virg. G. 1. 233. *Blinkend, glinſterend, ſchitterend, ſchijnend, glanſig, flonkerend, weerſchijnend.*

Coruſcus auro. Virg. Æ. 9. 163. *Van goud glinſterende, of blinkende.*

CORVUS, i. m. Cic. D. 1. 7. & 39. *Een rave,* zekere vogel.

Corvus demolitor. Vitruv. 10. 19. *Een ſtormrave, een gereedſchap, of werktuyg om iets overhoop te ſtooten, med te ſlechten, of af te breeken.* Curt. 4. 12: 3. 24. noemt dus groote haaken, en zegt dat ze in de belegeringen gebruykt wierden.

Corvus. Vitruv. 9. 7. *De rave,* een geſternte dichte by den Draak, of Slange.

C O R Y.

CORYBANTIUS, a, um. *Dat van de Korybantes, of Cybeles Prieſteren is, of gebruykt word.*

Hinc Corybantia æra. Virg. Æ. 3. 111. *Hier van daan de cymbalen by Cybeles Prieſters gebruykt.*

CORYBANTES. m. plur. Hor. O. 1. 16. 8. *De Prieſters van de Godin Cybele.* (Deze worden gezegt Jupiter, in de wieg leggende en ſchreijende, door 't ſlaan op hunne kopere cymbalen beſchermt te hebben tegens de wreedheyd van Saturnus, die gewoon was zyne nieuwgeboorne kinderen op te ſlokken.) By Mart. 1. 71. 10. en Claud. Conſ. Hon. 4. 150. ſtaat Corybas in ſing.

(CORYCÆUS, i. m. *Een opziender.* Dit is zuyver Griekſch. Zie Suidas.

Omnes corycæi videntur ſubauſcultare quæ loquor. Cic. Att. 10. 18. *Alle d'opzienders ſchijnen hunne ooren te leenen tot het geene ik ſpreek.* By Cicero ſtaat het in 't Griekſch Κωρυκαῖοι.

CORYCEUM, ei. n. Vitruv. 5. 11. Κωρύκειον. *Een kaatsbaan.* Zommige Uytleggers willen dat het een School voor jonge meysjes was; alwaar ze zich in de worſtelkonſt en 't wedloopen oeffenden.

CORYCIUS, a, um. *Dat tot de ſtad Korykus behoort, of te Korykus is.*

Corycium nemus, ubi crocum gignitur. Curt. 3. 4. 10. *Het boſch omtrent de ſtad Korykus, waar in de ſaffraan waſt.* Strab. 14. 461. zegt dat het weynig ſtadien van Korykus legt.

CORYCUS, i. f. Plin. H. 5. 27. *Een ſtad in Cilicien.*)

CORYLETUM, i. n. Ovid. F. 2. 587. *Een plaats*

Digitized by Google

plants met hazelaar beplant.

CÖRYLŬS, i. f. Virg. E. 1. 14. *Een hazelaar, een hazelnootenboom.*

CÖRYMBIĂ, æ. f. Plin. H. 19. 9. *Veyl, eyloof*, zeker gewas.

CÖRYMBIĀTŬS, ă, ŭm. Treb. Poll. Claud. 17. *Als troſjens*, of *troſjes van veylbeziën.*

CÖRYMBĬFĔR, ă, ŭm. Ovid. F. 1. 393. *Dat troſjens van veylbeziën draagt, met troſjes van veylbeziën behangen.*

CÖRYMBĪTĒS, æ. m. Plin. H. 26. 8. *Een zoort van eyloof*, een gewas.

CÖRYMBĬŬM, ĭi. n. Petron. 70. *Opgeſtrikt, opgeknoopt*, of *opgebonden haair*, of, als andere willen, *een paruyk.*

CÖRYMBŬS, i. m. Virg. E. 3. 39. Κόρυμβος. *Een troſje, riſt*, of *boſje van veylbeziën*, of *van eenig ander kruyd dat aan troſjes groeyt.*

Corymbus. Colum. 10. 237. *Een artichokſteel*, of *ſtronk.*

CÖRYPHÆŬS, i. m. Cic. N. D. 1. 21. Κορυφαῖος. *Het hoofd van een aanhang, de voorganger, belhamel, aanleyder, roervink.*

CÖRYTŬS, i. m. Virg. Æ. 10. 169. Κώρυτος. *Een pijlkoker.*

(CÖRYZĂ, æ. f. Celſ. 4. 4. *Verkoudheyd, ſnof, hoofdvloed.* Dit is zuyver Griekſch.)

C O S.

CŌS, ōtĭs. f. Liv. 1. 36. *Wetſteen, ſlijpſteen.*

Cos aquaria. Plin. H. 18. 28: 34. 15. *Een ſteen waar op men met water ſlijpt.* Olearis. Plin. H. 34. 15. *Een olyſteen, een ſteen waar op men met oly ſlijpt.*

Cotes duræ. Virg. E. 8. 43. Scrupuloſæ. Cic. T. Q. 4. 14. *Harde en kantige ſteenen van rotzen.*

• Cotem fortitudinis eſſe dicunt iracundiam. Cic. A. Q. 4. 41. *Zy zeggen dat de gramſchap de wetſteen der kloekmoedigheyd is; men zegt dat de gramſchap de dapperheyd aanzet en voed.*

C O S A C O S M.

CŌSĂ, æ. f. Cæſ. B. C. 3. 22. *Kaſſano*, een ſtad van Kalabriën.

COSACI ōrŭm. m. plur. *De Kozakken*, Volkeren waar van zommigen onder 't gebied van den Koning van Polen, [zommigen onder de Turken,] en zommigen onder den Keyzer van Rusland ſtaan.

COSANUM, i. n. Zie Coſa.

CÖSMĒTĂ, æ. m. Juv. 6. 477. Κοσμητής. *Een kamerdienaar, een kamerling.* Dit was voortyds een ſlaaf wiens werk was zyns Heers haair te krullen, te poeijeren, en hem op te ſchikken. Men zoude dus een *kamenier*, of *kapſter* konnen noemen. En in dien zin ſchynt het ook Juvenalis genomen te hebben, gelyk uyt het vervolg blykt.

† CÖSMĬCŬS, ă, ŭm. Mart. 7. 40. 1. *Een leerling van Sokrates.* Deze Wysgeer, als hy gevraagt wierd, van waar hy was: antwoordde, van de wereld. Het kan ook *verciert, opgeſmukt* betekenen.

Coſmica tam mala quam bona ſunt. Mart. 7. 40. 2. *Opgeſmukte dingen zijn zoo wel kwaad als goed; de leerlingen van Sokrates zijn zoo wel kwaad als goed; men vindt zoo wel quaade als goede onder de navolgeren van Sokrates.*

CÖSMÖGRĂPHĬĂ, æ. f. Κοσμογραφία. *Wereldbeſchrijving, aardrijksbeſchrijving, de beſchrijving der wereld*, volgens d'oorſprongkelykheyd van 't Griekſch.

(CÖSMÖGRĂPHŬS, i. m. *Wereldbeſchrijver, aardrijksbeſchrijver, een die de wereld beſchrijft.*)

C O S S. C O S T.

‡ CŎSSI, ōrŭm. m. plur. Feſtus. *Gerimpelde, gefronſte*, of *verſchrompelde oude luyden.*

(CŎSSIM. *Langs de dije, op de dije*, of *op 't dik van 't been.*

Sciunt hoc omnes, quantum eſt, qui coſſim cacant. Pompon. *by* Non. 1. 191. *Dat weeten alle, die langs de dijën hun gevoeg doen, dat weeten alle menſchen:* om dat de menſch zich als op zyn dijën zet, wanneer hy zyn gevoeg doet. Zie Incoxare.

Grabatum coſſim inſidens, ubertim flebam. Apul. M. 3. 129. *Met de dijën op 't bed hangende, kreet ik zeer.*)

CŎSSĬŬM, ĭi. n. Ptolem. 2. 6. *Baſas*, een ſtad van Gaskonjen.

CŎSSŬS, i. m. Plin. H. 17. 24. *Schietworm, houtworm.*

CŎSSYRĂ. Strab. 17. 573. *of*

CŎSYRĂ. Plin. H. 5. 7. *of*

CŎSŪRĂ, æ. f. Mel. 2. 7. Ovid. F. 3. 567. *Pantalarea*, een eyland van Afrika in de Middelandſche zee.

CŎSTĂ, æ. f. Plaut. Pſ. 1. 2. 4. *Een rib* in 's menſchen ligchaam.

Coſtæ navium. Plin. H. 13. 9. *De ribben*, of *zijden van de ſcheepen.*

† Coſta montis. Perſ. 1. 94. *De zijdheuvel van een berg, een heuvel die aan een berg leyt.*

CŎSTĀTŬS, ă, ŭm. Varr. R. R. 2. 2. 5. *Grof geribt, die groote ribben heeft.*

CŎSTŬM, i. n. Hor. O. 3. 1. 44. Κόστος. *en*

CŎSTŬS, i. f. Ovid. M. 10. 338. Zeker welriekend kruyd in Arabiën.

COTA. COTE. COTH.

CŎTĀRĬĂ, æ. f. Alphen. D. 33. 4. 15. *en*

CŎTĀRĬÆ, ārŭm. f. plur. Zie Cotoriæ.

COTES, ĭs. Zie Cautes.

CŎTHURNĀTŬS, ă, ŭm. Mart. 7. 62. 5. *Met broosjes*, of *tooneellaarsjes geſchoeyt, die hooge ſchoenen*, of *korte laarsjes aan heeft.*

• Vates cothurnatus. Ovid. F. 5. 348. Mart. 5. 5. 8. *Een Schrijver van een hoogdravende ſtijl*, of *die heel hoogdravend ſchrijft; een treurdichter.*

CŎTHURNŬS, i. m. Cic. Fin. 5. 14. *Een broosje*, of *hooge ſchoen.* Zeker gemeen ſchoeyzel, voor mannen en vrouwen.

Cothurnus. Hor. S. 1. 5. 64. Sidon. E. 8. 11. *Een ſchoeizel, dat de tooneelſpeelders in treurſpeelen gebruykten waar door ze heel groot ſcheenen.*

Cothurnus. Hor. A. P. 80. Quintil. I. O. 6. 1. *Een deftige, hoogdravende, verhevene*, of *mannelijke ſtijl.*

C O T I. C O T O.

CŎTĬCŬLĂ, æ. f. Plin. H. 34. 10. *Een wetſteenije, een ſlijpſteentje, een toetsſteentje.*

CŎTĪDĬĒ. adv. Zie Quotidie.

CŎTĬŬS, ă, ŭm. Cotia ſylva. *Het boſch van Ville-Coteres.*

CŎTŌNĂ, ōrŭm. n. plur. Zie Cottana.

CŎTŌNĔŬS, ă, ŭm. Coroneum malum. Plin. H. 15. 11. *Een quee, een queeappel*, of *queepeer.*

CŎTŌRĬÆ, ārŭm. f. plur. Alfen. D. 39. 4. 15. *Steengroeven waar uyt men wetſteenen haalt.*

[CŎTĬĀRĬŬS, ĭi. m. Gloſſ. Philox. Ἀκονητής, cotiarius, acutiator. *Een ſchaareſlijper, een zwaardveger.*]

C O T T. C O T U.

CŎTTĂBŬS, i. m. *Een ſlag, 't geluyd*, of *de klank van iets dat men nederkletſt.*

Cottabi bubuli. Plaut. Trin. 4. 3. 4. *Peesſlagen, zweep- of roedeſlagen, met een bullepees*, of *ſpanriem.* (Deze Schryver heeft het oog op een ſpel zoo genoemt, in de maaltyden eertyds gebruykelijk, en in Siciliën gevonden, dat Meurſ. de Lud. Gr. p. 28. wydloopig beſchryft.)

CŎTTĀNĂ, ōrŭm. n. plur. Plin. H. 13. 5. Κόττανα. *Zekere vijgjes*, of *kleyne vijgen.*

CŎTTĬÆ Alpes, *of* Alpes Cottiæ. Ammian. 15. 10. *Het Alpiſche gebergte, de ry bergen die den berg Genevre, Cenis, en Viſol bevat.*

CŎTŬLĂ. æ. f. Zie Cotyla.

CŎTURNIX, īcĭs. f. Lucret. 4. 642. Ovid. Am. 2. 6. 27. Plin. H. 10. 23. *Een wachtel, quakkel*, of *quartel*, zekere vogel.

C O T Y. C O V I.

CŎTYLĂ, æ. f. Cato R. R. 147. Pallad. 12. 10. Mart. 8. 71. 8. Κοτύλη. *Zekere Attiſche maat van negen Italiaanſche oncen.* Men zoude dus een halve vaan konnen noemen.

CŎTYLĒDŎN, ŏnĭs. f. Plin. H. 25. 13. Κοτυληδών. *Nagelkruyd*, zeker gewas.

CŎVĬNĀRĬŬS, ĭi. m. Tac. A. 35. 4. *Een wagenvechter, een ſoldaat die op een wagen vocht, met zeyſſens*, of *groote kromme meſſen beſlagen.*

CŎVĬNŬS, i. m. Lucan. 1. 426. [*of* Covinnus. Mart. 12. 24. 1.] *Zeyſſenwagen, een krijgswagen met zeyſſens*, of *groote kromme meſſen beſlagen.* [Veel in 't gebruyk by de Franſſen. Lucanus noemt deze

Digitized by Google

deze Belgas, om dat ze een deel van de Franſſen uytmaakten. En van die overgehaalt van de Engelſen. Van welke by Mel. 3. 6. deze woorden gekeezen worden: Britanni ſunt Gallice armati, curtus covinos vocant. Zie ons Lex. Antiq.]

C O V O. C O V U.

CŎVORDĬĂ, æ. f. *Koevorden*, of *Coeverden*, een ſtad in 't landſchap Drenthe, onder 't gebied van d'Algemeene Staaten.

[CŎVŬM, i. n. Varr. L. L. 4. 31. *Een boeren werktuyg omtrent den ploegſtaart.*]

C O X A. C O X E.

CŎXĂ, æ. f. Celſ. 2. 8. Plin. E. 2. 1. *en* CŎXENDIX, ĭcĭs. f. Suet. A. 80. *De dije, heup*, of *'t dik van 't been.*

C R A B.

CRĀBRO, ōnĭs. m. Virg. G. 4. 245. *Een horſel, weſpe*, of *groote vlieg die heel ſcherp ſteekt.*

* Irritare crabrones. Plaut. Am. 2. 2. 75. *De vergramde tergen, de toornigen verbitteren.* Dit ſpreekwoord is van de horſſelen genomen, die te vinniger ſteeken als men ze tergt.

C R A C. C R A M.

CRĂCŎVĬĂ, æ. f. *Krakow.* De hoofdſtad van kleyn Polen, aan de Weiſſelſtroom.

CRAMBE, ēs. f. Plin. H. 20. 9. Κράμβη. *Krulkool, zwartgroene kool.*

Crambe repetita. Juven. 7. 154. *Opgewarmde kool.* Dit is ook by de Romeynen een ſpreekwoord, om te betekenen een zaak, die tot walgens toe herhaalt word.

C R A N. C R A P.

(CRĀNĬŬM, ĭi. n. *De herſſenpan, 't bekkeneel.* Κράνιον. Dit is zuyver Griekſch.)

CRĀPŬLĂ, æ. f. Liv. 2. 30. Κραιπάλη. *Draaijing*, of *ſuyzeling van 't hoofd, ſuyzebolling, bedwelmtheyd van 't hoofd*, of *van de herſſenen, door te veel eeten*, of *drinken.*

Crapula. *Dronkenſchap.*

Exhalare crapulam. Cic. A. 2. 12. V. 3. 11. *De dronkenſchap uytwaaſſemen, nuchteren worden.* Diſcutere. Plin. H. 21. 20. *Nuchteren maaken, de dronkenſchap verdrijven.* Edormire. Cic. A. 2. 12. Edormiſcere. Plaut. R. 2. 7. 28. (Amovere. Plaut. Pſ. 5. 1. 34.) *Zijnen wijn*, of *de dronkenſchap uytſlaapen.*

Excutere alicui crapulam. Val. Max. 6. 2. 1. ext. *Iemand de dronkenſchap doen vergaan, iemand nuchteren maaken.*

CRĀPŬLĀRĬŬS, a, ūm. Plaut. Stich. 1. 3. 75. *Tot een gelag of dronkenſchap behoorende.*

CRĀPŬLŌSŬS, a, ūm. Jul. Firm. 8. 20. *Genegen tot dronkenſchap.*

C R A S.

CRĀS. adv. Hor. O. 1. 9. 13. Cic. Att. 13. 30. *Morgen*, of *overmorgen.*

CRĀSSĀMEN, ĭnĭs. n. Colum. 12. 25. *en* CRĀSSĀMENTŬM, i. n. Colum. 12. 12. *De droeſſem, de hef, het grondzop*, van een vocht.

Craſſamentum. Gell. 17. 9. *Dikte, moer, lijvigheyd, grovigheyd.*

CRĀSSĀTŬS, a, ūm. Ammian. 19. 4. *Dik gemaakt.*

CRĀSSĒ. adv. *Dik, vet, grof, lijvig, ineen gedrongen.* [De compar. *Craſſius* ſtaat by Plin. H. 37. 7.]

Craſſe intrinſecus & extrinſecus vaſa picantur. Colum. 12. 43. *De vaten worden van binnen en van buyten dik bepekt.*

* Scribere craſſe. Hor. E. 2. 1. 76. *Heel grof ſchrijven, plomp ſchrijven.*

CRĀSSĒSCO, ĭs, ēſcĕrĕ. *Zich meſten, dik, vet, grof, lijvig*, of *gezet worden.*

Eo frumento aves craſſeſcunt. Colum. 8. 9. *De vogels worden vet van dat koren.*

Craſſeſcunt pili. Plin. H. 11. 39. *Het haair word dik.*

Aër craſſeſcit in nubes. Plin. H. 2. 43. *De lucht word dik, de lucht bewolkt*, of *betrekt met wolken.*

(Craſſeſcente limo ad duritiam pumicis. Plin. H. 33. 5. *De ſlijk zoo hard wordende als een puymſteen.*

CRĀSSĬTĬES, ēi. f. *Dikte, vettigheyd.* Een woord van de latere eeuw.

Inter quos pectus & venter craſſitie reluctabant. Apul. M. 7. 189. *Waar tegens de borſt en buyk door hunne dikte aandrongen.*)

CRĀSSĬTŪDO, ĭnĭs. f. Plaut. Moſt. 3. 2. 134. *Dikte, grovigheyd, vettigheyd, lijvigheyd, gezetheyd.*

Parietum craſſitudo. Cæſ. B. C. 2. 8. *De dikte der wanden.*

Craſſitudo aëris. Cic. D. 1. 42. *De grovigheyd, dikte*, of *zwaarte der lucht.*

(CRĀSSO, ās, ārĕ. *Dik maaken.* Een woord van de latere eeuw.

Pili mei craſſantur in ſetas. Apul. M. 3. 139. *Mijn haair word zoo dik als borſtelen.*)

CRĀSSŬS, a, ūm. *Dik, grof, plomp, lomp, vet, lijvig, zwaar*, van dieren, boomen, vochten, boeken, enz. ſpreekende. De compar. *Craſſior* ſtaat beneden by Quintilianus, en de ſuperl. *Craſſiſſimus* by Cato R. R. 41.

Craſſum cœlum. Cic. Fat. 4. *of* Craſſus aër. Cic. T. Q. 1. 18. *Een grove, dikke, zwaare*, of *betrokke lucht.* Tenebræ craſſæ. Cic. A. Q. 4. 38. *Dikke duyſterniſſen.*

Craſſus ſanguis. Plin. H. 11. 38. *Dik bloed, geſtolt bloed.*

Craſſus ager. Cic. Fl. 29. Cato R. R. 6. *Een vet, goed*, of *vruchtbaar land; een vette grond*, of *goede aarde.*

Craſſus homo. Ter. Hec. 3. 4. 26. *Een dik, vet, gezet*, of *zwaarlijvig man.*

* Craſſus. Varr. *by* Non. 2. 137. *Grof, bot, plomp, lomp, onbeſchaaft*, van een menſch, 't verſtand, enz. ſpreekende.

Craſſa Minerva. Hor. S. 2. 2. 3. Craſſiore Muſa. Quintil. I. O. 1. 10. *Grovelijk, plompelijk, onbeſchaafdelijk, onbeſchofttelijk, lomp, zonder konſt*, of *geſlepenheyd.*

(CRĀSTĪNI die. Plaut. Moſt. 4. 1. 25. Gell. 2. 29. 10. 24. *Morgen.* Deze woorden wierden t'zamen gevoegt, en gebruykt als een Adverbium.

CRĀSTĪNO. Gell. 2. 29. *en* Craſtino die. Gell. 10. 24. *Morgen.*)

CRĀSTĪNŬS, a, ūm. *Dat tot morgen*, of *den volgenden dag behoord.*

Dies craſtinus. Cic. Att. 15. 8. *Morgen, de dag van morgen.* Stella craſtina. Plaut. Men. 1. 2. 62. *Een ſter, die morgen moet opkomen*, of *verſchijnen.*

Craſtina ætas. Stat. Th. 3. 562. *De toekomende tijd.*

* Fructus craſtinus. Plin. H. 13. 9. *Een nieuwe*, of *vroege vrucht.*

In craſtinum differre aliquem *of* aliquid. Cic. de Or. 2. 90. *Iemand*, of *iets tot morgen uytſtellen, verſchuyven, ſleepende*, of *ſleurende houden.*

C R A T.

(CRĀTÆŎGŎNON, i. n. Plin. H. 27. 8. Κραταιόγονον. Dioſcor. 3. 139. ἀπὸ τοῦ κραταιοῦν τὴν γονὴν, naar 't zeggen van Sarac. over Dioſcorides. *Plooykruyd.*)

CRĀTER, ēris. Virg. Æ. 3. 525. *Een beker, drinkbeker, kroes, drinkſchaal*, of *kop, nap.*

Crater delicatus. Cic. Att. 2. 8. *Een net gemaakte, een konſtig gewrochte drinkbeker*, of *drinkſchaal.*

Magno cratere laceſſere aliquem. Val. Flacc. 5. 571. *Iemand een volle kroes brengen*, of *toedrinken.* Boertender wyze zegt men, *iemand een wakkeren berkemeijer toebrengen.*

* Crater. Plin. E. 5. 6. *De kom van een ſpringbron.*

Crater. Plin. H. 3. 8. *Een groote opening, een groot tochtgat, hol*, of *kuyl in d'aarde*, of *in een berg.*

Crater. Ovid. F. 5. 522. *Een bekken, kom*, of *ſchotel.*

Crater. Vitruv. 9. 7. *De drinkſchaal*, of *kroes*, zeker geſternte.

CRĀTĒRĂ, æ. f. Cic. F. 7. 1. Curt. 4. 8. *Een beker, kop, kroes*, of *drinkſchaal.* Zie onze aantekening over Curtius.

Cratera. Vitruv. 9. 7. *De beker, kroes*, of *ſchaal*, zeker geſternte midden op 't lyf van den Leeuw.

CRĀTERRĂ, æ. f. Varr. *by* Non. 15. 36. *Een emmer, wateremmer, tobbe, kuyp, kruyk*, of *kan om water te haalen, een waterkan*, of *waterkruyk.*

CRĀTES, ĭs. f. Liv. 27. 3. Cæſ. B. G. 5. 40. Hor. Ep. 1. 2. 45. *Een horde, een ſlakezel van teen gevlochten.*

Crates. Virg. G. 1. 95. Crates dentatæ. Plin. H. 18. 18. *Een egge*, of *klauwe*, zeker werktuyg der landbouweren om de kluyten in een omgeploegt, *of* omge-

geſpit land te breeken.

Crates ſpinæ. Ovid. M. 8. 812. *De ruggraat met de ribben die 'er aan vaſt zijn.*

Vinea cratem facit. Colum. 4. 2. *De wijngaard groeyt door een.*

CRATICŬLA, æ. f. Cato R. R. 13. *Een hordetjen, een kleyne horde.*

• Craticula. Mart. 14. 221. 1. *Een rooſter.*

(CRATICŬLŪS, a, ūm. *Getralyt, tralijswyze gemaakt.*

Lucerna craticula. Cato R. R. 13. *Een getralyde lantaarn.*)

CRATIO, is, ivi, itūm, irĕ. acc. Plin. H. 18. 28. *Eggen, 't land eggen, de kluyten in een omgeploegt, of omgeſpit land met de egge, of klouwe breeken.*

(CRATIS, is. f. *Een horde.*

Sub cratim, uti jubeas ſeſe ſupponi. Plaut. Pœn. 5. 2. 65. *Dat gy bevelen zoud hem te laaten verzuypen.* Die van Athenen plachten een horde te werpen op de genen die in 't water ſmooren zouden, op dat ze niet boven mogten komen. Een ſtraffe ook eertyds gebruykelyk by de Duytſchen. Tac. G. 12. Liv. 4. 50. maakt ook gewag van de zelve, en 1. 51. noemt hy 't een nieuwe ſoort van ſtraffe.

CRATITIŬS, a, ūm. Cratitius paries. Vitruv. 2. 8. *Een hekken, een latteſchutting, of ſchutzel.* Een woord der bouwkonſt. Men zegt Cratitius, uyt inzicht van de ſchikking der latten, die naaſt malkanderen gezet, een ſoort van tralien maaken.)

C R E A.

CRĒĀMĔN, ĭnis. n. Prudent. Hamart. 505. *De ſchepping.*

CRĒĀTIO, ōnis. f. *Verkiezing, aanſtelling, benoeming.*

Creatio Magiſtratuum. Cic. L. L. 3. 3. *Verkiezing, of aanſtelling der Overheden.*

Creatio. Ulp. D. 1. 7. 15. §. 2. *Voortbrenging, veroorzaaking, teeling, geboorte.*

CRĒĀTOR, ōris. m. Lucan. 10. 266. *De ſchepper, veroorzaaker, werkmeeſter, konſtenaar, ſtichter, grondlegger, bouwer.*

Creator. Cic. D. 2. 33. Sen. H. 3. 54. *De Vader.*

CRĒĀTRIX, icis. f. Lucret. 1. 623. Catull. 63. 50. Virg. Æ. 8. 534. *d'Oorzaak, veroorzaakſter, bronader, ſtichtſter, voortbrengſter, uytwerkſter, moeder, voortteelſter.*

Bellorum creatrix. Val. Fl. 5. 142. Sil. 15. 184. *De bronader, ſtookſter, of d'oorzaak van den oorlog.*

(CRĒĀTŪRĂ, æ. f. *Een ſchepzel.* Een woord van de latere Schryveren. Sidonius maakt de tweede lettergreep kort in 't volgende voorbeeld.

Materiam cunctis creaturis aëra credens. Sidon. C. 15. 92. *Geloovende dat de lucht is de ſtoffe voor alle ſchepzelen.*

Illius eſt ipſe, cujus & cœlum eſt, & omnis creatura. Tertull. Apol. 39. *Hy is des geenen, wiens de hemel is, en alle ſchepzel.*)

C R E B.

CRĔBĔR, bra, brūm. *Dikwils, veel, veelvuldig, menigmaal, menigwerf, meermaals, ettelijke reyzen.* De compar. *Crebrior* ſtaat by Liv. 4. 5. en de ſuperl. *Creberrimus* by Cicero beneden.

Crebras literas mittere. Cic. Att. 11. 10. *Dikwils ſchrijven, veel brieven ſchrijven, of wekkeuren.*

Crebri ictus. Virg. Æ. 12. 713. *Verdubbelde, herhaalde, of menigvuldige ſlagen, een hagelbuy van ſlagen.*

Crebri hoſtes occidere. Plaut. Am. 1. 1. 81. *Daar zijn veele vyanden geſneuvelt, of op de plaats blijven leggen, of daar zijn veele vyanden dood gebleven.*

Creber. *Dicht, dik, geſloten, vaſt, na by malkanderen gezet, in een gedrongen.*

Crebræ arbores. Virg. G. 3. 334. *Een dicht geboomte, boomen die dicht by malkanderen ſtaan.*

Sermo creberrimus per eos dies fuit, te, &c. ſeq. inf. Cic. A. 14. 5. *Men heeft dien gantſchen tijd niet anders geſproken, dan dat gy, enz. Geduurende dien tijd is 'er dikwils geſprek voorgevallen, dat gy, enz. In die dagen heeft 'er een ſterk gerucht geloopen, dat gy, enz.*

Creber in eo fuiſti. Cic. Pl. 34. *Gy hebt daar lang opgeſlaan, gy hebt u daar zeer lang, of zeer breed over uytgebreyd.*

Thucydides creber eſt rerum frequentia. Cic. de Or. 2. 13. *Thucydides is vol ſchoone zaaken, heeft veel fraaije dingen.*

Creber procellis. Virg. Æ. 1. 89. *Stormachtig, buyachtig, die veel ſtormt, of dikwils onweêr maakt,* van een wind ſpreekende.

(Creber arundinibus lucus cœpit ibi ſurgere. Ovid. M. 11. 190. *Daar is een dik rietboſch, of een boſch van riet opgeſchoten.*).

CRĔBESCO. Zie Crebreſco.

CRĔBRA. adv. Virg. G. 3. 500. *en*

CRĔBRE. adv. Vitruv. 8. 3. Zie Crebro.

CRĔBRESCO, is, crēbrŭi, crēbrēſcĕrĕ. Virg. Æ. 3. 530. Plin. E. 7. 27. 8. *Vermeerderen, toeneemen, aanwaſſen, aangroeijen, zich verſpreyden, zich verder uytbreyden,* van een tyding, gerucht, wind, enz. ſpreekende.

CRĔBRĬTĀS, ātis. f. *Dikte, dikheyd.*

Crebritas arborum. Vitruv. 2. 1. *De dikte van 't geboomte, de dikte van een woud, of van een boſch.*

Tanta erat crebritas literarum. Cic. Att. 13. 18. *Zoo groot was 't getal der brieven.*

• Crebritas officiorum. Cic. F. 3. 1. *Onvermoeytheyd om dienſt te doen.*

CRĔBRĬTĔR. adv. *Dikwils, menigmaal, veelmaal, menigwerf, verſcheyde reyzen, vaak, geduuriglijk.*

Parietes materia crebriter ſatiati. Vitruv. 2. 8. *Muuren daar veel mortel aan is, die dik van mortel, of kalk zijn.*

CRĔBRĬTŪDO, ĭnis. f. Siſen. by Non. Zie Crebritas.

CRĔBRO. adv. Cic. Att. 6. 5. *Menigmaal, dikwils, veelmaal, menigwerf, vaak, ettelijke, of verſcheyde reyzen, [meermaals.]* De compar. *Crebrius* ſtaat by Cic. D. 1. 42. en de ſuperl. *Creberrime* by Cic. D. 1. 27.

CRĔBRO, as, avi, ātūm, ārĕ. Plaut. Truc. 1. 1. 19. *Herhaalen, dikwils doen.*

C R E D.

CRĒDĬBĬLĬS, is. m. & f. lĕ, is. n. Cic. I. R. 2. 30. *Waarſchijnelijk, geloofelijk, geloofbaar, baarblijkelijk, bewijſſelijk, blijkbaar.* [De compar. *Credibilior* ſtaat by Quintil. I. O. 4. 2.]

CRĒDĬBĬLĬTĔR. adv. Cic. Dej. 6. *Waarſchijnelijk, oogenſchijnelijk, naar den ſchijn.*

CRĒDĬTOR, ōris. m. Cic. P. Q. 27. *Schuldeyſcher, ſchuldvorderaar, een die geld uytzet, of in te maanen heeft.*

Creditor. Plin. E. 1. 13. *Iemand, die een weldaad bewijſt, om wederom een weldaad te ontfangen.*

CRĒDĬTRIX, icis. f. Paull. D. 20. 4. 16. *Een ſchuldeyſchter, ſchuldeyſcheresse; inſchuldſter.*

CRĒDĬTŪM, i. n. Quintil. I. O. 5. 10. Sen. B. 2. 34. *Een inſchuld, boekſchuld, een ſchuld die men in te vorderen heeft.*

CRĒDĬTŪS, a, ūm. *Toebetrouwt, geleent.*

Solutio rerum creditarum. Cic. Off. 2. 24. *Betaling van geleend geld.*

Creditum reddere. Ovid. Art. Am. 2. 351. *Het toevertrouwde wedergeeven.*

CRĒDO, is, dĭdi, dĭtūm, dĕrĕ aliquid. *Iets gelooven, ergens geloof aan geeven, of geloof aan ſlaan, zich ergens van laaten overreeden, iets voor waarheyd aanneemen.*

Credere alicui. Cic. N. D. 1. 26. *Iemand gelooven, of geloof geeven.*

Credere oculis ſuis. Liv. 39. 49. *Zijne oogen gelooven, gelooven 't geen men ziet.*

Credis huic quod dicat? Ter. E. 4. 4. 37. *Geloofſt gy 't geene hy zegt? Gedraagt gy u aan zijn zeggen? Stelt gy geloof aan zijn woorden?*

Credone tibi hoc? Ter. And. 3. 2. 17. *Meent gy, dat ik dat geloove?*

Magnificum id ſibi credidit. Tac. An. 2. 2. *Hy heeft dat voor een groote eer opgenomen, of opgevat; hy heeft gemeent of geoordeelt daar door zeer vereert te zijn.*

De me aliis ne credas. Sen. Helv. 4. *Geloof niet wat andere u van my zeggen.*

• Credere aliquid fidei alicujus. Cic. Fl. 20. Ter. E. 5. 2. 59. *Iemand iets vertrouwen, in handen ſtellen, te bewaaren geeven.* Conſilia ſua alicui. Ter. E. 1. 2. 48. *Iemand zijn voornemens vertrouwen, of in vertrouwlykheyd openbaaren.*

Credere alicui pecuniam. Cic. F. 1. 7. *Iemand geld leenen.*

Hoc ei per ſyngrapham credidi. Cic. At. 13. *Ik heb hem dat op een briefje geleent.*

De actis Deorum credere reverentius viſum eſt, quam ſcire. Tac. G. 34. *Men heeft geloofſt dat het eerbiediger was de*

Digitized by Google

te verborgentheden der Goden te gelooven, dan te verſtaan, of *te doorgronden.*

Credidit (illis) de perfidia. Tac. H. 2. 60. *Hy heeft op hun getuygenis gelooft hen ſchuldig te zijn aan dat verraad: hy heeft het verraad op hun zeggen gelooft.*

Oculis de homine non credo. Sen. V. B. 2. *Ik geloof*, of *vertrouw geen menſch op 't gezicht; ik oordeel niet van een menſch naar 't geen ik 'er uyterlijk van zie.*

Credere ſe Neptuno. Plaut. R. 2. 6. 2. *Zich 't ſcheep*, of *op zee begeeven.*

Credere ſe tectis alicujus. Cic. Att. 3. 15. *Onder iemands dak ingaan, by iemand huysveſting*, of *zijn verblijf neemen.*

CRĒDŬLĬTĀS, ātĭs. f. Cic. F. 10. 23. *Ligtgeloovigheyd, ligte toeſtemming van iets, voorbarig geloof.*

CRĒDŬLŬS, ă, ŭm. Cic. S. 11. *Ligtgeloovig, die iets ligtelijk gelooft, voorbarig in 't gelooven.*

Præbere ſe credulum. Cic. Att. 15. 16. *Ligtgelovig zijn, ergens ligtelijk geloof aan geeven*, of *geloof aan ſlaan.*

Credula ſpes. Tib. 2. 7. 1. *Een lichtgelovige hoope.*

C R E M.

(CRĔMĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Gloſſ. Cyr. *Dat aangeſteken*, of *verbrand kan worden.*

CRĔMASTĒRĔS, ŭm. m. plur. Celſ. 7. 18. Κρεμαστῆρες. *De pezen der zaadballen.* Zoo verklaart het Colum. 6. 26. om dat ze aan de zelve hangen. Dit woord is zuyver Griekſch.)

CRĔMĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 23. 2. *Brandſtichting, brand, verbranding.*

(CRĔMĀTŎR, ōrĭs. m. *Een verbrander, een die iets aanſteekt*, of *verbrandt.*

Cremator Deus. Tertull. Adv. Marc. 5. 16. *Godt, die de wereld verbranden*, of *met vuur ſtraffen zal.*

CRĒMENTŬM, ī. n. Gloſſ. Phil. Crementa, αὐξήσεις. *Aangroeijing, aanwas, toeneming, groeijing*, of *vermeerdering.*

Ut cremento corpora fierent majora. Varr. *by* Non. 2. 767. *Dat de ligchaamen door 't aangroeijen zouden grooter worden.*

Unguium & capillorum crementa. Tertull. de Reſur. Carn. 58. *'t Groeijen van de nagelen en 't haair.*

CRĔMĬĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Iets daar zwavelſtokken van konnen gemaakt worden.*

Si arbores cremiales fuerunt. Ulp. D. 24. 3. 7. §. 11. *Indien de boomen zoodanig geweeſt zijn, dat 'er zwavelſtokken konden van gemaakt worden.*)

CRĔMĬŬM, ĭi. n. Colum. 12. 19. *Een droog rijsje, ſpaantje, ſpaandertje*, of *zwavelſtokje om 't vuur me: t'ontſteeken.*

CRĔMO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Ovid. M. 8. 844. *Iets branden, verbranden, aanſteeken, laaten verbranden.*

Cremare igni. Cic. L. L. 2. 22. Cæſ. B. G. 1. 4. *Met vuur verbranden*, of *verteeren.*

Cremare in cinerem. Plin. H. 20. 5. *Tot aſch verbranden.*

Humili ſepultura cremari. Cic. A. 14. 13. *Een geringe begraaffenis hebben.*

CRĔMŌNĂ, æ. f. Plin. H. 3. 19. *Kremone*, een ſtad van Italiën, [In 't Hertogdom van Milanen, aan de Po.]

CRĔMŎR, ōrĭs. m. Cato R. R. 87. *De room van iets.*

Cremor ptiſanæ. Celſ. 3. 7. *De room van gerſtedrank.*

[CREMSĂ, æ. f. *Krembs.* Een ſtad van Neder-Ooſtenryk, aan den Donau.]

C R E N. C R E O.

CRĒNĂ, æ. f. Plin. H. 11. 37. *Een kerf, ſplit, houw, ſnede, inkerving, inſnijding.* (Deze Schryver neemt het (indien by hem alzoo moet geleezen worden, waar aan Harduinus twyffelt, om dat het in niet een geſchreven codex gevonden word, en misſchien by niet een goed Schryver, ſchoon men leeſt in een oud Gloſſarium Crenæ, γλυφίδες) voor eenige *kerfjes*, of *ſcherpigheden van de maag van een zeeſnekke.*)

CRĔO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Scheppen, maaken, voortbrengen, aanſtellen, verkiezen, veroorzaaken, brengen, toebrengen, aandoen.*

Creare Magiſtratum. Cæſ. B. G 7. 32. *Een Overheyd verkiezen*, of *aanſtellen.* Ducem bello gerendo. Liv. 1. 23. *Een Veldheer*, of *algemeen Krijgshoofd verkiezen om den oorlog te voeren*, of *voort te zetten.*

Creare faſtidium. Plin. H 22. 24. *Walging geeven*, of *veroorzaaken.* Errorem. Cic. D. 2. 26. *In dwaling brengen, dwaling veroorzaaken.*

Creare lites. Plaut. Pœn. 3. 2. 9. *Gedingen, twiſtzaaken, oneenigheyd veroorzaaken*, of *verwekken.* Periculum alicui. Cic. V. 2. 37. *Iemand in gevaar brengen, iemand gevaar verwekken.* Voluptatem alicui. Plaut. Caſ. 2. 7. 3. *Iemand vermaak aandoen.* Diſſolutionem ſtomachi. Plin. H. 9. 48. *Iemand aan 't afgaan en braaken helpen.*

Creare adverſam valetudinem. Celſ. Præf. *Een ziekte veroorzaken.*

(Creare. *Teelen.* Een woord dat van d'ouderen in 't teelen der kinderen gebruykt word by de Schryvers, in dicht en ondicht.

Sulmone creati quatuor juvenes. Virg. Æ. 10. 517. *Vier jongelingen te Sulmo geteelt.*

Quidnam futurum eſt? ſi crearit liberos. Phædr. 1. 6. 9. *Wat ſtaat 'er te gebeuren? indien hy zal kinderen geteelt hebben.*

Is Æneam Sylvium creat. Liv. 1. 3. *Die teelt Æneas Sylvius.*

Coiſſe liberorum creandorum cauſa. Quintil. D. 247. *Dat hy 'er een beſlaapen heeft om kinderen te teelen.* Men zegt ook *Creare* van een vrouw die baart. Matre ſerva creatus. Flor. 1. 6. *Uyt een ſlavinne geboren.*)

C R E P.

‡ CRĔPAX, ācĭs. omn. gen. Sen. E. 114. *Dat gerucht, gekraak*, of *geraas maakt, krakende, razende, geraas makende.*

‡ CRĔPĔRŬS, ă, ŭm. Lucret. 5. 1295. *Twijffelachtig, onzeker, onwis*, of *ongewis.*

Creperum noctis. Symmach. E. 1. 1. 13. *Het donkere der nacht.*

CRĔPĬDĂ, æ. f. Cic. P. R. 10. Suet. Tib. 13. Κρηπίς. *Een voetzool, een ſchoeyzel met een enkele zool*, die men boven met riemtjes aan den voet vaſtbond. Zie wat wy van dit ſchoeyzel over Suetonius en in 't Lex. Antiq. gezegt hebben.

Ne ſutor ultra crepidam. Plin. H. 35. 10. *Schoenmaker, houd u by uw leeſt.* Dit ſpreekwoord is geſprooten van Apelles.

CRĔPĬDĀRĬŬS, ă, ŭm. *Van een voetzool*, of *zoolſchoeyſel.*

Crepidarius ſutor. Gell. 13. 21. *Een ſchoen- of voetzoolmaaker.*

CRĔPĬDĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Piſ. 38. *Die voetzoolen draagt*, of *aanheeft.*

CRĔPĪDO, ĭnĭs. f. Cic. Or. 67. *Het boord, de kant, rand, 't uyterſte dat van water word beſpoelt.*

Crepido urbis. Cic. V. 5. 37. *De kaay van een ſtad op den oever van een ſtroom.* Maris. Vitruv. 5. 12. *d'Oever, de ſtrand van de zee, een zeedijk.*

Crepido. Virg. Æ. 10. 653. Varr. R. R. 3. 11. *Het boord, de kant, rand*, of *'t uyterſte van wat het ook zy*, als van een put, rotz, afgrond, enz.

[Crepido. Curt. 4. 5. 21. *Een haven half rond uyt ſteenen gemaakt.*]

CRĔPĪDŬLĂ, æ. f. Gell. 13. 21. *Een voetzooltje.*

CRĔPĬTĀCŬLŬM, ī. n. Colum. 9. 12. *Een ſchel, bel, ratel, klater, klep, cymbaal*, en voort allerley tuyg, wat men gebruykt om geluyd en geraas te maaken.

CRĔPĬTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Tib. 2. 5. 81. *Kraaken, knappen, knarſſen, krijſſen, ruyſchen, rammelen, puffen, raazen, geraas maaken.*

Culminibus crepitant nimbi. Virg. Æ. 5. 459. *De ſlagregen ruyſcht op het dak.*

Crepitare in igne. Plin. H. 12. 17: 31. 7. *In 't vuur puffen.*

Crepitare dentibus. Plaut. R. 2. 6. 52. *Met*, of *op de tanden knarſſen.*

Vacuus mihi venter crepitat. Plaut. Am. 4. 2. 12. *Mijn ledige buyk rammelt van honger.*

CRĔPĬTŬS, ūs. m. *Gekraak, geknars, knarſſing, gerammel, gekrijſch, gepuf, gedruys, geraas, geklets, ruyſſing.*

Crepitus armorum. Plin. H. 2. 57. *'t Gekrijſch*, of *'t gerammel der wapenen.* Dentium. Cic. T. Q. 4. 8. *Knarſſing der tanden.* Cardinum. Plaut. Curc. 1. 3. 1. *'t Gekraak van de hengzelen.* Plagarum. Cic. V. 5. 62. *Het gekraak der ſlokſlagen.* [Digitorum. *Het gerammel, het*

Digitized by Google

het gedruys der vingeren. Daar mede wekten de Oude hunne ſlaaven om tot hun werk te gaan. Daar op ziet Tib. 1. 2. 32. eyſchten zy op de maaltyden den waterpot. Mart. 3. 82. 15. Petron. c. 27.] Zie ons Lex. Antiq.

(Crepitus. Cic. F. 9. 22. *Een wind die iemand laat.*

Crepitum emittere. Suet. Cl. 32. Reddere. Plin. H. 27. 12. *Een wind laaten.*)

CREPO, ās, crĕpŭi, crĕpĭtum, crĕpārĕ. *Kraaken, knarſſen, knappen, klikken, rammelen, krijſſen, raazen, klotzen, geraas maaken.*

Foris crepuit. Ter. Ad. 2. 3. 11. *De deur heeft gekraakt.* Fores crepuerunt a nobis. Ter. H. 3. 3. 52. *Onze deur heeft gekraakt.* (Men heeft een teken gegeeven, dat de deur zal geopent worden, en dat iemand zal uytgaan. De deuren gingen eertyds op naar de ſtraat: en die uytgaan wilden, ſloegen eerſt van binnen tegen de deur aan, op dat die geenen, die van buyten of voor de deur ſtonden, of het huys voorby gingen, gewaarſchouwt wierden, dat zy zig wagtten van niet bezeert te worden.)

Crepare. Virg. Æ. 5. 206. *Barſten, aan ſtukken knappen, ſcheuren, ſplijten.*

Crepare aliquid. Hor. E. 1. 7. 84. *Ergens een groot gerammel van maaken, geduurig iets in den mond hebben, t'elkens ergens van ſpreeken.*

Ad menſam leges crepare. Plaut. M. G. 3. 1. 57. *Over tafel de wetten geduurig in den mond hebben.*

(Et crepat antiquum genus. Lucret. 2. 1167. *Hy roemt, ſnoft, of ſpreekt geduurig van zijn oud geſlacht; hy ſpreekt nergens anders dan van zijn oud geſlacht.*

Crepare. *Klaagen.*

Quis poſt vina gravem militiam, aut pauperiem crepat? Hor. O. 1. 18. 5. *Wie klaagt 'er, als hy wel gedronken heeft, over den zwaaren oorlog, of armoede?* of *dat hem den oorlog, of armoede zwaar vallen?*

CREPUNDIA, ōrŭm. n. plur. Plaut. M. G. 5. 1. 6. *Kinderſpeelgoed*, of *ſpeeltuyg, allerhande kinderſpel*, of *poppegoed*; als poppen, paardjes, ſluytjes, enz.

(Crepundia, wierden ook genoemt die gedenktekens, waar mede de jonge kinderen, volgens 't gebruyk van die eeuwen, voor vondelingen weggeworpen wierden, op dat zy door de barmhertigheyd van vreemden opgevoed zynde, door de zelve herkent, en weder tot hun geſlacht gebragt konden worden. Plaut. Ciſt. 3. 5. en 6. Zy wierden daarom ook monumenta genoemt. Ter. E. 4. 6. 15. En Plautus telkze wydloopig op. R. 4. 4. 112. ... 127.

Puerilibus conſentanea crepundiis. Val. Max. 6. 9. 7. ext. *Kinderachtige dingen, en gelijk als poppegoed.*

Non nævo aut crepundiis aliquem velle cognoſcere. Cic. Cl. 91. *Iemand uyt eenig gebrek, noch uyt de gedenktekenen van vondelingen niet willen leeren kennen.* Deze Schryver heeft het oog op de vorige eeuwen, waar in de geenen, die voor vondelingen weggeworpen wierden, om te beter te zyner tyd gekent te mogen worden, in de huyd eenige tekentjes met een brandyzer gebrand wierden. Zie daar van het voorbeeld van Habis by Juſtin. 44. 4. 9. Oedipus by Hyg. F. 67.

Crepundia. *De luuren van een kind.* Semeſtris loquutus eſt Crœſi filius in crepundiis. Plin. H. 11. 51. *De zoon van Crœſus heeft, als hy een half jaar oud, en noch in de luuren was, geſproken.* In ons Lex. Antiq. beſchryven wy ze wydloopiger.

CREPUSCULUM. Ovid. M. 4. 400. *De ſchemering, 't ſchemerlicht tuſſchen licht en donker.* Serv. Æ. 2. 268. neemt het voor *de ſchemeringe des morgens, het krieken van den dag*, of *den dageraat*. Vader Tachard voor den *dageraat, en ſchemeravond*, miſſchien volgende Papias en Cyrillus. Maar d'Ouden hebben 't genomen voor *den ſchemeravond.* Zoo doen, alle de deelen des nachts optellende, Varr. L. L. 5. 1. Ovid. Am. 1. 5. 5. Cenſor. D. N. 24. Apul. M. 2. 125. *en* Plin. H. 18. 25. met Colum. 11. 1: 12. 1. ſtellen mane tegens het crepuſculum.) Zie ons Lex. Antiq.

C R E S.

CRES, ētĭs. m. Cic. Mur. 35. *Een Kandiër, een die van Kandia is.*

CRESCENTIA, æ. f. *Het lengen der daagen.*

Horarum brevitas, aut creſcentia. Vitruv. 9. 9. *De kortheyd*, of *langheyd der uuren, de korting of verlenging der uuren.* d'Ouden maakten de uuren grooter wanneer de dagen langer waren.

CRESCO, crēvi, crētum, crēſcĕrĕ. *Aanwaſſen, toeneemen, groeijen, lengen, vergrooten, groot*, of *hoog worden.*

Creſcere in domo alicujus. Suet. O. 1. *In iemands huys groot gemaakt, opgebragt*, of *opgevoed worden.*

Arbor hæc creſcit in latitudinem. Colum. Arb. 17. *Deze boom waſt breed uyt, ſpreyt zijn takken breed uyt, groeyt in de breedte.*

Lacus creſcit. Cic. D. 1. 44. *Het meyr waſt, word hoog*, of *vloeyt op.*

• Hoſtium animi creſcunt. Cic. Man. 15. *De vyanden worden grootmoedig.*

Opes illius multum creverunt. Ovid. F. 1. 211. Crevit in multas opes. Liv. 1. 7. *Zijn goed is zeer vermeerdert, hy is zeer rijk geworden, zijn middelen zijn veel aangegroeyt, hy heeft zijn fortuyn wel gemaakt.*

Apud Regem alicujus criminibus creſcere. Liv. 1. 47. *Zich met iemand te beſchuldigen groot*, of *aangenaam by den Koning maaken.*

(Creſcere. *Opkomen, meerder worden, tot hooger ampten komen, aangenamer worden.*

Paſtores hedera creſcentem ornate Poëtam. Virg. E. 7. 25. *Gy herders ô! den Dichter, die allengskens opkomt*, of *in de Dichtkonſt toeneemt, een veyl-* of *eyloofkrans op 't hoofd.*

Creſcere ex aliquo. Cic. S. R. 30. *Tot iemands nadeel groot worden.*

Date illis creſcendi copiam. Ter. H. Prol. 28. *Geeft hen magt*, of *gelegentheyd*, of *ſtaat hen toe om by u aangenamer*, of *aanzienlijker te worden.*)

[CRESSIACUM, i. n. *Creſſy.* Een ſtad van Vrankryk in Picardiën aan de rivier de Serre.]

CRESSIUS, a, ŭm. *Dat onder Kandia behoort, dat in Kandia legt.*

Cervam inter nemora Creſſia fixit. Virg. Æ. 4. 70. *Hy heeft een hinde in de boſſchen van Kandia geſchoten.*

CRESSUS, a, ŭm. *Die*, of *dat van Kandia is.*

Et Deus exſtinctum Creſſis Epidaurius herbis reſtituit. Prop. 2. 1. 63. *En Æſculapius heeft den overledenen herſtelt door kruyden*, of *geneesmiddelen van Kandia*, of *in Kandia gewaſſen.*)

Creſſa ne careat dies nota. Hor. O. 1. 36. 10. *Laat dien dag met krijt getekent worden.* Dat is, *dat die dag gelukkig worde geacht, dat hy een gelukkige dag zy.* De Ouden onder de Thraciers en Kandiers tekenden de gelukkige dagen met een witte ſteen, en de ongelukkige met een zwart teken aan.

Creſſa. Ovid. Her. 2. 76. *Een vrouw die van Kandia is.*

C R E T.

CRETA, æ. f. Cic. Fl. 16. *Krijt, witte potaarde.*

Creta viridis. Vitruv. 7. 7. *Groene krijt, groene aarde.* Barbarus meynt dat het *'t berggroen* is.

• Creta notare. Perſ. 5. 108. *Iets goed kennen, goedkeuren, voor goed houden*, of *achten.*

(Creta. *'t Perk*, of *d'eyndpaal van 't renperk*, zoo genaamt, om datze met kryt afgetekent was.

Quam nunc in circo cretam vocamus. Sen. E. 108. *Dat wy nu in 't renperk d'eyndpaal noemen.*

Curſor cretam contingit. Sen. B. 3. 5. *De loper bereykt d'eyndpaal*, of *komt aan d'eyndpaal.*)

CRETA, æ. f. Virg. Æ. 3. 104. *Kreta*, hedensdaags *Kandia*, een cyland in de Middelandſche zee.

CRETACEUS, a, ŭm. Frumentum cretaceum. Plin. H. 18. 9. *Koren in een krijtachtige aarde gewaſſen.*

CRETÆUS, a, ŭm. *Die van Kandia is.*

Cretæa tracta puella rate. Prop. 3. 17. 26. *Een meysje geſleept in een ſchip uyt Kandia.*)

CRETARIUS, a, ŭm. Cretaria taberna. Varr. L. L. 7. 30. *Een krijt-winkel.*

CRETATUS, a, um. Cic. A. 2. 3. *Met krijt*, of *met wit getekent, wit gemaakt, gewit, met krijt beſtreken.*

CRETENSIS, is. m. & f. sĕ, is. n. Cic. N. D. 3. 21. *Van Kandia*, of *Kreta*, of *tot dat eyland behoorende.*

(CRETI-

(CRĔTHMŎS, ī. m. Plin. H. 26. 8. *en* Crethmos agrios. Plin. H. 25. 13. Κρῆθμος. Galen. de Simpl. Med. p. 196. Κρῆθμον en κρίταμον. Dioſcor. 2. 157. *Zeevenkel*, *of* veel meer, als de geleerde Harduinus meent, *porceleyn.*)

CRĒTĬCŬS, ă, ŭm. *Dat tot Kandia behoort*, *dat in Kandia legt.*

Triſtitiam & metus tradam ventis portare in mare Creticum. Hor. O. 1. 26. 2. *Ik zal de winden mijne droefheyd en vreeze in de zee van Kandia laaten brengen. Ik zal mijn droefheyd laaten vaaren.*)

• Creticus pes. Cic. Or. 94. de Or. 3. 47. *Een Kretenſiſche voet.* Een voet in de Dichtkonſt, uyt drie lettergreepen, welkers eerſte en laatſte lang, en de middelſte kort is, beſtaande.

(CRĒTĬFŎDĬNĂ, æ. f. Ulp. D. 24. 3. 7. §. 14. *Een krijtgroeve*, *een mijn daar men krijt uythaalt.*)

CRĒTĬO, ōnĭs. f. Cic. Or. 1. 22. *d'Aanvaarding*, of *bezitneming van een erfſenis*, *de plechtelijkheyd der Ouden in 't aanvaarden van een erffenis.* [Veel meer, *Het bezien*, of *overleg*, *of het aanvaarden van iemands erffenis voordeelig zal zijn of niet.* Daar toe wierden hem, die erfgenaam zoude zijn, eenige dagen tyd gegeeven. Zie ons Lex. Antiq.]

CRĒTŌSŬS, ă, ŭm. Plin. H. 15. 18. Ovid. M. 7. 464. *Krijtachtig*, *vol*, of *overvloedig van krijt*, van een plaats, land, enz. ſpreekende.

CRĒTŬLĂ, æ. f. Cic. V. 4. 26. *Een ſtukje krijt*, *een weynig leemachtige*, of *vette aarde.* d'Ouden gebruykten 't om hunne brieven meê toe te zegelen.

† CRĒTŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 3. 608. *Geboren*, *geſproten*, *afkomſtig*, *geteelt.*

Trojano a ſanguine cretus. Virg. Æ. 4. 191. *Uyt Trojaanſch bloed geſproten*, *van 't Trojaanſch geſlacht.*

Electra cretus. Virg. Æ. 8. 135. *Van Electra afkomſtig*, *Electraas zoon.*

C R I B.

(CRĬBELLĀTŬS, ă, ŭm. Pallad. 1. 41. Apic. R. C. 1. 5. *Door een zeef geloopen*, *gezift*, *gekleynſt.*

CRĬBELLŬM, ī. n. *Een zeefje*, *een kleyne zeef.*

Tunc cribello ſpiſſo cernimus, ut grana non tranſeant. Pallad. 7. 11. *Dan laaten wy 't door een dicht zeefje loopen*, *op dat de kernen niet meê doorſchieten.*)

CRĪBRĀRĬŬS, ă, ŭm. Plin. H. 18. 11. *Van een zeef*, of *teems.*

CRĪBRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Colum. 12. 23. *Ziften*, *door een zeef laaten loopen*, *kleynzen*, *door een teems gieten.*

Cribrare. Plin. H. 25. 5. *Door een teems zijgen*, *door een teems*, of *zeef gaan.*

CRĪBRŬM, ī. n. Cic. D. 1. 27. *Een zeef*, *zeeve*, of *teems.*

Cribro decuſſa farina. Perſ. 3. 112. *Gebuydelt meel.*

Aquam in cribrum ingerere. Plaut. Pſeud. 1. 1. 103. *Water in een zeef gieten*; dat is, *vergeefſche moeyte doen.*

C R I M.

CRĪMĔN, ĭnĭs. n. *Een misdaad*, *euveldaad*, *ſchelmſtuk*, *laſterſtuk*, *booze daad*, *boos bedrijf*, *ſnood ſtuk*, *zonde*, *misdrijf*, *ſchuld.*

Ingrati animi crimen. Cic. Att. 9. 2. *Ondankbaarheyd*, *een niet erkentenis.*

Capitale *of* Capitis crimen. Cic. V. 5. 9. *Een halszaak*, *een doodwaardige misdaad*, *een daad die de dood verdient.*

Crimen Majeſtatis. Clu. 35. *Een misdaad van gequetſte hoogheyd*, *van geſchonde majeſteyt.*

• Crimen. Cic. V. 1. 7. Suet. A. 71. *Beſchuldiging*, *betrekking*, *bezwaring.*

• Crimen falſum. Ovid. M. 13. 108. *Een valſch vermoeden*, *een lichtvaardig*, of *roekeloos oordeel*, *een valſche beſchuldiging.*

Dare aliquid crimini. Cic. V. 5. 50. *Iets kwalijk duyden*, *laaken.*

Venire in crimen. Ter. Hec. 3. 1. 57. *In achterdogt komen.*

Vocare aliquem in crimen. Cic. V. 5. 50. *Iemand beſchuldigen.*

Serere crimina belli. Virg. Æ. 7. 339. *Twiſt en oneenigheyd zaaijen*, *de gemoederen tot den oorlog ophitzen*, of *aanzetten.*

(Crimen. *Een ſchuldige*, of *handdadige.*

Crimine ab uno diſce omnes. Virg. Æ. 2. 65. *Leer van dien eenen handdadigen* (Sinon) *dat alle de Grieken bedriegers zijn*, *dat alle de Grieken even bedrieglijk zijn*, of *dat d'eene handdadige is als d'andere.* Zie Voſſ. Inſt. Orat. 4. 7. 10.)

[Crimen. Cic. V. 2. 4. *Een beſchuldingſchrift. Een ſchrift*, *in 't welk iemand van misgreepen beſchuldigt word.*

Crimen. Tac. H. 2. 26. *Een voorwendzel*, *een voorgeeven van een misdaad*, of *misgreep.*]

CRĪMĬNĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n.

Criminalis cauſa. Aſcon. Cic. p. 56. *Een lijf-* of *halsſtraffelijk geding tegens iemand.*

Criminale negotium. Scæv. D. 49. 5. 2. *Een lijf-* of *halsſtraffelijke zaak.*

CRĪMĬNĀLĬTĔR. adv. Ulp. D. 47. 2. 92. *Lijf-* of *halsſtraffelijk*, *lijfſtrafwaardiglijk.*

CRĪMĬNĀTĬO, ōnĭs. f. Curt. 3. 6. 14. *Beſchuldiging*, *aanklagte*, *laſtering*, *betichting*, *verwijt.*

Criminatio tua quæ eſt? Cic. Q. R. 13. *Waar van*, of *waar over beſchuldigt gy ons? Wat is uwe beſchuldiging tegens ons?* Ea in me abſentem uſus eſt criminatione. Cic. Rull. 3. 1. *Hy heeft my daar mede in mijn afwezen beſchuldigt*; *deze beſchuldiging heeft hy in mijn afwezen tegens my ingebragt.*

Criminatio. *Misdaad*, *feyl*, *misdrijf*, *misſlag*, *gebrek.*

Nihil adhuc criminationis eſt in Seſtium. Cic. Sext. 36. *Daar is noch niets ten laſte van Seſtius*, of *waar over men Seſtius beſchuldigen kan*; *Seſtius is tot noch toe niet ſchuldig.*

CRĪMĬNĀTŎR, ōrĭs. m. Plaut. B. 4. 7. 28. [Tac. An. 4. 1.] *Een aanbrenger*, *beſchuldiger*, *aanklager*, *betichter*, *laſteraar.*

CRĪMĬNŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī aliquem *of* aliquid. *Iemand beſchuldigen*, *betichten*, *aanklaagen*, *aanbrengen*; *iemand*, of *iets laſteren*, *beriſpen*, *doorſtrijken*, *beſtraffen*, *laaken*, *wraaken.*

Criminari aliquem alteri. Cic. Pl. 16. *Iemand by een ander beſchuldigen*, *betichten*, *aanbrengen*, *aanklaagen*, *zwart maaken.*

Aliquem alteri criminari. Ter. E. 5. 2. 16. *Iemand by een ander beſchuldigen.*

Apud Populum criminatus eſt te bellum ducere. Cic. Off. 3. 20. *Hy heeft u by 't Roomſche volk beſchuldigt dat gy den oorlog dragende*, of *ſlepende houd*, *dat gy d'oorzaak zyt van dat d'oorlog zoo lang duurt.*

(Per aliquot dies Patrum ſuperbiam ad plebem criminatus. Liv. 3. 9. *De Raadsheeren eenige dagen by het volk over hovaardije beſchuldigt hebbende.*)

CRĪMĬNŌSĒ. adv. Cic. Dej. 7. *Schandelijk*, *op een ſnoode wijze*, *ſtrafwaardiglijk*, *lijf-* of *halsſtraffelijk.* (De compar. *Criminoſius* ſtaat by Cic. Cl. 34. en de ſuperl. *Criminoſiſſime* by Suet. Tib. 53.)

CRĪMĬNŌSŬS, ă, ŭm. *Beſchuldigend*, *aanklagend*, *quaadſpreekend*, *beſchuldigt*, *beticht*, of *beriſpt.* De compar. *Criminoſior* ſtaat by Cic. Her. 4. 40. en de ſuperl. *Criminoſiſſimus* beneden by Suetonius.

Orator criminoſus. Cic. Cl. 72. *Een Redenaar die geredelijk beſchuldigt*, *die meeſterlijk beriſpt*, of *hekelt.*

Nomen criminoſum. Cic. Pl. 19. *Een ſmaad-* of *ſcheldnaam*, *een laſterlijke naam.*

Carmen criminoſum. Hor. O. 1. 16. 2. *Een ſchimpdicht*, of *hekeldicht.*

Liber criminoſiſſimus. Suet. J. 75. *Een laſterſchrift*, *een boek vol laſteringen*, *een vuyl hekelſchrift.*

Criminoſus. *Schuldig*, *beriſpelijk*, *beſtraffelijk*, *beſtrafbaar*, *wraakbaar.*

Id mihi criminoſum erat, ſi, &c. ſeq. ſubj. Cic. V. 2. 67. *Ik zoude my ſchuldig maaken*, *indien*, *enz. ik was te beſchuldigen*, *zoo*, *enz.*

C R I N.

CRĪNĀLĔ, ĭs. n. Ovid. M. 5. 53. *Een haayrnaald.*

CRĪNĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Ovid. M. 9. 770. *Van haayr*, *dat het haayr aangaat*, of *betreft.*

† CRĪNĬGĔR, ă, ŭm. Lucan. 1. 464. *Haayrig*, *langhaairig*, *die haayr heeft*, *gehaayrt.*

† CRĪNĬOR, īrĭs, īrī. Frondibus crinitur arbos. Stat. S. 4. 5. 10. *De boom word met bladeren belommert*, *krijgt loof*, of *bladeren.*

Frondenti crinitur caſſis oliva. Stat. Th. 4. 217. *De helm is met olijfſtakken omvlochten*, of *geciert.*

CRINIS,

Digitized by Google

CRĪNĬS, ĭs. m. Cic. V. 3. 33. *Haayr, haayrboſch.*

Crines ſparſi. Sen. H. 2. 392. Vagi. Ovid. M. 2. 673. *Hangend, los, verward, ſlordig*, of *ſlingerend haayr.* Compoſiti. Virg. G. 4. 417. Comti. Hor. O. 4. 9. 13. *Glad gekemt, net geſlikt, geſcheelt*, of *gebreyd haayr.*

Crine ruber. Mart. 12. 54. 1. *Roodhaayr, roodbol, een die rood*, of *ros haayr heeft.*

Crine decorus. Hor. O. 1. 32. 12. *Die ſchoon haayr heeft.*

Crines vibrati calido ferro. Virg. Æ. 12. 100. *Haayr met een heet yzer gekrult.*

• Crines piſcium. Plin. H. 9. 30. *De vinnen der viſſchen.*

Crines arborum. Plin. H. 17. 23. *'t Haayr der boomen; de teêre lootjes*, of *'t jonge loof der boomen.*

Pulvere crines collinere. Hor. O. 1. 15. 20. Fœdare in pulvere. Virg. Æ. 12. 99. *Zijn haayr poeijeren.*

CRĪNĪTŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 9. 638. Ovid. Art. 3. 243. *Gehaayrt, haayrig, die haayr heeft.*

Crinita galea. Virg. Æ. 7. 785. *Een geplaymde helm.*

Crinita ſtella. Suet. J. 88. 2. Crinitum ſidus. Plin. H. 2. 25. *Een ſtaartſter, een gehoornde ſter, een komeetſter.*

C R I S.

CRĪSĬS, ĭs. f. Sen. E. 83. *Affſcheyding, ſchielijke verandering, in eene ziekte*, ten goede, of ten quaade.

CRĪSPANS, āntĭs. omn. gen. part. Plin. H. 16. 16. *Gevlamt, met vlammen, geſlingert*, van hout ſpreekende.

Naſus criſpans. Perſ. 3. 87. *Een opgeſchorte, vijze, gefronſte*, of *ſpotters neus.*

[**CRĪSPĪCO**, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Ventus mare criſpicans. Gell. 18. 11. *De wind de golven der zee zachtjens beweegende.*]

CRĪSPĪSULCANS, āntĭs. omn. gen. Criſpiſulcans fulmen. Cic. T. 16. *Het kronkelend*, of *golvend blixemvuur, de blixem die ſlangswijze*, of *met kronkelende ſchitteringen valt.*

CRĪSPO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 28. 8. *Krullen, opkrullen, kronkelen.*

Criſpare haſtilia. Virg. Æ. 1. 317. *Werpſchichten zwaaijen.*

CRĪSPŬLŬS, ă, ŭm. Mart. 5. 62. 1. Sen. E. 66. *Eenigzins gekrult.*

CRĪSPŬS, ă, ŭm. Ter. Hec. 3. 4. 26. Plaut. Capt. 3. 4. 115. *Gekronkelt, gekrult, gekroeſt.* De compar. *Criſpior* ſtaat beneden by Plinius, en de ſuperl. *Criſpiſſimus* by Colum. 11. 3.

Criſpa abies. Cic. T. Q. 3. 19. *Gevlamt dennenhout.*

Criſpioris elegantiæ materies. Plin. H. 13. 9. *Hout dat net, ſchoon*, of *keurlijk gevlamt is.*

(**CRĪSSO**, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Lucil. by Non. 1. 69. Priap. 18. 4. Mart. 10. 68. 10. Juven. 6. 321. *Zich dertel beweegen onder 't byſlapen.* [Cælius Curio in 't F. R. maakter, doch te vergeefs, een Deponens van.]

CRĪSTA, æ. f. Plin. H. 20. 29. *Een kuyf, kuyve*, of *kam van een vogel.*

Criſta. Virg. Æ. 6. 779. Liv. 37. 40. *Een vederboſch, een boſch pluymen.* Zie ons Lex. Antiq.

CRĪSTĀTŬS, ă, ŭm. Mart. 9. 69. 3. *Gekuyft, gekamt, met een kuyf*, of *kam, dat een kam*, of *kuyf heeft.*

• Criſtatus. Liv. 9. 40: 10. 38. *Met een vederboſch*, of *boſch pluymen op 't hoofd.*

CRĪSTŬLĂ, æ. f. Colum. 8. 2. *Een kuyfje, kammetje*, of *vederboſchje.*

C R I T. C R O A.

(**CRĪTHE**. f. Celſ. 7. 7. Κριθὴ. *Een puysje*, of *wratje, dat op de winkbrauwen in plaats van haayr waſt.* Zoo genaamt om dat het de gedaante van een gerſtekoorn vertoont.)

CRĬTĬCŬS, ī. m. Hor. E. 2. 1. 51. Κριτικὸς. *Een woordenzifter*, of *taalzifter, taalzuyveraar, beriſper*, of *bediller.*

Litteratiſſimus criticus. Cic. F. 9. 16. *Een zeer geleerd taalkundige.*

• Dies critici. Celſ. 3. 4. *Affſcheydende dagen, kentekendagen, dagen van verandering voor een zieken; dagen als d'Artzen de tekenen van leven of dood aanmerken.*

(**CRITHMOS**. Zie Crethmos.)

CROĀTIA, æ. f. *Kroatiën*, een landſchap van Slavoniën.

C R O C.

(**CRŎCĀTĬO**, ōnĭs. f. Feſtus. *'t Geſchreeuw, gekrats*, of *gekrijs van een rave.*)

CRŎCĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 16. 34. *Saffraangeel, ſaffraanverwig, geſaffraant.*

CRŎCĔŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 11. 775. *Saffraangeel, ſaffraanverwig.*

(**CRŎCĬAS**, æ. m. Plin. H. 37. 11. *Een koſtelijke ſaffraanverwige ſteen.*

CRŎCĬNŬM, ī. n. Prop. 3. 8. 22. Plaut. Curc. 1. 2. 7. *Saffraanzalf, zalve van ſaffraan gemaakt.*)

CRŎCĬNŬS, ă, ŭm. Catull. 68. 134. *Van ſaffraan.*

CRŎCĬO, īs, īvī, ītŭm, īrĕ. Plaut. Au. 4. 3. 2. *Krijſſen, kraſſen*, of *ſchreeuwen als een rave.*

(**CRŎCĬTO**, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Plaut. Au. 4. 3. 2. Andere lezen Crocio. Zie dat boven.)

CRŎCĬTŬS, ūs. m. Non. 1. 218. *Het kraſſen der raven.*

CRŎCŎDĪLĪNŬS, ă, ŭm. Crocodilinæ ambiguitates. Quintil. I. O. 1. 10. *Bedriegredenen, drogredenen, omwegen, dubbelzinnigheden, bedriegelijke bewijsredenen, valſche ſluytredenen, dubbelzinnige ſluytredenen.*

(**CRŎCŎDĪLĬŬM**, ĭī. n. Plin. H. 27. 8. *Diſtelkruyd.*)

CRŎCŎDĪLŬS, ī. m. Juv. 15. 2. *Een Kayman, een Krokodil*, een halfſlachtig dier dat veel in den Nijl gevonden word

(**CRŎCŎMAGMĂ**, ătĭs. n. Plin. H. 21. 20. Celſ. 5. 18. Κροκόμαγμα. Dioſcor. 1. 26. *Zalve van ſaffraan*, of *droesſem van ſaffraanoly.*)

CRŎCŌTĂ, æ. f. Cic. Ar. 21. *Zekere ſaffraangeele vrouwerok.*

CRŎCŌTĀRĬŬS, ă, ŭm. Crocotarius infector. Plaut. Au. 3. 5. 47. *Een verwer die ſaffraangeele ſtoffen verft, een ſaffraangeelverwer.* (Andere leezen Crocotularius.)

CRŎCŌTŬLĂ, æ. f. Plaut. E. 2. 2. 47. *Een ſaffraangeel rokje.*

CRŎCŬM, ī. n. Curt. 3. 4. 10. Sall. *by* Non. 3. 72. *en*

CRŎCŬS, ī. m. Juv. 7. 208. *Saffraan, ſaffraankruyd.*

CRŎCŬTĂS, æ. m. Plin. H. 8. 21. *Zeker Ethiopiſch dier* van een wolf en een teef, of van een hond en leeuwin geteelt.

C R O T.

CRŎTĂLĬĂ, ōrŭm. n. plur. Plin. H. 9. 35. *Een paarelcieraad*, of *vercierzel van paarlen*, dus genoemt om dat 'er drie aan elke zy hingen, die een aangenaam geluyd gaven als men 't hoofd verdraayde.

CRŎTĂLĬSTRĬĂ, æ. f. Prop. 4. 8. 39. *Een cijmbaalſpeelſter*, of *klaterſpeelſter.*

CRŎTĂLŬM, ī. n. Virg. Cop. 2. Κρόταλος. *Een cijmbaal*, of *klater.*

[Crotalum. Priap. 26. 3. *Een riet in 't midden geſpleten, welkers deelen dusdanig bewogen wierden, datze een geluyd gaven.* Om deze rede word den oyevaar crotaliſtria genoemt van Petron. 37.

CROTO, onis. Liv. 24. 3. Een ſtad in Italiën op de rivier Eſar.]

C R U C.

CRŬCĬĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Onverdraagelijk, geweldig, doodelijk, pijnelijk, ſmertelijk, pijn*, of *ſmert veroorzaakende.*

Miſero cruciabilique exitu periit. Gell. 3. 9. *Hy is door een elendige en pijnelijke dood omgekomen.*

CRŬCĬĀBĬLĬTĀS, ātĭs. f. Plaut. Ciſt. 2. 1. 3. *Quelling, ſtraffe, pijniging, foltering, weedom, pijn, ſmert.*

CRŬCĬĀBĬLĬTĔR, adv. Hirt. B. Af. 46. *Wreedelijk, vinniglijk, pijnelijk, ſmertelijk, hardelijk.*

CRŬCĬĀMENTŬM, ī. n. Cic. A. 11. 4. *Pijn, weedom, ſmert, ſteeking, gevoelen van een quaal*, of *ziekte.*

CRŬCĬĀRĬŬS, ĭī. m. Petron. 72. *Een gekruyſte*, of *gehangene, een die met de koorde geſtraft is.*

Cruciarius. Calp. Flacc. D. 17. Apul. M. 10. 242. *Een hangbaſt, galgencas*, of *galgbrok, een die de ſtrop*, of *galg verdient.*

CRŬCĬĀTŬS, ūs, m. Cic. N. D. 3. 33. *Pijniging, quelling, ſtraffe, foltering.*

Cru

Cruciatus. Cic. F. 16. 21. *Pijn*, *weedom*, *ſmert*, *ſteeking*, *vinnigheyd van een quaal.*

Cruciatus animi. Cic. D. 2. 9. *Hertzweer*, of *hertzeer*, *verdriet*, *ongenoegte*, *ongeruſtheyd*, *droefheyd*, *quellinge des geeſts.*

Cruciatu angi. Cic. Off. 2. 7. Confici. Att. 11. 11. *Gepijnigt worden.*

Cruciatu perire. Cic. N. D. 3. 33. Cruciatibus omnibus necari. Cæſ. B. G. 5. 56. *Dood gepijnigt worden.*

CRŬCĬFĪGO, ĭs, fixi, fixum, fīgĕrĕ aliquem. *Iemand kruycigen*, *op een kruys leggen*, *aan 't kruys hechten*, *ſlaan*, of *nagelen.* (Dit woord is zeer gebruykelyk geweeſt by de Schryvers van de zilvere en kopere eeuw. Sen. C. 22. Plin. H. 8. 16. Quintil. I. O. 7. 1. D. 274. Hygin. F. 194. die wy vergadert hebben over Curt. 7. 11. 28. §. 25. Te zeggen dat dit eene woord in tweën moet geſpleten worden, *of* dat het van de Chriſtenen daar in geflanſt is, houden wy voor niet gezegt, tot dat het beweezen word.) [En dat oordeelt ook Cellarius C. P. p. 164. ſchoon in den Antib. 187. anders geſchreven heeft.]

CRŬCĬFIXUS, ă, ŭm. Suet. D. 10. *Gekruyſt*, *aan 't kruys gehecht*, of *genagelt*, *op een kruys gelegt.*

[**CRUCINIACUM**, i. n. *Kreutznach.* Een ſtad in de Neder-Paltz op de riviere de Nahe.]

CRŬCĬO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. *Iemand pijnigen*, *quellen*, *folteren*, *iemand pijn*, *lijden*, of *ſmert aandoen.*

Cruciari dolore. Cic. Fin. 2. 4. Fame, vigiliis. Cic. Fin. 2. 20. *Door hertzeer*, *honger*, *waaken gepynigt*, *gequelt*, *ontruſt*, of *afgemat worden.*

• Cruciare ſe. Ter. E. 1. 2. 15. *Zich quellen*, *pijnigen*, *ontruſten*, of *bedroeven*, *zich moeijelijk maaken*; *ongeruſt*, *bedrukt*, of *bedroeſt zijn.*

Cruciare aliquem. Ter. E. 2. 3. 92. *Iemand quellen.*

Crucior, lapidem non habere me. Plaut. Capt. 3. 4. 69. *Het ſmert my*, *dat ik geen ſteen heb.*

(Cruciare. *Kruycigen*, *aan 't kruys hangen.* Gloſſæ. Cruciat, Crucifigit. Σταυρῶ. In deze betekeniſſe word dit woord by de Kerkelyke Schryvers gevonden.

Extremis temporibus Tiberii Cæſaris Dominus noſter Jeſus Chriſtus a Judæis cruciatus eſt. Lactant. de Mort. Perſec. 2. *Onze Heere Jeſus Chriſtus is in de laatſte tijden van Tiberius door de Jooden gekruyſt*, of *aan 't kruys gehangen.*

Impium conſilium de eo tollendo, cruciandoque ceperunt. Lactant. Inſt. 4. 16. *Zy hebben godloosſlijk voorgenomen om hem*, den Heere Jeſus, *te dooden en te kruycigen.*

C R U D.

CRŪDĒLĬS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. *Wreed*, *onmenſchelijk*, *hard*, *ſtraf*, *geſtreng*, *onverzoenelijk*, *onbarmhertig*, *onmedelijdig*, *onmededogend*, *barbariſch.* De compar. *Crudelior* en de ſuperl. *Crudeliſſimus* ſtaan by Cic. Att. 9. 10.

Crudelis in liberos. Cic. Br. 12. *Hard*, *wreed*, *ſtraf*, of *geſtreng*, *over*, of *tegen zijne kinderen.*

Crudelis in calamitate alicujus. Cic. de Or. 2. 48. *Hard*, *wreed*, *ſtraf*, *onmedelijdig*, of *onmededogend in iemands ongeval*, of *elende.*

Crudele ſcelus. Virg. Æ. 2. 124. *Een wreed ſchelmſtuk.*

Crudelibus occubat umbris. Virg. Æ. 1. 551. *Hy is een wreede dood geſtorven*, *hy is by de naare ſchimmen.*

CRŪDĒLĬTAS, ātis. f. Cic. de Off. 3. 11. *Wreedheyd*, *onmenſchelijkheyd*, *hardigheyd*, *geſtrengheyd*, *ſtrafheyd*, *onbarmhartigheyd.*

CRŪDĒLĬTĔR. adv. Cic. C. 1. 12. *Wreedelijk*, *geſtrengelijk*, *onmenſchelijk*, *hardelijk*, *ſtraffelijk*, *onbarmhartiglijk.* De compar. *Crudelius* ſtaat by Liv. 32. 13. en de ſuperl. *Crudeliſſime* by Cic. Cl. 8.

CRŪDESCO, ĭs, crūdŭi, ēſcĕrĕ. Virg. G. 3. 504. Stat. Th. 2. 680. *Vermeerderen*, *toeneemen*, *verergeren*, *heviger worden*, van een hertstocht, quaal, enz. ſpreekende.

Pugna crudeſcit. Virg. Æ 11. 833. *'t Gevecht word heeter*, *de ſtrijd word hevig*, *heet*, of *bloedig.*

Crudeſcit ſeditio. Tac. H. 3. 10. *Het oproer word heviger.*

CRŪDĬTAS, ātis. f. Celſ. 2. 6. Cic. Fat. 15. *Rouwigheyd*, *ongeſteltheyd*, *teer-* of *magteloosheyd der maage.*

Cruditatem contrahere. Quintil. I. O. 7. 3. *Een raauwigheyd der maage verwekken.*

CRŪDUS, ă, ŭm. Plaut. Au. 3. 2. 16. *Rauw*, *ongekookt*, *dat niet gaar*, *noch gekookt is.* (De ſuperl. *Crudiſſimus* ſtaat by Suet. A. 4.)

• Crudus. Cic. S. 19. *Onrijp*, *wrang*, *zuur*, *groen*, *dat niet heel rijp is*, van vruchten ſpreekende.

Crudus. Cic. Fin. 2. 8. Celſ. 2. 10. *Die een quaade maag heeft*, of *die de ſpijs niet wel verteert.*

Crudus cibus. Juv. 1. 143. *Een raauwe*, *harde*, *ongekookte*, of *onverteerde ſpijze*, of *koſt.*

Crudum vulnus. Ovid. P. 1. 3. 16. *Een verſche*, of *onlangs ontfangene wonde.*

Crudum funus. Stat. Theb. 9. 383. *Een vroege*, of *ontijdige dood.*

Cruda ſenectus. Virg. Æ. 6. 304. *Een ſterke*, *friſſe*, *gezonde*, of *kloeke ouderdom.*

Crudus. Colum. 2. 2. *Onbebouwt*, *ongeploegt*, *dat braak leyt.*

Vir crudus. Plaut. Truc. 2. 8. 14. *Een rouw*, *onbeſchoft*, *haaſtig*, *hevig*, *wuſt*, *nors*, *bars*, of *ſtuurs man.*

Cruda hiems. Naz. Paneg. 36. *Een harde* of *barre winter.*

Crudum corium. Vitruv. 10. 10. *Een verſch afgehaalde*, of *afgevilde huyd*, *een ongetouwde*, of *onbereyde huyd.*

† Crudus. Virg. Æ. 9. 743. *Groen*, *hard*, *taay*, *ſterk*, van de baſt van een boom ſpreekende.

(Cruda viro puella. Mart. 8. 64. 11. *Een meysje dat noch niet houwbaar is.*)

C R U E.

CRŬENTĀTUS, ă, ŭm. Ovid. M. 4. 104. *Bloedig*, *bebloed*, *met bloed bepurpert*, *geverſt*, *bemorſt*, *rood van bloed.*

CRŬENTĬUS. adv. Sen. B. 5. 16. *Wreeder*, *feller*, *verwoeder*, *onmenſchelijker*, *met grooter wreedheyd*, of *woede*, *met meer felheyd.* (De poſit. *Cruente* ſtaat by Quintil. D. 313. *Cruenter* by Apul. M. 373. en de ſuperl. *Cruentiſſime* by Oroſ. 1. 17.)

CRŬENTO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. Cic. Sext. 38. Sall. B. J. 101. *Bloedig maaken*, *met bloed bezoedelen*, of *bemorſſen*, *in 't bloed ſteeken*, *met bloed beplengen.*

Cæde alicujus ſe cruentare. Cic. *by* Aſcon. de tog. cand. 7. *Zich met iemands bloed bemorſſen*, *bezoedelen*, of *bevlekken*; *zijn handen in iemands bloed ſteeken*, of *doopen*, *iemand vermoorden.*

(Ne manus ſuorum ſanguine cruentaret. Nep. Epam. 10. *Op dat hy zijne handen met het bloed zijner medeburgeren niet mogte bezoedelen*, of *bemorſſen*; *op dat hy zijne handen in 't bloed zijner medeburgeren niet ſteeken mogte.*)

CRŬENTUS, ă, ŭm. Cic. Mil. 13. *Bloedig*, *bebloed*, *met bloed bemorſt*, of *vermengt.* (De compar. *Cruentior* ſtaat by Celſ. 2. 8. en de ſuperl. *Cruentiſſimus* by Paterc. 2. 52. 2.)

Cruentus. Virg. Æ. 6. 281. *Bloedrood*, *rood van bloed*, *met bloed bepurpert*, of *geverſt.*

(Cruentus. *Bloedig*, *dat veel bloed koſt.*

Sequens longeque cruentior pugna Belgarum. Flor. 3. 10. 4. *De volgende ſlag*, *en die veel meer bloeds koſte*, *was der Nederlanders.*

Virorum more pugnantes, cruentam victoriam hoſtibus relinquatis. Sall. B. C. 58. *Dat gy*, *als mannen vechtende*, *de vyanden een overwinninge toebrengt*, *die hen veel bloeds zal koſten*, of *daar zy veel dappere helden met verliezen zullen.*

Cruentus. *Wreed*, *bloeddorſtig.*

Ira cruenta. Hor. O. 3. 2. 11. *Een bloeddorſtige gramſchap.*

Tarquinius cruentus in ſuos. Flor. 1. 7. 6. *Tarquinius wreed zijnde tegens de zijnen.*

Cruentus. *Rood.*

Cruentos frontem vides Faunos. Priap. 36. 5. *Gy ziet dat de Fauni rood van aangezicht zijn.*)

CRUM. CRUO. CRUP.

CRŪMĂ, ătis. n. Mart. 6. 71. 1. Κρῦμα. *Een klapbeentje*, of *klopbeentje*, dat d'oude Spanjaards gebruykten om op andere beentjes te ſlaan, op welk geluyt zy dan danſten. Deze beentjes worden by hen gemeenlyk *Caſtaignet-*

tet genaamt. Zie ons Lex. Antiq.

CRŪMĒNA, æ. f. Plaut. Truc. 3. 1. 7. Hor. E. 1. 4. 11. *Een beurs*, of *beurze.* Men vind in d'oude handſchriften van Plautus Crumina.

CRŬOR, ŏris. m. Virg. Æ. 11. 646. *Vergoten, geplengt, geſtort*, of *geronnen bloed, bloed dat uyt een wonde loopt*, of *geloopen is.*

Arma uncta cruoribus. Hor. O. 2. 1. 4. *Wapenen met bloed bemorſt.*

CRŬPELLĀRĬUS, ii. m. Tac. An. 3. 43. *Met een yzer lijfwapen bekleed, met yzere wapenen beſchut*, of *bedekt.*

C R U R. C R U S.

CRŪRĬCRĔPĬDA, æ. m. Plaut. Trin. 4. 3. 14. *Gelaarſt.*

(CRŪRĀLIS, is. m. *en* f. lĕ, is. n. *Van 't been*, of *de ſchinkel, tot het been*, of *de ſchinkel behoorende.*

Crurales faſciæ. Petron. D. 12. Ulp. D. 34. 2. 25. §. 4. *Kouſſebanden.*)

CRŪS, ūris. n. Cic. S. R. 20. *Het been*, of *de ſchinkel, 't been van een menſch*, van de knie af tot onderen toe.

Crus. Colum. 3. 10. *De voet, het onderſte, de ſtam*, van een boom, wyngaard, enz. ſpreekende.

(Crura alicui frangere. Cic. A. 13. 12. Sen. de Ir. 3. 32. Effringere. Suet. A. 67. Diffringere. Plaut. Aſ. 2. 4. 68. Suffringere. Cic. S. R. 20. *Iemand de beenen breeken, radebraaken.* Dit was eertyds een ſtraf voor de ſlaaven.

CRŪRĬFRĂGĬUM, ii. Gloſſ. Cyr. *en*

CRŪRĬFRANGIUM, ii. n. Gloſſ. Cyr. *'t Breeken van de beenen, 't raadbraaken.*

CRŪRĬFRĂGŬS, a, ūm. *Iemand, die op 't rad gelegt word.*

Crurifragum aliquem facere. Plaut. Pœn. 4. 2. 64. *Iemand radebraaken.*) Apulejus maakt 'er twee woorden van. Zie beneden.

Crurum ei fragium abominata. Apul. M. 9. 227. *Hem gewenſcht*, of *vervloekt hebbende dat hy mogt gerabraakt worden.*

CRŪSCŬLUM, i. n. Mart. 3. 93. 3. *Een beentje, ſchinkeltje, een kleyn been.*

(CRŪSMA, ătis. n. Mart. E. 6. 71. 2. Script. inc. add. Cenſorino c. 11. Κροῦμα. *'t Slaan op een ſpeeltuyg.*

CRŪSMĂTĬCŬS, a, ūm. Muſica cruſmatica. Script. inc. add. Cenſorino. c. 11. *Maatzang, waar onder met de handen op een ſpeeltuyg geſlagen word.*)

CRŪSTA, æ. f. Plin. H. 31. 1. *De korſt van iets.*

Cruſta. Varr. L. L. 4. 22. Plin. H. 29. 4. *Het vlies, de korſt.* Het eerſte van pap, en de laatſte van brood ſpreekende.

Cruſta parietis. Vitruv. 7. 3. Plin. H. 35. 12. *Een ſchilfering van een muur.* Cruſta marmoris. Vitruv. 7. 5. Plin. H. 36. 6. *Een ſchilfering*, of *ſcherve van marmerſteen.*

Cruſta aurea. Cic. V. 4. 23. *Een blad*, of *plaat goud, waar mede men verguld.*

Cruſta ulceris. Celſ. 5. 26. *De korſt*, of *roove van een zweer*, of *ettergezwel.*

Cruſta luti. Lucret. 6. 626. *Een harde aardkluyt.*

• Cruſta. Virg. G. 3. 360. *Ys, een korſt van 't water.*

Cruſta. Plin. H. 11. 17. *Een ſchelp*, of *ſchub van een viſch, een viſchſchub, oeſter-* of *moſſelſchelp.*

CRŪSTĀRĬUS, ii. m. Plin. H. 33. 12. *Een vergulder, iemand die iets met goud, zilver, enz. overblaaſt, die iets met een plaat van goud, zilver, enz. overtrekt; een pleyſteraar van een muur.*

(CRŪSTĀRĬUS, a, ūm. Cruſtariæ tabernæ. Feſtus. *Winkels, waar in vaten, die met goud, zilver, enz. overtrokken waren, verkocht wierden.*)

CRŪSTĀTŬS, a, ūm. Lucan. 10. 114. *Verguld, verzilvert, vertint, met geſlagen goud, zilver*, of *tin overleyt, met marmerſteenen, enz. bekleed, bevloert, belegt*, of *bezet.*

• Cruſtatus. Plin. H. 31. 37. *Met ſchobben*, of *ſchelpen bedekt.*

Porta ferro cruſtata. Ammian. 24. 2. *Een poort met yzer beſlagen.*

CRŪSTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquid gypſo, *of* cera. Plin. H. 15. 17. *Iets bepleyſteren*, of *met waſch beſtrijken.*

CRŪSTŌSŬS, a, ūm. *Korſtig, dat veel korſt*, of *rondom korſt heeft.* (De compar. *Cruſtoſior* ſtaat by Plin. H. 12. 9.)

CRŪSTŬLA, æ. f. *Een korſtje.*

Cruſtula ulceris. Plin. H. 22. 25. *Een korſtje*, of *roofje van een zweer*, of *etterbuyl.*

CRŪSTŬLĀRĬUS, ii. m. Sen. E. 56. *Een paſteybakker, een ſuykerbakker*, of *taartbakker, een koekebakker.* Zie beneden Diſtillarius.

(CRŪSTŬLĀTŬS, a, ūm. *Dat in een korſt is gezet.*

Cruſtulata perna. Spartian. Ver. 5. *Een ham die in een korſt is gezet.* Andere leezen pernam, cruſtulata.)

CRŪSTŬLUM, i. n. Hor. S. 1. 1. 25. *Een koekje, knapkoekje, paſteytje, taartje, wafel, tweebak.*

CRŪSTUM, i. n. Virg. Æ. 7. 115. *Een koek, taart, paſtey, enz.*

C R U X.

CRUX, ŭcis. f. *Een kruys, een galg.* Alle de zoorten by de oude gebruykelyk beſchryven wy in ons Lex. Antiq.

Aliquem in crucem tollere. Cic. Att. 7. 11. Agere. Cic. Fin. 5. 33. *of* Cruci ſuffigere. Cic. Piſ. 11. Affigere. Curt. 7. 5. 40. In cruce ſuffigere. Hor. S. 1. 3. 82. Cruci aliquem dare. Plaut. M. G. 2. 2. 28. (In crucem figere. Vitruv. Præf. 7.) *Iemand kruyſigen, aan 't kruys hechten, hangen*, of *nagelen, op een kruys leggen, aan de galg hangen.*

Crux. *Kruys, verdriet, moeijelijkheyd, quelling, droefheyd, hertzeer.*

Conſtituere ſibi crucem. Cic. Fr. 1. 2. *Zich quellen*, of *pijnigen, zich ontruſten*, of *bedroeven, verdrietig worden.*

(Crux. Ter. E. 2. 3. 91. *Die iemand quelling, verdriet*, of *moeijelijkheyd aandoet.*)

In malam crucem! Ter. Ph. 2. 3. 21. *Loop aan de galg!*

Quæ te mala crux agitat? Plaut. Aul. 4. 4. 4. *Wat razerny vervoert u?*

C R Y P. C R Y S.

CRYPTA, æ. f. Vitruv. 7. 8. Juv. 5. 106. Κρύπτη. *Een onderaardſch hol*, of *gewelf, een overwelfde kuyl onder d'aarde.*

(Crypta. Suet. C. 58. *Een onderaardſche galdery.* In deze, daar Suetonius van ſchryft, oeffenden zich de kluchtſpeelders, en Nardin. R. 6. 7. meent dat ze omtrent het ſchouwburg van Baldus geweeſt is.

Ut in crypta maternorum hortorum quosdam ex illis ad lucernam decollaret. Sen. de Ir. 3. 8. *Dat hy zommigen van hen, in een onderaardſche galdery van zijn moeders hoven, by de kaars liet onthalzen.*

Crypta. *Een hoerecel, een hoerhuys, de kamer van een hoer.*

Cujus ſacra vos ante cryptam turbaſtis. Petron. 17. *Wiens heyligdom gy voor de hoerecel oneerbiedigliik hebt bygewoont.*

Crypta. *Een onderaardſche geng*, of *weg door den berg Pauſilipo*, die gebruykt wierd van die geenen, die van Napels naar Pozzuolo gingen, om dat den berg zelf niet was te gebruyken. Zie Strab. 5. 170. Daarom word ze genaamt Crypta Neapolitana van Sen. E. 57. en Petron. F. p. 205. Zie ons Lex. Antiq.

Crypta. *Een graf*, of *grafſtede.*

Crypta merſa latebroſis foveis. Prud. Περὶ Στ. 11. 154. *Een graf dat zeer diep gegraven is.*

CRYPTĬCŬS, a, ūm. *Onderaardſch, dat onder d'aarde is.*

Quos antiquitas crypticis arcubus fornicavit. Sidon. E. 1. 5. *Die d'Ouden met onderaardſche boogen verwelfſt hebben.*)

CRYPTŎPORTĬCŬS, ūs. f. Plin. E. 2. 17. *Een onderaardſche overwelfde galdery.*

Cryptoporticus. Plin. E. 5. 6. *Een galdery die rondom beſloten is, die nergens licht ſchept, om zich te verkoelen.*

CRYSTALLĪNUM, i. n. Juv. 6. 155. Plin. Præf. 33. *Een kryſtal glas, kryſtalle fleſch, kop, enz. Een fleſch, kop*, of *glas van kryſtal.*

CRYSTALLĪNŬS, a, ūm. Plin. H. 37. 2. *Van kryſtal, van kryſtal gemaakt.*

CRYSTALLUM, i. n. Claud. E. 2. 7. Stat. S. 1. 2. 126. *en*

CRYSTALLŬS, i. f. Prop. 4. 3. 52. Κρύσταλλος. *Kryſtal.*

C T E S. C U B A.

CTĒSĬPHON, ōntis. Dit is een groot dorp geweeſt, waar in de Koningen der Parthers zich des winters ophielden naar 't zeggen van Strab. 16. 512. dat daar

Digitized by Google

daar na de hoofdſtad van 't Ryk is geworden, als Plin. H. 6. 26. ſchryft.

CŬBĀ. æ. f. *Een bedde.*

CŬBĀTIO, ōnis. f. *'t Ruſten, of ſlaapen in een kamer.*

Cubiculum dicitur a cubatione. Varr. L. L. 7. 30. *Men noemt een kamer* Cubiculum, *om dat men 'er in ruſt, of ſlaapt.*

CŬBĀTŪS, ūs. m. Plin. H. 10. 57. *Het zitten op de eijeren, het broeijen.*

C U B I.

CŬBĬCŬLĀRĬS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. Cic. D. 2. 65. *Van een kamer, dat tot een kamer behoort.*

CŬBĬCŬLĀRĬŬS, ĭi. m. Cic. T. Q. 5. 20. Suet. J. 4. D. 17. *Een kamerdienaar, of kamerling.*

CŬBĬCŬLĀRĬŬS, ă, ŭm. Mart. 14. 39. en 150. *Van een kamer, dat betrekking tot een kamer heeft, dat tot een kamer behoort.*

CŬBĬCŬLĀTŬS, ă, ŭm. *In kamers, of vertrekken verdeelt, of afgeſcheyden.*

Triremis cubiculata. Sen. B. 7. 20. *Een galey met kamers, of daar kamers in zijn.*

CŬBĬCŬLUM, ī. n. Cic. de Or. 2. 65. *Een ſlaapkamer.*

Cubiculo præpoſitus. Suet. D. 16. *De Grootkamerling, d'eerſte kamerjonker, of d'eerſte edelman van de bed- of ſlaapkamer.*

Cubiculum cæcum. Varr. L. L. 8. 38. *Een donkere, of duyſtere kamer, een kamer zonder venſters.*

Cubiculum altitudine æſtivum, munimentis hybernum. Plin. E. 2. 17. *Een vertrek wegens zijn hoogte luchtig en bequaam tot een zomerkamer, en wegens zijn heldere en doorſchijnende ſteenen bequaam tot een winterquartier.*

(Cubiculum. Suet. N. 12. *Een hemel, een verhemelte, waar onder de Roomſche Keyzers de ſpeelen aanzagen.* Zie onze wydloopige aantekeninge over dien Schryver.)

CŬBĬCŬS, ă, ŭm. *Vierhoekig, vierkant van allen zijden.*

Rationes cubicæ. Vitruv. Præf. 5. *Vierkante getallen*, een woord der Wiskonſt.

CŬBĪLĔ, ĭs. n. Cic. T. Q. 2. 17. *Een bed, bedſtede, of legerſtede.*

Non ſentire, quod cubile ineas. Cic. de Har. Reſp. *Niet onderſcheyden, by wie gy te bed gaat.*

• Cubile gallinarum. Colum. 8. 3. *Een hoenderneſt.* Muris. Plaut. Truc. 4. 4. 16. *Een rotteneſt.*

Cubile. Cic. N. D. 2. 49. *Het hol, of 't leger daar veele wilde beeſten hunne verblijfplaats des nachts houden.*

Cubile. Vitruv. 2. 8. *Een lang ſteenen in een muur.*

Cubile tigni. Vitruv. 4. 2. *De plaats, 't gat, of vak in een muur daar men een balk legt.*

• Cubile apum. Colum. 8. 1. *Een bijekorf.*

Cubilia avaritiæ. Cic. V. 2. 77. *De zitplaats, 't neſt, de ruſt, of verblijfplaats der gierigheyd.*

Cubilia ponere. Virg. Æ. 6. 274. *Zijne plaats velligen.*

CŬBĬTĀL, ālis. n. Hor. S. 2. 3. 255. *Een oorkuſſen, een hoofdkuſſen, een hoofdpeuluwe, een leunkuſſen.*

CŬBĬTĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Liv. 24. 34. Curt. 3. 3. 16. *Een elleboog hoog, lang, dik, of breed.*

CŬBĬTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Nederleggen, dikwils leggen, veel neder gelegen zijn, leggen ſlaapen.*

Diogenes in dolio cubitavit. Sen. E. 90. *Diogenes heeft in een vat gelegen, geſlaapen.*

Cubitare cum aliquo. Cic. Cœl. 15. *Dikwils by iemand leggen, of ſlaapen.*

(Cubitare cum viro. *By een man ſlaapen; hoerery bedrijven.*

Eſt pudica, neque dum cubitat cum viris. Plaut. Curc. 1. 1. 57. *Zy is noch zuyvere maagd, zy ſlaapt noch by geen mannen, zy ſpeelt de hoer noch niet.*)

CŬBĬTŎR, ōris. m. Bos cubitor. Colum. 6. 2. *Een leggende os, een os die veel leyt.*

(CŬBĬTŌRĬŬS, ă, ŭm. *Dat tot het bedde, of het leggen behoort.*

Veſtimenta cubitoria perdidit. Petron. 31. *Hy heeft mijn nachtrok verwaarlooſt, of verloren.* Lipſius wil, dat men Accubitoria leeſt.)

CŬBĬTUM, ī. n. Cubitus, ī. m. Plaut. St. 2. 1. 13. *d'Elleboog, of d'elleboogsknokkel.*

Cubito inniti. Virg. Æ. 4. 690. *Op zijn elleboog leunen.*

Cubitum ponere apud aliquem. Petron. 27. *By iemand aanleggen, te gaſt zijn.*

• Cubitus. Celſ. 8. 10. *d'Elleboogsknokkel, 't been, of de pijp van den elleboog.*

Cubitus. Vitruv. 3. 1. Plin. H. 25. 6. Curt. 5. 1. 33. *Een el, of elle, de maat van anderhalve voet.* Daar waren eertyds driederley ellen; te weten, de groote die van negen Romeynſche voeten was, de middelſte, die van twee voeten, en de kleynſte, die van anderhalve voet was.

CŬBĬTŬS, ūs. m. *Nederlegging, legging, het leggen, de ſlaap, het ſlaapen, of de nachtruſt.*

Supini cubitus oculis conducunt, proni tuſſibus; at in latera, adverſus diſtillationes. Plin. H. 28. 4. *Het is goed op den rug te leggen als men quaade oogen; op den buyk als men den hoeſt heeft; en op zy als men met zinkingen gequelt is.*

Cubitus. *Een bed.*

Foliis ſibi cubitus ſternere. Plin. H. 24. 9. *Zich een bed, of leger van bladeren ſpreijen, dekken of maaken.*

C U B O. C U B U.

CŬBO, ās, buī, bĭtūm, bārĕ in aliquo loco. Juv. 3. 280. *Ergens nederleggen of leggen te ruſten.*

Cubare. Cic. I. R. 2. 49. *Nederleggen, te bedde leggen, te bed gaan, of te bed zijn, leggen ſlaapen.*

Cubare. Cic. de Or. 2. 86. *Aan tafel leggen.* d'Ouden leyden zich op bedden, die rondom de tafels lagen, als ze hunne maaltyd deeden.

Cubare. Cic. T. Q. 2. 25. Hor. S. 1. 9. 18. (Cubare in morbo. Plaut. Caſ. Prol. 37. Ex morbo. Suet. N. 34.) *Bedlegerig zijn, ziek zijn, het bedde houden; ziek, of krank te bed leggen.*

(Cubare cum viro. Plaut. M. G. 1. 1. 65. *By een man ſlaapen.*

Cubare puerperio. Plaut. Truc. 2. 5. 22. *In de kraam leggen.*)

[Cubare word ook gezegt *een berg, die hangende opgaat, allengskens opgaat.* De ſpreekwyze is ontleent van een leggend menſch. Zie Hor. O. 1. 17. 11.]

CŬBŬS, ī. m. Κύβος. *Een vierkant, een vaſt vierkant*, een woord der Landmeetkonſt.

Cubus eſt corpus ex ſex lateribus æquali latitudine planitierum quadratum. Vitruv. Præf. 5. *Een vaſt vierkant is een lichaam uyt zes vlakke en gelijkmatige zijden beſtaande.*

C U C U.

(CŬCŬBO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Auct. Phil. 40. Dit zegt de Schryver van den Nachtuyl.)

CŬCULLĀTŬS, ă, ŭm. *Gekovelt, gekapt, die een kovel, kaproen, of kap op 't hoofd heeft.* Dit woord is verdacht van Columella 11. 1.

CŬCULLIO, ōnis. m. Cato. R. R. 2. *kovel, kap, of kaproen.*

CŬCULLŬS, ī. m. Juv. 6. 118. *Een kaproen, kap, of kovel.*

[Cucullus Mart. 10. 76. 8: 11. 99. 10. *Een ſtuk van een kleed, op de rugge hangende, met welke de Ouden hun hoofd tegen regen en onweder bedekten.*]

• Cucullus piperis. Mart. 3. 2. 5. *Een peperhuys.*

CŬCŪLŬS, *of*

CŬCULLŬS, ī. m. Hor. S. 1. 7. 31. *Een koekoek*, zekere vogel. [De tweede *l* is onnodig; want de tweede lettergreep is van natuur lang. Zie Plaut. Pſ. 1. 1. 94. Aſin. 5. 2. 73. en 84. E. 2. 4. 11. Trin. 2. 1. 18.]

Cuculus. Plaut. Aſ. 5. 2. 73. *Die t'huys een eygen vrouw heeft, en nochtans beſlaapt by een ander mans vrouw te ſlaapen.* (Boertende zegt men *een koekoek*; om dat de Koekoek in andere vogelen neſten zijn eyeren legt, en ook zijne jongen van andere vogelen opgequeekt worden. Zie Ælian. de Anim. 3. 30. en over deze plaats Voſſ. Inſt. Orat. 4. 5. 8.

CŬCŪMĀ, æ. f. Petron. 96. Mart. 10. 79. 4. *Een aarden of koperen vat, of ketel om water in te heeten.*

CŬCŪMELLĀ, æ. f. Alfen. D. 8. 17. 2. *Een ſauspannetje van koper, of aarde gemaakt, een keteltje.*

CŬCŪMĬS, ĕris. m. Varr. L. L. 4. 21. *Een komkommer*, zekere vrucht. Van de buyging dezes woords zie Serv. Virg. G. 4. 122.)

CŬCŪMĬS, ĭs. m. Plin. H. 11. 1. *Een komkommer.*

Digitized by Google

kommer. Men moet de pluralis Cucumeres, erum. gebruyken om *komkommers* te betekenen.

Anguinei cucumeres. Colum. 2. 9. *Wilde komkommers.*

CŬCŬMŬLĂ, æ. f. Petron. 136. *Een blaasje.*

CŬCŬRBĬTĂ, æ. f. Prop. 4. 2. 43. Plin. H. 19. 5. *Een kauwoerde, een pompoen.*

Cucurbita. Juv. 14. 58. *Een kop, of bus die men gebruykt als iemand gekopt word.*

CŬCŬRBĬTĪNŬS, ă, ŭm. Cato R. R. 7. *Als een kauwoerde, of pompoen.*

CŬCŬRBĬTŬLĂ, æ. f. Celſ. 2. 11. *Een kop, of bus om mêe te koppen.* (d'Afbeeldinge vertoonen Smet. Ant. Neom. p. 80. en Almelov. over Celſ. p. 562.)

(CŪCŪRRĬO, ĭs, īrĕ. Auct. Phil. 25. *Kraaijen.*

CŪCŪS, ī. m. *Een koekoek.*

Cucus ſi in ludum iret, potuiſſet jam fieri, ut literas ſciret. Plaut. P. 2. 1. 6. *Indien de koekoek school ging, had hy nu mogelijk konnen leezen.*)

C U D O. C U J A.

CŪDO, ĭs, cūdī, cūſūm, cūdĕrĕ. act. *Met hamers ſlaan, ſmeeden, of kloppen.*

Cudere nummos, argentum. Ter. H. 4. 4. 18. Plaut. Moſt. 4. 2. 11. *Geld ſlaan, geld munten.*

• In me hæc cudetur faba. Ter. E. 2. 3. 89. *Dat ongeluk zal my treffen, zal my raaken, zal my op den hals vallen.*

CŪDO, ōnĭs. m. Sil. 8. 494: 16. 59. *Zekere muts, hoed, of helm van een wild beeſtevel gemaakt.*

CŪJĀTĬS, ĭs. m. *en* f. Cic. C. B. 22. Plaut. Men. 2. 2. 66. *Van welk land? uyt welke plaats, uyt welk geweſt? waar van daan?* Men vind in geen oude Schryvers Cujas in de nominativus.

Rogabatur cujatem ſe eſſe diceret. Cic. T. Q. 5. 37. *Men vraagde hem van wat land hy zeyde dat hy was.*

C U I C. C U J U.

CUICUIMŎDĬ. adv. *Op hoedanig een wijze, of hoedanig het ook zy; hoe, of op wat manier het ook wezen mag.*

Hæc cuicuimodi ſint, ad me ſcribe. Cic. Att. 3. 22. *Schrijf my die dingen over, hoedanig zy ook zijn.*

CŪJŪS, cūjă, cūjūm? *Van wie? wiens? wien behoort dat?*

Cujum puerum hic appoſuiſti? Ter. And. 4. 4. 24. *Van wie, of wiens is dat kind dat gy daar hebt nedergezet? wiens kind hebt gy daar nedergelegt?*

Cuja intereſt? Cic. *by* Priſc. 12. 950. Edit. Putſch. *Wie roert, of wie raakt dat? wie is daar, of wie leyt 'er wat aangelegen? wie heeft daar belang by?* Men zoude konnen zetten Cujus. Cuja is volgens 't gemeenſte gevoelen d'ablativus fœminini gen. van Cujus, a, um.

Cuja res eſt? Cic. V. 1. 52. *Wien komt dat toe? wiens is dit? wien hoort dit toe?*

CŪJŪSCĔMŎDĬ. Hirt. B. Afr. 36. *Van allerley zoort, van wat zoort het zy.*

CŪJŪSDĀMMŎDĬ. Cic. D. 2. 15. *Op eenige wijze, eenigermaten, eenigzins.*

CŪJŪSMŎDĬ? Plaut. R. 1. 1. 1. Cic. I. R. 2. 145. *Op hoedanig een wijze? hoedanig? op wat wijze? op wat manier?*

CŪJŪSMŎDĬCŪMQUĔ. Cujuscumquemodi. *Hoedanig, op wat wijze, op hoedanig een manier, of wijze het ook zy.*

Cujusmodicumque mater ſit. Cic. Clu. 6. *Wat voor een moeder het ook zy, hoedanig een moeder het ook wezen mag.*

Cujuscumquemodi genus hominum. Sall. B. C. 39. *Wat ſlach, of ſoort van menſchen het ook zy; wat ſlach van volk het zoude mogen zijn.*

CŪJŪSQUĔMŎDĬ. *Zoodanig als 't is, gelijk het is, zoo als 't is, zoo goed en quaad als 't is.*

Tabulæ cujusquemodi ſunt. Cic. Fl. 17. *De dagſchriften, of naamrollen zoodanig, of zoo goed en zoo quaad als ze zijn.*

• Fertur quaſi torrens oratio, & multa cujusquemodi rapit. Cic. Fin. 2. 1. *De reden vloeyt als een ſnelle ſtroom, en ſleept veele dingen met zich, hoedanige zy ook zijn.*

CUIVIS. Zie Quivis.

C U L C.

CŪLCĬTĂ, æ. f. *Een onderbedde, een matras, een kuſſen, een vlokbed; een bultzak.* Aldus Manutius leeſt Culcitra. Maar Torrentius Suet. Tib. 54. Culcita. Zie ons Lex. Antiq.

Culcita in terra jacet, ego in culcita. Sen. E. 87. *De bultzak legt op de aarde, en ik op den bultzak.*

Culcita plumea. Cic. T. Q. 3. 19. *Een bed met veeren gevult.* Lanea. Plaut. M. G. 4. 4. 42. *Een matras met wol gevult.* De Dichter gebruykt het om te zeggen, *een vlok wol,* of *een wolle lapje,* dat men voor d'oogen hangt als ze zeerig zyn.

CŪLCĬTŬLĂ, æ. f. Plaut. Moſt. 4. 2. 14. *Een matrasje, een onderbeddetje.*

C U L E.

CŪLĔĀRĬS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. *Dat zoo veel houd als de maat* Culeus.

Dolium *of* Labrum culeare. Cato R. R. 113. Vitruv. 6. 9. *Een vat van twintig wijnkannen.*

CŪLĔŎLŬM, ī. n. Zie Culiolum.

CŪLĔŬM, ĕ. n. Varr. R. R. 1. 2. *Zekere Romeynſche maat.* Zie Culeus.

CŪLĔŬS, ĕī. m. Plin. H. 14. 20. *Zekere Romeynſche maat,* houdende derdehalf ſchepel, *of* tweeënveertig kannen wyns. Zie Amphora.

Culeus. Cic. I. R. 2. 50. *Een ledre zak,* of *ledere zak.* [In duſdanigen wierden eertyds de vadermoordenaars genaayt met een aap, een haan, en addeſlang, en in 't water geworpen. Zie ons Lex. Antiq.

Culeus was ook *een zak,* dien de ſoldaaten gebruykten in 't overſteeken van de rivieren. Zie Nep. Eum. 8.]

CŪLĔX, ĭcĭs. m. Hor. S. 1. 5. 14. Virg. Cul. 3. *Een mug, of mugge,* zeker bloedeloos diertje.

C U L I.

‡ CŪLĬGNĂ, æ. f. Cato R. R. 132. *Een drinkbeker, drinkkroes, drinkvat, een ſlapkan,* daar men uyt drinkt.

CŪLĪNA, æ. f. Cic. F. 15. 18. *Een keuken, of kookplaats.*

(Culina. Feſtus. *Een plaats, daar de ſpijzen op de begraaffeniſſen verbrand wierden.*

Culina. Gloſſ. Cyr. Culina. Aocdpoir. Iſidorus Gloſſis. Culina, latrina, ſeceſſus. *Een heymelijk gemak, een huysje, of ſekreet.*

CŪLĪNĀRĬUS, ĭī. m. Scrib. Larg. 90. 230. *Een kok.*

CŪLĬŎLŬM, ī. n. Feſtus. *De groene ſchel, of de bolſter van een noot, een nootebolſter.*)

C U L M.

CŬLMĔN, ĭnĭs. n. *De ſpits, de top, de kruyn, het toppunt, de kap, het hoogſte van een berg.*

Culmen. Vitruv. 5. 1. *De nok van een huys.* Dit is de hoogſte dwarsſpar van een huys, ſtrekkende van de voortot de achtergevel.

Culmen. *Het toppunt, de top, de hoogſte trap,* van een konſt, 't geluk, enz. ſpreekende.

Pervenire ad culmen. Plin. H. 15. 15. *Het toppunt bereyken, tot den top van volmaaktheyd komen.*

Culmen pretii tenere. Plin. H. 9. 35. *Van de hoogſte prijs, of waarde zijn, heel koſtelijk, of duur zijn.*

• Culmen. Ovid. F. 4. 734. *'t Stroo, de ſteel, de ſtoppel, of halm van 't koren.* Zie Culmus.

CŬLMĬĂ, æ. f. *Kulm,* een ſtad van Polen in 't Koningryk Pruyſſen.

CŬLMŬS, ī. m. Cic. S. 15. *De ſtoppel, de ſteel, 't ſtroo, of de halm van 't koren.*

Culmi ſurgunt in ſegetem. Lucan. 6. 110. *De graanen ſchieten op.*

C U L P.

CŬLPĂ, æ. f. *Een feyl, misſlag, zonde, misdrijf, misdaad, verongelijking, beledijging, ſchuld.*

In culpa eſſe. Ter. Hec. 4. 78. Cic. Fin. 1. 10. *Ongelijk hebben, in 't ongelijk zijn, ſchuldig zijn, ſchuld hebben.*

Extra culpam es. Cic. V. 5. 51. Culpa in te non hæret. Ter. Hec. 2. 1. 32. Culpa à te eſt procul. Ter. Ad. 3. 2. 50. Abeo culpa tua abeſt. Cic. F. 12. 22. *Gy zijt ganſch onſchuldig, gy hebt geen ſchuld, gy zijt buyten ſchuld, 't is uw ſchuld niet, gy hebt ganſch niet misdaan, gy zijt niet te beſchuldigen.*

Hujus rei culpa in te reſidet. Cic. Br. 16. *of* eſt. Cic. F. 1. 9. *De ſchuld van deze zaak legt in u; gy zijt hier d'oorzaak van; dit is door u toe gekomen.*

Non eſt tua culpa, ſed mea. Mart. 11. 80. 3. *Het is uw ſchuld niet, maar de mijne. Gy zijt 'er niet ſchuldig aan, maar ik; men moet het niet u, maar my wijten.*

Culpam commereri. Plaut. Capt. 2. 3. 43. Commerere. Ter. Hec. 4. 4. 9. Committere. Cic. F. 16. 10. Contrahere. Cic. Att. 11. 24. Suſcipere. Cic. Pl. 21. Admittere in ſe. Ter. Ph. 2. 1. 40. *Een feyl, misdaad,* of *miſſlag begaan*, of *bedrijven, zich in een laſterſtuk ſteeken*, of *wikkelen.*

Culpam in alium conferre. Ter. E. 2. 3. 97. Conjicere. Caeſ. B. G. 4. 27. Derivare. Cic. V. 2. 20. Transferre. Ter. And. 2. 3. 5. Liv. 26. 3. Cic. Att. 15. 23. *De ſchuld op een ander leggen*, of *werpen; een ander met een misdaad beſchuldigen*, of *betichten*, of *een zaak te laſt leggen.*

Aliquem culpa liberare. Cic. Pl. 21. Exſolvere. Tac. H. 4. 62. A culpa eximere. Cic. I. R. 2. 7. Culpæ liberare. Liv. 41. 19. *Iemands onſchuld vertoonen, iemands gedrag rechtvaardigen, iemand ontſchuldigen; iemand vry*, of *onſchuldig verklaaren.*

Fortuita ad culpam trahere. Tac. An. 4. 64. *'t Geval beſchuldigen, de ſchuld op 't geval leggen*, of *'t wiſſellot wijten.*

[Culpæ wierden ook genoemt de fouten in de boeken van andere uytgegeeven, door de taalziſters aangetekent. Gell. 17. 2. Auſon. de Lud. Sept. Sap. n. 14. welkers werk Hor. A. P. n. 446. noemt Culpare verſus.

Culpæ proximus. Phædr. 1. 10. 5. Affinis. Cic. S. R. 7. I. R. 2. 42. Compos. Plaut. Truc. 4. 3. 61. *Schuldig zijn, ſchuld hebben.*

CULPABILIS, ĭs. m. *en* f. ĕ. n. Apul. A. 423. *Beriſpens, beſtraffens, hekelens waardig.* De compar. *Culpabilior* ſtaat by Salvian. G. 4. en Tertull. Ux. 2.]

CULPATIO, ōnĭs. f. *Beſchuldiging, verwijt, beriſping, beſtraffing, hekeling, doorneming, doorſtrijking, wraking.*

Meretur culpationes hujusmodi. Gell. 10. 22. *Hy verdient zulke hekelingen, hy is zulke beriſpingen waardig.*

CULPATUS, ă, ŭm. Ovid. Her. 21. 37. *Beriſpt, beſtraft, gehekelt, doorgenomen, doorgeſtreken; waardig gehekelt*, of *beriſpt te worden, die te beriſpen is.* De compar. *Culpatior* ſtaat beneden by Gellius.

Culpatius eſſe arbitror, &c. ſeq. inf. Verba nova dicere quam ſordentia. Gell. 11. 7. *Ik oordeele dat het meer te beriſpen is wanneer men nieuwe woorden, dan dat men ſlechte gebruykt; ik oordeele het beriſpelijker te zijn dat men nieuwe woorden als ſlechte gebruykt.*

CULPITO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquem *of* aliquid. Plaut. Ciſt. 2. 1. 10. *Iemand*, of *iets beſtraffen, beriſpen, beſchuldigen, miſpriizen, laaken, wraaken.*

CULPO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Ter. E. 2. 3. 95. Prop. 2. 1. 51. *Beſtraffen, beriſpen, beſchuldigen, betichten, hekelen, laaken.*

Culpare alium. *De ſchuld op een ander ſchuyven, een ander geeven, een ander toeſchrijven*, of *op een ander leggen.*

Arbor culpat aquas. Hor. O. 3. 1. 31. *Dat de boomen geen vruchten voortbrengen is den overvloedigen regen toe te ſchrijven; veel regen is de boomen ſchadelijk.*

(Culpari. *Iets begaan waar over men zoude konnen achterhaalt*, of *beſchuldigt worden.*

Culpari metuit fides. Hor. O. 4. 5. 20. *Een getrouw menſch wacht zich van te begaan, waar over hy zoude konnen achterhaalt worden.*)

C U L T.

[CULTE. adv. *Net, wel opgemaakt.* Quintil. I. O. 8. 3. De compar. *Cultius* ſtaat by Val. Max. 2. 6. 8.

CULTELLARIUS, ă, ŭm. Plin. H. 32. 2. *Zoo ſcherp als een mes.*]

CULTELLATUS, ă, ŭm. Plin. H. 32. 2. *Als een mes*, of *op de wijze van een mes gemaakt, ſcherp als een mes.*

CULTELLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Front. L. A. 43. *Een akker met een meetſnoer meeten, landmeeten.*

CULTELLUS, i. m. Varr. R. R. 1. 69. *Een mes, knifſje, knipmes.*

Purgare ungues cultello. Hor. E. 1. 7. 51. *Zijne nagels met een mesje korten, reynigen, zuyveren.*

Cultellus ligneus. Vitruv. 7. 3. *Een houte pin*, of *ſpie.*

CULTER, tri. m. Ovid. Ib. 140. *Een mes, een knijf.*

Collocare aliquid in cultrum. Vitruv. 10. 10. *of* in cultro. Vitruv. 10. 14. *Iets waterpas zetten, in 't loot zetten*, of *lijnrecht zetten.* Een woord der bouwkonſt.

Culter tonſorius. Cic. Off. 2. 7. Tonſoris. Plin. H. 28. 7. *Een ſcheermes.*

[Culter venatorius. Suet. A. 19. Cl. 13. *Een korte jagtſpriet.*]

Culter falcis rectam gerit aciem. Colum. 4. 25. *Een ſnoeimes, ſnijmes, houmes*, of *kapmes is recht van lemmet.*

Culter aratri. Plin. H. 18. 13. *De ploegkouter, het ploegyzer.*

[Sub cultro aliquem linquere. Hor. S. 1. 9. 74. *Iemand in groot gevaar ſteeken laaten.*]

CULTIO, ōnĭs. f. Agri cultio. Cic. S. 16. *De landbouw, landbouwing, 't landbouwen*, of *d'akkerbouw.* Zie Agricultura.

CULTOR, ōrĭs. m. *Bebouwer, landbouwer, bouwman, akkerman, boer, werkman.*

Cultor vineæ. Cic. Fin. 5. 14. *Een wijngaardenier.* Agrorum *of* terræ. Liv. 4. 25: 27. 12. Cic. N. D. 2. 39. *Een landbouwer, akkerman*, of *boer.*

Cultor veritatis. Cic. Off. 1. 30. *Een opbouwer, aanqueker, voortzetter, liefhebber*, of *beminnaer der waarheyd; een oprecht waarheydlievend man.*

Romanæ amicitiæ cultor. Liv. 25. 28. *Een aanqueker, voortzetter*, of *bevorderaar der Romeynſche vriendſchap: een die de gunſt van 't Roomſche volk zoekt.*

Cultor. Ovid. Her. 7. 131. Mart. 5. 5. 1. *Een Godsdienſtige, een die God eere bewijſt, die hem behoorlijk dient, een Godvreezend man.*

Parcus Deorum cultor. Hor. O. I. 34. 1. *Een ongodsdienſtige.*

Cultor. Ovid. Art. 1. 722. Petron. 7. *Een minnaar, vrijer, oppaſſer, aanbidder van 't vrouwelijk geſlagt.*

Cultores Auguſti. Tac. An. 1. 73. *De Prieſters*, of *Offeraars van Auguſtus.*

Cultor. Catull. 64. 349. *Een korenmaaijer*, of *oogſter.*

CULTRARIUS, ĭi. m. Suet. C. 32. *Prieſter, Offeraar, Offerprieſter, Slagter der offerbeeſten.*

CULTRATUS, ă, ŭm. *Als een mes gemaakt, dat als een mes is*, of *de gedaante van een mes heeft.*

Folia cultrato mucrone. Plin. H. 13. 4. *Bladen zoo ſcherp van punt, als een mes.*

CULTRIX, īcĭs. f. Cic. Fin. 5. 14. *Bedienaresſe, bezorgſter, aanqueekſter, een vrouw die ergens in arbeyd*, of *zorg voor iets draagt.*

• Cultrix alicujus loci. *Bewoonſter van zekere plaats.*

Cultrix nemorum. Virg. Æ. 11. 557. Phæd. 2. 4. 3. zegt Nemoricultrix. *Een bewoonſter*, of *liefhebſter van boeſchaatjen.*

Cultrix. Cic. Fin. 5. 14. *Een beſchaafſter.*

(Cultrix Deorum. Lactant. Mort. Perſec. 11. *Aanbidſter*, of *dienaresſe van de Goden, een die de Goden eerbiediglijk dient.*)

CULTURA, æ. f. Cic. Fin. 5. 14. *Bouw, bouwing, bebouwing, landbouw, akkerbouw, queeking, aanqueeking.* van wyngaarden, landen, enz. ſpreekende.

• Culturæ patientem aurem commodare. Hor. E. 1. 1. 40. *Aan de tucht en onderwijs het oor leenen.*

• Dulcis inexpertis cultura potentis amici. Hor. E. 1. 18. 86. *Hoe gevaarlijk het is met een vermogenden vriendſchap te houden weet niemand dan die het ondervonden heeft.*

CULTUS, ă, ŭm. *Geëert, gedient, aangebeden.* De compar. *Cultior* ſtaat by Liv. 10. 4. en de ſuperl. *Cultiſſimus* by Cic. Q. R. 12.

Cultus. Cic. T. Q. 2. 5. *Verciert, gecieret, opgeſchikt, opgetooyt, opgepronkt, opgeſmukt.*

Cultus. Cic. Q. R. 12. *Bebouwt, bearbeyd; geploegt, omgeploegt.*

CULTUS, ūs. m. Cic. T. Q. 1. 26. *De dienſt, d'aanbidding, d'eer*, of *d'eerbewijzing die men God bewijſt; goddelijke dienſt, eer*, of *eerbewijzing, godsvrucht, godvreezendheyd.*

Cultus. Cic. L. L. 1. 1. *Bebouwing, bouwing, landbouw, akkerbouw, akkerwerk, arbeyd.*

Cultus. Curt. 3. 3. 24. *Cieraad, verciering, vercierſel, optooyſel, optooijing, opſchikking, opponking, gewaad, kleeding, kleejaadje, toetuſting, toeſtel, ſleep.*

Cultus vitæ. Cic. Off. 1. 8. *'t Vermaak, 't gemak, 't genoegen, de zoetigheyd des levens.*

Cultus paſtoralis. Paterc. 1. 2. 3. *Harderskleed, hardersgewaad, harderspy, hardersrok.*

Cultus juſto mundior. Liv. 8. 15. *De pracht der kleedinge, de hovaardye in 't gewaad, te grooten zindelijkheyd, puntigheyd,* of *nettigheyd in kleederen.*

Cultus animi. Cic. Fin. 5. 19. *d'Aanqueeking,* of *opſcherping van 't verſtand, d'oeffening des geeſtes.*

Cultus. *De beſchaaftheyd, geſlepenheyd, netheyd,* of *cierlijkheyd der taale.*

Affectare cultum effuſiorem in verbis. Quintil. I. O. 3. 8. *Zich beſchaaft van ſpraak poogen te toonen; trachten om nette taal te voeren, om cierlijk,* of *beſchaaft in zijn woorden,* of *taal te zijn.*

(Cultus. Suet. A. 65. Virg. Æ. 5. 730. *Een wijze, manier,* of *gewoonte van leven; een levenswijs.*

Cultus. Cic. N. D. 1. 34. *Het ganſche gedrag des menſchen,* beſtaande in zitten, opſtaan, loopen, ſpreeken, enz.)

CŬLULLŬS, i. m. Hor. A. P. 434. *Een groote drinkbeker, drinkſchaal, drinkkan, kruyk,* of *drinkpot.*

(CŬLŬS, i. m. Mart. 2. 51. 2. Catull. 23. 19. *Den aars.*)

C U M.

CŬM. præp. abl. *Met, mede, mitsgaders, nevens.*

Abiit hinc cum diluculo. Plaut. Am. 2. 2. 105. Cum prima luce. Ter. Ad. 5. 3. 55. *Hy is hier met het kricken van den dag van daan vertrokken.*

Cum ortu Solis. Sall. J. 106. *Met het opgaan der Zon.*

Duo juvenes cum equis albis. Cic. N. D. 2. 2. *Twee jongelingen met witte paarden,* of *op witte paarden gezeten.*

Vir probus & cum magna fide. Plaut. Trin. 4. 4. 4. *Een eerlijk en zeer trouw man, een man van eer en deugd opgelegt.*

Cum bona gratia eum dimiſi. Cic. Fat. 4. *Ik heb hem laaten gaan, zeer wel van my voldaan zijnde; Ik heb hem met veel genoegen van my laaten gaan; Ik heb hem wel te vreden,* of *vergenoegt heenen gezonden.*

Eſſe cum poteſtate. Cic. I. R. 1. 25. *In aanzien,* of *in gezach zijn; gezach, magt, aanzien,* of *vermogen hebben; hooge ampten,* of *waardigheden bekleeden.*

Eſſe cum imperio. Cic. F. 1. 1. Feſtus. *Het bevel over een leger hebben.*

Agere cum populo. Feſt. Zie Agere apud populum.

Cum bona venia audire aliquem. Liv. 29. 1. *Iemand langmoediglijk hooren, een gunſtig oor leenen, gunſtiglijk aanhooren.*

(Cum aliquo eſſe. *Het met iemand houden, met iemand in een verbond ſtaan, op iemands zijde zijn.*

Invidia ducum, cum quibus erat, Antigono eſt deditus. Nep. Eum. 10. *Door nijdigheyd der Overſten, met welke hy het hield, is hy aan Antigonus overgegeeven.*

Quod Chabrias adverſum regem bellum gereret cum Ægyptiis. Nep. Chabr. 3. *Dat Chabrias nevens de Egyptenaren,* of *het met de Egyptenaren houdende, oorloogde tegens den Koning.*

Cum illo mihi quid eſt. *Ik houde kenniſſe,* of *vriendſchap met hem.*

Cum Patrone mihi omnia ſunt. Cic. F. 13. 1. *Ik houde groote kenniſſe met Patron.*

Cum Cornificio mihi nihil erat. Cic. Att. 12. 17. *Ik hield geen kenniſſe met Kornificius, ik was niet gemeenzaam met Kornificius.*

Cum. *Tegens.*

Bellum ſcripturus ſum, quod populus Romanus cum Jugurtha geſſit. Sall. B. J. 5. *Ik zal den oorlog, die 't Roomſche volk tegens Jugurtha gevoert heeft, beſchrijven.*

Cum regeerende een ablativus heeft ook de kracht van de conjunctio *Et.* En 't is zoo veel, als of deze conjunctio gebruykt wierd met een caſus ſtaande op de vorige caſus.

Dicæarchum cum Ariſtoxeno omittamus. Cic. T. Q. 1. 18. *Laat ons Dicæarchus en Ariſtoxenus laaten vaaren.*

Demoſthenes cum cæteris erant in exſilium expulſi. Nep. Phoc. 2. *Demoſthenes en d'anderen waren in ballingſchap gejaagt.*

Cum maxime. *Te dezer tijd, voor tegenwoordig, in den tegenwoordigen tijd.*

Etiamne ea negligemus, quæ fiunt cum maxime? Cic. Ar. 15. *Zullen wy dan die dingen verzuymen, die te dezer tijd voorvallen?*

Ut qui adverſa expertus cum maxime. Tac. H. 1. 29. *Als die te dezer tijd rampſpoeden uytgeſtaan hebbe.*

Hoc ut ſcias ita eſſe, ecce Thalia, de qua cum maxime agitur. Sen. B. 1. 3. *Op dat gy weten moogt dat dit zoo is, zie daar Thalia, daar voor tegenwoordig van gehandelt word.*

Cum plurimum. *Ten hoogſten, ten langſten.*

Non amplius cum plurimum quam ſeptem horas dormiebat. Suet. A. 78. *Hy ſliep, als hy lang ſliep,* of *ten langſten, niet meer dan zeven uuren.*

Aperitur picea cum plurimum bipedali hiatu. Plin. H. 16. 12. *De pijn,* of *pekboom ontſluyt zich,* of *krijgt een ſpleet ten hoogſten twee voeten lang.*)

• Cum eo, ut, &c. ſeq. ſubj. *Mits dat, enz. met beding, onder beding,* of *voorwaarde dat, enz. mitsdien,* of *welverſtaande, dat, enz. behoudens nochtans, dat, enz.*

Hæc ſervanda ſunt cum eo, ne, &c. ſeq. ſubj. Celſ. 3. 22. *Men moet deze levenswijze onderhouden, mits dat men niet, enz. Men moet deze dingen geſteſtaan, mits dat men niet, enz. Men moet dit waarneemen, mits dat men niet, enz.*

Apud Regem gratiam initam volebant cum eo, ut caveret, &c. Liv. 36. 5. *Zy wilden den Koning ten dienſt ſtaan, met,* of *onder beding, dat hy zorge zoude draagen, dat, enz.*

(Sit ſane, quoniam tu ita vis, ſed tamen cum eo, quod ſine peccato meo fiat. Cic. Att. 6. 1. *Laat het dan zoo zijn, nadien gy 't alzoo wilt hebben; maar nochtans met dat beding, dat ik my daar in niet vergrijpe.*)

CŬM word ook tegens 't gezag van de letterkundige gevoegt by een werktuyg. Cum vomere ſtaat by Virg. G. 2. 424. cum canibus. by Ovid. H. 20. 104. cum lingua. Catull. 96. 4. cum ferro. by Cic. Cæc. 9.

Cum. *In,* van een kleed ſpreekende.

Prætor majorem partem diei cum tunica pulla ſedere ſolebat. Cic. V. 4. 24. *De Schout plagte 't meeſte deel van den dag te zitten in een zwarten rok, een zwarten rok aan hebbende.*

CŬM. Conjunct. ſeq. indic. Ter. E. 2. 3. 50. *Wanneer, als wanneer, als.*

Cum primum. Cic. Att. 4. 1. *Zoo dra als, zoo ras als, ſtraks,* of *datelijk als, zoo aanſtonds wanneer.*

Annus præteriit cum, ſeq. ſubj. Cic. Att. 13. 12. *of* eſt cum, &c. cum indic. Cic. Off. 2. 21. *Het is een jaar,* of *'t is een jaar geleden, dat, enz. 't is nu jaarig, dat, enz.*

Cum. *Nadien, nademaal, dewijl, aangezien, gemerkt, vermids.*

[Cum, tum. *Niet allen, maar ook.* Wanneer twee tegens malkanderen vergeleken worden, dus dat het een het ander word voorgetrokken.

Cum cæteris, tum mihi ipſe diſpliceo. C. F. 4. 13. *Ik mishaage niet alleen anderen, maar ook my zelven.*]

Illud cum omni ætati turpe, tum ſenectuti fœdiſſimum eſt. Cic. Off. 1. 34. *Nadien dit in alle jaaren,* of *ten allen tijde onbetamelijk is, zoo is 't ſchandelijk in den ouderdom. Zulks is ten allen tijde onbetamelijk, doch ſchandelijk in den ouderdom.*

Cum moet altyd eerſt worden geſtelt, vermits Tum de kracht van de reden vergroot.

Cum propter ſummum ingenium ejus, tum propter ſingularem modeſtiam. Cic. F. 2. 14. *Zoo uyt inzicht van zijn groot verſtand, als ter oorzaak van zijne uytſtekende zedigheyd.*

(Cum. *Alhoewel, ſchoon.*

Servi, qui cum culpa carint, tamen malum metuunt, &c. Plaut. Moſt. 4. 1. 1. *De ſlaaven die alhoewel ze,* of *ſchoon ze geen ſchuld hebben, nochtans voor ſtraffe vreezen, enz.*

Cui cum Cato & Caninius interceſſiſſent, tamen eſt perſcripta. Cic. F. 1. 2. *Dat, alhoewel,* of *ſchoon Cato en Caninius zich daar tegens geſtelt hadden, evenwel is geſchreven.*)

COMÆ,

C U M A.

CUMÆ, ārūm. f. plur. Liv. 9. 19. *Kumes*, of *Kuma*, een ſtad in Italiën.
CŪMÆŪS, ă, ūm. Virg. Æ. 3. 441. *Van Kuma, die van Kuma is.*
Vates Cumana. Lucan. 5. 183. *De Propheteſſe Sibylla.*
CŪMĀNŪS, ă, ūm. Cic. Rull. 2. 25. *Van Kuma, die van Kuma is.*
CŪMĀTĪLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plaut. E. 2. 2. 49. *Zeegroen, groen gelijk 't zeewater.* Non. 16. 1. zegt met zommige anderen, dat het *blauw* betekent.

C U M B. C U M E.

CŬMBRĬĂ, æ. f. *Kumberland*, een Graafſchap in Engeland.
CŬMĒRĂ, æ. f. Hor. S. 1. 1. 53. *Een groote korenmand van biezen*, of *dadelbladeren gevlochten.*

C U M I. C U M P. C U M U.

CŬMĪNŬM, ī. n. Hor. E. 1. 19. 18. *Κύμινον. Komijn*, zeker kruyd.
CŪMPRĪMĪS. adv. *Voornamentlijk, byzonderlijk, byzonder, voornaam, in 't byzonder.*
Homo cumprimis locuples. Cic. V. 2. 18. *Een byzonder*, of *voornaam rijk man, een heel rijk man, een man van zeer aanzienelijke middelen.*
CŬMŬLĀTĒ. adv. *Overvloediglijk, breedelijk, volkomentlijk, rijkelijk, vol op, ten vollen, ruym, overbodiglijk, heerlijk, treffelijk.* In den eygentlyken en oneygentlyken zin. De compar. *Cumulatius* ſtaat by Cic. Or. 17. en de ſuperl. *Cumulatiſſime* beneden by Cicero.
Cumulate ſatisfacere alicui. Cic. Att. 6. 3. *Iemand overvloediglijk voldoen.*
Cumulatiſſime gratiam referre. Cic. F. 13. 14. *Een weldaad heel overbodiglijk erkennen*, of *rijkelijk vergelden.*
CŬMŬLĀTĪM. adv. Varr. R. R. 3. 15. *By hoopen, met hoopen, hoopswijze, ſtapelswijze.*
CŬMŬLĀTŬS, ă, ūm. *Opgehoopt, vol, vervult, opgevult, tot boven vol, overloopend, volop.* De compar. *Cumulatior* ſtaat beneden by Livius, en de ſuperl. *Cumulatiſſimus* beneden by Plautus.
Menſura cumulata. Cic. Cl. 4. *Een volle, ruyme, opgehoopte*, of *overloopende maat.*
Cumulatus re aliqua. Liv. 2. 23. *Ergens mee vervult zijn*, of *van overvloeijen, iets in overvloed hebben.*
Cumulatus omni laude Orator. Quintil. I. O. 2. 21. *Een zeer geprezen, hooggeachte, met alle eer opgehoopte*, of *allen lof verdienende Redenaar.* Virtus cumulata. Cic. Sext. 40. *Een volmaakte deugd.* Cumulatior gloria. Liv. 2. 47. *Een glory*, of *eer in 't toppunt*, of *ten hoogſte trap geſtegen, daar niets kan worden bygevoegt; een volmaakte luyſter.*
Oratio omni genere rerum cumulata. Cic. de Or. 2. 8. *Een rede die in allen deelen volmaakt is, waar in alles is vervat wat over zulk een ſtoffe kan gezegt worden.*
Bene cumulatam gratiam referre. Liv. 24. 48. *Een weldaad overbodiglijk*, of *rijkelijk vergelden.*
• Cumulatus voluptatibus. Cic. Fin. 2. 19. *Overvloedig in welluſten*, of *vermaakelijkheden, vol van vermaak.*
Cumulatiſſimus ſcelerum. Plaut. Au. 5. 15. *Vol opgepropt van allerley ſchelmſtukken, met ſchelmſtukken aan malkanderen hangende.*
CŬMŬLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Ophoopen, vervullen, opvullen, overlaaden, vol maaken, tot een hoop maaken*, of *verzamelen; in den top*, of *tot het toppunt brengen.*
Cumulare altaria donis. Virg. Æ. 11. 50. *d'Altaaren met geſchenken ophoopen, veel geſchenken op d'altaaren brengen.* Muneribus aliquem. Virg. Æ. 5. 532. *Iemand met giften en gaven overlaaden, veele geſchenken doen.*
Cumulare benefacta ſua. Plaut. Capt. 2. 3. 64. *Zijne weldaaden tot het toppunt brengen*, of *vermeerderen.* Gaudium alicujus. Cic. Att. 4. 1. *Iemands blijdſchap vervullen*, of *volmaaken, iemands vreugde vergrooten, iemand met vreugde vervullen.*
Cumulari gaudiis. Cic. F. 9. 14. *Zeer verblijd worden.*
Cumulare laudibus aliquem. Tac. H. 2. 57. Plin. E. 3. 11. *Iemand oneyndige lof geeven; hemelhoog prijzen*, of *verheffen.* Officiis. Plin. E. 10. 11. *Iemand veel goede dienſten doen.*
Cumulare ſcelus ſcelere. Cic. C. 1. 6. *Misdaad op misdaad hoopen; het eene ſchelmſtuk by 't andere doen, van 't eene booveſtuk tot het andere vervallen.* Laudem bellicam eloquentia. Cic. Off. 1. 32. *De welſprekentheyd by de dapperhey voegen*, of *paaren.*
Cumulare ſibi invidiam. Liv. 3. 12. *Zich veel haats op den hals haalen*, of *laaden, zich zeer verhaat maaken, zich in den haat brengen.*
CŬMŬLŬS, ī. m. Liv. 3. 34. *Een hoop, ſtapel, ophoping, opſtapeling.*
Magno cumulo augere aliquid. Cic. F. 13. 63. *Iets grootelijks vermeerderen.*
• Cumulus. *Top, toppunt, overmaat, toemaat, toegift, vermeerdering.*
Cumulus ad lætitiam ejus accedit. Cic. Att. 4. 18. *Hy is tot het toppunt zijner blijdſchap, hy geniet volmaakte vreugde, zijn blijdſchap ſteygert tot den hoogſten top.*
Tuæ literæ cumulum mihi gaudii attulerunt. Cic. F. 16. 21. *Uwe brieven hebben my ten hoogſten verblijd; ik ben ten hoogſten verblijd geworden door uwe brieven; uwe brieven hebben my een volkomen vreugde toegebragt*, of *veroorzaakt.*
Cumulus orationis. Quintil. I. O. 6. 1. *Het ſlot, 't beſluyt, het eynde van een rede.*
† Cumulus aquæ. Virg. Æ. 2. 498. *Een golf, baare, watergolf*, of *dijning van water.*

C U N A.

CŪNĀBŬLĂ, ōrūm. n. plur. Cic. D. 1. 36. *Een wieg*, of, naar zommiger gevoelen, *de doeken, luuren, windels*, of *zwachtels.* Zie ons Lex. Antiq.
A cunabulis ſapere. Plaut. Pſ. 2. 4. 48. A primis cunabulis. Colum. 1. 3. *Van de wieg*, dat is, *van jongs af wijs*, of *verſtandig zijn.*
In ipſis imperii tui cunabulis. Nazar. P. 16. *In het eerſte begin uwer regeering.*
Cunabula avium. Plin. H. 10. 33. *Vogelneſten, neſten van vogelen.*
Cunabula gentis alicujus. Virg. Æ. 3. 105. *d'Oorſpronkelijke geboorteplaats van eenig volk; het land, daar een volk zijnen oorſprong uyt genomen heeft.*
Cunabula Juris. Juſtinian. Inſt. proœm. §. 4. Aurel. D. 1. 11. 1. *De wieg*, of *geboorte*, dat is, *d'opkomſt*, of *d'eerſte beginzelen der Rechtsgeleerdheyd.*
CŪNÆ, ārūm. f. plur. Cic. D. 1. 36. *De wieg, 't kinderbed, de doeken, de luuren, de zwagtels.* ('t ſingularis cuna word gevonden by Prud. Dipt. 112.)
Cunarum pueri motor. Mart. 11. 40. 1. *Een wieger, een die een kind wiegt.*
Cunæ avium. Ovid. Tr. 3. 12. 8. *Vogelneſten, neſten van vogelen.*

C U N C.

CŬNCTĀBŬNDŬS, ă, ūm. *Traag, dralend, ſchoorvoetend, langzaam, onzeker, wankelbaar van gemoed.*
Cunctabundi egrediuntur e caſtris. Liv. 6. 7. *Zy gaan ſchoorvoetende uyt het leger, zy gaan*, of *komen ongaarne uyt de legerplaats.*
Cunctabundus. Tac. An. 1. 7. *Stameraar, een die bezwaart van ſpraak*, of *belemmert van tong is, een die heel langzaam*, of *lijmende ſpreekt.*
(Cunctans. *Dralende, langzaam.* De compar. *Cunctantior* ſtaat by Suet. J. 60.
Cunctantem excitare. Cic. F. 6. 1. *Een dralenden opwekken*, of *gaande maaken.*)
CŬNCTĀNTĔR. adv. Liv. 1. 36. *Schoorvoetende, dralende, traag, langzamelijk, al vertoevende*, of *uytſtellende, ongaarne, op een onzekere wijze.* (De compar. *Cunctantius* ſtaat by Tac. An. 1. 71. Suet. J. 19.)
• Cunctanter. Tac. An. 4. 22. *Langzamelijk, zoetjes aan, het wat dragende houdende, niet ſchielijk, ſtappelijk, matiglijk, op zijn gemak, voorzichtelijk, met overleg.*
CŬNCTĀTĬO. ōnĭs. f. Cic. Am. 12. *Uytſtel, verwijling, verſchuyving, opſchuyving, vertoeving, draling, ſchoorvoeting.*
Inter cunctationem ab hoſtibus ſunt oppreſſi.

Digitized by Google

preſſi. Liv. 21. 56. *Onder het draalen en uytſtellen zijn ze van de vyanden verraſt.*

CUNCTATIŎR, ōris. m. *en* f. ŏr, ōris, n. Cunctatior fortaſſe & cautior eſſe deberem. Plin. E. 2. 16. *Ik moeſt misſchien wat langzamer, en met meer omzieb'igheyd te werk gaan.*

CUNCTATŎR, ōris. m. Liv. 6. 23. *Schoorvoeter, uytſteller, draler, een die altijd uytſtel neemt*, of *die geen haaſt heeft; een die een zaak dragende houd; een vertoever, ſammelaar, talmer, die zijn tijd en gemak ergens toe neemt.*

(CUNCTIM. adv. *t'Zamen, 't een met het ander.* Dit en de twee volgende woorden zyn van de latere eeuw.

Quæ utinam poſſem tibi cunctim offerre. Apul. Fl. 347. *Welke, ach of ik u t'zamen konde opdraagen.*

CUNCTĬPARENS, ĕntĭs. omn. gen. *De vader van allen*, of *aller vader.*

O Dee, cunctiparens. Prud. Ham. 931. *O God, aller vader.*

Cui poſſe ſoli cunctiparens dedit caſtum vel ipſum reddere fornicem. Prud. Περὶ Στ. 14. 128. *Wien alleen de vader van ons allen gegeeven heeft ook zelfs de hoeren te konnen bekeeren*, of *tot kuysheyd brengen.*

CUNCTĬPOTENS, ĕntĭs, omn. gen. *Almagtig, almogend.*

Jeſu cunctipotens, ait. Prud. Περὶ Στ. 7. 56. *Hy zegt, o almagtige Jeſus.*)

CUNCTOR, ātis, ātŭs ſŭm, ārī. Cic. F. 10. 15. *Iets dragende houden, uytſtellen, verſchuyven, verwijlen, ergens over ſchoorvoeten, vertoeven, draalen, langzaam*, of *traag zijn, talmen, ſammelen, twijfelen, in beraad ſtaan, zich ophouden, zich bedenken, onzeker zijn van beſluyt.*

Cunctari monitum alicujus. Ovid. Her. 18. 115. *Iemands raad uytſtellen te volgen; traag*, of *nalatig zijn in 't opvolgen van iemands goeden raad.*

CUNCTŬS, a, ŭm. *Geheel, ganſch, al, alle, allegaar, altemaal.*

Cuncta terra. Cic. N. D. 2. 39. *De ganſche aarde.* Aſtra. Cic. S. Sc. 7. *Al de ſterren.*

Cunctus populus. Cic. F. 3. 11. *'t Ganſche*, of *al het volk.* Cuncta civitas. Cic. A. 2. 9. *De geheele*, of *ganſche ſtad.*

Cunctus terrarum orbis. Virg. Æ. 1. 237. *De ganſche wereldkloot.*

Cuncti pene patres. Hor. E. 2. 1. 81. *Byna alle Vaders of Raadsheeren.*

Cuncta curarum. Tac. A. 2. 35. *Alle zorgen.*

Fac iſtam cunctam gratiam. Plaut. Moſt. 5. 2. 46. *Bewijs deze gunſt geheel, ten vollen.*

C U N E.

CŬNEATIM. adv. Cæſ. B. G. 7. 28. *Met krijgshoopen, met ruyterhoopen, met bendeen, vaandels*, of *rotten.*

(CŬNEATIO, ōnis. f. Scribon. Larg. 7. 47. *Spitze toeloping.*)

CŬNEATŬS, a, ŭm. Ovid. M. 13. 778. Colum. 5. 2. *Als een beytel*, of *wig, beytels*, of *wigsgewijs gemaakt, ſmalder aan 't eene eynd als aan 't andere, dat aan 't eene eynd ſchuyns*, of *ſmal afloopt.* De compar. *Cuneatior* ſtaat beneden by Livius.

Forma ſcuti ad imum cuneatior erat. Liv. 9. 30. *'t Schild geleek wel naar een beytel, liep aan 't eynd ſmaller*, of *ſpitzer af.*

(Cuneatus. Auſon. Lud. Sept. Sap. Prol. 21. de Urb. 4. 5. *Met banken voorzien die aan 't eene end ſpits toeloopen*, van een tooneel ſpreekende.

Cuneati. Apul. M. 10. 253. *Die beytelswijze zitten, die zoo geplaatſt zijn dat hun zitten voor ſpits toeloopt.*)

CŬNEO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Met een beytel*, of *wig kloven, ergens een wig*, of *beytel in ſlaan*, of *in drijven, iets doorkloven*, of *doorklieven.*

Si quid cuneandum ſit in ligno. Plin. H. 16. 40. *Indien men een wig in een hout heeft te ſlaan*, of *zoo 'er een beytel in een hout is te ſlaan.*

• Hæc per vim cuneantur. Quintil. I. O. 4. 3. *Die dingen worden met gewelt gekliefſt*, of *geſcheyden.*

Cuneare. *Smal afloopen, onder ſpits worden, toeloopen.*

Ibi Hiſpania cuneatur anguſtiis inter duo maria. Plin. H. 3. 3. *Aldaar loopt Spanje tuſſchen de twee zeën allengskens ſmal af*, of *ſpits toe.*

Lapis qui latera fornicis inclinata cuneat. Sen. E. 118. *De krolſteen van een boog in een gewelf, de ſteen waar op de beyde eynden van 't gewelfzel ruſten.*

CŬNEOLŬS, i. m. Cic. Tim. 13. Vitruv. 10. 18. *Een pin, ſpie, wigje* of *beyteltje.*

CŬNEŬS, ĕi. m. Virg. G. 1. 144. Hor. O. 1. 35. 18. *Een beytel, wig, kloofbeytel.*

Cuneus. Vitruv. 9. 9. *Een ſpie*, of *ſcheer;* een ſtuk yzer dat men door een yzeren bout ſteekt, om dezelve vaſt te ſluyten.

Cuneus. Liv. 10. 29. Tac. G. 6. *Een vaandel, ſchaare, bende*, of *hoop krijgsvolk, te voet*, of *te paard.* Een Bataillon, *of* Eſquadron, voornamentlyk als d'achterſte gelederen breeder zyn dan de voorſte, en dat men 'er een driehoek van maakt.

Cunei ſpectaculorum. Vitruv. 5. 6. *De trappen*, of *zitbanken der kijkers in de ſchouwburgen.* Dus genaamt, om dat ze, gelyk een wig, voor ſpits toeliepen.

Cuneus ſilaceus. Vitruv. 7. 4. *Een driehoek van oker.*

C U N I.

CŬNĬCŬLARIŬS, ii. m. Veget. 2. 11. *Een ſchansgraver, mijndelver, ondermijner, legerwerker.*

CŬNĬCŬLATIM. adv. Plin. H. 9. 33. *In kleyne pijpjes, door kleyne groefjes, vooren, buyzen*, of *gooten, buysgewijze*, of *gootswijze.*

CŬNĬCŬLOSŬS, a, ŭm. Catull. 37. 18. *Vol konijnen, overvloedig in konijnen, konijnrijk; vol holen*, of *kuylen.*

CŬNĬCŬLUM, i. n. Feſt. *Een mijn, loopgrave.*

CŬNĬCŬLŬS, i. m. Varr. R. R. 3. 12. *Een konijn.*

• Cuniculus. *Een mijn, een loopgraaf, een onderaardſche weg, galdery*, of *gang.* Zie deſſelfs uytvinder en gebruyk by ons bygebragt over Curt. 4. 6. 8. en ons Lex. Antiq.

Tranſverſis cuniculis hoſtium cuniculos excipere. Liv. 23. 18. *De mijnen*, of *loopgraven der vyanden door tegenmijnen*, of *tegenloopgraven ontdekken, vruchteloos*, of *onbruykbaar maaken.*

Cuniculis ſubruere muros. Curt. 4. 6. 21. *Een muur ondermijnen.*

Cuniculos agere. Cic. Off. 3. 23. Fodere. Quintil. D. 255. *Ondermijnen, mineeren, een mijn*, of *loopgraaf maaken.*

• Ea res cuniculis occulte oppugnatur. Cic. Rull. 1. 1. *Men zoekt door verborgene wegen, bedekte middelen, heymelijke liſten en laagen*, of *kunſtgreepen die zaak te boven te komen*, of *te weeg te brengen.*

Cuniculus. Plin. H. 9. 38. *Een waterleyding*, of *vertaat, een onderaardſche pijp, groeve, buys*, of *goot.*

CŬNĬLA, æ. f. Plin. H. 14. 16. *Saturye, hofkunne, wilde quendel, kleyne yſope*, zeker kruyd.

CŬNĬLAGO, ĭnĭs. f. Plin. H. 19. 8. *Konijza. Wilde Keule*, zeker ſtinkend kruyd.

C U N N. C U P A.

CŬNNĬLINGŬS, i. m. Mart. 4. 43. 11. *Een gatlikker.* Dit was een vuyl ſcheldwoord.

(CŬNNŬS, i. m. Priap. 69. 22. Mart. 3. 81. 4. *'t Vrouwelijk lid, de vrouwe ſchamelheyd.*)

CŪPA, æ. f. Plin. H. 23. 2. *Een groote kuyp, tobbe, ton, pijp*, of *oxhoofd.*

Cupa vinaria. Varr. *by* Non. 2. 113. *Een wijnvat.*

Cupa. Hor. S. 2. 2. 123. *Een drinkbeker, drinkſchaal, drinkkop.*

• Cupa. Cic. Piſ. 27. *Een waardin, herbergierſter*, of *een vrouw die herberg houd.* Dus wil Scal. Conj. in Varr. p. 61. dat men leeze. Zie Copa.

(Cupa tæda & pice referta. Cæſ. B. C. 2. 11. *Een pekton*, of *pikton.*)

C U P E.

CŬPĒDĬA, æ. f. Cic. T. Q. 4. 11. *Lekkerheyd, luſt tot lekkernyen, trek tot lekker eeten en drinken.* (Salm. Lampr. Hel. 30. getuygt, dat d'Ouden dit, en de vier volgende woorden met twee pp. geſchreeven hebben.)

CŬPĒDĬA, ōrŭm. n. plur. Plaut. St. 5. 4. 32. *Lekkernijen, vette brokken, ſmaakelijke*, of *lekkere beeten*, of *gerechten*, lek-

lekkere koſt, of *ſpijzen*, *ſnoepery*.

CŬPĒDIÆ, ārŭm. f. plur. Ammian. 26. 18. Zie Cupedia.

CŬPĒDINĀRĬŬS, ĭi. m. Ter. E. 2. 2. 25. *Een gaſthouder*, *kok*, *paſteybakker*, *ſuikerbakker*.

‡ CŬPĒDO, ĭnĭs. f. Lucret. 5. 46. *Begeerte*, *begeerlijkheyd*, *luſt*, *trek*, *zucht*, *verlangen*. Zie Cupido.

CŬPĒS, ĭs. m. Plaut. Trin. 2. 1. 13. *Een lekker menſch*, of *lekkerbek*, *een die gaarn lekker eet*, *die veel van een goeden*, of *lekkeren beet houd*, *een liefhebber van wat lekkers*, of *lekkernijen*.

CŬPĬDE. adv. Cic. A. 2. 21. Catull. 63. 1. *Vieriglijk*, *hertelijk*, *graag*, *gretiglijk*, *gaarne*, *driftelijk*, *haaſtelijk*, *blijdelijk*, *met groote luſt*, of *begeerte*. De compar. *Cupidius* ſtaat by Liv. 7. 16. en de ſuperl. *Cupidiſſime* beneden by Cæſar.

Jam ſaxo pecuniam accipiat cupide. Ter. Ad. 2. 2. 1. *Ik zal hem dat geld wel lagchende doen neemen. Ik zal wel maaken dat hy bly is dat geld te neemen.*

Cupide proficiſci. Cic. Her. 2. 19. *Haaſtelijk*, of *ſchielijk vertrekken*.

Cupidiſſime aliquem ad ſe domum recipere. Cæſ. B. G. 2. 20. *Iemand heel blijdelijk*, of *met groote toegenegentheyd in zijn huys ontfangen*, of *onthaalen*.

[Cupide. *Met*, of *door ſterke*, *groote drift van partyſchappen*. In deze betekenis gebruykt dit Adverbium Cic. Font. 9. en Suet. G. 12. en in dezelve gebruykt Sen. Sec. 7. den ſuperlativus cupidiſſime. En cupiditas is *een drift van partyſchap* by Cic. Font. 9. Ja cupidus word geſtelt tegens moderatus van Cic. Font. 10. Dit is onze aantekening over Suetonius.]

(CŬPĬDĬNĔŬS, ă, ŭm. *Dat van Kupido is*, *dat Kupido betreft*, of *aangaat*.

Cupidinea tela. Ovid. Tr. 4. 10. 65. Cupidineæ ſagittæ. Ovid. Rem. Am. 157. *Pijlen van Kupido geſchoten*, *Kupidoos*, of *liefdepijlen*.)

CŬPĬDĬTĀS, ātĭs. f. Cic. Part. 27. *Begeerte*, *begeerlijkheyd*, *luſt*, *trek*, *verlangen*, *zucht*, *wenſch*.

Cupiditas. Cic. de Or. 1. 19. *Begeerte*, *vierigheyd*, *yver*, *luſt*, *driftigheyd*, *drift*, *groote trek*.

Cupiditas cibi. Celſ. 2. 3. *Honger*, *eetluſt*, *begeerte om te eeten*, *trek*, *luſt*, of *genegentheyd tot ſpijze*.

Cupiditates. Cic. V. 2. 75. *De driften*, *begeerten*, *luſten*, *neygingen*, *hertstochten*, *genegentheden*.

Cupiditas honoris. Cic. Pl. 12. *Zucht*, of *begeerte naar eer*, *eerzucht*, *ſtaatzucht*, *driftige begeerlijkheyd tot eer*, of *ſtaat*.

Cupiditate flagrare. Nep. Milt. 5. Incendi. Nep. Hannib. 2. *Van begeerte branden*, *ontvonkt worden*.

Animus devinxit ſe cupiditate mala. Ter. H. 1. 2. 34. *Het gemoed verſlaaft zig aan een kwaade begeerlijkheyd*.

(Cupiditas. *Gierigheyd*, *begeerte tot geld*. Sola eſt, in qua merito culpetur, pecuniæ cupiditas. Suet. Fl. 16. *De geldgierigheyd is 't alleen*, *waar over hy met recht zou achterhaalt*, of *beſchuldigt konnen worden*.

Et tamen ne ſic quidem priſtinæ cupiditatis infamia caruit. Suet. Fl. 19. *En nochtans heeft hem de ſchuld van zijne vorige gierigheyd nagegaan*.

Zenobia nata eſt Hiſpanorum cupiditate. Treb. Poll. Trig. Tyr. 30. 1. *Zenobia is van natuure zoo gierig geweeſt als de Spanjaards*.)

[Cupiditas. *Sterke drift van partyſchappen*. Zie cupide in de laatſte betekenis.]

CŬPĬDO, ĭnĭs. f. Liv. 1. 6. *Begeerte*, *trek*, *vierigheyd*, *begeerlijkheyd*, *zucht*, *wenſch*, *luſt*, *drift*. Hor. O. 2. 16. 16. en Seneca de Treurdichter H. 2. 528. maaken Cupido van 't mannelyk geſlacht. Zie cupiditas in alle zyne betekeniſſen.

Turpi cupidine capi. Virg. Æ. 4. 194. *Van een ſchandelijke begeerte bevangen worden*.

Cupido. Sall. B. J 93. *Nieuwsgierigheyd*, *luſt*, *trek*, *neyging*, of *verlangen om iets te zien*, of *te leeren*.

CŬPĬDŬS, ă, ŭm. *Begeerig*, *verlangende*, *beluſt*, *genegen*, *luſtig*, *nieuwsgierig*, *driftig*. De compar. *Cupidior* ſtaat beneden by Nepos, en de ſuperl. *Cupidiſſimus* beneden by Cicero.

Cupidus videndi alicujus. Ter. Hec. 3. 3. 12. *Begeerig*, of *verlangende om iemand te zien*. Pacis cupidus. Hor. S. 2. 1. 44. *Vredegezind*, *tot vrede genegen*, *vredelievend*.

Vitæ cupidus. Cic. F. 14. 4. *Zeer begeerig om te leeven*, *die 't leven zeer bemint*, *die gaarne 't leven zou behouden*.

Neque ſalutis, quam fidei fuit cupidior. Nep. Eum. 3. *Hy is niet meer voor zijn leven bezorgt geweeſt dan voor zijn trouw; hy is niet meer genegen geweeſt om zijn leven te bewaaren*, *dan om zijn trouwe ongeſchonden te houden; hy heeft geen grooter zorge voor zijne behoudenis als voor zijn woord gedraagen*.

Cupidus in perſpicienda rerum natura. Cic. Off. 1. 43. *Nieuwsgierig*, of *begeerig om de geheymeniſſen der natuure te doorſnuffelen; een nauwkeurig liefhebber om de geheymen van de natuur te onderzoeken*.

Homo noſtri cupidiſſimus. Cic. de Or. 1. 22. *Een man die ons ganſchelijk genegen*, of *toegedaan is; die heel op onze zijde*, of *ganſch voor ons is; die onze belangen t'eenemaal behertigt*.

(Cupidus. *Greetig*. Daarom voegt Lampridius avarus en cupidus by malkanderen in 't volgende voorbeeld.

Quum in matrem ejus avaram & cupidam multa injurioſe dixiſſent. Lampr. Al. Sev. 59. *Als zy veel ſcheldwoorden op zijn gierige en greetige moeder uytgebracht hadden*.

Quidam natura cupidiſſimum tradunt. Suet. Fl. 16. *Zommige zeggen dat hy van natuure zeer greetig geweeſt is*.

Cupidis vulnera ferte viris. Tib. 1. 1. 90. *Verwond de greetige menſchen*. Zie Broukh. over deze plaats, die het onderſcheyd tuſſchen cupidus en avarus aantoont.

Cupidus. Tib. 1. 10. 58. Ter. Ph. 1. 3. 6. *Graag*, *beluſt*, of *blakende om by een vrouw te ſlaapen*.)

[Cupidus. *Driftig in partyſchappen*. Cupidi teſtes. Cic. Font. 6. *Partijdige getuygen*. Zie cupide in de laatſte betekenis.]

CŬPĬENS, entĭs. omn. gen. Plaut. B. 2. 3. 44. Ter. Hec. 1. 2. 67. *Begeerig*, *verlangende*, *naar haakende*, *om wenſchende*, *luſtig*. De compar. *Cupientior* ſtaat by Aur. Vict. Cæſ. 24. 8. en de ſuperl. *Cupientiſſimus* by Sall. B. J. 84.

‡ CŬPĬENTER. adv. Plaut. Pſ. 2. 3. 17. *Vieriglijk*, *driftiglijk*, *krachtiglijk*; *met groote luſt*, *trek*, of *begeerte*, *gaarne*, *graag*.

CŬPĬO, ĭs, īvi, ītŭm, ĕrĕ. acc. *Iets begeeren*, *ergens om wenſchen*, of *naar verlangen*.

Ardenter aliquid cupere. Cic. T. Q. 4. 17. *Vuuriglijk naar iets verlangen*.

Cupere alicui. Cic. F. 13. 9. of alicujus cauſa. Cic. F. 13. 6. *Iemand genegen*, of *toegedaan zijn*, *iemand bezinnen*, *voorſtaan*, of *draagen; iemands beſte zoeken*, *iemand begunſtigen*, *gunſtig zijn*, *vorderen*, *in alle gelegentheden zijn gunſt betoonen*, *iemands belang*, of *welſtant behertigen*, *tot iemands dienſt genegen zijn*.

Alicui maxime cupere. Cic. F. 10. 4. of Omnia cupere alicujus cauſa. Cic. V. 2. 73. *Iemands voordeel*, of *belang in alle gelegentheden zoeken; iemands welwezen in alle voorvallen bevorderen*, *iemand altoos*, of *in alles ten dienſt ſtaan*.

CŬPĬTŌR, ōrĭs. m. *Begeerig*, *verlangende*, *beluſt*, *die ergens om wenſcht*, *die iets begeert*, of *ergens luſt toe heeft*.

Unus repertus eſt talis matrimonii cupitor. Tac. An. 12. 7. *Daar wierd 'er maar een gevonden die luſt tot zulk een huwelijk had: men vond 'er maar een die beluſt was om zoo te trouwen*.

Incredibilium cupitor. Tac. An. 15. 42. *Onmatiglijk ſtaatzuchtig*, *die naar ongeloofſlijke dingen ſtaat*, of *begeerig is*, *die onmogelijke*, of *ongeloofſlijke zaaken wenſcht*, of *begeert*.

CŬPĬTŬS, ă, ŭm. Cic. D. 1. 20. *Gewenſcht*, *begeert*, *verwacht*, *naar verlangt*.

C U P P.

(CŬPPĔDĬA, æ. f. } Zie Cupedia.
CŬPPĔDĬA, ōrum. pl. n. }

CŬPPĔDĬNĀRĬŬS, ĭi. m. Zie Cupedinarius.

CŬPPĔDO, ĭnĭs. f. Zie Cupedo.

CŬPPĒS, ĭs. m. Zie Cupes.)

C U P R.

CŬPRESSĒTŬM, ī. n. Cato R. R. 152. Cic. L. L. 1. 5. *Een plaats met Cypreſſeboomen beplant*.

CŬPRESSĔŬS, ă, ŭm. Vitruv. 2. 9. Liv. 27. 37. *Van Cypreſſenhout*, *van Cypreſſenhout gemaakt*.

CŬPRESSĬFĔR, ă, ŭm. Ovid. Her. 9. 87. *Vol Cypreſſeboomen*, *met veel Cypreſſeboo-*

Digitized by Google

boomen beplant, van een plaats ſpreekende.

CŬPRĔSSĬNŬS, ă, ŭm. Colum. 2. 2. *Van Cypreſſenhout, van Cypreſſenhout gemaakt.*

CŬPRĔSSŬS, I. f. Virg. E. 1. 26. *of*

CŬPRESSUS, ûs. f. Colum. 4. 26. *Een Cypres, of Cypreſſeboom.*

CŬPRĔŬS, ă, ŭm. Plin. H. 23. 3. *Van koper.*

CŬPRĪNŬS, ă, ŭm. Cuprinus clavus. Pallad. 2. 16. *Een kopere ſpijker.*

(CŬPRŬM, I. n. *Koper.* De goude en zilvere eeuwen erkennen dit woord niet. 't Word alleen in de kopere eeuw gevonden in 't volgende voorbeeld.

Ex ære vel cupro cancelli ſuperpoſiti. Spartian. Car. 9. *Daar zijn traliën van 't beſte, of van gemeen koper boven opgezet.*)

C U R.

CŪR. adv. interrog. Ter. And. 1. 1. 21. *Waarom, om wat reden? waar toe?*

Cur non? Ter. Ph. 4. 3. 15. *Waarom niet?*

Nulla cauſa eſt cur hunc tanta calamitate aſſici velis. Cic. S. R. 50. *Gy hebt geen reden waarom gy dezen man zoo veel onheyl toewenſchen zoud; daar is geen reden waarom gy dezen man zoo veel ongemak zoud willen aandoen.*

CŪRĂ, æ. f. Cic. de Or. 2. 44. *Zorge, bezorgtheyd, bevlijtiging, benaarſtiging, vlijt, zorgvuldigheyd.*

Hæc mihi cura eſt maxima. Ter. Hec. 4. 2. 18. *Dat is mijne grootſte zorge.*

Dominus ſervo eſt curæ. Ter. Ad. 5. 6. 6. *De knecht zorgt voor zijn heer.*

Id curæ eſt mihi. Ter. Ad. 1. 2. 49. Hæc curæ ſunt mihi. Ter. Ad. 4. 5. 46. *Dit gaat*, of *deze dingen gaan my ter herten.*

Adimere alicui curas. Ter. Hec. 5. 3. 19. Solvere aliquem curis. Ter. Hec. 2. 1. 33. *Iemand van zijne zorge ontheffen.*

Curam alicujus rei abjicere. Cic. F. 9. 24. *De zorge over een zaake vaaren laaten.*

Curam agere de aliquo. Liv. 8. 3. 24. 27. *Voor iemand zorge draagen.*

Curam intendere in aliquam rem. Liv. 37. 36. *Iets zorgvuldig behertigen.*

Curam alicujus rei habere. Ovid. Tr. 5. 2. 48. In curam aliquam incumbere. Cic. F. 10. 3. *Een zaake bezorgen, behertigen.*

Injicere alicui curam. Ter. Ad. 4. 5. 76. *Iemand zorge verwekken.*

Cura. Cic. Cl. 3. *Zorge, angſt, droefheyd, hertzeer, kommer, ongeruſtheyd, benaauwtheyd, bekommering, queling, ongelegentheyd.*

• Cura. Ulp. D. 5. 1. 19. §. 1. *Mombaarſchap, voogdyſchap, toezicht*, of *'t bewind over 't goed van eenen onmondigen*, of *minderjaarigen.*

(Cura. *Optooijing, vereiering, het kemmen van 't haair.*

Quum ſe putaret ſingi cura mulierum. Phædr. 2. 2. 8. *Als hy meende dat hy van de wijven opgeſchikt wierd.*

Circa corporis curam Cæſar erat moroſior. Suet. J. 45. *Omtrent d'optooijing, of 't opſchikken van 't lighaam was Cæſar eygenzinnig.*)

[Cura. *Een bedieninge, een regeeringe.* Provincias ad curam ſuam transferre. Suet. Cl. 25. *De wingeweſten overneemen om te bedienen, daar over te regeeren.*]

CŪRANTĬĂ, æ. f. *Zorge, bezorgtheyd, bekommering, toezicht, vlijt.*

Admonere aliquem de non-curantia. Cic. F. 2. 9. *Iemand over zijn onbezorgtheyd, onbekommertheyd*, of *achteloosheyd beſtraffen; iemand beriſpen over de weynige zorge die hy heeft.*

[CŪRASSOĂ, æ. f. *Curacao*, of *Curasſaw.* Een eyland in America.]

CŪRĀTE. adv. Dit woord word by de Schryvers niet gevonden. Zie *Curatius* en *Curatiſſime.*

CŪRĀTĬO, ōnĭs. f. *Geneezing, heeling, herſtelling.*

Adhibere curationem. Cic. Off. 1. 24. *Geneesmiddelen ordonneren, gebruyken.*

Curatio. Cic. R. P. 10. *Zorge, bewind, toe-* of *opzicht over iets.*

Mea eſt curatio. Plaut. Pſ. 1. 2. 141. *De zorge is my bevolen, ik moet het bezorgen*, of *zorg draagen. 't Raakt my, 't gaat my aan.*

Corpora reſtituuntur in antiquam membrorum curationem. Vitruv. 8. 3. *De lighaamen worden weder tot vorige gezontheyd herſtelt*, of *gebragt, komen weêr tot hunnen ouden ſtant.*

(Curatio. *Optooijing, opſchikking, oppronking.*

Celerior ventus diſtulit curationis propoſitum. Petron. 67. *De ſchielijk opkomende wind heeft hem in 't voorneemen geſtuyt om zich op te ſchikken.*)

CŪRĀTĬŬS. adv. *Zeer zorgvuldelijk, heel omzichtiglijk, heel nauwkeuriglijk, heel naarſtiglijk, met groote vlyt en naarſtigheyd.*

Diurna Populi Romani per provincias curatius leguntur. Tac. An. 16. 22. *Het dagverhaal, van 't geen te Rome omgaat, word in de wingeweſten zeer zorgvuldiglijk en naarſtiglijk geleezen.*

CŪRĀTISSĬME. adv. Curatiſſime aliquem recipere. Sall. B. J. 16. *Iemand heel treffelijk, zeer heerlijk*, of *met alle mogelijke toeſtel*, of *plechtelijkheyd ontfangen*, of *inhaalen.*

CŪRĀTŎR, ōrĭs. m. *Bezorger, verzorger, bewindsman, bewindhebber, oppaſſer, toezichter, opzichter, iemand die 't opzicht* of *de toezicht over iets heeft.*

Curator gallinarius. Varr. R. R. 3. 9. *Oppaſſer der hoenderen.*

Curator alicujus negotii. Cic. Att. 1. 1. *Bewindsman*, of *voortzetter van een zaak, een die over een zaak 't bewind*, of *'t beſtier heeft.*

Curator urbis & annonæ. Cic. L. L. 3. 3. *Een Stadsrechter en opziender over de leeftocht, een die zorg over de ſtad en voor de mondkoſt draagt.*

Curator Reipublicæ. Sall. B. J. 110. *Bewindsman van Staat, Bezorger van 't gemeene lands zaaken, 's lands Voorſpraak, een Afgezondene wegens zaaken van 't Gemeenebeſt.*

Curator. Hor. E. 1. 1. 102. Feſtus. *Voogd, momber*, of *mombaar, verzorger, voorſtander, redder*, of *bezorger van weezen.*

CŪRĀTŌRĬĂ, æ. f. Modeſtin. D. 27. 1. 1. *Voogdije, mombaarſchap, voogdyſchap, 't bewind van goederen voor minderjarigen*, of *onmondigen; de plicht van een weesbezorger*, of *voogd, redding van* of *toezicht over weezen.*

CŪRĀTRIX, īcĭs. f. Modeſtin. D. 26. 5. 21. *Momberſche, een weesbezorgſter*, of *voogdes, opzichtſter, voorſtandſter.*

CŪRĀTŪRĂ, æ. f. *Bezorging, zorge, bezorgtheyd, kommer, opvoeding.*

Filias reddunt curatura junceas. Ter. E. 2. 3. 24. *Zy maaken, door de zorge over hunne dochteren, dat ze lijven krijgen zoo dun als een bies; zy bezorgen*, of *draagen zorge dat hunne dochters zeer dunne lijven krijgen.*

CŪRĀTŬS, ă, ŭm. Hor. E. 1. 4. 15. *Met zorg en vlijt gedaan, behertigt, wel doorkneed, vierig, aandachtig, ernſtig.* De compar. *Curatior* ſtaat by Cato R. R. 104. en de ſuperl. *Curatiſſimus* beneden by Tacitus.

• Curatus ſermo. Plin. E. 9. 13. *Een beſchaafde, nette, wel bearbeyde, doorkneede*, of *doorwrochte rede.* Andere leezen Accuratus.

Preces curatiſſimæ. Tac. An. 1. 13. *Zeer vierige, yverige, ernſtige, aandachtige*, of *zeer krachtige gebeden.*

C U R C.

CŬRCŬLĬO, ōnĭs. m. Virg. G. 1. 186. *Kalander, korenworm, ſchietworm in 't koren.*

• Curculio. Varr. R. R. 2. 3. *De ſtrot*, of *luchtpijp.*

CŬRCŬLĬUNCŬLŬS, I. m. Plaut. R. 5. 2. 38. *Een kalandertje, een korenwormpje*, of *ſchietwormpje in 't koren.* [En daarom door een leenſpreuk een nietig ding, een ding van geen gebruyk.]

C U R E.

[CŪRĒS, Cūrĭŭm. Dion. Halic. 2. p. 112. Virg. Æ. 6. 811. Een kleyne ſtad in 't land der Sabinen.]

C U R I.

CŪRĬĂ, æ. f. Cic. Mil. 33. *'t Stadhuys, 't Raadhuys, de Vierſchaar, 't Hof, de Staatenkamer, de Raadkamer, de plaats daar de Staatzaaken verhandelt worden.*

Curia. Liv. 1. 13. *Een karſpel*, of *gedeelte van 't volk.* Het Roomſche volk wierd door Romulus in drie wyken, en elke wyk in tien karſpelen verdeelt. (Zie Liv. 1. 13. Plut. Rom. 30. D. Dion. Hal. A. R. 2. 112. daarom ſpreekt Cic. Dom. 29. van dertig karſpelen, die iets zouden bevolen, of beſloten hebben.)

• Curia. Varr. L. L. 5. 6. *De kerk, kapel*

Digitized by Google

pel, of *tempel van een karſpel.* Elk karſpel had een byzonderen Prieſter en tempel by de Romeynen.

Dies Curiæ. Cic. de Or. 1. 7. *Een karſpeldag, een feeſtdag, vierdag*, of *dag van blijdſchap.* Vermids de Grieken en Romeynen veele gaſtmaalen en vreugdevertooningen op de dagen van de vergaderingen der karſpelen aanſtelden, naar de aantekening van Plutarchus.

CŬRĬĂ, æ. f. *Koiren*. een ſtad van Duytſchland op den Rhyn.

CŬRĬĂ. Ptol. 2. 2. *Korbridge*, een ſtad van Engeland.

CŪRĬĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. Off. 2. 18. Feſt. *Van 't Stadhuys*, of *'t Raadhuys, van 't Hof, van 't karſpel, die van 't zelve karſpel is.*

• Curialis vernula. Ter. Ph. 5. 6. 10. *Een ſmul, een ſmullige knecht, een ſmeerige jongen.* (Deze woorden leeſt men in verſcheyde oude gedrukte boeken, maar in weynig of geene handſchriften. En zoo leeſt Muretus hier ter plaats uyt eenen ouden Terentius tot Venetien gevonden.) Donatus zegt dat het een lyfknecht was, die de tafel op de maaltyden diende, welke na de vergadering der karſpelen gehouden wierden. (Of Donatus al wel bygebragt word, zoude ik niet konnen zeggen. Hy leeſt hier ter plaats zoo niet; maar Id quod ſibi dici audivit, minitatur. Et eſt conveniens error feſtinanti. En overzulks Vader Tachard, indien hy het elders by hem geleezen heeft, gelieve het ons vriendelyk mede te deelen.

Curialis. *Een Hoveling.* Dit woord hebben in deze betekeniſſe alleen de Schryvers van de latere eeuw gebruykt.

Romulus & Saboſtius curiales, convicti, &c. Ammian. 21. 12. *De hovelingen Romulus en Saboſtius; overtuygt zijnde, enz.*)

CŪRĬĀNŬM Promontorium. Ptol. 2. 6. *Kaap de Buch*, of, naar zommiger gevoelen, *de hoek van Arachon*, een kaap in Guienne.

CŪRĬĀTĬM. adv. Gell. 15. 27. *Door, by*, of *met karſpelen.*

CŪRĬĀTŬS, ă, ŭm. *Van de karſpelen, door de karſpelen gedaan, beſloten*, of *verricht.*

Curiata comitia. Zie boven in Comitia.

(Curiata lex. Suet. A. 65. Tac. An. 11. 22. *Een wet gemaakt van 't Roomſche volk by karſpelen vergadert.*)

CŪRĬŌ, ōnĭs. m. Liv. 27. 6. *en* 8. *De Prieſter des tempels van elk karſpel.* Dus noemt men noch een Parochie- *of* Karſpelprieſter.

Curio. Mart. Præf. 2. *Een omroeper, uytroeper, afkondiger.*

(Curio agnus. Plaut. Au. 3. 6. 27. Feſtus. *Een mager lam*, als of 't door zorge was mager geworden.

CŪRĬŌNĀTŬS, ūs. m. Feſt. *De prieſterlijke waardigheyd.*

CŪRĬŌNĬŬS, ă, ŭm. *Van de karſpelen, dat door de karſpelen gedaan, verricht*, of *uytgevoert word.*

Curionia ſacra. Feſtus. *Offerhanden der karſpelen, die de karſpelen deeden.*

Curionium æs. Feſtus. *Karſpelgeld, geld dat den Prieſter van de karſpelen wierd getelt.*)

CŪRĬŌSĒ. adv. Celſ. 2. 17. *Zorgvuldiglijk, grondiglijk, nauwkeuriglijk, vlijtiglijk, naarſtiglijk, met groote vlijt en naarſtigheyd, tot in den grond, keurlijk, zeer net, zindelijk.* (De compar. *Curioſius* ſtaat by Cicero beneden, en de ſuperl. *Curioſiſſime* by Colum. 11. 2.)

Curioſius aliquid conquirere. Cic. Cl. 35. *Iets grondiglijk, met groote vlijt*, of *zeer nauwkeuriglijk onderzoeken*, of *naſpeuren.*

CŪRĬŌSĬTĀS, ātĭs. f. Cic. Att. 2. 12. *Nieuwsgierigheyd, graagheyd, drift, brandende luſt, vierige begeerte*, of *zucht om iets te weeten.*

(Curioſitas. *Naarſtigheyd, nettigheyd in 't aantekenen*, of *te boek brengen van 't geen men geleezen heeft*, en tot eenig voorgenomen werk dient.

Eſſe arcanas cauſas, ad quas paucorum potuit pervenire curioſitas. Gell. 2. 18. *Dat 'er verborgene oorzaaken zijn, tot welker kenniſſe weynige door hunne naarſtigheyd hebben kunnen komen.*

Quod ego non eloquentiæ cauſa, ſed curioſitatis in lumen edidi. Vop. Car. 21. *Dat ik in 't licht gegeeven hebbe, niet om mijne welſprekentheyd te toonen, maar mijne naarſtigheyd in 't beſchrijven van 't een en 't ander, dat licht aan der Vorſten daaden geeven moge.*

Magna curioſitate, & majore longe memoria opus eſt ad ſtudendum. Tertull. de anim. 24. *Groote leergierigheyd en naarſtigheyd, en noch veel grooter geheugeniſſe is 'er tot de leeroeffening van noden.*)

CŪRĬŎSŎLĪTÆ, ārŭm. m. plur. Cæſ. B. G. 3. 7. *'t Volk van Kornouaille*, in Bretagne.

CŪRĬŌSŬS, ă, ŭm. Cic. F. 3. 1. *Zorgvuldig, nauwkeurig, vlijtig, naarſtig, noeſtig, yverig.* (De compar. *Curioſior* ſtaat by Celſ. 4. 4. en de ſuperl. *Curioſiſſimus* by Cic. N. D. 1. 35.)

Curioſus. Ter. E. 3. 5. 5. Cic. Dom. 12. *Nieuwsgierig, graag, driftig*, of *begeerig om iets te weeten.*

Curioſus Medicinæ. Plin. H. 25. 2. *Vlijtig*, of *naarſtig in de leeroeffening der Geneeskonſt, die zich met vlijt in de Geneeskunde oeffent.*

Curioſus in re aliena. Cic. Off. 1. 34. *Nieuwsgierig omtrent*, of *naar een anders bedrijf, zaaken*, of *gelegentheyd.*

Curioſus agnus. Plaut. Au. 3. 6. 26. *Een mager lam, een lam daar geen vleeſch aan is, dat niet dan 't vel over de beenen heeft.*

(Curioſus. *Net, nauwkeurig in 't onderzoeken* van al 't geen dat kan uytgevonden worden.

Chryſippus eſt in hiſtoria curioſus. Cic. T. Q. 1. 45. *Chryſippus is net*, of *nauwkeurig in 't beſchryven van de geſchiedeniſſen.*

Sum unus ex curioſis. Vop. Prob. 2. *Ik ben een van de geenen, die zich daar op leggen om net en nauwkeurig te ſchrijven.*

Curioſus, i. m. Suet. A. 27. *Een Opziender, van de Roomſche Keyzeren aangeſtelt om al 't geene hy zag en hoorde hem aan te brengen, en de ſchuldigen in de gevangeniſſe te werpen.* Zie wat wy daar van dit woord gezegt hebben.

CŪRĬS, ĭs. f. Macrob. S. 1. 9. Feſtus. *Een piek by de Sabynen gebruykelijk.* Serv. Æ. 1. 296. zegt dat het een piek geweeſt is met een zeer lang lemmer.)

C U R L.

CŬRLANDĬĂ, æ. f. *Kourland, Koerland*, een Vorſtendom in Livoniën.

C U R O.

CŪRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Iets bezorgen, voor iemand*, of *voor iets zorgen*, of *zorge draagen, zich ergens mede*, of *met iemand bemoeijen, ergens acht op geeven, iemand*, of *iets gade ſlaan, op iemand*, of *iets paſſen.*

Nihil curare. Cic. F. 9. 24. *Nergens voor zorgen, zich nergens mee bemoeijen*, of *bekommeren, nergens op paſſen*, of *zorg voor draagen; alles verwaarloozen, niets ter wereld gade ſlaan; ſtoolen laaten zorgen.* Dit laatſte word boertende gezegt.

Curare arma. Liv. 26. 51. *Zijn geweer wel ſchoon houden, zindelijk op zijn geweer zijn, goede zorge omtrent zijn geweer*, of *wapenen draagen.*

Curare boves. Plaut. Moſt. 1. 1. 34. Oves. Virg. E. 2. 33. Equos. Liv. 28. 14. *d'Oſſen, de ſchaapen bezorgen. De paarden beſtellen*, of *gade ſlaan.*

Diligenter curare aliquem. Ter. Hec. 2. 2. 15. *Iemand naarſtig bezorgen, behoorlijk zorge voor iemand draagen.*

Curare munus. Plaut. Trin. 2. 4. 76. Officium. Plaut. B. 4. 4. 108. *Zijn pligt wel doen*, of *waarneemen, zich in zijn pligt*, of *bediening wel quijten.* Negotia aliena. Cic. T. 17. *Een anders zaaken bezorgen, waarneemen*, of *gade ſlaan.* Pecuniam alicui. Cic. Fr. 2. 4. *Iemand geld bezorgen, beſchaffen*, of *verzorgen.* Prandium. Plaut. Men. 2. 3. 17. *'t Middagmaal bezorgen, vervaardigen, bereyden, beſtellen, gereed laaten maaken, toemaaken*, of *bereyden.*

Aliud cura. Ter. Ph. 2. 1. 5. *Zorgt gy daar niet voor. Bemoeit u daar niet mede.* Probe curare rem. Ter. And. 5. 2. 6. *Iets wel bezorgen.*

Curare ſe, amicos, &c. Plaut. Pſ. 4. 7. 34. Ter. Ad. 5. 1. 1. Cic. Cl. 61. *Wel eeten en drinken, goede cier maaken, zijn vrienden wel onthaalen, wel opdiſſchen, wel opſchaffen, wel te eeten en te drinken geeven.*

Curare aliquem. Quintil. I. O. 2. 30. Morbum alicujus. Cic. S. R. 44. *Iemand geneezen, over een zieken gaan, een zieck-*

ziekte, of *krankheyd geneezen*, *een zieken opneemen*.

Curare alicui. Plaut. R. 1. 2. 92. *Over iemand bezorgt*, *ongeruſt*, of *bekommert zijn*; *op iemand paſſen*, of *'t oog houden*; *iemands bedrijf*, of *gedrag gade ſlaan*, *voor iemands welvaaren waaken*, of *zorg draagen*.

Rebus curare publicis. Plaut. Trin. 4. 3. 40. *De gemeene zaaken bezorgen*.

Quid tu me curas quid rerum geram? Plaut. R. 4. 4. 24. *Wat bekommert gy u*, *wat zijt gy ongeruſt*, of *wat quelt gy u over 't geen ik doe?*

Cura ut ſis, &c. Ter. Ad. 5. 1. 10. *Draag zorge dat gy zijt*, *enz. maak dat gy zijt*, *enz. maakt te wezen*, *enz. tracht te zijn*, *doe u beſt om te zijn*, *enz.*

Cura hunc aſſervandum. Ter. And. 5. 2. 24. *Ik beveel u dezen man*, *ik geef u dezen man in bewaring*; *draag zorg om dezen man wel te bewaaren*, *ik betrouw u dezen man*, *bewaar dezen man wel*.

Non curat redire. Cic. F. 1. 9. *Hy denkt om geen wederkomen*, *hy bekommert zich niet om weder te komen*, *hy vergeet het wederkomen*.

Curare ſigna. Vitruv. 7. 9. *Beelden polyſten*, *waſſchen*, of *glad maaken*.

(Curare. *Te zeggen hebben*, *gezag hebben*, *gebieden*, *'t bewint hebben*.

Imperat, ubi quisque curaret. Sall. B. J. 57. *Hy geeft bevel*, of *ſtelt order waar elk het gezag zal hebben*.

Getulicus ea tempeſtate ſuperioris Germaniæ legiones curabat. Tac. An. 6. 30. *Getulicus voerde te dier tijd het bewind over 't krijgsvolk boven in Duytſchland*.

Curare. *Beſtellen*, of *bezorgen dat iets geſchiede*.

Miſit qui curaret eum interficiendum. Cæſ. B. G. 8. 23. *Hy heeft 'er uytgezonden*, *die beſtellen zoude dat dien man wierde omgebragt*.

Curare funus. Ter. And. 1. 1. 81. *Het lijk bezorgen*, *de begraaffenis beſtellen*.

Curare. *Zich opſchikken*, *zich optooijen*, *het haayr net kammen*.

Cura te amabo. Plaut. Ciſt. 1. 1. 5. *Ey lieve ſchikt u wat op*.

Curare prodigia. Liv. 1. 20. *Het quaad*, *dat de voortekens beduyden*, *afweeren*.

Curare corpus. Curt. 3. 8. 22: 4. 13. 10. Curare corpus cibo. Liv. 3. 2. *'t Lijf*, of *'t hert ſterken*, *een goed lijf maaken*; *zich ververſchen*, *ſpijze neemen*. Eer de ſoldaaten zich wapenden, en in ſlagorder ſtelden, beval de Veldoverſte dat ze zich zouden ververſchen, *of* met ſpys en drank verſterken.

Curare. *Kooken*, *bereyden*.

Ut curentur recte hæc. Ter. And. 1. 1. 3. *Dat de ſpijs wel bereyd*, of *gekookt worde*.)

C U R R.

† CURRAX. ācĭs. omn. gen. Caj. D. 21. 1. 18. *Die gaarne loopt*, *die veel van loopen houd*.

Curraces laquei. Grat. Cyn. 89. *Loopende ſtrikken*, *verſchuyvende ſtukken*, gelyk die zyn welke met liſſen gemaakt worden.

CURRICULO. adv. Plaut. R. 3. 5. 127. Ter. H. 4. 4. 11. *Loopende*, *rennende*, *ter loops*, *met der haaſt*, *ſpoediglijk*, *gezwindelijk*, *in der yl*, *vaardiglijk*, *ſchielijk*, *te poſt*, *met een vaart*.

CURRICULUM, i. n. Curt. 8. 15. 8. *Een wagen*, *kar*, *rytuyg*, *karſtoel*, of chaiſe.

Curriculum. Cic. L. L. 2. 9. *Een loop*, *het loopen*.

* Curriculum. Cic. S. 9. *Loopbaan*, *renbaan*, *renperk*, *loopplaats*, of *renplaats*.

Curriculum. Cic. Tim. 9. *De loop*, *omloop*, of *draaijing der dwaalſterren*.

Curriculum vitæ. Cic. A. Q. 1. 12. *Loop des levens*, *levensloop*, *leefdagen*, *de tijd*, *lengte*, of *during van 't leven*.

Verſamur in noſtro veteri curriculo. Cic. Marc. 1. *Wy gaan onzen ouden gang*, *wy volgen onzen ouden trant*, of *oude gewoonte*; *wy doen gelijk wy gewent zijn*, *wy houden onze oude gewoonte*, *wy zijn noch de zelve luyden*.

Curriculum induſtriæ meæ. Cic. A. 7. 3. *Al mijne zorge*, *naarſtigheyd*, of *arbeid die ik mijn leefdage heb aangewend*, *de betrachting van mijn ganſche levensloop*.

Mentis curricula. Cic. S. 11. *De bezigheden*, of *oeffeningen van 't verſtand*, of *des geeſts*.

Deflectere ſe de curriculo petitionis. Cic. Mur. 22. *Afſlaan*, *aflaaten*, of *ophouden van een eyſch*, of *verzoek te vorderen*, of *te vervolgen*, *zijn verzoek ſtaaken*.

CURRO, ĭs, cŭcurrī, curſum, currĕrĕ. *Loopen*, *rennen*, *toeloopen*, *toeſchieten*, *toevliegen*, *zich ſpoedigen*, *zich haaſten*, *ras gaan*.

Stadium currere. Cic. Off. 3. 10. *In de ren- of loopbaan loopen*.

Currere ſubſidio alicujus *of* alicui. Cic. Att. 12. 3. *Tot iemands hulp toeloopen*, of *toeſchieten*; *iemand ſchielijk te hulp komen*; *iemand vaardig byſpringen*, *zich haaſten om iemand te helpen*, of *by te ſtaan*.

Currere ad mortem. Plin. E. 1. 22. *In de dood loopen*. Andere leezen procurrere.

* Currit oratio. Cic. Fin. 5. 28. *De reden is vloeijende*, *de reden*, of *'t geſprek vloeit wel*.

Curritur ad me. Ter. H. prol. 44. *Men loopt naar my toe*, *men loopt tot my*, *men neemt zijn toevlucht tot my*.

Seculum illud everſionibus urbium currebat. Flor. 2. 16. 1. *Die eeuw was noodſchikkig voor de verwoeſting der ſteden*; *die eeuw liep met den ondergang van veele ſteden ten eynde*.

Nox inter pocula currit. Propert. 3. 1. 21. *De nacht verloopt onder het drinken*.

Eosdem curſus currere. Cic. Rull. 2. 17. *Den zelven loop herhaalen*.

(Currere. *Zeylen*, *voortgaan*, *voortvaaren*, *voortſchieten*, *ſchielijk gedreven worden*, van ſcheepen ſpreekende.

Tam celeres miraris currere lintres. Prop. 1. 14. 3. *Gy verwondert u dat de ſchuyten zoo ſchielijk voortſchieten*, of *voortgaan*, *zoo ſnedig zeylen*.

Miſerabilis prora cucurrit Veſtibus extentis. Juv. 12. 67. *'t Elendige*, of *ontramponeerde ſchip*, *zeylloos*, (*of beroofd van zijn zeylen*) *is met kleederen aan de maſt geſlagen voortgevaaren*.

Currere. *Vaaren*, *wech vaaren*, *heene vaaren*, *zeylen*, *bevaaren*, *bezeylen*.

Licebit injecto ter pulvere curras. Hor. O. 1. 28. 36. *Als gy wat aarde op 't lijk geworpen hebt*, *zal 't u vry ſtaan heene te vaaren*.

Vaſtum cava trabe currimus æquor. Virg. Æ. 3. 191. *Wy bevaaren*, of *bezeylen de groote zee*.

Currere. *Zwemmen*, *baaden*.

Dii non patiuntur me currere nota aqua. Ovid. Her. 18. 5. *De Goden laaten my niet toe in 't gewoone water te zwemmen*, of *te baaden*.

Currere. *Vlieten*, *loopen*, *ſtroomen*, *ſtorten*, *vallen*.

Amnes dant ſonitum, & in æquora currunt. Virg. Æ. 12. 524. *De ſtroomen geeven geluyd*, *en loopen*, of *ſtorten in zee*.

Currere. *Doordringen*.

Per ima cucurrit oſſa tremor. Virg. Æ. 2. 120. *Het beeven is doorgedrongen tot het gebeente. Ik heb geheel en al van angſt ſtaan beeven*, of *trillen*.

Frigus per oſſa cucurrit. Ovid. Liv. 153. *De koude is tot het gebeente doorgedrongen. Ik ben doorkoud geworden*.

Currere. *Omgedraait worden*.

Currente rota cur urceus exit? Hor. A. P. 22. *Waarom is onder 't omdraaijen van het rad een aarden kruyk van my geworden?*)

CURRUCA, æ. f. Juv. 6. 27. (*Een hoorndrager*, *die de kinderen*, *van zijn vrouw in overſpel gewonnen*, *als of 't zijn eygen waren*, *opvoed*. Ariſtot. Hiſt. An. 6. 7. 9. 29. zegt van een vogeltje, dat hy ὑπολάϊς noemt, en dat de taalsman Theodorus Gaza Curruca, en de woordenboek ſchryvers *een grasmuſch* overzetten, dat het de koekkoeks-eyeren in zyn neſt gelegt, als zyn eygen, uytbroeit, en zoo zou den hoorndrager by verbloeming dus genoemt worden. Maar of dit een Latynſch woord zy, en Ariſtoteles vogeltje zou betekenen, zou ik niet durven zeggen. Altoos Alciat. Par. Jur. 7. 5. meent dat Gaza niet geweeten heeft, wat by de Latynen ὑπολάϊς voor een vogel was, en dat curruca geen Latyn is, en dat men by den Dichter of urtica, of eruca moet leezen.)

CURRUS, ūs. m. Cic. D. 2. 70. *Een wagen*, *kar*, *koets*, *rytuyg*.

(Currus is by de Dichters ook *een ſchip*, om dat het door 't roer, gelyk een wagen door den diſſelboom, hier en daar heene geſtiert word. En hier in hebben de Latynen de Grieken nagevolgt. Zie Mur. V. L. 1. 11. Vechn. Hell. 326. Ritterſ. in Oppian. 'Αλιευτ. l. 194.

Diva

Digitized by Google

Diva levi fecit volitantem flamine currum. Catull. 64. 9. *De Godinne heeft een ſchip gemaakt dat door een zacht windje ſnel zeylt.*

Currus. *Een paard* by de Dichters.

Neque audit currus habenas. Virg. G. 1. 514. *En de paarden luyſteren niet naar den toom*, of *geeven niet om den toom.*)

Currus. Cic. F. 15. 6. Flor. 4. 12. 53. *Een zegewagen.*

CURSIM. adv. *Loopende, ter loops, met der haaſt, ras, in der yl, met der vaart, ſchielijk*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Curſim aliquid agere. Plaut. Pœn. 3. 1. 64. *Iets ter loops doen.*

Curſim tranſire librum. Gell. 9. 4. *Een boek doorloopen.*

Curſim aliquem proſequi. Petron. 7. *Iemand ter loops volgen*, of *naloopen.*

• Curſim dicere aliquid. Cic. A. 2. 17. *Ergens over heen loopen, iets ter loops aanroeren*, of *verhandelen, iets heel kortelijk zeggen.*

CURSĬO, ōnĭs. f. Varr. L. L. 4. 1. *Loop, looping, weehgang.*

CURSĬTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Ter. E. 2. 2. 47. *Loopen, rennen, niet doen dan loopen, dikwils loopen.*

Curſitare huc & illuc. Hor. O. 4. 11. 10. *Heen en weder loopen, op en neder loopen*, of *zwerven.*

Curſitare ad aliquem. Ter. E. 2. 2. 56. Cic. F. 8. 3. *Iemand overloopen, veel by iemand loopen, dikwils by iemand komen, iemand veel bezoeken.*

CURSO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Loopen, rennen, ras gaan, zich haaſten, zich ſpoedigen*, of *voortſpoeijen, gaan en komen.*

Curſare huc atque illuc. Cic. Att. 9. 9. *Hier en daar loopen, op en neder loopen*, of *zwerven, dwaalen, doolen.*

CURSŎR, ōrĭs. m. Cic. D. 2. 70. *Een looper, renner, een die loopt*, of *die zich in 't loopen oefent*, 't zy in de loopbaane, *of* elders.

Curſor. Mart. 3. 100. 1. *Een loper, een lopende bode, een poſt*, of *poſtloper.*

CURSŌRĂ, æ. f. Varr. R. R. 2. 7. *Loop, lopinge.*

Ex curſura anhelitum ducere. Plaut. Aſin. 2. 2. 61. *Loopen, dat men hijgt.*

CURSŬS, ūs. m. Cic. de Or. 1. 32. *Loop, lopinge.*

Curſum inſtituere. Ter. Ph. 5. 6. 8. *Beginnen te loopen.*

Eosdem curſus currere. Cic. Rull. 2. 17. *Den zelven loop houden.*

Eſſe in curſu. Cic. Orat. 1. 32. *In zijn loop zijn.*

Curſus. *Weg, tocht, reys*, te water of te land.

Magnos curſus conficere. Cic. Manil. 12. *Groote reyzen*, of *tochten doen, een groote weg afleggen.*

Curſus. Cic. N. D. 3. 9. *De loop, omloop*, of *draaijing der dwaalſterren.*

Curſus fluminum. Tib. 4. 1. 125. *De loop der ſtroomen.* Curſus & recurſus maris. Sen. Helv. 17. *Ebbe en vloed der zee.*

Sanguinis ex naribus curſus. Celſ. 4. 2. *'t Bloeden uyt de neus.*

Curſum auras per dirigere. Virg. Æ. 6. 194. *Vliegen.*

Curſus. *Weg, middel, wijze om ergens toe te geraaken.*

Curſus honorum *of* ad honores. Cic. Pl. 7. *De weg*, of *'t middel om tot ſtaatampten*, of *hooge bedieningen te geraaken.*

Curſus vivendi. Cic. Off. 1. 32. *De wijze, loop*, of *manier van leven, levenswijze, gedrag, handel en wandel.*

Eumdem vitæ curſum tenere. Cic. V. 5. 34. *Den zelven weg inſlaan, houden*, of *volgen; het zelve pad bewandelen, den zelven loop van leven houden, d'eyge*, of *d'oude voetſtappen volgen*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Curſus rerum. Cic. F. 4. 2. *De loop*, of *'t beloop der zaaken.* Gloriæ. Cic. Sext. 21. *De duuring*, of *ſtandhouding der eer.*

Eodem curſu, quo fluxere res, ire pati. Curt. 8. 4. *De zaaken laaten loopen, gelijk ze tot hier toe geloopen hebben.*

Curſus loquendi. Ovid. Her. 6. 39. *De voortloping*, of *voortſnelling der woorden, de haaſtigheyd*, of *ſchielijkheyd in 't ſpreeken; de drift in een geſprek, de vaardigheyd in 't ſpreeken, voortvarentheyd van taal.*

(Curſus. *De ſcheepvaart.*

Unde in Epirum brevis curſus eſt. Curt. 10. 1. 18. *Waar van daan een kleyne vaart is naar Epirus.*

Miltiades curſum direxit, quo tendebat. Nep. Milt. 1. *Miltiades heeft den loop*, of *de vaart gewend, daar hy naar toe wilde.*

Curſus datur navibus. Liv. 29. 24. *De ſcheepen zeylen voor de wind.*

Curſu pelagio venire in patriam. Phæd. 4. 21. 7. *Over zee na zijn vaderland keeren.*

Curſus publicus. [Aur. Vict. C. 13. 5.] *De poſtery, het poſtloopen, het poſtrijden.* Zie ons Lex. Antiq.

Equos, qui publico curſui deputati ſunt. Cod. 12. 51. 1. *De paarden, die voor de poſtloopers zijn beſtelt.*)

C U R T.

CURTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Hor. S. 2. 3. 124. *Korten, verkleynen, kleyn maaken, afſnijden, afſnoeijen, beſnoeijen, verminderen, afkorten, verminken.*

CURTŬS, ă, ūm. *Kort, gekort, verminkt, afgeſneden, afgeſnoeyt, afgekort, verkleynt, vermindert, gelubt.*

Mulus curtus. Hor. S. 1. 6. 104. *Een kort, kleyn, lijvig, gedrongen muylezeltje*, (*of dat den ſtaart afgeſneden is.*)

• Curtus. Cic. Fin. 1. 14. *Kort, al te kort, te beſnoeyt, te bekrompen.*

Curta res. Hor. O. 3. 24. 64. *Geringe middelen.*

Curtus. Cic. Or. 51. *Slegt, gering, mager, droog, dor, zenuwloos*, van een ſtyl, *of* reden ſpreekende.

Curtus. Mart. 1. 93. 6. *Gebroken, aan ſtukken, verbryzelt, vermorzelt*, van een glas, enz. ſpreekende.

C U R V.

(CURVĀBĬLĬS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. *Buygzaam, dat zich buygen laat, dat gebogen kan worden.*

Ulmus & fraxinus curvabilis. Pallad. R. R. 12. 15. *d'Olmboom en eſſchenboom zijn buygzaam.*)

CURVĀMĔN, ĭnĭs. n. *Kromte, krommigheyd, bogt.*

Curvamen. Ovid. M. 9. 449. *De bogt, kromte, hoek, inham*, van een haven, *of* ſtroom ſpreekende.

CURVĀTĬO, ōnĭs. f. *Kromming, buyging, overbuyging, neêrbuyging.*

In curvatione vitis. Colum. 4. 12. *Den wijngaart buygende, als men den wijnſtok buygt, neêrbuygt*, of *overbuygt.*

CURVĀTŪRĂ, æ. f. Ovid. M. 2. 108. Plin. H. 17. 19. *Kromte, krommigheyd, bogt.*

Foramen habeat curvaturam molliter circumactam. Vitruv. 10. 17. *Laat het gat een zagtjes toelopende kromte*, of *bogt hebben.* Hy ſpreekt van gaten in hout, die, indienze niet wat krom uytgeholt waren, de touwen door de ſcherpe kanten zouden ſchenden.

Is locus eſt theatri curvaturæ ſimilis. Vitruv. 2. 8. *Die plaats loopt krom als een ſchouwburg.*

Curvatura montis. Vitruv. 2. 10. *'t Hangen*, of *'t hellen van een heuvel.* Portus. Vitruv. 5. 12. *Het dok*, of *de kom van een haven.*

• Curvatura. Vitruv. 5. 1. *Een boog, gewelf*, of *gewelfzel.*

CURVĀTŬS, ă, ūm. Cic. N. D. 1. 24. Virg. Æ. 3. 564. *Gebogen, gekromt, gebogt, bogtig, krom, gewelft.*

CURVĬTĀS, ātĭs. f. Macrob. Somn. Scip. 1. 15. *De kromte.*

CŬRŬLĬS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. Curulis *of* Sella Curulis. Cic. R. P. 7. *Een wagenſtoel*, of *wagenzetel*, zekere ſtoel daar zommige Romeynſche Overheden op hunne wagens in mogten zitten, wanneer ze in 't openbaar reden. Zie ons Lex. Antiq.

CURVO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Hor. O. 1. 33. 16. Ovid. M. 2. 714. Plin. H. 12. 5. *Krommen, buygen, krom*, of *bogtig maaken, overbuygen, krom buygen, overwelven.*

Cum ingentem manu curvaret Delius arcum. Stat. Ac. 1. 487. *Als Apollo met zijn hand een boog maakte.*

[CURVŎR, ōrĭs. m. Varr. L. L. 4. 23. Zie boven Curvatura.]

CURVŬS, ă, ūm. Virg. G. 1. 360. *Krom, gekromt, bogtig, gebogt, gebogen, gewelft, als een boog*, of *boogsgewijze gemaakt.*

Curvus. Sen. H. 2. 650. *Vol kromten*, of *bogten, heel krom*, of *bogtig*, van een Weg ſpreekende.

C U S P.

CUSPĬDĀTIM. adv. Plin. H. 17. 14. *Spits, puntig, ſcherp, ſpits toeloopende, puntswijze, gelijk een punt*, of *ſpits.*

Digitized by Google

CUSPĪDĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 18. 19. *Gepunt, geſpitſt, geſcherpt, dat een punt, of ſpits heeft.*

CUSPĬDŌ, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 11. 37. *Punten, ſcherpen, een ſpits, of punt maaken, iets ſpits maaken, een punt aan iets ſlijpen.*

CUSPĬS, ĭdĭs. f. Virg. Æ. 5. 208. *Een punt, ſpits, ſcherpte, ſcherp eynde van iets.*

Cuſpis. Varr. R. R. 1. 8. *Een paal die door en door is geboort, die van 't eene end tot het ander is doorboord, een geſcherpte, of gepunte ſtaak.*

† Cuſpis. Ovid. M. 8. 345. Hor. O. 4. 6. 8. *Een pijl, ſchicht, degen, rapier, of ander puntig geweer.*

C U S T.

(CUSTŌDĒLĂ, æ. f. *Wacht, bewaring*, Dat d'Ouden zoo geſproken hebben, betuygt Feſtus.

Hic uxorem mira cuſtodela munitam domi ſuæ cohibebat. Apul. M. 9. 224. *Die hield zijn vrouw in zijn huys op een wonderlijke wijze in bewaring.*

Dominæ cuſtodelam Myrmeci permittit. Apul. M. 9. 224. *De bewaring van zijn vrouw geeft hy aan Myrmex over.*)

CUSTŌDĬĂ, æ. f. Cic. N. D. 2. 63. *Bewaring, behoeding, hoede.*

Cuſtodia. ſing. Cic. Mur. 37. Cæſ. B. C. 1. 17. *of* Cuſtodiæ, arum. f. plur. Cic. C. 1. 3. *De wagt, de bezetting, of ſchildwagt van een plaats.*

Agere cuſtodiam urbis. Liv. 5. 10. *De ſtads-wagt hebben.*

Cuſtodia. Cic. C. 3. 6. Plaut. Pœn. 5. 6. 28. *Een gevangenis, gevangenhuys, gat, of kerker.*

Dare aliquem in cuſtodiam. Cic. V. 5. 27. Tradere. Cic. C. 3. 6. Includere. Cic. V. 5. 55. *Iemand in de gevangenis werpen.*

Aſſervare aliquem in cuſtodia. Cic. V. 5. 30. *Iemand gevangen houden.*

Educere ex cuſtodia. Cic. T. Q. 1. 29. Emittere. Cic. T. Q. 1. 49. *Iemand uyt de gevangenis ontſlaan.*

[Cuſtodia. alleen. Liv. 30. 17. 45. 42. *of* cuſtodia libera. Sall. B. C. 47. *Een vrije gevangenis.* Welke die geweeſt zyn zie beneden in Libera cuſtodia.

Cuſtodiæ imperii ſumma penes quem eſt. Nep. Eum. 11. *Een ſtokmeeſter, een provooſt generaal.*]

Cuſtodia. Cic. A. 12. 10. *Een wagthuys, of krijgswagt.*

(Cuſtodia. *Een gevangene, iemand die in bewaring is, of bewaard word.*

Cuſtodias recognoſcĕre. Suet. Tib. 61. Cuſtodiarum feriem recognoſcere. Suet. C. 27. *De gevangenrol opleezen.*

Carceri præpoſitus ſi pretio corruptus ſine vinculis agere cuſtodiam paſſus eſt. Paull. D. 48. 3. 8. *Indien de cipier, met geld omgekogt zijnde, den gevangenen ongeboeyt heeft laten blijven.*

Eadem catena & cuſtodiam & militem copulat. Sen. E. 5. *En de gevangene, en de ſoldaat zijn aan de zelve keten gebonden.*

CUSTŌDĬĀRĬUM, ĭi. n. Tertull. ad Mart. 2. *Een plaats daar menſchen bewaart, of opgeſloten worden.*

Cuſtodiarium. Tertull. adv. Jud. 5. *Een plaats daar vruchten opgelegt worden.*) Een woord van de latere eeuwe.

CUSTŌDĬO, īs, īvi, ītŭm, īrĕ. acc. *Iemand, of iets hoeden, gade ſlaan, voor iemand, of iets zorge draagen.*

Cuſtodire ſe. Cic. F. 9. 14. *of* aliquem. A. 10. 11. *Voor zich zelven, of voor een ander zorge draagen, voor zijn eygen, of een anders behoudenis waaken.*

Cuſtodire aliquem ab injuria. Quintil. I. O. 2. 2. *Iemand voor eenig ongelijk beveyligen, tegens 's onrecht verdedigen, voorſtaan, beſchutten, of beſchermen; beletten dat men iemand quaad, onrecht, of ongelijk doe.*

Cuſtodire aliquem. Cic. C. 1. 2. *Iemand gade ſlaan, hoeden, verſpieden, op iemand acht geeven, acht neemen, 't oog houden, iemand met loode ſchoenen nagaan.* Dit laatſte zegt men oneygentlyk en boertende.

Cuſtodire aliquid memoria. Cic. de Or. 1. 28. *Iets in de geheughenis houden, in gedachten houden, onthouden, ergens aan- of om denken.* Literis. Cic. de Or. 2. 2. *Iets opſchrijven, of optekenen om t' onthouden.*

(Cuſtodire. *Zich ergens voor wagten, ergens in voorzien, of zorge voor draagen.*

Cuſtoditum eſt, ne Agrippina in conſpectum Tiberii veniret. Suet. Tib. 7. *Men heeft daar zorge voor gedraagen, zich daar voor gewagt, dat Agrippina Tiberius niet onder d'oogen quam.*

Cuſtodire. *Doen, waarneemen, betrachten,* 't geen bevolen is.

Hoc cuſtodire oportet villicum. Colum. 11. 1. *Dit moet den bouwman doen, of waarneemen.*

Quædam cuſtodienda prægnantibus omittit. Plin. E. 8. 10. *Zy verzuymt zommige dingen, of laat zommige dingen na, die zwangere vrouwen moeten waarneemen.*

Cuſtodire. *Houden, vieren.*

Ferias omni menſe cuſtodiunt. Plin. H. 35. 11. *Zy houden alle maand vierdagen.*)

[Cuſtodiri wie by Tac. An. 6. 3. gezegt worden. Zie beneden in Libera cuſtodia.]

CUSTŌDĪTE. adv. *Omzigtelijk, wijſſelijk, voorzigtiglijk, ſpaarzaamlijk, beſcheydentlijk, gematigt, met omzichtigheyd, gematigtheyd, of beſcheydenheyd, zediglijk.* De compar. *Cuſtoditius* ſtaat by Plin. E. 9. 26.

Cuſtodite & parce ludere. Plin. E. 5. 16. *Heel gematigt, omzichtiglijk, matiglijk, of ſpaarzaamelijk, met beſcheydenheyd, of zediglijk ſpeelen, of zich vermaaken.*

(CUSTŌDĪTĬO, ōnĭs. f. Feſtus. *Opzicht, toezicht, bewaking, hoede, bewaring.*)

CUSTŌS, ōdĭs. m. *en* f. *Wacht, opzichter, bewaker, beſtierder, toezichter, bewaarder, hoeder.*

Gazæ cuſtos regiæ. Nep. Dat. 5. *Opzichter van 's Konings ſchatkamer, of ſchatkiſt.*

Cuſtos corporis. Nep. Eum. 7. Curt. 4. 15. 19. *Lijfwacht, lijfſchut, lijfhoede.*

Cuſtos liminis. Phæd. 3. 7. 9. *Een dorpelwachter.*

Regi cuſtos ſalutis eſt datus. Curt. 3. 6. 1. *Aan den Koning is een lijfarts gegeeven.*

Ponere alicui cuſtodes. Cæſ. B. G. 1. 30. *Schildwagt by iemand ſtellen.*

* Cuſtos alleen, *of* Cuſtos præſidiarius. Colum. 4. 21. *De dikſte, of voornaamſte wijngaardrank,* die na 't ſnoeijen met botten overblyft.

C U T I.

CŬTĬCŬLĂ, æ. f. Perſ. 4. 18. *Velletje, vliesje, tedere huyd.*

CŬTĬS, ĭs. f. *Het vel, de huyd.*

Homo curata cute. Hor. E. 1. 4. 15. *Een man die 'er wel in zit, die wel in 't vleeſch is, die van 't vet als uyt zijn vel barſt, die glad, dik en vet is, die zich zelven wel wat te goed doet.*

Ad cutem tonſus. Celſ. 1. 4. *Tot op de huyd toe kaal, tot het vel toe afgeſchoren.*

Cutis terræ. Plin. H. 20. 19. *d' Oppervlakte, het vlak der aarde.* Uvæ. Plin. H. 14. 3. *De ſchel, huyd, of baſt van een druyf.*

C U T R. C Y A N.

CUTRĂCUM, ī. n. *Koutras*, een ſtad van Perigord, in Vrankryk.

CYĂNEÆ, ārŭm. f. plur. Ovid. Tr. 1. 9. 34. *De Cyaneeſche eylanden*, twee eylanden, *of* twee rotzen voor aan den ingang van den Boſporus van Thraciën.

CYĂNĔUS, ă, ŭm. Plin. H. 22. 18. Κυάνεος. *Hemelsblauw, ſchoon, of hoog blauw, azuur.*

CYĂNŬS, ī. m. Plin. H. 21. 11. Κύανος. *Korenbloem, roggebloem, blauwe korenbloem.*

Cyanus. Plin. H. 37. 9. *Een Turkois, een Turkoisſteen*, zeker blauw edel geſteente.

C Y A T.

CYĂTHISSO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plaut. Men. 2. 2. 29. *Schenken, of te drinken geeven.*

CYĂTHŬS, ī. m. Hor. O. 3. 8. 13. Κύαθος. *Een beker, kroes, drinkſchaal, glas, kelk, roemer.*

Regi ad cyathos ſtare. Suet. J. 49. *'s Konings ſchenker zijn.*

Statuere aliquem ad cyathum. Hor. O. 1. 29. 8. *Iemand tot ſchenker maaken.*

Nævia ſex cyathis, ſeptem Juſtina bibatur, quinque Lycas, Lyde quatuor, Ida tribus. Mart. 1. 72. *Laat op de gezondheyd van Nævia zes roemertjes worden gedronken, op die van Juſtina zeven, op Lijcas vijf, Lijde vier, en Ida drie.* Namentlyk naar het getal der letteren, die in de naamen der minnareſſen waren.

Digitized by Google

Cyathus. Colum. 8. 4. *Zekere maat.*

C Y B E.

CYBĔX̆, æ. f. Cic. V. 5. 15. *Een ſluyt, ſluytſchip, koopvaarder, koopvaardyſchip, een laſt-* of *vragtſchip.*

C Y B I.

(CYBĬĀRĬŬS, ĭi. n. Arnob. 2. 70. *Zekere viſchkoper, die een ſlach van viſch* (Cybium genaamt) *verkocht.*)

CYBĬŎSĂCTES, ĭs. m. Zie Cybiarius. Het is ook een woord, genomen voor een *voddekramer.* Suet. Veſp. 19.

CYBĬŬM, ĭi. n. Plin. H. 32. 11. Mart. 11. 28. 3. Κύβιον. *Zekere vierkantige viſch.* Dit was een heel lekker gerecht by d'Ouden, als het met eyeren toebereyd was.

C Y C L.

CYCLĂDĀTŬS, ă, ŭm. Suet. C. 52. *Met den nachttabbaard,* of *ſlepende tabbaard gekleed.*

CYCLĂDES, ŭm. f. plur. Plin. H. 4. 12. *De Cycladiſche eylanden.* Zekere eylanden in d'Egeïſche zee, *of* Archipel.

CYCLĂMĪNŬM, ī. n. Plin. H. 25. 9. Κυκλάμινος. *Verkensbrood.* Zeker gewas.

CYCLĂS, ădĭs. f. Prop. 4. 7. 36. Κύκλας. *Een nachttabbaard, een vrouwe nachtrok,* of *ſlepende tabbaard.* Zie ons Lex. Antiq.

CYCLĬCŬS, ă, ŭm. Cyclicus Scriptor. Hor. A. P. 136. *Een heldendichter*; of *een dichter die zijne vaarzen aan verzochte toehoorderen opzegt,* of *voorleeſt*; of, eyndelyk, *een dichter wiens werk uyt verſcheyde ſtukken beſtaat.* Dus verſcheydentlyk verklaaren d'Uytleggers van Horatius deze plaats.

CYCLŌPS, ōpĭs. m. Cic. D. 2. 19. de naam van Reuzen, waarvan de Dichters zeggen, dat ze maar een groot oog voor het voorhoofd hadden.

C Y C N.

CYCNĒĬŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 7. 371. *en*

CYCNĔŬS, ă, ŭm. *Van een zwaan, zwaane, dat tot een zwaan behoort.*

Vox cycnea. Cic. de Or. 3. 1. *Een zwaneſtem, een ſtem zoo lieflijk als die van een ſtervende zwaan.*

CYCNŬS, ī. m. Cic. N. D. 2. 47. Κύκνος. *Een zwaan,* zekere Watervogel.

C Y D A. C Y D O.

CYDĂRŬM, ī. n. Gell. 10. 25. *Zeker ſlach van een ſchip.* Heſychius. Κύδαρος, ναῦς εἶδος. Pollux. 1. 9. Κύδαροι, κέδαλοι.

CYDŌNĔŬS, ă, ŭm. Sil. 10. 261. *Van Cydon,* een ſtad in 't eyland Kandia.

CYDŌNĪTES, æ. m. Pallad. R. R. 11. 20. *Queezap.*

CYDŌNĬŬS, ă, ŭm. Cydonium malum. Prop. 3. 11. 27. *Een quee, queeappel, queepeer.*

C Y G.

CYGNĔŬS, ă, ŭm. Zie Cycneus.

C Y L I.

CYLĪBANTŬM, ī. n. Varr. L. L. 4. 26. Κυλίβαντες. *Een aanrechttafel, ſchenktafel, een ronde tafel,* daar d'Ouden de glazen, kroezen, en fleſſen opzetteden.

CYLINDRĂCĔŬS, ă, ŭm. Plin. H. 18. 12. *Als een rol, lang en rond, rolswijze gemaakt.*

CYLINDRŬS, ī. m. Virg. G. 1. 178. Vitruv. 10. 6. Κύλινδρος. *Een rol, rolſteen, een houte,* of *ſteene rol om d'aarde met effen te maaken.*

• Cylindrus. Plin. H. 37. 8. *Een eyrond edel geſteente, een langrond edel geſteente.* [Zie die beyde in ons Lex. Antiq.]

C Y M A.

CYMĂ, æ. f. Colum. 11. 3. Plin. H. 19. 8. *of*

CYMĂ, ătĭs. n. Colum. 10. 124. Κῦμα. *Een ſpruyt, ſcheut,* of *uytſpruytzel van kool; een koolſtronk.*

CYMATĬLIS. Zie Cumatilis.

CYMATĬŬM, ī. n. Vitruv. 4. 6. Κυμάτιον. *Allerley loofwerk in de bouwkunde.* De Grieken noemen het κυμάτιον van κῦμα, om dat het veeltyds golfswyze gemaakt is.

Cymatium. Vitruv. 3. 3. *Een ovaal,* of *eyrond, een langwerpig rond, een ſchuyns rond.* De Grieken noemen 't Ἐχῖνος, dat een *Egel* betekent, om dat dit ſtuk der bouwkunde, wanneer 't met loofwerk is geſneden, eenigzins deze gedaante heeft.

C Y M B.

CYMBĂ, æ. f. Cic. Off. 3. 14. Κύμβη. *Een pink, boot, ſchuyt, ſloep, boomſchuytje, ſpeelſchuytje, roeyſchuytje, viſſchersſchuyt, jagtje.*

CYMBĂLĬCŬS, ă, ŭm. Fort. Venant. 2. 10. *Van een cymbaal.*

(CYMBĂLISSO, ās, ārĕ. Caſſ. Hem. 3. *by* Non. 2. 169. *Op de Cymbaal ſlaan,* of *ſpeelen.*

CYMBĂLISTĂ, æ. m. Apul. D. Socr. 49. *Een cymbaalſpeelder, een die op de cijmbaal ſlaat,* of *ſpeelt.*

CYMBĂLISTRĬĂ, æ. f. Petron. 23. *Een cymbaalſpeelſter, een vrouw die op de cymbaal ſlaat,* of *ſpeelt.*)

CYMBĂLŬM, ī. n. Cic. Piſ. 9. Κύμβαλον. *Een cymbaal, ſchel, bel,* of *kleyn klokje.* Zie ons Lex. Antiq.

CYMBĬŬM, ĭi. n. Virg. Æ. 3. 66. Prop. 3. 6. 4. Κυμβίον. *Een drinkſchaal ſchuytswijze gemaakt, een kous.*

CYMBŬLĂ, æ. f. Plin. E. 8. 20. *Een ſchuytje, jagtje, boot, ſloep, ſcheepje, boomſchuytje.*

C Y M I. C Y M O.

CYMĪNĀTŬS, ă, ŭm. Pallad. R. R. 12. *Met komijn gemengt.*

CYMĪNŬM, ī. n. Zie Cuminum.

CYMŌSŬS, ă, ŭm. Colum. 10. 137. *Dat veel ſpruyten,* of *ſcheuten heeft, vol ſpruyten.*

C Y N A. C Y N E.

(CYNĂ, æ. f. Plin. H. 12. 11. *Een boom in Arabiën, die bladeren heeft als de palmboom.* Deze Schryver getuygt dat d'Arabiërs van dezen boom hunne kleederen maakten.

CYNANCHE, æ. f. Κυνάγχη. *Keelgezwel, ontſteking in de keel, keelontſteking.* Dit woord is zuyver Grickſch, ἀπὸ τοῦ κυνὸς en ἄγχω. In 't Latyn word het Angina genoemt. Zie boven.

CYNĀRA, æ. f. Zie Cinara.

CYNĀRĬS, ĭs. Zie Cinara.

CYNĂSŌNES, ŭm. f. Feſtus. *Haayrnaalden.*

CYNĒGETĬCĂ, ōrum. n. plur. Κυνηγετικά. Vop. Num. 1. *Boeken die van de jagt handelen,* of *de jagt beſchrijven.*

C Y N I. C Y N O.

CYNĬCE. adv. Cynice accipi. Plaut. St. 5. 4. 22. *Naar de wijze van de Cyniſche Wijsgeeren onthaalt worden.*

CYNĬCŬS, ī. m. Cic. Off. 1. 42. *Een Cyniſch Wijsgeer, een van de Cyniſche Wijsgeeren,* dus genaamt, wegens de ſteeken, die zy in hunne reden lieten invloeijen. Diogenes was d'eerſte ſtichter van de zelve, en word Cynicus genaamt van Juv. 14. 309.

CYNŎCĔPHĂLĬĂ, æ. f. Plin. H. 30. 2. *Zeker gewas als een hondekop.*)

CYNŎCĔPHĂLŬS, ī. m. Cic. Att. 6. 1. Κυνοκέφαλος. *Zeker ſlach van een aap met een hondekop.*

CYNŎGLŌSSŬS, ī. m. Κυνόγλωσσος. Plin. H. 25. 8. *Hondstong.* (Zeker kruyd, om dat de bladeren de gedaante van een hondstong vertoonen. Dit woord is zuyver Griekſch.)

CYNŎMĪĂ, æ. f. Κυνόμυια. Plin. H. 25. 11. *Hondsvliege, hondswespe.*

(CYNŎRRHŎDŎN, ī. n. Plin. H. 25. 2. Κυνόῤῥοδος. *Een wilde roos.*)

CYNŎSBĂTŎN, ī. n. Colum. 11. 3. *en*

CYNŎSBĂTŎS, ī. f. Plin. H. 24. 54. Κυνόσβατος. *Eglantier, haagdoorn,* zekere wilde roozeboom.

CYNŎSŪRĂ, æ. f. Cic. N. D. 2. 41. Ovid. F. 3. 10. Κυνόσουρα. *De kleene beer,* zeker geſternte.

CYNŎSŪRĂ ova, ōrŭm. n. plur. Plin. H. 10. 60. *Vuyl gebroeyde eyeren, eyeren die verlaaten zijn voor dat ze uytgebroeyd waren; ſlinkeyeren.*

(CYNŎSŪRĬS, ĭdĭs. f. Ovid. Tr. 5. 3. 7. Zie Cynoſura.)

C Y P A.

CYPĂRISSĬĂ, æ. f. Sen. N. Q. 1. 15. Feſtus

Digitized by Google

Feſtus. Een zeker ſtaartſter.

CYPARISSIAS, æ. f. Plin. H. 26. 8. Κυπαρισσίας. *Wolfsmelk*, zeker gewas.

CYPARISSIFER, a, ûm. Sidon. Carm. 23. 417. *Cypreſſeboomen dragende.*

CYPARISSŬS, i. f. Virg. Æ. 3. 680. Κυπάρισσος. *Cypreſſeboom.*

C Y P E.

CYPĔRIS, ĭdis. f. Plin. H. 21. 18. *Een Indiaanſch kruyd, van gedaante gelijk gember, van ſmaak gelijk ſaffraan.*

CYPERUM, i. n. Varr. R. R. 3. 16. *en*

CYPERŬS, i. m. Plin. H. 21. 15. Κύπειρος. *Wilde galgiaan*, zeker kruyd.

C Y P R.

CYPRĬCŬS, a, ûm. Cato. R. R. 8. *Van Cyprus, dat van Cyprus is.*

CYPRĪNUM, i. n. Celſ. 3. 33. 6. 6. Κύπρινον. *Reukwerk*, of *balſem van rijnwillige-laguſter-* of *mondhouts-bloemtjes gemaakt.*

CYPRĪNUS, i. m. Plin. H. 9. 51. Κυπρῖνος. *Een karper*, zekere riviervisch.

(CYPRIUM, ii. n. Plin. H. 36. 26. *Koper.*)

CYPRĬUS, a, ûm. Cic. D. 1. 25. *Van Cyprus, dat van Cyprus is.*

CYPRŎS, *of*

CYPRŎS, i. f. Plin. H. 23. 4. Κύπρος. *Rijnwillige, mondhout, keelkruyd, laguſterboom.* Een boom die welrieckende bloemtjes draagt.

Cyprus. Plin. H. 12. 24. *Een reukwerk, of balſem van rijnwillige, laguſter, of mondhouts-bloemen gemaakt.*

CYPRŬS, i. f. Cic. Fl. 13. *Cyprus*, een eyland van Aziën in de Middelandſche zee.

C Y P S.

CYPSĔLŬS, i. m. Plin. H. 10. 39. Κύψελος. *Een gierzwaluwe*, zekere vogel.

C Y R E.

(CYRĒNE, ês. f. Plin. H. 5. 5. Mel. 1. 8. Catull. 7. 4. *Cyrene.* Een ſtad in Africa gelegen.

CYRENÆŬS, a, ûm. *Van Cyrenen, dat tot Cyrenen is, of tot Cyrenen behoort.* De Dichter Propertius, 4. 6. 4. maakt de eerſte lettergreep lang.

CYRENĀĬCŬS, a, ûm. *Van Cyrenen, dat tot Cyrenen behoort.*

Cyrenaica provincia. Plin. H. 2. 45. Mel. 1. 8. *'t Landſchap van Cyrenen.*

CYRENENSĬS, is. m. *en* f. ſe, is. n. Plaut. R. 3. 2. 1. *Cyrener, een die van Cyrenen is.*

C Y R N.

CYRNĒĂ, æ. f. Plaut. Am. 1. 1. 273. *en* 275. *Een wijnvat, een wijnkruyk.* Zoo leeſt Non. 15. 17. Andere leezen Hirnea, *of* Irnea. Barth. Adv. 1. 19. keurt dit woord voor goed: maar wil dat men Cirnea ſchryven zal, om dat het komt van 't Griekſche Κιρνάω. *Schenken.* Heſychius. Κιρνᾶ, κιρνᾷ. Alcæus. 1. 4. Ἐν δὲ κιρνὰς οἶνον ἀφθόνως.)

C Y T H.

CYTHĔRĂ, ōrûm. n. plur. Virg. Æ. 1. 684. *Cerigo*, of *Ceriges*, een eyland van de Egeeſche zee.

CYTHION, i. n. Celſ. 6. 6. *Een zekere oogenzalve.*

C Y T I.

CYTĬNŬS, i. m. Plin. H. 23. 6. *Granaatappelbloeſſem.*

CYTISUM, i. n. Varr. R. R. 3. 16. *en*

CYTĬSŬS, i. m. *of* f. Virg. E. 1. 79. Colum. 5. 12. Κύτισος. *Cytiſus*, zeker heeſtergewas.

CYTONĬŬS, a, ûm. Macrob. Sat. 7. 6. Zie Cydonius.

C Y Z I.

CYZĬCENŬS, a, ûm. Cic. V. 4. 60. *Van Cyzikus.*

CYZĬCŬS, i. f. Cic. Rull. 2. 15. Ovid. Tr. 1. 9. 29. *Cyzikus, Spiga*, of *Zelia*, een ſtad van kleyn Aziën, in Myſiën.

D.

D A Æ.

DĀÆ, ārûm. m. plur. Virg. Æ. 8. 728. Plin. H. 6. 17. *De Daërs*, volkeren van Scythiën, dicht by de Kaspiſche zee.

D A B.

DABŬLĂ, æ. f. Plin. H. 13. 4. *Een zeker Arabiſche dadelboom.*

D A C.

DĀCÆ, ārûm. m. plur. *of*

DĀCI, ōrûm. m. plur. Stat. S. 3. 3. 169. *De Daciërs*, volkeren van Scythiën.

DĀCĬĂ, æ. f. Plin. H. 4. 12. *Daciën*, het land langs den Donauw. Het oud Daciën lag boven, of aan geene zyde van den Donauw.

Dacia Mediterranea. Europ. 9. 9. *Zevenbergen, Tranſylvaniën.*

Dacia Alpeſtris. *Walachiën.*

Dacia Ripenſis. *Moldaviën.*

(DĀCĬCŬS, a, ûm. Juv. 6. 204. Claud. Conſ. Hon. 6. 335. *Van de Daciërs, dat de Daciërs toekomt.*)

DĀCĬŬS, a, ûm. Ovid. Liv. 387. Zie Dacicus.

D A C T.

DACTYLĬCŬS, a, ûm. *Van een Dactylus, of drieling.* Een woord in de Proſodia, of maatklank gebruykelyk.

Numerus dactylicus. Cic. Or. 57. *De maat, of ſlemval van een dactylus, of drieling.*

DACTYLIOTHĒCĂ, æ. f. Plin. H. 37. 1. Mart. 11. 6. 4. *Ringekoker, ringekas, kleynoodikas*, een doos om ringen, geſteente, en andere kleynodien in te leggen.

DACTYLIS, ĭdis. f. Plin. H. 14. 3. *Een druyf, die wel na een dadel gelijkt.*

DACTYLŬS, i. m. Cic. Or. 64. Δάκτυλος. *Een drieling.* Een pes, of voet in de proſodia, of maatklank, die drie lettergreepen heeft, waar van de eerſte lang is, en de twee laatſte kort zyn.

Dactylus. Plin. H. 9. 61. *Een zeemes, zekere zeehoorn, of zeeſchulp.*

* Dactylus. Apic. 1. 1. *en* 32. *Een dadel.* De vrucht des dadelbooms. 't Is beter 't woord Palmula te gebruyken.

Dactylus. Colum. 3. 2. *Een dadel-wijngaard, zekere wijngaard*, omtrent een vinger dik, welkers druyven zeer wel na dadels gelyken.

D A C U. D Æ D A.

DĀCŬS, i. m. Hor. O. 1. 35. 9. Zie Dacæ.

(DÆDALĔŬS, a, ûm. *Dat van Dædalus is, of Dædalus toebehoort.*

Si me Dædaleis tuliſſem remigiis. Plaut. Am. 4. 2. ſubj. 2. 51. *Indien ik met Dædalus vlerken mogte gevlogen hebben.*

Ceratis ope Dædalea nititur pennis. Hor. O. 4. 2. 2. *Die beſtaat te vliegen op vleugelen, door Dædalus konſt van waſch gemaakt.*)

DÆDĂLŬS, a, ûm. Lucret. 5. 235. Virg. G. 4. 179. Δαίδαλος. *Welgemaakt, konſtiglijk gewrogt, keurlijk, net, zindelijk, aardig, konſtig, of konſtrijk gemaakt, treffelijk uytgevoert*, van een werk, beeld, enz. ſpreekende.

D Æ M O.

DÆMŌN, ŏnis. m. Δαίμων. *De duyvel, ſatan, een afgevallen engel, een booze geeſt.* Dit is de betekenis die de Christenen aan dit woord gegeven hebben, dat in 't Griekſch *geleerd, verſtandig, kundig, ſchrander* betekent, of naar 't gevoelen van Cic. Tim. 11. *een gemeenzamen geeſt, een geleygeeſt, of beſchermgeeſt.*

DÆMŌNĬĂCŬS, i. m. Δαιμονιακός. *Een bezetene, een die met, of van den duyvel is bezeten*; of, naar zommige willen, *een dolle, razende, onzinnige.* De Chriſten ſchryvers gebruyken dit woord na Lactant. 4. 15.

DÆMŌNĬCŬS, a, ûm. Prud. Περὶ Στ. 6. 36. Δαιμονικός. *Duyvelſch, van den duyvel, van den boozen geeſt, of onreynen geeſt.* Dit woord is niet dan by kerkelyke Schryvers gebruykelyk.

Digitized by Google

DÆMŎNĬŬM, ĭi. n. Cic. D. 1. 54. Δαιμόνιον. *Een beſchermgeeſt, een engel, of duyvel, een gemeenzame geeſt*, gelyk die, welke d'ouden aan Sokrates hebben toegeſchreven.

D A H.

DĂHÆ, ārŭm. Zie Daæ.

D A L I.

DALĬVŬS, i. m. Feſt. *Een dwaas.* Dus by de Oſci, een oud volk in Italien, genaamt.

D A L M.

DĂLMĂTÆ, ārŭm. m. plur. Cic. F. 5. 11. *De Dalmatiërs, die van Dalmatiën.*

(DĂLMĂTENSĬS, ĭs, m. & f. ĕ, ĭs. n. Vop. Claud. 17. *Een Dalmatiër.*)

DĂLMĂTĬĂ, æ. f. Cic. 5. 10. *Dalmatiën*, een landſchap van Illyrien, dat zich van Illyriën, Macedoniën, en Myſiën tot de Adriatiſche zee toe uytſtrekt.

(DĂLMĂTĬCĂ, æ. f. Iſid. 19. 22. *Een wit Prieſterlijk kleed, een witte Prieſters rok.* [Dit woord en 't volgende zyn van de latere eeuw.]

DĂLMĂTĬCĀTŬS, ă, ŭm. Lampr. Ant. Hel. 26. *Die een Dalmatiſch kleed aan heeft*, of *die op zijn Dalmatiſch gekleed is.*)

DĂLMĂTĬCŬS, ă, ŭm. Stat. S. 1. 2. 153. *Dalmatiſch, van de Dalmatiërs, dat eenig opzicht op de Dalmatiers heeft.*

Mare Dalmaticum. Tac. An. 3. 9. *De Adriatiſche golf*, of *zeeboezem, de Dalmatiſche zee.*

D A M A.

DĂMĂ, æ. m. *of* f. Virg. E. 8. 28. Hor. O. 1. 2. 12. *Een das, een reebok.* Zeker wild dier.

(DĂMĀLĬO, ōnĭs. m. Lampr. Al. Sev. 22. Τὸ δαμάλιον. *Een jongen os.*)

DĂMĂSCĒNŬS, ă, ŭm. *Van Damaskus, dat tot Damaskus behoort.*

Pruna Damaſcena. Plin. H. 15. 13. *Pruymen van Damaskus.*

DĂMĂSCŬS, i. f. Lucan. 3. 215. *Damaskus*, hedendaags *Scham*, een ſtad van Syriën.

D A M I.

DĂMĬĀTĂ, æ. f. *Damiaten, Damietten*, een ſtad van Ægypten op de kuſten der Middelandſche zee, voortyds zeer aanzienlyk, doch daar hedendaags niets van overig is. Men houd het voor der ouden Peluſium.

D A M N.

(DAMNĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. ĕ, ĭs. n. *Verdoemelijk, verdoemenswaardig.* Een woord van de latere eeuw.

Ad mea verba damnabilis ſum. Sidon. E. 6. 1. *Volgens mijn eygen woorden ben ik verdoemelijk.*)

DĂMNĀS. indeclin. *Verwezen, veroordeelt, opgelegt, verplicht, verbonden, gelaſt, gehouden.* Dit woord is niet dan in de Rechten gebruykelyk.

Quiſquis mihi Gallicanarum rerum heres erit, damnas eſto dare. Ulp. D. 30. 4. 1. *Een iegelijk*, of *elk die erfgenaam zal zijn van mijne goederen in Vrankrijk gelegen, zal gehouden of verplicht zijn te geeven.*

Heres meus uxori meæ damnas eſto argenti pondo centum. Quintil. I. O. 7. 9. *Mijn erfgenaam zal gehouden*, of *verplicht zijn om mijn huysvrouw hondert ponden zilvers uyt te keeren.*

DAMNĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Piſ. 36. *Verwijzing, veroordeeling, verdoeming.*

DAMNĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. *Verwijzend, veroordeelend, doemend; van veroordeeling*, of *verwijzing.*

Judicium damnatorium. Cic. V. 3. 22. *Een veroordeelend vonnis, een vonnis van doeming*, of *verwijzing.*

Damnatoria tabella. Suet. A. 33. *Een tafeltje* of *blaadje, daar het verwijzend vonnis op geſchreven is.*

DAMNĀTŬS, ă, ŭm. *Verwezen, veroordeelt, verdoemt, gedoemt.* (De compar. *Damnatior* ſtaat by Cic. Piſ. 40.)

Damnatus capite. Cic. T. Q. 1. 22. Morti. Lucret. 6. 1230. *Ter dood verwezen, gedoemt*, of *veroordeelt, verwezen om te ſterven.*

Damnatus ad perpetua vincula. Ulp. D. 48. 19. 8. §. 15. *Tot een eeuwige gevangenis verwezen, veroordeelt*, of *gedoemt.*

Cauſa damnata. Cic. R. P. 4. *Een verlore zaak, een verlore recht*, of *geding.*

Damnatus in metallum. Plin. E. 2. 11. Ulp. D. 48. 19. 8. §. 12. *Tot de mijnen*, of *bergwerken veroordeelt, gedoemt*, of *verwezen.*

Urbs alicui damnata. Hor. O. 3. 3. 23. *Een ſtad aan iemands woede overgegeeven*, of *overgelaaten, aan iemands genade en ongenade opgegeeven.*

Damnatus voti. Liv. 39. 9: 7. 28. Nep. Timol. 5. *Verbonden om een gelofte te volbrengen; gehouden*, of *verplicht om een gelofte uyt te voeren*, na dat men verkregen heeft 't geen men begeerde. Zie over deze ſpreekwyze Perizon. Sanct. Min. 4. 4. 14.

DAMNĀTŬS, ūs. m. Plin. H. 7. 44. *Veroordeeling, verwijzing, verdoeming.* Dit woord word by dezen Schryver maar in d' ablativus gevonden. (Harduinus leeſt damnato ſuo.)

DAMNĬFĬCŬS, ă, ŭm. Plaut. Ciſt. 4. 2. 62. Pallad. R. R. 39. *Schadelijk.*

DAMNĬGĔRŬLŬS, ă, ŭm. Plaut. Truc. 2. 7. 1. Zie Damnificus.

DAMNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquem. *Iemand verwijzen, veroordeelen, doemen, vonniſſen, 't vonnis tegens iemand uytſpreeken, iemand een zaak tegenwijzen*, of *veroordeelen.* De vi. Cic. Br. 12. De repetundis. Cic. Clu. 41. *Iemand over geweldenerye, knevelarye, geldafperſſingen*, of *kracht en geweld vonniſſen.* Capite. Cic. T. Q. 1. 22. [*of* capitis. Nep. Pauſ. 3.] *Iemand ter dood verwijzen.* De majeſtate. Cic. V. proœm. 23. *Iemand over gequetſte hoogheyd veroordeelen.*

Alicui damnari. Sen. B. 6. 4. Ad aliquem. Plaut. R. 5. 1. 2. *Iemand toegewezen worden.*

Damnare aliquem. Cic. Dom. 4. *Iemand doen verwijzen*, of *vonniſſen, vonnis tegens iemand doen verleenen*, gelyk een Voorſpraak doet, als hy een zaak wint die hy bepleyt.

Damnare aliquem. Liv. 35. 10. *Iemand in een boete verwijzen, in een geldboete ſlaan.*

Hoc arboris genus damnatur in totum. Plin. H. 12. 12. *Dit ſlach van boomen word ganſch niet geacht.*

Damnare votis. Virg. E. 5. 80. *De verzoeken toeſtaan, de begeerten inwilligen, de gebeden verhooren.*

Damnari votorum. Liv. 27. 35. *Verplicht zijn tot het nakomen, tot het houden*, of *'t volbrengen zijner geloften*, na dat men verkregen heeft 't geen men verzogt.

(Damnare. *Verwerpen, niet voor goed keuren, afkeuren, wraaken.*

Darius damnabat cuncta quæ per duces ſuos acta erant. Curt. 3. 2. 1. *Darius verwierp alles wat door zijne veldoverſten gedaan was.*

Ubi prima quæque damnamus. Curt. 6. 6. 26. *Als wy al het overige verwerpen.*

Damnem medici fidem? Curt. 3. 6. 6. *Zal ik den Geneesheer miſtrouwen*, of *wantrouwen?*)

DAMNŌSE. adv. Damnoſe bibere. Hor. S. 2. 8. 34. *Te veel*, of *te onmatig drinken; zich quaad doen*, of *ſchade doen door veel drinken.*

DAMNŌSŬS, ă, ŭm. Hor. O. 3. 6. 45. Ovid. Am. 3. 6. 99. *Schadelijk, verdoemelijk, hinderlijk, nadeelig, verderffelijk*, van zaaken en perſoonen ſpreekende. De compar. *Damnoſior.* ſtaat by Liv. 4. 46. en de ſuperl. *Damnoſiſſimus* by Liv. 6. 11.

Nihil tam damnoſum eſt bonis moribus. Sen. E. 7. *Niets is zoo ſchadelijk voor de goede zeden.*

Damnoſus. Ter. H. 5. 4. 11. *Een overgegeeven lichtmis, doorbrenger, bederver, verquiſter: een ſchadelijk menſch.*

Damnoſa famæ reique mulier. Liv. 39. 9. *Een vrouw die haar eer en goed verloren heeft, die uyt haar aanzien en goed is geraakt.*

(Damnoſus. Plaut. Pſ. 1. 5. 1. *Quiſtig, verquiſtende, die veel koſten doet, die geen koſten ſpaart.*

Nero non in alia re damnoſior, quam in ædificando. Suet. N. 31. *Nero is nergens quiſtiger in geweeſt*, of *heeft nergens meer koſten in gedaan als in 't timmeren.*

Damnoſus. *Die ſchade word gedaan, die ſchade lijdt.*

Ibo

Digitized by Google

Ibo intro, argentum accipiam ab damnoſo ſene. Plaut. E. 2. 3. 14. *Ik zal naar binnen gaan, en 't geld neemen van den ouden die veel ſchade lijd.)*

DAMNUM, i. n. *Schade, hinder, verlies, nadeel, benadeeling.*

Damnum alicui dare. Ter. And. 1. 1. 116. *Iemand ſchade, of nadeel doen of toebrengen, iemand beſchadigen, of benadeelen.*

Damnum facere. Cic. Cl. 33. Contrahere. Cic. Fin. 5. 30. *Verlies, of ſchade doen, of lijden, benadeelt worden.*

[Damnum pati is ook goed Latyn. Het word gevonden by Liv. 22. 41. Sen. de Ir. 1. 2. Lucan. 8. 750: 10. 307.]

Hæc res multum damni adportat. Ter. H. 4. 4. 35. *Deze zaake veroorzaakt een groote ſchade.*

Damnum reſarcire. Cic. F. 1. 9. *Eenig verlies, of een ſchade vergoeden.*

Magnum damnum factum eſt in Servio. Cic. F. 10. 28. *Men heeft veel aan Servius verlooren; men heeft een groot verlies aan Servius gedaan; het verlies van Servius heeft ons groot nadeel toegebragt.*

Damnum eſt magnum, niſi hoc faciam. Ter. Ad. 2. 2. 23. *Ik zal veel verliezen, of groote ſchade lijden, zoo ik dit niet doe.*

Damni infecti promittere. Cic. T. 4. *Voor de ſchade inſtaan; belooven om de ſchade te vergoeden die 'er vallen mogt; zich verbinden om alle toekomende ſchade te vergoeden.* [De ablativus *nomine* word daar onder verſtaan.]

(Damnum. *d'Onkoſten, de koſten.* De Keyzer Juſtinianus voegt damnum *en* impendia litis by een in 't volgende voorbeeld.

Et ut litigator & damnum, & impendia litis inferre adverſario ſuo cogatur. Inſtit. 4. 16. 2. *En dat de pleyter gehouden zy, zijnen tegendinger d'onkoſten van 't geding goed te doen.)*

D A N A.

† DĂNĂI, ŏrum. m. plur. Virg. Æ. 2. 5. *De Grieken.*

D A N I. D A N T.

DĀNI, ōrum. m. plur. *De Deenen,* 't volk van Deenemarken.

DĀNIĂ, æ. f. *Deenemarken,* een Koningryk in 't Noorden van Europa.

DĀNICŬS, a, um. Regnum Danicum. *Het Rijk van Deenemarken, het Deenſche Rijk.*

DĂNISTĂ, æ. m. Plaut. E. 1. 1. 53. *Een wockeraar, of ſchacheraar, een die op wocker leent.*

DĂNISTĬCŬS, a. um. Plaut. Moſt. 3. 1. 128. *Wockerachtig, ſchacherachtig.*

DĂNO, ĕrĕ. Plaut. Moſt. 1. 2. 48. Feſt. Non. 2. 210. *Geeven, uytdeelen.*

DANTISCUM, i. n. *Dantzik,* een ſtad van 't Hertoglyk en nu Koninglyke Pruyſſen in Duytſchland, aan de Weiſſel. [Ook Gedanum genoemt. Zie beneden.]

D A N U. D A P A. D A P E.

DĀNŬBIUS, ii. m. Plin. H. 4. 12. *De Donauw, de Donauwſtroom,* een ſtroom van Duytſchland die zyn oorſprong in 't zwarte wald, of woud neemt. [De grootſte rivier van Europa, in grootte voor den Nyl niet wykende, naar 't zeggen van Ovid. P. 4. 10. 58. zich ontlaſtende in de zwarte zee: ook Iſter genoemt. Zie beneden.]

DĂPĀLIS, is. m. & f. le, is. n. Cœna dapalis. Titinn. *by* Non. 2. 200. *Een koſtelijk, of treffelijk avondmaal.*

DĂPES, dăpum, f. plur. Virg. Æ. 3. 224. Hor. Ep. 9. 1. *Lekkere gerechten, koſtelijke ſpijzen, een gaſtmaal, goed onthaal.*

D A P H.

DAPHNITIS, idis. f. Δαφνῖτις. Dioſc. 8. 12. *en* Caſſia Daphnitis. Scrib. Larg. 104. 269. *Een nagelboom,* zoo genoemt van d' Alexandrynſche kooplieden, naar 't zeggen van Dioſcorides.

DĂPHNOĬDES, is. f. Plin. H. 24. 15. Δαφνοειδές. *Laureola, kleyne lauwrier.*

DĂPHNON, ōnis. m. Petron. 86. Δαφνών. *Een plaats met lauwerboomen beplant.*

D A P I.

(DĂPĬFĔR, ĕri. m. *Een tafeldienaar, of aanrechter der tafel.* Onomaſticum. Dapifer, σιτοφόρος.)

DĂPINO, āvi, ātum, ārĕ. Dapinare alicui victum. Plaut. Capt. 4. 2. 17. *Iemand de koſt geeven.*

D A P S.

DĂPS, dăpis. f. Hor. O. 4. 4. 11. Liv. 1. 7. *Een lekker gerecht, of koſtelijke ſpijze.* 't Is beter het pluralis te gebruyken. (De nom. ſing. Daps heeft Cato R. R. 50. *en* 132. maar ook Livius Andronicus gebruykt by Priſc. 7. 752. Edit. Putſch.)

(DAPSĬLE. adv. Pompon. *by* Non. 11. 34. *en* Suet. Fl. 19. 3. *Koſtelijk, overvloediglijk, prachtiglijk.* De compar. *Dapſilius* ſtaat by Lucil. by Non. 4. 232.

DĂPSĬLIS, is. m. & f. le, is. n. *Groot, lekker, heerlijk, prachtig, koſtelijk, overvloedig, deftig, treffelijk, uytſtekend.*

Dapſilis quæſtus. Plaut. Moſt. 4. 2. 66. *Groote koſten, of onkoſten.*

Lectus dapſilis. Plaut. Truc. 1. 1. 34. *Een koſtelijk ledekant, een heerlijk bed.*

Vinea dapſili proventu fatigata. Colum. 4. 27. *Een wijngaard die te veel, of te zwaar met druyven geladen is.*

DĂPSĬLĬTĔR. adv. Nævius by Chariſ. 1. Gr. 2. 178. *Koſtelijk, prachtig, heerlijk.* De comparat. *Dapſilius* gebruykt Lucil. by Non. 4. 232.

DAPTICE. adv. Feſt. *Koſtelijk, treffelijk, deftig.*

DAPTICŬS, a, um. Feſtus. *Uytſtekend, treffelijk, uytmuntend.)*

D A R D.

DARDĂNĀRIUS, ii. m. Ulp. D. 47. 11. 6. *Woekeraar, een oplegger, of opkooper van koren, of andere waaren,* om ze in een ſlechten tyd tot een hooge prys te verkoopen.

DĀRDĂNI, *of*

DĀRDĂNII, ōrum. m. plur. Cæſ. B. C. 3. 4. Plin. H. 3. 26. *De Trojaanen, 't Trojaanſche volk, 't volk van Trojen,* in Azia.

DĀRDĂNIĂ, æ. f. Virg. Æ. 3. 156. *Dardaniën, of Serviën,* een gewest van Aziën.

(DĀRDĂNĬDES, æ. m. Virg. Æ. 12. 775. *Een Trojaan.* Zie Dardani.

DĀRDĂNIS, idis. f. *Een Trojaanſche juffrouw.*

Dardanidas matres trahunt victores Graji. Ovid. M. 13. 412. *De Grieken overwinnaars zijnde, ſleepen de Trojaanſche juffrouwen wech.)*

DĀRDĂNIUM, ii. n. *of*

DĀRDĂNUM, i. n. Plin. H. 5. 30. *Dardanello,* een ſtad tuſſchen 't oude Trojen en de Dardanelles.

Dardanium, *of* Dardanum. Plin. H. 33. 3. *Zekere goude armring.*

(DĀRDĂNIUS, a, um. *Dat Dardanus toekomt, of van zekeren Dardanus gevonden is.*

At ſi nulla valet medicina repellere peſtem, Dardaniæ veniunt artes. Colum. 10. 357. *Maar als geen geneesmiddel 't quaad kan verzetten, gebruykt men tovery.* Deze was gevonden van eenen zekeren tovenaar Dardanus genaamt. Zie Apul. A. 544.)

[DĀRMSTĀDIUM, ii. *Darmſtad.* Een ſtad van Duytſchland in 't Opper-Graafſchap Catſenelleboge, de reſidentie ſtad van den Landgraaf.]

DĀRTON, i. n. Celſ. 7. 18. *Het vlies van den balzak.*

D A S Y. D A T A.

DĂSYPUS, ŏdis. m. Plin. H. 10. 63. Δασύπους. *Een haas, of konijn,* zeker wild dier.

† DĂTĀRIUS, a, um. *'t Geen men geeft, 't geen te geeven is, 't geen men gegeeven heeft, 't geen men geeven kan; 't geen men geeven moet.*

Nulla eſt ſalus mihi dataria. Plaut. Pſ. 4. 2. 13. *Ik heb niet te groeten, of niemand te groeten; ik groet niemand.*

DĂTĀRIUS, ii. m. *Zeker hedendaags amptenaar te Rome die de Pauſſelijke bullen dagtekent.* Dit is geen Latynſch woord, dog door noot moet men 't gebruyken.

DĂTĀTIM. adv. Non. 2. 213. *Met onderlinge begiftiging, met malkanderen te begiftigen, of te beſchenken; over en weder geevende.*

Datatim ludere. Plaut. Curc. 2. 3. 17. *Den bal malkanderen toe kaatzen; kaatzen, den bal over en weder ſlaan.*

[Datatim ſe dare word ook *een allemans hoer* gezegt van Ennius by Iſid. 1. 25. die zich dan van dezen, dan van genen laat gebruyken.]

DA-

Digitized by Google

D A T I.

DATĬI, ōrūm. m. plur. Ptol. 2. 6. *De Daxen, die van Dax*, of *Dacqs*, in Guyenne.

DĂTĬO, ōnĭs. f. *Begiftiging, vereering, geving, beſchenking, aanbieding, het geeven, het werpen.*

Remittere in datione cibi. Varr. R. R. 3. 9. *Zoo veel niet te eeten geeven, ſchraalder*, of *minder ſchaffen.*

In ſigni datione. Plin. H. 7. 56. *Onder 's geeven van een teken*, of *van een leuze: als het teken gegeeven word.*

Legum datio. Cic. Rull. 2. 22. *De wetgeving.*

Datio. Liv. 39. 19. *Het recht om te geeven.* (Zie Turneb. Adv. 39. 25. Guther. Jur. Pont. 2. 7. en Gronovius over deze plaats.)

DĂTĪVŬS, i. m. Quintil. I. O. 1. 5. *De gever, het gevend geval, het derde geval in de buyging der naamwoorden.* Een woord der ſpraakkonſt.

D A T O.

DĂTO. ās, āvī, ātūm, ārĕ aliquid alicui. Plaut. Aul. 4. 4. 30. *Iemand iets vereeren*, of *geeven, iemand ergens mee begiftigen*, of *beſchenken.*

DĂTŎR, ōrĭs. m. *Gever, milddadige, weldoender, begiftiger, beſchenker.*

Dator lepidus, probus. Plaut. Truc. 2. 1. 36. *Een heuſch*, of *beleeſt gever, een die iets heuſchelijk geeſt, een beleeſt*, of *goedaardig ſchenker.*

Lætitiæ dator. Virg. Æ. 1. 738. *Verwekker*, of *veroorzaker van vreugde*, of *blijdſchap, vreugdemaker.*

Dator. Plaut. Curc. 2. 3. 18. *Een oppaſſer in de kaatsbaan, een die de ballen aanlangt in de kaatsbaan.* Anderen noemen Datores die genen, de welke een bal toekaatzen, en Factores, die hem wederom kaatzen.

D A T U.

DĂTŬM, i. n. *'t Geen men gegeeven heeſt, een vereering, gifte, ſchenkaadje, geſchenk.*

Par eſt ratio datorum & acceptorum. Cic. Am. 16. *De rekening van uytgiſt en ontfang ſcheelt niet met al*, of *ſtaat gelijk; men heeſt zoo veel uytgegeeven als ontfangen.*

(Data. *Vereeringen, geſchenken, giſſen, ſchenkaadjen.*

Data perpetuare. Plaut. Pſ. 1. 3. 72. *Geduurig vereeringen geeven, d'eene vereeringe na d'andere doen.*

DĂTŪRŬS, a, ūm. Part. Ovid. Art. 1. 449. *Die geeven zal, zullende geeven.*)

DĂTŬS, a, ūm. *Gegeeven, geſchonken.* Zie Do.

(Data opera. Ulp. D. 4. 6. 5. *Met opzet, met voordacht, willens en wetens, met voorbedachten raad.*)

DĂTŬS, ūs. m. *Begiftiging, vereering, het geeven.*

Mille nummum meo datu tibi ferebat. Plaut. Trin. 5. 2. 16. *Hy bragt u duyzend ryksdaalders van mijnen 't wege*, of *door mijn toedoen, door mijn laſt*, of *bevel.*

D A U C. D A V E.

DAUCŬS, i. m. Celſ. 5. 23. Plin. H. 25. 9. Δαῦκος. *Vogelneſt, kroontjeskruyd, wilde paſtinaken*, zeker gewas.

DĂVENTRĬA, *of*

DĂVONTRĬA, æ. f. *Deventer*, een ſtad in Nederland, de hoofdſtad van Overyſſel.

D E.

DE. præp. abl. *Van.*

De ſuo. Cic. Att. 16. 16. ſubj. 1. Meo. Ter. Ad. 1. 2. 37. Plaut. Trin. 2. 2. 48. Tuo. Plaut. Trin. 2. 2. 47. *Van 't zijne, 't mijne, 't uwe, op zijne, mijne, uwe beurs, van zijn, mijn, uw eygen.*

De ſe largiri. Ter. Ad. 5. 8. 17. *Van het zijne geeven.*

De. *Van, nopende, over, aangaande, van wegen, rakende.*

Explicare mentem ſuam de aliqua re. Cic. Or. 33. *Zijn gevoelen*, of *meening ergens over zeggen*, of *over uyten, zijne gedachten aangaande zekere zaak verklaaren.*

Pugnare de loco. Ter. Hec. Prol. 41. *Over de plaats vechten.*

De. *Van, onder, van 't getal, uyt het midden van.*

Mitte ad nos de his aliquem. Cic. Att. 5. 18. *Zend ons iemand van dit volk, uyt het midden van deze menſchen.*

Is habetur Orator, ſed de minoribus. Cic. Opt. Or. 4. *Men telt hem onder de Redenaars, maar 't is onder de minſte.*

Unus de illis. Cic. Mil. 24. *Een van hen, een onder hen.*

• De nocte abire. Ter. Ad. 5. 3. 55. *'s Nachts vertrekken*, of *weehgaan, des nachts verreyzen.*

De media nocte miſſus eſt equitatus. Cæſ. B. G. 7. 88. *Ter middernacht*, of *omtrent de middernacht is de ruytery uytgezonden, uytgeſchikt*, of *afgevaardigt.*

De die. Ter. Ad. 5. 9. 8. Catull. 47. 6. Suet. N. 27. *Op den dag, 's daags, by daag*, of *by dag, op lichten dag.* Zie wat wy over Suetonius gezegt hebben.

De ſcripto dicere. Cic. Cl. 12. *Leezen, voorleezen, uyt eenig ſchrift leezen, iets uyt een geſchrift zeggen*, of *voordraagen.*

De manu in manum. Cic. F. 7. 5. *Van hand tot hand.*

De. *Na, ſtraks na, ſtukx na, pas achter, kort na.*

Non bonus eſt ſomnus de prandio. Plaut. Moſt. 3. 2. 8. *De ſlaap ſtrakx*, of *kort na den eeten is niet goed*, of *niet gezond.*

De. *Om, uyt inzicht van, ter oorzaak, ter zaake, ter believing, wegens.*

De nihilo iraſci. Plaut. Truc. 4. 2. 56. *Om niet met al, zonder reden*, of *om een beuzeling quaad worden.*

Non hoc de nihilo eſt, quod, &c. ſeq. indic. Ter. Hec. 5. 1. 1. *'t Is niet om niet, dat, enz. Daar moet iets zijn, naardien, enz. Daar ſchuylt wat achter, dat, enz.*

Nos amas de illa. Ter. E. 3. 2. 4. *Gy bemint ons om haaren t' wil.*

Flebat uterque, pater de filii morte, de patris filius. Cic. V. 1. 30. *Zy ſchreyden met malkander, de vader wegens zijn zoons, en de zoon wegens zijn vaders dood.*

Adoleſcens de ſummo loco. Plaut. Au. Prol. 28. *Een jongeling van groote afkomſt, uyt een doorluchtig huys, van een hoogadelijk geſlacht, van grooten huyze, van adelijke ouderen, van een doorluchtige ſtam.*

Meritus de me eſt. Ter. Hec. 5. 1. 33. *Hy heeft het aan my verdient.*

De exemplo alterius ædificare. Plaut. Moſt. 3. 2. 86. *Naar een anders voorbeeld*, of *beſtek bouwen.*

De ſententia alicujus. Cic. Cœl. 29. *Naar*, of *volgens iemands meening*, of *gevoelen.*

De more. Plin. P. 5. *Naar gewoonte.*

De conſilio alicujus. Ter. Ph. 3. 1. 17. Cic. Att. 13. 31. *Door iemands raad, op 't aanraaden van iemand.*

De compacto. Plaut. Pſ. 1. 5. 126. *Gezamentlijk, gezamenderhand, gemeenderhand, met gemeen overleg, volgens beſluyt, afſpraak*, of *gemeen goedvinden.*

De improviſo. Plaut. R. 4. 5. 2. Cic. T. Q. 4. 31. *Schielijk, haaſtelijk, onverwacht, onvoorzien, onvermoedelijk.*

De cætero. Plin. H. 11. 26. De reliquo. Cic. F. 13. 78. *Aangaande, nopende*, of *belangende het overige, wat het overige aangaat, betreft*, of *belangt.*

De induſtria. Ter. And. 4. 4. 56. Cic. Off. 1. 7. *Opzettelijk, moedwillens, met opzet, met voorbedachten raad, willens en wetens.*

De integro. Ter. H. 4. 2. 7. *Op nieuw, wederom, van vooren af aan, van nieuws af aan.*

De integro ſcribendi cauſa mihi non eſt. Cic. Att. 13. 27. *Ik heb geen reden om van vooren af aan te ſchrijven.*

De lucro vivere. Zie Lucrum.

De procul. Plaut. Pl. 4. 2. 6. *Van verre.* De proximo. Plaut. Au. Prol. 31. *Van naby*, of *van dichte by.*

De transverſo. *Onvoorziens, onverwacht, zonder dat 'er op gedacht wierd, dwars.*

Ecce autem de transverſo Lucius rogat, ut, &c. Cic. Att. 15. 4. *Maar daar komt Lucius onverwacht my bidden, dat, enz. Maar zie Lucius komt my daar dwars tegen, en verzoekt, dat, enz.*

Suſque deque habere aliquid. Plaut. Am. 3. 2. 5. *Zich ergens niet over bekommeren, ergens niet om geeven, noch naar vraagen, iets laaten loopen zoo het wil, weynig werk*, of *geen zaak van iets maaken, iets verachten*, of *verwerpen.*

*(De. *Uyt*, of *van iemand.*

De Davo audivi. Ter. And. 2. 1. 3. *Ik heb 't van Davus gehoort.* Hoewel anderen è Davo leezen.

De. *Van*, in opzicht van een begin.

De tenero ungui. Hor. O. 3. 6. 24. *Van jongs op.*

De. *Uyt, van,* ten aanzien van de ſtof.

De luto componere. Tib. 1. 1. 32. *Iets uyt leem maaken.*

De patrio vertice naſci. Priap. Præf. 4. *Uyt 's vaders herſſenen geboren worden.*

De rege captivus. Juſtin. 7. 2. *Van een koning een gevangen man.*

De, beſchryft zomtyds de Adjectiva.

Homo de ſchola. Cic. de Or. 2. 7. *Een ſcholier, een die in de ſchoolen geoeffent word.*

De duro eſt ultima ferro. Ovid. M. 1. 27. *De laatſte is d'yzere.*

De, beſchryft ook zomtyds de Genitivus.

Pars de noſtris bonis. i. e. noſtrorum bonorum. Ter. H. 4. 1. 39. *Een deel van onze goederen.*

De. *Voor, om, wegens.*

De finibus pugnatum eſt. Flor. 1. 11. 5. *Men heeft om de grenzen,* of *wegens de landpaalen geoorlogt.)*

[De. *Over, om.*

Regulus de captivis commutandis Romam miſſus eſt. Cic. Off. 1. 13. *Regulus is over,* of *om gevangens te wiſſelen na Romen gezonden.*

De. *Wat belangt, wat aangaat.*

Iſthoc de nomine. Ter. Ph. 5. 1. 17. *Wat dien name aangaat.*

De exercitu, cedit religioni. Cic. F. 1. 1. *Wat het krijgsvolk betreft,* of *aangaat, wijkt hy de Godsdienſtigheyd.*]

D E A.

DĔĂ, æ. f. Cic. N. D. 3. 18. *Een Godinne,* of *Godeſſe.*

D E A C. D E A L.

DĔĂCĪNĀTŬS, ă, ūm. Dolia deacinata. Cato R. R. 26. *Ledige vaten daar men de wijn heeft uytgedaan, ledige wijnvaten, vaten daar de wijn uytgetapt is.*

DĔALBĀTŬS, ă, ūm. Cic. V. 1. 55. *Gewit, wit gemaakt.*

DĔALBO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Witten,* of *wit maaken.*

* De eadem fidelia duos parietes dealbare. Cic. F. 7. 29. *Twee vliegen met eene lap ſlaan,* eygentlyk naar de letter, *twee muuren uyt eene pot witten,* een zinſpreukige ſpreekwys.

D E A M.

DĔĀMĀTŬS, ă, ūm. *Zeer bemint, gelieft,* of *aangenaam.*

Donum deamatum. Plaut. Truc. 4. 1. 5. *Een zeer aangenaam,* of *lief geſchenk, een welkome gift.*

DĔAMBŬLĀCRŬM, ī. n. Mamert. Paneg. Julian. 9. *Een wandelweg.*

DĔAMBŬLĀTĬO, ōnĭs. f. Ter. H. 4. 6. 2. *Een wandeling, ſpanſeering, kuyering.*

Deambulatio. Ulp. D. 7. 1. 13. 4. *Een wandelweg, ſpanſeerweg.*

DĔAMBŬLĀTŌRĬŬM, ĭī. n. Capitol. Gord. 32. *Een wandelplaats.*

DĔAMBŬLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Wandelen, ſpanſeeren, kuyeren.*

Ire deambulatum. Cic. Or. 2. 63. *Gaan wandelen, gaan ſpanſeeren, gaan kuyeren, een wandeling doen, om een wandeling gaan.*

Satis deambulatum eſt. Cic. L. L. 1. 4. *Wy hebben genoeg gewandelt,* of *gekuyert.*

Multa cum deambulaveris. Sen. Exc. ed. Gron. 2. 864. *Na dat gy wel zult gewandelt hebben,* of *een goede wandeling zult gedaan hebben; na dat gy braaf,* of *lang zult gewandelt,* of *gekuyert hebben.* Men verſtaat 'er Spatia onder.

DĔĀMO, ās, āvī, ātūm, ārĕ aliquem. Ter. H. 4. 6. 21. Plaut. Pœn. 4. 2. 72. *Iemand hertelijk, vieriglijk,* of *tederlijk beminnen,* of *liefhebben.*

D E A R.

DĔARMĀTŬS, ă, ūm. Liv. 4. 10. *Ontwapend, van zijn wapenen berooft, die men de wapenen heeft afgenomen, die de wapenen ontnomen zijn.* ['t Verbum zelfs Dearmare ſtaat by Apul. M. 5. 171.]

DĔARTŬĀTŬS, ă, ūm. Non. 1. 314. *Verminkt, verlemt, ontleed, in ſtukken geſcheurt, gekapt,* of *gehouwen; die verminkte, verſluykte,* of *verlemde leden heeft.*

Deartuatus ſum hujus technis. Plaut. Capt. 3. 4. 108. *Deze man verydelt alle mijne voornemens, zet my den voet overal dwars, ik ben ganſch van mijn ſtuk af door de liſten van dezen man.*

DĔARTŬO, ās, āvī, ātūm, ārĕ opes alicujus. Plaut. Capt. 3. 5. 14. *Iemands goed verquiſten, verteeren,* of *doorbrengen; iemand te grond helpen,* of *bederven; iemand,* of *iemands goed op den hond helpen.* Dit laatſte is een boertachtige ſpreekwys.

D E A S.

DĔASCĬĀTŬS, ă, ūm. *Beſchaafd, met een ſchaaf glad gemaakt.*

Deaſciato ſupplicare ſtipiti. Prud. Περὶ Στ. 10. 381. *Een beſchaafd hout aanbidden.*

DĔASCĬO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Plaut. M. G. 3. 3. 11. *Beſchauven,* oneygentlyk, *plukken, plunderen.*

DĔAURĀTŬS, ă, ūm. Sen. E. 76. *Verguld.*

D E B A.

DĒBACCHŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī in aliquem. Ter. Ad. 2. 1. 30. *Tegens iemand uytvaaren, bulderen, kijven, raazen, tieren, groot geweld maaken, zijn gal,* of *boosheyd uytbraaken, zich heel quaad,* of *geſtoort tegens iemand aanſtellen.*

Pluvii rores debacchantur. Hor. O. 3. 3. 55. *De regenbuijen woeden.*

(DĒBĀTŬO, ĭs, ĕrĕ. *Overwinnen, vermeeſteren, afwinnen.*

Ut ego ſic ſolebam ipſum Ammeam debatuere. Petron. D. 40. *Gelijk ik Ammea zelf zoo plag t'overwinnen.)*

D E B E.

DĒBELLĀTŎR, ōrĭs. m. Stat. Th. 9. 545. *Overwinnaar, veroveraar, bemagtiger, temmer, bedwinger.*

† Debellator ferarum. Virg. Æ. 7. 651. *Een jager.*

DĒBELLĀTŬS, ă, ūm. *Overwonnen, vermeeſtert, t'ondergebragt, getemt, verſlagen, op de vlucht geſlagen,* of *gedreven.*

Debellato. Liv. 26. 21. *d'Oorlog geëyndigt zijnde,* of *ten eynde zijnde, op 't eynde van den oorlog.* Ik geloof dat 'er Bello *of* Exercitu moet onder verſtaan worden.

DĒBELLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ hoſtem. Virg. Æ. 6. 853. Plin. H. 6. 13. *Den vyand overwinnen, bedwingen, temmen, t'onderbrengen, ſlaan.*

Debellare. *Den oorlog eyndigen,* of *ten eynde brengen.*

Debellari cum Samnitibus poterat. Liv. 8. 36. *Men konde den oorlog met de Samniten eyndigen,* of *ten eynde brengen, men kon een eynd van den oorlog met de Samniten maaken.*

Debellatum illa victoria fuit. Tac. Ag. 26. *Die oorlog is door deze overwinninge geëyndigt, door deze zege ten eynde gebragt.*

DĒBĔO, ēs, bŭī, bĭtūm, bērĕ aliquid alicui. *Iemand iets ſchuldig,* of *verſchuldicht zijn, aan iemand ergens in gehouden zijn, toe verbonden,* of *toe verplicht zijn.*

Debent Pompejum hortari. Cic. Att. 9. 8. ſubj. 1. *Zy zijn gehouden Pompejus te vermaanen; zy moeten Pompejus aanmaanen; zy zijn gehouden Pompejus aan te porren; zy zijn verplicht Pompejus aan te zetten.*

Diſſolvam, quæ debeo. Ter. Ph. 4. 3. 51. *Ik zal betalen, 't geen ik ſchuldig ben.*

Debere alicui. Cic. F. 11. 11. *Aan iemand gehouden,* of *verplicht zijn, verplichting aan iemand hebben.*

Beneficium alicui debere. Cic. de Or. 1. 26. *Aan iemand voor een ontfange weldaad verplicht zijn, aan iemand gehouden zijn wegens een weldaad.*

Maximam alicui gratiam debere. Cic. A. 2. 11. *Zeer,* of *ten hoogſten aan iemand verplicht zijn, aan iemand ten uyterſten gehouden zijn; groote verplichting aan iemand hebben, van iemand groote gunſt ontfangen hebben.*

Immenſum quiddam & infinitum eſt, quod vobis debeamus. Cic. poſt red. in Sen. 1. *Wy zijn u lieden oneyndig verplicht.*

Animam debet. Ter. Ph. 4. 3. 56. *Hy is meer ſchuldig als hy in de wereld heeft,* of *kan betaalen; hy ſteekt tot de ooren toe in ſchulden.* Dit laatſte is boertachtig.

Neque ſuſpicari debui, quod, &c. ſeq. ind. Cic. Att. 8. 12. *Ik heb niet kunnen denken,* of *vermoeden, dat enz. 't Is my niet mogelijk geweeſt te denken, dat, enz.*

Digitized by Google

Tibi debetur hujus rei inventio. Plin. H. 18. 7. *Men is die vinding aan u verſchuldigt; u komt de vinding toe van die zaak; d'eer van deze vinding komt u toe.*

[Debere word iemand gezeyt dat geene, 't welk hem boven 't hoofd haugt, en hy te vreezen heeft dat het hem overkomen zal, uyt navolging van de Grieken, de welke hun ὀφλισκάνειν in dien zin gebruyken. Zie Vechner. Hell. 2. 2. Lipſ. Epiſt Qu. 4. 25. Lambin. over Horat. Od. 1. 14. 16.

Niſi debes ludibrium ventis. Horat. Od. 1. 14. 16. *Ten zy dat gy ſchipbreuk wilt, of zult lijden.*]

D E B I.

DEBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Ter. Ad. 4. 4. 3. *Zwak, krank, magteloos, onmagtig, lam,* [*die zijn leden,* of *'t gebruyk der zelver verlooren heeft.* Zy worden geſteld tegens die, welke al hun leden hebben, van Cic. Fin. 5. 28. en Curt. 4. 16. 11.] De compar. *Debilior* ſtaat by Claud. Ruf. 1. 318.)

Membris captus ac debilis. Cic. C. R. 8. *Beroert en zwak, geraakt en magteloos, lam en zwak in al zijn leden.*

Debile ferrum. Virg. Æ. 12. 50. *Een krachteloos geweer.*

Homo ingenio debilior. Tac. H. 4. 62. *Een menſch van een zwak verſtand.*

DEBĬLĬTAS, ātĭs. f. Cic. T. Q. 3. 34. *Zwakheyd, krankheyd, vermindering van krachten, magteloosheyd, onmagt, verquijning, lammigheyd, beroerth.yd.*

Debilitates corporis. Sen. B. 6. 1. *Zwakheden des ligchaams.*

Debilitas animi. Cic. Fin. 1. 15. *Neêrſlagtigheyd, moedeloosheyd, verſlagentheyd, kleynmoedigheyd, ontzinking,* of *ontzakking van moed.*

DEBĬLĬTĀTĬO, ōnĭs. f. Debilitatio animi. Cic. Piſ. 36. *Zwakheyd, neêrſlagtigheyd, moedeloosheyd, verſlagentheyd, kleynmoedigheyd, verzwakking van moed.*

(DEBĬLĬTĀTŬS, ă, ŭm. Curt. 4. 3. 5. *Lam gemaakt,* of *geworden zijnde.*

DEBĬLĬTER. adv. Pacuv. *by* Non. 2. 228. *Zwakkelijk.*)

DEBĬLĬTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Verzwakken, krenken, ontzenuwen, zwak maaken, magteloos maaken, de krachten beneemen.*

Me dolor debilitat. Cic. R. P. 17. *De pijn verzwakt my, maakt my zwak, beneemt my de krachten.*

Debilitare aliquem. Nep. Hannib. 1. *Iemand ondermijnen, iemand zoeken de voet te ligten.*

• Debilitare ſpem. Cic. Att. 5. 4. *De hoop krenken, verzwakken, verminderen,* of *beneemen.* Virtutem. Cic. A. 5. 4. *of* Animum alicujus. Cic. poſt red. in ſen. 13. *Iemand moedeloos maaken,* of *den moed beneemen.* Audaciam. Cic. Mur. 37. *Iemands trotsheyd beteugelen,* of *bedwingen.*

Debilitari alleen. Cic. Mur. 21. *of* Debilitari animo. Cic. Br. 9. *Mismoedig, neerſlagtig,* of *kleynmoedig worden, de moed verliezen,* of *verlooren geeven, moedeloos worden.*

Debilitare aliquem. Sen. C. 1. 7. Alicujus membra lapidibus, fuſtibus, &c. Cic. Fl. 30. *Iemand lam ſlaan, iemand een arm,* of *een been aan ſtukken ſlaan, iemand met een ſtok lamme leden ſlaan,* of *eenige leden met ſteenen quetzen,* of *verlammen, verminken,* of *onbruykbaar maaken.*

DEBĬTĬO, ōnĭs. f. *Een ſchuld.*

Diſſimilis eſt pecuniæ debitio & gratiæ. Cic. Pl. 28. Gell. 1. 4. *'t Is een zeer verſcheyde zaak geld,* of *dankbaarheyd ſchuldig te zijn; daar is onderſcheyd tuſſchen een geldſchuld,* of *plicht van dankbaarheyd.*

DEBĬTOR, ōrĭs. m. Cic. Off. 2. 22. *Een ſchuldenaar, een die iemand iets ſchuldig is.*

• Debitor. *Verſchuldigt, verplicht,* wegens een weldaad; *gehouden,* wegens een gunſt.

Debitor eſt tibi vitæ ſuæ. Ovid. P. 4. 1. 2. *Hy is 't leven aan u verſchuldigt; hy is zijn leven aan u ſchuldig; hy heeft het u te danken dat hy noch leeft.*

DEBĬTRIX, īcĭs. f. Ulp. D. 16. 1. 8. §. 2. *Een ſchuldenareſſe, een vrouw die iets ſchuldig is.*

DEBĬTUM, ī. n. *Een ſchuld.*

Debita conſectari. Cic. Att. 13. 23. [Exigere. Sen. Phœn. 1. 171.] *Zijn ſchulden inmaanen, invorderen, ophaalen, betaling zijner ſchulden eyſchen.*

Id in debitis reſidet. Cod. l. ult. de Præd. Senat. *Die ſchuld ſtaat nog open.*

Solvere alicui debitum. Cic. Fr. 1. 2. *Iemand zijn ſchuld betaalen, iemand voldoen dat men ſchuldig is.*

[Debitum naturæ reddere. Nep. Regib. 1. *Sterven.* Zie onze wydloopige aantekening over Curt. 10. 5. 3. §. 9.]

DEBĬTŬS, ă, ŭm. *Schuldig, 't geen men ſchuldig is.*

Officium debitum interruptum reddere. Cic. F. 5. 8. *Zijn nagelaate,* of *verzuymde plicht hervatten.*

Debitus & deſtinatus morti. Liv. 24. 25. *Ter dood geſchikt, die den dood te verwagten heeft.*

D E B L. D E C A.

DEBLĂTERO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ alicui. Plaut. Au. 2. 3. 1. *By iemand zeer veel praats maaken, veel kallen,* of *veel ſnapt hebben.*

(DECACHINNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Tertull. ad. Nat. 1. 19. Apolog. 47. *Belagchen, beſpotten, beguygchen, beſchimpen,* of *uytjouwen.*)

DECĂCOMĬNĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 17. 24. *Knotting, kruynafſcheering, 't afhouwen van den top der boomen,* of *van d'opperſte takken.*

DECĂCUMĬNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ arbores. Colum. 5. 6. *De boomen knotten, de kroon, kruyn,* of *den top der boomen afhakken,* of *afhouwen.*

DECĂLŎGŬS, ī. m. Tertull. de Anim. c. 37. *De tien geboden.*

(DECALVO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Hieron. adv. Jovin. 1. 13. *t'Eenemaal afſcheeren,* of *kaal maaken.* Een woord van de latere eeuw.)

DECANTĀTŬS, ă, ŭm. Decantata fabula. Cic. Att. 13. 34. *Een uytgezongen,* of *oud fabeltje.*

Decantatus. Apul. Mileſ. 3. *Betovert.*

DECANTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Zingen, opzingen, verkondigen, afkondigen, uytgalmen, verbreyden, verheffen, looven, roemen, prijzen, dikwils iets herhaalen, van iets praaten,* of *ergens gewag van maaken.*

Elegos decantare. Hor. O. 1. 33. 3. *Treurdichten,* of *klaagliederen maaken.*

Decantare aliquid alicui. Cic. de Or. 2. 18. *Iemand dikwils iets verhaalen, iemand d'ooren ergens meê warm maaken.*

Decantare aliquid. Quintil. I. O. 12. 8. *Iets dikwils ophaalen, ergens veel van ſpreeken, iets verbreyden, ergens de mond vol van hebben, iets t'elkens in den mond hebben.*

(Decantare. *Uytzingen, tot het eynde toe zingen.*

*Ἅλωσιν Ilii decantavit. Suet. N. 38. *Nero heeft 't inneemen van Trojen uytgezongen,* of *tot het eynde toe gezongen.*

Decantare. *Ophouden van zingen.*

Hæc omnia vidi, & jam decantaverant. Cic. T. Q. 3. 22. *Dit alles heb ik gezien, en zy hadden opgehouden van zingen.*

Decantatum quid habere. Cic. de Or. 2. 32. *Iets vaardig hebben, ergens gereed op zijn, iets zonder moeyte daar heene kounen zeggen.* Boertende zegt men; *iets uyt de mouw konnen ſchudden.*)

DĔCĀNŬS, ī. m. *Tienman, rotmeeſter, deken.*

Erant decani, decem militibus præpoſiti. Veget. 2. 8. *Men noemde* Decani, *die het bevel over tien voetknechten hadden.* Zedert heeft men ook het hoofd van tien Kloosterlingen *Decanus* genaamt. Ook is het woord tot de Academien overgebragt, om den voornaamſten van eene Faculteyt te betekenen.

DĔCĂPŎLIS, ĭs. f. Plin. H. 5. 18. *Dekapolis,* een landſtreek van Palæſtina, waar in tien ſteden lagen. Zie Reland. Palæſt. 1. 33.

DĔCĀPŬLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 15. 6. *Overgieten, van 't eene vat in 't ander gieten, overſtorten,* of *overſteeken.* Plinius gebruykt dit woord niet dan wanneer hy zegt oleum ſæpius decapulandum. *Men moet den oly dikwils overgieten,* of *van vat verwiſſelen.* (Miſſchien moet hier geleezen worden capulandum. Zie Pintian. over deze plaatze.)

DĔCAS, ădĭs. f. *Tienling, tiental, een werk van tien boeken,* of *tien ſtukken,* waar in Livius zyne hiſtorien verdeelt heeft.

DĔCASTȲLŎS, ī. m. & f. ŏn, ī. n. Vitruv. 3. 1. δεκάστυλος. *Dat tien pylaaren van vooren,* of *in elk der voornaamſte voorgevels heeft,* van een tempel, huys, enz. ſpreekende.

DĔCAULESCO, ſcĭs, ſcĕrĕ. Plin. H. 19. 7. *Opſchieten, uytſchieten, tot een telg, ſtam,* of *lot worden, een ſteel,* of *ſtronk krijgen, een lot ſchieten.*

DE-

Digitized by Google

D E C E.

DECEDENS, ēntĭs. omn. gen. *Wechgaande, verlaatende, vertrekkende, wechloopende, deynzende, wijkende, die wechgaat, vertrekt, wechloopt*, of *wijkt.*

Milites decedentes. Cic. F. 10. 32. *Overloopers, wechloopende ſoldaaten, krijgsvolk dat zijn poſt verlaat.*

DECEDO, ĭs, ceſſi, ceſſŭm, cēdĕrĕ loco, *of* de, e, *of* ex loco aliquo. *Wechgaan, uytgaan, vertrekken, wijken, verreyzen, vluchten, zich ergens van daan maaken*, of *van daan pakken, een plaats verlaaten.*

Decedere agmine. Tac. An. 11. 18. *Uyt zijn gelid gaan*, of *loopen.*

Decedente die. Virg. G. 4. 466. *Op 't vallen van den dag, op den avond, met het eyndigen van den dag, op 't afneemen van den dag.*

Tempora decedentia certis momentis. Hor. E. 1. 6. 3. *De tijden met zekere oogenblikken voorbygaande.*

Decedere alicui. Cic. S. 18. *Voor iemand door beleefdheyd wijken*, 't zy met hem zyn plaats in te ruymen, *of* zyn raad op te volgen. De via alicui. Plaut. Trin. 2. 4. 80. In via alicui. Ter. H. Prol. 32. *Voor iemand plaats maaken*, of *plaats ruymen, voor iemand uyt de weg gaan, iemand wijken.* Decedere alicui. Cæſ. B. G. 6. 3. *Iemant ontwijken, ontgaan, ſchuuwen, mijden, zich van iemand afhouden*, of *afkeeren*, als van een verbannenen, *iemands gezelſchap*, of *omgang vermijden.*

Decedere de ſuis bonis. Cic. V. 2. 17. *Zijn goed afſtaan, afſtand van zijn goederen doen.*

• Decedere de ſuo jure. Cic. S. R. 27. *Van zijn recht afſtaan.* Officio, *of* De officio. Cic. V. Proœm. 10. Ab officio. Liv. 27. 10. *Zijn plicht verzuymen*, of *verwaarloozen, nalatig*, of *zuymachtig in zijn plicht zijn, van zijn ſchuldige plicht afwijken.*

(Decedere alleen. Suet. J. 8. De provincia. Cic. Mur. 33. Ex provincia. Nep. Att. 4.) Provincia. Suet. Tit. 5. *Zijn landvoogdije afſtaan, neêrleggen*, of *verlaaten.*

Decedere alleen. Cic. Att. 1. 6. *of* Decedere de vita. Cic. C. R. 11. *of* de vitæ ſtatione. Cic. S. 20. *Sterven, overlijden, uyt het leven ſcheyden.* Pater nobis deceſſit. Cic. Att. 1. 6. *Onze vader is overleden*, of *is geſtorven.*

Decedere de ſuo more. Cic. V. 2. 64. De inſtituto ſuo. Liv. 37. 53. *Van zijn gewoonte afgaan, tegens zijn gewoonte handelen, doen*, of *te werk gaan.* De ſententia. Cic. C. B. 5. *Van zijn gevoelen*, of *meening afgaan, van gevoelen*, of *meening veranderen, van gedachten veranderen.*

Decedit ira illi *of* illius. Ter. H. 3. 5. 55. *Zijn gramſchap*, of *toornigheyd gaat over, bedaart*, of *word geſtilt.*

Ea cura Patribus deceſſit. Liv. 9. 29. *De Raadsheeren zijn ontheſt*, of *ontlaſt geworden van die zorge; de Raadsheeren hebben dat hertzweer*, of *verdriet niet meer gehad, zijn van die zorge bevrijd geworden.*

Multum Regi ad omnia virium Carthagine amiſſa deceſſit. Liv. 26. 51. *De Koning heeft in de verovering van Karthago veel van zijn magt, tot zijne voornemens nodig, verlooren; 's Konings magt heeft in alles geweldig afgenomen, toen Karthago verlooren wierd.*

Nihil decedet de ſumma. Ter. Ad. 5. 3. 30. *Men zal niets van de ſom laaten vallen*, of *aftrekken: de ſom*, of *rekening zal 'er geheel moeten zijn; 't zal niet een penning minder zijn.*

Decedit febris. Celſ. 3. 3. *De koorts gaat af*, of *vermindert, gaat over, neemt af, word minder.*

† Ibi non Hymetto mel decedit. Hor. O. 2. 6. 15. *De honig aldaar wijkt voor de Hymettiſche niet, de honig valt*, of *is 'er zoo goed als die van Hymettus.*

Decedere calori. Virg. G. 4. 23. *Uyt de zon gaan, de hitte ontwijken, de lommer*, of *ſchaduwe zoeken.*

DĔCEM. plur. indeclin. Ter. H. 5. 1. 36. *Tien.* Men vind by Cic. S. R. 7. Decem & tres voor *dertien*; en by hem Clu. 27. Decem & ſex voor *zeſtien.*

DĔCEMBĔR, brĭs. m. Cic. L. L. 2. 21. *Wintermaand, December, de maand van December.* Deze was maar de tiende maand, voor dat 'er Januarius en Februarius (Louwmaand en Sprokkelmaand) waren bygevoegd.

Quatuor undenos impleviſſe decembres. Hor. E. 1. 20. 27. *Vier en veertig jaaren oud zijn.*

[DĔCEMBRĬS, ĭs. *en* e. Hor. Sat. 2. 7. 4. Utere libertate Decembri. *Gebruykt de vryheyd, welke de ſlaaven toegeſtaan word op 't feeſt Saturnalia, dat in December geviert word.*]

Idibus Decembribus. Liv. 4. 37. *Op den dertienden December.*

DĔCEMJŬGĬS, ĭs. m. & f. gĕ, ĭs. n. Currus decemjugis. Suet. N. 24. *Een tiengeſpan, een koets*, of *wagen met tien paarden.*

[DĔCEMMŎDĬŬS, ĭ, ŭm. Zie beneden Decimodius.

DĔCEMPĔDĂ, æ. f. Cic. A. Q. 4. 41. *Een erfſcheyders roede van tien voeten, een tienvoetige meetſtok*, of *meetroede van tien voeten lang*, die tot landmeeten wierd gebruykt.

DĔCEMPĔDĀTŎR, ōrĭs. m. Cic. A. 13. 18. *Een landmeter.*

DĔCEMPLEX, ĭcĭs. omn. gen. *Tienmaal zoo veel, tienvondig, tiendubbel.*

Decemplicem hoſtium numerum profligaverunt. Nep. Milt. 5. *Zy hebben den vyand, die tien tegens een was*, of *tienmaal zoo ſterk was als zy, verſlaagen.*

DĔCEMPLĬCĀTŬS, ă, ŭm. Decemplicatus numerus. Varr. L. L. 5. 5. *Een getal tienmaal*, of *door tien verdubbelt.*

(DĔCEM PRĬMI. Cic. S. R. 9. *De tien voornaamſte heeren.* De naam van 't gezantſchap der Amerinen. [Ziet Turn. A. S. 12. *en* Faſſ. Suppl. L. L.]

DĔCEMRĒMĬS, ĭs. f. Plin. H. 7. 56. Zie Deciremis.

DĔCEMSCALMŬS, ă, ŭm. *Dat tien riemen heeft.* Zommige meenen dit woord gevonden te hebben by Cic. Att. 16. 3. Daar anderzins met twee woorden, Decem ſcalmis, geleezen word.)

DĔCEMVĬR, ĭrĭ. m. *Een tienman.* Zie Decemviri.

DĔCEMVĬRĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. V. 4. 49. *Van de Tienmannen, dat de Tienmannen*, of *hun ampt raakt*, of *aangaat.*

DĔCEMVĬRĀTŬS, ūs. m. Cic. Rull. 2. 22. *Het Tienmanſchap, het Overheyds ampt der Tienmannen.*

DĔCEMVĬRI, ōrŭm. m. plur. Liv. 3. 33. *De Tienmannen.* Dit waren tien mannen met volle magt aangeſtelt, die 't Roomſche Gemeenebeſt voor een tyd, in plaats van de Burgermeeſteren, geregeert hebben. Zie ons Lex. Antiq.

DĔCENNĬS, ĭs. m. & f. nĕ, ĭs. n. Plin. H. 8. 5. *Tienjarig, dat tien jaar oud is, die tien jaaren heeft.*

DĔCENNĬŬM, ĭī. n. Apul. D. Socr. 52. *Tien jaar, de tijd van tien jaaren.*

DĔCENS, ēntĭs. omn. gen. Ovid. Tr. 3. 7. 33. Sen. Th. 1. 151. *Betamelijk, betamende, welvoegende, welſtaande, geſchikt, bequaam, wel paſſende.* De compar. *Decentior* ſtaat by Claud. Conſ. Hon. 6. 537. en de ſuperl. *Decentiſſimus* by Sen. B. 1. 9.

Decens. Hor. O. 4. 13. 17. *Schoon, fraay, net, mooy, aangenaam, bevallig, behagelijk, welgemaakt.* Van 't aangezicht, 't wezen, *of* gelaat ſpreekende.

Servus decens. Plin. E. 1. 21. *Een welgemaakt knecht, een knecht die wel voorkomt, een fraay knecht.*

DĔCENTĔR. adv. Ovid. Art. 3. 291. *Bequamelijk, behoorlijk, geroeglijk, geſchiktelijk, op een bequaame wijze.* De compar. *Decentius* ſtaat by Hor. E. 2. 2. 217. en de ſuperl. *Decentiſſime* by Cic. Cæc. 26.

DĔCENTĬĂ, æ. f. *Bequaamheyd, geſchiktheyd, betamelijke ſtant, geroeglijkheyd, welvoegentheyd, welſtant, behoorlijkheyd.* Cicero gebruykt het in 't volgende met eenige verzagting.

Venuſtatem figurarum, &, ut ita dicam, decentiam oculi judicant. Cic. N. D. 2. 58. *d'Oogen oordeelen over de ſchoonheyd*, of *deſtigheyd, en, zoo ik 't zeggen mag, over de geſchiktheyd*, of *netheyd der geſtalte.*

DECĔPTĬO, ōnĭs. f. Vitruv. 2. 8. *Bedrog, bedriegery, ſchelmery, fieltery, verleyding, opligting.*

DECĔPTŎR, ōrĭs. m. Sen. Th. 1. 140. *Een bedrieger, verleyder, guyt, ſchelm, fielt, opligter, ſchalk.*

DECEPTRIX, īcĭs. f. Alcim. Avit. 3. 131. *Een bedriegſter.*

DECĔPTŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 8. 18. Hor. S. 1. 1. 61. *Bedrogen, verleyd, misleyd, opgezet, opgeligt, verſchalkt.*

(DĔCĒRĬS, ĭs. Suet. C. 37. 3. *Een ſchip met tien roeybanken.*)

DECĒRMĬNĂ, ŭm. n. plur. Feſt. *Afſnijdzel, afſnoeyzel.*

DECĒRNO, ĭs, crēvī, crētŭm, cĕrnĕrĕ.

Digitized by Google

acc. *Beſluyten, beveelen; laſten, belaſten, oordeelen, vonniſſen, uytſpreeken, uytſpraak doen, vaſt ſtellen, een beſluyt maaken.* Van een Rechter, of Gerechtshof ſpreekende.

Decernere alicui, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. F. 1. 1. *Iemand gebieden, beveelen, belaſten, laſt geeven dat, enz. Iemand ſtellen om, enz.*

Senatus decrevit ut Poſtumus iret in Siciliam. Cic. Att. 7. 15. *De Raad heeft bevolen, of vaſtgeſtelt dat Poſtumus naar Sicilien zoude gaan.*

Decernere alicui honores divinos. Suet. J. 88. *Laſt geeven dat iemand goddelijke eer zal aangedaan, bewezen, opgedraagen, of toegebragt worden.* Gratulationem conſervatæ Reipublicæ. Cic. C. 4. 10. *Laſt geeven om iemand te bedanken wegens, of voor de behoudenis van 't Gemeenebeſt.*

Decernere quæſtionem de aliqua re. Cæſ. B. G. 7. 43. *Laſt geeven, gebieden, beveelen, of belaſten om onderzoek over een zaak te doen, om een zaak te onderzoeken, of te ondertaſten.*

Decernere. acc. Cic. F. 15. 4. *Beſluyten, beraamen, voorneemen, vaſt ſtellen,* by voorbeeld, den oorlog, de vrede, 't gevecht, enz.

Arma decernere in aliquem. Juſt. 38. 5. *Een beſluyt neemen iemand te beoorlogen.*

Sumtibus alicui decernere. Cic. F. 3. 10. *Belaſten dat iemand worde koſtvry gehouden; gebieden dat iemand vry van onkoſten, of vry gehouden worde.*

Decernere. *Beſlechten, beſliſſen, byleggen, vereffenen, nederleggen,* te weeten een krakeel, geſchil, enz.

Decernere pugnam. Liv. 28. 33. *'t Gevecht eyndigen, den ſtrijd ten eynde brengen, beſlegten, of byleggen.*

Decernere. *Onderſcheyden.*

Uter ſit, non quit, Amphitruo, decernere. Plaut. Am. Prol. 2. 8. *Hy kan niet oordeelen, of onderſcheyden wie van beyde de rechte Amphitruo is.*

Decernere. ſeq. inf. Ter. Hec. 1. 2. 73. *Beſluyten, vaſtſtellen, voorneemen, of voorneemens zijn, om, enz.*

Mihi decretum eſt. ſeq. inf. Plaut Aſ. 1. 1. 58. Ter. H. 4. 2. 12. *Ik heb voorgenomen, of ik ben voorneemens, ik heb vaſtgeſtelt, om, enz.*

Nequeo hanc rem ſatis decernere. Ter. Ad. 4. 2. 5. *Ik kan dat niet begrijpen, ik kan daar niet doorzien.*

(Decernere alleen. Curt. 3. 2. 1.) *en* Decernere armis. Cic. Att. 7. 3. *of* ferro. Virg. Æ. 12. 282. Acie. Nep. Milt. 4. *Een geſchil gewapender hand, of met den degen beſlegten, met 't rapier, of den degen in de vuyſt beſliſſen, of afdoen.*

Capite meo decerno. Cic. Att. 10. 10. *Ik waag 'er mijn leven, mijn kop, of hals aan.*

Eo judicio de omnibus fortunis decernit. Cic. P. Q. 2. *Al zijn goed, zijn ganſche welvaren, of welſtant hangt aan dat geding, hy waagt alle zijne middelen aan de uytſpraak van dat geding.*

DECERPO, is, cerpſi, cerptum, cerpĕre, fructus, flores, &c. acc. Colum. 5. 10. *Plukken, afplukken, afleezen, vergaderen, verzamelen,* van vruchten, bloemen, enz. ſpreekende.

Ne quid jocus de gravitate decerperet. Cic. de Or. 2. 56. *Op dat de vrolijkheyd, of boertery, niets van zijne ſtatigheyd zoude verminderen.*

Nihil ſibi ex iſta laude quiſquam decerpit. Cic. Marc. 2. *Niemand heeft deel aan die eer, niemand krijgt iets van die eer.*

Decerpere fructus ex aliqua re. Hor. S. 1. 2. 79. *Ergens eenige vrucht, of winſt, eenig nut, of eenig voordeel uyt trekken.*

Decerpere aliquid ex dignitate alicujus. Plin. E. 8. 24. *Iemands achting benadeelen.*

DECERPTIO, ōnis. f. Non. 2. 906. *De afplukking, afbreeking.*

DECERTATIO, ōnis. f. Cic. A. 11. 9. *Twiſt, geſchil, ſtrijd, gekijf, onluſt, krakkeel, oneenigheyd, gevecht.*

DECERTATORIUS, a, um, pugna decertatoria. Quintil. I. O. 6. 10. *Het hoofdtreffen, waar door het geſchil beſliſt word.* Maar andere leezen, Decretorius.

DECERTO, as, avi, atum, are. *Twiſten, krakkeelen, kijven; krakkeel, geſchil, onluſt, of oneenigheyd met iemand hebben; kampen, ſtrijden, vechten.*

Decertare cum aliquo armis. Cic. Dom. 25. *Met wapenen tegens iemand ſtrijden, kampen, vechten, of ſlaan.*

Decertare inter ſe. Cic. Fin. 5. 2. *Onder elkander twiſten.*

Feliciter cum hoſtibus prælio decertare. Cic. Prov. Conſ. 13. *Zege op de vyanden bevechten, of behaalen; gelukkig tegens de vyanden ſlaan; de vyanden in den ſlag overwinnen.*

Exercitum numeroſum parvis copiis habebat decertare. Front. St. 1. 11. 2. *Hy moeſt een talrijk heyr met een kleyne macht, of met weynig volk bevechten; hy had met een kleyne magt tegens een talrijk leger te ſtrijden.*

Africus decertans Aquilonibus. Hor. O. 1. 3. 13. *De Zuydweſte wind tegens de Noorder winden ſtrijdende, worſtelende, of waaijende.*

DECESSIO, ōnis. f. Cic. Fr. 1. 1. *Vertrek, verreyzing, uytgang, weechgang, afſcheyd.*

Deceſſio. Cic. R. P. 11. *Vermindering, korting, verſmelting,* van een ſomme gelds, of van iets anders ſpreekende.

Deceſſio febris. Celſ. 3. 3. *Het afgaan, of 't afneemen van de koorts, de tijd dat de koorts weeh blijft, dat iemand vry van de koorts is.*

DECESSOR, ōris. m. Tac. Ag. 7. Ulp. D. 3. 16. 4. §. 4. *Voorzaat, een die voor een ander eenig ampt heeft bekleed.*

DECESSUS, ûs. m. Cic. F. 8. 10. *Vertrek, verreyzing, uytgang, weechgang, afſcheyt.*

• Deceſſus febris. Celſ. 3. 12. *Het afgaan, of 't afneemen van de koorts, de tijd dat de koorts weech blijft, dat iemand vry van de koorts is.*

(Deceſſus. *Het overlijden, het ſterven.* Amicorum deceſſu angi. Cic. Am. 3. *Wegens het overlijden van zijne vrienden bedrukt, of bekommert zijn.*)

DECET, decuit, decēre. dat. *of* acc. *Wel voegen, betaamen, of wel paſſen, wel ſtaan, of betamelijk zijn.* Dit verbum heeft niet dan de derde perſoonen van 't ſingularis en pluralis.

Ita nobis decet. Ter. Ad. 5. 8. 5. *Dus betaamt, paſt, of voegt het ons; dus moeten wy handelen, of te werk gaan; zulke luyden als wy moeten zoo doen.* Donatus tekent aan dat de netſte Latynſche Schryvers by dit verbum een dativus voegen, als 'er geen ander verbum onmiddelyk na volgt: maar een accuſativus als 'er een verbum achterkomt, by voorbeeld: Nos decet facere. Nos decet dicere. Edog dit onderſcheyd gaat niet vaſt. *Wy moeten 't doen; 't paſt ons te doen. 't Komt, of 't ſtaat ons toe te zeggen; 't betaamt, of voegt ons te ſpreeken.*

Aliena non decent eum. Cic. Off. 1. 31. *'t Vreemde paſt hem niet, 't vreemde ſtaat hem niet wel.*

Decet abs te id impetrare. Plaut. R. 3. 3. 40. *Gy behoort, of 't paſt u ons dat toe te ſtaan; gy kond met geen fatzoen ons dat weygeren, of ons dit gevoeglijk afſlaan.*

Iſtud facinus noſtro generi non decet. Plaut. Am. 2. 2. 183. *Die daad paſt niet, of is onwaardig voor ons geſlagt; dat ſchelmſtuk onteert onze afkomſt.*

DECI.

DECIDIUM, ii. n. Sen. E. 30. *Val, verval, valling, nederſtorting, ondergang, verzwakking, krenking.*

DECIDO, is, cĭdi, cĭdĕre. *Vallen, afvallen, nederſtorten.*

Decidere aliquo loco. Ovid. Her. 20. 208. *of* e. Ovid. M. 9. 344. ex. Cic. S. 1. 19. de aliquo loco. Plaut. Caſ. 5. 2. 50. *Ergens van af vallen.* Equo. Cæſ. B. C. 1. 48. *of* Ex equo. Nep. Eum. 4. *Van 't paard vallen, van 't paard geſmeeten worden.*

Femina tibi decidunt in talos. Plaut. Pœn. 3. 1. 67. *De dikte van de beenen ſchiet u op de enkelen.*

Decidere ſpe. Ter. H. 4. 8. 11. Suet. O. 5. *of* de ſpe. Ter. H. 2. 3. 9. A ſpe. Liv. 37. 26. *Van zijn hoop vervallen, zijn hoop verliezen, van zijn hoop verſteeken, of in zijn hoope bedroogen zijn, of worden.*

Toto illius pectore decidi. Tib. 3. 1. 23. *Ik ben heel uyt zijne gedachten, ik ben ganſch uyt zijne genegentheyd vervallen; hy vergeet my t'eenemaal, hy denkt niet meer om my.*

Decidere ab archetypo. Plin. E. 5. 10. *Naar 't leven, of principaal niet gelijken, veel van 't oorſpronkelijke verſchillen,* van een ſchildery ſpreekende.

Non hoſtium virtute, ſed amicorum perfidia decidi. Nep. Eum. 11. *Ik ben niet door de dapperheyd mijner vyanden, maar*

Digitized by Google

maar door de trouwloosheyd mijner vrienden overwonnen; mijn ongeval komt niet van de kloekmoedigheyd mijner vyanden, maar van d'ongetrouwigheyd mijner vrienden voort.

(Decidere. Hor. E. 2. 1. 36. *Sterven, overlijden.* [De verbloemіng is ontleent van de fruyten, dewelke ryp zynde van zelfs afvallen.]

Decidere morbo. Plaut. Trin. 2. 4. 143. *Aan een ziekte ſterven.*)

DECĪDO, ĭs, cīdī, cīsŭm, cīdĕrĕ. acc. *Snijden, afſnijden, afhouwen, afkappen.*

Decidere alicui collum. Plaut. Merc. 2. 2. 27. *Iemand den hals afſnijden.*

• Decidere negotium. Cic. Q. R. 11. *of* de negotio. Cic. Q. R. 12. *Een zaak beſlechten, vereffenen, byleggen, beſliſſen,* of *afdoen; uytſpraak over een zaak doen.*

Decidere cum aliquo. Cic. S. R. 39. *Met iemand verdraagen,* of *overeenkomen; een geſchil met iemand vereffenen,* of *byleggen.*

[Decidere tragulam. Zie beneden in Tragula.]

DĔCĬDŬŬS, ă, ŭm. Plin. H. 11. 37. *Vallende, dreygende, gereed,* of *onderworpen om te vallen, bouwvallig, dat ligtelijk valt.*

Deciduus. Ovid. M. 8. 758. *Afgeſneden, afgehouwen, afgehakt, afgekapt.* (Men leeſt nu Deiŏia quercus.)

DĔCĬĒS. adv. Plin. H. 10. 53. *Tien reyzen, tienmaal, tienwerf, tien keeren.*

Decies dixi. Plaut. Amph. 2. 27. *Ik heb het tienmaal,* dat is, *dikwils gezegt.*

Decies centena. Hor. S. 1. 3. 15. *Tien honderd, tienmaal honderd, duyzend.*

DĔCĬMĂ, æ. f. *Tiende, het tiende deel van iets, de tiend* die men van koren, wyn, enz. geeft. Zie Decuma.

DĔCĬMĀNĪ, ōrŭm. m. plur. Front. St. 4. 5. 11. *De ſoldaaten van de tiende keurbende.*

DĔCĬMO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ legionem, *of* milites legionis. Suet. A. 24. Tac. H. 1. 51. Front. St. 4. 1. 39. *Een keurbende,* of *Regiment vertienen,* dat is, *den tienden man uytzonderen om hem te ſtraffen.*

DĔCĬMŎDĬĂ, *of*

DECEMMŎDĬĂ, æ. f. Colum. 12. 18. *Een vat van tachtig kannen.*

(DĔCĬMŎDĬŬS, *of*

DECEMMŎDĬŬS, ă, ŭm. *Daar tien ſchepel ingaat.*

Corbulæ decemmodiæ. Colum. 12. 50. *Korven,* of *manden, daar tien ſchepel ingaat.*)

DĔCĬMŬM. adv. Liv. 6. 40. *en* 42. *Voor de tiende maal, voor de tiende reys.*

DĔCĬMŬS, ă, ŭm. Cic. A. 2. 31. *De tiende, het tiende.*

DĔCĬPĬO, ĭs, cēpī, cēptŭm, cĭpĕrĕ aliquem. *Iemand bedriegen, verſchalken, opligten, bedotten, misleyden, blindhokken, docken, te leur ſtellen.*

Decipere exſpectationem alicujus. Cic. de Or. 2. 71. *Iemand in zijn hoop,* of *verwagting bedriegen,* of *te leur ſtellen.*

Oculos. Ovid. M. 3. 431. *Iemands oogen bedriegen, verblinden,* of *betoveren.*

DĒCĬPŬLA. æ. f. Sidon. E. 8. 10. *of*

DĒCĬPŬLUM, i. n. Apul. M. 10. 250. *Een knip, vogelknip, vogelſlag, ſtrik, val.* Twee woorden van de latere eeuw.

(DĒCIRCĬNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Rond maaken, iets tot een kring maaken, iets in 't ronde afteekenen.*

Majoremque Helice major decircinat arcum. Man. 1. 296. *En de groote Beer maakt een grooter kring.*

Quam teretis natura ſoli decircinat orbem in tumidum. Man. 3. 353. *Die de natuur rond gemaakt heeft,* of *in 't ronde afgeteekent heeft.*)

DĔCĬRĒMĬS, ĭs. f. Plin. H. 11. 56. *Een galey van tien roeybanken.*

DĒCĪSĬO, ōnĭs. f. Cic. Fl. 36. *Beſliſſing, beſlegting, vereffening,* of *bylegging van een geſchil, het uytwijzen,* of *'t afdoen van een geding.*

Facere deciſionem. Cic. R. C. 16. *De vereffening maaken.*

DĒCĪSŬS, ă, ŭm. Hor. E. 2. 2. 50. *Afgeſneden, afgehouwen, afgehakt, afgekapt, afgeknipt.*

• Deciſus. Cic. V. 5. 45. Suet. Veſp. 21. *Beſlegt, beſliſt, bygelegt, afgedaan, vereffent, uytgewezen, uytgeſproken,* van een zaak, *of* geding ſpreekende.

Deciſus. *Afgedaan, volbracht.*

Poſt deciſa negotia. Hor. E. 1. 7. 59. *Na gedaan werk.*

D E C L.

DĒCLĀMĀTĬO, ōnĭs. f. Sen. C. præf. 1. *Uytvaring, uytroeping, uytſchreeuwing,* in de redenrykkonſt.

Declamatio. Cic. T. Q. 1. 4. *Een oeffening in het houden van redenvoeringen.*

[DĒCLĀMĀTĬUNCŬLA, æ. f. Gell. 6. 8. *Een kleyne redenering, redenvoering.*]

DĒCLĀMĀTŌR, ōrĭs. m. Cic. Or. 15. *Een Redenaar; een die ergens tegens uytvaart,* of *die een grooten ophef van een zaak maakt.* Boertende *Een ſchreeuwer.*

Declamator. Cic. Pl. 34. *Een Redenaar, een leermeeſter der redenrijkkonſt.*

DĒCLĀMĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. Cic. de Or. 1. 16. *Van een Redenaar,* of *van 't uytvaaren over een zaak,* of *'t geen 't een,* of *'t ander betreft.*

DĒCLĀMĬTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Cic. A. 2. 17. *Dikwils uytvaaren,* of *uytroepen.*

Declamitare de aliquo. Cic. A. 5. 7. *Tegens iemand uytvaaren,* of *uytroepen.*

DĒCLĀMO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Redeneeren, redenvoeren, zich in de redenrijkkonſt oeffenen.*

Declamare alicui. Ovid. Art. 1. 465. *Voor,* of *in tegenwoordigheyd van iemand redenvoeren; gebaarden voor iemand maaken.*

Declamare orationes. Quintil. I. O. 3. 8. *Redenvoeringen doen.*

Declamare in aliquem. Cic. F. 3. 11. *Tegens iemand uytvaaren, iemand uytmaaken,* of *uytſchelden.*

Pro alio contra alium vehementiſſime declamare. Cic. V. 4. 66. *Voor den eenen tegen den anderen zeer hevig pleyten.*

Ad fluctum declamare. Cic. Fin. 5. 2. *Aan zee, op 't ſtrand,* of *by 't geruys der baaren een rede doen; tegens de golven,* of *baaren aanſchreeuwen.*

DĒCLĀRĀTĬO, ōnĭs. f. *Verklaring, aanwijzing, aantooning, bewijs, blijk, betoog.*

Declaratio animi. Cic. F. 10. 5. *Verklaring,* of *opening van zijn gedachten,* of *gevoelen, uyting van zijn hert aan iemand.*

• Amoris declaratio. Cic. F. 15. 21. *Verklaring, betuiging, bewijs,* of *blijk van vriendſchap,* of *van liefde.*

DĒCLĀRĀTŌR, ōrĭs. m. Plin. P. 92. *Een verklaarder.*

DĒCLĀRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Cic. A. 5. 14. *Verklaaren, aanwijzen, aantoonen, betoonen, te kennen geeven, betuygen, doen zien, te verſtaan geeven, ontwinden, ontzwagtelen, ontdekken, open leggen, ontvouwen, openbaaren, ontknoopen, openbaar maaken.*

Declarare gaudia vultu. Catull. 64. 34. *Blijdſchap in 't aangezicht vertoonen,* of *zich ten wezen laaten uytſchijnen.*

Declarare aliquem Conſulem. Cic. Mur. 2. *Iemand tot Burgermeeſter noemen, verkiezen,* of *aanſtellen.*

DĒCLĪNĀTĬO, ōnis. f. *Ontwijking, afwijking, ſchuwing, ſchouwing, ontvlieding, afkeering, afwending, buyging, omdraaijing.*

Declinatio capitis. Curt. 7. 4. 36. *Omdraaijing van 't hoofd.*

Declinatione corporis effugere ictum. Curt. 4. 6. 16. (Petitionem. Cic. C. 1. 6.) *Een ſteek door 't omdraaijen van 't ligchaam ontwijken,* of *afkeeren.*

Declinatio. *Vlucht, ontvluchting, wechvluchting, ontwijking, ſchuwing.*

Tua recuſatio fit laboris & periculi declinatio. Cic. Clu. 53. *Uwe weygering ſtrekt maar om den arbeyd en 't gevaar te ſchuwen,* of *te ontgaan.*

Appetitiones & declinationes. Gell. 14. 1. *Neygingen en afkeerigheden.*

Declinatio ad libidinem. Cic. Fin. 1. 6. *Het hellen,* of *de neyging tot ongebondenheyd,* of *wellust.*

Declinatio a propoſito. Cic. de Or. 3. 53. *Een afwijking, buyten reden, uytweyding, buytenſprong van zijn geſprek,* of *van zijn onderwerp.*

Declinatio tubuli. Vitruv. 8. 7. *De bogt, kromte,* of *buyk van een pijp,* of *buys.*

Declinatio. Varr. L. L. 7. 1. *Buyging der naamwoorden.* Een woord der ſpraakkonſt.

Declinatio cœli. Vitruv. 9. 8. Mundi. Colum. Præf. *Een luchtſtreek, landſtreek, geweſt.*

DĒCLĪNĀTŬS, ūs. m. Declinatus verborum. Varr. L. L. 7. 1. *De buyging der woorden.*

DĒCLĪNĀTŬS, ă, ŭm. Locus declinatus. Vitruv. 8. 7. *Een overhangende plaats.*

Non

Digitized by Google

Non eſt declinata quidquam ab aliarum ingenio. Ter. Hec. 2. 1. 3. *Zy is van geen anderen aardt als een ander: zy verſchilt niet in aardt van een ander; zy is van den zelven inborſt als een ander; zy heeft dezelve neyging als andere vrouwen.*

Verba declinata. Quintil. I. O. 1. 6. *Werkwoorden van oorſpronkelijke woorden afgeleyd*, of *afkomſtig*, *ſpruytelingen.*

(Declinata ætas. Declinata ætate literas Græcas diſcere. Quintil. I. O. 12. 11. *In den hoogen ouderdom Griekſch leeren.*)

DECLĪNO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. & abl. *met* a *of* ab. *Afwenden*, *afkeeren*, *afgaan*, *ontwijken*, *verlaaten*, *omdraaijen*, *buygen*, *nederbuygen*, *zich vernederen.*

Declinare agmen in aliquem locum. Liv. 1. 28. *'t Leger in een andere plaats voeren*, of *laaten trekken*, of *het heyr eenen anderen weg doen neemen om het te verleggen.*

Declinare de via ad dexteram. Cic. Fin. 5. 2. *Ter rechter zijde van den weg afgaan*, of *inſlaan.* Se extra viam. Plaut. Au. 4. 8. 11. *Van den gemeenen weg afwijken*, of *afgaan.*

Declinare. acc. *Ontwijken*, *ontgaan*, *ontvluchten*, *ontvlieden*, *mijden*, *ſchuuwen*, *afgaan*, *te rug treeden*, of *wijken.*

Declinare urbem. Cic. Planc. 41. *Een ſtad ontwijken.*

Declinare lumina ſomno Virg. Æ. 4. 185. *Zijne oogen ſluyten om te ſlaapen.*

Declinare de via. Cic. Am. 17. *Van zijnen gewoonen weg afgaan*, *zijne gewoone wijze van doen*, of *van leven verlaaten*, *veranderen*, of *niet opvolgen*; *zijn oude zeden verlaaten.*

Declinare minas alicujus. Cic. Att. 2. 19. *Iemands dreygingen*, of *wraakzugt ontſnappen*, *ontgaan*, of *vermijden.* Ictus. Liv. 36. 23. *Slagen ontwijken*, *afkeeren*, *ontgaan*, of *vermijden.* Impetum alicujus. Cic. Or. 68. *Iemands gewelt ontwijken*, *vermijden*, of *ontgaan.*

Declinare ab religione officii in aliqua re. Cic. V. 3. 1. *Ergens in van zijn plicht afwijken*, *zijn plicht ergens niet behoorlijk in betrachten*, *zijn ſchuldige plicht verzuymen.*

* Declinare. Cic. Fat. 20. *Vervallen*, *afgaan*, *daalen*, *laag worden*, *hellen.*

Declinat dies in veſperum. Colum. 8. 4. *De dag begint te daalen*, *begint ten avond te neygen*; *het word avond.*

Eo revertamur unde huc declinavit oratio. Cic. de Or. 2. 38. *Laat ons wederkeeren tot het geene waar van onze reden is afgeweken*; *laat ons tot het voorgaande onderwerp onzer reden keeren.*

Declinare nomina & verba. Quintil. I. O. 1. 4. *Naamwoorden en werkwoorden buygen.*

DECLĪVĬS, ĭs. m. & f. vĕ, ĭs. n. Cæſ. B. G. 2. 18. *Neygende*, *hellende*, *afhellende*, *overhellende*, *krom*, *ſteyl*, *overgebogen*, *dalende*, *afdaalende*, *afgaande.*

Declivia montis. Lucan. 2. 421. *Het afhellen van den berg.*

Declivis ætate. Plin. E. 8. 18. *Krom van ouderdom*, *heel oud*, *ſtok oud*, *die met 't eene been in 't graf gaat.*

DECLĪVĬTAS, ātīs. f. Cæſ. B. G. 7. 85. *Helling*, *afhelling*, *overhelling*, *overhanging*, *ſteylte*, *bogtigheyd*, *'t hellen*, of *'t hangen van iets.*

D E C O.

DECOCTĂ, æ. f. Suet. N. 48. [Plin. H. 31. 3.] *Gekookt water dat men naderhand in ſneeuw heeft laaten koel worden.*

DECOCTŎR, ōrĭs. m. Cic. C. 2. 3. *Een doorbrenger*, *verquiſter*, *opmaker van al zijn goed*; *een die al zijn goed heeft verteert*, of *doorgebragt.*

DECOCTŬM, i. n. Plin. H. 22. 20. *Een afziedzel*, of *ſop van verſcheyde drogerijen te zamen gezoden.*

DECOCTŪRĂ, æ. f. Plin. H. 23. 1. *Koking*, *opkoking*, *ziedling.*

DECOCTŬS, ūs. m. Plin. H. 37. 12. Zie Decoctum. Men vind niet dan d'Ablativus van dit woord by dezen Schryver.

DECOCTŬS, ă, ūm. Colum. 12. 20. *Gezoden*, *gekookt.* De compar. *Decoctius* ſtaat beneden by Perſius.

* Suavitas orationis decocta. Cic. de Or. 3. 26. *Een beſchaafde aardigheyd*, of *cierlijke zoetvloeijentheyd in 't ſpreeken*, van een Redenaar, *of* zyn ſtyl ſpreekende.

(Decoctus. *Wel gekookt*, *wel bearbeyd.* Geurige dingen, indien ze lang gekookt worden, worden krachtiger. Een boek word zoo veel te beter, hoe langer dat 'er op gearbeyd word. Of ook, *wel beſnoeyt*, *wel beſneden.* Door kooken vermindert de vochtigheyd. Zoo verbeteren de Geleerde hunne werken, als ze die eerſt in 't ruwe en wydloopig opgeſtelt hebben, en naderhand hier en daar beſnoeijende, 't ſlechtſte weech neemen.

Si forte aliquid decoctius audis. Perſ. 1. 125. *Indien gy miſſchien iets hoort dat beter gekookt*, of *bearbeyd is*, of *dat beter beſnoeyt*, of *beſchaaft is.*

DECOLLĀTŬS, ă, ūm. *Onthalſt*, *onthoofd*, *de kop afgeſlagen.*

Similiter decollatorum capitibus. Scrib. Larg. 62. 194. *Gelijk de hoofden van de geenen die onthalſt zijn.*)

DECOLLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Onthalzen*, *onthoofden*, *het hoofd afſlaan*, of *afhouwen.*

(Manus ad hoc unum ſatis firmæ, quo decollare homines ſolebat. Sen. Ἀποκολ. 849. *De handen tot dat eene ſterk genoeg zijnde*, *door 't welk hy gewoon was de menſchen te onthoofden.*

Miles decollandi artifex. Suet. C. 32. *Een beul*, of *ſcherprechter.*

Decollare. *Van de ſchouder werpen*, *afleggen*, *laten vallen.*

In tuo collo eſt, decolles cave. Cæcil. *by* Non. 2. 222. *'t Legt*, of *'t leyd op uwe ſchouderen*, *laat het 'er niet afvallen.*)

DECŌLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Zijgen*, *doorzijgen*, *iets laten doorzijpen*, *uytzijpen.*

Si ea ſpes decolarit. Plaut. Capt. 3. 1. 37. *Indien die hoop my begeeft*, of *bedriegt*, *indien ik in die hoop bedrogen ben.*

Eorum ſi alterum decolat. Varr. R. R. 1. 2. *Indien 'er een van deze dingen niet in gevonden word*, *indien 'er een van beyde deze dingen aan ontbreekt.* De Schryver ſprak even te voren van de deugdzaamheyd eens akkers, en van de lucht en vruchtbaarheyd des aardryks.

DECŌLŎR, ōrĭs. omn. gen. *Dat zijn glans*, of *verwe verloren heeft*, *verbleekt*, *uytgegaan*, *verſchoten*, *ſlecht* of *doof van verwe*, *ingeſchoten.*

Decolor ſanguis. Cic. T. Q. 2. 8. *Vuyl*, *bedorven*, *quaad*, of *ſlecht bloed*, *bloed dat zijn verwe verloren heeft.*

Decolor ætas. Virg. Æ. 8. 326. *Een vervallen ouderdom*, *jaaren*, *die haaren bloey verloren hebben.*

DECŌLŌRĀTIO, ōnĭs. f. Cic. D. 2. 27. *Verbleekte verwe*, *quaade*, *verſlenſte*, of *verwelkte kleur*, *verlies van glans en ſchoonheyd*, *verandering van verwe.*

DECŌLŌRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Iets doen verbleeken*, *doen inſchieten*, of *verſchieten*, *zijne kleur*, of *verwe doen verliezen*, *iets doen verſlenſſen*, *doen verwelken*, of *bederven.* *De verwe van iets afneemen.*

Cædes decolorant mare. Hor. O. 2. 1. 35. *Het bloed der verſlagenen verft de zee.*

Pallor decolorat labra. Celſ. 2. 6. *De lippen worden bleek.*

Manus collybio decoloratæ. Suet. A. 4. *Handen van 't geld hanteeren beſmet*, *blaauw getelt.*

Ex albo decolorari. Colum. 12. 47. *Zijn wittigheyd verliezen en anders van verwe worden*, *van wit in een andere kleur veranderen.*

DECŎQUO, ĭs, coxi, coctūm, cŏquĕrĕ. acc. Hor. S. 2. 1. 74. *Iets zieden*, *kooken*, *afkooken*, *laaten verkooken tot een zekere vermindering.*

Decoquere aliquid ad tertias, ad quartas. Plin. H. 14. 17. Colum. 12. 20. *Iets tot op een derde*, of *vierde laaten verkooken.*

Experientibus pars quarta argenti decocta erat. Liv. 32. 2. *Die dit zilver nazagen*, *vonden dat 'er door 't ſmelten een vierde*, of *vierde deel verlies aan was.*

Decoquere aliquid. Colum. 12. 20. *Iets afkooken*, *ergens een afziedzel van maaken.*

* Decoquere alleen. Cic. A. 2. 18. *of* Decoquere creditoribus. Plin. H. 33. 10. *Zijn goed opeeten*, *doorbrengen*, *verteeren*, *verſpillen*, *t' zoek maaken*, *niets voor zijn ſchuldeyſchers overlaaten.*

Decoquere agrum quoto anno. Cic. A. 9. 11. *Ieder jaar een akker*, of *ſtuk lands opeeten*, *verteeren*, of *t' zoek maaken.*

Fortunæ vitio decoxit. Cic. A. 2. 18. *Hy heeft by ongeluk het zijne verteert.*

Decoquunt anni materiam abundantiorem. Quintil. I. O. 2. 4. *Met de jaaren ver-*

Digitized by Google

vergaat deze overvloed van ſtoffe; de jaren doen deze overvloedigheyd van ſtoffe ſlijten, of *vergaan*. Hy ſpreekt van een Redenaar die van een zeer ſchranderen geeſt was.

Accenſam iram decoquere. Claud. 2. Eutrop. 349. *Zijnen brandenden toorn matigen.*

(Hunc alea decoquit. Perſ. 5. 57. *Door dobbelen*, of *door den dobbel verquiſt deze zijn goed; deze brengt met dobbelen al zijn goed door.*)

DĔCOR, ōris. m. Cic. A. Q. 1. 9. *Bevalligheyd, ſchoonheyd, mooyheyd, aangenaamheyd, cierlijkheyd, deſtigheyd, aardigheyd*, of *fraaijigheyd* om iets te zeggen, *of* te doen.

Multum decoris corpore & vultu gerere. Phæd. 1. 13. 7. *Zeer ſchoon van ligchaam en aangezicht zijn.*

Decor operis. *De ſchoonheyd, welſtant*, of *deſtigheyd van een werk.*

Decor eſt emendatus operis aſpectus, probatis rebus compoſiti cum auctoritate. Vitruv. 1. 2. *De fraaijigheyd van een werk beſtaat in een verbeterde ſtant, wanneer alles, door hen die zulks verſtaan, naar de regelen voor goed opgenomen is.*

Decor. Cic. Fin. 1. 10. *Eerbaarheyd, gevoeglijkheyd, geſchiktheyd, betamelijkheyd, gevoegzaamheyd, nettigheyd.*

† DĔCŌRĀMĔN, ĭnĭs. n. Sil. 16. 267. *en*
(DECORAMENTUM, i. n. Tertull. de Cult. Fem. 12. *Cieraad, vercierſel, vercieringe.*)

DĔCŌRĒ. adv. Cic. de Or. 1. 32. *Bevalliglijk, cierlijk, aardiglijk, netjes, beſchaafdelijk, geeſtiglijk, zindelijk, ſmaakelijk, zwierig.*

Decore. Cic. Off. 1. 31. *Eerlijk, beleefdelijk, heuſchelijk, gevoeglijk, geſchiktelijk, betamelijk, behoorlijk.*

(DĔCŌRĬĀTŬS, ă, ūm. *Gepeld, geſchild, gedopt, daar de ſchil*, of *baſt is afgedaan*, van vruchten ſpreekende.

Amygdala decoriata. Pallad. R. R. 2. 15. *Gepelde amandelen.*

DĔCŌRĬO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Villen, de huyd aftrekken*, of *afhaalen.* Een woord van de latere eeuw, en gebruykt van Tertull. de An. 33. Gloſſ. Cyr. Decorio. Ἐκδέρω. Du Freſne toont in zyn Gloſſarium, dat de Schryvers van de volgende eeuwen dit woord veelzins gebruykt hebben.)

DĔCŌRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Hor. E. 1. 6. 38. *Iets opcieren, vercieren, opſchikken, optooijen, opquikken, oppronken, cieraad toebrengen, ophelderen, cierlijk maaken, een glans geeven.* Sil. 12. 743. zegt Dĕcōro.

* Decorare. acc. *Vercieren, opcieren, een glans geeven, luyſter aanbrengen.*

Hæc vitæ decorabat integritas. Cic. Cl. 76. *De zuyverheyd zijns levens vercierde deze dingen; dit wierd door d'oprechtigheyd zijns levens verciert; d'oprechtigheyd van zijn leven bracht een nieuwe luyſter aan deze zaaken.*

Decorare aliquem honoribus. Cic. C. B. 6. Præmiis. Cic. de Or. 1. 54. Prædicatione, literis, &c. Cic. Lig. 2. *Iemand met groote amptten, vergeldingen, eerbewijzingen, lofredenen, lofſchriften, enz. vereeren*, of *verheffen.*

DECORTICATIO, ōnis. f. Plin. H. 19. 9. *Schelling*, of *ontſchorſſing van een boom; afligting van den baſt*, of *de ſchors van een boom.*

Si decorticatio anguſta fuerit. Plin. H. 17. 24. *Indien 'er een weynig de baſt*, of *ſchil zal worden afgeligt.*

DECORTICATUS, ă, ūm. Aſcon. Cic. 18. Plin. H. 16. 41. *Geſcheld*, of *geſchild, gepeld, gedopt, ontſchorſt, uyt de baſt gedaan, van de ſchors ontbloot, daar de ſchors, ſchil*, of *baſt afgedaan is.*

DECORTĬCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 16. 39. *Ontſchorſſen, de ſchors, ſchil*, of *de baſt, afdoen*, of *afligten, van de ſchors ontblooten, de baſt afdoen, afſchillen.*

DĔCŌRUM, i. n. Cic. Or. 21. *Beleeftheyd, heusheyd, geſchiktheyd, gevoegzaamheyd, eerlijkheyd, welſtand, welvoegentheyd.*

DĔCŌRŪS. ă, ūm. *Schoon, fraay, geſchikt, gevoeglijk, mooy, net, beſchaaſt, zindelijk, aangenaam, vermakelijk, bevallig, cierlijk, behaaglijk, aantrekkelijk, welgemaakt, eerlijk, eerbaar, eerzaam.* (De ſuperl. *Decoriſſimus* ſtaat by Apul. Ap. 276.)

Sermo decorus. Cic. Sen. 9. *Een fraaije reden.* Crinis decorus. Claud. 1. Conſ. Stil. 156. *Schoon haair.*

Decorus ab adſpectu. Colum. 6. 1. *Schoon om te zien, ſchoon van gezicht; vermakelijk, ſchoon*, of *fraay om aan te zien.*

Decorus alicui. Cic. L. L. 2. 18. *'t Geen iemand wel ſtaat, wel voegt*, of *wel paſt*, van een vercierſel, kleur, boordſel, enz. ſpreekende.

Decorus alicui. Cic. D. 1. 13. *Dat iemand paſt, wel voegt*, of *betaamt*, of *dat met zijn ſtaat*, of *waardigheyd overeenkomt; iemands perſoon*, of *bedieninge wel paſſende.*

Decora ingenia. Tac. A. 1. 1. *Groote, verhevene, hoogverlichte, deſtige, uytſtekende*, of *ſchrandere geeſten*, of *verſtanden.*

D E C R.

DECREMENTUM, i. n. *Afneming, vermindering, verkleyning, verval, afgang, het afgaan, het afneemen.*

Nunc, mundo ſeneſcente, rerum, atque hominum decrementa ſunt. Gell. 3. 10. *Nu de wereld aan 't afgaan is, neemen alle dingen, en zelfs de menſchen af.*

DECRĔPĬTŬS, ă, ūm. Cic. Cœl. 16. *Afgeleeft, uytgeleeft, heel oud, ſtok oud, vervallen van ouderdom, die met het eene been in 't graf gaat, die de krachten door ouderdom vervallen zijnde van alle ſterkte en friſheyd ontbloot en ontzet is.* [De verbloeming is ontleent van vier in doornen en ſpaanderen ontſtoken, dat 't voedzel vergaan zynde, noch wel niet uytgebluſcht is, maar zoo hard niet knapt en kraakt als te voren. Zie Feſtus en Gatak. Adv. 2. 13.]

Anus decrepita. Ter. Ad. 5. 8. 16. *Een ſtokoude vrouw, een oud beſje.*

Ætas decrepita. Cic. T. Q. 1. 39. *Hooge jaaren, de hoogſte ouderdom, de hoogſte* of *d'afgeleefde jaaren.*

DECRESCENTĬA, æ. f. Vitruv. 9. 4. *Het afneemen*, of *'t korten der dagen.*

Decreſcentia Lunæ. Vitruv. 9. 4. *Het afgaan*, of *'t afneemen der maan.*

DECRESCO, ĭs, crēvi, crēſcĕrĕ. *Afgaan, afneemen, korten, verminderen, verkleynen, kleynder worden.*

Decreſcit valetudo. Plaut. Curc. 2. 1. 4. *De gezontheyd neemt af*, of *vermindert.* Morbus. Celſ. 3. 20. *De ziekte neemt af*, of *word minder.*

Decreſcunt dies. Plin. H. 2. 59. *De dagen korten*, of *neemen af.* Decreſcit luna. Colum. 9. 16. *De maan gaat af*, of *neemt af, 't is in 't afgaan van de maan.*

† Decreſcit puero veſtis. Stat. S. 2. 1. 127. *'t Kleed word het kind al te kort; het kind groeyt*, of *waſt uyt het kleed.*

DECRETŌRĬŬS, ă, ūm. *Beſlechtende, beſliſſende.*

Arma decretoria. Sen. E. 117. *Beſlechtende wapenen, wapenen die een geſchil moeten beſlechten.* Hora decretoria, *of* Dies decretorius. Sen. E. 102. *Het laatſte uur, de uure des doods*, of *de dag des doods.*

Decretorium ſidus uvis. Plin. H. 18. 28. Tempus vitibus. Plin. H. 18. 29. *Een quaade*, of *ſlechte tijd voor de druyven.*

Stylus decretorius. Sen. Cl. 1. 14. *Een ſtijl daar niet tegens valt te zeggen, die niet te veranderen is.*

DECRĒTUM, i. n. Cic. V. 2. 48. *Een bevel, gebod, inſtelling, inzetting, keur, willekeur, oordeel, gewijsde.*

Decretum. Cic. A. Q. 4. 34. *Voorneemen, gevoelen, beſluyt, meening, opzet, ontwerp.*

Decretum facere. Cic. Dom. 28. *Een beſluyt neemen, maaken.*

Decretum Philoſophi. Cic. A. Q. 4. 9. *Een wijsgeerig leerſtuk*, of *gevoelen, een wijsgeerige meening, les*, of *grondregel.*

DECRĒTŬS, ă, ūm. Cic. Prov. Conſ. 15. *Gevonniſt, geoordeelt, beſloten, geboden, bevolen, belaſt, geluſt, ingeſtelt, goedgevonden en verſtaan.*

Decreta lex. Cic. Dom. 9. *Een wet, die beſloten is.*

Decretum eſt mihi. Plaut. B. 3. 4. 18. *Ik heb beſloten*, of *voorgenomen.*

D E C U.

DECULCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquid pedibus. Plin. H. 17. 10. *Iets met voeten*, of *onder zijn voeten treeden*, of *trappen.*

DECULPATŬS, ă, ūm. Deculpatum verbum. Gell. 19. 10. *Een quaad, ſlecht, ongebruykelijk, afgekeurd, verworpen*, of *wraakbaar woord.*

DĔCŬMĂ, æ. f. Cic. N. D. 3. 36. *of*
DECŬMÆ, ārūm. f. plur. Cic. R. P. 11. *De tiend*, of *het tiende deel van iets.*

DĔCŬMĀNŬS, ă, ūm. *Van den tiend, dat de tiend aangaat*, of *betreft.*

Decumanus ager. Cic. V. 3. 6. *Een land, dat*

Digitized by Google

dat tiend onderworpen is, daar tiend uytgaat, dat tiend moet geeven.

Decumanum frumentum. Cic. V. 2. 4. Aſcon. Cic. p. 29. *Het koren van de tienden, de tiend van 't koren.*

• Decumanus. Lucil. *by* Cic. Fin. 2. 8. Colum. 12. 10. *Groot, heel vet, ongeſchikt, onmaitig, onbeſchoſt*, van vogelen, vruchten, eyeren, en zeebaaren, waar van de tiende de grootſte is, ſpreekende.

Decumana porta. Cæſ. B. G. 3. 25. Liv. 3. 5. *De tiende*, of *de groote poort*, die achter het leger der Romeynen was, dus genoemt, of om dat ze de grootſte was, of om dat 'er de tiende keurbende zyn legerplaats by hadde en haar bewaarde.

DĔCŬMĀTĬO. Zie Decimatio.

DĔCŬMĀTŬS. Zie Decimatus.

DĔCŬMBO, ĭs, cŭbŭi, cŭbĭtŭm, cŭmbĕrĕ. Colum. 7. 9. *Neêrleggen, nederleggen, neêrgelegen zijn, ziek te bedde leggen.*

Decumbere. Ter. Ph. 2. 2. 28. Cic. V. 3. 25. *Aan tafel zijn*, of *leggen, aan tafel zich begeeven*, of *gaan leggen*, vermids d'Ouden op bedden leyden als zy aten.

Decumbere. Cic. A. 3. 10. *'Neêrvallen, ter aarde vallen, ploffen*, of *zijgen; in 't voetzand vallen*, van een ſchermer ſpreekende die vecht.

Decumbere honeſte. Cic. A. 3. 14. *Eerlijk ſterven, een eerlijke dood ſterven, als een eerlijk man ſterven.*

DĔCŬPLEX, ĭcĭs. omn. gen. Zie Decemplex.

DĔCŬPLŬS, ă, ŭm. Decuplo tanto pluris æſtimari. Liv. 39. 44. *Tienmaal meer geacht worden.* Men moet by hem Decem tanto leezen.

DĔCŬRĬĂ, æ. f. Vitruv. 7. 1. Colum. 1. 9. *Een tienhoop, een ſchaare, bende*, of *hoop volks van tien man, tien mannen.*

Decuria equitum. Suet. Tib. 41. *De rang*, of *orde der Ridderen.*

DĔCŬRĬĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Pl. 18. *Verdeeling*, of *ſchaaring des volks by tienen.*

DĔCŬRĬĀTŬS, ūs. m. Liv. 22. 38. *'t Gebied*, of *'t bevelhebberſchap over tien ruyters.*

[DĔCŬRĬĀTŬS, ă, ŭm. Decuriatus exercitus. Cic. Dom. 5. *Een leger, wiens ſoldaaten in de naamrol zijn aangetekent.*]

DĔCŬRĬO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Cic. A. 7. 6. *'t Volk by tienen*, of *in hoopen van tienen verdeelen*, of *ſchaaren.*

DĔCŬRĬO, ōnĭs. m. Cic. Sext. 4. *Een Tienman, Landdroſt*, of *Landrichter der Romeynſche volkplantingen*, of *ingelijfde ſteden.* Dit was een Overheer die in de mindere ſteden van 't Roomſche Ryk zulk een bewind had, als een Raadsheer te Rome.

Decurio. Varr. L. L. 4. 16. *Een Tienleyder, een Hoofdman*, of *Bevelhebber over tien mannen te paard*, of *van tien ruyteren.*

(Decurio cubiculariorum. Suet. Fl. 17. *Opperkamerling, Kamerheer.*

DĔCŬRĬŌNĀTŬS, ūs. m. Macrob. Sat. 2. 3. Ulp. D. 50. 1. 1. *Gezagh*, of *'t hoofdmanſchap over tienen.*)

DĔCŬRRO, ĭs, dĕcŭrri en dĕcŭcŭrri, dĕcŭrsŭm, dĕcŭrrĕrĕ ab aliquo loco in alium. Virg. Æ. 2. 41. *Ergens van boven afloopen, haaſtig afloopen, ſnellijk afgaan, zich ſpoeden.*

Notis itineribus ad naves decurrunt. Cæſ. B. C. 1. 18. *Zy loopen naar hunne ſcheepen door bekende wegen.*

Decurrere ad aliquid. Cic. P. Q. 15. *Ergens na toe loopen, zijn toevlucht toe neemen, hulp by zoeken.*

Decurrere. *Loopen.*

Rivi ex fonte decurrunt. Plin. E. 3. 20. *De rivieren loopen uyt den bron.*

Decurrere ad calcem. Cic. T. Q. 1. 8. *Tot het perk*, of *eynde loopen.*

• Inceptum una decurre laborem. Virg. G. 2. 39. *Help my 't werk afmaaken dat ik begonnen*, of *ondernomen heb; help my het begonne werk voltooijen*, of *voleyndigen.*

Decurrere vitam. Prop. 2. 12. 41. *Zijn leven verſlijten*, of *doorbrengen, leeven.*

Decurrere ſpatium ætatis. Cic. P. Q. 31. *Zijnen levensloop volbrengen.*

Decurrere in armis. Liv. 26. 51. *Drillen, de wapenhandeling doen*, van krygsvolk ſpreekende.

Belliſſime decurrere cum aliquo. Cic. F. 16. 4. *Met iemand een zeer gemakkelijke reys op zee doen, met iemand zeer gemakkelijk over zee vaaren.*

(Decurrere. *Zich haaſten, zich ſpoeden*, of *ſpoedigen.*

India ſubacta licebit decurrere in illud mare, &c. Curt. 9. 3. 13. *'t Zal u vry ſtaan, Indiën t'ondergebragt hebbende, u te haaſten*, of *te ſpoeden naar die zee, enz.*

Ad tacita ſuffragia decurrerunt. Plin. E. 3. 20. *Zy hebben zich gehaaſt, om in 't heymelijk te ſtemmen.*

Omnium ſententiæ eo decurrerunt. Liv. 38. 8. *De gevoelens van alle zijn daar op uytgekomen.*

Decurrere. Liv. 40. 47. *Op malkanderen aanloopen.* Dit wierd van 't krygsvolk gezegt, als 't in de wapenen zynde in tweën verdeelt wierd, en een ſpiegelgevecht hield. Dit placht het ook te doen op de begraveniſſen van doorluchtige mannen. Suet. Cl. 7. Dio. 56. 598. B.)

DĔCŬRSĬO, ōnĭs. Cic. F. 11. 10. *Landing, inval in een land, om 'er een ſtroop*, of *roof in te doen.* Het eerſte Duytſche woord word niet dan van een zeemagt gezegt.

Decurſio militum. Suet. N. 7. (Decurſio campeſtris. Suet. G. 6. *en* campicurſio, Veget. 3. 4.) *Het drillen, de wapenhandeling*, of *wapenoeffening van 't krijgsvolk.* (Bud. Pand. p. 166. zegt, dat het hedendaags het tournooyen genoemt word. Dit deede het driemaal ter maand. 't Was ingeſtelt van de Keyzeren Auguſtus en Adrianus. Zie Veget. 1. 27.) Zie ook ons Lex. Antiq.

DĔCŬRSŬS, ūs. m. Liv. 1. 27. *Loop, loping, het loopen.*

Decurſus aquarum. Vitruv. 8. 6. *Een waterleyding, een loop van 't water*, of *waterloop.*

Decurſus montis. Front. St. 2. 2. 12. *Het hangen, 't overhangen*, of *'t hellen van een berg.*

Decurſum ſuper catenam ars illa dedit navibus. Front. St. 1. 5. 6. *Door die konſt heeft hy de ſcheepen over de ketting doen zeylen; door dat middel heeft hy de ſcheepen over de ketting gebragt.*

Decurſus honorum. Cic. de Or. 1. 1. *Een reeks van eerampten*, of *vervolg van hooge bedieningen, vervolgende bedieninge van eerampten.*

Decurſus præliorum. Gell. 7. 3. (cohortium. Tac. An. 2. 55.) *Spiegelgevechten, zekere ſteekſpelen*, of *wedloopen die de ſoldaaten aanrechtteden.*

(Decurſus. Suet. N. 24. *'t Eynde van den loop*, of *van 't loopen.*)

DĔCŬRSŬS, ă, ŭm. *Gedaan, volbragt, afgedaan, overgeloopen, doorloopen, geloopen, afgeloopen, voltrokken, voleyndigt, afgelegt, volvoert, ten eynde gebragt.*

Decurſo ſpatio. Cic. S. 23. *Hebbende zijn loop, weg*, of *reys afgedaan*, of *afgelegt.*

• Ætate jam decurſa. Cic. P. Q. 31. *Op 't eynde*, of *laatſte van zijn leven; zijnen loop voleyndigt*, of *ten eynde gebragt hebbende; in zijnen hoogen ouderdom.*

Quæ abs te breviter de arte decurſa ſunt. Cic. de Or. 1. 32. *Dat gy ter loops*, of *kortelijks omtrent de konſt der welſprekentheyd verhandelt hebt; dat gy ter loops van de konſt om wel te ſpreeken hebt aangeroert.*

DĔCŬRTĀTŬS, ă, ŭm. *Geſneden, afgeſneden, gekort, afgekort, verminkt.*

(Radices tenuiſſimæ, breveſque & quaſi decurtatæ. Plin. H. 25. 5. *Zeer dunne, korte, en als afgebrokene vezeltjes*, of *worteltjes.*

Sentit quædam quaſi decurtata. Cic. Or. 53. *Hy merkt dat 'er iets als afgebroken is.*)

Decurtatus. Sen. Ir. 3. 17. *Verminkt, die neuze en ooren afgeſneden zijn.*

DĔCŬS, ŏrĭs. n. Cic. de Or. 45. *'t Cieraad, 't vercierzel, de waardigheyd, 't aanzien, de hoogheyd, grootheyd, roem, luyſter, deſtigheyd*, of *d'aanzienlijkheyd.*

Decus. Cic. F. 2. 11. *Eer, eerlijkheyd, eerbaarheyd.*

Verum decus in virtute poſitum. Cic. F. 10. 12. *De ware eer beſtaat in de deugd.*

DĔCŬSSĀTĬM. adv. Vitruv. 1. 6. Colum. 12. 54. *Dwars, als een dwars kruys, als een Bourgons kruys*, of *St. Andries kruys.*

DĔCŬSSĬS, ĭs. m. Plin. H. 18. 34. *Een dwars kruys, een Bourgons*, of *St. Andries kruys*, gelyk de letter X.

Decuſſis. Vitruv. 3. 1. *Een tiengetal, 't getal van tienen.*

Decuſſis. Varr. L. L. 4. 36. *Tien oncen.*

Digitized by Google

DĔCUSSISSEX, ĭs. m. Vitruv. 3. 1. *Het zeſtien getal, 't getal van zeſtien.* Deze Schryver merkt aan, dat dit getal van de Ouden het allervolmaakſte getal wierd genoemt, vermids het uyt twee volmaakte getallen, tien en zes beſtont.

DĔCUSSO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Tim. 7. Colum. 3. 13. 4. 17. *Als een dwars kruys, als een Bourgons kruys,* of *St. Andries kruys maaken,* of *verdeelen.*

DĔCUSSŬS, ă, ūm. Prop. 3. 11. 27. *Afgevallen, afgewaayd, afgeſchud, afgeworpen, afgegooyt, afgeſlagen, afgeſmeten,* van een boomvrucht ſpreekende.

Muri ariete decuſſi. Liv. 33. 17. *Omgeramde muuren, muuren die omgerameyt zijn, die door 't ſtooten met ramshoofden zijn neêrgevelt, omgeworpen, neêrgeploſt,* of *neêrgeſtort.*

DĔCUSSŬS, ūs. m. Plin. H. 11. 37. *Stoot, ſchok, ſlag, ſchudding, afſchudding, nederwerping, afſtoting.*

DĔCŬTIO, ĭs, cŭſſī, cŭſſūm, ĕrĕ. acc. Plaut. E. 2. 3. 4. Virg. Æ. 10. 718. *Neêrvellen, vellen, afſlaan, afſchudden, afwerpen, afſmijten, doen neêrſtorten, neêrploffen,* of *doen vallen.*

Decutere baculo lilia, papavera, &c. Liv. 1. 54. *Lelien, maankopbloemen, enz. met een ſtok afſlaan.*

December ſilvis decutit honorem. Hor. Epod. 4. 9. *De wintermaand ſlaat de bladen van de boomen.*

Caput enſe decutere. Ovid. M. 5. 104. *'t Hoofd met een houwdegen,* of *zwaard afſlaan.*

(Decutere. *Verſtuyken, verrekken, uyt het lid zetten.*

T. Gracchus janua egreſſus, ita pedem offendit, ut ei digitus decuteretur. Val. Max. 1. 4. 2. *T. Gracchus, uytgaande, heeft met den voet zoo aangeſtooten, dat hem de tee verſtuykte.* Grut. Suſp. 5. 10. heeft hier ter plaatze geen ſmaak in dit woord, om dat Plutarch. p. 832. D. dit ongeval verhaalende 't woord ἐγγίναι gebruykt: en wil dat men leezen zal Decutiretur, zoo dat Gracchus alleen 't vel van de tee zou afgeſchaaft hebben. Maar Obſequens, deze geſchiedeniſſe ook verhaalende, gebruykt 't zelve woord in 't volgende voorbeeld.

T. Gracchus domo exiens, ſiniſtro ad limen offenſo pede, decuſſit pollicem. Obſeq. 86. *T. Gracchus, uyt het huys gaande, heeft met den linkervoet tegens den dorpel aanſtootende, de groote tee verſtuykt.*

D E D E.

DĔDĔCĔT, dĕcŭit, dĕcērĕ aliquem. *Iemand misſtaan, niet wel ſtaan, qualijk,* of *leelijk ſtaan, niet betaamen, voegen,* of *paſſen, qualijk voegen,* of *paſſen.*

Comæ non dedecuere dominam. Ovid. Am. 1. 7. 12. *Het haayr misſtont de juffrouw niet.*

Illud in iis dedecet. Cic. Off. 1. 41. *Dat betaamt, voegt,* of *paſt hen niet, dat ſtaat hen niet wel.*

(Dedecere. *Onbetamelijk bejegenen, ſchenden.* Dus gebruykt Statius ook in de eerſte perſoon van 't Perfectum dit woord naar d'uytlegging van Lactantius.

Si non dedecui tua juſſa. Stat. Th. 10. 350. *Indien ik uwe bevelen niet geſchonden heb.*

DĔDĔCOR, ŏris. adj. o. g. Auſon. Epiſt. 9. 5. *Schandelijk, leelijk.*

DĔDĔCŎRAMENTŬM, i. n. Gracchus *by* Iſid. 2. 21. *en*

DĔDĔCŎRĀTĬO, ōnĭs. f. Tertull. de An. 34. *Schande, ſchending, oneer.*

DĔDĔCŎRĀTŎR, ōrĭs. m. Tertull. Apol. 14. *Schender, een die iemand ſchande aandoet, eerdief.* Deze drie woorden zyn van de latere eeuw.

DĔDĔCŎRĀTŬS, ă, ūm. *In ſchande vervallen,* of *gebragt.*

Tanquam aliter non poſſent niſi morte ſuccurrere dedecorato omnibus flagitiis. Suet. N. 36. *Als of ze hem, in allerley ſchande vervallen zijnde, niet anders konden helpen als met hem om te brengen.*)

DĔDĔCŎRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ familiam, patrem. Ter. Hec. 2. 1. 13. Magiſtrum. Cic. Off. 3. 2. *Zijn huysgezin,* of *geſlacht, zijn vader, zijn meeſter onteeren, ſmaad,* of *ſchande aandoen,* of *aanwrijven.*

Dedecorare ſe flagitiis. Sall. B. J. 85. *Zich ſchande door zijne ſchelmſtukken behaalen, zich door zijne guyteryen in ſchande brengen, zich door ſchelmſtukken onteeren.*

Non dedecorant Poëtæ tua de ſe judicia neque munera. Hor. E. 2. 1. 245. *De Dichters onteeren uw oordeel niet over hen, noch 't geſchenk hun van u gedaan.*

Dedecorare faciem. Prop. 3. 21. 36. *'t Aangezicht ſchenden, ontcieren,* of *leelijk maaken.*

Dedecorant bene nata culpæ. Hor. O. 4. 4. 39. *Misbedrijven onteeren een welgeboren menſch.*

(DĔDĔCŎRŌSĒ. adv. *Schandelijk, oneerlijk, eerloos.* Dit en 't volgende woord zyn van de latere eeuw.

Dedecoroſe vixi, turpius pereo. Aur. Vict. E. 5. 7. *Ik heb ſchandelijk geleeft, ik kom noch ſchandelijker om.*

DĔDĔCŎRŌSŬS, ă, ūm. *Schandelijk, eerloos, oneerlijk.*

Suſpectans necem dedecoroſam, venenum dicitur hauſiſſe. Aur. Vict. E. 39. 8. *Achterdocht hebbende dat hy een ſchandelijke dood zoude ſterven, word hy gezegt vergift genomen te hebben.*)

DĔDĔCŎRŬS, ă, ūm alicui. Tac. An. 12. 47. *Schandelijk, oneerlijk, onbetamelijk.*

DĔDĔCŬS, ŏrĭs. n. Cic. A. 3. 14. *Oneer, ſchande, eerloosheyd, ſmaatheyd, verachting, vlek.*

(Dedecus. *Oneerbaarheyd, onkuysheyd, overſpel.*

Prima juventa variorum dedecorum infamiam ſubiit. Suet. A. 68. *In zijn jonge jaaren heeft hem de ſchande nagegaan, dat hy veel onkuysheyd,* of *oneerbaarheyd gepleegt heeft.*

Dedecorum pretioſus emptor. Hor. O. 3. 6. 32. *Die zijne onkuysheyd,* of *overſpelen duur komen te ſtaan.*)

D E D I.

DĔDĬCĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Dom. 48. *Toewijing, toeëygening, opdragt, opofferіng, toeheyliging.*

Dare alicui dedicationem ædis. Liv. 2. *Aan iemand de inwijing van een tempel opdraagen.*

Dedicatio. *Het eerſte gebruyk.*

Dedicatio patinæ. Suet. Vitell. 14. *Het eerſte gebruyk van een ſchotel.*

DĔDĬCĀTŬS, ă, ūm. Cic. N. D. 3. 5. *Toegewijt, toegeëygent, toegeheyligt, opgeoffert, opgedragen.*

Dedicatus. Hor. O. 1. 31. 1. *Iemand wien men kerken en altaaren heeft toegewijt; de Voorſtander, Beſchermgod,* of *Heylige van een kerk, enz.*

DĔDĬCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ aliquid alicui. Cic. Arch. 8. *Iemand iets toewijen, toeëygenen, opofferen, toeheyligen, opdraagen,* van een altaar, kerk, enz. ſpreekende.

Publice aliquem dedicare Deum. Cic. N. D. 1. 31. *Iemand opentlijk vergooden, onder de Goden ſtellen, als een God eeren,* of *verklaaren.*

Librum alicui dedicare. Plin. H. Præf. *Iemand een boek opdraagen,* of *toeëygenen.*

(Dedicare. *Zeggen, verzekeren.* Zoo hebben d'Ouden geſproken.

Cum te eſſe Alcmæonis fratrem factis dedicant. Accius *by* Non. 4. 121. *Als zy zeggen,* of *verzekeren, dat gy in uwe daaden de broeder van Alkmaon zijt.*

Ut tu ipſe me dixiſſe dedices. Plaut. M. G. 3. 2. 30. *Dat gy zelf zegt,* of *verzekert, dat ik 't gezegt hebbe.* Zoo leeſt uyt de MSS. Pal. Pareus hier ter plaatze.)

[Dedicare prædia in cenſu. Cic. Fl. 32. in cenſum. African. contr. Aſell. *by* Gell. 7. 11. *Landerijen aangeeven, van dezelve verklaaringe doen, om van de Schatmeeſters in den ſtaat des volks aangetekent te worden.*]

Dedicare domum. Suet. N. 35. *Een huys voor de eerſte maal gebruyken.*

DĔDĬGNĀTĬO, ōnĭs. f. Quintil. I. O. 1. 2. *Verachting, verſmading, verwerping, verontwaardiging, trotsheyd, een trots,* of *opgeblazen gelaat.*

Dedignatio parendi. Plin. P. 18. *Ongehoorzaamheyd, weygering om te gehoorzaamen, verachting,* of *verſmading van iemands bevel.*

DĔDĬGNŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī. acc. Virg. Æ. 4. 536. Colum. 9. 5. *Verachten, verſmaaden, verontwaardigen, niet waardig achten, ſmadelijk,* of *ſtoutelijk verwerpen.*

DĔDISCO, ĭs, dĭdĭcī, diſcĕrĕ. acc. Plaut. Amph. 2. 2. 56. *Vergeeten 't geen men*

ge-

geleert heeft te rug, of *achterwaarts leeren.*

Dediſcendi tibi ſunt artolagani tui. Cic. F. 9. 20. *Gy moet niet meer om uwe pannekoeken denken; gy moet u t'eenemaal van koeken ontwennen.* Boertende zou men zeggen, *gy moet de pannekoeks tand uyttrekken.*

Dedidiciſſe Latine. Ovid. Tr. 5. 12. 57. *De Latijnſche taale verleert hebben.*

DEDĬTĬO, ōnĭs. f. Cic. Man. 12. *d'Overgaaf, overgave, overgeving*, of *'t opgeeven* van een ſtad, ſchans, enz.

Deditionem facere ad hoſtem. Quintil. I. O. 3. 8. *Zich aan den vyand overgeeven.* Significare. Cæſ. B. G. 7. 40. *Een teken van overgave geeven; een teken doen dat men de plaats wil overgeeven*, door een wit vaandel op te ſteeken, enz.

Accipere in deditionem. Hirt. B. Afr. 95. *Onder zijn gehoorzaamheyd neemen.*

• Redegimus gentes illas in deditionem imperii noſtri. Cic. A. 4. 5. *Wy hebben die volkeren onder onze gehoorzaamheyd*, of *heerſchappye gebragt, ons onderdaanig gemaakt, t' ondergebragt*, of *onder ons gebied doen buygen*, of *zwigten.*

Deditionem ſuam ad Pompejum mittunt. Flor. 3. 7. 5. *Zy doen een bezending van overgave naar Pompejus; zy zenden aan Pompejus de voorwaarden waar op zy zich willen overgeeven.*

(Movere conditiones deditionis. Suet. J. 75. Agitare extrema deditionis. Flor. 2. 17. 17. *Van overgeving*, of *overgave ſpreeken.*)

In deditionem venire. Cæſ. B. G. 6. 3. Concedere. Liv. 39. 2. *Zich overgeeven.*

DEDĪTĪTĬŬS, ă, ŭm. Cæſ. B. G. 1. 44. 11. *Die zich overgegeeven heeft, die zijn ſtad, plaats, volk*, of *zich zelf aan iemand overgegeeven heeft*, of *in iemands handen heeft geſtelt.*

Dedititius. Tac. H. 4. 80. *Een verrader*, of *overlooper, een die dienſt by den vyand neemt.*

DEDĬTŬS, ă, ŭm. Cic. I. R. 2. 30. *Aan den vyand overgegeeven.* [De compar. *deditior* ſtaat by Eutrop. 10. 7. 8. de ſuperl. *dedititiſſimus* by Cic. F. 9. 9.] Zie dedititius.

• Caſtra dedita. Sil. 10. 345. *Een leger dat zich heeft overgegeeven, dat zich den vyand onderworpen heeft.*

• Deditus voluptatibus. Cic. Fin. 1. 18. Amori. Ter. Hec. 3. 1. 14. *Aan de wellusten, aan de liefde overgegeeven, heel wellustig, heel verliefd, genegen, geneygt, gezint, tot wellust, tot liefde.* Gravitati. Cic. Cœl. 26. *Tot zedigheyd*, of *ſtatigheyd genegen, een deftig, ernſtig, ernſthaftig*, of *ſtatig man.* Aliquibus ſtudiis. Cic. de Or. 1. 13. *Tot eenige oeffeningen genegen*, of *gezint, in eenige oeffeningen luſt*, of *behagen hebbende.*

Deditus alicui. Cic. F. 5. 8. *Aan iemand* of *aan iemands dienſt verbonden, iemand zeer toegedaan, tot iemand genegen, iemands goede vriend*, of *begunſtiger.*

Dedita opera. Ter. E. 5. 2. 2. Cic. S. R. 36. *Opzettelijk, voordachtelijk, met opzet, met voorbedachten raad, met vooroverleg, willens en wetens.*

D E D O.

DĒDO, ĭs, dēdĭdī, dēdĭtŭm, dēdĕrĕ aliquid alicui. Cæſ. B. G. 2. 15. *Aan iemand iets overgeeven, overlaaten, in zijn magt geeven, ten beſte geeven*, of *laaten, in handen ſtellen, inruymen, overleveren*, van een veſting, heir, legerplaats, enz. ſpreekende.

Dedere ſe hoſtibus. Plaut. Am. 1. 1. 71. *of* In deditionem hoſtium. Plaut. Am. 1. 1. 102. *Zich aan den vyand overgeeven*, of *zich in handen van den vyand geeven*, of *ſtellen.*

Aliquem dedere hoſtibus. Cic. Quir. red. 5. *Iemand aan den vyand overleveren.*

Dedere ſe. Ter. And. 1. 1. 36. *of* Se totum alicui. Cic. L. L. 2. 2. *Zich geheel aan iemand overgeeven, zich geheelijk van iemand laaten beſtieren, zich ganſchelijk aan iemand onderwerpen, zich t'eenemaal aan iemands beleyd vertrouwen.* Se delectationi toto animo. Cic. T. Q. 5. 39. *Zich met al zijn hert aan de wellusten overgeeven.* Se libidinibus. Cic. T. Q. 3. 30. Angoribus. Cic. de Off. 2. 2. *Zich aan d'ongebondenheyd*, of *wellusten, aan quellingen des geeſts overgeeven.* Se literis. Cic. Q. F. 3. 5. *Zich aan de leer-* of *boekoeffening overgeeven.* Aliquem neci. Virg. G. 4. 90. *Iemand dooden, ombrengen, om hals brengen.* Aliquem in piſtrinum. Ter. And. 1. 2. 28. *Iemand in de rosmoolen werpen.*

Dedere aliquem alteri ad ſupplicium. Liv. 1. 5. *Iemand aan een ander ter ſtraffe overleveren, aan een ander overgeeven om geſtraft te worden.*

Dedere aures ſuas Poëtis. Cic. Arch. 10. *Zijn ooren aan de Dichters leenen, zijn zinnen aan de Dichtkonſt hangen, zich tot de Dichtkonſt begeeven, zich in de Dichtkonſt oeffenen.*

Tibi iſthuc dedam negotii. Ter. And. 5. 4. 50. *Ik zal u die zaak aanbeveelen, ik zal u met die zaak beläſten*, of *bezwaaren.*

DĒDŎCĔO, ēs, dŏcuī, dŏctŭm, dŏcērĕ aliquid. Cic. de Or. 2. 17. Hor. O. 2. 2. 20. *Iemand iets ontleeren, afleeren*, of *uyt de gedachten brengen.*

DĒDŎLĔO, ēs, dŏluī, dŏlērĕ. Ovid. Rem. 294. *Zijn ſmert*, of *verdriet verzetten, zijn ongeluk vergeeten, ophouden van droevig te zijn, zijn droefheyd laaten vaaren.*

DĒDŎLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Colum. 11. 2. *Iets ſchaaven, iets gelijk ſchaaven*, of *met een ſchaaf gelijk maaken.*

• Dedolare alicujus viſcera. Plaut. M. G. 5. 2. 106. *Iemands ingewanden met een hakmes aan ſtukken kappen.*

D E D U.

DĒDŪCO, ĭs, dūxī, dūctŭm, dūcĕrĕ aliquem. *Iemand verzellen, vergezelſchappen, geleyden, geley doen, volgen, ergens brengen.*

Deducere funus. Plin. H. 10. 43. *Een lijk geleyden, in den rouw gaan, een lijkplicht*, of *lijkſtatie bywoonen, achter de rouwbaar gaan, te begravenis gaan.*

Deducere aliquem de aliquo loco. Cæſ. B. C. 3. 21. *Iemand ergens van daan trekken, dwingen af te komen, iemand noodzaken ergens van daan te trekken.* Lunam cœlo. Virg. E. 8. 69. *De Maan uyt den hemel afbrengen.* Milites ex præſidiis. Cæſ. B. G. 7. 87. *'t Krygsvolk uyt de bezetting lichten.* Pedes de lecto. Plaut. Curc. 2. 3. 82. *Zijn voeten*, of *beenen van 't bed trekken.*

Deducere aliquid in aliquem locum. Cic. F. 15. 4. *Iets in eenige plaats brengen, voeren*, of *inbrengen.*

Deducere colonias. Liv. 2. 21. *Volkplantingen overvoeren, naar een ander land brengen.*

Deducere aliquem de ſententia. Cic. Cl. 25. *Iemand van zijn gevoelen afbrengen, van gevoelen, gedachten*, of *beſluyt doen veranderen.*

Deducere aliquid de ſumma. Cic. Off. 1. 18. *Iets van een ſom aftrekken*, of *afneemen.*

Deducere (alicui) cibum. Ter. E. 2. 3. 24. *Iemand iets van zijn onderhoud*, of *voedzel onttrekken, iemands koſt*, of *onderhoud beſnoeijen*, of *verminderen.*

Deducere febrem ægroto. Hor. E. 1. 2. 48. *Den zieken van de koorts geneezen*, of *afhelpen; den zieken de koorts verdrijven.* Faſtidium. Plin. H. 25. 8. *De walging van 't eeten verdrijven, graagte, luſt*, of *trek tot eeten verwekken.*

Deducere aliquem ad cibum. Celſ. 3. 18. *Iemand aan 't eeten helpen, iemand hongerig*, of *graag maaken, graagheyd*, of *luſt tot eeten in iemand verwekken.*

Spe deducebar ad eam cogitationem, ut, &c. Cic. Att. 9. 11. ſubj. *De hoop bragt my tot deze gedachte, dat enz. De hoop die ik hadde deede my denken*, of *vermoeden, dat, enz.*

Res deducta eſt eo. Cic. Att. 2. 18. In eum locum. Cic. F. 16. 12. *De zaak is in dien ſtaat, zoo verre*, of *daar toe gekomen*, of *gebragt, dat enz. De zaak is op dien voet geraakt, dat, enz. Het is 'er zoo mede gelegen, dat, enz.*

Navem deducere. Suet. J. 4. *Een ſchip in 't water brengen, van de werf laaten loopen*, of *laaten afloopen.* Zie wat wy daar zeggen.

In duas factiones deducuntur. Juſt. 15. 4. *Zy worden in twee partijen verdeelt.*

Civitates diſſentientes in cauſam Regis deducebat. Liv. 42. 38. *Hy bragt de verſchillende ſteden aan de zijde des Konings over.*

(Deducere tenſas. Suet. A. 44. *Achter de Godenkar gaan.* Zie onze aantekening.

Deducere. *Afvoeren, laaten aftrekken.*

Uti propere de finibus ſuis exercitum deducerent. Plaut. Am. 1. 1. 60. *Dat ze 't leger van hunne grenzen ſchielijk zouden afvoeren*, of *laaten trekken.*

Deducere. *Aftrekken, afbrengen.*

Qui eum a priſtino victu deducerent. Nep. Dion. 4. *Die hem van zijne vorige levenswijze zouden aftrekken*, of *afbrengen.*

Deducere. *Geleyden, geleyde geeven, ergens*

gens heene brengen.
Ne deducendi eum cauſa populum de foro abduceret. Liv. 23. 23. *Op dat hy 't volk om hem te geleyden van de markt niet mogte aftrekken.*
Frequentes eum domum deduxerunt. Liv. 23. 23. *Veele hebben hem naar huys geleyd.*
Deducere uxorem domum. Ter. Hec. 1. 2. 60. *Een huysvrouw trouwen.*
Deduci marito. Ovid. F. 4. 153. Ad maritum. Cic. V. 3. 34. *Tot den bruydegom gebragt*, of *geleyd worden.* Dit wierd van een bruyd gezegt, die tegens den avond, van haar vaders huys ten huyze van den bruydegom gebragt wierd.
Deducitur illuc Anna tegens vultus, ut nova nupta ſuos. Ovid. F. 3. 689. *Anna word daar heenen geleyd bedekkende haar aangezichte gelijk een jonge bruyd het haare bedekt.* De Dichter ſpeelt op de gezeyde wyze der Ouden, volgens welke een bruyd, als zy ten huyze des bruydegoms gebragt wierd, haar aangezicht met een ſluyer bedekte.)
DEDUCTĬO, ōnĭs. f. Cic. Rull. 1. 5. *Leydinge, geleyde, voering.*
Deductio. Vitruv. 10. 6. *'t Vervoeren, 't overbrengen, 't overvoeren, toevoer, de vracht van iets.*
Deductio aquæ. Cic. D. 1. 44. *Leyding van 't water, waterleyding.*
Rivorum a fonte deductio. Cic. T. 8. *De leyding van beeken uyt haare oorſpronksbron.*
Deductio militum in oppida. Cic. A. 2. 25. *Inlegering*, of *verdeeling van 't krijgsvolk in de ſteden.*
Deductio. *Aftrekking, afkorting, vermindering, korting.*
Sine ulla deductione. Sen. B. 2. 4. *Zonder eenige korting, zonder iets af te trekken*, of *te korten.*
DEDUCTŌR, ōrĭs. m. Cic. Pet. Conſ. 9. *Leyder, geleyder, leydsman, verzeller, een die in 't gevolg van een groot heer is, een die een man van aanzien verzelt.*
(DEDUCTORĬUM, ĭi. n. *Een groeve*, of *gruppel, waar door 't water van 't veld afgeleyd word.*
Locus deductoria liquoris accipiat. Pallad. R. R. 12. 7. §. 4. *Laat aan die plaats gruppels*, of *groeven gemaakt worden om 't water af te leyden.*)
DEDUCTORĬŪS, ă, ūm. Medicamentum deductorium. Cœl. Aurel. Acut. 2. 19. *Een afdrijvend geneesmiddel.*
DĒDUCTŪS, ă, ūm. *Geleyd, gevoert, gebragt.* De compar. *Deductior* ſtaat beneden by Suetonius.
Naſus ab imo deductior. Suet. A. 79. *Een neus die aan 't eynd zeer ſpits toeloopt.*
Nomen deductum ab Anco. Ovid. F. 6. 803. *Een naam van Ancus afgeleyd, ontleend, getrokken, afgebragt*, of *gekomen.*
Carmen deductum. Virg. E. 6. 5. *Een gering vaars.*
Tenui deducta poëmata ſilo. Hor. E. 2. 1. 225. *Gedichten met zeer weynig cierlijkheyd, aardigheyd, en zachtvloeijentheyd gemaakt.* Dus verklaren het Servius en Macrobius.
Viri deducti ab Herophilo. Celſ. Præf. 5. *De Navolgers, de Leerlingen van Herophilus.*
Claſſis deducta. Suet. J. 4. *Een vloot, die in zee gebragt is.*
(DEDUCTŪS, ūs. m. Apul. M. 1. 109. *Afleydinge, afvoeringe.*)

D E E R.

DĒERRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Virg. E. 7. 7. *Verdwaalen, verdoolen, misgaan, van den weg afdwaalen*, of *afraaken, doolen, dwaalen.* Quintil. I. O. 10. 3. doet 'er Itinere by.
Ictus eorum non deerrant. Plin. H. 28. 8. *Hunne ſlagen gaan niet mis*, of *treffen wis, zy geeven gewiſſe ſlagen.*
Deerrare ab aliquo. Plaut. Men. 5. 9. 54. *Van iemand afdwaalen*, of *afraaken, iemand quyt raaken*, of *verliezen.*
Deerrare. Colum. 3. 4. *Doolen, dwaalen, zich vergiſſen*, of *misgiſſen, zich bedriegen, bedrogen zijn.*
Sors deerrabat ad parum idoneos. Tac. An. 13. 29. *Het lot viel op hen die weynig bequaam tot zulke ampten waren.*

D E F A. D E F E.

DĒFÆCĀTŪS. Zie Defecatus.
DĒFĀMĀTŪS, ă, ūm. Gell. 9. 2. *Eerloos, oneerlijk, zonder eer*, of *aanzien, die zijn eer en aanzien verloren heeft* of *quijt is.* (De ſuperl. *Defamatiſſimus* ſtaat ook by hem 18. 3.)
DĒFĂTĪGĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. A. 5. 7. *Vermoeydheyd, matheyd, magteloosheyd, verlies van kragten.*
DĒFĂTĪGĀTŪS, ă, ūm. Cic. D. 1. 47. *Vermoeyd, afgemat, moede, afgeſlooft, mat.*
• Deceptus ſum, at non defatigatus. Ter. And. 4. 1. 46. *Ik ben bedrogen, doch niet hoopeloos*, of *moedeloos; niet buyten hoop van herſtelling.*
Animus defatigatus. Cic. Her. 3. 9. *Een vermoeyde geeſt.*
DĒFĂTĪGO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Vermoeijen, afmatten, moede maaken, 't leven bang maaken, ontruſten, quellen, laſtig vallen.*
Defatigare ſe. Ter. Ad. 4. 1. 3. *Zich vermoeijen.*
Defatigare Judices. Cic. L. L. 3. 12. *De Rechters moede maaken*, of *laſtig vallen.*
Noli defatigari in bonis conſervandis. Cic. Marc. 6. *Laat het u niet verveelen, verdrieten*, of *laſtig vallen*, of *word het niet moede eerlijke*, of *vroome luyden voor te ſtaan, voor te ſpreeken*, of *te verdedigen.*
(DĒFĒCĀTĬO, ōnĭs. f. Tertull. de An. 27. *Reyniging, zuyvering.*)
DĒFĒCĀTŪS, ă, ūm. Colum. 12. 23. *Gezuyvert, gereynigt, zuyver, klaar, ſchoon, helder, daar de droeſſem en vuyligheyd is afgedaan; van giſt, droesſem, hef*, of *moêr gezuyvert.*
Defecatus. *Zuyver, reyn.*
Defecatus animus. Plaut. Au. 1. 2. 8. *Een zuyver, geruſt*, of *vreedzaam*, of *vrolijk gemoed.*
(DĒFĒCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Van giſt, droeſſem, hef*, of *moêr zuyveren.*
Uxor vina pretioſa defecat. Apul. M. 9. 227. *De vrouw van 't huys zuyvert de koſtelijke wijnen van den droeſſem.*)
DĒFĒCŎR, ārĭs, ātus ſūm, ārī. Plin. H. 18. 26. *Gezuyvert, gereynigt, ſchoon gemaakt worden, van hef, giſt, droesſem*, of *moêr gezuyvert worden.* Van wyn en oly ſpreekende, die men van den droeſſem heeft gedaan.
DĒFECTĬO, ōnĭs. f. *Mangel, gebrek, feyl, ſchaarsheyd van iets.*
• Defectio animi. Cic. Att. 3. 18. *Kleynmoedigheyd, neêrſlagtigheyd, verſlagentheyd, moedeloosheyd.*
Defectio animæ. Cic. Att. 3. 18. *Zwakheyd, ſlauwte, onmagt, bezwijming, bezwijking.*
Defectio alleen. Suet. C. 50. Virium defectio. Cic. S. 9. *Zwakheyd, quijning, magteloosheyd, verzwakking, gebrek*, of *verlies van krachten.*
Defectio Solis. Cic. D. 1. 49. of Lunæ. Cic. D. 2. 6. *Taning, verduyſtering van de Zon*, of *Maan, Zon-* of *Maanverduyſtering, Zonnezwijm, Maanezwijm.*
Defectio. Cic. Fr. 1. 4. Nep. Dat. 7. *Opſtant, muytery, zamenrotting, wederſpannigheyd, afval, oproer, oproerigheyd.*
Defectio a recta ratione. Cic. T. Q. 4. 9. *Een afwijking*, of *afdwaling van de rechte*, of *waare reden.*
DĒFECTŌR, ōrĭs. m. Suet. N. 43. Tac. An. 12. 50. *Een wederſpanneling, oproermaker, afvallige, muyter, muytmaker.*
Defector. Front. St. 4. 1. 31. *Een overlooper, wechlooper.*
DĒFECTŪS, ă, ūm re aliqua. *Ergens van verſteken, van vervreemt, van onvoorzien, van ontbloot*, of *van berooft, ergens gebrek aan hebbende.* De compar. *Defectior* ſtaat by Apul. Fl. 366. en de ſuperl. *Defectiſſimus* by Colum. Præf.
Defectus animo. Plin. H. 20. 14. *Kleynmoedig, moedeloos, neêrſlagtig.*
Sol defectus lumine. Tib. 2. 5. 75. *De verduyſterde zon.* Lucerna humore defecta. Petron. 23. *Een lamp die door gebrek van oly aan 't uytgaan is.* (Dusdanige noemt Paul. Silent. Anth. 7. 52. 2. Λύχνος μαραινόμενος. d'Ouden bliezen hunne lampen niet uyt, maar lieten ze van zelf uytgaan.)
Defectum corpore caput. Plin. P. 26. *Een hooſd zonder ligchaam.*
Defectus ſuo conſilio. Val. Max. 3. 1. ext. *Van zijn wijsheyd ontbloot, van zijn verſtand berooft.*
Defectus annis. Phædr. 1. 21. 3. of Defectæ ſenectutis homo. Ulp. D. 7. 1. 12. §. 3. *Heel zwak van ouderdom, hoog van jaaren, heel oud, die wegens zijn ouderdom niets doen kan, door ouderdom afgeſlooſt, ſtokoud, afgeleeſt*, of *uytgeleeſt.*

Digitized by Google

Defectus liber. Cic. Att. 13. 23. *Een afgeſchreven, voltooyt,* of *voltrokken boek.*

Defectus. *Quijnende, zwak, magteloos, uytgeput, uytgemergelt, afgegaan.*

Defecta lingua. Mart. 13. 77. 1. *Een magtelooze tong.*

[Defectus dentibus. Plin. H. 10. 16. *Die tandeloos is, die geen tanden heeft.*

Defectus met het voorzetzel a. Defecta a menſtruis mulier. Celſ. 2. 8. *Een vrouwe, die de ſtonden niet heeft, die de ſtonden niet vloeijen.*]

DEFECTŬS, ūs. m. Liv. 4. 30. *Gebrek, mangel, ſchaarsheyd, feyl.*

Defectus Solis. Virg. G. 2. 477. *en* Lunæ. Cic. N. D. 2. 19. *Zon- of Maan-verduyſtering; taning van de zon,* of *van de maan.*

DEFENDO, ĭs, fēndī, fēnsūm, fēndĕrĕ aliquem. *Iemand voorſtaan, beſchermen, verdedigen, handhaaven, behoeden, beſchutten, beveyligen, bewaaren, bevrijden, de hand boven 't hoofd houden.*

Defendere urbem. Claud. B. Gild. 462. *Een ſtad verdedigen.* Urbem a vaſtatione. Cic. F. 10. 15. *Een ſtad van plondering bevrijden, de plondering van een ſtad voorkomen,* of *verhinderen.*

Defendere aliquem. Cic. F. 13. 64. *of* cauſam alicujus. Cic. Orat. 1. 39. *Iemand voorſtaan, voorſpreeken,* of *verdedigen,* of *iemands zaak voorſtaan, verdedigen, bepleyten,* of *beweeren.*

Caput & ſamam defendere. Cic. A. Q. 4. 37. *Zijn leven en goede naam verdedigen.*

Se defendere excuſatione adoleſcentiæ. Cic. Cœl. 18. *Zich op zijn jonkheyd verſchoonen, beroepen,* of *verontſchuldigen.*

Vim vi defendere. Cic. Mil. 4. *Geweld met geweld wederſtaan, afweeren, verdrijven,* of *afkeeren.*

Injuriam defendere ab aliquo. Cic. Off. 3. 18. *Van iemand het ongelijk afweeren, beletten dat iemand niet verongelijkt worde, iemand van ongelijk bevrijden,* of *tegens ongelijk beſchermen.*

Defendere aliquid. Cic. A. Q. 4. 38. *Iets voorſtaan, verdedigen, ſtaande houden, beweeren, verzekeren waar te zijn.*

Defendere aliquem contra alterum. Cic. F. 11. 27. *Iemand tegen een ander verdedigen.*

Defendere myrtos a frigore. Virg. E. 7. 6. *De myrteboomen tegens de koude beſchermen, beſchutten,* of *voor de koude bevrijden.* [Æſtatem capellis. Hor. O. 1. 17. 3. *Overgroote hitte van de geytjes afweeren.*]

Defendere Solis ardores. Cic. S. 15. *Zich voor de hitte der zonne verſchuylen,* of *verbergen; uyt de zon gaan.*

Defendere bellum. Cæſ. B. G. 1. 44. *Zich verdedigend houden, verdedigend,* of *verweerend gaan, verweerenderwijze oorlogen.*

† Duo defendunt retinacula navem. Prop. 2. 18. 41. *Het ſchip leyt op twee ankers, word van twee ankers gehouden, rijd op twee ankers.*

[Defendere prata. Cato R. R. c. 51. *Een heyning rondom de weyden maaken, de weyden omheynen,* of *met een heyning afſchieten.*]

DEFENSĬO, ōnĭs. f. Cic. de Or. 1. 56. *Verdediging, beſcherming, beſchutting, behoeding, handhaving.*

Criminis defenſio. Cic. Mil. 2. *De verdediging, rechtvaardiging,* of *verſchooning van een laſterſtuk,* of *misdaad.*

Defenſionem alicujus ſuſcipere. Cic. F. 1. 9. *De verdediging van iemand op zich neemen.*

DEFENSĬTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ cauſas. Cic. Off. 1. 33. A. Q. 4. 45. *Dikwils pleyten, veelmaals zaaken bepleyten, verdedigen,* of *voorſtaan.*

DEFENSO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Sall. B. J. 60. Tac. Ag. 28. *Verdedigen, voorſtaan, beweeren, handhaaven, ſtaande houden.*

DEFENSŌR, ōrĭs. m. Virg. Æ. 2. 521. *Verdediger, beſchermer, voorſtander, beſchutter, verweerder.*

Defenſor. Cic. F. 1. 1. *Iemands voorſtander,* of *voorſpraak.* Ulpianus zegt D. 16. 1. 2. §. 5. Mulier defenſor alicujus. *Een vrouw die iemands voorſpraak is,* of *iemand als voorſpraak dient.*

[DEFENSORĬUS, ă, ūm. Res defenſoria. Vitruv. 10. 19. *Krijgstuyg tot beſcherming van een ſtad nodig.*

DEFENSTRIX, īcĭs. f. Cic. *by* Priſc. ſuper verſ. Æ. 1. 1220. Edit. Putſch. *Een verdedigſter, voorſtandſter.*]

DEFERBĔO. Zie Deferveſco.

DEFĔRO, fērs, tŭlī, lātūm, fērrĕ. acc. *Brengen, draagen, toe-* of *overdraagen, toebrengen, vervoeren, overbrengen, verhaalen.*

Deferre nuntium alicui. Cic. C. B. 28. *Iemand een nieuwe tijding,* of *iets nieuws brengen.*

Deferre aliquid ad aliquem. Cic. Att. 2. 24. *of* apud aliquem. Cic. Rull. 3. 1. *Iemand iets overbrengen, zeggen, verſtendigen, verhaalen, vertellen, te kennen,* of *te verſtaan geeven, meddeelen, verwittigen, openbaaren.*

Detuli hoc Senatui. Nep. Han. 12. (ad Senatum. Cic. Off. 3. 31. Att. 2. 24.) *Ik heb dat in den Raad gebragt, den Raad aangedient, gezegt, geopenbaart, bekent gemaakt.*

Deferre aliquid ad aliquem. Cic. Am. 20. (alicui. Cic. F. 13. 55.) *Iemand iets brengen, aanbieden, geeven, ſchenken.*

Detuli per literas tuam voluntatem ei. Cic. F. 13. 18. (ad illum. Cic. F. 6. 22.) *Ik heb hem uw wil,* of *begeerte daar over geſchreeven, uw gevoelen daar omtrent laaten weeten,* of *door een brief bekent gemaakt.*

Ei ſuam auctoritatem, gratiam, opus ad hoc negotium conficiendum detulit. Cic. Fl. 6. *Hy heeft hem zijn gezag en middelen aangeboden,* of *hy heeft zijn aanzien en goederen gebruykt om hem in d'uytvoering van deze zaak te helpen.*

Deferre alicui Regnum. Cic. A. 2. 34. *Iemand het Rijk opdraagen,* of *aanbieden.* Legationem. Cic. F. 13. 55. *Iemand met een gezantſchap begiftigen, aan een gezantſchap helpen.*

Deferre ad aliquem ſummam imperii. Nep. Han. 3. *Iemand het oppergezag over het leger opdraagen.*

Aliquod negotium ad aliquem deferre. Cic. Am. 20. *Iemand meeſter van een zaak maaken; een zaak in handen ſtellen,* of *overgeeven; een zaak aan iemands oordeel ſtellen; iemand ſcheydsman over iets maaken.*

Cauſam deferre ad Judicem. Cic. Cl. 22. *Een zaak aan,* of *voor den Rechter brengen.* Querelas ad aliquem per alium. Cic. Fl. 22. *Zijn klagten aan iemand door een ander laaten doen.* Aliquem *of* alicujus nomen Judici. Cic. Cœl. 23. *Iemand voor den Rechter roepen,* of *ontbieden.* Nomen alicujus de aliqua re. Cic. Cœl. 31. *Tegens iemand een beſchuldiging inſtellen, iemand voor 't recht aanklaagen, iemand beklaagen, beſchuldigen, aanbrengen, verklikken,* of *beklappen.*

Deferre aliquid cuipiam loco beneficii. Cic. V. 2. 11. *Iemand ergens in verplichten,* of *dienſt in doen, iemand iets ſchenken om hem te verplichten.*

In beneficiis ad ærarium delatus eſt a Lucullo. Cic. Arch. 5. *Lucullus heeft hem een wedde uyt de Staatskaſſe laaten haalen, heeft zijn wedde op de Staatsrekening laaten zetten.*

Ad eum primas deferebant. Cic. N. D. 1. 6. *of* Huic primæ ab eis deferebantur. Cic. Or. 9. *Zy gaven hem d'eerſte plaats,* of *rang, ſtelden hem boven alle d'anderen.*

Deferre alicui palmam eloquentiæ. Cic. de Or. 2. 56. *Iemand den prijs der welſprekenheyd geeven,* of *toewijzen; iemand boven alle andere Redenaars ſtellen,* of *verheffen,* of *d'allerwelſprekenſte achten.*

Deferre honorem alicui. Cic. Rull. 2. 17. (ad aliquem. Cic. Dom. 9.) *Iemand eeren, eer bewijzen, geeven,* of *aandoen, eerbiedigheyd,* of *ontzag toedraagen.*

• Hoc quanti defertur? Sen. E. 42. *Hoe veel eyſcht men daar voor? Wat wil men daar voor hebben? Wat is daar de prijs van? Hoe veel geld dit?*

[Deferre met een ablativus of wechnemende geval, geregeert van 't voorzetzel de. *Openbaaren, ontdekken, bekent maaken.*

Filius de defectione patris detulit. Nep. Dat. 7. *De zoon heeft den afval, opſtant,* of *oproer des vaders geopenbaart,* of *bekent gemaakt.*]

DEFERVEFĂCĬO, ĭs, fēcī, factūm, făcĕrĕ aliquid. Cato R. R. 123. *Iets aan 't kooken,* of *zieden helpen, iets te kooken zetten, iets heet maaken.*

DEFERVEFACTŬS, ă, ūm. Plin. H. 23. 7. *Gezoden, gekookt, geheet, heet gemaakt.*

Aqua in aheno deferveſacta. Vitruv. 8. 5. *Water dat in een ketel is gezoden, gekookt,* of *heet gemaakt.*

DEFERVESCO, ĭs, fērvī, of beter fērbŭī, fervēſcĕrĕ. Colum. 9. 15. Cato R. R. 97. *Niet meer kooken, ophouden van kooken, koel,* of *koud worden, te koelen ſtaan.*

Æſtus deferveſcunt. Varr. R. R. 2. 2. *De hitte gaat over, verkoelt, vermindert, word minder, neemt af.*

Defer-

Deſerveſcit ira. Cic. T. Q. 4. 36. *De toorn, of gramſchap gaat over, neemt af, ſtilt, of bedaart.*

Jam deſervit adoleſcentiis. Ter. Ad. 1. 2. 72. Jam cupiditates adoleſcentiæ deferbuerunt. Cic. Cœl. 18. *De hitte, en driften der jeugd zijn nu al voorby, zijn nu al over, of verkoelt; 't vuur der jonkheid is nu al gedooft; de driften, of begeerlijkheden der jonkheyd zijn gematigt; het hollen der jeugd is nu al over.*

Studia hominum deferbuere. Cic. Cl. 39. *'s Volks liefde, gunſt, zucht, of genegentheyd tot hem is over, is verflauwt, verkoelt, of verdweenen.*

Deſervere. Vitruv. 7. 2. *Uytgaan, uytgebluſt worden.*

DEFESSUS, a, um. Cic. de Or. 2. 6. *Moede, vermoeyt, afgemat, afgeſloft.*

DEFETISCOR, ěris, feſſus ſum, tiſci. *Moede, vermoeyt, of afgemat worden, zich afſlooven, afmatten, of zijn krachten uyt putten.*

Defeſſus ſum ambulando. Ter. Ad. 4. 6. 1. Ambulare. Plaut. E. 2. 2. 13. *Ik ben moe, of vermoeyt van wandelen; ik heb zoo veel gegaan dat ik niet meer kan.*

* Non defetiſcar usque adeo experiri, donec, &c. ſeq. ſubj. Ter. Ph. 4. 1. 23. *Ik zal zonder omzien, of zonder ophouden alles in 't werk ſtellen, tot dat, enz. Ik zal niet afſlanten, of niet ruſten, voor dat, enz. Ik zal alles, zonder moeyte te ſpaaren, in 't werk ſtellen, tot dat, enz. Ik zal niet verzuymen, of niet nalaaten alles te beproeven, tot dat, enz.*

D E F I.

DEFICIENS, ĕntis. omn. gen. Ovid. Ib. 524. *Dat begint te ontbreeken, of ſchaars te worden; ſchaars, ontbreeckende*, van voorraad ſpreekende.

* Deficiens. Tac. Agr. 43. Sen. H. Oe. 3. 1046. *Stervende, den geeſt geevende, bezwijkende, afneemende, verminderende.*

Deficiente quotidie Regis Majeſtate. Juſt. 3. 1. *De eerbied voor de Koninglijke Majeſteyt dagelijks afneemende. Des Konings Grootmagtigheyd van dag tot dag verminderende.*

(Deficiente luna. Gell. 20. 8. [Curt. 4. 10. 2.] *De Maan afneemende, of afgaande.*)

DEFICIO, is, fēci, fectum, ficĕre. *Ontbreeken, gebrek, of mangel aan hebben.*

Multa illum deficiunt. Cic. D. Verr. 16. Rebus deficitur. Cic. Clu. 65. Multis rebus deficit. Colum. Arb. 1. *Hem ontbreeken veele dingen, hy heeft gebrek aan veele dingen, hy heeft veele dingen van noden, of van doen.*

Nunquam illum prudentia deficit. Cic. Cl. 24. *Hem ontbreekt nooyt voorzigtigheyd, hy is nooyt van voorzigtigheyd ontbloot, of onvoorzien.*

Deficere. *Te kort ſchieten.* Si quid deficies. Ter. Ph. 1. 4. 53. *Zoo gy ergens te kort ſchiet.*

Deficit Sol. Cic. S. Sc. 7. Luna. Cic. D. 1. 53. *Daar is een verduyſtering, of taning in de Zon, in de Maan: de Zon, de Maan is verduyſtert, of taant.*

Deficere. *Moedeloos worden, den moed opgeeven.*

Ea cauſa nihilo magis defecimus. Ter. Ph. 3. 1. 8. *Daarom zijn wy niet moedeloos geworden.*

Vires eum deficiunt. Cic. V. 5. 28. Viribus deficit. Quintil. I. O. Proœm. *Hy heeft gebrek van krachten, de krachten ontbreecken hem, zijn krachten zijn wech, hy is krachteloos, het ontbreekt hem aan krachten.*

Deficit animo. Cic. S. R. 4. Animis. Liv. 23. 18. Deficit animum. Varr. R. R. 3. 16. *Hy verlieſt den moed, hy laat den moed zakken, of zinken, hy heeft den moed verlooren, het ontbreekt hem aan moed.*

Nec animo, nec conſilio deficere. Liv. 4. 27. *Noch moedeloos, noch radeloos zijn.*

Deficere. *Opſtaan, oproerig worden, muyten, een andere zijde kiezen, afvallen, overloopen.*

Deficere ab aliquo. Cæſ. B. G. 5. 25. *Iemands zijde, of dienſt verlaaten, iemand ontrouw, of trouwloos worden, iemand verraaden; uyt iemands dienſt, of leger tot een ander overloopen.* Ab aliquo Principe ad alium. Liv. 2. 16. [Curt. 4. 8. 14.] *Uyt den dienſt van een Vorſt in die van een ander overgaan, van den eenen Vorſt tot den anderen overloopen.*

Deficit a virtute. Cic. Am. 11. *Hy verlaat het deugdenpad, hy wijkt van 't pad des deugds af.* A dignitate ſua. Cic. Syll. 12. *Hy houd zijn fatzoen niet, draagt zich beneden zijn ſtaat, of waardigheyd, hy houd zijn rang, of ſtaat niet, hy vernedert zich beneden zijn waardigheyd.*

Utilitas ab amicitia deficit. Cic. Fin. 2. 24. *Belang, of ſchad ſcheyd vriendſchap; voordeel, of belang komt met de vriendſchap niet overeen, kan niet wel met de vriendſchap t'zamen gaan.*

Deficere a ſe ipſo. Cic. F. 2. 16. *Zich zelven ongelijk worden, de zelve, of d'eyge man niet meer zijn, veranderen in zijn gedrag, van levenswijze veranderen.*

Hæc figura deficit mucrone. Plin. H. 2. 10. *Dit afbeeldzel loopt ſpits, of ſcherp toe, deze trek is ſcherp aan 't eynde.*

Ad mores Perſarum deficere. Front. St. 1. 1. 5. *Tot de zeden der Perſen vervallen, de zeden, of gewoonten der Perſianen gebruyken, aanneemen, of volgen.*

Hæc amœnitas deficitur aqua ſaliente. Plin. E. 2. 17. *Aan dit vermaak ontbreekt ſpringend water, of een ſpringbron.*

Viribus defici. Cæſ. B. C. 3. 64. *Zijne krachten verliezen.*

Membra corporis deficiuntur. Vitruv. Præf. 8. *De leden des ligchaams vervallen, verzwakken, worden zwak, zijn niet beſtendig, verliezen hunne kracht.*

(Deficere. *Ophouden, eyndigen, een eynde neemen.*

Bellum ibi defecit. Flor. 4. 2. 6. *Daar is d'oorlog geëyndigt, daar heeft de oorlog opgehouden.*

Progenies Cæſarum in Nerone defecit. Suet. G. 1. *Cæſars geſlacht heeft met Nero een eynde genomen, of opgehouden.*

Deficere alleen, *en* deficere vita. *Sterven, uyt het leven ſcheyden.*

Tela jumentorum deficientium corporibus infixa conſpexit. Curt. 5. 13. 23. *Hy heeft gezien dat de pijlen in de ligchaamen van de ſtervende paarden ſtaken.*

Quam ſi intelligam deficere vita. Plaut. Aſ. 3. 3. 19. *Welke, indien ik vernemen zal dat zy ſterft.*

Deficere regeert ook wel een dativus.

Cum tela noſtris deficerent. Cæſ. B. G. 3. 5. *Als het de onze aan pijlen ontbrak, als d'onzen pijlen van noden hadden.*)

DEFIGO, is, fixi, fixum, figĕre. acc. *Iets inſteeken, inzetten, inpooten, inheijen, inſlaan, indrijven, indouwen, hechten.*

Cucurbitulas defigere. Celſ. 4. 14. *Koppen, koppen zetten.*

Defigere aliquid [alleen. Tib. 4. 1. 86. *en* defigere] terræ. Virg. G. 2. 290. Terra. Virg. Æ. 12. 130. [In terram. Colum. de Arb. 3.] *Iets in d'aarde ſteeken, pooten, douwen, of planten.* Sicam in corpore alicujus. Cic. C. 1. 6. *Iemand den dolk in 't lijf douwen, een pook in iemands lichaam ſteeken.* Cultrum in corde. Liv. 1. 58. *Iemand het mes in 't hert ſteeken.*

[Defigere crucem aliquo loco. Cic. C. R. 4. *Aan een plaats een kruys, of galge planten, in de grond vaſt maken.*]

Defigere oculos in aliqua re. Curt. 7. 8. 8. In aliquam rem. Cic. A. 11. 5. *Zijn oogen, of gezicht ergens ſterk op gevestigt houden, iets ſterk, of aandachtelijk aanzien, of aankyken.* Mentem. Cic. de Or. 3. 8. *Ergens aandachtelijk op letten, iets ernſtig overweegen, of overdenken, zijn gedachten ergens op zetten, of veſtigen.* Orationem. Cic. de Or. 3. 8. *Ergens met iemand van ſpreeken, ernſtig over redenwiſſelen.*

Defigere aliquid in animis alicujus. Cic. Dom. 4. *Iemand ergens een indruk van geeven, iemand iets inboezemen, inprenten, inſcherpen, of indrukken.*

Pavor cum admiratione defixerat hoſtes. Liv. 7. 10. *De ſchrik en verwondering hadden de vyanden verzet, hadden hen buyten ſtaat gebragt.*

Defigere furta alicujus in oculis populi. Cic. V. Proœm. 3. *Iemands dieveryen voor d'oogen des volks vertoonen, 't volk openbaaren*, zoo voorſtellen dat het volk niet alleenlyk hoort dat 'er van geſproken word, maar als of ze in hunne tegenwoordigheyd gedaan wierden.

(Defigere aliquem. *Iemand betoveren.*

Defigere animum Regis votis Joleniacis. Virg. Cir. 377. *Den Koning betoveren op de wijze van de Theſſaliërs.*)

Digitized by Google

DEFINGO, ĭs, finxi, finctŭm, fingĕrĕ. acc. Cato R. R. 75. *Vormen, ergens een form, geſtalte*, of *gedaante aan geeven, iets een form*, of *gedaante doen aanneemen.*

DEFINIO, īs, īvi, ītŭm, īrĕ. acc. *Bepaalen, paalen zetten, beſluyten, afpaalen*, als een ryk, land, akker, enz.

Ejus fundi extremam partem directo ordine oleæ definiunt. Cic. Cæc. 8. *Dat land word aan die zijde met een rechte ry olyfboomen beſloten, is aan dien kant met een rechte ry olyfboomen bezet.*

Imperium termino aliquo definire. Cic. Sext. 31. *Een Rijk*, of *Staat paalen zetten, 't gebied van een Rijk*, of *Staat bepaalen; d'uytgeſtrektheyd van een gebied met eenige grenzen bepaalen.*

Aſpectum noſtrum definit horizon. Cic. D. 2. 24. *Ons gezicht word van den gezichteynder bepaalt; de kim*, of *gezichteynder eyndigt*, of *bepaalt ons gezicht.*

Definire diem. Cæſ. B. C. 1. 11. *Een dag bepaalen, vaſt ſtellen, beraamen, ſtellen, neemen*, of *beſtemmen.*

Definire rem aliquam. Cic. I. R. 1. 8. *Een zaak beſchrijven, ergens een beſchrijving van maaken, iets uytleggen, ontvouwen*, of *verklaaren.*

Definire legem alicui. Cic. V. 3. 91. *Iemand een wet voorſchrijven, voorhouden, geeven, opleggen, opdringen.* Alicui quid faciat. Cic. P. Q. 27. *Iemand voorſchrijven*, of *zeggen wat hy doen moet.*

Definire. Cic. F. 3. 8. *Beſluyten, vaſtſtellen, bepaalen, voorneemen.*

Definitum eſt. Plaut. Ciſt. 2. 1. 43. *Het is beſloten, vaſt geſtelt*, of *voorgenomen.*

DEFINITE. adv. Cic. de Or. 2. 27. *Bepaaldelijk, bepalender wijze, ſtelliglijk, ſtellender wijze, uytdrukkelijk, met uytgedrukte woorden, klaarlijk, duydelijk, ſtiptelijk, onderſcheydentlijk, in 't byzonder.*

DEFINITIO, ōnĭs. f. *Aanwijzing, aantoning, bepaling, uytdrukking.*

Hominum & temporum definitione ſublata. Cic. D. 2. 54. *Zonder de perſoonen*, of *den tijd te bepaalen*, of *aan te toonen; zonder bepaling*, of *aantoning van perſoonen en tijden*, of *het bepaalen van perſoonen en tijden overgeſlagen zijnde.*

Definitio. Cic. de Or. 1. 42. *Beſchrijving, bepaling*, of *uytlegging* van een zaak, van den aardt, *of* d'eygenſchappen eenes dings.

Definitio. *Grondregel, zetregel, regel, gewijsde, uytſpraak.* Dit woord word by de Rechtsgeleerden gebruykt.

DEFINITIVUS, ă, ūm. Cic. T. 24. *Beſchrijvende, bepalende, dat tot de beſchrijving*, of *bepaling van iets behoort.*

DEFINITUS, ă, ūm. Cic. de Or. 2. 34. *Bepaalt, uytgeſproken, vaſt geſtelt, beſtemt, beraamt, beſloten, gevonniſt, uytgewezen.* Definitum & certum. Cic. F. 3. 8. *Vaſt en zeker.* Zie Definio.

DEFIOCULUS, ī. m. Mart. 12. 59. 9. *Een eenoog, een eenoogig menſch, een die maar een oog heeft.* Dit woord is verdacht by Martialis. In zommige drukken leeſt men Cæcis oculis.

DEFIT, dēfĭĕrī. dat. *Ontbreeken, mangelen, feylen, ſchaars zijn.*

Nihil defit. Ter. E. E. 2. 2. 12. *Daar ontbreekt niet met allen, niets ontbreekt 'er, daar is niets van doen*, of *van noden, men heeft nergens gebrek aan.*

Nihil apud me tibi defieri patiar. Ter. Hec. 5. 2. 2. *Ik zal niet lijden*, of *dulden, dat u iets in mijn huys ontbreeke.*

Defit mihi fortuna. Cic. T. Q. 3. 19. *Het geluk ontbreekt my.*

(Omnia iterum vis memorari, ut defiat dies. Plaut. R. 4. 4. 63. *Gy wilt dat alles wederom verhaalt worde, op dat den dag te kort ſchiete.*

Nunquam cauſa defiet, cur victi pacto non ſtetis. Liv. 9. 11. *Nooyt zal 'er een voorwendzel ontbreeken, waarom gy overwonnen zijnde 't verdrag niet zoud houden.*

Oſtrea deficiente luna defiunt. Gell. 20. 8. *In 't afgaan van de Maan worden d'oeſters ſchaars*, of *neemen d'oeſters af.*)

DEFIXUS, ă, ūm. *Gepoot, geplant, ingeduwt, ingeſteken, ingedreven, ingeſlagen, ingeheyt.*

• Defixus altis radicibus. Cic. A. 4. 5. *Diep ingewortelt, dat diepe wortelen heeft*, of *geſchoten heeft*, van de deugd en ondeugd ſpreekende.

Defixus humi. Cic. Som. Sc. 4. *Aardſch, aardſchgezind, tot aardſche dingen genegen.*

Defixa ſpes eſt omnium in te. Cic. Fl. 1. *De hoop van al de wereld is op u geveſtigt, ſteunt*, of *beruſt op u.*

Animus defixus malis. Claud. Conſ. Hon. 6. 258. In contemplatione malorum. Plin. E. 2. 1. *Een zeer gevoelig gemoed over zijne rampen; dat altijd op zijn ongeluk denkt.*

Obtutu hæret defixus in uno. Virg. Æ. 1. 499. *Hy ſtaroogt onbeweeglijk op een en het zelve voorwerp.*

D E F L.

DEFLAGRATIO, ōnĭs. f. Cic. Pl. 40. *Brand, verbranding.*

‡ **DEFLAGRATUS**, ă, ūm. Cic. T. Q. 3. 19. *Verbrand, afgebrand, in d'aſſe gelegt, door 't vuur verteert.*

DEFLAGRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Branden, verbranden, door 't vuur verteeren.*

Deflagrare ardore. Cic. A. Q. 4. 37. *Door 't vuur verſlonden*, of *verteert worden.*

Deflagrare ictu fulminis. Cic. Off. 3. 25. *Door een blixemſtraal verbranden.*

• Communi incendio maluit quam ſuo deflagrare. Cic. Sext. 46. *Hy heeft liever in den gemeenen brand*, of *in 't gemeene ongeluk willen verteeren, dan alleen vergaan; hy heeft liever met den ganſchen hoop dan alleen willen verloren gaan.*

Deflagrat ira. Liv. 40. 8. *De toorn*, of *gramſchap gaat over, bedaert, ſtilt.* Seditio. Tac. H. 2. 29. *Het oproer word geſtilt, ſtilt, mindert, word min heftig, neemt af.*

DEFLECTO, ĭs, flexi, flexŭm, flectĕrĕ. acc. *Iets buygen, krommen, vouwen; toevouwen, omdraaijen.*

Deflectere de via. Cic. Off. 2. 3. *Van den weg afwijken.*

Deflectere alleen. Suet. A. 93. Deflectere ex itinere. Plin. E. 7. 16. *Verdwaalen, verdoolen, van den rechten weg afwijken, afraaken*, of *afdwaalen.*

Deflectere a veritate. Cic. Q. R. 16. *Van de waarheyd afdwaalen*, of *afwijken.* A virtute patris. Cic. Ar. 12. *Van de deugd zijns vaders ontaarden.*

Deflectere de curſu ſuarum actionum. Cælius ad Cic. F. 8. 11. *Van zijn voorige gedrag afwijken, de zelve trant*, of *wijze van doen niet houden, van zeden veranderen*, of *verwiſſelen.*

Redeat illuc unde deflexit oratio. Cic. T. Q. 5. 28. *Laat ons onze reden hervatten, laat ons weêr tot onze reden*, of *tot den draad van onze reden komen*, of *keeren.*

DEFLEO, ēs, ēvi, ētŭm, ērĕ aliquid. Cic. Cl. 95. *Iets beweenen, beſchreijen, met ſchreijende oogen beklaagen.*

(Deflere. *Jammeren, met woorden beklaagen.*

Quam ignominiam deflere apud Soſtratum cœpit. Curt. 8. 6. 7. *Welke ſchimp hy beklaagt heeft*, of *over welke hoon hy gejammert heeft by Soſtratus.*

Hanc ut crudeliſſimam cædem deflevit edicto. Suet. C. 30. *Hy heeft by plakkaat zich over deze daad als een zeer wreede moord beklaagt.*)

DEFLETUS, ă, ūm. Cic. de Or. 3. 9. *Beweent, beſchreyt, beklaagt.*

DEFLEXUS, ă, ūm. Plin. H. 17. 23. *Gebogen, gekromt, gevouwen, toegevouwen, omgebogen.*

Deflexus in alium curſum amnis. Cic. D. 1. 19. *Een verlegde ſtroom, een ſtroom die men verlegt*, of *eenen anderen loop heeft doen neemen.*

Deflexa ætas a laboribus ad otium. Cic. Att. 9. 10. *Een leven na veel arbeyds tot ruſt geraakt.*

DEFLEXUS, ūs. m. Ne vitis deflexu rumpatur. Colum. 4. 26. *Op dat de wijnſtok in 's buygen*, of *door 't buygen niet breeke*, of *niet gebroken worde.*

DEFLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 28. 2. *Blaazen*, of *wechblaazen, uytblaazen.*

(Deflare. *Verachten, verwerpen, beſpotten, als van zich blaazen.* Zie Flare beneden.

Julii & Auguſti diplomata, ut vetera & obſoleta, deflabat. Suet. C. 38. *De bullen*, of *magtbrieven van Julius en Auguſtus verwierp*, of *beſpotte hy, als oud en buyten gebruyk geraakt zijnde.* Caſaubonus getuygt, dat in een handſchrift by Memmius gevonden, dus in Suetonius geleezen word. Dog de gemeene lezing is Deflebat.

DEFLOCCATUS, ă, ūm. Deflocati ſenes. Plaut. E. 5. 1. 10. *Oude kaalhoofden*

Digitized by Google

den, oude mannen die kaal geworden zijn, of, gelyk zommige zeggen. *oude afgeleefde luyden, die geen kracht*, of *ſterkte meer hebben.*

DĒFLŌRĀTŬS, ă, ŭm. *Verwelkt, bezwalkt, verdonkert, beneveit, verduyſtert, verſlenſt.*

Deflorati fructus. Quintil. I. O. 7. 6. *Rijpe*, of *afgeplukte vruchten.*

Defloratæ victoriæ gloria. Liv. 37. 58. *De verlorene eer der zege, de benevelde glory der overwinning, d'eer van een overwinning die wel begon, maar ſlecht eyndigde.* (Gronovius zegt dat dit woord eerſt in de laatſte eeuwen is gebruykt, en dat 'er Præflorata moet geleezen worden.)

DĒFLŌRĔO, ēs, flōrŭi, flōrērĕ. Colum. 5. 6. *en*

DĒFLŌRĒSCO, ĭs, flōrŭi, flōrēſcĕrĕ. Plin. H. 14. 16. *Verſlenſſen, verwelken, verdorren, bloei, bloeiſem*, of *bloeſem verliezen.*

Flos carptus defloreſcit. Catull. 63. 41. *Een afgeplukte bloem verſlenſt*, of *verwelkt.*

Defloreſcere. Cic. Cl. 92. *Vergaan, verdorren, verſlenſſen, verwelken, verderven, uytgaan.*

* Defloreſcit formæ dignitas aut morbo aut vetuſtate. Cic. Her. 4. 27. *De glans*, of *luyſter der ſchoonheyd verſlenſt*, of *verwelkt door ziekte*, of *door ouderdom.*

Defloreſcit amor mature. Cic. Cœl. 19. *De kracht der liefde verſlenſt ras; 't vuur der liefde verdooft haaſt; de driſt der liefde is niet duurzaam, de zoetigheden der liefde duuren niet lang; het vermaak*, of *de zoetheyd der min verflauwt haaſt.*

Cum corpore animus defloreſcit. Liv. 6. 23. *De ziel verſlenſt*, of *verzwakt met het ligchaam, de geeſt en 't ligchaam worden te zamen zwak, het gemoed verlieſt zijn vlugheyd te gelijk met het ligchaam.*

Omne frumentum octo diebus defloreſcit. Colum. 2. 12. *Alle graanen bloeijen in acht dagen uyt.*

DĒFLŌRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Ergens de bloem van plukken, de maagdom van neemen, de voorſmaak van hebben.*

Futuri gaudii fructum ſpes tibi jam defloravit. Gell. 14. 1. *De hoop heeft u de voorſmaak gegeeven van de blijdſchap die u aanſtaande is*; of *de hoop heeft u voor af de toekomende vreugd doen ſmaaken.* Andere leezen Præfloravit.

DĒFLŬO, ĭs, flūxi, flūxŭm, flŭĕrĕ. Plin. H. 12. 8. Hor. E. 1. 2. 42. *Loopen, vloeijen, ſtroomen, vlieten, ſtorten, vallen, zakken, afloopen, afvallen, nederwaarts ſtroomen*, van een ſtroom, enz. ſpreekende.

Defluere alleen. Cic. T. Q. 5. 21. Ad terram. Liv. 20. 20. *of* in terram. Cic. Am. 16. Curt. 7. 7. 35. *Ter aarden vallen*, of *ſtorten, nederſtorten, nedervallen, een val doen.*

Defluit capillus. Plin. H. 10. 67: 22. 21. *'t Haayr valt uyt.*

Veſtis defluit ad imos pedes. Virg. Æ. 1. 408. *De rok, 't kleed*, of *de tabbaard hangt hem op de hielen*, of *tot aan de voeten toe.*

Defluere. *Vergaan, voorbygaan, ophouden, overgaan, niet meer duuren, geen ſtand houden, weehgaan.*

Ubi ſalutatio defluxit. Cic. F. 9. 20. *Na dat het bezoek over is*, of *ophoud, na dat het volk, dat bezoek geeft, weehgegaan*, of *vertrokken is.*

Defluunt beneficia. Sen. B. 1. 1. *De weldaaden worden ligtelijk vergeeten; raaken ligtelijk uyt de gedachten*, of *uyt de geheugenis.*

Oratio ab ea re defluxit in aliam. Cic. Am. 20. *De reden is ongevoegliglijk van d'eene zaak tot d'andere voortgevloeyt*, of *is zoetjes van deze zaak op een andere gevallen.*

Defluxit ætas, tempus, ingenium per ſocordiam, &c. Sall. B. J. 1. *Het leven, de tijd, en 't verſtand is in ledigheyd verſleten*, of *in nietige bezigheden doorgebragt.*

Defluere luxu & inertia. Colum. Præf. 12. *Zich aan de welluſt en ledigheyd overgeeven, wellustiglijk en luy leeven.*

* Defluere ab Antiquis. Quintil. I. O. 10. 1. *Van d'Ouden afwijken, 't gevoelen, den weg, d'inzettingen*, of *regelen der Ouden niet volgen.*

(Defluere. *Doorvloeijen, vergeeten, ontſchieten, uyt de gedachten raaken.*

Ne tibi hoc ex animo defluat. Prop. 1. 20. 2. *Op dat gy dat niet vergeet, op dat u dat niet uyt de gedachten raake.*

Defluere. *Afzakken*, van iemand die de rivier voor ſtroom afvaart ſpreekende.

Quoties Oſtiam Tiberi deflueret. Suet. N. 27. *Zoo dikwils hy den Tiber na Oſtia afzakte.*

Segnis fecundo defluit amni. Virg. Æ. 8. 549. *Hy zakte de rivier af zonder te roeijen.*)

Equites relictis equis ad terram defluunt. Virg. Æ. 11. 501. *De ruytery ſpringt van de paarden op de aarde.*

Ex equo defluere in terram. Liv. 2. 20. ad terram. Curt. 7. 7. *Van het paard ter aarde vallen.*

[Defluere. *Afkomſtig zijn.* Ab his Octavii defluxerunt. Suet. A. 2. *De Octavii zijn van deze afgekomen*, of *afkomſtig.*]

DĒFLŪVĬUM, ĭi. n. Comæ. Plin. H. 37. 11. *of* capillorum. Plin. H. 11. 37. *of* capitis. Plin. H. 11. 39. *Uytvalling des haayrs.*

DĒFLŪUS, ă, ŭm. Plin. H. 20. 4. *Nedervallende, nedervloeijende, nederſtortende.*

(Defluus. *Lang.* Deflua cæſaries. Prud. Περὶ Στ. 13. 30. *Lang haayr.*

* DĒFLUXĬO, ōnĭs. f. Seminis. Firm. 3. 7. *Ontlooping*, of *ontſchieting van 't zaad.*)

D E F O.

DĒFŎDĬO, ĭs, fōdi, fōſſŭm, fŏdĕrĕ. acc. Colum. 7. 5. *Spitten, delven, graaven, bedelven, begraaven.*

Defodere aliquid. Cic. D. 2. 265. Defodere aliquid in terram. Liv. 8. 10. *Iets in d'aarde delven, begraaven, verbergen*, of *verſteeken.*

* Fadium in ludo defodit. Cic. F. 10. 32. *Hy heeft Fadius in 't ſchermſchool in de aarde gedolven.*

Defodere ſe. Sen. Marc. 2. *Zich verſteeken, zich verſchuylen, zich verbergen.*

[DĒFŒDUS, ă, ŭm. Cic. Att. 9. 10. *Zeer leelijk.* Zie evenwel Turn. Adv. 1. 21. en Grævius over deze plaats.]

DĒFŒNĔRO, āvi, ātŭm, ārĕ. Cic. Parad. 6. *Door woeker uytputten.*

DĒFŌRĔ. Cæſ. B. G. 5. 56. Zie Deſum.

DĒFORMĀTĬO, ōnĭs. f. *De ſchets, 't ontwerp, 't bewerp, d'affchetzing, d'aftekening*, of *d'omtrek van iets.*

Opus perficitur ad propoſitum deformationis. Vitruv. 1. 1. *'t Werk word naar de ſchets, naar 't beſtek*, of *d'aftekening voltrokken.* Zie beneden Formam ſcribere.

Deformatio. Liv. 2. 5. *Oneer, eerloosheyd, vlek, ſchande, lak.*

DĒFORMĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Her. 2. 27. *Verlelijkt, geſchonden, ontcierd, leelijk*, of *mismaakt geworden, ontmaakzelt*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

Loca fulminibus deformata. Liv. 40. 45. *Plaatzen door den blixem geſchonden, bedorven*, of *geſlagen.*

* Virtutes a fortuna deformatæ. Cic. Syll. 26. *Deugden die door de wuſtheyd van 't wiſſellot verduyſtert, beneveld*, of *uytgebluſcht zijn.*

* Deformatus vitiis. Cic. Ar. 26. *Bedorven, geſchonden, eerloos, door ondeugden en ongebondenheden onteert.* De ſuperl. *Deformatiſſimus* ſtaat by Gell. 14. 2.

[Deformatus. *Ontworpen, begreepen.*]

Habere aliquid animo deformatum. Plaut. Pſ. 2. 3. 11. *Iets in zijn verſtand bevat, ontworpen*, of *begreepen hebben.*

Marmora prima manu deformata. Quintil. I. O. 5. 6. *Ruw geſchetſte marmere beelden; daar de laatſte hand nog niet aangelegt is.*

Deformatus fructus. Quintil. I. O. Præf. 6. *Een gezette vrucht, een vrucht die gezet is.*

(Deformatus. *Geſchonden, die ſchimp*, of *oneer is aangedaan.* Spreekende van een man, die van zyne waardigheyd verſtooten was ter plaatze, daar hy als een balling, zonder aanzien en bediening, leeven moeſt.

C. Cæſarem Mitylenas eſſe prætervectum, quia non ſuſtineret videre deformatum virum. Sen. Helv. 8. *Dat C. Cæſar Mitylenen was voorby gezeylt, om dat hy van zich niet kon verwerven Marcellus, die geſchonden was*, of *die men ſchimp had aangedaan, te zien.*)

DĒFORMĬS, ĭs. m. *en* f. mĕ, ĭs. n. Cic. Off. 1. 35. *Wanſtaltig, leelijk, mismaakt, wanſchapen, affchouwelijk, vervaarlijk.* De compar. *Deformior* ſtaat by Cic. F. 4. 9. en de ſuperl. *Deformiſſimus* by Gell. 5. 11.

Deformis. *Ongelijk, ongevoeglijk, onpaſſelijk, onredelijk, onaangenaam, onbehaaglijk, onbehoorlijk, onbetamelijk, dat niet wel ſtaat, voegt*, of *paſt*,

Digitized by Google

paſt, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

Deforme arbitrabar hunc omnibus ſedentibus ſtare. Plin. E. 1. 23. *My dacht dat het niet wel paſte*, of *onredelijk was dat hy ſtont, daar alle d'andere zaten.*

Multo deformius amittere, quam non aſſequi laudem. Plin. E. 8. 24. *Het is veel onbetamelijker, roem te verliezen, als geen roem te verwerven.*

Deformis ager. Cic. V. 3. 18. *Een land dat ſlordig legt, dat niet wel bebouwt is*, Aqua. Frontin. Aq. 2. 247. *Een vuyl, ſlecht, dik, ſtinkend, drabbig*, of *onklaar water.*

Deformem ſibi orationem habuit. Liv. 45. 44. *Hy heeft een rede die hem onwaardig*, of *tegens zijn waardigheyd was, gedaan, hy heeft een rede die hem niet voegde*, of *paſte, gevoert.*

Deforme obſequium. Tac. An. 4. 20. *Een lafhertige believing, een onbehoorlijke gedienſtigheyd*, of *onderwerping.*

Vita deformis. Stat. Th. 10. 333. *Een ſlordig, eerloos, ſchandelijk leven.*

(Deformis perſona. Sen. Ir. 2. 11. *Een grijns*, of *momaanzigt.*)

DĒFORMĬTĀS, ātĭs. f. Cic. Off. 3. 29. *Leelijkheyd, onhebbelijkheyd, ſlordigheyd, mismaaktheyd.*

Hæc res adfert nonnullam deformitatem. Nep. Att. 8. *Deze zaake baart eenige mismaaktheyd.*

Deformitas. Quintil. I. O. 6. 1. *Eerloosheyd, oneer, ſchande, vlek, eerſtensſing, lak, oneerlijkheyd.*

DĒFORMĬTĔR. adv. Quintil. I. O. 8. 3. *Leelijk, lomp, onaangenaam, onbevalliglijk, zonder bevalligheyd.*

DĒFŌRMO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Virg. Æ. 12. 805. *Schenden, verleelijken, ontmaakzelen, leelijk maaken, ontcieren, mismaaken.*

Vultum deformat macies. Virg. G. 4. 255. *Magerheyd mismaakt het aangezicht.*

Deformare operis ſpeciem. Vitruv. 1. 1. *Een werk bewerpen, ontwerpen, afſchetzen*, of *aftekenen, een beſtek, ontwerp*, of *ſchets van een werk maaken.* Zie beneden Formam ſcribere.

Deformare aliquem. Cic. Cæc. 5. Sen. B. 7. 2. *Iemand uytſchilderen, afſchilderen, uytbeelden, afbeelden, afmaalen, beſchrijven; iemands afbeeldzel*, of *ſchildery maaken*, in een goeden en quaaden zin.

DĒFŌRMŌSŬS, ă, ŭm. Sidon. E. 3. 3. *Onbetamelijk, leelijk.*

DĒFOSSŬS, ūs. m. Plin. H. 19. 8. *Een graft*, of *gracht, ſloot, grift, groeve, kuyl, hol; graving, delving, verberging onder d'aarde.* Hy gebruykt niet dan d'ablativus defoſſu.

DĒFOSSŬS, ă, ŭm. Cic. D. 1. 17. *Begraaven, bedolven, onder*, of *in d'aarde begraaven*, of *verborgen.*

Defoſſus. *Diep uytgegraaven.*

Deponere aliquid defoſſa terra. Hor. S. 1. 1. 42. *Iets in de diep uytgegraave aarde verbergen.*

D E F R.

(DĒFRAUDĀTĬO, ōnĭs. f. Tertull. De An. 43. *Gebrek, mangel, feyl.*)

DĒFRAUDĀTŎR, ōrĭs. m. Sen. B. 4. 26. *Bedrieger, guyt, ſielt, ſchalk, opligter, een die zijn woord niet houd.* By hem ſtaat altoos Frandator.

(DĒFRAUDĀTRIX, īcĭs. f. *Een bedriegſter, achterhoudſter, berooſſter.*

Hanc meruerat a Deo plagam domus impudens, ſacrilicioram carnalium defraudatrix. Tertull. de jejun. 16. *Deze ſtraffe had het onbeſchaamde huysgezin, dat de vleeſchelijke offerhanden achterhielt, by God verdient.*)

DĒFRAUDO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Cic. F. 7. 10. *Iemand bedriegen, bedotten, opligten, verſchalken, door bedrog iets ontvreemden, te kort doen.*

Aliquem re aliqua defraudare. Plaut. Pſ. 1. 1. 91. *Iemand ergens in bedriegen, ergens van ontzetten*, of *verſteeken, iets liſtiglijk ontneemen, met bedrog afhandig maaken.*

Defraudare aliquem aliquid. Plaut. Aſ. 1. 1. 82. *Iemand iets heymelijk ontneemen*, of *ontſteelen.*

Defraudare ſuum genium. Ter. Ph. 1. 1. 10. *Zijn natuur te kort doen, zich zelven 't noodzaakelijke onthouden, zijn buyk*, of *maag te kort doen, zich geen ſpijs, en drank genoeg geeven.*

Defraudare ſe fructu victoriæ. Liv. 36. 40. *Zich van de vrucht der zege berooven*, dat is, *zijn overwinninge niet vervolgen.*

DĒFRĒNĀTŬS, ă, ŭm. Defrenato volvuntur in æquora curſu. Ovid. M. 1. 282. *Zy loopen, ſtorten, vallen, vloeijen*, of *ontlaſten zich met een ongelooflijke ſnelheyd in zee*, van ſtroomen ſpreekende.

DĒFRĒNSŬS, ă, ŭm. Feſtus. *Afgeſteeten.*

[DĒFRĬCĀTĒ. adv. Næv. *by* Chariſ. 1. G. 2. 178. Edit. Putſch. *Aardig, net, als geſchuurt*, of *gewreeven.*]

DĒFRĬCĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 28. 12. *Gewreeven, afgewreeven, geſchuurt, geſtreeken.*

• Dentes defricati. Catull. 38. 20. *Witte tanden*, of *ſchoone tanden*, die wit gewreeven zyn.

DĒFRĬCO. ās, frĭcŭī, frĭcātŭm *en* frictŭm, frĭcārĕ. Catull. 40. 19. Colum. 6. 2. *Wrijven, afwrijven, ſchuuren, ſtrijken.* Zie Pumico.

Urbem ſale multo defricare. Hor. S. 1. 10. 4. *Een ſtad doorſtrijken*, of *beſchimpen, beſpotten, ten toon ſtellen; ſchimpſchriften tegens een ganſche ſtad maaken.*

DĒFRICTŬS, ă, ŭm. Colum. 7. 5. *Gewreeven, afgewreeven, geſchuurt.*

DĒFRĪGĒSCO, ĭs, frixī, frīgēſcĕrĕ. Colum. 12. 20. *Verkoelen, koel*, of *koud worden.*

DĒFRĬNGO, ĭs, frēgī, fractŭm, fringĕre. Cic. Cæc. 21. *Breeken, aan ſtukken breeken, afrukken, afbreeken, verbreeken, in ſtukken ſlaan.*

Dextra pedem defringit. Cic. Her. 4. 55. *Hy breekt zijn voet met de rechter hand.*

‡ DĒFRŪDO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Defrudare ſegetem. Cato R. R. 5. (*Een land het zijne*, of *zijn behooren niet geeven; een land zijn behooren onthouden*, of *zijn deeg niet doen*; 't zy dat het niet genoeg geploegt, of dat het niet genoeg gemeſt word, of dat het met geen goed zaad, of niet met genoegzaam zaad bezaayt word. De verbloeming is ontleent van een menſch die zyn natuur te kort doet, of geen genoegzaam voedzel neemt. Zie boven, Defraudare genium. Of die d'olye de lampen onttrekt, of 'er niet ingiet, die hy 'er in behoorde te gieten. Want ook dit noemt Hor. S. 1. 6. 124. Fraudare lucernas.)

DĒFRŪGO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ ſegetem. Plin. H. 18. 24. *Een land uytputten, uytmergelen, al zijn vettigheyd*, of *vruchtbaarheyd beneemen.* (Dus wil Hermol. Gloſſ. Plin. dat men by Plinius leezen zal. Maar in zyn aanhangzeltje twyfelt hy aan de goedheyd van dit woord, en oordeelt beter te zyn, dat men defrudare leeze. En zoo leezen wy ook hier ter plaatze, om dat de Schryver van het zaayen ſpreekt, en buyten twyfel het oog heeft op de terſtont aangetrokken plaats van Cato.

DĒFRŬŎR, ĕrĭs. i. Feſtus. *Het al genieten, 't volle genot hebben.*

Non poteſt bene defrui otio. Symm. E. 3. 23. *Hy kan zijn ledigen tijd niet al genieten.*

DĒFRUSTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *In ſtukken breeken*, of *ſlaan; ſtukswijze iets doen.* Een woord van de latere eeuw. Zie beneden Fruſtor.

Defruſtandæ Macedoniæ ne ipſe quidem opitulari poterit. Ammian. 20. 2. *Ook hy zelf zal Macedoniën, dat verbroken*, of *vernielt zal worden, niet konnen helpen.*

Tunica defruſtata in pannulos defluxit. Ammian. 31. 2. *De rok afgeſleten zijnde, is met ſtukken van 't lijf gevallen.*

Maxima ex magnis capita defruſtans. Sidon. E. 9. 9. *Zeer groote ſtukken uyt de groote hoofddeelen, ſtukswijze uyttrekkende.*)

DĒFRŪTĀRĬŬS, ă, ŭm. Vas defrutarium. Colum. 12. 20. *Een kan daar men heete wijn in maakt*, of *een vat, daar men meede in bewaart.*

DĒFRŪTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ vinum. Colum. 2. 22. *Heete wijn maaken, meede kooken.*

DĒFRŪTŬM, ī. n. Celſ. 3. 18. Colum. 11. 2. *Heete wijn, meede.*

D E F U.

DĒFŬGĂ, m. Prudent. Περὶ Στεφ. 1. 42. *Een overlooper, afvallige.*

DĒFŬGIO, ĭs, fūgī, fŭgĭtŭm, fŭgĕrĕ. acc. *Ontwijken, ontgaan, vluchten*,

Digitized by Google

ontvluchten, *mijden*, *ſchuuwen*, *vermijden*, *ontvlieden*, *ontſnappen*.

Defugere aditum, ſermonem, &c. Cæſ. B. G. 6. 13. *Iemands gezelſchap*, *praat*, *enz. ſchuuwen*, *ontwyken*. *Iemands ontmoetinge*, *mondgeſprek*, *enz. mijden*, *ſchuuwen*. Adminiſtrationem Reipublicæ. Cæſ. B. C. 1. 32. 7. *'t Bewind des Staats afſlaan*, *de regeering van 't Gemeenebeſt niet willen aanvaarden*.

Non defugio auctoritatem Conſulatus mei. Cic. Syll. 11. *Ik ontkenne niet 't geen ik in mijn Burgermeeſterſchap gedaan heb; ik weygere niet het gezagh*, of *d'eerlijke bedieninge van mijn Burgermeeſterampt ſtaande te houden*.

Nunquam defugiam auctoritatem. Ter. E. 2. 3. 98. Plaut. Pœn. 1. 1. 19. *Ik zal niet lochenen*, *'t geen door mijn laſt*, of *bevel is geſchied; ik zal 't met mijnen naam bekrachtigen*, of *ik zal ſtaande houden dat uyt mijnen naam gedaan is*.

DEFŪGO, āvi, ātūm, ārĕ. Octav. Horat. 1. 4. *Wechjaagen*, *verdrijven*.

DEFUNCTORIE. adv. Senec. Controv. 31. Ulp. D. 38. 17. 2. §. 32. *Slappelijk*, *flauwelijk*, *ligtjes*, *ſchraaltjes*, *zonder 'er veel acht op te ſlaan*, *onachtzaamelijk*.

DEFUNCTORĬŪS, ă, ūm. *Ligt*, *ſlap*, *flauw*, *in 't voorbygaan*, *afſchampende*.

Ictus defunctorius. Petron. 96. *Een ligte*, of *in 't voorbygaan gegeeve ſlag*, *een afſchampende ſlag*.

DEFUNCTUS, ă, ūm. abl. *Die zich ergens in gequeeten heeft*, *die iets gedaan*, *verricht*, *voltrokken*, *volbragt*, of *uytgevoert heeft*.

Defunctus Regis imperio. Liv. 1. 4. *Die 't bevel des Konings heeft uytgevoert*.

Defunctus periculis. Virg. Æ. 6. 83. *De gevaaren ontkoomen*, of *ontſnapt*, *uyt gevaaren gered*, *verloſt*, of *gekomen*. Morbo. Liv. 4. 52. *Van een ziekte opgekomen*, of *herſtelt*. Pietate. Cic. Ant. in exſ. ir. 6. *Die zich in de plichten van den Godsdienſt heeft gequeeten; die den Godsdienſt behertigt heeft*.

Defunctus fatalibus malis. Suet. N. 40. *Die de rampen*, *door het noodlot over hem beſloten*, *heeft uytgeſtaan*.

Defuncta morbis corpora ſalubriora eſſe incipiunt. Liv. 3. 8. *Ligchamen*, *die krankheden hebben uytgeſtaan*, *beginnen gezonder te worden*.

[Defunctus ſomnio. Juſt. 1. 5. *Wiens droom vervult is*, *wien overgekomen is*, *dat door den droom voorbeduyd was*.]

Defunctus jam ſum. Ter. E. prol. 15. *Ik heb gedaan*, *ik heb mijn gevaar uytgeſtaan*.

Defunctus alleen. Plin. H. 13. 1. *en* Plin. E. 9. 9. Vita defunctus. Virg. Æ. 6. 306. *Geſtorven*, *dood*, *overleden*. [Om dat de geene, die overleden is, indien iemand, alle 't geene, dat hem te doen ſtond, afgedaan en verricht, of ook uytgeſtaan heeft.]

(Defunctus. *Een lijk*, of *dood ligchaam*. Quam portionem ejus defunctus obtineat, Plin. H. 2. 68. *Hoe veel zijn dood ligchaam beſlaat*.)

Niſi quæ ſuis temporibus defuncta videt, faſtidit & odit. Hor. E. 2. 1. 22. *Hy heeft een afkeer van*, of *een haat tegens alles dat niet ver van zijnen tijd is*, *hy houd niet dan van oude dingen*.

DEFŬNDO, is, fūdi, fūſūm, fundĕrĕ liquorem in vas. Colum. 12. 26. Cato R. R. 156. *Ingieten*, *inſtorten*, *overgieten*, *eenig vocht in een vat gieten*, *ſchenken*.

• Defundere. Sil. 5. 454. *Storten*, *uytſtorten*, *uytgieten*, *plengen*.

Verba pectore defundere. Petron. 5. *Woorden uytſtorten*, *ſpreeken*, *redenwiſſelen*.

DEFUNGOR, ĕrĭs, fūnctūs ſūm, fūngī officio, *of* munere. *Zijn plicht doen*, *zich in zijn plicht*, of *ampt wel quijten; zijn plicht*, of *ampt betrachten*, *behertigen*, *waarneemen*.

Defungi tribus decumis pro una. Cic. V. 3. 16. *De tienden driemaal*, of *driewerf voor eens betaalen*.

Defungi periculis. Cic. S. R. 8. Curt. 4. 6. 16. *Gevaaren ondergaan*, *uytſtaan*, of *doorworſtelen*.

Defungi certamine. Liv. 10. 13. *Een gevecht eyndigen*, of *ten eynde brengen*.

Pro maximis tuis beneficiis tam vili munere defungor orationis. Cic. F. 10. 24. *Alle uwe uytmuntende weldaaden betaal ik u ſlechts met zulke geringe woorden; uwe overgroote goede dienſten aan my, beloon ik u alleen met een gering en ſlecht redegeſchenk*.

Cupio in hac re jam defungi. Ter. Ph. 5. 8. 32. *Ik hoop dat dit het eynde*, of *laatſte van mijn ongeval zy; ik wenſch dat ik daar mede vry ware*, *ik wil daar wel zoo goed koop afkomen*.

Utinam hoc ſit modo defunctum. Ter. Ad. 3. 4. 63. *God geeve dat het quaad niet verder gaa! God geve dat het quaad daar by blijve*, *dat dit het laatſte van onze rampen zy! Och of het quaad niet verder ging!*

• Unius pœna defungendum erat Patribus. Liv. 2. 35. *Door eenen te ſtraffen*, *moeſt men alle d'andere Raaden behouden; de Raadsheeren moeſten*, *t'hunner gemeyner behoud*, *een uyt hen ter ſtraffe overgeeven*.

Defungi pœna. Liv. 29. 21. *Geſtraft worden*, *een ſtraf ondergaan*, *uytſtaan*, of *lijden*.

Proſpero eventu defungi. Curt. 8. 1. *Een gelukkigen uytſlag hebben*.

DEFŪSŪS, ă, ūm. Hor. O. 4. 5. 34. *Uytgeſtort*, *uytgeworpen*, *geplengt*, *uytgegoten*.

D E G E.

DEGĔNĔR, ĕrĭs. omn. gen. Ovid. P. 3. 5. 7. *Ontaardt*, *verbaſtert*, *die zijn geboorte*, of *vooronders ſchande aandoet*.

Degener ſanguis. Sen. H. 3. 908. *of* virtutis patrum. Sil. 10. 64. *Van 't bloed*, of *de deugd zijner voorouderen ontaardt*, *verbaſtert*, *afgeweken*.

Juvenis, patrii non degener oris. Ovid. Pont. 3. 5. 7. *Een jongeling*, *in welſprekendheyd niet ontaardende van zijn vader*.

Neque ſe degenerem ad pericula teſtabatur. Tac. An. 1. 40. *Hy liet blijken dat hy in 't ondergaan van gevaaren van zijne voorouderen niet ontaardt was*.

Degener. Virg. Æ. 4. 13. Plin. H. 11. 50. *Laf*, *lafhertig*, *blod*, *kleynhertig*, *ſnood*, *onwaardig*, *ſlecht*, *verſleuſt*, *ſlaafachtig*, van 't gemoed, de vrees, de moed, enz. ſpreekende.

(Degener. Tac. An. 12. 62. *Een ondergeſtoken kind*, *een die zich valſchelijk voor een ander uytgeeft*.)

DEGENERO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. abl. met de præp. a *of* ab. *Ontaarden*, *veraarden*, *van zijn beginſel afwijken*, *verbaſteren*, *niet naar zijn begin*, of *oorſpronk gelijken*.

Degenerare a majoribus. Juſt. 14. 5. 7. A parentibus. Liv. 22. 14. *Van zijne voorouderen ontaarden*, *hen ongelijk zijn*, *naar hen niet zweemen*, of *gelijken*. A virtute majorum. Cic. Fl. 11. *Van de deugd zijner voorouderen ontaarden*. A familia ſuperbiſſima. Liv. 9. 34. *Niets van den trots zijns geſlagts hebben*.

Degenerare propinquis. Propert. 4. 81. *Ontaarden van zijne naaſtbeſtaande*. Hoewel Broukhuſius zonder reden propinquos leeſt.

Degenerare alicui. Claud. 4. Conſ. Hon. 367. *Van iemand ontaarden*.

Coſtæ paullatim in cartilaginem degenerant. Celſ. 8. 1. *De ribben veranderen allengskens in kraakbeen*, of *worden met der tijd tot knarsbeen*.

Degenerare in feritatem. Plin. H. 17. 15. *Wild*, of *woeſt worden*.

Degenerare in peregrinos ritus. Curt. 8. 5. *Vreemde gewoontens aanneemen*.

Degenerare. Virg. G. 1. 198. *Ontaarden*, *veraarden*, *zijn deugd*, of *goeden aardt verliezen*, *bederven*, *ondeugend*, of *erger worden*, van boomen die men verzet, *of* andere bedenklyke dingen ſpreekende.

Degenerare vitio depravatæ conſuetudinis. Cic. Cl. 34. *Door quaade gewoonten verbaſteren*, of *bedorven worden*.

• Degenerare a Stoicis. Cic. D. 1. 3. *De Stoïcynen verlaaten*, *'t gevoelen*, of *d'aanhang der Stoïcynen verlaaten*, *van 't gevoelen der Stoïcynen afwijken*, *afgaan*, of *het laaten vaaren*.

DEGĔRO, ĭs, geſſi, geſtūm, gĕrĕrĕ. *Brengen*, *verbrengen*, *voeren*, *vervoeren*, *afvoeren*, *overbrengen*, *overvoeren*.

Degerere aliquid alicui. Plaut. Men. 5. 1. 41. *of* Apud aliquem. Plaut. Men. 5. 2. 53. *Iemand iets brengen*, *iets toe*- of *by iemand brengen*.

D E G L.

DEGLĀBRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Paul. D. 47. 7. 5. *Doppen*, *uytdoppen*, *ſchillen*, *pellen*, *de baſt*, *ſchors*, of *ſchil afdoen*, of *aftrekken*.

[De

Digitized by Google

(Deglabrare. Tertull. Pall. 3. Lactant. 1. 23. *'t Haayr uyttrekken*, of *uytplukken, glad maaken.*]

DEGLŪBO, ĭs, glūbĕrĕ. acc. Varr. R. R. 1. 48. *Ontſchorſſen, de baſt*, of *ſchors afdoen, ſtroopen, het vel afſtroopen, villen.*

• Boni paſtoris tondere pecus, non deglubere. Suet. Tib. 32. *Een goed harder moet zijn ſchaapen wel ſcheeren, maar niet villen.*

DEGLŪTĬNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Plin. H. 25. 13. *Iets dat gelijmt is los maaken*, of *van malkanderen ſcheyden.*

(DEGLŪTĬO, is, ivi, itūm, irĕ. Alcim. Avit. 4. 364. *Inſlokken*, of *opſlokken.*

D E G O. D E G R.

DĔGO, ĭs, dēgi, dēgĕrĕ ætatem, *of* vitam. *Leeven, 't leven doorbrengen*, of *verſlijten.*

Cum aliquo degere vitam. Cic. Syll. 27. ævum. Lucret. 5. 173. ætatem. Ter. Ph. 2. 3. 70. *of* tempus ætatis. Cic. S. 1. *Met iemand leeven, zijn leven met iemand doorbrengen; zijn leven*, of *zijne dagen met iemand verſlijten.* Perpetuum diem in lætitia degere. Ter. Ad. 4. 1. 6. *Den ganſchen dag in blydſchap doorbrengen.* Inter feras. Cic. S. R. 52. *By*, of *onder de wilde beeſten woonen.* In otio. Cic. F. 11. 28. *Geruſtelijk leeven, zijn leven*, of *dagen in ruſt doorbrengen*, of *in ledigheyd verſlijten.*

Ibi ſibi genus ætatis degendæ conſtituit. Cic. Off. 1. 32. *Hy heeft deze wijze van leven aangenomen*, of *verkoren.*

Degere corium de tergo alicujus. Plaut. E. 1. 1. 63. *Iemand de huyd doorgeeſſelen, hem geeſſelen dat het vel by 't lijf nederhangt.* Maar mogelyk moet men met verſcheyde oude afſchriften Detegere leezen.

DEGRANDĬNAT, āvit, ārĕ. Ovid. F. 4. 755. *Het hagelt, daar valt hagel.*

DEGRASSŎR, āris, ātūs ſūm, āri. acc. *Woeden, rooven, plonderen, moedwil bedrijven, mishandelen, knevelen, qualijk*, of *hard handelen, quellen, leed doen, zwaar ſtraffen, kracht en geweld aandoen, verongelijken.*

Injuria primos eſt degraſſata duces. Stat. Ach. 1. 416. *d'Eerſte zijn 't meeſt mishandelt*, of *'t hardſt gehandelt.*

DEGRĀVĀTŬS, ă, ūm. Phæd. 4. 21. 15. *Nedergedrukt, onder den laſt bezwijkende, overlaaden.*

DEGRĀVO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Prop. 3. 5. 12. *Verzwaaren, overlaſten, overlaaden, te veel bezwaaren, verdrukken.*

Degravari labore operis. Colum. 6. 2. *Onder de zwaarte van 't werk bezwijken; d'arbeyd niet konnen uytſtaan*, of *draagen; door zwaaren arbeyd afgeſlooft*, of *afgemat worden.*

Degravare aciem. Liv. 4. 33. *Een leger afmatten, moede maaken, quellen, benauwen.*

• Homines degravant ipſa quæ extulerant. Sen. E. 74. *De zelve dingen die de menſchen verheven hadden, dienen tot hunne vernedering*, of *vernederen hen weder.*

DEGRĔDIŎR, ĕris, grĕſsūs ſūm, grĕdi. *Afgaan, afklimmen, afdaalen, nedertreeden, nederwaarts gaan.*

Palatio degreditur. Tac. H. 3. 67. *Hy gaat het hof*, of *'t paleys af.* In ſpecum. Tac. An. 2. 54. *Hy gaat*, of *treed neder in een hol.*

Degredi ad pedes. Liv. 3. 62. *Van 't paard klimmen, ſpringen*, of *ſtijgen; voet op d'aarde zetten.*

Sciens de via in ſemitam degredere. Plaut. Caſ. 3. 5. 40. *Willens en wetens ſlaat gy van den weg naar den afweg*; dat is, *gy geeſt u willens en wetens in gevaaren*, of *ongemakken.*

[DEGRESSĬO, ōnis. f. A propoſita oratione eſt jucunda. Cic. Cl. 85. *'t Afwijken, 't ophouden van de voorgeſtelde rede is aangenaam.*]

DEGRESSŪS, ă, ūm. Liv. 21. 32. *Afgeklommen.*

DEGRŪMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ viam. Lucil. *by* Non. 1. 316. *Een weg*, of *ſtraat naar 't meetſnoer regten*, of *regt maaken, een ſtraat*, of *weg met een lijn trekken, een regte weg*, of *ſtraat maaken.*

DEGRŪMŎR, ātūs ſūm, āri. Dep. Degrumari ferrum. Enn. *by* Non. 1. 316. *Een meetſtok rigten.*

D E G U. D E H A. D E H I.

(DEGŪLĀTŎR, ōris. m. *Een ſlampamper, optrekker, ligtmis, braſſer.* Een woord van de latere eeuw.

Quæ omnia in paucis annis hic degulator ſtudioſe in ventrem condidit. Apul. A. 332. *Die deze ligtmis in weynige jaaren alle heeft verteert, doorgebragt*, of *opgemaakt.*

DEGŪLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Verbraſſen, opmaaken, doorbrengen, verteeren, door 't keelgat lappen.* Dit laatſte is in 't Duytſch boertachtig.

Poſtquam, degulato patrimonio, pauper eſt factus. Plaut. *by* Perott. Cornuc. C. 763. *Na dat hy alle zijne goederen opgemaakt*, of *verbraſt hebbende, verarmt was.* Zie Non. 2. 223. die Afranius aanhaalt.)

DEGUSTĀTĬO, ōnis. f. Dies deguſtationi vini præſtitutus. Ulp. D. 18. 6. 4. *De dag tot het proeven van den wijn beſtemt.*

DEGUSTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 18. 2. *Proeven, ſmaaken*, van wyn, enz. ſpreekende.

Deguſtare aliquid ſpeculæ ex ſermone alicujus. Cic. Clu. 26. *Uyt iemands woorden*, of *reden eenige kleyne hoop ſcheppen.*

Deguſtare vitam aliquam. Cic. T. Q. 5. 21. *Een wijze van leven bezoeken*, of *beproeven, van een levenswijs de proef neemen, zekere manier van leven onderzoeken.* Exercitationem aliquam. Cic. Par. Præf. *Zekere oeffening onderzoeken*, of *beproeven.*

Deguſtare virum aliquem. Cic. Att. 4. 8. *Iemand beproeven, onderzoeken, ondertaſten, polſſen, ondervraagen, iemands grond peylen.*

Deguſtare. *Een weynig aanraaken.* Ignes celeri flamma deguſtant tigna. Lucret. 2. 193. *De vlam raakt eenigzins de balken aan.*

Summum deguſtare vulnere corpus. Virg. Æ. 12. 376. *Het ligchaam ligt kwetzen.*

DĒHAURĬO, is, hauſi, hauſtūm, haurīrĕ. acc. Cato R. R. 67. *Putten, uythaalen, uyttappen, uyttrekken, wegneemen.*

DĒHINC. adv. Ter. E. 5. 2. 33. Cic. T. Q. 2. 6. *Vervolgens, daar na, naderhand, na dezen, hier na, namaals, voortaan.*

DĒHISCO, ĭs, hiſcĕrĕ. Virg. Æ. 4. 24. *Gaapen, opgaan, ſplyten, barſten, opbarſten, rijten, van malkanderen barſten*, of *ſplijten*, van de aarde, een muur, ſchip, enz. ſpreekende.

In varias flammarum figuras nubes dehiſcebat. Plin. E. 6. 20. *De wolk barſtte in duyzenderley gedaanten van vuurſtraalen op.*

• Acies dehiſcens. *Een krijgshoop die niet dicht geſloten is.*

In dehiſcentem intervallis hoſtium aciem emiſit equites. Liv. 29. 2. *Hy heeft de ruytery op de vyandlijke benden, die door de tuſſchenwijdten niet geſloten waren, gezonden.*

Os ad aures dehiſcens. Plin. H. 8. 31. *Een mond zoo wijd tot aan de ooren toe.*

Oſſa conjuncta dehiſcunt. Celſ. 8. 1. *De t'zamengekoppelde beenderen gaan somtijds van malkanderen.*

Dehiſcere. Plin. H. 5. 27. *Barſten, ſplijten, rijten, ſpleeten*, of *reeten maaken.*

Dehiſcere. Plin. H. 21. 4. *Opengaan, zich ontſluyten, bloeijen*, van een bloem ſpreekende.

D E H O. D E J E.

DĒHŌNESTĀMENTŪM, i. n. Sen. Conſt. 19. *Oneer, eerloosheyd, ſchande, eervlek, eerſmet.*

Dehoneſtamentum originis. Juſt. 28. 2. *Een ſlechte*, of *ſchandelijke afkomſt.*

DĒHŌNESTĀTĬO, ōnis. f. *Schande, oneer, ſmaad, onteering.*

Mœchus dolores & dehoneſtationes ſuſtinet. Tertull. de Prud. 18. *Een overſpeelder ſtaat ſmert en ſchande uyt.*

DĒHŌNESTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Schenden, bevlekken, onteeren, oneer aandoen.*

Multa illum dehoneſtant. Suet. Claud. 30. *Veele dingen miſſtaan hem.*

Querebantur famam dehoneſtari. Liv. 41. 6. *Zy klaagden, dat hunnen naam*, of *hunne eer, wierd onteert*, of *geſchonden.*

Tyrannos Romanum dehoneſtantes imperium. Treb. Poll. Gall. 16. *Geweldenaars*, of *Inlingelanden 't Rijk ſchendende*, of *onteerende.*

Chriſtus poteſtates dehoneſtavit. Tertull.

Digitized by Google

tull. de Trin. 16. *Chriſtus heeft de magten te ſchande gemaakt.*

DĒHŎNESTŬS, ă, ŭm. Gell. 19. 10. *Slecht, lomp, dat by geen fraaye luyden in 't gebruyk is, ſchandelijk, vuyl,* van een woord ſpreekende.

DĒHORTATIO, ōnis. f. Comminatio dehortationis acceſſio eſt. Tertull. adv. Marc. 4. 15. *Een bedreiging volgt op een afmaning.*

(DĒHORTĀTŌRIŬS, ă, ŭm. Tertull. Apol. 22. *Dat krachtig is om af te maanen.*)

DĒHORTŎR, ārīs, ātŭs sŭm. ārī. *Ontraaden, afraaden, afkeeren, afmaanen.*

Dehortatus eſt me, ne, &c. ſeq. ſubj. Ter. Ph. 5. 7. 17. *Hy heeft my ontraaden, hy heeft my bewogen, dat, enz.*

Dehortari aliquem ab aliqua re. Cic. Her. 3. 3. *Iemand ergens van afraaden, van afkeeren, raaden om iets niet te doen.*

(DEJECTE. adv. *Neêrſlagtig.* De compar. *Dejectius* ſtaat by Tertull. adv. Marc. 2. 27.)

DĒJECTIO, ōnis. f. Cic. Cæc. 20. *Afwerping,* of *nederwerping, afſtooting,* of *nederſtooting; een geweldige verjaging uyt een plaats.*

* Dejectio. *Stoelgang, buykloozing, afgang.*

Medicamento dejectionem moliri. Celſ. 2. 12. *Den buyk aan 't loozen helpen; ſtoelgangen door eenig geneesmiddel verwekken; iemand loslijvig maaken.*

Dejectionibus laborare. Celſ. Præf. *Sterk aan den afgang zijn.*

Dejectio animi. Sen. N. Q. 2. 59. *Kleynhertigheyd, bangigheyd, verſlagentheyd, groote vrees,* of *benauwtheyd.*

(Dejectio gradus. Modeſtin. D. 49. 16. 3. §. 1. *Een verkleyning van ſtaat in den oorlog,* waar door iemand van hooger tot laager verſtooten word.

DĒJECTIŌNCŬLA, æ. f. Scrib. Larg. 9. 52. *Een kleyne ſtoelgang, een weynig ſtoelgang.*)

DĒJECTŬS, ă, ŭm. Cic. Q. R. 2. *Afgeworpen, afgeſtooten, nedergeworpen, nedergeſtooten, afgedreven, afgejaagt.* (De compar. *Dejectior* ſtaat by Tertull. adv. Marc. 1. 6.)

* Luna in auſtros dejecta. Plin. H. 2. 9. *De maan die in 't zuyden is vervallen, die ten zuyden is gedaalt.*

Dejectus ſpe aliqua. Sil. 10. 352. *Van eenige hoop vervallen, ontzet,* of *verſteken.*

(Dejecta conjuge tanto. Virg. Æ. 3. 317. *Van zulk een groot man berooft.*

Dejecti in terram oculi. Quintil. I. O. 1. 11. *Neêrſlagtige oogen.*

Dejectus. *Verſlagen, nedergevelt, ter aarden geſmeten.*

Super juvencum ſtabat dejectum leo. Phæd. 2. 2. 3. *De leeuw ſtond boven op een nedergevelt rund.*

Critia dejecto, Pauſanias venit Atticis auxilio. Nep. Thraſyb. 3. *Kritias verſlagen,* of *ter nedergevelt zijnde, is Pauſanias die van Athenen te hulpe gekomen.*)

DĒJECTŬS, ūs. m. Liv. 9. 2. *Afwerping, omwerping, nedervelling, omkeering, nederſtorting.*

Dejectus armorumque virûmque. Sil. 12. 199. *Het weechwerpen der wapenen en nedervellen der mannen.*

Dejectus. Cæſ. B. G. 2. 8. *Hanging, overhelling, 't hellen,* van een berg, enz. ſpreekende.

Dejectus aquæ. Sen. E. 56. *Een waterval, waterloop, waterſtorting,* of *waterſprong.*

Par eſt ſemper aquæ a capite dejectus. Sen. N. Q. 3. 11. *Dat water loopt altijd even ſterk zelf van zijnen oorſpronk af,* of *valt altijd met een even groote ſtortinge van zijnen oorſpronk af.*

DĒJĔRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Plaut. Men. 5. 2. 63. *Zweeren, eed doen, met eede betuygen,* of *bevestigen.*

Liquet mihi dejerare. Ter. E. 2. 3. 39. *Ik kan met een goed gewiſſen zweeren.*

Perſancte dejerare. Ter. Hec. 5. 2. 5. *Zweeren by al wat heylig is.* Per aliquod Numen dejerare. Varr. L. L. 4. 19. *By zekere Godheyd zweeren.*

D E J I.

DĒJĬCĬO, ĭs, jēci, jĕctūm, jĭcĕrĕ aliquem de aliquo loco. *Iemand ergens van afwerpen, van afſtooten, van boven nederwerpen,* of *neêrſtorten, ter aarden werpen, iemand uyt een plaats werpen, ſtooten, verjaagen, ſlaan, verdrijven.*

Se per munitiones dejicere. Cæſ. B. G. 3. 26. *Zich van boven van de veſten afwerpen, boven van de wallen afſpringen.*

Menſa catillum dejicere. Hor. S. 1. 3. 91. *Een ſchoteltje van de tafel afſtooten,* of *afſmijten.*

Venti ab terra ſubiti ac procelloſi ſe dejiciunt. Liv. 28. 6. *De ſchielijke ſtormwinden vallen met geweld van 't gebergte af, de ſchielijke en onſtuymige landwinden bulderen luſtig uyt.*

Dejicere aliquem equo. Liv. 4. 19. *Iemand van 't paard werpen,* of *afſmijten; iemand tot een voetruyter,* of *zandruyter maaken.* Deze laatſte ſpreekwys is boertachtig.

Naves dejiciuntur ad inſulam. Cæſ. B. G. 4. 28. *De ſcheepen worden tegens 't eyland aan geſmeten,* of *ſtranden tegens 't eyland.*

Dejicere propugnaculum. Cic. V. 3. 16. *Een wal, bolwerk, verſchanſing,* of *borſtwering ſlegten.*

Dejicere aliquem Magiſtratu. Cic. V. 1. 8. *Iemand van zijn Overheyds ampt afzetten, ontblooten, berooven.*

Dejicere aliquem ex, a fundo. Cic. Cæc. 30. *Iemand uyt eenig landgoed jaagen,* of *'t bezit van eenig landgoed ontneemen.*

Dejicere jugum a cervicibus. Cic. A. 1. 2. *Het jok afſchudden, van den hals afwerpen, zich in vryheyd ſtellen.*

(Dejicere alvum ſuperiorem. Cato R. R. 157. *Braaken, overgeeven.*

Dejicere feram. Curt. 8. 1. 19. Virg. G. 3. 422. *Een wild vellen,* of *ter neder ſchieten.*

Dejicere hoſtem. Curt. 3. 5. 5. *Den vyand in een gevecht afmaaken,* of *verſlaan.*

Dejici de ſententia. Cic. T. Q. 2. 5. *Van zijn gevoelen afgebracht worden.*

Dejicere bovem, juvencam diis. Val. Flacc. 1. 391. *Een ſtier, ter eeren van de Goden ſlagten.*)

Nec a Republica oculos dejiciebam. Cic. A. 1. 1. *Ik keerde,* of *wendde mijn oogen nooyt van 't Gemeenebeſt af; ik hield het Gemeenebeſt geſtadig in 't oog; ik ſloeg altijd 't Gemeenebeſt naauw gade,* of *waakte geſtadig voor 't welvaren van den Staat.*

De doloris terrore multum dejicere. Cic. T. Q. 2. 5. *Veel van d'angſt voor de ſmert van zich werpen,* of *laaten vaaren; op ver na zoo bang,* of *bevreeſt voor de pijn niet zijn.*

[Dejicere. *Om laag,* of *naar beneden ſlaan.*

Si tantulum dejiceremus oculos. Cic. V. 7. 1. *Indien wy de oogen een weynigje naar beneden,* of *om laag zullen geſlagen hebben.*

Pudor dejecit ocellos. Ovid. Her. 11. 35. *De beſchaamtheyd is de oorzaak geweeſt, dat ik de oogen naar beneden in den boezem geſlagen heb,* of *de beſchaamtheyd heeft my de oogen in den boezem doen ſlaan.*]

D E I N. D E J U.

DĒIN. adv. Cic. Cl. 24. Ter. And. 1. 1. 52. *Daar na, vervolgens, naderhand, namaals, na dien tijd.*

DĒINCEPS. adv. Cic. de Or. 1. 7. *In 't vervolg, naderhand, hier na, namaals, voortaan, na dezen tijd, in 't vervolg des tijds, in 't volgende.*

Deinceps. Cic. F. 2. 18. *Vervolgens, na malkanderen, d'een na d'ander, in orde, achter malkander.*

[Deinceps. *Wederom, noch eens.*

Cavendum eſt, ne id quod ſemel ſupra diximus, deinceps dicamus. Cic. Her. 1. 9. *Wy moeten ons wachten, dat wy 't geene wy eens gezegt hebben, niet noch eens zeggen.*

Deinceps hebben ook de Ouden als een Adjectivum door zyn Caſus gebogen na 't zeggen van Feſtus. Ten minſten heeft Apul. Fl. 16. gezegt deincipem diem, voor *den volgenden dag.*]

DĒINDE. adv. Ter. And. 2. 6. 10. Cic. F. 3. 7. *Daar na, vervolgens, naderhand, namaals, na dien tijd.*

(Deinde poſt. Nep. Eum. 5. *en*

Poſt deinde. Ter. And. 3. 2. 3. *en*

Deinde poſtea. Ulp. D. 47. 10. 15. §. 46. *Daar na, naderhand.* Een ſpreekwys by de letterkundige pleonasmus genaamt.)

DĒINSŬPĔR. adv. Sall. *by* Non. 12. 48. *Boven, om hoog, van boven, van om hoog.*

DĒINTĔGRO. adv. Cic. A. 5. 4. *Weder, weêr, wederom, op nieuw, van vooren af aan, van 't begin af aan.*

(DEI-

(DEĬTĀS, ātĭs. f. *De Godtheyd, 't Goddelijk wezen.* Dit woord hebben de Latynen beginnen te gebruyken ten tyden van Auguſtyn, op dat ze 't Griekſche woord Θεότης te beter mogten uytdrukken. Zie hem C. D. 7. 1.

In tribus perſonis Deitas una ſubſiſtit. Hieron. Damaſ. E. 57. *Eene Godtheyt, of een Goddelijk wezen beſtaat in drie perſoonen.*

DEJŪGIS, ĭs. m. & f. gĕ, ĭs. n. Urbs dejugis. Tac. H. 5. 8. *Een ſtad, hangende aan een berg.* Dog de beſte boeken leezen niet dejugis; maar deiu regia.

Dejuge dorſum. Auſon. Moſel. 164. *Een afhangende rug.* Van een berg geſproken.

‡ DEJŪGO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Pacuv. *by* Non. 2. 256. *Ontkoppelen, losmaken, van 't jok ontdoen, ſcheyden.*

‡ DEJUNGO, ĭs, jūnxi, jūnctūm, jūngĕrĕ. Cic. T. 5. *Verdeelen, ſcheyden, van malkanderen doen, ontkoppelen, los maken.*

[Dejungere amantes. Plaut. Aſ. 3. 3. 75. *Goede vrienden ſcheyden.*

Dejunctum bovem curare. Hor. E. 1. 14. 28. *Den os van den anderen los gemaakt voeder geeven.*]

(DEJŪRĬŪM, ĭī. n. *Een eed, eedzweering.*

Quoniam dejurio vincti forent. Gell. 7. 18. *Nademaal zy door den eed, of by eede verplicht,* of *verbonden waren.*)

‡ DEJŪRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Gell. 11. 6. *Zweeren, een eed doen.*

Dejurare per omnes Deos. Plaut. Caſ. 3. 5. 37. *By al de Goden zweeren, alle de Goden tot getuygen roepen.*

‡ DEJŪVO, ās, ārĕ. acc. Plaut. Trin. 2. 2. 63. *Iemand zijn hulp,* of *byſtand ontzeggen,* of *weygeren; iemand niet helpen, niet te hulp komen,* of *byſtaan.*

D E L A.

DĒLĀBŎR, ĕrĭs, lāpſūs ſūm, lābī ab aliquo loco. Ovid. Tr. 3. 4. 19. *of* e. Cic. Fr. 1. 1. ex. Cic. de Or. 3. 46. de aliquo loco. Cic. A. 11. 10. *Ergens van afvallen, van boven neêr vallen, neêrploffen,* of *neêrſtorten.*

Delabi in flumen. Cic. D. 1. 28. *In een ſtroom,* of *rivier vallen.*

Delabi in morbum. Cic. Att. 7. 5. *In een ziekte vallen,* of *ſtorten, ziek,* of *kranck worden.*

Delabi in difficultates. Cic. Fat. 37. *In zwarigheden vallen.*

Delabi aliquo. Cic. Mur. 11. *of* In aliquem ſermonem. Cic. de Or. 1. 21. *Op een zekere reden,* of *zaak vallen, ergens by geval van beginnen te ſpreeken.*

Delabi ad æquitatem & ad rerum naturam. Cic. F. 6. 10. *Beſcheydener worden, zich gevoeglijker aanſtellen, zich naar de gelegentheyd der zaaken voegen.*

Delabitur interdum ut dicat, &c. Cic. A. Q. 4. 18. *Hy vervalt zomtijds daar toe, dat hy zegt, enz. Hy komt zomtijds daar toe, dat hy zegt, enz. Het valt hem zomtijds uyt den mond, dat hy zegt, enz.*

Delabi in fraudem. Cic. de Or. 3. 60. *Zich laaten bedriegen, opgeligt,* of *'t net over 't hoofd getrokken worden.* In inſidias. Aur. Vict. V. 1. 14. 3. *In een hinderlaag vallen,* of *vervallen.*

Sinit rem familiarem delabi. Cic. Off. 2. 18. *Hy laat zijn gelegentheyd vervallen; hy laat zijn goed verloren gaan; hy verzuymt zijne zaaken; hy verwaarlooſt zijne middelen.*

DĒLĂCĔRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Delacerare opes. Plaut. Capt. 3. 5. 14. *Zijn goed doorbrengen, opeeten, verteeren, verquiſten, door de billen lappen.* Dit laatſte is een boertachtige ſpreekwys in 't Duytſch.

DĒLĂCRYMĀTĬO, ōnĭs. f. *Traanen, geween, gehuyl, geſchrey.*

Delacrymationem facere. Plin. H. 25. 13. *Traanen verwekken, doen ſchreijen, aan 't traanen helpen,* van een kruyd *of* geneesmiddel ſpreekende.

Delacrymationi proficere. Plin. H. 34. 11. *Dienſtig,* of *bequaam zijn om traanen te verwekken,* of *aan 't ſchreijen te helpen.*

DĒLĂCRYMO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Colum. 4. 9. *Traanen laaten,* of *ſtorten, weenen, beſchreijen.* Columella ſpreekt van het bloeden, *of* uytzypen van wyngaarden en boomen, die geſnoeyt zyn.

DĒLĂEVO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Colum. Arb. 6. *Beſchaaven, glad maaken.*

DĒLĀMBO, ĭs, bĕrĕ. acc. Stat. Th. 2. 631. *Lekken, aflekken,* of *likken, aflikken.*

DĒLĀMĔNTŎR, ārĭs, ātūs ſūm, ārī. acc. Ovid. M. 11. 331. *Beweenen,* of *beſchreijen, met ſchreijende oogen beklaagen, kermen.*

DĒLĀPĬDO, ās, ārĕ locum aliquem. Cato R. R. 46. *Een land,* of *plaats van ſteenen zuyveren.*

Delapidare. Feſt. *Met ſteenen bevloeren.*

DĒLASSĀBĬLĬS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. Manil. 4. 240. *Die ligt vermoeyd word.*

DĒLASSĀTŪS, ă, ūm. Plaut. Aſin. 5. 2. 22. *Vermoeyd, afgemat.*

DĒLĀSSO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Plaut. Aſ. 5. 2. 22. Hor. S. 1. 1. 14. *Vermoeijen, moede maaken, afmatten.*

DĒLĀTĬO, ōnĭs. f. alleen, *of* Nominis delatio. Cic. Clu. 8. *Aanklaging,* of *beklaging van iemand aan 't recht, beſchuldiging,* of *betichting van iemand over een misdaad.*

Delationes factitare. Tac. H. 2. 10. *Zich tot een aanklager,* of *beklager maaken,* of *ſtellen; aanklagten doen, voor aanklager, beſchuldiger, verklikker,* of *kraaijer ſpeelen.* Subire. Tac. An. 11. 29. *Voor 't recht aangeklaagt,* of *beſchuldigt worden.* Alicui dare. Cic. Div. 15. *Voor iemand zijn klagte brengen.*

DĒLĀTŎR, ōrĭs. m. Plin. P. 35. *Beſchuldiger, aanklager, beklager, betichter, aanbrenger, overdrager, verklikker, kraaijer.*

DĒLĀTŪS, ă, ūm. Virg. Æ. 3. 441. *Gebragt, gevoert, gedragen, overgebragt, overgevoert, gezonden, toegezonden.*

Id Carthaginem delatum eſt. Nep. Hannib. 3. *Dat is na Karthago overgebragt, overgebrieft.*

* Vir divinitus ad nos delatus. Cic. de Or. 1. 46. *Een man ons van God toegezonden.*

In noſtrum ævum delatus. Hor. S. 1. 10. 63. *In onze eeuw geboren.*

Delatus. Cic. I. R. 2. 19. *Beſchuldigt, betigt, aangeklaagt, aangebragt, verklikt, beklapt, bekraayt.*

DĒLĀVO, ās, lāvī, lōtūm, lāvārĕ. Plaut. R. 2. 7. 21. *Waſſchen, afwaſſchen, reynigen, ſchoon maken.* (Men leeſt nu Elavo.)

D E L E.

DĒLĒBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Uytwiſchelijk, dat ligtelijk kan uytgewiſcht, uytgewreven,* of *uytgedaan worden.*

Nullis delebilis annis vivit. Mart. 7. 83. 7. *De geheugenis van zijn naam zal nooyt uytgewiſcht worden. Hy zal altijd in de geheugenis leeven.*

(DĒLECTĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Vermakelijk, aangenaam, behaaglijk, iets dat vermaak aanbrengt.* De compar. *Delectabilior* ſtaat by Apul. Fl. 357.

Illud Menandri verum eſt & delectabile. Gell. 2. 23. *Die ſpreuk van Menander is waarachtig en vermakelijk.*

Infuſum delectabili cibo boletorum venenum. Tac. An. 12. 67. *'t Vergift is gemengt onder de kampernoelje, die Klaudius een behagelijke ſpijs was.*

DĒLECTĀBĬLĬTĔR. adv. *Vermakelijk, op een vermakelijke wijze, met vermaak, genoeglijk.*

Qua delectabiliter movetur corporis ſenſus. Varr. de Philoſ. 1. Fragm. p. 169. *Waar door 't gevoelen des ligchaams op een vermakelijke wijze bewogen,* of *gaande gemaakt word.* Indien dit Varroos eygen woorden niet zyn, zyn het ten minſten de woorden van Auguſt. C. D. 19. 1. die zegt dat hy dit boek van Varro aantrekkende, deszelfs meening met zyne woorden verklaart heeft.

Declamaverat Antonius Julianus nimium quantum delectabiliter & feliciter. Gell. 15. 1. *Antonius Julianus hadde op een zeer vermakelijke wijze en gelukkiglijk een rede gedaan.*)

DĒLECTĀMENTŪM, ī. n. Cic. Piſ. 25. *Vermaak.*

Putat me ſibi pro ridiculo ac delectamento. Ter. H. 5. 1. 79. *Hy houd my voor zijn ſpeelpop. Hy ſteekt de gek met my.*

DĒLECTĀTĬO, ōnĭs. f. *Vermaak, genoegen, luſt, blijdſchap, vreugde, vergenoeging, verluſtiging, uytſpanning.*

Afferre alicui delectationem. Cic. F. 7. 1. *Iemand vermaak aandoen,* of *iemand vermaaken.*

Alicujus audiendi delectatione duci. Cic. Off. 1. 30. *Iemand met groot vermaak*, of *met veel genoegen hooren.*

Hoc habet magnam delectationem. Cic. Her. 4. 17. of Magnæ eſt delectationi. Cic. F. 6. 6. *Dat is zeer vermakelijk; dat geeft vermaak; dat is zeer genoeglijk*, of *zeer aangenaam.*

DELECTATŪS, ă, ŭm. Nep. Dat. 3. *Die ergens vermaak in heeft*, of *in ſchept.* Het betekent ook, *Behagelijk, vermakelijk.* Waar van de compar. *Delectatior* ſtaat by Gell. Præf. Daar in zommige drukken ſtaat *Delectantior*, 't welk Ruben. Elect. 2. 22. en Rutgerſ. V. L. 4. 11. voor goed keuren. Zie ook beneden Indelectatus.

Delectatus ſonitu hujus verbi. Gell. 13. 20. *In de klank van dit woord vermaak ſcheppende.*)

DELECTO, ās, āvi, ātum, ārĕ aliquem. *Iemand vermaaken, genoegte*, of *vermaak aandoen, iemand vergenoegen*, of *vergenoeging geeven, iemand behaagen*, of *voldoen.*

Delectare ſe aliqua re. Cic. Att. 2. 6. *Ergens genoegen*, of *behagen in ſcheppen, ergens vermaak in vinden, zich ergens in vermaaken, ergens veel van houden, groot genoegen in iets neemen, ergens een liefhebber van zijn.*

Delectare ſe cum Muſis. Cic. Att. 2. 4. *Zich met de letteroeffeningen vermaaken.*

* Delectare hoſtem. Quadrig. by Non. 2. 224. *Den vyand aanlokken, ophouden, misleyden, in laagen wikkelen, wat lokke-brood geeven.* Dit laatſte is een ſpreekwys in 't Duytſch van 't gemeene volk.

DELECTOR, āris, ātus ſum, ārī aliqua re, of in aliqua re. *Zich ergens in vermaaken.*

Vulgus delectatur ludis. Cic. Mur. 19. *Het gemeene volk vermaakt zich in ſpeelen.*

In hoc admodum delector. Cic. L. L. 2. 7. *Hier in heb ik een groot vermaak.*

DELECTOR, ōris. m. *Een krijgs gemagtigde, een werver van krijgsvolk, een gevolmagtigde om volk te werven.*

Pyrrhus delectori ſuo fertur dixiſſe: Tu grandes elige, ego eos fortes reddam. Front. St. 4. 1. 3. *Men verhaalt dat Pyrrhus tegens zijn opperſte krijgsgemagtigde zou gezegt hebben; kies gy kloeke en ſterke mannen, ik zal ze dapper en bedreven maaken.*

DELECTŪS, ă, ŭm. *Verkoren, uytgekozen, uytgezogt, uytgekipt, uytgelezen.*

Delectus ad aliquam rem. Cic. Dom. 9. *Ergens toe verkoren*, of *uytgekozen.*

Delecti viri. Cic. Mur. 39. *Uytgelezene mannen, uytgezogt volk.*

Delecta juventus. Virg. Æ. 9. 226. *De keur, 't puyk, de bloem der jeugd.*

DELECTŪS, ūs. m. Cic. Fin. 5. 30. *Keur, keuze, verkiezing, uytkipping, uytlezing.*

Delectus verborum eſt origo eloquentiæ. Cic. de Or. 72. *De verkiezing der woorden is de oorſprong der welſprekentheyd.*

Habere delectum. Cic. Orat. 5. 37. Adhibere. Cic. Orat. 15. *Verkiezing maaken.*

Delectus militum. *Volkligting, werving van krijgsvolk.*

Delectum agere. Suet. V. 15. Habere. Cæſ. B. C. 1. 11. B. G. 6. 1. Conficere. Cæſ. B. G. 6. 1. (Inſtituere. Cæſ. B. C. 1. 16.) *Volk werven, krijgsvolk ligten, volkligtingen doen, volk verzamelen, een leger op de been brengen.*

Delectibus exercitum ſupplere. Tac. An. 4. 4. *De benden door nieuwe wervingen vullen*, of *vol maaken.*

DELEGATIO, ōnis. f. *Afzending, volmagtiging*, of *volmagt, laſt, bevel*, om iets in de plaats van een ander te doen.

Delegationem res iſta non recipit. Sen. E. 27. *Dat geſchied niet door volmagt, dat word door geen ander gedaan, die zaak kan een ander niet waarneemen.* (Een manier van ſpreeken ontleend van die geenen, die het geld, dat ze tellen moeſten, niet zelfs, maar door een ander uyttelden.)

Delegatio. Cic. Att. 12. 3. *Overdragt, overgift*, of *afſtant van iets aan een ſchuldeyſcher; overwijzing van een ſchuld; volmagtiging om iets in een anders plaats te mogen ontfangen.*

(Delegatione ſolutionem perficere. Sen. B. 6. 5. *Door de ſchuldoverwyzing, door een ander, en niet door zich zelf betaalen.*)

DELEGATŪS, ă, ŭm. Plaut. Am. Prol. 67. *Uytgemaakt, geſtelt, gezet, afgezonden, wechgezonden, gebannen.*

Omne rei bene aut ſecus geſtæ decus dedecusque ad eum delegatum. Liv. 10. 19. *De eer en ſchande van de zaake wel of kwalijk uytgevoert te hebben, is aan hem opgedragen.*

DELEGO, ās, āvi, ātum, ārĕ aliquid alicui, of aliquem alicui rei. *Iemand ergens over afzenden, iemand met een zaak belaſten, een zaak aanbeveelen*, of *aanbetrouwen, iemand ergens laſt van geeven, tot iets volmagtigen, ergens over met volle magt afvaardigen.*

Delegare aliquid alteri. Cic. F. 8. 1. of ad alterum. Cic. de Or. 2. 28. *Iemand anders ergens meê belaſten, volle magt, laſt*, of *bevel aan een ander geeven om iets te doen, een ander iets aanbeveelen.* Mali cauſam mortuis. Cæſ. B. G. 8. 22. *Den dooden d'oorzaak van eenig ongeval toeſchrijven, eenig ongeluk wijten, de ſchuld van eenig ongeval geeven*, of *opleggen.*

Servati Conſulis decus ad ſervum delegat. Liv. 21. 47. *Hy ſchrijft een ſlaaf d'eer van de behoudenis des Burgermeeſters toe.*

* Delegare debitorem alicui. Paull. D. 42. 1. 41. [Sen. E. 18.] *Aan een ſchuldeyſcher zijn ſchuldenaar afſtaan*, of *overgeeven, aan iemand een ſchuldenaar in betaling toewijzen.*

Delegare aliquem aliquo. *Iemand ergens naar toe zenden*, of *heene wijzen.*

Studioſos Catonis ad illud volumen delegamus. Nep. Cat. 3. *Die het leven van Cato gaarne leezen, zenden wy naar dat boek.*

DELENIO. Zie Delinio.

DELEO, ēs, ēvi, ētum, ērĕ. acc. *Uytwiſſchen, uytdoen, doordoen, doorſlaan, uytſchrappen, doorſchrappen, doorſtreepen, doorhaalen, uytwrijven.*

Delere epiſtolam lacrumis. Cic. F. 14. 3. *Een brief met zijne traanen uytwiſſchen.*

Delere aliquid ex animis hominum. Cic. S. R. 2. *Iets uyt de gemoederen der menſchen uytwiſſchen, wechneemen*, of *verdrijven.* Memoriam alicujus rei oblivione. Cic. A. 1. 1. *Iets in de vergetenheyd begraaven, iets gantſchelyk*, of *eeuwiglijk in vergeting*, of *vergetenis brengen.*

Nulla unquam oblivio delebit hæc. Cic. Dej. 13. *Deze zaaken zullen nooit vergeeten worden.*

Delere urbem. Cic. C. 4. 10. *Een ſtad verdelgen, uytrooijen, omkeeren, verwoeſten, ſlechten.* Incendio. Nep. Themiſt. 4. *Een ſtad verbranden.*

Delere hoſtes. Cæſ. B. G. 6. 36. *De vyanden verdelgen, neêrhouwen, ter neêr ſabelen, verſlaan, in de pan hakken.*

Delere Rempublicam. Cic. poſt red. in ſen. 2. *Een Staat*, of *Gemeenebeſt verdelgen, omkeeren, 't onderſte boven keeren.* Leges. Cic. Sext. 26. *De Wetten vernietigen, afſchaffen, verbreeken, te niet doen.* Ingenium. Petron. 2. *Het verſtand verdooven.*

DELETĪLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Daar men iets meê uytwiſcht, dat dient*, of *bequaam is om iets uyt te wiſſchen, uyt te wrijven*, of *uyt te doen.*

Spongia deletilis. Varr. by Non. 2. 212. *Een uytwiſchſpons, een ſpons daar men iets meê uytwiſcht.*

DELETIO, ōnis. f. Lucil. by Non. 2. 217. *Nederlaag, verdelging, nederſabeling van een heyr, verwoeſting, omkeering, ondergang.*

DELETITIŪS, ă, ŭm. Deletitia charta. Ulp. D. 37. 11. 4. *Stof, papier daar men iets opſchrijven en dan weder uytwiſſchen kan*, om iets anders op te ſchryven.

DELETŌR, ōris. m. *Verwoeſter, bederver, vernielder, uytrooijer, verdelger.* (Alhoewel dit woord noch in Cicero, noch elders gevonden word, ſchynt het evenwel in die tyden in gebruyk geweeſt te zyn, om dat het femininum gebruykelyk is geweeſt. Zie het volgende voorbeeld.)

DELETRIX, īcis. f. *Verwoeſterſſe, bederfſter, vernielſter, verdelgſter, uytrooyſter.*

Sica pene deletrix Imperii. Cic. Afr. 23. *Een dolk*, of *pook, die bynaa de verdelging van 't Rijk was.*

DELETŪS, ă, ŭm. Cic. Fl. 25. *Uytgewiſcht, uytgeſchrapt, doorgeſchrapt, uytgedaan, doorgehaalt, doorgedaan, uytgewreven.*

Deletus. Cic. Man. 8. *Verdelgt, verſlagen, in de pan gehakt, ter neder gehouwen.*

* Deletus. Cic. V. 1. 55. *Vernietigt,*

afge:

afgeſchaft, *te niet gedaan*, *gebroken*.

DĒLĒVO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Colum. Arb. 6. *Slegten*, *effen*, *glad*, of *gelijk maaken*, *ſchaaven*, *ſlypen*.

[DELFSILIUM, *of* arx Delfſilia. *Delffylerſchans*, op de Eems, onder 't gebied van Groeningen.

DĒLFŪM, ī. n. *Delft*. Een ſtad in Holland.]

(DĒLIĂCŬS, ī. m. Varr. R. R. 3. 9. Petron. 23. *Een haanenklubber*, *een die van haanen kapoenen maakt.*)

D E L I.

DĒLĪBĀMENTŪM, ī. n. Val. Max. 2. 6. 8. Zie Libamen.

DĒLĪBĀTĬO, ōnīs. f. Delibatio hereditatis. Florent. D. 30. 116. *Een vermindering der erffenis.*

DĒLĪBĀTŪS, ă, ūm. Cic. I. R. 2. 58. *Vermindert*, *onttrokken*.

(Delibatus. Suet. A. 94. *Even aangeraakt*, of *aangeroert*, *niet meer dan aangeraakt*. d'Ouden, willende de kinderen troetelen, raakten hunne wangen even aan met de handen, en bragten die daar na aan hunne monden. Zie Apul. M. 6. 182. Serv. Æ. 1. 260.)

DĒLĪBĔRĀBUNDŪS, ă, ūm. Liv. 1. 54. 2. 45. *Beraadſlagende*, *in beraad ſlaande*, *overleggende*, *raadpleegende*, *beraadende*, *raadvraagende*, *overweegende*.

DĒLĪBĔRĀTĬO, ōnīs. f. *Beraadſlaging*, *berading*, *overleg*, *overweging*, *raadpleging*.

Illud in deliberationem cadit. Cic. Off. 1. 3. *Men moet raadſlaan*, of *raadpleegen over die zaak*, *men moet die zaak rijpelijk overweegen*, of *overleggen*.

Deliberationem alicujus rei ſuſcipere. Cic. Att. 14. 13. *Iets in beraad neemen.*

Habere de aliqua re deliberationem. Cic. A. 1. 1. *Ergens over raadſlaan*, *over een zaak raadpleegen*, *een zaak in beraadſlaging*, of *omvraag brengen*, *overleggen*, of *overweegen*.

(DĒLĪBĔRĀTĒ. adv. *Overwogen*, *beraadſlaagt*, *in omvraag gebragt*. De compar. *Deliberatius* ſtaat by Gell. 1. 13.)

DĒLĪBĔRĀTĪVŪS, ă, ūm. Cic. I. R. 1. 5. *Dat tot het overleggen*, of *tot het overweegen beſtemt is.*

DĒLĪBĔRĀTŎR, ōrīs. m. Cic. Sext. 34. *Beraadſlager*, *overlegger*, *berader*, *overweeger*, *raadpleger*, *raadvrager*.

DĒLĪBĔRĀTŪS, ă, ūm. *Overwogen*, *overlegt*, *in omvraag gebragt*, *vaſtgeſtelt*, *beſloten*, *beraadſlaagt*. De compar. *Deliberatior* ſtaat by Cic. F. 5. 2.

Deliberata mors. Hor. O. 1. 37. 29. *Een vaſt geſtelde dood.*

Mihi deliberatum & conſtitutum eſt, &c. ſeq. inf. Cic. Rull. 1. 8. *of* Sic habeo ſtatutum ac deliberatum, &c. ſeq. inf. Cic. V. 3. 41. Certum deliberatumque eſt. Cic. S. R. 11. *Ik heb voorgenomen*, *ik ben voornemens*, of *ben van voornemen*, *om*, *enz. Ik heb vaſtgeſtelt*, *voorgenomen*, *beſloten*, *dat*, *enz. Ik ben van meening*, of *gedachten*, *om*, *enz.*

DĒLĪBĔRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Overweegen*, *overleggen*, *onderzoeken*, *omvraagen*, *in omvraag leggen*, *beraadſlaan*, *beraaden*, *bezien*, *bedenken*, *overpeynzen*, *raadpleegen*, *voorneemen*.

Amplius deliberandum cenſeo. Ter. Ph. 2. 4. 17. *Ik ben van gevoelen dat men zich rypper beraden moet.*

Deliberare aliquid. Ter. Ad. 2. 1. 42. *Iets overweegen.*

Deliberare cum aliquo de aliqua re. Cic. Att. 11. 3. *Met iemand iets overleggen*, of *overweegen*, *met iemand ergens over te rade gaan*, *iemands raad ergens over vraagen*.

Deliberaverat non adeſſe. Cic. V. 1. 1. *Hy had voorgenomen om 'er zich niet te laaten vinden*, of *om 'er van daan te blijven.*

[Deliberare. *Raadpleegen*, *om raad vraagen.*

Aufidius amicis deliberantibus non deerat. Cic. T. Q. 5. 39. *Aufidius liet de raadplegende vrienden niet verlegen.*

Deliberantibus Pythia reſpondit. Nep. Themiſt. 2. *Apollos Prieſtereſſe heeft geantwoord dien die Apollo om raad vraagden.*]

DĒLĪBO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquid. *Iets met het uyterſte*, of *de tippen der lippen*, *proeven*, *even aan de lippen brengen*, *ligtjes aanraaken*, of *aanroeren*, *teppen*.

Delibare cibos. Claud. B. G. 351. *De ſpijs maar even aanraaken*, *maar even van de ſpijze proeven*, *weynig van de koſt eeten.*

* Delibare artes. Ovid. F. 1. 169. *Den drempel der geleertheyd van verre groeten; de leeroefening ligtjes overloopen; ter loops zich in de konſten*, of *wetenſchappen oeffenen.* Honores. Liv. 5. 12. *Eenigen tijd 't Overheydsampt bekleeden*, *eerampten bezitten*, of *bedienen.*

Delibare floſculos undique. Cic. Sext. 56. *Al de bloemtjes uyt de ſchrijvers haalen*, *over al 't voornaamſte*, of *beſte uyt de ſchrijvers trekken*, of *verzamelen.*

Delibare oſcula. Phæd. 4. 23. 7. Summa oſcula. Virg. Æ. 12. 434. *De uyterſte lippen zoenen.*

Delibare aliquid de alterius laude. Cic. F. 10. 21. *of* gloria. Cic. I. R. 2. 39. *Iemands roem*, of *eer bezwalderen*, *krenken*, *verminderen*, *quetzen*; *iemand in zijn eer verkorten*, of *eenigzins te na ſpreeken.*

Delibare arborem. Colum. 2. 2. *De ſchors van een boom doen*, *een boom afſchillen*, *ontſchorſſen*, *de baſt afdoen*, of *ſchenden.* Dog Almeloveen meent, dat men miſſchien Delibret moet leezen.

Ne inter ſe agni delibent aliquid membrorum. Varr. R. R. 2. 2. *Op dat de lammeren malkanderen niet beſchadigen*, *quetzen*, of *bezeeren*, *malkanderen geen quaad*, of *leed doen.*

DĒLĪBRĀTŪS, ă, ūm. Aſcon. Cic. p. 18. *Gedopt*, *geſchelt*, *geſchilt*, *gepelt*, *daar de baſt*, of *ſchors is afgedaan.*

Cortex delibratus. Colum. 12. 56. *Een afgeſchilde*, *afgepelde*, of *afgetrokke ſchors*, of *baſt.*

DĒLĪBRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Colum. 5. 6. *Ontſchorſſen*, *pellen*, *afſchillen*; *de baſt*, of *ſchors afdoen*, *aftrekken*, *afneemen*, of *afrukken.*

DĒLĪBŪTŪS, ă, ūm. abl. *Gezalft*, *geſmeert*, *ergens mee beſtreken*, of *gewreven.*

Delibutus capillus. Cic. S. R. 46. *Beſtreken*, of *gezalft haayr*, *een welriekende gemaakte paruyk*, of *haayrboſch.*

Unguento delibutus. Phæd. 5. 1. 12. *Met zalve beſtreken.*

Reddere aliquem gaudio delibutum. Ter. Ph. 5. 6. 16. *Iemand in weelde doen zwemmen*, *volle blijdſchap en genoegen geeven.*

DĒLĪCĀTĂ, ōrūm. Feſt. *Dat den Goden toegewyd is.*

DĒLĪCĀTĒ. adv. Cic. de Or. 3. 17. *Lekkerlijk*, *wellustiglijk*, *ſmakelijk*, *weeldrig*, *met lekkernyen.* (De compar. *Delicatius* ſtaat by Sen. Ir. 3. 9.)

Delicate & molliter vivere. Cic. Off. 1. 30. *Lekkerlijk en weeldrig leeven.*

DĒLĪCĀTŪS, ă, ūm. Cic. C. 2. 10. *Lekker*, *weeldrig*, *wellustig*, *in de weelde opgevoed*, *aan de lekkernyen gewendt.* Ook al wat *cierlijk*, *koſtelijk* en *prachtig is*, zoo wel van zaaken, als perſoonen geſproken. (De compar. *Delicatior* ſtaat by Cic. de Or. 3. 25. en de ſuperl. *Delicatiſſimus* by Cicero beneden.)

* Delicatus. Cic. Att. 2. 14. *Lekker*, *treffelijk*, *uytgelezen*, *ſmakelijk*, *welſmakend*, van een geregt, *of* maaltyd ſpreekende.

Delicatus. Cic. Piſ. 28. *Uytgelezen*, *uytmuntend*, *fraay*, *verſtandig*, *deftig*, *treffelijk*, *volgeeſtig*, van een ſchrift ſpreekende.

Delicatus. *Gezocht*, *al te gemaakt by 't haayr getrokken*, *al te ver gezocht*, of *gehaalt*, van eenig geſchrift ſpreekende.

Audentia hæc delicata eſt, haud neceſſaria. Plin. E. 8. 4. 4. *Deze vryheyd is te ver gezocht*, of *al te gemaakt*, *doch niet noodzakelijk.*

Faſtidii eſt delicatiſſimi. Cic. Fin. 1. 2. *Hy is heel keurig in zijn ſmaak*, *hy heeft een heel dunne*, of *lekkere tong*, *hy is zeer op zijn mond gezet.*

(Delicatus. *Koſtelijk*, *prachtig.*

Relegatæ omnem delicatiorem cultum ademit. Suet. A. 65. *Hy heeft zijn dochter gebannen zijnde alle zwier van leven*, *waar in pracht wierd beſpeurt*, *ontzeyt*, of *benomen.*

Per flumina vectus eſt delicatiſſimis navigiis. Suet. V. 10. *Hy is de ſtroomen langs gevaaren in zeer koſtelijke*, of *in zeer prachtige ſcheepen.*

Delicatus. *Schoon*, *vermaakelijk*, *genoeglijk*, *aangenaam.*

Potrici ſeponit delicatos hortulos. Phæd. 4. 4. 26. *Zy neemt voor de ſchoone en vermakelijke hoven aan de zuypſter te geeven.*

Ubi fides in illo delicatiſſimo littore? Cic. V. 5. 40. *Waar word trouw gevonden aan dat ſchoone*, of *aangename ſtrand?*

Delicatum rus. Mart. 7. 16. 1. *Een vermakelijk landgoed.*

Vita delicata. Cic. T. Q. 2. 11. *Een wellustig leven.*

Delicati, *en* delicatæ wierden ook *de ſchand-*

ſchandjongens, en *de hoeren genaamt.*

Quoſdam e gratiſſimis delicatorum, &c. Suet. T. 7. *Zommige van de ſchandjongens van wien hy 't meeſte hield, enz.*

Flaviam Domitillam, delicatam olim, duxit uxorem. Suet. Fl. 3. *Hy heeft Flavia Domitilla, eertijds zijn byzit, of hoer, getrouwt.*)

‡ DELICIA, æ. f. Plaut. Truc. 5. 29. *Vermaak, verluſtiging, wellust, vreugde, genoegte, blijdſchap.*

DELICIÆ, ārūm. plur. f. *Lekkerny, vermakelijkheden, wellustēn, wellustigheden, genoegen, lust, blijdſchap, vermaak.*

Deliciarum cauſa. Cic. R. P. 10. *Om zich te vermaaken*, of *te verluſtigen; om zijn vermaak te neemen.*

Amores & deliciæ tuæ Roſcius. Cic. D. 1. 36. *Roſcius die al uw vermaak en verluſtiging is; Roſcius uw groote vriend en al uwe vreugde.*

Mihi eſt in deliciis. Cic. V. 4. 1. *of* Habeo illum in deliciis. Cic. D. 1. 34. *Ik bemin hem zeer*, of *tederlijk, ik houde veel van hem, hy is van mijn beſte vrienden, hy is mijn herte vriend.*

Ferre & ornare delicias alicujus. Cic. Att. 1. 17. *Iemands viesheyd*, of *keurlijkheyd voorſtaan en prijzen, wel mogen lijden*, of *zetten.*

Infantiam deliciis ſolvere. Quintil. I. O. 1. 11. *De jonge kinderen verdertelen, verwennen.*

Delicias facis. Plaut. Pœn. 1. 2. 68. *Gy lacht 'er*, of *ſpotter mee! gy wilt wat boerten, ſpotten*, of *zoete praatjes verleenen.*

Nimias delicias facis. Plaut. Caſ. 3. 1. 14. *Gy zegt al te fraaije dingen; gy verhaalt te veel boerteryen; gy zijt wat te kluchtig van taal; gy zijt al te koddig*, of *te ſnaakſ in uw praat.*

Delicias facere. Catull. 74. 2: 43. 24. *Snaaks, koddig, los in zijn woorden*, of *in zijn doen zijn; een los onbedwonge leven leyden; lekker en weeldrig leeven.*

Deliciæ. Zie Deliquiæ.

(Deliciæ. *Een ſchandjongen.*

Corydon ardebat Alexin, delicias domini. Virg. E. 2. 1. *Korydon was verlieft op Alexis, zijn meeſters ſchandjongen.*

Deliciæ. *Een hoer.*

Cum te ad delicias ferres Amaryllida noſtras. Virg. E. 9. 22. *Als gy naar Amaryllis onzer beyder hoer ging.*)

DELICIOLÆ, ārūm. f. plur. *Lieve*, of *veel geachte vermakelijkheden*, of *verluſtigingen, aangenaam vermaak*, of *genoegte.*

Tulliola, deliciolæ noſtræ. Cic. Att. 1. 8. *Tulliola, 't vermaak*, of *de vreugd van mijn hert, mijn lieve verluſtiging, mijn vermaak en luſt*, of *mijn vreugde en ſchat.*

DELICIOLŪM, ī. n. Deliciolum noſtrum Sen. E. 12. *Mijne vermakelijkheden*, of *verluſtigingen, 't vermaak mijner oogen*, of *van mijn hert, mijn vreugde en ſchat, mijn luſt en vermaak*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

DELICIŬM, ĭī. n. Mart. E. 1. 8. 1: 7. 49. 2. Zie Deliciæ.

DELICTŬM, ī. n. Cic. Off. 1. 40. *Een misdaad, miſſag, feyl, gebrek, zonde, overtreding, fielte-* of *ſchelmſtuk, euvelſtaad.*

Delictum in ſe admittere. Ter. Ad. 4. 5. 48. *Een misdaad begaan.*

DELICŬS, ī. m. Varr. R. R. 2. 4. *Een ſpeenvarken.*

DELIGATŬS, ă, ŭm. *Gebonden, vaſtgemaakt, vaſtgelegt, aangebonden, vaſtgehecht.*

Deligata in linteolo grana. Plin. H. 22. 25. *Graanen in een linne doekje gebonden.* Deligatus ad palum. Val. Max. 3. 8. 1. *Aan een paal gebonden.*

Naves ad ancoras deligatæ. Cæſ. B. G. 4. 29. *Scheepen die op anker leggen*, of *rijden.*

Navis ad terram deligata. Cæſ. B. C. 3. 40. *Een ſchip dat aan de wal legt.*

DELIGO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Vaſtbinden, vaſtmaaken, vaſtleggen.*

Naves ad terram deligare. Cæſ. B. C. 3. 40. *De ſcheepen aan de wal*, of *aan de kaay leggen*, of *vaſtleggen.*

(Deligare vulnus. Quintil. I. O. 2. 17. *Een wonde verbinden.* Brachium. Celſ. *Een arm verbinden.*)

DELIGO, ĭs, lēgi, lēctūm, lĭgĕrĕ. acc. Cic. Mil. 8. *Verkiezen, uytkiezen, uytleezen, uytkippen, uytzoeken.*

Diem deligere. Nep. Pelop. 2. *Een dag verkiezen, beſtemmen.*

(Deligere. *Affcheyden, verſtooten, uytſtooten.*

Hujus mater me delegit ex ædibus. Plaut. Aſ. 3. 3. 42. *Haar moeder heeft my van haar verſtooten*, of *ten huyze uytgeſtooten.*)

Deligere. Virg. Æ. 5. 717. *Uytmonſteren, uytſchieten.* In een kwaade zin genomen.

DELIMATŬS, ă, ŭm. *Gevylt, afgevylt.*

Scobs delimata æris. Plin. H. 34. 11. *Vylſel van koper, kopervylſel.*

DELIMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 34. 11. *Vylen, afvylen.*

DELINEATIO, ōnĭs. f. *Bewerp, ontwerp, ſchets, affchetzing, beſtek.* Dit woord word by d'oude Latynſche Schryvers niet gevonden. (In de derde eeuwe heeft het gebruykt Tertull. adv. Valentin. 27.)

DELINEO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 35. 10. *Iets ſchetzen, affchetzen, ergens een ſchets, bewerp, ontwerp*, of *beſtek van maaken, iets aftrekken, aftekenen, ontwerpen.*

DELINGO, ĭs, linxi, lingĕrĕ. acc. Celſ. 3. 22. *Likken, aflikken.*

[Delingere ſalem. Plaut. Curc. 4. 3. 6. 13. 3. 25. *Schraaltjes leeven.*]

DELINIMENTUM, ī. n. *Verzagting, verzetting, ſmeeking, zoete taal, goede woorden, ſtreling, ſtrelende*, of *vleijende woorden, toegeving, inwilliging, verſpreking*, om een oproer te ſtillen, ook *troeteling, liefkozing.*

Delinimenta vitæ. Tac. An. 15. 63. *De vermakelijkheden*, of *de zoetigheden van 't leven.*

Imbuti redeunt & infecti Romanis delinimentis. Liv. 40. 11. *Zy komen te rug, door de minnelijke woorden, vleijeryen*, of *liefkozingen der Romeynen omgezet*, of *bekoort.*

DELINIO, īs, īvi, ītūm, īrĕ aliquem. Cic. Off. 2. 14. *of* Animum alicujus. Cic. Mur. 35. *Iemand vleijen, ſmeeken, liefkoozen, goede*, of *vriendelijke woorden geeven, neêrzetten, te vreden ſtellen; iemands toorn*, of *gramſchap ſtillen*, of *verzachten.*

Delinire animos præda. Liv. 1. 57. Sermone. Cic. Off. 2. 14. *De gemoederen door de hoop van de buyt, met vleijende woorden inwinnen, vermurwen, verzachten, ſtreelen.* Blanditiis. Cic. Fin. 1. 19. *Door veel liefkozingen overhaalen, door gevley en geſtreel winnen, vermurwen, te vrede ſtellen.*

DELINITIO, ōnĭs. f. *Aanlokking, liefkozing, vleijery, ſmeking, ſtreling, verzachting, verzoeting, vermurwing, bevrediging.* Men twyfelt met reden of dit woord Latyn is, en men moet het niet gebruyken. (Het ſtaat evenwel in veel drukken by Cic. Off. 2. 16. alwaar anderen Delectatio leezen.)

DELINITOR, ōrĭs. m. alterius. Cic. Cl. 70. *Vleijer, pluymſtrijker, bevrediger, een vriendelijk menſch, een die een ander weet neêr te zetten, te vermurwen, te bevredigen*, of *in te winnen, die* (by wyze van ſpreeken) *een fluweele tong heeft.*

DELINITŬS, ă, ŭm. *Verzacht, neêrgezet, geſtilt, bevredigt, te vreden geſtelt, vermurwt, ingewonnen, gevleyt, geſtreelt.*

Delinitus ſum ita, ut qui ſim neſciam. Plaut. Am. 2. 2. 214. *Ik ben zoo betovert, bekoort*, of *vervoert, dat ik my zelven niet ken*, of *niet weet wie ik ben.*

Delinitus voluptatis illecebris. Cic. F. 15. 16. *of* Blanditiis. Cic. Fin. 1. 10. *Door d'aanlokkingen van 't vermaak*, of *door 't lokaas der wellust overgehaalt, ingewonnen, betovert, verlokt, bekoort, verleyt, vervoert*, of *overwonnen.*

DELINQUO, ĭs, līqui, lictūm, linquĕrĕ. Ter. Hec. 4. 4. 41. *Misdoen, qualijk doen, een miſſlag begaan, iets tegens zijn plicht doen, ergens in feylen, iets nalaaten, zijn plicht verzuymen.*

Delinquere aliquid. Cic. Rull. 2. 36. *of* in aliqua re. Cic. I. R. 2. 10. *Ergens*, of *in eenige zaak feylen, in eenige gelegentheyd een miſſlag hebben*, of *begaan, iets misdoen*, of *verzuymen.*

Delinquere in. Ovid. Am. 2. 8. 9. *of* Erga aliquem. Plaut. E. 3. 3. 9. *Iemand beledigen*, of *quaad doen, tegens iemand misdoen*, of *een miſſlag begaan, iemand verongelijken.*

Delinquere. Quintil. I. O. 1. 5. *Een miſſlag tegens de ſpraakkonſt begaan, tegens de letterkonſt zondigen, feylen, misdoen.*

Si quid delinquitur. Cic. Off. 1. 41. *Zoo 'er iets misdaan word.*

DELIQUESCO, ĭs, lĭcŭi, lĭquĕſcĕrĕ. Ovid. M. 4. 253. *Smelten, week worden*

den, dun en vloeijend worden.

Alacritate degeſtiens deliqueſcit. Cic. T. Q. 4. 17. *Hy ſmelt in de welluſt, hy geeft zich geheelijk aan 't vermaak, of de welluſt over, hy zwemt in volle vreugde*, of *weelde.*

DELĬQUIÆ, ārūm. f. plur. Vitruv. 6. 3. *Sperren, ribben, waar op het dak legt.*

DELĬQUĬO, ōnĭs. f. Plaut. Capt. 3. 4. 93. *of*

DELĬQUĬUM, ĭī. n. Plaut. Capt. 3. 4. 93. *Verlies, gebrek, afneming, verkleyning, vermindering.* Zie Taubmannus over deze plaats.

Deliquium Solis. Feſtus. *Zonverduyſtering, taning van de zon, zonnezwijm.*

Deliquium animi. *Bezwijming, flauwte, bezwijking, onmagt.* Dit woord word niet dan by de nieuwe Geneesmeeſters gevonden.

DELĬQUO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Varr. L. L. 6. 5. *Iets van 't eene in 't andere vat overgieten.*

• Deliquare vinum in vas. Colum. 12. 39. *Wijn in een vat gieten*, of *overgieten, wijn afſteeken.*

‡ DELĬQUŬS, ă, ūm. Tibi nil domi deliquum eſt. Plaut. Caſ. 2. 2. 32. *U ontbreekt t'huys niets, gy hebt alles t'huys wat gy van noden hebt*, of *begeert.*

DELĪRĀMENTŬM, ī. n. *Zotheyd, gekheyd, mymery, ſuffing, dwaasheyd, uytzinnigheyd, uytſporigheyd, dromery.*

Deliramenta loqui. Plaut. Am. 2. 2. 64. *Raaskallen.*

DELĪRĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. S. 11. *Zotheyd, dwaasheyd, gekheyd, uytzinnigheyd, onzinnigheyd, zinneloosheyd, uytſporigheyd, dromery, ſuffery, raaskalling, mymering, byſterheyd, ylheyd, krankzinnigheyd.* [Cicero beſchryft ze met deze woorden: Iſta ſenilis ſtultitia, quæ deliratio appellari ſolet. In de landbouwery is 't eygentlyk *een buyteuſporigheyd*, of *afwijken van de rechte voore.* Zie Plin. H. 18. 20.]

DELĪRĬŬM, ĭī. n. Celſ. 2. 4. *Raaskalling*, of *ydelheyd van de zieken.*

DELĪRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Cic. Off. 1. 27. *Raaskallen, krankzinnig zijn, mymeren, ſuffen, 't ſpoor byſter zijn.*

Delirat timore. Ter. Ph. 5. 8. 8. *Hy raaskalt van ſchrik, de vrees brengt hem buyten zich zelven, hy is door de vrees verbyſtert.*

Quidquid delirant Reges, plectuntur Achivi. Hor. E. 1. 2. 14. *d'Uytſpoorigheden der Koningen moeten de Grieken boeten; de Grieken worden over de feylen hunner Koningen geſtraft; al wat de Koningen misdoen moeten de Grieken ontgelden*; dat is, *de kleynen draagen de ſtraf van de misdaaden der Grooten.* Boertende zegt men, *dat de zog misdoet, moeten de biggen misgelden.*

DELĪRŬS, ă, ūm. Cic. de Or. 2. 18. *Raaskallende, mymerende, ſuffende, droomende, uytzinnig, zinneloos, verbyſtert, uytſporig, dwaas, gek, krankzinnig.* De compar. *Delirior* ſtaat by Lactant. 3. 18.)

Anus delira. Cic. D. 2. 68. *Een zuffend oud wijf.*

DELĪTESCO, ĭs, lĭtŭī, lĭtēſcĕrĕ. Cic. N. D. 2. 49. *Zich verbergen, verſteeken, verſchuylen, zich verborgen houden.*

Deliteſcere. *Niet in 't openbaar verſchijnen, zich in huys*, of *bedekt houden, zich niet laaten zien, niet te voorſchijn komen.*

Deliteſcere ſub umbra alicujus. Liv. 4. 42. *of* in auctoritate alicujus. Cic. A. Q. 4. 5. *Onder iemands ſchaduwe, vleugelen*, of *gezagh ſchuylen; veylig onder iemands beſcherming zijn.*

DELĪTŎR, ōrĭs. m. Accius by Priſcian. 9. *Een verdelger.*

DELĪTŬS, ă, ūm. Cic. V. 1. 55. *Uytgedaan, uytgeſchrapt, doorgeſchrapt, doorgeſlagen, doorgedaan, doorgehaalt, doorgeſtreept, uytgewiſcht, uytgewreven.*

DELĪTĪGO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Hor. A. P. 94. *Twiſten, krakkeelen, in twiſt*, of *krakkeel zijn, geſchil*, of *verſchil hebben, verſchillen, kijven, harrewarren.*

DELM. DELP. DELU.

[DELMENHŎRSTĬŬM, ĭī. n. *Delmenhorſt.* Een ſtad, en Graafſchap van dien naam, in Duytſchland, aan de rivier de Delme.]

DELPHĪ, ōrūm. m. plur. Liv. 33. 48. *Delphis, de ſtad Delphis*, of *Delphos* in Griekenland, aan den berg Parnaſſus. Zie Strab. 9. 287. Plin. H. 4. 3. en onze Voorrede.

Delphi, orum. Zie Delſum.

DELPHĬCĂ, æ. f. Cic. V. 4. 59. *Een drievoetige tafel, een ſchenktafel*, daar men bekers, glazen, enz. op zet.

DELPHĬCŬS, ă, ūm. Cic. D. 2. 57. Tib. 2. 3. 27. *Van de ſtad Delphis*, of *Delphos.*

DELPHĪN, īnĭs. m. Ovid. M. 1. 302. *en*

DELPHĪNŬS, ī. m. Cic. D. 2. 70. Δελφίς. *Een Dolphijn*, of *Dolfijn*, zekere viſch.

Delphin *of* Delphinus. Varr. R. R. 2. 5. *De Dolfijn*, zeker geſternte.

DELPHĪNĀTŬS, ūs. m. *Het Dauphiné*, of *Dolfijnſchap*, een landſchap van Vrankryk, aan de Rhône.

DELPHĪNAS, ātĭs. m. & f. *Die uyt het Dauphiné is, een Dauphineër.*

(DELPHĬS. f. Mart. 9. 43. 4. *Een Prieſtereſſe van Apollo.*)

DELŪBRŬM, ī. n. Cic. Arch. 11. *Een tempel, een kerk.*

Delubrum. Feſtus. *Een afgod, een ſtam van een boom zonder ſchors*, of *baſt.* Serv. Æ. 2. 225. zegt dat d'Ouden dus de plaats noemden daar zy hunne handen wieſchen eer ze ter Tempel ingingen.

DELUCTŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī cum aliquo. Plaut. P. 1. 1. 4. *Worſtelen, ſtrijden, vechten, met iemand worſtelen, tegens iemand vechten.*

DELŪDĬFĬCO, āvī, ātūm, ārĕ. Plaut. R. 1. 2. 59. *Beſpotten.*

DELŪDĬFĬCŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī. acc. Plaut. Moſt. 4. 3. 41. *Iemand beſpotten, uytlagchen, opligten, bedriegen, foppen, met iemand de ſpot*, of *den draak ſteeken, iemand voor de zot houden, met iemand gekken*, of *de gek ſcheeren, iemand een part*, of *poets ſpeelen.* Taubmannus leeſt Te ludificatus.

DELŪDO, ĭs, lūſī, lūſūm, lūdĕrĕ. Cic. S. R. 9. *Met iemand ſpotten*, of *gekken, iemand opligten, bedriegen, bedotten, een poets ſpeelen, uytlagchen, uytjouwen, foppen, met iemand de gek*, of *den draak ſteeken.*

Te ego deludam contra luſorem meum. Plaut. Am. 2. 2. 62. *Ik zal u, die my zoekt te bedriegen, wel knippen*, of *wel betaalen.*

Dolis deludere aliquem. Ter. And. 3. 4. 4. *Iemand bedriegen.*

(Deludere. Varr. *by* Plin. H. 36. 27. *Ophouden te ſpeelen*, of *uyt 't ſpeelen ſcheyden.* Dit is een woord der ſchermvechters, als Varro ons leert in de aangetrokke plaatze.)

DELUMBĀTŬS, ă, ūm. *Gezwikt, ingedrukt, die de lendenen geknikt*, of *gebroken zijn, zwak van lendenen.*

Delumbatæ radices. Plin. H. 19. 6. *Gedrukte, vertreede, afgeſneede*, of *geknotte boomwortelen*, op dat ze niet lang zouden worden, maar in de dikte groeijen.

Curva lacunaria ad circinum delumbata. Vitruv. 6. 5. *Flauwe*, of *vlakke verwulfzels, zolderingen naar de paſſer verwulft.*

DELUMBĬS, ĭs. m. & f. bĕ, ĭs. n. Plin. H. 1. 33. *Gezwikt, die de lendenen ingedrukt*, of *gebroken zijn, zwak van lendenen.*

Delumbis. Perſ. 1. 104. *Laf, verwijft.*

DELUMBO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 28. 4. *Laaten zwikken, de lendenen breeken.*

Delumbare ſententias. Cic. Or. 69. *De gedachten ontzenuwen, de gevoelens verzwakken*, of *krachteloos maaken.*

DELŬO, ĭs, ŭĕrĕ. acc. Cato R. R. 116. *Afwaſſchen, met water reynigen, ſchoonmaaken, afſpoelen, uytwiſſchen.* Zommige leezen Diluere.

(Deluere. *Afſpoelen, verdrijven.*

Si quid in eo vel triſtitiæ, vel verecundiæ fuerit, deluamus. Gell. 15. 2. *Indien wy bedroeft*, of *beſchaamt zijn, laat ons die droefheyd*, of *beſchaamtheyd verdrijven.*)

DELŪSŬS, ă, ūm. Ovid. M. 8. 826. *Bedrogen, bedot, gefopt, om den tuyn geleyd, opgeligt.*

DELŪTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Cato R. R. 129. *Plaeſteren, met leem*, of *vloerplaaſter beſtrijken.*

DEMA. DEME.

DĒMĂDĔO, ēs, mădŭī, mădērĕ. Ovid. Tr. 5. 4. 40. *Heel nat*, of *vochtig zijn, nat gemaakt zijn, doorweykt*, of *van 't water doortrokken zijn.*

DĒMĂDESCO, ĭs, mădŭī, mădēſcĕrĕ. *Door nat worden.*

(Hæc eodem vaſe coquuntur, donec de-

madeſ-

madeſcant. Scrib. Larg. 18. 73. *Deze worden in 't zelve vat gekookt, tot dat ze doorweykt, of doortrokken zyn.* Zie nochtans Barth. Adv. 40. 4.)

‡ DEMAGIS. adv. Lucil. *by* Non. 2. 229. *Veel meer, meer ter, zeer veel meer, rijkelyk, ongelijk meer.* (d'Ouden hebben 't ook voor *weyniger*, of *minder* gebruykt, naar 't zeggen van Feſtus.) [Fuſter. Suppl. p. 86. verwilt met beteekeniſſe van diergelyke adv. rbia, dat men Nonius moet meer gelooven dan Feſtus.]

DEMANDATUS, a, um. Suet. Calig. 41. *Aanbevolen, overgegeeven.*

DEMANDO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Geeven, overgeeven, opleggen, aanbetrouwen, beveelen, belasten, gebieden, aanbeveelen; laft, of volle magt geeven.*

Demandare alicui curam alicujus rei, *of* aliquid curæ alicujus. Liv. 5. 27. *Iemand de zorge van een zaak aanbeveelen; iemand een zaak aanbetrouwen, of overgeeven; iets aan iemands zorge bevoelen laten.*

Vicem noſtram alicui demandare. Suet. C. 41. *Onze plaats aan een ander overgeeven; een ander laaten in onze plaats treden; een ander zich in onze plaats laaten ſtellen*, of *onze zaaken laaten waarneemen.*

DEMANO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Gell. 17. 11. *Afdruypen, verſpreyden.* Zie ook Dimano.

DEMARCHUS, i. m. Plaut. Curc. 2. 3. 7. *Een Gemeensman, Beſchutsheer*, of *Voorſtander des volks.*

(DEMEACULUM, i. n. Apul. M. 6. 174. *Afirede, trap om af te gaan.* Een woord van de latere eeuw.)

DEMEMINI. Jubet mortis dememiniſſe Deus. Mart. 2. 59. 4. *God gebied u de dood te vergeeten.* Het is zekerder te leezen, Te meminiſſe, *dat gy aan de dood gedenkt.*

DEMENS, ēntis. omn. gen. Cic. Off. 1. 24. *Zot, gek, onzinnig, uytzinnig, krankzinnig, zinneloos, dol, razende, buyten zijn zinnen, dwaas, van zijn verſtand beroofd, onbedagt.* De compar. *Dementior* ſtaat by Cic. Piſ. 20. en de ſuperl. *Dementiſſimus* by Cic. Ar. 26.

Adeone eſt demens? Ter. And. 3. 1. 11. *Is hy zoo dwaas?*

DEMENS, ēntis. part. Zie Demo.

DEMENSUM, i. n. Ter. Ph. 1. 1. 9. *Het maandelijk onderhoud*, of *randzoen, de maandelijke leeftocht van een ſlaaf.* d'Ouden gaven hunne ſlaven vier maaten koren alle maand. [na 't zeggen van Donatus over Terentius. Maar hy miſt, indien hy dat geſchreven heeft. *Zy gaven hen vyf maaten ter maand.* Zie Sen. E. 80. Sall. Fr. 184.]

DEMENSUS, a, ūm. Cic. Or. 12. *Gemeeten, afgemeeten.*

Demenſus cibus. Plaut. St. 1. 2. 3. *De maandelijke leeftocht, 't maandelijke onderhoud*, of *randzoen van een ſlaaf.*

DEMENTER. adv. Cic. C. 3. 9. *Zottelijk, uytzinniglijk, uytſporiglijk, dwaaslijk, als een gek.* (De ſuperl. *Dementiſſime* ſtaat by Sen. B. 4. 27.)

DEMENTIA, æ. f. Ter. Ad. 4. 7. 40. Cic. C. 4. 10. *Zotheyd, zottigheyd, gekheyd, onbedachtzaamheyd, dwaasheyd, krankzinnigheyd, onzinnigheyd, dolheyd, uytſporigheyd.*

‡ DEMENTIO, is, īrĕ. Lucret. 3. 465. *Aan 't mymeren raaken, beginnen te raaskallen*, of *te ſuffen, uytzinnig, dol, razende, dwaas*, of *gek worden.*

(DEMEO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Apul. M. 10. 254. *Afdaalen, van boven nederdaalen.* Dit woord is van de latere eeuw.)

DEMEREO, ēs, mĕrŭī, mĕrĭtūm, mĕrērĕ. *Verdienen, winnen, waardig zijn.*

Demerere mercedem. Plaut. Pſ. 4. 7. 90. *Een belooning*, of *vergelding verdienen, waardig zijn, bekomen, verkrijgen.* Pecuniam. Gell. 1. 8. *Geld winnen.*

Demerere beneficio aliquem. Liv. 3. 18. *Iemand door een weldaad verplichten.* Cultu Deos. Ovid. Liv. 132. *Zich de gunſt der Goden waardig maaken.*

Crimine te potui demeruiſſe meo. Ovid. Her. 2. 28. *Mijn misdaad moeſt my by u bemint maaken, moeſt by u voor een verdienſtig werk gelden*, of *worden aangezien; ik behoorde u door mijn misdaad vermurwt, gewonnen*, of *verzoent te hebben.*

Demerere ſibi aliquem aliqua re. Suet. A. 8. *Iemands gunſt ergens door winnen, iemands hert, vriendſchap*, of *genegentheyd ergens door inwinnen, verwerven, bekomen, tot zich trekken.*

DEMEREOR, ēris, mĕrĭtūs ſūm, mĕrērī aliquem. Quintil. I. O. Præf. 1. *Iemands gunſt*, of *genegentheyd winnen.*

DEMERGO, ĭs, mērſī, mērſūm, mĕrgĕrĕ. acc. *In 't water dompelen, duuwen, of plompen; te grond doen gaan, laaten zinken, in de grond booren*, van een ſchip ſpreekende.

Demergere in aqua caput. Cic. D. 1. 8. *Het hoofd onderhaalen, onder 't water haalen, duyken*, of *dompelen.*

Demergere naves. Plin. II. 31. 2. [Curt. 4. 4. 9.] *De ſcheepen in de grond booren, in de grond ſchieten, te grond doen gaan, aan 't zinken*, of *in de grond helpen.*

Filiam Numitoris in perpetuam virginitatem demerſit. Juſt. 4. 3. 2. *Hy heeft de dochter van Numitor tot een altoosduurende maagdom verwezen.*

Fortuna, quem extulit, ſæpe demergit. Nep. Dion. 6. *Het wiſſelot helpt dikwils in de grond die het verheven had; ſtort menigmaal dien in de grootſte ongevallen, die het ten top van 't geluk had opgevoert; werpt dikwils iemand, dien het begunſtigt heeft, in een afgrond van ongelukken.*

DEMERITUS, a, ūm. *Verdient.*

Demeritas alicui dare lætitias. Plaut. Pſeud. 2. 4. 14. *Iemand een welverdiende blijdſchap verwekken.*

(DEMERSIO, ōnĭs. f. Macrob. S. Sc. 1. 12. *Een onderduykinge, onderdompeling, verberging.*)

DEMERSUS, a, ūm. *Te grond gegaan, verdronken, van 't water overſtelpt, verſmoort, gezonken, in 't water gedompelt, geſlooten*, of *geduuwt.*

Demerſus in aqua. Cic. Fin. 3. 14. *In 't water verſmoort*, of *verdronken, in 't water gedompelt, gezonken, enz.*

Patriam demerſam extuli. Cic. Syll. 31. *Ik heb het vaderland uyt de nood gered.*

Domus excidio demerſa. Hor. O. 3. 16. 13. *Een verwoeſt huys.*

* Demerſus ære alieno. Liv. 2. 28. *Een die diep in ſchulden ſteekt*, of *die in ſchulden zit geſmoort, die veel ſchuldig is;* boertende zegt men, *die Duytſchen en Waalen ſchuldig is, die tot d'ooren toe in ſchulden ſteekt.*

Demerſæ opibus leges. Cic. Off. 2. 7. *Wetten die door 't geld zijn te grond gegaan, vergaan, vernietigt, verkracht, verbroken*, of *in ongebruyk geraakt.*

Animus demerſus in terram. Cic. S. 21. *Een gemoed dat in d'aarde begraeven, of diep gewortelt is, dat aan d'aarde kleeft, of verſlaaft is, dat heel aardſchgezint, of tot aardſche dingen genegen is.*

(DEMERSUS, ūs. m. Gravia ſunt demerſui. Apul. Apol. 287. *Zwaare dingen moeten zinken*, of *te grond gaan.*)

DEMESSUS, a, ūm. *Afgeplukt, afgemaayd.*

Flos demeſſus pollice virgineo. Virg. Æ. 11. 68. *Een bloem door de hand van een maagd afgeplukt.*

Demeſſæ ſegetes. Tac. An. 14. 24. *Afgemaayde graanen.*

DEMETATUS, a, ūm. Cic. N. D. 2. 43. *Gemeeten, afgemeeten, afgepaſt, afgetrokken, geſchikt, geregelt.*

DEMETIOR, īrĭs, mēnſūs ſūm, mētīrī. Cic. Or. 43. *Meeten, afmeeten, afpaſſen, aftrekken.*

DEMETITUS, a, ūm. Cic. N. D. 2. 43. *Gemeeten, afgemeeten.* Zommige leezen Demetatus.

DEMETO, is, mēſſŭī, mēſſūm, mētĕrĕ. acc. Cic. N. D. 2. 43. *Maaijen, afmaaijen, plukken, afplukken, ſnijden, afſnijden.*

D E M I.

DEMIGRATIO, ōnĭs. f. Nep. Milt. 1. *Verhuyzing, vertrek, verwiſſeling*, of *verandering van woonplaats.*

DEMIGRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Verhuyzen, van huys*, of *woonplaats verwiſſelen*, of *veranderen.*

Demigrare de aliquo loco. Cæſ. B. G. 4. 19. *Ergens van daan vertrekken, uyt een plaats trekken, een plaats verlaten.* Ex aliquo loco in alium. Liv. 2. 9. *Van d'eene plaats naar d'andere vertrekken, ergens van daan trekken om elders te gaan woonen.*

(Demigrare alleen. Cic. T. Q. 1. 52.) Ex hominum vita demigrare. Cic. C. R. 10. *Uyt het leven*, of *uyt deze wereld*

Digitized by Google

reld ſcheyden, verhuyzen, of *vertrekken, overlijden, ſterven.*

Demigrare de ſtatu ſuo. Cic. Att. 4. 16. *Van ſtaat veranderen, zijn ſtaat verlaaten.*

Demigrare ab improbis. Cic. Par. 2. *Zich van de godloozen afzonderen,* of *affcheyden, 't gezelſchap der godloozen verlaaten, myden,* of *ſchuuwen.*

[DEMĬNŬO, ĭs, ĕrĕ. Cic. Her. 4. 38. *Verminderen, verkleynen, kleynder maaken.*

Deminui auxilio. Cic. Haruſp. 19. *Van hulp verſteeken worden.*

DEMĬNŪTĬO, ōnĭs. f. Cic. F. 4. 5. *Vermindering, verkleyning.*

Deminutio capitis. Cic. B. C. 2. 32. *Verandering, verwiſſeling van ſtaat.*]

DEMĪRŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī. Cic. F. 7. 27. *Zich verwonderen, zeer verwondert ſtaan,* of *zijn, in verwondering opgetrokken zijn, verbaaſt ſtaan.*

Demirari aliquid. Ter. H. 2. 3. 121. Cic. Att. 14. 14. *Ergens over verwondert ſtaan, iets met verwondering aanzien,* of *beſchouwen.*

(Demirari. *Niet weten, onwetende,* of *onkundig zijn.* Onwetenheyd baart verwondering, ook naar 't zeggen van Donatus over 't volgende voorbeeld.

Quid mihi dicent, aut quam cauſam reperient, demiror. Ter. Ph. 2. 1. 5. *Ik weet niet wat zy tegens my zeggen zullen,* of *wat reden zy bedenken zullen.*)

DEMISSĒ. adv. Ovid. Tr. 3. 4. 23. *Laag, digt by de vloer,* of *d'aarde, om laag, beneden.* De compar. *Demiſſius* ſtaat by Ovid. Tr. 3. 4. 23. en de ſuperl. *Demiſſiſſime* by Cæſ. B. C. 1. 84.

• Demiſſe. Cic. Dom. 35. *Met een laffe, magere, zeer gemeene,* of *ſlechte ſtijl,* of *zwier, onaardiglijk.*

Demiſſe. Cic. T. Q. 5. 8. *Ootmoediglijk, nedrig, onderdaniglijk, met onderwerping.*

DEMISSĬO, ōnĭs. f. Vitruv. 5. 10. *Neêrlating, neêrklopping, neêrdrukking, neêrduuwing, het neêrlaaten, aflaaten,* of *'t laaten zinken van iets.*

Demiſſio animi. Cic. T. Q. 3. 7. *Kleynmoedigheyd, kleynhertigheyd, neêrſlagtigheyd, verſlagentheyd, verlegentheyd; onderdanigheyd, ootmoedigheyd, nedrigheyd.*

DEMISSŪS, ă, ŭm. Cic. Clu. 21. *Gedaalt, neêrgelaaten, gezonken, ingezonken, ingevallen, gezakt, ingezakt, neêrgeworpen, neêrgeſlagen, neêrgeduwt.* De compar. *Demiſſior* ſtaat by Liv. 4. 44.

Demiſſis humeris virgo. Ter. E. 2. 3. 22. *Een maagd, laag van ſchouderen, van een langen hals.*

Demiſſus locus. Cæſ. B. G. 7. 72. *Een laage, holle,* of *diepe plaats.*

Demiſſa voce loqui. Virg. Æ. 3. 320. *Stil,* of *zoetjes ſpreeken, ſpreeken zonder geluyd te geeven, met een zachte ſtem ſpreeken.*

Vultum demiſſa profatur. Virg. Æ. 1. 565. *Zy ſpreekt met hangenden hoofde, zy ſpreekt beſchaamt en verlegen zijnde.*

Demiſſo capite deceſſit. Cic. Clu. 21. *Zy is met een hangend hoofd, met een beſchaamt aangezicht,* of *beſchaamde kaaken wechgegaan.*

Homo demiſſis labiis. Ter. E. 2. 3. 44. *Een menſch met neêrhangende lippen.*

Demiſſus animus. Cic. Front. 11. *Kleynmoedigheyd, laſhartigheyd, blooheyd, een laag, laf,* of *neêrſlagtig gemoed.*

Demiſſus homo. Hor. S. 1. 3. 57. *Een man van een laage verdieping, van een kleyn verſtand, van een gering oordeel.* Boertende zegt men, *een onnoozelen bloed, een goede ſul,* of *goede ſlokkert.*

Demiſſis tunicis ambulare. Hor. S. 1. 2. 25. *Luy en lekkerlijk leeven, een verwijft en welluſtig leven leyden,* vermits het by de Romeynen niet dan aan de vrouwen geoorloft was, een tabbaard die tot op de hielen hing te draagen. Zie Plaut. Pœn. 5. 5. 34.

[Demiſſis manibus fugere. Plaut. E. 3. 4. 16. Pſ. 3. 2. 55. *Met hangende handen,* dat is, *zeer ſchielijk vlugten.* Die ſchielijk loopen, of vlugten, pleegen de handen uyt te ſtrekken, te laaten hangen, en te zwaaijen.]

Demiſſum genus ab Ænea. Hor. S. 2. 5. 63. *Een geſlacht van Æneas afkomſtig.*

DEMĬTĬGO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Att. 1. 13. *Verzachten, verzoeten, ſtillen, vermarwen, bevredigen, te vrede ſtellen.*

DEMITTO, ĭs, miſī, miſſūm, mittĕrĕ. acc. *Zenden, afzenden, neêrlaaten, aflaaten, laaten daalen, om laag werpen,* of *ſtooten, laaten zakken.*

Demittere aliquem in carcerem. Liv. 34. 44. *Iemand in een laage gevangeniſſe werpen.*

• In eum caſum me fortuna demiſit. Cic. F. 10. 8. *'t Wiſſellot heeft my in dit ongeval geſmeten,* of *geſtort, in dit gevaar,* of *tot dit ongeval gebragt, in deze ramp ingewikkelt.*

Se in res turbulentiſſimas demittere. Cic. F. 9. 1. *Zich in de grootſte moeijelijkheden, onruſt,* of *omſlag ſteeken,* of *inlaaten; zich in de moeijelijkſte, verwardſte,* of *gevaarlijkſte zaaken inwikkelen.*

Demittere ſe in cauſam. Cic. Att. 7. 12. *Zich in een zaake inlaaten.*

Demittere caput. Cic. de Or. 2. 66. *Het hoofd buygen, laaten hangen,* of *laaten zakken.* Se ad aurem alicujus. Cic. V. 2. 30. *Zich naar iemand,* of *naar iemands oor toebuygen om hem te ſpreeken.* Se in aquam. Celſ. 1. 3. *In 't water gaan,* of *ſpringen, zich te water begeeven.*

Machinationibus aliquid in flumen demittere. Cæſ. B. G. 4. 17. *Iets met een kraan,* of *ander werktuyg in 't water aflaaten,* of *neêrlaaten.*

Demittere animum. Cic. T. Q. 4. 6. Fin. 5. 15. *Den moed laaten vallen, zinken,* of *zakken, den moed verliezen,* of *verloren geeven, kleynmoedig worden.*

Demittere animum ad miſericordiam. Cic. I. R. 1. 55. *Naar de barmhertige kant hellen,* of *overhellen, het gemoed tot medoogentheyd neygen, medelijdend,* of *medwarig zijn, tot barmhertigheyd bewogen worden.*

Demittere librum. Colum. 5. 6. *De baſt,* of *ſchors afwerpen,* of *verliezen,* van boomen ſpreekende.

Jugum montis paulatim demittit ſe ad planiora. Curt. 5. 4. *De afhaugende top van den berg word allengskens tot een vlakte.*

DEMĬŪRGŬS, ī. m. Liv. 38. 30. *Een voornaam Staatsbediennaar by de Grieken, die alles aan 't volk voorſtong.* Gelyk by ons de *Penſionariſſen,* en in Engeland de *Spreker van 't Parlement.*

D E M O.

DĒMO, ĭs, dēmsī, dēmtūm, dēmĕrĕ. acc. *Wechnemen, afneemen, berooven, ontblooten, beneemen, ontneemen, aftrekken, affnijden, afknijpen, afrukken.*

Demere aliquid de ſtipendio militum. Liv. 7. 41. *Iets van de leving,* of *bezolding van 't krijgsvolk afkorten, aftrekken,* of *verminderen.* De cibo. Plaut. Aſ. 3. 3. 116. Cibo. Celſ. 1. 3. of Ex cibo. Celſ. 6. 6. *Iets van 't voedzel affnijden, de koſt,* of *ſpijze beſnoeijen.*

Demere alicui curam. Liv. 31. 25. Sollicitudinem. Cic. Att. 11. 15. Metum. Ter. Ad. 4. 7. 18. Moleſtiam. Ter. Ad. 5. 3. 23. *Iemand van zorge, kommer, vrees, moeyte bevrijden, ontheffen,* of *verloſſen.*

† Nubem deme ſupercilio. Hor. E. 1. 18. 94. *Zie zoo zuur niet meer, toon wat blijder gelaat, maak u wat vrolijker,* of *ſtel u wat blijder aan.*

DEMŎLĬŎR, īrĭs, ītŭs ſūm, īrī. acc. Cic. T. 4. *Afwerpen, omver ſmijten,* of *overhoop werpen, neêrwerpen, verbreeken, ſlechten, afbreeken, omver haalen, neêrvellen, verderven, verwoeſten,* van een gebouw, enz. ſpreekende.

• Demoliri jus. Liv. 34. 3. *Het recht verbreeken, ſchenden, verkeeren, verkrachten, kreuken, onder de voeten treeden, te niet doen.*

De ſe culpam aliquam demoliri. Plaut. B. 3. 1. 16. *Zich van een misdaad zuyveren,* of *rechtvaardigen, zich onſchuldig aan een misdaad toonen, zich verſchoonen,* of *ontſchuldigen.*

DEMŎLĪTĬO, ōnĭs. f. Cic. V. 4. 49. *Omkeering, vernieling, verdelging, ſlegting, afbreking, neêrwerping, neêrvelling, overhoop werping.*

DEMŎLĪTŌR, ōrĭs. m. Vitruv. 10. 19. Zie boven in Corvus.

DEMŎLĪTŪS, ă, ŭm. Ulp. D. 7. 4. 10. *Geſlegt, afgebroken, omgekeert, neêrgeworpen, omver gehaalt, neêrgevelt, overhoop,* of *omver geworpen, verdelgt, verwoeſt, vernielt.*

DEMONSTRĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. I. R. 1. 9. *Een betoog, een klaar, blijkbaar,* of *wiskonſtig bewijs; een aanwijzing, aantooning,* of *betooging van een zaak.*

Eſt ejus rei hæc demonſtratio. Vitruv. 9. 1. *Dat word dus betoogt, dat is d'aantooning, 't bewijs,* of *de betoging van*

Digitized by Google

van die zaak.

DEMONSTRATIVUS, a, um. Cic. I. R. 1. 5. *Betooglijk, betoogbaar, klaar, baarblijkelijk, bewijslijk, openbaar, 't geen betoogt, of wiskonſtig kan bewezen worden.*

DEMONSTRATOR, ōris. m. Cic. de Or. 2. 86. *Betooger, een die iets betoogt, klaar bewijſt, of wiskonſtig aantoont.*

DEMONSTRATUS, a, um. Cic. D. 1. 10. *Betoogt, klaarlijk, of wiskonſtig bewezen, of aangetoont.*

DEMONSTRO, ās, āvi, ātum, āre. acc. Ter. H. 4. 4. 9. Cic. F. 3. 4. *Betoogen, aantoonen, klaarlijk aanwijzen, of bewijzen, ergens van overreeden, of overtuygen; iets opentlijk betoonen, klaarlijk ontvouwen, verklaaren, of uytleggen*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Demonſtrare aliquid alicui. Pompon. D. 1. 2. 2. *Iemand iets betoogen, aantoonen, klaarlijk aanwijzen*, of *doen blijken.*

Digito demonſtrare. Cic. Somn. Sc. 8. *Iets met den vinger aanwijzen.*

(Demonſtrare rem. Cic. de Or. 1. 31. *Een zaak vertellen*, of *verhaalen.*)

DEMORATUS, a, um. Gell. 19. 8. *Opgehouden, belet.*

DEMORDEO, ēs, mordi, morſum, mordēre Plin. H. 28. 4. *Bijten, afbijten, toebijten, toehappen, met de tanden vatten dat 'er de ſtukken aan blijven hangen.*

DEMORIOR, ěris, mortuus ſum, mori. Cic. V. 2. 50. *Sterven.*

Demori aliquem. Plaut. M. G. 4. 1. 23. *Van liefde tot iemand ſterven, doodelijk verlieft op iemand zijn.*

DEMOROR, āris, ātus ſum, āri. Plaut. E. 3. 2. 40. *Blijven, verblijven, toeven, vertoeven, zich ophouden, ſtil ſtaan, achter blijven, uytblijven, wachten, verbeyden.*

Demorari aliquem. Cic. de Or. 2. 58. *Iemand ophouden, laaten wachten, doen blijven*, of *doen vertoeven.*

Demorari aliquid. Virg. Æ. 10. 30. *Ergens naar wachten, iets verwachten*, of *wachten.*

DEMORSUS, a, um. Perſ. 1. 106. *Afgebeten, gebeten, afgehapt, met de tanden afgerukt*, of *afgekauwt, geknaagt, afgeknaagt.*

DEMORTUUS, a, um. Cic. V. 2. 50. *Dood, geſtorven, overleden, ter zielen gevaaren.*

Vitis demortua. Colum. 3. 6. *Een doode, verſtorvene, of verdorve wijnſtok.*

DEMOTUS, a, um. Cic. Cæc. 17. *Weggenomen, verzet, van zijn plaats genomen*, of *gezet, verplaatſt, verlegt.*

Amnis ſolito alveo demotus. Tac. An. 1. 79. *Een ſtroom die verlegt is.*

DEMOVEO, ēs, movi, motum, movēre acc. *Iets verzetten, verleggen, verplaatzen, van zijn plaats zetten, ergens van daan neemen, wechdoen.*

Ne oculos a meis oculis quoquam demoveas tuos. Ter. Ad. 2. 1. 16. *Trek*, of *wend uwe oogen van de mijne niet af; hou altijd uwe oogen op my geveſtigt, zonder elders heen te zien.*

(Demovere aliquem præfectura aliqua. Tac. An. 13. 20. *Iemand afzetten*, of *van zijn ampt zetten.*) Provincia. Tac. An. 2. 43. *Iemand uyt een landſchap zetten, uyt een wingewest bannen*, of *jaagen.* Hoſtem gradu. Liv. 6. 32. *Den vyand 't veld doen ruymen, op de vlucht jaagen*, of *drijven, aan 't deynzen brengen.*

Demovere aliquem in inſulam. Tac. A. 6. 30. *Iemand op een eyland bannen.*

Demovere Ducem. Tac. An. 2. 56. *Een Hoofdman*, of *Overſte afzetten.* Boertende zegt men, *een ſchop onder zijn gat geeven.*

Demovere aliquem de ſententia. Plaut. P. 3. 1. 46. *Iemand van gevoelen*, of *gedachten doen veranderen, tot andere gedachten*, of *gevoelens brengen*, Aliquem cura rerum. Tac. An. 13. 14. *Iemand uyt de regeering zetten, 't bewind van Staatszaaken ontneemen; zijn kuſſen t' huys zenden.* De laatſte ſpreekwyze is boertachtig.

D E M T.

DEMTIO, ōnis. f. Varr. L. L. 4. 1. *Vermindering, aftrekking, korting, afſnoeying.*

DEMTUS, a, um. *Afgetrokken, afgenomen, verkort, afgeſnoeyt, vermindert, uytgezondert.*

Fine demto. Ovid. Her. 1. 50. *Eyndeloos, zonder eynde, oneyndig, voor altijd*, of *voor altoos, in der eeuwigheyd.*

Demta æternitate. Cic. Fin. 2. 27. *d'Eeuwigheyd uytgenomen, ter zijden geſtelt*, of *uytgezondert; behalven d'eeuwigheyd; geſtelt dat 'er geen eeuwigheyd was; zonder eeuwigheyd te rekenen*, of *te tellen.*

D E M U.

DEMUGIO, is, ivi, itum, ire. *Loeijen, bulken.* Men vind van dit woord niet anders in Ovidius dan Demugitus.

DEMUGITUS, a, um. Demugitæ paludes. Ovid. M. 11. 375. *Moeraſſen met geloey vervult, die van 't geloey der beeſten weergalmen.*

DEMULCEO, ēs, mulſi, mulſum, mulcēre. acc. Liv. 9. 16. *Streelen, met de hand zagtjes ſtreelen, zagtjes handelen.*

Caput alicui demulcere. Ter. H. 4. 5. 14. *Iemand over het hoofd ſtreelen, 't hoofd zagtjes wrijven; iemand vleijen, troetelen.*

DEMUM. adv. Cic. T. Q. 5. 37. *Eyndelijk, ten laatſten*, of *ten leſten, nu eerſt.*

Demum. Feſtus. *Alleenlijk, bovenal, byzonderlijk, voornaamentlijk, eeniglijk.*

Ea demum magna voluptas eſt. Cic. in Sall 1. *'t Is een van de grootſte vermakelijkheden*, of *'t is 't grootſte*, of *'t eenigſte vermaak des werelds, dat is eerſt*, of *voornaamentlijk een groot vermaak.*

Nunc demum venis? Ter. Ad. 2. 2. 25. *Komt gy nu eerſt?*

(Noſtra utilitas demum ſpectanda eſt. Plin. E. 10. 33. *Wy moeten alleenlijk op ons voordeel zien.*

Demum. Feſtus. *Daar na.*

Oculi demum rurſum hebeſcebant. Suet. Tib. 68. *Daar na wierden hem d'oogen wederom donker.*)

DEMURMURO, ās, āvi, ātum, āre. Ovid. M. 14. 58. *Mompelen, morren, binnen 's monds*, of *tuſſchen de tanden mompelen*, of *preutelen, moppen.*

(DEMUTABILIS, is. m. & f. le, is. n. *Veranderlyk, wiſſelbaar.*

Non demutabilis unquam eſt Deus. Prud. Apoth. 276. *Godt is nooyt veranderlyk.*

DEMUTATIO, ōnis. f. Plin. H. 28. 8. *Verandering, verwiſſeling.* Men leeſt ook Mutatio in dezen Schryver.

DEMUTILO, ās, āvi, ātum, āre. acc. Colum. Arb. 11. *Afhouwen, afhakken, afſnoeijen, afſnijden, knotten, wechneemen*, voornamentlyk van takken van boomen die te veel, *of* te weeldrig lot ſchieten ſpreekende.

DEMUTO, ās, āvi, ātum, āre. acc. *Veranderen, doen veranderen, verwiſſelen.*

Demutant mores ingenium. Plaut. Trin. 1. 2. 36. *De gewoonte word tot een tweede natuur, verandert d'aangeboren aardt*, of *natuur.*

Demutare placitum. Tac. An. 4. 16. *Van meening, van gedachten*, of *van gevoelen veranderen.* Animum de fide. Plaut. Trin. 4. 4. 19. *Ontrouw worden, zijn trouw ſchenden, zijn woord breeken.*

Non demutabo. Plaut. Pſ. 1. 5. 142. *Ik zal niet van gedachten veranderen, ik zal 'er niet van afgaan, ik zal 'er by blijven*, of *by volharden.*

D E N A.

DENARIUS, a, um. Plin. H. 31. 6. *Van tien, dat tienen begrijpt*, of *behelſt.*

Denarius numerus. Varr. L. L. 4. 36. *Een tiengetal, een getal van tienen.*

Denarius. Vitruv. 8. 7. Plin. H. 31. 6. *Van tien duym in 't vierkant, in zijn lengte, breedte, dikte, en hoogte.*

Denarius alleen. Cic. V. 2. 55. Varr. L. L. 4. 36. *en* Denarius nummus. Liv. 8. 11. *Een penning, een Roomſch ſtuk gelds van tien koperſtukken*, of *tien aſſen.* Na onze munt een ſchelling.

Ad denarium ſolvere. Cic. P. Q. 4. *Tot den laatſten penning*, of *tot een penning toe betaalen.*

Exigere denarium ab aliquo in ſingulas amphoras vini. Cic. Font. 5. *Iemand een penning voor elke vleſch wijn afvorderen, eyſchen*, of *laaten betaalen.*

Mille denarium. Varr. L. L. 7. 38. *Duyzend*, of *duzend penningen.* Deze Schryver zegt, dat men ten zynen tyde dus ſprak, en niet Mille denariorum.

DENARRO, ās, āvi, ātum, āre aliquid alicui. Ter. Ph. 5. 7. 51. Hor. S. 2. 3. 315. *Iemand iets net en in 't breede vertellen, verhaalen, zeggen, uytleggen, iemand ergens een verhaal, verſlag*, of *d'uytleg van doen.*

DENASCOR, ěris, nātus ſum, naſci.

Van-

Digitized by Google

Varr. L. L. 4. 10. *Sterven*, *overlijden*.
Quæ nata ſunt, ea omnia denaſci ajunt. Caſſ. Hem. *by* Non. 2. 257. *Men zegt*, *dat al het geene geboren is*, *ſterft*.

DĒNĀSO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *De neus afſnijden*.
Os tibi denaſabit mordicus. Plaut. Capt. 3. 4. 73. *Hy zal u de neus afbijten*, of *met de tanden de neus afrukken*.

DĒNĀTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Hor. O. 3. 7. 28. *Zwemmen*, *voortzwemmen*, *van d'eene plaats naar d'andere zwemmen*.

D E N D. D E N E.

DĒNDRĀCHĀTES, æ. m. Plin. H. 37. 10. Δενδραχάτης. *Zekere Agaatſteen*, waar in men een kleyn boomtje verbeeld ziet.

DĒNĒGO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Lochenen*, *ontkennen*, *beneenen*, *van neen verzekeren*.
Denegat facta quæ tu facta dicis. Plaut. Am. 2. 2. 220. *Hy loechent het ſtuk daar gy hem meê beſchuldigt*, of *beticht*; *hy betuygt onſchuldig te zijn aan 't geene gy hem te laſt legt*; *hy ontkent alles wat gy zegt dat hy gedaan heeft*.
Denegare aliquid alicui. Cic. Fl. 2. Ter. And. 1. 5. 6. *Iemand iets weygeren*, *ontzeggen*, *afſlaan*, *niet toeſtaan*, *niet willen geeven*.
Denegare aliquid. Cic. A. 11. 8. *Iets lochenen*, *ontkennen*, *niet toeſtaan*, of *niet toeſtemmen*.
Occupatio onus impoſitum denegat. Cic. F. 5. 12. *Mijne bezigheyd laat my niet toe*, of *belet my uyt te voeren 't geen my belaſt was*.

D E N I.

DĒNĪ, æ, ā. Curt. 6. 8. 19. *Tien*.
Uxores habent deni inter ſe communes. Cæſ. B. G. 5. 14. *Van tien tot tien hebben ze gemeene vrouwen onder hen*, *elk tiental heeft een gemeene vrouw*.
Ter denæ naves. Virg. Æ. 10. 213. *Dertig ſcheepen*.

DĒNĪCĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Denicales Feriæ. Cic. L. L. 2. 22. Colum. 2. 22. *De vierdagen die d'Ouden beſteedden om zich te reynigen en hunne dooden te beweenen*, voornamentlyk hunne ouders, vrienden, erfgenamen, ſchuldenaars, enz.

DĒNĬGRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Plin. H. 23. 5. Varr. R. R. 1. 55. *Zwarten*, *zwart maaken*.

DĒNĬQUĔ. adv. Cic. Fin. 5. 3. Ter. H. 1. 1. 17. *Eyndelijk*, *ten laatſten*, of *ten leſten*.
(Denique. Curt. 6. 10. *Op dat ik veel kortelijk zegge*, *op dat ik 't een in plaats van veelen zegge*.
Denique word by Flor. 1. 16. 3. gebruykt, of 'er ſchoon niets is voorgegaan.)

D E N O.

DĒNŌMĬNĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Her. 4. 32. *Afneeming*, *benaming*, *overneming*, *naamwiſſeling*. Een ſpreekwys der Redenrykkonſt.

DĒNŌMĬNĀTŪS, ă, ūm. Hor. O. 3. 17. 3. *Genoemt*, *benaamt*. Multa ſunt Latine non denominata. Quintil. I. O. 8. 2. *Daar zijn veele dingen die in 't Latijn geen naam hebben*, *die in 't Latijn niet genoemt zijn*.

DĒNŌMĬNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Her. 4. 32. *Noemen*, *benoemen*, *benaamen*, *een naam geeven*.

DĒNŌRMĀTŪS, ă, ūm. Auct. de Limit. ap. Goeſ. p. 252. *Lijnrecht*.

DĒNŌRMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Iets ontcieren*, *zijn welſtand beneemen*, *een quaade ſtant geeven*, *wanſchikkelijk*, *oncierlijk*, *ongelijk*, of *oneffen maaken*.
Angulus ille denormat agellum. Hor. S. 2. 6. 9. *Die hoek ontciert het ſtukje lands*; *doet dat land zijn welſtand verliezen*; *maakt dat land oncierlijk*, of *ongelijk*. Zommige leezen Deformat, en men vind dit woord nergens dan by dezen Dichter, en alleen in deze plaatze.

[DĒNŌTĀTĬO, ōnĭs. f. Quintil. D. 19. *Beriſpinge*. 't Verbum Denotare gebruykt Tertull. de Orat. 2. Macr. 5. 10. in den zelven zin.]

DĒNŌTĀTŪS, ă, ūm. *Aangeteykent*.
Res non habere denotatas. Cic. A. Q. 4. 18. *De zaaken niet aangeteykent hebben*.

DĒNŌTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 35. 17. Colum. 3. 15. *Tekenen*, *teykenen*, *merken*, *beduyden*, *opſchrijven*, *aanwijzen*, *betekenen*, *te kennen geeven*.

D E N S.

DĒNS, ēntĭs. m. *Een tand*.
Dentes adverſi. Cic. N. D. 2. 54. Primores. Plin. H. 11. 37. Celſ. 8. 1. *De voortanden*, of *voorſte tanden*. Genuini. Cic. N. D. 2. 54. Maxillares. Plin. H. 11. 37. Celſ. 8. 1. Molares. Juv. 13. 212. *De baktanden*, *maaltanden*, of *kiezen*, by zommige *tanden der wijsheyd* genaamt. Canini. Plin. H. 11. 37. Celſ. 8. 1. *De honds- of oogtanden*. Exeſi, ſcabri. Celſ. 7. 12. *Verrotte tanden*. Exerti. Plin. H. 11. 37. *Tanden die uytſtecken*, of *uyt den mond ſtaan*, *ſlagtanden*. Cavi. Plin. H. 23. 8. Concavi. Plin. H. 11. 37. *Holle tanden*. Tomici. Celſ. 8. 1. *De ſnijtanden*, *voortanden*, of *voorſte tanden*, vermids ze ſcherp zyn, en de ſpijze doorſnyden.
Dentes irritare. Celſ. 6. 9. *Tandpijn veroorzaaken*, *verwekken*. Circumpurgare. Celſ. 5. 28. *De tanden ſchoonmaaken*, of *reynigen*. Circumſcalpere. Plin. H. 20. 5. *of* Scalpere. Plin. H. 30. 4. *De tanden ontblooten*, of *afſchrappen*. Colluere. Plin. H. 21. 31. Lavare. Catull. 40. 14. *De tanden waſſchen*. Emere. Plin. H. 28. 8. Evellere. Plin. H. 30. 3. Celſ. 7. 12. Eximere. Celſ. 6. 9. *De tanden trekken*, of *uyttrekken*. Confirmare. Plin. H. 20. 50. *De tanden vaſtmaaken*, *vaſtzetten*. (Excutere a radicibus. Vitruv. 8. 3. *De tanden geheel*, of *tot de wortel doen uytvallen*.)
Dentes decidunt. Plin. H. 7. 16. Defluunt. Plin. H. 25. 11. Cadunt. Plin. H. 30. 3. *De tanden vallen uyt*. Labant. Celſ. 7. 12. *De tanden worden los*. Renaſcuntur. Plin. H. 11. 37. Recreſcunt. Plin. H. 11. 37. *De tanden groeijen weêr*, of *komen weêr uyt*.
• Dente maledico carpere aliquem. Cic. C. B. 26. Atro dente aliquem petere. Hor. Ep. 6. 15. Dente invido aliquem mordere. Hor. O. 4. 3. 16. Dente Theonino aliquem circumrodere. Hor. E. 1. 18. 82. *De tanden in iemands eer ſlaan*, *iemand ſchenden*, *iemands eer ſchenden*, *van iemand qualijk ſpreeken*, *iemand laſteren*, *iemands goeden naam ſchenden*.
Dentibus ſtridere. Celſ. 2. 6. *Op de tanden knarſſen*, *knarstanden*.
Albis dentibus deridere aliquem. Plaut. Epid. 3. 2. 48. *Iemand openlijk uytlagchen*.
Dens. Virg. Æ. 6. 3. *Tand*, *haak*, *hoek*, *kram*, *houwvaſt*, al dat dient om iets vaſt- of tegen te houden.
Dens aratri. Colum. 2. 4. Ovid. Am. 1. 15. 31. *De ploegkouter*, *het ploegyzer*.
† Dens. Virg. G. 2. 405. *Een zeyſſen*, of *ſikkel*, *een ſpade*, *een houweel*.
Dentes piſcium. Plin. H. 11. 37. *De viſchgraaten*, *de graaten van de viſch*.
Dens. Vitruv. 10. 14. *Tandwerk*, *getand werk*, dat op de kroonlyſt komt. Een woord der bouwkonſt.

DĒNSĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 31. 7. *Stolling*, *beſtalling*, *verdikking*, *ſtremming*.

DĒNSĀTŪS, ă, ūm. *Dicht*, *geſloten*, *verdikt*, *dik gemaakt*.
Denſatum ſolum. Liv. 32. 17. *Een deel*, of *dorſchvloer*, *een vaſt betreede*, of *geſtampte vloer*.
Denſati ordines. Liv. 30. 34. *Dichtgeſlote gelederen*.

DĒNSĒ. adv. *Dik*, *geſloten*, *dicht in malkanderen*. Zie Denſius, want men vind Denſe niet by eenige Schryvers.

DĒNSĒO, ēs, ērĕ. Lucret. 5. 492. *Verdikken*, *dik*, of *lijvig maaken*, *dik worden*, *ſtremmen*, *ſtollen*, *runnen*.
Denſeri lac non patitur hæc herba. Plin. H. 20. 14. *Dit kruyd belet het runnen*, of *'t ſtremmen van de melk*; *belet de melk te runnen*, of *te ſtremmen*; *houd de melk van 't zamenloopen*, *ſchiften*, of *hotten*.

DĒNSĬTĀS, ātĭs. f. Plin. H. 11. 3. *Dikte*, *dikkigheyd*, *dichtheyd*, *lijvigheyd*.

DĒNSĬŪS. adv. Plin. H. 16. 37. *Dikker*, *dichter*, *met meer*, of *grooter getal*. (De ſuperl. *Denſiſſime* ſtaat by Vitruv. 5. 12.)
Denſius. Ovid. P. 1. 9. 11. *Dikwijler*, *meermaals*, *meermaalen*, *gewooner*, *gewoonlijker*.

DĒNSO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Verdikken*, *dik*, of *hard worden*, *ſtollen*, *beſtollen*, *ſtremmen*, *runnen*, *dik maaken*, *verdubbelen*.
Denſare capillum. Plin. H. 23. 11. *Het haayr dik maaken*, *dikker doen groeijen*, of *doen waſſen*.
Denſare catervas. Virg. Æ. 12. 264. ordines.

Digitized by Google

dines. Liv. 30. 34. *De geledeeren ſluyten, of verdubbelen.*

Denſate ictus. Tac. An. 2. 14. *De ſlagen verdubbelen, dubbelder, of met dubbele ſlagen ſlaan, lustig afgeven.*

DENSUS, a, um. Hor. O. 2. 7. 14. Ovid. M. 1. 29. *Dik, verdikt, dik- of hard geworden*, van de lucht, 't water, d'aarde, enz. ſpreekende. De compar. *Denſior* ſtaat by Liv. 5. 19. en de ſuperl. *Denſiſſimus* by Cæſ. B. G. 2. 22.

Denſa umbra. Hor. O. 1. 7. 20. *Een dichte ſchaduw, lommer.*

Denſus. Cic. Att. 12. 15. *Dik, dicht beplant, loofrijk, of ſchaduwrijk*, van boſſchen, boomen, enz. ſpreekende.

Denſum cæſarie caput. Ovid. Am. 3. 1. 32. *Een hoofd dik van haayr, dat zwaar haayr heeft, of daar veel haayr op is.*

Denſi pali. Front. St. 2. 3. 17. *Paalen, of ſtaken die dicht ſtaan.*

Locus ſylveſtribus ſepibus denſus. Cic. N. D. 1. 42. *Een ſchaduwrijke plaats, een plaats vol ſchaduwachtig geboomte.*

Denſus. Ovid. P. 4. 3. 5. *Gemeen, dat dikwils, dikmaal, veelmaals, menigmaal*, of *menigwerf geſchied*, of *gebeurt, dat zomtijds voorvalt.*

D E N T.

DENTĀLĒ, ĭs. n. Virg. G. 1. 172. *De ploegkouter*, of *ploegſteel, de ſteel daar de ploegkouter aan hangt.*

(DENTARPĀGĀ, æ. f. Varr. Quinquat. by Non. 2. 237. *Een tandtrekker, een tangetje om tanden uyt te trekken.*)

DENTĀTŪS, ā, ūm. Ovid. Rem. Am. 339. Plin. H. 7. 16. *Getand, die tanden heeft.*

Dentatus. Plaut. Pſ. 4. 4. 3. *Die groote tanden heeft, die wel*, of *groot getand is.*

Dentata charta. Cic. F. 2. 14. *Een ſchimpſchrift, ſteekſchrift.* (Zoo legt het Eraſmus uyt. Maar myns oordeels is charta dentata, hier ter plaatze dente polita, levigata. *Papier met een tand glad*, of *effen gemaakt.* Zoo verklaart het Manutius ook. d'Ouden plagten hunne papieren met tanden, of wel met een puymſteen glad te maaken, op dat de rouwigheyd en oneffenheyd den ſchryver niet mogte beletten. Waarom Plin. H. 13. 12. zegt dat ze in 't byzonder op de gladdigheyd van het papier gezien hebben.)

DENTĒX, ĭcĭs. m. Apic. 4. 2. *Een viſch die groot van graat is*, of *die groote graaten heeft.*

DENTĪCŬLĀTŪS, ā, ūm. Plin. H. 9. 31. 2. *Getand, met tanden, dat tanden heeft*, van een rad, zaag, of van bladeren van zekere gewaſſen, enz. ſpreekende.

DENTĪCŬLĪ, ōrūm. m. plur. Vitruv. 1. 2: 4. 2. *Tandwerk, getand werk*, een ſtuk der bouwkunſt met tanden.

DENTĪCŬLŪS, ī. m. Vitruv. 3. 3. *Tandwerk, getand werk*, dat op de kroonlyſt word gezet. Een woord der bouwkunde.

(Denticulus. Apul. Apol. 278. *Een tandje, een kleyne tand.*)

DENTIENS, ĕntĭs. omn. gen. Celſ. 2. 1. *Die tanden begint te krijgen, die de tanden uytkomen, of die tanden krijgt.*

Dentientes gingivæ. Celſ. 2. 1. *Het tandvleeſch daar de tanden uytvallen, de kevels die tandeloos worden.*

‡ DENTIFRANGIBŬLŬM, ī. n. Plaut. B. 4. 2. 14. *Een tandtrekkertje, gereedſchap om de tanden uyt te trekken.*

‡ DENTIFRANGIBŬLŪS, ī. m. Plaut. B. 4. 2. 23. *Een tandtrekker, een die tanden uyttrekt*, of *uytſlaat.*

DENTIFRĪCĬŬM, ĭī. n. Plin. H. 30. 3. *Tandpoeder, poeder om de tanden mee wit, of ſchoon te maaken.*

‡ DENTĬLĔGŪS, ī. m. Plaut. Capt. 4. 2. 18. *Die gebroke*, of *aanſtukke tanden heeft, die de tanden aan ſtukken zijn geſlagen.*

DENTĬŌ, īs, īrĕ. Plin. H. 21. 20: 30. 3. *Tanden beginnen te krijgen, tanden krijgen.*

* Dentes dentiunt. Plaut. M. G. 1. 1. 34. *De tanden worden lang*, of *ſcherp*, dat is, *wateren naar ſpijze*, van een menſch die grooten honger, en niets te eeten heeft ſpreekende.

DENTISCALPĬŬM, ĭī. n. Mart. 7. 52. 3. 14. *Een tandſtoker.*

DENTĪTĬŌ, ōnĭs. f. Plin. H. 30. 15. *Het waſſen, 't groeijen, 't uytkomen*, of *'t voortkomen der tanden.*

DENTRIX, ĭcĭs. f. Iſid. 12. 6. *Een viſch met veele en groote tanden.*

D E N U.

DĒNŪBO, ĭs, nūpſī, nūptūm, nūbĕrĕ alicui. Tac. An. 15. 37. *Iemand trouwen, iemand ten huwelijk neemen: met iemand trouwen, met iemand in 't huwelijk treeden*, of *een huwelijk aangaan; zich met iemand in 't huwelijk*, of *in den echt verbinden*, van een vrouwsperſoon ſpreekende.

Denubere in domum aliquam. Tac. An. 6. 27. *Aan een zekere familie trouwen.*

DĒNŪDO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. V. 5. 13. *Berooven, ontblooten, ontdekken; naakt, bloot*, of *kaal maaken; ten toon ſtellen, ontdekken, open leggen.*

Caput tonſori denudandum præbere. Petron. 63. *Zijn hoofd laaten ſchrappen*, of *kaal ſcheeren.*

* Denudare. *Vertoonen, openbaaren, ontdekken, laaten zien, uytleggen, open leggen, openen, bewijzen.*

Denudavit mihi ſuum conſilium. Liv. 44. 38. *Hy heeft my zijne gedachten ontdekt, zijn gevoelen geopent*, of *open gelegt.*

Scientiam ornatu ſuo ſpoliare atque denudare. Cic. de Or. 1. 55. *Een wetenſchap van zijn cieraad ontblooten*, of *berooven.*

[DĒNŪMĔRĀTĬO, ōnĭs. f. Paul. D. 38. 10. 19. 16. *Optelling, rekening.*]

DĒNŪMĔRO. Plaut. E. 3. 4. 32. Zie Dinumero.

DĒNŪNTĬĀTĬO, ōnĭs. f. *Aankondiging, verklaring, aanzegging, bekentmaking, verwittiging, verſtendiging.*

Denuntiatio belli. Cic. A. 6. 2. Armorum. Liv. 45. 3. *Aankondiging*, of *verklaring van oorlog.*

* Denuntiatio. Cic. D. 2. 25. *Voorzegging, voorſpelling, waarſchouwing.*

* Denuntiatio. Plin. E. 6. 8. Cic. Pl. 6. *Daging, dagvaarding, ontbieding, roeping voor 't recht.*

DĒNŪNTĬO, ās, āvī, ātūm, ārĕ aliquid alicui. *Iemand iets aankondigen, verkondigen, bekent maaken, doen weeten, te kennen, of te verſtaan geeven, verklaaren, openbaaren, beduyden, uytleggen, aanwijzen, de tijding van breagen, de weet van doen, aanzeggen, verſtendigen.*

Denuntiare alicui bellum. Cic. Off. 1. 11. *Iemand den oorlog aanzeggen*, of *verklaaren.*

Denuntiare teſtimonium alicui. Cic. S. R. 38. *Iemand dagvaarden om getuygenis te geeven.*

Denuntiare alicui. Cic. Sext. 17. *Iemand dreygen*, of *bedreygen.*

Denuntiare alicui. Cic. F. 11. 2. *Iemand ontbieden.*

DĒNŪO. adv. Cic. V. 2. 56. *Op nieuw, wederom, noch eens, noch eenmaal, ten tweedemaal, voor de tweede reys.*

D E O C.

DĒŎCCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 18. 15. *Het land eggen, de kluyten van 't land met d'egge breeken.*

D E O N.

DĒŎNĔRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Ontheffen, ontlaſten, verligten, bevrijden, vry maaken, verquikken.* Men vind dit woord niet in zyn eygentlyke betekeniſſe.

Deonerare aliquid ex alterius invidia. Cic. Div. 14. Aſcon. Cic. p. 33. *Iemand voor een gedeelte van eens anders haat ontlaſten*, of *vry maaken.*

(Deonerare corpus. Arnob. 7. 249. *'t Ligchaam ontlaſten, zijn gevoeg doen.*

D E O P.

DĒŎPĔRĬO, īs, ŭī, ĕrtūm, īrĕ. *Ontdekken, openen.* De geleerde Cellarius brengt tot bewys van dit woord in de byvoegzelen van Fabri Theſaurus alleen Ambroſius IV. 213. die al laat in de derde eeuw geſchreeven heeft. Maar ik hebbe het gevonden by Celſ. 8. 4. die, indien niet in de eerſte, zekerlyk in 't begin van de tweede eeuw geleeft heeft. By hem ſtaat, deoperire os tutiſſimum eſt.)

D E O R.

DĒORSŪM. adv. *Beneden, om laag, om leeg, onder, nederwaards.*

Surſum deorſum curſitare. Ter. E. 2. 2. 47. Commeare. Cic. N. D. 2. 33. *Onder en boven loopen, over al loopen, hier*

Digitized by Google

hier en daar loopen, op en neder loopen.

Deorſum verſum, *of* Deorſum verſus clivus eſt. Ter. Ad. 4. 2. 36. *Daar is een heuvel, die naar beneden*, of *omlaag gaat.*

DĒŌSCŬLŎR, ārĭs, ātūs ſŭm, ārī. acc. Mart. 8. 81. 5. *Kuſſen, zoenen, een kus*, of *zoen geeven.*

D E P A.

DĒPĂCĪSCŎR, ĕrĭs, pāctūs ſŭm, păcīſcī cum aliquo. *Met iemand een verbond*, of *verdrag ſluyten, maaken*, of *aangaan; met iemand verdraagen*, of *overeenkomen; met iemand verzoenen.* Beter zegt men depeciſcor.

Ipſe tria prædia ſibi depactus eſt. Cic. S. R. 39. *Hy heeft drie erven voor zijn deel genomen*, of *drie hofſteden voor zijn deel bedongen.*

Depaciſci ad conditiones alterius. Cic. V. 3. 24. *Eens anders voorwaarden aanneemen, toeſtaan, inwilligen; een verdrag maaken*, of *ſluyten, op voorwaarden die een ander ons voorſtelt.*

Depaciſci morte jam cupio. Ter. Ph. 1. 3. 14. *Ik weygere niet langer te ſterven; ik wil op dit oogenblik wel ſterven.*

Periculo depaciſci. Cic. Att. 9. 7. *In een gevaar loopen, een gevaar ondergaan, zich in een gevaar ſteeken, zich voor een gevaar bloot ſtellen.*

DĒPĀCTŬS, ă, ŭm. part. *van* Depaciſcor. Cic. V. 3. 24. *Bedongen, toegeſtaan, ingewilligt, waar in men't eens geworden*, of *in overeen gekomen is; verdraagen, verzoent.*

DĒPĀCTŬS, ă, ŭm. part. *van* Depango. Plin. H. 2. 97. *Geplant, gepoot, in d'aarde gezet*, of *geſteeken.*

DĒPĂLĀTĬŎ, ōnĭs. f. Vitruv. 9. 8. *Verkorting*, of *verlenging der dagen, 't verkorten*, of *verlangen der dagen.* 't Zy dat, gelyk Turn. Adv. 6. 12. zegt, Vitruvius deze wyze van de verlenginge, of verkortinge der dagen verſtaat, die in de wateruurloopers, door middel van een houte ſtop geſchiedde, die opgeſchoven, of neêrgedrukt zynde, meer, of min water in het zelve liet vallen, het geene diende om de uuren te verkorten, of te verlengen. Dus zoude Depalatio willen zeggen, Pali remotio. *Of*, 't zy, gelyk Baldus zegt, dat Depalatio komt van 't Verbum Palor, om d'ongelykheyd der dagen uyt te drukken, die korter, of langer wordende, dan na d'eene, en dan naar d'andere kant ſchynen te loopen. Dit tweede gevoelen is waarſchynelyker, zoo wegens den ganſchen inhoud der woorden van Vitruvius, als om dat hy het onmiddelyk ook Declinatio noemt.

DĒPĀLMŎ, ās, āvī, ātūm, ārĕ aliquem. Gell. 20. 1. *Iemand een klap*, of *ſlag geeven, iemand een vuyſtſlag*, of *kinnebakſlag geeven.*

DĒPĀNGŎ, ĭs, pāxī, pāctūm, pāngĕrĕ. acc. Colum. 3. 16. *Pooten, planten, in d'aarde zetten*, of *ſteeken.*

DĒPĀRCŬS, ă, ŭm. Suet. N. 30. *Zeer zuynig, zeer ſpaarzaam, heel kaarig, heel nauw*, of *gierig.*

DĒPĀSCO, ĭs, pāvī, pāſtūm, pāſcĕrĕ. acc. Colum. 7. 5. *Weyden, afweyden, afeeten, in de wey loopen.*

Agri publici ab ejus pecore depaſcuntur. Cic. de Or. 2. 70. *Zijn vee loopt in 's Lands weyden*, of *in de Stads weyden.*

Depaſci veterem poſſeſſionem Academiæ ab eo non ſinamus. Cic. L. L. 1. 21. *Laat ons niet lijden*, of *gedoogen dat hy zich van d'Oude weyde*, of *erfenis der Hooge Schoole meeſter maake.*

Luxuries orationis ſtylo depaſcenda eſt. Cic. de Or. 2. 23. *Men moet een al te weeldrige*, of *te dertele ſtijl, door veel ſchrijven afwennen, afleeren, beſnoeijen*, of *beſchaaven.*

DĒPĀSCŎR, ĕrĭs, pāſtūs ſŭm, pāſcī. acc. Plin. H. 17. 24. *Weyden, afweyden, afeeten, verteeren.*

* Febris depaſcitur artus. Virg. G. 3. 458. *De koorts verteert de leden van 't ligchaam.*

DĒPĀSTĬŎ, ōnĭs. f. Plin. H. 17. 24. *Weydinge, afweydinge, afeetinge.*

DĒPĀSTŬS, ă, ŭm. Virg. E. 1. 55. *Afgeweyd, afgegeeten.*

DĒPAUPĔRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Arm, behoeftig*, of *gebrekkelijk maaken; tot armoede brengen; verarmen, uytputten, uytzuypen; tot den bedelzak brengen.*

Domum depauperare ſumtu ſuo. Varr. *by* Perott. Corn. c. 264. *Een huys door groote koſten arm maaken*, of *tot den bedelzak brengen.*

D E P E.

DĒPĔCĪSCŎR. Zie Depaciſcor.

DĒPĔCTO, ĭs, pēxī, pēxūm, pēctĕrĕ. acc. Ovid. F. 6. 229. *Kammen, kemmen, uytkammen, uytkemmen.*

(Depectere. *Afkrabben, afſchaaven, afſtrijken, afhaalen.*

Quod in arbore hæſit, ferro depectitur. Plin. H. 12. 14. *Dat op den boom is blijven hangen, word met een yzer afgeſchaaft*, of *afgeſtreeken.*

Seres perfuſam aqua depectentes frondium canitiem. Plin. H. 6. 17. Vellera foliis. Virg. G. 2. 121. *De Sereſſen ſtrijken*, of *haalen de vliezen*, of *wolle van de nat gemaakte*, of *met water geſprengde bladeren af.*

Depectere aliquem. *Iemand afroſſen, wakker afſlaan.* Zie beneden Depexus.)

DĒPĔCŪLĀSSO, ĕrĕ. Lucil. *by* Non. 2. 218. *Plunderen, berooven.*

DĒPĔCŪLĀTŎR, ōrĭs. m. Cic. de Or. 3. 27. *Een roover, dief, ſtrooper, plunderaar.*

Ærarii depeculator. Cic. V. proœm. 1. *Een landdief, een dief van 's lands geld, van 's lands penningen.*

DĒPĔCŪLĀTŬS, ūs. m. Feſt. *Landdieverv, berooving der gemeene middelen.*

DĒPĔCŪLŎR, ārĭs, ātus ſūm, ārī. Cic. V. 4. 17. *Iets rooven, ſteelen, neemen, plonderen; iemand berooven, afzetten, uytſchudden, plonderen, beſteelen.*

Laudem honoremque familiæ alicujus depeculari. Cic. V. 4. 36. *d'Eer*, of *roem van een huysgezin rooven*, of *ſteelen; een huys*, of *geſlacht van zijn eer*, of *roem berooven.*

DĒPĔLLO, ĭs, pŭlī, pūlſūm, pĕllĕrĕ loco aliquo, *of* a, ab, de, e, ex loco aliquo. Cic. A. R. 27. Sext. 42. Cæc. 17. *Iemand ergens uyt jaagen, van daan jaagen, uyt ſtooten, van daan drijven, iemand eenige plaats doen ruymen*, of *met geweld dwingen te vertrekken.*

* Depellere aliquem lacte. Hor. O. 4. 4. 15. Suet. Tib. 44. *of* a lacte. Virg. E. 7. 15. *of* a matris ubere. Virg. G. 3. 187. (Mamma. Pacuv. Ilion. *by* Feſtus in Repotia. a mamma. Varr. R. R. 2. 4. A matribus. Varr. R. R. 2. 2.) *Een kind ſpeenen, de moedermelk*, of *de borſt onthouden.*

Depellere voluntaria morte turpitudinem. Cic. Prov. Conſ. 3. *Zich door een vrywillige dood van een ſchande bevrijden.*

Depellere famem cibo. Cic. Fin. 1. 11. *Den honger door eeten verdrijven.*

Flammam ab aris. Cic. Sext. 42. *'t Vuur van d'altaaren afweeren; beletten dat d'altaaren niet verbranden.*

Depellere à ſe periculum. Cic. Clu. 6. *Het gevaar van zich afkeeren.*

Spe depellere aliquem. Liv. 31. 25. De ſpe. Cic. C. 2 7. *Iemand van zijne hoope ontzetten.*

Depellere aliquem ſententia. Cic. T. Q. 2. 6. *of* de ſententia. Cic. Lig. 9. *Iemand van zijn voornemen*, of *oogmerk afkeeren*, of *afbrengen.*

Depellere morbum. Cic. F. 7. 26. Dolorem. Cic. Fin. 1. 10. *Een ziekte, een ſmert verdrijven.*

DĒPĔNDĔO, ēs, pĕndī, pĕndērĕ. Colum. 7. 6. *Afhangen, afhangig*, of *afhankelijk van iets zijn.*

Dependere aliquo loco. Virg. Æ. 1. 730. *Van eenige plaats afhangen.*

DĒPĔNDO, ĭs, pĕndī, pēnſūm, pĕndĕrĕ aliquid. Colum. 5. 1. *Iets betaalen, iets tot betaling geeven, iets met geld boeten*, of *afkoopen.*

Pro capite pecuniam dependere. Sen. B. 2. 21. *Zijn leven met geld afkoopen.*

Alicui rei tempus dependere. Lucan. 10. 80. *Zijn tijd ergens mee toebrengen, in doorbrengen*, of *beſteeden, zijn tijd met iets verdrijven*, of *verſlijten.*

Pœnas Reipublicæ morte dependerunt. Cic. Sext. 67. *Zy hebben 't ongelijk den Staat aangedaan met den dood betaalt, geboet*, of *bekocht; zy zijn met den dood geſtraft, om 't ongelijk, den Staat aangedaan, te boeten.*

[Depenſo. *Duur*, of *dier, voor groote prijs, voor veel geldt.*

Edulia, quæ depenſo parantur. Apul. A. 293. *Spijze*, of *eetwaare, die duur gekocht word.* Men kan 'er ook Pretio onder verſtaan; en dus zoude het betekenen, *Met gereed geld betaalen.*

DEPERDĬTŪS, ă, ūm. *Ongelukkig, wanhoopig.*
Malus ſutor inopia deperditus. Phæd. 1. 14. 1. *Een onbequaam ſchoenmaaker, wanhopig wegens armoede.*
Senſus deperditus omnes. Propert. 1. 3. 11. *Van alle zijne zinnen beroofd.* Morte alicujus. Catull. 64. 119. *Over iemands dood uytermaaten bedroefd, wanhoopig, of wanhopende zijn.*
Deperditus amore alicujus. Suet. D. 3. *Op iemand uytermaaten verliefd zijn, een overmaatige liefde tot iemand hebben, of ... toedraagen; zeer op iemand verliefd zijn.*

DEPERDO, ĭs, dĭdi, dĭtūm, dĕrĕ aliquid. *Iets verliezen, of quyt raaken.*
Deperdere aliquid de civitatis jure. Cic. Cæc. 33. Libertate. Cic. V. 2. 30. *Iets van de voorrechten, of vryheyd van een ſtad verliezen, quyt raaken, of verloren laaten gaan.*
Deperdere non ſolum bona, ſed etiam honeſtatem. Cic. Prov. Conſ. 5. *Niet alleen zijne goederen, maar ook zijn eer verliezen.*
Apud vos de exiſtimatione mea nihil deperdidi. Cic. Font. 9. *Ik heb by u niets van de achting verloren die ik by u hadde; ik ben by u niet in waarde, of achting afgeſlagen.*

DĒPĔRĔO, īs, īvi, ĭtūm, īrĕ. Cæſ. B. G. 5. 23. *Vergaan, verloren gaan, bederven, verzinken, te grond gaan, verloren worden.*
Pudicitia deperit ſemel. Ovid. Her. 5. 104. *De maagdom, of zuyverheyd word maar eens verloren.*
* Deperit ille ſapor. Plin. H. 14. 20. *Die ſmaak gaat over, vergaat, word verloren, of gaat wech.*
Deperire. Cic. T. 3. Hor. E. 2. 1. 40. *Verquijnen, ſterven.*
Deperire aliquem. Plaut. Pſ. 1. 5. 114. Aliquam. Ter. H. 3. 2. 15. Amore alicujus. Liv. 26. 50: 27. 15. *Van liefde tot iemand verquijnen, of ſterven; iemand zeer lief hebben, of beminnen.*

DĒPĔTĪGO, ĭnĭs. f. Cato R. R. 158. *Schurfdigheyd, vuurigheyd, of vierigheyd.*

DĒPEXŪS, ă, ūm. Ovid. Art. 1. 630. *Gekemt, gekamt.*
Depexum cum dabo. Ter. H. 5. 1. 78. *Ik zal hem havenen, afhaalen, roſſen, of roskammen gelijk het behoort.* Een ruuwe wyze van ſpreeken.

D E P I.

DĒPĬLĀTŪS, ă, ūm. Mart. 9. 28. 1. Lucil. *by* Non. 1. 163. *Geplukt, kaal, die 't haayr uytgetrokken is.*

DĒPĬLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Varr. V. P. R. 1. *by* Non. 12. 47. *Glad, kaal geſchooren, die geen haayr heeft.*

(DĒPĬLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *De vederen afplukken, 't haayr uytplukken, of uyttrekken.* Gloſſæ. Depilat. *μαδίζει.*
Depilabis perdicem. Apic. R. C. 6. 3. *Gy zult het veldhoen plukken, of ſchoon maaken.*
Adrianum delicatos depilaſſe. Spartian. Adr. 4. *Dat de Keyzer Adrianus de ſchandjongens 't haair heeft uytgeplukt, of uytgetrokken.* Zoo leeſt hier ter plaatze Lipſ. Ep. Qu. 1. 15. voor deligatos ſepeliſſe.
Cum Fidum Cornelium ſtruthiocamelum depilatum Corbulo dixiſſet. Sen. de Conſt. Sap. 17. *Als Korbulo Fidus Kornelius een geplukte, of kaale vogelſtruys hadde genaamt.*)

DĒPINGO, ĭs, pinxi, pictūm, pingĕrĕ. *Schilderen, uytſchilderen, afmaaken, uytbeelden.*
Depingere tabellam. Prop. 2. 5. 39. *Een ſtuk ſchilderen, een ſchildery maaken.*
Mente depingere aliquid. Cic. N. D. 1. 15. *Ergens een denkbeeld van maaken.*
Depingere aliquid. Cic. A. Q. 4. 15. *Iets uytſchilderen, afſchilderen, uytbeelden, van iets een afbeeldzel maaken.* Facta alicujus. Ter. Ph. 2. 1. 38. Vitam. Cic. S. R. 27. *Iemands daaden, of leven beſchrijven, of verhaalen; een beſchrijving van iemands daaden, of leven maaken.*

D E P L.

DĒPLANGO, ĭs, planxi, plangĕrĕ. acc. Ovid. M. 4. 545. [Corn. Gall. 1. 138.] *Met op de borſt te ſlaan ſchreijen, weenen, beſchreijen, beweenen, beklaagen, groote rouwe toonen.*

DĒPLANTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 17. 11. Colum. 2. 2. *Uytrukken, uyttrekken, uytroeijen, uytgraaven,* dat geplant is.

DĒPLĔO, ēs, ēvi, ētūm, ērĕ. Cato R. R. 62. Stat. A. 1. 8. Colum. 12. 50. *Leegen, leeg maaken, ontledigen.*
Deplere vitam ſupervacuis querelis. Manil. 4. 13. *Zich van onnodige klagten ontdoen.*

DĒPLEXUS, ă, ūm. Lucret. 5. 1320. *Los, losgemaakt, ontketent, niet gebonden, niet vaſt,* van een leeuw, enz. ſpreekende.

(DEPLORABUNDŪS, ă, ūm. *Klagende, weenende, ſchreijende.*
Homo ad prætorem deplorabundus venit. Plaut. Aul. 2. 4. 38. *De man is al klaagende by den Schout gekomen.*)

DEPLORANDŪS, ă, ūm. Cic. C. 4. 2. *Beklaaglijk, beſchreijelijk, dat te beklaagen, te beweenen, of te beſchreijen is.*

(DĒPLŌRĀTĬO, ōnĭs. f. Sen. Marc. 9. Tertull. Apol. 1. *Beweening, beſchreijing.*)

DĒPLŌRĀTŪS, ă, ūm. Liv. 41. 6. *Beklaagt, beweent, die beklaagt word.*
Deploratus. *Wanhopig, hopeloos, buyten hoope, onherſtellijk, in den grond bedorven.*
Deplorato exitu. Flor. 2. 18. 15. *Hopeloos, of buyten hoop om te ontkomen; wanhopende om 'er uyt te raaken; de hope van 't ontvluchten verloren zijnde.*
Deploratus morbus. Plin. H. 28. 17. *Een ongeneeslijke ziekte, een onherſtellijke quaal.*
Deploratus a Medicis. Plin. H. 7. 50. *Van de Geneesmeeſters verlaaten, of opgegeeven.*
Ingenium deploratum. Sen. Cl. 1. 2. *Een gantſch bedorven verſtand, een onverbeterlijken aardt, een verſtand dat niet te recht te brengen, of daar geen zalf meer aan te ſmeeren is.* De laatſte ſpreekwyze is boertachtig.

DĒPLŌRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Iets beklaagen, bezuchten, beſchreijen, beweenen; ergens over zuchten, ſchreijen, of weenen.*
Deplorare de ſuis incommodis. Cic. V. 2. 27. *Zijn ongeluk, of ongeval beſchreijen, beklaagen, beweenen; over zijne rampen zuchten, ſchreijen, weenen.*
[Deplorare calamitates publicas. Cic. A. 11. 2. *Het gemeene ongeval beweenen, beſchreijen.*
Deplorare. *Overluyt, met woorden beklaagen, beſchreijen.*
Deplorante temporum ſtatum. Suet. Jul. 20. *Den ſtaat van den tijd overluyt beklaagende.*]

DĒPLŪMIS, ĭs. m. & f. mĕ, ĭs. n. Plin. H. 10. 24. *Geplukt, ontpluymt, kaal gemaakt, die men de veêren uytgetrokken heeft, vederloos.*

DĒPLŬO, ĭs, plui, plūtūm, pluĕrĕ. *Regenen.*
Multus in terras depluit lapis. Tib. 2. 5. 72. *'t Heeft ſteenen op d'aarde geregent; de ſteenen zijn op d'aarde gevallen als regen.*
† Multo depluit imbre. Colum. 10. 206. *Hy heeft veel traanen, of een vloed van traanen geſtort; hy heeft heel bitterlijk geſchreyt.*
Depluere lacrumas. Propert. 2. 16. 3. *Traanen ſtorten.*

D E P O.

DĒPŎLĬO, īs, īvi, ītūm, īrĕ. *Glad maaken, polliſten, ſchuuren.*
Virgis dorſum depoliet meum. Plaut. E. 1. 1. 85. *Hy zal my den rug met roeden ſchuuren.*

DĒPŎLĪTUS, ă, ūm. Plin. H. 36. 25. *Glad, effen, gelijk, geſlepen,* van marmer, enz. ſpreekende.
Depolitus. Feſtus. *Glad, volmaakt, voltooyt, voleyndigt, opgepoetſt, beſchaaft.*

DĒPŌNO, ĭs, pŏſŭi, pŏſĭtūm, pōnĕrĕ. acc. *Zetten, ſtellen, plaatzen, leggen, nederleggen.*
Deponere aliquid de manibus. Cic. A. Q. 1. 1. *Iets uyt zijne handen leggen.*
Deponere caput. Plaut. Moſt. 2. 1. 35. *Het hoofd buygen, of laaten hangen; zich vernederen.*
Se ſuaque omnia in ſylvas deponere. Cæſ. B. G. 4. 19. *Met al zijn goederen naar 't boſch vluchten, zich met alles naar 't woud begeeven.*
Deponere onus. Cæſ. B. C. 1. 80. Cic. V. 5. *Zich van een laſt ontlaſten, een laſt afleggen,* eygentlyk en oneygentlyk.
Deponere aliquid apud aliquem. Plaut. B. 2. 3. 72. In fide alicujus. Cic. Cæc. 35. In fidem. Liv. 24. 18. *Iemand iets te bewaaren geeven, in handen geeven om te bewaaren, iets betrouwen, of beveelen.*
In aliquem deponere oculos. Hor. O. 1. 35.

Digitized by Google

36. 18. *Iemand vriendelijk aanzien; een vriendelijk wezen*, of *gelaat vertoonen*, *een minnelijk gezicht geeven.*

• Deponere provinciam. Cic. Att. 2. 1. *Zijn ampt*, of *bediening afleggen*, of *neêrleggen, zich van zijn ampt ontſlaan.* Imperium. Cic. N. D. 2. 4. *'t Rijk*, *'t gebied*, of *de heerſchappy verlaaten*, of *laaten vaaren.* Men zegt niet, Deponere aliquem imperio. *Iemand het Rijk*, of *de heerſchappy ontneemen.*

Aliquid intra munimenta deponere. Front. St. 1. 11. 5. *Iets in een veſting vluchten*, *in zekerheyd*, of *in verzekering brengen.*

Deponere. Colum. 3. 4. *Pooten*, *planten.*

Plantam terræ deponere. Virg. G. 2. 24. *Een plant in de aarde pooten.*

Deponere capillos, ungues, &c. Petron. 64. *Zijn haayr ſcheeren*, of *laaten ſcheeren*, *zijn nagels*, *enz. korten*, of *laaten korten*, *ſnijden*, of *laaten ſnijden.*

Deponere bellum. Quintil. D. 255. *Den oorlog ten eynde brengen*, of *eyndigen*, *een eynde van den oorlog maaken; uyt het oorlogen ſcheyden*, *den oorlog ſtaaken.* Arma. Cæſ. B. C. 3. 76. *De wapenen neêrleggen*, *nederwerpen*, of *verlaaten.* Ædificationem. Cic. F. 13. 1. *Een gebouw ſtaaken*, *uyt het voorneemen om te bouwen ſcheyden.*

Deponere inimicitias. Cic. Clu. 67. Simultates. Cic. Pl. 31. *Zijn haat*, of *vyandigheyd afleggen.* Memoriam alicujus rei. Cic. Cœl. 20. of Rem aliquam ex memoria. Cic. Syll. 6. *De gedachtenis van een zaak vergeeten*, of *laaten vaaren.* Urbis & urbanitatis deſiderium. Cic. F. 7. 6. *De ſtad en 't ſtads vermaak vergeeten; de luſt om in de ſtad te zijn verliezen.*

Deponere amorem. Catull. 77. 13. *De lief hebbery vaaren laaten.*

Deponere curas & dolores in alicujus ſermone & ſuavitate. Cic. F. 4. 6. *Zijn zorge en ongenoegten in iemands zoet gezelſchap*, of *zoeten omgang vergeeten*, of *verzetten; in de zoetheyd van iemands omgang zich van zijne moeijelijkheden ontſlaan.*

Deponere perſonam accuſatoris. Cic. P. Q. 13. *Zich niet meer als beſchuldiger draagen*, *zich geen aanklager meer toonen.*

Deponere aliquem vino. Plaut. Au. 3. 6. 39. *Iemand van de bank drinken*, *met ſterk wijnzuypen dronken maaken.*

Deponere animam. Prop. 1. 13. 17. *Den geeſt geeven*, *ſterven.*

Depono hoc apud te. Sen. E. 68. *Ik betrouw u dat*, *ik zeg u dat in vertrouwtheyd.*

Deponere aliquid cum aliquo. Virg. E. 3. 31. *Met iemand ergens over wedden*, *ergens een wedſpel over aangaan.* (Om dat het geene, waarom gewed wierd, by den ſcheydsman neêrgelegt, en van den winnaar getrokken wierd.)

Pueritiæ rudimenta in alicujus domo deponere. Juſt. 7. 5. 3. *In zijn jonkheyd in iemands huys opgevoed*, of *opgebragt worden.*

‡ Deponere jumentis onera. Cæſ. B. C. 1. 80. *De laſtdragende beeſten de laſten afneemen*, of *ontlaaden.*]

DEPONTANI, ōrūm. m. plur. Feſtus. *Oude mannen van zeſtig jaaren*, *die geen ſtem meer hadden:* dus genaamt om dat men ze niet liet inkomen daar men ging om te ſtemmen. Zie ons Lex. Antiq.

DĒPONTO, āvī, ātūm, ārĕ. Non. 3. 142. *Iemand van de brug afwerpen.* Zie Depontani.

DĒPŎPŬLĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Dom. 58. *Ontvolking*, *verwoeſting*, *verderving*, *omkeering*, *uytroeijing*, *verdelging*, *plundering*, *verneling*, *rovery.*

DĒPŎPŬLĀTOR, ōrĭs. m. Cic. Dom. 5. *Verwoeſter*, *verderver*, *verdelger*, *vernielder*, *rover*, *roofvogel*, *plonderaar.*

DĒPŎPŬLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Hirt. B. H. 42. Val. Flacc. 6. 532. Het is beter dat men Depopulor gebruykt.

DĒPŎPŬLOR, ārĭs, atus ſūm, ārī. acc. Cic. A. 7. 5. *Ontvolken*, *verwoeſten*, *plonderen*, *rooven*, *bederven*, *vernielen*, *berooven*, *van volk ontblooten*, *verdelgen.*

DĒPORTĀTĬO, ōnĭs. f. Cato R. R. 145. *Vervoering*, *verbrenging*, *verdraging*, *verzending*, *overvoering*, *wechvoering*, *vracht.*

Deportatio inſulæ, *of* in inſulam. Ulp. D. 48. 22. 14. §. 1. *Verzending*, of *banning op een eyland.*

DĒPORTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Brengen*, *draagen*, *voeren*, *verbrengen*, *vervoeren*, *verzenden*, *overvoeren.*

Aliquid deportare jumentis. Cic. Att. 8. 12. Navibus. Cæſ. B. G. 3. 12. *Iets op paarden*, *in ſcheepen voeren*, of *laaten voeren.*

Deportare literas ex aliquo loco in aliquem. Cic. Div. 9. *Brieven ergens van daan tegens iemand brengen.* Se in aliquem locum. Cic. F. 16. 5. *Ergens naar toe gaan*, *zich naar zekere plaats begeeven.*

Deportari in ſolas terras. Ter. Ph. 5. 7. 83. *In een woeſtijn gebannen*, of *verzonden zijn; balling in een eenzaam gewest*, of *wildernis zijn.*

Belli confecti famam deportavit. Tac. An. 4. 16. *Van 't eyndigen dezes oorlogs heeft hy d'eere wechgedraagen; hem komt d'eer toe van den oorlog geëyndigt te hebben.* Magnum dedecus ex ea regione deportavit. Cic. Mur. 5. *Hy is met ſchande*, of *met de kous op 't hoofd*, *uit dat land t'huys gekomen.* De laatſte ſpreekwys is boertachtig.

DĒPOSCO, ĭs, pŏpōſcī, pōſcĕrĕ aliquid ab aliquo. Cic. I. R. 2. 49. *Afeyſchen; ernſtig*, *ſtraatſelijk*, of *onbeſchaamdelijk iets van iemand eyſchen*, of *verzoeken; ernſtig by iemand om iets aanhouden; iemand ergens om moeijelijk of laſtig vallen.*

Adpetere atque depoſcere aliquid. Cic. A. 3. 13. *Iets zeer verlangen.*

Depoſcere ſibi Imperatorem ad bellum. Cic. Man. 15. *Een Veldheer*, of *algemeen Krijgshoofd voor een oorlog eyſchen*, of *verzoeken*, van een leger ſpreekende.

Depoſcere aliquem ad ſupplicium. Cæſ. B. G. 8. 38. Morti Tac. An. 1. 23. *Iemand ter dood eyſchen.* Ad pœnas Reipublicæ. Cic. Cœl. 29. *Iemand ter ſtraffe voor 't Gemeene beſt eyſchen.* In pœnam fœderis rupti. Liv. 21. 6. *Iemand wegens verbondbreuk opeyſchen om hem te ſtraffen.* Pœnam in ſe. Suet. J. 68. *Zich aangeeven*, *aanbieden*, of *verzoeken om geſtraft te worden.*

Depoſcere hoſtem. Val. Flacc. 5. 634. *Den vyand zoeken*, of *opzoeken.*

Depoſcere pericula. Tac. Ag. 11. *'t Gevaar zoeken*, *in 't gevaar loopen.*

† Votis depoſcere pugnam. Lucan. 2. 533. *Naar 't gevecht haaken*, of *verlangen; zoeken te ſlaan*, of *te vechten; niet anders wenſchen dan een veldſlag.*

DĒPŌSĬTĀRĬUS, ĭi. m. Ulp. D. 16. 3. 36. *Bewaaraanneemer*, *bewaarder*, *iemand aan wien iets gegeeven is om te bewaaren.*

(Depoſitarius. Ulp. D. 16. 7. 3. *Bewaargeever*, *een die iets aan iemand geeft om te bewaaren.*)

DĒPŌSĬTĬO, ōnĭs. f. Ulp. D. 16. 3. 2. *Bewaargeving*, *aanbeveling*, *onder recht legging*, *verzegeling.*

Sententiarum depoſitio. Quintil. I. O. 11. 3. *De verzegeling*, *het ſlot*, *'t ſluyten*, of *'t eynde van een volzin;* vermids men dan ophoud om gebaar te maaken.

DĒPŌSĬTOR, ōrĭs. m. Ulp. D. 16. 3. 1. §. 37. *Bewaargever*, *een die iemand wat te bewaaren geeft.*

(Depoſitor. *Een lochenaar*, *ontkenner.*

Depoſitor Patris. Prud. A. 179. *Een lochenaar van den Vader*, *een die den Vader lochent*, of *ontkent.*)

DĒPŌSĬTŪM, i. n. Cic. Off. 3. 25. *Bewaarpand*, *'t pand dat men iemand te bewaaren gegeeven heeft*, *'t goed dat men onder iemand verzegelt heeft*, of *iemand vertrouwt heeft.*

Depoſitum accipere. Quintil. I. O. 7. 3. *Een pand ontfangen*, of *aanneemen*, *om te bewaaren.* Reddere. Cic. Par. 3. 1. *Een pand wedergeeven.*

Depoſitum abnegare. Plin. E. 1. 97. *Het bewaarpand ontkennen; beweeren*, *dat men het niet in bewaring ontfangen heeft.*

DĒPŌSĬTŪS, ă, ūm. *Verlaaten*, *afgelegt*, *afgeleyt*, *neêrgeleyt*, *neêrgezet*, *neêrgeſtelt.*

Depoſita veſtis. Curt. 3. 34. *Een afgelegd kleed.*

Depoſita formidine. Virg. Æ. 2. 76. *De vreeze afgelegd hebbende.*

Depoſitus. Cic. Ruil. 2. 16. *In bewaring geleyt*, *verzegelt*, *te bewaaren gegeven.*

Habet in Africa trecenties ſeſtertium fundis nominibusque depoſitum. Petron. 77. *Hy heeft in Afrika voor driemaal honderd duyzent ſeſtertien aan landgoederen en renteb[r]ieven leggen.*

Depoſitus. Virg. Æ. 12. 395. *Van de Geneesmeesteren verlaaten*, *opgegeeven*, *doorgeſtooten*, of *buyten hoop geoordeelt*, van een zieken ſpreekende. d'Ouden leyden, naar 't getuygeniſſe van Servius, hunne zieken, wanneer

ze op 't uyterſte lagen, op een plaatſe daar ze gezien wierden, op dat de voorbygangers, indien ze eenig hulpmiddel wiſten, hen 't zelve toebrengen mogten.

Reſpublica depoſita. Cic. V. 1. 2. *Een Gemeenebeſt dat op zijn ondergang ſtaat, dat in d'uyterſte ongelegentheyd is, of wiens verderf voor handen, of voor de deur is.*

DEPOSTULO, ăs, āvi, ātum, ārĕ. acc. Hirt. B. H. 1. *Iets ernſtelijk verzoeken, ergens hard om aanhouden, of zeer om bidden, iets met aanhoudinge, of ernſt verzoeken, iets vergen, of afvergen.*

DEPR.

DEPRÆDOR, ăris, ātus ſum, ări urbes, agros. Juſtin. 24. 6. Apul. M. 8. 215. [Julian. D. 3. 5. 6. §. 3.] *De ſteden, de landen verwoeſten, verderven, plonderen, berooven.*

DEPRÆLIOR, ăris, ātus ſum, ări. *Met groote hevigheyd, of vierigheyd vechten.*

Venti æquore deprælianteſ. Hor. O. 1. 9. 12. *Winden die op zee tegens malkanderen aankomen, of aanſtooten, winden op zee tegens malkanderen buldrende, of aanblazende.*

DEPRAVATE. adv. *Qualijk, onrechtvaardiglijk, tegens recht en reden, ten onrechte, onbehoorlijk, quaadaardiglijk, op een boosaardige wijze.*

Depravate judicare de re aliqua. Cic. Fin. 1. 21. *Ergens qualijk van oordeelen, of van vonniſſen; een quaad vonnis ergens over ſtrijken, wijzen, of vellen.*

DEPRAVATIO, ōnis. f. *Bederving, verandering, ſchending, verdraaijing, verſlimmering, verergering,* in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

* Depravatio animi. Cic. Off. 3. 29. *Bederving der ziele, of van 't gemoed.*

Depravatio oris. Cic. de Or. 2. 62. *Leelijkheyd, of ſcheviGheyd van 't aangezicht, grijnzing, of mismaaktheyd der tronie.*

Depravatio verbi. Cic. Part. 37. *Misbruyk, of verdraaijing van een woord, een quaade zin van een woord, misduyding van een woord, of ſpreekwijze.*

DEPRAVATUS, ă, ŭm. Cic. D. 2. 46. *Bedorven, verandert, ontaardt, verbaſtert, verſlimmert, verergert, geſchonden, verkeert, verdraayt,* van 't gemoed, de zeden, den inborſt, enz. ſpreekende.

Depravati mores. Cic. L. L. 2. 15. *Bedorve zeden.*

Depravatus ab aliquo. Cæſ. B. C. 1. 7. *Door iemand bedorven, of verleyd.*

Depravatum crus corrigere. Varr. L. L. 8. 5. *Een krom, of ſcheef been recht zetten.*

DEPRAVO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. Sen. E. 102. *Mismaaken, leelijk maaken, verdraaijen, krom, of ſcheef maaken, ontcieren, ſchenden, bederven.*

Depravare aliquid. Cic. Fin. 3. 3. *Iets bederven, erger, of ſlimmer maaken, verbaſteren, doen ontaarden,* van de zeden, 't gemoed, den inborſt, enz. ſpreekende.

Quidquid corrigere vult, depravat. Cic. Fin. 1. 6. *Hy bederft alles wat hy verbeteren wil,* van een Geſchichtſchryver ſpreekende.

Plebem conſiliis depravare. Liv. 45. 23. *'t Volk door quaaden raad omzetten,* of *verleyden.*

Nihil eſt quin male narrando poſſit depravari. Ter. Ph. 4. 4. 17. *Niets is 'er dat men door een quaad verhaal niet kan bederven.*

DEPRECABUNDUS, ă, ŭm. Tac. An. 15. 53. *Verzoekende, ſmeekende, biddende.*

DEPRECANEUS, ă, ŭm. Fulmen deprecaneum. Sen. N. Q. 2. 49. *Een blixem die verbeden, of afgebeden kan worden, wiens gevaar men met bidden kan afwenden.*

DEPRECATIO, ōnis. f. *Afbidding, bede, gebed, verzoek, ſmeking, bidding.*

Deprecatione uti. Cic. Clu. 3. *Afbidden.*

Deprecatio. Cic. F. 5. 10. *Verzoekſchrift, verzoek, ſmeekſchrift.*

Diræ deprecationes. Plin. H. 28. 2. *Vloeken, vervloeken, vloekwenſchen.*

Deprecatio. Quintil. Præf. 1. *Weygering, ontzegging, afſlag, verontſchuldiging, of uytvlucht waar door men iets weygert.*

Deprecatio. Plin. H. 28. 2. *Bezwering, belezing, een toverachtig gebed, 't gebed van een bezweerder,* om een quaad te ſtillen, *of* gevaar af te weeren.

DEPRECATOR, ōris. m. *Voorſpraak, voorſpreker, tuſſchenſpreker, bemiddelaar, verbidder, redder, voorſtander.*

Deprecator alicujus. Cic. Att. 11. 8. *Iemands voorſpraak.* Apud Conſulem deprecator vobis adero. Liv. 36. 35. *Ik zal uw voorſpraak by den Burgermeeſter zijn; ik zal by den Burgermeeſter voor u ſpreeken.*

Deprecatorem me pro illius periculo præbeo. Cic. F. 2. 13. *Ik wil zijn voorſpraak zijn, of ik wil voor hem ſpreeken, om hem uyt zijne ongelegentheyd te redden; ik bied my als een bemiddelaar aan, om hem te redden uyt het ongeval daar hy in gewikkelt is.*

Deprecator fortunarum alicujus. Cic. Pl. 42. *Iemands verbidder, behoeder, beſchermer, voorſtander, begunſtiger, weldoender.*

DEPRECATRIX, īcis. f. Aſcon. Cic. 72. *Voorſpreekſter, middelarſſe, voorſtandſter, tuſſchenſpreekſter.*

DEPRECOR, āris, ātus ſum, āri. Cic. F. 8. 1. *Iemand bidden, ſmeeken, ootmoediglijk verzoeken, bezweeren.*

Deprecari aliquid ab aliquo. Cic. de Or. 3. 20. *Van iemand iets verzoeken, iemand ergens om bidden, of ſmeeken.*

Deprecari alicui. Plaut. Aſ. Gr. 5. Pro aliquo. Cic. Br. 12. *of* de aliquo. Cic. de Or. 3. 20. *Voor iemand ſpreeken, voor iemand iets verzoeken.*

[Deprecari. *Afbidden.* Dat dit woord ook dit betekent, bewyzen Borrich. An. Cogit. de Varr. L. L. æt. §. 35. Cellar. C. P. p. 82. Gunther. I. R. §. 33. met veele voorbeelden, en blykt uyt de volgende.]

Deprecari ſupplicium. Cic. T. Q. 2. 22. Pœnam. Curt. 6. 10. 37. *Een ſtraf verbidden, of afbidden.* Calamitatem ab ſeſe. Cic. V. 1. 60. *Onheylen, of rampen afbidden, door zijn gebeden afwenden, of afkeeren.*

Deprecari mortem & ſanguinem. Cic. V. 5. 47. *of* vitam alicujus. Cic. Syll. 26. *Voor iemands leven bidden, voor iemand de doodſtraf afbidden.*

Sæpe precor mortem, mortem quoque deprecor idem. Ovid. Pont. 1. 2. 57. *Ik bid dikwils om den dood, dikwils bid ik den dood af.*

Non mortem, ſed dilationem mortis deprecantur. Juſt. 11. 9. *Zy bidden den dood niet af, maar zy bidden om uytſtel van den dood.*

Deprecari munus aliquod. Quintil. I. O. 2. 12. *Eenig ampt weygeren, of niet aanneemen, zeker ampt afſlaan.*

(Deprecari. *Afkeerig zijn, afweeren, verfoeijen, vervloeken.*

Deprecor illam aſſidue. Catull. 93. 3. *Ik verfoeije haar geduurig.* Zoo leeſt hier ter plaatze Voſſ. in Ignat. Ep. p. 298. Maar J. Scaliger leeſt, Deprecor illi. Zie zyne verklaring. Zie over deze plaatze onder malkanderen twiſtende. Gell. 6. 16. Vall. E. 6. 24. Alex. G. D. 4. 14.

Deprecari avaritiæ crimina. Cic. V. 2. 78. *Den laſter van gierigheyd van zich weeren, of verfoeijen.* Improbitatis odium. Cic. Cæc. 11. *Den haat uyt godloosheyd ontſlaan.* Invidiam Claudii. Cic. Rep. 6. by Non. 4. 150. *De nydigheyd van Klaudius.* Miſeram ſervitutem. Ennius by Non. 4. 150. *d'Elendige, of rampzalige dienſtbaarheyd.*)

DEPREHENDO, ĭs, prĕhendi, prĕhenſum, prĕhendĕrĕ aliquem. *Iemand op de daad betrappen, bevinden, overvallen, vatten, grijpen, iemand onvoorziens overrompelen, of verraſſen.* De Dichters zeggen zomtyds Deprendo. Zoo doet Sil. 16. 564.

Deprehenſus in ſcelere. Cic. Clu. 22. *Op eenige misdaad, of ſchelmſtuk betrapt,* of *gevat.*

Deprehendere aliquid. Cic. Cœl. 6. *Iets ontwinden, ontzwagtelen, ontdekken, ontſluyten, ontvouwen, ophelderen,* door ſterke overdenkinge.

Experimento deprehenſum eſt. Flor. 2. 4. 1. *Men is door de ondervinding gewaar geworden.*

Deprehendi. Quintil. D. 18. *Heel verwondert ſtaan, in verwondering opgetogen, of getrokken zijn, ganſch verzet, verbaaſt, of ontſtelt zijn.*

Deprehendere curſu aliquem. Sen. H. F. 2. 223. *Iemand in 't loopen achterhaalen, onderhaalen, inhaalen, of krijgen.*

DEPREHENSIO, ōnis. f. *Ontdekking, klaare en volkomene kenniſſe van iets.*

Deprehenſio veneni. Cic. Clu. 18. *d'Ontdekking, of de kenniſſe van 't vergift.*

DEPREHENSUS, ă, ŭm. *Op de daad betrapt, bevonden, of gevat; overvallen, overrompelt, verraſt.* De Dichters zeggen zomtyds Deprenſus. Zoo doen Virg. Æ. 8. 247. Catull. 25. 13.

Prop.

Digitized by Google

Prop. 2. 23. 77.

Deprehenſum ſcelus. Cic. C. 3. 5. *Een ontdekt ſchelmſtuk, een blijkbaare misdaad, een ſchelmſtuk daar men op betrapt is.*

Deprehenſus teſtis. Quintil. I. O. 5. 7. *Een wraakbaar getuyge, die niet uyt eene mond ſpreekt, die zich zelven tegenſpreekt, die veranderlijk ſpreekt*, of *niet eenparig in zijn reden is.*

[Deprehenſi worden ook gezegt *de ſchippers, dewelke 't onweder overvalt.* Zie Catull. 25. 13. Virg. Æ. 5. 52.]

DĒPRENDO. Zie Deprehendo.

DĒPRENSŪS. Zie Deprehenſus.

{DĒPRESSĒ. adv. *Laag, diep.* De compar. *Depreſſius* ſtaat by Sen. Helv. 9.)

DĒPRESSĬO, ōnĭs. f. *Neêrdrukking, neêrduwing, verzinking, verdieping, uytgraving, delving, diepte; verdrukking, vernedering.*

Cum erit fundamenti ad ſolidum depreſſio. Vitruv. 1. 3. *Wanneer men den grond tot op de kley zal uytgegraven hebben.*

DĒPRESSŪS, ă, ūm. *Laag, neêrgeworpen, afgeſmeten, afgenomen, neêrgedrukt.* De compar. *Depreſſior* ſtaat by Colum. 1. 5. en de ſuperl. *Depreſſiſſimus* by Cic. Her. 3. 14.

Vox depreſſa. Cic. Her. 3. 12. *Een laage*, of *zagte ſtem.*

Depreſſus. Virg. G. 3. 276. Colum. 2. 4. *Laag, diep, hol, ingezonken*, van een plaats, dal, enz. ſpreekende.

Saxum in mirandam altitudinem depreſſum. Cic. V. 5. 27. *Een rots van een wonderlijke hoogte.*

* Depreſſus. Cic. Clu. 65. *Gedrukt, verdrukt, onderdrukt, tot laagen ſtaat gebragt, bezwaart.*

Depreſſus. Cic. Man. 8. *Gezonken, te grond gegaan, vergaan, geſlagen, in de grond geſchoten*, of *geboort*, van een ſchip, vloot, enz. ſpreekende.

DĒPRĔTĬO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Paull. D. 2. 22. *Van de prijs afſlaan, afkorten, aftrekken, de prijs verminderen.* Dit woord is niet dan by de Rechtsgeleerden in gebruyk. [En dikwils gebruykt van Tertullianus. Apolog. c. 45. Spect. ad Ux. c. 3. An. 5. 17. Marc. 1. 6.]

DĒPRĬMO, ĭs, prĕſſī, prĕſſūm, prĭmĕrĕ. acc. Cic. T. Q. 5. 17. *Neêrdrukken, neêrſtooten, neêrlaaten, laaten zakken*, of *zinken, aflaaten, om laag laaten.*

Deprimere. Gell. 2. 10. *Slechten, baanen, effenen, gelijk maaken.*

* Fortunam alicujus deprimere. Cic. Piſ. 18. *Iemands geluk overdwarſſen*, of *dwarsboomen; iemands welvaart beneemen*, of *bederven.* Cauſam alicujus. Cic. Her. 3. 2. *Iemands zaak verbrodden, verzwakken, bederven, verzuymen*, of *verwaarlozen.*

Deprimere vitem in terram. Colum. R. R. 11. 3. Arb. 7. *Een wijngaard inleggen.*

Deprimere navem. Nep. Con. 4. *Een ſchip in de grond booren, in de grond ſchieten, aan 't zinken helpen, te grond doen gaan.*

Quæ porro, me deprimunt. Plaut. Merc. 4. 1. 9. *'t Geen ik draag drukt my, ik gaa gebogen onder mijnen laſt.*

Non tu civium amplexus ad pedes tuos deprimis. Plin. P. 24. *Gy duld, gedoogt*, of *gehengt niet dat de burgers zich voor uwe voeten werpen.*

Animum alicujus deprimere. Plin. P. 44. *Iemands trotzen inborſt*, of *trotz bedwingen, temmen, inbinden, intoomen; iemand den moed beneemen, kleynmoedig maaken, den geeſt uytbluſſchen.*

(Preces alicujus 'taciturna obſtinatione deprimere. Nep. Att. 22. *Iemands gebeden met ſtilzwijgen halſtarriglijk verachten*, of *verwerpen.*)

DĒPRŌMO, ĭs, prōmſī, prōmtūm, prōmĕrĕ aliquid. Hor. O. 1. 9. 7. Virg. Æ. 11. 859. *Iets uythaalen, voor den dag krijgen, brengen*, of *haalen, iets te voorſchijn brengen.*

Ex arca pecunia depromitur. Cic. Off. 2. 15. *Het geld word uyt de kas gehaalt.*

Depromere aliquid a peritis, *of* de libris. Cic. de Or. 1. 59. *Iets door onderrichting der geleerden*, of *uyt de boeken verſtaan, gewaar worden*, of *te weeten komen; achter een zaak door middel der geleerden*, of *der boeken komen.* Aliquid de, *of* ex Jure Civili. Cic. de Or. 1. 46. *Iets uyt het Burgerlijke Recht trekken*, of *haalen.*

DĒPRŌMTŪS, ă, ūm. *Getrokken, genomen, gehaalt, uytgetrokken, uytgehaalt.*

Pecunia ex ærario depromta. Cic. Man. 13. *Geld der ſchatkiſt, 't geld uyt 's lands kas gehaalt*, of *genomen.*

* Hæc ſunt ex meo ſenſu, non ex Stoïcorum diſputationibus depromta. Cic. Par. 1. *Die dingen zijn uyt mijn eygen breyn, en niet uyt de twiſtredeningen der Stoïcijnen gehaalt.*

DĒPRŌPĔRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Plaut. Pœn. 1. 2. 108. *Zich haaſten, zich ſpoeijen*, of *ſpoedigen, luſtig aanſtappen, wakker aangaan.*

Deproperare aliquid. Hor. O. 2. 7. 24. *Iets met der haaſt, ſchielijk, ylings*, of *haaſtiglijk doen*, of *brengen.*

D E P S.

DĒPSTĪTĬŪS, ă, ūm. Panis. Cato R. R. 74. *Deeg, gekneed brood.* Zommige leezen Depſticus, en andere Depſtitius.

DĒPSO, ĭs, dĕpsŭī, dĕpsĕrĕ. acc. Cato R. R. 90. *Kneeden, brood kneeden, deeg maaken.*

D E P U.

DĒPŪDĔT, pŭdŭĭt, pŭdĕrĕ. Ovid. Her. 4. 155. Sen. Conſt. 17. *Schaamteloos*, of *onbeſchaamt zijn, geen ſchaamte hebben, eer en ſchaamte verliezen*, of *verloren hebben.*

Depudet. Vell. 2. 73. *Zich ten hoogſten ſchaamen.*

[DĒPŪGNĀTĬO, ōnĭs. f. Veget. 3. 20. Cat. B. M. I. *by* Non. 3. 89. *Een gevegt, een ſlach.* Alwaar anderen Repugnatio leezen.]

DĒPŪGNĀTŪS, ă, ūm. *Uytgeſtreeden.*

Depugnato prœlio. Plaut. Men. 5. 6. 31. *De ſtrijd uytgeſtreeden*, of *geëyndigt zijnde.*

DĒPŪGNO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Cic. Cæc. 16. *Vechten, ſlaan, ſtrijden, ſlag leveren.*

Depugnare cum aliquo. Cic. Fin. 2. 22. *Met*, of *tegens iemand vechten, ſlaan*, of *ſtrijden; met iemand handgemeen zijn; met iemand moeyte*, of *krakkeel hebben.*

* Depugnat voluptas cum honeſtate. Cic. A. Q. 4. 46. *of* Voluptas & honeſtas depugnant. Plin. H. 21. 8. *De wellust ſtrijd tegens d'eerlijkheyd*, of *de wellust en eerlijkheyd ſtrijden met malkanderen.*

Depugnare. Cic. F. 6. 4. *Een hoofdtreffen houden.*

Depugnare cum animo ſuo. Plaut. Trin. 2. 2. 24. *Een zelfsſtrijd hebben, zijn gemoed, driften, genegentheden*, of *hertstochten beſtrijden, wederſtaan, bedwingen, beteugelen*, of *intoomen.*

DĒPULSĬO, ōnĭs. f. *Weghjaging, verdrijving, verjaging, uytjaging, verzending, uytdrijving, afwijzing, afwending.*

Depulſio mali. Cic. Fin. 2. 13. Doloris. Cic. Fin. 5. 7. *Verdrijving van ongeval, van ſmert.*

Omnium inanium viſorum una depulſio eſt. Cic. A. 4. 16. *Daar is een zeker middel om al die ydele droomen, al die zotte verbeeldingen*, of *herſſenſchimmen te verdrijven*, of *te verzetten.*

Depulſio ſervitutis. Cic. A. 8. 4. *De verloſſing*, of *vrymaking uyt ſlaverny, 't weder bekomen der vryheyd.*

[DĒPŪLSO, ās, ātūm, ārĕ. *Ter neder ſtooten.*

Cubitis depulſa de via. Plaut. St. 2. 1. 13. *Stoot hem met den elleboog van den weg ter neder.*]

DĒPŪLSŎR, ōrĭs. m. *Verdrijver, verjager, verwoeſter.*

Depulſor dominatus, quam particeps eſſe maluit. Cic. A. 2. 11. *Hy heeft liever gewilt d'opperſte heerſchappy vernietigen, afſchaffen*, of *vernielgen, dan 'er ſlechts een ſtuk van hebben*, of *haar met iemand deelen.*

DĒPŪLSŌRĬŪS, ă, ūm. *Afkeerend.*

Sacra depulſoria. Ammian. 25. 5. *Afkeerende offerhanden, waar door een ongeluk afgekeert word.*

DĒPŪLSŪM, ī. n. Portentorum depulſa. Val. Max. 1. 1. 1. *De hulpmiddelen, de bezweringen tegens de quaade*, of *ongelukkige voortekenen, de gebeden tot hunne afwering.*

DĒPŪLSŪS, ă, ūm. Cic. Cæc. 8. *Verjaagt, verdreven, weghgejaagt, uytgejaagt, uytgedreven, afgewezen, afgeſlagen.*

Depulſus a lacte. Virg. E. 7. 15. Depulſus lacte. Hor. O. 4. 4. 15. Suet. Tib. 44. *Geſpeent*, of *geſpeent, die men de borſt onthout*, of *ontneemt.*

Digitized by Google

DEPURGATŬS, ă, ŭm. Colum. 12. 9. *Gezuyvert.*

DEPURGO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Cato R. R. 1. 51. *Reynigen, zuyveren, ſchoon maaken.*

Depurgare piſces. Plaut. St. 2. 2. 35. *Viſch ſchoon maaken.*

Depurgare crimen. Liv. 39. 35. *Zich van een misdaad zuyveren.* Andere leezen Purganda.

DEPURO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Deputantur aquæ fluminis. Front. Aq. 2. 247. *Het water van den ſtroom word helder, zuyver, of klaar.*

DEPUTATŬS, ă, ŭm. Macrob. Sat. 7. 14. *Toegeëigent, beſtemt.*

Erat deputatus imperio. Spart. Æl. Ver. 3. *Hy was tot het Keyzerrijk beſtemt, of tot de regeering geſchikt.*

DEPUTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Colum. 11. 2. *Snoeijen, ſnijden,* de wyngaarden, boomen, enz.

Deputare ſe dignum aliquo malo. Ter. H. 1. 1. 83. *Zich eenige ſtraf waardig achten, of achten eenige ſtraf verdient te hebben.* Se indignum aliqua re. Ter. Hec. 3. 5. 27. *Zich iets onwaardig achten.*

Omne id deputa eſſe in lucro. Ter. Ph. 2. 1. 16. *Neem, of reken dat altemaal voor winſt.*

(Deputare. *Beſtemmen, beſtellen, aanſtellen, verordenen.* In de latere eeuw is dit woord in deze betekeniſſe gebruykt.

Turba exercendis colendisque agris deputata. Sulp. Sev. H. S. 1. *De meenigte aangeſtelt om 't veld te bewerken en te bouwen.*

‡ DEPŪVIO, īs, pūvi, pūvīrĕ. *Slaan, kloppen, afroſſen.*

Palmis me depuvit. Lucil. *by* Feſtus. *Hy heeft my wakker afgeroſt, of muylpeeren gegeeven.* Dit laatſte zeggen is boertachtig.

DEPY. DEQU. DERA.

DEPYGĂ, æ. f. *en*

DEPYGIS. Hor. S. 1. 2. 93. *Iemand die magere billen heeft.*

DEQUERŎR, ĕrĭs, queſtŭs ſŭm, quĕrī. acc. Stat. Th. 1. 404. *Ergens over klaagen, zich ergens over beklaagen.* Men vind van dit verbum niet dan Dequeſtus by dezen Dichter.

DERADO, ĭs, rāſi, rāſŭm, rādĕrĕ. acc. Celſ. 5. 26. *Afſcheeren, afſchraapen, uytſchraapen, uytſnijden, afhaalen, afſchrabben, afſchrobben.*

Deradere de aliqua re. Cato R. R. 121. *Ergens van afſchraapen.*

DERASUS, ă, ŭm. *Afgeſchraapt; afgeſchaaft, uytgeſchaaft, afgeſchoren, kaal.*

Margo inſulæ deraſus. Plin. E. 8. 20. *Een kaale, vlakke,* of *barre ſtrand van een eyland,* zonder groente, *of* geboomte.

DERE.

DERĔLICTĬO, ōnĭs. f. Cic. Off. 3. 6. *Verlating, begeving, verſmading, verachting.*

DERELICTŪS, ūs. m. *Verlating, begeving.*

Aliquid derelictui habere. Gell. 4. 12. *Iets verlaaten, iets ten beſten geeven, of laaten, ergens niet naar omzien.*

DERELICTŬS, ă, ŭm. *Verlaaten, begeeven, opgegeeven, ten beſte gegeeven, of gelaaten, verſmaad, verwaarlooſt.*

Derelictum ſolum. Cic. Cl. 4. *Een verlaaten, of onbebouwd land.*

Derelictus ab omni ſpe. Cic. C. 1. 10. *Van alle hoop verlaaten, buyten alle hoop, t'eenemaal hoopeloos.*

Rem aliquam pro derelicto habere. Cic. Att. 8. 1. *Iets ten beſte geeven, of ten beſte laaten, ergens niet naar omzien, zich ergens niet meê moeijen, iets laaten vaaren, iets verwaarloozen.*

DERELINQUO, ĭs, rĕlīqui, rĕlictŭm, relinquĕrĕ. acc. Cic. Part. 8. *Verlaaten, begeeven, laaten vaaren, ten beſte laaten, verwaarloozen, veronachtzamen.*

DEREPENTE. adv. Ter. Hec. 4. 1. 3. Cic. Lig. 5. *Terſtond, aanſtonds, datelijk, opſtaande voet, ſtraks, haaſtelijk, zonder tijdverzuym; zonder te wachten, of te toeven, met den eerſten, ſchielijk, onvoorziens, fluks.*

DEREPO, ĭs, rēpsi, rēptŭm, rēpĕrĕ. [Varr. *by* Non. 15. 12.] Phædr. 2. 4. 12. Plin. H. 8. 36. *Klauteren, afklauteren, afkruypen, van boven neêr kruypen.*

DERI.

DERIDĔO, ēs, riſī, riſŭm, ridērĕ. acc. Cic. Fl. 31. *Iemand beſpotten, ſcheeren, foppen, beſchimpen; met iemand ſpotten, lagchen, boerten, of de gek ſcheeren; iemand voor de gek, of voor den droel houden; met iemand den ſpot drijven.*

Satius eſt rideri, quam derideri. Petron. 61. *Het is beter, dat 'er over ons word gelagchen, als dat wy beſpot worden.*

DERIDICŬLŬM, ī. n. *Een beſpottelijk menſch, een belagchelijk wezen, of beſpottelijke geſtalte.* Een misſtand van 't ligchaam, of van den geeſt, die iemand aan 't lagchen helpt.

Deridiculo corporis deſpiciendus. Tac. An. 12. 49. *Mismaakt, of leelijk van ligchaam; belagchelijk van geſtalte; beſpottelijk van wezen, van gedaante, of van gebaar.*

Per deridiculum auditur. Tac. An. 6. 2. *Men hoort, of luyſtert naar hem om met hem te lagchen, te ſpotten, of de gek te ſteeken.*

Alicui per deridiculum verba dare. Plaut. Pſ. 4. 5. 7. *Iemand ſchoone beloften doen om hem te foppen, of met hem te ſpotten.*

Deridiculi gratia. Plaut. Am. 2. 2. 50. *Al lagchende, al ſpottende, om meê te lagchen, of te ſpotten, ſcherſſende, ſpotswijze.*

Deridiculo eſſe. Tac. An. 3. 57. *Zich beſpottelijk maaken, zich belagchelijk aanſtellen, 't voorwerp van ſpot [illegible].*

DERIDICŬLŬS, ă, ŭm. Plaut. M. G. 2. 1. 14. Liv. 39. 26. *Belagchelijk, beſpottelijk, ongerijmt, onbehoorlijk,* van zaaken en perſoonen ſpreekende.

DERIPIO, ĭs, rĭpŭi, rĕptŭm, rĭpĕrĕ. acc. Virg. G. 2. 242. *Wechneemen, wechrooven, wechbrengen, wechſleepen, rooven, ſchaaken, uythaalen.*

Deripere aliquem capillo de aliquo loco. Plaut. Men. 5. 2. 117. *Iemand by 't haair ergens van daan, of ergens afſleepen, trekken, of rukken.*

DERISŎR, ōrĭs. m. Hor. A. P. 433. Plin. H. 11. 52. *Een ſpotter, beſchimper, ſpotvogel, ſpreeuw, ſcherſſer, lagcher.*

(Deriſor imi lecti is by Hor. E. 1. 18. 11. *Een panlikker, teljoorlikker, ſchuymer, tafelbroêr,* om dat ze onder aan de tafel ſtaande veel poetzen maakten.

[Deriſor. Plaut. Capt. 1. 1. 3. *Een vleijer, pluymſtrijker.*]

DERISORĬŬS, ă, ŭm. *Beſpottelijk, dat te beſpotten is, beſpottens waardig.*

Deriſoriæ conditiones. Martian. D. 28. 7. 14. *Beſpottelijke voorwaarden, of bedingen.*)

DERISŪS, ūs. m. Sen. Contr. Præf. 4. *Spotterny, beſpotting, belagching, beſchimping, verachting.*

A deriſu non procul abeſt riſus. Quintil. I. O. 6. 2. *Tuſſchen beſpotten en lagchen is geen groot onderſcheyd.*

Curavit notitiam hiſtoriæ fabularis usque ad deriſum. Suet. T. 70. *Hy is zoo yverig in 't leezen der verdichtzelen geweeſt, dat hy zich beſpottelijk maakte.*

DERISŬS, ă, ŭm. Cic. V. 3. 92. *Beſpot, belacht, uytgelacht, gefopt, beſchimpt, veracht.*

DERIVATĬO, ōnĭs. f. fluminum. Cic. Off. 2. 4. Liv. 5. 15. *De leyding, of afleyding van een ſtroom; de ſtreek, of loop die men een ſtroom doet neemen.*

Derivatio verborum. Quintil. I. O. 5. 7. *d'Afkomſt, of afleyding der woorden,* een woord der ſpraakkonſt.

DERĪVO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Colum. 2. 8. *Leyden, afleyden, heen leyden, doen loopen, een ſtreek, of keer doen neemen,* van 't water eenes ſtrooms, eener bron, enz. ſpreekende.

• Derivare in aliquem culpam. Cic. V. 2. 20. *Een ander de ſchuld geeven, de ſchuld op een ander leggen, of werpen.*

Derivare crimen. Cic. Mil. 10. *De ſchuld van zich afſchuyven.*

Iram alicujus in ſe. Ter. Ph. 2. 2. 9. *Zich iemands toorn, of gramſchap op den hals haalen.*

Partem curæ & cogitationis in provinciam aliquam derivare. Cic. A. 11. 9. *Zijn zucht en zorge ten deele over een landſchap laaten gaan; ten voordeele van een landſchap een gedeelte van zijn zorge en gedachten beſteeden.*

Reſponſionem alio derivare. Cic. V. 1. 53. *Een ſtreek, of omweg in zijn antwoord gebruyken; zich bedienen van een* pre-

Digitized by Google

onſpraak in 't antwoorden; niet recht uyt antwoorden.

D E R O.

DERŌDO, ĭs, rōsī, rōsŭm, rōdĕrĕ. *Knaagen, afknaagen, afknauwen, afknabbelen.* Men vindt van dit verbum niet dan Deroſus by Plin. H. 11. 37. en Cic. D. 1. 44.

DERŌGĀTĬO, ōnis. f. Cic. Her. 2. 10. *Inbreuk, krenking, ſtukswijze affchaffing, ſchending, verbreking, vernietiging*, of *herroeping* van een wet, verbond, enz. ſpreekende.

DERŌGĀTŌR, ōris. m. Sidon. E. 3. 13. *Een verachter, laſteraar.*

DERŌGĬTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plaut. Aſ. 2. 2. 60. *Bidden, verzoeken, ſmeeken.*

DERŎGO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ legi. Cic. Her. 2. 10. *of* aliquid ex lege. Cic. I. R. 2. 45. *Iets van de wet verbreeken, vernietigen, te niet doen, herroepen. Een inbreuk in een wet maaken, enz.* Zie Feſtus.

Derogare de magnificentia alicujus. Cic. I. R. 2. 58. *Iemands heerlijkheyd krenken, verminderen*, of *verkleynen.* Ex æquitate. Cic. I. R. 2. 46. *Iemands oprechtigheyd krenken, d'achting voor iemands oprechtigheyd verminderen.*

Derogare alicui fidem. Cic. D. 2. 71. *of* de fide alicujus. Cic. Cæc. 1. *Iemand buyten geloof brengen, iemands geloofbaarheyd beneemen, beletten dat iemand geloofſt*, of *betrouwt word.* Gratiam alicujus nomini. Plin. H. 7. 28. *Iemands naam ſchenden, zijn eer verduyſteren*, of *aanzien krenken*, van een zoon ſpreekende die zyne Voorouderen onwaardig is.

Non mihi tantum derogo, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. S. R. 32. *Ik acht my zelven zoo kleyn*, of *zoo gering niet, dat, enz.*

Horum virtuti, generi, rebus geſtis fidem & auctoritatem in teſtimonio, cupiditatis atque inimicitiarum ſuſpicio derogavit. Cic. Font. 7. *Niet tegenſtaande hunne deugd, afkomſt en treffelijke daaden, heeft 't vermoeden, dat 'er drift en haat onder ſpeelde, 't geloof van hun getuygenis benomen.*

DERŌSŪS, ă, ŭm. *Afgeknaagt, afgeknauwt, afgeknabbelt.* Zie Derodo.

D E R T.

[**DERTŌNĂ**, æ. f. *Tortona*, een ſtad van Milanen, aan de Po.]

D E R U.

DERŬMPO, ĭs, rūpī, rūptŭm, rŭmpĕrĕ. *Breeken, aan ſtukken ſpringen.* Zie Deruptus.

DERŪNCĬNĀTŬS, ă, ŭm. Plaut. Capt. 3. 4. 108. *Afgeroſt, afgeklopt, geteyſtert.*

DĔRŬNCĬNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Afhaalen, afroſſen, teyſteren.* Dit verbum beteekent eygentlyk *polijſten, hout ſchaaven, glad maaken.*

• Deruncinare aliquem lepide. Plaut. M. G. 4. 4. 6. *Iemand een aardige poets*, of *trek ſpeelen, hem aardiglijk uytſtrijken*, of *afhaalen, iemand geeſtig opligten*, of *bedriegen.*

DERŬO, ĭs, rŭī, rŭtŭm, rŭĕrĕ. acc. *Neêrwerpen, afwerpen, omſmijten, verdelgen, 't onderſte boven werpen, neêrſtorten, nedervellen.* Men vind dit verbum niet in den eygentlyken zin dan by Apul. M. 7. 196.

Deruere cumulum de laudibus alicujus. Cic. Att. 16. 11. *Iemands lof*, of *roem verkleynen*, of *verminderen.*

DERŬPTŬS, ă, ŭm. Liv. 37. 39. Tac. An. 2. 80. *Afgeſcheurt, afgebroken, hoog, ſteyl, onnaakbaar, ongemakkelijk, moeljelijk om te beklimmen, onbeklimmelijk*, van een rotz, heuvel, enz. ſpreekende. De compar. *Deruptior* ſtaat beneden by Livius.

Tumulus deruptior. Liv. 38. 2. *Een al te grooten ſteyite, een al te ſteyle hoogte.*

Per derupta aliquem ſequi. Tac. An. 4. 45. *Iemand door afgebroke en ſteyle wegen volgen.* Men verſtaat 'er Loca onder.

D E S A.

DESĂCRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ aliquid alicui. Voor 't ſimplex ſacrare. *Iemands iets toewijen, toeheyligen, opdraagen.*

(Quercus erat, Triviæ quam deſacraverat ipſa. Stat. Th. 9. 586. *Daar was een eykeboom, die zy zelf aan Diana geheyligt*, of *toegewijd had.*)

DESÆVĬO, ĭs, ſævīī, ſævītŭm, ſævīrĕ. Suet. N. 29. *Heftiglijk*, of *verwoedelijk tieren, aangaan*, of *raazen, zich verwoed aanſtellen, boos, toornig, woedend, gram*, of *vergramt zijn*, van menſchen en beeſten ſpreekende.

Deſævire in aliquem. Claud. Eu. 1. 182. Sanguine alicujus. Stat. Th. 12. 738. *Zijn woede*, of *wraak, tegens iemand toonen; aan iemand zijn moed koelen; iemand om hals brengen.*

Toto deſævit in æquore victor. Virg. Æ. 10. 569. *d'Overwinnaar verſlaat alles wat hem voorkomt, velt alles neêr wat hem ontmoet.*

Deſævire. *Ophouden te woeden en bulderen, uytbulderen, bedaaren.*

† Pelago deſævit hyems. Virg. Æ. 4. 52. *De wintertijd houd op de zee verwoed*, of *onſtuymig te maaken.*

Ira deſævit. Lucan. 5. 303. *De gramſchap houdt op te woeden.*

Tempeſtas prima deſævit. Sen. Ir. 3. 1. *De eerſte buy gaat over.*

Tragica deſævire in arte. Hor. E. 1. 3. 14. *Treurdichten*, of *treurſpelen maaken, treurgevallen beſchrijven*, vermits 'er vele bloedige en wreede voorvallen zich in opdoen.

DESĀLTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Afdanſſen, den dans ten eynde brengen.* Men vint niet dan Deſaltatus *by* Suetonius.

Deſaltato cantico abiit. Suet. C. 54. *Na dat hy het deuntje afgedanſt had is hy wechgegaan; hy is na het dansje afgedaan te hebben wechgegaan.*

D E S C.

DESCĔNDO, ĭs, ſcēndī, ſcēnsŭm, ſcēndĕrĕ ex, *of* de aliquo loco. Cic. Vat. 11. *Afgaan, afdaalen, nedergaan, afklimmen, nederwaarts gaan, ergens van afkomen.*

Deſcendere montem. Paterc. 2. 25. 4. *Een berg afgaan*, of *afklimmen.*

Deſcendere equo. Liv. 2. 20. *Van 't paard ſtijgen, afſtijgen*, of *afklimmen.*

Deſcendere in locum. Cic. Off. 3. 20. *of* ad locum. Cic. L. L. 5. *by* Macrob. S. 6. 4. *In eenige plaats komen.* Ad *of* in forum. Cic. de Or. 2. 66. *In 't hof komen, in 't gerechtshof verſchijnen, op de markt komen.*

Deſcendere ad aliquam conditionem. Cic. F. 8. 8. *Een gelegentheyd*, of *aanleiding aanneemen*, of *toeſtaan; in een voorſlag verwilligen, bewilligen*, of *overeenkomen.* Ad partes alicujus. Tac. An. 15. 50. *Iemands zijde kiezen*, of *volgen, zich aan iemands zijde voegen*, of *begeeven.* In cauſam alicujus. Liv. 36. 7. *Met iemand in een verbond*, of *verbintenis treeden; met iemand een verbond maaken*, of *aangaan.* Ad ſententiam alicujus. Cæſ. B. G. 7. 78. *Tot iemands gevoelen overgaan.*

Deſcendere in aciem. Liv. 31. 36. *Tot een gevecht*, of *ſlag komen.*

In eadem quæ ceteri deſcendere. Sen. Conſt. 3. *Anderen navolgen*, of *gelijk worden; doen, handelen, ſpreeken, te werk gaan als anderen.*

Deſcendere in ſeſe. Perſ. 4. 23. *In zich zelven gaan, zich zelven onderzoeken, beproeven, toetzen.*

Non deſcendit alvus. Celſ. 2. 7. *De buyk is niet los, looſt niet naar behooren*, of *ontlaſt zich niet wel.*

Deſcendere ad accuſandum aliquem Cic. D. 1. *of* ad accuſationem alicujus. Cic. Cœl. 1. *Komen om iemand te beſchuldigen, tot iemands beſchuldiging inkomen, verſchijnen, zich aanbieden*, of *aangeeven.*

Ad extrema deſcendere. Cic. F. 11. 1. *Tot het uyterſte komen, het uyterſte waagen.*

Hæc gemma deſcendit ad hyacinthum. Plin. H. 37. 9. *Deze ſteen zweemt*, of *gelijkt wel naar de hyacintſteen.* Ad viciniam hyacinthi. Plin. H. 37. 9. *Dit edel geſteente komt de hyacint zeer naby.*

Frontis ad urbanæ deſcendi præmia. Hor. E. 1. 9. 11. *Ik heb der Stedelieden onbeſchaamt*, of *ſtout aangezicht aangetrokken;* dat is, *ik heb my wat vrypoſtiger getoont.*

Deſcendere in ſordidiſſimum vitæ genus. Juſt. 21. 5. *Tot een zeer lange en verachtelijke levens-ſtaat vervallen.*

Vulnera in corpus deſcendunt. Sen. Helv. 3. *De wonden gaan diep in 't lighaam.*

Deſcen-

Digitized by Google

[Deſcendere. Suet. Tib. 10. *Met den boom afzakken, na beneden ſteeken.*]

DESCENSIO, ōnis. f. *Landing, aanlanding, aankoming aan 't land.*

In continentem deſcenſionem facere. Liv. 22. 31. *Op 't vaste land aankomen*, of *aanlanden, aan 't land treeden, voet aan land zetten.*

DESCENSUS, ūs. m. Virg. Æ. 6. 126. *Afgang, afdaling, het afgaan.*

Per eos montes unus eſt deſcenſus. Front. St. 2. 12. 4. *Daar is maar een afgang op dat gebergte; men kan van die bergen maar op een plaats afkomen.*

DESCISCO, ĭs, ſcivi, ſcitūm, ſcīſcĕrĕ ab aliqua re. *Iets verlaaten, laaten leggen*, of *laaten vaaren, ergens van afſcheyden*, of *van wechgaan, ergens van afwijken.*

Deſciſcere a veritate. Cic. A. Q. 4. 15. *Van de waarheyd afwijken, de waarheyd verlaaten, tot dwaling vervallen.*

Deſciſcere à conſuetudine parentum. Plin. E. 3. 20. *Van de gewoonte der voorouderen afwijken.*

Deſciſcere. *Opſtaan, oproerig*, of *wederſpannig worden, zich opweepen, oproer maaken.*

Deſciſcere ab aliquo ad alterum. Liv. 28. 29. *Iemands zijde verlaaten om die van een ander te kiezen.* A ſe ipſo. Cic. Att. 2. 4. *Zich zelven ongelijk zijn, niet beſtendig in zijn gedrag zijn, zich zelven vergeeten.*

A virtute deſcitum, ad vitia transcurſum eſt. Vellej. 2. 1. *Men heeft de deugd verlaaten, en men is tot de laſteren overgegaan.*

Deſciſcere a vita. Cic. Fin. 3. 18. *Uyt het leven ſcheyden, ſterven.*

Amore Cleopatræ deſciſcit in Regem. Flor. 4. 3. 4. *Door de liefde tot Kleopatra vervalt hy daar toe, dat hy zich als een Koning draagt*, of *neemt hy ſchandelijk den naam en d'eertekenen van Koning aan*, vermits de Romeynſche Veldheeren zich boven de Koningen achteden.

DESCŌBINĀTUS, ă, ūm. *Afgeſchaaft, geſchaaft, afgeſchuurt, geſchrapt, gekrabt, gevilt; lam, verminkt.* Men vindt dit woord niet in d'eygentlyke betekenis by de Schryvers. Linis deſcobinata zegt evenwel Arnobius, 6. p. 200.

Crura deſcobinata. Varr. *by* Non. 2. 236. *Beenen daar 't vel af is, die gequetſt, geſchaaft, opgeſcheurt, en als gevilt zijn*, voornamentlyk door doornen.

DESCRĪBO, ĭs, ſcripſi, ſcriptūm, ſcribĕrĕ, acc. Cic. Att. 12. 14. *Iets uytſchrijven, naſchrijven, overſchrijven.*

Deſcribere aliquem. Cic. Fr. 3. 1. *Iemand naſchrijven, iemands hand nabootzen*, of *namaaken.* Rem aliquam. Cic. Fin. 5. 19. *Iets beſchrijven, ergens een beſchrijving van maaken, iets uytleggen, ontvouwen*, of *verklaaren; den aardt en d'eygenſchappen van iets ontdekken*, of *openbaaren.*

Vectigal alicui deſcribere. Cic. Fr. 1. 1. *Op iemand een tol*, of *ſchatting leggen, ſtellen*, of *zetten, iemand een laſt opleggen, laſten*, of *ſchattingen van iemand vorderen*, van een volk ſpreekende. Vecturas frumenti civitatibus. Cæſ. B. C. 3. 42. *Den ſteden aanſchrijven hoe veel koren zy zullen brengen.* Jura. Cic. Off. 1. 34. Leges populis. Cic. L. L. 1. 5. *'t Volk wetten opleggen, geeven*, of *voorſchrijven.*

Deſcribere. Cic. Fl. 14. *Uytdeelen, verdeelen, ſchiften, ſcheyden.*

Deſcribere orbem radio. Virg. E. 3. 41. *Een rond*, of *kring, met een landmeters ſtaf afſchrijven, aftrekken, aftekenen*, of *maaken.*

(Deſcribere. *Op zijn plaats brengen, zijn plaats geeven.*

Se mirari diligentiam ejus a quo illa eſſent deſcripta. Cic. S. 17. *Dat hy zich verwonderde over de naarſtigheyd van hem die ze op haar plaats gebragt hadde.*

Fabulas male deſcribere. Ter. E. Prol. 7. *Een tooneelſpel qualijk maaken*, of *opſtellen; de bedrijven, perſonaadjen, enz. van een tooneelſpel qualijk plaatzen*, of *ſchikken.*)

DESCRIPTE. adv. Cic. I. R. 1. 30. *Onderſcheydentlijk, met order.*

DESCRIPTIO, ōnis. f. Cic. T. Q. 1. 17. *De beſchrijving, uytbeelding, bepaling, uytlegging*, of *verklaring van een zaak.*

Deſcriptio alicujus. Cic. N. D. 2. 47. *De beſchrijving, 't afbeeldzel, d'aftekening, ſchildery*, of *print van iemand.*

Deſcriptio. Cic. Pl. 18. *Verdeeling, ſchikking, order, voegzaamheyd, gevoeglijkheyd.*

Deſcriptio militum. Cic. T. Q. 4. 1. *Inſchrijving*, of *werving van krijgsvolk.*

DESCRIPTIUNCŬLĂ, æ. f. *Een korte beſchrijving.*

Ex iis epiſtolis celebres deſcriptiunculas ſubtexam. Sen. Su. 2. *Ik zal uyt die brieven de fraayſte*, of *aardigſte beſchrijvingen bybrengen*, of *verhaalen.*

DESCRIPTŬM, i. n. Tac. An. 6. 24. *Een aantekening.*

DESCRIPTŬS, ă, ūm. *Voorgeſchreven, bevolen, belaſt, geboden, aanbevolen, gelaſt.* De compar. *Deſcriptior* ſtaat beneden by Cicero. Zie Deſcribo in al zyn betekeniſſen.

Deſcriptus. *Verdeelt.*

Urbs deſcripta in tribus. Liv. 45. 15. *De ſtadt verdeelt in wijken.*

Deſcriptus. *Onderſcheyden, net, wel geſchikt, met order.*

In natura nihil eſt deſcriptius. Cic. Fin. 3. 22. *In de natuur is niets netter, is niets beter geſchikt, of met meerder order opgeſtelt.*

Buxus in formas mille deſcripta. Plin. E. 5. 6. *Een palmboom in duyzenderley gedaante geſneden.*

D E S E.

DESĔCO, ās, sĕcŭi, sĕctūm, sĕcārĕ. acc. Cic. Att. 16. 6. *Snijden, ſnoeijen, afſnoeijen, doorſnijden.*

Deſecare prata. Colum. 2. 2. Arborem. Colum. 5. 6. Vitem. Varr. R. R. 1. 41. *Een veld afmaaijen; een boom ſnoeijen*, of *knotten; den wijngaard ſnijden*, of *ſnoeijen.*

Deſecare crinem. Ovid. Tr. 2. 394. *Het hayr afſnijden.*

DESECRO, ās, ārĕ. *Ontheyligen, ontwijen, ſchenden.* Dit woord is geen zuyver Latyn.

(Jungemus illis Chamæleonem per ſingula membra deſecratum. Plin. H. 28. 8. *Wy zullen 'er den Chamæleon byvoegen, die in al zijn leden veele quaalen onderworpen is.*)

DESECTIO, ōnis. f. Colum. 6. 3. 1. *Snijding, ſnoeijing, houw, afſnijding, afhouwing.*

DESECTŬS, ă, ūm. Liv. 2. 5. *Afgeſneden, afgemaayt, afgehouwen.*

Deſecta cervix. Prop. 4. 10. 37. Auris. Cæſ. B. G. 7. 4. *Een afgeſneden, afgeſlagen*, of *afgehouwen hoofd, oor.*

(DESĔNEO, *of*

DESĔNESCO, ĭs, ŭi, ĕrĕ. *Verouden, oud worden, vervallen.*

Niſi cum ira belli deſenuiſſet. Sall. Hiſt. 1. *by* Priſc. 10. 557. Edit. Putſch. *Ten ware de zucht tot oorlogen, uyt gemeenlijkheyd ontſtaande, overgegaan*, of *verſlapt mogte zijn.*)

DESĔRO, ĭs, sēvi, sĭtūm, sĕrĕrĕ. acc. Varr. R. R. 1. 23. *Zaaijen, pooten, planten.*

DESĔRO, ĭs, sĕrŭi, sĕrtūm, sĕrĕrĕ. acc. *Verlaaten, laaten vaaren, niet meer voor iemand zorgen, zich iemand niet meer aantrekken; iemand miſprijzen, laaken, verachten.* Fidem in aliquem. Catull. 68. 8. *Iemand ontrouw zijn, verraaden, bedriegen.* Preces alicujus. Cic. Att. 3. 19. *Iemands gebeden niet hooren*, of *verachten, iemands verzoeken afſlaan, niet verwaardigen te hooren.*

Omnes noti me atque amici deſerunt. Ter. E. 2. 2. 7. *Alle mijne bekenden en vrienden verlaaten my.*

Deſerere exercitum. Cic. V. 5. 42. *Overloopen, verloopen, uyt het leger wechloopen.*

Totus deſeruit exercitus. Sen. Ir. 2. 10. *Het ganſche leger is verloopen.*

Deſerere vadimonium. Cic. P. Q. 14. *en* 18. *Ter dagvaard niet verſchijnen; op den dag dat men gedaagt is achterblijven; in gebreke blijven om voor 't Gerecht te verſchijnen.*

(Aliquem non deſerere. *Iemand beſchermen*, of *de hand bieden.*

Memet ipſe non deſeram. Curt. 6. 10. 4. *Ik zal my zelf beſchermen.*

Me miſerum deſeris in malis. Catull. 30. 5. *Gy beſchermt my niet in mijne rampen, gy bepleyt mijn zaak niet*, van een Rechtsgeleerde ſpreekende, die Catullus zaak in 't Stadhuys had moeten bepleyten.

DESERPO, ĭs, pſi, ptūm, ĕrĕ. *Naar beneden kruypen.*

Lanugo deſerpit genis. Stat. Th. 6. 586. *De baard loopt de wangen af, de wangen zijn vol baards.*

DESERTIO, ōnis. f. *Nalating, verlating, verzuym.*

Exſecrabilis eſt nobis deſertio juris humani. Liv. 41. 24. *'t Verzuym van 't*

men-

Digitized by Google

menſchelijk recht, of *van 't recht onder de menſchen ingeſtelt*, *is by ons verfoeijelijk.*

DESERTŎR, ōrĭs. m. Cic. ad Quir. poſt red. 5. *Verlater*, *een die iemand begeeft*, of *verlaat.*

Deſertor. Cæſ. B. G. 6. 23. Suet. O. 11. *Een overlooper*, *een ſoldaat die overgeloopen is.*

Deſertor Aſiæ. Virg. Æ. 12. 15. *Een balling*, of *vluchteling uyt Azia.*

(DESERTRIX, icĭs. f. *Een verlaatſter*, *een vrouw die iemand*, of *iets verlaat*, of *iets nalaat.*

Tu es divinæ legis prima deſertrix. Tertull. de hab. mul. 1. *Gy (Eva) zijt d'eerſte verlaatſter van de Goddelijke wet*, *gy zijt d'eerſte die nagelaten hebt Gods wet t'onderhouden.*) Een woord van de latere eeuw.

DESERTŬS, ă, ŭm. *Verlaaten*, *begeeven*, *verwaarlooſt*, *veracht*, *miſprezen*, *veronachtzaamt*, van zaaken en perſoonen ſpreekende. De compar. *Deſertior* ſtaat by Cic. Piſ. 23. en de ſuperl. *Deſertiſſimus* by Cic. Sext. 67.

Deſertus locus. Cic. L. L. 1. 14. *of*

Deſerta ſolitudo. Cic. V. 5. 67. *Een verlaate*, *onbewoonde*, *woeſte*, of *eenzaame plaats*; *een woeſtijn*, *wildernis*, of *woeſteny.*

Deſertus vivo. Ter. H. 2. 4. 11. *Ik leeve eenzaam*, of *verlaaten.*

Deſertus ager. Plin. H. 18. 5. *Een onbebouwt land*, *een land dat leeg*, of *braak leyt.*

Deſerta Libyæ. Virg. Æ. 1. 388. Claud. Stil. 1. 179. *De woeſtijnen*, *wildernisſen*, of *woeſte plaatzen van Libyën.* Men moet 'er Loca onder verſtaan.

(Deſerta. In 't meervoudige vind men 't ook by de Schryvers in 't ondicht.

Excipiunt mox deſerta vaſta. Plin. H. 5. 4. *Straks volgen daar op groote woeſtijnen*, of *wilderniſſen.*

Mox longa deſerta. Solin. 50. *Terſtont lange woeſtijnen*, of *wilderniſſen.*

[Deſertus. Tib. 1. 1. 15. *Gepoot*, *geplant*, *ingeſteeken.* Zie Broukhuſius over Tibullus.]

DESERTŬM, i. n. ſing. & ſubſt. *Een verlaate*, of *onbewoonde plaats*, *een woeſtijn*, *woeſteny*, of *wildernis.* Dit woord word niet gevonden als by latere Schryvers in deze voorbeelden.

Moſes exaltavit ſerpentem in deſerto. Tertull. adv. Hær. 47. *Mozes heeft de ſlange verhoogt in de woeſtijn.*

Quinque in deſerto panes jubet & duo piſces apponi. Prud. A. 706. *Hy beveelt vyf brooden en twee viſſchen in de woeſtijn voor te zetten.*)

DESERVĬO, īs, īvī, ītŭm, īrĕ alicui. Cic. F. 16. 18. *Iemand dienen*, *dienſt doen*, *oppaſſen*, *ten dienſt zijn*, of *ſtaan.*

Deſervire corpori. Cic. L. L. 1. 13. *Zijn ligchaam wel bezorgen*, *wel eeten en drinken*, *zich wel koeſteren.*

Officia mea, operæ, vigiliæ deſerviunt amicis. Cic. Syll. 9. *Mijne dienſten*, *arbeyd*, *en waaken zijn*, of *ſtrekken ten nutte*, of *ten voordeele van mijne vrienden.*

Deſervire honoribus. Plin. P. 77. *De bedieningen van eer behoorlijk waarneemen*, *zich van zijne amptsplichten quijten.* Studiis. Plin. E. 7. 7. *De leeroeffening betrachten*, of *behertigen*; Studeren.

DESĔS, ĭdĭs. m. & f. Liv. 3. 68. *Luy en ledig*, *niet doende*, *langzaam*, *traag*, *ſlof*, *verwaarloozend*, *onachtzaam*, *zorgeloos.*

DESI.

DESICCATĪVŬS, ă, ŭm. Macer. 2. 10. *Opdroogend*, van een kruyd of geneesmiddel geſproken.

DESICCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 20. 19. *Droogen*, *laaten droogen*, *te droogen hangen*, *droog maaken.* (Harduinus leeſt Saccare.

Vaſa deſiccare. Plaut. Truc. 2. 7. 30. *De vaten droogen.*

DESĬDENS, ĕntĭs. omn. gen. *Vervallende.* Deſidentes mores. Liv. Præf. *Vervallende zeden.*)

DESĬDĔO, ēs, ſēdī, ſĭdērĕ. Plaut. B. 2. 3. 4. *Ledig zitten*, *ſtil zitten*, *ergens zijn zonder iets te doen.*

Deſidere apud aliquem. Suet. J. 2. *By iemand blijven*, *verblijven*, *huysveſting hebben*, *'t huys leggen*, of *geherbergt zijn*, *by iemand zijn verblijf houden*, *zich by iemand ophouden.*

Deſidere in ſociorum diſcrimine. Suet. J. 4. *Stil zitten*, *met de handen over malkanderen zitten*, *niets doen tot hulp*, of *redding*, of *zich ſtil houden*, *terwijl de bondgenooten in gevaar zijn.*

Deſidere. Ter. Hec. 5. 3. 2. *Zitten*, *nederzitten.*

Deſidere. Celſ. 4. 20. *Afgaan*, *ter ſtoel gaan*, *zijn gevoeg doen*, *kakken.*

DESĪDĔRĀBĬLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. T. 18. *Wenſchelijk*, *begeerlijk*, *gewenſcht*, *aangenaam.* (De compar. *Deſiderabilior* ſtaat by Suet. Tib. 21.

DESĪDĔRANTER. Caſſiod. E. 1. 4. *Met verlangen.*)

DESĪDĔRĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. S. 14. *Wenſch*, *begeerte*, *zucht*, *verlangen*, *graagte*, *luſt*, *trek.*

DESĪDĔRĀTŬS, ă, ŭm. Cic. ad Quir. poſt red. 1. *Gewenſcht*, *begeert*, *naar verlangt.* [De ſuperl. *Deſideratiſſimus* ſtaat by Plin. H. 30. 1.]

DESĪDĔRĬŬM, ĭi. n. *Wenſch*, *luſt*, *zucht*, *begeerte*, *haking*, *verlangen*, *trek*, *drift.*

Deſiderium amici. Cic. F. 15. 21. *De begeerte*, of *verlangen om een vriend te zien*, *'t ongenoegen*, *de quelling*, *droefheyd*, of *ongeruſtheyd*, *die men over iemands afwezen heeft*, *lijd*, of *uytſtaat.*

Deſiderium ſui reliquit apud nos. Cic. C. R. 5. *of* Nobis. Cic. Cl. 1. *Wy zijn zeer rouwig over zijn afwezen geweeſt.*

Sum in deſiderio hujus rei. Cic. F. 2. 12. Deſiderium hujus rei capit me. Ter. Hec. 1. 2. 13. Tenet me. Cic. F. 2. 11. *Ik ben daar zeer begeerig naar*, *ik verlang daar zeer naar*, *ik ben zeer begeerig*, of *verlang zeer om dat te zien.*

Tu es mihi magno deſiderio. Ter. H. 4. 5. 5. *Ik verlange zeer naar u.*

Deſiderio laborare. Cic. F. 16. 10. Flagrare. Cic. Att. 5. 1. Incendi. Cic. Or. 10. *Zeer verlangen.*

Eſſe in deſiderio civitatis. Cic. A. 10. 7. *Van de ſtad beklaagt worden.*

Deſiderium. Plin. H. 22. 24. *Luſt*, *trek*, *begeerte*, *zucht*, *jeukte*, *haking*, *liefde*, *genegentheyd.*

(Deſiderium. *Een verzoekſchrift*, of *ſmeekſchrift.*

Deſideria adeuntium magna comitate excipere. Suet. A. 53. *De verzoekſchriften van hen die ze aanbieden beleefdelijk ontfangen.*

Deſiderium. *Liefſte*, *beminde*, *iets dat wy beminnen*, *een vrouw die wy lief hebben.*

Quum deſiderio meo lubet jocari. Catull. 2. 5. *Als de juffer*, *die ik bemin*, *believt te boerten.* Zie evenwel Scaliger over deze plaats en Barth. Adv. 8. 22: 14. 13.

Hem meum deſiderium. Cic. F. 14. 2. *O mijn liefſte*, of *lieve vrouw!*)

DESĪDĔRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Iets begeeren*, *ergens om wenſchen*, of *naar verlangen.*

Deſiderare aliquid ab aliquo. Cic. P. Q. 17. *Iets van iemand begeeren*, *verzoeken*, *vergen*; *iets van iemand verwachten.*

Deſiderare. *Vereyſchen*, *verzoeken*, *eyſchen*, *vorderen*, *ſmeeken*, *vergen.*

Hæc non longam deſiderant orationem. Cic. de Or. 1. 46. *Deze zaaken vereyſchen niet veel woorden*, of *vorderen geen lang geſprek.*

Jus Civile Doctorem uſumque deſiderat. Cic. F. 7. 19. *Tot het leeren van 't Burgerrecht word een goed meeſter en veel oeffeninge vereyſcht.*

Meæ partes non deſiderabuntur. Cic. Att. 7. 26. *Ik zal mijn beſt doen*, of *mijn plicht doen*, *ik zal maaken dat ik niet in gebreke blijve*, *het zal aan mijn kant niet haperen.*

Sic Philoſophiam Latinis literis perſequitur, nihil ut iiſdem de rebus a Græcis deſideres. Cic. A. Q. 1. 3. *Hy ſchrijft zoo wel in 't Latijn over de Wijsgeerte*, *dat men niet meer van de Grieken in dat ſtuk vereyſchen kan*, of *dat men 'er de Grieken wel over miſſen kan.*

Deſideratur a Philoſopho gravitas. Cic. F. 5. 5. *In een Wijsgeer word deftigheyd vereyſcht*; *de deftigheyd*, of *ſtatigheyd is nootzakelijk voor een Wijsgeer*, of *voegt een Wijsbegeerige wel.*

Deſiderare. *In vereyſchen*, *niet in vinden*, *derven*, *miſſen.*

In aliquo eloquentiam deſiderare. Cic. Cl. 31. *In iemand welſprekentheyd vereyſchen*; *bevinden dat iemand niet welſprekende is*; *geen welſprekentheyd in iemand vinden.* Alicujus animum. Cic. F. 7. 28. Vires. Cic. S. 10. *Iemands hulpe*, *byſtant*, of *magt verzoeken*, *om iemands hulpe*, *enz. wenſchen*, *iemand te hulp roepen.*

Deſiderare aliquem. Cic. Pl. 13. *Iemand wenſchen te zien*, *naar iemand verlangen*; *bedroeft*, of *rouwig over iemands dood*, of *afwezigheyd zijn.*

Paucos ex ſuis in eo prælio deſideravit

Cæſar.

Cæſar. Cæſ. B. C. 3. 71. *Cæſar heeft weynig volk in dien ſlag gemiſt, of verloren; in dien ſlag is aan Cæſars zijde niet veel volks geſneuvelt, of gebleven.*

Deſiderari. Suet. A. 14. *Ontbreeken, afweezig zijn, gemiſt worden, niet gevonden worden, niet zijn.* Zie onze aantekening.

Signum unum deſideratum eſt. Cic. V. 4. 41. *Daar is een ſtandaart vermiſt.*

Triginta duo ex peditibus deſiderati ſunt. Cæſ. 3. 11. 27. *Daar zijn twee en dertig man van 't voetvolk dood, of op de plaats gebleven; van 't voetvolk heeft men twee en dertig man verloren.*

Eo anno nulla navis deſideratur. Cæſ. B. G. 5. 23. *Daar is dat jaar niet een ſchip vermiſt, gebleven, of vergaan.*

DESĬDĬA, æ. f. Cic. T. Q. 5. 27. *Ledigheyd, luyheyd, onachtzaamheyd, zorgeloosheyd, achteloosheyd, ſloſheyd, ledigang, traagheyd, vadzigheyd.*

Horridus deſidia. Virg. G. 4. 94. *Ongeſchikt, wanſchikkelijk, afſchouwelijk, of lelijk wegens zijn ſlordigheyd, of luyheyd.*

Deſidiæ ſe dedere. Cic. Off. 1. 34. *Zich aan de luyheyd overgeeven.*

DESĬDĬES. ēi. f. Lucret. 5. 49. Zie Deſidia.

DESĬDĬOSĒ. adv. Lucret. 4. 1130. *Luy en ledig, achteloos, onachtzaam, traaglijk, zorgelooslijk.*

DESĬDĬŌSŬS, a, um. *Luy, ledig, traag, zorgeloos, onachtzaam, achteloos, niet doende, vadzig.* De compar. *Deſidioſior* ſtaat by Cic. Rull. 2. 33. en de ſuperl. *Deſidioſiſſimus* by Sen. Tr. 9.

Otium deſidioſum. Cic. Rull. 2. 33. *Een vadzige, verwijfde ledigheyd, of ruſt; luyheyd, traagheyd.* Deſidioſa delectatio. Cic. de Or. 3. 23. *Een luy, lekker, of welluſtig leven.*

DESĪDO, ĭs, ſēdĕre. Cic. D. 1. 35. Liv. 32. 9. *Inzakken, neêrzakken, neêrzinken, inzinken, wechzakken, te gronde gaan.*

Deſidit tumor. Celſ. 7. 18. *'t Gezwel word dunner, of kleyner, 't gezwel neemt af, of ſlinkt.*

[DESIGNĀTĒ. adv. Gell. 2. 5. *Wel te paſſe, bequaamelijk.*]

DESIGNĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. de Or. 1. 31. *Teken, merk, blijk, aftekening, aanwijzing.*

Deſignatio. Cic. N. D. 1. 8. *Ontwerp, bewerp, ſchets, beſtek, ſchikking van een werk, of gebouw.*

Deſignatio quadrata. Vitruv. 3. 1. *Een vierkant beſtek.*

Deſignationes undarum. Vitruv. 5. 3. *Verbeelding van de beweging der baaren.*

DESIGNĀTŌR, ōrĭs. m. Cic. Att. 4. 3. *Meeſter der plichtpleegingen, of der* Ceremonien, *een amptenaar die den rang, of den ſtant van perſoonen in openbare gehoorgevingen, enz. ſchikt, of onderſcheyd.*

[Deſignator. Sen. B. 6. 38. Hor. E. 1. 7. 6. *Beſtelmeeſter van de lijken, die een iegelijk in 't volgen van de lijken zijn plaats na zijnen rang aanwees.* Zie deze beyde in ons Lex. Antiq.]

DESIGNĀTUS, a, um. Cic. F. 11. 6. *Verklaart, genoemt, verkozen, gekoren, verkoren, aangeſtelt, verheven, opgeſchreven, aangeteekent,* van een Overheyd, Amptenaar, enz. ſpreekende.

Deſignatus. Cic. D. 1. 38. *Beſloten, vaſtgeſtelt, beraamt, geſchikt, verordent, voorgenomen, aangelegt, voorgeſchikt.*

DESIGNO, ās, āvi, ātum, āre. acc. *Aanwijzen, toonen, aantoonen, te kennen geeven, verſtendigen, laaten weeten, bekent maaken; iemand uytbeelden zonder hem te noemen.*

Deſignare aliquem oculis. Cic. C. 1. 1. *Iemand met d'oogen aanwijzen.*

Deſignari vulgi digitis. Ovid. Am. 3. 6. 77. *Van 't volk met vingers nagewezen worden.*

Ariſtoteles quodam loco mundum deſignavit Deum. Cic. N. D. 1. 13. *Ariſtoteles heeft ergens getoont, of gezegt dat de wereld God was.*

Deſignare turpitudinem aliquam. Cic. de Or. 2. 58. *'t Quaad, de ſchande, d'oneerlijkheyd, of belagchelijkheyd van iets aanwijzen, of toonen.*

Deſignare Conſules. Paterc. 2. 53. 5. *Burgermeeſters verkiezen, of aanſtellen.*

Deſignare agrum ſeminario. Colum. Arb. 1. *Een akker tot een queekery, of entery ſchikken.*

Deſignare aliquid. Ter. Ad. 1. 2. 7. *Iets aanregten, iets nieuws beginnen, bedrijven,* in een quaade zin genomen.

Quid non ebrietas deſignat? Hor. E. 1. 5. 16. *Waar komt een dronken menſch niet toe? Wat regt een dronken man niet uyt? Waar vervalt men door den dronk niet toe? Tot wat buytenſporigheyd brengt de dronkenſchap een menſch niet?*

DESĬLĬO, īs, ſilŭi, of ſilīi, ſultum, ſilīre aliquo, of ex aliquo loco. *Ergens van afſpringen, van boven neêrſpringen, uytſpringen, afſtappen, uytſtappen, afſtijgen.*

Lecto deſilire. Hor. S. 1. 2. 130. *Uyt het bed ſpringen.*

Fulmina deſiliunt cœlo. Prop. 2. 13. 50. *De blixemen, of blixemſtraalen ſchieten van den hemel af; 't blixemt heel ſterk.* Maar Broukhuſius leeſt diſiluiſſe.

De navi deſilire in ſcapham. Plaut. R. Prol. 75. *Uyt het ſchip in de boot, of ſloep ſtappen, of ſpringen.* E ſcapha in terram. Plaut. R. 2. 2. 84. *Uyt de ſloep op 't land ſpringen, of ſtappen.* Ab equo. Virg. Æn. 11. 500. Ex equo. Liv. 35. 34. Ad pedes. Cæſ. B. G. 4. 12. *Van 't paard ſtijgen, of ſtappen.*

DESĬNO, ĭs, ſīi, ſĭtum, ſĭnĕre. *Afſlaan, aflaaten, nalaaten, ophouden, ſtil ſtaan, ſtil zitten, uytſcheyden, eyndigen, laaten vaaren, ſtaaken.*

Haud deſinam, donec perfecero. Ter. Ph. 2. 3. 72. *Ik zal niet ophouden, voor al eer ik het volbragt heb.*

Deſitum eſt videri. Cic. Off. 2. 8. *Men houd op te zien, men ziet niet meer, 't gezicht houd op, men is ziende blind.*

Deſierant imbres. Ovid. M. 5. 285. *De regen had opgehouden, of was over, het regende niet meer.*

Deſinit dicto Magiſtri eſſe obediens. Plaut. B. 3. 3. 35. *Hy gehoorzaamt zijn meeſter niet meer; hy hoort niet meer naar zijn meeſter.*

Deſino mirari. Cic. de Or. 2. 14. *Ik verwondere my niet meer; ik houde op my te verwonderen; 't komt my niet meer vreemd voor.*

Deſinunt caduca. Plin. E. 2. 10. *De bouwvallige, of brooze dingen vergaan, gaan te niet, raaken onder de voet, of in 't voetzand.*

Gemma hæc deſinit in violam. Plin. H. 37. 9. *Deze ſteen gelijkt wel naar een violet; is van kleur als een violet; komt de kleur van een violet naby.*

Deſinere in orbem. Plin. H. 9. 35. *Rond toeloopen, in 't rond omloopen, eyndigen, of getrokken worden.*

(Deſinere artem. Cic. F. 7. 1. Suet. Tib. 36. *Uyt een handwerk ſcheyden; een handwerk niet meer doen; een ambacht, konſt, of wetenſchap laaten vaaren, of niet langer oeffenen.*

In eo deſitum eſt. Cic. I. R. 1. 20. *Men heeft daar mede geëyndigt, dat is het laatſte geweeſt.*

Hic primus Papyſius vocari eſt deſitus. Cic. F. 9. 21. *Deze is d'eerſte die de naam van Papyſius heeft afgeſtaan, die zich geen Papyſius heeft laaten noemen.*

Nunquam hic deſitum eſſe & bibi. Plaut. Moſt. 4. 2. 42. *Men heeft 'er geduurig gegeeten en gedronken; men heeft 'er niet gedaan dan eeten en drinken; men heeft 'er nooyt met eeten en drinken ſtil geſtaan; gaſten en braſſen was 'er geen gebrek.*

Deſine mollium tandem querelarum. Hor. O. 2. 9. 17. *Laat uwe al te tedere, of verwijfde klachten eyndelijk eens vaaren.* Dit is een ſpreekwyze der Grieken, die zeggen Λῆγε [illegible], en verſtaan 'er de Præpoſitie ἐκ onder.)

DESĬPĬENS, entĭs. omn. gen. Cic. D. 2. 23. *Zot, gek, dwaas, zinneloos, uytzinnig, krankzinnig, ſuffend, mymerend.*

DESĬPĬENTĬA, æ. f. Lucret. 3. 498. *Zotheyd, gekkheyd, uytzinnigheyd, krankzinnigheyd, ſuffery, mymering.*

DESĬPĬO, ĭs, ſĭpŭi, ſĭpĕre. *Gek, dwaas, uytzinnig, of zot worden; een ſuffer, dutter, of 't ſpoor byſter worden, of zijn; aan 't ſuffen raaken, beginnen te ſuffen, mal zijn.*

Deſipere ſenectute. Cic. F. 1. 9. *Van ouderdom ſuffen.*

Deſipere in loco. Hor. O. 4. 12. 28. *Zomtijds, of op zijn tijd de gek ſpeelen, zich zomtijds als gek houden, of als gek aanſtellen.*

Deſipere intra verba. Celſ. 3. 18. *Niet gek dan uyt zijn woorden ſchijnen; geen gek zijn als in zijn ſpreeken; zijn gekheyd alleen in zijn redenen laaten zien.*

(Deſipiebam mentis. Plaut. E. 1. 2. 35. *Ik was niet by mijn zinnen.*)

[Deſipere. *Doen oprijzen, door oprijzen als dol en gek maaken.* Fermentum modicum deſipit totam compoſitionem. Tertull. Pud. c. 13. en 18. *Een weynig zuurdeeg verzuurt 't geheel deeg, of doet het oprijzen.*]

DESI-

Digitized by Google

DESISTO, ĭs, ſtĭti, ſtĭtūm, ſiſtĕrĕ. *Afſtaan, afſtand doen, afſtaaten, ophouden, eyndigen, afgaan, niet voortvaaren, uytſcheyden, laaten blijven, of vaaren, ſtilſtaan, verſlauwen, ſtaaken, ruſten.*

Deſiſte timere. Cic. T. Q. 1. 49. *Laat af van vreezen, vrees niet meer, laat uwe vreeze vaaren.*

Deſiſtere bello. Liv. 3. 55. *Uyt den oorlog ſcheyden.* Conatu. Cæſ. B. G. 1. 8. *Een aanſlag laaten vaaren, een onderneming ſtaaken.* A defenſione. Cæſ. B. C. 2. 12. *In de verdediging*, of *verweering verſlappen*, of *verſlauwen.* Fuga. Cæſ. B. G. 4. 12. *'t Vluchten ſtaaken, niet meer vluchten; ſtilſtaan, ſtant houden.* Sententia. Cæſ. B. G. 6. 4. A ſententia. Cic. Off. 3. 3. De ſententia. Cic. T. Q. 2. 12. *Een opzet*, of *voornemen ſtaaken*, of *laaten vaaren; van zin*, of *gedachten veranderen.*

Deſiſtere ab aliquo. Plaut. Men. 5. 2. 27. *Van iemand afgaan*, of *afſcheyden; iemand begeeven*, of *in den nood laaten, iemand in de pekel laaten zitten.* Deze laatſte ſpreekwys is boertachtig.

(Deſiſtere met d'Infinitivus. Agros oppidaque vexare non deſiſtunt. Hirt. B. Af. 25. *Zy houden niet op het platte land en de ſteden uyt te plonderen.*)

Deſiſtente autumno. Varr. R. R. 2. 3. *Op 't afgaan*, of *'t eynde van den herfſt.*

DESITUS, a, um. Gell. 15. 17. *Verlaaten, laaten vaaren, van afgegaan*, of *uytgeſcheyden*, van een ambacht ſpreekende. Zie Deſino.

D E S O. D E S P.

DESOLATUS, a, um. Deſolatus aliorum diſceſſione. Tac. An. 1. 30. *Verlaaten door 't vertrek van anderen.*

(Deſolatus. *Verlaaten, woeſt, daar niemand komt*, of *is.*

Prope jam deſolata templa. Plin. E. 10. 97. *Nu byna verlatene kerken*, dat is, *kerken waar in byna niemand komt om Godsdienſt te pleegen.*

Deſolata valli munia. Lucan. 4. 701. *De verlatene ſterkten van de wal.*)

DESOLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Colum. 1. 3. Stat. Th. 6. 917. *Verwoeſten, verdelgen, uytroeijen, vernielen, verderven, omkeeren, plonderen, berooven, tot een verwoeſtinge ſtellen*, of *maaken*, van ſteden en landen ſpreekende.

DESPECTATIO, ōnĭs. f. *Een uytſtek voor aan een huys, 't uytzicht van een huys.*

Perficere deſpectationes. Vitruv. 2. 8. *Een huys een ſchoon*, of *vermakelijk gezicht geeven.* Men is van dit woord niet geheel verzekert in deezen Schryver. Salmaſ. Exerc. Plin. p. 708. a. B. leeſt Diſparatio, en men vind in een oud handſchrift Operatio.

DESPECTIO, ōnĭs. f. Cic. *by* Non. 4. 141. *Hoon, ſmaad, verachting, verſmading, verſtoting, verontwaardiging, wraking, laking.*

DESPECTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquid. Liv. 36. 25. *Iets begluuren*, of *beloeren, iets van boven*, of *van verre zien*, of *aanſchouwen.*

Deus ex alto æthere deſpectat terras. Ovid. M. 4. 622. *God ziet uyt den hoogen hemel naar beneden op de aarde.*

• Aliquos, ut multum infra deſpectare. Tac. An. 2. 43. 6. *Zommigen, als veel beneden zich*, of *als beneden zijnen ſtaat aanzien*, of *met verachting aanzien.*

Deſpectari. Tac. H. 2. 30. *Met verachting aangezien worden.*

(**DESPECTOR**, ōrĭs. m. *Een verachter.* Dit en 't volgende woord zyn van de latere eeuw.

Inſtitutorem Deum ſolummodo exiſtimantes, non etiam deſpectorem inſtitutorum ſuorum. Tertull. de cult. fem. 10. *Oordeelende God alleen een inſteller te zijn, en geen verachter van zijne inſtellingen.*

DESPECTRIX, īcĭs. f. *Een verachtſter.*

Nunquam Judæa regnaſſet deſpectrix divinitatum. Tertull. Apol. 26. *Nooyt zou Judea*, of *'t Joodſche land, de verachtſter van de Heydenſche Goden, geheerſcht hebben; nooyt zouden de Jooden, die de Heydenſche Goden verachten, geregeert hebben.*)

DESPECTUS, a, um. Cic. Piſ. 41. *Veracht, verſmaad, gelaakt, verontwaardigt, gewraakt.* De ſuperl. *Deſpectiſſimus* ſtaat by Cic. V. 3. 41.

† Deſpectus tibi ſum? Virg. E. 2. 19. *Veracht gy my dan? Maakt gy zoo weynig werks van my? Acht gy my zoo weynig? Ben ik by u zoo veracht? in zulk een kleynachting?*

DESPECTUS, ūs. m. *Gezicht, uytzicht, beſchouwing, aanſchouwing.*

Ex eo loco erat propinquus deſpectus in mare. Cæſ. B. G. 3. 14. *Van die plaats had men 't gezicht van de zee*, of *zag men de zee van naby; d'uytzicht van die plaats ſtrekte op de zee.*

Oppidum ex omnibus in circuitu partibus altiſſimas rupes & deſpectus habebat. Cæſ. B. G. 2. 29. *De ſtad was rondom met zeer hooge rotzen en ſteylten omringt.*

Deſpectus. *Verachting.*

Deſpectui omnibus eſſe. Cic. Her. 4. 39. *Van al de wereld met verachting aangezien worden; van ieder een veracht worden.*

(**DESPERANDUS**, a, um. *Die men verloren geeft*, of *buyten hoop ſtelt.*

Eſſent illi quidem deſperandi, ſed tamen eſſent ferendi. Cic. C. 2. 5. *Men zou hen wel moeten buyten hoop ſtellen, maar nochtans moeten dulden.*

Cujus aures veritati clauſæ ſunt, ejus ſalus eſt deſperanda. Cic. Am. 24. *Die zijn ooren ſtopt voor de waarheyd, dien moet men opgeeven*, of *hopeloos ſtellen.*

DESPERANS, āntĭs. omn. gen. voor deſperatus. *Dat men verloren geeft, dat men opgeeft, daar men van wanhoopt*, of 'er iets van worden zal.

Ulcera deſperantia cicatrice includere. Plin. H. 22. 24. *Ongeneeſlijke gezwellen, gezwellen wiens genezinge men verloren geeft, van welkers genezing men wanhoopt, genezen.*)

DESPERANTER. adv. *Hoopeloos, in*, of *door wanhoop, buyten*, of *zonder hoop, wanhoopende.*

Deſperanter tecum locutus eſt. Cic. Att. 14. 18. *Hy heeft tegens u in wanhoop*, of *als een wanhoopend menſch geſproken.*

DESPERATIO, ōnĭs. f. Cic. T. Q. 4. 8. *Wanhoop, hoopeloosheyd.*

Ad deſperationem pervenire. Nep. Hamilc. 2. *Wanhoopig worden.*

Ad deſperationem adduci. Nep. Eum. 12. *Tot wanhoope gebragt worden.*

DESPERATUS, a, um. Cic. Att. 16. 15. Br. 17. *Wanhoopend, wanhoopig, hoopeloos, buyten*, of *zonder hoop, daar men geen hoop meer van heeft, verlaaten, opgegeeven, ongeneeslijk*, van een kranken, een zaak, enz. ſpreekende, in den eygentlyken en oneygentlyken zin. (De compar. *Deſperatior* ſtaat by Cic. Dom. 30. en de ſuperl. *Deſperatiſſimus* by Cic. Piſ. 26.)

Deſperato ab omnibus opitulata eſt. Cic. pro Roſc. 10. *Zy is hem, die van allen was opgegeeven, te hulp gekomen.*

Deſperatus. Cic. Dom. 9. *Wanhoopig, buyten hoop*, of *verwachting, hoopeloos*, van zaaken ſpreekende.

• Collegium deſperatum. Cic. L. L. 3. 10. *Een verdorven*, of *rampzalig gezelſchap; een vergadering daar niet een wijs*, of *eerlijk man in is.*

Deſperatus. Cic. C. 2. 3. *Een wanhoopend menſch; een dol, razend*, of *verwoed menſch; een menſch, die niets vreeſt*, of *ontziet.*

Deſperatis rebus. Nep. Att. 8. *De zaaken wanhoopig zijnde.*

DESPERNO, ĭs, ſprēvi, ſprētūm, ſpērnĕrĕ. Colum. R. R. 10. 298. Feſtus. *Verachten, verſmaaden, verwerpen, verſtooten, afkeuren, wraaken, verontwaardigen, laaken, miſprijzen.*

DESPERO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Wanhoopen; wanhoopig, hoopeloos*, of *buyten hoop zijn; alle hoop*, of *moed verlooren hebben.*

Deſperare aliquid. Cic. C. 2. 9. *of* de aliqua re. Liv. 22. 61. *Ergens van wanhoopen*, of *wanhoopig over zijn; geen hoop hebben om iets te doen, te verwerven, enz. De moed van iets te zullen uytvoeren*, of *bekomen, enz. verloren geeven.*

Sibi deſperare. Cæſ. B. G. 7. 50. *Van zijn leven wanhoopen, de hoop van te leeven verliezen.* Sibi deſperare. Cic. Mur. 21. *Van zijn krachten wanhoopen, zich niet meer op zijn krachten betrouwen*, of *verlaaten.* Oppido. Cic. Piſ. 34. *Wanhoopig over een ſtad zijn, geen hoop hebben om een ſtad te bewaaren.*

Saluti deſperare. Cic. Clu. 53. *Aan de behoudeniſſe wanhoopen.*

• Deſperamur. Cic. Fr. 1. 3. *Wy zijn hoopeloos, wanhoopende*, of *buyten hoop; wy zijn in een wanhoopende ſtant.*

Turpiter deſperatur, quidquid fieri poteſt. Quintil. I. O. 1. 10. *Het is ſchandelijk te wanhoopen aan iets, dat geſchieden kan.*

DESPI-

DESPĬCĀTĬŎ, ōnĭs. f. Cic. Fin. 1. 20. *Verachting, verſmading, miſprijzing, hoon, wraking.*

DESPĬCĀTŬS, ûs, m. Deſpicatui ducitur. Cic. Fl. 27. *Men veracht hem, men maakt geen werk van hem, hy word met de nek, of met verachting aangezien.*

Habere aliquem deſpicatui. Plaut. Men. 4. 3. 19. *Iemand verachten.*

DESPĬCĀTŬS, ă, ûm. *Veracht, verſmaad, miſprezen, gelaakt, verſloten, ongeacht, niet geacht.* De ſuperl. *Deſpicatiſſimus* ſtaat beneden by Cicero.

Habere aliquem deſpicatum. Ter. E. 2. 3. 91. *Iemand verachten.*

Homo deſpicatiſſimus. Cic. Sext. 16. *Een zeer verachtelijk menſch.*

DESPĬCĬĒNS, ēntĭs. omn. gen. Nemo tam ſui deſpiciens, quin, &c. ſeq. ſubj. Cic. Or. 89. *Niemand heeft zich zelven ooyt zoo weynig, of gering geacht, dat, enz. niemand heeft ooyt zoo een kleyne achtinge voor zich zelven gehad, dat, enz.*

DESPĬCĬENTĬĂ, æ. f. Cic. Off. 2. 11. *Verachting, verſmading, verſloting, laking, wraking.*

DESPĬCĬŎ, ĭs, ſpēxi, ſpēctŭm, ſpĭcĕrĕ. acc. Cic. Ar. 15. *Van boven afzien,* of *afkiiken, nederwaarts zien.*

Deſpicere aliquem. Cic. S. R. 46. *Iemand met een verachtelijk ooge aanzien; iemand verachten,* of *verſmaaden.*

(Deſpicere. *Zien.* 't Word gebruykt van die eerſt beginnen te zien, gelyk de jonge honden.

Et quoniam catuli, qui jam deſpecturi ſunt, cæci æque & ii, qui modo nati. Cic. Fin. 4. 23. *En naardien de jonge honden, die nu terſtond zien zullen, zoo wel blind zijn als die eerſt geworpen zijn.*)

[Deſpicere. *Niet achten,* of *zich niet bekommeren.*

Magiſtratus Thebani id eo usque deſpexerunt. Nep. Pelop. 3. *De Overigheden van Theben hebben dat zoo weynig geacht*, of *zich daar over bekommert.*]

DESPŎLĬĀBŬLŬM, i. n. Plaut. B. 3. 1. 9. *Plondering, roving.* Zoo leeſt Non. 2. 54. Zommige leezen Deſidiabulum. *Luyheyd, traagheyd, vadzigheyd, ledigheyd.* Dit woord is door Plautus uytgevonden. Zie Taubmannus.

(DESPŎLĬĀTŎR, ōrĭs. m. Plaut. Trin. 2. 1. 14. *Een plonderaar, rover,* of *berover.*

DESPŎLĬĀTŬS, ă, ûm. *Berooft, naakt uytgetrokken, uytgeſchud, die niet meer heeft om te geeven.*

Aliam nunc mihi orationem deſpoliato prædicas. Plaut. Aſ. 1. 3. 52. *Gy houd my een andere rede voor, nu 't mijne my onttrokken is,* of *ik niet meer heb om te geeven.*)

DESPŎLĬŎ, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. V. 3. 31. Plaut. Men. 5. 2. 53. *Iemand uytſchudden, naakt uyttrekken, van alles berooven.*

Armis aliquem deſpoliare. Cæſ. B. G. 2. 31. *Iemand ontwapenen, zyn wapenen ontneemen, ontweldigen,* of *afnandig maaken.* Nobilitate. Cæſ. B. G. 5. 6. *Iemand van zijn adeldom berooven.*

(Deſpoliare. *Afknevelen, aftroonen, aftroggelen.*

Nulla eſt hora tibi, qua non me, Phylli, furentem deſpolies. Mart. 11. 10. 2. *Phyllis, gy laat geen tijd doorſchieten, dat gy my uwen minnaar niet iets aftroont,* of *aftroggelt.*)

DESPONDĔŎ, ēs, ſpōndī, *of* ſpŏpōndī, ſpōnſūm, ſpōndērĕ alicui filiam. *Zijn dochter verlooven, iemand ten huwelijk belooven, toeſtaan,* of *geeven.*

Deſpondebit eam mihi. Plaut. R. 4. 8. 5. *Zy zal my ten huwelijk geworden, hy zal ze my ten huwelijk geeven.*

Deſpondit adoleſcenti filiam ſuam in divitias maximas. Plaut. Ciſt. 2. 3. 57. *Hy heeft zijn dochter aan dien jongman belooft, dat een groote zaak, een zeer voordeelig,* of *groot huwelijk voor haar is.*

Intus deſpondebitur. Ter. And. 5. 6. 16. *d'Ondertrouw zal binnen geſchieden.*

Deſpondere aliquid alicui. Cic. Att. 12. 6. *Iemand iets toezeggen,* of *belooven.*

Spes Reipublicæ deſpondetur anno Conſulatus tui. Cic. F. 12. 9. *De hoop van 't Gemeenebeſt ruſt alleen op uw Burgermeeſterſchap; de Staat heeft niets meer te hoopen dan wanneer gy Burgermeeſter zult zijn.*

Deſpondere alleen. Colum. 1. 10. *en* Animum deſpondere. Liv. 3. 38. *Moedeloos, neêrſlagtig,* of *mismoedig worden; den moed verliezen, verloren geeven,* of *laaten zakken; lafhartig worden.*

(Quia deſponderis ſapientiam. Colum. 11. 1. *Om dat gy den moed zoud hebben laaten zakken, van wijsheyd te bekomen,* of *wijs te worden.*

Deſpondere ſibi aliquid. *Zich zelfs iets verbeelden, inbeelden,* of *belooven dat zou konnen geſchieden.*

Lentulus Hortenſii domum ſibi, & Cæſaris hortos deſponderat. Cic. Att. 11. 6. *Lentulus hadde zich zelf verbeeld, belooft,* of *wijs gemaakt, dat Hortenſius huys, en Cæſars hoven de zijne zouden worden.*

Deſpondere. *Sterven.*

Turdi caveis clauſi plurimi deſpondent. Colum. 8. 10. *De meeſte lijſters ſterven als zy in kooijen opgeſloten zijn.*)

DESPONSĀ, æ. f. Cic. Fr. 2. 5. *en*

DESPONSĀTĀ, æ. f. Suet. J. 1. *Verloofde, ondertrouwde, bruyd.*

DESPŌNSŬS, ă, ûm. Cic. Prov. Conſ. 15. *Beloofd, verloofd, toegezeyt, verbonden.*

DESPRĒTŬS, ă, ûm. Feſtus. *Veracht, verſmaad, gewraakt.*

DESPŪMŌ, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Virg. G. 1. 296. Plin. H. 36. 25. *Schuymen, afſchuymen, 't ſchuym afdoen.*

Deſpumare. Sen. E. 99. *Opſchuymen, ſchuym opwerpen,* of *uytwerpen.*

Stertendo deſpumare vinum. Perſ. 3. 3. *Slaapen dat men ronkt, tot dat de dronkenſchap over is; de dronkenſchap uytſlaapen.*

Ætas hæc jam deſpumavit. Sen. E. 68. *Die jaaren hebben hun ſchuym uytgeworpen; de woede, drift,* of *'t vuur van die jaaren is over.*

DESPŬŎ, ĭs, ſpŭī, ſpūtŭm, ſpŭĕrĕ. *Spouwen, ſpuuwen, uytſpuuwen, verachten, verſmaaden, verwerpen.*

Deſpuere alicujus preces. Catull. 51. 19. *Iemands gebeden verachten,* of *verwerpen.* (Om dat d'Ouden, het geen zy verwierpen, *of* verachteden, beſpuuwden. Zie Plaut. Curc. 4. 2. 17.)

Deſpuere in ſinum ſuum. Tib. 1. 5. 54. *In zijnen boezem ſpuuwen.* Dit deeden de Ouden, om een gehoorde vloek of laſteringe van hen af te keeren.

D E S Q.

DESQUĀMŌ, ās, āvi, ātūm, ārĕ piſces. Plaut. Au. 2. 9. 1. *Viſch ſchoon maken, viſch ſchraapen,* of *de ſchubben afdoen.*

• Deſquamare arborem. Plin. H. 17. 24. *Een boom ſchillen, de baſt,* of *ſchors van een boom afhaalen,* of *afdoen.*

Deſquamare veſtes. Plin. H. 35. 17. *Een kleed afkladden, afborſtelen, afwrijven; de vlakken van,* of *uyt een kleed doen.*

D E S S. D E S T.

[DESSAVIA, æ. f. *Deſſauw.* De hoofdſtad van 't Vorſtendom Anhalt, daar de Mulda in de Elve valt.]

DESTERTO, ĭs, ſtertŭī, ſtertĕrĕ. Perſ. 6. 10. *Niet meer ronken, ophouden te ronken, ontwaak u.*

(DESTĪCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Ovid. Phil. 62. *Piepen.* Dit word van d'aardmuys gezegt, als ze geluyd geeft.)

DESTILLĀTĬŎ, ōnĭs. f. Celſ. 1. 2. *Vloeijing, toevloeijing, toeſchieting, herſenvloed, zinking, afdruyping, afzijping, aftrekking.*

Deſtillationes. Suet. A. 81. *Zinkingen.*

DESTILLŌ, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Colum. 12. 18. *Afdruypen, afzijpen, met droppels afvallen, ſterke wateren branden.*

Deſtillat humor de capite in nares. Celſ. 4. 4. *Het vocht druypt uyt het hoofd in de neusgaten.*

(DESTĪNĂ, æ. f. *Een band,* of *keten.*

Si deſtinæ arcas non potuerint continere. Vitruv. 5. 12. *Indien de ketens de ſluyzen niet zullen konnen houden.*

Deſtina. *Een ſtut, ſteunzel.*

Poſt Atlantem, deſtinam cœli. Arnob. 2. 92. *Na Atlas, de ſtut van den hemel,* of *de hemeldrager.* De Dichters hebben verdicht, dat Atlas den hemelkloot op zyne ſchouderen draagt.

Libycæ nutantis deſtina terræ. Coripp. de laud. Juſt. 1. 17. *Een ſtut,* of *ſteunzel van 't waggelende Libyën.*

DESTĪNĀTE. adv. *Sterk, met alle magt, uyt aller magt.* De compar. *Deſtinatius* ſtaat by Ammian. 23. 1.

Florentio & Lupicino deſtinate certantibus, per pontem Mogontiaci conſtitutum tranſiri debere. Ammian. 18. 2.

Floren-

Florentius en Lupicinus ſterk, of *met alle magt aanhoudende, dat men over de brug, te Ments geſlagen, trekken zoude.*)

DESTINATIO, ōnĭs. f. Tac. H. 2. 47. *Voornemen, toeleg, opzet, beſluyt, gedachten, ſchikking, beſtemming, ontwerp, meening om iets te doen.*

Quam longe a deſtinatione ſua jacet. Petron. 75. *Hoe verre is hy verſteeken van zijn voornemen.*

Deſtinatio exſpirandi. Plin. H. 7. 45. *of* mortis. Plin. H. 36. 14. *Voornemen, beſluyt, opzet, bereydheyd om te ſterven.*

Deſtinationem Conſulatus mei approbaviſtis. Plin. P. 95. *Gy hebt mijne verkiezing tot het Burgermeeſterſchap goedgekeurt.*

(Deſtinatio. *Een aftekening.*

Ad quem valli & foſſæ deſtinatio pertinebat. Veg. 2. 10. *Wien d'aftekening van de wal en gracht toequam; wiens werk het was de wal en gracht af te tekenen.*

Deſtinatio. d'Oude Gloſſen. Ἀπὸςαλμα.

Deſtinatio, miſſile. *Een pijl, ſchicht, werppijl, werpſchicht.*)

[DESTINATO. Suet. J. 60. Ex deſtinato. Sen. Cl. 1. 5. *Met opzet, met voorbedachten raad.*]

DESTINATUS, a, um. *Geſchikt, verordent, bereyd, voorbereyd, uytgekozen, gekoren, verkoren, beſtemt, beſproken.*

Deſtinatus ad mortem. Liv. 2. 54. *Ter dood geſchikt, verordent om te ſterven.* Ad certamen. Liv. 33. 37. *Tot den ſtrijd geſchikt, tot het gevecht gekoren.*

Certo ictu deſtinata ferire. Curt. 7. 5. 14. *Het wit*, of *den doel net raaken*, of *treffen, net op het doelwit ſchieten*, of *werpen.*

Locus alicui deſtinatus. Cic. Sext. 30. *Een plaats voor iemand geſchikt, bereyd, beſtelt*, of *beſproken.*

Laus deſtinata alicui. Cic. Ar. 3. *Een lofſpraak*, of *lofrede die voor iemand bereyd, vervaardigt*, of *bewaart is.*

Deſtinata perſona. Quintil. I. O. 3. 6. *Een zeker perſoon, iemand in 't byzonder.*

Certis quibusdam & deſtinatis ſententiis quaſi addicti & conſecrati ſunt. Cic. T. Q. 2. 2. *Zy zijn als verbonden, en gewijd, om zoo te ſpreeken, aan eenige bepaalde*, of *vaſtgeſtelde meeningen*, of *gevoelens.*

Deſtinatum eſt mihi. Plin. E. 9. 13. Animo *of* in animo, &c. Liv. 6. 6. ſeq. inf. *Ik ben voornemens*, of *van voornemen, om, enz. Ik heb voorgenomen, beſloten*, of *vaſtgeſtelt, om, enz.*

Deſtinata morte in prælium ruere. Front. St. 2. 18. 12. *In 't gevecht loopen met een voornemen*, of *opzet om te ſterven.*

Stipites firmiter deſtinati. Vitruv. 5. 12. *Staaken die vaſt aan malkanderen gebonden zijn.*

(Placuit per milites, ad obſequium deſtinatos, Regem comprehendere. Curt. 5. 10. 5. *Het heeft hen goed gedacht den Koning door ſoldaaten, die zekerlijk zouden doen dat hen bevolen was, aan te taſten.*

Deſtinatus. *Beſtemt, beſtelt.*

Alter præſto fuiſſet ad horam mortis deſtinatam. Cic. T. Q. 5. 22. *Dat d'andere ter uure beſtemt om te ſterven tegenwoordig ware geweeſt.*

Video alicui negotio deſtinatos, &c. Gell. 9. 8. *Ik zie hen die tot een zeker werk beſtelt waren, enz.*

Deſtinatus. *Gebonden, vaſtgemaakt.*

Lorum, quo deſtinatus eram, abrumpo. Apul. M. 6. 184. *Ik breek het touw, daar ik mee vaſt gebonden was, in ſtukken.*

Captus deſtinatusque pervenit Romam. Sidon. E. 1. 7. *Gevangen en gebonden komt hy te Rome.*)

DESTINO, ās, āvī, ātum, ārĕ aliquid alicui. *Voor iemand iets ſchikken*, of *verordenen, iemand iets toeſchikken.*

Deſtinare aliquem alicui rei. Virg. Æ. 2. 129. *Iemand ergens toe ſchikken*, of *verordenen*, gelyk een offer tot het Outaar, een man tot een bediening, *of* ampt, enz.

Deſtinare alicui diem necis. Cic. Off. 2. 10. *Een dag van iemands dood beſtemmen.*

[Deſtinare aliquem ad mortem. Liv. 2. 54. *Iemand tot de dood verwijzen.*]

Deſtinare aliquid alleen. Plin. E. 3. 6. Aliquid agere. Cæſ. B. C. 1. 33. Animo *of* in animo aliquid agere. Liv. 7. 33. *Iets voorſtellen, voorſlaan, ontwerpen, overweegen, overleggen, raadſlaan, beſluyten, vaſtſtellen, voorneemen, een toeleg maaken*, of *oogmerk hebben om iets te doen.*

Habes quid in poſtremum deſtinem. Plin. E. 1. 22. *Gy weet al mijne voornemens*, of *raadſlagen; gy verſtaat*, of *weet wat ik in 't toekomende voorhebbe.*

Non capita ſolum hoſtium vulnerabant, ſed quem locum deſtinaſſent oris. Liv. 38. 29. *Zy queſten*, of *wondden niet alleen de vyanden in 't hoofd, maar ook dat deel des aangezichts daar zy op gemikt*, of *daar zy op aangelegt hadden.*

Animis cum omnes cædis auctorem deſtinabant. Liv. 33. 28. *Al de wereld hield hem van de moord verdacht, ſchreef hem die moord toe; hy wierd van alle menſchen voor d'aanlegger van de moord aangezien.*

Conjectum oculorum, quibus ut fur deſtinabatur, ferre non potuit. Curt. 9. 7. 25. *Hy heeft niet konnen verdraagen, dat al de wereld hem voor een dief aanzag.*

Deſtinare legationem ad aliquem. Suet. G. 16. *Aan iemand een gezantſchap zenden*, of *een bezending doen.*

Stipites deſtinare firmiter. Vitruv. 5. 12. *Iets door ſtijlen dicht*, of *vaſt aan malkanderen binden*, of *voegen; iets ſchooren*, of *onderſchragen.*

Funes qui antennas ad malos deſtinant. Cæſ. B. G. 3. 14. *Het touwerk waar mee de ſprieten aan de maſten gebonden zijn.*

Has rates quaternis ancoris ex quatuor angulis deſtinavit. Cæſ. B. C. 1. 25. *Hy heeft deze ſcheepen aan de vier hoeken met ankers vaſtgelegt.*

Deſtinare aliquid. *Iets bedoelen, in 't oog hebben.*

Regnum ſibi Hiſpaniæ deſtinarant animis. Liv. 28. 24. *Zy hadden het Rijk van Spanje in 't oog; zy beloofden hen zelven het Rijk van Spanje.*

(Deſtinare.) *Aftekenen, aftrekken.*

Quum Rex urbis futuræ muros deſtinaſſet. Curt. 4. 8. 6. *Als de Koning de muuren van de ſtad, die gebouwt zou worden, afgetekent had.*

Locum in orbem deſtinat. Virg. Cul. 390. *Hy trekt*, of *tekent de plaats af in 't ronde.*

Deſtinare. *Naar een doel*, of *wit ſchieten.*

Deſtinantis obtutus fallitur. Sidon. E. 2. 1. *'t Gezicht des geenen, die naar een doel*, of *wit ſchiet, miſt*, of *word bedrogen.*

Non ſemper Gnoſius arcu deſtinat. Lucan. Piſ. 130. *Een Kretenſer ſchiet met den boog niet altoos naar een wit.*

Deſtinare. *Koopen.* Feſtus. Guiliel. Qu. Plaut. Moſt. c. 2. zegt dat het is na de koop geld op hand geeven, en d'overige kooppenningen ter gezetter tyd betaalen.

Qui hanc non properes deſtinare. Plaut. P. 4. 3. 115. *Die zich niet haaſt om dit meysje te koopen.*

Ædes quanti deſtinat? Plaut. Moſt. 3. 1. 113. *Voor hoe veel koopt hy dit huys?*

Deſtinare. *Binden, vaſtmaaken.*

Arcæ in aquam demittendæ, deſtinandæque firmiter. Vitruv. 5. 12. *Men moet de ſluyzen in 't water laaten en vaſt maaken*, of *binden.*

Deſtinare. *Verſtaan, aanwijzen.*

Mare deſtinari ab ignaris naturæ ejus. Curt. 9. 9. 6. *Dat de zee verſtaan*, of *aangewezen wierde van die haare natuur niet kenden.*)

[Deſtinare. *Vatten.*

Falces cum deſtinaverant, &c. Cæſ. B. G. 7. 2. *Als ze de zeyſſen gevat hadden.*]

DESTITUO, ĭs, ſtĭtŭī, ſtĭtūtum, ſtĭtŭĕrĕ. acc. Cic. A. 2. 38. *Verlaaten, opgeeven, ten beſte geeven*, of *laaten, laaten vaaren.*

Deſtituere rem inchoatam. Liv. 34. 34. *Een begonne zaake vaaren laaten.*

Sorti fortunas deſtituere. Cic. A. 5. 12. *Zijn goederen aan 't wiſſellot overgeeven*, of *waagen.*

Deſtituere ſtudia civium. Liv. 39. 39. *De gunſt der burgeren niet achten, zich aan der burgeren gunſt niet kreunen*, of *niet laaten gelegen zijn.*

Deſtitui ſpe. Liv. 31. 24. *Van zijn hoop vervallen, zich in zijn hoop bedriegen, van zijn hoop verſteeken zijn, in zijn hoop bedrogen zijn.*

Deſtituere ſpem alicujus. Liv. 15. 51. *Iemands hoop te leur ſtellen, iemand in zijne hoop misleyden.*

Spes me deſtituit. Liv. 1. 41. *De hoop bedriegt my.*

Deſtituere preces alicujus. Ovid. Liv. 198. *Iemands gebeden afwijzen, afſlaan, verſmaaden, verachten, verwerpen.*

Deſtituere Deos mercede pacta. Hor. O. 3. 3. 22. *Den Goden de beloofde dankbaarheyd niet bewijzen.*

(Deſtituere. *Te niet doen, vernietigen, verydelen.*

Digitized by Google

Deſtitutum utriusque conſilium morte Piſonis. Suet. J. 9. *Hun beyder toeleg is verydelt*, of *te niet geloopen*, of *van hun beyder beleyt is niets geworden door de dood van Piſo.*

Quæ nec ſpem vindemiæ deſtituant. Colum. 4. 24. *Die op dat men niet vergeefs hoope dat 'er een goede wijnoogſt zal zijn*, of *dat de hoop van een goede wijnoogſt niet verydele.*

Deſtituere. *Stellen*, *plaatzen*, *een plaats aanwijzen*, *zetten*, *laaten ſtaan.*

Deſtituit omnes ſervos ad menſam ante ſe. Cæcil. Symb. *by* Non. 4. 120. *Hy heeft alle de ſlaaven aan de tafel voor zich geſtelt*, of *laaten ſtaan.*

Duo in medio armati ſpectaculi magis more, quam lege belli deſtituuntur. Liv. 7. 10. *Twee van de gewapenden worden meer naar de wijze van een vertooning, dan naar oorlogswetten, in 't midden geſtelt.*

Deſtituere. *In d'aarde ſlaan*, *heijen*, *ſteeken*, of *planten.*

Si novellorum juvencorum colla in furcas deſtinatas incluſerit, diebus paucis erunt manſueti. Varr. R. R. 1. 20. *Indien hy de jonge ſtieren met den hals aan vorken, in d'aarde geſlagen, zal vaſt gemaakt hebben, zullen ze in weynig dagen tam worden.*

Senex hic duo deſtituit ſigna. Plaut. R. 3. 5. 43. *Deze oude man heeft hier twee vaanen geplant.*

Deſtituere aliquem. *Iemand niet willen kennen*, of *gehoorzamen*, *onder iemand niet willen ſtaan.*

Populus Romanus Regem deſtituit. Flor. 1. 9. 1. *'t Roomſche volk heeft den Koning niet langer willen gehoorzamen, heeft niet langer onder den Koning willen ſtaan.*)

DESTĬTŪTĬO, ōnĭs. f. Cic. P. Q. 5. *Woordbreking*, *trouwſchending*, *bedrog*, *bedriegery*, *verlating*, *begeving.*

DESTĬTŪTŬS, ă, ŭm. *Verlaaten*, *ontzet*, *beroofſt*, *verſteeken*, *ontbloot*, *begeeven.*

A ſpe deſtitutus. Liv. 31. 24. *Van zijne hoope verſteeken.*

Deſtitutus bonis, conſiliis. Cic. Fr. 1. 3. *Van goederen ontzet*, of *beroofſt*, *van raad ontbloot.*

Deſtitutus. *In d'aarde geſlagen*, of *geheyt.*

Palus eſt deſtitutus in foro. Gracch. *by* Gell. 10. 3. *Daar is een paal in d'aarde geſlagen*, of *geheyt.*

(DESTRICTE. adv. *Opentlijk*, *in 't openbaar*, *ſtoutelijk*, *onbeſchaamdelijk.* Een woord van Tertullianus gebruykt.

Veritas Chriſtiana deſtricte pronuntiavit, Deus ſi non unus eſt, non eſt. Tertull. adv. Marc. 1. 3. *De Chriſtenen hebben naar waarheyd vry uyt gezegt, dat God niet is, indien hy niet eenig is.*

Chriſtus ab iſtis deſtricte nudus homo aſſeritur. Tertull. de Trin. 12. *Chriſtus word van hen in 't openbaar*, *ſtoutelijk*, of *onbeſchaamdelijk gezegt een bloot menſch te zijn.*)

DESTRĬCTŬS, ă, ŭm. Sen. E. 101. *Uytgerekt.*

DESTRIGMENTUM, ī. n. Plin. H. 20. 3. *Afſchrapzel*, *uytſchaafzel*, *afſnijdzel*, *afval van iets.*

DESTRINGO, ĭs, ſtrinxi, ſtrictŭm, ſtringĕrĕ. acc. *Afſchraapen*, *afſnijden*, *uytſchaaven.* Zie Diſtringo.

Deſtringere oleam. Colum. 11. 2. *Een olijfboom afſchraapen.*

Deſtringere enſem. Hor. S. 2. 1. 41. *Het zwaard uyt de ſcheede trekken*, *ontblooten.*

Deſtringere. Plin. P. 37. *Wrijven*, *krabben*, *roſſen*, *afhaalen.*

(Deſtringere. *Verwonden*, *quetzen.*

Cutis levi vulnere eſt deſtricta. Sen. C. 21. *De huyd is even door*, of *even gequetſt*, *het is even door de huyd.*)

DESTRUCTĬBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Dat verwoeſt*, *vernielt*, *afgebroken*, of *omgekeert kan worden.* Dit en 't volgende woord zyn van de latere eeuw.

Deſtructibilia ſunt omnia, quæ manu fiunt. Lactant. de Ir. 23. *Alles wat met handen gemaakt is, kan vernielt, verwoeſt*, of *afgebroken worden.*

DESTRUCTĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Dat verwoeſt*, *vernielt*, of *bedorven kan worden.*

Ædem ſibi ipſe in mente hominis condidit non deſtructilem. Prud. Περὶ Στ. 10. 348. *Hy heeft voor zich in des menſchen ziel een tempel geſticht, die niet verwoeſt*, of *vernielt kan worden.*

DESTRUCTĬO, ōnĭs. f. *Verwoeſting*, *omkeering*, *uytroeijing*, *neerwerping*, *omwerping.*

Quod quasdam civitates etiam murorum deſtructione puniſſet. Suet. G. 12. *Dat hy ſommige ſteden geſtraft hadde met het ſlechten*, of *neerwerpen van de muuren.*

His confinis eſt deſtructio ſententiarum. Quintil. I. O. 10. 5. *'t Omverwerpen van de gevoelens komt hier naby.*

DESTRUCTŌR, ōrĭs. m. *Een verwoeſter*, *omkeerder*, *vernielder*, *verbreker*, *verderver*, *verdelger*, *uytroeijer.*

Statim averſarentur deſtructorem legis & Prophetarum. Tertull. adv. Marc. 4. 7. *Zy zouden terſtond een afkeer hebben van den verderver*, of *verbreker der wet en der Propheten.*

Quid ſimile rerum ædificator & deſtructor? Tertull. Apol. 46. *Wat gelijkheyd is 'er tuſſchen den maker en verwoeſter*, of *vernielder der dingen?*)

DESTRŬO, ĭs, ſtruxi, ſtructŭm, ſtruĕrĕ. acc. Cic. S. 20. *Verwoeſten*, *verdelgen*, *uytroeijen*, *ſlegten*, *afbreeken*, *omkeeren*, *vernielen*, *verderven*, *over hoop werpen.*

Deſtruere teſtes. Quintil. I. O. 5. 7. *De getuygen wraaken*, of *verwerpen*; *hun getuygenis tegenſpreecken*; *toonen dat hun getuygeniſſe, wegens hun boos leven, niet aan te neemen is.*

(Deſtruere. *Bederven*, *verkleynen*, *verminderen*, *verachteren.*

A ſuis credebat magnitudinem ſuam deſtrui poſſe. Curt. 8. 14. 46. *Hy geloofde dat zijn grootheyd*, of *aanzienlijkheyd van de zijnen konde verkleynt*, of *vermindert worden.*

Deſtrui per hæc fortunam ſuam rebatur. Tac. An. 4. 18. *Hy meynde dat zijn voorſpoed door deze dingen vermindert*, of *verachtert wierd.*)

D E S U.

DESŬB. adv. *Van onderen.* Verkeerdelyk zeggen dan Valla en Erasmus (en voor beyde Serv. Æ. 7. 289.) dat men geen twee præpoſitiones by malkanderen zet. [Zie ook beneden Ex ante en In ante.]

Deſub ſaxo. Sen. C. 1. 3. *Van onderen de rotz*, *van de voet der rotze*, *van onder een rotz van daen.*

Deſub Alpibus, id eſt, de ſub ipſis Italiæ faucibus gentes. Flor. 2. 3. 2. *Volkeren, die onder d'Alpes*, of *aan de voet van d'Alpiſche berge woonen*, dat is, *voor aan in Italiën*, of *aan den ingang van Italiën.*

DESŬBĬTO. adv. Cic. *by* Non. 12. 1. Plaut. Moſt. 2. 1. 53. *Terſtont*, *ſtraks*, *ſtuks*, *haaſtelijk*, *ſchielijk*, *aanſtonds*, *op ſtaande voet*, *ter vlucht*, *ten eerſten.*

(DESŬBŬLO, ās, ārĕ. Varr. Seſquiul *by* Non. 2. 238. *Met de naald doorbooren*, of *doorrijgen.*)

‡ DESŪDASCO, ĭs, ĕrĕ. Deſudaſcitur. Plaut. B. 1. 1. 33. *Men arbeyd tot zweetens toe*, *men zweet*, of *haalt een zweetje onder 't arbeyden*, *daar word ſterk gearbeyd.*

(DESŪDO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Zweeten.*

Poſt rabioſi canis morſum in balneo deſudare. Celſ. 5. 27. *Van een dollen hond gebeten zijnde in 't bad zweeten.*)

Deſudare. *Arbeyden dat men zweet*, *zeer arbeyden*, *een groot geweld doen*, *hard* of *zwaar werken.*

Deſudare in re aliqua. Cic. S. 11. *Ergens over zweeten*, *iets met veel zweet*, of *arbeyd doen*, *vlijt aanwenden*, of *groote moeyte doen om iets te weeg te brengen*, of *uyt te voeren.*

DESUĒFACTŬS, ă, ŭm. *Ongewoon*, *ongewent*, *afgewent*, *ontwent*, *afgeleert.*

Multitudo deſuefacta a concionibus. Cic. Clu. 44. *Een menigte*, of *ſchaare ongewoon zich in de vergaderingen te laaten vinden, die zelden de byeenkomſten bywoont.*

DESUĒFĪO, ĭs, factŭs ſŭm, fĭĕri. Varr. R. R. 2. 9. *Zich ontwennen*, of ſlechts *ontwennen*, *afwennen*, *ongewoon*, of *ongewent worden*, *ontleeren*, *een gewoonte verliezen.*

DESUESCENDŬS, ă, ŭm. *Dat men afleeren*, *vergeeten*, *ontwannen*, *afwennen*, of *nalaaten moet.*

In deſueſcendis moratur. Quintil. I. O. 3. 8. *Hy houd zich aan*, of *blijft by 't geen men afleeren*, of *ontwennen moet*; *hy houd zich bezig in zaaken die men afwennen*, *vergeeten*, of *nalaaten moet.*

DESUESCO, ĭs, ſuēvi, ſuētŭm, ſueſcĕrĕ. Liv. 8. 38. *Ontwennen*, *afwennen*, *een gewoonte afleeren*, *laaten vaaren*, of *verliezen.*

Deſueſcere alicui rei. Sil. 3. 576. *Iets ontwennen*, of *afwennen.*

(Deſueſco, voor deſuefacio. *Ik wenne af*, *ik ontwenne*, of *ik beneem de gewoont*

woonte. Zoo verklaart het Nonius over 't volgende voorbeeld van Titinnius.

Deſuevi illum, ne quo ad cœnam iret extra conſilium meum. Titinn. Gem. *by* Non. 2. 199. *Ik heb hem afgewent, of ontwent, dat hy niet ergens buyten mijn kennis zou ten eeten gaan.*)

DĔSUĒTŪDO, ĭnĭs. f. *Ongewoonte, ongewoonheyd, ontwenning, afwenning, ontleering.*

Mitigare ferocem populum armorum deſuetudine. Liv. 1. 19. *Een wild, of woeſt volk door d'ontwenning des oorlogs temmen, gedwee, of zachtmoedig maaken.*

Deſuetudine longa vix ſubeunt ipſi verba Latina mihi. Ovid. Tr. 5. 7. 57. *Door de lange ongewoonte komen my zelve nauwlijks Latijnſche woorden te binnen.*

DĒSUĒTŪS, ă, ūm. *Ongewoon, ongewent, afgewent, afgeleert, ontleert.*

Deſuetus triumphis. Virg. Æ. 6. 814. *Ongewoon te zegepraalen, die 't zegepraalen ongewent is, of die niet meer zegepraalt.*

Rem deſuetam uſurpare. Liv. 3. 38. *Een ongewoone, of ongebruykelijke zaak doen, iets doen dat uyt het gebruyk, of uyt de gewoonte is, of dat men ontwent is.*

Verbum deſuetum. Ovid. Tr. 5. 7. 63. *Een ongebruykelijk, oud, verſleten, ouwerwets, of afgebezigt woord.*

DĔSŬLTO, āvi, ātūm, ārĕ. Tertull. de Anim. 32. *Afſpringen, na beneden ſpringen.*

DĔSŬLTŌR, ōrĭs. m. Liv. 23. 29. Varr. R. R. 2. 7. *Een overſpringer. Een ruyter die twee paarden in den ſtrijd voerde, en van 't een op 't ander overſprong,* om ze te verpoozen.

Deſultor amoris. Ovid. Am. 1. 3. 15. *Een trouwloos, ongetrouw, onſtandvaſtig, of ongeſtadig minnaar.*

(Deſultor bellorum civilium. Sen. S. 1. *Die in d'inlandſche oorlogen, of burgerkrijgen van d'eene zijde tot d'ander overloopt.* Zoo noemt Meſſalla Corvinus eenen Deilius, om dat hy van Dolabella tot Caſſius, van Caſſius tot Antonius, enz. was overgegaan.)

DĔSŬLTŌRĬŬS, ă, ūm. Deſultorius equus. Suet. I. 39. *Een wiſſelpaard in 't gevecht, een handpaard dat d'Ouden gebruykten om in den ſtrijd te berijden als 't eerſte vermoeyt was.*

(Deſultorius. Cic. Mur. 27. *Overſpringende, ongeſtadig, van 't een tot het ander overgaande.*

Deſultoria ſcientia. Apul. M. Præf. 22. *Een wetenſchap waar in men van d'eene taal tot d'andere overgaat,* gelyk als deze Schryver van de Griekſche tot de Latynſche was overgegaan.

DĔSŬLTRIX, īcĭs. f. Tertull. adv. Valent. 38. *Een overſpringſter.*

DĔSŬLTŪRĂ, æ. f. Plaut. M. G. 2. 3. 9. *'t Afſpringen van een paard.*)

DĔSŬM, ĕs, fui, ĕſsĕ. dat. *Ontbreeken, gebreeken, niet verſchijnen, zich niet laaten vinden, afzijn, afblijven.*

Non deſunt qui interpretentur. Plin. H. 2. 109. *Daar ontbreeken 'er geen die 't zeggen, uytleggen,* of *verklaaren; men vind 'er die 't zeggen, verklaaren,* of *uytleggen.*

Deeſſe alicui. Cic. R. P. 17. *Iemand begeeven,* of *verlaaten, van iemand afwijken, iemand verlegen laaten.*

Deeſſe ſibi. Cic. S. R. 36. Hor. S. 1. 9. 56. *Zich zelven verwaarloozen,* of *veronachtzamen; zich zelven nadeelig,* of *in de weeg zijn; zijn aanzien niet ſtaande houden,* of *niet bewaaren.*

Deeſſe officio, muneri, &c. Cic. T. Q. 3. 7. *Zijn pligt verwaarloozen,* of *verzuymen; zich in zijn pligt niet quijten; zijn pligt,* of *ampt niet betrachten, zijn pligt niet volbrengen.* Occaſioni. Liv. 27. 28. *Een gelegenheyd verzuymen, voorby laaten gaan, verliezen,* of *zich laaten ontglippen.*

Non animus ei, ſed vires deſuerunt. Cic. Fi. 26. *Het hert heeft hem niet ontbroken, maar de kracht; de kracht heeft hem ontbroken, maar geen hert. Hy heeft geen magt, maar moeds genoeg gehad.*

Non ratio, verum argentum deerat. Ter. Ph. 2. 2. 69. *Het ontbrak niet aan verſtand, maar aan geld.*

Hoc unum ad priſtinam fortunam Cæſari deſuit. Cæſ. B. G. 4. 26. *Dat eene heeft Cæſar aan zijn vorige geluk ontbroken.*

Amicis nunquam opera & conſilio deſui. Cic. F. 1. 9. *Ik heb nooyt aan mijne vrienden met raad en daad ontbroken; ik heb altoos mijne vrienden met raad en daad bygeſtaan; mijne vrienden hebben my altijd tot hunnen dienſt bereyd gevonden in hunne verlegentheyd.*

Tibi nullum a me amoris, nullum ſtudii officium deſuit. Cic. Mil. 36. *Geen dienſt heeft u ontbroken,* of *is u ontſchoten die gy van mijne vriendſchap,* of *genegentheyd zoud hebben konnen verwachten; alle de weldaden,* of *gunſtbewijzen, die gy van mijne vriendſchap,* of *genegentheyd zoud hebben konnen verwachten, hebt gy van my ontfangen.*

Non deſuit. ſeq. inf. Tac. H. 4. 11. Non deſuit, quominus, ſeq. ſubj. Tac. An. 14. 34. *Hy heeft het aan hem niet laaten ontbreeken.*

Nec cernere deerat. Sil. 6. 10. *En men konde zien.*

Nec ille deſuit vitiis quin periret. Flor. 4. 9. 1. *Hy heeft niet nagelaaten door zijne ondeugden zich in 't verderf te ſtorten; hy heeft niet verzuymt alles tot zijn verderf toe te brengen.*

(Deeſſe. *Niet tegenwoordig zijn.*

Huic convivio Quintus tuus meusque deſuit. Cic. Fr. 2. 6. *Uwen en mijnen Quintus is op dit gaſtmaal niet tegenwoordig geweeſt.*)

Deeſſe ad pugnam. Juſt. 11. 13. *By het gevegt niet tegenwoordig zijn.*

DĒSŪMO, ĭs, ſumsi, ſūmtūm, ſūmĕrĕ. acc. Liv. 4. 55. *Uytneemen, uytleezen, uytkiezen, uytkippen, uyttrekken, uytzoeken, uytſchieten.*

DĒSŬPĔR. adv. Virg. Æ. 4. 122. *Boven, boven op.*

Deſuper. Tac. An. 2. 16. *Van boven, van bovenen, van om hoog.*

In phalangas inſilientes deſuper vulnerabant. Cæſ. B. G. 1. 52. *Op krijgsbenden met ſchilden beſchut ſpringende, wondden zy ze van bovenen; ſpringende op de benden met ſchilden gewapent, queſtſten zy ze van bovenen.*

DĒSŬPERNE. adv. *Van boven, van om hoog.*

Temperavit ahena aquæ ferventis deſuperne contra hoſtium capita. Vitruv. 10. 22. *Hy heeft kopere ketels met ziedend water laaten klaar maaken, om van boven op de hoofden der vyanden te ſtorten.*

DĒSŪRGO, ĭs, ſūrgĕrĕ. Cœna deſurgere. Hor. S. 2. 2. 77. *Opſtaan, oprijzen. Van tafel opſtaan,* of *oprijzen eer men 't avondmaal gedaan heeft.*

(Deſurgere. *Opſtaan om zich t'ontlaſten,* of *zijn gevoeg te doen.*

In teneſmo ſæpius deſurgere ſine cauſa. Scrib. Larg. c. 37. §. 142. *In de hardlijvigheyd dikwils te vergeefs opſtaan om zijn gevoeg te doen.*)

Crebra voluntas deſurgendi. Plin. H. 28. 14. *Een menigvuldige genegenheyd om af te gaan; een geduurige perſſing, om zijn gevoeg te doen.*

D E T E.

DĒTECTŪS, ă, ūm. *Ontdekt, open.*

Ædes detectæ. Nep. Att. 20. Liv. 42. 2. *Ontdekte,* of *opene huyzen, huyzen zonder dak.* [De compar. *Detectior* ſtaat by Solin. c. 30.]

• Detectus. Liv. 25. 7: 36. 12. *Ontdekt, bekend, kundig, ruchtbaar, verbreyd, verſpreyd, geopenbaart, verkondigt, wereldkundig.*

† Detectus caput. Virg. Æ. 10. 133. *Die bloots hoofds is,* of *met ongedekten hoofde ſtaat.*

DĒTĔGO, ĭs, tēxi, tēctūm, tĕgĕrĕ, acc. *Ontdekken, open maaken, open leggen, het dak afdoen.*

Detegere villam. Plaut. R. 1. 1. 3. *Een landhuys ontdekken, het dak van een landhuys doen.*

Vagina detegere enſem. Sil. 13. 168. *Het zwaard uyt de ſcheede trekken.*

Detegere. Liv. 33. 7: 10. 1. *Ontdekken, verbreyden, verſpreyden, bekend,* of *ruchtbaar maaken, openbaaren, verkondigen, zeggen, verklaaren.*

DĒTĒNDO, ĭs, tēndi, tēnsūm, tēndĕrĕ. tabernacula. Cæſ. B. C. 3. 85. Liv. 41. 3. *Tenten,* of *hutten ontſpannen, opneemen, wechneemen,* of *ſloopen.*

(DĒTĒNTĬO, ōnĭs. f. *Aanhouding, het blijven, blijving.*

Ei, qui pignori fundum acceperit, non eſſe iniquum detentionem ſervitutis dari. Ulp. D. 43. 25. §. 5. *Dat het niet onbillijk is, dat dien, die een akker tot onderpand gekregen heeft, hem in dienſtbaarheyd te behouden worde toegeſtaan.*

DĒTĒNTŌR, ōrĭs. m. *Een aanhouder, een die iets aan zich trekt.*

Poſſeſſiones alienas detentoribus non impune procedere. Cod. 8. 4. 10. *Dat ze niet ongeſtraft blijven, die de bezittingen,*

gen, of *eygendommen van anderen aanhouden*, of *aan zich trekken.)*

DETERGEO, ēs, tērſi, tērſūm, tērgērĕ. Colum. 4. 26. *Reynigen*, *ſchoonmaaken*, *afveegen*, *afwaſſchen*, *afwrijven*, *afſchuuren*. Zie Detergo.

Detergere oculos. Petron. 22. *Zijn oogen wrijven*, wanneer men wakker word.

Detergere menſam. Plaut. Men. 1. 1. 2. *De tafel afvaagen.*

DETERGO, ĭs, terſi, tērſūm, tērgĕrĕ. *Afveegen*, *afwiſſchen*, *afwrijven*, *ſchoonmaaken*, *reynigen*, *afkladden*, *afſchuuren.*

Detergere faſtidia alicujus. Colum. 8. 10. *Iemands walging*, of *afkeer wechneemen.*

Detergere ſarmenta de arboribus & vineis. Cato R. R. 38. *Takken uyt de boomen*, *en ranken uyt de wijnſtokken ſnoeijen; 't overvloedig hout uyt de boomen*, *en wijnſtokken ſnijden*, of *wechneemen.* Supervacuos palmites. Colum. 4. 27. *d'Onnoodige*, of *onnutte ranken uyt de wijngaarden ſnijden*, of *wechneemen.*

Detergere remos. Cæſ B. C. 1. 58. Liv. 37. 24: 28. 30. *De riemen van 's vyands galey in 't voorby roeijen*, of *zeylen breeken*, of *aan ſtukken ſlaan.* Zie onze aantekening over Curt. 9. 9. 16. §. 41.

Aſſeribus falcatis detergebant pinnas murorum. Liv. 38. 5. *Zy haalden de tinnen*, of *hoogten der muuren om met planken*, *daar zeyſſens aan waren*, *daar vleugels*, of *kromme ſnoeymeſſen aan waren gebunden.*

DETERIOR, ōrĭs. m. *en* f. ŭs, ōrĭs. n. Cic. Att. 1. 11. Ter. And. 1. 2. 22. *Erger*, *quaader*, *boozer*, *ſlimmer*, *ſlechter*, van zaaken en perſoonen ſpreekende. [De ſuperl. *Deterrimus* ſtaat by Cicero beneden.]

Peditatu erat deterior. Nep. Eum. 3. *Hy was zwakker*, of *onſterker van voetvolk.*

Cæſar ſuo adventu vectigalia illis deteriora fecerat. Cæſ. B. G. 1. 36. *Cæſar had door zijn komſt hun inkomen verminderd*, of *verzwakt.*

DETERIUS. adv. Cic. Fin. 1. 3. *Quaader*, *erger*, *boozer*, *ſlimmer*, *ſlechter.*

DETERMINATIO, ōnĭs. f. *Het eynde*, *d'afpaling*, *het uyterſte; het eynde*, *oogmerk*, of *doelwit van iets.*

Determinatio mundi. Cic. N. D. 2. 40. *Het eynde der wereld.*

Determinatio orationis. Cic. I. R. 1. 52. *Het eynde*, of *'t ſlot van een rede.*

DETERMINO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Liv. 1. 18. Plin. H. 10. 3. *Bepaalen*, *eyndigen*, *paalen zetten*, of *ſtellen*, *afpaalen*, *beſluyten*, *beperken*, *afperken.*

In quod dicit ſpiritu, non arte determinat. Cic. de Or. 3. 44. *Hy bepaalt*, of *beperkt zijne woorden niet naar de konſt*, of *hy ſchikt zijne woorden niet naar de grondregelen van de kunſt*, *maar volgens de kracht*, of *maat van zijnen adem.*

DETERO, ĭs, trīvī, trītūm, tĕrĕrĕ. acc. *Slaan*, *dorſchen*, *verbrijzelen*, *vergruyzen*, *vermorſſelen*, *kneuzen*, *breeken*, *kleyn wrijven*, of *ſtooten.*

Deterere frumentum. Colum. 1. 6. *Koren dorſchen.*

Deterere. acc. Prop. 3. 22. 3. *Bederven*, *verergeren*, *verſlimmeren*, *afbezigen*, *afneemen*, *ſlijten*, *afſlijten*, *verſlijten*, *verminderen*, *beſchadigen.*

* Id uſu deteritur. Quintil. I. O. 2. 4. *Dat bederft*, *dat word erger*, *ſlimmer*, of *ſlechter door 't gebruyk.*

Deterere laudes alicujus ingenii culpa. Hor. O. 1. 6. 12 *Iemands lof verduyſteren*, *verkleynen*, of *verminderen*, *by gebrek van verſtand*, of *by mangel van bequaamheyd.*

Deterere ſibi multa. Hor. S. 1. 10. 69. *Veel in zijn ſchriften uytſchrappen*, *doorhaalen*, *uytwrijven*, *kazien*, of *verbeteren.*

DETERREO, ēs, tērrŭī, tērrĭtūm, tērrērĕ. acc. *Verſchrikken*, *vervaaren*, *afſchrikken*, *bevreeſt*, of *vervaart maaken*, *bang maaken.*

Deterrere aliquem ab aliqua re. Cic. de Or. 1. 25. *Iemand ergens van afſchrikken*, *van afwenden*, *van afkeeren*, *van afhouden*, *van aftrekken*, of *afkeerig van maaken*, 't zy door dreygingen of gebeden.

Deterrere aliquem maledictis, ne ſcribat. Ter. Ph. Prol. 3. *Iemand door quaadſpreeken van 't ſchrijven afſchrikken*, *afhouden*, of *beletten te ſchrijven.*

Contumeliis aliquem de ſtatu ſuo deterrere. Cic. F. 11. 11. *Door laſteringen het iemand in zijn ſtaat te bang maaken; door ſchaamzucht te weeg brengen dat hy 't in zijn ſtaat niet harden kan*, *hem van den zelven verſtooten.* Zie beneden in Terreo.

(Deterrere. *Afmaanen*, *afraaden*, *overreeden dat dit of dat niet geſchiede*, ook zonder opzicht van ſchrik, *of* dreygingen.

Me homo nemo deterruerit, quin ea ſit in his ædibus. Plaut. M. G. 2. 3. 61. *Geen menſch zal my anders overreeden*, of *wijs maaken*, *of zy* (Philocomaſium) *is hier binnen*, of *is in dit huys.*

Si rectum non eſt, ut te deterream. Ter. H. 1. 1. 27. *Zoo het niet wel is*, *dat ik als dan u hier van afraade.)*

DETERRIMUS, ă, ūm. Cic. Att. 16. V. 2. 16. *Zeer quaad*, *zeer erg*, *zeer boos*, *zeer ſlecht*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

DETERRITUS, ă, ūm. Cic. F. 8. 6. *Afgekeert*, *afgeſchrikt*, *afgewend*, *afgehouden*, *belet*, *verhindert*, *weêrhouden.*

[Deterritus. Tib. 1. 3. 13. *Van ſchrik ontſlagen*, of *verloſt.*]

DETESTABILIS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. Cic. Off. 2. 5. *Grouwelijk*, of *gruwelijk*, *afſchouwelijk*, *yſſelijk*, *ſchrikkelijk*, *grouwzaam*, *verfoeijelijk*, *verdoemelijk*, *vervloekelijk.* De compar. *Deteſtabilior* ſtaat by Liv. 29. 17. Cic. Off. 1. 17.

(DETESTABILITER. adv. *Grouwelijk*, *afſchouwelijk*, *op een grouwelijke*, of *afſchouwelijke wijze.*

Illud ipſum, quod deteſtabiliter fecit, pietatis eſſe officium credidiſti. Lactant. 5. 10. *Gy hebt geloofſt*, of *aangenomen*, *dat het geene hy op eene grouwelijke wijze gedaan heeft*, *een plicht van godsdienſtigheyd ware.)*

DETESTANDUS, ă, ūm. Sil. 17. 435. Zie Deteſtabilis.

DETESTATIO, ōnĭs. f. Plin. H. 15. 30. *Verfoeijing*, *afkeer*, *yzing*, *vloek*, *vervloeking*, *wraking*, *laking*, *verwerping.*

Deteſtatio. Liv. 10. 38. *Eed*, *verbintenis by eede*, *ſtatelijke*, of *plegtelijke belofte.*

Deteſtatio. Ulp. D. 50. 16. 40. *Verklaring*, *afkondiging*, *verkondiging*, *bekendmaking.*

(Deteſtatio. Macrob. S. 6. 7. *Haat*, *afgunſt*, *wangunſt.* Dit en 't volgende woord zyn van de latere eeuw.

Deteſtatio. Apul. M. 7. 198. *Het lubben*, of *'t ontmannen.*

DETESTATOR, ōrĭs. m. *Een verfoeijer*, *een die een afkeer heeft.*

Deteſtator eorum, qui nubere probibeant, &c. Tertull. de Jej. 2. *Een die een afkeer heeft*, of *een verfoeijer is der geener*, *die verbieden te huwelijken*, *enz.)*

DETESTATUS, ă, ūm. Hor. O. 1. 1. 25. *Vervloekt*, *dat verfoeit word*, *waar voor men yſt*, *grouwelt*, of *ſchrikt.*

DETESTOR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī. acc. *Verfoeijen*, *vervloeken*, *ſchuuwen*, of *ſchouwen*, *mijden*, *voor yzen*, *voor grouwelen*, *een afkeer*, of *ſchrik voor hebben.*

Omnibus precibus deteſtari aliquem. Cæſ. B. G. 6. 31. *Iemand met de yſſelijkſte vloeken verwenſchen.*

Deteſtari iram Dei in caput alicujus. Plin. E. 2. 20. *De toorn van God op iemands kop wenſchen*, *iemand de Goddelijke wraak*, of *gramſchap toewenſchen*, *iemand vervloeken.* Minas & pericula in hoſtium caput. Liv. 39. 10. *De gedreygde rampen en gevaaren op der vyanden kop wenſchen.*

Deteſtari aliquid ab aliquo. Cic. Piſ. 40. *Iets van iemand afbidden; wenſchen dat eenig quaad van iemand worde afgewend*, of *afgekeert; Godt bidden dat hy eenig gedreygt ongeval van iemand afwende.*

Deteſtamini hoc omen. Cic. A. 4. 4. *Wend*, of *keert dit voorbediedzel*, of *voorteken af.*

‡ Deteſtari Deos. Plaut. Men. 5. 2. 51. *De Goden tot getuygen roepen*, of *neemen.*

[Deteſtari. Cic. Att. 9. 12. *Overluyd*, *met woorden vervloeken.*]

DETEXO, ĭs, tēxŭī, tēxtūm, tēxĕrĕ. acc. *Afweeven*, *een weefzel van 't getouw brengen.*

(Quæ inter decem annos nequiſti unam togam detexere. Titin. Full. *by* Non. 1. 3. *Die in tien jaaren niet eenen rok hebt konnen afweeven*, of *van 't getouw brengen.*

Cum telam detexuero, nubam. Hyg. F. 126. *Als ik het web of 't ſtuk zal afgeweeven hebben*, *zal ik trouwen.)*

Detexere. *Vlechten*, *breijen.*

Detexere aliquid junco. Virg. E. 2. 72. *Een korf van biezen vlechten*, of *breijen.*

(Dete-

(Detexere. *Afdoen, ten eynde brengen.* De verbloeming is van 't weeven ontleent.

Non tamen abſiſtam cœptum detexere munus. Virg. Cir. 9. *Ik zal nochtans niet nalaaten 't begonnen ſtuk af te weeven; 't begonnen werk af te doen*, of *ten eynde te brengen.*)

Ab exordio aliquid detexere. Cic. Her. 2. 27. *Iets van zijnen oorſpronk tot op 't eynde verhaalen, verklaaren*, of *ophaalen.*

* Detexere telam. Plaut. Pſ. 1. 4. 7. *Een ſtuk afweeven; een ſchelmſtuk voleynden; een toeleg voortzetten, eenig voornemen volbrengen, volvoeren*, of *uytvoeren, zijn rol uytſpeelen.*

(Detexere. *Berooven, afneemen.* Zoo gebruykt het Plautus in 't volgende voorbeeld.

Hic hoc homo vult pallium detexere. Plaut. Am. 1. 1. 138. *Die menſch wil my van dezen mantel berooven*, of *wil my dezen mantel afneemen.* Het kan ook betekenen, *Hy wil my afroſſen.* Boertende zegt men, *Hy wil my wat op mijn rokje geeven.*

DĒTEXTŬS, ă, ŭm. *Afgeweeven.*

Quod eſt nondum detextum. Ulp. D. 32. 1. 70. §. 11. *Dat noch niet afgeweeven is.*)

Detextus. Tib. 2. 3. 15. *Gevlochten, gebreyd, gemaakt*, van een korf ſpreekende.

* Detextus. Cic. de Or. 2. 38. *Afgeweeven, voltrokken, voltooit, voleyndigt*, van een reden ſpreekende die men gemaakt heeft.

D E T I.

DĒTĬNĔO, ēs, tĭnŭi, tentūm, tĭnērĕ. Cic. F. 12. 15. *Houden, ophouden, vaſthouden, terughouden, weêrhouden, tegenhouden, belemmeren, aftrekken, doen vertoeven, vaſt*, of *gevangen houden.*

Morbus me detinuit. Ter. Ph. 4. 1. 3. *De ziekte heeft my opgehouden.*

Detinere aliquem ſuſpenſum. Cic. Att. 10. 1. *Iemand in twijfel*, of *onzekerheyd houden.*

Hoc negotium me detinet. Plaut. P. 4. 3. 36. *Die zaak houd my op, belet my*, of *wederhoud my; ik word door die zaak opgehouden.*

Detinet nos de noſtro negotio. Plaut. Pœn. 1. 2. 190. *Hy houd ons in onze dingen op: hy houd*, of *trekt ons van onze dingen af, hy belet*, of *verhindert ons in onze dingen.*

Detinere animum ſtudiis. Ovid. Tr. 5. 3. 39. *De leeroeffening behertigen, zijn verſtand*, of *zinnen op de leeroeffening zetten*, of *aanleggen.*

Detineri in alienis negotiis. Cic. I. R. 2. 45. *Met vreemde zaaken belemmert zijn.*

Multis bellis detineri. Juſt. 29. 2. *In veele oorlogen gewikkelt zijn.*

D E T O.

DĒTONDĔO, ēs, tŏtondi, *of* tondi, tonſum, tondērĕ. acc. Colum. 4. 23. *Scheeren, affcheeren, ſnoeijen*, van zekere boomen ſpreekende.

Detondere. Colum. 7. 4. *Scheeren, affcheeren, affnijden, wechneemen, dunnen.*

Detondere capillos. Mart. 8. 52. 9. *'t Haayr affnijden*, of *affcheeren.* Virgulta vineæ. Colum. 4. 23. *De wijngaardranken affnijden*, of *affnoeijen.*

(Detondere. *Afſlooten, affchaaven, in ſtukken ſlooten.*

Digitis pedum detonſis ob lapides hoſpitium defeſſi redimus. Apul. M. 2. 128. *'t Vel van de teên onzer voeten aan de ſteenen afgeſchaaft hebbende, zijn wy vermoeyt weder in de herberg gekomen.*)

DĒTŎNO, ās, tŏnŭi, tŏnārĕ. Val. Flacc. 4. 194. *Donderen, een groot gerucht, gekraak, gedruys*, of *geſchater maaken, los barſten, een ſlag geeven.*

* Detonare. Quintil. I. O. 12. 9. *Donderen, met een donderende ſtem*, of *zeer hard ſpreeken, roepen, ſchreeuwen*, van een Redenaar ſpreekende.

In ſubjectos detonuit. Flor. 1. 17. 7. *Hy is met een groot gewelt op de vyanden in de dalen aangevallen; hy is met een groot gedruys op de laagten los gegaan; hy is als een donder op de vyanden, die in de valeye waren, geſtort.*

Syllana tempeſtas latius, intra Italiam tamen, detonuerat. Flor. 4. 2. 2. *Het onweêr, door den Syllaanſchen oorlog opgerezen, was reeds verre, doch niet buyten Italiën, losgeborſten*, of *verſpreyd.*

DĒTONSO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Fabius Pictor, *by* Gell. 10. 15. *Affcheeren.*

DĒTONSŬS, ă, ŭm. Colum. 7. 4. Ovid. F. 3. 237. *Geſnoeyt, geſchoren*, van een boom, van een ſchaap, enz. ſpreekende.

DĒTORNĀTŬS, ă, ŭm. *Afgedraayt; beſchaafd.*

Detornata ſententia. Gell. 9. 8. *Een beſchaafde ſpreuke.*

DĒTORNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 19. 9. *Draaijen, rond maaken, in 't rond werken.*

DĒTORQUĔO, ēs, torſi, tortūm, torquērĕ. acc. Colum. 5. 6. *Krommen, buygen, ombuygen, omvouwen.*

Detorquere in lævam. Plin. H. 28. 8. *Ter ſlinkerhand*, of *ſlinkerzijde omſlaan, de ſlinker zijde kiezen.* A ſiniſtra in dextram partem. Cic. Tim. 7. *Zich van de ſlinker- naar de rechterhand*, of *rechterzijde keeren, wenden*, of *omdraaijen.*

Detorquere labra. Quintil. I. O. 1. 11. *De mond ſcheef trekken, een ſcheeve mond trekken* in 't ſpreeken. *Grimmatzen*, of *babbelguygjes maaken*, zegt men boertender wyze.

* Detorquere animum a virtute. Cic. Off. 2. 10. *'t Gemoed van de deugd*, of *van 't pad der deugd aftrekken.*

Detorquere voluntatem alicujus. Cic. Cœl. 9. *Iemands wil*, of *genegentheden omzetten*, of *doen veranderen, iemand van zijn voornemen afwenden*, of *afbrengen.*

Detorquere recte facta. Plin. E. 1. 8. *Goede daaden misduyden, verdraaijen, qualijk uytleggen*, of *opvatten, een quaaden zin geeven.*

Verba eorum & vultus in crimen detorquebat. Tac. An. 1. 7. *Hy duydde al hunne woorden en hun gelaat tot een misdaad; hy maakte een misdaad van alles wat zy zeyden, en wat in hen beſpeurd wierd.*

DĒTORTŬS, ă, ŭm. *Scheef, krom, verdraayt, omgedraayt, verkeert, mismaakt*, van de voeten, den hals, enz. ſpreekende. Zie Diſtortus.

Partes corporis detortas habere. Cic. Fin. 3. 5. *Kromme leden des ligchaams hebben.*

* Prave detorta opinio. Colum. 3. 10. *Een ongegrond, verkeert, ongerijmd, beſpottelijk*, of *averechts gevoelen; een wonderlijke, verkeerde*, of *vreemde meyning.*

Si Græco fonte cadant, parce detorta. Hor. A. P. 14. *Zoo deze woorden van 't Griekſch afkomen, moeten ze zagtjes naar 't Latijn gebogen worden.*

D E T R.

DĒTRACTĬO, ōnĭs. f. *Affnijding, aftrekking, wechneeming, vermindering.*

Detractione cunei. Vitruv. 9. 9. *Door 't uyttrekken des beytels*, of *der wig.*

Statuæ efficiuntur detractione. Cic. D. 2. 21. *De beelden worden met affteecken*, of *uytſteeken gemaakt.*

* Detractio alieni. Cic. Off. 3. 6. *Roving, dieſſtal*, of *'t ſteelen van een anders goed.*

Detractio ſanguinis. Celſ. 2. 7. Plin. H. 17. 26. *Aftrekking*, of *aftapping van bloed, aderlating.*

Detractio pravorum humorum. Plin. H. 16. 44. *De aftapping van quaade vogten.*

Detractionibus curare aliquem. Vitruv. 1. 6. *Iemand door ontlaſtingen geneezen.*

Detractio moleſtiæ. Cic. Fin. 1. 11. *Verdrijving van onluſt*, of *verdriet; verzetting*, of *verbanning van droefheyd*, of *ſmert.*

DĒTRACTŎR, ōrĭs. m. *Quaadſpreker, vuylſpreker, laſteraar, ſchendtong, eerſchender, faam-* of *eerroover, achterklapper.*

Detractor ſui. Tac. An. 11. 11. *Een quaadſpreeker van zich zelven.*

[DĒTRACTŬS, ūs. m. *Wechneming, vermindering.*

Detractu, aut adjectione ſyllabæ facere ſenſum. Sen. Su. 7. *Door een lettergreep wech te neemen*, of *by te doen een zin uytmaaken.*]

(DĒTRĂHO, ĭs, traxi, tractūm, trahĕrĕ. *Iets van boven neder trekken*, of *afhaalen.*

Populus ſtatuas ejus detrahit. Juſtin. 38. 8. 12. *Het volk trekt zijne beelden van boven neder.*)

Annulum de digito detrahere. Ter. H. 4. 1. 38. *Een ring van den vinger trekken.*

Detrahere aliquid alicui. Cic. N. D. 3. 34. Ter. H. 4. 1. 58. *Iemand iets ontrooven, ontſteelen, ontneemen, afneemen, ontvoeren.*

Digitized by Google

Detrahere alicui. Ovid. Tr. 5. 14. 3. of de aliquo. Cic. C. R. 7. of de alterius fama. Cic. F. 3. 8. *Van iemand quaad ſpreeken*, of *quaalik ſpreeken*, *iemand zwart maaken*, *ſchenden*, *laſteren*, of *leelijk afſchilderen*, *iemands eer ſchenden*, of *rooven*, *iemands goeden naam te na ſpreeken*, of *krenken*.

Detrahere fidem verbis alicujus. Quintil. I. O. 5. 7. *Iemand van leugen verdacht houden.*

Detrahere de rebus geſtis Imperatoris. Nep. Timol. 5. *De daaden van een Veldheer laſteren.*

Detrahere aliquem ab injuria alteri inferenda. Cic. F. 5. 2. *Iemand beletten*, of *terug houden om een ander te verongelijken*, of *ongelijk te doen.*

Detrahere de pecunia. Cic. V. 3. 78. Ex ſumma. Cic. Att. 10. 5. *Iets van een ſomme gelds aftrekken*, *afſlaan*, of *afkorten*. De pondere. Cic. Fin. 4. 20. *Van de zwaarte*, of *van 't gewigt afneemen*, of *verminderen*.

Detrahere pretio. Colum. 8. 17. *Van de prijs afſlaan*, *in prijs afſlaan*, *verminderen*, of *daalen*; *op laager prijs brengen.*

Detrahere de ſuo jure & commodo. Cic. V. 1. 9. *Van zijn recht en voordeel afſlaan*, of *laten vallen*; *in zijn recht en voordeel toegeeven.*

Plurimum metallorum pretio detrahitur. Colum. 8. 17. Metallis pretia detrahuntur. Plin. H. 36. 26. *Men brengt de metallen op veel laager prijs*, *men doet de metallen zeer daalen*: *de metallen ſlaan zeer af*, *worden veel laager in prijs*, of *daalen geweldig.*

Ex aure detrahere ſanguinem. Colum. 6. 14. *Bloed uyt het oor laaten. In het oor aderlaaten.*

Detrahere ſanguinem alicui. Colum. 6. 14: 7. 5. *Iemand het bloed aftappen*, of *aftrekken*; *aderlaaten.*

Si tibi hoc unum detrahi poteſt. Cic. F. 5. 16. *Als u dit eene maar uyt het hoofd kan gepraat worden.*

Detrahere ſollicitudines. Cic. T. Q. 2. 4. *De zorg*, of *hertzeer verdrijven*, *de droefheyd*, of *ſmerte wechneemen*, of *verbannen.*

(Detrahere. *Te rug roepen*, *uytlokken.*

Hi Inimicum illum ex Gallia non detrahebant. Cic. Prov. Conſ. 3. *Zy riepen dezen vyand niet te rugge uyt Vrankrijk*; *zy lokten dezen vyand niet weder uyt Vrankrijk.*

Quod ad Annibalem detrahendum ex Italia ſe tranſire vulgaverat. Liv. 29. 26. *Om dat hy verſpreyd hadde*, *dat hy ging om Annibal uyt Italiën te lokken*, of *te verdrijven.*)

DETRECTATIO, ōnis. f. *Weygering*, *verwerping*, *tegenſpreking*, *ontzegging om iets te doen*, *tegenmorring*, *opſtant*, *onwilligheyd om te gehoorzaamen*, *tegenkanting*, *ongehoorzaamheyd.*

Sine detrectatione venere. Liv. 6. 28. *Zy zijn zonder eenige weygering gekomen*, *zy hebben geen zwarigheyd gemaakt om te komen.*

Detrectatio militiæ. Liv. 3. 69. *Weygering van krijgsdienſt*, *weygering van een ſoldaat om zijn plicht te doen*, of *waar te neemen.*

DETRECTATOR, ōris. m. *Weygeraar*, *ongehoorzaam*, *onwillig*, *die iets weygert te doen*, *die iets niet doen wil.*

Nec adfectans, nec detrectator honorum. Auſon. Idyll. 2. 51. *Nog ſtaande na hooge eerampten*, *nog een weygeraar van dezelve.*

Detrectator miniſterii. Petron. 77. *Ongehoorzaam aan zijn Heer*, of *Meeſter.*

Detrectator. *Laſteraar*, *quaadſpreker*, *ſchendtong*, *eerſchender*, *faamrover.*

Detrectator laudum alicujus. Liv. 34. 15. *Benijder van iemands lof*, *een die iemands lof vermindert*, of *te na ſpreekt.*

DETRECTO, ās, āvi, ātum, āre. acc. Cæſ. B. G. 7. 14. *Ongehoorzaamen*, *weygeren om te gehoorzaamen*, *ongehoorzaam zijn*, *zwarigheyd maaken*, of *voorwenden om iets te doen.*

Detrectare imperium. Curt. 9. 1. 36. Suet. J. 54. *Gehoorzaamheyd weygeren*, *ongehoorzaam*, of *hardnekkig zijn*, *zich niet willen buygen*, of *onderwerpen*. Pericula. Tac. Ag. 11. *Weygeren in gevaar te gaan*, *'t gevaar mijden*, of *ontvlieden*, *zich aan geen gevaar willen bloot ſtellen*, *zwarigheyd maaken om zich in gevaar te ſteeken*. Summæ rei diſcrimen. Liv. 37. 13. *Alles niet aan een ſlag willen waagen*, of *byzetten*; *onwillig zijn om alles aan een beſlechtenden ſlag te hangen*, of *te ſtellen.*

Boves juga detrectantis. Virg. G. 3. 57. *Een os*, *weygerende het jok te draagen.*

Detrectare ſacramentum. Tac. An. 1. 42. *Den eed van getrouwigheyd ſchenden*, of *verbreeken.*

Detrectare aliquem. Tac. O. 26. Alicujus virtutes. Liv. 33. 49. Laudes. Ovid. M. 5. 246. *Iemand overhaalen*, *over den hekel haalen*, *misprijzen*, *laaken*, *verachten*, *laſteren*; *iemands eer*, of *lof beneemen*, of *verminderen*; *iemands deugden*, *roem*, of *naam verduyſteren*, of *verkleynen.*

Adverſæ res etiam bonos detrectant. Sall. B. J. 53. *De tegenſpoed beneemt zelf eerlijke luyden hun geloof*, of *aanzien*, *brengt hen buyten geloof*, *maakt dat men hen geen geloof geeft.*

DETRIMENTOSUS, a, um. Cæſ. B. G. 7. 33. *Schadelijk*, *hinderlijk*, *verderfelijk*, *nadeelig.*

DETRIMENTUM, i. n. *Schade*, *verlies*, *nadeel*, *hinder.*

Detrimentum alicui importare. Cic. de Or. 1. 9. Afferre. Nep. Att. 2. Inferre. Cæſ. B. C. 2. 2. *Iemand ſchade toebrengen*, of *ſchade doen*, *iemand beſchadigen*, of *benadeelen.*

Detrimentum accipere. Cic. Man. 6. Capere. Cic. F. 16. 11. Liv. 3. 11. Facere. Cic. V. 5. 9. *Schade*, of *verlies lijden*, of *doen*; *een neep*, of *ſlag krijgen*. *eenig nadeel hebben*, *verliezen*, 't zy in den oorlog, voor den Rechter, enz.

Detrimentum ſarcire. Cæſ. B. C. 1. 45. Reſarcire. Cic. F. 1. 9. *Een ſchade boeten*, *vergoeden*, of *goed doen.*

DETRITUS, a, um. Colum. 6. 32. *en* 38. *Geſlagen*, *geklopt*, *gebeukt*, *verbrijzelt*, *vermorzelt*, *kleyn gewreven*, *aan ſtukken geſtampt*, *gekneuſt*, of *gebroken*, *kleyn gemalen.*

Detritus. Prop. 3. 5. 24. Tac. An. 1. 18. *Verſleten*, *afgeſleten*, *afgebezigt*, *gebruykt*, *gebroken*, *aan ſtukken geſcheurt*, van een vat, een kleed, een touw, enz. ſpreekende.

Detritus ab aliquo vitæ genere. Gell. 15. 30. *Iemand die zijn leven in een zekere bezigheyd geſleten heeft.*

DETRUDO, is, trūſi, trūſum, trūdĕre aliquem loco. Cic. Cæc. 17. De loco. Cic. F. 5. 10. Ex loco. Cic. P. Q. 6. *Iemand ergens uyt jaagen*, *uyt ſtooten*, *uyt drijven*, *van daan jaagen*, *uyt eenige plaats drijven*, *een plaats doen ruymen.*

• Detrudere aliquid in aliud tempus. Cic. Fr. 2. 13. *Iets tot op een anderen tijd uytſtellen*, of *verſchuyven*, *iets ſlepende*, of *dragende houden.*

Detrudere aliquem morti. Aur. Vict. V. I. 66. 9. *Iemand aan de galg*, of *ter dood helpen.* (Schott. O. H. 3. 5. zegt dat 'er geen zin in deze woorden is, en dat men leezen moet muriam detrudis.) Ad mendicitatem. Plaut. Men. 1. 3. 21. *Iemand tot den bedelzak brengen.* In laborem & luctum. Cic. Fr. 1. 4. *Iemand in veel arbeyds en lijden brengen.* In piſtrinum. Cic. de Orat. 11. *In 't molen- of ſtamphuys.* In pœnam impiorum. Cic. Fl. 38. *Iemand in 't zelve lijden met de goddeloozen brengen*, of *inwikkelen.*

Hi me de mea ſententia detruſerunt. Cic. F. 14. 16. *Deze hebben my gedwongen van gevoelen te veranderen*; *deze hebben my met kracht van mijne meening*, of *van mijn gevoelen afgebragt.*

DETRUNCATIO, ōnis. f. Plin. H. 24. 9. *Houw*, *afſnijding*, *afhouwing*, *afkotting*, *afſnoeijing*, *afhakking*, *knotting*, *vermindering.*

DETRUNCO, ās, āvi, ātum, āre. *Afſnijden*, *afhouwen*, *afhakken*, *afſnoeijen*, *knotten*, *wech neemen.*

Detruncare arborem. Liv. 21. 37. *Een boom knotten*, of *afhouwen.*

Detruncare corpus. Liv. 31. 34. *Een ligchaam verminken.*

Detruncare caput. Ovid. M. 8. 769. *Het hoofd afhouwen*, of *afſlaan.*

Hos, incenſa eorum urbe, quaſi detruncaverat. Flor. 4. 12. 11. *Met het afbranden van hunne ſtad*, *had hy*, *om zoo te ſpreeken*, *hun voornaamſte ſteunzel geknot*, *vernietigt*, of *verdelgt.*

D E T U.

DETŪMĔO, ēs, [illegible], [illegible]. Stat. Th. 5. 468. *Bedaaren*, *ſtillen*, *ſtil worden*, *zakken*, *ſtil*, *ſlecht*, *effen worden*, *gaan leggen*, van de zee, een vocht, enz. ſpreekende.

DETUMESCO, ſcis, tŭmui, tŭmēſcĕre. *Zakken*, *verſlappen*, *ſlap worden*, *gaan leggen*, *bedaaren.*

Detumeſcunt odia. Petron. 69. *De haat verſlapt*, *vergaat*, *verdwijnt*, *mindert*, *neemt af*, of *gaat over.*

Tumere honore, mexque detumeſcere. Prud.

Digitized by Google

Prud. Περὶ Στ. 145. *De opgeblaazentheyd over zijne eer en aanzien haaſt verliezen.*

DETONDO, tŏdi, tōnsūm, tŏndĕrĕ. Lucil. *by* Non. 8. 59. *Afſlooten.*

DETORBO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Afwerpen, afſlaan, afſmijten, neêrwerpen, onder de voet ſmijten, neêrvellen, over hoop werpen.*

Deturbare aliquem ab arce. Flor. 1. 1. 5. *Iemand uyt de regeering, of van den throon ſtooten.* Ædibus. Plaut. Am. 4. 4. 56. *Iemand uyt een huys jaagen, of zetten, buyten de deur ſtooten, of ſmyten.* Aliquem in viam. Plaut. M. G. 2. 2. 6. *Iemand op den weg neêrſmijten.*

Deturbare aliquem in mare. Virg. Æ. 5. 175. *Iemand in zee ſmijten.*

Deturbare hoſtes ex vallo. Cæſ. B. G. 3. 67. Statione, &c. Liv. 31. 39. *De vyanden uyt hunne poſt, of borſtwering verjaagen, of drijven; de poſt, of verſchanſſing der vyanden overweldigen, of bemagtigen.*

• Deturbare aliquem de fortunis omnibus. Cic. P. Q. 14. De poſſeſſione. Cic. F. 12. 25. *Iemand van al zijn goed ontzetten, of berooven; iemand heel arm en berooyt maaken, of op den dijk zetten. Iemand uyt de bezitting zetten.*

Deturbare aliquem de ſanitate ac mente. Cic. Piſ. 20. *Iemand zijn gezontheyd en verſtand doen verliezen; iemand zinneloos, uytzinnig, of herſſenloos maaken.* Spe. Cic. F. 12. 25. *of* Ex ſpe. Cic. F. 5. 7. *Iemand buyten hoop ſtellen, hoopeloos, of wanhoopend maaken, tot wanhoop brengen.*

DETURGEO, ēs, tūrsi, tūrgērĕ. Plin. H. 9. 58. *Verſlappen, inzakken, ſlap worden, bedaaren, gaan leggen.* Dit woord is niet zeker, zommige leezen Detego.

DETURPO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquem. Suet. C. 35. *Iemand mismaaken, ſchenden, leelijk, of ongedaan maaken.*

Aquilonis afflatus poma deturpabat rugis, Plin. H. 13. 16. *De Noordewind verſchrompelde d'appelen, maakte d'appelen ſchrompelig, of verſchrompelt.*

D E V A. D E V E.

[DEVANA. *Aberdeen.* Een ſtad in Schotland, aan de rivier de Done.]

DEVASTATUS, ă, ūm. *Verwoeſt, uytgeplondert, vernielt, bedorven, omgekeert, verdelgt, ontvolkt, verſlagen.*

Sumus hac æſtate devaſtati. Liv. 23. 42. *Wy zijn van dezen zomer uytgeplondert, of bedorven; onze landen zijn van dezen zomer verwoeſt.*

Agmina ferro devaſtata. Ovid. M. 13. 256. *Krijgsbenden die door 't ſtaal zijn verdelgt, die ganſchelijk verſlagen zijn, of die in de pan gehakt zijn.* Dit laatſte is oneygentlyk, alhoewel ernſtig.

DEVASTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Liv. 4. 59. *Verwoeſten, woeſt maaken, plonderen, uytplonderen, berooven, bederven, omkeeren, verdelgen, ontvolken, uytroeijen, vernielen.*

(DEVECTUS, ă, ūm. Tiberi. Tac. An. 3. 9. Rheno. Tac. An. 4. 73. *Den Tiber, den Rhijn afgeſcheept, of afgezakt zijnde.*)

DEVEHO, ĭs, vēxi, vēctūm, vĕhĕre. acc. *Brengen, voeren, vervoeren, afvoeren, overvoeren, overbrengen, overdraagen, van d'eene plaats in d'andere voeren, of draagen.*

Tiberis commeatum devehit. Liv. 4. 52. In urbem. Plin. E. 5. 6. *Men voert op, of langs den Tyber de leefstocht, of levensbehoeften ter ſtad in.*

Ipſe flumine Arare devehitur. Tac. H. 2. 59. *Hy vaart, of ſcheept van daar af langs d'Ararſtroom.*

Devehere aliquem in ultimas terras. Liv. 21. 10. *Iemand aan 't end van de wereld voeren, of naar d'afgelegenſte gewesten der wereld voeren, of brengen.*

DEVELLO, ĭs, vēlli, *of* vūlsi, vūlsūm, vēllĕrĕ. acc. Plin. H. 21. 11. *Afrukken, afſcheuren, aftrekken, afnijpen, afplukken, met geweld afhaalen.*

(Devellere. *De veeren, of 't haair uytplukken, kaal maaken.*

Meæ alæ pennas non habent. Mi. Nolito develliſſe. Plaut. Pœn. 4. 2. 50. *Ik heb geen veeren op mijne vleugels. Mi. Wil ze doch niet uytplukken, of uyttrekken.*

Erat fama, quaſi concubinas ipſe develleret. Suet. D. 22. *'t Gerucht liep, als of hy zelf de byzitten 't haair uyttrok, of kaal maakte.*)

DEVELO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Ovid. M. 6. 604. *Ontdekken, ontmaskeren, afligten, ontvouwen.*

DEVENERANDUS, ă, ūm. Tib. 1. 5. 14. *Aanbiddelijk, achtbaar, aanzienlijk, of eerwaardig, die te eeren is, of die men eerbied ſchuldig is.*

DEVENEROR, āris, ātus sūm, āri. acc. Ovid. Her. 2. 18. *Eeren, eerbied, of eerbiedigheyd bewijzen, in waarde houden, hoog achten.*

DEVENIO, ĭs, vēni, vēntūm, vĕnīrĕ aliquem locum. Virg. Æ. 1. 369. Ad aliquem locum. Hirt. B. Af. 26. B. G. 8. 18. *In eenige plaats komen, ergens aankomen, of aanlanden; zich ergens, of op eenige plaats laaten vinden.*

Devenire ad aliquem. Cæſ. B. G. 2. 21. *By, of tot iemand komen, zich by iemand vervoegen, iemand komen zien, iemand ſpreeken, bezoeken, of bezoek geeven.*

Devenire in manus victoris. Cic. F. 7. 3. *In handen des overwinnaars, of den overwinnaar in handen vallen.*

Devenire ad Senatum. Cic. V. 5. 41. *Zijn toevlucht tot den Raad neemen, zijn hulp by den Raad zoeken.*

Devenire ad maturitatem. Colum. 2. 12. *Rijp, of murw worden; tot rijpheyd komen.*

Magnum ad me devenit malum. Ter. H. 4. 5. 2. *My is een groot ongeluk overgekomen.*

In eam fortunam devenimus. Cic. F. 4. 5. *Wy zijn tot dien ſtaat gekomen.*

DEVENUSTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Gell. 12. 1. *Schenden, mismaaken, bederven, leelijk maaken, ontcieren, ontmaakzelen.*

DEVERBERO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Ter. Ph. 2. 2. 13. *Zeer ſlaan, luſtig afroſſen, afſlaan, of afkloppen.*

DEVERGENTIA, æ. f. Mundi. Gell. 14. 1. *Het hangen, d'afwyking, of afhelling van de wereld, enz.*

[DEVERGIUM, ĭi. n. Sic. Flac. de Cond. agr. p. 24. *De waterſcheyding.*

DEVERRO, ĭs, vērri, vērsūm, vērrĕrĕ. Colum. 7. 4. *Uytveegen, afveegen, ſchoonmaaken, reynigen.*

DEVERSOR, āris, ātus sūm, āri. *Herbergen, huysveſting neemen.*

In hac domo te tamdiu deverſari non pudet? Cic. A. 2. 27. *Schaamt gy u niet in dat huys zoo lang huysveſting te neemen?*

DEVERSORIUM, ĭi. n. Cic. de Or. 2. 57. *Een herberg.*

DEVERSORIUS, ă, ūm. In tabernam ducor deverſoriam. Plaut. 3. 2. 29. *Ik worde in een herberg geleyd.*

DEVERTO, vērti, vērsūm, ĕrĕ. *Afwijken, inkeeren.*

Paulum devertere. Gell. 3. 13. *Een weynig van de weg afwijken; ter loops ergens inkeeren.*

Devertere. *Afkeeren, afwenden.*

Curſu devertere malum. Lucan. 6. 591. *Een ongeluk ontloopen, loopende afkeeren.*

DEVERTOR, ĕris, vērti. *Afkeeren, afwijken.*

Devertar domum. Ter. Ph. 2. 1. 82. *Ik zal naar huys keeren.*

Meas devertor ad artes. Ovid. M. 9. 62. *Ik keere tot mijne konſten.*

Deverti ab aliquo loco. Stat. Th. 3. 45. *Van een plaats afgaan, afkeeren, of afwijken, van plaats veranderen.*

[DEVESCOR, ĕris, i. Stat. Th. 1. 604. *Opeeten, opſlokken.*]

(DEVESTIO, īs, īrĕ. Apul. M. 3. 138: 4. 145. *Ontkleeden, de kleederen uyttrekken.* Gloſſæ. Deveſtio, ἐκδύω.)

DEVEXATUS, ă, ūm. Cic. F. 10. 3. *Zeer gequelt, geplaagt, onderdrukt, gepijnigt.*

DEVEXITAS, ātis. f. Plin. E. 8. 8. *Afhelling, nederhelling, afhanging, afdaling, nederdaling, afgang.*

DEVEXO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Cic. F. 10. 3. *Zeer quellen, plaagen.*

DEVEXUS, ă, ūm. Cic. D. 1. 45. *Afhangende.* (De compar. *Devexior* ſtaat by Claud. Conſ. Mall. 57.)

D E V I.

DEVICTUS, ă, ūm. *Geſlagen, verſlagen, overwonnen, overmeeſtert, verwonnen, op de vlucht gedreven, in de pan gehakt,* van een leger ſpreekende.

Urbs devicta. Cic. Rull. 2. 33. *Een overwonne, of veroverde ſtad.*

• Bonum publicum privata gratia devictum eſt. Sall. B. J. 25. *De welſtant van 't gemeen is door de begunſtiging van byzondere perſoonen benadeelt, of te rug gezet; of heeft voor 't aanzien van byzondere perſoonen moeten wijken, of zwigten.*

DEVINCIO, īs, vinxi, vinctūm, vincīrĕ.

Digitized by Google

acc. *Binden*, *vaſtbinden*, *aanbinden*, *aan vaſt maaken*, *vaſt ſluyten*, of *ketenen*, *knoopen*, *hechten*.

Devincire aliquem ad taurum. Plaut. Pſ. 1. 2. 66. *Iemand aan een var*, of *ſtier binden*.

• Devincire urbem præſidiis. Cic. Rull. 2. 31. *Een ſtad met bezetting bewaaren*, *in toom houden*, *aan zijn zijde houden*, *voor zich verzekeren*.

Devincire affinitate ſeſe cum aliquo. Cic. Cl. 26. *Zwagerſchap met iemand aangaan*, of *maaken*, *zich door zwagerſchap aan iemand verbinden*.

Devincire aliquem ſibi beneficiis. Cic. F. 13. 7. Obſervantia. Cic. F. 11. 3. Liberalitate. Cic. F. 1. 7. *Iemand door weldaaden*, *achtbaarheyd*, *mildadigheyd aan zich*, of *aan zijnen dienſt verbinden*, of *verplichten*.

Hoc beneficio utrique ab utriſque devincimini. Ter. H. 2. 4. 14 *Door deze weldaad word gylieden de een aan den anderen verbonden*.

Devincire ſe mala cupiditare. Ter. H. 1. 2. 34. *Zich aan eenige quaade drift overgeeven*, *een quaade gewoonte*, of *quaade hebbelijkheyd aanwennen*, *tot quaade begeerlijkheyd vervallen*, of *uytſpatten*. Se ſcelere. Cic. Ar. 2. *Een misdaad*, of *ſchelmſtuk begaan*, *zich ſchuldig aan een misdaad maaken*.

DEVINCO, ĭs, vīci, victūm, vincĕrĕ. acc. Cæſ. B. G. 8. 46. *Winnen*, *overwinnen*, *overweldigen*, *bemagtigen*, *inneemen*, *overmeeſteren*, *ter overgave dwingen*, *t'onderbrengen*, *onder zijn gehoorzaamheyd brengen*, van een ſtad, *of* landſchap ſpreekende.

DEVINCTŬS, ă, ūm. *Gebonden*, *vaſt gebonden*, *aangehecht*, *vaſt gemaakt*, *vaſt gehecht*, *vaſt geſloten*, *toegemaakt*. (De compar. *Devinctior* ſtaat by Hor. S. 1. 5. 42.)

Triumphali devinctus tempora lauro. Tib. 2. 5. 5. *Hebbende een zegekrans van lauwrieren om zijn hoofd gebonden*.

Operculum arcæ plumbo devinctum. Liv. 40. 29. *Het dekzel van een kiſt met loot toegemaakt*, *toegegoten*, *verzegelt*, of *overtrokken*.

Devinctus alicujus beneficio. Cic. F. 6. 11. *Door iemands weldaden verbonden*, *verplicht*, *gewonnen*, of *ingewonnen*.

Conſuetudine devinctus. Ter. And. 3. 3. 29. *Door een gemeenzame ommegang verbonden*.

Tenere aliquem devinctum conſuetudine. Cic. Arch. 3. *Door een gemeenzamen ommegang iemand aan zich verknogt houden*.

(†)DEVĬO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Van den weg afſlaan*, of *afwijken*. Dit woord is van 't beſte Latyn niet; want wy hebben geen oudere voorbeelden dan de volgende.

Errore quod non læſus deviantis filiæ. Auſon. Prof. 5. 27. *Om dat gy geen ſchade geleden heeft door de misſlag van uw dochter van den weg afſlaande*, of *afdwalende*.

Quæ ſi paullulum a medio deviaverit. Macrob. S. Sc. 1. 22. *Die indien een weynigje van 't middelpunt zal afgeweken zijn*.

(DEVIRGINATĬO, ōnĭs. f. *d'Eerſte byſlaap*, *'t beneemen van de maagdom*. Naar de letter, *ontmaagding*, dat weynig, *of* niet in onze taal gebruykt word.

Pueros, vel virgines liberari poſt devirginationem. Scrib. Larg. 2. 18. *Dat knechtjes*, of *meysjes van de vallende ziekte verloſt worden als ze d'eerſte maal bygeſlaapen hebben*.

DEVIRGINATŬS, ă, ūm. Ancilla devirginata. Paull. D. 1. 18. 21. *Een meyd die beſlaapen is*, of *die de maagdom benomen is*.

Devirginatus heeft ook Varro περὶ ἐκπαγγῆς gezegt, *een jongeling*, *die uyt zijn kindſche jaaren is*, of *die de eerſte jeugd voorby is* by Non. 6. 67. om dat, als Nonius daar by voegt, *virgines* genaamt worden, niet alleen de meysjes, maar ook de knechtjes, die het teken van huuwbaarheyd noch niet hebben.

DEVIRGĬNO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *De maagdom beneemen*, *d'eerſte maal by een meysje ſlaapen*. Naar de letter *ontmaagden*, doch dit is weynig in gebruyk. Gloſſ. Cyr. Devirgino, διαπαρθενεύω. Opt. διακορέω. Pollux. 3. 4. Τὸ δέ· παρθενίας ἀφελέσθαι, διακορῆσαι λέγουσιν, καὶ διαπαρθενεύσασθαι.

Devirginetur Pannychis noſtra. Petron. 25. *Laat onze Pannychis beſlaapen worden*, of *laat haar de maagdom benomen worden*.

Hercules, cum Dexameni filiam Dejaniram devirginaſſet, &c. Hyg. F. 33. *Herkules*, *als hy Dejanira*, *de dochter van Dexamenus*, *beſlaapen hadde*.

Jaſon Medeam noctu in antro devirginavit. Hyg. F. 23. *Jaſon heeft Medea by nacht in een ſpelonk beſlaapen*, of *de maagdom benomen*.)

DEVĪTĀTĬO, ōnĭs. f. *Vlucht*, *ontvluchting*, *ontwijking*, *ſchuwing*, *vermijding*.

Facilior erit devitatio legionum quam piratarum. Cic. Att. 16. 2. *Men zal ligter de keurbenden ontgaan*, *ontkomen*, *vermijden*, of *ontſnappen*, *dan de zeerovers*.

DEVĪTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Ter. Ph. 1. 4. 3. *Ontkomen*, *ontvlieden*, *ontvluchten*, *ontſnappen*, *ontwijken*, *ontgaan*, *zich weechmaaken*, of *weechſpakken*.

Devitare procellam temporis. Cic. V. proœm. 3. *Het onweêr*, of *de tegenſpoeden van den tijd ontwijken*, *ontgaan*, of *ontvluchten*. Malum. Ter. 3. 5. 5. *Een ongeluk ontwijken*, *ontkomen*.

DEVĬŬS, ă, ūm. Cic. Att. 4. 3. *Afgelegen*, *onbetreden*, *onbekend*, *ongebaand*, *eenzaam*, *ter zijden af*, *weynig begaan*, of *bewandelt*, van een weg ſpreekende.

Ex valle devia iam portare aliquid. Liv. 39. 49. *Iets uyt een afgelege valleije op den weg brengen*.

Devius. Cic. A. 2. 41. Hor. O. 2. 11. 22. *Verdwaalt*, *verdoold*, *van den weg af*, *verloren*, *buytens weegs*.

Devia gens. Liv. 34. 20. Urbs. Cic. Piſ. 36. *Een afgelege volk*, of *ſtad*, *een volk*, of *ſtad van den weg afgelegen*.

• Devius animus. Cic. Am. 25. Homo. Cic. A. 5. 13. *Een menſch die van den weg af is*, *die verdoold is*, *die niet wel bezonnen*, *bedacht*, *niet wel beraden*, of *'t ſpoor byſter is*.

Vitam deviam ſequi. Cic. *by* Lactant. 6. 24. *Van den weg afraaken*, of *afzijn*, *een ongebonde*, of *ongeregeld leven leyden*, *qualijk leeven*.

Devius recti. Sil. 8. 318. *of* Æqui. Sil. 1. 57. *Onrechtvaardig*, *onredelijk*, *onbillijk*, *onbehoorlijk*, *dat van recht en reden afwijkt*.

D E U N.

DĔŪNX, ŭncĭs. f. Colum. 5. 1. Juv. 1. 40. *Elf oncen*; *elf deelen van een twaalfgeheel*, van een land ſpreekende.

Deunx. *Elf deelen van d'erfenis*.

Ex deunce aliquem heredem facere. Cic. Cæc. 6. *Iemand erfgenaam van elf deelen van een twaalfgeheel maaken*.

[Deunx. Mart. 12. 28. 1: 6. 78. 6. *Een beker*, of *kroes houdende elf oncen*.]

D E V O.

DĒVŎCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ aliquem aliquo loco. Plin. H. 28. 2. De aliquo loco. Cic. Prov. Conſ. 12. Ex aliquo loco. Cic. T. Q. 5. 4. *Iemand ergens van daan roepen*, *uyt eenige plaats roepen*, *ontbieden*, of *te voorſchijn doen komen*.

Ad auxilium aliquem devocare. Liv. 6. 20. *Iemand te hulp roepen*.

Devocare ſuos exercitus fortunasque in dubium. Cæſ. B. G. 6. 6. *Zich met zijn leger in de waagſchaal ſtellen*, *zich met zijn heyr waagen*.

In ſuſpicionem maleficiorum aliquem devocare. Cic. Her. 2. 3. *Iemand op 't vermoeden van eenige misdaad voor 't recht roepen*; *iemand voor 't recht roepen*, of *dagen*, *en met een misdaad bezwaaren*, of *betichten*.

Devocare aliquem ad perniciem. Phæd. 1. 20. 2. *Iemand tot het verderf lokken*.

DĒVŎLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Liv. 27. 11: 3. 15. *Afvliegen*, *weechvliegen*, *van daan vliegen*, *neêrwaarts*, of *naar beneden vliegen*, van een vogel ſpreekende.

Devolare de aliquo loco. Liv. 7. 12. *Ergens van daan vliegen*, *van afvliegen*, *uyt een plaats ter vlucht neêrdalen*, of *neêrkomen*, *weechgaan*, of *uyt vertrekken*. In aliquem locum. Liv. 21. 62. *Ergens naar toe vliegen*, *ſchielijk naar toe loopen*, *zich ylings naar toe ſpoedigen*, *met een vaart*, of *flux naar toe loopen*.

Ubi fortuna dilapſa eſt, amici devolant omnes. Cic. Her. 4. 17. *Zoo dra 't geluk geweken is*, *vliegen al de vrienden weeh*, of *verdwijnen al de vrienden*.

Ad florentem amicitiam devolare. Cic. P. Q. 30. *Vermoogende en aanzienlijke vrienden zoeken*.

DĒVŎLVO, ĭs, vōlvī, vŏlūtūm, vŏlvĕrĕ. acc. *Afrollen*, *neêrwaarts rollen*, *naar bene-*

beneden rollen, *afſtooten*, *naar beneden ſtooten*, *afwentelen*, *afwerpen*, *aan 't vallen*, of *tuymelen helpen*.

Aqua è ſaxis præceps devolvitur. Colum. 1. 5. *Het water ſtort van de ſteenrotzen naar beneden.*

Penſa fuſis devolvere. Virg. G. 4. 349. *Zijn klos afhaspelen.*

Devolvere aliquem vita. Plaut. Men. 5. 5. 5. *Iemand van het leven berooven.*

Devolvi ad otium & inertiam. Colum. Præf. 1. *Zich tot luyheyd en ledigheyd begeeven*, *een luy lekker leven leyden.*

Ad ſpem inanem pacis. Cic. A. 7. 4. *Een ydele hoop van vrede ſcheppen*, *krijgen*, of *opvatten.*

(Devolvere pondera. Catull. 64. 4. *Zich zelven lubben*, of *ontmannen*, om dat het geen men afſnyd ter aarden geſmeten word. Zie Victor. V. L. 20. 10.)

DEVOLUTUS, a, um. Catull. 60. 4. *Afgerolt*, *neêrwaarts*, of *naar beneden gerolt*, *van boven neêrgerolt*, *neêrgeſtooten*, *neêrgeſtort*, of *neêrgevallen.*

* Devolutus monte præcipite torrens. Liv. 28. 6. *Een vloed van een ſteylen berg afgeſtort*, *een waterplas van een ſteylen berg afgevloten.*

Devoluta eo res, ut, &c. ſeq. ſubj. Liv. 5. 11. *De zaak is daar toe*, of *tot dat punt gekomen*, of *gebragt*, *dat*, *enz. de zaak is daar toe vervallen*, *ſtaat zoodanig*, of *op dien voet*, *dat*, *enz.*

Ex ſummis ad egeſtatem devolutus. Sen. Controv. 9. *Die van een hoogen ſtaat tot de uyterſte armoede vervallen is.*

DEVOMO, ui, itum, ĕre. Cæcil. *by* Gellius 2. 23. *Braaken*, *ſpouwen*, *overgeeven.*

DEVORO, as, avi, atum, are, act. Cato R. R. 71. *Verſlinden*, *inſlokken*, of *opſlokken*, *verzwelgen*, *inſlingeren*, *gretig opeeten.*

* Devorare res novas. Cic. F. 11. 21. *Nieuwe tijdingen gretig aanhooren*, of *aanneemen.* Dicta alicujus. Plaut. Aſ. 3. 3. 59. *Iemands woorden opeeten*, *iemand met een groote aandacht*, of *graagheyd aanhooren.*

Oratio illius a multitudine devorabatur. Cic. Cl. 82. *De menigte*, of *ſchaare verſlont zijne rede niet*, *herkauwde*, of *overdacht zijne rede niet genoeg.*

Devorare patrimonia. Cic. A. 2. 27. Catull. 30. 21. Pecuniam. Cic. V. 3. 76. *Zijn goed opmaaken*, *doorbrengen*, *verdoen*, *verquiſten*, *opeeten*, of *verteeren.*

Devorare ſpe hereditatem. Cic. Att. 1. 16. of bona alterius. Cic. Dom. 23. *Met groot verlangen naar iemands erfenis*, of *goed haaken*, *zeer happig naar iemands goed*, of *erfenis zijn.*

Vinea hæc ſumtu fructum devorat. Varr. R. R. 1. 8. *Deze wijngaard eet zich zelven op; d'onkoſten van dezen wijngaard verſlinden zijne inkomſten; de vruchten*, of *inkomſten van deze wijngaard gaan tot zijn onderhoud.*

Devorarent vos arma veſtra. Juſtin. 14. 4. *Ulieder eyge wapenen zouden u verteeren.*

Devorare libros. Cic. Att. 7. 3. *De boeken opeeten*, dat is, *naarſtiglijk*, *met yver*, of *groote graagheyd leezen.*

Devorare lacrymas & vocem. Ovid. F. 4. 146. M. 13. 540. *Zijn traanen en ſtem inhouden; zich van ſchreijen en ſpreeken onthouden*, of *bedwingen; zijn traanen en klagten opkroppen.*

Devorare ſtultitias hominum. Cic. Cl. 67. *De zotternijen van 't volk verdouwen*, *lijdzaamlijk dulden*, *geduldelijk verdraagen.*

Tædium. Quintil. I. O. 11. 3. *Het verdriet opkroppen.*

Urbs ab aqua eſt devorata. Vitruv. 4. 1. *De ſtad is door 't water overſtroomt*, of *verzwolgen.*

(Rotæ devorantur. Vitruv. 10. 6. *De raders blijven in 't ſlijk zitten*, of *ſteeken.*)

Devorare nomen aliquod. Plaut. Trin. 4. 2. 63. *Iemands naam vergeeten*, *niet gedenken*, of *niet onthouden.*

(Devorare bilem & dolorem. Tertull. de Reſ. carn. 54. *Den toorn en de ſmert opkroppen*, *verbergen*, of *bedekken*, *geen blijken van gramſchap en ſmert laaten zien.*

DEVORTO, *en* DEVORTOR. } Zie Deverto, *en* Devertor.

DEVOTE. adv. *Godsdienſtiglijk*, *Godtvruchtelijk.* De compar. *Devotius* ſtaat by Ambroſ. Serm. 84. en de ſuperl. *Devotiſſime* by Lactant. 2. 6. Dit woord word alleen gevonden by de Chriſten Schryvers.)

DEVOTIO, onis. f. Cic. R. P. 1. *Verloving*, *toewying*, *toeheyliging*, *opdragt*, *aanbieding*, *verpliehting*, *verbinding*, *overgeving*, van zyn leven, perſoon, goederen voor 't Gemeenebeſt.

Devotio. Suet. C. 3. *Vloek*, *vervloeking*, *verzweering*, *vloekwenſching*, *toverachtige bezweering.*

Devotio. Nep. Alcib. 6. *Vervloeking*, *verbanning*, *vloek*, *kerkban.*

[Devotio. Tac. An. 12. 65. *Een gedigt der tovereſſen*, *met 't welk ze iemand betoveren.* Of, *een formulier van ban en vervloeking.*]

(Devotio. *Godsdienſtigheyd*, *Godtvruchtigheyd.* In dezen zin is dit woord begonnen gebruykt te worden eerſt by de laatſte Schryvers.

Imperatori, tanquam corporali Deo, fidelis eſt præſtanda devotio. Veget. 2. 5. *Een trouwe Godsdienſtigheyd moet men den Keyzer als eenen ligchamelijken Godt bewijzen.*)

DEVOTO, as, avi, atum, are. *Vervloeken*, *verzweeren*, *verbannen*, *voor den duyvel wenſchen*, *in den ban doen*, *den vloek opleggen.* Apul. M. 9. 227. gebruykt het om te betekenen, *betoveren*, *den neſtel knoopen*, *beleezen*, *bezweeren.*

Devotare fortes. Plaut. Caſ. 2. 6. 36. *Het lot betoveren*, *beleezen*, of *bezweeren.*

[Devotare. Cic. Par. 1. 3. *Den Goden toeëygenen*, *opdraagen*, *toewyen.*]

DEVOTORIUS, a, um. Carmen devotorium. *Woorden van verloving*, *voorſchrift van verbinding*, of *van verplichting om zich voor iemand over te geeven.* Zoodanige worden gevonden by Liv. 8. 9.

DEVOTUS, a, um. Hor. O. 3. 23. 10. Cic. Ar. 3. *Verlooft*, *plechtelijk belooft*, *verbonden*, *toegeëygent*, *opgeoffert*, *toegeheyligt*, *opgedragen*, *overgegeeven*, *toegewyd.* De compar. *Devotior* ſtaat by Claud. B. Gild. n. 290. en de ſuperl. *Devotiſſimus* by Sen. B. 5. 17.

Devotus. Hor. O. 3. 4. 27. Catull. 64. 135. *Vervloekt*, *grouwelijk*, *ſchrikkelijk*, *verfoeijelijk*, *afſchouwelijk*, *grouwzaam*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

Devotum caput. Juſt. 14. 4. *Een vervloekt menſch.*

Devotus alicui. Cæſ. B. G. 3. 22. *Aan iemand verbonden*, *verplicht*, *overgegeeven; iemands verbondeling*, *iemand t'eenemaal toegedaan*, of *zeer genegen.*

[Devotus ſcenæ & arenæ. Suet. C. 30. *Zeer genegen*, *gezet op ſchouwſpelen*, *zeer veel houdende van ſchouwſpelen.*]

Devotus vino. Phæd. 4. 4. 6. *Zeer tot den wijn genegen*, *op wijn verzot*, of *verſlingert; een dronken bloed.*

DEVOVEO, es, vovi, votum, vovere, aliquid alicui. Cic. Off. 3. 25. *Iemand iets opdraagen*, *aanbieden*, *opofferen*, *toeëygenen*, *toewyen*, *overgeeven*, *plechtelijk belooven.*

Devovere ſe pro victoria. Plin. H. 22. 5. *Tot verkrijging der zege in den dood willen gaan.* Pro populo. Liv. 8. 3. Pro Republica. Cic. N. D. 2. 3. *Zich voor 't volk*, *voor 't Gemeenebeſt ter dood aanbieden*, of *overgeeven.*

Devovere ſe, fortunas, caputque ſuum pro aliquo, *of* alicujus incolumitate. Cic. ad Quir. poſt red. 1. *Zijn goed*, *lijf en leven*, of *alles voor iemand aanbieden*, of *ten beſte geeven; alles voor iemand waagen*, of *in de waagſchaal ſtellen; alle gevaar voor iemands behoudenis ondergaan.*

Devovere ſe amicitiæ alicujus. Cæſ. B. G. 3. 22. *Zich in iemands vriendſchap inwikkelen.*

Devovere aliquem. Nep. Alcib. 4. *of* caput alicujus. Ovid. M. 13. 330. *Iemand vloeken*, *vervloeken*, *alle quaad wenſchen*, *verbannen*, *in den ban doen*, *onder den vloek ſtellen.*

Devovere aliquem. Tib. 1. 6. 8. Ovid. H. 6. 91. *Iemand betoveren.*

D E U R

DEURO, is, uſſi, uſtum, urere. act. Liv. 40. 25. Tac. An. 4. 64. *Branden*, *verbranden*, *door 't vuur verteeren.* Deuro word ook van winden en koude gezegt, Curt. 8. 9. Zie Aduro en Uro.

D E U S.

DEUS, i. m. Θεός. *Godt.*

Deus ſum. Ter. Hec. 5. 4. 3. *Ik ben de gelukkigſte man der wereld.*

Habere aliquem præſentem deum. Ter. Ph. 2. 2. 31. *Iemand als een God op aarde eeren.*

Digitized by Google

Quod Dii prohibeant. Ter. And. 3. 3. 36. *Dat Godt verhoede.*

Si Diis placet. Plaut. Capt. 2. 3. 94. Si Dii volent. Plaut. Pœn. 4. 2. 83. *Als 't God belieft.* Maar men zegt doorgaans Si Diis placet by wyze van beſpotting, voor, *over ſchouder.* Ter. E. 5. 3. 10. Ook wel by wyze van verontwaardiging. Ter. Ad. 3. 4. 30. Cic. Piſ. 16.

In ea re tu mihi ſemper Deus videri ſoles. Cic. de Or. 2. 42. *In die dingen komt gy my niet anders als een Godt voor; gy ſlaagt Goddelijk wel in die dingen.*

Facio te Deum apud illum. Ter. Ad. 4. 1. 10. *Ik maak van u een God by hem; ik prijs u als een Godt by hem; ik prijs u by hem tot den hemel toe.*

D E U T.

DĔŪTŎR, ĕrĭs, ūſūs ſūm, ūti. abl. *Misbruyken, verwaarloozen, qualijk gebruyken, mishandelen, qualijk handelen, een quaad gebruyk van maaken.*

Non convenire, ut Rex ſic deuteretur victo. Nep. Eum. 11. *Dat het niet voegde, dat de Koning zijnen overwonneling zoo qualijk handelde*, of wel, *dat de Koning van de voordeelen zoo een quaad gebruyk maakte, die hy op d'overwonnenen had behaalt.*

DĒVULSŬS, ă, ūm. Plin. H. 21. 11. *Afgerukt, afgetrokken, afgeſcheurt, afgeplukt.*

Planta de matris radice devulſa. Pallad. 10. 14. *Een plante van de wortel afgerukt.*

D E X T.

DĔXTĀNS, āntĭs. m. Feſtus. Colum. 5. 1. *Tien deelen van iets, dat in twaalf deelen bedeelt.*

DĔXTĔLLĂ, æ. f. Cic. Att. 14. 20. *Een rechterhandje.*

DĔXTĔR, dĕxtră, dĕxtrŭm; zelden dĕxtĕră. dĕxtĕrŭm. Celſ. 6. 18. *en* Varr. R. R. 2. 5. *Rechts, ter rechterhand, aan de rechte, of rechter zijde.* De compar. *Dexterior* ſtaat by Varr. R. R. 2. 5. en de ſuperl. *Dextimus* by Varr. *by* Non. 2. 198.

Dextrum cornu. Liv. 3. 70. Cic. F. 10. 30. *De rechter vleugel.*

Dexter. Virg. Æ. 8. 302. Quintil. Præf. 8. *Gunſtig, heylzaam, voorſpoedig, behulpzaam, toegenegen, toegedaan, weldadig.*

Dexter. Virg. Æ. 4. 294. *Bekwaam, gevoeglijk.*

Dexter. Stat. S. 4. 7. 48. *Gauw, rap, gezwind, handig, behendig, ſchrander, erg, loos, ſnedig, konſtig, verſtandig, doortrapt, vlug van geeſt, of lighaam.*

DĔXTĔRĂ, *of*

DĔXTRĂ, æ. f. *De rechterhand.*

Dextra. Plaut. Am. 1. 1. 88. A dextra. Cic. D. 1. 39. Ad dextram. Cic. A. 12. 11. *Ter rechterhand, of aan de rechterhand, ter rechter zijde, op de rechterhand, op de hoogerhand.*

Dexteras jungere. Virg. Æ. 3. 83. Copulare. Plaut. Aul. 1. 2. 38. Conjungere. Virg. Æ. 1. 518. Dextram dextræ committere. Ovid. Her. 2. 31. *Malkanderen de rechterhand geeven, vrede maaken, een verbond maaken.*

Dextras renovare. Tac. An. 2. 58. *Een verbond vernieuwen.*

Dare dextram alicui. Virg. Æ. 6. 370. *Iemand de hand bieden, de behulpzame hand leenen, behulpzaam zijn, te hulp komen, byſpringen, gunſtig zijn, of hulp beloven.*

Dextra dicta alicujus refellere. Virg. Æ. 12. 644. *Iemands redenen geweldigerhand, gewapenderhand, handdadiglijk, of met 't rapier in de vuyſt wederleggen, beantwoorden, of oploſſen.*

DĔXTĔRĒ. adv. Liv. 1. 34. *Looslijk, ſchranderlijk, konſtiglijk, liſtiglijk, bequaamelijk, verſtandelijk, behendiglijk.* De compar. *Dexterius* ſtaat beneden by Horatius.

Nemo dexterius fortuna eſt uſus. Hor. S. 2. 1. 9. 45. *Niemand heeft ooyt het geluk verſtandiger, of beter weeten te gebruyken, of beter voordeel met het geluk gedaan.*

DĔXTĔRĬTĀS, ātĭs. f. *Schranderheyd, loosheyd, ergheyd, behendigheyd, bequaamheyd, gauwigheyd, ſnedigheyd, handigheyd, gezwindheyd, verſtandigheyd, rapheyd, vlugheyd*, van geeſt, *of* lighaam.

Singularis illi inerat ad omnia naturalis ingenii dexteritas. Liv. 28. 18. *Hy was van een inborſt wonderlijk tot alles bequaam en afgerecht; hy had natuurlijk, of uyt der aart tot alles een zonderlinge bequaamheyd; in hem was een byzondere natuurlijke gauwigheyd, ſchranderheyd,* of *gezwindheyd van geeſt om alles te doen.*

DĔXTRĀTĬŌ, ōnĭs. f. Solin. 57. *Het omwenden van de linker na de rechterhand.*

DĔXTRŎCHĒRĬŬM, ĭi. n. Capitolin. Maxim. 6. *Een armband.* Dus genaamt, om dat hy aan den rechter arm gedragen wierd.

DĔXTRŌRSŬM. adv. Cic. D. 1. 22. *en*

DĔXTRŌRSŬS. Liv. 6. 31. *en*

DĔXTRŌVĔRSŬM. adv. Plaut. Curc. 1. 1. 70. *Aan de rechterhand, ter rechterhand, ter rechter zijde.*

D I A B.

DĬĂBĀTHRĂ, ōrŭm. n. plur. Feſtus. διάβαθρα. *Schoenen op zijn Griekſch gemaakt, ſchoenen met lange ſnebben, vrouwe muylen, of ſchoenen.*

DĬĂBĀTHRĀRĬŬS, ĭi. m. Plaut. Au. 3. 5. 39. *Een vrouwe ſchoenmaaker by de Grieken.*

DĬĂBĒTĒS, æ. m. Colum. 3. 10. διαβήτης. *Een katrol, pijp, buys, of tap daar iets doorloopt.* Deze Schryver zegt dat de handwerkers dit woord gebruykt hebben.

D I A C.

DĬĂCŌDĬŌN, ĭi. n. Plin. H. 20. 18. διακώδιον. *Een geneesmiddel, of artzeny van heul, of ſlaapbollen gemaakt.*

D I A D.

DĬĂDĒMĂ, ătĭs. n. Cic. A. 10. 3. διάδημα. *Een tulband, Koninglijke muts, of hoofdcierſel, een hoed, muts, of kroon, die ouwdlings de Koningen droegen.*

(DĬĂDĒMĀLĬS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. *Van een tulband, tot een tulband behoorende.* Dit woord is laat begonnen gebruykt te worden, en word gevonden by Dracont. de Nebucadn. 2. 31.)

DĬĂDĒMĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 34. 8. *Getulband, die een Koninglijke tulband draagt.*

(DĬĂDŪMĔNŎS, ă, ŭm. *Getulband, die een tulband draagt.*

Polycletus diadumenum fecit juvenem. Plin. H. 34. 8. *Polykletus heeft den jongeling met den tulband geſchildert.*)

D I Æ R. D I Æ T.

(DĬÆRĔSĬS, ĕŏs. f. Cic. Att. 6. 1. *Een verdeeling.* Cicero gebruykt het Griekſche διαίρεσις.

DĬÆTĂ, æ. f. Cic. Att. 4. 3. δίαιτα. *Eetregel, zetregel in eeten en drinken.*

* Diæta. Suet. Cl. 10. Stat. S. 2. 2. 83. *Een eetzaal, eetkamer, opperzaal, of kamer*, in een tuyn, *of* elders.

* Diæta. Plin. E. 5. 6. 20. *Een tent, een tuynhuys, een rond vertrek, een ſpeelhuys, of toorntje.* Hy zegt dat in deze tenten zomtyds verſcheyde kamertjes waren.

Diæta. Petron. 75. *Een kajuyt, een hut, een kamer, of vertrek op een ſchip.*

DĬÆTĀRĬŬS, ĭi. m. Ulp. D. 33. 7. 12. § 42. *Een kajuytwagter, kamerling, of tentwagter; een bediende die op de tuynhuyzen, eetzaalen, tenten, enz. paſt, die dezelve ſchoon houd, en de tafel bedient als men eet.* Zie ons Lex. Antiq.

(DĬÆTĒTĬCĂ, æ. f. διαιτητική. Celſ. Præf. 3. *Voorſchrift, of zetregel in eeten en drinken.*)

D I A G.

DĬĂGLAUCĬŬM, ĭi. n. Plin. H. 27. 10. *Een zoort van oogenzalve.*

DĬĂGŌNĀLĬS, ĭs. m. Vitruv. 9. 1. *Een ſtrijkweer, dat van d'eene hoek tot d'ander loopt.*

DĬĂGŌNĬCŬS, ă, ŭm. Vitruv. 9. 1. *Recht doorgaande, recht doorloopende, dat recht doorloopt, dat van d'eene hoek tot d'ander loopt, van d'eene hoek tot d'ander getrokken.*

DĬĂGŌNĬŎS alleen, *of* Linea diagonios. Vitruv. 9. 1. *Een recht doorgaande lijn, een ſtreep van d'eene hoek tot d'andere gaande.*

DĬĂGRAMMĂ, ătĭs. n. διάγραμμα. *Ontwerp, bewerp, beſtek, tekening, aftekening, beſchrijving, opſtel, ſchets*, van een werktuyg, werk, enz. ſpreekende.

Diagramma muſicum. Vitruv. 5. 4. *De ſleutels, of grondregels der zangkonſt, de nooten van maatgezang, de nooten*

Digitized by Google

de verheffing, of *daling der ſtem in 't zingen.*

Diagramma Muſicæ ratione deſignatum. Vitruv. 5. 5. *Een opſtel der zangtoonen naar de ſleutels der zangkonſt, nooten van maatgezang volgens de regelen van Muzijk.*

DĬĂGRĂPHĬCE, ēs. f. Plin. H. 35. 10. *De ſchilderkonſt, de konſt van ſchilderen.*

D I A L.

DĬĂLECTĬCĂ, æ. f. Cic. A. Q. 1. 8. *en*

DĬĂLECTĬCE, ēs. f. Cic. T. 2. Διαλεκτική. de Or. 2. 38. *Redenkonſt, redenkaveling, redeneerkonſt, de konſt om wel te ſpreeken, te redeneeren*, of *te redenkavelen.*

DĬĂLECTĬCĂ, ōrŭm. n. plur. Cic. Fin. 3. 12. *De redenkonſt, redeneerkonſt*, of *redenkaveling.*

DĬĂLECTĬCE. adv. Cic. Fin. 2. 6. *Naar de regelen*, of *grondregelen der redenkonſt, naar de wijze der Redenkonſtenaaren, volgens de konſt van redenkaveling, redenkonſtiglijk.*

DĬĂLECTĬCŬS, i. m. Cic. Or. 32. Διαλεκτικός. *Een Redenkonſtenaar*, of *Redeneerder.*

DĬĂLECTĬCŬS, ă, ŭm. Cic. Fin. 2. 6. *Redenkonſtig, redenkavelig, redeneeriglijk, dat tot de redenkonſt*, of *redenkaveling behoort.*

DĬĂLECTŬS, i. f. Suet. Tib. 56. *Een Taal-uytſprake, tong-val.*

DĬĂLĬS, ĭs. m. Flamen Dialis. Liv. 1. 20. *De Prieſter van Jupiter, de Hoogeprieſter*, of *Opperprieſter.*

DĬĂLĬS, ĭs. m. *en* f. ĕ, ĭs. n. Macrob. Sat. 2. 2. *Van een dag, dat maar een dag duurt.*

(DĬĂLŎGISTĂ, æ. m. Vulc. Gall. Caſſ. 3. *Een redenwiſſelaar, een t'zamenſpreeker, een die ervaren is in t'zamenſprekingen te houden*, of *reden te wiſſelen.*)

DĬĂLŎGŬS, i. m. Cic. Or. 44. Διάλογος. *t'Zamenſpraak, t'zamenſpreking, onderling geſprek, redenwiſſeling.*

D I A M. D I A N.

DĬĂMĔTRŎS, i. f. Colum. 5. 2. Vitruv. 10. 14. *Middellijn, midſtreep, middelſtreep, de lijn*, of *ſtreep midden door eenig rond.*

[DĬĂNŎMĒ. f. Een Griekſch woord διανομή. Plin. E. 10. 117. en Trajan. aan hem. E. 118. gebruyken 't in 't Latyn. *Een verdeeling.*]

D I A P.

DĬĂPASMĂ, ătĭs. n. Plin. H. 13. 2. Διάπασμα. *Welriekende poeijer.*

DĬĂPASŌN. n. indecl. Vitruv. 5. 4. Διαπασῶν. *Een achttoon*, octaaf, of *agtſte in de zangkonſt.*

DĬĂPHRĂGMĂ, ătĭs. n. Celſ. 2. 7. Διάφραγμα. *'t Middelſchot*, of *'t middelrift*, een ſpierachtig vlies dat de maag van de darmen ſcheyd.

D I A R.

DĬĂRĬŬM, ĭi. n. Mart. 11. 109. 3. Hor. E. 1. 14. 40. *Dagelijkſche koſt*, of *leeftocht, dagelijks onderhoud*, of *randzoen*, van een ſoldaat, *of* ſlaaf.

(Anſeres ab anu diaria ſolebant exigere. Petron. 96. *De ganzen plachten te komen om van het oude wijf gevoert te worden, om haar voedzel by 't oude wijf te haalen.*)

Diarium. Gell. 5. 18. *Dagboek, dagregiſter, daglijſt.*

(DĬĂRRHŒĂ, æ. f. *De buykloop.* By Cic. F. 7. 26. ſtaat het in 't Griekſch, διάῤῥοια.)

D I A S.

DĬĂSŎMĂ, ătĭs. n. Vitruv. 5. 7. Διάσωμα. *Een leuning*, of *ſpil van een trap.*

DĬĂSTYLŎS, *of*

DĬĂSTYLŬS, ă, ŭm. Διάστυλος.

Opera diaſtyla. Vitruv. 5. 4. *Gebouwen door zuylen*, of *pilaaren van malkanderen ſtaande, onderſchraagt*, of *onderſchoort.*

D I A T.

DĬĂTESSĂRŌN. n. indecl. Vitruv. 5. 4. Macrob. Somn. Sc. 1. 6. Διατεσσάρων. *Een viertoon*, of quart, *in de Zangkonſt.*

(DĬĂTHYRŎN, i. n. Vitruv. 6. 10. *Een ingang*, of *portaal*, naar d'uytlegging van Baldus. Philander over deze plaats, en Alciat. V. S. p. 267. neemen het anders; de eerſte verſtaat 'er een houten ſlagboom door, bekwaam om wagens en paarden van de huyzen af te keeren; de andere, een beſchutzel of behangzel, binnen de deur, om by het openen van het voorhuys de koude daar buyten te houden. 't Is een zuyver Griekſch woord, διάθυρον.)

DĬĂTŎNŬS, i. m. Διάτονος. Diatoni modulatio, quod naturalis eſt, facilior in intervallorum diſtantia. Vitruv. 5. 4. *Toonverſchillende maatzang heeft gemakkelijker ſtemvallen, om dat ze natuurlijk is.*

DĬĂTRĒTŬM, i. n. Mart. 12. 71. 9. Διάτρητος. *Een beker, een kelk uyt kryſtal*, of *glas gedraayt.*

DĬĂTRĒTŬS calix. Ulp. D. 9. 2. 27. §. 29. Zie Diatretum.

DĬĂTRĬBĂ, æ. f. *Hooge ſchool, Opperſchool, Landsleerlingſchool, Akademie, geſprekplaats, de plaats van verhandeling.*

Platonis diatriba. Gell. 18. 13. *De ſchool van Plato, d'aanhang*, of *navolgers van Plato.*

(In diatribam recens acceptus. Gell. 17. 20. *Een nieuweling, een jonge leerling.*)

D I A U. D I A Z.

(DĬAULŬS, i. m. Vitruv. 5. 11. *Een ruymte*, of *wijdte van twee ſtadiën.* Dit is een Griekſch woord, δίαυλος.)

DĬĀZŌMĂ, ătĭs. n. Vitruv. 5. 7. Διάζωμα. *Gordel, gordelriem, gordelband.*

D I B A.

DĬBĂPHŬS, ă, ŭm. Plin. H. 9. 39. Δίβαφος. *Tweemaal geverft, over geverft.*

DĬBĂPHŬS, i. m. Cic. F. 2. 16. *Purper, fluweel.* Men gebruykt het ook om *een tabbaard* te zeggen.

Strumam dibapho veſtire. Cic. Att. 2. 9. *Zijn ſchande onder 't purper bedekken*, of *verbergen.*

D I C A.

DĬCĂ. f. *Dagvaarding, rechtspleging, rechtshandel.* Men vind dit woord niet dan in de nominativus en accuſativus in 't enkel- en meervoud.

Dicam alicui ſcribere. Ter. Ph. 1. 2. 77. Subſcribere. Plaut. Pœn. 3. 6. 5. Impingere. Ter. Ph. 2. 3. 92. *Iemand voor 't recht roepen, voor 't recht dagen, iemand dagvaarden om voor 't recht te verſchijnen.*

Dicam ſortiri. Cic. V. 2. 15. *Over de gedingen looten, gedingen by 't lot uyttrekken.*

(Dica Heraclio ſcribitur. Cic. V. 2. 4. *Heraklius word voor 't recht geroepen.*

Dicas ſexcentas mihi ſcribito. Ter. Ph. 4. 3. 63. *Roep my zoo dikwils voor 't recht als gy wilt.*)

DĬCĀCĬTĀS, ātĭs. f. Cic. Att. 2. 13. de Or. 2. 54. *Spotterny, geſchers, boertery, genegentheyd om te ſpotten, koddigheyd, koddig antwoord, vrolijke praat, ſnakery.*

Scurrilis dicacitas oratori magnopere fugienda eſt. Cic. de Or. 2. 60. *Een Redenaar moet zich zeer voor ſtraat-taal wachten.*

DĬCĀCŬLŬS, ă, ŭm. *Spotachtig, ſnaaks, kluchtig, ſnakerig, boertig; een ſnaak*, of *koddige haan, een ſoete kouter.*

Satis dicacula es. Plaut. Aſ. 3. 1. 8. *Gy hebt wat te veel ſnaps*, of *te veel praats; gy zijt een ſnapſtertje, gy praat wat te drollig, gy ſchertſt wat te veel.*

DĬCĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. C. B. 11. *Verloving, toewying, toeheyliging, opdragt, verbinding, verplichting, toeeygening, overgeving, opoffering.*

DĬCĀTŪRĂ, æ. f. Plin. H. Præf. *Opdragt.*

DĬCĀTŬS, ă, ŭm. Cic. T. Q. 1. 30. *Toegewyt, toegeheyligt, verbonden, toegeëygent, verlooft, opgedragen, opgeoffert.* [De ſuperl. *Dicatiſſimus* ſtaat in verſcheydene Inſcriptien.]

DĬCĀX, ācĭs. omn. gen. Cic. de Or. 2. 6. Or. 26. *Een ſnaak*, of *ſnakerig menſch, een boerter, ſpotter, ſcherſſer, een koddige vent, een kluchtig, vrolijk*, of *genoeglijk menſch.* De compar. *Dicacior* ſtaat by Liv. 32. 34. en Cic. de Or. 2. 60. [de ſuperl. *Dicaciſſimus* by Petron. c. 73.]

Digitized by Google

D I C H.

DĬCHALCŬM, I. n. Vitruv. 3. 1. Δίχαλκον. *Een koperen duyt. Een kleyn ſtukje koper geld.* Twee konden maar een heller, *of* penning uytmaaken, ter tyd als de hellers in vierentwintig deelen verdeelt waaren.

DĬCHORĒŪS, ĕi. m. Cic. de Or. 63. Διχορεῖος. *Een voet in de dichtkonſt, uyt twee* trochei, of chorei *t'zamengezet.*

D I C I.

DICĬS cauſa. Cic. V. 4. 24. Nep. Att. 8. Gratia. Caj. D. 13. 6. 4. Προφάσεως ἕνεκα, λόγου χάριν. *Ligt daar heen, los daar heen, om 'er maar af te zijn, quanzuys, in ſchijn, om gevolgs wille, welſtaanshalve.*

D I C O.

DĬCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ aliquid alicui. *Iemand iets opdraagen, toeëygenen, toewyën, aanbieden, opofferen, overgeeven.*

Dicare ſe totum alicui. Cic. *by* Non. 4. 139. *Zich geheel en al aan iemand,* of *aan iemands dienſt opdraagen,* of *overgeeven.* Se alicui in clientelam. Cæſ. B. G. 6. 12. *Zich onder iemands hoede,* of *beſcherming geeven,* of *ſtellen.* In ſervitutem. Cæſ. B. G. 6. 12. *Zich in iemands dienſt begeeven.*

Hanc operam tibi dico. Ter. Ph. 1. 2. 12. Plaut. Pſeud. 1. 5. 146. *Dezen dienſt draage ik u op, beſteede ik voor u.*

Dicare ſuum ſtudium laudi *of* ſaluti alicujus. Cic. F. 2. 6. *Zijn zorge tot iemands welwezen beſteeden,* of *tot iemands voordeel aanleggen; met alle magt iemands welſtant,* of *voordeel zoeken.*

Totum hunc tibi dicamus diem. Cic. L. L. 2. 3. *Wy geeven u dezen geheelen dag, deze ganſche dag is tot uwen dienſt, wy zullen u dezen ganſchen dag wachten.*

DĪCO, ĭs, dixi, dictŭm, dicĕrĕ. acc. *Zeggen, ſpreeken, vertellen, verhaalen, uytſpreeken.*

Dicere aliquid bene Latine. Cic. Fin. 2. 3. *Iets in goed Latijn zeggen.* Injuſte alteri. Plaut. Pſ. 2. 2. 18. *Van iemand qualijk ſpreeken, iemand te na ſpreeken.*

Dicere mendacium. Plaut. Am. 1. 1. 43. *Een leugen ſpreeken, verhaalen,* of *liegen.* Nugas. Ter. H. 4. 1. 8. *Opſnyden, beuzelingen, zotternyen,* of *wisjewasjes vertellen.* Contumelias alicui. Ter. Ph. 2. 3. 29. *Iemand laſteren.* Verba impia in Deum. Tib. 1. 3. 52. *Godt laſteren, heyllooze woorden tegens Godt uytroepen.*

Dicere ex tempore. Cic. Cl. 61. *Op ſtaande voet,* of *voor de vuyſt ſpreeken.*

Tibi dico, annon? Ter. And. 4. 4. 23. *Zyt gy het daar ik tegens ſpreek,* of *niet? Spreek ik niet tegens u?* de zin is: *Hoort gy, wat ik u zeg, of niet?* Heus, tibi dico. Ter. E. 2. 3. 47. *Houd, ik ſpreek tegens u; hoor, ik zeg het u, of u meen ik.*

Dicere audacter. Cic. Q. R. 6. Aperte. Cic. T. Q. 5. 29. *Stout, openhertig, onbewimpelt, rond uyt,* of *vry uyt de borſt ſpreeken.* Amice. Plaut. Pſ. 1. 5. 106. *Als een vriend, vriendelijk,* of *lieftaalig ſpreeken.*

Dicere aliquid alicui in aurem. Hor. S. 1. 9. 10. Plin. H. 7. 53. *Iemand iets in 't oor luyſteren.*

Quid dico, judicemini? judicemur potius. Cic. Fam. XII. 3. *Wat zeg ik, dat gylieden geoordeelt word? veel eer, dat wy geoordeelt worden.*

Dicere. *Redenvoeren, geſprek voeren, redenwiſſelen, ſpreeken.*

Dicere aliquid attenuate, preſſe. Cic. Cl. 55. Anguſte, exiliter. Cic. Cl. 84. Adſtricte. Plin. E. 1. 20. 20. *Een ſlechte ſtyl in 't ſpreeken hebben, iets bekrompen, op een ſlechte,* of *magere wyze zeggen.* Sublate, ample. Cic. Cl. 55. Effuſe. Plin. E. 1. 20. 20. *Een verhevene, hoogdravende ſtyl in 't ſpreeken hebben, iets hoogdravend, wydluſtig, welſprekend,* of *in 't breede zeggen,* of *verhaalen.*

Dictu opus eſt. Ter. H. 5. 1. 68. *Het moet gezegt worden.* Nihil dictu facilius eſt. Ter. Ph. 2. 1. 70. *Dat laat zich zeer gemakkelyk zeggen.*

Dicere cauſam. Cæſ. B G. 1. 4. *Zich zelven rechtvaardigen,* of *verſchoonen: tot zijn eygene rechtvaardiging,* of *verſchoning ſpreeken.*

Dicere cauſam veneficii. Quintil. I. O. 5. 11. De veneficio. Liv. 4. 44. *Zich zelven van vergifſtiging,* of *fenyngeving zuyveren, ontſchuldigen,* of *rechtvaardigen.*

Dicere cauſam contra aliquem apud Judices. Cic. de Or. 2. 23. *Tegens iemand voor de Reehters pleyten,* of *dingtaal voeren.* Dicere pro aliquo. Nep. Milt. 7. Cauſam pro aliquo. Plant. B. 3. 3. 16. *Voor iemand pleyten, iemands zaak voorſtaan,* of *verdedigen.*

Dicere diem alicui. Cic. Mil. 14. *Iemand de weet doen,* of *dagvaarden om voor 't recht te verſchynen: iemand voor 't recht daagen.* Alicui diem capitis. Liv. 3. 11. Rei capitalis. Liv. 3. 13. *Iemand dagvaarden om zich over een halsſtraffelijke misdaad te komen verantwoorden.*

Dicere diem rei alicui. Ter. And. 1. 1. 75. *Tot iets een dag ſtellen, noemen, beſtemmen, beraamen, bepaalen,* om iets te doen.

Diem dicunt qua conveniant ad ripam Rhodani. Cæſ. B. G. 1. 6. *Zy ſtellen,* of *beſtemmen eenen dag om op den oever der Rhône by een te komen,* of *te vergaderen.*

Dotem dicere alicui. Ter. H. 5. 1. 64. *Iemand huwelijksgoed belooven, iemand iets ten huwelijk belooven,* of *medgeeven.*

Omnia bona doti dixit filiæ. Ter. H. 5. 1. 69. *Hy heeft zijn dochter al zijn goed ten huwelijk belooft.*

Dicere pretium muneri. Hor. O. 4. 8. 12. *Een geſchenk,* of *gift op zijn waarde ſtellen, behoorlijk waardeeren, naar waarde ſchatten.*

Dicere jus. Cic. Fl. 3. *'t Recht bedienen; uytſpreeken,* of *uytwijzen; vonniſſen, gerechtigheyd handhaaven;* 't betekent ook, *billijke, rechtmatige,* en *eygentlijke dingen zeggen.*

Dicere jus alicui de re aliqua. Cic. Att. 6. 2. *Iemand ergens recht in doen, gelijk in geeven, ergens over in 't gelijk ſtellen.* Legem alicui. Hor. E. 2. 2. 18. Plin. H. 35. 17. *Iemand een wet geeven, voorſchryven,* of *ſtellen.*

Dixi. Ter. Ph. 2. 3. 90. *Ik heb niet meer te zeggen; ik zeg 'er niet meer van; ik zeg u niet meer; dit zy genoeg gezegt.* Dreygenderwyze. Zie Donatus over deze plaats.

Dixi. Ter. Ph. 2. 4. 12. Aſcon. Cic. p. 65. en 77. *Mijn reden is ten eynde; ik heb uytgeſproken; dat is al wat ik te zeggen had; ik heb gedaan; ik eyndige.*

Bene quæſo inter vos dicatis, & mihi abſenti tamen. Plaut. M. G. 4. 3. 3. *Ik bid u ſpreek wel van malkanderen, en ook van my, ſchoon ik afwezig ben.*

(Dicere dictatorem. Liv. 7. 26. *Een Hooggezaghebber kiezen.*)

D I C R. D I C T.

DĬCRŎTŬM, I. n. Cic. Att. 5. 11. Δίκροτον. *Een ſchuyt,* of *galey met twee ryën riemen,* of *twee roeibanken.*

DICTAMNŬM, I. n. Plin. H. 8. 27. Δίκταμνον. *Diptam, poley,* of *poleyze,* zeker kruyd heel goed tegens 't vergift en de wonden der pylen.

DICTĂMNŬS, I. f. Cic. N. D. 2. 50. Zie Dictamnum.

DICTĀTĂ, ōrŭm. n. plur. Cic. Fin. 4. 4. *Leſſen die de leermeeſters hunne leerlingen voorzeggen,* of *opgeeven,* om *op te ſchrijven,* of *aan te tekenen.*

Dictata Magiſtri. Juv. 5. 122. *Van een meeſter opgegevene leſſen, beveelen,* of *voorſchriften,* in wat konſt het ook zy.

Dictata reddere magiſtro. Hor. E. 1. 18. 13. *De leſſe voor den meeſter opzeggen.*

Dare alicui dictata. Suet. J. 26. *Iemand leſſen geeven.*

DICTĀTŎR, ōrĭs. m. Cic. A. 2. 34. *Opperheer, Hooggezaghebber, Oppergezaghebber, Opperbevelhebber* van 't Oude Rome. Wy hebben hem wydloopig beſchreven in ons Lex. Antiq.

DICTĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. Cic. Clu. 44. *Eens Opperheers, van een Hooggezaghebber, enz. dat hem aangaat,* of *betreft.*

DICTĀTRIX, īcĭs. f. Plaut. P. 5. 1. 18. *De beſtelſter, d'aanſteiſter,* of *aanrechtſter van een maaltijd.*

DICTĀTŪRĂ, æ. f. Cic. A. 1. 2. *Opperheerſchappy, opperbevelhebberſchap, oppergebied.*

Dictaturam gerere. Cic. Off. 3. 31. *De opperheerſchappy bekleeden.*

DICTĀTŬS, ŭ, ŭm. Zie Dicto.

DICTĒRĬĂ, ōrŭm. n. plur. Mart. 6. 43. 3. Varr. *by* Non. 2. 249. *Spotreden, ſchimpwoord, ſpotwoord, ſpottern y, ſteek, ſchent.*

DICTĬO, ōnĭs. f. *Uytſpraak, wijze van zeg-*

Digitized by Google

zeggen, of *van uytſprecken van een Redenaar.*

Dictio popularis. Cic. Cl. 44. *Een gemeenzaame, ſlechte*, of *gemeene wijze van ſprecken, een ſpreekwijs van 't gemeene volk, een gemeene manier van ſpreeken.*

Dictio. Cic. de Or. 2. 67. *Stijl, uytdrukking, ſpreekwijze, taal.*

Dictio cauſæ. Cic. P. Q. 10. *Verdediging, verweering, voorſpreking rechtvaardiging, verſchoning, voorſtant van een zaak, dingtaal.*

Dictio teſtimonii. *Getuyging, getuygenisgeving; de daad*, of *'t recht om getuygenis te geeven.*

Servo teſtimonii dictio non eſt. Ter. Ph. 2. 1. 63. *Een ſlaaf kan niet getuygen, kan* of *mag geen getuygenis geeven, word tot geen getuygenis toegelaaten.*

Dictio ſententiæ. Cic. I. R. 2. 4. *Gevoelen, meening, uyting van zijn meening*, of *gevoelen.*

Dictio. Cic. T. Q. 2. 3. *Reden, geſprek, dingtaal.*

(Dictio. *Een Goddelijke antwoord, Godſpraak, hemelſpraak.*

Flexa, non falſa autumare dictio Delphis ſolet. Pacuv. *by* Non. 3. 7. *De Godſpraak plagt te Delphos dubbelzinnige dingen, maar geen leugens te ſpreeken.*

Aperte fatur dictio, ſi intelligas. Een oud Dichter by Cic. Her. 2. 26. *De Goddelijke antwoord is klaar genoeg, indien gy ze verſtaat.*

Alexandro data dictio erat, caveret, &c. Liv. 8. 24. *De Godſpraak had Alexander vermaant, dat hy zich wachten zoude, enz.*

[Dictio is ook by de Letterkundige *een woord.* Gell. 11. 3. Quintil. I. O. 9. 1. Zie Diom. 1. 275. Edit. Putſch. En hier over twiſtende Borrich. Cog. de ætat. L. L. Anal. p. 85. en Cellar. C. P. 400.]

DICTIOSUS, i. m. Varr. L. L. 5. 7. *Een ſnaak*, of *ſnakerig menſch, een aardige ſpotter, ſchimper*, of *ſcherſſer; een aardige*, of *koddige vent, een quinkſlager, een zoete, vermakelijke, geneuchelijke* of *kluchtige prater.*

DICTĪTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Cic. Off. 3. 14. *Herhaalen, herzeggen, gedurig in den mond hebben, dikwils zeggen*, of *verhaalen.*

(Dictitare. *Voorwenden, voorgeeven.*

Cum hanc cauſam Lacedæmonii dictitaſſent ſibi eſſe belli. Nep. Lyſ. 1. *Als de Lacedemoniers voorgewend hadden, dat dit d'oorzaak van den oorlog was.*

Romulum quoque inſepultum periſſe dictitans. Liv. 1. 49. *Voorwendende dat ook Romulus, zonder begraven te worden, geſneuveld was.*)

DICTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquid alicui. Cic. Att. 7. 13. *Iemand iets voordichten, inluyſteren, inſteeken, ingeeven, iemand iets in den mond*, of *in de pen geeven*, of *leggen: een ander iets voorzeggen om te ſchrijven.*

Dictare. Plin. H. 26. 9. *Voordichten, ingeeven, leeren, onderwijzen, te kennen*, of *te verſtaan geeven*, van de reden, *of* billykheyd ſpreekende.

Ratio ita dictat. Quintil. I. O. 3. 4. *Dat leert de rede.*

Lætitia humi hunc materiarum modum dictat. Colum. 4. 24. *De deugdzaamheyd van de grond leert hoe veel hout men aan den wijngaard moet laaten, wanneer hy geſneeden word.*

Dictare orationem alicui. Cic. Fin. 4. 22. *Iemand een reden opgeeven*, of *voorzeggen om te ſchrijven.*

Adveni domum commodum, ut rationem dictare te intelligo. Plaut. Am. 2. 2. 38. *Ik ben net van pas t'huys gekomen naar uwe rekening, naar uw zeggen*, of wel *naar ik uyt uw zeggen zie, verſtaa*, of *verneem.*

DICTŪM, i. n. *Een woord, een zeggen, gezeg, reden, ſpreuk*, of *ſpreekwoord.*

Dictum. Cic. Fl. 29. *of* Bonum dictum. Cic. de Or. 2. 54. *Een aardig, geeſtig*, of *kluchtig zeggen, een aardigheyd, een quinkſlag, een ſpotterny*, of *ſcherſſing.*

Nuntiare alicui bona dicta. Catull. 11. 16. *Iemand een goede tijding brengen*, of *verhaalen.*

Dictum vetus. Ter. E. 3. 1. 38. *Een oud ſpreekwoord, een oude zinſpreuk.*

Dicere dicta. Cic. de Or. 2. 60. *Aardiglijk ſpotten*, of *ſcherſſen, geeſtige dingen, quinkſlagen*, of *kluchtjes voor den dag brengen, genoeglijk*, of *ſnakerig praaten, boerten, loopjes verhaalen.*

(Dictum. *Een daad*, of *bedrijf.*

Feci ego iſtæc dicta, quæ vos dicitis? Plaut. Caſ. 5. 4. 17. *Heb ik die daaden, die gy zegt, uytgericht? heb ik dat gedaan, dat gy zegt?*

Cui quæritur ex omni verborum injuria dicto. Virg. Cir. 59. *Die ieder daad opneemt als of hy daar in verongelijkt*, of *beledigt ware.*

Nullum eſt dictum, quod non dictum ſit prius. Ter. E. prol. 41. *Daar word nu geen woord gezegt, of het is reets van te vooren gezegt.*

Dictum. *Een ſpreekwoord.*

Sapientum illud dictum te audiſſe reor ſæpius. Plaut. Merc. 5. 3. 1. *Ik meen dat gy dat ſpreekwoord dikwils van de Wijzen zult gehoort hebben.*

Dictum. *Een bevel*, of *gebod.*

Quum magiſtro deſinebat eſſe dicto obediens. Plaut. B. 3. 3. 35. *Als hy ophielt te hooren naar 't bevel van zijn meeſter*, of *als hy naliet zijn meeſters beveelen te gehoorzamen.*

[Dicto alicui audiens. Liv. 1. 41. Cic. V. 32. *Gehoorzaam, die gehoorzaamt.*

Sævidica dicta. Ter. Ph. 1. 4. 36. *Harde woorden, bulderende woorden.*

Dictum. Plaut. Men. 5. 2. 118. *Een Goddelijke antwoord.* Zie boven Dictio.]

DICTURIO, īs, īrĕ. *Iets gaarne willen zeggen, iets onderneemen, beſtaan*, of *poogen te zeggen.*

Milites quam fortiter a ſe facta ſemper dicturiunt. Macrob. S. 7. 2. *Hoe gaarne ſpreeken altijd de ſoldaaten van hunne dappere daaden.*)

DICTŪS, a, ūm. *Geſproken, uytgeſproken, gezeyt, gezegt, verteld, verhaalt.*

Dictum, factum. Ter. H. 5. 1. 31. *of* Dictum ac factum. Ter. And. 2. 3. 7. *Zoo gezegt, zoo gedaan; ſtraks, flux*, of *op ſtaande voet verricht*, of *uytgevoert.*

Dictum ac factum reddidi. Ter. H. 5. 5. 12. *Ik heb het aanſtonds gedaan.*

Nec dicta res morata eſt. Juſt. 2. 3. *Zoo gezegt, zoo gedaan.*

Dicto citius. Hor. S. 2. 2. 76. Liv. 23. 47. *Eer 't woord uytgeſproken is; eer 't woord van de tong*, of *uyt den mond is; eer als men 't zeggen kon; eer men zou konnen ſpreeken; eerder gedaan als gezegt.*

Dictum ſapienti ſat eſt. Ter. Ph. 3. 3. 8. *Dit is genoeg tegens een wijs man gezegt; een woord is genoeg voor de geleerden.*

Honore dicto. Plin. H. 28. 8. *Met eerbied*, of *behoudens d'eer die u toekomt*, of *die men u ſchuldig is, geſproken.*

Dictus dies alicui rei. Ter. And. 1. 1. 75. *Een beſtemde, gezette, bepaalde, vaſtgeſtelde dag om iets te doen.*

Dictus. *Genoemt, gemeld, benoemt, genaamt, toegezegt, toegelegt, toegewezen.*

Cappadocia Eumeni dicta eſt. Nep. Eum. 2. *Kappadociën is Eumenes toegewezen*, of *toegelegt; Kappadociën is Eumenes te beurt gevallen.*

Dictus. *Beſchreven*, of *die daar van geſchreven is.*

Cui non dictus Hylas? Virg. G. 3. 6. *Van wien is Hylas niet beſchreven? Wie heeft van Hylas niet geſchreven?*

Dictus. *Verlooft.*

Dicta puella. Virg. *by* Non. 4. 122. *Een verloofde dochter*, of *maagd; een meysje dat verlooft*, of *ondertrouwt is.*

D I D O.

DIDO, ĭs, dĭdĭdī, dĭdĭtūm, dĭdĕrĕ. *Deelen, verdeelen, uytdeelen, ſcheyden, verbreyden, geeven.* (Vetus Gloſſarium. Dide, διάδος, μέριζε.)

Cibus in venas dviditur. Lucret. 2. 1124. *'t Voedzel word verdeelt in d'aderen*, of *word door d'aderen verſpreyd.*

Didere munia. Hor. S. 2. 2. 67. *d'Ampten vergeeven*, of *uytdeelen.*

DIDŌRŪS, a, ūm. Plin. H. 34. 14. *Twee handen breed.*)

D I D U.

DIDŪCO, ĭs, dūxi, dūctūm, dūcĕrĕ. *Verdeelen, verſpreyden, afzenden, in veele deelen ſcheyden, d'een hier, en d'ander daar doen gaan, naar verſcheyde plaatzen verzenden*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

Milites diducere. Cæſ. B. G. 6. 34. *Zijn krijgsvolk in kleyne hoopen verdeelen*, of *verſpreyden.*

Manus hoſtium diducere. Cæſ. B. G. 3. 40. *Den vyand elders werk geeven, naar een andere plaats lokken*, of *trekken.*

Diducere. Cic. Or. 32. Colum. 2. 6. *Openen, opdoen, ſcheyden, van malkanderen*

ren ſpalken, van de mond, de vingeren, enz. ſpreekende.

Fauces immani diducere hiatu. Sil. 5. 104. *Den mond zeer wijd opſpalken.*

Diducere circinum. Vitruv. 9. 8. *Een paſſer opdoen, openen, of verwijden.*

Cibus in corpus diducitur. Celſ. Præf. *'t Voedzel word door 't gantſche lichaam verdeelt, of verſpreyd.*

Animus in curas diducitur. Virg. Æ. 5. 720. *'t Gemoed word door verſcheyde zorgen aangedaan, belemmert, geſcheurt, of verdeelt.*

Diducere Senatum in ſtudia. Tac. H. 4. 6. *Een verdeeldheyd in den Raad maken, of brengen: den Raad onder malkander oneenig maken: tweedragt in den Raad zaeyen; oneenigheyd tuſſchen den Raad ſtooken, of verwekken.*

• Aſſem longis rationibus in centum partes diducere. Hor. A. P. 326. *Na lange rekeren, een ſtuyver in honderd deelen verdeelen.*

DIDUCTĬO, ōnis. f. *Verdeeling, ſcheyding, afzondering, verſpreyding, afleyding.*

Diductio elementorum. Sen. N. Q. 3. 13. *Verdeeling, onderſcheyding, of ſcheyding der hoofdſtoffen.*

Oſtendit intentionem ſpiritus, ejus diductio. Sen. N. Q. 2. 8. *De kracht des winds blijkt uyt zijne ſnelle verſpreyding.*

DIDUCTŬS, a, ūm. Celſ. 2. 8. *Verdeelt, geſcheyden, afgeſcheyden, afgezondert.*

• Diductus. Tac. An. 2. 47. Quintil. I. O. 2. 13. *Los, open, geopend*, van een tabbaard, een deur, d'aarde, enz. ſpreekende.

Diductus. Liv. 28. 14. *Geopend, open, breed, uytgeſtrekt, wijd uytgezet*, van een bende voetvolk ſpreekende.

Diductus. *Vervreemd, vyandig, in onvriendſchap*, of *in onmin, oneenig, tweedrachtig.*

Ab hoſtibus meis diductus erat Pompejus. Cæſ. B. C. 1. 7. *Mijne vyanden hadden my in onmin, of onluſt met Pompejus gebragt: hadden my de vriendſchap van Pompejus doen verliezen.*

(Diductus. *Geſcheyden, verbroken.*

Diducto matrimonio ſepoſitus eſt in Luſitaniam. Suet. O. 3. *'t Huwelijk verbroken zijnde, is hy verzonden naar Portugal.*

Diductosque jugo cogit aheneo. Hor. O. 3. 9. 18. *En maakt een onverbrekelijk huwelijk tuſſchen die van malkanderen geſcheyden waren.*)

D I E C.

DĬECŬLĂ, æ. f. Ter. And. 4. 2. 27. Aſcon. Cic. p. 41. *Een dagje, een kleyne tijd, een weynig tijds.*

D I E R.

‡ DĬERECTĂ, æ. f. Plaut. R. 4. 4. 126. *Een galghoer, een vrouwmenſch dat de galg waard is, of verdient.*

(DĬERECTE. adv. *Regelrecht, rechtdraads.*

I dierecte in maximam malam crucem. Plaut. Pœn. 1. 2. 134. *Loop regelrecht naar uw uyterſte verderf.*)

‡ DĬERECTŬS, i. m. Plaut. Pœn. 1. 1. 32. *Een galgebrok, galgaas, hanghoed, een die de galg verdient.*

(DĬERECTUS, a, ūm. *Geſcheurt, gebroken.*

Dixit lembum dierectum navis prædatoriæ. Plaut. Men. 2. 3. 87. *'t Roofſchip ſloeg 't een gebroken, of ſcheurde in ſtukken.*)

D I E S.

DĬES, ēi. m. & f. *De dag.* Men vind Dies nauwelyks in 't fœm. gen. in 't plur.

Diem ex die exſpectare. Cic. Att. 7. 26. *Van dag tot dag wachten.*

[Diem de die proſpectare. Liv. 5. 48. *Van dag tot dag afwagten. Den eenen dag aan den anderen afwagtende doorbrengen.*]

De die. Catull. 43. 6. Curt. 5. 7. 2. Liv. 25. 23. *Op den dag, des daags, op den klaaren dag, op den middag, op ſchoonen, of lichten dag, terwijl 't noch dag was.*

(De die. *Des morgens, met den dag, 's morgens vroeg.*

Domitianus lavabat de die. Suet. D. 21. *Domitianus baadde, of ging in 't bad met den dag, of des morgens vroeg.* d'Ouden baadden zich eerſt op den namiddag. Zie Vitruv. 5. 10. Spartian. Adrian. 22. Mart. 4. 8. 5.

Craſſus non invitus de die in ganeas correpit. Apul. A. 311. *Kraſſus loopt gaarne met den dag naar 't hoerhuys.*)

Dies hodiernus. Cic. de Or. 3. 21. *Heden, de huydige dag, de dag van heden*, Craſtinus. Cic. Att. 15. 8. *Morgen, de dag van morgen.* Heſternus. Cic. de Or. 3. 21. *Giſteren, de dag van giſteren.*

Dies natalis. Ter. Ph. 1. 1. 14. *De geboorte dag.*

Fauſtus & felix dies. Ter. And. 5. 4. 53. *Een gelukkige dag.*

Diem conterere. Ter. Hec. 5. 3. 17. Conſumere. Ter. Ad. 5. 7. 2. *Den dag ſlijten, doorbrengen.*

Bona dies. Ovid. F. 1. 72. Læta dies. Sen. H. F. 874. *Een blijde dag.* Dies feſtus. Ter. H. 4. 2. 16. *Een feeſtdag, heylige dag.* Dies profeſtus. Plaut. Aul. 2. 8. 10. *Werkdag.*

Dies noctesque. Cic. Fin. 1. 16. *Dag en nacht, by daag en by nacht, zonder ophouden, onophoudelijk, gedurig lijk.*

Dies legitimi. Cic. H. 2. 32. of Stati. Cic. L. L. 2. 9. *Stilſtaande rechtdagen, dagen van gerechtsſtilſtand*, of *dat 'er niet gepleyt word, vierdagen, vrydagen*, of *oorlofsdagen.*

Dies juſti. Gell. 15. 13. *De dertig dagen die de Rechters den ſchuldenaaren gunden, om geld te verſchaffen.* Feſtus zegt, dat men dus de dertig dagen noemden, in welke men, na dat het leger bevel had gekregen om op te breeken, een vaan, *of* vlag boven op 't Kapitool ſtak. (Macrob. S. 1. 16. zegt dat het een roode vaan, *of* bloedvlag was.)

Diem de die ducere. Cæſ. B. G. 1. 16. *Van dag tot dag, van tijd tot tijd, telkens, of gedurig uytſtellen.*

Iter diei. Liv. 23. 15: 43. 28. Unius diei. Cic. F. 15. 4. *Een weg van een dag, of van een dagreyze, een reyze van een dag.*

Dies longa. Virg. G. 2. 201. *De tijd, de lengte, de during, de loop des tijds.* Dies is in deze betekenis altyd fœmini gen.

Dies antiqua in literis adſcripto. Cic. Fr. 3. 1. *Een brief van een oude dagteykening, een oude dagteykening in een brief.*

(Dies it. Plaut. R. 4. 3. 62. Ablt. Catull. 61. 79. *De tijd verloopt, loopt om*, of *gaat voorby.*)

Dies Curiæ. Cic. de Or. 1. 7. *Een dag van vermaak, vreugde, of blijdſchap: een vreugdedag, een feeſtdag*, of *vierdag.*

Emere aliquid die cœca. Plaut. Pſ. 1. 3. 67. *Iets op dag, op geloof*, of *op borg koopen.* Die oculata. Plaut. Pſ. 1. 3. 67. *Iets met gereed geld koopen.*

[Dies. *De tijd.*

Quod eſt dies allatura. Cic. F. 5. 16. *'t Welk de tijd zal aan, of mede brengen.*

Dies adimit ægritudinem. Ter. H. 3. 1. 13. *De tijd ſlijt de droefheyd.*

Dies. *De beſtemde tijd.*

Quin ad diem diſcedam, nulla cauſa eſt. Cic. F. 2. 17. *Daar is geen reden, of ik zal op den beſtemden tijd aftrekken.*]

(Dies. *De dag, de gezette*, of *de beſtemde tijd om te betaalen.*

Ubi vos requiram, quum dies advenerit? Phædr. 1. 16. 7. *Waar zal ik u vinden als de dag, de gezette*, of *beſtemde tijd van betaling zal verſcheenen zijn?*

Die pecuniarum. Colum. 1. 6. *De betaals-dag.*

Die lanam & agnos vendat. Cato R. R. 151. *Laat hem zijn wol*, of *lammeren op dag verkoopen.*

Laxiorem diem dare. Liv. 39. 17. *De tijd van betaling ruymer ſtellen. Meerder tijd geven om te betaalen.*

Dies. *Wat op een dag voorvalt*, of *op een dag gedaan word.*

Totum diem meum ſcrutor. Sen. de Ir. 3. 36. *Ik overweege, doorzoeke, of overlegge mijnen ganſchen dag, of wat ik op dezen mijnen dag gedaan hebbe, wat 'er van daag is voorgevallen.* Zoo verklaart het Seneca zelf, als hy vervolgens zegt, facta ac dicta mea remetior.

Die ſalvo & compoſito. Plin. E. 2. 17. 2. *Alle voorgenomene bezigheden, op dien dag afgedaan zijnde. Geen werk, dat op dien dag moeſt gedaan worden, nagelaaten zijnde.* Plinius ziet op de gewoonte der Ouden, onder welke zy, die de naam wilden hebben dat zy hunne zaaken behertigden, de gewoonte hadden, dat ze by zich zelven vaſtſtelden wat op ieder dag moeſt ge-

Digitized by Google

daan, en wat voor plichten moeſten waargenomen worden, en dat was als volgt.

Diem diſponere. Sen. Pol. 25. Suet. Tib. 11. Diſtinguere. Juv. 1. 127. *De bezigheden van den dag verdeelen, welke, en op wat uur zy zullen verricht worden.*

Si diem latebra vitaviſſet. Tac. H. 3. 85. *Indien hy 't gevaar dat hem op dien dag over 't hoofd hing*, of *naakende was, zou ontgaan hebben.*

Dies tuus. *Uwen quaaden dag; de quade dag in uwe ziekte.*

Diem tuum ego mihi notaveram. Cic. Att. 7. 8. *Ik had waargenomen wat uwen quaaden dag was.*

Diem dividere. Varr. R. R. 3. 2. Somno inſititio diffindere. Varr. 1. 2. *Een middagſlaap houden.* Zie Meridior.

Dies. *Het leven dat men op zekeren dag geniet.*

Sive diem videat, ſive tegatur homo. Ovid. Tr. 5. 4. 44. *Het zy hy den dag zie*, of *leeve, het zy hy ſterve.*

In diem venire. Solin. 1. *Ter wereld komen, gebooren worden.*

Diem obire. Cic. Amic. 2. *Op den gezetten dag verſchijnen; gedagvaart zijnde verſchijnen.*

Dies. *De dood*, om dat zy ook op eenen zekeren dag voorvalt.

Diem. Nep. Dion. 10. Diem ſuum. Cic. F. 4. 12. Diem ſupremum obire. Nep. Alcib. 10. Fungi. Juſt. 19. 1. 1. Ulp. D. 49. 17. 9. *Zijn leſte dag hebben, ſterven.*

Dies. *Het licht, den dag.*

Nox it in diem. Apul. M. 1. 108. *Het word licht, het word dag.*

Dies erat dubius. Plin. E. 6. 20. *Het was noch in de ſchemering; het was noch niet recht licht.*

Dies admittitur. Plin. E. 9. 36. *Het licht*, of *de dag ſchijnt in dat vertrek.*

Die multo. Cæſ. B. G. 1. 22. *Verre op den dag.*

Die adhuc multo. Tac. H. 2. 44. *By helderen dage, als het noch hoog dag was.*

Diei jam multum eſſe vides. Plaut. Pſ. 4. 7. 59. *Gy ziet wel dat het verre op den dag is.*

Die medio. Petron. 96. *Op den middag.*

[Dies. *De hitte van den dag.*

Levat diem vicini ſpiritus amnis. Calp. E. 4. 4. *De wind van de naaſt voorby loopende beeken verkoelt den dag, vermindert de hitte van den dag.*]

In dies. *Van dag tot dag, van den eenen dag tot den anderen.* De die in diem is geen goed Latyn.

Cum manaret malum in dies latius. Cic. A. 1. 2. *Als 't quaad van dag tot dag zich verder verſpreydde.*

In dies ſingulos magis magisque opinio hominum confirmatur. Cic. F. 6. 4. *De menſchen worden van dag tot dag in hun meening verſterkt.*

In diem. *Voor eenen dag.*

Ille petit in diem currus paternos, & moderamen equorum. Ovid. M. 2. 48. *Hy verzoekt zijns vaders wagen, en 't mennen van de paarden voor eenen dag.*

Te in diem vivere. Cic. A. 2. 34. *Dat gy dien dag alleen bezorgt*, dat is, *dat gy zonder zorge leeft.*

[In diem. *Op een vaſte, gezette tijd.*

Cum fundum emiſſet in diem. Nep. Att. 9. *Als hy land gekoſt hadde om op een zekere, gezette tijd te betaalen.*

In diem. *Voor weynig tijds.*

Natura flores gignit in diem. Plin. H. 21. 1. *De natuur brengt de bloemen voort, op dat ze voor weynig tijds zijn*, of *ſtaan zullen.*]

In diem. *Na dezen, na verloop van tijd.*

Sed in diem iſtuc eſt fortaſſe quod minitare. Ter. E. 5. 7. 19. *Maar dat gy dreygt, zal miſſchien na dezen*, of *na verloop van tijd geſchieden.*)

[Dies imperii word gezegt by Liv. 4. 46. *Die dag op welke de Bevelhebber in den oorlog 't gezag had*, 't welk by beurten omging.]

DĬĔSĬS, ĭs. f. Vitruv. 5. 4. Δίεσις. *Een minſte halve toon, d'eerſte merktoon.* Een woord der zangkonſt.

(DĬĔSPĬTĔR, trĭs. m. Hor. O. 3. 2. 29. *Jupiter, de vader van den dag*, of *van 't licht.*)

[DIESTĂ, æ. f. *Dieſt.* Een ſtad in Brabant aan de rivier de Demer.]

D I F F.

DĬFFĀMĀTŪS, ă, ūm. *Uytgemaakt, gelaſtert, geſchonden, onteert, zwart*, of *verdacht gemaakt.*

Diffamatus probroſo carmine. Tac. An. 15. 49. *Door een faamroovend ſchrift geſchonden, door een ſchimp-* of *hekeldicht gelaſtert.*

Crimen diffamatum. Ovid. M. 4. 236. *Een bekend ſchelmſtuk, een openbaare misdaad, een ſchendaad die wereldkundig is.*

DĬFFĀMŌ, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Apul. M. 1. 107. *Uytmaaken, uytſchelden, ſchenden, laſteren, onteeren, zwart*, of *verdacht maaken, te na ſpreeken.*

DĬFFARRĔĀTĬŌ, ōnĭs. f. Feſtus. *Echtſcheyding, ontbinding*, of *losmaaking van 't huwelijk*; of wel, *Het offer en de plegtigheden waar door d'Ouden het huwelijk braken.*

DĬFFERCĬŌ, īs, fērsī, fērtūm, fērcīrĕ. *Vullen, vervullen, vol maaken.* Men vind van dit verbum niet anders dan het participium paſſivum Differtus. Zie het beneden.

DĬFFĔRĔNS, ĕntĭs. omn. gen. Cic. de Or. 1. 42. *Verſcheyden, verſchillig, onderſcheyden, verſchillende, malkanderen niet gelijk, ongelijk, onpaar, van verſcheyde ſlach.*

DĬFFĔRĔNTĬĂ, æ. f. Cic. Fin. 5. 7. *Verſcheydenheyd, verſchilligheyd, ongelijkheyd, ongelijkmatigheyd, ongelijkaartigheyd, onderſcheyd, verſchil.*

‡ DĬFFĔRĬTĀS, ātĭs. f. Lucret. 4. 640. *Verſcheydenheyd, verſchil, verſchilligheyd, onderſcheyd.*

DĬFFĔRŌ, diffĕrs, diſtŭlī, dīlātūm, diffĕrrĕ. acc. *Verſtrooijen, verſpreyden, vervoeren, van malkanderen ſcheyden, hier en daar brengen, voeren, werpen*, of *jaagen, uytſtrooijen. Uytſtellen, verſchuyven, afzonderen.*

Tempeſtas nos ab aliis differt. Plaut. R. 2. 3. 39. *Het onweêr verſtroeyt ons van d'anderen, voert ons van d'anderen af.*

Differre aliquem. Ter. And. 2. 4. 5. *Iemand verbyſtert maaken, van zijn ſtuk helpen, in verlegenheyd brengen.*

Differre rumorem. Ter. H. prol. 16. Famam. Plaut. Trin. 3. 2. 63. *Een gerucht uytſtrooijen, verbreyden*, of *verſpreijen.*

Fama differt. Suet. J. 13. *Het gerucht verſpreydt.*

Differtur. Tac. An. 3. 12. *Daar loopt een gerucht.*

Differri lætitia. Plaut. Truc. 4. 1. 3. *Van blijdſchap vervoert, verrukt*, of *opgenomen zijn.* Doloribus. Ter. Ad. 3. 4. 40. *Groote pijn*, of *ſmert gevoelen, door hertzeer overſtelpt*, of *ontroert worden.* Invidia. Prop. 1. 16. 48. *Van ſpijt*, of *afgunſt barſten.*

Differre tempus. Cic. A. 8. 8. *Uytſtellen, verſchuyven, uytſtel neemen.* In aliud tempus aliquem. Cic. F. 5. 12. *of* Aliquid. Cic. Cl. 87. *Iemand*, of *iets tot op een ander tijd uytſtellen*, of *verſchuyven.*

Curandi tempus in annum differre. Hor. E. 1. 2. 39. *Den tijd der genezing een jaar lang uytſtellen.*

Differre. *Verſchillen, verſcheyden van gevoelen zijn, niet overeenkomen, van ſtrijdige gevoelens zijn.*

Differre ab aliquo aliqua re. Cæſ. B. G. 8. 25. Cic. Off. 1. 27. Aliqua in re. Nep. Ageſ. 7. *Ergens van iemand in verſchillen, ergens in met iemand van andere gedachten zijn, met iemand ergens in verſchillen.*

Inter ſe differunt lingua, inſtitutis. Cæſ. B. G. 1. 1. *Zy zijn van verſcheyde taal en zeden; hunne taal, inzettingen en wetten*, of *zeden verſchillen van malkanderen.* Hoc inter ſe differunt. Cic. T. Q. 4. 11. *Daar is dit verſchil tusſchen hen, dit onderſcheyd is 'er tusſchen hen.*

Quid res cum re differat demonſtrabitur. Cic. I. R. 2. 50. *Wat het verſchil*, of *onderſcheyd tuſſchen deze twee dingen is, zal aangewezen worden.*

Quid differt inter opinionem meam & tuam? Cic. Div. 19. *Wat onderſcheyd is 'er tuſſchen mijn en uw gevoelen? waar in verſchillen onze gedachten*, of *gevoelens?*

Differtur, nunquam tollitur ullus amor. Propert. 2. 2. 10. *De liefde verflaauwt*, of *neemt wel af, maar word nooyt heel uytgerooyt, uytgebluſcht*, of *ontwortelt.*

(Differre. *Van malkanderen trekken, ſcheuren.*

Jam ego te faciam, ut hic formicæ fruſtillatim differant. Plaut. Curc. 4. 4. 20. *Ik zal nu maaken, dat de de mieren u hier in kleyne ſtukjes zullen trekken.*

Differre alicui. Plaut. E. 1. 1. 15. Differre aliquem rumoribus. Tac. An. 1. 4. 2. Differre aliquid ſeris ſermonibus de aliquo. Lucil. *by* Non. 4. 131. *Iemand een*

Digitized by Google

een quaad geruchte nageeven, iemand in een quaaden naam brengen; qualijk van iemand achter zijn rugge ſpreeken.)

DIFFERTUS, a, um. *Vol, volle, vervult, voorzien, vol gemaakt.*

Odoribus differtus. Tac. An. 16. 6. 3. *Vol welriekende geur, met een aangenaame reuk vervult, of doortrokken, gebalſemt,* van een perſoon, plaats, lyk, enz. ſpreekende.

Piſcis differtus. Sen. N. Q. 3. 19. *Een wel gevoede, groote,* of *vette viſch.*

Differtum forum. Hor. S. 1. 5. 4. E. 1. 6. 59. *Een volle markt, een markt vol volks.*

DIFFIBULO, as, avi, atum, are. acc. Stat. Th. 6. 570. *Loshaaken, losmaaken, ontgeſpen, los-* of *open doen,* een rok, kleed, enz.

DIFFICILE. adv. Cic. 1. R. 2. 56. *Bezwaarlijk, qualijk, moeijelijk, met moeyte.* De compar. *Difficilius* ſtaat by Cato R. R. 123. en de ſuperl. *Difficillime* by Plin. H. 19. 7.

DIFFICILIS, is. m. & f. le, is. n. Liv. 30. 34. *Moeijelijk, zwaar, qualijk, bezwaarlijk, ongemakkelijk.* De compar. *Difficilior* ſtaat by Liv. 30. 34. en de ſuperl. *Difficillimus* by Liv. 21. 31.

Nulla eſt tam facilis res, quin difficilis fiet, quam invitus facias. Ter. H. 4. 6. 1. *Geene zaake is zoo ligt, die niet zwaar word, als gy ze ongaren doet.*

Difficile eſt dicere. Cic. A. Q. 4. 10. *of* dictu. Cic. F. 1. 7. *'t Is bezwaarlijk, moeijelijk, zwaar,* of *qualijk te zeggen.*

Res difficilis ad judicandum. Cic. Att. 9. 9. *Een zwaare zaak om te oordeelen.*

Difficilis. Cic. 1. R. 2. 54. *Moeijelijk, zwaar, duyſter, verwart, zwaar,* of *qualijk om te verſtaan.*

Difficilis. Cic. de Or. 3. 55. *Zwaar, moeijelijk, laſtig, bekommerlijk, daar veel arbeyd aan vaſt is,* of *toe word vereyſcht.*

Difficilis. Ter. H. 3. 2. 24. Cic. de Or. 29. *Moeijelijk, koppig, korzelig, wonderlijk, eygenzinnig, eenzinnig, ſteyloorig, nurrig, warkoppig,* van menſchen en hunnen inborſt ſpreekende.

DIFFICILITER. adv. Cic. A. Q. 4. 16. Colum. 5. 3. *Bezwaarlijk, met moeyte, met veel arbeyd, ongemakkelijk.*

DIFFICULTAS, atis. f. Cic. Clu. 1. *Moeijelykheyd, moeyte, arbeyd, zwoeging, hinder, hindernis, hinderpaal, letzel, belemmering, ongemak, zwarigheyd.*

Neutra in re vobis difficultas a me erit. Ter. Hec. 4. 4. 45. *Ik zal u in geene van beyde zaaken hinderlijk zijn.*

Difficultas. *Nood, mangel, armoede, behoefte, gebrek, benodiging, ſchaarsheyd.* Zoo legt het Aſconius uyt over Cic. p. 19.

Difficultas nummaria. Cic. V. 2. 28. [Suet. Tib. 48.] Rei nummariæ. Cic. V. 4. 6. *Geldbehoefte, benodiging, ſchaarsheyd, mangel,* of *gebrek van geld.* Annonæ. Cic. Dom. 5. *Behoefte, gebrek, ſchaarsheyd,* of *duurte van leeftocht,* of *van mondkoſt.*

Incurrere in difficultates. Cic. F. 4. 2. *In zwarigheden geraaken.*

Res eſt in magna difficultate. Cæſ. B. C. 3. 15. *De zaake is in een hagchelijken ſtaat.*

Difficultas corporis. Celſ. 2. 2. *Zwakheyd, ongeſteltheyd, krankheyd,* of *ziekte.* Spirandi. Celſ. 2. 1. *of* Spiritus. Celſ. 2. 7. *Aamborſtigheyd, engborſtigheyd, kortademigheyd, een benauwde borſt, moeyte in 't ademhaalen, een korten adem.*

DIFFICULTER. adv. Cic. 1. R. 2. 56. *Bezwaarlijk, ongemakkelijk, qualijk, moeijelijk, met moeyte, met grooten arbeyd.*

(DIFFIDENS, entis. Partic. omn. gen. Cic. Piſ. 36. *Mis-* of *wantrouwende, geen moed hebbende.)*

DIFFIDENTER. adv. Cic. Clu. 1. *Vreesachtig, ſchroomachtig, beſchroomdelijk, angſtvalliglijk, met beſchroomtheyd, met mistrouwen, wantrouwende, hopeloos, wanhoopende, geen moed tot iets hebbende.* [De compar. *Diffidentius* ſtaat by Juſt. 38. 7. 4.]

DIFFIDENTIA, æ. f. Cic. 1. R. 2. 54. Plaut. R. Prol. 82. *Mistrouwen, wantrouwen, bekommernis, angſt, beſchroomtheyd, kleynmoedigheyd, vreesachtigheyd, angſtvalligheyd,* in d'onderneming, *of* uytvoering van een zaak.

DIFFIDO, is, ſiſus ſum, fidere. *Wanhoopen, wantrouwen, den moed verloren geeven, de hoop verliezen; bekommert,* of *bevreeſt worden, in angſt,* of *bekommering raaken, vreezen,* of *beducht zijn,* dat men iets niet zal konnen doen, uytvoeren, *of* volbrengen.

Diffidere ſibi. Cic. Clu. 23. Rebus ſuis. Liv. 1. 2. *Zich zelven niet betrouwen, zijn eygen krachten mistrouwen,* of *wantrouwen.* Alicui. Cic. F. 4. 5. De aliquo. Cic. Att. 12. 43. *Iemand wantrouwen, geen groote ſtaat op iemand maaken, iemand verdacht houden.* Militibus. Cic. F. 2. 20. *'t Krijgsvolk niet veel vertrouwen; zich op 't krijgsvolk niet zeer verlaaten: ſlechte gedachten van de krijgsknechten,* of *hunne dapperheyd hebben.*

DIFFINDO, is, idi, iſſum, indere. acc. Virg. Æ. 9. 589. Cic. Tim. 7. *Splijten, klieven, klooven, van malkanderen ſcheyden, opſpalken, in 't midden opſnijden,* of *klooven.*

Diffindere vitem mediam per medullam. Cato R. R. 41. *Een wijngaardrank recht in 't midden opklooven, een kloof recht in 't midden van een wijngaardrank maaken,* om in te enten.

* Diffindere portas urbis. Hor. O. 3. 16. 13. *De ſtadspoorten opbreeken, aan ſtukken breeken,* of *rammen, oprammeijen, inſlooten, doen opſpringen, inbonzen, overhoop werpen.*

Diffindere diem. Gell. 14. 2. Liv. 9. 38. *Tot 's anderen daags uytſtellen,* of *verſchuyven,* te weeten, 't onderzoek van een zaak, d'afkondiging van een wet, enz.

DIFFINGO, is, finxi, fingere. *Hermaaken, herſtellen, verſtellen, verbeteren, herdoen, hervormen, van form,* of *gedaante veranderen, een nieuwe ſnof, zwier,* of *gedaante geeven.*

Diffingere incude ferrum retuſum. Hor. O. 1. 35. 39. *Verroeſt geweer ſchoon maaken, oude, afgebezigde wapens verſmeeden, ſtompe,* of *botte wapenen ſcherp maaken.*

Nihil hinc diffingere poſſum. Hor. S. 2. 1. 79. *Ik kan hier van niets lochenen, ontveynzen,* of *ontkennen.* Zie Bentlei over deze plaats.

Diffingere Rheni luteum caput. Hor. S. 1. 10. 37. *Den ſlijk-* of *modderachtigen oorſprong van den Rhijn, in dicht,* of *vaerzen beſchrijven.*

(DIFFINITIO, onis. f. Hygin. P. A. 1. 6. *Beſchrijving, bepaling.)*

DIFFINITIVE. adv. Aſcon. Cic. p. 117. *Bepaaldelijk, ſtelliglijk, uyteyndelijk.*

DIFFISSIO, onis. f. Rerum. Gell. 14. 2. *Uytſtel,* of *verſchuyving van een zaak tot 's anderen daags.*

DIFFISSUS, a, um. Cic. D. 1. 13. Varr. L. L. 1. 40. *Geſpleten, gekloofd, gekliefd, opgeſpleten, geborſten, aan ſtukken geborſten,* of *geſpleten, opgekloofd,* van een tak, een boom, een rots, enz. ſpreekende.

DIFFISUS, a, um. dat. Cic. Mur. 30. *Mistrouwig, wantrouwend, die zich zelven, die iets,* of *iemand mistrouwt,* of *verdacht houd,* van zich zelven, zyn verſtand, zyn krachten, iemand, enz. ſpreekende.

DIFFITEOR, eris, iteri. Cic. F. 10. 8. *Lochenen, ontkennen, ſtaande houden,* of *beweeren dat men iets niet gedaan,* of *gezegt heeft.*

Pudor obſcœnum diffiteatur opus. Ovid. Am. 3. 13. 28. *Dat de ſchaamte hem tot lochening van zijn werk brenge,* of *hem doe ontkennen dat hy 'er de maker van zy; dat hy door ſchaamte bewogen worde te beweeren, dat hy 'er geen ſchrijver van is.*

DIFFLO, as, avi, atum, are. acc. *Afwaaijen, afblaazen, wechwaaijen, wechblaazen, door 't geblaas afweeren,* of *verſtrooijen, doen verſtuyven,* van den wind ſpreekende die de bladeren van de boomen afwaayt.

Difflare ſpiritu legiones. Plaut. M. G. 1. 1. 17. *De keurbenden wechblaazen,* of *door zijn geblaas verſtrooijen, op de vlucht drijven,* of *verjaagen.*

Difflari. Gell. 21. 5. *Uytwaaſſemen, uytvloeijen, wechvloeijen, verſmelten, wechſmelten, vervlieten, wechvlieten; opgehaalt,* of *opgetrokken worden,* van wateren, ſneeuw, een opkomende damp, enz. ſpreekende.

DIFFLUO, is, fluxi, fluxum, fluere. Cic. Cl. 91. Lucret. 3. 436. *Overvloeijen, overloopen, overſtroomen, zijn loop neemen, zich verſpreyden,* van water, van een ſtroom, enz. ſpreekende.

Rhenus in plures diffluit partes. Cæſ. B. G. 4. 10. 4. *De Rhijn verſpreyd zich in verſcheyde takken.*

Diffluere ſudore. Plin. H. 21. 13. *Tot water zweeten, ſterk zweeten, wechſmelten van 't zweet, heel bezweet zijn.*

Diffluere otio. Cic. de Or. 3. 32. Luxuria & laſcivia. Ter. H. 5. 1. 73. Cic. Off. 1.

30.

Digitized by Google

30. *Een ledig, dertel, onkuyſch leven leyden; in ledigheyd, wellusten, dertelheyd en onkuysheyd verzopen*, of *verſmoort leggen*. Diffluere otio betekent ook *heel geruſt*, of *in groote ruſt leeven*.

Diffluere verbis. Gell. 1. 15. *In woorden overvloeijen, overvloedig in woorden zijn, veel praats hebben, een groote ſnapper zijn.*

DIFFRACTŬS, ă, ŭm. Vitruv. 10. 6. *Gebroken, in ſtukken gebroken, verbryzelt, vermorzelt.*

DIFFRINGO, ĭs, frēgi, fractŭm, fringĕrĕ. Plaut. Aſ. 2. 4. 68. *Breeken, verbreeken, verbrijzelen, aan ſtukken breeken, vermorzelen.*

DIFFŬGIO, ĭs, fūgi, fŭgĭtŭm, fŭgĕrĕ. Liv. 41. 10. *Vluchten, vlieden, de vlucht neemen*, of *kiezen, wechvluchten, zich wechpakken.*

Diffugiunt amici. Hor. O. 1. 35. 26. *De vrienden vlieden wech, verlaaten my.*

Diffugere aliquid. Cic. V. 3. 18. *Iets ſchuuwen, iets niet willen zien*, of *kennen; zich houden of men iets niet wiſt, ergens d'oogen voor ſluyten*, of *willens onwetende van zijn*, van een waarheyd ſpreekende.

Non diffugio quin dicam quæ ſcio de ſuillo pecore. Varr. R. R. 2. 4. *Ik weygere niet, ſchroome niet*, of *make geen zwarigheyd alles te zeggen dat ik van de varkens weet*, of *dat my van de zwijnen bewuſt*, of *bekent is.*

Diffugere nives. Hor. O. 4. 7. 1. *De ſneeuw is geſmolten, de winter is over.* Stellæ. Ovid. M. 2. 114. *De ſterren zijn verduyſtert*, of *uyt het gezicht geraakt.* Terrores animi. Lucret. 3. 16. *De vrees is verdweenen*, of *is over.*

DIFFŬGIŬM, ĭi. n. *Vlucht, verlating, ontwijking, overlooping, toevlucht.*

Diffugia proximorum. Tac. H. 1. 39. *Het vluchten der naaſte vrienden.*

DIFFULMĬNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Blixemen, met gewelt verſtrooijen, neêrvellen, onder de voet ſmijten, over hoop werpen.*

Diffulminat omnem obſtantum turbam. Sil. 5. 276. *Hy velt*, of *hakt alles neêr wat hem voorkomt, hy verſlaat alles rondom zich.*

‡ DIFFUNDĬTO, ās, ārĕ bona. Plaut. Merc. 1. 1. 58. *Zijn goed doorbrengen, verquiſten, opeeten, verteeren; door de bilden lappen.* Deze laatſte ſpreekwys is boertachtig.*

DIFFUNDO, ĭs, fūdi, fūſŭm, fundĕrĕ. acc. *Uytſtorten, uytgieten, weechgieten, plengen.*

Diffundere ſe. Cic. N. D. 2. 10. Diffundi. Plin. Præf. 3. *Uytloopen, wechloopen, weechvloeijen.*

Diffundere flendo dolorem. Ovid. M. 9. 143. Iram. Ovid. Her. 8. 61. *Zijn verdriet, hartzeer, ſmert; zijn gramſchap door traanen verdrijven, met ſchreijen verzetten, door weenen verzachten.*

Diffundi ramis. Plin. H. 12. 5. Diffundere ſe. Colum. 11. 3. *Zijn takken uytſpreyden, zich uytbreyden.*

* Diffundere vim ſuam longe lateque. Cic. D. 1. 36. *Zijn kracht*, of *vermogen wijd en zijd uytſtrekken, doen gevoelen*, of *vreezen.*

Anima diffunditur. Lucret. 3. 438. *De ziele verdwijnt.*

Ad caſtra hoſtium rumorem diffudit, &c. ſeq. inſ. Front. St. 4. 7. 26. *Hy heeft het gerucht verſpreyd*, of *laaten loopen in 's vyands leger, dat, enz.*

Famam diffudit tanquam ab Gallis arceſſeretur. Front. St. 2. 7. 3. *Hy heeft uytgeſtrooyt*, of *heeft laaten verluyden, dat de Franſchen zijn vriendſchap zochten.*

Diffundere vultum. Ovid. P. 4. 4. 9. *Een bly gelaat*, of *vrolijk wezen toonen.*

Diffundi. Cic. Amic. 13. Diffundere animum. Ovid. M. 4. 765. *Zich verblijden, den geeſt vervrolijken.*

(Diffundere vinum. *Wijn van de pers in de vaten doen*, of *vaaten.*

Vina bibes iterum Tauro diffuſa. Hor. E. 1. 5. 4. *Gy zult wederom wijn drinken, gevaat toen Statilius Taurus Burgermeeſter was.*

Hic tibi vina dăbit diffuſa in montibus illis. Juv. 11. 159. *Zoodanig een jongen zal u den wijn inſchenken, op die bergen gevaat*, of *in de vaten gedaan.*)

DIFFUSE. adv. *Hier en daar, aan d'eene en d'andere kant, van malkanderen, in 't breede, wijdloopig, wijdluſtig.* [De compar. *Diffuſius* ſtaat by Cic. Fin. 3. 10.]

Res diffuſe dictæ. Cic. I. R. 1. 52. *Dingen heel breed*, of *wijdloopig verhaalt*, of *verhandelt.*

DIFFUSĬLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Æther. Lucret. 5. 468. *Vloeijend, vloeybaar, de vloeijende, vloeybaare*, of *zweevende lucht.*

DIFFUSĬO, ōnĭs. f. Diffuſio animi. Sen. V. B. 5. *Vrolijkheyd; vreugde; verwijdering van de ziel*, of *van 't herte.*

DIFFUSŬS, ă, ŭm. *Uytgeſtrekt, uytgebreyd, verſpreyd, uytgeſpreyd, breed, wyd.* De compar. *Diffuſior* ſtaat beneden by Columella.

* Arbor diffuſa ramis. Cic. de Or. 1. 7. *Een boom wiens takken wyd uytgeſpreyd zijn, die een groote kroon maakt.*

Diffuſiora conſepta. Colum. 1. 4. *Een ſchutting, heyning*, of *ringmuur van een grooten omtrek; zeer ruyme*, of *groote beſlote velden.*

Error longe lateque diffuſus. Cic. Fin. 2. 34. *Een dwaaling die wyd en zyd*, of *overal verſpreyd is.*

Laus diffuſa. Cic. C. B. 5. *Een alombekende lof, een roem die overal verbreyd*, of *die wereldkundig is.*

† Vultus diffuſus. Stat. S. 4. 2. 54. *Een bly aangezicht, een lagchend*, of *vrolijk, bly*, of *verheugd wezen.*

Jupiter diffuſus nectare. Ovid. M. 3. 318. *Jupiter door den wijn verheugd.*

D I G A.

(DĬGĂMĬĂ, æ. f. *Tweede huwelijk, tweede trouw.*

DĬGĂMŬS, i. m. *Een die ten tweedemaal getrouwt is.* Deze twee woorden zyn alleen te vinden by Hieron. adv. Jovin. 1. 8.)

D I G E. D I G I.

(DIGĔRĬES, ēi. f. *Schikking, order.* Dit woord heeft Macrobius gebruykt in 't volgende voorbeeld.

In quandam digeriem concoquantur. Macrob. S. Præf. 1. *Laat ze in zekere order gebragt worden.*)

DIGĔRO, ĭs, geſsi, geſtŭm, gĕrĕrĕ. acc. Cic. V. 1. 23. *Schikken, in orde ſtellen, zetten, wel verdeelen, verſpreyden*, of *uytdeelen, het plaatzen*, of *ſchaaren.*

Digeruntur cibi in omnes corporis partes. Celſ. Præf. 1. *De ſpijze word door alle de deelen van 't ligchaam verſpreyd.*

Digerere. Cic. Att. 4. 16. Sen. C. 1. Proœm. *Verteeren, verdouwen, kooken, verdrijven.*

Digerere humorem. Celſ. 2. 17. *Een vochtigheyd*, of *zinking verdrijven*, of *opdrongen.*

(Digerere. *Uytleggen, verklaaren*, om dat men die dingen, die men voorneemt uyt te leggen, wel verdeelt en in goede orde brengt.

Calchas omnia digerit. Virg. Æ. 2. 182. *Calchas legt het alles net uyt.*

Digerere. *Op zijn plaats brengen, ſtellen*, of *zetten.*

Data M. Varroni cura digerendarum bibliothecarum. Suet. J. 44. *M. Varro is aanbevolen de boekekaſſen op hun plaats te ſtellen.*

Digerere. *Vernielen, verteeren, verdoen.*

Tabes digerit artus. Lucan. 6. 88. *De teering vernielt de leden.*)

DIGESTĂ, ōrŭm. n. plur. *Boek dat d'antwoorden der oude Rechtsgeleerden vervat; de vijftig boeken van de Roomſche Burgerlijke Rechten.*

DIGESTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 3. 4: 18. 25. *De ſtant, geſteltenis, toeſtant, gelegentheyd, order, geſteltheyd, ſchikking, plaatzing, nette verdeeling van iets.*

Digeſtio. Celſ. Præf. 1. *De verteering*, of *verdouwing der ſpijzen*, of *een voorbereyding tot de zelve.*

DIGESTŬS, ūs. m. Stat. S. 3. 3. 87. *Schikking, verdeeling, beſtelling, uytdeeling, verſpreyding.*

DIGESTŬS, ă, ŭm. Cic. de Or. 1. 41. *Geſchikt, beſchikt, geſtelt, beſtelt, wel verdeelt, geplaatſt, gezet, in order gebragt.*

DĬGĬTABŬLĂ, ōrŭm. n. plur. *en*

DIGĬTALĬĂ, ĭŭm. n. plur. Varr. R. R. 1. 55. *Wanten, handſchoenen*, of *vingerhoeden, vingermeſſes, vingerſtokken.* Zommige leezen in Varro Digitabula; maar Digitalia is beter en komt met d'eygenſchap van 't Latyn overeen. Zie ons Lex. Antiq. in Chirotheca.

DĬGĬTĀLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Van den vinger, des vingers, dat tot den vinger behoort.*

Foramen digitale. Vitruv. 10. 22. Digitali craſſitudine. Plin. H. 20. 3: 22. 18. *Een gat daar men een vinger in kan ſteeken*, of *zoo wyd dat 'er een vinger in*

Digitized by Google

in kan. Canaliculus digitalis. Vitruv. 7. 1. *Een gootje*, of *buisje*, *van een vinger breed*, *daar een vinger in kan leggen.*

Digitalis. Plin. H. 27. 13. *Zoo groot*, *dik*, *lang*, of *breed*, *als een vinger*, *een vinger breed*, *dik*, *lang*, of *wyd.*

DĬGĬTĀTŬS, ă, ŭm. *Gevingert*, *die vingers heeft.*

[Digitatæ aves. Plin. H. 11. 47. *Vogels die klaauwen hebben als vingers verdeeld.*]

DĬGĬTĔLLŬS, i. m. Plin. H. 25. 13. *Vingerhoed*, *vingerhoedkruyd.* Zeker kruyd.

DĬGĬTŬLŬS, i. m. Plaut. R. 2. 4. 15. Ter. E. 2. 2. 53. *Een vingertje*, *een kleyne vinger.*

DĬGĬTŬS, i. m. *Een vinger.*

Digitus index. Celſ. 7. 19. Salutaris. Suet. A. 80. *d'Aanwijsvinger*, *de voorſte vinger.* Medius. Celſ. 7. 19. Mart. 2. 28. 2. Infamis. Perſ. 2. 33. *De middelſte vinger.* Annularis. Plin. H. 35. 6. *d'Achterſte vinger*, of *ringvinger.* Minimus. Celſ. 8. 17. *of* Minuſculus. Plaut. Am. 4. 3. 6. *De pink*, of *kleynſte vinger.*

Si ex iſto loco digitum transverſum diſceſſeris. Plaut. Au. 1. 1. 18. *Zoo gy hier een vinger breed van daan gaat.*

Digitis computare. Plaut. M. G. 2. 2. 49. Plin. H. 34. 8. *Op zijn vingers tellen*, of *rekenen.* Zie ons Lex. Antiq.

Aliquid ſumere digitis primoribus. Plaut. B. 4. 4. 24. *Iets met het uyterſte*, of *voorſte der vingeren vatten*, *neemen*, of *aangrijpen.*

Aliquid attingere digitis extremis. Cic. Cœl. 12. Primoribus. Plaut. Pœn. 3. 1. 63. *Iets met het uyterſte der vingeren ſlechts aanraaken*; dat is, *ergens maar een geringe*, of *algemeene kenniſſe van hebben.*

Oſtendere alicui medium digitum. Juv. 10. 53. *Iemand in zijn aangezicht verſmaaden.*

[Digito monſtrari. *Met een vinger aangewezen worden*, *en dat men iemand toeriep*, *ſtrekt zeer tot roem van den zelven.* Zie Hor. O. 4. 3. 22. Perſ. 1. 28.

Ad digitum pugnare worden by Mart. S. 29. 5. *de ſchermers* gezegt, de welke zoo lang vochten, tot dat een van beyden het gewonnen gaf, en met het opſteeken van een vinger te kennen gaf, dat hy beleed overwonnen te zyn. Zie ons Lex. Antiq.

Digitum exſerere. *Den vinger opſteeken.* Dit plachten de ſchermers te doen, wanneer ze overwonnen zynde om haar leven baden. Dat leeren ons Mart. 5. 62. 4. en Perſ. 5. 119. Zie ons Lex. Antiq.]

(Digitus. *De tee*, of *toon aan de voet.*

Everſi omnibus digitis cruentatis. Petron. 98. *Ik ben het ontkomen alle mijne teën in ſtukken geſtooten en bebloed zijnde.*

T. Gracchus janua egreſſus, ita pedem offendit, ut digitus ei decuteretur. Val. Max. 1. 4. 2. *T. Gracchus uyt de deur gaande*, *heeft zijn voet zoo geſtooten*, *dat hem de tee verſtuykte.*

Digitis pedum detonſis. Apul. M. 2. 128. *De teën van de voeten afgeſchaaft hebbende.*)

D I G L.

DĬGLĂDĬĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Digladiabile diſſidium. Prudent. Cathem. 3. 148. *Een bloedig geſchil.*

DĬGLĂDĬŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī cum aliquo. Cic. by Non. 1. 331. *Twiſten*, *krakkeelen*, *kijven*, *geſchil*, of *woorden hebben*, *handgemeen worden*, *malkanderen by de kop*, of *by 't hoofd krijgen.*

De ea re digladiantur inter ſe. Cic. Off. 1. 9. *Zy zijn in geſchil*, *zy zijn oneenig*, of *'t niet eens*, of *zy twiſten onder malkanderen over deze zaak.*

D I G N.

DĬGNANDŬS, ă, ŭm. Res dignanda æſtimatione. Cic. A. Q. 1. 10. *Achtbaar*, *dat te achten is*; *dat achting verdient*: *een zaak die achting verdient*, of *waardig is.*

(DĬGNANTĔR. adv. *Met ontzag*, *met eerbiedigheyd*, *met genegentheyd.* Van dit woord hebben wy geen ouder voorbeelden, als die volgen.

Ipſum igitur loquentem dignanter audite. Vopiſc. Tac. 8. *Hoort hem dan met ontzag*, of *eerbiedigheyd ſpreeken.*

Dignanter admiſſus. Sidon. E. 4. 7. *Met genegentheyd ontfangen zijnde.*)

DĬGNĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Att. 10. 9. Paterc. 2. 52. 1. *Waardigheyd*, *aanzien*, *gezag*, *eer*, *achting*, *groote naam*, *gunſt.*

Quo plus dignationis adulatio haberet. Tac. An. 2. 53. *Om de vleijery beter te doen gelden*, *t'aangenamer te maaken*, *meer ingang te doen vinden*; *op dat het pluymſtrijken te grooter kracht*, of *vermogen zoude hebben*, of *t'aangenamer zoude zijn.*

Dignatio ope Senecæ Burro retenta eſt. Tac. An. 13. 20. *Door 't aanzien*, of *gezag van Seneka behielt Burrus zijn waardigheyd*, of *ampt*; *bleef het ampt van Burrus aan hem.*

Dignatio. *Eerbied*, *eerbiedigheyd*, *hoogachting*, *ontzag.*

Magna dignatione aliquem diligere. Suet. C. 24. *Iemand met een groot ontzag beminnen.*

DĬGNĀTŬS, ă, ŭm. *Geëert*, *waardig geacht*, of *geoordeelt*, *die iets verdient.*

Dignatus ſuperbo conjugio. Virg. Æ. 3. 475. *Verwaerdigt een uytmuntend huwelijk.*

Deum cultu & honore dignatus. Sil. 11. 274. *Die Goddelijke eerbewijzingen verdient*; of *met Goddelijke eerbewijzing vereert is.*

DĬGNĒ. adv. Cic. S. 1. *Waardiglijk*, *naar verdienſte*, *naar waarde*, *bekoorlijk*, *betamelijk.* (De compar. *Dignius* ſtaat by Hor. S. 2. 7. 47.)

DĬGNĬTĀS, ātĭs. f. *Waardigheyd*, *gezag*, *aanzien*, *vermogen*, *hoogheyd*, *grootheyd*, *verdienſte*, *hooge ſtaat*, *eer.*

Dignitatem tueri. Cic. F. 1. 2. Suſtinere. Cic. Dom. 2. *Zijn eer*, of *aanzien bewaaren*, *zijn fatzoen wel houden*, *zich waardiglijk zijnen ſtaat gedragen.*

Ampliſſimos dignitatis gradus adipiſci. Cic. F. 10. 6. *De hoogſte trappen van aanzien bereyken.*

Dignitati ſervire. Nep. Att. 6. *Zijne achting bewaaren.*

Eſſe parentibus dignitati. Cic. Am. 19. *Zijne ouders tot eer zijn*, of *ſtrekken.*

Dignitas domus. Cic. Off. 1. 39. *De grootheyd*, *heerlijkheyd*, *luyſter*, *aanzienlijkheyd*, of *doorluchtigheyd van een huys*, of *geſlacht.*

Dignitas. Cic. Fl. 12. *Waardigheyd*, *ampt*, *bediening*, *regeering.*

In ſua dignitate mori. Flor. 1. 13. 10. *In 't bedienen*, of *waarneemen van zijn ampt ſterven.*

Dignitas alleen. Cic. Or. 18. *of* Dignitas oris. Plin. P. 4. Cic. Her. 3. 13. *Schoonheyd*, *bevalligheyd*, *welſtant*, *aanzienlijkheyd*, *deftigheyd*, *fraaijigheyd*, *achtbaarheyd*, *ſtatelijkheyd*, *ſtatigheyd in 't aangezicht en in 't gebaar.*

Dignitas ſermonis. Cic. Her. 3. 15. *De deftigheyd*, *uytmuntentheyd*, *bevalligheyd*, of *voortreffelijkheyd van een reden.* Actionis. Cic. de Or. 1. 15. *De deftigheyd*, *voortreffelijkheyd*, of *fraaijigheyd van een daad.*

(Dignitas. *Schoonheyd.* Voornamentlyk de mannelyke, of daar de mannen meê voorzien zyn, geſtelt tegens der vrouwen ſchoonheyd, die eygentlyk Venuſtas moet genaamt worden, als Cicero ons leert Off. 1. 36. zoo dat 'er nochtans van beyde voorbeelden by de beſte Schryvers gevonden worden.

Dion magnam habuit corporis dignitatem. Nep. Dion. 1. *Dion heeft een ſchoon ligchaam gehad*, of *is zeer ſchoon van ligchaam geweeſt.*

Dignitas oris Trajanum Principem oſtentat. Plin. P. 4. 7. *De ſchoonheyd des aangezichts toont dat Trajanus een Prins*, of *Vorſt is.* d'Ouden roemden zeer van hunner Princen en Koningen ligchaams ſchoonheyd. Zie Juſt. 13. 1. 10. en 11. Tac. An. 2. 73.

Cum puerorum formas Xeuxis miraretur: horum, inquiunt Crotoniatæ, ſorores qua ſint dignitate, potes ex his ſuſpicari. Cic. I. R. 2. 2. *Als Xeuxis zich verwonderde over de ſchoonheyd van de jongens*, *zeyden die van Krotona*, *hoe ſchoon dat hunne zuſters zijn*, *kont gy uyt de fraaijigheyd van deze giſſen.*

Dignitas. *Pracht*, *koſtelijkheyd*, *heerlijkheyd*, *voortreffelijkheyd*, *uytmuntentheyd.*

Ut ſatis commode pro dignitate obſonii hæc concuret cocus. Plaut. B. 1. 2. 23. *Dat de kok dit wel gaar kooke naar de voortreffelijkheyd der ſpijze.*

Ut Piræei portus urbem dignitate æquipararet. Nep. Themiſt. 6. *Dat de haven Piræeus de ſtad* (*Athenen*) *in pracht*, of *koſtelijkheyd mogte gelijk zijn*, of *zoo koſtelijk en prachtig mogte zijn als de ſtad.*)

DĬGNŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī aliqua re. *Ergens mede vereert*, of *ergens toe waardig geacht worden.*

Ob

Digitized by Google

Ob egregiam virtutem honore, cultu, laude dignantur. Cic. I. R. 2. 39. *Uyt inzicht van hunne groote deugd, worden ze eer, aanzien, en lof waardig geacht; hunne groote verdienſte brengt hen eer, achting en roem toe.*

Apud nos hoc nomine dignantur. Cic. *by* Priſc. 8. 793. Edit. Putſch. *Onder ons worden zy met dezen naam vereert, word hen dien eerwaarden naam gegeeven.*

Haud tali me dignor honore. Virg. Æ. 1. 339. *Ik achte my zoodanig een eere niet waardig. Ik matige my die eere niet aan.*

Dignari aliquem venia. Ovid. Tr. 3. 14. 51. *Iemand iets vergeeven, vergiffenis ſchenken, vergunnen,* of *toeſtaan.*

Dignari. ſeq. inf. Hor. E. 1. 19. 40. *Zich verwaardigen om iets te doen, de moeyte neemen om iets te doen.*

[DIGNŌRO, ās, ārĕ. Feſtus. *Een teken, een merk opbranden, opzetten.* Gloſſ. Phil. Διαγνώριοι, dignorat. De herders brandden dusdanige op hun vee om het dies te beter te kennen. Virg. G. 3. 158.]

DIGNŌSCO, ĭs, nōſcĕrĕ rem aliquam alia, *of* ab alia re. *Een zaak van een andere onderſcheyden, onderſcheyd tusſchen d'eene zaak en d'andere maaken.*

Terram dignoſcere ſapore. Colum. 2. 2. *Door de ſmaak de deugdzaamheyd van een land onderſcheyden,* of *kennen.*

Civem hoſte dignoſcere. Hor. E. 1. 15. 29. *Den ingezetenen van den vyand onderſcheyden; onderſcheyd tuſſchen den burger en den vyand maaken.*

DIGNŪS, ă, ŭm. abl. en zomtyds gen. *Waardig, bequaam, die waard is,* of *verdient.* De compar. *Dignior* ſtaat by Liv. 43. 39. en de ſuperl. *Digniſſimus* by Cic. A. 3. 10.

Dignus laude. Hor. O. 4. 8. 24. *Lofwaardig.* Memoria. Nep. Timoth. 4. Memoratu. Plin. H. 21. 12. *Gedenkwaardig.*

Homines digni quibuſcum diſſeratur. Cic. A. Q. 4. 6. *Luyden waardig om met te zintwiſten, die verdienen dat men met hen redentwiſt, redeneert,* of *redenkavelt.*

Huic homini dignum eſt divitias eſſe. Plaut. M. G. 3. 1. 139. *Die menſch verdient,* of *is waard dat hy rijk is.*

Dignus eſt imperio. Cic. Ac. 24. *of* Dignus eſt qui imperet. Cic. L. L. 3. 2. *Hy is waardig om te gebieden, hy is de heerſchappy, 't oppergebied,* of *'t Rijk waardig, hy verdient te regeeren.*

Ad tuam formam illa tua digna eſt. Plaut. M. G. 4. 1. 21. *Zy is alleen waardig,* of *verdient alleen by u in ſchoonheyd vergeleken te worden; zy komt uwe ſchoonheyd alleen 't naaſte by; zy is alleenlijk by u in ſchoonheyd te vergelijken.*

Dignus majoribus ſuis. Cic. A. 3. 10. *Een die zijne voorvaderen waardig is; die van zijne voorouders niet ontaart; die hen in deugd gelijk is; die de deugden zijner voorzaaten evenaart.*

Tanto crimine me dignum duxiſti? Virg. Æ. 10. 668. *Hebt gy my geoordeelt bequaam tot zulk een groot ſchelmſtuk te zijn?*

(Dignus met een genitivus.

Non ego ſum ſalutis dignus. Plaut. Trin. 5. 2. 29. *Ik ben geen groetens waardig.*

Ut vix ullus eſſet, qui non prædicaret, (Othonem) ſolum ſucceſſionis imperii dignum. Suet. O. 4. *Zoo dat 'er nauwlijks iemand was, die niet zeyde dat Otho alleen waardig was om na Galba te regeeren.*

Dignus geeven Plautus, Nepos en Valerius Maximus ook een dativus.

Diem dignum Veneri, pol, cui ſunt Aphrodiſia hodie. Plaut. Pœn. 1. 2. 45. *Een dag voorwaar bequaam voor Venus, wiens feeſt huyden geviert word.*

Dignus. *Overeenkomende, paſſende, voegende.*

Qui hoc genus ſcripturæ non ſatis dignum ſummorum virorum perſonis judicant. Nep. Præf. 1. *Die oordeelen dat dit ſlach van ſchrijven niet paſt,* of *overeenkomt met den ſtaat van hooge,* of *uytſtekende mannen.*

Tormenti genus haud dignum paſſa, auctoribus digniſſimum. Val. Max. 9. 2. 1. ext. *Een ſoort van ſtraffe den lijder niet voegende,* of *paſſende, maar zeer wel die ze hem aangedaan hebben.*)

Dignus geeft Plautus ook een accuſativus. Ten ware dat men daar onder verſtaan wilde ferre.

Non me cenſes ſcire quid dignus ſim? Plaut. Capt. 5. 2. 16. *Meent gy dat ik niet weet wat ik waardig ben,* of *wat ik verdient heb?*

Quod es dignus. Ter. Ph. 3. 2. 34. *Dat gy waardig zijt, dat gy verdient.*

D I G R.

DIGRĔDIŎR, ĕrĭs, grĕſsŭs ſŭm, grĕdi ab, *of* ex aliquo loco. *Ergens van daan trekken, uyt vertrekken, van daan gaan, uyt verreyzen, van een plaats gaan, wijken,* of *vertrekken, zich ergens van daan begeeven.*

Digredi ab aliquo. Cic. Syll. 12. *Van iemand vertrekken, afgaan, ſcheyden, weechgaan, iemand verlaaten.*

Digredi de cauſa. Cic. I. R. 1. 51. *of* A cauſa. Cic. Cl. 93. Ab eo quod propoſueris. Cic. de Or. 2. 77. *Van 't onderwerp zijner reden,* of *verhandeling afgaan, uytſtappen, uytweyden, een buytenreden maaken.*

Nihil digredi officio ſuo. Ter. Ph. 4. 5. 10. *Niet buyten zijn plicht gaan.*

Oratio eo, unde digreſſa eſt, revertatur. Cic. V. 5. 69. *Laat de redenvoering wederkeeren, van waar ze is afgeweken.*

DIGRESSIO, ōnĭs. f. *Vertrek, verreyzing, ſcheyding, affcheyd.*

Digreſſio a propoſito, *of* a propoſita oratione. Cic. Or. 85. *Verandering van reden,* of *van geſprek, een tuſſchenreden, uytſtapping, uytweyding,* of *afwijking van zijn voorgaande reden; een buytenreden.*

DIGRESSŬS, ūs. m. Cic. Att. 1. 5. *Vertrek, verreyzing, ſcheyding, affcheyding, affcheyd.*

Digreſſus ſupremus. Virg. Æ. 3. 482. *De laatſte affcheyd.*

Digreſſus a propoſito. Quintil. I. O. 10. 1. *Verandering van reden,* of *van geſprek, een tuſſchenreden, uytweyding, uytſtapping,* of *afwijking van zijn reden; een buytenreden.*

DIGRESSŬS, ă, ŭm ab aliquo loco. *Ergens van daan verreyſt, vertrekken,* of *weechgegaan.*

Inde parvulam proclivitatem digreſſus. Hirt. B. Af. 37. *Van daar een kleyne ſchuynte van een heuvel ingenomen hebbende; daar van daan op een heuveltje gerukt zijnde,* of *zijn leger op een kleyne ſteylte nedergeſlagen hebbende.*

Mulier digreſſa a marito. Suet. J. 43. *Een vrouw die van haar man,* of *echtgenoot afgeloopen, afgezet,* of *geſcheyden is; die een echtſcheyding met haar man heeft aangegaan.*

Digreſſus vita. Amm. 30. 1. *Uyt het leven geſcheyden, geſtorven, dood.*

Digreſſus longius iracundia. Cic. Ar. 2. *Die te ver door toorn,* of *gramſchap is vervoert; die al te toornig, te hevig,* of *te quaad is geweeſt.*

D I J U.

DIJŪDĬCĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. L. L. 1. 21. *Onderſcheyding, oordeel, uytwijzing, uytſpraak, vonnis, beſlechting, beſliſſing.*

(DIJŪDĬCĀTRIX, īcĭs. f. *Een oordeelſter, een onderſcheydſter.*

Prudentia eſt virtus dijudicatrix omnium rerum. Apul. Doct. Plat. p. 15. *De voorzichtigheyd is een onderſcheydſter,* of *oordeelſter van alle zaaken.*)

DIJŪDĬCĀTŬS, ă, ŭm. Hor. O. 3. 5. 54. *Uytgewezen, uytgeſproken, gevonniſt, beſlecht, afgedaan,* van een zaak, geding, geſchil, enz. ſpreekende.

DIJŪDĬCO, ās, āvi, ātum, ārĕ aliquid. Ter. H. 2. 2. 8. *Ergens van oordeelen, ergens zijn oordeel,* of *gevoelen over zeggen; vonniſſen, uytwijzen, vonnis vellen, uytſpreeken, afdoen, beſlechten.*

Melius dijudicare aliena, quam ſua. Ter. H. 3. 1. 98. *Beter over vreemde, als over zijne eyge zaaken oordeelen.*

Dijudicare inter aliquas ſententias. Cic. T. Q. 1. 11. *Over eenige meyningen,* of *gevoelens oordeelen,* of *zijn oordeel uyten.*

Dijudicare vera & falſa. Cic. A. Q. 4. 33. *of* vera a falſis. Cic. Part. 40. *Het waare van 't valſche onderſcheyden.*

Dijudicare controverſiam. Cic. Cæc. 17. *Een geding vergelijken, beſlechten, afdoen,* of *uytwijzen.*

Dijudica uter utri virtute anteferendus ſit. Cæſ. B. G. 5. 44. *Oordeel wie van beyde 't kloekmoedigſte is.*

DIJŪNGO. Cic. D. 2. 36. Zie Disjungo.

D I L A.

DILĀBĒNS, ĕntĭs. omn. gen. Ædificium dilabens. Sen. E. 12. *Een bouwvallig huys.*

(DILĀBĬDŬS, ă, ŭm. *Dat ligt verſlijt,* of *vergaat.*

Digitized by Google

Veſtes leporino pilo facere tentatum eſt, propter brevitatem pili dilabidas. Plin. H. 8. 55. *Men heeft ondernomen van haazenhaair kleederen te maaken, die ligt verſlijten, of vergaan wegens de kortheyd van 't haair.*)

DILĀBŎR, ĕris, lāpsus ſum, lābi in agros, in oppida. Liv. 3. 4. *Landwaards in, in de ſteden vluchten, ontvluchten, ontſnappen, ontkomen, weehkomen.*

* Nebula dilabitur ad primum teporem ſolis. Liv. 41. 2. *De nevel word door d'eerſte zonnehitte verdreven; de miſt verdwiint met d'eerſte hitte van de zon.*

Dilabi vetuſtate. Liv. 35. 26. *Van ouderdom verſlijten, ſcheuren, vergaan, aan ſtukken raaken, in ſtukken breeken, barſten, ſcheuren*, van een ſchip, kleed, enz. ſpreekende.

Dilabi. Liv. 44. 45. *Verloren gaan, te niet*, of *te grond gaan, vergaan, vervallen, opraaken, tot niet worden*, van een inkomſt, zaak, enz. ſpreekende.

Male parta male dilabuntur. Cic. A. 2. 27. *'t Onrechtvaardig goed gaat gelijk het quam*, of *gaat te niet.* 't Spreekwoord zegt: *zoo gewonnen, zoo verteert.*

Reſpublica dilabitur. Cic. Off. 2. 23. *'t Gemeenebeſt vervalt, gaat te grond*, of *gaat verloren.*

Illi mea memoria dilabuntur. Cic. A. 13. 5. *Die menſchen raaken*, of *gaan my uyt de gedachten; ik denk niet meer om dat volk.*

Dilabuntur cum eo nuntio copiæ. Nep. Eum. 3. *Op die tijding worden de benden verſtrooyt*, of *geſcheurt; raaken de benden van malkanderen; verloopen al de benden; verſtrooit zich het krijgsvolk*, of *loopt elk zijns weegs.*

(Dilabi word ook gezegt van een *menigte menſchen, die van malkanderen ſcheyden*, of *loopen, en waar van d'een hier en d'ander daar zich begeeft*, of *tot hunne bezigheden*, of ook wel *om een nakend quaad t'ontgaan.*

Dilabentibus & qui ſimul erant. Suet. V. 16. *Die by*, of *omtrent hem waren van malkanderen loopende; d'een hier en d'ander daar zich heen begevende.*

Cum videret pleroſque dilabi ad reſumenda arma. Suet. C. 48. *Als hy zag dat de meeſte hier en daar liepen om de wapenen weêr in de hand te neemen*, of *op te vatten.*

Vidit futurum, ut Thaſii dilaberentur, conſultarentque rebus ſuis. Nep. Lyſ. 2. *Hy heeft gezien*, of *gemerkt, dat de Thaſiërs van malkanderen loopen, en om een goet heenkomen zien zouden.*)

DILĂCĔRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ, Catull. 63. 152. *Verſcheuren, in ſtukken ſcheuren, trekken, rukken, breeken*, of *plukken, vernielen.*

Dilacerantur opes. Ovid. H. 1. 90. *De goederen worden geplundert, verquiſt.* Van zommigen word *Dilaniantur* geleezen.

Dilacerare rem alicujus. Plaut. Capt. 3. 5. 14. *Iemands goed vernielen.*

Dilacerare Rempublicam. Cic. Mil. 9. *'t Gemeenebeſt bederven, in de grond helpen, uytzuypen, uytputten; 's Lands inkomſten opſlokken*, of *verquiſten; den Staat ontzenuwen*, of *kaal maaken.*

DILĂCRYMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ in aliquam partem. Colum. 4. 9. *Aan d'eene kant over ſchreijen, zijn traanen aan d'eene kant over laaten vallen.*

DILĂMINO, ās, āvi, ātūm, ārĕ nucem. Ovid. N. 73. *Een noot midden door kraaken, in tweeën verdeelen*, of *van malkander ſcheyden.*

DILĂNIO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Mil. 13. *Verſcheuren, in ſtukken ſcheuren, houwen, breeken, vierendeelen*, of *kappen.*

* Dilaniare comas. Ovid. Am. 3. 9. 52. *'t Haayr uytplukken*, of *uyttrekken.*

DILĂPĬDO, ās, āvi, ātūm, ārĕ agrum. *Een land van ſteenen zuyveren.* Zie Delapido.

Dilapidare pecuniam. Cic. Oct. Ter. Ph. 5. 7. 4. *Geld verteeren, doorbrengen, verquiſten, verdoen, verſpillen, verbraſſen*, of *verzuypen.*

Deus hominum labores grandine dilapidat. Colum. 10. 330. *Godt verniel:t door den hagel den arbeyd der menſchen.*

DILAPSŪS, ă, ūm. Cic. L. L. 2. 3. N. D. 2. 10. *Uytgeloopen, wechgeloopen, afgeloopen, verloopen, afgevloeyt, af-* of *nedergeſtort; verſmolten, geſmolten.* Het eerſte van 't water, een ſtroom, enz. en 't laatſte van de ſneeuw ſpreekende.

Dilapſus. Claud. Eu. 1. 75. *Voorby, over, voorby gegaan, vergaan, verdweenen, verwelkt, vervallen, vermindert, verzwakt, te niet*, van ſchoonheyd, pyn, enz. ſpreekende.

Dilapſum ſenectute corpus. Val. Max. 3. 2. 18. *Een ligchaam van ouderdom verzwakt, vervallen*, of *heel afgenomen.*

Dilapſus. Liv. 3. 4. *Verloopen, verſtrooyt, wechgevlucht, van malkanderen geraakt, verſchooyt*, van een hoop volks ſpreekende.

Dilapſa oculi acies altitudinis ſpatio. Vitruv. 3. 3. *'t Gezicht dat in 't beſchouwen van een groote ruymte word verſpreyd*, of *zich verdeelt, verlieſt zijn kracht*, of *ſcherpte door de tuſſchenruymte van de hoogte.*

(Dilapſus, voor collapſus. *Vervallen.*

Auguſtus Cæſar ædem Feretrii Jovis vetuſtate dilapſam refecit. Liv. 4. 20. *De Keyzer Auguſtus heeft den tempel van Jupiter Feretrius, door ouderdom vervallen, herſtelt, weêr opgemaakt*, of *verbetert.*)

DILARGĬŎR, īrīs, ītūs ſum, īrī aliquid multitudini. Cic. Rull. 2. 29. *Iets onder veele geeven, uytdeelen, ſchenken*, of *verdeelen; mildadigheyd aan de menigte*, of *'t gemeene volk plegen.*

DILARGITŪS, ă, ūm. Auſon. Idyll. 1. 28. Deus omnia ſolus habens, atque omnia dilargitus. *Godt, hebbende alleen alle dingen, en alles geevende.*

Dilargitus. *Gegeeven, uytgedeeld.* Dilargitis proſcriptorum bonis. Salluſt. *by* Gell. 15. 13. *De goederen der ballingen uytgedeelt zijnde.*

DILĀTIO, ōnĭs. f. Cic. A. 3. 1. *Verſchuyving, verwijling, ſchorſſing, opſchorting, vertoeving, draling, verlenging, verpozing, ſchoorvoeting.*

Hæc res dilationem non patitur. Liv. 21. 52. *Deze zaake lijdt geen uytſtel.*

Sine dilatione. Vellej. 2. 50. *Zonder uytſtel.*

Dilationem petit & pauculos dies. Plin. E. 1. 18. 1. *Hy verzoekt eenige dagen uytſtel.*

Per dilationes bellum gerere. Liv. 5. 5. *By tuſſchenvallen*, of *verpozingen oorlogen*, of *oorlog voeren.*

DILĀTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Verwijden, openen, ontſluyten, open doen, uyttrekken, uytzetten, uytbreyden, verbreyden, breeder maaken.*

Dilatare rictus. Ovid. M. 6. 378. *De mond wijd opſperren.*

Dilatare aciem. Liv. 31. 21. *Een leger uytzetten*, of *uytbreyden, de gelederen van een leger openen.*

Dilatare orationem. Cic. Fl. 5. *of* argumentum orationis. Cic. Par. Præf. *Zijn reden uytbreyden, verlengen, uytrekken*, of *langer maaken.*

DILĀTŎR, ōrĭs. m. Hor. A. P. 172. *Uytſteller, vertoever, draaler, ſchoorvoeter; een die uytſtel neemt*, of *verzoekt; een die uytſtel*, of *uytvluchtjes zoekt, die t'elkens iets verſchuyft*, of *uytſtelt.*

DILĀTŪS, ă, ūm. Cic. de Or. 2. 3. *Uytgeſtelt, verſchoven, opgeſchort, opgeſchorſt.*

Dilato Mithridate. Flor. 3. 21. 6. *Den oorlog tegens Mithridates uytgeſtelt hebbende.*

Dilatus. *Verſpreyd.* Rumore dilato. Nep. Dion. 10. *Het gerucht verſpreyd zijnde.*

DILAUDO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Att. 4. 16. *Looven, prijzen, roemen, lof geeven, verheffen, opvijzelen.*

D I L E.

(DILECTĬO, ōnĭs. f. *Liefde.* Gloſſ. Cyr. Dilectio, ἀγάπη. Dit en 't volgende woord zyn van de latere eeuw.

Qui incuſabat prætereuntes dilectionem Dei. Tertull. adv. Marc. 4. 27. *Die hen (de Pharizeën) de liefde Gods voorbygaande*, of *nalaatende, beſchuldigde.*

Non ex dilectione Dei tui conſequetur vitam æternam. Tertull. adv. Marc. 4. 25. *Door de liefde*, of *'t beminnen van uwen God zal hy 't eeuwige leven niet verkrijgen.*

DILECTŎR, ōrĭs. m. *Liefhebber, beminnaar, minnaar.*

Ego me dilectorem tuum profiteor. Apul. Fl. 347. *Ik roeme*, of *verklaare dat ik uwe minnaar ben*, of *dat ik u lief hebbe.*

Dilector Creatoris conſequetur vitam longævam. Tertull. adv. Marc. 4. 25. *Een liefhebber des Scheppers zal een lang leven hebben*, of *lang leeven.*)

DILECTŪS, ă, ūm. *Bemint, geliefſt, liefwaard, bemint.* Zie Diligo. (De compar. *Dilectior* ſtaat by Macrob. S. Sc. 2. 1. en Claud. R. P. 3. 74. de ſuperl. *Dilectiſſimus* ſtaat by Stat. Th. 8. 99.)

Magno dilectus amore. Virg. Æ. 1. 348. *Zeer bemind.*

[DILEC-

Digitized by Google

[DILECTŬS, ûs. m. Val. Max. 6. 3. 4. Sen. B. 2. 18. Zie Delectus.]

D I L I.

DILĬGENS, ēntĭs. omn. gen. *Vlijtig*, *wakker*, *naarſtig*, *zorgvuldig*, *nauwkeurig*, *noeſtig*, *gauw*, *vaardig*, *gezwind*, *nauw toeziende*. De compar. *Diligentior* ſtaat by Cic. Att. 1. 5. en de ſuperl. *Diligentiſſimus* beneden by Cicero.

Homo diligens in re familiari. Cic. F. 6. 18. Diligens rei familiaris. Suet. Gr. 23. *Een goed huysbezorger*, *een trouw voorſtander van zijn huys*, *een die zijne zaaken wel behertigt.*

Diligens veritatis. Nep. Epam. 3. *Een liefhebber der waarheyd.*

Diligens. *Spaarzaam*, *zuynig.*

Homo diligens, qui ſua ſervare vult. Cic. V. 2. 18. *Een ſpaarzaam menſch*, *die het zijne wil bewaaren.*

Diligens de ſuo. Plin. E. 4. 13. *Spaarzaam omtrent het zijne.*

Diligens ad cuſtodiendum. Cic. C. 1. 8. *Vlijtig*, of *zorgvuldig om te bewaaren.* In aliqua re facienda. Cic. C. 3. 7. *In iets te doen.*

• Vir diligentiſſimus ſalutis meæ. Cic. Pl. 2. *Een man die mijn welvaart*, *belang*, of *welſtand zeer behertigt*; *die in alles mijn welwezen zoekt*; *die my zeer genegen*, of *toegedaan is.* Omnis officii. Cic. Cœl. 30. *Een man die zijn plicht wel waarneemt*; *die in geen ding in gebreke blijft*; *die in alles zyn uyterſte beſt doet*; *een man die zeer gedienſtig is.*

Diligens. *Nauwkeurig*, *vlijtig*, *trouw*, *ſtipt*, *nauwgezet*, van een plicht, enz. ſpreekende.

Literas illi de omnibus rebus diligentes dabis. Cic. Att. 5. 4. *Gy zult hem een omſtandig*, of *nauwkeurig bericht van alles geeven*, *gy zult hem alles getrouwelijk overſchrijven*, of *overbrieven.*

DILĬGENTĔR. adv. *Vlijtiglijk*, *wakkerlijk*, *noeſtiglijk*, *neerſtiglijk*, *met yver*, *zorgvuldiglijk*, *getrouwelijk*, *nauwkeuriglijk*, *vaardiglijk*, *zuyverlijk.* De compar. *Diligentius* ſtaat by Cic. Pl. 5. en de ſuperl. *Diligentiſſime* by Cic. Pl. 9.

Diligenter loqui. Cic. Cl. 22. *Zuyverlijk*, *zuyver*, *vloeijende*, of *keurlijk ſpreeken.*

Diligenter. Cic. F. 6. 5. *Omſtandiglijk*, *in 't byzonder*, *van ſtuk tot ſtuk*, *nauwkeuriglijk.*

(Diligenter. *Met opzet*, *met voorbedachten raad*, *al willens*, *met overleg*, *willens en wetens.*

O quam, Regule, diligenter erras! Mart. 7. 30. 7. *O Regulus*, *hoe miſt gy zoo willens*, of *met opzet!*

Nec viam diligenter tenebam. Petron. 8. *Ik wiſt ook al willens den weg niet*, of *ik wilde den weg niet weeten.*)

DILĬGENTĬA, æ. f. Cic. de Or. 2. 35. *Vlijtigheyd*, *naarſtigheyd*, *noeſtigheyd*, *aandacht*, *zorgvuldigheyd*, *vlijt*, *nauwkeurigheyd*, *getrouwigheyd.*

Diligentia accuratiſſima. Cic. Att. 7. 3. *Een zeer nauwkeurige naarſtigheyd.* Diligentiam adhibere. Cic. F. 5. 6. Conferre ad aliquid. Cic. F. 10. 2. *Naarſtigheyd tot iets gebruyken.*

Diligentia. Flor. 1. 6. 3. Cic. Her. 4. 25. Varr. R. R. 1. 13. *Spaarzaamheyd*, *zuynigheyd*, *huysbezorging*, *goed beleyt in huyslijke zaaken.*

DILĬGO, ĭs, lēxī, lēctūm, lĭgĕrĕ. acc. Cic. F. 5. 8. *Tederlijk*, of *teêrhertiglijk beminnen*; *hertelijk lieven*, of *liefhebben*; *heel gunſtig*, of *genegen zijn.*

Te in fratris dilexi loco. Ter. And. 1. 5. 57. *Ik heb u zoo lief als mijn eygen broeder gehad*, *ik heb u als mijn eygen broeder bemint.*

Solus eſt, quem diligunt Dii. Ter. And. 5. 6. 9. *Hy is de gelukkigſte menſch der wereld.*

D I L O.

DILŎGĬĂ, æ. f. Aſcon. Cic. 53. Διλογία. *Dubbelzinnigheyd*, *twijffelzinnigheyd*, *woordſpeling*, *dubbelduyding*, *tweevoudige zin van een woord*, *dubbelzinnige woorden*, of *een twijffelzinnige reden.*

DILŌRĬCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Cic. de Or. 2. 28. *Opſcheuren*, *ſcheuren*, *ophaalen*, *een gat inhaalen*, *open tornen*, *ſnijden*, *in ſtukken ſnijden*, van een kleed, enz. ſpreekende. [Dus verklaart het Cicero zelfs C. 47. met deze woorden Diſcindere tunicam.]

(Involat in eam, veſtemque diloricat. Apul. M. 6. 177. *Hy vliegt*, of *valt op haar aan*, *en verſcheurt haare kleederen*, of *ſcheurt haare kleederen in ſtukken.*)

D I L U.

DILŪCĔO, ēs, lūxī, lūcērĕ. *Blinken*, *ſchitteren*, *flikkeren*, *ſchijnen*, *glanſch geeven*; *licht*, *helder*, of *klaar zijn.*

Dies ille tibi diluxit ſupremus. Hor. E. 1. 4. 13. *De laatſte dag heeft u beſcheenen*, dat is, *de laatſte dag van uw leven is gekomen*, of *dit is de laatſte dag uws levens.*

• Dilucet res magis Conſulibus. Liv. 3. 16. *De Burgermeeſters zien klaarder in die zaak*, *die zaak komt den Burgermeeſters klaarder*, of *blijkbaarder voor*: *de Burgermeeſters worden duydelijker van die zaak onderricht.*

DILŪCESCĬT, lūxit, lūceſcĕrĕ. Cic. C. 3. 3. *De dag komt aan*, of *breekt door.*

DILŪCĬDĒ. adv. Ter. Ph. 2. 3. 52. *Klaarlijk*, *duydelijk*, *klaar*, *blijkelijk*, *blijkbaar*, *openlijk*, *onderſcheydentlijk*, *verſtaanlijk*, *uytdrukkelijk*, *met uytgedrukte woorden.* De compar. *Dilucidius* ſtaat by Celſ. 2. 14. en de ſuperl. *Dilucidiſſime* by Auguſt. E. 29. aan Hieronymus.

Dilucide dicere. Cic. Or. 23. *Verſtaanlijk*, *klaarlijk*, *duydelijk*, of *onderſcheydentlijk ſpreeken.*

DILŪCĬDO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Cic. Her. 3. 4. *Verlichten*, *verklaaren*, *ontwinden*, *ontvouwen*, *ontzwagtelen*, *ontwerren*, *ophelderen*, *uytleggen.*

DILŪCĬDŬS, ă, ŭm. Plin. H. 9. 39. *Blinkend*, *helder*, *klaar*, *ſchitterend*, *bly*, *licht*, *glanſig*, van een verwe ſpreekende. De compar. *Dilucidior* ſtaat by Cic. Or. 5. Harduinus leeſt *Dilutior.*

• Dilucida oratio. Cic. Fin. 3. 1. *Een klaare*, *duydelijke*, *onderſcheydene*, of *verſtaanlijke reden*; *een zuyvere onverwarde ſtijl.*

DILŪCŬLĀT, lūcŭlāvit, lūcŭlārĕ. Prinſquam dilucularet. Gell. 7. 1. *Eer de dag aanlichtte*, of *aanquam*; *eer het dag wierd.*

DILŪCŬLŬM, i. n. Cic. Att. 26. 13. *'t Kriecken van den dag*, *het aanbreeken van den dag*, of *van den dageraad.*

Primulo diluculo. Plaut. Am. 2. 2. 105. Primo diluculo. Cic. S. R. 7. *Met het kriecken van den dag*; *met het eerſte aanlichten*, of *aanbreecken van den dag*; *met dat het begint te lichten.*

DILŪDĬĂ, ōrūm. n. plur. *De tuſſchentijd als 'er geen ſchouwſpelen vertoont worden*; *viertijd*, *gerichtsſtilſtant*, *uytſtel*, *ſchorſſing*, *tijd van uytſtel*, *tuſſchenpozing.*

• Diludia poſcere. Hor. E. 1. 19. 47. *Tijd*, of *uytſtel verzoeken*, *bidden dat men ons uytſtel geeve.* 't Is eygentlyk, verzoecken dat de ſpeelvertooningen mogen uytgeſtelt worden.

DILŬO, ĭs, lŭi, lūtūm, lŭĕrĕ aliquid aqua, *of* alio liquore. Cæſ. B. C. 2. 10. Celſ. 6. 15. *Iets in*, of *met water*, of *eenig ander vocht afwaſſchen*, *ſpoelen*, *ſchoonmaaken*, *mengen*, *nat maaken*, *reynigen*, *weyken*, *ſmelten*, *verklaaren.*

• Vulnus aceto diluere. Petron. 96. *Azijn in een wonde gieten*, *een wonde met azijn zuyveren*, of *afwaſſchen.*

Mihi, quod rogavi, dilue. Plaut. R. 4. 4. 64. *Ontknoop*, of *verklaar my 't geen ik u gevraagt heb*; *antwoord my duydelijk op mijne vraagen*; *los mijne vraagen op.*

• Diluere crimina. Cic. Mil. 27. Peccata. Ovid. Rem. 695. *Zich van misdaden zuyveren*, *zich ontſchuldigen*, *vrijſpreeken*, of *rechtvaardigen.*

Diluere curas mero. Ovid. Art. 1. 238. *De zorge in den wijn verdrinken*; *'t hartzeer met wijn afſpoelen.*

Diluere moleſtias. Cic. T. Q. 1. 16. *De kommer*, *moeijelijkheden*, of *hartzeer verdrijven*, of *laaten vaaren.*

Diluere auctoritatem. Sen. E. 29. *Iemands aanzien krenken*, of *verminderen*, *Iemands gezag beneemen.*

Diluere aliquam exiſtimationem. Front. St. 1. 1. 10. *Een loop*, *nd gerucht ſtuyten*, *doen verdwijnen*, of *ſtillen.*

DILŪTĬŬS. adv. Dilutius potare. Cic. *by* Ammian. 15. 12. *Zuyvere*, of *ongemengde wijn drinken*; *wijn zonder water*, of *ongewaterde wijn drinken.* De poſit. *Dilute* ſtaat by Macr. 5. 7. 15.

DILŪTŬM, i. n. Plin. H. 27. 4. *Een drank die op eenige kruyden is gezet*, *een* *drank*

Digitized by Google

drank daar men iets in geweykt heeft, daar iets in gemengt, of in geſmolten is.

DILUTUS, a, um. Lucret. 4. 224; 6. 929. Celſ. 1. 3. *Geweykt, ontlaaten, geſmolten, uytgedegen, uytgediit, week gemaakt, gemengt; met water gemengt, gematigt;* ook *gewaſſchen, afgeſpoelt, gereynigt.* De compar. *Dilutior* ſtaat by Plin. H. 35. 6. en de ſuperl. *Dilutiſſimus* by Celſ. 1. 3.

(DILUVIALIS, is. m. & f. le, is. n. Solin. 6. *Dat tot een watervloed behoort, van een watervloed.*)

DILUVIES, ei. f. Hor. O. 3. 29. 40. Plin. H. 9. 4. *Een watervloed, zondvloed, inbreuk,* of *overſtrooming van 't water, een hooge vloed.*

‡ DILUVIO, as, are. Lucret. 5. 388. *Overſtroomen, overvloeijen, overloopen, doen verdrinken.*

(DILUVIO, onis. f. Cenſor. D. N. 18. *Hooge vloed, watervloed.*)

DILUVIUM, ii. n. Virg. Æ. 12. 205. Plin. E. 8. 17. *Een watervloed, zondvloed, een groote inbreuk,* of *overſtrooming van 't water, een hooge vloed.*

D I M A.

DIMACHÆ, arum. m. plur. Curt. 5. 13. 8. *Soldaaten, die te voet en te peard ſtreeden,* thans *Dragonders.* Zie onze aantekening over Curtius.

DIMADEO, es, dui, dere. *Smelten, verſmelten.*

Dimaduere nives. Lucan. 6. 479. *De ſneeuw is geſmolten.*

DIMANO, as, avi, atum, are. *Uytvloeijen, uytdruppelen;* ook *verſpreyd worden, iemand ter ooren komen, uytlekken, ruchtbaar worden.*

Meus labor vitæque ratio dimanavit ad exiſtimationem hominum. Cic. Cœl. 3. *Mijn arbeyd en levenswijs is onder de menſchen verſpreyd,* of *berucht geworden,* of *heeft my aanzien in de wereld gebaart.*

Tenuis ſub artus flamma dimanat. Catull. 52. 10. *Een kleyne,* of *zachte vlam verſpreyd zich door al mijn leden,* of *verteert mijn ganſche lijf.*

D I M E.

DIMENSIO, onis. f. Cic. T. Q. 1. 24. *Maat, meting, afmeting, afpaſſing.*

DIMENSUS, a, um. Cic. Or. 55. Virg. G. 2. 284. *Gemeeten, afgemeeten, afgepaſt.*

Tigna dimenſa ad altitudinem fluminis. Cæſ. B. G. 4. 17. *Balken naar de diepte der ſtroom,* of *rivier afgemeeten,* of *afgepaſt.*

Dimenſus omnia. Cic. S. 17. *Die alles afgemeeten,* of *afgepaſt heeft, die van alles de maat genomen heeft.*

DIMETATUS, a, um. acc. Cic. N. D. 2. 62. *Gemeeten, afgemeeten, afgepaſt, op de maat gemaakt.*

DIMETIOR, iris, menſus ſum, metiri. acc. Cic. S. 14. *Meeten, almeeten, afpaſſen, de maat van neemen.*

D I M I.

DIMICATIO, onis. f. Liv. 7. 11. *Slag, gevecht, ſtrijd, hoofdtreffen, ſchermutzeling.*

Dimicatio fortunæ. Cic. Syll. 28. Famæ. Cic. C. R. 2. *Waaging van zijn goed, van zijn eer.* Vitæ. Cic. Pl. 32. *of* capitis. Cic. C. R. 2. *'t Gevaar van 't leven te verliezen, van zijn hoofd quijt te raaken.*

DIMICO, as, avi. en zomtyds micui, micatum, micare. Cæſ. B. G. 7. 35. *Slaan, vechten, ſtrijden, handgemeen zijn, ſchermutzelen, ſlag leveren, plukhairen.* Cicero voegt 'er Prælio by N. D. 2. 6. (Eygentlyk is Dimicare een twiſt door zekere lotinge met het opſteeken der vingeren, die in een zeker getal eyndigen, ontſtaande. En nademaal dit dikwils door de wapenen geſchied, betekent het ſlaan, *of* vechten.)

Dimicare de imperio cum aliquo. Cic. Off. 1. 12. *Met iemand over 't Rijk,* of *over de heerſchappy twiſten,* of *krakkeelen.*

Inter ſe dimicant. Plin. H. 8. 7. *Zy twiſten, zy ſtrijden onder malkanderen.*

Dimicare pro aliqua re. Cic. T. Q. 4. 19. Plin. H. 12. 25. *Ergens om vechten, om plukhairen; over twiſten,* of *krakkeelen.*

Dimicare de fama. Nep. Timoth. 4. *Gevaar van zijn eer,* of *goeden naam loopen, voor zijn goeden naam ſtrijden.*

DIMIDIATIM. adv. *By de helft, half door, ter halver deel, ten halven, voor de helft.*

Dimidiatim aliquid appetere. Plaut. M. G. 3. 1. 167. *Ergens de helft van verzoeken.* Men leeſt nu by Plautus Dimidiati, dum appetant. Zie beneden.

DIMIDIATUS, a, um. *Verdeelt, half door gedeelt,* of *door gehakt, door midden,* of *midden door geſneden, in twee gelijke deelen verdeelt.*

Cibaria menſis dimidiati. Cic. T. Q. 2. 16. *Leeftocht,* of *levensmiddelen voor een halve maand,* of *vijftien dagen.*

Dimidiati verſiculi. Cic. T. Q. 5. 23. *Halve vaarzen.*

Dimidiata luna. Plin. H. 16. 39. *Halve maan.*

Procumbunt dimidiati. Plaut. M. G. 3. 1. 164. *Zy buygen het halve lijf voor over.*

DIMIDIUM, ii. n. Cic. Dom. 44. *De helft, het halve deel van iets.*

Vix dimidium dixeram, intellexerat. Ter. Ph. 4. 2. 4. *Nauwelijks had ik half uyt 't geen ik te zeggen had, of hy had het alles verſtaan; ik had nauwelijks de helft gezegt, of hy verſtond my al.*

DIMIDIUS, a, um. Cic. Att. 11. 2. *Half, verdeelt, midden doorgeſneden, doorgedeelt, in twee gelijke deelen verdeelt.*

Dimidius Patrum, dimidius plebis eſt. Liv. 4. 2. *Hy is half uyt de Raadsheeren, en half uyt het gemeene volk afkomſtig.*

DIMINUO, is, minui, minutum, minuere aliquid. *Iets verminderen, verkleynen,* of *kleynder maaken.*

Diminuere de aliqua re. Cæſ. B. G. 1. 54. Cic. Fr. 1. 2. Ex aliqua re. Liv. 2. 1. *Ergens iets van afneemen, van wechneemen, van afſnijden,* of *verminderen.*

Diminuere quid de ſumma. Plaut. Truc. 2. 7. 10. *Iets van een ſomme afkorten.*

Diminuam tuum caput. Plaut. Moſt. 1. 3. 109. Tibi cerebrum. Ter. E. 4. 7. 33. *Ik zal u den kop aan ſtukken ſlaan, de herſſenen inſlaan, de herſſenen verpletteren.*

Ira diminuitur. Ovid. Tr. 1. 4. 44. *De toorn,* of *gramſchap gaat over, word geſtilt, bedaart, vermindert.*

Diminui. Sen. Ir. 1. 13. *Verkleynt, vermindert, verdooft,* of *verdonkert worden,* van eenige fraaije hoedanigheyd, een daad, de eer, enz. ſpreekende.

Diminui capite. Cic. T. 6. *Van d'eene ſtaat des levens tot een andere overgaan, van ſtaat verwiſſelen,* of *veranderen.* Dit geſchiedde op driederley wyze by de Romeynen: eerſtelyk, als men van een ander verzoont, *of* tot een zoon aangenomen wierd: ten tweeden, wanneer men 't burgerrecht verloor, gelyk die voor altoos gebannen wierden: ten derden, wanneer men ſlaaf wierd, 't zy dat men zich zelven verkocht, *of* dat men van de Rechteren tot ſlaverny, om ſchelmſtukken, *of* andere redenen, verwezen wierd.

[Diminuere fores & poſtes ſecuribus. Plaut. B. 5. 1. 31. *De deuren en poſten met bijlen en houweelen in ſtukken ſlaan.*

Diminuere quid de bonis alicujus. Cic. Fr. 1. 2. *Iets van iemands goederen vervreemden,* het zy door verkoopinge, enz.]

DIMINUTIO, onis. f. *Vermindering, verkleyning, afneming, inkrimping, bekorting.*

Diminutio vectigalium. Cic. Rull. 1. 7. *Vermindering,* of *verligting van tollen,* of *ſchattingen.*

Diminutio de imperio facta. Cic. F. 4. 5. *of* de bonis. Cic. Off. 2. 21. *Daar is een vermindering,* of *afneming van 't gebied, van goederen,* of *middelen geſchiedt.*

Diminutione Provinciæ mulctatus. Cic. Prov. Conſ. 15. *Van zijn landvoogdy ontzet,* of *berooft.*

Diminutio capitis. Paull. D. 4. 5. 11. *Verandering,* of *verwiſſeling van ſtaat.*

Diminutio. Liv. 39. 19. *Vervreemding, verkooping,* of *'t recht om iets te vervreemden.*

Diminutio mentis. Suet. A. 100. *Verzwakking des verſtands, krankzinnigheyd, mymering, raaskalling, ſuffing, krankheyd van herſſenen,* of *van verſtand.*

Diminutio ſideris. Front. St. 1. 12. 9. *De verduyſtering van een geſternte,* voornamentlyk wanneer 't maar voor een gedeelte geſchied.

(Diminutio lunæ. Lactant. 2. 5. *Het afgaan,* of *afneemen van de maan.*)

DIMINUTIVE. adv. Chariſ. 1. 79. Edit. Putſch. Aſcon. Cic. V. Proœm. p. 41. *Ver-*

Digitized by Google

Verminderende, verkleynende; by vermindering, of *verkleyning*. Een woord der ſpraakkonſt.

DIMINUTIVUS, a, um. Diom. 1. 312. *Verkleynende; dat een naam*, of *woord verkleynd*. Een woord der ſpraakkonſt.

DIMINUTUS, a, um. Cic. Cæc. 13. Pl. 38. *Verminderd, verkleynt, afgenomen, beſnoeyt, afgeſneden*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Quædam ex tributis diminuta. Tac. An. 2. 56. *Daar zijn eenige ſchattingen vermindert.*

DIMISSIO, onis. f. Cic. V. 5. 33. *Verlof om te vertrekken, wechzending, afvaardiging van iemand.*

DIMISSORIUS, a, um. Dimiſſoriæ literæ. Marcian. D. 50. 106. Dimiſſorii libelli. Marcian. D. 49. 6. *Brieven van verzending, brieven van een Vorſt*, of *Opperheer*, waar door een zaak word gebragt voor een Rechtbank waar op men zich beroepen had.

DIMISSUS, a, um. Cic. V. 2. 30. *Wechgezonden, wechgeſchikt, vervoorlooft, verzonden, afgevaardigt, afgezonden.*

DIMITTO, is, miſi, miſſum, mittere. acc. Virg. Æ. 1. 581. *Zenden, afzenden, afvaardigen, naar toezenden, heene zenden, afſchikken; beveelen*, of *belaſten ergens heene te gaan.*

Dimittere. Cæſ. B. G. 5. 38. *Laaten voorbygaan, doorgaan*, of *doorſlippen; over 't hoofd vliegen, verzuymen, verwaarloozen, veronachtzaamen*, van den tyd, een goede gelegentheyd, enz. ſpreekende.

Dimittere Senatum. Cic. Am. 3. Concionem, &c. Cic. Att. 2. 24. *Den Raad, de Vergadering laaten gaan*, of *ſcheyden; den Raad afſcheyd geeven, verlof geeven om naar huys te gaan.*

Dimittere exercitum. Ter. E. 4. 7. 44. *Het leger afdanken.*

Dimittere ſcholam. Suet. Gr. 6. *Het ſchool laaten uytgaan.*

Dimittere aliquem a ſe. Cic. F. 13. 63. *Iemand van zich wechzenden, niet meer by zich houden, van zich laaten gaan, wechjaagen, uyt zijn dienſt zetten, de zak geeven.* De laatſte ſpreekwys is boertachtig.

Nunquam dimittere librum e manibus. Cic. Or. 40. *Een boek nooyt uyt de hand leggen, geduurig in de hand houden, zonder ophouden leezen*, of *doorbladeren.*

Dimittere uxorem. Suet. A. 63. (matrimonium. Suet. C. 25. Uxorem e matrimonio. Suet. Tib. 49. Uxorem repudio. Juſt. 11. 11. 5.) *Zijn vrouw verlaaten, verſtooten, een ſcheydbrief geeven; van zijn vrouw ſcheyden.*

Dimittere reum. Plin. E. 10. 97. *Een misdadige vrylaaten, vryſpreeken, uyt de gevangenis laaten gaan, ontſlaan.*

Dimittere folia. Plin. H. 12. 1. *De bladeren verliezen*, of *quijt raaken.*

Dimittere aliquid de gravitate. Cic. A. 13. 1. *Iets van zijn deftigheyd verliezen.*

Dimittere ſtudium & iracundiam ſuam Reipublicæ. Cæſ. B. C. 1. 8. *Zijn drift, en gramſchap*, of *wraakzucht aan den Staat opofferen; voor de welſtand*, of *ter liefde van 't Gemeenebeſt laaten vaaren.*

Dimittere curam ex animo. Liv. 30. 3. *De bekommernis laaten vaaren, uyt zijn hert bannen.*

(Dimittere. *Wechzenden, verzenden, gebieden wech te gaan.*

Ut conſulem urbe dimitterent. Flor. 1. 9. 2. *Dat zy den Burgermeeſter uyt de ſtad verzonden*, of *geboden uyt de ſtad te gaan.*

Dimittere. *Naar verſcheyden plaatzen zenden.*

Servos ad expediendas pecunias dimiſerat. Suet. J. 4. *Hy had zijne ſlaaven gezonden, den eenen hier en den anderen daar, om geld by een te zamelen.*

Dimittere. *Laaten doorgaan, laaten doortrekken*, of *uyttrekken.*

Quæ porta trecentos Fabios in prælium proficiſcentes dimiſit. Flor. 2. 12. 2. *De poort waar door de drie hondert Fabiën, naar den veldſlag trekkende, gegaan zijn.*

D I M O.

DIMOTUS, a, um. Tac. H. 2. 49. *Verzet, verplaatſt, verlegt, wechgelegt*, of *wechgedaan.*

DIMOVEO, es, movi, motum, movere. Virg. G. 2. 513. *Verzetten, verplaatzen, wechdoen, verſmijten, wechneemen, van zijn plaats zetten*, of *ſmijten.*

Dimovere aliquem *of* aliquid de loco. Cic. Cæc. 17. A loco. Plin. H. 36. 10. Loco. Cic. A. 4. 5. *Iemand uyt zijn plaats ſtooten, drijven, jaagen, doen vertrekken. Iets verzetten, van zijn plaats zetten, neemen, ſmijten*, of *verleggen.*

• Dimovere ſuſpicionem. Cic. ant. ir. in ex. 8. *Eenig vermoeden*, of *eenige achterdocht wechneemen.* Moleſtiam ab aliquo. Cic. Div. 2. *Iemands quelling*, of *hartzeer verdrijven; iemand van moeyte*, of *droefheyd bevrijden, ontheffen*, of *verloſſen.*

Dimoveri alleen. Hor. O. 1. 1. 13. *en*

Dimoveri de ſententia. Cic. V. Proœm. 17. *Van meening, gedachten*, of *gevoelen veranderen.*

Dimovere mentem alicujus de ſua ſede & ſtatu. Cic. Par. 1. *Iemand gek, zinneloos*, of *krankzinnig maaken; iemand zijn verſtand doen verliezen; iemands verſtand belemmeren*, of *verwarren.*

Mori malunt, quam tantillum de dignitatis gradu dimoveri. Cic. T. Q. 2. 24. *Zy willen liever ſterven, dan in 't minſt van hunne waardigheyd afſlaan.*

D I N A.

[DINANTIUM, ii. n. *Dinant.* Een ſtad in 't Prinsdom Luyk, op de Maas.]

D I N I.

DINIA. æ. f. Plin. H. 3. 4. *Digne*, een ſtad van Provence.

DINOSCO. Zie Dignoſco.

D I N U.

DINUMERATIO, onis. f. Cic. de Or. 3. 54. *Optelling, oprekening, uytrekening.*

DINUMERO, as, avi, atum, are. acc. Cic. Off. 1. 43. *Tellen, optellen, rekenen, oprekenen, opmaaken, uytrekenen; aantellen.*

Dinumerare alicui pecuniam. Ter. Ad. 5. 7. 17. *Iemand geld tellen, toeſchieten, geld geeven*, of *aantellen; iemand met gereed geld betaalen.*

D I O B.

DIOBOLARIS, is. m. & f. re, is. n. Plaut. Pi. 2. 2. 64. *Van twee mijten, dat maar twee mijten waard is*, van zaaken en perſoonen ſpreekende, in den eygentlyken en oneygentlyken zin, *dat niet deugd, dat niet waard*, of *van kleyne waarde is, ſlecht, ondeugend, ſnood, verachtelijk.*

Diobolare ſcortum. Plaut. Pœn. 1. 2. 58. *Een verachtelijke hoer, een ſtraathoer.*

D I O E.

DIOECESIS, is. f. Cic. F. 3. 8. Διοίκησις. *Een landvoogdy, een landſchap dat men regeert, een landſtreek waar over men 't gebied heeft.* Hedendaags verſtaat men door Diœceſis *een Bisdom, Sticht*, of *Stift.* Zie Sulp. Sev. Dial. 2. 4.

DIOECETES, æ. m. Cic. R. P. 8. Διοικητής. *Een Bewindsman, Gezaghebber, een die 't opzicht wegens een Vorſt over iets heeft, een Bewindhebber*, of *Beſtierder van eenig landſchap.*

D I O G.

[DIOGMITÆ, arum. m. plur. zyn by Capitolin. Marc. 21. *en* Ammian. 27. 9. *Ligtgewapende ſoldaaten* ἀπὸ τοῦ διώκειν. Welke om de ligtheyd hunner wapenen bequaam waren om de vyanden te vervolgen.]

D I O N.

(DIONYSIA, orum. n. plur *'t Bacchusfeeſt, vaſtenavond.* Bacchus wierd van de Grieken Διόνυσος genaamt. Zie Diod. Sic. 4. 136. ἀπὸ Διὸς καὶ Νύσης, om dat hy van Jupiter geteelt, en in de ſpelonk Nyſa opgevoed was.

Dionyſia hic ſunt; hodie apud me ſis volo. Ter. H. 1. 1. 110. *Het is hier vaſtenavond*, of *men houd hier vaſtenavond; gy zult tot mijnent van daag eeten.*

DIONYSIAS, æ. f. *by* Plin. H. 37. 10. *by* Solin. c. 37. *Een hard en zwart edelgeſteente, met roode ſtipjes, dat met water kleyn gemaakt, 't water de geur van wijn medeelt.*)

D I O P.

DIOPTRA, æ. f. Plin. H. 2. 69. *Hoogte en*

Digitized by Google

en wiſdmeeter. Dit woord betekent allerley werktuyg daar men de hoogte en wydte meê meet, gelyk de graadboog, platkloot, enz. (De geleerde Harduinus meent, dat Plinius daar door verſtaat *een uurwerk*, of *zonnewijzer*, waar mede d'uuren door de ſchaduwe worden afgemeeten.

Dioptra. Vitruv. 8. 6. *Een waterwaage.*)

D I O R.

DIŎRYX, yĕſs. m. Mel. 3. 8. Διῶρυξ. *Een grift, ſloot, gont, riool, gruppel*, of *graft*, om 't water van een ſtroom te verleggen.

D I O T.

DIŌTĂ, æ. f. Hor. O. 1. 9. 8. Διώτα. *Een kan met twee ooren, een waterpul*, of *wijnkan met twee handvatzels.*

D I P H.

(DIPHTHĔRĬĂ, æ. f. Διφθέρα. Cic. Att. 13. 24. *Een boek*, of *perkament.* In 't gemeen betekent het *een huyd.* Pollux. 7. 15. Περίβλημα ἐκ διφθέρας. En daar van daan *iets dat van een huyd gemaakt word.*)

DIPHRYGES, ĭs. f. Plin. H. 34. 13. Dioſc. 5. 120. Διφρυγές. *Zeker aardachtig ſtof, dat in 't koper gevonden, en opgekookt word, eens door de zon, en eens door het vuur.*

D I P L.

DIPLINTHĬŬS, ă, ŭm. Paries diplinthius. Vitruv. 2. 8. Διπλίνθιος. *Een muur van twee ſteenen dik.*

(DIPLŎĬS, ĭdĭs. f. Διπλοΐς. Sulp. Sev. I. 35. *Een gevoederde mantel.*)

DIPLŌMĂ, ătĭs. n. Cic. Piſ. 37. Δίπλωμα. *Magtbrief, een open-* of *beſloten brief van een Vorſt; bulle.*

D I P O.

DIPŌNDĬĀRĬŬS. Zie Dupondiarius.
DIPONDIUM. Zie Dupondium.

D I P S.

(DIPSĂCŎS, i. m. en
DIPSĂCUM, i. n. Plin. H. 27. 9. *Een kaarde-diſtel*, of *diſtel, waar van de droogſcheerders kaarden gemaakt worden.*)

DIPSĂS, ădĭs. f. Celſ. 5. 27. Plin. H. 32. 5. Διψάς. *Zekere adder die door zijn beet een razenden dorſt verwekt.*

D I P T.

DIPTĔRŎS, i. f. Vitruv. 3. 1. Δίπτερος. *Een tent, een tempel* met twee pylaaren aan ieder zyde.

D I R A.

DIRĀDĬO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Vitem traducibus diſpergere atque diradiare. Colum. 5. 6. *De ranken van een wijnſtok als ſtraalen*, of *als de velgen van een rad leggen.*

DIRÆ, ārŭm. f. plur. Virg. Æ. 4. 474. *De Furiën*, of *helſche razernyen, de helſche Vloekgodinnen.*

Diras alicui imprecari. Tac. An. 6. 24. 3. *Iemand vloeken, vervloeken, den vloek toewenſchen.*

Ducem diris devoverat. Flor. 3. 11. 3. *Hy had den Veldoverſten ſchrikkelijk verfoeyt*, of *vervloekt.*

D I R E.

DIRECTĀRĬŬS, ĭi. m. Ulp. D. 47. 11. 7. *Dief, roover, een die huysbraak doet.*

DIRECTE. adv. Cic. Par. 7. *Rechtsweegs, regelrecht, recht uyt, recht toe, lijnrecht ter zaake, eygentlijk, zonder omwegen, natuurlijk.* De compar. *Directius* ſtaat by Cic. A. Q. 4. 20.

DIRECTĬO, ōnĭs. f. Vitruv. 1. 1. *Afmeting met het richtſnoer, rechte leyding volgens een lijn*, van een weg, een ſtreep, een rye boomen, enz. ſpreekende.

Lateres planam habeant inter ſe directionem. Vitruv. 7. 1. *Dat de vloerſteenen doch heel gelijk leggen*, of *dat de tigchelſteenen een vlakke effenheyd hebben.*

Directiones arenati deformentur. Vitruv. 7. 1. *Dat men de loofcieraaden eerſt wel ontwerpe die men met mortelkalk wil maaken; dat men het loofwerk ter dege uythole dat men in de kalk wil metzelen.*

Directio. *Beleyd, beſtier, beſtiering, richting, voorzichtigheyd, behendigheyd.*

Rationis directio ad veritatem. Quintil. I. O. 3. 6. *d'Overeenkomſt der reden met de waarheyd; de rechtheyd der reden; de rechte leyding van de reden tot de waarheyd.*

DIRECTŌ. adv. Cic. N. D. 1. 25. *Recht, recht uyt, lijnrecht, regelrecht, recht toe.*

Directo. Sen. E. 66. *Recht uyt, rond uyt, rondelijk, onbewimpelt, eenvoudiglijk, ongeveynsdelijk, zonder geveynsdheyd, eygentlijk, zonder uytvluchtjes*, of *omwegen.*

DIRECTŪRĂ, æ. f. Vitruv. 7. 3. *Meting, afmeting met het richtſnoer*, of *meetſnoer, regelrechte ſchikking*, of *leyding van iets.*

DIRECTŬS, ă, ŭm. Cic. Cæc. 8. *Recht, regelrecht*, of *lijnrecht; in een rechte lijn*, of *ſtreep geſchikt.* [De compar. *Directior* ſtaat by Gell. 9. 1.]

Materia directa contexere pontem. Cæſ. B. G. 4. 17. *Een brug met recht uytleggende planken dekken*, of *beleggen.*

Locus ex utraque parte directus. Cæſ. B. C. 1. 45. *Een plaats die aan weêrkanten*, of *aan beyde zijden ſteyl afloopt.*

Acies directa. Virg. G. 2. 281. *Een leger in ſlagorder geſchaart.*

Directus. Liv. 21. 19. *Natuurlijk, eygentlijk, rechtmatig, onbewimpelt, eenvoudig, ter zaake dienende, ter ſnede gebragt, rond, openhertig, gulhertig.*

(Directus. *Verdeelt, in ſtukken gehouwen*, of *gekapt.*

Viſcera arietis directi mutare. Auct. Eleg. in obit. Mæcen. 109. *d'Ingewanden van een verdeelden*, of *in ſtukken gekapten ram verwiſſelen.*)

DIREMTĬO, ōnĭs. f. Cic. Pl. 6. *Uytſtel, verwijling, verſchuyving, opſchuyving.* Dit woord is niet zekér in dezen Schryver.

Diremtio. *Scheyding.*

Diremtio amicitiæ. Val. Max. 4. 7. 1. *De ſcheyding der vriendſchap.*

DIREMTŬS, ă, ŭm. Lucret. 1. 115. *Afgeſcheyden, afgezondert, afgeſcheurt, afgebroken, verdeelt.*

Gens mari diremta. Plin. P. 32. *Een volk van andere door de zee afgeſcheyden.*

DIREMTŬS, ūs. m. Cic. T. Q. 1. 29. *Afſcheyding, afzondering, verdeeling, afſcheuring.*

DIRĔPO, ĭs, rēpsī, rēptŭm, rĕpĕrĕ. *Inkruypen, inſluypen, afdaalen, afkruypen, naar beneden kruypen, nederkruypen, afgaan.*

Felis direpit ad cubile ſuis. Phæd. 2. 4. 12. *De kat kruypt*, of *ſluypt in 't varkensſchot*, of *in 't leger van 't wilde varken.* Dog andere willen hier liever Derepit leezen.

DIREPTĬO, ōnĭs. f. Cic. F. 4. 1. *Plondering, uytplondering, roving, beroving, verwoeſting, omkeering, verdelging, vernieling*, van een ſtad, enz. *uytſchudding, afzetting*, van een perſoon ſpreekende.

Direptio ſociorum. Cic. Off. 3. 8. *Plondering*, of *beroving der bondgenooten.*

Bonorum. Cic. Dom. 20. *Roving van goederen.*

DIREPTŌR, ōrĭs. m. Cic. A. 3. 11. *Plonderaar, rover, ſtraatſchender, vrybuyter, gauwdief.*

DIREPTŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 3. 52. *Afgevilt, afgehaalt, afgedaan, afgerukt, afgeſtroopt, afgetrokken*, van de huyd eens diers, enz. ſpreekende.

Direptus. Cic. T. Q. 1. 29. Ovid. M. 3. 731. *Gekerft, geſneden, gehouwen, in ſtukken*, of *van een getrokken*, of *gerukt, in ſtukken gekapt*, of *gehouwen*, van de ledematen ſpreekende.

Direptus. Cic. Man. 9. Claud. Eu. 1. 168. *Gerooft, geplondert, geſtolen, tot buyt gemaakt*, van goederen ſpreekende.

Direptus. Cic. Att. 5. 20. Lucan. 6. 35. Virg. Æ. 2. 562. *Geplondert, berooft, beſtolen, verwoeſt, omgekeert*, van een huys, ſtad, enz. ſpreekende.

DIREPTŬS, ūs. m. Cic. T. Q. 1. 29. *Verdeeling, afſcheyding, afzondering, deeling, ſcheyding.* Vele leezen Diremtus.

D I R I.

DIRĬBĔO, ēs, bŭī, bĭtŭm, bērĕ. Plin. H. 37. 5. *Verdeelen, uytdeelen, omdeelen, omlangen, deelen, ſcheyden.*

DIRĬBITĬO, ōnĭs. f. Cic. Pl. 6. *Verdeeling, omdeeling, uytdeeling, ſcheyding*, veele leezen Diremtio in deze plaatze.

DIRĬBĬTOR, ōrĭs. m. Cic. poſt red. in Sen. 11. *Uytdeeler, omdeeler.* Dit was een amptbediende, die aan den Raad, of 't

Digitized by Google

of 't volk de bolletjes voor de ſtemmen uytdeelde.

DIRĬBĬTŌRĬUM, ĭi. n. Plin. H. 16. 40. Suet. Cl. 18. 2. *Een wapenplaats, een plaats daar de heyr- of wapenſchouwing geſchiedde, en 't krijgsvolk betaalt wierd.* [Of *een plaats, daar de vereeringen van de Keyzers aan 't volk uytgedeeld wierden.* Zie de verſcheydene beſchryvingen in ons Lex. Antiq. en aantekeninge over Suetonius.]

DĬRĬGĔO, ēs, rĭgŭi, rĭgērĕ. Ovid. M. 5. 186. *Verſtijven, ſtijf worden, van ſchrik bevangen worden, van vreeze verſtijven*, van perſoonen ſpreekende.

Diriguere comæ. Ovid. Her. 5. 122. *De haayren zijn te bergen gerezen, hebben ſtijf overeynd geſtaan.*

Sanguis diriguit formidine. Virg. Æ. 3. 260. *Door vreeze is het bloet geſtolt, geſtremt*, of *koud geworden.*

DĪRĬGO, ĭs, rēxi, rēctūm, rĭgĕrĕ. acc. *Rechten, rechtmaaken, opzetten, overeynd zetten, dat krom is*, of *neërgebogen lyn-recht buygen*, of *oprechten.*

Dirigere alleen, *en* dirigere ſe. *Zijnen loop richten.*

Cancer in adverſum Capricorni dirigit aſtrum. Manil. 4. 323. *De Kreeft richt zijnen loop*, of *gaat naar de Steenbok, die recht tegen hem over ſtaat.* Zie Salmaſ. over Vopiſc. Prob. 19.

Ad locum dirigere iter. Cic. F. 10. 11. Curſum. Cæſ. B. C. 3. 25. Greſſum. Virg. Æ. 1. 405. *Ergens recht op aan-* of *naar toe gaan; zijn weg, loop*, of *reys ergens recht op aan neemen*, of *recht op aanzetten.*

Dirigere telum in aliquem. Ovid. M. 8. 66. *Een pijl op iemand aanleggen*, of *ſchieten; met pijl en boog naar iemand mikken.* Certo ictu. Virg. Æ. 12. 490. *Iemand gewis raaken*, of *treffen.*

Dirigere aciem. Hirt. B. Af. 13. *Het leger ſchaaren*, of *in ſlagorder ſtellen.*

Si ad noſtrum album verba dirigemus. Sen. E. 59. *Zoo wy de woorden naar ons oogwit, oogmerk*, of *naar onze meening buygen, ſchikken, rechten, beproeven*, of *onderzoeken.*

Utilitate magis quam humanitate officium dirigere. Cic. Off. 3. 23. *Zijn plicht meer uyt inzigt van voordeel*, of *eyge belang, dan uyt betamelijkheyd doen.*

Tibi ad voluntatis meæ interpretationem dirigenda tua ſententia fuit. Liv. 8. 32. *Gy moeſt uw oordeel geſchikt*, of *gericht hebben naar 't geene gy wiſt dat ik gaarne zag.*

(Dirigere. διχοτομεῖν. *In tweën ſcheyden*, of *verdeelen.* Zie Salm. Ex. Plin. 838. b. G. 839. a. A.

Pernam totam dirigit. Titin. Præl. *by* Non. 4. 148. *Hy verdeelt*, of *ſnijd den heelen ham in twee ſtukken.*

Elephantum ubi machæra dirigit. Plaut. Curc. 3. 54. *Daar hy den olijfant met een degen in ſtukken kapt.* Dat by Plautus zoo moet geleezen worden, leert ons Feſtus, dog Dilîcit is de gemeene lezing.

Serpens ſi momordit, gallina dirigitur & opponitur. Nigid. *by* Gell. 7, 9. *Indien de ſlang gebeten heeft, word 'er een hoen in twee ſtukken geſcheurt en op de wonde gelegt.* Zoo leeſt Scal. Catal. p. 270. Andere leezen Deligitur.

Dirigere. *Zenden, toezenden.* Zoo is dit woord ook van de latere Schryveren gebruykt in de volgende voorbeelden.

Ad quem indumenta regia direxerat. Aur. Vict. E. 34. 2. *Aan wien hy 't Koninklijk gewaad gezonden hadde.*

Injungis ut orationem tibi dirigam. Sidon. E. 7. 9. *Gy beveelt*, of *legt my op dat ik u de redenvoering zal toezenden.*)

DĬRĬMO, ĭs, ēmi, ēmtūm, ĭmĕrĕ. *Scheyden, deelen, verdeelen, van malkanderen ſcheyden, afbreeken, afzonderen.*

Nox diremit prælium. Plaut. Am. 1. 1. 96. Hirt. B. Al. 11. *De nacht heeft het gevecht geſcheyden, het gevecht afgebroken, den ſtrijd geëyndigt.*

Dirimere cum aliquo ſocietatem vitæ. Cic. Dom. 11. A. 2. 10. *of* Conjunctionem. Cic. F. 3. 10. *Met iemand de vriendſchap breeken*, of *afſnijden, iemands vriendſchap*, of *gemeenſchap laaten vaaren.* Conjunctionem civium. Cic. Off. 3. 5. *d'Eendracht onder de burgers breeken, tweedracht onder de burgers zaaijen.*

Dirimere controverſiam. Cic. Off. 3. 33. Litem. Ovid. M. 1. 21. *of* Certamen. Ovid. M. 5. 314. *Een geſchil beſlegten, beſliſſen, byleggen, afdoen.* Iras. Liv. 1. 13. Altercationes. Liv. 4. 45. Simultates. Liv. 28. 18. *Den toorn*, of *de gramſchap ſtillen, kijvaadjen, krakkeelen, twiſten, vyandſchap byleggen; oneenige*, of *twiſtende perſoonen bevredigen*, of *vereenigen.*

(Dirimere tempus. Cic. D. 1. 39. *Iets tot op een anderen tijd verſchuyven*, of *uytſtellen.*

Oppida noſtra dirimuntur unius diei itinere. Plin. E. 6. 8. *Onze geboorteſteden leggen een dagreyze van malkanderen.*

DĪRĬPIO, ĭs, rĭpŭi, rēptūm, rĭpĕrĕ. *Afſcheuren, afrukken, wechrukken, aftrekken, afhaalen, met geweld wechneemen*, of *van daan trekken, wechvoeren.*

Diripere aliquem e loco. Cic. Prov. Conſ. 6. *Iemand ergens van daan trekken, met geweld van daan rukken.* Enſem vagina. Ovid. M. 10. 475. *Den degen uyttrekken, 't rapier uyt de ſchee trekken, van leer trekken.*

Diripere mentis feritatem alicui. Val. Max. 3. 3. ext. 2. *Iemands wuſtheyd bedwingen; iemands wreedheyd*, of *wreeden aardt temmen*, of *intoomen; iemand zijn wreedheyd ontwennen; iemand zachter van aardt maaken.*

Diripere aliquem. Nep. Cat. 4. *Iemand plonderen, uytſchudden, afzetten, berooven.* Provinciam. Cic. Man 19. *Een landſchap uytplonderen, verwoeſten, in de grond bederven.* Opes. Ovid. Tr. 3. 10. 58. *Goederen rooven, ſteelen, plonderen, tot buyt maaken.*

Diripere aras. Virg. Æ. 12. 283. *d'Altaaren afwerpen, omver ſmijten, omver werpen, omkeeren, verdelgen, vernielen, 't onderſte boven werpen.*

(Diripere. *Verſcheuren, in ſtukken trekken, ſcheuren*, of *rukken.*

Pentheum diripuiſſe ajunt Bacchas. Plaut. Merc. 2. 4. 1. *Zy zeggen dat de Prieſtereſſen van Bacchus Pentheus in ſtukken getrokken hebben.*

Diripere veſtem. Ovid. M. 9. 636. *Zijn kleed ſcheuren*, of *in ſtukken rukken.*

(Diripere. *Graag koopen, te greep koopen.*

Editum librum homines diripere cœperunt. Suet. in vita Perſ. 17. *De menſchen hebben 't uytgegeeven boek*, of *'t boek dat in 't licht gekomen was, graag gekocht.* Eygentlyk *ſcheurende gekocht.*

Vettium direpta ſuppellectile male mulcatum conjecit in carcerem. Suet. J. 17. *Hy heeft Vettius qualijk gehandelt, en zijn huysraad te greep verkocht zijnde, in de gevangenis geworpen.*)

DĪRĬTAS, ātis. f. Diritas morum. Suet. Tib. 21. 4. *Een wreede, of wuſte aardt, wildheyd, woeſtheyd van zeden*, of *manieren.*

Diritas totius diei. Suet. Ner. 8. *De rampzaligheyd van den geheelen dag.*

Diritas. Cic. Vat. 3. *Wreedheyd, geſtrengheyd, onmenſchelijkheyd, grouwzaamheyd.*

Diritas ominis. Gell. 4. 9. *Rampzaligheyd van een voorteken*, of *voorbeduydzel.*

D I R U.

DĬRUMPO, ĭs, rūpi, rūptūm, rūmpĕrĕ. acc. *Breeken, aan ſtukken breeken, rukken*, of *ſlaan, verbreeken, verbrijzelen, vermorſſelen, verſcheuren.*

Repente amicitias exorta aliqua offenſione dirumpimus. Cic. Am. 22. *Wy breeken de vriendſchap met onze vrienden op de minſte beledlging; wy zeggen hen op 't minſte voorval de vriendſchap op.*

[Dirumpere alicui caput. Plaut. B. 3. 3. 37. *Iemand een gat in 't hoofd ſlaan.*]

Dirumpor medius. Plaut. Curc. 2. 1. 7. *Ik barſt van ſpijt.* Dirupi me pene. Cic. F. 7. 1. *Ik heb my ſchier te barſten geſchreeuwt.*

Dirumpi dolore. Cic. Att. 7. 12. *Barſten van ongenoegen*, of *verdriet, van droefheyd verquijnen*, of *vergaan.*

Infinito fratris tui plauſu dirumpitur. Cic. F. 12. 2. *Uw broeder maakt hem razende*, of *dol met zijne toejuychingen; hy barſt van ſpijt om uws broeders groote lof en aanzien.*

DĪRUNCĬO, ĭs, īrĕ. Feſtus. *Wieden, uytwieden, 't onkruyd uyttrekken.*

DĪRŬO, ĭs, rŭi, rŭtūm, rŭĕrĕ. acc. Cic. I. R. 1. 40. Liv. 38. 34. *Afwerpen, afſmijten, omver werpen, omhaalen, omkeeren, onder de voet haalen*, of *werpen, ten gronde toe verdelgen, verwoeſten, vernielen, ſlegten*, een gebouw, poort, ſtad, enz.

DĪRUPTĬO, ōnis. f. Sen. N. Q. 2. 15. *Breuk, ſcheur, reet, breking, ſcheuring, verbrijzeling.*

Digitized by Google

DIRŬPTŬS, ă, ŭm. Cic. Fr. 3. 4. *Gebroken, aan ſtukken, verbrijzelt, geborſten, verſcheurt.*

Diruptæ rupes. Liv. 39. 2. *Afgeſcheurde rotzen.* Andere leezen Deruptæ.

Diruptus homo. Cic. A. 13. 12. *Een bedorven man, een man die al zijn goed heeft doorgebragt*, of *verteert.*

DIRŪS, ă, ŭm. Hor. Ep. 2. 1. 10. S. 1. 9. 31. *Wreed, wild, wuſt, woeſt, onmenſchellijk, ſtraf, grouwzaam*, van zaaken en perſoonen ſpreekende. De compar. *Dirior* ſtaat by Cic. D. 2. 15. en de ſuperl. *Diriſſimus* uyt Varro by Non. 2. 247.

Dira facies. Virg. Æ. 8. 194. *Een leelijk, afſchouwelijk, wreed, yſſelijk, vervaarlijk aangezigt*, of *wezen.*

Dirus. Virg. G. 1. 488. *Rampzalig, ſlinks, ongelukkig, van een quaade voorſpelling*, of *quaad voorbeduydzel.*

Dirus natura lacus. Plin. H. 5. 15. *Een meer*, of *ſlang uyt der aardt onſtuymig.*

Dirus. Virg. Æ. 8. 350. *Ontzagchelijk, eerwaardig, dat een indruk van eerbied en ontzag geeft.* van de heyligheyd eener plaats ſpreekende.

DIRŪTŬS, ă, ŭm. Cic. Fr. 1. 1. *Verwoeſt, verdelgt, geplondert, uytgeplondert, uytgeroeyt, omgekeert, ten gronde toe vernielt*, van een ſtad, Koninkryk, enz. ſpreekende.

Ære dirutus miles. Cic. V. 5. 13. *Een ſoldaat door eerloosheyd van zijn beſolding beroofſt: met ſchande van zijn ſoldije verſteeken.*

D I S.

DIS, ītĭs. m. & f. Tĕr. Ad. 5. 1. 8.

DITĔ, ĭs. n. Val. Flacc. 2. 296. *Rijk, vermogend, wel gegoed, overvloedig.* De compar. *Ditior* ſtaat by Cic. Am. 56. en de ſuperl. *Ditiſſimus* by Cic. Par. 6.

Caſtra omni opulentia ditia. Curt. 3. 11. 20. *Een leger overvloedig in allen rijkdom, waar in van alles vol op is.*

Terra ditiſſima. Virg. G. 2. 136. *Een zeer overvloedig*, of *zeer vruchtbaar land.*

Animi dites. Tib. 3. 6. 13. *Uytmuntende, doorluchtige, treffelijke, deftige, verhevene*, of *uytſtekende verſtanden*, of *gemoederen.*

DISCALCEATŬS, ă, ŭm. Suet. N. 51. *Ontſchoeyd, zonder ſchoenen, barrevoets, van ſchoenen beroofſt.*

DISCĀVĔO, ēs, cāvi, cautŭm, ērĕ. Diſcavere malo. Plaut. Men. 2. 1. 24. *Acht geeven, acht neemen, op zijn hoede zijn, zich hoeden*, of *zich wachten voor een ongeluk.*

DISCĒDO, ĭs, ceſsi, ceſsŭm, cēdĕrĕ a *of* ab aliquo loco. *Ergens van daan gaan, trekken*, of *reyzen; een plaats verlaaten, van een plaats afgaan.*

Diſcedere ab aliquo. Cic. Att. 7. 2. *Van iemand afgaan; van iemand van daan gaan: uyt iemands gezelſchap, huys*, of *dienſt gaan*, of *vertrekken; iemand verlaaten.*

Diſcedamus a nobismet ipſis. Cic. A. Q. 4. 26. *Laat ons aflaaten*, of *ophouden meer van ons zelven te ſpreeken; laat ons niet meer van ons zelven ſpreeken.*

Diſcedere a contentione. Cic. Or. 31. *Ophouden te twiſten*, of *te krakkeelen.* Ab officio. Cic. Off. 1. 10. *Zijn plicht niet doen, nalaatig in zijn plicht zijn.* Ab armis. Cic. A. 8. 11. *De wapenen nederleggen, uyt het oorlogen ſcheyden.* A jure. Cic. F. 9. 16. *Van zijn recht afſtaan, zijn recht laaten vallen.*

Diſcedere in aliquam opinionem. Cic. F. 6. 14. *Van eenig gevoelen zijn, eenige meening volgen.*

Diſcedere in ſententiam alicujus. Liv. 28. 45. *Tot iemands gevoelen overgaan.*

Diſcedere à ſententia ſua. Cæſ. B. C. 1. 2. *Van gevoelen veranderen.*

Ad alia diſceſſi: Senatus. Cic. F. 10. 12. *De Raad is in een ander gevoelen gekomen, is van een ander gevoelen geworden.*

Diſcedere in varias factiones. Tac. H. 5. 12. *Verſcheyde verdeeldheden*, of *t'zamenrottingen maaken*, of *verwekken.*

Diſcedere a ſe ipſo. Cic. D. 2. 55. *Zich zelven vergeeten, tegenſpreeken, wederſpreeken, verzaaken, van zich zelven verſchillen.*

In ea cauſa diſceſſit inferior. Cic. P. Q. 18. *In dat geding heeft hy d'onderlaag gehad; hy heeft zijn rechtzaak verloren.*

Cum a te diſceſſi. *Gy uytgenomen, gy uytbeſcheyden, gy uytgezondert.*

Sic te exiſtimare velim, cum a vobis ſalutis meæ auctoribus diſceſſerim, neminem eſſe, cujus officiis me tam eſſe devinctum non ſolum confitear, ſed etiam gaudeam. Cic. F. 1. 9. *Ik wil dat gy het daar voor houd, dat'er, uytgezondert gy, de behouders van mijn welſtant, niemand is, aan wien ik niet alleen bekenne, maar ook blijde ben verpligt te zijn.*

Diſceſſit terra. Cic. Off. 3. 9. Cœlum. Cic. D. 1. 43. &c. *d'Aarde, de hemel, enz. is gekloofſt, geopent, geſcheurt, gekliefſt*, of *van malkanderen gebarſten.*

Diſcedere a vita *of* ex vita. Cic. T. Q. 1. 1. 34. *Uyt het leven ſcheyden, ſterven, overlijden.*

Diſcedere a ſe. Cic. Cl. 79. *Gek*, of *krankzinnig worden; buyten weſten raaken; zijn verſtand verliezen.*

[Diſceſſit hoſtibus ſpes. Cæſ. B. G. 2. 7. *De hoop der vyanden is verdweenen.* Formido. Sall. B. J. 41. *De vreeze is overgegaan.*]

(Diſcedere a marito. *Het huwelijk breeken, den man verlaaten.*

Uxor a Dolabella diſceſſit. Cic. F. 8. 6. *De huysvrouw heeft het huwelijk gebroken met Dolabella, heeft haaren man Dolabella verlaaten.*

Diſcedere ex animo. *Vergeeten worden, uyt de gedachten raaken.*

Nunquam ex animo meo diſcedit illius optimi atque invictiſſimi viri memoria. Cic. S. Sc. 1. *Nimmer*, of *nooyt zal ik dien voortreffelijken en dapperen man vergeeten.*

Diſcedere. *In 't gerichte vrygeſproken worden.*

Cum capitis cauſam diceret, liberatus diſceſſit. Nep. Phoc. 2. *Als hy, aan den hals aangeklaagt zijnde, zich verantwoordde, is hy vrygeſproken.*

Sic a judicio capitis maxima diſceſſit gloria. Nep. Epam. 8. *Zoo is hy van het vonnis des doods met groote lof vrygeſproken.*)

DISCEPTĀTĬO, ōnĭs. f. *Geſchil, verſchil, twiſt, betwiſting, krakkeel, oneenigheyd, twiſtredening.*

Diſceptatio veritatis. Cic. Fl. 10. *Betwiſting, uytpluyzing*, of *onderzoek der waarheyd.*

Diſceptatio forenſis. Cic. de Or. 2. 41. *Rechtspleging, een geding, gerechtszaak; 't bepleyten van een zaak*, of *geding.*

Cauſa verſatur in diſceptatione. Cic. Dej. 2. *De zaak is in geſchil.*

Rem in diſceptationem vocare. Cic. de Or. 2. 75. *Een zaake in geſchil trekken.*

DISCEPTĀTŌR, ōrĭs. m. *Scheydsman, middelaar, rechter, oordeelaar, onderzoeker, beſliſſer, goede man.*

Diſceptator alicujus rei. Cic. Part. 3. L. L. 3. 3. De aliqua re. Liv. 35. 45. *Scheydsman*, of *oordeelaar van een zaak; een die een zaak uytwijſt*, of *kenniſſe van een zaak neemt.*

DISCEPTĀTRIX, īcĭs. f. Cic. A. Q. 4. 28. *Scheydsvrouw, middelareſſe, richtereſſe, onderzoekſter;* of *beſlichſter van een zaak.*

DISCĔPTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ de aliqua re. Cic. V. 2. 15. *Ergens over twiſten, kijven, krakkeelen, twiſtredenen, geſchil hebben, oneenig zijn.*

Diſceptare aliquid. Cic. Mil. 9. *Iets overweegen, onderzoeken, ondertaſten, kenniſſe van iets neemen, ergens over oordeelen, vonniſſen, onderzoek naar doen.* Controverſias aliquorum. Cic. A. Q. 4. 3. *'t Geſchil van zommigen onderzoeken, over 't zelve redenwiſſelen, oordeelen, zich uyten, uytſpraak doen.*

In uno prælio fortuna Reipublicæ diſceptat. Cic. F. 10. 13. *De welſtant van den Staat hangt van eene ſlag af, aan d'uytkomſt van een gevecht hangt het ganſche welwezen van 't Gemeenebeſt.*

Diſceptare in aliqua urbe. Plin. H. 3. 5. Foro alicujus urbis. Plin. H. 5. 29. *Iets in een ſtad*, of *voor de vierſchaar van een ſtad in rechten beweeren, ſtaande houden, vervolgen.*

DISCERNĬCŬLŬM, ī. n. Varr. L. L. 4. 29. Lucil. *by* Non. 1. 155. *Haayrnaald, naald;* of *priem om de ſcheyding van 't haayr te maaken, om de ſcheelen van 't haayr te leggen.*

(Diſcerniculum. *Onderſcheyd, verſcheydenheyd.*

Diſcerniculo coloris inſigne. Gell. 17. 5. *Uytſtekende door onderſcheyd van verwe.*)

DISCĔRNO, ĭs, crēvi, crētŭm, cĕrnĕrĕ. acc. *Onderſcheyden, onderkennen, onderſcheyd maaken, van malkander ſchiften*, of *ſcheyden.*

Diſcernere alba & atra. Cic. T. Q. 5. 39. *Het zwart van het wit onderſcheyden, onderſcheyd tuſſchen wit en zwart maaken.* Alium ab alio. Cic. Font. 6. *Den eenen*

Digitized by Google

eenen van den anderen onderſcheyden, *onderſcheyd tuſſchen den eenen en den anderen maaken.*

• Diſcernere. Plin. H. 12. 16. *Scheyden*, *verdeelen*, *deylen*, *van malkanderen ſcheyden*, *afzonderen.*

Diſcernere telas auro. Virg. Æ. 4. 264. *Een doek met gouddraad ſtikken*, *linnen met goud doorſtikken.*

Saxum diſcernit litem arvis. Virg. Æ. 12. 898. *Een ſteen*, *dienende voor ſcheydpaal*, *om voor te komen de geſchillen*, *die over landeryen zouden konnen ontſtaan.*

DISCERPO, ĭs, cērpsī, cērptŭm, cērpĕrĕ. acc. *Scheuren*, *verſcheuren*, *verbreeken*, *aan ſtukken ſcheuren*, of *breeken*, *van een rukken*, *verbrijzelen.*

Alligatum aliquem equis in diverſum iter concitatis diſcerpere. Varr. Fr. 58. *Iemand met vier paarden laaten van een trekken.*

Diſcerpere rem propoſitam in membra. Cic. T. 5. *Een voorgeſtelde zaak in verſcheydene leden verdeelen.*

DISCERPTŬS, ă, ŭm. Hor. S. 2. 8. 86. *Verſcheurt*, *aan ſtukken geſcheurt*, *gerukt*, of *gebroken.*

• Diſcerptus. Cic. de Or. 3. 3. *Verdeelt*, *afgedeelt*, *onderſcheyden*, van de deelen eener reden ſpreekende.

DISCESSIO, ōnĭs. f. *Scheyding*, *afſcheyding*, *vertrek*, *afwijking.*

Diſceſſio. Tac. An. 14. 49. *Verdeeling*, *ſcheyding.*

Diſceſſionem facere. Cic. F. 1. 2. *Zijn gevoelen zeggen*, *uyten*, of *verklaaren.*

Diſceſſio facta eſt in ejus ſententiam. Cic. Att. 12. 21. *Men is van zijne meyning*, of *van zijn gevoelen geworden; men heeft geſtemt gelijk hy; zijn raad is achtervolgt.*

[Diſceſſio. *Een echtſcheyding.*

Si eveniat diſceſſio. Ter. And. 3. 3. 36. *Indien 'er een echtſcheyding geſchiede*, of *voorviel.*]

DISCESSŬS, ūs. m. *Weehgang*, *afwijking*, *vertrek*, *ſcheyding*, *afſcheyd.*

Diſceſſus Solis. Cic. N. D. 2. 7. *d'Afwijking der zonne.*

Diſceſſus e vita. Cic. D. 1. 23. *of* animi a corpore. Cic. T. Q. 1. 9. *Verſcheyding uyt dit leven; de ſcheyding van ziel en ligchaam; de dood.*

Diſceſſus cœli. Cic. D. 2. 28. *Opening*, of *ontſluyting des hemels*, *het breeken van de lucht*, als de wolken van malkanderen wyken.

DISCIDIŬM, ĭi. n. Catull. 67. 22. *Scheyding*, *afſcheyding*, *afſnijding*, *afzondering*, *echtſcheyding.* Zie Diſſidium.

DISCINCTŬS, ă, ŭm. Suet. A. 24. Liv. 27. 13. *Ontgord*, *die geen gordel aan heeft*, *die zijn gordel afgenomen is.*

Diſcinctus. Perſ. 3. 31. Hor. S. 2. 1. 73. *Luy*, *ledig*, *onachtzaam*, *achteloos*, *zorgeloos*, *nalatig.*

Diſcinctus. Virg. Æ. 8. 724. *Bloo*, *verzaagt*, *bloohertig*, *laſhertig*, *vreesachtig*, *bevreeſt; een bloodaard*, *een bloode guyl.*

Diſcinctus nepos. Hor. Ep. 1. 33. *Een groote ligtmis*, *een deugniet*, *een doorbrenger*, *een ongebonden menſch*, *een optrekker.*

DISCINDO, ĭs, ſcĭdī, ſcĭſsŭm, ſcĭndĕrĕ. acc. Cic. Cœl. 16. *Verſcheuren*, *verbreeken*, *aan ſtukken ſcheuren*, *ſnijden*, of *breeken*, *klieven*, *opklooven*, *ſplijten*, *ſpalken.*

Diſcindere amicitiam. Cic. Am. 21. *De vriendſchap breeken.*

Video medium diſcindere cœlum. Virg. Æ. 9. 20. *Ik zie dat den hemel gekliefſt word; ik zie den hemel in 't midden opengaan.* In andere oude afdrukken word Diſcedere geleezen.

DISCINGO, ĭs, cīnxī, cīnctŭm, cīngĕrĕ aliquem. Mart. 9. 103. 5. *Iemand ontgorden*, *zijn gordel afdoen*, of *afneemen.*

Diſcingi. Paterc. 2. 41. 3. *Ontgord worden*, *de gordel afgenomen worden.*

• Cæſar in ſinu eſt, neque diſcingor. Cic. Fr. 2. 13. *Ik ben Cæſar toegewijd*, *en kies geen andere zijde; ik volge de zijde van Cæſar*, *en verandere niet.* (Andere zetten het over: *Cæſar ſchuylt by my*, *is by my verborgen*, *en heeft niet te vreezen*, *dat ik hem ontdekken*, of *openbaaren zal.*)

Diſcingi. Suet. A. 24. Armis diſcingi. Sil. 8. 31. *Van zijn wapenen ontzet*, of *berooft worden*, *ontwapent worden*, *voor ſchelm van 't vaandel gejaagt worden.*

Diſcingere ingenium. Sen. E. 92. *'t Gemoed doen verſlappen*, *ſlap*, *verwijft*, of *week maaken; een inborſt*, of *aardt bederven*, of *verleyden.*

DISCIPLINĂ, æ. f. Cic. Cœl. 17. *Onderwijs*, *leering*, *leerſtuk*, *leer*, *gebod*, *oefening*, *onderwijzing*, *tucht.*

Tradere aliquem alteri in diſciplinam. Cic. D. 1. 41. *Iemand in het onderwijs van een ander beſteeden.*

Diſciplina. *Regel*, *orde*, *nette manier*, of *wijze van iets te doen.*

Gerere ſe contra diſciplinam alicujus. Plin. E. 10. 82. *Zich niet naar iemands regel gedragen.*

Militiæ diſciplina. Cic. Man. 10. *of* Bellica diſciplina. Cic. N. D. 2. 64. *De krijgskonſt*, *krijgskunde*, *oorlogskonſt*, of *krijgstucht.* Juris Civilis. Cic. de Or. 1. 39. *De rechtsgeleerdheyd*, *rechtskunde*, *kennis*, of *ervarentheyd in de rechten.* Navalis. Cic. Man. 18. *De konſt der zeevaart*, *'t zeemanſchap*, *'t ſtuurmanſchap.*

Diſciplinam domeſticam ſevere regere. Suet. J. 48. *Een geſtrenge huystucht houden.*

Diſciplina. Cic. Cl. 25. *Een ſchool*, *aanhang*, *gezindheyd.*

Eadem nos diſciplina utimur. Plaut. Aſ. 1. 3. 49. *Wy houden de zelve orde*, *regel*, *manier*, of *wijze van doen*, *wy volgen de zelve leerwijze.*

Diſciplinæ aliis eram. Plaut. Moſt. 1. 2. 75. *Ik was een regel*, of *richtſnoer voor anderen; ik ſtrekte ten voorbeelde van anderen.*

DISCIPLINABILIS, ĭs. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. Scientia. Cic. Her. 3. 3. *Een wetenſchap die men volgens zekere zetregels leert.* Zommige leezen Diſciplinalis.

(DISCIPLINĀTŬS, ă, ŭm. Alcim. Avit. 4. 46. *Wel opgetrokken*, *wel opgevoed*, *wel onderwezen*, of *wel gemanniert.* De compar. *Diſciplinatior* ſtaat by Tertull. de Fug. 1.

DISCIPLINOSŬS, ă, ŭm. Cato by Gell. 4. 9. *Die ligt*, of *zonder moeyte iets leert.*)

DISCIPŬLĂ, æ. f. Hor. S. 1. 10. 91. *Een leerdochter*, of *ſchooldochter; een ſchoolmeysje*, *een dochter die iets leert.* Plin. H. 10. 29. noemt dus een vogel die wel leert zingen.

Dedam te diſcipulam cruci. Plaut. Aul. 1. 1. 20. *Ik zal u aan 't kruys hechten.*

DISCIPŬLŬS, ī. m. Cic. D. 1. 3. *Leerling*, *ſcholier.*

Diſcipulus. *Leerjongen*, *leergaſt*, *leerling*, *een die een konſt*, *wetenſchap*, *ambacht*, *enz. leert.*

Diſcipulus coqui. Plaut. Pſ. 3. 2. 96. *Keukenjongen*, *een jongen die kooken leert.*

Ipſe dux erat ſummi Imperatoris diſcipulus. Liv. 37. 20. *Het Krijgshoofd zelf was een leerling van een uytſtekend Veldoverſte.*

DISCISSŬS, ă, ŭm. Virg. G. 3. 514. Celſ. 5. 26. *Geſcheurt*, *aan ſtukken geſneeden*, *gerukt*, of *gehouwen.*

DISCLŪDO, ĭs, clūſī, clūſŭm, clūdĕrĕ. *Scheyden*, *verdeelen*, *afſcheyden*, *afzonderen*, *af-* of *uytſluyten*, *afſchutten*, *van malkander zetten*, *wechſluyten.*

Mons ille Arvernos ab Helvetiis diſcludit. Cæſ. B. G. 7. 8. *Die berg ſcheyd die van Auvergne van de Zwitzers af.*

Diſcludere res aliquas ſuis locis. Cic. T. Q. 1. 10. *Verſcheyde dingen op huune plaats ſchikken*, *ſtellen*, of *zetten.*

DISCLŪSŬS, ă, ŭm. Cic. T. Q. 1. 31. *Afgeſcheyden*, *geſcheyden*, *afgezonderd.*

Diſcluſus. Varr. R. R. 3. 17. *Ter zijden gezet*, *alleen gezet*, *aan een zijde gezet*, *wechgezet*, of *geleyt.*

Diſcluſus. Virg. G. 4. 147. *Beſloten*, *wech*, *op-* of *afgeſloten; begrepen*, *gevat.*

DISCO, ĭs, dĭdĭcī, dĭſcĕrĕ aliquid ab aliquo. Ter. Ad. 1. 2. 45. De aliquo. Ter. E. 2. 2. 31. Ex aliquo. Virg. Æ. 12. 435. Sub aliquo. Liv. 1. 35. *Iets van*, of *onder iemand leeren*, *van iemand ergens in onderwezen worden.* [Diſcitum zou konnen zyn het ſupinum. De verba op Sco uytgaande maaken hun ſupinum van 't præſens, veranderende de *o* in een korte *i*, en tum daar by voegende. ut diſco diſcitum. Dit zegt Priſc. Edit. Putſch. 10. 887. en brengt by 't participium in rus diſciturus, als gebruykt van Apulejus in Phædone.]

Diſcere literas apud aliquem. Cic. F. 9. 10. *Van iemand leeren leezen.*

Didici ex tuis literis, te, &c. Cic. F. 3. 5. *Ik heb uyt uwe brieven gezien*, of *verſtaan*, *dat gy*, *enz.*

Diſcere. Flor. 2. 10. 3. *Ondervinden*, *gewaar worden.*

Diſcere fidibus. Cic. S. 6. *Op de luyt*, of *guytarre leeren ſpeelen.* Men verſtaat 'er Canere onder.

[Diſcere. *Gewoon zijn.* Uyt navolging van de Grieken, dewelke *μαθεῖν* ſtelden

Digitized by Google

den pro *ἰνδέυσαι*. Dus by Empedocles Athen. 10. 42. 4. *Τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατα εἶναι*. *Welke te vooren plaatſen onſterflijk te zijn.* Zie Caſaub. over Athen. 10. 6.

Ut qui ſenatui parere didiciſſet. Cic. Arch. 5. *Als die gewoon was den Raad te gehoorzamen.*

Diſcere. *Verſtaan, bericht worden.*

Hi ſi didicerint. Nep. Præf. 3. *Indien deze zich zullen hebben laaten berichten*, of *verſtaan hebben.*]

DISCŎBŎLŎS, ī. m. Quintil. I. O. 2. 13. Plin. H. 34. 8. *Δισκοβόλος*. *Een ſteenwerper, een ſchijfwerper, een worſtelaar die met de werpſteen ſpeelde, een liefhebber van met ſchijven*, of *iets anders om 't verſte te werpen.*

DISCŎCTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 28. 20. *Wel gezoden, gekookt, gaar.*

DISCŎLŎR, ōrĭs. omn. gen. Cic. V. Procem. 13. *Veelverwig, van verſcheyde verwe, bont, kakelbont.*

Diſcolor. Hor. E. 1. 18. 4. Mart. 14. 17. 2. *Verſcheyde van verwe*, of *van kleur, van een andere*, of *verſcheyde kleur.*

Diſcolor. *Verſcheyden, verſchillend.*

Eſt rerum diſcolor uſus. Perſ. 5. 52. *Het gebruyk der zaaken is verſcheyden.*

DISCŎLŌRĬŬS, ă, ŭm. Diſcoloria veſtis. Petron. 57. *Een veelverwigen*, of *bonten rok.*

DISCONDŪCO, ĭs, dūxī, dūctŭm, dūcĕrĕ. *Benadeelen, hinderen, hinder doen, verongelijken, ſchade*, of *nadeel doen, nadeelig, hinderlijk*, of *ſchadelijk zijn.*

Nihil diſconducit huic rei. Plaut. Trin. 4. 2. 85. *Dat doet geen hinder, quaad*, of *nadeel aan deze zaak.*

DISCONVĔNĬO, ĭs, vēnī, vēntŭm, vĕnīrĕ. *Verſchillen, niet overeenkomen, niet eensgezint*, of *oneenig zijn.*

Diſconvenit inter me teque. Hor. E. 1. 14. 18. *Wy verſchillen daar in met malkander; wy zijn 't daar niet eens in.*

Vitæ diſconvenit ordine toto. Hor. E. 1. 1. 99. *Zijn leven is heel ongelijk; hy is heel verſcheyden*, of *veranderlijk in zijn gedrag; hy is t'eenemaal ongeſtadig*, of *onſtandvaſtig in het ganſche beleyd, beſtier*, of *den loop van zijn leven; hy is ganſch niet eenparig in zijn doen.*

DISCŎQUO, ĭs, cōxī, cōctŭm, cŏquĕrĕ. acc. Plin. H. 22. 25. *Iets wel laaten kooken*, of *zieden; iets te kooken*, of *te zieden zetten.*

DISCORDĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Tweedrachtig, oneenig, twiſtig, niet overeenkomende, die malkander niet verſtaan.*

Inter nos fuimus ingenio haud diſcordabili. Plaut. Capt. 2. 3. 42. *Wy zijn nooyt twiſtig*, of *tweedrachtig geweeſt; wy hebben malkanderen altoos verſtaan*, of *met malkanderen zeer wel konnen overeenkomen.*

DISCŎRDANS, āntĭs. omn. gen. Venti diſcordantes. Plin. E. 8. 20. *Strijdige winden, winden die tegens malkanderen aankomen*, of *aanſtooten.*

DISCORDĬĂ, æ. f. Cic. T. Q. 4. 9. *Tweedragt, oneenigheyd, twiſt, geſchil, verſchil, verdeeltheyd.*

Diſcordiam concitare. Cic. Mur. 39. *Tweedragt ſtichten, twiſt zaaijen.*

Diſcordiam ſedare. Cic. A. 1. 1. *Twiſt beſlijten, tweedracht doen ophouden.*

DISCORDĬĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plin. H. 37. 10. *Twiſtzaaijer, twiſtſtoker; twiſtzaayſter, twiſtſtookſter, een die geſchil, twiſt, tweedragt*, of *oneenigheyd zaayt, ſtookt*, of *verwekt.*

DISCORDĬŌSŬS, ă, ŭm. Sall. B. J. 66. *Tweedragtig, twiſtgierig, twiſtzuchtig, krakkeelzuchtig; een ſtokebrand, een die veel van krakkeel*, of *tweedragt houd.*

DISCORDĬTĀS, ātĭs. f. Pacuv. *by* Non. 2. 216. *Tweedracht.*

DISCŎRDO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ ab aliquo. Quintil. I. O. 11. 3. Cum aliquo. Cic. F. 1. 18. Tac. An. 12. 28. 2. Alicui. Hor. E. 2. 2. 194. Adverſus aliquem. Quintil. I. O. 5. 11. *Met iemand tweedrachtig zijn, in geſchil zijn, over hoop leggen, in geen goed verſtand zijn, niet overeenkomen; geſchil*, of *verſchil met iemand hebben.*

Diſcordant alleen. Plaut. Merc. 2. 1. 7. Inter ſe diſcordant. Ter. And. 3. 3. 43. *Zy verſchillen*, of *zijn 't niet eens onder malkanderen; zy verſtaan malkanderen niet.*

DISCORS, ōrdĭs. omn. gen. Cic. Rull. 2. 33. *Verſchillende, tweedrachtig, oneenig, ſtrijdig, niet overeenkomſtig.*

Secum ipſe diſcors. Liv. 2. 23. Sibi diſcors. Ovid. Tr. 5. 5. 35. *Met zich zelven ſtrijdig, met zich zelven niet overeenkomſtig, van zich zelf verſchillende, zich zelven tegenſpreekende.* Alteri diſcors. Paterc. 2. 37. 3. *Die met een ander in geſchil is, die met een ander niet wel*, of *in geen goed verſtand leeft.*

Diſcors. Hor. O. 3. 29. 28. *Strijdig, tegenſtrijdig, verſcheyden, verſchillende.*

Venti diſcordes. Ovid. Am. 2. 10. 9. *Tegenſtrijdige winden.*

Modi diſcordes. Stat. S. 5. 5. 26. *Valſche, verſchillende, verſcheyde*, of *ſtrijdige toonen, zangmaaten*, of *wijzen.*

DISCRĔPANS, tis, o. *Verſchillende.*

Oratio verbis diſcrepans, ſententiis congruens. Cic. L. L. 1. 10. *Een reden, verſchillende in woorden, in ſpreuken overeenkomende.*

DISCRĔPANTĬĂ, æ. f. Cic. Fin. 3. 12. *Verſchil, verſcheydenheyd, onderſcheyd, ſtrijdigheyd, verſchelling*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

DISCRĔPĀTĬO, ōnĭs. f. Liv. 10. 18. *Verſchil.*

DISCRĔPĬTANS, tis, o. Inter ſe diſcrepitans. Lucret. 3. 804. *Van elkander verſchillende.*

‡ DISCRĔPĬTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Lucret. 2. 1017. *Verſchillen, ſtrijden, ſtrijdig zijn, ongelijk*, of *verſcheyden zijn, niet overeenkomen*, of *van andere gedachten zijn.*

DISCRĔPO, ās, pāvī, zomtyds pŭī, pārĕ. Cic. Off. 1. 40. *Een valſche toon*, of *valſche klank geeven, niet wel klinken, van een verſcheyde geluyd*, of *toon zijn*, van de t'zamenklinkers, die niet wel op malkanderen ſtaan, de ſnaaren eener luyt, enz. ſpreekende.

* Diſcrepare ab aliquo. Cic. F. 2. 13. *Met*, of *van iemand verſchillen, met iemand in geſchil*, of *krakkeel zijn*, of *niet overeenkomen, oneenig, tweedragtig*, of *quaad vriend met iemand zijn.*

A meis rationibus diſcrepant tuæ. Cic. F. 5. 20. *Mijn belang is verſcheyden van 't uwe, komt met het uwe niet overeen.*

Facta diſcrepant cum dictis. Cic. Fin. 2. 30. *De daaden komen met de woorden niet overeen*, of *de woorden verſchillen van de daaden.*

Hæc diſcrepant inter auctores. Liv. 26. 49. *of* Diſcrepant auctores inter ſe de his rebus. Cic. T. Q. 4. 28. *De Schrijvers zijn hier in verſchillig onder malkanderen, zijn 't hier niet eens in, komen hier niet in overeen; deze dingen worden van de Schrijvers verſcheydentlijk voorgeſtelt.*

Ipſi ſibi diſcrepant. Cic. T. Q. 4. 13. *Zy verſchillen van zich zelven, zy komen met zich zelven niet overeen.*

DISCRĒTĒ. adv. Cic. I. R. 1. 30. *Onderſcheydentlijk, netjes, bepaaldelijk, in 't byzonder, afzonderlijk.* Zommige leezen Deſcripte.

DISCRĒTIM. adv. Varr. R. R. 1. 3. *Afzonderlijk, byzonderlijk, onderſcheydentlijk, bepaaldelijk.*

DISCRĒTĬO, ōnĭs. f. Cic. L. L. 1. 7. *Scheyding, verdeeling, ſchikking, onderſcheyding.* Men leeſt Deſcriptio in de beſte handſchriften.

Diſcretio. *Onderſcheyding.*

Sine diſcretione. Pallad. R. R. 8. 4. *Zonder onderſcheyd.*

DISCRĒTŬS, ă, ŭm. Hor. O. 2. 13. 23. Colum. 3. 21. *Geſcheyden, verdeelt, afgezondert, afgeſcheyden, van een gedeelt.*

* Diſcreta verborum claritas. Vitruv. 5. 8. *Duydelijke, klaare*, of *onderſcheydentlijke uytſpraak der woorden.*

DISCRĪMĔN, ĭnĭs. n. Cic. V. 2. 50. *Verſchil, onderſcheyd, verſcheydenheyd.*

Non eſt diſcrimen in vulgo. Cic. Planc. 4. *Het gemeene volk gebruykt geen onderſcheyd.*

Diſcrimen. Cic. Rull. 2. 32. *Scheyding, afſcheyding, afzondering, tuſſchenſtant, afſtant, ruymte, tuſſchenruymte, tuſſchentijd.*

Diſcrimen. Ovid. Art. 2. 303. *Scheyding, ſcheeling, verdeeling, vlechting van 't haayr.*

Diſcrimen. *Gevaar, zorgelijkheyd, hachelijkheyd, waagſchaal.*

Adduci in diſcrimen vitæ. Cic. Sext. 10. Exiſtimationis, &c. Cic. D. Ver. 22. Devenire. Cic. Orat. 1. 1. Vocari. Cic. Manil. 5. *Gevaar van zijn leven, van zijn aanzien loopen; zijn leven, zijn aanzien*, of *goeden naam in gevaar*, of *in de waagſchaal ſtellen.*

Diſcrimen. Curt. 5. 4. 28. *Gevecht, ſtrijd, ſlach, ſchermutzeling.*

Diſcrimina agminum. Curt. 4. 12. 20.

Digitized by Google

De ſchikking, ſcharing, of *verdeeling der benden in een ſtrijd.*

(DISCRIMINATIM. adv. *Onderſcheydentlijk, met onderſcheyd, verſcheydentlijk, op verſcheyde wijze.*

Sunt quæ non poſſunt vivere niſi in loco aquoſo, aut etiam in aqua: & id discriminatim. Varr. R. R. 1. 7. *Daar zijn boomen die niet konnen groeijen dan in waterachtige plaatzen*, of *ook in 't water; en dat op verſcheyde wijze*, of *verſcheydentlijk.*

DISCRIMINATUS, a, ūm. Partic. *Onderſcheyden.*

Vigiliarum ſomnique nec die nec nocte diſcriminata tempora. Liv. 21. 4. *De tijden om te waaken en te ſlaapen noch by dag, noch by nacht, ondergeſcheyden.*)

DISCRIMINO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Scheyden, verdeelen, afſcheyden, afzonderen, een ſcheyding maaken.*

Diſcriminare Etruriam. Cic. A. 12. 9. *Etruriën* (thans Toſcanen) *van andere landen ſcheyden, Etruriën tot grenzen*, of *landpaalen verſtrekken.*

Diſcriminare. Lucret. 2. 718. *Onderſcheyden, ſchiften, ontleſſen, verklaaren, uytleggen, ontknoopen, ontbinden, ontdekken.*

DISCRUCIATUS, a, ūm. Cic. A. 13. 18. *Schrikkelijk gequelt, grouwelijk geplaagt, gefoltert, geteyſtert, wreedelijk gepijnigt.*

DISCRUCIATUS, ūs. m. Prudent. Hamart. 834. *Quelling, pyniging.*

DISCRUCIOR, ārĭs, ātus ſūm, ārī. *Geplaagt, gequelt, wreedelijk gepijnigt, geteyſtert*, of *gefoltert worden.*

Diſcrucior animi. Ter. Ad. 4. 4. 1. Plaut. Aul. 1. 2. 27. *Ik ben razende, wanhoopig*, of *in d'uyterſte wanhoop, verſlagenheyd*, of *benauwtheyd; ik ben t'eenemaal hoopeloos, ik lijde 't uyterſte hartzeer*, of *de grootſte zielsquellinge.*

(DISCUBITUS, ūs. m. Val. Max. 2. 1. 9. *Aanzitting, aanlegging aan de tafel*, naar de wyze der Ouden die aan tafel leyden.

DISCUMBO, ĭs, cŭbŭī, cŭbĭtūm, cūmbĕrĕ. Cic. Att. 5. 1. *Aan tafel gaan leggen, zich aan tafel zetten.*

Diſcumbitur. Virg. Æ. 1. 1. 704. *Men gaat aan tafel leggen.*

Diſcumbere menſis. Stat. Silv. 5. 33. *Aan tafel gaan leggen.*

Diſcumbere. Cic. I. R. 2. 14. *Gaan ſlaapen*, of *ruſten, zich te ruſten*, of *te ſlaapen leggen.*

DISCUNEATUS, a, ūm. Plin. H. 9. 30. *Open, gaapende, half open, geopend, open gedaan*, van oeſters ſpreekende. Eygentlyk betekent het *met een beytel gekloofſt.*

DISCUPIO, ĭs, cŭpīvī, cŭpītūm, cŭpĕrĕ. Cic. F. 8. 15. *Zeer*, of *hertelijk om wenſchen*, of *naar verlangen; zeer begeerig naar zijn, verlangen*, of *haaken.*

DISCURRO, ĭs, cŭrri, cŭrsūm, cŭrrĕrĕ. Liv. 1. 9. *Zwerven, hier en daar, over en weder*, of *over al loopen: gaan en komen; heen en weêr zwieren.*

Grandes venæ in priora diſcurrunt. Plin. H. 11. 37. *Daar loopen twee groote aderen van vooren; twee groote aderen loopen 'er voor aan; zijn 'er*, of *ziet men voor aan.*

Fama tota urbe diſcurrit. Curt. 4. 1. 24. *'t Gerucht loopt door de ganſche ſtad*, of *verſpreyd zich door de geheele ſtad.*

DISCURSANS, āntĭs. omn. gen. Quintil. I. O. 6. 3. *Heen en weer zwervende*, of *loopende; hier en daar zwierende; van allen kanten af- en aangaande; gaande en komende.*

DISCURSATIO, ōnĭs. f. Front. St. 1. 5. 25. *Loop, zwerving, af- en aangang, heen en weêr loping.*

Officioſa per urbem diſcurſatio. Sen. B. V. 3. *Gedienſtig*, of *beleefſt bezoek dat men hier en daar in een ſtad doet*, of *aflegt.* Zommige leezen Diſcurſitatio.

(DISCURSIM. adv. *Gins en weêr, over en weder.* Een woord van de derde eeuw.

Menſis remotis & diſcurſim variantibus poculis minutioribus. Macrob. S. 7. 1. *De tafel opgenomen zijnde, en de kleyne glaasjes gins en weêr van den eenen tot den anderen gaande*, of *de gaſten malkanderen kleyne glaasjes toebrengende.*)

DISCURSO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Flor. 3. 18. 18. *Hier en daar*, of *heen en weêr loopen, zwerven, doolen, over al loopen.*

DISCURSUS, ūs. m. *Loop, loping, zwerving.*

Magno clamore & diſcurſu fugæ ſe mandant. Cæſ. B. G. 8. 29. *Zy begeeven zich met een groot geſchreeuw en loop op de vlucht.*

Diſcurſus ſtellarum. Plin. H. 2. 36. *De loop, omloop, draaijing*, of *kreyts der ſterren.*

Diſcurſus telorum in prælio. Val. Max. 3. 1. 1. *Het rondom ſnorren*, of *over al vliegen der ſchichten*, of *pijlen in een gevecht.*

Nubes ignei ſpiritus tortis vibratisque diſcurſibus rupta. Plin. E. 6. 20. *Een wolk door d'omgedraayde en geſlingerde vuurige deeltjes*, of *ſtraalen geborſten*, of *gebroken.*

Diſcurſus animæ. Lucan. 3. 640. *Ademtocht, het ademhaalen.*

DISCUS, ī. m. Hor. O. 1. 8. 11. Δίσκος. *Een werpſteen*, of *werpſchijf.* Dit was een platte en ronde ſteen, of yzere ſchyf, die de worſtelaars tot hun oefenſpel in de lucht wierpen. Zie ons Lex. Antiq.

Diſcum, quam philoſophum audire malle. Cic. de Or. 2. 5. *Liever willen beuzelen en ſpeelen, als ſtuderen.*

DISCUSSIO, ōnĭs. f. Sen. Q. N. 6. 19. *Schudding, beweging, ſtoting, ſchokking.*

Diſcuſſio. Macrob. S. 1. 16. *Onderzoek.*

DISCUSSOR, ōrĭs. m. Dus noemen de oude Rechtsgeleerden *iemand, die de rekeningen naziet en opmaakt.*

DISCUSSORIUS, a, ūm. Plin. H. 30. 8. *Verdrijvend, ontloſſend, dat iets breekt, doet verminderen*, of *afneemen.* Een woord der Geneeskonſt.

DISCUSSUS, a, ūm. Cic. A. 12. 2. Virg. Æ. 12. 669. *Weechgenomen, verdweenen, over*, of *weehgedreven*, van duyſterheyd, of wolken ſpreekende.

Diſcuſſæ febres. Celſ. 2. 17. *Koortzen, die verdreven zijn.*

Plebs diſcuſſa. Stat. Silv. 5. 3. 282. *Het gemeene volk van malkander gejaagt*, of *verſtrooyt zijnde.*

(Diſcuſſus. *Verydelt, vernietigt.* Diſcuſſa res eſt. Suet. D. 2. *De zaak is verydelt.*)

DISCUTIO, ĭs, cŭſſī, cŭſsūm, cŭtĕrĕ. acc. Liv. 21. 12. Cæſ. B. C. 2. 9. *Neêrvellen, ter neêrſlaan, afwerpen, verdrijven, verdelgen, wechſtooten, ſlechten, omkeeren, over hoop werpen, vernielen.*

Diſcutere febrem. Celſ. præſ. morbum. &c. Celſ. 3. 2. *Een koorts*, of *ziekte, enz. verdrijven, van een koorts*, of *ziekte enz. geneezen.* Tuberculum. Celſ. 5. 11. *Een gezwelletje doen ſlinken, verdrijven*, 't zy door uytwaasſeming, of zweeten. Zie onze aantekening over Suet. J. 79. 2. §. 8.

Potionibus diſcutere calculos in veſicis. Vitruv. 8. 3. *De ſteenen in de blaas door dranken breeken, doen verminderen*, of *verdrijven.*

Diſcutere cogitationes triſtes. Celſ. 3. 18. Triſtitiam. Plin. H. 2. 6. Faſtidium. Plin. H. 23. 1. Metum. Plin. H. 28. 7. *Droevige gedachten, droefheyd, walging, vreeze, enz. verdrijven*, of *verbannen.*

Porrus ebrietatem diſcutit. Plin. H. 20. 6. *Prey*, of *look verdrijft de dronkenſchap*, of *de dampen van den wijn, maakt iemand nuchteren.*

Diſcutere nubila. Stat. Th. 2. 56. *Dampen, donkere wolken*, of *nevels verdrijven*, of *doen verdwijnen.*

Diſcutere periculum. Cic. Mur. 39. *Het gevaar verdrijven.*

Diſcutere captiones. Cic. A. Q. 4. 15. *Bedriegſtukken, bedrogredenen*, of *drogredenen wederleggen, ontloſſen, ontknoopen, ontbinden, oploſſen, beantwoorden.* Periculum. Cic. Mur. 39. Liv. 2. 25. *Gevaar afweeren, afkeeren, afwenden, te boven komen*, of *ontkomen.*

Obſecrat eam rem quocumque diſcutiat modo. Liv. 39. 10. *Hy bid hem dezen toeleg te willen breeken 't koſt wat het wil: hy verzoekt hem deze zaak te verydelen, te beletten, voor te komen op wat wijze het ook zy.*

Diſcutere cunctationem alicujus. Aſin. Poll. ad Cic. F. 10. 33. *Iemands traagheyd verdrijven; iemand aandringen*, of *verplichten om niet langer uyt te ſtellen; iemand iets doen verhaaſten; iets aanporren; iemand hard aandringen*, of *aanzetten.*

Diſcutere matrimonium. Paulſ. D. 24. 1. 2. *Een huwelijk ſcheyden, te niet doen, vernietigen, krachteloos verklaaren.*

(Diſcutere infamiam affectati regii nominis. Suet. J. 79. *De ſchande van naar 't Koninkrijk geſtaan te hebben wechneemen, zich zuyveren van de ſchande, die hem nagegaan heeft, als of hy naar de Kroon had geſtaan.*

Diſcutere ſomnum. Prop. 3. 8. 13. ſoporem. Curt. 6. 8. 22: 8. 6. 26. *Den ſlaap verdrijven, ontwaaken.*)

D I S E.

DISERTE. adv. Cic. de Orat. 1. 10. *Welſprekende; met bevallige, krachtige, treffelijke*, of *nadrukkelijke woorden; in ſchoone*, of *eierlijke woorden.*

Diſerte. Liv. 36. 28. *Duydelijk, klaarlijk, onderſcheydentlijk, met uytdrukkelijke*, of *uytgedrukte woorden.* De comparat. *Diſertius* ſtaat by Apulej. Apol. 2. 217. en de ſuperl. *Diſertiſſime* by Liv. 39. 28.

DISERTIM. *Openbaarlijk, zekerlijk, gantſchelijk.*

Id nomen mihi fuit diſertim, verum id uſu perdidi. Plaut. St. 1. 3. 87. *Dat is zekerlijk mijn naam geweeſt, maar ik heb die, in 't gebruyk, verlooren.*

Id unum diſertim in commodis deſit meis. Accius by Non. 11. 3. *Dat eene ontbreekt my gantſchelijk aan mijn inkomſten.*)

DISERTŬS, ă, ŭm. Cic. de Or. 1. 21. *Welſprekend, bevallig van taal, glad van tong, eierlijk in woorden, aardig*, of *vloeijend in 't ſpreeken.* De compar. *Diſertior* ſtaat by Sen. E. 21. en de ſuperl. *Diſertiſſimus* by Cic. de Orat. 1. 45.

Leporum diſertus puer ac facetiarum. Catull. 12. 9. *Een kind dat heel zoet praat, dat aardig*, of *bevallig in 't ſpreeken is.*

Diſertus. Cic. de Or. 1. 54. *Welſprekend, eierlijk, beſchaafd, treffelijk, net, aardig*, van een reden ſpreekende.

Diſertus. Ter. E. 5. 7. 10. *Schrander, loos.*

Literæ diſertæ. Cic. F. 3. 11. *Een ſchrandere brief.*

D I S H.

(DISHIASCO, ĭs, ĕrĕ. Cato R. R. 12. *Van malkanderen ſplijten, klieven*, of *berſten.*)

D I S J.

‡ DISJECTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Lucret. 2. 553. *Van allen kanten neêrwerpen*, of *afwerpen; hier en daar; over al*, of *allerwege verſtrooijen*, of *heen brengen.*

DISJECTŬS, ūs. m. *Scheyding, afzondering, verdrijving, verſtrooijing, ontloſſing, verſpreyding, ontbinding, omverwerping, omkeering.*

Materiæ disjectus. Lucret. 3. 941. *Verdryving, ſcheyding, verſtrooijing*, of *verſpreyding der ſtoffe.*

DISJECTŬS, ă, ŭm. Cic. Her. 4. 2. *Verdreven, verſpreyd, verſtrooyd, daar heene geworpen*, of *weehgeworpen, hier en daar geworpen, afgezondert, geſcheyden*, van dingen ſpreekende.

Disjecti milites. Hirt. B. Af. 47. *Verſtrooyde ſoldaaten, verſtrooyd krijgsvolk.*

Disjectus. Hor. O. 2. 19. 15. *Neergeworpen, afgeworpen, overhoop geworpen, om ver geſmeten, verdelgt, verwoeſt, omgekeert, omgehaalt, geſlecht.*

DISJĬCĬO, ĭs, jēci, jēctŭm, jĭcĕrĕ. acc. Virg. Æ. 1. 74. *Verſpreyden, verſtrooijen, verdrijven, weehwerpen, weehſtooten, hier en daar heen werpen.*

Disjicere nubila. Ovid. M. 1. 328. *De nevels*, of *dampen verdrijven.* Agmina. Val. Flacc. 3. 162. *Een leger verſtrooijen, verjaagen, op de vlucht drijven*, of *op de vlucht ſlaan.*

Disjicere. acc. Cic. Cœl. 16. *Van boven neêr, om verre*, of *overhoop werpen; ſlechten, verdelgen, verwoeſten.*

Disjicere antennas. Cæſ. B. G. 3. 15. *De ſprieten neêrlaaten*, of *ſtrijken, de reën ſtrijken.*

Disjicere pacem compoſitam. Virg. Æ. 7. 339. *De gemaakte vrede ſtooren.*

[DISJUNCTE. Feſtus. } Zie Disjunctive.
DISJUNCTIM. Dig. 35. 1. 51. }

DISJUNCTĬO, ōnĭs. f. *Scheyding, ontkoppeling, ontparing.*

Disjunctio ab aliquo. Cic. I. R. 1. 55. *Scheyding*, of *vertrek van iemand.*

Disjunctio alleen. Cic. Am. 21. *of* Animorum disjunctio. Cic. Rull. 2. 6. *Scheyding, verwydering*, of *verbreking van vriendſchap, oneenigheyd, tweedragt, twiſt.*

Disjunctio ſententiæ. Cic. Prov. Conſ. 17. *Verſcheydenheyd*, of *verſchil van gevoelen*, of *van gedachten.*

(DISJUNCTIVE. adv. Ulp. D. 30. 1. 54. *Afzonderlijk, op een afgezonderde wijze.*

DISJUNCTĪVŬS, ă, ŭm. Gell. 5. 11. Papin. D. 35. 1. 78. *Dat verdeelt, afdeelt*, of *afſcheyd.*)

DISJUNCTŬS, ă, ŭm. *Geſcheyden, afgeſcheyden, verdeelt, los gemaakt, ontdaan, van malkander gedaan.* De compar. *Disjunctior* ſtaat by Cic. A. Q. 4. 20. en de ſuperl. *Disjunctiſſimus* by Cic. Man. 4.

Regio a barbaris disjuncta gentibus. Cic. Piſ. 37. *Een land van de barbariſche volkeren afgeſcheyden*, of *afgelegen.*

Disjunctus ab aliquo. Cic. Am. 12. *Van iemand vervreemd; met iemand in haat*, of *vyandſchap leevende; oneenig met iemand.*

Res disjuncta ab alicujus intelligentia & ſenſu. Cic. de Or. 1. 3. *Een zaak die iemands begryp*, of *verſtand te boven gaat.*

DISJUNGO, ĭs, jūnxī, jūnctŭm, jungĕrĕ. acc. *Scheyden, afzonderen, verdeelen, ontdoen, van een-* of *van malkanderen doen, ontbinden, ontkoppelen, los maaken.*

• Disjungere aliquem ab alio. Ter. Hec. 1. 2. 86. Ab amicitia alicujus. Cic. A. 2. 9. *Iemand van een ander vervreemden, van eens anders vriendſchap aftrekken, quaad vriend met een ander maaken.*

Intervallo locorum disjungi. Cic. F. 1. 7. *Verre van elkander geſcheyden zijn.*

Disjungere agnum a mamma. Varr. R. R. 2. 1. *Een lam van de moêr afneemen.*

Disjungere jumenta. Cic. D. 2. 36. *Paarden uytſpannen.* Boves. Colum. 6. 14. *d'Oſſen ontjokken, het jok afneemen*, of *afligten.*

D I S P.

DISPĀLĀTŬS, ă, ŭm. Nep. 23. 5. Sall. Rep. Ord. 2. *Verſtrooyd, verſpreyd, zwervende, omdwaalende, omdoolende, hier en daar loopende*, van een hoop volks ſpreekende.

DISPANDO, ĭs, pāndī, pānſŭm, pāndĕrĕ. Lucret. 6. 598. *Uytbreyden.*

DISPĀNSŬS, ă, ŭm. *Los, hangende, ontvouwen, uytgeſpreyd*, van een kleed ſpreekende.

Arbor vaſtis diſpanſa ramis. Plin. H. 9. 4. *Een boom wiens takken wijd uytgeſpreyd zijn.*

Diſpanſa manus. Suet. D. 19. *Een hand met uytgeſpreyde vingeren.*

DISPAR, ărĭs. omn. gen. *Ongelijk, verſchillig, verſcheyden.*

Sunt his alii multum diſpares. Cic. Off. 1. 30. *Daar zijn anderen die veel van deze verſchillen*, of *verſchillig zijn; die deze heel ongelijk zijn.*

Diſpares mores diſparia ſtudia ſequuntur. Cic. Am. 20. *Uyt verſcheydenheyd van inborſt ontſtaat verſcheydenheyd van zeden.*

Diſpar ſui. Cic. S. 21. *Zich zelven ongelijk, van zich zelven verſchillende.*

Diſpar. Cic. D. 2. 43. *Ongelijk, oneffen, ongelijkmatig, onevenredig, oneven, niet evenmatig.*

DISPĂRĀTĬO, ōnĭs. f. *Scheyding, afſcheyding, verdeeling, afzondering.*

Diſparatio procreationis. Vitruv. 2. 9. *Voortbrenging van een vreemde zaak; verſcheydenheyd van voortbrenging; verſcheydenheyd van voortteeling tegens den aardt.*

DISPĂRĀTŬM, ī. n. Cic. I. R. 1. 28. *Tegenſtrijdig, tegenſtrijdigheid, een tegenſtrijdig voorſtel.*

DISPĂRĀTŬS, ă, ŭm. Vitruv. 8. 3. *Geſcheyden, afgeſcheyden, verdeelt, afgedeelt, afgezondert.*

• Diſparatus. Quintil. I. O. 11. *Strijdig, tegenſtrijdig, ſtrijdende, tegenzeggelijk, tegenkantig.*

DISPĂRĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. D. 1. 36. *Verſcheyden, verſchillende, onderſcheyden, verſchillig, ongelijk, byzonder.*

DISPĂRĬLĬTĀS, ātĭs. f. [Varr. L. L. 9. 2.] Gell. 7. 3. *Verſcheydenheyd, verſchilligheyd, ſtrijdigheyd, onderſcheyd, verſchil.*

DISPĂRĬLĬTĔR. adv. Gell. Præf. Varr. R. R. 1. 6. *Verſcheydentlijk, onderſcheydentlijk, verſchilliglijk, op een verſcheyde wijze, in 't byzonder, op een byzondere wyze.*

DISPĂRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Scheyden, verdeelen, deelen, afſcheyden, afzonderen.*

Is nos per gentes alium alia diſparat. Plaut. R. prol. 10. *Hy zend ons afzonderlijk door de wereld, den een naar deze, en den anderen naar d'andere kant;*

in

Digitized by Google

hy doet ons afzonderlijk door veele geweſten zwerven.

Curavit milites diſparandos, deducendosque ad ſuos. Cæſ. B. G. 7. 28. *Hy heeſt bevolen dat men 't leger ſcheyden, en 't krijgsvolk naar huys*, of *naar hun land zenden zoude.*

Ut æque diſparet. Plaut. Am. 1. 3. 51. *Op dat het onderſcheyd wederzijds*, of *aan weêrkanten gelijk zy, op dat het evenveel verſchillen zoude.*

DISPARTĬO. Cic. Off. 2. 11. Zie Diſpertio.

DISPARTĬŎR. Cic. L. L. 2. 9. Zie Diſpertior.

DISPECTŪS, ūs. m. *Aanmerking, beſchouwing, overweging, overdenking, bedenking, opmerking, aandacht, onderzoek, onderſcheyding.*

Diſpectus rerum agendarum. Sen. E. 94. *Onderzoek der dingen die ons te doen ſtaan.*

DISPELLO, ĭs, pŭli, pŭlsūm, pĕllĕrĕ. acc. Virg. Æ. 1. 516. *Verſtrooijen, verjaagen, verdrijven, wechſtooten, hier en daar heen werpen, leggen*, of *plaatzen.*

• Diſpellere caliginem ab oculis, ab animo. Cic. T. Q. 1. 26. *De vliezen*, of *ſchellen van d' oogen*, of *van 't verſtand afſlichten; al wat d' oogen des ligchaams*, of *des verſtands benevelt, verdrijven.*

Diſpellere nebulam. Liv. 22. 6. *Een miſt*, of *nevel verdrijven, ophaalen*, of *optrekken.*

DISPENDĬŌSŪS, ă, ūm. Colum. 2. 21. *Schadelijk, hinderlijk, nadeelig, verderflijk, dat ſchade toebrengt*, of *verlies veroorzaakt.*

DISPENDĬŪM. ĭi. n. Ter. E. 5. 4. 7. *Uytgiſt, koſten, onkoſten.*

Minore nusquam bene fui diſpendio. Plaut. Men. 3. 2. 20. *Ik ben nergens met minder onkoſten wel onthaalt.*

Diſpendium. Ter. Hec. 5. 2. 29. Colum. 4. 24. *Schade, nadeel, verlies, hinder.*

Diſpendium. *Een omweg.*

Petit diſpendia ſylvæ. Lucan. 8. 2. *Hy zoekt d' omwegen*, of *afgelegen wegen van 't boſch*, of *hy neemt de afwegen van 't boſch.*

DISPENDO, ĭs, pĕndī, pēnsūm, pĕndĕrĕ. acc. *Werk geeven, bezig houden.*

Ducenta eorum capita paſtoris unius dispendunt curam. Colum. 8. 2. *Twee hondert van deze beeſten geeven een herder werk*, of *kunnen een herder bezig houden.*

(DISPENNO, ĭs, ĕrĕ. Plaut. M. G. 5. 1. 14. *Uyttrekken.* Non. 1. 30. zegt dat dit woord ontleent is van de vederen en 't vliegen der vogelen.)

DISPENSĀTĬŌ, ōnis. f. *Bewind, beſtel, bediening, beſtier, beleyd, zorg, bezorging, laſt van*, of *over iets, behandeling, uytdeeling.*

Diſpenſatio ærarii. Cic. Vat. 15. *'t Bewind over 's Lands penningen*, of *ſchatkiſt, 't beſtier over 't gemeene lands geld.*

DISPENSĀTŎR, ōris. m. Cic. *by* Non. 3. 18. *Bewindsman, bewindhebber, beſtierder, huysbezorger, hofmeeſter, rentmeeſter, opzigter, beſtelmeeſter, ontfanger.*

Diſpenſator belli. Plin. H. 7. 39. *Krijgsbewindsman, Schatmeeſter van den oorlog, Betaalsheer van 't krijgsvolk.*

(DISPENSĀTŪS, ă, ūm. *Verdeelt, nauwkeurig*, of *net van malkanderen geſcheyden.*

Zioberis duo itinera, velut diſpenſatis aquis aperit. Curt. 6. 4. 4. *De rivier Zioberis loopt met twee ſtroomen, als of 't water net van malkanderen geſcheyden*; of *verdeelt ware.*)

DISPENSO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Bedienen, beſtieren, bewind over iets hebben, beſtellen, bezorgen, huyshouden, aanleggen, uytdeelen, uytreyken, gebruyken.*

Aliquid æqua portione diſpenſare. Colum. 4. 24. *Iets met gelijke deelen uytreyken.*

Diſpenſare. Plin. P. 35. *Afzonderen, verdeelen.*

Diſpenſare res domeſticas. Cic. Att. 11. 1. *De huyszaaken bezorgen, de bezorging*, of *'t beſtel der huyszaaken hebben.*

Diſpenſare oſcula per omnes natos. Ovid. M. 6. 278. *Alle zijne kinderen kuſſen.*

Diſpenſare omne tempus in cauſæ actionem. Aſcon. Cic. p. 41. *Al zijn tijd in 't voortzetten, behandelen, beſtieren*, of *aanleggen van een geding*, of *rechtzaak gebruyken*, of *beſteeden.*

Neſciebat Orator ille diſpenſare vires ſuas. Sen. Contr. 1. 6. *Die Redenaar wiſt zijne krachten niet te ſpaaren*, of *te matigen, kon zijne krachten niet wel gebruyken*, of *bedwingen.*

Si recte diſpenſare velis. Hor. S. 1. 2. 75. *Zoo gy 't wel aanleggen wilt; zoo gy u wel*, of *eerlijk draagen wilt; zoo gy wilt eerlijk leeven*, of *handelen.*

(Diſpenſare. *Matigen, inhouden, niet te gelijk uytten*, of *uytſtorten.*

Lætitia diſpenſari potuit. Liv. 27. 50. *De blijdſchap heeft kounen gematigt worden*, of *men heeft de blijdſchap konnen inhouden.*

Diſpenſare bella. Juſt. 7. 6. 4. *d' Oorlogen niet te gelijk voeren; den eenen oorlog voeren, en den anderen zoeken t' ontgaan.*)

[DISPERCŬTĬO, ĭs, cūſsī, cūſsūm, ĕrĕ. Diſpercutiam tibi cerebrum. Plaut. Caſ. 3. 5. 18. *Ik zal u de herſſenen kleyn*, of *'t hooft in ſtukken ſlaan.*]

DISPERDĬTĬO, ōnis. f. Cic. A. 3. 12. *Verderf, vernieling, ondergang, verlies, verwoeſting, omkeering*, van een ſtad, Staat, enz.

DISPERDO, ĭs, pērdĭdī, pērdĭtūm, pērdĕrĕ. acc. Plaut. Trin. 2. 2. 53. *Verkiezen, doorbrengen, verteeren, opmaaken, verdoen, verquiſten, t' zoek maaken*, zyn landeryen, goederen, enz.

Diſperdere aliquem. Cic. F. 5. 10. *Iemand t' eenemael bederven, in de grond helpen, heel uytzuypen, kaal maaken*, of *op den dijk zetten.*

† Diſperdere carmen in triviis. Virg. E. 3. 27. *Vaarzen*, of *liedjes op de hoeken der ſtraaten zingen.*

DISPĔRĔO, ĭs, pĕrĭi, pĕrĭtūm, pĕrīrĕ. Cic. Rull. 2. 29. *Vergaan, verloren gaan, te niet gaan, bederven, verdorven worden*, van zaaken ſpreekende.

Diſperii. Ter. Ad. 3. 3. 1. *Ik ben verloren*, of *bedorven; Ik ben een bedorven man. 't Is met my gedaan.*

Diſpeream ni, &c. ſeq. ſubj. Hor. S. 1. 9. 17. *Ik moet ſterven, ten zy, enz.*

DISPERGO, ĭs, ſpērſī, ſpērsūm, ſpērgĕrĕ. acc. Cic. N. D. 3. 26. *Verſpreyden, uytbreyden, beſtrooijen, bezaaijen, verſtrooijen, hier en daar ſtrooijen*, of *zaaijen.*

Ut cerebro diſpergat viam. Ter. Ad. 3. 2. 19. *Dat zijn breyn op de ſtraat ſpatte*, of *vliege.*

An mavis tibi cerebrum diſpergi? Ter. Ad. 5. 2. 7. *Wilt gy liever, dat u de herſſenen in ſtukken geſlagen worden?*

Brachia diſpergere. Celſ. 2. 6. *d' Armen uytbreyden, uytrekken*, of *uytſtrekken.*

DISPERSE. adv. Cic. L. R. 1. 52. *Afzonderlijk, verſtrooydelijk, verſcheydentlijk, hier en daar, op verſcheyde plaatzen.* (de compar. *Diſperſius* ſtaat by Vall. E. 4. 28.)

Hæc a me diſperſe multis locis dicta ſunt. Cic. V. 4. 52. *Ik heb die dingen op verſcheyde plaatzen in mijne ſchriften verſpreyd.*

DISPERSIM. adv. Varr. R. R. 1. 1. Suet. J. 80. *Afzonderlijk, verſcheydentlijk, in verſcheide plaatzen, hier en daar verſtrooydelijk.*

DISPERSĬO, ōnis. f. Tertull. adv. Jud. 10. *Verſtrooijing.*

DISPERSŪS, ă, ūm. Cic. Pl. 23. *Verſpreyd, verſtrooyt, verbreyd.*

In omnes partes diſperſa multitudo. Cæſ. B. G. 6. 33. *De meenigte is naar alle kanten verſtrooyt.*

DISPERSŪS, ūs. m. *Verſtrooijing, verſpreyding, verbreyding.*

Diſperſu illorum actio pacis ſublata eſt. Cic. Att. 9. 9. *Doordien dit volk hier en daar wechliep*, of *elk zijns weegs ging, wierd de vredehandel afgebroken.*

DISPERTĬO, īs, īvi, ītūm, īrĕ aliquid alicui. *Iemand iets uytdeelen, toedeelen, toeleggen, geeven, toewijzen, uytreyken.*

Diſpertire aliquid. Cic. de Or. 1. 42. *Iets verdeelen, ſcheyden, ſchiften, deelen, doordeelen, in ſtukken verdeelen.*

Diſpertire exercitum per oppida. Liv. 29. 1. *Het leger in de ſteden verdeelen.*

Diſpertire tempora voluptatis laborisque. Cic. Mur. 35. *d' Uuren van vermaak en van arbeyd verdeelen.*

Diſpertire in minima res aliquas. Cic. A. Q. 4. 13. *Iets in kleyne deeltjes*, of *ſtukjes verdeelen, ſcheyden*, of *ſchiften.* Orationem in membra quædam. Cic. Cl. 45. *Een reden in eenige leden afdeelen.* Tirones inter legiones. Hirt. B. Af. 46. *De legioenen*, of *keurbenden met nieuwgeworven volk vullen, nieuwgeworven manſchap onder de keurbenden ſteeken.*

Quatuor in cuneos copias diſpertit. Tac. An. 1. 51. *Hy verdeelt het leger in*

vier

vier ſchaeren, of *ſlagordens.*

DISPERTIOR, īrĭs, ītus ſūm, īrī aliquid alicui. Cic. C. 4. 4. *Iemand iets toedeelen, uytdeelen, uytreyken, toedienen, geeven, aanwijzen.* Cicero gebruykt dit werkwoord (verbum) ook in een lydelyke zin. Zoo doet ook Nepos, Eum. 2. Diſpartior.

(DISPERTITIO, ōnĭs. f. *Een verdeeling*, of *ſcheyding.*

Non poterit pati diſpertitionem. Tertull. adv. Herm. 39. *'t Zal geen verdeeling konnen uytſtaan*, of *lijden.*)

DISPERTITŬS, ă, um. Cic. V. 5. 72. *Uytgedeelt, uytvereykt, verdeelt, geſcheyden, geſchilt.*

• Diſpertitus. Cic. Att. 9. 10. *Verſtrooit, verſpreyd, afgeſcheyden, afgezonderd, van een geplaatſt, verdeelt*, van perſoonen ſpreekende.

Mihi tecum diſpertitum officium fuit in Reipublicæ ſalute retinenda. Cic. F. 5. 2. *De zorg voor 't welwezen van 't Gemeenebeſt was tuſſchen my en u verdeelt*, of *was u en my t' zamen aanbevolen.*

‡ DISPESCO, ĭs, pĕſcĕrĕ. Feſtus. *'t Vee uyt de weyde haalen*, of *drijven.* Deze Schryver zegt dat dit d' eygentlyke betekenis van dit woord is.

Nilus ab Æthiopia Africam diſpeſcens. Plin. H. 5. 9. *De Nijl die Afrika van Ethiopiën ſcheyd.*

DISPESSŬS, ă, ŭm. *Uytgebreyd, uytgeſtrekt, geopend, open.*

Diſpeſſis manibus. Plaut. M. G. 2. 4. 7. *Met uytgebreyde handen, met de handen van malkander.*

DISPICIO, ĭs, ſpēxī, ſpēctūm, ſpĭcĕrĕ. *Rondom zien, 't gezigt over al heen wenden, d' oogen over al heen draaijen, van allen kanten bezien*, of *bekijken; aanmerken, aanſchouwen, beſpiegelen.*

• Diſpicere alleen. Cic. Fin. 5. 15. *of* Diſpicere aliquid. Ter. And. 3. 5. 16. Cic. D. 2. 39. *Voorzichtiglijk*, of *omzichtiglijk handelen, rijpelijk overweegen; omzichtiglijk te werk gaan: iets rijpelijk overweegen, ergens omzigtelijk in te werk gaan, iets wel overdenken, overleggen, overweegen*, of *onderzoeken; verzinnen eer men begint.*

Ego, quid ſperem, non diſpicio. Cic. Q. Fr. 1. 3. *Ik zie niet, wat ik hopen kan.*

DISPLICATŬS, ă, ŭm. Apes diſplicatæ. Varr. R. R. 3. 16. *Vervloge bijën.*

DISPLICENTIĂ, æ. f. Diſplicentia ſui. Sen. Tr. 2. *Moeijelijkheyd, gemelijkheyd, gramſchap, quaadheyd, mishagen tegens zich zelven.*

DISPLICEO, ēs, plĭcŭī, plĭcĭtūm, plĭcērĕ alicui. *Iemand mishagen, niet behaaglijk*, of *niet aangenaam zijn, qualijk bevallen, onaangenaam zijn, niet aanſtaan.*

Diſplicere ſibi. Ter. H. 5. 4. 20. *Zich zelve mishagen, zich ſchamen, berouw hebben.*

Vita mihi diſplicet. Ter. H. 5. 2. 19. *Ik heb verdriet in mijn leven.*

Illud mihi diſplicet. Cic. Att. 13. 21. Diſplicet mihi in illa re. Cic. D. 1. 34. *of* de illa re. Cic. Dom. 20. *Dat mishaagt my; dat behaagt my niet*, of *ſtaat my niet aan; dat gevalt my niet wel.*

Inſolentia mihi eſt diſplicita. Gell. 1. 21. *De baldadigheyd heeft my mishaagt.*

DISPLODOR, ĕrĭs, plōſŭs ſūm, plōdī. Varr. R. R. 2. 5. *Barſten, losbarſten, aan ſtukken ſpringen, met groot gekraak ſcheuren*, van een blaas ſpreekende.

DISPLOSŬS, ă, ŭm. Lucret. 6. 130. Hor. S. 1. 8. 46. *Met geluyd*, of *gedruys van een geborſten, geſcheurt*, of *aan ſtukken geborſten.* Van een blaas ſpreekende.

DISPLUVIATŬS, ă, ŭm. Diſpluviatum tectum. Vitruv. 6. 3. *Een dak, dat boven ſpits toelopende aan beyde zijden afwatert.*

DISPOLIABULUM, i. n. Zie Deſpoliabulum.

DISPOLIATŬS, ă, ŭm. Sen. Marc. 24. *Beroofd, uytgeſchud.*

DISPOLIO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. V. 4. 20. *Berooven.*

DISPONO, ĭs, pŏſŭī, pŏſĭtūm, pōnĕrĕ. acc. *Schikken, verdeelen, voegen, in order ſtellen, beſtellen, beſchikken.*

Diſponere diem. Cic. F. 9. 39. *Den dag verdeelen.*

Quæris quemadmodum ibi diem æſtate diſponam. Plin. E. 9. 36. *Gy vraagt my hoe ik daar 's zomers mijn tijd doorbrenge*, of *verſlijt; hoe ik het daar 's zomers met mijn tijd ſtel.*

• Captivos & prædes ex conſilio Ducis diſponit. Liv. 26. 51. *Hy verdeelt de gevangens en den buyt naar 't goedvinden van den Overſten*, of *Veldheer.*

Diſponere. acc. Cic. *by* Colum. 2. 3. *Plaatzen, ſchikken, ſtellen, zetten, ſchaaren.* Libros confuſos diſponere. Cic. Orat. 34. *Verwerde boeken in orde ſchikken.* Tormenta, milites muris. Cæſ. B. G. 8. 43. *of* in muris. Cæſ. B. C. 1. 17. *Oorlogstuygen*, (thans *geſchut*) *en ſoldaaten op de wallen*, of *muuren zetten, brengen, ſtellen, voeren.* Equites ad latera. Cæſ. B. G. 6. 8. *De ruytery in de vleugels*, of *aan de zijden ſtellen*, of *plaatzen.* Vigilias per urbem. Liv. 39. 14. *Wachten in de ſtadt ſtellen.*

DISPOSITE. adv. Cic. V. 4. 40. *Geſchiktelijk, gevoeglyk, gepaſtelijk, ordentelijk, in order, met order.* (De compar. *Diſpoſitius* ſtaat by Sen. N. Q. Præf. 1. en de ſuperl. *Diſpoſitiſſime* by Sidon. E. 5. 11.)

DISPOSITIO, ōnĭs. f. Cic. Her. 1. 2. *Schikking, voeging, plaatzing, paſſing, beſtelling, beſtiering, order.*

DISPOSITOR, ōrĭs. m. *Schikker, beſchikker, beſtelder, beſtierder, een die iets in order ſtelt.*

Diſpoſitor mundi Deus. Sen. N. Q. 5. 18. *God de beſtierder der wereld.*

DISPOSITURĂ, æ. f. Lucret. 1. 1026. *Schikking, ſtant, gelegentheyd, order, gedaante, geſteltenis.*

DISPOSITŬS, ă, ŭm. Cic. V. 1. 20. *Geſchikt, gepaſt, gevoegt, beſtelt, in order geſchikt*, of *gezet.* (De compar. *Diſpoſitior* ſtaat by Sen. N. Q. Præf. 1. Lact. Ir. 10.)

Diſpoſitus. Cic. A. 5. 4. *Geplaatſt, gezet, geſtelt, geſchikt.*

Vir diſpoſitus. Plin. E. 2. 11. *Een geſchikt man, een welgeregelt man, een man, die zijn zaaken in goede ordre verricht.*

Vita diſpoſita. Plin. E. 3. 1. *Een geſchikt, geregelt*, of *goed leven.*

Habere conſilia diſpoſita in omnem fortunam. Liv. 42. 29. *Tot allerley uytkomſten geſchikt*, of *voorbereyd zijn; raad weeten*, of *bereyd zijn tegens alle voorvallen van 't geluk*, of *der wiſſelkans.*

(DISPOSITŬS, ūs. m. Tac. H. 2. 5. *Beſtelling, order.*)

DISPUDET, pŭdŭĭt, pŭdērĕ. Plaut. B. 3. 3. 77. *Groote ſchaamte hebben, heel beſchaamt zijn*, of *ſtaan; van ſchaamte bloozen, niet durven opzien; van ſchaamte ſterven.*

Diſpudet mihi data eſſe verba. Ter. E. 5. 1. 16. *Ik ſterve van ſchaamte dat ik my heb laten bedriegen, bedotten, foeken, opzetten*, of *ophullen.*

DISPULVERO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Nav. Gymn. *by* Non. 2. 106. *Verbryzelen, tot ſtof ſtooten, wrijven, ſtampen*, of *maalen, vergruyzen.*

DISPUMO. Colum. 12. 34. Zie Deſpumo.

DISPUNCTIO, ōnĭs. f. Tertull. adv. Marc. 5. 12. *Onderzoek.*

DISPUNCTOR, ōrĭs. m. Tertull. adv. Marc. 4. 17. *Beſliſſer.*

DISPUNGO, ĭs, pūnxī, pūnctūm, pūngĕrĕ. *Onderzoeken, overweegen, zich herinneren, in ordre ſchikken, met ſtipjes aantekenen, optekenen, overtekenen, opmaaken, een overſlag maaken.*

Diſpungere vitæ ſuæ dies. Sen. Br. V. 7. *Een overſlag omtrent de dagen van zijn leven maaken, de dagen van zijn leven op- of aanmerken, overweegen, onderzoeken*, of *zich herinneren.* Rationes acceptorum & expenſorum. Ulp. D. 50. 16. 56. *Zijne rekeningen opmaaken; een overſlag van ontfang en uytgift maaken; zien wat 'er uytgegeeven en ontfangen is.*

• Eleganter intervalla negotiorum otio diſpungere. Paterc. 1. 13. 3. *Gevoeg-zaam den ledigen tijd der openbaare bedieningen door een eerlijk vermaak*, of *eerlijke uytſpanning vervullen; de tuſſchenpoozen van openbaare bezigheden met eerlijk vermaak doorbrengen*, of *verſlijten.*

DISPUNCTŬS, ă, ŭm. Tertull. de Corona. 57. *Onderſcheyden, verdeelt.*

DISPUTABILIS, is. m. *en* f. lĕ, ĭs. n. *Betwiſtelyk, betwiſtbaar, twijfelachtig, waar over kan gezintwiſt worden, bewijſſelijk.*

Res diſputabilis in utramque partem. Sen. E. 88. *Een heele bewijſſelijke zaak aan weêrkanten*, of *aan beyde zijden; een zaak die wederzijds betwiſt*, of *beweert kan worden.*

DISPUTATIO, ōnĭs. f. Cic. de Or. 1. 2. *Geſprek, reden, praat, verhandeling,* *ſtat.*

Digitized by Google

tedenering, redenkaveling, redenwe-ging, vertoog, opſtel, geſchrift.

Diſputationem ingredi. Cic. Cæc. 28. *Zich in een geſprek inlaaten.*

Diſputatio. *Een geſchil, krakkeel, reden-ſtrijd, twiſtreden, twiſtſchrift, woor-denſtrijd, zintwiſting.*

Diſputationem habere. Cæſ. B. G. 5. 30. *Twiſten, geſchil hebben.*

DISPŪTĀTIUNCŬLĀ, æ. f. Sen. E. 117. *Een korte verhandeling, een praatje, een kleyn, of kort geſprek; een kley-ne redenſtrijd, twiſtreden, of kort twiſtſchrift.*

DISPŪTĀTŎR, ōrĭs. m. Cic. Off. 1. 1. *Een Redenaar, Redeneerder, Redenvoer-der, Hoogleeraar, of Opperleeraar, een welſpreekend man, een twiſtredenaar.*

[DISPŪTĀTŎRĬĒ. adv. Sidon. E. 9. 9. *Op een redenerende wijze, redenerende.*

DISPŪTĀTRIX, īcĭs, f. Diſputatrix vir-tus. Quintil. I. O. 2. 20. Dialectica. Quintil. I. O. 12. 2. *De redenkonſt, of redeneerkonſt, de konſt waar door men redeneert, of iets beweert.*]

DISPŪTO, ās, āvi, ātūm. ārĕ. *Snijden, affnijden, afhouwen, afhakken, afkap-pen; zintwiſten, redenkavelen.*

Diſputare de aliqua re. Cic. de Or. 2. 49. en aliquam rem. Cic. N. D. 3. 40. *Er-gens van, of over ſpreeken, ergens over redeneren, redenkavelen, twiſtredenen, of zintwiſten; een zaak verhandelen, of beweeren.*

Aliquid alicui diſputare. Plaut. Men. Prol. 50. *Iemand iets zeggen, uytleg-gen, ontvouwen, aantoonen, aanwij-zen, of verklaaren.*

In eam ſententiam diſputo, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. de Or. 1. 25. *of* In eo diſputo, ſeq. infin. Ter. And. prol. 15. *Ik houde ſtaande, dat, enz. Ik beweere, of bewijze dat, enz.*

In alteram partem diſputare. Cic. V. 5. 3. *Het tegendeel ſtaande houden.*

Diſputare in utramque partem. Cæſ. B. C. 1. 86. *Iets voor en tegen beweeren; redenen ergens voor en tegen bybrengen.*

Circa hoc diſputatum eſt. Quintil. I. O. 1. 5. *Daar is over gezintwiſt, geſpro-ken, of gehandelt.*

Diſputare cum aliquo. Plaut. Moſt. 5. 2. 16. *Met iemand zintwiſten, twiſtrede-nen, een zaak onderzoeken, of nader ter toets brengen.*

Diſputare rationem cum aliquo. Plaut. Au. 3. 5. 55. *Met iemand een rekening opmaaken, opſtellen, nazien, onderzoe-ken.*

[Diſputare. *Reden voeren, al ſpreekt nie-mand tegen.*

Id me arbitror Syracuſis multis verbis diſ-putaſſe. Cic. F. 3. 8. *Ik meyne te Sara-goſſa daar over een lange reden gevoert, of veel geſproken te hebben.*]

D I S Q.

DISQUĪRO, ĭs, quiſivi, quiſītūm, quī-rĕrĕ. acc. Hor. S. 2. 2. 7. *Iets naarſte-lijk onderzoeken, naſpeuren, navorſchen, overleggen, overweegen; ergens een naarſtig onderzoek naar doen; zich tot het onderzoek van iets ſtellen, begee-ven, of zetten.*

DISQUĪSĪTĪO, ōnĭs. f. *Onderzoek, navor-ſching, uytvorſching, naſpeuring.*

Vocare aliquem ad diſquiſitionem Sena-tus. Suet. N. 2. *Iemand voor den Raad roepen om onderzocht te worden, of om rekening van zijn doen te geeven.*

Quid ego fecerim, in diſquiſitionem ve-nit. Liv. 26. 31. *Men onderzoekt wat ik gedaan heb; daar word onderzoek ge-daan naar mijn bedrijf.*

D I S R.

DISRĀRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ vitem. Colum. 4. 32. *Den wijnſtok dunnen, ſnoeijen, overtollige ranken uyt een wijn-gaard ſnijden.*

DISRUMPO, ĭs, rūpi, rūptūm, rūmpĕ-rĕ. acc. Cic. D. 2. 19. *Breeken, brij-zelen, aan ſtukken gaan, barſten, ſcheu-ren, in ſtukken breeken.*

Diſrumpi. Cic. Off. 3. 5. Ter. Ad. 3. 3. 15. *Van hertzeer ſterven, van droefheyd verquijnen, van ſpijt barſten.*

DISRUPTIO, ōnĭs. f. Zie Diruptio.

DISRŬPTŬS, ă, ūm. Zie Diruptus.

D I S S.

DISSĔCO, ās, sĕcŭi, sĕctūm, sĕcārĕ. acc. Plin. H. 11. 37. *Ontleden, d'ont-leding van een ligchaam doen, ſnijden, affnijden.*

DISSECTŬS, ă, ūm. Plin. H. 9. 35. *Door-ſneden, geſpouwen.*

DISSEMĬNĀTŬS, ă, ūm. Cic. Pl. 23. *Ge-ſtrooyt, gezaayt, verbreyd, verſpreyd, uytgeſtrooyt*, van een tyding, gerucht, enz. ſpreekende.

DISSĒMĬNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Arch. 12. *Verbreyden, verſprey-den, uytſtrooijen, zaaijen, laaten loo-pen*, een gerucht, tyding, enz.

Malum late diſſeminatur. Cic. C. 4. 3. *Het quaad ſpreyd zig verre uyt.*

DISSENSĬO, ōnĭs. f. Cic. Syll. 21. *Ver-ſchil, tweedragt, oneenigheid, geſchil, twiſt, krakkeel, verdeeltheyd.*

Diſſenſio ſumma eſt inter magnos ho-mines. Cic. A. Q. 4. 36. *Daar is een zeer groot geſchil onder de groote man-nen.*

Commovere diſſenſionem. Cic. Rull. 2. 3. *Een geſchil verwekken.*

Diſſenſio. Cic. Off. 1. 25. *Geſchil, ver-ſchil, tweeſtrijd, verſcheydenheyd van gevoelen, twiſtreden, zintwiſting.*

DISSENSŬS, ūs. m. Stat. Th. 10. 558. *Oneenigheyd, verdeeltheyd, tweedragt, twiſt, verſchil.*

DISSENTĀNĔŬS, ă, ūm. Cic. Part. 2. *Strijdig, ſtrijdende, verſchillig, ver-ſchillende, ongelijk, verſcheyden.*

DISSENTĬO, ĭs, sēnſi, sēnſūm, sēntīrĕ ab aliquo. Cic. Fin. 4. 1. *of* cum ali-quo. Cic. Ar. 25. *Van iemand verſchil-len, met iemand niet overeenkomen, met iemand van een ander gevoelen, of an-dere meening zijn; verdeelt, of oneens zijn.*

Longe diſſentire. Cic. Amic. 9. *Zeer verſchillen.*

A ſe ipſo diſſentire. Cic. Fin. 5. 27. *Zich zelven tegenſpreeken, van zich zelven verſchillen.* Diſſentiunt inter ſe. Cic. Fin. 2. 9. *Zy verſchillen onder zich; zy zijn 't niet eens met malkanderen.*

Orationi vita diſſentit. Sen. E. 20. *Zijn leven verſchilt van zijne woorden; hy leeft niet gelijk hij ſpreekt.*

DISSĒPIO, ĭs, sēpsi, sēptūm, sēpīrĕ. acc. Lucret. 1. 998. *Scheyden, affchey-den, bepaalen, omheynen, afpaalen, beperken, bemuuren, affchutten.*

DISSĒPTŬM, ī. n. Macrob. Somn. Scip. 1. 6. *Het middelſtſt.*

DISSĒPTŬS, ă. ūm. Stat. Th. 10. 880. *Doorgebroken, doorgeſpoelt, omverge-ſpoelt, afgeſmeten, afgeworpen, weg-geſpoelt*, van een dyk, *of* dam ſpree-kende.

Diſſeptus. *Afgemuurt, met een wand van malkanderen geſcheyden; zonder muur, of heyning, open.* Lucret. 6. 951. zegt Diſſepta domorum, voor Diſſeptas do-mos. *Vertrekken die met een wand af-geſcheyden zijn.* Zie Gron. Sen. M. 2. 335.

DISSĔRĔNĀT. āvit, ātūm, ārĕ. Plin. H. 18. 35. *Opklaaren, ſchoon, helder, mooy, of klaar weêr worden.*

Cum undique diſſerenaſſet. Liv. 39. 46. *Het weêr, of de lucht rondom opgeklaart zijnde; als het rondom helder weêr ge-worden, of opgeklaart was.*

DISSĔRO, ĭs, sēvi, sĭtūm, sĕrĕrĕ. acc. Colum. 11. 3. *Bezaaijen, over al zaaijen.* Men vind zelden 't præteritum en 't ſupinum van dit verbum.

Olitor diſſerit in areas horti ſui cujuſ-que generis res. Varr. L. L. 5. 7. *Een warmoezier bezaayt de bedden van zijn hof met allerley dingen.*

DISSĔRO, ĭs, sĕrŭi, sĕrtūm, sĕrĕrĕ de aliqua re, en zomtyds aliquam rem. *Ergens van, of over ſpreeken, ergens over redeneren, zintwiſten, redenkave-len, of redenwiſſelen; iets verhandelen.*

Cum Philoſophis diſſerebam hæc. Cic. de Or. 1. 13. *of* De iis. Cic. de Or. 2. 3. (Super iſta re. Gell. 21. 1.) *Ik ſprak, of redeneerde over die dingen met de Wijsgeeren; ik verhandelde dat met de Wijsbegerigen.*

Inter eos diſſeritur, an, &c. ſeq. ſubj. Cic. Fin. 2. 1. *Zy twiſten, of redene-ren met malkanderen, of enz.*

[DISSERPO, ĭs, psi, ptūm, ĕrĕ. Lu-cret. 6. 546. *Zich verdeylen, verſprey-den, als van malkanderen kruypen.*]

DISSERTĀBUNDŬS, ă, ūm. *Ergens van, of over ſpreekende, ergens over redene-rende, redenkavelende, iets verhandelen-de.* Eum in corona adſtantium diſſer-tabundum invenimus. *Wy hebben hem in een kring van by hem ſtaande gevon-den redenkavelende.* (Dit zegt vader Tachard nevens Cœlius, Reyherus, Calepinus en Gunther. L. R. 2. 6. dat het ſtaat by Gellius. Die Calepinus naderhand vermeerdert hebben zeggen 't by Gellius niet gevonden te heb-ben, en dat het miſſchien by Macro-bius

Digitized by Google

bius zoude te vinden zyn: maar ook by dezen heb ik 't niet gevonden.)

DISSERTATIO, ōnĭs. f. Plin. H. 10. 24. *Een verhandeling, redenering, redenkaveling, redenwiſſeling, twiſtreden, zintwiſting.*

[DISSERTIO, ōnĭs. f. Gell. 19. 12. Zie Diſſertatio.]

DISSERTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ aliquid Plaut. Men. 5. 2. 51. Gell. 7. 14. *Iets verhandelen, ergens van* of *over ſpreeken, redeneren, redenkavelen, redenwiſſelen*, of *zintwiſten.*

DISSIDENTIĂ, æ. f. *Strijdigheyd, tegenſtrijdigheyd, tegenkanting, verſchilligheyd, verſchil, verſcheydenheyd, oneenigheyd, tweedragt, afkeer, tegenzucht.*

Rerum diſſidentia. Plin. H. 29. 4. *Tegenſtrijdigheyd, afkeer,* of *tegenzucht van dingen.*

DISSĬDĔO, ēs, sēdī, sĭdērĕ aliqua re. Cic. Fat. 19. De aliqua re. Cic. A. Q. 4. 43. *of* in aliqua re. Cic. Att. 7. 6. *Ergens in verſchillen*, of *niet in overeenkomen, ergens geſchil*, of *verſchil over hebben, over iets oneenig*, of *tweedragtig zijn.*

Hæc verba idem ſignificant, neque ulla re aliqua diſſident. Gell. 13. 23. *Deze woorden hebben een en dezelve beteekenis, zonder ergens in te verſchillen.*

• Diſſidere animo & voluntate ab aliquo. Cic. V. 5. 71. *Met iemand in verſchil*, of *oneenig zijn; met iemand quaad vriend zijn: ganſch afkeerig van iemand zijn.*

Non ſtudiis ſolum, ſed armis diſſidebamus. Cic. Marc. 10. *Wy verſchilden niet alleen in genegentheden, maar kozen ook een ſtrijdige zijde in den oorlog.*

Diſſidere ab aliquo. Cic. C. B. 13. *of* cum aliquo. Cic. A. Q. 4. 47. [Alicui. Hor. O. 2. 2. 18. 't Laatſte is een Griekſche ſpreekwys.] *Van iemand verſchillen, met iemand niet eensgevoelende zijn.*

Leviter inter ſe diſſident. Cic. Att. 1. 13. *Zy hebben een kleyn verſchil te zamen;* of *met malkander.*

Quercus & olea pertinaci odio diſſident. Plin. H. 37. 4. *of* Quercus diſſidet cum olea pertinaci ſtudio. Plin. H. 24. 1. *d' Eyke en olijfboom hebben een groote ſtrijdigheyd tegen,* of *afkeer van malkanderen.*

[Diſſidere. *Van malkanderen gelegen zijn.* Quantum Hypanis Eridano diſſidet. Prop. 1. 12. 4. *Zoo ver de Hypanis, een rivier in Scythien, gelegen is van de Po, een rivier in Italien.*]

DISSĬDENS, ĕntĭs. omn. gen. *Verſcheyden, ſtrijdig, ſtrijdend, verſchillig, verſchillend.*

Opiniones inter ſe diſſidentes. Cic. N. D. 1. 2. *Verſchillende gevoelens.*

DISSĬDĬŬM, ĭī. n. Cic. Clu. 67. *Verſchilligheyd, tweedragt, oneenigheyd, tweeſpalt, verſchil, verdeeltheyd, echtſcheyding.* [Gilſan. L. C. in Diſſidium meynt dat diſſidium van 't gemoed, en diſcidium van 't ligchaam zou gezeyt worden. Maar word wederlegt van Sciop. Ver. 2. 8. En Dausq. O. 2. 4. 111. toont wydloopig, dat beyde eygentlyk van 't ligchaam, en oneygentlyk van 't gemoed gezegt worden. Zie de aanteykeningen over Ter. And. 4. 2. 14.]

Diſſidium. Cic. Dom. 36. Tib. 1. 5. 1. *Afſcheyding, ſcheyding, afzondering, afwijking, vertrek van iemand.* Broukh. toont, dat men diſcidium moet lezen.

(DISSIGNATŎR, ōrĭs. m. *Een plaatswyzer; een die in de begraafeniſſen en in de ſpeelen een yeder zijn plaats aanwees, waar hy gaan, of zitten zoude.*

Neu diſſignator præter os obambulet. Plaut. Pœn Prol. 19. *En dat de plaatswijzer niet gins en weder zwerve onder 't gezicht van den kluchtſpeelder.*)

DISSĬLĬO, īs, sĭlŭī, sŭltŭm, sĭlīrĕ. Plin. H. 36. 18. *Afſpringen, weehſpringen, afbarſten, aan ſtukken barſten,* of *ſpringen.*

Diſſilire Virg. Æ. 3. 416. Ovid. M. 2. 260. *Splijten, rijten, barſten, ſcheuren, klieven, opſplijten, opbarſten, opgaan, van malkanderen gaan.*

Romani ruina Imperii in totum diſſiluit orbem. Sen. E. 71. *d' Overblijfzelen van 't verdelgde Roomſche Rijk zijn de ganſche wereld door gevlogen,* of *zijn door de ganſche wereld verſpreyd.*

† Gratia fratrum diſſiluit. Hor. E. 1. 18. 42. *De vriendſchap tuſſchen de broeders is gebroken, de twee broeders zijn vyanden geworden.*

DISSĬMĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Ongelijk, verſchillig, verſcheyden*, met een gen. en dat. De compar. *Diſſimilior* ſtaat by Cic. A. Q. 4. 40. en de ſuperl. *Diſſimillimus* by Cic. T. Q. 1. 25.

Homo ſui diſſimilis. Cic. V. 2. 20. *Een man die zich zelven ongelijk,* of *van een zeer ſtrijdigen aardt is; die een heel ander menſch gelijkt in zommige gelegentheden.* Alteri. Cic. Fin. 5. 22. *Verſchillig van een ander, ongelijk met een ander, iemand die een ander niet gelijkt.*

Ætate & forma haud diſſimili in dominum erat. Tac. An. 2. 39. *Hy verſchilde noch in jaaren,* of *ouderdom, noch in wezen van zijn Heer,* of *meeſter.*

DISSĬMĬLĬTĔR. adv. Cic. Her. 2. 13. Liv. 27. 48. *Verſcheydentlijk, op een verſcheydene wijze, ongelijk, op een ſtrijdige* of *verſchillige wijze.*

DISSĬMĬLĬTŪDO, dĭnĭs. f. Cic. de Or. 1. 59. *Ongelijkheyd, verſchilligheyd, verſcheydenheyd, ſtrijdigheyd, onderſcheyd,* in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Summa erat in eo diſſimilitudo. Nep. Alcib. 1. *Hy was altijd in een ongelijke geſtalte; nooyt zag men hem in den zelven ſtaat; hy was de onſtandvaſtigſte,* of *wispelturigſte menſch van de wereld.*

DISSĬMŬLANTĔR. adv. Cic. de Or. 2. 30. *Geveynsdelijk, met geveynsdheyd, zonder iets te laaten blijken,* of *gelaat te toonen.*

• Diſſimulanter. Cic. Cl. 79. *Spotachtig, al lagchende, om te lagchen, al ſpottende, ſchimps- of ſpotsgewijs, in lagcherny, ſpotterny,* of *boertery.*

DISSĬMŬLANTĬĂ, æ. f. Cic. de Or. 2. 67. *Geveynsdheyd, veynzing, veynzery, miſleyding.*

DISSĬMŬLATIM. adv. Quintil. I. O. 10. 1. *In ſpotterny, ſpotachtig, in lagcherny, om te lagchen, om te ſpotten, met een ſpotachtig wezen, ſchimps- of ſpotsgewijs.*

DISSĬMŬLATĬO, ōnĭs. f. Cic. de Or. 2. 67. *Veynzing, geveynsdheyd, veynzery, vermomming, ſchijn, looze ſtreeken,* of *treeken.*

Diſſimulatio. Cic. A. Q. 4. 5. *Spotterny, jok, boertery, ſcheut, ſchimpreden, ſtreek.*

DISSĬMŬLATŎR, ōrĭs. m. Sall. B. C. 5. *Veynzer, geveynsde, een die zich geveynsdelijk draagt, die voorgeeft,* of *zich houd niet te weeten 't geen hy weet, die tegens zijn beeter weeten ſpreekt.*

Diſſimulator opis propriæ. Hor. E. 1. 9. 9. *Een die veynſt geen geloof te hebben; een ontveynzer van zijn eygen vermogen.*

Diſſimulator artis Orator. Quintil. I. O. 2. 17. *Een Redenaar die de konſtgreep ontveynſt,* of *verbergt, die hy gebruykt.*

DISSĬMŬLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Hor. O. 2. 20. 17. Cic. Dom. 46. *Veynzen, ontveynzen, zich verbergen, zich gelaaten, zich houden,* of *een gelaat maaken of men iets niet zag, of niet wiſt.*

Diſſimulare ſilentio acceptam injuriam. Quintil. I. O. 5. 13. *Een ontfangen leed onder ſtilzwijgen verbergen,* of *bedekken; ontfangen hoon ſtilzwijgende ontveynzen; een gelaat toonen van aangedaane ſmaad niet gemerkt te hebben.*

• Taurus diſſimulabat Jovem. Ovid. Her. 4. 56. *Jupiter heeft zich onder de gedaante van een ſtier verborgen,* of *verſcholen.*

Hecubæ non fuerim diſſimulanda nurus. Ovid. Her. 5. 84. *Hekuba zou my niet ontveynzen haar ſnaar te zyn, zou haar niet behoeven te ſchamen, dat ik haar ſnaar,* of *ſchoondochter was.*

DISSĬPĂBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs n. Cic. N. D. 3. 12. *Dat ligtelijk verdreven, verſtrooit, ontdaan,* of *geſcheyden word,* van de lucht, enz. ſpreekende.

DISSĬPĀTĬO, ōnis. f. Cic. N. D. 1. 25. *Verdrijving, verdwijning, verſtrooijing, verſpreyding, ontloſſing, ontbinding, ſcheyding,* van een ligchaam ſpreekende dat in de lucht ontdaan, of verſpreyd word.

Diſſipatio. Cic. A. 13. 5. *Verteering, opmaking, verdoening, doorbrenging, verquiſting,* van winſt, geld, middelen, enz. ſpreekende.

(DISSĬPĀTŎR, ōrĭs. m. *Een verſtrooijer, verjager, verdrijver.*

Abram triumphi diſſipator hoſtici redit, &c. Prud. Pſych. Præf. 34. *Abraham de verſtrooijer,* of *verjager van de zegepralende vyanden komt weder, enz.*)

DISSĬPĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Dom. 7. *Verſtrooit, verſpreid, uitgebreid, uytgeſtrekt,*

ver-

verſchoolt, van een hoop volks ſpreekende.

• Diſſipata oratio, Cic. Or. 65. *Een verwarde*, of *wilde rede*, *een rede zonder maat*, of *t'zamenhang*, *een redenvoering die ganſch niet aan malkander hangt.*

Copiæ diſſipatæ. Cic. Dom. 7. *Een verſtrooyt leger*, *een heyr dat geſlagen*, *op de vlucht gedreven*, of *op de vlucht gejaagt is.*

Homo diſſipatus. Cic. T. Q. 1. 25. *Een bedorven*, of *ongelukkig man*; *een man die zijn goed verloren heeft*; *een menſch die van yeder een verlaten is.*

Orator in inſtruendo diſſipatus. Cic. Cl. 59. *Een Redenaar die veele dingen in 't wild*, *zonder ſchakeling*, of *order daar heene leert*, of *zeer verward in 't onderwijzen is.*

Diſſipatus, Cic. Fl. 6. *Verſpreyd*, *verbreyd*, *uytgeſtrooyt*, *gemeen gemaakt*, van een tyding, enz. ſpreekende.

DISSĬPO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Verſpreyden*, *ſtrooijen*, *uytſtrooijen*, *hier en daar ſpreyden*, of *zaaijen*, *verſtrooijen*. *weechwerpen.*

• Diſſipare. *Doorbrengen*, *verdoen*, *verteeren*, *verquiſten*, *t'zoek maaken.*

Diſſipare Rempublicam. Cic. de Or. 1. 9. *'t Gemeenebeſt te gronde helpen*, *uytzuypen*, of *uytputten*; *'t Gemeene lands goed verdoen*, of *verquiſten.* Rem familiarem. Cic. F. 4. 7. *Zijn goed verdoen*, *verſpillen*, *verquiſten*, *verteeren*, of *doorbrengen.* Pecuniam conviviis. Cic. Fr. 1. 3. *Zijn geld*, of *goed door gaſten t'zoek maaken*; *zijn goed verſmullen*, of *verbraſſen.*

Diſſipare hoſtes. Cæſ. B. G. 6. 35. *De vyanden verſlaan*, *verſtrooijen*, *op de vlucht drijven*, *ſlaan*, of *jaagen.*

Diſſipare humorem. Celſ. 5. 28. *Een vochtigheyd*, of *zinking verdrijven.*

Diſſipare curas edaces. Hor. O. 2. 11. 27. *De hertknagende zorge verdrijven.*

Diſſipare famam alicujus rei. Cic. A. 14. 6. *Ergens 't gerucht van verſpreyden*, *de tijding van een zaak verbreyden.* Rumores of Sermones. Cic. V. 1. 6. *Geruchten*, of *praatjes uytſtrooijen*, of *laaten loopen*, *tijdingen zaaijen.*

Te diſſiparant periiſſe. Cic. F. 8. 1. *Zy hadden uytgeſtrooyt*, of *'t gerucht laaten loopen dat gy vergaan*, *geſneuvelt*, of *om hals geraakt waart.*

DISSĬTŬS, ă, ūm. Lucret. 4. 886. *Verſpreyd*, *verbreyd*, *uytgebreyd*, *verdeelt.* Apul. Fl. 340. M. 10. 240. gebruykt het om *ver af*, of *afgelegen* te zeggen. (Doch 't is 't beſte Latyn niet.)

Anima diſſita per totum corpus. Lucret. 3. 144. *De ziel door 't ganſche ligchaam verſpreyd.*

DISSŌCIĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Onverbindelijk*, *onovereenkomſtig*, *dat men niet t'zamenvoegen kan*, *'t geen een ſtrijdigheyd heeft*, *dat zich affſcheyd*; *ſtrijdig*, *afkeerig*, *gezelſchap haatende*, *ongezellig.*

Res diſſociabiles miſcere. Tac. Agr. 3. *Strijdige zaaken onder elkander mengen.*

Oceanus diſſociabilis. Hor. O. 1. 3. 22. *De zee die afgeſcheyden moet blijven*, *die niet gemengt*, of *gevoegt kan worden by*, of *niet enz.*

DISSŌCIĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 22. 21. *Strijdigheyd*, *wederſtreving*, *tegenſtrevigheyd*, van gewaſſen, enz. ſpreekende.

DISSŌCIĀTŬS, ă, ūm. Cic. de Or. 3. 19. *Afgeſcheyden*, *verdeelt*, *geſcheyden.*

Populus bellis civilibus diſſociatus. Front. St. 1. 10. 4. *Een volk door burgerlijke*, of *inlandſche oorlogen verdeelt.*

DISSŌCĬO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Scheyden*, *affſcheyden*, *verdeelen*, *afzonderen*, *oneenig*, of *tweedrachtig maaken.*

• Studiorum diſſimilitudo diſſociat amicitias. Cic. Am. 20. *De verſcheydenheyd*, of *ongelijkheyd van aardt*, of *genegentheden breekt*, of *ſcheyd de vriendſchap.*

† Montes diſſociantur opaca valle. Hor. E. 1. 16. 5. *De bergen zijn door een donker dal*, of *door een duyſtere*, of *eenzaame vlakte geſcheyden.*

DISSŎLŪBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. N. D. 1. 8. *Ontloſſelijk*; *'t geen ligtelijk ontloſt*, *ontbonden*, of *ontdaan kan worden*; *ligt om te ontbinden*, *los te maaken*, of *te ſmelten.*

DISSŎLVO, ĭs, sōlvī, sŏlūtūm, ſŏlvĕrĕ. acc. Cic. Or. 71. *Ontloſſen*, *ontdoen*, *ontbinden*, *ſcheyden*, *los werken*, *los maaken*, *ontknoopen*, *breeken*, *ſmelten.*

Citius diſſolvi, quam reſici. Lucret. 1. 557. *Eerder ontbonden*, *als herſtelt worden.*

Diſſolvere ſe. Ter. H. 2. 1. 102. *Zich van bezigheden ontdoen.*

Lateres illi a tempeſtatibus non diſſolvuntur. Vitruv. 2. 3. *Die tigchelſteenen weyken niet los*, of *breeken niet door 't geweld der onweders.*

Diſſolvere pecuniam. Cic. V. 3. 75. æs alienum. Cic. Syll. 20. *Zijn ſchulden betaalen*, *effenen*, *voldoen.*

Diſſolvam quæ debeo. Ter. Ph. 4. 3. 50. *Ik zal betaalen dat ik ſchuldig ben.*

Hic diſſolvi nullo modo poteſt. Cic. Tim. 5. *Hy kan zijn ſchulden niet betaalen*, of *niet voldoen.*

• Diſſolvere poteſtatem regiam. Nep. Lyſ. 3. *'t Koninglijke gezagh verbreeken*, *affſchaffen*, *vernietigen*, *te niet doen*, of *uytroeijen.* Amicitiam. Cic. S. R. 39. *De vriendſchap breeken.* Religionem. Liv. 40. 29. *Den Godsdienſt vernietigen*, *verbreeken*, *te niet doen*, *affſchaffen*, *uytroeijen*, of *verkraehten.* Dit laatſte is oneygentlyk. [Pontem. Nep. Them. 5. *Een brugge afbreeken*, *afwerpen.*]

Diſſolvere perjurium. Cic. Off. 3. 32. *Van een eed ontſlaan.*

Diſſolvere aliquem. Plaut. Merc. 1. 2. 54. *Iemand uyt kommer*, of *angſt brengen*, *uyt een zwarigheyd helpen*, *buyten vreeze ſtellen.*

Diſſolvere. acc. Cic. N. D. 3. 12. *Een geſchil*, of *zwarigheyd ontloſſen*, *wederleggen*, of *beantwoorden.*

[Senectus pleroſque diſſolvit. Sall. B. J. 17. *De meeſte ſterven van ouderdom.*]

DISSŎLŪTĒ. adv. Cic. Fr. 2. 12. *Laſſelijk*, *ſloppelijk*, *laſhertiglijk*, *verwijfdelijk*, *zonder behoorlijke zorg*, *zonder zorg*, of *achterdenken*, *onachtzamelijk*, *op een ongebonde*, of *loſſe wijze.*

• Diſſolute vendere. Cic. V. 3. 39. *Het goed koop*, *half te geef*, of *byna voor niet verkoopen.*

DISSŎLŪTĬO, ōnĭs. f. *Ontloſſing*, *ontbinding*, *verdeeling*, *ſcheyding*, *ontknooping.*

Diſſolutio ſtomachi. Plin. H. 27. 12. *Zwakheyd*, of *teeringloosheyd van de maag*, *braking.*

Diſſolutio naturæ. Cic. Fin. 5. 11. *d' Ontbinding der natuur*, *de ſcheyding van ziel*, *en ligchaam*, *de dood.*

Diſſolutio animi. Cic. F. 5. 2. *Laſhertigheyd*, *kleynmoedigheyd*, *laſheyd*, *verwijftheyd*, *ſnoodheyd van gemoed.*

Non eſt quies, ſed diſſolutio animi, & languor. Sen. E. 3. *Het is geen ruſt*, *maar een vadzigheyd van gemoed*, *en traagheyd.*

Diſſolutio legum. Cic. A. 1. 9. *De ſchending*, *verbreking*, *verkrachting*, *vernietiging*, *omkeering*, *vertreding*, of *overtreding der wetten.*

Diſſolutio criminis. Cic. Clu. 1. 1. *Rechtvaardiging*, *ontlaſting*, *zuyvering*, *verſchooning*, of *verontſchuldiging van een misdaad.*

Diſſolutio. Cic. Her. 1. 3. *d' Ontloſſing*, *ontknoping*, *oploſſing*, of *beantwoording van een geſchil.*

DISSŎLŪTŎR, ōrĭs. Theod. Cod. 3. 16. *Verbreker*, *verſloorder*, *verwoeſter.*

(**DISSŎLŪTRIX**, īcĭs. f. *Ontbinſter*, *oploſſer.*

Si hominis eſt pati mortem diſſolutricem corporis. Tertull. de an. 42. *Indien de menſch de dood*, *d'ontbindſter*, of *ſcheydſter van 't ligchaam*, *moet uytſtaan*. *indien de menſch moet ſterven.*)

DISSŎLŪTŬS, ă, ūm. *Verſpreyd*, *verſtrooyt*, *geſcheyden*, *ontdaan.* De compar. *Diſſolutior* ſtaat by Cic. Br. 3. en de ſuperl. *Diſſolutiſſimus* by Cic. Clu. 62.

Diſſolutus. Cic. de Or. 1. 42. *Ontbonden*, *los gemaakt*, *ontknoopt.*

Capillus diſſolutus. Plin. H. 28. 7. *Ontbonden*, *los hangend haayr.*

In omnes partes diſſoluta coagmenta. Vitruv. 2. 8. *Voegen*, of *bindzels die over al uytbreeken*, *uytmortelen*, *ſplijten*, of *van malkanderen barſten.*

Diſſolutus in re familiari. Cic. P. Q. 11. *Verquiſtend*, *quiſtig*, *quiſtachtig*, *los*, *ongebonden in 't beſtier van zijn huyſſelijke zaaken*; *een die niet ſpaaren kan*, *die zijn goed niet te rade houd*, of *laat verloren gaan*, *die zijn huyſſelijke zaaken verzuymt*, *verwaarlooſt*, of *verloren laat gaan.*

Diſſolutus adoleſcens. Cic. T. Q. 4. 25. *Een los*, *weeldrig*, *ligt*, *ongebonden*, *bronddronken*, of *ongeſchikt jongeling.*

DISSŎNANS, āntĭs. omn. gen. Vitruv. 5. 8. *Doof*, *zonder klank*, *zonder geluyd*, *zonder weerklank*, of *weergalm*, *daar geen weerklank is*, van een plaats ſpreekende. Eygentlyk word Diſſonans locus by Vitruvius beſchreven te

Digitized by Google

te zyn een plaats, alwaar het eerſte geluyd dus van boven weërgalmt, dat het tweede geluyd daar door verdooft word.

DISSŎNO, ās, ārĕ. *Een ongelijk geluyd maaken.*

Hæc ab aliis diſſonant. Quintil. I. O. 8. 6. *Deze dingen komen met d'andere niet over een, verſchillen van d'andere.*

Hæc diſſonant hujus temporis culturæ. Colum. 1. 1. *Deze dingen koomen met de hedendaagſche landbouw niet over een: dat ſtrijd met onze manier*, of *wijze van landbouwen.*

DISSŎNŬS, ă, ŭm. Liv. 44. 33. *Niet overeenkomſtig, niet gelijkluydig, van verſcheyden toon; qualijk luydende, niet wel klinkende*, van ſtemmen en klanken ſpreekende.

Diſſonus. Liv. 1. 18. Plin. H. 36. 10. *Verſchillig, verſcheyden, ongelijk, ſtrijdig.*

(DISSŎRS, ŏrtĭs. omn. gen. *Die ergens geen deel aan heeft.*

Mea gloria eſt ab omni milite diſſors. Ovid. Am. 2. 12. 11. *Aan de eer, die ik behaalt heb, heeft geen ſoldaat eenig deel.*

Diſſors. Ovid. M. 8. 133. *Van een verſcheyden lot of ſtaat.*

Diſſortes. Gloſſæ. Diſſortes, Διακληρω- θέντες. *Die niet meer te deelen hebben, die 't erfdeel, waar toe zy gerechtigt waren, verdeelt hebben.*

DISSORTĬO, ōnĭs. f. *Verdeeling der erffeniſſe tuſſchen hen die 'er recht toe hadden.* Feſtus. Zoo leeſt Salm. Ex. Plin. 891. a. G.)

DISSUĀDĔO, ēs, ſuāſī, ſuāſūm, ſuādērĕ aliquid alicui. Cic. Rull. 2. 37. *Iemand iets ontraaden, afraaden, ergens van afmaanen, bewegen om iets na te laaten*, of *te ſtaaken.*

[Diſſuadeo met het voorzetzel *de*. Cum præſertim de captivis diſſuaſurus eſſet. Cic. Off. 3. 30. *Als hy voornamentlijk van de gevangene het afraaden zoude.*]

DISSUĀSĬO, ōnĭs. f. Cic. Her. 1. 2. *Ontrading, afrading, afmaning.*

DISSUĀSŌR, ōrĭs. m. *Ontrader, afrader, afmaner.*

Diſſuaſor legis. Cic. Att. 1. 14. *Afrader van 't invoeren eener wet.*

† Gladius diſſuaſor juſti. Lucan. 4. 248. *Een zwaard dat de gerechtigheyd ſtremt.*

DISSUĀVĬŌR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī. acc. Cic. F. 16. 26. *Kuſſen, zoenen, omhelzen, vatten, ſtreelen, troetelen.* Zommige leezen Diſſavior.

DISSULTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Plin. H. 37. 4. *Aan ſtukken ſpringen*, of *barſten, breeken, van malkander ſcheuren, ſplijten*, of *rijten.*

Diſſultare. Lucret. 3. 396. *Met kracht van malkanderen ſpringen, met geweld van een gaan*, van kleyne ligchaamtjes ſpreekende.

DISSŬO, ĭs, ŭī, ūtūm, ŭĕrĕ. acc. Ovid. F. 1. 408. *Onttornen, los tornen, 't genaayde los doen*, of *los ſnijden.*

Diſſuendæ magis, quam diſcindendæ amicitiæ. Cic. Am. 21. *'t Is beter de vriendſchap allengskens te ſlijten, of af te ſnijden, dan die teffens, met eene ſlag, of ſchielijk te breeken.*

DISSŪTŬS, ă, ŭm. Ovid. F. 1. 408. *Onttornt, los getornt, los gemaakt, los geſneden.*

[DISSYLLABŬS, ă, ŭm. Quintil. I. O. 1. 5. *Dat uyt twee lettergreepen beſtaat.*]

D I S T.

DISTĀBESCO, ĭs, tābēſcĕrĕ. Cato R. R. 24. *Smelten, verſmelten, weekſmelten*, van 't zout, enz. ſpreekende.

DISTÆDĒT, tædŭĭt *en* tæſūm ēſt, tædērĕ. acc. perſ. gen. rei. Ter. Ph. 5. 8. 22. Plaut. Am. 1. 3. 5. *Verdrieten, tegenſtaan, laſtig vallen, walgen.*

DISTĀNS, āntĭs. omn. gen. *Afgeſcheyden, afgelegen, afſtaande, ver van malkander.*

Terræ diſtantes. Cic. N. D. 2. 66. *Landſtreeken van malkanderen afgelegen.*

Naturæ & voluntates inter ſe diſtantes. Cic. Or. 16. *Verſcheyden aardt*, of *inborſt.* Men leeſt heden by Cicero, Naturæ variæ & voluntates multum inter ſe diſtantia effecerunt genera dicendi.

Quid tam diſtans quam a ſeveritate comitas? Cic. Or. 10. *Wat is 'er ſtrijdiger dan de beleefdheyd en ſtuursheyd?*

DISTĀNTĬĂ, æ. f. Vitruv. 5. 4. *Afſtant, tuſſchenſtant, wijdte, ruymte, tuſſchenruymte, tuſſchenwijdte, afgelegenheyd.*

Diſtantia morum & ſtudiorum. Cic. Am. 20. *Verſcheydenheyd, verſchil, verſchilligheyd, ſtrijdigheyd van zeden en genegenheden*, of *neygingen.*

DISTĔNDO, ĭs, tēndī, tēntūm, tēndĕrĕ. acc. Ovid. M. 4. 490. *Uytſtrekken, uytbreyden, ſpannen, uytſpannen, uytrekken, uytzetten, openen, verlengen, breeder maaken.*

Diſtendere aciem. Cæſ. B. C. 3. 92. *Zijn leger uytbreyden, breeder uytzetten*, of *meer grond doen beſlaan.*

Diſtendere curas in res aliquas. Liv. 27. 40. *Zijn zorgen aan zekere zaaken hangen, beſteeden*, of *verdeelen.*

Apes diſtendunt nectare cellas. Virg. Æ. 1. 437. *De bijen vullen de raaten met honig.*

(Diſtendere horrea. Tib. 2. 5. 84. *De ſchuuren opvullen.*)

[Diſtendere ventrem. Plaut. Caſ. 4. 1. 19. *Sterk*, of *veel eeten. Den buyk door veel ſpijze als opſpannen.*]

Diſtendere rictum. Quintil. I. O. 1. 11. *Den mondt wijd opſperren.*

DISTĔNTĬO, ōnĭs. f. *Uytbreyding, uytſtrekking, uytſpanning, verlenging, uytzetting, uytrekking.*

Diſtentio nervorum. Celſ. 2. 7. *Zenuwtrekking, een beroerte, rekking*, of *ſpanning der zenuwen.*

DISTĔNTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Virg. E. 9. 31. *Vullen, opvullen, vol maaken*, van een zolder, uyer, borſt, enz. ſpreekende.

DISTĔNTŬS, ă, ŭm. part. a Diſtendo. Hor. Ep. 2. 46. Quintil. I. O. 2. 10. *Vol, vervult, opgevult.* De compar. *Diſtentior* ſtaat by Ammian. 28. 4. en *Diſtentius* by Hor. S. 1. 1. 110.

Capellæ diſtentæ lacte. Virg. E. 7. 3. *Geyten met volle uyers.*

DISTĔNTŬS, ă, ŭm. part. a Diſtineo. *Bezig, bezet, onledig, door iets belet*, of *opgehouden.* De ſuperl. *Diſtentiſſimus* ſtaat by Cic. Att. 15. 18.

Diſtentus negotiis. Cic. S. R. 8. *Met veel bezigheden bezet, in veel omſlag verwert.*

(DISTĔNTŬS, ūs. m. *Uytſpanning, uytzetting.*

Sufflatæ cutis diſtentu ictus hominum, & morſus canum arcent. Plin. H. 8. 38. *'t Slaan der menſchen, en 't bijten van de honden weeren ze af door 't uytſpannen van d'opgeblazen huyd.*)

DISTERMĬNĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 4. 20. *Afgeſcheyden.*

DISTERMĬNO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Arat. 94. *Scheyden, verdeelen, afzonderen, bepaalen, afpaalen, afſcheyden, tuſſchen beyden leggen.*

Arabia Judæam ab Ægypto diſterminat. Plin. H. 12. 21. *Arabiën ſcheyd Judea van Egypten.*

[DISTERMĬNŬS, ă, ŭm. Sil. 5. 400. *Afgeſcheyden.*

DISTĬCHŎN, ī. n. Mart. 3. 11. 2. Δίστιχον. *Een tweeregelig vaars.*

Diſtichum hordeum. Colum. 2. 9. *Garſt die twee rijen van graan in zijn aayren heeft.* Zekere zomergarſt, by zommige *voedergarſt*, of *kleyne garſt* genaamt.

DISTILLĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 20. 6. *Zinking, herſſenvloed.*

DISTILLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Colum. 12. 41. *Afzijpen, afdruypen, afſtekken, afdroppelen, met droppels afvallen*, of *afloopen, ſtorten.*

Arbor illa diſtillat liquorem. Plin. H. 15. 19. Liquor ab arbore diſtillat. Virg. G. 3. 281. *Daar zijpt*, of *druypt vochtigheyd uyt dien boom; die boom brengt zeker vocht voort; van dien boom droppelt, druipt*, of *zijpt zeker vocht af.*

Diſtillant tempora nardo. Tib. 2. 2. 7. *De nardus*, of *ſpijkoly druypt*, of *loopt hem de ſlaap van 't hoofd af.*

DISTINCTE. adv. Cic. de Or. 3. 14. *Onderſcheydentlijk, duydelijk.* De compar. *Diſtinctius.* ſtaat by Cic. I. R. 2. 29. Plin. E. 7. 13.

Diſtincte. Plin. E. 8. 2. *Afzonderlijk, byzonderlijk, verdeeldelijk, alleen.*

DISTINCTĬO, ōnĭs. f. *Onderſcheyd, verſchil, verſcheydenheyd, verſchilligheyd.*

Diſtinctio rerum. Cic. Off. 1. 29. Inter res. Cic. Tim. 8. *Het onderſcheyd der dingen*, of *tuſſchen de dingen.* Veri a falſo. Cic. Fin. 1. 19. *'t Onderſcheyd*, of *'t verſchil tuſſchen 't waare en 't valſche.*

Diſtinctio. Cic. L. L. 2. 5. *Scheyding, verdeeling, afſcheyding, afzondering, onderſcheyding.*

DISTINCTŌR, ōrĭs. m. Amm. 18. 1. *Onderſcheyder.*

DISTINCTŬS, ūs. m. Stat. S. 1. 5. 40. *Onderſcheyd, onderſcheyding, verſchil, verſcheydenheyd.*

Di-

Diverſa avis a cæteris pennarum diſtinctu. Tac. An. 6. 28. *Een vogel door de verſcheydenheyd van zijne veêren van d'andere onderſcheyden.*

DISTINCTŬS, ă, ŭm. Cic. S. Sc. 5. *Onderſcheyden, verſcheyden, verſchillig, verſchillende.*

Diſtinctus. Cic. Or. 16. *Afgeſcheyden, geſcheyden, verdeylt, verdeelt, onderſcheyden, byzonder.* (De compar. *Diſtinctior* ſtaat by Liv. 9. 19.)

Diſtinctum gemmis poculum. Cic. V. 4. 27. *Een drinkbeker met edelgeſteente omzet, met edele ſteenen ingeleyt,* of *vereiert.* Littus tectis & urbibus. Cic. N. D. 2. 39. *Een kuſt, ſtrand,* of *oever met huyzen en ſteden bezet,* of *voorzien.* Stellis cœlum. Cic. N. D. 2. 37. *De hemel met ſterren bezaait.*

DISTĬNĔO, ēs, tĭnŭī, tēntŭm, tĭnērĕ. Virg. Æ. 11. 381. *Stuyten, ophouden, weêrhouden, tegenhouden, te rug houden, verhinderen, beletten, inbinden, belemmeren, in de weeg zijn.*

Flumen legiones diſtinet. Cæſ. B. G. 7. 59. *De ſtroom ſluyt, belemmert,* of *belet de legioenen,* of *keurbenden om verder te trekken.*

Diſtinere copias hoſtium. Liv. 31. 11. Cæſ. B. C. 3. 44. *De tocht der vyanden ſluyten, tegenhouden,* of *beletten.*

Ad Maſſiliam diſtinetur. Cæſ. B. C. 2. 17. *Hy word voor Marſeille,* of *in 't beleg van Marſeille geſluyt.*

Magnopere Reipublicæ intereſt manus hoſtium diſtineri. Cæſ. B. G. 2. 5. *Het is heel nodig ten dienſte van den Staat, de vyanden te belemmeren, de handen te binden,* of *elders werk te geeven; daar is 't Gemeenebeſt ten hoogſten aan gelegen, dat men de vyanden over al de handen vol werks geeve.*

* Diſtineri occupationibus. Cic. Att. 2. 23. Et dolore. Cic. Pl. 33. *Door bezigheden en ziekte belemmert zijn, belet, verhindert,* of *wederhouden worden.*

Diſtineri fibulis. Cæſ. B. G. 4. 17. *Met pinnen, ſpijen, bouten,* of *ankers vaſt gemaakt, gehecht, geklonken,* of *by malkander gehouden worden.*

Nil meam vobiſcum pacem diſtinet. Liv. 2. 15. *Niets belet,* of *verhindert my, om my met u te verzoenen, niets belet de vrede tuſſchen ons beyden.*

Hæc civitas victoriam Galliæ diſtinet. Cæſ. B. G. 7. 37. *Deze ſtad belet de verovering der Gaulen,* of *van Vrankrijk.*

Multitudo per me pacem diſtineri putat. Cic. A. 12. 12. *Het volk meent dat ik de vrede ſluyte, verachtere, tegenhoude, uytſtelle,* of *verhindere; de menigte oordeelt dat ik het ſluyten van de vrede belet.*

Diſtinere Regem ab circumſpectu rerum aliarum. Liv. 44. 35. *Den Koning beletten om acht op andere dingen te geeven.*

Negotiis & occupationibus diſtineri. Cic. F. 12. 30. *Door bezigheden belemmert worden. De handen vol werks hebben.*

DISTINGUO, ĭs, ſtinxī, ſtinctŭm, ſtinguĕrĕ. acc. *Onderſcheyden, ſcheyden, ſchiften, ontwerren, onderſcheyd maaken.*

Diſtinguere aliquem ab alio. Cic. Par. 4. *Den eenen,* of *den eenen menſch van den anderen onderſcheyden; onderſcheyd tuſſchen den eenen en den anderen maaken.* Rem aliquam ab alia. Cic. Part. 40. *d'Eene zaak van d'ander ſchiften,* of *onderſcheyden.*

Diſtinguere varietate hiſtoriam. Cic. de Or. 2. 13. Orationem. Cic. Her. 4. 13. *Een geſchiedenis,* of *rede door verſcheydenheyd van zaaken vercieren, opcieren, opſchikken, oppronken,* of *verrijken.*

Diſtingui gemmis. Cic. V. 4. 27. *Met edelgeſteente verciert,* of *bezet,* van een drinkbeker, enz. ſpreekende. Maculis colorum variis. Celſ. 2. 8. *Met vlakken van verſcheyde verwen gevlakt, beſprenkelt, getekent,* of *onderſcheyden zijn.*

DISTO, ās, diſtĭtī, diſtĭtŭm, diſtārĕ loco aliquo. Hor. E. 1. 7. 48. of ab aliquo. Plin. H. 2. 68. *Van eenige plaats afſtaan, afleggen, afgeſcheyden, afſtandig, afgezondert,* of *afgelegen zijn.* Men gebruykt zelden 't præteritum en 't ſupinum van dit verbum.

Diſtare ab aliqua re. Cic. Off. 2. 4. *Ergens van verſchillen,* of *verſcheyden zijn, iets niet gelijken.*

Multum inter ſe diſtant. Cic. de Or. 1. 40. *Zy verſchillen veel van malkanderen; daar is groot onderſcheyd tuſſchen deze perſoonen,* of *deze dingen.*

† Scurræ diſtat amicus. Hor. E. 1. 18. 4. *Daar is groot onderſcheyd tuſſchen een vriend en een poetzemaaker.*

Sanctitas morum non diſtat ordinibus. Plin. E. 5. 3. *De heyligheyd der zeden word door den ſtaat niet onderſcheyden; de heyligheyd beſtaat in geen rang; men kan van iemands heyligheyd uyt zijn ſtaat niet oordeelen.* [Diſtare met een dativus. 't Is een Griekſche ſpreekwyze.]

DISTORQUĔO, ēs, tōrſī, diſtōrtŭm, tōrquērĕ. acc. Hor. S. 1. 9. 65. Ovid. Art. 3. 287. *Vertrekken, verdraaijen, ſcheef,* of *ſlim trekken,* by voorbeeld, den mond, d'oogen, enz.

Os ſibi diſtorquet. Ter. E. 4. 4. 3. *Hy trekt een ſcheeve mond,* of *ſlimmen bek, hy maakt grimmatzen met zijn mond.*

DISTORSIO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 5. 12. *Verdraaijing, vertrekking, grijnzing, een leelijke gedaante, een onhebbelijke gebeerde,* of *beweging,* voornamentlyk van handen, voeten, oogen, enz.

Diſtorſio membrorum. Cic. T. Q. 4. 13. [Oris. Celſ. 4. 2.] *Een verdraaijing, verſtuyking, verwrikking, verrekking,* of *verwringing van de leden, van den mond.*

DISTORTŬS, ă, ŭm. *Scheef, ſlim, verdraait, miſmaakt, wanſtaltig van lijf en leden.* De compar. *Diſtortior* ſtaat by Cic. Fat. 8. en de ſuperl. *Diſtortiſſimus* by Cic. Mur. 29.

Vultus diſtortus. Quintil. I. O. 6. 3. *Een leelijk,* of *miſmaakt aangezigt.*

Diſtortus. Cic. Fat. 8. *Gewrongen, gedwongen, hard, gezogt, ſlecht, lomp, onaardig,* van een ſtyl, ſpreekwyze, enz. ſpreekende.

DISTRACTIO, ōnĭs. f. Plaut. Pſ. 1. 1. 68. *Afrukking, aftrekking, afſcheuring, afwringing.*

* Diſtractio ab aliquo. Cic. Off. 3. 6. *Afſcheuring van iemand, vyandigheyd, vriendſchapsbreuk,* of *twiſt met iemand, oneenigheyd, vyandſchap, tweedragt.*

(Diſtractio. *Verkoping.*

Neceſſe eſt prætorem de diſtractione ejus arbitrari. Ulp. D. 2. 15. 8. §. 15. *'t Is nodig dat de Schout van zijn verkoping kennis hebbe.*)

DISTRACTŬS, ă, ŭm. *Afgeſcheurt, afgerukt, afgetrokken, afgeſcheyden, verdeelt.* De compar. *Diſtractior* ſtaat by Lucret. 4. 958. en de ſuperl. *Diſtractiſſimus* by Paterc. 2. 114. 1.

Vis diſtracta atque extincta. Cic. Dom. *Een verdeelt en vernietigt geweld.*

Imperium diſtractum in plura regna. Liv. 45. 9. *Een Keyzerrijk in veele Koningrijken verdeelt.*

* Homines diſtracti. Cic. Att. 8. 15. ſubj. 1. *Menſchen die tweedragtig,* of *oneenig zijn; twiſtende menſchen.*

Diſtractus. Cic. F. 4. 7. *Verdeelt, geſcheyden, verſchillig, ſtrijdig, oneenig; die een ſtrijdig gevoelen ergens over heeft.*

DISTRAHO, ĭs, trāxī, trāctŭm, trāhĕrĕ aliquid ab alia re. Cic. Dom. 37. *Iets ergens aftrekken, afrukken, afſcheuren, afwringen, met geweld afhaalen,* of *afſcheyden.*

Diſtrahere. Cic. A. 2. 10. *Aftrekken, afwenden, afkeeren, afweeren, de voet dwars zetten.*

Diſtrahere rem aliquam. Cæſ. B. C. 1. 33. *Een zaak verachteren, uytſtellen, verſchuyven, op de lange baan, ſleepende,* of *draagende houden, beletten ter uytſlag te komen.*

Diſtrahere hominem. Liv. 1. 28. *Iemand vierendeelen, met paarden van een trekken,* of *van een ſcheuren.*

Diſtrahere aliquem ab aliquo. Ter. Ph. 1. 4. 24. of amorem aliquorum. Ter. Ph. 3. 2. 33. *Iemand van een ander,* of *van een anders vriendſchap aftrekken; de vriendſchap, die iemand met een ander heeft, breeken: twiſt en tweedragt tuſſchen luyden ſtooken.*

Illam à me diſtrahit neceſſitas. Ter. Hec. 3. 5. 42. *Het noodlot rukt haar van my af.*

Diſtrahere cum aliquo ſocietatem. Sen. E. 63. *De vriendſchap met iemand breeken.*

Diſtrahere exercitum in diverſiſſimas regiones. Liv. 26. 41. *Een leger naar verſcheyde gewêſten verzenden; een leger verdeelen om naar verſcheyde landen te zenden.*

Diſtrahere hoſtem. Tac. An. 1. 60. *Den vyand eene afwending maaken.*

Animus in contrarias partes diſtrahitur. Cic. Off. 1. 3. *'t Verſtand word door ſtrijdige gevoelens verdeelt, gins en weêr vervoert; daar zijn redenen ten wederzijden, die 't verſtand in twijfel brengen; 't verſtand dobbert tuſſchen ſtrijdige gevoelens.*

Tau-

Taurus diſtrahit mediam Aſiam. Plin. H. 5. 27. *De berg Taurus ſcheyd Azien in 't midden door.*

(Diſtrahere. *Verkoopen.* Ontleent van de erfhuyzen, waar in de dingen, die verkocht worden, als van malkanderen getrokken worden.

Mercibus diſtractis inopiam paullulum recreavit. Juſt. 9. 1. 6. *De waaren verkocht hebbende heeft hy 't gebrek een weynig verzacht.*

Coëmendo quædam tantum ut pluris poſtea diſtraheret. Suet. Fl. 16. *Eenige waaren opkoopende, alleenlijk op dat hy ze naderhand duurder mogte verkoopen.*)

Diſtrahor. Cic. A. Q. 4. 43. *Ik ſtaa in twijfel, of tuſſchen beyden; ik weet niet waar toe ik zal overſlaan, of overhellen, wat zijde ik kiezen, of wat ik beſluyten, doen, beginnen, of aanvangen zal.*

DISTRIBŬO, ĭs, trĭbŭī, trĭbūtŭm, trĭbŭĕrĕ aliquid alicui. *Iemand iets uytdeelen, toedeelen, toedienen, toewijzen, toeleggen, uytreyken, geeven.*

Milites in ſupplementum legionum diſtribuere. [Curt. 6. 5. 10.] Front. St. 4. 1. 43. *Soldaaten onder de keurbenden ſtecken, of verdeelen om de keurbenden te vullen.*

Diſtribuere exercitum in civitates. Cæſ. B. G. 5. 24. *Het leger in de ſteden verdeelen.*

DISTRĬBŪTĒ. adv. Cic. T. Q. 2. 7. *Onderſcheydenlijk, met order, met een goede verdeeling, rang, of ſchikking, wel verdeelt.* De compar. *Diſtributius* ſtaat by Cic. I. R. 2. 59.

DISTRĬBŪTĬO, ōnis. f. Cic. de Or. 3. 53. *Uytdeeling, verdeeling, ſcheyding.*

(DISTRĬBŪTŌR, ōris. m. Deus diſtributor omnium bonorum. Apul. Triſm. 92. *Godt de verdeelder, of uytdeelder van alle goederen.*

DISTRĬBŪTŬS, a, um. *Gedeelt, verdeelt, geſcheyden; aan veelen toegedeelt, toegeleyt, of toegewezen.*

Diſtributus in ſingulos Judices. Cic. Clu. 27. *Aan yeder Richter uytgedeelt, of gegeeven.*

Diſtributus. *Afgedeelt, verdeelt, in veele deelen onderſcheyden, of afgedeelt,* van een reden ſpreekende.

Oratio diſtributa in plures partes. Cic. Dom. 12. *Een reden in veele deelen afgedeelt.*

DISTRICTĒ. adv. Plin. E. 9. 21. *Strengelijk, geſtrengelijk, hardelijk, ſcherpelijk, met bitze woorden,* wanneer men iemand dreygt. De compar. *Diſtrictius* ſtaat by Cic. A. 2. 13. zoo evenwel dat zommige op deze plaatze Diſtinctius leezen.

Diſtricte denegare. Ulp. D. 3. 3. 13. *Iets ſtoutelijk, hardnekkiglijk,* of *met ſtijve kaaken ontkennen; iets onbeſchaamdelijk loochenen.*

(DISTRICTIM. adv. Sen. Contr. 7. Zie Diſtricte.

DISTRICTĬO, ōnis. f. *Moeijelijkheyd, zwarigheyd, beletzel.*

Quod ſine ulla diſtrictione ipſius interdum futurum eſt. Paull. D. 4. 8. 16. *Dat zomtijds zonder moeijelijkheyd, of beletzel van hem geſchieden zal.*)

DISTRICTŬS, a, um. *Bezig, bezet, belemmert, ingewikkelt.* De compar. *Diſtrictior* ſtaat by Cic. Fr. 2. 16. [De ſuperl. *Diſtrictiſſimus* ſtaat in den Cod. 1. 53. 6.]

Diſtrictus negotiis. Quintil. Præf. Tryph. *Met bezigheden bezet; met zaaken belemmert; in bezigheden verwart.*

Diſtrictus bellis. Nep. Hannib. 13. *In oorlogen ingewikkelt.*

Diſtrictus a cauſis & judiciis. Cic. Q. Fr. 2. 16. *Met rechtzaaken bezet.*

Vita diſtricta ambitionis labore. Cic. de Or. 3. 2. *Een leven met het zwoegen om, of 't bekuypen van openbaare ampten bezet.*

• Diſtrictus enſis. Cic. C. 3. 1. Hor. O. 3. 1. 17. *Een bloote degen, een bloot rapier.*

Diſtrictus. Val. Max. 2. 9. 6. Tac. An. 4. 36. 4. *Streng, geſtreng, ſtraf, hard, ſcherp, onmeedogend, ongenadig, onmedelijdend, onbarmhertig, wreed, bitter.*

• Diſtrictus. Cic. F. 2. 15. *Onzeker wat te doen, wat aan te vangen, of wat zijde te kiezen; tuſſchen beyde ſtaande.*

Diſtrictus accuſator. Tac. An. 4. 36. 4. *Een ſtoute aanklager; een onbeſchaamde beſchuldiger.*

DISTRINGO, ĭs, ſtrinxī, ſtrictŭm, ſtringĕrĕ. Ovid. M. 8. 382. *Afſchampen, afſchaaven, kneuzen, 't vel een weynig ophaalen, ligt quetzen.*

Diſtringere gladium. Cic. Off. 3. 31. *Den degen uyttrekken, 't rapier uythaalen, van leer trekken.*

Diſtringere. Plin. E. 3. 5. 14. Mart. 14. 51. 1. *Schrappen, ſchraapen, ſchrabben, wrijven.* d'Ouden hadden de gewoonte, om zich, wanneer ze baadden, te laaten ſchrabben, *of* te laaten wryven, om de zweetvlakken van hun lyf weech te neemen.

Diſtringere. acc. Colum. 12. 50. *Vruchten plukken, afplukken.*

Diſtringi negotiis. Plin. E. 5. 5. *Veel bezigheden, veel omſlag,* of *veel te doen hebben; zeer bezet zijn.*

Diſtringere curas alicujus. Curt. 3. 3. 4. *Iemand zeer bezorgt,* of *bekommert maaken, met veel zorgen bezwaaren.*

Diſtringere hoſtem. Front. Strat. 1. 9. *Den vyand een afwending maaken.*

Hoſtes a tergo diſtringere. Flor. 2. 13. 1. *De vyanden in den ſtaart,* of *in d'achterhoede beſpringen,* of *ſlaan; de vyanden van achteren benauwen.*

Diſtringere ſcripta alicujus. Phædr. 4. 6. 1. *Iemands ſchriften hekelen, doorſtrijken, berispen, bedillen, laaken, wraaken.*

Diſtringere perjurium. Cic. Off. 3. 32. *De meyneedigheyd verzwaaren; het valſche eedzweeren vergrooten,* of *erger maaken.*

Hannibal Fabium ut infamia diſtringeret. Front. St. 1. 8. 2. *Hannibal op dat hy Fabius (by de Romeynen) verdacht zou maaken.*

DISTRŬNCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Plaut. Truc. 2. 7. 53. *Knotten, tot de ſtam toe afhouwen, glad afſnijden.* De Dichter ſpreekt van een lam in 't midden door te houwen.

DISTRŬCTŬS, a, um. Suet. C. 41. *Bezijden af,* of *ter zijden af getimmert,* of *gebouwt.* (Zoo leezen by Suetonius ten minſten Beroaldus, en uyt hem Curio in 't Forum Romanum. Andere leezen Diſtinctus.)

DISTŬRBĀTĬO, ōnis. Cic. Off. 3. 11. *Afbreking, vernieling, verdelging, verderving, verwoeſting, omkeering, ſlechting.*

DISTŬRBO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Cic. Dom. 39. *Afbreeken, vernielen, verdelgen, verderven, verwoeſten, omkeeren, ſlechten, om ver ſmijten.*

Diſturbare opera. Cæſ. B. C. 1. 26. *De werken overhoop werpen.*

• Diſturbare. Cic. Rull. 2. 37. *Verwarren, ontroeren, verſtooren, ontruſten.*

Diſturbare vitæ ſocietatem. Cic. S. R. 38. *De menſchelijke t'zamenleving ontruſten, verbreeken, om ver werpen.*

Diſturbare nuptias. Ter. And. 1. 2. 11. *Een huwelijk ſtooren.*

D I T A. D I T E.

DĪTĀTŬS, a, um. Cic. Her. 4. 53. *Rijk, verrijkt, rijk geworden.*

DĪTĒSCO, ĭs, ēſcĕrĕ. Lucret. 5. 1248. *Zich verrijken, rijk worden.*

D I T I.

DĬTĬO, ōnis. f. *Heerſchappy, gebied, gezagh, magt, vermogen, beheerſching, rechtsgebied.*

Cæſar Galliam in noſtram ditionem redegit. Cic. Prov. Conſ. 13. *of* ſub noſtram ditionem ſubjunxit. Cic. V. 1. 21. *Cæſar heeft de Gaulen onder ons gebied,* of *onder onze heerſchappy gebragt.*

Sub ditionem alicujus cadere. Cic. Font. 1. *Onder iemands gebied vallen.*

In ditione eſſe alicujus. Cic. P. Q. 2. Liv. 26. 41. Sub ditione. Liv. 8. 2. *Iemands onderdaan zijn; onder iemands gezagh, gehoorzaamheyd, heerſchappy,* of *rechtsgebied ſtaan; van iemand afhangen; onder iemands gebied woonen.*

Fieri ditionis alicujus. Curt. 3. 7. 4. *Onder iemands gehoorzaamheyd gebragt worden, iemands heerſchappy onderworpen worden,* van een volk ſpreekende.

D I T O. D I U.

DĪTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Liv. 21. 60. *Verrijken, rijk maaken.*

DĬU. adv. *Lange, langen tijd, een geruymen tijd.* De compar. *Diutius* ſtaat by Liv. 21. 61. en de ſuperl. *Diutiſſime* by Cato R. R. 36.

Diu eſt factum. Plaut. Moſt. 2. 2. 45. *of* Diu eſt cum abiiſti ad forum. Plaut. Aſ. 2. 2. 3. *'t Is lange geleden dat gy naar de markt zijt gegaan.*

Diu multumque dubitare. Cic. Or. 1.

Zeer

Digitized by Google

Zeer lang en ſterk twijfelen, heel lang in twijfel ſtaan.

[Diu. *By dage.*]

Diu noctuque. Sall. *by* Serv. G. 1. 287. *Dag en nacht, geduriglijk, onophoudelijk, zonder ophouden.*

D I V A. D I V E.

DIVĂRĬCATŬS, ă, ŭm. Vitruv. 10. 2. *Van malkander verdeelt; van een geleet, uytgeſtrekt, of uytgebreyd,* van dakſparren, *of* latten ſpreekende.

DIVĂRĬCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Cato R. R. 32. Cic. V. 4. 40. *Van malkander verdeelen, of uytbreyden; van een, of van malkanderen doen; wijd uytzetten, ſpijten, klooven, kloven, opſplijten.*

Hujus (animalis) ungues divaricant. Varr. R. R. 2. 5. *Dat (dier) heeft geſpleete klauwen.*

DIVELLO, ĭs, vělli, zomtyds vŭlsi, vŭlsŭm, vĕllĕrĕ. Claud. Gig. 39. *Affcheuren, aan ſtukken ſcheuren, van een rukken, wechrukken, aftrekken, afrukken, ſcheyden, affcheyden, wechneemen, wechvoeren.*

Divellere amicitiam. Sen. E. 6. *De vriendſchap breeken.*

• Divelli dolore. Cic. Pl. 33. *Van hertzeer, of verdriet quijnen, of ſterven.* A voluptate. Cic. Fin. 1. 16. *De welluſt verlaaten, of laaten vaaren; van 't vermaak ontzet, of berooft worden.*

Divelli ab aliquo. Cic. Pl. 42. *Van iemand afgeſcheyden, of afgerukt worden.*

• Cura divellit ſomnos. Hor. E. 1. 10. 18. *De zorge ſtoort, beneemt, of belet den ſlaap.*

DIVENDO, ĭs, vĕndĭdi, vĕndĭtŭm, vĕndĕrĕ. acc. Cic. Rull. 1. 3. *Verkoopen, vertieren, aan den man helpen.*

DIVERBĔRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Virg. Æ. 6. 294. *Afſlaan, afroſſen, afkloppen.*

(Diverberare. *Doordringen, door heene dringen, van malkanderen deelen, ſcheyden, of ſlaan.*

Sagitta diverberat auras. Virg. Æ. 5. 503. *De pijl dringt door de lucht, ſlaat de lucht van malkanderen.*)

Diverberare fluctus. Curt. 4. 4. 3. *De baaren klieven.*

DIVERBĬŬM, ĭi. n. Liv. 7. 2. *Een t'zamenſpraak, t'zamenſpreking, onderlinge redenwiſſeling.* 't Is eygentlyk *een aanmerkelijke ſpreuk op 't Schouwburg van een perſonaadje tot onderwijs van d'aanſchouweren geſproken.*

DIVERGĬŬM, ĭi. n. Aggen. in Front. L. A. p. 45. *De kromte, of bogt van een ſtroom.*

DIVERSE. adv. Cic. I. R. 1. 50. *Verſcheydentlijk, onderſcheydentlijk, op een verſcheyde, byzondere, of andere wijze.* (De compar. *Diverſius* ſtaat by Sall. B. C. 61. en de ſuperl. *Diverſiſſime* by Suet. Tib. 66.)

Curæ animum meum diverſe trahunt. Ter. And. 1. 5. 25. *De zorgen geeven my verſcheyde gedachten.*

DIVERSITAS, ātis. f. Plin. E. 7. 30. *Verſchil, verſcheydenheyd, onderſcheyd, ſtrijdigheyd,* in den eygentlyken zin.

DIVERSĬTŎR, āris, ātŭs sŭm, āri. Non ad vocularum Platonis amœnitatem, nec ad verborum venuſtates diverſitandum. Gell. 17. 20. *Men moet niet blijven ſtaan op Platoos cierlijkheyd en aardigheyd van woorden.* (Andere leezen Deverſitandum.)

DIVERSĬTŎR, ōris. m. Petron. 55. *Een gaſt; een die by iemand t'huys gaat, die huysveſting, of herberg by iemand neemt.*

DIVERSŎR, āris, ātŭs sŭm, āri apud aliquem. Cic. V. 1. 27. *By iemand t'huys gaan ſlaapen; herberg, of huysveſting by iemand neemen, of hebben; zijn verblijf, of woonplaats by iemand neemen, of hebben.*

• In negotiis ſordidis diverſari. Gell. 1. 12. *Een vuyl ambagt oeffenen, of handteeren; een vuyle, of morſige neering doen.*

DIVERSŎR, ōris. m. Cic. I. R. 2. 4. Zie Diverſitor.

DIVERSORĬŎLŬM, i. n. Cic. F. 12. 20. *Een herbergje, kroegje, ſmokkelkroeg.*

DIVERSORĬŬM, ĭi. n. Cic. S. 23. *Een herberg, waardshuys.*

(Diverſorium. *Een vertrek, kamer, of gemak van 't huys.* Deze betekenis is van de latere eeuw.

Excipiet te diverſorium quia minime æſtuoſum, maxime æſtivum. Sidon. E. 2. 2. *Gy zult in een vertrek gaan, dat zeer bequaam is om 'er zich 's zomers in op te houden, vermits 't 'er niet heet is.*

Non quod ejus diverſorii ſatias ceperit nos. Symm. E. 1. 1. *Niet dat wy een tegenheyd, of afkeer van dat vertrek hebben.*)

DIVERSORĬŬS, ă, ŭm. Diverſoria taberna. Plaut. Truc. 3. 2. 29. Suet. N. 27. *Herberg, tappery, tappershuys, kroeg.*

DIVERSŬS, ă, ŭm. Cic. S. Sc. 6. *Verſcheyden, onderſcheyden, ongelijk, verſchillig, verſchillende, anders.* De compar. *Diverſior* ſtaat by Plin. H. 12. 19. en de ſuperl. *Diverſiſſimus* by Liv. 21. 4.

• Diverſus ab aliquo. Cic. A. Q. 4. 32. *Van iemand verſchillende, iemand ongelijk.*

Diverſi inter ſe. Cic. Som. Sc. 6. *Van elkander verſchillende.*

Eruca diverſæ eſt, quam lactuca, naturæ. Plin. H. 19. 8. *De rakette en latouw zijn van een heel verſcheyden aardt.*

Locus diverſus. Cic. Man. 4. Loca inter ſe diverſa. Cic. V. 4. 32. *Een plaats van een andere afgelegen; plaatzen van malkanderen afleggende.*

Diverſi pugnant. Cæſ. B. C. 1. 58. *Zy vechten van wederzijden, of van weêrkanten; zy vechten van d'eene, en van d'andere kant.*

Suam quisque ibant diverſi domum. Plaut. R. 4. 7. 26. *Zy gingen elk byzonder naar hun huys.*

Pars diverſa. Suet. Gr. 9. *De tegendinger, tegenſtrever, tegenparty, of wederpartijder.*

Movere aliquem in diverſum. Plin. E. 10. 116. *Iemand tot een ander gevoelen overbrengen, of iets anders doen gevoelen.*

Diverſi interrogantur. Tac. An. 15. 56. *Zy worden elk in 't byzonder ondervraagt, of gehoort.*

Agere diverſas naves. Virg. Æ. 1. 74. *Scheepen van malkanderen verſtrooijen.*

Diverſus alleen. Plaut. Men. 2. 4. 1. Diverſus animi. Tac. H. 4. 84. *Een wankelbaar, of twijfelachtig gemoed; een gemoed dat in twijfel, of tuſſchen beyden ſtaat; ongeſtadig, onzeker, twijfelachtig, die in bedenken, of beraaden ſtaat.*

• Diverſus. Lucan. 3. 327. *Die 't met een andere zijde houd.*

(Diverſum iter ingredi. Curt. 5. 4. 30. *Eenen anderen weg inſlaan, of neemen.*

Cur diverſus abis? Virg. Æ. 11. 855. *Waarom neemt gy eenen anderen weg?*)

DIVERTĬCŬLŬM, i. n. Cic. Piſ. 22. Ter. E. 4. 2. 7. *Omweg, uytweg, afweg, zijdpaadje, zijdweg, zijdgang.*

Diverticulum fluvii. Mart. D. 44. 3. 7. *De bogt, of kromte van een ſtroom.*

• Diverticulum. Liv. 1. 51. *Herberg, waards huys.*

Diverticulum. *Uytweg, omweg, uytvlucht, konſtgreep, ſtreek, looze vond, voorwendzel, dekmantel, verſchoning.*

Diverticula peccatis *of* peccatorum quærere. Plaut. Capt. 3. 3. 8. Quintil. I. O. 9. 2. Reperire. Cic. Part. 39. *Uytwegen, of dekmantels tot verſchoning van een misdaad zoeken, of vinden; uytvluchtjes, of voorwendzels zoeken, of verzinnen om zich van een misdaad te verontſchuldigen.*

Diverticulum. Juv. 15. 72. *Een buytentred, uytſlapping, uytweyding, uytloop, buytenreden.*

(Diverticula Veneris. Plin. H. 10. 62. *Andere leden dan die de natuur tot de minnary, of 't byſlaapen geſtelt heeft.*)

DIVERTO, ĭs, verti, vērsŭm, vērtĕrĕ ad aliquem. Cic. D. 1. 27. Apud aliquem. Plaut. M. G. 2. 1. 57. *By iemand t'huys gaan; by iemand herberg,* of *huysveſting neemen, t'huys gaan leggen,* of *gaan ſlaapen.*

Si quando in noſtra diverteris. Plin. E. 1. 4. *Wanneer gy eens by my gehuysveſt zult zijn.*

Divertere in tabernam. Cic. I. R. 2. 4. *In de herberg t'huys gaan, t'huys zijn, t'huys leggen, of ſlaapen.*

Divertere domum alicujus. Cic. Dej. 6. *By iemand t'huys gaan, zijn verblijf by iemand neemen.*

Divertere ad alia. Quintil. I. O. 2. 11. *Op iets anders ſpringen; ergens anders van beginnen te ſpreeken; een buytenreden maaken.*

Divertere via. Plin. P. 52. *Van de weg afkeeren, ter zijde, of van den weg afgaan, den weg verlaaten.*

In hæc divertere. Plin. H. 2. 7. *Tot dit ſtuk overgaan.*

† Diver-

† Divertere acies. Lucan. 2. 370. *'t Krijgsvolk in een andere dienſt overbrengen, of doen overloopen.* Dit verbum word hier active genomen. By anderen word Devertere geleezen.

Divertunt mores virgini longe ac lupæ. Plaut. E. 3. 3. 22. *De zeden van een eerlijke dochter verſchillen veel van die van een hoer; een eerlijke dochter heeft gansch andere zeden als een lichtekooy.* Zommige leezen Divortunt.

(Divertere. *Van malkanderen ſcheyden*, van echte lieden ſpreekende.

Nullis matrimoniis divertentibus. Gell. 4. 3. *Geen echte lieden van malkanderen ſcheydende.*)

DIVERTOR, ĕris, versus sum, verti domum alicujus. Ter. Ph. 2. 1. 82. Apud aliquem. Plaut. M. G. 2. 1. 57. of ad aliquem in hoſpitium. Petr. 3. 3. 60. *By iemands huys gaan, zijn verblijf neemen*, of *huysveſting zoeken.*

DIVES, ĭtis. omn. gen. Cic. Par. 6. *Rijk, vermogend, van groote middelen, wel geſtelt, die 't wel heeft.* De compar. *Divitior* ſtaat by Ovid. P. 3. 4. 110. en de ſuperl. *Divitiſſimus* by Cic. D. 1. 36.

Dives pecore. Hor. Ep. 15. 19. of pecoris. Virg. E. 2. 20. *Rijk in vee*, of *beeſten, die veel vee*, of *veel beeſten heeft.*

Dives. Subſt. *Een rijk man.*

Dives avarus. Ovid. Am. 3. 7. 50. *Een rijke gierigaart, een vrek die groote middelen heeft.*

Dives ingenium. Ovid. Tr. 2. 335. *Een ſchrander, gauw, deftig, groot*, of *treffelijk verſtand.* Cultus. Claud. Piæn. 84. *Een rijke toeruſting, een prachtige toeſtel, koſtelijk gewaad.*

Dives gemma. Propert. 3. 3. 26. *Een rijk juweel.*

† Dives epiſtola. Ovid. Her. 17. 65. *Een brief die veel belooft.* Spes. Hor. E. 1. 15. 19. *Schoone beloften, heerlijke*, of *groote toezeggingen.*

DIVEXO, ās, āvi, ātum, āre. acc. [Cic. A. 13. 9.] *Verwoeſten, plonderen, afloopen, verderven, vernielen, woeſt maaken, omkeeren*, van de landeryen, 't veld, enz. ſpreekende.

† Divexare rem ſuam. Plaut. P. 5. 2. 4. *Zijn goed opmaaken, doorbrengen, verteeren, verquiſten, verſpillen, door de billen lappen.* Dit laatſte is boertachtig.

D I V I.

DIVIDIA, æ. f. Plaut. Truc. 4. 4. 3. *Onruſt, quelling, hertzeer, verdriet, droefheyd, moeyte, moeijelijkheyd, zorge, kommer, ſmert.*

Quod tibi eſt ægre, mihi eſt dividiæ. Plaut. Caſ. 2. 2. 11. *Dat voor u droevig is, valt my ſmertelijk; dat u leed is, ſtrekt my tot hertzeer. Ik neem deel in al u droefheyd*, of *verdriet; dat u ſmert, ben ik gevoelig over.*

DIVIDO, ĭs, visi, visum, vĭdĕre. acc. *Verdeelen, ſcheyden, deelen, uytdeelen, omdeelen, doordeelen, ſplitzen, afzonderen*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Securi medium aliquem dividere. Hor. S. 1. 1. 100. *Iemand met een bijl door midden ſcheyden.*

Dimidiam tecum partem dividam. Plaut. Au. 4. 10. 37. *Ik zal met u deelen*, of *met u half doordeelen.*

Dividere aliquid aliquibus. Cic. Syll. 15. In aliquos. Plaut. Au. 1. 2. 30. *Iets onder zommigen verdeelen*, of *uytdeelen.*

Dividere ſententiam. Cic. Mil. 6. Aſcon. Cic. 196. *Een gevoelen tot zekere punten betrekken, in zekere leden verdeelen.*

• Nos alio mentes, alio diviſimus aures. Catull. 62. 14. *Wy hebben op een ding gedacht, en 't oor naar een ander gekeert.*

Mons ille dividit Syriam a Cilicia. Cic. Att. 5. 23. *Deze berg ſcheyd Syriën van Ciliciën af.*

Viæ plures intercedentibus buxis dividuntur. Plin. E. 5. 6. *Daar zijn veele wegen, die door de busboomen van malkanderen geſcheyden worden.*

Iter unum dividere. Hor. S. 1. 5. 5. *Een dagreyze in twee dagen afleggen.*

DIVIDUITAS, ātis. f. Legata quæ dividuitatem non recipiunt. Caj. D. 35. 2. 80. *Erfgiften*, of *erfmakingen die niet mogen geſplitſt*, of *verdeelt worden.*

DIVIDUUS, a, um. Cic. N. D. 3. 12. *Deelbaar, afzonderlijk; dat gedeelt, geſcheyden*, of *geſplitſt kan worden.*

Dividuum facere. Ter. Ad. 2. 2. 33. *Deelen.*

• Dividuus. Hor. E. 1. 17. 49. Plin. H. 2. 18. *Verdeelt, gedeelt, geſcheyden, geſplitſt, afgezondert.*

DIVINA, æ. f. Hor. O. 3. 27. 10. Petron. 7. *Een waarzegſter, wigchelareſſe, wigchelaarſter, voorzegſter.*

DIVINATIO, ōnis. f. Cic. S. R. 31. *Voorzegging, waarzegging, voorgiſſing, voorverkondiging, prophetie.*

Divinatio. Cic. L. L. 2. 14. *Waarzeggery, wigchelary, voorgiskunde, waarzegkonſt, wigchelkonſt, voorzegkunde.*

(DIVINATRIX, īcis. f. Tertull. de an. 22. *Een waarzegſter, voorzegſter van toekomſtige dingen.*

Divinatrix ars. Tertull. de an. 46. *De konſt van waarzeggen*, of *waar door men toekomſtige dingen voorzegt.*)

DIVINE. adv. Cic. Att. 10. 4. *Goddelijk, wonderlijk, verwonderlijk, overheerlijk, voortreffelijk, op een wonderlijke, verwonderlijke*, of *ongemeene wijze.*

Divine. Cic. D. 1. 55. *Door Goddelijke inſtorting, inblazing*, of *ingeving; door een bovennatuurlijke drift*, of *drijving.*

DIVINITAS, ātis. f. Cic. D. 2. 11. *De Godheyd*, of *Goddelijkheyd.*

• Theophraſtus a divinitate loquendi nomen invenit. Cic. Or. 19. *Theophraſtus heeft zijnen naam van zijne gansch Goddelijke welſprekentheyd gekregen.*

DIVINITUS. adv. Cic. red. in ſen. 12. *Goddelijk, verwonderlijk, voortreffelijk, overheerlijk.*

Divinitus. Cic. Syll. 15. *Door een Goddelijke inblazing*, of *ingeving; door een bovennatuurlijke drift*, of *drijving.*

Divinitus. Cic. D. 1. 31. *Door een weldaad*, of *gunſt des hemels; door Gods genade*, of *hulpe.*

Divinitus. Front. St. 1. 11. 13. *Door Goddelijk bevel; door Goddelijke laſt; door Gods bevel*, of *gebod.*

Divinitus illi ingenium eſt. Virg. G. 1. 415. *Hy heeft een hemelſch begrip.*

Solus hic homo eſt qui ſciat divinitus. Plaut. Curc. 2. 1. 33. *Hy is een die zich 't beſt van allen*, of *beter dan iemand op 't waarzeggen verſtaat, die zijns gelijk in 't waarzeggen niet heeft.*

DIVINO, ās, āvi, ātum, āre. Ter. Hec. 4. 4. 74. *Voorgiſſen, voorzeggen, voorzien, waarzeggen; de toekomſtige dingen verkondigen.*

Divinare aliquid. Cic. F. 6. 1. of de aliqua re. Cic. Br. 18. *Iets*, of *een zaak voorzeggen*, of *voorzien.* De exitu prælii. Nep. Ageſ. 6. *d'Uytkomſt, uytſlag van 't gevecht voorzeggen.*

Divinare. Cic. P. Q. 19. *Giſſen, raaden, vermoeden, naar ſlaan, te vooren gevoelen.*

Divinare alicujus voluntatem. Sen. B. 2. 2. *Iemands wil*, of *begeerte raaden, vermoeden wat iemands wil is.*

DIVINUS, a, um. *Goddelijk, bovennatuurlijk, hemelſch, de menſchelijkheyd overtreffende*, of *te boven gaande.* De compar. *Divinior* ſtaat by Cic. Fin. 5. 11. en de ſuperl. *Diviniſſimus* by Cic. L. L. 2. 18.

Divinus. Cic. Quir. poſt red. 3. *Goddelijk, verwonderlijk, voortreffelijk, overheerlijk, uytſtekend, volmaakt, verheven, buyten gemeen*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

Hæc in te divina ſunt. Cic. de Or. 1. 29. *Gy bezit deze deugden in den hoogſten top van volmaaktheyd, op d'uytſtekentſte*, of *volmaaktſte wijze; deze hoedanigheden zijn in u by uytnementheyd.*

Divinus in dicendo. Cic. de Or. 1. 10. *Een Goddelijk*, of *voortreffelijk Redenaar, een die zeer hoogdravend in 't ſpreeken is.*

Rem divinam facere. Ter. E. 3. 3. 7. *Een offerhande doen.*

Res illum divinas apud eos Deos in ſuo ſacrario facere vidiſti. Cic. V. 4. 8. *Gy hebt hem aan zijne Goden offerhanden in zijn kapel zien doen.*

Aſſiſtere divinis. Hor. S. 1. 6. 114. *Den heyligen dienſt*, of *d'offerhanden bywoonen.*

Vulnus divinæ fortunæ. Val. Max. 1. 8. 6. ext. *Een heel gelukkige wonde.*

Divinus lacus. Virg. Æ. 3. 442. *Een Goddelijke, heylige, gewijde, geheyligde*, of *Godgewijde poel.*

Avis divina imbrium. Hor. O. 3. 27. 10. *Een vogel die ſlag-* of *plasregens voorbeduyd.*

DIVINUS, i. m. Cic. Fat. 8. Mart. 3. 71. 2. *Een waarzegger, wigchelaar, voorgiſſer*, of *voorzegger van toekomſtige dingen.*

DIVIO, ōnis. f. of

DIVIONUM, i. n. *Dyon*, de hoofdſtad van Bourgogne.

Digitized by Google

DĬVĬŌNĒNSĬS, ĭs. m. & f. ſĕ, ĭs. n. *Dyonner, van Dyon, die van Dyon is.*

(**DĬVĪSĒ.** adv. *Verdeelt, op een verdeelde wijze.* Dit is van Gellius verzonnen.

Quod quidem diviſe pronunciandum. Gell. 1. 22. *Dat verdeelt, of in tweën geſplteen moet uytgeſproken worden.*

Ut videatur tertius verſus diviſe legendus. Gell. 7. 2. *Zoo dat het derde vaars ſchijnt verdeelt te moeten worden, of verdeelt geleezen te moeten worden.*)

DĬVĪSĬŌ, ōnĭs. f. Cic. N. D. 3. 3. *Verdeeling, deeling, afdeeling, ſcheyding, uytdeeling.*

• Diviſio cuneorum. Vitruv. 6. 11. *Een boog van hardſteen (boven een deur, of venſter) hoekswijze gemaakt.*

Diviſiones ſpeculorum. Vitruv. 7. 3. *Spiegelſtukken, ſtukken van een ſpiegel.*

(Diviſio. *Dat verdeelt, of uytgedeelt word,* als geld, brood, wyn, oly, enz. Zie Mag. Miſc. 2. 2.

Cum quidam decurionibus diviſiones dari voluiſſet die natalis ſui. Martian. D. 33. 1. 23. *Als iemand gewild had, dat op zijn geboortedag aan de Landrichteren der Romeinſche volkplantingen geld, oly, enz. zoude uytgedeeld worden.*)

DĬVĪSŎR, ōrĭs. m. Cic. A. 5. 7. *Verdeeler, uytdeeler, deelder.*

Diviſor. Cic. Att. 1. 16. V. Proœm. 8. *Een Schat-* of *Penningmeeſter by de Romeinen,* die 't geld dat d'amtbekuypers van de Roomſche wyken gaven, tot inwinning hunner ſtemmen, uytdeelde.

DĬVĪSŪRĂ, æ. f. Plin. H. 14. 3. *Een keepie, ſnede, kerfie, ſnijding, ſtreep:* gelyk men in zommige bladeren van boomen ziet.

DĬVĪSŬS, ûs. m. *Verdeeling, ſcheyding, deeling, afdeeling.*

Macedonia quam diviſui facilis eſt! Liv. 45. 30. *Hoe ligt is 't Macedonien te verdeelen!* of *van malkanderen te ſcheyden!*

Vectigalia prædæ ac diviſui Magiſtratibus erant. Liv. 33. 46. *d'Inkomſten, ſchattingen, of impoſten wierden onder d'Overigheyd als een roof,* of *buyt verdeelt.*

DĬVĪSŬS, ă, ûm. Cic. L. L. 2. 3. Ter. And. 3. 1. 18. *Verdeelt, gedeelt, geſcheyden.* (De compar. *Diviſior* ſtaat by Lucret. 4. 958.)

(**DĬVĬTĀTĬŌ**, ōnĭs. f. *Verrijking, 't verkrijgen van rijkdom.* Zie Gruter. Suſp. 1. 12.

Genus divitationis ſibi non diſplicere confeſſus eſt. Petron. 78. *Hy heeft beleeden, dat de wijze van rijk te worden hem niet mishaagde.*)

DĬVĬTĬÆ, ārûm. f. plur. *Rijkdom, goederen, vermogen, groote middelen.*

Divitiæ operoſæ. Hor. O. 3. 1. 48. *Goederen,* of *rijkdommen, die met groote moeyte by een gebragt worden,* of *waar aan veel moeyte en zorge moet beſteed worden,* om ze te verkrygen, en te behouden.

Craſſum divitiis ſuperare. Cic. Att. 1. 4. *Schatrijk zijn.*

Regales divitiæ. Hor. E. 1. 12. 6. *Koninglijke ſchatten.*

Divitiis augere aliquem. Cic. Rull. 2. 26. *Iemands rijkdom,* of *goederen vermeerderen; iemand verrijken,* of *rijk maaken.*

Affluere divitiis. Lucret. 6. 13. Abundare. Ter. H. 3. 2. 16. *Heel rijk zijn, veel goed hebben.*

Divitiæ grandes. Lucret. 5. 1117. *Groote ſchatten, rijkdom.*

Divitias parare. Ter. And. 4. 5. 2. *Schatten vergaderen.*

D I U M. D I V O.

DĪŪM, ĭi. n. Aſcon. Cic. 83. *De lucht,* of *locht, d'open lucht, de blaauwe hemel.*

Sub dio. Cic. V. 1. 19. Colum. 12. 12. *In d'open lucht, onder den blaauwen hemel.* Men leeſt zomtyds Sub divo. (Zoo leeſt men by Cic. V. 1. 19. Lucret. 4. 212. Nep. Pauſ. 5. Suet. J. 72. A. 82. Varr. L. L. 4. 10. & 33. Vitruv. 5. 9.)

† Sub dium rapere. Hor. O. 1. 18. 13. *Openbaar maaken, verkondigen, verbreiden, gemeen,* of *ruchtbaar maaken, verſtendigen, aan den dag brengen.* Andere leezen, Sub divum.

[**DĪVŎDŪRŬM**, i. n. *Metz.* Een ſtad in Lottharingen op de Moeſel.]

DĪVORTĬŬM, ĭi. n. Virg. Æ. 9. 379. *Kromte,* of *bogt van een weg, zijdweg, omweg.*

Divortia aquarum. Cic. F. 2. 10. Att. 5. 20. *De ſcheyding,* of *affcheyding der wateren.*

Divortium. Tac. An. 12. 63. 1. *Een landengte, een engte tuſſchen twee landen.*

Divortium veris & hyemis. Colum. 4. 27. *De tijd tuſſchen de lente en de winter.*

Divortium. Cic. Clu. 67. *Vriendſchapsbreuk, ſcheyding,* of *verbreking van vriendſchap.*

Divortium. Cic. de Or. 3. 40. *Echtſcheyding, ſcheyding van man en vrouw, van 't huwelijk,* of *van tafel en bed.*

Divortium facere cum uxore. Suet. A. 62. Cic. A. 2. 28. *Een echtſcheyding met zijn vrouw aangaan; zijn vrouw verlaaten, zich van zijn vrouw laaten afzetten.*

Divortia doctrinarum. Cic. de Or. 3. 19. *De verſcheyde gedeeltheden, gezindheden,* of *aanhang der Geleerden,* of *Wijsgeeren.*

D I U R.

DĬŪRNĂ, ōrûm. n. plur. Suet. Cl. 41. *of* Diurna acta. Tac. An. 13. 31. Suet. J. 20. *Dagboek, dagregiſter, aantekening van 't geen alle daag geſchied,* of *dagelijks voorvalt.*

‡ **DĬŪRNO**, ās, āvĕ. Gell. 17. 2. *Lang leeven, langen tijd leeven.*

DĬŪRNŬM, i. n. Tac. An. 16. 22. Sen. E. 80. *Het onderhoud dat een ſlaave alle daag krijgt; het dagelijks onderhoud van een ſlaave.*

Diurnum. Juv. 6. 482. Diurnum quotidianum. Sen. Controv. 5. 33. *Dagregiſter.*

DĬŪRNŬS, ă, ûm. *Des daags, van den dag, dagelijks, 't geen des daags geſchied.*

Diurni commentarii. Suet. A. 53. *Dagregiſter.*

Diurnos nocturnosque labores ſuſcipere. Cic. S. 23. *Dag en nacht arbeyden, zich dag en nacht aan 't werk,* of *aan den arbeyd begeven.*

Diurnus. Ovid. Her. 6. 36. *Van een dag, dat maar een dag duurt,* van 't leven ſpreekende.

D I U S. D I U T.

DĪŬS, ă, ûm. Virg. Æ. 11. 657. *Van de Goden afkomſtig, uyt het geſlacht der Goden geſproten. Edel, doorluchtig, Goddelijk.*

† Sententia dia. Hor. S. 1. 2. 32. *Een Goddelijke ſpreuk, een gulde, deftige,* of *heerlijke zinſpreuk.*

Otia dia. Lucret. 5. 1386. *Een gelukkige, zoete, zachte, aangenaame,* of *lieffelijke ruſt.*

‡ **DĬŪTĪNĒ.** adv. Plaut. R. 4. 7. 15. *Lang, langen tijd, een lange wijl.*

DĬŪTĪNŬS, ă, ûm. Cæſ. B. G. 5. 52. *Lang, duurzaam, langwijlig, dat lang duurt.*

Manſio diutina. Ter. Ph. 5. 8. 23. *Een langwijlig vertoeven.*

Servitus diutina. Cic. F. 11. 8. *Een lange,* of *gedurige dienſtbaarheyd.*

DĬŪTŬLĒ. adv. Gell. 5. 10. *Een lange tijd, een wijle tijds, een tijd lang, een poos.*

DĬŪTURNĬTĀS, ātĭs. f. *De langheyd des tijds, de langdurigheyd, geduurzaamheyd, beſtendigheyd,* of *langwijligheyd.*

Diuturnitas doloris. Cic. F. 1. 12. *De langdurigheyd van 't quaad,* of *der ſmert.*

Diuturnitas Imperii. Cic. Man. 9. *De geduurzaamheyd van een Rijk, de beſtendigheyd eener heerſchappy.*

DĬŪTURNŬS, ă, ûm. *Geduurzaam, beſtendig, langdurig, lang, langwijlig, dat lang duurt,* of *geduurt heeft.* De compar. *Diuturnior* ſtaat by Varr. R. R. 1. 8. Cic. F. 6. 13. en de ſuperl. *Diuturniſſimus* by Oroſ. 5. 24.

Diuturnum ſilentium. Cic. Marc. 1. *Een langdurig ſtilzwijgen.*

Diuturnus error. Cic. Off. 1. 31. *Een dwaling die lang in de wereld is geweeſt, een diep ingewortelde dwaling.*

Difficilis eſt diuturna virtutis ſimulatio. Cic. Att. 7. 1. *Het is moeljelijk lang te veynzen dat men deugdzaam is; een langdurige veynzing van vroom te zijn valt zeer moeijelijk,* of *heel laſtig.*

Sub injuria pluviarum diuturnus. Colum. 9. 1. *Dat lang tegens den regen kan; dat lang den regen kan uytſlaan,* of *wederſlaan.*

Digitized by Google

D I V U.

DIVULGATUS, a, um. Cic. red. in ſen. 5. *Verbreyd, verſpreyd, ruchtbaar gemaakt, ontdekt, uytgegeeven, wereldkundig.* De ſuperl. *Divulgatiſſimus* ſtaat by Cic. F. 10. 26.

Divulgatus. Cic. F. 10. 26. *Gemeen, ſlecht, verachtelijk.*

DIVULGO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. Cic. Font. 5. *Verbreiden, verſpreiden, ruchtbaar maaken, verkondigen, gemeen,* of *openbaar maaken, ontdekken, uytgeeven.*

Divulgare librum alicujus nomine. Cic. Att. 13. 21. *Een boek onder iemands naam uyt-* of *in 't licht geeven.*

DIVULSIO, ōnis. f. Petron. miſſchien C. 10. *Scheyding, verwijdering, vervreemding,* van twee vrienden ſpreekende. (In myne afdrukzels ſtaat diviſſio. Fr. Pithœus leeſt diverſio.)

DIVULSUS, a, um. Ovid. Tr. 3. 9. 27. *Afgerukt, afgetrokken, afgeſcheurt, afgehaalt.* Zie Divello.

DIVUS, i. m. Cic. L. L. 2. 8. *Een God.* (Divus wierd ook genaamt de Keyzer Julius Cæſar, en naar zyn voorbeeld andere Keyzers.

Quid porro tu Dive tuis cunctaris in armis? Petron. Mut. Reip. 290. *Gy God,* of *heylige Cæſar, waarom draalt gy in de wapenen?*

Auguſtus Cæſar, Divûm genus. Virg. Æ. 6. 739. *De Keyzer Auguſtus, van 't geſlacht der Goden.*

In affinitatem pervenit Imperatoris Divi filii. Nep. Att. 19. *Hy heeft zich verzwagert met den zoon van den Keyzer, den Heyligen,* of *den God (Julius Cæſar.)*

DIVUS, a, um. *Goddelijk.* 't Is 't beſte Latyn niet, en 't eerſte van den Chriſten Dichter Prudentius gebruykt in 't volgende voorbeeld.

Inde omnis jam diva caro eſt, quæ concipit illam. Prud. Pſ. 76. *Hier vandaan is al 't vleeſch,* of *de geheele natuur, die hem ontfangen heeft, Goddelijk.* [Borrichius. An. §. 64. evenwel meint dat Catull. 64. 400. het voor Prudentius gebruykt heeft.]

DIVA, æ. f. Virg. Æ. 1. 509. *Een Godin,* of *Godeſſe.*

D I X.

[DIXMUDUM, i. n. *Dixmuden.* Een ſtad in Vlaanderen.]

D O.

DO, dās, dĕdi, ātum, dārĕ aliquid alicui. *Iemand iets geeven, aanbieden, overgeeven, ter hand ſtellen, behandigen, laaten toekomen, ſchenken, vereeren.*

Dare tabellas in manum alicui. Plaut. B. 4. 5. 9. *Iemand brieven in eygen handen geeven,* of *zelf behandigen.*

Da, puer, vinum ab ſummo. Plaut. Aſ. 5. 2. 41. *Jongen, ſchenk eens wijn rond, van 't hooger end van de tafel af.*

* Dare aliquid alicui. Cic. A. Q. 4. 21. *Iemand iets overgeeven, overlaaten, toeſtaan, inwilligen, ſchenken, vereeren.*

Dare aquam manibus. Plaut. Truc. 2. 5. 28. *Water geeven om de handen te waſſchen.*

Dono dare aliquid alteri. Ter. E. 4. 6. 11. *Iemand iets tot een geſchenk geeven.*

Do, &c. ſeq. inf. Cic. V. 3. 94. *Ik belijde, ſtemme toe, ſta toe, geeve toe, dat, enz.* of ook, *ik onderſtelle,* of *ſtelle voor vaſt dat dit zoo zy, ik wil daar niet over knibbelen, twiſten, enz.*

Dabitur jusjurandum eſſe te, &c. Ter. Ad. 2. 1. 11. *Men zal zweeren dat gy zijt, enz.*

Dare ſe alicui. Ter. E. 5. 9. 10. *Zich aan iemand,* of *aan iemands beſtier overgeeven.* Se legionibus. Tac. An. 1. 31. *De wil van 't krijgsvolk involgen, 't krijgsvolk hunnen eyſch,* of *hunne begeerte inwilligen.* Se ad lenitatem. Cic. F. 13. 1. *Aan de zachtſte kant overſlaan: de zachtſte zijde kiezen; zich tot zachtmoedigheyd gewennen.*

Da te mihi viciſſim. Ter. H. 4. 3. 10. *Hoor,* of *laat my ook eens ſpreeken, geef my ook eens gehoor.*

Fæx vini areſacta Indici colorem dabit imitari. Vitruv. 7. 10. *Gedroogde wijnmoër, maakt een zwart, dat het Indiſche zwart zeer naby komt: geeft een zwart omtrent als d'Indiſche verwe,* of *als indigo.*

In ſingulis ſtipendiis dat ad hoſtes exuvias. Plaut. E. 1. 1. 36. *Elke veldtocht moet hy den vyanden zijn legertuyg laaten,* of *neemen hem de vyanden zijn legertuyg af.*

Opere maximo dare operam, ut, &c. Ter. Ph. 5. 1. 23. *Al zijne krachten inſpannen, alle mogelijke vlijt aanwenden, al zijn vermogen in 't werk ſtellen, op dat, enz.*

Tu Oppios Terentiæ dabis. Cic. Att. 10. 5. *Gy zult de Oppiuſſen aan Terentia verplichten,* of *verbinden; gy zult de genegentheyd, de dienſten, het vermogen van de Oppiuſſen ten voordeele van Terentia overbrengen.*

Dare ſe ad docendum. Cic. Cl. 89. (in diſciplinam alteri. Gell. 5. 10.) *Zich onder iemands onderwijs,* of *leertucht ſtellen,* of *begeeven.*

[Dare. *Zeggen, verhaalen, leeren.*

Da nobis quis ſit ille. Virg. E. 1. 19. Cic. A. Q. 1. 3. *Zeg,* of *verhaal ons eens, wie die man is; zeg ons den naam van dien man eens op.* Paucis dabo. Ter. H. prol. 10. *Ik zal 't u met weynig woorden zeggen.*

Multos tibi dabo, qui non amico, ſed amicitia caruerunt. Sen. E. 6. *Ik zal 'er u veele opgeeven,* of *noemen, die 't aan geen vrienden, maar aan vriendſchap ontbroken heeft.*

Illi de me ſupplicium dabo. Ter. H. 1. 1. 86. *Ik zal my zelve kaſtijden met de zelve ſtraffe die ik hem opgelegt heb. Ik zal my hem ten gevalle ſtraffen. Ik zal hem ſtraffe boeten.*

[Dare. *Voorvallen.*]

Nobis ut res dant ſeſe, ita magni atque humiles ſumus. Ter. Hec. 3. 3. 20. *Naar den loop van onze zaaken, worden wy hooghertig,* of *kleynmoedig.*

Ut ſe dederint initia. Cic. Att. 3. 23. *Gelijk de beginzelen zich opdeeden,* of *vertoonden.*

Meis illam dictis tibi incenſam dabo. Ter. Ph. 5. 7. 81. *Ik zal haar door mijn praat tegens u opmaaken, ophitzen, opruijen,* of *quaad maaken: ik zal u by haar door mijn zeggen zwart,* of *verhaat maaken.*

Dare judicium in aliquem in octuplum. Cic. V. 3. 10. *Iemand verwijzen, om achtmaal zoo veel te betaalen.*

Dare actionem *of* judicium. Cic. Cæc. 3. *Aanſpraak,* of *aantal geeven, toelaaten te pleyten, toeſtaan om een zaak ter rolle te brengen.* Litem ſecundum aliquem. Val. Max. 2. 8. 2. *Iemand zijn recht doen winnen, ten voordeele van iemand een zaak uytwijzen, uyt ſpreeken,* of *vonniſſen.*

Hortabatur virgines, ut quibus corpora fors dediſſet, darent animos. Liv. 1. 9. *Hy vermaande de maagden, dat zy haare genegentheyd op die zouden ſtellen, die 't lot haar tot mannen had toegeſchikt.*

Dare aliquem adjutorem alteri ad aliquam rem. Cic. de Or. 1. 39. *Iemand een ander tot een hulp geeven, om iets te doen, te verrichten,* of *uyt te voeren.*

Dare aliquid auribus alicujus. Cic. F. 12. 16. *Iemand ergens 't oor mee ſtreelen,* of *over vleijen, iets zeggen om iemand te behaagen.* Verba alicui. Nep. Hannib. 5. *Iemand bedriegen, opligten, bedotten, doeken,* of *misleyden,* 't zy met woorden, of daaden. Zie beneden in Verbum.

Dare alicui fidem. Ter. Hec. 1. 2. 38. *Iemand zijn woord geeven, iemand verzekeren.*

[Dare crimini. Cic. de Cl. Orat. c. 80. vitio. Ter. And. prol. 8. *Qualijk duyden, voor fout rekenen.*]

Dare aliquem morti. Ovid. Ib. 233. Leto. Virg. Æ. 5. 806. *Iemand dooden, doodſlaan, ombrengen, om hals brengen, doen ſterven.*

Hæc deambulatio me ad languorem dedit. Ter. H. 4. 6. 3. *Deze wandeling,* of *dit wandelen heeft my zoo mod gemaakt, dat ik niet meer kan,* of *heeft my t'eenemaal afgemat.*

Ille me modo ad mortem dedit. Plaut. Am. 2. 2. 177. *Hy heeft my zoo even den doodſteek gegeeven.*

Eſt iſtud datum profecto mihi, ut ſint grata quæ facio omnia. Ter. E. 3. 1. 5. *Waarlijk het komt van boven,* of *van de Goden, dat alles wat ik doe my aangenaam maakt,* of *dat ik daar dank mee behaal.*

Dare ſe ſpei magnæ. Sen. E. 102. *Zich met een groote hoop voeden, in een groote hoop leeven, groote hoop hebben.*

Hoc jam tibi inventum dabo. Ter. And. 4. 1. 59. *Ik zal u dat uytvinden.*

Dabo hoc effectum. Ter. E. 2. 1. 6. *Ik zal het uytwerken; ik zal maaken,*

Digitized by Google

ken, dat het geſchied is.

In ſervitutem pauper (filia) ad ditem datur. Ter. Ph. 4. 3. 48. *Als men een arme dochter aan een rijk man uyttrouwt, word ze een ſlavin.*

Siciliam ventus dabat. Petron. 75. *De wind was goed naar Siciliën, waaide,* of *joeg naar Siciliën.*

Dare alicui orationem. Plaut. R. 4. 4. 20. *Iemand eerſt laaten ſpreeken, de voortocht in 't ſpreeken geeven, vergunnen,* of *toelaaten eerſt te ſpreeken.*

Dare alicui locum. Ter. H. 3. 3. 25. *Iemand wijken, plaats voor iemand maaken.*

Fac periculum in muſicis, &c. ſolertem dabo. Ter. E. 3. 2. 25. *Laat hem zingen, enz. ik geef hem u voor een volkomen zanger op; beproef hem in de zangkunde, enz. en ik zal hem u leveren als een ervaren konſtenaar,* of *liefhebber.*

Haud paternum iſtud dediſti. Ter. Ad. 3. 4. 4. *Gy hebt hier in niet getoont dat gy naar uwen vader aardt; deze daad toont niet dat gy uw Vader gelijkt.*

Turpiter ſe dare. Ter. E. 2. 1. 24. *Zich ſchandelijk ten toon ſtellen.*

[Dare. *Uytſtaan, lijden.*

Dare pœnas civibus ſuis. Nep. Milt. 3. *Van zijn medeburgers geſtraft worden.*

Dare pœnas legibus. Ter. Ph. 4. 3. 22. *Na de wetten geſtraft worden.*

Dare vela in altum. Liv. 24. 36. Se velo in altum. Flor. 4. 11. 8. *Zee kiezen, in zee ſteeken; zich in zee,* of *in 't ruyme zop begeeven.*

Quæ prima die curſum navibus daret. Liv. 29. 24. *d'Eerſte dag dat men t'zeyl konde gaan,* of *dat men zeyl kon maaken.*

(Dare nomen. Liv. 5. 10. *Zich laaten aanneemen.* Operam liberis. Cic. Off. 1. 35. *Kinderen teelen.* Teſtamentum amori uxoris fœdis adulationibus. Tac. An. 15. 59. *Uyt liefde van zijn vrouw in zijn uyterſte wille ſchandelijke vleijingen laaten invloeijen,* om ze te doen kracht hebben.

[Dare manus. *'t Opgeeven.* Zie beneden in Manus.]

Dare ſe. *Zich begeeven.*

Dare ſe fugæ. Cic. Att. 7. 23. Dare ſe in fugam. Cic. V. 4. 43. Dare fugam. Flor. 1. 18. 8. [In pedes. Plaut. Capt. 1. 2. 12. Ter. E. 5. 2. 5.] *Zich op de vlucht begeeven, vluchten, vlieden.*

[Dare ſe in viam. Cic. F. 14. 12. *Zich op weg begeeven.*

Dare. *Oprichten.*

Dare filio ſtatuam. Nep. Timoth. 2. *Den zoon een beeld oprichten.*]

Dare gradum retro. Flor. 2. 4. 13. *Zich achterwaarts begeeven, te rugge treeden.*

Dare. *Werpen, ſmiiten, zetten.*

Unum e regibus in vincula dedit. Flor. 3. 10. 18. *Een van de Koningen heeft hy in boeijen gezet.*

Arma victorum in profluentes ſunt data. Flor. 4. 12. 9. *De wapenen van d'overwonnenen zijn in de voorby loopende riviere geworpen.*

Dare. *Geneesmiddelen ingeeven.*

Quo minus medicamentum biberet, quod Medicus dare conſtituerat. Curt. 6. 10. 34. *Op dat hy den vergifsigen drank, die de Geneesmeeſter voorgenomen had hem in te geeven, niet drinken zoude.*

Patri ſoporem Medicos dare coëgit. Nep. Dion. 2. *Hy heeft de Geneesmeeſters gedwongen, dat ze zijn vader een ſlaapdrank zouden ingeeven.*

Dare. *'t Gebruyk van zijn ligchaam iemand geeven,* of *toeſtaan.*

Quando notum eſt, quid tu illi dederis. Suet. J. 49. *Naardien 't bekend is, wat gy aan hem gegeeven hebt, hoe gy hem 't gebruyk van uw ligchaam toegeſtaan hebt.*

Da mihi, quod cupies fruſtra dare forſitan olim. Priap. 2. 3. *Geef my, ſtaa my toe uw ligchaam te gebruyken, dat gy my miſſchien na dezen te vergeefs zoude inwilligen.*

Dare. *Kiezen, beſtellen.*

Ego ſum orator datus. Plaut. Am. prol. 34. Moſt. 5. 2. 5. *Ik ben gekozen, ik ben beſtelt om u te vraagen, om met u te handelen.*

Dare literas. *Brieven ſchrijven.*

Quod in literis dandis proxima nocte vigilarat. Cic. C. 3. 3. *Dat hy de vorige nagt gewaakt had om brieven te ſchrijven.*

Ad epiſtolas omnes diei & noctis momenta, quibus datæ eſſent, addebat. Suet. A. 50. *Onder al zijn brieven zette hy 't ogenblik van dag en nacht, waar in ze geſchreven waren.*

Dare. *Maaken,* of *doen zijn.*

Servos ad remum dabamus. Liv. 34. 6. *Wy maakten de ſlaaven tot roeijers,* of *roeijers van de ſlaaven.*

Ad viginti ſervorum millibus manumiſſis, & ad remum datis. Suet. A. 16. *Omtrent twintig duyzend ſlaaven tot vrye menſchen en roeijers gemaakt hebbende.*

Dare. *Doen, aanbrengen, toevoegen, aandoen.*

[Dare. *Toeſtaan, toegeeven, toelaaten.*

Dare ludum alicui. *Iemand toeſtaan dat hy ſpeelen mag, dat hy van zijn werk mag ſtil ſtaan; iemand zijn gewoon werk niet afeyſſchen.* Dus moet men dit nemen by Hor. O. 3. 12. 1. Plaut. Caſ. prol. n. 25. B. 4. 10. 7. De ſpreekwys is ontleent van meeſters, die op deze of geene tyd toeſtaan dat de leerlingen ſpeelen mogen. Zie Yvo Villiom. tegens Titius 5. 4.

Conſequens non dant. Cic. T. Q. 1. 32. *'t Gevolg ſtaan ze niet toe.*]

Quid facias illi, qui dederit damnum aut malum? Ter. And. 1. 1. 116. *Wat zoud gy hem doen die u quaad,* of *ſchade gedaan,* of *aangedaan mogt hebben?*

Conjugi letum novæ, letumque ſocero, & regiæ ſtirpi date. Sen. M. 1. 17. *Dood het jonge wijf, den ſchoonvader, en al die van den Koninglijken ſtam zijn,* of *brengt ze om.*

Dare fabulam. *Een ſpel ſpeelen.* Zoo verklaart Donatus deze ſpreekwys over 't volgende voorbeeld van Terentius.

Hæc fabula cum data eſt nova. Ter. Hec. Prol. 1. 1. *Als dit ſpel de eerſte maal geſpeelt is.*

Dare. *Zetten*, van een verkeerbord, enz. waar in met ſchyven, *of* ſteenen geſpeelt word, ſpreekende.

Itaque tibi concedo, ut calculum reducas, ſi te alicujus dati pœnitet. Cic. Hort. by Non. 2. 781. *En daarom ſta ik u toe dat gy de ſchijf,* of *den ſteen opneemt,* of *verzet, indien 't u berouwt dat gy die gezet hebt.*

Dare. *Beſtellen,* of *beſteeden om te maaken.*

Lectulos ilignis pedibus faciundos dedit. Ter. Ad. 4. 2. 46. *Hy heeft ruſtbankjes op eyken voeten beſtelt te maaken.*

Dare operam alicui. *Onder iemand leeroeffenen, ſtudeeren, iemand hooren leezen.*

Clitomacho Philo operam multos annos dedit. Cic. A. Q. 4. 6. *Philo heeft veele jaaren onder Clitomachus geleerd,* of *heeft Clitomachus veele jaaren hooren leezen.*

[Dare viam. Plaut. Aul. 3. 1. 2. Curc. 2. 3. 1. *Ruymbaan maaken onder 't volk, doen wijken, plaats maaken.*

Da viam zegt de Burgermeeſter tot den gerechtsdienaar voor hem heenen gaande by Liv. 3. 48. *Doet het volk uyt den weg gaan, maakt ruymbaan onder 't volk.* En van deze ſpreekwys bedient zich Plautus in 't voorgaande voorbeeld.]

Apollonio operam daret. Suet. J. 4. *Dat hy* (Julius Cæſar) *Apollonius mogte hooren leezen,* of *onder Apollonius mogte ſtudeeren.*

[Dare aliquem in timorem. Plaut. Pſ. 4. 1. 19. *Iemand doen vreezen, vreeze aanjaagen,* of *aanbrengen.* In ruborem. Plaut. Capt. 5. 2. 9. *Iemand beſchaamt maaken, doen beſchaamt worden.*

D O C C. D O C E.

[DŎCCŎMĬŬM. *Dokkum.* Een ſtad van de Nederlanden in Vriesland.]

DŎCEO, ēs, dŏcŭi, dŏctŭm, dŏcērĕ. acc. *Iemand onderwijzen, leeren, onderwijs geeven, onderrichten.*

Docere aliquem aliquid. Cic. Piſ. 30. De aliqua re. Cæſ. B. C. 1. 3. Cic. S. R. 44. *Iemand ergens in onderwijzen, onderwijs in geeven, iets leeren, ergens in onderrichten, kennis van geeven, openbaaren, bekent maaken.*

Male docet te mea facilitas multa. Ter. H. 4. 1. 35. *Mijne toegeventheyd is oorzaake, dat gy veel kwaad doet.*

Docere aliquem equo armisque. Liv. 29. 1. *Iemand in te paard ryden en in den wapenhandel oeffenen.*

Hoc docetur a Phyſicis. Cic. A. Q. 4. 18. *Dat word by de Natuurkenners geleert, ſtaande gehouden,* of *beweert: dat beweeren,* of *leeren de Natuurkenners; dit is 't gevoelen der Natuurkundigen.*

Do-

Docere mercede. Cic. de Or. 1. 28. *Om geld leeren.*

• Hunc tanta mercede nihil ſapere docuit. Cic. A. 2. 4. *Hy heeft u voor zoo groot een loon, of zoo veel gelds niet met al wijzer leeren worden.*

Docere fabulam. Cic. Cl. 18. Suet. C. 11. *Een ſpel, of klucht ſchrijven, en een ander geeven om te ſpeelen, of vertoonen.*

† Rivus multa mole docendus parcere prato. Hor. E. 1. 14. 30. *Een beek die men met een zwaaren dijk uyt een weyde moet keeren.*

Docere. Nep. Milt. 6. *Verhaalen.*

Literæ me docuerunt. Cic. F. 3. 6. *Ik heb uyt den brief gezien; de brief heeft my bericht gegeeven.*

[Doceri worden ook gezegt, die met ſlagen worden aangehouden om iets te doen, *of* na te laaten. De ablativus Verberibus word 'er onder verſtaan. En dien doet 'er Tib. 1. 9. 5. by. De verbloeming is ontleent van harde meeſters, die terſtont met plak en garde onder 't onderwys gereed zyn. De kok met ſtokken geſlagen by Plaut. Au. 3. 1. 9. noemt dien die hem geſlagen had zynen meeſter. Voorbeelden van deze betekenis hebben wy by Curt. 6. 41. en 59. Virg. E. 8. 47. Prop. 2. 9. 5. Dus worden ook Admoneri en Objurgari gebruykt. Zie die op hunne plaatzen.]

D O C H.

DŎCHMĬŬS, ĭi. m. Cic. Or. 64. Δόχμιος. *Een voetmaat in de Dichtkunde die vijf lettergreepen heeft, waar van d'eerſte kort is, de twee andere lang zijn, de vierde kort, en de laatſte lang is, gelyk* Ămĭcōs tĕnēs. (Ziet het oordeel over dezen voet by Voſſ. Inſt. Orat. 4. 4. 4.

D O C I.

DŎCĬBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Tertull. de Monog. 12. *Bequaam om iemand te leeren.*)

DŎCĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Quintil. I. O. 1. 12. *Leerzaam, vatbaar, gauw; die wel, of ras leert; bequaam om geleert te worden: die ligtelijk iets leert, of begrijpt: die gaarne wil onderwezen worden.* (De compar. *Docilior* ſtaat by Cic. T. Q. 2. 6. Plaut. Truc. 1. 2. 56.) [De ſuperlativus na 't gevoelen van Valla 6. 27. is *Docillimus*, van Chariſ. I. G. 2. 162. en Voſſ. An. 2. 24. *Docilliſſimus.*]

Docilis ad aliquid. Suet. C. 54. 7. *Bequaam om iets te leeren, genegen, of graag om iets te leeren.* Hor. O. 4. 6. 43. zegt Docilis alicujus rei.

Luſcinia Latino ſermone docilis. Plin. H. 10. 42. *Een nachtegaal bequaam om Latijn te leeren, of die Latijn leert ſpreeken.*

Dociles imitandis turpibus ac pravis omnes ſumus. Juv. 14. 40. *Wy alle zijn genegen, om het ſchandelijke en kwaade na te volgen.*

DŎCĬLĬTĀS, ātĭs. f. Cic. Fin. 5. 13. Plin. H. 8. 1. *Leerzaamheyd, vatbaarheyd, vatzaamheyd, bequaamheyd, genegentheyd, of luſt om iets te leeren,* van perſoonen en dieren ſpreekende.

D O C T.

DOCTĒ. adv. Cic. Sall. 3. *Geleerdelijk, ſchranderlijk, als een gauw, of geleerd man, met bequaamheyd, wetenſchap, of kenniſſe, verſtandiglijk.* (De compar. *Doctius* ſtaat by Mart. 7. 45. 2. en de ſuperl. *Doctiſſime* by Plaut. Pten. 5. 3. 30.)

• Ad eum veniam docte. Plaut. St. 4. 2. 23. *Ik zal liſtiglijk, of met een ſtreek by hem gaan; ik zal by hem gaan zonder iets te laaten blijken.*

[**DOCTIUSCŬLĒ.** adv. Gell. 6. 16. *Een weynig, eenigzins geleerd.*]

DOCTŌR, ōrĭs. m. Cic. de Or. 1. 28. *Leeraar, Leermeeſter, Onderwijzer, Opperleermeeſter, Hoogleeraar.*

DOCTRĪNA, æ. f. *Leere, wetenſchap, geleertheyd, kennis, wijsheyd.*

Excolere animum doctrina. Cic. Arc. 6. *Zijn verſtand met wetenſchappen vercieren, door geleertheyd oeffenen, of beſchaaven.*

• Doctrina. Cic. Arch. 7. *Leere, leering, onderwijs, onderrichting, les, leerſtuk.*

DOCTRĪX, īcĭs. f. Serv. over Virg. Æ. 12. 159. *Leermeeſtereſſe.*

DOCTŬS, ă, ŭm. Cic. Mil. 4. *Die ergens in onderwezen is, die iets geleert heeft, die onderwezen, verſtandig, of geleert is.* De compar. *Doctior* ſtaat by Catull. 35. 17. en de ſuperl. *Doctiſſimus* by Cic. Cœl. 10.

• Doctus. *Geleerd, gauw, ſchrander, verſtandig, wijs, heel bequaam, zeer ervaren, van groote geleertheyd, of bequaamheyd, van een groot oordeel, of verſtand.*

Vir abſolute doctus. Suet. Gr. 4. *Een hoog geleerd man.*

Doctus Græce. Suet. Gr. 7. Literis Græcis. Cic. Cl. 46. *of* Literarum Græcarum. Cic. Off. 1. 1. Gell. 13. 12. *Een man die heel gauw in 't Griekſch, of zeer ervaren in de Griekſche taal is, die de Griekſche taal grondig verſtaat.*

Legum & juris doctus. Gell. 13. 12. *Een Wet- en Rechtsgeleerde.*

Te de aliis, quam alios de te fieri doctos, ſuavius eſt. Plaut. P. 4. 3. 70. *Het is vry aangenamer u door 't voorbeeld van anderen wijs te maaken, dan andere tot uwe ſchade wijs te zien worden.*

In eodem ludo videntur docti ad malitiam. Ter. Hec. 2. 1. 6. *'t Schijnt dat ze in 't zelve ſchool in 't quaad onderwezen zijn.*

Docta palata. Colum. 8. 16. *Lekkere tongen, of verhemelten die wel van de ſpijze konnen oordeelen; fijne, welproevende monden; lekkerbekken.*

Docti doli. Plaut. B. 5. 1. 9. *Looze bedriegerijen, doortrapte ſchelmſtukken.*

Docta manus. Ovid. Art. 1. 518. *Een gauwe, bedreevene, bequaame, of geoeffende hand.* (Dat d'ambachtslieden een geoeffendheyd, een geleerdheyd wierd toegeſchreven bewyſt de H. Cuper. Apoth. Hom. 116. en 186.)

D O C U.

DŎCŪMĔN, ĭnĭs. n. Lucret. 6. 391. Zie Documentum.

DŎCŪMENTŬM, ī. n. Cic. R. P. 10. *Leering, leer, les, onderwijs, onderrichting, voorſchrift, grondregel, vermaning.*

Documentum. Tac. H. 4. 60. 3. *Bewijs, blijk, getuygenis.*

• Documentum ſui dare per honorum gradus. Liv. 1. 28. *Blijken van zijn bequaamheyd door 't beklimmen van verſcheyde eertrappen geeven.*

Documenta date. Ovid. M. 1. 415. *Blijken geeven.*

Documentum. *Voorbeeld, voorſchrift, toonbeeld.*

Habeat me ipſum ſibi documento. Cic. Rull. 1. 9. *of* Capiat ex me documentum. Cic. A. 11. 2. *Laat hy my tot een voorbeeld neemen, of naar 't voorbeeld van my te werk gaan.*

D O D O.

(**DŌDŌNĂ**, æ. Prop. 2. 17. 3. Ovid. Tr. 4. 8. 43. *en*

Dodone. Plin. H. 2. 3. Δωδώνη. Strab. 7. 227. Herod. 2. 124. *Dodona.* Een ſtad eertyds in Epirus.

DŌDŌNÆŬS, ă, ŭm. *Dat van Dodona, of te Dodona is.*

Dodonæus Jupiter. In Epiro Dodonæi Jovis templum. Mel. 2. 3. *In Epirus is de tempel van Jupiter Dodonæus*, zoo genaamt om dat hy daar gedient wierd. In dezen tempel gaf Jupiter Goddelyke antwoorden hen die hem quamen vraagen. Herodotus zegt in d'aangetrokken plaatze dat deze Godsſpraakplaats d'oudſte geweeſt is in geheel Griekenland.

Dodonæi lebetes. Virg. Æ. 3. 466. *Kopere ketels te Dodona gemaakt.*

DŌDŌNĬS, ĭdĭs. f. *Die van Dodona is.*

Jovis nutrices Oceani filiæ, quæ Nymphæ Dodonides dicuntur. Hyg. F. 182. *De dochters van den Oceaan, de voedſters van Jupiter, die de Dodoniſche Nymphjes genaamt worden.*

Vident terram Dodonida vocalem ſua quercu. Ovid. M. 13. 716. *Zy zien de landen omtrent Dodona gelegen, waar in d'eykenboomen ſpraken en antwoord gaven.*

DŌDŌNĬŬS, ă, ŭm. *Dat van Dodona, of te Dodona is.*

Glande relicta ceſſit inventis Dodonia quercus ariſtis. Claud. R. P. 1. 31. *d'Eykenboomen ſtaande in de velden van Dodona zijn geweken voor 't gevonden koren; men heeft nagelaten eykels te eeten als 't koren gevonden was.*)

D O D R.

[**DODRĂ**, æ. f. Auſon. Ep. 85. en 86. *Een drank, of mengzel uyt negenderhande*

hande ſpecien beſtaande, welke de Dichter opteld.]

DŌDRANS, āntĭs. m. Varr. L. L. 4. 36. *Negen oncen, negen oncen gewigt, achtien lood*, dat drievierendeel van 't Roomſche pond uytmaakte.

• Sulcus dodrante altus. Colum. 3. 13. *Een voor*, of *greppel van negen duym diep.*

Dodrans. Liv. 8. 11. *De drie vierdedeelen van een mergen lands*, by de Romeynen.

Dodrans ædificii. Cic. Att. 1. 14. *De drie deelen van een gebouw.*

Dodrans. Ulp. D. 36. 1. 3. §. 5. *De drie vierdedeelen van een erfgenis.*

DŌDRANTĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Colum. 11. 3. Plin. H. 15. 30. *Negen duym*, of *twaalf vingeren in 't vierkant; dat negen duym*, of *twaalf vingeren hoogte, langte, diepte, en breedte heeft.* Of ook, *dat negen oncen zwaar is, weegt*, of *gewigt heeft.*

D O G M. D O L A.

DŎGMĂ, ătĭs. n. Cic. F. 2. 32. Δόγμα. *Leerſtuk, les, leering, grondregel, grondſpreuk, meening, een beſluyt.*

(**DŎGMĂTĬCŬS**, ă, ŭm. Auſon. Eid. 17. 16. *Dat tot een leerſtuk*, of *ſpreuk behoort.*)

DŌLĂ, æ. f. *Dole.* Een ſtad in 't Graafſchap van Bourgoudiën.

DŌLĂ, æ. f. *Dol.* Een ſtad in Bretagne, *of* Bretanjen.

DŌLENSĬS, ĭs. m. & f. ſĕ, ĭs. n. *Dolenſer, een die van Dole is*, in Bourgondiën, of *van Dol* in Bretanjen.

DŎLĀBELLĂ, æ. f. Colum. Arb. 10. *Een ſchaafje, een gerfſchaaf, een ſchraapof ſchaafsmes.* Ook *een bijltje.*

• Dolabella. Colum. 4. 24. *Een houweel, een ſchop*, of *ſpa*, daar men d'aarde meê breekt, *of* omhaalt.

DŎLĀBRĂ, æ. f. Liv. 9. 37. Curt. 5. 6. 5. *Een houweel.*

Dolabra. Paull. D. 33. 7. 18. *Een vleeshouwers bijl.*

DŎLĀBRĀTŬS, ă, ŭm. Cæſ. B. G. 7. 73. *Geſchaaft, glad geſchaeft.*

DŎLENDŬS, ă, ŭm. Cic. F. 12. 23. *Droevig, naar, beklaaglijk, beſchreijelijk, ſmertelijk, te beweenen, te beklaagen*, of *te beſchreijen.*

DŎLENTĔR. adv. Cic. A. 8. 7. *Droeviglijk, naarlijk, treuriglijk, weemoediglijk, met droefheyd, met verdriet, met ſmert, met ongenoegen.* De compar. *Dolentius* ſtaat by Cic. Sext. 6. en Ovid. M. 4. 246.

Dolenter aliquid dicere. Cic. de Or. 2. 52. *Ergens met droefheyd van ſpreeken.* Scribere. Cic. F. 10. 24. *Ergens met droefheyd van ſchrijven, iets met droefheyd beſchrijven.*

Dolenter ferre aliquid. Val. Max. 3. 5. 2. *Ergens van of over geraakt zijn, iets qualijk neemen, over een zaak geſtoort*, of *geërgert zijn, ergens over gevoelig zijn.*

DŎLEO, ēs, dŏlŭī, dŏlĭtūm, dŏlērĕ. *Smert*, of *pijn hebben*, of *gevoelen, ſmerten, zeer*, of *wee doen.*

Caput a ſole dolet. Plin. H. 24. 5. *'t Hoofd doet my zeer van de zon, ik heb pijn in 't hoofd van de zon.*

Dolet caput. Plaut. Am. 5. 1. 7. *of* Dolet mihi caput. Plaut. Truc. 2. 8. 2. *Ik heb pijn in 't hoofd, het hoofd doet my zeer.*

Doleo ab oculis. Plaut. Ciſt. 1. 1. 62. *d'Oogen doen my zeer, ik voel pijn aan d'oogen*, of *voel dat my d'oogen zeer doen.*

• Doleo. ſeq. infin. Cic. Att. 6. 3. Dolet mihi, &c. ſeq. infin. Ter. Ad. 2. 4. 8. Doleo quod. Cic. Br. 17. *of* quia, &c. ſeq. indic. Cic. F. 5. 14. *Het ſmert my, het deert my*, of *het doed my zeer, dat, enz. ik ben bedroeft, het ſpijt my te zien, te hooren, te verſtaan, dat, enz.*

Neſcis, quam doleam. Ter. H. 5. 1. 61. *Gy weet niet, hoe zeer het my ſmert.*

Mihi dolebit non tibi, ſi quid ſtulte fecero. Plaut. Men. 2. 3. 84. *Ik zal 'er om lijden, en niet gy, zoo ik iets dwaasſelijk*, of *een gekke daad zal gedaan hebben.*

Dolere caſum alterius. Cic. Sext. 69. *Over iemands ongeval bedroeft zijn.* Vicem alterius. Cic. Att. 8. 8. *Iemands ongeluk beklaagen, medelijden met iemands tegenſpoed hebben.* Aliena laude. Cic. F. 5. 8. *Moeijelijk, gemelijk*, of *t'onvreden over een anders lof zijn.*

Utinam tibi doleret injuria, ut dolet mihi. Ter. E. 1. 2. 13. *Gave Godt dat gy zoo gevoelig over dit ongelijk waart, als ik! Ach dat u deze ſmaad zoo zeer ſmerte*, of *ter herten ging, als my!*

Quo gravius ex commutatione rerum doleant. Cæſ. B. G. 1. 15. *Op dat ze te grooter ſmerte, hartzeer*, of *droefheyd door de verandering van het geluk*, of *zaaken zouden gevoelen.*

Dolent hac re oculi tibi. Ter. Ph. 5. 9. 64. *Die dingen verveelen uw gezicht, gy kunt die dingen met geen goede oogen aanzien, voor uwe oogen niet duiden*, of *verdraagen; gy kunt dat niet als met ſmerte zien.*

Me hoc delictum admiſiſſe in me, id mihi dolet. Ter. Ad. 4. 5. 48. *'t Is my leed, ik beklaag 't my*, of *het deert my die misſlag begaan te hebben.*

(De Atticæ febri dolui. Cic. Att. 12. 1. *Ik ben gevoelig geweeſt*, of *'t heeft my zeer gedaan, dat Attika de koorts heeft.*)

D O L I.

DŌLĬĀRĬS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. *Van een ton*, of *vat, dat een vat*, of *ton houd.*

Doliare vinum. Ulp. D. 18. 6. 1. §. 4. *Wijn die in een vat*, of *ton is.*

Doliaris anus. Plaut. Pſ. 2. 2. 64. *Een oud wijf zoo dik als een ton.*

DŌLĬĀRĬŬM, ĭī. n. Caj. D. 18. 1. 35. §. 6. *Een kelder, een ſpijskelder, een wijnkelder.* De Rechtsgeleerden gebruyken alleen dit woord.

DŌLĬĀRĬŬS, ĭī. m. Plin. H. 3. 6. *Een kuyper, een die tonnen*, of *vaatwerk maakt.* 't Was by d'Ouden een die de groote aarde potten maakte, die zy gemeenlyk in plaats van vaten gebruykten.

DŌLĬŎLŬM, ī. n. [Liv. 3. 40.] Colum. 12. 43. *Een vaetje, een tonnetje.*

DŌLĬŬM, ĭī. n. Cic. Cl. 83. *Een ton, vat, oxhoofd, pijp, voeder.* d'Ouden gebruykten gemeenlyk groote aarde vaten om hunne wyn in goed te houden. Plinius is 't alleen die gewaagt van vaten als d'onze gemaakt.

Dolium relinere. Ter. H. 3. 1. 51. *Een vat ontſteeken.*

Dolia quaſſa farcire. Plin. H. 18. 26. *Gebrokene, lekke*, of *oude vaten verkuypen*, of *verbinden.*

Doliorum laminas ſcabendo purgare, aut novas facere. Plin. H. 18. 26. *De duygen van vaten ſchoon maaken*, of *vernieuwen.*

D O L O.

DŎLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Cic. D. 2. 41. Plin. H. 16. 39. *Schaaven, hout ſchaaven, hout met de ſchaaf glad maaken.*

Mulæ nautæque caput lumbosque fuſte dolat. Hor. S. 1. 5. 22. *Hy roſt den muyl en ſchipper wakker af met een ſtok; hy beukt den kop van den muyl en de lenden van den ſchipper met een ſtok.*

• Dolare orationem. Cic. de Or. 2. 13. *Een rede beſchaaven, voltooijen, volmaaken, overzien, verbeteren.*

† Me aura dolat gelu. Prop. 1. 16. 24. *Ik verſtijf van den wind; de koude wind maakt my ſtijf, doet my verſtijven*, of *ſtijf worden.* Dog by Broukhuſius word Dolet geleezen.

(Dolare mulierem. *Een vrouw beſlaapen, by een vrouw ſlaapen.*

Dolaſti uxorem. Pompon. by Non. 2. 742. *Gy hebt by uw vrouw geſlaapen.*

Undenas dolat in die puellas. Mart. E. 7. 66. 3. *Hy beſlaapt op eenen dag elf meysjes.* Zoo leeſt Gruterus. Andere leezen vorat.)

DŎLON, ōnĭs. m. Virg. Æ. 7. 664. *Een ſtok aan 't eynd met ſcherp beſlagen*, gelyk onze hellebaarden. Servius zegt *dat het een ſtok*, of *rotting is, waar in de kling van een degen*, of *dagge ſteekt.*

• Dolon. Liv. 36. 44. *Een kleyn zeyl op een ſchip, bramzeyl, kruyszeyl, topzeyl, blind, fok, bezaan.*

[Dolon. Phæd. 3. 6. 3. *Een angel van een vlieg.* De verbloeming beſtaat daar in, dat de vlieg den angel verbergt, gelyk de kling van den degen in den rotting verborgen is.]

DŎLŎR, ōrĭs. m. Cic. T. Q. 2. 15. *Pijn, ſmert, weedom, ſteking.*

Acutus laterum dolor. Hor. S. 1. 9. 32. *Zijdewee, pijn*, of *ſteking in de zijde.*

• Dolor. Cic. T. Q. 4. 8. *Smert, leed, quelling, hertzeer, verdriet, kommer, moeijelijkheyd, ongenoegen, droefheyd.*

Dolor invadit puerperam. Ter. Hec. 3. 2. 11. *De kraamvrouw word van ſmert overvallen.*

Dolores remittunt. Ter. Hec. 3. 2. 14. *De ſmert vermindert.*

Dolor inteſtinus. Cic. F. 4. 5. *Huysverdriet*

Digitized by Google

driet, huyskruys, een huyſlijke quelling.
Dolore tabeſcere. Ter. Ad. 4. 3. 11. *Van hertzeer quijnen.*
[Dolor, *Toorn, gemelijkheyd.*
Dolore incendi. Nep. Lyſ. 3. *Door gemelijkheyd aangedreven worden.*
Dolor. *De vrucht, het kind dat gebaart word*, om dat het met ſmerte voortgebragt word, gebruykt Plaut. Truc. 2. 5. 8.]
DŎLŌRŌSŪS, ă, ŭm. Veget. 4. 22. *Smertelijk, vol van ſmert.*
DŎLŌSE. adv. Cic. Off. 3. 15. *Bedrieglijk, looſlijk, liſtiglijk, ſchalkelijk, doortraptelijk, boosaardiglijk, ſchelms, ſchelmachtig, guytachtig.* [De compar. *Doloſius* ſtaat by Aſcon. p. 96.
• Doloſe. Plaut. Truc. 2. 5. 9. *Behendiglijk, ſnediglijk, konſtiglijk, met gauwigheyd, zonder iets te laaten blijken.*
DŎLŌSŪS, ă, ŭm. *Bedrieglijk, loos, liſtig, argliſtig, doorſlepen, geveynſt, doortrapt, ſnood, vol bedrog.*
Amicus doloſus. Hor. O. 1. 35. 28. *Een bedrieglijk vriend.*
Conſilia doloſa. Cic. R. P. 2. *Een bedrieglijke raad.*
Doloſus. Plaut. Pſ. 5. 1. 6. *Loos, gauw, ſchrander, arg, geſlepen, ſnedig, konſtig, behendig, doortrapt.*

D O L U.

DŎLŪS, ī. m. Δόλος. *Bedrog, loosheyd, argliſtigheyd, liſt, doortraptheyd, ſchalkheyd, bedriegery, boosaardigheyd, quade trouwe.* Ook *behendigheyd, gauwigheyd, ſnedigheyd, konſt.*
Dolo malo hæc fiunt omnia. Ter. E. 3. 3. 9. *Alle deze dingen worden boosaardiglijk beleyd, worden liſtiglijk beſteeken, worden ter quaader trouwe gedaan.*
Dolus malus eſt, cum aliud ſimulatum, aliud actum eſt. Cic. T. 9. *De bedriegery is gelegen in iets anders voor te geeven, dan te doen, of in iets ſchijnen te willen, en recht het tegendeel te doen.*
Ne dicam dolo. Ter. Ad. 3. 3. 21. *Om oprechtelijk, onbewimpelt,* of *ongeveynsdelijk te ſpreeken, op dat ik ter goeder trouwe ſpreeke.*
Dolis deludere aliquem. Ter And. 3. 4. 4. *Iemand looſlijk bedriegen,*

D O M A. D O M E.

DŎMĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Ov. M. 9. 253. Hor. O. 4. 14. 41. *Temmelijk,* of *bedwingelijk, dat men temmen,* of *tam maaken kan, dat te temmen is, dat getemt,* of *mak gemaakt kan worden.*
DŎMĀTŌR, ōris. m. Tib. 4. 1. 116. *Temmer, bedwinger, overwinnaar.*
DŎMĔFACTŪS, ă, ŭm. Tellus aratris domefacta. Petron. 59. *Een bebouwde* of *wel bebouwde aarde, een beploegt land.*
DŎMESTĬCĀTĬM. adv. Suet. J. 26. *Van huys tot huys; by,* of *langs de huyzen; in elk huys.*
DŎMESTĬCŪS, ă, ŭm. Cic. F. 7. 14. *Huysgenoot, van den huyze, die van iemands huys is,* of *by iemand woont.*

• Domeſticus. Cic. F. 5. 13. *Dat iemand alleen aangaat.*
Domeſticus. *Huyslijk, 't geen het huys raakt, aangaat,* of *betreft.*
Nullus locus eſt domeſtica ſede jucundior. Cic. F. 4. 8. *Oost, west, t'huys best.*
Domeſticum malum. Cic. V. 1. 15. *Een huyslijk quaad, een quaad, ongeluk,* of *ramp dat het huys,* of *de huysgenooten raakt.*
Exempla domeſtica. Cic. N. D. 2. 3. *Huyslijke voorbeelden, voorbeelden van 't huysgezin,* of *uyt het huys.*
Domeſticum crimen. Cic. V. 3. 61. *Een landquaad, een landzonde, een quaad,* of *zonde die 't land eygen is.*
† Domeſticus otior. Hor. S. 1. 6. 128. *Ik hou my ſtilletjes t'huys; ik blijf ſtilletjes t'huys; ik blijf t'huys in ruſt; ik leef t'huys in vrede.*
(Domeſtica veſtis. Suet. V. 8. Sen. Tr. 1. *Een kleed dat men in huys draagt, dat d'Ouden aanhadden als zy t'huys waren.* Het ſtaat tegens forenſis. Zie Forenſia. Het was, als Seneca daar by voegt, ſlechter als het andere.)

D O M I.

DŎMĪ. adv. Ter. E. 3. 2. 53. *t'Huys.* Zie Domus.
DŎMĬCOENĬŪM, ĭi. n. *Een avondmaal dat men t'huys doet.*
Trinoctiali affecit illum domicœnio. Mart. 12. 78. 6. *Hy heeft hem verwezen om drie avondmaaltijden t'huys te doen, om driemaal 's avonds t'huys te eeten.* Dit was een groote ſtraf voor een tafelbroêr die het t'huys heel ſchraal had.
DŎMĬCĬLĬŪM, ĭi. n. *Wooning, woonplaats, huyshouden, verblijf, huys, verblijfplaats.*
Domicilium Romæ habuit. Cic. Arch. 4. *Hy heeft zich te Rome neêrgezet; hy heeft zijn woonplaats te Rome genomen,* of *zijn verblyf te Rome gehad.*
Urbis domicilio utuntur. Cic. Rull. 2. 32. *Zy houden zich te Rome op; zy woonen,* of *hebben hun verblijf te Rome.* (Carere. Cic. C. R. 5. *In de ſtad Rome niet mogen woonen, zijn verblijf niet mogen hebben.*)
Humana figura domicilium eſt mentis. Cic. N. D. 1. 27. *De menſchelijke gedaante is de wooning der ziele.*
Domicilium ſuperbiæ. Cic. Rull. 2. 35. Gloriæ. Cic. de Or. 1. 23. *De zetel, de woonplaats,* of *zitplaats der hoovaardy,* of *der laatdunkentheyd.*
DŎMĬNĂ, æ. f. Virg. Æ. 6. 397. *De vrouw, de meeſterſche,* of *bazin van 't huys.*
• Domina virtutum. Cic. Off. 3. 6. *De Koninginne der deugden.*
Domina. Hor. E. 1. 2. 25. *Een meeſterſche, gebiedſter van 't hert, minnares, vryſter, liefſte, een juffer die men vryt,* of *ten huwelijk verzoekt.*
(Domina. *Een vrouw, huysvrouw.* Epict. Ench. 62. verhaalt, dat de mannen eertyds de vrouwen van haar veertiende jaar Dominas genoemt hebben; en zulks in navolging van de Grieken, die de haare Δέσποινα noemden, als Servius ons leert over 't volgende voorbeeld.
Hi dominam Ditis thalamo deducere adorti. Virg. Æ. 6. 397. *Deze ondernomen hebbende de vrouw van Pluto van 't bed te haalen*
Cur domina non veniret, requiſivit. Suet. Cl. 39. *Hy heeft gevraagt, waarom zijn vrouw niet quam.*
Domina minor. *De dochter van 't huys.*
Ancilla litigans cum domina minore. Auguſt. Conf. 9. 8. 5. *De meyd kijvende met de dochter van 't huys.*)
DŎMĬNANS, āntis. omn. gen. *Heerſchende, oppermogend, regeerende, gebiedende, heerſchappy voerende, de rijkſtaf zwaaijende.* Dit laatſte is meeſt een Dichtkundige uytdrukking. (De compar. *Dominantior* ſtaat by Lucret. 6. 237: 3. 398.
Fames dominans. Cic. Clu. 25. *Een hooggaande, groote,* of *dringende honger,* of *hongersnood.* Libido. Cic. S. 12. *Een heerſchende, toomelooze,* of *ongebonde luſt, drift,* of *hertstogt.*
Verba dominantia. Hor. A. P. 334. *Eygentlijke woorden, woorden die in een eygentlijken zin genomen worden,* of *die niet oneygentlijk,* of *in geen oneygentlijken zin konnen genomen worden.*
DŎMĬNĀTĬO, ōnis. f. *Heerſchappy, gebied, oppermogendheyd, oppergebied, hoog gezagh, oppermacht, regeering, heerſching.*
Dominatio crudelis, ſuperba, ignominioſa, flagitioſa. Cic. A. 3. 14. *Een wreed, hoogmoedig, ſchandelijk, ſchelmachtig gebied; een overſtrenge, trotze, ſnoode, ſieltachtige regeering.*
• Temperantia eſt rationis in libidinem, atque in alios non rectos animi impetus dominatio. Cic. I. R. 2. 54. *De gematigdheyd beſtaat in de heerſchappy der reden over de welluſt, en andere ongeregelde driften,* of *hertstochten.*
DŎMĬNĀTŌR, ōris. m. Cic. N. D. 2. 2. *Heer, heerſcher, meeſter, gebieder, opperheer, oppervorſt, oppervoogd, heerſchap.*
DŎMĬNĀTRIX, īcis. f. *Vrouwe, heerſcherſche, gebiedſter, oppervoogdes, meeſterſche.*
• Cupiditas cœca animi dominatrix. Cic. I. R. 1. 2. *De begeerlijkheyd is een blinde heerſcherſche van 't gemoed.*
DŎMĬNĀTŪS, ūs. m. *Gebied, magt, heerſchappy, meeſterſchap, hoogh gezagh, regeering.*
Occupare dominatum urbis. Cic. T. Q. 5. 20. *De regeering,* of *'t gebied over een ſtad op zich neemen, aanvaarden, zich toeëygenen,* of *zich aanmatigen, zich voogd van een ſtad maaken.*
DŎMĬNĬCŪS, ă, ŭm. Varr. R. R. 2. 10. *Des heeren, des meeſters, des heerſchaps, van den heer, dat een heer,* of *meeſter aangaat,* of *toebehoort.*
Dominicus ſumptus. Vitruv. 7. 5. *d'Onkoſten, d'uytgaaf van 't heerſchap, van iemand die laat arbeyden.*
DŎMĬNĬŪM, ĭi. n. Varr. 2. 6. Suet. Tib. 59. *Heerſchappy, gebied, beheerſching,*

gezagh, *magt*, *vermogen*.

In ea dominium caſus exercet. Sen. E. 66. *of* Ea caſus ſub dominio habet. Sen. E. 90. *'t Geval heeft in deze dingen plaats; deze dingen hangen van 't geval af; 't geval is meeſter van die zaaken.*

Rerum ſuarum dominium ei conceſſum eſt. Paterc. 2. 80. 4. *Men heeft hem 't bezit*, of *in 't bezit van zijne goederen gelaaten; men heeft hem in zijn goed laaten zitten.*

Dominium. Liv. 45. 13. *Eygendom*, *bezittinge*, *eygen goed*, *have.*

DŎMĬNŎR, ārĭs, ātŭs sūm, ārī. *Heerſchen*, *gebieden*; *heerſchappy*, of *'t gebied voeren*; *regeeren*, *'t oppergebied*, *'t opperbevel*, *'t oppergezagh*, of *d' opperheerſchappy hebben*; *de rijksſtaf zwaaijen.* Deze laatſte uytdrukking is Dichtkundig.

In paternis meis bonis dominatur. Cic. P. Q. 31. *Hy ſpeelt den baas over mijn vaderlijk erfgoed.*

Toti dominabere mundo. Claud. in Ruf. 1. 143. *Gy zult over de ganſche wereld heerſchen.*

Ne craſtino quidem dominamur. Sen. E. 101. *Wy hebben zelf geen magt over den dag van morgen*, of *den dag van morgen ſtaat in onze magt niet.* Het is zeer waarſchynelyk dat Craſtino daar in dativo ſtaat, en overzulks kan 't niet bewezen worden dat Dominor geen caſus regeert.

Uſus & experientia dominantur in artibus Colum. 1. 1. *'t Gebruyk en d' ervarentheyd zijn de beſte leermeeſters der konſten*, *geeven 't beſte onderwijs in de konſten*, *volmaaken*, of *voltooijen de konſten.*

Dominari inter aliquos. Cæſ. B. G. 2. 31. In aliquos. Cic. S. 11. *Over zommigen heerſchen*, *gebieden*, *heerſchappy*, of *'t gebied voeren*, *den baas ſpeelen.* In capite fortuniſque aliquorum. Cic. P. Q. 30. *Meeſter over eeniger luyden leven en goed zijn; een oppermogende macht over zommiger menſchen leven en goed hebben.*

Dominari in urbe aliqua. Virg. Æ. 2. 327. *Meeſter van een ſtad zijn; een ſtad overheert*, *vermeeſtert*, *verovert*, *bemagtigt*, of *in zijn geweld hebben.* In mari. Sen. B. 4. 18. *Over de zee heerſchen*; *'t gebied*, of *de heerſchappy over de zee hebben*; *meeſter van de zee zijn.*

Hæc in Oratore dominantur. Cic. Or. 24. *Die dingen ſteeken in een Redenaar uyt; dat zijn d' eerſte en voornaame gedeelten van een Redenaar.*

Hæc una res in omni libero populo pacatiſque civitatibus ſemper dominatur. Cic. de Or. 2. 8. *Dit eene is onder alle vrye volkeren*, *en vreedzame ſteden hoog*, of *'t meeſt geacht*, *en in gebruyk.*

Fortuna in omni re dominatur. Sall. B. C. 8. *'t Geluk heeft een groot deel in alle zaaken*, *heerſcht in alle voorvallen.*

O domus quam diſpari dominabere domino! Cic. Off. 1. 39. *O huys wat zult gy een verſcheyden heer krijgen van den vorigen!* of *door hoe een verſchillenden meeſter zult gy beſtiert worden!* Men moet dit Verbum in paſſivo niet ligt gebruyken.

DŎMĬNŬS, ī. m. Cic. L. L. 3. 12. *Meeſter*, *heer*, *heerſchap*, *voogd*, *baas*, *oppermogend heer.*

Non domo dominus, ſed domino domus honeſtanda eſt. Cic. Off. 1. 39. *De huysheer moet niet van het huys, maar het huys van den huysheer eer ontfangen.*

Dominus (epuli. Cic. Vat. 13.) Convivii. Gell. 13. 11. *De gaſtheer*, *de heer*, of *meeſter van 't gaſtmaal*, *d' aanrechter der maaltijd.*

(Dominus. *Een eygenaar*, *bezitter.*
Ipſe fit ampliſſimæ pecuniæ dominus. Cic. S. R. 8. *Hy word eygenaar van veele goederen*, *hy bezit veel geld en goed.*)

Quæ pretioſa ſunt, a domino, non a redemptore repræſentantur. Vitruv. 7. 5. *De koſtelijke verwen worden van den eygenaar*, *niet van die het werk aangenomen hebben*, dat is, de Schilders, Bouwmeeſters, *daar toe gedaan.*

Romani rerum domini. Virg. Æ. 1. 286. *De Romeynen*, *heeren der wereld.*

(Dominus. *Een man*, *een getrouwt man.* Zoo noemden eertyds de vrouwen haare mannen, om dat deze over haar heerſchten, en zy by na als hunne ſlavinnen gehouden wierden.

Connubia noſtra repulit, & dominum Æneam in regna recepit. Virg. Æ. 4. 214. *Ons huwelijk heeft ze afgeſlagen*, *en haaren man Æneas in 't rijk gebragt.*

Mittenda eſt domino, quam primum noſtra facta lacerna manu. Ovid. F. 2. 743. *Deze regenrok moet*, *zoo dra ze gedaan is*, *mijn man gezonden worden.*

Dominos noemden ook d' Ouden *die hen ontmoetten* en *die ze of niet kenden*, als Mart. E. 1. 13. 1. of *diens naamen ze niet wiſten*, als Sen. E. 3.)

[Domini factionum, zyn by Suet. N. 5. en 22. *De hoofden*, of de geene, de welke geſtelt waren in 't renperk over de genootſchappen der wagenmenners door de verandering hunner kleederen onderſcheyden.]

DŎMĬPORTA, æ. f. Cic. D. 2. 64. *Huysdraagſter*, *huysvoerſter*, *die haar huys draagt*, als ſlekken, ſchildpadden, enz.

DŎMĬTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Virg. Æ. 7. 163. *Temmen*, *tam*, of *mak maaken*, *bedwingen*, *t' onderbrengen*, *overwinnen.*

DŎMĬTŎR, ōrĭs. m. *Temmer*, *bedwinger*, *overwinnaar*, *veroveraar*, *t' onderbrenger.*

Domitor equorum. Cic. Off. 1. 26. *Een paardentemmer*, *een berijder*, *africhter*, of *temmer van paarden*; *een pikeur.*

• Domitor curarum. Sen. A. 1. 76. *Verdrijver*, of *verzachter der zorgen*, *een die de droefheyd*, *kommer*, of *zorge verzacht*, of *verdrijft*, *een vertrooſter.*

DŎMĬTRIX, īcĭs. f. *Temſter*, *overwinſter*, *bedwingſter.*

Regio equorum domitrix. Virg. G. 3. 44. *Een land daar de paerden wel afgerícht*, *bereden*, of *getemt worden.*

DŎMĬTŪRĂ, æ. f. Colum. 6. 2. *Temming*, *bedwinging*, *africhting*; *de wijze van beeſten te temmen*, of *mak te maken.*

Domitura boum in trimatu. Plin. 8. 45. *Temming*, of *tammaking der oſſen in hun derde jaar.*

DŎMĬTŬS, ă, ūm. Cic. N. D. 2. 64. *Getemt*, *tam*, *mak*, *afgericht*, *geleert*, van een dier ſpreekende.

Domitus. *Bedwongen*, *t' ondergebragt*, *overwonnen*, *overmeeſtert*, *verovert*, *overheert*, *bemagtigt.* Cic. Prov. Conſ. 3. van een landſchap, enz. ſpreekende, hy voegt 'er Bello by Font. 1.

† Uva prælo Caleno domita. Hor. 1. 20. 9. *Wijn die te Kalis geperſt is*, *wijn van Kalis.*

DŎMĬTŬS, ūs. m. Efficimus domitu noſtro quadrupedum vectiones. Cic. N. D. 2. 60. *Wy maaken met het temmen dat de viervoetige dieren onze laſten draagen.*

D O M O.

DŎMO, ās, dŏmŭī, dŏmĭtūm, dŏmārĕ. acc. Ovid. Art. 2. 183. *Temmen*, *mak*, of *tam maaken*, *afrechten*, *leeren*, *gewennen*, van allerley ſlag van dieren ſpreekende.

Domare. Cic. Prov. Conſ. 13. *Temmen*, *beteugelen*, *bedwingen*, *intoomen*, *t' onderbrengen*, *inbinden*, *vermeeſteren*, *veroveren*, *bemagtigen*, *overwinnen*, *overweldigen*, *overheeren.*

Domare ſpiritum avidum. Hor. O. 2. 2. 9. *Een begeerlijk*, of *gierig gemoed in toom houden*, *temmen*, *bedwingen*, *beteugelen*, *t' onderbrengen.* Animum, ut, &c. ſeq. ſubj. Plaut. Caſ. 2. 3. 54. *Zijn aangeboren aardt*, of *inborſt bedwingen*, *om*, *enz. zijn genegentheden beteugelen*, of *inbinden.*

Domare aliquid ferventibus undis. Ovid. M. 8. 650. *Iets gaar kooken.*

Domare ſomno lumina. Stat. Th. 2. 31. *d' Oogen door den vaak toenijpen*, *door vaak toeſluyten.* Terram raſtris. Virg. Æ. 9. 608. *d' Aarde*, of *'t land bouwen*, *'t land beploegen en eggen.* (Vaccas aratro. Colum. 6. 23. *De koeijen laaten bouwen*, *ploegen.*)

Domare uvam prælo. Hor. O. 1. 20. 9. *De druyf in de perskuyp treeden*, *druyven perſſen.*

Virtus omnia domuerat. Sall. B. C. 7. *De deugd was alles te boven gekomen*, *had alle zwarigheden overwonnen.*

D O M U.

DŎMŪITĬO, ōnĭs. f. *Te huyskeering*, *wederkeering naar zijn huys*, *t' huysgang*, *vertrek naar huys.*

Domuitionem parant. Cic. Her. 3. 21. *Zy bereyden zich*, of *maaken gereedſchap om naar huys te keeren.* (Claſſi dare. Cic. D. 1. 32. *Een vloot laaten toetakelen om naar huys te keeren.*)

DŎMUNCŬLĂ, æ. f. *Een huysje*, *woningje*, *vertrekje.*

Dextra ac ſiniſtra domunculæ conſtituuntur. Vitruv. 6. 10. *Men zet kleyne huysjes aan weêrkanten*, of *ten wederzijden; aan de rechter en ſlinker zijde worden kleyne*

Digitized by Google

kleyne huysjes gebouwt.

DŎMŬS, ūs. f. *Een huys, woening, gebouw.* Dit woord is van een onregelmatige Declinatie, en word op de volgende wyze gedeclineert, Gen. Domus; echter zegt men altyd Domi op een vraage Ubi. Dat. Domui, alhoewel men by Cato R. R. 135. 140. 142. en Hor. E. 1. 10. 13. in Dativo Domo vind. Acc. Domum. Voc. Domus. Abl. Domo. Plaut. M. G. 2. 1. 48. gebruykt echter Domu, dat ook by Pomp. Dig. 7. 4. 22. en Caius Dig. 39. 65. 2. gevonden word. Nom. en Voc. plur. Domus, Gen. Domorum (en Domuum by Plin. H. 8. 5. en Scæv. Dig. 33. 2. 37. §. 2.) Dat. en Abl. Domibus. Acc. Domos. Liv. 45. 1. gebruykt ook Domus.

Domi. Cic. F. 13. 69. In domo. Ter. Ad. 4. 7. 29. *t'Huys, in huys, binnen 's huys.*

Domi & foris. Ter. Hec. 2. 1. 21. Cic. Off. 1. 22. *Binnen, en buyten 's lands; by ons, en by de vreemden.*

Domus. Cic. F. 13. 46. Tac. Ag. 19. *Huys, geſlacht, huysgezin.*

(Domi. *Onder de zijnen, in zijn vaderland.*

Domi nobilis. Cic. V. 2. 14. Curt. 3. 13. 15. *Die onder de zijnen, by zijne landsluyden in aanzien is.* [Dus wierden genoemt, niet de Romeynen zelſs, die de naam van Nobiles alleen droegen, maar in de Wingeweſten te huys hoorende. Zie onze aantekening over Curtius.]

Domum ire. Ter. And. 3. 4. 15. *Naar huys gaan.*

De domo numerare. Paull. D. 11. 1. 40. [Plaut. Curc. 5. 3. 7.] *Uyt zijn rekentafel, rekenkamer*, of *bank betaalen.*

Domi militiæque. Cic. T. Q. 5. 19. Ter. Ad. 3. 4. 49. Duellique. Plaut. Aſ. 3. 2. 13. *In tijd van vrede en oorlog.*

Domo egredi. Ter. Ph. 4. 1. 20. *Uyt het huys gaan.*

Domo prohibere aliquem. Ter. Ph. 2. 3. 78. *Iemand zijn huys verbieden.*

Domo exulare. Ter. E. 3. 5. 62. *Uyt zijn huys gebannen zijn.* Domo proficiſci. Nep. Milt. 2. *Van huys reyzen.*

Domus avium. Virg. G. 2. 209. *Een vogelneſt.* Pecorum. Stat. Th. 1. 367. *Een ſtal, een koeſtal.*

Domus. *Een gezindheyd, aanhang, ſekte.*

Antiocho magis licuerit remigrare in domum veterem e nova, quam nobis in novam e vetere? Cic. A. Q. 1. 4. *Zal 't Antiochus meer geoorloft zijn tot d'oude gezindheyd der Akademiſten over te gaan uyt de nieuwe, als ons tot de nieuwe uyt d'oude?*

Ecce neſcio qui non ex Philoſophorum domo clamat. Sen. B. 5. 15. *Zie daar, ik weet niet wie niet al ſchreeuwt uyt den aanhang der Wijsgeeren.*

Sed idem hoc omnes tibi ex omni domo conclamabunt. Sen. E. 29. *Maar ieder een uyt alle de gezindheden der Wijsgeeren zullen u dat zelve toeroepen.*

Domus. *'t Vaderland.*

Unde domo? Virg. Æ. 8. 114. Hor. E. 1. 7. 53. *Wat is uw vaderland? waar zijt gij van daan?* P. Vitellius domo Nuceria. Suet. V. 2. *Nuceria was 't vaderland van P. Vitellius. P. Vitellius was van Nuceria van daan.*

Domus. *Woonplaats, verblijfplaats, optrek, vast verblijf.*

Se domum Cherſoneſi habere. Nep. Milt. 2. *Dat hy op 't eyland Cherſoneſus een optrek, of vaſt verblijf had.*

Ut eandem & patriam haberet & domum. Nep. Att. 3. *Zoo dat hy dezelve ſtad en tot zijn vaderland, en tot zijn verblijf had.*

Domi creati decem Prætores. Nep. Milt. 4. *In 't vaderland zijn tien Overſten gekoren.*)

[Domus. Tib. 3. 2. 22. *Een graf.*]

D O N A.

DŌNĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Donabilis infortunio. Plaut. R. 3. 2. 40. *Strafbaar, ſtrafſelijk, ſtrafwaardig, die waardig is geſtraft te worden.*

DŌNĀRĬA, ōrŭm. n. plur. Virg. G. 3. 533. Gell. 2. 10. Serv. Virg. Æ. 12. 199. G. 3. 533. *De bewaarkamer*, of *bewaarplaats voor d'offergiften*, of *voor de gaven die den Goden geoffert wierden. De Schatkamer.* Donaria betekent niet, wat 'er ook Vall. E. 1. 6. en sommige anderen van zeggen, *de gaven, giften*, of *geſchenken die men doet.* (Zoo gebruyken het evenwel Macrob. S. 3. 11. Ornamenta ſunt clypei, coronæ, & cujuſcemodi donaria. *De vercieringen zijn ſchilden, kroonen, en allerley geſchenken.* En Juſtinian. Inſt. 2. 1. §. 9. Donaria, quæ ad miniſterium Dei dedicata ſunt. zelſs Ovid. F. 3. 335.)

DŌNĀTĀRĬŬS, ĭi. m. *Geſchenkaannemer, Giftontfanger, een die een gift*, of *geſchenk, ontfangt.* Dit woord is alleen by de Rechtsgeleerden gebruykelyk.

‡ DŌNĀTĬCUS, a, ŭm. Feſtus. *Iets dat aan iemand geſchonken word.*

DŌNĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. S. R. 9. *Gifte, gave, geſchenk, begiftiging, ſchenkaadje, vereering.*

DŌNĀTĪVUM, i. n. *Vereering, ſchenkaadje, gift van een Vorſt*, of *Veldheer aan zijn ſoldaaten.* Zie Congiarium.

(DŌNĀTŌR, ōrĭs. m. [Sen. Hip. 5. 1217.] Hieron. adv. Pelag. 3. *Een ſchenker, gever, vereerder.*

DŌNĀTRIX, icĭs. f. Prud. Περὶ Στ. 11. 171. *Een ſchenkſter, geefſter.*

DŌNĀTŬS, a, ŭm. *Geſchonken, vereert, aangeboden, opgedraagen.*

* Donatus munere. Sil. 16. 521. *Met een geſchenk begiftigt, die een vereering gekregen; of ſchenkaadje ontfangen heeft.*

Donatus reipublicæ. Cic. Ar. 4. *Aan het Gemeenebeſt geſchonken*, of *vereert.*)

DŌNĀX, ācĭs. f. Plin. H. 24. 11. 16. 36. Δόναξ. *Een riet*, of *zekere ſlach van rotting.*

D O N E.

DŌNĔC. adv. ſeq. indic. Ter. And. 4. 1. 38. *of* ſubj. Ter. Ad. 4. 6. 6. *Tot dat, enz. zoo lang als, enz.*

Nunquam deſtitit orare usque adeo donec perpulit. Ter. And. 4. 1. 38. *Hy heeft nooyt opgehouden van ſmeeken*, of *bidden*, of *hy heeft nooyt afgelaaten van bidden, tot dat hij zijn verzoek, bede*, of *begeerte verworven*, of *verkregen had.*

* Donec eris felix. Ovid. Tr. 1. 8. 5. *Zoo lang als gy gelukkig zult zijn; terwijl 't geluk u zal dienen; zoo lang als 't u wel gaat.*

D O N I. D O N O.

DŌNĬCŬM. adv. Plaut. Capt. 2. 2. 89. Vitruv. 2. 3. Nep. Hamilc. 1. Zie Donec.

DŌNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquem aliqua re, *of* alicui rem aliquam. *Iemand iets geeven, vereeren, aanbieden, ſchenken; iemand ergens mee begiftigen*, of *mee beſchenken.*

Donare aliquem æternitate. Plin. H. Præf. 1. Immortalitatem alicui. Cic. Piſ. 3. *Iemand met d'onſterfſelijkheyd begiftigen, iemand onſterfſelijk maaken.* Aliquem ſalute. Tib. 3. 1. 21. *Iemand een groet geeven*, of *doen groeten.*

* Donare inimicitias ſuas Reipublicæ. Cic. F. 5. 4. *Zijn wraakzucht aan 't Gemeenebeſt opofferen*, of *uyt inzicht van 't Gemeenebeſt niet in 't werk ſtellen.*

(Donare. *Toeſtaan, inwilligen, ten beſte geeven.*

Diſcatque Lyæo imbellem donare diem. Sil. 11. 407. *En laat hy leeren toeſtaan dat men op een vierdag niet behoeſt te vechten.*

Quidquid quæſierat ventri donabat avaro. Hor. E. 1. 15. 32. *Al wat hy gewonnen had, gaf hy den gierigen buyk ten beſten.*

Donare. *Vergeeven, te goede houden.* Voor Condonare.

Princeps pœnam, ſi tuto poterit, donet, ſin minus, temperet. Sen. Cl. 1. 20. *Een Vorſt vergeeve de ſtraf, indien hy veylig zal kunnen, maar zoo niet, matige hy de zelve.*

Superis hæc crimina dono. Lucan. 9. 144. *Ik vergeeve de hemelingen deze miſſlagen.*)

D O N U. D O R C.

DŌNŬM, i. n. Cic. L. L. 2. 9. *Een gave, gifte, geſchenk, ſchenkaadje, offer, offerhande, offergifte.*

DORCĀS, ădĭs. f. Plin. H. 28. 11. Δορκάς. *Een Rheebok, een das.* Zeker dier. De Dichter Grotius zegt somtyds Dorx, orcis.

[DORCESTRĬĂ, æ. f. *Dorceſter.* Een ſtad in Engeland, de hoofdſtad van 't Graafſchap Dorceſter.]

D O R D. D O R M.

DŌRDĔRĀCŬM, *of*

DŌRDRĀCŬM, i. n. *Dordrecht, Dort; d'eerſte*, of *voorzittende Stad van Holland.*

DŌR₃

Digitized by Google

DŌRDŎNĬĂ, æ. f. *De Dordogne*, een ſtroom in Guyenne.

DORMĬO, īs, ivi, ītum, īrĕ. *Slaapen, ruſten, ſluymeren, in ſlaap zijn; zijn ruſt neemen.*

Dormire propter aliquem. Ter. E. 2. 2. 81. *Naby iemand ſlaapen.*

Noctem longam dormire. Hor. O. 1. 25. 7. *Den ganſchen nacht ſlaapen.*

In utramvis aurem otioſe dormi. Ter. H. 2. 3. 101. In utrumque oculum dormi. Plaut. Pſ. 1. 1. 121. *Slaap, of neem uw ruſt op uw gemak, ſlaap geruſtelijk, bekommer uw nergens med, leg uw hoofd maar geruſt op 't kuſſen.* Dormire ad lucem. Cic. D. 1. 28. In lucem. Hor. E. 1. 18. 34. *Tot den lichten morgen*, of *tot den dag toe ſlaapen.*

(Dormire. *Ledig zijn, niet by de hand hebben.*

Credebas dormienti hæc tibi confecturos deos? Ter. Ad. 4. 5. 59. *Meend gy dat God zulks voor u, die daar omtrent ledig waart, uytrichten zoude?*

Dormire. Ter. H. 4. 4. 8. *Zorgeloos zijn.*

Non omnibus dormire. Cic. F. 7. 24. *Ieder een niet ten dienſte ſtaan.* d'Oorſprong van deze ſpreekwys zie by Plutarch. Amat. 759. F.)

DŌRMISCO, ĭs, iſcĕrĕ. Plaut. Curc. 2. 3. 81. *In ſlaap vallen, beginnen te ſlaapen, ſluymeren.*

DŌRMĪTANS, āntĭs. omn. gen. Cic. Att. 2. 16. *Slaapende, ſluymerende, die ſlaapt*, of *ſluymert.*

Sapientia dormitans. Cic. de Or. 2. 33. *Een onachtzaame, zorgelooze*, of *ſlaapende wijsheyd, een ledige wetenſchap.*

DŌRMĪTĀTŌR, ōrĭs. m. Plaut. Trin. 4. 2. 20. [Gloſſ. Vet. 'Ημεροκοιτος, Dormitator, fur nocturnus. Reden zie by Axen. Phædr. 1. 23. 3.] *Een rover, dief, gauwdief, nagtdief, huysbreker.*

(**DŌRMĪTĬO**, ōnĭs. f. *Het ſlaapen.*

Quid mihi cum ſomno ſi dormitio tollitur? Varr. *by* Non. 2. 239. *Wat raakt my den ſlaap, indien my 't ſlaapen benomen word?*

Dormitio. *De dood, het ſterven.*

Ne contriſtemini dormitione cujusquam. Tertull. de Pat. 9. *Op dat gy u over iemands ſterven niet bedroeſt.*

DŌRMĪTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Cic. D. 1, 28. *Vakerig*, of *ſlaperig zijn, vaak hebben, luſt tot ſlaapen hebben, ſluymeren, in ſlaap vallen.*

Dormitare. *Een miſſlag begaan, miſſen, feylen.*

Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus. Hor. A. P. 359. *Ik worde gemelijk, zoo dikwils als de voortreffelijke Homerus een miſſlag begaat.*

DŌRMĪTŌR, ōrĭs. m. *Een ſlaaper.*

Quid tibi dormitor proderit Eudymion? Mart. E. 10. 4. 4. *Wat voordeel*, of *dienſt, zal u de ſlaper Eudymion doen?*

Dormitandum non eſt. Plaut. E. 2. 2. 59. *Men moet 'er niet op ſlaapen; 't is geen tijd voor u om te ſlaapen; gy hebt geen tijd over; gy moet geen tijd verliezen*, of *verzuymen.*

[Dormitare. Plaut. Aul. 4. 1. 5. *Nalaatig zijn in zijn werk, nalaatig zijn werk doen.*]

DŌRMĪTŌRĬUM, ĭi. n. Plin. H. 30. 6. *Slaapkamer, ſlaapplaats, ſlaapſtede.*

DŌRMĪTŌRĬUS, ă, um. *Dat dient om te ſlaapen*, of *dat tot het ſlaapen behoort.*

Dormitorium membrum. Plin. E. 2. 17. Cubiculum. Plin. E. 5. 6. 21. Zie Dormitorium.

D O R S.

[**DŌRSTĂ**, æ. f. *Dorſten.* Een ſtad in Weſtphalen, aan de rivier de Lippe.]

DŌRSŬĀLĬĂ, ōrūm. plur. n. *Dekens die over den rug van paarden, enz. gelegt worden, ſchabberakken.* Een woord van de latere eeuw.

Albi boves dorſualibus ſericis diſcoloribus præfulgentes. Treb. Poll. Gall. 8. *Witte ſtieren zijde ſchabberakken van verſcheyde verwen op hebbende.*

DŌRSŬĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Dat tot den rugge behoort*, of *dat iemand op den rugge heeft.*

Equum notæ dorſualis agnitione recuperaverunt. Apul. M. 11. 226. *Zy hebben 't paard door 't kennen van een teken, dat het op den rug heeft, wedergekregen.*

DORSŬĀRĬUS. Zie Doſſuarius.

DORSUM, i. n. Hor. S. 1. 9. 21. *De rug*, of *rugge, de ſchouders.*

• Dorſum montis. Curt. 3. 4. 12. *De kruyn, bult, top*, of *ſpits van een berg.*

Dorſum. Plin. E. 9. 7. 4. *Een kaap, hoofd*, of *ſtuk lands dat zich in zee uytſtrekt.*

† Dorſum. Virg. Æ. 10. 303. *Een blinde klip, plaat, zandplaat, bank in zee.*

Dorſum cultellatum. Plin. H. 32. 2. *De rug zoo ſcherp als een mes.* De Ouden hebben ook Dorſus gezegt; gelyk Plaut. Mil. 2. 4. 44. Dorſus prurit. *De rug jukt my.*

D O R Y. D O S.

DŌRYPHŌRŬS, i. m. Cic. Cl. 86. Δορυφόρος. *Een piekdrager*, of *piekenier, een hellebardier.*

Doryphorus. Curt. 3. 3. 14. *Meeſter van de kleerkas.* Die was het eygentlyk, die gewoon was 's Konings mantel te draagen. Wy hebben hem over Curtius ſchryvende, beſchreven.

DŌS, ōtĭs. f. Cic. A. 11. 5. *Huwelijksgoed, huwelijks-gift, bruydſchat, 't goed dat een dochter ten huwelijk krijgt.*

Secunda dos. Ter Ad. 3. 2. 47. *De kuysheyd.*

Doti dicere aliquid. Ter. H. 5. 1. 69. *Iets ten huwelijk beloven.*

Uxor cum dote. Hor. E. 1. 6. 36. *Een rijke vrouw.*

• Dotes. Ovid. Art. 2. 112. Mart. 13. 10. 1. *De gaven, begaafdheden, hoedanigheden*, of *voordeelen van den geeſt, van 't ligchaam, van 't geluk.* Men gebruykt de ſingularis van dit woord zelden in dezen zin. Zoo doet echter Phædr. 1. Prol. 3. en Ovid. beneden.

(Dotes hortorum ſugere. Plin. H. Præf. 14. *Niet ſchrijven van de vermakelijkheden der hoven, en hoe men ze zal aanqueeken.*)

Plurimis dotibus præſtare. Colum. 3. 14. *Iets*, of *iemand overtreffen*, of *veele gaven boven een ander hebben.*

Dos vineæ. Colum. 4. 30. *'t Geld dat men aan den wijngaard te koſt legt.*

† Dos oris. Ovid. M. 5. 562. *De gave van welſprekentheyd.*

DŌSSŬĀRĬUS, ă, ŭm. *Die op den rugge draagt*, of *torſt.*

Jumentum doſſuarium. Varr. R. R. 2. 10. *Een laſtbeeſt, een laſtdragend paard, een laſtmerry.*

D O T A.

(**DŌTĀLĬĂ**, ōrūm. plur. n. Tertull. de Monog. 11. *De huwelijkſche voorwaarden.*)

DŌTĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. Att. 15. 20. *Van 't huwelijksgoed, van de bruydſchat, 't geen 't huwelijksgoed aangaat.*

Ædes dotalis. Plaut. M. G. 4. 4. 30. *Een huys dat ten huwelijk gegeeven is.*

Super dotem hæc tibi a me dotalia dona accedent. Liv. 26. 50. *Boven het huwelijksgoed, geef ik u nog dit tot een toegift.*

[Dotalis. Claud. 10. 272: 33. 28. *Van 't huwelijkgoed, dat de bruydegom ten huwelijk aanbrengt.*]

(**DŌTĀTŬS**, ă, ŭm. *Die 't huwelijksgoed ontfangen heeft, dien 't huwelijksgoed gegeeven is.* De ſuperl. *Dotatiſſimus* ſtaat beneden by Ovidius.)

Dotata. Cic. Att. 14. 13. *Een bruyd, vrouw*, of *dochter die haar huwelijksgoed heeft.*

Dotata regit virum conjux. Hor. O. 3. 24. 19. *Een rijke vrouw ſpeelt den baas over haaren man.*

Ulmus vite dotata. Plin. H. 18. 28. *Een olmboom by*, of *naaſt een wijngaard geplant.*

† Virgo dotatiſſima forma. Ovid. M. 11. 301. *Een heel ſchoon vrouwmenſch, een dochter die uytermaten ſchoon is.*

D O T O.

DŌTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Suet. Fl. 14. *Een dochter begiftigen, haar huwelijksgoed*, of *bruydſchat geeven.*

Filiam ejus ex publico Senatus dotavit. Front. St. 4. 3. 15. *De Raad heeft zijn dochter met 's lands geld uytgetrouwt, heeft zijn dochter uyt 's lands ſchatkiſt een bruydſchat gegeeven.*

D R A C.

(**DRĂCÆNĂ**, æ. f. *Een drakin, 't wijfje van een draak.* Dit woord heeft Servius verzonnen over Virg. E. 2. 63. G. 3. 245. en zegt aldaar, dat men zou konnen zeggen Dracæna, gelyk men zegt Leæna.)

DRACHMĂ, æ. f. Plin. H. 21. 31. Δραχμή. *Een drachma*, 't gewigt van zes hellers, dat het zesde deel van een once was.

• Drachma. Ter. And. 2. 6. 20. *Een ſtukje zilver geld* by de Atheners, dat een

reaal,

Digitized by Google

reaal, zeven groot, *of* vierdehalve ſtuyver dede.

DRĂCŌ, ōnĭs. m. Cic. D. 2. 66. *Een draak, een ſlangsgedrogt.*

Draco marinus. Plin. H. 32. 11. *Een zee-draak*, zekere viſch.

Draco. Vitruv. 9. 6. *De draak*, een geſternte.

Draco. Plin. H. 17. 22. *Een kromme, geſlingerde*, of *gekronkelde wijnſtok by een olmboom geplant*, dus genaamt, om dat hy ſlangswyze, *of* als een draak tegens den boom oploopt.

(Draco. Claud. Hon Conſ. 4. 544. *Een veldteken*, of *vaan*, *in den oorlog.* Deze was op de vaanen geſchildert, *of* geweeven. Zie ons. Lex. Antiq.

DRĂCŌNĀRĬŬS, ĭī. m. Veget. 2. 7. Modeſt. de Vocab. R. M. p. m. 366. *Een Vaandrager, een die een vaan daar een draak op geſchildert*, of *in geweeven is, draagt.*)

† DRĂCŌNĬGĔNĂ, æ. m. & f. Ovid. F. 3. 865. *Van een draak afkomſtig, voortgekomen, voortgeſprooten*, of *voortgebragt.*

DRĂCŌNTĬĀS, *of*

DRĂCŌNTĪTĒS, æ. m. Plin. H. 37. 10. Δρακοντίας. *Een draakeſteen*, een koſtelyk geſteente dat in 't hoofd van een draak gevonden word.

(DRĂCŌNTĬŬM, ĭī. n. Plin. H. 24. 16. *Draakenkruyd.*)

DRĂCŬNCŬLŬS, ī. m. Plin. H. 24. 16. *Draakenwortel, ſpeerwortel, ſlangenkruyd.*

D R A P.

DRĂPĔTĂ, æ. m. Plaut. Curc. 2. 3. 11. Δραπέτης. *Een vluchtige ſlaaf, een ſlaaf die wechloopt*, of *die zijn heer ontloopen is.*

DRAV. DREN. DREP. DRES.

[DRAVUS, i. m. *De Drauw.* Een rivier in Duytſchland, zich in den Donauw ontlaſtende.]

(DRĔNSŌ, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Ovid. Phil. 23. *Zingen als een zwaan.*)

[DRENTIÆ. *Drenthe.* Een landſchap in de Nederlanden tuſſchen Overyſſel en Weſt-Frieſland.]

DRĔPĂNĬTĀNŬS, ă, ūm. Cic. V. 2. 57. *Trapaniter, van de ſtad Trapani, te Trapani geboren.*

DRĔPĂNŬM, ī. n. Virg. Æ. 3. 707. *Trapani*, een ſtad in Sicilien.

[DRESDA. *Dresden.* Een ſtad in Duytſchland, en de hoofdſtad van Meyſſen, de zetel van den Keurvorſt van Saxen.]

D R O C. D R O M.

DROCUM, i. n. *Dreux*, een ſtad van 't Chartrainſche land.

DRŎMĀS, ădĭs. f. Liv. 37. 40. *of* Dromas camelus. Curt. 5. 2. 10. *Een Dromedaris*, een ſoort van een zeer ſnelle kemel met een bult op den rug.

D R O P. D R U E.

DRŎPĂX, ăcĭs. m. Mart. 3. 74. 1. Δρῶπαξ. *Een kaalmakend ſmeerzel, zekere zalve bequaam om 't haayr van 't lighaam te doen uytvallen; een haayrpleyſter.*

DRŬENTĬĂ, æ. m. *of*

DRŬENTĬŬS, ĭī. m. Plin. H. 3. 4. *De Durance*, of *Duransſtroom*, zekere ſtroom van Provence.

D R U I.

DRŬĬDÆ, ārūm. *of*

DRŬĬDĒS, ūm. m. plur. Cæſ. B. G. 6. 13. en 14. Lucan 1. 451. *De Druyden, de Prieſters van d'oude Franken.*

DRUM. DRUN. DRUP.

DRŪMĂ, *of*

DRŪNĂ, æ. f. Auſon. Eid. 10. 479. *De Drome*, of *Dromeſtroom*, een ſtroom van 't Dauphiné.

DRŪPĂ, æ. f. Plin. H. 12. 27. *Een onrijpe olyve die bruyn begint te worden.*

D R U S. D R Y O.

DRŪSĬĀNĂ foſſa. Tac. An. 2. 8. *of* Druſinæ foſſæ. Suet. Cl. 1. *d' Yſſel, d' Yſſelſtroom*, een grift uyt den Rhyn, die Druſus heeft doen graaven.

[DRUSIBURGUM, i. n. *Doesburg*, of *Droesburg.* Een ſtad op den Yſſel boven Zutphen.]

DRYŎPTĔRĬS, ĭdĭs. f. Plin. H. 27. 9. Δρυοπτερίς. *Vaaren; boomvaaren*, zeker gewas dat op de boomen groeyt.

D U A C. D U A L.

DUACUM, i. n. *Doüay*, een ſtad in 't Graafſchap Vlaanderen.

DŬĀCENSĬS, ĭs. m. & f. ſĕ, ĭs. n. *Van Doüay, dat onder*, of *aan Doüay behoort, te Doüay geboren.*

DŬĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. [Quintil. I. O. 1. 5.] Serv. Virg. Æ. 2. 1. *Tweevoud, tweevoudig*, een woord der Spraakkonſt.

D U B I.

DŬBĬĒ. adv. *Twijffelachtig, dubbelzinnig, in twijffeling, op eene twijffelachtige*, of *onzekere wijze, zonder zekerheyd.*

Signum dubie datum. Cic. D. 1. 55. *Een twijffelachtig*, of *onzeker teken.*

Nec dubie. Liv. 2. 23. Haud dubie. Liv. 1. 46. Non dubie. Plin. H. 21. 18. E. 5. 14. *Ontwijffelijk, ontwijffelbaar, buyten twijffel, zonder twijffel, gewiſſelijk, zekerlijk.*

DŬBĬS, ĭs. m. Cæſ. B. G. 1. 38. *De Doux*, of *Douxſtroom*, een ſtroom van 't Franche Comté.

DŬBĬTĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Ovid. M. 1. 223. *Twijffelachtigh, twijffelbaar, onzeker, ongewis, onbeſlegt, daar men aan twijffelen mag.*

DŬBĬTANTĔR. adv. Cic. Cl. 28. *In twijffeling*, of *twijffelachtig, zonder zekerheyd.*

• Non dubitanter. Cic. F. 10. 31. *Onbeſchroomdelijk, zonder in twijffel te ſtaan*, of *zonder omzien; vrijmoediglijk, zonder te vreezen, te ſchroomen, te ſchoorvoeten*, of *te draalen.*

Non dubitanter. Cic. Oct. *Stoutelijk, kloekelijk, kloekmoediglijk, onverzaagdelijk, dapper, manhaftig.*

DŬBĬTĀTĬŌ, ōnĭs. f. *Twijffel, twijffelachtigheyd, twijffeling, onzekerheyd, ſchorſſing*, of *opſchorting van 't oordeel.*

Sine dubitatione. Cic. C. 4. 3. *Zonder twijffel*, of *twijffeling, zekerlijk, buyten twijffel.*

In ea cauſa dubitatio nulla eſt. Cic. Cl. 7. *In die zaake is geen twijffel, niets twijffelachtig.*

Nullam dubitationem apud me reliquiſti, quantum me amares. Cic. F. 15. 23. *Daar is geen twijffel meer by my overig nopende de genegentheyd die gy tot my had*, of *die gy my toedroegt.*

Dubitationem afferre alicui. Cic. Off. 1. 41. *Iemand in twijffel*, of *in twijffeling brengen, doen twijffelen.* Tollere. Cic. Att. 12. 6. *Iemand uyt twijffeling*, of *uyt onzekerheyd brengen, iemand alle twijffel beneemen.*

In dubitationem adducere quid. Cic. F. 3. 5. *Iets in twijffel trekken.* Injicere alicui dubitationem. Cic. Cluent. 28. *Iemand in twijffel ſtellen.*

[Dubitatio. *Vreeze, ſchrik.*

Victoriolas aureas ſine dubitatione tollebat. Cic. N. D. 3. 34. *Hy nam de goude beeldjens van de overwinninge wech zonder ſchrik*, of *vreeze. Hy vreesde*, of *ſchrikte niet de goude zegeteekentjes wech te neemen.*]

DŬBĬTĀTŬS, ă, ūm. Ovid. M. 2. 20. *Twijffelachtig, onvaſt, onzeker, ongewis, daar men aan twijffelt.*

DŬBĬTŌ, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Twijffelen, in twijffel zijn*, of *ſtaan, onzeker*, of *in onzekerheyd zijn, zijn oordeel opſchorten, in beraad ſtaan, weyfelen.*

Dubito de tua in me voluntate. Cic. F. 13. 45. *Ik twijffele aan uwe genegentheyd t'mywaarts; ik weet niet of gy genegentheyd tot my hebt.*

Dubitare de fide alicujus. Cic. V. 1. 6. *Aan iemands getrouwigheyd twijffelen, iemands trouwe verdacht houden.*

Dubitare an *of* utrum, &c. ſeq. ſubj. Cic. V. 3. 89. *Twijffelen*, of, *enz. in twijffel zijn*, of, *enz.*

Dubitas quæ illi non dubitant. Cic. Off. 3. 19. *Gy twijffelt over dingen daar zy niet over twijffelen.*

Nec mox fama dubitavit. Flor. 1. 1. 2. *Dat ging datelijk voor een ontwijffelbaare zaak door; dat wierd ſtraks voor een zeker gerucht verbreyd; dat wierd aanſtonds als een gewiſſe zaak van ieder een gelooft.*

Dubitare. *Zwarigheyd maaken, vreezen, ſchrikken, ſchroomen.*

Non dubitavit in Senatum introire. Cic. de Or. 1. 40. *Hy heeft geen zwarigheyd,*

Digitized by Google

heyd, of *ſchroom gemaakt om in den Raad te gaan, hy is ſtoutelijk*, of *onbeſchroomdelijk in den Raad gegaan.*

Quid iſtuc dubitas dicere? Plaut. E. 2. 2. 75. *Waarom vreeſt gy dat te zeggen?*

Prælium ſtatim committere non dubitabat. Nep. Hannib. 11. *Hy vreesde niet terſtond den ſlag te leveren.*

Non dubitavit, ſimul ac conſpexit hoſtem, confligere. Nep. Pelop. 5. *Hy heeft niet gevreeſt, zoo dra als de vyand hem onder oogen is gekomen, met hem te ſlaan.*

Dubitare. Virg. Æ. 9. 191. *Denken.* Om dat alle onze gedachten twyffelachtig zyn tot wy iets beſluyten en vaſt ſtellen. Zie Servius hier ter plaatze.

Dubitare. *Weygeren.*

Dubitanti veſtis adempta eſt. Ovid. M. 2. 461. *Die het weygerde is de rok uytgeſchud.*

Dubitare. *Veranderen, een keer neemen.*

Fortuna dubitat. Liv. 21. 44. *'t Geluk neemt een keer, begint te keeren*, of *verandert.*

Dubito an zeyden de Oude, als ze wilden zeggen, dat ze geloofden dat 't geen ze zeyden dusdanig was als ze zeyden dat het was.

Nonnulli dubitant an Cæſar per Sardiniam veniat. Cic. F. 9. 7. *Zommige gelooven dat Cæſar immers door Sardiniën zou komen.* Dat dit Ciceroos meeninge is blykt uyt 't geen 'er volgt: Illud prædium ſuum adhuc non inſpexit.

Dubito an hunc primum omnium ponam. Nep. Thraſ. 1. *Ik meen en oordeel, dat ik dezen de voortogt*, of *de voorrang behoor te geeven.* Vorſtius verklaart deze plaats aldus L. M. S. c. 28. alhoewel hy Timoleon in plaats van Thraſybulus driemaal noemt.

Dubitare word ook gezet by quin van Cic. Att. 16. 16. ſubj. 6. Ter. And. 2. 4. 2. E. 5. 9. 13. by een infinitivus van Nep. Præf. en Milt. 3. Lyſ. 3. Curt. 10. 6. 21. Tac. An. 14. 43.

DŬBĬŬS, ă, ŭm. *Twijffelachtig, onzeker, onvaſt, ongewis, tuſſchen beyden*, of *in twijffel ſtaande; die ergens over twijffelt, onzeker over is*, of *in beraad over ſtaat.*

Minime dubius erat, quin rebellandum eſſet. Liv. 39. 35. *Hy twijffelde niet of hy moeſt opſtant verwekken.*

* Dubius. Cic. N. D. 3. 4. *Twijffelachtig, onzeker, onvaſt, ongewis*, van zaaken ſpreekende.

Dubio procul. Lucret. 6. 248. Sine dubio. Ter. E. 5. 9. 14. Cic. Fr. 2. 2. *Ontwijffelijk, ontwijffelbaar, gewiſſelijk, zekerlijk, zonder twijffel*, of *buyten twijffel.*

Haud dubium eſt, quin, ſeq. ſubj. Ter. And. 3. 2. 49. *of* Non dubium eſt, quin, &c. ſeq. ſubj. Ter. E. 5. 6. 27. *Men moet niet twijffelen, dat, enz. het is buyten twijffel, dat, enz. het is zeker*, of *gewis, dat, enz.*

An dubium eſt ut dare non poſſet Imperator, &c. Plin. P. 8. *Zou men twijffelen of een Keyzer niet zou konnen geeven, enz.* Cellarius leeſt, ut dare poſſet.

Dubiæ Hiſpaniæ erant. Liv. 28. 19. *Spanjen ſtont noch tuſſchen beyden, had noch geen zijde gekozen, had zich noch voor niemand verklaart.*

Venire in dubium de ſorte. Ter. Ad. 2. 2. 35. *Onzeker van de hoofdſom worden, gevaar loopen van 't voornaamſte te verliezen.*

Vita in dubium venit. Ter. Ad. 3. 2. 42. *Het leven komt in gevaar.*

Dubium argentum. Plaut. E. 5. 1. 40. *Een verdacht ſtuk gelds, een ſtuk gelds daar men aan twijffelt, of het zwaar genoeg, en van een goede muntſtoffe is.*

Dum in dubio eſt animus. Ter. And. 1. 5. 31. *Als men in twijffel*, of *tuſſchen beyden ſtaat, als men niet weet aan wat zijde*, of *wat kant men zal overſlaan, als men in beraad ſtaat.*

Si quid erit dubium, immutabo. Plaut. E. 5. 1. 40. *Zoo 'er iets is daar gy aan twijffelt, ik zal 't veranderen.*

Res in dubium non venit. Liv. 3. 13. Cic. P. Q. 21. *of* non vocatur. Cic. de Or. 2. 34. De hac re nulli dubium eſt. Cic. Att. 11. 6. *Daar kan men niet aan twijffelen, die zaak kan niet in twijffel worden getrokken, daar valt geen twijffel over die zaak, dat ſtaat vaſt by al de wereld.*

(Dubius. *Gevaarlijk, zorgelijk.*

Nec defuit ei perpetua in dubiis rebus felicitas. Curt. 4. 16. 22. *'t Heeft hem nooyt ontbroken aan voorſpoed in 't gevaar*, of *gevaarlijke zaaken; hy is in 't gevaar altoos voorſpoedig geweeſt.*)

Loca niſui dubia. Sall. B. J. 94. *Gevaarlijke, zorgelijke, ſteyle, ſlibberige*, of *gladde plaatzen.*

Cœna dubia. Ter. Ph. 2. 2. 28. Zie boven in Cœna.

D U B L. D U C A.

DŬBLĬNŬM, i. n. *Dublin*, de Hoofdſtad van Ierland.

[DUBRIS. *Dover.* Een ſtad en haven in Engeland, in 't Landſchap Kent.]

DŬCĀTŬS, ūs. m. *Bevel, gezagh, gebied, het ampt*, of *de magt van een Bevelhebber*, of *Overſte.*

Confidens oſtento ſibi in omni ducatu expertiſſimo. Suet. T. 19. *Zich op 't wonderteken vertrouwende*, of *verlaatende, dat hy overal, daar hy 't bevel had gevoert, ondervonden*, of *beſpeurt had.*

Ducatum ſceleri præbere. Flor. 3. 21. 2. *Zich als hoofd van een boozen aanſlag aanbieden; d'aanvoerder*, of *belhamel van een ſchelms beſtaan*, of *van een boos ſchelmſtuk zijn.*

(Ducatus. *Boatzing*, of *vertooning van een Hertog*, of *Vorſt in een ſpel.*

Quia ferebatur ducatus & imperia ludere. Suet. N. 35. *Om dat hy gezegt wierd in 't ſpeelen den Hertog*, of *den Koning te vertoonen.*)

D U C E.

DŬCĒNĀRĬŬS, ă, ŭm. Plin. H. 7. 20. *Twee honderd pond weegende, dat twee honderd pond weegt.*

* Ducenarius. Veg. 2. 8. *Een hopman over twee benden elk van honderd man*, of *van honderd koppen.*

DŬCĒNI, æ, ă. Liv. 7. 25. *Twee honderd.*

(DŬCĒNTĒSĬMŬS, ă, ŭm. Suet. C. 19. *De twee honderdſte.*)

DŬCĒNTI, æ, ă. Cic. Rull. 2. 13. *Twee honderd.*

DŬCĒNTĬES. adv. Cic. A. 2. 16. *Tweehonderdmaal, tweehonderdwerf, tweehonderd reyzen.*

D U C O.

DŪCO, is, dūxi, dūctŭm, dūcĕrĕ. acc. *Leyden, voeren, brengen, geleyden.*

Ducere aliquem. Curt. 8. 7. 15. Suet. C. 27. 2. In carcerem. Suet. J. 20. Cic. J. R. 2. 50. *of* in vincula. Suet. J. 79. *Iemand in de gevangenis*, of *in de boeijen brengen.* [Ad mortem. Cic. Cat. 1. 1. *Ter dood ſleepen.*]

Ducere ſe ad aliquem recta. Plaut. Am. 4. 3. 8. *Recht op iemand aangaan, recht naar iemand toe gaan.*

Ducere ſe foras. Ter. Hec. 4. 1. 7. *Zich na buyten begeeven.*

Ducere ſe de arbore deorſum. Plaut. Au. 4. 8. 8. *Van een boom afklimmen, zich van een boom laaten afglijen.*

Ducere aquam. Cic. Fr. 3. 1. *'t Water ergens heen leyden*, of *leggen.*

Ducere lineam. Plin. H. 35. 10. *Een lijn trekken, een ſtreep haalen; een ſtreek met het pinceel maaken.*

Ducere foſſam. Liv. 3. 28. *Een grift*, of *gracht trekken, graaven, maaken*, of *delven; een loopgraaf maaken.* Muros. Virg. Æ. 1. 427. *Muuren*, of *wallen bouwen, ſtichten, opwerpen*, of *optrekken.*

Ducere laminam. Quintil. I. O. 2. 4. *Een plaat van eenig metaal uytſlaan, uyttrekken.* Argentum. Virg. Æ. 7. 634. *Zilver trekken*, of *uytſlaan, zilverdraad maaken.*

Ducere animam. Cic. Or. 30. *of* ſpiritum. Cic. F. 10. 1. Her. 4. 33. *Adem haalen*, of *ſcheppen.*

Ducere ilia. Hor. E. 1. 1. 9. *Buyten*, of *'t eynde zijn adem zijn, hijgen, ſlikker.*

Ducere uxorem. Cic. Sext. 3. *Een vrouw trouwen*, of *neemen.* Clu. 44. voegt by 'er by in matrimonium. [en domum. Plaut. Aul. 2. 1. 28. Ter. Hec. 1. 1. 5. Zoo dat de volſlagene ſpreekwyze is: Ducere uxorem domum. Rede is deze: *Om datze naar 't huys des bruydegoms, als haar toekomende verblijfplaats, geleyt wierde.*]

Ducere alicui funus. Plin. H. 10. 43. (Exſequias. Plin. H. 8. 42. Curt. 10. 5. 21.) *Iemands lijkſtatie houden, iemands uytvaart bywoonen, iemand ten grave geleyden*, of *iemands rouwplicht bywoonen.*

Ducere animam. Liv. 6. 17. *Leeven; zijn dagen*, of *leven doorbrengen*, of *verſlijten.* Tempus. Cic. V. 1. 11. [Nep. Themiſt. 7. Dum de die. Zie boven in Dies.] *Van dag tot dag uytſtellen, ſleepende houden, den tijd verlengen.* Bellum Cic. F. 7. 3. *Den oorlog aanhouden, ver-*

Digitized by Google

voeden, of *gaande houden*. Bellum aſſiduè cum aliquo. Virg. Æ. 8. 55. *Een geſtadigen oorlog tegens iemand voeren, altoos met iemand in oorlog zijn.*

Ducere. *Achten, ſchatten, houden.*

Parvi ducere. Cic. Fin. 2. 8. *of* Pro nihilo ducere aliquid. Cic. V. 2. 16. *Iets kleyn achten, voor niet met al achten, verachten, weynig werks van iets maaken.*

Neminem præ ſe ducere. Cic. Her. 4. 20. *Niemand zijns gelijk achten; niemand zoo goed achten dan zich zelven; zich boven al de wereld ſtellen*, of *boven alle anderen achten.*

Ille deſpicatui ducitur. Cic. Fl. 27. *Men acht hem niet, men veracht*, of *maakt geen werk van hem, hy word van ieder een veracht.*

Aliquid ſibi ampliſſimum ducere. Liv. 27. 19. *Iets voor zich heel hoog*, of *aanzienlijk achten.*

Ducere ſibi aliquid laudi. Ter. Ad. 1. 2. 25. *Zich iets tot lof achten.*

Eam laudem ducit maximam. Ter. Ad. Prol. 18. *Dat acht hy een groote lof te zijn.*

Ducere aliquid vitio. Ter. Ad. Prol. 5. *Iets voor een laſter houden.*

Ducere initium. Cic. Rull. 2. 7. *of* exordium. Cic. Fin. 5. 7. *of* principium ab aliqua re. Cic. N. D. 2. 21. *Ergens van beginnen, ergens een begin*, of *aanvang van maaken.*

In crimen aliquid ducere. Tac. An. 6. 5. *Ergens een misdaad van maaken, iets voor quaad achten, iets een misdaad oordeelen te zijn.*

Ducere numeros. Colum. 5. 2. *Optellen, de getallen opmaaken*, of *oprekenen.*

Hæc ſumma ſexies ducenda eſt. Colum. 5. 2. *Men moet deze ſom door zes vermenigvuldigen.*

Ducere rationem alicujus rei. Cic. P. Q. 16. *Ergens opzigt op hebben, iets in aanmerking neemen, ergens acht op ſlaan.*

Ducere aliquid in malis. Cic. T. Q. 1. 47. *Iets voor quaad aanzien*, of *houden.*

Ducere aliquem ex ære. Plin. H. 7. 37. *Iemand in metaal*, of *koper gieten*, of *verbeelden, een metaale beeld van iemand maaken.* (De marmore. Virg. Æ. 6. 848. *Uyt marmer iemand een beeld maaken.*)

Sic ducebam animo futurum. Virg. Æ. 6. 690. *Ik dacht*, of *voorzag wel dat my dit zou overkomen*, of *gebeuren.*

Ducere alvum. Celſ. 7. 30. *Weeklijvig*, of *loslijvig maaken; buykloozing, afgang*, of *ſtoelgang maaken*. of *hebben.*

† Ducere pocula vini Lesbii. Hor. O. 1. 17. 22. *Wijn van Lesbos drinken.*

In Cæſaris nomen ducuntur carmina. Prop. 4. 6. 13. *Men maakt vaarzen tot Cæſars lof*, of *ter eeren van Cæſar.*

Duxi meam mecum rationem. Cic. Att. 8. 11. ſubj. 4. *Ik heb een overſlag gemaakt*, of *overwogen wat my te doen ſtaat.*

Duci falſo gaudio. Ter. And. 1. 2. 9. *Zich met valſche blydſchap voeden, zich met een ingebeelde vreugd kittelen.*

Ducere copias. Cic. T. Q. 1. 41. *of* exercitum. Cæſ. B. G. 1. 41. 4. *of* agmen. Cic. T. Q. 2. 15. *'t Bevel over een leger hebben; 't gebied over een heyr voeren; aan 't hoofd van een leger ſtaan.*

Ducere aliquem dictis *of* verbis phaleratis. Ter. Ph. 3. 2. 15. *Iemand ſchoone woorden geeven, met ſchoone, zoete, vleijende*, of *ſtreelende woorden misleyden, bedriegen, opligten, om den tuyn leyden*, of *ſleepende houden.*

Duci auditione fabularum. Cic. Fin. 5. 15. *Vermaak*, of *genoegen in vertelſelen neemen*, of *ſcheppen, gaarne vertelſelen aanhooren*, of *hooren vertellen.*

Duci gloria. Cic. Arch. 11. *Na roem ſtreeven.*

(Ducere. *Regeeren, heerſchen, over geſteld zijn.* Zoo gebruyken de Grieken hun Ἡγεῖσθαι en Ἐξηγεῖσθαι by Thucydides. Dit heeft Ruigerſ. Ven. Lect. c. 25. aangetekent. En verklaart ook Tacitus in dezen zin in 't volgende voorbeeld.

Si hi duxiſſent provincias, cur Dialibus id vetitum? Tac. An. 3. 58. *Indien deze over wingeweſten mogten geregeert, of geheerſcht hebben, waarom word het Jupiters Prieſters verboden?*)

Ducere aliquem. Tib. 2. 3. 84. Plin. E. 10. 97. *Iemand in de gevangenis leyden, ter dood leyden.*

[Ducere aliquem. *Iemand ophouden.*

Ubi ſe diutius duci intellexit. Cæſ. B. G. 1. 16. *Als hy verſtaan heeft, dat hy langer opgehouden wierd.*

Ducere alicui pugnum. Paull. D. 47. 10. 4. *Iemand een ſlag in 't aangezigt, een oorband, een muylſchel geeven.*

Ducere lanam. Ovid. M. 4. 33. *Spinnen.*

Ducere familiam. Zie beneden in Familia.

Ducere ſortes. Cic. Div. 1. 18. *Looten, 't lot werpen.*

Ducere. Juv. 6. 427. *Drinken.* Zie Educere.]

D U C T.

DUCTĀRĬE. adv. Plaut. Fragm. Frivolar. 7. *Langzaam, met verpoozingen.*

DUCTĬLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Vervoerlijk, dat men hier en daar kan heene leyden, brengen*, of *vervoeren, dat geleyd*, of *vervoert word.*

Ductile flumen. Mart. 12. 31. 2. *Water, dat afgeleyd kan worden; een waterleyding.*

Æs ductile. Plin. H. 34. 8. *Geſlagen koper, koper dat met den hamer is uytgerekt*, of *kan uytgerekt, of geſlagen worden.*

DUCTIM. adv. Plaut. Curc. 1. 2. 13. *Met eene teug, zonder zich te verhaalen*, als men drinkt.

Major pars operis in vineam ductim potius quam cæſim facienda eſt. Colum. 4. 25. *In 't ſnoeijen van den wijngaard moet men liever ſnijden, met het mes naar zich toe te haalen, als kappen.*

DUCTIO, ōnĭs. f. *De leyding van 't water, waterleyding.*

Cum aquæ habuerint a capitibus propriæ ductiones. Vitruv. 8. 7. *Wanneer de wateren hun eygen oorſpronkelijke leydingen zullen hebben.*

Ductio rudentium. *Trekking*, of *het aanhaalen van touwen*, of *kabels.*

Rudentium ductionibus & reductionibus aries efficiebat magnos operis effectus. Vitruv. 10. 19. *De ſtormram deed groot geweld*, of *groote kracht, regtte veel uyt*, of *bragt heel veel te weeg door het heen en weer trekken der kabeltouwen.*

Uti alvi ductione. Celſ. 2. 12. *Een ſpuytartzeny gebruyken*, of *wat inneemen om afgang te krijgen, een aarsſpuyting*, of *darmzuyverdrank gebruiken.*

DUCTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Plaut. Pœn. 4. 2. 46. Ter. Ph. 3. 2. 15. *Leyden, geleyden, voeren, brengen.*

Ductare exercitum. Sall. B. C. 11. *Een leger leyden*, of *aanvoeren, 't bevel over een leger voeren, aan 't hoofd van een leger zijn.*

Ductare aliquem dolis. Plaut. Capt. 3. 5. 97. *Iemand by de neus*, of *om den tuyn leyden, met praatjes ophouden, met ſchoonpraaten*, of *ſchoone woorden misleyden, opligten*, of *ſleepende houden.*

DUCTŎR, ōrĭs. m. Cic. T. Q. 1. 37. *Een Leyder des heyrs, een Hoofdman, Hopman, Veldoverſte, Veldheer, Bevelhebber, Overſte.*

Ductores Danaûm. Virg. Æ. 2. 14. *De Veldheeren der Grieken.*

DUCTŬS, ă, ūm. *Geleyd, gebragt, gevoert, bewogen.*

Ductus benevolentia. Cic. Cl. 51. Ratione. Quintil. I. O. 4. 1. *Door genegentheyd*, of *vriendſchap overgetrokken, overgehaalt, ingewonnen, bewogen; door reden overtuygt*, of *overreedt.*

Non magis amore, quam more ductus. Nep. Cim. 1. *Niet meer door liefde, als door gewoonte bewogen.*

DUCTŬS, ūs. m. *De waterleyding, de leyding*, of *'t leyden van 't water.*

Aquarum ductus. Cic. L. L. 2. 1. *Een waterleyding*, of *waterloop, een grift, buys, goot*, of *pijp daar 't water door loopt.*

• Ductu alterius aliquid facere. Cic. Ar. 2. *De leyding van een ander volgen; iets onder een anders beleyd*, of *opzicht doen*, of *uytvoeren; een anders raad ergens in volgen.*

[Ductu wierde gezegt een Veldoverſte gedaan te hebben de dingen, die hy uytgerigt heeft door zich zelfs, by dewelke hy zelfs tegenwoordig is geweeſt. Dat lezen wy van Auguſtus by Suet. A. 20. Plin. 3. 20. Zie boven in Auſpicium.]

Ductus. *'t Bewind, 't beſtier, 't beleyd, 't opzicht over*, of *van een zaak.*

Applicare ſe ad ductum alicujus. Cic. F. 3. 11. *Zich onder iemands leyding, opzicht*, of *beſtier ſtellen*, of *begeeven.*

Eſt autem quidam ductus rei credibilis, qualis in comœdiis, &c. Quintil. I. O. 4. 2. *Daar is een zekere leyding*, of *ſchakeling van een zaak, die tot het gelooven beweegt, gelijk in de blijſpelen, enz.*

Du-

Digitized by Google

Ductus. Quintil. I. O. 1. 1. *Reeks, ſchakel, keten, t'zamenhang, t'zamenſchakeling, vervolg.*

Ductus alleen. Quintil. I. O. 1. 2. Ductus literæ. Plin. II. 8. 3. Quintil. I. O. 10. 2. *Een trek van de pen, 't haalen*, of *'t maaken van een lettertrek.*

Ductus oris. Cic. Fin. 5. 17. *De trekken van 't wezen, de gedaante van 't aangezigt.*

D U D U. D U E L. D U I S.

DŬDŬM. adv. Cic. Cœl. 36. Ter. And. 5. 1. 5. *Lang geleden, voor lang, voor langen tijd, over lang, een geruymen tijd geleden.*

DŬELLĀTŎR, ōris. m. Plaut. Capt. prol. 68. *Een krijgsman, oorlogsman, kampvechter, ſtrijder, ſoldaat.*

DŬELLĬCŬS, ă, ŭm. Plaut. E. 3. 4. 14. Lucret. 2. 660. *Krijgs, oorlogs, van den oorlog, dat tot den krijg*, of *oorlog behoort.*

DŬELLŬM, ī. n. Cic. Or. 45. Hor. O. 3. 14. 18. *Krijg, oorlog, ſtrijd, gevegt*, of *ſlag tuſſchen twee Vorſten*, of *volkeren.*

Duellum extinguere. Plaut. Am. 1. 1. 33. *Den oorlog eyndigen.*

[DUISBURGŬM, ī. n. *Duisburg.* Een ſtad in 't Land van Cleve, op de rivier de Roer, niet verre van den Rhyn.]

D U L C.

(DŬLCĂCĬDŬS, ă, ŭm. Q. Seren. de Med. 2. *Zerpzoet, tuſſchen zoet en zuur.*)

DŬLCE. adv. Mart. 7. 99. 8. *Zoetelijk, vriendelijk, bevallig, aangenaam.* De compar. *Dulcius* ſtaat by Prop. 1. 2. 14. Prud. C. 5. 95. en de ſuperl. *Dulciſſime* beneden by Cicero.

Dulce loqui. Hor. O. 1. 22. 24. Ridere. Catull. 52. 5. Hor. O. 1. 22. 23. *Vriendelijk ſpreeken, lagchen; een aangenaamheyd*, of *bevalligheyd in 't ſpreeken hebben; een vriendelijke lagh hebben.*

Hiſtoria ſcripta dulciſſime. Cic. Cl. 19. *Een geſchiedenis die heel fraay*, of *met een zeer aangenaame ſtijl beſchreven is.*

DŬLCĒDŎ, ĭnĭs. f. Cic. L. L. 1. 17. *Zoetigheyd, aangenaamheyd, ſmaakelijkheyd, vriendelijkheyd, bevalligheyd, aanlokkelijkheyd, aantrekkelijkheyd, fraaijigheyd*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

DŬLCESCŌ, ĭs, ĕſcĕrĕ. *Zoet worden, aangenaam*, of *ſmaakelijk worden.*

Uva maturata dulceſcit. Cic. S. 15. *Een rijpe druyf word zoet*, of *aangenaam van ſmaak.*

(Dulcia. Lamprid. Hel. 32. Dulcia de melliis. Apic. R. C. 1. 14. Dulces operum figuræ. Mart. 14. 222. 1. *Paſteygebak, ſuykergebak.*)

DŬLCĬĀRĬŬS, ă, ŭm. Dulciarius piſtor. Mart. 14. 222. Apul. M. 10. 244. *Een paſteybakker, een zoete paſteybakker, een koekebakker.* Zie ons Lex. Antiq.

DŬLCĬCŬLŬS, ă, ŭm. Cic. T. Q. 3. 19. *Zoetachtig, wat zoet, aan de zoete kant.*

(DŬLCĬFĔR, ă, ŭm. Plaut. Pſ. 5. 1. 18. *Zoet, zoet van ſmaak.*)

DŬLCĬŌ, īrĕ. Lucret. 2. 473. *Zoet worden.*

DŬLCĬS, ĭs. m. & f. cĕ, ĭs. n. Cic. N. D. 3. 13. *Zoet, ſmaakelijk, lieffelijk, aangenaam van ſmaak.* De compar. *Dulcior* ſtaat by Ovid. Tr. 5. 4. 29. en de ſuperl. *Dulciſſimus* by Cic. L. L. 3. 11.

• Dulcis. Cic. Off. 1. 1. *Aangenaam, bevallig, bekoorlijk, beminnelijk, waard, lief, dierbaar*, van perſoonen ſpreekende.

Dulcis. Cic. Att. 15. 13. *Zoet, aangenaam, behaaglijk, fraay, aanlokkelijk*, van zaaken ſpreekende.

DŬLCĬTĔR. adv. Cic. Fin. 2. 6. *Zoetelijk, aangenaam, lieffelijk, vriendelijk, bevalliglijk.*

Loqui dulciter. Quintil. I. O. 4. 2: 12. 10. *Aangenaam, bevalliglijk*, of *vriendelijk ſpreeken: aangenaam*, of *bevallig van taal zijn.*

DŬLCĬTŪDŎ, ĭnĭs. f. Cic. de Or. 3. 25. *Zoetigheyd.*

DŬLCŌ, āvi, ātŭm, ārĕ. Sidon. E. 5. 4. *Zoet maaken.*

D U M.

DŬM. adv. ſeq. indic. Virg. E. 1. 32. *Als wanneer, ter tijd dat, toen.*

Dum. ſeq. indic. *of* ſubj. Cic. D. 2. 37. P. Q. 6. *Onderwijlen, ondertuſſchen, middelerwijl, terwijl, zoo lang als*, of *gedurende dat, enz.*

Dum. ſeq. ſubj. Cic. Att. 6. 1. *Midsdien, mids dat, onder beding, op voorwaarde dat, behoudens nochtans.*

Quaſi quidquam tibi ſint viginti nummi, dum huic obſequare. Ter. Ad. 2. 2. 16. *Gelijk of twintig rijksdaalders u wat waren, als gy hem vermaak zoud aandoen.*

Dum comuntur, annus eſt. Ter. H. 2. 2. 14. *Zy hebben een langen tijd van doen om haar op te ſchikken; eer zy opgeſchikt*, of *opgeſchikt zijn, loopt 'er veel tijd voorby.*

Nihil dum ſciebat. Cic. F. 10. 12. *Hy wiſt toen niet met al.*

Dum ne me interpellent, quominus, &c. Cic. F. 11. 10. *Mids dat zy my niet beletten*, of *verhinderen, dat, enz.*

(Dum. *Zoo lang als.*

Dum Latinæ literæ loquentur. Cic. L. L. 1. 1. *Zoo lang als men Latijn zal ſpreeken.*

Dum. *Noch.*

Quamquam nihil dum audieramus, nec ubi eſſes, nec quas copias haberes. Cic. F. 12. 7. *Alhoewel wy noch niet vernomen hadden, waar gy waart, of wat voor benden gy by u hebben mogt.*)

Nullo dum certamine. Liv. 9. 12. *Daar nog geen gevecht zijnde.*

D U M E. D U M O.

DŬMĒTŬM, ī. n. Cic. T. Q. 5. 3. *Een haagboſch*, of *doornboſch, een kreupelboſch, een plaats vol haagen en doornen: vol ſtruyken, en ſtruvellen.*

(DŬMMŎDŎ. Cic. Off. 3. 10. *Alleenlijk, onder beding, mids dat.*)

DŪMŌSŬS, ă, ŭm. Virg. E. 1. 77. Colum. 4. 33. *Vol ſtruyken, en ſtruvellen, vol haagen en doornen, met doornen beplant.*

D U M T.

DŬMTĀXĀT. adv. *Alleenlijk, niet meer dan.*

Nos animo dumtaxat vigemus. Cic. Att. 4. 3. *Onze kracht*, of *ons vermogen beſtaat alleenlijk in 't gemoed.*

Conſules duos bonos amiſimus, ſed dumtaxat bonos. Cic. Br. 3. *Wy hebben twee vroome Burgermeeſters verloren, doch die ook niet meer dan vroom waren.*

(Dumtaxat. *Ten minſten, indien niet anders, altoos dit.*

Vitia & delicta cujusque, dumtaxat modica perpeſſus. Suet. A. 66. *Eens iegelijks feylen en gebreken, indien niet alle, altoos*, of *ten minſten de geringe verdraagen hebbende.*

Fruges devehit (Tiberis) in urbem, hyeme dumtaxat & vere. Plin. E. 5. 6. *Op den Tiber brengt men de vruchten in de ſtad, indien niet het heele jaar door, altoos*, of *ten minſten in den winter en in de lente.*)

[Duntaxat. *Zoo verre, zoo wijd, dus verre.*

Hoc recte duntaxat. Cic. Cl. 82. *Die heeft dus verre recht.*]

D U M U. D U N I.

DŪMŬS, ī. m. Cic. T. Q. 5. 23. Ovid. M. 12. 356. *Een doorn*, of *haagdoorn, een braamboſch.*

DŬNĬŬM, *of*

DŬRNĬŬM, ī. n. *Dorcheſter*, een ſtad van Engeland.

D U N Q. D U N T. D U O.

DŬNQUĔRCĂ, æ. f. *Duynkerken*, een ſtad van Vlaanderen.

DŬNTAXĀT. adv. Dus moet men leezen. Zie Dumtaxat.

DŬŌ, æ, dŭo, dŭōrŭm, dŭārŭm, dŭōrŭm. plur. Cic. F. 3. 4. *Twee, een paar, een koppel.*

D U O D.

DŬŎDĔCĬES. adv. Cic. V. 2. 75. Liv. 38. 28. *Twaalfmaal, twaalfwerf, twaalf revzen*, of *keeren.*

DŬŎDĔCĬM. plur. indeclin. Cic. L. L. 2. 23. *Twaalf, twaalf ſtuks, een tozijn.*

DŬŎDĔCĬMŬS, ă, ŭm. Cæſ. B. G. 2. 2. *De twaalfde*, of *twaalfſte.*

Digitized by Google

DŬŌDĒNĀRĬŬS, ă, ŭm. Duodenarius numerus. Varr. L. L. 4. 4. Front. Aq. 1. 224. *Van twaalven, dat twaalf behelſt, of begrijpt.*

DŬŌDĒNI, æ, ă. plur. Cic. Ruſt. 2. 31. *Twaalf, een dozijn.* [De ſingul. *Duodenus* ſtaat by Manil. 4. 451.]

DŬŌDĒNŌNĀGINTĀ. plur. indeclin. omn. gen. Plin. H. 3. 16. *Achtentachtig.*

DŬŌDĒOCTŌGINTĀ. omn. gen. plur. indecl. Plin. H. 3. 5. *Achtenzeventig.*

DŬŌDĒQUĀDRĀGĒNI, æ, ă. Plin. H. 36. 2. *Achtendertig.*

DŬŌDĒQUĀDRĀGĒSĬMŬS, ă, ŭm. Liv. 1. 40. *De achtendertigſte.*

DŬŌDĒQUĀDRĀGINTĀ. omn. gen. plur. indeclin. Liv. 9. 35. *Achtendertig.*

DŬŌDĒQUINQUĀGĒNI, æ, ă. Plin. H. 2. 9. *Achtenveertig.*

DŬŌDĒQUINQUĀGĒSĬMŬS, ă, ŭm. Plin. H. 2. 8. *De achtenveertigſte.*

DŬŌDĒQUINQUĀGINTĀ. omn. gen. plur. indecl. Colum. 9. 14. *Achtenveertig.*

DŬŌDĒSEXĀGĒSĬMŬS, ă, ŭm. Paterc. 2. 53. 3. *De achtenvijftigſte.*

DŬŌDĒSEXĀGINTĀ. omn. gen. plur. indecl. Plin. H. 11. 9. *Achtenvijftig.*

DŬŌDĒTRĪCĒSĬMŬS, ă, ŭm. Hirt. B. Af. 98. *De achtentwintigſte.*

DŬŌDĒTRĪCIES. adv. Cic. V. 3. 70. *Achtentwintigmaal, achtentwintig reyzen, of keeren.*

DŬŌDĒTRĪGINTĀ. plur. omn. gen. indeclin. Suet. A. 46. *Achtentwintig.*

DŬŌDĒVĪCĒNI, æ, ă. plur. Liv. 21. 41. *Achttien.*

DŬŌDĒVĪCĒSĬMŬS, ă, ŭm. Liv. 27. 12. *De achttiende.*

DŬŌDĒVĪGINTI. plur. omn. gen. indecl. Cæſ. B. G. 2. 5. [Cic. A. Q. 4. 26. Liv. 10. 43.] *Achttien.*

D U P L.

DŬPLĀRĬS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. *Dubbel, of dobbel, dubbeld, tweevoudig.*

Duplaris annona. Veget. 2. 7. *Een dubbel deel van legerbrood, of voeder, dubbel rantzoen, dubbele mondkoſt, of leeftocht.*

• Duplares milites. Veget. 2. 7. *Krijgsluyden van dubbele bezolding.*

DŬPLEX, ĭcĭs. omn. gen. Cic. T. Q. 1. 30. *Dubbel, dobbel, tweevoudig.*

Ea receptacula ſi duplicia facta fuerint. Vitruv. 8. 7. *Indien de bewaarplaatzen dubbel gemaakt zijn, zoo 'er twee eetenſtaſſen, of ſpinden gemaakt zijn.*

Tibi reddam aurum duplex. Plaut. Men. 3. 3. 22. *Ik zal u in goudſtof, zonder fatzoen, eens zoo veel weder geeven.*

Duplici ſpe uti. Ter. Ph. 4. 2. 13. *Een dubbele hope hebben.*

Loci reſonantes noviſſimos caſus duplices faciunt audiri. Vitruv. 5. 8. *Weêrgalmende plaatzen maaken dat de laatſte woorden geroepen dubbel, of tweemaal gehoort worden.*

• Duplices palmæ. Virg. Æ. 1. 97. *Gevouwe handen.*

† Duplex. Hor. O. 1. 6. 7. *Dubbelhertig, loos, ſchalk, doorſlepen, doortrapt, liſtig, geveynsd, bedrieglijk.*

Duplex exinde fama eſt. Liv. 8. 20. *Daar uyt is een tweederley gerucht ontſtaan.*

(Duplex. *Dik, grof.*

Duplex pannus. Hor. E. 1. 17. 2. *Grof laken.*

Ipſe agreſti duplici amiculo circumdatus. Nep. Dat. 3. *Hy zelf een boerſch grof kleed aan hebbende.*

Hæc fatus, duplicem ex humeris rejecit amictum. Virg. Æ. 5. 421. *Dit gezegt hebbende, liet hy dat dikke, of grove kleed van zijne ſchouderen vallen.)*

DŬPLĬCĀRĬI, ōrŭm. m. plur. Liv. 2. 59. Varr. L. L. 4. 16. *Dubbel bezoldigde krijgsluyden, ſoldaaten die dubbele bezolding, of dubbel geld trekken.* Zie ons Lex. Antiq.

DŬPLĬCĀTĬO, ōnĭs. f. Duplicatio columnarum. Vitruv. 3. 3. *Een verdubbeling van pylaaren, een dubbele ry pylaars.*

• Duplicatio. *Weêromſtuyting, weêromkaatzing, weêrſlag, weêrſchijn, weêrglans, te rug drijving.* Een woord der wysgeerte.

Duplicatio radiorum Solis. Sen. N. Q. 4. 8. *De weêrglans, weêrſchijn, weêrkaatzing, of weêromſtuyting der zonneſtraalen.*

DŬPLĬCĀTO. adv. Plin. H. 2. 17. *Tweevoudig, dubbel, tweemaal zoo veel.*

DŬPLĬCĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Part. 6. *Dubbel, verdubbelt, tweevoudig, twee op malkanderen.*

Duplicata gloria. Cic. Dom. 35. *Een verdubbelde glory, een eer, of glory die dubbel vergroot is, die eens zoo groot geworden is.*

DŬPLĬCĬTĔR. adv. Cic. Br. 17. *Tweevoudiglijk, op een dubbelde, of tweevoudige wijze, op tweederhande manier, op tweederley wijze, tweezins.*

Dupliciter ſtulte dicere. Varr. L. L. 8. 32. *Een dubbele misſlag in 't ſpreeken begaan, twee misſlagen in een rede begaan.*

Dupliciter delectatus ſum tuis literis. Cic. F. 9. 20. *Ik heb tweederley, of een dubbel vermaak gehad in uwe brieven.*

DŬPLĬCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Verdubbelen, dubbel maaken, dubbel vermeerderen, eens zoo groot maaken.*

Duplicare imperium Romanum. Val. Max. 3. 4. 1. *Het Roomſche rijk eens zoo groot maaken, eens zoo veel volkeren onder 't gebied van Rome brengen.*

Haſtæ modum duplicavit. Nep. Iphicr. 1. *Hy heeft de hellebaarden, picken, of ſpieſſen noch eens zoo lang gemaakt.*

Duplicare noctem. Sen. Br. V. 16. *De nacht eens zoo lang maaken, of de helft verlengen.*

• Duplicare turmas. Liv. 40. 40. *De gelederen der ruytery verdubbelen.*

Duplicare bellum. Tac. H. 4. 54. *'t Gevegt, of den ſtrijd verdubbelen; den oorlog hervatten.*

DŬPLĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 18. 3. *Het dobbel.* Als iemand van de Rechters verwezen wierd om het geſtolen goed dubbel weer te geeven.

DŬPLŬS, ă, ŭm. Cic. Tim. 7. *Dubbel, of dobbel, tweevoudig, tweemaal.*

Duplam pecuniam in theſauris repoſuit. Liv. 29. 19. *Hy heeft eens zoo veel geld in de ſchatkiſt gebragt.*

Duplo major. Plin. H. 11. 16. *Tweemaal grooter, eens zoo groot.*

Dupli condemnari. Cato Præf. R. R. Dupli pœnam ſubire. Cic. Off. 3. 16. *Verwezen worden om 't dobbel weêrom te geeven.*

D U P O.

DŬPONDĬĀRĬŬS, ă, ŭm. Plin. H. 34. 2. *Tweepond weegende, twee pond zwaar, dat twee pond weegt.*

DŬPONDĬŬM, ĭi. n. *of*

DŬPONDĬŬS, ĭi. m. Varr. L. L. 4. 36. *Twee pond gewigt, de zwaarte van twee pond.* 't Is ook *een ſtuk gelds van twee pond, of dat twee pond weegt.*

Dupondium. Colum. 3. 15. *Twee voet breedte, diepte, hoogte en dikte.*

D U R A.

DŪRĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Ovid. Her. 4. 89. *Duurzaam, geduurzaam, dat duurt, of duuren kan.* (De compar. *Durabilior* ſtaat by Apul. A. 314.

DŪRĀBĬLĬTĀS, ātĭs. f. Pallad. 1. 16. *Geduurzaamheyd.*

Poma durabilitate præcipua ſunt, ſi &c. Pallad. 12. 7. *De vruchten duuren, of blijven lang goed, indien, enz.)*

DŪRĀCĬNŬS, ă, ŭm. Duracina uva. Plin. H. 14. 1. Suet. A. 76. *Rezijn, of druyven die vaſt en hard zijn.*

Duracina cerafa. Plin. H. 15. 25. Perſica. Plin. H. 15. 12. *Vaſte en drooge kerſſen; perzikken.*

DŪRĀMĔN, ĭnĭs. n. Colum. 4. 22. *d'Oude rank, of ſcheut van een wijngaard, het oude hout, of de hoofdranken die men aan den ſtam laat,* dus genoemt, vermids het harder als het jaarige hout is.

Duramen aquarum. Lucret. 6. 529. *De ſtijvigheyd van 't water, ys.*

DŪRĀMENTŬM, i. n. Colum. 4. 21. Plin. H. 17. 23. Zie Duramen.

• Duramentum. Sen. Tr. 1. *Verharding, vereelding, ongevoeligheyd, verſtijving.*

Humanæ imbecillitatis efficaciſſimum duramentum eſt neceſſitas. Val. Max. 2. 7. 10. *De nood is het krachtigſte middel om ons tegens de zwakheyd te verſterken, of te verharden.*

[DŪRĀNŬS, i. m. Auſon. Eid. 10. 464. *La Dordogne.* Een ſtroom van Vrankryk, zich ontlaſtende in de Garonneſtroom.]

‡ DŪRĀTĔŬS, ă, ŭm. Lucret. 1. 477. *Van hout, van hout gemaakt.*

DŪRĀTRIX, īcĭs. f. Firmitas. *Een langdurige, of duurzaame ſtandvaſtigheyd.*

Additque acinis duratricem firmitatem. Plin.

Digitized by Google

Plin. H. 14. 1. *Het geeft de bezïen een duurzaame vaſtigheyd, het houd de bezïen lang goed*, van pik ſpreekende.

DŪRĀTŬS, ă, ŭm. *Hard, ſtijf, verſtijft, vaſt, hard geworden, gehard, hard gemaakt.*

Fluvius duratus frigore. Ovid. P. 4. 9. 85. Glacie. Plin. H. 12. 3. *Een toegevrore ſtroem, een bevroze, bevrore*, of *toegevrore water.*

Corium calore duratum. Lucret. 6. 969. *Door de hitte hard gedroogt leêr.*

Duratus malis. Liv. 38. 17. Laboribus, bellis. Liv. 42. 52. *Tegens d'elenden, tegens den arbeyd, tegens den oorlog gehard*, of *verhard; d'elenden, den arbeyd, den oorlog gewent.*

D U R E.

DŪRE. adv. Hor. E. 2. 1. 66. *Hardelijk, geſtrengelijk, ſtraffelijk, wreedelijk, ruwelijk, onbeſchoft, onbeleefdelijk.* De compar. *Durius* ſtaat by Cic. Br. 3. en de ſuperl. *Duriſſime* by Tertull. Pud. 1.

Dure generoſos tentat Deus. Sen. Prov. 4. *God breugt de grootmoedige zielen in harde verzoekingen, beproeft ſtrengelijk d'edele gemoederen.*

Dure feciſti. Plin. E. 1. 15. 3. *Gy hebt u onbeleefdelijk gedraagen; gy zijt onhebbelijk tè werk gegaan.*

DŪRĒSCO, ĭs, dūrŭi, ĕſcĕrĕ. *Verharden, beklingen, verſtijven, hard, vaſt*, of *ſtijf worden.*

Dureſcere igni. Virg. E. 8. 80. *Door 't vuur hard*, of *ſtijf worden.*

Dureſcere frigoribus & aquilonibus. Cic. N. D. 2. 10. *Door de koude en wind bevriezen.*

In lectione auctorum dureſcere. Quintil. I. O. 2. 5. *Door 't leezen van zommige Schrijveren hard van ſtijl worden, zich een harde ſtijl aanwennen, onaangenaam*, of *ruuw van ſtijl worden.*

DŪRĒTĂ, æ. f. Suet. A. 82. *Een houte zetel.* Dit is eygentlyk een Spaanſch woord.

D U R I.

DŪRĬTĀS, ātĭs. f. Cic. S. 18. *Hardigheyd, ruuwheyd, geſtrengheyd*, of *ſtrengheyd, wreedheyd, ſtrafheyd, bitterheyd, onbeſchaafdheyd.*

* Duritas orationis. Cic. Or. 16. *Een harde ſtijl, ruuwheyd van taal.*

DŪRĬTĔR. adv. *Hardelijk, ruwelijk, ſtrengelijk, ſtraffelijk, geſtrengelijk, wreedelijk, bitterlijk.*

Duriter vitam agere. Ter. And. 1. 1. 47. *of* Duriter ſe habere. Ter. Ad. 1. 1. 20. *Hardelijk*, of *geſtrengelijk leeven, een hard*, of *ſtreng leven leyden; armelijk leeven, zich armoediglijk geneeren; een ruuw*, of *woeſt leven leyden.*

Verba duriter tranſlata. Cic. Her. 4. 10. *Harde, ruuwe*, of *onbeſchaafde leenſpreuken.*

DŪRĬTĬA, æ. f. Ovid. Her. 7. 52. Plin. H. 13. 9. *of*

DŪRĬTĬES, ēi. f. Lucret. 4. 269. Plin. H. 13. 9. *Hardigheyd, vaſtigheyd, dichtheyd, beklongenheyd, hechtheyd*, van ſteenen, hout, d'aarde, enz. ſpreekende.

Duritia virilis. Cic. T. Q. 5. 26. *Manmoedigheyd, mannelijke kloekheyd, kloekmoedigheyd, ſtandvaſtigheyd*, of *onverzettelijkheyd des gemoeds.*

Duritia. Ter. H. 3. 1. 26. Cic. Dom. 37. *of* Durities animi. Cic. Dom. 38. *Verharding des herten, hardigheyd, geſtrengheyd, wreedheyd, onmenſchelijkheyd, onbarmhertigheyd, woeſtheyd.*

Duritia. *Geſtrengheyd van leven, armoede, harde levenswijs*, of *armoedig leven.*

Parſimonia & duritia diſciplinæ aliis eram. Plaut. M. 1. 2. 75. *Door ſpaarzaamheyd en ſtrengheyd des levens was ik anderen tot een voorbeeld.*

Alcibiadem apud Lacedæmonios ſic duritiæ ſe dediſſe, ut parcimonia omnes Lacedæmonios vinceret. Nep. Alcib. 11. *Dat Alcibiades te Lacedæmon*, of *Sparta zoo een hard*, of *ſtreng leven geleyd heeft, dat hy in ſpaarzaamheyd alle Lacedæmoniers overwon.*

(Duritia. *Vaſtigheyd, ſterkte.*

Non laudaverim per ſe magnopere duritiam corporis & lacertorum. Plin. P. 82. *Ik zoude de vaſtigheyd*, of *ſterkte des ligchaams en der armen alleen niet zeer roemen.*

Duritia. *Onbeſchaamtheyd.*

Si ille hoc potuit duritia oris. Sen. Conſt. 17. *Indien hy dat vermogt heeft door zijn onbeſchaamt aangezicht.*

Duritia. *Verſtoptheyd, hardigheyd.*

Amitam cum ex duritia alvi cubantem viſitaret. Suet. N. 34. *Als hy zijn moey, wegens hardlijvigheyd*, of *verſtoptheyd des ligchaams te bedde leggende, bezocht.*

DŪRĬTŪDO, ĭnĭs. f. *Onbeſchaamtheyd.* Dit woord heeft Cato gebruykt by Gell. 17. 2. en Non. 2. 244.)

DŪRĬUSCŬLŬS, ă, ŭm. Plin. E. 1. 16. *Hardachtig, wat onbeſchaafd, wat hard, wat rauw, niet genoeg beſchaaft.*

Permutatis prioribus ſyllabis duriuſculum ſe fecit. Plin. H. Præf. *Door 't veranderen der twee eerſte lettergreepen, heeft hy zijn ſtijl wat hard gemaakt.*

[DŪRLĀCŬM, I. n. *Dourlach*, een ſtad van Duytſchland, de hoofdſtad van 't Markgraafſchap Baden.]

D U R O.

DŪRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Celſ. 3. 7. Curt. 7. 3. 6. *Harden, hard worden, verharden, hard maaken.*

Feris locis paſcitur, ut ungulas duret. Colum. 6. 37. *Men laat het op ruuwe plaatzen weyden, op dat zijne klaauwen*, of *hoeven zouden hard worden.*

Natos gelu duramus & undis. Virg. Æ. 9. 604. *Wy leeren onze kinderen koude uytſtaan, en zwemmen; wy maaken onze kinderen hard over koude en zwemmen.*

Hoc ſe labore durant adoleſcentes. Cæſ. B. G. 6. 28. *De jonge luyden worden door dezen arbeyd hard, ſterk*, of *hard gemaakt.*

* Durare non poſſum in ædibus. Plaut. Am. 3. 2. 1. *Ik kan t'huys niet harden*, of *niet duuren; ik kan niet t'huys blijven; 't is my onmogelijk t'huys te blijven.*

Non, hercle, hic durare quisquam poteſt. Ter. Ad. 4. 2. 15. *Waarlijk, hier kan niemand duuren*, of *harden.*

Durare nequeo, quin illum accuſem. Plaut. Curc. 1. 3. 19. *Ik kan 't niet harden, of ik moet hem beſchuldigen, Ik kan niet nalaaten hem te beſchuldigen.*

Durare. Virg. Æ. 1. 211. *Duuren, blijven ſtaan, beſtaan.*

Durare horam. Hor. E. 1. 1. 82. Per annum. Virg. G. 2. 100. *Een uur duuren, een jaar duuren*, of *goed blijven.*

His ego non horam poſſum durare querelis. Prop. 1. 6. 11. *Ik kan dat verwijt*, of *deze klagten geen uur hooren, uytſtaan*, of *verdraagen.*

Duravit patientia Judæis usque ad Geſſium Florum. Tac. H. 5. 10. *De Jooden hebben 't gehard*, of *uytgeſtaan tot onder Geſſius Florus; de lijdzaamheyd*, of *'t geduld der Jooden heeft tot onder Geſſius Florus geduurt.*

Ut duraret inter omnes tutum mendacium. Petron. 77. *Op dat onder allen de leugen geheym zou blijven.*

Si ea pecunia duraret mihi. Plaut. Aſ. 1. 3. 44. *Indien ik noch dat geld had, indien dat geld noch duurde.*

Duravit hic illi animus usque ad extremum. Plin. E. 5. 16. *Hy heeft volhard in*, of *is geſtorven by dat gevoelen tot den eynde toe*, of *tot het eynde van zijn leven toe.*

Durare. *Ergens toe komen, van zich zelven iets verkrijgen, iets over zijn herte brengen.*

In nullius unquam necem ſuorum duravit. Tac. An. 1. 6. *Hy heeft nooyt van zich zelven konnen verkrijgen dat hy iemand van zijn volk liet ombrengen.*

(Non valuit durare, quin de conditionibus continuo tractaret. Suet. Cl. 26. *Hy heeft dat van zich zelven niet konnen verkrijgen, dat hy niet terſtond gedachten zou neemen om weder te trouwen.*)

Non omnium maritorum animi durant ad ſanguinem. Quintil. D. 279. *Aller mannen genegentheyd ſtrekt zich niet uyt*, of *alle de mannen zijn niet genegen om bloed te ſtorten.*

Cujus tam crudeles manus duraſſent in hoc ſupplicium? Petron 65. *Wiens overwreede handen zouden hem zulk een ſtraffe hebben aangedaan?*

Durare. Plaut. Tr. 2. 2. 12. Plin. H. 11. 54. Tac. O. 17. *Leeven, in 't leven zijn.*

Durare mentem. Tac. An. 3. 15. *Zijn geeſt*, of *gemoed verſterken, oeffenen, ſtandvaſtig maaken.*

Durare. *Uytſtaan, verdraagen, uytharden,*

Digitized by Google

den, *weêrſtaan*, of *afweeren*.

Durare æquor. Hor. O. 1. 14. 7. *Een onſtuymige zee*, of *'t geweld der baaren weêrſtaan*, *afweeren*, of *uytſtaan*.

Laborem. Virg. Æ. 8. 577. *Den arbeyd harden*, *uitharden*, *uitſtaan*, of *verdraagen*.

Durari. *Verhard worden*.

Durari ad plagas. Quintil. I. O. 1. 3. *Zich tegens de ſlagen verharden*, *door ſlagen verhard*, of *hardnekkig worden*.

(Durare. *Stoppen*, *hardlijvigheyd verwekken*.

Sorba durant ventrem. Mart. 13. 26. 1. *De liſterbeſſen verwekken hardlijvigheyd*, of *ſtoppen*.)

D U R U.

DŪRŬS, *a*, *um*. Virg. Æ. 4. 366. *Hard*, *ſtijf*, *vaſt*, *beklongen*, *hecht*. De compar. *Durior* ſtaat by Liv. 22. 59. en de ſuperl. *Duriſſimus* by Liv. 21. 16.

Durus cibus. Celſ. 2. 21. *Een harde ſpijs*, *een ſpijs die hard*, of *zwaar te verteeren valt*, *ruuwe*, of *harde koſt*.

Minores rotæ duriores habent motus. Vitruv. 10. 8. *De kleyne raders hebben een zwaarder*, of *traager beweging*, *zijn moeijelijker te beweegen*; *loopen zoo ligt niet om*.

Durus. Cic. de Or. 2. 69. *Hard*, *ſtraf*, *wreed*, *woeſt*, *ſtreng*, *geſtreng*, *onbarmhartig*, *vinnig*.

Durus. Cic. Cl. 31. *Hard*, *ruuw*, *rauw*, *wuſt*, *onbeſchaaſt*, *ongemakkelijk*, *ſtuurs*, *bars*, *wonderzinnig*, *knorrig*, *koppig*, *quaadaardig*.

Durus. Virg. G. 3. 259. *Hard*, *hevig*, *vinnig*, *pijnlijk*, *geweldig*, *ſmertelijk*, *ondjdelijk*, *zwaar*, *onverdraaglijk*, van een quaad ſpreekende.

Durus pater. Ter. H. 3. 1. 30. *Een harde*, of *ſtraffe vader*.

Duro animo eſſe. Ter. H. 4. 1. 52. Ingenio. Ter. Ph. 3. 2. 12. *Van een ſtraf gemoed zijn*.

Lex dura. Plaut. Merc. 4. 6. 1. *Een harde*, *ſtraffe*, of *ſtrenge wet*.

Provinciam cepiſti duram. Ter. Ph. 1. 2. 23. *Gy hebt een zwaar moeijelijk*, of *laſtig ampt op u genomen*; *gy hebt een hagchelijke poſt aangevaard*.

Dura vita. Ter. Ad. 5. 4. 5. *Een hard*, *ſtraf*, *geſtreng*, *arm*, of *armoedig leven*.

Annona in meo reditu facta erat durior. Cic. Dom. 6. *De mondkoſt was by mijn wederkomſt duurder geworden*; *de levensmiddelen waren by mijn wederkomſt opgeſlagen*.

Cauſa dura. Liv. 26. 33. *Een harde zaak*, *een nadeelige*, of *ongunſtige zaak*.

Dura tempora. Cic. Dom. 35. *Harde tijden*.

Durus. *Onbeſchaamd*, *ſtout*.

Durum os. Ter. E. 4. 7. 36. *Een onbeſchaamd*, of *ſchaamteloos aangezicht*, *een ſtout*, of *onbeſchaamd wezen*, of *bakhuys*. Dit laatſte is boertachtig.

Duri oris vir. Ovid. M. 5. 451. *Een ſtout*, *onbeſchaamd*, of *ſchaamteloos menſch*; *een onbeſchaamde*, of *onbeſchofte vent*.

Durum verbum. Cic. Cl. 79. *Een hard woord*, *een woord dat hard*, *moeijelijk*, of *zwaar om uyt te ſpreeken valt*.

Durus componere verſus. Hor. S. 1. 4. 8. *Een hard*, of *lomp Dichter*, *een die vaarzen maakt*, *zonder zwier*, of *trant*.

Prælium durum. Hor. O. 3. 20. 3. *Een hardnekkig*, of *ſcherp gevecht*.

Apenninus duriſſimos boves progenerat. Colum. 6. 1. *De berg Apenninus brengt de kloekſte*, of *ſterkſte oſſen voort*; *levert oſſen uyt die heel goed zijn voor den arbeyd*.

Durus truncus. Colum. 3. 6. *Een oude boom*, of *ſtam*.

Vinum duri ſaporis. Virg. G. 4. 102. *Een harde*, of *ſtraffe wijn*.

Durus nimis videris. Hor. E. 1. 7. 91. *Gy leeſt al te ſtreng*, *gy leyd al te ſtraffen leven*, *gy ſchijnt armoediglijk te leeven*.

(Durus. *Hard*, *die tegens verdriet*, *arbeyd*, of *moeyte kan*, of *die kan uytſtaan*.

Si nihil infeſti durus vidiſſet Ulyſſes. Ovid. Tr. 5. 5. 51. *Indien Ulyſſes*, *die tegens alle moeijelijkheyd kon*, *geen verdriet was overgekomen*.

Durus. *Bijtende*, *ſteekende*, *ſcherp*.

Dura muria. Colum. 12. 6. *Zeer ſcherpe*, *zeer zoute pekel*.

Durum acetum. Sammon. 4. *Zeer ſcherpe*, *zeer zuure azijn*.

Durus. *Hard*, *ſtijf*, *daar geen aardigheyd by is*, *in wiens werk geen konſt is*.

Durus pictor. Plin. H. 35. 11. *Een ſtijf Schilder*, *een Schilder in wiens werk geen konſt*, of *geen aardigheyd is*.

Duriſſimus poëta. Cic. Att. 14. 20. *Een hard Dichter*, *een Dichter in wiens gedichten ganſch geen aardigheyd is*, *wiens gedichten ganſch niet vloeijen*.)

Durum cacans. Mart. 3. 89. 2. *Hardlijvig*.

D U S S.

[DŪSSĔLDORPĬŬM, ii. n. *Duſſeldorp*. Een ſtad in Duytſchland op den Rhyn, de hoofdſtad van 't Bergſche Land.]

D U U M.

DŬŬMVĬR, iri. m. [Cic. R. 2. 34.] Paterc. 2. 19. 2. *Een Tweeman*. De Tweemannen waren de voornaamſte Regeerders der Steden, gelyk de Burgermeeſters te Rome. Zie ons Lex. Antiq.

(DŬŬMVĬRĀLĬS, is, m. & f. le, is. n. *Dat tot de Tweemannen*, of *tot het ampt der Tweemannen behoort*.

Duumviralis. Ulp. D. 50. 3. 1. *Een oud Tweeman*, of *die 't ampt van een Tweeman bekleed heeft*.)

DŬŬMVĬRĀTŬS, ûs. m. Plin. E. 4. 22. *Het Tweemanſchap*.

D U X.

DŬX, ŭcis. m. & f. Cic. F. 2. 6. *Leyder*, of *Leydſter*, *Leydsman*, of *Leydsvrouw*, *Hoofd*, *Voorganger*, of *Voorgangſter*, *Aanvoerder*, of *Aanvoerdſter*, *Hertog*, of *Hertoginne*.

Rationem ducem habere ad rem aliquam gerendam. Cic. D. 2. 40. Sequi in re aliqua gerenda. Sen. H. 2. 481. *De leyding der reden ergens in volgen*; *zich door de reden in een zaak laaten leyden*, of *beſtieren*; *de reden tot een richtſnoer*, of *leydſter ergens in neemen*.

Dux. Cic. Fl. 12. *Een Veldheer*, *Veldoverſte*, *Krijgshoofd*, *Krijgsoverſte*, *Hoofdman*, *Hopman*, *Bevelhebber*, *Opperbevelhebber*, *Aanvoerder van een leger*.

D Y N A. D Y O T.

DYNĀSTES, æ. m. Δυνάστης. Cic. A. 11. 12. Hirt. B. Al. 65. Paterc. 2. 51. 1. *Een Vryheer*, *een man die zeer groote en heerlijke landgoederen bezit*: *een Heer van een plaats*, *een Ambagtsheer*, *een Landheer*.

(Dynaſtes. *Een Koning*.

Erat eo tempore Thyus dynaſtes Paphlagoniæ. Nep. Dat. 2. *Thyus was te dier tijd Koning van Paphlagoniën*. Zoo noemt hem Nep. Dat. 3. en nevens hem Athen. Deipn. 4. 144. F.)

DYŌTĂ. Zie Diota.

D Y R R. D Y S E.

(DYRRĂCHĪNŬS, *a*, *um*. *Die van Durazzo is*, *die te Durazzo woont*.

Mei ſtudioſos habeo Dyrrachinos. Cic. Att. 3. 22. *d'Inwoonders van Durazzo zijn my genegen*.)

DYRRĂCHĬŬM, ii. n. Cæſ. B. C. 3. 13. *Duras*, of *Durazzo*, een ſtad van Macedoniën, op de kuſt van de Iöniſche zee.

DYSENTĔRĬĂ, æ. f. Plin. H. 22. 21. Δυσεντερία. *Roode loop*, *bloedgang*, *rood melizoen*.

DYSENTĔRĬCŬS, i. m. Plin. H. 20. 4. Δυσεντερικός. *Een die de roode loop*, of *bloedgang heeft*.

(DYSENTĔRĬCŬS, *a*, *um*. Pallad. 3. 31. *Dat den rooden loop medebrengt*, of *met zich ſleept*.)

D Y S P. D Y S U.

DYSPNŒĂ, æ. f. Plin. H. 23. 1. Celſ. 4. 4. Δύσπνοια. *Wanaaſſeming*, *moeijelijke aaſſeming*, *aamborſtigheyd*, *kuch*, *kortademigheyd*.

DYSPNŎĬCŬS, i. m. Plin. H. 24. 6. Δυσπνοικός. *Aamborſtig*, *kortademig*, *kortaaſſemig*, *kuchende*.

DYSŪRĬĂ, æ. f. Cic. Att. 10. 10. Δυσουρία. *Moeijelijke waterloozing*, *pijn in 't wateren*, *de koude pis*. Dit woord is zuyver Griekſch.

(DYSŪRĬĂCŬS, i. m. Firmic. 4. 8. *Die zijn water moeijelijk maakt*.)

E. Præp.

E.

E Præp. abl. *Van, uyt.* Deze præpoſitio word voor de woorden gezet, die met een mede-klinker beginnen.

E manibus in manus. Plaut. Trin. 4. 2. 57. *Van hand tot hand, uyt d' eene hand in d'andere.*

E contrario. Cic. ant. ir. in exſ. 11. E diverſo. Plin. H. 5. 9. *In tegendeel, daar tegens, daarentegen.*

E contraria parte. Cic. A. Q. 4. 39. E regione. Cic. T. 11. *Tegens over, aan d' overzijde.*

Gravida è Pamphilo. Ter. And. 3. 2. 32. *Zwanger by Pamphilus.*

Peperit e Pamphilo. Ter. And. 3. 2. 17. *Zy heeft een kind by Pamphilus, zy heeft by Pamphilus gekraamt.*

E veſtigio. Cæſ. B. G. 4. 5. *Op ſtaande voet, aanſtonds, datelijk, ten eerſten, ſtraks, terſtond.*

Status qui eſt e natura maxime. Cic. Fin. 5. 17. *Een ſtaat die heel natuurlijk,* of *zeer gelijkvormig de natuur is, die met de natuur beſt overeenkomt.*

E Republica. Liv. 27. 4. Cic. A. 3. 12. *Ten beſte, tot nut, tot voordeel,* of *welſtand van den Staat, tot nut,* of *welwezen van 't Gemeenebeſt.*

E re nata. Ter. Ad. 3. 1. 8. *Naar gelegentheyd,* of *naar bevind van zaaken, naar 't voorvalt, naar de zaaken zich opdoen,* of *vertoonen; volgens den toeſtand,* of *d'omſtandigheyd van zaaken.*

Laborare e renibus. Cic. T. Q. 2. 60. *Pijn in de lenden,* of *nieren hebben.*

(E. *Van, uyt.*

E me, ne quid metuas, nihil ſciet. Plaut. Moſt. 3. 2. 58. *Uyt my, op dat gy nergens voor vreeſt, zal hy niets gewaar worden.*

Mercator hoc addebat: e prædonibus, unde emerat, ſe audiſſe. Ter. E. 1. 2. 34. *De koopman voegden 'er dit by: dat hy het gehoort had van de zeeroveren, waar van hy ze gekocht hadde.*

E. *Na.*

Statim e ſomno lavantur. Tac. G. 22. *Terſtond na den ſlaap worden ze gewaſſchen,* of *baaden zy zich.*

E. *Van, wegens.*

E virtute vobis obtigit. Plaut. Pœn. 5. 6. 49. *Dat is u wegens uwe vromigheyd overgekomen.*)

[E. Ziet ook op den vorigen ſtaat.

E ſervo feci, ut eſſes libertus mihi. Ter. And. 1. 1. 10. *Van een ſlaaf heb ik u een vry man gemaakt.*]

E A. E A D.

ĔĀ. adv. *Daar door, door die plaats, dat heene.*

Milites ea tranſeunt flumen, qua, &c. Cæſ. B. C. 1. 64. *'t Krijgsvolk trekt daar,* of *dat heene den ſtroom over, alwaar, enz.*

(Ea. *Op die wijze, om die oorzaak.*

Tute tibi ea prodes plurimum. Plaut. Capt. 2. 3. 11. *Op die wijze doet gy u veel voordeel.*)

ĔĀ. Zie Is.

ĔĀDĔM. Zie Idem.

E A L.

ĔĀLĔ. ēs. f. Plin. H. 8. 21. *Een wild dier in Ethiopiën, zoo groot als een zeepaard.*

E A P S. E A T.

ĔĀPSĔ. Feſtus. *Zy zelf.* Men gebruykt het in plaatze van Ea ipſa. Men vind in accuſ. Eampſe by Plaut. R. 4. 8. 14. en ablativo Eapſe by Plaut. Curc. 1. 3. 4.

ĔĀTĔNŬS. adv. *Terwijl, middelerwijl, ondertuſſchen, onderwijlen, in dien tijd.*

Eatenus abeunt. Plaut. Moſt. 1. 2. 50. *Ondertuſſchen gaan ze weeh.*

Eatenus feram quoad, &c. ſeq. Indic. Cic. L. L. 1. 4. *of* ſubj. Cic. Fr. 1. 1. *Ik zal onderwijlen dulden, lijden, verdraagen,* of *geduld hebben, tot dat, enz.*

Eatenus. *Zoo lange, zoo verre, tot daar,* of *tot dien tijd toe.*

Eatenus intervenicbat, ne quid perperam fieret. Suet. Tib. 33. *Hy ſtelde zich zoo verre tuſſchen beyden, dat 'er niets onbehoorlijks geſchiedde.*

Lactucas depurga eatenus, qua tenera folia videbuntur. Colum. 12. 9. *Pluk de bladen van de latouw zoo ver af tot daar ze u murw,* of *mals zal ſchijnen te zijn.*

E B E N. E B I B.

ĔBĔNŬS, I. [Virg. G. 2. 117. m. Plin. H. 12. 4. Lucan. 10. 117.] f. Ἔβενος. *Een ebbenboom, een zwarthoute boom in Indiën.*

ĒBĬBO, ĭs. bĭbī, bĭbĭtŭm, bĭbĕrĕ. acc. Ter. H. 2. 3. 14. *Drinken, indrinken, af-* of *uytdrinken, zuypen, zwelgen, inzwelgen, uytzuygen.*

Ebibere ſanguinem alicui. Plaut. Curc. 1. 2. 65. *Iemands bloed uytzuygen, iemand uytzuypen,* of *kaal maaken.* Plautus voert een ſoldaat ſpreekende in, die zich beklaagt dat zommigen hem zyn geld hadden doen verteeren en uytgezopen.

Fluvius ille ab alio ebibitur. Plin. H. 5. 15. *Die ſtroom ſtort,* of *ontlaſt zich in eenen anderen.*

E B L A.

ĔBLĀNĂ, æ. f. *Dublin*, de hoofdſtad van Ierland. Zie Dublinium.

ĒBLANDĬŌR, īrīs, ītūs ſūm, īrī. acc. Cic. Planc. 4. *Door veel vleijingen, liefkoozingen,* of *pluymſtrijken verkrijgen,* of *verwerven.*

Apud eum eblandire, ut, &c. Cic. Att. 16. 16. ſubj. 3. *Troetel, pluymſtrijk, ſtreel,* of *vley hem, op dat, enz. Zie door uwe vleijingen by hem te verkrijgen, dat, enz.*

Aſpectus ejus ſcenæ eblandiebatur omnium viſus. Vitruv. 7. 5. *Het zien van deze vertooning gaf genoegen aan al de kijkers.*

Voluptatibus variis ſolitudines ruris eblandiri. Colum. 3. 11. *De eenzaamheyd van 't land door duyzenderley vermaakelijkheden verdrijven, verzoeten,* of *aangenaam maaken.*

ĒBLANDĪTŬS, ă, ūm. Cic. Pl. 4. *Door veel troetelingen, vleijingen,* of *pluymſtrijken, verkregen,* of *verworven,* van ſtemmen, beguuſtigingen, enz. ſpreekende.

E B O R.

ĔBŎRĂ, æ. f. [Plin. H. 4. 22.] *Ebora,* of *Evora*, een ſtad in Portugal.

ĔBŎRĂCŬM, i. n. *Jork*, een ſtad in Engeland, in Northumberland, aan de rivier Voure.

ĔBŎRĂCENSĬS, ĭs. m. & f. ſĕ, ĭs. n. *Van Jork, die van Jork is, te Jork geboren.*

ĔBŎRĀTŬS, ă, ūm. Sella eborata. Lamprid. Hel. 4. *Een elpebeenen ſtoel.* Zie Eburatus.

ĔBŎRĔŬS, ă, ūm. Plin. H. 7. 53. *Elpenbeenen, van elpenbeen, van elpenbeen,* of *yvoor, gemaakt.*

E B R I.

† ĒBRĬĀCŬS, ă, ūm. Plaut. *by* Non. 4. 306. *Een dronken man.* (Zie Carrionis oordeel over dit woord in zyn Emend. 8. 2.

ĒBRĬĀMĔN, ĭnĭs. n. *Sterken drank, iets dat dronken maakt.* Een woord van de latere eeuw.

Vinum & ebriamen non bibet. Tertull. de Jej. 9. *Wijn en ſterken drank zal hy niet drinken.*)

ĒBRĬĔTĀS, ātĭs. Cic. T. Q. 4. 12. *Dronkenheyd, dronkenſchap.*

(ĒBRĬO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Dronken maaken.* Een woord verzonnen van Macrob. S. Sc. 1. 12.)

ĒBRĬŎLĂ, æ. f. Plaut. Curc. 1. 3. 36. *Een dronken wijf.*

ĒBRĬŎLĀTŬS, i. m. Plaut. *by* Non. 2. 306. *Een dronken menſch.* Zie Carrio.

ĒBRĬŎLŬS, i. m. Plaut. Curc. 2. 3. 15. *Een half dronken menſch, een man die wat beſchonken,* of *half dronken is.*

ĒBRĬŌSĬTĀS, ātĭs. f. Cic. T. Q. 4. 12. *Dronkenſchap, genegentheyd,* of *gewoonte van dronken drinken.*

ĒBRĬŌSŬS, ă, ūm. Cic. Fat. 5. *Dronken, zat, genegen tot den drank,* of *tot den wijn, die zich veel dronken drinkt,* of *in den drank verloopt: een nathals.* De compar. *Ebrioſior* ſtaat by Catull. 27. 4. en Sen. E. 88.

ĒBRĬŬS, ă, ūm. Cic. D. 53. *Dronken, vol, zat.*

Ebrius dulci fortuna. Hor. O. 1. 37. 12. *Een menſch dronken,* of *opgeblazen van zijn geluk,* of *over zijn voorſpoed,*

een

een menſch door zijn geluk vervoert, of *opgetogen*.

† Ocelli ebrii. Catull. 46. 11. *Dronkene, glinſterende, dryvende, nattwe*, of *kwynende oogen.*

Veſtigia ebria trahere. Prop. 1. 3. 9. Gradu ebrio incedere. Sen. M. 1. 69. *Dronkemans pasſen maaken, als een dronken man gaan.*

Cœna ebria. Plaut. Caſ. 3. 6. 11. *Een avondmaal daar veel*, of *ſterk gedronken word.*

(Ebrius. *Onzinnig, buiten zijn zinnen.* Zoodanig zyn dronken menſchen.

Si mihi alia mulier iſtoc pacto dicat, dicam eſſe ebriam. Plaut. Ciſt. 4. 2. 15. *Zoo 't wijf my iets anders op deeze wyze zal zeggen, zal ik zeggen dat ze buiten haar zinnen is.*

Ebrius. *Vol, verzadt, opgepropt.* Zoo gebruyken de Grieken hun Μεθύων, als Vechnerus ons leert. Hellen. 2. 3. 296.

Lana ebria Sidoniæ de ſanguine conchæ. Mart. E. 14. 154. 1. *Wol die vol is van purpervervre, wol die de purperverwe veel*, of *overvloedig naar zich getrokken heeft.*

Nox ebria curis. Mart. 10. 47. 9. *Een nacht waar in men met veel zorge overſtelpt is*, of *wegens bekommeringe niet ſlaapen kan.*)

EBRO. EBUL.

ĒBRŌDŪNŬM, i. n. *Ambrun*, een ſtad van 't Dauphiné.

[Ebrodunum, i. n. *Yverdon.* Een ſtad in Zwitzerland.]

ĒBRŌDŪNENSIS, is. m. & f. ſĕ, is. n. *Ambruner, van Ambrun.*

ĒBRŌĬCÆ, ārum. f. of

ĒBRŌĬCĪ, ōrum. m. plur. Cæſ. B. G. 7. 75. *Evreux*, een ſtad van Normandyën. Cæſar gebruykt het ook om de inwoonders van 't land Evreux te betekenen.

ĒBULLĬO, is, ivi & ii, itum, īrĕ. Cato R. R. 105. *Opzieden, opkooken, opborrelen, bruiſſen, overzieden, overkooken, overloopen*, van water, wyn, enz. ſpreekende.

* Hoc ſolet ebullire nonnunquam Epicurus. Cic. Fin. 5. 27. *Dit plagt Epicurus nu en dan wel uyt den mond te vallen. Dit was Epicuur zomwijl gedwongen te bekennen.*

(Claudius animam ebulliit. Sen. Ἀποκ. p. 843. *De ziel is Claudius den mond uytgeweld, Claudius heeft den geeſt gegeeven*, of *is geſtorven.*)

ĔBŬLŬM, i. n. Plin. H. 26. 8. Colum. 2. 2. en

ĔBŬLŬS, i. m. Plin. H. 25. 10. *Hadik, adik, wilde vlier*, zeker gewas.

EBUR.

ĒBŬR, ŏris. n. Cic. L. L. 2. 18. *Elpenbeen, yvoor.*

Ebur. Cic. V. 4. 4. *Eenig elpenbeenen werk, iets van elpenbeen*, of *yvoor gemaakt.*

Ebur curule. Hor. E. 1. 6. 53. *Een elpenbeenen ſtoel*, die de Opperoverheden van Rome gebruykten.

ĒBŪRA, æ. f. Liv. 40. 30. *Ebora*, of *Talavera*, een ſtad van Spanjen.

ĒBŪRA, æ. m. *De Lore*, of *Evre*, een ſtroom die uyt Perche komende, door 't land van Blois loopt, en zig in de Seine ontlaſt.

(ĒBŪRĀRĬUS, ii. Cod. 10. 64. 1. *Een yvoorwerker, een konſtenaar*, of *werkmeeſter in yvoor*, of *elpenbeen, elpenbeenen*, of *yvoor bearbeydt.* Een woord van de laatere eeuw.)

ĒBŪRĀTŬS, a, um. Plaut. St. 2. 2. 53. *Met elpenbeen bezet, ingelegt, verciert*, of *overtrokken.*

ĒBŪRĬĀCĪ, ōrum. m. plur. of Aulerci Eburovices, um. m. plur. Cæſ. B. G. 3. 17. 2. *De Evreuzers, die van Evreux.* Zie Ebroicæ.

ĒBŬRNĔŎLŬS, a, um. Cic. de Or. 3. 60. *Van elpenbeen, van yvoor*, of *elpenbeen gemaakt*, van eenige ſnuiſtery ſpreekende. Gell. 1. 11. leeſt in deze plaats Eburneus.

ĒBŬRNĔŬS, a, um. Cic. V. 4. 1. *Elpenbeenen, van elpenbeen*, of *yvoor.*

Cervix eburnea. Ovid. Her. 20. 57. *Een elpenbeenen*, of *yvooren hals, een hals zoo wit als elpenbeen.*

ĒBŬRNŬS, a, um. Virg. Æ. 6. 898. *Elpenbeenen, van elpenbeen*, of *yvoor gemaakt.*

† Digiti eburni. Prop. 2. 1. 9. *Elpenbeene vingers, vingers zoo wit als elpenbeen.*

ĒBŪRŌNES, um. m. plur. Cæſ. B. G. 6. 35. *De Luykenaars*, of *'t Luykerland.*

ĒBŪRŌVĪCES, um. m. plur. Cæſ. B. G. 3. 17. *De Evreuzers, die van Evreux, 't Bisdom van Evreux.*

Mediolanum Eburovicum. *Evreux*, een ſtad van Normandyën.

ĒBŪRŎM, i. n. *Olmutz*, de hoofdſtad van Moraviën.

ĒBŎSUS, of

ĒBUSSUS, of

ĒBYSSUS, i. f. Plin. H. 3. 5. of

ĒBŌSĬĂ, æ. Stat. S. 1. 6. 15. *Evyſſe*, een ſtad van Spanjen in de Middelandſche zee.

ECA.

ĔCASTŎR. adv. Plaut. R. 2. 3. 49. Ter. Hec. 5. 3. 27. *By Castor.* Een eedzweering onder de Ouden, zoo veel beduydende, als *voorwaar, waarachtig!* (Deze woorden van de wyven gedaan. Gell. 11. 6. en Donatus over Ter. And. 3. 2. 6.)

ECBA.

ECBĀTĂNĂ, ōrum. n. plur. Plin. H. 6. 14. Curt. 5. 8. 1. *Ecbatana*, of *Tauris*, een ſtad in Perſiën.

ECCA. ECCE.

ECCĂ. *Zie daar*, dat is, Ecce ea. Plaut. R. 4. 4. 130. Ter. E. 1. 1. 34. *Aanſchouw die dingen.* Men vind ook by hem Eccum, R. 2. 6. 8. Ter. And. 2. 2. 52. Eccam, St. 1. 3. 106. Ter. E. 4. 5. 12. en in de accuſativus pluralis, eccas, Truc. 2. 6. 49. ecca. R. 4. 4. 110.

ECCE. adv. *Zie daar, zie hier, kijk eens.* Men voegt 'er een nominativus, of accuſativus by.

Ecce autem nova turba atque rixa. Cic. V. 4. 66. *Maar zie daar een nieuwe oploop, een nieuw krakkeel*, of *geſchil.*

In rebus quoque jam nullis ſunt aliqua remedia: ut in carbone ecce & in cinere. Plin. H. 36. 27. *Daar zijn zelfs geneesmiddelen in dingen die reets vergaan*, of *verteert zijn, gelijk men in een doove kool en de aſſche kan zien.*

Ecce autem hi ſe Thucydidios eſſe profitentur. Cic. Or. 9. *Maar zie deze luyden geeven voor dat zy navolgers van Thucydides zijn: maar wat dunkt*, of *zegt gy van dit volk, die zich roemen van Thucydides aanhang te zijn?*

Cum hæc maxime ſcriberem, ecce tibi Sibofius. Cic. Att. 2. 14. *Toen ik deze dingen ſchreef, zie zoo komt Sibofus by my.*

Ecce me. Ter. Ad. 5. 9. 38. *Zie hier ben ik: wat wilt gy van my hebben? wat wilt gy my zeggen?*

(Ecce me. Een ſpreekwyze, waar door iemand zich aan een ander vertoont, of opdraagt.

Quid me quæris? ecce me. Plaut. Ep. 5. 2. 15. *Waarom zoekt gy my? hier ben ik.*

Eccere. *Zie daar.* 't Is zamen getrokken uyt ecce res, *of* ecce rem.

Eccere, Jam tuatim facis. Plaut. Am. 2. 1. 4. *Zie daar, Gy doet naar uwe gewoonte.*)

ECCI. ECCL.

ECCĬLLĂ. *Daar is zy, zie daar is zy, aanzie*, of *aanſchouw haar*, in plaatze van Ecce illa. Plaut. St. 4. 1. 30. Men vind by den zelven in accuſativo eccillum, Trin. 3. 1. 21. eccillam, Aul. 4. 10. 51. eccillud, R. 2. 7. 18.

ECCISTĂM, voor Ecce iſtam. Plaut. Curc. 5. 2. 17. *Hier is zy, zie hier is zy, aanzie*, of *aanſchouw haar.*

ECCLĒSĬĂ, æ. f. Plin. E. 10. 111. Ἐκκλησία. *De Gemeente, Vergadering van het volk.* Men gebruykt dit woord onder de Chriſtenen om te betekenen, *Vergadering van geloovigen.* [Dat toont Du Freſne uyt oude Gloſſen, Amalarius, en de brieven van den Patriarch Cyrillus. Deze zeggen: Eccleſia *is een menigte des volks door de dienaars der gemeente by een geroepen; ja ook de kerk*, of *plaats der vergaderinge.* Dat bewyſt Du Freſne uyt Auguſtin. E. 157. Eccleſia word genoemt *de plaats, in welke Eccleſia*, dat is, *de vergadering der geloovigen by een komt.* En beweert dat ten tyden van Paulus deze betekeniſſe gebruykelyk is geweeſt, uyt 1. Cor. 11. 18. 20. en 22.)

ECCLĒSĬASTĒRĬŎM, ii. n. Ἐκκλησιαστήριον,

Digitized by Google

ptr. Vergaderplaats, *verzamelplaats*, *plaats van vergadering*, of *van byeenkomſt.* Vitruv. 7. 5. zegt dat dus een tooneeltje in de ſtad Tralles wierd genaamt. Zie Philand. over Vitruvius.

E C D I.

ECDĬCŬS, ī. m. Cic. F. 13. 56. Ἔκδικος. Plin. E. 10. 111. *'s Lands*, of *Stads Voorſpraak.* Deze Overheyd kwam over een met een hedendaagſche Procureur Generaal of Fiſcaal.

E C H E. E C H I.

ĔCHĔNĒĬS, ĕĭdĭs. f. Lucan. 6. 675. Plin. H. 9. 25. Ἐχενηΐς. *Een remora*; zekere viſch die een ſchip in de volle zee in zyn vaart ſtuyten zoude.

ĔCHĬDNĂ, æ. f. Ovid. F. 5. 405. Ἔχιδνα. *Een adder*, of *adderſlang.*

ĔCHĪNĀTŬS, ă, ŭm. *Stekelig*, *vol ſtekels*, of *prikkels*, *dat ſcherpe puntjes heeft*, of *vol ſcherpe puntjes is.*

Echinatus ſpinis. Plin. H. 27. 9. *Stekelig*, *vol ſtekels*, of *prikkels*, *doornachtig*, *vol doornen*, *met doornen bezet.*

Echinatus caſtaneæ calyx. Plin. H. 15. 23. *Een ſcherpe*, *ſteekelachtige kaſtanjebolſter.*)

ĔCHĪNŎMĔTRĂ, æ. f. Plin. H. 9. 31. Ἐχινομήτρα. *Een zee-egel*, die lange ſcherpe ſtekels, of vinnen heeft.

ĔCHĪNŎPHŎRŬS, ă, ŭm. Plin. H. 9. 31. Ἐχινοφόρος. *Vol pennen*, of *ſtekels*, van een ſchulpviſch ſpreekende.

ĔCHĪNŬS, ī. m. Mart. 13. 86. Plin. H. 9. 31. Ἐχῖνος. *Een egel*, *ſtekelzwijn*, *zwijnegel*, of *yzer varken*, zeker ſtekelig dier.

Echinus marinus. Hor. Ep. 5. 28. *Een zee-egel*, zekere viſch met ſcherpe ſtekels, of vinnen.

Echinus. T. Calp. E. 2. 83. *De kaſtanjebolſter*, *de buytenſte kaſtanjeſchil die ſcherp*, of *ſtekelig is.* Zie boven Echinatus.

Echinus. Vitruv. 3. 3. *Een eyrond in de gebouwen.* Een woord der bouwkunde, dus genaamt, om dat het, wanneer 't gehouwen is, wel naar een geborſte kaſtanje gelykt.

Echinus. Hor. S. 1. 6. 117. *Een ſpoelbak*, of *ſpoelvat*, *een langwerpige ronde kuyp om de glazen in te ſpoelen.*

ĔCHĬŎN, ĭi. m. Plin. H. 29. 6. Ἔχιον. *Theriakel*, *Orvietaan*, *tegengift*, vermids het van addervleeſch is gemaakt.

E C H O.

ĒCHŌ. f. indeclin. Ovid. M. 3. 358. Ἠχώ. *Een weêrgalm*, *weêrklank*, *weêrgeluyd.*

E C L I. E C L O.

ĔCLĬGMĂ, ătĭs. n. Plin. H. 20. 22. Ἔκλειγμα. *Likzel*, *ſlikpotje*, *ſlikartzeny.*

ĔCLĬPSĬS, ĭs. f. Cic. Her. 3. 22. Ἔκλειψις. *Zonne-* of *maaneʒwijm*, *taning van zon*, of *maan*, *zon-* of *maanverduiſtering.*

ĔCLĬPTĬCŬS, ă, ŭm. Plin. H. 2. 17. Ἐκλειπτικός. *Van de zon-* of *maanverduiſtering*, of *daar toe behoorende.*

ĔCLŎGĂ, æ. f. Ἐκλογή. *Herderskout*, *herderszang*, *herdersgeſprek*, *herderspraatje*, *een zamenſpraak tuſſchen herders.* Zoodanige zyn 'er tien van Virgilius. Dit woord betekent eygentlyk *een verkiezing*, *uytlezing*, of *uytkipping.*

ĔCLŎGĀRĬŬS, ĭi. m. Cic. Att. 16. 2. *Een uytlezer*, *uyttrekker van de fraayſte plaatzen der Schrijveren*, *een die het keurigſte*, *beſte*, of *cierlijkſte uyt de Schrijvers kipt*, of *verzamelt.*

E C N E. E C P H.

(ECNĔPHĬĂS, m. Plin. H. 2. 48. & 49. *Een wervelwind uyt een geborſten wolk voortkomende.* Daarom noemt hem Ariſtot. de Mund. 4. Κατὰ ῥῆξιν τοῦ νέφους γινόμενον. Hy beſchryft dien wydloopiger Meteor. 3. 1. en nevens hem Sen. N. Q. 5. 12. De ſchippers noemen dezen wind, als Harduinus over Plinius zegt, Tornados, en Travados.)

ECPHŎRĂ, æ. f. Vitruv. 6. 2. Ἐκφορά. *Een bordes*, *een uytſtek*, *uytſteekzel*, of *uytſprong.*

Ecphoræ venuſtiorem habent ſpeciem, quæ quantum habent altitudinis, tantum habent projecturæ. Vitruv. 3. 3. *De uytſprongen ſtaan veel beter*, of *cierlijker*, *als ze gelijk van hoogte met d' uytſpringende deelen zijn*, of *die zoo verre uytſteeken alsze hoogte hebben.*

E C Q U.

ECQUANDO? adv. Cic. Rull. 2. 7. *Wanneer doch? En wanneer? Maar wanneer eens?* Vraagswyze.

ECQUIS, ECQUĂ, of ECQUÆ, ECQUOD, of ECQUID? *Wie? wat? wat doch? iemand? iets?* vraagende.

Ecquis vivit me hodie fortunatior? Ter. E. 5. 9. 1. *Wie leeft 'er*, of *wie is 'er gelukkiger als ik?* of *is 'er wel iemand ter wereld zoo gelukkig als ik?*

Ecquid te pudet? Ter. And. 5. 2. 30. *Schaamt gy u niet? hebt gy geen ſchaamte?*

Quæro, ecquid literarum? negant. Cic. Att. 2. 8. *Ik vraage hen of ze geen brieven hebben ontfangen*, *of 'er geen brieven gekomen zijn? zy antwoorden neen.*

ECQUISNAM, ECQUÆNAM, ECQUODNAM, of ECQUIDNAM? Catull. 28. 6. *Wie? Wat?*

Ecquisnam tibi dixerit? Cic. Vat. 16. *Wie zou 't u gezegt hebben?*

Ecquodnam principium putatis libertatis capeſſendæ? Cic. A. 10. 9. *Wat hoop*, of *gelegentheyd ziet gy om uwe vryheyd weêr te krijgen; wat voor een beginzel denkt gy dat 'er is om de vryheyd te herſtellen?*

E C S T. E C T R.

(ECSTĂSĬS, ĭs. f. Ἔκστασις. *Verrukking van zinnen.* Een woord gebruykt van Tertull. de An. 9. en 45. Marc. 4. 22.

ECTRĂPĔLŬS, ī. m. Plin. H. 7. 16. *Die de gemeene langte van een menſch te boven gaat*, *die langer is dan een gemeen menſch.* Dit is een Griekſch woord. Ἐκτράπελος. En deze Schryver zegt, dat het in 't Latyn geen naam heeft.)

E C T Y. E C U L.

ECTȲPŬS, ă, ŭm. Ἔκτυπος. *Afbeelding.* Ectypa alleen. Plin. H. 25. 12. of Ectypa opera. Plin. H. 37. 10. *Beeldwerk*, *gedreven*, of *verheven werk*, *bosſeerwerk.*

Ectypa gemma. Sen. B. 3. 26. *Een edele ſteen met verheven werk*, of *daar eenig beeldwerk op geſneden is.*

ECULEUS. Zie Equuleus.

E D A C. E D A M.

ĔDĀCĬTĀS, ātis. f. Cic. Fr. 3. 9. *Gulzigheyd*, *ſlokkigheyd*, *gretigheyd*, *groote graagheyd*, *overgreeten honger*, *onverzadelijke eetluſt.*

[EDAMUM, i. n. *Edam.* Een ſtad van Holland aan den Yſtroom.]

E D A X.

ĔDĀX, ācis. omn. gen. Cic. Fl. 17. Homo edax. Ter. Ph. 2. 2. 21. *Een vraat*, *ſlokop*, *gulzigaart*, *een gulzig menſch*, *grooten eeter*, *gulzigen ſlokker*, of *verſlindend menſch.* (De ſuperl. *Edaciſſimus* ſtaat by Sen. E. 60.)

Edax. *Scherp*, *bijtend*, *ſteekend*, *vinnig*, *verteerend*, *verſlindend*, *opeetend*, *vernietigend.*

Cura edax. Hor. O. 2. 11. 18. *Hertknagende zorge.*

Tempus, *of* vetuſtas edax rerum. Ovid. M. 15. 234. *De al verſlindende tyd*, of *de ouderdom die alles verſlind*, *verteert*, of *vernietigt.*

E D E C. E D E N.

ĒDĔCĬMĀTĂ, ōrŭm. n. plur. Feſtus. *De tienden van iets.*

[EDENBURGUM, i. n. *Edenburg.* De Hoofdſtad van Schotland.

Edenburgum. *Edenburg*, of *Oedenburg.* Een ſtad in Neder-Ongarien.]

ĒDENTO, ās, āvi, ātŭm. āre. *Tandeloos maaken*, *de tanden uyttrekken*, *doen uytvallen*, of *uytſlaan.*

Edentare alicui malas. Plaut. R. 3. 2. 48. *Iemand de tanden uytſlaan*, *iemands baktanden aan ſtukken ſlaan.*

ĒDENTŬLŬS, ă, ŭm. Plaut. Caſ. 3. 2. 20. *Tandeloos*, *zonder tanden*, *die geen tanden meer heeft*, *die de tanden uytgevallen zijn.*

Vinum vetuſtate edentulum. Plaut. Pœn. 3. 3. 87. *Een heele oude zagte wijn*, *een wijn*

wijn die door ouderdom geen ſcherpigheyd meer heeft.

E D E P.

ĔDĔPŎL. adv. Zie Ædepol.

E D E R. E D E S.

ĔDĔRĂ. Zie Hedera.

EDESSĂ, æ. f. Plin. H. 5. 24. *Edeſſa*, een ſtad van Meſopotamien, tegenwoordig *Orfa*, of *Roay*, of *Orrhoay*, in 't *Diarbek* gelegen.

E D I C.

ĔDĪCO, ĭs, dīxī, dictŭm, dīcĕrĕ. acc. *Zeggen, verhaalen, vertellen, verkondigen, ontvouwen, uytleggen, verklaaren, beveelen, belaſten, gebieden.*

Edixit, ne quis, &c. ſeq. ſubj. Cic. Fr. 1. 1. *Hy heeft bevolen*, of *belaſt, dat niemand, enz.*

Edicam ſervis, ne, &c. ſeq. ſubj. Ter. Hec. 4. 1. 50. *Ik zal de knechts belaſten, dat ze niet, enz.*

Edico tibi. Ter. E. 4. 7. 36. *Ik waarſchouw u*, met een bedreyging.

Edixerunt (ut) Senatus adeſſet ad Kalendas Januarias. Cic. F. 11. 6. *Zy hebben belaſt dat de Raad den eerſten van January*, of *Louwmaand, vergaderen zoude.*

Edicere Senatum. Suet. J. 80. *Den Raad beroepen, beſchrijven, by een roepen, de Vroedſchap beleggen.* Sociis conventum in aliquem locum. Liv. 26. 51. *De Bondgenooten ergens by een roepen; op een vergaderplaats beſcheyden.* Diem ad conveniendum in aliquem locum. Liv. 40. 26. *Een dag beſtemmen, vaſtſtellen*, of *beraamen, om in een plaats by een te komen.*

Dictator prædam militibus edixerat. Liv. 8. 36. *De Opperbevelhebber had belaſt dat de buyt onder de ſoldaaten zoude uytgedeeld worden.*

Edicere. Cic. Ar. 26. *By trompetgeſchal afkondigen, opentlijk laaten uytroepen, verkondigen, een wet openbaarlijk afleezen.*

Edicere aliquid alicui. Cic. Fin. 2. 22. *Iemand ergens van*, of *over waarſchouwen; iemand iets verwittigen, verſtendigen*, of *iets laaten weeten.*

ĔDICTĬO, ōnĭs. f. *Gebod, weetgebod, afkondiging, bevel, verbod, waarſchouwing.*

Baſilicas edictiones habet. Plaut. Capt. 4. 2. 31. *Hy gebied als Koning, hy heerſcht als Oppervorſt.* Dit is een ſpreekwyze van het toneel.

‡ EDICTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ aliquid alicui. Plaut. Am. 2. 2. 184. *Iemand iets vertellen, verhaalen, zeggen, berichten.*

ĔDICTŬM, ī. n. Cic. V. 1. 42. *Gebod, weetgebod, afkondiging, plakkaat, bevel, keure, waarſchouwing*, van een Vorſt, Overheyd, of Oppermogende Maatſchappy.

Ex edicto. Cic. Quint. 19. *Volgens het bevel der Overheyd.*

Nihil adverſus edictum tuum facere ſum auſa. Ter. H. 4. 1. 10. *Ik heb niets tegens uw gebod durven doen.* Dus zegt een vrouw tot haar man, onder wiens macht zy ſtaat.

E D I L. E D I M.

(ĔDĬLĬĂ, ōrŭm. pl. n. Gell. 17. 11. *Eetbaare ſpijze, al dat goed is om te eeten.*)

ĔDĬMBURGŬM, ī. n. Zie Edenburgum.

E D I S.

ĔDISCO, ĭs, dĭdĭcī, diſcĕrĕ. acc. Cic. T. Q. 11. Quintil. I. O. 1. 1. *Van buyten leeren.*

Ediſcere linguas. Ovid. Art. 2. 122. *Taalen leeren.* Libellum ad verbum. Cic. A. Q. 4. 44. *Een boekje van woord tot woord van buyten leeren.* Aliquid ex Poëtis inter luſum. Quintil. I. O. 1. 11. *Eenige plaatzen der Dichteren al ſpeelende van buyten leeren.* Artem. Cic. de Or. 1. 58. *Een konſt, ambacht*, of *handwerk leeren.*

† Vultus aliquorum ediſcere. Val. Flacc. 1. 368. *'t Wezen*, of *aangezicht van zommigen kennen, onderkennen*, of *onderſcheyden.*

ĔDISSĔRO, ĭs, sĕrŭī, sĕrĕrĕ. acc. Cic. L. L. 2. 22. Plaut. Capt. 5. 2. 14. *Uytleggen, ontwinden, verklaaren, openleggen, ontvouwen, iets zeggen, doen verſtaan*, of *te verſtaan geeven; iets net verhaalen.*

Ediſſere vera mihi. Virg. Æ. 2. 149. *Zeg my de waarheyd.*

ĔDISSĔRTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquid alicui. *Iemand iets zeggen, verhaalen, uytleggen, verklaaren, ontvouwen, openleggen, doen verſtaan.*

Ordine, ut quidquid actum eſt, ediſſertavit. Plaut. Am. 2. 1. 53. *Hy heeft van ſtuk tot ſtuk verhaalt al wat 'er omgegaan was.*

Ediſſertando aliquid vero minus facere. Liv. 22. 54. *Iets met het te verhaalen verminderen.*

Ediſſertare. Liv. 22. 54. *Redevoeren, geſprek voeren.*

E D I T.

ĒDĬTĬO, ōnĭs. f. Plin. E. 2. 10. *Druk, uytgeving, gemeenmaking, het uytgeeven*, van een boek, of werk.

Præcipitare editionem libri. Quintil. E. Tr. Bibl. *Het uytgeeven van een boek te zeer verhaaſten.*

Editio. Cic. Pl. 16. *Aanſtelling, beroeping, noeming*, of *verkiezing*, van een Overheyd, enz.

Editio. Ulp. D. 50. 2. 2. §. 6. *Geboorte, oorſprong.*

Editio. *Een vertooning van een ſpel.*

Diem editionibus trahere. Tac. A. 3. 37. *Den dag met ſchouwſpelen doorbrengen.*

ĔDĬTĪTĬŬS, ă, ŭm. Edititius Judex. Cic. Mur. 23. *Een Rechter door een zijde gekoren*, of *genoemt, een verkoren*, of *willekeurige Rechter.*

ĔDĬTŎR, ōrĭs. m. *Voortbrenger, veroorzaaker teelder, een die iets voortbrengt, teelt*, of *veroorzaakt, een vertooner van ſpelen, de uytgever van een boek, enz.*

Fluvius nocturnæ editor auræ. Lucan. 2. 423. *Een ſtroom die des nachts een luchtje veroorzaakt.*

ĔDĬTŬS, ă, ŭm. Cic. Br. 2. *Uytgegeeven, in 't licht gegeeven, verſpreyd, afgekondigt, gemeen gemaakt.*

Editum munus. Paterc. 2. 93. 2. *Een vertoont ſchouwſpel.*

Editus, *Bekent gemaakt, verklaart, verſpreyd, verbreyd, te kennen*, of *te verſtaan gegeeven, verwittigt, verſtendigt, gewaarſchouwt.*

Hæc opinio erat edita in vulgus. Cæſ. B. C. 3. 29. *Dit gerucht was onder 't volk verſpreyd*, of *liep onder 't volk.*

Editus. *Geboren, afkomſtig, geſproten.*

Editus Regibus. Hor. O. 1. 1. 1. *Van Koningen afkomſtig*, of *geſproten, van Koninglijke afkomſt*, of *Koninglijk bloed.* Jovis fatu. Cic. Off. 1. 32. *Zoon van Jupiter.*

Editus in lucem. Cic. T. Q. 3. 1. *Die 't licht heeft gezien, geboren, in de wereld gekomen.*

Editus. Cic. V. 4. 48. *Hoog, groot, verheven.* De compar. *Editior* ſtaat by Cæſ. B. C. 1. 43. en de ſuperl. *Ediſſimus* by Liv. 7. 24.

Edita montium. Tac. A. 4. 46. *Hooge bergen.*

Collis immenſum editus. Tac. H. 5. 11. In altitudinem ingentem editus. Liv. 28. 6. *Een zeer hooge heuvel.* E planitie paululum editus. Cæſ. B. G. 2. 8. *Een heuvel die in de vlakte allengskens rijſt*, of *oploopt.*

Editior viribus homo. Hor. S. 1. 3. 110. *Een ſterker man, een man van zeer groote kracht*, of *ſterkte.*

E D O.

‡ ĒDO, ōnĭs. m. Varr. *by* Non. 1. 237. *Een vraat, gulzigaart, ſlokop*, of *grooten eeter.*

ĔDO, ĕdĭs, *of* ēs, ĕdĭt, *of* ēſt, ēdi, ēsŭm, *of* ēſtŭm, ĕdĕrĕ, *of* ēsse. acc. Cic. T. Q. 5. 35. *Eeten, opeeten.*

• Eſt mollis flamma medullas. Virg. Æ. 4. 66. *Een heymelijke vlam verteert het ingewand.*

Ubi eſuri ſumus? Plaut. Men. 1. 2. 38. *Waar zullen wy eeten? Waar zullen wy gaan eeten*, of *'t middagmaal houden?*

Edere panem ex vino. Celſ. 1. 6. *Wijnſopjes eeten, brood in wijn geweikt eeten.*

Cibus ille non eſtur propter amaritudinem. Plin. H. 20. 9. *Die koſt werd om haare bitterheyd niet gegeeten.*

ĒDO, ĭs, dĭdī, dĭtŭm, dĕrĕ. acc. *Werpen, jongen voortbrengen*, van dieren ſpreekende die jongen krygen.

Edere partum. Cic. N. D. 2. 53. *of* fœtum. Virg. G. 4. 199. *Kraamen, baaren, ter wereld brengen.*

Partu noviſſimo edidit Juliam. Tac. An. 2. 54.

Digitized by Google

2. 54. *Julia was de laatſte daar zy van gekraamt heeft.*

Vitis hæc trecenta & ſexaginta quinque dolia edidit. Suet. G. 23. *Deze wijngaard heeft drie honderd en vijfenzestig tonnen wijn gedraagen.*

Campi edunt herbas. Colum. 2. 4. *De velden brengen kruyden voort.*

Edere facinus. Cic. A. 13. 9. of ſcelus. Cic. Sext. 27. *Een ſchelmſtuk pleegen*, of *begaan*. Cædem. Liv. 27. 14. Certamen cruentum. Liv. 21. 43. *Een groot bloedbad aanrechten*, *een groote nederlaag geeven*, of *toebrengen*. Exemplum ſeveritatis. Cic. Fr. 1. 2. *Een voorbeeld van geſtrengheyd ſtellen.* Strepitum. Colum. 12. 21. *Gerucht*, of *geraas maaken.*

Edere librum. Cic. A. Q. 4. 4. *Een boek uytgeeven*, of *in 't licht geeven.*

Edere wierd ook van de Goden gezegt, als ze antwoordden die hen quamen vraagen.

Apollo oraculo edidit, &c. Cic. Off. 2. 22. (edidit ore. Tib. 1. 4. 67.) *Apols Orakel*, of *godſpraak heeft verklaart*, *enz.*

Edere animam. Cic. Sext. 38. of ſpiritum extremum. Cic. A. 12. 9. of vitam. Cic. Fin. 5. 2. *Den geeſt geeven*, *overlijden*, *ſterven*, *ontſlaapen.*

Edere clamorem. Cic. D. 2. 23. *Schreeuwen*, *roepen*, *een geſchreeuw maaken.* Verba. Cic. P. Q. 20. *Spreeken*, *woorden uytbrengen.* Cantus. Cic. D. 2. 26. *Zingen.*

Edere alicui rationes. Cic. Att. 7. 3. *Iemand*, of *aan iemand rekening doen*, *iemand rekenſchap geeven.*

Edere mandata alicui. Liv. 5. 36. *Zijn volmagt*, of *laſt aan iemand vertoonen.*

(Edere alleen, en edere proprio ſumptu. *Op zijn koſten vertoonen.*

Julius Cæſar edidit ſpectacula varii generis. Suet. J. 39. *Julius Ceſar heeft verſcheyden ſlach van ſchouwſpelen op zijne koſten vertoont.*

Galba novum ſpectaculi genus, elephantos funambulos edidit. Suet. G. 6. *Galba heeft een nieuw ſpel, waar in oliphanten op de koord danſten, ten zijnen koſten vertoont.*

Petivere, ut proprio ſumptu ederent ludos. Tac. An. 1. 15. 3. *Zy hebben verzocht, dat ze op hunne koſten ſchouwſpelen vertoonen mogten.*

Edere exemplum in aliquo. Ter. E. 5. 7. 21. *Een exempel aan iemand ſtellen*, *iemand tot een exempel van anderen ſtraffen.*

E D O C.

ĒDŎCENTĔR. adv. *Nut*, *bequaam om te leeren.*

In eo nihil edocenter ſcriptum eſt. Gell. 16. 8. *Daar in is niets tot leering geſchreven.*)

ĒDŎCĔO, ēs, dŏcŭī, dŏctŭm, dŏcērĕ aliquem aliquid. Sall. in Cic. 4. *Iemand ergens in onderwijzen*, *ergens onderwijs in geeven*, *iemand iets leeren*, *wijzen*, of *onderrichten.*

Illum edocet de itinere hoſtium. Sall. B. C. 48. *Hy wijſt hem den weg dien de vyand was ingeſlagen.*

Edoce ut res ſe habet. Plaut. Trin. 3. 3. 20. *Zeg*, of *onderricht my hoe de zaak zich toedraagt*, of *vertel my hoe de zaak ſtaat.*

Ordine omnia edocere. Liv. 24. 24. *Alles op order verhaalen.*

ĒDŎCTŬS, ă, ŭm. Rem aliquam. *Onderricht*, *onderwezen*, *verſtendigt*, *die iets geleert heeft*, *die ergens in onderwezen*, of *onderricht is.*

Edoctus belli artes ſub magiſtro. Liv. 25. 40. *Die de oorlogskunſt*, of *krijgskunde onder een meeſter heeft geleert.*

Edoctus omnia per legatos. Sall. B. C. 45. *Van alles door de Gezanten bericht*, *onderricht*, *verwittigt*, of *verſtendigt.*

• Edoctus exercitus. Front. St. 2. 3. 7. *Een geoeffend heyr*, *een ervaren heyrmagt.*

E D O L. E D O M.

ĒDŌLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Schaaven*, *effen*, *glad*, of *gelijk maaken*, *polijſten.*

Edolare librum. Varr. *by* Non. 6. 1. *Een boek beſchaaven*, *voltrekken*, *voltooijen*, *opmaaken*, *nazien*, of *verbeteren*; *de laatſte hand aan een boek leggen.*

Quod juſſeras, edolavi. Cic. Att. 13. 47. *Ik heb voltrokken*, *net volbragt*, *beſchaaft*, *opgemaakt 't geen gy my verzocht*, of *gebeden had.*

ĒDŎMĀTŌR. vocis. Tertull. Pall. 6. *Zangmeeſter.*

ĒDŎMĬTŬS, ă, ŭm. *Getemt*, *overwonnen*, *t'ondergebragt*, *overheert*, *overmeeſtert*, *bedwongen.*

Edomitus orbis. Ovid. Art. Am. 3. 114. *De overheerde wereld.*

Scribunt vitioſam naturam ab eo ſic edomitam eſſe doctrina. Cic. Fat. 5. *Men ſchrijft dat hy zijn quaaden inborſt*, of *ondeugenden aardt*, *door zijn geleerdheyd zoodanig getemt*, *overwonnen*, of *beteugelt heeft.*

Herba edomita. Colum. 9. 4. *Een tam kruyd*, *een hof-* of *tuyn-kruyd.*

ĒDŎMO, ās, dŏmŭī, dŏmĭtŭm, dŏmārĕ. acc. Hor. O. 4. 5. 22. *Temmen*, *bedwingen*, *vermeeſteren*, *overheeren*, *overwinnen*, *t'onderbrengen*, *overweldigen.*

E D O R.

ĒDŎRMĬO, īs, īvī, ītŭm, īrĕ. Cic. A. Q. 4. 17. *Uytſlaapen.*

Edormire vinum. Gell. 6. 10. of crapulam. Cic. A. 2. 11. *Den wijn*, of *de dronkenſchap uytſlaapen*, *de dampen van den wijn door den ſlaap verdrijven.*

† Ilionam edormit. Hor. S. 2. 3. 61. *Hy ſlaapt waarlijk in 't ſpeelen van de rol der ſlaapende Iliona.* Hy ſpreekt van een tooneelſpeelder die de perſonaadje van Iliona verbeeldde.

ĒDŎRMISCO, īs, iſcĕrĕ. *Slaapen*, *in ſlaap zijn*, *uytſlaapen.*

Mane dum edormiſcat unum ſomnum. Plaut. Am. 2. 2. 65. *Laat hem een oogenblik ſlaapen*, *wacht tot dat hy maar wat uytgeſlaapen*, of *een uyltje gevangen heeft.* Dit laatſte is boertachtig.

Edormiſcere crapulam. Plaut. R. 2. 7. 28. *Zijn wijn*, of *dronkenſchap uytſlaapen*, *zich door den ſlaap ontnuchteren.*

Interea aliquo abeam atque edormiſcam hoc vinum. Ter. Ad. 5. 2. 11. *Ondertuſſchen zal ik ergens dezen wijn gaan uytſlaapen.*

E D U C.

ĒDŬCĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 5. 14. *Voedzel*, *onderhoud.*

Educatio. Cic. L. L. 3. 13. *Opvoeding*, *opbrenging*, *optrekking*, *onderwijs der kinderen.*

Liberalis educatio. Cic. de Or. 3. 31. *Een geregelde*, of *goede opvoeding.*

Mollis educatio. Quintil. I. O. 1. 2. *Eene zagte*, of *al te toegeevende*, *opvoeding.*

ĒDŬCĀTŌR, ōrĭs. m. Cic. N. D. 2. 34. *Opvoeder*, *opbrenger van kinderen*, *een die een kind*, of *kinderen opbrengt*, of *opqueekt.*

Educator alicujus. Cic. Pl. 33. *Iemands Beſtierder*, *Onderwijzer*, of *Leermeeſter*; *Voogd van iemand.*

ĒDŬCĀTRIX, īcĭs. f. Cic. L. L. 1. 24. *Voedſter*, *minne*, *minnemoêr*, *meeſteres*, *voogdes.*

Gallina educatrix. Colum. 8. 11. *Klokhen*, *hen met kiekens.*

ĒDŬCĀTŬS, ă, ŭm. *Opgevoed*, *opgebragt*, *onderhouden*, *opgequeekt.*

Educatus liberaliter. Cic. Pl. 33. of ingenue. Cic. Fin. 3. 11. *Wel opgebragt*, *die wel is opgevoed*, of *een goede opvoeding heeft gehad.*

Una educati. Ter. Ad. 3. 4. 49. *Zamen opgevoed.*

Educatus ad turpitudinem. Cic. V. 3. 24. *Qualijk*, *dartel*, of *ongeregelt opgebragt.*

Educatus in ſermone alicujus. Cic. Cl. 58. *Die van iemand heeft leeren ſpreeken.*

ĒDŬCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Opvoeden*, *optrekken*, *opbrengen*, *onderhouden*, *queeken.*

Educare liberos. Varr. *by* Non. 5. 105. *Kinderen opbrengen*, *optrekken*, *onderrichten.* Oratorem. Quintil. Præf. 1. *Een Redenaar queeken.*

Tractus iſte multos lepores educat. Hor. E. 1. 15. 22. *Dat land brengt veel haazen voort*, *dat veld is vol haazen.*

Vitis hæc mitem educat uvam. Catull. 63. 49. *Die wijngaard draagt goede*, *zoete*, of *ſmakelijke druyven.*

† Florem educat imber. Catull. 63. 40. *Door den regen komen de bloemen voort*, of *ſpruyten de bloemen uyt.*

ĒDŪCO, īs, dūxī, dŭctŭm, dūcĕrĕ. acc. *Uyttrekken*, *uythaalen*, *uytleyden*, *buyten*, of *uytbrengen*, *voortbrengen*, *doen voortkomen*, *te voorſchijn brengen.*

Educere aliquem e cuſtodia. Cic. T. Q. 1. 29. *Iemand uyt de gevangenis verloſſen*, of *leyden.* Gladium e vagina. Cic. I. R. 2. 4. *Den degen uyttrekken*, of *uyt de ſchede trekken*; *van leêr trekken.*

Educere exercitum in expeditionem. Cic. D. 1.

Digitized by Google

D. 1. 33. *'t Leger in 't veld, of te velde brengen, met het leger te velde komen, of optrekken.* Copias in aciem. Liv. 7. 13. *'t Heyr, of de benden in slagorde schikken, of* [illegible].

Aliquem in rus educere. Cic. Fr. 3. 3. *Iemand op 't land brengen.*

Educere se foras. Ter. Hec. 2. 3. 4. *Zich [illegible] naar buiten [illegible].*

Educere. *Opbrengen, [illegible], opvoeden, optrekken, [illegible] [illegible] (van een [illegible]) [illegible].*

Hanc eduxit mater pro se. Ter. E. 1. 2. 76. *Al [illegible] maar voor haar [illegible].*

Educere foetus. Plin. H. 10. 54. *[illegible], van dieren sprekende.* Virg. G. 4. 157. gebruikt deze uytdrukking om te betekenen, *opvoeden, aanqueeken, opbrengen, onderhouden,* van byën sprekende.

Educere turrim, &c. Virg. Æ. 12. 674. Turrim sub astra. Virg. Æ. 2. 186. *Een toorn optrekken, stichten, of bouwen.* Molem cœlo. Virg. Æ. 2. 186. *Een [illegible], wal, of bolwerk tot den hemel toe, of hemelhoog optrekken, of opwerpen.*

Educere. *Uytdrinken.*

(Hirneam ego vini, ut matre fuerat natum, edexi meri. Plaut. Am. 1. 1. 274. *Ik heb de wijnkruyk, zoo als de wijn van den stok was gekomen, uytgedronken.*

Si hoc eduxeris, suavem cantationem aliquam occipito. Plaut. St. 5. 5. 18. *Als gy dat uytgedronken hebt, zoo begin een zoet, of aangenaam deuntje te zingen.*

Educere. *Ophaalen.*

Donicum pisces eduxit foras. Plaut. Truc. 1. 1. 18. *Tot dat hy de vischen opgehaalt hebbe.*)

ĒDŬCTŬS, ă, ŭm. Cic. Att. 1. 12. *Uytgehaalt, uytgebragt, uytgetrokken, uytgevoert, uytgeleyd, uytgetogen.*

Eductus. *Opgevoed, opgebragt, opgetrokken, aangequeekt, onderwezen.*

Severa patris disciplina eductus. Tac. An. 6. 15. *Onder de strenge tucht van zijn vader opgevoed, opgetrokken, of opgebragt.* Libere. Ter. And. 5. 4. 8. *Wel opgevoed, eerlijk, of deftig opgebragt, van een goede opvoeding.*

Virgo bene & pudice educta. Ter. H. 2. 1. 14. *Een maagd, wel en kuysch opgevoed.*

E D U L.

‡ ĒDŬLCO, ās, ārĕ. *Verzoeten, verzachten, zoet maaken.*

Edulcare vitam. Mart. *by* Gell. 15. 25. en Non. 2. 295. *'t Leven verzoeten, of aangenaam maaken.* Gellius tekent aan, dat dit woord ten zynen tyde nieuw, en by dezen Dichter, alhoewel niet zonder aardigheyd, verzonnen was.

ĒDŬLĬA, ĭūm. n. plur. Gell. 7. 16. *Eetbaare spijze, allerhande mondkost, al dat goed om te eeten is, of dat gegeeten kan worden.* Fulgent. A. S. 43. zegt Edulium.

ĒDŬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Hor. S. 2. 4. 43. *Eetbaar, goed, gezond, of bequaam om te eeten.*

E D U R.

ĒDŪRĒ. adv. Ovid. Art. 3. 476. *Hardnekkig, [illegible].*

ĒDŪRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Duuren, goed blijven, volharden; in wezen, of [illegible] blijven.*

Extremus ibi cadentis solis fulgor in ortus edurat. Tac. G. 45. *Het licht duurt in dat land, van de zonnen ondergang tot haren opgang.*

Dena secula edurare. Sen. B. V. 1. *Tien eeuwen leeven, duuren, goed blijven, of [illegible]; duyzend jaar [illegible], of in wezen blyven.*

ĒDŪRŬS, ă, ŭm. Virg. G. 2. 65. *Zeer hard, [illegible], onbuygzaam, van hout sprekende.* Servius zegt dat Edurus by Virgilius *niet, geheel, zacht* betekent: maar schoon men in die plaats gemeenlyk Et durae leest, zoo kan echter d'eerste zin dit woord bequamelyk worden toegepast. Zie ook G. 4. 145.

E F F A.

ĔFFĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Iemand, of iets, dat kan uytgesproken, of geschreven worden.*

Deus nemini effabilis. Apul. A. 315. *God kan van niemand uytgesproken worden.* De compar. *Effabilior* staat by Sen. E. 79.

ĔFFĀFĬLĀTŬS, ă, ŭm. Effafilatum brachium. Festus. *Een naakte, ontblootte, opgestroopte, of bloote arm.* Zie Expapillatus, en Taubmannus over Plaut. Mil. 4. 4. 44.

ĔFFARCĬO, īs, farsi, fartŭm, farcīrĕ. acc. Festus. *Vullen, vervullen, aanvullen, vol maaken, opvullen.*

Ea intervalla grandibus saxis effarciuntur. Cæs. B. G. 7. 23. *Die openingen, of tusschenruymtens worden met groote steenen gevult.*

ĔFFĀRĪS *of* ārĕ, fātŭs sŭm, fārī aliquid. Cic. Dom. 55. Virg. Æ. 6. 560. *Iets zeggen, vertellen, verhaalen, melden, spreeken.* Men vind in indicativo Effor niet.

Effari templum. Cic. Att. 13. 42. *De plaats voor een kerk aanwijzen, of aftekenen.*

ĔFFASCĬNĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 37. 10. *Toverrij, betovering, bekoring, tovery, duyvelskonst, duyvels bezweering.*

ĔFFASCĬNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Toveren, betoveren, tovery plegen, bekooren.*

Effascinare aliquem visu. Plin. H. 7. 2. Voce, lingua. Gell. 9. 4. *Iemand met aankijken, of met aanspreeken betoveren, iemand door 't gezicht, door de stem, of door de spraak betoveren, of bekooren.*

ĔFFĀTŬM. i. n. Cic. A. Q. 4. 29. *Een grondspreuk, grondregel, leerstuk, les, of regel.*

* Effatum Cic. L. L. 2. 8. *Godspraak, hemelspraak, hemelval, Orakel, 't Orakels antwoord.*

ĔFFĀTŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 12. 196. *Die gesproken heeft; ook gesproken, uytgesproken.*

Effatus. Cic. L. L. 2. 8. Gell. 13. 14. *Geheyligd, toegewyd.* In dezen zin word het passive genomen.

E F F E.

ĔFFECTĒ. adv. Mart. 2. 27. 3. Amm. 16. 6. *Volmaaktelijk, wel [illegible].* [De compar. *Effectius* staat by Apul. Fl. c. 14. en 16.]

ĔFFECTĬO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 3. 14. *Making, maaksel, uytvoering, volbrenging, uytwerksel.*

Effectio artis. Cic. Fin. 3. 7. *Konst-gewrogt, werkvrucht van een konst; de uytvoering, voltooijing, of het uytwerksel van een konst.*

ĔFFECTĪVĒ. adv. Quintil. I. O. 2. 18. *Dadelijk, krachtdadelijk, waarlijk, in der daad, met der daad, krachtiglijk, uytvoeriglijk.*

ĔFFECTŌR, ōrĭs. m. Cic. T. Q. 1. 29. *Een werkmeester, werkbaas, werkman; maker, veroorzaaker, uytwerker, konstenaar.*

Effector mundi Deus. Cic. Tim. 11. *Godt de Werkmeester, Schepper, of Maker der wereld.*

ĔFFECTRĪX, īcĭs. f. *Werkmeesterſche, uytwerkster, maakster, voortbrengster; bronader.*

Amicitiæ effectrices sunt voluptatum tam amicis quam sibi. Cic. Fin. 1. 20. *De vriendschap is een groote bronader van genoegen, of van vermaak, of verwekt veel vermaak, zoo voor ons, als voor onze vrienden.*

ĔFFECTŬS, ă, ŭm. Cic. D. 2. 47. *Gedaan, gemaakt, voltooyt, uytgevoert, volwrogt, voltrokken, volbragt.* De compar. *Effectior* staat by Quintil. I. O. 12. 10. gelyk zommige by hem lezen voor affectibus.

Hoc ego tibi effectum reddam. Ter. And. 4. 20. 20. Dabo. Ter. E. 2. 1. 6. Tradam. Plaut. Curc. 3. 2. 15. *Stel u gerust, of zijt verzekert, ik zal dat voor u te weeg brengen, of uytvoeren.*

Non possunt perinde inchoata placere, ut effecta. Plin. E. 8. 4. *Begonne dingen konnen zoo wel niet behaagen, als voltooyde.*

ĔFFECTŬS, ūs. m. Cic. T. Q. 2. 1. *Gewrogt, uytwerking, uytwerksel, maaksel, werkvrucht, voortbrenging.* Men vind Effectum, in n. g. niet by de goede Schryveren. (Onder deze word evenwel Quintilianus opgetelt; en ik heb het by hem gevonden I. O. 7. 3.)

* Opera in effectu erant circa urbem. Liv. 31. 46. *De werken rondom de stad waren al voltrokken, waren al in staat.*

Aliis alii ostendebant ædificiorum effectus. Vitruv. 2. 1. *Zy toonden malkanderen [illegible], dat ze tot welstant der gebouwen uytgevonden hadden.*

EFFE.

Digitized by Google

EFFEMINATE. adv. Cic. Off. 1. 4. *Verwijfdelyk, ſlappelijk, lafhertiglijk, op een vrouwe wijze.*

EFFEMINATIO, ōnis. f. Tertull. Apol. 15. *Verwijfdheyd.*

EFFEMINATUS, ă, ūm. Cic. Off. 1. 15. *Verwijfd, laf, ſlap, ſlaphertig, lafhertig, zenuwloos, magteloos, zwak*, van zaaken en perſoonen ſpreekende. (De ſuperl. *Effeminatiſſimus* ſtaat by Cic. F. 16. 27.)

EFFEMINO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. N. D. 2. 26. *Verſlappen, verzwakken, ontzenuwen, ſlap, verwijfd, of lafhertig maaken, doen verſlappen, of doen verzwakken, krenken, magteloos maaken, uytputten, bederven.*

Calor effeminat corpus. Celſ. 1. 9. *De hitte verzwakt het ligchaam, maakt het ſlap, loom, of magteloos.*

Effeminare animum. Sall. B. C. 11. *'t Gemoed doen verſlappen*, of *verwijfd maaken, iemand moedeloos, lafhertig, ſlaphertig*, of *kleynmoedig maaken.*

Effeminari in dolore. Cic. Fin. 2. 29. *Kleynmoedig in tegenſpoed worden, in 't verdriet den moed verliezen*, of *laaten zakken.*

EFFERATE. adv. Lactant. 5. 20. *Wild, wreed, beeſtachtig.*

EFFERATIO, ōnis. f. Tertull. pœnit. 12. *Verwildering.*

EFFERATUS, ă, ūm. Cic. N. D. 1. 23. *Wild, wuſt, wreed, woeſt, beeſtachtig, hard, ruuw, onbeſchoft, onhebbelijk.* De compar. *Efferatior* ſtaat by Liv. 34. 24. [de ſuperl. *Efferatiſſimus* by Sen. E. 121.]

Animi efferati militia. Liv. 1. 19. Odio, ira. Liv. 5. 27. *Gemoederen door den oorlog verwildert, wreed*, of *woeſt geworden, door haat, toorn, enz. verhard*, of *verbittert geworden.*

Efferatæ voces. Sen. H. F. 397. *Wilde, woeſte ſtemmen.*

EFFERCIO, is, ĭrĕ. acc. *Vullen, vervullen, vol maaken.*

Effercite vos cibis. Plaut. Moſt. 1. 1. 62. *Vult u op, kropt u op met ſpijzen.* (Een wyze van ſpreeken ontleent van de dieren, die kroppende gemeſt worden.)

EFFERITAS, ātis. f. Lact. 9. 2. *Grimmigheyd.*

EFFERO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Verbeeſten, verwilderen, wuſt, wild, woeſt*, of *wreed maaken.*

Hoſtes in eam rabiem efferavit, ut, &c. ſeq. ſubj. Front. St. 2. 6. 7. *Hy heeft de vyanden tot zulk een woede gebragt, dat enz.*

Efferare vultum. Suet. C. 50. *of* ſpeciem oris. Liv. 2. 23. *Zijn aangezigt mismaaken, een wreed, ſtraf*, of *ſtuurs wezen zetten.*

(Efferari. *Verwoeſt worden.*

Non patiuntur terram immanitate belluarum efferari. Cic. N. D. 2. 39. *Zy gedoogen niet dat het land door de wilde beeſten verwoeſt worde.*

Efferare. *Wilde beeſten ergens op uytſnijden*, of *graveeren.* Apulejus gebruykt dit woord in deze betekeniſſe.

Qui artis ſubtilitate tantum efferavit argentum. Apul. M. 5. 159. *Die door aardigheyd van de konſt op zoo groot een ſtuk zilverwerk wilde beeſten uytgeſneden heeft.*)

EFFERO, fers, extŭli, ēlātūm, efferrĕ. acc. Ter. Ad. 2. 4. 1. *Draagen, uytdraagen, wechdraagen, wechvoeren, wechbrengen, uythaalen, opligten, uytheffen, opbeuren.*

Efferre aliquem in humeros. Cic. de Or. 1. 53. *Iemand op de ſchouderen draagen.* Imperata ex navi. Plaut. Am. 2. 1. 82. *Ontſcheepen, uyt een ſchip aan land brengen, loſſen, uyt een ſchip loſſen.*

Effertur alleen. Ter. And. 1. 1. 90. Effertur magna frequentia. Cic. Fl. 17. Effertur cadaver. Liv. 2. 8. *Het lijk word met een groote ſtatie begraaven*, of *plechtiglijk ten grave gevoert.* Plin. H. 7. 8. gebruykt Efferri pedibus, om te zeggen, *Ter aarden beſteld*, of *ten grave gebragt worden.*

Efferre aliquid. Virg. Æ. 8. 1. *Iets opheffen, opligten, optillen, opbeuren.*

Efferre aliquid ex loco aliquo. Cato. R. R. 2. *Iets ergens van daan brengen, draagen*, of *voeren.* Saucios ex acie. Cic. T. Q. 2. 16. *De gequetſten uyt het gevecht brengen*, of *voeren.* Domo pedem. Cic. Att. 6. 8. Greſſum. Sen. M. 4. 872. *Uyt den huys gaan.*

Hoc me patria mea extulit. Liv. 35. 19. *Dat heeft my verpligt uyt mijn land te gaan, dat heeft my genoodzaakt mijn vaderland te verlaaten, dat heeft my uyt mijn vaderland gedreven.*

Efferre aliquem, alleen. Cic. Mur. 7. *of* Efferre aliquem laudibus. Cic. F. 9. 14. *Iemand roemen, prijzen, verheffen, iemands lof ophaalen.*

Efferre aliquem ad ſummum Imperium per omnes honorum gradus. Cic. C. 1. 11. *Iemand door alle trappen van eere tot het hoogſte gebied brengen*, of *verheffen.*

Efferre ſe. Curt. 4. 5. 3. Se inſolenter. Cic. T. Q. 4. 17. *Zich verheffen, zich groots aanſtellen, zich hoogmoedig*, of *vermetel draagen.* Se altius. Flor. 1. 26. 8. *Zich te hoog*, of *boven zijn ſtaat verheffen, heel groot*, of *breed opgeeven.*

Hic me magnifice effero. Ter. H. 4. 3. 31. *Hier verheffe*, of *prijze ik my zelven geweldig, hier geef ik groot op, hier koom ik als een groot man voor den dag.*

Efferri ſtudio alicujus rei. Cic. S. 23. *Ergens med ingenomen zijn, veel med ophebben*, of *zeer naar ſtaan, iets vieriglijk zoeken, een groot liefhebber van iets zijn.*

(Caligula canendi ac ſaltandi voluptate ita efferebatur. Suet. C. 54. *Kaligula wierd door 't vermaak, dat hy in 't zingen en danſſen had, zoo aangedreven*, of *aangezet.*)

Efferre aliquid alleen. Ter. Ad. 4. 4. 16. *of* aliquid foras. Ter. Ph. 5. 7. 65. *Iets verbreyden, verſpreyden, openbaaren, verkondigen, ruchtbaar*, of *gemeen maaken, iets aan den dag brengen.*

Efferri lætitia. Cic. Dej. 9. *Van blijdſchap opgenomen, verrukt*, of *vervoert worden.* Iracundia. Cic. T. Q. 4. 21. *Door toorn*, of *gramſchap vervoert worden.* Dolore. Cic. Ar. 2. *Van pijn*, of *ſmert buyten zich zelven raaken.*

Hæc me lætitia extulerunt. Cic. F. 2. 10. *Dat heeft my een byzondere vreugde*, of *blijdſchap veroorzaakt, deze dingen hebben my door blijdſchap vervoert*, of *verrukt.*

[Efferre. *Voort-* of *opbrengen.*]

Uberiores ille ager effert fruges. Cic. Cl. 4. *Dat land draagt veel beter, is veel vruchtbaarder, brengt veel meer op; dat veld geeft overvloedige vruchten; dat is een zeer vruchtbaar veld.*

(Efferre. *Wechwerpen, buyten werpen.*

Tu extuliſti filiolam noſtram ad necem. Plaut. Ciſt. 4. 1. 12. *Gy hebt ons dochtertje wech*, of *buyten geworpen, op dat het verſcheurt werde.*)

EFFERTUS, ă, ūm. *Vol, vervult, gevult, opgevult, volgemaakt.* De ſuperl. *Effertiſſimus* ſtaat beneden by Plautus.

Hereditatem aptus ſum effertiſſimam. Plaut. Capt. 4. 1. 8. *Ik heb een groote erfenis gekregen, my is een groot erfgoed*, of *een rijke erfenis toegevallen.*

[**EFFERVENS.** entis. omn. gen. De compar. *Efferventior* ſtaat by Gell. 2. 27. Cum gaudio efferventiore. *Met grooter blijdſchap.*]

EFFERVEO, ēs, ferbŭi, fervērĕ. Vitruv. 8. 3. *Met groote ſprongen*, of *ſtraalen ontſpringen, uytſpringen, opborrelen, met bobbels opzieden.* Van een warme bron ſpreekende.

(Mare efferbuit altum. Obſeq. 89. *De zee is opgekomen, heeft opgeborrelt*, of *heeft zich om hoog gegeeven.*)

EFFERVO, ĭs, fervĕrĕ. *Met groote ſtraalen uytbraaken, uytwerpen*, of *uytbarſten*, of *uytſpringen; met groote bobbels opborrelen.*

Effervere in agros vidimus Ætnam. Virg. G. 1. 471. *Wy hebben den berg Etna zijn vuur met groote ſtraalen in de velden zien uytbraaken*, of *uytwerpen.*

EFFERVESCO, ĭs, ferbŭi, fervēſcĕrĕ. *Kooken, opborrelen, zieden, opzieden, overzieden, ziedend heet worden.*

Effervéſcere in dicendo ſtomacho & iracundia. Cic. Cl. 70. *In 't ſpreeken heet van gramſchap worden*, of *heel quaad, en toornig worden, hevig en door toorn vervoert worden onder 't ſpreeken.*

EFFERUS, ă, ūm. Virg. Æ. 8. 6. *Wild, wreed, wuſt, woeſt.*

Efferus. Sen. Ph. 1. 264. *Wreed, ſtraf, verwoed, onmenſchelijk, onhandelbaar, beeſtachtig, onbeſchoft, onhebbelijk.*

E F F I.

EFFICACIA, æ. f. Plin. H. 11. 5. *en*

EFFICACITAS, ātis. f. Cic. T. Q. 4. 13. *Kracht, vermogen, ſterkte, magt.*

EFFICACITER. adv. Plin. H. 28. 11. *Krachtiglijk, ten vollen, ter degen, volkomentlijk, met kracht.* De compar. *Efficacius* ſtaat by Plin. H. 23. 1.

ua

Digitized by Google

en de ſuperl. *Efficaciſſime* by Plin. H. 19. 10.

EFFĬCAX, ăcĭs. omn. gen. *Krachtig*, *magtig*, *vermogend tot iets*, *tot iets dienende*, *dat ergens kracht toe heeft*, of *goed voor is*. De compar. *Efficacior* ſtaat by Plin. H. 20. 10. en de ſuperl. *Efficaciſſimus* by Liv. 41. 15.

Efficax adverſus ſerpentes. Plin. H. 22. 21. *Krachtig*, *goed*, of *gezond tegens de ſlangebeeten*, of *ſteeken*, van een geneesmiddel ſpreekende.

Preces ad muliebre ingenium efficaces. Liv. 1. 9. *Gebeden die magtig zijn om een vrouw te vreden te ſtellen*, of *te vermurwen*.

Centurio ſatis barbarus, efficacis tamen apud pares homines ſtoliditatis. Flor. 4. 12. 16. *Een Hoofdman over honderd van een ruuwe plompheyd*, *doch waar door hy over zijns gelijken te zeggen had*.

Efficax. Hor. Ep. 17. 1. *Klock*, *ſterk*, *werkzaam*, *magtig*, *van groote kracht*, of *ſterkte*.

Homo parum efficax. Cic. F. 8. 10. *Een man die niet zeer werkzaam is*, *die weynig uytrecht*, *van gering vermogen*, *magt*, of *aanzien*.

EFFĬCĬENS, ĕntĭs. omn. gen. *Uytwerkende*, *uytvoerende*, *te weeg brengende*, *dat de oorzaak is van iets*, *dat iets uytwerkt*, *veroorzaakt*, of *maakt*.

Virtus efficiens eſt voluptatis. Cic. Off. 3. 33. Utilitatis. Cic. Off. 3. 3. *De deugd is de bronader*, of *de oorzaak van 't vermaak*, *van 't heylzaame*, *enz. veroorzaakt*, of *verwekt vermaak*, *voordeel*, *enz.*

Ratio efficiens magnos viros. Cic. Off. 1. 20. *De reden die groote mannen maakt*.

EFFĬCĬENTĔR. adv. Cic. Fat. 15. *Uytwerkelijk*, *als d' uytwerkelijke oorzaak*, *krachtdadiglijk*.

EFFĬCĬENTĬĂ, æ. f. Cic. Fat. 9. *De kracht*, *krachtdadigheyd*, *werkzaamheyd*, *de invloed*, *de daad*, of *werking van een oorzaak die eenige uytwerking voortbrengt*.

EFFĬCĬO, ĭs, fēcī, fĕctūm, fĭcĕrĕ. acc. *Volmaaken*, *voleyndigen*, *voltooijen*, *volbrengen*, *te weeg brengen*; *afdoen*, *voltrekken*, *volvoeren*, *uytvoeren*, *afmaaken*, van eenig werk ſpreekende.

Hoc nec inſtitui, nec effici poteſt, ſine tua ope. Cic. Att. 16. 13. *Dat kan zonder uwe hulp nog begonnen*, *nog volbracht worden*.

Efficere officium ſuum. Plaut. Truc. 4. 2. 1. *Zijn plicht doen*, *betrachten*, of *volbrengen*. Magna facinora. Plaut. Pſ. 2. 1. 16. *Groote daaden doen*, *verrichten*, of *uytvoeren*.

Efficere aliquid. Cic. T. 16. *Iets uytwerken*, *uytvoeren*, *volvoeren*, *doen uytvoeren*, *te weeg brengen*, *te boven komen*.

Efficere aurum alicui. Plaut. B. 2. 2. 55. Argentum. Ter. H. 3. 3. 23. *Iemand geld verſchaffen*, *beſchikken*, of *bezorgen*. Votum alicui. Lucan. 7. 102. *Iemands wenſch*, of *begeerte voldoen*, of *volbrengen*.

Alicui nuptias. Ter. And. 3. 4. 16. *Iemand uythouwelijken*, of *aan 't wijf helpen*, *een huwelijk voor iemand koppelen*.

Efficere quod pollicitus. Ter. Ph. 4. 1. 24. *Zijn beloften volbrengen*, of *nakomen*, *zijn woord houden*. Juſſa, of Mandata alicujus. Cic. Att. 1. 14. Ovid. Her. 14. 54. *Iemands beveelen uytvoeren*, of *gehoorzamen*, *iemands geboden nakomen*.

Quantum in ſtudiis effecit? Quintil. I. O. 2. 1. *Wat voortgang heeft hy in de ſtudie*, of *leeroefening gedaan? Wat is hy in 't leeren*, of *in de leeroefening gevordert? Hoe veel heeft hy al geleert?*

Efficere, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. Am. 16. *Trachten*, *poogen*, *bezorgen*, *zijn beſt doen*, *zijn krachten inſpannen*, *te weeg brengen*, *om*, *enz.*

Iis rebus effectum eſt, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. Off. 1. 8. *Die dingen hebben te weeg gebragt*, *dat*, *enz. Uyt die dingen is ontſtaan*, *dat*, *enz.*

Melioribus judiciis efficiebantur in dies. Vitruv. 2. 1. *Zy wierden van dag tot dag ſcherpzinniger*, of *ſchranderder van oordeel*.

(Efficere. *Bewijzen*, *toonen dat de zaak zoo is*.

Minutis interrogatiunculis, quod propoſuit, efficit. Cic. Par. Præf. *Hy bewijſt*, of *toont door kleyne vraagjes*, *dat het geen hy voorgeſtelt heeft*, *zoo is*.)

Ex quo efficitur, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. Off. 3. 5. *Waar uyt opgemaakt word*, *dat*, *enz. waar uyt volgt*, *dat*, *enz.*

EFFĬCTĬO, ōnĭs. f. Cic. Her. 4. 49. *Afbeeldzel*, *afbeelding*, *ſchildery*, *verbeelding*, *vertoning*, *beſchryving van iemand en van zijne handelingen*. Een ſpreekwys der Redenrykkonſt.

EFFĬCTŪS, ă, ūm. *Verbeeld*, *afgebeeld*, *vertoont*, *uytgebeeld*, *uytgeſchildert*, *uytgedrukt*, *nagemaakt*, *beſchreven*.

Effictos mores noſtros in alienis perſonis videmus. Cic. S. R. 16. *Wy zien onze zeden in anderen uytgebeeld*.

EFFĬGĬĂ, æ. f. Plaut. R. 2. 4. 7. Lucret. 4. 104. *Beeld*, *afbeeldzel*.

EFFĬGĬĀTŪS, ă, ūm. *Uytgebeeld*.

Nummi effigiati in vultum principis. Amm. 26. 7. *Penningen geſlagen met het beeld van den Vorſt*.

EFFĬGĬES, ĕī. f. Cic. de Or. 1. 43. V. 2. 65. *Een beeld*, *ſchildery*, *afbeeldzel*, *uytbeelding*, *beeltenis*, *gelijkenis*, konterfeytzel, *nabootzing*.

Habere effigiem turis. Plin. H. 25. 7. *De gelijkenis*, of *gedaante van wierook hebben*, *naar wierook gelijken*, van een vocht ſpreekende.

Effigies. *Het beeld*, *afbeeldzel*, *de uytbeelding*, *beſchryving*, *afmaling*, *het denkbeeld dat men van iemand*, of *van een zaak maakt*, of *geeft*.

Effigies humanitatis & probitatis patris filius. Cic. Fin. 2. 18. *Een zoon die een volmaakt beeld*, of *navolger van zijns vaders beleefdheyd en vromigheyd is*.

Eminens effigies virtutis. Cic. T. Q. 3. 2. *Het levendig*, *eygen*, *zichtbaar*, *deftig voorbeeld*, of *beeld van de deugd*.

Cyrus a Xenophonte ſcriptus eſt ad effigiem juſti imperii. Cic. Fr. 1. 1. *Cyrus leven is van Xenophon beſchreven tot een ſchets van een volmaakte regeeringe*.

[**EFFINDO**, ĭs, fĭdī, fĭſſūm, ĕrĕ. Manil. 4. 283. *Klieven*, *van malkanderen trekken*, *verdeelen*.]

EFFINGO, ĭs, finxī, fĭctum, fĭngĕrĕ. acc. Cic. D. 1. 13. *Naar 't leven vertoonen*, *uytbeelden*, *ſchilderen*, of *afbeelden*, *levendig*, of *naar 't leven afmaalen*, *tekenen*, *verbeelden*, *afſchilderen*, of *uytſchilderen*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

• Effingere mores alicujus. Cic. L. L. 1. 9. *Iemands leven*, of *zeden uytbeelden*, *vertoonen*, of *beſchryven*.

Orator ille effingit vim Demoſthenis. Quintil. I. O. 10. 4. *Deze Redenaar is Demoſthenes volkomen in kracht van welſprekentheyd gelijk*, *evenaart de krachtige welſprekentheyd van Demoſthenes*.

(Oratione effingere mores oratoris. Cic. de Or. 2. 43. *De gebaarden van een Redenaar in een rede nabootzen*.

Ita effingere Horatium. Plin. E. 9. 22. *Horatius zoo verbeelden*, of *nabootzen*.)

Animo effingere aliquid. Cic. de Or. 2. 86. *Zich iets inbeelden*, of *verbeelden*; *zich iets voorſtellen*, *iets verzinnen*, *ergens een denkbeeld van maaken*.

Effingere. acc. *Schoon maaken*, *reynigen*, *afwiſſchen*, *afwrijven*, *opwiſſchen*, *afboenen*.

Sanguinem alicujus e foro ſpongiis effingere. Cic. Sext. 35. *Met een ſpons iemands bloed*, *dat op de markt is geſtort*, *opwiſſchen*. (Servius brengt deze plaats by, en vertaalt ze aldus Æ. 8. 634.)

Fiſcinas ſpongia effingat. Cato R. R. 68. *Laat hem de mandjes met een ſpons afwiſſchen*.

E F F L.

EFFLĀGĬTĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. F. 10. 24. *Bede*, *aanhouding*, *aanhoudend verzoek*, *ernſtig verzoek*, *ſmeking*, *aandrang*, *dringende bede*.

EFFLĀGĬTĀTŪS, ūs. m. *Bede*, *ernſtig verzoek*, *aanhouding*, *ſmeking*, *begeerte*. Men vind niet dan d'ablativus Efflagitatu.

Efflagitatu meo. Cic. V. 5. 29. *Op mijn bede*, of *verzoek*, *door mijn voorſpraak*, *op mijn ernſtig verzoek*.

EFFLĀGĬTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ aliquid ab aliquo. Virg. Æ. 12. 759. *Iets van iemand ernſtelijk begeeren*, *ſmeeken*, *verzoeken*, of *vergen*, *by iemand ergens hard om aanhouden*, *iemand iets afdringen*, of *ergens hertelijk om bidden*.

Efflagitare auxilium ab aliquo. Cic. ant. ir. in exſ. 4. *Iemands hulpe ernſtelijk verzoeken*, *om iemands hulpe ſmeeken*.

Efflagitare aliquid convicio. Cic. Fr. 2. 11. *Iets met quaadſpreeken*, of *vuylſpreeken verzoeken*, *vorderen*, *eyſchen*.

EFFLĔO, ēs, ēvī, ētūm, ērĕ. *Schreijen*, *weenen*, *krijten*, *huylen*, *traanen ſtorten*.

Efflere oculos. Quintil. D. 6. *De oogen uytſchreijen*, *zich blind weenen*.

EF-

Digitized by Google

EFFLICTĒ. adv. Symm. E, 90. *Zeer*, *heviglijk*.

EFFLICTIM. adv. *Vieriglijk*, *uytermaten*, *hertelijk*, *met groote driſt*, of *genegentheyd*, *ter dood toe*.

Efflictim perit ejus amore. Plaut. Merc. 2. 3. 107. *Hy verquijnt*, of *ſterft van liefde tot haar*, *hy is t' eenemaal op haar verzot*, *verſlingert*, of *verlieft*.

Efflictim amare. Plaut. Caſ. Prol. 49. Deperire. Plaut. Am. 1. 3. 19. *of* perire aliquem. Plaut. Pœn. prol. 96. *Iemand uytermaten*, *tederlijk*, *teêrhertelijk*, of *vieriglijk beminnen*, *op iemand verzot*, *verſlingert*, of *ſmoorlijk verlieft zijn*.

‡ EFFLICTŎR, ārĭs, ārī. *Gequelt*, *geplaagt*, *geſlagen*, of *vermoord worden*.

Efflictantur homines noctu hic in via. Plaut. St. 4. 2. 26. (*De luyden worden hier op ſtraat by nacht vermoord*.

EFFLICTŪS, ă, ūm. Capitolin. Ver. 4. *Geſlagen*.

EFFLĪGO, ĭs, flixi, flictūm, fligĕrĕ. acc. Sen. Ir. 2. 31. *Vermorſſelen*, *vertreeden*, *vertrappen*, *verbryzelen*, *met voeten*, of *onder de voeten treeden*, *aan ſtukken trappen*: ook, *plaagen*, *quellen*.

Effligere. Sen. Ir. 1. 15. *Dooden*, *doodſlaan*, *ombrengen*, *om hals brengen*.

Pedatu primo aliquem effligere. Plaut. Ciſt. 2. 1. 50. *Iemand met den eerſten ſlag onder den voet ſlaan*, *iemand met den eerſten ſteek dooden*.

• Effligere aliquem. Plaut. Aſ. 4. 2. 9. Cic. Att. 9. 19. *Iemand bederven*, *onder den voet helpen*, *arm maaken*, *uytzuypen*, *tot den bedelzak brengen*, *op den dijk zetten*.

EFFLO, ăs, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 34. 13. Varr. R. R. 1. 12. *Uytblaazen*, *wechblaazen*, *met blaazen*, of *geblaas verdrijven*.

Efflare extremum halitum. Cic. T. Q. 2. 9. Animam. Cic. T. Q. 1. 9. *Den laatſten adem uytblaazen*, *ſterven*, *overlijden*. [Naar 't gevoelen van de Wysgeeren, welke meynden, dat de ziel beſtond uyt den wind, *of* de lucht.]

• Efflare colorem. Lucret. 2. 831. *Van verwe verſleuſſen*, *zijn kleur*, of *verwe verliezen*.

EFFLŌRESCO, ĭs, flōrŭī, flōrēſcĕrĕ. *Bloeijen*, *uytſpruyten*, *opengaan*, *botten*, *ſpruyten*, *voortkomen*, *ontſtaan*, *groeijen*, *geboren worden*, in den oneygentlyken zin. Dit verbum word niet eygentlyk gevonden.

• Utilitas effloreſcit ex amicitia. Cic. Am. 27. *Uyt vriendſchap ſpruyt nut*, of *voordeel*.

Effloreſcit ingenii laudibus. Cic. Cœl. 31. *Hy blinkt*, of *munt uyt in verſtand*, *hy heeft heel veel verſtands*, *hy heeft een grooten geeſt*.

Ex rerum cognitione effloreſcat oportet oratio. Cic. de Or. 1. 6. *Een reden moet haar ſchoonheyd en luyſter uyt de kenniſſe der dingen bekomen*, *behoort door kennis van zaken geacht*, of *gepreezen te worden*.

EFFLŪENTIĂ, æ. f. Plin. H. 26. 10. *Uytvloeijing*, *uytſtorting*, *overloping*, *overvloeijing*, *uytvlieting*, *vervlieting*. (De geleerde Harduinus leeſt hier Affluentia.)

EFFLŪO, ĭs, fluxi, fluxūm, fluĕrĕ. Cato R. R. 112. *Afvloeijen*, *uytvloeijen*, *overvloeijen*, *ſtorten*, *afloopen*, *uytloopen*, *doorloopen*, *wechvloeijen*, *doorvloeijen*, *uytvlieten*, *vervlieten*.

Effluit Rhenus. Mel. 3. 2. *De Rhijn valt in zee*.

Effluit ætas. Cic. S. 2. Æſtas, &c. Cic. Att. 12. 43. *De eeuw*, *de zomer*, *enz. loopt door*, *vloeit wech*, *gaat voorby*.

Voluptates effluunt. Cic. Fin. 1. 12. *De vermaakelijkheden gaan over*, of *gaan voorby*, *zijn vergankelijk*, *neemen ſchielijk een eynde*.

Hæc ex animo effluunt. Cic. F. 7. 14. *Deze dingen gaan uyt onze gedachten*, *raaken uyt onze geheugenis*, *worden vergeeten*.

Huic minime mirum eſt ex tempore dicenti ſolitam effluere mentem. Cic. Cl. 61. *'t Is geen wonder*, *dewijl hy voor de vuyſt wech ſpreekt*, *dat hem zijn vernuft ontvloeyt*, dat is, *dat hy zoo deftig niet ſpreekt als hy gewoon is*.

Ex animo tuo plane effluxi. Cic. F. 7. 14. *Ik ben heel uyt uwe gedachten geraakt*; *gy denkt niet meer om my*; *gy hebt my ganſchelijk vergeeten*.

Effluere. *Uytlekken*, *openbaar worden*.

Utrumque falſum eſt; effluet. Ter. E. 1. 2. 41. *Het is beyde valſch*; *het zal uytlekken*; *ik zal het niet verzwijgen*.

Effluunt multa ex veſtra diſciplina, quæ etiam ad noſtras aures ſæpe permanant. Cic. Dom. 46. *Daar lekken veele dingen van u lieder ſtellingen uyt*, *die ons dikwils ter ooren komen*.

EFFLŪVIUM, ĭi. n. Plin. H. 7. 51. *Overvloeijing*, *overloping*, *uytſtorting*, *uytvloeijing*, *ſtorting*.

• Effluvium lacus. Tac. An. 12. 57. 3. *De overvloeijing*, of *overloop van een meer*.

EFFLŪŬS, ă, ūm. In pontum cadit effluus amnis. Feſt. Avien. Perieg. 1162. *De rivier loopt in zee*.

E F F O.

EFFŌCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Verworgen*, *verſtikken*, *worgen*, *ſtikken*.

Illi bonis ſuis effocantur. Sen. B. V. 2. *Zy zijn*, of *worden door hunne groote middelen verſtikt*, of *belemmert*; *zy hebben overvloedig goed*, *zy zijn uytermaten rijk*.

EFFŎDIO, is, fōdi, fŏſsūm, fŏdĕrĕ. *Graaven*, *putten delven*, *uytgraaven*, *een gracht*, of *grift maaken*, *uytdelven*.

Effodere aliquid. Ovid. M. 1. 140. Aliquid e terra effodere. Plaut. Pſ. 1. 4. 20. *Iets opgraaven*, *uytgraaven*, of *opdelven*, *iets uyt de aarde graaven*.

Effodere alicui oculos. Plaut. Au. 1. 1. 14. Cic. N. D. 3. 38. *Iemands oogen uytpikken*, *uytgraaven*, of *uytrukken*.

Memoria illius effodit pectus meum. Cic. Marc. 4. *Zijne gedachtenis doorgrieft*, *doorboort*, of *doorſteekt my 't herte*. (Zoo leeſt Victor. V. L. 34. 9. Andere daar en tegen obfudit.)

EFFOEMINATE. Zie Effeminate.

EFFOEMINATUS. Zie Effeminatus.

EFFOEMINO. Zie Effemino.

EFFOETĂ, æ. f. Sall. B. C. 53. *Een vrouw*, *die geene kinderen meer krijgt*, of *die onvruchtbaar geworden is*.

Effœta gallina. Plin. H. 10. 53. *Een uytgelegde hen*, *een hen die niet meer legt*.

• Effœta. Colum. 7. 12. *Dat gejongt*, of *geworpen heeft*, van een wyfje der dieren ſpreekende.

EFFOETŪS, ă, ūm. *Uytgeput*, *afgebezigt*, *verſleten*, *vergaan*. De comp. *Effœtior* ſtaat by Apul. Fl. 366.

Effœtæ ætatis viri. Juſt. 6. 7. 4. *Oude mannen*, *die wegens jaaren onbekwaam zijn kinderen te teelen*.

Effœtum corpus. Cic. S. 9. *Een zwak*, *uytgemergeld lichaam*.

Effœtæ vires. Virg. Æ. 5. 395. *Uytgeputte krachten*.

Effœtus ager. Virg. G. 1. 81. Effœtum ſolum. Colum. præf. *Een uytgeput*, *onvruchtbaar land*.

Effœta veri ſenectus. Virg. Æ. 7. 440. *Een zuffende ouderdom*.

EFFŌRĀTŪS, ă, ūm. Colum. 9. 1. *Doorboort*, *doorſteeken*, *doorgrieft*, *doorgraaven*, *uytgeboort*.

EFFOSSŪS, ă, ūm. Mart. 13. 60. 1. *Gegraaven*, *uytgegraaven*, *uytgedolven*; van een gracht ſpreekende.

Effoſſus. Sil. 1. 233. *Uytgegraaven*, *opgegraaven*, *opgedolven*, *uyt de aarde gegraaven*, *geſpit*, of *gedolven*.

Effoſſi oculi. Sen. Oe. 5. 973. *Uytgeſteeken of uytgegraaven oogen*.

E F F R.

EFFRĀCTĀRĬŪS, ĭi. m. Sen. E. 68. *Een huysbreeker*, *een dief die huysbraak doet*, *die muuren*, *en deuren*, *enz. aan ſtukken ſlaat om te ſteelen*.

EFFRĀCTŌR, ōris m. Paull. D. 1. 15. 3. §. 1. Zie Effractarius.

EFFRĀCTŪRA, æ. f. Paull. D. 1. 15. 3. §. 2. *Huysbraak*, *huysbreking*, *opbreking*, van een deur, kiſt, enz.

EFFRĀCTŪS, ă, ūm. Hor. E. 1. 17. 54. *Opgebrooken*.

EFFRĒNĀTĒ. adv. *Toomeloos*, *buytenſporiglyk*, *onſtuymiglijk*, *onbeteugelt*, *roekeloos*, *verwoedelijk*, *overdadiglijk*, *ongebonden*. De compar. *Effrenatius* ſtaat beneden by Cicero.

Effrenate incitari. Cic. S. 12. *of* ferri. Cic. T. Q. 3. 5. *Getergt worden*, *woedende worden*, *door woede vervoert worden*.

Legio effrenatius in hoſtem irrupit. Cic. A. 14. 9. *Het legioen*, of *de krijgsbende viel met grooter woede de vyanden aan*.

EFFRĒNĀTĬO, ōnĭs. f. *Toomeloosheyd*, *vervoering*, *ongetemdheyd*, *woede*, *verwoedheyd*, *ongebondenheyd*, *ongeſteltheyd*, *buytenſporigheyd*.

Quæ effrenatio impotentis animi? Cic. A. 5. 8. *Hoedanig is de buytenſporigheyd van een woedend gemoed?*

EFFRENATŬS, ă, ŭm. Cic. Ar. 1. *Toomeloos, verwoed, woedend, ongetemt, ongetoomt, ongeregelt*, van een drift, of hertstocht ſpreekende. De compar. *Effrenatior* ſtaat by Liv. 3. 50. en de ſuperl. *Effrenatiſſimus* by Sen. E. 88.

Effrenatus. Cic. Off. 1. 26. *Verwoed, woedend, vervoerd, toomeloos, die nergens door weêrhouden*, of *bedwongen word.*

EFFRENŬS, ă, ŭm. *Toomeloos, ongetoomt, zonder toom, met een loſſen toom.*

Effreno equo in medios ignes infertur. Liv. 4. 33. *Hy jaagt zijn paard met een loſſen toom*, of *met den toom op den hals midden in 't vuur.*

Effrenus. Ovid. M. 6. 465. Virg. G. 3. 382. *Verwoed, woedend, ongebonden, ongeregelt, buytenſporig, roekeloos, losbollig, ligt, onmatig.*

EFFRĬCO, ās, ārĕ. *Wrijven, afwrijven.*

Illis rubigo animorum effricanda eſt. Sen. E. 95. *Men moet den roeſt van hunnen geeſt ſchuuren; men moet den roeſt, of de vuyligheyd afſchuuren, die, om zoo te ſpreeken, op hun verſtand zit; men moet hun verſtand oeffenen*, of *beſchaaven.*

EFFRINGO, ĭs, frēgi, fractūm, fringĕrĕ. acc. Ter. Ad. 1. 2. 8. Cic. Cœl. 16. *Breeken, verbreeken, uytbreeken, aan ſtukken ſlaan, breeken*, of *ſmijten; verzwakken, krenken.*

Effringere theſaurum. Plin. H. 34. 7. *Een ſchat opbreeken.*

Effringere corpus. Sen. Theb. 1. 159. *Het ligchaam krenken*, of *verzwakken.*

Animam effringere. Sen. H. Oe. 4. 1449. *Iemand de ziel uyt het lijf wringen, iemand worgen.*

[EFFRONS, ontĭs. o. g. Vopiſc. Num. 13. *Onbeſchaamt.*]

E F F U.

EFFŬGIO, ĭs, fūgi, fŭgĭtūm, fugĕrĕ aliquo loco. Plaut. Merc. 3. 4. 75. De aliquo loco. Cic. A. 2. 29. *Vluchten, ontvluchten, ontſnappen, ontkomen, ontloopen, ergens van daan vluchten, uyt zekere plaats vlieden, wijken*, of *vluchten.*

Effugere foras. Ter. E. 5. 5. 3. *Na buyten vluchten.*

* Effugere. Ter. Ad. 5. 8. 32. Virg. Æ. 11. 881. *Ontwijken, ontgaan, ſchuuwen, mijden, vermijden, ontvlieden, ontloopen, ontvluchten, ontkomen*, een gevaar, een quaad, een misdaad, de dood, enz.

Effugere è manibus. Cic. Manil. 9. *Uyt de handen ontkomen, ontvluchten.*

Effugere de prælio. Cic. A. 2. 29. *Uyt den ſtrijd vluchten.*

Hæc morte effugiuntur. Cic. T. Q. 1. 36. *Dat alles word door de dood ontgaan; de dood verloſt ons van dat alles.*

Ubi me effugerit memoria, ibi tu facito ut ſubvenias. Plaut. B. 1. 1. 2. *Als my de geheugenis ontgaat, maak dan dat ik het gedenke.*

Effugere crimen inconſtantiæ. Cic. Fin. 5. 29. *Niet ongeſtadig*, of *niet onſtandvaſtig zijn; niet aan 't gebrek van ongeſtadigheyd vaſt*, of *ſchuldig zijn.*

Nihil te effugit. Cic. de Or. 2. 35. *Niets ontglipt*, of *ontſchiet u; gy weet alles; niets is voor u verborgen.*

Cenſebam me effugiſſe a vita maritima. Plaut. B. 2. 3. 108. *Ik meende dat ik van het vaaren bevrijd was*, of *het zeeleven verlaaten te hebben.*

Effugere aciem oculorum. Sen. Ag. 5. 945. Viſus alicujus. Ovid. F. 3. 406. *Uyt iemands gezigt blijven, onder iemands oogen niet komen*, of *verſchijnen.*

(Plurima effugiunt ſomniculoſo. Colum. 11. 1. *Een ſlaperig menſch ontvallen*, of *vergeet veele dingen.*

Effugere. *Ontkomen, ontſnappen*, van viſſchen ſpreekende.

Piſces ne effugiant, cavet. Plaut. Truc. 1. 1. 16. *Hy paſt op*, of *draagt zorge, dat de viſſchen het niet ontkomen.*)

EFFŬGIUM, ĭi, n. *Vlucht, ontvluchting, uytgang, ontſnapping, ontkoming, middel*, of *gelegentheyd om te ontvluchten*, of *te ontkomen.*

Illi effugia inſederant. Tac. An. 3. 42. *Zy hadden alle de uytgangen bezet.*

Aves habent effugia pennarum. Cic. N. D. 2. 47. *De vogels hebben vleugels*, of *wieken om te ontvluchten*, of *te ontkomen.*

Noſtris, neque terra, neque mari effugium dabatur victis. Hirt. B. Al. 16. *De onzen overwonnen zijnde, konden nog te land noch ter zee ontvluchten*, of *konden noch te land, noch te water ontkomen.*

Effugium patet. Liv. 24. 26. *De weg om te ontvluchten, ſtaat open.*

Præcludere alicui effugium. Lucret. 1. 974. *Iemand beletten te ontvluchten.*

Apud Prætorem effugium mortis mentione civitatis aſſequi non potuit. Cic. V. 5. 64. *Hy heeft de dood niet konnen ontgaan, met tegens den Schout te zeggen dat hy een Roomſch burger was.*

EFFULCIO, īs, fulſi, fultūm, fulcīrĕ. Virg. Æ. 7. 94. *Onderſteunen, onderzetten, onderſchooren, onderſchraagen, onderſtutten.* Men vind van dit verbum niet dan Effultus.

EFFULGĔO, ēs, fulſi, fulgērĕ. Liv. 22. 1. *Blinken, uytblinken, ſchijnen, glans geeven, ſchitteren, glinſteren, glimmen.*

Lux nova oculis effulſit. Virg. Æ. 9. 110. *Een nieuw licht heeft hem ten oogen uytgeſchittert.*

EFFULTŪS, ă, ūm. Virg. Æ. 7. 94. *Onderſteunt, onderſchoort, onderzet, onderſtut, onderſchraagt.* Zie Effulcio.

EFFUNDO, ĭs, fūdi, fūsum, fundĕrĕ. *Uytſtorten, uytgieten, ſtorten, plengen, vergieten.*

Effundere lacrymas. Cic. Pl. 42. Fletus. Virg. Æ. 2. 271. *Traanen ſtorten, ſchreijen, weenen.* Sanguinem pro Republica. Cic. Mil. 37. *Zijn bloed voor 't Gemeenebeſt ſtorten, waagen, ten beſten geeven.*

Effundere collectam gratiam. Cic. F. 2. 16. *De verworve gunſt met den voet ſchoppen, verwaarloozen.*

Omnem effundere verecundiam. Sen. E. 7. *Alle eerbaarheyd verliezen, uyttrekken.*

* Effundere iram in aliquem. Liv. 39. 34. *Zijn toorn*, of *gramſchap op iemand uytgieten, uytſtorten*, of *koelen.* Honores in mortuum. Cic. Br. 15. *Een dooden veel eer aandoen, groote eer bewijzen.*

Omne odium effundere. Cic. F. 1. 9. *Allen haat afleggen.*

Effundere ærarium. Cic. T. Q. 3. 20. *De ſchatkiſt uytputten, ledigen*, of *leegmaaken.*

Effundere animam. Virg. Æ. 1. 102. Vitam. Ovid. Her. 7. 181. Extremum ſpiritum. Cic. A. 14. 12. *Den geeſt geeven, den adem uytblaazen, ſterven, ontſlaapen, overlijden.*

Effundere. Ter. Ad. 5. 9. 34. Patrimonia. Cic. Off. 2. 15. Fortunas omnes. Cic. S. R. 2. *Al zijn goed doorbrengen, verdoen, verquiſten, verſpillen, opeeten*, of *verteeren.*

Reditus publicos effundunt, non in exercitus, ſed in dies feſtos. Juſt 6. 9. 3. *Zy beſteeden 's Lands inkomſten niet tot het onderhoud der legeren, maar tot het vieren der feeſtdagen.*

Effundere aliquid. Cic. Att. 6. 7. *Iets verhaalen, vertellen, zeggen, bekent*, of *ruchtbaar maaken, openbaaren, voortpraaten.*

Ager ille herbas effundit plurimas. Cic. Or. 15. *Dat veld*, of *dat land brengt overvloediglijk onkruyd voort.*

Copiam Oratorum effudit hæc ætas. Cic. Cl. 9. *Deze eeuw is overvloedig*, of *heel vruchtbaar in Redenaaren geweeſt, heeft vele Redenaars uytgelevert.*

Cæca ira primum impetum effundunt. Liv. 38. 17. *Zy ſtorten hunne eerſte woede doldriftiglijk uyt*, van krygsvolk ſpreekende.

Effundere ſe in aliqua libidine. Cic. Par. 3. Ad aliquam libidinem. Liv. 34. 6. *Zich aan eenige hertstocht uytlaaten, zich van eenige drift*, of *hertstocht laaten vervoeren*, of *vermeeſteren.*

Effundere carcerem in aliquem. Cic. Piſ. 7. *De gevangenen op iemand losleeten, tegens iemand aanhitzen.*

Equus eum effudit. Liv. 22. 3: 27. 32. *'t Paard heeft hem ter aarde geworpen.*

Orbitatis dolorem non in lacrymas effudit. Juſt. 1. 8. 9. *Zy heeft zich niet opgehouden met het verlies van haaren zoon te beweenen.*

Magna vis Græcæ juventutis in Aſiam ſe effudit. Paterc. 1. 4. 3. *Een groot getal Grieckſche Jongelingen heeft zich in Aziën geſmeeten, geworpen*, of *verſpreid.*

Civitas tota ad eum ſe effudit. Cic. Br. 3. *De genſche ſtad is naar hem uytgeloopen.*

Præſidium ſe effundit. Liv. 38. 6. *De bezetting doet een uytval.*

Vox in coronam turbamque effunditur. Cic. Cl. 28. *Daar verſpreyd zich een ge-*

Digitized by Google

gerucht in de vergadering en onder de ſchaare.

Pompejus in nos ſuaviſſime eſt effuſus. Cic. Att. 4. 9. *Pompejus heeft ons heel veel vriendſchap bewezen*, of *betoont.*

(Vitis effunditur in materiam & frondem. Colum. 4. 21. *De wijnſtok ſchiet in 't hout en in de bladeren.*

Effundi. *Uytgeſtooten worden, uytvallen.*

Sutor puero forma calcei tam vehementer cervicem percuſſit, ut ei oculus effunderetur. Julian. *by* Ulp. D. 19. 2. 13. §. 4. *De ſchoenmaker heeft een jongen met de ſchoenleeſt zoo hard in den nek geſlagen, dat hem het oog uytviel.*)

EFFUSE. adv. *Overvloediglijk, uytermaten, breedelijk, onmatiglijk, in overvloed, overdadiglijk.* De compar. *Effuſius* ſtaat by Liv. 34. 16. en de ſuperl. *Effuſiſſime* by Plin. P. 84.

Ibi effuſe affluunt opes. Liv. 3. 26. *Daar worden overvloedige rijkdommen*, of *ſchatten gevonden.*

Homo effuſe petulans. Cic. Piſ. 5. *Een bovenmaten dartel, een heel baldadig*, of *uytgelaaten menſch.* Dives. Cic. Cœl. 16. *Een heel rijk man.*

Cum animus effuſe exſultat. Cic. T. Q. 4. 6. *Wanneer de geeſt uytgelaaten is in blijdſchap*, of *uyttermaten verheugt is.*

Effuſe fugere. Liv. 3. 22. *Uyt alle magt vluchten, hals over kop vluchten.*

Effuſiſſime aliquem diligere. Plin. P. 84. *Iemand tederlijk beminnen, tedhertiglijk liefhebben, hertelijk*, of *van ganſcher herten beminnen.*

Effuſe donare. Cic. S. R. 8. *Rijkelijk ſchenken, begiftigen.*

Effuſius mœrere. Sen. E. 63. *Uytermaten bedroeft, bedrukt zijn*, of *treuren.*

EFFUSIO, ōnīs. f. Cic. N. D. 2. 10. *Uytſtorting, overloping, uytvloeijing, overvloeijing, uytſchieting, plenging.*

Effuſiones radiorum ex oculis. Vitruv. 6. 2. *De uytſchieting der oogenſtraalen, de ſtraalen die uyt de oogen ſchieten.*

Effuſio. Cic. Off. 2. 16. *Overdadigheyd, verquiſting, verſpilling, overtolligheyd, te groote milddadigheyd.*

Effuſio animi in lætitia. Cic. T. Q. 4. 31. *Uytlating*, of *verrukking, van 't hert in blijdſchap; uytgelatenheyd in blijdſchap: overgroote vreugde.*

Effuſio hominum ex oppidis. Cic. Piſ. 22. *Een groote meenigte uyt de ſtad naar buyten gaande.*

EFFUSUS, ă, ūm. Ovid. Am. 2. 16. 26. *Uytgeſtort, uytgegoten, uytgeſchoten, geſtort, geplengt*, van eenig vocht ſpreekende. De compar. *Effuſior* ſtaat by Cic. Cœl. 6. en de ſuperl. *Effuſiſſimus* beneden by Livius.

Effuſus ſuper ripas. Liv. 1. 4. *Over de oevers heen geloopen, heen gevloeyt, heen geſtroomt*, van een ſtroom ſpreekende.

Effuſum cerebrum. Paterc. 2. 7. 2. *Uytgeſlagen*, of *uytgeſpat breyn.*

Effuſus in complexus alicujus. Tac. An. 12. 47. *Uytgelaaten in iemand te ontfangen, die iemand met opene armen ontfangt.* In lacrymas. Tac. An. 3. 23. *In traanen ſmeltende*, of *zwemmende.*

Effuſi honores. Nep. Milt. 6. *Overtollige*, of *overbodige eerbewijzingen.* Sumtus. Cic. S. R. 24. *Onmatige*, of *zwaare koſten.*

Effuſa multitudo. Cic. Dej. 4. *Een verſtrooyde meenigte.*

Effuſiſſimis habenis hoſtem invadere. Liv. 37. 20. *Op den vyand verwoedelijk aanvallen.*

(Effuſus in fugam. *Die ras*, of *ſnellijk vlucht*, of *gaat loopen.*

Lævo cornu in fugam effuſo deſtituerant currum. Curt. 4. 15. 29. *De linker vleugel ras gevluden zijnde, hadden ze den wagen verlaaten*, of *waren ze van den wagen afgegaan.*

Omnes hoſtes aut in fugam effuſos, aut in acie credebant cecidiſſe. Curt. 4. 16. 20. *Zy geloofden dat alle de vyanden, of ſchielijk gevloden, of in de ſlagorde geſneuvelt waren.*

Effuſo curſu eunt. Curt. 5. 13. 13. *Zy trekken ras*, of *ſnel.*)

EFFUTIO, īs, īvī, ītūm, īrĕ. acc. *In 't wild praaten*, of *daar heen ſpreeken, onverſtandelijk klappen*, of *ſnappen, onbedachtelijk, zottelijk ſpreeken*, of *praaten, van alles zonder oordeel ſpreeken.*

Ita temere effutiunt de mundo. Cic. N. D. 2. 37. *Dus onbezonnen, onbedachtelijk*, of *zonder oordeel ſpreeken ze van de wereld.*

Ne vos imprudentes foris hoc effutiretis. Ter. Ph. 5. 1. 19. *Op dat gy dit niet onbedachtelijk zoud uytlappen, vertellen*, of *uyt den mond laaten vallen.*

Effutire leves verſus. Hor. A. P. 231. *Slechte*, of *zenuwlooze vaarzen opzeggen.*

EFFUTITUS, ă, ūm. Cic. D. 2. 55. *Onbedachtelijk gezegt, vertelt*, of *verhaalt.*

(**EFFUTUO**, ŭī, ūtūm, ĕrĕ. *In hoerery doorbrengen.*

Aurum in Gallia effutuiſti, hic ſumpſiſti mutuum. Suet. J. 51. *In Vrankrijk hebt gy uw goed in hoerery doorgebragt, hier te Rome hebt gy 't weêr uyt de ſchatkiſt geligt.*)

E G E L.

EGELIDUS, ă, ūm. Celſ. 1. 8. Suet. A. 82. *Lauw, een weynig warm*, van een vocht ſpreekende.

Egelidus. Catull. 47. 1. Ovid. Am. 2. 11. 10. *Warm, luuw, zoel, die ontdooyt*, of *doet ontlaaten*, van een wind, *of* damp ſpreekende.

Ver egelidum. Colum. 10. 282. *De zoele lente.*

E G E N.

EGENS, ĕntīs. omn. gen. Cic. Her. 4. 17. *Arm, nooddruftig, behoeftig, gebrekkelijk, in nood.* De compar. *Egentior* ſtaat by Cic. Att. 6. 1. en de ſuperl. *Egentiſſimus* by Cic. Dom. 10.

Egens alicujus rei. Plaut. R. 1. 5. 16. *of* aliqua re. Cic. F. 6. 22. *Dien iets gebreekt, die ergens gebrek aan heeft, die iets van doen*, of *van noden heeft.*

EGENUS, ă, ūm. Liv. 9. 6. *Arm, nooddruftig, gebrekkelijk, behoeftig, in armoede, in nood.*

Egenus alicujus rei. Lucret. 5. 1024. Sil. 8. 12. *Dien iets gebreekt, die iets van doen*, of *van noden heeft.*

Supplex in rebus egenis. Virg. Æ. 6. 91. *Gedwee in tegenſpoed, ootmoedig in armoede, nederig in tegenſpoed.*

E G E O.

EGEO, ēs, ĕgŭī, ĕgērĕ. *Arm, behoeftig*, of *gebrekkelijk zijn, iets ontbeeren*, of *gebrek hebben, in nood*, of *benodigt zijn.*

Egere alicujus rei. Cic. F. 9. 3. *of* aliqua re. Cic. D. 2. 2. *Ergens gebrek aan hebben.* (Men vind ook een accuſativus by dit woord gevoegt. Nec quidquam eges. Plaut. Men. 1. 2. 12. *Gy hebt niets gebrek, het ontbreekt u nergens aan.* Quia multa egeo. Gell. 13. 22. *Om dat het my aan veele dingen ontbreekt.*)

Hoc non eget interpretatione. Plin. E. 6. 29. 2. *Dat heeft geen uytlegging*, of *verklaring van noden.*

Acriter egetur. Plaut. Pſ. 1. 3. 39. *Men is in een uyterſten*, of *hoogdringenden nood*, of *in groot gebrek.*

E G E R.

EGERIES, ēī. f. Solin. 40. *Het uytwerpzel, de drek*, of *miſt der dieren, beeſtendrek, beeſtenſtront.*

EGERMINO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Colum. 4. 17. *Uytbotten, uytſpruyten, knoppen*, van gewaſſen ſpreekende.

EGERO, ĭs, gēſſī, geſtūm, gĕrĕrĕ aliquid ex aliquo loco. Liv. 21. 37. *Iets ergens van daan brengen, uyt wechbrengen, uyt wechneemen, van daan voeren*, of *van daan draagen.*

Lacus in flumen egeritur. Plin. E. 8. 20. *Het meyr ontlaſt zich in den ſtroom, valt*, of *ſtort in de riviere.*

• Egerere dolorem. Ovid. Tr. 4. 3. 38. Iras. Stat. S. 4. 4. 79. *Zijn droefheyd, zijn gramſchap laaten uytbarſten, laaten zien, doen blijken, toonen*, of *openbaaren.*

E G E S.

EGESTAS, ātīs. f. Virg. G. 1. 146. Cæſ. B. G. 6. 24. *Armoede, nood, behoefte, gebrek, elende, mangel, behoeftigheyd, armelijke toeſtand.*

Eſſe in egeſtate. Cic. I. R. 1. 47. Vitam in egeſtate degere. Cic. S. R. 49. *Arm zijn, in armoede leeven.*

Egeſtatem arte aliqua ſuſtentare. Cic. poſt. red. in ſen. 5. *Zijn koſt*, of *levensbehoefte met zijn handen*, of *met eenig handwerk winnen.*

Egeſtas animi. Cic. Piſ. 11. *Kleynmoedigheyd, gebrek van geeſt*, of *van verſtand.*

Egeſtas Latinæ linguæ. Lucret. 1. 140. patrii ſermonis. Lucret. 1. 832. Plin. E. 4.

Digitized by Google

E. 4. 18. 1. *Gebrek*, *mangel*, *onvolmaaktheyd van*, of *in de Latijnſche taal*, *in de moederſaal*.

EGESTIO, ōnis. f. *Wechneming*, *wechdraging*, *ontdraging*, *onlediging*, *uytleeging*, *verſpilling*.

Alicujus facultates publicarum opum egestione adjuvare. Plin. E. 8. 6. *Iemand verrijken met het geld dat men uyt 's Lands ſchatkiſt neemt*; *iemand met 's Lands penningen in zijn nood ſlijven*, of *in zijn armoede te hulp komen*.

EGESTUS, ūs. m. Sen. N. Q. 3. 30. *Ontlediging*, *ontlaſting*, *uytdraging*, *uytvoering*, *ontloſſing*, *uytdauwing*; ook *afgang*, *drek*, *ſtront*.

EGESTUS, a, ūm. Colum. 2. 2. *Uytgehaalt*, *ontledigt*, *geledigt*, *uytgedraagen*, *wechgenomen*, *wechgevoert*, *uytgegraaven*.

Humus egesta ſcrobibus. Ovid. M. 7. 243. *Aarde die uyt eenige ſlooten is gehaalt*, *gegraaven*, *getrokken*, *gedolven*, of *gebaggert*.

E G O.

EGO, mēī, m. & f. Ἐγώ. Cic. C. 4. 1. *Ik*, *my*.

Ego faxim, *of* faciam, ut, &c. Plaut. Am. 1. 3. 13. *Ik zal maaken*, of *te weeg brengen*, *dat*, *enz.*

Egone non feram? Plaut. Curc. 1. 1. 10. *Hoe*, *zal ik niet draagen?*

Ego vero. Ter. E. 5. 2. 55. *My aangaande*, *my belangende*, *wat my aangaat*, of *wat my belangt*; *doch ik*; *maar ik*.

Ego vero iſtud ago. Ter. And. 1. 2. 15. *My aangaande*, *ik denk nergens als daar om*; *ik ben alleen bedacht om dat te doen*; *maar ik pas daar alleen op.*

Ego ille agreſtis. Ter. Ad. 5. 4. 12. *Ik die boerſche.*

E G O M. E G R E.

EGOMET, mēīmĕt. m. & f. Ter. Ad. 4. 3. 13. *Ik zelf*, *my zelven*.

Egomet memet verberavi. Plaut. Am. 2. 1. 60. *Ik heb my zelven geſlagen.*

EGREDIOR, dĕris, greſſus ſūm, ēgrĕdi loco aliquo. Cic. T. Q. 1. 7. *of* ex aliquo loco. Cic. Att. 6. 8. *Ergens van daan gaan*, *van daan trekken*, *uyt een plaats gaan*, of *vertrekken*, *een plaats verlaaten*.

Egredi ab aliquo. Ter. Ph. 5. 1. 1. *Van iemand uytgaan*, *uyt iemands huys komen*, *van iemand ſcheyden*, of *afgaan*.

Egredi domo. Ter. Ph. 4. 1. 20. Foras. Ter. Ad. 5. 7. 25. *Uyt het huys gaan*, *na buyten gaan*.

In terram egredi. Liv. 37. 37. *Voet aan land zetten*, *uyt het ſchip gaan*, *aan land gaan.*

Domo egredi ad bellum. Cic. Lig. 2. *Uyt zijn land in den oorlog gaan.*

Officio ſuo nihil ille egreſſus eſt. Ter. Ph. 4. 5. 10. *Hy heeft*, of *is zijn plicht niet te buyten gegaan*, *hy heeft zijn plicht wel gedaan*, of *betracht*. Andere leezen Digreſſus.

Egredi extra fines, terminos, cancellos. Cic. P. Q. 10. *De geſtelde paalen te buyten gaan*, of *overſpringen*; *buyten den bank*, *de ſchreef*, of *den regel gaan.*

Egredi à propoſito. Cic. Cl. 21. *Van zijn ſtuk afgaan*, of *afſpringen*, *van zijn voorneemen afwijken*, *een buytenrede maaken*, *een uytſprong in een rede doen.*

(Egredi met een accuſativus, alwaar de præpoſitio E. de kracht heeft van Extra.

Egreſſus viginti annos deceſſit. Paul. D. 35. 1. 113. *Over de twintig jaaren zijnde*, of *twintig jaaren oud zijnde is hy geſtorven.*

Egreſſus finem mundi. Curt. 9. 6. 21. *Het eynde*, *het uyterſte van de wereld overgeſtapt zijnde.*

Egreſſi tecta conſiſtimus. Plin. E. 6. 20. *Uyt het huys gegaan zijnde blijven wy ſtaan.*

Egredi alleen, en egredi navi. *Uyt het ſchip klimmen*, *aan land gaan*, *landen.*

Datames egreſſus, dies noctesque iter faciens, &c. Nep. Dat. 4. *Datames aan land gegaan zijnde*, *dag en nacht reyzende*, *enz.*

Hunc ad egrediendum nequaquam idoneum arbitratus locum. Cæſ. B. G. 4. 23. 4. *Geoordeelt hebbende dat die plaats geenzins bequaam was om aan land te gaan.*

Ut navi egreſſus eſt. Nep. Alcib. 6. *Na dat hy uyt het ſchip gegaan*, of *aan land gekomen was.*)

EGREGIE. adv. *Volmaaktelijk*, *volkomentlijk*, *zuyverlijk*, *uytſtekendlijk*, *voortreffelijk*, *deftig*, *heel wel*, *verwonderlijk*, *zeer heerlijk*, *weêrgadeloos*, *onvergelijkelijk*, *goddelijk.* De compar. *Egregius* ſtaat by Lucret. 4. 469. naar d'uytlegging van Priſc. 3. 600. Edit. Putſch. en de ſuperl. *Egregiiſſime* by Gell. 14. 5.

Habere aliquem egregie carum animo. Ter. And. 1. 5. 38. *Iemand uytnemend hertelijk liefhebben.*

Egregie fortis & bonus Imperator. Cic. de Or. 2. 66. *Een uytmuntend dapper en goed Veldheer.*

Egregie ſubtilis ſcriptor. Cic. Cl. 9. *Een zeer naauwkeurig Schrijver.*

Egregie pingere. Cic. Cl. 73. *Uytſtekend fraay ſchilderen.* Loqui Græce. Cic. Fin. 2. 6. *Zuyverlijk Griekſen*, of *de Griekſche taal ſpreeken.*

Placere egregie alicui. Cic. Att. 14. 20. *Iemand gantſchelijk*, of *ten vollen behaagen*, *iemand volkomen wel aanſtaan.*

EGREGIUS, a, ūm. Cic. de Or. 1. 3. *Volmaakt*, *volkomen*, *uytmuntend*, *uytſtekend*, *uytnemend*, *treffelijk*, *deftig*, *heerlijk.* (De compar. *Egregius* voor *Egregiius* ſtaat by Juv. 11. 12. en Lucret. 4. 469. en de ſuperl. *Egregiiſſimus* heeft Pacuvius gebruykt by Priſc. 3. 60. Edit. Putſch. en iemand by Gell. 14. 5.)

Egregius. Curt. 8. 14. 14. *Kloekmoedig*, *dapper*, *onverzaagt*, *onverſchrokken.*

Egregius in bellica laude. Cic. Cl. 21. *Een zeer beroemt Krijgsheld*, *een beruchte*, of *roemruchtig Oorlogsheld.*

Vir ad omnia egregius. Liv. 37. 7. *Een man die over al*, of *tot alles bequaam is*, *die groote bequaamheden tot alle fraaye dingen heeft.*

(Vir egregius bello. Curt. 8. 2. 2. Liv. 5. 47. *Een man tot den oorlog zeer bequaam.*)

Uſus magiſter egregius. Plin. E. 1. 20. 12. *De ervarenheyd is een uytſtekend goed meeſter.*

Forma egregia. Ter. And. 1. 1. 45. Facies egregia. Ter. Ph. 1. 2. 50. *Een uytmuntende*, of *uytſtekende ſchoonheyd.* Egregium corpus. Hor. S. 1. 6. 67. *Een ſchoon*, of *welgemaakt ligchaam.*

Egregia & præclara indoles. Cic. Orat. 1. 29. *Een uytnemende en voortreffelijke inborſt.*

Egregium facinus. Liv. 8. 24. *Een ſchoone*, of *treffelijke daad*; *een groot beſtaan.*

EGRESSIO, ōnis. f. Quintil. I. O. 4. 3. *Een tuſſchenreden*, *buytenreden*, *uytweyding*, *buytentred*, *byvoegzel*, *inzetzel*, *invoegzel.*

EGRESSUS, ūs. m. Cic. Piſ. 13. Tac. An. 15. 53. *Uytgang*, *uyttreding*, *uytkomſt.*

Egreſſus. *Landing.*

Ea parte optimus eſt egreſſus. Cæſ. B. G. 5. 8. *De landing kan aan dien kant ligtelijk geſchieden*, *men kan aan die zijde gemakkelijkſt landen*, of *aan land komen.*

Egreſſus. Quintil. I. O. 4. 3. *Een kleyne buytenrede*, of *uytweyding*, *uytſtap.*

Egreſſus. *Het opgaan*, of *'t opkomen van een ſter.*

Hæc aſtra non habent egreſſus orientes ſupra terram. Vitruv. 9. 7. *Deze ſterren rijzen aan 't Ooſten niet boven de aarde op.*

EGRESSUS, a, ūm. *Uytgegaan*, *vertrokken*, *uytgetreden.*

Egreſſus munitiones. Cæſ. B. C. 3. 52. *Uyt de verſchanſſingen getrokken zijnde.*

Egreſſi navibus. Juſt. 2. 8. *Uyt de ſcheepen getreden zijnde.*

• Sexum egreſſa mulier. Tac. An. 16. 10. *Een vrouw die haar ſexe overtroffen heeft*, of *te boven gegaan is.*

E G U L. E G U R.

EGULA, æ. f. Plin. H. 35. 15. *Zekere zwavel waar mede men de wol berookt*, of *zwavelt*, *om ze witter en zachter te maaken.*

EGURGITO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Egurgitare argentum domo. Plaut. E. 4. 2. 12. *'t Geld wechwerpen*, of *wechſmijten*, *heel verdoenelijk*, of *verquiſtig zijn.*

E H E M. E H E U.

EHEM. interject. Ter. And. 5. 2. 5. *Ey! ey! wel*, *wel*, *wat is dat? is 't mogelijk?* zekere ſpreekwyze wanneer men ergens over verwondert is.

EHEU. interject. *Eylaas! Helaas! Ach! Och armen!*

Eheu conditionem hujus temporis! Cic. Ant. 11. in ex. *Helaas! wat is 't een ſlechte*, of *droevige tijd!*

Digitized by Google

Eheu me miſerum! Ter. Ph. 1. 4. 10. *Ach, my elendige!*

E H O.

ĔHŌ! interject. *Hou wat! hola! hou!* een ſpreekwys van iemand die verwondert, *of* verſtelt ſtaat.

Eho tu! Eho tu! Plaut. Pœn. 1. 2. 95. *Hoor eens! hoor eens hier!*

Eho! laudas, quæſo, qui heros fallunt? Ter. H. 3. 2. 26. *Ey doch! prijſt gy (knechten) die hunne heeren,* of *meeſters bedriegen,* of *opligten?*

E H O D. E J A.

ĔHŌDŎM! interject. *Hou! hou wat! hola!*

Ehodum alleen. Ter. And. 3. 5. 10. *of* Ehodum dic mihi. Ter. And. 2. 1. 24. *Hou, zeg my eens!*

Ehodum ad me. Ter. And. 1. 2. 13. *Hou, koom by my, koom hier.*

EJĀ. adv. Εἶα. *Goed, braaf, wel aan, t'za, wakker, luſtig aan.*

Eja, ut elegans eſt! Ter. H. 5. 5. 19. *Wel, hoe weet hy het in te ſchikken! ey wat fraaijen borſt is 't! hoe wel is hy gemaakt!*

Eja age, rumpe moras. Virg. Æ. 4. 569. *t'Za wakker, luſtig aan, wakker voort, ſpoed u, haaſt u wat.*

E J A C.

ĒJĂCŪLĀTŬS, ă, ŭm. *Uytſchietende.*

Sanguis ejaculatus ſe in altum emicat. Ovid. M. 6. 259. *Het bloed om hoog uytſchietende ſpikkert.*

ĒJĂCŬLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Gell. 16. 19. *en*

ĒJĂCŬLŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī. acc. *Werpen, ſmijten, ſchieten, uytwerpen, uytſchieten.*

Aquas in altum ejaculari. Ovid. M. 4. 124. *De wateren om hoog ſchieten,* of *naar boven werpen,* van een waterſprong ſpreekende.

E J E C.

ĒJECTĀMENTĂ, ōrŭm. n. plur. Tac. G. 45. *Uyt-* of *opwerpzels van de zee, alles wat de zee op ſtrand,* of *op den oever werpt,* gelyk d'amber, 't koraal, ſtukken van gebleve ſchepen, enz.

ĒJECTĀTŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 2. 231. *Uytgeworpen.*

ĒJECTĬO, ōnĭs. f. Cic. Att. 2. 18. *Uytwerping, uytbanning, uytſluiting, verſtoting.*

Ejectio ſanguinis. Vitruv. 1. 6. *Bloedlozing,* 't zy dat het van boven, *of* van onderen geſchied.

ĒJECTĪTĬŬS, ă, um. Vulva ejectitia ſuis. Plin. H. 11. 27. *De moer van een zog die men heeft doen misdraagen.*

ĒJECTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Ovid. M. 5. 353. *Uytwerpen, uytſmijten, uytdrijven, uytjaagen, uytſtooten.*

ĒJECTŬS, ă, ŭm. Cic. P. Q. 19. *Uytgeworpen, uytgeſmeten, uytgedreven, uytgeſloten, uytgejaagt.* Zie Ejicio.

Navis in littore ejecta. Cæſ. B. G. 5. 10. *Een geſtrand ſchip, een ſchip dat geſtrand is, dat op 't ſtrand geſmeten, op 't ſtrand gezet,* of *op 't ſtrand gedreven is.*

(Ejectus. *Die ſchipbreuk geleden heeft.*

Ejecti ut natant! Plaut. R. 1. 2. 66. *Hoe drijven ze daar henen die ſchipbreuk geleden hebben!*

Atticus quidam navi fracta ad Andrum ejectus eſt. Ter. A. 5. 4. 20. *Zeker man van Athene ſchipbreuk geleden hebbende, is aan 't eyland Andrus gedreven,* of *geſmeten.*)

‡ **ĒJECTŬS,** ūs. m. Lucret. 4. 957. *Uytdrijving, uytjaging, wechzending, uytwerping, uytſmijting, uytgooijing.*

E J E R. E J I C.

ĒJĔRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Judicem. Cic. de Or. 2. 70. *Een Rechter wraaken, weygeren te erkennen, afſlaan, afkeuren.* De meeſte leezen Dejero, en andere Ejuro.

ĒJĬCIO, ĭs, jēcī, jectŭm, jĭcĕrĕ. acc. Ter. H. 1. 1. 82. *Uytwerpen, uytſtooten, uytjaagen, wechjaagen, wechzenden, uytzetten, uytdrijven, uytſmijten, verſtooten, verzenden.*

Ejicere aliquem in exilium. Cic. Par. 4. *Iemand in ballingſchap verzenden,* of *iemand bannen.* Aliquem e Senatu. Cic. S. 12. (De ſenatu. Liv. 41. 27.) *Iemand uyt den Raad zetten.*

Ejicere ſe foras. Liv. 1. 40. *Schielijk uytgaan.* Foras aliquem. Ter. Ad. 1. 2. 29. Foras ædibus. Plaut. Aſ. 1. 2. 1. *Iemand wechjaagen, uyt den huys jaagen, ſtooten,* of *zetten.*

Ejicere aliquem oppido. Ter. And. 2. 3. 8. *Iemand uyt de ſtad zetten.*

Ejicere navem in terram. Cæſ. B. C. 3. 25. *Een ſchip tegen 't ſtrand aanzetten,* of *met een ſchip tegens 't ſtrand aanzetten, een ſchip doen ſtranden.*

Bis ex curſu Dyrrachium ejecti ſunt. Liv. 44. 19. *Zy waren genoodzaakt tweemaal te Durazzo in te loopen.* (Gronovius over Livius wil dat men Rejecti leezen zal, om dat Ejicere gezegt word van die ſchipbreuk geleden hebben, dat hier ter plaatze niet paſt.)

Ejicere alleen. Ulp. D. 9. 2. 27. §. 22. Ejicere partum. Plin. H. 11. 37. *Misvallen, een misval, miskraam,* of *quaade kraam hebben.*

Omnem de me ejecit animum patris. Ter. H. 5. 2. 2. *Hy heeft alle vaderlijke genegentheyd t'mywaards uytgeſchud.*

Ejicere mollitiem animi. Ter. E. 2. 1. 16. *De verwijftheyd uyt zijn hert verbannen.*

Ejicere vocem. *Spreeken, zich laaten hooren.* Zoo zegt Eurip. Hipp. n. 417. Μέπετε φθογγὴν ἀφῇ.

Nonne ipſam domum metuet mulier, ne quam vocem ejiciat? Cic. Cœl. 24. *Zal de vrouw (Clodia) niet vreezen, dat het huys zelf, als van de begaane misdaad kennis hebbende, ſpreeken zal,* of *zich zal laaten hooren?*

Ejicere. *Braaken, overgeeven.*

Nihil eſt commodius, quam id ejicere. Celſ. 1. 3. *Niet is gevoeglijker, als te braaken,* of *over te geeven.* Χολὴν ἄκρατον noctu ejeci. Cic. F. 14. 7. *Ik heb niet dan gal des nachts gebraakt,* of *overgegeeven.*

Ejicere. *Verwringen, verſtuyken, verrekken.*

Bellerophon coxas ejeciſſe dicitur. Hyg. F. 57. *Bellerophon word gezegt de heup verwrongen,* of *verſtuykt te hebben.*

Ad luxatum omne & ejectum articulamentum benefacit. Scrib. Larg. 74. 206. *Het is goed,* of *dienſtig tot alle verwronge en verſtuykte voegingen der gewrigten.*)

E J U L. E J U N.

ĒJŬLĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. L. L. 2. 23. *Geſchreeuw, geſchrey, geroep, gekerm, geklag, gehuyl, geween.*

Non virilis ejulatio. Hor. Ep. 10. 17. *Een verwijft geween.*

ĒJŬLĀTŬS, ūs. m. Cic. T. Q. 2. 23. Zie Ejulatio.

ĒJŬLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Plaut. Au. 2. 4. 39. Cic. T. Q. 2. 7. *Kermen, ſchreeuwen, huylen, weenen, klaagen, klagten uytſtorten,* of *uytboezemen, zich beklaagen.*

(**ĒJUNCĬDŬS,** ă, ŭm. *Dun, rank, mager, als een bies.*

Ejuncidum ſarmentum propter infirmitatem ſterile. Varr. R. R. 1. 31. *Een dun en rank riisje wegens zwakheyd onvruchtbaar,* of *niet voort zettende.*

Ejuncida vitis tota exit in ſoetum. Plin. H. 17. 22. *Een dunne en ranke wijnſtok loopt geheel in hout.*

ĒJUNCESCO, ĭs, ĕrĕ. *Zoo dun en rank worden als een bies.*

Vitis ejunceſcit. Plin. H. 17. 22. *De wijnſtok word dun, rank,* of *verquijnt.* Zoo leeſt Harduinus uyt de MSS. voor Evaneſcit.)

E J U R.

ĒJŪRĀTĬO, ōnĭs. f. Ejuratio Conſulum. Val. Max. 2. 7. 7. *Afzetting der Burgemeeſteren.*

Odiſſe virtutem ſpei bonæ ejuratio eſt. Sen. B. V. 26. *De deugd te haaten is een vernietiging van alle goede hoop,* of *van de hoop om ooyt een eerlijk man te worden.*

ĒJŪRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Zweeren, verzweeren, een eed doen, betuygen, beveſtigen dat men iets niet wil, kan,* of *zal doen, gehengen, dulden,* of *gedoogen.*

Ejurare Judicem. Cic. de Or. 2. 70. *Een Rechter wraaken, verwerpen, afſlaan, weygeren.* Zie Ejero.

Ejurare bonam copiam. Cic. F. 9. 16. *Bankeroet ſpeelen, betuygen,* of *zweeren dat men zijn ſchulden niet betaalen kan.* Militiam. Plaut. *by* Feſt. in Eju-

Ejuratio. *Den dienst verlaaten, uyt den dienst gaan.* Magiſtratum. Tac. An. 12. 4. Plin. E. 1. 23. *Het Overigheyds ampt nederleggen, of afſtaan.* Imperium. Tac. H. 5. 68. *Het Rijk afſtaan, of verlaaten.*

[Ejurare liberos. Sen. Marc. 19. Patrem. Sen. B. 6. 4. *De kinderen, den vader als by eede ontkennen, zeggen dat het zijne kinderen, zijn vader niet is.*]

Ejurare bonam ſpem. Sen. V. B. 26. *Alle hope opgeeven; wanhoopen.*]

E J U S.

EJUSCÈMÒDÌ. gen. Sall. B. C. 20. *Zoodanig, diergelijke.*

EJUSDEMMODI. gen. Cic. A. Q. 4. 24. *Diergelijke, van de eyge, of van de zelve ſlag, op de eyge, of op de zelve wijze.*

EJUSMÒDÌ. gen. Cic. A. Q. 4. 24. *Van deze ſlag, zoodanig, alzulke, diergelijke.*

Ingenia ejusmodi. Ter. And. 1. 1. 66. *Alzulke, of diergelijke verſtanden.*

E L A B.

(**ÈLĀBŎR**, ĕrĭs, lāpsŭs sŭm, lābī. *Ontglippen, ontglijden, ontſlippen.* Zoo doet eygentlyk dat glad, *of* glibberig is.

Anguilla eſt, elabitur. Plaut. Pſ. 2. 4. 57. *Hy is zoo glad als een aal, hy ontglijd, of ontſlipt my.*)

Elabi. Cic. de Or. 2. 50. *Ontkomen, ontvluchten, ontſluypen, ontſnappen, wechloopen, wechvluchten, ontgaan.*

Elabi inter gladios. Liv. 1. 53. *Van tusſchen de zweerden ontkomen.*

(Dabo operam, ne Ventidius elabatur. Cic. F. 11. 9. *Ik zal mijn beſt doen, dat Ventidius het niet ontkome.*)

Liber illi ipſo pondere elapſus eſt. Plin. E. 2. 1. *Het boek door zijn zwaarte is hem ontglipt, of ontvallen; 't boek was zoo zwaar dat het hem uyt de handen gevallen, of ontgleeden is.*

Elabi alicui. Cic. C. 1. 6. *Zich voor iemand verſteeken, verbergen, of wechhouden.* E manibus. Cic. de Or. 2. 50. Ex manibus. Cic. Dom. 23. De manibus alicujus. Cic. Att. 1. 16. *Uyt iemands handen, of iemands handen ontkomen.*

Elapſus eſt cuſtodiam. Flor. 1. 14. 7. *Hy is uyt zijn bewaarnis, of gevangenis ontkomen.*

Paulatim huic (mulieri) elapſus eſt. Ter. Hec. 1. 2. 94. *Hy heeft dat vrouwmenſch allengskens afgeſneeden; hy heeft zich allengskens van dat vrouwmenſch ontſlaagen; hy heeft zijne genegenheyd allengskens van dat vrouwmenſch afgetrokken.*

Elapſurum te omni ſuſpicione arbitrabare. Cic. V. 1. 39. *Gy meynde alle vermoeden, argwaan, of achterdocht te zullen ontgaan.*

Hæc e memoria elabuntur. Cic. Her. 3. 20. (Memoriæ elapſa ſunt. Sen. Cont. 1. proœm.) *Dat raakt uyt de gedachten, dat word vergeeten, men onthoud dat niet.*

ĒLĀBŌRĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Her. 4. 22. *Arbeyd, moeyte, vlijt, zorg, naarſtigheyd, bezigheyd, bevlijtiging, blokking.*

ĒLĀBŌRĀTŬS, ă, ŭm. *Bearbeyd, bevlijtigt, beblokt, doorwrocht, met naarſtigheyd gemaakt, wel, of deftig uytgewerkt, net beſchaaft*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Oratio cura elaborata. Cic. Cl. 90. *Een rede met vlijt en naarſtigheyd opgeſtelt, of uytgewrocht.*

Elaboratum ab aliquo Imperium. Juſt. 1. 2. 11. *Een Rijk door iemand met grooten arbeyd, of met veel moeyte verkregen.*

ĒLĀBŌRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ in aliqua re. Cic. de Or. 1. 3. F. 13. 77. In aliquid. Quintil. I. O. 2. 8. Aliquid. Plin. H. 34. 3. *Iets wel bearbeyden, of beblokken, ergens wel op arbeyden, of op blokken, ergens grooten arbeyd op doen; aan iets met zorge en naarſtigheyd arbeyden; iets beſchaaven, voltooijen, of voltrekken.*

Elaborare orationem, verſus. Cic. Or. 16. *Een rede, vaarzen, wel bearbeyden, beſchaaven, voltooijen, of voltrekken.*

Elaborare, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. Att. 16. 16. ſubj. 3. *Arbeyden, poogen, trachten, om, enz. alles in 't werk ſtellen, op dat, enz. zich bevlijtigen, of benaarſtigen, om, enz. zijn beſt doen, om, enz.*

Cupide elaborare, ut, &c. Nep. Ariſt. 1. *Yverig, of met vlijt daar toe arbeyden, op dat, enz.*

Elaboratur in hoc a me, ut, &c. Cic. Att. 5. 10. *Ik arbeyde daar toe, op dat, enz. ik legge het daar op toe, of op aan, om, enz. Ik ſtelle alles in 't werk, om, enz.*

† Non Siculæ dapes dulcem elaborabunt ſaporem. Hor. O. 3. 1. 19. *Hy zal in de lekkerſte gerechten, of beſte lekkernijen geen ſmaak vinden.*

E L A C. E L Æ.

ĒLĂCĂTĂ, æ. f. Colum. 1. 17. *Zeker ſlag van thonijnviſch.*

ĒLACTĒSCO, ĭs, ĕſcĕrĕ. Plin. H. 20. 21. *Wit als melk worden*, van water ſpreekende. Men leeſt in een oud handſchrift Lacteſco.

ELÆŎMĔLI. n. Plin. H. 23. 4. *Een vocht, of gom die uyt de Olijfboomen in Syriën vloeyt, of zijpt.* Dit woord heeft niet dan de nominativus, d'accuſativus en vocativus in 't gebruyk.

ĔLÆŎTHĔSĬUM, ĭī. n. Vitruv. 5. 11. Ἐλαιοθέσιον. *De ſmeerkamer der Worſtelaaren, of Kampvechteren*, een naaſtgelegen kamer aan de badſtooven, waar in de worſtelaars zich met een zalve van oly en waſch beſtreken, om hunne lighaamen glad te maaken.

E L A N.

ĒLANGUĒSCO, ĭs, lāngŭī, lānguēſcĕrĕ. Liv. 1. 46. *Quijnen, verquijnen, verteeren, verzwakken, afneemen, uytteeren, zijn kracht en ſterkte verliezen, zwak en magteloos worden.*

Omnis vigor animi corporisque elangueſcit. Gell. 3. 1. *Alle kracht van ziel en ligchaam verzwakt.*

Elanguit res differendo. Liv. 5. 26. *De zaak is door 't gedurig uytſtel aan 't quijnen geraakt, heeft door den traagen voortgang begonnen te verkoelen, of te verſlappen.*

ĒLANGUĬDŬS, ă, ŭm. Fortun. Mart. 1. *Zwak, krachteloos.*

E L A P.

ĒLĂPĬDĀTŬS, ă, ŭm. Ager elapidatus. Plin. H. 17. 10. *Een land, of veld dat van ſteenen is gezuyvert.*

ĒLĀPSŬS, ă, ŭm. Cic. Mur. 39. Zie Elabor.

E L A R. E L A T.

ĒLĀRGĬŎR, īrĭs, ītŭs sŭm, īrī aliquid alicui. Cic. F. 1. 5. *Iemand iets geeven, verhandreyken, uytdeelen, meedeelen, vereeren, ſchenken.*

Elargiri de alieno. Liv. 3. 1. *Mildelijk van een anders goed geeven: mild van een anders goed zijn; een anders goed wechſchenken.*

(**ĒLĀSSĒSCO**, ĭs, ĕrĕ. Plin. H. 16. 25. *Vermoeyt worden, mat worden, afgemat worden.*)

ĔLĀTE, ēs. f. Plin. H. 12. 28: 23. 5. *Een denneboom.* By Galenus en Heſychius betekent dit woord *een uytſpruytzel van een dadelboom.* By Dioſc. 1. 150. en Manellus, een heel oud Geneesheer, *'t omhangzel, of bedekzel van een bloeijende dadelboom.* Marianus verzekert dat het *een ongemeene groote dadelboom is.* De twee eerſte lettergreepen van dit woord zyn kort, door 't gezag van Hom. Od. 5. v. 239.

ĒLĀTE. adv. *Overluyd, met luyder ſtemme, luydskeels, hard op.* (De compar. *Elatius* ſtaat beneden by Nepos.)

Grandia elate canit Orator. Quintil. I. O. 1. 10. *De Redenaar ſpreekt wigtige zaaken met nadrukkelijke, of hoogdravende woorden.*

* Elate loqui. Cic. T. Q. 5. 8. *of* dicere. Cic. opt. gen. Or. 4. *Hoogdravend ſpreeken; een ſchoone wijze van zeggen hebben; een verhevene, of hoogdravende ſtijl in 't ſpreeken hebben; zich deftig, treffelijk, of heerlijk uytdrukken.*

Elatius ſe gerere. Nep. Pauſ. 2. *Zich te trots, te groots, te vermetel, te meeſterlijk, of te verwaand aanſtellen; zich al te trotzelijk gedraagen.*

Elatius multo, quam res erat geſta, fama de prælio percrebuerat. Cæſ. B. C. 3. 79. *Daar was een veel grooter gerucht*

rucht verſpreyd, als het gevegt geweeſt was.

ĒLĂTĒRĬŬM, ĭī. n. Plin. H. 20. 1. Ἐλατήριον. *Een geneesmiddel van 't zap van wilde komkommeren gemaakt.*

ĔLĀTĪNĒ, ēs. f. Plin. H. 27. 9. Ἐλατίνη. *Kereuptijs wiilken*, zeker kruyd.

ĒLĀTĬO, ōnĭs. f. Vitruv. 10. 8. *Ophijzing, ophaling, optilling, opheffing, opligting*, van eenige zwaarte, *of* laſt ſpreekende.

Elatio. Cic. Cl. 17. *Hoogdravendheyd, verhevenheyd, fraaijigheyd, deſtigheyd, uytmuntendheyd*, van een gelykenis, ſtyl, of reden ſpreekende.

Elatio animi. Cic. Off. 1. 19. *Edelmoedigheyd; kloekmoedigheyd, verhevenheyd van den geeſt*, of *van 't gemoed; trotsheyd, hoogmoed.*

Elatio animi geſtientis. Cic. Fin. 3. 10. *Verrukking, vervrolijking van blijdſchap.*

(ĒLĀTŌRĬE. adv. Aſcon. Cic. 26. *Hoogdravend, trots, opgeblazen.*)

ĒLĀTRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Hor. E. 1. 18. 18. *Schreeuwen, baffen, blaffen, luydkeels roepen.*

ĒLĀTŬS, ă, ŭm. Colum. 2. 4. *Hoog, opgeheven, verheven*, van de hand, 't gebaar, enz. ſpreekende. (De compar. *Elatior* ſtaat by Plin. E. 8. 5.)

Corvus e conſpectu elatus Orientem petit. Liv. 7. 26. *De rave uyt ons gezigt raakende, vliegt naar 't Ooſten toe.*

Elatus arrogantia. Cæſ. B. C. 3. 59. Superbia. Liv. 5. 31. *Ten uyterſten verwaand, zeer trots, vermetel, laatdunkend*, of *hoogmoedig.*

• Elatus levitate. Cic. T. Q. 5. 6. *Lichtvaardig, ongeſtadig, onſtandvaſtig, door lichtvaardigheyd vervoert*, of *verrukt.* Lætitia. Cic. T. Q. 5. 6. *Van blijdſchap uytgelaaten, verrukt, vervoert*, of *opgenomen.*

Verba elata. Cic. Or. 36. *Hoogdravende woorden, deſtige*, of *treffelijke ſpreekwijzen.*

Elatus. Cic. Att. 14. 10. Man. 4. 71. Hor. S. 2. 5. 85. *Op de houtſtapel gebragt, gelegt, gevoert*, of *gedraagen*, van een lyk ſpreekende dat by de Ouden verbrand wierd. Men kan zich van deze uytdrukking dienen, om te zeggen, *Begraven, in 't graf gelegt.*

(Elatus. *Verſpreyd, uytgebragt, verbreyd.*

Res elata refertur ad Ariſtomachen. Nep. Dion. 8. *De zaak verbreyd zijnde, komt ter ooren van Ariſtomache.*)

E L A V.

ĔLĂVĔR, ĕrĭs. n. Cæſ. B. G. 7. 34. 2. *De Allier, de Allierſtroom*, een rivier van Langnedocq die zich in de Loire, een weynig beneden Nevers, ontlaſt. Cæſar verſtaat 'er altyd flumen onder, *of* drukt het 'er by uyt.

ĒLĀVO, ās, lāvi, lōtŭm *of* lavātŭm, lăvārĕ. acc. Colum. 12. 50. *Waſſchen, ſpoelen, afſpoelen, met water reynigen*, of *ſchoon maaken.*

• Bona in eo loco elavi. Plaut. R. 2. 7. 21. *of* Bonis (me) in eo loco elavi. Plaut. Aſ. 1. 2. 9. *Ik heb mijn goed in die plaats verloren; mijn goed is in die plaats gebleven*, of *wech geraakt; ik heb mijn middelen daar doorgebragt, verquiſt*, of *t'zoek gemaakt.*

E L B I.

[ELBINGĂ, æ. f. *Elbingen.* Een ſtad van Polen in 't Koninglyke Pruyſſen, niet ver van de Baltiſche zee.]

E L E C.

‡ ĒLĔCEBRÆ, ārŭm. f. plur. Plaut. Men. 2. 3. 26. *Aanlokzelen, aanlokkelijkheden, aangenaamheden, bekoorlijkheden, aantrekkelijkheden.*

ĒLĒCTĒ. adv. Cic. I. R. 1. 30. *Met keur, met verkiezinge, onderſcheydentlijk, duydelijk, net, klaarlijk.* (De compar. *Electius* ſtaat by Gell. 18. 7.)

ĒLĒCTĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Verkiezelijk, keurlijk, dat te verkiezen is*, of *gekozen kan worden: uytgekozen, uytgeleezen, uytgekipt, uytſtekend.*

Vino, & victu, & piſcatu probo & electili vitam colitis. Plaut. Moſt. 3. 2. 41. *Gy onderhoud uw leven*, of *geneert u met keurlijke*, of *uytſtekende wijn, vleeſch en viſch.*

ĒLĒCTĬO, ōnĭs. f. *Keur, keuze, verkiezing, uytkiezing, uytkipping.*

Dare alicui electionem. Paterc. 2. 72. 5. *Iemand de keur geeven.*

Si ponatur electio. Sen. Marc. 12. *Indien men my de keur gaf; indien 't in mijn keur ſtont, indien my de keur wierd gegeeven.*

Electio verborum. Cic. Or. 20. *Uytkiezing, uytkipping*, of *verkiezing van woorden.*

ĒLĒCTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquem. Plaut. Merc. 1. 111. *Iemand by de neus leyden, om den tuyn leyden, bedriegen, misleyden, opzetten, bedotten.*

(Electare. *Verkiezen.*

Electat legionem, quam ſpoliare velit. Plaut. Truc. 2. 6. 27. *Hy verkieſt de keurbende die hy plonderen wil.*

Electabo, quidquid eſt. Plaut. Aſ. 2. 2. 29. *Ik zal verneemen wat het wezen mag.*)

ĒLĒCTŌR, ōrĭs. m. Cic. Her. 4. 4. *Verkiezer, kiezer, uytkipper, een die verkieſt.* (Men noemt dus thans *een Keurvorſt van 't Roomſche Keyzerrijk.*

ĒLĒCTRĔŪS, ă, ŭm. *Van amber, dat van amber gemaakt is.*

Figuravit nummos electreos aliquantos. Lampr. Alex. Sev. 25. *Hy heeft eenige penningen van amber geſlagen.*

[ĒLĒCTRĬFĔR, a, ŭm. Claud. 12. 14. *Dat amber voortbrengt.*]

ĒLĒCTRĪNŬS, ă, ŭm. *Van amber*, of *dat van amber gemaakt is.*

Vaſis electrinis legatis, nihil intereſſe, quantum ea vaſa argenti aut electri habeant. Paull. D. 34. 2. 32. §. 5. *Ambervaten*, of *vaten van amber gemaakt by uyterſte wille gegeeven zijnde, is 'er niet aan gelegen van hoe veel zilver*, of *amber de vaten mogen zijn.*)

ĒLĒCTRŬM, i. n. Virg. G. 3. 522. Ἤλεκτρον. *Amber*, een koſtelyk vocht.

, Electrum. Plin. H. 33. 4. *Zeker metaal van gout en zilver gemengt, doch daar viermaal zoo veel gout als zilver in is.* [Van deze beyde ſchryft Alciat. Par. jur. 7. 4.]

ĒLĒCTŪS, ūs. m. *Keur, keuze, verkiezing.* Men vind niet dan d'ablativus van dit woord.

In necis electu parva futura mora eſt. Ovid. Her. 2. 144. *Ik zal niet lang ſtaan om de dood te verkiezen*, of wel, *ik zal niet lang draalen om my zelven om te brengen.*

ĒLĒCTŬS, ă, ŭm. Cic. Rull. 2. 35. *Verkoren, gekoren, gekozen, uytgekoren, uytgelezen, uytgekipt, uytgezogt.* De compar. *Electior* ſtaat by Cic. Clu. 21. en de ſuperl. *Electiſſimus* beneden by Cicero.

Princeps electus. Suet. G. 14. *Een verkoren Vorſt.*

• Vir electiſſimus. Cic. P. Q. 2. *Een uytgelezen man, een deſtig, uytſtekend*, of *voortreffelijk man; een man van zeer groote verdienſten*, of *hoedanigheden.*

Femina electiſſima. Cic. V. 1. 37. *Een uytgelezene vrouw, een voortreffelijke, uytmuntende*, of *uytſtekende vrouw; een vrouw van zeer groote deugden en begaafdheden.*

E L E E. E L E G.

(ĔLĔĒMŎSȲNĂ, æ. f. Ἐλεημοσύνη. *Een aalmoes.* Dit is een zuyver Griekſch woord, by de Kerkelyke Schryvers gebruykelyk. Zie Tertull. contr. Marc. 1. 33. de Pat. 7.)

ĒLĔGANS, āntĭs. omn. gen. *Bequaam, fraay, mooy, ſchoon, aardig, net, welgemaakt, zindelijk.* De compar. *Elegantior* ſtaat by Liv. 44. 9. en de ſuperl. *Elegantiſſimus* by Cic. Cl. 40.

• Elegans. Cic. Off. 1. 29. *Beſchaaft, fraay, aardig, vrolijk, zwierig, vermaakelijk, genoeglijk, cierlijk, welgemaakt, geeſtig, hupſch, bevallig, aangenaam, wellevend*, in manieren, gebaarden, en redenen. Gell. 11. 2. tekent aan dat dit woord by de Ouden veel eer een gebrek dan een deugd betekende, en dat ze door dit woord verſtonden, *een man die al te zindelijk*, of *te tettig in zijn kleêren was, en te vies in zijn omgang.* [Plaut. Trin. 2. 1. 14. telt het op onder ſcheld- *of* laſterwoorden.]

Elegans alleen. Cic. Fin. 2. 8. *of* Elegans in cibo. Cic. Or. 25. *Zindelijk over zijn tafel, vies over zijn eeten.*

Elegans, non magnificus. Nep. Att. 13. *Zindelijk, niet prachtig.*

Elegans oratio. Cic. Pl. 24. *Een cierlijke, nette, beſchaafde*, of *welgeſtelde reden.* Ingenium. Quintil. I. O. 5. 13. *Een treffelijk, fraay, geſlepen, beſchaafd*, of *aardig verſtand, een zachtzinnige aardt*, of *bevallige inborſt.* Jocandi genus. Cic. Cl. 68. *Een aardige, fijne*, of *genoeglijke ſpotterny.*

Elegans formarum ſpectator. Ter. E. 3. 5. 18.

Digitized by Google

5. 18. *Een goed*, of *nauwkeurig kenner van ſchoonheid*, *een verſtandig onderſcheyder van bevalligheden.*

Rex elegans. Ter. E. 3. 1. 18. *Een kies*, of *keurlyk Koning*; *een Koning*, *die naauwkeurig weet te verkiezen.*

ĔLĔGANTĔR, adv. *Cierlijk*, *net*, *mooy*, *ſchoon*, *beſchaafd*, *vriendelijk*, *aardig*, *ſwaay*, *beleefdelijk*, *bevalliglijk*, *zwierig*, *op een fraaije wijze*, van de uytdrukking, 't gelaat, de manieren, ſpreekende. De compar. *Elegantius* ſtaat by Liv. 37. 1. en de ſuperl. *Elegantiſſime* by Cic. Cl. 72.

Saltare elegantius, quam neceſſe eſt probæ. Sall. B. C. 24. *Zwieriger danſen*, *als het voor een eerlijke vrouw nodig is.*

Eleganter aliquem accipere. Cic. Att. 13. 52. *Iemand beleefdelijk ontfangen*, *deftig*, *net*, of *heerlijk onthaalen*; *iemand een beleefd*, of *goed onthaal aandoen.*

Eleganter acta vita. Liv. 35. 31. *Een leven met eeren doorgebragt.*

Eleganter & ornate ſcribere. Cic. T. Q. 2. 3. *Cierlijk en fraay ſchrijven.*

ĔLĔGANTĬA, æ. f. *Cierlijkheyd*, *nettigheyd*, *zindelijkheyd*, *fraayigheyd*, *aardigheyd*, *bevalligheyd*, *hupsheyd*, *beleefdheyd*, *vriendelijkheyd*, *zwier*, of *zwierigheyd.*

Elegantia exculta. Quintil. I. O. 6. 3. Politior. Cic. Fin. 3. 2. *Een gezogte*, *ſlijve*, of *gemaakte zwier.*

Elegantia. Phæd. 2. 2. 4. *Opſchik*, *opproncking*, *optooijing*, van kleederen. Zie Gell. 11. 2.

Elegantia ſermonis. Cic. Att. 7. 3. of loquendi. Cic. Cl. 42. *Welſprekendheyd*, *nettigheyd*, of *cierlijkheyd in 't ſpreeken*; *bevalligheyd in de uytdrukking*; *deftigheyd van taal.*

Elegantia. *Zindelijkheyd*, *netheyd*, *optooijing*, *vercíering*, *optooijſel*, *cieraad.*

Vivere cum ſumma elegantia. Cic. Syll. 28. *Op een zeer eerlijke wijze*, of *in groote eer leeven*, *als een eerlijk man zijn leven doorbrengen.*

ĔLĔGĪĂ, æ. f. Stat. S. 1. 2. 7. *Een treurzang*, *treurlied*, *treurdicht*, *treurgezang.* Men vind by Ovid. Am. 9. 3. 9. Elĕg. 11.

ĔLĔGĪDĬUM, ii. n. Perſ. 1. 51. *Een treurliedje*, *een treurdichtje.*

ĔLĔGŬS, I. m. Ἔλεγος. *Een treurzang*, *treurgezang*, *treurlied*, *treurdicht.*

Elegos componere. Ovid. Am. 3. 15. 3. Decantare. Hor. O. 1. 33. 3. Emittere. Hor. A. P. 77. *Treurgezangen maaken*, of *dichten.*

E L E M.

ĔLĔMENTĀRĬŬS, ă, ŭm. Sen. E. 36. *Aankeling*, of *A, B, C, jongen*, *eerſte leerling*, *een die eerſt leert leezen*, *die noch niet leezen kan.*

ĔLĔMENTŬM, I. n. Sen. N. Q. 3. 12. *Hoofdſtoffe.*

Elementa. Hor. S. 1. 1. 26. *De eerſte beginſelen van iets*, *het A, B, C.*

Elementa ſcientiæ. Quintil. I. O. 3. 5. *De beginſelen*, *de eerſte gronden*, of *grondregels eener wetenſchap.*

Elementa literarum alicui tradere. Quintil. I. O. 1. 8. *Iemand de eerſte beginſelen*, of *gronden der wetenſchap leeren.*

† Elementa cupidinis. Hor. 3. 24. 52. Vitiorum. Juv. 14. 123. *De eerſte beginſelen*, *aanlokzelen*, of *aanleydingen van wellust*, *ondeugden*, *enz.*

(Elementum. *De zee.* Zommige van de Ouden meynden, dat de zee 't vyfde element was.

Quænam eſſet elementi natura, mirabundi requirebant. Curt. 9. 9. 26. *Verwondert zijnde*, *vraagden ze welk de natuur van de zee was.*

Victum utriusque elementi (terræ & maris) vobis miniſtrat opulentia. Symm. E. 6. 71. *Gy trekt naar u de rijkdommen beyde van 't land en van de zee.*

Et noſter Lamachus jacet elemento toto ſepultus. Apul. M. 4. 147. *En onzen Lamachus legt ter neder van de heele zee overſtelpt*, *bedekt*, of *begraaven.*

E L E N. E L E O.

ĔLENCHŬS, I. m. Plin. H. 9. 35. Juv. 6. 458. Ἔλεγχος. *Een peerpaarl*, *een paarl die langwerpig*, of *peerswijze is.*

Elenchus. *Tafel*, *bladwijzer*, *inhoud*, *regiſter van een boek.* (Zoo word genoemt het regiſter van Plinius boeken, dat achter zyn voorreden gevonden word.

ĔLĔO, ēvi, ēre. Lucil. by Non. 2. 273. (*Uytwaſſchen*, *zuyveren.*)

Eleotheſium. Zie boven in Elæotheſium.

E L E P.

ĔLĔPHANTĬĂ, æ. f. Celſ. 3. 25. Plin. H. 20. 10. Ἐλεφαντίασις. *Lazery*, *melaatsheyd.* Elephantia, is geen woord dat men met zekerheyd gebruyken kan. Men vind in de beſte drukken van Plinius en Celſus Elephantiaſis.

ĔLĔPHANTĬACŬS, ă, ŭm. *Lazerus*, *melaats*, *met lazery*, of *melaatsheyd beſmet*, *een melaats menſch.* Dit woord is niet van de zuyvere Latynſche eeuw. (Firm. 8. 19. heeft het gebruykt.)

ĔLĔPHANTĬCŬS, ă, ŭm. Firm. 8. 28. Zie Elephantiacus.

ĔLĔPHANTĬNŬS, ă, ŭm. Val. Max. 1. 6. 5. *Olyfantſch*, *van een olyfant*, of *olyphant.*

Elephantinus. Celſ. 5. 19. *Wit*, of *blinkende als een olyfants tand*, of *als elpenbeen.*

(Elephantinus. *Van yvoor*, of *elpenbeen gemaakt.* Dat de Ouden certyds op yvoor geſchreven hebben, toont Salmaſius over 't volgende voorbeeld van Vopiſcus.

Hæc S. C. in libris elephantinis ſcribebantur. Vopiſc. Tac. 8. *Deze Raadsbeſluyten wierden in yvoore boeken geſchreven.*)

ĔLĔPHANTŬS, I. m. Cic. N. D. 1. 35. *Een Olyphant*, zeker dier.

Elephantus Indicus. Ter. E. 3. 1. 23. *Een Indiaanſche Olyfant.*

(Elephanti corio circumtentum eſſe. Plaut. M. G. 2. 2. 80. *Ongevoelig zijn*, *plomp*, of *bot zijn*, *geen verſtand hebben*, *nergens van kunnen oordeelen.* De huyd des Olyfants is zeer dik en hard, en daarom gevoelt dit dier weynig.)

† Elephantus. Virg. Æ. 3. 464. *Olyfants tand*, *elpenbeen*, Yvoor.

ĔLĔPHAS, antis. m. Cic. S. 9. Ἐλέφας. *Een Olyfant*, zeker dier.

Elephas. Lucret 6. 1112. *Lazery*, *melaatsheyd.*

E L E V.

ĔLĔVĀTĬO, ōnis. f. Quintil. I. O. 9. 2. *Een ſchimpachtige verheffing*, of *lof van iets*, *een fijne ſpotterny.* Wanneer men iets zoodanig pryſt, dat men voelen en taſten kan dat 'er de gek mede geſteeken word.

ĔLĔVĀTŬS, ă, ŭm. *Veracht*, *gewraakt*, *verworpen.*

Elevatum teſtimonium. Quintil. I. O. 5. 7. *Een veracht getuygenis*, *een getuygenis van geener waarde.*

ĔLĔVO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Verheffen*, *verhoogen*, *opheffen*, *om hooge heffen*, *opbeuren*, *opillen*, *opligten*, *opwaarts tillen.*

Elevare contignationem. Cæſ. B. C. 2. 9. *Een zoldering*, of *verdieping verhoogen*, *hooger leggen*, of *maaken.*

Elevare. acc. *Verminderen*, *verkleynen*, *verzwakken*, *krenken*, *kleyn maaken*, *afneemen*, *afdoen*, *ligt maaken.*

Perſpicuitas argumentatione elevatur. Cic. N. D. 3. 4. *De klaarblijkelijkheyd eener zaake word door de redenkaveling verzwakt*, of *verduyſtert.*

Elevare ægritudinem alicujus. Cic. T. Q. 3. 16. *Iemands droefheyd*, of *hertzeer verdrijven*, *verzetten*, *verligten*, *iemand vertrooſten.* Ignominiam. Liv. 4. 43. *Iemands ſchande verkleynen*, *verminderen*, *verſchoonen.*

Elevare aliquid verbis. Phæd. 4. 2. 5. *Iets met woorden verachten.*

Sollicitudines elevare. Cic. F. 5. 16. *De bekommerniſſen gering achten.*

ĔLĔOTHĔRĬĂ, ōrŭm. n. plur. Plaut. P. 1. 1. 29. Ἐλευθέρια. *Gaſtmaalen die de ſlaaven hielden*, *ter gedachtenis dat ze in vryheyd waren geſtelt.*

E L I B.

ĔLĪBĔRIS, Ys. f. *Elvire*, certyds een vermaarde ſtad in 't Koningryk van Granade.

Eliberis. *Kollioure*, een ſtad van Rouſſillon.

E L I C.

ĔLĬCĬO, Ys, licui, lĭcĭtŭm, lĭcĕrĕ. acc. *Iets ergens uyt trekken*, *uythaalen*, *uyt voort doen komen*, *uytlokken.*

Elicere ſepulcris manes. Tib. 1. 2. 46. Inferorum animas. Cic. Vat. 6. *De ſchimmen uyt het graf*, of *uyt de hel oproepen*, of *doen opkomen.*

Elicere aliquem cœlo. Ovid. F. 3. 327. *Iemand van den hemel afbrengen*, of *doen afkomen.*

Elicere

Digitized by Google

Elicere verbum. Cic. de Or. 1. 21. *of* literas alicujus. Cic. Att. 7. 13. *Een woord, of brief uyt iemand haalen; iemand over iets doen ſpreeken, of doen ſchrijven.* Sententiam alicujus. Cic. Att. 7. 1. *Uyt iemand zijn gevoelen haalen, iemands gevoelen, of gedachten polſſen, of uythooren.*

Elicere lacrymas alicui. Plaut. Trin. 2. 2. 13. *De traanen uyt iemands oogen trekken, iemand aan 't weenen, of ſchreijen helpen.*

Elicere arcana alicujus. Liv. 40. 23. *De geheymen uyt iemand lokken.*

Elicere alvum. Plin. H. 19. 5. *Den buyk los maaken, of aan 't loſſen helpen.* Sudorem. Celſ. 2. 9. Plin. H. 25. 11. *Doen zweeten, aan 't zweeten helpen.*

Elicere aliquem ad cædis alterius cauſam. Cic. F. 12. 25. *Op iemand de ſchuld van eens anders begaane moord leggen; doen vermoeden dat iemand aan de moord van een ander ſchuldig is.*

† Nardi parvus onyx eliciet cadum (vini.) Hor. O. 4. 12. 17. *Een kleyn onyxdoosje met nardus gevult, zal u een ton wijn koſten.*

Elicere ad diſputandum. Cic. de Or. 2. 3. Ad pugnam. Liv. 34. 19. Cæſ. B. C. 3. 38. *Iemand tot twiſtredenen, tot een gevecht beroepen, uytdaagen, lokken, of brengen.*

E L I D.

ELĪDO, ĭs, liſī, līſŭm, līdĕrĕ. acc. *Vermorſſelen, breeken, aan ſtukken ſlaan, verbrijzelen, verbreeken.*

Elidere caput alicujus. Plaut. Pœn. 2. 46. *Iemand den kop aan ſtukken ſlaan.* Naves. Cæſ. B. C. 3. 27. *De ſcheepen aan ſtukken, of te barſten doen ſtooten.*

Elidere oculos alicui *of* alicujus. Plaut. R. 3. 2. 45. Virg. Æ. 8. 271. *Iemand de oogen uytſteeken, uytrukken, of uytgraaven.*

Ignem elidere ſilici. Plin. H. 11. 37. *Vuur uyt een keyſteen ſlaan.*

Elidere ſpiritum. Celſ. 4. 4. *Hygende, of aamborſtig maaken.* Fauces. Ovid. M. 12. 142. *Iemand worgen, of doen ſtikken.*

Elidere ſtirpes ægritudinis. Cic. T. Q. 2. 34. *De wortel van een quaad uyttrekken, wechneemen, uytroeijen, afſnijden.* Morbum. Hor. E. 1. 15. 6. *Ziekte geneezen, of verdrijven.* Nervos virtutis. Cic. T. Q. 2. 11. *De kracht, of zenuwen van de deugd wechneemen, krenken, of verzwakken.*

Elidi ægritudine. Cic. T. Q. 5. 6. *Van hertzeer verquijnen, verteeren, of vergaan; van verdriet ſterven.*

(Elidere. *Uyttrekken, uytplukken, uytwieden.*

Herbæ ſunt elidendæ, &, dum tenera ſunt, vellendæ. Varr. R. R. 1. 47. *'t Onkruyd moet men uytwieden, en, terwijl 't kleyn, of jong is, uytplukken.*)

E L I G.

ELĬGO, ĭs, lēgī, lēctŭm, lĭgĕrĕ. acc. *Verkiezen, uytkiezen, kiezen, uytleezen, keur van doen, uytkippen, uytzoeken.*

Eligere aliquid a multis. Cic. I. R. 2. 2. *of* ex multis. Cic. Or. 56. De multis. Cic. A. 10. 2. *Iets uyt veele dingen verkiezen, uytkiezen, uytkippen, of uytzoeken.*

Aliquem ad aliquod munus eligere. Cic. T. Q. 4. 3. *Iemand tot eenig ampt verkiezen.*

(Eligere. *Uyttrekken, uytplukken, uytroeijen, uytwieden.*

Abdalonimus ſteriles herbas eligens hortum repurgabat. Curt. 4. 2. 21. *Abdalonimus maakte den hof ſchoon, 't onkruyd uyttrekkende, of uytwiedende.*

E L I M.

ELĪMĀTŎR, ōrĭs. m. (*van* limus. *Slijk.*) *Een reyniger, een die iemand reynigt van ſlijk en onreyuigheyd.* Dit is een woord van de latere eeuw.

Chriſtum eſſe verum elimatorem humanarum macularum. Tertull. adv. Marc. 4. 35. *Dat Chriſtus de waare reyniger is van des menſchen vlekken. Dat Chriſtus de menſchen van hunne vlekken en onreynigheden in der waarheyd afwaſcht.*)

ĒLĪMĀTŪS, a, ūm. *Gevijlt, glad gevijlt, of glad gemaakt.*

Elimata ſcobs. Plin. H. 24. 18. *Vijlzel, afvijlzel, vijlzelſtof.*

* Elimatus. Cic. A. Q. 4. 20. *Bevijlt, beſchaaft, glad, effen, overzien, voltooit.*

ĒLĪMĬNO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Varr. *by* Non. 4. 156. *Uytjaagen, uytdrijven, doen uytgaan, uytſtooten, doen vertrekken, of doen verhuyzen.*

Eliminare ſe. Accius *by* Non. 4. 156. *Vertrekken, in ballingſchap gaan.*

† Dicta foras eliminare. Hor. E. 1. 5. 25. Extra ædes eliminare. Ennius *by* Non. 1. 174. *'t Gezegde, of 't geen 'er gezegt is verbreyden, verſpreyden, vertellen, bekend, of ruchtbaar maaken.*

ĒLĪMO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *van* lima. Ovid. M. 4. 178. *Vijlen, afvijlen, met een vijl glad maaken.*

* Elimare. acc. Quintil. I. O. 2. 7. Gell 17. 10. *Bevijlen, beſchaaven, nazien, overzien, verbeteren, volmaaken, voltooijen,* eenig werk.

(ĒLĪMO, ās, āvī, ātūm, ārĕ, *van* limus. *Drek, vuyligheyd, of onreynigheyd wechneemen, of afwaſſchen.* Een woord van de latere eeuw.

Cedo pulverem dentibus elimandis. Tertull. Pœn. 11. *Geeft, of lang hier het poedertje om de tanden te ſchuuren, of ſchoon te maaken.* Vuyligheyd beſlaat dikwils de tanden; en deze noemt Cæl. Aurel. Acut. Morb. 2. 36. de ſlyk der tanden. De Ouden plagten die niet alleen, maar de leſſe van dezen, wech te neemen door den mond te ſpoelen met koud water, maar ook met een poedertje daar toe bereyd.

E L I N.

ĒLINGUANDŬS, a, ūm. Zie Elinguo.

ĒLINGUIS, ĭs. m. & f. guĕ, ĭs. n. Cic. Cl. 26. *Zonder tong, ſtom, ſpraakeloos; die ſtom geworden is, of de ſpraak verloren heeft; die niet ſpreeken kan.*

* Elinguem reddere aliquem. Cic. Fl. 16. *Iemand doen verſtommen, ſtom maaken, den mond ſtoppen, of ſnoeren; maaken dat iemand niet ſpreeken kan, dat hy niets weet te zeggen, of te antwoorden.*

ĒLINGUO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *De tong afſnijden, uytſnijden, of uytrukken.*

Elinguandum te dabo usque ab radicibus. Plaut. Au. 2. 2. 72. *Ik zal u de tong tot den wortel, of tot achteren toe laaten uytſnijden, of uytrukken.*

E L I Q.

ĒLĪQUĀMĔN, ĭnĭs. n. Colum. 9. 14. *Het ſop, 't zop, 't vocht dat ergens uytdruypt, of uyt loopt.*

ĒLĪQUĀTŪS, a, ūm. Zie Eliquo.

ĒLĪQUESCO, ĭs, līquēſcĕrĕ. Varr. R. R. 1. 55. *Smelten, ontlaaten, nat, vochtig, of tot water worden.*

ĒLĪQUO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Colum. 12. 12. *Eenig vocht doorzyggen, doorzijgen, doorwringen, uytperſſen, klaar maaken.*

Dum ſcatebras fluviorum omnes & operta metalla eliquat ornatus. Prud. Ham. 260. *Ondertuſſchen dat alles wat de ſtroomen opgeeven, en de bergſtoffen onder d'aarde verborgen tot de pronk geloutert, of ſchoon gemaakt worde.*

Fons fœda quædam turbidus ex intimo fundit, donec eliquatus eſt. Sen. N. Q. 3. 26. *Een bron onklaar zijnde, werpt eenige vuyligheden van den grond, tot ze gezuyvert en klaar is.*

E L I S. E L I X.

ĒLȲS, ĭdĭs. f. Ovid. M. 2. 679. *Belvedere;* een gewest van Peloponeſus.

ĒLĪSĪO, ōnĭs. f. Lacrymæ per eliſionem cadunt, nolentibus nobis. Sen. E. 99. *De traanen worden tegens wil en dank ons uyt de oogen geperſt.*

ĒLĪSŪS, a, ūm. Ovid. M. 14. 196. *Geperſt, vermorſſelt, vertreeden, verbrijzelt, geknelt, verſcheurt, aan ſtukken gemorſſelt, geſlagen, geſtooten, of gebroken.*

Eliſus. Lucan. 2. 154. *Geworgt, geſtikt, verſtikt.*

ĒLIX, ĭcĭs. m. Colum. 1. 8: 11. 2. *Een gilſt, gruppel, voore, of ſlootje om 't water uyt een veld te laaten inloopen.* Zie Akkat. Par. Jur. 2. 24.

ĒLIXŪS, a, ūm. Plaut. Pœn. 1. 2. 67. Celſ. 1. 2. Colum. 8. 17. *Gekookt, gezoden, in water, of eenig ander vocht gaar gemaakt.*

(Elixus. *Nat gemaakt.* De verbloeming is

Digitized by Google

ſs ontleent van 't vleeſch, dat, als 't gekookt word, nat word.

In humum calceos facis elixos. Varr. Ταφ. Μεν. *by* Non. 1. 238. *en* 8. 36. *Op den grond*, of *de aarde maakt gy de ſchoenen nat.*)

ELLA. ELLE. ELLO.

ĔLLĀM. Ter. Ad. 3. 3. 35. *Daar is zy, zie haar daar.* Dit is by Blyſpelſchryvers by verkorting voor En illam gezegt.

ĔLLĔBŎRŬM, I. n. *Z.* Helleborum.

ĔLLŎPS, ŏpis. m. Ovid Hal. 96. Varr. R. R. 2. 6. Ἔλλοψ. *Zekere viſch*, by zommigen een *ſteur* genoemt.

ELLU. ELLY. ELN.

ĔLLŬM. Ter. And. 5. 2. 14. *Daar is hy, zie hem daar.* Dit is verkortender wyze by Blyſpelſchryvers in plaatze van En illum gezegt.

ĔLLYCHNĬŬM, ĭi. n. Plin. H. 23. 4. Ἐλλύχνιον. *Het lemmet*, of *'t pit van een kaars*, of *lamp*.

[ELNO. *S. Amand.* Een ſtad in Vlaanderen, aan de rivier de Scarpe.]

ELOC.

ĒLŎCĀTŬS, ă, ŭm. Cic. V. 3. 22. *Verhuurt, verpacht, in huur*, of *pacht gegeeven*.

* Gens elocata. Cic. Fl. 28. *Een volk uyt hun vaderland verdreeven*, of *verjaagt*.

ĒLŎCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquid alicui. Colum. 1. 7. *Iemand iets verhuuren*, of *verpachten, iemand iets in huur*, of *in pacht geeven*.

ĒLŎCŪTĬO, ōnis. f. Cic. de Or. 1. 6. *Uytſpraak, bewoording, uytſpreking, uytſlag, uytdrukking, ſpreekwijs, manier van ſpreeken.*

Elocutio commoda & perfecta. Cic. Her. 4. 12. *Een gepaſte en volmaakte bewoording.*

ĒLŎCŪTŌRĬŬS, ă, ŭm. Ars elocutoria. Quintil. I. O. 2. 14. *Redenrijkkonſt, de konſt van welſprekentheyd.*

ĒLŎCŪTRIX, icis. f. Ars elocutrix. Quintil. I. O. 2. 14. *Redenrijkkonſt, de konſt om wel*, of *cierlijk te ſpreeken.*

ELOC. ELON.

ĒLŎGĬŬM, ĭi. n. Cic. Cl. 48. Suet. Cl. 1. *Lofſchrift, opſchrift, gedenkſchrift, ſchrift dat men up een graf*, of *gedenkteeken ſtelt, dat gemeenelijk lof behelſt.*

Elogium. Ulp. D. 21. 1. 38. §. 5. Modeſt. D. 49. 16. 3. *'t Beſluyt van een gewijsde.* De Rechtsgeleerden gebruyken 't ook om te betekenen, *'t vermoeden, de beſcheyden*, of *de bewijsſtukken van een beſchuldiging.*

Elogium. Quintil. I. O. 7. 4. *De beweegreden, 't beweegmiddel, de reden waarom men iets doet*, voornamentlyk wanneer men dezelve in een openbaar geſchrift voordraagt.

(Elogium. *Een opſchrift.* Addito elogio. Suet. C. 24. 10. *Het opſchrift daar by gedaan hebbende.*

Elogium. Suet. C. 27. *Een vertoog van iemands feylen.*)

ĒLONGO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Verlangen, verſchuyven, langer maaken*, of *langer ſtellen.* Van den tyd, enz. ſpreekende. Dit verbum word in Cyrilli gloſſen gevonden. Men vind ook by Sarisb. 7. 16. A conſortio divinitatis aliquem removere & elongare. *Iemand verre van de gemeenſchap der Goddelijkheyd afzonderen.*

ELOQ.

ĒLŎQUENS, ēntis. om. gen. *Zeggende, ſpreekende.* Zie Eloquor.

Venit ad me, nihil niſi claſſes eloquens & exercitus. Cic. Att. 9. 2. *Hy is by my gekomen, niet dan van vlooten en van legers ſpreekende.*

ĒLŎQUENS, ēntis. omn. gen. Cic. Or. 29. *Welſpreekend, taalvaardig, die groote welſprekentheyd heeft.* De compar. *Eloquentior* ſtaat by Liv. E. 60. en de ſuperl. *Eloquentiſſimus* by Liv. 39. 40.

ĒLŎQUENTĬĂ, æ. f. Cic. Part. 23. *Welſprekendheyd, vaardigheyd en cierlijkheyd in 't ſpreeken.*

Ea eloquentia eſt homo. Ter. Ph. 4. 3. 24. *Van die welſprekendheyd is de man, zoo welſpreekend is hy.*

(ĒLŎQENTĔR. Gl. Cyr. *Welſpreekende.* De compar. *Eloquentius* ſtaat by Plin. E. 3. 18.) en de ſuperl. *Eloquentiſſime* by Plin. E. 2. 11. 17.

ĒLŎQUĬŬM, ĭi. n. Juv. 10. 114. Ovid. P. 2. 2. 51. *Welſprekendheyd, cierlijkheyd*, of *bevalligheyd van taale.*

ĒLŎQUŎR, ĕris, lŏcūtŭs ſŭm, lŏqui. *Spreeken, redenvoeren, redenwiſſelen, praaten.*

Eloqui polite. Cic. T. Q. 1. 3. compoſite, ornate. Cic. de Or. 1. 11. *Heel net, heel wel, beſchaafdelijk*, of *cierlijk ſpreeken, heel net in 't ſpreeken zijn, een heel nette taal voeren.*

Eloqui præclare cogitata. Cic. Cl. 72. *Zijn gedachten treffelijk*, of *klaar uytdrukken.*

Pauca eloquar cum hero. Plaut. M. G. 4. 8. 43. *Ik zal met mijn meeſter een oogenblik*, of *een half woord ſpreeken.*

Eloquere uno verbo. Plaut. Tr. 4. 2. 43. *Zeg het met een woord.*

Perge eloqui. Ter. Ph. 4. 3. 36. *Spreek voort, ga voort met ſpreeken.*

Eloqui nomen ſuum. Plaut. Am. prol. 18. *Zijn naam zeggen*, of *openbaaren.*

(Eloqui. *Uytſpreeken, 't laatſte van een reden zeggen.*

Priusquam ei eloquutus fuero poſtremam ſyllabam. Plaut. E. 1. 2. 20. *Eer ik hem de laatſte lettergreep zal gezegt hebben. Eer ik zal uytgeſproken hebben.*)

ELOT. ELSE.

ĒLŎTŬS, ă, ŭm. Celſ. 2. 18. Colum. 12. 50. *Gewaſſchen, afgewaſſchen, gereynigt, ſchoon gemaakt, geſpoelt.*

(Elotus. *Opgemaakt, doorgebragt, verdaan, verteert.*

Elotum in balneis. Plaut. Trin. 2. 4. 5. *'t Is in de badſtoven opgemaakt*, of *verteert.*

[ELSENORA. *Elſeneur.* Een ſtad van Denemarken, in Seeland aan de Zond.]

ELUC.

ĒLŪCĔO, ēs, lūxi, lūcērĕ. *Blinken, ſchijnen, blijken, glimmen, glinſteren, afſchijnen, uytblinken, afſtraalen, ſchitteren.*

* Per id elucet quantus evaſurus eſt. Paterc. 2. 94. 3. *Hier uyt blijkt klaarlijk, tot hoe hoog een eerentrap hy eens zal opſtijgen, hoe groot*, of *aanzienlijk hy noch zal worden.*

Elucere. Cic. Or. 41. *Uytblinken, uytmunten, uytſteeken, uytſchitteren, uytſtraalen, zich luyſterrijk vertoonen*, of *laaten zien*, van de wysheyd, deugd, geleerdheyd, ſchoonheyd, 't geluk, enz. ſpreekende.

Elucere virtutibus. Nep. Pauſ. 1. *In deugden uytblinken, uytmunten*, of *uytſteeken, heel deugdzaam zijn.*

ĒLŪCESCO, ĭs, lūcēſcērĕ. *Uytblinken, uytſchijnen, uytmunten.* Dit woord word niet dan by Boëthius in 't begin van zyn eerſte boek van den Syllog. Hypoth. en Scaliger in zyn Voorreden over Feſtus p. 2. gevonden. De oude Schryvers gebruyken Eluceo. Men vind ook by Auguſtinus, Retract. 1. 13. Quod apud eos veritas eluceſceret. *Om dat de waarheyd by hen uytblonk.*

ĒLŪCĬFĬCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Laber. *by* Gell. 10. 17. *'t Gezigt beneemen, blind maaken.*

ĒLUCTĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Dat men ontworſtelen, ontkomen, overkomen*, of *te boven komen kan.*

Lacus nec pediti eluctabilis, nec navigio. Sen. N. Q. 6. 8. *Een meyr dat men noch te voet, noch met een vaartuyg kan overkomen.*

ĒLUCTANDŬS, ă, ŭm. *Ontworſtelbaar, dat men door worſtelen*, of *met kracht kan te boven komen.*

Cum tot ac tam validæ manus eſſent eluctandæ. Liv. 24. 26. *Als 'er zoo veele en ſterke handen overwonnen moeſten worden.*

ĒLUCTANS, āntis. omn. gen. *Worſtelende, ontworſtelende, met kracht iets doende, ſterk poogende, iets overwinnende*, of *met kracht ontkomende.*

Vir compoſitus, & velut eluctantium verborum. Tac. An. 4. 31. *Een bezadigt man, een die weynig ſpreekt*, of *die weynig van woorden is.*

Eluctans nives. Tac. H. 3. 59. *Door de ſneeuw worſtelende*, of *door de ſneeuw gaande.*

ĒLUCTĀTŬS, ă, ŭm. *Die iets doorworſtelt*, of *met moeyte te boven gekomen is.*

Eluctatus obſtantia. Sen. N. Q. 4. 2. *De hinderpaalen*, of *zwarigheden ontworſtelt*, of *te boven gekomen zijnde.*

ĒLUCTŎR, āris, ātus ſŭm, āri. Virg. G. 2. 244. Plin. H. 34. 10. *Met geweld opvliegen, uytvliegen, uytſpatten, uytbree-*

Digitized by Google

breeken, *uytberſten*, of *uytſpringen*, van 't vuur, 't water, enz. ſpreekende.

Eluctatus eſt anguſtias loci. Front. St. 1. 5. 14. (Per anguſta. Sen. N. Q. 4. 2.) *Hy is de engten*, of *de zwarigheden doorgeworſtelt.*

Eluctari permulta impedimenta. Sen. Contr. Proœm. 10. *Veele hinderpaalen*, of *hinderniſſen ontworſtelen*, *te boven komen*, of *overwinnen.*

ĒLŪCUBRĀTŬS, ă, ūm. Cic. Cl. 90. *Glad*, *effen*, *geſleepen*, *beſchaaft*, *verbetert*, *nagezien*, *bewrocht.*

ĒLŪCUBRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Colum. Præf. 10 en

ĒLŪCUBRŎR, ārĭs, ātŭs sūm, ārī. acc. Cic. Att. 7. 19. *Bearbeyden*, *bewerken*, *beſchaaven*, *beblokken*, *bevijlen*, *nazien*, *verbeteren.* Voornamentlijk des nachts, of by de kaars.

(ĒLŪCŬS, ī. m. Feſtus in E. en H. *Die niet uytgeſlaapen heeft*; *die onluſtig is om dat hy niet uytgeſlaapen heeft*, dat hen overkomt die daags te vooren een roes gedronken hebben.

Ruſticus male ſobrius eluco. Tib. 1. 11. 51. *Een boer noch niet nuchteren wegens zijn roes die hy gedronken hadde.* Zoo wil Scaliger dat men by Tibullus lezen zal. Dog Broukhuſius toont in tegendeel, dat men e luco, dat is, *uyt het gewijd boſch*, leezen moet.

Elucus. *Een roes*, *ontſteltenis door een roes die iemand gedronken heeft.*

Quod hederæ natura ſit, cerebrum ab eluco defenſare. Tertull. C. M. 7. *Dat het de natuur van 't klimop is*, *de herſſenen voor ontſteltenis te bewaaren.*

E L U D.

ĒLŪDO, ĭs, lūsī, lūsūm, lūdĕrĕ. acc. *Bedriegen*, *beſpotten*, *blindhokken*, *by de neus*, of *om den tuyn leyden*, *opzetten*, *opligten*, *bedotten*, *doeken*, *potzen ſpeelen.*

Summa mihi eſt occaſio eludendi ſenes. Ter. Ph. 5. 6. 45. *Ik heb de ſchoonſte gelegenheyd der wereld om de oude luyden op te zetten*, *te bedriegen*, of *op te ligten.*

Eludere aliquem. Cæſ. B. C. 1. 58. *Iemand ontwijken*, *ontgaan*, *ontkomen*, *ontloopen*, *ontſnappen*, *ontvluchten*, *te loor ſtellen.*

Canes curſu eludere. Phædr. 1. 12. 9. *De honden ontloopen*, *de honden met loopen ontkomen.*

Aliquem eludere in alea. Plaut. Curc. 5. 2. 11. *Iemand in 't ſpeelen*, of *dobbelen opzetten*, of *bedriegen.*

Calumniam eludere. Phæd. Prol. 3. 37. *De laſtering afſchudden*, of *doen verſluyren*, *zich voor de laſtering beveyligen*, *zich van de laſter zuyveren*, *den laſteraar den mond ſtoppen.*

(Eludere. *Stuyten*, *doen ophouden*, *een eynde van 't ſpel maaken*, *niet meer ſpeelen.* Donat. Ter. E. 1. 1. 10. zegt, dat dit een woord is den Schermvechteren eygen, als ze gewonnen hebben, en een eynde van 't gevecht maaken.

Aquillius ſolebat littus deſinire, quod fluctus eluderet. Cic. T. 7. Iſid. Or. 14. 8. *Aquillius plachs littus te beſchrijven*, *dat het zoo iets was*, *dat de baaren ſluytte.*

Eludere. *'t Spel winnen*, *onder 't ſpel iets winnen*, *iemand in 't ſpel iets afwinnen.*

Una puella eludet tibi palmas, quas labore paraſti. Prop. 4. 1. 140. *Een meysje zal u den lof*, of *de roem*, *die gy door moeyte verkregen hebt*, *afwinnen*, of *ontrekken.*

Unde illunc habes anulum, quem paraſitus hic te eluſit? Plaut. Curc. 5. 2. 31. *Van wien hebt gy die ring*, *die u de tafelbroer met ſpeelen afgewonnen heeft?*

Eludere. *Ontgaan*, *ontwijken.* De Schermvechters poogden, door de bewegingen des ligchaams, den ſteek te ontwyken die hen de tegenvechters aanbrengen zouden.

Cito motu rigidos eludere cæſtus. Man. 5. 163. *De harde ſlagen*, *met yzere*, of *loode handſchoenen aangebragt*, *ſchielijk ontwijken.*

Ad eludendas vaticinationes deſpectiſſimum quendam ſecum in caſtris habuit. Suet. J. 59. *Hy heeft een zeer veracht menſch in 't leger by zich gehad*, *om te ontgaan dat voorzegt was te zullen gebeuren.*)

E L U G.

ĒLŪGĔO, ēs, lūxī, lūgērĕ. acc. *Schreijen*, *weenen*, *klaagen*, *rouwe bedrijven.*

Patriam eluxi & gravius, & diutius, quam ulla mater unicum filium. Cic. F. 9. 20. *Ik heb zwaarder en langer rouwe bedreven over 't vaderland*, *dan eenige moeder over een eenigen zoon.*

(Elugere. *Uyt den rouw gaan*, *de rouwkleederen afleggen.*

Quid aliud quam purpuram atque aurum, quum eluxerunt, ſumunt? Liv. 34. 7. *Wat trekken ze aan als purpere en met goud geſtikte kleederen*, *als ze den rouw afleggen*, of *uyt den rouw gaan?*

Elugere luctum. Gell. 7. 5. *Den rouw afleggen.*

E L U M.

ĒLUMBĬS, ĭs. m. & f. bĕ, is. n. Feſtus. *Die de lendenen gebroken heeft*, *die zwak van lendenen is.*)

E L U O.

ĒLŪO, ĭs, lŭī, lūtūm, luĕrĕ. acc. *Waſſchen*, *reynigen*, *afwaſſchen*, *ſchoon maaken*, *ſpoelen*, *afſpoelen.*

Eluere patinas. Plaut. Capt. 4. 2. 66. *De vaten*, of *ſchotelen waſſchen.* Os. Celſ. 3. 4. *Den mond ſpoelen*, *waſſchen*, of *reynigen.*

Eluere vitæ ſordes. Cic. A. 1. 8. *De ſchandvlekken van zijn leven afwaſſchen*, of *uytwiſſchen.* Crimen. Ovid. M. 11. 141. *Zich van een misdaad zuyveren*, *rechtvaardigen*, of *onſchuldig bewijzen.*

Animi labes nullis manibus elui poteſt. Cic. L. L. 2. 10. *De gebreken des gemoeds konnen met geene handen afgewaſſchen worden.*

Amara curarum eluere. Hor. O. 4. 12. 20. *De bitterheyd der droefheyd verdrijven*, *afſpoelen*, *verbannen*, van wyn ſpreekende.

E L U S.

ĒLŪSĀTES, ūm. m. plur. Cæſ. B. G. 3. 27. *De Euzenſers*, *die van 't land Euſe*, in Gaſcogne.

ĒLŪSCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Ulp. D. 9. 2. 5. §. 3. *Iemand een oog uytſlaan*, *uytſteeken*, of *uytrukken*, *iemand eenoogig maaken.*

ĒLŪSŬS, ă, ūm. Cic. A. 2. 32. *Beſpot*, *bedrogen*, *opgezet*, *opgeligt*, *geblindhokt*, *bedot*, *by de neus*, of *om den tuyn geleyd.*

E L U T.

ĒLUTRĬĀTŬS, ă, ūm. Plin. H. 14. 17. *Overgegoten*, *overgeſteeken*, *van 't eene vat in 't andere gegoten*, van eenig vocht ſpreekende.

ĒLŪTŬS, ă, ūm. Colum. 6. 3. *Gewaſſchen*, *gereynigt*, *afgewaſſchen*, *uytgewaſſchen*, *afgeſpoelt.* (De compar. *Elutior* ſtaat beneden by Horatius, en Plinius.

Irriguo nihil eſt elutius horto. Hor. S. 2. 4. 16. *Daar is niets zoo ſmakeloos dan de vruchten uyt een hof die dikwils begoten word.*

[Spodii elutior vis eſt. Plin. H. 34. 13. *De kracht van de vuyligheyd in de bergſtoffen is minder*, *kleyner*, of *weyniger.*]

E L U V. E L U X.

ĒLŪVĬES, ēī. f. Curt. 5. 4. 26. *Een waterpoel*, *een gracht vol water.*

Eluvies. Plin. H. 2. 82. *Riool*, *verlaat*, *goot*, *vuylnisſlip*, ook *allerhande vuylnis van de ſtraaten*, *gooten*, enz.

(Eluvies civitatis. Cic. Dom. 20. *De feylen*, *de gebreken van een ſtad.*)

ĒLŪVĬO, ōnĭs. f. Cic. Off. 2. 5. *Een watervloed*, of *overſtrooming van water.*

Eluviones & exuſtiones. Cic. Somn. Sc. 7. *Watervloeden en brand.*

(ĒLUXĀTŬS, ă, ūm. Plin. H. 20. 9. *Verrekt*, *verſtuykt*, *dat uyt het lid is.*)

ĒLUXŬRĬŎR, ārĭs, ātŭs sūm, ārī. Vitis illa pampinis eluxuriatur. Colum. Arb. 3. *Die wijngaard ſchiet veel lot*, of *ſtaat zeer weelig in zijn botten en bladeren.*

E M A C.

(ĒMĀCĔRĀTŬS, ă, ūm. *Vermagert*, *mager gemaakt*, *verdroogt*, *uytgemergelt.*

Alios morborum variis generibus emaceratos diu inter vitam mortemque medios detinebit. Sen. Marc. 10. *Anderen*, *door verſcheyde ſoorten van ziekten mager geworden*, of *uytgedroogt*, *zal ze houden tuſſchen 't leven en de dood*, of *dat ze noch leeven noch ſterven konnen.*)

Digitized by Google

EMĂCESCO, ŭi, ĕrĕ. Celſ. 2. 2. *Mager worden.*

EMĂCIATUS, ă, ŭm. Emaciatæ vineæ. Colum. 2. 10. *Uytgedragene wijngaarden.*

Armentum emaciatum. Colum. 2. 11. *Een vermagerde kudde, een kudde die mager geworden is.*

EMĂCIO, ăs, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Uytputten, uytmergelen, vermageren, doen verdorren*, of *verdroogen; dor*, of *mager maaken.*

Emaciare ſtirpem. Colum. 4. 24. *De wortel doen verdorren.*

Emaciantur agri. Colum. 2. 14. *De velden worden ſchraal, mager, uytgeput*, of *uytgebouwt.*

EMĂCITAS, ātĭs. f. Plin. E. 3. 7. *Kooplust, lust, zin, genegentheyd*, of *gezintheyd om te koopen.*

Quosdam emacitas in armentis comparandis exercet. Colum. 4. 3. *Sommige hebben grooten zin in vee te koopen.*

EMACRESCO, ĭs, macrŭi, macrēſcĕrĕ. Celſ. 2. 5. *Vermageren, mager worden, afgaan, afneemen.*

Mali morbi ſignum eſt celeriter emacreſcere. Celſ. 2. 4. *'t Is een quaad teken van de ziekte als men ſterke mager word; het ſchielijk mager worden is een teken van een quaadaardige ziekte.*

EMACROR, ārĭs, ātūs ſūm, ārī. Plin. H. 18. 10. *Mager worden.* Dit woord is by hem niet zeker.

EMĂCŬLO, ăs, āvi, ātūm, ārĕ. Plin. H. 21. 19. *Vlakken*, of *ſmetten uytdoen.*

E M A N.

[EMANCĬPATĬO, ōnĭs. f. Plin. E. 10. 3. Quintil. I. O. 11. 1. *Een vrijſpreeking.* De Rechtsgeleerden noemen Emancipatio het ontſlaan des zoons van de vaderlyke macht, in tegenſtelling van Manumiſſio, dat een vrylating van een ſlaaf betekent.]

EMANCĬPATUS, ă, ūm alicui. Cic. A. 2. 21. *Iemand onderworpen*, of *dienſtbaar, in iemands dienſt, ſlaafſch, onder iemands magt, bedwang*, of *voogdy geſtelt.*

Emancipatus. Feſtus. *Ontſlegen, vrij geſtelt, die niet meer onder 's vaders magt ſtaat.* Een woord der Rechtkunde.

EMANCĬPO, ăs, āvi, ātūm, ārĕ aliquem. Cic. Fin. 1. 7. *Iemand vrijſtellen*, of *uyt de voogdy ontſlaan.*

Emancipare agrum alicui. Plin. E. 7. 18. 2. *Iemand een akker*, of *ſtuk lands, met alle zijne gerechtigheden overlaaten, overdoen.*

Me tibi emancipo. Plaut. B. 1. 1. 59. *Ik geef my ganſchelijk aan u over; ik onderwerp my ganſchelijk aan u; ik ben geheel tot uwen dienſt.*

EMANCO, ăs, āvi, ātūm, ārĕ. Sen. Cont. 5. 33. *Iemand verminken*, of *verlammen, verminkt, lam*, of *kreupel maaken; iemand 't gebruyk van eenig lid des ligchaams beneemen.*

EMĂNEO, ēs, mānſi, mānſūm, mănērĕ. Modeſt. D. 49. 16. 3. §. 4. *Zonder verlof uyt het leger*, of *uyt de bezettinge blijven.* Dit woord is alleen by de Rechtsgeleerden in gebruyk.

EMĂNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ ex aliquo loco. Cic. I. R. 2. 2. *Ergens van uyt gaan; ergens uytvloeijen, uytloopen, afdruypen, uytſpringen, uytſpruyten*, of *uyt ontſtaan, van afkomen, uyt voortkomen, van afvloeijen, uytzieten*, of *uytzijpen.*

Emanare ab aliquo loco. Cic. Pet. 5. *of* ex aliquo loco. Cic. I. R. 2. 2. *Uyt eenige plaats van daan komen*, of *zijnen oorſprong hebben.*

Mala noſtra hinc emanant. Cic. Att. 7. 21. *Daar komen onze rampen van daan; daar ſpruyten*, of *ontſtaan onze quaalen uyt.*

Emanare alleen. Liv. 42. 14. *of* Emanare in vulgus. Cic. S. R. 1. *Verſpreiden, verbreid*, of *verſpreid worden, ruchtbaar, kennelijk*, of *bekent worden*, van een gerucht, reden, enz. ſpreekende.

Fama emanat. Cic. V. 1. 1. *Het word ruchtbaar.*

Emanat in vulgus illius gratia. Suet. N. 6. *Zijne achtbaarheyd begint bekent te worden in de wereld; men begint overal van zijne achtbaarheyd te ſpreeken.*

EMANSŎR, ōrĭs. m. Modeſt. D. 49. 16. 3. §. 2. *Een ſoldaat die lang zonder verlof uit het leger*, of *uit de bezittinge gebleven is.* Dit woord word alleen onder de Rechtsgeleerden gebruykt.

E M A R. E M A S.

EMARGĬNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ ulcus Plin. H. 28. 9. *De rove*, of *korſt van een zweer afligten, afdoen*, of *aftrekken.*

(EMASCŬLĀTŎR, ōrĭs. m. Apul. A. 321. *Misbruyker van een ſchandjongen.*

EMASCŬLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Apul. M. 7. 198. Eygentlyk, *Lubben, ontmannen.* Oneygentlyk, *een man den moed beneemen.* Twee woorden van de latere eeuw.)

E M A T. E M A X.

EMĀTŪRESCO, ſcĭs, mātūrŭi, mātūreſcĕrĕ. Plin. H. 25. 4. *Rijpen, rijp worden, tot rijpigheyd komen.*

Ira illius ematuruit. Ovid. Tr. 2. 124. *Zijn gramſchap is over, zijn toorn is geſtilt.*

ĒMAX, ācĭs. omn. gen. Cic. Par. 6. 3. Cato R. R. 2. *Een groot*, of *goed kooper, een die veel koopt*, of *veel van koopen houd.*

E M B A.

EMBAMMĂ, ătĭs. n. Colum. 12. 55. Ἔμβαμμα. *Een doop, ſaus, ſop, een opſtoofzel.*

EMBÆNĔTĬCĂ, æ. f. Embæneticam facere. Cic. F. 8. 1. *De zee*, of *zeevaart hanteeren, ter zee vaaren.*

EMBĂTĔR, ĕrĭs. m. Vitruv. 1. 2. *Het gat van een muurbreker.* Dus kan ook de mond, *of* 't gat van een ſtuk geſchut worden genaamt.

EMBATES, ĭs. m. Vitruv. 4. 3. Ἐμβάτης. *Zetmaat.* Een woord der Bouwkunde. De maat die men neemt om de evenredenheyd der gebouwen naar te richten. Het is de helft van de middellyn der Doriſche colom, en de middellyn der colommen van de andere bouwordens.

E M B D. E M B L.

[EMBDA, æ. f. *Embden.* Een ſtad niet in Weſtfriesland (dus ſchryft Baudrand in zyn Lexicon) maar in Ooſtfriesland. De hoofdſtad van 't Graafſchap aan de Eems.]

EMBLEMĂ, ătĭs. n. Cic. V. 4. 17. Ἔμβλημα. *Verciering, vercierſel, cieraat, ingelegt werk, loofwerk, ſchilderwerk, ſnijwerk, geſneede randen*, of *lijſten die men aan vaten, ſchilderijen, enz. maakt.* (Zie wat wy van dit woord over Suet. T. 71. 2. §. 2. gezegt hebben.)

Emblema. Quintil. I. O. 2. 4. *Een zinnebeeld.*

E M B O. E M B R.

EMBŎLĂ, ōrūm. n. plur. Cic. Sext. 54. Ἔμβολα. *Kluchten, ſnakerijen, poetzen, ſnaakſe rollen van een kluchtſpeelder op 't toneel.* Sommige leezen EMBŎLĬĂ, ōrūm. n. plur. en andere EMBŎLISMĂ, ătĭs. n.

EMBŎLĀRĬŬS, ă, ūm. Embolaria mulier. Plin. H. 7. 48. *Een kluchtſpeelſter, een tooneelſpeelſter die de aanſchouwers aan 't lagchen helpt, een vrouw die aardigheden*, of *ſnakerijen op een ſchouwburg aanrecht.*

(EMBŎLĬMŬS dies. Solin. 1. Menſis. Macrob. S. 1. 13. *Schrikkeldag, ſchrikkelmaand.* Dit is een zuyver Griekſch woord. Heſychius. Ἐμβόλιμον, τὸν μῆνα καὶ τὴν ἡμέραν.

EMBŎLŬM. ī. n. Petron. 30. *Een yzere*, of *kopere pin in de voorſteven van een ſchip*, waar mede d'Ouden de ſchepen van de vyanden doorboorden.)

EMBŎLŬS, ī. m. Embolus maſculus. Vitruv. 10. 12. Ἔμβολος. *De zuyger*, of *trekker van een pomp*, of *ſpuyt.*

(EMBRYŎN, ĭī. n. *De vrucht*, of *een onvolwaſſen kind in 's moeders ligchaam.* Dit is zuyver Griekſch. Suidas. Ἔμβρυον, νεογνὸν βρέφος, ὃ τὸ ὠμὸν καὶ ἄπεπτον.)

E M E D. E M E N.

EMĔDULLĀTŬS, ă, ūm. Radix emedullata. Plin. H. 22. 22. *Een uytgemergelde wortel, een wortel daar 't zap*, of *de kracht is uytgehaalt.*

EMENDABĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Verbeterlijk, herſtelbaar, dat verbetert kan worden.*

Error emendabilis. Liv. 44. 10. *Een verbeterlijke miſſlag.*

• Ætas emendabilis. Sen. Cl. 2. 7. *Een*

ee,

ouderdom waar in men zich beteren, of *verbeteren kan.*

EMENDATE. adv. Cic. opt. gen. or. 2. *Zuyverlijk, keurlijk, ongebrekkelijk, zonder feylen, beſchaafdelijk.* [De compar. *Emendatius* ſtaat by Plin. H. 34. 8.]

Emendate loqui. Quintil. I. O. 8. 1. Scribere. Vitruv. 10. 11. *Keurlijk ſpreeken. Zuyver ſchrijven.*

EMENDATIO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 4. 9. *Verbetering, herſtelling, hervorming, betering.*

EMENDATŎR, ōrĭs. m. *Verbeteraar, herſteller, hervormer.*

Emendator ſermonis uſitati eſſe vult. Cic. Cl. 74. *Hy wil een verbeteraar zijn van de gebruykelijke taale.*

Emendator civitatis. Cic. C. B. 8. *De herſteller*, of *hervormer der ſtad.*

EMENDATRIX, īcĭs. f. Cic. L. L. 1. 22. *Verbeterſter, herſtelſter, hervormſter.*

EMENDATŬS, ă, ŭm. *Verbetert, hervormt, herſtelt.* De compar. *Emendatior* ſtaat by Petronius beneden, en de ſuperl. *Emendatiſſimus* by Plin. E. 8. 22.

Emendata locutio. Cic. Cl. 74. *Een zuyvere taal.*

Emendati mores. Cic. Am. 17. *Verbeterde*, of *hervormde zeden.*

Emendatus adoleſcens. Plin. E. 4. 27. *Een welleerend, vroom, verſtandig*, of *geſchikt jongman.*

* Emendatus. Cic. Cl. 74. *Zuyver, cierlijk, net, beſchaaft, keurlijk*, van een taale ſpreekende.

Mulier omnibus ſimulacris emendatior. Petron. 86. *Een vrouw van een uytſteekende ſchoonheyd; een vrouw ſchoonder dan alle beelden; een uytermaten goelijke*, of *bevallige vrouw.*

Decor eſt emendatus operis aſpectus. Vitruv. 1. 2. *De evenredigheyd*, of *'t aangenaam gezigt, is de cierlijkheyd van 't werk*, of *van 't gebouw.*

Vitia emendata virtutibus. Nep. Themiſt. 1. *Gebreken*, of *ondeugden die door deugden verbetert*, of *uytgewiſcht zijn.*

EMENDICATŬS, ă, ŭm. *Gebedelt.*

Pecunia emendicata. Suet. J. 54. *Gebedelt geld, geld dat als by aalmoeſſe verzocht*, of *verzamelt is.*

[**EMENDICO**, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Suet. A. 91. *Bedelen.*]

EMENDO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Cic. Att. 2. 16. *Verbeteren, herſtellen, overzien, hervormen, beſchaaven*, van een boek, rede, enz. ſpreekende.

Emendare aliquem *of* alicujus vitia. Cic. Cl. 75. *Iemand*, of *iemands zeden verbeteren*, of *hervormen.*

Emendare acorem fructuum. Colum. Arb. 23. *De wrangigheyd*, of *bitterheyd der vruchten weehneemen.* Vitium corporis. Mart. 11. 100. 7. *Een gebrek van 't ligehaam geneezen, heelen, weehneemen.* Dolores capitis. Plin. H. 20. 13. *De hoofdpijn verdrijven*, of *weehneemen.* Alvum citam. Plin. H. 24. 10. *Den buykloop ſtoppen.*

Fortunam emendare arte. Hor. S. 2. 8. 85. *Een ongeluk door de kunſt verbeteren.*

Res Italas legibus emendare. Hor. E. 2. 1. 3. *Den toeſtant van Italiën door goede wetten hervormen*, of *herſtellen.*

EMENSŬS, ă, ŭm. acc. Virg. Æ. 7. 160. *Gemeeten, afgemeeten; die iets gemeeten heeft*, of *dat gemeeten is.*

Emenſus Herculis terminos. Curt. 3. 10. 5. *Die voorby de paalen van Herkules is geweeſt.*

Emenſus regionem. Curt. 9. 10. 6. *Die een land heeft doorgereyſt.*

Emenſus quinque principes. Tac. H. 1. 49. *Vijf Vorſten overleeft hebbende.*

EMENSŬS, ă, ŭm. *Doorloopen, doorreyſt, afgedaan, afgelegt, gemackt.*

Cernunt majorem partem itineris emenſam. Liv. 21. 30. *Zy zien dat ze 't grootſte deel van den weg afgelegt hebben.*

Decedit ſol emenſo olympo. Virg. G. 1. 450. *De zon gaat onder, na dat ze haaren loop heeft afgelegt*, of *na dat ze den hemel doorloopen heeft.*

EMENTIENS, ēntĭs. omn. gen. Signa ementientia. Cic. D. 1. 9. *Valſche voortekens, bedrieglijke voorbeduidzels.*

EMENTIŎR, īrĭs, ītŭs ſŭm, īrī. acc. *Leugenachtig verzinnen, verdichten, verzieren, valſchelijk ſmeeden, liegen, ontveynzen.*

Ementiri auctoritatem Senatus. Cic. Dom. 19. *Valſchelijk 't gezagh van den Raad voorwenden, zich valſchelijk van 't gezagh des Raads dienen.* Genus. ſuum. Cic. C. B. 2. *Zijn geboorte*, of *afkomſt verveynzen; voorgeeven van grooter afkomſt te zijn.*

EMENTĪTŬS, ă, ŭm. Cic. A. 2. 35. *Verdicht, verziert, geſmeed, verzonnen, valſchelijk voorgewend, valſch, gelogen.*

E M E R.

EMERCĀTŬS, ă, ŭm. Tac. A. 16. 1. *Die gekogt heeft.*

Emercatus. Amm. 26. 2. *Gekogt zijnde.*

EMERCŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī. acc. Tac. An. 12. 14. *Koopen, uytkoopen.*

* Principis aditum emercari. Tac. An. 16. 1. *Voor geld*, of *door veel geſchenken gehoor*, of *toegang by een Vorſt krijgen.*

EMĔREO, ēs, mĕrŭī, mĕrĭtŭm, mĕrērĕ, acc. Plaut. Au. 4. 10. 5. Prop. 4. 11. 61. *en*

EMĔREŎR, ērĭs, mĕrĭtŭs ſŭm, mĕrērī. acc. Quintil. Præf. 1. *Verdienen, winnen, verkrijgen, verwerven, bekomen.*

Unum ubi emeritum eſt ſtipendium. Plaut. Moſt. 1. 2. 51. *Na dat men eene veldtocht gedaan*, of *bygewoont heeft, na dat men eens te veld is geweeſt.*

Malebant ſibi nunciari, quid emeruiſſent. Paterc. 2. 66. 1. *Zy wilden liever, dat hen geboodſchapt wierd, wat ze verdient hadden.*

Annuæ mihi operæ ad tertium Kalendas emerentur. Cic. Att. 6. 2. *Het jaar van mijnen dienſt eyndigt*, of *is uyt den achtentwintigſten van de maand.*

EMERGO, ĭs, mērſī, mērſŭm, mērgĕrĕ e loco. Cic. Man. 2. *of* ex loco. Cic. D. 2. 31. *Ergens opkomen*, of *uyt komen, ergens van daan komen, zijn voorſprong hebben, uyt voortkomen, boven komen, drijven, opborrelen, uytſpringen.*

Luna in ſuam lucem emerſit. Liv. 44. 37. *De maan heeft haar vorige licht weêr gekregen.*

Emergere alleen. Cic. Vat. 9. *of* Se emergere ab. Cic. D. 1. 23. De. Liv. 23. 3. Ex aliquo loco. Liv. 1. 13. *Ergens uytſchieten, te voorſchijn komen, voor den dag komen, voor den dag ſpringen, 't hoofd opſteeken*, van een ſlang, menſch, enz. ſpreekende.

Emergere ſuper terram. Colum. 11. 3. *of* extra terram. Plin. H. 19. 5. *Uyt de aarde ſpruyten, uytſchieten; opkomen, voor den dag komen*, van een kruyd, gewas, enz. ſpreekende.

Emergere valetudine incommoda. Cic. Att. 5. 8. *Van een ziekte opkomen; uyt een ziekte herſtelt*, of *geneezen worden; van een krankheyd beteren.*

Emergere ſe ex malis. Ter. And. 3. 3. 30. Nep. Att. 11. *Zich uyt een ongeval redden*, of *ontwikkelen; rampen*, of *ongelegentheden ontworſtelen.*

Ex aliquo negotio emergere. Cic. Att. 5. 10. *Zich ergens uyt redden; zich van een moeijelijkheyd ontſlaan; zich ergens van afmaaken.*

Ea re civitas illa emerſit. Cic. Att. 6. 2. *Die ſtad is daar door opgekomen*, of *in bloey geraakt; dat is 't opkomen van die ſtad geweeſt.*

Emergere. Plin. H. 2. 14. *Opkomen, verſchijnen, boven den gezigteynder zich vertoonen*, van een geſternte ſpreekende.

Emergere. Cic. Cœl. 12. *Zich beteren, zijn leven beteren, zich beter aanſtellen, zijn quaad leven*, of *quaade zeden verbeteren, zich op het deugden pad begeeven.*

Emergere ad meliorem vitam. Sen. E. 1. 22. *Zich tot een beter leven ſchikken*, of *begeeven; op een beter weg komen.*

Partes Pompejanæ in tantum jam emerſerunt faſtigium. Paterc. 2. 65. 1. *De zijde van Pompejus heeft zoo zeer toegenomen, is zoo aangegroeit, is zoo ſterk, zoo magtig geworden*, of *is tot zoo groot een luyſter geſteygert.*

Hinc emergi non poteſt. Ter. Ad. 3. 2. 4. *Men kan dit niet ontworſtelen, men kan zich hier uyt niet redden.*

[**EMERĬTŬM.** ſubſt. n. Wierd genoemt het geld, dat den ſoldaaten gegeeven wierd, die hunnen tyd hadden uytgedient. Zoo gebruyken 't Modeſtin. D. 49. 16. §. 12. en Arrius Men. op de zelve plaats. 5. §. 7. en Suet. A. 24. 4. als men 't zet tuſſchen emeritorum en præmiorum na de lezing van Torrentius over Suetonius, en Lipſ. over Tac. An. 1. 17. 6.]

EMĔRĬTŬS, ă, ŭm. Lucan. 1. 344. *Een ſoldaat die zijn tijd heeft uytgedient.*

Emeritus. Stat. S. 3. 1. 58. *Afgebezigt, afgebruykt, afgewerkt, afgeſloofd, ſtijf, ſtram, die geen dienſt meer kan doen*, of *onbequaam is langer te dienen*, van paarden, oſſen, honden, enz. ſpreekende.

Tem-

Tempus ſuum emeritum habere. Cic. Att. 6. 5. *Zijn tijd uytgedient*, of *voldaan hebben.*

Emeritus palmes. Colum. 3. 6. *Een uytgedrange*, of *dorre rank*, *een rank die veele jaeren gedrangen heeft.*

• Arma emerita. Plin. P. 15. *Uytgediende*, dat is, *zeeghaftige*, *zegerrijke*, of *overwinnende wapenen*, of *die den oorlog hebben ten eynde gebragt.*

EMERSŬS, ă, ŭm. Cic. D. 2. 67. *Uyt het water opgekomen*, *opgeſchoten*, of *te voorſchijn gekomen.*

Ex profunda emerſus palude equus. Liv. 1. 13. *Het paard uyt een diepen poel opgekomen.*

Aſtra emerſa. Cic. Tim. 10. *Sterren*, *die opgekomen*, of *opgegaan zijn*; *ſchijnende ſterren.*

EMERSŬS, ûs. m. ſideris. Plin. H. 18. 25. Colum. 7. 3. *De opgang*, of *opkomſt van een ſter.*

Eo emerſum e terra facturi ſunt hoſtes. Vitruv. 10. 22. *De vyanden zullen daar van daan onder d'aarde opkomen*, of *uytſpringen.*

E M E T.

EMĒTIŎR, īrīs, mēnsŭs sŭm, mētīrī. *Meeten*, *uytmeeten*, *afmeeten*, *de maat neemen.*

Emetiri iter. Liv. 21. 39. Virg. Æ. 7. 160. *Reyzen*, *over weg gaan.* Spatium. Liv. 31. 24. *Een plaats doorwandelen*, of *doorloopen.*

Oculis ſpatium aliquod emetiri. Virg. Æ. 10. 772. *Een ruymte by 't oog afmeeten*; *met het gezigt een plaatze doorweyden*, *doorwandelen*, of *doorloopen.*

Voluntatem tibi profecto emetiar. Cic. Cl. 16. *Ik zal waarlijk uwe goedwilligheyd aan my betoont erkennen.* Zommige leezen Remetiar.

EMĔTO, ĭs, mĕſsui, mĕſsŭm, mĕtĕrĕ. acc. Hor. E. 1. 6. 21. *Maeijen*, *afmaeijen*, *affnijden*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

E M I C.

EMĬCANS, āntĭs. omn. gen. Plin. H. 31. 10. *Blinkende*, *ſchitterende*, *afſchijnende*, *ſikkerende*, *prijkende*, *afſtraalende.* (De compar. *Emicantior* ſtaat by Tertull. Herm. 29.]

• Calami e radice emicantes. Plin. H. 27. 8. *De rieten*, of *halmen die uyt de wortel ſpruyten.*

Vis ſanguinis emicans. Curt. 9. 5. 10. *Een groote kracht*, of *menigte van bloed te voorſchijn ſpringende.*

• Saxa tormento emicantia. Liv. 44. 10. *Steenen uyt oorlogstuygen uytvliegende.*

EMĬCO, ās, mĭcŭi, mĭcārĕ. Sen. B. 2. 27. *Blinken*, *ſchitteren*, *ſchijnen*, *flonkeren*, *prijken*, *glimmen*, *glans geeven*, *wederſchijnen.*

† Emicare. Flor. 1. 18. 4. *Gezwindelijk opſtaan*, *ſtux oprijzen*, *zich in ſtaat ſtellen.*

In littus emicare. Virg. Æ. 6. 5. *Op ſtrand ſpringen*, *uyt het ſchip ſpringen*, *ſtux uyt het ſchip op 't ſtrand ſtappen.*

Scaturigines turbidæ primo & tenues emicant. Liv. 44. 33. *De bronnen geeven in 't begin onklaar en weinig water op.*

Cor in pectus emicat. Plaut. Aul. 4. 3. 4. *Het hert klopt my in 't lijf*, *ik voel dat my 't hert ſlaat.* 't Is een menſch vol ſchrik en angſt die hier ſpreekt.

Vitis ea protinus emicat in jugum. Colum. 4. 20. *Die wijngaard ſchiet in 't kort tot de dwarslat*, of *kruyslat op.*

E M I G. E M I N.

EMĬGRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Vertrekken*, *ergens uytgaan*, *van daan gaan*, of *van daan trekken.*

Longe emigrare. Stat. S. 4. 8. 47. *Verre vertrekken.*

Emigrare domo. Cic. V. 5. 12. *Verhuyzen*, *uyt zijn huys gaan.* Ex finibus ſuis. Plin. H. 6. 17. *Uyt zijn land gaan*, of *vertrekken*, *zijn land verlaaten.*

Emigrare e vita. Cic. L. 1. 2. 19. *'t Leven verlaaten*, *uit het leven ſcheiden*, *ſterven.*

EMĬNATĬO, ōnĭs. f. Plaut. Capt. 4. 2. 19. *Dreiging*, *bedreiging*, *dreigement.*

EMĬNENS, ēntĭs. omn. gen. *Hoog*, *uitmuntend*, *verheven*, *toonbaar*, *zichtbaar*, *dat heel hoog ſtaat*, of *boven iets uitſteekt.* De compar. *Eminentior* ſtaat by Suet. A. 79. en de ſuperl. *Eminentiſſimus* by Sen. E. 95. en by Quintilianus beneden.

Eminentes ædes. Flor. 1. 9. 6. *Een hoog huys.*

(Darius curru eminens. Curt. 3. 3. 16. *Darius boven den wagen uytſteekende*, of *hooger zijnde dan de wagen.*)

Eminens. Cic. T. Q. 5. 23. *Overſteekend*, *overhangend*, *'t geen overſteekt*, of *overhangt.*

Jugum eminens in mare. Cæſ. B. C. 2. 24. *De top van een berg die in zee overſteekt*, of *overhangt.*

Statura eminens. Colum. 3. 8. Suet. C. 50. *Een hooge*, *klocke*, of *verheven geſtalte*, *een uytmuntende lijfsgeſtalte*, *een groote ligchaamsleeſt.*

Oculi eminentes. Cic. Vat. 1. 2. *Uytpuylende oogen*, *groote oogen die uit het hoofd puylen.*

Fortuna eminens. Paterc. 1. 9. 6. *Een groot*, of *uitſteekend geluk*, *een groote voorſpoed.*

Viri eminentes. Front. St. 1. 1. 4. *Groote*, *uitmuntende*, of *vermaarde mannen*, *groote*, of *uitſteekende perſonaadien.*

Auctor eminentiſſimus. Quintil. I. O. 1. 10. *Een zeer uitſteekend*, *uitmuntend*, *wakker*, *roemruchtig*, of *treffelijk Schrijver.*

Omnibus belli ac togæ dotibus ingeniique eminentiſſimus ſeculi ſui. Paterc. 1. 12. 3. *De uitſteekenſte*, *vermaardſte*, of *uitmuntendſte man van zijne eeuw*, *zoo in begaaftheden van oorlog en vrede*, *als wegens zijn groot verſtand.*

(EMĬNENTER. adv. *Uytſteekende*, *aanzienlijk*, *uytmuntende.* De compar. *Eminentius* ſtaat beneden by Sidonius.

Pæonius non eminentius, quam municipaliter natus. Sidon. E. 1. 11. *Paonius van geen aanzienlijke*, *maar geringe*, of *ſlechte ouderen geboren.*)

EMĬNENTĬA, æ. f. Cic. N. D. 1. 38. *Hoogte*, *verhevenheyd*, *uytmuntendheyd*, *uytſtekendheyd*, *voortreffelijkheyd.*

Eminentia. Cic. A. Q. 4. 7. *Hoogzel*, *verheven werk*, *ſnijwerk*, *baſterleven.* Een woord der Schilder- en Beeldhouwkonſt.

EMĬNEO, ēs, mĭnŭī, mĭnērĕ ex aliquo loco. Cic. D. 1. 42. *Uytſteeken*, *ergens boven uytſteeken*, of *gezien worden*, *boven uit een plaats prijken.*

(Eſculus, quantum corpore eminet, tantum radice deſcendit. Plin. H. 16. 31. *De breedbladige eyke ſchiet met den wortel zoo diep in de aarde*, *als zy met den ſtam boven de aarde uytſteekt.*)

Eminere inter aliquos in aliqua re. Cic. Or. 29. Quintil. I. O. 2. 3. *Ergens boven anderen in uytſteeken*, of *uytmunten*; *anderen ergens in overtreffen*, of *te boven gaan.* Aliqua re. Quintil. I. O. 2. 17. *Ergens in uitmunten*, *in uitſteeken*, of *uitſteekende in zijn.*

Super undas eminere. Curt. 4. 4. 4. *Boven de golven uitſteeken.*

Eminet animus in contemnendis doloribus. Cic. T. Q. 2. 26. *De moed laat zich in 't verachten van de ſmert zien.*

Eminet ex ore crudelitas. Cic. V. 5. 62. *De wreedheyd ziet hem ten wezen uit.*

Major in dies ira eminebat in ſuos. Liv. 2. 35. *Zijn boosheyd bleek alle daag meer tegens de zijnen*; *zijn grimmigheyd ontſtak dagelijks heviger tegens de zijnen.*

(Eminere met een accuſativus gebruykt Curt. 4. 2. 21. Moles eminebat aquam. *De dijk ſtak boven 't water uit.*)

‡ EMĬNŎR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. Plaut. Capt. 4. 2. 11. *Dreigen*, *bedreigen.*

EMĬNŬLŬS, ă, ŭm. *Eenigzins hoog*, *een weynig verheven*, *wat uytſtaande*, *uytſteekende*, of *uytſpringende.*

Genua eminula. Varr. R. R. 2. 5. *Knien die wat uitſteeken*, *die wat te hoog ſtaan.*

Dentes eminuli. Varr. R. R. 2. 9. *Tanden die voor uit ſtaan*, *die uit den mond*, of *buyten uit ſtaan.*

EMĬNŬS. adv. *Van verre.*

Eminus haſtis, cominus gladiis uti. Cic. S. 6. *Van verre met pieken*, *en dichte by met degens*, of *met het rapier vechten.*

Hæc urbs eminus eſt Capua tria millia paſſuum. Aſcon. Cic. p. 102. *Deze ſtad legt drie duyzend ſchreeden*, of *drie mijlen ver van Kapua af.*

E M I R. E M I S.

EMĪRŎR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. acc. Hor. O. 1. 5. 8. *Zich verwonderen*, of *verwondert ſtaan*, *verrukt*, of *opgetogen ſtaan*, *iets met verwondering aanzien*, *verbaeſt*, *ontſtelt*, of *ontzet ſtaan.*

EMISSĀRĬŬM, ĭī. n. Plin. H. 33. 4. *Waterloozing*, *waterzijp*, *goot*, *riool*, *ſluys*, *vuriaat.*

Emiſſarium. Cic. F. 16. 18. *Een waterſprong.* Zommige verſtaan door dit

woord

Digitized by Google

woord *een gracht*, maar de eerſte uytlegging ſchynt de beſte te zyn.)

* Emiſſarium. *Een ſluytopening, de opening van een ſluys*, of *verlaat waar door 't water looſt.*

Emiſſarium lacus. Suet. Cl. 20. *De mond*, of *opening van een meir.*

EMISSĀRĬŬS, ĭī. n. *Een afzendeling. Een beſpieder van ons bedrijf; een die van een ander is uitgezonden om ons doen en laaten gade te ſlaan*, of *om op al ons doen te letten.* Boertende zegt men: *Een kiik in de pot.*

Perſuaſerat invidis meis ſe in me emiſſarium ſemper fore. Cic. F. 7. 2. *Hy hadde mijne benijders wijs gemaakt dat hy altoos een beſpieder van mijn doen wezen zoude*, of *dat hy op alle mijne gangen letten*, of *al mijn bedrijf gade ſlaan*, of *beſpieden zoude.*

* Emiſſarius. Cic. V. 2. 8. Aſcon. Cic. p. 116. *Een Wijkmeeſter, een van de Overigheyd ter huysbezocking uytgezonden, die alles opmerkt en opſchrijft.*

* Emiſſarius palmes. Plin. H. 17. 23. *Een lot dat men aan den wijngaard laat om uyt te ſchieten.*

EMISSĬO, ōnĭs. f. Liv. 27. 17. *Slaking, uytlating, ontſlaging, loslating, verloſſing, vrylating, vrymaking*, van gevangenen, gyzelaars, enz. ſpreekende.

Emiſſio feminæ anguis mortem afferebat Graccho. Cic. D. 2. 29. *Het ontſlippen, 't ontglippen*, of *'t loslaaten van de ſlange veroorzaakte de dood van Gracchus.*

Tormenta hæc graviores emiſſiones habent. Cic. T. Q. 2. 24. *Deze werptuygen*, of *ſchiettuygen doen veel grooter kracht*, of *geweld.*

Citra ſagittæ emiſſionem. Vitruv. 10. 22. *Nog niet zoo verre, als een pijl-ſchoot.*

EMISSĪTĬŬS, ă, ŭm. Cic. L. L. 3. 9. *'t Geen wechgeworpen*, of *geſtrooit word.* (In de verbeterde afſchriften word geleezen iis ſicis.)

Emiſſitii oculi. Plaut. Au. 1. 1. 2. *Vliegende*, of *ſcherpziende oogen; oogen die alles zien*, of *doorſnuffelen, die over al heene zien*, of *heene vliegen.*

EMISSŬS, ă, ŭm. *Uytgelaaten.*

Emiſſum caveis agmen. Virg. G. 4. 58. *Een bijezwerm uyt de bijekorven gelaaten.*

E M I T.

EMITTO, ĭs, mīſī, miſſŭm, mittĕrĕ aliquem ad alium. *Iemand naar een ander afzenden*, of *toeſtuuren.*

Emittunt eos noctu per vallum. Cæſ. B. C. 1. 76. *Zy doen hen 's nachts over de wal klimmen; zy laaten ze by nacht over de wal uyttrekken.*

Emittere arcu ſagittam. Plin. H. 9. 8. *Een pijl ſchieten, den boog ſlaaken.*

Emittere vocem. Cic. Her. 4. 66. Liv. 1. 54. *Iets zeggen, eenig woord uytbrengen, ſpreeken, geluyd ſlaan.* Lacrymas. Ovid. M. 11. 458. *Traanen ſtorten, weenen, ſchreijen.*

Emittere in hoſtem equites. Liv. 24. 15. *De Ruytery aan den vyand brengen, op den vyand los laaten gaan*, of *aanvoeren.*

Emittere de manibus aliquem. Liv. 28. 42. *Iemand laaten loopen*, of *uyt eens anders handen verloſſen.*

Emittere in aliquem aculeos. Cic. Cœl. 12. *Iemand vinnige ſteeken*, of *ſcherpe ſcheuten geeven; met iemand ſcherſſen, ſpotten*, of *ſchimpen.* Maledicta. Cic. Pl. 23. *Iemand ſcheld-* of *ſmaadwoorden geeven, iemand vuyl bejegenen, ſchelden*, of *met woorden beledigen*, of *verongelijken.*

Emittere aliquem de carcere. Cic. V. 5. 9. E carcere. Cic. Pl. 12. E cuſtodia. Cic. T. Q. 1. 49. E vinculis. Cic. T. Q. 1. 31. *Iemand uyt de gevangenis, uyt banden*, of *boeijen laaten, verloſſen*, of *ontſlaan.*

Emittere ſervum. Ter. Ad. 5. 9. 19. Servum manu. Plaut. Au. 5. 15. *Een ſlaaf vrymaaken*, of *in vryheyd ſtellen.*

Emittere aliquid dignum ſuo nomine. Cic. F. 7. 33. *Iets uytgeeven*, of *in 't licht geeven dat zijn naam waardig is.* Librum. Suet. Cl. 6. Cic. F. 7. 33. *Een boek uytgeeven*, of *in 't licht geeven.*

Emittere caulem. Plin. H. 17. 7. *Een ſteel, ſtronk*, of *lot ſchieten.*

(Emittere lacum. Suet. Cl. 20. *Een meyr aftappen*, of *verleggen.*)

Emittere manum. Modeſt. D. 22. 3. 15. *Borg worden, zich borg ſtellen, ergens voor tekenen, borg blijven.*

E M M. E M O.

[**EMMĔRĪCŬM**, I. n. *Emmerik*, een ſtad in 't Hertogdom van Cleve, aan den Rhyn.]

ĔMO, ĭs, ēmī, ēmtŭm, ĕmĕrĕ. acc. *Koopen, inkoopen.*

Emere bene. Cic. Att. 1. 13. *Goed koop koopen.* Magno. Cic. Att. 13. 29. Care. Cic. Dom. 44. Male. Plin. H. 18. 5. *Iets duur koopen.* Tanti. Ter. Ad. 2. 2. 41. *Zoo duur.* Aliquid pondere. Plin. H. 12. 7. *Iets by 't gewicht koopen.* Precibus. Sen. B. 2. 1. *Iets door bidden verwerven, door ſmeeken bekomen*, of *erlangen.* Beneficiis aliquem ſibi. Plaut. Aſ. 1. 5. 5. *Iemands vriendſchap door weldoen koopen*, of *verkrijgen.* Judicem donis. Liv. 36. 11. *Een Rechter door geſchenken omkoopen, omzetten*, of *op zijn zijde brengen.*

Emere aliquid de aliquo. Cic. Att. 10. 5. *Iets van iemand koopen*, of *iemand iets afkoopen.*

Emere honorem vita. Virg. Æ. 9. 206. *De eer*, of *glory met zijn leven koopen; zijn leven waagen om eere te behaalen.*

Mandavit ſervam ut emerem iſtam faciem. Plaut. Merc. 2. 3. 90. *Hy heeft my belaſt een ſlaavin van dat ſlag, van zulk een gelaat*, of *geſtalte te koopen.*

Spem pretio emere. Ter. Ad. 2. 2. 11. *Het zekere voor het onzekere geeven. De kat in den zak koopen.*

Aliquid in publicum emere. Liv. 44. 16. *Iets ten gemeenen nutte*, of *tot dienſt van 't gemeen koopen, enz.*

(Emere in diem Nep. Att. 9. *Op dag*, of *termijnen koopen.*)

[Emere tempus. Cic. Procem. Act. V. *Opſchorting, verſchuyving van tijd verkrijgen.* Dus verklaart het Aſcon. 45.]

E M O D.

EMŎDĔRANDŬS, ă, ŭm. *Dat men moet matigen*, of *beteugelen; dat men ſtillen, verzagten*, of *verdrijven kan.*

Ille dolor verbis emoderandus erit. Ovid. Rem. 130. *Die droefheyd*, of *ſmert zal men door trooſtelijke*, of *zoete woorden moeten verzachten, ſtillen, verzoeten*, of *verdryven.*

EMŎDŬLANDŬS, ă, ŭm. *Dat men op de maat zingen*, of *ſchrijven moet.*

† Muſa per undenos emodulanda pedes. Ovid. Am. 1. 1. 30. *Een lofdicht dat men met elf voeten maaken moet.*

EMŌLĬŎR, īrĭs, ītŭs ſŭm, īrī. acc. *Uytwerpen, uytdrijven, uytjaagen, uytſtooten.*

Sicca tuſſis nihil emolitur. Celſ. 4. 8. *Een drooge hoeſt werpt geen ſpeekzel uyt*, of *doet niet ſpouwen.*

Pituitam per nares emoliri. Colum. 8. 5. *De ſnot door de neus*, of *ten neus uytdrijven; de neus ſnuyten.*

Quod molior negotium metuo, ut poſſim emoliri. Plaut. B. 4. 5. 2. *Ik vreeze dat ik mijn voorneemen niet zal konnen uytvoeren, volvoeren*, of *ik duchte dat ik in mijne onderneming niet wel ſlaagen zal; ik vreeze dat ik de zaak, die ik onder handen heb, niet zal konnen voltrekken.*

† Emoliri fretum. Sen. Ag. 3. 1. *De zee beroeren, beweegen*, of *onſtuymig maaken.*

EMOLLESCO, ĕrĕ. Celſ. 5. 28. 14. *Week worden, zagt worden*; van een exteroog geſprooken.

EMOLLĬDŬS, ă, ŭm. Emollida corpora. Liv. 34. 47. *Zwakke, tedere, zachte ligchaamen.* In de beſte drukken leeſt men Mollia.

ĒMOLLĬO, ĭs, īvī, ītŭm, īrĕ. acc. Liv. 37. 61. *Verzachten; zacht, week, gedwee*, of *buygzaam maaken*, van hout, hoorn, enz. ſpreekende.

Emollire ventrem. Plin. H. 20 21. *Den buyk week maaken*, of *aan 't loozen helpen; losluyvig maaken; afgang verwekken.*

Emollire aliquem. Liv. 27. 3. *Iemand verwijfd*, of *lafhertig maaken; iemands moed uytbluſſchen*, of *uytdooven.*

Emollire ferociam. Tac. Ag. 11. *De woeſtheyd* (*van een volk*) *beſchaaven.* Mores artibus. Ovid. P. 2. 9. 48. *De zeden door wetenſchappen hervormen, beſchaaven*, of *verbeteren.*

EMOLLĪTŬS, ă, ŭm. Liv. 38. 49. *Lafhertig*, of *verwijfd gemaakt.*

(**EMŌLO**, ĭs, ŭī, ĭtŭm, ĕrĕ. Perſ. 6. 26. *Uytmaalen, weg maalen.*)

EMŎLŬMENTŬM, ī. n. *Winſt, voordeel, nut, belang, baat.*

Id tibi eſt emolumento. Cic. F. 7. 10. *Dat is u voordeelig, daar ſteekt nut, of*

Digitized by Google

of *voordeel voor u is, gy trekt daar voordeel uyt.*

Illud tibi eſt emolumentum honoris. Plaut. Trin. 3. 2. 68. *Dat zal eerlijk voor u zijn, gy zult daar eer van hebben.*

Plus detrimenti, quam emolumenti eſt in illa re. Cic. Fin. ſ. 16. *In deze zaake is meer verlies, als wind; meer ſchade, als voordeel.*

(Emolumentum. *Moeijelijkheyd, arbeyd, koſten.* Deze beteekeniſſe van dit woord heeft de geleerde Victor. V. L. 22. 10. 't eerſte aangeteekent, en bewyſt het met de volgende voorbeelden.

Se exercitum ſine magno commeatu, atque emolumento, in unum locum contrahere non poſſe. Cæſ. B. G. 1. 34. *Dat hy geen leger, zonder groote toevoer en koſten, op een plaats konde by een brengen.* Molimento, dat anderen in plaatze van dit woord ſtellen, verwerpen wy met Victorius.

Neque enim magnum emolumentum eſſe poteſt. Varr. R. R. 3. 14. *Want het kan geen werk zijn van groote moeijelijkheyd, of arbeyd.*

Emolumentum. *Uytkomſt, uytſlag, eynde.*

Ad belli emolumentum pertinere ratus, ſi Byzantium in poteſtatem redegiſſet. Juſt. 9. 1. 2. *Meenende dat het ſtrekken, of iets doen zoude tot het eynde, of den uytſlag van den oorlog, indien hy Conſtantinopolen onder zijn magt zoude gebragt hebben.* Molimentum, dat Palm. Spic. p. 220. hier ter plaatze gaarne zien wilde, word van andere Geleerden afgekeurt.

Admoniti a Caſtricio ſumus, ut conſideremus, quæ vis quodve emolumentum ejus ſententiæ foret. Gell. 11. 13. *Wy zijn van Caſtricius vermaant, dat wy overleggen zouden wat de kracht, of de uytſlag zijn zoude van dit gevoelen.*)

E M O N. E M O R.

ĒMŎNĔO, ēs, mŏnŭī, mŏnĭtūm, mŏnērĕ. acc. Plaut. Aſ. 4. 2. 17. *Waarſchouwen, vermaanen, indachtig maaken.*

ĒMŎRĬŎR, ĕrĭs, mŏrtŭŭs ſūm, mŏrī. Cic. T. Q. 1. 31. *Sterven.*

Riſu emori. Ter. E. 3. 1. 42. *Zich te barſten lagchen.*

Emoritur membrum illud. Celſ. 2. 10. *Dit lid ſterft, verſterft, of verrot.* Arbor illa. Plin. H. 12. 25: 17. 24. *Die boom ſterft, gaat uyt, of verdort.*

Sterilis & emoriens terra. Curt. 4. 7. 10. *Een onvruchtbaar en uytſtervend land.*

• Per gradus emoritur amor. Ovid. Rem. 654. *De liefde verſterft, of vergaat allengskens en by trappen; de liefde ſterft met den tijd af.*

Horum laus emori non poteſt. Cic. Par. 2. *Hunne lof kan niet ſterven, vergaan, of vergeeten worden; hunne eer is onſterffelyk.*

Emori. Phæd. 1. 7. 8. *Uytſterven.*

ĒMŎRTŬĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Emortualis dies. Plaut. Pſ. 4. 7. 139. *Iemands ſterfdag, de dag van iemands dood.*

ĒMŎRTŬŬS, ă, ūm. *Dood, geſtorven, overleeden, ontſlaapen.*

Emortuum me mavelim leto malo, quam, &c. ſeq. ſubj. Plaut. Aul. 4. 5. 1. *Ik wou liever barſten, hangen, of een wreede dood ſterven, dan dat ik, enz.*

• Caro emortua. Celſ. 8. 3. *Dood, verſtorven, of ongevoelig vleeſch, vleeſch daar geen gevoelen meer in is.*

Emortuum auxilium ad aliquid. Plaut. E. 1. 2. 14. *Een vergeefſche hulp ter uytvoering van iets.*

E M O T.

ĒMŎTŬS, ă, ūm. Virg. Æ. 2. 610. *Geſchud, gewankeld, geſchokt, bewogen, verzet,* van een gebouw ſpreekende.

Emotum ſolum. Colum. 3. 18. (emota terra. Colum. 3. 13.) *Een geploegt, of omgeſpit land.*

Emoti Curia Legati (ſunt) Liv. 30. 23. *De Gezanten wierden gelaſt uyt den Raad te vertrekken.*

Vir emotæ mentis. Sen. Poll. 37. *Een uytzinnig, onzinnig, of krankzinnig menſch, een menſch die buyten zijn zinnen, of buyten weſſen is; een gek.*

His dictis curæ emotæ (ſunt.) Virg. Æ. 6. 382. *Door deze woorden wierd alle droefheyd, of hertzeer verdreeven, geſtilt, verzet, verzoet, of verbannen.*

E M O V.

ĒMŎVĔO, ēs, mōvī, mōtūm, mŏvērĕ. aliquem ex *of* de aliquo loco. Liv. 6. 38. *Iemand ergens uytzetten, uytjaagen, van daan jaagen, uytdrijven, uyt doen gaan, of uyt doen vertrekken.*

Emovit ex pectore meo triſtitiam. Plaut. Truc. 1. 1. 59. *Hy heeft de droefheyd uyt mijn hert verdreeven, of hy heeft mijne droefheyd verzet.*

Emovit veterem (morbum) novus. Hor. S. 2. 3. 28. *Een nieuwe ziekte heeft de oude verdreeven, of geneezen.*

† Totum jam ſol emoverat orbem. Ovid. F. 3. 367. *De wereld wierd reeds geheel van de zon beſcheenen; of de zon ſcheen nu al boven de kimmen.* Nic. Heinſius beweert, dat men emerſerat moet leezen.

[Emovere flammam. Val. Max. 2. 4. 5. *'t Vuur opblaazen.*]

E M P H. E M P I.

ĒMPHĂSĬS, ĭs. f. Aſcon. Cic. p. 43. Quintil. I. O. 8. 3. Ἔμφασις. *Nadruk, klemreden.*

(ĒMPHYTEŪSĬS, ĭs. f. Cod. 4. 66. *Erfpacht, verhuring van onbebouwde landen voor veel tijds, of ook voor altoos, onder beding van verbetering, en zekere rechten aan den eygenaar te betaalen.*

ĒMPHYTEŬTĬCĀRĬŬS, ĭi. m. Cod. 4. 66. *Een erfpachter, of die zulke landen, onder zoodanig een voorwaarde, voor veel tijds pacht.*) Twee woorden van de latere eeuw.

ĒMPĪRĬCĒ, ēs. f. Plin. H. 29. 1. Ἐμπειρική. *De ondervindende geneeskonſt, of 't genootſchap der Geneesmeeſteren by ervarentheyd.*

ĒMPĪRĬCŬS, ĭ. m. Cic. A. Q. 4. 39. Celſ. præf. Ἐμπειρικός. *Een Geneesheer, of Geneesmeeſter by ervarentheyd, of ondervinding.*

E M P L.

ĒMPLĂSTRĀTĬO, ōnĭs. f. Colum. 11. 2: 5. 10. *Okulatie, het okulteeren, zekere wyze van griffelen.*

ĒMPLĂSTRĀTŬS, ă, ūm, Pallad. 12. 7. *Gegriffelt, ingeënt.*

ĒMPLĂSTRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Colum. 11. 2: 5. 11. *Okuleeren, zekere wyze van griffelen, waar door men een lot van een boom legt dat de baſt wat oversteekt, waar mede men dit lot op een anderen boom griffelt.*

ĒMPLĂSTRŬM, ī. n. Celſ. 5. 17. *Een pleiſter, plaaſter.*

Emplaſtri ratio. Plin. H. 17. 16. *De wijze van okulatie, of de wijze om daar okulatie te griffelen.* Miſſchien moet men Emplaſtratio leezen.

ĒMPLĔCTŎS, ŏ, ŏn. Emplecton ſtructuræ genus. Vitruv. 2. 8. Plin. H. 36. 22. Ἔμπλεκτος. *Zeker gebouw van buyten met gehouwe, en van binnen met ruuwe ſteen gemaakt.*

E M P O. E M T I.

ĒMPŎRĔTĬCŬS, ă, ūm. Emporetica charta. Plin. H. 13. 12. *Pakpapier, ſcheurpapier, papier daar men waaren in pakt.*

ĒMPŎRĬŬM, ĭi. n. Plaut. Am. 4. 1. 4. Cic. Att. 5. 2. *Merkt, of markt, merktplaats, de gemeene plaats daar de merkt gehouden word.* Zie ons Lex. Antiq.

ĒMPŎRŬS, ī. m. Auſon. 22. 28. *Een koopman.*

ĒMPTĬO, *of* Emtio, ōnĭs. f. Cic. Att. 1. 13. *Koop, 't koopen, kooping.*

Mala emtio. Plin. E. 1. 24. *Een quaade koop.*

[Emtio. *'t Gekochte, gekogte waaren, of goederen.* Ex iſtis emtionibus nullam deſidero. Cic. F. 7. 23. *Ik verlange niet na iets van 't gekochte, ben niet begeerig na een van de gekochte goederen.* Fabius had voor Cicero beelden gekocht.]

Emtionem facere. Cic. Cæc. 6. *Een koop treffen, koopen.*

ĒMTĪTĀTŬS, ă, ūm. Colum. 8. 10. *Gekogt.*

ĒMTĪTĬŬS, ă, ūm. Varr. R. R. 3. 17. *Te koop, veyl, dat te koop, of dat veyl is, dat men koopen kan.*

ĒMTĪTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 33. 1. *Veel, of dikwils koopen.*

Emtitant quidquid venale audiunt. Plin. E. 6. 19. *Zy koopen al wat ze hooren dat veyl is.*

EMTŎR,

Digitized by Google

E M T O. E M T R.

ĔMTŎR, ōrĭs. m. Cic. Cæc. 7. *Kooper, een die iets koopt.*

(EMTRIX, īcĭs. f. Modeſt. D. 21. 2. 63. §. 1. *Een koopſter.*)

E M T U. E M U C.

[EMTŬRĬO, īs, īrĕ. Varr. de L. L. procem. 2. f. *Ik ben begeerig*, of *graag om te koopen.*]

ĔMTŬS, ă, ŭm. Cic. Piſ. 15. *Gekocht, ingekocht.*

Pax donis ingentibus emta. Luc. 10. 107. *Een duur gekochte vrede.*

Emto contentus. Liv. 40. 58. *Die met zijn koop te vreden*, of *vergenoegt is.*

ĔMŌCĬDŬS, ă, ŭm. Plin. H. 17. 22. *Vermuſt, verſchimmelt, muf, duf, bedorven.*

Emucidum ſarmentum. Varr. R. R. 1. 31. *Een dorre*, of *onvruchtbaare rank.* Rob. Stephanus leeſt met meer waarſchynelykheyd ejuncidum.

E M U G. E M U L.

ĔMŪGĬO, īs, īvī of ĭī, ītŭm, īrĕ. acc. Quintil. I. O. 2. 12. *Loeijen als een koe, buiken als de ſtieren.* Quintilianus neemt het voor, *op een ongerijmde*, of *zotte wijs in 't ſpreecken uytvaaren, tieren, bulderen, raazen, ſchreeuwen, zonder reden uyt alle magt roepen.*

(ĔMULGĔO, ēs, mulsŭm, ērĕ. *Uytmelken.*

Priusquam hoc fiat, exiguum emulgendum eſt, quod paſtores coloſtram vocant. Colum. 7. 3. *Eer dat gedaan word, moet 'er een weynig worden uytgemolken, dat de herders bieſt noemen.*

ĔMULSŬS, ă, ŭm. *Uytgemolken.*

Emulſo labra notata ſero. Catull. 81. 8. *Lippen met uytgemolke wey bemorſt.*)

E M U N.

ĔMUNCTĬO, ōnĭs. f. *Snuyting*, of *het ſnuyten der neus.*

Emunctio frequentior reprehenditur. Quintil. I. O. 11. 3. *Het dikwils ſnuyten der neus word mispreezen*, of *het ſtaat niet fraay als men te dikwils zijn neus ſnuyt.*

(ĔMUNCTŌRĬŬM, ĭī. n. *Een kaarsſnuyter.* Een woord dat nu wel gebruykt word, doch zonder gezag.) Men vind het in de Vulg. Exod. 25. 38.

ĔMUNCTŬS, ă, ŭm. Cic. Her. 4. 54. *Geſnoten, uytgeſnoten.*

Emunctus. Quintil. I. O. 12. 10. *Schrander.*

* Emunctus ſenex. Hor. A. P. 238. *Een oud man die men geſnoten*, of *by de neus gehad heeſt, die men bedrogen*, of *opgeligt heeſt.*
* Vir emunctæ naris. Hor. S. 1. 4. 8. *Een menſch die men niet ligtelijk ſnuyten*, of *by de neus krijgen zal; een loos, erg, doortrapt, gauw, ſnedig, ſchrander*, of *verſtandig man.*

ĒMUNDĀTŬS, ă, ŭm. Colum. 11. 2. *Gezuyverd, klaar gemaakt*, van een land ſpreekende. Men vind geen Emundo. (Ik heb het gevonden by Columella, als de volgende voorbeelden aanwyzen.

ĒMUNDO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Schoon maaken, reynigen.*

Bubilia & ovilia debent emundari. Colum. 2. 15. *De oſſeſtallen en ſchaapsſtallen moeten ſchoon gemaakt*, of *gereynigt worden.*

Nam his rebus plumam, pinnasque emundant. Colum. 8. 4. *Want door deze dingen maaken zy hunne vederen ſchoon*, of *zuyver.*)

ĔMUNGO, ĭs, munxi, munctŭm, mungĕrĕ. acc. *Snuyten, uytſnuyten, afſnuyten.*

Cubito ſe emungere. Cic. Her. 4. 54. *Zijn neus met den elleboog ſnuyten.* Zeker ſpreekwoord onder de Latynen, 't welk betekent *een ſlecht, morſſig ambacht*, of *ſlechte nering doen.*

Emunxi argento ſenes. Plaut. B. 4. 4. 50. Ter. Ph. 4. 4. 1. *Ik heb dat geld die oude luy afgeſtroopt, afgetroont*, of *met liſt van hen gekregen; ik heb die oude luyden liſtig de beurs geligt.*

ĒMŪNĬO, īs, īvī, ītŭm, īrĕ. acc. *Verſterken, ſterk maaken, omtuynen, bewallen, met bolwerken voorzien, beſchanſſen, verſchanſſen; afſluyten, afſchutten.*

Emunire vites ab injuria pecoris. Colum. 5. 6. *De wijngaarden tegens den overlaſt van 't gedierte afſchutten.*

Corpora ſylvis emuniendis conterunt. Tac. Ag. 31. 3. *Zy verſpillen hunne krachten met zich in de boſſchen te verſchanſſen.*

Adverſus metus emunire animum. Sen. Controv. 17. *Zig tegen de vrees wapenen.*

ĒMŪNĪTŬS, ă, ŭm. Liv. 24. 21. *Geſterkt, verſterkt, ſterk gemaakt, afgeſloten, omtuynt, verſchanſt, met bolwerken*, of *muuren omringt.*

Cavea retibus emunita. Colum. 8. 8. *Een tralykooy, een kooy met traliën.*

E M U S. E M U T.

ĒMŬSCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Colum. 11. 2. *De mos van de boomen doen, de boomen van mos zuyveren.*

ĔMUSSĬTĀTŬS, ă, ŭm. Feſtus. *Recht, lijnrecht, afgeſtreept, afgelijnt, met de lijn*, of *'t ſlagkoord afgetrokken.* Men moet dit woord niet gebruyken. Zie Amuſſitatus.

ĒMŪTĀTŬS, ă, ŭm. Quintil. I. O. 8. 3. *Verwiſſeld, veranderd.* Men zal niet ligtelyk Emuto in præſenti tempore vinden. [De infin. emutare ſtaat by Manil. 5. 149.]

ĒMŪTĬO, īs, īrĕ. Plaut. Merc. 5. 2. 55. *Morren, knorren, binnen 's monds mompelen.*

Ē N.

EN. Interj. nomin. Cic. Dej. 6. *of* acc. Plaut. Am. 4. 2. ſubj. 2. 54. *Zie hier, zie daar, zie eens.*

En, hic ille eſt. Cic. F. 13. 15. *Zie daar is de man, daar is hy zelf.*

En, cui tuos liberos committas. Cic. V. 1. 37. *Zie daar wien gy uwe kinderen vertrouwen moet! hem moet gy de opvoeding uwer kinderen aanbetrouwen*, of *aanbeveelen.* Dat word hier al boertende gezegt.

En, ut pultat! Plaut. B. 4. 1. 9. *Zie eens hoe klopt hy!*

E N A R.

ĒNARRĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Quintil. I. O. 6. 3. *Verklaarbaar, dat men vertellen, verhaalen, uytleggen*, of *verklaaren kan.*

ĒNARRĀTĬO, ōnĭs. f. *Verhaal, vertelling, verklaring, uytlegging, verſlag, berigt.*

Enarratio Poëtarum. Quintil. I. O. 2. 5. *Uytlegging*, of *verklaring der Dichteren.*

(ĒNARRĀTĒ. *Duydelijk.* De compar. *Enarratius* ſtaat by Gell. 10. 1.

ĒNARRĀTŎR, ōrĭs. m. *Een uytlegger, verklaarder, taalman, tolk.*

Tanquam unus eſſet ſatyrarum M. Varronis enarrator. Gell. 13. 30. *Als of hy de eenigſte uytlegger van M. Varroos ſchimpdichten was.*

Quod idonei vocum antiquarum enarratores tradiderunt. Gell. 18. 6. *Dat bequaame*, of *geloofwaardige uytleggers*, of *taalluyden, beſchreeven hebben.*)

ĒNARRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Ter. Ad. 3. 3. 11. Cic. D. 1. 26. *Vertellen, verhaalen, uytleggen, verklaaren, ontwinden, beduyden.*

Quod cœpi, primum enarrem. Ter. H. 2. 3. 32. *Laat ik eerſt uyt verhaalen, het geene ik heb begonnen.*

E N A S.

ĒNĀSCŎR, ĕrĭs, nātŭs ſŭm, nāſcī. *Uytkomen, groeijen, waſſen, voortkomen, uytſpruyten, uytſchieten, voor den dag komen*, van een tand, kruyd, enz. ſpreekende.

Ex nucleo tardius quam ex talea enaſcitur olea. Varr. R. R. 1. 41. *De olijfboom komt veel laater van een ſteen die men poot, dan van een griffel voort.*

E N A Y.

ĒNĀTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Hor. A. P. 20. *Ontzwemmen, aan land zwemmen.* Ad aliquem locum. Hirt. B. Al. 18. Mart. 9. 41. 8. *Ergens naar toe zwemmen, met zwemmen ontkomen.*

E naufragio enatare. Vitruv. Præf. 6. *Van een ſchipbreuk met zwemmen ontkomen.*

* Reliqui habent ſe anguſtius, enatat tamen Epicurus. Cic. T. Q. 5. 87. *He an-*

Digitized by Google

andere Wijsbegeerigen vinden zich zeer benepen, of geprenzt, Epikuur echter red zich ligtelijk uyt deze zwarigheden.

Enatantes ab aqua imagines. Vitruv. 6. 2. *Beelteniſſen die uyt het water opkomen*, of *die zich uyt het water vertoonen, die zich boven water laaten zien; gedaanten*, of *verbeeldingen die boven uyt het water ſchijnen.*

E N A V.

ENĀVĀTŬS, ă, ŭm. *Afgedaan, volbragt, gedaan, volmaakt, voltrokken.*

Præmia enavatæ operæ petebant. Tac. H. 3. 74. *Zij eyſchten vergelding voor de dienſten die zij gedaan hadden; zy eyſchten loon voor hunne genomene moeite*, of *voor den arbeyd die zij gedaan hadden.*

ĒNĀVĬGĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 9. 3. *Overgevaren, overgeſcheept.*

ĒNĀVĬGO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ amnem. Plin. H. 6. 17. *Een ſtroom overvaaren*, of *overzeylen; de reys te water afdoen.*

Unda omnibus enaviganda. Hor. O. 2. 14. 11. *Een water dat al de wereld over moet*, of *overvaaren moet.*

Enavigare. Suet. Tib. 11. *Aankomen, aanlanden, aanſcheepen.*

• E Logicis, tanquam e ſcrupuloſis cautibus enavigavit oratio. Cic. T. Q. 4. 14. *Mijn rede is over deze redenkonſtige ſtoffen heen geloopen, als over gevaarlijke klippen.*

(Enavigare. *Te water*, of *te ſcheep ontkomen.*

Quidam enavigare conantes. Curt. 9. 9. 13. *Zommige onderneemende om te water*, of *te ſcheep te ontkomen.*

E N C A.

ENCÆNĬA, ōrŭm. n. plur. Auguſtin. in Joh. 38. *Inwying, 't feeſt van inwying.* Quandocunque novum aliquid dedicatur, encænia vocantur. *Zoo dikwils als 'er iets nieuws ingewyd word, hiet zulks het feeſt van inwying.* By de Jooden was 't het feeſt van de inwying des tempels. Joh. 10. 22. Dit is zuyver Griekſch. Suidas. Ἐγκαίνια, ἑορτὴ, καθ' ἣν ἐκαινουργήθη τί.)

ENCARPŬS, ī. m. Vitruv. 4. 1. Ἔγκαρπος. *Een loofwerk* in de Joniſche kapiteelen, *of* dekſtukken.

ENCAUSTES, æ. m. Plin. H. 35. 11. Ἐγκαυστής. *Een brandverfſchilder.*

ENCAUSTĬCŬS, ă, ŭm. *Doorgevlamt, brandverwig.*

Encauſtica pictura. Plin. H. 35. 11. *Gebrand ſchilderwerk, een brandverwige ſchildery.*

ENCAUSTŬM, ī. n. Ἔγκαυστον. *Doorvlamzel, brandverf.*

Encauſtum pingere. Plin. H. 35. 11: 36. 25. *Met brandverf ſchilderen, brandverwen.*

Encauſtum. Cod. 1. 23. 6. *Purper-inkt, inkt van purperverwe gemaakt*, die niemand dan de Keyzers mogt gebruyken onder ſtraffe van gequetſte hoogheyd.

ENCAUSTŬS, ă, ŭm. Mart. 4. 47. 1. Ἔγκαυστος. *Gebrandſchildert.*

E N C H. E N C Y.

(**ENCHĪRĬDĬŬM**, ĭi. n. *Een handboekje.* Zoo vindmen 't Enchiridium Epicteti. 't Is zuyver Griekſch. 't Betekent eygentlyk een *ponjaert*, of *dolk*. Pollux. 2. 4: 1. 10. Herodian. 1. 8. 11. Heſychius. Ἐγχειρίδιον, ξιφίδιον μικρὸν, ἢ τμητικὸν ὄργανον.)

[**ENCHŪSĂ**, æ. f. *Enkhuyzen.* Een ſtad in Holland.]

ENCYCLIOS diſciplina, *of* Encyclios doctrinarum omnium diſciplina. Vitruv. 6. præf. *Weetkring, leerkring, de kring der wetenſchappen, de t'zamenhang, zamenketening*, of *zamenſchakeling van alle wetenſchappen.*

E N D R.

(**ENDRŎMĬDĀTŬS**, ă, ŭm. Sidon. B. 2. 2. *Die een ligte looprok aan heeft.*)

ENDRŎMĬS, ĭdĭs. f. Juv. 3. 103. Mart. 4. 19. 4. *Zekere mantel*, of *manteltje van ruyge*, of *ruyghaairige ſtoffe. Een ligte looprok.* ('t Is een Griekſch woord. Ἐνδρομίς, 't zamen gezet uyt ἐν en δρόμος.)

E N E C.

ENĔCO, ās, nĕcŭi, nĕctŭm, nĕcārĕ. acc. Plaut. Truc. 1. 2. 99. *Dooden, doodſlaan; ombrengen, om hals brengen.*

Eneco. *Kwellen, de herſſenen uyt het hoofd haalen.*

Cur me enecas? Ter. And. 4. 1. 46. *Waarom kwelt gij mij?*

Rogitando enecare aliquem. Ter. Eun. 3. 5. 6. *Iemand door vraagen baloorig maaken.*

ENECTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 8. 21. *Gedood, omgebragt, geſneuvelt, omgekomen, dood.*

Enectus fame. Cic. D. 2. 35. Siti. Cic. T. Q. 1. 5. Inopia. Cic. D. 1. 29. *Dood*, of *half dood van dorſt, van honger, van gebrek*, of *armoede.*

Provincia enecta. Cic. Att. 6. 1. *Een verwoeſt landſchap.*

E N E R.

ENERVĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Att. 2. 12. *Ontzenuwt, krachteloos, magteloos, verzwakt, afgenomen, ſlap, zwak*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

Enervatus. *Verwijſt, laf, ſlap, laſhertig, zenuwloos.*

Enervata ſententia. Cic. T. Q. 2. 6. *Een laf gevoelen.* Oratio. Cic. T. Q. 4. 17. *Een laffe*, of *zenuwlooze ſtijl*, of *zegswijze.*

Enervatus reus. Cic. Piſ. 33. *Een krachteloos gemaakte*, of *overtuygde gedaagde.*

(Enervatus. Claud. E. 1. 315. *Een geſnedene*, of *gelubde.* Zie Nervus.)

ENERVĬS, ĭs. m. & f. vĕ, ĭs. n. Plin. P. 33. *Laf, koud, ſlecht*, van een ſchouwſpel, dans, enz. ſpreekende.

Enervis compoſitio. Quintil. I. O. 9. 4. *Een zenuwlooze, dorre, magere, koude*, of *laffe ſtijl.*

Enervis vita. Val. Max. 8. 8. 1. *Een luy lekker leven, een verwijſt leven.* Animus. Val. Max. 2. 7. 15. *Een laf*, of *laſhertig gemoed.*

ENERVO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquem. Cic. S. 10. Animos alicujus. Ovid. Rem. 753. Vires. Hor. Ep. 8. 2. *Iemand krenken*, of *verzwakken, verwijſt*, of *laſhertig maaken; iemands moed*, of *kloekmoedigheyd beneemen.*

Non enervatur oratio compoſitione verborum. Cic. Or. 68. *Een rede word niet ontzenuwt door de ſchikkinge der woorden.*

E N G O.

ENGŎNĂSĬN. Cic. N. D. 2. 42. Ἐγγόνασι. indeclin. Engŏnăsĭ. Manil. 5. 646. indeclin. *Zeker geſternte*, van zommige *de knielder* genaamt. Eenige Dichters zeggen dat het Lykaon is, die de Goden bid om hem zyn dochter Caliſto, die zy in een beer verandert hadden, weder te geeven. Andere zeggen dat het Theſeus is, die een rotz poogt op te heffen. Andere eyndelyk geeven voor, en met meer reden, dat het Herkules is, die op de rechter knie leggende het hoofd van den draak, die de Heſperides bewaarde, poogt te vermorſſelen.

ENGONĂTŎS, ă, ŭm. Horologium engonatum. Vitruv. 9. 9. Ἐγγόνατον. *Een hoekig uurwerk*, of *hoekige zonwijzer.*

E N G Y. E N H Y.

ENGYBĂTĂ, ŭm. n. plur. Vitruv. 10. 12. Ἐγγύβατα. *Drijvende beeldjes die de Ouden in bollen vol water zetteden*, gelyk onze brandſchilders noch tegenwoordig in diergelyke doen.

ĔNHYDRĬS, ĭdĭs. f. Plin. H. 32. 7. Enhydrus. Solin. 32. Ἐνυδρίς. *Zekere witte waterſlang.*

ĔNHYDRŎS, ī. f. Plin. H. 37. 11. Ἔνυδρος. *Zekere koſtelijke ſteen, rond, wit en glad, van binnen als met water bezet.*

E N I C.

ENĪCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Zie Eneco.

E N I M.

ĔNĬM. conj. Cic. de Or. 3. 13. *Want.* Men vind dit koppelwoord noyt voor, maar altyd na 't eerſte woord in een rede.

(Enim. *Maar, doch.*

Enim jam magis appropero. Plaut. Caſ. 5. 2. 15. *Maar nu haaſt ik te meer.*

Neque enim eos ſolos convenire aveo. Cic. S. 23. *Maar ik begeer niet alleen deze te ſpreeken.*)

At enim. Ter. E. 2. 3. 89. Certe enim. Ter. And. 3. 2. 23. Verum enim. Ter. Ad.

Ad. 2. 1. 47. Sed enim Apul. A. 323. *Maar, doch, zeker, zekerlijk, voorwaar, in der waarheyd, gewiſſelijk.*

Enimvero ferendum hoc non eſt. Cic. V. 1. 26. *Zekerlijk dat is niet te lijden*, of *te verdraagen.* [Donat. over Ter. Ph. 5. 7. 44. zegt dat het een begin is eener rede zullende gevoert worden van eenig toornig menſch.]

Enimvero, inquit. Cic. de Or. 1. 36. *In der daad, zegt hy; maar, zegt hy.*

Nunc enimvero occidi. Plaut. Capt. 3. 4. 2. *Nu ben ik zekerlijk bedorven.*

E N I T.

ENĬTĔO, ēs, nŭi, nĭtērĕ. Virg. Æ. 4. 150. *Schijnen, ſchitteren, afſtraalen, glans geeven, flonkeren, uytblinken, glimmen, glinſteren, klaar*, of *helder zijn.*

Athenæ in Græcia enitebant. Cic. Fl. 7. *Athenen was de roem van Griekenland, blonk in Griekenland uyt.*

Craſſi magis enitebat oratio. Cic. Cl. 59. *De rede van Kraſſus was luyſterrijker*, of *deſtiger.*

In eo bello virtus enituit egregia Catonis. Cic. Mur. 14. *De dapperheyd van Kato is uytgeblonken*, of *gebleken in dezen oorlog; men heeft den heldemoed van Kato in dezen krijg zien uytblinken.*

ENĬTĒSCO, ſcĭs, ſcĕrĕ. Quintil. I. O. 2. 5. *Schijnen, blinken, ſchitteren, flonkeren, glans*, of *ſchijnzel geeven, glimmen, glinſteren.*

Eniteſcis multo pulcrior. Hor. O. 2. 8. 6. *Gy ſchijnt*, of *lijkt veel mooijer, fraaijer, ſchoonder*, of *bevalliger.*

Hoc vetuſtate magis eniteſcit. Cic. Her. 4. 44. *De oudheyd zet dat een nieuwe glans*, of *luyſter by, maakt dat luyſterrijker; hoe ouder dat dit is, hoe hooger het geacht word.*

ENĪTŎR, ĕrĭs, niſūs *of* nixūs ſŭm, nītī. *Poogen, trachten, zijn beſt doen, arbeyden, moeite doen, naar ſtaan, naar dingen, moeite*, of *vlijt aanwenden.*

Eniti, ut, &c. ſeq. ſubj. Cic. Att. 16. 16. ſubj. 3. *Zijn beſt doen, om, enz.*

Eniti & contendere. Cic. Off. 3. 10. *Alle zijne kragten inſpannen.*

Eniti in re aliqua. Cic. de Or. 2. 72. *Ergens groote moeite om aanwenden*, of *zijn uyterſte beſt om doen.*

Corrigere mihi natum enitere. Ter And. 3. 4. 17. *Doe uw beſt om mijn zoon te verbeteren*, of *om hem op den rechten weg te brengen.*

Omni amore, ope atque opera enitere, ne tempus nobis prorogetur. Cic. F. 3. 10. *Tracht, om al de liefde die gy voor my hebt, met al uw kracht en vermogen te weeg te brengen, dat ons den tijd van dienſt niet verlengt worde.*

Ab illis ſumma ope eniſum eſt, &c. Sall. B. J. 25. *Zy hebben alle bedenkelijke middelen te werk geſtelt; zy hebben alle hunne krachten ingeſpannen; zy hebben alles gedaan wat zy konden; zy hebben hun uyterſte beſt gedaan.*

Remis eniti. Val. Flacc. 4. 680. *Uyt aller magt roeijen.*

Ad Conſulatus & honores eniti. Paterc. 2. 127. 1. *Naar de Regeering ſtaan, naar Burgermeeſterſchappen en eerampten dingen*, of *trachten die te bekomen.*

Eniti aggerem. Tac. An. 2. 20. *of* in aggerem. Tac. An. 2. 80. *Op de wal*, of *veſt klimmen.* Per aggerem. Plin. H. 18. 28. *Over de wal*, of *veſt klimmen*, of *klauteren.* In editiora eniti. Tac. A. 1. 70. *Hooger klimmen.*

Eniti alleen. Quintil. I. O. 5. 13. *of* Eniti puerum. Varr. R. R. 2. 10. Partum. Liv. 40. 4. *Baaren, een kind baaren, kraamen, in de kraam komen, van een kind bevallen.* Fœtum. Virg. Æn. 3. 391. *Werpen, jongen.* Ova. Colum. 8. 11. *Leggen, eyeren leggen.* Dit verbum in dezen zin genomen, heeft in 't præteritum Enixa ſum.

E N I X.

ENIXĂ, æ. f. alleen. Suet. C. 25. *Of* Enixa partum. Liv. 40. 4. *Kraamvrouw, een vrouw die gekraamt*, of *gebaart heeft, die in de kraam*, of *in 't kinderbed legt: dat gejongt*, of *geworpen heeft.* Deze laatſte uytdrukkingen worden van de beeſten gebruykt.

ENIXE. adv. *Krachtiglijk, mannelijk, dapperlijk, met magt, kloekmoediglijk, uyt aller magt.* De compar. *Enixius* ſtaat by Liv. 37. 8. en de ſuperl. *Enixiſſime* by Suet. J. 5.

Enixe dimicare. Liv. 8. 17. *Mannelijk, kloekmoediglijk, hardnekkiglijk*, of *dapperlijk vechten.*

Enixe juvare aliquem. Cæſ. B. C. 3. 35. *Iemand met alle magt*, of *uit aller magt helpen, zijn uyterſte beſt voor iemand doen.*

Imperata enixe facere. Liv. 27. 10. *Yverig, vlijtiglijk*, of *naarſtelijk 't belaste*, of *'t bevolene uytvoeren, volbrengen*, of *nakomen.*

Meam cauſam boni enixe ſuſceperunt. Cic. Sext. 16. *De goeden*, of *de eerlijke luyden hebben mijn zaak met yver, liefde*, of *genegentheyd opgenomen te verdedigen.*

[Enixe in aliqua re eſſe. Liv. 36. 25. *Met alle magt ergens in bezig zijn.*]

‡ ENIXIM. adv. Siſen. *by* Non. 3. 301. *Met kracht, met geweld, met vlijt*, of *yver.*

(ENIXŬS, ă, ŭm. *Naarſtiglijk, met alle magt.* De compar. *Enixior* zie beneden.

Q. Fulvius Flaccus ædem Fortunæ faciebat enixo ſtudio. Liv. 42. 3. *Q. Fulvius Flaccus bouwde met alle magt een tempel voor de Fortuyn.*

Cum frequentibus promptam & enixam operam exhiberet. Front. St. 2. 5. 30. *Als hy hem met dikwils uyt te vallen een vaardigen en krachtigen dienſt dede.*)

ENIXĬOR, ōrĭs. m. & f. ūs, ōrĭs. n. Enixior cura. Front. Aq. 2. 257. *Een grooter zorg, een meerder naarſtigheyd*, of *noeſtigheyd.*

Enixioris operæ, quam in unius diei præmium conſcii ſibi, &c. Plin. H. 9. 8. *Weetende dat de moeite, die zy hebben aangewend, grooter loon dan die van een dag verdient; bewuſt zijnde dat met het loon van eenen dag hunne aangewende moeite niet kan betaalt worden.*

[Enixus. paſſ. *Gebooren.* Juſt. 43. 2. 7. Sulp. Sever. H. S. 1. 38.)

ENIXŬS, ūs. m. *Baring, het baaren, het kraamen; werping, het jongen, het werpen.* Het laatſte van beeſten ſpreekende.

Poſt unum annum ab enixu. Plin. H. 10. 63. *Een jaar na dat ze gejongt*, of *geworpen hebben*, van beeſten ſpreekende.

E N O.

ENO, ās, āvi, ātūm, ārĕ in terram. Plaut. R. 1. 2. 81. Liv. 23. 41. *Ontzwemmen, aan land zwemmen, met zwemmen ontkomen.*

Enare ad aliquem locum. Virg. Æ. 6. 16. *Ergens naar toe zwemmen, ontzwemmen.*

E N O D.

ENŌDĀTE. adv. Cic. I. R. 1. 21. *Klaarlijk, duydelijk, middagklaar, opentlijk, baarblijkelijk.* (De compar. *Enodatius* ſtaat beneden by Cicero. en de ſuperl. *Enodatiſſime* by Auguſtin. Retract. 2. 57.

Aliquid explicare enodatius. Cic. Fin. 5. 9. *Iets duydelijk verklaaren.*

ENŌDĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. T. 7. *Verklaring, uytlegging, beduyding, ontvouwing, opening, ontknoping.*

Enodatio nominum. Cic. N. D. 3. 24. *Ontknoping, uytlegging*, of *ontvouwing van den oorſprong der naamwoorden.*

(ENŌDĀTŎR, ōrĭs. m. Tertull. Pall. 6. *Een uytlegger, verklaarder.*)

ENŌDĀTŬS, ă, ūm. Cic. I. R. 2. 2. *Verklaart, uytgelegt, ontvouwen, geopent.*

ENŌDĬS, ĭs. m. & f. dĕ, ĭs. n. Virg. G. 2. 78. Vitruv. 2. 9. Colum. 4. 29. *Zonder knoeſten, knobbels*, of *quaſten; niet knoeſtig, niet quaſtig*, of *knobbelig; heel glad, zonder knoopen*, of *knobbels*, van een ſtok, boom, enz. ſpreekende.

Enodis. *Glad, vloeijend*, van een vaars, rede, enz. ſpreekende.

Scripta erat materia elegis teneris & enodibus. Plin. E. 5. 17. *De ſtoffe was beſchreven in tedere en zoetvloeijende treurdichten.*

ENŌDO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Colum. 5. 6. *De knobbels, knoeſten*, of *quaſten afſnoeijen*, of *afſnijden*, van een boom, ſtok, enz. ſpreekende.

Enodare. Cic. Her. 2. 10. Varr. de Vit. P. R. I. *by* Non. 1. 49. *Ontknoopen, verklaaren, uytleggen, ontwinden, ontvouwen, oploſſen, verlichten, licht geeven, ophelderen.*

Enodare juris laqueos. Gell. 13. 10. *De ſtrik-*

ſtrikvraagen der Rechtsgeleertheyd ontknoopen.

Enodare nomina. Cic. N. D. 3. 24. *De oorſpronkelijkheyd der naamwoorden verklaaren.*

E N O R.

ĒNORMĬS, ĭs. m. & f. ĕ, ĭs. n. Plin. H. 17. 12. E. 9. 26. *Ongeſchikt, ongeregelt, onmatig, onbeſchoft, uytermaten*, of *geweldig groot, van een onmatige grootte.* (De compar. *Enormior* ſtaat by Spart. Æl. Ver. 1.)

Enormis. Tac. An. 2. 14. *Krom, bogtig, ſcheef, niet recht, vol bogten*, van een weg, ſtraat, enz. ſpreekende.

(ĒNORMĬTAS, ātĭs. f. [Sen. Conſt. Sap. c. 18. Quintil. I. O. 9. 4.] Tertull. de An. 13. *Onmatige grootte.*)

ĒNORMĬTĔR adv. Plin. H. 36. 10. *Onmatiglijk, ongeſchiktelijk, onbeſchoftelijk, ongewoonlijk, buyten gemeen, boven maaten.*

Campus enormiter projectus. Sen. N. Q. 2. 1. *Een zeer wijd uytgeſtrekt veld.*

E N O T.

ĒNŌTĒSCO, ĭs, nōtŭī, nōtēſcĕrĕ. *Openbaar, ruchtbaar*, of *bekent worden, tot kennis van de wereld*, of *tot 's 's volks kennis komen, aan den dag komen, uytlekken.*

Quod ubi enotuit. Tac. H. 3. 34. *Zoo dra dit bekent is geworden, zoo ras dit ruchtbaar is geworden.*

Enotuerunt tui verſus. Plin. E. 2. 10. *Uwe vaarzen zijn uytgekomen; uwe dichtkunde is in 't licht gekomen*, of *by veler een bekent.*

Enoteſcere aliqua re. Suet. O. 3. *Ergens door bekend worden.*

ĒNŎTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Plin. E. 1. 6. *Iets aantekenen, optekenen, opſchrijven, aanſchrijven.*

E N S.

ĒNS, ĕntĭs. n. Quintil. I. O. 8. 3. *Een wezen, een natuur, een wezentlijke zaak*, of *zelfſtandigheid.*

ĒNSĬCŬLŬS, ī. m. Plaut. R. 4. 4. 112. *Een kort degentje.*

ĒNSĬFĔR, ī. m. Stat. Th. 321. Ovid. Art. 2. 56. *Die een degen draagt, met een degen op zy*, of *met zijdgeweer gewapent.* Dog Nic. Heinſius beweert uyt oude Handſchriften, dat men Enſiger by Ovid. leezen moet.

ĒNSĬGĔR, ī. m. Ovid. Faſt. 4. 388. Zie Enſifer.

ĒNSIS, ĭs. m. Cic. N. D. 2. 63. Virg. Æ. 2. 602. *Een degen, dolk, rapier, zwaard.* Cicero gebruykt meer 't woord Gladius.

[Enſis. Lucan. 5. 61. *Een gebied, een heerſchappy, waar van 't zwaard een teken is.*]

E N T E. E N T H.

ĒNTĔRŎCĒLĒ, ēs. f. Plin. H. 27. 12. Ἐντεροκήλη. *Darmbreuk, darmſcheurſel, uytzakking van den darm.*

ĒNTĔRŎCĒLĬCŬS, ī. m. Plin. H. 26. 8. Ἐντεροκηλικός. *Die een darmbreuk*, of *uytzakking des darms heeft, die geſcheurt*, of *gebroken is.*

ĒNTHĔĀTŬS, ā, ūm. Mart. 12. 57. 11. *Van een Godheyd bezeten, gedreven*, of *aangedaan*; gelyk de Heydenſche Prieſters en Prieſtereſſen voorgaven te zyn.

ĒNTHĔŬS, ā, ūm. Sen. M. 3. 382. Mart. 11. 85. 4. *Van Godt gedreven*, of *aangeblaazen, goddelijk, vol van Godt*, of *van Godts geeſt, van een hooger geeſt gedreven*, van perſoonen ſpreekende.

† Enthea tempora. Stat. S. 1. 2. 227. *Een ganſch Goddelijke tijd, een tijd waar in Gods grootheyd en majeſteyt zeer beſpeurt word.*

ĒNTHȲMĒMĂ, ătĭs. n. Cic. T. 13. Quintil. I. O. 5. 10. Ἐνθύμημα. *Een korte ſlotreden die maar een voorſtel en een gevolg heeft.*

E N U B. E N U C.

ĒNŪBO, ĭs, nūpſī, nūptūm, nūbĕrĕ. *Mistrouwen, qualijk trouwen, aan een man van ſlechten ſtaat trouwen, een ſlecht huwelijk doen.*

Virginiam matronæ quod e patribus enupſiſſet, ſacris arcuerunt. Liv. 10. 23. *De Roomſche mevrouwen hebben Virginia den tempel verboden, om dat zy, een Raadsheers dochter zijnde, beneden haaren ſtaat getrouwt was.*

ĒNŪCLĔĀTĒ. adv. Cic. T. Q. 4. 14. *Klaarlijk, duydelijk, verſtaanlijk, verſtaanbaar, zonder duyſterheyd, net, onderſcheydentlijk.* [De ſuperl. *Enucleatiſſime* ſtaat by Auguſtin. Euch. c. 80.]

Enucleate. Cic. Or. 9. *Uytdrukkelijk, met nadrukkelijke*, of *krachtige woorden.*

ĒNŪCLĔĀTŬS, ā, ūm. Cic. de Or. 3. 9. *Klaar, duydelijk, onderſcheyden, net, wel beſchaaft, nadrukkelijk*, van een rede, ſtyl, enz. ſpreekende.

Suffragia enucleata. Cic. Pl. 4. *Oprechte, zonder gunſt gegeevene ſtemmen.*

ĒNŪCLĔO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. T. Q. 5. 8. *Uytleggen, verklaaren, ontwinden, verlichten, licht geeven, ontknoopen.* Dit werkwoord betekent eygentlyk, *de kern uyt een noot doen*; maar men vind geen Schryver die 't in dezen zin gebruykt heeft. (Ik heb 't in dezen zin gevonden by Apicius in 't volgende voorbeeld.

Duracina enucleas. Apic. 4. 5. *Gy neemt*, of *doet de kern uyt de dikbaſtige vruchten.*)

E N U M.

ĒNŪMĔRĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. F. 5. 12. *Telling, optelling, rekening.*

Enumeratio. Cic. Her. 2. 30. (Quintil. I. O. 4. 5. *Optelling, herhaaling van de voornaamſte zaaken eener rede.*

ĒNŪMĔRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Quir. poſt red. 2. *Optellen, van ſtuk tot ſtuk optellen, het getal aanwijzen, een niet*, of *onderſcheyden verhaal van alles doen.*

Enumerare. Cic. S. R. 19. *Zeggen, vertellen, verhaalen, verklaaren, melden, vermelden, aantoonen.*

Enumerare. Ter. Ad. 2. 2. 28. Cic. T. Q. 1. 49. Prop. 2. 1. 44. *Tellen, optellen, rekenen, oprekenen, een getal optrekken.*

Enumerare ſingula. Cic. F. 13. 19. Per ſingula. Colum. 8. 17. *Van ieder zaak in 't byzonder ſpreeken.*

E N U N.

ĒNŪNCĬĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Fat. 1. Quintil. I. O. 7. 3. *Een voorſtel, grondregel, algemeen leerſtuk, grondwaarheyd, gezeg, ſtelling.*

ĒNŪNCĬĀTĪVŬS, ā, ūm. Sen. E. 117. *Verklaarende, uytleggende, tot uytlegging*, of *verklaring dienende.*

ĒNŪNCĬĀTRIX, īcĭs. f. Ars enunciatrix. Quintil. I. O. 2. 15. *De konſt van zich wel uyt te drukken*, van de Redenrykkonſt ſpreekende.

ĒNŪNCĬĀTŬM, ī. n. Cic. Fat. 9. *Een voorſtel, grondregel, algemeen leerſtuk, grondwaarheyd, ſtelling, gezeg.*

ĒNŪNCĬO, *of*

ĒNŪNTĬO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. de Or. 1. 47. *Uytleggen, ontvouwen, uytdrukken, verklaaren, uytſpreeken, zeggen, ſtellen.*

Enunciare aliquid. Cic. S. R. 40. Nep. Pauſ. 4. *Iets ontdekken, iets bekent, openbaar, ruchtbaar*, of *wereldkundig maaken, iets verbreyden, verkondigen*, of *uytſtrooijen.*

Commiſſa enunciare. Cic. T. Q. 2. 13. *Het toevertrouwde openbaaren.*

E N U P.

ĒNŬPTĬO, ōnis. f. Liv. 39. 19. *Verlof om buyten haar Heers*, of *Patroons huys te mogen trouwen*, van een ſlavinne ſpreekende.

E N U T.

ĒNŪTRĬO, īs, īvī, ītūm, īrĕ. acc. Colum 3. 3. *Voeden, voedzel geeven, opvoeden, opbrengen, opqueeken, voortqueeken.*

Tantum poſtea honoris increvit platanis, ut infuſo mero enutriantur. Plin. H. 12. 1. *De platanusboomen zijn naderhand zoo hoog geacht geworden, dat men ze met zuyvere wijn beſproeide om ze voedzel te geeven*, of *voort te queeken.*

E O.

ĒO. adv. *Derwaarts, tot daar toe, naar die plaatze, daar heene.* Met een verbum Motus.

Eo inſolentiæ & furoris proceſſit. Plin. P. 16. *Hy is tot die opgeblazenheyd en verwoedheyd gekomen.*

Digitized by Google

Eo audaciæ provectus eſt. Tac. An. 4. 10. *Hy is tot die ſtoutheyd gebragt*, of *vervoert.*

Eo redigis me, ut, quid egerim, egomet neſciam. Ter. Eun. 4. 4. 23. *Gy brengt my daar heen, dat ik zelve niet weete, wat ik gedaan heb.*

Res eo recidit. Quintil. I. O. 2. 10. *De zake is zoo verre gekomen*, of *daar toe vervallen.*

Eo usque, donec, &c. ſeq. ſubj. Val. Max. 1. 4. 5. Eo usque, dum. Colum. 6. 4. *Tot dat, enz. zoo lange tot dat, enz.*

EO. Ter. Hec. 2. 1. 41. *Daarom, uyt dien inzicht*, of *met dat oogmerk, uyt dien hoofde.*

Is dicitur venturus, eo nunc commenta eſt dolum. Plaut. Truc. 1. 1. 67. *Men zegt dat hy op 't punt ſtaat van te komen, daarom heeft zy deze liſt*, of *looze vond bedocht.*

Eo fuit mirabilius, quod *of* quia ab eo non exſpectabatur. Cic. A. Q. 4. 1. *Het is daarom te vreemder*, of *te verwonderlijker geweeſt, om dat het van hem niet verwacht wierd.*

Hæc ad te eo pluribus ſcripſi, ut intelligeres, &c. Cic. F. 13. 69. *Ik heb u deze dingen in 't breede geſchreven, om u te doen verſtaan, enz. Ik heb deze dingen daarom te wijdlopiger beſchreven, op dat gy verſtaan zoud, enz.*

Non eo hoc dico, quin quæ tu velis, ego velim. Plaut. Trin. 2. 2. 60. *Ik zeg dit daarom niet, om dat ik anders wil dan gy.*

Non eo dico, quo mihi veniat in dubium. Cic. P. Q. 2. *Ik zeg het daarom niet, om dat ik 'er aan twijffele.*

Eone es ferox, quia habes imperium? Ter. E. 3. 1. 25. *Maakt het gezagh dat gy hebt u vermetel? Speelt gy den baas om dat gy magt hebt? Zijt gy daarom trots, om dat gy te gebieden hebt?*

Eo. *Dies te.* Met een *comparativus*, het zy van een *adjectivum*, het zy van een *adverbium.*

Nec eo ſecius plurimos docuit. Suet. Gr. 20. *Hy heeft ondertuſſchen niet nagelaten veele te onderwijzen; hy heeft des niet tegenſtaande veele menſchen onderwezen.*

Meminiſti, & eo magis, quod, &c. ſeq. ind. Cic. Am. 1. *Gy denkt 'er om, en wel des te meer, om dat, enz.*

Nunc, mi Capito, eo plus apud eum enitere. Cic. Att. 16. 16. ſubj. 2. *Mijn vriend Capito, doe nu des te meer uw uyterſte beſt by hem.*

Annos ſexaginta natus es, aut plus eo. Ter. H. 1. 1. 11. *Gy zijt oud zeſtig jaaren*, of *meer.*

Tormenta eo graviores habent emiſſiones, quo ſunt contenta vehementius. Cic. T. Q. 2. 24. *Hoe deze werktuygen ſterker geſpannen zijn, hoe zy meer kracht*, of *geweld doen.*

Quanto magis appropinquare hoſtis cœpit, eo tibi celerius agendum erat. Cic. Att. 8. 12. ſubſ. 2. *Hoe de vyand u nader quam*, of *meer naderde, hoe gy u ook meer moeſt ſpoeden*, of *haaſten.*

ÈO. Zie Is, ea, id.

EO, is, ivi, itūm, īrĕ. *Gaan, voortgaan.*

Ire modeſte. Ovid. Her. 15. 97. *Zedig'lijk*, of *ſtatelijk gaan.* Magnifice. Plaut. Cal. 3. 6. 4. *Trotzelijk gaan, een trotze gang hebben.*

Ire pedibus. Plaut. St. 2. 1. 10. *Te voet gaan, voeteeren.*

Ire grandibus gradibus. Plaut. E. 1. 1. 11. *Met groote ſtappen*, of *wijde ſchreeden gaan.*

Patiamur puerum ire noſtris itineribus. Cic. Fr. 3. 3. *Laat ons lijden dat het kind onze voetſtappen nawandele*, of *navolge.*

Inficias ire. Plaut. Men. 2. 3. 45. Ter. Ad. 3. 2. 41. *Lochenen, ontkennen.*

Ire ad arma contra aliquem. Cic. V. 1. 44. *De wapenen tegens iemand aangrijpen, opvatten*, of *opneemen.*

Alios ad prælium ire videas, Cattos ad bellum. Tac. G. 30. *Anderen ziet men ten ſtrijde, doch de Heſſen ten oorlog gaan*, vermids dit volk den oorlog heel voorzigtiglyk voerde.

Ire ad aliquem. Plaut. Pſ. 1. 5. 38. Ter. And. 3. 4. 1, *By iemand gaan, naar iemand toe gaan, iemand gaan bezoeken.* In aliquem. Ovid. F. 5. 713. *Iemand aanvallen, overvallen*, of *beſpringen.*

Itur ad me. Ter. And. 1. 5. 16. *Men gaat tot my.*

Ire in aciem. Quintil. I. O. 9. 2. *Naar 't leger*, of *in den oorlog gaan.* Tacit. H. 2. 46. 3. gebruykt het om te zeggen, *Ten ſtrijde gaan.* In mare. Plaut. B. 3. 3. 54. *Ter zee gaan, op zee gaan, in zee ſteeken.*

Ire in opus alienum. Plaut. M. G. 3. 3. 6. *Zich met eens anders zaaken bemoeijen, zich in een anders zaak ſteeken.* In litem. Ovid. F. 6. 89. In jus. Aur. Vict. V. J. 72. 6. *Gaan rechten*, of *pleyten, een geding aanvangen.*

Ire in faſtidium. Sen. B. 1. 12. *Beginnen te walgen, ſmaakeloos te worden, tegen te ſtaan*, of *te mishaagen.* In lacrymas. Virg. Æ. 4. 413. *Beginnen te ſchreijen, aan 't ſchreijen raaken, in traanen uytbarſten.*

Ad reciperatores itum eſt. Tac. An. 1. 74. *Men was van gevoelen dat hem gemagtigden zouden worden toegevoegt.*

In Conſilium itur. Cic. V. 1. 19. *De Raad vergadert*; het betekent ook, *de Rechters gaan zitten om te beraadſlagen.*

Frequentes ierunt in alia omnia Judices. Cic. F. 1. 2. *Veele Rechters waren van een ganſch ander gevoelen.*

Ire in ſententiam alicujus. Liv. 1. 32. Pedibus ire in ſententiam alicujus. Liv. 5. 9. *Tot iemands gevoelen overgaan, in iemands gevoelen*, of *meening komen, iemands gevoelen volgen, zich aan iemands zyde voegen*, of *plaatzen.* De Ouden, om de langheyd der omvraagen in de vonniſſen te myden, plaatſten zich aan de zyde des geenen, wiens gevoelen zy goedkeurden.

Manibus ire in ſententiam. Quintil. D. 12. *Met de hand ſtemmen; iemands gevoelen door een teken met de hand goedkeuren.* Wanneer de Rechters, wegens 't gedrang, niet konden overgaan, maakten ze een teken met de hand om hunne meening te kennen te geeven.

Frater decrevit, ut ſi judicatum negarent, in duplum irent. Cic. Fl. 21. *Mijn broeder heeft hen verweezen om dubbel te betaalen, zoo ze zich aan 't eerſte vonnis niet wilden gedraagen.*

Incipit res melius ire quam putabam. Cic. Att. 14. 15. *De zaak begint beter te gaan dan ik dachte, gelukt beter dan ik verwachtte.*

Unde is? Plaut. Caſ. 2. 3. 29. Ter. Eun. 2. 3. 13. *Waar komt gy van daan? Van waar komt gy?*

Valetudo Principis it in melius. Tac. An. 12. 68. *De gezondheyd van den Vorſt neemt toe.*

Eunt præcipites mores. Liv. præf. *De zeden worden bedorven.*

Noſtro omine it dies. Plaut. Caſ. 2. 8. 74. *Die dag gaat naar onzen wenſch door, wy konnen geen gelukkiger dag wenſchen.*

Ad ſcenam ibat mercede conductus. Corn. Nep. præf. 4. *Hy ging voor loon gehuurt naar het toneel; hy ging zijn rol om geld ſpeelen.*

(Ire. *Vloeijen, loopen.*

Nullum inde ibat oleum. Gell. 17. 18. *Daar liep*, of *vloeide geen oly uyt.*

Quibus ægre lotium it. Cato R. R. 157. *Die ſwaarlijk wateren*, of *niet wel piſſen konnen.*

Ire. *Zijn, wezen.*

Ite alacres & ſpei pleni. Curt. 4. 14. 25. *Zijt luſtig en vol hoope.*

Ire. *Navolgen.*

Si fas eſt exemplis ire Deorum. Ovid. Tr. 2. 5. 27. *Indien 't geoorloft is der Goden voorbeelden na te volgen.*

Ire. *Uytſchieten, voortſchieten.*

Seges it in articulum. Colum. 2. 12. *Het gewas ſchiet in den halm.*

Ire in ſecula. Sil. 12. 312. *Duuren, overig zijn.*

Naſcentes ibant in ſecula libri. Claud. P. Mall. Th. 115. *De boeken van u geſchreven waren zoodanig dat ze eeuwen duuren zouden.*

Ibit in ſecula fuiſſe principem. Plin. P. 55. 12. *In de eeuwen zal het geroemt worden*, of *het zal vereeuwigt worden, dat 'er een Vorſt geweeſt is.*

[Ire in exſequias. Zie beneden in Exſequiæ.]

Ire. Met een ſupinum is zoo veel als *Willen.*

Quid agis? cur te is perditum? Ter. And. 1. 1. 10. *Wat maakt gy? waarom wilt gy u bederven?* of *waarom loopt gy in uw verderf?*

E O D. E O S.

EODEM. adv. Cæſ. B. G. 6. 4. *Naar de zelve plaats.*

† EOS.

† EŌS. f. Ovid. F. 3. 877. *De dageraat, de dag, het ſchemerlicht, 't krieken van den dag.* Dit woord word niet dan in den nominativus gevonden.

E O U S. E P H E.

EŌŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 1. 493. Ovid. Art. 1. 202. *Van 't Ooſten, uyt het Ooſten, dat eenig opzigt op 't Ooſten heeft.*

Mare Eoum. Tib. 2. 2. 16. *De Ooſtzee.*

ĔPHĒBĒUM, ĕi. n. Vitruv. 5. 11. Ἐφηβεῖον. *De oeffenſchool der jongelingen, de Akademie.*

(ĔPHĒBĬCŬS, ă, ŭm. *Dat tot een jongeling, of jongman behoort.*

Ephebica chlamyde ſiniſtrum tegebat latus. Apul. M. 10. 253. *Hy bedekte de ſlinker zijde met een jongens reysmantel; hy had op zijn ſlinker arm een jongens reysmantel hangen.)*

ĔPHĒBŬS, i. m. Ἔφηβος. Ter. E. 5. 1. 8. *Een jongeling, een jongman boven de veertien jaaren.*

Ephebus factus eſt. Nep. Epam. 2. *Hy is een jongeling van boven de veertien jaaren geworden.*

Exceſſit ex ephebis. Ter. And. 1. 1. 24. *Hy is uyt zijn eerſte jeugt, of hy is de jonge jaaren ontwaſſen.*

* Animus ephebia ætate exiit meus. Plaut. Merc. prol. 40. *De tijd heeft mijn verſtand rijp gemaakt, mijn verſtand is met de tijd rijp, of bezet geworden, heeft met den ouderdom, of de jaaren toegenomen.*

ĔPHĔDRĂ, æ. f. Plin. H. 27. 7. Ἐφέδρα. *Paardeſtaart,* zeker kruyd dat men gebruykt om houtwerk meê ſchoon te maaken.

ĔPHĒMĔRĬS, ĭdĭs. f. Cic. P. Q. 18. Juv. 6. 573. Ἐφημερίς. *Dagboek, dagregiſter, dagtafel.*

Ephemerides Mathematicæ. Plin. H. 29. 1. *Wiskonſtige dagtafels.*

Ponere aliquid inter ephemeridas. Prop. 3. 22. 20. *Iets in een dagboek aantekenen.*

ĔPHĔSĬŬS, *of*

ĔPHĔSĪNUS, ă, ŭm. Cic. D. 1. 23. *Ephezier, van Ephezen, die van Ephezen is, te Ephezen t'huys hoorende, te Ephezen gebooren.*

ĔPHĔSŬS, i. f. Cæſ. B. C. 3. 32. Liv. 38. 39. Ἔφεσος. *Ephezen,* een ſtad van kleyn Aziën, vermaard wegens den Tempel van Diana, gelegen aan de Egeeſche zee, thans van de Turken *Figena* genoemt.

E P H I.

ĔPHIPPĬĀTŬS, ă, ŭm. Cæſ. B. G. 4. 2. *Een ruyter die een paard met een zadel gebruykt.* Dit was iets ſchandelyks onder de oude Duytſchen.

ĔPHIPPĬŬM, ĭi. n. Cæſ. B. G. 4. 2. Ἐφίππιον. *Een zadel, zadel, of zadeltuyg.*

E P H O. E P I B.

ĔPHŎRŬS, i. m. Cic. L. L. 3. 7. Ἔφορος. *Een ſtads Opzlender, of Opzigter.* Een Lacedæmoniſche Overheyd, die omtrent het zelve gezagh had als de Tribuni plebis, *of* Schutsheeren onder de Romeynen.

ĔPĬBĂDĔS, ădŭm. f. plur. Ulp. D. 14. 1. 12. Ἐπιβάδες. *Een veerſchip, voerſchuyt, of trekſchuyt.*

ĔPĬBĀTÆ, ārŭm. m. plur. Vitruv. 2. 8. Ἐπιβάται. *Zeeſoldaaten, matroozen, bootsgezellen.*

Navis nudata epibatis. Hirt. B. Alex. 11. *Een ſchip dat van volk is ontbloot, een ongewapent,* of *onbevolkt ſchip, een ſchip dat buyten ſtaat van ſlaan,* of *van verweering is.*

E P I C.

ĔPĬCHĪRĒMĂ, ătĭs. n. Quintil. I. O. 5. 10. Ἐπιχείρημα. *Zekere ſlag van redenering.*

ĔPĬCHŸSĬS, ĭs. f. Plaut. R. 5. 2. 32. Ἐπίχυσις. *Een ſchenkkan.*

ĔPĬCŒNŬS, ă, ŭm. Ἐπίκοινος. *Gelijkſlagtig; dat tweezins kan genomen worden,* te weeten, in terminatie, *of* 't genus. Een woord der Spraakkonſt.

Nomen Epicœnum. Quintil. I. O. 1. 4. *Een gelijkſlagtig naamwoord,* dat onder een genus en eene terminatie mannelyk en vrouwelyk betekent.

ĔPĬCŎPŬS, ă, ŭm. Cic. Att. 14. 16. *Reysvaardig, gereed om ſcheep te gaan.*

ĔPĬCRŎCŬM, i. n. Feſtus. *Zeker geel doorſchijnend kleed.*

ĔPĬCRŎCŬS, ă, ŭm. Plaut. Pſ. 1. 3. 16. *Geel, met ſaffraan gegeelt,* of *geel gemaakt,* van een doop ſpreekende. [Boxhornius over Plautus zegt, dat het *een dun, klaar, helder doop,* of *ſop* geweeſt is. En dat Papias in zyn gloſſen op die betekenis zal gezien hebben, als hy zegt: Epicrocum, pellucidum.]

[ĔPĬCŪRĒŬS, ĕi. m. Cic. T. Q. 3. 21. *Een opvolger, een navolger van Epicurus.*

ĔPĬCŪRĒŬS, ă, ŭm. Cic. Fin. 2. 7. *Dat tot de wysgeerte van Epicurus behoort.*]

ĔPĬCŬS, ă, ŭm. Quintil. I. O. 10. 1. Ἐπικός. *Helden, van een Held,* van een Gedicht ſpreekende.

Epicus Poëta. Cic. Opt. gen. or. 1. *Een Heldendichter.*

E P I D.

[EPIDAMNUS, i. f. Lucan. 10. 545. *Durazzo.* Ook *Dyrrachium* genoemt. Zie boven.]

ĔPĬDAURŬM, i. n. Plin. H. 4. 5. *of*

ĔPĬDAURŬS, i. f. Plin. H. 3. 22. *Ragouza,* een Stad en Staat in Dalmatiën aan de Adriatiſche zee.

ĔPĬDAURĬŬS, ă, ŭm. Ovid. P. 1. 3. 21. *Van Ragouza, te Ragouza t'huys hoorende.*

ĔPĬDICTĬCŬS, ă, ŭm. Epidicticum genus. Cic. de Or. 11. *Het toonend, of aanwyzend geſlacht.* Een woord der Spraakkonſt.

[EPIDIUM. *Tle.* Een eyland in Schotland.]

ĔPĬDIPNĬDĔS, ĭŭm. f. plur. Mart. 11. 32. 7. Ἐπιδειπνίδες. *Het nagerecht.*

ĔPĬDRŎMŬS, i. m. Plin. H. 19. 1. Ἐπίδρομος. *Het ſtrik-* of *ſluyttouw aan een jagtnet.*

E P I G.

ĔPĬGLŌSSĬS, ĭdĭs. f. Plin. H. 11. 37. Ἐπιγλωττίς. *Ademstongetje, ſtrotklapje, keelklapje.*

ĔPĬGRAMMĂ, ătĭs. n. Cic. T. Q. 1. 34. Ἐπίγραμμα. *Een byſchrift.*

Epigramma. Mart. 4. 23. 3. *Een puntdicht, een byſchrift in vaarzen.*

(ĔPĬGRAMMĂTĀRĬŬS, ĭi. m. *Een puntdichter, een dichter van byſchriften.* Dit en de volgende woorden zyn van de latere eeuw.

De qua imagine quidam epigrammatarius ita luſit. Vopiſc. Flor. 3. *Over welk beeld zeker puntdichter zulk een byſchrift,* of *puntdicht gemaakt heeft.*

ĔPĬGRAMMĂTĬCŬS, ă, ŭm. *Dat tot het puntdichten,* of *'t maaken van byſchriften behoort.*

Martialem epigrammaticum poëtam Virgilium ſuum dixiſſe. Spartian. Æl. Ver. 5. *Dat hy den puntdichter Martialis zijnen Virgilius genoemt heeft.*

ĔPĬGRAMMISTĂ, æ. m. *Een puntdichter, een dichter van byſchriften.*

Si quid epigrammiſta laſcivum condiderit. Sidon. E. 4. 1. *Indien de puntdichter iets dertels mogt geſchreven hebben.*

EPĬGRUS, i. m. Iſid. 19. 19. Auguſt. C. D. 15. 27. *Een ſpijker,* of *nagel.* Zie Gataker. Adv. Miſc. 2. 19. p. 374. Edit. Traject.

Epigrus. *Een ſchoe,* of *ſchoen.* Om dat ze met nagels (houte, *of* goude) t'zamen geſlagen word. Zie Gronov. over Sen. T. 1. p. 628.

Niſi in os ſenatoris ingeſſiſſet Imperator epigros ſuos. Sen. B. 2. 12. *Ten waare de Keyzer den Raadsheer zijne ſchoenen in 't aangezicht geworpen hadde.*

E P I L. E P I M.

ĔPĬLEPSĬA, æ. f. Lamprid. Heliogab. 10. *Vallende ziekte.*

ĔPĬLŎGŬS, i. m. Cic. Cl. 35. Ἐπίλογος. *Nareden, ſlotreden, beſluyt, beſluyting, ſluytreden, eynde van een reden,* of *boek.*

ĔPĬMĒNĬĂ, ōrŭm. n. plur. Juv. 7. 120. Ἐπιμήνια. *Maandelijkſche geſchenken.*

ĔPĬMĒNĬDĬŬM, ĭi. n. Plin. H. 19. 5. Ἐπιμενίδειον. *Zekere uyen,* of *ajuyn,* een weynig min rauw van ſmaak, en kleynder van blad als andere.

E P I N. E P I P.

ĔPĬNĪCĬĂ, ōrŭm. plur. n. Suet. N. 34. Ἐπινίκια. *Zegezangen, zegedichten, zegevaarzen.*

Digitized by Google

ĔPĬNYCTĬS, ĭdĭs. f. Plin. H. 20. 6. 'Ἐπινυκτίς. *Een puyſje, of gezwelletje aan 't hoekje van 't oog dat altijd loopt.*

Epinyctis. Plin. H. 23. 8. *Nachtpuyſje, een zwartblauw puyſje*, een puysje dat men aan de dye en aan de voet krygt, en dat 's nachts geweldig ſteekt, waar van daan het zyn naam gekregen heeft.

ĔPĬPHŌNĒMĂ, ătĭs. n. Quintil. I. O. 8. 5. 'Ἐπιφώνημα. *Toejuyching, een fraaije en verſtandige aanmerking, of zinrijke verheffing, over een goed ſtuk in een rede.*

ĔPĬPHŎRĂ, æ. f. Cic. F. 16. 23. Plin. H. 21. 19. 'Ἐπιφορά. *Een zinking, of quaadaardige vochtigheyd die uyt eenig deel des ligchaams valt, oogzijping, leepoogigheyd.*

E P I R. E P I S.

ĔPĪRHĒDĬŬM, ĭī. n. Quintil. I. O. 1. 5. Juv. 8. 66. *Een wagen, karos, koets.*

[ĔPĪRŬS, i. f. Plin. H. 4. 1. Een Landſchap in Griekenland aan de Ioniſche zee.]

ĔPĬSCĒNĬŬM, ĭī. n. Vitruv. 7. 5. *Het bovenſtuk van het toneelcierſel.*

ĔPĬSCĒNŎS, i. f. Vitruv. 5. 7. Zie Epiſcenium.

(ĔPĬSCŎPĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Prud. Περὶ Στεφ. 6. 11: 13. 33. *Biſſchoplijk, van een Biſſchop, dat een Biſſchop toebehoort.*

ĔPĬSCŎPĀTŬS, ūs. m. Ammian. 27. 3. *Bisdom.*) Twee woorden van de latere eeuw.

ĔPĬSCŎPĬŬS, ă, ūm. 'Ἐπισκοπικός. *Van een beſpieder, of brandwacht, dat dient om wacht te houden, of dat tot verſpieden dienſtig is.*

Faſelus epiſcopius. Cic. Att. 14. 26. *Een advysjagt, dat men op kondſchap uytzend.*

ĔPĬSCŎPŬS, i. m. *Een Opzichter, Hoeder, Bezorger, Bewindhebber, Beſtierder, een die ergens 't bewind, of 't beſtier over heeft.*

Epiſcopus oræ maritimæ. Cic. Att. 7. 11. *Een bewaarder der kuſten, een kuſtwachter, een bewindhebber der zeezaaken.*

Epiſcopus. *Een Biſſchop, of Opziender der Kerke; een Kerkvoogd.* Dit is een woord den Kerkelyke Schryveren eygen.

ĔPĬSTĀTĂ, æ. f. Villica epiſtata. Cato R. R. 56. 'Ἐπιστάτις. *Een bewaardſter, of opzichſter over een wooninge, of landhoeve en haar toebehooren.* [Epiſtata ſtaat op zich zelfs. Hangt niet van Villica. Popma heeft dit wel aangemerkt. Daarom ſcheyd hy het daar van af met een *comma* in zynen druk te Franeker 1620. en leeſt ook dus de Inſtrum. Fund. O. 2. zoo dat het niet is *f.* maar *m. g. Een bewindhebber, hofmeeſter, beſtelmeeſter.*]

ĔPĬSTŎLĂ, æ. f. 'Ἐπιστολή. *Een brief, zendbrief.* De oude ſchreven Epiſtula. Dus leeſt men: AB EPISTULIS, by Grut. Inſcript. p. 61. n. 4. *Een knecht die het bewind over de brieven van zijn heer heeft.*

Epiſtola ad Alexandrum. Cic. Off. 2. 14. *Een brief aan Alexander geſchreven, of die aan Alexander hoort.*

Epiſtolam quotidianis verbis texere. Cic. F. 9. 21. *Een brief ſchrijven zoo als men dagelijks ſpreekt.*

Epiſtolam obſignare. Curt. 3. 7. 12. Epiſtolæ ſigillum imprimere. Curt. 3. 7. 14. *Een brief verzegelen.*

Dare alicui epiſtolam. Cic. Att. 2. 22. *Iemand een brief om te beſtellen geeven.* Reddere. Cic. F. 2. 17. *Een brief overhandigen.*

Reſignare epiſtolam. Cic. Att. 11. Solvere. Nep. Hannib. 11. 11. Laxare vincula epiſtolæ. Nep. Paul. 4. *Een brief opbreeken.*

ĔPĬSTŎLĀRĬS. ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. Charta epiſtolaris. Mart. 14. 11. *Een brief. Briefpapier, of papier om brieven te ſchrijven.* Men vind dit woord niet dan in een byſchrift van Martialis, overzulks is men niet zeker dat het van dezen Schryver is.

ĔPĬSTŎLĬCŬS, ă, ūm. Gell. 14. 7. *Van een brief, eens briefs, dat tot een brief dient, of behoort.*

ĔPĬSTŎLĬŬM, ĭī. n. Catull. 69. 2. *Een briefje, cedeltje.*

ĔPĬSTŎMĬŬM, ĭī. n. Vitruv. 10. 13. 'Ἐπιστόμιον. *Een kraan, of tap.* 't Betekent ook *een goot, buys, of waterloop.*

Aquam argentea epiſtomia fundebant. Sen. E. 86. *Het water ſprong uyt zilvere kraanen.*

ĔPĬSTȲLĬŬM, ĭī. n. Vitruv. 3. 3: 10. 6. Feſtus. 'Ἐπιστύλιον. *Een Architraaf, een overbalk, of opperbalk die op twee ſtijlen ruſt.* Een woord der Bouwkonſt.

E P I T.

ĔPĬTHĂLĂMĬŬM, ĭī. n. Stat. S. 1. 2. Quintil. I. O. 9. 3. 'Ἐπιθαλάμιον. *Bruyloftszang, Bruyloftslied, Bruyloftsdicht.*

ĔPĬTĀPHĬŎS, ĭī. m. & f. ĭŏn, ĭī. n. Varr. by Non. 4. 45. Quintil. I. O. 9. 3. 'Ἐπιτάφιος. *Treurig, klaaglijk, droevig*, van een geſprek, *of* reden ſpreekende.

(ĔPĬTĀPHĬŬM, ĭī. n. Cic. T. Q. 5. 12. *Een grafſchrift.*)

ĔPĬTHĔTŎN, i. n. Quintil. I. O. 9. 1. 'Ἐπίθετον. *Een bynaam, een bywoord.*

ĔPĬTŎGĬŬM, ĭī. n. Quintil. I. O. 1. 5. *Een overmantel, of bovenmantel, bovenrok, of overtrekzel*, dat de Romeynen boven over hunne rokken heen droegen.

ĔPĬTŎMĂ, æ. f. Cic. Att. 12. 5. *of*

ĔPĬTŎMĒ, ēs. f. Cic. Att. 12. 5. 'Ἐπιτομή. *Een kort begrip, verkorting, korten inhoud, uyttrekzel.*

(ĔPĬTŎMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *In 't korte begrijpen, verkorten.* Dit woord is laat begonnen gebruykt te worden. Een woord van de derde eeuw.

Quæ diſperſa ſunt, velut epitomata conſcribo. Veget. 1. 8. *Ik beſchrijve dat hier en gins is verſpreyd, in 't korte, of met weynig woorden.*

Hiſtoriæ Alexandrinæ & Orientalis ita perita, ut eam epitomaſſe dicatur. Treb. Poll. trig. Tyr. 30. *In de Alexandrynſche en Ooſterſche geſchiedeniſſen was (Zenobia) zoo ervaren, dat ze gezegt word die in 't korte begreepen, of een kort begrip van de zelve gemaakt te hebben.*)

ĔPĬTŎNĬŬM, ĭī. n. Varr. R. R. 3. 5. *Een ſnaarſleutel, een werktuyg om een ſnaar, pees, touw, of koord te ſpannen.* Men kan dus de ſleutel van een luyt, viool, enz. noemen. In de handſchriften van Varro word Epitonium, en niet Epitomium gelezen. (Indien dit woord dit betekenen zou, moeſt het komen van 'Ἐπιτείνω. Doch 't is waarſchynlyker, dat het komt van 'Ἐπιστόμιον, de *ſ* uytgelaten, gelyk van φρέαρ putus, en de *m* in de *n* verandert zynde, van πυγμὴ, pugnus komt. En zoo betekent het *een tap, of kraan*, in een bron, de badkuypen, enz. om daar mede 't water op te houden, *of* ook wel te laaten loopen. In deze betekeniſſe gebruyken dit woord niet alleen Vitruvius en Seneca, by wien niet Epiſtomium, als Vader Tachard boven bygebragt heeft, maar Epitomium moet gelezen worden: maar ook Ulp. D. 19. 1. 17. §. 8. en Paull. Sent. 3. 9. Zie verder Scheffer. Mauric. Strateg. 10. 4. Baldi Lex. Vitruv. en Voſſii Lex. Etymol. Ja zelf Varro van Tachard aangehaalt in 't volgende voorbeeld.

Epitoniis verſis aqua fluit in convivium. Varr. R. R. 3. 5. *De tappen, of kraanen omgedraait zijnde loopt 't water in de eetzaal.*)

ĔPĬTŎXĬS, ĭdĭs. f. Vitruv. 10. 15. 'Ἐπιτοξίς. *De groef, kerf, keep, of holte van een boog waar in men den pijl legt.*

ĔPĬTRĬTŎS, i. m. Gell. 12. 14. 'Ἐπίτριτος. *Een getal dat een ander getal, en noch een derde meer behelſt.* Dus begrypt het viergetal dat van drie, en het derde deel van drie, dat een is. Het twaalfgetal vervat negen, en drie daar boven, dat het derde deel van negen uytmaakt.

ĔPĬTȲRŬM, i. n. Plaut. M. G. 1. 1. 24. Varr. L. L. 6. 5. Cato R. R. 119. *Een ſmakelijke ſchotel eeten, van olijven, olie, azijn, venkel, enz. toegemaakt.* (Zie hier van Witellius wydlopig ſchryvende tegens Merula c. 2.

E P I Z. E P O D.

ĔPĬZYGĬS, ĭdĭs. f. Vitruv. 10. 17. 'Ἐπιζυγίς.

EPODES, ĭs. m. Plin. H. 32. 11. *Stinkviſch.*

ĔPŌDŎS, i. m. Quintil. I. O. 10. 1. 'Ἐπῳδός. *Een toezang.* Dit is eygentlyk een zang uyt twee vaarzen van een verſcheyde grootte.

Liber epodon. *Het boek der toezangen*, van Horatius dus genoemt, *of* om de reden aanſtonds gemeld, *of* om dat

dit

Digitized by Google

dit Boek by de andere vier Boeken der Lierzangen van Horatius is bygedaan. Mureius verzekert, dat hy een oud Handſchrift heeft gezien, waar in dit Boek het vyfde Boek der Lierzangen wierd genoemt.

E P O S. E P O T.

ĔPŎS. n. Hor. S. 1. 10. 43. Mart. 12. 96. 1. Ἔπος. *Een heldendicht.*

ĔPŌTO, ās, āvi, ātum, āre. acc. *Indrinken, opdrinken, uytzuypen, inzuygen, inzwelgen.* Dit woord word niet dan in den oneygentlyken zin gevonden. (Ik heb 't in den eygentlyken zin gevonden by Livius in 't volgende voorbeeld.

Epoto medicamento omnes interierunt. Liv. 3. 18. *Zy zyn alle, die de geneesdrank uytgedronken hebben, geſtorven.*

Quæ Tyron toties epotavere lacernæ. Mart. 2. 29. 3. *Kleederen die zoo dikwils in 't purper zijn geverſt geweeſt, of zoo dikwils de purpere verwe in gezogen hebben.*

ĔPŌTŬS, a, ūm. Cic. Clu. 60. Ovid. P. 4. 10. 28. *Ingedronken, uytgezopen, ingezogen, ingezwolgen, ingenomen,* van een vocht ſpreekende.

E P U L.

ĔPŬLÆ, ārum. f. plur. Cic. L. L. 2. 25. *Een gaſtmaal, gaſtery, maaltijd, onthaal, ſlemp, braſſery.* Ook *allerhande lekkere ſpijs, goed cier.* Ook *een gemeene dagelijkſche maaltijd.*

Epulæ ſolennes. Tac. A. 1. 50. *Een plechtige maaltijd.* Ferales. Plin. H. 20. 11. *Een rouw-maal, dood-maal.*

Menſa conquiſitiſſimis epulis exſtructa. Cic. T. Q. 5. 21. *Een tafel met de uytgezogtſte,* of *keurlijkſte ſpijzen.*

Adire epulas. Ovid. Am. 1. 4. 1. *Te gaſt gaan.*

Accumbere epulis. Virg. Æ. 1. 79. *Aan tafel zitten.*

ĔPŬLĀRĬS, ĭs. m. & f. rĕ, ĭs. n. Cic. Or. 3. 19. *Van een gaſtmaal,* of *maaltijd.*

Epularis dies. Suet. D. 13. *Een vrolijken dag, ſlempdag, vierdag, brasdag, een dag van maaltijden,* of *van vrolijkheyd.*

* Epularis. Feſtus. *Een gaſt,* of *genoode, een die te gaſt gaat, een ſlemper,* of *tafelbroer.*

ĔPŬLĀTĬO, ōnĭs. f. Colum. 12. 3. *Een gaſtmaal, gaſtery, maaltijd, onthaal, ſlemp, braſſery, goede cier.*

Nihil aliud in hac epulatione captant. Petron. 101. *Zy zoeken, beoogen,* of *begeeren niets anders in 't eeten van deze ſpijzen.*

(**ĔPŬLĬS**, ĭdĭs. f. *Uytwas van tandvleeſch omtrent de kiezen, vermengt met groote pijn en koortzen.* Dit is zuyver Grieksch. Paul. Ægin. 3. p. m. 83. Ἐπουλίς ἐςὶν ἀπὸ φλεγμονῆς ὑπερσάρκωμα κατὰ τὰς ἐσχάτας γόμφιους ἔσθ' ὅτε μετὰ πυρετοῦ καὶ ὀδύνης.

ĔPŬLO, ōnĭs. m. Liv. 33. 42. Cic. Ar. 10. *Een der Roomſche Driemannen,* wiens werk was voor Jupiter en de andere Goden Feeſten te vervaardigen. Zoo beſchryft ze Feſtus. Daar na is 't getal tot zeven gebragt. Zie Gell. 1. 12.

Epulo. Apul. M. 2. 123: 10. 246. *Een gaſt.*)

ĔPŬLŎR, āris, ātus ſūm, āri. Cic. de Or. 2. 86. *Gaſten, te gaſt zijn, ſlempen, goede cier maaken, teeren, vrolijk zijn, wel eeten en drinken, deftig onthaalt worden.*

Epulari ſaliarem in modum. Cic. Att. 5. 9. Luxurioſius. Nep. Pauſ. 3. *Braſſen, overdaadige maaltijden houden.*

Avibus feriſque epulandum aliquem tradere. Sen. Th. 4. 750. *Iemand voor de vogelen en wilde dieren tot aas werpen,* of *ſmijten om verſlonden te worden.*

ĔPŬLŬM, i. n. Sen. E. 90. *Een groot gaſtmaal, een treffelijk onthaal, een groote gaſtery,* of *groote maaltijd.* Ook *een prachtig gaſtmaal der Overheyd,* of *Raadsvergadering.*

E Q U A.

ĔQUĂ, æ. f. Cic. V. 2. 7. *Een merrie, een merriepaard.* Men vind in dativo en ablativo plurali Equabus en Equis. Ik zoude dit laatſte lieſt willen gebruyken.

ĔQUĀRĬA, æ. f. Varr. R. R. Præf. 2. *Een ſtal,* of *hoop merrien,* of *paarden, ſtoetery.*

ĔQUĀRĬŬS, a, ūm. *Van een paard, dat een paard aangaat,* of *betreft.*

Equarius medicus. Val. Max. 9. 15. 2. *Een paardemeeſter, een ſmid die de zieke paarden geneeſt.*

(Equarius, ii. m. Solin. 45. *Een ſtalknecht.*)

E Q U E.

ĔQUĔS, ĭtĭs. m. Plaut. M. G. 2. 5. 54. *Een man te paard, een ruyter, een rijder,* of *paardrijder.*

Eques. *Een ruyter, een die te paard dient.*

Equitum exercitus. Virg. Æ. 11. 598. Equitum copiæ. Cic. Att. 8. 12. ſubj. 3. Equitum acies. Tac. H. 4. 18. *De ruyters, de ruytery, 't paardevolk.*

Magiſter equitum. Cic. L. L. 3. 4. *Algemeen Overſte,* of *Opperbevelhebber der ruytery.*

Equitum turma. Hor. O. 2. 16. 22. *Een bende ruyters,* of *paardevolk.*

Eques. Cic. Q. R. 14. *Een Ridder, een die van een Ridderorden is.*

† Eques. Virg. G. 3. 116. Prop. 4. 10. 19. *Een paerd, paard,* of *peerd.*

[Eques. Tac. An. 1. 60. Flor. 2. 6. 13. *De ruytery, 't paardevolk.*]

ĔQUĔSTĔR. Cic. Pl. 35. *of*

ĔQUĔSTRĬS, ĭs. m. & f. trĕ, ĭs. n. Cic. V. 4. 55. *Van een paard, dat tot een paard behoort.*

Copiæ equeſtres. Cic. Fin. 2. 34. Agmen equeſtre. Ovid. Her. 9. 160. *De ruytery, 't paardevolk, de ruyterbenden, een ruyterſchaar,* of *ruyterhoop.*

Equeſtris pugna. Cic. V. 4. 55. *Een gevegt der ruytery.*

Equeſter Ordo. Cic. Planc. 35. *De Ridderorden.*

Res familiaris illi vix equeſtris erat. Cic. F. 9. 13. *Nauwelijks had hy goeds genoeg om als een Roomſch Ridder te leeven.*

ĔQUĔSTRĬĂ, ĭūm. plur. n. Sen. B. 7. 12. *De plaats der Roomſche Ridderen in de ſchouwſpelen.* Dit waren veertien trappen van 't Schouwburg voor de Roomſche Ridders geſchikt. Zie ons Lex. Antiq.

E Q U I.

ĔQUĬDĔM. adv. Cic. S. 7. *In der waarheyd, voorwaar, waarlijk, om de waarheyd te zeggen, zekerlijk.*

ĔQUĬFĔRŬS, i. m. Plin. H. 28. 10. *Een wild paard.*

ĔQUĪLĔ, ĭs. n. Varr. R. R. 2. 7. Vitruv. 6. 9. *Een paardeſtal.*

ĔQUĬMĔNTŬM, i. n. Varr. Sexag. *by* Non. 2. 9. *Hengſtenloon, 't loon dat men voor 't ſpringen van den hengſt geeft.*

ĔQUĪNŬS, a, ūm. Cic. T. Q. 5. 21. *Van 't paard, van de merrie, enz.*

(**ĔQUĬO**, īs, īrĕ. Plin. H. 10. 63. *Tochtig zijn om van een hengſt beſprongen te worden.*)

ĔQUĪRĬĂ, ōrūm. n. plur. Ovid. F. 2. 159. *Een renloop,* of *wedloop van paarden.* Spelen ter eeren van Mars te Rome ingeſtelt door Romulus. Feſtus. Zie ons Lex. Antiq.

ĔQUĬSĔLĬS, ĭs. f. Plin. H. 18. 28. *en*

ĔQUĬSĔTŬM, i. n. Plin. H. 26. 13. 1. *Paardeſtaart,* zeker kruyd.

ĔQUĪSO, ōnĭs. m. Varr. *by* Non. 1. 12. *Een ſtalmeeſter, paardeberijder,* of *africhter der paarden,* gemeenlyk by ons *Pikeur* genaamt.

Nauticus equiſo. Varr. *by* Non. 6. 15. *Een ſchipper, zeeman, bootsgezel, matroos;* boertende zegt men *een pekbroek.*

ĔQUĬTĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Een rijweg, een weg daar men te paard kan komen,* of *die men berijden kan.*

Regio equitabilis. Curt. 4. 9. 10. *Een land dat goed,* of *bequaam voor de ruytery,* of *'t paardevolk is, daar men de ruytery bequamelijk kan ſcharen,* of *in ſlagorden ſtellen.*

(Navibus antea pervii campi equitabiles. Ammian. 22. 15. *Velden, waar op men te vooren met ſcheepen konde vaaren, nu bequaam om over te rijden.*)

ĔQUĬTĀTĬO, ōnĭs. f. *Rijdinge, het paardrijden.*

Equitatio ſtomacho eſt aptiſſima. Plin. H. 28. 4. *'t Paardrijden is zeer goed voor de maage.*

ĔQUĬTĀTŬS, ūs. m. Virg. Æ. 8. 585. *De ruytery, de ruyterbenden, 't paardevolk.*

Præeſſe equitatu. Cæſ. B. G. 1. 18. *of* equitatui. Cæſ. B. G. 1. 39. *'t Bevel over de ruytery voeren, 't gebied over de ruytery hebben.*

Inſtruere aliquem equitatu. Cic. A. 5. 3. *Iemand ruytery*, of *ruyterbenden verſchaffen*, *beſchikken*, *toezenden*, of *byzetten*.

Equitatus. *Het rijden te paard.*

Feminæ aduruntur equitatu. Plin. H. 28. 15. *De dyën worden door 't paardrijden heet.*

ĔQUĬTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Cic. V. 4. 20. *Rijden*, *te paard rijden*, *te paard zitten.*

Equitare in arundine. Hor. S. 2. 3. 248. *Op een ſtok te paard rijden*, of *op een ſtok rijden*, gelyk de kinderen doen. Zie Val. Max. 8. 8. 1. ext.

In orbem equitare. Ovid. M. 12. 468. *Met een paard rondom rijden*, *in een ronde kring*, of *in 't rond rijden.*

Cameli equitantur in præliis. Plin. II. 8. 18. *De kemelen worden in den ſtrijd bereeden.*

Dum per flumen equitatur. Flor. 3. 4. 5. *Terwijl men den ſtroom te paard doorwaad*, of *terwijl men door den ſtroom rijd.*

E Q U U.

ĔQUŬLĂ, æ. f. Plaut. Ciſt. 4. 2. 88. Varr. Frag. 114. *Een merrieveulen*, *een kleyne merrie*, *een merrietje.*

ĔQUŬLĔŬS, ĕi. m. Liv. 30. 2. *Een veulen.*

Equuleus. Cic. V. 4. 20. *Een paardje*, *een jong paard*, *een veulen*, *een kleyn*, of *laag paard*, *een klepper tje.*

Equuleus. Cic. Fin. 3. 13. Curt. 6. 10. 10. *Een pijnbank der Ouden.* Men zoude dus het houte paard, daar men krygsmisdadigers op zet, wel konnen noemen. Zie onze aantekening over Curtius, en ons Lex. Antiq.

ĔQUŬLŬS, i. m. Cic. N. D. 2. 14. *Een veulen*, *een jong paard.*

ĔQUŬS, i. m. *Een paerd*, *peerd*, of *paard.*

[In equo ſedere. Cic. V. 5. 10. Ire. Ovid. Triſt. 5. 7. 14. Vehi. Nep. Dat. 4. Ferri. Virg. Æ. 5. 574. Hærere. Cic. Dej. 10. Geſtari. Mart. 1. 13. 8. *Te paard zitten*, *rijden.*]

Equus acer. Ovid. M. 3. 704. *Een vierig paard*, *een paard vol vuur.* Arduus. Virg. Æ. 2. 328. *Een groot paard*, *een paerd dat de kop*, of *hals wel draagt.* Aſper. Ovid. Am. 2. 9. 30. *Een paard dat hard van bek is.* Bellator. Virg. Æ. 10. 891. Ovid. M. 15. 368. *Een oorlogspaard*, *een ruyters paard.* Indomitus. Hor. S. 2. 2. 10. *Een ongetemd*, of *ongeoefend paard.* Venator. Claud. Nupt. Hon. & Mar. 5. *Een jagtpaard*, *een looper.* Tener. Cic. Am. 19. *Een jong paard.*

Expeditus in equo. Cic. Mil. 10. *Een goed ruyter*, of *paardrijder*, *een die wel te paard zit.*

Equum fingere. Hor. E. 2. 64. *Een paard africhten*, *berijden*, *oeffenen*, *leeren.* Flectere. Hor. O. 3. 7. 25. *Omrijden*, *een paard zwenken.* Fundere. Virg. G. 1. 13. *Een paard den loſſen toom geeven*, of *vieren*; *een paard uyt al zijn magt laaten loopen*, of *op een vollen ren brengen.*

Equus. Vitruv. 9. 6. Cic. D. 2. 43. *Het paard*, een geſternte.

(Equus. *Een ſchip.* By navolging van de Grieken, by wien Ἵππος een ſchip betekent. Zie Artemid. 1. 58. Phornut. N. D. 22.

Equo ligneo per vias cæruleas eſtis vectæ. Plaut. R. 1. 5. 10. *Gy zijt op een houten paard*, of *ſchip door de zee gevaaren.*)

E R A D.

ĔRĀDĪCĀTŬS, ă, ūm. Plaut. B. 5. 1. 6. *Ganſchelijk*, of *in den grond bedorven*, *te grond gegaan*, *dood*, van perſoonen ſpreekende.

ĒRĀDĪCĪTŬS. adv. Plaut. Moſt. 5. 1. 63. *Tot den wortel toe*, *ten gronde toe*, *ganſchelijk*, *geheelijk*, *t'eenemaal.*

ĒRĀDĪCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Varr. R. R. 1. 27. *Ontwortelen*, *tot den wortel uytrukken*, *met den wortel uyttrekken*, *ten gronde toe uytroeijen.*

• Eradicare aliquem. Plaut. Truc. 3. 1. 15. Ter. And. 4. 4. 22. *Iemand in de grond helpen*, *tot niet maaken*, *t'eenemaal bederven.*

• Pugnis memorandis meis eradicabat hominum aures. Plaut. E. 3. 3. 53. *Hy praatte al de wereld de ooren van 't hoofd*, *hy maakte al de wereld baloorig*, of *'t hoofd warm door het verhaalen van mijne gevechten.*

ĒRĀDO, ĭs, rāsi, rāsūm, rādĕrĕ. acc. Colum. 9. 2. *Afſchrabben*, *uytſchrappen*, *afkratzen*, *afſchraapen*, *afſcheeren.*

Albo Senatorio eradere aliquem. Tac. An. 4. 42. *Iemand*, of *iemands naam uyt het getal*, of *de naamrolle der Raadsheeren ſchrappen.* Men zette de Raadsheeren af, met hunne naamen op de naamrolle, daar zy in geſchreven waren, uyt te ſchrappen.

Eradenda elementa pravæ cupidinis. Hor. O. 3. 24. 51. *Men moet de beginſelen van quaade begeerlijkheyd uytroeijen*; *de quaade begeerlijkheyd in haare opkomſt ontwortelen*, of *in de geboorte ſmooren.*

E R A S.

ĒRĀSŬS, ă, ūm. *Geſchoren*, *geſchrapt*, *afgeſchrapt*, *afgeſchoren.*

Genæ eraſæ. Prop. 4. 8. 26. *Geſchore*, of *afgeſchrapte wangen*, *gladde*, of *kaale wangen*, *wangen daar geen haair op zit*, *die zonder baard zijn.*

Eraſus. Plin. P. 25. *Uytgeſchrapt*, *doorgedaan*, *uytgedaan*, *uytgewreven*, *wechgenomen.*

† Timor eraſus ex animo. Sen. Thy. 3. 520. *De vreeze uyt het gemoed gejaagt*, of *verbannen.*

E R C I.

ĔRCISCO, ſcis, ciſcĕrĕ. *Verdeelen*, *deelen*, *ſchiften*, *ſcheyden.* Men vind dit verbum niet dan in de volgende ſpreekwyzen gebruykt.

Erciſcundæ familiæ cauſam agere. Cic. de Or. 1. 56. *Een zaak omtrent de boedelſcheyding*, of *de verdeeling van de goederen eens boedels bepleyten.*

Arbitrum erciſcundæ familiæ poſtulare. Cic. Cæc. 7. *Een Goede man tot de boedelſcheyding*, of *tot het verdeelen van de goederen eens boedels verzoeken.*

Erciſcundus. *Die het midden heeft*, of *volgt*, *die de middelweg houd*, *die een meening heeft van de twee uyterſten afgeſcheyden.* Serv. Æ. 3. 68. gebruykt dit woord, van een Wysgeer ſpreekende.

E R C T. E R C Y.

ĔRCTŬM, I. n. *Erfdeel*, *erfenis*, *erfgoed.*

Quibus verbis erctum cieri oporteat neſcit. Cic. de Or. 1. 56. *Hy weet niet met wat woorden de erfenis verdeeld behoort te worden.* Dus moet men in Cicero leezen, gelyk zulks Voſſ. Lex. Etym. na Victor. V. L. 35. 1. toont, en niet Erciſci, noch Erciſceri.

ĔRCȲNĬĂ. Zie Hercynia.

E R E B. E R E C.

ĔRĔBĔŬS, ă, ūm. Ovid. Ib. 227. *Helſch*, *van de hel.*

ĔRĔBŬS, I. m. Cic. N. D. 3. 17. Virg. Æ. 6. 247. *De hel*, of *helle*, *de afgrond.*

(ĒRECTE. adv. *Onvertzaagt*, *onbeſchroomdelijk*, *ſtoutelijk.* De compar. *Erectius* ſtaat beneden by Gellius.

Erectius de his meis verbis exiſtimabit. Gell. 7. 3. *Hy zal ſtouter van deze mijne woorden oordeelen.*)

ĒRECTĬO, ōnis. f. *Oprechting*, *verheffing*, *optilling*, *het oprechten van iets.*

Sine columnarum erectionibus. Vitruv. 10. 5. *Zonder het oprechten der pilaaren.*

Caloris ſi non fuerit in corpore juſta comparatio, non erit animalis erectio firma. Vitruv. præf. 8. *Indien 'er geene behoorlijke*, of *gematigde warmte in de dieren zal zijn*, *zullen hunne lighaamen niet beſtandig blijven*, of *zal de ſtant hunner lighaamen niet beſtendig zijn.*

ĒRECTŬS, ă, ūm. *Recht*, *recht op*, *opgeheven*, *verheven*, *overeynd*, of *op zijn beenen ſtaande*; *recht op zijn kooten ſtaande*, van perſoonen ſpreekende. Deze laatſte ſpreekwys is boertachtig. De compar. *Erectior* ſtaat by Cic. Br. 10.

Erectus vagatur toto foro. Cic. Font. 11. *Hy gaat met opgeheven hoofde de markt over.*

Erectus. Cic. Her. 4. 55. *Recht*, *opſtaande*, *overeynd*, *opgerecht*, *verheven*, *opgerezen*, van een hout, pylaar, 't haair, enz. ſpreekende.

Erectus. *Kloekmoedig*, *ſtout*, *onvertzaagt*; *dapper*, *manhaftig*, *onverſchrokken*, *onvervaart.*

Erecto animo proficiſci ad mortem. Cic. S. 20. *Met een onverſchrokken gemoed*, of *met een onvertzaagt hert ter dood gaan.*

Mens erecta. Celſ. 1. 9. *Een vlugge*, *ſchran-*

Digitized by Google

ſchrandere, *kloeke*, *wakkere*, of *vaardige geeſt*.

Erectum ingenium. Tac. Ag. 4. *Een groot*, *verheven*, *edel*, *uytmuntend*, *deftig*, of *uytſtekend verſtand*.

Ardens & erectus ad libertatem recuperandam. Cic. A. 4. 5. *Vierig en altyd genegen*, of *bereyd* om *zijn vryheyd te bekomen*.

Erectus exſpectatione. Liv. 2. 54. *Door de hoop aangemoedigt*, *aangeprikkelt*, of *geſterkt*. Cohortationibus alicujus. Cic. Brut. 10. *Door iemands vermaningen aangemoedigt*, *aangenoopt*, *opgewekt*, of *verſterkt*.

Erectus in ſpem. Tac. H. 1. 4. *Die eenige hoop heeft*.

E R E M. E R E P.

ĒRĒMĪGĀTŬS, a, ūm. Plin. H. 2. 67. *Doorgevaaren*, *omgevaaren*, *doorgezworven*, *omgezworven*, van de zee, of een ſtroom ſpreekende.

ĒRĒMĪGO, āvi, ātūm, ārĕ. *Doorroeijen*. Pedibus eremigare undas. Sil. 14. 192. *Met de voeten door een water roeijen*, *een water doorzwemmen*.

ĒRĒMŌDĬCĬŬM, ii. n. Ulp. D. 4. 4. 7. §. 12. *Steking van een geding aan de eene*, of *de andere zijde*. Een woord der Rechtkunde.

ĒRĒPO, is, rēpsi, rēptūm, rēpĕrĕ ex aliquo loco. Varr. R. R. 3. 15. *Erg uyt kruypen*, *ontkruypen*.

Erepere. Plaut. An. 4. 4. 1. *Opklauteren*, *opklimmen*, *naar boven klimmen*.

[ĒRĒPTĬO, ōnĭs. f. Cic. V. 4. 5. *Een roovinge*, *een ontweldiginge*.

ĒRĒPTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Sen. E. 101. Zie Erepo.]

ĒRĒPTŎR, ōrĭs. m. Cic. V. 3. 11. *Rover*, *een die iets met gewelt wechneemt*, *ontvoert*, *wechrukt*, *ontweldigt*, of *rooft*.

ĒRĒPTŬS, a, ūm. part. Cic. Arch. 9. *Wechgenomen*, *ontrukt*, *ontvoert*, *geſtolen*, *ontweldigt*.

Ereptus. Tac. An. 4. 8. Curt. 7. 6. 22. (Ereptus rebus humanis. Curt. 10. 5. 10.) *Uyt het leven geſcheyden*, *geſtorven*, *dood*.

E R E S. E R E T.

ĒRĒS, is. m. *Een egel*, of *ſtekelvarken*. Zie Heres.

ĒRĒTRĬŬS, a, ūm. Eretria creta. Vitruv. 7. 14. Plin. H. 35. 6. *Eretriaanſch kryt*. Daar is tweederley ſlach, het eene is wit, en 't ander grauwachtig.

E R E U. E R F. E R G A.

ĒRĒUTHŎDĂNŬS, i. f. *Mee*, *krap*. Zeker gewas, waar mede geverft word. Zie Erythrodanus.

[ĒRFŎRDĬĀ, æ. f. *Erfurt*, aan de riviere Gera, de hoofdſtad van Thuringen.]

ĒRGĀ. præp. acc. Ter. H. 1. 2. 15. *Tot*, *voor*, *tegens*, *jegens*.

Habere benevolentiam erga aliquem. Cic. Off. 1. 15. *Genegentheyd tot iemand hebben*.

Timet animum amicæ ſe erga ut ſit ſuum. Ter. H. 1. 2. 15. *Hy is beducht hoe zijn boel tegens hem gezint is*.

(Erga. *Tegen over*.

Quæ me erga ædes habet. Plaut. Trin. 2. 4. 52. *Die tegen my over*, of *tegens mijn huys over woont*.)

ĒRGĂSTŬLĀRĬŬS, ii. m. Colum. 1. 8. *Bewaarder*, *opzichter*, of *hoeder der ſlaaven*; dus kan men nu noemen *een ſpinhuysvadr*, *een binnevadr van het raſphuys*.

ĒRGĂSTŬLŬM, i. n. Cic. C. R. 7. *Het werkhuys*, of *gevangenhuys der ſlaaven die de yzers aan de beenen hadden*; nu kan 't gepaſt worden op *een Stadswerkhuys*, *raſphuys*, of *ſpinhuys*. Zie ons Lex. Antiq.

Solvere ergaſtula. Cic. F. 11. 13. *De gevangene ſlaaven verloſſen*, of *uyt hunne gevangenis ontſlaan*: nu, *het tuchtſpin- of raſphuys openzetten*.

ĒRGĂSTŬLŬS, i. m. Lucil. *by* Non. 5. 102. Colum. 11. 1. Plin. H. 18. 6. *Een ſlaaf die de yzers aan de beenen heeft*. Of, gelyk Nonius wil, *de cipier*, of *hoeder der gevangene ſlaaven*. [Nonius, die ook wel op andere plaatzen, miſt hier leelyk. Zie Lipſ. E. 2. 15.]

ĒRGĂTĂ, æ. f. Vitruv. 10. 4. *Een kraan*, *een windaas*, *een Lijskatrol*, zeker werktuyg om zwaare laſten te water en te land meê op te hyzen, *of* op te winden.

E R G O.

ĒRGO. conj. *Derhalven*, *dan*, *daarom*, *gevolgelyk*, *bygevolg*, *overzulks*.

Qui ſcis ergo? Ter. And. 5. 3. 33. *Maar hoe weet gy het?*

Duc me ad eum ergo. Ter. Ph. 4. 5. 6. *Breng my dan by hem*.

Ergo is ook een woord, dat in gramſchap gebruykt word.

SI. Quid iſtic tibi negotii eſt? DA. mihin'? SI. ita. DA. mihin'? SI. tibi ergo. Ter. And. 5. 2. 9. S. *Wat hebt gy daar te doen?* D. *ik?* S. *ja*. D. *ik?* S. *ja gy*, *zeg ik*.

Tace dum literas perlego. CA. Ergo quin legis. Plaut. Pſ. 1. 1. 38. *Zwijg terwijl ik den brief leeze*. CA. *Waarom leeſt gy dan niet?*

ĒRGO. adv. cum gen. *Uyt inzigt*, *ter oorzaak*, *wegens*, *om*, *ter liefde van*.

Virtutis ergo. Cic. Opt. gen. Or. 7. *Uyt liefde tot de deugd*, *uyt inzigt*, of *ter liefde van de deugd*, *deugdshalven*.

(Ergo. *Daar na*.

Ergo Muſarum & Sileni imago. Prop. 3. 2. 29. *Daar na de afbeelding van de Zanggodinnen en Sileen*.

Ergo. *Met recht*, *wel te recht*. Zie Servius over Virg. E. 5. 58.

SA. Satin' tu uſque valuiſti? TO. Haud probe. SA. Ergo ædepol palles. Plaut. P. 1. 1. 23. SA. *Zijt gy altoos welvarende geweeſt?* TO. *Niet al te wel*. SA. *Voorwaar met recht zijt gy dan bleek*.)

E R I C.

ĒRĪCĒ, ēs. f. Plin. H. 11. 16. *Hey*, *heyde*, zeker veldgewas.

ĒRĪCĒŬS, a, ūm. Mel ericeum. Plin. H. 11. 16. *Honig die de bijën op de hey winnen*.

ĒRĪCĬŬS, ii. m. Varr. *by* Non. 2. 292. *Een egel*, of *ſtekelzwijn*, *een yzer varken*.

Ericius. Cæſ. B. C. 3. 67. Sall. *by* Non. 18. 16. *Een Vrieſcheruyter*, *een heyboom rondom met yzere pinnen beſlagen*. Van anderen *een Vrieſch paard* genoemt. Een woord der veſtingbouw.

E R I D.

ĒRĪDĂNŬS, i. m. Virg. G. 1. 482. *De Po*, voortyds *de Eridan*, een ſtroom van Italiën.

Eridanus. Hygin. P. A. 2. 32. *De Melkweg*. Zeker geſternte als een vloed ſterren, dat zynen oorſprong onder de voeten van den Orion heeft.

ĒRĪGĔRŎN, ōntĭs. Plin. H. 25. 13. Ἠριγέρων. *Grindkruyd*, *kruyskruyd*, van ſommigen ook *kruyswortel* geheeten. Plinius maakt het fœminini generis, vermids hy 'er herba onder verſtaat.

ĒRĪGO, is, rēxi, rēctūm, rigĕrĕ. *Oprechten*, *opſteeken*, *opheffen*, *opligten*, *optillen*, *om hooge*, of *over eynd zetten*.

Vineas ſubmiſſas ad arundines erigere. Colum. 5. 5. *Een neder leggende wijngaard tegens een glind*, of *ſtaketzel oprechten*.

Erigere. Cic. Fin. 5. 15. Erigi. Cic. A. Q. 4. 41. *Recht over eynd ſtaan*, *zich recht over eynd houden*.

Erigere aures & mentem. Cic. Syll. 11. *De ooren en zinnen opſcherpen*, dat is, *aandachtelijk*, of *ſcherp luyſteren*.

Erigere ſe. Cic. Pl. 13. *of* animum. Cic. Clu. 70. *Weêr moed neemen*, of *ſcheppen*, *zijn moed opwekken*, *moed grijpen*, *zich zelven opwekken*.

Erigere aliquem. Cic. Fr. 1. 3. *of* animum alicujus. Cic. A. Q. 4. 4. *Iemand moed geeven*, *een hert inſpreeken*, *aanmoedigen*, *een hert onder den riem ſteeken*. Afflictum. Cic. V. 3. 91. *Een bedrukte*, of *bedroefde trooſten*, *een neêrſlagtige opheffen*, *goeden moed geeven*, of *oprechten*. Rempublicam. Cic. Att. 8. 12. ſubj. 3. *'t Gemeenebeſt oprechten*, *herſtellen*, *tot zijn vorige welſtant brengen*.

Natura hominem erexit. Cic. L. L. 1. 9. *De natuur (God) heeft den menſch recht over end gaande geſchapen*, of *heeft hem een rechte geſtalte gegeeven*.

Erigere ſcalas ad murum. Liv. 28. 3. *Ladders tegens de muur aanzetten*; *ladders oprechten om een muur te beklimmen*; *ſtormladders tegens de wal planten*.

Erigere aliquem in ſpem. Liv. 30. 15. *of* ad ſpem alicujus rei perficiendæ. Cic. Dom. 10. *Iemand hoop tot de uytvoering*

Digitized by Google

voering van een zaak geeven, of *moed geeven van een onderneming te zullen volvoeren.*

Erigere exſpectationem alicujus. Plin. E. 8. 3. *Iemands aandacht opwekken.*

Pigritiam ſtomachi nauſeantis condimentis erigere. Sen. Prov. 3. *De ſlapheyd*, of *afkeerigheyd van een walgende maage door ſauſſen, enz. geneezen*, of *herſtellen.*

Erigere aliquem. Ovid. Piſ. 227. *Iemand verhoogen*, of *verheffen, in ſtaat*, of *aanzien brengen, in de Regeering brengen.*

(Erigere populum. *Een volk tegens zijne Overigheyd ophitzen, oprnijen*, of *tot opſtant brengen.*

Viriatus Luſitanos erexit. Flor. 2. 17. 15. *Viriatus heeft de Portugezen tegens de Romeynen tot opſtant gebragt.*)

Erigi in aliquem. Ovid. M. 12. 374. *Tegens iemand opſluyren; quaad, boos, gram*, of *toornig tegens iemand worden.*

E R I N. E R I P.

ERĪNĀCĔŪS, ĕī. m. Plin. H. 8. 37. *Een egel*, of *ſtekelzwijn, een yzer varken.*

ĔRĪPHĬĂ. æ. f. Plin. H. 24. 18. *Een ſlach van boterbloem*, of *ranunkel met een hoogroode bloem.* Zy heeft haar naam van een kleyn bloedeloos diertje, dat geduriglyk door de holle ſteel van dit kruyd op en neêr klimt en een geluyd maakt dat eenigzins naar 't geblaat van een geyt gelykt.

ĒRĬPĬO, ĭs, rĭpŭi, rēptŭm, rĭpĕrĕ aliquid alicui, *of* ab aliquo. *Iemand iets ontrooven, ontneemen, afneemen, ontvoeren, ontweldigen, ontrukken.*

Eripere aliquem ab aliquo. Ter. E. 4. 6. 14. *Iemand een ander ontweldigen, ontrukken, uyt eens anders hand*, of *magt rukken, redden*, of *verloſſen.*

Eripere aliquem a morte. Cic. D. 2. 10. Ex periculo. Cic. Clu. 26. Ex miſeriis. Cic. de Or. 1. 52. Letho Virg. Æ. 2. 134. *Iemand van de dood, uyt gevaar, uyt elenden redden*, of *verloſſen; iemand uyt de kaaken des doods*, of *uyt doodsgevaar redden*, of *helpen.* Aliquem ex crimine. Ter. Ph. 2. 2. 9. *Iemand van een misdaad ontſchuldigen, iemand onſchuldig*, of *vry verklaaren.*

Alicui ex ore orationem eripere. Plaut. Merc. 1. 64. Vocem ab ore loquentis. Virg. Æ. 7. 119. *Iemand het woord uyt den mond neemen, in iemands reden vallen.*

Reſponſiones hoc uno verbo eripit. Plaut. Moſt. 3. 1. 63. *Hy ſlopt my den mond met dat eene woord; op dat eene woord valt niet weder te zeggen*, of *te antwoorden.*

Eripere alicui timorem. Cic. C. 1. 7. Errorem. Cic. Att. 10. 4. Spem. Ter. H. 4. 3. 35. *Iemand uyt de vrees, uyt de dwaling brengen*, of *helpen: iemand alle vreeze beneemen, uyt zijn doolinge te recht brengen; de hoop beneemen.*

Eripere alicui oculos. Ter. Ad. 3. 2. 20. *Iemand de oogen uyt het hoofd haalen.*

Per eos, ne cauſam diceret, eripuit. Cæſ. B. G. 1. 4. *Hy heeft zich door hen bevrijd om te antwoorden, om rekenſchap*, of *reden te geeven.*

Eripere mortem alicui. Sen. Theb. 1. 102. *Iemand beletten*, of *de middelen beneemen van zich om te brengen*, of *te verdoen.*

Eripere ſe moræ. Hor. O. 3. 29. 5. *Zich haaſten, zich ſpoedigen*, of *ſpoeijen, niet meer draalen*, of *ſchoorvoeten, niet langer uytſtellen.*

Illis eriperes verbis mihi, ſidera cœlo lucere. Tib. 1. 10. 35. *Gy zoud my door die praatjes wijsmaaken*, of *doen gelooven, dat 'er geen ſterren aan den hemel zijn.*

E R I S. E R I T.

ĔRĬSMĂ, ătĭs. n. Vitruv. 10. 1. *of*

ĔRĬSMĂ, æ. f. Vitruv. 6. 11. Ἔρισμα. *Een zuyl, ſtut, ſchraag, ſtijl, voet.* Een woord der Bouwkonſt.

ĔRĪTĬŬS. Zie Ericius.

ĔRĬTĂCHŬS, I. m. Plin. H. 10. 29. *Roodborsje, roodbaartje, paapje*, zeker vogeltje.

ĔRĪTHĂLĒS, ĭs. n. Plin. H. 25. 13. *Smeerwortel, hemelſleutel, huyslook*, een kruyd dat altyd groen is en op de muuren groeyt.

E R I V. E R O.

ĔRĪVŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī. Plin. H. 17. 26. *Door beeken*, of *kleyne ſtroomen ledig* of *afloopen.*

ĒRO, ōnĭs. m. Vitruv. 5. 12. *Zekere biezekorf.*

E R O D. E R O G.

ĒRŌDO, ĭs, rōſī, rōſŭm, rōdĕrĕ. acc. Colum. 10. 323. *Knaagen, afknaagen, afeeten, afweyden, eeten, afknabbelen, uytknaagen.*

ĒRŎGĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. P. 41. *Uytdeeling, uytreyking, wechſchenking, begiftiging.*

Erogatio pecuniæ. Cic. Att. 15. 2. *De uytdeeling, uytgeeving*, of *uytreyking van 't geld.*

ĒRŎGĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. Modulus aquæ erogatorius. Front. Aq. 1. 233. *De maat van 't water dat men aan elk een uytdeelt.* (Keuchenius leeſt hier modiolus, als gezegt is in acceptorius. Naar zyn zeggen is Modiolus erogatorius, *de emmer als hy om hoog gehaalt word, en 't water uytgiet.*)

ĒRŎGĀTŬS, ă, ŭm. *Gegeeven, uytgedeelt, uytgereykt, vereert, wechgeſchonken.*

Pecunia ex ærario erogata. Cic. V. 3. 71. *Geld dat uyt de ſchatkiſt is uytgedeelt.*

ĒRŎGĬTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ aliquid ex aliquo. Plaut. Capt. 5. 1. 32. *Iemand iets ernſtig afvraagen: van iemand ergens antwoord op afvorderen.*

ĒRŎGO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ aliquid alicui. Cic. V. 5. 19. *Iemand iets geeven, uytreyken, ſchenken, vereeren*, of *uytdeelen.*

Erogare pecuniam in claſſes. Cic. Fl. 13. in ſumtus. Liv. 1. 20. &c. *Geld aanleggen om vlooten uyt te ruſten; aan onkoſten uytgeeven, enz.*

ĒRŌSŬS, ă, ŭm. *Afgeknaagt, uytgeknaagt, afgeknabbelt, afgegeeten.*

Eroſus ſale. Plin. H. 12. 9. *Van 't zout opgegeeten, opgevreeten*, of *verteert.*

E R R A.

ERRĀBUNDŬS, ă, ŭm. Liv. 1. 29. *Dwalende, doolende, zwervende, die hier en daar loopt*, of *zwerft, die geen vaſte woonplaats heeft; een zwerver.*

Errabundæ naves. Hirt. B. Af. 2. *Verdwaalde ſcheepen*, of *die geen ſtreek weeten te houden, die op Gods genade drijven: die verwaayt leggen.*

Errabundæ particulæ. Vitruv. Præf. 4. *Door malkander en over hoop leggende deeltjes.*

Errabunda bovis veſtigia. Virg. E. 6. 58. *De voetſpooren van een dwalende os.*

ERRĀNS, āntĭs. omn. gen. Ter. H. 2. 3. 16. *Dwalende, doolende, zwervende, zweevende, hier en daar loopende.*

Errantes greges. Hor. Ep. 2. 14. *Dwalende kudden.*

Errantia ſidera. Cic. N. D. 2. 20. *De dwaalſterren*, of *zweefſterren.*

Errans opinio. Cic. Fin. 2. 22. Sententia. Cic. N. D. 2. 1. *Een wankelig, twijffelachtig*, of *onzeker gevoelen.*

Errans. Virg. E. 4. 19. *Dat hier en daar heene loopt*, of *over al heen kruypt*, of *opſchiet*, van den wyngaard, het eyloof, enz. ſpreekende.

ERRĀTĬCŬS, ă, ŭm. Gell. 9. 2. *Een zwerver, loper, landloper*, met een onduytſch woord zegt men *een vagebond.*

Herba erratica. Plin. H. 20. 9. *Een wild kruyd, een kruyd dat in 't wild groeit.*

Inſula erratica. Ovid. M. 6. 333. *Een drijvend*, of *driftig eyland.*

Stellæ erraticæ. Sen. N. Q. 7. 15. *Dwaalſterren*, of *zweefſterren.*

ERRĀTĬO, ōnĭs. f. Ter. Ad. 4. 2. 41. *Omdoling, omzwerving, doling, verdwaling.*

Errationes Ulyſſis. Vitruv. 7. 5. *De omdolingen*, of *tochten van Uliſſes.*

Erratio. Cic. N. D. 2. 21. *Dwaling, doling, bedrog, misſlag, feyl, misgreep, misverſtand.*

ERRĀTŬM, I. n. *Doling, misſlag, misgreep, feyl van onkunde*, of *van onwetenheyd.*

Errata ætatis. Cic. F. 16. 21. *Misſlagen*, of *feylen van zekere levenstijd*, of *jaaren;* dat is, *misſlagen die zekeren ouderdom eygen zijn.*

Petere veniam errato. Cic. Syll. 23. *Vergiffenis van zijn misſlag verzoeken.*

ERRĀTŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 3. 690. Ovid. F. 4. 573. *Doorkruyſt, doorgezworven, doorgereyſt, doorgewandelt, doorgedoolt, doorgetrokken, daar men door gegaan, gezeylt*, of *gevaaren is*,

Digitized by Google

van de zee, de aarde, een land, enz. ſpreekende.

(ERRATŬS, ūs. m. Plin. H. 37. 5. *Een misſlag, misgreep*, of *feyl.*)

ĔRRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Omdoolen, omzwerven, omtrekken, hier en daar reyzen, op Gods genade rondom reyzen*, of *trekken*, te land, *of* te water.

Errare alleen Cic. A. 12. 2. *of* Errare a vero. Lucret. 1. 712. *Dwaalen, doolen, van de waarheyd afdwaalen, zich bedriegen, vergrijpen, in dwaling vallen.*

Errare duce aliquo. Cic. C. B. 28. *of* cum aliquo. Cic. T. Q. 1. 17. *Zich door iemand laaten misleyden, door een anders leyding dwaalen*, of *in doling vallen.*

Errare in aliqua re. Hor. S. 1. 3. 41. In aliquam partem. Cic. F. 8. 11. *Ergens in dwaalen, zich ergens in bedriegen, mistasten, over een ſtuk miſſen, ergens in feylen*, of *een misſlag hebben.*

In eo non tu quidem tota re, ſed temporibus erraſti. Cic. A. 2. 9. *Gy hebt wel niet in de gantſche zaak, maar in den tijd gedoolt*, of *misgetaſt.*

Erras tota via. Ter. E. 2. 2. 14. Erras longe. Ter. Ad. 1. 1. 40. *Gy taſt grofſlijk mis, dwaalt gantſchelijk van den weg af; ſlaat den bal t'eenemaal mis*, of *zijt het ſpoor heel bijſter.*

Hoc tu erraſti. Ter. Ph. 5. 3. 21. *Hier hebt gy in gedwaalt*, of *uw zelf misgreepen.*

In integrum reſtituit quidquid erraverat. Sen. E. 66. *Hy heeft de misſlag by hem begaan volkomentlijk verbetert.*

[Errare. *Niet verſtaan, niet begrijpen.*

Erro, quam inſiſtas viam. Plaut. M. G. 3. 1. 198. *Ik verſtaa niet, wat weg gy inſlaat.*

Hic de noſtris verbis errat. Ter. H. 2. 3. 22. *Deze verſtaat niet wat wy willen zeggen.*]

Erratur in nomine. Cic. Fin. 4. 20. *Men dwaalt, doolt*, of *vergrijpt zich in den naam.*

Nemo errat uni ſibi, dementiam ſpargit in proximos. Sen. E. 94. *Niemant doolt alleen*, of *begaat alleen een misſlag voor zich zelven, maar deelt zijne dwaasheyd zijnen naaſten mede.*

(Errare. *Weyden.* Om dat de beeſten onder 't weyden geen rechten tred houden; maar gins en weêr zwerven. Zie Serv. Virg. Æ. 1. 189.

Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ. Virg. E. 2. 21. *Duyzend*, of *zeer veel van mijne lammeren weyden op de bergen van Siciliën.*

Ille meas errare boves, ut cernis, permiſit. Virg. E. 1. 9. *Hy heeft toegeſtaan, dat mijne koeijen ongeſtoort zouden weyden, gelijk gy ziet.*

Errare. *Van de eene plaats op de andere gaan.*

Circum villulas noſtras errare volo. Cic. Att. 8. 6. *Ik wil van onze eene hofſtede op de andere gaan.*

Errare amore. *Onbehoorlijke minnarijen pleegen.*

Si licuiſſet has intrare domos, ipſi erraretis amores. Stat. S. 1. 2. 120. *Indien 't u vry geſtaan had, gy zoud zelf onbehoorlijke minnarijen gepleegt hebben.*)

ĔRRO, ōnĭs. m. Hor. S. 2. 7. 113. *Een loper, zwerver, landloper, een die over al heene trekt, die geen vaſte woonplaats heeft.*

Erro. Ulp. D. 21. 1. 17. §. 13. *Een vluchtende*, of *ontvluchtende ſlaave.*

Erro. Tib. 2. 6. 6. *Een lichthoofd, een onſtantvaſtig*, of *ongeſtadig menſch.*

Errones. Gell. 14. 1. *De dwaalſterren.*

ĔRRŌNĔŬS, ă, ŭm. Colum. 7. 12. *Doolende, zwervende, dwaalende, hier en daar loopende*, van een menſch, een beeſt, enz. ſpreekende.

ĔRRŌR, ōrĭs. m. *Omdoling, omtrekking, omdwaling, omzwerving in 't reyzen; een omweg die men in 't reyzen neemt.*

Alicubi certaque ſede errorem finire. Liv. 1. 1. *Zich ergens neêrſlaan*, of *neêrzetten na lang gezworven*, of *gereyſt te hebben.*

Errores Ulyſſis. Plin. H. 30. 1. *De omdolingen*, of *zwervingen van Ulijſſes.*

Mentis error. Quintil. I. O. Præf. *Doling van 't verſtand, krankzinnigheyd, dwaasheyd, zotheyd, gekheyd.*

• Error. Cic. N. D. 1. 1. *Een dwaling, doling, misſlag, feyl, misgreep, misvatting, onweetenheyd.*

Error. Quintil. I. O. 1. 5. *Een misſlag*, of *feyl in 't ſpreeken, wanſpraak, wantaal, taalwoeſtheyd, onhebbelijkheyd in 't ſpreeken.*

Error. Plaut. Merc. 1. 1. 25. *Vermoeytheyd.*

Error. *Bedrog, bedriegery.*

Aut aliquis latet error. Virg. Æ. 2. 48. *Of daar ſchuylt bedrog onder.*

[In errorem aliquem inducere. Nep. Hannib. 9. *Door liſtigheyd iemand bedriegen.*

Error. *Onvoorzichtigheyd.*

Cujus errore militum multitudo eo eſt deducta. Nep. Epam. 7. *Door wiens onvoorzichtigheyd de ſoldaaten daar toe zijn vervallen.*]

E R U B.

ĒRŬBĒSCĔNDŬS, ă, ŭm. Hor. O. 1. 27. 15. *Schandelijk, oneerlijk, eerloos, waar over men zich ſchaamen moet.*

ĒRŬBĒSCO, ĭs, rŭbŭi, rubeſcĕrĕ. *Rood worden, bloozen, een blos krijgen, ſchaamrood worden.*

Erubeſcere aliquid. Cic. Sall. 5. Quintil. I. O. 6. 5. In re aliqua. Cic. L. L. 1. 14. Rei alicujus. Curt. 5. 5. 17. (de beſte boeken leezen Fortuita) re aliqua. Liv. 40. 14. Curt. 4. 5. 4. (De re aliqua. Sen. Cont. 2. 11.) *Ergens over beſchaamt*, of *ſchaamrood worden, zich ergens over ſchaamen, ergens over verleegen worden*, of *van ſchaamte bloozen.*

Erubeſcunt loqui de pudicitia. Cic. L. L. 1. 19. *Zy ſchaamen zich van de kuysheyd te ſpreeken.*

Erubuit preces. Claud. R. P. 1. 69. *Hy ſchaamde zich te bidden.*

E R U C.

ĒRŪCĂ, æ. f. Colum. 11. 3. *Een rups*, of *rupze, een grasworm*, zeker bloedeloos diertje.

Eruca. Hor. S. 2. 8. 51. *Rakette*, zeker kruyd.

ĒRŪCTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Cic. Ph. 6. *Riſpen, opriſpen.*

Eructare, acc. *Uytwerpen, opwerpen, uytwaaſſemen, uytſmijten, verſpreyden.*

Eo loco terra eructat odorem peſtilentem. Varr. R. R. 1. 4. *De aarde waaſſemt in die plaats een peſtachtige lucht uyt.*

Gurges Cocyto eructat arenam. Virg. Æ. 6. 297. *De kolk*, of *poel werpt zand in den Kokijt uyt.*

ĒRŪCTŬS, ă, ŭm. Eructum vinum. Gell. 10. 7. *Uytgeperſte wijn.*

E R U D.

ĒRŪDĔRĀTŬS, ă, ŭm. Solum erudertum. Varr. R. R. 2. 2. *Een opgeruymd erf, een vloer*, of *grond die opgeruymd is, die van puyn, gruys, ſteenen, enz. van oude gebouwen, gezuyvert is.*

(Defert & volumen prophetarum ſua manu de ſupervacuis ſententiis euderatum. Sidon. E. 5. 15. *Hy brengt ook 't boek der Propheten van overtollige ſpreuken met eygener hand gezuyvert.*

ĒRŪDĔRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Zuyveren, reynigen, ontledigen.* De verbloeming is ontleent van plaatzen die van puyn gezuyvert worden. Sidonius heeft dit woord in deze betekenis gebruykt.

Aures mariti ſuſurronum fece completas euderat. Sidon. E. 5. 7. *Zy zuyvert*, of *ontledigt haar mans ooren, die met een ydel verhaal der oorblazers zijn vervult.*)

ĒRŪDĬĔNDŬS, ă, ŭm. *Die geleert*, of *onderwezen moet worden.*

In patrias artes erudiendus erat. Ovid. Her. 1. 11. *Men moeſt hem in zyn Vaders wetenſchappen opgetrokken, onderwezen*, of *opgevoed hebben.*

ĒRŪDĬO, īs, īvī, ītūm, īrĕ aliquem aliqua re. Liv. 9. 36. *of* in aliqua re. Cic. de Or. 1. 59. *Iemand iets leeren* of *ergens in onderwijzen, iemand onderwijs*, of *onderrichting geeven.* Ovidius voegt twee accuſativi by dit verbum. [Art. Am. 2. 66. M. 8. 215.]

Uſus te erudivit. Cic. Q. Fr. 1. 1. *De ondervinding heeft u geleert.*

Lentulum cum cæteris artibus, tum in primis imitatione tui fac erudias. Cic. F. 1. 7. *Zie dat gy Lentulus zoo in alle andere konſten, als voornamentlijk in het volgen van uwe voetſtappen onderwijſt.*

Literæ tuæ me erudiunt de omni Republica. Cic. F. 2. 12. *Uwe brieven onderrichten my van alles wat 'er in 't Gemeenebeſt omgaat*, of *gebeurt.*

Erudire filios ad majorum inſtituta. Cic. V. 3. 69. *Zijn kinderen naar de gewoonten, naar de voorſchriften*, of

naar

Digitized by Google

naar de inſtellingen der voorouderen opbrengen.

ERUDITE. adv. *Geleerdelijk, met groote geleerdheyd,* of *wetenſchap.* De compar. *Eruditius* ſtaat by Cic. S. 1. en de ſuperl. *Eruditiſſime* by Sen. E. 58.

ERUDITIO, onis. f. *Geleerdheyd, wetenſchap, kenniſſe.* [En wel in de geſchiedeniſſen en oudheden.]

Homo perfecta eruditione. Cic. D. 2. 63. *Een man van groote geleerdheyd,* of *wetenſchap, een zeer geleerd man.* Varia eruditione. Suet. A. 89. *Een man die van veele zaaken kenniſſe heeft, die in veele zaaken geleerd, ervaren,* of *bedreeven is.* Altiſſima. Quintil. I. O. 1. 4. *Een man van een diepe,* of *grondige geleerdheyd, een doorgeleerd man, een man van een overgroote bequaamheyd.*

Eruditio. *De onderwijzing.* Potior eruditio in ſcholis, quam domi. Quintil. I. O. 2. 3. *Het onderwijs in de ſchoolen is beter, als dat in huys.*

ERUDITRIX, icis. f. *Schoolvrouw, onderwijſter, leermeeſteres, leeraares.*

Hiſpania Annibalis eruditrix fuit. Flor. 2. 6. 38. *Spanjen is voor Hannibal de leermeeſteres van den oorlog geweeſt.*

ERUDITULUS, a, um. Catull. 59. 7. *Een half geleerd perſoon, een menſch van kleyne kennis, een die weynig geleerdheyd heeft,* of *die luttel in wetenſchap geoeffent is.*

ERUDITUS, a, um. *Onderwezen, geleerd, onderrecht, afgerecht.* De compar. *Eruditior* ſtaat by Cic. Cl. 82. en de ſuperl. *Eruditiſſimus* by Liv. 39. 8.

Eruditus ſervitute ad aſſentationem. Cic. Fr. 1. 1. *Door de dienſtbaarheyd,* of *ſlaverny in de konſt van gevley,* of *in 't pluymſtrijken geleerd,* of *afgerecht.*

Græcis literis eruditus. Cic. Cl. 30. *Gauw,* of *geleerd in 't Griekſch, zeer ervaren in de Griekſche taale.*

Eruditus. *Geleerd, gauw, bequaam, kundig, ervaren, wijs, verſtandig.*

Eruditum palatum. Colum. 8. 16. *Een fijne,* of *lekkere tong, een keurlijke ſmaak.* Eygentlyk *een fijn,* of *lekker gehemelte.*

Oratio erudita. Cic. Par. Præf. *Een geleerde,* of *weldoorwrochte reden; een verſtandig geſprek,* of *vertoog; een reden vol geleerdheyd,* of *wetenſchap.*

Oculos habere eruditos. Cic. Par. 5. *Scherpziende,* of *goede oogen hebben om iets te onderſcheyden,* of *van iets te oordeelen; ergens wel op afgerecht zijn, zich ergens wel op verſtaan; een goed kenner zijn,* te weten in de Schilderkonſt, Beeldhouwkonſt, enz.

Homo habetur eruditio luxu. Tac. An. 16. 18. *Hy gaat voor een man die een fraaije,* of *geſchikte ſtaat voert, die zijn goed wijſſelijk verteert.*

(Eruditus in hoc. Sen. E. 121. *Daar toe onderwezen, daar in geoeffent.*)

[Eruditus word ook by uytſtek genoemt, die ervaren en bedreeven is in de geſchiedeniſſen en oudheden.

Epicurus non ſatis politus iis artibus, quas qui tenent, eruditi appellantur. Cic. Fin. 1. 7. *Epicurus niet genoeg geſleepen,* of *bedreeven in die kunſten* (literis, hiſtoria) *dewelke dieze weeten eruditi genoemt worden.*)

E R U G.

ERUGATIO, onis. f. *De wijze om de rimpels uyt te doen.*

Id cutis erugationem præſtat. Plin. H. 28. 12. *Dit middel neemt de rimpels wech, verdrijft de rimpelen,* of *doet de rimpels verdwijnen.*

ERUGO, as, avi, atum, are. acc. Plin. H. 23. 4. *De rimpels uytdoen,* of *verdrijven, het vel glad maaken,* of *uytrekken.*

E R V I. E R U M.

ERVILLA, æ. f. Plin. H. 21. 12. *of* Ervilia *of* Ervilia. Varr. *by* Non. 3. 88. *Zekere ſlach van erweten,* of *erten, zekere peulvrucht.* Ervilla is 't beſte woord.

ERUMPO, is, rupi, ruptum, rumpere. *Uytbarſten, uytſpringen, losbarſten, losbreeken, uytvliegen, uytſpatten,* van 't vuur, 't water, enz. ſpreekende.

Erumpere alleen. Cæſ. B. C. 1. 81. Erumpere portis. Virg. G. 4. 78. Erumpere ſe portis foras. Cæſ. B. C. 2. 14. *Uytvallen, een uytval doen; door een poort uytvallen; een ſtroop doen.*

Ignis erumpit è vertice montis. Cic. V. 4. 48. *Het vuur berſt uyt den top van den berg.*

Erumpere. *Blijken, zich laaten zien, openbaar worden, gezien worden, te voorſchijn komen, voor den dag komen, doordringen, doorbreeken, zich vertoonen.*

Conjuratio ex tenebris erupit. Cic. Sext. 4. *De t' zamenzwering is uyt deze duyſterniſſen te voorſchijn gekomen,* of *is uyt deze nevelen voor den dag gekomen.*

Erumpet amentis omnis furor. Cic. Fr. 2. 15. *De woede van dezen uytzinnigen zal openbaar worden.*

Sermones iniquorum in tuum nomen erumpunt. Cic. Fr. 1. 2. *De boozen breeken los tegens u, ſpreeken qualijk van u, ſchenden u,* of *uwen goeden naam, de godloozen braaken hunne gal tegens u uyt.*

Erumpere ſtomachum in aliquem. Cic. Att. 16. 3. *Zijn gal,* of *boosheyd tegens iemand uytbraaken; zijn moed op iemand koelen.*

Licet hoc mihi erumpere gaudium. Ter. E. 3. 5. 2. *Het is my geoorloft,* of *'t ſtaat my vry uytgelaaten in blijdſchap te zijn: ik mag deze mijne blijdſchap wel laaten blijken.* Dit verbum word hier, en in de voorgaande reden active genomen.

Erumpere in actum. Cic. Dom. 24. In effectum. Quintil. I. O. 8. 3. *Tot ongeduld uytbreeken; zijn werking doen,* of *uytwerking hebben.*

Erumpere. *Eyndigen, afloopen, uytloopen, een uytſlag hebben, ten eynde loopen, een eynde neemen.*

Hæc quo eruptura ſint timeo. Cic. Att. 2. 20. *Ik ben beducht wat eynde dit alles zal neemen,* of *hoe deze zaaken zullen afloopen.*

Iſthæc fortitudo in nervum erumpet. Ter. Ph. 2. 2. 11. *Deze dapperheyd zal op de ſtrop,* of *op de galg uytloopen, zal een quaad gevolg hebben;* zeker ſpreekwoord.

E R U N. E R U O.

ERUNCO, as, avi, atum, are herbas. *Wieden, 't onkruyd uytwieden,* of *uytrekken.*

Eruncare areas. Colum. 11. 3. *Tuynperken, bedden,* of *plaatzen wieden,* of *ſchoon maaken; dorſchvloeren afvegen.*

ERUO, is, rui, rutum, ruere aliquid aliquo loco. Ovid. Am. 3. 8. 53. *Iets ergens uythaalen, uyttrekken, uytplukken, uytroeijen, opdelven, opgraaven, uyt de aarde haalen.*

Eruere arbores. Virg. Æ. 2. 628. Herbas. Plin. H. 11. 37. &c. *Boomen uytroeijen, kruyden enz. uyttrekken,* of *uytplukken.*

Eruere civitatem. Tac. H. 4. 72. *Een ſtad omkeeren, 't onderſte boven keeren, verdelgen,* of *verwoeſten.* Oculos alicui. Plin. H. 11. 37. *Iemand de oogen uyt het hoofd haalen,* of *rukken.*

Eruere aliquid ex aliquo loco. Cic. de Or. 2. 34. *Iets ergens uyt vinden, uyt ontdekken, uyt haalen, uyt trekken,* van een reden, of verhaal ſpreekende.

Eruere aliquid ex tenebris. Cic. Rull. 1. 1. *Iets uyt de duyſternis opdelven, te voorſchijn brengen.*

E R U P.

ERUPTIO, onis. f. Plin. H. 16. 10. *Geweld, uytborreling, uytſpatting, uytbarſting, ontſpringing, kracht om uyt te komen.*

Eruptio amnis. Sen. E. 41. *De oorſprong van een ſtroom.*

Eruptio. *Uytval, aanval, inval, ſtroop.*

Facere eruptionem in hoſtem. Liv. 41. 52. Cæſ. B. G. 2. 33. *Een uytval op den vyand doen.*

ERUPTUS, a, um. *Uytgeperſt, uytgedrongen.*

Faucibus eruptos evomere ignes. Lucret. 1. 725. *Vuur braaken.*

Eruptus ſanguis. Scrib. Larg. Compoſ. 84. *Uytgeperſt bloed, uytgeduwd bloed.*

E R U T. E R V U.

ERUTUS, a, um. Cic. D. 1. 27. *Opgegraaven, uytgegraaven, opgedolven, uytgehaalt, uytgetrokken, uytgeligt, uytgerukt.*

* Erutus. Sil. 3. 214. *Bedorven, verwoeſt, verdelgt, uytgeroeyt, overhoop geworpen.*

ERVUM, i. n. Hor. S. 2. 6. 117. Plin. H. 18. 15. *Ervum,* of *Orobus,* zeker ſchelgewas, dat niet wel bekent is, en in 't Duytſch geen rechte naam heeft.

Digitized by Google

E R Y N. E R Y S.

ERYNGE, ēs. f. Plin. H. 22. 7. *of*
ERYNGIUM, ĭi. n. Plin. H. 22. 7. Colum. 6. 5. *Kruydiſtel*, *eyndeloos*, *meyrwortel*, zeker kruyd.

ERYSIMUM, i. n. Celſ. 5. 18. & 25. *Zeker koorngewas.*
Eryſimum. Plin. H. 18. 10: 22. 25. *Edele raketis*, *wit moſtaardzaad*, zeker kruyd.

ERYSIPELAS, ătĭs. n. Celſ. 5. 26. *Roos*, *galgezwel*, *St. Antonis vuur*, zekere lighaamsquaal.

E R Y T.

ERYTHRINUS, *of*
ERYTINUS, i. m. Plin. H. 9. 16. *Een roode zeebraaſem*, zekere zeeviſch.

ERYTHRODANUS, i. m. Plin. H. 24. 11. *Mee*, *krap*, zeker gewas dat veel in verweryen gebruykt word.

E S C A.

ESCA, æ. f. *Spijze*, *voedzel*, *onderhoud*, *koſt*, *eeten*, *aas.*
Eſcæ molliculæ. Plaut. Caſ. 2. 8. 56. *Lekkere ſpijzen.*
Simplex eſca. Hor. S. 2. 2. 72. *Eenvoudig voedzel.*
Eſca temperata. Cic. D. 1. 51. *Een gematigd voedzel.*
Homo eſcæ maximæ. Plaut. Men. 1. 1. 24. *Een vraat*, *ſlokop*, *gulzigaard*, *grooten eeter*, *een gulzig menſch.*
Eſca. *Lokaas*, *aanlokking*, *aanlokzel*, *bekooring.*
Cato tua ſit eſca piſcibus atque avibus feriſque. Liv. 25. 12. *Uw vleeſch zy den viſſchen*, *vogelen*, *en 't wild gedierte tot aas*, of *tot ſpijze.*
Voluptas eſca malorum. Cic. S. 13. *De wellust is 't lokaas van 't quaad*, of *der ondeugd.*

ESCALIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Eſcale argentum. Modeſt. D. 33. 10. 8. *Zilver tafelvaatwerk*, gemeenlyk by ons in onduytſch *een zilver ſervies* genoemt.

ESCARIUS, ă, ŭm. Eſcarium vas. Plin. H. 26. 26. *Een ſchotel*, *teljoor*, *bekken*, of *kom om uyt te eeten.*
Eſcaria, ōrūm. n. plur. Juv. 12. 46. *Schotelen.*
Eſcarium argentum. Ulp. D. 34. 2. 19. §. 12. *Zilver tafelvaatwerk*; gemeenlyk *een zilver ſervies* geheeten.
Eſcaria uva. Plin. H. 14. 3. *Een lekkere druyf*, *een druyf die goed om te eeten is.* Menſa. Feſtus. *Een eettafel*, *een tafel daar men van eet.*

E S C E.

ESCENDO, ĭs, ſcēndi, ſcēnsūm, ſcēndĕrĕ. Liv. 8. 10. *Opklimmen*, *opſtijgen*, *opgaan*, *opvaaren*, *opklauteren.* Aſcendo is meer in gebruyk.
Eſcendere in cœlum. Plaut. Trin. 4. 2. 100. *Ten hemel opklimmen*, of *opvaaren*, of enkelyk, *ten hemel vaaren.*
In currum. Plaut. Merc. 5. 2. 90. *Op een wagen klimmen.*
Ex alto puteo ſurſum ad ſummum eſcendere. Plaut. Mil. 4. 4. 14. *Uyt een diepen put tot boven toe opklauteren.*

ESCENSUS, ūs. m. Tac. An. 13. 39. *Het opklimmen*, *beklimmen.*

E S C U.

ESCULENTUM, i. n. Cic. N. D. 2. 56. *Voedzel*, *onderhoud*, *ſpijze*, *gerechten*, *eetwaare*, *koſt*, *alles wat eetbaar is*, of *gegeeten word.*
Eſculentum. Front. St. 2. 5. 14. Varr. by Non. 2. 311. *Mondkoſt*, *eetwaaren*, *leeftocht*, *voorraad om te eeten.*

ESCULENTUS, ă, ūm. Cic. A. 2. 25. *Eetbaar*, *goed om te eeten*, *dat gegeeten word.* (De compar. *Eſculentior* ſtaat by Tertull. Jej. 5.)
Eſculento ore. Plin. H. 8. 25. *Een die zijn mond vol eeten heeft.*

ESCULETUM, i. n. Zie Æſculetum.
ESCULUS. Zie Æſculus.

E S I T. E S S E.

ESITO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cato R. R. 158. *Eeten*, *dikwils eeten.*

[**ESOX**, ŏcĭs. Plin. H. 9. 15. *Een viſch in den Rhijn.* Zommige meenen, dat de *Salm* dus genoemt word. Zie Du Cange Gloſſar. en Harduinus over Plinius.

ESSECIUM, ĭi. n. *Eſſek.* Een ſtad van Slavonien aan de rivier de Drau, daar die in den Donau valt.]

ESSEDA, æ. f. Sen. E. 56. Zie Eſſedum.

[**ESSEDARIA**, æ. f. Petron. Fr. 17. *Een ſchermvechtſter*, *een vrouw die van een wagen vecht.*

ESSEDARIUS, ĭi. m. Suet. C. 35. 8. Sen. E. 29. *Een ſchermvechter.* Deze placht te winnen, niet door dapperheyd, maar door konſties en liſten. Daarom waarſchouwt Cic. F. 6. zynen vriend, dat hy van dusdanige niet mogte bedrogen worden.]

ESSEDUM, i. n. Cic. F. 7. 7. *Een ligte*, *korte wagen*, of *kar*, *een legerwagen*, of *legerkar*, die de Ouden wegens haare ligtigheyd, in den oorlog gebruykten. Zie onze aantekening over Suet. A. 76. 3. 8.

ESSENTIA, æ. f. Quintil. I. O. 2. 14. Cic. by Sen. E. 58. en Sidon. in de Voorreden van zyn gedicht. *Het wezen*, *de wezendheyd*, *de natuur*, of *aardt van een zaak.* Dit woord is niet zeer in 't gebruyk.

E S T R. E S T U.

ESTRIX, īcĭs. f. Plaut. Caſ. 4. 1. 20. *Een vraat*, *ſokſter*, *groote eetſter*, *een gulzig vrouwmenſch.*

ESTUR. Plaut. Moſt. 1. 3. 78. *Men eet.* Zie Edo.

E S U R.

ESURIALIS, ĭs. m. & f. ālĕ, ĭs. n. Eſuriales feriæ. Plaut. Capt. 3. 1. 8. *Vastendagen*, *dagen van onthouding*, *magere dagen.*

ESURIENS, tĭs, o. Hor. S. 1. 2. 115. *Hongerig.*

ESURIES, ĭēi. f. Cic. F. 8. 1. *Honger*, *groote luſt*, of *trek tot eeten*, *graagheyd*, *eetluſt.*

ESURIGO, ĭnĭs. f. Varr. *by* Non. 2. 291. *Groote honger*, *groote graagheyd*, of *trek tot eeten.*

ESURIO, īs, īvi, ītūm, īrĕ. Plaut. St. 1. 3. 64. Cic. F. 8. 17. *Grooten honger hebben*, *heel graag*, of *heel ſcherp zijn*, *hongerig zijn*, *hongeren*, *verhongert zijn.*
Eſuritur. Ovid. P. 1. 10. 10. *Men lijd honger.*

ESURITIO, ōnĭs. f. Catull. 21. 1. *Grooten honger*, *een groote graagheyd*, of *luſt tot eeten.*

ESURITOR, ōrĭs. m. Mart. 3. 14. 1. *Een hongerig menſch*, *een die uytgehongert is*, *die altijd heel graag*, *hongerig*, of *heel ſcherp valt.*

E S U S. E T.

ESUS, ūs. m. *Eeten*, *ſpijze*, *voedzel*, *koſt.*
[Eſui eſſe. Gell. 4. 1. *Dat bequaam is om gegeeten te worden*, *dat men eeten kan.*]

ET. conj. *En*, *ende*, *mitsgaders.* Dit koppelwoordje komt heel fraay als 't herhaalt word, by voorbeeld:
Homo & in aliis cauſis exercitatus, & in hac multum & ſæpe verſatus. Cic. P. Q. 1. *Een man*, *en in andere zaaken zeer ervaren*, *en in deze zeer wel en dikwils geoefent.*
[Et. *En nochtans.*
Et quisquam dubitabit? Cic. Man. 14. *En derf nochtans iemand twijffelen?*
Et, na nec en neque betekent *maar.* Neque nata, & æterna eſt. Cic. T. Q. 1. 23. *Zy is niet gebooren*, *maar eeuwig.*
Et. *In tegendeel*, *daarentegen.*
Et me Phœbus amat. Virg. E. 3. 61. *My in tegendeel begunſtigt Apollo.*
Et. *Ook*, voor etiam. Valla Eleg. 2. 58. tekent aan, dat Cicero het niet gebruykt heeft. Evenwel hebben het gebruykt Virg. Æ. 6. 90. en Quintil. Decl. 9.]

E T E N.

ETENIM. conj. Cic. V. 2. 59. *Want*, *vermids*, *overmids*, *dooredien*, *nadien*, *aangezien*, *dewijle*, *gemerkt.* Dit koppelwoord word gemeenlyk in 't begin van een reden geſtelt.
Etenim quoniam. Cic. V. 3. 20. Etenim vero quoniam. Plaut. Am. 1. 1. 110. *Want om dat; want waarlijk nadien*, *enz.*
[Etenim. *Maar*, *doch.*
Etenim ſolus nequeo. Ter. Ph. 5. 7. 90. *Maar ik kan alleen niet.*

E T E S.

ĔTĒSĬĂCŬS, ă, ŭm. Eteſiaca uva. Plin. H. 14. 3. *Een druyf die een weynig voor de hondsdagen aan 't rijpen komt, als de Noord-Ooſte wind begint te waaijen.*

ĔTĒSĬĀS, æ. Plin. H. 18. 34. *of*

ĔTĒSĬÆ, ārŭm. m. plur. Cic. N. D. 2. 53. Att. 6. 8. *De Noord-Ooſte wind, een Noordewind die Ooſtelijk waait.*

Eteſiæ. Vitruv. 1. 6. *Een wind uyt den Weſten, die men Weſt-Noord-Noord-Weſt noemt.*

Eteſiæ. Plin. H. 2. 47. *Jaarwinden*, dat is, *winden die op zekere tijden van 't jaar in zekere geweſten waaijen:* gemeenlyk *paſſaatwinden* genaamt.

ĔTĒSĬŬS, ă, ŭm. Lucret. 5. 741. *Uyt den Noorden, Noord, uyt het Noord-Weſten, Noord-Weſt, uyt den Noord-Ooſten, Noord-Ooſt*, van den wind ſpreekende.

E T H I.

ĔTHĬCĒ, ēs. f. Quintil. I. O. 12. 2. *De zedeleer, zedekunde, zedekonſt, wellevenskonſt, de zedelijke wijsgeerte.* Cicero zegt de Fat. 1. dat hy liever Moralis Philoſophia zoude gezegt hebben.

[**ĔTHĬCŬS**, ă, ŭm. Sen. Contr. 2. 10. *Dat van de zedekunde is.*]

E T H N. E T H O.

(**ĔTHNĬCŬS**, i. m. Hieron. E. 33. *Een Heyden.*]

ĔTHŎLŎGĬĂ, æ. f. Quintil. I. O. 1. 9. *Zedekunſt, leere der zeden, beſchrijving, verhandeling, vertoning*, of *uytbeelding der zeden, hertstochten*, of *gevoelens.*

ĔTHŎLŎGŬS, i. m. Cic. de Or. 2. 59. *Zedekonſtleeraar; zedenleeraar, een die de zeden, wijzen van doen, handelen*, of *inborſt der menſchen beſchrijft, vertoont*, of *verhandelt.*

E T I A.

ĔTĬĂM. conj. *Ook, insgelijk, zelf, ja ook, daar benevens, beneven dat, daarenboven.*

Etiam mecum litigas? Ter. Hec. 3. 5. 57. *Twiſt gy ook met my?*

Ego quoque etiam credidi. Ter. Hec. 5. 1. 35. *Ik heb het ook geloofd.*

Etiam. *Noch, tot hier toe, tot daar toe.*

Nihil ſuſpicabar etiam mali. Ter. And. 1. 1. 89. *Ik dacht noch geen quaad, tot daar toe vermoedde ik niet quaads.*

Etiam tu hoc reſpondes? Ter. And. 5. 2. 8. *Durft gy noch zoo antwoorden? Antwoord gy my noch dus?*

Etiamnunc. Ter. E. 2. 2. 55. Cic. de Or. 2. 2. *Tot nu toe, tot noch toe, zelfs nu noch.* Etiamnum. Plaut. Pœn. prol. 99. *Tot dezen tijd toe.* Etiam tum. Cic. de Or. 2. 22. *Tot dien tijd toe.*

Etiam. *Ja, zekerlijk, voorzeker, gewisſelijk, 't is zoo.*

Studes, inquam? Reſpondit, etiam. Plin. E. 4. 13. *Studeert gy, zeyde ik? Hy antwoordde my, ja.*

Quin etiam aut non reſpondes? Cic. A. Q. 4. 32. *Waarom antwoord gy niet ja*, of *neen?*

[Etiam. *Te dezer tijd, juyſt*, of *op even dezen tijd.*

Quid illi reditio etiam huc fuit. Plaut. Moſt. 2. 1. 30. *Wat reden heeft hy gehad, dat hy juyſt op deze tijd is weder gekomen.*]

Etiam atque etiam. *Ernſtelijk, naarſtiglijk, geſtadiglijk, voort en voort, geduriglijk, ter deege, wel.*

Dum tempus eſt, etiam atque etiam cogita. Ter. E. 1. 1. 11. Aſpice. Hor. E. 1. 18. 76. *Terwijl het tijd is, zoo denk 'er ernſtelijk op, zoo overweeg het rijpelijk*, of *zoo laat het wel door uwe gedachten gaan.*

Etiam atque etiam rogare. Cic. Fr. 1. 2. Hortari. Cic. Att. 8. 12. ſubj. 3. ut. &c. *Iemand ernſtelijk*, of *geſtadiglijk verzoeken*, of *bidden, aanmaanen, dat hy, enz.*

Etiam atque etiam aliquid facere. Cic. D. 1. 7. *Iet met groote vlijt en naarſtigheyd doen.*

Etiam ut nullum periculum ſit. Cic. Att. 15. 5. *Hoewel 'er geen gevaar in is*, of *in ſteekt; alhoewel 'er niets in te vreezen is.*

ĔTĬAMSĪ. conj. Een Conjunctio met een Subjunctivus. Cic. Fin. 5. 7. en zomtyds met een Indicativus. Ter. Hec. 4. 4. 26. Cic. Att. 7. 7. *Alhoewel dat, niet tegenſtaande dat, onaangezien dat, alſchoon dat.*

E T S I. E T Y M.

ETSI. Een Conjunctio in 't gemeen met een Indicativus, en nu en dan met een Subjunctivus. Cic. Att. 5. 15. *Alhoewel, hoewel, niet tegenſtaande, niet te min, ſchoon, ſchoon dat.*

ĔTYMŎLŎGĬA, æ. f. Cic. T. 8. A. Q. 1. 8. Quintil. I. O. 1. 6. *Woordoorſpronkelijkheyd*, of *kennis van den oorſprong*, of *de afkomſt der woorden.*

ĔTYMŎN, i. n. Varr. R. R. 1. 48. *De oorſprong*, of *afkomſt van een woord.*

Etyma ſunt aperta. Varr. L. L. 6. 5. *De woordoorſpronkelijkheden zijn klaar, 't is ligt den oorſprong der woorden te vinden.*

E U. E V A C. E V A D.

EU. interj. Ter. E. 1. 2. 72. Zie Euge.

ĒVĂCŬO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Ontledigen, ledig maaken, ruymen, uytgieten, ſchoon maaken, zuyveren, reynigen.*

Evacuare alvum. Plin. H. 20. 6. *Den buyk zuyveren, afgaan, ter ſtoel gaan.*

ĒVĀDO, is, vāſi, vāſum, vādĕrĕ. *Worden, tot iets komen, ergens toe geraaken.*

Ille vir ſummus evadet. Cic. Cl. 47. *Hy zal een zeer groot man worden; hy zal in een zeer groot aanzien komen.*

Improbus civis evaſit. Cic. A. 2. 7. *Hy is een quaad burger geworden.*

Evadere. *Uytgaan, uytbreeken, ontwiſſen, ontſnappen, ontkomen, ontvluchten, wechgaan, zich wechmaaken, zich wechpakken, zich 't zoek maaken, wechloopen, deurgaan, ontvluchten.*

Evadere e cuſtodia. Quintil. I. O. 2. 17. *Uyt de gevangenis breeken, uytbreeken.*

Evadere in tutum. Liv. 26. 17. *In veyligheyd ontkomen.*

Ab improbis judicibus evadere. Cic. T. Q. 1. 4. *Uyt de macht der onrechtveerdige Richteren ontkomen.*

Evadere ab aliquo. Cic. T. Q. 1. 41. E manibus alicujus. Liv. 22. 49. Aliquem. Virg. Æ. 9. 386. *Iemand ontvluchten, iemands handen ontvluchten, ontkomen*, of *ontſnappen.*

Cæſares evaſit. Plin. E. 2. 1. *Hy is de magt, de wraake*, of *gramſchap der Keyzeren ontkomen, ontſnapt, ontvloden*, of *ontweeken.*

Evaſit malum. Celſ. 2. 24. *Hy is buyten gevaar van eenig ongemak; hy heeft geen nood.*

Sermones malignorum evadere. Plin. E. 7. 24. *'t Quaadſpreeken der boozen te boven komen.*

Evadere ex aliqua re. Cic. V. 1. 5. Aliquid. Virg. Æ. 5. 689. *Ergens uyt ontkomen*, of *uyt raaken, eenig gevaar ontkomen, zich uyt een zaak redden*, of *ontwikkelen, uyt eenig gevaar komen.*

Ex abdito loco evadere in alium. Cic. N. D. 2. 37. *Uyt een verhole plaats in een andere vluchten.*

Evadere ad conjecturam ſomnii. Plaut. R. 3. 1. 20. *Achter de betekenis van een droom komen; de betekenis van een droom raaden; een droom konnen uytleggen.*

Evadere ad *of* in aliquem locum. Liv. 25. 23. *Ergens op klimmen*, of *op klauteren*, te weten op een boom, muur, berg, enz.

In anguſtias freti evaſit. Front. St. 1. 4. 12. Evaſit fretum. Ovid. M. 3. 19. Tac. An. 12. 35. *Hy is de ſtraat*, of *de engte door gezeyld.*

Vites in cacumina arborum evadunt. Quintil. I. O. 1. 2. *De wijngaarden klimmen tot de toppen*, of *kruynen der boomen toe.*

Evadere ardua. Liv. 2. 65. *Een hoogte beklimmen; een hoogte winnen, krijgen*, of *bekomen.*

Eadem ſomnia aliis aliter evadunt. Cic. D. 2. 71. *De zelve droomen hebben by verſcheyden menſchen geenſch andere uytkomſten, vallen verſcheydentlijk in verſcheyde perſoonen uyt.*

Quo evadas neſcio. Plaut. Pœn. 1. 1. 44. *Ik zie niet waar 't met u op uytloopen*, of *op uytkomen zal; ik zie uw oogmerk niet, ik zie niet wat gy voorhebt*, of *waar 't met u heen wil; ik weet uw voorneemen niet*, of *waar gy op toelegt.*

Tua licentia evadet in aliquod magnum malum. Ter. Ad. 3. 4. 64. *Uwe loſſigheyd*, of *ongebondenheyd zal op een heel quaad eynde uytloopen.*

Evaſit peſtilentia in morbos longiores. Liv. 27. 23. *De peſt is op quijnende ziekten uytgeloopen*, of *is in langdurige*

Digitized by Google

durige ziektens veranderd.

Ne in infinitum hæc quæſtio evadat. Quintil. I. O. 2. 17. *Op dat dit geſchil niet oneyndig uytloope.*

Huc ſermo evaſit. Ter. E. 3. 3. 11. *'t Geſprek is hier op uytgekomen, of uytgeloopen, men heeft daar van beginnen te ſpreeken.*

E V A G.

EVĀGĀTĬO, ōnĭs, f. Sen. E. 65. *Omdoling, zwerving, omreys.*

EVĀGĀTŬS, ă, ŭm. Colum. 8. 5. *Omzwervend.*

EVĀGĪNĀTŬS, ă, ŭm. *Uytgetrokken, uytgetogen, uyt de ſcheê getrokken, bloot.*

(Gladio ſua ſponte evaginato, in femore graviter vulneratus, occubuit. Juſt. 1. 9. 8. *De degen van ſelf uyt de ſcheê gevallen zijnde, is hy, zwaarlijk in de dyē gewond, overleden.*

Quod pater reſciens utero plenam cœpit evaginato perſequi gladio. Hygin. F. 164. *Als de vader dat vernam, of gewaar wierd, heeft hy haar hoog zwanger zijnde vervolgt met een uytgetrokken, of blooten degen.*

Evaginatos gladios tenentes. Veg. 1. 18. *Blanke, of bloote zwaarden in de hand hebbende.*)

EVĀGĪNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Uyttrekken, uyt de ſcheê trekken, of rukken, van leêr trekken, den degen trekken.* (Van dit verbum zyn geen voorbeelden. 't Participium evaginatus, waar van wy hier boven voorbeelden geſtelt hebben, bewyſt niet genoegzaam 't gebruyk van Evagino. Zoo oordeeld nevens ons de geleerde Borrichius de Var. L. L. ætat. p. 97. De Vulgata, of gemeene Latynſche Overzetting, gebruykt het Exod. 15. 10.

EVĀGŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī. *Zwerven, loopen, dwaalen, omdoolen, gins en herwaarts loopen, zich verſpreyden, over al heen loopen*, van perſoonen, zaaken, enz. ſpreekende.

Evagari longius. Cic. Off. 1. 19. *Te wijd uytloopen, zich te veel verſpreyden, uytſpatten, zich te ver verloopen*, van een hertstocht, *of* ongeregelde drift ſpreekende.

Evagata eſt late vis morbi. Liv. 3. 7. *De kracht der quaale, of ziekte is zeer verſpreyd.*

Evagari. Liv. 22. 47. *Zich uytzetten, zich uytbreyden, zich uytſtrekken, of zich openen*, van een geſchaard leger ſpreekende.

Evagatur in luxuriam vitis. Colum. 5. 6. *De wijnſtok groeit weelderig.*

Evagari. Plin. H. 10. 33. *Overloopen, overvloeijen, over dijken en dammen heen loopen*, van een ſtroom ſpreekende.

Evagari. Quintil. I. O. 2. 4. *Van zijn ſtuk raaken, of dwaalen, op een ander ſtuk vallen, van 't een op 't ander ſpringen*, of *loopen, een buytenſprong doen, uytweyden, van zijn voorwerp, of ſtoffe ſcheyden.*

E V A L.

EVĂLĔO, ēs, vălŭi, vălērĕ. Ovid. Sab. 3. 61. *Konnen, magt*, of *vermogen hebben.*

EVĂLESCO, ſcĭs, ēſcĕrĕ. Quintil. I. O. 2. 8. *Sterker worden, in kracht, of ſterkte toeneemen, herſteld worden, fris en gezond worden, meer kracht krijgen, waſſen, groeijen*, van de natuur, 't ligchaam, de geſteldheyd, enz. ſpreekende.

Cum evaluiſſent flagella pedes binos. Plin. H. 17. 15. *Toen de ſcheutjes*, of *takjes twee voeten lang geworden*, of *gewaſſen waren.*

Multa ſecutura eſſent quæ ad bellum usque evaleſcerent. Tac. An. 14. 58. *Veele dingen zouden daar uyt konnen volgen, die op een openbaren oorlog uytbarſten, uytkomen*, of *uytloopen zouden.*

EVALLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquem of aliquid. Varr. 'Εκπτάω. Titinn. Piſtl. by Non. 2. 259. *Iemand*, of *iets uytwerpen, uytwannen, uytſmijten*, of *buyten ſtooten.*

EVALLOR, ārĭs, vallī. Plin. H. 10. 18. *Gezuyvert, gewant*, of *ſchoon gemaakt worden*, van 't koren ſpreekende.

E V A N.

EVĂNESCO, ſcĭs, vănŭi, ēſcĕrĕ. Virg. Æ. 9. 658. *Verdwijnen, te niet gaan, tot niet worden, vervliegen, verſchieten, vergaan, zijn kracht verliezen, vervallen*, van een inbeeldinge, verwe, quaale, enz. ſpreekende.

Tectoria ex tenui ducta materia celeriter evaneſcunt. Vitruv. 7. 3. *De pleyſteringen van dunne kalk verliezen ſtraks al haare fraayigheyd.*

Evanuerunt & exaruerunt amnes. Cic. D. 1. 19. *De beeken zijn verdweenen en verdroogt.*

Hirundines eo tempore evaneſcunt. Plin. H. 9. 15. *De zwaluwen gaan op dien tijd weeh, vertrekken op dien tijd.*

Evaneſcere vetuſtate. *Door ouderdom vervliegen, verſlaan, ſlap worden, zijn kracht verliezen*, van eenig vocht ſpreekende.

Vinum & ſalſamentum evaneſcunt vetuſtate. Cic. D. 2. 57. *De wijn en 't zoute vleeſch verliezen al hunne kracht door den ouderdom.*

Nimia gloria vividum quondam illud Fabii ingenium evanuit. Liv. 2. 48. *'t Voor dezen zoo vlug*, of *ſchrander verſtand van Fabius verdween door zijn al te groote luyſter.*

Evaneſcit ſpes. Cic. Att. 3. 13. *De hoope verdwijnt.*

Evaneſcens memoria. Sen. B. 1. 12. *Een verdwijnende geheugeniſſe.*

Orationes illius evanuerunt. Cic. Cl. 27. *Zijne redenvoeringen zijn vergaan, verlooren, zijn niet meer voor handen*, of *worden niet meer gevonden.*

EVĀNGĔLĬĂ, ōrūm. n. plur. Cic. Att. 2. 12: 3. 13. 40. [In alle die plaatzen word het in 't Griekſch gevonden εὐαγγέλια.] *Bodenloon*, of *bodenbrood voor 't brengen van goede tijding; geſchenk*, of *vergelding voor die een goede boodſchap*, of *blijde tijding brengt, goede tijdings-geld.*

EVĀNGĔLŬS, i. m. Vitruv. 10. 7. *Een blijde bode, een brenger van goede*, of *van blijde tijdinge.*

EVĀNĬDŬS, ă, ŭm. Sen. E. 122. Colum. Arb. 17. *Gekrenkt, afgenomen, verzwakt, verſlenſt, verwelkt, verdort, dor, quijnende, die uytgaat, die zijn kracht verloren*, of *geen kracht meer heeft*, van een boom, *verſchoten, ingeſchoten*, van een verwe, enz. ſpreekende.

Materia vetuſtate evanida. Vitruv. 2. 1. *Werkſtoffe door ouderdom krachteloos*, of *onbequaam geworden.*

Paries evanidus. Vitruv. 2. 8. *Een zwakke muur, een muur die niet lang duuren*, of *ſtaan kan.*

Evanidus. Sen. E. 35. *Vergankelijk, voorbygaande, niet duurzaam, ydel, dat verdwijnd, vergaat*, of *voorbygaat*; van vermaakelykheden ſpreekende.

EVANNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Varr. R. R. 1. 52. *Wannen, uytwannen.*

E V A P.

EVĀPŎRĀTĬO, ōnĭs. f. Sen. N. Q. I. 1: 3. 24. *Damp, waaſſem, uytdamping, uytwaaſſeming.*

(EVĀPŎRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Uytdampen, uytwaaſſemen.*

Calor evaporavit. Solin. c. 8. *De warmte heeft uytgewaaſſemt.*

Id in aqua leviſſimum eſt, quod evaporatur. Gell. 19. 5. *Dat 'er uytwaaſſemt, of uytdampt, is 't ligtſte in 't water.*

Aliquantum, quod eſt ſalubrius, evaporari ex nive, indicium illud eſt. Gell. 19. 5. *Zulks is een bewijs, dat een weynigje, 't geen gezonder is, uyt de ſneeuw uytdampt*, of *uytwaaſſemt.*)

E V A S. E V A X.

EVĀSTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ templum, urbem, &c. Liv. 10. 10. *Een tempel, een ſtad, enz. verdelgen, verwoeſten, plonderen, uytroeijen, omkeeren, over hoop werpen.*

EVĀX! Plaut. Men. 1. 2. 18. *Hey ſa! hey.* Een uytroeping die blydſchap te kennen geeft.

E U B O. E V E C.

EUBOEĂ, æ. f. Plin. H. 4. 12. *Negropontus.* Zeker Eyland.

EUBŎĬCŬS, ă, ŭm. Prop. 2. 20. 38. Ovid. M. 14. 155. *en*

[EUBŎĬCŬS, ă, ŭm. Stat. S. 5. 3. 137. *Een Negroponter, van Negropontus.*]

EVECTŬS, ă, ŭm. Cic. V. 1. 20. *Gevoert, gebragt, overgevoert, overgebragt, ver-*

vervoert, opgevoert, opgebeurt, verheven, opgetogen.

In id evectus, unde adſcendi non poteſt. Paterc. 2. 53. 3. *Zoo hoog verheven, dat hy niet hoger klimmen konde.*

Spe vana evectus. Liv. 42. 62. *Door een ydele hoop vervoert, opgebeurt, verheven*, of *opgetogen.*

EVĔCTŪS, ūs. m. Plin. H. 18. 5. *Voering, vervoering, uytvoering*, of *overvoering van iets*, 't zy te water, *of* te land.

E V E H.

EVĔHO, ĭs, vēxi, vēctūm. vĕhĕrĕ. acc. Varr. R. R. 1. 16. *Uytvoeren, uytbrengen, weghvoeren, vervoeren, verbrengen, brengen, aanvoeren, verheffen.*

Scalis evehi in murum. Front. St. 3. 9. 2. *Een muur beladderen*, of *met ladders beklimmen.*

• In ſtationem, atque ipſas prope portas evecti ſunt. Liv. 22. 45. *Zy vielen op de wacht, en drongen bykans tot aan de poorten toe.*

Evehere aliquem in cœlum. Juv. 1. 38. *Iemand tot het toppunt van geluk verheffen.*

Evehere aliquem in Conſulatum. Paterc. 2. 90. 1. *Iemand tot ſtaat*, of *in de regeering brengen.* In ſummum faſtigium. Paterc. 2. 30. 3. *Iemand tot de grootſte bedieningen*, of *tot het hoogſte ſtaatsbewind brengen, iemand tot den hoogſten trap van eere verheffen.*

Evehere aliquem ad Deos. Hor. O. 1. 1. 6. *Iemand tot de Goden verheffen, den Goden gelijk maaken*, of *gelijk ſtellen.*

Ubi tranquillitas maris in altum evexit. Liv. 25. 27. *Toen de ſtilte ons diep in zee had gebragt; toen wij door 't mooije weêr diep in zee waren gedreeven.*

E V E L.

EVĔLLO, ĭs. vēlli, *en* vūlsī, vūlsūm, vĕllĕrĕ. acc. *Uytrukken, uytroeijen, uyttrekken, uytplukken, met geweld uythaalen, ontwortelen, met de wortel uyttrekken*, van een gewas, paal, gedeelte van 't ligchaam, enz. ſpreekende.

Evellere arborem. Liv. 33. 5. *Een boom uytroeijen, een boom uyt de aarde rukken.* Sibi capillum. Cic. T. Q. 3. 26. Phæd. 2. 2. 10. *Zijn haair uyttrekken*, of *uytplukken; zijn haair uyt 't hoofd trekken.*

• Evellere aliquem ex complexu alicujus. Cic. Att. 3. 9. *Iemand uyt iemands armen rukken.*

Evellere ſibi ſcrupulum ex animo. Cic. S. R. 2. *Een ſchroom, bekommering*, of *angſtvalligheyd uyt zijn gemoed rukken*, of *bannen.* Opinionem aliquam ex animo hominum. Cic. Clu. 1. *Eenige meening*, of *eenig gevoelen uyt het oordeel van de wereld*, of *van de menſchen weghneemen.*

Evellere Conſules non modo ex memoria, ſed etiam ex faſtis. Cic. Sext. 14. *De Burgermeeſters niet alleen uyt de geheugenis, maar ook uyt de openbaare naamrollen uytroeijen*, of *uytſchrappen.*

Evellere radicitus omnes actiones alicujus. Cic. Dom. 13. *Alles wat iemand gedaan heeft ganſchelijk te niet doen; aantoonen dat iemand geen recht heeft gehad*, of *niet gewettigt is geweeſt in al wat hy gedaan heeft.*

E V E N.

EVĔNĬO, īs, vēnī, vēntūm, vĕnīrĕ. *Geſchieden, gebeuren, voorvallen; komen, aankomen.*

• Evenit hæc res proſpere. Cic. F. 3. 12. Bene atque feliciter. Cic. Mur. 1. Ex ſententia. Ter. H. 4. 5. 17. *Deze zaak is voorſpoedig, wel, naar wenſch gelukt*, of *gelukkiglijk uytgevallen.*

Evenit contra. Hor. S. 1. 3. 28. Male mihi. Cic. N. D. 3. 32. *De zaak is my qualijk gelukt, is voor my niet wel uytgevallen, heeft voor my een quaaden uytſlag gehad.*

Mihi hoc incommodum evenit iter. Ter. Hec. 3. 4. 1. *Die reyze is my ongemakkelijk gevallen.*

Idem eveniet in meas literas. Cic. F. 2. 10. *Mijne brieven zal 't zelve overkomen*, of *zullen 't zelve lot hebben.*

Quid tu Athenas inſolens? Evenit. Ter. And. 5. 4. 4. *Hoe komt men u te Athene te zien? By geval.*

Evenit, illis iterut eſſet in Lemnum. Ter. Ph. 1. 2. 15. *'t Is by geval gekomen, dat zy hunnen weg naar Lemnos namen.*

Metello Numidia evenit. Sall. B. J. 43. *Numidiën is Metellus toegevallen*, of *is Metellus te beurt gevallen.*

Incommoda eveniunt improbis. Cic. Fin. 1. 16. *Het gaat den goddeloozen kwalijk.*

Merito hæc tibi evenerunt a me. Plaut. Capt. 2. 3. 55. *'t Is met recht dat ik u deze dienſten heb gedaan; gy hebt die dienſten wel by my verdient.*

(Evenire. *Een uytſlag*, of *uytkomſt hebben.*

Quorſum id eventurum eſt? Ter. Hec. 1. 2. 118. *Waar zal dat op uytkomen?*

Quomodo mihi Epidici dicta eveniant. Plaut. E. 3. 1. 2. *Wat uytſlag Epidicus woorden zullen hebben. Wat van Epidicus zeggen zal worden.*

Aliquid illi evenit. *Hy is geſtorven; hy is overleden; hem is iets menſchelijks overgekomen.* De dood is het laatſte overval, dat den menſch kan treffen. De Grieken gebruyken ook hun Συμπίπτειν in dezen zin. Arrian. de Exp. Alex. 7. 466. Εἰ τι κατὰ τὴν πορείαν Κρατερῷ συμπίπτοι. *Indien Craterus op de reyze iets mogte overkomen, zou Craterus op de reyze mogt ſterven.*

Rempublicam, ſi quid ſibi eveniret, civilia bella ſubituram. Suet. J. 86. *Dat het Gemeenebeſt, zoo hem iets overquam*, of *indien hy ſtierf, inlandſche oorlogen zou moeten voeren.*)

EVĔNTĬLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Plin. H. 31. 3. Colum. 1. 6. *Voor den wind laaten uytwaaijen*, of *verſtuyven, wannen*; ook *verluchten, in de lucht*, of *te luchten hangen*, of *leggen, buyten hangen.*

EVĔNTŬM, ī. n. Cic. D. 1. 6. De goede Schryvers gebruyken dit woord gemeenlyk niet dan in 't meervoud. Zie Eventus.

EVĔNTŬS, ūs. m. Cic. I. R. 1. 28. *Uytſlag, uytkomſt, uytgang, eynde, gevolg.*

E V E R.

EVĔRBĔRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Virg. Æ. 12. 866. Quintil. I. O. 2. 4. *Slaan, kloppen, ſmijten, afroſſen, afſmeeren, den rug ſmeeren.*

• Animum matris ad inquirendum everberat. Gell. 1. 23. *Hy maakt zijn moeder meer gaande om het te onderzoeken, om 'er onderzoek naar te doen*, of *om 'er naar te verneemen.*

(Everberare. *Met roeijen*, waar door 't water als geſlagen word, *te boven komen, overwinnen*, of *afkeeren.*

Ut fluctus, qui ſe invehebant, everberarentur. Curt. 9. 4. 13. *Op dat de golven, die zich opgaven, door 't roeijen mogten afgekeerd*, of *te rug geſlagen worden.*)

EVĔRGĂNĔŬS, ă, ūm. Evergancæ trabes. Vitruv. 5. 1. *Wel gelegde*, of *wel gevoegde balken.*

EVĔRGO, ĭs, vĕrgĕrĕ. acc. *Uytgieten, uytſtorten, uytwerpen, uytloopen, uytvlieten.*

Montes nullos apertos evergebant rivos. Liv. 44. 33. *Daar liep niet een ſtroom uyt het gebergte; daar vloot niet een ſtroom uyt de bergen.*

EVĔRRĬCŬLŬM, ī. n. Ulp. D. 47. 10. 13. §. 7. *Een ſleep- of treknet, een zegen.*

Quod unquam ejusmodi everriculum in illa Provincia fuit? Cic. V. 4. 24. *Zag men ooyt diergelijk een ſleepnet*, (dat is *plondervogel*) *in dat overheerde Landſchap?* Cicero ſpeeld met dat woord Everriculum op den naam van Verres tegens wien hy ſpreekt.

Everriculum malitiarum omnium. Cic. N. D. 2. 30. *Een middel tegens alle quaadaardigheden, haairkloveryen*, of *knibbelarijen.*

EVĔRRO, ĭs, vĕrrī, vĕrsūm, vĕrrĕrĕ. acc. Colum. 7. 4. *Veegen, afveegen, weghveegen, uytveegen, met een bezem keeren*, of *ſchoon maaken.*

EVĔRSĬO, ōnĭs. f. Cic. A. 1. 2. *Omwerping, omſtoting, omſmijting, verdelging, omkeering, uytroeijing, het omſmijten van iets*, als van een wagen, zuil, enz.

Everſio Reipublicæ. Cic. S. 12. *De omkering, verderving, ondergang, verwoeſting, verdelging, uytroeijing*, of *'t verderf van een Staat*, of *van 't Gemeenebeſt.*

Inferre everſionem tectis atque agris. Cic. Aruſp. 2. *Huyzen en landen omkeeren, verwoeſten.*

EVĔRSOR, ōrĭs. m. Cic. Part. 30. *Verwoe-*

Digitized by Google

woeſter, *verderver*, *verdelger*, of *uytroeijer van een Staat*, of *Gemeenebeſt*.

Everſor patrimonii. Cajus Juriſc. Inſt. 1. 8. *Een doorbrenger*, *verguiſter*, of *opmaker van zijn goed; een ſpilpenning*.

EVERSŬS, ă, ŭm. part. ab Everto. Ovid. Am. 3. 9. 7. *Omgekeert*, *omgeworpen*, *omgeſtort*, *omgeſlagen*, *omgevallen*, *'t onderſte boven gekeert*, *gezet*, *geſtort*, of *geworpen*, van een pylkoker, rytuyg, vat, enz. ſpreekende.

Everſa cervix. Ter H. 2. 3. 130. *Een omgedraaide nek*.

Everſus. Cic. Sext. 15. *Verwoeſt*, *verdelgt*, *verdorven*, *uytgeroeit*, *omgekeert*, *'t onderſte boven gekeert*, *tot een puynhoop gemaakt*, van een Stad, Staat, enz. ſpreekende.

Everſus fortunis omnibus. Cic. Fl. 5. V. 3. 85. *In den grond*, of *ganſch bedorven*, *van zijn goed*, of *van het zijne ontzet*, *die zijn goed heeft verloren*, *naakt en bloot*, of *kaal en berooit*.

EVERSŬS, ă, ŭm. part. ab Everro. *Schoon*, *reyn*, *ſchoon gemaakt*, *uytgeveegt*, *ledig geveegt*.

• Quod fanum non everſum atque extersum reliquiſti? Cic. V. 2. 21. *Wat Kerk*, of *Godshuys hebt gy niet ledig geveegt*, *en berooft*, of *uytgeplondert?*

EVERTO, ĭs, vērtī, vērsūm, vērtĕrĕ. acc. Hor. E. 2. 2. 34. *Omſmijten*, of *omwerpen*, *overhoop*, *om verre*, of *'t onderſte boven werpen*, *afbreeken*, *vernielen*, *verdelgen*, *ſlegten*, *uytroeijen*, *verwoeſten*, *omkeeren*, een beeld, huys, ſtad, enz.

Evertere arborem. Virg. G. 1. 256. *Een boom vellen*, *omhakken*, *omhouwen*, of *uytroeijen*. Navem. Cic. Fin. 4. 47. de Or. 1. 38. *Een ſchip omſmijten*, *omzeylen*, *'t onderſte boven ſmijten*, of *zeylen*, van 't onweêr, een Stuurman, Loodsman, enz. ſpreekende.

Evertere civitatem. Cic. Dom. 13. Rempublicam. Cic. Her. 4. 38. Gentem. Virg. Æ. 3. 1. *Een Stad*, *Staat*, of *Gemeeneb ſt*, *een Volk verwoeſten*, *verdelgen*, *uytroeijen*.

Evertere aliquem bonis. Cic. P. Q. 31. V. 2. 22. Fortunis, &c. Cic. Div. V. 2. 17. *Iemand in de grond bederven*, *in de grond helpen*, *Iemand van al zijn goed ontzetten*, of *berooven*, *iemand al zijn goed doen verliezen*.

Evertere rationem aliquam. Cic. Fin. 1. 7. *Een reden*, *een gevoelen vernietigen*, *grondig wederleggen*, *te niet doen*. Amicitiam funditus. Cic. Fin. 2. 25. *De grond van vriendſchap ganſchelijk verbreeken*, of *t'eenemaal vernietigen*. Leges. Cic. C. 1. 7. V. 2. 19. Jura. Cic. V. 2. 19. *De wetten*, of *rechten ſchenden*, *verbreeken*, of *te niet doen*, *vertreeden*, *met voeten treeden*.

Dialecticam evertere. Cic. A. Q. 4. 30. *De Redeneerkonſt bederven*, *omkeeren*, *vervalſchen*, *ſchenden*, *vernietigen*.

E V E S.

(EVESTIGATŬS, ă, ŭm. Sen. Cont. 2. 9. *Nagevorſcht*, *opgeſpeurt*.)

E U G E. E V I B.

EUGE. Interj. Ter. Ad. 5. 7. 13. Perſ. 1. 49. *Wakker*, *luſtig*, *t'za*, *braaf*, *hou moed*, *dat gaat wel*, *dat gaat treffelijk*.

EVIBRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Gell. 1. 11. *Beweegen*, *gaande maaken*, *opwekken*, van hertstochten ſpreekende.

E V I C.

EVICTĬO, ōnĭs. f. Ulp. D. 21. 2. 4. *Uytwinning*, *vrywaring*, *ſchadeloosho uding*, een woord der Rechtkunde, wanneer men in 't Recht zyn goed weder krygt, dat iemand aan een ander, uyt hoofde van koop, *of* van eenig ander verdrag, heeft overgelevert zonder onze toeſtemming.

EVICTŬS, ă, ŭm. Sil. 3. 581. *Overwonnen*, *overmeeſtert*, *t'ondergebragt*, *getemt*.

Evictus. Virg. Æ. 4. 548. *Overwonnen*, *bewogen*, *ingenomen*, *geraakt*, *vermeeſtert*, *ingewonnen*, *vermurwt*, *verzacht*, *verzet*, door gebeden, door eenig gevoelen van blydſchap, *of* droefheyd, door traanen, enz.

Nullis fortunæ illecebris in gaudium evictus. Tac. H. 2. 64. *Door geen aanlokzels*, of *ſtreelingen van 't geluk tot eenig gevoelen van blijdſchap gebragt*, of *tot eenige blijdſchap bewogen*.

Evictus. *Overwonnen*, *verwonnen*, *overtuygt*.

Nefariis criminibus & multis teſtibus evictus. Cic. V. 1. 1. *Van ſnoode ſchelmſtukken door veele getuygen overwonnen*, of *overtuygt*.

E V I D.

EVĬDĒNS, ĕntĭs. omn. gen. Cic. N. D. 3. 4. *Klaar*, *blijkelijk*, *baarblijkelijk*, *openbaar*, *opentlijk*, *zonneklaar*, *middagklaar*, *onbetwiſtelijk*, *onbetwiſtbaar*, *onwederſprekelijk*. De compar. *Evidentior* ſtaat by Liv. 44. 41. en de ſuperl. *Evidentiſſimus* by Liv. 8. 9. van een rede, ſchryver, enz. ſpreekende.

EVĬDĒNTĔR. adv. Liv. 6. 26. *Klaarlijk*, *openbaarlijk*, *krachtiglijk*, *opentlijk*, *onwederſprekelijk*, *baarblijkelijk*. De comparat. *Evidentius* ſtaat by Paulus, D. 11. de lib. & poſt. De ſuperl. *Evidentiſſime* ſtaat by Suet. Tib. 45.

EVĬDĒNTĬĂ, æ. f. Cic. A. Q. 4. 6. *Klaarheyd*, *blijkbaarheyd*, *baarblijkelijkheyd*.

E V I E. E V I G.

EVĬĒ. Plaut. Men. 5. 2. 82. Hor. O. 2. 19. 5. *Evie*. Een geſchreeuw der Wynpapen, *of* Prieſteren van Bacchus. Dit is een Griekſch woord, en betekent eygentlyk, *'t Za wakker mijn zoon*, *hou moed mijn zoon*.

EVĬGĬLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Plin. E. 1. 5. *Opwaaken*, *wakker worden*, *ontwaaken*.

Evigilare in ſtudio. Cic. Br. 15. *Naerſtig in de boekoeffening zijn*, of *naerſtig ſtudeeren*; *zijn ſtudie*, of *letteroeffening vlijtiglijk waarneemen*.

In eo evigilaverunt curæ & cogitationes meæ. Cic. Par. 2. *Mijne gedachten zijn omtrent die zaak geweeſt*, of *daar op hebben mijne zorgen en gedachten gedoelt*.

Evigilare noctes. Tib. 1. 9. 64. *Nachten door waaken*.

Evigilare verſus, librum, &c. Ovid. Tr. 1. 1. 108. *De nachten met dichten*, *met boekſchrijven*, *enz. doorbrengen*, of *verſlijten*; *groote vlijt tot het maken van vaarzen*, *een boek*, *enz. aanwenden*.

Evigilata conſilia. Cic. Att. 9. 12. *Wel overdagte voornemens*.

E V I L. E V I N.

EVĪLĒSCO, ĭs, vīlŭī, vīlēſcĕrĕ. Suet. Cl. 15. *Verſlechten*, *ſlecht*, *verachtelijk*, *verſmadelijk*, of *gering worden*.

EVINCĬO, īs, vinxī, vinctūm, vincīrĕ. Ovid. M. 15. 676. *Binden*, *bewinden*, *aanbinden*, *opbinden*, *ombinden*, *rondom binden*, *aandoen*.

Inſigni regio aliquem evincire. Tac. An. 6. 42. *Iemand het Koninglijk hulzel aanbinden*, of *opbinden*, *'t Koninglijk cieraad opzetten*, of *aandoen*; *iemand kroonen*, of *de kroon opzetten*.

EVINCO, ĭs, vīcī, victūm, vincĕrĕ. *Verkrijgen*, *verwerven*, *erlangen*, *bekomen*, *winnen*, *opdoen*, door krachtige verzoeken, *of* gebeden.

Evincunt inſtando, ut, &c. Liv. 2. 4. *Zy verkrijgen door hun aanhouden*, *dat*, *enz.*

Evinci lacrumis alicujus. Sen. Med. 491. *Door iemands traanen overwonnen*, of *bewogen worden*.

Evincere. *Overwinnen*, *overtreffen*, *te boven gaan*, *de overhand hebben*, *de prijs behaalen*, of *wechdraagen*, *te boven komen*.

Platanus evincit ulmos. Hor. O. 2. 15. 5. *De Platanus overtreft de olmboomen*, of *word meer geacht dan de olmboomen*.

Evincere morbum. Tib. 4. 11. 3. en 5. Colum. 6. 5. *Een ziekte overwinnen*, *een quaal te boven komen*, of *geneezen*.

Evincere patientiam alicujus. Sen. Cl. 1. 14. *Iemands geduld overwinnen*, of *ten eynde brengen*, *iemand zijn geduld doen verliezen*.

Evincere. Ulp. D. 21. 2. 1. *Zijn goed*, *dat door een ander aan iemand gelevert is*, *in rechten weder eyſchen*. Een woord der Rechtkunde. Zie Evictio.

EVINCTŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 5. 494. *Gebonden*, *aangebonden*, *aangedaan*, *omgebonden*, *opgebonden*, *bewonden*.

Vittis coroniſque evinctus. Tac. H. 4. 53. *Met linten en bloemen bewonden*, of *omvlochten*, *met linten en kranſen verciert*. Virgilius zegt, Evinctus caput. Æ. 5. 774. *of* tempora tæniis. Æ. 5. 269.

Evinctæ comæ. Ovid. Am. 3. 6. 56. *Opgeknoopt*, of *opgebonden haair*.

Digitized by Google

E V I R.

EVĬRĀTĬO, ōnĭs. f. *Ontmanning.*
Pilorum eviratio. Plin. H. 29. 1. *Uyttrekking van 't haair.*

EVĬRĀTŬS, ī. m. Mart. 5. 42. 1. *Verwijſt, laſhertig, ontmant, gelubt.* Deze Dichter gebruykt Eviratior in den eerſten zin.

EVĬRĔSCO, ſcĭs, ēſcĕrĕ. Varr. *by* Non. 2. 558. *Groenen, groen worden.*

EVĬRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Varr. *by* Non. 1. 223. *Ontmannen, de teelleden, of mannelijkheyd afſnijden, lubben; verwijſt, of laſhertig maaken.*

E V I S.

EVĪSCĔRĀTŬS, ā, ūm. Quintil. D. 12. *Ontweyd, dat men 't ingewand uytgehaalt heeft.*

EVĪSCĔRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Virg. Æ. 11. 723. *'t Ingewand uytſnijden, of uythaalen, ontweyden, of verſcheuren.*
Eviſcerant terram hæc flumina. Sen. N. Q. 4. 2. *Deze ſtroomen haalen 't ingewand uyt de aarde, maaken de aarde mager, neemen de vettigheyd der aarde wech, of putten het aardrijk uyt.*

E V I T.

EVĪTĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Ovid. M. 6. 234. *Vermijdelijk, ſchuwelijk, dat men mijden, ſchuuwen, ontwijken, of ontgaan kan.*

EVĪTĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Her. 2. 2. *Mijding, ſchuwing, ontwijking, vlieding, of de wijze om iets te mijden, te ſchuuwen, te ontwijken, of te ontgaan.*

EVĪTĀTŬS, ā, ūm. Hor. O. 1. 1. 4. *Ontweeken, gemijdt.*

EVĪTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Fin. 5. 7. *Mijden, vermijden, ſchuuwen, ontwijken, ontgaan, ontvlieden, ontkomen, ontvluchten.*

E U N U.

(EUNŪCHĪNŬS, ā, ūm. Hieron. ad Euſtoch. E. 22. 12. *Dat naar een geſnedene gelijkt, of de gedaante van een geſnedene vertoont.*)

EUNŪCHO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Varr. *by* Non. 2. 289. *Snijden, ontmannen, lubben.*

EUNŪCHŬS, ī. m. Juv. 6. 365. *Een geſnedene, ontmande, gelubde.*

E V O C.

EVŌCĀTĬO, ōnĭs. f. Evocatio inferorum. Plin. H. 30. 1. *Oproeping, of bezweering der helſche geeſten.* [Hominum. Cic. Her. 3. 2. *Een byeenroeping van menſchen.*]
Evocatio. *Een opbod der krijgslieden.* Zie Donat. over Terent. E. 4. 7. 2.

EVŌCĀTŎR, ōrĭs. m. *Beroeper, uytroeper, t'zamenroeper.*
Evocator ſervorum. Cic. C. 1. 11. *t'Zamenroeper der ſlaaven, ophitzer, opruyer, of opmaker der ſlaaven; een die de ſlaaven tegens hunne meeſters oproerig maakt.*

EVŌCĀTŬS, ā, ūm. Cic. Att. 8. 2. *Beroepen, vergadert, verzamelt, by een geroepen, t'zamen geroepen, ontboden.*
* Evocatus. Cæſ. B. C. 3. 88. *Een oud ſoldaat, die zijn tijd uytgediend hebbende, vrywilliglijk, ter bede van den Burgermeeſter, of Vorſt, weder in den dienſt ging.* De Keyzer Galba by Suet. C. 10. koos tot zyne lyſwagt zeker getal jonge Roomſche Ridders, die hy 't gebruyk van den gouden ring toeliet, en Evocati, of *Beroepene* noemde. (Voſſ. over Cæſ. B. C. 1. 27. 5. meent, dat men onze Adelborſten dus zou konnen noemen, om dat ze ook dubbelde ſoldy trekken, en van tocht en wacht vry zyn, met dat onderſcheyd, dat de onze in 't leger moeten tegenwoordig zyn, daar de andere t'huys bleeven.)

EVŌCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ aliquem ex *of* ab aliquo loco. *Iemand ergens van daan roepen, doen roepen, van daan doen komen, of ontbieden.*
Evocare aliquem foras. Ter. E. 2. 2. 53. *Iemand uyt het huys naar buyten roepen.*
Evocate huc Davum. Ter. And. 5. 3. 47. *Roep Davus hier, laat Davus hier komen.*
Evoca eum meis verbis. Plaut. Am. 3. 3. 12. *of* Accitu meo. Cic. V. 3. 28. *Roep hem uyt mijnen naam, of van mijnent wege buyten.*
Evocare aliquem ad ſe. Cic. V. 2. 67. *Iemand tot zich roepen, iemand beveelen, of verzoeken tot hem te komen, iemand ontbieden.* Ad cœnam. Plaut. Moſt. 4. 3. 13. *Iemand ter avondmaaltijd verzoeken, of nodigen.* Ad colloquium. Liv. 23. 43. *Iemand tot een geſprek beroepen, of verzoeken.* Hoſtes ad pugnam. Cæſ. B. G. 5. 58. *De vyanden ten ſtrijde eyſchen, uyteyſchen, uytdaagen, of uyttarten.*
Evocare aliquem ad cauſam dicendam. Liv. 39. 36. *Iemand tot zijn verweering, of verdediging roepen; iemand dagvaarden om zich te verantwoorden, of verdedigen.*
Conſules ad arma ex Senatuſconſulto evocaverunt. Cic. C. R. 7. *De Burgermeeſters lieten door laſt van den Raad, of uyt kracht van 't Raadsbeſluyt, de wapenen opvatten, of opneemen.*
Evocare animum a negotio, a voluptate, &c. Cic. T. Q. 1. 31. *Zijn hert van de bezigheden, van de vermakelijkheden, enz. aftrekken, of afwenden; zich de bezigheyd, 't vermaak, enz. onttrekken.* De oude handſchriften leezen Sevocare.
Vis omnis vitium in palmites evocatur. Plin. H. 14. 1. *Al de kracht van den wijngaard trekt in de ranken.*
Præmiis aliquem evocare. Quintil. I. O. 1. 1. *Iemand door belooningen, of vergeldingen aanporren, aanzetten, opwekken, of aanlokken.*
Evocare dæmonas. Plin. H. 28. 2. Animas orco. Virg. Æ. 4. 242. Sepulcris. Ovid. Am. 1. 8. 17. *De duyvelen, of booze geeſten bezweeren om te verſchijnen; de zielen der dooden oproepen.*

E V O E. E V O L.

EVŎĒ. Plaut. Men. 5. 2. 82. Hor. O. 2. 19. 5. *Evé.* Een geſchreeuw der wynpaapen, *of* prieſteren van Bacchus. Zie Evie.

(EVŎLĀTĬCŬS, ā, ūm. Plaut. Pœn. 2. 7. 28. *Die, of dat uytvliegt.*)

EVŎLĬTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Wechvliegen, ontvliegen, uytvliegen, vliegende wechgaan, of heene gaan, van een vogel ſpreekende.*
Per feneſtras evolitare. Colum. 8. 8. *Door de venſteren uytvliegen.*

EVŎLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ e *of* ex aliquo loco. Plin. H. 10. 38. *Ergens van opvliegen, van daan vliegen, van wechvliegen, van daan vertrekken, van een vogel ſpreekende.*
Evolare. *Zich wechmaaken, zich t'zoek maaken, zich wechpakken, ontvlieden, ontvluchten, wechloopen, wechvluchten, ontkomen, ontſnappen.*
Evolarat jam e conſpectu quadriremis. Cic. V. 5. 34. *Wy hadden de galey al uyt het gezicht verlooren, of de galey was ons al uyt het gezicht geraakt.*
Evolare ex inſidiis aliquorum. Cic. Mur. 38. *De liſten en laagen van zommigen ontſnappen, of ontkomen.*
Ex urbe rus evolare. Cic. de Or. 2. 6. *Uyt de ſtad zich naar 't land begeeven; een uytvlucht van de ſtad naar 't land neemen.*
Evolare, non excurrere. Cic. Cl. 78. *Niet uytloopen, maar uytvliegen.*
Evolare ex corporum vinculis, tanquam ex carcere. Cic. Somn. Scip. 2. *Uyt de banden des ligchaams, gelijk als uyt eene gevangenis ontvlieden.*
Conſul evolat ex Senatu. Cic. Sext. 12. *De Burgermeeſter gaat, of vertrekt ſchielijk uyt den Raad.*
Evolant ex omnibus partibus ſilvæ, & in noſtros impetum faciunt. Cæſ. B. G. 3. 28. *Zy vliegen uyt alle hoeken van 't boſch op ons volk aan, of ſchieten vluchtig uyt alle kanten van 't boſch op ons volk toe.*
Eam pœnam ſuis opibus inviciſſimis nobis evolarunt. Cic. Prov. Conſ. 6. *Zy zijn, tot ons groot leedwezen, door hunne rijkdommen die ſtraffe ontſnapt, of ontkomen.*
Ciſtella mihi hic evolavit. Plaut. Ciſt. 4. 2. 65. *Hier ben ik mijn kiſtje quijt geraakt, of quijt geworden; hier heeft men my mijn kiſtje ontvreemd, of ontſtolen.*
Evolare altius. Cic. F. 1. 8. *Hooger vliegen, tot een hooger ſtaat komen.*

EVOLVO, ĭs, vōlvī, vŏlūtūm, vōlvĕrĕ. acc. Stat. A. 1. 247. *Ontwinden, ontrollen, losdoen, uytrollen, opſlaan, ontvouwen.*
Evolvere ſaxa. Lucan. 3. 471. *Groote ſteenen*

ſteenen rollen, of *voortrollen*.

Evolvere aliquem opertum amiculo. Petron. 1. 12. *Iemand de dekens aftrekken*, of *ontdekken*.

• In mare ſe evolvere. Virg. Æ. 5. 807. of evolvi. Plin. H. 4. 12. *Zich in de zee ontlopen*, of *ontlaſten*, *in de zee uytloopen*, of *ſtorten*, van ſtroomen ſpreekende.

Hac re te omni turba evolves. Ter. E. 4. 4. 54. *Hier door zult gy u van alle moeite ontlaſten*, of *ontſlaan*, *uyt alle moeielijkheid*, of *onrust redden*.

Evolvere involuta. Cic. T. 2. *Zwaare*, of *verwarde*, *zaaken ontwinden*, *ontknoopen*, *uytleggen*, *verklaaren*, *licht geeven*. Exitum rei. Cic. Cœl. 27. *Den uytſlag*, of *uytkomſt der zaake ontwinden*, *ontvouwen*. Animi ſui complicitam notionem. Cic. Off. 3. 19. *Klaarlijk*, of *duydelijk zijne verwarde gedachten verklaaren*, of *ontvouwen*.

Evolvere librum. Cic. T. Q. 1. 11. Poëtas. Cic Fin. 1. 21. *Een boek*, *de Dichters doorbladeren*, *doorleezen*, *doorloopen*, *doorſnuffelen*.

Condita pectoris evolvere. Catull. 67. 74. *Zijne geheymen*, of *verborgen gedachten ontdekken*, of *openbaaren*.

EVŎLŪTĬO, ōnĭs. f. Poëtarum. Cic. Fin. 1. 7. *Het leezen der Dichteren*.

EVŎLŪTŬS, ă, ūm. Liv. 26. 19. *Los gerolt*, *ontwonden*, *los gewonden*, *ontrolt*, *los gemaakt*. De Schryver ſpreekt van een ſling.

Evolutus. Sen. OE. 8. 731. *Ontlaſt*, *ontloſt*, *uytgeſtort*, *uytgegoten*, van een ſtroom ſpreekende.

Evolutus bonis. Sen. E. 74. *Van zijne goederen ontzet*, *berooft*, *ontbloot*, *uyt zijne bezittinge gejaagt*.

Evolutum integumentis diſſimulationis tuæ te perſpicio. Cic. de Or. 2. 86. *Gy komt my voor zonder uwe gewoone veynzery*.

E V O M.

[EVŎMENTŬM, ī. n. Tac. An. 12. 67. 3. *Uytbraakzel*, *uytſpouwzel*.]

EVŎMO, ĭs, vŏmŭī, vŏmĭtŭm, vŏmĕrĕ. acc. Cic. N. D. 2. 49. *Braaken*, *uytbraaken*, *overgeeven*, *ſpouwen*. Boertende zegt men *kalven*, of *kalven maaken*.

Evomere iram in aliquem. Ter. Ad. 3. 2. 14. Virus acerbitatis ſuæ apud aliquem. Cic. Am. 23. *Zijn gal tegens*, of *op iemand uytbraaken*; *zijn boosheyd op iemand uytſtorten*, of *uytgieten*.

Aliquid in aliquem emovere. Ter. Ad. 3. 4. 65. Cic. Mil. 29. *Iets tegens iemand uytbraaken*; *iemand iets verwijten*, of *in 't aangezicht ſmijten*, te weeten harde, vinnige, *of* bitze woorden.

Nilus multis faucibus in mare ſe evomit. Plin. H. 5. 9. *De Nijl ontlaſt zich*, *loopt*, of *ſtort door verſcheyde monden in zee*.

[Evomere word by Plaut. Pſ. 4. 1. 43. gezegt *een huys*, *uyt het welke de inwoonder gedreven word*, of *uyt het welke hy moet uytgaan en het verlaaten*.]

E U O N. E U P A.

(EUŌNYMŬS, ī. f. Plin. H. 13. 22. Εὐώνυμος. Theophr. H. P. 3. 18. *Een boom in 't eyland Lesbos*. Zie deze Schryvers.)

EUPĂTŌRĬĂ, æ. f. Plin. H. 25. 6. *Agrimonie*, *leverkruyd*, *boeltjeskruyd*.

E U P H.

EUPHŌNĬĂ, æ. f. Quintil. I. O. 1. 5. *Een aangenaame*, of *goede klank*, *zoet geluyd*, of *welluydentheyd*. *Een zoetigheyd uyt de t'zamenloop van zekere lettergreepen ontſtaande, die 't oor behaagt*.

EUPHRĀTĒ, ēs. *of*

EUPHRĀTĒS, ĭs. m. Cic. N. D. 2. 52. *De Eufraat*, een ſtroom van Meſopotamiën.

(EUPHRĀTĬS, ĭdĭs. f. *Van den Eufraat*, *dat tot den Eufraat behoort*.

Mœſtam Perſida ripa Euphratide vix putat tuendam. Sidon. E. 8. 9. *Hy meent dat het bedroefde Perſiën nauwlijks op 't ſtrand van den Eufraat zal beſchermt worden*.)

EUPHRŎSȲNŬM, ī. n. Plin. H. 25. 8. *Oſſetong*, *Bugloſſe*, zeker kruyd.

E U R I.

EURĪNŬS, ă, ūm. *Ooſt*, *van 't Ooſten*, *uyt het Ooſten*, *Ooſtelijk*.

Ventus eurinus. Colum. 11. 2. *De Ooſtewind*.

EURĪPŬS, ī. m. Cic. N. D. 3. 10. *Euripos*, een zeearm tuſſchen Aulis en 't eyland Eubœa, alwaar, naar 't zeggen van Plin. H. 2. 27. [Sen. H. Oe. 3. 779. en Strab. 9. 278.] zevenmaal 's daags ebb' en vloed is. ['t Welk Liv. 28. 6. zegt een los gerugt te wezen. En eenen Gillius, die deze kusten bezogt heeft, betuygt dat het in die tyd maar viermaal ebb' en vloed maakt.]

Euripus. Cic. L. L. 2. 1. Plin. E. 1. 3. *Een watering*, of *watering*, *een vyver*, of *watergracht*, 't zy tot gemak, *of* vermaak van hofſteden, enz.

Euripus. Suet. J. 39. *Een groote waterbak*, of *waterkom*, *een dok*, of *diepe en groote gracht vol water* by 't groote ſchouwburg, om 'er een ſcheepsſtryd in te vertoonen, gegraven.

E U R O.

EURŎNŎTŬS, ī. m. Vitruv. 1. 6. Colum. 11. 2. *De Zuyd-Zuyd-Ooſte wind*.

EURŌPĂ, æ. f. Cic. N. D. 3. 10. Plin. H. 3. 1. *Europe*, een van de vier deelen der wereld.

EURŌPÆŬS, ă, ūm. Ovid. M. 8. 23. *Een Europeër*, *een die uyt Europe is*.

(EURŌPENSĬS, ĭs. m. & f. ſĕ, ĭs. n. *Europiſch*, *van Europe*, *dat tot Europa behoort*, of *dat Europe betreft*.

Aureliano rebus Europenſibus occupato. Vopiſc. Aur. 31. *Aurelius met Europiſche zaaken bezig zijnde*.)

EURŌTĀS, æ. m. Cic. T. Q. 5. 34. *De Eurotasſtroom*, een Stroom van Lacedæmoniën.

E U R U. E U R Y.

EURŬS, ī. m. Cic. Att. 16. 2. Virg. Æ. 1. 89. *De Ooſte*, of *Zuyd-Ooſte wind*.

EURȲTHMĬĂ, æ. f. *Welgeregeldheyd*, *welgeſchiktheyd*, *evenredigheyd*, *evenmatigheyd in een gebouw*.

Eurythmia eſt venuſta ſpecies, commodusque in compoſitionibus membrorum aſpectus. Vitruv. 1. 2. *De evenredigheyd is een fraaije cierlijkheyd, en een bevallig gezigt in de t'zamenvoeginge der ſtukken van een gebouw*.

Eurythmia. Quintil. I. O. 1. 10. *Welgeſchikte ligchaamsſtant*, *een fraaije geſtalte*, *geſtaltenis*, of *ſtant van 't ligchaam*.

E U S T. E V U L.

EUSTȲLŎS, ī. f. Vitruv. 3. 2. *Een Tempel wiens pylaaren op een behoorlijke wijdte van malkanderen ſtaan*. Men verſtaat 'er Ædes, is, onder.

EVULGO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Liv. 9. 46. *Uytgeeven*, *in 't licht geeven*, *gemeen maaken*, *in de wereld brengen*, een werk, boek, enz.

EVULSĬO, ōnĭs. f. *Uyttrekking*, *uytrukking*, *uythaling*, *uytplukking*.

Dentis evulſio. Cic. N. D. 3. 22. *Tandtrekking*, *het uyttrekken van een tand*.

(EVULSŬS, ă, ūm. Evulſa arbor. Cic. Att. 15. 4. *Een boom die uyt de grond gerukt*, of *getrokken is*.)

Filii evulſi ſinu matris. Sen. Med. 947. *Kinderen uyt de omhelzingen der moeder gerukt*.

E U X I. E X.

EUXĪNŬS, ă, ūm. Pontus Euxinus. Ovid. Tr. 4. 4. 55. *De zwarte zee*.

EX. præp. abl. *Door*, *uyt*.

Eſt ei puer ex illa. Ter. And. 2. 3. 26. *Hy heeft een kind by haar*.

Domus mea ædificatur ex auctoritate Senatus. Cic. Ar. 7. *Mijn huys word door laſt van den Raad gebouwt*.

Ex. *Om*, *ter oorzaak*, *ter zaake*, *ter liefde van*, *wegens*, *uyt inzigt*, *ten aanzien*, *uyt aanmerking*, *om de wille*, *mijnen t'halve*.

Ex me doluiſti, nunc ut duplicetur tuum ex me gaudium, præſtabo. Cic. F. 16. 21. *Gy zijt om mijnen t'wil bedroeft geweeſt, nu zal ik maaken dat uwe blijdſchap mijnen t'halve weder verdubbelt worde*.

(Ex laſſitudine arctius dormire. Cic. I. R. 2. 4. *Wegens vermoeydheyd zeer vaſt ſlaapen*.

Ex injuria inſanire. Ter. Ad. 2. 1. 43. *Wegens geleden ongelijk dol worden*.)

Ex. betekent ook de ſtoffe waar uyt iets gemaakt is.

Poculum ex auro, ex gemma. Cic. V. 4. 27.

Digitized by Google

4. 27. *Een drinkvat*, *kelk*, of *beker van gout*, *van koſtelijk geſteente.*

Laborare ex pedibus. Cic. F. 9. 23. *De jigt aan de voeten hebben.* Ex renibus. Cic. T. Q. 2. 25. *Pijn in de nieren hebben.*

Ex, heeft ook zyn betrekking op een getal, *of* menigte.

Tibi ex latronibus ſuis detulit principatum. Cic. A. 2. 3. *Hy heeft u uyt alle zijne roveren tot een hoofd*, of *bevelhebber gekozen*, *onder alle zijne roveren het bewind*, of *gebied opgedragen.*

Ex intimis unus. Cic. F. 13. 3. *Een van mijn beſte vrienden*, of *uyt mijn beſte*, of *vertrouwſte vrienden.*

Ex, word ook gebruykt om de wyze van doen uyt te drukken.

Agere ex inſidiis. Cic. Off. 1. 30. *Met liſten*, *laagen*, *loosheyd*, of *bedrog te werk gaan*, *bedrieglijk handelen*, *looze ſtreeken gebruyken.* Ex occulto. Cic. Off. 1. 30. *Heymelijk te werk gaan*, *in 't verborgen handelen.* Ex inſperato. Liv. 28. 39. *Tegens alle hoope*, of *verwachtinge aangaan*, of *doen.* Ex improviſo. Liv. 5. 45. *Schielijk*, of *onverwacht uytvoeren.*

Ex. *Naar*, *volgens*, *navolgens*, *overeenkomſtig.*

Ex. *Uyt den mond.*

Ex te auditum eſt. Ter. And. 3. 3. 2. *Het is uyt uwen mond gehoort.*

Comperi ex iis. Ter. H. 1. 1. 69. *Ik heb het uyt hunlieder mond verſtaan.*

Ex præceptis Philoſophiæ acta vita. Cic. Fin. 4. 7. *Een leven naar 't voorſchrift*, of *de leſſen der Wijsgeerte geſchikt.*

Ex inſtitutione. Cic. Her. 3. 9. *Naar*, of *volgens de wet*, *naar de inſtellinge*, *volgens den regel.* Ex arte. Cic. Her. 4. 4. *Naar de konſt*, *welgeregelt*, *naar de regelen der konſt.*

Ex mea ſententia. Plaut. Capt. prol. 48. Ex ſententia. Ter. Hec. 5. 4. 32. *Naar mijn ſmaak*, *wenſch*, *genoegen*, of *zin*; *zoo als ik 't wenſchte.*

Ex animi ſui ſententia jurare. Cic. Off. 3. 29. *Uyt een oprecht hert*, of *gemoed zweeren*; *oprechtelijk*, of *zonder dubbelzinnigheyd zweeren.*

Amare aliquem ex animo. Cic. Fr. 1. 1. *Iemand van herten*, of *tederlijk beminnen*, *oprechtelijk*, of *ongeveynsdelijk liefhebben.*

Dicam ex animo quod ſentio. Cic. Piſ. 33. *Ik zal recht uyt mijn gevoelen zeggen*; *ik zal vry uyt*, of *vry uyt de borſt zeggen wat ik gevoele.*

Ex, word ook by de plaats, enz. gevoegt.

Ex Æthiopia ancilla. Ter. E. 1. 2. 85. *Een dienſtmaagd uyt Moorenland*, *een Moorinnetje.*

Ex aliorum corporibus pugnabant. Cæſ. B. G. 2. 27. *Zy ſtonden in 't vechten boven op de lighaamen van anderen.*

Ex eo die quo *of* Ex quo die. Cic. A. 1. 1. *Zedert dien dag dat*, *enz.*; *na dien dag dat*, *enz.*; *van dien dag af.*

Ex ea die ad hanc diem. Cic. V. 1. 12. *Van dien dag af tot dezen dag toe*, of *tot op dezen dag.*

Cotta ex Conſulatu profectus eſt in Galliam. Cic. Cl. 92. *Kotta is na zijn Burgermeeſterſchap naar Vrankrijk vertrokken.*

Ex intervallo. Cic. Att. 4. 17. *Van tijd tot tijd*, *by verloop van tijd.*

Multa ex intervallo non apparent. Liv. 28. 44. *Veele dingen worden niet gekent door verloop*, of *by verloop van tijd*; *veel ontvalt onze kenniſſe wegens de afſtand van den tijd.*

Ex tempore. Cic. F. 12. 19. *Op ſtaende voet*, *datelijk*, *terſtond*, *aanſtonds*, *zonder bedenken*, *voor de vuyſt*, of *uyt de vuyſt.*

Ex oratore arator factus eſt. Cic. A. 3. 9. *Van een Redenaar is hy een boer geworden.* Ex beato miſer. Cic. Part. 17. *Van gelukkig is hy elendig geworden.* Ex amicis inimici. Ter. H. 2. 1. 14. *Van vrienden vyanden.*

Ex tuis virtutibus. Ter. Ad. 2. 1. 22. *Volgens uwe deugden.*

Ex, beteekent ook *'t nut*, *'t voordeel*, *'t belang*, *de aangelegentheyd.*

Facis ex tua dignitate & e Republica. Cic. Br. 2. *Gy handelt naar den luyſter van uwe waardigheyd en tot welſtand van 't Gemeenebeſt.*

Statues ut ex fide, fama, reque mea videbitur. Cic. Att. 5. 8. *Gy zult een zijde kiezen die overeenkomſtig met uwe trouw*, *uwen goeden naam en mijn belang zal ſchijnen.*

Hoc matrimonium eſt ex uſu noſtro. Ter. H. 4. 1. 33. *Dat huwelijk is ons voordeelig.*

Ex pari. Cic. de Or. 2. 40. *Gelijkelijk*, *gepaart*, *van gelijken.*

Nuntii triſtes venerant ex ante diem Nonarum Juniarum uſque ad Calendas Septembris. Cic. Att. 3. 17. *Van den negenden van Wiedemaand*, *tot den eerſten van Herfſtmaand had men droevige*, of *quaade tijdingen gekregen*, of *waren 'er droevige boden gekomen.*

Annona ex ante convecta. *Levensmiddelen te vooren opgedaan*, of *opgelegt*; *mondkoſt van te vooren by een gevoert.*

Ex poſt facto. Papin. D. 7. 1. 57: 39. 5. 31. §. 2. *Daar na*, *naderhand*, *door 't voorledene*, *door 't gebeurde*, *ontijdig*, *achter na*, *te laat.*

Ex adverſo. *Tegens over*, *recht tegens aan.*

Fel dulce ex adverſo appellatur a Græcis. Plin. H. 27. 10. *De Grieken noemen de gal zoet door een tegenzegwijs*, of *een ſtrijdige wijze van ſpreeken.*

Ex facili. Plin. H. 37. 4. *Gemakkelijk*, *ligtelijk*, *met gemak*, *heel ligt.*

Adſtat ex pictura. Plaut. St. 1. 3. 115. *Daar ſtaat hy in zijn ſchildery.*

(Ex. *Na dat.*

Ex prætura Macedoniam ſortitus. Suet. A. 3. *Macedoniën door 't lot hem te beurt gevallen zijnde*, *na dat hy Schout was geweeſt.*

Ne ex prætura & conſulatu, &c. in provincias mittantur. Cæſ. B. C. 1. 85. *Op dat ze niet tot de regeering der overheerſchte landſchappen gezonden worden*, *na dat ze Schout en Burgermeeſter geweeſt waren.*

Ex. *Met.*

Ruta ex aceto contrita. Celſ. 3. 29. *Wijnruyt met azijn kleyn gemaakt*, of *gewreeven.*

Pullis apponitur naſturtium ex aqua. Varr. R. R. 3. 19. *De kiekens word tuyn-* of *ſterkerſſe met water voorgezet.*

Ex jure heſterno panem atrum vorant. Ter. E. 5. 4. 17. *Zy vreeten zop van giſteren met zwart brood.*

Ex. *Om*, *wegens.*

Ex negotio Theſſaliam petebam. Apul. M. 1. 103. *Om*, of *wegens eenige zaak die ik te verrichten had*, *begaf ik my*, of *reysde ik*, *naar Theſſaliën.*

Ex aliqua cauſa agere gratias Imperatori. Suet. C. 56. *Den Keyzer om*, of *wegens eenige zaake dank zeggen*, of *bedanken.*

Ex. *Uyt.* Van een afkomſt ſpreekende.

Natus ex tanta familia. Ter. Ad. 3. 1. 10. *Uyt eene zoo aanzienlijke familie geſproten.*

Ex. *Door.*

Medea ex venenis multa miracula fecit. Hygin. F. 34. *Medea heeft door vergift*, of *door de toverkonſt*, *veel wonderlijke dingen gedaan.*)

[Ex. *In.*

Orgetorigem ex vinculis cauſam dicere coëgerunt. Cæſ. B. G. 1. 4. *Zy hebben Orgetorix gedwongen in de boeijen*, of *geboeit zijnde de zaak te bepleyten.*

Ex. *Op.*

Arioviſtus poſtulavit, ut ex equis colloquerentur. Cæſ. B. G. 1. 43. *Arioviſtus heeft geeyſcht*, *dat ze op paarden*, of *te paarde zittende met malkanderen ſpreeken zouden.*

Ex. *Van.*

Ex tumulo tela in hoſtes conjicere. Cæſ. B. G. 2. 27. *Van een heuvel op de vyanden met pijlen ſchieten.*

Ex cruce Italiam cernere. Cic. V. 5. 66. *Van 't kruys Italiën zien.*

Ex. *Na.* Van order, ryge, *of* range ſpreekende.

Quisque ſententiam dixit ex ordine. Cic. F. 4. 64. *Een yder heeft in ordre*, *de een na den anderen*, *zijn gevoelen gezegt.*

Sequentes tres ex ordine Cnæos accepimus. Suet. N. 1. *Wy hebben gehoord*, *dat de drie volgende in range*, *de een na den anderen*, *Cneï zijn genoemt.*

Ex. *Uyt.* Van inkomſten ſpreekende.

Cimon ex metallis magnas pecunias fecit. Nep. Cim. 1. *Cimon heeft uyt de bergmijnen veel gelds byeen gebragt*, *groote inkomſten gehad.*

Ex tranſverſo. Plaut. Pſ. 4. 1. 45. *Overdwers.*

Ex unguiculis uſque. Plaut. St. 5. 5. 20. *Van de nagels*, *van de onderſte deelen des ligchaams af.*

Ex proximo. Plaut. Am. 2. 1. 49. Men. 5. 2. 39. *In de buurte.*]

E X A C.

EXACERBATUS. *Verbittert.*

Multitudo exacerbata. Liv. 29. 6. *Eene verbitterde menigte.*

Digitized by Google

EXĂCERBO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Suet. G. 16. *Tergen, verbitteren, gnaadig, boos, of gram maaken, vertoornen, vergrammen, ſarren.*

(Exacerbare. *Verzwaaren, vermeerderen, vergrooten.*

Aliquorum maleficiorum ſupplicia exacerbantur. Saturn. D. 48. 19. 16. §. 10. *De ſtraffen van zommige misdaaden worden verzwaard; zommige misdaaden worden zwaarder geſtraft.*

EXĂCESCO, ſcis, ācui, āceſcĕrĕ. Colum. 12. 17. *Verzuuren, zuur worden.*

[Exacte. adv. *Nauwkeurig, net.* Voſſ. V. 5: 1. 25: 4. 32. Heugt niet by iemand dit geleezen te hebben. Ik heb 't, alhoewel by een lateren ſchryver, Sidon. E. 7. 9. geleezen, in 't volgende voorbeeld.]

Ut exacte perorantibus mos eſt. Sidon. E. 7. 9. *Gelijk als het gebruyk is by de geenen, die nette redenen voeren.* [De compar. *Exactius* ſtaat by Mart. 4. 87. 4. Gell. 1. 3. Mel. 1. 4. De ſuperl. *Exactiſſime* ſtaat ook by Sidon. E. 5. 11.]

EXACTĬO, ōnĭs. f. *Verzending in ballingſchap, verzending, verjaging, verdrijving, verbanning.*

Poſt exactionem Regum. Cic. de Or. 1. 9. *Na 't weekjaegen, of verjaegen der Koningen.*

Exactio. *Schatting, geldvordering, geldeyſching, ligting van geld, geldlaſt, tol, cijns.*

Exactio capitum, oſtiorum. Cic. F. 3. 18. *Hoofdſchatting, hoofdgeld; huysgeld, verponding.*

Exactio nominum noſtrorum. Cic. Att. 5. 1. *Inhaling, inmaning, invordering, inning van onze ſchulden.*

Quotidiana operis exactio. Colum. 11. 1. *Een dagelijkſche afvordering van rekenſchap wegens 't geen iemand gedaan heeft, of iemands bedrijf.*

Exactio. *Volmaaktheyd, welſtant, evenredigheyd, welgemaaktheyd, welgeſchiktheyd,* die in eenig gebouw gevonden word.

His ſymmetriis capitula ſuas habebunt exactiones. Vitruv. 4. 1. *De evenredigheyd waarneemende, zullen de kapiteelen, of dekſtukken hunne behoorlijke welſtant hebben.*

Exactio officinatoris. Vitruv. 6. 11. *De nauwkeurigheyd, zindelijkheyd,* of *netigheyd van een werkmeeſter.*

EXACTŎR, ōrĭs. m. Liv. 9. 17. *Verjager,* of *verdrijver.*

Exactor. Cæſ. B. C. 3. 32. 4. *Schattingeyſcher, ſchattingmeeſter, inmaander, gadermeeſter, uytmaander van gemeene ſchattingen,* of *geldlaſten.*

Exactor operis. Colum. 3. 13. *Een opzigter, bewindsman,* of *toeziender over eenig werk.*

Aſſiduus ſtudiorum exactor. Quintil. I. O. 1. 3. *Een naarſtig onderzoeker van iemands boekoeffening.*

Exactor Latini ſermonis moleſtiſſimus. Suet. Gr. 22. *Een woordzifter, letterzifter, letterknabbelaar,* of *woordvitter van,* of *over de Latijnſche taale.*

In filio recte loquendi uſquequaque aſper exactor fuit. Quintil. I. O. 1. 7. *Hy was een ſcherp berisper van zijn zoon om hem altijd wel te doen ſpreeken; hy lette altijd heel nauw op zijn zoon dat hy wel ſprak.*

Exactor promiſſorum. Liv. 36. 26. *Afvorderaar van beloften,* of *toezeggingen; een die de volbrenging van beloften afvordert.*

EXĀCTŬS, ūs. m. *Trek, ſleet, verkoping, vertiering.*

Opportunum mercis exactum invenire. Quintil. D. 12. *Een gelegen,* of *bequaam middel uytvinden om zijn waare aan den man te helpen,* of *verkoopen,* of *quyt te worden.*

EXACTŬS, ă, ūm. adj. *Nauwkeurig, zorgvuldig, vlijtig, naarſtig, wel toeziende, zindelijk,* van perſoonen ſpreekende. De compar. *Exactior* ſtaat by Ovid. F. 3. 383. en de ſuperl. *Exactiſſimus* by Plin. E. 8. 3.

(Exactus morum, artis. Ovid. F. 3. 383. *Volmaakt,* of *net in zeden, in zijn konſt.*)

Exactus. Hor. S. 2. 4. 36. *Nauwkeurig, fraay, welgemaakt, keurlijk, volkomen, volmaakt, cierlijk, zindelijk,* van een werk ſpreekende.

EXACTŬS, ă, ūm. part. Cic. de Or. 1. 9. *Verjaagt, verdreven, gebannen, uytgebannen, in ballingſchap verzonden, weeh gezonden.*

Pecunia exacta. Cic. N. D. 5. 34. *Ingezamelt,* of *ingevordert geld, ingemaant,* of *ontfangen geld.*

Exactus. Cic. V. 1. 18. *Verloopen, voorby, geëyndigt, ten eynde geloopen, over, voorby gegaan, verſleten, verleden, verſtreken,* van den tyd, den ouderdom, 't jaargetyde, enz. ſpreekende.

Cultus ad luxuriam magis quam ad magnificentiam exactus. Curt. 5. 1. 23. *Een vercierſel,* of *tooyzel meer tot overdaad, dan tot pracht,* of *heerlijkheyd gemaakt.*

Exacta ætas. Cic. V. 5. 49. *De ouderdom, de hooge jaaren, de verſleten leveustijd.*

Vir exactæ ætatis. Front. St. 4. 7. 5. *Een heel oud,* of *hoog bejaard man, een man van hooge jaaren.*

Exacta alicui referre. Virg. Æ. 1. 313. *Iemand verhaalen, 't geen men ondervonden, dat men gezien,* of *ontdekt heeft; iemand een verhaal, verſlag,* of *bericht doen van zijn wedervaaren.*

Exactus furiis. Ovid. Tr. 4. 4. 70. *Van de helſche furiën,* of *verwoedheden, gequeld, geplaagd, gedreven,* of *ontruſt.*

EXĂCŬO, ŭs, ăcui, ăcūtūm, ăcuĕrĕ. acc. Varr. R. R. 1. 41. Virg. G. 3. 255. *Scherpen, ſpitzen, punten; ſpits, ſcherp,* of *puntig maaken; ergens een punt aan maaken.*

* Exacuere. Virg. G. 4. 74. *Aanzetten, aanſlypen, ſcherpen, wetten.*

Exacuere palatum. Ovid. P. 1. 18. 13. *Het gehemelte wetten,* dat is, *graagheyd verwekken,* of *graagte voor de maag maaken.* Acetum. Plin. H. 19. 5. *Den azijn,* of *edik ſcherper,* of *ſterker maaken.*

Exacuere viſum. Plin. H. 29. 6. *'t Gezigt verklaaren, verhelderen,* of *verſterken.*

Exacuere aliquem. Cic. de Or. 1. 29. *of* ingenium alicujus. Cic. L. L. 1. 23. *Iemand aanprikkelen, aanzetten, opwekken, opwakkeren, aanporren, bewegen, aanmoedigen,* of *iemands geeſt,* of *gemoed ergens toe opwekken.*

Plurimi exacuebantur ira. Nep. Phoc. 4. *De meeſten wierden door gramſchap opgehitſt.*

Animos in bella exacuere verſibus. Hor. A. P. 404. *Iemand tot den oorlog door zijn diehten aanmoedigen, ophitzen, aanzetten, opwekken,* of *aanporren.*

Sollicitudines meas quotidie magis tua merita exacuunt. Cic. F. 10. 30. *Uwe verdienſten wekken mijne bekommerniſſen dagelijks meer op.*

EXĂCŪTĬO, ōnĭs. f. *Scherping, ſpitzing, punting, wetting.*

Calami exacutio medullam ne nudet. Plin. H. 17. 14. *Op dat het puntig ſnyden der griffel de pit niet ontdekke.*

EXĂCŪTŬS, ă, ūm. Plin. H. 17. 17. *Gepunt, geſcherpt, geſlepen, gewet; ſcherp, puntig, ſpits.* De compar. *Exacutior* ſtaat by Plin. H. 18. 13. Dog Harduinus leeſt Acutior.

E X A D.

(EXĂDVERSŬS. adv. *Tegens over.* Dit regeert een accuſativus.

Ara exadverſus eum locum conſecrata. Cic. D. 1. 45. *Een altaar tegens over die plaats ingewyd.*

Exadverſum. *Tegens over.* Dit word gebruykt, *of* zonder caſus. Exadverſum eſt fabrica. Ter. Ad. 4. 2. 45. *Daar tegens over is een ſmids winkel.* Of met een accuſativus. Exadverſum Athenas claſſem conſtituere. Nep. Them. 3. 4. *Met de vloot tegens over Athenen ankeren.* Ter. Ph. 1. 2. 38. ſchynt het by een dativus te voegen, zeggende; Exadverſum ei loco tonſtrina erat. *Tegens over die plaats was een wondheelders winkel.* En Gell. 7. 7. brengt ook deze plaats alzoo by: maar Donatus over dezelve en Palmer. Spic. 13. getuygen dat in oude handſchriften geleezen word voor Ei loco, illico. *Terſtond, ſtraks.*)

E X Æ D.

EXÆDĬFĬCĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. de Or. 2. 15. *Gebouw, geſtigt, bouwing, ſtigting, timmeraadje.* Cicero gebruykt dit woord in een oneygentlyken zin, voor 't geen een Redenaar op de gronden bouwt die hy in een rede gelegt heeft.

EXÆDĬFĬCĀTŬS, ă, ūm. *Gebouwt.*

Villæ in urbium modum exædificatæ. Sall. B. C. 12. *Hofſteden naar de wijze van ſteden gebouwt.*

EXÆDĬFĬCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Bouwen, ſtichten, timmeren, doen bouwen, volbouwen.*

Oppidum ſua pecunia exædificare. Cæſ. B. C. 1. 15. *Een ſtad op zijn koſten bouwen*

Digitized by Google

wen. Templum Deo. Cic. L. L. 2. 17. *Gode een tempel ſtichten.*

Exædificare opus inſtitutum. Cic. de Or. 1. 35. *'t Begonnen*, of *voorgenomen werk volbouwen, voltrekken, voleyndigen, afmaaken.*

E X Æ Q.

EXÆQUATĬO, ōnĭs. f. Vitruv. 5. 12. *Effening, ſlechting*, of *effenmaking.*

Exæquatio. *Gelijkheyd, gelijkvormigheyd, overeenkomſt, gelijkenis, vergelijking.*

Non fero iſtam exæquationem. Liv. 34. 4. *Ik kan die vergelijking*, of *gelijkheyd niet dulden*, of *verdraagen.*

EXÆQUATŬS, ă, ŭm. *Vergeleeken, gelijk gemaakt, afgemeeten.*

Cortex cum cortice exæquatus. Varr. R. R. 1. 40. *De eene baſt met den anderen vergeleeken*, of *by den anderen afgemeeten.*

EXÆQUO, ăs, āvī, ātŭm, ārĕ. Vitruv. 5. 12. *Effenen, ſlechten, baanen; effen, glad*, of *gelijk maaken*, van een weg, enz. ſpreekende.

Jus pretio exæquare. Cic. V. 2. 50. *'t Recht op geld ſtellen; recht om geld doen.*

Pecunia omnium dignitatem exæquat. Cic. Att. 2. 15. *Een yeder heeft zoo veel aanzien, als hy geld heeft.*

Exæquare aliquem alicui. Cic. poſtq. ad Quir. 9. *of* cum aliquo. Cic. Am. 20. *Iemand met*, of *by een ander afmeeten*, of *vergelijken*, of *gelijk ſtellen.*

Neminem ſecum exæquari dignitate volebat. Cæſ. B. C. 1. 4. *Hy konde niet lijden dat een ander hem in waardigheyd gelijk was*, of *gelijke waardigheyd met hem hadde*, of *voerde; hy wilde niet dat iemand by hem in waardigheyd vergeleken wierd.*

Exæquare omnia. Cic. Fin. 3. 4. *Alles gelijk ſtellen, even waardig*, of *even veel achten, even hoog ſchatten*, of *gelijkwaardig ſtellen.*

Facta dictis exæquanda ſunt. Sall. B. C. 3. *De daaden moeten de woorden beantwoorden; men moet zoo doen als men zegt.*

Nos exæquat victoria cælo. Lucret. 1. 80. *De zege verheft ons ten hemel toe; de overwinning maakt ons den Goden gelijk.*

E X Æ S.

EXÆSTŬĀTĬO, ōnĭs. f. Solin. c. 11. *Het opbruyſchen, opborrelen.*

EXÆSTŬO, ăs, āvī, ātŭm, ārĕ. Liv. 26. 42. Plin. H. 37. 2. *Beroert, bewogen, ontſtelt*, of *onſtuymig worden, uytbarſten, opſteeken, zich verheffen, opbruyſchen*, van de zee, de baaren, enz. ſpreekende. De zeeluyden zeggen, *'t is hol*, of *knap water.*

Bitumen ibi e terra exæſtuat. Juſt. 1. 2. 7. *De Joodenlijm komt daar in overvloed uyt de aarde.*

Ægyptus calore ſolis exæſtuat. Juſt. 2. 1. 16. *Egypten blaakt, brand*, of *word gezengt door de hitte der zonne.*

Exæſtuare ira. Virg. Æ. 9. 798. *Door toorn verroert*, of *ontroert worden, in toorn ontſteeken zijn; van gramſchap blaaken, opvliegen*, of *opſtuyven, heel gram, toornig, boos*, of *kwaad worden.*

(Exæſtuare. *Zich ontlaſten.*

Nilus exæſtuat in foſſas. Suet. A. 18. *De Nijl ontlaſt zich in ſlooten.*

Exæſtuare. *Zand en ſteenen opwerpen.*

Fretum ſemper exæſtuare. Curt. 4. 2. 16. *Dat de zee altoos zand en ſteenen opwerpt.*)

E X A F. E X A G.

EXAFFILATŬS, ă, ŭm. Exaffilatum brachium. Plaut. M. G. 4. 4. 44. *De arm ontbloot*, of *opgeſtroopt, de bloote arm.* Zommige lezen Expapillatus, en andere Effafilatus.

EXAGGERATĬO, ōnĭs. f. Exaggeratio quam altiſſima animi. Cic. T. Q. 2. 26. *Vergrooting, verheffing, vermeerdering, grootheyd, verhevenheyd, verhooging, ophoping, opſtouwing; een verhevenheyd van geeſt verre boven andere uytmuntende, een ongemeene grootmoedigheyd*, of *groothertigheyd.*

Speciofam exaggerationem facere. Gell. 13. 23. *Eene aanzienlijke verhooging maaken.*

EXAGGERATŬS, ă, ŭm. *Vergroot, vermeerdert, verhoogt, verheven, opgehoopt.* [De compar. *Exaggeratior* ſtaat by Gell. 13. 23.]

Exaggeratæ fortunæ. Cic. C. 4. 9. *Zeer groote goederen, onmatige ſchatten, onmetelijke rijkdommen, overvloedige middelen.*

Oratio exaggerata. Cic. Or. 57. *Een hoogdraavende reden, een verheven geſprek, een deſtige redenvoering.*

Qui animo eſt alto virtutibus exaggerato. Cic. Par. 5. *Die een grootmoedige en recht deugdzaame ziel heeft.*

EXAGGĔRO, ăs, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 19. 8. *Ophoopen, opſtapelen, hoogen, opſtouwen, op malkanderen hoopen, zetten*, of *leggen.*

Locum operibus exaggerare. Vitruv. 10. 22. *Een plaats heel ſterk maaken, ſterkte op ſterkte om een plaats maaken, een plaats met veele ſchanſſen*, of *met bolwerken voorzien.*

Aggeſta humo planitiem exaggerare. Curt. 6. 5. 20. *Een dal*, of *laagte met aangevoerde aarde vullen, hoogen*, of *gelijk maaken.*

Exaggerare rem familiarem. Cic. Off. 1. 26. Magnas opes. Phæd. 3. prol. 23. *Zijn goederen*, of *inkomſten vermeerderen*, of *vergrooten. Groote ſchatten vergaderen.*

Exaggerare aliquid. Cic. de Or. 2. 72. *Iets vergrooten*, of *grooter maaken*, *veel ergens van opgeeven, iets breeder uytmeeten*, van een weldaad, ongelyk, enz. ſpreekende. Men verſtaat 'er onder, of voegt 'er by Verbis. Cic. Pl. 29. *of* Oratione. Cic. de Or. 1. 234.

Honoribus aliquem exaggerare. Paterc. 2. 129. 2. *Iemand veel eer aandoen, groote eer bewijzen.*

EXĂGĬTĀTOR, ōrĭs. m. Cic. Or. 13. *Beriſper, bediller, doorſtrijker, quaadſpreker, queller, vervolger.*

EXĂGĬTĀTŬS, ă, ŭm. Nep. Them. 9. Cic. V. 3. 18. *Verjaagt, geplaagt gekwelt.*

Exagitatus. Cic. F. 1. 1. *Geſlingert, over de tong gerolt, hatelijk gemaakt.*

EXĂGĬTO, ăs, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Quellen, plaagen, tergen, moede maaken, afmatten, leed doen, vervolgen, ſtooten, te rug drijven.*

Exagitare aliquem. Cæſ. B. C. 1. 2. Cic. Att. 1. 16. *Iemand beriſpen, doorſtrijken, over den hekel haalen, quellen, ſarren, moede maaken, ontruſten, 't hoofd breeken*, door quaadſpreeken, laſteringen, ſmaadredenen, verwytingen, enz.

Exagitare aliquid. Cic. de Or. 3. 16. *Iets bedillen, wraaken, lelijk uytkrijten, beriſpen, verachten, ſmaaden, veroordeelen, afkeuren, laſteren; ergens qualijk van ſpreeken, met lagchen*, of *met ſpotten.*

Exagitare aliquid. Cic. Or. 8. *Iets ophaalen, verhaalen, vertellen, verklaaren, verhandelen; ergens van ſpreeken.*

Exagitabantur omnes ejus fraudes. Cic. Cl. 36. *Alle zijne bedriegerijen wierden ontdekt, men bragt al zijne guyteſtukken aan den dag, men haalde al zijne ſchelmerijen op.*

Exagitare. *Jaagen, vervolgen.*

Exagitare leporem. Ovid. Art. 3. 662. *Een haas opjaagen, vervolgen.*

‡ EXĂGŌGĂ, æ. f. Plaut. R. 3. 2. 17. *Vervoering*, of *uytvoering van eenige koopmanſchap;* of wel, *de koopmanſchap*, of *waaren zelfs.*

Bonorum exagoga. Plaut. Truc. 2. 7. 2. Zie Hamaxagoga.

E X A L.

EXĂLBĒSCO, ĭs, ālbēſcĕrĕ. Cic. A. Q. 4. 15. de Or. 1. 26. *Verbleeken, bleek worden, beſterven, wit worden.*

EXĂLBĬDŬS, ă, ŭm. Plin. H. 24. 19: 12. 17. *Bleek, witachtig, beſturven.*

EXĂLBŬRNĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 16. 40. *Ontbaſt, ontſchorſt, geſchilt, van den baſt*, of *ſchors ontbloot.*

EXĂLBŬRNO, ăs, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 16. 40. *Ontbaſten, ontſchorſſen, ſchillen, den baſt*, of *de ſchil afdoen.*

EXĂLTO, ăs, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Verheffen, verhoogen, hoogen, hoog maaken.*

Sulcos exaltans in tres pedes. Colum. 3. 13. *De vooren drie voeten hoog maakende.*

EXĂLŪMĬNĀTŬS, ă, ŭm. Exaluminatus unio. Plin. H. 9. 35. *Een parel van een ſchoone watering.*

E X A M.

EXĀMĔN, ĭnĭs. n. Cic. Ar. 12. Virg. E. 9. 30. *Een zwerm byën, een byëzwerm.*

Examen. Hor. O. 1. 35. 31. *Een gezelſchap, hoop, groote menigte, vergadering,*

Digitized by Google

ring, *verzameling*, *ſcheere*, *bende* van menſchen, viſſchen, enz.

Examen. Virg. Æ. 12. 725. *De tong*, of *naald van een waag*, of *weegſchaal.*

(Examen æquum. Suet. Fl. 25. 2. *Als de tong*, of *naald niet overhaalt*, *als die regt overeind*, of *in 't huysje blijft ſtaan*, *als 'er geen uytſlag is.*)

Examen. *Proeve*, *onderzoek*, *toets.*

Examen vitæ. Stat. S. 3. 3. 203. *Het onderzoek van iemands leven.*

(Examen operis ſui alicui dare. Solin. Ded. E. 2. *De proef*, *'t onderzoek*, of *de toets van zijn werk aan iemand opdraagen*, of *overgeeven.*

Examen. *De menigte*, *de veelheyd.*

[Examen ſervorum. Cic. Areſp. 12. Muſcarum. Plin. H. 8. 10. Graculorum. Plin. H. 10. 29. *Een menigte ſlaaven*, *vliegen*, *kraaijen.*]

Tergo cogere examen mali. Plaut. Truc. 2. 2. 59. *Zich veel quaads*, *veel ſlagen op den hals haalen.*)

EXAMINATE. adv. *Gretig*, *eygentlijk*, *nauwkeurig.* De compar. *Examinatius* ſtaat by Amm. 25. 23.

EXAMINATIO, ōnis. f. *Evenwigtigheyd*, *gelijkwigtigheyd*, *gelijke zwaarte van gewigt.*

Niſi examinatio vectis longius per caput neque juxta onus fuerit facta. Vitruv. 10. 8. *Indien men op het uytterſte der ſteel*, *en niet naby de laſt leunende*, *die gelijkwigtigheyd niet heeft gevonden*, *die 'er tuſſchen de laſt en de kracht die ze ophaalt wezen moet.*

Trutinarum librarumque ponderibus examinatio reperta eſt. Vitruv. 10. 1. *Men heeft een middel gevonden om 't gewigt*, of *de zwaarte*, *van elk ding door ſchaalen en gewigten te weeten.*

Examinatio. Ulp. D. 47. 14. 1. §. 4. *Onderzoek*, *navorſching*, *naſpeuring*, *nauwkeurige ondervraging.*

EXAMINATUS, ă, ŭm. *Gewogen*, *in de ſchaal gelegt.*

Talea ferrea ad certum pondus examinata. Cæſ. B. G. 5. 12. *Een yzeren bout op een zeker gewigt geſmeed.*

Paribus examinatus ponderibus. Cic. T. Q. 1. 19. *Evenwigtig*, *even zwaar*, of *gelijkwigtig geſtelt*; *in evenwigtigheyd*, of *gelijkwigtigheyd geſtelt*; *met even veel gewigt gewogen.*

EXAMINO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Colum. 9. 14. *Zwermen gelijk de byen*; *een zwerm maaken.*

Examinare. *Weegen*, *in de waage*, of *ſchaal zetten*, of *leggen.*

Examinare paucis manibus pondus oneris maximi. Vitruv. 10. 8. *Met weynige handen het gewigt van een zeer zwaaren laſt weegen.*

* Examinare. acc. Cic. Or. 8. *Overweegen*, *wikken*, *onderzoeken*, *navorſchen*, *naſpeuren*, *met aandacht bemerken*, *onderſtellen*, *beproeven*, *toetzen*, *nauwkeurig ondervraagen*, of *ontleeden.*

Examinare verum. Hor. S. 2. 2. 8. *De waarheyd onderzoeken.*

EXĂMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Plaut. Truc. 2. 2. 22. *Zeer beminnen*, *zeer lief hebben*, *tederlijk*, of *hertelijk lieven.*

EXĂMUSSIM. adv. *Zorgvuldiglijk*, *nauwkeuriglijk*, *naar den regel*, *ſtiptelijk*, *net*, *in den haak*, *keurlijk.*

Ædes factæ examuſſim. Plaut. Moſt. 1. 2. 19. *Een net*, *cierlijk*, of *welgebouwd huys.*

Mulier examuſſim optima. Plaut. Am. 2. 2. 213. *Een volmaakte*, of *zeer ſchoone vrouw.*

Ut hanc rem vobis examuſſim diſputem. Plaut. Men. prol. 50. *Op dat ik u deze zaak naar vereyſch*, *van ſtuk tot ſtuk*, of *net*, *zegge* of *verhaale.*

E X A N.

‡ EXĂNĬMALĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Doodelijk*, *magtig om te dooden*, *dat het leven beneemt.*

Curæ exanimales. Plaut. R. 1. 4. 2. *Doodelijke quellingen*, *zorgen*, of *bekommeringen.*

Exanimalis. *Dood*, *ontzielt.*

Ni illum exanimalem faxo. Plaut. B. 4. 8. 7. *Zoo ik hem niet doodſlaa*, *doode*, *ombrenge*, of *den nek breeke.*

EXĂNIMATIO, ōnis. f. Cic. T. Q. 4. 8. *Schrik*, *ontſtelteniſſe*, *angſt*, *vreeze*, *ontroering*, *verbaaſtheyd*, *verſlagentheyd.*

EXĂNIMATŬS, ă, ŭm. Curt. 4. 15. 17. *Dood*, *gedood*, *geſtorven*, *overleden*, *geſneuvelt*, *levenloos*, *daar geen leven meer in is.*

Exanimatus. Ter. And. 1. 1. 104. *Met vreeze*, of *ſchrik bevangen*, *vol ſchrik en vreeze*, *half dood van ſchrik*, *zeer ontſtelt*, *verſlagen*, *benauwt*, of *beangſt.* Men verſtaat 'er onder, *of* voegt 'er by Metu, *of* Dolore. (Zoo doet Ter. Ph. 3. 3. 32.)

Exanimatus ſum tuis literis. Cic. F. 8. 16. *Ik ben door uwe brieven heel ontſtelt*, of *verſchrikt geworden*, *uwe brieven hebben my een doodelijke ſchrik aangejaagt.*

Exanimatus. Virg. Æ. 5. 805. *Neêrſlagtig*, *kleynmoedig*, *flauwhertig*, *bedeeſt*, *moedeloos*, *vreesachtig*, *bloô.*

Nolo verba exiliter exanimata exire. Cic. de Or. 3. 11. *Ik wil niet dat de woorden flauwelijk*, of *lijmende uytgeſproken worden.*

Curſu exanimatus. Cæſ. B. C. 4. 2. 23. *Die zig buyten zijn adem geloopen heeft.*

EXĂNĬMIS, ĭs. m. & f. mĕ, ĭs. n. Virg. Æ. 11. 30. *Ontzielt*, *die den geeſt gegeeven heeft*, *levenloos*, *dood*, *ontſlaapen*, *overleden*, *geſtorven*, *daar geen leven meer in is.*

Corpus exanime. Quintil. I. O. 4. 2. *Een ontzielt*, of *dood ligchaam*, *een lijk*, of *doode romp.*

Exanimis. Virg. Æ. 4. 672. Hor. S. 1. 1. 76. *Half dood*, *doodelijk verſchrikt*, *ontſtelt*, *verſlagen*, of *bevreeſt*, *met doodsſchrik bevangen*, *buyten zich zelven.*

† Exanimis vultus. Lucan. 2. 25. *Een doods*, *bleek*, *ongedaan wezen*, *een wezen dat 'er heel doods*, of *ongedaan uytziet.*

EXĂNĬMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Dooden*, *ombrengen*, *doodſlaan*, *doen ſterven*, *om hals brengen*, *ontzielen*, *ontlijven.*

Multos exanimavit rigor nivis. Curt. 7. 3. 13. *De ſtrenge koude heeft 'er veele doen ſterven.*

Taxo ſe exanimavit. Cæſ. B. G. 6. 31. *Hy heeft zich met Iberboomſap vergeeven*, of *omgebragt.* (Naar 't zeggen van Plin. H. 16. 10. heeft deze boom geen ſap. Alleenlyk zyn de beſſen doodelyk.)

Anus repente viſo filio exanimata eſt. Gell. 3. 15. *De oude vrouw is ſchielijk op het zien van haaren zoon dood gebleven.*

Vulnere exanimari. Cic. Fin. 2. 30. *Aan zijn wonde*, of *quetzuur ſterven.*

Exanimare. acc. Plaut. Ciſt. 2. 1. 5. Ter. And. 1. 5. 16. *Verſchrikken*, *ontſtellen*, *ontroeren*, *verbaazen*, *vervaaren*; *verſchrikt*, *ontroert*, *bevreeſt*, of *vervaart maaken*; *ſchrik*, of *vreeze aanjaagen*; *den moed beneemen*, *moedeloos maaken.*

Me quidem exanimant hæ voces Milonis. Cic. Mil. 34. *Deze woorden van Milo doorſnijden my 't herte*, *verſchrikken my*, *dooden my*, of *jaagen my de dood aan.*

Exanimari curſu. Cæſ. B. C. 5. 3. 92. *Buyten zijn adem loopen.*

EXĂNĬMUS, ă, ŭm. Virg. Æ. 6. 149. *Ontzielt*, *dood*, *geſtorven*, *ontſlaapen*, *overleden*, *ontlijft*, *levenloos.*

Corpus exanimum. Curt. 10. 10. 12. *Een dood of ontzielt ligchaam*, *een lijk*, *een doode romp.*

EXĂNIO, ās, ārĕ. Colum. 12. 47. Zie Exſanio.

[EXANTE. Zie beneden in Inante.]

EXANTLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ labores. Cic. A. Q. 4. 34. *Den arbeyd*, *de zwarigheden*, of *ongemakken uytſtaan*, *doorſtaan*, *verdraagen*, *overwinnen*, *te boven komen*, of *doorworſtelen.*

Vinum poculo exantlavit feſtiviſſime. Plaut. St. 1. 3. 117. *Hy heeft dat glas wijnnetjes uytgedronken*; *hy heeft dien beker fraaitjes geleegt.*

E X A R.

EXĂRATĬO, ōnis. f. Sidon. C. 9. 335. *Omploeging*, *uytdelving.*

EXĂRATŬS, ă, ŭm. Cic. L. L. 2. 23. *Bebouwt*, *geploegt*, *omgeploegt.*

Exaratus. Aur. Vict. V. I. 3. 3. Cic. D. 2. 23. *Opgegraven*, *uytgegraven*, *opgedolven.*

EXARDEO, ēs, ērĕ. *Ontvlammen*, *ontvonken*, *branden*, *zeer heet worden.* Dit verbum is bezwaarlyk in goede Schryveren te vinden. [Stephanus en Cœlius Curio zeggen, dat het dikwils by Cicero gevonden word, om dat *exarſit* by hem gevonden word. By voorbeeld, de Or. 3. 1. dus ook by Virg. Æ. 5. 172. Maar de woorden in *ſco* uytgaande ontfangen 't præteritum dikwils van de oorſpronklyke niet meer in 't gebruyk zynde. Dat tekent aan Voſſ. V. S. 1. 23.]

EXARDESCO, ſcis, arſi, ardēſcĕrĕ. Cic. de Or. 2. 45. Plin. H. 17. 28. *Ontvonken*,

ken, ontvlammen, aangaan, aan 't branden raaken, beginnen te branden, of *vlam te vatten*, van 't vuur, enz. ſpreekende.

* Exardeſcere. Front. St. 2. 1. 10. *Ontſteeken, in vlam raaken, hevig ontſteeken*, of *gaande worden*, van een hertstocht ſpreekende.

Exardeſcere alleen. Cic. Att. 2. 21. *of* Exardeſcere ira. Liv. 35. 31. Cic. T. Q. 2. 24. Stomacho, iracundia. Cic. V. 2. 20. In rabiem. Front. St. 2. 1. 10. *of* In iras. Mart. S. 9. 3. *Ontſteeken, quaad, boos, gram, toornig worden.* Indignatione. Liv. 4. 6. *Moeijelijk*, of *gemelijk worden.* Dolore incredibili. Cic. Brut. Germ. 2. *Een heftige, vinnige*, of *ongelooflijke ſmert lijden, een ſchrikkelijk verdriet hebben.*

Exardeſcere contra aliquid, *of* aliquem. Cic. T. Q. 5. 29. *Op iets*, of *op iemand boos*, of *quaad worden; tegens iets*, of *iemand ontſteeken*, of *toornig worden.*

Ad ſpem libertatis exarſimus. Cic. A. 4. 6. *Wy hebben moed geſchept*, of *gegreepen door de hoop van vry te worden; op hoope van onze vryheyd te bekomen, zijn wy vurig en moedig geworden.*

Exarſit ad id quod nunquam viderat. Cic. V. 1. 25. *Hy is ontſteeken*, of *heeft een vierige begeerte gekregen tot het geen hy nooyt gezien had.*

Tempus illud exarſit ad innocentium periculum. Cic, R. P. 6. *Die tijd is uytgeborſten tot gevaar der onſchuldigen; die tijd is voor de onſchuldigen zeer gevaarlijk geweeſt; in dien tijd is 't onweêr tegens de onſchuldigen opgereezen; de onnozelen zijn in dien tijd zeer vervolgt*, of *het is een bedroefde tijd voor de onſchuldigen geweeſt.*

(Pretium exardeſcit. Suet. Tib. 34. *De prijs ſtygert, klimt op, word hooger*, of *rijſt.*)

EXĀRĒO, ēs, ārŭi, ēre. Plin. H. 26. 10. *Droogen, verdroogen, uytdroogen, droog worden, verdorren, dor worden, verwelken.*

EXĂRĒNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 33. 3. *Het zand uytziften, van zand zuyveren*, van bergſtoffen ſpreekende.

EXĀRĒSCO, ſcis, ārŭi, ārēſcĕrĕ. Cic. Cl. 4. *Verdroogen, verdorren, verſlenſſen, verwelken, verleppen*, van bloemen, vruchten, enz. ſpreekende.

Exareſcere. Cic. D. 1. 19. *Uytdroogen, opdroogen, droog zijn, uytgedroogt zijn*, van ſtroomen, en traanen ſpreekende.

Exareſcere. Plaut. R. 2. 6. 20. *Droogen, droog worden*, van linnen, ſtof, enz. ſpreekende.

Vetus urbanitas exaruit. Cic. F. 7. 31. *De oude beleefdheyd is wech, is uyt het gebruyk, is uyt de wereld, is vervallen.*

Exaruit vetuſtate hæc opinio. Cic. T. Q. 5. 31. *Dit gevoelen is verondert*, of *door ouderdom uyt de wereld geraakt.*

Nondum exarui ex amœnis rebus & voluptuariis. Plaut. M. G. 3. 1. 46. *Ik ben noch zoo oud niet dat ik buyten alle gevoelen van vermaak ben; ik ben noch zoo oud en droog niet*, of *mag noch wel vreugde en vermaak bywoonen.*

Si qua in me fuit facultas orationis, exaruit. Cic. F. 9. 18. *Zoo ik voortijds eenige bequaamheyd der welſprekendheyd gehad heb, die is nu al verſtorven*, of *vergaan*, of *die heb ik nu al verloren.*

EXĀRMĀTŬS, ă, ŭm ab aliquo. *Ontwapent, van zijn wapenen*, of *geweer berooft*, of *ontbloot.*

(Quod eſſet exarmata a Jove. Suet. D. 15. *Om dat zy van Jupiter ontwapent was.*)

Exarmata navis. Sen. Contr. 16. Helv. 17. *Een ſchip dat zijn zeylen, ankers*, of *wandt verloren heeft; een ontakelt*, of *opgelegt ſchip.*

Leo exarmatus. Lamprid. Heliogab. 21. *Een getemde leeuw, een leeuw dien de tanden en klauwen ontnomen zijn.*

† Æquor exarmatum. Claud. E. 35. 4. *Een ſtille, bedaarde, effene*, of *ſlegte zee.*

EXĀRMO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Ontwapenen, de wapenen ontneemen, van wapenen*, of *geweer berooven.*

Cum interim exarmat cohortes. Tac. H. 2. 76. *Ondertuſſchen dat hy de benden ontwapent.*

Exarmare aliquem. Sen. E. 30. *Iemand ontwapenen*, of *de middelen zijner verweering beneemen.*

Elephantis exarmat hiatus. Claud. Stil. Conſ. 2. 353. *Hy rukt den Olifant de ſlagtanden uyt.*

Exarmare ſerpentes veneno. Sil. 1. 411. *Den ſlangen het vergift ontneemen.*

(Exarmare aliquem hoc vel illo. *Iemand door dit*, of *dat middel bewegen om de wapenen af te leggen*, of *neêr te leggen.*

Mater Veturia filium lacrymis ſuis exarmavit. Flor. 1. 22. 3. *Moeder Veturia heeft door haare traanen den zoon bewogen om de wapenen af te leggen.*

Giton mirabili forma exarmaverat nautas. Petron. 65. *Giton had de ſchippers door zijne verwonderlijke ſchoonheyd bewogen dat ze de wapenen afleyden.*)

Exarmare accuſationem. Plin. E. 3. 9. *Eene beſchuldiging ontzenuwen, wederleggen.*

EXĀRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ radices. Plin. H. 17. 18. *De wortelen uyttrekken, uyt de aarde trekken, uytroeijen.*

Exarare frumentum. Cic. V. 5. 33. *Koorn maaijen, inzamelen*, of *inoogſten.*

Rugis frontem ſenectus exarat. Hor. Ep. 8. 4. *De ouderdom doet het voorhoofd rimpelen*, beter zegt men: *Door ouderdom rimpelt het voorhoofd*, of *komen 'er rimpels in het voorhoofd.*

(Exarare. *Schrijven.* Die met een griffie op een tafelboekje ſchryft, ſchynt 'er vooren op te trekken, gelyk iemand vooren met een ploeg trekt op 't land, dat hy bouwt.

Undecimo die poſtquam a te diſceſſeram, hoc literularum exaravi. Cic. Att. 12. 1. *Ik heb dat briefje geſchreven op den elfden dag, na dat ik van u was gegaan.*

Ante lucem, cum ſcriberem contra Epicureos, de eodem oleo & opera exaravi neſcio quid ad te. Cic. Att. 13. 38. *Als ik voor den dag ſchreef tegens de Epikureën, heb ik by 't zelve licht, en met de zelve moeite u ik weet niet wat geſchreven.*)

E X A S.

EXĀSCĬĀTŬS, ă, ŭm. *Behouwen, bediſſelt, uyt den rouwen gehakt, met de bijl in 't rouw gekapt.*

Jam hoc opus eſt exaſciatum. Plaut. Aſ. 2. 2. 93. *Dit werk is al bediſſelt, ontworpen*, of *begonnen, is al onder handen geweeſt; men heeft al aan dit werk gearbeyd.*

EXĀSPĔRĀTŬS, ă, ŭm. Varr. R. R. 1. 52. *Rouw, ruuw, ongelijk, oneffen, hobbelig, onbehouwen, onbeſchaaft, quaſtig*, van hout ſpreekende.

Mare fluctibus exaſperatum. Liv. 37. 12. *De zee door de baaren ontſtelt, ontroert*, of *onſtuymig gemaakt.*

Exaſperatus alleen. Liv. 36. 17. *of* Exaſperatus animus. Liv. 36. 29. *Getergt, verbittert, boos*, of *quaad gemaakt, gramſteurig, verongelijkt, beledigt.*

Exaſperatas apes laceſſere. Colum. 9. 15. *De gramſteurige byën tergen.*

EXĀSPĔRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Varr. R. R. 1. 52. *Rouw in 't handelen*, of *in 't aantaſten maaken*, van hout ſpreekende; *berydan, bewerken*, van plaaſter, leem, of kalk ſpreekende.

Exaſperare fauces. Celſ. 4. 2. Plin. H. 23. 8. *De keel rouw, ſchor, ſchraal, heeſch, droog*, of *rouw maaken.*

Exaſperare aliquem. Colum. 9. 15. *of* animum alicujus. Liv. 40. 20: 28. 25. *Iemand*, of *iemands gemoed tergen, verbitteren; iemand boos, moeijelijk, quaad*, of *gram maaken.*

Exaſperare undas. Ovid. Am. 2. 11. 27. *of* fretum. Ovid. M. 5. 7. *De zee*, of *baaren der zee beroeren, bewegen, onſtuymig maaken, aan 't bewegen helpen.*

E X A U.

EXAUCTŌRĀTŬS, ă, ŭm. Liv. 25. 20. *Afgedankt, van den dienſt*, of *uyt den dienſt ontſlagen, die zijn affcheyd*, of *paſpoort heeft*, ook *weghgejaagt*, van een ſoldaat ſpreekende.

EXAUCTŌRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Iemand afdanken, zijn affcheyd geven*; ook *wechjaagen, uyt den dienſt zetten*, van een ſoldaat, *of* Overſten ſpreekende.

Exauctorare militem *of* milites, legionem, &c. Liv. 8. 34. Suet. A. 24. 4. *Een ſoldaat*, of *'t krijgsvolk afdanken, verlof geven, hun affcheyd*, of *paſ-*

paſpoort geeven; de krijgs- of *keurbenden naar huys zenden.*

Aliquem honeſta miſſione exauctorare. Front. St. 4. 6. 4. *Een braaf ſoldaat,* of *Overſten, een eerlijk affcheyd geeven.*

EXAUDĬO, ĭs, īvi, ītŭm, īrĕ. acc. Cic. C. 4. 7. *Hooren, verneemen, verſtaan, naar iets luyſteren.*

Exaudire vota *of* preces alicujus. Virg. Æ. 11. 157. Ovid. M. 13. 856. *Iemands ſmeekingen,* of *gebeden gunſtiglijk hooren,* of *verhooren.*

(Exaudire. *In bewilligen, aanneemen om te doen.*

Quod imperatur, omnes exaudiunt. Curt. 3. 2. 14. *Zy alle neemen aan om te doen, dat geboden word.*)

EXAUDĪTŬS, ă, ŭm. Cic. Her. 2. 5. *Gehoort, verſtaan, vernomen.*

Exauditus. Stat. Th. 11. 615. *Gunſtiglijk gehoort,* of *verhoort,* van gebeden, ſmeekingen, enz. ſpreekende.

EXAUGĔO, ēs, auxi, auctŭm, augērĕ. acc. *Vermeerderen, vergrooten, grooter maaken.*

Exaugere benefacta alicujus. Plaut. St. 2. 1. 9. *Iemands weldaaden vergrooten, verheffen, grooter maaken, breeder uytmeeten.*

EXAUGŬRĀTĬO, ōnĭs. f. Liv. 1. 55. *Ontwying, ontheyliging, ſchending van een heylige plaats,* of *zaak.*

EXAUGŬRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Liv. 1. 55. *Ontheyligen, ſchenden, ontwyen, onteeren.*

Jus ei poteſtasque exaugurandi facta eſt. Gell. 6. 7. *Hem is regt en magt gegeeven om zich van zijn Prieſterampt te ontſlaan,* of *om het Prieſterampt neêr te leggen.*

Multos inauguravit & exauctoravit. Capitolin. Marc. 4. *Hy heeft veele ingewyd, en ontwydt.*

EXAUSPĬCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plaut. Capt. 3. 5. 108. *Iets onder quaade voortekenen beginnen,* of *ter ongelukkiger uure aanvangen.*

E X B I.

(EXBĬBO, ĭbĭs, ĭbĭtŭm, ĭbĕrĕ. Plaut. M. G. 3. 2. 19. *Uytdrinken.*)

E X C Æ.

EXCÆCĀTŬS, ă, ŭm. *Die de oogen uytgeſteeken zijn, geblind, blind gemaakt.*

Excæcata itinera pituitæ. Celſ. 7. 7. *De wegen waar door de ſnot uytloopt,* of *zich ontlaſt, geſtopt,* of *geſloten.*

EXCÆCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 17. 22. *Blinden, blind maaken, de oogen uytſteeken, van 't gezicht berooven.*

* Excæcare aliquem. Cic. A. Q. 4. 23. *Iemand verblinden, de oogen uytſteeken. Blindhokken, bedriegen.*

EXCALCĔO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Sen. E. 8. Paterc. 2. 41. 3. Suet. V. 2. *Ontſchoeijen, de ſchoenen uytdoen,* of *uyttrekken.*

EXCALDĀTĬO, ōnĭs. f. Capitolin. Alb. 5. *Warme afſpoeling.*

EXCALDO, āvi, ātŭm, ārĕ. Vulcat. Gall. Caſſ. 5. *Broeijen, warm afwaſſchen.*

EXCĂLĔFĂCĬO, *of*

EXCĂLFĂCĬO, ĭs, fēci, factŭm, facĕrĕ. acc. Plin. H. 24. 7. *Verwarmen, warm maaken, heet maaken.*

EXCĂLFACTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 31. 9. *Verwarming, warming, het heeten,* of *het warmen.*

EXCĂLFACTŌRĬŬS, ă, ŭm. Plin. H. 31. 7. *Verwarmend, verhittend, dat een verwarmende,* of *verhittende kracht heeft.*

EXCĂLFĪO, ĭs, factus ſŭm, fĭĕri. Plin. H. 24. 7. *Warm worden, heet worden.*

EXCANDĔFĂCĬO, ĭs, fēci, factum, facĕrĕ. *Warmen, heet,* of *warm maaken.* Dit woord word in den eygentlyken zin by geen goede Schryvers gevonden.

Excandefacere annonam. Varr. R. R. 3. 2. Zie boven Annona.

EXCANDĒSCENTĬA, æ. f. Cic. T. Q. 4. 9. *Oploopentheyd, opſtuyvinge, opvlieging, ſchielijke toornigheyd, ſchielijkheyd, hevigheyd, gramſchap die ras komt en haaſt overgaat.*

EXCANDĒSCO, ſcĭs, candēſcĕrĕ. Cato R. R. 95. *Gloeijen, gloeijend zijn, brandend heet zijn, ontvonken, in vlam raaken, vlammen,* van vuur, enz. ſpreekende.

Excandeſcere alleen. Cic. F. 8. 12. *of* Ira excandeſcere. Cic. T. Q. 4. 19. *Opvliegen, opſtuyven, ſchielijk boos,* of *quaad worden, haaſtig worden, opzwellen van boosheyd.*

Verbis excandeſcere. Quintil. I. O. 5. 10. *Over woorden quaad,* of *gram worden; zich over eenige woorden belgen; over woorden quaad,* of *gebelgt zijn; zich aan woorden ſtooren.*

EXCANTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 28. 2. *Betoveren, door tovery uyt een plaats brengen,* van vruchten ſpreekende.

* Excantare aliquem. Prop. 3. 2. 49. *Iemand betoveren, bekooren, verlokken, door zijne aanlokkingen overhaalen.*

Cantando ex ara aliquem excantare. Varr. *by* Non. 2. 260. *Iemand door de lieflijkheyd van zijnen zang van den altaar lokken.*

EXCARNĬFĬCĀTŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 3. 33. *Leelijk mishandelt, grouwelijk gepijnigt,* of *geteyſtert, gefoltert, 't ligchaam opgehaalt,* of *opgeſcheurt, tot hutspot gekapt.*

EXCARNĬFĬCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Suet. V. 17. *Leelijk mishandelen, grouwelijk pijnigen, 't ligchaam ophaalen,* of *opſcheuren, ſchrikkelijk teyſteren, folteren, tot hutspot kappen, aan ſtukken ſcheuren.*

Puerum excarnificare. Sen. Cl. 1. 16. *Een kind geeſſelen dat hem 't vel by 't lijf hangt; een kind bloedig geeſſelen.*

Excarnificare aliquem. Ter. H. 4. 6. 9. *Iemand ſchrikkelijk pijnigen, duyzend dooden aandoen, grouwelijk teyſteren, zeer quellen, veel ſpijt en leed aandoen, razende,* of *van ſpijt dol maaken.*

(EXCASTRĀTŬS, ă, ŭm. *Die geſneden,* of *gelubt is.*

Auctore M. Varrone is Latine caper dicitur, qui excaſtratus eſt. Gell. 9. 9. *Volgens 't gezagh van M. Varro word in 't Latijn* caper *gezegt, die geſneden,* of *gelubt is.*

Excaſtratus. *Geſchilt,* of *geſchelt, ontſchorſt, gepelt.*

Benefacit ſinapi ex aceto tritum, & non excaſtratum. Scrib. Larg. 1. 9. *Ongepelt moſterdzaat met azijn kleyn gewreven, is goed.*)

EXCĂVĀTĬO, ōnĭs. f. Sen. N. Q. 4. 5. *Uytholling, het uytholIen,* of *de holmaking; holligheyd in een ſteen, door den drop van 't water.*

EXCĂVĀTŬS, ă, ŭm. Varr. R. R. 3. 5. *Uytgeholt, hol.*

EXCĂVO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 10. 71. *Uytbollen,* of *uythoolen, hol uytgraaven, hol maaken.*

E X C E.

EXCĒDO, dĭs, cēſsi, cēſsŭm, cēdĕrĕ aliquo loco *of* ex aliquo loco. *Ergens van daan gaan, van daan trekken,* of *vertreyzen, een plaats verlaaten, uyt een plaats gaan,* of *wijken, een plaats ruymen.*

Excedere finibus. Cæſ. B. G. 4. 18. *Buyten de grenzen.* Excedere ſcelerata terra. Virg. Æ. 3. 60. *Uyt een goddeloos land vertrekken.*

E medio excedere. Ter. Hec. 4. 3. 14. *Uyt het midden der menſchen vertrekken, het gezelſchap van anderen verlaaten.*

Cura ex corde exceſſit. Ter. Hec. 3. 2. 12. *De bekommernis, droefheyd,* of *ongeruſtheyd is uyt mijn hert geweken, ik heb geen hertzeer meer.*

Ex pueris exceſſit. Cic. Arch. 3. *Hy is de kindsheyd ontwaſſen, hy is geen kind meer.* Ex ephebis. Ter. And. 1. 1. 24. Cic. I. R. 1. 19. *Hy is over de veertien jaaren, hy is al een vrijer, hy is een volkomen jongman.*

Exceſſit mihi ætas ex magiſterio tuo. Plaut. B. 1. 2. 40. *Ik ben buyten de jaaren om onder uwe magt te ſtaan, ik ben uwe voogdy,* of *gezag ontwaſſen.*

Excedere alleen. Tac. An. 1. 5. Excedere vita. Cic. T. Q. 1. 13. Cl. 75. E vita. Cic. T. Q. 1. 41. De medio. Ter. Ph. 5. 7. 74. *Overlijden, uyt het leven vertreyzen,* of *ſcheyden, het leven afleggen, ſterven, ontſlaapen.*

Excedere extra. Cic. Tim. 5. *Overzakken, uytzakken, overſteeken, uytſteeken,* van de deelen van een gebouw ſpreekende.

Exceſſit res in certamen. Liv. 34. 1. Ad publicam querimoniam. Liv. 25. 1. *De zaak is tot een gevegt, tot een opentlijke klagte uytgeborſten.*

Hoc excedit libras decem. Plin. H. 33. 4. *Dit weegt boven,* of *over de tien pond.*

Magnitudinem fabæ excedit. Plin. H. 12. 5. *Dat gaat de grootte van een boon te boven; dat overtreft een boon in grootte; dat is grooter als een boon.*

Multa admirationis humanæ in eo juvene

ne exceſſerunt modum. Liv. 26. 29. *Daar zijn veele dingen in den jongman geweeſt die alle verwondering te boven gingen.*

In hoc principis ira exceſſit. Paterc. 2. 68. 5. *Hier in is de gramſchap van den Vorſt te verre gegaan.*

Merita tua ſidem excedunt. Ovid. M. 7. 166. *Uwe verdienſten gaan boven alle geloof*, of *begrip.*

Id exceſſit e memoria. Liv. 26. 13. *Dat is uyt de geheugenis geraakt; dat is al lang vergeeten, men denkt daar niet meer om.*

Exceſſit annos decem. Colum. 6. 21. *Hy is over de tien jaaren.*

Morbus quatuordecim dies exceſſit. Celſ. 3. 23. *De ziekte heeft over de veertien dagen geduurt.*

[Excedere. Cic. C. 1. 6. *Ontwijken, ontgaan.* Dit deden eygentlyk de ſchermvechters, dewelke door 't buygen van hun ligchaam den ſteek van hunne wederpartyders afweerden.]

EXCELLĒNS, ĕntĭs. omn. gen. *Uytſtekend, overtreffend, uytmuntend, uytnemend, zeldzaam, ongemeen, wonderlijk, heerlijk, deftig, treffelijk.* De comparat. *Excellentior* ſtaat by Liv. 34. 7. en de ſuperl. *Excellentiſſimus* by Cic. N. D. 1. 2.

Excellentes aliqua re. Cic. Sext. 5. *of* In aliqua re. Nep. Alcib. 1. *Uytſtekend, uytmuntend*, of *byzonder bequaam in eenige zaak.*

Homo excellens animo & forma. Plin. H. 24. 17. *Een menſch van een uytſtekend verſtand, en ongemeene ſchoonheyd.*

Vir excellens omni genere laudis. Cic. A. Q. 1. 3. *of* Virtutum omnium præſtantia. Cic. D. 2. 63. *Een man uytſtekend begaaft in alle dingen, een volmaakt man in deugden en gaven.*

[Excellens. *Hoog, verheven.*

Dii, qui Capitolium excellenti tumulo in ſaxo incolitis conſtitutum. Cic. Anteq. iret in exſil. c. 10. *Gy Goden, die 't Capitool bewoont op een verhevenen heuvel en een klip gebouwt.*

Promontorii genus non excellentis. Feſtus in Lingua. *Een zoort van een kaap niet hoog, niet verheven.* In Revellere, zegt hy, Excellere, in altum tollere. Zie Vorſt. L. N. part. 1. c. 2.]

EXCELLENTĔR. adv. Nep. Att. 1. *Uytſtekendlijk, op een uytnemende, ongemeene, uytmuntende, uytſtekende*, of *treffelijke wijze, voortreffelijk, deftig, uytſtekend wel.* De compar. *Excellentius* ſtaat by Ovid. Piſ. 240.

EXCELLENTĬĂ, æ. f. *Uytſtekentheyd, uytmuntentheyd, uytnementheyd, voortreffelijkheyd, ongemeenheyd, verwonderlijkheyd, heerlijkheyd.*

Excellentia animi. Cic. Off. 1. 5. *De uytmuntentheyd van geeſt.*

Conſentaneum hominis excellentiæ. Cic. Off. 1. 27. *'t Geen met de uytmuntentheyd van den menſch overeen komt.*

EXCELLO, ĭs, ēllŭi, ēllĕrĕ. Feſtus. *Ophaalen, optrekken, opheffen, omhoog haalen, heffen*, of *trekken.* Dit verbum is niet in dezen eygentlyken zin in 't gebruyk. [Cato heeft het byna in dien zin gebruykt by Gell. 13. 24. zeggende: Animus hominibus in rebus ſecundis excellit. *Het gemoed der menſchen verheft zich in voorſpoed.*]

Excellere aliqua re. Cic. Cl. 21. *of* in aliqua re. Cic. Cl. 59. *Ergens in uytſteeken*, of *in uytmunten, ergens uytſtekend*, of *uytmuntend in zijn.*

Aliis longe in ea re excellit. Cic. I. R. 2. 1. Ex reliquis ea re excellit. Cæſ. B. G. 6. 13. *Hy gaat anderen in die zaak verre te boven; in die zaak munt hy boven alle anderen ver uyt.*

Excellere vitiis. Cic. L. L. 1. 19. *In laſteren uytmunten.*

Excellere inter omnes. Cic. de Or. 2. *Onder allen uyt munten, allen overtreffen.*

EXCELSE. adv. Plin. E. 2. 3. *Hoog, om hoog, verheven.* De compar. *Excelſius* ſtaat beneden by Cicero, en de ſuperl. *Excelſiſſime* by Paterc. 1. 6. 3.

Si vitis ſcandit excelſius. Colum. 4. 1. *Zoo de wijngaard te hoog klimt, zoo ze hooger opklimt*, of *oploopt.*

Excelſius dicere & ſentire. Cic. Or. 24. *Zeer uitmuntend, hoogdravend*, of *verheven ſpreeken, en denken*, of *gevoelen.*

EXCELSĬTAS, ātĭs. f. Plin. H. 21. 1. *Hoogte, verhevenheyd*, van een berg, gewas, enz. ſpreekende.

Arundo in excelſitatem naſcens. Plin. H. 16. 36. *Een hoog opwaſſend riet.*

Excelſitas animi. Cic. Off. 3. 5. *Grootmoedigheyd, edelmoedigheyd, verhevenheyd des geeſts*, of *des gemoeds.* Zommige leezen Celſitas.

EXCELSŬS, ă, ŭm. Cic. V. 4. 34. *Hoog, verheven, groot*, van een tempel, rots, dier, enz. ſpreekende. De compar. *Excelſior* ſtaat by Cic. Or. 34. en de ſuperl. *Excelſiſſimus* by Sen. E. 90. (Zie het oordeel van de oude Letterkundigen over dezen trap by Barth. Stat. Th. 6. 531.)

Vir magnus & excelſus. Cic. Mur. 20. *Een groot, en grootmoedig*, of *edelmoedig man, een man van groote gaven*, of *van een zeer grooten en verhevenen geeſt.*

Excelſus & illuſtris locus. Cic. Somn. Sc. 2. *Een ſchoone en voortreffelijke plaats; een deftige en aanzienlijke gelegentheyd*, of *bediening.*

In excelſo ætatem agere. Sall. B. C. 51. *In een verheven ſtaat leeven.*

Excelſus Orator. Cic. Or. 34. *Een hoogdravend Redenaar.*

EXCEPTĬO, ōnĭs. f. *Een uytvlucht, bepaling, uytzondering, uytneming, by voegzel*, in een wet, verdrag, handeling, enz.

Sine ulla exceptione. Cic. F. 6. 5. *Zonder eenige uytzondering.*

Exceptio. *Een uytvlucht, verzet, reden, om zich te verweeren*, of *dat een gedaagde den eyſcher tegenwerpt; op dat zijn eyſch ontzegt zou worden.*

Dare exceptionem alicujus. Cic. Fin. 2. 7. *Iemand toelaaten zijne redenen, tot ontzegging van den eyſch des eyſchers, by te brengen.*

Interdicere ſine exceptione. Cic. Cæc. 8. *Den gedaagden niet toelaaten zijne redenen, tot ontzegging van den eyſch des eyſchers, by te brengen.*

EXCEPTĬTĬŬS, ă, ŭm. Plin. H. 18. 11. *Verſcheyden, uytgezondert, dat uytgezondert kan worden, byzonder, ongewoon, zonderling, buyten gemeen, ongemeen.*

EXCEPTĬUNCŬLĂ, æ. f. Sen. E. 20. *Een uytvluchtje, een gering verzet.*

EXCEPTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Ontfangen, neemen, naar zich neemen, vangen, opneemen, vergaderen, verzamelen, grypen, aanvatten.*

Eos exceptans in murum extulit. Cæſ. B. G. 7. 47. *Hun de hand toeſteekende*, of *hun by de hand vattende, heeft hy ze op den muur getrokken.*

Auras ore exceptare. Virg. G. 3. 274. *Den mond opdoen om lucht te ſcheppen.*

Piſces de piſcina exceptare. Cic. Par. 5. *Viſch met de hand uyt den vijver grijpen*, of *vangen.*

EXCEPTŌRĬŬS, ă, ŭm. Ulp. D. 33. 8. *'t Geen dient om iets in te doen, dienſtig om iets in te houden*, of *te vangen*, van een korf, vat, enz. ſpreekende.

EXCEPTŬS, ă, ŭm. *Ontfangen, opgenomen, aangenomen, gevangen, gegreepen, gevat, verzamelt.*

Benigne exceptus. Curt. 8. 10. 2. *Vriendelijk ontfangen.*

Exceptum in caſtra receperunt milites. Curt. 4. 6. 20. *'t Krijgsvolk hem gegreepen hebbende, heeft hem in de legerplaats gebragt.*

Clypeo ſuo exceptum in caſtra referunt armigeri. Curt. 6. 1. 5. *De ſchildknaapen dragen hem in 't leger, hem op hunne ſchilden gezet*, of *genomen hebbende.*

A vigilibus exceptus. Curt. 4. 10. 25. *Van de wacht*, of *ſchildwachten gegreepen*, of *gevat zijnde.*

Exceptus poplitibus. Curt. 9. 5. 9. *Op zijn knien ſteunende.*

Manſueſieri ne parvuli quidem excepti poſſunt. Cæſ. B. G. 6. 28. *Zy zijn niet te temmen*, of *tam te maaken, ſchoon ze heel jong gevangen worden*, van wilde oſſen ſpreekende.

Exceptus. *Uytgenomen, uytgezondert, uytgeſlooten, behalven.*

Omnes, exceptis vobis duobus. Cic. de Or. 1. 9. *Alle, uytgenomen*, of *behalven u tweën; op u beyde na; alle behalven u met u tweën.*

Quod ex viatore prætereunte exceptum eſt. Cic. Att. 2. 11. *'t Geen men uyt een voorbygaanden reyziger gehoort*, of *verſtaan heeft: 't nieuws dat een voorbygaande reyziger meêbrengt.*

EXCERNO, ĭs, crēvi, crētŭm, cērnĕrĕ. Colum. 2. 21. *en* (excernere cribris. Vitruv. 7. 6.) *Wannen, ziften, zuyveren.*

Excernere. Colum. 8. 4. *Ziften, doorzijgen, buydelen, harpen, temzen.*

Excernere ſanguinem. Celſ. 2. 7. *Bloed loozen*, 't zy door wateren, *of* anderzins.

EXCERPO, ĭs, cērpsi, cērptŭm, cērpĕrĕ. acc. *Uitneemen, uittrekken, uitplukken; verzamelen, uitkiezen, uitlee-*

Digitized by Google

leezen, uytkippen.

Ex Auctoribus aliquid excerpere. Cic. I. R. 2. 2. *Iets uyt de Schryvers uittrekken, uitkippen*, of *aantekenen.*

Excerpere ſe aliquibus. Sen. B. V. 18. Aliquorum numero. Hor. S. 1. 4. 40. De numero aliquorum. Cic. de Or. 2. 11. *Zich van sommigen uytzonderen*, of *onderſcheyden: zich van eenig gezelſchap afzonderen*, of *onthouden.*

Excerpere ſe conſuetudini hominum. Sen. E. 5. *Zich van den ommegang der menſchen afzonderen.*

Quod boni eſt, excerpis: dicis, quod mali eſt. Ter. Ph. 4. 4. 18. *Het goede ſlaat gy over, gaat gy voorby*, of *verzwijgt gy, en meld of zegt het quaade.*

EXCERPTA, ōrum. n. plur. Sen. E. 33. *Uittrekzels: verzamelingen uit de ſchriften der Ouden; uitgeleezene*, of *uytgekipte zaken.*

EXCERPTIONES, ōnum. f. plur. *Verzamelingen, uyttrekzels, uitgeleeze*, of *uitgekipte zaken, aanmerkingen.*

Excerptiones noſtras, variis in locis ſactas curſim, digeſſimus. Gell. 17. 21. *Wy hebben de uittrekzels*, of *aanmerkingen, die wy ter loops uit verſcheyde plaatzen gemaakt hadden, in orde geſtelt*, of *by een geſchikt.*

(EXCERPTOR, ōris. m. Ulp. D. 19. 2. 19. § 9. *Een uytſchryver, naſchryver*, of *iemand die uyt eens anders mond iets ſchryft*, of *aantekent.* Zie Du Cange.)

EXCESSUS, ūs. m. *Uitgang, vertrek, 't verſcheyden*, of *ſcheyd.*

Exceſſus alleen. Cic. L. L. 1. 1. *of* Exceſſus e vita. Cic. Fin. 2. 18. *'t Verſcheyden, de dood, 't verſcheyden van 't leven, het ſterven.*

[Exceſſus. *Een misſlag, een afdwaling.*

In quo tam minuti exceſſus à pudore puniebantur. Val. Max. 8. 2. 4. *In welke zoo kleyne misſlagen*, of *buytenſporigheden*, of *afwijkingen van de eerbaarheyd geſtraft wierden.*]

EXCETRA, æ. f. Plaut. P. 1. 1. 3. *Adderſlang.*

(Excetra. Liv. 39. 11. *en* Plaut. Pſ. 1. 1. 82. Dit is een ſcheldwoord by de Ouden.

E X C I.

EXCIDIO, ōnis. f. Plaut. Curc. 4. 3. 3.) *of*

EXCIDIUM, ii. n. Virg. Æ. 2. 643. Liv. 41. 1. *Verderf, omkeering, uytroeijing, ondergang, verwoeſting, vernieling.*

EXCIDO, is, cidi, cidere aliquo loco, *of* e, ex, de aliquo loco. *Ergens van afvallen, nederſtorten*, of *nederploffen.*

Tibi gladius caſu excidit. Cic. C. 1. 6. *Uw degen is u by geval ontſchoten, ontvallen*, of *uyt de hand gevallen.*

Verbum hoc tibi excidit. Cic. A. 10. 2. *of* ex ore tuo excidit. Cic. Syll. 26. *Dit woord is u ontvallen, ontſlipt*, of *ontglipt*, of *gy hebt u dat woord lauten ontvallen, ontſlippen*, of *ontglippen.* [Het word gezegt van de gene, die onbezonnen, by geval iets zeggen, dat ze te vooren niet overdacht hebben.]

Illud mihi excidit alleen. Cic. L. L. 2. 18. Att. 9. 5. *of* Excidit animo. Virg. Æ. 1. 30. *of* ex animo. Plin, P. 87. *Dat is my ontſchoten, ontvallen*, of *uyt het hoofd gegaan, ik heb dat vergeeten, dat is my uyt de gedachten gegaan.*

Excidit memoria ejus rei. Liv. 27. 3. *of* Ea res excidit de memoria. Liv. 29. 19. *De gedachtenis van die zaak is vergaan: die zaak is uyt de gedachten geraakt; men denkt niet meer om die zaak.*

Excidere ſibi. Sen. Ir. 3. 14. *Buyten zich zelven raaken; zijn reeden*, of *kennis verliezen*, van een dronken man ſpreekende.

Excidere fine. Quintil. I. O. 2. 17. *Zijn eynde*, of *oogmerk miſſen, niet bereyken.*

Magnis auſis excidere. Ovid. M. 2. 328. *Van groote ondernemingen verſteeken worden: in groote ondernemingen miſſen.*

Ut tibi excidimus. Ovid. Her. 2. 105. *Zoo ras wy uyt uw gezicht waren geraakt; zoo dra wy van u vertrokken*, of *geſcheyden waren*, of *zoo dra wy uyt uwe gedachten waren geraakt.*

Excidit ex hac familia. Plaut. Men. 4. 2. 104. *Hy ſchoft uyt by dat huys; hy heeft van dat huys*, of *van die luyden niet meer te wachten; hy is dat huysgezin quyt geraakt.*

Herus, quantum audio, uxore excidit. Ter. And. 2. 5. 12. *Mijn meeſter, naar ik hoor, mag wel naar een andere vrouw uytzien*, of *hoeft niet meer om dit huwelijk te denken*, boertende zegt men, *heeft een blauwtje geloopen.*

Excidit victoria ex manibus. Cic. Br. 10. *De zege is ons uyt de handen ontglipt; wy zijn van de overwinninge verſteeken.*

EXCIDO, is, cidi, cīſum, cidere. acc. *Houwen, uythouwen, behouwen, uythakken, uytkappen*, van een ſteen. *Houwen, afhouwen, ſnoeijen*, van een boom ſpreekende.

Excidere lucum. Cic. F. 7. 20. *Een boſch omver hakken.*

Excidere columnas rupibus. Virg. Æ. 1. 433. *Pilaaren uyt rotzen houwen.* Stagnum in petra. Colum. 8. 17. *Een waterbak in een rotz uythouwen.* Lapides ex terra. Cic. Off. 2. 3. *Steenen uyt de aarde houwen, haalen, graaven*, of *delven.*

Excidere malum aliquod. Cic. Br. 16. *Een quaad tot den wortel, tot den grond toe*, of *ganſchelijk uytroeijen*, of *uyt de wereld bannen.*

Excidere urbem. Cic. Dom. 23. *Een ſtad verwoeſten, omkeeren, vernielen*, of *verdelgen.*

Excidere numero civium aliquem. Plin. E. 8. 18. *Iemand uyt het getal der burgeren doen*, of *ſchrappen, iemand het burgerſchap ontneemen.*

Id ex animo tuo excidam. Cic. Prov. Conſ. 18. *Ik zal u dat uyt de gedachtenis brengen; Ik zal u dat ganſch uit de gedachten brengen*, of *doen vergeeten.*

EXCIEO, ēs, cīvi, citum, ciere. acc. Plaut. Pſ. 5. 2. 1. Dit verbum is weynig in gebruyk; men dient zich gemeenlyk van Excio.

EXCINDO. Zie Exſcindo.

EXCIO, is, ivi, itum, ire. acc. *Roepen, doen roepen, ontbieden, buyten roepen, doen komen, gaande maaken, verwekken.*

Excire aliquem ante ædes. Plaut. E. 4. 2. 1. *Iemand uyt het huys*, of *voor de deure roepen.*

Juventutem omnem ex Italia excire. Cic. A. 12. 7. *Alle jonge manſchap uyt Italie trekken, op ontbieden.*

Excire ſomno. Liv. 1. 7. *of* ex ſomno. Liv. 4. 27. *Iemand uproepen, uyt den ſlaap roepen, opwekken, wakker maaken.* Cubili. Liv. 5. 45. *Iemand uyt het bedde doen opſlaan, ten bedde uytjaagen, verneſtelen.* Dit laatſte zegt men boertende.

Excire hoſtem ad dimicandum. Liv. 2. 30. In *of* Ad pugnam. Lucan. 6. 11. *Den vyand tot een gevecht beroepen*, of *uytdaagen, tot ſlaan brengen.* Ad cupiditatem diſcendi. Liv. 1. 18. *Iemand leerzuchtig*, of *leergierig maaken; in iemand een zucht*, of *begeerte tot leeren verwekken.*

Excire feras. Ovid. M. 10. 711. *Het wild opjaagen*, een woord der jagt.

Mihi excivisti lacrymas. Plaut. Ciſt. 1. 1. 114. *Gy hebt my de traanen uyt de oogen geperſt*, of *gehaalt; gy hebt my doen ſchreijen*, of *aan 't ſchreijen geholpen.*

EXCIPIO, is, cēpi, ceptum, cipere. *Vatten, grijpen, aantaſten, krijgen, de hand opleggen, aanneemen, ontfangen.*

Excipere aliquem hoſpitio. Plin. H. 25. 6. *Iemand onthaalen, iemand ontfangen*, of *in zijn huys ontfangen, iemand huysveſten*, of *huysveſting geeven.*

Excipere aliquem amplexu. Ovid. Her. 18. 101. *Iemand omarmen*, of *omhelzen, met opene armen ontfangen.*

Illuſtri gratia factum vel dictum excipere. Cic. F. 1. 9. *Een groote dienſt*, of *beleefdheyd met veele tekenen van erkentenis ontfangen.*

Gravius aliquid excipere. Suet. J. 14. *Iets qualijk neemen.*

Excipi clamoribus. Plin. E. 2. 14. *Met groot geſchreeuw*, of *geraas ontfangen worden.* Plauſu. Virg. Æ. 5. 575. *Met toejuychingen ontfangen*, of *ingehaalt worden.*

Excipere aliquid. Cic. D. 2. 23. *Iets hooren, verſtaan, bemerken, opmerken.* Rumorem. Cic. Dej. 9. *Een gerucht hooren, een tijding verſtaan.*

Excipere aliquem *of* aliquid. *Iemand*, of *iets uytneemen, uytzonderen, buytenſluyten*, of *uytſluyten.*

Excepi de antiquis præter Xenophanem neminem. Cic. D. 1. 39. *Ik heb niemand van de Ouden uytgezondert dan alleen Xenophanes.*

Id legibus excipitur. Cic. Ag. 2. 9. *Dat geval word door*, of *in de wetten uytgezondert.*

Excipere aliquid ſorti. Virg. Æ. 9. 271. *Iets van 't lot uytzonderen, niet willen dat iets door 't lot beſlegt worde.* Aliquem injuriæ. Sen. Conſt. 9. *Iemand*

voor

Digitized by Google

voor ongelijk, *hoon*, of *laſtering bevrijden.*

Excipere notis orationem alicujus. Suet. Tit. 3. Voces alicujus per compendia. Manil. 4. 199. *De reden van een ander by verkorting opneemen*, *opſtellen*, of *kortelijk opſchrijven.* Sententias & verba alicujus. Cic. de Or. 2. 35. *Iemands ſpreuken en woorden opzamelen*, *in gedachten houden*, of *overdenken.*

Excipere impetum hoſtium. Cæſ. B. C. 3. 92. *Den aanval der vyanden*, of *'s vyands vuur uitſlaan; den vyand afwachten*, of *het hoofd bieden.*

Excipere fugientes. Cic. C. 3. 4. *De vluchtende aanhouden*, *ſtant doen houden*, of *vaſthouden.* Furem. Plaut. Aul. 4. 10. 45. *Een dief krijgen*, *grijpen*, *vangen.* De fuga plurimos. Liv. 27. 19. *De meeſte der vluchtende verzamelen*, of *herſtellen.*

[Excipere feram. Hor. O. 3. 12. 12. *Het wild nazetten*, *en in zijn net*, of *ſpriet doen vervallen.* Een woord van de jagt.]

Inſidiis excipere aliquem. Virg. E. 3. 18. *Iemand uit een hinderlage verraſſen*, *opſnappen*, *vangen*, *betrappen.*

Excipere vulnera. Suet. A. 20. 2. *Een wonde krijgen*, *gequetſt worden.* Tela. Cic. V. 2. 72. *Een ſcheut krijgen*, *van een ſcheut geraakt*, of *getroffen worden*, *geſchoten worden.*

Id oculos excipit blandius. Plin. H. 16. 30. *Dat is zeer aangenaam voor 't oog*, of *voor 't gezicht; dat vermaakt de oogen geweldig*, of *ſtreelt het gezicht zeer.*

Gladio excipere aliquem. Curt. 9. 5. 8. *Iemand een ſteek met het rapier geeven*, of *toebrengen; iemand met den degen te keer gaan*, *met het zwaard aantaſten*, of *aanvallen.*

Adeo certo ictu deſtinata feriebat, ut aves quoque exciperet. Curt. 7. 5. 41. *Hy ſchoot zoo net*, of *trof het zoo gewis*, *dat hy zelf de vogelen niet uitſchoot.*

Excipere dentem. Celſ. 7. 12. *Een tand uyttrekken.*

Excipere labores magnos. Cic. Cl. 69. *Grooten arbeyd uytſtaan*, *verdraagen*, *aanvangen*, *beſtaan*, *onderneemen*, of *ondergaan.* Dolores & moleſtias. Cic. Fin. 2. 13. T. Q. 2. 5. *Hertzweer*, of *verdriet hebben*, *uytſtaan*, of *lijden.* Laudem ex aliqua re. Cic. Att. 1. 14. *Ergens lof door behaalen*, of *eer van hebben*, *ergens over geroemt*, of *over geprezen worden; ergens eer door inleggen*, of *wechdraagen.*

Ex natura loci majores divinitas excipit opiniones. Vitruv. 1. 2. *De Goden ontfangen door de ſchoonheyd der plaatzen van hunnen dienſt grooter eerbewijzingen.*

Poplitibus ſe excipere. Curt. 6. 1. 14. *Op de knien ſteunen*, of *leunen.* Se pedibus. Curt. 9. 5. 3. *Op zijn voeten vallen*, of *neêrkomen.* Se in pedes. Liv. 4. 19. *Opſtaan*, *zich oprechten*, *zich op zijn voeten zetten*, *zich op de been begeeven.*

Excipere aliquem. Flor. 1. 3. 1. *Iemand vervangen*, *volgen; in iemands plaats treeden*, of *komen; iemand in de regeering volgen.*

Nox diem excipit. Liv. 5. 42. *De nacht volgt den dag*, of *komt na den dag.*

Virtutem Herculis immortalitas excepit. Cic. Sext. 68. *De deugd*, of *dapperheyd van Herkules is van de onſterffelijkheyd gevolgt.*

Adoleſcentiam ardor quidam excipit ætatis. Cic. Conſ. p. 1432. *De jeugd word van zekere vierige drift gevolgt*, of *verzelt.*

Transverſis cuniculis hoſtium cuniculos excipere. Liv. 23. 18. *De mijnen der vyanden door tegenmijnen doorgraaven*, *onbruykbaar maaken*, of *ontdekken.*

(Excipere. *Bedingen*, *te vooren beſpreeken.*

Vindemiator auctoratus rogum ac tumulum excipiat. Plin. H. 14. 1. *De wijngaardenier*, *als hy gehuurt word om den wijngaard te ſnoeijen*, *bedinge op de koſten van den verhuurder begraaven te worden*, *indien hy mogt ſneuvelen.*)

[Excipere Regem. Curt. 6. 5. 18. *Den Koning laaten opzitten.* Van een paard ſpreekende.]

EXCIPŬLUM, i. n. Plin. H. 25. 7. *Een voorlaag*, *voorlegger*, *ontfanger*, *lekvat*, *een ontfangvat*, in de ſcheykonſt gebruykelyk; *een vooije*, van de wynkoopers genaamt.

Excipulum. Plin. H. 9. 22. *Een viskorf*, *viskaar*, *houwer*, *ſchepnet*, of *eenig ander tuyg om viſch te vangen.*

EXCIPŬŬS, a, um. Feſtus. *Dat uitgezondert word.*

EXCISĬO, ōnis. f. Vitruv. 10. 18. *Een kerf*, *kip*, *houw*, *inkerving; een ſtuk gehouwe beeldwerk.*

Exciſio tectorum. Cic. Dom. 58. *Afbreeking*, *afſmijting*, *omhaling*, of *nêerwerping van huyzen.*

EXCISŌRĬŬS, a, um. *Scherp*, *daar men mee ſnijd*, *'t geen dient om te ſnijden*, of *te kerven.*

Exciſorius ſcalper. Celſ. 8. 3. *Een ſcheermes*, *een fiesmes; een wondheelders mes om verrot vleeſch uyt te ſnijden*, of *verdorve leden af te zetten.*

EXCISSATŬS, a, um. Exciſſatæ aures. Plaut. by Non. 2. 309. *Afgeſnede*, *gevilde*, *geſcheurde*, *afgeſnede ooren; ooren daar 't vel af is.*

EXCISŬS, a, um. Cic. Att. 15. 4. Virg. Æ. 2. 481. *Afgeſneden*, *afgeſchoren*, *afgehouwen*, *afgeſnoeit*, *uytgehakt*, *afgekapt*, van haair, boom, takken, enz. ſpreekende.

Exciſus. Cic. Sext. 15. *Omver gehaalt*, *afgebroken*, *afgeſmeten*, *geſlecht*, *vernielt*, *verwoeſt*, *verdelgt*, *omgekeert*, *geſloopt.*

EXCĬTATE. adv. Zie Excitatius.

(EXCĬTĀTĬO, ōnis. f. *Een opwekking*, *een liedje tot opwekking.*

Quid ſibi volunt excitationes illæ, quas canitis matutini? Arnob. 7. 237. *Wat willen deze liedjes*, *die gy 's morgens tot opwekking zingt?*)

EXCĬTĀTĬŬS. adv. *Vieriger*, *levendiger*, *krachtiger*, *ſterker*, *helderder*, *glanſiger*, *met meer glans*, of *ſchittering.*

Illi excitatius fulgent, hi nitent craſſius. Plin. H. 37. 7. *Die zijn vieriger en glanſiger*, of *hebben meer glans en ſchittering*, *deze zijn doover en bleeker*, of *ſchitteren wat duyſterder*, van edelgeſteenten ſpreekende.

(EXCĬTĀTŌR, ōris. m. *Opwekker*, *verwekker.* Een woord van de latere eeuwe.

Nos excitator mentium jam Chriſtus ad vitam vocat. Prud. Kaθ. 1. 1. *Chriſtus de opwekker der zielen roept ons nu tot het leven.*)

EXCĬTĀTŌRĬŬS, a, um. *Opwekkend*, *aanroepend*, *aanporrend*, *zielroerend*, *'t geen dient om de gemoederen op te wekken*, of *'t verſtand op te ſcherpen; dat dienſtig is om de geeſten op te wekken.*

Lumina excitatoria. Quintil. I. O. 12. 10. *Opwekkende redenen*, *zielroerende gedachten.*

EXCĬTĀTŬS, a, um. *Opgewekt*, *aangezet*, *aangemoedigt*, *aangeport*, *genoopt*, *aangedreven*, *verwekt*, *bewogen.* De compar. *Excitatior* ſtaat by Liv. 4. 37. en de ſuperl. *Excitatiſſimus* by Cic. by Non. 4. 370. en beneden by Plinius.

Excitatus humo. Cic. N. D. 2. 56. *Uyt de aarde geſchoten*, of *opgeſchoten.*

Excitatus ſonus. Cic. Somn. Sc. 5. *Een helder*, *doordringend*, *ſchetterend*, *geweldig*, of *ſterk geluyd.*

Ab excitata fortuna ad inclinatam deſciſcere. Cic. F. 2. 19. *Van een grooten ſtaat heel laag vervallen*, of *daalen.*

Excitatiſſimi odoris eſſe. Plin. H. 20. 17. *Een zeer ſterken reuk van zich geeven.*

EXCĬTO, as, āvi, ātum, āre aliquem ad aliquid. Cic. Pl. 24. *Iemand ergens toe opwekken*, *aanzetten*, *aanlooken*, *aanporren*, *verwekken*, *aanprikkelen*, *aandrijven*, *aanmoedigen*, *brengen.*

Excitare aliquem. Cæſ. B. G. 7. 80. Animum alicujus. Cic. Am. 16. *Iemands moed opwekken*, *iemand moed geeven*, *aanmoedigen*, *een hart inſpreeken*, of *een hart onder den riem ſteeken.*

Excitare ſtudium alicujus. Ovid. P. 4. 2. 35. *Iemands naarſtigheyd opwekken.*

Excitare dormientem. Cic. Fr. 1. 1. Aliquem de ſomno. Cic. F. 16. 14. of ex ſomno. Cic. A. Q. 4. 29. *Iemand opwekken*, of *wakker maaken.* Aliquem a mortuis. Cic. de Or. 1. 57. Mortuum ab inferis. Cic. Or. 25. *Iemand uyt den dooden opwekken*, of *verwekken; iemand levendig maaken.*

Excitare alicui amorem ſapientiæ. Cic. Off. 1. 3. *Iemand tot het beminnen der wijsheyd brengen*, of *in iemand de liefde der wijsheyd ontſteeken.*

Excitare fletum. Cic. Sext. 57. *Geſchrey*, *traanen*, of *geween verwekken*, *aan 't ſchreijen helpen*, of *doen ſchreijen.* Riſum. Cic. F. 3. 11. *Aan 't lagchen helpen*, *gelach veroorzaaken*, of *verwekken; doen lagchen.* Malum. Ter. H. 5. 3. 11. *Een ongeluk verwekken.*

Bel-

Bellum. Paterc. 2. 54. 2. *Oorlog verwekken.* Admirationem. Cic. Cl. 95. *In verwondering brengen, verwondering baaren, veroorzaaken, of verwekken.* Amorem ſui. Cic. Off. 1. 5. *Liefde tot zich verwekken, of zich bemind maaken, de liefde der menſchen tot zich trekken, of winnen.*

Varios ſermones de re aliqua excitare. Cic. F. 8. 10. *Ergens geruchten van verwekken, van uytſtrooijen, of van laaten loopen.*

Vapores ex aquis excitat ſol. Cic. N. D. 2. 46. *De zon trekt de dampen uyt het water op.*

Excitare turres. Cæſ. B. C. 1. 15. Suet. C. 46. *Torens ſtichten, bouwen, oprechten.* Urbem. Flor. 1. 1. 7. *Een ſtad ſtichten, of bouwen.* Tumulum honorarium alicui. Suet. Cl. 1. *Iemand een prankgraf maaken, of oprechten.*

Excitare ſtomachum. Plin. E. 7. 3. *De maag graag maaken.*

Excitare aciem falcis. Plin. H. 18. 28. *Een zeyſſen aanzetten, wetten, of ſcherpen.*

Excitare feras. Cic. Off. 3. 17. *'t Wild opjaagen, 't wild uyt zijn leger jaagen.*

Excitare bucca foculum. Juv. 3. 262. Zie Foculus.

(Excitare. *Hieten opſtaan, gebieden op te ſtaan.*

Spectaculo ludorum gregarium militem in quatuordecim ordinibus ſedentem excitari juſſit. Suet. A. 14. *Hy heeft geboden, dat men een gemeen ſoldaat, in 't Ridders geſtoelte zittende, als 'er een ſpel vertoont wierd, zoude doen opſtaan.*

Homo perturbatus excitat Simonidem. Phædr. 4. 24. 27. *De ſlaaf verbaaſt zijnde, doet Simonides opſtaan, zegt Simonides, dat hy zijn tafelbeddeken moet verlaaten.*

Quos e Græcia excitaverat. Curt. 6. 2. 1. *Die hy uyt Griekenland had laaten roepen, of ontboden had.*

Excitare. *Dat in vergetelheyd gekomen is buyten alle verwachting weder ophaalen.* Eygentlyk *opwekken*, gelyk een ſlaapende van zynen ſlaap opgewekt word.

Derelictam a marito accuſationem ab alio excitari utile eſt. Ulp. D. 48. 5. 26. *'t Is dienſtig, dat de beſchuldiging, van den man nagelaaten, van een ander weder opgehaalt worde.*

Ne crimen quinquennio continuo ſopitum excitetur. Ulp. D. 48. 29. 3. *Op dat de misdaad, waar van 't vijf jaaren na malkanderen ſtil geweeſt is, en die als geſlaapen heeft, niet opgehaald,* of *levendig gemaakt worde.*)

EXCĬTŬS, ā, ŭm. *van* Excio 4. conjug. ab aliquo loco. Liv. 44. 27. *Ergens van daan geroepen, ontboden, verzogt, getrokken, gelokt, gehaalt, gedaagt.*

Excitus ſtrato. Lucan. 1. 239. *Uyt het bed gehaald,* of *getrokken; die men heeft doen opſtaan; die verneſtelt is.* Dit laatſte zegt men boertende.

EXCĪTŬS, ā, ŭm. *van* Excieo. 2. conjug. Ovid. M. 2. 779. *Opgewekt, wakker gemaakt, verwekt, gebragt, aangemoedigt.*

E X C L.

EXCLĀMĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Her. 3. 12. *Uytroeping, uytſchreeuwing, uytbarſting, geroep, geſchreeuw, luyd geſchal.*

Exclamatio. Cic. Her. 4. 15. *Uytroeping,* een Cieraadwys der Redenrykkonſt.

EXCLĀMO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plaut. Trin. 3. 2. 79. Ter. Ad. 4. 4. 10. *Uytroepen, uytbarſten, uytſchreeuwen, uytroepingen doen, ſchreeuwen geeven, luyd roepen.*

Exclamare aliquem. Cic. A. 2. 12. *Iemand overluyd, of met luyder ſtemme roepen.*

EXCLĀRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Verlichten, licht geeven, licht maaken.*

Ea cœli regio non exclaratur ſolis curſu. Vitruv. 1. 2. *Dat deel des hemels word door den loop der zonne niet verlicht.*

EXCLŪDO, ĭs, clūsī, clūsŭm, clūdĕrĕ aliquem aliquo loco, *of* ab aliquo loco. *Iemand ergens uytſluyten, buyten ſluyten, buyten houden, uytjaagen, uytdrijven, van daan jaagen, niet willen inlaaten, weeren.*

Excludere aliquem foras. Ter. E. 1. 2. 18. *Iemand buyten de deur ſluyten.*

Ego excludor, ille recipitur. Ter. E. 1. 2. 79. *Ik word buyten geſloten, en hy ingelaaten; my word de deur voor de neus geſloten, en hy ingelaaten,* of *ontfangen.*

Pœnos mœnibus excluſerunt. Cic. C. B. 17. *Zy hebben de Karthaginenſers buyten hunne muuren,* of *wallen gehouden,* of *geſloten.*

Excludere exercitum. Cic. V. 5. 32. *Een leger den weg affnijden,* of *den doortogt ſluyten.* Ducem a duce. Cic. Att. 8. 12. ſubj. 2. *Twee Overſten van malkanderen houden, beletten hunne krijgsbenden t'zamen te voegen.*

Excludere aliquem a Republica. Cic. A. 5. 11. *Iemand uyt het Staatsbewind,* of *uyt de regeering van 't land ſluyten.* Ab hereditate. Cic. Clu. 11. *Iemand van een erffenis uytſluyten, iemand onterven.*

Excludere aliquem. Cic. F. 1. 1. *Iemand uytſluyten, buyten 't getal ſtellen, uytzonderen.*

Excludere pullos. Cic. de Or. 3. 21. Colum. 8. 14. Ex ovis pullos. Cic. N. D. 2. 52. *Eyeren kippen, uytbroeijen,* van vogelen ſpreekende.

Excludere alicui oculum. Plaut. Pſ. 1. 5. 95. *Iemand een oog uytrukken, uyt het hoofd rukken, trekken,* of *uytſteeken.*

Excludi tempore. Cic. de Or. 3. 15. *of* temporis anguſtiis. Cic. V. 1. 56. *Gebrek van tijd hebben, geen tijd genoeg hebben, door gebrek van tijd belet worden.* [Reditu in Aſiam. Nep. Them. 5. *Verhindert,* of *belemmert worden weder na Aſien te gaan.*]

EXCLŪSĬO, ōnĭs. f. *Uytſluyting, buytenſluyting.*

De excluſione verbum nullum. Ter. E. 1. 2. 8. *Van 't ſluyten buyten de deur word niet gerept; men maakt geen gewag dat hem de deur voor 't hoofd geſmeten is.*

EXCLŪSŌRĬŬS, ā, ŭm. Ulp. D. 44. 1. 2. §. 2. *Uytſluytende, dat uytſluyt.*

EXCLŪSŬS, ā, ŭm. Cic. V. 4. 27. Att. 8. 11. ſubj. 2. *Uytgeſloten, buyten geſloten, buyten gehouden, uytgeſlooten, voor 't hoofd geſlooten, die men de deur voor 't hoofd geſloten, ergens uytgehouden, den ingang geweygerd,* of *buyten geſloten heeft.* De ſuperl. *Excluſiſſimus* ſtaat by Plaut. Men. 4. 3. 24.

Excluſus amator. Hor. S. 2. 3. 260. *Een vrijer, die buyten geſloten is, die geen toegang heeft.*

Animo excluſa voluptas. Stat. Silv. 3. 3. 106. *Wellust uyt het hert gebannen.*

Pacis ſpem a publico conſilio excluſam videmus. Cic. Cl. 96. *Wy zien dat de hoop tot vrede by 't gemeen verſchoven legt, dat de gedachten van 't gemeen niet tot vrede loopen.*

Excluſus. Cic. N. D. 2. 48. *Gekipt, uyt den dop gekomen, uytgebroeyt.*

E X C O.

EXCOCTŬS, ā, ŭm. Vitruv. 2. 6. *Gekookt, gezoden.*

Excoctus. Ter. Ad. 5. 3. 63. *Door de zon verbrand, getaant, verzengt, verſchrompelt; verweert, bruyn, zaluw geworden,* van een perſoon ſpreekende.

(EXCŌDĬCO, ās, ārĕ. Feſtus. In Repaſtinare. *Een boſch uytroeijen, een veld tot bouwland maaken.*)

EXCŌGĬTĀTĬO, ōnĭs. f. *Vinding, vond, uytvinding, verzinning, bedenking, verziering, verdichting.*

Hæc non habent difficilem excogitationem. Cic. de Or. 2. 27. *Deze dingen zijn niet bezwaarlijk uyt te vinden, hebben geen moeijelijke bedenking,* of *kan men zich ligtelijk verbeelden.*

EXCŌGĬTĀTŌR, ōrĭs. m. Quintil. D. 10. *Vinder, uytvinder, verzinner, verzierder, bedenker, verdichter.*

EXCŌGĬTĀTŬS, ā, ŭm. Cic. Clu. 23. *Verzonnen, uytgevonden, bedacht, gevonden, verziert.* De ſuperl. *Excogitatiſſimus* ſtaat beneden by Suetonius.

Excogitatiſſima hoſtia. Suet. C. 22. *Een uytgeleezen, of ongemeen offerdier, een keurlijk ſlagtoffer.*

EXCŌGĬTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Denken, overleggen, bedenken, verzinnen, overpeynzen, overweegen.*

Id excogitare non poſſum. Cic. A. 8. 6. *Dat kan ik niet verzinnen, met gedachten begrijpen, uytcyfferen.*

Ad aliquid excogitare. Cic. Att. 9. 6. *Ergens ernſtelijk op denken, iets ernſtelijk overweegen,* of *in overleg neemen.*

Excogitare aliquid. Cic. A. Q. 4. 22. *Iets verzinnen, uytvinden, vinden, bedenken,* of *verzieren.*

EXCŌLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Pallad. 8. 8. *Doorzijgen, ergens door laaten loopen.*

EXCŎLO, ĭs, cŏlŭī, cultŭm, cŏlĕrĕ. acc. *Vercieren, optooijen, oppronken, opſchikken, oppoetzen, beſtaan, bekleeden.*

Parie-

Digitized by Google

Parietem marmore excolere. Plin. E. 9. 39. *Een muur met marmer bekleeden.*

Excolere linguam ſuam. Celſ. Præf. *Zijn tong tot welſprekendheyd gewennen; zich in de welſprekendheyd oeffenen.*

Excolere aliquem *of* animum alicujus doctrina. Cic. Arch. 6. *Iemand*, of *iemands verſtand met wetenſchap vercieren.*

Excolere officium. Cic. Off. 1. 2. *Zijn plicht doen, volbrengen, betrachten*, of *waarneemen.* Zommige leezen Colere.

Aliquem excolere. Cic. Fr. 2. 16. *Iemand eeren, eer aandoen, groote eerbiedigheyd bewijzen, oppaſſen, opwachten; werk van iemand maaken.*

EXCŎQUO, ĭs, cōxi, cōctūm, cŏquĕrĕ. *Kooken, braaden, rooſten, uytkooken.*

Sol terram excoquit. Lucret. 6. 962. *De zon zuyvert het aardrijk.*

Cruditatem excoquere. Colum. Præf. 1. *Een rauwigheyd verdouwen, verteeren*, of *verdrijven.*

Excoquere malum alicui. Plaut. P. 1. 1. 53. *Iemand een poets willen ſpeelen*, of *eenig quaad willen doen; iemand iets quaads brouwen: eenig quaad tegens iemand ſmeeden.*

(EXCORNIS, ĭs. m. & f. nĕ, ĭs. n. Tertull. de Pall. 5. *Die*, of *dat geen hoorn heeft*, of *zonder hoorn is.*)

EXCŌRS, ōrdĭs. omn. gen. Cic. D. 2. 16. *Krankzinnig, uytzinnig; buyten weeten, dwaas, gek, zot, zinneloos, buyten zijn zinnen.*

E X C R.

EXCRĔĀBĬLĬS. Zie Exſcreabilis.

EXCRĔĀTĬO. Zie Exſcreatio.

EXCRĔMENTUM, ī. n. Plin. H. 10. 43. *Uytwerpzel, drek, ſtront, allerley vuyligheyd*, of *onreynigheyd die 't ligchaam natuurlijk uytwerpt.*

Excrementum oris. Tac. H. 4. 81. *Onreynigheyd die ten monde uytkomt, quijl, ſnot, zever.*

EXCRĔŌ. Zie Exſcreo.

EXCRĒSCO, ſcĭs, crēvī, crētūm, crēſcĕrĕ. Colum. 3. 21. *Waſſen, groeijen, opſchieten, groot worden, zich verſpreiden*, van een wyngaard ſpreekende.

Excreſcere in longitudinem. Plin. H. 16. 30. *In de lengte waſſen, in de hoogte opſchieten.*

Solum excrevit in altum leni tumulo. Lucan. 4. 11. *De grond heeft een ſchuyns opgaande heuvel.*

Excreſcit in dies luxus. Plin. H. 37. 2. *De weelde groeyt alle daag aan; de pracht*, of *overdaad neemt dagelijks toe.*

EXCRĒTUM, ī. n. Colum. 8. 4. *Kaf, uytziftzel, drek en vuyligheyd dat men uyt het koren zift.*

EXCRĒTŬS, ă, ūm. part. ab Excreſco. Virg. G. 3. 398. *Groot geworden, gewaſſen, gegroeyt*, van een lam, enz. ſpreekende. Zommige vertaalen 't *geſpeend*, als een Participium van Excerno. Maar ik houde het gevoelen van Servius voor 't beſte.

EXCRĒTŬS, ă, ūm. part. ab Excerno. Vitruv. 7. 6. *Gezift, gebuydelt*, of *gebuylt.*

Furfures a farina excreti. Colum. 8. 4. *Zemelen uyt het meel gezift*, of *gebuylt.*

* Excretus. Celſ. 2. 7. *Uytgeworpen, door het achterſte uytgeworpen; door den afgang*, of *ſtoelgang geloost*, of *quijt geraakt.*

EXCRŬCĬĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plaut. Ciſt. 4. 1. 1. *Strafbaar, ſtrafweardig; die ſtraf verdient*, of *die waardig is geſtraft te worden.*

EXCRŬCĬĀTŬS, ă, ūm. Cic. Man. 5. *Schrikkelijk*, of *wreedelijk gepijnigt*, of *geſtraft; die een ſchrikkelijke ſtraf is aangedaan; gefoltert.*

EXCRŬCĬO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Pijnigen, folteren, teyſteren; groote pijn, een groote ſtraf*, of *een groot lijden aandoen; duyzend dooden aandoen.*

Excruciare ſe. Ter. And. 5. 3. 15. *Zich zelven kwellen.*

Excruciare aliquem. Cic. Att. 10. 18. *of* animum alicujus. Cic. Fin. 1. 16. *Iemand*, of *iemands gemoed ſchrikkelijk plaagen, quellen, pijnigen, benauwen, ontruſten, wroegen, knaagen*, van een zielslyding, wroeging, enz. ſpreekende.

Spero me habere qui hunc meo excruciem modo. Ter. E. 5. 3. 11. *Ik hoop een middel te hebben, waar door ik hem op mijne wijze ook eens zal quellen, plaagen*, of *een ſchoone poets ſpeelen.*

E X C U.

EXCŪBĀTĬO, ōnĭs. f. Val. Max. 4. 7. 7. *Wacht, bewaking, hoede, nauwe toezigt over iemand.*

EXCŬBĬÆ, ārūm. f. plur. Cic. Marc. 10. *De wacht, de ſchildwacht, de hoofdwacht.*

Excubias agere regi. Ovid. F. 3. 245. Habere. Plin. H. 10. 23. *Voor den Koning wacht houden, waaken, op ſchildwacht ſtaan.*

Excubiæ. *Een ſchildwacht, een ſoldaat die op ſchildwacht ſtaat, de wachters*, of *wakers.*

Tuas ego excubias & cuſtodias mei capitis cognovi in Conſulatu meo. Cic. A. 7. 8. *Ik heb uwe geduurige hoede en zorge voor mijne behoudenis in den tijd van mijn Burgermeeſterſchap gezien.*

EXCŬBĬTOR, ōrĭs. m. Colum. 7. 12. Cæſ. B. G. 7. 69. *Een waker, wachter*, of *ſchildwacht, een ſoldaat*, of *ruyter die wacht houd*, of *die op ſchildwacht ſtaat.*

(Excubitor tribunus. Suet. Cl. 52. *Een Kolonel die de wacht heeft.*)

EXCŬBĬTŬS, ūs. m. Pedeſtres copiæ in excubitu erant. Hirt. B. H. 6. *Het voetvolk hield*, of *had de wacht.*

EXCŬBO, ās, cŭbŭī, cŭbĭtūm, cŭbārĕ. *Op ſchildwacht ſtaan, de wacht houden, waaken.*

Excubare in muris. Liv. 34. 9. *Op de muuren de wacht houden*, of *op ſchildwacht ſtaan.* Pro portis. Liv. 5. 39. Ante fores. Tib. 1. 3. 72. *Aan de deur waaken*, of *op ſchildwacht ſtaan.* Ad portum. Cæſ. B. C. 2. 22. *Aan de haven de wacht houden.*

Mittere excubitum in porta cohortes. Sall. B. J. 100. *Benden naar de poort zenden om wacht te houden*, of *te waaken.*

Excubare pro Imperio Populi Romani. Val. Max. 1. 1. 8. *Voor 't behoud*, of *'t welwezen van 't Roomſche Rijk*, of *Volk waaken.*

Excubare ad opus. Cæſ. B. G. 7. 24. *Altoos*, of *geduurig by een zijn, een wakend oog op een werk houden, geduurig op een werk paſſen.* Ad ſubita belli. Flor. 1. 1. 15. *Nacht en dag wacht houden tegens des vyands overval*, of *verraſſing, gedurig op de been en vaardig zijn tegens 's vyands krijgsliſten.*

Animo ſemper excubare. Cic. T. Q. 4. 17. *Geſtadig op zijn hoede zijn, altoos goede wacht*, of *toezicht houden, gedurig wel oppaſſen, gedurig een oog in 't zeyl*, of *een wakend oog houden.*

Excubat apud nos Reipublicæ defendendæ cura. Cic. F. 10. 8. *Wy waaken geduriglijk voor 't behoud van den Staat;* of *al onze zorgen ſtrekken eeniglijk tot behoudenis van 't Gemeenebeſt.*

Excubatur rerum, non animi pretiis. Plin. H. 35. 7. *Men denkt onophoudelijk om rijk, maar niet om deugdzaam te worden.*

Excubare ova. Colum. 8. 5. *Eyeren broeden*, of *uytbroeden.*

EXCŪDO, ĭs, cūsī, cūsūm, cūdĕrĕ. *Smeeden, met den hamer ſlaan.*

Excudere ignem ſilicis venis. Virg. G. 1. 135. Silicis ſcintillam. Virg. Æ. 1. 174. *Vuur uyt een key ſlaan.*

Excudere ova. Varr. R. R. 3. 9. Pullos. Colum. 8. 11. *Eyeren uytbroeden, jongen uytkippen.*

Excudere aliquid. Cic. Att. 15. 27. *Ergens aan arbeyden*, of *werken, iets maaken, ſchrijven, t'zamenſtellen, uytgeeven, in 't licht geeven, drukken, prenten.*

EXCULCĀTŬS, ă, ūm. Verba exculcata. Gell. 11. 7. *Onbruykbaare*, of *ongebruykelijke woorden, oude, veroude*, of *verouderde woorden, die buyten 't gebruyk zijn.*

EXCULCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Cæſ. B. G. 7. 73. *Met voeten treeden, vertreeden, ſtampen, vertrappen, over gaan.*

Exculcare pugnis aliquid ex aliquo. Plaut. Capt. 4. 2. 30. *Iemand iets met vuyſtſlagen afdwingen.*

EXCULPO. Zie Exſculpo.

EXCULTŬS, ă, ūm. *Geſchaaft, geoefent, bedreven, verrijkt, verciert, opgepronkt, opgeſchikt.*

Excultus doctrina. Cic. T. Q. 1. 2. Studiis, diſciplinis. Cic. Or. 15. &c. *In de letterkunde geoeffent, in de letteren*, of *boekoeffening bedreven*, of *doorzult; die geleerd is*, of *wetenſchap heeft.*

Excultus ad humanitatem. Cic. L. L. 2. 14. *Wel opgevoed*, of *opgebragt, beleeft, wel onderwezen in de beleefdheyd.*

(EXCŪNĔĀTŬS, ă, ūm. Apul. Fl. 353. *Dien 't in de vertoningen van 't ſchouwburg niet geoorloft is langer te zitten, maar die daar buyten ſtaande moeſten aanſchouwen.*)

EXCO-

EXCURATŬS, ă, ŭm. Plaut. Pſ. 5. 1. 8. *Wel onthaalt, die wel gegeeten en gedronken heeft, die een goede maaltijd gedaan, of goede cier gemaakt heeft.*

Excuratus. Plaut. Caſ. 3. 6. 6. *Lekker, keurlijk, uytgeleezen, welſmakende, zeer ſmakelijk, wel toegemaakt,* of *toebereid,* van ſpyze ſpreekende.

(**EXCURIO**, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Uyt de wijk,* of *uyt het gild werpen,* of *ſtooten.*

Apollonium ideo excuriant, quia nihil habebat. Varr. by Non. 1. 164. *Zy werpen Apollonius daarom uyt de wijk,* of *uyt het gild, om dat hy geen middelen had.*)

EXCURRENS, ĕntis, omn. gen. Cic. Or. 55. *Loopende, zich uytſtrekkende, dat ergens heen loopt,* of *zich uytſtrekt.*

Planities in meridiem excurrens. Plin. H. 17. 5. *Een vlakte die naar 't zuyden loopt,* of *zich naar 't zuyden uytſtrekt.*

Summa excurrens. Paul. D. 16. 3. 26. §. 2. *Het overſchot, het overblijfzel, 't geen 'er overſchiet.*

EXCURRO, ĭs, excŭrri of excŭcurri, cŭrsum, cūrrĕrĕ. *Loopen, ſnellen,* of *ſchielijk gaan, vliegen, zich ſnellen, ſpoedig loopen.*

Excurrere ad aliquem. Cic. F. 3. 7. *Zich naar iemand toe haaſten, ſnellijk by iemand komen.*

Excurrere in villam. Cic. Att. 5. 15. *Zich na zijne hofſtede begeeven, een uytvlugt neemen.*

Excurrere ex aliquo loco. Cic. Rull. 2. 32. *Ergens uytloopen, ſchielijk uyt een plaats gaan.*

Excurrere in fines Romanorum. Liv. 1. 15. *Stroopen,* of *invallen in de Romeynſche landen doen.*

Excurrere in, &c. ſeq. acc. Liv. 44. 1. *Inſteeken, inloopen, uytſteeken,* van een punt, *of* hoek lands, enz. ſpreekende.

Ne longius excurrat oratio. Cic. de Or. 3. 49. *Op dat de reden niet te lang uytloope,* of *niet te wijd uytgebreid zy.*

Summa quæ excurrit. Paull. D. 16. 3. 26. §. 2. *Het overſchot, 't overblijfzel, 't geen 'er overblijft,* of *overſchiet.*

EXCURSATĬO, ōnis. f. Val. Max. 2. 3. 3. *Inval, inbreuk, ſtroop, ſtrooping op 's vyands bodem.*

EXCURSĬO, ōnis. f. Cic. S. 6. *Loop, gang, uytloping.*

Excurſio. *Stroop, inval, inbreuk, ſtrooping in 's vyands land,* of *op 's vyands bodem.*

Via *of* Regio hoſtium excurſionibus infeſta. Cic. Prov. Conſ. 2. *Een weg die,* of *een land dat voor de invallen der vyanden bloot,* of *open legt; een gewest door 't ſtroopen der vyanden onveylig.*

Excurſio orationis. Cic. D. 2. 11. *Een uytloop, uytweyding, uytſprong,* of *buytenſprong van een rede.*

EXCURSOR, ōris. m. Cic. A. 4. 6. *Een ſtrooper, buytlager, partyganger, moetkopper, een die op party gaat,* of *die 't land doortrekt om buyt te maaken.*

Excurſor alterius. Cic. V. 2. 8. *Een voor uyt gezondene,* of *voorlooper van een ander.*

EXCURSŬS, ūs. m. Virg. G. 4. 194. Hirt. B. Al. 19. Zie Excurſio.

Vinearum excurſus. Colum. 5. 5. *De uytſtrekking der wijngaarden.*

Excurſus. Plin. E. 5. 6. *Een uytſtap, uytweyding in een rede,* of *boek.*

EXCURSŬS, ă, ŭm. *Doorgeloopen, dat voorby is.*

Prope jam excurſo ſpatio. Ter. Ad. 5. 4. 6. *Zijnen loop ſchier voleyndigt,* of *afgelegt hebbende; op 't eynde van zijn daagen zijnde,* van een oud man ſpreekende.

EXCUSABĬLIS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Ovid. P. 4. 11. 1. *Verſchoonelijk, verſchoonbaar, vergeeflijk, dat te verſchoonen, te verontſchuldigen,* of *te vergeeven is.*

EXCUSATE. adv. Quintil. I. O. 2. 1. *Met verſchooning,* of *verontſchuldiging.* De compar. *Excuſatius* ſtaat beneden by Plinius.

Id excuſatius facies. Plin. E. 9. 21. *Gy zult meer reden hebben om dat te doen,* of *gy zult minder naſpraak hebben in dat te doen.*

EXCUSATIO, ōnis. f. *Verſchooning, ontſchuldiging, voorwendzel, dekmantel, verwe, uytvlucht.*

Excuſationem habere ætatis. Cic. Cœl. 1. Valetudinis. Cic. Piſ. 6. *of* Uti excuſatione ætatis, &c. Cic. Piſ. 15. *Een uytvlucht,* of *verſchooning op zijn jaaren, op zijn gezondheyd, enz. neemen; zich op zijne jaaren, onpaſſelijkheyd, enz. verſchoonen,* of *verontſchuldigen.*

Hæc excuſatio apud me valet. Cic. Syll. 16. Hanc ego accipio excuſationem. Cic. F. 12. 25. *Ik neem die verſchooning aan: die verontſchuldiging geldt by my, gaat by my door,* of *houde ik voor goed.*

Excuſationem ad aliquem parare. Cic. Att. 12. 27. *Eenig voorwendzel zoeken, bedenken,* of *verzinnen, om zich by een ander te verontſchuldigen,* of *te verſchoonen.*

Hoc crimen excuſationem non habet. Cic. de Or. 1. 27. *Dat is een onverſchoonelijk ſchelmſtuk, die misdaad lijdt geen verſchooning, is niet te vergeeven,* of *te verontſchuldigen.*

Officium prætermiſſum imprudentiæ excuſatione defenditur. Cic. *by* Hieron. Apol. adv. Rufinum. *'t Verzuym van zijnen vriend dienſt te doen, word gemeenlijk hier mede verſchoont, dat men 'er niet om gedacht heeft; een verwaarloosde plicht word door een voorwendzel van onbedachtzaamheyd verſchoont.*

EXCUSATŬS, ă, ŭm alicui *of* apud aliquem. *By iemand gerechtvaardigt, verontſchuldigt, vry verklaart, voor onſchuldig gehouden.* De compar. *Excuſatior* ſtaat by Sen. Contr. 1. 4. en de ſuperl. *Excuſatiſſimus* by Sen. V. B. 29.

Excuſatum habere aliquem. Mart. 2. 79. 2. *Iemands verſchooning,* of *verontſchuldiging aanneemen, iemand onſchuldig houden.*

Omnibus me vehementer excuſatum volo. Cic. V. 1. 40. *Ik verlange zeer om my by al de wereld te rechtvaardigen, ik wenſche hertelijk by alle menſchen verſchoont,* of *verontſchuldigt te zijn.*

EXCUSO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquem *of* culpam alicujus. *Iemand,* of *iemands misdaad verſchoonen, iets tot iemands verſchooning zeggen,* of *bybrengen.*

Excuſare ſe alicui. Plaut. Aſ. 4. 2. 4. *Zich by iemand ontſchuldigen,* of *verſchoonen.*

Excuſare ſe de aliqua re. Cæſ. B. G. 4. 22. *Zich ergens over ontſchuldigen, rechtvaardigen,* of *verſchoonen.*

Excuſare aliquid. *Zich ergens op ontſchuldigen,* of *verſchoonen; iets tot verſchooning bybrengen; zich ergens op beroepen.*

Valetudinem excuſat patri. Liv. 23. 8. *Hy verontſchuldigt,* of *beroept zich by zijnen vader op zijne onpaſſelijkheyd,* of *ziekte.*

Huic muneri in univerſum excuſari maluit. Tac. An. 1. 12. *Hy heeft liever in 't geheel van dit ampt verſchoont,* of *ontſlagen willen blijven.*

(Manlius valetudinem oculorum excuſavit. Liv. 26. 22. *Manlius heeft zich verſchoont wegens zijn gezicht; Manlius heeft tot zijn verſchooning de zwakheyd van zijne oogen bygebragt.*

Iis diverſa excuſantibus. Tac. An. 3. 11. *Deze, verſcheydene redenen tot hunne verſchooning voorwendende,* of *bybrengende.*)

EXCUSOR, ōris. m. Quintil. I. O. 2. 21. *Een ſmid, plaatſnijder, plaatgieter, drukker, metaalgieter.*

EXCUSSE. adv. Sen. B. 2. 17. *Vinniglijk, krachtiglijk, geweldiglijk, hardelijk, met geweld, met kracht,* van een ſlag die men toebrengt ſpreekende.

EXCUSSORĬUS, ă, ŭm. Excuſſorium cribrum. Plin. H. 18. 11. *Een zeeve, daar iets doorgeſlagen word.*

EXCUSSŬS, ă, ŭm. *Geſchud, geſchokt, geſchutzelt, uytgeworpen.* Excuſſus curru. Virg. Æ. 10. 590. *Uyt den wagen geworpen.* De ſuperl. *Excuſſiſſimus* ſtaat beneden by Petronius. Zie Excutio.

Palma excuſſiſſima aliquem pulſare. Petron. 55. *Iemand uyt aller magt een klap,* of *kinnebakſlag geeven.*

Excuſſus pectore alicujus. Virg. Æ. 2. 679. *By iemand vergeeten,* of *uyt de gedachten geraakt.*

Adeone tu mihi excuſſam ſeveritatem putas? Cic. F. 9. 10. *Meent gy dat ik mijne ſtrengheyd zoo verre verloren, uytgeſchud,* of *afgelegt heb?*

[Excuſſus, ă, ŭm. Suet. Cl. 55. 2. *Naauwkeuriglijk betast.*]

EXCUTIA, ōrum. n. plur. Zie Exicia.

EXCUTIO, ĭs, cŭſſi, cŭſſum, cutĕrĕ. *Schudden, afſchudden, uytſchudden, afwerpen, uytwerpen, omwerpen,* of *omſmijten, ontrukken, wegneemen, uytrukken, uyttrekken.*

Excutere ſe. Ter. Ph. 4. 1. 20. *Zich uytſchudden.*

Cæſariem excutere. Ovid. M. 4. 491. *Het hoofd,* of *'t hoofdhaair ſchudden.*

Excutere equitem. Liv. 8. 7. *Een ruyter af-*

afwerpen, *ter aarden ſmijten*, van een paard ſpreekende.

Excutere jugum. Plin. P. 11. *Het jok afſchudden*, *oproerig worden*, *afvallen.*

Excutere alicui aliquid de manibus. Perſ. 3. 101. *Iemand iets uyt de handen zukken*, *uyt de handen ſlaan*, *doen vallen*, of *neemen.*

Excutere aliquem. Cic. S. R. 34. *Iemand bevoelen*, *betaſten*, of *uytſchudden.*

Excutere feras cubilibus. Plin. P. 81. *'t Wild uyt zijn leger*, of *uyt zijn holen jaagen*, of *drijven.* Aliquem lecto. Hor. S. 2. 6. 112. *Iemand uyt het bedde jaagen*, *doen opſtaan*, of *ten bedde uytjaagen.*

Riſum excutere ſibi. Hor. S. 1. 4. 35. *Anderen 't zijnen dienſte aan 't lagchen helpen.*

Excutere oculos alicui. Plaut. P. 5. 1. 16. *Iemand de oogen uyt het hoofd ſlaan*, *haalen*, of *rukken.* Lacrymas alicui. Plaut. Capt. 2. 3. 59. Ter. H. 1. 1. 115. *Iemand de traanen uytperſſen*, *doen ſchreijen*, of *aan 't ſchreijen helpen.* Lapide alicui cerebrum. Plaut. Aul. 2. 1. 29. *Iemand met een ſteen 't hoofd*, of *den kop inſmijten*, *iemand de herſſenen inſmijten.*

Lapidibus colliſis ignem excutere. Front. St. 1. 12. 10. *Uyt twee tegens malkanderen geſlagene ſteenen vuur ſlaan.*

Nubium attritu excutitur fulmen. Front. St. 1. 12. 10. *Door het ſlooten der wolken ſchiet de blixem uyt*; *door tegenbonzing der wolken word de blixem uytgeſchooten.*

Excutere diem. Sen. Ir. 1. 36. *Den dag overdenken*; *herdenken wat men op den dag uytgevoert*, of *gedaan heeft.*

Excutere aliquid alicui. Cic. Syll. 8. *Iemand ergens van afbrengen*, *iets afwennen*, *iets uyt het hoofd brengen*, of *praaten*, *iemand iets doen vergeeten*, te weeten, geſtrengheyd, verwaandheyd, halſtarrigheyd, eygenzinnigheyd, enz.

Excutere alicui ſtudia de manibus. Cic. Mur. 14. *Iemand de boeken*, of *letteroeffeningen uyt de handen wringen.*

Excutere intelligentiam ſuam, ut, &c. Cic. Off. 3. 20. *Zijn verſtand opſcherpen*, *aanleggen*, *aanwenden*, *beſteeden*, of *gebruyken*, *om*, *enz.*

Excutere aliquid. Cic. Part. 36. *Iets uytpluyzen*, *overweegen*, *onderzoeken*, *nauw in acht neemen*, *ondertaſten*, *polſſen*, *ziften*, of *navorſchen.*

Excutere aliquem. Cic. Rull. 2. 23. *Iemand onderzoeken*, *polſſen*, *ondertaſten*, *iemands grond peylen*, *nauw onderzoek over iemands leven doen.* Fidem alicujus. Front. St. 1. 2. 6. *Iemands getrouwigheyd toetzen*, *beproeven*, *ter toetze brengen.*

Me nihil mihi excutit. Sen. E. 80. *Niets belet my geruſt by my zelven te zijn*; *niets ſtoort mijne inwendige ruſt en vrede*; *niets ontruſt*, of *quelt mijnen geeſt.*

Excutere alicui ſenſum. Sen. H. Oe. 4. 1401. *Iemand gek*, *krankzinnig*, of *uytzinnig maaken.*

[Excutere ſudorem. Nep. Eum. 5. *Het zweet uytdrijven*, *doen zweeten.*]

E X D O. E X E C.

EXDŎRSŬO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ piſcem. Plaut. Aul. 2. 9. 2. *Een viſch nevens de ruggraat open ſnijden*, *opſpouwen*, of *ſpouwen.*

EXĔCO. Zie Exſeco.

EXECRĀBĬLIS. Zie Exſecrabilis.

EXECŪTIO. Zie Exſecutio.

E X E D.

(EXĔDENTŬLŬS, ă, ŭm. Tertull. de Pall. 5. *Zonder tanden*, *die*, of *dat geen tanden heeft*, *tandeloos.*)

EXĔDO, ĕxĕdĭs *of* ĕxēs, præt. ĕxēdi, ſupin. ĕxēſŭm, infin. ĕxĕdĕrĕ. *of* ĕxēſſĕ. *Eeten*, *opeeten*, *opſlokken*, *kaal eeten*, *verſlinden*, van menſchen, *of* dieren ſpreekende.

Tute hoc intriſti, tibi omne eſt exedendum. Ter. Ph. 2. 2. 4. *Gy hebt het ingebrokt*, *gy moet het geheel en al opeeten.* Oneygentlyk: *Gy hebt het gerokkent*, *gy moet het zelf afſpinnen.*

Exedere aliquem. acc. Sen. H. O. 3. 914. *Iemand opvreeten*, *verteeren*, van vergif, enz. ſpreekende.

Exedere *of* Exeſſe aliquem. Cic. T. Q. 5. 6. *of* animum alicujus. Cic. T. Q. 3. 13. *Iemand opeeten*, *verteeren*, *verſlinden*, *verzwakken*, *uytmergelen*, *uytputten*, *doen quijnen*, *aan 't quijnen brengen*, of *helpen*, van hertzeer, ziekte, arbeyd, enz. ſpreekende.

• Exedere *of* Exeſſe aliquem. Ter. H. 3. 1. 53. *Iemand opeeten*, *kaal maaken*, *bederven*, *in den grond helpen*, of *uytzuypen.*

Noctes dieſque ſollicitudinibus ejus animus exeditur. Cic. Fin. 1. 16. *Zijn geeſt word nacht en dag van zorgen geknaagt*, *door bekommerniſſen ontruſt*, *gequelt*, of *uytgemergelt.*

(Exedere. *Vernielen*, *doen vergaan*, *te niet maaken.*

Multa in ea regione monumenta vetuſtas exederat. Curt. 3. 4. 10. *De ouderdom*, of *langheyd van tijd had veele gedenktekenen in dat landſchap vernielt.*

Vetuſtas exedendo perimit non opera ſolum manu facta, ſed etiam &c. Curt. 5. 1. 34. *De ouderdom*, of *veelheyd der jaaren vernielt niet alleen gebouwen met handen gemaakt*, *maar ook*, *enz.*

EXĔDRĂ, æ. f. Zie Exhedra.

E X E M.

EXĔMPLĀR, ārĭs. n. Sen. E. 33. *Een ſtuk van 's meeſters hand*, *een oorſpronkelijk ſtuk*, *ontwerp*, of *beſtek*, *'t eerſte voorbeeld*, *een beeldenaar.* In onduytſch zeggen de kunſtenaars *een principaal*, van een ſchildery, beeld, enz. ſpreekende.

Exemplar. Cic. F. 10. 21. *Een voorſchrift*, van een ſchrift ſpreekende daar afſchriften naar gemaakt worden.

Exemplar. Hor. A. P. 268. *Een dubbeld*, *afſchrift*, *naſchrift*, *uytſchrift*, van een brief, uyterſte wil, tafreel, enz.

Exemplar. Cic. Cæc. 10. *Een voorbeeld*, *regel*, *toonbeeld*, *baak*, *ſchets*, van deugd, vroomigheyd, enz. van een perſoon en daad ſpreekende.

‡ EXĔMPLĀRĔ, ĭs. n. Lucret. 2. 123. *Een naſchrift*, *afdrukzel*, *namaakzel*, *afſchrift*, *dubbeld.*

EXĔMPLĀRĬŬM, ĭi. n. Procul. D. 31. 47. *Een naſchrift*, *afſchrift*, *namaakzel*, *dubbeld.*

EXĔMPLŬM, ī. n. *Een afſchrift*, *naſchrift*, *afdrukzel*, *namaakzel.*

Binæ literæ uno *of* eodem exemplo. Cic. F. 9. 16. *Twee afſchriften van een zelven brief*, of *twee brieven van den zelven inhoud.*

Exemplum. *Een voorbeeld*, *ſtaal*, *toonbeeld*, *ſchets*, *baak*, *regel*, ter navolging, van een perſoon *of* daad ſpreekende.

Vir ſingularis exempli. Quintil. D. 6. Recti. Liv. 3. 44. *Een man van een voorbeeldige*, of *uytſteekende vroomigheyd*; *een zeer eerlijk en deugdzaam man.*

Ex ædibus ſibi exemplum expetere. Plaut. Moſt. 3. 2. 76. *'t Beſtek van bouwen naar zeker huys neemen*; *een ſchets*, of *ontwerp naar zeker huys maaken*; *zich een huys ten voorbeeld van 't bouwen ſtellen.*

Facere aliquid exemplo nullo. Cic. S. 13. *of* novo. Cic. F. 12. 15. *Iets doen zonder dat 'er een voorbeeld van is*; *iets 't eerſte doen.*

Si meum exemplum eſſet. Mart. præf. 1. *Indien ik dat eerſt verzonnen had*; *indien ik daar de vinder van was*; *indien 't mijn ontwerp ware.*

Exemplum capere de aliquo. Ter. And. 4. 1. 27. Sumere de aliquo. Ter. Ad. 3. 3. 62. *Iemands voorbeeld navolgen*; *zijn gedrag naar dat van een ander ſchikken*, of *voegen*; *zich aan een ander ſpiegelen.*

Apud te *of* domeſticum habes exemplum ad imitandum. Eſt exemplum tibi propoſitum domi ad imitandum. Cic. Mur. 31. *Gy hebt tot uwent*, of *in uw huys een voorbeeld dat voor u ter navolging dient*, of *dat gy wel navolgen moogt.*

Alicui exemplum præbere. Liv. 32. 21. Exemplum eſſe. Ter. Ad. 5. 1. 9. *Iemand tot een voorbeeld*, of *ten voorbeelde ſtrekken*, *iemand een voorbeeld ter navolging geeven.*

Exemplum. *Een ſpiegel*, *voorbeeld*, of *voorbeeldelijke ſtraffe voor anderen.*

Exemplum in aliquem edere. Ter. E. 5. 6. 21. Cæſ. B. G. 1. 32. Facere. Plaut. Moſt. 5. 1. 67. Exemplum in aliquo *of* in aliquem ſtatuere. Ter. H. prol. 51. *Iemand tot een voorbeeld van anderen ſtraffen.*

Exemplum. Cic. Her. 4. 6. *Het ſtaal*, *'t monſter*, *de proef van iets dat men verkoopt.*

Exemplum. *Voorbeeld*, *bybeeld*, *gelijkenis*, *bewijs*, of *redenering waar door men een zaak door iets dergelyks aantoont.*

Digitized by Google

Hoc aſſumit in exemplum. Quintil. I. O. 5. 12. *Hy brengt die gelijkenis by, of hy gebruykt die gelijkenis, hy neemt, gebruykt, bezigt, of brengt dit by tot een voorbeeld.*

Exempli cauſa. Cic. Mur. 12. Gratia. Plin. H. 2. 17. *By voorbeeld, ten voorbeelde.*

Exemplum. *Den inhoud van een geſchrift, of boek.*

Capua literæ ſunt allatæ hoc exemplo. Cic. Att. 9. 4. *Brieven van dezen inhoud zijn van Capua gebragt.*

Scripſeras mihi literas eodem exemplo. Cic. F. 9. 16. *Gy had my brieven van den zelven inhoud geſchreven.* Zie ook Cicero boven in Binæ.

EXEMTĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Colum. 8. 11. *Dat men ligtelijk afligten, uythaalen, in en uyttrekken kan,* van een meetroede, dekzel, enz. ſpreekende.

EXEMTĬO, ōnĭs. f. Colum. 3. 18. *Afhouwing, affnoeijing, beſnoeijing, uytneming.*

EXEMTŌR, ōrĭs. m. *Een die ergens iets uythaalt, uyt wechbrengt,* of *van zijn plaats neemt.*

Exemtor lapidum. Plin. H. 36. 15. *Een groefwerker, een ſteenhouwer,* of *ſteenbikker die de ſteenen uyt de groeven haalt, een ſteengraver,* of *ſteendelver.*

EXEMTŬS, ūs. m. *Afhouwing, affnoeijing, afneming, wechneming, uytneming, uytdelving.*

Exemtus cuneorum brevitates horarum perficit in his clepſydris. Vitruv. 9. 9. *Het wechneemen der holligheden maakt de kortheyd der uuren in deze wateruurglazen,* of *waterlopers.*

EXEMTŬS, ă, ūm. *Afgenomen, wechgenomen, uytgenomen, afgeſneden, afgehouwen;* ook *bevrijd.* Zie Eximo.

E X E N.

EXENTĔRĀTŬS, ă, ūm. Exenteratus lepus. Exinteratus. Juſtin. 1. 5. 10. *Een ontweyde haas.*

EXENTĔRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Juſtin. 1. 5. 10. *'t Ingewant uythaalen, ontweijen.*

Alicui marſupium exenterare. Plaut. E. 2. 2. 2. *Iemands beurs ligten,* of *ſnijden.*

Expectando exedor, atque exenteror. Plaut. E. 3. 1. 1. *In de verwachting daar ik in ben is 't of my 't vleeſch afgeknaagt, en 't ingewand uytgehaalt word.*

E X E O.

EXĔO, īs, īvī of ĭī, ĭtūm, īrĕ. abl. Men voegt by dit woord e of ex, de of ab, wanneer 't naamen van Geweſten, Koningryken, enz. zyn. *Wechgaan, heene gaan, uyt gaan, vertrekken, van daan gaan.* Liv. 21. 13. zegt A Sagunto exire. *Uyt Sagunten gaan.*

Exire foras. Ter. And. 1. 2. 3. *Naar buyten gaan.*

Exire intus. Plaut. Mil. 4. 4. 33. *Van binnen komen.*

Obviam alicui exire. Cæſ. B. C. 1. 18. Liv. 24. 31. *Iemand te gemoet gaan, tegen gaan,* of *gaan opwachten.*

Exire ad pugnam. Virg. G. 4. 67. In prælium. Liv. 37. 39. *Ten ſtrijde uytgaan,* of *trekken.*

Exire in altitudinem. Plin. H. 13. 4. *Hoog opſchieten,* of *opwaſſen.* In longum. Quintil. I. O. 4. 2. *In de lengte uytſchieten,* of *uytloopen.*

Exire. *Verloopen, doorloopen, voorbygaan, eyndigen, ten eynde loopen,* van den tyd ſpreekende.

Tempus induciarum exiit. Liv. 30. 25. *De tijd van 't beſtand is ten eynde,* of *is geeyndigt.*

Exire. *Uytkomen, in 't licht komen, het licht zien, uytgegeeven worden, gedrukt zijn,* van een boek ſpreekende. *Geweeten, bekend,* of *ruchtbaar worden, uytlekken,* van een geſprek, woord, of reden ſpreekende.

Exire ære alieno. Cic. A. 11. 6. *Zijn ſchulden betaalen,* of *voldoen; zijn ſchuldeyſchers voldoen.*

Hi libri exierunt. Cic. Att. 13. 13. *Deze boeken zijn uytgekomen, zijn in 't licht gekomen, zijn gedrukt,* of *uytgegeeven geworden, zien het licht.*

Exire e vita. Cic. T. Q. 1. 49. of de vita. Cic. Am. 4. *Uyt het leven ſcheyden, ſterven, ontſlaapen.*

Exire de Imperio. Tac. H. 3. 68. *'t Rijk afſtaan,* of *verlaaten.*

(Exire hominem. Solin. 1. Vitam. Solin. 30. *Uyt het leven ſcheyden, ſterven, overlijden, ontſlaapen.*

Exire aſinum. Apul. M. 3. 140. *Den ezel,* of *de ezelshuyd afleggen, en wederom een menſch worden.*)

Exiſſe de of e poteſtate. Cic. T. Q. 3. 5. *Zijn zinnen verloren hebben, krankzinnig zijn, buyten zijn verſtand,* of *buyten zijn zinnen zijn.*

In tertium diem id exit. Plin. E. 2. 11. *Dat word tot den derden dag uytgeſtelt,* of *verſchoven.*

Quod tempus exit in urbis noſtræ annum decimum. Plin. H. 33. 7. *Die tijd komt met het tiende jaar van onze ſtad overeen,* of *ſlaat op het tiende jaar van onze ſtad.*

Hæc verba exeunt in easdem literas. Quintil. I. O. 1. 5. of per easdem literas. Quintil. I. O. 1. 6. *Die woorden eyndigen met de zelve letteren.*

Exire e Senatoribus. Cic. Dom. 14. *Zijn Raadsheersplaats verlaaten, verliezen,* of *quyt raaken.*

Corpore tela exire. Virg. Æ. 5. 438. *Door gezwindheyd de pijlſcheut ontwijken.*

(Exire. *Verlooren gaan, verdwijnen, te niet gaan.*

Summum bonum neſcit exire. Sen. V. B. 7. *Het hoogſte goed gaat niet verloren,* of *verdwijnt niet.*)

[Exire wierd den ſchermer, of ſchermvechter gezegt, dewelke den ſteek zullende hem aangebragt worden met het buygen van zyn ligchaam ontgaat. Manil. 5. 163. Virg. Æ. 5. 438. Cic. C. 1. 6.

Exire wierd gezegt het lot, 't welk in 't water geworpen zynde, en vertoonende den naam des geenen die het daar dede inwerpen, eerſt boven quam. Zie ons Lex. Antiq.

Exire wierd gezegt een werk, dat uyt of voortkomt, dat op dit of op dat uytloopt.

Cur urceus exit? Hor. A. P. 22. *Waarom word 'er,* of *komt 'er een kruyk van? waarom loopt het tot een kruyk uyt?*

Exire alleen. Quintil. D. 12. E navi. Nep. Them. 8. Navi. Nep. Alcib. 6. 6. In littora. Nep. Fr. 7. 2. In terram. Nep. Alcib. 8. *Uyt het ſchip gaan, na het ſtrand, op 't land treeden.*

Res exit. Ter. Ad. 4. 4. 16. *De zaake word ruchtbaar.*

Exit fama. Nep. Ageſ. 2. Opinio. Suet. N. 53. En aldus de Grieken by Matth. 9. 26. Ἐξῆλθεν ἡ φήμη. Wat ruymer exire in turbam zegt Nep. Dat. 6. in vulgus. Suet. G. 20. Gell. 12. 12. *'t Gerucht word verſpreyd, 't word ruchtbaar, men komt te weeten.*]

E X E Q. E X E R.

EXĔQUĬÆ. Zie Exſequiæ.

EXĔQUŎR. Zie Exſequor.

EXERCĔO, ēs, ērcŭī, ērcĭtūm, ērcērĕ. *Oeffenen, pleegen, doen, gebruyken.*

Exercere ſe ad aliquid. Cic. C. 1. 10. aliqua re. Cic. Br. 15. in aliqua re. Cic. Cl. 64. *Zich ergens in oeffenen, aan gewennen,* of *op africhten, zich ergens toe begeeven.*

Exercere medicinam. Plin. H. 22. 25. artem aliquam. Plin. H. 11. 24. *De geneeskonſt oeffenen. Een handwerk doen.*

Exercere commercium alicujus rei. Plin. H. 12. 14. *Ergens in handelen, in koopmanſchappen, handel,* of *koopmanſchap in doen,* of *drijven.*

Exercere Principem. Suet. Tib. 33. *Zich als een Vorſt aanſtellen,* of *draagen.* Zommige leezen Exerere.

Exercere memoriam. Cic. S. 7. *Zijn geheugen oeffenen,* of *te werk ſtellen.*

Exercere corpus. Sall. B. C. 2. *Het ligchaam oeffenen,* of *gewennen.*

Remigem claſſis in una triremi exercebat. Front. St. 4. 7. 19. *Hy drilde de roeiſlaaven in eene galey,* of *hy liet de roeiſlaaven van de vloot in eene galey drillen.*

• Latine apud Brutium exerceri volo. Cic. F. 16. 21. *Ik wil in 't Latijn van Brutius,* of *by Brutius geoeffent worden.*

Exercere aliquem. Ter. Ad. 4. 2. 48. Cic. Arch. 11. *Iemand quellen, plaagen, afmatten, moede maaken, gaande houden, vermoeijen, ontruſten, geen ruſt laaten, moeijelijk vallen, moeite aandoen.*

Exercere crudelitatem in aliquo. Cic. A. 11. 3. *Op,* of *tegens iemand zijn wreedheyd pleegen.*

Exercere odium in aliquem. Paterc. 1. 1. 2. Odiis aliquem. Virg. Æ. 4. 623. Inimicitias, jurgia. Cic. Div. 4. Simultates cum aliquo. Sall. B. C. 9. *Haat, twiſt, vyandſchap met iemand*

Digitized by Google

of een heymelijke wrok tegens iemand hebben.

Servili imperio plebem exercebat. Sall. Fragm. *Hy handelde 't volk als ſlaaven, hy voerde een geweldadige heerſchappy over 't volk.*

Exercere Regnum. Plin. H. 10. 21. *Regeeren, heerſchappy,* of *gebied voeren, een Rijk beſtieren,* of *handhaaven.*

Exercere ſanguine Imperium. Curt. 10. 8. 19. *Een bloedige heerſchappy voeren, moorddadig regeeren.*

Avaritia hominum animos exercet. Sall. B. C. 20. *De gierigheyd beheerſcht, bezit, plaagt, drijft,* of *regeert de menſchen.*

Memoria minuitur, niſi exerceas eam. Cic. S. 7. *De geheugenis vergaat, ten zy gy dezelve oeffent.*

Legio exercet vices. Virg. Æ. 9. 175. *Die keurbende vervangt malkanderen, loſt malkanderen af, houd de wacht by beurte.*

Exerceri equis. Virg. Æ. 7. 163. *Geoeffent, bedreven,* of *gewend worden met paarden om te gaan: te paard leeren rijden.* In venando. Cic. N. D. 2. 64. *Geoeffent, bedreven,* of *ervaren worden in 't jaagen; zich in 't jaagen oeffenen.*

Exerces pretioſa odia & conſtantia magno. Ovid. Her. 7. 47. *Gy voedt eenen koſtelijken haat; gy voedt eenen haat die u zeer duur ſtaat.*

Exercere bobus rura. Hor. Ep. 2. 3. *Met oſſen ploegen.*

Exercere choros. Virg. Æ. 1. 503. Choreas. Claud. Ser. 143. *Voordanſſen, de dansreyen aanvoeren.*

Exercere undas. Hor. O. 4. 14. 7. *De baaren,* of *golven beweegen, beroeren, onſtuymig,* of *beroert maaken, aan 't bruyſchen helpen.*

(Exercere. *Gaande houden, niet laaten ſtil ſtaan.*

Si ſumas operam in ſervis exercendis, plus agas. Ter. H. 1. 1. 22. *Gy zoud meer uytrechten,* of *voordeel doen, indien gy uwe ſlaaven aan 't werk hield.*

Exercere remiges. Nep. Dion. 9. 2. *De roeijers aan 't werk houden,* of *niet laaten ſtil zitten; de roeijers oeffenen.*

Quemadmodum ſtans jumentum caleſieri exercerique poſſet. Nep. Eum. 5. *Hoe dat men de ſtaande paarden warm en in beweging zoude konnen houden.*

Exercere ſumptum. *Zoo veel werken dat men 'er van leeven kan. Goed voor zijn koſt zijn.*

Vendidi omnes ſervos, niſi eos, qui opere ruſtico faciundo facile ſumptum exercerent ſuum. Ter. H. 1. 1. 91. *Ik heb al de ſlaaven verkocht, behalven die op den akker arbeydende, gemakkelijk hun onderhoud konnen winnen,* of *goed voor hunne koſt zijn.*

Exerceri word ook gezegt van de leevenlooze dingen, waar mede wy bezig zyn om 'er ons voordeel van te hebben, *of* ons daar meê te geneeren.

In agricultura non vineas tantum, verum etiam arbuſta; nec arbuſta tantum, verum etiam campos exerceo. Plin. E. 1. 20. *In de landbouw geneere ik my niet alleen met wijngaarden, maar ook met het boomgewas; en niet alleen met het boomgewas, maar ook met de inkomſten van de vlakke velden.*

Exercere tellurem. Virg. G. 1. 99. agros. Tac. G. 29. campos. Plin. E. 1. 20. *'t Land, den akker bouwen, en zich geneeren,* of *onderhouden met den akkerbouw.* Officinas promercalium veſtium. Suet. Gr. 23. *Zich geneeren met kleederen te verkoopen, als men 'er tot zijn behoef genoeg van gehouden heeft.* Navem, cauponam, aut ſtabulum. Caj. D. 44. 7. 5. §. 9. *Met een ſchip te reeden,* of *herberg te houden.*

Exercere word ook gezegt van den tyd wanneer iemand zich zelven werk geeſt.

Ut poſſint exercere diem. Virg. Æ. 10. 808. *Op dat ze zich zelven op dien dag mogten werk geeven,* of *op dat ze dien dag aan 't werk konden blijven.* Zie Servius, en Scal. Poët. 4. 16. p. 439.

Exercere word ook gezegt van de plaats daar de menſch zich aan 't werk houd.

Muris quod caret oppidum exercet puellas, juvenum modo. Sen. M. 1. 77. *Te Sparte, een ſtad veeltijds onbemuurt geweeſt, houden zich de meysjes aan 't werk,* of *werken de meysjes, even als de knechtjens,* of *jongelingen.*

EXERCITATE. adv. *Op een bedrevene, geoeffende,* of *afgerichte wijze.* De compar. *Exercitatius* ſtaat by Sen. E. 90. en de ſuperl. *Exercitatiſſime* by Arnob. 5. 113.)

EXERCITATĬO, ōnĭs. f. *Oeffening, arbeyd, bezigheyd.*

Exercitatio navalis. Paterc. 2. 79. 1. *Scheepsoeffening, het drillen,* of *de wapenoeffening der roeiſlaaven,* of *galeyboeven.* Campeſtris. Suet. N. 10. *De wapenhandeling,* of *'t drillen van 't krijgsvolk.*

Modicis exercitationibus uti. Cic. S. 11. *Kleyne bezigheden hebben, zich matiglijk oeffenen, weynig bezig zijn.*

Corporis exercitatione tueri colorem. Cic. Off. 1. 36. *Zijn verwe door de ligchaamsoeffening behouden,* of *bewaaren.*

Exercitatio. Cic. S. 3. *Oeffening, gebruyk, gewoonte, hebbelijkheyd.*

EXERCĬTATŌR, ōrĭs. m. Plin. H. 23. 7. *Een onderwijzer,* of *leermeeſter in eenige konſt; een drilmeeſter, ſchermmeeſter; een leermeeſter,* of *africhter der worſtelaaren,* of *kampvechteren.* Van de laatſten ſpreekt deze Schryver.

Exercitator agilitatis. Plin. H. 35. 11. *Een leermeeſter der oeffeningen om de ligchaamen zwak en rap te maaken.*

EXERCITATRIX, īcĭs. f. Ars exercitatrix. Quintil. I. O. 2. 15. *Wapenſmeding, de konſt om wapenen te maaken.*

EXERCITĀTŬS, ă, ŭm. *Geoeffent, afgericht, bedreven, ervaren, gewent, gewoon.* De compar. *Exercitatior* ſtaat by Cic. Cl. 91. en de ſuperl. *Exercitatiſſimus* by Cic. V. 5. 55.

Exercitatus aliqua re. Cic. Or. 53. In aliqua re. Cic. Man. 18. In aliquam rem. Sall. B. C. 50. Ad aliquam rem. Cic. Off. 2. 15. *Ergens aan gewent,* of *aan gewoon zijn, ergens in geoeffent, bedreven, ervaren,* of *afgericht zijn.*

Exercitatus in dicendo. Nep. Epam. 5. *Geoeffent, bequaam, ervaren, bedreven in 't ſpreeken,* of *in 't redenvoeren.*

Syrtes exercitatæ vento. Hor. Ep. 9. 31. *Banken,* of *zandplaaten die dikwils door ſtorm geſchuurt worden.*

Exercitatus curis animus. Cic. S. Sc. 9. *Een gemoed door zorgen ontruſt, door droefheyd ontſtelt,* of *met bekommeringen gequelt.*

EXERCĬTĬO, ōnĭs. f. Cato by Gell. 11. 1. *Oeffening.*

Exercitio navium. Ulp. D. 14. 1. 20. *Scheepvaart, koopmanſchap te water.*

EXERCĬTĬUM, ĭi. n. Gell. 6. 15. Paterc. 2. 109. 1. *Oeffening, bezigheyd, arbeyd, gewoonte, gebruyk.*

EXERCĬTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Oeffenen, gewennen, wennen, africhten, bedreven,* of *bequaam maaken.* 't Is beter Exerceo te gebruyken.

Exercitare ſe. Sall. R. O. 1. *of* animum in aliqua re. Sall. R. O. 2. *Zijn geeſt,* of *verſtand ergens in oeffenen,* of *zich ergens in oeffenen,* of *aan gewennen; zich,* of *zijn verſtand ergens toe bequaam maaken; zich,* of *zijn verſtand ergens op ſlijpen.*

EXERCĬTŌR, ōrĭs. m. Plaut. Trin. 2. 1. 3. *Africhter, oeffenmeeſter, leermeeſter, onderwijzer* in de renloop, worſteling, enz.

Exercitor navis. Ulp. D. 14. 1. 12. *Een reder, een ſchipper,* of *voerder van een koopvaardyſchip,* of *veerſchip.*

EXERCĬTŌRĬŬS, ă, ŭm. Exercitoria actio *of* Actio in exercitorem. African. D. 14. 1. 7. *Aanteal,* of *opſpraak tegens den huurder,* of *bevragter van een ſchip.*

EXERCĬTŬS, ă, ŭm. *Geoeffent, bedreven, ervaren, afgericht, gewoon, gewent.* De compar. *Exercitior* ſtaat by Tertull. adv. Valent. 18. [De ſuperl. *Exercitiſſimus* ſtaat by Plin. H. 9. 15.]

Exercitus aliqua re *of* in aliqua re. Cic. Font. 14. *Ergens in geoeffent,* of *bedreven, ergens heel gauw in, ergens op geſlepen.*

Exercitus. Cic. Pl. 32. *Vermoeyt, gequelt, geplaagt, afgemat, moede gemaakt, ontruſt, bekommert, zeer bedroeſt.*

Exercitus alleen. Cic. Mil. 2. *of* Exercitus curis. Ovid. M. 7. 634. *Ontruſt door droefheyd,* of *kommer, met zorg beladen, heel bekommert,* of *zwaarmoedig.*

Probitas exercita rebus adverſis. Ovid. Tr. 5. 5. 49. *Vroomheyd,* of *deugd beproeſt door tegenſpoed.*

EXERCĬTŬS, ūs. m. *Een leger, heyr, heyrmagt,* of *heyrleger.*

Exercitus pedeſter. Nep. Eum. 4. *Het voetvolk.*

Equitum exercitus. Virg. Æ. 11. 593. *Het paardevolk, de ruytery.*

Exercitum cogere. Sall. B. J. 54. Parare. Sall. B. C. 29. Colligere. Cic. C. 2. 3. Conficere Cic. A. 5. 16. Conflare. Cic. A. 4. 6. Conſcribere, comparare. Cic. A. 5. 1. Facere. Cic. A. 5. 8. *Een leger*

Digitized by Google

leger verzamelen, of *op de been brengen; krijgsvolk werven*, of *ligten, volkligtingen doen.*

Abducere exercitum ab aliquo. Cic. A. 11. 12. *Een leger uyt iemands dienſt trekken*, of *lokken, iemand afſtroonen*, of *uyt iemands dienſt doen overloopen.*

Collocare exercitum. Cic. F. 12. 23. *Een leger nederſlaan, een heyr ergens legeren.* Dimittere. Cic. Piſ. 20. *Het leger afdanken, zijn krijgsvolk afſcheyd geeven.*

Exercitum recenſere. Suet. C. 44. *Een leger monſteren*, of *bezichtigen.* Reficere. Liv. 3. 10. *Een leger herſtellen*, of *weêr in ſtaat brengen.*

Supplere exercitum. Liv. 27. 7. Scribere ſupplementum exercitui. Sall. B. J. 39. *Een leger met nieuwgeworven volk verſterken.*

Exercitum ducere. Cic. Mur. 9. Habere. Nep. Alcib. 5 Ductare. Sall. B. C. 17. Exercitui præeſſe. Cic. F. 10. 8. *'t Bevel*, of *'t gebied over een leger voeren; 't Hoofd*, of *de Veldheer van een heyr zijn.*

(Exercitus. *'t Voetvolk*, geſtelt tegens de ruytery.

Exercitum, equitatumque caſtris continuit. Cæſ. B. G. 2. 11. *Hy heeft 't voetvolk, en de ruytery in 't leger opgehouden*, of *doen blijven.*

Exercitus, equitatusque celeriter tranſmittitur. Cæſ. B. G. 7. 61. *'t Voetvolk, en de ruytery word ras overgezet.*)

[Exercitus. *Een iegelyke menigte*, of *veelheyd*, of *hoop.*

Exercitus corvorum. Virg. G. 1. 382. *Een menigte*, of *hoop ravens.*]

Exercitus. Plaut. Rud. 2. 1. 7. *Een oefening.*

Exercitus. Plaut. Ciſt. 1. 1. 60. *Quelling, moeite, verdriet.*

EXĒRO. Zie Exſero.

EXERTO. Zie Exſerto.

E X E S.

‡ EXĔSŌR, ōrĭs. m. *Opeeter, opſlokker, uytzuyper, verteerder, knager; dat opeet, afknaagt*, of *verteert.*

Æſtus exeſor murorum. Lucret. 4. 221: 6. 926. *De vloed die de muuren afknaagt, afſpoelt, verteert*, of *wegvreet.*

EXĒSŪS, ă, ūm. Colum. 1. 6. *Opgegeeten, afgeknaagt, verteert, opgeſlokt, verſlonden.*

Exeſæ tineis chartæ. Cic. Auſon. E. 22. 3. *Wormſtekig papier.*

Exeſus rubigine. Virg. G. 1. 495. *Van de roeſt opgevreeten, door en door verroeſt.*

Ædes exeſæ. Cic. T. 3. *Een huys door ouderdom vervallen, een heel bouwvallig huys.*

E X G R.

EXGRŬMĬNO. ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Uyt een kluyt aarde kruypen*, of *voortkomen.*

Cochleæ exgruminantes. Varr. R. R. 3. 14. *Slekken die uyt de aarde kruypen.*

E X H A.

EXHĀLĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. T. Q. 1. 19. Vitruv. 1. 6. *Damp, waaſſem, uytwaaſſeming.*

EXHĀLĀTŪS, ă, ūm. Ovid. M. 11. 43. *Uytgewaaſſemt, uytgeblazen.*

EXHĀLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Virg. G. 2. 217. Plin. H. 17. 4. *Dampen, waaſſemen, uytwaaſſemen*, of *waaſſem uytwerpen.*

Exhalare crapulam. Cic. A. 2. 12. V. 3. 11. Vinum. Cic. A. 2. 17. *Den wijn uytſlaapen, de dronkenſchap uytſlaapen.*

Exhalare animam. Ovid. M. 6. 247. Juv. 10. 281. Vitam. Virg. Æ. 2. 562. *De ziel uytblaazen, den geeſt geeven, ſterven, overlijden.* Zie boven efflare.

EXHAURĬO, īs, hauſī, hauſtūm, haurīrĕ. acc. Cic. S. 6. *Uytpompen, uytputten, uytſcheppen.*

Manibus ſagulisque terram exhauriebant. Cæſ. B. G. 5. 42. *Zy droegen de aarde in hunne handen, en in de ſlippen van hunne rokken wech.*

Exhaurire poculum. Liv. 39. 51. Vinum. Cic. A. 2. 25. *Den beker leegen, een glas wijn leegen, uytdrinken*, of *uytveegen; een beker ſlorten;* de laatſte ſpreekwyzen zyn boertachtig.

Exhaurire ærarium. Cic. Off. 2. 22. Piſ. 24. *of* Pecuniam omnem ex ærario. Cic. Rull. 2. 36. *De ſchatkiſt uytputten, 's lands geld t'zoek maaken.* Bonis civitates. Cic. Piſ. 35. *De ſteden uytputten*, of *kaal maaken, al 't goed der burgeren inſlokken.*

Exhaurire benignitatem alicujus. Cic. Att. 4. 2. *Iemands goedgunſtigheyd*, of *milddadigheyd misbruyken, iemands weldadigheyd uytputten.*

Tantus eſt in eum amor, ut exhauriri nulla poſſit injuria. Cic. Att. 2. 21. *Zijn genegentheyd tot hem is zoo groot, dat ze tegens allen hoon*, of *ſmaadheyd beſtandig is; zijn liefde tot hem is zoo groot, dat ze door geen ongelijk kan uytgebluſcht worden.*

Exhaurire laudes alicujus. Cic. F. 9 14. *Iemands lof ontrooven, beneemen, behaalen*, of *verkrijgen.*

Quæ me angunt, unius ambulationis ſermone exhauriri poſſunt. Cic. Att. 1. 18. *Een eenig wandelpraatje kan al mijn hertzeer verzetten*, of *verdrijven.*

Multum laboris exhaurire. Liv. 44. 39. *Veel werken, arbeyden, ſlooven*, of *ſlaaven, groote moeite*, of *veel arbeyds doen; veel moeite neemen*, of *aanwenden.*

Exhaurire militiam. Liv. 32. 3. *Zijn tijd uytdienen, de jaaren van dienſt voldoen.*

Pœnarum exhauſtum eſt ſatis. Virg. Æ. 9. 356. *Wy hebben genoeg geleden*, of *uytgeſtaan.*

Exhaurire alicui dolorem. Cic. F. 5. 16. *Iemand de droefheyd ontneemen.*

Exhaurire ſibi vitam. Cic. Sext. 21. *Zich 't leven beneemen, zich zelven ombrengen, dooden*, of *verdoen.*

Uno ictu Rempublicam exhaurire. Tac. Ag. 44. *Met eenen ſlag 't Gemeenebeſt in de grond booren, bederven*, of *verdelgen.*

Exhaurire mandata alicujus. Cic. Att. 5. 1. *Iemands bevelen uytvoeren, volbrengen, werkſtellig maaken*, of *nakomen.*

EXHAUSTŪS, ă, ūm. Cæſ. B. G. 8. 43. *Uytgeput, uytgeſchept, geledigt, droog*, van een bron, ſtaande water, meir, enz. ſpreekende.

Homo exhauſtus atque egenus. Virg. Æ. 1. 603. *Een uytgeput en berooit menſch.*

Exhauſtum ærarium. Cic. V. 3. 70. *Een ledige ſchatkiſt, een ſpaarkiſt die geleegt*, of *uytgeput is.*

Apes exhauſtæ. Virg. G. 4. 248. *Gedunde byën*, of *byëzwermen.*

Bella exhauſta. Virg. Æ. 4. 14. *Beſlechte oorlogen, oorlogen die geëyndigt, beſlecht*, of *ten eynde gebragt zijn.*

Pericula exhauſta. Virg. Æ. 10. 57. Labores exhauſti. Quintil. I. O. 4. 5. *Gevaaren die men te boven gekomen is. Arbeyd die men heeft uytgeſtaan.*

† Anno exhauſto. Lucan. 5. 44. *Het jaar omgeloopen, geëyndigt*, of *ten eynde geloopen zijnde.*

Cui (labori) nunquam exhauſti ſatis eſt. Virg. G. 2. 398. *Een vergeefſchen*, of *verlooren arbeyd, een arbeyd die nooit kan volbragt worden, moeite die men niet wel te boven kan komen.*

Exhauſtus eſt ſermo hominum. Cic. Fr. 1. 1. *De zaak is uytgepraat, men ſpreekt daar niet meer van.*

[Homo exhauſto rubore. Cic. Her. 4. 10. *Een menſch die alle ſchaamte verlooren heeft.*]

E X H E.

EXHEDRĂ, æ. f. Cic. de Or. 3. 5. Vitruv. 5. 11. *Een zaal*, of *kamer voor gezelſchap waar in veele ſtoelen ſtaan; een ſpreekzaal*, of *ſpreekkamer met veele zitplaatzen.*

EXHEDRĬŬM, ĭī. n. Cic. F. 7. 23. *Een ſpreekkamer.*

EXHERBO, ās, āvī, ātūm, ārĕ locum. Colum. 11. 3. *Een plaats*, of *veld wieden, 't gras uyt een plaats*, of *akker uytwieden.*

(EXHERBŌR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī. Colum. 4. 31. *Uytgewied worden.*)

EXHĒRĒDĀTĬO, ōnĭs. f. Quintil. D. 2. *Onterving, ontgoeding, ontmaking van 't goed, baſtaardmaaking.*

EXHĒRĒDĀTŬS, ă, ūm. Cic. Her. 4. 23. *Onterft, ontgoedt, van de erfenis ontzet*, of *verſteeken, die hem toequam, baſtaard gemaakt.*

EXHĒRĒDO, ās, āvī, ātūm, ārĕ aliquem. Cic. S. R. 18. *Iemand onterven, 't goed ontmaaken*, of *baſtaard maaken.*

EXHĒRĒS, ēdĭs. m. *Onterft, ontgoed, baſtaard gemaakt.*

Filius exheres paternorum bonorum, quem pater teſtamento neque heredem, neque exheredem ſcripſit. Cic. de Or. 1. 38. *Een zoon verſteeken van zijne vaderlijke goederen, dien de vader by uyterſte wil nog tot erfgenaam gemaakt, nog onterft heeft.*

Exheredem facere ſuis bonis. Plaut. Moſt. 1. 3. 77. *Zich zelven onterven,*

zijn

Digitized by Google

zijn erfenis aan iemand overgeeven, of overdraagen.

Scribere ſine elogio exheredem ſilium. Ulp. D. 47. 10. 1. §. 9. *Zijn zoon by uyterſte wil onterven zonder reden te geeven.*

E X H I.

EXHĬBĔO, ēs, hĭbŭī, hĭbĭtŭm, hĭbērĕ. acc. *Voortbrengen, vertoonen, laaten zien, doen verſchijnen, voorhouden, te voorſchijn, of voor den dag brengen, voor oogen ſtellen, ten toon ſtellen.*

Exhibere ſe ſupplicem alicui. Cic. Sext. 50. *Voor iemand als ſmeekeling, ſmeeker, of verzoeker verſchijnen.*

Exhibere fidem ac benevolentiam alicui. Colum. 11. 1. *Iemand trouwe en goedgunſtigheyd bewijzen.*

Exhibere alicui negotium. Cic. Off. 3. 31. Moleſtiam. Plaut. Capt. 4. 2. 37. *Iemand moeite aandoen, iemand veel ſpels, of veel te doen maaken.* Alicui affectam patris. Plin. E. 2. 1. *Iemand een vaderlyke genegentheyd betoonen.*

Exhibere vocis fidem. Phæd. 4. 25. 9. *Zijn woord, of belofte houden, nakomen, of volbrengen.*

Promiſſa exhibent fidem. Ovid. M. 7. 323. *De beloften worden volbragt.*

Hæc terra vix (incolas) exhibet alimentis. Juſt. 9. 2. 7. *Dit land verſchaft nauwlijks onderhoud voor zijne inwoonderen, of voed nauwlijks zijne inwoonderen.*

Rem ſalvam exhibebo. Plaut. Aſ. 2. 4. 51. *Ik ſtaa daar voor in, ik neem dat op my, ik blijf daar borge voor, ik zal die zaak vryen en waaren.*

Exhibere reum. Cod. 9. 3. 2. *Een ſchuldigen voor 't gerecht brengen, in perſoon leveren.*

Exhibere aliquem. Ulp. D. 1. 12. 2. Paul. D. 3. 5. 31. *Iemand onderhouden, onderhoud, of de koſt geeven.* Se exhibere. Ulp. D. 25. 3. 5. §. 7. *Zich voeden, zich onderhouden.* Deze ſpreekwyzen zyn den Rechtsgeleerden eygen.

EXHIBĬTĬO, ōnĭs. f. *Voortbrenging, voorhouding, vertooning,* van een tooneelſpel, enz. ſpreekende.

Pecuniam probabat deberi chirographi exhibitione. Gell. 14. 2. *Hy bewees dat men 't geld noch ſchuldig was, door vertooning van 't handſchrift.*

EXHĬBĬTŪS, ă, ūm. Ovid. Her. 17. 194. *Gegeeven, toegelaaten, geoorloft.*

EXHĬLĀRĀTŪS, ă, ūm. Cic. F. 9. 26. Hirt. B. Aſ. 34. *Vrolijk, blijde, blijmoedig, blijgeeſtig, verheugt, verblijd.*

EXHĬLĀRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Plin. H. 16. 25. Mart. 8. 50. 6. *Vervrolijken, vermaaken, vermaak aandoen, verblijden, verheugen.*

[EXHINC. *Daar na, na dezen.*

Exhinc bella geſſit. Suet. Tib. 9. *Daar na heeft hy de oorlogen gevoert.*]

E X H O.

EXHORRĔO, ēs, hōrrŭī, hōrrērĕ. acc. Claud. E. 1. 317. *Zeer verſchrikken, zeer verſchrikt, verbaaſt, of ontſtelt zijn, gruuwen, yzen.* Men vindt zelden het præſens of d'infinitivus van dit verbum.

Planta mutata loco ſiccos exhorret æſtus. Colum. 10. 154. *Een plante verzet zijnde kwijnt door de droogte en hitte.*

EXHORRESCO, ſcĭs, hōrrŭī, hōrrēſcĕrĕ. *Zeer ſchrikken, zeer verſchrikt, ontſtelt, of verbaaſt zijn, met vreeze bevangen zijn, ſidderen, yzen.*

In eo Oratore homines exhorreſcunt. Cic. de Or. 3. 14. *De menſchen worden door 't hooren van dien Redenaar met ſchrik bevangen; de menſchen worden ontſtelt door dien Redenaar.*

Exhorreſcere aliquid. Virg. Æ. 7. 265. *Van, of voor iets ſchrikken, verſchrikt, verbaaſt, of ontſtelt zijn; ergens voor yzen, of gruuwen.*

Exhorreſcere. Ovid. M. 4. 135. *Van ſchrik beeven, of trillen, van vreeze ſidderen.*

EXHORTĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. F. 10. 7. Quintil. I. O. 9. 2. *Vermaning, aanmaning, aanpoiring, aanrading, aanmoediging, opwekking.*

EXHORTĀTĪVŪS, ă, ūm. Quintil. I. O. 3. 6. *Dat tot aanmoediging, of aanmaning dient.*

EXHORTĀTŪS, ă, ūm. Virg. Æ. 12. 159. *Die iemand aanmaant, aanport, vermaant, opwekt, aanmoedigt, aanzet, of die iemand aangemaant, aangeport, enz. heeft.*

Exhortatus. Cic. S. 12. *Aangemaant, aangemoedigt, vermaant, opgewekt, aangeport.* Het is zeer waarſchynlyk dat men in deze plaatze Exoratus moet leezen.

EXHORTŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī aliquem ad aliquid. Cic. A. Q. 1. 4. *Iemand ergens toe aanmaanen, aanporren, aanzetten, aanmoedigen, aandringen, brengen, overreden, of overhaalen.*

Exhortari aliquem in hoſtem. Ovid. M. 13. 234. *Iemand tegens den vyand aanmoedigen.*

E X I C.

EXICĬĂ, ōrūm. n. plur. Plaut. Curc. 4. 4. 22. *Borſtels, kleerborſtels, kleerbezems.* Zommige leezen Excutia.

E X I G.

EXĬGO, ĭs, ēgi, āctūm, ĭgērĕ. *Iemand wechjaagen, verjaagen, verdrijven, wechzenden, buyten of uytſlooten, verſtooten, uytbannen.*

Exigere a ſe aliquem. Plaut. Merc. 1. 1. 69. *Iemand van zich wechjaagen, zich van iemand ontdoen, of ontſlaan.* Uxorem. Ter. Hec. 2. 1. 45. (Uxorem foras. Cic. A. 2. 28. Uxorem matrimonio. Plaut. Merc. 4. 6. 6.) *Zijn vrouw verſtooten.* Comœdiam. Ter. And. prol. 27. *Het tooneelſpel ganſchelijk verbieden, of afſchaffen.*

Exigere ex civitate aliquem. Cic. de Or. 2. 48. *Iemand uyt de ſtad bannen, of jaagen, of iemand ter ſtad uytjaagen.*

Laſſitudinem ex corpore. Plaut. Capt. 5. 4. 4. *Van zijn vermoeidheyd uytruſten.*

Exigere ætatem. Plaut. Caſ. 2. 5. 12. Annos. Virg. Æ. 1. 79. Ævum. Virg. Æ. 7. 777. Vitam. Ter. H. 2. 3. 39. *Zijn leven, of dagen doorbrengen, ſlijten, of verſlijten.*

Nullum exegi tempus jucundius. Plin. E. 3. 1. 1. *Ik heb nooit tijd vermakelijker doorgebragt, of genoeglijker verſleten.*

Exigere aliquid ab aliquo. Cic. de Or. 2. 29. *Iemand iets afeyſchen, of afvorderen; van iemand iets eyſchen, vorderen, of vergen.*

Precario exigere aliquid. Suet. C. 12. *Iets verzoeken, bidden.*

Exigit neceſſitas. Colum. 7. 12. *De nood vereyſcht, of vordert het, men word door den nood gedrongen.*

Exigere nomina. Cic. V. 1. 10. *Schulden inmaanen, of invorderen.* Tributa. Cic. F. 7. 3. *Schattingen invorderen.* Denarium in ſingulos cados portorii nomine. Cic. Font. 5. *Een penning voor 't inkomen, of den uytvoer van elke ton eyſchen; een penning van ieder vat wegens havengeld afvorderen.*

Numerum certum equitum a civitatibus exigere. Cæſ. B. C. 1. 30. *Een zeker getal ruyters den ſteden afeyſchen, of afvorderen.*

Exigere opus. Colum. 3. 13. Ovid. M. 15. 871. *Een werk volbrengen, voltooijen.*

Pondus margaritarum manu exigere. Suet. J. 47. *'t Gewigt van paarlen op de hand weegen.*

Exigere columnas ad perpendiculum. Cic. V. 1. 51. *Pijlaaren loodrecht, of lijnrecht zetten, of naar 't paslood oprechten, of ſtellen.*

Ea quæ Romæ fiunt, ad ſuas leges exigere. Liv. 34. 31. *De dingen die te Rome omgaan, naar zijn eyge wetten afmeeten, of aanmerken.*

Exigere opus ad vires ſuas. Ovid. Art. 2. 502. *Een werk, of zijn arbeyd naar zijne krachten ſchikken.*

Aliquid re alia exigere. Cic. Pet. 12. *Het een door 't ander vergelden, de eene dienſt door de andere erkennen.*

Enſem per medium juvenem exegit. Virg. Æ. 10. 815. *Hy heeft die jongeling door en door geſteeken.*

Exigere de re aliqua. Plin. E. 9. 26. *Ergens van, of over ſpreeken, iets verhandelen, ergens over redenwiſſelen, of zintwiſten.*

Eandem gracilitatem ſtylo exigere condiſcant. Quintil. I. O. 1. 9. *Laat ze trachten door hunne ſtijl die eenvoudigheyd* (in onduytſch zegt men *'t naturel*) *uyt te drukken.*

Exigere fructus agrorum. Liv. 34. 9. *Vruchten verkoopen, ſlijten, of aan de man helpen.*

Exigere uvas. Colum. 3. 2. *Druyven draagen, of voortbrengen.*

Alicujus cauſa ærumnam exigere. Plaut. Capt. 5. 4. 12. *Om iemands wil, of iemands halve eenige moeijelijkheyd lijden, of verdraagen.*

Ma-

Modum tempusque ſuum (alicujus rei agendæ) exigere. Virg. Æ. 4. 476. *Zyn overleg en tijd neemen om iets te doen.*

(Exigere ſupplicium de aliquo. *Iemand ſtraffen.*

De duce ſupplicium exigi non potuit. Flor. 3. 19. 12. *Men heeft den Opperbevelhebber niet konnen ſtraffen.*)

[Exigere comœdiam. Ter. And. Prol. 27. *Een blijeyndigend ſpel nauwkeurig overweegen, onderzoeken, zijn oordeel daer over geeven.* Tot Athene waren 'er geſteld, die van de blyeyndigende ſpelen oordeelden. Of, gelyk andere willen, *niet aanneemen, verwerpen.* Viam. Cic. V. 1. 59. Suet. C. 43. word de Overigheyd gezegt, wanneer ze de gebuuren aan een weg woonende beveelen den zelven te beſtraaten, en met ſteenen te beleggen. Dus verklaart het Aſcon. Cic. p. 108.]

EXĬGŬĒ. adv. *Gleriglijk, ſpaarzaamelijk, karglijk, zuyniglijk, onkoſtlijk, met kleyne koſten, ſchraaltjes, ſchaarsjes.*

Exigue ſumptum præbere. Ter. H. 1. 2. 33. *Kleyne koſten maaken.*

Epiſtola exigue ſcripta. Cic. Att. 11. 16. *Een brief die heel eenvoudig, of met een eenvoudige ſtijl geſchreven is.*

Nimis exigue. Cic. Am. 16. *Al te angſtvallig, te bekommert, te beſchroomt, of te bekrompen, met te benauwden hert.*

EXĬGŬĬTAS, ātis. f. *Kleynheyd, geringheyd, dat weynig, of luttel is.*

Exiguitas lactis. Varr. R. R. 2. 4. Cibi. Colum. 7. 4. *Heel weynig melk, of weynig ſpijze; gebrek, of ſchaarsheyd van melk, of van ſpijze.* Marmoris. Vitruv. 5. 7. *Gebrek, of ſchaarsheyd van marmerſteen.*

Exiguitas copiarum. Cic. F. 8. 10. *Gebrek van krijgsvolk, zwakheyd, ſchaarsheyd, of kleyn getal van krijgsbenden.*

Exiguitas temporis. Liv. 24. 17. *Kortheyd van den tijd.*

Exiguitas pellium. Cæſ. B. G. 4. 1. *Zwakheyd van vel, of van huyd.*

EXĬGŬUS, a, um. *Kleyn, gering, weynig, luttel.* De compar. *Exiguior* ſtaat by Ulp. D. 43. 12. 15. en de ſuperl. *Exiguiſſimus* by Ovid. Her. 14. 115. en Plin. E. 7. 24.

Exiguus. Virg. G. 2. 413. Ovid. F. 5. 500. *Kleyn, ſmal, nauw, eng, kleyn van begrip,* van een huys, akker, enz. ſpreekende.

Exiguus. Cic. L. L. 1. 3. *Kleyn, kort,* van den tyd ſpreekende.

Exiguus. Cic. Fin. 1. 19. Rull. 2. 2. *Slecht, gering, kleyn, laag, onaanzienlijk,* van een ſtaat, lof, enz. ſpreekende.

Ab exiguis initiis proficiſci. Liv. Præf. *Zijnen oorſprong van een kleyn beginzel hebben.*

Exiguus. Cic. de Or. 1. 13. *Slecht, ſchraal, mager, dor, zenuwloos,* van een rede, ſtyl, enz. ſpreekende.

(Exiguus. *Klein, weinig, luttel,* van de maat ſpreekende. Dus zegt Paul. Apoſt. 1. Tim. 5. 23. Ὀλίγῳ οἴνῳ.

Exiguum oleum. Colum. 12. 50. *Luttel, of weinig oly.*

Exiguum mel. Colum: 12. 56. *Luttel, of weinig honig.*)

Exiguum aquæ. Ovid. Tr. 5. 2. 20. *Een weinig, of een druppel water.*

Exiguum campi ante caſtra erat. Liv. 27. 27. *Daar lag een kleyn ſtukje lands, of een kleyne vlakte voor 't leger.*

Exiguo poſt. Plin. H. 31. 2. *Korts daar na, weinig tijds, of korten tijd daar na.*

Dormire exiguum. Plin. H. 10. 75. *Weinig ſlaapen.*

E X I L.

EXĬLĬO. Zie Exſilio.

EXĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Kleyn, dun, teêr, tenger, fijn.* De compar. *Exilior* ſtaat by Cic. Cl. 21.

Exilis. Cic. Rull. 2. 25. Colum. 2. 5. *Mager, dor, droog, ſchraal,* van de aarde ſpreekende.

Feminis vox exilior, quam maribus. Plin. H. 11. 51. *De vrouwen hebben een zwakker, of fijner ſtem, als de mannen.*

Exilis. Varr. R. R. 3. 2. *Mager, vermagert, ongedaan, ſchraal, ſlecht in 't vleeſch.*

Exilis. Cic. de Or. 2. 38. *Eenvouwdig, ſlecht, mager, ſchraal, zenuwloos,* van een ſtyl, rede, enz. ſpreekende.

Res exiles. Nep. Eum. 5. *Een geringe ſtaat, ſchraale middelen.*

EXĬLĬTAS, ātis. f. Colum. 5. 2. Plin. H. 21. 6. *Teêrheyd, tengerheyd, dunnigheyd, kleynheyd,* van een wyngaardblad, enz. ſpreekende.

Exilitas. Cic. de Or. 1. 12. *Magerheyd, dorheyd, ſchraalheyd, ſlechtheyd, zenuwloosheyd,* van een ſtyl, reden, enz. ſpreekende.

Exilitas vocis. Quintil. I. O. 1. 11. *Zwakheid der ſtemme, een ſlechte, zwakke,* of *kleine ſtem.*

EXĬLĬTĔR. adv. *Slechtelijk, geringelijk, kinderlijk.* (De compar. *Exilius* ſtaat by Varr. L. L. 4. 1.)

Exiliter diſputare. Cic. de Or. 1. 11. Scribere. Cic. Cl. 27. *Kinderlijk, of ſlecht zintwiſten; zenuwloos, of met een ſlechte ſtijl ſchrijven.*

EXĬLĬUM, ii. n. Cic. Par. 4. *Banning, ballingſchap, uitbanning.*

Aliquem in exilium agere. Liv. 1. 49. Depellere. Plin. H. 7. 30. Ejicere. Cic. C. 2. 6. Pellere. Cic. de Or. 2. 13. Projicere. Cic. ant. ir. in exſ. 12. Aliquem exilio afficere. Cic. Parad. 4. Mulctare. Cic. Clu. 10. *Iemand bannen, uitbannen, in ballingſchap zenden, of balling maaken.*

In exilium proficiſci. Cic. C. 1. 8. Ire. Cic. Mur. 41. *In ballingſchap gaan.*

Exilio affici. Cic. Par. 4. Mulctari. Cic. Cæc. 34. In exilium ejici. Cic. C. 2. 6. *Gebannen worden, in ballingſchap gezonden worden.*

Eſſe in exilio. Cic. N. D. 3. 32. Vivere in exilio. Paterc. 2. 62. 3. Pati exilium. Virg. Æ. 2. 638. *Gebannen, of uytgebannen zijn, in ballingſchap verzonden zijn, in ballingſchap leeven.*

(Exilium. *Een plaats van ballingſchap, of daar iemand als balling kan leeven, of zich ophouden.*

Multa exilia patere fugienti. Curt. 6. 4. 13. *Dat 'er veele plaatzen voor een vluchteling zijn, of open ſtaan, om in dezelve als balling zich op te houden.*)

E X I M.

EXĬMĬĒ. adv. *Volmaaktelijk, uitnemende, byzonder wel, uytſtekentlijk, voortreffelijk, heerlijk, zeer uytmuntende, deftig, treffelijk.*

Eximie utilis. Plin. H. 20. 22. *Zeer, byzonder, of uytſtekend nuttelijk, of voordeelig.* Ornatus. Liv. 25. 40. *Heerlijk verciert,* van eenen tempel ſpreekende. Optimus. Colum. 8. 17. *Zeer uytſtekend, heel treffelijk, of heel goed, goed by uytnemendheyd,* van een vyver, enz. ſpreekende.

Cœnare eximie. Juv. 11. 1. *Een treffelijk, of een heel goed avondmaal doen.*

Eximie aliquem diligere. Cic. Arch. 9. *Iemand byzonderlijk liefhebben, uitſtekende, of uitermaaten beminnen, byzondere liefde toedraagen.*

EXĬMĬUS, a, um. *Uitnemend, uitmuntend, uitſtekend, ongemeen, treffelijk, deftig, zonderling, byzonder, buyten gemeen,* van zaaken en perſoonen ſpreekende.

Facies eximia. Cic. V. 5. 31. Eximia pulchritudine. Cic. D. 1. 25. *Een ſchoon aangezicht, een aangezicht van ongemeene ſchoonheyd.* Virtus. Cic. S. R. 44. *Een ongemeene, of uitſtekende kloekmoedigheyd.*

Eximia ſpe adoleſcens. Cic. F. 1. 7. *Een jongeling van een uitmuntende hoope.*

Eximium ingenium. Cic. T. Q. 5. 24. *Een uitſtekend, of voortreffelijk verſtand.*

Eximium neminem habeo. Ter. Hec. 1. 1. 9. *Ik zondere niemand uit, ik verſchoone niemand, ik zie niemand aan, ik ontzie niemand.*

EXĬMO, ĭs, ēmi, ēmtum, ĭmĕrĕ. Cato R. R. 113. *Wechneemen, wechhaalen, ontrukken, redden, uytredden, uytrukken, verloſſen, bevrijden, vrijmaaken.*

Mihi eum exemiſti tuis fallaciis. Plaut. Capt. 3. 5. 16. *Gy hebt hem my door uwe valsheyd, of ſtreeken ontrukt, of uyt de handen gerukt.*

Eximere alicui curam. Plaut. Caſ. 3. 1. 3. Quod eum angit. Cic. T. Q. 2. 12. Scrupulum. Plin. E. 3. 17. Onus. Hor. E. 1. 5. 18. *Iemand van zorge, kommer, of hertzeer verloſſen; iemands verdriet of moeijelijkheyd verzetten, verdrijven, of wechneemen. Iemand van de laſt ontheffen.*

Se ignis hauſtu ludibrio hoſtium exemit. Flor. 3. 21. 15. *Door vuur in te zwelgen, heeft hy zich van de beſpottinge der vyanden bevrijd.*

Eximere aliquem ſervitute. Liv. 34. 52. of ſervitio. Liv. 28. 39. In libertatem. Liv. 31. 29. *Iemand vry maaken, uyt dienſtbaarheyd verloſſen, in vryheyd ſtellen.*

Digitized by Google

Nox legiones adverſæ pugnæ exemit. Tac. An. 1. 64. *De nacht heeft de beurbeiden van, of uyt het nadeelig gevecht verloſt*, of *bevrijd*.

Eximere aliquem noxæ. Liv. 8. 35. *Iemand van achterdogt* of *beſchuldiging bevrijden*.

Eximere aliquem pœnæ & infamiæ. Tac. An. 14. 40. *Iemand voor de ſtraf en ſchande bevrijden*. Urbem obſidione. Liv. 36. 13. *Een belegerde ſtad ontzetten*, of *verloſſen*.

Eximere aliquem vinculis *of* ex vinculis. Cic. Or. 23. *Iemand uyt de gevangenis redden*, of *verloſſen*. Ex ærariis. Cic. de Or. 2. 66. *Iemand van de boete vry houden*, of *verſchoonen*. De reis. Cic. V. 4. 19. *of* Ex reis. Cic. V. 2. 40. *Iemand vry*, of *onſchuldig verklaaren*.

Eximere dicendo diem. Cic. Fr. 2. 1. Gell. 9. 10. *of* dicendi tempus. Cic. Att. 4. 3. *Den tijd met praaten*, of *kakelen verſlijten*, *doorbrengen*, *wechneemen*, of *'t zoek maaken*, gelyk de Voorſpraaken doen, die een quaad vertrouwen van hunne zaak hebben.

(Eximere biduum memoriæ. Suet. Cl. 11. *Verbieden*, of *niet willen dat aan die twee dagen gedacht worde*.

Eximere aliquem numero beatorum. Hor. O. 2. 2. 18. *Verbieden*, of *niet willen dat iemand onder de gelukzaligen zal getelt worden*.

Eximere diem concilio. Liv. 25. 3. *Verbieden*, of *beletten*, *dat op den dag in den Raad ergens van gehandelt worde*.)

E X I N.

EXĬN. adv. Cic. N. D. 2. 43. Virg. Æ. 6. 890. *Zedert*, *vervolgens*, *naderhand*, *na dien tijd*, *daar na*.

(Exin. *Alzoo*, *naar die wijze*, *op zoodanig een wijze*.

Utcunque in alto ventus eſt, exin volum vertitur. Plaut. E. 1. 1. 47. Pœn. 3. 5. 9. Eygentlyk. *Hoedanig de wind op zee is*, *zoodanig draayt het zeyl*. Oneygentlyk. *Naar dat de tijden zijn*, *ſchikken zich de genegentheden der menſchen*.)

EXĬNANĬO. is, ivi, itum, ire. act. *Leêg maaken*, *leêg pompen*, *droog maalen*, *droog maaken*, *uytmaalen*, van een ſchip, *of* plaats ſpreekende.

Exinanire navem. Cic. V. 5. 25. *Een ſchip uytpompen*. Alvum. Plin. H. 22. 21. *Den buyk loozen*, of *ontlaſten*.

Exinanire aliquem. Plaut. Truc. 4. 2. 2. Cic. Rull. 2. 26. *Iemand uytzuypen*, *uytzuygen*, *uytputten*, *uytmergelen*, *heel kaal maaken*, *in de grond helpen*, of *ganſch bederven*.

Exinanire agros. Cic. V. 3. 50. *'t Platte land door knevelarijen uitputten*. Regionem frumento. Hirt. B. Af. 2. *Een land van koorn uytputten*, *al 't koorn uyt een landſchap wechneemen*. Domos. Civ. Div. 4. *De huyzen plonderen*, *alles uit de huyzen wechneemen*, *niets in de huyzen over*, of *ten beſten laaten*.

Exinanire mediam aciem. Curt. 4. 13. 14. *Het gros*, of *'t midden van 't leger verzwakken*, of *ontblooten*.

(EXĬNĀNĪTĬO, ōnis. f. *Een loſſing*, *een ontlediging*, of *loozing*.

Succurrit aliquando præceps alvi exinanitio. Plin. H. 13. 22. *Daar volgt zomtijds een ſchielijke buykloozing op*.)

EXĬNĀNĪTŬS, a, um. Cæſ. B. C. 1. 48. Hirt. B. Al. 34. *Uytgeput*, *uytgemergelt*, *bedorven*, *in de grond geholpen*, *in de uyterſte nood*, of *ongelegentheyd gebragt*, van een ſtad, landſchap, volk, enz. ſpreekende.

EXINDE. adv. Cic. N. D. 2. 39. Virg. Æ. 6. 742. *Vervolgens*, *daar na*, *naderhand*.

EXĬNTĔRĀTŬS, a, um. Juſtin. 1. 5. 10. *Het ingewand uytgehaalt*, *ontweyd*, van een dier ſpreekende. Zie Exentero.

E X I S T.

EXĬSŎNŬS, a, um. Vitruv. 4. 7. *Gelijk*, *gelijkmatig*, *diergelijk*, *van het zelve ſlach*, *van gelijke deelen*. Dit woord is niet al te zeker in Vitruvius.

EXISTĬMĀTĬO, ōnis. f. *Gevoelen*, *meyning*, *gedachten*, *oordeel van*, of *over eenige zaak*.

Veſtrum, arbitrium, veſtra exiſtimatio valebit. Ter. H. Prol. 25. *U lieder oordeel*, *en gevoelen zal gelden*.

Omnium exiſtimationi ſatisfeci. Cic. V. Prœm. 15. V. 3. 58. *Ik heb de gedachten*, *verwachting*, of *'t oordeel van al de wereld voldaan*.

Exiſtimatio. *Achting*, *eer*, *aanzien*, *goede naam*, *aanzienlijkheyd*, *roemachtbaarheyd*, *beroemdheyd*, *vermaartheyd*.

Ea maneat exiſtimatio, quæ virtute parta, non quæ infelicitate illata eſt. Cic. ant. ir. in exſ. 6. *Dat de vermaardheyd*, *door de deugd verkregen*, *ſtant houde*, *doch niet die ons wegens ongeluk aangekomen*, of *toegebragt is*.

Exiſtimationem alicujus violare. Cic. F. 13. 73. Offendere. Cic. Pl. 2. *Iemands aanzien*, *achting*, of *goeden naam ſchenden*, *krenken*, of *quetzen*, *iemands achting beneemen*. Oppugnare. Cic. F. 3. 10. *Iemand in zijn eer aantaſten*, of *benadeelen*.

Bonam exiſtimationem præponere regno. Nep. Ageſ. 4. *Een goeden naam boven een Koningrijk ſchatten*.

Id eſt contra exiſtimationem tuam. Cic. F. 5. 20. *Dat is tegen uwe achting*.

Exiſtimatione damnatus. Cic. Fl. 15. *By vonnis eerloos verklaart*.

Exiſtimationem ab inimicis defendere Cæſ. B. C. 1. 7. *Zijn aanzien*, of *goeden naam tegens zijne vyanden verdedigen*, *beſchermen*, of *ſtaande houden*.

EXISTĬMĀTŌR, ōris. m. *Een keuder*, of *kenner*, *een oordeelaar*, *een die van de dingen oordeelt*.

Doctus & intelligens exiſtimator. Cic. Cl. 93. *Een geleerd en verſtandig kenner van iets*.

EXISTĬMO, as, avi, atum, are. *Achten*, *meynen*, *gelooven*, *ſchatten*, *waardeeren*, *denken*, *oordeelen*, *zich zelven iets*, of *wijs maken*.

Id exiſtimatur in probro. Plin. H. 6. 13. *Dat word voor een ſchande gehouden*.

Suis moribus alterum exiſtimare. Cic. in Sall. 8. *Van een anders zeden naar de zijne oordeelen*, *een anders bedrijf naar 't zijne afmeeten*.

Exiſtimare de aliquo. Cic. V. Prœm. 3. *of* de re aliqua. Cic. Cœl. 1. *Van iemand*, of *ergens van oordeelen*, *zijn oordeel van iemand*, of *ergens over geeven*, of *vellen*. De ſe bene exiſtimare. Cic. Off. 3. 6. *Wel van zich zelven oordeelen*, of *denken*, *een goed gevoelen van zich zelven hebben*.

De ejus ingenio valde exiſtimavi bene. Cic. F. 15. 21. *Ik heb van zijn verſtand zeer wel geoordeelt*.

[Exiſtimare. *Spreeken*.

De ſe ab iis male exiſtimari. Nep. Dion. 7. *Dat van hem qualijk geſproken wierde*.]

EXISTO. Zie Exſiſto.

E X I T.

EXĬTĬĀBĬLĬS, is. m. & f. ile, is. n. Cic. Att. 10. 4. Zie Exitioſus.

Exitiabilis morbus. Tac. An. 16. 5. *Een doodelijke ziekte*.

Exitiabilis homo. Paterc. 2. 12. 6. *Een ſchadelijk*, of *verderffelijk menſch*.

EXĬTĬĀLĬS, is. m. & f. ale, is. n. Cic. V. 5. 6. Zie Exitioſus.

(EXĬTĬO, ōnis. f. *Een uytgang*, of *uytkomen*. Plautus heeft dit woord gebruykt in 't volgende voorbeeld.

Quid illi ex utero exitio eſt, priusquam poterat ire in prælium? Plaut. Truc. 2. 6. 30. *Waarom is hy uyt de baarmoeder voortgekomen*, of *waarom is hy gebooren*, *eer hy in den oorlog kon gaan?*)

EXĬTĬŌSŬS, a, um. *Schadelijk*, *hinderlijk*, *nadeelig*, *verderffelijk*, *gevaarlijk*, *zorgelijk*, *doodelijk*, *rampzalig*. (De compar. *Exitioſior* ſtaat by Tac. H. 2. 31. en de ſuperl. *Exitioſiſſimus* by Tertull. Anim. 34.)

Prodigium exitioſum. Cic. Ar. 2. *Een ongelukkig*, of *quaad wonderteken*, of *quaad voorbeduidzel*.

Exitioſum bellum. Cic. Att. 9. 8. *Een verderffelijke oorlog*.

EXĬTĬUM, ii. n. *Verderf*, *verwoeſting*, *ongeval*, *rampſpoed*, *omkeering*, *verdelging*, *ondergang*, *uytroeijing*.

Exitium patriæ moliri. Cic. Mur. 3. De exitio patriæ cogitare. Cic. C. 1. 4. *'t Verderf*, of *den ondergang zijns vaderlands brouwen*, *voorneemen*, *overleggen*, *ter hand neemen*.

Exitium parare alicui. Cic. T. Q. 2. 17. *Iemand den ondergang brouwen*.

Id eſt exitio. Virg. G. 3. 511. *Dat is verderffelijk*, *dat ſtrekt ten ondergang*.

Exitio remedium invenire. Ter. Ph. 1. 4. 23. *Een hulpmiddel* of *raad voor een ongeluk vinden*.

• Exitium. *Ongeluk*, *ongeval*, *rampſpoed*, *tegenſpoed*, *verderf*, *ondergang*, *quaade uytſlag*.

Omnibus meis exitio fui. Cic. Fr. 1. 4. *Ik ben de oorzaak van den ondergang van mijn huys geweeſt*, *ik heb 't verderf van mijn*

Digitized by Google

mijn huys, of *van alle de mijnen vernoozaakt.*

† Exitium. Ovid. Ib. 253. *De dood.*

EXĬTŬS, ûs. m. Nep. Han. 12. 3. *De deur, uytgang*, of *doorgang van een plaats.*

Exitus. *Uytslag, uytkomſt.*

Præſtare exitu pollicita. Cic. F. 10. 8. *Zijn woord*, of *belofte houden, nakomen*, of *volbrengen.*

Habere exitum felicem. Cic. F. 2. 10. bonum Cic. N. D. 2. 37. ſecundum. Cic. F. 6. 14. *Een gelukkigen uytſlag*, of *goede uytkomſt hebben.* Exitialem. Cic. V. 5. 6. adverſum Cic. F. 6. 13. triſtem. Cic. Cl. 31. fatalem. Cic. D. 9. 9. *Een quaaden, droevigen, ongelukkigen uytſlag*, of *quaade uytkomſt hebben.*

Ad exitum adducere rem. Cic. T. Q. 5. 6. *Een zaake ten eynde brengen.*

In dubio eſt exitus. Ovid. F. 2. 781. *De uytkomſt is twijffelachtig.*

Exitus. Cic. Cœl. 27. *Het eynde*, of *'t end van iets.*

Exitus orationis. Cæſ. B. G. 4. 8. *Het eynde, 't ſlot*, of *'t beſluyt van een rede.*

In exitu annus erat. Liv. 35. 41: 38. 34: 27. 4. *Het jaar liep ten eynde; 't liep*, of *'t was op 't eynde van 't jaar.*

In exitu eſt meus Conſulatus. Cic. Mur. 38. *Mijn Burgermeeſterſchap loopt ten eynde.*

Exitus. Tac. H. 2. 5. Vitæ exitus. Prop. 3. 3. 69. *'t Levenseynd, het eynde van 't leven, de dood.*

(Exitum facere. *Een eynde neemen*, of *hebben.*

Brevi dignum exitum facturos. Suet. N. 46. *Dat zy in 't kort een eynde zouden hebben 't geen zy waardig waren.*

Pictura non alium exitum fecit. Petron. 2. *De ſchilderkonſt heeft geen ander eynde genomen.*

Exitus acceſſit verbis. Ovid. F. 6. 565. *'t Is geſchied als hy voorzegt hadde.*)

‡ EXJŪRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Plaut. by Non. 2. 286. *Zweeren, onder eede betuygen, een eed doen, verklaaren, met eede beveſtigen.*

E X L Æ.

(EXLÆTŬS, ă, ūm. *Zeer blijde, zeer vrolijk.* De præpoſitio Ex vergroot de zaak. Zie onze aantekening over Suet. C. 50. 1. §. 2.

Non exlæta facie. Apul. M. 3. 135. *Die van geen zeer vrolijk gelaat is.*)

E X L E. E X O R.

EXLEX, ēgĭs. m. & f. Cic. Cl. 34. *Wetteloos, zonder wet, die geen wetten heeft, die geen wet volgt, of zonder wet leeft, die zich aan geen wet bind.*

‡ EXOBSECRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Plaut. Aſ. 1. 3. 93. *Ernſtig verzoeken, bidden*, of *ſmeeken.*

E X O C. E X O D.

EXŎCŬLASSO, ĭs, āſsĕrĕ caput alicui. Plaut. R. 3. 4. 26. *Iemand de oogen uyt het hoofd haalen.*

(EXŎCŬLĀTŬS, ă, ūm. *Die van zijn oogen*, of *'t gezigt is berooft, die de oogen uytgeſlagen*, of *uytgeſteeken zijn.*

Thraſyllum exoculatum relinquens. Apul. M. 8. 207. *Laatende Thraſyllus, van 't gezicht berooft zijnde, leggen.*

EXŎDIĀRĬŬS, ĭi. m. Schol. Juv. 3. 175. *Die 't eynde maakt van 't ſpel.*)

‡ EXŎDĬŬM, ĭi. n. Varr. by Non. 1. 111. 'Ἔξοδιον. *Het eynde*, of *'t end van iets.*

Exodium. Liv. 7. 2. Juv. 6. 71. *De klucht, die men op 't eynde van 't blijeynde ſpeelt.* Zie onze aantekening over Suet. T. 45. 2. §. 8.

E X O L.

EXŎLESCO, ĭs, ŏlēvī, ŏlētūm, ŏlēſcĕrĕ. Colum. 2. 18. *Vergaan, voorbygaan, overgaan, te niet gaan, verminderen, verouden, zijn kracht verliezen, afgaan, afraaken, afneemen, oud*, of *ouwerwets worden*, van de gunſt, 't aanzien, de ſmert, de gewoonte, enz. ſpreekende.

Literæ exoleſcentes. Suet. A. 7. *Letteren, die van oudheyd bleek worden.*

Græci amictus exoleſcunt. Tac. An. 14. 21. *De Griekſche dracht is heel afgeraakt, de manier van Griekſche kleederen is heel af, of is ouwerwets.* Nondum ea clades exoleverat. Tac. An. 4. 64. *De gedachtenis van die nederlaag was nog niet vergaan.*

Mitium dominorum metus apud ſervos ipſa conſuetudine exoleſcit. Plin. E. 1. 4. 4. *'t Ontzagh voor zachtzinnige heeren verdwijnt door de gewoonte zelfs by de ſlaaven.*

Exoleſcere. Plaut. fragm. *Uytgejongt zijn, te oud zijn om meer te jongen*, van beeſten ſpreekende.

EXŎLĒTŬS, ă, ūm. Liv. 2. 35. *Veroudt, ouwerwets, te niet, uyt het gebruyk, ongebruykelijk, oud, voor by, over, buyten gewoonte*, van een gewoonte, de gunſt, de achting, *of* een woord ſpreekende.

Exoletus Auctor. Quintil. I. O. 8. 2. *Een ouwerwets* of *veroudt Schrijver, een Schrijver die al oud*, of *wiens taal niet meer in gebruyk is.*

Exoletus puer. Suet. G. 22. *Een ſchandjongen.*

EXŎLVO. Zie Exſolvo.

E X O M. E X O N.

(EXŌMĬS, ĭdĭs. Gell. 7. 12. *en* Feſtus. *Een rok zonder mouwen.* Dit is zuyver Griekſch. Suidas. 'Ἐξωμὶς, 'Ἀττικῶς λοξὶδιον. Σημαίνει χιτῶνα ἐλευθέριον ἐν ἑτερομασχάλῳ τὰς βραχίονας.)

['Ἐξωμὶς. Een Atheens woord, 't betekend *een ſlaaven kleed*, (want men moet ἀνελεύθερον leezen. Zie Perizon. Æl. V. H. 9. 34.) *de armen niet bedekkende.*]

EXŎNĔRĀTĬŌ, ōnĭs. f. Ulp. D. 19. 2. 15. §. 7. *Ontlaſting, afſlag, vermindering van prijs.*

EXŎNĔRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Plin. H. 11. 10. *Ontlaſten, ontlaſten; verlichten, ontlaaden.*

Exonerare navem. Vitruv. 10. 5. *Een ſchip loſſen*, of *ontlaaden.*

Exonerare ventrem. Sen. E. 82. *Zijn gevoeg doen, ſtoelgang hebben, den buyk ontlaſten, buykloozen, kakken.* Stomachum. Petron. 63. *De maag ontlaſten, braaken, overgeeven, ſpouwen.*

Exonerare conſcientiam. Curt. 6. 8. 11. *Zijn gemoed*, of *gewiſſe ontlaſten; zeggen wat men op 't herte heeft, zijn hert recht uyt ſpreeken.* Animum ſollicitudine. Curt. 4. 5. 22. *Zijn gemoed van bekommernis ontlaſten.* Fidem. Liv. 42. 13. *Zich van zijn woord*, of *belofte quijten*, of *ontlaſten; zijn belofte volbrengen*, of *nakomen.*

Exonerare aliquid in aurem alicujus. Sen. E. 4. *Iemand iets in 't oor luyſteren, zijn hert*, of *gedachten aan iemand ontdekken, openen*, of *openbaaren.*

Exonerare aliquem metu. Ter. Ph. 5. 6. 3. Liv. 2. 2. *Iemand uyt vreeze*, of *angſt verloſſen.*

[EXŌNĬĂ, æ. f. *Exceſter*, een ſtad in Engeland, eertyds *Iſca* aan de rivier de *Iſca.*]

E X O P.

EXŎPTĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs, n. Sil. 11. 386. *Wenſchelijk, begeerlijk, dat te wenſchen, te hoopen*, of *te begeeren is.*

Nunciare nuncium exoptabilem. Plaut. Stich. 2. 2. 67. *Een gewenſchte boodſchap brengen.*

EXŎPTĀTŬS, ă, ūm. *Gewenſcht, begeert, daar men met ongeduld op gewacht, naar gehaakt*, of *naar verlangt heeft.* De compar. *Exoptatior* ſtaat by Cic. Att. 5. 15. en de ſuperl. *Exoptatiſſimus* by Cic. Att. 4. 1.

Exoptatum nuncium afferre. Cic. S. R. 7. *Een gewenſchte tijding brengen.*

Virgo maxime exoptata animo. Ter. H. 2. 4. 28. *Eene van herten gewenſchte maagd.*

EXŎPTO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Wenſchen, verlangen, begeeren, naar haaken, naar jooken, verhoopen, met begeerte naar wachten.*

Aliquid alicui exoptare. Cic. Piſ. 40. *Iemand iets toewenſchen.*

Exopto te quam primum videre. Cic. F. 4. 6. *Ik hoop u binnen korten te zien, ik verlang om u binnen korten tijd te zien.*

E X O R.

EXŌRĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. *Verbiddelijk, verzoenelijk, die zich laat verbidden, omzetten, inwinnen, overhaalen*, of *beweegen*, van perſoonen ſpreekende. (De compar. *Exorabilior* ſtaat by Seneca beneden.)

Minus exorabilem experiri. Cic. Att. 1. 3. *Iemand onverbiddelijk vinden, iemand niet konnen verbidden.*

Non exorabilis auro. Hor. E. 2. 2. 179. *Die door geen goud te winnen*, of *om te zetten is.*

In ſuis quam in alienis exorabilior eſt inju-

Digitized by Google

injuriis. Sen. Cl. 1. 20. *Hy vergeeſt ligtelijker 't ongelijk dat hem, dan dat anderen word aangedaan.*

Iracundia exorabilis. Cic. Fr. 1. 1. *Verbiddelijke, verzettelijke,* of *verzoenelijke gramſchap.*

† Carmen exorabile. Val. Fl. 1. 782. *Een ſmeek-* of *verzoengedigt, een gedigt om iemand te verbidden.*

‡ EXŌRĀBŬLŬM, ī. n. Plaut. Truc. 1. 1. 6. *Een bede,* of *konſtgreep om iets te verwerven.* Apul. Fl. 360. noemt dus *de konſten en ſtreeken die een Redenaar gebruykt om zijne Rechters in te winnen,* maar het is niet veylig dit woord in een van deze betekeniſſen te gebruyken.

EXŌRĀTŎR, ōrĭs. m. Ter. Hec. prol. 2. 2. *Verkrijger, verwerver, die iets door zijne beden verkrijgt,* of *verwerft.*

EXŌRĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Prov. Conſ. 17. *Bewogen, ingewonnen, omgezet, overgehaald, vermurwt, verzagt* door ſmeking, *of* gebeden.

Exoratus opem fero. Ovid. M. 9. 699. *Verbeden zijnde ben ik behulpzaam.*

Ægre a filii cæde amicorum precibus exoratus. Juſtin. 9. 7. 4. *Heel bezwaarlijk,* of *ter nauwer nood, van 't ombrengen van zijnen zoon door de ſmekingen van zijne vrienden verbeden.*

(EXORBĬTĀTĬO, ōnĭs. f. Tertull. de An. 24. *Afdwaaling van den rechten weg.* Dit, en de vier volgende woorden worden by de kerkelyke Schryvers alleen gevonden.

EXORBĬTĀTŎR, ōrĭs. m. Tertull. adv. Marc. 2. 13. *Die van den rechten weg afdwaalt.*

EXORBĬTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Auguſt. C. D. 9. 3. Tertull. de Pall. 5. Lactant. 2. 5. *Van den rechten weg afdwaalen.*

EXORCĬSMŬS, ī. m. Tertull. de Cor. mil. 11. *Bezweering, uytdrijving der geesten, duyvelbanning.*

EXORCISTĂ, æ. m. Paul. Nol. E. 21. *Bezweerder, duyvelbanner.* [Zie Alciat. Pav. Juv. 8. 23.]

EXORCĬZO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Tertull. de Idol. 11. Ulp. D. 50. 13. 1. §. 3. *Bezweeren.*)

EXORDĬŎR, īrĭs, ōrſŭs ſŭm, ōrdīrī orationem. Plaut. Ciſt. 4. 3. 64. Cic. de Or. 1. 26. *Een reden beginnen,* of *aanvangen, ergens van beginnen te ſpreeken.*

Ab adverſarii dicto exordiri. Cic. Her. 1. 6. *Zijn reden door een ſpreuk van den tegenſtrever beginnen.*

Exorſus eſt dicere. Cic. D. 2. 48. *Hy heeft 't woord genomen; hy heeft begonnen te ſpreeken.*

Unde exordiar narrare? Ter. Hec. 3. 3. 2. *Van waar zal ik beginnen te verhaalen?*

Adverſus aliquem exordiri argutias. Plaut. B. 1. 2. 19. *Met iemand ſpotten; iemand foppen,* of *ſcheeren; met iemand de gek ſcheeren; iemand voor de gek,* of *voor den droel houden.*

Exordiri bellum. Liv. 4. 17. *Den oorlog beginnen, onderneemen,* of *aanvangen.* Conſilium. Plaut. Aſ. 1. 1. 102. *Een voorneemen,* of *beſluyt beginnen uyt te voeren.*

[Exordiri telam. Plaut. Pſ. 1. 4. 7. *Een webbe aanſlaan.* Het is een woord van de weefkonſt. Daarom zegt Plaut. B. 2. 3. 116. Exorſa eſt tela. *De webbe is aangeſlagen, begonnen.* In 't lydelyke.]

EXORDĬŬM, ĭī. n. *'t Begin, de aanvang,* waar 't ook van zy.

Facere exordium ſcribendi à tempore. Cic. L. L. 1. 3. *Van den tijd een begin van ſchrijven maaken.*

Ducere exordium ab aliqua re. Quintil. I. O. 4. 1. *Ergens een begin van maaken, ergens van beginnen.*

Apud nos Virgilius dabit exordium. Quintil. I. O. 10. 1. *Wy zullen in 't optellen onzer Dichteren met Virgilius beginnen: Virgilius zal de eerſte der Dichteren zijn waar van wy zullen ſpreeken.*

Exordium mali. Cic. I. R. 1. 3. *Het begin, de wortel,* of *de oorſprong van 't quaad.* Pugnæ. Virg. Æ. 7. 40. *'t Begin van den ſtrijd, van 't gevecht,* of *van den ſlag.*

Exordia rerum. Lucret. 2. 333. *De beginſelen, de eerſte hoofdſtoffen,* of *ſtelzels van zaaken.*

Exordium. Cic. de Or. 1. 27. *Inleyding, voorgeſprek, voorreden, begin, aanvang eener reden.*

EXŎRĬŎR, ĕrĭs, ortŭs ſŭm, ōrīrī. Lucret. 2. 507. *Voortkomen, ontſtaan, ontſpruyten, uytkomen, voor den dag komen, opkomen, zich laaten zien, opſchieten, uytbreeken, ontſpringen, vertoonen.*

Exoritur fama de Præneſtinorum defectione. Liv. 6. 21. *Daar ontſtaat een gerucht van den afval der inwoonderen van Paleſtrina.*

Exoritur clamor. Virg. Æ. 2. 313. Ovid. Tr. 1. 3. 77. *Daar gaat een geroep,* of *geſchreeuw op.*

Exoriri. Plaut. R. prol. 4. *Verſchijnen, te voorſchijn komen, opkomen, zich boven de kimme vertoonen,* van een geſternte ſpreekende.

Hæc omnia a te exorta ſunt. Ter. Hec. 4. 4. 10. *Dit alles is door u gekomen, gy zijt de oorzaak van alle deze dingen.*

Exoriri. Cic. Att. 7. 26. *Weêr moed krijgen,* of *neemen, verademing krijgen.*

EXORNĀTĬO, ōnĭs. f. Colum. 12. 3. *Verſierſel, cieraad, verciering, optooizel, oppronking, opſchikking.*

Exornatio verborum & ſententiarum. Cic. Her. 4. 13. *Cierlijkheyd van woorden en zinſpreuken.*

EXORNĀTŎR, ōrĭs. m. *Vercierder, optooijer, opſchikker, oppronker.*

Exornatores rerum. Cic. de Or. 2. 12. *Opſchikkers,* of *oppronkers van zaaken; die de dingen weeten op te ſchikken, fraay voor te dragen,* of *cierlijk voor te ſtellen.*

EXORNĀTŬS, ă, ŭm. *Opgeſchikt, verciert, uytgedoſt, opgepronkt.* (De ſuperl. *Exornatiſſimus* ſtaat by Cic. Her. 4. 47.)

Varia veſte exornatus. Ter. E. 4. 4. 16. *Met een veelverwig kleed uytgedoſt, met een veelverwigen rok bekleed.*

Exornatum tropæum. Cic. I. R. 1. 38. *Een koſtelijk, heerlijk,* of *prachtig zegeteken.*

Adeo exornatum dabo, ut, dum vivat, meminerit mei. Ter. H. 5. 1. 77. *Ik zal hem zoo deftig opſchikken,* of *havenen,* dat is, *zoo ſnedig afroſſen, zoo den rug ſmeeren,* of *zoo tervieren, dat hy al zijn leven om my denken zal.*

EXORNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plaut. Perſ. 3. 1. 7. *Opſchikken, vercieren, opſmukken, optooijen, oppronken, ophullen, opzuikken,* van perſoonen ſpreekende.

Exornare orationem. Cic. de Or. 3. 33. *Een rede opſchikken,* of *oppronken.*

Exornare cubiculum ample & magnifice. Cic. V. 4. 37. *Een kamer koſtelijk opſchikken, met koſtelyken inboel,* of *huysraad vercieren.* Scite convivium. Sall. B. J. 85. *Lekkerlijk opdiſſchen, heel wel onthaalen, een gaſtmaal zindelijk en netjes toebereyden.* Urbem ſignis pulcherrimis. Cic. V. 2. 2. *Een ſtad met zeer ſchoone beelden vercieren.*

Exornare aliquem magiſtratu. Plin. E. 10. 7. *Iemand met een ampt,* of *Staatsbediening voorzien, iemand in de regeering brengen.*

Exornare regionem præſtantiſſimis artibus. Cic. Q. T. 5. 4. *Een landſchap met de voortreffelijkſte wetenſchappen vercieren.*

Exornare ſe moribus lepidis. Plaut. Moſt. 1. 3. 12. *Een vrolijk gelaat toonen,* of *aantrekken, zich vrolijk en te vreden aanſtellen, zich met blijgeeſtige,* of *aardige zwieren vercieren.*

EXŌRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ aliquem. Cic. de Or. 1. 29. Aliquid ab aliquo. Plaut. Trin. 2. 2. 44. Aliquem aliquid. Ter. An. 5. 3. 30. *Door bidden,* of *ſmeeken iets van,* of *op iemand verwerven,* of *verkrijgen, bekomen,* of *erlangen: op iemands gemoed iets winnen, iemand ergens toe brengen, toe overhaalen, toe overreden,* of *toe beweegen.*

Sine te exorem illis hanc veniam. Plaut. B. 5. 2. 82. *Ik bidde u 't hun te vergeeven om mijnen 't wille,* of *laat ik van u verwerven dat gy 't hun vergeeft.*

Exorare aliquem alteri. Suet. Tib. 11. *Iemand met een ander bevredigen,* of *verzoenen; iemand in een anders vriendſchap herſtellen.*

Exorare. *Met aanhoudinge bidden,* of *ſmeeken, ernſtelijk,* of *ootmoediglijk verzoeken.*

Exoremus ut ſileat. Cic. L. L. 1. 13. *Laat ons hem ernſtellijk verzoeken,* of *bidden dat hy zwijge; laat ons hem beweegen dat hy zwijge.*

† Facies amorem exorat. Ovid. Am. 3. 11. 43. *De ſchoonheyd van 't wezen, van 't gelaat,* of *van 't aangezicht verwekt liefde.*

EXORSĂ, ōrŭm. n. plur. *Inleyding, voorreden, voorgeſprek, voorſpel, begin, aanvang.*

Non te per longa exorſa tenebo. Virg. G. 2. 46. *Ik zal u met geen lange voorreden*

Digitized by Google

te'n ophouden.
Sua cuique exorſa laborem fortunamque ferent. Virg. Æ. 10. 111. *Elk zal een goeden, of quaaden uytſlag hebben, naar zijn begin wezen zal; de goede of quaade uytſlag zal voor elk van 't begin afhangen.*

EXORSŬS, ă, ŭm. *Die 't begonnen, of aangevangen heeft.*
Exorſus dicere. Cic. Fin. 1. 8. *Die begonnen, of aangevangen heeft te ſpreeken.*
Rem. Plaut. P. 4. 1. 7. *Die een zaak begonnen, of ondernomen heeft.*

EXORSŬS, ūs. m. Cic. Man. 4. *Begin, aanvang, inleyding, voorgeſprek van een reden, voorreden.*

EXORTĪVŬS, ă, ŭm. *Ooſtelijk, van 't Ooſten, Ooſterſche:* van een land, zee, enz. ſpreekende.
A parte exortiva. Plin. H. 18. 34. *Ooſtwaarts, naar 't Ooſten, naar de zijde, of naar de kant van 't Ooſten, aan de Ooſtzijde.*
Exortivus. Plin. H. 7. 49. *Van de geboorte, tot de geboorte behoorende, dat op de geboorte ziet.*

EXORTŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 2. 63. Virg. Æ. 3. 99. *Geboren, voortgekomen, ontſprooten, ontſtaan, gekomen, voortgevallen, geſchied, gebeurt,* van een kind, geding, geſchil, moord, enz. ſpreekende.
Exortus. Lucret. 3. 1037. Virg. Æ. 4. 130. *Opgegaan, opgekomen, boven de kimme gerezen,* van een geſternte ſpreekende.

EXORTŬS, ūs. m. Exortus ſolis. Cic. Her. 3. 22. Plin. H. 12. 11. *De opgang der zonne.*
Exortus ſiderum. Plin. H. 11. 12. *De opgang der ſterren.*

E X O S.

EXŎS, ŏſſĭs. omn. gen. Lucret. 3. 721. *Beenloos, zonder beenen, dat geen gebeente heeft, of daar geen been in is.* Men moet dit woord in plurali niet gebruyken.
Hunc exoſſem reddam. Plaut. Men. 5. 2. 106. *Ik zal hem de beenen breeken, of aan ſtukken ſlaan.* (Men leeſt in de verbeterde afſchriften Exoſſabo, voor Exoſſem reddam.)

EXOSCŬLĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 10. 12. *Een kus, of zoen, gekus, gezoen.*

EXOSCŬLĀTŬS, ă, ŭm. Suet. N. 34. *Gekuſt, gezoent, een zoen, of kus gegeeven hebbende.*

EXOSCŬLŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī. acc. Suet. V. 7. *Kuſſen, zoenen, een kus, of zoen geeven.*
Exoſculari ſcientiam rerum uberem verborumque alicujus elegantiam. Gell. 2. 26. *Een groot genoegen over iemands overvloedige wetenſchap en cierlijkheyd van zeggen toonen.*

EXOSSĀTŬS, ă, ŭm. Lucret. 4. 1266. Zie Exos.
Exoſſatus ager. Perſ. 6. 52. *Een akker van ſteenen gezuyvert.* De ſteenen zyn de beenders der aarde naar het zeggen des Dichters Ovid. M. 1. 393. Zie Caſaub. over Perſ. p. 496. 497. en Kohierz. de Lux. Rom. 1. 3.)

EXOSSO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Colum. 12. 53. *'t Gebeente uyt een dier doen.*
Ubi ego rediero, piſcis exoſſabitur. Ter. Ad. 3. 3. 24. *Als ik wederom kome zal men de graat uyt de viſch doen.*
Exoſſare aliquem. Plaut. Men. 5. 2. 106. *Iemand de beenen breeken, of aan ſtukken ſlaan.*

[EXOSTRĂ, æ. f. Cic. Prov. 6. *Een zetel, of geſtoelte, op paalen ſtaande, en met ketten vaſt gemaakt, op welke de oude wel plagten te ſtempen.*
Exoſtra. Veg. 4. 21. *Een brugge, welke in den oorlog uyt een verheven werktuyg,* turris gendamt, *tot op de muuren van een belegerde ſtad voortgeſchoven wierd.*]

EXŌSŬS, ă, ŭm aliquem. Virg. Æ. 5. 687. of aliquid. Curt. 8. 7. 12. *Die iemand, of iets haat; die van iemand, of ergens afkeerig van is, of een afkeer heeft; die iemand, of iets verfoeyt, die in iemand, of in iets een weêrzin heeft.*
(Colchis nondum miſeros exoſa parentes. Val. Fl. 5. 349. *Medea haare elendige ouders noch niet gehaat hebbende.*)
Exoſus. *Gehaat, verhaat, hatelijk.*
Non omnes Diis exoſi ſunt. Gell. 2. 18. *Alle zijn ze van de Goden niet gehaat, of zijn ze niet hatelijk by de Goden.*

E X O T.

EXŌTĔRĬCŬS, ă, ŭm. *Ruuw, wantaalig, uytheemſch, uytlandſch, vreemd, dat van de vreemdelingen komt,* van een woord ſpreekende.
Libri exoterici. Gell. 20. 5. *Boeken die in 't openbaar, en zelf den vreemdelingen, geleert, of uytgelegt zijn.* (Het Griekſche ἐξωτερικὰ gebruykt Cic. Att. 4. 16.)

EXŌTĬCŬS, ă, ŭm. Plaut. Moſt. 1. 1. 41. *Uytlandſch, uytlandig, vreemd, uytheemſch, dat uyt een vreemd land komt.* Van een reukwerk, kleed, koopmanſchap, enz. ſpreekende. Plaut. Men. 2. 1. 11. noemt Exotica Græcia, *'t Griekenland dat de Romeynen niet toebehoorde.* 't Wierd ook *Groot Griekenland* genaamt, dat zich aan 't gedeelte van Italien uytſtrekte, en dat wy 't Ryk van Napels noemen.

E X P A.

EXPALLESCO, ſcĭs, pāllŭī, pāllēſcĕrĕ. Cic. Her. 2. 5. *Verbleeken, beſterven, bleek worden.*

(EXPALLĬDŬS, ă, ŭm. Tertull. de Reſ. Carn. 57. *Zeer bleek.* Zie Exlætus.
Caligula expallido fuit colore. Suet. C. 50. *Kaligula is zeer bleek van gedaante geweeſt.*)

‡ EXPALLĬO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Iemand den mantel afneemen, of afzetten.*
Expalliatus ſum. Plaut. Caſ. 5. 3. 6. *Men heeft my mijnen mantel afgenomen, of afgezet.*

EXPALPO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquid ab alio. Plaut. Pœn. 1. 2. 144. *Iemand iets aftroonen, iets door vleijery, of geſtreel van iemand krijgen, erlangen, bekomen, verkrijgen, of verwerven, iemand ergens om vleijen.* Van dit verbum heeft Plaut. P. 4. 6. 22. gemaakt Nummorum expalponides. *Een troggelaar, een die iemand zijn geld aftroggelt, of aftroont; iemand die met liſt, of gevley een ander het geld uyt de beurs praat.*

EXPALPŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī. Servus à patre argentum expalpabitur. Plaut. by Non. 17. 47. *De knecht zal mijnen vader geld aftroggelen.*

EXPANDĬTŎR, ōrĭs. m. Amnis expanditor. Plin. P. 30. 4. *Een ſtroom die overloopt, of overvloeyt.*

EXPANDO, ĭs, pāndī, pāſſŭm & pānſŭm, pāndĕrĕ alas. Plin. H. 10. 38. *Zijn vleugels, wieken, of vlerken uytbreyden, of uytſpreyden.*
Florem expandit roſa. Plin. H. 12. 11. *De roos gaat open, of ontluykt.*
Expandere herbas ſub umbram. Colum. 12. 13. *Kruyden onder de ſchaduwe ſtrooijen.*
Expandere aliquid dictis. Lucret. 1. 127. *Iets door zijn geſprek, of zeggen uytleggen, ontwinden, verklaaren, of ontvouwen.*

EXPANGO, ĭs, pānxi, pāctŭm, pāngĕrĕ ſidera ad normam. Plin. H. 2. 26. *Stiptelijk, of nauwkeuriglijk, de ſtand der ſterren waarneemen.*

EXPANSŬS, ă, ŭm. Zie Expaſſus. (Gell. 15. 15. verwerpt dit participium; maar ik heb 't gevonden by Plin. H. 2. 103: 9. 33: 10. 8: 31. 6. Tertull. Apol. 30. Zie ook beneden Panſus.)

EXPĀPILLĀTŬS, ă, ŭm. Brachium expapillatum. Plaut. Mil. 4. 4. 44. *Een arm tot de borſt toe ontbloot.* Zommige leezen met meer waarſchynlykheyd Exaſſilatus, en andere Exaſulatus. Zie Taubmannus.

EXPASSŬS, ă, ŭm. Gell. 15. 15. *Uytgeſpreid, losgerold, op of open gedaan, los gewonden, uitgeſpannen,* van netten, enz. ſpreekende.
Expaſſæ fores. Tac. H. 5. 13. *Een open deur.*

(EXPĀTRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Catull. 30. 17. *In hoerery, wellust en ſlempen doorbrengen, verdoen.*

EXPĀVĔFĀCĬO, fēci, fāctŭm, fācĕrĕ. Sen. E. 86. *Vervaart maaken.*

EXPĀVĔFACTŬS, ă, ŭm. *Zeer verſchrikt, ontſteld, bevreeſt, verbaaſt, vervaart.*
Equi expavefacti Hippolytum diſtraxerunt. Hyg. F. 47. *De paarden zeer verſchrikt geworden zijnde, hebben Hippolytus verſcheurt.*)

[EXPĀVĔO, ērĕ. Stat. Præf. 3. Zie Expaveſco.]

EXPĀVESCO, ſcĭs, pāvi, pāvēſcĕrĕ. *Verſchrikken, zich ontſtellen; bevreeſt, verbaaſt, bedeeſt, ontſteld, beangſt, vervaart, of verſchrikt worden.*
Expaveſcere aliquid. Plin. H. 13. 24. of Ad aliquid. Liv. 6. 34. *Over iets ontſtellen, verſchrikken, vervaart, of verſchrikt worden.*

Perſæ

Digitized by Google

Perſæ Græcos milites expaveſcunt. Front. St. 2. 3. 13. *De Perſen vreezen, zijn vervaart*, of *hebben een ſchrik voor 't Griekſche krijgsvolk.*

[EXPĂVĬDŬS, ă, ŭm. *Zeer verſchrikt, zeer verbaaſt, zeer ontſtelt.*

Demoſthenes expavidus avertit. Gell. 1. 8. *Demoſthenes zeer verſchrikt zijnde, heeft zich omgekeert.*

E X P E.

EXPĔCŬLĬĀTŬS, ă, ŭm. Plaut. Pœn. 4. 2. 21. *Die van 't zijne berooft is, die geen goed en heeft.*]

ĔXPĔDĬO, is, ivi, *of* ii, itŭm, irĕ. acc. *Ontlaſten, ontwikkelen, ontheffen, uit zwarigheyd redden, verloſſen, bevrijden, vrijmaaken, ontwarren, los maaken, ontſlaan, ontzetten, ontbinden*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin. (Expedire, zegt Donat. Hec. 5. 1. 23. *Is een been, dat aangebonden word, ontwikkelen*, of *los maaken.*)

Aditum cratibus expedire. Cæſ. B. G. 7. 86. *Zich een weg met horden baanen, de gaten*, of *ſlagen van een weg met horden ſtoppen.*

Expedire aliquem a ſervitute. Plaut. Capt. 2. 3. 94. *Iemand uyt ſlaverny*, of *dienſtbaarheyd redden*, of *verloſſen.*

Expedire ſe de re aliqua. Cic. V. 4. 12. *Zich uit een zaak redden*, of *ontwikkelen.* Crimine aliquo. Ter. Hec. 5. 1. 23. *Zich van een misdaad zuyveren, rechtvaardigen*, of *ontlaſten.* Ærumnis. Ter. Hec. 3. 1. 8. Curis. Ter. Ph. 5. 4. 4. *Zich van zwarigheden, droefheyd*, of *kommer bevrijden.* Ab omni occupatione. Cic. Att. 3. 20. *Zich van alle ſlommer ontdoen; alle bezigheden laaten vaaren.*

Cætera res expedict. Sall. B. C. 20. *Het overige zal van zelf wel volgen; de zaak zal het overige wel uytwijzen*, of *doen blijken.*

Expedire aliquid. Cic. Cœl. 27. *Iets afvaardigen, vervaardigen, ſchielijk verrichten, haaſtelijk doen, gezwindelijk uytvoeren, met 'er vaart toebereyden, toemaaken, toeſtellen*, of *toeruſten.* Rem frumentariam. Cæſ. B. G. 7. 36. *Met der haaſt koorn opdoen.* Pecuniam. Suet. J. 4. *Geld verzamelen, geld ligten.*

Tela animosque expedire. Liv. 38. 25. *Zich van pijlen voorzien en moed grijpen.*

Alimenta arcu expedire. Tac. An. 6. 43. *Van*, of *op den boog leeven; zich met den boog geneeren.*

(Expedire alleen. Tac. H. 1. 10.) Expedire ſeſe. Plaut. Am. 1. 1. 152. Sall. B. J. 105. Se ad bellum. Tac. H. 2. 99. Pugnam. Liv. 38. 21. Arma. Liv. 44. 33. Virg. Æ. 4. 592. Tac. An. 2. 79. *Zich tot den ſtrijd*, of *tot den ſlag gereed*, of *vaardig maaken, zich ten ſtrijde bereyden; tot de wapenen loopen, zich in de wapenen begeeven, in de wapenen komen.*

Expedire aliquid. Cic. F. 13. 26. *Iets verrichten, voltrekken, volmaaken, afdoen, voleynden, ten einde brengen, voltooijen*, of *volvoeren.*

Brevi ego expediam. Cic. S. 16. Ego expediam tibi. Plaut. Am. 3. 3. 21. *Ik zal 't u in 't korte zeggen; ik zal 't u met weinige woorden*, of *beknoptelijk verhaalen, vertellen, openbaaren, bekend maaken*, of *ontvouwen.*

Id verbo expedi. Ter. Ph. 1. 4. 20. *Zeg dat met een woord.*

Expedire aliquid. Liv. 34. 61. Sall. B. J. 5. *Iets ontvouwen, uytleggen, verklaaren, openen*, of *open leggen.*

Expedire Judicibus dilucide rem ſuam. Ter. Ph. 2. 3. 42. *Zijn zaak duydelijk voor de Rechters open leggen.*

Expedire merces. Ovid. Art. 1. 422. *Zijn waaren voorzetten, voorleggen, toonen, voordoen, te koop leggen.*

Iram alicujus expedire. Ter. Hec. 3. 1. 11. *Iemands toorn*, of *gramſchap ſtillen*, of *nederzetten.*

(Expedire nomen, rem. *Zijn ſchuld betaalen*, of *voldoen.*

Valerium Catonem unum difficile expedire nomen. Suet. Gr. 11. *Dat Valerius Cato bezwaarlijk een ſchuld betaalt.*

Fraudator rem non expetit expedire. Phædr. 1. 16. 2. *Een bedrieger begeert zijn ſchuld niet te betaalen.*

Nec res expediretur. Suet. T. 43. *En de ſchuld niet wierd betaald.*)

EXPĔDĬT. Imperſ. *'t Is behoorlijk, noodzakelijk, betamelijk*, of *gevoeglijk, het is nuttig*, of *voordeelig, oorbaar*, of *goed; het betaamt.*

Expedit pecuniam collocare. Cic. Cæc. 9. *Het is voordeelig zijn geld uyt te zetten*, of *te beleggen*, of *dat het geld belegt worde.*

Noſtra culpa facimus ut malis expediat eſſe. Ter. Ph. 5. 2. 1. *Het is onze ſchuld dat het hun voordeelig is quaad of boos te zijn.*

Si tibi ita expediat. Cic. Fr. 2. 6. *Indien 't u alzoo goed, voordeelig, nuttig*, of *oorbaar is.*

EXPĔDĪTĒ. adv. *Ligtelijk, gemakkelijk, zonder moeyte, zonder letzel*, of *verhindering.* De compar. *Expeditius* ſtaat by Cic. I. R. 2. 23. en de ſuperl. *Expeditiſſime* by Vitruv. 10. 9.

Expedite. Colum. 2. 10. *Raſſelijk, dadelijk, vaardiglijk, ſpoediglijk, aanſtonds, terſtond, ten eerſten, op ſtaande voet, zonder omzien*, of *wachten.*

Expedite. Cic. I. R. 2. 23. *Klaarlijk, duydelijk, verſtaanlijk, verſtaanbaar.*

EXPĔDĬTĬO, ōnis. f. *Een oorlogsverrichting, krijgstogt, veldtogt, krijgsverrichting, togt, uyttogt, ſtroop.*

Expeditionem conficere ternis menſibus. Plin. H. 7. 2. *Een krijgstogt in drie maanden afdoen.*

Milites tripartito in expeditionem mittere. Cæſ. B. G. 5. 10. *Soldaaten in drie hoopen verdeelt op een togt*, of *op party uytzenden.*

Educere exercitum in expeditionem. Cic. D. 1. 33. *Zijn leger tot eenige krijgsverrigtinge te velde brengen.*

Expeditio. *Verklaring, uytlegging, opening, ontvouwing.*

Habet paucis comprehenſa brevitas multarum rerum expeditionem. Cic. Her. 4. 54. *Een korte beknopte ſtijl verrat een uytlegging van veele zaaken.*

EXPĔDĪTŬS, ă, ŭm. *Ontlaſt, ontwikkeld, ontheft, ontſlagen, ontzet, uytgered, bevrijd, vry, vrank, verloſt, losgemaakt, ontward, ontbonden.* De compar. *Expeditior* ſtaat by Liv. 10. 14. en de ſuperl. *Expeditiſſimus* by Cicero beneden.

Expeditus curis. Hor. O. 1. 22. 11. *Van zorgen ontſlagen*, of *bevrijd, van kommer ontlaſt.*

Expeditus. *Gereed, bereyd, vaardig, kant en klaar, in ſtaat*, van zaaken, *of* perſoonen ſpreekende.

Expeditus ad dicendum. Cic. Cl. 43. *Gereed*, of *bereyd om te redenvoeren*, of *te ſpreeken.*

Expeditus. *Ligt, gemakkelijk, kort*, van een weg, middel, enz. ſpreekende, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Ad explicandum res expeditiſſima. Cic. Fr. 2. 14. *Een zaak die heel ligt*, of *zeer gemakkelijk te verklaaren*, of *uyt te leggen is.*

Ut cuncta in expedito ſint. Curt. 4. 2. 22. Ne quid non in expedito ſit. Plin. H. 4. 23. *Op dat 'er geen hinderpaal, zwarigheyd*, of *verhindering zy; op dat alles gereed*, of *vaardig zy; op dat 'er niets in den weg zy.*

Expeditiſſima negotia. Cic. F. 1. 3. *Richtige zaaken.*

Expeditiſſima pecunia. Cic. F. 11. 24. *Gereed geld.*

Expedita cœna. Plin. E. 3. 12. *Een ſober*, of *gering avondmaal.*

Expeditus. Cic. Cl. 63. *Vloeijend, beſchaaft, klaar, zuyver, net*, van een ſtyl, reden, enz. ſpreekende.

Expeditus. Cæſ. B. G. 2. 19. *Ligt gewapend, zonder beſlommering.*

Expeditus exercitus. Cic. F. 15. 4. *Een vliegend leger.*

Expediti equites. Liv. 44. 2. *Ligt gewapende ruyters.*

EXPELLO, ĭs, pŭli, pūlsŭm, pĕllĕrĕ aliquem aliquo loco. Cic. Att. 10. 4. *of* Ex aliquo loco. Cic. Mil. 37. *Iemand ergens uytjaagen, uytdrijven, uytſtooten, van daan jaagen, buyten houden, uytbannen.*

Aliquem in opus expellere. Plin. H. 11. 11. *Iemand aan den arbeyd drijven*, of *dwingen om te werken.*

Bonis aliquem & fortunis omnibus expellere. Cic. V. 2. 25. *Iemand uyt zijn goed jaagen, van al zijn goed ontzetten*, of *berooven, iemand al zijn goederen ontneemen.*

Expellere aliquem è patrimonio. Cic. S. R. 50. *Iemand van zijne erfenis uytſluyten.*

Expellere deſidiam ex corde. Plaut. Trin. 3. 2. 24. *De luyheyd uyt zijn gemoed*, of *uyt zijnen geeſt verdrijven.*

Expellere morbum medicina. Hor. E. 2. 2. 137. *De ziekte door een geneesmiddel verdrijven.*

Quæ res omnem dubitationem adventus legio-

legionum expulit. Cæſ. B. G. 5. 4. *Hi... zaak alle twijffeling van de aankomſt der koorbenden verdreven*, of *weggenomen heeft.*

Nova officia veterum beneficiorum memoriam expellunt. Cæſ. B. C. 1. 34. *Nieuwe gedienſtigheden wiſſchen de gedachtenis van oude weldaaden uyt.*

EXPENDO, ĭs, pĕndi, pĕnsŭm, pĕndĕrĕ. acc. *Weegen, in de ſchaal zetten*, of *leggen.*

Aurum auro expendetur, ſi ea ſunt aurea. Plaut. B. 4. 4. 42. *Zoo die diagen van goud zijn, zal men ze tegens goud opweegen.*

Hunc hominem decet auro expendi. Plaut. B. 4. 4. 1. *Dien man behoort men tegens goud op te weegen.*

Expendere ſcelus. Virg. Æ. 2. 229. *of* Pœnas ſceleris. Virg. Æ. 11. 258. *De ſtraf zijner misdaad krijgen, draagen, lijden*, of *ontfangen.*

Nominibus certis expendere nummos. Hor. E. 2. 1. 105. *Zijn geld by goede, vaſte*, of *wel geſtelde lieden op renten zetten, uytdoen, uytzetten*, of *beleggen.*

Expendere aliquid. Cic. de Or. 2. 76. Virg. Æ. 12. 21. *Iets weegen, wikken, overweegen, aanmerken, onderzoeken*, of *overleggen.*

Expendere. *Beloonen, vergelden.* Dignum pretium expendere. Sil. 7. 713. *Iets naar waarde beloonen.*

EXPENSĂ, æ. f. Cic. F. 8. 4. Claud. Stil. Conſ. pr. 2. 146. *en*

EXPENSĬO, ōnĭs. f. Symm. E. 2. 77. *Uytgave.*

EXPENSŬM, I. n. *Uytgave, uytgift, koſten, ontkoſten.*

Codex *of* Tabulæ accepti & expenſi. Cic. Q. R. 1. *Rekenboek, ſchuldboek, boek van ontfang en uytgift.*

Expenſum ferre. Cic. A. 6. 5. V. 1. 39. Aſcon. Cic. p. 97. *Zijn uytgave*, of *verſchot aantekenen, boeken*, of *te boek zetten.*

EXPENSŬS, ă, ŭm. Cic. Fl. 28. *Gewogen, in de weegſchaal gelegt.*

Expenſo gradu ire. Prop. 2. 3. 6. *Zagtjes, zoetjes gaan*, of *op de toonen gaan, met geteldde treeden gaan.*

Expenſam pecuniam alicui ferre *of* referre. Cic. Att. 15. 20. *Zijn verſchot*, of *geleent geld boeken*, of *te boek ſtellen.*

EXPERGEFĂCĬO, ĭs, fēci. făctŭm, făcĕrĕ aliquem. Cic. V. 5. 15. *Iemand wekken, opwekken*, of *wakker maaken.*

Expergefacere flagitium. Plaut. Curc. 1. 3. 42. *Een misdaad opkrabben, vernieuwen, verlevendigen*, of *weêr levendig maaken.*

Italiam tumultibus expergefacere terrore ſubito. Cic. Her. 4. 34. *Italiën door oproeren en ſchielijke ſchrik beweegen, beroeren, verſtooren*, of *ontruſten.*

EXPERGEFACTŬS, ă, ŭm. Lucret. 5. 1207. Suet. Cl. 8. *Opgewekt, wakker gemaakt, geſtoort uyt den ſlaap.* Suetonius voegt 'er by, Somno. C. 38. *of* E Somno. C. 6.

EXPERGĬFĬCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ ingenium. Gell. 17. 12. *'t Verſtand*, of *den geeſt opwekken, opſcherpen*, of *verwakkeren.*

EXPERGISCO, ĕxpĕrgiſcĕrĕ. Pompon. *by* Non. 7. 40. *Ontwaaken, wakker worden.*

EXPERGISCŎR, ſcĕrĭs, pĕrrēctŭs ſŭm, pĕrgiſci. Cic. Att. 2. 23. *Ontwaaken, wakker worden.* Men vind in Lucret. 3. 942. [en Lucil. *by* Diomed. 1. 372. Edit. Putſch. en Apul. M. 2. 50. en 60.] Expĕrgĭtŭs, ă, ŭm. *Opgewekt*, maar men moet het niet gebruyken. [Zie hier van Gron. Liv. 7. 36.]

Simul cum ſole expergiſci. Cic. Att. 13. 38. *Met den opgang der zonne ontwaaken.*

Expergiſci. *Zich opwekken, zich zelven aanzetten, aanmoedigen*, of *aanprikkelen, moed grijpen*, of *moed ſcheppen.*

Expergiſci ad libertatem. Sall. de R. O. 2. *Zich zelven door de vrijheyd*, of *uyt inzicht van de vrijheyd aanmoedigen.*

EXPERGO, ĭs, pĕrgĕrĕ. acc. Gell. 6. 10. *Wekken, opwekken, wakker maaken.*

EXPĔRĬENS, ēntĭs. omn. gen. Cic. V. 3. 18. *Ervaren, geoeffent, bedreven, afgericht, die ervarentheyd heeft.* De ſuperl. *Experientiſſimus* ſtaat by Cic. V. 3. 21.

Ingenium experiens. Ovid. Am. 1. 9. 32. *Een werkzaam verſtand, een verſtand dat altijd bezig is, een bedreven*, of *gauw verſtand.*

EXPĔRĬENTĬĂ, æ. f. Cic. R. P. 16. F. 10. 18. *Ondervinding, ervarentheyd, beproeving, proeve, bevinding.*

Experientia bellorum inter Romanos duces Princeps. Paterc. 2. 119. 2. *De ervarenſte Krijgsoverſte, Veldheer*, of *Veldoverſte der Romeynen.*

Experientia belli milites durare. Paterc. 2. 78. 2. *Zijne krijgsknechten door gedurige oorlogen kloek, hard, ſtrijdbaar*, of *bedreven maaken.*

EXPĔRĬMENTŬM, I. n. Cic. T. Q. 3. 30. *Ondervinding, bevinding, ervarentheyd, proeve, beproeving, blijk, gebruyk.*

Experimentum capere. Plin. II. 13. 2. *Een proeve neemen.*

Experimenta virtutis edere. Paterc. 2. 94. 4. Experimenta ſui dare. Juſt. 22. 1. 11. *Blijken*, of *proeven van zijne dapperheyd geeven, toonen*, of *laaten zien.*

Experimento aliquid probare. Plin. P. 43. Diſcere. Plin. P. 49. *Iets door ervarentheyd*, of *ondervinding leeren kennen*, of *weeten; ergens de proeve van neemen, iets bezoeken*, of *beproeven.*

EXPĔRĬŎR, īrĭs, pĕrtŭs ſŭm, pĕrīri. acc. *Beproeven, bezoeken, de proeve van neemen*, of *van doen, ter proeve ſtellen; bevinden, ondervinden.*

Aliquem fidelem experiri. Hor. O. 4. 4. 3. *Iemand getrouw*, of *trouw bevinden.*

Experiri de aliquo. Cic. A. 12. 6. In aliquo. Cic. Cœl. 24. *Iemand beproeven, een proef van iemand neemen.* Aliquem. Plaut. Pſ. 1. 1. 71. *Iemand toetzen, ondertaſten, polſſen*, of *iemands grond peylen.*

Experiri certamen. Liv. 37. 18. *Een ſlag*, of *gevecht waagen.* Omnia. Cic. Or. 1. *Alles beproeven, bezoeken, ter hand ſlaan, ter hand neemen; waagen, in de weegſchaal ſtellen, het uyterſte waagen.* Ultima. Liv. 24. 3. *Tot het uyterſte gebragt zijn, alles uytſtaan*, van belegerden ſpreekende.

Experiri ad arborem cornua. Plin. H. 8. 32. *Zijn hoorns tegens een boom beproeven.*

Agilitatem navium ſimulacris navalis pugnæ experiebantur. Liv. 26. 51. *Zy beproefden*, of *bezochten de welbezeyltheyd hunner ſchepen door een ſpiegel-ſcheepsgevecht*, of *ſpiegel-ſcheepsſtrijd.*

Romanos experiri. Nep. Hamilc. 4. *Zich tegens de Romeynen beproeven; een proef van de krachten en dapperheyd der Romeynen neemen.*

Maritimis moribus mecum experitur. Plaut. Ciſt. 2. 1. 11. *Hy handelt*, of *leeft met my als de zee met het ſcheepsvolk.*

Meo periculo hujus experiar fidem. Plaut. Capt. 2. 2. 99. *Ik ſtaa voor zijn trouwe in.*

Experiri novorum fidem in perfidia veterum amicorum. Sall. B. J. 74. *De getrouwigheyd van nieuwe vrienden beproeven, bevinden*, of *beſpeuren, terwijl men de trouwloosheyd der oude ondervind.*

In experiundo eſſe. Ter. Hec. 2. Prol. 50. *Een proeve neemen.*

Belli fortunam experiri. Cæſ. B. G. 2. 16. *Kloekmoediglijk in een ſlag*, of *gevecht de kans des oorlogs beproeven.*

Experiri cum aliquo *of* Jure cum aliquo experiri. Cic. P. Q. 21. *Iemand voor 't recht*, of *voor de vierſchaar ſleepen, in rechten betrekken*, of *voor 't recht roepen.*

Satis expertum eſt legationibus miſſis, &c. ſeq. inf. Liv. 33. 45. *Men heeft door de gezondene gezantſchappen genoeg beſpeurt*, of *ondervonden, dat, enz.*

(Experior. *Ik bevinde, worde gewaar.*

Nunc demum experior, prius ob oculos caliginem mihi obſtitiſſe. Plaut. M. G. 2. 4. 51. *Nu bevinde ik eyndelijk*, of *worde ik eyndelijk gewaar, dat het my duyſter voor de oogen is geweeſt.*

Illam experiere colendo pecori facilem. Virg. G. 2. 222. *Gy zult in 't bouwen bevinden*, of *gewaar worden, dat ze voor 't vee dienſtig is.*)

EXPERRECTŬS, ă, ŭm. Cic. Att. 13. 38. *Opgewekt, wakker gemaakt, gewekt, wakker.* De compar. *Experrectior* ſtaat by Colum. 9. 7.

* Experrectus. Cic. S. R. 49. *Opgewekt, aangezet, aangemoedigt, aangeſtuwt, aangeſtookt, aangeport, aangenoopt.*

EXPERS, ĕrtĭs. omn. gen. alicujus rei, re aliqua. *Die iets ontbreekt, derft*, of *miſt, die ergens gebrek aan heeft*, of *die iets verlooren heeft, van iets ontbloot*, of *berooft is.*

Expers eruditionis. Cic. de Or. 2. 1. *Een verſtandelooze weetniet.* Amoris. Plaut. Pſ. 1. 5. 83. *Een ongevoelig*, of *liefdeloos menſch.* Fama & fortunis. Sall. B. C. 33. *Een eerloos menſch, een die zijn*

eer

Digitized by Google

eer en goed verlooren heeſt. Patria. Sall. B. C. 33. *Van zijn vaderland beroofſt, balling.*

Vis conſilii expers. Hor. O. 3. 4. 65. *Een dommekracht.*

Expers corporis. Cic. A. Q. 1. 11. *Onligchaamelijk, zonder ligchaam, geeſtelijk.* Ingenii, conſilii. Cic. Att. 8. 8. Sext. 21. *Een dommekracht, plompaart, een verſtandeloos menſch, een menſch zonder verſtand en oordeel.* Metu. Plaut. Aſ. 1. 1. 31. *Vry van vreeze, uyt de vreeze verloſt,* of *bevrijd.* Rationis. Cic. L. L. 1. 7. *Onredelijk, redenloos.* Periculi. Cic. F. 4. 14. *Die buyten gevaar is.* Cupiditatum. Cic. T. Q. 1. 19. *Zonder begeerlijkheyd, gematigt, bezadigt.*

Expers belli. Cic. Att. 8. 9. Ovid. M. 5. 91. *Onbedreven, onervaren,* of *ongeoeffend in den Oorlog.* Præliorum. Tac. An. 2. 45. 5. *Die niet gevochten heeſt, die geen ſlag heeſt bygewoont.*

Ne expers partis eſſet de noſtris bonis. Ter. H. 4. 1. 39. *Op dat zy een ſtuk van ons goed kreeg.*

EXPERTĬO, ōnĭs. f. *Ondervinding, ervarentheyd, bevinding, beproeving, proeve van iets.*

Expertiones aquarum ſic ſunt providendæ. Vitruv. 8. 5. *Dus moet men een proeve van 't water neemen.*

EXPERTŬS, ă, ŭm aliquid. Liv. 42. 63. *Beproeſt, ervaren, die iets bezogt, ondervonden,* of *beproeſt heeſt.* (De ſuperl. *Expertiſſimus* ſtaat by Suetonius beneden.)

Expertus honoribus. Plin. P. 61. *Een die eerampten heeſt bedient,* of *bekleed.* Belli. Virg. Æ. 10. 173. Bello. Virg. Æ. 7. 235. *Bedreven, ervaren,* of *geoeffent in den oorlog; in de oorlogskunſt,* of *krijgskunde wel ervaren.*

Expertus. Liv. 3. 44. *Beproeſt, ondervonden, bekent, getoont, gebleken, daar van men een proeve,* of *blijk heeſt gehad,* of *genomen,* van de deugd, dapperheyd, enz. ſpreekende.

Prodigium expertiſſimum. Suet. Tib. 19. *Een zeer dikwils beproeſt,* of *een zeer wel bekent voorteken.*

(Puella experta virum. Hor. O. 3. 14. 11. *Een getrouwd meysje.* Primos Lucinæ labores. Virg. G. 4. 340. *Die de eerſtemaal gekraamt heeſt.*)

EXPĔTENDŬS, ă, ŭm. Cic. Fin. 4. 18. *Wenſchelijk, begeerlijk, dat te wenſchen,* of *te begeeren is,* of *daar men naar verlangen mag.*

EXPĔTĬBĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. *Wenſchelijk, begeerlijk.*

* In Juvenalium ludicro parum expetibilem operam præbuerat. Tac. An. 16. 21. *Hy had zich niet al te wel gequeten,* of *zijn beſt niet al te wel gedaan in de ſpelen die men het tijdverdrijf der jonkheyd noemt.*

EXPĔTISSO, ĭs, iſſĕrĕ. *en* Expĕtĕſſo. Plaut. M. G. 4. 1. 13. *Wenſchen, begeeren, verlangen, een zucht,* of *begeerte hebben.*

EXPĔTĪTŬS, ă, ŭm. Cic. Fin. 2. 4. *Gewenſcht, begeert, naar verlangt.*

EXPĔTO, ĭs, īvī, *of* ĭī, ītŭm, pĕtĕrĕ. *Naar,* of *om wenſchen, naar verlangen, zoeken, genegen zijn, luſt,* of *trek toe hebben.*

Expetere amicitiam alicujus. Ter. Ph. 2. 3. 84. Cic. Off. 3. 33. Am. 9. *Iemands vriendſchap zoeken.*

Cognoſcere expeto. Ovid. M. 7. 475. *Ik verlange zeer om te weeten,* of *ik ben heel nieuwsgierig om te weeten.*

Jus alicujus expetere. Plaut. R. 5. 3. 37. *Iemand recht doen,* of *doen erlangen; iemand,* of *iemands belang voorſtaan; uytwerken dat iemand recht geſchiede.*

Numinis pacem hoſtiis expetere. Plaut. Am. 5. 1. 75. *De Godheyd door ſlagtofferen trachten te verzoenen.*

Te medicum mihi expeto. Plaut. Merc. 2. 4. 21. *Ik wenſche u voor mijn lijfartz te hebben.*

Eam ſibi expetit, *of* eam uxorem. Ter. And. 4. 2. 13. *Hy zoekt,* of *verzoekt haar,* of *dit vrouwmenſch ten houwelijk, hy zoekt met haar te trouwen.*

Expetere aliquid ab aliquo. Plaut. Moſt. 1. 2. 76. *Iets van iemand verzoeken; by iemand ergens ſterk om aanhouden; iemand ergens zeer om bidden.*

Expetere alicui, *of* in aliquem. *Op iemand vallen,* of *iemand overvallen.*

Culpa illius in vos expetet. Plaut. Am. 1. 2. 31. *Gy zult de ſchuld van zijne feyl hebben; zijn misſlag zal u geweten worden.*

Inſonti mihi illius ira in hunc & maledicta expetent. Plaut. Am. 3. 2. 15. 1. 12. *Zijne boosheyd tegens hem, en de vloeken, die hy hem heeſt toegewenſcht, zullen op my onſchuldigen vallen.*

Expetere. *Geſchieden, gebeuren, overkomen, voorvallen.*

In ſervitute expetunt multa iniqua. Plaut. Am. 1. 1. 20. *In de ſlaverny vallen veel onrechtmatige zaaken voor; de dienſtbaarheyd ſleept veel onrechtvaardigheyd na zich; in de ſlaverny vervalt men tot veel onrechtvaardigheyd.*

In tergo illius faxo iſta expetant mendacia. Plaut. Am. 2. 1. 42. *Ik zal maaken dat die leugens hem op zijn rug komen; hy zal op zijn rugge de ſtraffe van al die leugenen betaalen;* of *hy zal met den rug al die leugens boeten.*

Pœnas ab aliquo expetere ob aliquod delictum. Cic. Marc. 6. *Iemand over eenige misdaad ſtraffen,* of *ſtraffe aandoen.*

E X P I.

EXPĬĀTĬO, ōnĭs. f. *Verzoening, voldoening, genoegdoening, boete.*

Expiatio criminis. Cic. L. L. 1. 14. *Verzoening van,* of *voldoening,* of *boete voor een misdaad.*

EXPĬĀTŎR, ōrĭs. m. Tertull. Pudic. 15. *Verzoener, uytdelger.*

EXPĬĀTRIX, īcĭs. f. Feſtus. *Eene prieſtereſſe, die verzoening doet.*

EXPĬĀTŬS, ă, ŭm. Cic. A. 1. 12. *Gereynigd, gezuyverd, herwyd,* van de merkt, *of* heylige plaatze ſpreekende die ontheyligt was.

Expiatus. Cæſ. B. C. 1. 7. *Verzoent, uytgewiſcht, geboet, vergoed, weechgenomen, herſtelt, verbetert, gewroken,* of *geſtraſt,* van een misdaad, quaad voorbeeld, enz. ſpreekende.

Incommodum virtute militum expiatum. Cæſ. B. G. 5. 52. *Een nederlaag door de dapperheyd der ſoldaaten vergoed,* of *gewroken.*

Clades ingentibus expiata victoriis. Flor. 1. 12. 3. *Een nederlaag door groote overwinningen vergoed.*

EXPICTŬS, ă, ŭm. Cic. T. Q. 5. 39. *Geſchildert, afgemaalt, afgeſchildert, uytgeſchildert, beſchreven, vertoont.* Zie Expingo.

EXPĪLĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Off. 2. 21. *Rovery, ſtropery, roving, plundering.*

EXPĪLĀTŌR, ōrĭs. m. Cic. Fr. 1. 1. *Een rover, ſtruykrover, dief, plonderaar.*

EXPĪLĀTŬS, ă, ŭm. *Beroofſt, uytgeplondert, uytgeſchud.*

Regem expilatum dimiſit. Cic. V. 4. 27. *Hy heeſt den Koning heel uytgeſchud te rugge gezonden; hy heeſt den Koning weech gezonden na dat hy hem alles afgenomen had.*

Expilatum armarium. Cic. Clu. 64. *Een beroofde,* of *leeg geſtole kas.*

EXPĪLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ aliquem. Plaut. Aſ. 4. 2. 17. *Iemand uytſchudden,* of *uytplonderen; iemand al zijn goed rooven,* of *afneemen; iemand van alles beſtelen.*

Expilare ſocios, & diripere provincias. Cic. Man. 19. *De Bondgenooten plonderen, en de wingeweſten uytputten,* of *verwoeſten.*

Expilare fanum. Cic. Off. 3. 23. *Een tempel,* of *kerk uytplonderen.* Ærarium. Cic. Par. 6. 1. *De ſchatkiſt,* of *ſchatkamer berooven,* of *leeg ſteelen.* Theſauros. Liv. 31. 12. *Schatten rooven,* of *ſteelen.*

EXPINGO, ĭs, pinxī, pictŭm, pingĕrĕ. acc. Plin. H. 35. 7. 1. *Schilderen, uytſchilderen, afſchilderen, verbeelden, vertoonen, uytbeelden, afmaalen.*

Qui motus (ab Homero) non ita expictus eſt? Cic. T. Q. 5. 39. *Wat hertstocht is door Homerus zoo als ze is niet uytgebeeld, afgemaalt, vertoont,* of *beſchreven?*

Expingere cutem. Mart. 8. 52. 8. *of* Genas alicujus. Mart. 7. 82. 2. *Iemand ſcheeren.* Zommige leezen Expungere.

EXPĬO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Reynigen, zuyveren, weêr inwyen, herwyen,* van een plaats ſpreekende die ontheyligt was.

Expiare locum aliquem ab ſcelerum veſtigiis. Cic. C. R. 4. *Een plaats van de voetſtappen, overblijfſelen,* of *tekenen van ſchelmſtukken reynigen,* of *zuyveren.*

Expiare aliquem. Plaut. Moſt. 2. 2. 34. *Iemand van een vlek zuyveren,* of *reyn verklaaren.*

Expiare ſcelus. Hor. O. 1. 2. 29. *Een misdaad ſtraffen, wreeken,* of *wraake over een misdaad neemen.*

Expiare ſcelera alicujus in alium. Cic. Piſ. 35. *Iemands misdaaden op een ander*

Digitized by Google

der verhaalen, *wreeken*, of *vergelden*; *iemand over een anders misdaaden ſtraffen.*

Expiare dedecus ferro. Flor. 2. 18. 7. *Een geleden hoon*, of *ſmaad door de dood*, of *door zich te dooden uytwisſchen*, of *afwiſſchen.*

Expiare injuriam Legatorum. Liv. 1. 14. *Wraak neemen over 't ongelijk den Gezanten aangedaan*; *het ongelijk*, of *den hoon den Gezanten aangedaan ſtraffen*, of *wreeken.*

Pœnis ab aliquo expetitis manes mortuorum expiare. Cic. Piſ. 7. *De zielen der overledenen door de ſtraffen die men iemand aandoet verzoenen*, of *bevredigen.* Iras Deorum. Claud. Eu. 1. 19. *Den toorn*, of *de gramſchap der Goden ſtillen*, of *verzoenen.*

Luxum populi expiant bella. Plin. H. 33. 11. *De oorlogen bedwingen*, of *wreeken de weelde van 't volk*; *de overdaad*, of *dartelheyd der volken word door den oorlog geſtraft.*

Ignibus voluptates expiare. Plin. P. 33. 3. *Welluſten door 't vuur boeten*, of *voldoen.*

Errorem magnis detrimentis expiare. Plin. E. 8. 10. *Zijnen misſlag met groote ſchade boeten.*

Dolorem ſuum expiare. Cæſ. B. G. 8. 48. *Zijn ſmert*, of *leed wreeken*, of *daar over zijn wraaklnſt voldoen.*

Expiare hoſtia periculum. Phæd. 3. 3. 11. Oſtentum. Suet. N. 36. *Een gevaar*, of *een quaad voorteken door een offerhande afweeren*, *afkeeren*, *afwenden*, of *afbidden.*

Saga expiat tuos ſomnos. Mart. 11. 50. 8. *De toveres keert de quaade voorbediedzels uwer droomen af.*

EXPIRATIO. Zie Exſpiratio.

EXPIRO. Zie Exſpiro.

EXPISCOR, ātis, ātus ſum, āri aliquid. Ter. Ph. 2. 3. 35. Cic. Piſ. 28. *Iets onderzoeken*, *onderſtaan*, of *ondertasten*; *ergens naar verneemen.*

Expiſcari aliquid ab aliquo Cic. F. 9. 19. *Iets door liſt van iemand hooren* of *verneemen*; *iets looslijk uyt iemand haalen.*

EXPL.

EXPLANABILIS, is. m. & f. ilĕ, is. n. Sen. de Ir. 1. 3. *Onderſcheyden*, *klaar*, *duydelijk*, *helder*, *onbelemmert*, van de ſtem, 't woord, enz. ſpreekende.

EXPLANATE. adv. Gell. 16. 8. *Klaarlijk*, *duydelijk*, *onderſcheydentlijk*, *verſtaanlijk*, *verſtaanbaar*, *opentlijk.* Men vind by Cic. Or. 33. *Explanatius. Klaarlijker*, *duydelijker*, *verſtaanlijker*, van een Redenaar, Geſchichtſchryver, enz. ſpreekende.

EXPLANATIO, ōnis. f. *Verklaring*, *uytlegging*, *opheldering*, *opening*, *licht*, *dat men aan een gedachte*, of *reden geeft.*

Explanationem adhibere. Cic. D. 1. 51. *Ergens een ſchoone verklaring over doen*; *iets treffelijk uytleggen*, of *verklaaren.*

Explanatio portentorum. Cic. Ar. 9. *Uytlegging*, of *bediedzel der wondertekenen.*

EXPLANATOR, ōris. m. Cic. D. 1. 51. *Uytlegger*, of *verklaarder van een Dichter.*

Explanator. Cic. D. 1. 51. *Wichelaar*, *waarzegger*, *tekenbedieder*, *droombedieder*, *een uytlegger van droomen*, *voorbediedzelen*, *Godſpraaken*, *enz.*

EXPLANATUS, ă, ūm. Plin. H. 16. 8. *Geeffent*, *geſlegt*, *gelijk*, *glad*, of *effen gemaakt.*

Explanatus. Cic. A. Q. 1. 5. *Klaar*, *duydelijk*, *verſtaanlijk*, *uytgelegt*, *verklaart*, *ontvouwt*, *geopent.*

EXPLANO, ās, āvi, ātum, ārĕ. *Vereffenen*, *ſlegten*, *glad*, *effen*, of *gelijk maaken.* Men vind van dit verbum in dezen zin niet dan 't participium Explanatus.

Explanare aliquid alicui. Ter. Ph. 2. 3. 33. Cic. N. D. 3. 1. *Iemand iets verklaaren*, *uytleggen*, *ontwinden*, *ergens licht over geeven*, *iets doen verſtaan.*

Explanare rem obſcuram. Cic. Cl. 41. *Een duyſtere zaak verklaaren.*

Explanare apertiusque dicere. Cic. Fin. 2. 19. *Verklaaren en duydelijker zeggen.*

EXPLANTO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. Colum. 5. 9 : 11. 2. *Boomen*, of *gewaſſen uytroeijen.*

Explantari ventis. Colum. 4. 14. *Door de winden uytgeroeit worden.*

EXPLEBILIS, is. m. & f. ilĕ, is. n. *Dat te vervullen*, *vol te maaken*, *te verzadigen*, *te voldoen*, of *te vergenoegen is.* Cic. T. Q. 4. 9. (Zoo leezen Calepinus en Cælius. F. R. neffens vader Tachard in deze plaatze; maar daar ſtaat inexplebilis.)

EXPLEMENTUM, i. n. Plaut. St. 1. 3. 19. Sen. E. 110. *Vervulling*, *opvulling*, *vulling.*

EXPLENDESCO. Zie Exſplendeſco.

EXPLEO, ēs, ēvi, ētum, ērĕ. acc. *Vervullen*, *opvullen*, *verzadigen*, *vergenoegen*, *voldoen.*

Explere cupiditates. Cic. Part. 27. Libidinem. Cic. Cœl. 20. acc. *Zijn begeerten*, of *welluſt verzadigen*, *voldoen*, of *opvolgen.*

Explere ſitim. Cic. S. 8. *Zijn dorſt leſſchen.* Famem. Cic. Vat. 13. Ingluviem aliquo cibo. Virg. G. 3. 431. *Zijn honger*, *zijn buyk verzadigen*, *zich ergens zat aan eeten.* Avaritiam ſuam pecunia. Cic. S. R. 52. *Zijn gierigheyd met geld verzadigen*, of *voldoen.*

Explere aliquem. Ter. H. 1. 1. 77. *Iemand voldoen.*

Explere aliquem ſcribendo. Cic. F. 2. 1. *Iemand met ſchrijven voldoen*, of *vergenoegen*; *zoo veel brieven ſchrijven als iemand begeert.*

Explere tres annos. Plin. H. 7. 43. Trimatum. Colum. 8. 11. *Over de drie jaaren*, of *drie jaaren oud zijn.*

Explere quatuor digitos longitudine. Plin. H. 18. 27. *Vier vingeren lengte hebben.* Summam. Liv. 42. 61. *Een ſom volmaaken*, *uytmaaken*, of *opmaaken.*

Explere ſe. Plaut. Curc. 3. 16. Animum ſuum. Ter. And. 1. 2. 17. Voluptatem ſuam. Hec. 1. 1. 12. *Zich zelven*, *zijne begeerten*, *luſten*, *driften*, of *tochten voldoen*; *zijne genegentheden opvolgen*; *zijn hert ophaalen.* Animum alicui. Ter. Hec. 5. 1. 28 : 2. 19. *Iemand volkomentlijk voldoen*, *een volle vergenoeging geeven*, of *volkomen te vreden ſtellen.*

Explere mortalitatem. Tac. An. 6. 50. of ſupremum diem. Tac. An. 1. 6. *Den tol der natuur betaalen*, *ſterven*, *overlijden.*

Explere contumelias honoribus. Juſt. 5. 4. 16. *De ongelijken door eerbewijzen voldoen*, of *vergelden.*

Natura ſuis omnibus expleri partibus vult. Cic. Fin. 5. 17. *De natuur wil in allen deelen voldaan zijn.*

Veteres ſupplemento explere legiones. Liv. 1. 30. *De oude keurbenden met nieuwgeworven volk volmaaken*, of *vervullen.*

Patriæ & parentum explere deſiderium. Liv. 1. 9. *Iemand zijn ouders en vaderland*, *door 't goed onthaal dat hy ontfangt*, *uyt de gedachten brengen*, of *doen vergeeten.*

[Explere ciboria. Hor. O. 2. 7. 22. *De kroezen*, of *kelken vol ſchenken*, of *gieten.*]

Explere getuygt Non. 4. 169. dat voor minuere, *verminderen*, gebruykt word, by Virg. Æ. 6. 545. diſcedam, explebo numerum. *Ik zal heenen gaan*, *ik zal het getal verminderen.*

EXPLETIO, ōnis. f. *Vergenoeging*, *voldoening.*

In expletione naturæ ſummi boni finis conſiſtit. Cic. Fin. 5. 14. *Het eynde van 't hoogſte goed beſtaat in de voldoening der natuur*; *in 't voldoen*, of *opvolgen van de natuur beſtaat het hoogſte goed.*

EXPLETUS, ă, ūm dapibus. Virg. Æ. 3. 630. *Vol*, *verzadigt*, *vervult*, *opgevult*, *onthaalt.*

Vita expleta animi & corporis virtutibus. Cic. Fin. 5. 13. *Een leven met allerley ziels- en ligchaamsdeugden vervult*, *verciert*, of *verzelt.*

Expletus. *Vergenoegt*, *voldaan*, *te vreden*, *vol*, van een hertstocht, perſoon, enz. ſpreekende.

Vir expletus miſeriis alicujus. Cic. Syll. 32. *Een man heel verblijd*, of *zeer in zijn ſchik*, *over een anders elenden*, *rampen*, of *ongevallen.*

Expletus. *Volend*, *voleyndigt*, *voltooit*, *volvoert*, *voltrokken*, *volmaakt*, *uytgevoert*, *volkomen.*

Expletus omnibus ſuis partibus. Cic. Fin. 5. 9. *In allen deelen volmaakt*, *voltooit*, of *volkomen*, van een werk ſpreekende.

EXPLICABILIS, is. m. & f. ilĕ, is. n. *Ligt*, of *gemakkelijk te verklaaren*, *te ontwinden*, *te ontknoopen*, of *uyt te leggen.*

Menſura haud explicabilis. Plin. H. 4. 13. *Een onmeetelijke*, of *onmeetbaare ruymte*, *een maat die niet kan genomen worden.*

EXPLICATE. adv. Cic. de Or. 3. 14. *Klaarlijk*, *duydelijk*, *verſtaanlijk*, *onder-*

Digitized by Google

derſcheydentlijk.

EXPLICATIO, ōnĭs. f. Cic. D. 1. 56. *Ontrolling*, *losrolling*, *ontplooijing*, *ontvouwing*, van een kabeltouw, kleed, enz. ſpreekende.

Explicatio. Cic. N. D. 3. 24. *Uytlegging*, *ontvouwing*, *ontknoping*, *opening*, *verklaring*, *beduyding*, *zinuyting*, van 't geene zwaar te verſtaan, *of* verborgen is, als een raadzel, verdichtzel, enz.

Explicationem illuſtrem perpolitamque illa deſiderant. Cic. de Or. 2. 27. *Die dingen vereyſchen een klaare en beſchaafde uytlegging.*

Explicatio verborum. Cic. A. Q. 1. 8. *Verklaring van de oorſpronkelijkheyd der woorden.*

EXPLICATOR, ōrĭs. m. Cic. Or. 9. *Een uytlegger*, *bedieder*, *verklaarder*, of *ontvouwer van iets.*

EXPLICATRIX, īcĭs. f. Cic. A. Q. 1. 8. *Uytlegſter*, *verklaarſter*, *bedieđſter*, *ontwindſter*, van de welſprekentheyd ſpreekende.

EXPLICATUS, ă, ŭm. Cic. de Or. 1. 35. *Ontrolt*, *los gerolt*, *open gerolt*, *ontwonden*, *los gewonden*, *ontplooit.*

Ex longa & gravi valetudine explicatus. Sen. Tr. An. 2. *Uyt een langdurige en zwaare ziekte herſtelt.*

Explicatus. Cic. Pl. 2. *Uytgelegt*, *verklaart*, *geopent*, *verlicht*, *ontwart*, *openbaar*, van een rekening, zaak, middel, enz. ſpreekende.

Explicatus. *Klaar*, *duydelijk*, *verſtaanlijk*, *verſtaanbaar*, *ligt om te verſtaan*, of *te begrijpen.* De compar. *Explicatior* ſtaat by Cic. Att. 9. 7.

Non eſt fatis explicata recordatio hujus rei. Cic. Or. 2. *De geheugenis van deze zaak is niet klaar genoeg; men heeft geen klaare geheugenis van deze zaak.*

Planiſſimo loco urbs explicata. Cic. Rull. 2. 35. *De ſtad is op een zeer vlakke plaats gebouwt*, of *geſticht.*

(Explicatus. Veget. 3. 16. *Een ligt gewapend ſoldaat, die met geen pak*, of *zak belaaden is.* Andere leezen wel Expeditus, maar in drie afſchriften ſtaat Explicatus, dat getuygen Scheffer. Mauric. Strat. 5. 5. en Stewechius over Vegetius.)

EXPLICATUS, ūs. m. *Ontvouwing*, *ontplooijing*, *uytbreyding*, *uytſtrekking*, *uytzetting*, van de voeten, enz. ſpreekende.

Quibus (equis) mollis eſt alterno crurum explicatu glomeratio. Plin. H. 8. 42. *Welke (paarden) een zachten tel*, of *pas hebben*, *door het beurteling voortzetten*, of *uytſtrekken der beenen; die (paarden) gaan den tel heel gemakkelijk.*

Explicatus. *Uytlegging*, *verklaring*, *verlichting*, *ontvouwing*, *opening.*

Difficiles explicatus habere. Cic. N. D. 3. 39. *Zwaar te verklaaren*, of *moeijelijk uyt te leggen zijn.*

(Explicit. *'t Word geëyndigt*, *'t is ten eynde.* Dit woord wierd eertyds op 't eynde van de Boeken geſtelt, by verkorting, in plaats van Explicitus liber, enz. Hieron. E. 133. aan Marcella. Solemus completis opuſculis, ad diſtinctionem rei alterius ſequentis, medium interponere Explicit, &c. *Wy pleegen onder de voltrokken werken, tot onderſcheyd van een ander volgende zaake, te zetten* Explicit, enz. Zie Du Fresne Gloſſ. Tom. 2. p. 328.)

EXPLICITUS, ă, ŭm. Cic. Att. 9. 7. *Uytdrukkelijk*, *opentlijk*, *klaar*, *verſtaanlijk*, *duydelijk*, *verſtaanbaar*, *wel te begrijpen.*

Explicitus. *Ontvouwen*, *ontknoopt*, *ontwart*, *voleynd*, *voltooit*, *voltrokken*, *afgedaan.* De compar. *Explicitior* ſtaat by Cæſar beneden.

Ex propoſitis conſiliis duobus explicitius videbatur Ilerdam reverti. Cæſ. B. C. 1. 78. *Het zekerſte*, *veyligſte*, of *min gevaarlijkſte der beyde voorſlagen was weder naar Lerida te keeren.*

Explicitus. Cæſ. B. C. 3. 75. *Afgedaan*, *ten eynde gebragt*, *voleyndigt*, *beſloten*, van een zaak ſpreekende.

Explicitus tractatus. Ulp. D. 36. 1. 1. *Een voltrokken*, *voleyndigde*, of *geſloten handeling.*

Explicitus. Mart. 11. 108. 1. *Doorloopen*, *doorbladert*, *uytgeleezen*, van een boek ſpreekende.

EXPLICO, ās, plĭcŭī of plĭcāvi, plĭcĭtŭm of plĭcātŭm, plĭcārĕ. acc. *Ontwinden*, *los rollen*, *ontvouwen*, *ontplooijen*, *uytſpreyden*, *los doen*, *opdoen*, *openen.*

Explicare capillum. Varr. L. L. 4. 29. *Het haair uytkammen*, *los doen*, *uyt de war kammen*, of *uyt de war doen.*

Explicare epiſtolam. Cic. Fr. 3. 1. *Een brief opbreeken*, *opdoen*, *openen.* Veſtem. Cic. de Or. 1. 35. *Een kleed*, of *rok losdoen*, of *ontplooijen.*

Explicare vela. Plaut. M. G. 4. 8. 7. *Zeyl maaken*, *de zeylen byzetten.*

Explicare aliquid. Cic. V. 2. 64. *Iets verklaaren*, *uytleggen*, *verlichten*, *ophelderen*, *openen.* Carmina alicui. Catull. 1. 6. *Iemand eenige vaarzen uytleggen*, *leeren verſtaan*, of *verklaaren.* Auctorem. Cic. de Or. 1. 34. *Een Schrijver uytleggen*, of *verklaaren.*

Explicare verbis mentem. Cic. Fin. 1. 21. *of* Sententiam ſuam de quaque re. Cic. Or. 32. *Zijne gedachten over elke zaak mondeling uyten*, *verklaaren*, of *open leggen; zijn gevoelen over elke zaak zeggen.*

Explicare ſuas virtutes. Plaut. E. 3. 4. 9. *Zeer op zijn daaden*, of *dapperheyd ſteffen*, *pogchen*, *ſnorken*, of *roemen; breed van zijn deugden*, of *bequaamheden opgeeven*, of *opſnijden.*

Se explicare. Cic. Fl. 4. *Zich verklaaren*, *zich uytdrukken*, *zijn gevoelen zeggen*, *openen*, *ontdekken*, of *te verſtaan geeven.*

Pavo explicat alas. Mart. 13. 70. 1. Pennas. Ovid. Am. 2. 6. 55. *De paauw ſpreyd zijne wieken*, *zijne pennen uyt.*

Explicare acies. Liv. 4. 27. Agmen Liv 30. 5. Turmas. Lucan. 6. 9. Ordines. Liv. 2. 46. (Copias. Curt. 4. 9. 80.) *De gelederen openen*, of *uytzetten.*

Explicare ſe. Cic. Cœl. 28. *Zich redden*, *zich ontlaſten*, *zijn zaaken afdoen*, *zich van allen ſlommer ontſlaan.*

Explicare captiones. Cic. D. 2. 17. *of* ſe laqueis. Cic. V. 5. 58. *Liſtige ſtreeken*, of *ſtrikken ontdekken*, *laagen*, of *liſten mijden*, of *ontgaan.*

Explicare negotium. Cic. F. 13. 26. *Een zaak redden*, *ontwarren;* ook *afdoen*, of *effenen.* Provinciam terrore belli. Cic. Man. 11. *Een wingewest uyt de vreeze voor den oorlog redden*, of *verloſſen.*

Iter commode explicui. Plin. E. 8. 1. *Ik heb gelukkig mijn reys volbragt*, *afgedaan*, of *afgelegt.*

Vitam alicujus explicare. Cic. Div. 8. *Iemands leven verhaalen*, *een verhaal*, *vertoog*, of *verſlag van iemands leven doen.*

Explicare ædificium usque ad aliquem locum. Cic. Att. 4. 16. *Een gebouw tot eenige plaats toe uytzetten.*

Natura explicat ligna in flammas. Lucret. 2. 881. *De natuur verandert het hout in vlam.*

(Explicare. *Eyndigen*, *ten eynde brengen*, *voltrekken.* Dit woord is laat in deze betekeniſſe begonnen gebruykt te worden. en wy hebben geen ouder voorbeelden dan de volgende.

Explicui ſecundum tuum præceptum pater Auguſtine, &c. Oroſ. 7. 43. *Vader Auguſtijn, ik heb volgens uw bevel voltrokken*, of *ten eynde gebragt*, *enz.*

Salomon cœptum templi opus vigeſimo anno explicuit. Sulp. Sev. 1. *Salomon heeft het begonnen gebouw des tempels in het twintigſte jaar voltrokken.*

Explicare facinus. *Een daad doen*, *verrichten*, of *begaan.*

Ut parricidium uno ictu explicuerit. Quintil. D. 1. *Dat hy zijn vader met eenen ſteek zou vermoort hebben; dat hy de vadermoord met hem eenen ſteek te geeven zou begaan hebben.*

Qui cœcus conetur explicare facinus etiam oculis difficile. Quintil. D. 1. *Hoe dat een blinde onderneemt een daad, zelf zwaar voor den zienden, te verrichten.*

Explicare. *Het nootzaakelijke bezorgen; zorge voor 't nootwendige draagen.*

Qui non poſſunt explicare pecuniam, differunt ſolutionem. Calliſtr. D. 42. 1. 31. *Zy verſchuyven de betaling*, of *zy betaalen niet, om dat ze geen geld konnen byeen brengen.*

Explicare rem frumentariam. Cæſ. B. G. 8. 4. *Bezorgen*, of *maaken dat men gemakkelijker koorn haale.*

Explicare onera. Suet. D. 12. *De koſten die men te doen heeft uytmaaken*, of *byeen brengen.*)

[Explicari morbo. Sen. Tranq. c. 5. *Uyt een ziekte opkomen*, *van een ziekte verloſt*, of *geneezen worden*, of *weêr gezond worden.*]

EXPLODO, ĭs, plŏſi, plōſŭm, plōdĕrĕ. acc. Cic. Par. 3. *Verwerpen*, *wraaken*, *afkeuren*, *quaad keuren*, *verachten*, *beſpotten*, *uytjouwen*, *belagchen*, een zaak, perſoon, gevoelen, gewoonte, enz.

Digitized by Google

EXPLORANTĔR. adv. Amm. 16. 6. *Door ervarentheyd.*

EXPLORATE. adv. *Volmaaktelijk, volkomentlijk, geheelijk, ganſchelijk, grondig, zekerlijk, gewiſſelijk, door ervarentheyd, ten vollen, in den grond, heel wel.* (De compar. *Exploratias* ſtaat by Cic. F. 6. 1.)

Explorate aliquid perſpicere & cognoſcere. Cic. N. D. 1. 2. *Iets grondig, of in den grond kennen, of verſtaan, iets heel wel weeten.*

Explorate judicare de aliquo. Cic. F. 10. 8. *Van iemand (na hem wel te kennen) onbeſchroomdelijk oordeelen, of zijn gevoelen uyten; verſtandelijk van iemand oordeelen.*

Explorate navigare. Cic. F. 16. 8. *Onbekommert, buyten vreeze, of veyliglijk vaaren, voorzichtig zeylen.*

EXPLORATĬO, ōnĭs. f. Macrob. S. 22. *Onderzoek.*

EXPLORATOR, ōrĭs. m. Cæſ. B. G. 2. 17. *Een verſpieder, of ſpion.*

Explorator. Curt. 4. 12. 5: 3. 13. 2. *Een kondſchapper, een beſpieder, een die op kondſchap van 's vyands land, of leger uytgaat.*

Explorator. Cæſ. B. G. 1. 12 *Een beſpieder, of belaerder van de bewegingen der vyanden.*

[EXPLORATŌRĬŬS, ă, ūm. *Dat dient om te verſpieden, en om zich ergens van te verzekeren.*

Exploratoria corona. Suet. C. 45. *Een Kroon, de welke Caligula ſchonk aan de ſoldaaten, van welkers dapperheyd hy verzekert was.*]

EXPLORATŬS, ă, ūm. *Zeker, gewis, ontwijffelijk, ontwijffelbaar, klaar, blijkelijk, duydelijk, blijkbaar, middagklaar, of zonneklaar.* De compar. *Exploratior* ſtaat by Cic. Att. 16. 2. en de ſuperl. *Exploratiſſimus* by Paterc. 2. 84. 1.

Ad me omnia explorata perſcribe. Cic. Att. 3. 15. *Schrijf my alle zekere zaaken.*

Exploratus. Cic. Off. 3. 33. *Zeker, ongetwijffelt, verzekert, vaſt, gewis, onfeylbaar, dat niet miſſen, of feylen kan, waar van men verzekert is,* van een hoop, ampt, middel, enz. ſpreekende.

Mihi exploratum eſt, &c. ſeq. inf. Cic. F. 2. 16. *of* Exploratum habeo, &c. ſeq. inf. Cic. Br. 4. *Ik weet zeker, ik ben verzekert,* of *ik weet gewis, dat, enz.*

Id mihi exploratum eſt. Cic. F. 6. 10. *of* De ea re mihi eſt exploratum. Cic. Att. 4. 15. *of* Id exploratum habeo. Cic. D. 2. 28. *Ik ben daar van verzekert,* of *zeker; ik weet dat zekerlijk,* of *met zekerheyd; dat blijkt my middagklaar; daar twijffel ik geenzins aan; dat heb ik bevonden,* of *ondervonden.*

Explorata ſalus. Cic. F. 6. 12. *Een goede, ſterke,* of *friſſe gezondheyd.* Victoria. Cic. F. 6. 1. *Een verzekerde overwinning, een gewiſſe zege.*

Timore exploratæ literæ. Cic. Att. 3. 17. *Brieven die alle vreeze verbannen, verdrijven, wechneemen,* of *doen verdwijnen.*

Explorato jam profectos amicos, noctem quietam egit. Tac. H. 2. 49. *Zekerlijk verſtendigt,* of *verwittigt dat zijne vrienden reeds vertrokken waren, heeft hy den nacht geruſtelijk doorgebragt.*

Homo explorata aure. Gell. 1. 7. *Een man van een keurlijk gehoor, die een ſcherp,* of *keurlijk oor heeft; een man die fijn van gehoor is.*

EXPLŌRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Aanmerken, overweegen, onderzoeken, bemerken, naſpeuren, bezichtigen, beſchouwen.*

Explorare regionem, provinciam, &c. Cic. Man. 12. *Een landſchap, wingewest, enz. gaan bezigtigen, ontdekken,* of *beſpieden.*

Explorare iter. Liv. 3. 8. *Een weg bezoeken,* of *gaan bezichtigen.* Ventos. Virg. Æ. 3. 514. *De winden waarneemen, op den wind acht geeven,* of *letten.* Portas. Virg. Æ. 9. 170. *De poorten nauw bewaaren,* of *naar de poorten dikwils zien.*

Explorat cœcas cui manus ante vias. Tib. 2. 1. 78. *Die gaat by den taſt op eenen donkeren weg.*

Explorare. acc. *Bezoeken, beproeven, onderzoeken, onderſtaan, een proeve neemen.*

Suſpenſa focis explorat robora fumus. Virg. G. 1. 175. *Men beproeft de deugd van 't hout als men 't over den rook houd; de rook ontdekt de deugd van 't hout,* of *door den rook kend men 't hout; de rook maakt het hout aan den haard opgehangen droog.* Zie Non. 4. 159. Of *hang het hout op by den haard, laat de rook het hout droogen, en zie dan of 't bequaam is om 'er een ploeg van te maaken.* Zie Servius.

Explorare guſtu epulas. Tac. An. 12. 62. *De ſpijzen proeven.* Bonitatem panis. Colum. 1. 8. *Proeven of 't brood goed is.*

Explorare animos alicujus. Ovid. Art. 1. 456. *Iemands gemoed,* of *genegentheden onderzoeken,* of *onderſtaſten.* Conſilium hoſtium. Cæſ. B. G. 8. 18. *Den raadſlag, toeleg,* of *'t voorneemen der vyanden ontdekken,* of *pogen te ontdekken.*

EXPLOSĬO, ōnĭs. f. Cic. F. 8. 11. *Uytkloppng, uytſtamping, uytjouwing, uytlagching, beſpotting.*

EXPLOSŬS, ă, ūm. Cic. Fr. 2. 12. *Verworpen, verſmaad, veracht, beſpot, beſchimpt, belacht, uytgejouwt, uytgeſtampt,* van zaaken en perſoonen ſpreekende. Zie Explodo.

E X P O.

EXPŎLĬO, īs, īvi, ītūm, īrĕ. acc. Plin. H. 24. 4. *Beſchaaven, bevijlen, oppoetzen, ſchoon maaken, zuyveren, polijſten.*

Expolire opus. Plaut. M. G. 4. 4. 38. *Een werk beſchaaven, overzien, verbeteren.* Conſilium. Plaut. Pœn. 1. 1. 60. *Een raadſlag, toeleg,* of *aanſlag voltrekken, uytvoeren,* of *volbrengen.*

Expolire aliquem. Cic. de Or. 2. 10. *Iemand beſchaaven, onderrichten, onderwijzen, aanqueeken,* of *bequaam maaken.* Aliquem omnibus doctrinis. Cic. de Or. 3. 34. *Iemand in alle wetenſchappen onderwijzen, bequaam maaken,* of *opqueeken.*

Expoliendum limandumque ſe alicui viro docto permittere. Plin. E. 1. 10. *Zich aan een geleerd man, om beſchaaft,* of *om net en wel onderwezen,* of *geoeffent te worden, overgeeven.*

EXPŎLĬTĬO, ōnĭs. f. *Glanſſing, luyſtering, bevijling,* of *polijſting.*

Expolitio ædificiorum. Vitruv. pf. 7. *Gladde, fijne pleyſterkalk.*

Expolitio. Cic. Fr. 3. 3. I. R. 1. 40. *Beſchaaftheyd, zindelijkheyd, volmaaktheyd, voltooijing, volmaking, beſchaving.*

EXPŎLĬTŬS, ă, ūm. Catull. 1. 2. *Glad, gelyk, effen, glad gemaakt, gepolijſt,* van een boek, tand, *of* iets diergelyks ſpreekende. De compar. *Expolitior* ſtaat by Catull. 39. 20. en de ſuperl. *Expolitiſſimus* by Gell. 2. 20.

Expolitus. Plaut. Moſt. 1. 2. 18. Vitruv. 2. 8. *Gepleyſtert,* of *geplaaſtert, geſtreken.*

Expolitus. Sidon. E. 3. 12. *Wel, voltooyt, voltrokken, voleyndigt, ten eynde gebragt,* van eenig ſchrift ſpreekende.

Expolitum tibi opus dabo. Plaut. M. G. 4. 4. 38. *Ik zal u het werk voltooit leveren.*

Expolitus. Cic. Cl. 15. *Bequaam, gauw, wel onderwezen, deftig, wel opgevoed,* of *opgebragt,* van perſoonen ſpreekende.

Bonis artibus & ſtudiis expolitus. Cic. *by* Lact. 3. 19. Conſ. p. 1445. *In de goede konſten en wetenſchappen geoeffent, onderwezen, opgevoed,* of *opgequeekt.*

[Expolitus. Colum. 2. 22. *Gezuyvert, ſchoon gemaakt,* van Koorn ſpreekende.]

EXPŌNO, ĭs, pŏſŭī, pŏſĭtūm, pōnĕrĕ. acc. Cic. Off. 3. 12. *Voordoen, voorzetten, voorleggen, toonen, te koop zetten,* of *ſtellen,* van waaren ſpreekende.

Exponere aliquid in ſole. Colum. 12. 28. *Iets in de zon zetten, leggen, hangen,* of *ſpreyden.*

Exponere aliquid. Liv. 3. 17. *Iets uytleggen, openen, ontvouwen,* of *verklaaren.* Rem geſtam. Cic. Mil. 9. *Een gebeurde zaak verhaalen,* of *vertellen; verhaalen hoe zich een zaak toegedraagen heeft.* Aliquid alicui. Cic. Am. 1. Ante oculos alicujus *of* in conſpectu alicujus. Cic. Div. 8. *Iemand iets ontvouwen, open leggen, voor oogen ſtellen,* of *leggen, ontdekken, uytleggen.*

Exponere puerum. Ter. H. 4. 1. 38. Liv. 1. 4. *Een kind neêrleggen,* of *te vondeling leggen.*

Exponere argentum alicui. Cic. Att. 5. 4. *Iemand geld tellen, toetellen,* of *geeven.*

Exponere exercitum. Cæſ. B. G. 5. 9. Hirt. B. Af. 3. Copias, *of* Exercitum in terram. Cæſ. B. C. 1. 31. 3. 23. Liv. 29. 27. Milites navibus. Cæſ. B. C. 3. 111. De navibus. Virg. Æ. 10. 288.

Digitized by Google

288. *Het leger*, of *'t krijgsvolk ontſcheepen, aan land zetten, doen landen*, of *voet aan land doen zetten.*

(Exponere. *Bloot ſtellen, open leggen*, van gevaar, ſtraffen, enz. ſpreekende. De verbloeming is ontleent van waaren, die open gelegt zyn om verkocht te worden.

O utinam Deis liberet hoc caput in cunctas exponere pœnas. Lucan. 2. 307. *Och dat het de Goden beliefde my voor al de ſtraffen bloot*, of *open te ſtellen*, dat is, *dat ik met mijn bloed de vryheyd mogte handhaaven*, of *behouden.*)

[Exponere de re. *Van een zaak*, of *een zaak verhaalen.*

Quemadmodum de virtutibus ejus exponam. Nep. Pelop. 1. *Hoe ik zijne deugden zal verhaalen.*]

EXPŎPŪLĀTĬO, ōnĭs. f. *Ontvolking, verwoeſting, beſchadiging, vernieling, roving, plondering, verderving.*

Expopulatio apium. Colum. 3. 2. *De verderving*, of *vernieling die de bijën aanrechten.*

EXPORRECTŬS, ă, ŭm. Feſtus. Prudent. Hamart. 856. *Uytgeſtrekt.*

EXPŎRRĬGO, ĭs, pōrrēxi, pōrrēctŭm, pōrrĭgĕrĕ. Plin. H. 11. 48. *Uytſtrekken, uytbreyden, verwijden, uytzetten, verbreeden, breeder maaken, verlengen*, of *langer maaken.*

Montes longo ſe jugo exporrigunt. Mel. 1. 19. *De bergen verheffen zich met een hooge kruyn.*

Exporrigere munitiones. Hirt. B. Af. 42. *Zijne ſterkten, verſchanſſingen, bolwerken, borſtweeringen, enz. uytzetten, verwijden*, of *vergrooten.*

Exporrigere frontem. Ter. Ad. 5. 3. 53. *'t Voorhoofd uyt de rimpels trekken.* Deze Schryver wil zeggen, *Een vrolijke luym aanneemen.*

Annos & longam temporis ſeriem ſibi exporrigere. Sen. Br. V. 9. *Zich zelven veele jaaren levens belooven, zich veele jaaren en een langen tijd voor oogen ſtellen.*

EXPŎRTĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Off. 2. 3. *Vervoering*, of *verzending der koopmanſchappen.*

Exportatio. Sen. Tranq. 11. *Uytbanning, ballingſchap.*

EXPŎRTĀTŬS, ă, ŭm. *Vervoert, wechgevoert, wechgebragt.*

Exportatus vehiculo. Juſt. 11. 15. 3. *Met*, of *in een wagen uytgevoert*, of *wechgebracht.*

Cadaver ſandapila per veſpillones exportatum. Suet. D. 17. *Een lijk op een doodbaar door de doodgravers uytgedraagen*, of *naar 't graf gebragt.*

EXPŎRTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquid. acc. *Iets vervoeren, overvoeren, uytvoeren, wechvoeren, wechbrengen, wechdraagen, wechneemen, ergens van daan neemen om elders heen te brengen.* Aliquid calathis. Virg. G. 3. 402. *Iets in manden wechbrengen*, of *wechdraagen.*

Aurum Italiæ oppidis *of* Italia Hieroſolymam exportant. Cic. Fl. 28. *Zy brengen 't goud uyt Italiën naar Jeruzalem.*

Exportare aliquid ad aliquem. Plaut. Truc. 2. 2. 56. *Iemand iets brengen.*

EXPŎSCO, ĭs, pŏpōſci, pōſcĭtŭm, pōſcĕrĕ. acc. *Iets ernſtig verzoeken, ergens vriendelijk om bidden, zeer*, of *ſterk om aanhouden.* Expoſcitum is weynig in gebruyk.

Expoſcere pacem votis precibusque. Virg. Æ. 3. 261. *De vrede door gebeden en geloften zoeken te verkrijgen; gebeden en geloften tot verwerving der vrede doen.* Finem peſti. Liv. 3. 7. *Gebeden en geloften doen om de peſt te ſluyten.*

Expoſcere victoriam a Diis. Cæſ. B. C. 2. 5. Deos. Liv. 7. 40. *De zege van de Goden afbidden; de Goden om de overwinninge bidden.*

[Expoſcere aliquem. Nep. Themiſt. 8. *Iemand ter ſtraffe opeyſchen.* Daar onder word verſtaan ad ſupplicium, Diod. Sic. 2. 8. voegt 'er by πρὸς τιμωρίαν.]

Expoſcere auctorem defectionis. Liv. 38. 33. *Den aanleyder, aanſtoker, ſtookebrand*, of *belhamel van een oproer ter ſtraffe opeyſchen.*

EXPŎSĬTĬO, ōnĭs. f. Cic. de Or. 3. 53. *Uytlegging, verklaring, opening, ontvouwing.*

Expoſitio. Quintil. I. O. 4. 3. Cic. Her. 2. 2. *Verhaal, ontvouwing, vertelling, verſlag.*

Expoſitio pueri. Juſt. 1. 5. 4. *Het nederleggen*, of *te vondeling leggen van een kind.*

EXPŎSĬTĪTĬŬS, ă, ŭm. Plaut. Caſ. prol. 79. *Nedergelegt, te vondeling gelegt, van de ouderen verlaaten*, van een kind ſpreekende.

EXPŎSĬTŬS, ă, ŭm. dat. Plin. H. 15. 5. *Gelegt, gezet, gehangen*, in de zon, in den regen, enz.

Expoſitus. *Voorgedaan, voorgelegt, voorgezet, ten toon gezet, te koop geſtelt.*

Expoſitus oculis. Celſ. 5. 28. Ante oculos. Cic. S. R. 12. *Voor oogen geſtelt, gelegt*, of *gehouden; ten toon geſtelt, voor den dag gebragt.*

Expoſitus. Cic. de Or. 1. 41. *Uytgelegt, ontknoopt, geopent, verklaart, ontvouwen, ontwart.*

Expoſitus. Sen. B. 4. 16. *Openhertig, vryborſtig, gulhertig, recht uyt, rondborſtig, ongeveynſt, goedaardig, minzaam*, van perſoonen ſpreekende.

Vir obvius & expoſitus. Plin. E. 1. 10. *Een gedienſtig en beleeft man; een man van een heelen beleefden omgang; een medgaande, toegeevend, goedaardig*, of *zachtzinnig man.*

Expoſiti ſervato pondere mores. Stat. S. 5. 3. 247. *Vriendelijke zeden gepaart met deftigheyd.*

Laborem, ingenium, fidem ſuam populo promptam expoſitamque præbere. Cic. Cæc. 27. *Zijn arbeyd, verſtand, trouwe altoos ten dienſte van 't volk rondborſtig aanbieden*, of *ten beſten geeven.*

(Expoſitus. *Bloot, open*, te weeten voor gevaar.

Cum tibi expoſita eſſet ad prædandum omnis Pamphylia. Cic. by Non. 4. 172. *Als geheel Pamphyliën voor u bloot lag om geplondert te worden.*

Expoſitus. *Open, niet geſloten.*

Licet ire & redire per expoſitum limen. Stat. S. 1. 2. 24. *'t Huys ſtaat voor u open om uyt en in te gaan.*)

EXPŎSTŬLĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Dom. 7. *Verzoek, verzoekſchrift, ſmeekſchrift, bede.*

Expoſtulatio. *Beklag, klagte, aanklagt, beſchuldiging, betichting.*

Expoſtulatio cum aliquo. Cic. Fr. 2. 1. *Een klagte over iemand*, of *die men over iemand doet.*

Cognoſce æquitatem expoſtulationis. Cic. F. 3. 7. *Zie eens of ik geen rede van beklag*, of *om my te beklaagen heb; oordeel*, of *neem kenniſſe van de billikheyd*, of *rechtmatigheyd van mijn beklag* of *mijner klagte.*

EXPŎSTŬLĀTŬS, ūs. m. Symm. E. 9. 13. *Klagte, beſchuldiging.*

EXPŎSTŬLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ aliquid ab aliquo. Cic. Q. R. 17. *Van iemand iets ernſtig verzoeken, iemand ergens om bidden*, of *ſmeeken, hard by iemand ergens om aanhouden, iemand iets afdringen*, of *afperſſen.*

Expoſtulare cum aliquo de aliqua re. Cic. F. 3. 10. *By iemand ergens over klaagen, over klagtig vallen*, of *zijn klagte doen; iemand ergens over doorſtrijken.*

Expoſtulare injuriam cum aliquo. Ter. And. 4. 1. 15. *Over geleden ongelijk tegens iemand klaagen, klagtig vallen*, of *zijn beklag doen.*

Regna omnia de noſtris cupiditatibus expoſtulant. Cic. V. 3. 89. *Alle Rijken klaagen*, of *vallen klagtig over onze begeerlijkheden*, of *gierigheyd.*

Expoſtulavit mecum parum miſſum ſibi. Plaut. M. G. 3. 1. 103. *Hy heeft tegens my geklaagt, my overgehaalt, my doorgeſtreken, dat hem zoo weynig gezonden was.*

[Expoſtulare aliquem ad ſupplicium. Tac. H. 1. 73. *Iemand opeyſſchen om geſtraft te worden.*

EXPŌTŬS, ă, ŭm. Plaut. Trin. 1. 2. 5. *Verdronken, verzoopen, door zuypen afgemaakt.*]

E X P R.

EXPRESSE. adv. Cic. Her. 4. 7. *Klaarlijk, duydelijk, uytdrukkelijk, verſtaanlijk, nadrukkelijk.* De compar. *Expreſſius* ſtaat by Colum. 11. 1.

Expreſſe. Plin. E. 2. 14. *Bequaamelijk, beſchaafdelijk, zuyverlijk, cierlijk, net, eygentlijk.*

EXPRESSIM. adv. Paull. D. 46. 3. 98. §. 5. *Uytdrukkelijk, met uytdrukkelyke*, of *uytgedrukte woorden.*

EXPRESSĬO, ōnĭs. f. *Uytdrukking, uytperſſing, uytwringing, uytdouwing, uyttrekzel*, van 't ſap, *of* 't vocht ergens uyt ſpreekende.

Mel ante expreſſionem ſponte profluens. Pallad. 7. 7. *Honig die voor de uytperſſing van zelfs uytvloeit.*

Expreſſio aquarum. Vitruv. 8. 7. *Uytdrukking,*

Digitized by Google

king, *uytperſſing*, *uytpomping*, *uytwerping van water*.

Expreſſio. Vitruv. 4. 4. *Verhevenheyd*, *hoogte van een plaatze*.

EXPRESSUS, a, um. *Uytgedrukt*, *uytgeperſt*, *uytgewrongen*, *uytgedouwt*, *uytgetrokken*, om 'er 't ſap uyt te hebben. De compar. *Expreſſior* ſtaat by Cic. F. 1. 7. en Plin. H. 10. 42.

Nubium conflictu ardor expreſſus. Cic. D. 2. 19. *Een vuur dat uyt de t'zamenſtootende wolken ſchiet*.

Expreſſus. *Geſchildert*, *afgemaalt*, *uytof afgetekent*, *geſneden*, *gegraveert*, *geprent*, *uytgebeeld*, *in ſchildery*, *prent*, of *plaat gebragt*.

Signum feſtivum & expreſſum. Plin. E. 3. 6. *Een fraay gegooten* of *geſneden beeld*.

Expreſſus. *Uytgedrukt*, *afgeſchildert*, *verbeeld*, *uytgebeeld*, *vertoont*, *nagebootſt*, door woorden, gebaarden, enz.

Expreſſam imaginem vitæ quotidianæ in comœdiis videre. Cic. S. R. 16. *Een levendig ſchildery van het dagelijkſch leven in de blyſpelen zien*.

Literæ expreſſæ. Cic. Off. 1. 37. *Letters die men te hard uytdrukt*, of *uytſpreekt*.

Expreſſus. Liv. 8. 2. *Afgeperſt*, *afgedwongen*.

Expreſſus. *Overgezet*, *vertolkt*, *vertaalt*, *uytgelegt*.

Fabulæ Latinæ ad verbum de Græcis expreſſæ. Cic. Fin. 1. 2. *Leerverdichtzelen van woord tot woord uyt het Griekſch in 't Latijn overgezet*.

Expreſſus. Cic. Cœl. 5. *Doorluchtig*, *voortreffelijk*, *uytmuntend*, *luyſterrijk*, *vermaart*, *baarblijkelijk*, van een deugd, goede hoedanigheid, enz. ſpreekende.

EXPRESSUS, ûs. m. aquarum. *Uytdrukking*, *uytperſſing*, *uytpomping*, of *uytwerping van water*.

Efficere expreſſus aquarum. Vitruv. 8. 7. *Het water uytpompen*, of *uytwerpen*.

EXPRIMO, is, preſſi, preſſum, primĕre. acc. *Iets uytdrukken*, *uytwringen*, *uytperſſen*, *uytdouwen*, *uyttrekken*, om 'er 't ſap uyt te krygen.

Exprimere liquorem per linteum. Plin. H. 28. 9. *Een vocht door een doek wringen*.

Oculos terendo lacrumulam exprimere. Ter. E. 1. 1. 23. *Door het wrijven der oogen een traantje uytperſſen*.

Exprimere riſum alicui. Petron. c. 33. *Iemand doen grimlagchen*, of *tegens zijn wil aan 't lagchen helpen*.

Exprimere aliquid ab aliquo. Cic. V. 2. 69. Alicui. Liv. 36. 45. *Iemand iets afdringen*, *afperſſen*, *afknevelen*, *met geweld afhaalen*, of *uythaalen*, gelyk geld, een bekentenis, traanen, een grimlach, enz.

Confeſſionem conceſſi maris hoſti expreſſit. Liv. 37. 31. *Hy heeft den vyand gedwongen hem voor meeſter van de zee te erkennen*.

Exprimere aliquem. Sen. E. 95. Similitudinem alicujus. Plin. E. 6. 16. *Iemand heel wel gelijken*, *iemand in alles navolgen*, of *nabootzen*, *iemand in zeden en gedrag gelijk zijn*. Inceſſum alicujus. Ovid. M. 11. 636. *Iemand in gang gelijk zijn*, *gaan gelijk een ander gaat*, *iemands gang*, of *tred nabootzen*. Collenis imitationem. Front. St. 4. 7. 13. *Den ſchijn van bidden maaken*, *de offerplechtelijkheden nabootzen*, *gebaarden van een biddend*, of *offerend menſch vertoonen*.

Exprimere vitam patris & conſuetudinem, cum animi magnitudine, tum liberalitate. Cic. R. P. 2. *Zijn vader in edelmoedigheyd en milddadigheyd gelijk zijn*; *zijns vaders leven en gedrag*, *nevens zijne grootmoedigheyd en milddadigheyd opvolgen*, of *uytdrukken*.

Mores alicujus exprimere. Cic. de Or. 2. 43. *Iemands zeden*, *leven*, of *gedrag afmaalen*, *vertoonen*, *beſchrijven*, of *afſchilderen*; *iemand naar 't leven afmaalen*; *een beſchrijving van iemands leven maaken*.

Exprimere faciem. Plin. E. 7. 33. Formam. Cic. Her. 4. 4. Vultum. Quintil. I. O. 2. 13. Aliquem tabella. Mart. 1. 100. 18. *Iemand ſchilderen*, *uytſchilderen*, *afmaalen*, *uyttekenen*, *in plaat ſnijden*, of *brengen*; *iemands beeltenis maaken*, of *etzen*.

Vultus tuos mihi expreſſit omnes. Cic. F. 12. 30. *Hy heeft my uw ganſche wezen*, *alle uwe gebaarden*, *uw gedrag*, of *uwen omgang vertoont*, of *beſchreven*.

Exprimere verſibus aliquid. Cic. D. 1. 36. *Iets in dicht beſchrijven*, of *verhaalen*.

Exprimere ad verbum. Cic. T. Q. 3. 19. *of* verbum de verbo. Gell. 11. 16. Ter. Ad. prol. 11. Verbum e verbo. Cic. Fin. 3. 4. *Van woord tot woord*, of *van woorde te woorde vertaalen*, *vertolken*, *overzetten*, of *verklaaren*.

Aliquid exprimere oratione. Cic. de Or. 2. 43. *of* dicendo. Cic. de Or. 1. 8. *Iets verklaaren*, *verhaalen*, *melden*, *openen*, *ontvouwen*, *open leggen*, *zeggen*, *openbaaren*, *ontdekken*, gelyk zyne voornemens, gedachten, enz.

[Exprimere. *Optrekken*, *ophaalen*.]

Quantum quotidianus agger turres expreſſerat. Cæſ. B. G. 7. 22. *Zoo hoog als de torens opgetrokken*, of *opgeworpen waren uyt de dagelijks aangevoerde aarde*.

Exprimere. *Uytdrukken*, *betekenen*, *beduyden*, *te kennen*, of *te verſtaan geeven*, *doen hooren*, *doen gewaar worden*.

Id Græci melius exprimunt. Plin. E. 9. 26. *De Grieken drukken dat krachtiger*, of *beter uyt*, *geeven ons dat beter te verſtaan*, of *zeggen dat nadrukkelijker*.

Exprimere literas. Cic. de Or. 3 11. *De letters uytdrukken*, *de letters in 't ſpreeken doen hooren*.

Veſtis ſingulos artus exprimens. Tac. G. 17. *Een welgemaakt kleed*, *een kleed dat heel wel paſt*, of *heel wel ſtaat*. Eygentlyk, *een nauw kleed*, *een kleed*, *dat dus om 't lijf ſluyt*, *dat men alle ledematen onderſcheyden kan*.

EXPROBRATIO, ōnis. f. *Een verwijt*, *beriſping*, *doorneming*, *doorſtrijking*, *hekeling*, *verwijting*, *beſtraffing*, *wraking*.

Exprobratio crudelitatis. Juſt. 1. 8. 13. *Een verwijt van iemands wreedheyd*.

Iſthæc commemoratio quaſi exprobratio eſt immemoris beneficii. Ter. And. 1. 1. 17. *Dit verhaal is als een verwijt van vergetene weldaaden*.

EXPROBRATOR, ōris. m. Sen. Contr. 3. 21. *Verwijter*, *beriſper*, *beſtrafer*. Dit leſte is oneygentlyk.

EXPROBRATRIX, īcis. f. Sen. B. 7. 22. *Verwijtſter*, *beriſpſter*, *beſtrafſter*, *hekelſter*. Dit leſte is oneygentlyk.

EXPROBRO, ās, āvi, ātum, āre aliquid alicui. Cic. V. 5. 50. Alicui de re aliqua. Nep. Epam. 5. (In aliquo. Cic. de Or. 2. 75.) *Iemand iets verwijten*, *in 't aangezicht ſmijten*, of *werpen*, *iemand iets te laſt leggen*; boertende, *onder de neus*, of *door de neus wrijven*, *ergens over hekelen*.

(Exprobrare word ook gezegt dat geene, waar door onze misgreep ontdekt, *of* ons aangewezen word, waar door wy van onverſtand overtuygt worden.

Patris patriæ appellatio vobis exprobrabit temeritatem delati mihi ejus cognominis. Suet. T. 67. *De benaming van Vader des vaderlands zal u aanwijzen*, *zal u overtuygen*, *dat gy my die bynaam onbezonnen opgedragen hebt*.

Mala emptio ſemper ingrata eſt, quod exprobrare ſtultitiam domino videtur. Plin. E. 1. 24. *Iets te duur te koopen is onaangenaam*, *om dat het den kooper van onverſtand overtuygt*, of, *hem zijne dwaasheyd verwijt*.

EXPROMISSOR, ōris. m. Ulp. D. 4. 3. 7. §. 8. *Een borge*.

EXPROMITTO, miſi, miſſum, ĕre. Ulp. D. 39. 5. 19. §. 4. *Voor een ander inſtaan*, of *borge blijven*.)

EXPROMO, is, promſi, promtum. promĕre. acc. *Uythaalen*, *voor den dag haalen*, of *brengen*, *laaten zien*, of *te voorſchyn brengen*, *vertoonen*.

Expromere nummos. Varr. R. R. 2. 2. *Geld voor den dag haalen*.

Expromere. acc. Plaut. B. 4. 4. 9. Cic. D. 2. 72. Liv. 39. 12. *Ontdekken*, *openbaaren*, *verkondigen*, *verſtendigen*, *bekent*, of *ruchtbaar maaken*, *verhaalen*, *vertellen*, *aanwijzen*, *bybrengen*, *aantrekken*, *aantoonen*, *doen zien*, *uytbrengen*, van een toeleg, verraad, wet, geſchrift, reden, *of* gevoelen ſpreekende.

Expromere occulta ſua apud aliquem. Ter. H. 3. 3. 14. *Iemand zijne geheymen openbaaren*.

Expromere ſupplicia in cives. Cic. V. 5. 53. *Straffen*, of *wreedheden tegens de burgers gebruyken*, of *pleegen*.

(Expromere. *Zeggen*, *uyten*.

Ægyptios vates, quid ſentirent expromere jubet. Curt. 4. 10. 4. *Hy gebied de Egyptiſche waarzeggers te zeggen wat ze gevoelen*.

Hand

Digitized by Google

Haud centeſimam partem dixi, atque, otium rei ſi ſit, poſſim expromere. Plaut. M. G. 3. 1. 169. *Ik heb het honderdſte deel niet gezegt van het geene, indien ik ledigen tijd had, zou konnen zeggen.*)

EXPRŌMTŬS, ă, ŭm. Ter. And. 4. 3. 8. *Vlug, wakker, vaardig, gauw, ſterk, ſnel*, van 't verſtand, *of* de geheugenis ſpreekende.

E X P U.

(EXPŬDŌRĀTŬS, ă, ŭm. *Schaamteloos, die geen ſchaamte heeft, onbeſchaamt.* Quisquis naſcitur illo ſigno, habet frontem expudoratam. Petron. Trag. p. 11. *Al wie onder dat teken geboren word, is onbeſchaamt van aangezicht*, of *heeft geen ſchaamte.*)

EXPŬGNĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. Stat. Th. 6. 103. *Overwinnelijk, verwinnelijk, winbaar, gemakkelijk om te winnen, in te neemen, of te bemagtigen.*

† EXPŬGNANS, āntĭs. omn. gen. Herba expugnantior. Ovid. M. 14. 21. *Een krachtiger, of ſterker kruyd.*

EXPŬGNĀTĬO, ōnĭs. f. alleen, *of* Urbis expugnatio. Liv. 28. 4. *Bemagtiging, verovering, vermeeſtering, overweldiging, winning*, of *inneming van een ſtad.*

EXPŬGNĀTŎR, ōrĭs. m. Liv. 6. 22. *Overwinnaar, winnaar, veroveraar, bemagtiger, bedwinger, overweldiger.* Expugnator pudicitiæ. Cic. V. 1. 3. *Bederver*, of *ſchender der kuysheyd*, of *eerbaarheyd.*

EXPŬGNĀTŬS, ă, ŭm. Lucret. 2. 1145. *Verovert, gewonnen, bemagtigt, overweldigt, vermeeſtert, ingenomen*, van een ſtad, ſterkte, enz. ſpreekende. Mens expugnata Stat. Theb. 4. 187. *Een overwonnen gemoed.*

EXPŬGNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Veroveren, vermeeſteren, bemagtigen, overweldigen, inneemen, winnen, ter overgave dwingen*, een veſting, ſtad, enz. *Zich meeſter maaken, van een huys, ſterkte, enz.* Expugnare carcerem. Plaut. Pſ. 4. 7. 76. Ædes. Ter. E. 4. 7. 3. *Een gevangenis opbreeken, met geweld in een gevangenis breeken. Een huys beſtormen, opbreeken.* Expugnare aurum ab aliquo. Plaut. B. 4. 9. 7. *Iemand geld afdwingen, afknevelen, afneemen, met liſt afkrijgen*, of *afhandig maaken.* Expugnare pudicitiam alicujus. Cic. Cœl. 20. *Iemand tot onkuysheyd brengen*, of *verleyden.* Pertinaciam alicujus. Liv. 37. 56. *Iemands hardnekkigheyd overwinnen, bedwingen, beteugelen, te boven komen; iemand gedwee en buygzaam maaken.* Cœpta. Ovid. M. 9. 618. *Zijne voornemens volvoeren, volbrengen, uytvoeren, in 't werk ſtellen*, of *werkſtellig maaken.* Expugnare aliquid. Cic. V. 1. 16. *Iets met groote moeite verwerven, verkrijgen*, of *erlangen; ergens veel moeite om doen*, of *om aanwenden; iets als uyt den brand haalen.* Aliquid ratione. Cic. V. 2. 52. *of* pecunia. Cic. V. proœm. 2. *Iets door kracht van reden*, of *door geld verkrijgen, verwerven*, of *bekomen.* Expugnare fortunas alicujus. Cic. Cl. 13. *Zich meeſter van iemands goed maaken, iemands goed inſlokken.* (Expugnare. *Verbidden, door veel bidden verkrijgen.* Satis conſtat, Syllam expugnatum tandem proclamaſſe. Suet. J. 3. *'t Is bekent genoeg dat Sylla, verbeden zijnde, ten laatſten uytgeroepen heeft.* Expugnatum precibus uxoris adoptionem non abnuiſſe. Suet. Tib. 21. *Dat hy van zijn vrouw verbeden zijnde 't verzoonen*, of *'t kinderaanneemen niet afgeſlagen had.*)

EXPŬLSĀTŬS, ă, ŭm. Amm. 23. 6. *Uytgedreven, wechgejaagt.*

[EXPŬLSIM ludere worden van Varro by Non. 2. 281. gezegt de ſpeelders, de welke den bal geſlagen zynde malkanderen weg ſtieten, op dat niemand dien vangen mogt.]

EXPŬLSĬO, ōnĭs. f. Cic. Par. 6. *Verdrijving, wechzending, uytbanning, uytſloting, uytjaging, uytdrijving, verſtoting.*

EXPŬLSO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Mart. 14. 46. 1. *Wechjaagen, wechzenden, uytſtooten, verſtooten, verdrijven, uytdrijven, verbannen.*

EXPŬLSŎR, ōrĭs. m. Cic. P. Q. 8. *Verdrijver, verjager, verbanner, een die iemand wegjaagt, uytdrijft*, of *verſtoot.* Tyrannorum expulſor. Nep. Dion. 10. *Een verjager*, of *verdrijver der dwingelanden*, of *geweldenaaren.*

EXPŬLSŬS, ă, ŭm. Cic. V. 2. 25. *Wechgejaagt, uytgejaagt, verdreven, verſtooten, uytgeſtooten.* Finibus expulſus patriis. Virg. Æ. 1. 624. *Uyt het vaderland gebannen.*

EXPULTRIX, īcĭs. f. *Verjaagſter, verdrijfſter, verbanſter.* Expultrix vitiorum Philoſophia. Cic. T. Q. 5. 2. *De wijsgeerte is de verdrijfſter*, of *verbanſter der gebreken; verdrijft*, of *verjaagt de ondeugden.*

EXPŬNCTŬS, ă, ŭm. *Uytgedaan, uytgewiſcht, doorgedaan, doorgeſchrapt, doorgehaalt, uytgeſchrapt.* Expunctus manipulus. Plaut. Curc. 4. 4. 29. *Een afgedankte bende.* Expunctus. Plaut. P. 5. 2. 67. *Kaal geſchrapt, geſchoren, zonder haair, die geen haair heeft, die 't haair afgeſneden heeft.*

EXPŬNGO, ĭs, pūnxī, pūnctŭm, pŭngĕrĕ. acc. *Uytdoen, uytwiſſchen, doorhaalen, doordoen, uytſchrappen, uytwrijven.* Ut expungatur nomen, ne quid debeam. Plaut. Ciſt. 1. 3. 41. *Op dat mijn naam uytgeſchrapt worde, en ik vry van ſchuld zy.* Heredem expungere. Perſ. 2. 13. *Een erfgenaam uyt het teſtament ſchrappen, uytwiſſchen.* Expungere cutem. Mart. 8. 52. 8. *of* genas alicujus. Mart. 7. 82. 2. *Iemand ſcheeren, ſchrappen, 't haair affnijden.* Andere leezen Expingere. Judicum decurias rerum actu expungere. Suet. Cl. 15. *De Rechters afzetten, van hun ampt zetten*, of *hunnen dienſt ontzeggen.*

EXPŬRGĀTĬO, ōnĭs. f. *Een verſchooning, ontſchuldiging, verweering.* Habui expurgationem. Plaut. Am. 3. 3. 10. *Ik heb my zelven gerechtvaardigt*, of *ontſchuldigt; ik ben verſchoont*, of *ontſchuldigt.*

EXPŬRGO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Zuyveren, reynigen, veegen, ſchoon maaken, beſnoeijen, verbeteren.* Expurgare ſermonem. Cic. Cl. 74. *Een reden verbeteren, beſchaaven, overzien*, of *nazien.* Expurgare ſe. Ter. And. 5. 3. 29. Plaut. M. G. 2. 6. 17. *Zich zelven ontſchuldigen, verſchoonen, rechtvaardigen, verweeren, verdedigen, zich zuyveren.* Expurgare non licere. Cic. Att. ir. in exſ. 3. *Dat het niet geoorloft zy zich van een argwaan*, of *nadenken te rechtvaardigen*, of *te zuyveren.* Hoc non facile eſt expurgatu. Ter. Hec. 2. 3. 4. *Dat laat zich bezwaarlijk verſchoonen.*

EXPŬTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Colum. 11. 2: 5. 6. *Snoeijen, ſnijden, ſcherpen*, 't eerſte van den wyngaard, en 't laatſte van een paal ſpreekende. Exputare. Cic. F. 10. 24. *Bedenken, verzinnen, uytcijfferen.* Exputare aliquid. Plaut. Trin. 2. 1. 8. *Iets aanmerken, overweegen*, of *onderzoeken.*

EXPŬTRĒSCO, ĭs, putriī, putrēſcĕrĕ. Plaut. Curc. 2. 1. 26. *Verrotten, rotten, bederven.*

E X Q U.

EXQUĪRO, ĭs, quiſīvī, quiſītŭm, quirĕrĕ. *Onderzoeken, naſpeuren, navorſchen, ondervraagen, ergens naar verneemen.* Exquirere aliquid. Ter. And. 1. 2. 15. *Iets onderzoeken, ergens onderzoek naar doen.* Aliquid ab aliquo. Cic. Att. 7. 18. Plaut. Caſ. 3. 5. 49. Ex aliquo. Plaut. Capt. 2. 2. 1. De aliquo. Cic. Dej. 15. *Iets by iemand onderzoeken, ergens by iemand onderzoek naar doen, iemand ergens over vraagen*, of *over uythooren.* Mores alicujus. Cic. Fl. 5. *Onderzoek naar iemands leven doen, naar iemands gedrag verneemen.* Exquire ſitne ita ut ego prædico. Plaut. Au. 4. 10. 70. *Onderzoek eens ter deege of de zaak zoo niet is als ik zegge.* Exquirere ſententiam alicujus. Cæſ. B. G 3. 3. *Iemands gevoelen*, of *meening vraagen, iemands wil ergens over zoeken te verſtaan, iemand raad vraagen*, 't zy dat hy tegenwoordig, *of* afwezig is; 't zy mondeling, *of* door brieven. Verum exquirere. Cic. Off. 2. 26. *De waarheyd onderzoeken.* Exquirere. *Naar iemand*, of *iets zoeken*, of

Digitized by Google

of onderzoek doen; verneemen wie, of waar iemand, of iets is.

Exquirere duces multitudinis. Sall. B. C. 50. *De hoofden, of aanleyders van een menigte, of 't grauw opzoeken, verneemen wie, en waar ze zijn.* Aliquid terra marique. Sall. B. C. 13. *Iets te lande en te water, of op 't land en op zee zoeken, navorſchen, of naſpeuren.*

Exquirere pacem. Virg. Æ. 4. 57. *Vrede zoeken, naar vrede trachten, om vrede arbeyden.*

EXQUISITE. adv. Cic. Cl. 80. *Nauwkeuriglijk, zorgvuldiglijk, naarſtiglijk, vlijtiglijk, noeſtiglijk, met groote vlijt, of naarſtigheyd.* De compar. *Exquiſitius* ſtaat by Cic. Or. 11. en de ſuperl. *Exquiſitiſſime* by Cic. A. 4. 3.

Exquiſite. Quintil. I. O. 8. 2. *Keurlijk, fraay, uytnemend, treffelijk, zindelijk, beſchaafdelijk, cierlijk, op een cierlijke of nauwkeurige wijze.*

EXQUISITIM. adv. Varr. by Non. 11. 35. *Zorgvuldiglijk, naarſtiglijk, vlijtiglijk, noeſtiglijk.*

EXQUISITŪS, ă, ŭm. part. ab Exquiro. *Gezogt, onderzogt, na gevraagt, verrocten.*

Itinere exquiſito per Divitiacum. Cæſ. B. G. 1. 41. *Den weg door Divitiak vernomen, opgezogt, of nageſpeurt hebbende.*

EXQUISITŬS, ă, ŭm. adj. *Uytgezogt, uytgelezen, uytgekozen, uytgekipt, uytgepikt*, van een geſprek, woord, reden, *of* ſtraf ſpreekende. De compar. *Exquiſitior* ſtaat by Quintil. I. O. 11. 1. en de ſuperl. *Exquiſitiſſimus* by Colum. Præf. 1.

Exquiſita adulatio. Tac. H. 3. 37. *Een uytgezochte vleiery.*

Exquiſitum ſupplicium. Cic. Off. 3. 27. *Een uytgezogte ſtraffe.*

Exquiſita munditia. Cic. Off. 1. 36. *Een al te groote puntigheyd, of zindelijkheyd.*

Exquiſitus. Cic. Cl. 27. *Ongemeen, zeldzaam, uytgelezen, geeſtrijk, uytnemend, fraay, uytmuntend, uytſtekend, doorluchtig, voortreffelijk, deftig, dierbaar, waardig, koſtelijk,* van 't verſtand, een meeſter, het oordeel, enz. ſpreekende.

Exquiſitæ epulæ. Plin. H. 9. 35. *Uytgelezene gerechten, een treffelijk onthaal, een koſtelijk gaſtmaal.*

Exquiſitum dicendi genus. Cic. Cl. 82. *Een uytgelezene, cierlijke, beſchaafde, of deftige ſtijl, of zegswijze.*

Exquiſitiſſimis verbis aliquem laudare. Cic. A. 4. 3. *Iemand met de uytgezogtſte woorden prijzen.*

Literæ exquiſitæ. Cic. Cl. 72. *Fraaije, verſtandige, geeſtrijke, of uytmuntende brieven.*

E X R A.

EXRĀDICO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Varr. R. R. 1. 27. *Uyttrekken, uytroeijen, ontwortelen, met wortel en al uythaalen, of uyttrekken.* Eradico is meer in gebruyk.

E X R O. E X S A.

EXRŎGO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Feſtus. *Iets in een oude wet afſchaffen, vernietigen, of afkeuren door een nieuwe.*

EXSACRIFICO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Cic. D. 1. 21. *Offeren, opofferen, tot een offerhande ſlagten, of opdraagen.*

EXSÆVIO, īs, īvī, ītūm, īrĕ. Liv. 30. 39. *Zich ſtillen, bedaaren, ſtil, vreedzaam, of bedaart worden.*

EXSANGUINATŬS, ă, ŭm. Vitruv. præf. 8. *Uytgedroogt, verdort, droog, verdroogt, dor, zonder ſap, of vochtigheyd, bloedeloos, zonder bloed.*

EXSANGUIS, īs. m. & f. guĕ, īs. n. Cic. Piſ. 36. *Bloedeloos, zonder bloed, van bloed berooft.*

Exſanguis. *Ongedaan, vervallen, bleek, zaluw, doods, beſturven, ontſtelt, met doodsſchrik bevangen, bleek door vreeze, of ſchrik.*

Exſangue genus dicendi. Cic. Her. 4. 11. *of* Exſanguis ſermo. Cic. de Or. 1. 13. *Een magere, dorre, ſlechte, of zenuwlooze ſtijl, of reden.*

Color exſanguis. Sall. B. C. 15. Ovid. Tr. 3. 1. 55. *Een bleeke, of doodſche verwe, of kleur.*

Exſangues umbræ. Virg. Æ. 6. 401. *of* animæ. Ovid. M. 10. 41. *De ſchimmen, of geeſten der dooden.*

(Exſanguis alleen, *of* Exſanguis metu. *Bevreeſt, beangſt, vol vreeze.*

Aulam exſanguis ſervat. Plaut. Aul. Arg. 1. 4. *Hy, vol vreeze, bewaart den pot.*

Ariſtander exſanguis, inquit. Curt. 7. 7. 26. *Ariſtander, vol vreeze, zegt.*

Perſas tertium diem jam metu exſangues in eodem veſtigio hærere. Curt. 4. 14. 2. *Dat de Perſiaanen, vol vreeze, nu aan den derden dag op de zelve plaats leggen.*

Exſanguis. *Verwond, zwaarlijk gewond, of die veel bloed is quijt geraakt.*

Si perſeveras, exſangues ſequimur, vel antecedimus. Curt. 9. 3. 5. *Indien gy daar by blijft, wy verwondde volgen, of gaan voor uyt.*)

EXSANIO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Celſ. 5. 27. Colum. 12. 47. *Doen draagen, aan 't draagen helpen, doen uytetteren, wonden van etter en vuyligheyd zuyveren.*

EXSĀTIATŬS, ă, ŭm. *Verzadigt, zat, vervult, opgepropt, voldaan, vergenoegt.*

Domus clade exſatiata. Ovid. M. 8. 542. *Een huys met moord, of moorderijen vervult.*

EXSĀTIO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Verzadigen, zat maaken, vervullen, vergenoegen, voldoen.*

Exſatiari ſanguine, morte alicujus. Liv. 38. 54. *Door iemands bloed, of dood verzadigt, voldaan, of te vrede geſtelt worden.*

Exſatiare enſes cruore. Sil. 7. 537. *De degens met bloed verwen, bemorſſen, of in 't bloed doopen.*

EXSĀTŬRATŬS, ă, ŭm. *Verzadigt, zat, vervult, voldaan.*

Libido exſaturata. Cic. T. Q. 5. 35. *Een verzadigde, voldaane, volbragte, of opgevolgde wellust.*

Exſaturatus odiis. Virg. Æ. 7. 298. *Die zijn haat verzadigt, of voldaan heeft.*

EXSĀTŬRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Verzadigen, zat maaken, vervullen, voldoen, vergenoegen,* zyn woede, haat, luſten, enz.

Exſaturare animum cruciatu alicujus. Cic. V. 5. 26. *Zijn moed koelen om iemand te quellen, of te plaagen.*

E X S C.

EXSCALPO, īs, ſcālpsī, ſcālptūm, ſcālpĕrĕ. Cato. R. R. 18. *Uythouwen, inkerven, inkippen, uytgraaven, uythaalen, uytſteeken, uytkratzen.*

Terram ex aliquo loco exſcalpere. Varr. L. L. 4. 35. *Ergens aarde uytgraaven, of uythaalen.*

Exſcalpere ſignum ex molari lapide. Quintil. I. O. 2. 19. *Een beeld uyt een molenſteen houwen.*

EXSCALPTŬS, ă, ŭm. Cato R. R. 18. *Uytgeſneden, uytgekratſt, uytgeſchrapt.*

EXSCĔNDO, īs, ſcēndī, ſcēnsūm, ſcēndĕrĕ. *Opklimmen.* Zie Eſcendo.

Exſcendere. *Afklimmen, afſtijgen.* Dit woord is by de goede Schryvers in dezen zin niet gebruykelyk, hoewel ze de volgende woorden in dezen zin gebruyken.

EXSCENSIO, ōnĭs. f. *Ontſcheping, landing.*

Exſcenſionem facere. Liv. 27. 29. *Een landing doen, voet aan land zetten, volk aan land zetten.*

EXSCENSŬS, ūs. m. *Landing, ontſcheping.*

Exſcenſum facere e navibus in terram. Liv. 22. 20. *Een landing doen; 't volk ontſcheepen, of aan land zetten.*

EXSCINDO, īs, ſcīdi, ſciſsūm, ſcindĕrĕ linguam. acc. Cic. de Or. 3. 1. *De tong uyt- of afſnijden.*

Exſcindere domos. Virg. Æ. 12. 643. Urbem. Virg. Æ. 2. 177. Cic. Somn. Sc. 2. *Huyzen, een ſtad, enz. verwoeſten, verdelgen, vernielen, of omkeeren.* Gentem ferro. Virg. Æ. 9. 137. *Een volk door 't ſtaal verdelgen, of uytroeijen.* Urbes. Liv. 44. 27. *Steden verwoeſten, uytplonderen.* Portas. Cæſ. B. G. 7. 50. 4. *De poorten breeken, neêrvellen, neêrwerpen, ſlechten.*

EXSCREABILIS, īs. m. & f. īlĕ, īs. n. *Ligt om uyt te ſpouwen, dat men gemakkelijk kan uytſpouwen.*

Pulmonum vitia exſcreabilia facit. Plin. H. 20. 14. *'t Maakt de vuyligheden der longe gemakkelijk om uyt te ſpouwen.*

EXSCREĀTIO, ōnĭs. f. *Spouwing, ſpuwing, uytſpouwing, gerochel.*

Exſcreatio ſanguinis. Plin. H. 21. 19. *Bloedſpouwing.*

Exſcreationes faciles facere. Plin. H. 20. 22. *Gemakkelijk doen ſpouwen, of ſpuuwen.*

EX-

Digitized by Google

EXSCRĔO, ās, āvi, ātum, ārĕ. Plaut. Aſ. 1. 1. 27. Ovid. Her. 21. 24. *Spouwen, ſpuuwen, klieken, rochelen, uytſpouwen, uytrochelen.*

Exſcreare cum dentibus linguam. Plaut. Am. 4. 2. ſubj. 1. 7. *Zijn tong en tanden uytſpouwen.* Pus. Celſ. 3. 22. *Etter ſpouwen.*

EXSCRĪBO, ĭs, ſcripsi, ſcriptŭm, ſcrībĕrĕ. acc. Cic. V. 2. 77. *Uytſchrijven, naſchrijven, herſchrijven, overſchrijven.*

Exſcribere aliquid ex libris alicujus. Varr. R. R. 2. 5. *Iets uyt iemands boeken ſchrijven,* of *uyttrekken.*

• Exſcribere aliquid. Plaut. R. prol. 15. *Iets uyttekenen, aftekenen, etzen, ſnijden,* of *ingraaven.*

Exſcribere patrem ſimilitudine. Plin. E. 5. 16. *Zijn vader heel wel gelijken, zijns vaders wezen volkomentlijk uytdrukken.*

EXSCRIPTŬS, ă, ŭm. *Uytgeſchreven, nageſchreven, overgeſchreven, uytgetrokken.*

Exſcriptus ex alicujus libro. Varr. R. R. 2. 5. *Uyt iemands boek nageſchreven, getrokken,* of *verzamelt.*

Exſcriptus. Plaut. R. prol. 15. en 21. *Geſchreven, in geſchrift geſtelt, geëtſt, geſneden.*

EXSCULPO, ĭs, ſculpsi, ſculptŭm, ſculpĕrĕ. acc. *Snijden, houwen, uytſnijden, uythouwen, graveeren.*

Signum e quercu exſculpere. Cic. Att. 13. 28. (Ex lapide. Quintil. I. O. 2. 19.) *Een beeld uyt een eyke, uyt een ſteen houwen.*

Exſculpere alicui oculum. Ter. Ph. 5. 7. 96. *Iemand een oog uytkrabben,* of *een oog uyt het hoofd haalen.* Andere leezen Excludere.

Exſculpere verum ex aliquo. Ter. E. 4. 4. 45. *De waarheyd uyt iemand haalen; iemand de waarheyd doen bekennen,* of *tot bekentenis der waarheyd brengen.*

Vix exſculpſi ut diceret. Plaut. Ciſt. 2. 2. 6. *Ik heb de grootſte moeite des werelds gehad om hem te doen klappen: ik heb het hem ter nauwernood uyt den hals gehaalt.*

‡ Exſculpere. Nep. Pauſ. 1. *Het gegraveerde,* of *ingeſnedene uytſchaaven,* of *afſchrabben.*]

EXSCULPTŬS, ă, ŭm. Varr. R. R. 3. 9. *Gehouwen, geſneden, uytgehouwen, uytgeſneden, geëtſt, gegraveert.*

E X S E.

EXSĔCO, ās, sĕcŭi, sĕctŭm. sĕcārĕ. acc. Colum. 5. 10. *Houwen, afhouwen, ſnijden, afſnijden,* hout, de tong, enz.

Exſecare peſtem Reipublicæ. Cic. Sext. 65. *De peſt van 't Gemeenebeſt uytroeijen,* of *verdelgen.* Nervos urbis. Cic. Rull. 2. 33. *De zenuwen van een ſtad afſnijden,* of *afkappen: de krachten eener ſtad verzwakken,* of *wechneemen.*

Quinas mercedes capiti exſecare. Hor. S. 1. 2. 14. *Vijf ten hondert van de hoofd ſomme afknevelen.*

EXSĔCRĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Verfoeijellijk, vervloekelijk, grouwelijk, grouwzaam, afgriiſſelijk, yſſelijk, afſchouwelijk.* De compar. *Exſecrabilior* ſtaat by Plin. H. 9. 48: 22. 6.

• Exſecrabile carmen. Liv. 31. 17. *Vervloeking, vloekgebed, een gebed dat de Ouden gebruykten als ze zich voor 't vaderland ten verderve verbonden.*

Exſecrabile odium in eum eſt. Liv. 9. 27. *Men heeft een grouweiijken haat tegen hem.*

EXSĔCRANDŬS, ă, ŭm. Plin. H. 17. 13. *Grouwelijk, verfoeijelijk, vervloekelijk, yſſelijk, grouwzaam, afſchouwelijk, afgriiſſelijk,* van perſoonen en zaaken ſpreekende. (De ſuperl. *Exſecrandiſſimus* ſtaat by Salvian. Gub. 7. 154.)

Exſecrandus populo. Cic. A. 2. 26. *Verhaat,* of *vervloekt by 't volk.*

EXSĔCRANS, āntĭs. omn. gen. *Vloekende, vervloekende, verfoeijende.*

Exſecrantia verba. Ovid. M. 5. 105. of Vota exſecrantia nomen alicujus. Ovid. Ib. 91. *Vloeken,* of *vloekwenſchen iemand gegeeven: vervloekingen iemand toegewenſcht,* of *tegens iemand uytgeſpogen.*

EXSĔCRĀTĬO, ōnĭs. f. Sall. B. C. 22. *Vloek, vervloeking, vloekwenſch, vloekeed, vloekverbintenis, eed van een quaade zaak.*

Exſecratione aliquem devincire. Cic. Sext. 7. *Iemand door een vloekeed, of ſchrikkelijke vervloeking verplichten.*

Diram exſecrationem in aliquem componere. Liv. 26. 25. *Iemand vloeken,* of *vervloeken; vloeken tegens iemand uytwerpen,* of *uytſpouwen.*

Exſecrationes publicæ. Cic. Off. 3. 13. *Openbaare,* of *plechtelijke vloekvonniſſen,* of *vervloekingen; vloekeeden,* of *vloeken van 't gemeen uytgedondert.*

EXSĔCRĀTŬS, ă, ŭm. Cic. A. 1. 2. *Vervloekt, gevloekt, verfoeit.* De ſuperl. *Exſecratiſſimus* ſtaat by Scrib. Larg. 67. 199. en Plin. H. 28. 2.

Exſecrata civitas. Hor. Epod. 16. 13. *Een vervloekte ſtad of burgery.*

Exſecratus, active. *Vervloekende, vervloekt hebbende.*

Se ipſum & ſuos exſecratus. Val. Max. 3. 2. 20. *Zich en de zijne vervloekende.*

Exſecratus in Conſule captivitatem. Front. St. 4. 5. 16. *De gevangenis van een Burgermeeſter verfoeit hebbende.*

EXSĔCRŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī. acc. Cic. V. 1. 46. *Verfoeijen, vloeken, vervloeken, verzweeren, vloeken toewenſchen.*

Exſecrari in caput alicujus. Liv. 39. 51. *Vloeken op iemands kop wenſchen, vloeken tegens iemand uytwerpen,* of *uytſpouwen.*

EXSECTĬO, ōnĭs. f. *Afſnijding, afhouwing, uytſnijding, uythakking.*

Exſectio linguæ. Cic. Clu. 67. *De uytſnijding der tong.*

Exſectio. Cic. Clu. 64. *Een ſnee, houw,* of *opening die men in 't ſnijden maakt.*

(EXSECTŎR, ōrĭs. m. *Een lubber, een die iemand lubt, ſnijd,* of *ontmant.*

Exſectorem virilitatis meæ relinquentem. Apul. M. 8. 208. *Verlatende die my geſneden,* of *gelubt heeft.*

EXSECTŬS, ă, ŭm. Hor. S. 1. 5. 39. Cic. Clu. 66. *Geſneden, gehouwen, afgeſneden, afgehouwen, uytgeſneden, uyt-* of *afgekapt.*

Vir exſectus. Cic. N. D. 2. 24. *Een geſnedene, ontmande,* of *gelubde.*

Juventus exſecta virum. Lucan. 10. 134. *Gelubde jongelingen.*

Exſectus puer. Paul. D. 50. 16. 132. *Een kind dat uyt de moeder geſneden is.*

EXSĔCŪTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 35. 8. *Uytvoering, volvoering, uytrechting, voltooijing, voltrekking, voleyndiging, volbrenging.*

Exſecutionem alicujus negotii ſuſcipere. Tac. An. 3. 31. *De uytvoering van een zaak op zich neemen.*

Exſecutio obligationis. Paul. D. 45. 1. 85. *Vervolg in rechten,* of *pauding wegens een ſchuldbrief.*

EXSĔCŪTŎR, ōrĭs. m. Paterc. 2. 45. 1. *Uytvoerder, volvoerder, voleynder, voltrekker, volbrenger,* van een voorneemen, belofte, enz.

Inimicitiarum exſecutor. Suet. Tl. 11. *Een wreker van geleden,* of *ontfangen ongelijk.*

Exſecutores Magiſtratuum. *Uytvoerders van de bevelen der Overheden,* gelyk de Deurwaarders, Panders, Letterdienaars, Boden, enz. Dit woord is alleen by de Rechtsgeleerden in 't gebruyk.

Exſecutor ſententiæ. Apul. M. 7. 197. *Een uytvoerder van het vonnis.*

EXSENSŬS, ă, ŭm. Mens exſenſa. Jul. Celſ. by Gell. 19. 7. *Een ſuffend,* of *leuterend verſtand, een verſtand dat leutert.*

EXSĔQUENS, ēntĭs. omn. gen. *Uytvoerende, volvoerende, volbrengende, voltooijende, voltrekkende.* [De ſuperl. *Exſequentiſſimus* ſtaat beneden by Gellius.]

Exſequens quærendo. Liv. 9. 16. *Naarſtig zoekende.*

Memoriarum veterum exſequentiſſimus. Gell. 10. 12. *Zeer in de Oudheyd ervaren, de Oudheyd volkomen kundig, zeer bedreven in de oude gedenkſchriften.*

EXSĔQUĬÆ, ārŭm. f. plur. *Lijkſtatie, uytvaart, begrafenis.*

Exſequias alicujus celebrare. Liv. 2. 61. Alicui ſolvere. Virg. Æ. 7. 5. Cohoneſtare. Cic. P Q. 15. Proſequi. Cic. Clu. 71. Comitari. Plin. H. 11. 18. Exſequias alicui ire. Ter. Ph. 5. 8. 37. Frequentare. Suet. Tib. 32. *Iemands uytvaart,* of *lijkſtatie bywoonen,* of *verzeilen; met iemand te begraaven,* of *te begrafenis gaan, iemand helpen ter aarden brengen.*

EXSĔQUĬĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Ovid. M. 14. 430. *Lijkſtatelijk, van de uytvaart, lijkſtatie,* of *begrafenis, tot de uytvaart behoorende.*

‡ EXSĔQUĬOR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī. acc. Varr. by Non. 2. 298. *Iemand begraaven,* of *ter aarden brengen, iemands uytvaart beſtellen,* of *bezorgen.*

EXSĔQUŎR, ĕrĭs, sĕcūtŭs ſŭm, ſĕqui. acc. *Uytvoeren, volvoeren, volbrengen,*

Digitized by Google

gen, volbrengen, volenden, ter uytvoering brengen, een aanſlag, belofte, opzet, enz.

Exſequi mandata alicujus. Cic. A. 9. 4. Imperium. Ter. H. 4. 1. 22. Juſſa. Virg. Æ. 4. 396. *Iemands bevelen uytvoeren, volbrengen*, of *gehoorzaamen.*

Munus & officium. Cic. S. 10. *of* munus officii. Cic. S. 20. *Zijn ampt en plicht volbrengen, zich in zijn plicht quijten.* Vota. Virg. Æ. 5. 54. *Zijn gelofte volbrengen, nakomen*, of *betaalen.* Iter. Plaut. Merc. 5. 2. 88. *Zijn reys volbrengen*, of *voltrekken.* Incepta. Liv. 30. 4. *Het begonnen werk volbrengen.*

Exſequi delicta. Suet. I. 67. *Misdaaden ſtraffen.* Injurias. Plin. E. 3. 4. *Ongelijken wreeken*, of *poogen te wreeken.* Violata jura. Liv. 3. 25. *Het geſchonden regt wreeken.*

Aliquid verbis exſequi. Cic. F. 11. 27. Curt. 4. 7. 32. *Iets zeggen, verhaalen, verklaaren, met woorden uytdrukken, ergens van ſpreeken.*

Laudes alicujus exſequi. Plin. H. 20. 9. *Iemands lof ophaalen, iemands roem melden*, of *verbreyden.*

Exſequi ſententias haud inſtitui. Tac. An. 3. 65. *Ik heb niet voor*, of *'t is mijn oogmerk niet hier de gevoelens op te haalen.*

Exſequi fugam alicuius. Cic. A. 2. 22. *Iemands vlucht navolgen, vluchten naar 't voorbeeld van een ander.*

Exſequi aſpectum alicujus. Plaut. E. 4. 2. 3. *Zeer begeerig zijn, zeer wenſchen*, of *verlangen om iemand te zien.*

Exſequi patronam. Plaut. R. 1. 5. 3. *De hulp van een beſchermſter verzoeken, om een beſchermſter*, of *ſchutsvrouwe bidden, roepen*, of *ſmeeken.*

Exſequi ſermonem cum aliquo. Plaut. Trin. 2. 2. 5. *Met iemand redenvoeren, ſpreeken, redenwiſſelen, geſprek houden.*

Exſequi aliquem laude & lætitia. Cic. T. Q. 1. 48. *Iemands uytvaart met grooten lof en blijdſchap bywoonen; iemands lijkſtatie met veel loſtuytingen en vreugdetekenen vieren.*

Jus ſuum armis exſequi. Cæſ. B. G. 1. 4. *Zijn recht door de wapenen voorſtaan, bewaaren, verdedigen, beſchermen, ſtaande houden, voortzetten*, of *bevorderen.*

(Exſequi. *Uytſtaan, lijden, verdraagen.*

Si Dii id voluere, vos hanc ærumnam exſequi. Plaut. Capt. 2. 1. 1. *Indien de Goden gewiit hebben, dat gy deze elende*, of *dit verdriet zoud uytſtaan.*)

[Exſequi funus. Gell. 10. 15. *Ter begraaffenis gaan, 't lijk ter begraaffenis volgen.*]

EXSĔRO, ĭs, sĕrŭi, sĕrtŭm, sĕrĕrĕ. acc. Liv. 7. 10. *Uytſteeken, vertoonen, opſteeken, laaten zien, laaten blijken, optrekken, ontblooten*, of *ontdekken*, het hoofd, de tong, de ſchouders, den wortel, enz.

Herba ex humo cacumen exſerit. Ovid. Tr. 3. 12. 12. *Het kruyd*, of *gras begint uyt te ſchieten, uyt te ſpruyten*, of *op te komen.*

Altius vitiis exſeruit caput. Ovid. F. 1. 300. *Hy heeft zich boven de gebreken verheven.*

Exſerere manum. Liv. 8. 5. *De hand uytſteeken.*

Exſerere enſem. Stat. Th. 11. 356. *Den degen uyttrekken, uythaalen, van leêr rukken*, of *trekken.* Mentis ſecretum. Sen. H. Oe. 2. 255. *Een geheym ontdekken*, of *openbaaren.*

Exſerere. *Laaten blijken, oeffenen.*

Paullatim principem exſeruit. Suet. Tib. 33. *Hy heeft allengskens laaten blijken, dat hy Vorſt was; hy heeft zig metter tijd als Vorſt gedraagen.*

Jus ſuum exſerere in aliquem. Plin. E. 8. 7. *Zijn recht omtrent iemand oeffenen.*

EXSĔRTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Virg. Æ. 3. 425. Stat. Th. 1. 413. *Uytſteeken, vertoonen, laaten zien, ontdekken, optrekken*, de tong, 't hoofd, de ſchouders. (Zie Rittersh. over Salvian. p. 50.)

EXSĔRTŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 11. 649. *Ontdekt, bloot, open, dat uytſteekt, uytkomt*, of *gezien word.* [De ſuperl. *Exſertiſſimus* ſtaat by Spart. Sev. c. 3.]

Humeris exſertis. Cæſ. B. G. 7. 50. 2. *De ſchouderen opgehaalt*, of *opgetrokken en ontbloot hebbende.*

E X S I.

EXSĪBĬLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Syffelen, ſchuyffelen, een geblaas maaken, gelijk een ſlang.*

Labra dirum quiddam exſibilantia. Sen. Ir. 3. 4. *Iets afgryſſelijks uytſchuyffelende lippen.*

Anguina verba exſibilare. Prudent. Περὶ Στεφ. 5. 176. *Onder het ſpreeken ſchuyffelen, gelijk een ſlang.*

Exſibilare. *Foppen, ſcheeren, ſcherſſen, de gek ſcheeren, uytjouwen, uytſchuyffelen, uytſtampen.* Cic. Par. 3. 2. gebruykt alleen het paſſivum van dit woord.

EXSICCĀTŬS, ă, ŭm. Cic. D. 2. 14. *Droog, gedroogt, verdroogt, uytgedroogt, dor, verdort.*

Exſiccatus. Cic. F. 16. 26. *Geleêgt, leêg gemaakt, uytgedronken*, of *leêg gedronken*, van een fleſch wyn ſpreekende.

Genus dicendi exſiccatum. Cic. Cl. 84. *Een magere, ſchraale, ſlechte*, of *zenuwlooze ſtijl.*

EXSICCĔSCO, ĭs, cĕſcĕrĕ. Vitruv. 2. 9. *Droogen, uytdroogen, verdroogen, droog worden, dorren, verdorren.*

EXSICCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Verdorren, verdroogen, dor*, of *droog maaken.*

Sol arbores exſiccat. Plin. H. 18. 26. *De zon verdort het geboomte*, of *maakt de boomen dor.*

Amnes exſiccare. Juſt. 31. 6. 7. *Een ſtroom droog maaken, droog maalen*, of *uytdroogen, een ſtroom aftappen.*

Exſiccare lagenam. Cic. F. 16. 26. Vinum. Hor. O. 1. 31. 11. *Een fleſch wijn leêgen, leêg maaken*, of *uytdrinken.*

EXSĪCO, āvī, ātŭm, ārĕ. Plaut. R. 1. 2. 34. *Uytſnijden, affſnijden.*

EXSIGNĀTŬS, ă, ŭm. Liv. 1. 20. *Overgeſchreven, ſchriftelijk opgeſtelt.*

EXSĬGNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plaut. Trin. 3. 2. 29. *In geſchrift ſtellen, opſchrijven.*

EXSĬLIO, īs, sĭlŭī, of sĭlīī, sŭltŭm, sĭlīrĕ aliquo loco, e *of* de aliquo loco. Plaut. Am. 5. 1. 63. *Uytſpringen, uytvliegen, ſchielijk vertrekken.*

Exſilire ad aliquem. Ter. H. 4. 1. 44. *Naar iemand toevliegen, toeſchieten*; of *ſchielijk toeloopen.*

Exſilire gaudio. Cic. F. 16. 16. *Van vreugde*, of *blijdſchap opſpringen.*

EXSĪLĬŬM, ĭī. n. Zie Exilium.

EXSĬNŬO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Ontdekken, openen, ontwinden, ontvouwen.* Dit woord is van 't beſte Latyn niet, 't ſtaat by Auſon. Eid. 14. 29.

EXSISTO, ĭs, ſtĭtī, ſtĭtŭm, ſiſtĕrĕ. *Zijn, beſtaan, in wezen zijn, leeven.*

Dentes homini exſiſtunt. Cic. N. D. 2. 33. *De menſch heeft tanden.*

Exſiſtit fautor dignitatis, *of* dignitati illius. Cic. F. 1. 9. *Hy is de verdediger, of beſchermer zijner waardigheyd.*

Animo Conſulari in Rempublicam exſiſtit. Cic. F. 10. 6. *Hy heeft een zugt tot het Gemeenebeſte die een Burgemeeſter betaamt*, of *betamelijk is.*

Exſiſtere. *Opſtaan, zijn, worden, te voorſchijn*, of *voor den dag komen, zich opdoen.*

Multi Oratores ſubito exſtiterunt. Cic. Cl. 8. *Veele Redenaars zijn te gelijk opgeſtaan*, of *zijn teffens voor den dag gekomen.*

Exſiſtere ex aliqua familia. Cic. Cœl. 14. *Uyt eenig geſlacht geſproten*, of *afkomſtig zijn.* Ab inferis. Cic. V. 1. 37. Liv. 26. 32: 39. 37. *Uyt de hel, of onderaardſche kolken opkomen*, of *komen; weder levendig worden.*

Exſiſtere è latebris. Liv. 25. 21. *Uyt de ſchuylhoeken te voorſchijn komen.*

Exſiſtit ex victoria tyrannis. Cic. Att. 7. 5. *Hy word een geweldenaar door de zege; de zege word van de geweldenary gevolgt; de dwingelandy ſpruyt, of ontſtaat uyt de overwinninge.* Avaritia ex luxuria. Cic. S. R. 27. *De gierigheyd word uyt de weelde gebooren, ontſtaat*, of *ſpruyt uyt de pracht, of uyt de overdaad.*

In ejus capite exſtitit corona ex herbis. Cic. D. 2. 32. *Om zijn hoofd is een krans van kruyd gewaſſen.*

E virtutibus beata vita exſiſtit. Cic. N. D. 2. 61. *'t Gelukzalige leven ſpruyt, of ontſtaat uyt de oeffening van de deugden.*

Anguis ab ara exſtitit. Cic. D. 2. 30. *Daar is een ſlang van onder den altaar uytgekroopen.*

Vox ab æde Junonis ex arce exſtitit. Cic. D. 1. 45. *Daar is een ſtem uyt Junoos Tempel die op 't kaſteel ſtond gekomen; men heeft een ſtem uyt Junoos Tempel op het ſlot gehoort.*

E X S O.

EXSŎLVO, ĭs, sŏlvī, sŏlūtŭm, sŏlvĕrĕ aliquem, *of* aliquid. Plaut. Capt. 3. 2. 13. *Ont-*

Digitized by Google

13. *Ontbinden*, *ontknoopen*, *losbinden*, *losmaaken*, *losknoopen*. Plaut. Truc. 4. 3. 10. voegt 'er Vinculis, *Boeijen*, by.

Exſolvere. Lucret. 1. 221. *Losmaaken*, *ontbinden*, *ontdoen*, *iets dat vereenigt is breeken*, *afzonderen*, *van malkander doen*.

Exſolvere aliquem curis. Virg. Æ. 4. 652. *Iemand van zorge*, *kommer*, of *hertzeer ontheffen*, of *ontlaſten*. Religione. Liv. 29. 18: 3. 20. *Van iemand alle angſtvalligheyd*, of *bekommernis wechneemen*. Pœna. Tac. A. 14. 12. *Iemand van de ſtraffe ontheffen*.

Illas errore & te ſimul ſuſpicione exſolves. Ter. Hec. 5. 2. 26. *Gy zult haar uyt doling*, *en u te gelijk uyt argwaan*, of *vermoeden helpen*, of *redden*.

Exſolvere nodum alicujus erroris. Liv. 40. 55. *De knoop van eenig geſchil*, of *van eenige zwarigheyd ontknoopen*, *ontbinden*, of *oploſſen*.

Exſolvere promiſſa. Tib. 4. 7. 5. *Zijn beloften houden*, *nakomen*, *voldoen*, of *volbrengen*. Vota. Plaut. Am. 3. 2. 67. *Zijn geloften betaalen*, of *volbrengen*.

Vota Herculi exſolvit. Liv. 21. 21. *Hy heeft de geloften*, *aan Herkules gedaan*, *volbragt*, of *voldaan*.

Exſolvere obſidium. Tac. An. 3. 39. *De belegering opſlaan*, of *doen opbreeken*.

Male conſultorum pœnas exſolvere. Paterc. 2. 88. 3. *De ſtraf van zijn onvoorzichtigheyd boeten*, of *betaalen*.

Exſolvere pœnas morte. Tac. A. 1. 10. *De ſtraffe met de dood boeten*.

His pro cujuscumque merito Conſul præmia pœnasque exſolvit. Liv. 26. 40. *De Burgermeeſter beloont*, of *ſtraft deze menſchen naar ieders verdienſte*.

Exſolvere nomina ſua. Cic. Att. 16. 6. Æs alienum. Plin. E. 3. 11. *Zijn ſchulden voldoen*, of *betaalen*.

EXSOLŪTŬS, ă, ŭm. Tac. An. 13. 15. *Ontbonden*, *los gemaakt*, *geſlaakt*, *ontſlagen*.

EXSOMNIS, ĭs. m. & f. nĕ, ĭs. n. Paterc. 2. 88. 2. *Wakker*, *waakzaam*, *wakende*, *vlijtig*, *noeſtig*, *die altijd waakt*, of *nimmer ſlaapt*.

Vĭr animo exſomnis. Paterc. 2. 127. 4. *Een vlijtig*, *wakker*, of *waakzaam man*, *een man die altijd wakende is*, of *altijd oppaſt*.

EXSŎNO, ās, sŏnŭī, sŏnĭtŭm, sŏnārĕ. *Klinken*, *galmen*, *weêrgalmen*, *weêrklinken*.

Exſonat cantibus totum navigium. Petron. 69. *De liedjes klinken 't ganſche ſchip door*, of *'t ganſche ſchip weêrgalmt van de liedjes*, of *klinkt van 't gezang*.

EXSORBĔO, ēs, sŏrbŭī, sŏrptŭm, sŏrbērĕ. *Uytdrinken*, *uytzuypen*, *uytſlorpen*, *verzwelgen*, *inzwelgen*.

Exſorbere ovum. Plin. H. 28. 2. *Een ey uytſlorpen*.

Exſorbere difficultatem. Cic. Mur. 9. *Een zwarigheyd verzwelgen*, *verwinnen*, of *te boven komen*.

EXSORDESCO, ĭs, sŏrdēſcĕrĕ. *Ontheyligt*, *onteert*, *vuyl*, *onreyn*, *beſmet*, *onwaardig*, of *verachtelijk worden*.

Nomen Philoſophiæ in hominibus malis exſordeſcit. Gell. 9. 2. *De naam der Wijsgeerte word onwaardig*, of *verachtelijk in booze menſchen*.

EXSORS, ŏrtĭs. omn. gen. *Uytgeſlooten*, *buyten geſloten*, *die geen deel heeft*, of *geen deelgenoot is*, *zonder deel*.

Exſors matrimonii. Plin. H. 5. 8. *Ongetrouwt*, *ongehuwt*, *die buyten 't huwelijk leeft*. Amicitiæ Punicæ. Liv. 23. 10. *Die met de Karthaginenzers in geen vriendſchap ſtaat*. Omnis culpæ. Liv. 22. 44. *Vry van alle ſchuld*, *die nergens aan ſchuldig is*, of *die buyten alle ſchuld leeft*.

Exſors. Virg. Æ. 8. 552. *Schoon*, *treffelijk*, *uytmuntend*, *buyten gemeen*, *ongemeen fraay*, van een paard ſpreekende.

Exſortem ducere honorem. Virg. Æ. 5. 534. *Een zonderlinge*, of *ongewoone eer genieten*, *inleggen*, *behaalen*, of *wegdraagen*.

E X S P.

EXSPĂTĬŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī. Ovid. M. 2. 202. *Spanſſeeren*, *kuijeren*, *wijd en zijd wandelen*, *veel weg beſlaan*, *zich wijd uytzetten*, *zich verſpreyden*.

Exſpatiata flumina. Ovid. M. 1. 285. *Overloopende rivieren*.

Exſpatiari. Plin. H. 16. 30. *Zich uytbreyden*, of *uytſpreyden*, *veel plaats beſlaan*, van boomen ſpreekende.

Exſpatiari. Quintil. I. O. 4. 3. *Zich uytbreyden*, *een buytenſprong doen*, over een zaak in een reden ſpreekende.

EXSPECTĀTĬO, ōnĭs. f. *Verwachting*, *hoop*, *verlangen*.

Summa eſt exſpectatio tui. Cic. Br. 15. *Men verwacht u met groot ongeduld*, of *men is in een groot verlangen naar u*.

Sui exſpectationem concitare. Cic. F. 2. 1. *Eene verwachting van zich verwekken*.

Magna me tenet ejus exſpectatio. Cic. de Or. 2. 18. *Ik heb een groot verlangen na hem*.

In exſpectatione Senatus erat, qui Regum, &c. ſeq. ſubj. Liv. 42. 19. *De Raad was in verwachting*, *wat Koning*, *enz.*

(Contra exſpectationem. Cæſ. B. G. 8. 40. 1.) *of* præter exſpectationem omnium. Cic. de Or. 2. 70. *Tegens*, of *buyten aller verwachting*, *als 't van niemand verwacht wierd*.

(In exſpectatione eſſe. *Verwacht*, of *te gemoet gezien worden*.

Quum bellum Macedonicum in exſpectatione eſſet. Liv. 42. 2. *Als de oorlog met de Macedoniërs te gemoet gezien wierd*.)

Exſpectationem omnium vincere. Cic. V. 5. 5. *De verwachting van allen overtreffen*.

Exſpectationem alicujus decipere. Cic. de Or. 2. 71. *Iemand in zijne verwachting bedriegen*.

EXSPECTĀTŬS, ă, ŭm. *Verwacht*, *verhoopt*, *gehoopt*, *gewenſcht*, *te gemoet gezien*. De compar. *Exſpectatior* ſtaat by Plaut. Moſt. 2. 2. 12. en de ſuperl. *Exſpectatiſſimus* by Cæſ. B. G. 8. 51.

Exſpectatus omnibus venis. Cic. F. 16. 7. *Gy komt terwijl al de wereld u verwacht*, of *naar u verlangt*.

Exſpectatus ad ampliſſimam dignitatem. Cic. S. 19. *Die men hoopt in een groot ampt*, of *groote ſtaat te zien*.

(Exſpectatus. *Iemand wiens dood men lang verwacht*, of *naar wiens dood men lang verlangt heeft*.

Ubi te exſpectatum ejeciſſet foras. Ter. Ad. 1. 2. 29. *Als hy lang naar uwe dood gewacht hebbende*, *u ſchielijk zal begraven hebben*. Erfgenamen wachten dikwils met ſmerte naar de dood van die daar ze van erven zullen. Dat toont. Ter. Ad. 5. 4. 20. Hec. 4. 2. 20.

Ante exſpectatum. Virg. G. 3. 348. *Onvoorziens*, *buyten hoop*, of *verwachting*, Servius zegt dat het maar een woord, en een adverbium is.)

EXSPECTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ aliquem. *Iemand verwachten*, of *afwachten*, *hoopen*, of *wenſchen te zien*.

Exſpectare aliquid. Ter. E. 3. 5. 46. *Iets verwachten*, *verhoopen*, of *te gemoet zien*, *wenſchen dat iets geſchiede*.

Exſpecto dum venis. Ter. E. 1. 2. 126. Donec venias. Trajan. by Plin. E. 10. 122. *Ik wacht naar uwe komſte*, of *tot dat gy komt*. Ut venias. Cic. Att. 8. 4. *Ik wacht dat gy komt*.

De Gracchi Tribunatu quid exſpectem neſcio. Cic. Am. 12. *Ik weet niet wat ik van 't Gildhoofdmanſchap van Gracchus te verwachten*, of *te hoopen hebbe*.

Ab aliquo aliquid exſpectare. Cic. F. 3. 10. *Van iemand iets verwachten*, *verhoopen*, *te gemoet zien*, *verzoeken*, of *begeeren*.

(Exſpectare. *Iemand opwachten*, *zitten wachten*, *zich aan iemand houden*, of *verbinden*.

Me exſpectes. Ter. E. 1. 2. 114. *Gy zult my opwachten*, *gy zult u aan my houden*, of *aan niemand anders verbinden*.

Tu erras, quæ illum exſpectas unum. Plaut. Moſt. 1. 3. 31. *Gy miſt*, of *doolt*, *die hem alleen opwacht*.)

[Exſpectare. *Vreezen*.

Cicero nullum hujusmodi caſum exſpectans. Cæſ. B. G. 6. 36. *Cicero een dusdaanig geval niet vreezende*.]

EXSPERSŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 3. 625. *Door en door beſprengt*, of *nat gemaakt*.

EXSPES, m. & f. Ovid. Her. 6. 162. Hor. Ep. 16. 37. *Hoopeloos*, *wanhoopende*, *buyten hoop*, *die geen hoop heeft*.

Exſpes vitæ. Tac. An. 6. 24. *Buyten hoop van leven*; *die geen hoop van leven meer heeft*.

EXSPĪRĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. N. D. 2. 33. *Damp*, *waaſſem*, *uytwaaſſeming*, *uytdamping*.

EXSPĪRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Dampen*, of *waaſſem uytwerpen*, *uytdampen*, *uytwaaſſemen*.

Exſpirare odorem. Lucret. 6. 810. *Een reuk uytwaaſſemen*.

Exſpirare flammam. Virg. Æ. 3. 580. *Vlammen uytbraaken*, of *uytwerpen*, uyt

Digitized by Google

uyt de mond, de keel, enz.

Sanguinis calidum de pectore flumen exſpirare. Lucret. 2. 345. *Een warme ſtroom van bloed uytbraken.*

Exſpirare albeo. Virg. Æ. 11. 820. Liv. 21. 57. Exſpirare animam. Virg. Æ. 11. 883. *Den geeſt geeven, ſterven, overlyden.* Zie boven in Efflare.

Exſpiratur. Plin. H. 11. 37. *Men geeſt den geeſt, men ſterft.*

Exſpiravit jam libertas. Plin. P. 57. *Het is uyt met de vryheyd, daar is geen ſpraak van meer.*)

EXSPLENDESCO, ĭs, ſplendŭi, ſplendeſcĕrĕ. Sen. N. Q. 2. 23. *Blinken, flonkeren, ſchitteren, ſchiinen, uytblinken, uytſchijnen, flikkeren, glans, of ſchijnſel geeven.*

Inter æquales exſplendeſcebat. Nep. Att. 1. *Hy blonk, muntte, of ſcheen onder zijne jaargenooten uyt.*

In puero corporis animique dotes exſplenduerunt. Suet. Tit. 3. *De gaven van lighaam en geeſt hebben in hem uytgeblonken als hy noch een kind was.*

EXSPOLIO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquem aliqua re. *Iemand ergens van berooven, ontzetten, verſtecken; iets iemand ontneemen, afneemen, afzetten,* of *ontweldigen*, te weeten, goederen, ampten, aanzien, enz.

Exſpoliare aliquem honore & dignitate. Cæſ. B. G. 8. 50. 4. *Iemand van zijn eer en waardigheyd berooven.*

EXSPUITIO, ōnĭs. f. *Spouwing, ſpuuwing, ſpeekzel.*

Exſpuitio ſanguinis. Plin. H. 23. 1. *Bloedſpouwing.*

EXSPUMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Schuymen, ſchuym uytbruyſſchen,* of *opwerpen*, van een vocht, den etter, enz. ſpreekende.

Ex aure humor exſpumat. Celſ. 6. 7. *Daar bruyſcht een ſchuymachtig vocht uyt het oor.*

EXSPUO, ĭs, ſpŭi, ſpūtūm, ſpŭĕrĕ. acc. Celſ. 2. 4. *Spouwen, uytſpouwen, uytſpuuwen.*

Lacrymam oculi non exſpuunt unam. Plaut. Pſ. 1. 1. 74. *Zijn oogen laaten niet eenen traan,* of *hy laat niet eenen traan uyt zijn oogen.*

Exſpuere miſeriam ex animo. Ter. E. 3. 1. 16. *Het verdriet uyt zijn gemoed verdrijven, zich van hertzeer ontlaſten.*

Mare exſpuit illum conceptum. Catull. 63. 155. *De zee heeft hem gebaart.*

E X S T.

EXSTANS, āntĭs. omn. gen. Virg. Æ. 6. 668. *Hoog, verheven, uytſteekende, uytſtaande, overeynd ſtaande.* De compar. *Exſtantior* ſtaat by Stat. Theb. 9. 455.

EXSTANTIA, æ. f. *Overſteeking, uytſteking, uytſtant, verhevenheyd, hoogzel, uytpuyling, 't geen uyt ſteekt,* of *uytſtaat.*

Exſtantia vitis. Colum. 5. 5. *Een overwaſſing,* of *overhanging van een wijngaard.*

EXSTILLO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Afdruppen, afdruypen, afzijpen, by druppels afvallen.*

Sinapis oculi ut exſtillent facit. Plaut. Pſ. 3. 2. 29. *De moſtaart helpt de oogen aan 't traanen.*

Exſtillare liquorem. Colum. 12. 48. *Een vocht by druppels uytwerpen.*

Exſtillare lacrymis. Ter. Ph. 5. 7. 82. *Traanen ſtorten, weenen, ſchreijen,* eygentlyk, *door traanen vergaan, in traanen ſmelten.*

EXSTIMULATOR, ōrĭs. m. Tac. An. 3. 40. *Verwekker, opwekker, aanzetter, aanmoediger, aanſtoker, aanporder, aanhitzer, terger, ſtokebrand, belhamel.*

EXSTIMULO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Colum. 8. 11. *Aanprikkelen, aanſtooken, aanzetten, aanporren, opwekken, aanhitzen, aanmoedigen, verwekken.*

Dictis aliquem exſtimulare. Ovid. F. 6. 588. *Iemand met woorden aanzetten, aanmoedigen, enz.*

EXSTINCTIO, ōnĭs. f. Cic. T. Q. 1. 49. *Uytdelging, uytroeijing, vernieling, vernietiging, uytdoving, uytbluſſching.*

Exſtinctio. Cic. T. Q. 1. 49. *De dood, de uytbluſſing van 't leven.*

EXSTINCTOR, ōrĭs. m. incendii. Cic. Pſ. 11. *Brandleſſcher, brandbluſſcher, bluſſcher,* of *leſſcher van een brand.* Patriæ. Cic. Syll. 31. *De verdelger,* of *verwoeſter des vaderlands.* Belli. Cic. Ar. 23. *De uytbluſſcher des oorlogs.* Conjurationis. Cic. Dom. 38. *De uytdover,* of *ſmoorder eener t'zamenzweeringe.*

EXSTINCTUS, ūs. m. *De bluſſching,* of *uytdomping van een kaars.* Men vind van dit woord niet dan de Ablativus.

Odor a lucernæ exſtinctu. Plin. H. 7. 7. *Stank van een gebluſchte,* of *uytgedompte kaars.*

EXSTINCTUS, ă, ūm. Ovid. M. 7. 77. *Gebluſcht, geleſcht, uytgebluſcht, uytgeleſcht, uytgedooft, uytgedompt, geſmoort*, van vuur, hitte, licht, enz. ſpreekende.

Exſtincta ſitis. Ovid. M. 7. 569. *Een geleſchte dorſt.*

Exſtinctus. Cic. C. B. 15. Virg. E. 5. 20. *Geſtorven, dood, overleden.*

Exſtincta ſpes. Liv. 23. 45. *Een uytgedoofde,* of *verſtorvene hoop.*

Pudor exſtinctus. Virg. Æ. 4. 322. *Verlorene,* of *geſchonde eer.*

(EXSTINGUIBILIS, ĭs, m. & f. lĕ, ĭs. n. *Uytbluſſchelijk, leſchbaar, bluſchbaar,* of *dat uytgebluſcht kan worden.* Een woord van de latere eeuw.

Anima non exſtinguibilis. Lactant. 7. 20. *De ziele die niet kan uytgebluſcht,* of *gedood worden.* Zommige Wysgeeren meenden eertyds, dat de ziel van een vurig wezen was.)

EXSTINGUO, guĭs, ſtinxi, ſtinctūm, ſtinguĕrĕ. Cic. F. 4. 13. Plin. H. 34. 10. Plaut. Moſt. 2. 2. 56. *Uytdooven, uytbluſſchen, uytdoen, uytdompen, ſmooren*, van vuur, hitte, licht, enz. ſpreekende.

Alicui animam exſtinguere. Ter. Ad. 3. 2. 16. *Iemand verſtikken, worgen, ſmooren, doen ſtikken, om hals brengen;*

Exſtinguere ſcripta. Cic. V. 2. 70. *Schriften uytwrijven, uytſchrappen, uytwiſſchen.*

Exſtinguere. acc. Cic. F. 10. 23. *Smooren, t' onderbrengen, verdooven, uytdooven, uytbluſſchen, vernietigen, te niet doen, wechneemen*, van een gerucht, de geheugenis, van een oorlog, 't aanzien, een hertstocht, enz. ſpreekende.

Vox circumvagando exſtinguitur. Vitruv. 5. 8. *De ſtem word door 't rond omdraaijen verdooft.*

Exſtinguere aliquem. Virg. Æ. 4. 606. *Iemand ombrengen, om hals brengen, van kant helpen, dooden.* Urbem aliquam. Cic. Man. 5. *Een ſtad uytroeijen, verdelgen, omkeeren, vernielen,* of *verwoeſten.*

Exſtinguere memoriam alicujus rei. Cic. Mil. 27. *De gedachtenis van een zaak uytdelgen,* of *uytroeijen.*

Id oblivione exſtinguitur, *of* Memoria rei illius exſtinguitur. Cic. Somn. Sc. 7. *De gedachtenis daar van vergaat,* of *raakt te niet; daar word ſyns niet meer om gedacht.*

Exſtinguere formam. Ter. Ph. 1. 2. 58. *De ſchoonheyd ſchenden,* of *bederven.* Contumeliam. Nep. Them. 1. *Een ſchandvlek afwaſſchen,* of *uytwiſſchen.* Famem. Sen. E. 18. *Den honger verzadigen.*

Manus candor Parium marmor exſtinguit. Petron. c. 87. *De witheyd van zijn hand verdooft het Paros marmer; zijn hand is witter als 't marmer van Paros.*

EXSTIRPATIO, ōnĭs. f. Colum. 2. 2. *Uytrukking, uytroeijing, ontwortelling.*

EXSTIRPO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. aliquid. Colum. 2. 2. Curt. 7. 5. 34. *Iets uytroeijen, met de wortel uytrukken,* of *uythaalen*, van een kruyd, *of* gewas ſpreekende.

Exſtirpare pilos de corpore toto. Mart. 6. 56. 3. *'t Haair van 't ganſche lighaam uyttrekken.*

Exſtirpare. acc. *Uytroeijen, verdrijven, verjaagen, uytbannen, te niet doen*, van een hertstocht, zonde, *of* quade hebbelykheyd ſpreekende.

Exſtirpare humanitatem ex animo alicujus. Cic. Am. 13. *Iemand van alle menſchelijkheyd ontzetten,* of *de menſchelijkheyd in iemands gemoed uytbluſſchen.*

EXSTO, ās, ſtĭti, ſtārĕ aliquo loco. Ovid. M. 3. 78. De aliquo loco. Colum. Arb. 26. Ex aliquo loco. Cæſ. B. G. 5. 18. Supra aliquem locum. Colum. 5. 10. *Ergens uyt opgaan, oprijzen, opkomen,* of *uytſteeken.*

Exſtare duos digitos. Plin. H. 17. 14. Duobus digitis. Colum. Arb. 26. *Twee vingeren hoog uytſtaan.* E terra ſeſquipede. Colum. 5. 11. *Anderhalf voet uytſteeken,* of *boven de aarde ſtaan.* Capite ſolum ex aqua. Cæſ. B. G. 5. 18. *Niet dan 't hoofd boven water hebben, tot den hals toe in 't water ſtaan.*

Exſtare. Cic. I. R. 1. 26. *Zijn, blijken, gezien worden, beſtaan, overig zijn, voorhanden,* of *in wezen zijn,* van een

Digitized by Google

een reden, ſchildery, enz. ſpreekende.

Exſtant epiſtolæ Philippi. Cic. Off. 1. 14. *Daar zyn noch brieven van Philippus voor handen*, of *in wezen.*

Auctor hujus doctrinæ non exſtat alius. Liv. 1. 18. *Men kent*, of *daar is geen ander ſtichter van deze leere.*

Multa exſtant in me tua merita. Cic. Pl. 1. *Uwe groote verplichtingen aan my blijken aan al de wereld.*

Exſtare aliquem. Stat. S. 1. 2. 116. *Iemand overtreffen*, of *te boven gaan*, *boven iemand uytmunten.*

(Exſtare. *Staan*, *gevonden worden.*

Exſtat in monumentis Medicorum. Plin. H. 7. 11. *Het word gevonden*, *het ſtaat in de ſchriften der Geneesmeeſteren.*)

EXSTRUCTIO, ōnĭs. f. Cic. A. 14. 13. *Gebouw*, *geſticht*, *gevaarte*, *timmeraadje*, *bouwing*, *ſtichting.*

EXSTRUCTUS, a, ūm. *Gebouwt*, *geſticht*, *getimmert*, *opgetrokken*, *opgerecht.* (De ſuperl. *Exſtructiſſimus* ſtaat by Apul. D. S. 54.)

Menſa exſtructa multis dapibus. Ovid. M. 11. 120. *of* multa carne. Cic. Piſ. 27. *Een tafel met veele gerechten voorzien*; *een wel opgediſchte tafel.*

Divitiæ in altum exſtructæ. Hor. O. 2. 3. 19. *Hoog opgeſtapelde ſchatten.*

EXSTRUO, ĭs, ſtruxi, ſtructūm, ſtruĕrĕ. *Bouwen*, *ſtichten*, *timmeren*, *maaken*, *optrekken*, *oprechten.*

Exſtruere ædificium. Cic. Mil. 27. *Een huys bouwen.*

Exſtruere rogum. Cic. Fin. 3. 22. *Een houtmijt*, of *houtſtapel tot een lijkvuur oprechten.* Cumulum. Cæſ. B. G. 6. 17. *of* aggerem. Cæſ. B. C. 2. 1. *Een ſchans*, *wal*, of *bolwerk maaken*, of *opwerpen.*

Exſtruere focum lignis. Hor. Ep. 2. 3. *Een vuur van hout aanleggen.* Menſas cibis. Cic. T. Q. 5. 21. *Het eeten*, of *de ſpyſe op tafel zetten.*

Exſtruere verba in numerum. Cic. Her. 4. 32. *De woorden wel ſchikken*, of *op een goeden trant brengen*, of *zetten.*

E X S U.

EXSUCCUS, a, ūm. Sen. E. 30. *Uytgemergelt*, *ſappeloos*, *uytgedroogt*, *uytgeteert*, *zonder ſap*, *dor*, *ſchraal*, *heel mager*, *dat het vel maar over 't gebeente heeft*, van een ligchaam ſpreekende. [De compar. *Exſuccior* ſtaat by Lactant. 3. 18.]

Exſuccus. Quintil. I. O. 12. 10. *Dor*, *ſchraal*, *droog*, *ſlecht*, *zenuwloos*, van een reden ſpreekende.

EXSUCTUS, a, ūm. part. ab Exſugo. Vitruv. præf. 8. *Droog*, *dor*, *verdort*, *verdroogt*, *ſchraal*, *uytgemergelt*, *mager*, van een dier, *of* zaad ſpreekende. [De compar. *Exſuctior* ſtaat beneden by Varro.]

Exſuctiores vaccæ, ſegetes, &c. Varr. R. R. 2. 7. *Dorre*, *ſchraale*, *magere koeijen*, *uytgeputte*, *uytgemergelde*, *uytgebouwde*, of *uytgedraagde landeryen*, wanneer men ze te dikwils heeft bezaait, *of* bebouwt.

EXSUDATUS, a, ūm. Exſudati labores. Sil. 3. 513. Amm. 15. 5. *Tot zweetens toe uytgewrogt werk.*

EXSUDO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Zweeten*, *uytzweeten*, *uytwaaſſemen.*

Exſudare gummi. Plin. H. 24. 9. *Gom uytzweeten.* Van een gewas geſproken.

† Exſudare liquorem. Colum. 7. 8. *Zweeten*, *door zweeten uytwerpen*, *uytzijpelen*, *'t vocht allengsjes* (*gelijk in 't zweeten*) *uytwerpen*, of *uytgeeven.*

His reſtituendis exſudatur labor. Liv. 5. 5. *Men arbeyd tot zweetens toe om deze dingen te herſtellen.*

† Exſudare cauſam. Hor. S. 1. 10. 28. *Tot zweetens toe een zaak voorſtaan*, of *bepleyten.*

† Humor exſudat. Virg. G. 1. 88. *De vochtigheyd trekt*, of *waaſſemt uyt.* De Dichter gebruykt dit woord hier in ſenſu neutro; hy moeſt anders gezegt hebben *Exſudatur.*

EXSUGO, ĭs, sūxi, sūctūm, sūgĕrĕ. acc. Plaut. Pœn. 3. 2. 37. Colum. Præf. 1. *Zuygen*, *uytzuygen*, *uyttrekken*, *naar zich trekken.*

Aër exſugit humores ex membris. Vitruv. 5. 9. *of* A membris. Colum. 4. 24. *De lucht trekt alle vochtigheden des ligchaams uyt*, of *droogt de ligchaamen op.*

Venena exſugere. Plin. H. 23. 1. *Fenijn uytzuygen.*

EXSULTABUNDUS, a, ūm. *Danſſende*, *huppelende*, *ſpringende*, *die danſt*, *huppelt*, of *ſpringt*, *zeer vrolijk*, *van blijdſchap opſpringende.*

Lugentia caſtra velut exſultabundus intravit. Juſt. 18. 7. 10. *Hy is al danſſende*, of *al ſpringende in 't bedroefde*, of *treurend leger gekomen.*

EXSULTANS, āntĭs. omn. gen. Cic. D. 2. 70. *Wriemelende*, *dartelende*, *ſpeelende*, van viſſchen, enz. ſpreekende.

Exſultans. Cic. A. 13. 13. *Opſpringende van vreugde*, *verrukt*, *vervoert*, *opgenomen van blijdſchap*, van perſoonen ſpreekende.

Comprimere lætitiam exſultantem. Cic. T. 22. *Een onmatige*, of *uytgelatene vreugde*, of *blijdſchap bedwingen*, *intoomen*, *matigen.* Furorem. Cic. Sext. 44. *Een verwoedheyd*, of *woede bedwingen*, *intoomen*, *ſtuyten*, of *beteugelen.* De ſuperl. *Exſultantiſſimus* ſtaat by Quintil. I. O. 9. 4.

EXSULTANTER. adv. *Met groote blijdſchap*, *zeer vrolijk*, *met uytgelatene vreugde*, *al te dartel.* Men vind dit woord niet dan in compar. en die ſtaat beneden by Plinius. (De poſit. *Exſultanter* ſtaat evenwel by Cyprian. E. 47.)

Quæ hilarius & quaſi exſultantius ſcripſi. Plin. E. 3. 18. *Dingen die ik in een vrolijke luym*, *en als met uytgelatene vreugde geſchreven heb.*

EXSULTANTIA, æ. f. *Tegenſprong*, *hevige uytval*, of *aanval.* Dit woord is niet zeer in gebruyk.

Cum doloris exſultantia colluctari. Gell. 12. 5. *Tegens de vinnigheyd*, of *hardnekkigheyd der ſmerte ſtrijden*, of *worſtelen.*

EXSULTATIO, ōnĭs. f. Quintil. I. O. 2. 2. *Opſpringing van blijdſchap*, *uytgelatenheyd*, *ongemeene vreugde*, *blijdſchap*, of *vrolijkheyd.*

Exſultatio. Plin. H. 8. 54. *Dans*, *opſpringing*, *huppeling van vreugde*; *een kaprioolſprong.*

EXSULTIM. adv. *Danſſende*, *dartelende*, *ſpringende*, *huppelende*, *ſprongen doende*, *danſſenderwijze.*

Equus campis ludit exſultim. Hor. O. 3. 11. 10. *Het paard maakt duyzend kromme ſprongen in 't veld.*

EXSULTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Cic. C. 2. 70. Nep. Eum. 5. *Huppelen*, *ſpringen*, van een hen, viſch, paard, enz. ſpreekende.

Exſultare in præliis. Cic. T. Q. 2. 27. *In de gevechten ſpringen*, *opſpringen*, of *ſprongen maaken.*

* Exſultare alleen. Cic. Or. 8. *of* Exſultare gaudio. Cic. A. 2. 27. Lætitia. Cic. Clu. 5. voluptate. Cic. *by* Non. 4. 178. *Van vreugde opſpringen*, *van blijdſchap uytgelaaten*, *opgetogen*, of *opgenomen zijn.*

Juveniliter exſultare. Cic. S. 4. *Van vreugde*, *als jonge luyden opſpringen*, *uytgelaaten*, of *opgetogen zijn.*

Exſultare morte alicujus. Plin. E. 1. 5. *Over iemands dood van vreugde opſpringen*; *heel bly over iemands dood zijn.* Victoria alicujus. Cic. S. R. 6. Att. 1. 16. *Over iemands overwinninge van blijdſchap opgenomen zijn.*

In perniciem aliorum exſultare. Sen. Cl. 1. 1. *Verblijd over een anders verderf zijn*; *in een anders verderf lagchen.*

Exſultare. *Trots*, *opgeblazen*, *hovaardig*, *bars*, *hoogmoedig*, *vermetel*, of *verwaand zijn.*

Exſultare in victoria. Cic. Att. 1. 16. *Zich op de zege verhovaardigen*, *trots*, of *opgeblazen over de zege worden.* In ruinis alicujus. Cic. C. B. 26. *Groote blijdſchap over iemands verderf toonen*; *van vreugde over iemands ondergang opſpringen.*

Exſultare. *Ergens op roemen*, *op pogchen*, *ſnoeffen*, of *ſnorken*, *zich ergens over beroemen*, *iets zich tot roem rekenen*, of *toeſchrijven.*

Græci exſultant, quod, &c. ſeq. indic. Cic. Att. 6. 1. *De Grieken beroemen zich*, of *roemen*, *ſnorken*, of *ſnoffen*, *dat*, *enz.*

Nunquam in ſuam famam geſtis exſultavit. Tac. Ag. 8. 4. *Nooit heeft hy zich verhovaardigt*, of *beroemt over zijne verrichtingen*, of *daaden.*

Oratio exſultat in eo. Cic. C. 2. 2. *Daar in munt een redenvoering uyt*, *daar in is een rede fraai*, of *cierlijk.*

EXSUPERABILIS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. Stat. Th. 1. 214. *Te boven te komen*, *overwinnelijk*, *dat men te boven komen*, of *overwinnen kan.*

Vallum non exſuperabile. Claud. R. 2. 127. *Een onverwinnelijke wal*, *een wal die*

Digitized by Google

die men niet beklimmen, of overtillen [illegible].

† Saxum [illegible] exſuperabile. Virg. G. 3. 39. *[illegible] opwaarts te rollen [illegible] eenmaals een [illegible]. Het [illegible] van den ſteen die [illegible] was boven op een berg [illegible], en die [illegible] weer [illegible] beneden rolde.*

Ex[illegible]. Gell. 17. 2. *Die gemakkelyk [illegible] kan.*

(EXSUPERABILIS [illegible], omn. gen. Gell. 1. 22. *[illegible], overtreffelyk.* Ille exſuperabilis forma. Gell. 6. 8. *Een vrouw van een uitnemende ſchoonheid.* De comparat. *Exſuperabilior* by Gell. 14. 3. en de ſuperl. *Exſuperabiliſſimus* by Apul. M. 4. [illegible])

EXSUPERANTIA, æ. f. Cic. T. Q. 5. 36. *Voortreffelykheid, uitmuntendheid, uitnemendheid, voortreffelykheid*, van de deugd ſpreekende.

Exſuperantia. Gell. 4. 18. *Edelmoedigheid, grootmoedigheid, verhevenheid van 't gemoed.*

Stellæ illæ propter exſuperantiam vel ſplendoris, vel ardoris, cerni non poſſunt. Gell. 14. 1. *Die ſtarren konnen wegens haare uitnemende glans en hitte niet gezien worden.*

EXSUPERATIO, ōnis. f. Cic. Her. 4. 53. *Grootſpraak, ongelooflyke ſpreekwyze, vergrootende wyze van ſpreeken.*

EXSUPERO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. Liv. 28 43. *Te boven gaan, overtreffen, overwinnen, te boven komen, te boven zijn.*

Exſuperare moras. Virg. Æ. 10. 658. *Hinderpaalen, of beletzelen overwinnen, of te boven komen.* Vires. Ovid. Tr. 1. 4. 56. *Boven iemands krachten zijn, iemands krachten te boven gaan.*

Exſuperare virtute. Virg. Æ. 12. 20. *Door, of in dapperheid uitmunten.*

Stultitia ejus exſuperat hæc omnia. Ter. H. 5. 1. 5. *Hy is dommer dan dat alles; of zijne dommigheid gaat dat alles te boven.* Hy had hem te vooren by een ezel, by een blok, enz. vergeleken.

Prædicatio tua meam formam exſuperat. Plaut. M. G. 4. 6. 22. *Gy maakt my ſchoonder dan ik ben, ik ben zoo ſchoon niet als gy zegt.*

Magnitudo ſceleris illius omnium ingenia exſuperat. Sall. B. C. 51. *De grootheyd, of gruwelykheyd, van zijn ſchelmſtuk gaat alle verſtand te boven.*

Exſuperare jugum (montis.) Virg. Æ. 11. 905. *Op den top van een berg klimmen, of klauteren, den top van een berg winnen.* Solum. Virg. Æ. 3. 698. *Een land doorreyzen, of doortrekken, door een land reyzen, of trekken.*

Exſuperare undas. Virg. Æ. 2. 207. *Boven op de baaren dryven.*

[Dum anima exſuperabo mea. Cic. poſt red. ad Quir. 10. *Zoo lang ik mijn hoofd zal opſteeken, zoo lang ik zal leeven.*]

EXSURDATUS, a, um. *Doof, verdooft, doof geworden.*

Clamoribus exſurdatus. Sen. E. 94. *Door 't ſchreeuwen, of roepen doof geworden.*

EXSURGO, is, ſurrexi, ſurrectum, ĕrĕ. acc. [illegible]. Il. 32. 12. *[illegible].*

C[illegible] aures cuius exſurdantur. Val. Max. 2. 2. 3. *[illegible] de R[illegible] wat [illegible] de G[illegible], of [illegible].*

Exſurdare palatum. Hor. S. 2. 8. 38. *De ſmaak verdooven, bederven, of weknemen.*

EXSURGO, is, ſurrexi, ſurrectum, ſurgĕrĕ. *Opſtaan, [illegible], oprijzen, opkomen; ook oprijzen, [illegible].*

Exſurgere foras. Plaut. M. G. 2. 1. 3. *[illegible] om naar buiten te gaan.* In alienum locum. Plaut. B. 4. 4. 106. *Opſtaan om ergens naar toe te gaan.*

A genibus exſurgere. Plaut. R. 1. 5. 22. *Van de knien opſtaan, of oprijzen.*

Exſurgit mons ab Indico mari. Plin. H. 5. 27. *Daar komt, of rijſt een berg uit de Indiſche zee op.*

Roma exſurgit ædificiis. Liv. 6. 4. *Rome komt op, verheft zich, of word aanzienlyk door gebouwen.*

Exſurgere. Cic. Pl. 42. Sall. B. J. 31. *Weer moed grijpen, krijgen, ſcheppen, of neemen; weer opkomen.*

Exſurget Reſpublica auctoritate tua. Cic. F. 12. 10. *'t Gemeenebeſt zal door uw gezag weer opluyken, in bloei, tot zijnen voorigen ſtaat, of luyſter komen, of herſtelt worden.*

EXSUSCITATIO, ōnis. f. Cic. Her. 4. 43. *Opwekking, opſcherping, of verwekking van den aandacht des toehoorders.*

EXSUSCITO, ās, āvi, ātum, ārĕ. acc. *Opwekken, wekken, wakker maaken; branden, gaande maaken.*

Parvus ignis incendium ingens exſuſcitat. Liv. 21. 3. *Een kleyn vuur verwekt een grooten brand.*

Exſuſcitare aliquem. Cic. de Or. 3. 58. of animum alicujus. Cic. Her. 3. 12. *Iemand prikkelen, noopen, aanprikkelen, aanſporen, aanmoedigen, bewegen, gaande maaken, of iemands gemoed opwekken.*

Exſuſcitare memoriam. Cic. Her. 3. 21. *De gedachtenis ververſchen, of vernieuwen.*

E X T A.

EXTA, ōrum. n. plur. Cic. D. 1. 6. Liv. 25. 16. *Het ingewand, de inwendige deelen, de ingewanden*, van menſchen, *of* dieren ſpreekende. Zie de zoorten der zelver in ons Lex. Antiq.

EXTABESCO, ſcis, tăbui, tăbeſcĕrĕ. *Uytteeren, uytdroogen, heel mager, of zoo mager als hout worden.*

Extabuit macie corpus. Vetus Poëta apud Cic. T. Q. 3. 12. *Het lighaam is zoo mager geworden als een geraamte.*

Extabeſcere. Cic. N. D. 2. 2. *Verdwijnen, vergaan, verdwijnen, te niet gaan*, van een gevoelen ſpreekende.

(EXTAR. Gloſſ. Phil. Zie Extaris.)

EXTARIS, is. m. & f. ārĕ, is. n. Olla extaris. Plaut. R. 2. 2. 47. *Een ketel, of pot waar in 't ingewand der offerbeesten word gekookt.*

E X T E.

EXTEMPLO. adv. Plaut. Truc. 4. 3. 26. Ter. And. 3. 2. 38. *Aanſtonds, aanſtonds, terſtond, op ſtaande voet, zonder te wachten, te toeven, te [illegible], of te draalen, van de vuyſt, met een vaart, ten eerſten.* Zie ons Lex. Antiq.

EXTEMPORALIS, is. m. & f. ālĕ, is. n. Plin. E. 1. 20. *Voor de vuyſt, zonder voorgaande bedenking, zonder voorbereyding, uyt de vuyſt werk uitgeſprooken, gemaakt, of gedaan*, van een reden, gedicht, enz. ſpreekende.

Extemporalis facilitas. Quintil. I. O. 10. 7. *Bequaamheyd, vaardigheyd, of bereidheyd om voor de vuyſt te ſpreeken, of te ſchrijven.* Temeritas. Quintil. I. O. 10. 6. *Een roekeloos, of vermeetel geſprek, voor de vuyſt gevoert.*

Extemporalis. Mart. 5. 55. 1. *Die voor de vuyſt, of zonder voorbereyding ſpreekt, of ſchrijft.*

EXTEMPORALITAS, ātis. f. Suet. Tit. 3. *Vaardigheyd, of bereydheyd om voor de vuyſt te ſpreeken, of te ſchrijven.*

EXTEMPORALITER. adv. Sidon. E. 9. 14. *Voor de vuyſt.*

EXTENDO, is, tendi, tenſum, tendĕrĕ. acc. *Uytrekken, uytſtrekken, uytſpannen, verlengen, uytzetten, verbreyden, verſpreyden, uytbreyden.*

Extendere agros. Hor. A. P. 208. *Het gebied uytbreyden, de grenzen uytzetten.*

Extendere vincula. Plaut. Men. 1. 1. 13. *Banden, of boeijen los doen, of los maaken.*

Extendere in proceritatem. Colum. Arb. 17. *Hoog opſchieten, hoog opgaan*, van een boom ſpreekende.

Equitatus ſeſe extendit. Hirt. B. Af. 14. *De ruytery opent zich, opent haar geleideren, zet zich wijder uit.*

Extendere Conſulatum. Plin. P. 61. *Het Burgermeeſterſchap verlengen.* Curas in annum venientem. Virg. G. 2. 405. *Zijn zorgen tot het volgende jaar uytſtrekken.* Pugnam in noctem. Liv. 27. 2. *'t Gevecht tot den nacht toe uytſtrekken, of doen duuren.* Pugnam in longum ſpatium. Liv. 21. 59. *'t Gevecht lang doen aanhouden, of lang doen duuren.* Se ſupra vires. Liv. 24. 4. *Iets boven zijn krachten onderneemen, meer onderneemen dan men uytvoeren kan.*

Extendere preces. Plin. E. 2. 13. *Zijn verzoek of bede uytrekken, wijdlopig maaken.*

Extendere iter. Liv. 44. 3. Extendere ſe magnis itineribus. Cæſ. B. C. 3. 77. *Groote dagreyzen doen, met groote dagreyzen voorttrekken, zijn reys met groote dagreyzen voortzetten.*

Ibi ſuam ætatem extendebant. Plaut. R. 5. 3. 26. *Zy bragten daar hun leven, of hunne dagen door.*

Extendere famam factis. Virg. Æ. 10. 468. *Zijn naam, of roemruchtigheid door*

Digitized by Google

door deftige daaden vermeerderen, of *uytbreyden*.

Majores nido pennas extendere. Hor. E. 1. 20. 21. *Zijn vlerken breeder uytſtee-ken als 't neſt is*; dat is, *hooger willen vliegen als zijn ſtaat medebrengt*.

(Extendere pretium. *Den prijs verhoogen, doen rijzen, doen klimmen*, of *ſteygeren, opdrijven*, of *opjaagen*.

Pretia per ſe usque eo extendit. Suet. C. 38. *Hy heeft zelf den prijs zoo zeer verhoogt*, of *opgedreven*.

Pretium, non ex ementium commodo, ſed ex inimicorum odio extenditur. Juſt. 11. 4. 8. *De prijs word opgejaagt, niet ten voordeele der kooperen, maar uyt nijdigheyd der vyanden.*)

EXTĔNSĬO, ōnis. f. Vitruv. 9. 4. *Uytbreyding, uytſpanning, uytſtrekking, uytrekking, uytzetting, verlenging*.

(EXTĔNSŬS, ă, ŭm. *Geſpannen, uytgerekt, uytgeſtrekt, breed*, van een arm, *of* dal ſpreekende. De compar. *Extenſior* ſtaat beneden by Quintilianus, en de ſuperl. *Extenſiſſimus* beneden by Livius.

Extenſus digitus. Cic. A. Q. 4. 47. *Een uytgeſtrekte vinger*.

In rebus magnis lætis, &c. manus extenſiores ſunt. Quintil. I. O. 11. 3. *In 't verhandelen van groote en blijde dingen, enz. breyd men de handen wyder uyt*.

Caſtra quam extenſiſſima poteſt valle locat. Liv. 21. 32. *Hy ſlaat het leger ter neder in zoo breeden, of uytgeſtrekten dal als hy kan*.

EXTĔNTĒ. adv. *Uytgebreyd, uytgeſtrekt*. De compar. *Extentius* ſtaat by Ammianus beneden.

Porrecto extentius brachio. Ammian. 13. 6. *Den arm wijder uytgebreyd*, of *uytgerekt hebbende*.)

EXTĔNTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Amm. 22. 14. acc. *Uytſpannen, uytrekken, uytzetten, uytbreyden*; ook *toonen, laaten zien, beproeven, bezoeken*.

Alieno vires tuas extentas oſtio. Plaut. B. 4. 2. 3. *Gy beproeft*, of *toont uwe krachten op eens anders deur*.

EXTĔNTŬS, ă, ŭm. Cic. de Or. 2. 59. *Uytgeſtrekt, geſpannen, uytgerekt*, van een arm, *of* touw ſpreekende. De compar. *Extentior* ſtaat by Quintil. I. O. 11. 3. en de ſuperl. *Extentiſſimus* by Solin. c. 65.

Ire per extentum funem. Hor. E. 2. 1. 210. *Op een uytgeſpannen touw gaan. Op de koorde dançen.*

Extenta itinera. Liv. 30. 19. *Lange, groote*, of *zwaare dagreyzen*.

Cornua exercitus extenta. Curt. 4. 14. 14. *De uytgebreyde*, of *uytgeſtrekte vleugels van een leger*.

Vivere extento ævo. Hor. O. 2. 2. 5. *Zijn leven uytrekken, lang leeven*.

EXTĔNŬĀTĬO, ōnis. f. Cic. de Or. 3. 53. *Verkleyning, vermindering*, een ſpreekwyze in de Redenrykkonſt gebruikelyk, wanneer men de zaaken kleynder maakt dan ze zyn.

EXTĔNŬĀTŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 2. 19. *Dun, fijn, verdunt*, van de lucht, enz. ſpreekende. De ſuperl. *Extenuatiſſimus* ſtaat by Cic. F. 11. 13.

Extenuatus. Vitruv. 2. 8. *Verdunt, dunder*, of *ſpigtiger gemaakt*, van een zuyl ſpreekende.

Extenuatus. Cic. F. 11. 13. Sall. B. J. 48. *Verdunt, gedunt, verzwakt, yl geworden, verminderd*, van een leger, krygshoop, enz. ſpreekende.

EXTĔNŬO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Verbrijzelen, vermaalen, kleyn*, of *dun maaken*.

Extenuatur cibus ab dentibus in ore. Cic. N. D. 2. 52. *De ſpijs word in den mond met de tanden verbrijzelt*, of *vermaalen*.

Extenuare columnas. Vitruv. 4. 4. *Zuylen verdunnen, afneemen, ſpigtiger*, of *dunder maaken*.

Extenuare aliquid in pulverem. Plin. H. 18. 16. *Iets tot ſtof vergruyzen*, of *vermaalen*.

Extenuare aliquid. Cic. Her. 2. 3. *Iets verminderen, verkleynen, kleynder, geringer*, of *minder maaken*, of *voordraagen dan het is*, van een misdaad, gerucht, quaad, lof, enz. ſpreekende. Men voegt 'er zomtyds Verbis by. (Zoo doet Cic. Off. 2. 21. Marc. 7.)

Laudes alicujus extenuare. Cic. Marc. 2. *Iemands roem verkleynen, benadeelen*.

Extenuare cenſus alicujus. Cic. V. 2. 55. *Iemands ſchatting verminderen; iemand afſlag van ſchattingen geeven*.

Extenuare hoſtilem frequentiam. Front. St. 1. 5. 21. *'t Getal der vyanden verzwakken*, of *verminderen*.

Extenuabant paulatim anguſtiæ agmen. Liv. 42. 15. *De engten dwongen, pralden*, of *prangden de krijgsbenden allengskens dicht by een*.

Cura extenuatur longa mora. Ovid. P. 1. 3. 26. *De bekommernis ſlijt door langheyd des tijds*.

† EXTĔR, ĕră, ĕrŭm. Stat. Th. 11. 429. *Vreemd, uytlandſch, uytheemſch*. 't Is beter Extaneus te gebruyken. [De compar. *Exterior* zie beneden.]

EXTĔRĔBRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Cic. D. 1. 24. *Uytbooren, uytſteeken, uythoolen, met een ſteekboor uytbooren*; ook *iets door nauwkeurig onderzoek uythaalen*.

Exterebrare aliquid. Varr. *by* Perott. Corn. 691. *Iets zoeken, uytvorſchen, doorſnuffelen, naſpeuren*. [Andere leezen by Varro Extenebrare.]

Nunquam iſtuc exterebrabis, ut ſis prior quam ego ſim. Plaut. P. 2. 2. 54. *Wat gy ook doen mougt, ik zal nooit lijden dat gy my voorkomt; doe wat gy wilt, gy zult nimmer uytwerken dat gy voor my zult geſtelt*, of *dat gy my zult voorgetrokken worden*.

EXTERGĔO, ēs, tersi, tersūm, tergērĕ. Varr. R. R. 3. 5. Vitruv. 7. 3. *Reynigen, zuyveren, reyn*, of *ſchoon maaken, afwiſſchen, afboenen, uytboenen, uytvegen, uytwriven*.

Extergere calceos. Plaut. Men. 2. 3. 40. *Schoenen ſchoon maaken*, of *afboenen*.

EXTERGO, ĭs, tersi, tersūm, tergĕrĕ. acc. Cato. R. R. 163. *Uytvegen, uytboenen, ſchoonmaaken, reynigen*.

Extergere ſibi manus. Plaut. Moſt. 1. 3. 110. *De handen waſſchen*.

EXTĔRI, æ, ă. *Vreemden, vreemdelingen, uytlanders, buytenlyden*. De Ouden gebruykten in 't begin, Exter en Exterus, ă, ŭm.

Exteræ nationes. Cic. Font. 11. *Uytheemſche, vreemde*, of *verafgelegene volkeren*.

Extera regna. Virg. Æ. 4. 350. *Vreemde*, of *verafgelegene Rijken*.

EXTĔRĬOR, ōris. m. & f. ius, ōris. n. *Buyten, buytenſte, dat buyten*, of *buyten om is*, van een kring, enz. ſpreekende. Dit is de compar. van Exter *of* Exterus.

Munitio exterior. Cæſ. B. G. 7. 87. *Het buytenſte veſtingwerk: de buytenſte ſchans*.

Hoſtis exterior. Cæſ. B. G. 7. 74. *Een buytenlandſe*, of *ver afgelegene vyand*.

Erumpentem hoſtem exterior Dux obſeſſorum circumfuſus corona obligavit. Front. St. 3. 17. 4. *De Overſte der belegerden een uytval doende, heeft met zijn toegeſchoten volk den aanvallenden vyand bezet*.

Comes exterior. Hor. S. 2. 5. 17. *Die de ſlinke hand neemt*, of *aan de laager hand gaat*.

[EXTĔRĬŬS. adv. Ovid. M. 6. 420. Colum. 12. 43. *Na buyten, buyten*.]

EXTERMĬNĀTŎR, ōris. m. Cic. Dom. 55. *Verwoeſter, verdelger, uytroeijer, verſtoorer, vernieler*. Dog Gruterus leeſt Extinctor. Men vindt evenwel Exterminator by Iſidorus.

EXTERMĬNĀTŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 1. 23. *Verbannen, uytgebannen, verjaagt, uytgejaagt, verdreven, uytgedreven; uytgeroeit, verdelgt, verwoeſt, vernielt*.

EXTERMĬNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Bannen, uytbannen, verjaagen, in ballingſchap zenden, balling maaken*. Cicero voegt 'er N. D. 1. 23. Urbe, Agro en Ex urbe by Mil. 37. *Uyt de ſtad, van 't land*.

Exterminare. acc. Cic. C. 3. 2. *Uytroeijen, verderven, vernielen, verdelgen, verwoeſten, te niet doen*. Fucos in totum. Colum. 9. 15. *De hommels*, of *hommelbijen gantſchelijk uytroeijen*, of *verdelgen*.

EXTERNĀTŬS, ă, ŭm. *Kranksinnig, onzinnig, uytzinnig, zinneloos, buyten verſtand, krankhoofdig, niet wel by 't hoofd*, of *by zijn zinnen, gek, buyten weſten*. Dit laatſte is boertachtig.

Externatus malo. Catull. 65. 169. *Uytzinnig van droefheyd, buiten zich zelven van hertzeer*, of *van verdriet*.

Externatus. *Ontſtelt, verbaaſt, verſchrikt, bevreeſt, ontzet, ontroert, vervaart*.

Equi externati. Ovid. Ib. 450. *Verſchrikte*, of *hollende paarden*.

EXTERNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ aliquem luctibus. Catull. 65. 71. Ovid. M. 1. 641. *Iemand door veel hertzeer gek*, of *kranksinnig maaken*.

EXTERNŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 2. 63. *Vreemd, uytheemſch, uytlandſch, van buiten*, van perſoonen, landen, plaatzen, enz. ſpreekende.

Externus. Cic. T. Q. 5. 9. *Vreemd, een an-*

ander toebehoorende, van goederen ſpreekende.

Exterius. Cic. N. D. 2. 10. *Uyterlijk, uytwendig, dat van buyten is, 't buyten ſte*, van zaaken ſpreekende.

EXTERO, is, trivi, tritum, terere. Cic. N. D. 2. 54. *Verbrijzelen, vermorſelen, klein wrijven, vermaalen, aan ſtukken ſlaan*, of *tot kruymen vergruyzen.*

Calcibus frontem exterere. Phæd. 1. 21. 9. *Het voorhoofd met de hielen inſlaan, verbrijzelen.*

Exterere meſſem. Varr. R. R. 1. 52. *Koren dorſchen.*

Exterere literam. Varr. L. L. 4. 19. *Een letter uytdoen, wegdoen, uytſchrappen*, of *doorſchrappen.*

EXTERRANEUS, a, um. Feſtus. *Vreemd, uytheemſch, uytlandſch.* Extraneus is beter.

EXTERREO, es, terrui, territum, terrere. acc. Virg. Æ. 10. 210. *Verſchrikken, ontſtellen, ontroeren, verſchrikt, bevreeſt, ontſtelt, vervaart*, of *verbaaſt maaken.*

Exterreri aſpectu alicujus. Cic. D. 1. 36. *Op 't gezicht van iemand ontſtellen, verſchrikken*, of *verſchrikt worden.*

EXTERRITUS, a, um. Cic. D. 1. 20. Virg. Æ. 4. 571. *Ontſtelt, verbaaſt, vervaart, ontroert, verſchrikt, bevreeſt, verzaagt, ontzet.*

EXTERSUS, a, um. Cic. V. 2. 21. Plin. H. 34. 2. *Gezuyvert, gereynigt, ſchoon gemaakt, afgewreven, geboent.*

EXTERUS, a, um. Cic. C. 2. 13. *Vreemd, uytlandſch, van*, of *uyt een vreemd land.* Zie Exter.

EXTEXO, is, texui, textum, texere. acc. *Ontweeven, uytrafelen.* Men vind dit verbum niet dan in de volgende oneygentlyke betekenis.

Extexam ego illum pulchre. Plaut. B. 2. 3. 5. *Ik zal hem wat kraaitjes door den neus booren; ik zal hem dat netjes ontleggen.* Of gelyk Lambinus het verklaart: *Ik zal hem braaf kaal pluiken, ik zal hem mooitjes de beurs luyzen*, of *ligten.*

E X T I.

[EXTIMEO, ere. Tac. An. 15. 71. Zie Extimeſco.]

EXTIMESCENDUS, a, um. Cæſ. B. G. 3. 13. Cic. Fat. 12. *Ontzaggelijk, vreeſſelijk, verſchrikkelijk, te duchten*, of *te vreezen*, van zaaken, of perſoonen ſpreekende.

EXTIMESCO, ſcis, timui, timeſcere aliquem of aliquid. Ter. Ph. 1. 3. 2. *Iemand*, of *iets zeer vreezen*, of *ontzien.* Tacitus zegt An. 11. 16. 7. Extimeſci. *Bevreeſt, verſchrikt, ontſtelt*, of *verbaaſt worden.*

De fortunis communibus extimeſcebam. Cic. Dej. 1. *Ik vreesde*, of *was bekommert voor ons gemeene welvaaren.*

Periculum ab aliquo extimeſcere. Cic. A. 7. 1. *Voor iemand zeer vreezen, beanſt*, of *vervaart zijn: een groote vreeze*, of *angſt voor iemand hebben; vreezen dat iemand ons quaad zal doen.*

Filius extimeſcitur. Tac. An. 11. 16. *De zoon word gevreeſt.*

EXTIMUS, a, um. Plin. H. 6. 34. *'t Verſt afgelegen, heel achter aan*, of *op de uyterſte grenzen leggende*, van een plaats, of landſchap ſpreekende. Dit is de ſuperl. van Exter, of Exterus.

Extimæ gentes. Plin. H. 2. 78. *De verſt afgelegene volkeren, volken die aan 't eynd van de weereld woonen.*

Globus extimus. Cic. Somn. Sc. 4. *De laatſte hemelkloot, de hoogſte*, of *verſte hemelkring van ons afſtandig.*

EXTINCTIO. Zie Exſtinctio.

EXTINCTOR. Zie Exſtinctor.

EXTINGUO. Zie Exſtinguo.

EXTISPEX, picis. m. Cic. D. 1. 6. *Een wichelaar uyt de ingewanden der offerbeeſten.*

(EXTISPICIUM, ii. n. Suet. N. 56. *Offerwichelary, waarzeggery door 't bezien van de ingewanden der offerbeeſten.*)

E X T O.

EXTO. Zie Exſto.

EXTOLLO, is, extuli, elatum, extollere. acc. Plaut. Am. 5. 1. 57. *Opheffen, opligten, optillen, opbeuren, om hoog heffen.*

Extollere onera in jumenta. Varr. R. R. 2. 10. *Laſtbeeſten laaden*, of *den laſt opleggen.*

Extollere aliquem. Cic. Ant. ir. in exſ. 1. *Iemand verheffen, prijzen, verhoogen, tot hoogen ſtaat brengen.*

Extollere caput. Cic. Pl. 13. *Het hoofd opbeuren.*

Extollere ſe. Cic. T. Q. 2. 23. *Zich zelven verheffen, zich zelven groot maken*, in den eygentlyken en oneygentlyken zin.

Extollere liberos. Plaut. Moſt. 1. 2. 41. *Kinderen opbrengen*, of *opvoeden.*

Extollere animum. Cic. Part. 23. *Moed grijpen, neemen*, of *ſcheppen.*

Extollere aliquem laudibus. Cic. F. 12. 25. Prædicatione. Cic. Par. 1. *Iemand zeer verheffen, zeer roemen*, of *prijzen, grooten lof geeven.* Cic. At. 22. voegt 'er Ad cœlum by. *Iemand tot den hemel toe verheffen*, of *hemelhoog prijzen.* Aliquid verbis. Sall. B. C. 8. Aliquid in majus. Liv. 28. 31. *Iets zeer prijzen*, of *verheffen, ergens breed van opgeeven, iets grooter maaken dan het is.* Se gloriando. Cic. Par. 1. *Zich zelven prijzen, zeer vermetelijk van zich zelven ſpreeken, zeer pogchen, breed opſnijden*, of *opgeeven.*

(Extollere. *Opſchuyven, verſchuyven, uytſtellen.*

Res ſerias omnes extollo ex hoc die in alium diem. Plaut. Pœn. 2. 1. 52. *Alle ernſtige zaaken verſchuyve ik van dezen op eenen anderen dag.*

Hoc in diem extollam malum. Plaut. M. G. 3. 2. 47. *Ik zal dit quaad voor een tijd verſchuyven.*

Extollere. *Oprechten, leggen.*

Fundamentum extollunt. Plaut. Moſt. 1. 2. 41. *Zy leggen de grondveſten.*)

EXTORQUEO, es, torſi, tortum, torquere aliquid ab aliquo. Cic. Att. 6. 2. Alicui. Cic. C. 1. 6. Or. 48. (De manibus. Cic. V. 4. 23.) of Ex manibus alicujus. Cic. Clu. 19. *Iemand iets ontrukken, ontwringen, ontweldigen, afhandig maaken; iemand iets uyt de handen rukken, trekken*, of *wringen.* Cic. Prov. Conſ. 3. en Liv. 25. 4. voegt 'er by Vi, of Per vim. Cic. Or. 48. *Geweldiger wyze*, of *met geweld.*

Alicui errorem aliquem extorquere. Cic. S. 23. *Iemand uyt een doling*, of *dwaling helpen*, of *te recht brengen.*

Aliquid ab aliquo extorquere. Cic. de Or. 2. 18. *Iemand iets afdringen, afperſſen, met ernſt afvorderen*, of *verzoeken*, gelyk een toeſtemming, ſtem, woord, enz.

Beneficium populi mihi per contumeliam ab inimicis extorquetur. Cæl. B. C. 1. 9. *De gunſt my van 't volk verleent, word my 't onrecht van myne vyanden ontnomen.*

Victoriam hoſti extorqueamus, confeſſionem erroris civibus. Liv. 22. 29. *Laat ons den vyanden de zege ontwringen, en de burgers dwingen ſchuldbekentenis te doen.*

Extorquere articulum. Sen. E. 104. *Een gewrigt*, of *lid verſtuyken*, of *verwringen.*

(Extorquere pedem menſæ. Petron. 96. *Met geweld een voet uyt de tafel trekken.*

EXTORREO, es, torrui, toſtum, torrere. *Uytdroogen, verdroogen.*

Si ardens febris extorret. Celſ. 3. 7. *Indien een brandende koorts uytdroogt.*)

EXTORRIS, is. m. & f. Cic. V. 3. 51. *Gebannen, uytgebannen, in ballingſchap verzonden.*

Extorris urbe, domo. Liv. 7. 4. Ab ſolo patrio. Liv. 5. 30. (Patria. Liv. 2. 6.) *Uyt zijn Stad, uyt zijn huys, uyt zijn Vaderland gebannen.*

Extorris foro, congreſſu æqualium. Liv. 7. 4. *Uyt de gemeenſchap en ommegang van zijns gelijken verbannen.*

EXTORTOR, oris. m. bonorum. Ter. Ph. 2. 3. 27. *Een rover, afknevelaar, afzetter*, of *ontweldiger van iemands goederen.*

EXTORTUS, a, um. *Ontrukt, ontweldigt, afgedwongen, afgedrongen, ontroofd, ontnomen*, of *afgenomen, afgeknevelt, afgeperſt.* Zie Extorqueo.

Vi & metu extorta res. Cic. Piſ. 35. *Iets dat door geweld en vrees afgedwongen is.*

Extortus. Sen. E. 66. *Gefoltert, gepynigt, op de folterbank gelegt, aan de pley*, of *pijnbank gebragt.*

Extortus moritur. Liv. 34. 25. *Hy ſterft onder*, of *door 't pijnigen, hy word dood gefoltert*, of *dood gepijnigt.*

Extortus. *Verlamt.*

Extortus omnibus membris fractusque. Plin. E. 8. 18. *Aan alle leden verpijnigt en verlamt.*

E X T R.

EXTRA. præp. acc. *Buyten, uyt, boven.*

Extra urbem. Cic. Att. 4. 18. *Buyten de ſtad.* Viam. Sen. B. 6. 1. *Buyten*, of *uyt den weg, van den weg af.*

Extra oſtium. Ter. Ph. 5. 6. 36. *Buyten de deure.*

Ex-

Extra pretium eſt. Plaut. Pœn. 1. 2. 119. *Dat is boven alle prijs, men kan dat niet hoog genoeg ſchatten.*

Extra culpam ſe ponere. Cic. Tim. 13. *of* eſſe. Cic. V. 5. 51. *Zich buyten ſchuld ſtellen, buyten ſchuld zijn, onſchuldig zijn, geen ſchuld hebben, niet ſchuldig zijn.*

Extra noxam eſſe. Ter. Hec. 2. 3. 3. *Buyten ſchuld zijn.*

Extra modum. Cic. Off. 1. 39. *Onmatiglijk, buyten alle maat en reden, buyten de ſchreef, de maat te buyten, boven maaten.*

Extra ordinem. Cic. Dom. 8. *Ongewoonelijk, buyten gewoonte, zonder op de gewoone wijze te zien.*

Extra. acc. *Uytgenomen, uytgezondert, behalven.*

Extra Ducem paucosque prætereа. Cic. F. 7. 3. *Behalven,* of *uytgenomen de Veldheer, en weinige anderen daar boven.*

Extra jocum. Cic. F. 7. 32. *Buyten jok, in ernſt, zonder lagchen, gekken,* of *ſpotten.*

[Extra. Van de tyd ſpreekende.

Extra honorem. Suet. Cl. 14. *Ten tijde,* of *als hy geen Burgermeeſter was.*]

Extra. adv. Plin. H. 12. 9. *Van buyten, buytenwaarts.*

EXTRACTORIUS, a, um. *Aantrekkende, dat de kracht heeft om naar zich te trekken,* van een geneesmiddel ſpreekende.

Extractoria vis. Plin. H. 24. 11. *Een aantrekkende kracht.*

EXTRACTUS, a, um. Nep. Epam. 9. *Uitgetrokken, gehaalt, gebragt, gelokt.*

Rure in urbem extractus. Hor. S. 1. 1. 11. *Van 't land in de ſtad gebragt.*

Pugna in poſterum extracta. Tac. An. 4. 73. *Een gevecht dat tot 's anderen daags duurde.*

Certamen extractum usque ad noctem. Liv. 4. 41. *Een gevecht dat tot den nacht duurde.*

EXTRAHO, is, traxi, tractum, trahere aliquem *of* aliquid. *Iemand,* of *iets trekken, naar zich trekken, naar zich haalen, uythaalen, uyttrekken, iemand,* of *iets uytbrengen,* of *doen uytkomen.*

Extrahere venena corpori. Plin. H. 7. 2. *'t Vergif uit het lighaam trekken.* Telum e corpore. Cic. S. R. 7. *Een werpſchicht uyt het lighaam trekken,* of *rukken.*

• Extrahere ſe ex aliquo negotio. Ter. Ph. 1. 4. 3. *Zich van een zaak afmaaken, zich uyt een zaak redden,* of *ontwikkelen.*

Extrahere ex animis aſſenſionem. Cic. A. Q. 4. 34. *De gemoederen de toeſtemminge afperſſen, de gemoederen tot toeſtemminge dwingen.*

Extrahere ſcelus ex tenebris in lucem. Liv. 39. 16. *Een verborgen,* of *verholen misdaad in 't licht brengen, ontdekken, aan den dag brengen.*

Extrahere diem. Cæſ. B. C. 1. 32. Tempus. Cæſ. B. C. 3. 28. *Den dag,* of *tijd verlengen, rekken, uitſtrekken, tijd winnen, uytſtellen.* Pugnam in poſterum. Tac. An. 4. 73. *'t Gevecht tot 's anderen daags uytſtrekken,* of *doen duuren.* Rem per, *of* in aliquot dies. Liv. 2. 31. *Een zaak eenige dagen uytſtellen* of *verſchuyven.*

Extrahere aliquem. Cic. Vat. 9. *Iemand verplichten, bewegen, noodzaaken, perſſen, dwingen,* door gebeden, dreygingen, enz.

EXTRANEUS, a, um. Suet. Cl. 9. *Vreemd, uytlandſch, uyt een vergelegen land.*

Extraneus. Cic. Aut. ir. in exſ. 4. *Vreemd, die niet van 't huys,* of *geen huysgenoot is.*

Res extraneæ. Cic. I. R. 2. 59. *Tijdelijke goederen.*

EXTRAORDINARIUS, a, um. *Ongewoon, buyten gewoon, buyten gemeen, van den gewoonen trant,* of *de gemeene wijze afwijkende,* van zaaken en perſoonen ſpreekende.

Extraordinarii honores. Cic. Br. 10. Cæſ. B. C. 1. 32. *Ongewoone, ongemeene, byzondere eerampten en overheydsbedieningen.*

Extraordinaria poteſtas. Cic. Dom. 9. *Een ongewoone, byzondere,* of *zonderlinge magt, een byzonder vermogen,* of *gezagh.* Cura. Liv. 26. 13. *Een byzondere, buytengemeene,* of *ongemeene zorg.*

Porta extraordinaria. Liv. 40. 27. *De byzondere poort.* Dit was een poort in de legerplaatzen der Romeynen daar de benden der Bondgenooten lagen, ſtaande aan de zijde der vyanden. Men noemde die ook Prætoria, om dat de Veldheer daar zyn poſt nam.

EXTRAQUAM, adv. *Behalven, uytgezondert.*

EXTRARIUS, a, um. Quintil. I. O. 7. 2. *Vreemd, van butten, uitheemſch, buitenlandſch.*

Extrarius. Ter. Ph. 4. 1. 13. *Vreemd, in bloed* of *vriendſchap niet beſtaande.*

Canis extrarius. Suet. Fl. 5. 5. *Een vreemde hond, een hond niet tot het huys behoorende.*

Res extrariæ. Cic. I. R. 2. 59. *Tijdelijke goederen.*

Defenſio extraria. Cic. Her. 2. 13. *Een vergezogte uytvlucht, een verſchooning buyten de zaaken die verhandelt worden,* of *op het tapijt zijn.*

[EXTREMADURA, æ. f. *Extremadura.* Een Landſchap van Spanjen.]

EXTREMITAS, atis. f. Cic. T. Q. 5. 39. Tim. 6. *Het uyterſte, het end,* of *'t einde, het uyteinde, de buytenſte boord,* of *rand van iets.*

Extremitas circuli. Plin. H. 2. 17. *De buytenſte rand van een kring.*

Extremitas. Cic. A. Q. 4. 36. *De oppervlakte.*

EXTREMO. adv. Cic. Att. 12. 35. *Eindelijk, ten laatſten, voor 't laatſte, in de laatſte plaats, tot beſluyt, ten leſte.*

EXTREMUM adv. Ovid. Tr. 1. 3. 15. Zie Extremo.

EXTREMUM, I. n. *Het eynde, het uyterſte, het eind, het uyteynde, 't laatſte, 't buytenſte, de rand,* of *boord van iets.*

Quod non habet extremum, infinitum eſt. Cic. D. 2. 50. *Dat geen uyterſte,* of *einde heeft, is oneyndig.*

Extremo anni. Tac. An. 6. 27. *Op 't eynde,* of *op 't laatſte van 't jaar.*

In extremo epiſtolæ. Cic. F. 11. 16. In extrema epiſtola. Cic. Att. 13. 45. *Op 't eynde des briefs,* of *van den brief.*

In extremo paludis. Tac. H. 5. 18. *Aan 't eynde van 't moeras.*

Ad extremum. Cic. N. D. 2. 46. *Tot het uyterſte, tot het end, ten eynde, op 't eynd, ten laatſten, eyndelijk.*

Deſcendere ad extrema. Cic. F. 10. 33. *Tot het uyterſte komen.*

Eſſe in extremis. Scæv. D. 34. 4. 30. §. 4. *Tot het uyterſte,* of *tot de uyterſte verlegentheyd,* of *den hoogſten nood gebragt,* of *gekomen zijn.*

(Extrema, orum. *Het uyterſte, het eynde, de dood.*

De extremis Othonis loqui. Tac. H. 2. 47. 6. *Van Othoos eynde,* of *dood ſpreeken.*)

EXTREMUS, a, um. *De laatſte, de leſte.* Apulejus maakt van deze ſuperlativus weder een comparativus *Extremior.* M. 1. 105.

Extremum cœlum. Cic. D. 2. 43. *De laatſte,* of *hoogſte hemel.*

Manus extrema non acceſſit operibus ejus. Cic. Cl. 33. *Hy heeft de laatſte hand niet aan zijne werken gelegt; hy heeft zijne werken niet voltrokken, niet voltooit,* of *niet voor 't laatſt overzien.*

Extremam manum imponere bello. Virg. Æ. 7. 572. *De laatſte hand aan den oorlog leggen.*

Extrema pueritia. Cic. Man. 10. *Op 't eynde van zijne kindsheyd.* Hyeme. Cic. Man. 12. *Op 't eind,* of *op 't laatſte van den winter.*

Statim ab extrema parte verbi conſurrexit. Petron. 40. *Zoo dra had men 't laatſte woord niet uytgeſproken,* of *hy ſtond op.*

Extremus dies. Sil. 3. 135. *De laatſte dag, ſterfdag.*

Extremus. Hor. E. 1. 1. 6. *Aan 't eind van de wereld, heel ver afgelegen,* van een volk, enz. ſpreekende.

Vir extremi ingenii. Liv. 22. 29. *Een man van een heel klein verſtand,* hoertende; *van een heele laage verſtand* [illegible].

(Extremus. *Slecht, gering,* hoedanig gemeenlyk het laatſte is.

Extrema vitæ alimenta orare. Tac. An. 6. 24. *Om ſlecht onderhoud van zijn leven bidden.*)

EXTRICO, as, avi, atum, are. acc. Plaut. E. 1. 2. 49. *Ontleſſen, ontwinden, ontlijmen, ontdoen, ontwikkelen, ontwerren, los maaken.*

Extricare ſylveſtrem agrum. Colum. 3. 11. *Een woeſt land van ſtruwellen, enz. zuiveren.*

Nummos unde unde extricare. Hor. S. 1. 3. 88. *Geld beſchaaren 't kome van waar het wil.*

Magna cum minaris, extricas nihil. Phæd. 4. 22. 5. *Gy dreigt groote dingen, doch recht,* of *voert niets uit.*

EXTRILIDUS, a, um. Gell. 19. 1. *Onſtandig.*

EXTRINSECUS. adv. *Van buyten, uyterlijk, uytwendelijk, buytenwaarts.*

Inaurata extrinſecus columna. Cic. D. 1. 24. *Een pylaar van buyten verguld.*

Pus

Digitized by Google

Pus extrinſecus emiſſum. Celſ. 2. 8. *Naar buyten gedreven etter.*

Bella extrinſecus imminentia. Liv. 2. 33. *Oorlogen van buyten over 't hoofd hangende.*

Imagines irrumpunt extrinſecus nobis dormientibus. Cic. A. Q. 4. 40. *De beeltenisſen, denkbeelden, of verbeeldingen der dingen, komen ons in den ſlaap van buyten aan.*

Aſſumuntur extrinſecus loci. Cic. T. 2. *De plaatzen worden buyten 't onderwerp genomen.*

EXTRĪTUS, a, um. *Geſlagen, verbrijzelt, vermorſelt, verpletters: uytgeſleten, uytgewreven, uytgeſchrept.*

Homo magno pondere extritus. Sen. E. 57. *Een man die onder een zwaaren laſt verplettert is.*

Extrita littera. Varr. R. R. 2. 1. *Een letter die doorgedaan, doorgeſchrept, of uytgeſchrept is.*

Extritus. Lucret. 5. 1097. *Uytgeſlagen,* van 't vuur ſpreekende dat men uyt een ſteen krygt.

Oculi acies viribus extrita. Vitruv. 3. 3. *'t Gezicht dat zijn kracht verloren, of dat zich blind gekeken heeft, dat het ſchemerend geworden is,* van 't ooge ſpreekende, dat naar iets ziet dat heel hoog is.

EXTRO, as, avi, atum, are. Afran. by Non. 2. 279. *Uytgaan.*

EXTRŪDO, is, truſi, truſum, trudĕrĕ. acc. Ter. Hec. 1. 2. 98. (Extrudi gebruykt Vitruv. 6. 11.) *Wegjaagen, wegzenden, uytſtooten, verzenden, doen verhuyzen, of vertrekken, uytdrijven, uytzetten.*

Extrudere aliquem ædibus. Plaut. Au. 1. 1. 31. *of* ex ædibus. Plaut. Caſ. 4. 1. 16. Foras. Ter. E. 4. 5. 11. *Iemand uyt den huys jaagen, of ſtooten; uyt, of buyten zijn huys zetten.*

Extrudere tabellarios. Cic. Br. 14. *Briefdragers, of poſtboden ſpoedig afzenden, afvaardigen, of doen vertrekken.* Merces. Hor. E. 2. 2. 11. *Goederen voort verkoopen, ten eerſten aan de man helpen.*

EXTRŪSUS, a, um. *Weggejaagt, uytgeſtooten, uytgejaagt, uytgezet, uytgedreven.*

Extruſo mari aggere. Cæſ. B. G. 3. 12. *'t Water der zee met dijken gehouden, of geſchut hebbende.*

Extruſa vetuſtas. Lucret. 3. 977. *Een uytgeſtoote oudheyd.*

E X T U.

EXTŪBĔRANS, antis. omn. gen. Gemma extuberans. Plin. H. 37. 11. *Een edelgeſteente dat boven op bol is.*

EXTŪBĔRĀTĬO, onis. f. Plin. H. 31. 9. *Gezwel, blader, bladre, zweer, buyl, bult op 't vel.*

EXTŪBĔRĀTUS, a, um. Amm. 22. 15: 23. 10. *Opgezwollen.*

EXTŪBĔRO, as, avi, atum, are. *Zwellen, opzwellen, opbulten, uytpuylen.*

Ex radice media veluti malum extuberat. Plin. H. 21. 16. *Midden uyt de wortel komt een bult op zoo groot als een appel.*

Valles extuberat. Sen. N. Q. 6. 4. *Zy doet de dalen oprijzen, zy verheft, of maakt de dalen tot heuvelen, of bergen,* van de aarde ſpreekende als zy beeft, *of* beeft.

EXTŬMEO, es, tumuī, tŭmērĕ. *Opzwellen, dik worden.*

Uterus illi extumet. Plaut. Truc. 1. 2. 97. *Haar buyk word dik, zy krijgt een dikken buyk; boerende, Haar buyk begint voor uyt te ſtaan.*

EXTŬMESCO, is, tumuī, tŭmēſcĕrĕ. Plin. H. 37. 5. *Zwellen, opzwellen, dik worden, zich uytzetten,* van vruchten ſpreekende.

EXTŬMĬDUS, a, um. Varr. R. R. 1. 51. *Hooveerdig, bultig, uytgezet, vol hoogten, of heuveltjes,* van een land ſpreekende.

EXTUNDO, is, tudī, tūsūm, tŭndĕrĕ. aliquid. Plaut. Moſt. 1. 3. 64. Valer. Max. 1. 4. 4. *Iets afdringen, afdwingen, afſlaan, afvorderen, iets door gebeden, vleyeryen, ſcherpe woorden, enz. verkrijgen.* Suet. Fl. 2. voegt 'er by Precibus, Convicio.

Extundere artes. Virg. G. 1. 132. *Konſten, of wetenſchappen uytvinden, verzinnen, of vinden.*

Hic labor vix mihi extudit honorem. Virg. G. 4. 328. *Deze moeite heeft my ter nauwer nood eer verworven.*

Labor extudit faſtidia. Hor. S. 2. 2. 14. *De arbeyd heeft de vieskeyd, of lekkerheyd verdreven, of doen vergaan.*

In ſcuto aliquid extundere. Virg. Æ. 8. 665. *Iets op een ſchild ſnyden, drijven, of uytbeelden.*

EXTURBĀTUS, a, um. Catull. 65. 108. *Omver geſmeten, of geworpen, neêrgeſmeten, ter aarden, of onder de voet geſmeten, of geworpen.*

EXTURBO, as, avi, atum, are. *Omſmijten, omwerpen, omver ſmijten, neêrvellen, omhaalen, omver haalen, onder de voet ſmijten.*

Arborem radicibus exturbare. Catull. 65. 103. *Een boom met wortel en al uythouwen, uythakken, of uytroeijen.*

Exturbare aliquem [alleen. Cic. Att. 8. 16.] *of* loco. Plaut. Trin. 3. 3. 76. *of* ex loco. Cic. Dom. 10. *Iemand ergens uytjaagen, of uyt verdrijven.* Bonis. Cic. V. 2. 19. *of* ex bonis. Cic. Sull. 25. Fortunis. Cic. P. Q. 31. *Iemand uyt zijn goed zetten, of jaagen, al zijn goed afnemen, of van alles berooven.*

Exturbare mentem alicujus. Cic. Fr. 1. 4. *Iemands geeſt, of gemoed ontrusten, of onruſtig maaken.* Spem pacis. Liv. 6. 21. *De hoop tot vrede wechneemen, of doen verdwijnen.*

EXTUSSIO, is, ivi, ire. acc. Celſ. 2. 8. Plin. H. 35. 15. *Iets uythoeſten, iets door hoeſten uytſpouwen, of uytrochelen.*

E X U B.

(EXŪBĔRANS, antis. omn. gen. *Overvloedig.* De ſuperl. *Exuberantiſſimus.* ſtaat by Gell. 3. 9.)

[EXŪBĔRANTIA, æ. f. Gell. 2. 26. *en*]
EXŪBĔRĀTĬO, onis. f. Vitruv. 1. 4. *Overvloedigheyd, groote overvloed.*

EXŪBĔRO, as, avi, atum, are aliqua re. *Overvloeien, ergens overvloedig in zijn, of overvloed van hebben.*

Annus exuberat pomis. Virg. G. 2. 516. *'t Jaar is overvloedig in fruyten; daar zijn veel fruyten van 't jaar.*

Amnis exuberat ſpumis. Virg. Æ. 7. 465. *De rivier is overvloedig vol ſchuym: de ſtroom ſchuymt geweldig.*

(Exuberare, (active) *Overvloediger maken, meerder doen worden, doen overvloeijen.*

Patruus meus cenſebat, humum congeſtitiam eſſe meliorem materiam vindemiis exuberandis, Colum. 2. 15. *Mijn oom oordeelde, dat de by een geſcepte aarde bequaeme ſtof was om den wijnoogſt overvloediger, of grooter te maaken.*)

Herbæ favorum ceras exuberant. Colum. 9. 4. *De kruyden dienen de bijen om overvloedig waſch te maaken; de kruyden leveren veel waſch uyt tot honigraaten.*

Exundat atque exuberat illi admirabilis eloquentia. Tac. Orat. 30. *Hy heeft eene wonderbaarlijke en overvloedige welſprekendheyd.*

E X V E.

EXVELĀTUS, a, um. Prop. 3. 13. 3. *Ontdekt, ontbloot, bloot, naakt, van een behangzel, of dekkleed ontbloot.* Dus leezen Scaliger en Broukhuſius, in plaats van Eſt velatus.

E X U L.

EXŬL, ulis. m. & f. Cic. Dom. 27. *Gebannen, uitgebannen, balling.* ('t Regeert een ablativus, en ook wel een genitivus.

Exul his terris. Nep. Att. 20. 4. *Uit deze landen verdreven.* Anderen leezen met meer waarſchynlykheyd Ex ultimis terris.

Nunc vero exul patria. Sall. B. J. 14. *Maar nu uyt het vaderland verdreven, of balling.*

Patriæ exul. Hor. O. 2. 16. 19. *Uyt het vaderland verdreven, of verjaagt.*)

[Exul mentis. Ovid. M. 9. 409. *Die buyten zinnen is, die niet by zinnen is.*

Exul domus. Ovid. M. 9. 409. *Die buyten huys gejaagt, of gedreven is.*]

EXŬLANS, antis. omn. gen. Cic. D. 2. 24. *Balling, in ballingſchap leevende.*

EXŬLĀTIO, onis. f. *Banning, uytbanning, ballingſchap.*

Aliquem exulatione mulctare. Flor. 1. 22. *Iemand bannen, uytbannen, in ballingſchap verzenden.*

EXULCERATIO, onis. f. Celſ. 2. 1. Plin. H. 20. 3. *Verzweering, een gezwel dat zich tot zweeren zet, een ettergezwel, of etterbuyl.*

EXULCERATŌRIUS, a, um. Plin. H. 23. 7. *Dat zweeren maakt, of verzweeren doet, dat aan 't zweeren helpt;* van een

kruyd

kruyd ſpreekende.

EXULCĔRATRIX, icis. f. Vis ei exulceratrix. Plin. H. 27. 12. *Het helpt aan 't zweeren, het heeft een zweer- of etter-maakende kracht.*

EXULCĔRĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 23. 9. *Verzworen, tot zweeren*, of *etterbuylen geworden.*

Exulceratus vir. Cic. F. 1. 1. Animus. Cic. Dej. 3. *Een bits, bitter, ſcherp, fel, hevig man; gemoed.*

Exulcerata cutis. Celſ. 5. 26. *Een ſchurfdige huid, een huid vol zweeren.*

EXULCĔRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Aan 't zweeren helpen, een zweering*, of *verzweering veroorzaaken.*

Exulcerare aures. Varr. R. R. 2. 9. *Een zweering in de ooren verwekken*, of *veroorzaaken.*

Exulcerare. acc. Plin. E. 1. 12: 8. 23. *Verbitteren, vergiftigen, tergen, quaad maaken, aan 't woeden helpen, vertoornen.*

Exulcerare gratiam alicujus. Cic. Cl. 42. *Iemands achting*, of *vriendſchap, benadeelen, ſchaaden, krenken, quetzen*, of *verminderen.*

EXŬLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Cic. de Or. 1. 39. *Gebannen zijn, balling zijn, uytgejaagt zijn, als balling*, of *in ballingſchap leeven.* Ter. E. 3. 5. 62. voegt 'er by Domo. *Uyt zijn huys.*

Exulat avaritia ex urbe. Plaut. P. 4. 4. 7. *De gierigheyd is uyt de ſtad gebannen; men ziet geen gierigheyd meer in de ſtad.*

EXULTABUNDŬS, enz. Zie Exſultabundus.

EXŬLŬLĀTŬS, ă, ŭm. Ovid. Tr. 4. 1. 42. *Huylende, ſchreeuwende.*

EXŬLŬLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Ovid. M. 1. 233. *Huylen, ſchreeuwen, een groot gehuyl*, of *geſchreeuw maaken, luydkeels huylen, bitterlijk huylen*, of *ſchreeuwen.*

E X U N.

EXUNDĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 19. 3. *Watervloed, watervoed, overſtrooming, overvloeijing*, of *inbreuk van 't water.*

EXUNDO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Colum. 8. 17. Plin. H. 2. 103. *Overloopen, overvloeijen, overſtroomen, overwellen*, van een ſtroom, waterbron, enz. ſpreekende.

Exundat illi eloquentia. Tac. Or. 30. 5. *Zijne welſpreekendheyd is overvloedig, vruchtbaar, rijk van zaaken.*

Dolor exundat alte merſus. Sen. Oe. 5. 924. *De zwaare ſmert, dat groote lijden, barſt*, of *breekt uyt, laat zich zien*, of *vertoont zich.*

EXUNGO, ĭs, ūnxi, unctŭm, ŭngĕrĕ. acc. Plaut. R. 2. 7. 22. *Smeeren, zalven, ſtrijken, met eenig vocht wrijven.*

(**EXUNGUĬS**, ĭs. m. & f. ĕ, ĭs. n. Tertull. de Pall. 5. *Zonder nagels, die*, of *dat geen nagels heeft.*

EXUNGŬLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plaut. Truc. 2. 2. 27. *De nagels afſnijden*, of *uyttrekken, nagelloos maaken.* Nu leeſt men, Hem tu, o ſexungula. Te vooren wierd 'er geleezen, Hem, tuos exungula.)

Si exungulaverit jumentum. Veget. 2. 57. *Indien een lastdier zijne hoeve afgeſlooten heeft.*

Exungulare tigres. Manil. 4. 234. *Den tijgers de klaauwen afſnijden.*

E X U O.

EXŬO, ĭs, ŭi, ūtŭm, ŭĕrĕ aliquem. *Iemand ontkleeden, uytkleeden, de kleederen uyttrekken*, of *uytdoen.*

Exuere veſtem. Plaut. Men. 1. 3. 16. Lucret. 4. 59. *Zich ontkleeden*, of *uytkleeden, zijn kleêren uyttrekken*, of *uytdoen.* Veſtem alicui. Sen. E. 91. *Iemand uytſchudden*, of *uyttrekken, iemand zijn kleêren afneemen.*

Exui. Mart. 3. 68. 4. *Zich ontkleeden.*

Exuere aliquem armis. Cæſ. B. G. 5. 51. Sall. B. J. 88. *Iemand ontwapenen, zijn wapenen afneemen.* Hoſtem impedimentis. Cæſ. B. G. 7. 14. [Curt. 4. 15.] *Den vyand zijn reys- en krijgstuyg afneemen.* Hoſtem caſtris. Liv. 2. 53. [Suet. J. 60.] *'s Vyands legerplaats inneemen, den vyand uyt zijn legerplaats jaagen, ſlaan*, of *drijven.* Aliquem regno. Aur. Vict. V. J. 6. 14. ſedibus. Tac. An. 13. 39. &c. *Iemand zijn rijk, land, enz. afneemen, iemand uyt zijn rijk, land, enz. jaagen, ſtooten*, of *bannen.* Se agro paterno. Liv. 2. 23. *Zich van zijn erfland ontblooten*, of *berooven, zijn erfland vervreemden, doorbrengen, verteeren, opmaaken, verkoopen.*

Serpens exuit annos. Tib. 1. 4. 31. Senectam. Plin. H. 20. 23. *De ſlang ſchud*, of *trekt haar oude vel uyt.*

Exuere mentem aliquam. Virg. Æ. 4. 319. *Iets uyt zijn zin zetten, ergens in van zin veranderen, eenig opzet*, of *voornemen laaten vaaren*, of *ſtaaken.* Mores antiquos. Liv. 27. 8. Mart. 1. 106. 3. *Zijn oude zeden afleggen, zijn voorige levenswijs veranderen.* Ritus profanos. Tac. An. 2. 85. *Heylooze*, of *goddelooze gewoonten*, of *plechtelijkheden afgaan*, of *verlaaten.* Reverentiam Imperii. Tac. H. 1. 55. *De ſchuldige eerbied van 't opperſte Gebied ter zijde ſtellen.* Promiſſa. Tac. An. 13. 44. *Zijn beloften*, of *woord breeken, niet houden*, of *niet nakomen; zijn trouw ſchenden*, of *verbreeken.*

Exuere pacem. Tac. A. 4. 71. *Oorlog*, of *oproer verwekken.*

Exuere humanitatem omnem. Cic. Lig. 5. (Hominem. [Sen. B. 4. 17.] Claud. B. Gild. 598.) *Alle menſchelijkheyd uytſchudden.* Jus faſque. Tac. H. 3. 5. *Recht en billijkheyd ſchenden.* Vultus ſeveros. Ovid. Am. 3. 4. 44. *De ſtrengheyd van zijn gelaat veranderen, een vriendelijker gelaat toonen, zagter van aardt worden.* Ferociam. Tac. An. 2. 72. *Zijn trots*, of *hoogmoed laaten zakken*, of *laaten vallen.* Vanitatem mentibus. Sen. E. 90. *De gemoederen van hunnen ingenomen waan ontheffen, de waanwijsheyd uyt de gemoederen verbannen.*

Exuere virtutes. Tac. A. 1. 57. *De deugden uytſchudden.* Exuere vitia. Tac. A. 6. 20. Exuere ſe vitiis. Sen. E. 11. *De lasteren afleggen.*

Plane ſe ipſe & hominem ex homine exuere videtur. Cic. Fin. 5. 12. *'t Schijnt dat hy zichzelven verzaakt, en den menſch zelf uyt den menſch ſchud: dat is, hy ſchijnt van alle menſchelijkheyd*, of *beleefdheyd te ontaarden.*

Exuere tributa. Tac. An. 1. 59. *De ſchattingen van den hals ſchudden*, of *weygeren te betaalen.* Patriam. Tac. H. 5. 5. *De liefde des Vaderlands uytſchudden*, of *verliezen, zijn Vaderland vergeeten.* Magiſtrum. Tac. An. 14. 52. *Zijn Meeſter afſchaffen, de zak geeven*, of *niet meer gebruyken.*

Exuere jugum. Liv. 35. 17. Servitutem. Liv. 34. 8. Servitium. Tac. H. 4. 25. Se jugo. Liv. 34. 13. *Het jok afſchudden, de boeijen der ſlaverny breeken, zich in vryheyd ſtellen.*

Exuere ſe laqueis. Cic. V. 5. 28. *Zich uyt de ſtrikken redden, ontwikkelen*, of *ontwerren, de laagen ontkomen waarin men verwert*, of *gevallen is.*

E X U R.

[**EXURGĔO**, urſi, urſŭm, ērĕ. Plaut. R. 4. 3. 69. en 70. *Uytdrukken, uytwringen.*]

EXŪRO, ĭs, ūſsi, ūſtŭm, ūrĕrĕ. acc. Virg. Æ. 5. 635. *Verbranden, branden, uytbranden, afbranden.* Zomtyds word 'er Flammis by gevoegt. Zoo doet Plin. H. 2. 68.

Alicui oculos exurere lampadibus ardentibus. Plaut. Men. 5. 2. 88. *Met brandende fakkels iemand de oogen verbranden.*

Vivus exuſtus eſt. Cic. V. 1. 27. *Hy is levendig verbrand.*

Mihi ex animo exuri non poteſt, eſſe Deum. N. D. 3. 3. *Men kan my uyt het gemoed niet wiſſchen, dat 'er een God is.* Zommige leezen Exui of Erui.

E X U S.

EXUSTĬO, ōnĭs. f. *Brand, verbranding, uytbranding, brandſtichting.*

Exuſtio terrarum. Cic. S. Sc. 7. *De verbranding*, of *het verbranden van de aarde.* Solis. Plin. H. 17. 24. *De hitte, brand*, of *'t branden van de zon.*

EXUSTŬS, ă, ŭm. Cic. Mur. 2. *Gebrand, verbrand, uytgebrand, geſchroeid, geroost, gezengt.*

Exuſtus. Cic. Cl. 5. *Verbrand, verzengt, verdroogt, verdort, verwelkt, verſlenst, dor, droog*, van een bloem, veld, enz. ſpreekende.

Exuſtus ſole caſeus. Colum. 7. 8. *Kaas in de zon gedroogt.*

E X U T.

EXŪTŬS, ă, ŭm. Plaut. Trin. 2. 4. 5. *Ontkleed, uytgekleed, ontdaan, uytge-*

Digitized by Google

geſchud, *uytgetrokken*, *afgelegt*.
Unum exuta pedem vinclis. Virg. Æ. 4. 518. *Een ſchoen uytgetrokken hebbende.*
Exuta vinclis palma. Virg. Æ. 2. 153. *De hand van de banden bevrydt.*
Hoſtis exutus armis. Virg. Æ. 11. 395. *Een ontwapende vyand.*
Exutus bonis. Tac. An. 4. 21. *Van zijn goed ontzet*, of *berooft*, *uyt zijn goederen gejaagt.*
Exuta mortalitate in cœlum iit. Plin. H. 35. 11. *De ſterfelijkheyd afgelegt hebbende is hy ten hemel geſtegen*, of *gevaaren.*

E X U V.

EXŬVĬÆ, ārūm. f. plur. *Roof*, *buyt.*
Exuviæ nauticæ. Cic. Man. 18. *Roof*, of *buyt ter zee behaalt.*
Exuviæ ſerpentis. Suet. N. 6. *Een uytgeſchud ſlangevel.* Leonis, &c. Virg. Æ. 9. 307. *'t Vel*, of *de huyd van een leeuw*, *een leeuwenhuyd*, *enz.*
Anguis ponit exuvias. Virg. G. 3. 437. *De ſlang ſtroopt haar vel af.*
(Exuviæ. *Kleederen die iemand afgelegt*, of *uytgetrokken heeft*, of *die hem ontnomen zijn.*
Viſus eſt videre filium cum exuviis Jovis. Suet. A. 94. 2. *'t Heeft hem toegeſcheenen dat hy zijnen zoon zag in de kleederen die Jupiter afgelegt had.*
Has exuvias mihi ille perfidus reliquit. Virg. E. 8. 91. *Die meyneedige heeft my deze kleederen nagelaaten.*)

E Z E L.

[EZELINGA. æ. f. *Elſingen.* Een ſtad in Swaben aan den Nekkar.]

F.

F A B.

FĂBĂ, æ. f. Cic. D. 1. 30. Virg. G. 1. 215. *Een boon*, zeker ſchelgewas.
Hæc in me cudetur faba. Ter. E. 2. 3. 89. *Men zal my daar mede beſchuldigen*, *ik zal daar de ſchuld van hebben*, *die zwarigheyd zal my op 't hooft vallen*; boertende, *deze ſtorm zal op mijn dak waayen.*
FĂBĀCEŬS, ă, ŭm. Pallad. 12. 1. *Van boonen*, *dat tot boonen behoort.*
FĂBĀCIĂ, æ. f. Plin. H. 18. 12. *Een boonekoek*, *een koek van boonemeel gebakken.*
FĂBĀGINŬS, ă, ŭm. Fabaginum acus. Cato R. R. 54. *Kaf van boonen*, *boonenkaf.*
FĂBĀLĬĂ, ĭūm. n. plur. Colum. 2. 20. *Een boonenakker*, *een akker met boonen bezaait.*
Maior pars malunt fabalia maturæ ſationis, quam trimeſtrem fructum ejus. Plin. H. 18. 12. *De meeſte houden meer van vroeg gezaaide*, of *vroeg gepoote boonen*, *dan van die in drie maanden aankomen*, of *hunne wasdom krijgen.*
Fabalia. Plin. H. 17. 9. Cato R. R. 37. *Boonenſtroo*, *boonenſtoppels.*
FĂBĀLĬS, ĭs. m. & f. ălĕ, ĭs. n. Plin. H. 22. 25. *Van boonen*, *dat tot boonen behoort.*
Fabales ſtipulæ. Ovid. F. 4. 725. *Boonſteelen*, *boonſtoppels.*
FĂBĀRĬS, ĭs. m. Virg. Æ. 7. 715. *De Farfa*, een ſtroom van Italiën, die 't land der Sabynen beſproeit hebbende, zich in den Tyber ſtort.
FĂBĀRĬŬS, ă, ŭm. Fabarium pilum. Cato R. R. 10. *Een boonenſtamper*, *een ſtamper om boonen met te ſtampen*, of *te ſtooten.*
Inſulæ Fabariæ. Plin. H. 4. 13. *De Fabariſche*, of *Booneylanden.* Eylanden in de Noordzee dus genoemt wegens den overvloed der boonen die 'er de aarde van zelf voortbrengt.

F A B E.

FĂBELLĂ, æ. f. Sen. E. 77. *Een vertellingje*, *kluchtje*, *poetsje*, *quakje*, *ſprookje*, *hiſtorietje*, of *avontuurtje.* Vera voegt 'er Phæd. 2. 5. 6. by.
Alicui fabellas referre. Tib. 1. 3. 85. *Iemand ſprookjes*, *kluchtjes*, of *avontuurtjes vertellen.*
Fabella. Cic. D. 2. 38. Hor. S. 2. 6. 78. *Een verſierzeltje*, *verdichtzeltje.*
Fabella. *Een tooneelſtuk*, *een blij-* of *treurſpel.*
Fabellæ Euripidis, Terentii. Cic. Fin. 1. 2. *De treurſpelen van Euripides*, *de blijſpelen van Terentius.*
Fabella. Cic. de Or. 2. 59. *Een beſteeken*, of *doorſteeken werk*, *een ſlimme trek.*
FĂBĔR, bri. m. Cic. V. 5. 19. Hor. S. 1. 8. 2. Phædr. 4. 7. 3. *Een handwerker*, *ambachtsman*, *werkmeeſter*, *werkbaas*, *handwerksman*, *werkman.* Dit is een gemeene naam van die in hout, elpenbeen, marmer, ſteen, metaal, enz. arbeyden.
Fabris omnium generum in publica officina incluſis. Liv. 26 51. *Hebbende in een openbaare werkplaats allerley handwerksluyden opgeſloten.*
Faber marmoris, eboris, æris. Hor. E. 2. 1. 96. *Een werkbaas in 't marmer*, *yvoor*, *koper*; anders *een beeldhouwer*, *een konſtenaar in yvoorwerk*, *een koperſmit*, *koperſlager*, *geelgieter.*
Faber ædium. Gell. 18. 10. *Een bouwmeeſter*, *een huystimmerman.*
Faber ferrarius. Plaut. R. 2. 6. 47. Celſ. 4. 11. *Een ſmid*, *yzerſmid*, *ſlotemaker*, *enz.* Ærarius. Plin. H. 34. 8. *Een koperſlager*, *koperſmid*, *koper-* of *geelgieter.* Argentarius. Javol. D. 34. 2. 39. *Een zilverſmid.* Marmorarius. Sen. E. 90. *Een marmerſteenhouwer.* Tignarius. Cic. Cl. 73. Lignarius. Liv. 35. 41. Materiarius. Plaut. M. G. 3. 3. 46. *Een timmerman*, *wittwerker*, *ſchrijnwerker*, *enz.* Vaſcularius. Ulp. D. 19. 5. 20. *Een pottebakker.*
Fabri. Cæſ. by Cic. Att. 9. 8. ſubj. 1. *Dragers der oorlogstuygen*, volgens Titus Livius 1. 43.
Faber eſt ſuæ quisque fortunæ. Appius Poëta *by* Sall. R. O. 1. *Elk is de werkmeeſter*, of *uytwerker van zijn eygen geluk.*
Faber. Ovid. Hal. 110. Colum. 8. 16. *Een ſpiegelviſch.* Zekere treffelyke viſch die in de engte van Gibraltar word gevonden, dus genoemt vermids hy graaten als Smids gereedſchap heeft.
† Fabri. Mart. 10. 48. 16. *Ambachtsluyden*, *arbeydsvolk*, *handwerkers*, *de gemeene man*, *'t ſlechte volk.* Hy neemt het deel, by vervanging, voor 't geheel.
† Faber. Plaut. Moſt. 1. 2. 54. *Opvoeder*, *onderwijzer*, *onderrichter.* Hy ſpreekt van een Vader die zyne kinderen wel opbrengt.
FĂBĔR, bră, brūm. Ars fabra. Ovid. F. 3. 383. *Allerhande ambachtshantering*, of *konſt*, 't zy in hout, yzer, zilver, enz. (De ſuperl. *Faberrimus* ſtaat by Apul. Fl. 346.)

F A B I. F A B R.

FABĬRĂOM, ĭ. n. *Bremen.* Een Hanſeſtad, Hertogdom, en Aardſchbisdom van Duytſchland, in Neder-Saxen, op den Wezerſtroom.
FABRATERIA, æ. f. Cic. F. 9. 24. Juv. 3. 224. Sil. 8. 386. *Falvaterre*, een ſtad, nu een vlek der oude Volskers, op de grenzen van Napels, by de Lirisſtroom.
FABRATERNI, ōrūm. m. plur. Liv. 3. 5. *Falvaterraners*, *die van Falvaterre*, zeker volk van Italiën.
FABRE. adv. *Konſtig*, *konſtelijk*, *konſtiglijk*, *konſtrijk*, *naar de regelen der konſt.* (De ſuperl. *Faberrime* ſtaat by Amm. 28. 18. en Apul. M. 2. 116.)
Argentum fabre factum. Cic. V. 2. 34. *Konſtiglijk*, of *konſtig gewrocht zilverwerk.*
Fabre. *Heel fraai*, of *heel wel*, *meeſterlijk*, *treffelijk*, *verſtandig*, *ſnedig*, *ſchrander*, *aardig*, *heel geeſtig.*
Apologum fecit quam fabre. Plaut. St. 4. 1. 64. *Hy heeft heel geeſtig een hiſtory verdicht*, *meeſterlijk een vertellingje verzonnen.*
Hoc factum eſt fabre. Plaut. Men. 1. 2. 23. *Dit is meeſterlijk*, of *verſtandiglijk gemaakt*, *dit is een meeſterſtuk*, *dit is met verſtand*, of *overleg gedaan.*
(FABREFĂCĬO, fēci, factum, ĕrĕ. *Timmeren*, *bouwen.*
Duilius claſſem validam fabrefecit. Aur. Vict. V. I. 38. 1. *Duilius heeft een zwaare vloot getimmert.*)
FABREFACTŬS, ă, ŭm. *Konſtiglijk*, of *heel fraai gemaakt*, of *gebouwt*, van zekere vaten, ſcheepen, enz. ſpreekende. Zommige ſchryven Fabre factus in twee woorden.
Vaſa ex ære fabrefacta. Liv. 26. 21: 54. 52. *Konſtiglijk gewerkte kopere vaten.*
Hæc fallacia eſt fabrefacta a nobis. Plaut. Caſ. 5. 1. 8. *Dit bedrog is van ons geſmeed*, *verzonnen*, of *bedacht.*

FA-

Digitized by Google

FABRĬCĂ, æ. f. *De konſt van in hout, metaalen, enz. te konnen arbeyden*, of *werken.*

Materia quid juvaret, niſi confectionis ejus fabricam haberemus. Cic. D. 1. 51. *Wat zonde de ſtof helpen, zoo wy de konſt van 't maaken*, of *bewerken niet hadden?*

Fabrica. Lucret. 4. 516. Vitruv. 1. 1. *De bouwkonſt*, of *bouwkunde.*

Fabrica æraria, ferraria. Plin. H. 7. 56. Æris & ferri. Cic. N. D. 2. 60. *De konſt*, of *kunſt om in koper, in yzer te werken.* Materiaria. Plin. H. 7. 56. *De konſt om in hout te werken.*

Fabrica. Cic. N. D. 2. 13. *Het ambacht, 't handwerk, de konſt, 't beroep der handwerksluyden.*

Fabrica. Ter. Ad. 4. 2. 45. *Een winkel, werkhuys*, of *werkplaats.*

Fabrica armorum. Veget. 2. 11. *Een werkhuys, daar wapenen in gemaakt worden.*

Carpentaria fabrica. Plin. H. 16. 8. *Een timmermans winkel.*

Epicurus docuit natura effectum eſſe mundum, nihil opus fuiſſe fabrica. Cic. N. D. 1. 21. *Epikuur heeft geleert dat de wereld een gewrocht der natuur was*, of *van zelf was ontſtaan, zonder dat 'er een werkmeeſter toe noodig ware.*

Fabrica. *De t'zamenſtelling, ſchikking, t'zamenvoeging, 't geſtel, de geſteltheyd, de ordening*, van de deelen der wereld, van 's menſchen ligchaam, enz.

Admirabilis fabrica membrorum animantium. Cic. N. D. 2. 47. *Het verwonderenswaardig geſtel van de ledematen der dieren.*

Fabrica. Plaut. Pœn. 5. 2. 129. *Een liſt, looze ſtreek, treek, konſtgreep*, of *vond*, om iemand te bedriegen, *of* op te ligten.

Ad ſenem aliquam fabricam fingit. Ter. H. 3. 2. 34. *Hy verzind een vond om den ouden te bedriegen.*

Quot illi admenivi fabricas! Plaut. Ciſt. 2. 2. 5. *Met hoe veel konſtgreepen ben ik hem aan boord gekomen!* Anderen leezen admovi.

FABRĬCĀTĬO, ōnis. f. *'t Geſtel, het maakzel, de geſtalte, de ſtant*, of *t'zamenſtelling, de ſchikking*, of *t'zamenvoeging* der deelen van iets, wat het ook zy.

Hominis fabricatio. Cic. N. D. 2. 53. *'t Geſtel*, of *'t ligchaamsgeſtel van den menſch.*

FABRĬCĀTŌR, ōris. m. Cic. A. Q. 4. 38. *Een werkmeeſter, werkbaas, handwerker, handwerksman, ambachtsman, konſtenaar.*

Fabricator navis. Hygin. F. 14. *Een ſcheepstimmermans baas, een die een ſchip gebouwt heeft.* Tauri aheni. Ovid. Tr. 5. 12. 47. *De maker*, of *vinder van den koperen ſtier.* Doli. Virg. Æ. 2. 264. *De vinder*, of *maker van een oorlogswerktuyg om de vyanden mee te beſtoken*, of *te beſtormen.* En niet, *de vinder van een liſt.*

Fabricator mundi. Ovid. M. 1. 57. Quintil. I. O. 2. 16. *De werkmeeſter der wereld.* Olympi. Manil. 5. 31. *De maker des hemels*, of *van den hemel.*

† Dolor & morbus leti fabricator uterque eſt. Lucret. 3. 473. *De pijn en ziekte zijn beyde oorzaaken van de dood.*

(**FABRĬCĀTRIX**, īcis. f. *Een werkvrouw, ambachtsvrouw, werkſter.* Een woord van de laatſte eeuw.

Voluptas eſt fabricatrix mortis. Lactant. 6. 22. *De welluſt is een werkſter*, of *oorzaak van de dood.*)

FABRĬCĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Tim. 6. Virg. Æ. 2. 46. *Geſmeed, gewrocht, gemaakt, gewerkt.*

Axis fabricatus ad circinum. Vitruv. 10. 9. *Een as*, of *ſpil naar den paſſer afgerond, volgens den paſſer gemaakt.*

Pocula fabricata fago. Ovid. M. 8. 669. *Bekers van beukenhout gemaakt.*

Scenæ fabricatæ ad oſtentationem hiſtrionum. Sall. *by* Macrob. S. 3. 13. *Opgerechte tooneelen om 'er blijſpelen op te vertoonen.*

FABRĬCĀTŪS, ūs. m. Sidon. E. 3. 13. *Het bouwen.*

FABRĬCĬUS pons. Hor. S. 2. 3. 36. *De brug van Fabricius.* Deze brug wierd in den beginne pons Tarpejus genoemt, ter oorzaak dat ze by de Tarpejaanſche rotz lag; daar na kreeg ze den naam van pons Fabricius, die ze herſtelde; en tegenwoordig word ze pons quatuor capitum genoemt, om dat 'er vier beelden aan den opgang op ſtaan.

FABRĬCO, ās, āvi, ātum, āre. acc. Man. 1. 132. *Maaken, bewerken, bearbeyden, ſmeeden, in hout, metaal, enz. werken.*

Fabricare gladium. Cic. R. P. 3. Quintil. I. O. 3. 2. 2. *Een degen maaken, de kling van een zwaard*, of *een zwaard ſmeeden.* Ratem. Phæd. 4. 6. 11. *Een ſchip bouwen*, of *timmeren.* Crucem. Sen. Marc. 12. *Een kruys*, of *galg maaken.* Cratera. Ovid. M. 13. 683. *Een drinkſchaal maaken.* Haras. Colum. 7. 9. *Verkensſchotten*, of *zwijnekotten opſlaan.* Lacus. Manil. 4. 264. *Vijvers*, of *waterkommen graaven*, of *delven.*

Mundus globoſus eſt fabricatus. Cic. Tim. 6. *De wereld is rond gemaakt.*

Arma fabricavit uſus. Hor. S. 1. 3. 102. *De nood heeft de wapenen gemaakt, verzonnen, uytgevonden*, of *geſmeed, door den nood zijn de wapenen uytgevonden.*

Animum format & fabricat Philoſophia. Sen. E. 16. *De Wijsgeerte vormt en beſchaaft het gemoed.*

† Fabricare aliquem. Manil. 1. 772. *Iemand leeren, onderwijzen, oeffenen, onderwijs geeven.*

FABRĬCŌR, āris, ātus ſum, āri. Lucret. 3. 728. *Maaken, ſmeeden.*

Fabricari ſigna. Cic. Off. 1. 41. *Beelden maaken, houwen*, of *ſnijden.* Naves. Tac. An. 15. 37. *Scheepen bouwen.* Fingere & fabricari hominem. Cic. A. Q. 4. 27. *Een menſch maaken.* Plauſtrum. Hygin. P. A. 2. 4. *Een wagen maaken.* Gladium. Cic. R. P. 3. *Een degen maaken.*

Aſtra fabricatus in cœlo eſt. Cic. T. Q. 1. 25. *Hy heeft de ſterren in den hemel gemaakt, geſtelt*, of *geplaatſt.*

Ea Deus ad uſum hominis fabricatus pene videtur. Cic. N. D. 1. 2. *Gode ſchijnt byna deze dingen tot gebruyk van den menſch gemaakt te hebben.*

Fabricari verba. Cic. A. Q. 4. 6. *Woorden ſmeeden, verzinnen, uitvinden*, of *bedenken.*

Fabricari. Cic. A. Q. 4. 10. *Maaken, ſchikken, t'zamenſtellen*, of *vougen*, de wereldsdeelen, leden der dieren, van Godt, *of* van de Natuur ſpreekende.

Fabricari aliquid. Plaut. Aſ. 1. 1. 89. *Iets ſmeeden, bedenken, brouwen*, of *verzinnen.*

FABRĬCŬS, ă, ŭm. Ars fabrica. Paul. D. 33. 7. 19. *Het handwerk, 't ambacht, de handteering, de kunſt, 't beroep der werkluyden.*

FABRĬLIS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. Cic. Att. 6. 1. Virg. Æ. 8. 415. Hor. E. 2. 1. 116. *Van een handwerks- of ambachtsman, dat de handwerksluyden betreft.*

Fabrile ſepimentum. Varr. R. R. 1. 14. *Een ſchutzel*, of *ſtaketzel van een timmerman gemaakt.*

(**FABRĬLĬTĔR.** adv. Prud. A. 519. *Werkende, arbeydende.*)

F A B U.

FĂBŬLĂ, æ. f. Plaut. St. 5. 4. 8. *Een boontje.*

FĀBŬLĂ, æ. f. *Een vertelling, quakje, praatje, ſprookje, kluchtje.*

Convivales fabulæ. Tac. A. 6. 5. *Vertellingen* of *praatjes over tafel.*

Fabulam eſſe. Hor. Ep. 11. 11. Tib. 2. 3. 31. Fieri. Hor. E. 1. 13. 9. Tib. 1. 4. 83. *Een ſprookje onder 't volk worden, op de tong van al de wereld rijden, voor een gekkeltje loopen.*

Vitare fabulam. Cic. Pet. Conſ. 14. *De naſpraak mijden*, of *ontgaan, quaadſpreeken, achterklap, laſtertaal, de praat van menſchen ſchouwen*, of *mijden.*

Cinis, & manes, & fabula fies. Perſ. 5. 152. *Daar zal niets van u overblijven dan uwe aſſche, uwen geeſt, en een ſlecht praatje.*

Lupus in fabula. Ter. Ad. 4. 1. 21. Cic. Att. 13. 33. *Als men van den wolf ſpreekt, ziet men de ſtaart.* Dit is een ſpreekwoord dat men gebruykte wanneer iemand ergens ſchielyk inquam daar van hem geſproken wierd, vermits men ſtraks zweeg, als of men van den wolf was gezien, die, na veeler gevoelen, den geenen de ſpraak beneemt die hy 't eerſt ziet. Wy zeggen boertende in diergelyken voorval: *Als men van de duyvel ſpreekt, is hy 'er dichte by.*

Quæ hæc eſt fabula? Ter. E. 4. 4. 22. *Wat hoor ik daar? Wat is dat voor een praatje?*

Fabula. *Verhaal, vertelling* [*van een waare geſchiedenis.* Het komt van Fari.

Nos ſumus fabulæ. Ter. Hec. 4. 3. 14. *Wy zijn 't, van dewelke ze ſpreeken.*

Au-

Digitized by Google

Auguſti cœna eſt in fabulis. Suet. A. 70. *Van Augustus maal id word dagelijks geſprooken, Augustus maaltijd is in yders mond.*]

Extrahit inſomnes bellorum fabula noctes. Lucan. 4. 201. *Men brengt heele nachten ſlaapeloos met het verhaal der oorlogsgevallen door.*

Silet ſine fabulis hilaritas. Petron. 70. *De vrolijkheyd (van een gezelſchap) is zonder vertellingjes, of kluchtige praaties ſtraks gedaan.*

Falſa eſt fabula ea generis veſtri. Ovid. M. 8. 123. De genere. Sen. H. Oe. 1. 147. *Dat men van uw geſlacht zegt is valſch; 't geen men van uwe afkomſt verhaalt, is onwaarachtig.*

Fabula eſt, &c. ſeq. inf. Gell. 19. 12. *Men zegt, men verhaalt, men vertelt, dat enz.*

Fabulam incœptat. Ter. And. 5. 4. 22. *Hy begint daar een quak. Hy begint daar wat uyt zijnen duym te zuygen.*

Cornicinus ad ſuam veterem fabulam rediit. Cic. Att. 4. 2. *Kornicinus is weer tot zijn oude deuntje*, dat is, *oude manieren*, of *parten gekeert.*

Fabula. Tib. 4. 1. 30. (Fabula ficta. Phæd. 1. prol. 7.) *Een verzierzel, verdichtzel, ſprookje; een leugenachtige*, of *verzierde vertelling.*

Fabulæ! Ter. And. 1. 3. 19. H. 2. 3. 95. *Praatjes!*

Surdo narrare fabulam. Ter. H. 2. 1. 10. *Geen gehoor by iemand krijgen. Voor een doove mans deur kloppen.*

Fabula. Hor. E. 2. 1. 80. *Een dicht, gedicht.*

Fabula. *Een tooneelſtuk, tooneelſpel.*

Fabulam docere. Cic. Cl. 18. Dare. Ter. E. prol. 23. Cic. T. Q. 1. 2. *Een tooneelſpel vertoonen*, of *aan 't volk ten beſten geeven.* Facere. Ter. Ph. prol. 12. *Een tooneelſtuk opſtellen.* Agere. Ter. prol. E. 19. *Een tooneelſtuk ſpeelen* of *vertoonen.*

Dum hæc fabula inter amantes luditur. Petron. 55. *Terwijl deze klucht*, of *dit ſpel tuſſchen de gelieven geſpeelt* word.

Quomodo fabula, ſic vita: non quam diu, ſed quam bene acta ſit, refert. Sen. E. 77. *Gelijk een tooneelſtuk is het leven: daar is zoo veel niet aangelegen, hoe lang, maar hoe wel het geſpeelt is.*

Fabulam ætatis peregit. Cic. S. 18. *Hy heeft de rolle van zijnen leeftijd afgeſpeelt.*

FABULARIS, ĭs. m. & f. ărĕ, ĭs. n. *Verdicht, verziert, dat verdichtzelen behelſt, dat van verdichtzelen*, of *verzierzelen handelt.*

Hiſtoria fabularis. Suet. Tib. 70. *Een verzierde*, of *verdichte geſchiedenis.*

FABULATOR, ōris. m. Suet. A. 78. *Een prater, kouter, zoete verteller.*

Erat fabulator elegantiſſimus. Sen. E. 122. *Hy was een heel zoete prater.*

Fabulator. Gell. 2. 29. *Een verdichtzelſchrijver, een leerzaame verzierzelſchrijver*, gelyk Æſopus, Phædrus, enz.

Herodotus, homo fabulator. Gell. 3. 10. *Herodotus, een leugenachtig Geſchiedſchryver.*

FABULO, ōnis. m. Macrob. S. 2. 1. *Een tooneelſpeeler.*

FABULO, ās, āvi, ātum, ārĕ. Plaut. M. G. 2. 4. 18. Zie Fabulor. [Voſſ. V. S. 4. 8. verwerpt dit woord. Maar Borrich. Cogit. de var. æt. L. L. p. 101. houd het tegens hem ſtaande, en noemt Plautus optimum Linguæ Latinæ ſtatorem.]

FABULOR, āris, ātus ſum, āri. *Praaten, kouten, ſpreeken, geſprek houden.*

Fabulari cum aliquo. Plaut. M. G. 2. 5. 33. Gell. 1. 10. *Met iemand praaten, kouten, ſpreeken*, of *geſprek houden.* Inter ſe. Plaut. E. 2. 2. 53. *Te zamen praaten, met malkanderen redenwiſſelen, t' zamen ſpreeken*, of *geſprek houden.*

Fabulari aliquid. Plaut. Truc. 1. 2. 80. Liv. 45. 39. *Iets zeggen, vertellen, verhaalen.*

Illud mihi cibus eſt quod fabulare. Plaut. Ciſt. 4. 2. 54. *Uwe woorden zijn my als lekkere gerechten, 't geen gy my verhaalt ſmaakt my als lekkere ſpijze.*

Fabulari falſa apud aliquem. Plaut. E. 5. 1. 38. *Iemand leugens vertellen.*

Ut aperte tibi nunc fabuler. Ter. Ph. 4. 3. 49. *Op dat ik tegens u rond uyt, vry uyt, openhertig*, of *recht uyt ſpreeke.*

De iſtis rebus plura fabulabimur. Plaut. Trin. 3. 2. 85. *Wy zullen daar breeder van ſpreeken; wy zullen meer van die dingen handelen.*

FABULOSE. adv. Plin. H. 7. 48. *Leugenachtig, op een verdichte, verzierde*, of *leugenachtige wijze.* De compar. *Fabuloſius* ſtaat by Amm. 23. 25. en de ſuperl. *Fabuloſiſſime* by Plin. H. 5. 1.

Fabuloſe tradita. Colum. 9. 2. *Dingen die leugenachtig geſchreven zijn.*

FABULOSITAS, ātis. f. Plin. H. Præf. 4. *Verziering, verdichting, een leugenachtige wijze waar op een zaak verhandelt word.*

FABULOSUS, ă, ŭm. Hor. O. 1. 22. 7. Flor. 2. 6. 9. Curt. 3. 1. 2. *Vermaart, berucht, beroemt, roemruchtig, befaamt, daar veel van geſproken word.* Zie onzen Curt. 3. 1. 2. §. 13. De compar. *Fabuloſior* ſtaat by Plin. H. 33. 1. en de ſuperl. *Fabuloſiſſimus* beneden by Plinius.

Fabuloſiſſimus Africæ mons. Plin. H. 5. 1. *De vermaardſte*, of *beruchtſte berg van Africa.*

Fabuloſus. Phæd. 3. 10. 7. *Leugenachtig, vol verzierzelen*, of *verdichtzelen, 't geen van verdichtzelen handelt*, van oude ſchriften, gedichten, enz. ſpreekende.

Fabuloſus. Quintil. I. O. 1. 8. *Verziert, verdicht, verzonnen.*

(Fabuloſus. *Snapachtig, klapachtig, kakelachtig, die vermaak heeft om iets te vertellen.*

Palumbes texere me puerum extra limen fabuloſæ altricis. Hor. O. 3. 4. 9. *De wilde duyven hebben my noch een kind zijnde bedekt buyten 't huys van mijn minne, die my altijd wat vertelt.*)

FABULUM, ī. n. Gell. 4. 11. *Een boon; ook bilzenkruyd, dokkruyd.*

Fabulum. Lucil. *by* Non. 2. 813. *Boonenſtroo, boonekaf.*

FACE.

FACESSO, ĭs, ĕſsi *of* ĕſsivi *of* ĕſsii, ĕſsitum, ĕſsĕrĕ juſſa, dicta, promiſſa. Enn. *en* Afran. *by* Non. 4. 196. Virg. G. 4. 548. *Doen uytvoeren, volbrengen, nakomen, volvoeren*, Iemands bevelen, zyn woord, *of* beloften.

Faceſſere alicui negotium. Cic. F. 3. 10. Cl. 57. *Iemand eenig ſpel*, of *eenige moeite maaken, eenige moeijelijkheyd verwekken*, of *aandoen.* Periculum. Tac. An. 1. 74. *Iemand in eenig gevaar brengen.*

Honorum cupiditas quid non in noſtra civitate laboris, quid non ſollicitudinis negotiique faceſſit? Cic. Conſ. p. 1445. *Wat baart de eerzucht*, of *begeerte tot hoogheyd, geen moeite, zorge en beweginge in onze ſtad?*

Rem faceſſit. Plaut. R. 4. 4. 17. *Hy dringt de zaak (als eyſcher) aan*, van een geding ſpreekende.

Faceſſere. Ter. Ph. 4. 3. 30. Plaut. Cic. *en* Afran. *by* Non. 4. 196. *Ergens vandaan gaan, van daan trekken*, of *vertrekken, deurgaan, zich weg pakken*, of *zich wechmaaken.*

Faceſſere ex urbe. Liv. 6. 17. *Uyt de ſtad gaan*, of *vertrekken, zich uyt de ſtad begeeven*, of *wech pakken.*

Faceſſere ab omni ſocietate Reipublicæ. Cic. L. L. 1. 13. *Zich van alle Staatszorgen*, of *Staatszaaken, ontſlaan; alle bewind van Staatszaaken afleggen.*

Ab hoc faceſſite. Enn. *by* Non. 4. 196. *Houd u van hem af; houd geen kennis*, of *gemeenſchap met hem; heb niet meer met hem te doen; ſchey u van hem af.*

Faceſſe hinc Tarquinios. Liv. 1. 47. *Wech met de Tarquiniuſſen.*

Dictum faceſſe doctum. Plaut. Men. 2. 1. 24. *Stelt de ſcherpzinnigheden aan een zijde; laat de ſpitsvinnige praat vaaren.*

FACETE. adv. Ter. E. 2. 2. 57. *Aardig, aardiglijk, geeſtig, genoeglijk, vroijk, kluchtig, koddig, vermakelijk, liſtiglijk.* De compar. *Facetius* ſtaat by Cicero beneden, en de ſuperl. *Facetiſſime* by Cic. de Or. 2. 55. en Plin. E. 1. 9.

Facete Piſo Stoïcos irridebat. Cic. Fin. 4. 26. *Piſo ſcherſte*, of *ſpottede aardig met de Stoïcijnen.*

Facete concedas adverſario id ipſum quod tibi ille detrahit. Cic. de Or. 2. 71. *Staa uwen tegendinger op een aardige wijze toe dat hy u beneemt*, of *weygert.*

Ut facete orationem ad ſervitutem contulit. Plaut. Capt. 2. 2. 26. *Hoe aardig* of *hoe geeſtig heeft hy zijn rede op de dienſtbaarheyd gedraait*, of *toegepaſt!*

Hanc ego rem exorſus ſum facete & callide. Plaut. P. 4. 1. 7. *Ik heb deze zaak aardiglijk en liſtiglijk begonnen.*

Maledictio, ſi jactatur facetius, urbanitas nominatur. Cic. Cœl. 3. *Het quaadſpreeken, wanneer het aardiglijk geſchied,*

Digitized by Google

ſchied, word boertety, of *ſcherſſing genoemt.*

FĂCETIÆ, ārum. f. plur. *Spotternijen, ſcherſſingen, boerterijen, koddigheden, aardigheden, geeſtigheden, ſnakerijen, zoete loopjes.* Men vind Facetia in ſingulari by Plautus en Gellius in de volgende voorbeelden.

Hæc facetia eſt amare inter ſe rivales duos. Plaut. St. 5. 4. 47. *Het is iets geeſtigs twee tegenvrijers te zien die veel van malkanderen houden.*

(Facetia ſermonis Plauto congruentis. Gell. 3. 3. *De geeſtigheyd der reden Plautus wel paſſende.*)

Leporum diſertus puer & facetiarum. Catull. 12. 9. *Een heel aardig en geeſtig kind; een kind vol geeſt en aardigheyd.*

Fluere facetiis. Plaut. M. G. 4. 8. 12. *Heel genoeglijk*, of *heel vermaakelijk zijn.*

In oratione multæ facetiæ (erant.) Cic. Cl. 47. *Daar ſtak veel geeſt*, of *daar was een groote aardigheyd in de rede; daar waren veel zoete loopjes in de rede.*

Feſtivitate & facetiis Scipio æqualibus ſuis omnibus præſtitit. Cic. Cl. 32. *Scipio heeft alle zijns gelijken in hoflijkheyd en geeſtigheyd te boven gegaan.*

Dulces Latini leporis facetiæ. Paterc. 1. 17. *De fraaijigheden, aardigheden, cierlijkheden*, of *zoetigheden der Latijnſche taale.*

Comœdiæ Latinæ Græcarum, quas æmulari nequiverunt, facetiis atque luminibus obſoleſcunt. Gell. 2. 23. *De Latijnſche blijſpelen raaken door de fraaijigheden en luyſter der Griekſche, die ze niet hebben konnen navolgen, in ongebruyk*, of *achter de bank.*

Illis faſtidium pro facetiis procedit. Gell. 15. 8. *Zy zijn walgelijk, naar maate dat ze fraai zijn.*

Facetiæ aſperæ. Tac. An. 16. 68. acerbæ. Tac. An. 5. 2. *Steekende*, of *ſcherpe ſpotternijen*, of *ſcherſſingen.*

Antonii voluntatem aſperioribus facetiis ſæpe perſtrinxit. Cic. Pl. 14. *Hy heeft de begeerte van Antonius dikwils met zeer ſteekende ſcherſſingen doorgehaalt.*

FĂCETŪS, a, um. *Spotachtig, boertend, ſcherſſend, ſpreeuwachtig, geeſtig, kortswijlig, ſnaakſch, koddig, aardig, genoeglijk, vrolijk.* De compar. *Facetior* ſtaat by Lucilius naar het gevoelen van Feſtus in redarguiſſe, en de ſuperl. *Facetiſſimus* by Cic. L. L. 2. 15.

Hominum facetorum urbanitas. Cic. Fin. 2. 31. *De beleefdheyd, hoffelijkheyd, wellevendheyd van kortswijlige*, of *vrolijke menſchen.*

Mulier commoda & faceta. Ter. H. 3. 2. 11. *Een minzaam en vermaakelijk wijf.*

Extemplo facio facetum me. Plaut. Aſ. 2. 2. 84. *Straks begin ik vrolijk te worden; in een oogenblik ſtel ik my kluchtig*, of *geneuglijk aan.*

Faceta ironia. Cic. Cl. 85. *Een geeſtige*, of *aardige beſpotting.*

Facetus. *Geeſtig, vernuftig, aardig, ſcherpzinnig, ſpitsvinnig.*

Acuti ſunt, elegantes, faceti, breves. Cic. Cl. 16. *Zy zijn ſpitsvinnig, cierlijk, geeſtig, bondig*, van zekere Redenaaren ſpreekende.

Qui bella aut faceta es, quæ ames hominem illiusmodi? Plaut. Truc. 5. 38. *Hoe kond gy ſchoon of verſtandig zijn, daar gy zulk een menſch bemint?*

Tibi facetum videtur quidquid ego dixi. Cic. F. 15. 21. *Alles dat ik geſproken heb ſchijnt u vry aardig, geeſtig*, of *verſtandig toe.*

Carmen molle atque facetum. Hor. S. 1. 10. 44. *Een zoet en aardig dicht*, of *vaars.*

Facetæ fabricæ. Plaut. M. G. 2. 1. 69. *Aardige kneepen, liſtige ſtreeken.*

Facetis vivere victibus. Plaut. Moſt. 1. 1. 43. *Heel lekkerlijk eeten*, of *leeven.*

Facetus. Hor. S. 1. 2. 26. Claud. Conſ. Mall. 312. *Snaak, potzemaker, malkgek, hansop, een koddige vent.*

F A C I.

FĂCIES, ēi. f. Varr. L. L. 5. 8. *Gedaante, geſtalte, ſtant, aanſchijn, 't maakzel, de wijze*, of *form, hoedanig*, of *op welke iets gemaakt is.*

Facies pulcra. Ter. E. 2. 3. 5. Honeſta & liberalis. Ter. E. 4. 4. 15. Egregia. Ter. Ph. 1. 2. 50. *Een ſchoon, fraai, uytmuntend aangezicht.*

Dicito quid inſit. & qua facie memorato omnia? Plaut. R. 4. 4. 105. *Zeg wat 'er in zit, en verhaal in wat geſtalte alles is.*

Rebus perſona demenda eſt, & reddenda facies ſua. Sen. E. 24. *Men moet de zaaken van haaren ſchijn ontkleeden, en in haar eyge gedaante vertoonen.*

Facies procera. Pacuv. by Non. 1. 262. *Een kloeke, hooge*, of *verhevene geſtalte, een groote lengte.*

Facies. *Ligchaamsſtand, houding van 't ligchaam.*

Obſervandum eſt ut recta ſit facies dicentis. Quintil. I. O. 1. 11. *Men moet waarneemen dat de ſpreker*, of *de geene die ſpreekt, recht over eynd ſtaat.*

Facies loci. Tac. An. 4. 67. *Gelegentheyd, toeſtand*, of *geſteldheyd van een plaatze.* Arboris. Plin. H. 12. 14. *De ſtant van een boom.* Templi. Ovid. F. 6. 281. *'t Maakzel van een Tempel, de wijze op welke een Tempel gebouwt is.* Maris, cæli. Virg. Æ. 5. 768. Gell. 13. 29. *De gedaante, toeſtand, geſteltenis van de zee, van den hemel.* Armorum. Virg. Æ. 2. 412. *De uyterlijke gedaante der wapenen.*

Facies. Cic. de Or. 1. 28. *Het aanſchijn, 't wezen, het aangezicht, de gedaante, het gelaat, de tronie.*

A facie abſum tua. Ovid. Her. 16. 234. *Ik ben van uw gezicht verſteeken*, of *berooft.*

Nec faciem littore dimovet. Hor. O. 4. 5. 14. *Zy heeft het oog van 't ſtrand niet, ook keert zy haar aangezicht niet van 't ſtrand.*

Perfricare faciem. Plin. H. præf. *Alle ſchaamte verliezen, heel onbeſchaamt*, of *ſchaamteloos worden.*

Facies. *'t Gelaat, 't wezen, de gedaante, de uyterlijke geſtalte*, of *gelaarden van iemand.*

Qua facie eſt? Plaut. Trin. 4. 2. 58. *Hoe is zijn wezen? hoe is hy gemaakt? van wat geſtalte is hy?*

Facies. *De ſchoonheyd, fraaijigheyd, bevalligheyd*, of *aantrekkelijkheyd van 't aangezicht.*

Faciem quærere. Prop. 1. 15. 6. *Zich blanketten, zijn aanzicht blanketten, zich opſchikken, oppronken*, of *opcooijen.*

Tecum facies tua non dormit. Mart. 9. 38. 5. *Gy ſlaapt met uwe ſchoonheyd niet*, dat is, *gy zijt geblanket, en 's nachts legt gy 't blanketzel af.*

Facies tua computat annos. Juv. 6. 198. *Het blijkt uyt uw aangezicht, hoe oud gy zijt.*

Vertitur extemplo facies & mentis & oris. Ovid. M. 5. 568. *Straks word de geſteltenis van 't gemoed en het aangezicht verandert*, te weeten, als men van droevig blygeeſtig word.

Senatus faciem ſecum affert, *of* In eo eſt expreſſa facies Senatus. Cic. A. 8. 8. *Hy vertoond*, of *verbeeld den Raad*, van een Afgezondenen ſpreekende.

Facies pugnæ. Tac. H. 2. 42. *De ſchikking van een ſlag*, of *gevecht.* Urbis. Sall. B. C. 31. *'t Gezicht van een ſtad, de gelegentheyd*, of *ſtant van een ſtad.* Sermonis. Quintil. I. O. 4. 1. *De zwier, ſchikking*, of *'t geſtel eener reden.*

Verba aliter inſtructa novam faciem habent. Sen. E. 79. *De woorden op een andere wijze geſchikt, krijgen een nieuwe gedaante*, of *ſchijnen heel nieuw te zijn.*

In faciem pacis venire. Tac. An. 15. 38. *De ſchijn maaken van den vrede te ſluyten*, of *vrede te maaken.*

Non alia facies eſt quieti moderatique Imperii, quam ſereni cæli & nitentis. Sen. Cl. 1. 7. *De gedaante van eenen vreedzaamen en welgeſtelden Staat, is die van eenen klaaren en helderen hemel gelijk.*

Contra belli faciem tuguria plena hominum erant. Sall. B. J. 46. *De hutten waren vol volks tegens de (gewoone) wijze des oorlogs.*

Facies colorum eſt multiplex. Gell. 2. 26. *Daar zijn veelderley ſlach van verwen.*

Talem faciem animi nobis proponimus, qualis eſt hydræ. Sen. E. 113. *Wy ſtellen ons de ziel als de Hyderſlang voor.*

Prima facie. Papin. D. 35. 1. 10. *Aanſtonds, ter eerſter opſlag, datelijk, terſtond, ten eerſten aanzien.*

Stultis omnis videtur nova rerum & inopinata facies. Sen. E. 76. *Den gekken ſchijnt alles nieuw en wonderbaar te zijn.*

Facies triſtis. Curt. 3. 13. 11. *of* miſerabilis. Curt. 5. 4. 28. *Een droevig*, of *deerlijk gezicht, een deerlijk ſchouwſpel.*

Illa

Digitized by Google

Illa facies pulcherrima eſt. Sen. N. Q. 4. 2. *Dat is iets fraais om te zien, dat gezicht is zeer ſchoon.*

Facies dira. Virg. Æ. 8. 194. *Afſchouwelijke dingen, ſchrikkelijke dingen om te zien, vervaarlijke gedaanten, of gezichten.*

Facies alleen, *of* Facies picta. Juv. 8. 157. *Schilderijen, beelden, afbeeldzels.* Sacræ. Perſ. 2. 56. *Gewijde, of heylige beelden.*

Facies. *Een ſpookzel, verſchijnzel, ſpook, nachtgezicht.*

Facies ſcelerum. Virg. Æ. 6. 560. *Verſcheyde ſlach van ſchelmſtukken.*

Facies. *Gedaante, ſchijnzel, beeltenis.*

Faciem ad ſerenam ſubito mutatur dies. Phæd. 4. 16. 5. *Het word in een oogenblik ſchoon weêr.*

Divitis hæc magni facies erit. Petron. 42. *Dit zal de ſchilderye, of 't afbeeldzel van een zeer rijk man zijn.*

Non tenent ſtellæ faciem minores. Sen. H. 2. 748. *De mindere ſterren* (te weten dicht by de Maan) *behouden haar licht, of glans niet, worden verduyſtert.*

Faciem componere pugnæ. Tib. 4. 1. 100. *Een heyr, of leger in ſlagorde ſtellen.*

Facie majoris vivere cenſus. Juv. 7. 137. *Een groote ſtaat voeren.*

Verte omnes tete in facies. Virg. Æ. 12. 891. *Bezoek het op allerley wijze, ſtel alle middelen, of kunſtgreepen in 't werk.*

(Facies. *Een vertoog, een geſtalte, of ſtant.*

Decora facies, non Vitellio principe dignus exercitus. Tac. H. 2. 89. *'t Was een ſchoon vertoog, en een leger, dat Vorſt Vitellius niet paſte.*

Hæc dextri cornu facies erat. Curt. 4. 13. 28. *Dat was de ſtant van de rechter vleugel, zoo vertoonde zich de rechter vleugel.*)

FĂCIFĔR, ĕri, m. *Toortsdrager, fakkeldrager.* Dit woord word niet dan in 't Codex van Juſtinianus gevonden.

FĂCĬLĔ adv. *Ligtelijk, gemakkelijk, zonder moeite, zonder ongemak, of zonder arbeyd.* De compar. *Facilius* ſtaat by Seneca beneden, en de ſuperl. *Facillime* beneden by Cicero.

Paupertatem facile perpeti. Nep. Epam. 3. *De armoede gemakkelijk, of geduldig verdraagen.*

Humanus animus facilius ſequitur quam ducitur. Sen. Cl. 4. 24. *Een menſch gemoed volgt ligter van zelf, dan dat het zich laat leyden.*

Dona fortunæ facile elluunt. Sen. Thy. 3. 556. *De tijdelijke goederen, of de gaven van 't geluk, worden ligtelijk verlooren.*

Illi facile fit quod doleat. Ter. E. 3. 1. 58. *Hy word heel ligtelijk, of om een beuzeling bedroeft.*

Philoſophia omnes acerbitates facile mollit. Cic. Conſol. p. 1434. *De Wijsgeerte verzacht ligtelijk allerley ſmerten.*

Facile perſpexi ex tuis literis. Cic. F. 7, 31. *Ik heb 't heel wel uyt uwe brieven verſtaan, of ligtelijk konnen merken.*

Lens optima, quæ facillime coquitur. Plin. H. 22. 25. *'t Zijn de beſte linzen die 't ligtſte gaar kooken.*

Facile omnes perferre ac pati. Ter. And. 1. 1. 35. *Alle menſchen zachtzinniglijk dulden en verdraagen.*

Facile ſenectutem ferre. Cic. S. 1. *Den ouderdom blijmoedig, geduldelijk, of gemakkelijk draagen.*

Facile. *Zonder tegenſpraak.*

Ordinis ſui facile princeps. Cic. F. 6. 10. *Die buyten tegenſpraak die van zijnen ſtaat, of gezelſchap, te boven gaat.* [Zie Donat. in Ter. And. 4. 3. 5.]

Facilius in amore finem impetres quam modum. Sen. Contr. 2. 9. *Gy zult ligter, of eerder het eynde, dan de maat der liefde vinden. Gy zult u ligter van de liefde ontſlaan, dan haar matigen.*

Facillime agere. Ter. Ad. 3. 4. 56. Facile agere. Tac. Agr. 9. *Op zijn gemak leeven, een gemakkelijk leven leyden.*

Facillime eſſe in aliquo loco. Cic. Att. 12. 34. *In eenige plaats groot genoegen vinden, met vermaak zich ergens ophouden, of ergens den tijd doorbrengen.*

Hæc audiuntur facillime. Cic. de Or. 2. 85. *Men hoort deze dingen gaarne, of met veel vermaak.*

(Facile. *Voor weynig prijs, voor een kleynen, of geringen prijs, goed koop.*

Vina, cæteraque quæ in Aſia facillime comparantur. Cic. V. 1. 36. *De wijnen, en andere dingen, die in Aſien goed koop, voor een kleynen prijs, of voor weynig gelds gekocht worden.*)

FĂCĬLĬS, ĭs, m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. *Ligt, gemakkelijk, dat zonder moeite geſchied, ligt om te doen, daar geen moeite, of zwaarigheyd in is.* De compar. *Facilior* ſtaat by Liv. 8. 11. en de ſuperl. *Facillimus* by Virg. Æ. 11. 761.

Facilis diviſui. Liv. 45. 30. *Ligt om te verdeelen, of te ſcheyden.* Legi. Gell. 17. 9. *Ligt om te leezen, heel leesbaar.* Ad credendum. Cic. T. Q. 1. 32. *Ligt om te gelooven, heel geloofſlijk, of geloofbaar.*

Nihil eſt dictu facilius. Ter. Ph. 2. 1. 70. *Niets is 'er ligter om te zeggen.*

Id illi facile eſt. Hor. S. 2. 3. 284. *Dat is ligt, of een ligte zaak voor hem, dat kan hy ligt doen.*

[In, en e facili eſſe. *Ligt, of gemakkelijk zijn om te doen.*]

Exitus haud in facili erant. Liv. 3. 8. *'t Was daar bezwaarlijk uit te komen, of uit te raaken.*

Illi ultio in facili eſt. Sen. Cl. 1. 7. *Hy kan zich ligtelijk wreeken, of 't zal hem ligt vallen wraak te neemen.*

E facili. Ovid. Am. 2. 2. 55. Ex facili. Plin. H. 30. 3. *Ligtelijk, gemakkelijk.*

Faciles cauſæ. Cic. Pl. 2. Ter. Ph. 1. 4. 49. *Ligte, of klaare rechtzaaken, gedingen daar geen zwaarigheyd in is.*

Facilis trames. Virg. Æ. 6. 676. Via. Plaut. Trin. 3. 2. 19. Ovid. Her. 19. 52. *Een gelijke, of gemakkelijke weg, een goed pad.* Aſcenſus. Cæſ. B. G. 7. 21. *Een gemakkelijke trap, of opgang.* Deſcenſus. Virg. Æ. 6. 126. *Een gemakkelijke nedergang.*

Terra facilis. Colum. 3. 14. *Een zagte, of mulle aarde.* Claudianus Ser. 54. zegt Terra facilis frugum. *Een vruchtbaare grond.*

Campus facilis operi. Liv. 33. 17. *Een bequaam veld om 'er werken in te maaken*, als loopgraven, mynen, enz.

Pugnas cum adverſario facili. Cic. A. Q. 4. 26. *Gy vecht met een zwakken vyand, of gy hebt met een vyand te doen, die ligt te verwinnen is.*

Cui facile eſt mori. Sen. H. Oet. 1. 111. *Die de dood ligt valt, die de dood niet vreeſt, of ontziet.*

Faciles aditus ad eum ſunt. Cic. F. 6. 1. Man. 14. Tib. 2. 4. 19. Eſt acceſſu facilis. Sen. Cl. 1. 13. *Men kan hem ligtelijk ſpreeken, men kan ligtelijk toegang by hem krijgen, of men word minnelijk van hem ontfangen.*

Facilis. Tib. 1. 1. 32. *Handelbaar, gedwee, week, buygzaam*, van de aarde, 't waſch, 't water, enz. ſpreekende.

Ad deteriora faciles ſumus. Sen. E. 97. *Wy vervallen ligtelijk tot het quaad; wy worden ligt tot het quaad vervoert, of verrukt.*

In ſuam perniciem facilis. Liv. 2. 15. *Die zich ligt tot zijn verderf laat vervoeren.*

Facilis auris. Juv. 5. 107. *Een opmerkend, aandachtig, of leerzaam oor.* Animus. Virg. G. 3. 165. *Een buygzaam, of leerzaam gemoed.*

Vir amicitia facilis. Sall. B. J. 95. *Een man van een goeden ommegang, daar men heel wel mee kan leeven, of omgaan.*

Gens commercio facilis. Liv. 40. 58. *Een volk ligt om mee te handelen, of daar wel mee te handelen is.*

Facilis amori. Tib. 1. 3. 57. *Tot minnen genegen.*

In alieno dolore facilis. Sen. Cl. 20. *Meêdogend, die door een anders ongeval, of leed ligtelijk geraakt, of bewogen word.*

Faciles deliciæ. Ovid. M. 13. 831. *Gewoone, of gemeene vermakelijkheden.* Cibi. Sen. H. 2. 517. *Eetwaaren die ligt te vinden, of wel te bekomen zijn.*

Vitam facilem ducere. Sil. 6. 287. *Een gemakkelijk, of zoetvoerig leven leyden.*

Facilis. Cic. F. 13. 63. Sil. 17. 66. *Beleeft, minnelijk, minzaam, vriendelijk, gedienſtig, rekkelijk, heuſch, zachtzinnig.*

Facilis pater. Ter. Ad. 5. 9. 29. *Een vriendelijk vader.*

Facilis ad concedendum. Cic. D. 2. 52. *Heel toegeevend, die ligtelijk iets toegeeft, of iets toeſtaat.* [Ad credendum. Liv. 8. 11. *Ligtelijk geloovende, ligtgeloovig.*] In hominibus audiendis. Cic. Fr. 1. 1. *Gereed, of gewillig om 't volk gehoor te geeven, die 't volk een gunſtig gehoor verleent.* Impetrandæ veniæ. Liv. 26. 14. *Gaarne, of ligt*

ver-

vergeevende, die ligtelijk vergeeft, of *verſchoont.*

Facilis rogantibus. Ovid. Am. 2. 3. 5. *Een heel toegeevend man, een die ligt eenig verzoek inwilligt*, of *toeſtaat.*

Facilis ſævitia. Hor. O. 2. 12. 26. *Een verbiddelijke*, of *verzettelijke geſtrengheyd.*

Facilis. Virg. E. 3. 9. *Zachtmoedig, goedertieren, genadig, barmhertig, medelijdend, meêdogend, meêwarig, behulpzaam, goedgunſtig, vol goedheyd.*

Dii faciles in vota alicujus. Ovid. Her. 16. 280. *Goden die iemands gebeden genadelijk*, of *gunſtiglijk verhooren.*

(Faciliore utero uti. Plin. H. 8. 32. *Gemakkelijk baaren.*

Facilis decuſſu dens. Plin. H. 11. 37. *Een tand die zonder pijn*, of *die gemakkelijk uytgetrokken word.*)

Facilis. *Snel, vlug, gauw.*

Faciles oculi. Virg. Æ. 8. 310. *Snelle oogen.*

Facilis manus. Tib. 1. 1. 8. *Een gauwe hand.*

FĂCĬLĪTAS, ātis. f. Cic. de Or. 2. 43. *Gemak, gemakkelijkheyd, ligtheyd, bequaamheyd, handeling om iets te doen.*

Facilitas aſſiduitate paratur. Plin. E. 6. 29. *De handeling word door gedurige oeffening verkregen.*

Facilitas nandi. Sen. B. 2. 29. *Bequaamheyd om te zwemmen.*

Facilitas vitis. Colum. 3. 1. *De voortvarentheyd van een wijngaard* om wortel te vatten. Soli. Plin. H. 18. 19. Colum. 5. 4. *Een zagte, weeke aarde*, of *grond.*

Facilitas. Quintil. I. O. 2. 4. *Smeigheyd, malsheyd, ligte ſtijl, klaarheyd*, of *vloeijentheyd in een reden.*

Facilitas. Cic. de Or. 1. 48. *Zagtigheyd, ſlappigheyd*, of *ſlapheyd, bloheyd*, of *laſhertigheyd*, in een Rechter die den ſchuldigen niet naar verdienſten ſtraft.

Facilitas. Ter. E. 5. 9. 18. Nep. Att. 15. *Zagtzinnigheyd, zagtigheyd, meêwarigheyd, toegevendheyd, rekkelijkheyd, gedienſtigheyd, goedaardigheyd, vriendelijkheyd, gedoogzaamheyd, goeddadigheyd, minzaamheyd.*

Dignitate principibus excellit, facilitate par infimis eſſe videtur. Cic. Man. 14. *Hy overtreft de voornaamſte Grooten in waardigheyd, en ſchijnt de minſte in minzaamheyd gelijk te zijn.*

Facilitas ſermonis. Cic. Att. 12. 40. Suet. Gr. 23. *Minzaamheyd, aangenaamheyd, zoetigheyd, vriendelijkheyd*, of *lieftaaligheyd in 't ſpreeken.*

(FĂCĬLĬTĔR. adv. *Ligtelijk, gemakkelijk, zonder moeite*, of *zonder arbeyd.*

Ilis permittamus faciliter dicere. Quintil. I. O. 1. 6. *Laat ons dezen toeſtaan* faciliter *te zeggen.*

Itaque faciliter contra eas diſciplinas diſputare poſſunt. Vitruv. 1. 1. *En daarom konnen ze gemakkelijk*, of *zonder moeite tegens die konſten twiſtredenen.*

Quam vellent rem faciliter tractarent. Vitruv. 2. 1. *Dat ze een zaak, die ze wilden, gemakkelijk*, of *zonder moeite mogten verhandelen.*)

FĂCĬNŎRŌSŬS, a, um. *Schelms, guytachtig, ondeugend, boos, ſnood, boosaardig, vol allerley boosheyd, vol guyte- boeve- of ſchelmſtukken, ſchelmachtig.* Val. Max. 2. 6. 3. De compar. *Facinoroſior* ſtaat by Juſtin. 16. 4. 6. en de ſuperl. *Facinoroſiſſimus* by Cic. Dom. 10. *en* Sext. 33.

Facinoroſi veræ laudis guſtum non habent. Cic. A. 2. 45. *De ſchelmen*, of *ſnoode menſchen hebben de rechte ſmack van den waaren lof niet.*

Facinoroſa vita. Cic. L. L. 1. 14. *Een quaad, ſnood, boos, ondeugend, ongebonden leven.* Domus. Cic. Cœl. 22. *Een huys met ſchelmſtukken bevlekt*, of *bezoedelt, een eerloos huys.*

FĂCĬNŬS, ŏris. n. *Een daad, bedrijf, misdrijf, misdaad.* Dit woord als 't met geen bynaam verzelt is, betekent gemeenlyk *Een ſchelmſtuk*, of *misdaad.*

Facinus abeſt peccato meo. Ovid. Tr. 4. 4. 44. *Mijn misſlag is vry van boosaardigheyd, in mijn misſlag ſteekt*, of *is geen ſchelmſtuk.*

In ipſa dubitatione facinus ineſt. Cic. Off. 3. 8. *In de twijffeling zelf ſteekt*, of *is een misdaad.*

Facinus immortale. Plaut. Moſt. 3. 2. 90. Nobile. Cic. V. 2. 3. 34. Præclarum. Cic. Her. 4. 55. Mirabile. Cic. A. 2. 42. Memorabile. Ter. H. 2. 3. 73. Forte. Ovid. M. 9. 150. *Een onſterfelijke, edele*, of *edelmoedige, heerlijke, voortreffelijke, verwonderenswaardige, gedenkwaardige, heldhaftige*, of *doorluchtige daad.*

Facinus indignum. Ter. And. 5. 2. 13. Infandum. Ter. E. 4. 3. 22. *Een ſchandelijke, verfoeijelijke daad.*

Facinus audax. Ter. Ph. 1. 3. 4. Illiberale. Ter. Ad. 3. 4. 3. Fœdum. Ter. E. 5. 5. 1. Animadvertendum. Ter. And. 4. 4. 28. *Een ſtoute, oneerlijke, wreede, ſtrafwaardige daad.*

Hoc eſt facinus ſervi frugi facere quod ego perſequor. Plaut. Au. 4. 1. 1. *'t Is het werk van een goed, of zuynig knecht te doen 't geen ik onderneem, beſtaa*, of *aanvaarde.*

Facinus. *Een boos beſtaan*, of *opzet, een euveldaad, t'zamenſpanning, aanſlag, toeleg.*

Facinus eſt vincire civem Romanum, ſcelus verberare, &c. Cic. V. 5. 66. *'t Is een euveldaad een Roomſch burger te boeijen, en een ſchelmſtuk hem te geeſſelen*, of *met roeden te ſlaan*, enz.

Non incolumis fui Cæſare vivo, niſi poſtquam illud conſcivi facinus. Cic. Br. 16. *Ik heb mijn lijf gedurende 't leven van Cæſar niet zeker geweeſt, tot dat ik dien aanſlag gemaakt*, of *dien toeleg geſmeed heb, om hem van kant te helpen.*

*Feſtivum facinus venit mihi in mentem modo. Plaut. Pœn. 5. 2. 116. *Daar valt my een aardige vond in; daar komt my een fraaije ſtreek te binnen; ik heb daar een aardige liſt bedacht.*

FĂCĬO, is, fēci, factūm, facĕre. *Doen, maaken, verrichten.*

Facere navem. Plaut. M. G. 3. 3. 45. *Een ſchip maaken*, of *bouwen.* Pontem. Cic. F. 10. 15. *Een brug maaken, ſlaan*, of *leggen.* Mulieris effigiem ex luto. Hygin. F. 142. *Een vrouwebeeld uyt kley maaken*, of *boetzeeren.*

Calices ex terebintho facere torno. Plin. H. 16. 40. *Bekers*, of *koppen uyt terpentijnhout draaijen.*

Opus facere. Ter. E. 2. 1. 14. Nep. Themiſt. 6. *Iets maaken, eenig werk maaken, ergens aan arbeyden*, of *aan werken.*

Facere gradum ad aliquem. Plaut. Curc. 1. 2. 25. *Naar iemand toe gaan*, of *toetreeden.* Iter aliquo. Cic. A. 9. 3. Liv. 45. 7. *Een reys ergens naar toe doen, ergens naar toe reyzen.*

Errationis facere compendium. Plaut. R. 1. 2. 90. *Een eynde van zijn zwerven*, of *lange reyze maaken.*

Neque Rex ab inopia hoc fecit. Vitruv. 2. 8. *Ook heeft de Koning dit niet uyt gebrek*, of *armoede gedaan.*

• Vela facere. Cic. V. 5. 34. *'t Zeyl gaan, zeyl maaken*, dat is hier, *'t geſprek beginnen, ter verhandeling van de zaak komen.*

Ab aliquo initium facere. Cic. Clu. 26. *Ergens een begin van maaken, ergens van beginnen*, of *aanvangen.*

Sibi ſortem facere naſcendi. Sen. Contr. 1. 6. *De keur van zijn geboorteplaats doen.*

Ignobiles nati fecere poſteris genus. Sen. Contr. 1. 6. *Onedel geboren zijnde, hebben ze hunne nakomelingen edel gemaakt, veredelt*, of *tot een groot geſlacht verheven.*

Non natura tantum, ſed etiam diſciplina mores facit. Colum. 7. 12. *Niet alleen de natuur, maar ook de opvoeding maakt de goede zeden.*

Facere nomen alicui. Plaut. Men. 1. 1. 1. Virg. G. 1. 137. Ovid. F. 1. 597. *Iemand een naam geeven*, of *benoemen.*

Facere magnam de ſe ſpem omnibus. Juſtin. 22. 1. 12. *Al de wereld een groote hoop*, of *verwachting van zich zelven geeven.*

Facere progreſſum in ſtudiis. Cic. T. Q. 4. 19. Nep. Cat. 3. *In de leeroeffening vorderen, voortgang in de leeroeffeningen doen.*

Tria fecit quinquennia. Ovid. M. 4. 292. *Hy heeft vijftien jaaren; hy heeft vijftien jaaren bereykt*, of *hy is vijftien jaaren oud.*

Hæc ætas optime facit ad hæc ſtudia. Sen. E. 68. *Deze jaaren zijn tot die bezigheden heel bequaam; deze levenstijd is de bequaamſte tot deze bezigheden.*

Facere periculum ſui. Cic. Div. V. 8. *Zijn krachten bezoeken*, of *beproeven, een proef van zijne krachten neemen.*

Fac periculum in literis, in palæſtra, in muſicis. Ter. E. 3. 2. 23. *Onderzoek*, of *beproef hem*, of *neemt een proeve van hem in de letterkunde, in 't worſtelen, in de zangkunde.*

Digitized by Google

Præclara de me judicia facit. Cic. Man. 15. *Hy heeft een heel goed gevoelen van my; hy oordeelt heel voordeelig van my; hy heeft een zeer gunſtig oordeel van my.*

Facere aliquem maximi. Ter. And. 3. 3. 42. of Plurimi. Nep. Iphicr. 3. *Iemand in waarde*, of *hoogachting houden, zeer hoog achten, eerbied*, of *ontzag toedraagen.*

Facere officia alicui. Gell. 5. 13. *Dienſten aan iemand doen; iemand beleefdheden bewijzen.*

Furtum facere affectibus alicujus. Sen. B. 6. 5. *Iemands hert*, of *genegenheden ſteelen, zich ſteels-* of *ſluypswijze in iemand's gunſt indringen.*

Facere alicui conſuetudinem cum altero. Cic. F. 13. 23. *Iemand aan kennis van een ander helpen*, of *by een ander in kennis brengen, maaken dat iemand met een ander gemeenzaam word.*

Facere aliquem ſibi amicum, inimicum. Ter. E. 4. 7. 32. *Iemand te vriend*, of *te onvriend maaken.*

Ecce me qui id faciam vobis. Ter. Ad. 5. 9. 38. *Ik biede my aan om u dien dienſt te doen; ik ben de man die dat voor u doen zal.*

Alicui benigne facere. Cic. Off. 1. 14. Erga aliquem aliquid facere bene. Plaut. Capt. 2. 3. 56. Alicui bene facere. Plaut. B. 5. 2. 77. Men. 5. 2. 32. Bene aliquid facere alicui. Ter. Ad. 5. 8. 25. Aliquid benigne adverſus aliquem facere. Sen. B. 6. 4. *Iemand goed doen, vriendſchap doen*, of *bewijzen, wel doen, gunſt bewijzen*, of *betoonen, wel met iemand handelen, iemand toonen genegen te zijn.*

Faciam tibi boni aliquid pro iſta re, ac lubens. Ter. H. 4. 5. 15. *Ik zal dien dienſt, uyt al mijn hert, met wederdienſt erkennen.*

Bene benigneque facitis, cum, &c. ſeq. indic. Plaut. Pœn. 3. 2. 12. *Gy lieden doet wel en goedhertig, als, enz.*

Fecit humaniter Lucinius quod ad me venit. Cic. Fr. 2. 1. *Lucinius heeft heel heuſch gedaan dat hy by my gekomen is.*

Domitio multa jam feci quæ voluit. Cic. Fr. 2. 1. *Ik heb reeds veele dingen voor Domitius gedaan die hy van my verzocht heeft.*

Facere alicui gratum. Ter. E. 4. 4. 56. of Pergratum. Cic. Am. 4. *Iets behaaglijks voor iemand doen; iemand goeden dienſt doen.*

Se intimum apud aliquem facere. Plaut. M. G. 3. 1. 30. *Zich by iemand zeer bemind maaken; zich diep in iemands gunſt indringen; iemands vertrouwde vriend weeten te worden; zich een boezemvriend by*, of *van iemand maaken.*

Nulli te facias nimis ſodalem. Mart. 12. 34. 10. *Maak met niemand te grooten kennis*, of *vriendſchap; maak u met niemand te gemeen.*

Facere delicias. Plaut. Pœn. 1. 2. 63. of Ludos. Ter. Ph. 5. 7. 52. *Kluchtjes maaken, boerten, ſchertſen, kortswijlen, aardigheden*, of *ſnakerijen aanrechten.*

Reducem me in hæc loca facis. Ter. H. 2. 4. 18. Facis cur reviſam hæc loca. Ovid. P. 3. 3. 82. *De liefde tot u brengt my weer hier; uyt inzicht van u koom ik weer in deze plaatze.*

Egomet, apud me ſiquid ſtulte facere cupias, prohibeam. Plaut. B. 1. 1. 23. *Ik zal zelf wel zorg draagen, dat gy niet te vry by my word; ik zal'er wel voor zijn dat gy niets belagchelijks by my uytvoert.*

Alicui faſtum facere. Petron. 56. *Iemand verachten, verſmaaden, verontwaardigen, ſmadelijk bejegenen.*

Facere pœnitentiæ ſidem alicui. Flor. 3. 16. 6. *Iemand betuyging van zijn berouw doen; iemand in 't geloof brengen dat men berouw heeft.*

Ab orco mortuum me reducem in lucem feceris. Ter. Hec. 5. 4. 12. *Gy zult my uyt den dood weder levendig maaken.*

Facere ægre alicui. Ter. E. 4. 1. 10. *Iemand moeijelijkheyd, leed*, of *verdriet aandoen.*

Omnia infima ſummis paria fecit. Cic. L. L. 3. 9. Surſum deorſumque fecit. Petron. D. 35. *Hy heeft alles over hoop, 't onderſte boven*, of *onder malkander geſmeten.*

Facere comitia. Cic. Att. 4. 3. Concilia. Liv. 3. 10. *Vergaderingen van Staat*, of *Raadsvergaderingen houden.*

Plebem facere ſuam. Ter. Ad. 5. 6. 10. Ovid. Art. 2. 259. *'t Gemeene volk op zijn zijde*, of *aan zijn ſnoer poogen*, of *weeten te krijgen, 's volks genegentheyd winnen.*

Facere adverſus aliquem. Nep. Eum. 8. *Tegens iemand dienen, de wapenen tegens iemand voeren.* Contra Rempublicam amici cauſa. Cic. Off. 3. 10. *Tegen 't Gemeenebeſt wegens*, of *uyt inzigt van zijnen vriend dienen.*

Societatem cum Rege Perſarum ad Græciam opprimendam fecit. Nep. Themiſt. 8. *Hy heeft een verbintenis met den Koning van Perſien gemaakt, om Griekenland te verdrukken.*

Facere manum contra aliquem. Cic. V. 5. 30. *Zich tegens iemand wapenen, volk tegens iemand werven*, of *op de been brengen.* Delectum militum. Cæſ. B. G. 6. 1. 4. *Volk werven*, of *ligten.* Exercitum. Cic. A. 5. 8. Aur. Vict. V. I. 67. *Een leger op de been brengen.* Claſſem. Cæſ. B. G. 4. 21. *Een vloot uytruſten*, of *toetakelen.*

Aliquem militem facere. Liv. 26. 28. *Iemand dienſt geeven, ſoldaat maaken, als ſoldaat opſchrijven*, of *aanneemen.*

Facere ſtipendia ſub aliquo. Liv. 5. 7. Aur. Vict. 72. 3. *Onder iemand dienen*, of *de wapenen draagen.*

Sex centurias ſub iisdem nominibus fecit. Liv. 1. 43. *Hy heeft zes benden van honderd man onder de zelve naamen*, of *die den zelven naam voerden, gemaakt.*

Diſciplinæ militaris everſæ juventuti gratiam facit. Liv. 8. 34. *Hy vergeeft het qualijk betrachten der krijgstucht aan de jeugd.*

Facere motum in aliqua gente. Liv. 28. 46. *Een beweging, opſchudding*, of *beroerte in eenig land maaken*, of *verwekken, een land*, of *volk oproerig maaken.*

In agrum hoſtilem facere impreſſionem. Cæſ. B. G. 8. 6. Liv. 3. 62. Incurſionem. Liv. 3. 38. Excurſiones. Cic. Att. 1. 19. Liv. 4. 34. *Een inbreuk, ſtroop*, of *inval in 's vyands land doen*, of *'s vyands bodem ſtroopen*, of *party loopen.*

In Uticenſi agro populationes facere. Liv. 28. 4. *In 't land van Utika verwoeſtingen aanrechten, alles verwoeſten, bederven, vernielen, plonderen*, of *rooven.*

Nec opinata res trepidationem ubique fecit. Liv. 3. 3. *Zulk een onverwacht toeval, heeft een algemeene ontſteltenis verwekt*, of *gemaakt.*

Cohortes ad me miſſum facias. Cic. Att. 8. 12. ſub. 2. *Zend my de benden.*

Iis timor hoſtium audaciam ingrediendi fluminis fecit. Liv. 21. 56. *De vrees voor de vyanden heeft hen zoo ſtout gemaakt*, of *heeft hen de ſtoutheyd gegeeven om den ſtroom te doorwaaden.*

Reliquis idem audendi fecit exemplum. Front. St. 1. 7. 2. *Hy heeft de anderen door zijn voorbeeld bewogen om 't zelfde te doen.*

Facere caſtra aliquo loco. Sall. B. J. 55. In aliquo loco. Cic. F. 15. 4. *Ergens een legerplaats afſteeken; ergens zijn leger neerſlaan.*

Facere ſeceſſionem. Liv. 24. 16. *Een ſcheyding maaken; zich van malkanderen ſcheyden; een byzonderen hoop maaken.* Tranſitionem. Hirt. B. H. 26. *Van zijde*, of *party veranderen; een andere zijde kiezen; tot een andere party overgaan, overloopen.*

Nunquam in campo ſui fecit poteſtatem. Nep. Ageſ. 3. *Hy heeft zich nooit in 't vlakke veld bloot gegeeven; hy heeft nooit in de vlakte willen ſlaan.*

Animum alicui facere. Liv. 25. 23. *Iemand moed geeven; iemands moed opwekken; iemand een hert in 't lijf ſpreeken*, of *een hert onder den riem ſteeken.*

Ardorem animis facere. Liv. 8. 6. *De gemoederen aanzetten, aanprikkelen, gaande maaken, ophitzen.*

Hoſtibus pugnandi poteſtatem facere. Cæſ. B. G. 1. 50. *Den vyand den ſtrijd aanbieden; den vyand uyteyſchen om te ſlaan.*

Vota victoriæ ſuæ facere. Cic. F. 6. 7. *Geloften tot verkrijging van de zege*, of *van de overwinninge doen.*

Facere prælium cum aliquo. Cæſ. B. G. 1. 18. *Met iemand handgemeen zijn; met iemand vechten*, of *ſlaan.*

In hoſtem facere impetum. Nep. Dat. 9. Liv. 25. 16. Impreſſionem. Hirt. B. Af. 78. *Den vyand aantaſten*, of *aanvallen; op den vyand losgaan.*

Teſtudinem facere. Liv. 44. 9. *Een ſchildpad maaken.* Dit was wanneer zich veele ſoldaaten nauw te zamen drongen, en 't hoofd en de zyden met de ſchilden dekten.

Anni-

Digitized by Google

Annibal ſugam ex ripa fecit. Liv. 21. 5. *Hannibal heeft de vyanden van 't ſtrand*, of *van den oever gejaagt*, of *verdreven.*

Late fugam hoſtium fecit. Liv. 22. 24. *Hy heeft de vyanden op de vlucht gedreven; hy heeft de vyanden wijd en zijd verſtrooit.*

Si quos fortuna feciſſet reliquos. Cæſ. B. G. 8. 24. *Indien 't geluk eenigen behouden had; indien 'er by geluk zommige ontſnapt waren.*

Facere hoſti deditionem alicujus. Liv. 31. 18. *Iemand aan den vyand overleveren*, of *overgeeven.*

Aliquem facere victorem. Hygin. F. 198. *Iemand den ſlag doen winnen*, of *de zege doen behaalen.*

Facere obſidium urbi. Plaut. B. 4. 9. 24. *Een ſtad berennen*, *omcingelen*, of *belegeren.*

Facere deditionem ad hoſtem. Quintil. I. O. 3. 8. *Zich aan den vyand overgeeven.*

Claves portarum ſuæ poteſtatis fecit. Liv. 43. 22. *Hy heeft gemaakt dat hy de ſleutels van de poorten in zijn geweld kreeg.*

Facere excidionem oppido. Plaut. Curc. 4. 3. 2. *Een ſtad verdelgen*, *verwoeſten*, *omkeeren*, *tot een puynhoop maaken.*

Recuperatæ arcis ſuum decus faciunt. Liv. 3. 18. *Zy ſchrijven zich de eer toe van het kaſteel*, of *ſlot hernomen*, of *weder gewonnen te hebben.*

Agrum aliquem ſuæ ditionis facere. Liv. 21. 63. *Zich meeſter van zeker land maaken.*

Magnam partem Italiæ ſuam facere. Cæſ. B. C. 2. 32. *Een groot gedeelte van Italiën veroveren*, *bemagtigen*, *inneemen*, of *onder zijn gehoorzaamheyd brengen.*

Urbes Græciæ ſervas & vectigales facere. Liv. 34. 58. *De ſteden van Griekenland dienſtbaar en cijnsbaar maaken.*

Qui hoc Imperium fecere. Plin. H. 36. 15. *Die dit Rijk geſticht*, of *opgerecht hebben.*

[Facere prædas. Nep. Chabr. 2. (Cic. V. 3. 50. Cæſ. B. G. 4. 34.) *Buyt maaken*, of *behaalen.*]

Cum amico facere fœdus. Cic. Sext. 10. amicitiam. Nep. Alcib. 4. *Met iemand een verbond*, of *vriendſchap maaken.* Pacem. Cic. Off. 3. 30. Inducias. Hirt. B. Al. 63. Cic. A. 8. 7. *Met iemand vrede*, of *een beſtand maaken.*

Facere ſomnos. Ovid. F. 3. 18. Somnum. Plin. H. 22. 8. Juv. 3. 282. *Slaperig maaken*, *ſlaap verwekken*, *in ſlaap brengen.* Fletum. Colum. 10. 117. *Aan 't ſchreijen helpen.* Dolorem. Cic. Octav. *Pijn aandoen*, *ſmert veroorzaaken.* Morbum. Celſ. Præfat. p. 19. *Een ziekte veroorzaaken*, of *verwekken.* Sitim. Celſ. 2. 6. *Dorſt verwekken*, of *veroorzaaken.* Vires. Quintil. I. O. 10. 3. *Krachten verzamelen*, *zich ſterk maaken.* Moram. Cic. Att. 16. 2. Phæd. 2. 24. 26. *Vertoeven*, *bitjren.* Silentia. Ovid. F. 1. 183. *Zwijgen*, *ſtil zwijgen.* Fugas. Cic. Dom. 25. Fugam. Liv. 8. 9. *Op de vlucht jaagen*, *ſlaan*, of *drijven.* Strages. Cic. A. 3. 12. *Een bloedbad aanrechten*, *alles in de pan*, of *ter neder hakken.* Naufragium. Cic. F. 16. 9. *Schipbreuk lijden.* Pavorem. Liv. 37. 12. Formidinem. Tac. H. 3. 10. *Ontſtelt*, *verbaaſt*, of *verſchrikt maaken*, *ſchrik*, of *vrees aanjaagen.* Fugam. Ter. E. 4. 7. 17. *Vluchten*, *de vlucht neemen*, of *kiezen.* Lætitiam, voluptatem. Cic. Fin. 1. 7. *Blijdſchap*, *vermaak*, *vreugde veroorzaaken.* Cædem ingentem. Liv. 7. 38. *Een groot bloedbad aanrechten.* Panegyricum. Cic. Or. 11. *Een lofreden doen.* Officium ſuum. Ter. Ph. 4. 5. 12. *Zijn plicht doen*, *zich in zijn plicht quijten.* Flagitium. Ter. E. 2. 3. 90. *Een misdaad*, of *ſchelmſtuk begaan.* Auſpicium. Liv. 1. 34. *Een voorzegging doen*, *iets voorſpellen*, of *voorzeggen.* Conſpirationem. Liv. 26. 30. *Een aanſlag*, of *t'zamenzweering beleggen.* Inſomnia. Plin. H. 18. 12. *Raaskallingen*, *droomen verwekken.*

Alicui facere honorem. Cic. F. 5. 20. *Iemand eer aandoen*, of *eer bewijzen.* Spem. Suet. Tib. 24. 2. Cic. Att. 3. 16. *Iemand hoop geeven.* Ingenium. Prop. 2. 1. 4. *Iemand verſtandig maaken.* Moras. Virg. E. 10. 12. *Iemand ophouden.* Convicium. Plaut. Merc. 2. 1. 11. Cic. Att. 1. 14. *Iemand ſchelden.* Contumeliam. Ter. Ph. 5. 7. 79. *Iemand verongelijken*, *hoonen*, of *beledigen.* Injuriam. Plaut. R 4. 4. 6. Ter. Ad. 1. 2. 68. *Iemand ongelijk*, of *onrecht doen.* Furtum. Plaut. Pœn. 5. 4. 74. Cic. Clu. 64. *Iemand beſteelen.* Stomachum. Cic. F. 1. 9. *Iemand ſpijt aandoen.* Timorem. Cic. F. 10. 18. *Iemand bevreeſt*, of *vervaart maaken.* Bellum. Liv. 1. 14. Cic. V. 5. 6. *Iemand den oorlog aandoen.* Vulnus. Ovid. M. 12. 443. *Iemand wonden*, of *quetzen.* Invidiam. Ovid. M. 4. 547. *Iemand verhaat maaken*, of *in den haat brengen.* Mirationem. Cic. D. 2. 22. *Iemand in verwondering brengen.* Inſidias. Cic. Syll. 6. Liv. 40. 1. 2. *Iemand laagen leggen.* Vim. Tac. An. 2. 64. *Iemand geweld aandoen*, *aanranden.* Fiduciam. Flor. 3. 5. 16. *Iemand grond van vertrouwen geeven.* Gloriam. Plin. H. 14. 1. *Iemand eer toebrengen*, of *doen behaalen.*

Male facere alicui. Cic. F. 11. 2. 1. *Iemand quaad doen*, *misdoen*, *hem in de grond helpen*, of *van zijn ſtuk afhelpen.*

Facere irruptionem in aliquem locum. Plaut. Pœn. prol. 42. *Ergens inbreeken*, of *invallen*, *met geweld in een plaats dringen.*

Non auderet hæc facere viduæ mulieri, quæ in me fecit. Ter. H. 5. 1. 80. *Hy zoude een weduwe zoo niet durven handelen*, *als hy my heeft gedaan.*

Facere alicui ſatis pro injuria. Plaut. Aſ. 2. 4. 90. *Iemand over een ongelijk voldoening geeven.*

Quid mihi faciet patri? Cic. F. 9. 7. *Hoe zal hy zich tegens my*, *zijn vader*, *houden*, *aanſtellen*, *gedraagen?*

Facere furtum. Plaut. R. 4. 3. 15. *Iets ſteelswijze*, of *ter ſluyk doen*, *ſluyken.*

Turbam faciet aut vim Thaidi. Ter. E. 4. 1. 2. *Hy zal tegens Thais raazen*, of *geweld pleegen.* Hy zegt, Vim facere in aliquem. E. 4. 7. 37. *Iemand ergens geweld over aandoen*, of *met geweld toe willen dwingen.*

Facere finem belli. Nep. Hamilc. 1. *Een eynd van den oorlog maaken.* Laboris. Lucret. 3. 956. *Zijn werk afmaaken*, of *een eynd van zijn werk maaken.* Libri. Nep. Hannib. 13. *Een boek volenden*, of *eyndigen.* Maledictis. Ter. H. prol. 34. Injuriis. Cæſ. B. G. 1. 33. *Een end van quaadſpreken maaken*, *ophouden te ſchelden.* Cogitandi de aliquo. Cic. F. 12. 1. *Om iemand niet meer denken: iemand uyt de gedachten ſtellen*, of *zetten.*

Nihil facio ſcire. Plaut. P. 2. 2. 42. *Ik laat 'er my niet aan gelegen zijn*, of *ik maak 'er geen werk van om het te weeten.*

Ne te mihi facias ferocem. Plaut. Curc. 4. 3. 7. *Word op my niet verſtoort*, of *gram: ſpeel de beeſt niet tegens my.*

Quid me faciam, neſcio. Ter. And. 3. 5. 8. *Waar ik my toe keeren*, of *wat ik doen zal*, *weet ik niet. Ik weet niet wat ik verkiezen*, of *waar ik my toe wenden zal.*

Facere mutationem morum. Cic. Off. 1. 33. *Verandering in zijn gedrag maaken; van leven*, *zeden*, of *gedrag veranderen.*

Moram alicui rei facere. Liv. 3. 2. *Iets ophouden*, *tegenhouden*, *verhinderen*, *doen verachteren*, *hinder toebrengen*, *beletten*, *ſluyten.*

Illi mille in dies nova conſilia, vel fortuna ſua, vel ingenium ſuum poteſt facere. Liv. 35. 42. *Zijn geluk*, of *verſtand kan hem alle daag tot duyzend nieuwe voornemens brengen.*

Alicui poteſtatem facere adeundi aliquo, of ad aliquem. Cic. V. 5. 8. *Iemand toelaaten*, of *verlof geeven om ergens heen*, of *naar iemand toe te gaan.*

Conſuluerunt, quidnam facerent de rebus ſuis. Nep. Them. 2. *Zy hebben beraadſlaagt*, of *overlegt wat hun in dit geval*, of *gewigt van zaaken te doen ſtond*, *wat zy in deze gelegentheyd*, *aangaande hunne zaaken*, *te doen hadden.*

Facere conſilio alicujus. Plaut. R. 4. 3. 22. De conſilio alicujus. Cic. Att. 13. 31. *Iemands raad volgen*, of *opvolgen. Naar iemands raad doen.*

De animo meo erga Rempublicam bene facis quod non dubitas. Cic. Att. 7. 3. *Gy doet wel dat gy aan mijne genegentheyd ten dienſte van den Staat niet twijfelt.*

Facere artem aliquam. Plaut. Au. 4. 3. 3. *Een ambacht*, of *handwerk doen*, *eenig beroep hebben*, *een konſt oeffenen.*

Facere argentariam. Cic. Off. 3. 14. *De wiſſelbank houden.* Lanam. Lucret. 5. 1353. *In wol werken*, *wol bereyden.*

Medi-

Medicinam. Phæd. 1. 14. 8. *De Geneeskonſt oeffenen, een Geneesheer zijn.* Piraticam. Cic. poſt. red. in ſen. 5. *Zeerooven, ter zee op vriend en vyand kaapen.* Mercaturam. Plaut. R. 4. 2. 26. Cic. V. 5. 28. Mercaturas. Cic. Par. 6. *Een koopman zijn, koopmanſchap doen, handel drijven.*

Auro dignitatem per annulos fecit. Plin. H. 33. 3. *Hy heeft het goud in waarde,* of *hoogachting gebragt door de ringen die hy liet maaken.*

Societatem cum aliquo facere. Cic. P. Q. 3. Liv. 24. 48. *Maatſchappy, gemeenſchap, kennis met iemand maaken.*

Hi primi turis commercium fecerunt. Plin. H. 12. 14. *Deze hebben eerſt in wierook gehandelt.*

Faciunt pretium margaritis. Plin. H. 9. 35. *Zy ſtellen de paarlen op prijs.*

Facere lucrum, damnum. Plaut. Capt. 2. 2. 77. *Voordeel,* of *winſt doen, ſchade,* of *verlies doen; winnen, verliezen.*

Aliquid facere lucri. Nep. Thraſyb. 1. *Iets winnen, eenig voordeel,* of *eenige winſt doen.* Cic. Fl. 37. Petron. 16. (en Sen. E. 37.) zeggen met een woord Lucrifacere.

Natis quam plurimum fecit. Ter. Ad. 4. 4. 15. *Hy heeft veel goed voor zijn kinderen gewonnen.*

Facere rem. Ter. Ad. 2. 2. 12. *Winſt doen, rijk worden, geld winnen, middelen krijgen.* Pecuniam, *of* divitias aliqua re. Cic. V. 3. 90. Ex aliqua re. Plaut. P. 4. 4. 100. Nep. Cim. 1. *Ergens geld,* of *voordeel uyt trekken, ergens geld meê winnen, zich ergens door verrijken.*

Facere ſponſionem cum aliquo de aliqua re decem nummis. Cic. Cæc. 16. V. 5. 54. *Tien rijksdaalders tegens iemand ergens over verwedden.*

Facere æs alienum. Cic. Att. 13. 46. Liv. 2. 23. *Schulden maaken, zich in ſchulden ſteeken.* Nomina. Cic. F. 7. 23. Sen. V. B. 24. *Geld leenen, te leen geeven,* of *verſchieten.*

Facere alicui copiam argenti. Plaut. Aſ. 1. 1. 60. *Iemand geld leenen, verſchaffen,* of *beſchikken.*

Impenſam facere in aliqua re. Cic. Att. 13. 25. In rem aliquam. Liv. 4. 60. *Ergens koſten meê maaken, ergens koſten aan doen, ergens iets,* of *veel aan bekoſtigen, aan te koſt leggen,* of *aan te koſt hangen.*

Facere deductionem de ſumma. Cic. V. 3. 78. *Van een hoofdſom aftrekken,* of *korten.*

His nihil reliqui fecit, *of* His nihil de bonis ſuis reliqui fecit. Cic. V. 3. 48. *Hy heeft hun niet overgelaten, hy heeft hen alles ontnomen,* of *ontrooft.*

Verſuram a Carpinatio facere. Cic. V. 2. 76. *Geld leenen,* of *opneemen om Karpinatius te betaalen.*

Vela facere. Cic. T. Q. 4. 4. Virg. Æ. 5. 281. *Zeyl maaken, t'zeyl gaan,* of *onder zeyl gaan.*

Vela facere Cocyto. Sen. H. F. 3. 869. *Op den Kokijtſtroom vaaren,* of *zeylen.*

Facere exſcenſionem in aliquo loco. Liv. 27. 29. Deſcenſionem in aliquem locum. Liv. 22. 31. *Ergens aan land gaan, uyt het ſchip gaan, ontſcheepen, voet aan land zetten.*

Ad ſaxa Capharea naufragium fecerunt. Hygin. F. 116. *Zij ſtieten aan ſtukken,* of *leden ſchipbreuk tegens de klippen van Kapharen.*

Facere jacturam rei familiaris. Cic. Fin. 2. 24. *Zijn goed verliezen, in verval komen.* Gloriæ. Cic. Off. 1. 24. *Zijn eer,* of *aanzien verliezen,* of *quijt raaken.*

Facere aliquem ludos. Plaut. Au. 2. 2. 75. Ter. Ph. 5. 7. 52. *Iemand de kap vullen, wat wijs maaken, foppen, doeken, opzetten,* of *bedriegen.*

Ut fidem popularibus facerent prædandi cauſa ſe urbe egreſſos. Liv. 25. 8. *Op dat ze hunne landgenooten zouden wijs maaken,* of *doen gelooven dat ze om buyt uyt de ſtad gegaan waren.*

Facere indicium. Plaut. Moſt. 3. 2. 57. Alicujus rei. Ovid. M. 9. 585. *Iets ontdekken, aanbrengen, openbaaren, openbaar, ruchtbaar,* of *bekent maaken.*

Aliquid facere palam alicui. Ter. H. 4. 5. 43. Alicui palam facere de aliqua re. Hygin. F. 67. *Iemand iets verklaaren, ontdekken, openbaaren, ergens van verſtendigen,* of *van verwittigen.*

Facere conjecturam de aliqua re. Plaut. Men. 1. 2. 54. Cic. V. 1. 47. Ex aliqua re. Cic. Att. 13. 9. *Ergens een giſſing uyt,* of *over maaken; iets raaden, ergens naar giſſen,* of *naar ſtaan.*

Ex vultu conjecturam faciunt quantum quiſque animi habeat. Cic. Mur. 21. *Zy giſſen,* of *maaken een giſſing uyt het wezen hoe grooten moed elk heeft.*

Ex uno de cæteris conjecturam facere. Cic. V. 1. 47. *Uyt een van alle de anderen oordeelen.*

Facere permutationem cum aliquo. Cic. Att. 5. 13. *Met iemand een ruyling,* of *mangeling doen.*

Prætores Conſuli in eligendo arbitrium fecerunt. Liv. 43. 15. *De Schouten hebben aan den Burgermeeſter vryheyd in 't verkiezen gegeeven.*

De aliquo facere humaniter. Cic. *by* Non. 11. 1. *Zeer beleeſt zich omtrent iemand draagen.*

Operam fac compendi quærere. Plaut. Pſ. 4. 7. 42. *Spaar de moeite om te zoeken.*

Operæ pretium facere. Liv. Præf. 1. *Iets doen dat van belang is,* of *dat de moeite waard is.*

Facere aliquem certum. Virg. Æ. 3. 179. Certiorem de aliqua re. Cæſ. B. G. 2. 2. Cic. Att. 10. 3. F. 12. 15. *Iemand ergens kennis,* of *bericht van geeven, iemand iets laaten weeten, ergens van verwittigen, van verſtendigen,* of *berichten.*

Aliquem certiorem periculi inſtantis facere. Liv. 24. 38. *Iemand voor 't naakend,* of *dreygend ongeval waarſchouwen,* of *hem kennis van 't aanſtaande gevaar geeven.*

Facias nos certiores tuæ voluntatis in nos. Cic. F. 11. 2. *Geeft ons te kennen hoedanig gy tegen ons gezint zijt, maak ons uwen goeden wille t' onswaarts bekent.*

Te certiorem mei conſilii faciam. Cic. Att. 3. 10. *Ik zal u mijn voornemen ontdekken,* of *bekent maaken.*

Literis Senatum certiorem fecit Luſcinium in armis eſſe. Liv. 33. 6. *Hy heeft aan den Raad geſchreven dat Luſcinius in de wapenen was.*

In alicujus verba juramentum facere. Sen. Cl. 2. 1. *In iemands woorden zweeren, zweeren dat men iemands gevoelen zal volgen.* Zie beneden In Juramentum.

Nutus tuus mihi faceret fidem. Cic. Att. 7. 1. *Gy zoud my met een enkele hoofdwenk overreden.*

Antea quam verbum facerem. Cic. V. 4. 65. *Voor,* of *eer dat ik een woord ſprak.*

Nunquam illi verbum fecit. Ter. And. 1. 2. 7. Ipſi verbum nullum fecit. Cic. V. Proœm. 7. *Hy heeft tegens hem nooit het minſte woord gezegt, hy heeft nooit tegens hem geſproken.*

Verba facere alicui. Plaut. Pœn. 4. 2. 18. *Tegens iemand iets zeggen,* of *verhaalen.* Cum aliquo. Plaut. M. G. 4. 2. 22. Cic. P. Q. 16. *Met iemand praaten, ſpreeken,* of *geſprek houden.* Apud aliquem. Cic. V. 3. 60. Nep. Them. 10. *Voor iemand een reden voeren.* Coram aliquo. Liv. 35. 49. (Erga aliquem. Liv. 26. 30.) *In iemands bywezen,* of *tegenwoordigheyd ſpreeken.* In medio Senatu. Ovid. P. 4. 9. 47. *Een geſprek voor den Raad doen.* Pro aliquo. Cæſ. B. G. 2. 14. *Voor iemand, ter begunſtiging,* of *verdadiging van iemand ſpreeken.* De aliqua re. Cic. Dom. 21. Her. 2. 28. *Ergens van ſpreeken,* of *een geſprek over voeren.*

Facere mentionem alicujus. Cic. V. 3. 13. Clu. 23. *of* de aliquo. Plaut. P. 1. 3. 29. *Van iemand,* of *iets ſpreeken, gewaagen, melden, melding doen, gewag maaken,* of *praaten.*

Facere mentionem de aliquo. Nep. Epam. 4. *Iemands leven beſchrijven.*

Multos circa unam rem ambitus facere. Liv. 27. 27. *Veel omſpraak,* of *omwegen omtrent eene zaak maaken.*

Furtum facere. Ter. E. prol. 28. *Steelen, een dieſſtal begaan,* te weeten uyt een Schryver. *Iemands werken zich toeſchrijven,* of *voor de zijne uytgeeven.*

Facere delicias. Ovid. Tr. 2. 349. *Vermaakelijke ſpreukjes, quinkſlaggjes,* of *zoete loopjes gebruiken* in een reden.

In aliquem epigramma facere. Varr. *by* Non. 9. 8. *Op iemand een puntdicht maaken.*

Librum facere de aliqua re. Varr. L. L. 7. 9. *Ergens een boek van ſchrijven,* of *maaken.*

Ecquis noſtrorum Poëtarum tam fluentes carminum delicias fecit, niſi Catullus? Gell. 19. 9. *Heeft wel iemand van onze Dichteren zulke zoetvloeijende vaarzen gemaakt, als Catullus?*

Socra-

Digitized by Google

Socratem & Epicurum facit inter ſe diſſerentes. Cic. by Hieron. vit. cler. *Hy doet Sokrates met Epikuur zintwiſten*, dat is, *hy voert hen zintwiſtende in.*

Feci ſermonem inter nos habitum in Cumano. Cic. F. 9. 8. *Ik heb ons op de hofſtede by Cuma zamenſpreekende ingevoert.*

Facere ſibi famam ingenii. Quintil. I. O. 11. 2. *Zich voor een groot*, of *fraai verſtand beroemt maaken*, *de achting van een fraai verſtand krijgen.*

Nomen alicui facere. Liv. 1. 9. *Iemand een naam maaken*, *iemand in aanzien*, of *achting brengen.*

In his epiſtolis me Lælium, te Furium faciam. Cic. Att. 2. 19. 2. *In deze brieven zal ik van my Lælius*, *en van u Furius maaken*, of *zal ik u Furius*, *en my Lælius noemen.*

Plato facit mundum ædificari a Deo. Cic. N. D. 1. 8. *Plato ſtelt vaſt*, of *beweert*, *dat de wereld van God gemaakt is.*

Proprium facere quod alter loquitur. Hor. E. 1. 17. 5. *Zich het zeggen van een ander*, of *'t geen een ander zegt*, *eygen maaken*: *voordeel uyt een anders zeggen trekken.*

Hortenſius clamores faciebat. Cic. Cl. 95. *Hortenſius maakte door zijn redenvoeringen dat de toehoorders van verwondering uytriepen.*

Facere nomen populi Romani ampliſſimum apud exteras gentes. Liv. 28. 41. *Den naam der Romeynen by uytheemſche volkeren roemruchtig maaken.*

Alteram (partem animi) rationis participem faciunt. Cic. T. Q. 4. 5. *Zy ſtellen het andere deel der ziele met reden begaafd te zijn.*

Duo genera (cupiditatum) quæ erant, fecit tria. Cic. Fin. 2. 9. *Van tweederley ſlach van begeerlijkheden die 'er waren heeft hy 'er drie gemaakt.*

Facere delicias. Catull. 74. 2. *Troetelen*, *liefkoozen*, *vriendelijk onthaalen*, *ſtreelen.*

Facere ventulum pallio. Plaut. Caſ. 3. 5. 14. *Een windje met zijn mantel maaken.*

Cape flabellum, ventulum huic facito. Ter. E. 3. 5. 47. *Neem een waaijer*, *en verfriſch haar met een zoet windje.*

Facio te apud illum Deum. Ter. Ad. 4. 1. 19. *Ik maak by hem een God van u*; *ik prijs u by hem als een God.*

In uno Septimio facit delicias libidinesque. Catull. 46. 24. *Zy ſchept al haar vermaak en genoegen in Septimius alleen.*

Feci tibi ejus, quod maxime cupiebas, copiam. Plaut. Caſ. 2. 8. 14. *Ik heb u beſchikt*, of *heb gemaakt dat gy had daar gy 't meeſt naar haakte.*

Facere aliquem compotem voti. Plin. P. 78. 6. *Maaken dat iemand zijn begeerte krijgt*, *iemand zijn wenſch doen erlangen.*

Facere alicui ſatis. Cic. Cl. 5. *Iemand voldoen*, *vergenoegen*, of *te vreden ſtellen*, *iemands zin*, of *wil doen.*

Nulla ſe amica inſignem fecit. Sen. E. 1. 9. *Hy heeft zich niet berucht gemaakt door eenige meeſtreſſe*, of *liefſte* (*aan te houden*:) dat is, *hy is geen berucht hoerejager geweeſt.*

Facere deſiderium alicujus. Liv. 38. 1: 7. 24. *Iemand een anders verlies*, of *afwezen doen beklaagen.*

Ne (illas) religiones jocum riſumque faciatis. Petron. 18. *Spot*, of *ſteek de gek niet met die godsdienſt gheelen.*

Magnum ſe facere. Plaut. M. G. 4. 2. 53. *Zich groots*, *trots*, of *opgeblaazen aanſtellen*, *groot opſnoeken*, *breed van zich zelven opſnijden*, of *opgeeven*: boertende, *den gebraaden haan*, of *grootmeeſter ſpeelen.*

Extemplo facio facetum me atque magnificum virum. Plaut. Aſ. 2. 2. 84. *Straks ſtel ik my vrolijk en als een groot man aan.*

Formæ præconia feci. Ovid. Am. 3. 12. 9. *Ik heb haare ſchoonheyd geroemt*, of *geprezen.*

(Rumor de te fecit magna præconia. Ovid. Her. 16. 139. *Van uwen lof liep een groot gerucht.*)

Facere officium ſuum. Ter. Ad. 4. 3. 2. *Zijn plicht doen.*

Officium alicui facere. Ovid. Her. 13. 27. *Iemand vriendſchap*, of *dienſt doen.*

Facere ſibi ſuaviter. Petron. D. 44. Genio ſuo multa bona. Plaut. P. 2. 3. 11. *Zijn vermaak neemen*, *vrolijk leeven*, *zich zelven wat goeds doen*, of *koeſteren*; *een vrolijk*, of *luſtig leven leyden.*

Hominem inter homines feci. Petron. D. 47. *Ik heb my onder de menſchen als een menſch gedraagen*, of *aangeſteit.*

Volupe facere animo ſuo. Plaut. Caſ. 4. 2. 5. *Zijn hert wat vermaak aandoen.*

Hilarum ac lubentem fac te. Ter. Ad. 4. 7. 38. *Houd u luſtig en vrolijk*, of *ſtel u luſtig en vrolijk aan.*

Feci ego ingenium meum. Plaut. Merc. 4. 1. 2. *Ik heb mijn zin gedaan*, *mijn genegentheyd opgevolgt.*

Convivia de die facere. Catull. 48. 6. *Maaltijden des daags houden*, *gaſtmaalen by daag aanrechten.* Zie onze aantekening over Suet. N. 27. 2.

In cella vinaria bacchanal facitis. Plaut. M. G. 3. 2. 44. *Gylieden maakt u vrolijk in den wijnkelder.*

Facere cenſuram vini in epulas Regis. Plin. H. 14. 6. *Wijn voor 's Konings tafel proeven*, of *uytproeven.*

Facere ludos. Cic. Att. 15. 10. Phæd. 5. 5. 4. *Spelen aanrechten*, of *aanſtelen.* Modos in fabulis. Cic. de Or. 1. 60. *De zangmaaten tot tooneelſpelen maaken*, *in tooneelſpelen veranderen.*

Novarum (fabularum) ſpectandi faciunt copiam. Ter. H. prol. 29. *Zy laaten nieuwe ſtukken*, of *ſpelen voor 't volk vertoonen.*

Huic facietis fabulæ ſilentium. Plaut. Am. prol. 15. *Gy zult aandachtelijk dit blijſpel aanhooren.*

Facere fucum. Cic. Pet. 9. *Misleyden bedriegen*, *foppen*, *bedotten*, *beliegen.*

Fucum facere mulieri. Ter. E. 3. 5. 41. *Een maagd*, of *vrouw bedriegen.*

Sibi ludos ex aliqua re facere. Sen. E. 113. Pol. 35. *Ergens zijn vermaak mede neemen*, *zich ergens mede vermaaken.*

De iſthac Caſina huic noſtro villico gratiam facies. Plaut. Caſ. 2. 6. 20. *Gy zult onzen landpachter dienſt doen met die Kaſina hem ten huwelijk te geeven.*

De Herode faciam ut mandas. Cic. Att. 16. 3. *Ik zal omtrent Herodes doen dat gy gebied.*

Neque quid velim, neque quid nolim, facitis magni. Plaut. Aſ. 1. 3. 62. *Gy bekommert u weynig*, of *maakt 'er niet veel werks van*, *of ik iets wil*, *of niet wil.*

Poteſt populus aliquem de me facere rumorem. Quintil. D. 19. *Het volk kan van my wat vertellen.*

Facere convicia poſti. Ovid. Rem. 507. *Een deurſtijl vervloeken*, *vloeken tegens een deurſtijl uytſpouwen.*

Facere ad ſtellas. Petron. D. 35. *De ſterren bezweeren*, of *aanroepen.*

Acerbum funus filiæ faciet, ſi te carendum eſt. Plaut. Aſ. 3. 3. 4. *Zy zal haar dochter een doodelijke ſmert aandoen*, *indien zy haar van u berooft*, *indien zy u moet miſſen.*

Faciunt cura, ne videantur anus. Ovid. Art. 2. 678. *Zy maaken door haar opſchikken*, *dat zy geen oude wijven ſchijnen.*

Tu nos fac ames. Cic. F. 5. 14. *Bemin ons*; *ik bid*, of *verzoek u dat gy ons bemint.*

Facere coëmtionem. Cic. de Or. 1. 56. *Koop maaken*, *overeen komen*, *den koop*, of *in 't beding van onderhandelingen eens worden*; *zich verlooven*, *ondertrouw doen*, om dat het is als een onderlinge koop, waar in zich de man en vrouw de een voor den anderen geeven.

Feci hodie ut fierent nuptiæ. Ter. And. 3. 4. 24. *Ik heb gemaakt dat heden de trouw zal geſchieden*, *dat heden de bruyloſt zal gehouden worden.*

Finem in iſthac faciat. Ter. Ad. 5. 9. 40. *Laat hy met deze een eynde* van vryen, *of* minnen *maaken.*

Facit faſtidium copia. Liv. 3. 1. *De overvloed baart afkeer*, *tegenzin*, of *walging.*

Facere tædium alicujus. Liv. 4. 57. *In iemand een tegenzin*, of *van iemand een afkeer krijgen*, of *de walg hebben.*

Contra mores facere. Sen. Ir. 1. 14. *Tegens de betamelijkheyd aangaan.*

Facere divortium cum uxore. Cic. Att. 13. 7. Suet. A. 62. *Een echtſcheyding met zijn vrouw aangaan*, *zich van zijn vrouw ſcheyden.*

Facit quod rideamur. Quintil. I. O. 6. 5. *Hy maakt dat wy lagchen*, *hy helpt ons aan 't lagchen.*

Fac ita eſſe. Cic. A. 5. 5. *Laat dat zoo zijn*, *maak dat het zoo zy*; *onderſtelt*, *zinde*, of *neem dat het zoo is.*

(Fac in hoc errare me. Cic. Cæc. 11. *Stel*

Stel zoo een geval dat ik daar in misſe, feyle, of dwaale.

Sed fac id te dediſſe mihi. Cic. A. 2. 24. *Maar genomen dat gy my dat gegeeven hebt.*)

Fac, qui ego ſum, eſſe te. Cic. F. 7. 23. *Stel, onderſtel, neem eens dat gy die zijt, die ik ben.*

(Fac, ſi facis. Mart. 1. 47. 1. *of* Fac, ſi quid facis. Sen. B. 2. 5. *Dat gy doen wilt, doet dat haaſtelijk.*)

Facio me alias res agere. Cic. F. 15. 18. *Ik houde my, of ik veinze, dat ik andere gedagten heb, dat ik 'er niet op lette.*

Bardum me faciebam. Plaut. E. 3. 3. 40. *Ik ſpeelde den onweetenden, ik hiel my onkundig te zijn, ik ſtelde my aan als een botmuyl, of plompaart.*

Me unum ex iis feci qui ad aquas veniſſent. Cic. Pl. 27. *Ik hield my als een van hen, die gekomen waren om de wateren te gebruyken.*

Facere gradum ab una re ad aliam. Liv. 6. 42. *Van de eene zaak tot de andere opklimmen, van de kenniſſe van eene zaak tot die van een andere overgaan.* Of, gelyk Valla zegt, E. 5. 26. *De eene zaak tot een trap gebruyken, om tot de andere over te gaan.*

Ex Ædilitate gradum ad Cenſuram fecerat. Liv. 27. 6. *Hy was van het Bouwmeeſterampt tot het Zedenmeeſterampt opgeklommen.*

Dicta facere. Ovid. F. 3. 515. *Zijn woord houden, zijn beloften nakomen, of volbrengen.*

Infecta dona facio. Plaut. Moſt. 1. 3. 27. *Ik wederroep myne giften.*

Non audes, quæſo, aliquam partem mihi gratiam facere hinc argenti? Plaut. Pſ. 5. 2. 23. *Durft gy niet, ik bid u, my een gedeelte van dit geld geeven.*

Aliquem facere participem ſui conſilii. Plaut. Pſ. 1. 1. 9. *Zijn voornemen aan iemand ontdekken, mededeelen, of openbaaren.* Secreti. Juv. 3. 52. *Iemand een geheym ontdekken, of mededeelen.* Suæ ſapientiæ. Plaut. E. 2. 2. 81. *Iemand zijn wijsheyd mededeelen, of deelachtig maaken.*

Non facio mei fortunæ copiam. Sen. E. 18. *Ik geef my niet aan 't wufte geval over.*

Fortunam ſibi facere. Liv. 39. 40. *Zich groot maaken; zijn ſtaat, of zijn zaaken voortzetten; tot een grooten ſtaat opklimmen.*

Facere ſibi naturam alicujus rei. Quintil. I. O. 2. 4. *Zich iets als natuurlijk maaken, door oeffening zich t'eenemaal aan iets gewennen.*

Facere aliquid apertum alicui. Lucret. 2. 182. *Iemand iets verklaaren, openbaaren, uytleggen, uytvouwen, ontdekken.*

Facere modum iræ. Liv. 4. 50. *Zijn tooren paalen, of bedwingen, zijn gramſchap matigen.* Lugendi. Cic. F. 5. 16. *Zijn rouwe, of droefheyd matigen, of verzetten.*

Leges cupiditatibus modum faciunt & ſumptibus mulierum. Liv. 34. 2. *De wetten bepaalen de begeerlijkheden, of zinnelykheden en de onkoſten der vrouwen.*

Facere aliquid æqui bonique. Ter. H. 4. 5. 40. *Iets ten goede neemen, duyden, of opneemen.*

Fac fidem te nihil niſi populi utilitatem quærere. Cic. Rull. 2. 8. *Toon, of maak dat de menſchen gelooven dat gy niets zoekt, beoogt, of verkieſt dan 's volks nut, beſte, welvaart, of welſtand.*

Sæpe mecum mentionem fecerat puellam aliunde ut reperirem ſibi. Plaut. Ciſt. 1. 2. 15. *Zy had my heel dikwils verzocht om haar een meysje op te zoeken, te beſchikken, of te beſtellen.*

Rebus facere pretium. Plin. H. 12. 20. *De dingen ſchatten, waardeeren, op prijs ſtellen; ook de dingen prijzen, verheffen, in achting brengen, of doen gelden.*

Facere alicui copiam frumenti. Cæſ. B. G. 1. 28. *Iemand koorn verſchaffen, verzorgen, beſchikken, of van koorn voorzien.*

Nunquam magis nomina facio, quam cum dono. Sen. V. B. 24. *Ik word nooit rijker dan wanneer ik iets wechſchenk.* Hy won daar door de herten.

Scipio ingreſſus urbem magnos concurſus hominum fecit. Liv. 27. 7. *Scipio ter ſtad inkomende, heeft een grooten toeloop van volk verwekt*, om hem te zien.

Facere hoſpitium cum aliquo. Cic. C. B. 18. *Iemand huysveſten, herbergen, of huysveſting geeven.*

De cœna, facio gratiam. Plaut. Moſt. 5. 2. 9. *Voor 't avondmaal bedank ik u, of zeg ik u dank.*

Si aliena cenſendo Decianus ſua facere poſſet, maxima habiturus eſſet. Cic. Fl. 32. *Zoo Decianus een anders goed, door 't oprekenen, kon 't zijne maaken, hy zou zeer veel hebben.*

Miſſum facere aliquem. Ter. Ph. 5. 7. 53. Cic. Off. 3. 31. *Iemand laaten gaan, laaten wechgaan, laaten heene gaan, of laaten vertrekken; iemand zijn afſcheyd geeven; ook iemand wechjaagen, of de zak geeven.*

Amorem ego conſilio miſſum feci. Ter. Hec. 3. 3. 43. *Ik heb de liefde, of min met voordacht de zak gegeeven.*

Deus tibi bene faciat. Calvus *by* Chariſ. 2. *God zegene u.*

Controverſiam Deo muneris ſui faciunt. Sen. B. 6. 23. *Zy betwiſten God zijne bewezene weldaaden, of zijne gunſten die hy hun bewezen heeft.*

Raram facit mixturam cum ſapientia forma. Petron. 53. *De wijsheyd word zelden by de ſchoonheyd gevonden; de wijsheyd en ſchoonheyd gaan zelden te zamen, of zijn zelden t'zamengepaart.*

Ex venenis multa miracula fecit. Hygin. F. 24. *Zy deede veel wonderlijke dingen door de kracht van 't vergift.*

Fac ut, &c. Ter. E. 2. 1. 1. *Maak dat, enz. Tracht, of poog dat, enz. draag zorge, dat, enz. bevlijtig u dat, enz. breng te wege, dat, enz.*

Fac ſciam quid agas. Plin. E. 1. 11. *Laat my weeten waar mede gy bezig zijt, maak dat ik weete wat gy doet.*

Hæc me, ut confidam, faciunt. Cic. Fr. 2. 15. *Die dingen doen my vertrouwen.*

Me meus herus fecit ut vigilarem. Plaut. Am. 1. 1. 142. *Mijn Heer heeft my laaten waaken.* Iſtud, fac me, ut ſciam. Ter. H. 1. 1. 32. *Laat, of doe my dat weeten, maak dat ik dat weete.* Deze wyze van ſpreeken mishaagt de Letterknibbelaars, echter is ze heel fraay, naardien ze by Plautus, Terentius, Cicero, Aulus Gellius en andere goede Schryvers gevonden word.

(Fecit ut haberet templa deorum ſancta. Nep. Ageſ. 4. *Hy heeft de Godshuyzen voor heylig gehouden.*

Face mittas certum hominem ad eum. Nep. Pauſ. 2. *Zend een getrouw man aan hem.*)

Non faciam quin ſcias. Plaut. M. G. 2. 3. 12. *Ik zal niet ruſten voor dat gy het weet.*

Agrum facere ſuum. Cic. P. Q. 29. *Een ſtuk lands zich eygen maaken, meeſter, of eygenaar van een kamp lands worden*, 't zy door koop, *of* anderzins.

Fundum uſu ſuum facere. Cic. Her. 4. 29. *Een erf door verjaard gebruyk bekomen, zich eygen maaken.*

Facere permutationem cum aliquo. Cic. Att. 5. 13. *Met iemand een ruyling, of wiſſeling doen.*

Teſtem facere aliquem. Ter. Ad. 2. 1. 49. Liv. 1. 22. *Iemand tot getuyge neemen, of roepen*, over 't geen hy hoort, *of* ziet.

Facere heredem aliquem. Cic. Off. 3. 10. Phæd. 4. 4. 7. *Iemand erfgenaam maaken, of verklaaren.*

Aliquem facere heredem ex dodrante. Nep. Att. 5. *Iemand erfgenaam van negen gedeeltens van zijn goed maaken.* Het goed wierd by de Romeynen in twaalf deelen verdeelt. Regni. Liv. 1. 40. *Iemand erfgenaam van zijn Rijk maaken, of tot zijnen nazaat in 't Rijk verklaaren.*

Partes facere. Cic. de Or. 2. 90. *De verdeeling, of ſcheyding maaken, iets ſcheyden, deelen, verdeelen.*

Alicui facere periculum. Tac. An. 13. 32. *Iemand in gevaar brengen, ſleepen, ſtellen, of ſtorten.* Negotium. Quintil. I. O. 1. 12. *Iemand moeylijkheyd verwekken, of op den hals brengen; iemand moeite aandoen.*

Aliquem facere reum apud Judicem. Cic. Clu. 22. *Iemand den Rechter aanbrengen, of aan den Rechter beklaagen; iemand voor den Rechter beſchuldigen.*

Facere aliquem reum alicujus rei. Cic. Br. 4. *Iemand ergens med beſchuldigen, betichten, of bezwaaren.*

Eum, quod ſacra violaſſet, reum fecerunt. Nep. Alcib. 4. *Zy hebben hem beſchuldigt dat hy Heyligdommen geſchonden had.*

Facere contentionem alicujus rei. Cic.

Piſ.

Digitized by Google

Piſ. 22. *Iets betwiſten, ergens over zintwiſten, of twiſtredenen; iets tegenſpreeken.*

Facere præſentiam ſui. Hermog. Dig. 42. 1. 53. Copiam ſui. Ulp. Dig. 42. 5. 36. *Zich aanbieden, zich aangeeven, in rechten verſchijnen.*

Vadimonium ultro hic mihi facit. Plaut. E. 5. 2. 19. *Deze man belooft my van zelf voor 't recht te zullen verſchijnen.*

Facere omnibus ſui conſilii copiam. Cic. de Or. 3. 33. *Al de wereld zijnen raad aanbieden*, van een Voorſpraak ſpreekende, die over ſtraat wandelt, om te kennen te geeven dat men by hem om raad kan komen.

Facere cum aliquo. Cic. Att. 6. 8. Hor. E. 2. 1. 68. *Van iemands gevoelen zijn, met iemand eens gevoelen*, of *overeen komen, met iemand 't eens*, of *eensgezind zijn.*

Facere alicui. Cic. Fr. 1. 5. Cum aliquo. Cic. Cæc. 28. Nep. Ageſ. 2. *Iemand begunſtigen, iemand gunſtig, genegen*, of *toegedaan zijn, iemand voorſtaan, draagen, zijn gunſt toonen.*

Veritas cum hoc facit. Cic. P. Q. 30. *Hy heeft de waarheyd voor zich*, of *aan zijn zijde, hy heeft een goede zaak, hy is wel gegrond in zijn zaak, hy heeft gelijk.*

Hoc facit a nobis. Cic. J. R. 1. 48. *Dit is voor ons, dit doet voor onze zaak, dit ſtrekt tot ons voordeel, dit doet ons goed.*

Planum facere, &c. Cic. V. Prœm. 13. *Bewijzen, bewijs bybrengen, enz.*

Iratum adverſario Judicem facere. Cic. de Or. 1. 51. *Den Rechter quaad*, of *geſtoort tegens zijnen tegendinger maaken.*

Aliquem facere judicem. Plin. E. 7. 30. Liv. 3. 71. *Iemand ergens rechter over maaken, iets aan iemands oordeel ſtellen, iets aan iemand verblijven*, of *overlaaten.*

Fac me gratulari tuo judicio. Phæd. 4. 25. 27. *Maak dat ik wel vergenoegt, wel te vreden*, of *wel in mijn ſchik over uw vonnis zy.*

Facere ſui poteſtatem. Cic. Fr. 1. 2. Ulp. D. 12. 5. *Gehoor geeven, gehoor verleenen*, van een Rechter ſpreekende. Zomtyds word 'er Adeundi by gevoegt.

De aliquo facere judicium. Cic. I. R. 2. 11. Arbitria. Hor. O. 4. 7. 22. Judicium facere in aliquem. Cic. R. P. 13. *Een oordeel*, of *vonnis van*, of *over iemand vellen*, of *geeven; iemand oordeelen*, of *vonniſſen.*

Facere diſceſſionem in ſententiam alicujus. Cic. A. 14. 7. *Iemands gevoelen toevallen; tot iemands gevoelen overgaan; in iemands gevoelen komen.*

Feciſſe videtur. Cic. V. 5. 6. Clu. 25. *Hy ſchijnt het gedaan*, of *bedreven te hebben; men vind hem ſchuldig*, of *hy word ſchuldig bevonden.* Dit waren onder de Romeynen woorden van Veroordeeling: de woorden van Vryſpreeking waren. Non feciſſe videtur. *Hy word onſchuldig bevonden; hy ſchijnt het niet gedaan te hebben.*

Senatus eum contra Rempublicam feciſſe exiſtimat. Cic. Mil. 5. A. 3. 11. *De Raad verklaart hem voor een vyand van den Staat*, of *een vyand van 't Gemeenebeſt te zijn.*

Decretum ſecundum aliquem facere. Cic. Att. 15. 16. ſubj. 3. *Een beluyt*, of *keure tot iemands begunſtiging*, of *voordeel maaken*, of *laaten uytgaan.*

Facere alicui gratiam alicujus rei. Plaut. R. 5. 3. 58. *Iemand ergens gunſtig in zijn, gunſt in*, of *over toonen; iemand ergens van bevrijden, van ontheffen, van ontlaſten, van verſchoonen*, of *van vryhouden.* Reddendi equi. Suet. A. 38. *Iemand bevrijden van een paard te moeten weder geeven.* Delicti. Sall. B. C. 52. Criminum. Suet. C. 15. *Iemand genade bewijzen, iemand zijn misdaad vergeeven.* Omnium quæ auſus eſt. Liv. 3. 56. *Iemand alles wat hy misdaan heeft vergeeven*, of *quytſchelden.* Zie onze aantekening over Suet. Tib. 53.

Alicui mulctam facere. Cat. *by* Gell. 11. 1. *Iemand in boete ſlaan.*

Facere judicatum. Cic. Fl. 20. *'t Vonnis*, of *het gewijsde uytvoeren.*

Veſtigium facere in poſſeſſionem. Cic Cæc. 14. *Het bezit van iets neemen.*

Auctionem facere alicujus rei. Cic. P. Q. 4. V. 5. 4. Plaut. Men. 5. 9. 95. *Iets aan de meeſtbiedende in 't openbaar verkoopen; iets met*, of *by den opſlag verkoopen.*

In pecuniam adoleſcentis impetum facere. Cic. F. 12. 23. *Zich met geweld meeſter van een jongmans geld maaken.*

Bene fecit Silius qui tranſegerit. Cic. Att. 12. 24. *Silius heeft wel gedaan dat hy de zaak bygelegt heeft.*

Facere ſatis alicui pro aliqua re. Plaut. Aſ. 2. 4. 31. *Iemand iets betaalen, ergens over voldoen*, of *te vreden ſtellen.*

Digredi via illa capitale leges fecere. Plin. H. 12. 14. *'t Is door de wetten op lijfſtraffe verboden van dezen weg af te gaan.*

Leges irritas facere. Cic. A. 5. 7. *De wetten afſchaffen, vernietigen*, of *te niet doen.*

Facere fraudem legi. Plaut. M. G. 2. 2. 9. *Een inbreuk in een wet doen, een wet verkrachten.* Senatusconſulto. Cic. Att. 4. 12. *'t Beſluyt van den Raad verydelen*, of *krachteloos maaken.*

Facere contra leges. Cic. Vat. 7. Dom. 18. *Tegens de wetten doen, de wetten ſchenden, enz.* Contra edictum Prætoris. Cic. V. 3. 28. *Tegens 't gebod van den Hoofdſchout doen.*

Suum cuique jus modum faciebat. Liv. 3. 11. *Elk hielt zich met zijn recht te vreden.*

Verba facimus. Plaut. Pſ. 1. 3. 27. *Wy verliezen onzen tijd met praaten.*

Aliquem facere municipem. Cic. Clu. 8. Civem. Nep. Att. 3. *Iemand burger van een ſtad maaken, het burgerſchap geeven*, of *ſchenken, iemand met het burgerſchap begiftigen.*

Facere urinam in corium. Hygin. F. 195. *Zijn water in een leeren zak maaken.* Muriam in aliquod vas. Colum. 12. 6. *Pekel in eenig vat gieten.*

Facere ignes maximos. Nep. Eum. 9. *Zeer groote vuuren ſtooken, aanleggen*, of *branden.*

Nomen facere cum vineis. Colum. 3. 3. *De inkomſten van zijne wijngaarden oprekenen.*

Helveolum vinum facere. Cato R. R. 24. *Bleezer*, of *bleeken wijn maaken.*

Facere nidum. Plin. H. 10. 39. Ova, pullos. Varr. R. R. 3. 9. Hygin. F. 65. *Een neſt maaken; eijeren leggen; jongen broeden*, of *kippen.*

Facere ſementem. Cic. de Or. 2. 65. Cæſ. B. G. 1. 3. 1. *Zaaijen, bezaaijen.* Meſſem. Cato R. R. 135. *Maaijen, inoogſten, inzamelen.* Vindemiam. Varr. R. R. 1. 34. *Wijnoogſten, druyven- of wijn perſſen.*

Facere odium vitæ. Plin. H. 20. 18. *Het leven verhaat*, of *tegen maaken.*

Venti faciunt vitia pavimentis. Vitruv. 7. 1. *De winden maaken de vloeren leelijk*, of *bederven de vloeren.*

Facere aliquem Imperatorem. Nep. Hamilc. 2. 3. Ducem. Hygin. F. 12. *Iemand Veldheer maaken.* Regem Galliæ. Cæſ. *by* Cic. F. 7. 5. *Iemand Koning van Vrankrijk*, of *van de Gaulen maaken.*

Neſcit quid faciat auro. Plaut. B. 2. 3. 100. *Hy weet niet wat hy met zijn geld doen zal; hy weet geen weg met zijn geld.*

Facere copiam ſui. Plin. P. 24. *Zich vertoonen, zich laaten zien; een vryen toegang tot zich geeven*, van een Vorſt ſpreekende.

Quorumdam contumacia non facit ad aulam. Sen. Tranq. 4. *De ſtyfhoofdigheyd, koppigheyd*, of *eygenzinnigheyd van zommige menſchen paſt aan 't Hof niet.*

Alii ad aprum, alii ad cervum canes faciunt. Sen. Contr. Prœm. 3. *Zommige honden zijn goed tot de zwijnen, andere tot de hartejagt.*

Voluptatis virtutisque ſocietatem facit. Sen. V. B. 15. *Hy paart*, of *voegt de wellust en deugd te zamen.*

Virtutem uſu ſuam facere. Sen. Cl. 1. 3. *De deugd door oeffening verkrijgen.*

Verecundiam peccandi facit ipſa clementia regentis. Sen. Cl. 1. 22. *De goedertierenheyd van een Overheyd zelf maakt ons ſchaamrood als wy quaad doen.*

Jovi ipſi de felicitate controverſiam facere. Sen. E. 110. *Jupiter zelf in voorſpoed tarten*, of *naar de kroon ſteeken.*

Amariorem me ſenectus facit. Cic. Att. 14. 21. *De ouderdom maakt my gemelyker, ongemakkelijker*, of *knorriger.*

Tempus illi fecit ærumnas leves. Sen. Thy. 3. 305. *De tijd heeft zijne quealen verzegt, zijne rampen draaglijker gemaakt, zijne ongevallen verligt.*

Aliquem ex ſene juvenem facere. Hygin. F. 24. *Iemand van een oud tot een jong men maaken*, dat is, *iemand jeugdig maaken.*

Ali-

Digitized by Google

Aliquid facere in hominem calamitoſum. Cic. F. 13. 66. *Iemand die in ongelegentheyd, of elendig is eenigen goeden dienſt doen, of voordeel toebrengen.*

Gravitas morbi facit ut medicinæ egeamus. Cic. F. 9. 3. *De zwarigheyd der ziekte maakt dat wy geneesmiddelen van nooden hebben.*

Facere medicinam alicui. Cic. F. 14. Phæd. 1. 8. 9. *Over iemand als Geneesheer gaan; iemand een geneesmiddel geeven, bereyden, of toemaaken.*

Hoc facit præclare cœliacis. Plin. H. 22. 19. *Dat is zeer goed voor de darm ziekte; dat helpt wonderlyk die met de ... zyn gequelt.*

Succus taxi facit ad viperæ morſum. Suet. Cl. 16. 9. *Het ſap van den taxus, of ... is heel goed tegens de beet van een ...*

Claritatem oculis facit cinis bubonis. Plin. H. 29. 6. *De aſch van den nachtuyl verhelpert het gezicht.*

Fecit ſibi pacem, nihil timendo: fecit ſibi divitias, nihil concupiſcendo. Sen. E. 87. *Hy heeft den vrede gevonden, zonder iets te vreezen: hy is ryk geworden, zonder iets te begeeren.*

Facere Vulcanum. Cic. N. D. 1. 30. *Vulkaans beeld, of 't beeld van Vulkaan maaken.* Caduceos. Hygin. P. A. 2. 7. *Merkuriusſtokken ſchilderen, of maaken.*

Finem facere. Cic. A. Q. 4. 19. *Een eynd maaken, een eynd van zijn reden, of van ſpreeken maaken, zijn reden eyndigen, ophouden te ſpreeken. Beſluyten.* Sall. B. C. 52. en Liv. 28. 29. voegen 'er Dicendi, en Cæſ. B. G. 1. 46. Loquendi by.

Illud tibi fidem numinis facit. Sen. E. 41. *Dat betoont u de wezentlykheyd Godts, dat bewyſt u dat 'er een Godt is.*

Facere alicui templum. Juſtin. 8. 3. 8. Hygin. F. 225. Plin. H. 12. 19. Fanum. Hygin. F. 163. Ædem. Hygin. F. 225. Juſtin. 8. 3. 8. *Een tempel, of kerk ter eeren van iemand maaken, ſtichten, of bouwen.*

Fecerunt Contumeliæ fanum & Impudentiæ. Cic. L. L. 2. 11. *Zy hebben ... of de ſchimp en onbeſchaamtheyd eenen tempel gebouwt.*

Aliquem Sacerdotem facere. Hygin. Fab. 122. en 93. *Iemand Prieſter maaken, tot Prieſter wyen.*

Numa fecit Flamines. Varr. L. L. 6. 3. *Numa heeft de Prieſters ingedeelt.*

Facere votum alicui. *Aan iemand een gelofte doen.*

Vota facere Deo. Cic. Ar. 13. *Geloften aan Godt doen.*

Facere vota de ægroto. Cic. Att. 8. 16. Pro ægroto. Suet. Cl. 52. T. 4. 4. 12. *Geloften, of gebeden voor de herſtellinge van een zieken, of kranken doen.*

Facere gratulationem ad omnia Dei templa. Cic. F. 11. 18. *Dankzegging aan Godt in alle tempelen, of kerken doen; God in alle kerken danken.*

Facere ad aram. Cic. Br. 15. *Een offerhande op den altaar, of op 't outaar doen.*

Facere alicui. Varr. R. R. 1. 1. Facere Deo. Plaut. Au. 4. 2. 15. Cic. Mur. 41. Varr. L. L. 4. 49. Facere rem divinam. Plaut. R. 1. 2. 7. Ter. E. 3. 5. 7. Res divinas. Cic. V. 4. 8. Liv. 36. 1. *Aan Godt, of Goden offeren, of offerhande doen.*

Facere Deo ſacrum. Prop. 4. 9. 43. Sacra. Prop. 4. 6. 1. Liv. 1. 6. Ovid. M. 3. 26. Sacrificium. Liv. 1. 45. Rem divinam. Plaut. Curc. 4. 4. 2. Liv. 31. 5. *Gode offerhande doen; Godsdienſt pleegen.*

Sacra pro aliquo facere. Cic. C. B. 24. *Voor iemand een offerhande doen.*

Facere Fidei fideliam mulſi. Plaut. Au. 4. 3. 15. *Een kruyk, of vlesch zoete wyn aan de Trouw opofferen.*

Facere agnis. Plaut. St. 1. 3. 97. *Lammeren offeren.* Vitula pro frugibus. Virg. E. 3. 77. *Een veerze voor den wasdom van 't gewas opofferen.*

Ex carmine ſacro, præeunte verba Sacerdote, precationes faciebant. Liv. 39. 18. *Zy zongen lofzangen, die de Prieſter ophefte, of voorzong.*

Vitæ finem facere. Nep. Timol. 1. Sall. B. J. 10. *Zijn leven eyndigen, ſterven, overlyden.*

Alicui facere exſequias. Ovid. P. 1. 9. 52. Funus. Cic. Clu. 9. Ovid. P. 1. 9. 52. Liv. 8. 10. *Iemands lykſtatie, of uytvaart houden; iemand ter aarden, of ten grave brengen.* Juſta. Plaut. Ciſt. 1. 3. 26. Sall. B. J. 11. Cic. Fl. 38. *Iemand de laatſte eer aandoen; iemand ter aarde brengen, of begraaven.* Liv. 25. 17. zegt Facere funus alicujus.

Artemiſia memoratiſſimum illud fecit ſepulchrum. Gell. 10. 18. *Artemiſia heeft die vermaarde grafſtede laaten maaken, of oprechten.*

Epigramma mortuo facere. Petron. 75. *Een grafſchrift op een overledenen maaken.*

Alicui funebres ludos facere. Hygin. F. 19. en 273. Paterc. 1. 8. 2. *Rouwſpelen ter eere van iemand aanſtellen, of vertoonen.*

Sepultus in eo colle, cognomen colli fecit. Liv. 1. 3. *Op eenen heuvel begraaven zijnde, is den heuvel naar hem bygenaamt.*

† Sera mortis vota facis. Sen. Oe. 1. 103. *Gy wenscht te laat om de dood.*

Nati coram me cernere letum feciſti. Virg. Æ. 2. 539. *Gy hebt myn zoon voor myn oogen, of in myne tegenwoordigheyd gedood, omgebragt, of van 't leven berooft.*

Facere ſilentia turbæ majeſtate manus. Perſ. 4. 7. *Het gewoel met het wenken van zijn hand ſtillen; de menigte door 't ontzaggelyk teken van zyn hand tot ſtilte brengen.*

In foribus pugnam Gangaridum ex auro faciam. Virg. G. 3. 27. *Ik zal op de deur 't gevecht der volkeren die by de Ganges woonen in goud verbeelden.*

In hoc clypeo Romanorum triumphos fecerat. Virg. Æ. 8. 628. *Hy had op dit ſchild de zegepraalen der Romeynen verbeeld, of geſneden.*

Facit Aſterien aquila teneri. Ovid. M. 6. 108. *Hy vertoont, of ſchildert Aſteria tuſſchen de klauwen van eenen arend.*

Quosdam facit iſſe Niphaten in populos. Juv. 6. 408. *Zy ſtrooit een gerucht dat de Niphates ſommige landen heeft overſtroomt.*

Arbor hæc faciet umbram illis. Virg. G. 2. 58. *Deze boom zal hen ſchaduw maaken.*

Jus tibi feciſti numen cœleſte videndi. Ovid. F. 6. 23. *Gy hebt u 't recht verkreegen van Godt te zien.*

Fecere pedem. Virg. Æ. 5. 830. *Zy hebben 't zeyl wat los gegeeven; zy hebben de ſchoot gevierd.*

Stygis unda facit cœlo fidem. Sen. Thy. 4. 667. *De Styx is de band van de trouwe des Hemels, of der Goden; de Goden zweeren by de Styx*

Pauſam facit ore loquendi. Lucil. 1. by Non. 2. 626. *Hy houd op, of hy laat na te ſpreeken.*

Picum fecit avem Circe. Virg. Æ. 7. 191. *Circe heeft Pikus in een vogel veranderd, of vervormt.*

Lacrymæ fecere fidem. Ovid. M. 6. 565. *Zijne traanen hebben zijne woorden bevestigt, of hebben doen gelooven dat hy oprecht in zijne woorden was.*

Huic ſi libido fecerit auſpicium. Pet. E. 1. 1. 86. *Indien zijne begeerlykheyd hem aanprikkelt, ontſonkt, of begint te werken.*

Cœca me prædam fecerat ira ſuam. Ovid. Am. 1. 7. 44. *Een blinde gramſchap had mijn hert overheert, of ingenomen, had my overheerſt, had zich meeſter van my gemaakt.*

Faciat voto grata repulſa locum. Ovid. Am. 2. 19. 6. *Laat gedaane weygering plaatze voor zijnen wensch maaken, dat is, zijne genegentheyd, of begeerte vergrooten, of levendig houden.*

Pulchra faciet te prole parentem. Virg. Æ. 1. 79. *Zy zal u ſchoone kinderen voortbrengen.*

In tabulas multis hæc via fecit iter. Ovid. Art. 2. 332. *Door dit middel hebben zich veele de weg gebaant, om in de uyterſte wil als erfgenaamen gemeld te worden.*

At etiam ceſſo his foribus facere aſſulas? Plaut. Merc. 1. 2. 20. *Wat weerhoudt my dat ik deze deur niet aan ſtukken ſmite?*

Facere oblivia alicujus. Ovid. M. 4. 208. *Iemand by een ander uytblusſchen; maaken dat hy by een ander uyt heeft, of uyt kreygt.*

Heſperus faciet diem. Sen. Th. 1. 87. *De avondſter zal den dag aanbrengen.*

Suis homines pabula fecit equis. Ovid. P. 1. 2. 122. *Hy heeft de menſchen tot voeder aan zijne paarden gegeeven; hy heeft zijne paarden met menſchenvleeſch onderhouden, of gevoed.*

Gabios

Gabios turpi fecerat arte ſuos. Ovid. F. 2. 692. *Hy had zich door ſchalkheyd meeſter van de Gabiërs gemaakt.*

Crimen facere alicui. Prop. 4. 4. 41. *Een blaam, laſter, of quaade naſpraak over iemand brengen.* Hy ſpreekt van een Veſtaalſche Nonne, die zich zelven met een misdaad bezoetelt hebbende, haar ganſche gezelſchap onteerde.

Facit iter ſceleri. Ovid. M. 15. 106. *Hy heeft den weg tot de ondeugd gebaant; hy heeft de deur tot de boosheyd geopent.*

Vos hæc facietis maxima Gallo. Virg. E. 10. 72. *Gy zult deze dingen by Gallus zeer ſmakelijk maken, zeer prijzen, of hooge verheffen.*

(Facere. *Teelen, broeden, broeijen.*

Anſeres pullos ſui ſimiles plerumque faciunt. Varr. R. R. 3. 22. *De ganzen teelen, of broeijen gemeenlijk kiekens die hun gelijken.*

Si apes feræ in arbore fundi tui apes fecerint. Paull. Dig. 47. 2. 16. *Indien 'er wilde byen op eenen boom van uwen akker mogten gebroeit, of geteelt hebben.*

Etſi in alia terra eam fecerit. Cod. 11. 47. 23. *Alhoewel hy die in andere landen mogte geteelt hebben.*

Facere ad aliquid, *en* facere alicui. *Paſſen, bequaam zijn, dienſt doen, overeenkomen, dienſtig zijn.*

Non facit ad noſtras hoſtia major opes. Ovid. Tr. 1. 9. 44. *Een groot, of zwaar offer komt met ons goed niet overeen, of naar onze middelen paſt het ons niet een groot offer te doen.*

Non facit hæc corona meo capiti. Prop. 3. 1. 20. *Deze krans, of kroon paſt my niet.*

Facere. *Vergaderen, by een brengen, verzamelen.*

Romulus populum Romanum fecit. Flor. 1. 1. 9. *Romulus heeft het Roomſche volk vergadert, of heeft het tot een volk gemaakt.*

Exercitum argento fecit. Sall. *by* Sen. E. 114. *Hy heeft door geld een leger op de been gebragt.* Zoo verklaart het Seneca, als hy 'er byvoegt, id eſt, pecunia paravit.

Facta cum eſſent amplius centum millia armatorum. Nep. Ham. 2. *Als 'er meer dan honderd duyzend gewapende mannen by een gebragt waren.*

Facere lotium. Cato R. R. 123. Urinam. Colum. 6. 30. Hygin. F. 195. *Wateren, zijn water maken, pyſen.*

Facere damnum. Cic. Cl. 33. Detrimentum. Cic. V. 4. 9. *Schade lijden.*

Facere præconium. Cic. F. 6. 18. Scriptum. Gell. 6. 9. *Een oproeper, een klerk zijn.*

Facere. *Uythouwen, ſnijden.*

Calamis fecit equos. Ovid. P. 4. 1. 33. *Kalamis heeft paarden uytgehouwen.* Dat Ovidius equos heeft, noemt Plin. H. 34. 8. equorum effigiem. [Uyt navolging van de Grieken, dewelken dusdanig hun ποιεῖν gebruyken na 't verhaal van den H. Cuper. Apoth. H. p. 133.]

Facere. *Doorbrengen, verſlijten.*

Iconii decem dies facere. Cic. Att. 5. 20. *Tien dagen te Ikonien doorbrengen; zich tien dagen te Ikonien ophouden.*

Pauciſſimos dies una facere. Sen. E. 66. *Weynige dagen by malkanderen zijn.* Zie Gronovius over deze plaatze.

Facere annum in fuga. Alfen. Dig. 40. 7. 14. 1. *Een jaar lang vluchten, of op de vlucht zijn.* Dies aliquot in cuſtodia. Papin. D. 48. 5. 11. §. 5. *Eenige dagen gevangen zijn.*

Quid faciet mihi? Ter. E. 5. 2. 10. Plaut. P. 2. 3. 16. *Wat zoude hy my doen? Hy kan my immers niet hangen?* Een ſpreekwyze by hen gebruykelyk, die de dreygingen van anderen verachten.

Equus non facit. Cic. Cl. 51. *Het paard is traag, of het loopt niet ſnel genoeg.*

Facere betekent ook *Sterven.*

Eum feciſſe ajunt, ſibi quod faciundum fuit. Plaut. Pœn. 5. 1. 23. *Zy zeggen dat hy geſtorven is.* De Ouden poogden den naam en de gedachtenis van den dood te ontgaan en daarom gebruykten zy deze en diergelyke beſchryvingen.

Inſcripſit tumulo ſeptem celebrata virorum ſe feciſſe Chloe. Mart. 9. 16. *De beruchte Chloe heeft op 't graf van haare zeven mannen laaten uythouwen, dat zy 'er de bezorgſter van was, of dat zy het had laaten maken.*

Facere is ook overtollig in een reden.

At hoc unum facito cogites. Plaut. Moſt. 1. 3. 59. *Maar bedenkt dat eene alleen.*

Non faciam ut enumerem omnes miſerias, in quas incidi. Cic. Att. 3. 7. *Ik zal alle de elenden, waar in ik vervallen ben, niet opſtellen.*

Facere. *Iemands beſte zoeken, iemand eenig voordeel toebrengen.* Daar ſchynt boni onder verſtaan te worden. Zie de H. Cuper. Obſ. 1. 9.

Bene nos aliquid facere Hegioni decet. Ter. Ad. 5. 8. 23. *'t Betaamt ons 't beſt van Hegio te zoeken, of Hegio dienſt te doen.*

Ædes vitium faciunt. Cic. T. 3. Alfen. Dig. 19. 2. 30. *Het huys word bouwvallig, of raakt in verval.*

Paries ventrem facit. Alfen. Dig. 8. 5. 17. *De muur zet zich uyt, of puyſt uyt.*

Poſtulata facere. Nep. Alcib. 8. *Toeſtaan, of inwilligen 't geene verzogt word.*

Taurum facere victimam. Solin. 1. *Een ſtier ſlagten om te offeren.*

Facere optimum judicium de aliquo. Cæſ. B. G. 1. 41. *Een goed oordeel van iemand vellen, wel van iemand oordeelen.*

Facere pecuniam. Aſc. Cic. 99. *Geld ſlaan, geld munten.*

Facere corpus. Phædr. 3. 7. 5. *Vet worden, lijvig worden, lijf krijgen.* Vires. Quintil. I. O. 10. 3. *Sterk worden.*

Facere mulierem prægnantem. *Een vrouw bezwangeren, of bevruchten,* boertende zegt men *beſtruyven,* en in oud Neêrduyts *begorden.*

Si eam ſenex anum prægnantem fortuitu fecerit. Plaut. Au. 2. 1. 41. *Indien hy ze nu al op haar jaaren zijnde, in zijnen ouderdom by geval zal bevrucht hebben.*

Vir illam, non mulier prægnantem fecit. Plaut. Truc. 4. 3. 37. *Een man, geen vrouw heeft haar bevrucht.*

Facere barbam. Lampr. Heliog. 31. *Den baard ſcheeren.* Ungues. Veteres Gloſſæ. Ungues facere. Ἐξονυχίζεσθαι. *De nagels korten.*

Facere mulctam alicui. *Iemand een boete opleggen, iemand in boete, of in de boete ſlaan.*

Imperator noſter, ſi quis extra ordinem depugnatum ivit, ei mulctam facit. Cato Orig. 4. *by* Gell. 11. 1. *Onze Veldoverſte legt dien een boete op, die buyten zijn gelid gegaan is om te vechten.*

Ut mulctam remitterent, quam fecerant iis propter Oropi vaſtitatem. Gell. 7. 14. Macrob. S. 1. 5. *Dat ze de boete niet eyſchen zouden, die ze hen opgelegt hadden wegens 't plonderen en verwoeſten van Oropus.* Dus verbetert Gronovius Gellius, over hem ſchryvende.)

F A C T.

FACTIO, ōnis. f. Cui teſtamenti factio nulla eſt. Cic. T. 11. *Die onbequaam, of onbevoegd is om uyterſte wil te maken.*

Quæ hæc factio eſt? Plaut. R. 5. 3. 15. *Wat wijze van doen, of wat handeling is dit? Wat gedoen is dit? Wat is dit te zeggen?*

Factio. Suet. J. 11. *Een genootſchap, gild, of vergadering van volk,* van dezelve beroeping.

Factio. Cæſ. B. G. 6. 11. *t' Zamenrotting, t' zamenſpanning, verbintenis, t' zamenzweering, aanſpanning, aanhang, zijde.*

Factionem comparare. Nep. Dion. 6. *Een t' zamenſpanning, of aanhang maaken.*

Injuſtorum optimatum conſenſus, factio. Cic. *by* Auguſt. C. D. 2. 21. *De t' zamenzweering is een verbintenis van onrechtveerdige Grooten.*

Factio haud dubia Regis. Liv. 1. 35. *Een zijde die zich voor den koning heeft verklaart.*

Per factionem datus. Cic. Att. 7. 9. *Door aanhang gegeeven.*

Factio. Plautus, Titinnius, Turpilius, Cæcilius *by* Non. 4. 191. *Magt, vermogen, aanzien, gezagh, rijkdom.*

Neque nos factione tanta, quanta tu, ſumus. Plaut. Ciſt. 2. 1. 17. *Ook zijn wy zoo machtig, van zoo groot een aanzien, of vermogen niet, als gy.*

FACTIOSUS, a, um. Sall. B. C. 8. *Werkzaam, werkzaam, vaardig om iets te doen, handig.* Linguæ factioſi, inertes opera. Plaut. B. 3. 6. 13. *Die zeer werkzaam*

Digitized by Google

zaam zijn met den mond, of *die veel ſpraaken, maar weinig doen.* De compar. *Factioſior* ſtaat by Aur. Vict. C. 21. 3. en de ſuperl. *Factioſiſſimus* by Plin. E. 4. 9.

Factioſus. Plaut. Aul. 2. 3. 50. Nep. Ageſ. 1. *Magtig, vermogend, van groote vrienden, van veel aanhang.*

Eſt locuples, factioſus, curatur a multis. Plin. E. 1. 5. 13. *Hy is rijk, een man van veel aanhang, en by veelen in groot aanzien.*

Factioſus. Cic. Her. 2. 26. *Beleepen, bequaam*, of *afgerigt om een aanhang te maaken; die wel koopen kan.*

Factioſus. Sall. B. C. 54. *Een t'zamenrotter, t'zamenſpanner, oproer-* of *onruſtmaaker.*

FACTĬTĀTUS, a, um. Cic. Off. 2. 24. *Gewoon, gewent, gebruykt, dikwils gedaan*, of *geoeffend.*

Carmina factitata in aliquem. Tac. An. 16. 14. *Vaarzen die tegens iemand gemaakt zijn.*

FACTĬTĬUS, a, um. *Door konſt gemaakt, dat niet natuurlijk is.*

Factitium ſal. Plin. H. 31. 7. *Zout door konſt gemaakt.*

Color factitius. Plin. H. 31. 7. *Een gemaakte*, of *niet eygenaardige verwe.*

Factitiæ fabricæ. Plaut. M. G. 2. 1. 69. *Verzonne*, of *bedachte liſten, ſtreeken*, of *konſtgreepen.*

FACTĬTO, as, avi, atum, are. acc. *Iets dikwils, gedurig, altoos*, of *gewoonelijk doen*, of *oeffenen.*

Quæ veteres factitarunt. Ter. E. prol. 43. *Dat de Ouden gewoon waren te doen.*

Egomet quod factitavi in adoleſcentia. Plaut. E. 3. 3. 51. *Dat ik zelf in mijne jongheyd dikwils gedaan hebbe.*

Simulacra Deorum ex cedro factitabant. Plin. H. 13. 5. *Zy maakten de beelden der Goden van Cederenhout.*

Studioſe id factitabat. Cic. T. Q. 5. 20. *Hy nam dat tot zijne bezigheyd; hy maakte daar zijn werk van; hy was gewoon dat vlijtiglijk*, of *naerſtiglijk te doen.*

Furium palam heredem ſemper factitarat. Cic. A. 2. 16. *Hy had Furius altijd in 't openbaar tot zijn erfgenaam verklaart.*

Factitare verſus. Hor. A. P. 470. *Vaarzen maaken.* Accuſationem. Cic. Cl. 23. *Een beſchuldiging doen*, of *opſtellen, iemand beſchuldigen.* Delationes. Tac. H. 2. 10. 2. *Voor aanbrenger*, of *verklikker ſpeelen.* Artem. Cic. de Or. 2. 3. *Een konſt oeffenen.* Coactiones argentarias. Suet. Fl. 1. *'s Lands ſchattingen inzamelen; ontfanger van 's Lands inpoſten zijn.*

FACTOR, oris. m. *Werkmeeſter, werkbaas, handwerker, konſtenaar, ambachtsman.*

Doliorum factores. Pallad. 1. 6. *Kuypers.*

Factor. Cato R. R. 13. *Een wijnperſſer, een olyſlager.*

Factor. Mac. D. 48. 3. 7. *De aanleyder*, of *dader van een misdaad.*

Factor. Plaut. Curc. 2. 3. 18. *De wederkaatzer van den bal in de kaatsbaan.*

FACTUM, i. n. Cic. A. 2. 44. Cæſ. B. C. 2. 32. *Een daad, doening, bedrijf, handeling; iemands werk*, of *doen.*

Hujus facti fama ad Regem pervenit. Nep. Dat. 3. *Dat werk is den Koning ter ooren gekomen.*

Factum Cæſaris de Conſinio totum me probaturum ſcito. Cic. Att. 8. 15. ſubj. *Weet dat ik de handeling van Ceſar omtrent Konſinius t'eenemaal zal goedkeuren.*

Haud muto factum. Ter. And. 1. 1. 13. *Mijn doen berouwt my niet.*

Proditi ſunt facto meo. Ovid. Her. 10. 70. *Zy zijn door mijn toedoen*, of *bedrijf verraaden.*

Dux femina facti. Virg. Æ. 1. 368. *Een vrouw was aanlegſter*, of *uytvoerſter van de zaak, van den toeleg*, of *aanſlag.*

Eriet dux facti Laodamia tui. Ovid. P. 3. 1. 110. *Laodamia zoude u ten voorbeeld ſtrekken.*

Factum mirabile tentare. Ovid. M. 4. 746. *Een wonderlijk voorval, een verwonderenswaardige daad ondernemen.*

Cum te video noſtræ familiæ tam ex animo factum velle. Ter. Ad. 5. 7. 21. *Nu ik zie dat gy ons huys zoo zeer genegen zijt*, of *dat gy zoo met hert en ziel 't beſte van ons huys zoekt, dat gy zoo veel zucht*, of *genegentheyd tot ons huys hebt.*

Factum. Catull. 67. 37. *Een weldaad, gunſt, dienſt.*

Iſthoc me facto devinxiſti tibi. Plaut. Aſ. 5. 1. 21. *Gy hebt my door dien dienſt aan u verplicht.*

Factum. Varr. R. R. 1. 24. *De wijn*, of *oly die men op eenmaal uyt de moer*, of *den droeſſem drukt*, of *perſt.*

(Facta dictis ſupperunt. Plaut. Pſ. 1. 1. 106. *Het werk*, of *de daad komt met de woorden overeen.*)

FACTŪRA, æ. f. *'t Geſtel, 't maakzel*, of *de geſtalte van 't ligchaam.*

Facies eſt factura quædam totius corporis. Gell. 13. 29. *De gedaante is een zeker maakzel van 't ganſche ligchaam.*

Alibi factura bonitatem hanc præſtat. Plin. H. 34. 14. *Op andere plaatzen geeft de harding deze deugd*, van 't yzer ſpreekende.

FACTŪS, ûs. m. Varr. R. R. 3. 1. *'t Gebouw, 't maakzel, de timmeraadje van een huys.*

Factus. Cato R. R. 68. Varr. R. R. 1. 24. *'t Vocht dat op eenmaal uyt droeſſem*, of *wijnmoer geperſt word.*

FACTŬS, a, um. *Gemaakt, gedaan, geſchied, bedreven, gepleegt, uytgevoert.*

Factæ probe ædes. Plaut. Moſt. 1. 2. 19. *Een welgemaakt*, of *zindelijk gebouwt huys.*

Pocula ſummo artificio facta. Cic. V. 4. 18. *Kelken*, of *drinkbekers die heel konſtig gemaakt zijn.*

Factum de marmore ſignum. Ovid. M. 14. 313. *Een marmer beeld, een beeld van marmer gemaakt.*

Pons factus in ripam, in qua erant caſtra regia. Liv. 32. 6. *Een brug gemaakt om over te gaan aan de zijde, daar 's Konings leger lag.*

Factus. *Gewrogt, gewrocht, gemaakt, bearbeyd.*

Argentum factum. Cic. V. 5. 25. Sen. Tr. 11. *Zilverwerk, gemaakt zilver.*

Hercules factus ex ære. Cic. V. 4. 3. *Een Herkules van koper gemaakt.*

Factum. Ter. E. 5. 2. 12: 4. 4. 41 *'t Is zoo, het is geſchied, het is dus gebeurt.*

Factum, non fabula. Petron. D. 49. *Het is waarlijk een gebeurde zaak, en geen verdichtzel.*

O factum bene! Ter. And. 1. 1. 78. *O dat is wonder fraai! dat is deftig! O dat is wel gedaan! dat is uytnemende wel!*

[Factum male. Cic. Att. 15. 1. Catull. 3. 13. Plaut. Moſt. 2. 2. 27. *Riepen de Oude uyt in rampen en tegenſpoeden.*]

Nollem factum. Ter. Ad. 2. 1. 11. *'t Is my leed dat zulks geſchied is, ik wenſchte dat zulks niet geſchied*, of *voorgevallen ware.*

Factum volo. Plaut. Moſt. 5. 2. 129. Ter. Ph. 5. 3. 4. *Ik ſtaa het toe, ik bewillig 'er in, het zy zoo, ik mag wel zien*, of *lijden dat het geſchiede.*

Verſiculi magis facti. Hor. S. 1. 10. 58. *Vaarzen die beter, netter*, of *zuyverder gemaakt zijn.*

Aqua facta eſt colore aureo. Hygin. F. 191. *'t Water is goudverwig geworden.*

Luna e regione ſolis facta. Cic. D. 2. 6. *De maan recht over de zon ſtaande.*

Pretio facto in ſingulas oves. Varr. R. R. 2. 2. *Elk ſchaap op zijn prijs geſtelt*, of *op geld gezet hebbende.*

Græcia multos habet virtutis gratia factos ex hominibus Deos. Cic. Conſol. 1445. b. *Daar zijn 'er veel in Griekenland, wegens hunne deugd, vergood*, of *tot Goden gemaakt.*

Ager jure belli Populi Romani factus. Liv. 3. 71. *Een landſtreek door 't recht des oorlogs aan 't Roomſche volk gebragt.*

Ditionis alienæ factus. Liv. 1. 25. *Aan een ander dienſtbaar, onderdanig, onderworpen; onder een anders gebied gebragt.*

Homo totus ex fraude & mendacio factus. Cic. Clu. 26. *Een menſch die vol bedriegerijen en leugens is; die van bedrog en leugenen* (om zoo te ſpreeken) *aan malkanderen hangt.*

De vi reus factus. Cic. Att. 2. 24. *Van geweldenary beticht*, of *beſchuldigt.*

Factus. *Gemaakt, gedaan, voltrokken, voleynd, afgemaakt, afgedaan.*

Facta tranſacta omnia. Ter. And. 1. 5. 13. *Alles is afgedaan en ten eynde gebragt.*

Pax facta. Virg. Æ. 5. 587. *Een gemaakte*, of *geſlote vrede.*

Factus Prætor. Cic. Att. 13. 30. *Schout gemaakt, tot Schout verkoren, gekozen*, of *aangeſtelt.*

Ad ludum & jocum facti eſſe videmur. Cic. Off. 1. 29. *'t Schijnt dat wy tot ſpel*

en

Digitized by Google

en ook zijn geboren.

Vicibus factis. Ovid. F. 4. 333. *By beurten, by beurtwiſſeling, of by beurthouding; ieder op zijn beurt; de een na den anderen.*

Factus ſanguis. *Vergoten, of geſtort bloed.*

Ibi plus quam in acie cædis ac ſanguinis factum. Liv. 2. 30. *Men vergoot, of ſtortte daar meer bloed, of men rechtte daar grooter moord, of ſlagting aan, dan in 't gevecht.*

Aris factus honos. Virg. Æ. 5. 762. *Een eer den altaaren beweezen, of aangedaan.*

Factus liquor. Prop. 2. 25. 34. *In vocht, of water veranderd.* Dog zie Brouckhuſius over deze plaats. Accipiter. Hygin. F. 45. *In een ſperwer veranderd.*

Factus ad unguem. Hor. S. 1. 5. 32. *Net, naar de konſt, of zindelijk gemaakt.*

Nulla factus ab arte decor. Ovid. F. 2. 764. *Een natuurlijke ſchoonheyd, een ſchoonheyd niet door eenige konſt gemaakt.*

Facta manu tua diſpendia ſentis. Ovid. Am. 1. 14. 43. *Gy voelt de quaalen die gy u zelf op den hals hebt gehaalt.*

Miles non factus amori. Prop. 4. 5. 49. *Een ſoldaat die niet bequaam tot vrijen, of tot minnen is.*

F A C U.

† FĂCŪL. adv. Pacuvius, Lucilius, Varro by Non. 2. 331. *Ligtelijk, gemakkelijk.*

FĂCŬLA, æ. f. Varr. L. L. 4. 31. *Een brandhoutje.*

Facula. Prop. 2. 22. 5. *Een fakkeltje, toortsje.*

Tibi fortuna faculam lucrificam allucere vult. Plaut. P. 4. 3. 46. *'t Geluk wil u een middel aanwijzen om winſt te doen.*

FĂCULTĀS, ātis. f. *De kracht, deugd, eygenſchap, het vermogen,* van artzenyen, enz. ſpreekende.

Facultas ſecreta certis in rebus ineſt. Lucret. 1. 174. *Daar ſteekt in ſommige dingen een verborgene kracht.*

Habent hanc facultatem nardum, caſia, balſamum, iris. &c. Celſ. 3. 21. *De nardus, kaneel, balſem, liſch, enz. hebben deze kracht.*

Facultas. *Bequaamheyd, kracht, vermogen, middel om iets te doen.*

Facultates ſunt, aut quibus facilius fit, aut ſine quibus aliquid confici non poteſt. Cic. I. R. 1. 27. *Dat zijn middelen, of waar door iets gemakkelijker geſchied, of zonder welke het niet kan gedaan worden, of geſchieden.*

Facultas vindictæ. Ovid. Tr. 4. 9. 15. *Magt, vermogen, of gelegentheyd om zich te konnen wreeken.*

Arripere libenter lædendi facultatem. Cic. Fl. 8. *De gelegentheyd om iemand te beledigen gretiglijk aangrijpen, aanvatten, of by 't hair grijpen.*

Date omnibus irridendi ſui facultatem. Cic. D. 2. 17. *Zich beſpottelijk voor al de wereld maaken, zich overal als gekken toon ſtellen.*

Cauſa ægritudinis reperta, medendi facultatem reperiemus. Cic. T. Q. 3. 10. *Na de oorzaak van 't quaad gevonden te hebben, zullen wy 'er 't hulpmiddel tegens vinden.*

Illi nequaquam ſatis facultatis pro ſuo animo, & Scipionis erga ſe merito eſt. Liv. 26. 50. *Hy is geenzins in ſtaat om zijne begeerten te voldoen, en waardiglijk de verdienſten van Scipio te erkennen.*

His facultatem ad ſe ære alieno liberandos dedi. Cic. Att. 6. 2. *Ik heb hun een middel verſchaft om hunne ſchulden te voldoen.*

Facultas accuſandi. Cod. 3. 1. 17. Appellandi. Cod. 7. 62. 20. Juris reddendi. Cod. 7. 44. 3. &c. *Recht van beſchuldiging, van beroeping op hooger vierſchaar, van de bediening van 't recht, enz.*

Facultas. *Gelegenheyd, geſchapenheyd, toeſtand, geſteltheyd, weg,* of *middel om iets te doen.*

Si res facultatem habere videatur, ut, &c. Cic. F. 1. 7. *Indien gy de zaak zoo geſchapen,* of *geſtelt ziet, om, enz.*

Romæ illi nummorum facultas eſt. Cic. P. Q. 4. *Hy heeft te Rome gelegentheyd om penningen te krijgen.*

Si facultas mihi tui præſentis eſſet. Cic. F. 10. 4. *Indien ik by u ware; indien ik de eer van uwe tegenwoordigheyd hadde.*

Ut pabuli facultas eſt. Varr. R. R. 1. 20. *Naar de gelegentheyd van 't voeder.*

Quoties mihi certorum hominum facultas erit, quibus recte dem literas. Cic. F. 1. 7. *Zoo dikwils als ik gelegentheyd zal vinden, om trouwe luyden brieven mede te geeven.*

Facultate cauſæ confiſus. Cic. Q. R. 1. *Zich op de goedheyd, of deugdelijkheyd van zijn zaak betrouwende,* of *verlaatende.*

Facultas operæ ubi mihi erit, ad te venero. Plaut. Truc. 4. 4. 30. *Ik zal by u komen als ik ledig tijd hebben zal.* Andere leezen Fac valeas.

Illa nobis alio tempore, ſi facultas erit, explicabuntur. Cic. I. R. 1. 46. *Die dingen zullen wy op eenen anderen tijd, zoo wy 'er gelegentheyd toe hebben, verklaaren.*

Virorum hujus generis in Senatu facultas maxima. Cic. Syll. 14. *Daar is veel van dat ſlach van volk in den Raad; men vind 'er veel van dat ſlach onder de Raadsperſoonen.*

Horum hominum facultatem nunquam expetivi. Cic. Dom. 58. *Ik heb nooit naar deze voordeelen gewenſcht, gehaakt,* of *verlangt.*

Facultas. *Overvloed, voorraad.*

Belli facultates. Cic. Rull. 2. 30. *Oorlogs-* of *krijgsbehoeften.*

Omnium rerum, quæ ad bellum uſui erant, ſua erat in oppido facultas. Cæſ. B. G. 1. 38. *In de ſtad was voorraad van alle dingen, die tot den oorlog dienſtig waren.*

Facultates. *Middelen, goederen, rijkdommen, vermogen, ſchatten.*

Aliorum ſpoliis ſuas facultates augere. Cic. Off. 3. 5. *Zich met eens anders roof verrijken; zijn ſtaat,* of *geluk op de puynhoopen,* of *op den ondergang van een ander bouwen.*

Exhauſtis patriæ facultatibus. Nep. Hannib. 6. *De rijkdommen, of ſchatten van zijn vaderland uytgeput hebbende.*

(Labi facultatibus. Ulp. D. 27. 8. 1. §. 11. *Zijn goed verliezen, arm worden, tot armoede komen.*

Implere facultates equeſtres. Plin. E. 1. 19. *'t Gering vermogen, of dat 'er te kort komt aan de middelen van een Romeynſch Ridder, vervullen,* of *daar by doen.*)

Facultas. *Verlof, vergunning, toelating om iets te mogen doen.*

Date facultatem huic pariundi. Ter. And. 1. 4. 5. *Vergun haar dat zy gelukkig baare.*

Facultas ingenii. Cic. de Or. 2. 84. Nep. Epam. 1. *Gaye, kennis, verſtand, begaafdheyd, bequaamheyd des verſtands.*

Magnam in his habet facultatem. Cic. I. R. 1. 6. *Hy heeft groot verſtand,* of *grondige kennis van deze dingen; hy verſtaat deze dingen grondig,* of *in den grond.*

Facultas conſolandi. Cic. F. 4. 13. *De gave,* of *bequaamheyd om te troosten.*

Facultas dicendi. Cic. P. Q. 2. Quintil. I. O. 2. 4. *De gave van welſpreekendheyd.*

Rem illam non modo facultate conſequi difficile eſt, ſed etiam cogitatione complecti. Cic. Or. 1. *Die zaak is niet alleen moeijelijk uyt te drukken, maar ook zwaar te begrijpen.*

Imitando Craſſi conſequi facultatem. Cic. Her. 4. 2. *De volmaaktheyd van Kraſſus door navolging bereyken.*

Ars facultate Oratoris occultatur. Cic. Her. 4. 7. *De Redenaar verbergt zijn konſt door zijne bequaamheyd.*

Facultas. Cic. de Or. 1. 20. *Een konſt, kundigheyd,* of *wetenſchap.*

In arte aliqua & facultate excellere. Cic. de Or. 1. 50. *In eenige konſt en wetenſchap uytmunten.*

‡ FĂCULTER. adv. Feſtus. *Ligtelijk, gemakkelijk.*

FĂCUNDĒ. adv. Plaut. Trin. 2. 2. 99. *Cierlijk, vloeijende, fraay, verſtandig, in deſtige woorden, met welſpreekendheyd.* De ſuperl. *Facundiſſime* ſtaat by Gell. 13. 8.

Aliquid facunde deſcribere. Sen. Su. 2. *Iets met deſtige woorden beſchrijven.*

FĂCUNDĬA, æ. f. Sall. B. C. 53 Hor. O. 4. 7. 23. Manil. 3. 117. *Cierlijkheyd van taal, vaardigheyd in 't ſpreeken, welſpreekendheyd.*

Facundia in foro. Liv. 3. 11. *Welſpreekendheyd in de pleytzaal, voor de vierſchaar,* of *rechtbank.*

Hic actor tantum poterit a facundia, quantum ille Poëta potuit cogitare commode. Ter. It. prol. 13. *Deze ſpeel-*

Digitized by Google

ſpelder zal zoo veel door zijne bevalligheyd van ſpreeken doen, als de Dichter met zyn aangenaame gedachten.

‡ FACUNDIŌSĒ, *ſ*, ſim. Gell. 4. 9. *Welſprekend, cierlijk in 't ſpreeken.*

‡ FACUNDITAS, ātis. f. Plaut. Truc. 2. 6. 13. *Welſprekentheyd, cierlijkheyd in 't ſpreeken, bevalligheyd van taal.*

Facunditas. Hygin. P. A. præf. *Drift om te ſpreeken.*

FACUNDUS, *a*, ſim. Plaut. Merc. prol. 36. Hor. O. 1. 10. 1. *Welſprekend, cierlijk, of bevallig in 't ſpreeken.* De compar. *Facundior* ſtaat by Sen. E. 79. en Quintil. I. O. 12. 10. en de ſuperl. *Facundiſſimus* by Quintil. I. O. 12. 2.

Facundus malo publico. Paterc. 2. 48. 3. *Welſprekend tot nadeel van 't gemeen.*

Facunda dicta. Ovid. M. 13. 127. *Cierlijke, fraaije, of aangenaame woorden.*

F Æ X.

FÆX, æcis. f. Lucret. 5. 498. *Hef, gist, droeſem, 't grondzop, de moer, het dikke van een vocht.*

In aqua & in omni humore fæx ima eſt. Sen. N. Q. 4. 10. *In 't water en in alle andere vochten legt de droeſem op den grond.*

Æther non habens quidquam terrenæ fæcis. Ovid. M. 1. 68. *De lucht heeft niets van de dikte of vuil der aarde.*

(Metalla) e fæce ſua ſeparantur. Sen. E. 94. *De bergſtoffen worden van haare onzuyverheyd geſcheyden, gelautert, of gezuyvert.*

Fæx. Hor. O. 3. 15. 16. Perſ. 4. 31. *Wijnhef, of wijnmoer.*

Fæces. Cato R. R. 26. en 67. *De droeſſem der geperſte druyven.*

Cadi cum fæce ſiccati. Hor. O. 1. 35. 27. *De wijnvaten met hef met al uytgedronken.*

Fæx. Hor. S. 2. 4. 73. *Een dik vocht.*

Fæx. *Gekookt druyvenat, gekookte wijn.*

Corna condita in fæce. Ovid. M. 8. 665. *Kornoelies in gekookte wijn ingelegt.*

Perunćti fæcibus ora. Hor. A. P. 277. *Het aanzicht met droeſſem bemorſt hebbende.*

Fæx terrarum. Sen. E. 90. *De grofſte, of zwaarſte aarde.* Rerum. Sen. B. V. 9. *De grofſte, of ſlechtſte dingen.*

Ex hac aliquando fæce evademus. Sen. E. 75. *Wy zullen eens deze geringheyd ontworſtelen, eens uyt dezen ſlechten, of verachtelijken ſtaat raaken.*

Fæx populi. Cic. Fr. 2. 6. *'t Schuym van 't volk, het grauw, janhagel.* Romuli. Cic. Att. 2. 1. *'t Roomſche grauw, of geſpuys.* Civitatum. Cic. Fl. 8. *'t Gemeene volk, 't ſlechte volk, de gemeene man,* als ambachtsluyden, herbergiers, enz.

Quem non offendat toto fæx illita vultu. Ovid. Art. 3. 211. *Wie zou geen afkeer krijgen, of niet afgeſchrikt worden, ziende een trony heel met blanketzel beſmeert.*

Sine fæce dies. Mart. 8. 14. 4. *Een dag zonder nevel, of wolken, een ſchoone klaare, heldere dag.*

F A G E.

FAGĒUS, *a*, ſim. *Van een beuke, of beukeboom.*

Lucus fageus. Plin. H. 16. 10. *Een beukebosch, een woud met beuken beplant.* Glans fagea. Plin. H. 16. 5. *Een boeke, of eykel van een beukeboom.*

F A G I.

FAGĬNĔUS, *a*, ſim. Ovid. Her. 5. 87. *Van een beukeboom, of van beukenhout gemaakt.*

FAGINUS, *a*, ſim. Tib. 1. 11. 8. *Beukenhout, van beukenhout gemaakt.*

Fagina pocula. Virg. E. 3. 37. *Beukenhoute bekers, of kroezen.*

F A G U.

FAGŪS, i. f. Cæſ. B. G. 5. 12. *Een beuke, of beukeboom.*

FAGUTAL, ālis. n. Varr. L. L. 4. 32. *Een plaats met beuken beplant.* Deze was in 't Esquilynſche wyk te Rome, daar tegenwoordig de kerk van St. Laurens in Fontana ſtaat.

Fagutal. Plin. H. 16. 10. *Een kapel van Jupiter waar in een beuke ſtond.*

FAGŪTĀLIS, *is.* m. & f. āle, *is.* n. Solin. 1. *Met beuken beplant, vol beukebomen.*

Jupiter fagutalis. Varr. L. L. 4. 32. Plin. H. 16. 10. *De Tempel van Jupiter in 't beukebosch.*

F A L Æ.

FĀLÆ, ārum. f. plur. Enn. by Non. 2. 351. Plaut. Moſt. 2. 1. 10. *Houte torens.* Zie ons Lex. Antiq. in Phalæ.

Falæ. Juv. 6. 589. *Opgaande zitbanken in 't groote renperk te Rome,* tot gemak der aanſchouweren.

FĀLÆSĂ, æ. f. *Falaiſe,* een ſtad van Normandyën, op de Anreſtroom.

FĀLĀRĬCĂ, æ. f. Virg. Æ. 9. 705. Liv. 34. 14. Gell. 10. 25. *Een lange werpſchicht, die een vierkante yzere punt had, van drie voeten lang.* Men bond aan dit yzer bepekte kennip vaſt, die aan brand geſtoken zynde, wierden ze tegens de houte torens aan geſmeten, die de Etrurienſers Falæ noemden, van waar de naam dezer werpſchichten komt, zie ons Lex. Antiq.

F A L C.

FĀLCĀRĬUS, ii. m. Cic. Syl. 18. *Zeyſenmaaker, Egwerker, Egſmid, een ſmid die allerley egwerk maakt.* Hier van daan wierd een wyk te Rome, alwaar de Zeyſſenmaakers woonden, Falcarii genaamt. Cic. C. 1. 4.

FĀLCĀTUS, *a*, ſim. Plin. H. 10. 21. *Krom gelijk een ſikkel, ſikkelswijze, gelijk een ſikkel gemaakt.*

Falcatus enſis. Virg. Æ. 7. 732. Sil. 3. 278. *Een kromme ſabel, een houwer.*

Sinus falcatus in arcus. Ovid. Her. 2. 131. *Een inham, of zeeboezem die boogswijze legt.*

Falcatæ quadrigæ. Hirt. B. Al. 75. Liv. 37. 41. Falcatus currus. Stat. Th. 7. 712. Curt. 4. 12. 6. *Een zeyſſenwagen, een wagen met zeyſſens aan de raderen beſlagen.* Wy hebben ze beſchreven, Curt. 4. 9. 4. en afgebeeld, Curt. 4. 15. 3. en noch wydloopiger in ons Lex. Antiq.

FĀLCĀTUS, *a*, ſim. Plin. H. 17. 10. *Gemaait, afgeſneden, afgemaait,* van hooy, koorn, enz. ſpreekende.

FĀLCĬCŬLA, æ. f. Pallad. 1. 43. *Een zeyſſentje, of ſikkeltje.*

FĀLCĬFER, *a*, ſim. Sil. 17. 406. *Zeyſſendrager, die een ſikkel, of zeyſſe draagt.*

Falcifer ſenex. Ovid. Ib. 216. Mart. 5. 16. 5. *De oude zeyſſendrager.* Dit is Saturnus naar de taal der Dichteren.

Falciferi currus. Lucret. 3. 643. 5. 1299. *Wagens met zeyſſens beſlagen.*

(FĀLCĬGĔR, *a*, ſim. Auſon. Ecl. 17. 36. Zie Falcifer.)

FALCO, ōnis. m. Feſtus. Gloſſ. Iſidor. *Diens groote toon aan zijne voeten krom en na beneden gebogen is.*

[Falco. *Een valk,* een van de roofvogelen. Jul. Front. Aſtron. 5. 8. Iſidor. Orig. 12. 7. Zeventien zoorten van valken zyn 'er. De Keyzer Fredericus II, en na hem zyn zoon Manfredus beſchryven ze in alle hunne deelen in 't boekjen De ratione venandi cum avibus, uytgegeeven te Augsburg in 't jaar 1596. Dus doet ook Albertus Magnus in zyn 23. Boek de Animalibus.]

FĀLCO, āvi, ātum, āre. Plin. H. 17. 10. *Afmaaijen, afſnijden.*

FĀLCŌNIS mons. *Valkenburg,* een ſtad in 't Hertogdom Limburg in Nederland.

FĀLCŬLĂ, æ. f. Cato R. R. 55. Colum. 12. 18. *Een krom ſnij- of ſnoeimes.*

Falculæ. Plin. H. 8. 15. *De kromme klauwen,* van Pantheren, Luypaarden, enz. om dat ze ſikkelswyze gekromt zyn.

F A L E.

‡ FĀLĒRĒ, *is.* n. Varr. R. R. 3. 5. *Een pylaar, of zuyl.*

FĀLĒRII, iōrum. m. plur. Liv. 10. 14. *Caſtellana,* een ſtad van Hetrurien op den Tyberſtroom.

FĀLĒRĪNUS, *a*, ſim. Falerina tribus. Liv. 9. 20. *De ſtam van Falerne.* Dit was een ſtam, of geſlacht beſtaande uyt zekere volkeren van Falerne, die zich te Rome hadden neder geſlagen.

FĀLERNUM, i. n. Catull. 27. 1. Hor. O. 1. 27. 10. *Falernſche wijn.* Dit woord word van de Dichteren van allerley uytmuntende wyn gebruykt.

FĀLERNUS, *a*, ſim. Cic. Clu. 62. Nep. Hannib. 5. *Falernſch, van Falerne.*

Faler-

Digitized by Google

Falernus ager. Plin. H. 3. 5. *Falernen*, *de Falernſche landſtreek*, een land van Kampanien, alwaar uytſtekende lekkere wyn viel.

FĂLERNŬS, ī. m. Tib. 2. 1. 27. Deze lezing verdedigt Broukhuſius. Men moet 'er Cadus onder verſtaan, wanneer Falernus *een vat met Falernſche wijn* betekent.

F A L L.

FĂLĬSCĂ, æ. f. *of*

FĂLĬSCŬM, ī. n. Cato *by* Plin. H. 3. 5. *Galeſe*, een ſtad en Bisdom van Hetruriën.

FĂLĬSCĀNŬS, ă, ŭm. Cato. Or. 144. *In 't land der Faliſken gelegen*, van een ſtad ſpreekende.

FĂLĬSCÆ, ārŭm. f. plur. Cato. R. R. 4. *Een ruyf*, daar men ruyg voeder voor beeſten in legt.

FĂLĬSCĪ, ōrŭm. m. plur. Virg. Æ. 7. 695. Liv. 5. 19. *De Faliſkers*, 't volk van Hetruriën.

FĂLĬSCŬS, ī. m. Mart. 4. 46. 8. Stat. S. 4. 9. 35. *Een beuling*, *worſt*, *ſaucijs*.

FĂLĬSCŬS, ă, ŭm. Ovid. P. 4. 4. 32. *Dat van Faliſken is*.

Faliſcus ager. Cic. Rull. 2. 25. *'t Land der Faliſkers*, *Faliſkerland*.

Faliſcus venter. Varr. L. L. 4. 22. Mart. 4. 46. 8. *De buyk van een varken tot worſt*, of *ſaucijſen geſtopt*.

FĂLLĀCĬĂ, æ. f. *Bedrog*, *bedriegery*, *liſt*, *valsheyd*, *argliſtigheyd*, *looze ſtreek*, *ſchalkheyd*.

Exagitabantur omnes ejus fraudes atque fallaciæ. Cic. Clu. 99. *Al zijne argliſtigheden en bedriegerijen wierden onderzocht*.

Minas triginta ab eo per fallaciam abstuli. Ter. Ph. 5. 8. 49. *Ik heb hem met liſt dertig minas*, of *ponden ontfutzelt*.

Inveniendo argento fingere fallaciam. Plaut. Aſ. 2. 1. 4. *Een liſt*, of *bedrog verzinnen om geld te krijgen*, of *om aan geld te komen*.

Fallaciam intendere in aliquem. Ter. H. 3. 2. 2. *Iemand met bedrog aan boord komen*.

Facere fallaciam in aliqua re. Ter. And. 1. 3. 7. *Bedrog in een zaak pleegen*.

Expediet hanc docte fallaciam. Plaut. Capt. prol. 40. *Hy zal dit bedrog verſtandiglijk uytvorſchen*, of *ontdekken*.

Deceperat omnes ſumtæ fallacia veſtis. Ovid. M. 13. 164. *Dit kleed waar onder hy zich vermomde*, *had al de wereld bedrogen*; *niemand had hem onder dat vermomde kleed gekent*.

Nulla fugam reperit fallacia. Virg. G. 4. 443. *Het bedrog quam niet te ſlade*, of *kon niet helpen*.

Fallacia tecti. Ovid. M. 8. 168. *De paden van een doolhof*.

Deductæ quibus eſt fallacia Lunæ. Prop. 1. 1. 19. *Die de konſt hebben om de maan van den hemel af te brengen*.

FĂLLĀCĬTĔR. adv. *Valſchelijk*, *vol bedrog* (De ſuperl. *Fallaciſſime* ſtaat by Cic. Ar. 23.)

Fallaciter portenta interpretari. Cic. D. 1. 18. *Wondertekenen valſchelijk uytleggen*.

FĂLLĀX, ācĭs. omn. gen. Cic. D. 1. 19. Virg. Æ. 6. 343. Tib. 3. 4. 49. *Bedrieglijk*, *leugenachtig*, *valſch*. van Wigchelaaren en Voorzeggeren ſpreekende. (De compar. *Fallacior* ſtaat by Liv. 39. 16. en de ſuperl. *Fallaciſſimus* by Cic. beneden.)

Fallaces herbæ. Cic. Am. 19. Tib. 2. 1. 19. *Bedrieglijke kruyden*, dat is, *kruyden die niet rijp worden*. Dus genaamt om dat ze onze verwachtinge bedriegen.

Fallaces concluſiunculæ. Cic. A. Q. 4. 24. *Bedriegredenen*, *drogredenen*, *valſche ſluytredenen*. Merces. Cic. R. P. 14. *Gemengde*, of *vervalſchte waaren*.

Diſciplinis fallaciſſimis eruditus. Hirt. B. Al. 24. *Volleert in de konſt van bedriegen*, *op bedriegen afgeregt*.

Convallis fallax tractu. Plin. H. 8. 8. *Een vlakte die bedrieglijk is in de lengte*, dat is, *die korter ſchijnt dan ze is*.

Fallax. Catull. 31. 4. *Een bedrieger*, *opligter*, *misleyder*.

Fallaces vulpibus addit. Claud. R. 2. 484. *Hy doet de zielen der bedriegeren in de voſſen vaaren*.

Fallax vultus. Sen. Oct. 2. 1. *Een bedrieglijk*, of *geveynſt wezen*. Puella. Tib. 3. 6. 51. *Een geveynſt*, *ontrouw*, *bedrieglijk vrouwmenſch*.

Cauſæ fallaces. Claud. R. 1. 238. *Valſche*, *verdichte*, *verzierde zaaken*, of *misdaaden*.

Fallax vita. Sen. H. 3. 918. *Een geheym*, *verborgen*, of *ſtil leven*. Aura. Hor. O. 1. 5. 12. *Een wiſſelvallig*, *wankelbaar*, *onſtantveſtig*, *ongeſtadig*, of *veranderlijk geluk*. Sylva. Virg. Æ. 9. 392. *Een boſch vol afwegen*, *waar in men ligtelijk verdwaalt*.

Siliquæ fallaces. Virg. G. 1. 195. *Ledige ſchillen*, *doppen*, of *baſten van ſchelgewaſſen*.

Fallax herba veneni. Virg. E. 4. 24. *Een kruyd waar in een verborgen vergif zit*.

FĂLLĒNS, ēntĭs. omn. gen. Cic. de Or. 1. 20. *Bedriegende*, *bedottende*, *doekende*, *opligtende*.

Fallens clivus. Plin. E. 5. 6. *Een heuvel die allenskens*, of *gemakkelijk opgaat*.

Saxa fallentia veſtigium. Curt. 4. 9. 18: 5. 4. 18. *Gladde rotzen*, *daar de voeten gedurig op uytglijden*; *ſlibberige ſteenen*.

Pes ſe fallens in prono. Liv. 21. 36. *Een voet die op een gelijke vloer uytſchiet*, of *uytglijd*.

Veſtigium fallens. Plin. E. 2. 1. *Een mistred*, *'t uytſchieten*, of *'t uytglijden van den voet*; boertende, *een valſche pas*.

Incrementa fallentia. Sen. N. Q. 3. 27. *Een onzichtbaare*, of *ongevoelige aanwaſch*. Remedia. Sen. Cl. 1. 17. *Zachte geneesmiddelen*.

Tenuis illis & fallens in periculum vis eſt. Sen. E. 94. *Zy hebben een vluchtige en heymelijke kracht om hun vergift over te zetten*, van zeker kleyn vergiftig gewormte ſpreekende.

Nunquam fallens oliva. Hor. Ep. 16. 45. *Een olijfboom die nooit misdraagt*, of *die alle jaar draagt*.

Longe fallens ſagitta. Virg. Æ. 9. 572. *Een ſchielijk van verre treffende pijl*.

Fallentis ſemita vitæ. Hor. E. 1. 18. 103. *Een ſtil*, *bedekt*, *afgezondert leven*.

FĂLLO, ĭs, fĕfēllī, fālsŭm, fāllĕrĕ. *Bedriegen*, *misleyden*, *om den tuyn*, of *by de neus leyden*, *doeken*, *opligten*, *bedotten*.

Neſcia fallere vita. Virg. G. 2. 467. *Een leven zonder bedrog*; *een oprecht*, of *ſchuldeloos leven*.

Niſi me fallo. Cic. A. 2. 8. Ni fallor. Virg. Æ. 5. 49. Niſi me fallit animus. Ter. H. 4. 1. 1. Cic. S. R. 17. Niſi quid me fallit. Ter. Ph. 1. 4. 43. Cic. F. 5. 20. *Zoo ik my niet bedriege*, *zoo ik niet feyle*, *zoo ik niet miſſe*, of *niet kome te miſſen*, *zoo ik 't wel heb*, *zoo ik my niet vergrijpe*.

Da mihi fallere. Hor. E. 1. 16. 61. *Leer my de konſt van bedriegen*. Dit is 't gebed dat een koopman aan Laverna, de Godinne der dieven, doet.

Verbis jactans gloriam ignotos fallit. Phæd. 1. 11. 2. *Hy bedriegt de vreemden*, of *die hem niet kennen door zijne ſnorkerijen*, of *zwetzerijen*.

Fallere aliquem dolis. Ter. And. 3. 2. 13. Omni perfidia & fraude. Cic. S. R. 40. *Iemand door looze ſtreeken*, *door allerley trouwloosheyd en liſt bedriegen*, of *opligten*.

Acta Deum nunquam mortalia fallunt. Ovid. Tr. 1. 2. 97. *De menſchen doen niets dat Godt niet ziet*; *Godt ziet alle daaden der menſchen*.

Nec Annibalem fefellit ſuis ſe artibus peti. Liv. 22. 16. *Ook zag Hannibal wel dat men tegens hem zijn eygen liſten gebruykte*, *dat men hem met zijn eyge krijgsliſten beſtookte*.

Jura hoſpitii fallere. Liv. 29. 24. *Het recht van herbergzaamheyd*, of *van gaſtvryheyd ſchenden*.

Patrem fructu fallere. Cic. N. D. 3. 79. *Zijn vader de vruchten ontvreemden*, of *ontſteelen*.

Medici ſæpe falluntur. Cic. N. D. 3. 6. *De Geneesheeren taſten dikwils mis*, *feylen*, of *vergrijpen zich dikwils*.

Spatioſam fallere noctem. Ovid. Her. 1. 9. *De verdrietelijkheyd van eenen langen nacht verzoeten*, of *verdrijven*.

Fallere herum. Ter. And. 5. 2. 26. Socios. Cic. S. R. 40. *Zijn heer*, *zijn medemakkers bedriegen*, *bedotten*, *doeken*, of *opligten*.

Si ſciens fallo. Cic. F. 7. 1. Plin. P. 64. 3. *Zoo ik voor 's hands bedriege*; *zoo ik het niet zegge gelijk ik het meen*.

Fallere puellam. Ovid. Her. 2. 63. Nuptam. Ovid. P. 3. 3. 53. *Een dochter bedriegen*, *een getrouwde vrouw verleyden*, of *tot zijn wil brengen*. Inſtantes

tes procos. Ovid. P. 3. 1. 108. *De aanbidders als vrijers bedriegen, doeken, misleyden.*

Fallere aliquem. Hor. O. 1. 10. 16: 4. 4. 52. Tac. H. 2. 98. 2. *Iemand, of iemands handen ontkomen, of ontſnappen.*

Fallere cuſtodes. Tib. 1. 2. 15. Ovid. M. 4. 85. *Zyne bewaarders ontſnappen, buiten hunne weeten uitkomen.*

Nocte adortus caſtellum non feſellit vigiles. Liv. 21. 57. *Hebbende 't kaſteel 's nachts aangetaan, wierd hy door de ſchildwachten ontdekt.*

Fallere aliquem. *Niet tot iemands kennis komen, onbekent, of onbewuſt zijn.*

Nec hoc te, Craſſe, fallit. Cic. de Or. 1. 60. *Dat is u niet onbekent, of onbewuſt, o Kraſſus! gy zijt daer, o Kraſſus! niet onkundig, of onweetende van.*

Quem noſtrum feſellit ita vos eſſe facturos? Cic. Or. 67. *Wien van ons allen is het onbekent geweeſt dat gylieden dus zoud te werk gaan?*

Hæc mutatio Neronem non feſellit. Tac. An. 13. 13. *Die verandering is Nero niet onbekent gebleven, of is Nero ter ooren gekomen.*

Domus ubi multa dominum fallunt. Hor. E. 1. 6. 46. *Een huys waar in veele dingen den meeſter onbewuſt zijn, of waar in veel geſchiet, of omgaat daar de heer niet van weet.*

Fallere opinionem alicujus. Cæſ. B. C. 3. 89. Cic. Att. 16. 3. *Iemand in zijne meening, of verwachting te leur ſtellen, of bedriegen.* Imperium. Plin. H. 7. 37. *Iemands bevelen niet uytvoeren, of doen tegens 't geen hy geboden heeft.* Promiſſum. Curt. 7. 10. 9. *In zijn woord, of beloſte feylen, zijn woord, of beloſte niet houden.* Fidem. Cic. Off. 1. 13. Dextram. Virg. Æ. 6. 613. *De trouw ſchenden, 't woord breken dat men gegeeven heeſt.* Virum. Ovid. Art. 1. 310. of Jura tori. Ovid. Her. 16. 284. *Overſpel begaan.*

Specioſa & magna contra viſentibus, cum ad pondus revocata ſunt, fallunt. Sen. E. 66. *Dingen die deftig en heerlijk ſchijnen, vallen af, of bevind men zoo niet, als ze wel onderzocht worden.*

Fallere vetuſtatem. Plin. H. 14. 2. *Zoo oud niet ſchijnen als het is.* Viſum. Plin. H. 9. 50. Oculos. Vitruv. 3. 2. Lumina. Ovid. M. 4. 177. *Byna onzichtbaar, of zeer moeijelijk zijn om te zien.*

Fallere ſomno curam. Hor. S. 2. 7. 114. *Zijne zorgen door den ſlaap verdrijven, verzoeten, of vergeeten.* Sermonibus horas. Ovid. M. 8. 651. *Den tijd met praaten vergeeten, of ongevoelig met praaten doorbrengen.*

Simulacra in ſomnis mentem fallunt. Lucret. 5. 63. *De inbeeldingen bedriegen onzen geeſt in den ſlaap.*

Studium fallit laborem. Hor. S. 2. 2. 12. *De yver verzoet den arbeyd.*

Fallere amorem. Virg. Æ. 4. 85. *De liefde verzetten.*

Dii fallant metum! Sen. M. 3. 396. *God geeve dat de vreeze onwaar bevonden worde*

Me compoſita pace feſellit amor. Prop. 2. 2. 6. *De liefde heeft my in 't midden van mijne ruſte verraſt, of heeft de vrede van mijn hert geſtoort.*

Quo mihi fortunam quæ nunquam fallere curet? Ovid. Am. 2. 19. 7. *Wat heb ik met een eenpaarig, onveranderlijk, of onwiſſelbaar geluk te doen?*

Si qua incerto fallet te litera tractu. Prop. 4. 3. 5. *Zoo gy 'er eenige miſmaakte letter in vind die gy niet kond leezen.*

Tunc regula ſolers fallere appoſita extendit mores intortos. Perſ. 5. 37. *Toen begon uwe gepaſte onderwijzing mijne quaade zeden te verbeteren.*

Faciem illius falle dolo. Virg. Æ. 1. 688. *Vermom u liſtiglijk onder zijne gedaante.*

Arva fallunt depoſitum. Ovid. M. 5. 480. *De aarde geeft de kern niet weder die 'er in gezaait word.* Hy wil door Fallere depoſitum zeggen, *Misbruyken dat ons is aanbetrouwt.*

Brutus animo ſua nomina fallit. Ovid. F. 2. 837. *Brutus bedriegt zijnen naam door zijne dapperheyd*, dat is, *toont door zijn dapper bedrijf, dat den naam Brutus* (dom) *hem niet paſt.*

(Fallere *Zoo niet uytvallen, anders uytvallen.*

Res eum feſellit. Nep. Dion. 5. *De zaak is anders uytgevallen, als hy gemeent had.*

Res non feſellit eum. Nep. Alcib. 8. *De zaak is zoo uytgevallen als hy voorzegt had.*

Fallere. *Vernietigen, te niet doen.*

Avaritia feſellit votum. Hygin. F. 89. *De gierigheid heeft de beloſte te niet gedaan.*

Falli memoria. Plin. H. 10. 42. *Vergeeten, uyt de gedachten gaan.*

Veſtigia falluntur. *Men kan niet vaſt ſtaan: men kan de voeten niet vaſt zetten.*

Saxa lubrica veſtigium fallunt. Curt. 4. 9. 11. *Zy ſtaan niet vaſt, om dat de klippen glad, of glibberig zijn.*

Per leve & lubricum pavimentum fallente veſtigio cecidit. Plin. E. 2. 1. *Hy is gevallen, om dat hy op de gladde en glibberige vloer niet vaſt ſtont.*

Spes fallitur. *'t Valt anders uyt dan men gehoopt, of gemeent had; 't geſchied zoo niet als men zich had ingebeeldt; men word in zijn hoope bedrogen.*

Unicam ſpem Regis feſellerunt. Curt. 9. 4. 33. *'t Is zoo niet uytgevallen als eeniglijk de hoop des Konings was; 't is tegens de eenige hoop van den Koning uytgevallen.*

Opinio me feſellit. Curt. 4. 5. 16. *Ik ben in mijne meening bedrogen.*

Barbaros ut prima ſpes feſellerat, ſe ipſos urbemque dediderunt. Curt. 9. 8. 28. *De Barbaren hebben zich zelven en de ſtad overgegeeven, zoo dra zy in hunne eerſte hoop miſten.*

Si meam ſpem vis improborum feſellerit. Cic. C. 4. 11. *Indien mijne hoop door 't geweld der godloozen zal verydelt, of vernietigt worden.*

Nec me animi fallit. Lucret. 1. 137. 921: 5. 98. *Ik word niet bedrogen.* Miſſchien word de Nominativus *ratio* daar onder verſtaan.

Nec ſatis exaudiebam, nec ſermonis fallebar tamen. Plaut. E. 2. 2. 55. *Ik verſtont niet alles wat zy zeyden, en echter uyt de woorden die ik verſtont kon ik het ligtelijk giſſen, of afneemen.*)

[Fallere. *Onbekent blijven, niet gekent worden, niet geweeten worden dat men 'er is.*

Qui per biennium feſellerat Romæ deprehenſus. Liv. 22. 23. *Die te Rome twee jaaren zich onbekent gehouden had, is by den kop gevat.*

Tanto ſilentio in ſummum evaſere, ut non ſolum cuſtodes fallerent, &c. Liv. 5. 47. *Zoo ſtilletjes zijn ze tot op den top gekomen, of geklommen, dat de wachters niet geweeten, of gemerkt hebben dat ze quamen, enz.*

F A L M.

FĂLMŬTTĬUM, I. n. *Falmuth.* Een haven in Engeland, in Cornwal.

F A L S.

FĀLSĀRĬŬS, ĭi. m. *Een vervalſcher, een nabootzer van ſchriften, zegels, handtekeningen, enz.*

Præcidendæ ſunt falſario manus. Suet. Cl. 15. *Men moet een vervalſcher, of nabootzer van ſchriften de handen afkappen.*

(Se maximum falſarium eſſe potuiſſe. Suet. Tit. 3. *Dat hy de handen van anderen had konnen naſchrijven; dat hy andere lieden ſchriften had konnen vervalſchen.*)

FĀLSĒ. adv. *Valſchelijk, t'onrecht, zonder, of buyten reden, of oorzaak.*

Aſſentiri falſe alicui rei. Cic. A. Q. 4. 46. *Iets zonder reden, of t'onrechte toeſtaan, of toeſtemmen.*

‡ FĀLSĬDĬCŬS, ă, ŭm. Plaut. Trin. 3. 3. 40. *Een leugenaar, een verteller van leugenen.*

† FĀLSĬFĬCŬS, ă, ŭm. Plaut. M. G. 2. 2. 36. *Een bedrieger, of opligter; een bedrieglijk menſch.*

* FĀLSĬJŪRĬUS, ă, ŭm. Plaut. M. G. 2. 2. 37. *Een valſch zweerder, een die een valſchen eed doet, een meyneedige.*

FĀLSĬLŎQUŬS, ă, ŭm. Plaut. M. G. 2. 2. 36. *Een leugenaar, een verteller van leugenen.*

* FĀLSĬMŌNĬŬM, ĭi. n. Plaut. B. 3. 6. 12. *Bedrog, bedriegery, valsheyd, boevery, guytery.*

FĀLSĬPĀRĒNS, ĕntis. omn. gen. Catull. 69. 112. *Die valſchelijk iemands zoon genoemt word, een gewaande zoon.*

FĀLSĬTĀS, ātis. f. *Valsheyd, leugen, leugentaal.*

Parum virium falſitas habet. Cic. Clu. 2. (Victor.

(Victor. V. L. 24. 2. leeſt Veritas.) *De valsheyd*, of *leugen heeft weynig kracht*, of *vermogen.*

FALSO. adv. Cic. Man. 14. *Valſchelijk*, *onwaarachtig*, *t'onrecht*, *zonder*, of *buyten reden.*

Falſo queritur de natura ſua genus humanum. Sall. B. J. 1. *De menſchen klaagen t'onrecht*, of *buyten reden*, of *zonder oorzaak over hunne natuur.*

Falſo lugere aliquem. Liv. 34. 32. *Iemand valſchelijk beweenen*, dat is, *een levend menſch beſchreijen als of hy dood ware.*

Falſo plurima vulgus amat. Tib. 3. 3. 20. *Het volk hangt veele dingen blindeling aan*, of *bemint zonder reden*, of *zonder oorzaak veele dingen.*

[Falſo. Nep. Alcib. 9. *Te vergeefs.*]

FALSO, ās, āvi, ātūm, ārĕ pondera, menſuras. Modeſtin. D. 48. 10. 32. *Gewigten, maaten vervalſchen.*

FALSUM, i. n. Lucret. 4. 473. Cic. F. R. 1. 49. Tac. An. 12. 26. *Het valſche*, *de valsheyd.*

Nullus terminus falſo eſt. Sen. E. 16. *De valsheyd heeft geen paalen.*

Vero diſtinguere falſum. Hor. E. 1. 10. 29. *Het waare van 't valſche*, of *de waarheyd van de leugen onderſcheyden.*

Falſum. *Een valsheyd*, *een leugen*, of *leugentaal.*

Cum ſint præmia falſi nulla. Ovid. Tr. 3. 10. 35. *Vermits men met liegen niet wint*, *niet opdoet*, of *geen voordeel doet.*

FALSUS, a, um. *Bedrogen*, *misleyd*, *geblindhokt*, *gedockt*, *opgezet*, *opgeligt*, *bedot.* (De compar. *Falſior* en *Falſius*, zegt Feſtus, of ze ſchoon met reden konnen gezegt worden, zyn evenwel niet in 't gebruyk. En Goclen. G. 1. 30. zegt dat hem niet heugt *Falſior* by de oude Latynſche Schryveren geleezen te hebben. [En Scaliger over Feſtus zegt, dat de letterkundigen dit alleen gebruykt hebben.] Ik heb het echter gevonden by Auguſt. C. D. 7. 5. Quanto falſior eſt illa Varronis Theologia. *Hoe veel valſcher is die Godgeleerdheyd van Varro!* [En 't neutrum *Falſius* by Petron. c. 93. Nihil eſt hominum perſuaſione falſius. *Daar is niet bedriegelijker als des menſchen meening*, of *oordeel.*] En de ſuperl. *Falſiſſimus* ſtaat by Colum. 1. 6.) zynde de twee laatſte Schryveren van de zilvere eeuw.

Falſus es. Ter. And. 4. 1. 23. *Gy bedriegt u*, of *zijt bedrogen; gy taſt mis; gy vergrijpt u.*

Haud falſa ſum nos odioſas haberi. Plaut. Au. 2. 1. 4. *Ik ben niet onkundig dat wy gehaat worden*, of *dat wy in den haat zijn.*

Illi falſi ſunt, qui expectant, &c. Sall. B. J. 85. *Die bedriegen zich*, *welke verwachten*, *enz.*

Nec ea res me falſum habuit. Sall. B. J. 10. *Ook ben ik daar niet in bedrogen geweeſt; die zaak is naar mijne verwachting uytgevallen.*

(Ut falſus animi eſt! Ter. E. 2. 2. 43. *Hoe is hy in zijne gedachten bedrogen!*

Quem illorum obſervet falſus eſt. Plaut. R. 2. 3. 53. *Hy twijfelt op wien van hen hy een wakend oog moet houden.*

Falſus. *Bedrieglijk*, *valſch*, *argliſtig*, *ontrouw*, *trouwloos*, *verraderſch.*

Falſi amici ſereno vitæ tempore præſto ſunt. Cic. Her. 4. 48. *Valſche vrienden houden 't met ons*, *zoo lang 't geluk ons toelacht*, *terwijl 't ons wel gaat*, of *terwijl wy in voorſpoed zijn.*

Falſus ſodalibus. Catull. 31. 1. *Ontrouw*, of *trouwloos aan zijne medemakkeren.*

Ambitio multos mortales falſos fieri ſubegit. Sall. B. C. 10. *De ſtaatzucht heeft veele menſchen genootzaakt een valſch gelaat aan te trekken*, *zich te vermommen*, of *zich geveynſt aan te ſtellen.*

Falſus ſcriptor. Mart. 3. 20. 4. *Een valſch*, of *leugenachtig ſchryver.* Teſtis. Juv. 14. 218. *Een valſch getuyge.* Signator. Sall. B. C. 16. *Een nabootzer van iemands hand.*

Falſus utinam vates ſim. Liv. 21. 10. *Ik hoop dat ik een valſch Propheet zal zijn*, dat is, *dat het geen ik voorzegge niet geſchieden zal.*

Falſæ voculæ. Cic. de Or. 3. 25. *Valſche*, of *niet wel luydende ſtemmen.*

Falſus. *Valſch*, *bedrieglijk*, *dat niet in der daad*, *maar ſlechts in ſchijn is.*

Falſus codex. Cic. V. 1. 61. *Een valſch*, *nagemaakt*, of *nagebootſt ſchrift.*

Falſæ literæ. Cic. Fl. 17. *Een valſche*, *nagemaakte*, of *nagebootſte brief.*

Falſum teſtimonium. Plaut. R. prol. 13. *Een valſch getuygenis.* Crimen. Ovid. M. 13. 308. *Een verzierde misdaad*, *een laſtering.* Decretum. Cic. A. 3. 12. *Een krachteloos*, *onrechtvaardig*, of *onwettig vonnis.*

Decreta falſa vendebat. Cic. A. 5. 4. *Hy veet onrechtvaardige vonniſſen om geld uyt.*

Falſum renidens vultu. Tac. An. 4. 60. *Een valſch grimlagchend wezen; een die een valſche grimlach maakt.*

Spes falſa. Cic. S. R. 38. *Een valſche*, *ongegronde*, of *ydele hoop.*

Aliquem falſa ſpe producere. Ter. And. 4. 1. 24. *Iemand met een valſche*, of *ydele hoop voeden*, *ſleepende houden*, *achter een laaten loopen*, *met ſchoone woorden ophouden.*

Falſus oculos tuos decipit fulgor. Sen. E. 94. *Een valſche glanſch*, of *ſchijn verblind*, of *bedriegt uwe oogen.*

Falſa cupido. Hor. S. 1. 1. 61. *Een onwettige*, *buytenſporige*, *onmatige*, of *ongeregelde begeerte.* Honor. Hor. E. 1. 16. 39. *Een onverdiende eer.* By Cic. Br. 13. is het *Een ydele*, *nietige*, *ingebeelde*, *gewaande*, of *beſpottelijke eer.*

Falſum gaudium. Ter. And. 1. 2. 9. Virg. Æ. 6. 513. *Een valſche*, *ydele*, *ongegronde*, of *gewaande vreugd.*

Falſam orationem vita moresque mei ſuperant. Sall. B. J. 85. *Mijn leven en gedrag is boven de laſteringen; niemand weet met waarheyd iets op mijn leven en wandel te zeggen.*

Dum careo veris, gaudia falſa juvant. Ovid. Her. 13. 108. *By gebrek van waare*, *houde ik my met ingebeelde genoegten op.*

Vultus falſi. Sen. H. 1. 295. *Momaanzichten*, *grynzen.*

Gaudia falſa. Tib. 3. 6. 33. *Gemaakte*, *geveynsde*, of *uyterlijke blijdſchap.*

Falſæ lacrymulæ. Ter. E. 1. 1. 22. Catull. 67. 16. *Gemaakte*, *geveynsde*, *bedrieglijke traantjes; krokodilstraanen*, of *hoeretraanen.*

Falſus Achilles. Sen. Ag. 3. 618. *De valſche Achilles*, te weeten, Patroclus, in de wapenen en 't gewaad van Achilles door Hector voor Trojen verſlagen.

(Falſa mater. Liv. E. 49. Colum. 10. 53. *De onrechte moeder*, *die voor moeder gaat*, *die de rechte moeder niet is.*)

F A L X.

FALX, ălcĭs. f. Cic. T. Q. 5. 23. Varr. L. L. 4. 31. Tib. 1. 8. 34. *Een zeyſſen*, *ſikkel*, om 't hooy te maaijen, 't koorn te ſnyden, enz.

Sata falcibus apta. Ovid. F. 4. 914. *Koorn dat rijp is*, *dat goed is om te maaijen*, of *koorn dat gemaait kan worden.*

Cedit incurva falce reſecta ceres. Ovid. Am. 1. 15. 12. *Het koorn word met een kromme zeyſſen afgemaait.*

Jam libet hirſutam tibi falce recidere barbam. Ovid. M. 13. 766. *Nu luſt het u met een zeyſſen uwen ruygen*, of *ſtekeligen baard af te ſnijden.* Zegt Galatea tegens Polypheem de Cyclops ſpreekende.

Tunc fere, quod plena poſtmodo falce metas. Ovid. Art. 2. 322. *Zaay dan*, *dat gy naderhand met een vollen ſikkel*, dat is, *in overvloed zult konnen maaijen.*

Falx. Virg. G. 1. 157. Prop. 2. 13. 12. Plin. H. 17. 22. *Een ſnijmes*, *ſnoeimes*, *kapmes*, om den wyngaard te ſnyden, de boomen te ſnoeijen, kleyn hout te kappen, enz.

Inutiles falce ramos amputans. Hor. Ep. 2. 11. *De overvloedige takken met een ſnoei- of kapmes afſnoeijende*, of *afkappende.*

Falx. *Een kromme ſabel*, *een krom zwaard*, *een houwer.*

Magnis parva minaris falce reciſurum ſimili te. Hor. S. 1. 3. 122. *Gy zegt dat gy groote en kleyne misdaaden over eene kam zult ſcheeren; gy dreygt de kleyne feylen zoo zwaar te ſtraffen als de groote.*

(Falx [alleen. of Falx muralis.] Cæſ. B. G. 3. 14. 5. *Een oorlogsgereetſchap*, *waar door de ſteenen uyt de muuren gehaa't wierden*, zoo genoemt om dat het ſikkelswyze gemaakt was.)

[Falx. Was ook een ſcherp yzer aan een lange ſtaak vaſt gemaakt, krom als een ſikkel, waar mede de touwen van de ſprieten in d'oorlogen ter zee wierden afgekapt. Zie Liv. 28. 45. Veg. 4. 46.]

F A M A.

FĀMĂ, æ. f. *Een gerucht, mare, tijding, gemeene ſpraak.*

Præclara de Afranio fama eſt. Cic. Att. 7. 26. *Daar loopt een heerlijk gerucht van Afranius: de wereld ſpreekt zeer loflijk van Afranius.*

Funeris Gracchi varia fama eſt. Liv. 25. 17. *Daar loopt een verſcheyde gerucht van Gracchus begrafenis; de uytvaart van Gracchus word verſcheydentlijk verhaalt.*

Fama eſt. Liv. 2. 7. *of* fert quosdam fuiſſe participes, &c. Liv. 4. 30. *Daar is een gerucht, of men zegt, men verhaalt, dat sommige deel hebben gehad, enz.*

Fama eſt in quiete viſum ab eo juvenem divina ſpecie. Liv. 21. 22. *Men verhaalt dat hy in den ſlaap een jongeling van een goddelijke gedaante gezien heeft.*

Conſtans fama atque omnium ore celebrata eſt. Cic. Q. Fr. 1. 1. 8. *Daar is een algemeen gerucht.*

Scribenti nuncia venit fama virum perire. Ovid. Her. 9. 144. *Zoo als ze ſchreef quam de tijding dat haar man dood was.*

Salus omnium eorum qui ad Rempublicam accedunt, non veritate ſolum, ſed etiam fama nititur. Cic. Fr. 1. 2. *'t Behouwt van allen die tot het Staatsbeſtier komen, hangt niet alleen van de waarheyd, maar ook van 't gerucht af.*

O gratam famam de ſubſidio tuo! Cic. F. 10. 14. *O aangenaame tijding die wy van uwe hulpe gekregen hebben!*

Falſa fama ſuſpectum eſſe. Ter. Hec. 5. 1. 31. *In een valſch gerucht zyn, valſchelijk verdagt zijn.*

Fama vulgi. Cic. T. 20. *of* Fama popularis. Cic. T. Q. 5. 16. *'t Gemeene gerucht, 't volks gevoelen, de praat van 't volk.*

Non pœnitet me famæ ſolam feciſſe id, &c. Ter. Hec. 5. 9. 9. *'t Rouwt my niet dat men zegt, dat ik alleen zulks gedaan heb.*

Non putavi famam inconſtantiæ mihi eſſe pertimeſcendam. Cic. F. 1. 9. *Ik heb niet gemeent dat ik van ongeſtadigheyd te beſchuldigen ware, of dat men my van ligtvaardigheyd zou betichten.*

Sine mala fama eſſe. Ter. Ph. 1. 3. 17. *In geen kwaad gerucht zijn, geen kwaade naam hebben.*

[Fama exit. Nep. Ageſ. 2. Pervenit. Nep. Dat. 3. Perfertur. Nep. Them. 2. *'t Gerucht loopt, 't word verſprevt, en overgebragt.* Proditio totis caſtris eſt in fama. Tac. H. 3. 13. *Een yegelijk ſpreekt in 't leger van 't verraad.*]

Fama. *Aanzien, achting, eer, beroemdheyd, roemruchtigheyd, vermaartheyd.*

Eſſe in fama. Tac. H. 2. 73. *Beroemt*, of *vermaard zijn, in achting*, of *in aanzien zijn, een goede naam hebben.*

Alicujus famam adæquare. Sall. B. J. 4. Alicujus ad famam procedere. Petron. 2. *Iemand in vermaardheyd gelijk worden, zoo beroemd*, of *vermaard worden als een ander.*

Annibal fama ſeneſcit. Liv. 29. 4. *De roem*, of *beroemtheyd van Hannibal neemt af, vermindert*, of *verdwijnt.*

Tua fama in dubium veniet. Ter. Ad. 3. 2. 42. *Uwe achting zal beginnen te waggelen; gy zult gevaar loopen van uwen goeden naam*, of *achting te verliezen.*

Me ſapientiæ fama delectat. Cic. Am. 4. *De roem van wijs te zijn behaagt my heel zeer; ik ſchep vermaak in den naam van een wijs man.*

Fama. *De eer*, of *achting die men door zijnen goeden wandel verkrijgt.*

Aliquem fama ſpoliare. Cic. Off. 3. 19. *Iemand onteeren, ſchenden, laſteren, van zijnen goeden naam berooyen; iemands eer ſteelen.*

Famam ſororis defendit. Cic. V. 1. 30. *Hy heeft de eer van zijn zuſter voorgeſtaan; hy heeft de eer*, of *goeden naam van zijn zuſter verdedigt.*

Minus rei & famæ temperans. Ter. Ph. 2. 1. 41. *Die zijn goed en eer verwaarloost; die zijn goed noch eer gade ſlaat.*

Te tenuit reverentia famæ. Ovid. M. 7. 146. *De zorge voor uw aanzien heeft u wederhouden.*

Famæ pudor. Cic. Prov. Conſ. 6. Reverentia. Ovid. M. 9. 555. *De zorge, bezorgtheyd*, of *zorgvuldigheyd voor zijn eer*, of *aanzien.*

Fama. Virg. Æ. 4. 170. *Eerloosheyd, ſchande, oneer, een quaade naam*, of *quaad gerucht.*

Non dubito evolare hinc, ubi nec Pelopidarum facta, neque famam audiam. Cic. F. 7. 90. *Ik maak geen zwarigheyd om ſchielijk van hier ergens heen te gaan, daar ik noch de daden, noch den ſnooden naam der Pelopiden zal hooren.*

Famam exſtingui veterum ſic poſſe malorum. Virg. Æ. 6. 527. *Dat dus de gedachte van oude misſlagen zou konnen uytgewiſcht worden.*

Fama maluni gravius quam res. Hor. S. 1. 2. 59. *De ſchande is grooter dan de misdaad.*

Fama. *'t Aanzien, de achting, luyſter*, of *beroemdheyd waar in wy zijn; de eer die wy hebben.*

Mihi facti fama ſat eſt. Virg. Æ. 9. 195. *Ik heb eers genoeg dat ik 't gedaan hebbe.*

Hujus non fugio mortem, ſi famam aſſequar. Phæd. 3. 9. 3. *Ik weygere niet zijnen dood te ſterven, mits dat ik zijnen roem*, of *zijnen luyſter bekome.*

Fama manet facti. Ovid. F. 2. 379. *De gedachtenis van deze daad is vereeuwigt.*

Quos fama obſcura recondit. Virg. Æ. 5. 302. *Onvermaard, onberoemd volk, onbekende menſchen, luyden die noch naam, noch achting hebben.*

Famam diſſipare. Cic. A. 14. 6. *Een gerucht verſpreyden, uytſtrooijen.*

Vultus componere famæ. Tib. 4. 7. 9. *Zijn wezen*, of *gelaat naar 't gerucht ſchikken*, als of men 't geloofde.

Tua fama Tibullus. Ovid. Am. 3. 9. 5. *Tibullus uwe eer*, of *roem; Tibullus die uwe eer*, of *roem was*, of *die uwe eer*, of *uwen roem verbreydde.*

Evadne Argivæ fama pudicitiæ. Prop. 1. 15. 22. *Evadne de eer der Grieken door haare kuysheyd.*

(Fama nunquam ad liquidum perducitur. Curt. 9. 2. 14. *De zaak draagt zich nooit in alles zoo toe*, of *het is met de zaak nimmer in alle omſtandigheden zoo geſteld*, of *gelegen als 'er het gerucht van loopt.*

Si vera eſt fama. Virg. G. 4. 42. *Zoo het waar is, het geen men verhaalt.*

Ut vos mihi domi eritis proinde ego ero fama foris. Ter. Hec. 2. 1. 21. *Mijne achting*, of *mijn aanzien buyten de ſtad hangt van uw gedrag in de ſtad af.*)

FĀMĂ AUGUSTĂ, æ. f. *Famaguſta*, een ſtad van Cypren, die voortyds Arſinoë wierd genaamt.

F A M E.

(FĂMEL. Feſtus. *Een knecht.* De Oſc noemden hem met dien naam.)

FĂMĔLICOSŬS, ă, ūm. Famelicoſa terra. Feſtus. *Een drooge, dorre, magere, ſchraale aarde.*

FĂMĔLICŬS, ă, ūm. Plaut. R. 2. 2. 6. Ter. E. 2. 2. 29. Juv. 14. 146. *Verhongert, uytgehongert, hongerig, die van honger vergaat, die honger lijd.*

Famelicus ſenex. Sen. Contr. 1. 1. *Een oud man die honger lijd, die geen genoegzaam onderhoud heeft, die in groote armoede zit; een arme kaale bedelaar.*

‡ FĂMELLĂ, æ. f. Feſtus. *Een geruchtje, een mompeling.*

FĂMES, ĭs. f. Cic. F. 2. 28. Virg. Æ. 1. 220. Cæſ. B. G. 5. 29. *Honger, eetluſt, trek tot eeten.*

Si non didiciſſet, hodie famem a labris non abigeret. Petron. D. 19. *Zoo hy niet geſtudeert had, hy zou tegenwoordig van honger moeten vergaan, of niet een ſtuk brood te eeten hebben.*

Fames. Plaut. Au. 2. 4. 30. *Behoefte, gebrek, armoede, de bedelzak.*

Ille ad famem hunc ab ſtudio ſtuduit rejicere. Ter. Ph. prol. 19. *Hy heeft dezen getracht van dat beroep af te trekken, om hem tot den bedelzak te brengen.*

Fames. Celſ. 6. 11. *Eetregel die men eenen zieken voorſchrijft.*

Fames. *Honger, hongersnood, gebrek van leeftogt*, in een land, ſtad, enz.

Fames tum erat in Aſia. Cic. Att. 5. 21. *Toen was 'er hongersnood in Azien.*

Cum obruerentur copia ſententiarum atque verborum, jejunitatem & famem ſe malle quam ubertatem & copiam dicerent. Cic. T. Q 2. 1. *Toen zy met een meenigte van ſpreuken en woorden overvallen wierden, zeyden ze dat ze meer van ſchaarsheyd en gebrek zouden houden, dan van een te groote vruchtbaarheyd en overvloed.*

Fames. Virg. Æ. 3. 57. Hor. O. 3. 16. 18. *De begeerte, luſt, zucht, 't verlangen*, of *de trek tot iets.*

Inexplebilis honorum fames. Flor. 3. 21. 6. *Een*

6. *Een onverzadelijke ſtaatzucht.*

Cementis ac tegulis meorum tectorum ſe famem expleturos non putaverunt. Cic. Dom. 23. *Zy hebben niet gemeent dat ze hunne woede met de kalk en ſteen,* dat is, *met het omhaalen van mijn huys genoeg verzadigen zouden.*

Cupit hic gazis implere famem. Sen. H. Oe. 2. 621. *Deze zoekt zijn geldzucht met ſchatten te verzadigen.*

(Famem depellere. Cic. Fin. 1. 11. Eximere. Virg. Æ. 1. 220. Compeſcere. Sen. H. 2. 515. Frangere. Symm. E. 1. 17. *Den honger ſtillen*, of *verdrijven.*

Famem facere. Solin. 32. *Oorzaak zijn van een duuren tijd.*

Famem vix propulſare diurno quæſtu. Curt. 9. 2. 6. *Nauwelijks droog brood op een dag verdienen.*)

F A M I.

‡ FĀMĬGĔR, I. m. Varr. L. L. 5. 7. *Uytſtrooijer van geruchten, brenger van nieuwe tijdingen.*

‡ FĀMĬGĔRĀTĬO, ōnis. f. Plaut. Trin. 3. 2. 66. *Een lopend gerucht, een gerucht dat door de wereld loopt*, of *verſpreyd is.*

‡ FĀMĬGĔRĀTŌR, ōris. m. Plaut. Trin. 1. 2. 178. *Een liefhebber van wat nieuws; een die alle nieuws weet; die zijn werk van nieuwe tijdingen maakt.*

FĀMĬLĬA, æ. f. Feſtus. Plaut. Truc. 2. 4. 53. *Een huysgezin, gezin, huyshouding:* te weeten, vader, moeder, en kinderen. Men begrypt 'er zomtyds onder dienſtboden, kindskinderen, vrienden, en dan noemt men 't, *het huys, de ſtam, 't geſlagt.*

Familiam dedecoras. Ter. Hec. 2. 1. 13. *Gy doet uw geſlacht*, of *huysgezin ſchande aan: gy onteert uw huysgezin en geſlacht.*

Cupiditates non modo ſingulos homines, ſed univerſas familias evertunt. Cic. Fin. 1. 13. *De ongeregelde tochten bederven niet alleen enkele menſchen, maar zelf geheele huysgezinnen.*

Princeps familiæ. Liv. 3. 17. *'t Hoofd, de voornaamſte*, of *ſtichter van een huysgezin, geſlacht*, of *ſtam.*

Natus ex familia ampliſſima. Cic. Par. 5. Nobiliſſima. Cic. Fl. 33. *Uyt een zeer doorluchtig*, of *zeer edel huys geſproten; van een treffelijk huys*, of *geſlacht afkomſtig.*

Familia. Cic. Cæc. 19. Phæd. 3. 7. 22: 19. 1. *Iemands huysgenooten, bedienden, dienſtboden, het volk*, of *gevolg van een huys.*

Familiam ſuſtentare. Ter. Ad. 3. 4. 35. *Het huysgezin onderhouden.*

Orgetorix omnem ſuam familiam ad hominum millia decem coëgit. Cæſ. B. G. 1. 4. *Orgetorix heeft alle zijne bedienden ten getale van tien duyzend menſchen byeen gebracht.*

Juſſa eſt familiam in poteſtate habere. Liv. 8. 15. *Zy wierd belaſt haare ſlaaven*, of *dienſtboden, in haare magt te houden*, of *hen niet vry te maaken.* Dit geſchiedde op dat haare misdaad door deze weldaad niet mogt verborgen blyven. Men deed ook dit verbod aan de geenen, die hunne ſchuldeyſchers niet dan met ſlaaven konden betaalen.

Familia. *Een bende, gezelſchap*, of *ſchaare volks onder een hoofd; een aanhang, navolgers.*

Familia Platonis. Cic. D. 2. 1. *De aanhang, navolgers*, of *leerlingen van Plato.* Gladiatorum. Cic. Syll. 19. Gladiatoria. Sall. B. C. 30. *Een bende*, of *gezelſchap Schermers.*

Singulæ familiæ tibi litem intenderent. Cic. de Or. 1. 10. *Elke gezindheyd zoude u aantaſten*, of *aandoen.*

Familia. *'t Goed van een huys, de middelen van een huysgezin.*

Decem dierum vix mihi eſt familia. Ter. H. 5. 1. 36. *Nauwelijks heb ik goed voor tien dagen. Nauwelijks zal ik nog tien dagen lang mijn huysgezin konnen onderhouden.*

Familia ercifcunda. Cic. de Or. 1. 56. *Een onverdeelde erfenis, de nagelaaten middelen, goederen*, of *boedel van iemand die noch te verdeelen ſtaan.*

Familiam pecuniamque ſuam prandiorum gurgitibus proluere. Gell. 2. 24. *Zijn geld en goed met gaſterijen*, of *met teeren en ſmeeren doorbrengen;* of boertende, *door de billen lappen.*

Familiam ducere. *Het hoofd*, of *de voornaamſte zijn.*

Lucius familiam ducit. Cic. A. 5. 7. *Lucius is de voornaamſte*, of *'t hoofd, is 't rad daar 't alles op draait.*

Quod familiam ducit in jure civili. Cic. F. 7. 1. *Dat het aanmerkenswaardigſte, het aanmerkelijkſte*, of *voornaamſte is, daar 't meeſt op aankomt in de Rechtsgeleerdheyd.*

(Familiarum origo. *Een geſlachtregiſter*, of *geſlachtboom.*

Atticus ſic familiarum originem ſubtexuit. Nep. Att. 18. *Attikus heeft zodanig een geſlachtregiſter beſchreven*)

Ex hac gente duæ familiæ claruerunt. Suet. N. 1. *Uyt dit geſlacht zijn twee familien aanzienlijk geweeſt.*

FĀMĬLĬĀRĬCŬS, a, um. *Gemeenzaam, van het huysgezin, van den huyze*, of *van het huys.*

Familiarica cella. Vitruv. 6. 10. *Het heymelijk gemak; de kamer daar 't ſekreet in ſtaat.* Sella. Varr. R. R. 1. 13. *Een ſtilletje, het ſekreet.* (Varro R. R. 1. 13. noemt het Sellam familiæ na de verbetering van Scal. Conj. Varr. p. 198. Zie om reden Popm. over Cato p. 163. Pign. Serv. p. 279.

Familiarica veſtimenta. Ulp. D. 34. 2. 17. §. 2. *Kleederen die voor het huysgezin gemaakt zijn, die gemaakt zijn om het huysgezin daar mede te kleeden.*)

FĀMĬLĬĀRĬS, is. m. & f. āre, is. n. *Van 't huys, van 't huysgezin, van den huyze, gemeenzaam.* De compar. *Familiarior* ſtaat by Colum. 6. 2. en de ſuperl. *Familiariſſimus* by Cic. A. 3. 10.

Nec mi ſecus erat, quam ſi eſſem familiaris filius. Plaut. Capt. 2. 2. 23. *Ik wierd onthaald als of ik de zoon van 't huys ware geweeſt.*

Familiare funus. Cic. Vat. 13. *De dood van een huysgenoot.* Fatum. Liv. 10. 28. *Het noodlot dat een huys*, of *geſlacht verzelt, volgt*, of *eygen is.* (Bellum. Liv. 2. 48. dat hy c. 49. noemt unius familiæ viribus geſtum, en ſtelt tegens publicum. 27. 51. *Een oorlog door een huysgezin*, of *op de koſten van een huysgezin gevoert.*)

Familiare ſepulchrum. Caj. D. 11. 7. 5. *'t Graf*, of *de begraafplaats van een huys, geſlacht*, of *huysgezin.*

Familiaris res. Cic. T. Q. 1. 1. Nep. Att. 2. *'t Goed*, of *de middelen van een huysgezin*, of *geſlacht.* Pecunia. Gell. 2. 17. *'t Geld dat men uyt de goederen van zijn geſlacht trekt.*

Se rei familiari vitæque ruſticæ dedit. Cic. S. R. 7. *Hy heeft zich tot het beſtier van zyn goed en 't landleven begeeven.*

(Familiaris. *Dat binnen huys, en onder de huysgenooten geſchied.* Dit word geſteld tegens een openbaare bediening.

Referam nunc familiarem Auguſti vitam. Suet. A. 61. *Nu zal ik het leven van Auguſtus binnens huys*, of *dat hy onder zijne huysgenooten heeft geleyd, verhaalan.*

Familiaris vita. Plaut. P. 1. 3. 46. *Spijs en drank, koſt die binnens huys genooten word.* Geſtelt tegens die by een ander op gaſtmaalen genuttigt word.)

Familiaris Æſopi. Cic. Fr. 1. 2. *Van Eſopus geſlacht, van de vrienden van Eſopus, een gemeenzaam vriend*, of *kennis van Eſopus.*

Inimici familiares. Plaut. Caſ. 2. 5. 22. *Huyſſelijke vyanden, vyanden van een geſlacht*, of *in het zelve huysgezin.*

Familiaris locus. *Een plaats die onze vrienden toebehoort.*

Familiaris. Plaut. Am. 5. 1. 31. Merc. Prol. 69. *Huysknecht, huysdienaar, huysgenoot, knecht, dienaar, bediende.*

Familiaris ſui telum eripuit. Nep. Alcib. 10. 5. *Hy heeft den dolk zijnen kamerdienaar uyt de hand gerukt.*

Quin me eſſe hujus familiæ familiarem prædico. Plaut. Am. 1. 1. 203. *Wel ik zeg, dat ik een huysgenoot*, of *knecht van dit huys ben?*

Familiaris meus. Cic. de Or. 3. 13. Qui eſt in meis familiaribus. Cic. F. 7. 3. Unus ex meis intimis familiaribus. Cic. F. 3. 1. *Mijn gemeenzaame vriend, mijn byzondere vriend, mijn boezemvriend, een van mijne gemeenzaamſte vrienden.*

Factus eſt mihi familiaris. Cic. F. 3. 1. *Hy is mijn gemeenzaam vriend geworden.*

Signum familiaris animi. Sen. B. 1. 14. *Een teken, blijk*, of *bewijs van een byzondere*, of *gemeenzaame vriendſchap, van een toegenegen hert*, of *gemoed.*

Vultu minus familiari aliquem reſpicere. Suet. J. 78. *Iemand niet vriendelijk aanzien, geen vriendelijk gezicht tonnen; iemand ſtuurs aanzien.*

Cum

Cum aliquo familiares conferre ſermones. Cic. Off. 2. 11. *Met iemand gemeenzaam praaten, of een gemeenzaam geſprek houden.*

Hic ipſi eſt familiarior. Ter. Ph. 4. 5. 9. *Deze is gemeenzamer met hem, gaat gemeenzaamer met hem om.*

Fam liarior nobis propter ſcriptorum multitudinem eſt Demoſthenes. Cic. de Or. 3. 19. *Demoſthenes is ons gemeenzaamer, of beter bekend, door de veelheid van zijne ſchriften.*

Fiat iis apud quos dicet, familiaris. Cic. Or. 40. *Dat hy gemeenzaam worde by hen, in wier tegenwoordigheyd hy zal ſpreeken.*

Boves familiariores bubulco fiant. Colum. 6. 2. *Laat de oſſen wat gemeenzaamer met den dryver, of beter aan den oſſendryver gewent worden.*

Scires illum huic materiæ non minus idoneum eſſe, ſed minus familiarem. Sen. Contr. 7. 6. *Gy zoud zien dat hem hier toe geen bequaamheyd ontbreekt, maar dat hy 'er niet aan gewent, niet in bedreven, of niet op afgerecht is.*

Tenebris & ſolitudini familiariſſimus. Sen. Marc. 2. *Die zich in de duyſterheid en eenzaamheyd onthoudt.*

Huic jam familiaris malo Nicopolis. Sen. N. Q. 6. 26. *De ſtad Nicopolis dit ongeval reeds gewoon, of gewent.*

Arbor Italiæ familiaris. Plin. H. 13. 5. *Een boom gemeen in Italien, die overvloedig in Italien gevonden word.*

Familiaris victus. Gell. 12. 1. *Gemeene, of dagelijkſche koſt, of ſpijze, gewoon voedſel.*

Id mihi familiare eſt. Plin. E. 4. 24. *Dat is mijne gewoonte.*

Familiariſſimum hoc platanis. Plin. H. 16. 31. *Dat is den platanusboomen zeer gemeen.*

Effice mortem tibi cogitatione multa familiarem. Sen. N. Q. 6. 32. *Maak u de dood door veelvuldige overdenkinge gemeenzaam.*

Familiare eſt hominibus omnia ſibi ignoſcere. Paterc. 2. 10. 3. *'t Is den menſchen gemeen zich zelven alle feylen te vergeeven, alles in zich te verſchoonen.*

Nobis quædam familiaria, quædam ignota ſunt. Sen. N. Q. 2. 32. *Sommige dingen zijn ons gemeenzaam, of bekent, andere vreemd, of onbekent.*

FĂMILIĀRĬTAS, ātis. f. Sall. B. C. 14. *Gemeenzaamheyd, gemeenzaame omging, nauwe vriendſchap, of gemeenſchap, openhertigheyd die 'er tuſſchen vrienden is.*

Lælii & Scipionis familiaritas. Cic. Am. 1. *De gemeenzaamheyd die 'er tuſſchen Lelius en Scipio is.*

In alicujus familiaritatem venire. Cic. F. 7. 15. V. 2. 70. Se dare. Cic. V. 2. 70. Intrare. Cic. Fr. 1. 2. Ad alicujus familiaritatem ſe applicare. Cic. Clu. 16. *Zich met iemand gemeen, of gemeenzaam maaken, iemands vriendſchap zoeken.* Recipi. Cic. A. 2. 32. *In iemands gemeenzaamheyd, of vriendſchap ontfangen worden.*

In alicujus familiaritate verſari. Cic. C. B. 26. *Met iemand gemeenzaam omgaan, of verkeeren.*

Mihi magna cum eo familiaritas eſt. Ter. H. 1. 2. 1c. *Ik ben heel gemeen, of heel gemeenzaam met hem; wy zijn heele goede vrienden.*

Familiaritas intercedit inter nos. Ter. Ph. 4. 1. 17. *Onder ons is een boezemvriendſchap.*

Familiaritatem cum aliquo contrahere. Cic. Off. 1. 17. *Gemeenzaame vriendſchap met iemand maaken.*

Magna familiaritas conflata eſt. Ter. E. 5. 2. 35. *Daar is een groote gemeenzaamheyd gemaakt.*

Uſus progrediens familiaritatem efficit. Cic. Fin. 1. 20. Familiaritatem conſuetudo affert. Cic. Dej. 14. *Geſtadige omgang maakt, of baart gemeenzaamheyd, of vriendſchap.*

FĂMILIĀRĬTER. adv. *Gemeenzaamlijk, gemeenzaam, vriendelijk.* De compar. *Familiarius* ſtaat by Cic. Cœl. 23. en de ſuperl. *Familiariſſime* by Cic. Div. 9.

Familiariter jocari cum aliquo. Cic. Att. 2. 1. *Met iemand gemeenzaam ſchertſen, jokken, boerten, of kortswijlen.*

Nullius ſe ingenio familiariter applicant. Sen. E. 2. *Zy verbinden zich met niemand van herten; zy maaken met niemand een hertelijke gemeenzaamheyd, of vriendſchap.*

Familiariter aliquem monere. Ter. H. 1. 1. 6. *Iemand als een vriend, vrijelijk, of in vryheyd waarſchouwen.* Inſpicere. Plin. P. 87. 3. *Iemand met vriendelijke, of gunſtige oogen aanzien.*

Ferre familiariter mortem alicujus. Ter. And. 1. 1. 84. *Zeer geraakt, of gevoelig over iemands dood zijn; iemands dood zeer ter herten neemen, hertelijk (als of hy ons een byzondere vriend ware geweeſt) betreuren.*

Familiariter uti aliquo. Cic. V. 4. 20. Vivere cum aliquo. Cic. Att. 6. 6. *Gemeenzaam met iemand ommegaan, leeven.*

Homo prædicatus familiariter. Plaut. Trin. 2. 2. 54. *Een menſch die men zeer prijſt, of zeer hoog verheft.*

Quæ familiariter ſcribi ſolent. Cic. Att. 9. 4. *Zaaken die gemeenzaamlijk, zonder bedenking, overleg, of voor de vuyſt geſchreven worden.*

Cauſam familiariter noſſe. Quintil. I. O. 6. 5. *Een zaak grondig, in de grond, volkomentlijk, of door en door verſtaan; de grond van een zaak kennen.*

Sententiæ familiariter in animum receptæ. Sen. E. 94. *Spreuken die 't gemoed diep zijn ingedrukt.*

Quæ ipſi compoſuerunt, jam familiarius animo ſuo affigent. Quintil. I. O. 2. 7. *Zy zullen de dingen die ze zelf hebben gemaakt, of opgeſtelt, beter onthouden.*

FĀMĬS, is. f. Varr. R. R. 2. 5. Zie Fames.

F A M O.

FĀMŌSŬS, a, um. Juv. 6. 83. *Vermaard, beroemd, berucht, bekend, van wien veel in de wereld geſproken is.* (De ſuperl. *Famoſiſſimus* gebruykt Varro by Plin. H. 28. 22.)

Famoſus. Tac. H. 1. 10. 1. *Vermaard, beroemd, roemruchtig, doorluchtig, glorierijk, heerlijk.*

Non ponet famoſæ mortis amorem. Hor. A. P. 469. *Hy zal de begeerte tot een glorierijke dood, of om roemruchtig te ſterven niet afleggen.*

Famoſus. Liv. 39. 43. *Eerloos, ſchandelijk, ſnood, berucht wegens oneer, verdacht, die een quaade naam heeft.*

(Mater vetuit me ad famoſas accedere. Cic. de Or. 2. 69. *Mijn moeder heeft my verboden by oneerlijke vrouwluy te loopen.*)

Me famoſum flagitiis facit ſuis. Plaut. by Non. 4. 193. *Hy ſchendt mijnen roem, of onteert my door zijn ſchelmſtukken.*

Famoſum carmen. Hor. E. 1. 19. 31. Famoſi verſus. Hor. S. 2. 1. 68. Famoſa epigrammata. Suet. J. 73. of Famoſi libelli. Suet. A. 55. *Een ſchendſchrift, laſterſchrift, een eer- of faamrovend ſchrift, een ſchimpſchrift, of ſchimpdicht.*

Famoſus pudor. Ovid. Am. 3. 6. 78. *Een verlore, of geſchonde eer.*

Famoſus. Suet. Tib. 35. Ulp. D. 3. 1. 1. §. 10. *Onteerende, ſchandelijk, eerloos maakende, dat oneer en ſchande toebrengt;* van een betichting van dievery, van een vonnis, waar by de misdadiger tot een geeſſeling, ter dood, enz. word verwezen, ſpreekende.

F A M U.

* FĂMŬL, illi. m. Enn. by Non. 2. 322. Lucret. 3. 1048. *Een knecht, een dienaar, dienſtbode:* ook *een gering, of ſlecht menſch.*

FĂMŬLA, æ. f. Virg. Æ. 8. 411. Prop. 3. 13. 15. Lucan. 8. 63. *Een dienſtmeyd, dienſtmaagd, of meyd.*

Famula. *Een ſlavin.*

Tibi hanc famulam voveo. Virg. Æ. 11. 558. *Ik ſchenk u die ſlavin tot uwen dienſt.*

Si virtus famula fortunæ eſt. Cic. T. Q. 5. 1. *Indien de deugd een ſlavin, of dienſtmaagd van 't geluk is.*

Miniſtra & famula corporis eſt res familiaris. Cic. T. Q. 1. 31. *'t Goed, dat men heeft is tot onderhoud van 't lighaam.*

Famulæ Ditis. Sen. H. F. 1. 100. *De dienareſſen van Pluto, de helſche razernyen.*

(FĂMŬLĀRĒ. adv. *Op de wijze van een knecht, als een knecht.* Het is een genus neutrum voor een adverbium.

Timens famulare. Stat. S. 3. 1. 40. *Vreezende, bevreeſt zijnde als een knecht.*)

FĂMŬLĀRĬS, is. m. & f. āre, is. n. Stat. Ach. 2. 67. Sen. H. Oe. 3. 836. *Knechts, van een knecht, of dienaar, dat de knechts betreft, of raakt.*

Famu-

Digitized by Google

Famularis veſtis. Cic. T. Q. 3. 48. *Een knechts kleed.*

Dare jura famularia. Ovid. M. 15. 597. *Knechtelijke*, of *ſlaafſche wetten geeven*, dat is, *onbepaaldelijk gebieden*, *onbepaald heerſchen*, *de wet ſtellen.*

FĂMŬLĀTUS, ûs. m. *Dienſt*, *dienſtbaarheyd*, *ſlaverny.*

Eſſe in famulatu. Cic. Am. 19. *By iemand in dienſt zijn*, *iemand dienen*, of *by iemand dienen.*

Miſerrimus famulatus. Colum. Præf. 1. *Een zeer elendige dienſtbaarheyd*, *dienſt*, of *ſlaverny.*

Quam miſer (eſt) virtutis famulatus ſervientis voluptati! Cic. Off. 3. 33. *Wat is 't een elendige zaak dat men de deugd een ſlavin van de wellust maakt!*

FĂMŬLĬTĬUM, ĭi. n. Feſtus. *Dienſtbaarheyd*, *ſlaverny.*

FĂMŬLOR, āris, ātus ſum, āri. Cic. *by* Non. 2. 313. Stat. S. 3. 3. 58. *Dienen*, *in dienſt zijn.*

Famulari alicui. Catull. 65. 161. *Iemand dienen*, *in iemands dienſt zijn.*

Extremis famulantur ſacris. Plin. H. 2. 7. *Zy dienen*, of *eeren vreemde heyligdommen.*

Famulari alimentis. Plin. H. 2. 63. *Voedzel verſchaffen*, *tot voortbrenging van voedzel dienſtig zijn*, van de aarde ſpreekende.

Famulari alicui. Claud. B. Gil. 207. *Onder iemands gehoorzaamheyd ſtaan*, *iemand onderdanig*, of *onderworpen zijn*, van een volk, land, enz. ſpreekende.

Fortuna famulante aliquid agere. Claud. B. Get. 513. *Van 't geluk in eenige onderneming begunſtigt worden.*

FĂMŬLŬS, i. m. Plaut. M. G. 2. 3. 80. Catull. 64. 52. *Een huysknecht*, *knecht*, *dienaar.*

Sacrorum famulus. Ovid. M. 6. 649. *Een offerknecht*, *die de prieſters in de offerhande dient.*

Idææ matris famulus. Man. 4. 758. *Een leeuw*, vermits de wagen van Cybele door leeuwen getrokken wierd.

Idææ matris famuli ſtipem cogebant. Cic. L. L. 2. 9. *De Prieſters van Cybele vergaderden de aalmoeſſen.*

FĂMŬLŬS, a, um. Ovid. F. 1. 286. Lucan. 4. 207: 10. 127. *Onderdanig*, *onderworpen*, *dienſtbaar*, *onder iemand ſtaande.*

(Famulus. *Van een knecht*, *dat tot een knecht behoort.*

Famulas ad prælia dextras excitat. Lucan. 4. 207. *Hy verwekt zijne knechten tot vechteryen*; *hy hitſt zijne knechten tot vechten aan.*

F A N A.

FĂNĀTĬCE. adv. Apul. M. 8. 214. *Op een dolle wijze*; *als dolle menſchen doen.*)

FĀNĀTĬCŬS, i. m. Sen. 10. Cont. 5. *Een dweeper*, *geeſtdrijver*, *uytzinnige*, *een gek*, *zot*, of *bezetene.*

FĀNĀTĬCŬS, a, um. Cic. D. 2. 57. Liv. 4. 33. *Met een goddelijke drijving aangedaan*, *van Gods geeſt gedreven.*

Fanatici Galli. Liv. 37. 9. *Raſende prieſters van Cybele.*

Senex fanaticus. Juv. 2. 113. *Een oude paay.*

Multitudo fanatico inſtincta curſu. Liv. 4. 33. *Een hoop dweepers*, of *geeſtdrijvers*; *een dolle*, *razende*, of *uytzinnige menigte.*

Fanaticus error. Hor. A. P. 454. Furor. Flor. 3. 19. 4. *Een razende maling in 't hoofd.*

Fanaticum carmen. Liv. 38. 18. *Voorzegging van die eene goddelijke drijving hadden.*

Adeo caput jactare fanaticum eſt. Quintil I. O. 11. 3. *Het hoofd zoo heen en weêr te ſlingeren is dolle mans werk.*

Fanaticus. Cic. Dom. 40. *Dweepachtig*, *droomig*, *droomachtig*, *uytſporig*, *vol zotte inbeeldingen*, *razende*, *uytzinnig*, *ſpooreloos.*

F A N D.

FANDŬS, a, um. Cic. D. 1. 31. *Dat men zeggen*, of *ſpreeken moet*, of *mag.* 't Betekent ook, *onnozel*, *onſchuldig*, *rechtmatig*, *wettig.*

Fandus & nefandus ſanguis. Liv. 10. 41. *Onſchuldig*, *en ſchuldig*, *onnozel en ſtrafbaar bloed.*

Sperate Deum memorem fandi atque nefandi. Virg. Æ. 1. 547. *Vreeſt gylieden Godt die de onſchuldigen en ſchuldigen in gedachten houd*, te weeten, om de onſchuldigen te wreeken, en de ſchuldigen te ſtraffen.

F A N E.

FANESII, ōrum. m. plur. Plin. H. 5. 13. *De Fanezienzers*, een volk aan de Noordzee, die zulke groote ooren hebben, dat ze hun 't ganſche lighchaam bedekken als ze naakt zyn. Salmaſ. Plin. Ex. p. 155. A. C. en Turnebus. Adv. 6. 19. leezen, na Iſidorus, Panotii.

(Fans. Plaut. P. 2. 2. 7. *Spreekende.*)

F A N U.

FANUM, i. n. Cic. L. L. 2. 11. Man. 9. Hor. E. 1. 10. 49. Liv. 10. 37. *Een Tempel*, of *Kerk.*

[Fanum Sancti Amandi. *St. Amand.* Zie boven Elno. Andreæ. *St. Andrews.* Een ſtad van Schotland, in 't landſchap Fife, ook *Fanum Reguli* genoemt. Audomari. *St.* Omer. Een ſtad van de Nederlanden, in 't Graafſchap Artois, aan de Vlaamſche grenzen. Bertrandi. *St. Bertrand.* Zie boven Convenæ. Brioci. *St. Brieux.* Een ſtad van Bretagne. Clodoaldi. *St. Cloud.* Een vlek dicht by Parys. Deſiderii. *St. Deſier.* Een ſtad van Champagne op den Marneſtroom. Dionyſii. *St. Denis.* Een ſtad naby Parys. Fidei. *St. Foy.* Een ſtad van Guyenne. Flori. *St. Flour.* Een ſtad van Auvergne. Fortunæ. *Fano.* Een ſtad van Italiën, in 't Hertogdom Urbino, aan de zee. Fortunæ. *Glukſtad.* Zie boven Glukſtadium. Galli. *St. Gall.* Een ſtad en Abdy in Zwitzerland, niet verre van de Bodenzee. Germani. *St. Germain.* Een Luſthuys van de Koningen van Vrankryk, niet verre van Parys. Giſlenii. *St. Guillain.* Een ſtad van Vrankryk, over de Sambre. Goaris. *St. Gewer*, of *Goar.* Een ſtad in Heſſen aan den Rhyn. Gothardi. *St. Gothard.* Een Klooſter in Neder-Hongaryen aan de rivier Raab. Jacobi. *St. Jacob van Kompoſtella.* Een ſtad van Gallicien in Spanjen. Jacobi. *St. Jago.* De hoofdſtad van 't landſchap Chili in America. Johannis Angeriaci. *St. Jan d'Angely.* Een ſtad van Saintogne. Johannis Luſii. *St. Jan de Luz.* Een ſtad in Gaſcogne. Johannis in Mauriana. *St. Jean de Maurienne.* Een ſtad van Savoyen. Irenes. *Santaren.* Een ſtad in Portugal. Laudi. *St. Lo.* Een ſtad in Neder-Normandyen. Liceri. *St. Licer.* Een ſtad in Vrankryk in Gujenne. Luciferi. *St. Lucar.* Een ſtad van Spanjen in Andaluſien aan de rivier Guadalquivir. Maclovii. *St. Malo.* Een ſtad van Bretagne aan de zee. Marci. *St. Marco.* Een ſtad van Italiën in Kalabrien. Nicolai. *St. Niclaas.* Een vlek in Lotharingen. Palladii. *St. Palais.* Een ſtadt van Vrankryk in Navarre. Papuli. *St. Papoul.* Een ſtad van Vrankryk in Languedocq. Pauli. *St. Paul.* Een ſtad van de Nederlânden, in Artois. Pauli Leonini. *S. Paul de Leon.* Een ſtad van Neder Bretagne. Pauli Tricaſtinenſis. *St. Paul Trois Chateaux.* Een ſtad van Dauphiné. Quintini. *St. Quentin.* Een ſtad van Pikardien. Reguli. Zie boven Fanum Andreæ. Salvatoris. *St. Salvador.* De hoofdſtad van Brazilien. Severi. St. *Seveer.* Een ſtad van Gaſcogne S. Trinitatis. *Buenos Ayres.* Een ſtad van Amerika, in 't landſchap Paraguay, aan de revier La Plata. Tropeti. *St. Tropes.* Een ſtad van Provence. Valerici. *St. Valeri.* Een ſtad van Pikardien. Venantii. *St. Venant.* Een ſtad van de Nederlanden, in Artois. Viti. *St. Vyt.* Een ſtad van de Nederlanden, in Luxemburg. Voltumnæ. Liv. 4. 23: 5. 17. Een ſtad in 't Hertogdom van Toſcanen.]

F A R.

FAR, farris. n. Liv. 2. 5. Hor. S. 1. 6. 112. *Allerhande koorn*, *graan*, voornamentlijk, *tarwe*, of *weyt.*

Farra metere. Ovid. F. 2. 519. Secare. Juv. 14. 155. (Reſecare. Ovid. F. 2. 520.) *'t Koorn ſnijden*, of *maaijen.*

Far. Hor. S. 2. 8. 87. *Meel*, *bloem*, of *blom.* Si furfures nihil habent farris. Colum. 8. 4. *Zoo 'er geen blom in de zemelen is.*

Far pinſere. Colum. 2. 22. *Deeg kneeden* of *treeden.*

Far

Far hordei. Pallad. 1. 28. *Garſteblom*, of *garſtemeel*.

Sordes farris mordere canini. Juv. 5. 11. *Het overſchot van 't brood eeten dat men den honden geeft.*

Far pium. Hor. O. 3. 23. 20. Tib. 3. 4. 10. *Een offerkoek*, of *offerbrood*, *gewijd brood.*

Farre pio venerari Larem. Virg. Æ. 5. 745. *Een koek aan den huysgod opofferen.*

F A R C.

FĂRCĬMĔN, ĭnĭs. n. Varr. L. L. 4. 22. Gell. 16. 8. *Vulzel*, *worſtvulzel*, *beulingvulzel*, *kleyn gehakt vleeſch*, om *worſt*, of *ſauſijzen van te ſtoppen.*

FĂRCĬO, is, farsi, fartŭm, (en Farſum. Zie beneden Farſus.) īrĕ. aliquid aliqua re. *Iets ergens met vullen*, *aanvullen*, *opvullen*, *aanſtoppen*, *volſtoppen*, of *oppropppen.*

Parietes farciunt cementis fractis cum materia. Vitruv. 2. 8. *Zy vullen de muuren op met ſteenſcherven onder kalk gemengt.*

Farcire. *Worſten*, *worſt*, of *beuling ſtoppen*, of *maaken.*

Non implet ventrem, ſed farcit. Sen. E. 119. *Hy vult zijnen buyk niet*, *maar vult hem op*, of *propt hem vol.*

Se ultra quam capiunt farcientes. Sen. E. 108. *Die zich met ſpijze opvullen*, *oppropppen*, of *overlaaden*; *die zich tot de keel toe vol eeten.*

Farcire. Cato R. R. 89. Colum. 8. 9. *Vetten*, *meſten*, *vet maaken*, *vet meſten.*

Farcire pecudes ad victimas. Varr. R. R. 3. 5. *De offerbeeſten*, of *offerdieren meſten.*

Pullos columbinos farciunt candido pane, of ex candido pane. Varr. R. R. 3. 7. *Zy meſten de jongen duyven*, of *maaken de jonge duyven vet met wittebrood.*

Farcire lignum in gulam. Sen. E. 70. *Een hout in de keel douwen*, of *ſteeken.*

Farcire centones alicui. Plaut. E. 3. 4. 19. *Iemand honderd ſchoone leugens vertellen*, of *op de mouw ſpellen.* Maar anderen willen liever *Sarcire* leezen.

F A R F.

FĂRFĂRŬS, i. m. Ovid. M. 14. 330. Zie Fabaris.

FĂRFŬGĬŬM, ĭi. n. Plin. H. 24. 15. (Farfenum. Feſtus. Farferum. Plaut. Pœn. 2. 32.) *Witte populier*, of *populierboom*: Of, naar zommiger gevoelen, *hoefbladeren*, zeker kruyd. Plinius zegt dat het 't zelve met Chamæleuce is, waar van ons de naam, naar 't zeggen van Matthiolus, onbekend is.

F A R I.

FĂRĪNĂ, æ. f. Plaut. Truc. 5. 14. Phæd. 4. 1. 12. *Meel*, *bloem*, of *blom.*

Solidæ mucida fruſta farinæ. Juv. 5. 68. *Verſchimmelde ſtukken brood.*

Cribro decuſſa farina. Perſ. 3. 112. *Gebuydelt*, of *gezift meel.*

Convivam paſcit nigra farina tuum. Mart. 9. 3. 4. *Gy geeft uwe gaſten zwart brood te eeten.*

† Cum fueris noſtræ paulo ante farinæ. Perſ. 5. 115. *Daar gy korts te vooren van onzen ſtaat*, of *rang waart.*

FĂRĪNĀRĬŬS, ă, ŭm. *Van meel*, of *blom*, *dat het meel aangaat*, of *betreft.*

Farinarium cribrum. Cato R. R. 77. Plin. H. 18. 11. *Een meelzeeve*, *een zeef om meel door te ziften.*

FĂRĪNŬLA, æ. Feſtus. *Een weynig meel.*

(FĂRĬO, ōnis. m. Auſon. Eid. 10. 130. *Een voorn*, zekere riviervisch.)

FĀRĬS, of FARE, fātur, fātus sum, fāri. Varr. L. L. 5. 7. *Spreeken*, *'t gebruyk der ſtem hebben*, *taal voeren*, *zeggen.*

Fari. Hor. E. 1. 4. 9. *Spreeken*, *zeggen*, *melden*, *eenig woord voortbrengen*, of *uytſpreeken.*

Fari Græce neſciunt. Cic. T. Q. 5. 40. *Zy konnen geen Griekſch ſpreeken.*

Fari aliquid. Cic. T. Q. 1. 37. *Iets zeggen*, *melden*, *verhaalen.*

Fari alicui. Virg. Æ. 5. 847: 6. 36. Ad aliquem. Cic. Tim. 11. *Tegens*, *tot*, of *met iemand ſpreeken*, *praaten*, of *redenwiſſelen.*

Sic fatur ad aurem. Virg. Æ. 5. 547. *Dus byt*, of *luyſtert hy hem de woorden in 't oor.*

Contra quem talia fatur. Virg. Æ. 9. 280. *Tegens wien hy aldus ſpreekt*, *aan hy dus antwoord.*

Tempora fandi molliſſima. Virg. Æ. 4. 293. *De bequaamſte*, *beſte*, *gelegenſte tijd om iemand te ſpreeken.*

Id fando pervenit ad meas aures. Virg. Æ. 2. 81. *Daar van heb ik hooren ſpreeken*, *dat is my ter ooren gekomen.*

Hæc fando nunquam accepit quisquam. Plaut. Am. 2. 1. 41. *Niemand heeft deze dingen ooyt gehoort.*

Sic fatus. Virg. Æ. 1. 614. *Dit geſproken*, of *gezegt hebbende.*

F A R N.

FĀRNŬS, i. f. Vitruv. 7. 1. Pallad. 1. 9. *Een beuke*, of *beukeboom*, of naar de meyninge van Philander, zekere ſlach van *eyke* die in Italien gevonden word.

F A R R.

FARRACĔŬS, of

FARRACIUS, ă, ŭm. Plin. H. 24. 7. *Van koorn*, *van tarwe*, *van weyt.*

FARRAGĬNĀRĬĂ, ōrŭm. n. plur. Colum. 11. 2. *Tarweſtroo*, *kaf van koorn*: andere vertolken 't *veelerhande gemengt voeder voor beeſten.*

FARRĀGO, ĭnis. f. Varr. R. R. 1. 31. Colum. 11. 2. *Verſcheyde koorn met ſchilgewaſſen vermengt.*

Farrago. Virg. G. 3. 204. Plin. H. 18. 7. *Verſcheyde ſoorten van koorn die men groen maayt om de paarden mede te voeren.*

Farrago. Juv. 1. 86. *Mengelmoes*, *een rommelzoo*, *mengelſtoffen die in een boek verhandelt worden.*

In tenui farragine mendax. Perſ. 5. 77. *Een leugenaar in de kleynſte dingen*, *een die omtrent dingen van geen belang liegt*; of *valſchelijk zweert*, om de kopers te bedriegen, verzekerende dat de waare goed, *of* duur is.

FĂRRĀNŬM, i. n. Plin. H. 24. 15. Zie Farfugium.

FĂRRĀRĬŬM, ĭi. n. Vitruv. 6. 9. *Een koornzolder*, *een koornſchuur.*

FĂRRĀRĬŬS, ă, ŭm. *Dat het koorn aangaat*, of *betreft*, *tot koorn behoorende*, *dat koorn voortbrengt.*

Farrarius ager. Scæv. D. 7. 3. 58. *Koornland*, *zaayland*, *bouwland.*

Farrarium pilum. Cato R. R. 10. *Een koornvyzel*, *een vyzel waar in men koorn ſtoot*, of *ſtampt.*

FĂRRĀTŬS, ă, ŭm. *Van koorn*, *van meel*, of *blom gemaakt*, gelyk blompap, enz.

Farrata olla. Perſ. 4. 31. *Een brijpot*, of *pappot.*

FĂRRĔĀRĬŬS, ă, ŭm. Farrearium pilum. Cato R. R. 10. *Een koornvyzel.*

FĂRRĔŬM, ĕi. n. Plin. H. 18. 3. *Een tarwemeelskoek*, *een weijtekoek.*

FĂRRĔŬS, ă, ŭm. Farreus panis. Colum. 7. 12. *Tarwenbrood*, *weijtenbrood.*

FĂRRĪCŬLŬM, i. n. Pallad. 11. 21. *Een kleyn tarwemeelskoekje.*

F A R S.

(FĂRSĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. *Gemeſt*, *gevoed*, *vet.*

Farſilis lepus. Apic. R. C. 8. 8. Porcellus. Apic. R. C. 4. 5. *Een gevoede haas*, *een gemeſt*, of *vet varken.*

FĂRSŬS, ă, ŭm. *Gevuld*, *geſtopt.* Van dit adjectivum hebben zich Hyginus en Apicius bedient in de volgende voorbeelden.

Victor accipiet ventriculum farſum. Hygin. F. 126. *De overwinnaar zal een gevulde*, of *geſtopte maag hebben.*

Longanones porcini farſt. Apic. R. C. 4. 2. *Geſtopte varkens aarsdarmen.*

F A R T.

FĂRTĬLĬĂ, ōrŭm. plur. n. Plin. H. 10. 22. *Meſtkoekjes*, *koekjes daar men de ganzen mede vet meſt.*)

FĂRTĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. *Dat men meſt*, of *vet maakt*, *dat men meſten*, of *vet maaken kan.* Anſer fartilis. Plin. H. 10. 22. *Een gemeſte gans.* Zommige leezen Farſilis.

(FĂRTĬM. adv. Apul. M. 3. 130. *Dicht*, *op malkanderen gepakt.*)

FĂRTŎR, ōris. m. Plaut. Truc. 1. 2. 12. Ter. E. 2. 2. 26. Cic. Off. 1. 42. Hor. S. 2. 3. 229. *Een paſteybakker*, *taartbakker*, of *koekebakker*: *een worſt* of *beulingmaker*, *een worſtverkoper.*

Fartor. *Een veemeeſter*, *een meeſter van vee.*

Pinguem facere gallinam fartoris eſt officium. Colum. 8. 7. *'t Is de plicht van den pluymgraaf de hoenderen te meſten.*

Fartor. Feſtus. *Een perſoon gebruykt van ampt-*

Digitized by Google

ampibekuyperen, *om hun de Heeren aan te wijzen*, *die 't meeſt te zeggen hadden*, *wier ſtem gemelde ampikuypers dan verzochten.* Dog Broukhuſius beweert, dat men *fata* in plaats van *farta* moet leezen.

FARTUM, i. n. Prop. 4. 8. 27. *Vulſel tot worſt*, of *beulingen*; ook *een worſt*, of *beuling*.

Fartum. Colum. Arb. 21. *Het binnenſte van de vijg.*

Geſtit fartum facere ex hoſtibus. Plaut. M. G. 1. 1. 8. *Hy verlangt zeer om de vyanden in de pan*, of *tot hutſpot te hakken*, boertende, *tot ſtront te hakken.* Taubmannus leeſt *Fratrem*, en J. Fr. Gronovius *Offam.*

(Amatores non amant veſtem mulieris, ſed veſtis fartum. Plaut. Moſt. 1. 3. 13. *De vrijers beminnen niet het kleed van de Juffrouw*, *maar de Juffrouw zelf.*)

FARTURA, æ. f. Varr. L. L. 4. 23. *Meſting*, *het meſten*, of *vetmaaken van eenig vee.*

Fartura. Colum. 8. 7. *Meſting*, of *'t meſten van vee.*

Turtur farturæ deſtinatur. Colum. 8. 9. *Men ſchikt*, of *bewaart de torteldu yf om te meſten.*

Fartura. *Vulſel van een muur*, *muurvulſel*, *ſteenſtukken*, of *puyn waar mel men 't binnenſte van een holle muur ſtopt.*

Monumenta intrinſecus calcata farturis. Vitruv. 2. 8. *Gebouwen van binnen met puyn gevuld.*

FARTUS, ûs. m. Fartus fici. Colum. 5. 10. *Het binnenſte van een vijg.*

FARTUS, a, ûm. Mart. 8. 44. 14. *Vol*, *gevuld*, *vervuld*, *opgevuld*, *aangevuld*, *geſtopt*, *opgepropt*, *vol geſtopt.*

Pulvinus roſa fartus. Cic. V. 5. 11. *Een bed in een tuyn met roozen beplant.*

Parietes medii cemento farti. Plin. E. 10. 48. *Muuren in 't midden met kalk gevult.*

Fartus. Hygin. F. 126. *Gevult*, *geſtopt*, *vol vulſel*: ook *gemeſt*, of *vet gemaakt.*

Inteſtinum fartum myrto. Varr. L. L. 4. 22. *Een darm met myrten gevuld.*

Avis jecore optimo farta. *Een dichter by* Cic. T. Q. 2. 10. *Een vogel met zeer goede lever gepropt.*

Rex infinitis vectigalibus erat fartus. Vitruv. 2. 8. *De Koning was door oneyndige ſchattingen verrijkt.*

F A S.

FAS, n. ſingul. indeclin. *Geoorlooft*, *dat geoorlooft is*, of *vry ſtaat*, *toegelaaten*, *recht*, *billick.*

Quod per naturam fas eſt. Cic. Mil. 16. *Dat volgens de wet der natuur is*, of *dat volgens de natuur geoorloft is.*

Si jus, ſi fas eſt. Ter. Hec. 3. 3. 27. *Zoo het regt en billijk is.*

Anſerem guſtare fas non putant. Cæſ. B. G. 5. 12. *Zy meynen dat het niet geoorlooft is ganzen te eeten*; *zy maaken zwaarigheyd om ganzen te eeten.*

Fas atque nefas exiguo fine libidinum diſcernunt. Hor. O. 1. 18. 10. *Zy onderſcheyden 't goede en 't quaade*, of *'t geoorlofde en ongeoorlofde naar datz'er vermaak in vinden.*

Dei ſe ſapientiæ permittere fas piumque eſt. Cic. Conſol. p. 1433. *Het is recht en godvruchtig zich aan de wijsheyd van God over te geeven.*

Jupiter, ſi eſt fas hunc Numam Pompilium Regem Romæ eſſe. Liv. 1. 18. *O Jupiter! indien 't uw welbehagen is*, of *zoo gy 't goedvind*, *dat deze Numa Pompilius Koning der Romeynen zy.*

Legem illam appellare fas non eſt. Cic. A. 13. 6. *'t Is onrecht dat men die wet een wet noemt*; *die wet verdient den naam van wet niet.*

Ah! ſi fas dicere, ſed fas? Perſ. 1. 8. *Ach! was 't geoorloft te zeggen*, *maar waarom zoud 't niet geoorloft zijn?*

Fas & jura ſinunt. Virg. G. 1. 269. *De goddelijke en menſchelijke wetten*, of *de billijkheyd en reden laaten het toe.*

Fas omne abrumpere. Virg. Æ. 3. 55. *Alle regt en billijkheyd verbreeken.*

Si hoc fas eſt dictu. Cic. T. Q. 5. 13. *Zoo 't geoorloft is*, of *vry ſtaat dit te zeggen.*

Sit mihi fas audita loqui. Virg. Æ. 6. 266. *Het zy my geoorloft te verhaalen*, *dat ik gehoort hebbe.*

Jove tonante cum populo Romano agi non eſt fas. Cic. A. 5. 3. *Het is niet geoorloft*, of *'t ſtaat niet vry iets aan 't Roomſche volk voor te draagen wanneer het dondert*, of *als Jupiter dondert.*

Heu! nihil invitis fas quemquam fidere Divis. Virg. Æ. 2. 402. *Helaas! daar valt niet te hoopen als men den hemel tegens heeft.*

Nec enim fas eſſe arbitror quidquam me rogantem a te non impetrare. Cic. F. 5. 12. *Ik denk niet dat gy mijn verzoek zult konnen afſlaan.*

Populum Romanum ſervire non eſt fas. Cic. A. 6. 9. *Het paſt niet*, *'t is niet billijk*, of *betamelijk dat het Roomſche volk dienſtbaar zy.*

Ex morte potius lætitiam haurire fas eſſet. Cic. Conſol. p. 1433. *Wy behoorden ons liever in onzen dood te verblijden*; om dat ze ons van de tegenwoordige quaalen verloſt, en van de toekomende bevryd.

Fas eſt & ab hoſte doceri. Ovid. M. 4. 428. *Het is geoorlooft zelf van zijnen vyand te leeren.*

Fas omne eſt meis te fidere regnis. Virg. Æ. 5. 800. *Het is ten hoogſten billijk*, of *redelijk*, *dat gy u in mijn Rijk vertrouwt*, waar uyt gy geſproten zyt.

Fas eſt, &c. ſeq. infin. Catull. 90. 5. Prop. 1. 12. 19. *Het is recht*, *'t is geoorloft*, *betamelijk*, *billijk*, *rechtmatig*, *behoorlijk*, *dat*, *enz.*

Tanto in me amore extitit, ut negaret fas eſſe non modo domicilio, ſed ne ſepulchro quidem ſe a me eſſe ſejunctum. Cic. poſt. red. ad. Quir. 3. *Hy heeft my zoo teêrhartig bemind*, *dat hy 't billijk oordeelde niet alleen by my te woonen*, *maar ook in mijn graf begraaven te worden.*

Si fas eſt. Tib. 2. 3. 46. Prop. 4. 10. 5. *Zoo 't mogelijk is*; *zoo 't wezen zijn*, of *geſchieden kan.*

Mi videtur ille, ſi fas eſt, ſuperare Divos. Catull. 52. 2. *Hy ſchijnt my toe*, *indien 't mogelijk is*, *de Goden te overtreffen*, te weeten, in geluk.

Mihi juſſa capeſſere fas eſt. Virg. Æ. 1. 81. *'t Is mijn plicht u te gehoorzamen.*

Opere in longo fas eſt obrepere ſomnum. Hor. A. P. 360. *Het kan de beſte gebeuren in een lang werk hier of daar te miſſen.*

Immortale fas habent. Virg. Æ. 9. 96. *Zy hebben*, of *bezitten een onſterfelijk recht.*

Fas omne mundi. Sen. H. F. 3. 658. *Al het recht van de wereld*; *goddelijke en menſchelijke wetten.*

Per omne noſtri nominis fas & nefas. Sen. H. Oe. 5. 1022. *By alles dat in onzen naam gewijd of ongewijd is.*

F A S C.

FASCIA, æ. f. Plin. H. 20. 15. *Een band*, *zwachtel.*

Faſcia. Celſ. 5. 26. *Een breukband.*

Faſcia. Sen. E. 80. Suet. J. 79. *Een tulband*, *een koninklijk hoofdcieraad*, *hoofdcierſel.*

Faſcia. Prop. 4. 9. 49. Mart. 11. 105. 7. *Een vrouwe halsdoek*, *een neusdoek om den hals.*

Faſciæ. Plaut. Truc. 5. 13. *Luijers*, *luuren*, *windzels*, *doeken waar in men de kinderen bakert.*

Crus ligatum nivea faſcia. Phæd. 5. 7. 36. *Een been met een ſneeuw-witte zwachtel gebonden.*

Faſcia lecti. Cic. D. 2. 65. *Een ſprei*, of *deken van een bed*, of *ledikant.*

Faſcia purpuræ. Suet. C. 17. *Franje*, *franjeboordzel.*

Faſciæ. Cic. *by* Non. 14. 2. *Schoenriemen*, *ſchoenbanden*, *ſchoenlinten.* Ulp. D. 34. 2. 25. §. 5. voegt 'er Pedales by.

Faſcia. Vitruv. 2. 3. *Een band*, een woord der bouwkonſt.

Non es noſtræ faſciæ. Petron. D. 18. *Gy zijt van ons ſlach*, *van onze rang*, of *van onzen ſtaat niet.*

Quid color hic cæli, quid faſcia nigra minatur. Juv. 14. 294. *Wat geeft deze droevige hemel*, *deze donkere*, of *zwarte wolk te kennen?* of *Waar med bedreigt ons deze donkere wolk?*

Faſcia. Man. 1. 680. *De omloop van den dierenriem*, *de wijdte van het tamrond*, *de omloop der twaalf hemelsteekenen.* Daar is niemand dan Martianus Capella die dit naamwoord gebruykt om *een luchtſtreek* te betekenen.

[Faſcia. Ovid. Rem. 338. Mart. 14. 134. 1. *Een zwachtel door welke den borſten 't groeijen belet wierd.*

Faſcia. Suet. C. 17. *Een boord*, *zoom*, of *ſlootkant van een rok.*]

FASCIATIM. adv. Quintil. I. O. 1. 4. *By bondels*, *by boſſen*, *met benden.* Zommige leezen Faſcatim. (Zie Chariſ. I. G. 2. 166. Edit. Putſch.)

Digitized by Google

FASCIATUS, a, um. *Met riemen gebonden, of met banden vast gemaakt, gezwachteld, omzwachteld, omwonden.*

[Faſciatus truncus. Mart. 12. 57. 12. *Een plank, welke de ſchipbreuk geleden hebben, aan een band, of riem van de ſchouders over de borſt lieten hangen, op welke ze de ſchipbreuk vertoonden.*]

FASCICULARIS, e. Veget. 2. 19. *Als bondels zamen gebonden.*

FASCICULUS, i. m. Colum. 12. 8. *Een bondeltje, bosje, of pakje*, ſtokjes, enz.

Faſciculus ſarmentorum. Front. St. 1. 5. 25. *Een bosje wyngaardranken.*

Colligere in faſciculos manuales. Plin. H. 19. 1. *By bondeltjes, of bosjes van een handvol, of van een greep verzamelen.*

Faſciculus alleen. Cic. Att. 5. 11. 2. 13. of Faſciculus literarum. of epiſtolarum. Cic. Fr. 2. 12. *Een pakje, of bondeltje brieven.* Librorum. Hor. E. 1. 13. 13. *Een pakje boeken.*

Faſciculus. *Een bos bloemen, een ruiker*, alleen, of *een ruiker bloemen.*

Faſciculum ad nares admovere. Cic. T. Q. 3. 18. *Aan een ruiker bloemen rieken.*

FASCINANS, antis. omn. gen. Plin. H. 13. 4. *Toveraar, of tovenaar, duyvelskunſtenaar.*

FASCINATIO, onis. f. Plin. H. 9. 4. Gell. 18. 9. *Betovering, tovery, duyvelskunſt, bekoring.*

FASCINO, as, avi, atum, are. acc. Virg. E. 3. 103. Gell. 16. 12. *Toveren, betoveren, tovery plegen, bekooren.*

Aliquid mala faſcinare lingua. Catull. 7. 12. *Iets met zijn laſtertong vergiftigen.*

Ne puella faſcinetur. Chariſ. 2. I. G. 189. Edit. Putſch. *Op dat men die meisje niet betovere.*

FASCINUM, i. n. Cloat. Ver. by Gell. 16. 12. *Betovering, tovery.*

Radix faſcinis utilis. Plin. H. 26. 10. *Een wortel die goed tegens tovery is.*

(Faſcinum. Hor. Ep. 8. 18. Tib. 4. 15. 8. Petron. 52. *De mannelijkheyd.*)

[Om dat ze na 't zeggen van Porph. Hor. gebruykt wierde tegens de tovery.]

FASCINUS, i. m. Plin. H. 28. 4. Dit was onder de oude Afgodendienaars *Een God die de kinderen tegens tovery beſchermde.*

FASCIO, as, avi, atum, are. *Binden, met een band vastbinden, of vastmaaken, zwachtelen, omzwachtelen.* Men vind dit werkwoord niet dan in paſſivo.

(Tiliaceis tabulis in pectore poſitis faſciabatur. Capitol. A. P. 13. *Planten van lindeboomen gemaakt wierden hem op de borſt gebonden.*)

FASCIOLA, æ. f. Hor. S. 2. 3. 255. *Een band, riem, lint, ſnoer, bandje.*

Faſciola. Varr. L. L. 4. 29. *Een haairband, haairſnoer, of haairlint.*

Faſciola. Cic. Ar. 21. *Een kousſeband.*

FASCIS, is. m. *Een t'zaamgebonden bondel.*

Faſcis virgultorum. Cæſ. B. G. 8. 15. *Een takkelos, of rijsbos.* Sarmentorum. Colum. 7. 1. *Een bosch van wyngaardranken.* Lignorum. Hygin. Fab. 261. *Een rijsbos, een takkebos om te branden.* Calamorum. Mart. 14. 38. 1. Virgarum. Plaut E. 1. 1. 26. *Een bondel roeden.* Viridis urticæ. Petron. 98. *Een bos, of hand vol groene brandnetels.*

Libelli in faſce. Juv. 7. 107. *Een bondel papier, een rijgſnoer met papieren.*

Faſcis epiſtolarum. Juſt. 12. 5. 7. *Een bondel, of pak brieven.*

Faſcis. Petron. 77. *Een laſt, of pak.*

Ego hoc te faſce levabo. Virg. E. 9. 65. *Ik zal u van dezen laſt, of van dit pak verligten, bevrijden, of verloſſen.*

Faſces. Cic. Lig. 3. Ovid. F. 1. 81. *De bondels roeden rondom de bijlen, die men voorheen voor de Roomſche Overheden droeg.* Een Dictator, *of* Oppergezaghebber had 'er 24. een Burgemeeſter 12. de Prætor of Hoofdſchout, en de Proconſul, *of* Stedehouder van den Burgermeeſter 6. enz. Men droeg ze ook voor de Prieſters en Veſtaaliſche Nonnen, op dat men ze niet door onkunde quaalyk zoude handelen, gelyk aan zekere Non gebeurde, die oorzaak van deze gewoonte was. Zie ons Lex. Antiq.

Faſces. Cic. Dom. 10. Prop. 2. 13. 11. Lucan. 1. 178. *Eerampten, Staatsampten, hooge bedieningen, overheydsampten.*

Faſces. *Gezach, magt, vermogen.*

Faſcibus ſuis patriam premere. Sen. B. 5. 15. *Door zijn magt, vermogen, of regeering zijn Vaderland drukken, of verdrukken.*

Ingenii faſces. Plin. H. præf. *Gaven, bekwaamheden, uytmuntendheden van geeſt, of van verſtand*, waar door wy anderen overtreffen.

Faſces alicui ſubmittere. Cic. Cl. 6. *Voor iemand zwichten, of wijken, iemand boven zich erkennen, zich erkennen beneden een ander te zijn*, in verſtand, geleerdheyd, welſprekendheyd, enz. Men zou boertende zeggen; *'t Zeyl, of de vlag voor iemand ſtrijken, zijn mutsje daar by neêrleggen.*

F A S E.

FASELINUS, a, um. Faſelinum oleum. Plin. H. 23. 4. *Boonolie, oly van boonen.*

FASELUS, i. m. Cic. Att. 14. 18. Sall. by Non. 13. 7. Catull. 4. 1. *Een roeiſchip*, lang van boord, en in de Middellandſche zee veel gebruykelyk. Dit woord werd in feminino genere gevonden by Statius S. 3. 2. 31. en Martialis 10. 30. 13.

Faſelus. Virg. G. 1. 227. *Roomſche, of Turkſche boontjes, klimboontjes.* Zeker ſchelgewas.

FASEOLUS, i. m. Colum 11. 2. *Klimboontjes, Turkſche boontjes.*

F A S S.

FASSUS, a, um. Cic. V. 5. 30. Varr. L. L. 5. 7. *Die iets bekend, belijd, toeſtaat, of erkent.*

Parce, precor, faſſo. Ovid. Her. 16. 11. *Ik bid u, verſchoon my, die belijdenis doe.*

De ſe faſſus conſcios celabat. Liv. 24. 5. *Hy heeft bekent ſchuldig te zijn, doch zijne medepligtigen verzwegen.*

Herum faſſus. Sen. H. F. 3. 811. *Hem voor zijn Heer erkent hebbende.*

Faſſus. *Die iets aanwijſt, aantoont, ontdekt, te verſtaan, of te kennen geeft, die iets laat blijken.*

Faſſus fortunam tegendo vultus. Ovid. Her. 9. 126. *Die zijn wedervaren door 't vermommen van zijn aangezicht te kennen geeft.*

Vultu faſſus Telamonius iram. Ovid. Tr. 2. 525. *Ajax heeft de gramſchap ten wezen uytgeſcheenen.*

F A S T.

FASTI, orum. m. plur. *Rechtdagen, gerechtsdagen, gedingdagen, zitdagen om recht te doen.*

Enumeratio faſtorum. Cic. F. 5. 12. *De lijſt, of de opteling der rechtdagen.*

Non omnibus faſtis legem ferri licet. Cic. Prov. Conſ. 19. *Het is niet geoorloft dat 'er alle zitdagen wetten gemaakt worden.* Dit is de wet van Elius.

Faſti. Ovid. F. 1. 657. *De tijdwijzer, dagwijzer, naamlijſt, of rolle van de rechtdagen.*

Flavius ſcriba faſtos protulit. Cic. Att. 5. 1. *De Hofſchrijver Flavius was de eerſte die de lijſt der rechtdagen gemeen maakte, of uytgaf*, welke lyſt te vooren niet dan in 't geheymvertrek der Prieſteren wierd gevonden.

Faſti. *Staatsregiſters, gemeene jaarboeken, gedenkboeken, of gedenkſchriften*, waar in de naamen der Burgermeeſteren, en alles wat 'er merkwaardigs onder de Romeynen voorviel, wierd opgetekent. *Dag-, of tijdboekjes, tijdrekenboekjes*, by ons *Almanakken.*

Nomen eſſe in faſtis gratiſſimæ victoriæ ſempiternam memoriam volebam. Cic. Br. 15. *Ik wenſchte dat deze blijde overwinning, ter eeuwiger gedachtenis, in de gemeene jaarboeken wierd aangetekent.*

Redire ad faſtos. Hor. E. 2. 1. 48. *Tot de voorige tijden, of voorgaande eeuwen opklimmen, of weder te rug zien.*

Faſtos evolvere mundi. Hor. S. 1. 3. 112. *In de jaarboeken zoeken, de gedenkboeken doorſnuffelen, de Oudheyd doorkruypen, 't gebeurde van 's werelds begin af doorloopen.*

Tempora condita faſtis. Hor. O. 4. 13. 15. *De voorleden tijd, de tijd die voorby is, of verloopen is*; vermids in ſtaatsregiſters de jaaren en maanden aangetekent wierden.

FASTIDIO, is, ivi, itum, ire. acc. *Ergens van walgen, of geen ſmaak in vinden, ergens niet van houden, of niet van eeten.*

Faſtidire olus. Hor. E. 1. 17. 15. Pulmen-

Digitized by Google

mentarium. Phæd. 3. 7. 23. Omnia. Hor. S. 1. 2. 115. *Geen kruyden, of groente eeten; van geen nat, of ſop houden; nergens geen ſmaak in vinden, of van alles walgen.*

Faſtidiens ſtomachus. Sen. E. 2. *Een walgende maag.*

Docta & erudita palata faſtidiunt fluvialem lupum. Colum. 8. 16. *De lekkere en fijne tongen vinden geen ſmaak in rivierſnoek.*

Puls non faſtidienda. Colum. 2. 9. *Geen onſmaakelijke bry, of pap; ſmaakelijke bry, of pap.*

Faſtidire alicujus. Plaut. Au. 2. 2. 67. *Van iemand walgen, een walg, of afkeer hebben, afkeerig zijn; iemand niet mogen zien, of luchten.*

Hoc jocorum legere faſtidis genus. Phæd. 4. 6. 2. *Gy hebt geen zin in deze ſnakeryen te leezen.*

Oblatum faſtidire. Liv. 42. 62. *Iets afwijzen, van de hand wijzen, afſlaan, weygeren, of verwerpen dat ons aangeboden word.*

Hoc facere non faſtidierunt. Quintil. I. O. 5. 11. *Zy hebben dat niet afgeſlagen, of geweygert te doen.*

(A me faſtidit amari. Ovid. Rem. 305. *Zy weygert van my bemind te worden, of zy wil van my niet bemint worden.*)

A quibusdam te vindicare faſtidias. Sen. Cl. 1. 21. *Heb een afkeer om u over zommige menſchen te wreeken.*

Faſtidire alicuius preces. Liv. 34. 5. *Iemands gebeden afſlaan, afwijzen, niet verhooren, ontzeggen, weygeren.* Amicitiam. Liv. 32. 21. *Iemands vriendſchap verachten, of zich aan iemands vriendſchap niet laaten gelegen zijn.*

Prætura faſtidiebatur. Liv. 32. 7. *Men verachtte het Schoutampt; men zocht het Schoutampt niet.*

Strepitus faſtidit inanes. Claud. Stil. Conſ. 2. 28. *Hy heeft een walg van de ydele vleijeryen, hy veracht, of verſmaad de ydele toejuychingen.*

Amici vitium non faſtidire. Hor. S. 1. 3. 44. *De misſlag van een vriend door de vingeren zien, of verſchoonen.*

Faſtidire aliquem. Virg. E. 2. 73. Mart. 3. 31. 5. *Iemand verachten, verſmaaden, afwijzen, voor 't hoofd ſtooten.*

Faſtidit amictum æſtus. Claud. Epith. Pall. & Cel. 6. *De kleederen verveelen als 't heet is.*

FASTIDIOSE. adv. Phæd. 3. prol. 23. *Met walging, walgelijk, met een walg, of afkeer, met tegenheyd, of weêrzin.* (De compar. *Faſtidioſius* ſtaat by Cic. de Or. 2. 89.)

Diligenter & prope faſtidioſe judicare aliquem. Cic. de Or. 1. 26. *Iemand ſcherpelijk, en met een walgelijke viesheyd oordeelen.*

Faſtidioſe mori. Sen. E. 70. *Ongeerne, onwillig, of tegens wil en dank ſterven.*

Faſtidioſe. Cic. de Or. 1. 61. *Verachtelijk, met verachting, of verſmading, met verontwaardiging, op eene verachtelijke, of verſmadelijke wijze.*

Aliquid faſtidioſe venditare. Petron. 13. *Iets koelijes prijzen.*

Alicui ſtomachari faſtidioſe. Cic. Pl. 27. *Tegens iemand met verontwaardiging quaad, gram, of verſtoord worden.*

FASTIDIOSUS, a, um. *Walgend, afkeerig van iets, geen ſmaak in iets hebbende.* (De compar. *Faſtidioſior* ſtaat by Cic. Cl. 57. en de ſuperl. *Faſtidioſiſſimus* beneden by Cicero.)

Faſtidioſum facit fœditas. Colum. 12. 1. *De morſigheyd baart, of verwekt walging, doet walgen.*

Faſtidioſus. Plaut. R. 2. 3. 42. *Walgende, afkeerig, die nergens vermaak in vind.*

Dominus terræ faſtidioſus. Hor. O. 3. 1. 37. *Een Heer die van 't vaste land niet houd om 'er eenig goed op te hebben.*

Faſtidioſus homo. Cic. Cl. 57. *Een moeijelijk, ongemakkelijk, vies, koppig, eygenzinnig, of wonderzinnig menſch, dien alles te onde eg, of niets naar de zin is, een vieshooft.* Auditor. Sen. Contr. 10. 1. *Een verlekkerd, keurlijk, nauwkeurig, of heel vies toehoorder; een toehoorder die men bezwaarlijk kan vergenoegen.*

Ille faſtidioſus eſt. Plaut. M. G. 4. 6. 18. *Dit is een heel vies menſch, een ſcherp berisper, een die niets naar zijn ſmaak vind, of die over al wat op weet te zeggen.*

Faſtidioſus literarum Græcarum. Cic. Cl. 70. *Heel afkeerig van het Grieksch, of van de Griekſche taale; die een tegenzin in 't Grieksch, of afkeer van de Griekſche taal heeft.*

Aurium ſenſus faſtidioſiſſimus. Cic. Her. 4. 33. *De zin van 't gehoor is heel keurlijk, heel ſcherp, of heel vies.*

Avis faſtidioſa. Colum. 8. 8. *Een vogel die niet zitten wil daar hy gezet is, die niet in zijn kooi, of hok wil blijven.*

Mori velle etiam faſtidioſus poteſt. Sen. E. 77. *Een vieshoofd zelf kan wel wenſchen naar de dood.*

Faſtidioſus. *Walgelijk, afkeerig, ſpijtig, bits, ſcherp, bars, trots, opgeblazen, hoogmoedig.*

In æquos & pares faſtidioſus. Cic. Her. 40. *Trots en ſpijtig tegens zijns gelijken.*

Faſtidioſa copia. Hor. O. 3. 29. 9. *Een walgelijke overvloed.* Ægrimonia. Hor. Ep. 17. 73. *Droefheyd die 't leven walgelijk, of onſmaakelijk maakt.*

FASTIDITUS, a, um. Faſtiditus repulſa. Juv. 10. 326. *Door een afſlag, of weygering afgeſchrikt: ook verſmaad, veracht.*

Verba faſtidita. Ovid. P. 4. 1. 19. *In ongebruyk geraakte woorden.*

Faſtidito jure potiri. Manil. 4. 337. *Een recht door anderen verſmaad genieten.*

Faſtiditi viri. Ovid. Tr. 2. 120. *Verachte, ongeachte, verſmaade mannen.*

(Faſtiditus. *Iemand die ergens van walgt.* Nullum habet militem, niſi aut faſtiditum aut victum. Sen. S. 5. *Hy heeft niet een ſoldaat, of hy walgt van den oorlog, of hy is verſlagen.*)

FASTIDIUM, ii. n. Hor. S. 2. 4. 78. *Walging, walg, of afkeer van eeten.*

Faſtidium ſtomachi. Cic. F. 2. 16. Cibi. Cic. I R. 1. 17. In cibis. Plin. H. 6. 7. Ciborum. Colum. 6. 34. *Walging, of afkeer van ſpijzen.*

Faſtidium. Sen. N. Q. 3. 18. *Lekkerheyd, viesheyd, zatheyd.*

Illis faſtidium pro facetiis procedit. Gell. 15. 8. *Viesheyd is by hen lekkerheyd, of aardigheyd.*

Hæc magna movent ſtomacho faſtidia. Hor. 2. 4. 78. *Deze dingen verwekken een groote walging.*

Faſtidium domeſticarum rerum. Cic. Fin. 1. 3. *Afkeer, weerzin, of kleynachting voor de dingen van zijn land.* Audiendi. Cic. opt. or. 4. *De keurlijkheyd, of ſcherpheyd van 't gehoor.* Verborum. Quintil. I. O. 8. 3. *Walg, afkeer, weêrzin, of tegenzin van woorden.*

Omnis ſtultitia laborat faſtidio ſui. Sen. E. 99. *Alle dwaasheyd, of zotheyd heeft een afkeer, of walg van zich zelf.*

Faſtidium tuum illo usque procedet, ut ex duobus æque juſtis cometum malis. Sen. E. 66. *Uwe keurlijkheyd, of viesheyd zal zoo verre gaan, dat gy van twee even eerlijke luyden dien liefſt zult hebben, die een pruyk draagt.*

Voluptatibus maximis faſtidium finitimum eſt. Cic. de Or. 3. 25. *De grootſte vermaakelijkheden eyndigen met walging.*

Fac te faſtidii plenum. Plaut. M. G. 4. 2. 43. *Houd, of toon u heel koeltjes, zeer afkeerig, of als of gy 'er geen zin in had.*

Oratio etiam ad noſtrum faſtidium nitida. Sen. E. 58. *Een rede zelf bequaam om onze keurlijkheyd te voldoen.*

Mihi cunctarum ſubeunt faſtidia. Ovid. Her. 16. 97. *Ik krijg een walg, of afkeer van al de vrouwen.*

Neſcis faſtidia Romæ. Mart. 1. 4. 2. *Gy kent de zinnelijkheyd, of viesheyd der Romeynen niet: gy weet niet hoe nauwkeurig en ſcherp de Romeynen van alle ſchriften oordeelen.*

Labor extundit faſtidia. Hor. S. 2. 2. 14. *De walging word door den arbeyd verdreven.*

Faſtidium. Cic. de Or. 3. 25. *Verachting, verſmading, verontwaardiging, trotsheyd, opgeblazentheyd, ſpijtigheyd, bitsheyd, barsheyd, norsheyd.*

Pati faſtidia alicujus. Virg. E. 2. 15. *Iemands verachting, verſmading, of verontwaardiging verdraagen, dulden, lijden, of uytſtaan.*

In cædem vertunt faſtidia prædæ. Claud. Eu. 1. 251. *Na dat ze 't roov'n moede zijn, zetten ze het op moorden.*

(Faſtidium oculorum. Cic. F. 2. 16. *Het leed onzer oogen, iemand die wy niet zien, of luchten mogen.*

Sectus flagellis ad præconis faſtidium. Hor. Ep. 4. 12. *Gegeeſſeld tot dat de Schout zeyde dat het genoeg was.*)

FASTIGANS, antis. omn. gen. Sil. 5. 38. *Scher-*

Digitized by Google

Scherpende, ſpitzende, puntende, puntig, of ſcherp maakende.

FASTIGATIO, ōnis. f. Plin. H. 17. 14. *De punt, of 't ſcherpe eynd van den griffel, dat men in de kluve van den ſtam ſteekt.*

(FASTIGATŪS, a, ūm. Plin. H. 13. 11. *Verheven, ſpits oploopende.* De ſuperl. *Faſtigatiſſimus* ſtaat by Sidon. E. 1. 9: 2. 4: 8. 13.

Faſtigatus diademate. Sidon. E. 2. 5. *Een kroon op het hoofd hebbende, gekroont zynde.* Een kroon maakt het hoofd als verheven, doet het hoofd als ryzen, *of* hooger worden.

Pyramides turres ſunt in Ægypto faſtigatæ. Solin. 32. *De grafſteden zijn torens in een ſpitſen ſpits toeloopende, ſpits opgehoogt, enz.*)

FASTIGIATŪS, a, ūm. *Afhangende, ſchuyns af aande, afvallende, of afloopende.* (Gronov. Liv. 1. 38. wil dat men Faſtigatus zal ſchryven.)

Faſtigiata tecta. Liv. 44. 9. Sen. Cont. 1. 6. *Schuyns afloopende daken.*

Pavimentum faſtigiatum. Vitruv. 7. 4. *Een vloer die aan weêrskanten een weynig afloopt.*

Collis in fronte leviter faſtigiatus. Cæſ. B. G. 2. 8. *Een heuvel die allengskens ſpits oploopt.*

Faſtigiatus in acutum cacumen. Liv. 37. 27. In mucronem. Plin. H. 18. 18. *Spits, puntig, of ſcherp toeloopende gemaakt.*

FASTIGIUM, ii. n. *De top, ſpits, het hoogſte, of opperſte, de kruyn,* van een gebouw, berg, enz.

Faſtigium ædiculæ. Liv. 35. 41. *Het dak, de top, of 't hoogſte, of de gevel van een huysje.*

Faſtigia foris. Ovid. Ib. 365. *Het bovenſte lijſwerk van een deur.*

Faſtigium. *Hoogte, verhevenheyd, ſteylte, toppunt, top.*

Faſtigia mundi. Manil. 3. 216. *Het toppunt der wereld.*

Summi faſtigia tecti aſcenſu ſupero. Virg. Æ. 2. 302. Evado ad ſummi faſtigia culminis. Virg. Æ. 2. 458. *Ik klim op de hoogſte zoldering, op den hoogſten top, of in 't hoogſte van 't huys.*

Faſtigium. *De voorgevel van een huys.*

Faſtigia ſuſpicit urbis. Virg. Æ. 1. 442. *Hy verwondert zich over de verhevene gevels*, dat is, *huyzen van de ſtad.*

Faſtigium. Lucret. 4. 431. *De punt, ſcherpte, of ſpits van iets,* als van een degen, grafnaald, enz.

Opus nondum aquæ faſtigium æquabat. Curt. 4. 2. 19. *Het werk quam noch niet gelijks het water, of gelijk met het water.*

Summiſſa faſtigio planities. Liv. 27. 18. *Een vlakte die beneden een hoogte, berg, of heuvel is.*

Faſtigium. *De diepte van een gracht, enz.*

Scrobibus quæ ſint faſtigia quæras. Virg. G. 2. 288. *Gy moogt vraagen hoe diep de kuylen zijn.*

Operi inchoato tanquam faſtigium imponere. Cic. Off. 3. 7. *De laatſte hand aan een werk leggen; een werk voleynden, voltrekken, afmaaken,* of *ten einde brengen.*

Faſtigium. *Staat, aanzien, waardigheyd, rang onder de menſchen, eerentrap.*

Alii ejuſdem faſtigii cives. Liv. 3. 35. *Andere burgers van gelijken ſtaat, van den zelven ſtaat, van den zelven rang,* of *van diergelijk een ſlach.*

Huic curatio faſtigio ſuo altior data eſt. Liv. 2. 27. *Hem is een bediening boven zijn ſtaat gegeeven.*

Ad id faſtigium rebus geſtis honoribusque Populi Romani Scipio pervenit, ut, &c. ſeq. ſubj. Liv. 38. 52. *Scipio is door zijne daaden en de eer die hy van 't Roomſche volk heeft ontfangen tot zulk een trap van grootheyd opgeſtegen, dat, enz.*

Humanum excedit faſtigium. Curt. 9. 2. 28. Humano eſt altior faſtigio. Sen. E. 102. *Hy heeft iets boven een menſch,* of *bovenmenſchelijks; hy heeft iets meer dan de menſch.*

Modo hi, modo illi in ſummo ſunt faſtigio. Nep. Att. 10. *Dan zijn eens deze, dan eens geene op den hoogſten eerentrap,* of *in het hoogſte aanzien.*

Faſtigium Romanum. Tac. An. 12. 11. *De Roomſche mogentheyd, de grootheyd, de mogentheyd der Romeynen.*

Hos ſcit aliquando faſtigio ſuo obſtitiſſe. Sen. Cl. 1. 21. *Hy weet dat deze voorheene zijn geluk, zijne bevordering,* of *verhooging tegen geſtaan hebben.*

Vide in quo me faſtigio collocaris. Plin. E. 1. 7. *Zie tot hoe hoogen trap van eer gy my verheven hebt.*

Pari faſtigio ſtetit in utraque fortuna. Nep. Att. 14. *Hy heeft de zelve grootmoedigheyd,* of *ſtandvaſtigheyd des gemoeds in voor- en tegenſpoed behouden.*

Eo faſtigio digniſſimus. Curt. 4. 1. 16. *Zulk een grooten ſtaat waardig, wel verdienende,* of *bequaam om zulk een waardigen ampt te bekleeden.*

Oſtendat in iſto invidioſo faſtigio ſuo trementes & attonitos. Sen. E. 94. *Dat hy ons die luyden in dezen ſtaat van hoogheyd, dien men hen misgunt, beevende en ontſtelt voor oogen ſtelle.*

Pro faſtigio eloquentiæ ſtetit Cicero. Quintil. I. O. 12. 1. *Cicero heeft de welſprekendheyd in haare volmaaktheyd bezeten; Cicero was volkomen welſprekend.*

Pro faſtigio rerum oratione etiam magnifica facta. Liv. 6. 20. *Hebbende ook wegens de waardigheyd der ſtoffe een hoogdraavende rede gevoert.*

Ex maximo faſtigio ad extrema dejectus. Sen. N. Q. Præf. 4. *Van het toppunt der eere in den afgrond van verachtinge geſtort.*

Summi faſtigii vocabulum. Tac. An. 3. 56. *Een woord dat een oppergezag,* of *oppermogentheyd te kennen geeft,* als Rex, *enz.*

Multarum rerum inopia laborant magna faſtigia. Sen. B. 6. 30. *De Grooten, Vorſten, of Magtigen ontbreeken veele dingen,* of *hebben gebrek aan veele dingen.*

Summa ſequar faſtigia rerum. Virg. Æ. 1. 346. *Ik zal de voornaamſte zaaken doorloopen.*

Ductæ ſumma ad faſtigia noctes. Manil. 4. 234. *Nachten, die men tot den dag toe met waaken heeft doorgebragt.*

(FASTĪGO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Spits opſchieten, of toeloopen.*

Africa faſtigat ſe molliter. Mel. 1. 4. *Afrika loopt, of ſchiet allengskens ſpits toe.*

Frumenta verno tempore faſtigantur in ſtipulam. Plin. H. 18. 7. *Het koorn ſchiet in de lente ſpits tot halmen, of ſtoppelen op.*)

FASTOSŪS, a, ūm. Petron. 90. Mart. 10. 13. 7. *Hoogmoedig opgeblazen, hoveerdig, groots, bars, vermetel, trots, verwaand.*

Faſtoſus. *Prachtig, heerlijk, groots.*

Faſtoſa domus. Lucan. Piſ. 107. *Een prachtig huys.*

FASTŪS, ūs. m. *Pracht, trots, praal, ydele eer, oppronking, heerlijke toeſtel, praalvertoon.*

Alios legere ad faſtum parentes. Hor. S. 1. 6. 95. *Zich andere voorouders maaken om 'er meê te pronken,* dat is, *andere ouders valſchelijk de zijne roemen om van ſtaat, of grooten huyze te ſchijnen.*

Gravitas faſtu jucunda modeſto. Claud. Mall. Conſ. 247. *Deftigheyd die aangenaam is door een zedige grootmoedigheyd.*

Faſtus. Virg. Æ. 3. 326. *Trotsheyd, hovaardy, hoogmoed, opgeblazentheyd, vermetelheyd, verwaandheyd, barsheyd.*

Faſtus ineſt pulchris, ſequiturque ſuperbia formam. Ovid. F. 1. 419. *Schoonheyd baard trotsheyd.*

[Faſtus. *Verachtinge, afſlag, weygering.* Om dat ze uyt de hovaardy ſpruyt. Dus word dit woord gebruykt van Prop. 3. 11. 10. Tac. An. 2. 2. Zie Pichena over Tacitus, en Lipſ. V. L. 2. 22.

Alicui faſtum facere. Petron. 56. *Zich trots tegens iemand aanſtellen, iemand verachten, of verachtelijk handelen.*

Ad hunc faſtum pervenit venter delicatorum, ut, &c. Sen. N. Q. 3. 18. *De lekkere buyken, of welluſtige menſchen zijn tot dien trap van overdaad, of welluſt, gekomen, dat, enz.*

FASTŪS, a, ūm. *Als men recht doet, als men recht- of zitdagen houd.*

Faſtus dies. Ovid. F. 1. 48. Liv. 1. 19. *Een rechtdag, of zitdag.*

FASTŪS, uūm. m. plur. Zie boven Faſti.

(Nec meus Eudoxi vincetur faſtibus annus. Lucan. 10. 187. *Mijne verbetering van het jaar zal niet wijken voor de tijdboeken van Eudoxus.* Servius over Æ. 3. 326. beſchuldigt dezen Dichter van een misſlag, dat het woord in deze betekeniſſe alleen van de tweede declinatie is: maar wy hebben 'er voorbeelden van in de vierde declinatie.

Luſtro imperii acto Quinquennalia faſtibus dicentur. Sidon. C. 13. 8. *Als 't vijfde*

Digitized by Google

de jaar uwer regeeringe ge'yndigt is, ſtel een feeſtdag in naar 't getal der jaaren genoemt, en laat dat in de tijdboeken aangetekent worden.

Julius Cæſar, qui faſtus correxit. Varr. *by* Priſc. 6. 711. Edit. Putſch. *Julius Cæſar, die de tijdboeken verbetert heeft.*

Sequor nunc Eudoxi & Metonis, antiquorumque faſtus aſtrologorum. Colum. 9. 14. *Ik volg nu de tijdboeken van Eudoxus en Meton, en de oude ſterrekundigen.*)

F A T A.

FĀTĀLĬS, ĭs. m. & f. ālĕ, ĭs. n. Virg. Æ. 11. 130. Tib. 1. 3. 53. *Noodſchikkig, onvermijdelijk, door 't noodlot bepaalt*, of *voorgeſchikt, gevallig, natuurlijk.*

Fatalis Judex. Hor. O. 3. 3. 19. Sen. Tr. 1. 66. *Een Rechter door 't lot*, of *noodlot geſtelt.*

Fatali morte defungi. Paterc. 2. 49. 1. *Een natuurlijke dood*, of *zijn eygen dood ſterven.*

Hic annus fatalis eſt ad interitum hujus urbis. Cic. C. 3. 4. *Dit jaar is noodſchikkig*, of *ongelukkig voor deze ſtad.*

Hoc fuit illorum utrique fatale. Cic. A. 2. 5. *Dit is ongelukkig*, of *doodelijk voor alle bey'e geweeſt.*

Fatalis Scipionibus in Africa gloria. Sen. E. 24. *De roem in Afrika was voor de Scipioos door 't noodlot geſchikt.*

Cæſar cum exercitu fatalem victoriæ ſuæ Theſſaliam petiit. Paterc. 2. 52. 1. *Cæſar is met zijn heyr in Theſſaliën, door 't noodlot tot zijne overwinning geſchikt, getrokken.*

Fatalia arva. Virg. Æ. 5. 82. *'t Beloofde land, door 't noodlot toegeſchikte landen.*

Fatale damnum. Ulp. D. 4. 9. 3. *Een noodſchikkig ongeval, een ramp die ons buyten onze ſchuld overkomt.*

Stellæ quæ eſſe omnium rerum fatales videntur. Gell. 14. 1. *De ſterren die het noodlot van alle dingen ſchijnen te voorſpellen.*

Fatales libri. Liv. 22. 9. Suet. J. 79. *De boeken der noodſchikkingen*, of *voorzeggingen, boeken daar toekomende dingen in geſchreven zijn, de boeken der Sibyllen.*

Fatalis dies. *De laatſte dag dat men op hooger recht mag beroepen*, naar de taal der Rechtsgeleerden in den Codex. 7. 63. 2.

Fatalis. *Noodſchikkig, doodelijk, rampzalig, ongelukkig, elendig, rampſpoedig, droevig, dat onheyl aanbrengt*, van een oorlog, geſchenk, enz. ſpreekende.

Flaminini adventum velut fatalem ſibi horruerat Annibal. Liv. 39. 51. *Hannibal had de komſt van Flamininus als iets noodſchikkig*, of *ongelukkig voor hem aangezien.*

Fatale Capitolium Gracchis. Flor. 3. 15. 4. *Het Kapitool rampzalig voor de Gracchuſſen.*

Illis fatalis fuit Ulyſſes. Hyg. F. 141. *De aankomſt van Ulyſſes is ongelukkig voor hen geweeſt.*

Fatale bellum. Cic. Marc. 10. *Een ongelukkige, bloedige*, of *bedroefde oorlog.* Exitium. Phæd. 2. Epil. 18. *Een elendige*, of *ongelukkige uytkomſt.*

FĀTĀLĬTĀS, ātĭs. f. *Een noodſchikkig, een onverwacht voorval*, of *onvoorzien toeval.* Dit woord word maar in 't Wetboek Cod. 4. 66. 1. gevonden.

FĀTĀLĬTĔR. adv. Ovid. M. 12. 67. *Noodſchikkelijk, door noodſchikking*, of *nooddwang.*

Omnia ex omni æternitate definita ſunt fataliter. Cic. D. 2. 7. *Alles is noodſchikkelijk van alle eeuwigheyd vaſt geſtelt.*

F A T E.

FĂTENS, ĕntĭs. omn. gen. *Bekennende, belijdende, openbaarende.*

Fatens amorem. Ovid. M. 9. 560. *Zijn liefde te kennen geevende.*

Oculi fatentes ignem. Ovid. Art. 1. 573. *Oogen vol minnevonken, toelonkingen vol liefde.*

FĂTĔOR, ērĭs, făſſŭs ſŭm, fătērī. *Bekennen, toeſtaan, toeſtemmen, belijden, toegeeven.*

Ita res eſt, fateor. Ter. H. 1. 1. 106. *Het is zoo, ik beken het.*

Fateri aliquid. Cic. F. 10. 23. *of* de aliqua re. Cic. Ant. ir. in exſ. 7. *Iets bekennen, belijden, toeſtaan, toeſtemmen*, of *toegeeven.*

Non me pudet fateri neſcire quod neſciam. Cic. T. Q. 1. 25. *Ik ſchaame my niet te bekennen, niet te weeten, dat ik niet weet*, of *onkundig te zijn, waar van ik onkundig ben.*

Fatetur ſe debere. Cæſ. B. C. 3. 20. *Hy bekend dat hy 't ſchuldig is.*

Multa ſunt vota, quæ etiam ſibi fateri pudet. Sen. B. 6. 38. *Men doet veele geloften die men zich zelf ſchaamt.*

Fortuna iſtam laudem tuam eſſe totam & propriam fatetur. Cic. Marc. 2. *'t Geluk laat deze eer u geheel en al over*, of *betwiſt u deze eer niet.*

Aliquid alicui fateri. Virg. Æ. 2. 77. *Aan iemand iets bekennen, belijden, verklaaren, openbaaren, zeggen, ontdekken.*

Fateri amorem. Liv. 1. 58. *Zijn liefde ontdekken*, of *openbaaren.*

Non nubis, Proculina, ſed fateris. Mart. 6. 22. 4. *Gy trouwt niet, Proculina, maar bekend ſchuld*, dat is, *gy wiſcht uwe misdaad niet uyt, maar bekend ze*, vermits dat, naar de Lex Julia, het huwelyk de oneerlyke verkeering, van te vooren geſchied, niet herſtellende, dit veel eer een ſchuldbekentenis, dan een middel was om 'er de ſtraf van te omgaan.

Te ſoſpite nunquam res Trojæ victas fatebor. Virg. Æ. 8. 471. *Zoo lang gy zult leeven, zal ik de zaak der Trojaanen niet verloren achten; ik zal nooyt over den ſtaat der Trojaanen wanhoopen, zoo lang gy in 't leven zijt.*

Animum pallore fateri. Ovid. F. 6. 19. *Zijn gemoed door zijne bleekheyd ontdekken*, of *zijn gevoelen door zijne bleekheyd te kennen geeven.*

Mors ſola fatetur quantula ſint hominum corpuſcula. Juv. 10. 172. *De dood alleen doet de zwakheyd der menſchen zien*, of *toont hoe zwak de menſch is.*

Victi parere fatentur. Virg. Æ. 12. 568. *De verwonnelingen buygen zich voor den verwinnaar, erkennen dat zy moeten gehoorzamen.*

Ni dicto parere fatetur. Virg. Æ. 7. 433. *Ten zy hy zijne belofte*, of *zijn woord weygerd na te komen*, of *te houden.*

F A T I.

FĀTĬCĂNŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 9. 417. *Die voorzegt, die voorwikt*, of *te vooren verkondigt.* Nic. Heynſius leeſt *Faticinus.*

FĀTĬCĬNŬS, ă, ŭm. Faticinæ ſortes. Ovid. M. 15. 436. *Godſpraaken, voorzeggingen.*

FĀTĬDĬCŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 1. 8. Virg. Æ. 7. 82. Ovid. M. 3. 348. *Die voorzegt, die het toekomende te vooren verkondigt.*

(Fatidici libri. Suet. A. 31. *Boeken, waarin voorzeggingen beſchreven zijn.*)

FĀTĬFĔR, ă, ŭm. Virg. Æ. 8. 621. Ovid. M. 6. 251. *Doodelijk, dat de dood aanbrengt*, van eenig geweer, enz. ſpreekende.

[FĂTĪGĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Tertull. An. 32. *Vermoeijende, daar men moede door werd.* De compoſita infatigabilis en indefatigabilis zyn van beter alloy. Zieze bereden.]

FĂTĪGĀTĬO, ōnĭs. f. *Moeyte, arbeyd, bezigheyd, vlijt die men aanwend.*

Poſt fatigationem operis. Colum. 1. 8. *Na de moeyte aan een werk beſteed*, of *om een zaak aangewend.*

Minus afficit ſenſus fatigatio, quam cogitatio. Quintil. I. O. 1. 12. *De arbeyd des ligchaams krenkt zoo veel niet, als die van den geeſt.*

Fatigatio. Liv. 36. 23. Celſ. Præf. Curt. 6. 8. 21. *Vermoeytheyd, matheyd, krachteloosheyd, verzwakking, verlies van krachten, vermaſtheyd.*

FĂTĪGĀTŬS, ă, ŭm. abl. Cic. T. 20. Cæſ. B. C. 3. 95. Nep. Eum. 12. *Moede, vermoeyt, afgemat, vermaſt, verzwakt, ziek.*

Epulis fatigati. Liv. 22. 50. *Vermaſt door 't brayen.*

Fatigatus ex aſſidua venatione. Hyg. F. 181. *Door 't gedaurig jaagen vermoeyt.* In curſu. Petron. 8. *Moede van 't loopen.* Cæde. Liv. 30. 8. *Moede van doodſlaan.* Prælio. Liv. 39. 28. *Afgemat door den ſlag.*

Fatigati repulſis Ætoli. Liv. 37. 7. *De Etoliers mismoegt*, of *getergt doordien al hunne verzoeken afgeſlagen wierden.*

Fatigatus contumeliis ſingulorum & multitudinis ludibriis. Liv. 41. 10. *Door de laſteringen van elk een en de ſpotternyen der menigte getergt.*

Ut ætati concederet, a fratre fatigatus. Sall.

Sall. B. J. 11. *Door zynen broeder gedrongen, of ernſtig vermaant om den ouderdom te ontzien.*

Fatigato ſæpe eadem petendo Senatu. Liv. 42. 18. *Den Raad moede gemaakt hebbende door dikwils de zelve dingen te verzoeken.*

Herſilia precibus raptarum fatigata. Liv. 1. 11. *Herſilia, de vrouw van Romulus, moede gemaakt zynde door de gebeden der geroofde vrouwen die geſchaakt waren.*

Fortuna indulgendo ei nunquam fatigata. Curt. 8. 3. 1. *'t Geluk nooyt moede wordende om hem te begunſtigen.*

Prius bello fatigatis Hetruſcis. Liv. 4. 37. *De Hetruſcers eerſt door den oorlog geplaagt hebbende.*

(Fatigatus. *Verquikt, verfriſcht.*

Ludo & ſomno fatigatus. Hor. O. 3. 4. 11. *Door ſpeelen en ſlaapen verquikt zynde; lang genoeg, of tot vernoegen geſpeelt en geſlaapen hebbende; van ſpeelen en ſlaapen als moede zynde.*)

FĂTĪGO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Vermoeijen, quellen, plaagen, moede maaken, afmatten, laſtig vallen.*

Domini ſervos ita fatigant, ſapientia libidines. Cicero by Auguſt. contr. Pelag. 4. *De wysheyd beteugelt zoodanig de hertstochten, als de Heeren hunne knechten.*

Fatigare equos. Virg. Æ. 1. 320. *De paarden afrijden, afjaagen, of den bek afrijden.* Curſu cervos. Virg. Æ. 5. 253. *Harten jaagen.*

Quadrupedem ferrata calce fatigat. Virg. Æ. 11. 714. *Hy jaagt zijn paard luſtig aan, of hy geeft zijn paard de ſpooren.*

Senectus nervorum firmitatem fatigat. Sen. Cont. 1. proœm. *De ouderdom verzwakt de zenuwen.*

Fatigate ſocios. Virg. Æ. 4. 572. *Zijn maats tot den arbeyd aandrijven, aanſpooren, aanhitſen, of aanzetten.*

Hunc neque viæ labor, neque operis fatigaverat. Liv. 44. 38. *Noch de moeijelykheyd van den weg, noch zijn aangewende arbeyd hadde hem vermoeyt.*

Olli remigio noctemque diemque fatigant. Virg. Æ. 8. 94. *Zy roeyen dag en nacht.*

De eodem plura enumerando fatiget lectores. Nep. Lyſ. 2. *Hy vermoeyt de lezers met lange uytbreydingen over de zelve zaak te maaken.* Andere leezen *defatigemus.*

Vos nulla fatigat cura diu majora petens. Claud. Prob. & Ol. 64. *Men houd u nooyt lang op wanneer gy zaaken van belang verzoekt.*

Dextram oſculis fatigare. Tac. An. 15. 71. *De rechterhand met kuſſen vermoeijen, of duyzendmaal kuſſen.*

Fatigare aliquem. Quintil. I. O. 3. 11. *Iemand moeijen, plaagen, quellen, laſtig, of moeijelijk vallen, moeyte aandoen, of verwekken, de voet dwars zetten, overdwarsen, dwarsboomen, ſpel- of veel te doen maaken.* Item levibus præliis. Liv. 27. 13. *Met den vyand ſchermutzelen, of den vyand met ſchermutzelen moede maaken.*

Fatigare aliquem. Plaut. Ciſt. 4. 2. 12. *Iemand door een verzoek, of vraagen laſtig vallen, moeijelyk vallen, moede maaken, hard by iemand ergens om aanhouden, iets ſterk van iemand verzoeken.* Hor. O. 1. 2. 26. voegt 'er prece, Liv. 9. 20. en Juſtin. 1. 4. 10. precibus, en Liv. 37. 1. interrogationibus by.

Fatigabat precibus, ut, &c. ſeq. ſubj. Liv. 25. 35. *Hy heeld niet op hem te bidden, of te verzoeken, dat, enz.*

Aliquem ſibi votis fatigare. Mart. 7. 59. 3. *Iemand door kragt van gebeden, of ernſtige verzoeken aan zijn zijde brengen.*

Fatigare queſtu ſuperos. Val. Flacc. 7. 311. *De Goden door klagten laſtig vallen.*

Marium fatigantem de profectione domum dimittit. Sall. B. J. 73. *Hy geeft Marius verlof naar huys te mogen trekken, die 'er by hem lang om aangehouden had.*

Quid mea de fraude Deum fatigas? Prop. 2. 16. 3. *Waarom maakt gy God over uw bedrog moede? of waarom klaagt gy God wegens mijn bedrog?*

Diu noctuque fatigare animum. Sall. B. J. 70. *Zijn geeſt nacht en dag vermoeijen, in overdenkinge houden, of door bepeyzingen moede maaken.*

Fatigare ſe vino & libidinibus. Sen. E. 59. *Zich door den wyn en de wellust bederven; zyn gezontheyd door een ongebonde leven krenken; zyn krachten door zuypen en wellusten uytputten.*

Fatigat me fortuna. Virg. Æ. 6. 533. Tib. 4. 1. 182. *Ik worſtel met het geluk; 't geluk is my tegen, of wangunſtig.* Mora longa. Ovid. Am. 2. 2. 23. *Dat lang wachten valt my verdrietig, of doet my myn geduld verliezen.*

Res ſecundæ ſapientium animos fatigant. Sall. B. C. 11. *Voorſpoed helpt wijze mannen aan 't wankelen.*

Cœlum fatigas ſordido perjurio. Phæd. 4. 19. 24. *Gy tergt den hemel door uwe ſchandelijke meyneedigheyd.*

Spe laudum corda fatigat. Sil. 1. 63. *Hy wekt de gemoederen op, moedigt, of prikkelt ze aan door hoope van lof, of eere.*

Noctes de me fatiges. Prop. 4. 11. 77. *Denk geduurende nachten om my.*

Fatigare tubas. Juv. 6. 441. *De trompetten ſteeken, op de trompetten blaazen.*

Lolium tribulique fatigant triticeas meſſes. Ovid. M. 5. 485. *Het onkruyd en diſtelen verſtikken, of bederven het koorngewas.*

[Fatigari fame. Nep. Eum. 12. *Lang, of groten honger lyden.*]

Fatigate ſilvas venatu. Virg. Æ. 9. 605. *De boſchen al jaagende doorloopen.*

FĀTĬLŎQUUS, a, um. Liv. 1. 7. *Die het toekomende voorzegt, of voorſpelt.*

FĂTISCO, is, ĕrĕ. *Splijten, rijten, ſcheuren, barſten, kloven, gaapen, van een dorſchvloer, enz. ſpreekende.*

Cœli fatiſcentis fulgores. Sen. E. 94. *De bliexemſtraalen van den opgaapenden hemel.*

Navis rimis fatiſcit. Virg. Æ. 1. 127. *Een ſchip dat lek word, dat ſcheurt, of daar een ſcheur in komt.*

Ora fatiſcunt vulneribus. Claud. R. P. 425. *Mijn aangezicht is heel gevilt, of vol ſneeden, is ganſch opgeſneeden.*

Saxis ſolida æra fatiſcunt. Virg. Æ. 9. 809. *Het vaſte kopere ſchild is door de geworpe ſteenen ingebogen.*

Fatiſcere. Plin. H. 11. 16. *Moede, ſlauw, of magteloos worden, verſlauwen.*

De labore partus venter fatiſcit. Gell. 12. 1. *De buyk is magteloos, of afgemat van den arbeyd.*

Tellus hæc manibus jactata fatiſcit. Virg. G. 2. 249. *Deze aarde kruymelt in 't handelen.*

Camelus in longiori itinere ſine calceatu fatiſcit. Plin. H. 11. 45. *Een kemel zonder beſlag word op een lange reyze afgemat.*

Solum ejusmodi ſegetibus fatiſcit. Colum. 2. 14. *Zulk een ſlach van zaaden putten, of mergelen 't land uyt.*

Mens expugnata fatiſcit. Stat. Th. 4. 187. *Een vermoeyde geeſt verſlapt, of word laſ.*

Fatiſcit chelys. Stat. S. 4. 4. 32. *De ſnaaren van de luyt worden ſlap.*

Fatiſcere. Com. Gall. E. 1. 57. *Verzwakken, afneemen, vervallen, van ouderdom verzwakt zijn.* Lucretius 3. 459. voegt 'er Ævo by.

Seditio fatiſcit. Tac. H. 3. 10. *Het oproer bedaart.*

Delubra & ſimulacra feſſa fatiſcuntur. Lucret. 5. 309. *De tempels en beelden vervallen van ouderdom.*

Haud fatiſcar, quin tuam implorem fidem. Accius by Non. 7. 91. *Ik zal niet moede worden, u om hulp te ſmeeken.*

Femina fatiſcit poſt annum ſeptimum. Colum. 7. 3. *Het wijfje krijgt naar 't zevende jaar geen jongen meer.*

F A T U.

FĂTŬĒ. adv. [Varr. L. L. 5. 7.] Quintil. I. O. 6. 5. *Zottelijk, gekkelijk, dwaaslijk, botteljk. Zot, gek, dwaas, bot.*

Non faciam tam fatue. Mart. 4. 72. 4. *Ik zal zoo zottelijk niet doen.*

FĂTŬĬTAS, ātis. f. Cic. I. R. 2. 32. *Zotheyd, gekheyd, dwaasheyd.*

FATUM, i. n. Cic. D. 1. 55. *Het noodlot, de onvermijdelijke noodwang, of noodſchikking aller dingen.* Zekere geſteltheyd der ſterren, gelyk de Heydenen en Sterrewikkers zeggen, waar onder zaaken, *of* perſoonen voortgebragt, *of* geboren worden, die in hun een neyging te weeg brengt, en hen noodzaakt iets te doen, *of* te lyden.

Si fatum tibi eſt ex hoc morbo convaleſcere. Cic. Fat. 12. *Zoo 't uw noodlot is van deze ziekte op te komen.*

Tibi fatum eſt urbis potiri. Sall. B. C. 47. *Het is door 't noodlot over u beſloten over de ſtad te heerſchen.* Zie Curtius over deze plaats.

Fatum eſt condere cum oppidum ibi. Hygin. Fab. 178. *'t Is zijn noodlot om daar ter plaatze een ſtad te bouwen.*

Prædicere quo quis fato natus ſit. Cic. D. 1. 1. *Voorzeggen onder wat noodlot iemand geboren is.*

Fatum

Fatum. *De ſlaat, geſteltheyd, 't lot der menſchen.*

Noſtro fato mortalis non eſt ille ſiderum fulgor. Plin. H. 2. 8. *Die glans der ſterren is ons lot van ſterfelijkheyd niet onderworpen*, of *vergaat niet gelijk wy.*

Fatum. Tib. 2. 5. 16. *Het toekomende, het toekomſtige, toekomſtige dingen.*

Canere fata. Cic. D. 2. 47. Virg. Æ. 3. 444. Hor. O. 1. 15. 4. *Toekomſtige, aanſtaande dingen voorzeggen*, of *voorſpellen.*

Fata. Juſt. 14. 5.6. Virg. Æ. 5. 703. *De godſpraaken, de voorzeggingen*, van Jupiter, Themis, der Sybillen, der Wigchelaaren, enz.

Fatum. Virg. Æ. 1. 6. *De Goddelijke wil, Gods beſluit, Gods voorzienigheyd.*

Præbere ſe fato. Sen. Prov. 5. *Zich aan de Goddelijke geleyding*, of *voorzienigheyd overgeeven.*

Libens fatum excepiſti. Tac. Ag. 45. *Gy zijt gewillig geſtorven; gy hebt u gaarne de nootzaake om te ſterven onderworpen.*

Fatum. Virg. Æ. 3. 375. *De draad*, of *loop van ons leven.*

Implere ætatis fata diurna. Ovid. Her. 6. 36. *Maar eenen dag leven.*

Ut diu vivas, fato opus eſt; ut ſatis, animo. Sen. E. 93. *Om lang te leeven heeft men de voorſchikking, om genoeg te leeven, kloekmoedigheyd van nooden.*

Præcipere fata veneno. Flor. 3. 9. 4. *Zijn dood door vergif verhaaſten; zich met vergif ombrengen.*

Unius ſeculi fata componere. Sen Marc. 26. *Alles onderzoeken wat in een eeuw is geſchied.*

Hos cape fatorum comites. Virg. Æ. 2. 294. *Neem deze tot medgezellen uwer levensgevallen.*

Pari fato Clodia uſa eſt. Cic. Conſol. p. 14. 9. *Klodia heeft het zelve lot gehad*, is *het zelfde overgekomen.*

Fatum. Tib. 2. 5. 78. *Een ongeluk, ongeval, ramp, rampſpoed.*

Cur non omnes fatum illius una exſecuti ſumus? Cic. Att. 9. 12. *Waarom hebben wy niet alle gezamentlijk zijn lot, ongeluk*, of *ramp beproeft, gehad, geleden*, of *ondergaan? Waarom zijn wy met hem niet in 't zelve ongeval geſtort?*

Fatum ſuum queri. Cæſ. B. G. 1. 39. De fato ſuo queri. Sen. E. 120. *Zijn lot beſchreyen; over zijn noodlot klaagen.*

Fati neceſſitas. Gell. 6. 2. *Het onvermijdelijk noodlot.*

Illud eſt in fatis. Ovid. M. 1. 256. Omnia nos undique fata circumſtant. Cic. A. 10. 10. *Van alle kanten worden wy met allerley rampen bedreygt.*

Nulla providentia fatum imminens moveri potuit. Liv. 23. 16. *Men heeft door geene voorbehoeding het dreygend ongeval konnen afweeren.*

Meo fato omnes amici mei corruerunt. Cic. Fr. 1. 4. *Al mijne vrienden zijn in mijn ongeluk ingewikkelt, zijn door mijn ramp*, of *ongeval bedorven.*

Inſtat fatum mihi triſte. Hor. S. 1. 9. 29. *Ik word van een droevig ongeval gedreygt, my hangt een deerlijke ramp over 't hoofd.*

Jam fatum extremum Reipublicæ venit. Cic. A. 3. 14. *Nu ſlaat het Gemeenebeſt op zijnen ondergang; nu ſlaat het uyterſte verderf van 't Gemeenebeſt voor de deur; nu is 't eynde van de Republyk gekomen*, of *van den Staat voorhanden.*

Fatum. Cic. A. 1. 4. *De dood*, geweldige, *of* natuurlyke.

Poſt fata Sichæi. Virg. Æ. 4. 20. *Na de dood van Sicheus; na dat Sicheus was gedood, omgebragt.*

Fato perire. Virg. Æ. 4. 696. Juſt. 9. 8. 3. Cedere. Liv. 26. 13. Fungi. Quintil. I. O. 3. 7. Concedere. Plin. P. 11. Tac. An. 2. 71. Suo extingui. Cic. Cl. 96. *Een natuurlijke dood*, of *zijn eygen dood ſterven.*

Dum fata ſinunt. Tib. 1. 1. 83. Dum nos fata ſinunt. Prop. 2. 12. 23. *Terwijl wy het konnen doen; zoo lang wy in ſtaat zijn om het te doen.*

Omnia fatis Cæſaris ire videt. Lucan. 4. 143. *Hy ziet dat het Cæſar alles voor wind*, of *naar wenſch gaat.*

Advenit dies qui fatum rebus condat humanis. Lucan. 7. 131. *De dag is gekomen die de regeering der wereld zal vaſtſtellen*, of *die 's werelds zaaken bepaalen zal.*

Trajicit & fati littora magnus amor. Prop. 1. 19. 12. *Een vierige liefde ſtreeft het levensperk voorby*, of *blijft ons by tot de dood.*

Illa dies fatum mihi duxit. Ovid. Her. 5. 33. *Die dag heeft my deze rampen toegebragt.*

Huic misero fatum dura noverca fuit. Prop. 2. 1. 88. *Een harde, ſtrenge*, of *wreede ſtiefmoeder heeft dezen ellendigen de dood aangedaan, heeft dezen rampzaligen in 't graf geholpen.*

Phrygiæ fatum componere. Prop. 3. 11. 63. *'t Verlies*, of *de ondergang van Phrygiën veroorzaaken.*

(Fato ſuo mori. Liv. 9. 18. *In een veldſlag ſneuvelen*, en overzulks *een geweldige dood, maar zonder ſchade van 't Gemeenebeſt ſterven.* Hy voegt 'er terſtond by Publico diſcrimine.

Fatum novum. *Een groote, ongemeene, ongewoone, en byna ongehoorde zegen*, of *voorſpoed.*

Exempla novorum fatorum tranſi. Juv. 7. 190. *Ga voorby*, of *ſla over de voorbeelden van ongewoonen*, of *ongehoorden voorſpoed.*

Dediſſe homini novum fatum. Pacat. P. Theod. 37. *Den menſchen eenen grooten, ongewoonen*, of *ongehoorden zegen gegeeven te hebben.* Zie Turneb. Adv. 27. 2.

FĀTŬS, a, um. *Die geſproken*, of *die iets gezegt heeft.*

Vix ea fatus erat. Virg. Æ. 12. 630. *Hy had dat nauwelijks gezegt.*)

FĀTŬOR, aris. ari. Juſt. 43. 1. 8. *Gek, zot, dwaas, onzinnig, uytzinnig, krankzinnig*, of *buyten weeten zijn.*

Deſine fatuari. Sen. 'Αποκολ. *Staek uwe dwaasheden*, of *zotheden, word wijs.*

FĂTŬUS, a, um. Cic. Dej. 7. Varr. L. L. 5. 7. *Een gek, dwaas, uytzinnige, plompaart, een onhebbelijk, buytenſpoorig*, of *onbeſchoft menſch.*

Fatui mores. Plaut. Trin. 2. 2. 18. *Zotternyen, dwaasheden, uytſporigheden, ongerijmdheden, onhebbelijkheyd, gekke ſluypen.*

Fatua quæſtio. Sen. Contr. 7. 4. *Een dwaaze, belagchelijke*, of *ongerijmde vraag.* Sententia. Sen. Contr. 7. 5. *Een zot, gek, dwaas*, of *buytenſporig gevoelen.*

Fatuus. *Een gek, zottebol, ſlechthoofd, een onnozel menſch.*

Hoc illi fatuo maxima lætitia eſt. Catull. 14. 2. *Dat behaagt dien ſlechthoofd geweldig*; boertende, *dat holt dien gek blijder.*

Fatuus. Mart. 12. 53. 8. *Bot, dom, plomp, boerſch, ongeſchikt, onhebbelijk.*

Fatuus. *Laf, ſmaakeloos, onſmakelijk, dat geen ſmaak heeft*, van 't eeten ſpreekende.

Fatua beta. Mart. 13. 13. 1. *Een ſmaakelooze beet.* Placenta. Mart. 11. 32. 8. *Een onſmaakelijke koek.*

F A U C.

FAUCES, ĭum. f. plur. Hor. S. 1. 2. 114. *De keel, ſtrot, gorgel.* Men vind d'ablativus ſingularis *Fauce* by Hor. Ep. 14. 4. Ovid. Her. 9. 98. Phædr. 1. 8. 4. en Mart. 7. 36. 6.

Ægris faucibus exuberat gravis halitus. Perſ. 3. 89. *Uyt de keel der zieken komt een ſtinkende adem.*

Fauces exaſperare. Plin. H. 23. 4. Celſ. 1. 3. *De keel ſchor*, of *heeſch, maaken.*

Fauces elidere. Ovid. Her. 9. 85. *De keel toe nypen.*

Vini ſextarium faucibus infunde. Colum. 6. 6. *Giet hem een pint wijn in de keel*, of *in den muyl*, van oſſen ſpreekende.

Tunc fauce improba latro incitatus. Phæd. 1. 1. 3. *Het moorddier toen door zijne vraatgierigheyd aangezet zijnde*, van een wolf ſpreekende.

Fauces macelli. Cic. P. Q. 6. *De ingang van de hal.* Portus. Cæſ. B. C. 3. 39. Liv. 24. 33. *De mond van de haven.* Saltus. Liv. 22. 4. *De ingang van 't boſch.* Vallis. Liv. 27. 12. *De toegang van een dal.* 't Is by Cato de R. R. c. 38. *De mond van een oven.*

Fauces. Liv. 29. 32. *De engte, ſtraat*, of *'t nauw, alwaar men van 't eene land naar 't andere vaart*, gelyk de Straat van Gibraltar, de Hoofden tuſſchen Kalais en Doevres.

Fauces Græciæ. Cic. Rull. 2. 32. Syriæ. Curt. 3. 8. 13. *De engte, 't nauw van Griekenland, van Syriën.*

Fauces. *Een engte, een ſtraat, een nauwte, een arm van de zee.*

Fauces Helleſponti. Liv. 37. 9. *De engte, de ſtraat*, of *'t nauw van de Helleſpont.*

E faucibus anguſtis panditur mare. Liv. 28. 30. *De zee is*, of *loopt daar ſmal.*

Fauces.

Fauces. Hirt. B. Al. 64. *De mond van een ſtroom.*

Evomit ſe Nilus multis faucibus in Ægyptum. Plin. H. 5. 9. *De Nyl ontlaſt zich door veele monden in de Egyptiſche zee.*

Manifeſto faucibus teneor. Plaut. Caſ. 5. 3. 4. *Men zet my vaſt; men brengt my in 't nauw; ik ben gevangen; ik ben klaarlyk overtuygt; ik ben betrapt.*

Faucibus premi. Cic. Clu. 31. *Zeer geprangt, benauwt, gedrukt, of gedrongen worden.*

Fauces alicujus laqueo innectere. Ovid. M. 10. 378. Frangere. Luc. 2. 154. *Iemand met een ſtrop worgen.*

Catilina cum exercitu faucibus urget. Sall. B. C. 52. *Katilina is met zijn leger zeer dicht by ons, of is ons met zijn leger op de hielen.*

Hanc urbem ex ſuis faucibus ereptam eſſe luget. Cic. C. 2. 1. *Hy heeft van ſpyt dat hem deze ſtadt ontſnapt is, dat deze ſtadt uyt zijne handen is gerukt.*

Crucior mihi bolum tantum ereptum eſſe e faucibus. Ter. H. 4. 2. 6. *Het ſpyt my geweldig, of het is my van harten leed, dat ik zulk een grooten buyt my heb laaten ontſnappen, of ontglippen.*

Timarchides premit fauces defenſionis tuæ. Cic. V. 3. 76. *Timarchides ontneemt u alle middel van verweering.*

Urbs erepta e fati faucibus. Cic. C. 3. 1. *Een ſtad uyt de kaaken van 't verderf gerukt, of op het oogenblik van haeren ondergang gered.*

Arebant flumina ſiccis faucibus. Virg. G. 4. 428. *De ſtroomen waren in hunne boezems uytgedroogt.*

FAUCIA tribus. Liv. 9. 38. *De Fauciaanſche wyk.* 't Wierd als een quaad voorteken gehouden wanneer ze eerſt ſtemde.

F A V E.

FĂVENS, ĕntis. omn. gen. Virg. G. 1. 18. *Gunſtig, genegen, voordeelig, begunſtigend, behulpzaam, 't geen helpt, behulpig, of gunſtig is, dat hulp toebrengt.*

Favens innocentiæ. Sen. Cl. 1. 30. *De onnozelheyd begunſtigende, of den onſchuldigen gunſtig zijnde.* Miſeriæ. Sen. Cl. 2. 6. *Gevoelig over de ellende, of den elendigen behulpzaam zijnde.*

Venti faventes. Ovid. M. 15. 49. *Gunſtige, of goede winden.*

Plaudere alicui favente manu. Ovid. Art. 1. 148. *Iemand toejuychende een gunſtig handgeklap maaken.*

Addebat veris multa faventis amor. Ovid. Tr. 4. 3. 58. *De liefde deede hem veel meer zeggen dan waar was, of als 'er aan was.*

FĂVENTIĂ, æ. f. Accius by Non. 3. 93. Feſtus. *Aandacht, aandachtigheyd, gunſtig gehoor.*

FĂVENTIĂ, æ. f. *Fayance.* Daar zyn drie ſteden van dezen naam: een in Italiën, Sil. 8. 585. Plin. H. 3. 1. een in Spanjen, Plin. H. 3. 3. een in Provence. 't Gebakke aardewerk (het Delfs gelyk) komt uyt de eerſte.

FĂVENTINUS, a, um. Plin. H. 3. 15. *Van Fayance, te Fayance geboren.*

FĂVEO, es, favi, fautum, favere alicui Ter. E. 5. 3. 7. *Iemand begunſtigen, genegen, of gunſtig zijn.*

Favere ſibi. Sen. B. 5. 10. *Veel van zich zelven houden; zich zelven vleijen; groote gedachten van zich zelven hebben.*

Favere alicui. Cic. Cl. 97. of rebus alicujus. Cæſ. B. C. 1. 28. *Iemand gunſtig zijn, toegedaan zijn, gunſt bewyzen; iemands belang, of zaak voorſtaan.* Honori. Cic. Pl. 8. Laudi. Cic. F. 1. 7. Gloriæ alicujus. Cic. Lig. 3. *Iemands eer, lof, luyſter bevorderen, of voortzetten.*

Favere alicui ſententiæ. Cic. T. Q. 1. 23. *Enig gevoelen gunſtig zijn, toeſtemmen, goedkeuren, aanneemen, omhelzen, volgen, voorſtaan, verdedigen.* Suo dolori. Ovid. Am. 2. 5. 11. *Zich in droefheyd uytlaaten: zijn droefheyd den toom vieren, of niet matigen.*

Favere alicui vapulanti. Petron. 56. *Met genoegen aanſchouwen dat iemand ſlagen krijgt; iemand die geſlagen word niet gunnen.*

Porſenna, cujus pœnæ favebat, gloriæ invidit. Sen. E. 66. *Porſenna heeft den roem van hem, dien hy gaarne zoude geſtraft hebben, benijd.*

Faveo laudibus illis. Ovid. Her. 17. 127. *Ik neem die lofreden aan; ik hoor met genoegen dien lof aan.*

Galli ſilentio noctis, ut ait Ennius, favent faucibus. Cic. D. 2. 26. *De hanen, gelyk Ennius zegt, kraaijen niet, om de ſtilte des nachts te begunſtigen.*

Vero favere. Man. 5. 409. *De waarheyd gunſtig zijn, verdedigen, voorſtaan.*

Paci favetur. Sen. Th. 3. 438. *Men neygt tot vrede; men is tot vrede genegen, of gezint.*

Operi favent. Ovid. M. 15. 567. *Zy bevorderen hun werk; zy werken naarſtig, zy ſpoeden ſpoedig met hun werk.*

Iisdem faverat armis. Ovid. M. 13. 576. *Hy had de zelve zijde gehouden.*

Hæc terra favet frumentis, Baccho. Virg. G. 2. 228. *Dat is goed koornland, goed wijngaardland; koorn en druyven groeijen zeer wel op dit land.*

(Non magis mihi faveo in amicitia tuenda quam tibi. Cic. F. 3. 6. *Ik verſchoone my zelven niet meer dan u in het nakomen der plichten, die onze vriendſchap zullen beſtendig maaken. Ik wenſch dat wy beyde even zeer mogen waarneemen de plichten die onze vriendſchap zullen bevestigen.*

Favere linguis. Cic. D. 2. 40. Ore. Virg. Æ. 5. 71. *Stilzwijgen, den mond houden.* Het ſtilzwygen wierd overluyd met deze woorden geboden aan allen die den Godsdienſt bywoonden. Zoo verklaart het Seneca V. B. 26.

Favere linguis. Ovid. F. 1. 71. Lingua. Tib. 2. 2. 2. *Zich onthouden van onbetamelijke woorden, van woorden die qualijk konnen geduydt worden.* Hor. O. 3. 14. 11. zegt Male ominatis verbis parcere. Zie ook Feſtus op het woord Faventia.

Favere. *Toejuychen, een teken van genoegen geeven.*

Cum illi populus faviſſet. Lampr. Comm. 15. *Als het volk hem toegejuygt hadde, of een teken gegeeven hadde dat het voldaan was.*

Favere. *Verlangen, begeeren.* Favet ſe adſcribi tuis factis. Ovid. Her. 6. 100. *Zy begeert onder uwe daaden gemeld te worden.*

Favetur. Cic. de Or. 2. 51. Off. 2. 13. *Men is genegen, gunſtig, men heeft genoegen.*)

F A V I.

FĂVILLĂ, æ. f. Ter. Ad. 5. 3. 60. Virg. Æ. 3. 573. *Gloet, heete aſch.*

Favilla. Prop. 2. 1. 87. *De aſch van een dooden.*

Sparges lacryma favillam amici. Hor. O. 2. 6. 23. *Gy zult met uwe traanen de aſſche van uwen vriend beſproeijen, of gy zult het graf van uwen vriend met traanen bedauwen.*

Ardentes favillæ. Mart. 1. 43. 5. Viventes. Stat. S. 2. 1. 2. *Gloeijende, brandende, gevonkte, of glimmende koolen.*

Favilla. *De rook, de damp van een vuur.*

Scinditur in duas partes favilla. Ovid. Tr. 5. 5. 36. Scindit ſe diſcors favilla. Sen. Oe. 2. 323. *De rook ſchift, ſcheyd, of verdeelt zich in tweën.*

Late differre favillam. Lucret. 2. 674. *Zijn vlammen wijd verſpreyden.*

Nigra favilla. Colum. 10. 354. *Roet, ſchoorſteenroet.*

Hæc eſt venturi prima favilla mali. Prop. 1. 9. 18. *Dit is de eerſte vonk van 't aanſtaande ongeval.*

FĂVILLACĔUS, a, um. Fuligo favillacea. Solin. 35. *De rook, of ſmook der aſſche.*

FĂVISSÆ, ārum. f. plur. Varr. by Gell. 2. 10. Feſtus. *Onderaardſche kelders, of gewelfzels,* waar in men de beelden en andere tempelgiften bergde, als de gebouwen verongelukten. Zie Scaliger en Dauwius over Feſtus.

‡ FĂVITOR, ōris. m. Plaut. Am. prol. 78. Lucil. *by* Non. 2. 326. *Begunſtiger, voorſtander.*

F A U N. F A V O.

FAUNUS, i. m. Cic. D. 1. 45. *Een Woudgod, Boſchgod.*

FĂVONIUS, ii. m. Cic. A. Q. 4. 33. Hor. O. 1. 4. 1. *De zuydweſte wind.*

Hic favonius ſerenus eſt, iſthic auſter imbricus. Plaut. Merc. 5. 2. 35. *Hier is de zuydweſtewind helder, daar de zuydewind regenachtig.*

FĂVOR, ōris m. Cic. Q. R. 10. en by Quintil. I. O. 8. 10. Virg. Æ. 5. 343. Hor. O. 4. 8. 26. *Gunſt, genegentheyd, zucht, liefde.* (Dit woord begon eerſt ten tyde van Cicero gebruykt te worden. Daarom verzacht hy het met de ſpreek-

Digitized by Google

ſpreekwyzen, Ut ipſi loquuntur. Sext. 54. en Ut hoc verbo utar. Brut. E. 8. en by Quintil. I. O. 8. 3.)

Illum favor habebat. Tac. An. 2. 44. *Hy was in gunſt, hy ſtont wel by al de wereld.*

Tutus favore alicujus. Ovid. Am. 2. 2. 56. *Die onder iemands beſcherming ſtaat.*

Favor tenet mentes. Phæd. 5. 5. 25. *De gemoederen zijn door gunſt vooringenomen.*

Ingenia favor hominum oſtendit, favor alit. Sen. Cont. Proœm. 10. *De gunſt der menſchen moedigt, of noopt, en onderhoud de verſtanden.*

Carmina plena favoris. Ovid. Tr. 1. 1. 64. *Vaarzen die veel geacht zijn.*

Simplicitas digna favore fuit. Ovid. Her. 2. 64. *Mijne eenvoudigheyd is medelijden waardig geweeſt, heeft gunſt, medelijden, of verſchooning verdient.*

Favor. Vitruv. Præf. 1. *Genegentheyd, yver, liefde, zucht, trek tot iemand, of tot iemands dienſt.*

Præſtant & voce & mente favorem. Ovid. M. 15. 682. *Zy hooren ons met een diep ſtilzwijgen, en groote aandacht.*

FĀVORABĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. Liv. 22. 26. *Gunſtig, toegedaan, genegen.* De compar. *Favorabilior* ſtaat beneden by Plinius en Seneca.

Favorabilis. Quintil. I. O. 4. 1. *Bemint, gelieft, begunſtigt, bezint, gekoeſtert, getroetelt.*

Vulgo favorabilis. Suet. C. 4. *Van 't volk bemint.*

Ætate & injuria favorabilis. Flor. 4. 4. 4. *Iemand die men wegens zijn jonkheyd, of jonge jaaren en geleden ongelijk gunſtig is.*

Eloquio favorabilior habitus. Sen. Ir. 3. 2. *Meer bemint door zijne welſprekendheyd.*

Adiiciunt magi ſucco illo perunctos favorabiliores fieri. Plin. H. 20. 8. *De waarzeggers doen 'er by, dat zy die met dat ſap zijn beſmeert, aangenaamer, of behaaglijker worden.*

Oratio favorabilis. Tac. An. 2. 37. *Een behaaglijke, aangenaame, of lieftaalige rede, een rede die wel ingang vind.*

Cauſa favorabilis. Ulp. D. 38. 9. 1. §. 15. *Een zaak die voorrecht heeft.* Gelyk de zaaken der Kerken, der weduwen, der onmondigen, enz.; ook van huwelyken, uyterſte willen, enz.

FĀVORABĬLĬTER. adv. Suet. N. 7. Quintil. I. O. 4. 3. *Aangenaam, gunſtig, behaaglijk, op een behaaglijke, of aangenaame wijze.* [De compar. *Favorabilius* ſtaat by Ulp. D. 40. 1. 10.]

F A U S.

FAUSTE. adv. Cic. Mur. 1. *Gelukkiglijk, voorſpoediglijk, gelukkig, voorſpoedig, heylzaam.*

(FAUSTĬTAS, ātis. f. Hor. O. 4. 5. 18. *De Gelukzaligheyd, de Godin van 't geluk.*)

FAUSTŬLUS, ă, ŭm. Feſtus. *Dat gelukkiglijk, of ter goeder uure komt.*

FAUSTŬS, ă, ŭm. Ter. And. 5. 4. 53. Ovid. P. 3. 2. 30. *Gelukkig, voorſpoedig, dat geluk aanbrengt, dat iemand goed, voordeelig, of heylzaam is.*

Erit hæc tibi fauſta. Plaut. P. 4. 4. 80. *Die vrouw zal u wel dienen, zal heel goed voor u zijn, of zal met uw zin wel overeenkomen.*

O nox illa fauſta huic urbi! Cic. Fl. 41. *O hoe gelukkig was die nacht voor deze ſtad!*

Quod bonum, felix, fauſtum, fortunatumque ſit! Cic. D. 1. 45. *Ter goeder uur! daar ſta geluk toe!*

Fauſtum omen. Liv. 7. 25. *Een goed, gunſtig, of gelukkig voorteken.* Tempus. Lucret. 1. 803. *Een goede, gelukkige, bequaame, of gunſtige tijd.*

I pede fauſto. Hor. E. 2. 2. 37. *Geluk op uw reys; Godt zegen uw voornemen.*

F A U T.

FAUTŎR, ōris. m. alicujus. Nep. Alcib. 5. *Iemands begunſtiger, of weldoender.*

Fautor alicujus. Hor. S. 1. 10. 2. *Iemands voorſtander, beſchermer, of verdediger, een die iemands zijde kieſt, of volgt.*

Fautor dignitatis alicujus. Cic. F. 12. 25. *Voorſtander, of handhaver van iemands waardigheyd, of aanzien.* Laudis alicujus. Cic. Pl. 23. *Een die iemands lof bevordert.*

Cum multos & bonos viros ejus honori viderem eſſe fautores. Cic. Pl. 1. *Als ik zag dat veele eerlijke luyden bevorderaars van zijn eere waren, of zijn eere voorſtonden.*

Cum audirem meos inimicos huic accuſationi eſſe fautores. Cic. Pl. 1. *Als ik hoorde dat mijne vyanden begunſtigers van deze beſchuldiging waren.* (Men leeſt nu Fauturos.)

FAUTRĪX, īcis. f. *Begunſtigſter, voorſtanſter, verdedigſter, beſchermſter, een beſchermvrouw.*

Fautrix ſuorum regio. Cic. Pl. 9. *Een volk dat de inboorlingen van zijn land bemint, voorſtaat, of begunſtigt.*

Noſtræ eſt omni fautrix familiæ. Ter. E. 5. 9. 22. *Zy is ons ganſche huysgezin gunſtig, genegen, of toegedaan.*

Fortuna indignorum fautrix. Plin. H. 2. 7. *'t Geluk is dien gunſtig, die 't minſte waardig zijn.*

Viri fautrix Pallas. Ovid. M. 3. 101. *Pallas de beſchermvrouw van de man.*

Naturam fautricem habuerat in tribuendis animi virtutibus. Nep. Ageſ. 8. *De Natuur had hem veele gaven des gemoeds gegeeven.*

Amicitiæ non modo fautrices, ſed etiam effectrices ſunt voluptatum tam amicis quam ſibi. Cic. Fin. 1. 20. *De vriendſchap is niet alleen een begunſtigſter, maar ook een uytwerkſter van 't genoegen, zoo voor ons zelven, als voor onze vrienden.*

[FAUX. Zie boven in Fauces.]

F A V U.

FĀVŬS, ĭ. m. *Een honigraat, of honigkoek.*

Favus. Virg. G. 4. 161. Tib. 2. 1. 50. Plin. H. 11. 10. *Het huysje, holletje, of vakje van een honigraat, daar de byen honig in maaken.*

Favis emiſſa juventus. Virg. G. 4. 22. *Jonge byen die uyt haar korf zijn gevlogen.*

Favus. Ovid. M. 8. 677. *Honig, honing.*

Quidquid tangebam, creſcebat tanquam favus. Petron. D. 49. *Al wat ik aanraakte, vloeide, of ſpeelde uyt als honig, dat is, mijn goed vermeerderde hand over hand.*

Favus. Vitruv. 7. 1. *Een zeskante, of zeshoekige tegel, of ſteen.*

Favi. Celſ. 5. 18. *Zekere gezwellen, haairworm, douwworm.*

F A X.

FAX, făcis. f. Cæſ. B. G. 7. 24. Varr. by Non. 2. 340. *Een takkebos, brandhout.*

Faces undique ex agris collectæ. Liv. 22. 16. *Takkeboſſen, of riisboſſen rondom op 't veld byeen geraapt.*

Fax ardens. Phæd. 1. 28. 8. Virg. Æ. 5. 637. *Een brandend hout.*

Fax. *Een fakkel, toorts, kaars.*

Faces incidere. Virg. E. 8. 29. *Fakkels, of toortzen ſcherp, of ſpits maaken, aanſcherpen.*

Ad faces & cereos vivunt. Sen. E. 122. *Zy leeven niet dan by fakkelen en waskaarſſen,* om dat ze over dag ſlaapen.

Fax nuptialis. Cic. Clu. 6. Liv. 30. 13. Nuptiarum. Plin. H. 16. 18. *De bruyloftsfakkel, of bruyloftstoorts.* In oude tyden leydde men 's nachts de bruyds by haare bruydegoms, en droeg men vyf fakkels voor haar, op dat ze gezien zouden worden, en om de huwelyksvereeniging door dit getal van vyf aan te wyzen, dat uyt een eeven en oneeven beſtaat, gelyk het huwelyk uyt twee verſcheyde geſlachten. Zie ons Lex. Antiq.

Bello facem præferre. Tac. H. 2. 86. *Den oorlog verwekken.*

Huic tu ad libidinem facem prætuliſti. Cic. C. 1. 6. *Gy hebt hem een voorlichter, of leydsman tot de ongebondenheyd verſtrekt; gy hebt hem door uw voorbeeld bedorven.*

Urbi faces ſubdere. Curt. 5. 7. 4. *Een ſtad in brand ſteeken.*

In Capitolium ferre faces. Cic. Am. 11. Inferre. Virg. Æ. 7. 337. Capitolio faces injicere. Liv. 6. 33. *'t Kapitool aan brand ſteeken.*

Funerea fax. Mart. 8. 43. 2. *Een lijktoorts.*

Prima juventæ face. Flor. 1. 1. 5. *In 't eerſte vuur, of de eerſte hitte van de jeugd.*

Corporis facibus inflammari ſolemus ad om-

Digitized by Google

omnes fere cupiditates. Cic. T. Q. 1. 19. *Wy plegen byna tot alle begeerlijkheden door de aanprikkelingen van 't vleeſch aangeprikkelt te worden.*

Incendiorum Antonii fax Clodius. Cic. A. 2. 19. *Klodius was de ſtokebrand der onluſten van Antonius.*

Ardentes faces alicujus furiis miniſtrare. Cic. Piſ. 11. *Iemands gramſchap tergen, of iemands woede ontſteeken.*

Faces alicui ſubiicere. Cic. Mil. 35. Animis addere. Tac. H. 1. 24. Subdere. Stat. S. 2. 6. 14. *Iemand aanzetten, aanporren, beweegen.*

Carmina Poëtarum affectibus noſtris facem ſubdunt. Sen. E. 115. *De vaerzen der Dichteren ontſteeken, ontroeren, ontfonken, of beweegen onze hertstochten, of gemoedsneygingen.*

Faces dolorum. Cic. Off. 2. 10. *De vinnigheyd, of ſteekingen der ſmerte.* Dicendi. Cic. de Or. 2. 51. *De kracht, of nadruk der reden.*

Cum quaſi faces ei dolores admoverentur. Cic. T. Q. 2. 51. *Wanneer de ſmerten van zijn quaal vermeerderden.*

Neque parvis in rebus adhibendæ ſunt hæ dicendi faces. Cic. de Or. 2. 51. *Ook moet men in geringe zaaken deze nadrukkelijke woorden niet gebruyken.*

Fax belli. Liv. 21. 10. *De ſtokebrand, of oorzaak van den oorlog.*

Fax ſtudii mei. Ovid. P. 1. 7. 28. Qui facem ſtudiis meis ſubdit. Sen. Contr. 10. proœm. *De aanzetter, of aanmoediger mijner leeroeffening. Die my tot ſtudeeren, of tot de leeroeffeningen aanzet.*

Inter iſtas mentis obſeſſæ faces. Sen. Ag. 2. 136. *Onder die ontroeringen, of bewegingen van mijn benauwt, of bang gemoed.*

Fax. Cic. N. D. 2. 5. C. 3. 8. *Een luchttoorts, verheveling, of hemelvuur.* Een vliegend vuur, dat men aan den hemel gelyk een fakkel ziet.

Fax iræ. Lucret. 3. 304. *Het vuur, de hevigheyd, hitte, of opiopentheyd van de gramſchap, of van den toorn.*

Parentum nobilitas claram facem præfert pudendis. Juv. 8. 139. *De edelheyd, luyſter, roem, of deſtigheyd uwer voorouderen geeft ons licht om uwe ſchandelijke daaden te ontdekken.*

Faces nocturnæ. Lucret. 2. 206. *of* noctivagæ. Lucret. 5. 1190. Luciferæ. Val. Flacc. 5. 370. *De nachtlichten, de geſternten, of ſtarren.*

Fax. Hor. O. 4. 6. 38. *Het ſchijnzel der maane, maaneſchijn,* en by Seneca den Dichter, *'t licht van een ſtaartſterre.*

Fax ſolis. Lucret. 5. 974. Phœbi. Cic. D. 1. 11. *Het licht, of de glans der zonne, zonneſchijn.*

Stella facem ducens. Virg. Æ. 2. 694. *Een ſter met een vuurige ſtaart, of ſtraal.*

Tranquillæ faces oculis (inſunt.) Stat. A. 1. 164. *Haar ſtraalt een zoete glans ten oogen uyt.*

Fax alleen, *of* Fax triſulca. Sen. H. 2. 683. Fulminea. Val. Flacc. 4. 671. *De blixem, weerlicht, hemelvuur.*

Fax *of* Faces. Ovid. Art. 1. 22. P. 3. 3. 67. Her. 11. 103: 21. 172. Virg. Æ. 4. 472. Prop. 3. 14. 16. *De fakkel, toorts, of fakkelen van Kupido, der Razernijen, van Hymen, van de Dood, de huwelijkstoorts, of huwelijksfakkel.*

Faces. Tib. 2. 4. 6. *De ſchoonheyd, aanlokzelen, bekoorlijkheden, aantrekkelijkheden, bevalligheden.*

Dilapſa in cineres fax. Hor. O. 4. 13. 28. *Een verlore, vervalle, of verwelkte ſchoonheyd.*

Fax. Prop. 2. 6. 8. *Het minnevuur, het liefdevuur, minnevonken, minnevlam, de liefde.*

Me face torret mutua. Hor. O. 3. 9. 13. *Zy brand tot my van wederliefde, of van wedermin.*

Decor immiſit Ioles pectori Herculeo faces. Sen. H. Oe. 2. 556. *De ſchoonheyd van Iole heeft 't minnevuur in de borſt van Herkules ontſteeken.*

Face dignus arcana. Juv. 15. 140. *Eerbaar, kuyſch, waardig de offerhanden van Ceres by te woonen,* die des nachts by het toortslicht door vrouwen alleen geoffert wierden.

(Fax prima. *Het begin van den nacht,* om dat men op dien tyd fakkelen en kaarſſen begint aan te ſteeken.

Quum jam prima fax noctis, diſceſſimus. Gell. 18. 1. *Als het licht nu was aangeſteeken, zijn wy geſcheyden.*)

F A X O.

FĀXO, is, ĭt, ĭmŭs, ĭtĭs, ĭnt. Plaut. Capt. 4. 2. 21. *Ik zal doen.* Men vind van dit verbum niet dan dit Futurum, en 't ſubjunctivum præſens in alle de perſoonen Faxim, *dat ik doe.* by Plaut. Aul. 3. 5. 20. en Terentius beneden, Faxis by Horatius beneden en Plaut. M. G. 4. 8. 62. Faxit by Terentius beneden en Plaut. Caſ. 3. 5. 6. Faximus by Plaut. Truc. 1. 1. 40. Faxitis beneden by Livius. Faxint by Cicero beneden.

Haud ſibi cum Danais rem faxo eſſe putent. Virg. Æ. 9. 154. *Ik zal hun wel toonen, wel doen zien, of wel leeren dat ze met geen Grieken te doen hebben.*

Jam faxo hic aderit. Ter. Ph. 5. 8. 66. *Ik zal hem datelijk doen komen, of maaken dat hy hier op ſtaande voet is.*

Quod faxitis, Deum velim fortunare. Liv. 6. 41. *Ik bidde Godt dat hy uwe voornemens wil doen gelukken; ik wenſche dat Godt uwe ondernemingen voorſpoedig maake.*

Cave faxis. Ter. H. 1. 2. 13. *Wacht u dat te doen, doet het niet.*

Dii faxint ut tali genero mihi frui liceat. Cic. F. 14. 3. *De hemel geeve dat ik mijn dochter aan zoo eenen uythuwelijke, of uyttrouwe.*

Verbum ſi mihi unum præter quam quod te rogo faxis. Ter. And. 4. 4. 14. *Zoo gy my 't minſte woord zegt, buyten 't geen ik u vraage.*

Tibi lubens bene faxim. Ter. Ad. 5. 5. 6. *Ik zal u van ganſcher herten ten dienſt ſtaan; ik zal blijde zijn u dienſt te konnen doen.*

Propria hæc mihi munera faxis. Hor. S. 2. 6. 5. *Geeft my dit goed in eygendom; maak dat ik deze gaven altoos behoude.*

Vereor ne quid in eum faxit. Ter. H. 1. 2. 24. *Ik duchte of hy hem niet qualijk zal bejegenen, of hy hem niet begrauwen zal; ik vreeze dat hy iets tegens hem zal onderneemen.*

Funera fletu faxitis. Enn. *by* Cic. S. 20. *Stort traanen op de begrafenis, of lijkſtatie.*

F E B R.

FEBRĬCĬTĀNS, āntĭs. omn. gen. Celſ. 2. 6. Colum. 7. 51. Mart. 11. 99. 20. *Koortzig, of die de koorts heeft.*

Febricitans moritur. Curt. 10. 4. 11. *Hy ſterft aan de koorts.*

FEBRĬCĬTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Celſ. præf. 2. 7. Scrib. Larg. 42. 169. *De koorts hebben, met de koorts gequelt zijn.*

FEBRĬCŪLĂ, æ. f. Celſ. 3. 22. *Een koortsje, een vermaning van koorts, een kleyne koorts, of binnenkoorts.*

Incidere in febriculam. Cic. F. 10. 21. *Een vermaning van koorts krijgen.*

Vexari febriculis. Sen. E. 88. *Vermaningen van de koorts, of binnenkoortzen hebben.*

FEBRĬCŬLŌSŬS, ă, ŭm. Morbus febriculoſus. Gell. 20. 1. *Een koortsachtige ziekte.*

Febriculoſus, i. m. Catull. 6. 4. *Die 'er koortzig uytziet, die ſchijnt of hy altijd de koorts had, bleek, ongedaan, mager.*

FEBRĬĒNS, ēntĭs. omn. gen. Colum. 6. 38. *Koortzig, of die de koorts heeft.*

FEBRĬO, īs, īrĕ. Celſ. 4. 6. *De koorts hebben.*

FEBRĬS, ĭs. f. *De koorts,* een onnatuurlyke hitte van 't hert door de aderen in 't ganſche lighaam verſpreyd. (In plurali gebruyken dit woord Ovid. P. 1. 10. 5. Nep. Att. 21. en deze niet alleen, als Schottus over Nepos, en Cellarius in den Theſaurus van Faber ſchynen te meenen; maar neffens haar Lucret. 2. 34. Horat. E. 1. 7. 9. en byna op ontallyke plaatzen Celſus en Plinius.)

Febris acceſſio. Celſ. 2. 3. Acceſſus. Plin. H. 28. 4. *De aankomſt van de koorts.* Frigus. Celſus. 3. 3. *De kou van de koorts.* Horror. Celſ. 3. 3. Plin. H. 28. 8. *Beving, trilling, of huyvering van de koorts.* Ardor. Plin. H. 20. 9. *De brand, of hitte van de koorts.* Intentio. Celſ. 3. 13. *Het toenemen, 't verheffen, of 't verdubbelen van de koorts.* Impetus. Celſ. 2. 11. *De vinnigheyd van de koorts.* Spatium. Celſ. 3. 3. *Het duuren van de koorts.* Remiſſio. Celſ. præf. 3. 3. Suet. Tib. 73. *Het ſlijten, of 't afneemen van de koorts.* Deceſſus. Celſ. 3. 12. *Het wechblijven van de koorts.* Reverſio. Cic. N. D. 3. 10. *'t Wederkomen van de koorts.* Reliquiæ.

Digitized by Google

liquiæ. Celſ. 3. 5. *De overblijfzels van de koorts.* Curatio. Celſ. 3. 3. *De genezing*, of *herſtelling van de koorts.*

Febris aſſidua. Celſ. 2. 8. Continua. Celſ. 2. 7. Continens. Celſ. 2. 8. Continuata. Celſ. 3. 18. Perpetua. Plin. H. 7. 51. *Een geſtadige*, *gedurige*, of *byblijvende koorts.* Quotidiana. Ter. Hec. 3. 2. 22. Celſ. 3. 3. *Een dagelijkſche koorts.* Tertiana. Cic. N. D. 3. 10. Celſ. 3. 3. *De anderendaagſche koorts.* Quartana. Cic. N. D. 3. 10. Celſ. 3. 3. *De derdendaagſche koorts.* Stata. Plin. H. 28. 8. *Een vaſt gezette koorts*, of *een koorts die op een gezette tijd komt.* Periodica. Plin. H. 20. 3. *Een rondomlopende koorts.* Inordinata. Celſ. 3. 3. Vaga. Celſ. 3. 5. (Errans. Mart. 4. 81. 5) *Een koorts die geen gezette ſtreek houd*, of *niet op den zelven tijd komt.*

Febris acuta. Celſ. 2. 4. *Een vinnige koorts.* Ardens. Celſ. 2. 8. *Een brandende*, of *heete koorts.* Vehemens. Celſ. 2. 10. *Een harde*, *felle*, of *ſterke koorts.* Lenta. Celſ. 2. 17. *Een ſleepende koorts.* Arida. Virg. G. 3. 458. *Een uytteerende koorts.* Hærens. Celſ. 3. 5. *Een ingewortelde*, of *byblijvende koorts.* Domeſtica. Juv. 9. 17. *Een gewoone koorts.* Finita. Celſ. 2. 17. (Conquieſcens. Celſ. 2. 8. *Een weehblijvende koorts*, of *een koorts die achterblijft.*)

Febrim facere. Mart. 2. 16. 1. (Movere. Celſ. 8. 11.). *De koorts aanbrengen*, *aanjaagen*, of *op 't lijf jaagen.* Febrim habere. Cic. Fat. 8. Sen. E. 119. *en* 104. *De koorts hebben.* (Sen. E. 119. merkt aan dat dit een byzondere manier van ſpreeken is, en dat wy niet zoo zeer de koorts hebben, maar dat de koorts veel meer ons heeft, om dat ze ons ligchaam bezet, en als ingenomen heeft.) Diſcutere. Celſ. 2. 15. Tollere. Celſ. 2. 12. Corpore deducere. Hor. E. 1. 2. 48. Arcere. Plin. H. 23. 16. (Abigere. Plin. H. 25. 9.) *De koorts verdrijven.* Accipere. Lucret. 6. 656. *De koorts krijgen.*

Febribus uri. Ovid. P. 1. 10. 5. *De heete koorts hebben.*

(Febris recidiva. Celſ. 3. 4. Plin. H. 30. 11. Quæ recidit. Plin. H. 28. 16. *De koorts die een tijd lang is achter gebleven*, *en weêrkomt.* Quercera. Gell. 20. 1. Querquera. Lucil. *by* Feſtus, *en* Querquerum. Apul. Apol. 279. *Een hevige*, *een zwaare koorts*, om dat dit woord van Quercus, *een eykenboom*, die zeer hard is, kan gehaalt worden: of *een koorts die met veel ſchudden en veel koude komt*, om dat het Griekſche woord Κέρκερος, zulk een *ſchudden*, *beeven*, en *koude* betekent. Zie ook Feſtus. Febris ſubrepens. Sen. E. 104. *Een koorts die allengskens komt.* [Fervida. Lucret. 6. 804. *Een heete*, of *brandende koorts.*]

Febris. *Een tocht*, of *drift*, die, naar 't gevoelen der Stoicynen, de koorts van de ziel is.

Febris quæ cor ipſum excoquit luxuria. Sen. N. Q. 4. 13. *Een drift die 't hert zelf van weelde ontſteekt*, of *doet branden.*

Nunc certo ſcio, hoc febrim tibi eſſe, quia non licet huc injicere ungulas. Plaut. Pſ. 2. 2. 48. *Nu weet ik zeker dat dis u een groote ſpijt is*, *dat gy uwe klauwen daar niet moogt inſlaan.*

FEBRŬĀ, ōrŭm. n. plur. Ovid. F. 2. 19. Feſtus. *Zoenoffers*, *zoenofferhanden*, *offerhanden der verzoeninge*, Varro L. L. 5. 3. zegt in ſingulari Februum, i. n.

FEBRŬĀRĬŬS, ă, ŭm. Varr. L. L. 5. 4. Sall. B. C. 19. *Van Februarius*, of *van Sprokkelmaand*, *dat in Februarius komt.*

Menſis Februarius. Cic. L. L. 2. 21. *Sprokkelmaand*, *de maand Februarius.*

FEBRŬĀRĬŬS, ĭi. m. Cic. P. Q. 6. *Sprokkelmaand*, *de maand Februarius.* Zie ons Lex. Antiq.

FEBRŬĀTĬO, ōnĭs. f. Varr. L. L. 5. 3. *Zuyvering*, *verzoening*, *reyniging*, *reynigmaking door offerhanden.*

Februatus dies. Varr. L. L. 5. 4. *en* 3. Feſtus. *De verzoendag*, of *de dag der verzoening door offerhanden*, onder de Romeynen.

FEBRŬO, ās, āre. Varr. L. L. 5. 4. *Zoenofferen*, *zoenofferhanden doen*, *door offerhanden zuyveren*, *reynigen*, *louteren.*

F E C A.

[FECĀRĬŬS, ă, ŭm. Cato. R. R. 11. *Dat tot heffe behoort*, *daar men heffe in bewaart.*]

FECĀTŬS, ă, ŭm. Fecatum vinum. Cato R. R. 154. *Droefwijn*, zeker vocht dat uyt den droeſſem der druyven zypt, in een ton met water gedaan.

F E C I.

(FECĬĀLĬS, ĭs. m. Zie beneden in Fetialis.)

FECĬNĬŬS, ă, ŭm. Feciniæ uvæ. Colum. 3. 2. *Blauwe druyven vol kleyne kernen.*

FECĬNŬS, ă, ŭm. Fecinum vinum. Colum. 12. 45. *Wijn van druyven*, die Feciniæ genoemt worden, *geperſt.*

F E C O. F E C U.

FECŌSŬS, ă, ŭm. Mart. 13. 102. 2. *Slijmig*, *die een ſlijmachtig vocht*, of *ſlijm uytwerpt*, van viſſchen ſpreekende.

FECŬLĂ, æ. f. Lucret. 2. 430. Hor. S. 2. 8. 9. *Slijm*, *een dik vocht*, *droeſſem.*

FECŬLENTŬS, ă, ŭm. Colum. 2. 2. *Vol moer*, of *droeſſem*, van wyn ſpreekende.

Feculentum pus. Celſ. 5. 26. *Dikke etter.*

F E L.

FEL, fellĭs. n. Cic. D. 2. 12. Virg. Æ. 8. 220. *De gal.*

[Fel. Auſon. E. 15. 3. *Bitsigheyd*, *ſchamperheyd in 't ſchrijven.*]

Atrum fel. Virg. Æ. 8. 220. *De zwarte gal*, *hevige gramſchap.*

Sales felle ſuffuſi. Ovid. Tr. 2. 565. *Schampere*, of *ſteekende boerterijen.*

In melle ſunt linguæ ſitæ veſtræ, corda felle ſunt lita. Plaut. Truc. 1. 2. 75. 76. *Uwe tongen zijn zoo zoet als honig*, *en uwe herten zoo bitter als gal*; *gy ſpreekt zeer lieffelijk*, *maar hebt herten zoo bitter als gal.*

Spicula felle madent. Ovid. Art. 2. 520. *De pijlen zijn met gal beſteken*, *de ſchichten zijn vergiftigt.*

Torquere ſagittam felle veneni armatam. Virg. Æ. 12. 857. *Een vergifte pijl ſchieten.*

Pectora felle virent. Ovid. M. 2. 777. *Herten vol gal*, *bitterheyd*, of *nijdigheyd.*

Omnia triſti tempora felle madent. Tib. 2. 4. 12. *Alle oogenblikken zijn voor my met gal*, of *bitterheyd vermengt*, *zijn voor my vol bittere droefheyd.*

Fel terræ. Plin. H. 25. 6. Scribon. 89. 227. *Santorie*, *aardgalle*, zeker kruyd.

F E L E. F E L I.

FELES, *of*

FELĪS, ĭs. f. Cic. T. Q. 5. 27. Phæd. 2. 4. 2. *Een kat.*

Feles. Varr. R. R. 3. 11. *Een wezeltje.*

Ne ad aves feles habeant acceſſum. Colum 8. 3. *Op dat het wezeltje by 't gevogelte niet kan komen.*

Felis virginaria. Plaut. P. 4. 9. 14. *of* Virginalis. Plaut. R. 3. 4. 43. *Een ſchaker*, of *vervoerder van jonge dochteren*, of *maagden.*

FELĪCĬTAS, ātĭs. f. *De gelukzaligheyd*, *de gelukzalige ſtaat*, *'t hoogſte geluk.*

Omnem hominis felicitatem recte factorum conſcientia metitur. Cic. Conſ. p. 1445. *Hy ſtelt al de gelukzaligheyd des menſchen in 't getuygenis van een goed geweten.*

Felicitas. Plaut. St. 4. 2. 48. Cic. Her. 4. 20. *Voorſpoed*, *geluk*, *gelukkige ſlaging van iets*, *een goede uytkomſt*, of *gelukkige uytſlag.*

Mihi omnes bonæ felicitates adverſæ ſunt. Ter. E. 2. 3. 33. *Al het geluk loopt my tegen.*

Felicitas alicujus in re militari. Cic. Font. 13. *Iemands voorſpoed*, of *geluk in oorlogsverrichtingen*, of *krijgszaaken.*

Lætatus ſum felicitate navigationis tuæ. Cic. Att. 6. 8. *Ik ben verblijd over uwe gelukkige ſcheepsvaart*, of *zeetocht.*

Felicitas rerum geſtarum. Cæſ. B. C. 2. 31. *Gelukkige uytſlag van verrichtte daaden.*

Horatii curioſa felicitas. Petron. 78. *De gelukkige keurlijkheyd*, of *zindelijkheyd van Horatius.*

Felicitas ingenii. Sen. Contr. 3. Proœm. *De vruchtbaarheyd*, *de uytmuntendheyd*, *de bequaamheyd van 't verſtand.* Dicendi. Sen. Cont. 2. proœm. *De welſprekendheyd*, *vlugheyd*, *vloeijendheyd*,

Digitized by Google

heyd, of *sierlykheyd in 't ſpreeken.*

Felicitas terræ. Plin. E. 3. 19. Also Colum. 3. 3. *De vruchtbaarheyd der aarde, of van 't land.*

Pro hac felicitate cras illi equum donabo. Petron. 46. *Ik zal hem morgen een paard tot erkentenis van deze weldaad, of geluk geeven.*

FELICITER. adv. Cæſ. B. G. 4. 25. Hor. E. 2. 1. 168. *Gelukkig, voorſpoedig, heel wel, met geluk.* De compar. *Felicius* ſtaat beneden by Virgilius, en de ſuperl. *Feliciſſime* by Liv. 41. 28.

Hoc mihi feliciter ceſſit, *of* evenit. Cic. Mur. 1. Petron. 77. *Dit is my heel wel gelukt, of geſlaagt; dit is gelukkig voor my uytgevallen.*

Feliciter is ſapit, qui alieno periculo ſapit. Plaut. Merc. 4. 7. 40. *Hy ſpiegelt zich zacht, die zich aan een ander ſpiegelt.*

Omnibus feliciter hic locus ſe dedit. Sen. E. 79. *Alle Schryvers hebben gelukkig, of zeer wel over deze ſtoffe geſchreven.*

Feliciter, ſubclamant Cæſari. Phæd. 5. 1. 4. Dicunt. Petron. D. 32. Conclamant. Petron. D. 22. *Zy roepen, of zy wenſchen Cæſar geluk toe; zy betuygen hunne blydſchap over Cæſars geluk; zy roepen lang leeve Cæſar.*

Dictum, Feliciter. Juv. 2. 119. *Men heeft reeds gezegt, daar ſtaa geluk toe, geluk daar mede.*

Illic veniunt felicius uvæ. Virg. G. 1. 54. *De druyven worden daar veel weeldriger, komen daar beter voort, of groeijen beter in dien grond.*

FELINUS, a, um. Celſ. 2. 18. *Van een kat, dat tot een kat behoort.*

FELIX, icis. omn. gen. Ter. H. 2. 3. 139. Hirt. B. A. 32. Cic. A. 2. 26. *Gelukkig, voorſpoedig, die gelukkig is, die alles wel gelukt, die alles naar wenſch heeft, of gaat.* De compar. *Felicior* ſtaat by Liv. 9. 29. en de ſuperl. *Feliciſſimus* by Liv. 7. 20.

Felix alicui. Mart. 1. 102. 2. *Gelukkig, of voordeelig voor iemand; dat iemand geluk, of voordeel toebrengt.* In publicum. Sen. E. 94. *Gelukkig, of voordeelig voor 't gemeen.*

Felix aliqua re. Mart. 5. 6. 5. *Ergens door gelukkig.* In aliqua re. Cic. Fr. 1. 1. *Ergens in gelukkig.* Ab omni laude. Cic. Cl. 15. *Met alle lof, of eer gekroont.* Ad caſum fortunamque. Cic. Font. 15. *Gelukkig in een voorval, of toeval.*

Mulier felix utero. Sil. 4. 359. *Een vruchtbaare vrouw.*

Felix ſlumine locique. Ovid. M. 5. 5?7. *Gelukkig, en gezegent in beroep en woonplaats.*

Felix in aliquo. Prop. 3. 10. 15. *Gelukkig in iemand te vinden.*

Felix ante alios. Virg. Æ. 3. 321. *Gelukkig boven anderen, of gelukkiger dan anderen.*

Felix. *Gelukkig, gewenſcht, dat wel ſlaagt, of wel gelukt, dat geluk aanbrengt, of een goed uytſlag heeft*, van een daad, dag, voorteken,

enz. ſpreekende.

Felis ſua locus parum felix in præſentia fuit. Liv. 3. 7. *De gevouw grooter was den hand van 't leger in deze gelegentheyd niet zeer voordeelig.*

Felices nugæ. Mart. 6. 64. 7. *Geeſtige, aardige, koddige, gelukkige kortswijlen, klucht en, of ſnaakeryen.*

Felix. dat. Virg. E. 5. 65. Prop. 1. 13. 35. *Gunſtig, behulpzaam, heylzaam, dat gelukkig maakt.*

Felix. Virg. G. 4. 329. Cato Fr. 132. *Vruchtbaar, weldraagende, overvloedig voortbrengende*, van de aarde, boomen, enz. ſpreekende.

Vitis tam felix campis, quam collibus provenit. Colum. 3. 1. *De wijngaard komt zoo wel in de vlakten, als op de bergen voort, groeit zoo wel in de velden als op de heuvelen.*

Felix limus. Virg. G. 2. 188. *Een vette modder, droeſem, ſlik, ſlib, of kley.*

(Felix aliquo. *Gelukkig dat men dien man heeft.*

Marone felix Mantua eſt. Mart. 1. 62. 2. *Mantua is gelukkig dat Maro daar geboren is.*

Felix curatum. Stat. S. 4. 4. 46. *Gelukkig in zijne bekommeringen.*

Felix. *Dienſtig, bequaam, nuttig.*

Manus felix domino. Mart. 1. 102. 2. *Een hand dienſtig voor haaren heer, bequaam tot haars heeren dienſt.*)

[Felix. *Een overledene, een doode.* Dus noemen de Grieken de doode μακαρίτας by Theocr. E. 2. 70.

Omnes compoſui felices. Hor. S. 1. 9. 28. *Ik heb al de overledenen begraaven.*]

F E L L.

FELLEUS, a, um. Plin. H. 26. 22. *Galachtig, bitter als gal, gelijk gal*, van zweet ſpreekende.

FELLICANDUS, a, um. Mater pullo ubera præbet fellicanda. Solin. 45. *De merry geeft de uijers, of ſpeenen aan 't veulen om te zuygen.*

FELLEBRIS, is. m. & f. bre, is. n. Felleoris ſatietas. Solin. 2. *Verzadiging door gezoge melk, of zog.* (Salm. Exerc. Plin. 61. b. B. bewyſt, dat men Felebris moet leezen.)

FELLO, as, avi, atum, āre. act. Varr. by Non. 2. 241. *Zuygen.* Fello word van Mart. 2. 61. 8. en Fellator van Mart. 12. 59. 10. in een vuylen zin gebruykt. (Ook deze woorden moeten met eene L geſchreven worden volgens 't onwys van Salm. Exerc. Plin. 662. b. B.)

F E L S. F E L T.

FELSINA, æ. f. Liv. 33. 23. Plin. H. 3. 15. *Bolognie, Bononje*, een ſtad in Italiën.

FELTRIA, æ. f. Anton. Itiner. *Feltri*, een biſſchoppelyke ſtad van Italiën, in 't Markgraafſchap Treviſaans.

F E M E. F E M I.

FEMELLA, æ. f. Catull. 56. 7. *Een wijfje, of vrouwtje.*

FEMEN, inis. n. Plaut. M. G. 2. 2. 43. Cic. V. 4. 43. Cæſ. B. G. 7. 73. *Deedye, het bovenbeen, het dik van 't been* (Deze obliqui caſus bewyzen niet, dat Femen de nominativus is, als vader Tachard ſchynt te willen. Want Chariſ. 1. G. 1. 106. Edit. Putſch. en Vall. E. 4. 57. zeggen den nominativus femen, noch niet geleezen te hebben. En Mar. Victorin. A. G. 1. 24. 64. wil dat ze van den nominativus Femur komen, als hy zegt: alhoewel wy den nominativus Femur door de letter R. uytſpreeken, ſchryft men nochtans in genitivo Feminis. Ja Chariſ. 1. G. 1. 66. getuygt, dat Femur twee genitivos heeft, Femoris en Feminis. Zie verder Serv. Æ. 10. 344. en 788. Pier. Æ. 10. 788. Voſſ. de An. 1. 47.

Stipites feminis craſſitudine. Cæſ. B. G. 7. 73. *Staaken ter dikte van een dye.*

Femina equitatu atterere. Plin. H. 28. 15. *De dye doorrijden.*

Sub feminibus equum amiſi. Suet. Tib. 4. *Daar is een paard onder my dood geſchoten.*)

FEMINA, æ. f. *Een vrouw, een wijf, een vrouwmenſch, of vrouwsperſoon.*

Puerum ætas excuſat, feminam ſexus. Sen. Ir. 3. 24. *De jaaren verſchoonen een kind, 't geſlacht een vrouwsperſoon.*

Femina primaria. Ter. Ph. 5. 7. 78. Cic. F. 5. 11. *Een vrouw van den eerſten rang, een voornaame, of aanzienlyke Juffer, een Mevrouw.* Princeps. Ovid. Liv. 303. *Een Princes, een Vorſtin.*

Femina. Tib. 1. 6. 5. Prop. 2. 1. 57. *Een beminde, een vrijſter, liefſte, of meeſtreſſe.*

Femina. *Het wijfje van de dieren.* Men zegt Porcus, Cic. L. L. 2. 23. Anguis. Cic. D. 2. 29. Bos. Plin. H. 8. 71. Piſcis. Plin. H. 9. 50. Pavo. Colum. 8. 11. Sus. Gell. 4. 2. &c. Femina, om 't wyfje van deze ſlach van dieren uyt te drukken.

Femina. Plin. H. 13. 4: 16. 26. *Het wijfje van een boom, kruyd, enz.*

Aër, aqua, ignis, terra femina. Sen. N. Q. 3. 14. *De dikke lucht, 't zoet water, 't ſchynſel van 't vuur, goed bouwland*, naar de leere der Egyptenaaren.

Danaî femina turba ſenis. Prop. 2. 23. 4. *De ſleep, of ſloet dochteren van den ouden Danaus.*

(Femina. *Een lafaart, een ſlap, of traag man.* Dit is een ſchimpwoord, waar mede de Oude Feminas noemden, die zich ſlap aanſtelden, en alzoo als een wyf onbequaam waren om arbeyd of moeijelykheyd uyt te ſtaan.

Imbellibus feminis aurum viri eriperent. Curt. 3. 10. 9. *Zy dappere mannen zijnde, zouden de wijven, of de laffe en ſlappe Perſiaanen, tot den oorlog onbequaam, uytplonderen.*

Femina. *Een verwijfd man, een man die*

zich

Digitized by Google

zich in kleding, enz. geſchikt als een wijf.

Ne femina illa murmurantium inter ſe ſono excitaretur. Curt. 6. 11. 3. *Op dat Philotas de verwijfde man, of de man die zich als een wijf gedroeg, door 't geluyd van hen, die zachtjes met malkanderen praaten, niet wakker wierde.*

FEMINAL, ālis, n. Apul. M. 122. *De vrouwelijke kleyd.*)

FEMINALIA, ĭum, n. plur. Suet. A. 82. *broek, al dat tot dekking der dyen dient.* Zommige leezen Femoralia.

FEMINATUS, ī, ŭm. Cic. T. Q. 2. 8. *Verwijfſt, laſhertig.*

FEMINEUS, a, ŭm. Varr. R. R. 3. 5. *Vrouwelijk, wijfachtig, van een vrouw, of wijf.*

Tantum in femineis quoque animis decus poterat & ſtudium gloriæ. Cic. Conſ. 1439. a. *Zoo veel vermogt de eer en zucht tot roem zelf in vrouwelijke gemoederen.*

Nullum memorabile nomen feminea in pœna eſt. Virg. Æ. 2. 584. *Daar legt geen eer in een vrouw qualijk te handelen.*

Femineus. Man. 4. 519. *Verwijfſt, bloode, bloohertig, laſhertig, ſlaphertig, kleynmoedig; niet dan tot geringe ondernemingen bequaam.*

Femineus. Ovid M. 14. 341. Plin. H. 25. 5: 2. 101. *Teêr, tenger, zwak, ſlap, flauw,* van de ſtem, een lighaam, enz. ſpreekende.

Femineus plangor. Cic. Her. 3. 15. *Een vrouwelijk, of verwijfd misbaar, of gekerm.* Pallor. Plin. P. 48. *Een verwijfde bleekheyd,* die uyt bloohertigheyd ontſtaat. Geſtus. Claud. R. 2. 345. *Verwijfde gebaarden, of gemaaktheden.*

Virilem animum retinere, femineam mollitiem exuere. Cic. Conſ. 1436. a. *Een mannelijke kloekmoedigheyd behouden, een verwijfde laſhertigheyd uytſchudden.*

Femineus. Ovid. M. 9. 151. *Vierig, brandend, ijvrig, heftig, driftig, geweldig, ongeregelt, onmatig, buytenſporig,* van een hertstocht ſpreekende.

Femineo prædæ ardebat amore. Virg. Æ. 11. 782. *Ze brandde van ongeduld, zy ſtierf van verlangen naar den buyt.*

Feminea Calendæ. Juv. 9. 53. *De calenden der vrouwen.* Dit was de eerſte dag van Maart.

FEMININUS, a, ŭm. Plin. H. 27. 1. Curt. 6. 5. 30. *Vrouwelijk, wijfachtig, dat de vrouwen aangaat, of betreft.*

Femininus. Gell. 13. 20: 16. 7. Quintil. I. O. 1. 4. *Dat aan 't vrouwelijk geſlacht,* of feminini generis is.

F E M O. F E M U.

FEMORALIA, ĭum, n. plur. Zie Feminalia.

FEMUR, ŏris, n. Plaut. Truc. 2. 7. 42. Cic. Cl. 30 Virg. Æ. 10. 344. *De dye, het dyenbeen, het dik van 't been.*

Femur. Vitruv. 4. 3. Daar zyn die deelen in de Triglyphen dus genaamt, vermids ze recht ſtaan als dyen. (Hier van hebben wy 't Neêrlandſche kunſtwoord niet konnen opdelven.)

F E N E.

FENECTANI campi. Liv. 8. 12. *De Fenektaanſche velden,* in Italie.

FENESTELLA, æ. f. *Een venſtertje, een luykje.*

Ea tabulata parvis ab Oriente illuminantur feneſtellis. Colum. 8. 3. *Die verdiepingen ſcheppen licht door kleyne venſtertjes aan de Ooſtzijde.*

FENESTRA, æ. f. Phæd. 1. 13. 3. *Een venſter, luyk, of opening in een gebouw* om licht te ſcheppen.

Feneſtræ verſæ in viam. Liv. 1. 41. *Venſters die aan den weg ſtaan.*

Partes quæ quaſi feneſtræ ſunt animi. Cic. T. Q. 1. 21. *De deelen die als de venſters van de ziel zijn,* van de oogen en ooren ſpreekende.

Ingens feneſtra. Virg. Æ. 2. 482. *Een groot venſter, een groote opening, een groot gat.*

Molles in aure feneſtræ. Juv. 1. 104. *Kleyne gaatjes, of ſneedjes in de ooren,* om 'er ringetjes door te doen.

Feneſtra. Cæſ. B. C. 2. 9 *Een ſchietgat in een muur, of wal, een poort in een ſchip.*

Oculos delectant intra feneſtras aves volitantes. Varr. R. R. 3. 4. *'t Is vermakelijk de vogels in hunne kooijen, of door de traljen van hunne kooijen te zien huppelen.*

Concludere in feneſtram firmiter. Plaut. Caſ. 1. 44. *Men zal u in een yzere kou opſluyten.* (Zie hier van Elect. 2. 13.)

Feneſtram ad nequitiam pateſacere. Ter. H. 3. 1. 72. *Een venſter, of deur tot de godloosheyd opdoen, of openen.*

Si hanc feneſtram aperueritis. Suet. Tib. 28. *Zoo gy daar gelegenheyd toe geeft, zoo gy dat toelaat te doen.*

(Feneſtra. *Allerley opening, open, of gat,* dat ergens in gemaakt word.

Ventus omnes de tecto deturbavit tegulas, & feneſtras indidit. Plaut. R. 1. 1. 6. *De wind heeft alle de pannen van 't dak geworpen, en 'er gaten in gemaakt.*)

FENESTRALIS, is. m. & f. ālĕ, is. n. *Venſters, van een venſter, dat tot een venſter behoort.*

Porta feneſtralis. Ovid. F. 6. 578. *De venſterpoort,* dus genoemt, vermits ze ter plaatze ſtaat daar voortyds 't hof van Koning Servius ſtont, waar in de Fortuyn door een venſter by hem quam. (Zie Plutarch. Q. R. 34.) Dogmans ſchrift men Feneſtellæ.

FENESTRATUS, a, ŭm. Varr. L. L. 7. 14. *Met veel venſters voorzien, daar veel venſters in zijn, vol venſters,* van een eetzaal ſpreekende.

Oportuiſſent hominum pectora eſſe feneſtrata. Vitruv. præf. 3. *'t Was noodig dat de borſten der menſchen met venſters voorzien waren.*

(FENESTRELLA, æ. f. *Een venſtertje, enz.*

In quibus a quatuor partibus feneſtellæ breviſſimæ fient. Pallad. R. R. 1. 24. *Waar in zeer kortte venſtertjes van de vier zijden zullen gemaakt worden.*)

FENESTRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 11. 37. *Venſters maaken, iets gelijk een venſter open doen, of opdoen.*

(FENESTRULA, æ. f. *Een kleyn venſtertje.*

Dum per quandam feneſtrulam proſpicio. Apul. M. 9. 237. *Ondertuſſchen dat ik door een kleyn venſtertje uytkyke.*)

F E R A.

FERA, æ. f. Cic. Off. 3. 17. Virg. G. 2. 471. *Een wild beeſt.*

FERACITAS, ātis. f. Colum. 3. 2. *Vruchtbaarheyd.*

FERALE. adv. Claud. R. P. 3. 130. *Droevig, treurig, met een treurig gelaat, met een droevig weezen, op een doodelyke, of treurige wyze.*

FERALIA, ĭum. n. plur. Cic. Att. 8. 14. Ovid. F. 2. 569. *Vierdagen voor de dooden; uytvaarten.*

FERALIS, is. m. & f. ālĕ, is. n. *Van de dooden, of overledenen, dat de dooden, of uytvaart aangaat.* (De compar. *Feralior* ſtaat by Parat. P. Th. 46.)

Feralis dies. Ovid. F. 2. 34. *Een dag aan de dooden toegewyd.* Urna. Tac. An. 3. 1. *Een lykbusje, of lykkruyk, een pot waar in de aſſche der dooden wierd bewaart.*

Epulæ ferales. Plin. H. 20. 11. *Een lykmaal, rouwmaal, of doodmaal.*

Feralis arbor. Virg. Æ. 6. 218. Plin. H. 16. 10. *Een boom aan dooden toegewyd,* gelyk de Cypreſſeboom, Ibeboom, enz.

Turba feralis. Sen. H. F. 5. 1136. *De ſchimmen, de geeſten der dooden.*

Feralis cœna. Juv. 5. 85. *Een kleyn, ſchraal, gering, of ſlecht avondmaal.*

Feralis. Claud. B. Gil. 124. *Doodelijk, rampzalig, ongelukkig, dat de dood aanbrengt, of veroorzaakt.*

Feralia munera. Ovid. Tr. 3. 3. 81. *Doodelyke, of rampzalige geſchenken.* Arma. Lucan. 2. 260. *Rampzalige, verderfelyke, of ongelukkige oorlogen.*

Ferale carmen. Virg. Æ. 4. 462. *Een treurzang, rouwzang, klaaglied, treurdicht, rouwdicht, lijkdicht.*

FERAX, ācis. omn. gen. Cat. R. R. 43. *Vruchtbaar, weelderig, dat overvloedig vruchten draagt.* De compar. *Feracior* ſtaat beneden by Cicero, en de ſuperl. *Feraciſſimus* by Colum. 9. 1.

Terra frugum ferax. Cic. 3. 19. 3. *Een vruchtbaar land, een land dat overvloedig vruchten draagt.*

Ferax frondis. Hor. O. 4. 4. 58. *Loofrijk, boomrijk,* van een berg ſpreekende.

Ferax Cereris, multoque feracior uvis. Ovid. Am. 2. 16. 7. *Vruchtbaar van koorn, en veel meer in wyn; koorn gevende en nog veel meer wyn voortbrengende.*

Saltus ingentium belluarum feraces. Tac.

An. 4. 72. *Bolſ ben vol groote beſl n.*

Ferax miraculorum Aſia. Plin. E. 8. 20. *Aſia vruchtbaar in wonderen; Azia vol wonderlijke dingen.*

Hac ætate nulla virtutum feracior fuit. Liv. 9. 16. *Daar is nooyt vruchtbaarder eeuw in deugd geweeſt dan deze.*

Ferax ad pecuniam, ad laudem. Plin. P. 43. *Daar men gewin en eer uyt behaalen kan.*

Nullus feracior in Philoſophia locus eſt, quam de officiis. Cic. Off. 3. 2. *Daar is geen plaats in de wijsgeerte overvloediger van ſtoffe, dan die waar in van de plichten van 't burgerlijk leven word gehandelt.*

Nihil eſt feracius ingeniis. Cic. Or. 15. *Daar is niets vruchtbaarder dan vernuften*, of *verſtanden.*

Animus ferax. Ovid. Piſ. 205. *Een begaaft*, of *ſchrander verſtand, een vernuftige geeſt.*

F E R C.

FERCŬLUM, i. n. Cic. Off. 1. 36. Liv. 1. 10. *Een draagſtok, een werktuyg om iets te draagen.*

Ferculum. *Een ſchotel, kom, teljoor, teſelbord*, waar in men iets opdiſcht.

Coctum piſcem & exanimem in ipſo ferculo experirentur. Sen. N. Q. 3. 18. *Zy zouden over een gekookten en dooden viſch in de ſchotel zelf wel onderzoek doen*, om te zien of hy verſch is.

Ferculum. Sen. E. 95. *Een gerecht, opdiſſing*, of *aanrechting van ſpijze.*

Ferculum primum. Petron. 36. Fercula prima. Mart. 3. 50. 5. *Het eerſte gerecht.*

Cœnam trinis ferculis præbebat. Suet. A. 74. *Hy gaf een avondmaal van drie gerechten.*

Fercula. Hor. S. 2. 6. 104. *Gerechten, ſpijzen die opgediſcht worden, het opgediſchte.*

Pagana madent fercula deliciis. Prop. 4. 4. 74. *De boeren houden treffelijke maaltijden.*

(Ferculum. Cic. Off. 1. 13. *Een werktuyg, waar op de buyt, enz. onder 't zegepraalen omgedraagen wierd.*

Inter pompæ fercula trium verborum prætulit titulum. Suet. J. 37. *Onder de werktuygen den buyt enz. vertoonende, liet hy ook een plankje*, of *berdje waar op drie woorden ſtonden, omdraagen.*)

F E R E.

FĔRE. adv. Plaut. Trin. 1. 1. 45. Cæſ. B. C. 1. 2. Virg. Æ. 3. 135. *Byna, bykans, omtrent, ten naaſten by.* Auſonius maakt de laatſte lettergreep kort, Epig. 103. 5. doch hy is de eenigſte.

Hæc fere dicere habui de natura Deorum. Cic. N. D. 3. 39. *Dit is byna alles wat ik van de nature der Goden te zeggen gehad hebbe.*

Curionis ſermo poſtridie eandem habuit fere ſummam. Cic. Att. 10. 4. *De reden van Kurio was des anderen daags ten naaſten by van den zelven inhoud.*

Quarto fere anno poſtquam erat Athenis expulſus, of Fere poſt annum quartum quam erat Athenis expulſus. Nep. Ariſt. 3. *Ten naaſten by het vierde jaar*, of *byna vier jaaren na dat hy uyt Athenen gebannen was.*

Lucebat jam fere. Cic. V. 5. 36. *'t Was ten naaſten by dag, het was nu byna licht.*

Abhinc menſes decem fere. Ter. Hec. 5. 3. 24. *Byna tien maanden geleden; bykans voor tien maanden.*

Fere in diebus paucis, quibus hæc acta ſunt, Chryſis moritur. Ter. And. 1. 1. 77. *Weynig dagen na dat deze dingen voorgevallen waren, overlijd*, of *ſterft Chryſis.*

Hora fere tertia. Cic. Att. 14. 20. *Omtrent ten negen uuren.*

Fere. *Bykans altijd, byna alle dag, meerendeel, gemeenelijk, gewoonelijk, ten meeſten tijd, dikwils, door den band.*

Ut fere fit. Cic. I. R. 2. 4. *Gelijk het gemeenelijk, door den band*, of *meerendeels gaat*, of *gebeurt.*

Ruri fere ſe continebat. Ter. Ph. 2. 3. 16. *Hy onthield zich gemeenelijk op 't land.*

Scripta placent a morte fere. Ovid. P. 3. 4. 73. *De ſchriften*, of *boeken behaagen (den menſchen) gemeenelijk na de dood (van den Schrijver.)*

FĔRENS, entis. omn. gen. *Die iets draagt*, of *brengt.*

Porta ad mare ferens. Liv. 26. 40. *Een poort waar uyt men naar zee*, of *aan zee gaat.*

Ferens rogationes ad populum. Cæſ. B. C. 3. 1. *Die wetten aan 't volk voordraagt.* Sententiam. Cæſ. B. G. 3. 1. *Die zijn gevoelen zegt, verklaart*, of *uyt.*

Jura ferens. Juv. 2. 72. *Die 't recht bedient*, of *handhaaft.*

Sacra ferens. Virg. Æ. 6. 809. *Die offert*, of *offerhande doet.*

Ferens aliquid. *Die iets verdraagt, lijd, uytſtaat, duld, gedoogt*, of *toelaat.*

Graviſſimas plagas ferentes ſilentio. Cic. T. Q. 2. 20. *Die de hardſte plaagen met ſtilzwijgen verdraagen.*

Laborum ferentia corpora. Tac. H. 5. 6. *Ligchaamen die (gemakkelijk) den arbeyd lijden.*

Venti ferentes. Virg. Æ. 4. 432. Ovid. Her. 16. 125. *Koele, friſſche, zoele, lieflijke, voordeelige winden.*

FĔRENTA, æ. f. Cat. Or. 142. *Forenza*, Een ſtad van Italien.

FĔRENTANI, orum. m. plur. Cic. Clu. 69. *Forenzaners, die van Forenzen.*

FĔRENTARII, orum. m. plur. Varr. L. L. 6. 3. Saii. B. C. 60. *Slingeraars, ſlangerwerpers, ligtgewapend krijgsvolk.* Tacitus gebruykt dit woord in ſingulari. Zie ons Lex. Antiq.

Ferentarius miles. Tac. An. 12. 35. *Een ligtgewapend ſoldaat.*

Amicus ferentarius. Plaut. Trin. 2. 4. 55. *Een behulpzaame, goeddoende, weldoende*, of *gunſtige vriend.*

FĔRENTINAS, atis. omn. gen. Liv. 9. 43. *Ferentinaſch, dat van Ferentino is.*

FĔRENTINUM, i. n. Liv. 7. 9. *Ferentino*, een ſtad onder 't gebied van Rome.

FĔRENTINUS, a, um. Plin. H. 3. 4. Sil. 8. 383. *Ferentiner, een die van Ferentino is.*

FĔRENTIUM, of

FĔRENTINUM, i. n. Plin. H. 3. 4. *Ferenti*, een vlek van Toſkanen.

Ad lucum Ferentinæ. Liv. 1. 50. Caput aquæ Ferentinæ. Liv. 1. 52. *Aan 't boſch, aan de bron van Ferenti.* Dit was de plaats daar de volken van Italiën en de Romeynen vergaderden.

FĔRENTUM, i. n. Hor. O. 3. 4. 16. *Forenza*, een ſtad van de Pouille, nu maar een kaſteel aan den voet van den berg Apenninus gelegen.

FĔRĔOLA, æ. f. Colum. 3. 2. *Zekere druyf.*

FĔRETRUM, i. n. Varr. by Plin. H. 7. 52. Ovid. F. 4. 851. *Een baar, doodbaar, burry.*

Subire feretro. Virg. Æ. 6. 222. *De doodbaar draagen, onder de baar gaan.*

F E R I.

FĔRIÆ, ārum. f. plur. *Ruſtdagen, vrijdagen, oorlofsdagen, feeſtdagen, vierdagen.* Daar waren 'er vierderley onder de Romeynen. 1. Stativæ, *Vaſte*; die in de Jaarboeken ſtonden, en die alle jaar op den zelven dag van de zelve maand quamen. 2. Conceptivæ, Zie boven Conceptivus. 3. Imperativæ, *Geboodene*; die de Opperprieſter, Burgermeeſters, of Veldoverſten op zekere pasſelyke gelegentheden inſtelden, gelyk na een verkregen zege, enz. 4. Nundinæ, *der Jaarmarkten*; tot voortzettinge van den Koophandel. Zie Macrob. S. 1. 16. en ons Lex. Antiq.

Ferias indicere. Liv. 3. 5. *Een feeſtdag aankondigen.*

Forenſes feriæ. Cic. de Or. 3. 23. *Gerechtsſtilſtant, ſtilſtant der rechtspleging, vrijdagen voor hoven*, of *gerechtsbanken.*

Et die feriæ bubus. Cat. R. R. 138. *Laat de oſſen op dien dag ruſten.*

Feriæ Latinæ. Cic. N. D. 1. 6. Cæſ. B. C. 3. 2. 1. *De vier- of feeſtdagen der Latynen.* Op dien dag verzamelden de Latynen en Romeynen aan den voet van 't Albaniſch gebergte om aan Jupiter Latialis een ſtier op te offeren. [Tarquinius Superbus heeft het ingeſtelt volgens Dion. Hal. 4. 25.] De nieuwe Burgermeeſters waren gehouden den dag van dit Feeſt te beſtemmen, en het zelve by te woonen, voor dat ze hun ampt bedienden. Zie ons Lex. Antiq.

Feriæ belli. Gell. 1. 25. *Een beſtant, wapenſchorſing*, of *ſtilſtant van wapenen.*

Eſuriales feriæ. Zie Eſurialis.

Feriæ. Plaut. Capt. 4. 1. 3. *Ruſte, ledigheyd, ophouding van arbeyd, vieravond, heyligavond.*

Habere triduum ferias. Cic. L. L. 2. 22. *Drie ruſtdagen hebben.*

Solus

Digitized by Google

Solus ferias agit. Petron. 25. *Hy is de eenigſte die ledig gaat*, of *die niets doet, hy heeft alleen heyligavond.*

Feriæ. *Een vierdag, feeſt*, of *feeſtdag, een heylige dag, een dag die men ter eeren van iemand viert.*

Feriæ ſolennes. Gell. 2. 24. *Een jaarlijkſch feeſt.*

Feriæ ſunt et. Varr. L. L. 5. 47. *of* ejus. L. L. 5. 48. *'s Is zijn feeſt, vierdag*, of *naamdag.*

Feriæ piſcatorum. Cic. Off. 3. 14. *Een feeſt*, of *vierdag der viſſchers.*

Feriæ. *Vreugdedagen, vrolijke, blijde, vermakelijke dagen.*

Ferias ac jocos celebrare. Liv. 1. 4. *Vreugdetekenen en ſpelen aanrechten.*

Triſtitia feriarum hilaritate diſcutitur. Sen. Contr. 1. Proœm. *De blijdſchap der feeſt-* of *vierdagen verdrijft*, of *verzet de droefheyd.*

Die feriarum etiam lugentes rident. Petron. 95. *Op de feeſt-* of *vierdagen zijn zelfs vrolijk die in den rouw zijn.*

Longas o utinam ferias præſtes Heſperiæ. Hor. O. 4. 5. 37. *God geeve dat gy een lange vrede voor Italien moogt te wege brengen.*

FĔRIĀTĬCUS, a, um. Feriatici dies. Ulp. D. 2. 12. 2. *De dagen van Gerechtſtilſtant*, of *dat 'er niet gepleyt word, vrijdagen voor hoven*, of *gerechtbanken.*

FĔRIĀTUS, a, um. *Ledig, niet doende, die ledig zit.*

Feriatus eſt a ſtudiis. Treb. *by* Cic. F. 12. 16. *Hy is uyt de leeroeffening geſcheyden; hy ſtudeert niet meer.*

Feriati ut eſſent magno opere præcepit. Hyg. F. 108. *Hy heeft hun van dien zwaaren arbeyd bevolen te ruſten*, of *dat ze dien grooten arbeyd zouden laaten ſtaan.*

A negotiis publicis voluntate ſua feriatus. Cic. de Or. 3. 15. *Hy heeft vrijwillig het bewind van de ſtads-* of *ſtaatszaaken afgeſtaan.*

Servitus urbana & feriata. Sen. de Ir. 3. 29. *Een ſtadsdienſt daar niet veel werks aan vaſt is.*

Feriati dies. Plin. E. 3. 14. H. 18. 6. *Ruſtdagen, dagen van ruſte.*

Feriata machæra. Plaut. M. G. 1. 1. 7. *Een pronkdegen, een degen waar mede men niets uytrecht.*

Feriatus. Varr. R. R. 1. 16. *Die een vierdag houd, die een dag viert, die heylig dag houd.*

Male feriati Troës. Hor. O. 4. 6. 14. *De Trojaanen die zich ontijdig vrolijk maakten.*

Feriatæ Muſæ. Stat. S. 1. 6. 2. *Ledige*, of *niet doende Zanggodinnen.*

FĔRĪNĂ, æ. f. Virg. Æ. 1. 219. *Wild, wildbraad, al 't geen men op de jagt vangt.*

FĔRĪNUS, a, um. Sall. B. J. 18. *Van een wild dier, beeſtig, beeſtachtig.*

Victus ferinus. Cic. I. R. 1. 2. *Wild, wildbraad.*

Ferina veſtis. Lucret. 5. 1417. *Een rok van wilde beeſtevellen, een bonte rok.*

Ferina iſta rabies eſt, ſanguine gaudere ac vulneribus. Sen. Cl. 1. 24. *Dat is een beeſtachtige woede, vermaak te ſcheppen in bloed en wonden.*

Voluptates ferinæ. Gell. 19. 2. *Vermakelijkheden die ons met de beeſten gemeen zijn*, als vleeſchelyke luſten.

Vox ferina. Ovid. Tr. 5. 12. 55. *Een harde, ſterke*, of *grove ſtem.*

FĔRIO, is, īre. [Het heeft geen præteritum. In deszelfs plaats zegt men Percuſſi. Zie Priſc. 8. 817. Edit. Putſch.] acc. *Kloppen, ſlaan, ſlouten, beuken, treffen.*

Caper cornu ferit. Virg. E. 9. 25. *De bok ſtoot met de hoorns.*

Ferire fores. Plaut. Men. 1. 2. 63. *Aan de deur kloppen, op de deur ſlaan*, of *bonzen.*

Ferire hoſtem. Cic. B. 22. *Den vyand ſlaan.*

Aprum ferire. Curt. 8. 6. 7. *Een wild zwijn ſchieten.*

Certo ictu deſtinata feriebat. Curt. 7. 5. 41. *Hy trof*, of *raakte altijd net daar hy op doelde, mikte*, of *aanley.*

Latus enſe ferit. Virg. Æ. 12. 304. *Hy ſtak hem met een degen in de zijde*, of *hy gaf hem een ſteek in de zijde.*

Cum murum feriret hoſtis. Claud. Stil. Conſ. 2. 146. *Toen de vyand op de wal aanviel*, of *de wal beſtormde.*

Fronte ferit terram. Virg. Æ. 10. 349. *Hy bonſt zijn voorhoofd tegens de aarde aan; hy valt met zijn voorhoofd tegens de aarde.*

Feriunt fulmina ſummos montes. Hor. O. 2. 10. 11. Celſos colles. Sen. Ag. 1. 96. *De hoogſte bergen ſtaan ten doel voor den blixem, de blixem treft de hoogſte bergen.*

Ferire pectora manu. Ovid. Tr. 3. 3. 43. Palmis. Sen. Tr. 1. 64. *Op zijn borſt ſlaan*, of *kloppen.*

Ferire oculos. Lucret. 4. 218. *Zichtbaar zijn, onder 't gezicht vallen.* Aures. Cic. de Or. 2. 84. *Zich laaten hooren, gehoort worden.*

Spectris feriuntur oculi. Cic. F. 15. 16. *De ſpooken vertoonen zich voor 't gezicht*, of *komen voor de oogen.* Animi. Cic. F. 15. 16. *De geeſten*, of *ſchimmen vertoonen zich aan de zinnen.*

Sol nubes ferit. Sen. N. Q. 1. 8. *De zon ſchiet haar ſtraalen op de wolken.*

Acre ferit frigus. Lucret. 4. 261. *De groote, ſcherpe*, of *felle koude treft, dringt door*, of *knelt.*

Ferire fœdus cum aliquo. Cic. I. R. 2. 30. Liv. 1. 24. *Een verbond met iemand maaken, ſluyten, aangaan*, of *treffen.*

Cum aliquo amicitiæ fœdera ferire. Flor. 1. 10. 2. *Met iemand vriendſchap maaken.*

Aliquem ſecuri ferire. Cic. V. 5. 27. Cæſ. B. G. 8. 38. *Iemand het hoofd afhouwen, het hoofd*, of *de kop afſlaan, onthoofden*, of *onthalzen.*

Ferire venam. Virg. G. 3. 460. Colum. 7. 10. *Een ader openen, aderlaaten, laaten.*

Mirabili ſtudio ferebatur omnes aliqua nota feriendi. Sen. Conſt. 18. *Hy was ongemeen genegen om met al de wereld te ſpotten*, of *te ſcherpen.*

Minus multa patent in eorum vita, quæ fortuna feriat. Cic. Off. 1. 22. *In hunne levenswyze zijn weynig dingen die 't wiſſelot kan benadeelen; 't wiſſelot heeft zoo veel vat niet op hunnen ſtaat van leven.*

Quod ante proviſum non eſt, id ferit vehementius. Cic. T. Q. 3. 22. *Dat te vooren niet is verwacht*, of *voorzien, treft te geweldiger.*

Exibunt multa, nec ferient. Sen. E. 100. *Hy zal veele dingen zeggen die geen klem hebben*, of *die niets uytwerken zullen.*

Feriuntur quibusdam præceptis etiam imperitiſſimi. Sen. E. 94. *Daar zijn zommige leeringen, die een krachtige indruk zelfs op de plompſte menſchen hebben; de onervarenſte zelfs worden door zommige leſſen geraakt.*

Ferire victimam. Hor. O. 2. 17. 32. *Een offerbeeſt ſlagten, keelen*, of *eten.*

Ferire agnum Deo. Virg. Æ. 6. 251. *Gode een lam ten offer ſlagten*, of *opofferen.*

Ferire chelyn. Sen. H. Oe. 3. 1062. *De ſnaaren van een luyt roeren*, of *ſlaan, op de luyt ſpeelen.*

Feriam ſidera vertice. Hor. O. 1. 1. 36. *Ik zal met het hoofd aan den hemel raaken; ik zal hoog verheven zijn.*

Inſani feriunt littora fluctus. Virg. E. 9. 43. *De woedende*, of *onſtuymige golven*, of *baaren ſlaan*, of *ſtorten met geweld op de ſtranden.*

Ventus feriens pontum. Sen. H. Oe. 3. 1062. *Een wind die de zee onſtuymig, verbolgen maakt*, of *beroert.*

Ferire aliquem. Prop. 4. 5. 44. *Iemand zijn geld afſtroopen, ontfutzelen*, of *aftroonen:* boertende, *iemand plukken, kaal maaken, de b... luyzen.*

Ferietur alio munere. Ter. Ph. 1. 1. 13. *Het zal hem een nieuwe ſchenkaadje koſten.*

Arte ferire aliquem. Prop. 3. 2. 50. *Iemand liſtiglijk bedriegen*, of *ophitſen.*

Feriri ab angue. Ovid. Ib. 481. *Van een ſlang gebeeken worden.*

Ferire pede uvas. Tib. 2. 5. 85. *De druyven met de voeten treeden.*

Balba feris annoſo verba palato. Hor. S. 2. 3. 274. *Gy ſpreekt ſtamelende*, of *ſlaat babbeltaal uyt in uwe oude dagen.*

Ferit carmina lyra. Ovid. Tr. 4. 10. 50. *Hy zingt gezangen op de lier.*

Igne ferit pectus. Sen. H. 1. 293. *Hy ontſteekt*, of *ontſonkt het hert, hy zet het hert in vuur en vlam.*

Frigore te feriet. Hor. S. 2. 1. 62. *Hy zal u koel maaken, uw vuur uytbluſſchen*, of *uwe hevigheyd aan 't bedaaren brengen.*

Feriunt mare. Virg. Æ. 3. 290. *Zy roeijen wakker op zee.*

Quos Tethyos unda ferit. Mart. S. 3. 6. *Volkeren die dicht aan de zee*, of *langs de zeekuſt woonen.*

Fama ferit terras remotas. Lucan. 5. 774. *'t Gerucht verſpreyd zich in ver gelegen landen.*

Ferit æthera clamor. Virg. Æ. 5. 140. *'t Geroep klimt tot aan den hemel toe, klinkt door de wolken.*

(FĔRIOR, ĕris, ātus ſum, ări. ['t Is zeer ſlecht Latyn buyten 't participium

Feriatus. Zie boven. 't Word alleen gevonden by J. Macrob. S. Sc. 1. 7. en 3. S. 1. 2. en 7. Sidon. E. 9. 11. *Ruſten, vieren, oorlof hebben, feeſt houden.*)

FERITAS, ātis. f. Cic. Off. 3. 6. Mart. Sp. 18. 6. *De wildheyd, woeſtheyd,* of *wreedheyd der beeſten.*

Hæc res feritatem detrahit mentæ. Colum. 11. 3. *Dit neemt de wilde ſmaak der mente weeh.*

Feritas. Cæſ. B. G. 8. 25. Cic. D. 1. 29. Virg. Æ. 11. 568. *Wildheyd, ruuwheyd der menſchen; een wilden, woeſten,* of *wreeden aardt.*

Feritatem alicujus emollire. Sen. B. 7. 20. Ad manſuetudinem traducere. Cic. Sext. 42. *Iemandts woeſtheyd,* of *ruuwheyd beſchaaven.*

Feritas. Curt. 3. 8. 15. *Wreedheyd, onmenſchelijkheyd.*

Unique omnem hinc feritatem expuli. Cic. T. Q. 2. 8. *Ik heb hier uyt alle wreedheyd verbannen.*

Feritas viæ. Stat. S. 2. 2. 33. *De moeijelijkheyd,* of *ongemakkelijkheyd van den weg.*

F E R M.

FERME. adv. *Byna, bykans, op een weynig na, omtrent, haaſt, om en by, ten naaſten by.*

Mihi quidem ætas acta ferme eſt. Cic. Br. 2. *Mijn leeftijd is ten naaſten by ten eynde geloopen.*

Erat quindecim tunc ferme annorum. Liv. 24. 4. *Hy was toen omtrent vijftien jaaren oud.*

Hoc factum eſt ferme abhinc biennium. Plaut. B. 3. 2. 4. *'t Is omtrent twee jaaren geleden dat het gebeurt,* of *voorgevallen is.*

Nec ferme res antiqua alia eſt nobilior. Liv. 1. 24. *Nauwelijks is 'er iets doorluchtiger in de oudheyd.*

Ferme. Liv. 21. 61: 38. 29. *Gemeenelijk, gewoonelijk, byna altijd, doorgaans, in 't gemeen, meerendeels, door den band, dikwils.*

Ferme moriens. Ter. And. 1. 5. 49. *Op ſterven leggende, zieltoogende.*

Fidelem haud ferme mulieri invenias virum. Ter. And. 3. 1. 2. *Nauwelijks zult gy een man vinden die zijn vrouw getrouw blijft.*

(Ferme. *Zeer, heel.*

Sed cum conſtabat virum eſſe ferme bonum, & vitæ inculpatiſſimæ Gell. 14. 2. *Maar 't was bekent, dat hy een zeer vroom man was, en een onberiſpelijk leven leydde, of een leven leydde daar niet op te zeggen viel.*)

FERMENTALIS panis. Feſt. *Gedeeſſemd brood.*

FERMENTĀTŬS, a, um. Celſ. 2. 25. Plin. H. 13. 12. *Gerezen, geheveld, gedeeſſemd, daar hef,* of *giſt in is,* van brood ſpreekende.

Terra fermentata. Colum. 11. 3. *Een zachte,* of *mulle aarde.*

(Fermentati mores. Prud. A. 354. *Booze, zondige zeden, met zonden, als met deeſſem, vermengde zeden.*)

FERMENTESCO, ĭs, ĕſcere. Plin. H. 17. 2. *Mulig worden, oprijzen, zwellen,* door de kracht van innerlyke hitte, van de aarde ſpreekende.

FERMENTO, ās, āvi, ātum, āre. acc. [Varr. R. R. 1. 38.] Plin. H. 18. 11. *Zacht, mul, week,* of *los maaken.*

Stercus columbinum terram fermentat. Colum. 2. 15. *De duyvemiſt maakt de aarde mul.*

Ficus in dolio ſinitur fermentari. Colum. 12. 17. *Men laat de vijgen in een ton meuken.*

FERMENTUM, i. n. Virg. G. 3. 380. Plin. H. 18. 11. *Hevel, zuurdeeg, hef, giſt, deeſſem.*

Panis ſine fermento. Celſ. 2. 24: 5. 28. *Ongerezen,* of *ongeheveld brood.*

Fermentum. *Bagger, modder, vette, zachte aarde.*

In fermentum congerere terram. Colum. 3. 11. *De aarde op een hoop te meuken,* of *te mullen leggen.*

Hoc fuit peculii mei fermentum. Petron. D. 49. *Hier mede heb ik alles gewonnen wat ik heb.*

Fermentum. Juv. 3. 188. *Reden van misnoegen, van verontwaardiging, van toorn,* of *grimmigheyd.*

In fermento tota eſt. Plaut. Caſ. 2. 5. 17. *of* Jacet. Plaut. Merc. 5. 3. 3. *Zy is heel opgezwollen van toorheyd, zy is gansch in gramſchap ontſteeken.*

Fermentum. Perſ. 1. 24. *De kennis, wetenſchap,* of *geleerdheyd die de kleyne verſtanden opgeblaazen maakt.*

(Fermentum cognitionis. Solin. B. 2. *Een vermeerdering, een opkweeking der wetenſchappen,* om dat de deeſſem het meel, daar 't mede vermengt word, aan 't ryzen helpt en als vermeerdert.)

F E R O.

FĔRO, fĕrs, tŭli, lātum, fĕrrĕ. acc. *Iets draagen, torſſen, brengen, aanvoeren.*

Ferre aliquid alicui. Plaut. B. 4. 6. 17. Ad aliquem. Plaut. Al. 3. 3. 142. *Iemand iets brengen, iets by iemand brengen.*

Literas ad aliquem ab aliquo ferre. Liv. 26. 12: 27. 43. *Iemand brieven van wegen een ander brengen.*

Ferre manum ad vulnus. Virg. Æ. 9. 578. *Zijn hand op zijn wonde brengen,* of *leggen.*

Terra fruges fert. Cic. L. L. 2. 27. Ovid. M. 1. 109. *De aarde draagt vruchten, brengt vruchten voort.*

Ex Livia nihil liberorum tulit. Suet. A. 63. *Hy heeft geen kinderen by Livia gehad.*

Octonis menſibus ferunt partum. Plin. H. 8. 38. *Zy draagen acht maanden.*

Equa ventrem fert duodecim menſes. Varr. R. R. 2. 1. *Een merry draagt twaalf maanden.*

Tales innumerabiles noſtra civitas tulit. Cic. T. Q. 1. 42. *Onze ſtad heeft ontallijke,* of *ontelbaare zulke luyden voortgebragt.*

Inſani nomen ferre. Hor. E. 1. 6. 15. Liv. 40. 54: 45. 41. *De naam van een dwaas draagen,* of *hebben; voor een dwaas te boek ſtaan.*

Ferre aliquid. *Iets draagen, verdraagen, lijden, uytſtaan,* of *doorſtaan; iets toegeeven, dulden, gedoogen, door de vingeren zien.*

Ferre laborem belli. Cæſ. B. G. 6. 31. *De ongemakken des oorlogs draagen, doorſtaan,* of *uytſtaan.* Frigora & famem. Catull. 28. 5. *Koude en honger lijden, doorſtaan,* of *verdraagen.*

Hæc aut animo Catonis ferenda ſunt, aut Ciceronis ſtomacho. Cic. *by* Quintil. I. O. 6. 4. *Men moet de kloekmoedigheyd van Kato,* of *het geduld van Cicero hebben, om deze dingen te verdraagen.*

Id tulit tacitus. Liv. 35. 19. *of* Tacitum. Liv. 1. 50: 3. 45. *Hy heeft dat met ſtilzwijgen gedraagen,* of *geleden; hy heeft dat zonder een woord te ſpreeken verdraagen.*

Inultam alicujus fugam ferre. Cic. Ant. Ir. in exſ. 8. *Iemands wechgaan,* of *wechvluchten verdraagen, iemand over zijn vlucht ongeſtraft laaten.*

Moleſte fert ſe ſtultum eſſe. Cic. de Or. 1. 51. *'t Moeyt hem, 't ſpijt hem dat hy dwaasheyd begaan heeft.*

Fer me. Ter. H. 4. 3. 14. *Verdraag my; ſtoor u aan mijne gebreken niet; neem het my niet qualijk af.*

Ferre amici naturam. Cic. A. 1. 11. *'t Natuurlijk gebrek van een vriend verdraagen.*

Graviter ferre aliquid. Ter. And. 1. 2. 20. Ægre. Ter. And. 1. 2. 70 Animo iniquo. Ter. Ph. 5. 1. 36. *Iets qualijk neemen.*

Æquo animo aliquid ferre. Ter. And. 5. 4. 18. *Iets geduldig verdraagen; iets wel mogen lijden.*

Ego illi maximam partem feram. Ter. Ad. 1. 2. 36. *Het grootſte gedeelte zal ik hem geeven.*

Satis ſupplicii tulit. Cæſ. B. C. 1. 84. *Hy is genoeg geſtraft, hy heeft ſtraf genoeg uytgeſtaan,* of *geleden.*

Deſiderium illius ferre non poſſum. Cic. A. 10. 10. *Ik kan de ſmert over zijn afwezen niet draagen,* of *uytſtaan: ik verlang zoo zeer naar zijne tegenwoordigheyd dat ik 't niet harden kan.*

Trojæ ſpectare ruinas non tulit. Ovid. F. 4. 173. *Zy heeft niet konnen verdraagen de puynhoopen van Trojen aan te zien.*

Ferre vetuſtatem. Cic. Am. 9. Annos. Quintil. I. O. 4. 2. *Goed blijven, zijn kracht behouden,* van den wyn ſpreekende.

Impetum hoſtis ferre. Cæſ. B. G. 3. 19. *Den aanval des vyands uytſtaan, doorſtaan,* of *wederſtaan; den vyand het hoofd bieden, te keer gaan, ſtaande houden, rullig afwijzen.*

Et Hectorem una ſolus & Martem tuli. Sen. Ag. 3. 548. *Ik heb alleen de kracht van Hektor en te gelijk den laſt van den oorlog uytgeſtaan,* of *beproeft.*

Aſſiduas non tulit illa preces. Prop. 1. 8. 28. *Zy heeft mijne aanhoudende gebeden niet konnen wederſtaan, dat is, zy heeft*

zy

Digitized by Google

ze ingewilligt.

Moderate ferre lætitiam. Liv. 2. 54. *De blijdſchap matigen, bedwingen, inbinden.*

Ferre legem de aliqua re. Cic. A. 2. 38. *Ergens een wet*, of *keur over maaken*, of *geeven.*

Leges ferre humano generi. Sen. V. B. 32. *'t Menſchdom*, of *den menſchen wetten geeven.*

Tribunus fert ad plebem velit, necne. Cic. Fin. 2. 16. *De Gildhoofdman draagt aan 't volk voor of het iets toe wil ſtaan*, of *niet.*

Ferre ad populum. Cic. F. 8. 8. *'t Volk iets voorhouden, voorſtellen*, of *voordraagen.*

Ferre centuriam. Cic. Pl. 20. *De ſtemmen van een honderd-bende hebben.* (Tribum. Cic. Pl. 22. A. 2. 2. *De ſtemmen van een geheel gild hebben.*)

Suffragium ferre de aliqua re. Cic. Att. 1. 18. *Ergens zijn ſtem over geeven, zijn gevoelen over zeggen*, of *uyten.*

Mutium alicui judicem ferre. Cic. Q. R. 15. Liv. 8. 33. *Mutius aan iemand als rechter voordraagen.*

Sententiam ferre de aliquo. Cic. V. 4. 47. *Over iemand 't vonnis ſtrijken, vellen*, of *uytſpreeken; iemand vonniſſen.*

Judices de hominum fortunis ſententiam ferunt. Cic. Clu. 53. *De Rechters vonniſſen over der menſchen goed, ſtaat*, of *geluk.*

Ferre ſententiam. Cic. Am. 16. *Stemmen; zijn ſtem geeven; zijn gevoelen*, of *meening zeggen.*

Pecunias ferre alicui expenſas. Cic. V. 2. 70. *Iemand geld leenen.*

Videas unde nummi ſint, mihi feras expenſum. Cic. Att. 15. 20. *Zie dat gy geld krijgt*, of *zoekt geld te vinden, en ſtel het op mijn rekening.*

Alicui ferre expenſum. Cic. V. 1. 36. *Boeken, opſchrijven*, of *aantekenen dat men iemand geleent heeft.* Acceptum. Cic. V. 1. 36. *Aantekenen*, of *te boek ſtellen dat men van iemand ontfangen heeft.*

Ne tu expenſum muneribus ferres. Cic. Att. 2. 4. *Op dat gy dat niet onder de ſchenkaadien ſtelt die gy my doet.*

Lætitiam apertiſſime ferre. Cic. Att. 14. 13. *Zijn blijdſchap*, of *vreugde opentlijk te kennen geeven, laaten blijken, vertoonen, aan de wereld laaten zien.*

Te fero oculis *of* **in oculis.** Cic. Fr. 3. 1. *Ik bemin u als mijn oogappel, ik heb u tederlijk lief.*

Aliquem ferre laude. Virg. Æ. 1. 629. Laudibus. Tac. An. 3. 3. Liv. 5. 7. In cœlum. Cic. F. 10. 26. Liv. 7. 36. *Iemand zeer prijzen, hemelhoog*, of *ten hemel toe verheffen.*

Ferre in aſtra aliquem. Virg. E. 5. 52. Laudes alicujus. Cic. Att. 2. 25. Ferre aliquem ad cœlum laudibus. Curt. 5. 8. 10. *Iemand hemelhoog prijzen*, of *verheffen; iemands lof tot de ſterren draagen.*

Alicui ferre oſculum. Plaut. E. 4. 4. 4. Oſcula. Ovid. Art. 2. 325. Val. Flacc. 7. 226. *Iemand kuſſen*, of *een kus geeven.*

Aliquid alicui ferre. *Iemand iets opdraagen, brengen, toebrengen, aanbieden, geeven, ſchenken, vereeren.*

Jupiter Feretri, hæc tibi arma fero. Liv. 1. 10. *Jupiter Feretrius, ik draag u deze wapenen op.*

Supplicium ad te hanc minam fero auri. Plaut. Truc. 5. 8. *Tot een zoen van ſtraffe breng ik u deze gouldſomme.*

Ferre ſalutem alicui. Plaut. Pœn. 3. 3. 8. *Iemand groeten.* **Ferre tributum alicui.** Curt. 3. 1. 23. *Iemand een ſchatting betaalen*, of *opbrengen.*

Fructum ferre alicui. Cic. F. 1. 9. *Iemand voordeel doen, winſt toebrengen*, of *voordeelig zijn.*

Optatum ferre. Ter. E. 5. 9. 27. *Zijnen wenſch erlangen.*

Ferre fructum ſuæ manſuetudinis. Curt. 4. 10. 23. Pietatis. Cic. Sext. 31. Nep. Att. 5. *De vrucht van zijne goedaardigheyd maeijen*, of *genieten.*

Hoc fructi pro labore ab his fero odium. Ter. Ad. 5. 4. 16. *De vrucht die ik voor mijnen arbeyd van hen trekke, is dat ik my heb verhaat gemaakt.* Fructi word voor Fructus genomen.

Mercedem non meriti, ſed occupationis ſuæ ferunt. Sen. B. 6. 15. *Zy worden niet naar hunne verdienſte, maar naar hunnen arbeyd geloont.*

Pretium ob ſtultitiam fero. Ter. And. 3. 5. 4. *Ik lijde*, of *draag de ſtraf mijner zotheyd.*

Plebis gratiam tulit. Liv. 22. 26. *Hy heeft de gunſt van 't volk gewonnen.*

Famæ damna puella tulit. Ovid. Am. 2. 2. 50. *Het meisje heeft haaren goeden naam verloren.*

Hoc facto laudem gratiamque apud omnes tulit. Liv. 4. 57. *Door dit doen heeft hy lof en gunſt by alle menſchen verkregen.*

Ferre primas. Cic. Cl. 49. *Boven allen uytmunten; de kroon boven allen ſpannen; de roem boven allen wechdraagen.* Palmam. Cic. Att. 4. 15. Præmia. Virg. Æ. 1. 609. *Een prijs wechdraagen, behaalen, winnen*, of *verkrijgen.*

Ferre poſteriores. Ter. Ad. 5. 4. 26. *De minſte zijn; van allen overtroffen worden.*

Sicuium mel fert palmam. Varr. R. R. 3. 16. *De Siciliaanſche honing behaalt den prijs, is de beſte, ſpant de kroon.*

Gloriam annonæ levatæ tulit. Liv. 4. 12. *Hy heeft de eer van de duurte verminderd*, of *van de levensmiddelen in afſlag gebragt te hebben behaalt.*

Nullus de te gloriam paſtor ferat. Sen. H. 2. 428. *Laat geen herder de eer hebben van u te bekomen*, of *te behaagen.*

Ferre munus ab aliquo. Hor. O. 4. 8. 5. *Van iemand een geſchenk verkrijgen, verwerven, ontfangen, bekomen.*

Ferre repulſam. Cic. T. Q. 4. 17. de Or. 2. 70. *Afgeſlagen, voor 't hoofd geſlooten worden; zijn verzoek verworpen*, of *verſmaad zien;* boetende *een blauwe ſcheen loopen.*

Nullus rei a me repulſam tulit. Nep. Pauſ. 2. *Ik heb hem niets afgeſlagen, geen ding geweigert.*

A me reſponſum tulit me nullo modo poſſe, &c. Cic. C. 1. 8. *Ik heb hem geantwoord dat ik geenzins konde, enz.*

Ferre aliquid ad aliquem. Liv. 34. 2. *Iemand iets overbrengen, verwittigen, verſtendigen, bekend maaken, verhaalen, zeggen.*

Ferre nuntium ad aliquem. Liv. 4. 21. *Iemand een boodſchap, wat nieuws*, of *een nieuwe tijding brengen.*

Quod fers, cedo. Ter. Ph. 5. 6. 17. *Zegt, wat gy te zeggen hebt.*

Fero ad te flagitia alia boni hujus adoleſcentis. Ter. Ad. 4. 7. 3. *Ik koom u noch andere ſchelmſtukken van dezen fraaijen quant bekend maaken.*

Aliquam rem vulgo ferre. Liv. 28. 17. *Iets verbreyden, verſpreyden, ontdekken, openbaaren, ruchtbaar*, of *wereldkundig maaken; een zaak in 't licht*, of *aan den dag brengen.*

Omnia ferre ſub auras. Virg. Æ. 2. 158. *Alle dingen ontdekken, uytbrengen, bekend*, of *ruchtbaar maaken, in 't licht* of *aan den dag brengen.*

Fers te nullius egentem. Hor. E. 1. 17. 22. *Gy roemt dat gy niemand van doen hebt, dat gy al de wereld miſſen kond, dat gy geenes dings gebrek hebt*, of *dat u niet ontbreekt.*

Se Bebrycia de gente ferebat. Virg. Æ. 5. 373. *Hy zeyde*, of *roemde dat hy uyt het Bebrijciſche volk geſproten was.*

Recte te beatum ferunt, quoniam virtuti tuæ fortuna conjuncta eſt. Cic. S. 17. *Men noemt met recht u gelukkig, om dat het geluk uwe deugd verzelt*, of *om dat het geluk met uwe deugd gepaart gaat.*

Ita fama ferebat. Ovid. M. 12. 197. 200. Ita fama ferebant. Liv. 23. 31. Ita famam ferebant. Plaut. P. 3. 1. 23. *'t Gerucht liep zoo, 't wierd zoo verbreyd, verteld*, of *verhaalt; men ſprak dus onder 't volk.*

Ad eum pro te verba tuli. Ovid. Am. 1. 6. 20. *Ik heb by hem voor u geſproken.*

Ferre aliquem rumoribus. Tac. An. 15. 46. Sermonibus. Liv. 3. 44. *Iemand ſchenden, zwart-* of *verdacht maaken, leelijk afſchilderen; qualijk van iemand ſpreeken; iemand op de tong*, of *praat helpen.*

Crimina ferre in aliquem. Tac. An. 12. 4. *Iemand met misdaaden bezwaaren*, of *betichten; iemand laſterſtukken opleggen*, of *aantijgen; iemand valſchelijk beſchuldigen.*

Fert animus dicere, &c. Ovid. M. 1. 1. Expromere, &c. Lucan. 1. 67. *Ik heb voor*, of *ik heb voorgenomen, ik ben genegen, ik ben van zin*, of *van voornemen te zeggen, te melden, te verklaaren*, of *te openbaaren, enz.*

Plura dixi quam opinio mea tulerat. Cic. D. 12. *Ik heb meer gezegt dan ik gedacht had, dan ik voorgenomen had*, of *als ik voornemens was.*

Ferre alicui conditionem. Plaut. Trin. 2. 4. 87. Ter. Ph. 4. 1. 15. *Iemand een houwelijk voorſtellen, voorſlaan, voordraagen*, of *voorhouden.*

Pacis conditiones ferre Romanis. Liv. 8. 5. *Den Romeynen de bedingen der vrede voorſtellen, voorſlaan*, of *aanbieden.*

Ferre aliquid Deo. Liv. 22. 1. *Iets Gode opdraagen, toewijen, toeheyligen, aanbieden*, of *opofferen.*

Alicujus belli ferre principatum. Cic. A. 12. 4. *'t Gebied*, of *'t bevel over een leger voeren: de Veldheer van een leger zijn.*

Qui arma ferre poſſunt. Cæſ. B. G. 1. 29. *Die de wapenen konnen draagen; bequaam om de wapenen te voeren.* Dit was by de Romeynen van 't zeventiende jaar af tot het zesenveertigſte toe.

Ferre arma pro aliquo. Ovid. F. 1. 22. M. 13. 596. *Voor iemand*, of *ter voorſtand van iemand de wapenen draagen.*

Vulnera ferre alicui. Ovid. M. 9. 720. *Iemand quetzen*, of *wonden.*

Ferre vulnus ab aliquo. Ovid. Ib. 256. *Een quetzuur*, of *wonde ontfangen, van iemand gequetſt worden.*

Ex aliquo victoriam ferre. Liv. 39. 51. *Op iemand de zege*, of *overwinning bevechten*, of *behaalen; iemand overwinnen.*

Ferre ſe. Virg. Æ. 9. 597. Ferre greſſus aliquo. Ovid. F. 4. 488. Ferre veſtigia aliquo. Liv. 1. 7. *Ergens naar toe*, of *heene gaan; zich ergens heen vervoegen.*

Fer contra manum, & pariter gradere. Plaut. Truc. 1. 2. 24. *Geef my de hand, en gaa n'ſſens my.*

Pariter ferre gradum. Plaut. Merc. 5. 2. 41. *Met iemand in gezelſchap*, of *aan iemands zijde gaan.*

Semita vos feret ipſa. Catull. 19. 21. *De weg zal 'er u van zelf brengen.*

Itinera duo ad portum ferebant. Cæſ. B. C. 1. 27. *Daar liepen twee wegen*, of *paden op de haven aan.*

Aditus qui ad portus ferunt. Front. St. 1. 5. 5. *De gaten om in de havens te komen.*

Nulla ad ſpeluncam ſigna ferebant. Virg. Æ. 8. 212. *Daar waren geen voetſporen naar 't hol.*

Ferri equo. Virg. Æ. 11. 678. *Te paard rijden.* Lectica. Cic. A. 2. 41. In lectica. Gell. 10. 3. *In een rosbaar*, of *draegzetel gedraagen worden.*

Illi ſe fert obviam. Cic. Pl. 40. Obvius. Virg. Æ. 6. 879. *Hy gaat hem tegen*, of *te gemoet.*

Viæ quæ ad eloquentiam ferunt. Cic. Or. 41. *Wegen die ter welſprekendheyd leyden, middelen om welſpreekend te worden.*

Ferre alicui auxilium. Ter. Ad. 2. 1. 1. Cic. de Or. 2. 40. Opem. Nep. Eum. 6. Cic. C. R. 1. Hor. A. P. 461. Subſidium. Cæſ. B. G. 2. 26. Suppetias. Plaut. E. 5. 1. 52. *Iemand hulp*, of *byſtand geeven, de behulpzaame hand bieden.* Præſidium. Cic. Br. 18. *Iemand onderſtand doen, onderſteunen, de hand boven 't hoofd houden, voorſtaan, beſchermen.* Solatia. Prop. 1. 5. 27. *Iemand trooſten, vertrooſten, verquikken, een hert in 't lijf ſpreeken*, of *een hert onder den riem ſteeken.*

Vis morborum fert pretia medentibus. Tac. An. 11. 6. *Door de veelvuldige quaalen*, of *ziekten worden de Geneesmeeſters rijk.*

Quid veſper ferat, incertum eſt. Liv. 45. 8. *Wat 's avonds gebeuren zal*, of *wat den avond voortbrengen zal, is onzeker.*

Cometæ omen poſt ſe futuri ſanguinis ferunt. Sen. N. Q. 7. 17. *De ſtaartſterren zijn voortekens*, of *voorbeduydzels van toekomſtige bloedſtortingen*, of *moorderijen.*

Nihil jam iſtæ res mihi voluptatis ferunt. Ter. Hec. 4. 2. 17. *Geen van die dingen vermaaken*, of *behaagen my nu; ik ſchep nu ganſch geen vermaak in die dingen.*

Quid iſte fert tumultus? Hor. Ep. 5. 3. *Wat wil dat geraas*, of *die oploop zeggen?*

Eſt vetuſtum verbum, quod tamen conſuetudo ferre poſſit. Cic. de Or. 3. 43. *'t Is een oud woord, dat echter in den gemeenen omgang gebruykt mag worden.*

Si veſtra voluntas fert. Cic. Man. 24. Si fert ita corde voluntas. Virg. Æ. 6. 675. *Indien 't uw wil is; zoo gy 't goed vind: zoo 't u goeddunkt; Indien 't u zoo behaagt; zoo 't u gelieft*, of *welgevalt.*

Quantum tulit Apronii libido. Cic. V. 3. 23. *Zoo veel als Apronius gewenſcht*, of *gewilt heeft.*

Si ita commodum veſtrum fert. Cic. Rull. 2. 28. *Zoo 't u gelegen komt; zoo 't uwe zaaken konnen lijden; zoo 't uwe gelegentheyd toelaat.*

Quid res, quid tempus, quid cauſa ferat, ipſe perſpicies. Cic. F. 1. 5. *Gy zult zelf zien wat de gelegentheyd, de tijd, en de zaak vereyſchen zullen.*

Quæ fert adoleſcentia. Ter. Ad. 1. 1. 28. *Dingen die de jeugd doet, uytvoert*, of *uytrecht; 't geen de jeugd voegd*, of *paſt.*

Ad voluptatem toto feruntur impetu. Cic. Off. 1. 30. *Zy geeven zich ganſchelijk aan de welluſt over; zy worden met een groote drift tot de welluſt aangevoert.*

Alii multitudinis judicio feruntur. Cic. Off. 1. 32. *Andere worden door 't oordeel der menigte vervoert.*

Ad id efficiendum omni fertur cogitatione. Nep. Alcib. 9. *Daar legt hy al zijn verſtand aan te koſt; hy denkt nergens anders dan daar op; hy heeft niet anders dan dat in 't hoofd.*

Contemptum vitæ præ ſe ferunt. Cic. by Sen. Tr. 11. *Zy geeven voor dat ze 't leven verachten*, of *weynig agting voor 't leven hebben.*

Fiduciam Orator præ ſe ferat. Quintil. I. O. 5. 13. *Dat een Redenaar vrymoedigheyd laate blijken.*

Sæpe ſupra feret quam fieri poſſit. Cic. Or. 40. *Hy zal dikwils de zaaken grooter maaken dan ze zijn.*

Clam ferre iram adverſus aliquem. Liv. 31. 47. *Zijn gramſchap tegens iemand ontveynzen*, of *verbergen.*

Præ ſe ferre iram, triſtitiam. &c. Liv. 8. 30. *Gramſchap, droefheyd, enz. laaten blijken, voorwenden, uyterlijk betoonen*, of *betuygen.*

Ferre aliquid occulte. Ter. Ad. 3. 2. 30. Obſcure. Cic. Clu. 19. *Iets geheym*, of *verborgen houden.*

Haud dubie ferebant Minutium Fabio prælaturos. Liv. 22. 14. *Zy ontveynsden, niet dat ze Minutius boven Fabius verheffen*, of *ſtellen zouden.*

Ut ſe fert ipſe. Cic. F. 8. 4. *Gelijk hy door zijn daaden toont*, of *laat blijken.*

Scelus aliqua tutum, nulla ſecurum tulit. Sen. H. 1. 164. *Zeker vrouwmenſch is wel de ſtraf van haare misdaad, maar niet de wroeging van haar gewiſſe ontgaan.*

Docte aliquam ferre fallaciam. Plaut. Pœn. 1. 1. 97. *Zich verſtandig in een beſteeken werk dragen.*

Perſonam feret non inconcinnus utramque. Hor. E. 1. 17. 29. *Hy zal heel wel, aardiglijk*, of *naar 't leven die twee perſonaadjen ſpeelen*, te weten van Hoveling en Wysgeer.

Illud haud inultum ferent. Ter. Hl. 5. 1. 45. *Zy zullen 'er ſtraf over hebben; zy zullen 'er haaſt loon over krijgen*, of *ontfangen.*

Non feret quin vapulet. Plaut. Am. 1. 1. 152. *Hy zal niet weehgaan voor dat ik hem geſlagen, geklopt*, of *afgeroſt heb.*

Ex eorum vita multum populus tulit. Sen. Br. V. 7. *Zy hebben een groot deel van hun leven ten dienſte van den Staat verſleten; zy hebben het volk in hun leven grooten dienſt gedaan.*

Ferre ſe pro cive. Liv. 34. 44. *Zich voor den burger toonen*, of *verklaaren.*

Beatus, ni hoc unum deſit, animus qui modeſte iſthæc ferat. Ter. Ph. 1. 3. 18. *U ontbreekt niets om gelukkig te zijn, als gy u maar gematigt kont houden.*

Id mihi fraudem tulit. Cic. Att. 7. 26. *Dat heeft my bedrogen, in doling gebragt* of *in dwaling geleyd.*

Alicujus ferre imaginem. Plaut. Capt. prol. 39. *Iemand nabootzen, voor iemand ſpeelen*, of *doorgaan*, met zyn kleêren en naam aan te neemen.

Ne per te ferat quominus, &c. ſeq. ſubj. Cic. P. Q. 31. *Dat het aan u niet ſtaa, niet ſchorte, niet ſcheele*, of *hapere, dat, enz.*

Stulti vita tota in futurum fertur. Sen. E. 15. *Een gek verſlijt zijn ganſche leven met ontwerpen te maaken.*

Strepitus armorum ad cœlum fertur. Saſl. B. J. 60. *'t Gekrijſch der wapenen klinkt tot den hemel.*

Ferri alicujus rei cupiditate. *Ergens om wenſchen.*

Ferri ſpectandi ſtudio. Hirt. B. Al. 20. *Wenſchen, gedreven*, of *geprikkelt worden om te zien.* Cupiditate pugnandi. Hirt. B. Al. 20. *Gedreven, geport*, of *geprikkeld worden om te vechten.* Odio in aliquem. Nep. Att. 10. *Iemand haaten, iemand een haat*, of *quaad hert toedraagen.*

Scio

Digitized by Google

Scio quo ferantur. Sen. Th. 1. 302. *Ik weet wat ze doen zullen; ik ken hun oogmerk, voorneemen, of toeleg; ik zie wat ze voorhebben.*

Anacharſidis epiſtola fertur his verbis. Cic. T. Q. 5. 32. *Daar is noch een brief van Anacharſis in deze woorden vervat.*

Fertur eum hoc facere. Tib. 2. 3. 29. *Men zegt dat hy dat doet.*

Quot putas annos illum ſecum tuliſſe? Petron. D. 15. *Hoe veel jaaren meent gy dat hy geleeft heeft?*

Vitis hæc ad terram fertur. Cic. S. 15. *Deze wijngaard buygt zich naar de aarde.*

Cætera fluminis ritu feruntur. Hor. O. 3. 29. 34. *Al het overige vloeit*, of *neemt zijn ſcheut, drift*, of *loop als een ſtroom.*

Infinite fertur, ut flumen, oratio. Cic. Or. 68. *Een rede vloeit als een ſtroom, zonder ſtilſtaan*, of *ophouden.*

Rhenus per fines illos fertur. Cæſ. B. G. 4. 10. *De Rhyn loopt door dat land, vloeit*, of *ſtroomt door die grenzen.*

Duo ſub nomine illius libri feruntur. Quintil. Præf. 1. *Daar gaan twee boeken onder zijnen naam uyt.*

Fertur de Sileno fabella quædam. Cic. T. Q. 1. 48. *Daar loopt een praatje van Silenus.*

De hoc tres ſententiæ feruntur. Cic. Am. 16. *Daar over zijn driederley gevoelens.*

Ad gloriam fertur quisque. Cic. T. Q. 3. 2. *Elk dingt, ſtaat*, of *ſtreeft naar de eer.*

Ferri laude. Nep. Att. 10. *Geprezen worden.*

Eſtne, ut fertur, forma? Ter. E. 2. 3. 69. *Is zy zoo ſchoon, zoo goelijk*, of *zoo mooi als men zegt?*

Philoſophia, ut fertur, virtutis continet & officii diſciplinam. Cic. Piſ. 29. *De wijsgeerte, gelijk men zegt, onderwijſt ons ter deugd, en in de plichten van 't burgerlijke leven.*

Fertur Juno coluiſſe Carthaginem. Virg. Æ. 1. 19. *Men zegt dat Juno voor Karthago achting gehad heeft.*

De hoc fertur ut ſit Arcas nomine. Hygin. A. P. 2. 4. *Men zegt dat deze zijn naam Arkas is*, of *dat hy Arkas hiet.*

Hoc dictum fertur in primis. Ter. E. 3. 1. 39. *Dit ſpreekwoord is zeer gemeen*, of *gaat zeer in zwang.*

Hæc poëmata feruntur. Lucil. *by* Non. 4. 186. *Die vaarzen gaan meeſt in zwang, worden meeſt geacht.*

Periclis ſcripta quædam feruntur. Cic. Cl. 7. *Eenige ſchriften van Perikles worden gelezen.*

Tota ferris Roma. Prop. 2. 4. 1. *Ganſch Rome ſpreekt*, of *gewaagt van u; te Rome word veel van u geſproken.*

Quid ferunt miti lenia verba ſono? Tib. 1. 9. 2. *Wat willen die ſmijdige*, of *zoetluydende woorden zeggen? Wat betekenen ze? Waar ſtrekken ze toe?*

Dulcia non ferimus. Ovid. Art. 3. 583. *Zoetigheyd is voor ons niet goed, dient ons niet, is voor ons niet gezond.*

Dicere non norunt quid feret hora ſequens. Tib. 3. 4. 46. *Zy weeten niet wat 'er het volgende uur zal gebeuren.*

Finitimas in bella feram rumoribus urbes. Virg. Æ. 7. 549. *Ik zal door uytgeſtrooijde geruchten, de omleggende ſteden tot den oorlog aanhitzen.*

Quam longe ſpem tulit aura meam! Ovid. Am. 1. 6. 52. *Hoe ver ben ik van mijn hoope ontzet*, of *verſteeken! Hoe ben ik in mijn hoop bedrogen*, of *te leur geſtelt!*

Verba ferunt venti. Ovid. M. 8. 135. Sabin. E. 2. 106. *Al mijn woorden worden in den wind geſlagen; al wat ik zeg is te vergeefs.*

Ne hæc noſtris ſpectentur ab annis quæ ferimus. Virg. Æ 9. 236. *Laat uyt onze jaaren niet geoordeelt worden*, of *wy doen konnen wat wy voorgeeven.*

Quo nos cumque feret fortuna. Hor. O. 1. 7. 25. *Waar 't wiſſellot ons zal heene brengen.*

Hos juſtus in hoſtem fert dolor. Virg. Æ. 8. 501. *Een rechtvaardige wraak moedigt, prikkelt*, of *drijft hen op den vyand aan.*

Domino ferre tributa. Ovid. N. 88. *Den tol aan zijn heer betaalen*, van een vrugtboom ſpreekende.

Fluctu regnum caſus aſſiduo fert. Sen. Thy. 1. 36. *'t Geval houd het Rijk in gedurige onruſt.*

Ni me fortuna inimica tuliſſet. Virg. Æ. 5. 356. *Zoo my 't geluk niet vyandig, nadeelig*, of *niet tegen was geweeſt.*

Dum me levis aura ferebat. Ovid. Tr. 3. 4. 15. *Terwijl my 't geluk eenigzins gunſtig was.*

Captivo ſe ferre in auro. Virg. Æ. 11. 779. *'t Goud van den vyand bekomen by zich draagen.*

Jamque parum firmo me mihi ferre grave eſt. Ovid. Tr. 4. 8. 4. *En alreê ben ik zoo zwak, dat ik nauwelijks gaan kan.*

Corpus feram tumulo. Virg. Æ. 11. 594. *Ik zal 't lijk ten grave brengen.*

Dedecet ingenuos tædia ferre ſui. Ovid. Art. 2. 530. *'t Paſt geen edelmoedige herten verdriet in zich zelfs te hebben.*

Mutuos ignes ferat. Sen. H. 2. 414. Partem ferat caloris. Ovid. M. 14. 24. *Dat hy wedermin*, of *wederliefde gevoele.*

Iſta res voluptatem mihi fert. Ter. Hec. 4. 2. 17. *Deze zaak doet my vermaak aan.* Gaudia magna ferre. Ovid. Am. 2. 9. 44. *Een groote vreugd*, of *blydſchap gevoelen.*

Servo nubere Nympha tuli. Ovid. Her. 5. 12. *Schoon een Nimf*, of *hoewel ik een Nimf was, heb ik een ſlaaf tot een man genomen.*

Hæc de te gaudia feram. Ovid. Her. 12. 22. *Ik zal dat vermaak van u hebben, erlangen*, of *genieten.*

Ferre alicui dolorem diſceſſu. Virg. Æ. 6. 464. *Iemand door zijn vertrek bedroeven.*

Te virtus opera ad majora tulit. Ovid. M. 5. 269. *Uwe kloekmoedigheyd heeft u tot grooter werken aangezet, heeft u grooter dingen doen ter hand ſlaan*, of *doen onderneemen.*

Ferre pedem choris. Hor. O. 2. 12. 17. *Met de voeten huppelen*, of *ſpringen, danſſen.*

In digito ſuo ferre aliquem. Ovid. Tr. 1. 7. 6. *Iemands beeltenis op een ring aan de vinger draagen.*

Ferte viam vento facilem. Virg. Æ. 3. 529. *Geeft onze ſcheepen een goeden wind, een behouden reys; laat onze ſchipvaart gelukkig zijn.*

Feret hæc aliquam tibi fama ſalutem. Virg. Æ. 1. 467. *Dit gerucht zal u eenigzins voordeelig zijn, te ſtade komen*, of *voordeel toebrengen.*

Plura dixi quam opinio mea, aut voluntas ferebat. Cic. Dom. 12. *Ik heb meer gezegt dan ik gedacht hadde, en voornemens was.*

Orion in vada cæca tulit. Virg. Æ. 1. 540. *De Orion heeft ons op blinde klippen geſmeten*, of *doen vervallen.*

Quocumque ira, quo dolor, quo ſpes feret, huc ire pergam. Sen. Ag. 2. 142. *Ik zal naar mijn gramſchap luyſteren, mijn wraakzugt den toom vieren, mijn hoop opvolgen.*

Nomen ab æterna poſteritate feres. Ovid. Her. 16. 374. *Uw naam zal by al de nakomelingſchap klinken*, of *gemeld worden, zal onſterffelijk*, of *vereeuwigt by de nakomelingen zijn.*

Hanc ſine me ſpem ferre tui. Virg. Æ. 9. 291. *Geef my dit van u te hoopen; laat my dit van u verwachten.*

Sic ora ferebat. Virg. Æ. 3. 490. *Dus ſtont zijn trony; zoo was zijn aangezicht*, of *wezen.*

Scripta ferunt vetuſtatem. Ovid. Tr. 5. 9. 8. *De ſchriften konnen den tijd verduuren, zijn beſtandig tegens den tijd, worden door de oudheyd niet vermindert.*

Vix mens triſtitiæ mœſta tuliſſet onus. Ovid. P. 1. 10. 38. *Nauwelijks had mijn hert de droefheyd konnen wederſtaan*, of *het zoude onder den laſt der droefheyd byna hebben bezweken.*

Ferre frigora & famem. Catull. 18. 5. *Koude en honger verdraagen.*

Originis hujus gaudia longa feras. Juv. 8. 47. *Geniet de langdurige vreugde van uyt dit geſlacht geſproten te zijn.*

Vivus per ora feretur. Virg. Æ. 12. 235. *Van hem zal in de wereld*, of *onder de menſchen veel geſproken, gemeld*, of *gewag gemaakt worden.*

Leti cauſa ferere mei. Ovid. Her. 7. 64. *Men zal zeggen dat gy oorzaak van mijn dood zijt*, of *dat gy my de dood hebt aangedaan.*

Samos nunc Samothracia fertur. Virg. Æ. 7. 208. *Samos word hedendaags Samothracen genoemt.*

Grajo Procyon nomine fertur. Cic. N. D. 2. 44. *Hy word Procyon in 't Griekſch geheeten.*

Vox minax de gutture fertur. Ovid. M. 2. 484. *Een dreygende ſtem bromt*, of *komt uyt zijn keel.*

Vox fertur ad aures. Virg. Æ. 3. 40. *Daar*

Digitized by Google

Daar word een ſtem gehoort, of *men hoort een ſtem.*

In thalamos feruntur. Ovid. Her. 14. 31. *Zy gaan te bedde; zy leggen zich te ſlaapen.*

[illegible] heu fatis, inquit, ferimurque procella! Virg. Æ. 7. 594. *Ach! riept hy uyt, wy worden door 't noodlot afgemat, en door den ſtorm geſolt.*

Fertur id Tarquinium dixiſſe, cum eſſet exul. Cic. Am. 15. *Men zegt dat Tarquijn dus geſproken heeft, na dat hy gebannen, of uyt Rome gejaagt was.*

Ingentem factis fer ad æthera Trojam. Virg. Æ. 3. 462. *Verhef de glory van het vermaarde Troje door uwe daaden.*

Omne tulit punctum, qui, &c. Hor. A. P. 343. *Die draagt den prijs weg*, of *behaalt den prijs, die, enz.; hy ſpant de kroon, die, enz.*

Ferre fumum. Lucret. 3. 433. *Rook uytwerpen, rooken.* Favillam. Virg. Æ. 9. 75. *Een damp uytwaſſemen*, of *opgeeven.* Lumen. Virg. Æ. 9. 75. *Licht geeven*, of *verſpreyden.*

Hos flammæ tulerunt. Virg. Æ. 2. 600. *De vlam heeft deze verteert*, of *verſlonden.*

Ferre alicui aliquid. *Iemand iets brengen, toebrengen*, of *aanbieden.*

Ferre Deæ flores. Ovid. F. 3. 253. *Bied de Godin bloemen aan; draagt*, of *offert de Godes bloemen op.*

Vota ferre alicui *of* ad aliquem. Ovid. P. 2. 10. 40. *Aan iemand geloften doen.*

Deo ferre ſacra. Virg. Æ. 3. 19. *Aan Godt offeren, Gode offerhanden doen.* Tura. Ovid. M. 7. 589. *of* Turis honorem. Ovid. M. 10. 681. *Gode wierook*, of *reukwerk offeren*, of *op zijne altaaren branden.* Preces. Virg. Æ. 8. 60. *Godt bidden; gebeden voor Godt uytſtorten*, of *tot Godt doen.* Pro vitibus uvam. Tib. 1. 5. 28. *Godt druyven opofferen, tot erkentenis van de vruchtbaarheyd des wijnſtoks.*

(Ferre. *Wechneemen, ſtremmen, doen ophouden.*

Omnia fert ætas. Virg. E. 9. 51. *De tijd, de jaaren neemen alles wech, doen alles ophouden.*

Ferre. *Medebrengen, toelaaten.*

Meæ rationes ita tulerunt. Cic. F. 5. 2. *Mijn zaaken hebben dat zoo medegebragt; mijn ſtaat heeft dat zoo vereyſcht.*

Ferre aliquem. *Iemand dulden, iemand lijden, met iemand konnen omgaan, iemand iets toegeeven, met iemand iets inſchikken.*

Cæcilium nemo ferre poterat. Nep. Att. 5. *Niemand kon Cæcilius dulden; niemand kon met Cæcilius wegens zijn gedrag omgaan.*

Quem ferret, ſi parentem non ferret ſuum. Ter. H. 1. 2. 28. *Wien zoude hy iets toegeeven, indien hy zijn vader niet iets toegeeven zoude?*

Vulgus tyrannum non ferendum dictitabat. Nep. Dion. 7. *De gemeene man zeyde dikwils, dat men den tyran niet behoorde te dulden*, of *dat men den wreedaard behoorde om te brengen.*

Ferre. *Voorvallen, gebeuren.*

Si ita ferret. Tac. An. 3. 15. *Indien 't zoo voorviel*, of *zoo gebeurde.*

Si tempus ita ferret. Cic. Cæc. 27. *Indien 't zoo gebeuren mogte, indien 't de tijd vereyſchte dat het alzoo geſchieden moeſte.*

Ferre. *Ergens heene ſtrekken, ergens naar toe gericht zijn.*

Aditus ferunt ad cacumen. Curt. 7. 11. 10. *De toegangen*, of *paden ſtrekken zich*, of *zijn gericht naar den top van de klippe.*

Ubi, quo maxime fiſtula ferat, exploratum eſt. Celſ. 7. 4. *Als men nauwkeurig onderzogt heeft, waar heene het verlaat allermeeſt gericht is*, of *allermeeſt heene loopt.*

Ferri. *Begraven worden.* Ferri word gezegt voor Efferri.

His legibus ducam, quæ cras veniat, perendie foras feratur. Plaut. Au. 2. 1. 34. *Op die voorwaarden zal ik trouwen, dat zy, die ik trouwe, morgen tot mijnent kome, en overmorgen begraaven worde.*

Ferri. *Reyzen, overtrekken.*

Tripartito agmine per Alpes ferebantur. Flor. 3. 3. 6. *Zich in drie hoopen*, of *ſlagorders verdeelt hebbende, trokken zy over de Alpes.*

Sol fertur in orbem. Tib. 4. 1. 159. *De zon loopt om, loopt in 't rond.* Pulvis fertur in oculos & ora. Flor. 3. 3. 15. *Het ſtof ſtuyft*, of *waait in de oogen en in 't aangezicht.*) .

FERO.

FĔRŌCĬA, æ. f. Cic. *by* Non. 8. 55. Nep. Hamilc. 1. *Moed, kloekmoedigheyd, fierheyd, dapperheyd, onvertzaagtheyd, grootmoedigheyd, ſtoutmoedigheyd, onvervaardheyd, ſtoutheyd.*

Ferocia animi. *Onvertzaagtheyd des gemoeds, een heldhaftig gemoed, groote dapperheyd.*

Ætolorum omnis ferocia in verbis, non in factis. Liv. 35. 49. *Al de moed*, of *kloekmoedigheyd der Ætoliërs beſtaat in woorden, en niet in daaden.*

Aliquantum Gallicam ferociam vincere. Liv. 7. 12. *De ſtoutmoedigheyd*, of *fierheyd der Franſchen eenigzins inteomen, beteugelen*, of *bedwingen.*

Ferocia. *Trots, trotsheyd, opgeblazentheyd, laatdunkendheyd, vermetelheyd, verwaandheyd, hovaardy, hoogmoed, hoogthertigheyd, barsheyd, wuftheyd.*

Ferociam exuere. Tac. A. 2. 72. *Zijne trotsheyd vaaren laaten.*

Ferociam Thracum diſciplina Macedonum temperaverant. Flor. 2. 12. 3. *Zy hadden de wuftheyd*, of *barſſen aardt der Thraciërs door de beſchaafdheyd der Macedoniërs verzacht.*

Ferociam alicujus comprimere. Cic. Ar. 1. Cohibere. Plin. P. 4. *Iemands trots*, of *hoogmoed beteugelen, bedwingen*, of *intoomen.*

Quæ hæc ferocia eſt? Plaut. E. 5. 2. 45. *Wat vermetelheyd*, of *onbeſchaamdheyd is dit?*

FĔRŌCĬO, is, irē. Gell. 1. 11. *Fier, hoogmoedig, trots, opgeblazen, laatdunkend, vermetel*, of *ſtout zijn.*

Ferocit. Cato *by* Feſtus. *Hy handelt trotzelijk, hy gaat ſtoutelijk te werk.*

Ferociens oratio. Gell. 1. 11. *Een ieverig*, of *driftig geſprek; een fiere*, of *trotze reden.*

(Ferocire. *Wreed zijn, wreedheyd toonen*, of *oeffenen, woeden.*

Repericetis Neronem primo in illam ſectam tum maxime Romæ orientem gladio ferociſſe. Tertull. Apol. 5. *Gy zult vinden, dat Nero de eerſte geweeſt is, die tegens die gezindheyd, te dier tijd te Rome opkomende, met het zwaard gewoed*, of *zijn wreedheyd getoont heeft.*)

FĔRŌCĬTAS, ātis. f. Cic. Off. 1. 26. *De moedigheyd van een paard.*

Ferocitas. Hirt. B. H. 25. *Trotsheyd, fierheyd, barsheyd, hoogmoed, hovaardy, opgeblazentheyd, verwaandheyd, laatdunkendheyd, vermetelheyd, moedigheyd, ſtoutmoedigheyd, dapperheyd, manhaftigheyd.*

Ferocitatem alicujus reprimere. Cic. Off. 2. 11. Comprimere. Cic. Vat. 1. *Iemands trotsheyd*, of *verwaandheyd bedwingen, beteugelen*, of *intoomen.*

FĔRŌCĬTĔR. adv. Plaut. Am. 1. 1. 58. Cic. Pl. 13. *Trotzelijk, hovaardiglijk, hoogmoediglijk, verwaandelijk, vermetelijk, op een trotze, barſſe, opgeblazene, fiere, verwaande*, of *laatdunkende wijze.* (De compar. *Ferocius* ſtaat by Cic. Fr. 2. 13. Nep. Eum. 11. en de ſuperl. *Ferociſſime* by Liv. 23. 8.)

Ferociter in Tarquinium erat invectus. Liv. 1. 50. *Hy had trotzelijk tegens Tarquyn uytgevaaren.*

(Ferociter. *Dapper, manhaftig.*

Nec alium virum eſſe, cujus ferociter facta in bello plura memorari poſſent. Liv. 3. 47. *En dat 'er geen ander man was waar van meer dappere daaden, in den oorlog voorgevallen, zouden konnen verhaalt worden.*)

FĔRŌCŬLUS, a, um. Hirt. B. Af. 16. *Eenigzins trots, hoogmoedig, verwaand, vermetel, opgeblazen, laatdunkend, hovaardig, bars, ſpijtig*, of *bits.*

FĔRŌNĬA, æ. f. Hor. S. 1. 5. 24. *Lago di Ferona*, een bron, of waterbron, in Kampaniën.

FĔROX, ōcis. omn. gen. *Trots, bars, hoogmoedig, opgeblazen, laatdunkend, hovaardig, verwaand, vermetel.* (De compar. *Ferocior* ſtaat beneden by Plautus, en de ſuperl. *Ferociſſimus* beneden by Gellius.)

Ferox mentis. Ovid. M. 8. 613. Animi. Tac. An. 1. 32. Corde. Sen. M. 3. 442. *Hooghertig, trotshertig, trots van herten*, of *van gemoed.*

Quia tecum eram, propterea animo eram ferocior. Plaut. M. G. 4. 8. 13. *Ik was trotzer*, of *hoogmoediger, om dat ik by u was.*

Ferox natura. Cic. Vat. 2. *Uyt der aardt trots*, of *hoogmoedig.* Robore corporis.

Digitized by Google

rie. Tac. An. 1. 3. *Trots*, of *vermetel op zijn ſterkte*, of *op de kracht van zijn ligchaam.* Formæ. Plaut. M. G. 4. 9. 13. *Hovaardig*, of *opgeblazen wegens haar ſchoonheyd.* Fortunis. Accius by Non. 4. 192. *Hoogmoedig*, of *verwaand op zijn rijkdommen.* Viribus. Liv. 1. 7. *Trots op zijne overwinningen en krijgsmagt.*

Secundis rebus ferox. Sall. B. J. 94. *Baldadig, verwaand*, of *opgeblazen in voorſpoed.*

Ferox ſcelerum. Tac. An. 4. 12. *Stout*, of *vermetel op zijn ſchelmſtukken*, of *wreed, verwoed*, als Borrichius wil tegen Voſſius p. 105.

Ponere ferocia corda. Virg. Æ. 1. 306. *Den trotſchen aardt vaaren laaten.*

Ferox. Hor. O. 1. 6. 3. *Moedig, dapper, ſtrijdbaar, kloekmoedig, heldhaftig, ſtouthertig, ſtout, onvertzaagt, onverſchrokken, edelmoedig, manhaftig.* Hor. O. 1. 32. 6. voegt 'er Bello by, en Liv. 7. 27. Ad bellandum.

Animus ferox. Virg. Æ. 10. 610. *Een edelmoedige ziel, een onwankelbaar, ſtandvaſtig, onverzettelijk*, of *onverſchrokken gemoed.*

Feroces populi. Virg. Æ. 1. 267. *Strijdbaare*, of *kloekmoedige volkeren.*

Sonipes ferox. Virg. Æ. 4. 135. *Een moedig paard.*

Oratio ferox. Liv. 2. 52. *Een trotze*, of *verwaande rede.*

Dicta ferocia. Liv. 22. 14. *Stoute, fiere*, of *trotze woorden.*

Feroces miſeriæ. Sen. Marc. 4. *Zwaare, ſcherpe*, of *harde elenden, ongevallen*, of *rampen.*

Ferociſſimæ ſunt affectiones amoris, atque odii. Gell. 1. 3. *De tochten van liefde en haat zijn zeer herig, ſpeelen dapper den meeſter.*

(Ferox. *Wreed, woedende.*

Aper ferox. Virg. Æ. 10. 711. *Een wreed*, of *woedend wild zwijn; een wild varken dat zich gereed maakt om de honden, di 't nazetten, te verſcheuren.*

Seminex & ferox anguis. Virg. Æ. 5. 277. *Een half doode, en nochtans woedende ſlang*, of *een ſlang, die, alhoewel half dood, noch op een wreede wijze zich zoekt te wreeken.*

Scylla ferox facta. Hyg. F. 199. *Scylla in een gedrogt veranderd is wreed*, of *woedende geworden.*

F E R R.

FERRAMENTĀRĬUS faber. Firm. 3. 13. *Een yzerſmid, een wapenmaker.*

FERRAMENTUM, i. n. Cæſ. B. G. 5. 42. Cic. N. D. 1. 8. Hor. E. 1. 1. 85. *Yzerwerk, yzer gereedſchap*, of *tuyg.*

Ferramentum. Celſ. 2. 17. Petron. 51. *Een yzer werktuyg van een wondheeler.*

Ferramentum. *Oorlogsgeweer.*

Bonorum ferramentorum ſtudioſus. Cic. C. 3. 5. *Een liefhebber van fraay geweer.*

(Ferramentum. *Een bijl.*

Ferramentis uterque agreſtibus. Liv. 1. 40. *Beyde met hunne herder- of boere-bijlen.* Livius verklaart het zelf alzoo, als hy 't in 't eynde van het hoofdſtuk Securim noemt.)

FERRĀRĬA, æ. f. Cæſ. B. G. 7. 22. Liv. 34. 21. *Een yzergroeve*, of *yzermijn.*

FERRĀRĬA, æ. f. *Ferraren*, een ſtad en Hartogdom van Italiën aan de Po.

FERRARIÆ, ārum. f. plur. *Ferriënes*, een ſtad in Provence. 't Is ook een vlek in 't Gatinenzerland, naby Montargis.

FERRARII, ōrum. m. plur. Veget. 2. 11. *Yzermijnwerkers, volk dat in de yzergroeven*, of *yzermijnen werkt.*

FERRĀRĬUS, ĭi. m. Pallad. 1. 6. *Een ſmid, een yzerſmid.*

FERRĀRĬUS, a, um. *Yzere, van yzer, dat het yzer raakt, dat tot yzer behoort.*

Ferrarius faber. Zie Faber. Ferraria officina. Hirt. B. Af. 20. Plin. H. 8. 57. *Een ſmiſſe*, of *ſmids winkel.*

(Ferraria aqua. Plin. H. 28. 16. *Smidswater, koelwater*, dat de ſmids gebruyken om het heete yzer te leſſchen.)

FERRĀTĬLIS, is. m. & f. le, is. n. Genus ferratile. Plaut. Moſt. 1. 1. 18. *Geketende, die yzere ketenen draagen, ſlaaven.*

FERRĀTUS, a, um. Virg. Æ. 5. 208. Liv. 1. 32. Colum. 10. 40. *Beſlagen, met yzer beſlagen.*

Ferrati poſtes. Hor. S. 1. 4. 61. *Yzere*, of *met yzer beſlage poorten*, of *deuren.*

Aquæ ferratæ. Sen. N. Q. 3. 2. *Yzerachtige wateren, wateren die een yzerachtige ſmaak hebben.*

Ferratus. Hor. O. 4. 14. 30. *Gewapend, geharnaſt, die de wapenen aan heeft.*

In fronte aciei ſtatuerat ferratos. Tac. An. 3. 45. *Hy hadde voor aan*, of *in 't hoofd van 't leger geharnaſte mannen geſtelt.*

Ferratus. Plaut. B. 4. 6. 11. *Geketent, geboeyt, die yzers*, of *boeijen aan heeft, aan een ketting geſlagen*, of *geſloten.*

[FERRĔTA, æ. f. *Ferrete*, of *Pfirt.* Een ſtad in de Elſas, in Duytſchland.]

FERRĔUS, a, um. Plaut. P. 1. 1. 21. Prop. 2. 19. 56. *Van yzer, dat van yzer is gemaakt.*

Ferreus annulus. Ovid. Art. 1. 470. *Een yzere ring.*

Ferrea ſolea. Catull. 17. 26. *Een hoefyzer.*

Ferrea manus. Cæſ. B. C. 1. 57. *Een yzere haak, harpoen, dreg, enterdreg.* Zie onzen Curtius. Curt. 4. 2. 12.

Indipiſci navem ferrea injecta manu. Liv. 26. 39. *of* In aliquam navem ferreas manus injicere. Liv. 36. 44: 26. 39. Ferreis injectis manibus navem religare. Cæſ. B. C. 2. 6. *Een enterdreg in 't ſtaande wand van een ſchip ſmijten*, om het aan boord te klampen, of te enteren. Zie ons Lex. Antiq.

Ferrea tunica. Varr. L. L. 4. 24. *Een pantzier*, volgens 't gevoelen van Joſ. Scaliger. 't was een *yzer lijfwapen* dat de oude Franken gebruykten, dat hedendaags een *borſtharnas* word genaamt. Zie ons Lex. Antiq.

Samothracia ferrea. Lucret. 6. 1042. *Samothraces yzerwerk, yzerwerk dat van Samothracen quam*, of *daar gemaakt wierd*, van zekere ringen ſpreekende. Zoo als wy hedendaags zeggen Neurenburgſche waaren.

Ferreus. Juv. 1. 31. *Hard als yzer, onbeweeglijk, ongevoelig, die alles zonder te ontſtellen aanziet.*

Non ego ſum ille ferreus, qui fratris cariſſimi mœrore non movear. Cic. C. 4. 2. *Ik ben zoo hard*, of *ongevoelig niet, dat my mijn zeer lieven broeders ongeval niet raaken*, of *niet ſmerten zoude.*

In patientia laboris, ferrei prope corporis animique erat. Liv. 39. 40. *In 't uytſtaan van arbeyd, was hy byna van een yzer*, of *ſtaal ligchaam en gemoed.*

Virtutem duram, & quaſi ferream eſſe volunt. Cic. Am. 13. *Zy geeven voor dat het oeffenen van de deugd zeer hard en ongemakkelijk valt.*

Ferreus ſcriptor. Cic. Fin. 1. 2. *Een ruuw, onbeſchaafſt*, of *plomp ſchrijver.*

Ferreum os. Cic. Piſ. 26. Catull. 42. 17. Suet. N. 2. *Een ſtaale trony, een onbeſchaamd aangezicht.* Wy hebben van deze ſpreekwyze over Suetonius geſchreven. Tib. 1. 11. 2.

Ferreus. *Hard, ongevoelig, onbuygzaam, die een hert als van yzer*, of *ſtaal heeft.*

Ferreus eſſem, ſi te non amarem. Cic. F. 15. 21. *Ik zou wel van yzer*, of *ſtaal zijn, ik zou wel ongevoelig zijn, zoo ik u niet lief had.*

Ferreus. *Onverzettelijk, onverbiddelijk, onverzoenlijk, onhandelbaar, onmedelijdig, onmenſchelijk, ſtreng, wreed, onbarmhertig, ongenadig.*

Ferrea ſors vitæ. Ovid. Tr. 5. 3. 28. *Een hard*, of *ſtreng levenslot, een harde, ſlechte*, of *ſchraale ſtaat van leven.*

Ferrea jura. Virg. G. 2. 501. *Harde*, of *geſtrenge rechten.* Decreta. Ovid. M. 15. 781. *Strenge, onveranderlijke*, of *onherroepelijke beſluyten, gewijsdens*, of *keuren.*

Ferrea vox. Virg. G. 2. 44. *Een onvermoeijelijke ſtem.*

Ferreus ſomnus hunc urget. Virg. Æ. 12. 309. *Een eeuwige ſlaap heeft hem bevangen, hy is dood.*

Ferreus ingruit imber. Virg. Æ. 12. 284. *De pylen vliegen zoo dicht als ſlagregen.*

FERRŪGĬNĔUS, a, um. Claud. R. P. 2. 275. *Yzerverwig, yzergraauw, roeſtig.*

Ferrugineus hyacinthus. Virg. G. 4. 183. *Een yzerverwige hyacinth.*

Ferrugineus ſapor. Plin. H. 31. 2. *Yzerachtige ſmaak.*

Ferrugineus. Plaut. Mil. 4. 4. 42. *Violette verw*, of *verf.*

Ferruginea cymba. Virg. Æ. 6. 303. *Een donkere, naare, droevige ſchuyt*, of *boot.*

Nemus ferrugineum. Stat. Th. 10. 3. *Een donker, naar, dik, dicht, eenzaam*, of *vervaarlijk boſch.*

FER-

FERRUGINŬS, a, um. Lucret. 4. 74. Zie Ferrugineus.

FERRŪGO, inis. f. Plin. H. 23. 8. *Yzerroeſt, de roeſt van 't yzer.*

Ferrugo. Virg. Æ. 11. 772. *Donkerroode verw, bruynroode verw.*

Ferrugo picta. Tib. 1. 4. 37. *Zekere donkere verw in den regenboog.*

Ferrugo. Virg. G. 1. 467. *Donkerrood, droevigrood*, als dat van een taanende zon.

Ferrugo. Claud. R. P. 2. 93. *Violet*, zekere verw.

Ferrugo. Catull. 63. 227. *Zwart, zwartzel*, zekere verw.

Ferrugo. Ovid. M. 15. 789. *Vaal, vaale verwe*, dat de kleur van de afgunſt, der razernyen, der leyſſen van Plutoos paarden, enz. is.

Animus mala ferrugine purus. Lucan. Piſ. 95. *Een reyn gemoed, een zuyver geweten, een onbevlekt hert, een hert vry van boosheyd.*

FERRUM, i. n. Cic. N. D. 2. 60. Hirt. B. Af. 20. *Yzer*, zekere bergſtof.

Naſcitur ibi in maritimis regionibus ferrum. Cæſ. B. G. 5. 12. *Het yzer groeyt 'er by de zeekuſten.*

Ferrum. Cic. N. D. 3. 33. Hor. O. 4. 6. 9. Ep. 5. 10. E. 2. 2. 186. *Een rapier, ponjaert, dolk, of degen.* De Dichters gebruyken 't om allerley wapentuyg, of yzere werktuygen te betekenen, gelyk een pyl, pick, byl, ploegkouter, enz.

Ferrum. Cic. S. R. 32. Cæſ. B. G. 5. 30. *Het ſtaal, de wapenen.*

Sive occidere placet, ferro meo venio. Petron. 90. *Doch zoo 't u believe my te dooden, ik breng u zelf mijn ſtaal.*

Exhibuit ad ferrum quadringentos Senatores. Suet. N. 32. *Hy heeft vier honderd Raadsheeren in 't ſtrijdperk, of vechtperk vertoont om te ſchermen met ſchild en zwaard.*

Iſocrates non in acie verſatur & ferro, ſed quaſi rudibus ejus eludit oratio. Cic. Opt. Or. 6. *Iſokrates komt niet in den ſtrijd en voor het ſtaal, maar zijn rede ſpeelt als met rijsjes, of ſtokjes: dat is, Iſokrates rede is niet gelijk van een pleyter ter zaak, maar van een oeffenaar der redekonſt.*

Ferrum tuetur principem, magis fides. Sen. Oct. 456. *De wapenen beſchermen den Vorſt, nog meer de trouw*, te weeten, der onderdaanen.

Cum videret ferrum ſuum in igne eſſe. Sen. Apoc. p. 853. *Ziende dat zijn yzer in 't vuur lag, dat zijn belang in de ſchaal lag, of gevaar liep.*

In ferrum atque in vincula conjecti. Cic. V. 5. 41. *Geketent, en in yzer, of boeijen geſlagen; vaſtgezet; in boeijen en banden geſmeten.*

Crura ſonant ferro. Tib. 2. 7. 8. *Zijn yzers aan de voeten rinkelen als hy gaat.*

Dare ferrum. Lucan. 10. 352. *'t Rijkszwaard in handen geeven: oppermogende magt geeven.* Ferrum, *'t zwaard*, word genomen voor Jus ferri, *'t recht van 't zwaard*, of Jus vitæ ac necis. *'t Halsrecht, of 't recht over leven en dood.*

Ah! lapis eſt ferrumque, qui, &c. Tib. 1. 11. 59. *Ach! hy heeft wel een ſteene, of yzere hert, die, enz.*

(Ferrum. *Een ſchermvechter.* Door een oneygentlyke manier van ſpreeken, het werktuyg geſtelt zynde voor dien die het gebruykt.

Ferrum eſt quod amant. Juv. 6. 112. *Zy beminnen niemand als een ſchermvechter: zy zoeken by niemand als by een ſchermvechter te ſlaapen.*)

FERRŪMEN, inis. n. *Soudeerzel, of ſoudeerſel, dat geene waar mede men iets aan malkanderen zet, hecht, of vaſtmaakt.*

Furto calcis ſine ferrumine ſuo cementa componuntur. Plin. H. 36. 23. *By mangel van kalk, bouwt men met tieras die niet genoeg houd.*

Ferrumen in auro chryſocolla vocatur. Plin. H. 33. 5. *Het goudſoudeerſel word berggroen genoemt.*

Ferrumen. Petron. 61. *Lijm, ſlijſzel.* Celſ. 7. 7. gebruykt het om alles te betekenen dat gebroke beenen, enz. te zamen vereenigt.

Ferrumen. Gell. 13. 26. *Verçierſel, oppronking, of opiooijing van de gedachten eens Schryvers.*

FERRŪMINATIO, onis. f. Paul. D. 6. 1. 23. §. 5. *Soudeering, aaneenhechting, aaneenlijming.*

FERRŪMINATŪS, a, um. Plin. H. 25. 15. *Geſoudeert, aan malkanderen gelijmt, gehecht, gemaakt, of vaſtgezet.*

Annulus ferreis velut ſtellis ferruminatus. Petron. 34. *Een ring geliik als met yzere ſterren beſlagen, of rondom met yzere ſterren bezet, of verciert.*

FERRŪMINO, as, avi, atum, are. acc. Plin. H. 27. 4. *Soudeeren, aaneenlijmen, aaneenhechten, aan malkanderen hechten, of maaken.*

Scyphum argento ferruminare. Pompon. D. 41. 1. 27. *Een drinkſchaal met zilver ſoudeeren.*

Illud ferruminat fracturas. Plin. H. 31. 6. *Dat hecht de gebroke deelen weer t'zamen, of weer aan malkanderen.*

Vitrum ſulphuri concoctum ferruminatur in lapidem. Plin. H. 36. 26. *Glas met zwavel gekookt verandert in ſteen.*

Labra labellis ferruminant. Plaut. M. G. 4. 8. 25. *Zy zoenen malkanderen mond aan mond.*

F E R T.

FERTĀTŬS, a, um. Dialis quotidie fertatus eſt Fabius Pictor by Gell. 10. 15. *Dagelijks wordende Prieſter van Jupiter koeken opgeoffert.*

FERTĬLIS, is. m. & f. le, is. n. *Vruchtbaar, weldraagende, overvloedig in vruchten, dat veel vrucht draagt, of veel vruchten voortbrengt.* De compar. *Fertilior* ſtaat beneden by Ovidius, en de ſuperl. *Fertiliſſimus* by Liv. 44. 10.

Agri fertiles fructuum. Cic. Off. 1. 15. *Landeryen, velden, of landsdouwen die veele vruchten draagen.*

Fertilis hominum & frugum regio. Liv. 5. 24. *Een volkrijk en graanrijk land.*

Fertilis frugum pecoriſque tellus. Hor. Sec. 29. *Een land overvloedig in boomvruchten en vee.*

Inſula fertilis agro, viris, armiſque. Liv. 28. 37. *Een eyland vol vruchtbaare landeryen, volkrijk, en dat veel wapenen uytlevert.*

Fertilis annus. Tib. 4. 1. 122. Prop. 4. 8. 14. *Een vruchtbaar, of gezegend jaar.*

Mare fertile teſtæ. Hor. S. 2. 4. 31. *Een ſchelprijke zee.*

Fertiliſſimæ deliciarum urbes. Val. Max. 4. 3. 2. *Steden vol vermaak, of vermaakelijkheden.*

Ingenia virtutis ex ſe fertilia. Sen. E. 95. *Verſtanden uyt zich zelven vruchtbaar ter deugd.*

Marathon & Salamis gloriæ fertilia nomina. Val. Max. 8. 14. ext. 1. *Marathon en Salamis, heel vermaard in naam, wegens de glory, of den roem daar behaalt.*

Fertilis quæſtus. Plin. H. proœm. 14. *Een merkelijke, overvloedige, of groote winſt.* Materia. Sen. E. 46. *Een ruyme, rijke, overvloedige, wijdloopige, breede, of wijdluftige ſtoffe.* Cura. Plin. H. proœm. 14. *Een goede zorge.*

Hæc loca ſunt voto fertiliora tuo. Ovid. Art. 1. 90. *Deze plaatzen zijn vruchtbaarder dan gy wenſcht.*

FERTĬLĬTAS, atis. f. Cæſ. B. G. 2. 4. Cic. D. 1. 57. *Vruchtbaarheyd, weldraagentheyd*, van een akker, landſtreek, boom, enz. ſpreekende.

Pretia medicamento ſunt pro fertilitate littorum. Plin. H. 9. 40. *Een artzeny, of geneesmiddel heeft een prijs naar den overvloed die 'er van op de ſtranden gevonden word.*

Fertilitas. *Opſchikking, optooijing, oppronking, pracht, of overdaad van kleederen.*

Virginibus Lacænis magis palæſtra, Eurotas, ſol, pulvis, labor, militia in ſtudio eſt, quam fertilitas barbara. Cic. T. Q. 2. 15. *De Lacedemoniſche maagden ſcheppen meer vermaak in 't worſtelen, in de Eurotasſtroom te zwemmen, in 't uytſtaan der hitte van de zon, in 't lijf vol ſtof te krijgen, in arbeyd en wapenhandelingen, dan in zich koſtelijk op te tooijen, of op te ſchikken, gelijk de uytheemſche vrouwen doen.*

Fertilitas. Ovid. Tr. 2. 328. *Vruchtbaarheyd van verſtand, overvloed van geeſt, ſchranderheyd.*

FERTĬLĬTĒR. adv. Plin. H. 34. 17. *Vruchtbaarder, overvloediger, in grooter overvloed, of in meerder getal.*

FERTŎR, oris. m. Varr. L. L. 7. 32. *Een drager, die iets draagt.*

FERTŬM, i. n. Cato R. R. 135. Perſ. 2. 48. *Een offerbrood, een gewijde offerkoek.*

FERTŬS, a, um. Terra ferta frugibus. Cic. Or. 49. *Een vruchtbaar land.*

F E R V.

FERVĔFĂCĬO, is, feci, factum, facĕre. acc. Plaut. Pſ. 3. 2. 44. *Heeten, heet maa-*

Digitized by Google

maaken, *laaten zieden*, of *kooken*, *aan 't zieden*, of *aan 't kooken helpen*, *te zieden*, of *te kooken zetten*.

Aquam fervefacere. Celſ. 4. 24. *Water kooken*, *laaten kooken*, *heet maaken*, of *heeten*.

Eam materiam fervefacito cum congio vini veteris. Cato R. R. 124. *Kook dit goed omtrent met zes mengelen ouden wijn.*

FERVEFACTŬS, ă, ŭm. abl. Cæſ. B. G. 5. 43. *Heet gemaakt*, *gekookt*, *gezoden*.

Fervefactum vinum. Plin. H. 20. 3. *Heete wijn*: ook *wijn die werkt*, of *die in den arbeyd is*.

FERVENS, ĕntis. omn. gen. *Heel heet*, *kokend*, *brandend*, of *ziedend heet*. De compar. *Ferventior* ſtaat by Cic. Off. 1. 15. en de ſuperl. *Ferventiſſimus* by Cic. Her. 4. 15.

Aqua fervens. Cic. V. 1. 26. Plaut. Curc. 4. 2. 25. *Kokend water*, *ziedend heet water*.

Fervens. *Heet*, *brandende*, *blaakende*, *vlammend*, *vuurig*, of *vierig*, *ontſteeken*, *heel warm*.

Fervens rota. Ovid. P. 1. 8. 68. *Een rad dat heet geworden is*, door zyn beweging. Pavimentum. Plin. E. 3. 14. *Een vloer warm geworden*, door veel ſtampen. Aurum. Mart. 10. 74. 6. *Blinkend*, *glanſig*, of *ſchitterend goud*.

Ferventes horæ diei. Plin. H. 17. 22. *De heete uuren van den dag.*

Animus fervens. Cic. Off. 1. 15. *Een vierig*, of *brandend hert*; *een heet*, *yverig*, of *driftig gemoed*.

Mero fervens. Juv. 3. 283. *Verhit van den wijn*, *dronken*.

Vulnus fervens. Ovid. M. 4. 120. *Een verſche wonde.*

Fervens. Juv. 11. 51. *Levendig*, *daar groot geloop*, of *veel gegang is*, *daar 't van volk grimmelt*, of *krioelt*, van een ſtraat, een wyk der ſtad, een weg, enz. ſpreekende.

Fervens area meſſibus. Sen. Thy. 2. 357. *Een dorſchvloer*, *een deel daar 't koorn op word gedorſcht.*

Fervens torrens. Ovid. M. 3. 571. *Een ſnelle vloed*, *een harde*, of *ſterke ſtroom*, of *afdrift*.

Rapido ferventius amni ingenium. Hor. S. 1. 10. 62. *Een verſtand ſneller dan een ſtroom*, of *dat een ſtroom in vlugheyd voorby ſnelt*; *een groote vlugheyd van geeſt*, of *van verſtand*.

Lucri cupidine fervens. Claud. R. 1. 100. *Heet*, *vuurig*, *yverig*, *greetig*, of *happig naar winſt*.

FERVENTĔR. adv. *Hevig*, *heftig*. De compar. *Ferventius* ſtaat by Auguſtin. de Geneſ. ad Lit. 2. 5. en de ſuperl. *Ferventiſſime* ſtaat by Cic. F. 8. 6.

(De damnatione ferventer loqui cœptum eſt. Cic. F. 8. 8. *Men heeft hevig begonnen van het vonnis te ſpreeken.*)

FERVĔO, ēs, fervi *en* ferbui. fervēre. Het præteritum Fervi heeft Cato R. R. 158. Ferbui. Flor. 1. 22. 1. en Pallad. 2. 20. (Voſſ. de anal. 3. 24. meent evenwel, dat elk præteritum van zyn verbum komt, te weten Fervi van Ferveo, en Ferbui van Ferbeo.)

Fervet vinum. Plin. H. 14. 9. Muſtum. Plin. H. 14. 9. Varr. R. R. 1. 65. *De wijn*, of *moſt werkt*, *arbeyd*, of *is aan 't werken*, of *in den arbeyd*.

Fervet æſtu pelagus. Cic. de Or. 3. 39. *De zee is onſtuymig.*

Cœpit ſubito curſu orationis fervere. Sen. Contr. 1. 6. *Hy begon in zijn rede ſchielijk vol vuur*, of *heel yverig te worden*.

Non tentabimus vitia, dum fervent. Sen. de Ir. 3. 39. *Wy zullen niet onderſtaan het quaad*, *terwijl 't in zijn volle woede is*, *te geneezen*.

Terra marique fervebat obſidio. Flor. 2. 15. 11. *Men zette de belegering heel yverig te water en te lande voort.*

Inter eos pugna fervet. Juv. 5. 29. *Zy zijn vol vuur*, of *heel vuurig in 't gevecht*.

Leti fervebat amore. Sil. 17. 567. *Hy verlangde zeer naar de dood*; *hy wenſchte vieriglijk om te ſterven*.

Fervet ira. Sen. H. F. 4. 946. Animus fervet ab ira. Ovid. M. 2. 602. *Hy zied van gramſchap*, *zijn gemoed brand*, of *blaakt van toorn*.

Pectus fervet cupidine. Hor. E. 1. 1. 33. *Het hert blaakt van begeerte.*

Fervet immenſum dolor. Sen. Th. 2. 352. *De pijn treft my zeer.*

Fervet opus. Virg. Æ. 1. 440. *'t Werk vordert zeer*, *word luſtig voortgezet*, of *doorgezet*; *men beyvert het werk met kracht*. Boertende, *het werk gaat heet van den rooſter*.

Fervet Herculis fanum. Mart. 3. 47. 4. *De tempel van Herkules heeft zeer veel toeloop van menſchen.*

Fora litibus omnia fervent. Mart. 2. 64. 7. *Alle vierſcharen zijn bezig met pleitzaaken.*

Lector mihi ferveat. Perſ. 1. 126. *Laat de lezer mijne ſchriften naarſtiglijk*, of *met aandacht leezen*.

Fervent examina putri de bove. Ovid. F. 1. 379. *Heele zwermen bijën komen dik voor den dag uyt een verrotten os.*

FERVĔSCO, ĭs, ĕſcĕrĕ. Plaut. Capt. 4. 4. 9. *Kooken*, *zieden*, *heet worden*.

Terræ ferveſcunt ſole. Lucret. 6. 851. *Het aardrijk word heet van de zon.*

Ventus mobilitate ſua ferveſcit. Lucret. 6. 176. *De wind word fel door de beweginge.*

Ventorum validis ferveſcunt viribus undæ. Lucret. 3. 493. *De golven worden onſtuymig door de groote kracht der winden.*

FERVĬDE. adv. Die dit adverbium uyt Plautus aantrekken, zyn vergiſt. Daar ſtaat Ver vide. Truc. 2. 4. v. 2.

FERVĬDŬS, ă, ŭm. *Zeer heet*, *heel heet*, *brandend*, *brandende heet*. De compar. *Fervidior* ſtaat by Cic. Cl. 34. en de ſuperl. *Fervidiſſimus* by Curt. 3. 5. 1.

Pars mundi fervida. Cic. N. D. 2. 10. *Een zeer heet geweſt.*

Fervida muſta. Ovid. Tr. 3. 10. 72. *Wijn die onklaar is*, *die aan 't werken*, of *die in den arbeyd is*. Febris. Lucret. 6. 804. *Een heete of brandende koorts.* Rota. Hor. O. 1. 1. 4. *Een rad dat heet geworden is*, door de ſnelheyd van zyn beweginge.

Fervidus ventus. Lucret. 6. 176. *Een harde*, *geweldige*, *felle*, *ſterke*, of *onſtuymige wind*.

Fervidus. Cic. Cl. 68. Catull. 65. 218. *Heet*, *hevig*, *verhit*, *vuurig*, of *vierig*, *vol vuur*, *driftig*, *oplopend*, *ziedend*, *blakend*, *ontſteeken*, van een menſch, het hert, 't verſtand, de dapperheyd, enz. ſpreekende.

Fervida mens. Sen. M. 3. 558. *Een verhit*, *driftig*, of *brandend gemoed*.

Fervidus ira. Virg. Æ. 8. 230. *Brandende*, *woedende*, of *blaakende van toorn*, *ziedende van gramſchap*.

Vir fervidi animi. Liv. 2. 52. *Een oplopend menſch.* Ingenii. Sil. 17. 402. *Een menſch zeer driftig en vierig van geeſt.*

Fervidus. Cic. Cl. 28. *Vierig*, *yverig*, *krachtig*, *ernſtig*, van een reden, enz. ſpreekende.

Æquor fervidum. Hor. O. 1. 9. 10. *Een beroerde*, *onſtuymige*, of *bulderende zee*.

Tibi ſim fervida cura. Tib. 4. 12. 1. *Bemin my tederlijk*, of *tedrhertiglijk*; *houd een tedere zorg over my*.

FERVĬSCO, ĭs, ĭſcĕrĕ. Lucret. 6. 1162. Zie Ferveſco.

F E R U.

FĔRŬLĂ, æ. f. Colum. 11. 2. *De Ferula*, zeker kruyd waar uyt de Galbanum druypt.

Ferula baculorum uſum ſenectuti præbet. Plin. H. 13. 22. *De ſteelen van de Ferula zijn goede ſtokken voor oude luyden.*

Ferula. Sen. 'Αποκ. 852. Juv. 6. 479. *Roeden van Ferula*, waar mede de misdadigers gegeeſſelt wierden.

Ferula. Mart. 10. 62. 10. *Een plak*, waar mede de meeſters in de hand der leerlingen ſlaan.

Ferulæ triſtes, ſceptra pædagogorum, ceſſent. Mart. 10. 62. 10. *Dat de droevige plakken*, *zijnde ſcepters der ſchoolmeeſters*, *ophouden*.

Manum ferulæ ſubduximus. Juv. 1. 15. *Wy zijn*, of *ſtaan niet meer onder de plak*, of *ſchooltucht*; *wy zijn geen ſchooljongens*, of *leerlingen meer*.

Ignem Prometheus in ferula detulit in terras. Hyg. F. 144. *Prometheus heeft het vuur in een houte lepel op de aarde gebragt.*

Ignem aſſervare in ferula. Plin. H. 7. 56. *Vuur in een houte nap*, of *lepel houden*.

Ferulæ. Celſ. 8. 10. Colum. 6. 26. *Spalken*, *ſpanhouten*, dunne ſtukken hout waar mede gebroke beenderen, als ze gezet zyn, geſpalkt worden.

Ferulæ. Plin. H. 8. 32. *De horens van jonge harten.*

FĔRŬLACĔŬS, ă, ŭm. Plin. H. 25. 5. 23. 22.

Digitized by Google

22. 22. *Plakswijze, dat naar een plak gelijkt.*

‡ FERVO, is, ĕrĕ. *Vlammen, branden, blaaken, vlammen uytwerpen, gloeijen.*

Fervit ignis. Pompon. *by* Non. 10. 3. *Het vuur vlamt*, of *brandt.*

† Fervere cæde. Virg. Æ. 9. 693. *Heet, hevig, of heftig worden door 't doodſlaan*, of *moorden.*

Fervere. *Ontſteeken, gram, boos, quaad, geſtoort*, of *toornig worden.*

Cum fervit maxime, tam placidum, quam ovem reddo. Ter. Ad. 4. 1. 18. *Als hy ten hoogſten toornig is, maak ik hem zoo mak als een ſchaap.*

Cor ira fervit, of Fervit pectus iracundia. Accius *by* Non. 10. 3. *Zijn borſt blaakt van gramſchap; zijn hert brandt van boosheyd.*

Omnia tunc pariter vento nimbisque videbis fervere. Virg. Æ. 1. 456. *Dan zult gy alles door winden en ſtortregenen ontroert zien.*

Domus hæc fervit flagitiis. Pompon. Agric. *by* Non. 10. 1. *Dat huys is met ſchelmſtukken bezoedelt*, of *bevlekt.*

Totum instructo Marte videres fervere Leucaten. Virg. Æ. 8. 677. *Gy zoud de heele kaap*, of *'t gantſche voorgebergte van Leukate in rep en roer zien, door een leger in volle ſlagorder.*

FERVOR, ōris. m. Lucret. 6. 236. *Hitte, vierigheyd, hevigheyd, brand.*

Fervor mundi. Cic. N. D. 2. 11. *De hitte des hemels.* Maris. Cic. Prov. Conſ. 13. *De ongeſtuymigheyd, beroerdheyd*, of *barning der zee.* Oceani. Cic. N. D. 3. 10. *De ebb' en vloed der zee.* Muſti. Varr. R. R. 1. 13. *Het werken van moſt*, of *van wijn die niet ſchoon is.*

Mediis fervoribus. Virg. G. 3. 154. *In 't heetſte der dagen, in de hondsdagen.*

Fervores. Vitruv. 9. 4. *De geſternten, ſterren*, of *hemellichten.*

Fervores. Plin. H. 24. 19. *Ontſtekingen.*

Fervor mentis. Cic. de Or. 1. 51. *De hittigheyd*, of *drift des gemoeds.*

Fervor ætatis. Cic. S. 13. Sen. Tr. 2. 252. Adoleſcentiæ. Sen. E. 68. Juventæ. Ovid. M. 15. 209. *De hitte, vierigheyd*, of *'t vuur van de jeugd.*

Fervorem & audaciam ætas quotidie aufert. Liv. 3. 11. *De drift en onbeſuysdheyd der jeugd ſlijt met de jaaren.*

In ipſo morbi fervore. Celſ. 4. 6. *In 't heetſt*, of *hevigſt van de ziekte.*

In primo fervore (doloris.) Sen. Marc. 4. *In 't eerſte aankomen der pijn; in 't begin der ſmerte.*

Leges pro vitiorum, quibus medendum eſt, fervoribus mutantur, atque flectuntur. Gell. 20. 1. *De wetten worden verandert en uytgelegt naar 't gewigt der misdaaden, die men voorkomen*, of *beletten moet.*

Fervor. *Woede, razerny, uytzinnigheyd, verwoedheyd, vervoering, heftigheyd eener hertstocht.*

Fervor deſerit mentes. Lucan. 4. 279. *De gemoederen bedaaren, houden op te woeden.*

Æſtuat avido fervore legendi. Claud. R. P. 2. 137. *Hy heeft een vierige*, of *ongemeene luſt tot leezen.*

Lumina fervor aſperat. Claud. Mall. Conſ. 218. *Hy heeft een wreed, ſtraf*, of *ſtout gezicht; 't vuur ziet hem ten oogen uyt.*

F E R U.

FĔRUS, i. m. *Een beeſt, een dier.* Dit woord betekent by Accius *by* Non. 4. 198. Virg. Æn. 2. 51: 5. 818. Manil. 5. 77. Petron. 79. *Een paard.* By Catull. 64. 85. Phædr. 1. 21. 8: 2. 1. 6. Claud. L. H. 78. *Een leeuw.* By een Dichter by Cic. D. 2. 30. *Een draak.* By Virg. Æ. 7. 489. Phædr. 1. 12. 9: 2. 8. 14. *Een hart.* By Ovid. M. 8. 355. Phædr. 4. 3. 3. *Een wild zwijn.* By de zelve Ovid. M. 11. 396. *Een wolf.* By Colum. 7. 3. *Een bok.* By Claud. Nupt. Hon. 138. *De zeetrompetter Triton*, die als een waterpaard zwemt. (By Hor. E. 1. 13. 8. betekent het *een ezel.*)

FĔRUS, a, um. Cic. N. D. 2. 39. *Wreed, wild, woeſt, ongetemt, verſcheurend.*

Feræ pecudes. Varr. R. R. 3. 16. *Wilde dieren.*

Avis fera. Plaut. Capt. 1. 2. 6. *Een wilde vogel.*

Feri fructus. Lucret 5. 1367. Virg. G. 2. 36. *Wilde vruchten.*

Lac ferum. Manil. 1. 368. *Beeſtemelk.*

Ferus. Cæſ. B. G 1. 33. *Wild, woeſt, wuſt, wreed, onguur, onbeſchaaft, plomp, onbeſchoft, onhebbelijk, ruuw,* van de menſchen, den inborſt, de zeden, 't verſtand, enz. ſpreekende.

Nulla gens tam fera (eſt) cujus mentem non imbuerit Dei opinio. Cic. T. Q. 1. 13. *Daar is geen zoo woeſten volk, dat niet eenige kennis van God heeft.*

Fera agreſtisque vita. Cic. de Or. 1. 8. *Een wild en onbeſchoft leven.*

Feri cultus. Hor. O. 1. 10. 2. *Onbeſchaaftheyd, onbeſchoftheyd, boersheyd, rauwe*, of *onbeſchaafde zeden.*

Ferus. Prop. 2. 18. 31. Ovid. Her. 16. 265. *Strijdbaar, manhaftig, kloekmoedig, ſtout, dapper, onverzaagt.*

Homines feri. Cæſ. B. G. 2. 4. *Stoute en kloekmoedige menſchen; menſchen vol moed en dapperheyd.*

Ferus. Cic. L. L. 1. 8. Catull. 61. 5. Ovid. Her. 11. 9. *Wreed, onmenſchelijk, ſtreng*, of *geſtreng, ſtraf, hard, fel.*

Britanni hoſpitibus feri. Hor. O. 3. 4. 33. *De Britten wreed tegens de vreemdelingen*, die hun land bezochten, en die zy, naar 't verhaal van Strabo, ſlagtten in plaats van offerbeeſten.

Fera hiems. Ovid. Tr. 1. 1. 42. *Een ſtrenge, barre winter.*

Fera fata. Hor. O. 1. 15. 4. *Rampzalige noodlotten, droevige voorvallen.* Facta. Lucret. 5. 1339. *Grouwelijke, wreede*, of *onmenſchelijke daaden.*

Ferus oculus. Plin. H. 25. 13. *Guichelheyl*, zeker kruyd.

F E S C.

FESCĔNNIA, æ. f. Plin. H. 3. 5. *Galezen*, een Stad en Hertogdom in den Kerkelyken Staat in Italiën.

FESCENNIA, iōrum. n. Plin. H. 15. 22. *Bruyloftsvermakelijkheden.*

FESCENNĪNUS, a, um. Catull. 62. 127. Hor. E. 2. 1. 145. *Galezer, die van Galezen is.*

Feſcenninus verſus. Liv. 7. 2. *Dertele liedjens:* boertende, *liedjens uyt het kaaimandje*, dus genoemt, uyt inzicht van de ſtad Galezen, daar men die eerſt op de bruyloften zong.

FESCENNIUM, ii. n. Cato Or. 144. Zie Feſcennia.

FESCENNIUS, ii. m. Nuptiales Feſcennii. Plin. H. 15. 23. Zie Feſcenninus verſus.

F E S S.

FESSUS, a, um. *Moede, vermoeit, afgemat, afgeſlooft, magteloos, onmagtig, die niet meer kan, t'eynde kracht.*

Feſſus via. Ovid. M. 11. 274. Longo itinere. Liv. 2. 26: 35. 1. *Vermoeit van de reyze.* Plorando. Cic. Att. 14. 9. *Afgemat door ſchreijen.* Cæde. Virg. Æ. 6. 503. Phæd. 1. 11. 11. *Moede van bloedſtorten, van bloedplengen*, of *doodſlaan.*

Et niſi de via feſſus eſſet, continuo ad nos venturum fuiſſe. Cic. A. Q. 1. 1. *En ten ware hy moede van de reyze was geweeſt, hy zoude terſtond by ons gekomen zijn.*

Feſſus ævo. Lucret. 3. 459. Ætate. Tac. An. 16. 13. Virg. Æ. 2. 596. Annis. Ovid. M. 7. 163. Senecta. Lucan. 3. 729. Plin. H. 8. 51. *Vervallen, zwak, magteloos van ouderdom.* Vita. Plin. H. 5. 17. *'t Leven moede.* Metu. Liv. 8. 24. *Door vreeze ontſtelt*, of *verſchrikt; half dood van ſchrik.* Populationibus. Liv. 9. 20. *Door 't ſtroopen*, of *de invallen der vyanden bedorven.* Tædio malorum. Liv. 21. 35. *Door rampen*, of *tegenſpoeden afgemat.*

Provincia internis certaminibus aut injuriis Magiſtratuum feſſa. Tac. An. 2. 54. *Een wingeweſt met inlandſche oneenigheden gedrukt, en door de knevelarijen der Overheden uytgeput.*

Res feſſæ. Tac. An. 15. 50. *Verloope, bedorve*, of *vervalle zaaken; zaaken die heel ſlecht ſtaan*, of *onherſtelbaar zijn.*

Feſſus turbam vectare novam. Sen. Oe. 1. 170. *Vermoeit van in zijn boot*, of *ſchuyt de ſchaare over te voeren die t' elkens aankwam.*

Tua jam fletu lumina feſſa tument. Tib. 1. 9. 72. *Uwe oogen zijn gezwollen van 't ſchreijen.*

Feſſus morbis. Liv. 36. 33. *Van ziekte afgemat*, of *overwonnen.*

Feſſus. Tib. 1. 11. 42. Hor. C. S. 63. *Ziek, zwak, magteloos, quijnende, uytgeteert, t' eynde krachten, afgeſlooft, afgemat*, van een ligchaam, perſoon,

Digitized by Google

ſoon, den geeſt, enz. ſpreekende.

Feſſus cura. Ovid. M. 11. 274. *Door zorge afgeſlooft, door droefheyd*, of *hertzeer overſtelpt.*

Pectus feſſum curis. Sen. H. 1. 247. *Een hert door zorge afgeſlooft, dour droefheyd overſtelpt.*

Feſſi rerum. Virg. Æ. 1. 182. *Vermoeit van 't geen ze uytgeſtaan*, of *geleden hadden.*

Feſſa dies. Stat. S. 2. 2. 48. *De dag die aan 't afgaan is, die daalt*, of *die ten avond neygt.* Virtus. Sen. H. 3. 12. *Een uytgemergelde, uytgeputte, gebroke*, of *afgeſloofde kracht.* Ætas. Tac. H. 1. 12. *Hooge jaaren, een afgeleefde ouderdom.*

F E S T.

FESTINĀBUNDŬS, ă, ŭm. Val. Max. 2. 8. 5. *Haaſtig, die haaſtig is*, of *haaſt heeft, zich ſpoedende.*

FESTINANTĔR. adv. Cic. Fin. 5. 26. Suet. C. 43. *Haaſtelijk, haaſtig, ſchielijk, ras, raſſelijk, ſnellijk, gezwind, vlings, vaardig, ſpoedig, met een ſnap*, of *vaart.* De compar. *Feſtinantius* ſtaat by Plin. H. 17. 11. Suet. A. 29. en Columella beneden, en de ſuperl. *Feſtinantiſſime* by Auguſtin. Paull. E. 45.

Boves feſtinanter mandunt. Colum. 6. 2. *De oſſen eeten heel ras.*

Faſces feſtinantius victor reddiderat, quam ſumſerat Imperator. Colum. præf. 1. *Hy had na zijne overwinninge de Rijksroeden*, of *tekenen der Rijksmagt haaſtiger afgelegt, als hy ze aangevaard hadde toen hy Veldheer wierd.*

FESTINĀTĪM. adv. Pompon. *by* Non. 11. 37. *Gezwindelijk, gezwind, vaardiglijk, haaſtiglijk, ras, met een ſnap*, of *vaart.* De compar. *Feſtinatius* ſtaat by Gell. 10. 11.

FESTINĀTĬO, ōnĭs. f. *Haaſt, haaſtigheyd, vaardigheyd, ſpoed, ſpoedigheyd, raſſigheyd, ſchielijkheyd, gezwindheyd, voortvarentheyd.*

Mea feſtinatio non victoriæ ſolum avida eſt, ſed etiam celeritatis. Cic. A. 3. 1. *Ik ſtreef*, of *trachte niet alleen naar de overwinninge, maar ook dat ik ze ſpoedig behaale.*

Feſtinationem adhibere. Colum. 11. 2. *Zich haaſten, zich ſpoeijen*, of *ſpoeden.*

Omni feſtinatione in patriam contendere. Cic. F. 12. 25. *Zich met de uyterſte haaſt naar het vaderland ſpoeden.*

Plena feſtinationis epiſtola. Cic. Att. 5. 14. *Een brief met grooten haaſt geſchreven.*

Admirabilis eſt hujus pomi feſtinatio. Plin. H. 15. 18. *'t Is iets wonderlijks te zien hoe ras die vrucht rijp word.*

Ambitioſa feſtinatio. Quintil. I. O. 2. 4. *Een yverdrift van eygebaat*, of *van eyge belang.*

Feſtinatio ut ea explicem quæ exorſus ſum. Nep. præf. 8. *De haaſt die ik heb om die dingen, die ik begonnen heb, te ontvouwen.*

Conditionem præcipiti feſtinatione rapui. Petron. 40. *Ik heb de aanbieding*, of *voorwaarde die men my deede haaſt aangenomen.*

In oppido feſtinatio & ingens terror erat. Sall. *by* Non. 2. 534. *De ſtad was in rep en roer, en in groote verſlagentheyd.*

FESTĪNĀTŌ. adv. Plin. H. 18. 10. Colum. 1. 6. Quintil. I. O. 4. 2. Juſtin. 38. 10. 16. *Haaſtig, ſpoedig, gezwindelijk, met der haaſt, ter loops, gezwind, ras, met der vaart.*

FESTĪNĀTŬS, ă, ŭm. Ovid. P. 4. 5. 8. Stat. A. 1. 260. Quintil. I. O. Procem. 6. *Verhaaſt, met ſpoed doorgezet, afgedaan, afgelegt, ten eynde gebragt*, of *uytgevoert*, van een weg, van arbeyd, enz. ſpreekende.

Feſtinatus. Lucan. 8. 24. Plin. P. 69. Tac. Ag. 44. *Verhaaſt, vervroegt, haaſtig, ontijdig, onverwacht, voor den tijd*, van eerampten, de dood, enz. ſpreekende.

FESTĪNĒ. adv. *Vroeg, vroegjes, by tijds, ten eerſten, ſtraks, datelijk, tijdelijk, aanſtonds, terſtond, op ſtaande voet.*

Soles hæc feſtine odorari. Cic. Att. 4. 14. *Gy hebt de lucht*, of *ſnof daar van ſtraks*, of *datelijk in de neus; gy hebt by tijds kennis van deze dingen.*

FESTĪNĬS, ĭs. m. & f. nĕ, ĭs. n. Titin. *by* Non. 8. 3. *Vaardig, haaſtig, gezwind, ras, vlijtig, die zich haaſt*, of *ſpoed.*

FESTĪNO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Zich haaſten, zich ſpoeijen*, of *ſpoedigen, vlijt aanwenden, voortvarende zijn.*

Feſtinare ad aliquem. Plin. H. 7. 20. *Spoediglijk naar iemand toegaan, met der haaſt naar iemand toeloopen.* Ad aliquem locum. Aur. Vict. v. 1. 39. 3. *Spoedig*, of *met der haaſt ergens heene loopen.* In aliquem locum. Quintil. I. O. 6. 3. *Zich met der haaſt in een plaats werpen*, of *begeeven.*

Feſtinavit ut ad me literæ Dolabellæ perferrentur. Cic. Att. 14. 21. *Hy heeft zich gehaaſt*, of *geſpoed om my brieven van Dolabella te brengen.*

Plura ſcripſiſſem, niſi tui feſtinarent. Cic. F. 12. 22. *Ik zoude meer geſchreven hebben, zoo uw volk geen haaſt gehad*, of *niet haaſtig was geweeſt.*

Feſtinare in aliqua re. Cic. F. 16. 4. *Een zaak ſpoediglijk afdoen, iets ſchielijk voltooijen.*

Mortem in ſe feſtinavit. Tac. An. 4. 28. *Hy heeft zijn dood verhaaſt, hy heeft zich zelven om hals gebragt.*

Quid feſtinas? Ter. Ad. 3. 2. 25. *Waarom haaſt gy u*, of *zijt gy ontroerd?*

Omnes feſtinant intus totis ædibus. Plaut. Caſ. 4. 1. 5. *Dat heele huys is in rep en roer*, of *ſtaat overend; alle zijn ze ontroerd in dat huys.* Hor. O. 4. 11. 9. zegt Cuncta feſtinat manus. *Al de huysgenooten zijn op de been.*

Feſtinare ad vinum non oportet. Celſ. 3. 19. *Men moet niet te haaſtig zijn om hem wijn te geeven*, van een zieken ſpreekende.

Feſtina ad nos venire. Cic. Att. 3. 26. *Haaſt*, of *ſpoed u om by ons te komen.*

Defungi prælio feſtinat. Liv. 1. 25. *Hy haaſt*, of *ſpoed zich om tot den veldſlag te komen.*

Quæ lædunt oculos, feſtinas demere. Hor. E. 1. 2. 38. *Gy doet ſtraks van voor uwe oogen wech, dat hen deert*, of *beledigt.*

Componere lites inter eos feſtinat. Hor. E. 1. 2. 12. *Hy poogt*, of *tracht hen te bevredigen, hy arbeyd om de twiſt tusſchen hen wech te neemen.*

Animo cupienti nihil ſatis feſtinatur. Sall. B. J. 64. *Men kan nooit ras genoeg een begeerlijk hert vergenoegen; een begeerlijk hert*, of *verlangend gemoed valt den tijd altoos te lang*, of *word nooit ras genoeg voldaan.*

Sponte ſua feſtinat opus. Sen. 'Αποκ. pr. *Het werk gaat*, of *ſpoeit van zelf voort.*

Feſtinare fugam. Virg. Æ. 4. 575. *Schielijk wechvluchten.* Veſtes. Ovid. M. 11. 575. *Kleederen haaſtig afmaaken.*

[Feſtinari word ook gezegt van dingen met welke uyt te voeren men haaſtig is.

Cuncta per idoneos miniſtros feſtinabantur. Tac. H. 2. 82. 1. *Men voer haaſtig voort met alle dingen door bequaame bedienden.*]

Nec virgines feſtinantur. Tac. G. 20. *Men is 'er niet haaſtig om de dochters uyt te trouwen; men trouwt 'er de dochters niet vroeg uyt.*

FESTĪNŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 9. 488. *Ras, haaſtig, voortvarende, vaardig, gezwind, wakker, die zich haaſt*, of *ſpoed.*

Feſtino ſimillimus decurro. Cic. Att. 9. 11. *Ik loop als iemand die haaſt heeft.*

Curſu feſtinus anhelo. Ovid. M. 11. 347. *Met een hijgende loop zig haaſtende.*

Gaudet mori feſtinus in ortum. Claud. Eid. 1. 58. *Hy ſchept vermaak in zijn dood, om 't leven te vernieuwen.*

Feſtinus voti. Claud. Hon. Conſ. 4. 165. *Haakende om zijnen wenſch te genieten*, van een menſch ſpreekende, die zich iets dat hy wenſchte verbeeldde, om 'er van te vooren 't genot van te hebben.

Feſtinus. Stat. A. 1. 148. Val. Flacc. 4. 470. *Vroeg, ſchielijk, voor den tijd*, van de dapperheyd, den ouderdom, enz. ſpreekende.

FESTĪVĒ. adv. Plaut. Pſ. 5. 1. 9. Cic. D. 2. 52. *Blijdelijk, genoeglijk, luſtig, vermakelijk, blijhertig, aardiglijk, lieftalig, geeſtig, op een aangenaame, luſtige*, of *vrolijke wijze, ſnakerig, koddig, op een ſnaakſe*, of *belagchelijke wijze.* De ſuperl. *Feſtiviſſime* ſtaat by Gell. 9. 15.

Feſtive. *Geeſtig, aardig, vernuftig, ſchrander, met verſtand.*

Belle & feſtive dicere. Cic. de Orat. 3. 24. *Fraay en aardig ſpreeken, redenkavelen.*

Feſtive jocari. Mart. 6. 44. 1. *Aardig ſpotten*, of *ſcherſſen.*

Feſtive crimen contexitur. Cic. Dej. 6.

De beſchuldiging word belagchelyk ingeſteld.

FESTIVITAS, ātis. f. *Vrolykheyd, geeſtigheyd, aardigheyd, lieftaligheyd, kortswijligheyd, ſnakerigheyd, zoetigheyd, kortswijligheyd* in een reden.

Sermonis feſtivitatem debet habere narratio. Cic. Her. 1. 8. *'t Verhaal moet wat aardigheyds in hebben; men moet het verhaal wat opſchikken*, of *oppronken*.

Feſtivitas. *Geeſtigheyd, bevalligheyd, aardigheyd, netheyd, beſchaafsheyd* van taal.

Feſtivitas facilius auribus dijudicari, quam verbis demonſtrari poteſt. Cic. Her. 4. 14. *De ooren vonniſſen beter van de fraaijigheyd eener reden, dan de tong kan uytdrukken.*

Gorgias his feſtivitatibus inſolentius abutitur. Cic. Or. 52. *Gorgias misbruykt deze loopjes*, of *aardigheden met groote vryheyd*, van tegenſtellingen, zinſpelingen, enz. ſpreekende.

Feſtivitas. Ter. E. 5. 9. 18. *Edelmoedigheyd, heusheyd, gulhertigheyd, mildadigheyd.*

Offerre alicui feſtivitatem. Plaut. Capt. 4. 1. 3. *Iemand vermaaken*, of *vermaak aandoen.*

Quid agis, mea feſtivitas? Plaut. Caſ. 3. 3. 14. *Wat doet gy, mijn goede vriendin?*

FESTIVITER. adv. Gell. 18. 8. Næv. *by* Non. 11. 10. Zie Feſtive.

FESTIVUS, a, um. *Vrolijk, verheugt, blijde, fraey, genoeglijk, lieftalig, aardig, luſtig, vermakelijk, aangenaam, koddig, ſnaaks*, of *ſnakerig, geeſtig, kortswijlig, kluchtig*, van zaaken en perſoonen ſpreekende. De compar. *Feſtivior* ſtaat by Cic. F. 6. 41. en de ſuperl. *Feſtiviſſimus* by Ter. Ad. 5. 9. 26.

Feſtivum caput. Ter. Ad. 2. 3. 8. *Een genoeglijk menſch.* Boertende: *Een koddige bol.*

Feſtivus locus. Plaut. Pſ. 5. 1. 9. *Een luſtige*, of *vermakelijke plaats.*

Oratio feſtiva. Cic. de Or. 3. 25. *Een aardige, genoeglijke*, of *kortswijlige rede.*

Poëma feſtivum. Cic. Piſ. 29. *Een aardig gedicht.*

Librorum habeo Antii feſtivam copiam. Cic. Att. 2. 6. *Ik heb te Antium veel fraaije boeken.*

FESTRA, æ. f. Feſtus. *Een venſter.* Macrob. S. 3. 12. zegt, dat Ennius dit woord gebruykt, en dat 'er Anton. Gniphon, een taalkundige ten tyde van Cicero, een werkje van gemaakt heeft. Hy doet 'er by dat het *een deurtje*, of *venſtertje in een kapel is.*

FESTUCA, æ. f. Colum. 8. 15. Plin. H. 18. 27. *Een ſcheut, lot*, of *ſpruyt van een boom, een ſtoppel*, of *ſtroohalm.*

Feſtuca. Plaut. M. G. 4. 1. 15. Perſ. 5. 175. *Het ſtokje dat men op de ſlaaven hun hoofd ley om hen vry te maaken.* Zie ons Lex. Antiq.

Feſtuca. Plin. H. 18. 17. *Dravig, gebaerde evene.* Zeker onkruyd in 't Grieksch *Ægilops* genoemt, dat veel tuſſchen 't koorn groeit.

FESTUCARIUS, a, um. Gell. 20. 10. *Dat met het ſtokje word verricht*, van zekere plechtelykheyd ſpreekende; gelyk om iemand in 't bezit van iets te ſtellen, enz.

FESTUCULA, æ. f. Pallad. 5. 8. *Een ſcheutje, plantje, ſpruytje; een ſtoppel, ſtroo*, of *ſtroohalm.*

FESTUM, i. n. Sen. E. 114. Gell. 18. 2. *Een feeſt, feeſtdag, heylige dag, hoogtijd, viertijd, vierdag, kermis.*

Alicui feſta parare. Ovid. F. 3. 199. *Ter eeren van iemand een feeſt inſtellen.*

Annua feſta celebrare. Ovid. M. 10. 431. *Jaarlykſche feeſtdagen vieren.*

Alicujus feſta colere. Ovid. F. 3. 170. *Iemands feeſt*, of *feeſtdag vieren.*

Hoſpitis adventu feſtum genialiter egit per quinque dies. Ovid. M. 11. 95. *Hy heeft de komſt van zijnen vriend met een feeſt van vijf dagen gevierd.*

FESTUS, a, um. Tib. 4. 5. 2. *Van een feeſt*, of *vierdag, dat een feeſt betreft.* (De compar. *Feſtior* ſtaat by Claud. Hon. Conſ. 3. 3. en de ſuperl. *Feſtiſſimus* by Vop. T. 11.)

Hæc dies, *of* Lux eſt feſta illi. Ovid. M. 10. 270. Hodie illius eſt feſtus dies. Plaut. Pœn. 5. 3. 14. *'t Is van daag zijn feeſt*, of *vierdag.*

Etruriæ feſtus dies. Cic. M. 36. *Een feeſtdag*, of *vierdag in 't Hertogdom Toskanen.*

Diem feſtum habere. Plaut. Pœn. 5. 6. 29. Agere. Sen. E. 18. Celebrare. Sen. Thy. 5. 968. *Een feeſtdag vieren, houden, onderhouden.* Inſtituere de nomine alicujus. Virg. Æ. 6. 70. *Een feeſt ter eeren van iemand inſtellen.*

Diem feſtum alicujus nomine agere. Cic. V. 4. 67. *Een feeſtdag ter eeren van iemand vieren*, of *onderhouden.*

Alicujus natalem feſtum habere. Nep. Timol. 5. *Iemands geboortedag vieren.*

Dies feſtos agere adventus alicujus. Cic. Sext. 63. Diem adventu alicujus feſtum celebrare. Cic. Piſ. 22. *De dag van iemands komſte*, of *aankomſt vieren.*

Celebrare dies feſtos ludorum. Cic. V. 4. 67. *De dagen der ſpeelvertoningen houden.*

Dies feſtos agitare. Cic. V. 2. 63. Virg. G. 2. 527. *Kermis houden; vermakelijke dagen neemen; den tijd met vrolijkheyd doorbrengen.*

Feſtus. *Vermaakelijk, blijde, vrolijk, aangenaam, behaaglijk, genoeglijk, ſchoon, gewenſcht, bevallig, bekoorlijk, lieflijk, beminnelijk, gelukkig.*

Pax feſta. Plin. H. 2. 46. *Een gewenſchte*, of *zeer aangenaame vrede.*

Feſtus clamor. Plin. E. 2. 17. 24. *Toejuychingen van blijdſchap, vreugdegeſchreeuw, vrolijk gejuych.*

O feſtum diem! Sen. M. 5. 985. *O gelukkige dag! ô gewenſchte dag!*

Feſtæ arces. Ovid. M. 2. 712. *Een ſlot waar op men vrolijk is.* Dapes. Hor. Ep. 9. 1. *Vrolijke maaltijden*, of *geſtmaalen.*

Feſta convicia. Lucan. 2. 370. Mart. 7. 7. 7. *Aangenaame*, of *vermakelijke jokkernyen.*

Feſtus cultus. Sen. Tr. 4. 884. *Vierkleederen, feeſtgewaad, beſte kleêren die men op hoogtijden aantrekt:* boertende, *Paaſchpronk.* Pagus. Hor. O. 3. 18. 11. *Een dorp daar 't kermis is, daar men vrolijk is, daar men heyligdag*, of *vierdag houd.*

(Feſtum diem agere. Juſt. 38. 7. 6. *Zich wat goeds doen, goede cier maaken, vrolijk zijn.* De feeſtdagen waren by de Ouden aangeſteld ter eere van de Goden, en daarenboven, op dat ze daar op hun vermaak zouden neemen, en goede cier maaken.

Feſtus dies. Plaut. Caſ. 1. 49. Ter. E. 3. 5. 12. Dit was ook een manier van *liefkoozing* by de Ouden gebruykelyk tegens hen, van wien zy zich veel vermaak beloofden.)

F E S U.

FESULÆ, ārum. f. plur. Cic. C. 2. 9. Liv. 22. 3. *Fieſoli*, een ſtad van Toskanen, daar voortyds de Wigchelaars woonden. Zy kreeg haaren naam van Feſula, een van de zeven ſterren, waar van Heſiodus, en Silius Italicus gewag maaken.

FESULANUS, a, um. Cic. C. 2. 6. *Fieſolier, een die van Fieſoli is.*

F E T I.

FETIALIS, is. m. Varr. L. L. 4. 15. Liv. 4. 30. *Een Herault, een Krijgsverkondiger*, of *Aanzegger des oorlogs, een der Prieſteren die 't recht der volkeren bewaarden*, gelyk om den oorlog aan te zeggen, vredensverbonden te maaken, enz. Wanneer ze voornemens waren iemand den oorlog aan te doen, kozen ze vier van hunne Amptgenooten uyt, om het den vyand te gaan aankondigen. Manutius en Voſſius zeggen dat men *Fetialis*, en niet *Fecialis*, of *Fæcialis* moet ſchryven. Zie ons Lex. Antiq.

FETIALIS, is. m. & f. āle, is. n. *Die*, of *dat van een Herault is.* Jus fetiale. Cic. Off. 1. 11: 3. 29. *Het recht dat de Krijgsverkondigers bewaarden*, of *handhaafden.*

F E U D.

FEUDUM, i. n. *Een leen*, of *leengoed.* Een vaſt goed dat men van een Heer heeft, onder verbintenis van leendienſt en getrouwigheyd. Dit woord is van Fides afgeleyd. Zie Voſſius, de Vit. L. L. 1. 7. die meent, dat het een oud Gottiſch woord is.

FEX. Zie boven op Fæx.

F E Z Z.

FEZZA, æ. f. *Fez*, een Stad en Landſchap van Afrika. De hoofdſtad van 't Koningryk van dien naam.

FEZ-

Digitized by Google

FEZZĀNŬS, ă, ŭm. *Feſſaner, van Fes, die van Fes is.*
Fezzanum Regnum. *'t Koningrijk van Fes.*

F I B E.

FĬBĔR, brī. m. Plin. H. 8. 31. *Een bever*, een halfſlachtig dier, dat zoo wel in 't water als op 't land leeft.
Fiber. Plaut. *by* Feſtus. *Zekere viervoetige worm*, gelyk Feſtus zegt.

F I B R.

FIBRĂ, æ. f. Cic. D. 1. 10. *Een vezeltje*, of *dun adertje in 't vleeſch.* Men noemt dus de buytenſte rand van de lever, longe, ingewanden, enz. Feſtus zegt ook dat men dus *de kanten der ſtroomen* noemde.
Fibræ. Plin. H. 11. 37. *Vezeladertjes.* Zekere adertjes waar door 't zweet uytwaſſemt.
Fibræ. Plin. H. 17. 10. *Vezels aan de wortelen der gewaſſen.*
Omnes radicum fibras evellere. Cic. T. Q. 3. 6. *De wortelen met alle hare vezeltjes uyttrekken.*
FIBRĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 27. 12. *Vezelig, vezelachtig, daar vezels aan zijn*, van de wortelen der gewaſſen ſpreeckende.
FIBRĒNŬS, i. m. Cic. L. L. 2. 1. *Il fiume della Poſta*, of *de Poſtaſtroom*, een ſtroom van Italiën.
FIBRĪNŬS, ă, ŭm. Plin. H. 17. 28. *Bevers, van een bever.*
[**FIBRŬM**, i. n. Varr. L. L. 4. 13. *'t Uyterſte.*]

F I B U.

FĪBŬLĂ, æ. f. Virg. Æ. 4. 139. *Allerley ſlach van geſpen*, of *haaken*, maar eygentlyker, *een geſp*, of *haak tot cieraad van een gordelriem*, of *draagband.*
Fibula. Celſ. 5. 26. *Een kleyn ringetje van goud, zilver, metaal*, of *koper*, dat de Heelmeeſters zomtyds gebruyken, om de lippen van een wonde die te wyd gaapt, en niet wel kan gehecht worden, aan malkanderen te brengen.
Fibula. Vitruv. 10. 12. *Een ſpijker*, of *nagel met een oog.*
Fibula. Cæſ. B. G. 4. 17. *Een houte pin, een houte nagel, om eenig houtwerk aan malkanderen te maaken.* Vitruvius noemt dus ook *een anker*, waar meê de balken in de muuren worden vaſt gemaakt.
Fibula. Vitruv. 10. 2. *Een yzere ring*, die men in 't eynd van een balk ſlaat, en waar door men een touw ſteekt, om hem te gemakkelyker op te hyzen.
(Fibula. *Een ring.*
Fibula ænea pars auriculæ latiſſima circumſcribitur. Colum. 6. 5. *Een kopere ring word in het breedſte deel van het oor gedaan.*
Fibula. Juv. 6. 73. en 378. Mart. 7. 81. 1. *Een ring, die de blijſpelſpeelders om de manlijkheyd deeden*, op dat ze zich tot het byſlaapen, waar door de ſtem bedorven word, onbequaam mogten maaken. Op hoedanig een wyze dit geſchied, verhaalt Celſ. 7. 25.
Fibulam carni imponere. Tertull. Mon. 3. *Zijn vleeſch bedwingen.* Delictis laxare. Tertull. C. M. 11. *Zich in zijn zonden toegeeven, zijn zonden den toom vieren.* Lex Papia an Saturno fibulam impoſuit? Sen. *by* Lact. 1. 16. *Kan Saturnus geen kinderen meer teelen, om dat hy zeſtig jaaren oud is, en dat luyden van zoo veel jaaren, volgens de wet van Papius Poppæus, tot het kinderteelen onbequaam zijn?*) Zie alle deze zoorten in ons Lex. Antiq.
FĪBŬLĀTĬO, ōnis. f. Vitruv. 10. 3. *Het vaſtmaaken met pinnen en zwaluweſtaarten in malkanderen.*
FĪBŬLĀTŬS, ă, ŭm. Fibulatum pallium. Vopiſc. Prob. 4. *Een zamengegeſpte mantel.*
FĪBŬLO, ās, āvi, ātum, āre. acc. Colum. 1. 6. *Vaſt maaken, t'zamenvoegen, hechten.* Kolumella gebruykt dit woord niet dan in eenen oneygentlyken zin, om uyt te drukken, hoe de ſteenen in een muur, *of* vloer in 't verband vaſt gelegt worden.

F I C A.

FĪCĀRĬĂ, æ. f. Pallad. 4. 10. *Een plaats met vijgeboomen beplant.*
FĪCĀRĬUS, ă, ŭm. *Van de vijgen, dat eenige betrekking op de vijgen heeft.*
Crates ficariæ. Cato R. R. 48. *Horden om vijgen op te droogen.*
Culices ficarii. Plin. H. 11. 35. *Vliegen die veel op vijgen aazen.*

F I C E. F I C I.

FĪCĒDŬLĂ, æ. f. Juv. 14. 9. Mart. 13. 49. *Een vogel die gaarne vijgen eet; een ſnip*, of *ſnep.*
FĪCĒTŬM, i. n. Varr. R. R. 1. 41. *Een plaats met vijgeboomen beplant.*
(Ficetum. Mart. 12. 33. 2. *Een ligchaam dat vol wratten is*, zoo genoemt om dat ze de gedaante van een vyg vertoonen.)
FĪCĬTĀS, ātis, f. Nævius by Non. 2. 317. *Overvloed van vijgen.*
FĪCĬTOR, ōris. m. Næv. by Non. 2. 317. *Een inzamelaar van vijgen.*

F I C O.

[**FĪCŌSŬS**, ă, ŭm. Mart. 7. 70. 1. *Die vol gezwellen is, die veel gezwellen heeft.* De ſuperl. *Ficoſiſſimus* ſtaat in de Priap. 41. 4: 50. 2.]

F I C T.

FICTĒ. adv. Cic. Dom. 29. *Geveynsdelijk, met geveynsdheyd, op een geveynsde*, of *bedrieglijke wijze.*
FICTĪLE, is. Fictilia. n. Tib. 1. 1. 32. Plin. H. 35. 12. *Plateelwerk, gebakke aardewerk*, als *ſchotels, potten, enz.*
FICTĪLĬS, is. m. & f. īlĕ. is. n. Cic. Par. 1. 3. Att. 6. 1. *Van aarde, leem*, of *kley gebakken, van potaarde gemaakt.*
Fictilia vaſa. Val. Max. 4. 4. *Aarden vaatwerk.*
FICTĬO, ōnis. f. *Verdichting, verziering, verdichtzel.* Dus noemt men zekere onderſtellingen die de Redenaars maaken, om te meer klem en kracht aan hunne redenen te geeven.
Fictio nominis. Quintil. I. O. 6. 3. *Uytvinding, vinding*, of *verdichting, verziering van een woord.*
Fictio perſonarum. Quintil. I. O. 9. 3. *Perſoonsverziering, perſoonbootzing, invoering van een zaak of ze een perſoon was*, een ſpreekwyze in de Redenkonſt gebruykelyk, en anders *Proſopopœia* genaamt.
(Fictio. *Een ſchepping*, of *toebereyding.*
Fictio hominis. Lactant. 2. 12: 4. 4. *De ſchepping des menſchen.* Corporis. Lactant. 2. 12. *Het maaken*, of *toebereyden eens ligchaams.*)
FICTĪTĬUS, ă, ŭm. Plin. H. 37. 13. *Gemaakt, niet natuurlyk, niet eygen.*
(Fictitius. *Verdicht, verziert, verzonnen.*
Fictitium non poteſt videri, quod, &c. Plin. H. 23. 1. *'t Kan niet ſchijnen verdicht*, of *verziert te zijn, dat, enz.*)
FICTOR, ōris. m. Cic. N. D. 1. 29. *Beeldhouwer, beeldgieter.*
Fictor. *Een ſchrijver*, of *maker van iets.*
Qui ſe fictorem probum vitæ agendæ eſſe expetit. Plaut. Trin. 2. 1. 86. *Die een goed leyder van een vroom leven wenſcht te zijn.*
(Fictor. Varr. L. L. 6. 3. *Een koekebakker.*
Fictor. Iſid. 10. *Een ophuller van juffeeren.*)
FICTRIX, īcis. f. Cic. N. D. 3. 39. *Maakſter*, of *werkmeeſterſche van iets.*
FICTŪRĂ, æ. f. Plaut. Trin. 2. 2. 86. *Een maakzel, werk.*
Fictura. Gell. 10. 5. *Vorming.*
FICTŬS, ă, ŭm. *Gemaakt, gevormt, t'zamengeſtelt.*
Ex argilla & luto fictus homulus. Cic. Piſ. 25. *'t Menſchje is uyt leem en ſlijk gemaakt.*
Sunt quidam non nati, ſed ab aliquo Deo ficti eſſe videntur. Cic. de Or. 1. 25. *Daar zijn zommige menſchen, die niet ſchijnen geboren, maar van eenige Godheyd gemaakt te zijn*, van zommige Redenaaren ſpreekende.
Cincinni ficti. Plaut. Truc. 2. 2. 32. *Net gekrult hair*, ook *een paruyk.*
Mulier cum bene lauta eſt, terſa, ornata, ficta eſt; infecta eſt tamen. Plaut. St. 5. 5. 4. *Een vrouw wel gewaſſen, afgeveegt, opgetooit, en gekrult, is nochtans onvolmaakt.*
Fictus. Hor. S. 1. 3. 62. *Geveynſt, vermomt, valſch, bewimpelt.*
† Fatur pectore ficto. Virg. Æ. 2. 107. *Hy ſpreekt met veel geveynſtheyd, heel geveynsdelijk, heel bewimpelt, met een ge-*

Digitized by Google

geveynſt, of *valſch hert.*
Gratia ficta linguæ. Ovid. Her. 12. 12. *De konſt om wel te liegen*, of *om wel leugens te ſtoffeeren*, *om leugens cierlijk te verhaalen.*
Fictus. Cic. Off. 3. 9. *Verzonnen*, *bedacht*, *verdicht*, *verziert.*

F I C U.

FICŬLĂ, æ. f. Plaut. St. 5. 4. 8. *Een vijgje*, *een kleyne vijg.*
FICULNĔUS, ă, ŭm. Varr. R. R. 3. 16. Colum. 5. 11. *en*
FICULNŬS, ă, ŭm. Hor. S. 1. 8. 1. *Van den Vijgeboom.*
FICŬS, ûs. Cic. de Or. 2. 69. *en* i. Plin. II. 16. 31. f. *en*
Arbor fici. Cic. Fl. 18. *Een vijgeboom.*
FICŬS, i. Varr. R. R. 1. 41. *en* ûs. f. Mart. 1. 66. 3. Hor. S. 2. 2. 122. *Een vijg.*
Ficus arida. Plaut. Rud. 3. 4. 59. *Een gedroogde vijg.*
FICŬS, i. m. Celſ. 6. 3. Mart. 1. 66. 4: 14. 86. 2. *Vijgewratte*, zeker gezwel dat wat naar een vyg gelykt.

F I D E.

FĬDĔICOMMISSĀRĬŬS, ĭi. m. Ulp. D. 32. 1. 11. §. 3. *Erfgenaam over de hand*, *iemand wien een erffenis by uyterſte wille word gemaakt*, *die by verſterf tot een ander overgaat.*
FĬDĔICOMMISSŬM, i. n. Ulp. D. 32. 1. 11. §. 1. Paull. D. 19. 1. 43. *Erfmaking over de hand*, *making over de hand*, *erffenis over de hand*, *verbonde erffenis.*
FĬDĔICOMMISSŬS, ă, ŭm. Paull. D. 19. 1. 43. *Iemand vertrouwt*, *aanbetrouwt*, of *toebetrouwt.* Zommige maaken 'er twee woorden van, Fidei commiſſus.
FĬDĔJŬBĔO, ēs, juſſi, juſſŭm, jŭbērĕ. Ulp. D. 46. 3. 1. *Borg worden*, *borg zijn*, *borg blijven*, *zich borg ſtellen*, *voor iemand inſtaan*, *zich voor iemand verbinden.*
Fidejubere pro patre. Ulp. D. 46. 1. 10. *Borg voor zijn vader zijn*, of *blijven.*
FĬDĔJŬSSĬO, ōnis. f. *Verbintenis als borge*, *borgtocht.*
Servus fidejuſſionis nomine obligari non poteſt. Javolen. D. 46. 1. 20. *Een ſlaaf kan geen borgtocht aangaan*, *kan geen borg worden.*
FĬDĔJŬSSŌR, ōris. m. Ulp. D. 27. 6. 4. §. 3. *Borg*, *een die voor een ander inſtaat.* [Een woord alleen gebruykt van de Rechtsgeleerden.]
FĬDĔJŬSSŌRĬŬS, ă, ŭm. Ulp. D. 4. 4. 7. §. 3. *Van een borge*, of *tot een borgtocht behorende.*
FĬDĔLĬĂ, æ. f. Plaut. Au. 4. 2. 15. Cic. F. 7. 29. Colum. 12. 7. *Een witte aarde*, of *ſteene wijnkruyk.*
FĬDĒLĬS, is. m. *en* f. ēlĕ, is. n. Cic. F. 16. 17. *Getrouw*, *trouw*, *oprecht*, *zeker*, *vaſt*, *ſtandvaſtig.* De compar. *Fidelior* ſtaat by Cic. Att. 5. 18. en de ſuperl. *Fideliſſimus* by Cic. Dej. 5.
Fidelis alicui. Ter. And. 3. 1. 2. (In aliquem. Cic. Mil. 10.) *Iemand getrouw*, *trouw aan iemand.*
Fideli animo in aliquem eſſe. Ter. Hec. 3. 2. 25. *Iemand van herten getrouw zijn.*
Sæpius pauper fidelius ridet. Sen. E. 80. *Een arm menſch lacht dikwils oprechtelijk.*
Fidelis in amicitiis. Cic. Fin. 2. 25. *Getrouw*, of *ſtandvaſtig in vriendſchap.*
FĬDĒLĬTĀS, ātis. f. Cic. Pl. 29. *Getrouwigheyd*, *trouwe*, *oprechtigheyd*, *zekerheyd*, *ſtantvaſtigheyd.*
FĬDĒLĬTĔR. adv. Cic. F. 16. 17. *Getrouwelijk*, *openhertiglijk*, *oprechtelijk*, *ſtantvaſtiglijk*, *met getrouwigheyd.* (De compar. *Fidelius* ſtaat by Cic. F. 11. 21. en de ſuperl. *Fideliſſime* by Plin. P. 56. 2.)
FĬDĒNĂ, æ. *en* Fidenæ, ārŭm. f. Virg. Æ. 6. 773. Juv. 6. 57: 10. 100. *Fidenen*, een ſtad der oude Sabiners, nu verwoeſt.
FĬDĒNAS, ātis. omn. gen. Flor. 1. 12. 4. *Fidener*, *van Fidenen*, *die van Fidenen is.*
[Fĭdēnas, adj. Fidenas bellum. Liv. 1. 15. *De oorlog gevoert tegens de Fideners.*]
FĬDĒNS, ĕntis. omn. gen. part. *Betrouwende*, *geloovende*, *zijn betrouwen ſtellende*, *geloof geevende*, of *geloof aanſlaande.* (De compar. *Fidentior* ſtaat by Apul. M. 5. 159. en de ſuperl. *Fidentiſſimus* by Ammian. 27. 24.)
Fidens ſomniis. Cic. N. D. 1. 33. *De droomen geloof geevende.*
(Fidens operum. Stat. Th. 6. 678. *Zich verlaatende op zijn werk*, *vertrouwende op zijn werk.*)
Fidens. Cic. T. Q. 3. 7: 1. 46. Fidens animi. Virg. Æ. 2. 61. *Stoutmoedig*, *onvervaart*, *onbeſchroomt*, *onbevreeſt*, *ſtouthertig*, *onvertzaagt.*
Fidens ſibi. Cic. Att. 6. 6. *Laatdunkend.*
FĬDĔNTĔR. adv. Cic. D. 2. 31. *Stoutelijk*, *onbeſchroomdelijk*, *met betrouwen*, *ſtoutmoediglijk*, *zonder vreeze*, of *ſchroom.* (De compar. *Fidentius* ſtaat by Cic. Att. 6. 1. en de ſuperl. *Fidentiſſime* by Ammian. 17. 2.)
FĬDĔNTĬĂ, æ. f. Cic. I. R. 2. 54. *Stoutmoedigheyd*, *ſtouthertigheyd*, *onbeſchroomdheyd*, *ſtandvaſtigheyd*, *betrouwen des herten*, *geloof*, *vertrouwen.*
FĬDĒS, ĕi. f. *Trouwe*, *getrouwigheyd*, *geloof*, *vertrouwen*, *oprechtigheyd.*
Fidem habere. Quintil. I. O. 4. 2. *Gelooft worden*, *geloofſlijk*, of *geloofbaar zijn*, *niet verdacht zijn*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.
Fidem habere alicui. Ter. And. 3. 4. 7. Cic. D. 59. *Iemand gelooven*, of *geloof geeven.* In zommige drukken van Cicero vind men Adhibere fidem alicui, in de zelve betekenis. (Maar ze zyn bedorven, gelyk Sciopp. de ſtyl. hiſt. p. 71. Rader. Curt. 4. 6. 12. Freinsh. Ind. Curt. en Vorſt. Lat. Mer. ſuſp. c. 17. wel geoordeeld hebben.)
Fidem adhibere. Plaut. Rud. 4. 3. 104. Præbere. Nep. Att. 4. *Getrouwigheyd bewijzen*, *getrouw zijn.*
Fidem alicujus rei habere alicui. Cæſ. B. G. 1. 19. *Iemand een zaak toevertrouwen.*
Pecuniam hujus fide ſumſerat. Cic. Fl. 20. *Hy had geld op 't geloof*, of *de borgtocht van dezen geleent*, of *opgenomen.*
Fidem facere. *Doen gelooven*, *te weeg brengen dat iets gelooft*, of *aangenomen word.*
Quid opus eſt tam valde affirmare? An mihi nutus tuus non faceret fidem? Cic. Att. 7. 8. *Waar toe beveſtigt gy uw zeggen zoo ſterk? Was 't minſte teken van u niet genoeg om 't my te doen gelooven?*
(Ut affirmationi ſuæ fidem faceret, nudam Gygi oſtendit. Juſt. 1. 7. 17. *Op dat hy zijn zeggen geloofwaardig zoude maaken*, *heeft hy ze naakt aan Gyges vertoont.*)
Fidem ille non faciebat adeſſe Cæſarem. Cæſ. B. G. 6. 41. *Hy kon niet doen gelooven dat Cæſar naby was.*
Tuis apud te nulla eſt fides. Plaut. Am. 2. 1. 5. *Niemand van uwe huysgenooten gelooft u.*
(Itane parvam mihi fidem eſſe apud te? Ter. Ph. 5. 3. 27. *Is dat zoo*, *dat ik zoo weynig geloof by u vinde?* of *dat gy my zoo weinig vertrouwt?*
Fides mihi deeſt. *Men gelooft my niet.*
Deſit in hac mihi parte fides, nec credite factum. Ovid. M. 10. 302. *Betrouwt my in dezen deele niet*, *gelooft niet dat het gebeurd is.*
Nec fides oſtentis defuit. Juſt. 17. 1. 3. *Het is zoo geſchied*, *als het de voortekens verbeeld hadden.*)
Bona fide dicere. Plaut. Capt. 4. 2. 110. *Oprechtelijk*, of *ter goeder trouwe ſpreeken.*
Græca fide mercari. Zie beneden in Græcus.
Fidem alicujus in pecunia perſpicere. Ter. Ph. 1. 2. 10. *Iemands oprechtigheyd*, of *goede trouw in 't geldleenen gewaar worden.*
Eſſe in fide alicujus. Catull. 35. 1. *Onder iemands ſchut*, *hoede*, of *beſcherming zijn.*
Conferre ſe in fidem alicujus. Cic. S. R. 37. *Zich onder iemands hoede*, of *beſcherming ſtellen*, *zich op iemands trouwe verlaaten.*
Fidem ſuam adſtringere. Ter. E. 1. 2. 22. Firmare. Ter. And. 3. 1. 4. *Zijn woord geeven*, *zijn trouw verbinden*, *zich verbinden*, of *verplichten.*
Fidem liberare. Cic. Fl. 20. *Zijn woord houden*, of *nakomen*, *zijn belofte volbrengen.*
Crede hoc meæ fidei. Ter. E. 5. 2. 59. *Geloof my op mijn woord van eer.*
Fide nulla es. Plaut. M. G. 4. 8. 59. *Daar is geen trouw by u*, *op uw woord*, of *beloften is ganſch niet te betrouwen*, of *ganſch geen ſtaat te maaken.*
Tabularum fides. Cic. Arch. 5. *'t Gezagh van openbaare tuygſchriften.*
(Quid eſt tam extra fidem? Sen. E. 92. *Wat is 'er zoo ongelooflijk als dat?*

Fides

Digitized by Google

Fides vix facta eſt. Nep. Ageſ. 8. Vix eſt. Suet. Fl. 7. *Men gelooft het nauwelijks.*

Fidem dare. Nep. Hannib. 2. Ter. E. 5. 30. *Belooven, toezeggen.* Frangere. Cic. Q. R. 6. Lædere. Cic. S. R. 38. *Geen woord houden*, of *zijn woord breeken.* Servare. Virg. Æ. 2. 161. Ter. And. 1. 5. 45. *Woord houden.* Sibi præſtruere. Liv. 28. 42. *Maaken dat men gelooft word, zich in geloof brengen.*

Fides. *Een geloofbaar bewijs, een blijk om iets te doen gelooven.*

Ut vero mortis ejus fides adfuit. Juſt. 13. 1. 4. *Maar als 'er geloofbaarheyd*, of *als 'er aannemelijk*, of *geloofbaar bewijs was van zijn overlijden.*

Ea primum fides inopiæ Scythicæ fuit. Juſt. 9. 2. 15. *Dat is ten eerſten een bewijs geweeſt, dat 'er in Scythien armoede was.*

Fides. *Geloof*, (onduytſch) *credyt in koopmanſchappen.*

Fides nulla eſt. Cic. Off. 2. 24. Concidit. Cic. Man. 7. *Het geloof is uyt.* Labefactata. Suet. Fl. 4. Anguſta. Cæſ. B. C. 3. 1. Afflicta. Tac. H. 1. 88. Affecta. Tac. H. 3. 65. Subleſta. Plaut. P. 3. 1. 20. [Parum ſtat. Plaut. Pſ. 1. 5. 62.] *Het credyt is vermindert, daar is weynig geloof*, of *credyt.*

Res eos jampridem, fides deficere nuper cœpit. Cic. C. 2. 5. *Zy zijn al overlang hunne goederen, maar onlangs hun geloof*, of *credyt quyt geraakt.*

Fides. *Hulp, byſtant.*

Fidem paſtorum nequidquam invocare. Liv. 1. 7. *De herders te vergeefs te hulp roepen.*

Fidem Quiritium implorare. Liv. 2. 23. *De Romeynſche burgers te hulp roepen.*

Fidem numinum! Flor. 1. 11. 15: 3. 3. 7. *God bewaar ons! God in den hemel!* by wyze van verwondering.

Fides. *Getrouwigheyd, trouwe.*

Pro fide mori. Curt. 3. 1. 7. *Liever ſterven als trouwloos worden.*

Fidem alicujus æſtimare. Curt. 3. 7. 14. Experiri. Plaut. Capt. 2. 2. 99. *Iemands getrouwigheyd beproeven*, of *op de proef ſtellen.*

Se eſſe bonæ fidei reſpondit. Suet. A. 42. *Hy heeft geantwoord dat hy een man van zijn woord was*, of *die zijn woord hield.*

Fides. *Gevaar*, in een onzekere zaak.

Mittam eum tua fide. Plaut. Capt. 2. 2. 101. *Ik zal hem zenden doch op uw gevaar*, of *voor uwe rekening.*

Fides alleen, en Fides publica. *Vry geley.*

Miſſis, qui fidem venienti in caſtra peterent. Liv. 40. 49. *Hen gezonden hebbende, die als hy in 't leger quam, voor hem vry geley zouden verzoeken.*

Fidem publicam dare. Sall. B. C. 48. Interponere. Sall. B. J. 32. Hirt. B. Al. 63. *Vry geley geeven.*

Fidem publicam dare. Cic. C. 3. 4. *Verzekering doen.*)

FĬDĒS, ĭs. f. *Allerley ſnarenſpel*, of *ſnaarſpeeltuyg*, als een luyt, harp, enz. Men vind de dativus, noch vocativus ſingularis van dit woord niet.

Conſpicuus fide. Ovid. Her. 5. 139. *Een groot luytſpeelder.*

Ceciniſſe fidibus præclare dicitur Epaminondas. Cic. T. Q. 1. 2. *Men zegt dat Epaminondas treffelijk op de luyt geſpeelt heeft.*

Diſcere fidibus. Cic. S. 8. *Op de luyt, vedel, enz. leeren ſpeelen.*

Scire fidibus. Ter. E. 1. 2. 53. *Op de luyt konnen ſpeelen.*

F I D I.

FĬDĬCĔN, ĭnĭs. m. Cic. F. 9. 22. Hor. O. 4. 3. 23. *Een ſnaarſpeelder, een ſpeelman op ſnaarſpeeltuygen, een luytſpeelder, vedelſpeelder, enz.*

FĬDĬCĬNĂ, æ. f. Ter. E. 3. 2. 4. *Een ſnaarſpeelſter, luytſpeelſter, enz.*

FĬDĬCĬNĬŬS, a, um. *Dat de ſnaarſpeeltuygen aangaat*, of *betreft.*

Eam vidit ire e ludo fidicinio domum. Plaut. R. prol. 43. *Hy heeft haar uyt het ſpeelhuys gezien naar huys gaan.*

FĬDĬCŬLĂ, æ. f. Cic. N. D. 2. 8. *Een ſnaarſpeeltuygje, een kleyn ſpeeltuyg met ſnaaren.*

Fidicula. Plin. H. 18. 26. Colum. 1. 11. *De lier*, een geſternte.

FĬDĬCŬLÆ. ārum. f. plur. Sen. Ir. 3. 3. [Val. Max. 3. 3. 5. ext.] *Een pijnbank*, of *folterbank*, dus genoemt wegens de koorden waar mede de misdaadigers geknevelt worden.

FĬDISSĬME. adv. Cic. F. 2. 16. *Zeer getrouwelijk, met de uyterſte getrouwigheyd.*

F I D O.

FĪDO, ĭs, fīſus ſum, fīdĕrĕ. met een dativus. Virg. Æ. 5. 800. 10. 372. *Zich betrouwen, zich verlaaten, ſteunen, zich beruſten, gelooven, zijn betrouwen ſtellen, zijn hoop bouwen*, of *veſtigen.*

(Fido regeert ook een ablativus, alhoewel het Servius over de aangehaalde plaatzen ontkent.

Victoria fidere. Nep. Chabr. 1. *Zich de overwinning belooven, zich verzekeren dat de overwinning aan zijne zijde zal zijn.*

Hac duce nocturna fidunt Phœnices in alto. Cic. N. D. 2. 41. *De Phœniciers verlaaten zich des nachts op zee op dezen leydsman.*)

Ingenio parum fidimus. Plin. E. 8. 21. *Wy betrouwen ons verſtand niet veel; wy vertrouwen weynig ons veruuft.*

Fidere curſu. Ovid. M. 7. 545. *Zich op zijn loopen*, of *vlugheyd in 't loopen betrouwen.*

F I D U.

FĪDŪCĬĂ, æ. f. Ter. And. 3. 5. 7. *Betrouwen, vertrouwen, verzekertheyd, koenheyd, ſtout beſtaan, kloekheyd, kloekmoedigheyd, ſtouthertigheid.* Dit woord word in eenen goeden en quaaden zin genomen, doch meeſt in eenen goeden.

Merito habuiſti fiduciam animi mei. Plin. E. 10. 122. *Gy hebt grond*, of *reden gehad op my te vertrouwen, op my ſtaat te maaken, op my aan te gaan*, of *van my verzekert te zijn.*

In eum invectus eſt Cæſaris maxime fiducia. Aſcon. Cic. p. 155. *Hy is heftig tegen hem uytgevaaren, om dat hy aan Caſar een vaſt ſteunſel vond*, of *doordien hy verzekert was dat Caſar hem droeg.*

Tua hæc fiducia facit. Plin. E. 10. 121. *Hy doet dit, om dat hy op u ſteunt*, of, *dat hy weet dat gy het voorſtaan zult.*

In eo ſtabilis benevolentiæ fiducia nulla eſt. Cic. Am. 15. *Men kan op de beſtendigheyd zijner vriendſchap ganſch geen ſtaat maaken*, of *niet betrouwen.*

Minimæ fiduciæ manus. Liv. 8. 8. *Een leger waar op men zich niet vertrouwen*, of *verlaaten mag.*

Tantane vos generis tenuit fiducia veſtri? Virg. Æ. 1. 136. *Heeft uwe afkomſt u zoo trots*, of *ſtoutmoedig gemaakt?*

Decipit fiducia formæ. Ovid. M. 8. 434. Falſa eſt fiducia formæ. Prop. 3. 23. 1. *Het vertrouwen op de ſchoonheyd bedriegt.*

Nimia fiducia ſolet eſſe magnæ calamitati. Nep. Pelop. 3. *Een al te groot vertrouwen pleegt een groote ramp na zich te ſleepen; roekeloosheyd is doorgaans zeer ſchadelijk.*

Qua fiducia id facere audeam? Ter. 5. 5. 7. *Hoe zoude ik dat durven doen?*

Fiducia Cic. T. 10. *Een ſchijnkoop*, of *gewaande koop*, wanneer men iets koopt, onder beding dat het de verkoper weder naar hem kan neemen, en dat men hem trouw zal zyn.

FĪDŪCĬĀRĬŬS, a, um. *Verkocht*, of *gegeeven om het weder over te laaten aan dien van wien men 't ontfangen heeft.*

Philippus optimum ratus Corinthum Lacedæmoniorum tyranno, velut fiduciariam, dare. Liv. 32. 38. *Philippus geoordeelt hebbende dat het hem voordeeligſt zoude zijn Korinthen aan den Koning van Lacedæmon te geeven, onder beding dat hy hem deze Stad ten zekeren tijde weder geeven zoude.*

Fiduciariam operam tenere. Cæſ. B. C. 2. 17. *Een plaats*, of *ampt voor een ander in zijn afwezen bekleeden*, of *bedienen*, mits het zelve op zyn wederkomſt, *of* opeyſchen, weêr over te geeven.

(Fiduciarium regnum reſtituere. Curt. 5. 9. 8. *Een Rijk dat voor een tijd lang was vergunt weder overgeeven.* Zie onze aantekeningen over Curtius.)

FĪDŪCĬO, āvi, ātum, ārĕ. *Verzetten, verpanden.*

Ea conditione, ne fiducient, ne vendant. Grut. Inſcript. p. 638. 11. 4. *Onder die voorwaarde, dat ze het niet verzetten, noch verkoopen.* Dit is een woord der Rechtsgeleerden.

FĪDŬS, a, um. Cic. Am. 15. *Getrouw, trouw, zeker, verzekert, vaſt, oprecht.* De compar. *Fidior* ſtaat by Liv. 40. 3.

Digitized by Google

40. 3. en de ſuperl. *Fidiſſimus* by Cic. F. 14. 4.

Aures fidæ. Ovid. M. 10. 382. *Getrouwe ooren, oor.n die men een geheym vertrouwen mag.*

Silentia fida. Virg. Æ. 3. 112. *Trouwe ſtilzwyg.ntheyd.*

Amicitia fida. Nep. Dat. 8. *Een getrouwe vriendſchap.*

Fidus enſis. Virg. Æ. 6. 524. *Een degen, waar op men zig kan verlaaten.*

F I G L.

FIGLINĂ, æ. f. Varr. R. R. 1. 2. Plin. H. 7. 56. *Pottebakkery, platielbakkery, een plaats daar aardewerk, potten, enz. gemaakt worden.*

Figlina. Plin. H. 35. 12. *'t Pottebakken, 't platielbakken, de kunſt om aardewerk te bakken.*

FIGLINŬS, ă, ŭm. Plin. H. 15. 17. *Van een pottebakker*, of *pottebakkery*, of *daar toe behoorende.*

·Figlinum. Vitruv. 5. 10. Plin. H. 31. 3. *Aardewerk.* Men verſtaat 'er Opus onder.

F I G M.

FIGMĔN, ĭnĭs. Prud. Apoth. 798. *en*

(FIGMENTUM, i. n. *Een beeld.*

Figmentum ejus animalis juxta ſimulacrum Jovis ſtat. Gell. 5. 12. *Het beeld van dat dier ſtaat nevens het beeld van Jupiter.*

Neque ullum eſt reperire figmentum numinis, quod . . . Arnob. 4. 193. *En daar is ook niet een beeld van een God te vinden, dat . . .*

Figmentum. *Een droom.*

Figmenta multa per quietem viderat. Ammian. 19. 27. *Hy had veel dingen in den droom gezien.*

Vanis ſomniorum figmentis terreri. Apul. M. 4. 155. *Door ydele droomen vervaart worden.*

Figmentum. *Een verdichtzel, uytvinding, verzinning, vertelſel.*

Hoc totum figmentum eſt Ciceronis. Aſcon. Cic. p. 69. *Dat altemaal is een verdichtzel van Cicero.*

Figmentis verborum novis Cn. Matii delectari. Gell. 20. 9. *In nieuwe verdichte woorden, in nieuwe verdichtzelen van woord.n, by Cn. Matius verzonnen, vermaak ſcheppen.*

Figmentum. *Een ſchepzel, iets dat geſchapen is.*

Nova anima infuſa ingreditur novum figmentum. Prud. A. 921. *De nieuwe ingeſtorte ziel, komt in 't nieuw geſchapen ligchaam.*)

F I G O.

FIGO, ĭs, fixi, fixūm, fīgĕrĕ. acc. *Zetten, inſlaan, inheijen, inſteeken, induuwen, pooten.*

Palum humi figere. Colum. 12. 15. *Een paal*, of *ſtaak in de aarde ſlaan*, of *ſteeken.*

Figere plantas humo. Virg. G. 4. 115. *Boomen planten*, of *pooten.*

Figere palum in parietem. Plaut. M. G. 4. 4. 4. *Een paal in een muur ſlaan.*

† Figere veſtigia. Virg. Æ. 6. 159. *Eensſlaags*, of *plotzelijk voortgaan*, of *ſtilſtaan.* Servius geeft 'er deze twee betekeniſſen van.

Figere. Liv. 4. 20. *Vaſthechten, vaſtmaaken, aanplakken.*

(Figere arma. Virg. Æ. 1. 252. In den eygentlyken zin. *De wapenen ophangen*; In den oneygentlyken zin, *geruſt*, of *zeker zijn.* Die uyt den oorlog voorheen ſcheydden, *of* ontſlagen wierden van de ſchermkonſt, *of* een konſt verlieten, plagten hunne wapenen en werktuygen op te hangen in den tempel van dien God, die 'er over geſtelt was. En zoo raakten zy tot ruſte en ſtilheyd.)

Figere cervos. Virg. E. 2. 29. *Hinden ſchieten.*

Figere leges. Cic. Att. 14. 12. *Wetten vaſtſtellen, maaken*, of *geeven.* Zie beneden in Religio.

Figere aliquem. Cic. Or. 26. Maledictis. Cic. N. D. 1. 34. *Veele laſteringen tegens iemand uytbraaken*, of *veele ſcheldwoorden tegens iemand uytſpouwen; iemand zwart maaken.*

Figere clavo trabali beneficium. Cic. V. 5. 21. *De gedachtenis van een weldaad vereeuwigen.*

Figere animis dicta alicujus. Virg. Æ. 10. 104. *Iemands woorden in zijn geeſt*, of *verſtand indrukken.*

Figere oculos in aliquo. Ovid. M. 4. 196. *of* Vultus in aliqua re. Ovid. F. 4. 318. *Op iemand*, of *ergens op ſtaroogen, zien, zijn oogen ſlaan*, of *veſten.*

Figere mentem in aliqua re. Cic. F. 2. 6. *Iets aandachtelijk beſchouwen, iets met aandacht overweegen.*

Fige modum nequitiæ. Hor. O. 3. 15. 2. *Staak uwe godlooſheden*, of *ongebondenheden, maak 'er een eynde van.* Andere leezen Pone.

Figere oſcula. Virg. Æ. 2. 490. *Kuſſen, een kus geeven, zoenen.*

(Figere. *Doorſchieten, doorſteeken.*

Diverſis telis noſtris figebantur. Hirt. B. Al. 30. *Zy wierden van verſcheyde plaatzen door de onzen met pijlen doorſchoten.*

Fixiſſet gravidam cum levis haſta ſuem. Mart. S. 12. 2. *Als een dragtig wild varken met een ſnelle zwijnſpriet doorſteeken was.*

Figere. *Aan ſteeken, ergens aan ſteeken.*

Figere verubus. Virg. Æ. 1. 216. *Iets aan 't ſpit ſteeken.*

Figere crucem alicui. Cic. V. 5. 6. *Voor iemand een galge maaken.*

Figi. *Gehangen worden.*

Taceo quod figitur, in hoc venerat. Tertull. Pat. 3. *Ik zwijg dat hy gehangen is, daarom was hy gekomen.*)

F I G U.

FIGŬLĀRĬS, ĭs. m. & f. ārĕ, ĭs. n. Celſ. 1. 3. *Van een pottebakker*, of *platielbakker, van een pottebakkery*, of *platielbakkery, dat het een*, of *'t ander hier van betreft.*

Rota figularis. *Een pottebakkers wiel.*

Verſutior es, quam rota figularis. Plaut. E. 3. 2. 35. *Gy zijt een doortrapte gaſt.*

FIGŬLŬS, i. m. Colum. 11. 1. Plin. H. 35. 12. *Een pottebakker, platielbakker, boetzeerder.*

FIGŪRĂ, æ. f. *Geſtalte, afbeeldzel, gelijkenis, gelaat, gedaante, form, ſtant*; van alle dingen die onder de zinnen vallen.

Conformatio quædam & figura totius oris & corporis. Cic. de Or. 1. 25. *Zekere overeenkomſt en gelijkenis van 't ganſche aangezicht en 't ligchaam.*

Nova figura oris. Ter. E. 2. 3. 25. *Een ongewoone geſtalte*, of *ſchoonheyd van aangezicht.*

Figura negotii. Cic. I. R. 1. 27. *De geſteltheyd*, of *toeſtand van een zaak.*

Figura gentium. Vitruv. 6. 1. *'t Gelaat, de gedaante*, of *inborſt der volkeren.*

Figura. Quintil. I. O. 9. 1. *Een ſpreekwijs*, of *geſtalte der Redenkonſt.*

(Figura. *Schimp, ſteek, ſpotterny, beſchimping.*

Cauſidicorum figuras leniſſime tulit. Suet. Fl. 13. *De ſteeken, en beſchimpingen der Voorſpraaken, heeft hy geduldig verdraagen.* Zie wat wy over Suetonius gezegt hebben.

FIGŪRĀTĒ. adv. Aſcon. Cic. p. 48. Sidon. E. 5. 17. *Op een oneygentlijke*, of *verbloemde wijze.* De compar. *Figuratius* ſtaat by Sidon. E. 5. 8.

FIGŪRĀTĬO, ōnĭs. f. *Uytbeelding, vertoning, ſtant, gedaante, geſtalte, gezicht.*

Figurationis aſpectum ædes habebit venuſtum. Vitruv. 3. 2. *De tempel zal een heerlijke ſtant*, of *een ſchoon gezicht hebben.*

Figuratio. Quintil. D. 6. *Denkbeeld*, of *verbeelding van iets.*

FIGŪRĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Fin. 5. 12. *Verbeeld, uytgebeeld, gevormt, geſtaltigt, daar men een form*, of *gedaante aan heeft gegeeven.*

Homo bene figuratus. Vitruv. 3. 1. *Een welgemaakt menſch.*

Signum in modum liburnæ figuratum. Tac. Germ. 9. *Een beeld hebbende de gedaante van een jachtſchip.*

(Figurati morſus. Macrob. S. 7. 3. *Steeken, ſchimpen.* Zie Figura.)

FIGŪRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. Tim. 6. *Ergens een form*, of *gedaante aan geeven, iets vormen, iets verbeelden*, of *uytbeelden.*

Urſi lambendo fœtus figurant. Plin. H. 8. 36. *De beeren geeven hunne jongen al likkende eene gedaante.*

Os tenerum pueri Poëta figurat. Hor. E. 2. 1. 126. *De Dichter vormt de tedre tong van een kind, leert zijn taal en woorden ſchikken.*

Digiti figurant melos per chordas. Lucret. 2. 413. *De vingeren vormen het ſnaarenſpel.*

Figurare aliquid animo. Curt. 7. 1. 36. *Zich iets verbeelden, ergens een denkbeeld van maaken.*

Figu-

Digitized by Google

Figurare tamen poteſtis qui tunc animus mihi fuerit. Quintil. D. 9. *Gy kont u nochtans wel verbeelden, wat gedachten ik toen had, of hoe my 't hoofd toen ſtond.*

Figurare orationem. Quintil. I. O. 9. 1. *Een rede oppronken, met oneygentlijke ſpreeckwijzen, of gelijkeniſſen vercieren, of opſchikken.*

(Figurare caſeum. Colum. 7. 8. Plin. H. 16. 38. *Kaas maaken, kaas wringen.*)

FILA. FILI.

FILĀTĬM. adv. Lucret. 2. 830. *Met draadjes, draadje na draadje, van draad tot draad.*

FĪLĬĂ, æ. f. Cic. Clu. 64. *Een dochter, of meysje.*

Filiafamilias, filiæfamilias. Sen. Helv. *Een dochter, waar van de vader noch in 't leven is.*

FĪLĬCĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Par. 1. 3. *Daar men varen, of varenkruyd op geſneden, of op uytgebeeld ziet.*

FĪLĬCTŬM, i. n. Colum. 2. 2. *Een plaats daar varen, of varenkruyd groeit.*

FĪLĬCŬLĂ, æ. f. Plin. H. 26. 8. *Wederdood*, een kruyd dat naar varen gelykt, en ook wel *kleyn varen* genoemt word.

FĪLĬŎLĂ, æ. f. Cic. Mur. 10. *Een dochtertje, of meysje.*

FĪLĬŎLŬS, i. m. Cic. Att. 1. 2. *Een zoontje, een jonge zoon.*

FĪLĬŬS, ĭi. m. Cic. Fin. 2. 18. *Een zoon.*

Fratris filius. Ter. Ph. 2. 1. 23. *Een broeders zoon, een neef.*

FĪLĬŬSFĂMĬLĬĀS, filiifamilias. m. Cic. Cœl. 15. *Een zoon waar van de vader noch in 't leven is.*

(Filius cœli. Lactant. 1. 11. Dus wierden genaamt, *over wier dapperheyd men zich verwonderde*, of *die ſchielijk en onverwagt iemand overquamen.*

Filius terræ. Cic. Att. 1. 13. *Een onbekend menſch, een menſch die wy niet weten waar hy van daan is.* Zoo leggen deze ſpreekwyze uyt Minut. O. p. 25. en Tertull. Apol. 10.

Filius fortunæ. Hor. S. 2. 6. 49. *Een voorſpoedig, of gelukkig menſch, een menſch dien alles wel gelukt.*

Filius herilis. Ter. E. 5. 5. 20. *Een jonge heer.*

Filius betekent ook wel *beyde geſlachten*, of *zoon en dochter.*

Cum filios mœrentes adſpiceret Claudius. Tac. An. 11. 38. *Als Klaudius zijn bedroefde zoon en dochter aanzag.*

Filius. Colum. 6. 37. gebruykt dit woord ook voor *'t jong van de beeſten.*)

FĪLĬX, ĭcis. f. Virg. G. 2. 189. Colum. 11. 2. *Varen, varenkruyd.*

FILU.

FĪLŬM, i. n. *Garen, draad, ſtreep, trek.*

Conjicere filum in acum. Celſ. 7. 16. *Een naald draaden.*

Tenui pollice deducere filum. Ovid. M. 4. 36. *Een fijne draad ſpinnen.*

Tenui deducta poëmata filo. Hor. E. 2. 1. 225. *Beſchaafde vaarzen.*

Munuſculum levidenſe craſſo filo. Cic. F. 9. 12. *Een gering geſchenk.*

Sonantia fila movere. Ovid. M. 10. 89. *De ſnaaren van een luyt roeren, op ſnaartuyg ſpeelen.*

Filum. Gell. 14. 4. *De trekken van 't aangezicht, of van 't wezen, de gedaante, 't gelaat, 't wezen.*

Satis ſcitum filum mulieris. Plaut. 4. 4. 15. *Een vrouwmenſch van geene onbillijke ſchoonheyd.*

Pari filo eſſe & figura. Lucret. 2. 341. *'t Zelve wezen, of de zelve trekken van 't aangezicht hebben.*

Filum orationis. Cic. Am. 7. *De draad, 't verband, of ſtijl der rede.*

Primum ſylva rerum, ac ſententiarum comparanda eſt, hæc formanda filo ipſo, ac genere orationis. Cic. de Or. 3. 26. *Eerſt moet men voorraad van zaaken en ſpreekwijzen byeen zamelen, en daar na de gedaante, of form aan een rede geeven.*

Tenue argumentandi filum. Cic. Or. 36. *Een middelbaare, gemeene, of ſlechte ſtijl van redenkavelen.* Craſſum filum. Cic. F. 9. 12. *Een plompe, of onbeſchaafde ſtijl.* Uberius filum. Cic. de Or. 2. 22. *Een wijdloopige, of uytgebreyde ſtijl.*

(Filum. *Het lemmer in een kaars.*

Filum candelæ diſpenſare & temperare. Juv. 3. 287. *Het lemmer van de kaars zoo aanſteeken, dat het niet uytgaat, noch te ſchielijk brand.*

Fila ſcirpea fingere. Prud. Καθ. 5. 15. *Kaarslemmetten uyt biezen maaken.*)

FIMB.

FĪMBRĬĂ, æ. f. Non. 2. 318. *Het uyterſte van ieder zaak.* Om dat het komt van Fibrum. Varr. L. L. 4. 13. *Het uyterſte.*

Fimbria. *Franie, boordzel.*

Fimbriis hinc atque illinc dependentibus. Petron. 31. *De franje aan deze en aan geene zijde afhangende.*

Fimbria. *Krul.*

Erant illi comti capilli, & madentes cincinnorum fimbriæ. Cic. Piſ. 11. *Zijn haair was net uytgekemt en de krullen met welriekende oliën bevogtigt.*

FĪMBRĬĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 17. 10. *Geboord, gezoomt, met boordzel belegt, met franje bezet.*

(Veſtis ad manus fimbriata. Suet. J. 45. *Een kleed op de handen gefronſelt.*

Flagrum prolixe fimbriatum. Apul. M. 8. 214. *Een geeſſel, of een zweep van veel touwtjes.*)

FIME. FIMU.

FĬMĒTŬM, i. n. Plin. H. 24. 19. *Miſthoop, miſtvaalt, meſtput, aſchbak.*

FĬMŬM, i. n. Plin. H. 29. 4. *en*

FĬMŬS, i. m. Plin. H. 28. 17. *Miſt, meſt, drek*, om land meê te meſten.

[Fimus. *Vuyligheyd, drek, ſtront.*

In fuga fimum reddere. Plin. H. 8. 15. *Onder 't vluchten den drek, de vuyligheyd laaten vallen.*]

FINA. FIND.

FĪNĀLĬS, ĭs. m. en f. ălĕ, ĭs. n. Papin. D. 10. 1. 11. *Eyndelijk, eyndig, van 't eynde, dat het eynde raakt, of betreft.*

[FINALIUM, i. n. *Final.* Een ſtad in Italien in 't Gebied van Genua.]

FĬNDO, ĭs, fĭdi, fiſſŭm, findĕrĕ. acc. Cic. Ac. Ph. 118. *Klieven, klooven, ſplijten, ſpouwen, ſcheyden, verdeelen, van malkander trekken.*

Aëra findit. Ovid. M. 4. 666. *Hy klieft de lucht, hy ſtreeft door de lucht.*

Via ſe findit in ambas partes. Virg. Æ. 6. 540. *De weg ſcheyd, of verdeelt zich in tweën.*

Findit canis æſtifer arva. Virg. G. 2. 353. Arentes findit ſirius agros. Tib. 1. 8. 21. *De aarde ſplijt in de hondsdagen.*

Mare findere carina. Prop. 3. 7. 35. *De zee bouwen.*

Finduntur vomere rura. Claud. 1. Eutrop. 112. *De aarde word door het ploegyzer doorſneden.*

Mihi dividuo findetur munere quadra. Hor. E. 1. 17. 49. *Men zal my voor mijn deel een halve koek geeven.*

Findi. Plaut. B. 2. 3. 17. *Van ſplijt berſten, zeer toornig zijn.*

(Euphrates finditur. Plin. H. 6. 26. *d'Euphraat word in armen verdeelt.*

Cœlum aratro findere. Ovid. Tr. 1. 7. 3. *Een onmogelijke zaak ondernemen*, om dat het onmogelyk is den hemel te beploegen.)

FING.

FĬNGO, ĭs, finxi, fictŭm, fingĕrĕ. acc. *Maaken, geſtalte geeven.* Doch eygentlyker, *in een vorm gieten*, om een beeld, *of* diergelyk een werk te maaken.

Alexander ab Apelle potiſſimum pingi, a Lyſippo fingi volebat. Cic. F. 5. 12. *Alexander wilde alleen van Apelles geſchildert zijn, en niet dan van Lyſippus zijn beeld gegoten hebben.*

Panem fingere. Sen. E. 90. *Brood opmaaken.*

Sapiens fortunam ſibi fingit. Plaut. Trin. 2. 2. 84. *Een wijs man maakt zijn eygen geluk*, of *maakt zelf zijn geluk.*

Fingere animo & cogitatione. Cic. Mil. 29. *Iets verzinnen, zich iets inbeelden*, of *verbeelden.*

Homines antiqui ex ſua natura cæteros fingebant. Cic. S. R. 9. *De menſchen van den ouden tijd beelden zich in dat al de wereld hun gelijk was.*

Fingere fallaciam argento comparando. Plaut. Aſ. 2. 1. 2. Ter. And. 1. 3. 15. *Een guytery*, of *bedrog verzinnen om geld te krijgen*, of *te beſchaaffen.*

Opprobria in quemvis fingere. Hor. E. 1. 15. 30. *Van al de wereld qualyk ſpreeken*, of *qualyk ſpreeken; al de wereld*, of *ieder een ſchenden*, of *laſteren.*

Digitized by Google

Fingere. Cic. F. 3. 12. *Ontveynzen, verveynzen, bewimpelen, verbergen, bedekken, verheelen,* (vermits wy, 't geen wy veynzen, zoo ſchikken, dat het ſchynt waar te zyn.)

Fingere vultum. Cæſ. B. G. 1. 39. *Een goed gelaat toonen; zijn wezen, of aangezicht in een goede plooy zetten.*

Fingere vultus hominum. Ter. H. 5. 1. 14. *Allerley perſonaadien ſpeelen; allerley gedaante aantrekken.*

Verſus fingere. Hor. A. P. 382. *Vaarzen maaken, of dichten.*

(Fingere. *Zoo neemen, zoo ſtellen.*

Finge aliquem nunc fieri ſapientem. Cic. A. Q. 4. 36. *Neem, ſtel het zoo, dat iemand nu zoude wijs worden.*

Sed finge juſtum te intuliſſe bellum. Curt. 4. 10. 29. *Maar het zy zoo, of zoo genomen, dat gy ons eenen rechtmatigen oorlog aangedaan hebt.*

Fingere aliquem. *Iemand onderwijzen, of onderwijs geeven.*

Syrus mire tuum finxit filium. Ter. H. 5. 1. 25. *Syrus heeft uwen zoon wonder wel onderwezen.*

Fingere equum. Hor. E. 1. 2. 64. *Een paard africhten.*

Fingere ſe. *Zich kappen, zich kullen, het hoofd optooijen, zich blanketten.*

Cum ſe non finxerit ulli. Ovid. Rem. 341. *Als de juffer zich noch niet ten gevalle van iemand gekapt, of opgetooit had.*

Fingere. *Scheppen.*

Cum marem ad ſimilitudinem ſuam primum finxiſſet. Lact. int. 2. 12. *Als hy den man eerſt naar zijne gelijkeniſſe geſchapen hadde.*

Fingere word ook gezegt van bakkerswerk, of diergelyk, *in weeke, of zachte ſtof iets maaken, of bereyden.*

Fingere liba. Varr. L. L. 6. 3. Calpurn. E. 2. *Koeken bakken.* Pilulas. Scribon. 22. 87. *Pillen maaken.*

Fingere. *Teelen.* Een ſpreekwys van de bakkeren ontleent.

Fingere filiam. Suet. A. 4. *Een dochter teelen.*

Fingit diſſimiles ſui mulas. Colum. 6. 37. *Hy teelt muylezels zich zelf niet gelijkende.*

Fingere. *Bedenken, uytvinden, verzinnen, onderneemen, beſtaan.*

Fingere cauſas. Ter. E. 1. 2. 58. *Voorwendzelen bedenken.* Fugam. Plaut. Capt. 2. 1. 13. *De vlucht onderneemen, beſtaan te vluchten.*)

F I N I.

FINĬENS, entĭs. m. Sen. N. Q. 5. 17. Cic. D. 2. 44. *De gezichteynder, of gezichtkring.*

FINĬO, is, ivi, itum, ire. acc. *Eyndigen, voleynden, ten eynde brengen, voltooijen, afmaaken, afdoen, een eynd van maaken.*

Finire mala leto. Tib. 2. 7. 1. *Zijn rampen door de dood eyndigen; een eynde van zijn quaalen door de dood, of zelfmoord maaken.*

Senectus finit illum. Mart. 5. 6. 4. *Hy ſterft door ouderdom.*

Dolor finitur. Celſ. 4. 8. *De ſmert gaat over.*

Finire animam. Ovid. M. 7. 591. *Zijn leven eyndigen, overlijden, den geeſt geeven, ſterven.*

Morbo finiri. Plin. E. 1. 12. *Door een ziekte wechgerukt, wechgeſleept, of in 't graf geſleept worden.*

Finire. *Bepaalen, voorſchrijven, aanwijzen, vaſtſtellen.*

Finire tempus alicui lege aliqua. Cic. F. 15. 9. *Iemand eenen zekeren tijd door een wet ſtellen, of bepaalen.*

Rhenus Imperium Romanum finiebat. Cæſ. B. G. 4. 16. *De Rhijn bepaalde 't Roomſche Rijk, of 't Roomſche Rijk ſtrekte niet verder dan den Rhijn.*

Rhetorice finitur varie. Quintil. I. O. 2. 26. *De Redenkonſt word verſcheydentlijk omſchreven, of bepaalt.*

Finire. *Sterven, overlijden.*

Sic Tiberius finivit. Tac. An. 6. 50. *Zoo is Tiberius geſtorven.*

Sic Seleucus finivit. Juſt. 37. 3. 12. *Zoo is Seleucus geſtorven.*

Finire vitam ſuſpendio. Suet. A. 65. Laqueo. Sen. H. 1. 259. *Zich zelven verhangen.* Inedia. Plin. H. 8. 42. *Van honger ſterven, zich dood hongeren, zich van ſpijze onthouden en zoo ſterven.* Alicui enſe. Ovid. Tr. 3. 7. 49. *Iemand doorſteeken.*

Finiri. *Sterven, overlijden.*

Sic fuit utilitas finiri ipſique tibique. Cic. T. Q. 1. 48. *Alzoo is het ſterven voordeelig geweeſt, voor hem en voor u.*

FINĬS, ĭs. m. & f. Cic. Fin. 3. 7. *Het eynd, end, 't uyterſte, de eyndpaal van iets.*

Anguſti fines ævi. Lucret. 2. 1168. *De enge paalen, of de kortheyd van 's menſchen leven.*

Orare finem malorum. Ovid. M. 1. 733. *Om 't eynd van zijn rampen bidden.*

Sine fine. Virg. Æ. 1. 283. *Zonder eynd, eyndeloos, altoos, eeuwiglijk.*

Finis. *Eynd, end, bepaling.*

Facere finem belli. Nep. Ham. 1. *Een eynd van den oorlog maaken.* Maledictis. Ter. H. prol. 34. *Een eynd van 't quaadſpreeken maaken, ophouden qualijk te ſpreeken.* Cogitandi de aliquo. Cic. F. 12. 1. *Om iemand niet meer denken.* Dicendi. Ter. Ph. prol. 23. *Een eynde maaken van ſpreeken.*

Finis. *Het eynde, de reden, de beweegreden, 't oogmerk, het doelwit, de oorzaak, het inzicht waarom men iets doet.*

Illud, cujus cauſa facere debemus, finem appellabimus. Cic. I. R. 1. 5. *Men noemt dat waarom men iets moet doen, het eynde, of oogmerk.*

Officium & finis Oratoris. Cic. I. R. 1. 5. *De plicht en 't eynde, of oogmerk van een Redenaar.*

Finis. Quintil. I. O. 2. 16. *Een beſchrijving.*

Finis. Cic. Dej. 8. *De grenzen, eyndpaalen, uyterſte paalen van een land, de landſcheyding.* Dit woord word gemeenelyk in dezen zin niet dan in plurali gevonden.

Ambigere de finibus. Ter. H. 5. 1. 39. *Over de landſcheyding geſchil hebben.*

Per extremos Ligurum fines. Liv. 35. 4. *Door de grenzen, of landſcheydinge van Liguriën.*

Finis. *De eyndpaal, het eynd, de omtrek, de ſcheyding van een akker, of ſtuk lands.*

Ingredi intra finem alicujus loci. Cic. Cæc. 8. *Binnen de paalen, of den omtrek van eenige plaats komen.*

Finis. *Het eynd, of 't end van iets, als van een griffel, enz.*

Ubi ad fines fiſtulæ ventum eſt. Celſ. 7. 4. *Als men aan 't eynde, of aan den grond van de etterholte, of 't lopend gat gekomen is.*

Auguſti fine comperto. Tac. An. 2. 39. *Na dat men 't eynd, of de dood van Auguſtus had verſtaan.*

[Finem vitæ facere. Nep. Timol. 1. *Zich zelfs ombrengen.*]

(Fini. De ablativus is gebruykt van Papinianus, en betekent *tot het eynde, naar de mate.* Fini legitimæ uſuræ. D. 20. 1. 3. *Naar de mate, tot het eynde van behoorlijke winſt.* Van Gellius en betekent *toen eerſt.* His verbis Probus & hac fini hominem dimiſit. 13. 20. *Met die woorden en toen eerſt heeft Probus den man laaten gaan.*)

[Finis word ook gezeyt van de *tijd.*

Exercebatur currendo ad eum finem. Nep. Epam. 2. *Hy oeffende zich met loopen zoo lange, tot de tijd.*]

FINĪTĒ. adv. *Bepaaldelijk, op eene bepaalde wijze, matiglijk.*

Avarus erit, ſed finite. Cic. Fin. 2. 9. *Hy zal niet al te gierig zijn.*

FINĬTĬMŬS, a, um. *Nabuur, nabuurig, aangrenzende, aangelegen, naby, naaſtgelegen, aanpalende, aanrakende.*

Finitimæ civitates. Liv. 1. 32. *Nabuurige ſteden.*

Mari finitimus eſt aër. Cic. N. D. 2. 9. *De lucht raakt onmiddelijk de zee.*

Inferre bellum finitimis. Cic. Man. 4. *Zijn nabuuren beoorlogen, of den oorlog aandoen.*

Bellum finitimum. Suet. A. 1. *Een oorlog met zijne nabuuren.*

Oratori finitimus Poëta eſt. Cic. de Or. 1. 16. *De Redenaar en Dichter komen malkanderen heel naby, hebben een groote gelijkheyd.*

FINĪTĬO, ōnĭs. f. *Het eynd, toppunt, de volkomentheyd, of volmaaktheyd van een konſt, enz.*

Conſpicitur ex ea domo mœnium tota finitio. Vitruv. 2. 8. *Men ziet van dat huys den ganſchen omkring der wallen.*

Finitio. Sen. Cl. 2. 3. Ir. 1. 3. *Een beſchrijving.*

Parum plena finitio. Quintil. I. O. 7. 3. *Een onvolkomene, niet volſlage, manke, of gebrekkelijke beſchrijving, een beſchryving die mank gaat, of die niet wel op zijne beenen ſtaat.*

(Finitio. Hyg. A. P. 1. 6. *Een verdeeling.*)

FINĪTŌR, ōrĭs. m. Cic. Rull. 2. 13. *Een landmeeter.*

Finitor. Sen. N. Q. 5. 17. *Gezichteynder, kim, gezichtkring.*

FINITUS, a, um. *Geëyndigt, voleynd, ophoudend, gedaan, volbragt, ten eynde gebragt, voltrokken, voltooyt, afgedaan.* De ſuperl. *Finitiſſimus* ſtaat by Priſc. 17. 1083. Edit. Putſch.
Frigus finitum. Plin. H. 18. 27. *De ophoudende koude, de koude die voor by is.*
Via finita eſt. Ovid. Tr. 3. 2. 17. *De reys is voleynd, volbragt, afgedaan, voltrokken*, of *afgelegt.*
Finitus. *Bepaalt, vaſtgeſtelt, aangewezen, aangetoont.*
Ætas qua petantur honores, eſt finita certis legibus. Ovid. F. 5. 65. *De ouderdom, waar in men naar eerampten mag ſtaan, is door zekere wetten bepaalt.*
Finitus. Cic. Part. 18. *Bepaalt, beperkt, beſloten, afgeperkt.*
Poteſtas finita cuique. Lucret. 1. 77. *Elks magt is bepaalt.*
(Finitus. *Beſloten, omzet, bebolwerkt.*
Lingua ſita eſt in ore, finita dentibus. Cic. N. D. 2. 59. *De tong heeft haar plaats in den mond, en is met de tanden omzet*, of *bebolwerkt.*)

F I N N.

FINNIA, of
FINNINGIA, Plin. H. 4. 13. *Finland.*
FINNICUS, a, um. *Van Finland.*
Finnicus ſinus. *De golf, inham*, of *zeeboezem van Finland*, in de Ooſtzee.
FINNONIA, æ. f. *Finland*, een land dat een groot ſtuk van 't Koningryk Zweeden uytmaakt.

F I O.

FIO, is, factus ſum, fieri. *Worden, gemaakt*, of *gedaan worden.* ['t Is een gebrekkelyk woord. Behalven de tyden, die beneden by gebragt worden, heeft het Indicativo Fis by Hor. O. 4. 13. 2. Fimus by Ter. H. 3. 1. 74. Hoewel daar doorgaans Sumus geleezen word. Fiunt by Hor. Ep. 5. 52. ook dikwils by Terentius en anderen. Fitur en Fiebantur by Cato. Priſc. 8. 789. Edit. Putſch. Fies by Hor. O. 3. 13. 13. Fiet by Hor. O. 3. 14. 24. Imperativo Fi by Plaut. Curc. 1. 1. 87. Hor. S. 2. 5. 38. Fite by Cato en Craſſus. Non. 17. 62. Plaut. Curc. 1. 2. 63. Fitote by Plaut. Amph. ſuppl. 3. 58. Subjunctivo Fias by Hor. O. 1. 16. 27. Fieres by Hor. O. 2. 8. 3. 't Participium præſens Fiens ſtellen wel Chariſ. l. G. 3. 222. en Diom. 1. 352. Edit. Putſch. maar Diom. p. 377. bekent dat het zelden, en Voſſ. Anal. 4. 12. meynt dat het nooyt gevonden word. 't Præteritum Factus ſtaat wel by Mariſcus en Diomedes, maar Voſſ. Anal. 3. 38: 4. 12. betuygt dat het niet van Fio komt, maar van Facior. Altoos Nigidius en Titinnius gebruyken Facior by Non. 10. 17. 't Futurum Fiendus geeft aan dit verbum Chariſius, miſſchien verleyd door Plin. H. 29. 6. by welken in zommige boeken geleezen wort: Quæ ut una cremari poſſit minutim fienda eſt. Maar uyt een ouden codex moet 'er geleezen worden Findenda, als Voſſius getuygt. Waarom ook Diomedes in de laatſt aangetogene plaats toeſtaat dat het geen participium futurum heeft.]
Quid te, aut fieri, aut fingi dementius poteſt? Cic. Dom. 29. *Kan 'er wel iets gekker*, of *zotter gemaakt*, of *bedacht worden dan u; of dan gy zijt?*
Siquidem biduum; verum ne fiant iſti viginti dies. Ter. E. 1. 2. 103. *Ja zoo het maar twee dagen zijn; maar dat het geen twintig dagen worden.*
Fient in illum exempla. Ter. E. 5. 5. 6. *Men zal een voorbeeld van ſtraffe van hem maaken*, of *hem tot een voorbeeld van anderen ſtraffen.*
Fieri. *Gebeuren, geſchieden, voorvallen*, van een toeval ſpreekende.
Nihil fieri poteſt, niſi quod ab omni æternitate certum fuerit eſſe futurum. Cic. D. 2. 7. *Daar kan niets gebeuren*, of *geſchieden, dat niet van alle eeuwigheyd zekerlijk toekomſtig was*, of *dan 't geene van alle eeuwigheyd voorzien*, of *beſloten was.*
Ut fit. Cic. Or. 53. *Gelijk 't gebeurt, voorvalt, komt te gebeuren*, of *gemeenelijk gaat.*
Fieri. *Voortgebragt worden, geboren worden, voortkomen, van daan komen, groeijen, ſpruyten.*
Non eſt illa Arabia ubi tus gignitur, ſed ubi abſinthium fit. Plaut. Trin. 4. 2. 90. *'t Is dat Arabiën niet daar de wierook valt, maar daar de alſſem groeit.*
Nulla adeo ex re iſtud fit, niſi ex nimio otio. Ter. H. 1. 1. 57. *Dat geſchied nergens zoo zeer uyt, dan uyt een al te groote ledigheyd.*
Fiet tibi acceptum. Plin. E. 6. 34. *Daar zal u rekening van geſchieden*, of *van worden gedaan, men zal 'er u rekening van doen.*
Fit mora per janitorem. Hor. O. 3. 14. 24. *De deurwachter blijft lang weg, uyt*, of *achter, doet niet ras open.*
Fit via vi. Virg. Æ. 2. 494. *Men opent*, of *baand zich een weg met geweld*, of *geweldigerhand.*
Cum pro populo fieret. Cic. Ar. 17. L. L. 2. 9. *Toen voor 't volk geoffert wierd.*
Puto Idibus Sextilibus de ea re factum iri. Cic. F. 8. 4. *Ik meyn dat die zaak op den dertienden dag van Oogſtmaand zal verhandelt worden.*
Ut quanti quisque ſeipſum faciat, tanti fiat ab amicis. Cic. Am. 16. *Op dat elk zoo veel van zijn vrienden worde geacht, als hy zich zelven acht.*
Fiat. Plaut. Moſt. 3. 2. 116. *Laat het geſchieden, ik wil 't wel, ik ſtaa het toe, ik mag 't wel lijden, ik ben 'er meê te vreden.*
(Fieri alicujus. *Iemands worden, onder iemands gehoorzaamheyd komen.*
Inſula fit Athenienſium. Juſt. 2. 7. 13. *Het eyland* (*Salamina*) *komt onder de gehoorzaamheyd van de Athenienzeren.*
Fieri in 't gemeen geſtelt, betekent ook wel iets in 't byzonder.
Poſtquam nihil fit, clamore hominem poſco. Plaut. Curc. 5. 3. 5. *Na dat, als het geld niet geteld wierd, heb ik dien man opentlijk gemaant.*)
[Fieri. *Zijn.*
Nec poteſt fieri me quicquam ſuperbius Cic. F. 3. 7. *Daar kan niemand opgeblazener zijn dan ik; ik ben de opgeblazenſte*, of *hovaardigſte van allen.*

F I O N.

FIONIA, æ. f. *Funen.* Een eyland in Denemarken tuſſchen Jutland en Seland.]

F I R M.

FIRMAMEN, inis. n. Ovid. M. 10. 491. en
FIRMAMENTUM, i. n. Cæſ. B. C. 2. 15. *Steun, ſteunzel, ſtut, ſchoor, ſchraag, vaſtigheyd, ſterkte, kracht, grondveſt*, of *grondſlag*, in den eygentlyken zin.
Firmamentum. *Steun, ſtut, ſchraag, ſchoor, grondveſt, grondſlag, kracht*, in den oneygentlyken zin.
Fides eſt firmamentum ſtabilitatis in amicitia. Cic. Am. 18. *De getrouwigheyd is een vaſt ſteunzel der vriendſchap.*
Firmamentum diſciplinæ. Cic. T. Q. 4. 3. *Het ſteunzel*, of *de grondveſt der tucht*, of *de handhaver der tucht.*
Firmamentum imperii. Cic. A. 3. 2. *Het ſteunzel*, of *de grondveſt van 't gebied.*
Parum firmamenti falſitas habet. Cic. Clu. 2. *De valsheyd heeft weynig kracht.*
Ponere firmamentum in teſte. Cic. Fl. 37. *Al zijn ſteunzel, hoop*, of *vertrouwen op een getuyge ſtellen.*
Firmamenta & vincula membrorum. Gell. 13. 22. *De ſteunzels en banden van de leden*, van de zenuwen ſpreekende.
FIRMATOR, oris. m. *Vaſtmaker, verzekeraar, beveſtiger, handhaver, voorſtander, verdediger.*
Miſſus tamen Druſus pacis firmator. Tac. An. 2. 46. *Druſus nochtans is gezonden tot ſterking*, of *bekrachtiging der vrede*, of *om de vrede te beveſtigen.*
FIRMATUS, a, um. *Vaſt gemaakt, verzekert, vaſt, bekrachtigt, beveſtigt, onderſtut, onderſteunt, onderſchraagt, geſchoort.*
Acies firmata ſubſidiis. Liv. 4. 37. *Een leger met hulpbenden verſterkt.*
Ætas firmata. Cic. Cœl. 18. Virg. E. 4. 37. *Een beſtendige*, of *vaſte ouderdom.*
Opinio firmata omnium conſenſu. Cic. D. 1. 1. *Een gevoelen door de toeſtemming van allen beveſtigt.*
Vox odio magis omnium firmata quam præſidio. Cic. Att. 3. 19. *Een gevoelen meer door haat van de wereld, dan door een nauw onderzoek beveſtigt.*
FIRME. adv. Cic. Att. 10. 54. *Standvaſtig, kloekmoedig, onverzettelijk, onbezwijkelijk,*

Digitized by Google

kelijk, *moedig*. (De compar. *Firmius* ſtaat by Cic. T. 25. en de ſuperl. *Firmiſſime* by Cic. Att. 10. 14.)

Firme. *Volſlandig*, *onwankelbaar*, *onverbreekelijk*, *zeker*, *geſtadig*.

Sum tibi firme fidelis. Plaut. M. G. 4. 2. 24. *Ik ben u zekerlijk getrouw*.

Firme. Front. St. 2. 3. 17. *Met kracht*, *krachtig*.

(Firme. *Zonder vreeze*, *zonder angſt*, of *ſchroom*, *onbeſchroomt*.

Fronto Catius reſpondit firme. Plin. E. 6. 13. *Fronto Katius heeft zonder vreeze geantwoord*.)

FIRMITAS, ātis. f. Plaut. Moſt. 3. 2. 134. *Vaſtigheyd*, *beſtendigheyd*, *hechtheyd*, *ſterkte*, van een gebouw ſpreekende.

Gladiatoria totius corporis firmitas. Cic. A. 2. 25. *Een ſchermmeeſterlijke kracht van 't ganſche ligchaam*.

Firmitas alleen. Cic. A. Q. 4. 20. *of* Firmitas animi. Cic. Sext. 44. *Standvaſtigheyd*, *kloekmoedigheyd*, *dapperheyd*, *onbeſchroomtheyd*, *onvertzaagtheyd*, *manhaftigheyd*.

Exercitus numero ampliſſimus, firmitate exiguus. Planc. *aan* Cic. F. 10. 24. *Een talrijk heyr*, *doch van kleyne dapperheyd*.

Firmitas vinorum. Plin. H. 14. 2. *De kracht*, of *'t ligchaam der wijnen*, waar op ze konnen teeren, *of* lang goed blyven.

Firmitas orationis. Cic. Att. 12. 39. *De bondigheyd*, *deftigheyd*, of *kracht van een rede*.

FIRMITER. adv. Plaut. E. 1. 1. 77. Varr. R. R. 3. 9. *Vaſtelijk*, *krachtiglijk*, *met kracht*.

FIRMITUDO, ĭnĭs. f. *Kloekmoedigheyd*, *beſtendigheyd*, *verzekertheyd*, *kracht*, *ſtandvaſtigheyd*, *onvertzaagtheyd*, *groote moed*, *onbeſchroomtheyd*.

Si iſtam obtines firmitudinem animi. Plaut. Aſ. 2. 2. 54. *Zoo gy die ſtandvaſtigheyd des gemoeds*, *die kloekmoedigheyd*, of *onvertzaagtheyd behoud*.

Firmitudo vocis. Cic. I. R. 3. 11. *De kracht*, of *ſterkte der ſtemme*.

FIRMO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Verſterken*, *ſterken*, *vaſt*, of *ſterk maaken*, *onderſteunen*, *onderſchraagen*, *onderſtutten*, *kracht*, of *ſterkte byzetten*, *beveſtigen*, *verzekeren*.

Firmare agrum ſepibus. Plin. H. 18. 6. *Een veld*, of *akker met heggen omtuynen*, *met een heyning afſchutten*.

Firmare alvum. Plin. H. 14. 18. *Den buyk ſtoppen*, of *hardlijvig maaken*.

Firmare corpora cibo. Liv. 27. 13. *Het ligchaam met ſpijs*, of *voedzel verſterken*. Labore. Cic. T. Q. 2. 15. *Het ligchaam door den arbeyd ſterk*, of *hard maaken*.

Firmare animum alicujus. Ovid. M. 3. 689. *Iemand aanmoedigen*, *moed geeven*, of *een moed inſpreeken*.

Firmare fidem apud aliquem. Ter. Hec. 5. 1. 24. *Iemand zijn gegeeven woord met nieuwe beloften verzekeren*, of *verſterken*.

Firmare alicui rei fidem. Ter. Hec. 4. 2. 5. *Een zaak door nieuwe bewijzen beveſtigen*, *verſterken*, of *geloofbaar maaken*.

Firmare imperium. Cic. Sull. 11. *Zijn gebied beveſtigen*.

Fœdera firmare dictis. Virg. Æ. 12. 212. *Verbonden met woorden beveſtigen*. Pacem. Cæſ. B. G. 4. 28. *De vrede beveſtigen*.

Firmare aliquid jurejurando. Cic. L. L. 2. 7. *Iets met eede beveſtigen*, of *verſterken*.

Soporem alicui firmare. Ovid. M. 1. 715. *Iemand vaſter doen ſlaapen*.

Valetudinem firmare. Tac. An. 3. 31. *In gezondheyd toeneemen*.

Pinus veſtigia firmat. Virg. Æ. 3. 659. *Hy leunt in 't gaan op een pijnboomſtok*.

Firmare. *Beveſtigen*, *bewijzen*, *aantoonen*.

Hoc firmabo tabulis cenſorum. Cic. Ar. 14. *Ik zal dit door de rollen van de Zedenmeeſters*, of *Opzichters der zeden bewijzen*.

Firmare. *Verzekeren*, *vaſtſtellen*.

Vix quidquam firmare auſim. Tac. An. 1. 81. *Ik durf nauwelijks iets verzekeren*, of *vaſtſtellen*.

FIRMUS, ă, ŭm. *Vaſt*, *ſterk*, *hecht*, *ſtevig*, *dat wel houd*, van een gebouw ſpreekende. (De compar. *Firmior* ſtaat by Cic. F. 16. 5. en de ſuperl. *Firmiſſimus* by Virgilius beneden.)

Carina firma. Ovid. Her. 2. 46. *Een vaſt*, *ſterk*, *ſtevig*, *goed*, of *dicht ſchip*.

Firmus e gravi valetudine. Suet. A. 8. *Gezond uyt een zwaare ziekte*.

Cibus firmus. Celſ. 2. 18. *Vaſte*, *gezonde ſpijze*, *mannekoſt*.

Firmiſſima vina. Virg. G. 2. 97. *Sterke*, *zwaare*, of *duurzaame wijnen*.

Firmus ab equitatu. Cic. F. 10. 15. *Sterk in ruytery*, of *paardevolk*.

Exercitus & opibus firmus & voluntate. Cic. F. 15. 1. *Een ſterk en getrouw leger*.

Firmus. *Standvaſtig*, *onbeweeglijk*, *onwankelbaar*, *onveranderlijk*, *onverzettelijk*, *volhardende*, *beſtendig*.

Firmus accuſator. Cic. Div. 9. *Een beſchuldiger die by zijn beſchuldiging blijft*, *die ſtijf op zijn ſtuk ſtaat*.

Firma amicitia. Cic. Pet. 7. *Een ſtandvaſtige vriendſchap*.

Firma & ſtabilis opinio. Cic. Cl. 30. *Een vaſt en aangenomen gevoelen*.

Firmus illum diſceſſiſſe rumor eſt ortus. Cic. Att. 11. 25. *Daar liep een vaſt gerucht dat hy vertrokken was*.

Vereor ne firmæ ſint nuptiæ. Ter. Hec. 1. 2. 26. *Ik ben beducht of dit huwelijk wel zal voortgaan*.

Nihil ſatis firmi video. Ter. H. 2. 3. 96. *Ik zie geene vaſtigheyd genoeg*.

Firmius aliquid tenere. Cic. Or. 71. *Iets vaſtelijk gelooven*, *iets voor zeker aanneemen*.

Fundus nec vendibilis, nec paſcere firmus. Hor. E. 1. 17. 47. *Een landgoed dat men niet verkoopen*, *noch dat zijn eygenaar niet voeden kan*.

Lana in uſum firma. Varr. L. L. 8. 28. *Sterke*, *deugdzaame*, of *deugdelijke wol*.

(Firmæ vires ad laborem ferendum. Nep. Eum. 11. *Vaſte krachten om arbeyd uyt te ſtaan*.

Firmus in ſententia. Cic. C. B. 27. *Die pal by zijn gevoelen blijft*.

Firmus. *Vaſt*, *ſterk*, van ſteden ſpreekende.

Antonius circumſedit Mutinam firmiſſimam. Cic. A. 5. 9. *Antonius heeft het vaſte*, of *ſterke Modena bezet*, of *belegert*.)

F I S C.

FISCALIS, ĭs. m. *en* f. ālĕ, ĭs. n. Ulp. D. 43. 8. §. 4. *Dat 's lands ſchatkamer aangaat*, of *raakt*.

FISCARIUS, i. m. Firm. 3. 13. *Een ſchatmeeſter*.

FISCELLA, æ. f. Virg. E. 10. 71. Tib. 2. 3. 15. *Een kleyn bieze*, of *teene mandje*, *korfje*, of *bennetje*.

Fiſcella. Cato R. R. 55. Plin. H. 18. 19. *Een muylband van teen*, of *touw gebreyd*, die men de paarden en oſſen voor de muyl deed, om hen 't eeten onder 't ploegen te beletten: men deed ze ook aan veulens en kalveren om 't zuygen voor te komen.

FISCELLUM, ī. n. Colum. 12. 38. *Een kaasvat*, of *houte nap onder met gaten*, *waar in men kaas wringt*. Men vind niet dan d'ablativus *Fiſcello*, by Columella. L. 12. c. 38. Zommige leyden 't van *Fiſcellum*, en andere van *Fiſcellus* af.

FISCELLUS, ī. m. Colum. 12. 18. Zie Fiſcellum.

Fiſcellus. Feſtus. *Die veel van vette kaas houd*, *een liefhebber van vette kaas*.

FISCINA, æ. f. Varr. R. R. 1. 22. *Een teene*, of *bieze mandje*, *bennetje*, of *korfje*.

Texere fiſcinam. Virg. G. 1. 266. *Een biezemandje vlechten*.

Homini Phrygi fiſcinam ficorum objeciſti. Cic. Fl. 17. *Gy hebt een Phrygier een mandje met vijgen aangeboden*.

FISCUS, ī. m. *Een mand*, *een korf*, *een ſluytmand*. De Oude leyden de grootſte geldſommen in manden die zy *Fiſci* noemden. Van daar komt het dat men ook 's Lands ſchatkiſt *Fiſcus* heeft geheeten, uyt inzicht dat 'er van deze manden in ſtonden daar 't geld in lag. En vervolgens is deze naam aan de Koninglyke ſchatkiſt gegeeven.

Fiſcus. Cic. V. Proœm. 8. Aſcon. Cic. p. 50. *De gemeene lands kaſſe*, *'s Lands geldkiſt*. Plin. P. 36. Tac. An. 6. 2. en Sen. B. 7. 5. gebruyken 't om te zeggen *de Koninglijke ſchatkiſt*.

Fiſcus. Colum. 12. 50. *Een zijgmand*, een mand die men onder de pars zet, om 't vocht dat uyt den droeſſem der olyven zypt, door te zijgen.

F I S S.

FISSICULO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Verdeelen*, *ſplijten*, *van malkanderen rijten*.

Een

Digitized by Google

Een woord verzonnen van Apul. D. Socr. 45. Mart. Cap. Nupt. Phil. 2. 38.

FISSILIS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. Plaut. Au. 3. 2. 26. *Geklieſt, gekloofſt, geſpleten:* ook *dat gemakkelijk te klooven valt*, of *ligtelijk ſplijt.*

Fiſſile lignum. Virg. G. 1. 144. *Kloofhout, hout dat goed om te klooven is.*

FISSIO, ōnĭs. f. Cic. N. D. 2. 63. *Kloving, klieving, ſplijting.*

(FISSIPES, pĕdĭs. omn. gen. Auſon. E. 7. 49. *Die geſplete, of gekliefde voeten heeft.*)

Fiſſipes calamus. Auſon. E. 7. 49. *Een geſplete ſchrijfpen.*

FISSUM, ī. n. Cic. D. 1. 10. Celſ. 5. 20. *Een kloof*, of *klove, een ſpleet, reet, opening*, of *ſcheur.*

FISSURĂ, æ. f. Colum. 5. 10. Plin. H. 10. 63. *Een kloof, ſpleet, opening, reet, ſcheur.*

FISSŬS, ă, ŭm. *Gekloofſt, geklieſt, geſpleten, geſpouwen, open, gaapende, geſcheurt.*

Lingua fiſſa in duas partes. Ovid. M. 4. 586. *Een tong in tweeën geſpleten.*

Paries fiſſus tenui rima. Ovid. M. 4. 65. *Een muur daar een kleyn reetje*, of *ſcheurtie in is.*

FISSŬS, ūs. m. Cic. N. D. 3. 6. Zie Fiſſum.

F I S T.

FISTUCĂ, æ. f. *Een hey, heyblok, ſtraat-* of *vloerſtamper*, het eerſte om paalen in de aarde te heijen, en 't laatſte om vloeren vaſt te ſtampen.

Tigna fiſtucis adigere. Cæſ. B. G. 4. 17. *Paalen met heyblokken in de aarde heijen.*

Pavimenta fiſtucis pavita. Plin. H. 36. 25. *Vloeren met ſtampers vaſt geſtampt.*

FISTUCATIO, ōnĭs. f. Vitruv. 3. 3: 7. 1. *Heijing, het heijen van maſten*, of *paalen in de aarde, vloerſtamping, 't vaſtſtampen van een vloer.* Dit woord word ook by den zelven Schryver voor 't werktuyg zelf genomen.

FISTUCATUM, ī. n. Plin. H. 17. 11. Zie Fiſtucatio.

FISTUCATŬS, ă, ŭm. *Geheyt, met een heyblok*, of *ſtamper vaſt geſtampt.*

Solum fiſtucatum. Plin. H. 36. 25. Vitruv. 7. 4. *Een geſtampte vloer, een vloer die met een ſtamper is vaſt geſtampt.*

FISTUCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 36. 25. *Heijen, inheijen, met een heyblok*, of *ſtamper neêrſtampen.*

FISTŬLĂ, æ. f. Cic. C. R. 11. *Goot, geut, buys, pijp waar door 't water word geleyd.* Ulp. D. 18. 47. *en* 49. zegt dat dit de eygentlyke betekenis van dit woord is.

Fiſtula. Vitruv. 10. 12. *Een goot*, of *buys.*

Fiſtula. Cic. de Or. 3. 60. Virg. E. 2. 37. *Een fluyt*, of *pijp om te ſpeelen.*

Fiſtula. Celſ. 5. 28. Plin. H. 30. 13. *Een nauw diep ettergat.*

Fiſtula ſutoria. Plin. H. 17. 14. *Een ſchoenmakers ſnijmes.*

FISTŬLANS, āntĭs. omn. gen. Plin. 18. 11. Zie Fiſtuloſus.

FISTŬLATŌR, ōrĭs. m. Cic. de Or. 3. 61. Gell. 1. 11. *Een fluyt-* of *pijpſpeelder.*

(FISTŬLATŬS, ă, ŭm. *Op de wijze van een pijp uytgeholt.*

Cœnationes laqueatæ erant tabulis fiſtulatis. Suet. N. 31. *De verwelfde eetzaalen waren van uytgeholde planken.*)

FISTŬLOSŬS, ă, ŭm. Plin. H. 11. 2. *Gatig, oogig, vol gaten*, of *oogen, als een ſpons.*

Caſeus fiſtuloſus. Colum. 7. 8. *Een oogige kaas, een kaas vol oogen.*

Fiſtuloſus cancer. Cato R. R. 158. *Een kanker vol gaten.*

F I T I. F I X U.

FITILLĂ, æ. f. Plin. H. 18. 8. Arnob. 7. 230. *Zekere pap*, by de offerhanden gebruykelyk.

FIXŬLĂ, æ. f. Feſtus. Zie Fiſtula.

FIXŬS, ă, ŭm. *Gezet, ingezet, ingeſteeken, ingeſlagen, ingeheyt, ingepoot, ingehecht, vaſtgehecht, vaſtgemaakt.* (De compar. *Fixior* gebruykt Arator. Act. Ap. 4.)

Duplex cannarum fixa perpetuitas. Vitruv. 7. 3. *Een dubbelde ry rottingen in de aarde gezet.*

Fixus. *Vaſt, verzekert, geveſtigt, gebouwt, ſteunende, vertrouwende, pal ſtaande, onverzettelijk.*

Fixus auctoritate Conſulatus mei. Cic. Att. 1. 16. *Op 't gezag van mijn Burgermeeſterſchap vertrouwende.*

Conſilium fixum. Cic. Att. 8. 14. *Een vaſt beſluyt.*

Id mihi fixum ſedet animo. Virg. Æ. 4. 15. *Dat is vaſt by my beſloten.*

Sententia fixa menti. Val. Flacc. 1. 549. *Een vaſt opzet, een onverzettelijk voornemen.*

F L A B.

FLĀBELLĬFĔR, ă, ŭm. Plaut. Trin. 2. 1. 22. *Die een waaijer draagt.*

FLĀBELLŬM, ī. n. Ter. E. 3. 5. 47. *Een waaijer*, daar men zich by heet weêr meê verkoelt.

Flabella caudæ ſuperbi pavonis. Prop. 2. 18. 59. *De uytgeſpreyde ſtaart van een moedige pauw.*

Flabellum ſeditionis. *De roervink, ſtookebrand*, of *aanblazer van een muytery, de belhamel*, of *aanhitzer van een oproer, een muytmaker*, of *oproermaker.*

Lingua ſeditionis quaſi flabellum. Cic. Fl. 23. *Een tong, om zoo te ſpreeken, een opwaaijer*, dat is, *een aanſtoker*, of *aanhitzer van oproer*, of *muytery.*

FLĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. Cic. T. Q. 1. 17. *Waaibaar, verwaaibaar, dat men wechblaazen*, of *dat wachwaaijen kan.*

FLĀBRA, ōrum. n. plur. Virg. G. 2. 293. *Het waaijen, 't geblaas, 't gedruys*, of *'t geraas der winden.*

FLĀBRĀLĬS, ĭs. m. & f. ĕ, ĭs. n. Prudent. Apoth. 840. *Waaijend, wind verwekkend.*

F L A C.

FLĂCCĔO, ēs, flăccŭī, flăccērĕ. *Verſlenſſen, ſlap*, of *krachteloos worden, quijnen, gaan hangen, uytteeren.*

Flaccet fortitudo. Afran. *by* Non. 2. 323. *De dapperheyd verſlapt.*

FLĂCCĒSCO, ĭs, flaccui, flăccēſcĕrĕ. Vitruv. 2. 9. Colum. 5. 11. *Verwelken, verſterren, verſlenſſen, vergaan, zijn kracht en ſchoonheyd verliezen*, van kruyden, bloemen, enz. ſpreekende.

Sterquilinium melius, cum flaccuit. Varr. R. R. 1. 13. *De miſt is beter als ze wel gerot is.*

Flacceſcit (ejus) oratio. Cic. Cl. 24. *Zijn rede verzwakt, verlieſt zijn kracht, begint lam te worden.*

FLĂCCĬDŬS, ă, ŭm. Plin. H. 15. 30. 1. *Quijnende, zwak, krachteloos, ſlap, laf, verſlapt, dat zijn kracht quyt is*, of *verloren heeft.* De compar. *Flaccidior* ſtaat by Lucret. 5. 631.

Flaccidæ aures. Varr. R. R. 2. 9. Colum. 6. 30. Plin. H. 8. 51. *Hangende ooren*, van honden ſpreekende.

FLĂCCŬS, ă, ŭm. *Slap, verſlenſt.*

Aures flaccæ. Varro R. R. 2. 9. *Hangende ooren.*

Flaccus. Cic. N. D. 1. 29. *Die hangende ooren heeft.*

FLĂCES, ĭūm. f. plur. Plin. H. 15. 6. Men leeſt Fraces by dezen Schryver. Zie Fraces.

F L A G.

FLĂGĔLLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Geeſſelen, zweepſlagen geeven, met roeden ſlaan.*

Flagellare aliquem multa vibice. Perſ. 4. 49. *Iemand bond en blauw ſlaan.*

Meſſis perticis flagellatur. Plin. H. 18. 30. *Men dorſcht het koorn met viegels.*

Comæ flagellant colla. Mart. 4. 42. 7. *Het haair ſlingert hem om den hals.*

Flagellare annonam. Plin. H. 33. 13. *De leeftocht door inhouden*, of *opleggen aan 't rijzen*, of *opſlaan brengen*, als of men ze met zweepſlagen, *of* roedeſlagen in pakhuyzen hield. Dus legt het Turnebus Adv. 21. 4. uyt. Mart. 2. 30. 4. zegt in d'eyge zin, Cujus laxas arcā flagellat opes. *In wiens kiſten groote ſchatten opgeſloten zijn.*

FLĂGĔLLŬM, ī. n. Cic. C. R. 4. *Een roede, gerde, geeſſel, geeſſelroe, zweep, vlegel.*

Flagellis ad mortem cædi. Hor. S. 1. 2. 41. *Met geeſſelen tot de dood geſlagen worden.*

Rubere flagellis. Juv. 6. 478. *Bond en blauw zijn van geeſſelſlagen.*

Inuſta flagella. Catull. 25. 11. *Roede*, of *geeſſelriemen die in 't vel ſlaan.*

Flagellum. Varr. R. R. 1. 31. *Een wijnrankdrank.*

Flagella. Virg. G. 2. 299. *De topjes*, of *uytwaſſen.*

uyterſte ſcheutjes van de takken der boomen.

FLAGITATIO, ōnis. f. Cic. Top. 1. *Eyſch.*

FLAGITATŌR, ōris. m. Plaut. Moſt. 3. 2. 81. *Een ſcherp maander; een aanhoudend, of yverig verzoeker; een ſtout, of onbeſchaamt eyſcher*, gelyk een ſchuldeyſcher die zyne ſchuldenaaren geen ruſt laat.

Flagitator pugnæ. Liv. 2. 45. *Een ſterk aanbinder van 't gevecht, een uytdager tot den ſtrijd, een die naar een veldſlag haakt.*

Flagitator non moleſtus quidem, ſed aſſiduus. Cic. Cl. 5. *Een aanhoudend, doch niet zeer laſtig verzoeker.*

[FLAGITATUS, a, ūm. Flagitatus inter cutem. Feſtus. *Een ſchandjongen.*]

FLAGITIOSĒ. adv. Cic. Fin. 3. 11. *Schelmagtig, fieltagtig, guytagtig, vuyl, ſchandelijk, eerloos.* (De compar. *Flagitioſius* ſtaat by Arnob. 4. 141. en de ſuperl. *Flagitioſiſſime* by Cic. C. 2. 4.)

Flagitioſe & turpiter dicta. Cic. de Or. 1. 58. *Onkuyſche en vuyle woorden.*

Flagitioſe deſciviт a Stoicis propter oculorum dolorem. Cic. Fin. 5. 31. *Hy heeft de zijde der Stoicijnen wegens pijn in de oogen ſchandelijk verlaaten.*

FLAGITIŌSŬS, a, ūm. *Zondig, boos, ondeugend, godloos, ſchelmagtig, onreyn, guytagtig, fieltagtig, boefagtig, onrechtvaardig, bedorven, grouwelijk, eerloos, ſchandelijk.* (De compar. *Flagitioſior* ſtaat by Sall. B. J. 85. en de ſuperl. *Flagitioſiſſimus* by Cic. V. 5. 33.)

Flagitioſæ libidines. Cic. V. 2. 54. *Schandelijke, vuyle, of grouwelijke ongebondenheden.*

Flagitioſa poſſeſſio. Cic. S. R. 9. *Een onrechtvaardige, of onrechtmatige bezitting.*

FLAGITIŬM, ii. n. Cic. Cl. 61. *Een misdaad, een ſchelmſtuk, boeveſtuk, guyteſtuk, of fielteſtuk, godlootheyd, een eerlooze, ſchandelijke, zondige, onkuyſche, of oneerlijke daad.* Het word voornamentlyk in deze betekenis genomen, wanneer men van misdaaden wil ſpreeken die tegens de kuysheyd, of zuyverheyd ſtryden.

Patiar flagitiis tuis me infamem fieri? Ter. H. 5. 4. 14. *Zal ik dulden dat ik door uwe ongebondenheden eerloos worde?*

Aliquid flagitii conficere. Ter. Ph. 5. 2. 5. *Een ſchelmſtuk begaan.*

Flagitium. Cic. S. R. 18. *Schande, ſchandelijkheyd, oneer, ſchaamte.*

Flagitium timoris fatendi. Liv. 42. 60. *De ſchande, of ſchaamte van zijn vreeze te bekennen.*

Flagitium. Plaut. E. 3. 4. 78. *Maaning, ſchuldeyſching die met geroep en ſcheldwoorden geſchied.*

Flagitium. *Een dwaling, doling, misſlag.*

Iſta enim flagitia Democriti, eſſe corpuſcula quædam levia, alia rotunda, alia, &c. Cic. N. D. 1. 24. *Want de dwalingen van Demokriit, dat 'er ligchaamtjes zijn, zommige ligt, andere rond, andere enz.*

Flagitium. *Schade, verlies, nadeel.*

Abiero, flagitio cum majore poſt reddes tamen. Plaut. E. 3. 4. 79. *Ik zal ſlechts heene gaan, maar gy zult het my, tot uwe groote ſchade, wederom geeven.*

(Flagitium. Non. 4. 215. *Hoerery, een oneerlijk byſlaapen, waar door een meysje geſchonden word.*

Super cætera flagitia. Suet. Cl. 26. 8. *Behalven de andere hoererijen, of andere oneerlijke byſlapingen by andere mannen.*

Flagitium. *Een weaakbaare daad, een daad die beſtraffens waardig is.*

Flagitium facimus. Ter. E. 2. 3. 90. *Wy doen waar over wy te beſtraffen zijn.*)

FLAGĬTO, ās, āvi, ātūm, āre. *Hertelijk, ernſtelijk, zonder ophouden, vieriglijk, met grooten ernſt, of met veel aanhouden verzoeken, bidden, ſmeeken, begeeren, eyſchen, afeyſchen, afvoederen, of afvergen, ergens hard op aandringen.* (Gelyk als een uytroeper, die langs de ſtraaten met een groot geſchreeuw bekent maakt iets dat verloren is, en den aanbrenger daar van prys belooft. Waarom ook dit woord zoodanige ſchreeuweren toegeſchreven word van Plaut. Men. prol. 46.)

Clamore magno & multum flagitari. Plaut. Pſeud. 1. 5. 145. *Met een groot geſchreeuw en dikwils gemaant worden.*

Poſtulatur a te jam diu, vel flagitatur potius hiſtoria. Cic. L. L. 12. 2. *Men heeft u lang verzocht, of gebeden om die geſchiedenis uyt te geeven.*

Flagitare promiſſum ab aliquo per literas. Cic. F. 3. 11. *Iemand door brieven op 't volbrengen van zijn belofte dringen.*

Flagitas me, ut eloquar. Plaut. Merc. 1. 1. 66. *Gy vergt, perſt, of dringt my te ſpreeken.*

Me frumentum flagitabant? Cic. Dom. 6. *Verzochten zy koren van my?*

Cauſa poſtulat, non flagitat, ea dicere; prætereo. Cic. P. Q. 3. *De zaak vereyſcht wel eenigzins, doch dringt niet hard die dingen te zeggen; en daarom zal ik 'er van zwijgen.*

Flagitare. *Beſchuldigen, betichten.*

Admonitum te, non flagitatum venimus. Cic. de Or. 3. 5. *Wy komen om u te waarſchouwen, niet om u te beſchuldigen.*

(Flagitare aliquem. *By iemand ſterk aanhouden om 'er by te ſlaapen, iemand hard, of ſterk tot oneer aanzoeken.*

Si quis ancillam alienam ſurripuerit & flagitaverit. Ulp. D. 47. 1. 2. §. 5. *Indien iemand een vreemde meyd zal vervoert, en ſterk by haar aangehouden hebben om 'er by te ſlaapen.*

Flagitare aliquem. Apul. M. 8. 215. *Iemand tot oneer brengen, ſchenden.*

Flagitare pudicitiam. Lactant. 6. 32. *De eerbaarheyd, of kuysheyd ſchenden.*)

[Flagitare aliquem. Plaut. Pœn. 3. 1. 36. *Iemand om een aalmoes aanſpreeken.*]

FLAGRĀNS, antis. omn. gen. *Brandende, barnende, vlammende, blaakende, vierig, ontfonkt, ontſteeken.* De compar. *Flagrantior* ſtaat by Paterc. 2. 48. 3. en de ſuperl. *Flagrantiſſimus* by Cic. Fat. 2.

Flagrans pinus. Virg. Æ. 9. 72. *Een brandende pijnboom.*

Flagrans canicula. Hor. O. 3. 13. 9. *Het heete, of brandende hondsgeſternte.*

Flagrans cupiditas. Cic. T. Q. 4. 19. *Een brandende begeerte, een vierige, of geweldige drift.*

Flagrans. *Hevig.*

Medio flagrante tumultu. Virg. Æ. 11. 225. *In 't hevigſte der beroerte.*

Aulicus flagrantiſſima gratia. Tac. An. 11. 29. *Een hoveling die in groote gunſt is.*

Flagrans. *Blinkende, ſchijnende, glantſig, glinſterende, tintelende, flonkerende, ſchitterende.*

Sidereo flagrans clypeo. Virg. Æ. 12. 167. *Blinkende met het hemelſch ſchild.*

Arma flagrantia. Sil. 3. 17. *Blinkende, glinſterende, of blanke wapens.*

(Flagrans crimen is gebruykelyk by de Rechtsgeleerden voor *een verſche daad*, men zegt ook *heeter daad.*

Flagranti crimine comprehenſi. Juſtinian. C. 9. 13. 1. *Op heeter daad, of op een verſche daad betrapt, of aangetaſt.*

FLAGRĀNTĔR. adv. *Zeer hevig, zeer aanhoudende.* De compar. *Flagrantius* ſtaat by Ammian. 31. 26. en de ſuperl. *Flagrantiſſime* by Tac. An. 1. 3.)

FLAGRĀNTĬA, æ. f. *Brand, verbranding, verteering door 't vuur, vierigheyd.*

Virgilius in deſcribenda flagrantia montis Ætnæ Pindarum ſecutus eſt. Gell. 17. 10. *Virgilius heeft in 't beſchrijven van den brand des Etnabergs Pindarus gevolgt.*

Flagrantia oculorum. Cic. Cœl. 20. *'t Vuur, de ſchitteeing der oogen.*

Flagrantia. *Vierige, of tedere genegentheyd, liefde.*

Vigor ille maternæ flagrantiæ paulatim reſtinguitur. Gell. 12. 1. *Die kracht van de moederlijke liefde (in de voedſters, enz.) vergaat, of ſlijt allengskens.*

FLAGRO, ās, āvi, ātūm, āre. Plin. H. 14. 20. *Branden, blaaken, barnen, vlammen, in brand zijn, in lichte vlam ſtaan, ontfonkt, of ontſteeken zijn.*

Flagrat bello tota Italia. Cic. Att. 7. 17. *d'Oorlog is ganſch Italiën door ontſteeken, of blaakt door heel Italiën.*

Immortalitatis amore flagrare. Cic. Marc. 9. *Een brandende begeerte hebben om zich eenen onſterffelijken naam te maaken.*

Flagrare deſiderio alicujus. Cic. Att. 5. 11. *Een vierige begeerte hebben om iemand weder te zien; naar iemand zeer verlangen.*

Flagrare amentia. Cic. Clu. 5. *Stapel gek zijn, heel gek zijn.*

Flagrare infamia. Cic. Att. 4. 18. *Zijn eer en achting quijt zijn; voor eerloos gaan.*

Fla-

Digitized by Google

Flagrare rumore malo. Hor. S. 1. 4. 125. *In een quaad gerucht zijn; een quaaden naam hebben.*

Flagrabant apud illum vitia libidinis. Cic. Cœl. 5. *Men leefde by hem in groote ongebondenheyd; men leyde by hem een heel godloos leven.*

FLAGRIŌNĒS, ŭm. m. Afran. *by* Non. 1. 117. *Boeven die men dikwils met zweepen ſlaat.* Nonius zegt dat men dus de ſlaaven noemde.

FLAGRŬM, i. n. Juv. 5. 173. *Een roede, geeſſel, geeſſelroede, zweep.*

Cæſa eſt flagro Veſtalis. Liv. 28. 11. *De Veſtaalſche non is gegeeſſelt.*

Flagris objurgare aliquem. Suet. Oth. 2. *Iemand geeſſelſlagen geeven.*

F L A M.

FLĀMĔN, ĭnĭs. m. Cic. L. L. 2. 8. *Een Heydenſch Prieſter, een Prieſter der Heydenſche Afgoden.* Elk God had een van deze Prieſteren, wien hy zynen naam gaf. Hier van daan komt het dat men zoo dikwils in de Schryvers leeſt Flamen Dialis, Martialis, Quirinalis, om te zeggen *de Prieſter van Jupiter, Mars, Quirinus.* Deze voegt Cicero by malkanderen A. 2. 43. Zie deze, en alle de andere in ons Lex. Antiq.

FLĀMĔN, ĭnĭs. n. Virg. Æ. 4. 241. *Wind, geblaas.*

Undæ clementi flamine pulſæ. Catull. 65. 272. *De baaren door een zacht, of zoet windje bewogen.*

FLĀMĬNĬĂ. æ. f. Gell. 10. 15. *Een huys, of de woonplaats daar de Prieſteren der Afgoden woonden.*

Flaminia. Feſtus. *Een jonge dochter wiens vader en moeder noch leefden, en die den Prieſter in den Afgodendienſt hielp.*

[FLĀMĬNĬĀNŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 2. 31. *Die,* of *dat van een Heydenſch Prieſter is,* of *komt.*]

FLĀMĬNĬCĂ, æ. f. Tac. An. 4. 16. Gell. 10. 15. *Een Heydenſche Prieſterin.* Feſtus zegt dat het de vrouw was van den Prieſter *Flamen* genoemt, met welke hy geen echtſcheyding mogt aangaan.

FLĀMĬNĬŬM, ĭi. n. Cic. A. 13. 19. Gell. 10 15. *Het Prieſterſchap, de Prieſterlijke bediening, het Prieſterampt, de Prieſterlijke waardigheyd van de afgodendienaaren.*

FLĀMĬNĬŬS, ă, ŭm. Feſtus. *Prieſterlijk, Prieſters, dat tot de Prieſteren van een afgod behoort.*

Flaminius. Feſtus. Liv. 3. 54. *en* 63. *Van Flaminius, dat van Flaminius gemaakt is,* van een ſtraat en renperk te Rome ſpreekende, dus naar den Zedenmeeſter Flaminius geheeten, die ze beyde gemaakt hadde.

FLAMMĂ, æ. f. Cic. de Or. 2. 54. *De vlam, brand.*

Flamma convaleſcit. Quintil. I. O. 5. 13. *De vlam word heviger.*

Flamma abſumi. Liv. 30. 6. *Door de vlam verteert worden.*

E flamma cibum petere. Ter. E. 3. 2. 38. *Een roof voor de hel wech haalen.* Dit zeyde men van die onbeſchaamden, die de brandende offerhanden beroofden.

Flamma fumo eſt proxima. Plaut. Curc. 1. 1. 53. *De vlam is naaſt aan den rook;* dat is: *Het ongeluk volgt op het gevaar.*

Galba eripuit ſe de flamma judicii. Cic. Cl. 23. *Galba heeft zich uyt den brand der veroordeelinge,* of *verwijzinge,* dat is, *uyt het gevaar van veroordeelt,* of *verwezen te zullen worden, gered.*

Flamma amoris turpiſſimi flagrare. Cic. V. 5. 35. *Branden,* of *blaaken door een zeer onkuyſche liefde,* of *een zeer ſchandelijke minnevlam.*

Sulpitius in eadem invidiæ flamma erat. Cic. de Or. 3. 3. *Sulpitius was in de eyge vlam van haat,* of *wierd op de zelve wijze benijd.*

Omnis illa vis, & quaſi flamma Oratoris extinguitur. Cic. Cl. 24. *Al die kracht, en 't vuur, om zoo te ſpreeken, des Redenaars word uytgebluſcht.*

† Flamma gulæ. Ovid. M. 8. 846. *Een onverzadelijke honger.*

FLAMMANDŬS, ă, ŭm. Tac. An. 15. 44. *Ten vuure gedoemt.*

FLAMMANS, antĭs. omn. gen. *Brandende, vlammende, dat vlammen uytwerpt, in brand ſtaande, rood als vuur.*

Flammantia lumina. Virg. G. 3. 433. *Vlammende,* of *ſchitterende oogen.*

FLAMMĀTŬS, ă, ŭm. Cic. D. 1. 10. *Brandende, blaakende, vlammende, ontſteeken, rood als vuur.*

† Flammatum cor. Virg. Æ. 1. 54. *Een hert blaakende van gramſchap.*

† Flammatus. Catull. 65. 291. *Gebrand, verbrand.*

[Flammata toga. Mart. 5. 20. 2. *Een roode rok.*]

FLAMMĔĂ, æ. f. Plin. H. 21. 11. *Zekere violette, hoogroode,* of *vlamachtige verwe.*

FLAMMĔĀRĬŬS, ĭi. m. Plaut. Au. 3. 5. 36. *Een hoogrood verwer, een ſcharlakenverwer,* naar 't zeggen van Feſtus.

FLAMMĔŎLŬM, i. n. Juv. 10. 334. *Een hoogrood ſluijertje dat de nieuwgetrouwde vrouwen droegen.*

[FLAMMĔŎLŬS, ă, ŭm. *Hoogrood, vierrood.*

Flammeola caltha. Colum. 10. 307. *De hoogroode goudbloem.*]

FLAMMĔSCO, ĭs, ĕrĕ. *Ontbranden.*

Cœlum flammeſcit. Lucret. 6. 669. *De hemel ontbrand.*

FLAMMĔŬM, ĕi. n. Lucan. 2. 361. Plin. H. 21. 8. Mart. 12. 42. 3. *Een hoogroode ſluijes die voortijds de nieuwgetrouwde vrouwen droegen.* Feſtus zegt dat deze ſluijer *Flammeum* wierd genaamt, vermits ze van de Prieſterin *Flaminica* haar leven lang gedraagen wierd, om aan te wyzen, dat ze altoos in de gevoelens der nieuwgetrouwde vrouwen moeſt blyven, dewyl haar niet vry ſtont een echtſcheyding aan te gaan. Zie ons Lex. Antiq.

FLAMMĔŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 2. 46. *Vlammende, flikkerende, vuurbraakende, brandende, dat vuur en vlammen uytwerpt.*

Flammea lumina. Virg. Æ. 7. 448. *Vlammende,* of *vuurige oogen.*

Halitus flammeus. Colum. 5. 5. *Een brandende,* of *vlammende damp,* of *uytwaaſſeming.*

Flammeus. Cic. D. 1. 22. *Vlamverwig.*

(Flammeus. *Schielijk, ſnel, vaardig.*

Flammea veſtigia cervæ prævertere. Catull. 65. 337. *De ſnelle treeden van een hinde voorkomen. Sneller loopen dan een hinde, die als een vlam uytſchiet.*)

FLAMMĬFĔR, ă, ŭm. Cic. A. Q. 4. 28. *en*

FLAMMĬGĔR, ă, ŭm. Val. Flacc. 5. 581. *Brandende, gloeijend, vuurbraakende, blaakende.*

FLAMMĬGO, ās, ārĕ. Gell. 17. 10. *Vuur braaken, vuur,* of *vlammen uytwerpen,* of *uytbraaken.*

FLAMMO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Ontfonken, ontvlammen, ontſteeken, in vlam zetten.* Tacitus gebruykt het niet dan in eenen oneygentlyken zin.

Flammare aliquem ad facta mavortia. Sil. 1. 53. *Iemand tot oorlogsdaaden ontfonken.*

Cuſpide flammare equum. Sil. 4. 195. *Het paard aanprikkelen, de ſpooren geeven.*

Omnes flammaverat ejus arrogantia. Tac. H. 2. 74. *Zijn hoogmoed, laatdunkenheyd,* of *trotsheyd had al de wereld getergt, had al de gemoederen verbittert.*

FLAMMŬLĂ, æ. f. Cic. A. Q. 4. 25. *Een vlammetje.*

F L A N. F L A T.

FLANDRĬĂ, æ. f. *Vlaanderen*, een landſchap van 't Ooſtenryks Nederland.

FLĀTŎR, ōrĭs. m. Feſtus. *Een fluytſpeelder,* of *een ſpeelder op diergelijk een ſpeeltuyg waar op blaazende geſpeelt word.*

FLĀTŬS, ūs. m. Cic. de Or. 2. 44. *Blazing, geblaas.* Het word ook by den zelven Schryver, en elders, voor *de wind* genomen.

Proſpero fortunæ flatu uti. Cic. Off. 2. 6. *Van 't geluk begunſtigt worden.*

Tibia complet ſedilia flatu. Hor. A. P. 205. *'t Fluytgeruys,* of *pijpgeluyt vervult de plaatzen daar men by een is.*

(Flatum ventris emittere. Suet. Cl. 32. *Een wind laaten.*)

F L A V.

FLĀVENS, entĭs. omn. gen. Virg. G. 4. 126. *Geel, geelachtig, goudgeel, geelverwig, uyt den geelen, blond.*

Flaventes comæ. Virg. Æ. 4. 590. *Blond haair.*

FLĀVĔO, ēs, ērĕ. Colum. 2. 21. *Geel, geelagtig, goudgeel,* of *blond zijn.*

FLĀVESCO, ĭs, ĕſcĕrĕ. Virg. E. 4. 28. Plin. H. 9. 35. *Geel, goudgeel,* of *blond worden.*

FLĀVĬCŎMANS, ĭtĭs, o. Prudent. Apoth. 495.

495. *en*

FLĀVĬCŎMŬS, ă, ūm. Petron. 110. *Die blond haair heeft.*

[FLĀVIOBRĬGA, æ. f. *Bilbao.* Een ſtad van Spanjen, in Biſcaien.]

(FLĀVŬS, ă, ūm. Hor. O. 1. 2. 13. Virg. G. 1. 73. *Geel, licht geel.*)

Cæſaries flava. Val. Flacc. 6. 225. *Blond haair.*

F L E B.

FLĒBĬLĬS, ĭs. m & f. ĭlĕ, ĭs. n. *Beklaaglijk, beſchreijelijk, dat te beweenen, te beklaagen, of te beſchreijen is, dat medelijden verdient.* De compar. *Flebilior* ſtaat by Hor. O. 1. 24. 10.

Flebilis gemitus. Cic. T. Q. 2. 24. Phæd. 1. 13. 3. *Een beklaaglijke zucht.*

Flebilis alicui. Hor. O. 1. 24. 9. *Die van iemand verdient beſchreyt, beweent,* of *betreurt te worden.*

Cantare flebile. Ovid. Rem. 36. *Klaaglijk,* of *treurig zingen.* Dit woord word in deze plaats adverbialiter genomen.

[Flebilis. Albinov. 1. 119. *Huylende, ſchreijende, krijtende.*]

FLĒBĬLĬTĔR. adv. Cic. T. Q. 2. 21. *Droevig, klaaglijk, treurig, op eene droevige,* of *treurige wijze.*

F L E C.

FLECTO, ĭs, flexi, flexūm, flectĕrĕ. *Buygen, krommen, keeren, draaijen, wenden, ombuygen, omwenden, omdraaijen.*

Membra flectere. Cic. D. 1. 53. *De leden buygen.*

Flectere Leucaten. Cic. Att. 5. 6. *Naar Leukaten keeren; de weg naar Leukaten neemen.*

Flectere currum de foro in Capitolium. Cic. V. 5. 30. *Een wagen van de markt naar 't Kapitool wenden,* of *mennen.*

Equum in orbem flectere. Front. St. 4. 5. 4. *Een paard in een kring doen loopen,* of *mennen.*

Exercitus flectit cornua in circumſonantem clamorem. Liv. 27. 18. *Het leger wend de vleugels naar den rondom klinkenden krijgskreet.*

Qui navigant in flectendis promontoriis, maximas ventorum mutationes ſæpe ſentiunt. Cic. D. 2. 45. *Die t' ſcheep vaaren verneemen dikwils, naar de draaijingen der zeehoofden, zeer groote verandering van winden.*

Hoc vocabulum a Græco flexum eſt. Gell. 4. 3. *Dat woord is van 't Griekſch afgeleyd,* of *afkomſtig.*

Flectere ab Auguſto ad Tiberium. Tac. An. 1. 34. *Van Auguſtus tot Tiberius overgaan,* van een Redenvoerder ſpreekende die eerſt van Auguſtus, dan van Tiberius ſpreekt.

Flectere viam. Cic. Att. 11. 18. *Zijnen weg veranderen.*

Flectere animum. Ter. Hec. 4. 3. 2. *Zijne zinnen buygen, van gedachten veranderen.*

Flectere animas. Cic. de Or. 2. 52. *De gemoederen buygen, of beweegen waar toe men wil,* of *zoodanige gedachten indrukken als men wil.*

Flectere aliquem oratione. Cic. A. 1. 14. *Iemand door zijn geſprek,* of *vertoog overreden, omzetten, raaken, overhaalen, inwinnen.*

Flectere minas alicujus. Val. Flacc. 1. 216. *Iemands dreygingen afwenden, verzachten,* of *'er de uytwerkingen van afkeeren.*

Nullis precibus flecti. Virg. Æ. 2. 689. *Door geene gebeden bewogen worden.*

F L E M.

FLĒMĬNĂ, ūm. n. plur. Plaut. E. 5. 2. 5. Feſtus. *Blader,* of *bladder, een ontſteeken gezwel aan de voeten door te veel gaan veroorzaakt.* Zommige ſchryven *Flegmina*, wegens 't Griekſche woord, φλεγμοναὶ, waar van dit woord afkomſtig is.

F L E N.

(FLENDŬS, ă, ūm. Ovid. Her. 15. 7. *Beſchreijelijk, betreurens weardig, dat te beſchreijen is.*

Ne tua virtus ſit mihi flenda. Ovid. Her. 19. 88. *Op dat ik uwe dapperheyd niet beweenen,* of *betreuren mag.*)

Fortuna flenda. Ovid. Tr. 3. 11. 37. *Een beklaaglijke toeſtant, een elendige ſtaat, een ongelukkig,* of *rampzalig lot.*

FLĒNS, tĭs, o. Ter. And. 1. 1. 109. *Weenend.*

[FLENSBURGUM, i. n. *Flensburg.* Een ſtad van Denemarken in Jutland, gelegen aan een arm van de Ooſtzee.]

F L E O.

FLĔO, flēs, flēvi, flētūm, flērĕ. Cic. de Or. 1. 57. *Schreijen, weenen, huylen, krijten, traanen ſtorten, beklaagen, beweenen, beſchreijen, betreuren.*

Flet noctem. Virg. G. 4. 514. *Hy ſchreyt de gansche nacht over.*

Flere alicujus funera. Ovid. Ib. 16. *Iemands dood beſchreijen, beweenen, betreuren, beklaagen.*

Fletur. Ter And. 1. 1. 102. *Men weent, daar word geweent.*

Ab inſidiis flere. Prop. 3. 23. 26. *Valſche, geveynsde, bedrieglijke, hoereof krokodille traanen ſtorten.*

Flere de morte patris, de morte filii. Cic. V. 1. 30. *Over de dood van een vader, van een zoon weenen, de dood van een vader, van een zoon beweenen,* of *beſchreijen.*)

F L E T.

FLĒTŬS, ă, ūm. Virg. Æ. 6. 481. *Beweent, beſchreyt, beklaagt, betreurt.*

FLĒTŬS, ūs. m. *Geſchrey, geween, gehuyl, beklag, traanen, betreuring, beweening.*

Maximo cum fletu legere aliquid. Cic. F. 14. 2. *Iets onder het ſtorten van veele traanen leezen.*

Proſequi aliquem fletibus. Quintil. I. 6. 5. 11. *Iemand beweenen.*

Tota urbe fletus gemituſque fiebat. Cic. S. R. 9. *De gansche ſtad ſtortte klagten uyt; daar wierd door de gansche ſtad geweent en gezucht.* Fletus word daar voor de daad van ſchreijen genomen.

F L E X.

FLEXĂNĬMŬS, ă, ūm. *Zielroerend.*

Flexanima oratio. Cic. de Or. 2. 44. *Een zielroerend,* of *heel beweeglijk geſprek.* Dit woord is dichtkundig, en Cicero heeft het niet gebruykt, dan daar hy de plaats van den Dichter Pacuvius bybrengt, die hy aantrekt. Zie ook Nonius 2. 349.

FLEXĬA, æ. f. *La Fleche*, een ſtad van Anjou, vermaard door 't koninglyk Leerlingshuys, dat 'er Hendrik de IV. geſticht heeft.

FLEXĬBĬLĬS, ĭs. m. & f. bĭlĕ, ĭs. n. Cic. N. D. 3. 32. *Buygzaam, gedwee, taai, zwak, dat men ligtelijk buygen,* of *krom maaken kan.*

Arcus flexibiles. Ovid. Am. 3. 3. 29. *Taaije,* of *buygzaame boogen die men ligtelijk krom buygt.*

Nihil eſt tam flexibile, quam voluntas erga nos ſenſuſque civium. Cic. Mil. 16. *Daar is niets zoo veranderlijk, zoo ongeſtadig,* of *zoo onſtandvaſtig dan 's volks liefde,* of *genegenheyd tot ons.*

Flexibile vocis genus. Cic. N. D. 2. 58. *Een zeer buygzaame ſtem, een ſtem die allerley geluyd kan geeven.*

Flexibile ingenium. Plin. E. 1. 16. *Een buygzaame, gezeggelijke, meêgaande aardt,* of *inborſt.*

(FLEXĬBĬLĬTAS, ātĭs. f. Solin. 52. *Buygzaamheyd.*)

FLEXĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. Virg. Æ. 5. 559. Ovid. M. 5. 383. Plin. H. 11. 37. Zie Flexibilis.

FLEXĬLŎQUŬS, ă, ūm. *Dubbelzinnig, twijffelzinnig, twijffelachtig, dat men een verſcheyde zin kan geeven,* of *aandraaijen.*

Oraculum flexiloquum. Cic. D. 2. 56. *Een dubbelzinnige Godsſpraak.*

FLEXĬO, ōnĭs. f. *Buyging, vouwing, kromming, kreuking, ombuyging, draaijing.*

Molliores & declinatiores in cantu flexiones. Cic. de Or. 3. 25. *Zeer zachte en aangenaame buygingen,* of *draaijingen* (*van de ſtem*) *in 't zingen.*

Flexiones & diverticula quærere. Cic. Piſ. 22. *Omwegen en kromme wegen zoeken.*

Flexiones aſtrorum. Cic. Tim. 10. *De afwijkingen der ſterren,* of *dwaalſterren.*

FLEXĬPĒS, pĕdĭs, o. Ovid. M. 10. 99. *Kromvoetig.*

[FLEXO, ās, āre. Cato R. R. c. 49. *Ombuygen, krommen.*]

FLEXŬŌSĒ. adv. Plin. H. 18. 35. *Al draaijende, met een draay.*

FLEXŬŌSŬS, ă, ūm. *Bogtig, krom, kronkelig,*

Digitized by Google

kelig, *gekronkelt*, *dat verſcheyde bogten*, of *kromten heeſt*, *dat zeer krom loopt*. De ſuperl. *Flexuoſiſſimus* ſtaat by Plin. H. 11. 37.

Iter flexuoſum, Cic. N. D. 2. 57. *Een bogtige*, of *kromme weg*, *een weg die veel bogten heeſt*, of *heel krom loopt*.

Flexuoſa vitis. Cato R. R. 33. *Een kromwaſſende*, of *bogtige wijngaard*.

Flexuoſi volatus hirundini. Plin. H. 10. 24. *De zwaluw maakt veel omzwieren in 't vliegen*.

Flexuoſus. Non. 4. 281. *Buygzaam*, *taay*.

FLEXŪRĂ, æ. f. Colum. 3. 2. *Kromte*, *bogtigheyd*, *gebogenheyd*, *krommigheyd*.

Flexuras in extremis partes volutarum faciunt folia. Vitruv. 4. 1. *De bladeren worden op 't eene eynd omgebogen*, *en maaken den ſlangomtrek*.

Virtus flexuram non recipit. Sen. E. 71. *De deugd is onbuygzaam*, *onwankelbaar*, of *kan niet gebogen worden*.

Flexura verborum. Varr. L. L. 9. 1. *De buyging*, of *vervoeging der woorden*.

FLEXŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 5. 500. *Gebogen*, *gekromt*, *krom gemaakt*.

Genu flexum ſummiſit. Ovid. M. 4. 340. *Hy is op zijn geboge knièn gevallen*.

Die in veſperam flexo. Tac. An. 1. 16. *De dag ten avond neygende*, *in 't vallen van den dag*.

Ore in mœſtitiam flexo. Tac. An. 3. 16. *'t Aanzicht heel droevig getrokken*, of *heel treurig gezet hebbende*.

Nullis ſtellis iter flexum eſt. Sen. N. Q. 7. 23. *Daar is niet eene ſter die een kromme ſtreek houd*.

FLEXŪS, ûs. m. Quintil. I. O. 9. 2. *Bogt*, *kromte*, *vouw*, *kreuk*.

Flexus, us. m. Cic. Att. 16. 13. *Keer*, *draai*, *zwaai*, *ommezwaai*, *omdraaijing*, *omwending*.

Navis vario flexu hoſtem eluſit. Front. St. 2. 5. 47. *Het ſchip is den vyand door dikwils te wenden ontſnapt*.

Flexus ætatis. Cic. Cœl. 31. *Een hooge ouderdom*. Autumni. Tac. H. 5. 23. 6. *Het afgaan van den herfſt*.

Vocis flexus. Quintil. I. O. 1. 10. *Buyging*, *draaijing*, of *verandering van de ſtem*.

F L I C.

FLICTŬS, ûs. m. *Het aanſtooten*, of *ſlaan*. Dant ſonitum flictu galeæ. Virg. Æ. 9. 667. *De helmen maaken een groot geraas als ze tegens malkander ſlaan*, of *ſtooten*. Men vind niet dan d'ablativus Flictu.

F L I G. F L O.

‡ FLĪGO, ĭs, flīxī, flīctŭm, flīgĕrĕ. Lucret. 2. 85. *Slaan*, *ſtooten*.

[FLISSINGA, æ. f. *Vliſſingen*. Een ſtad van Nederland, in 't Eyland Walcheren.]

FLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Waaijen*, *blazen*, van den wind ſpreekende.

Belle nobis flavit ab Epiro leniſſimus Auſter. Cic. Att. 7. 2. *Een heele lieflyke zuydewind heeft voordeelig voor ons van Epirus af gewaait*.

Ignis flatur follibus. Plin. H. 36. 19. *Men blaaſt het vuur met een blaasbalg op*.

Flatur tibia. Ovid. F. 4. 341. *Men ſpeelt op de fluyt*, of *daar word op de fluyt geſpeelt*.

Magna flare. Quintil. I. O. 12. 6. *Grootſch ſpreeken*, *pogchen*.

(Flare. Prud. Περὶ στεφ. 3. 21. *Verachten*, *verwerpen*, *ergens geen vermaak in hebben*. Dat wy verachten zyn wy wel gewoon tot een teken van verachtinge van ons te blaazen.

Flare. *Slaan*, *munten*.

Qui nummos adulterinos flaverit. Ulp. D. 48. 10. 9. *Die valſch geld zal geſlagen*, of *gemunt hebben*.)

F L O C.

FLŎCCĬFĂCĬO, ĭs. fēci, făctŭm, făcĕrĕ. acc. *Verachten*, *niet achten*, *verſmaaden*. Maar als het met twee woorden Flocci facere geſchreven word, betekent het, *'t minſte achten*.

Qui illum flocci fecerim. Ter. E. 2. 3. 11. *Die hem het minſte geagt hebbe*.

Floccifacere Rempublicam. Cic. Att. 4. 15. *Weynig werk van 't Gemeene beſt maaken*.

FLŎCCĬPĔNDO, ĭs, pĕndī, pĕnſŭm, pĕndĕrĕ. Ter. E. 3. 1. 21. Zie Floccifacio.

FLŎCCŪLŬS, I. m. Plin. H. 16. 7. *Een vlokje*, *pluysje*, *nopje*, van wol, zyde, enz.

FLŎCCŬS, i. m. Varr. R. R. 2. 11. Plin. H. 10. 33. *Een vlok*, wolle, zyde, enz.

Non flocci facit te. Plaut. Truc. 4. 2. 56. *Zy agt u niets*.

Quod dixi, non flocci æſtimat. Plaut. Moſt. 1. 1. 73. *Hy acht*, *het geene ik gezegt heb*, *niets*.

‡ FLŎCĒS, ocûm. plur. Cæcil. *by* Gell. 11. 7. Non. 2. 354. *De hef*, of *moer van den wijn*. Men is noch van 't genus van dit woord, noch van de quantitas der eerſte lettergreep zeker.

F L O R.

FLŌRĀLĬĂ, ĭŭm. n. plur. Mart. 1. 36. 8. *De ſpelen*, of *vierdagen van Flora*, de Bloemgodeſſe. Zie ons Lex. Antiq.

Floralia. Varr. R. R. 1. 23. *Een bloemperk*, of *bloembed*.

FLŌRĀLĬS, ĭs. m. *en* f. ālĕ, ĭs. n. Sacrum Florale. Ovid. F. 4. 947. *'t Feeſt*, of *de vierdag van Flora*.

FLŌRĀLĬTĬŬS, ă, ŭm. Floralitiæ feræ. Mart. 8. 67. 4. *Wilde beeſten die men op 't feeſt van Flora liet loopen*.

FLŌRĔNS, entis. omn. gen. Virg. E. 9. 19. *Bloeijende*, *dat bloeit*, *dat in bloei ſtaat*, of *in bloei is*. De compar. *Florentior* ſtaat by Cic. de Or. 3. 41. en de ſuperl. *Florentiſſimus* beneden by Cicero.

Florens. *Bloeijend*, *in bloei*, *welvarend*, *aanzienlijk*, *vermaard*, *in hoogachting*, van een land, 't aanzien, de eer, enz. ſpreekende.

Florentiſſima fortuna. Cic. Att. 10. 4. *Een zeer bloeijend geluk*, *een zeer bloeijende voorſpoed*.

Ævo florente puellæ. Lucret. 3. 1021. *Dochters in 't bloeijen*, of *in de bloei van haar jaaren*, *in 't beſte van haar jeugd*, of *leven*.

Florens ætate. Virg. E. 7. 4. *In 't bloeijen*, *in de bloei*, of *kracht zijner jaren*, *in 't beſt van zijn leven*.

* Florentes ære catervæ. Virg. Æ. 7. 804. *Wel*, *treffelijk*, of *koſtelijk gewapende krijgsbenden*.

Florentia lumina. Lucret. 4. 452. *Flikkerende lichten*.

Florens opibus, honoribus, liberis, amicis. Cic. F. 2. 13. *Voorzien van rijkdom*, *eerampten*, *kinderen*, *vrienden*.

FLŌRĔNTĬĂ, æ. f. *Florencen*, of *Florenſen*, de Hoofdſtad van Toskanen, aan de rivier de Arno.

FLŌRĔNTĪNŬS, ă, ŭm. Plin. H. 3. 5. Tac. An. 1. 79. *Florenſer*, *Florentijner*, *een die van Florenſen is*, of *dat te Florenſen t'huys hoort*.

FLŌRĔO, ēs, flōrŭī, zonder ſupin. flōrērĕ. Cic. D. 1. 9. *Bloeijen*, *in bloei ſtaan*, *in bloei zijn*.

Vinea floruit. Ovid. F. 5. 264. *De wijnſtok heeft gebloeit*.

Florere. *Bloeijen*, *in bloei zijn*, *welvarend*, *vermaard*, *in aanzien*, of *in achting zijn*.

Nos quoque floruimus, ſed flos fuit ille caducus. Ovid. Tr. 5. 8. 19. *Wy zijn ook in bloei*, of *aanzien geweeſt*, *maar 't duurde niet lang*.

Florere juventute. Liv. 42. 11. *Bloeijen als de jeugd*, of *als jonge luyden*.

Florere in aliqua re. Cic. F. 1. 9. *Ergens in uytmunten*, *in uytſteeken*, *in uytblinken*, of *in vermaard zijn*.

Florere in foro. Cic. A. Q. 4. 1. *In de vierſchaar*, of *pleytzaal uytmunten*, *vermaard zijn*, of *boven anderen uytſteeken*; *ongemeen wel pleyten*.

Florere ætate & forma. Liv. 26. 49. *Jong en welgemaakt*, of *ſchoon zijn*. Auctoritate. Cic. F. 4. 13. *In achting*, of *aanzien zijn*, *groot gezagh*, of *vermogen hebben*. Familiaritatibus doctiſſimorum virorum. Cic. N. D. 1. 3. *Groote gemeenzaamheyd met zeer geleerde mannen hebben*; *met de wijſte mannen zeer gemeenzaam zijn*.

FLŌRĔSCO, ĭs, ēſcĕrĕ. Cic. D. 2. 14. Colum. 4. 19. *Bloeijen*, *in bloei zijn*.

Floreſcere. *Opwaſſen*, *vorderen*, *komen*, *geraaken*, *bereyken*.

Ad ſummam gloriam eloquentiæ floreſcere. Cic. de Or. 3. 3. *Tot de hoogſte welſprekenheyd komen*, *het toppunt van welſprekenheyd bereyken*.

FLŌRĔŬS, ă, ŭm. Plaut. Au. 2. 8. 15. Mart. 8. 77. 4. *Bloeme*, *van bloemen*, *dat van bloemen is gemaakt*, van een krans, ruykertje, enz. ſpreekende.

FLŌRĬDĂ, æ. f. *Florida*, een land van 't noorder Amerika, dus genoemt, vermids het van de Spanjaarden op Palmzondag ontdekt wierd.

FLO-

Digitized by Google

FLORIDULUS, a, um. Catull. 62. 193. *Goelijk, mooy, bevallig, ſchoon, bekoorlijk*, van den mond, enz. ſpreekende.

FLORIDUS, a, um. Catull. 69. 16. Tib. 1. 2. 14. *Bloeijende, dat bloeit*, of *in bloei ſtaat; cierlijk, treffelijk.* [De compar. *Floridior* ſtaat beneden by Cicero, en de ſuperl. *Floridiſſimus* by Auſon. E. 17.]

Floridus color. Plin. H. 35. 6. *Een levendige, ſchoone, aangenaame*, of *cierlijke kleur.*

Floridior eſt quam Lyſias. Cic. Cl. 82. *'t Is een cierlijker*, of *treffelijker Redenaar als Lyſias.*

FLORIFER, a, um. Lucret. 3. 11. *Bloemdraagend, dat bloemen draagt*, of *voortbrengt, bloemrijk.*

FLORIGER, a, um. Lucan. 9. 290. Zie Florifer.

(**FLORIFERTUM**, i, n. Feſtus. *Een feeſt te Rome, waar op korenaairen opgeofſert wierden.*)

FLORILEGUS, a, um. *Die van bloemen iets plukt*, of *leeſt.*

Florilegæ apes. Ovid. M. 15. 366. *De bloemen zuygende*, of *op bloemen aazende byën.*

(**FLORULENTUS**, a, um. *Dat vol bloemen is, dat in volle bloem ſtaat.*

Florulentæ purpuræ prodiderunt pudorem ſuum. Catull. P. V. 19. *De roozen in volle bloem ſtaande, hebben haar roode kleur vertoont.*

Florulentus Hymettus. Solin. 7. *De bloemrijke berg Hymettus.*)

FLOS.

FLOS, oris. m. Cic. V. 4. 48. *Een bloem*, of *blom, bloeſſem.*

Flos. *Een bloemwerk*, of *loofwerk.* Flos templi. Vitruv. 4. 7. *De lantaarn van de kom van een tempel*, naar de meening van Baldus.

Flos vini. Plaut. Curc. 1. 2. 1. *De geur, de aangenaame reuk*, of *ſmaak des wijns*, of *van den wijn.*

Flos ætatis. Cic. A. 3. 2. Curt. 10. 5. 10. Juventæ. Virg. Æ. 8. 160. Flos ipſe. Ter. E. 2. 3. 27. *De bloem der jaaren, 't friſſe van den leeftijd.* Fortunæ. *De bloeijende ſtaat van 't geluk.*

Flos Italiæ. Cic. A. 3. 5. *De bloem, 't puyk, de beſte manſchap van Italiën.*

Nobilitatis & juventutis flos. Cic. A. 2. 15. *De bloem, 't puyk, de keur des adels en der jeugd; de uytgelezene edele en jongelingen.*

Flos Poëtarum. Plaut. Caſ. prol. 18. *De bloem, 't puyk, de beſte, de vermaardſte der Dichteren.* Gymnaſii. Catull. 64. 62. *De bloem, 't puyk*, of *de voornaamſte van een ſchool.*

In ipſo Græciæ flore. Cic. N. D. 3. 33. *Terwijl Griekenland noch in zijn grootſte bloei en luyſter was.*

Caſtum florem amittere. Catull. 63. 46. *De bloem der kuysheyd*, of *de maagdebloem verliezen, onteert worden*, van een dochter ſpreekende.

Amari aliquid in ipſis floribus angit. Lucret. 4. 1128. *Iets bitters prangt ons in 't midden van de vermaaklijkheden; 't vermaak is met droefheyd verzelt.* Flores betekent in die plaats de vermaaklykheden, vermids de Ouden in hunne vrolykheden malkanderen met bloemen kranſten.

(Flos alleen, *of* flos genæ. *De eerſt uytloopende baard, de vlasbaard*, de verbloeming is bekent.

Ante genas quam flos juvenilis inumbret. Claud. Conſ. Prob. *en* Olybr. 69. *Eer u de vlasbaard uytloopt.*

Illa genæ florem primævo corpore vulſit. Lucan. 6. 562. *Zy heeft den jongeling de eerſte maal geſchoren*, dat is, *zy heeft den jongeling omgebragt.*

Poſt ter ſeptenos annos flore genas veſtit juventa. Macrob. S. Sc. 1. 6. *Na de een en twintig jaaren loopt de baard uyt*, of *als men een en twintig jaaren is krijgt men een baard.*)

Cœli templa micant floribus. Manil. 5. 739. *De hemel flonkert van ſterren.*

[Flores wierden ook genoemt *verzamelingen uyt ſchriften.* Dus noemt ze Cic. Att. 16. 11. En Apulejus geeft een van zyne ſchriften den naam *Florida*, om dat hy daar in uyt zyne ſchriften verzamelingen gemaakt had tot dien eynde, op dat hy ze gebruyken mogte als hy iets voor de vuyſt moeſte zeggen.]

FLOSCULUS, i. m. Cic. Off. 2. 12. *Een blommetje*, of *bloemetje, een bloeſſemtje.*

Floſculos orationis delibare. Cic. Sext. 56. *Al de bloemtjes opzamelen die in een rede te pas komen.*

Floſculus vitæ. Juv. 9. 127. *De onſtantvaſtigheyd, vergankelijkheyd*, of *broosheyd van 't leven*, dat als een bloem vergaat.

FLUC.

FLUCTICOLA, æ, c. Sidon. 10. 1. *Een inwoonder der baaren.*

(**FLUCTIFER**, a, um. *Die*, of *dat golven of baaren uytſlaat.*

Tradere ſe fluctifero paroni. Cic. *by* Iſid. 19. 1. *In een rooffchip, dat baaren uytſlaan kan, overgaan.*)

‡ **FLUCTIFRAGUS**, a, um. Lucret. 1. 306. *Dat de baaren*, of *golven breekt, daar de baaren*, of *golven op afſluyten.*

FLUCTIGENUS, a, um. Avien. Arat. 1159. *In de golven gebooren.*

FLUCTIGER, a, um. Cic. by Non. by Iſidor. 19. 1. *Golven verwekkende.*

FLUCTISONUS, a, um. Sil. 12. 355. *Ruyſchend.*

† **FLUCTIVAGUS**, a, um. Stat. Th. 9. 360. *Dat van de golven heen en weêr word geſlingert*, of *hier en daar word geſmeten*, of *gevoert.*

FLUCTUANS, antis. omn. gen. Cic. V. 5. 35. *Drijvende op 't water, dobberende, vlottende.*

Fluctuans. Cic. Att. 1. 20. *Wankelende, waggelende, twijffelende, onzeker, die in twijffel, die tuſſchen beyden*, of *in beraad ſtaat.*

Fluctuans acies. Curt. 3. 10. 6. Liv. 9. 35. *Een leger dat aan 't wijken*, of *aan 't deynzen is.*

‡ **FLUCTUATIM.** adv. Afran. *by* Non. 2. 333. *Golfswijze, op en neêr, gelijk de baaren*, of *golven.*

FLUCTUATIO, onis. f. *De beweging, koppeling*, of *dobbering van de baaren.*

Fluctuatio ſtomachi. Plin. H. 2. 8. *Ontſteltheyd, qualijkheyd van de maag.* Corporis totius. Sen. Ir. 2. 35. *Een beving, rilling*, of *fiddering van 't ganſche ligchaam.*

Fluctuatio. *Onzekerheyd, twijffeling.*

Fluctuatio animorum. Liv. 9. 25. *Wankelmoedigheyd*, of *twijffelmoedigheyd.*

FLUCTUATUS, a, um. Plin. H. 4. 11. *Van de baaren geſchokt, van de golven geſlingert, heen en weêr geſolt*, of *geſmeten.*

FLUCTUO, as, avi, atum, are. Plin. H. 36. 17. *Dobberen, op de golven drijven, door de baaren*, of *golven geſlingert, geſchokt*, of *heen en weêr gedreven worden.*

Fluctuare. *Wankelmoedig zijn, twijffelen, in twijffel*, of *in beraad ſtaan, tuſſchen beyden ſtaan, onzeker zijn, overweegen, overleggen.*

Magno curarum fluctuat æſtu. Virg. Æ. 8. 19. *Een zwerm van zorgen houd hem in onzekerheyd.*

Fluctuare animo. Liv. 23. 33. *In twijffel ſtaan, in beraad ſtaan, wankelmoedig*, of *twijffelmoedig zijn.*

Fluctuatus animo eſt, utrum, &c. Liv. 32. 13. *Hy heeft getwijffeld*, of *in beraad geſtaan*, of, *enz.*

FLUCTUOR, atus ſum, ari. Quintil. I. O. 9. 3. word als een deponens gebruykt.

Fluctuabatur animo Rex. Liv. 32. 13. Curt. 4. 12. 21. *De Koning twijffelde, was onzeker*, of *ſtont in twijffel wat hy doen zoude.*

‡ **FLUCTUOSUS**, a, um. Plant. R. 4. 2. 5. *Beroert, onſtuymig*, van de zee ſpreekende.

Fluctuoſus. Plin. H. 37. 5. *Gegolft, gelijk als met golfjes bezet, waterachtig*, van zekere Smaragden ſpreekende.

FLUCTUS, us. m. Cic. Fin. 5. 2. *Een golf, een baare.*

Fluctibus jactari. Cic. Orat. 30. *Door de golven geſlingert worden.*

Operiri fluctibus. Cic. V. 4. 53. *Onder de golven bedekt worden.*

Fluctus. Cic. de Or. 1. 1. *Onruſt, beweging.*

Fluctus irarum. Lucret. 3. 299. *Eene onſtuymige gramſchap.* Curarum. Sil. 8. 32. *Ontruſtende zorgen.* Fortunæ fluctibus agitor. Plin. H. 5. 17. *Ik worde door de baaren der fortuyn geſlingert.*

FLUE.

FLUENS, entis. omn. gen. *Vloeijende, vlietende, ſtroomende, loopende, vloeibaar.* Ovid. Art. Am. 3. 62. van 't water ſpreekende. (De compar. *Fluentior* ſtaat by Ambroſ. Serm. 81.)

Sudore fluentia brachia. Ovid. M. 9. 57. *Armen daar 't zweet by afloopt*, of *afdruypt.*

Fluentes buccæ. Cic. Piſ. 11. red. in

ſen.

ſen. 6. *Hangende wangen*; boertende, *quabbige wangen.*

Rami fluentes. Virg. G. 2. 370. *Weelderig groeijende takken.*

Libere fluens oratio. Cic. Or. 58. *Een vloeijende rede.*

Res ad voluntatem noſtram fluentes. Cic. Off. 1. 26. *Zaaken die naar onzen wenſch uytvallen.*

Veſtis fluens. Prop. 2. 15. 32. *Een ſleepend kleed.*

Soluti & fluentes pueri. Quintil. I. O. 1. 2. *Ongebonde en dartele kinders.*

(Fluens morbus. Celſ. Præf. 1. *Een ziekte, die het lighaam ontſluyt.*)

FLŬENTĔR. Lucret. 6. 931. *Op een vloeijende wijze.*

† FLŬENTĬSŎNŬS, ă, ŭm. Catull. 65. 52. *Van 't geruyſch der golven weergalmende.*

FLŬENTĬĂ loquendi. Amm. 30. 12. *Vloeibaarheyd in 't ſpreeken.*

FLŬENTŬM, I. n. Auſon. Moſ. 4. 19. Fluenta. Virg. Æ. 4. 143. *Een vloed, ſtroom, kil, water, of waterloop.*

FLUI.

FLŬĬDŬS, ă, ŭm. Virg. G. 3. 484. *Vloeijende, ſtroomende, vlietende, loopende, vloeibaar, ſlap, week, niet vaſt.*

Caro fluida. Plin. H. 9. 30. *Slap, of week vleeſch.*

Fluidus. *Slap, ſlauw, magteloos, quijnende, krachteloos, zonder kracht.*

Corpora fluida. Liv. 34. 27. *Zwakke, krachtelooze, uytgeputte lighaamen.*

† Calor fluidus. Ovid. M. 15. 362. *Een hitte die magteloos maakt.*

FLŪĬTĀNS, āntĭs. part. omn. gen. Cic. Sext. 20. *Vlottende, dobberende, drijvende, driftig.*

Amictus fluitans. Catull. 65. 68. *Een zeer ruym, of wijd kleed.*

FLŪĬTŌ, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Cic. N. D. 2. 39. *Dobberen, drijven, vlieten, vlotten, driftig zijn.*

Fluitare. Hor. S. 2. 3. 269. Tac. H. 2. 34. 4. *Wankelen, wankelmoedig, of twijffelmoedig zijn, in beraad ſtaan, twijffelen, onzeker zijn.*

Fides fluitat. Tac. H. 2. 93. *Zijn getrouwigheyd wankelt; hy houd zijn woord niet.*

Spe fluitare. Hor. E. 1. 18. 110. *Onzeker in zijn hoop zijn.*

FLUM.

FLŪMĔN, ĭnĭs. n. Cic. I. R. 2. 31. Virg. G. 1. 201. Flumen vivum. Virg. Æ. 2. 270. *Een ſtroom, vloed, rivier.*

Flumen rivi. *De loop van een ſtroom.*

Qui bibit flumina Nili. Mart. S. 3. 5. *Die uyt het loopende water van den Nijl drinkt.* De Ægyptenaar, de Moor.

Flumen ingenii. Cic. Marc. 2. *De bequaamheyd, vatbaarheyd, of ſchranderheyd van 't verſtand.*

(Flumen jungitur. Dit word gezegt als men van den eenen oever kan gaan tot den anderen. Dat geſchied, of door bruggen, die over de rivier geſlagen worden. Darius Euphratem junxit pontibus. Curt. 3. 7. 1. *Darius heeft over den Euphraat een brug geſlagen*, Of door 't ys, waar over men als bruggen kan gaan. Danubius ripas gelu jungit. Plin. P. 12. 3. *De Donau is bevroren en men trekt 'er over heen.*

Flumen reſolvitur. *De rivier raakt los, de rivier ontdooit.*

Rhenus repente reſolutus ipſa hora dimicationis. Suet. D. 6. 6. *De Rhijn ten tyde van 't gevecht ontdooit, of los geraakt zijnde.*

* Flumen. *Een vloed, of ſtroom van traanen, een traanenvloed.*

Largo humectat flumine vultum. Virg. Æ. 1. 469. *Een vloed van traanen loopt hem over 't aangezicht; hy krijt heel bitter.*

Fluminis ſervitus. Paull. D. 8. 2. 1. *Het recht van mijn water op een anders grond te laaten loopen.*)

FLŪMĬNĔŬS, ă, ŭm. Ovid. F. 2. 596. M. 2. 253. *Van een ſtroom, of rivier, dat tot een ſtroom behoort, of de ſtroom betreft*, van vogelen, 't water, enz. ſpreekende.

FLUO.

FLŬŌ, flŭĭs, flūxī, flūxŭm, flŭĕrĕ. *Vloeijen, loopen, vlieten, ſtroomen.*

Ratis fluit. Mart. 4. 66. 14. *Het ſchip drijft.*

Italia auro plurima fluxit. Virg. G. 2. 166. *Men heeft veel goudmijnen in Italiën gevonden, of ontdekt.*

Lutulentus fluebat Lucilius. Hor. S. 1. 4. 11. *Lucilius had een ſlordige, onzuyvere, onbeſchaafde, of barbariſche ſtijl; Lucilius had ganſch geen zwier, of vloeijentheyd in zijn ſtijl.*

Chryſas fluit per agros illorum. Cic. V. 4. 44. *De Chryſasſtroom loopt, of vloeit door hunne landen.*

Fluit Eurotas propter Lacedæmonem. Cic. I. R. 2. 31. *De Eurotasſtroom loopt voorby Lacedemoniën, of beſpoelt Lacedemoniën.*

Fluvius ſanguine atratus fluxit. Cic. D. 1. 43. *De rivier heeft zwart van bloed gevloeit.*

Sudor fluit undique rivis. Virg. Æ. 5. 200. *Een overmatig zweet loopt uyt het ganſche lighaam.*

Fluunt arma de manibus. Cic. A. 12. 3. *De wapenen vallen hen uyt de handen.*

Fluebant intonſi crines. Tib. 3. 4. 27. *De ongeſchoore hairlokken ſlingerden hem op de ſchouderen.*

Fluere mollitia. Cic. T. Q. 2. 22. *Heel verwijft, of zeer lafhertig zijn.* Facetiis. Plaut. M. G. 4. 8. 12. *Heel ſnaakt, heel genoeglijk, heel koddig, of vermakelijk zijn.*

Fluere. *Wechvloeijen, voorby vloeijen, wechvlieten, verdwijnen, voorby gaan.*

Fluit voluptas corporis. Cic. F. 2. 32. *De wellust des lighaams gaat voorby, of is niet duurzaam.*

Fluere. *Zich wijd en zijd uytſtrekken, wijd en zijd uytvloeijen.*

Pythagoræ autem doctrina cum longe lateque flueret. Cic. T. Q. 4. 1. *Doch de leere, of 't gevoelen van Pythagoras als ze zich wijd en zijd uytſtrekte, of wijd en zijd voortvloeide.*

Fluunt ad voluntatem noſtram res proſperæ. Cic. Off. 1. 26. *De dingen gaan ons naar wenſch, of gelukken ons naar wenſch.*

Res fluit ad interregnum. Cic. Att. 4. 16. *De zaaken loopen uyt, of ſchikken zich naar een tuſſchenrijk.*

Spes retro fluit. Virg. Æ. 2. 169. *De hoop vergaat, men verlieſt zijn hoop, men geeft den moed verloren.*

(Fluere. *Afvallen.*

Poma ſponte fluunt matura ſua. Ovid. Am. 2. 14. 25. *Rijpe vruchten vallen van zelfs af.*

Capilli fluunt. Celſ. 6. 1. *De hairen vallen uyt.*

Fluere. *Uytſpruyten, groeijen.*

Ramos compeſce fluentes. Virg. G. 2. 370. *Beſnoey de dik uytſpruytende takken.*)

FLUO.

FLŬŎR, ōrĭs. m. Ventris fluor. Celſ. 4. 18. *De loop, buykloop, buykvloed, dunlijvigheyd.* Zomtyds verzwygt hy Ventris door een Eilipſis.

(Fluor word *De zee* genoemt van Solin. 18. en *een rivier*, of *ſtroom* van den zelven 29.

Fluſtra word genoemd *De ſtilte van de zee* by Feſtus.)

FLUT. FLUV.

FLŪTĂ, æ. f. Colum. 8. 17. *Zekere aal, of lampreiviſch.*

FLŬVĬĀLĬS, ĭs. m. & f. ălĕ, ĭs. n. Virg. G. 2. 414. *Van een ſtroom, of rivier, dat tot een ſtroom, of rivier behoort.*

Aqua fluvialis. Colum. 6. 22. *Rivierwater.*

FLŬVĬĀTĬCŬS, ă, ŭm. Colum. 8. 15. *Dat in de ſtroomen, of rivieren leeft, of zich onthoud*, van zekere vogelen en andere dieren ſpreekende.

Arena fluviatica. Vitruv. 1. 4. *Rivierzand.*

FLŬVĬĀTĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. *Van een ſtroom, of rivier, dat tot een ſtroom, of rivier behoort, dat in een ſtroom leeft, of zich onthoud.*

Piſcis fluviatilis. Plin. H. 9. 16. *Riviervyſch.*

Teſtudines fluviatiles. Cic. N. D. 2. 48. *Rivierſchildpadden.*

Fluviatilis arena. Plin. H. 36. 23. *Rivierzand.* Navis. Liv. 10. 2. *Een rivierſchip, een binnelandsvaarder.*

FLŬVĬĀTŬS, ă, ŭm. Fluviata abies. Plin. H. 16. 39. *Gewatert dennenhout, dennenhout waar door kronkelige adertjes loopen als 't water van een ſtroom.* Of wel, gelyk het Robertus Stephanus uytlegt, *Vlotdennenhout, dat in 't water heeft gelegen.*

FLŪVĬDŬS, ă, ŭm. Lucret. 2. 463. *Vloeibaar.*

FLŪVĬŬS, ĭī. m. Cic. D. 1. 43. *Een ſtroom, vloed, rivier.*

FLUXE-

Digitized by Google

F L U X.

FLUXĒ. adv. Varr. R. R. 2. 11. *Overvloediglijk*, *rijkelijk.*

FLUXĬO, ōnĭs. f. *Vloeijing*, *vlieting*, *ſtorting*, *loop van 't water.*

Fluxio aquarum. Cic. D. 1. 49. *Vloeijing*, *vlieting*, *ſtroming*, *loop der wateren.* Alvi. Plin. H. 22. 23. *Buykvloed*, of *buykloop.* Sanguinis. Plin. H. 20. 17. *Bloedloop*, *bloedvloed.*

FLUXŬS, ă, ŭm. Plin. H. 9. 38. *Vloeijende*, *vlietende*, *ſtroomende*, *vloeibaar.* De compar. *Fluxior* ſtaat beneden by Suetonius.

Fluxum pertuſumque vas. Lucret. 6. 19. *Een vat dat niet waterdicht is.*

Fluxa veſtimenta. Lucan. 8. 367. *Zeer ruyme*, of *zeer wijde kleederen.*

Mens ſenio fluxa. Tac. An. 6. 38. *Een verſtand dat door ouderdom verzwakt is.*

Formæ gloria fluxa. Sall. B. C. 1. *De luyſter der ſchoonheyd is vluchtig*, *van korten duur*, *bros*, of *vergankelijk.*

Fluxam fidem gerere. Plaut. Capt. 2. 3. 79. (Fluxa fide uti. Sall. B. J. 111.) *Onbeſtandig*, of *niet trouw in zijn woord*, of *belofte zijn; geen man van zijn woord zijn; niet trouw zijn; zijn woord niet houden.*

Auctoritas fluxa. Tac. H. 1. 21. *Een onbeſtendig gezagh*, *een kort aanzien.*

Fortuna belli fluxa. Cic. Br. 10. *De kans des oorlogs is wiſſelbaar*, *wiſſelvallig*, of *onbeſtendig.*

Animus fluxior. Suet. Tib. 52. *Een ligte ziel*, *een ligtmis*, *een quiſtgoed*, of *doorbrenger.*

(Fluxum corpus. Tac. H. 2. 32. *Een ligchaam dat den arbeyd niet draagen kan.*

Fluxum. *Iets dat ydel en te vergeefs is.*

Quæ fluxa fuere. Tac. An. 12. 23. *Welke dingen afgeſchaft zijn.*)

FLUXŬS, ūs. m. Aquarum fluxus. Quintil. I. O. 11. 3. *De loop*, *de vloed*, *'t vloeijen*, of *'t ſtroomen van 't water.*

Fluxus ventris. Celſ. 4. 19. *Buykloop*, *buykvloed*, *dunlijvigheyd.*

F O C A.

FŌCĀLĔ, ĭs. n. Hor. S. 2. 3. 255. Mart. 14. 142. Quintil. I. O. 11. 3. *Een wolle doek*, *die men om de ooren en hals deede*, *om niet te verkouwen.* De vaarzen van Martiaal laaten geen twyffel over nopende deze betekenis, l. 4. Epig. 41. en l. 14. Epig. 142.

(Focale. Sen. N. Q. 4. 13. *Een kleed dat men by het vuur gebruykt.*)

FŌCĀNĔŬS, ă, ŭm. Focaneus palmes. Colum. 5. 6: 4. 24. *Een wijngaardlot dat tuſſchen twee andere loten uytſchiet.* Columella leid dit woord van Fauces af, l. 5. c. 6.

FŌCĀRĬA, æ. f. Cod. 5. 26. 4. *Een byzit*, *een huyshoudſter die by haar heer ſlaapt.* Zie ons Lex. Antiq.

(Focaria. Pomp. D. 33. 7. 15. *Een kokin.*)

FŌCĀRĬŬS, ĭi. m. Ulp. D. 4. 9. 1. §. 5. *Een ſlaaf die over den haart ging*, *hout aanbragt*, *'t vuur aanſtookte.*

F O C I.

‡ FŌCĬLLĀTĬO, ōnĭs. f. Feſtus. *Stoving*, *warming*, *koeſtering.*

FŌCĬLLĀTŬS, ă, ŭm. Plin. E. 3. 16. *Verwarmt*, *gekoeſtert*, *herſtelt*, *gebetert*, *genezen*, *bekomen*, *tot voorige krachten gekomen.*

Societas ſemper dubia & incerta, variisque reconciliationibus male focillata. Suet. A. 17. *Een altijd twijffelachtige*, *onzekere*, *en door verſcheyde verzoeningen qualijk herſtelde vriendſchap.*

FŌCĬLLŎR, āris, ări. acc. *Warmen*, *koeſteren*, *voorſtaan*, *bezorgen*, *handhaaven*, *zorg voor draagen*, *verdedigen*, *ſtaande houden.*

Focillari commodum ſuum. Varr. *by* Non. 17. 110. *Zijn belang*, *voordeel*, of *gemak behertigen.*

FŌCĬLO, āvi, ātŭm, ārĕ. Lucan. ad Piſ. 114. *Koeſteren*, *verkwikken.* Eygentlyk, *den hals verbinden.*

F O C U.

FŌCŬLĂ, ōrŭm. n. plur. Focula ventris. Plaut. P. 1. 3. 24. *Voedzel*, *onderhoud*, *ſpijze*, *koſt*, dus genoemt, vermits het den buyk verwarmt.

FŌCŬLŬS, i. m. Cic. Dom. 47. *Een ſnuyvertje*, *een haartje*, of *kleyn haartſteedje.*

Foculus. Plaut. Capt. 4. 2. 67. *Een komfoortje*, *een teſt.*

(Foculum bucca excitare. Juv. 3. 262. *Den haart*, of *'t vuur op den haart met den mond aanblaazen.*

Foculis ardentibus epulas fovere. Plaut. Capt. 4. 2. 67. *De ſpijze op 't komfoor zetten.*)

FŌCŬS, i. m. Cic. S. 16. *De haart*, *de haartſtede*, *de plaats daar men vuurt.* De oorſprong van dit woord is in dit vaars van Ovidius F. 6. 301. At focus a flammis, & quod fovet omnia, dictus.

Focus. Sen. E. 78. *Een komfoor.*

Focus. Cic. Dom. 40. *Ieders woonplaats*, *woning*, of *huys; de plaats daar iemand vuur en licht houd.*

Repetere focos. Cic. A. 2. 30. *Naar huys gaan*, *te rug keeren.*

(Pro focis & aris certare. Cic. N. D. 3. 40. *Voor 't Vaderland en den Godsdienſt vechten.*)

Focus. Feſtus. *Stoving.* Zie Fomentum.

F O D I.

FŌDĬCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Cic. T. Q. 3. 16. *Nijpen*, *knijpen.*

Fodicare latus. Hor. E. 1. 6. 61. *In de zijde nijpen*, *knijpen*, *prikken*, of *ſteeken.*

Fodicare alicui animum. Plaut. B. 1. 1. 30. *Iemands geeſt*, of *gemoed quellen*, of *ontruſten.*

FŌDĬNĂ, æ. f. Plin. H. 33. 6. *Een groef*, of *groeve*, *een mijn daar men 't metaal uyt graaft.*

FŌDĬO, ĭs, fōdi, foſſŭm, fŏdĕrĕ. acc. Cic. D. 2. 65. *Graaven*, *delven*, *ſpitten*, *omgraaven*, *omſpitten.*

Fodere arva. Ovid. M. 11. 33. Humum. Virg. G. 2. 407. *De aarde ſpitten*, of *omſpitten.* Puteos. Hirt. B. Al. 9. *Putten delven*, of *graaven.* Argentum. Liv. 28. 3. *Zilver uyt de mijnen graaven.*

Fodere. Cic. A. 2. 34. *Steeken*, *prikken.*

Fodere equi armos calcaribus. Virg. Æ. 6. 881. *Een paard met ſpooren ſteeken*, of *de ſpooren geeven.*

Fodere haſtis. Liv. 8. 10. *Met ſpieſſen*, of *pieken ſteeken.*

Dolor fodit. Cic. T. Q. 2. 14. *De pijn*, of *ſmert ſteekt.*

Fodiri. Colum. R. R. 11. 2. Arb. 30. *Omgeſpit*, of *omgegraaven worden.*

(Fodere. *Doorſteeken*, *affſnijden*, voor Transfodere.

Guttura cultro fodere. Ovid. M. 7. 315. *De keel met een mes affſnijden.*)

F O E C.

FOECUNDĒ. adv. Apul. M. 250. *Overvloedelijk.*

FOECUNDĬTĀS, ātĭs. f. Cic. A. 2. 24. Tac. An. 12. 2. *De vruchtbaarheyd van een vrouwe.*

Fœcunditas. Cic. N. D. 2. 60. Hirt. B. H. 8. Colum. Præf. 1. *De vruchtbaarheyd der aarde.*

Fœcunditas. Quintil. I. O. 2. 4. *De vruchtbaarheyd*, of *ſchranderheyd van den geeſt*, of *van 't verſtand.* Plinius de Hiſtoriſchryver Præf. 1. voegt 'er Animi by.

Volo ſe efferat in adoleſcente fœcunditas. Cic. de Or. 2. 21. en uyt Cicero Quintil. I. O. 2. 4. *Ik wil dat de vruchtbaarheyd*, of *ſchranderheyd zich in een jongeling vertoone.*

FOECUNDĬŬS. adv. Plin. H. 16. 36. *Overvloediger*, *overvloedelijker*, *in grooter*, of *meerder overvloed.* [De ſuperl. *Fœcundiſſime* ſtaat by Plin. H. 29. 4.]

FOECUNDO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Virg. G. 4. 291. Claud. R. P. 1. 186. *Vruchtbaar maaken*, van de aarde ſpreekende.

Hortus ſit ſterquilinio ſubjectus, cujus ſucco ſponte fœcundet. Pallad. 1. 34. *Plaatſt den hof lager dan den miſthoop*, *op dat hy door dit vocht van zelf vruchtbaar worde.*

† Rura fœcundat voluptas. Catull. P. V. 75. *'t Vermaak maakt de landen vruchtbaar*, *de vermaakelijkheden ontſluyten den ſchoot der aarde.*

FOECUNDŬS, ă, ŭm. Cic. D. 1. 13. Ovid. Am. 3. 12. 45. *Overvloedig.* (De compar. *Fœcundior* ſtaat by Juvenalis beneden en de ſuperl. *Fœcundiſſimus* by Colum. 1. 4.)

Fœcundus. Cic. N. D. 2. 64. *Vruchtbaar*, *weldragende*, *dat wel draagt*, of *veel voortbrengt.*

Terra fœcunda frugum. Tac. Ag. 12. *Een vruchtrijke landsdouwe.* Pecorum. Tac. G. 5. *Een veerijke landsdouwe.* Me-

tallo-

tallorum. Ovid. M. 10. 220. Plin. H. 33. 4. *Een land overvloedig in bergſtoffen.* Rumoribus. Tac. H. 1. 51. *Een land, waar uyt veel geruchten verſpreyd worden.*

Ulmi fœcundæ frondibus. Virg. G. 2. 446. *Loofrijke*, of *bladerrijke Olmboomen.*

Fœcunda culpæ ſecula. Hor. O. 3. 6. 17. *Eeuwen vruchtbaar in boosheden.*

Amor & melle & felle eſt fœcundiſſimus. Plaut. Ciſt. 1. 1. 71. *De liefde is vruchtbaar in zoetigheden en bitterheden.*

Fœcundum pectus. Cic. D. 1. 13. *Een vruchtbaar*, of *rijk verſtand.* By Virg. Æ. 7. 338. betekent het, *Een verſtand vruchtbaar in 't quaade; een gemoed vol quaadaardigheden.*

Pericles ab Anaxagora uber & fœcundus fuit. Cic. de Or. 4. *Anaxagoras heeft Perikles zeer vruchtbaar en rijk van geeſt, en zeer bequaam en verſtandig gemaakt.*

Fœcundus quæſtus. Cic. Ar. 20. *Een groote, rijkelijke*, of *overvloedige winſt.* Labor. Juv. 7. 98. *Een voordeelige*, of *nuttige arbeyd.*

Fœcundi imbres. Virg. G. 2. 325. *Vruchtbaare*, of *groeizaame regens.* Calices. Hor. E. 1. 5. 19. *Glazen wijn die men heel dikwils drinkt.*

Fœcunda gens Meneni. Hor. S. 2. 3. 287. *Het talrijke geſlacht van Menenus*, die een gek was, *gekken te hoop.*

Fœcunda nulli arva bono. Lucan. 6. 748. *Een land dat nergens toe vruchtbaar*, of *dienſtig is; een zeer woeſt, dor, onvruchtbaar land.*

Provincia fœcunda annonæ. Tac. H. 1. 11. *Een graanrijk wingewesſt.*

Otia fœcunda. Claud. Mall. Conſ. 114. *Voordeelige*, of *nuttige ledigheyd.* Andere leezen Facunda.

Fœcunda pœnis viſcera. Virg. Æ. 6. 598. *Ingewanden die op duyzenderhande wijze gepijnigt worden.*

Morte fœcundus draco. Sen. Ag. 4. 835. *De Hijderſlang, een draak die als men hem een hoofd afſloeg weêr twee in de plaats kreeg.*

(Fœcunda. *Vruchtbaar, die baart, die kinderen ter wereld brengt, die jongen werpt.*

Niobe fœcundior ſcrofa alba. Juv. 6. 176. *Niobe vruchtbaarder, meer kinderen ter wereld brengende als de witte zog*, die ten tyde van Æneas dertig jongen wierp, en aan de ſtad Alba den naam gegeeven heeft.

Forda ferens bos eſt fœcundaque. Ovid. F. 4. 631. *Een dragtige en kalverende koe*, word Forda *genaamt.*)

F O E D.

FOEDĀTŬS, ă, ŭm. *Bevuylt, bezoedelt, bemorſt, beſmeurt, verontreynigt, bevlekt, bezwalkt, beſmet, ontheyligt, onteert.*

Fœdata turpitudine facella. Cic. Ar. 15. *Kapellen door ſchandelijke onreynigheden ontheyligt.*

FOEDE. adv. Liv. 6. 1. *Schandelijk, ſnood, eerloos, ſchendig, vuyl, ſchelmachtig, wreed.* De compar. *Fœdius* ſtaat by Liv. 2. 51. en de ſuperl. *Fœdiſſime* beneden by Cicero.

Admiſſum fœde. Lucret. 5. 1223. *Een ſchandelijk bedrijf, een vuyle, leelijke*, of *ſnoode daad.*

Fœdiſſime cauſam agere. Cic. Att. 9. 7. *Heel ſchandelijk*, of *heel ſlecht een zaak bepleyten.*

FOEDĔRĀTŬS, ă, ŭm. *Bondgenootſch, verbonden, door een verbond verknocht, verbondgenootſchapt.*

Fœderatæ civitates. Cic. V. 3. 6. *De ſteden der bondgenooten.*

FOEDĔRO, āvi, ātŭm, ārĕ. Amm. 31. 12. *Vereenigen, in een bondgenootſchap brengen.*

FOEDĬFRĂGŬS, ă, ŭm. Cic. Off. 1. 12. *Verbondbreker, ſchender, verbreker*, of *vernietiger van 't verbond*, of *der verbintenis.*

FOEDĬTAS, ātĭs. f. *Leelijkheyd, vuyligheyd, morſigheyd, ſtank, ontygheyd, onreynigheyd.*

Fœditas vultus. Plin. H. 36. 5. *Leelijkheyd*, of *miſmaaktheyd des aangezichts.*

Fœditas odoris. Cic. N. D. 2. 50. *Stank, vunsheyd.*

Fœditas. Cic. Fin. 3. 11. *Schande, ſchandelijkheyd, eerloosheyd, oneerlijkheyd, grouwelijkheyd, afſchouwelijkheyd.*

Fœditas animi turpificati. Cic. Off. 3. 29. *De grouwelijkheyd van een bedorven gemoed.*

Fœditas ſpectaculi. Liv. 1. 26. *De leelijkheyd*, of *afſchouwelijkheyd van een gezicht.*

FOEDO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Cic. Piſ. 22. *Bevuylen, vuyl maaken, beſmetten, bevlekken, bezoedelen, verontreynigen, bederven, ontheyligen, te ſchande maaken.*

Unguibus ora fœdare. Virg. Æ. 12. 871. *Zig het aangezigt opkrabben.*

Ferro fœdare volucres. Virg. Æ. 3. 241. *Vogels met dolken doorwonden*, of *doorſteeken.* Virgilius ſpreekt in deze plaats van de Harpyen.

Argolicas fœdare latebras. Virg. Æ. 2. 55. *In de ſchuylhoeken der Grieken inbooren; de ſchuylplaatzen der Grieken doorſnuffelen*, of *naſpeuren.*

Fœdare & proterere hoſtium copias. Plaut. Am. 1. 1. 91. *De vyanden verſlaan en vertrappen*, of *vertreeden.*

Fœdare aliquem. Plin. H. 29. 1. *Iemand ſchenden*, of *onteeren.* Dit woord word in Plinius gevonden uyt Cato aangetrokken.

(Fœdare word ook gezegt *van de gequetſten*, het geene met hun bloed beſprengt word.

Tellurem ſanguine fœdat. Ovid. M. 6. 238. *Hy maakt de aarde met zijn bloed onreyn; het bloed loopt uyt zijn wonde op de aarde; hy beſoedelt*, of *beſmet de aarde met zijn bloed.*)

Veſtis ſerica viros fœdat. Tac. An. 2. 33. *Een zijden kleed misſtaat de mannen.*

FOEDŬS, ă, ŭm. *Leelijk, vuyl, ſtinkend, afzienelijk, morſig, ontijg, onreyn, afſchuwelijk.* De compar. *Fœdior* ſtaat by Celſ. 6. 18. en de ſuperl. *Fœdiſſimus* beneden by Cicero.

Fœda animalia. Plin. H. 22. 24. *Vuyle*, of *morſige dieren.*

Carmen fœdum. Hor. E. 2. 1. 256. *Slechte, lompe, lamme, zenuwlooze, ondeugende*, of *vuyle vaarzen.*

Corpora fœda podagra. Tib. 1. 10. 72. *Lighaamen door de jicht leelijk geworden, vervallen*, of *miſmaakt.*

Fœdus. *Vuyl, ſchandelijk, oneerlijk, eerloos.*

Fœdiſſima ſenectuti luxuria. Cic. Off. 1. 34. *De weelde is ſchandelijk voor den ouderdom.*

Fœda tempeſtas. Liv. 40. 33. *Een ſchrikkelijk*, of *vervaarlijk onweêr, een harde*, of *vliegende ſtorm.*

(Fœdus. *Wreed, ſtreng, ſtraf.*

Fœdum facinus. Ter. E. 5. 5. 1. *Een wreede daad.* Om dat de wreede daaden door haare wreedheyd onreyn en vuyl zyn.

Fœdi oculi. Sall. B. C. 15. *Oogen waar uyt de wreedheyd uytſchittert*, of *van den menſch te zien is.*

Fœdus. *Leelijk.*

Nunc videtur tibi fœdus. Ter. E. 4. 4. 17. *Nu ſchijnt hy leelijk te zijn.*

Quod fecit Longus Sulpitius, qui cum ipſe fœdiſſimus eſſet. Quintil. I. O. 6. 4. *Dat heeft Longus Sulpitius gedaan, die om dat hy een zeer leelijk menſch was.*)

FOEDŬS, ĕrĭs. n. *Verbond, verbintenis, verdrag, onderhandeling.*

Fœdus ferire. Cic. Dom. 50. Facere. Cic. Sext. 10. *of* Icere cum aliquo. Cic. Piſ. 12. Percutere. Hirt. B. Al. 44. 1. Pangere. Virg. Æ. 10. 902. *Met iemand een verbond maaken, ſluyten*, of *aangaan.*

Fœdus violare, rumpere. Cic. C. B. 5. Frangere. Cic. Dom. 25. *Een verbond breeken, ſchenden, overtreeden.*

[Fœdus alleen. Liv. 1. 1. en Stat. Th. 2. 229. *en*] Fœdus geniale. Stat. A. 2. 354. *'t Verbond, 't verdrag*, of *de band des huwelijks, 't huwelijksverdrag, de huwelijks verbintenis, de echte ſtaat.*

Fœdus. *Wet, voorſchrift, keur.*

Æterna fœdera certis impoſuit natura locis. Virg. G. 1. 60. *De natuur heeft aan zommige plaatzen zekere wetten geſtelt.*

Fœdere certo & premere & laxas dare habenas. Virg. Æ. 1. 66. *Door een vaſte wet inteugelen, en den toom vieren.*

F O E M. F O E N.

FOEMĬNĂ. Zie Femina.

FOENĀRĬŬS, ă, ŭm. Cato R. R. 10. *Dienſtig*, of *bequaam om hooi te maaijen.*

Falx fœnaria. Varr. L. L. 4. 31. Cato R. R. 10. Ulp. D. 33. 7. 8. *Een zeyſſen om gras mêe te maaijen.*

FOENEBRĬS, ĭs. m. & f. brĕ, ĭs. n. *Woekerachtig, van woeker*, of *geldgewin, dat de woeker*, of *'t gewin betreft.*

Fœnebris Lex. Liv. 35. 7. *Een keur*, of *wet*, *nopende de woeker*, of *'t geldgewin*. Res. Liv. 7. 21. *Woeker*, *woekerwinſt*, of *'t geldgewin*. Pecunia. Suet. C. 41. Papin. D. 22. 1. 9. *Geld dat men uytzet*, of *uytdoet*, *geld dat op renten ſtaat*.

FOENĔRALĬĂ, ĭūm. n. plur. Liv. 35. 7. *De tijd van 't vervallen der geldwinſte*, of *dat de renten verſcheenen*, dat op den 15 van July was. Zie Gronovius over deze plaats.

FOENĔRĀTĬO, ōnĭs. f. *Gelduytzetting*, of *'t uytdoen van geld op woeker*, of *winſt*, *leening op woeker*.

Pecunia tranſlata in quæſtum & fœnerationem. Cic. Fl. 23. *Geld op winſt en woeker gelegt*.

Nec enim ſi tuam ob cauſam cuiquam commodes, beneficium illud habendum eſt, ſed fœneratio. Cic. Fin. 2. 35. *Want zoo gy iemand om uw eygen voordeel iets leent*, *moet gy dat voor geen weldaad*, *maar voor leening op woeker rekenen*.

Turpis fœneratio eſt beneficium expenſum ferre. Sen. B. 1. 2. *'t Is een ſchandelijke woeker een bewezene dienſt*, of *gunſt te rekenen*.

FOENĔRĀTŌ. adv. Plaut. Men. 4. 2. 40. *Met woeker*.

FOENĔRĀTŌR, ōrĭs. m. Cic. Off 1. 42. Hor Ep. 2. 67. *Woekeraar*, of *woekenaar*, *verpander op woeker*, *een die op woeker leent*.

Tollendus fœnerator in poſterum. Sall. de R. O. 1. *Den woekenaar moet men na dezen voor altoos bannen*.

Fur dupli condemnatur, fœnerator quadrupli. Cato R. R. præf. *Een dief word tot dubbele*, *een woekeraar tot vierdubbele vergoeding verwezen*.

Fœnerator. Cic. F. 5. 6. *Een Rentenier*.

FOENĔRĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. *Woekerachtig*, *van een woekeraar*, *van woeker*, *baatzuchtig*, *baatzoekend*.

Avara & fœneratoria Gallorum Philoſophia. Val. Max. 2. 6. 11. *De gierige en baatzuchtige wijsgeerte der Franken*.

FOENĔRĀTRĪX, īcĭs. f. Val. Max. 8. 2. 2. *Een woekeraarſter*.

FOENĔRĀTŬS, ă, ŭm. Ter. Ph. 3. 2. 8. *Met woeker weder gegeeven*, *dubbel weder vergolden*, van een weldaad ſpreekende.

FOENĔRO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Liv. 7. 42. *Op woeker leenen*, *uytzetten*, *beleggen*, of *uytdoen*.

Fœnerare eſt hominem occidere. Cato by Cic. Off. 2. 25. *Woekeren is zoo erg*, *als een menſch om 't leven brengen*.

Fœnerare pecuniam ſub uſuris ſolitis. Paul. D. 22. 1. 11. *Geld tegens de gewoone penning*, of *gewoone winſt uytdoen*, *uytzetten*, of *beleggen*. Alicujus nomine. Paul. D. 2. 67. §. 1. *Geld op iemands naam uytzetten*, of *op renten doen*.

Quid refert quantum paſcat, aut fœneret? Sen. E. 2. *Wat gaat het ons aan hoe veel vee hy weyd*, *en hoe veel geld hy op renten zet?*

Fœnerare libertos. Petron. D. 49. *Handel met vrije luyden drijven*, *vrije luyden verkoopen*, gelyk men voortyds de ſlaaven deede.

Fœnerare beneficia. Sen. B. 1. 1. *Gunſt*, of *dienſt uyt eygen inzicht doen*, boertende, *een ſpiering uytwerpen om een kabbeljauw te vangen*.

Tibi iſtud fœneraret. Ter. Ad. 2. 2. 11. *Dat zou u dubbel inkomen*, *dat zou eens zoo veel*, of *dubbel zoo veel waard zijn*.

Juba & Petrejus mortes fœneraverunt. Sen. Suaſ. 7. *Juba en Petrejus doodden malkanderen*, of *ſlaaken malkanderen dood*.

Fœnerat ſol lumen ſuum cæteris ſyderibus. Plin. H. 2. 6. *De zon deelt haar licht aan de andere geſterntens mee*.

Fœnerare aliquem. Mart. 1. 77. 6. *Iemand op woeker leenen*.

FOENĔRŎR, ārĭs, ātŭs sūm, ārī. *Geld uytzetten*, *uytdoen*, *beleggen*, *op renten doen*.

Fœnerari pecuniam binis centeſimis. Cic. V. 3. 72. *Geld tegens dubbele winſt uytzetten*, *op dubbele renten beleggen*.

Pecunias Verris ſuo nomine fœneratur. Cic. V. 2. 70. *Hy zet het geld van Verres op zijnen naam uyt*.

Ad fœnerandas provincias. Cic. Par. 6. *Om de wingeweſten met woeker te drukken*, *te plaagen*, of *met zwaare renten te belaſten*.

Fœnerari pecuniam ab aliquo. Alfen. D. 46. 3. 35. *Van iemand geld leenen*, *op renten neemen*, of *opneemen*.

FOENĔŬS, ă, ŭm. Homo fœneus. *Een man van hooy*. Men pakte voor dezen hooy als een menſchen ligchaam op malkanderen, en ſmeet het in het ſtierengevecht den ſtier voor om hem boos te maaken.

Homines fœnei in medium ad tentandum periculum projecti. Cic. C. C. 1. *Slecht*, of *gering volkje in 't midden*, *en ter beproeving van 't gevaar bloot geſtelt*.

(FOENĬCĬŬM, ĭī. n. Scribon. 103. 267. *Een mengzel van verſcheyde zalven tot een pleyſter*, de gelykenis ontleent zynde van het hooy, waar in een vermenging van verſcheyde kruyden en ſcheutjes beſpeurd word.)

FOENĬCŪLĀRĬŬS, ă, ŭm. *Dat hooy voortbrengt*.

Fœnicularius campus. Cic. Att. 12. 8. *Hooyland*. (Strab. 12. 110. zegt dat in Spanjen een veld is, dus genaamt, om dat het veel hooy voortbrengt. Zie Turn. Adv. 12. 2. en Lipſ. Elect. 2. 20. over deze bygebragte plaats twiſtende.)

FOENĬCŬLŬM, ī. n. Plaut. Pſ. 3. 2. 25. Cato R. R. 118. Plin. H. 12. 23. *Venkel*, zeker kruyd.

Fœniculum inflationes levat. Celſ. 2. 26. *De venkel verdrijft de winden*.

FOENĪLĔ, ĭs. n. Virg. G. 3. 321. Vitruv. 6. 9. *Een hooyzolder*, *hooyſchuur*, *hooyberg*.

Poſitæ fœnilibus herbæ. Ovid. M. 6. 457. *Hooy dat gezoldert is*, *dat op zolder legt*, *dat men opgedaan heeft*.

FOENĬSĔCĂ, æ. m. Varr. R. R. 1. 49. Colum. 2. 18. *Een maaijer*, *een grasmaaijer*.

† Feniſecæ. Perſ. 6. 40. *Boeren*, *gemeen volkje*, *maaijers*.

FOENĬSĔCĬŬM, ĭī. n. Varr. R. R. 2. 11. *De hooytijd*, *de hooybouw*, of *tijd van den hooybouw*.

Minora pecora poſt fœniſecia permittemus admitti. Colum. 2. 18. *Wy zullen 'er 't kleyn vee in jaagen*, *na dat het gehooit zal zijn*.

Fœniſecia videt arida in tabulato. Varr. R. R. 3. 2. *Hy ziet het hooi heel droog op zijn zolder*.

FOENĬSEX, ĕcĭs. m. Varr. R. R. 1. 49. Plin. H. 18. 28. *Een maaijer*, *grasmaaijer*.

FOENĬSĬCĬĂ, æ. f. Varr. R. R. 1. 47. Colum. 11. 2. *Maaijing van 't gras*, of *van 't hooy*.

Fœniſiciæ conduntur melius ſub tecto quam in acervis. Varr. R. R. 1. 56. *'t Is beter 't hooy op zolder*, of *in den hooyberg te leggen*, *dan op hoopen*, of *rooken te zetten*.

FOENĬSĬCĬŬM, ĭī. n. Zie Fœniſecium.

FOENŬM, ī. n. Cic. de Or. 2. 57. Prop. 4. 1. 19. *Het hooy*, *het gemaaide gras*. Voortyds by de Romeynen, droegen de Soldaaten, die voor aan in 't gevecht waren, hooywiſſchen rondom de pieken tot een veldteken, naar 't verhaal van Plutarch. Rom. p. 22. en Ovid. Faſt. 3. 115. Zie onze aantekening over Curt. 10. 4. 3. §. 6.

Fœnum ſecare. Cato R. R. 54. Plin. H. 18. 28. Colum. 2. 22. (Cædere. Colum. 2. 19. *Gras*, of *hooy maaijen*, *afſlaan*, of *afſnijden*. Verſare furcillis. Varr. R. R. 1. 49. Movere, convertere. Colum. 2. 19. *'t Hooy met vorken omkeeren*. Exſtruere in metas. Colum. 2. 19. *'t Hooy op hoopen*, of *rooken zetten*. (Sub tectum congerere. Colum. 2. 19. In tabulata componere. Colum. 2. 22. *'t Hooy op doen*.)

Fœnum cordum. Zie Cordus.

Pratum in pabulo non minus reddit quam in fœno. Colum. 2. 17. *Het veld is zoo bequaam om te weyden als om te hooijen*.

Fœnum habet in cornu. Hor. S. 1. 4. 34. *Hy heeft hooy op den hoorn*, dat is, *hy is een dollen haan*; boertende, *hy is geen kat om zonder handſchoenen aan te taſten*. De leenſpreuk komt hier van daan, de Ouden deeden hooy om de hoornen van gevaarlyke ſtieren, ter waarſchouwinge van 't volk om hen te myden.

Fœnum Græcum. Plin. H. 21. 7. Colum. 11. 2. Celſ. 2. 12. *Fenigriek*, zeker gewas.

FOENŬS, ŏrĭs. n. Plaut. Moſt. 3. 1. 34. Cic. V. 3. 72. *Woeker*, *geldwinſt*, *geldgewin*, *renten*.

Fœnore ſolutus. Hor. Ep. 2. 4. Liber. Mart. 4. 90. 6. *Die niets ſchuldig is*, *die geen ſchulden heeft*.

Cum quinquageſimo fœnore meſſes reddit fertilitas ſoli. Plin. H. 18. 17. *Goed land brengt vijftigmaal zoo veel graan op als 'er in gezaait is*.

Ager

Ager reddit ſemina multo fœnore. Ovid. Rem. Am. 174. Cum magno fœnore. Tib. 2. 7. 4. *De aarde geeſt het zaad met woeker*, of *met veel gewin weder.*

Sæpe venit magno fœnore tardus amor. Prop. 1. 7. 26. *Dikwils laat de lieſde die traag aankomt veel krachtiger zijn vuur gevoelen; traage lieſde treſt veeltijds gewis.*

(Fœnori pecuniam dare. Cic. V. 2. 70. Ulp. D. 26. 7. 9. In fœnore nummos ponere. Hor. S. 1. 2. 13. *Geld op renten zetten, geld uytzetten*, of *uytdoen.*

Fœnore pecuniam ſumere. Plaut. Aſ. 1. 3. 95. Ter. Ph. 2. 1. 71. *Geld op renten neemen*, of *opneemen.* In fœnus argentum quærere. Plaut. Aſ. 2. 4. 23. *Zoeken geld op te neemen.*

Fœnore trucidari. Cic. Cœl. 18. *Door renten te geeven arm worden.*)

FOENOSCŬLŬM, ĭ. n. Plaut. Pſ. 1. 3. 53. *Een kleyne*, of *geringe woeker.*

F O E T.

FOETĔO, ēs, ērĕ. *Stinken, qualijk rieken, een vunſſe lucht*, of *reuk hebben*, of *van zich geeven, leelijk luchten.*

Fœtet anima illius. Plaut. Aſ. 5. 2. 44. *Zijn adem ſtinkt, hy heeſt een ſtinkenden adem.*

Fœtere multo vino. Mart. 5. 4. 1. *of* Mero. Mart. 1. 29. 1. Claud. Eu. 2. 85. *Zeer naar wijn ſtinken.*

Cocus muria condimentisque fœtens. Petron. D. 42. *Een kok die naar pekel ſtinkt.*

Fœtet tuus mihi ſermo. Plaut. Caſ. 3. 6. 7. *Uwe reden ſtinkt by my, behaagt my niet, walgt my.*

FOETĬDĬTĀS, ātĭs. f. Sen. E. 110. *Stank, quaade, ſtinkende, vunſſe*, of *vuyle lucht.* Dog Gronovius en andere leezen Fœditas.

FOETĬDŬS, ă, ŭm. Cic. Piſ. 6. *Stinkende, van een quaaden reuk, dat qualijk riekt, dat een ſtank van zich geeſt.* De compar. *Fœtidior* ſtaat by Celſ. 3. 2.

Oleum fœtidum. Cato. R. R. 3. *Sterke oly.*

Piſces fœtidi. Plaut. Merc. 4. 2. 33. *Stinkende viſch.*

Anima fœtida. Plaut. Merc. 3. 3. 13. Os fœtidum. Cic. Piſ. 6. *Een ſtinkende adem.*

Fœtidi cibi. Plin. H. 2. 7. *Koſt die ſtinkt*, of *ſterk lucht, die een ſterke reuk heeſt*, als look, uyen, enz.

FOETĬFĔR, ă, ŭm. *Vruchtbaar maakende, 't geen vruchtbaar maakt*, of *dat vruchtbaarheyd geeſt.*

Fœtifer potu Nilus. Plin. H. 7. 3. *Het water van den Nijl maakt (het land) vruchtbaar.*

FOETĬFĬCO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 9. 15. *Broeijen, jongen broeijen*, of *uytbroeijen, voortteelen*, van vogelen en viſſchen ſpreekende.

FOETĬFĬCŬS, ă, ŭm. Plin. H. 9. 51. *Dat tot de voortbrenging*, of *voortteeling der dieren dient.*

FOETO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Broeijen, jongen broeijen*, of *uytbroeijen*, van vogelen ſpreekende.

Illæ aves ſæpius non fœtant. Colum. 8. 8. *en* 12. *Die vogels broeijen niet dikwils.*

FOETŎR, ōrĭs. m. Cic. Piſ. 10. Colum. 12. 18. *Stank, quaade reuk*, of *geur, een vuyle, vieze*, of *ſtinkende lucht.*

Fœtorem tollere. Plin. H. 20. 17. *Den ſtinkenden adem verdrijven.*

Fœtores oris emendare. Plin. H. 28. 8. *Den mond van ſtank zuyveren.*

Reconditorum verborum fœtores. Suet. A. 86. *Beuzelingen, nietige*, of *beuzelachtige woorden, gansch in ongebruyk geraakte woorden.*

FOETŪRĀ, æ. f. Virg. G. 3. 62. Varr. R. R. 2. 1. *De voortteeling der dieren.*

Fœtura humana. Varr. R. R. 2. 10. *De vorming der menſchelijke vrucht.*

Fœtura. Varr. R. R. 2. 1. *De dragt*, of *tijd van 't draagen der dieren.*

Poſt fœturam. Colum. 7. 3. *Na dat de beeſten gejongt*, of *geworpen hebben.*

Fœtura. Virg. E. 7. 36. Ovid. M. 13. 827. Plin. H. 9. 17. *De vrucht, de jongen der dieren.*

Fœtura pecuniæ. Gell. 16. 12. *'t Geldgewin, de inkomſten van 't geld, renten, de woeker die men van 't geld trekt.*

Opus natum apud me proxima fœtura. Plin. H. præf. *Een werk dat ik onlangs gemaakt heb.*

FOETŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 2. 62. *Bevrucht, bezwangert, vol van iets.*

Fœta. Virg. E. 1. 50. Colum. 7. 6. *Een beeſt vol jongen.*

Fœta. Virg. G. 3. 176. Colum. 6. 37. *Een beeſt dat gejongt, of geworpen heeſt.*

Fœta. Varr. R. R. 2. 10. *Een kraamvrouw, een vrouw die bevallen*, of *in de kraam gekomen is.*

Fœtus. Ovid. F. 1. 662. *Bezwangert*, of *vol van iets, dat iets in zich behelſt*, of *beſluyt, opgepropt.*

Terra fœta frugibus. Cic. N. D. 2. 62. *Een vruchtbaar land.*

Præcordia fœta ira. Sil. 11. 201. *Een hert vol*, of *bezwangert van toorn, gezwollen van booshevd.* Belli. Sil. 17. 368. *Een hert met oorlogsluſt bezwangert, dat niet dan naar oorlog jookt*, of *haakt.*

Loca fœta auſtris. Virg. Æ. 1. 55. *Plaatzen daar de zuydewinden veel waaijen.*

Machina fœta armis. Virg. Æ. 2. 238. *Een gevaart met wapenen opgepropt, vol krijgstuyg*, of *geweer.*

Fœta vacca. Virg. G. 3. 176. *Een melkkoe, een koe die gekalfſt heeſt.*

FOETŪS, ūs. m. Cic. Fin. 3. 19. *De bezwangering, bevruchting, voortzetting*, of *teeling der dieren.*

Fœtus. *De dragt*, of *tijd van 't draagen der dieren.*

Vaccæ fœtibus inutiles. Colum. 6. 21. *Koeijen die niet meer bequaam zijn om te kalven*, of *die uytgekalfſt zijn.*

Uno fœtu geminos parit. Plaut. Am. 3. 1. 18. *Zy vevalt van tweelingen, zy komt van twee kinderen te gelijk in de kraam.*

Fœtus. *De jongen der dieren.*

Fœtus pecudum. Cic. N. D. 2. 51. *De jongen van 't vee*, of *van de dieren.* Terræ. Cic. L. L. 1. 3. *De vruchten der aarde.* Arborei. Virg. G. 1. 55. Arborum. Plin. H. 17. 2. *De boomvruchten*, of *vruchten der boomen.*

Fœtus. Tib. 2. 5. 91. Ovid. Her. 6. 143. *Een kind*, of *kinderen.*

Cornelia, duodecimo jam fœtu amiſſo nullo dolore confecta, nunquam inquit, &c. Cic. Conſ. pag. 143. *Cornelia, nu het twaalfde kind verloren hebbende, en door geen hertzeer getroffen, zeyde nooit, enz.*

Fœtus. Ovid. F. 1. 693. *De aardvruchten, de vruchten der aarde.*

Ager edit fœtus. Cic. de Or. 2. 30. *De aarde brengt vruchten voort.*

Fœtus. Ovid. M. 6. 81. *Allerhande boomen aardvruchten.*

Fœtu nemus omne graveſcit. Virg. G. 2. 429. Fœtu gravantur (arbores.) Lucret. 1. 254. *Al de boomen van den bogaard zijn wel met vruchten geladen; de boomen ſcheuren van de zwaarte der vruchten.*

Fœtus arborum decerpere. Plin. H. 4. 12. *De boomvruchten plukken*, of *inzamelen.*

Largo pubeſcit vinea fœtu. Virg. G. 2. 390. *De wijngaard brengt overvloediglijk vruchten voort*, of *draagt heel wel.*

Fœtus pecuniæ. Gell. 16. 12. *'t Geldgewin, 't voordeel, de winſt*, of *d'inkomſt van 't geld, renten.*

Fœtus animi. *De vrucht, 't voordeel, 't nut dat het verſtand ergens uyt trekt.*

Ex quo triplex ille animi fœtus exſiſtit: unus in cognitione rerum poſitus, &c. Cic. T. Q. 5. 24. *Waar uyt het verſtand dit drievoudig voordeel trekt: het eene beſtaat in de kenniſſe van zaaken, enz.*

Nec ulla ætate uberior fœtus Oratorum fuit. Cic. Cl. 49. *En nooit is 'er een eeuw vruchtbaarder in Redenaars geweeſt; en nimmer heeſt een eeuw meer Redenaars voortgebragt.*

Muſarum fœtus. Catull. 66. 3. *De vrucht der Muzen, de vaarzen, gedichten*, of *rijmwerken.*

(Fœtus. *Het geſlacht, de ſexe*, of *kunne.* Quod ejus virile fœtus futurum eſt. Gell. 3. 10. *Dat een mannetje zal worden.*)

FOETŪTĬNÆ, ārŭm. f. Gell. 13. 20. Apulej. Apol. 278. *Vuyligheden, vuyle plaatzen.*

F O L I.

FŎLĬĀCĔŬS, ă, ŭm. Plin. H. 19. 7. *Van bladeren gemaakt, dat naar bladeren gelijkt, dat de gelijkenis van bladeren heeſt.*

FŎLĬĀTŬM, ī. n. Plin. H. 13. 1. Mart. 11. 28. 9. *Zekere reukzalve die de vrouwen gebruykten*, dus genoemt om dat 'er veel nardusbladen in quamen. Het is heel waarſchynelyk dat dit woord een adjectivum is, en dat 'er Unguentum onder verſtaan word.

FŎLĬĀTŪRĀ, æ. f. *'t Loof, de bladen*, of *bladeren van een boom.*

Arboris ejus ſunt ſimiles cupreſſæ foliaturæ,

tree. Vitruv. 2. 9. *De bladeren van een boom zijn als Cypreſſe*, of *die boom heeft loof als de Cyperſſeboom.*

[FŎLIĀTUS, a, um. Pallad. 4. 10.] *en*

FŎLIŌSŬS, a, um. Plin. H. 24. 15. *Loofrijk, bladerrijk, vol bladeren.* (De compar. *Folioſior* ſtaat by Plin. H. 12. 11.)

FŎLIŬM, ii. n. *Een blad van een boom, van een kruyd*, of *bloem.*

Folia cadunt. Hor. A. P. 61. *De bladeren vallen af.*

Emittere folia. Plin. H. 12. 17. *of* Exire in folia. Plin. H. 23. 7. *Bladeren uytbotten, bladerrijk worden, loof ſchieten*, of *krijgen.*

Folia dimittere. Plin. H. 16. 21. Demittere. Plin. H. 16. 13. *of* Deperdere. Plin. H. 16. 22. *Bladerloos worden, zijn bladeren verliezen*, of *laaten vallen.*

Credite, me vobis folium recitare Sibyllæ. Juv. 8. 126. *Gelooft my, dat ik u de waarheyd verhaale.* Om dat de waarzegſter Sibylle haare godſpraaken op bladeren ſchreef.

Folium. Vitruv. 4. 1. *Loofwerk in beeldhouwery.*

† Ne me foliis ideo brevioribus ornes. Hor. E. 1. 19. 26. *Cier my daarom met geen ſlechter loof; geef my daarom geen ſlechter*, of *minder kroon; acht my daarom niet te minder.*

F O L L.

(FŎLLĬCO, as, are. *Lucht inhaalen, en weder door de neus uytſnuyven*, even als een blaasbalg, die de lucht inhaalt en uytblaaſt.

Follicantes nares. Apul. M. 9. 222. *Lucht inhaalende en uytſnuyvende neusgaaten.*)

FŎLLĬCŬLĀRĬS, is. m. & f. e. is. n. Feſtus. *Met leêr omwonden.*

FŎLLĬCŬLŬM, i. n. Colum. 2. 8. *De kauw, de buytenſchel*, of *baſt van een korenkern*, of *ander ſchelgewas.*

FŎLLĬCŬLŬS. i. m. Cic. L R. 2. 50. *Een lederen zakje.*

Folliculus. Sen. E. 124. Colum. 2. 8. *Het binnenſte ſchelletje*, of *vlies dat om de druyven, korlen, kernen, enz. zit.*

Folliculus. Suet. A. 83. *Een leêre bolletje vol wind, een kleyne windbal.*

Folliculus. *Het menſchelijk lighaam.*

Ego quis ſum, & quo folliculo ſum indutus? Lucil. *by* Non. 2. 327. *Wie ben ik, en met hoedanig een ligchaam ben ik omhangen?*

FŎLLĬS, is. m. Cic. N. D. 1. 20. *Een blaasbalg*, of *blaasbalk.*

Follis. Mart. 14. 47. 2. *Een leêre bol vol wind, een windbal*, waar mede de Romeynen ſpeelden. Zie ons Lex. Antiq.

Follis ventris. Zie Venter.

(Follis. *Een buydel, een beurs.*

Si reddat veterem cum tota ærugine follem. Juv. 13. 61. *Indien hy den ouden buydel met al het oude geld weder geeft.*

Ut tenſo folle reverti inde domum poſſis. Juv. 14. 281. *Op dat gy met een vollen buydel naar huys moogt gaan.*)

[Folles. Lamp. Hel. 25. *Een kuſſen met wind gevuld*, op welke de geringere zaten.]

‡ FŎLLĬTIM. adv. Plaut. E. 3. 2. 15. *Door*, of *met leêre zakken.*

F O M E.

FŎMENTĀTĬO, onis. f. Ulp. D. 32. 1. 7. §. 7. *Stoving, verwarming der leden door ſtooven.*

FŎMENTO, avi, atum, are. Veget. 2. 8. *Warm houden, ſtooven.*

FŎMENTŬM, i. n. Celſ. 2. 17. *Een ſtooving*, of *ſtoofzel, dat men op 't ongeſtelde deel van 't ligchaam legt.*

Fomentum. Hor. E. 1. 2. 52. *De ſtoving van eenige quaal.*

Maternorum viſcerum fomentum. Sen. E. 102. *De voeding in 's moeders ligchaam.*

Fomentum. Cic. T. Q. 2. 24. *Verzachting, ſlijtſtilling, verzoeting*, of *vertrooſting van droefheyd.*

FŎMES, itis. m. Virg. Æ. 1. 180. *Alle ligtbrandende ſtoffe, alles wat ligtelijk vuur vat*, als de zwavelſtok, de ſpaanders, enz.

Fomes. Gell. 15. 2. *Alles wat ons ergens toe aanſtookt, aanzet*, of *gaande maakt; een ſtookebrand*, of *belhamel in een oproer.*

F O N S.

FONS Bellaqueus, Fontis Bellaquei. m. *Fontainebleau*, een vlek van l'Iſle de France.

FONS Evraldi. *Fontevrauld*, een vermaarde Abdy, in 't Bisdom van Poitiers in Vrankryk.

FONS Paderæ. *Paderborn*, een Stad van Duytſchland in Weſtfalen.

FONS, ontis. m. Cic. V. 4. 53. *Een bron, waterbron, wel, waterwel, ſpringader, bronader, fonteyn.*

Fons gelidus. Virg. E. 10. 42. *Een koude*, of *friſſche bron.*

Bibere à fonte. Mart. 9. 100. 5. è fonte Ovid. P. 3. 5. 18. de fonte. Ovid. F. 2. 264. In fonte. Phæd. 1. 25. 3. *Uyt een bron drinken.*

* Fons. *De bron, de oorzaak, de grond, de reden.*

Mœroris fons. Cic. T. Q. 3. 28. *De bron*, of *d'oorzaak van zijn droefheyd.*

Fons & caput Philoſophorum Socrates. Cic. de Or. 1. 10. *Sokrates is de bron en 't hoofd van alle Wijsbegeerigen.*

Fons ingeniorum Homerus. Plin. H. 17. 5. *Homeer is de bron daar de Dichters uyt putten.*

Argumentorum fontes. Cic. de Or. 2. 33. *De grond der bewijsredenen; de grond waar uyt men de bewijzen haalt*, of *afleyd.*

Exundans ingenii fons. Juv. 10. 119. *Een rijk*, of *vruchtbaar verſtand, een ſchrandere geeſt.*

Rerum fontes non videre, & rivulos conſectari. Cic. de Or. 2. 27. *De dingen niet doorgronden, en 'er maar over heen loopen.*

† Fons. Virg. Æ. 12. 119. *Water*, om dat de bronnen 't water opgeeven, de vrucht voor de oorzaak genomen.

F O N T.

FONTĀNĀLĬĀ, ium. n. plur. Varr. L. L. 5. 37. *Bronfeeſten, feeſtdagen die men ter eeren van de bronnen hield.* Sommige leezen Fontinalia.

(FONTĀNEŬS, a, um. Solin. 37.) *en*

FONTĀNUS, a, um. Colum. 12. 11. Ovid. F. 1. 269. *Van een bron, dat tot een bron behoort, dat een bron betreft.*

FONTĒNĬĀCUM, i. n. *Fontenay le Comte*, de hoofdſtad van Poitou.

FONTĪCŬLŬS, i. m. Hor. S. 1. 1. 56. Colum. 11. 1. *Een bronnetje, een ſpringadertje, een fonteyntje.*

FONTĪNĀLĬĀ, ium. n. plur. Feſtus. Zie Fontanalia.

FONTĪNĀLĬS, is. m. *De Brongod, de God der bronnen.* Men moet leezen *Fontinalis*, en niet *Fontalis*, by Plaut. St. 5. 4. 17.

F O R A.

FŎRĂ, orum. n. Colum. 12. 18. *Vaten tot de wijn- of oliepers.*

FŎRĀBĬLĬS, is. m. & f. le, is. n. Ovid. M. 12. 170. *Dat ligt te doorbooren*, of *te doorſteeken is, daar men gemakkelijk kan doorbooren.*

FŎRĀGO, inis. f. Feſt. *Een draad, waar mede de weefſters haaren dagelijkſchen taak onderſcheyden.*

FŎRĀMEN, inis. n. Cic. N. D. 1. 20. *Een gat, een open, een opening.*

(FŎRĀMĬNĀTŬS, a, um. Sidon. E. 2. 2. *en*

FŎRĀMĬNŌSŬS, a, um. Tertull. de Pat. 14. *Daar gaten*, of *openingen in zijn.*) Twee woorden van de latere eeuw.

FŎRĀS. adv. Plaut. St. 1. 3. 67. *Buyten, uyt.*

Foras exire. Ter. And. 1. 2. 3. Abire. Ter. E. 4. 4. 35. Egredi. Ter. H. 3. 2. 50. *Naar buyten gaan.*

Excludere aliquem foras. Ter. E. 1. 2. 18. *Iemand buyten de deur ſluyten.*

Quatere aliquem foras. Ter. E. 2. 3. 66. Extrudere. Ter. E. 4. 5. 11. Pellere. Ter. E. 5. 9. 11. Ejicere. Ter. Ad. 1. 2. 29. *Iemand uyt het huys jaagen, werpen, verſtooten.*

Efferre aliquid foras. Ter. Ph. 5. 7. 63. *Iets openbaar maaken, onder de menſchen brengen.*

Scripta noſtra foras dari cum utrique noſtrum videbitur. Cic. Att. 13. 22. *Als 't ons beyde zal goed dunken, dat mijne ſchriften zullen gedrukt*, of *uytgegeeven worden.*

FŎRĀTŬS, a, um. Vitruv. 10. 13. Colum. 5. 10. *Met gaten, doorboort.*

F O R C.

FORCALQUĔRĬŬM. ii. n. *Forcalquier*, een Stad en Graafſchap in Provence.

FOR-

Digitized by Google

FŎRCĔPS, ĭpĭs. m. & f. [Voſſius ontkent dit, en beweert dat het alleen in f. g. gebruykt is. Zie hem Anal. 1. 17.] Virg. G. 4. 175. *Nijptang*, *tang*.

Forcipes. Plin. H. 9. 31. *De Nijpers der kreeften*, of *krabben*.

Forceps. Lucil. *by* Chariſ. 1. 74. Edit. Putſch. Celſ. 7. 12. *Een korentang*, *een tang van een wondheeler*, om tanden, pylen, enz. meê uyt te trekken.

(Forceps. Zeker krygswoord. Zie Cato de re milit. by Feſtus in Serra prœliari, Ammian. 16. 11. en beneden Forfices.

[**FŎRCHĒMĬĂ**, æ. f. *Forchheym*. Een ſtad van Duytſchland, in 't Bisdom Bamberg, aan de rivier Rednits.]

FŎRCILLO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Verminderen*, *verkleynen*.

Tu inventus vero, meam qui forcilles fidem? Plaut. Pſ. 2. 2. 36. *Maar zijt gy die man*, *die mijn geloof zou verminderen*, of *die zou maaken dat men my niet betrouwde?*

F O R D.

FŎRDĂ, æ. f. Colum. 6. 24. Ovid. F. 4. 631. Serv. Æ. 2. 140. *Een kalfdragende koe*, *een koe die met kalf is*. Varr. R. R. 2. 5. noemtze Horda.

FŎRDĬCĪDĬĂ, ĭōrūm. n. plur. Varr. L. L. 5. 3. *Een offer waar in men kalfdragende koeijen opofferde*.

F O R E. F O R F.

[**FŎRĔM**. Ovid. M. 15. 538. *Ik zoude zijn*. Fores. Prop. 2. 1. 26. *Gy zoud zijn*. Foret. Ter. Hec. 2. 1. 23. *Het zoude zijn*. Forent. Juv. 4. 48. *Zy zouden zijn*. Fore. Spem habeo, nihil fore aliter ac deceat. Cic. Att. 6. 3. *Ik hoope*, *dat het niet anders zijn zal als het betaamt*.]

FŎRENSĬS, ĭs. m. & f. sĕ, ĭs. n. Cic. de Or. 11. *Van 't gerechtshof*, *van de vierſchaar*, of *rechtbank*, *van de rechtspleging*, *dat het recht raakt*, of *tot de rechtspleging behoort*.

Forenſis homo, Quintil. I. O. 5. 10. *Een man die in 't Gerechtshof verſchijnt*, *een Raadsheer*, *Voorſpraak*, *Pleytbezorger*, *enz*.

Forenſes literæ. Cic. Off. 2. 1. *De Rechtsgeleerdheyd*, of *Rechtkunde*.

Cauſa forenſis. Cic. N. D. 3. 4. *Eene gerichtezaake*.

Marte forenſi valere. Ovid. P. 4. 6. 29. *Zijn woord wel konnen doen*; *voor de rechtbank deftig konnen pleyten*.

FŎRENSĬS provincia. *Le Foreſt*, een Landſtreek in Guienne.

(Forenſia alleen. Suet. A. 73. C. 17. *of* forenſia veſtimenta. Colum. 12. 45. *of* forenſis veſtis. Lampr. A. S. 42. *Een kleed*, *dat de Ouden aantrokken als zy buytens huys gingen*.)

FŎRĒS, ĭūm. f. plur. Zie Foris.

FORFĬCĒS, ĭcūm. f. plur. Colum. 12. 43. *Een ſchaar*, *beugelſchaar*, *groote ſchaar*, *nijptang*.

(Forfices. Plin. H. 32. 11. *De nijpers van een kreeft*, of *krabbe*.

Forfices. Gell. 10. 9. Veg. 3. 18. *Een geſtalte van een ſlagorder in 't leger*, *wanneer men den vyand met twee vleugels*, *als met een ſchaar*, *zoekt te beſluyten*.)

FŎRFĬCŬLÆ, ārūm. f. plur. Plin. H. 25. 5. *Een ſchaartje*, *een knipſchaar*.

F O R I.

FŎRĪ, ōrūm. m. plur. Cic. S. 6. *De luyken van een ſchip*.

Fori. Liv. 1. 35. 45. 1. *De ſtellaadjen*, of *banken daar 't volk op zat in de ſchouwſpelen*.

Fori. Colum. 10. 87. *De paden*, of *paadjes tuſſchen de bedden in een hof*.

(**FŎRĬĂ**, æ. Non. 2. 352. *Weeke*, of *dunne afgang*. Zie ook Salm. Exerc. Plin. P. 821. b. C.)

FŎRĪCĂ, æ. f. Juv. 3. 38. *Een gemeen*, of *heymelijk gemak*, bot uyt, *een kakhuys*, onduytſch, *een ſekreet*.

(**FŎRĪCĀRĬŬS**, ĭi. m. Paull. D. 22. 1. 17. §. 5. *Een pachter van de heymelijke gemakken*. Die pacht wierd Chryſargyrum genoemt, als ik uyt Euagrius en Cedrenus getoont heb over Suet. Fl. 23. 7. §. 21.)

FŎRĪCŬLĂ, æ. f. Varr. R. R. 1. 59. *Een blind*, of *blik voor een glas*, *een ſchuyf*, *kleyn deurtje*, of *traly venſtertje*.

FŎRINSĔCŬS. adv. Colum. 8. 3. *Van buyten*, *buytenwaarts*, *buyten uyt*.

(**FŎRĬŎLŬS**, i. m. Laber. *by* Non. 2. 352. *Weeklijvig*, *dunlijvig*, *die de loop heeft*.

FŎRĪRĔ. Schol. Juv. 3. 38. *Zijn gevoeg doen*.)

FŎRĬS, ĭs. f. Ter. Ad. 2. 3. 11. Liv. 6. 24. Cic. T. Q. 5. 20. *Een deur*, of *poort*. Men vind al de caſus van 't ſingularis, behalven de dativus, maar 't pluralis is meer in gebruyk.

Faſtigia foris. Ovid. Ib. 366. *Het bovenſte van een deur*.

Forem hanc aperi. Plaut. B. 4. 7. 35. *Opent deze deur*, *doe deze deur open*.

(Excluſus fore. Hor. S. 1. 2. 67. *Buyten de deur geſloten*.)

Hæ fores mihi ſemper patent. Ter. E. 1. 2. 9. *Deze deur is altijd voor my open*.

Pultare fores. Ter. H. 2. 3. 34. *Aan de deur kloppen*.

Intereſt qualis primus aditus, & quali commendatione quaſi fores amicitiæ aperiantur. Cic. F. 13. 10. *Daar is veel aan gelegen*, of *'t komt 'er op aan hoedanig de eerſte inleyding zy*, *en door hoedanig een voorſchrijving de deuren der vriendſchap*, *om zoo te ſpreeken*, *geopent worden*.

FŎRĪS. adv. Cic. Syll. 5. *Van buyten*, *buyten*, *uyt*.

[Foris cœnitare. Cic. F. 7. 16: 9. 24. *Buyten 's huys maaltijd neemen*. Foris *en* domi ſtelt Cicero tegens malkanderen over A. 2. 2.

Foris. *Buytens lands*.

Parvi ſunt foris arma, niſi eſt conſilium domi. Cic. Off. 1. 22. *De wapenen buytens lands zijn van weynig belang*, *ten zy 'er binnens lands beleyd zy*.]

F O R M.

FŎRMĂ, æ. f. Cic. N. D. 1. 10. *De gedaante*, *geſtalte*, *'t maakzel*, *de beeltenis*, *'t beeld*, *'t afbeeldzel*, *de form*, of *vorm van iets*; *lijſt*.

Formas in pulvere deſcribere. Liv. 25. 31. *Beelteniſſen*, *trekken*, of *ſtreepen in 't ſtof maaken*, of *trekken*.

Picturas in ligneis formis includere. Vitruv. 2. 8. *Schilderijen in lijſten zetten*, of *lijſten*.

Formam Jovis facere. Cic. Or. 2. *'t Beeld van Jupiter maaken*.

Forma. Colum. 7. 8. *Kaasnap*, of *kaasvat*, *de nap daar men kaas in wringt*.

Forma. Hor. S. 2. 3. 106. Ulp. D. 9. 2. 5. §. 3: 19. 2. 13. §. 4. *Leeſt*, *vorm*, 't eerſte van een ſchoen, en 't laatſte van een hoed.

Formam aliquam mente accipere. Quintil. I. O. 2. 7. *'t Denkbeeld van iets in zijn verſtand maaken*, *zich ergens een verbeelding van in zijn geeſt maaken*.

Forma & figura dicendi. Cic. de Or. 2. 23. *De ſtijl en wijze van ſpreeken*.

Forma literarum. Quintil. I. O. 1. 1. *De trekken*, *de beelteniſſen*, *de gedaante der letteren*.

Ædificii formæ. Cic. F. 2. 8. Suet. J. 31. *'t Ontwerp*, *'t beſtek*, *de aftekening van een gebouw*.

(Formam ſcribere. Plin. E. 9. 39. *Een ontwerp maaken*. Een Bouwmeeſter plagt by zich zelf een overſlag van het gebouw, dat hy timmeren zou, te maaken, en ook wel een aftekening daar van op papier te ſtellen.

Aſſiſtebant fabri ædium, & oſtendebant depictas in membranulis varias ſpecies balnearum, ex quibus cum elegiſſet unam formam ſpeciemque operis. Gell. 19. 10. *De timmerlieden van het huys ſtonden by hem*, *en vertoonden verſcheyde aftekeningen van baden op parkement*, *waar uyt als hy een gekozen had*. Zie onze aantekening over Suet. J. 31. 1. §. 3.)

Rerum publicarum forma. Cic. T. Q. 2. 15. *De gedaante*, *geſtalte*, *ſtaat*, *gelegentheyd*, of *toeſtant van Staats-zaaken*.

Forma. *Schoonheyd*, *fraaiijigheyd*, *mooijigheyd*, *goelijkheyd*, *bevalligheyd*, *aardigheyd*.

Egregia forma. Ter. And. 1. 1. 45. Eximia. Cic. T. Q. 5. 21. Honeſta & liberalis. Ter. And. 1. 1. 45. Summa. Ter. E. 2. 3. 74. Luculenta. Ter. H. 3. 2. 12. *Eene uytmuntende ſchoonheyd*.

Niſi vis boni in ipſa ineſſet forma, hæc formam extinguerent. Ter. Ph. 1. 2. 58. *Indien de ſchoonheyd niet ongemeen*, *of niet uytſteekend wat geweeſt*, *deze dingen zouden haar veel verdooft hebben*.

Forma imperatoria. Nep. Iphicr. 3. *De geſtalte van een Veldheer*.

Virtute formæ id evenit, ut te deceat, quidquid habeas. Plaut. Moſt. 1. 3. 17. *Uwe ſchoonheyd brengt te weeg*, *dat al wat gy aan hebt u wel ſtaat*.

Forma cotidiana. Ter. E. 2. 3. 6. *Een aegrimmige tronie, geene ongemeene ſchoonheid.*

Formæ terribiles. Cic. D. 1. 11. *Verſchrikkelijke ſchimmen, vervaarlijke ſpookzels*, of *ſpooken, grouwelijke verſchijnſels*, of *nachtgedrochten.*

Forma. *Regel, voorſchrift.*

Scelerum formæ. Virg. Æ. 6. 626. *Verſcheyde ſoorten*, of *ſlach van ſchelmſtukken.*

(Forma. *Een ſtempel waar mede het geld word gemunt.*

Una forma percuti. Sen. E. 34. *Met de zelve ſtempel geſlagen*, of *gemunt worden.*

Nummorum forma hodieque exſtat apud Treviros. Treb. Poll. trig. tyr. §. 31. *In de munt van Trier word noch heden bewaart de ſtempel waar mede die penningen geſlagen zijn.*

Forma. *Geſlagen, geſtempelt geld.*

Formas reſolvi præcepit. Lampr. A. S. 39. *Hy heeft bevolen dat dit geld zou geſmolten worden.* Zie Salmaſius over deze plaatze.

Forma provinciæ. *Overwonne*, of *overheerde landen.*

Inſula ad provinciæ formam pertinens. Ulp. D. 48. 22. 7. §. 1. *Een eyland onder een overheerd land behoorende.*

Forma. *Een goot, buys, waterloop.*

Romana civitas formarum inundatione ditiſſima. Caſſiod. E. 3. 53. *Rome rijk van waterloopen.*

Luto inter formas clauſo. Pallad. R. R. 1. 34. *De ſlijk*, of *'t modder in de waterloopen opgeſtopt*, of *opgehouden zijnde.*)

FORMABILIS, ĭs. m. & f. ĕ, ĭs. n. Prudent. Apoth. 1034. *Wel gevormt.*

FORMACEUS paries. Plin. H. 35. 14. *Een kleije wand, een leeme muur.*

FORMALIS, ĭs. m. & f. ālĕ, ĭs. n. *Behoorlijk, naar eyſch, regelmatig, op een behoorlijke wijze ingeſtelt*, van een brief, enz. ſpreekende.

Dictare formalem epiſtolam. Suet. D. 13. *Een wel ingeſteiden*, of *beſchaafden brief opgeeven, dienende tot een voorſchrift, om 'er andere na op te ſtellen.*

‡ FORMAMENTUM, ī. n. Lucret. 2. 818. *Forming, geſtalte*, of *gedaante die een zaak aanneemt.* Lucretius ſpreekt daar van de gedaanten waar in de hoofdſtoffen veranderen.

‡ FORMASTER. Feſtus. In obſtrudant. *Die een braaf man naboo͡ſt*, of *navolgt.* (Zie Turneb. Adv. 12. 4.)

FORMATIO, ōnĭs. f. *Tekening, beſtek*, of *ontwerp van een gebouw.*

Horum templorum exprimuntur formationes his rationibus. Vitruv. 3. 1. *Op deze wijzen worden de beſtekken*, of *ontwerpen van deze tempelen aangewezen.*

FORMATOR, ōrĭs. m. Plin. E. 8. 23. *Former, die iets een vorm, gedaante*, of *geſtalte geeft, een onderrichter, onderwijzer, maker, beſtierder.*

Formator morum. Colum. Præf. 1. *Een zedenvormer, en beſtierder der zeden.*

Formator Univerſi. Sen. H. 8. *De Maker*, of *Schepper van 't geheele al; God.*

FORMATURA, æ. f. Lucret. 4. 560. *Forming van iets, het geeven van een gedaante*, of *geſtalte aan iets*: ook, *geſtalte*, of *gedaante van iets, maakzel.*

FORMATUS, ă, ūm. Cic. N. D. 3. 6. *Gevormt, uytgebeeld, verbeeld, afgeteykent, gemaakt.*

Signum formatum è marmore. Ovid. M. 3. 419. *Een beeld uyt marmer gemaakt.*

In admirationem formatus. Suet. Cl. 37. *Zich veynzende verwondert te zijn.*

Mulier formata ad habitum Deæ. Val. Max. 1. 2. 2. ext. *Een vrouw naar de geſtalte van een Godinne gemaakt.*

Formatus. *Onderwezen, onderricht.*

Ab eo formatus ſolus occidentis regionem intuebatur. Juſt. 18. 3. 10. *Van hem onderwezen zijnde, wendde hy zich alleen naar 't weſten.*

Formatus. *Begonnen maar noch niet voltooit; iets dat reeds wel een gedaante heeft, maar noch geen volkomenheyd.*

Formatum libellum amico emendandum mittere. Plin. E. 7. 12. *Een boek dat begonnen maar noch niet voltooit is aan een vriend zenden, om het te verbeteren.*

Et modo formatis amicitur fructibus arbos. Ovid. F. 1. 153. *De boomen hangen vol vruchten die gezet zijn.* Anderen leezen vitibus in plaats van fructibus.

FORMIANUS, ă, ūm. *Van Formien, een Formier.*

Ager Formianus. Hor. O. 1. 20. 11. *Het veld om de ſtad Formien gelegen, het rondom leggende land van Formien.*

FORMICA, æ. f. Cic. N. D. 3. 9. Hor. S. 1. 1. 33. *Een mier.*

FORMICANS, āntĭs. m. Plin. H. 7. 51. *Een jeuking, of wriemeling gevoelende, als of men 't lijf vol mieren had.*

FORMICATIO, ōnĭs. f. Plin. H. 28. 7. *Jeuking in de huyd*, ontſtaande uyt een ſcherpigheyd van 't bloed, waar door 't ligchaam vol roode peukeltjes word. Deze quaal word, naar 't gevoelen van Plinius, *Formicatio* genoemt, vermids men zoude zeggen dat de mieren 't gansche ligchaam geſteeken hadden.

FORMICINUS, ă, ūm. *Miere, van een mier*, of *van mieren.*

(Formicinum gradum movere. Plaut. Men. 5. 3. 12. *Langzaam voortgaan.* De mieren doen kleyne ſchreeden, en of zy zich veel beweegen, echter leggen zy weynig weg af.)

FORMICO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. *Jeuken, van jeukzel wriemelen*, van 't vel ſpreekende.

(Donec formicet cutis. Plin. H. 30. 13. *Tot dat de huyd jeukt.*

Venarum percuſſu formicante. Plin. H. 7. 51. *De pols zeer ſlap ſlaande.*)

FORMICOSUS, ă, ūm. Plin. H. 10. 74. *Vol mieren.*

(FORMICULA, æ. f. Arnob. 7. 240. *Een miertje.*)

FORMIDABILIS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. Ovid. M. 2. 174. *Ontzachelyk, ontzachbaar, vreeslijk, hooggeducht, te duchten, te vreezen, dien men vreezen*, of *ontzag toedraagen moet.*

FORMIDAMEN, ĭnĭs. n. Apul. Apol. 315. *Een bullebak, ſpookzel, ſchim.*

FORMIDATUS, ă, ūm. Virg. Æ. 3. 275. Hor. O. 3. 6. 15. *Gevreeſt, geducht, ontzien.*

FORMIDO, ĭnĭs. f. Cic. T. Q. 4. 8. *Vrees, ſchrik, ontzag, ſchroom, angſt.*

† Formido. Virg. G. 3. 372. Ovid. Rem. 203. Sen. de Ir. 2. 12. *Een bullebak*, of *molik voor de beeſten, een touw waar aan veeren van verſcheyde verwen gebonden waren, om de beeſten, die men wilde vangen, te verſchrikken, en in 't net te krijgen.* Anders genoemt, linea, metus, penna. Zie een iegelyk op zyn plaats, en ons Lex. Antiq.

(Formido. Gell. 8. 10. *Een bedrieglijke vraag, een ſtrikvraag.*

Formido. *Godsdienſt.*

In ſylvam priſca formidine ſacram coeunt. Tac. G. 39. *Zy komen byeen in een boſch dat heylig is, om dat zy 'er van ouds godsdienſt gepleegt hebben.*)

FORMIDO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. *Vreezen, duchten, ontzien, ontzag hebben, ſchroomen, angſtig zijn.*

Iracundiam alicujus formidare. Cic. Att. 8. 16. *Iemands toorn vreezen*, of *voor iemands gramſchap duchten.*

Formidat auro, abſtrudit foris. Plaut. Au. Arg. 2. 6. *Hy vreeſt dat hem zijn goud zal ontſtolen worden, hy verbergt het daar buyten.*

Fac hoc mea fide, ſi iſti formidas credere. Plaut. Perſ. 1. 3. 82. *Doet het op mijn woord, zoo gy zwarigheyd maakt, het hem toe te vertrouwen.*

FORMIDOLOSE. adv. Cic. Sext. 19. *Met vrees, met ſchroom, met angſt, bevreesdelijk, beſchroomdelijk.*

FORMIDOLOSUS, ă, ūm. Colum. 6. 2. Ter. E. 4. 6. 18. *Vreesachtig, ſchroomachtig, bevreeſt, beducht, beſchroomt, angſtig, angſtvallig.* De compar. *Formidoloſior* ſtaat by Tac. An. 1. 62. 3. en de ſuperl. *Formidoloſiſſimus* by Cic. Piſ. 24.

Formidoloſus. *Gevreeſt, ontzien, geducht*, of *ontzachelijk, vreeslijk, verſchrikkelijk.*

Formidoloſus locus. Cic. Clu. 3. *Een verſchrikkelijke plaats.*

Formidoloſa tempora. Cic. V. 5. 1. *Zwaare, benauwde, bedroefde*, of *gevaarlijke tijden.*

FORMO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. acc. Cic. de Or. 2. 9. *Maaken, vormen, een form, geſtalte*, of *gedaante geeven, gewennen.*

Formare claſſem. Virg. Æ. 9. 80. *Een vloot bouwen, toeruſten*, of *uytruſten. Scheepen maaken*, of *bouwen.*

Formare vitulos ad uſum agreſtem. Virg. G. 3. 163. *Jonge oſſen tot den landbouw gewennen.*

Lapſos formare capillos. Prop. 1. 3. 23. *Sluyk*, of *hangend haair opkrullen.*

Formare edicta, epiſtolam, orationem alieno ingenio. Suet. D. 20. *Een plakkaat,*

ſtaat, brief, rede naar een anders verſtand ſchikken, inſtellen, of voegen.

Formare conſuetudinem exercitationis aſſiduitate. Cic. A. Q. 1. 5. *Door een geduurige oeffening een gewoonte, of hebbelijkheyd krijgen; ergens door een geduurige oeffening aan wennen, of aan gewent worden.*

Formare aliquem præceptis. Hor. E. 2. 1. 128. of Dictis. Hor. S. 1. 4. 121. *Iemand door geboden, of onderwijzingen onderrichten, of beſchaaven.*

Formare ſe in alicujus mores. Liv. 3. 36. *Iemands zeden, of wijze van doen navolgen.*

(Formare. *Een ontwerp, een aftekening maaken.*

Romulus æternæ nondum formaverat urbis mœnia. Tib. 2. 5. 23. *Romulus had noch geen ontwerp gemaakt, of had noch niet afgetekent de muuren van de ſtad, die zeer lang in wezen zoude zijn.*

Conſcripta formatur imagine tela. Stat. S. 3. 1. 117. *De tempel word op een ſtuk doek afgetekent.*

Formare pecuniam. Lampr. A. S. 39. *Geld ſlaan, geld munten.*

Formare urbem. *Een ſtad in ſtant, of in wezen brengen, Overheden daar over ſtellen, de Inwoonders wetten voorſchrijven, enz.*

Lacedæmonii Athenas formandas Lyſandro tradiderant. Juſt. 5. 8. 6. *De Lacedemoniers hadden aan Lyſander de ſtad Athenen overgegeeven om 'er Overheden aan te ſtellen.*)

FŌRMŌSĂ Inſŭla. *'t Schoon Eyland*, in de Chineeſche zee, dat de Spanjaards *Formoſa* en de Franſche *Belle-Iſle* noemen.

[FŌRMŌSĒ. adv. *Cierlijk, net.*

Venus muſicæ ſuppari greſſu formoſe ſaltavit. Apul. M. 6. 195. *Venus heeft cierlijk en net na de maat van de zangkonſt gedanſt.* De compar. *Formoſius* ſtaat by Prop. 1. 2. 11.]

FŌRMŌSĬTĀS, ātĭs. f. Cic. Off. 1. 35. *Schoonheyd, mooiheyd, fraaiſigheyd, goelijkheyd, bevalligheyd.*

(FŌRMŌSŬLŬS, ă, ŭm. Varr. Fr. 107. *Die eenigzins ſchoon is.*)

FŌRMŌSŬS, ă, ŭm. Cic. I. R. 2. 1. *Schoon, fraay, mooy, goelijk, bevallig.* De compar. *Formoſior* ſtaat by Cic. N. D. 1. 10. en de ſuperl. *Formoſiſſimus* by Cic. I. R. 2. 1.

FŌRMŬLĂ, æ. f. Cic. Cl. 79. *Een wijze, ſtijl, ontwerp, of voorſchrift der rechtſpleginge.* Men noemt dus zekere regels waar naar men zich in den rechtshandel gedraagt.

Ex formula alicujus vivere. Sen. E. 6. *Naar iemands voorſchrift leeven.*

Viſne hanc formulam cognitionis? Liv. 40. 12. *Wilt gy dit ontwerp in 't onderzoeken van de zaak gebruyken?*

Formulam intendere. Suet. V. 7. *Een rechtzaak, of geding aanleggen, een zaak in 't recht leggen.*

Formula excidere. Suet. Cl. 14. Sen. Cl. 2. 3. (Cadere. Quintil. I. O. 3. 6. Sen. E. 48.) *Zijn rechtzaak, of geding verliezen.*

Formula dicendi. Cic. Opt. or. 5. *Een wijze van verhandeling, een ſtijl, of wijze van ſchrijven, of ſpreeken.*

Hæc populos, hæc magnos formula Reges tenet. Hor. S. 2. 3. 45. *Dit recht verbind volkeren en groote Koningen.*

In ſociorum formulam referre Lampſacenos. Liv. 43. 6. *Die van Lampſakus onder 't getal der bondgenooten aanneemen.*

FŌRMŬLĀRĬŬS, ĭī. m. Quintil. I. O. 12. 3. Formularum cantor. Cic. de Or. 1. 55. *Rechtsvorderaar, rechtsoeffenaar, een die de rechten, of rechtspleging wel verſtaat.*

F O R N.

FŌRNĀCĀLĬĂ, ōrŭm. n. plur. Ovid. F. 2. 527. *Een Ovenoffer*, een offerhande die de Heydenen offerden als ze hun koren in ovens droogden, om naderhand te maalen.

FŌRNĀCĀLĬS dea. Ovid. F. 6. 314. *De Godinne der ovens.*

FŌRNĀCĀRĬŬS, ĭī. m. Ulp. D. 9. 2. 27. §. 4. *Een ſlaaf die op den oven paſte daar 't koren in wierd gedroogt.*

(FŌRNĀCĀTŎR, ōrĭs. m. Paull. D. 33. 7. 14. Zie Fornacarius.

FŌRNĀCĔŬS, ă, ŭm. Parietes fornacei. Plin. H. 35. 14. *Boogswijze gemaakte muuren.* Anderen leezen Formacei.)

FŌRNĀCŬLĂ, æ. f. Vitruv. 7. 10. Juv. 10. 82. *Een oven, een bakoven.*

FŌRNĀX, ācĭs. f. Cic. N. D. 1. 37. *Een vuuroven, ſtookoven.*

[Fornax æraria. Plin. H. 11. 36. *Een ſmeltoven.*

Fornax calcaria. *Een kalkoven.* Zie boven in Calcarius.]

FŌRNĬCĀRĬŬS, ĭ. m. Iſid. 10. *Een hoereerder.* Zie Fornicor.

FŌRNĬCĀTĬŌ, ōnĭs. f. Vitruv. 6. 11. *Een gewelf, gewelfzel, of verwulfzel.*

Lapidum fornicatio. Sen. E. 95. *Een ſteene gewelf.*

Fornicatio vind men by de Latynſche Kerkvaders ook voor *hoerery.* Zie de reden in Fornicor.

FŌRNĬCĀTRĪX, īcĭs. f. Iſid. 10. *Eene Hoere.* Zie Fornicor.

FŌRNĬCĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 12. 5. *Gewelft, overwelft, overwulft, boogswijze gemaakt.*

Fornicatus paries. Cic. T. 4. *Een muur gewelfswijze, of ingebogen gemaakt.*

FŌRNĬCŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī. Plin. H. 16. 42. *Krom, of gebogen waſſen*, van zommige boomen ſpreekende, als van den palmboom, enz.

Fornicari hebben de Latynſche Kerkvaderen ook voor *hoereeren* gezegt, om dat zulks veelzins in onderaardſche gewelfde kamers geſchiedde.

FŌRNĬX, ĭcĭs. m. Cic. T. 4. Proœm. V. 7. *Een gewelf, gewelfzel.*

Fornix. Hor. S. 1. 2. 30. Petron. 8. Juv. 11. 171. *Een hoerhuys, mothuys, hoerekit, oneerlijk huys.*

(Fornix Bithynicus word Julius Cæſar genoemt van Curio by Suet. 49. om dat hy een ſchandjongen was van Nikomedes Koning van Bithynien.)

F O R O.

FŎRŌ, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Plaut. Moſt. 1. 1. 53. Colum. 8. 3. *Doorbooren, een gat in maaken, of in ſteeken.*

Aurem forare. Macrob. Sat. 7. 3. *Het oor doorbooren.*

FOROJULIENSIS provincia. *'t Frioel*, een Landſchap van Italiën, onder 't gebied van de Republyk van Veneriën.

FOROJULĬŬM, ĭī. n. *Frejus*, een zeeſtad van Provence.

F O R S.

FŌRS, ōrtĭs. f. Cic. Piſ. 2. *Lot, geluk, geval, uytſlag.* Dit nomen heeft alle de caſus van 't ſingularis. Zie beneden Forte.

Fors fortuna! Ter. Hec. 3. 3. 26. *O gelukkig lot! ô groot geluk! ô voordeelige uytſlag!*

Forte fortuna. Ter. E. 1. 2. 54. *Door een groot geluk, heel gelukkiglijk, juyſt by geluk.*

(FORSAN. adv. *Miſſchien, mogelijk.*

Aliquis forſan me putet non putare hoc verum. Ter. And. 5. 5. 1. *Miſſchien zal iemand meenen dat ik dat niet voor waar houde.*

FORSITAN. adv. *Miſſchien, mogelijk.*

Forſitan quæratis qui iſte terror ſit. Cic. S. R. 2. *Gy meugt miſſchien vraagen, wat dat voor een ſchrik is.*

FORTASSE. adv. *Miſſchien, mogelijk.*

Eos ego fortaſſe nunc imitor. Cic. F. 2. 16. *Miſſchien volge ik die nu na.*

Tu fortaſſe, quid me fiat, parvi pendis. Ter. H. 4. 3. 37. *Miſſchien maakt gy 'er weynig werks van, wat aan my geſchied.*

FORTASSEAN. adv. *Miſſchien, mogelijk.*

Legatos Mileto veniſſe Athenas fortaſſean auxilii petendi gratia. Gell. 11. 9. *Dat de gezanten van Mileten te Athenen gekomen waren miſſchien om hulp te verzoeken.*

FORTASSIS. adv. *Miſſchien, mogelijk.*

Sed ego fortaſſis vaticinor. Cic. F. 2. 16. *Maar ik voorzeg, of voorſpel miſſchien.*

F O R T.

FŌRTĔ. adv. Cic. de Or. 2. 54. *Gevallig, by geval, by toeval; miſſchien, mogelijk, 't kan zijn.* (Dat het een adverbium zoude zyn is niet zeker. Men zoude konnen zeggen dat het een ablativus was van fors. De genit. fortis gebruykt Colum. 10. De accuſat. fortem. Ovid. F. 6. 775. De ablat. forte ook met een bygevoegt pronomen, forte quadam. Liv. 1. 4.)

Forte word in een twyffelachtige reden met de woordekens ſi, ne, *en* niſi gebruykt.

Si forte. Nep. Dion. 9. *Zoo miſſchien.*

Ne

Digitized by Google

Ne forte. Ter. E. 2. 2. 56. *Op dat niet miſſchien.*

Niſi forte. Ter. E. 4. 3. 21. *Ten zy, of 't en ware miſſchien.*

‡ FORTESCO, ſcis, ĕſcĕrĕ. Nævius by Gell. 19. 7. *Sterk worden, kracht krijgen.*

FORTICULUS, a, um. Cic. T. Q. 2. 19. *Die eenigzins ſterk, moedig, of ſtandvaſtig is.*

FORTIS, is. m. & f. tĕ, is. n. Cic. de Or. 3. 59. *Sterk, krachtig, van groote kracht*, of *ſterkte.* De compar. *Fortior* ſtaat beneden by Ovidius, en de ſuperl. *Fortiſſimus* beneden by Cicero.

Coloni fortes. Hor. S. 2. 2. 115. *Sterke boeren*, of *landbouwers.*

Fortis. *Kloek, moedig, dapper, manhaftig, kloekmoedig, onvertzaagt, ſtout, ſtoutmoedig, ſtantvaſtig, hardvochtig.*

Fortes creantur fortibus. Hor. O. 4. 4. 29. *Dappere kinderen worden van dappere vaderen geteelt.*

Fortior induſtria. Plin. H. 13. 37. *Een ſnediger yver.*

Ingenium fortius malis. Ovid. Her. 19. 6. *Een ſtandvaſtig gemoed tegens de ongevallen.*

Fortis & virilis oratio. Cic. de Or. 1. 54. *Een krachtige en mannelijke rede, een rede daar pit en kracht in ſteekt.*

Fortibus oculis ſpirans Martem. Cic. Att. 15. 11. *Een man die 't oorlogsvuur ten oogen uytſtraalt, die met zijn oogen een ſoldaaten hert toont te hebben.*

Fortiſſima cupiditas. Cic. A. 12. 3. *Een krachtige, ſterke*, of *geweldige begeerte*, of *hertstocht.*

Fortior aura. Ovid. Am. 2. 11. 38. *Een al te harde*, of *te ſterke wind.*

Fortis. *Vermogend, rijk, wel gegoed, aanzienelijk.*

Fortis familia. Plaut. Trin. 5. 2. 9. *Een rijk*, of *aanzienelijk huys*, of *geſlacht.*

(Fortis. *Sterk, vaſt*, van ſteden ſpreekende.

Referat patriam fortes Mycenas. Virg. G. 3. 121. *Hy toone dat hy in de ſterke*, of *vaſte ſtad Mycenen geteelt is.*

Fortis. *Eerlijk, vroom.*

Cavit, ne unquam infamiæ ea res ſibi eſſet, ut virum fortem decet. Ter. And. 2. 6. 14. *Hy heeft zich gewacht, dat die zaak hem niet tot ſchande ſtrekte, als een eerlijk en vroom man betaamt.*

Fortis. *Schoon, goelijk.*

Ecquid fortis viſa eſt? Plaut. M. G. 4. 3. 13. *Scheen zy u niet ſchoon?* Zoo vertaat het Non. 4. 195. en neffens hem Scalig. C. L. L. 1. 22. die ook deze reden geeft, dat de Romeynen, die niets meer achtteden dan de dapperheyd, dien alleen oordeelden ſchoon en goed te zyn die dapper was, naar 't voorbeeld van de Grieken, die haar καλος ook alzoo gebruyken.

Fortis. *Snel, ras, gezwind.*

Si forti fidis equo. Virg. Æ. 11. 705. *Indien gy u verlaat op een ſnel-loopend paard.*)

FORTITER. adv. Cic. A. 4. 2. *Moedig, dapper, manhaftig, kloekmoedig, mannelijk, heldhaftig.* De compar. *Fortius* ſtaat by Cæſ. B. G. 2. 26. 2. en de ſuperl. *Fortiſſime* by Cæſ. B. G. 4. 37. 3.)

Fortiter ferre aliquid. Cic. Att. 14. 13. *Iets dapper verdraagen.*

Fortiter res ſuas abſumere. Hor. E. 1. 15. 27. *Zijn goed dapper doorbrengen.* Dit is boertende gezegt.

FORTITUDO, inis. f. Cic. T. Q. 5. 14. 1. R. 2. 54. *Kracht, ſterkte, kloekmoedigheyd, dapperheyd, onvertzaagtheyd, ſtandvaſtigheyd, manhaftigheyd, heldhaftigheyd.*

FORTUITO. adv. *Gevallig, by geval, by toeval, onverwacht.*

Dicere aliquid fortuito concluſe apteque. Cic. Or. 53. *By geval*, of *zonder voorbereyding, ergens heel wel van ſpreeken.*

FORTUITO. adv. Cic. Off. 1. 49. Cæſ. B. G. 7. 20. *Gevallig, by geval, by toeval.*

FORTUITUS, a, um. *Gevallig, toevallig, onverwacht, dat by geval gebeurt*, of *niet voorzien is.*

Mors fortuita. Tac. An. 2. 4. *Een onverwachte dood.*

Fortuita & ſubita oratio. Cic. de Or. 1. 33. *Een rede op ſtaande voet en voor de vuyſt gedaan.*

(Fortuita. *Ongelukken, ongemakken, ongevallen, rampen.*

Quædam fortuita ſub eo acciderunt. Suet. Tit. 8. *Eenige ongelukken zijn onder hem*, of *onder zijn regeeringe voorgevallen.*

Firmus adverſus fortuita. Tac. H. 4. 5. *Standvaſtig om rampen*, of *ongevallen uyt te ſtaan.*)

FORTUNA, æ. f. Cic. D. 2. 6. *'t Geluk, 't lot, 't geval, de kans*, of *wiſſelbeurt.*

Simili fortuna uti. Ter. Ph. prol. 32. *Een gelijk lot ondervinden.*

Propria fortunæ varietas. Cic. D. 2. 53. *De ongeſtadigheyd is eygen aan 't geluk*, of *is 't eygen van 't geluk.*

Belli fortuna. Cic. Font. 15. Br. 10. *De kans van den oorlog, 't wiſſelvallig oorlogslot, de hagchelijkheyd des oorlogs.*

Adverſa fortuna. Cic. Ar. 15. N. D. 3. 37. *Tegenſpoed, rampſpoed, ongeval, ongeluk, ramp.*

Æquabilis perpetuaque fortuna. Cic. ad Quir. 1. *Een eenparig en ſtandvaſtig lot*, of *geluk.*

Communis propinquis plerumque fortuna. Cic. Off. 1. 17. *De buuren hebben dikwils het zelve lot.*

Ipſe fortunam benigno alloquio, comitate invitandi, beneficiisque quos poterat, ſibi conciliando adjuvabat. Liv. 1. 34. *Hy bragt veel tot zijn geluk toe door zijne zoete redenen, vriendelijke nodiging aan zijn tafel, en dienſt te doen aan allen waar aan hy konde.*

Fortunam ſibi ipſe fecit. Liv. 39. 40. *Hy heeft zijn eygen geluk*, of *welſtant bevordert, hy heeft zijn geluk zich zelven te danken.*

Fortunæ. Ter. And. 1. 1. 70. *'t Geluk, iemands ſtaat.*

Fortuna. *Vermogen, goederen, rijkdommen, ſchatten.*

Spes amplificandæ fortunæ. Cic. Am. 16. *De hoop om zijn goed te vermeerderen*, of *om rijk te worden.*

Fortunæ. *Goederen, rijkdommen, bezittingen, ſchatten.*

Plenus fortunarum. Liv. 3. 68. *Een rijk*, of *wel gegoed man.*

Fortunis omnibus aliquem evertere. Cic. Div. 6. *Iemand in de grond helpen*, of *in de grond bederven.*

Fortuna. *Staat, gelegenheyd, waardigheyd, ſtand, rang, aanzien.*

Omnis fortunæ mulieres. Cic. Piſ. 22. *Vrouwen van allerley ſtaat, ſtant, rang*, of *aanzien.*

(Fortuna ſepulcri. Prop. 3. 1. 59. voor ſepulcrum fortunatum. *Een koſtelijke, een aanzienelijke begraafplaats.*

Fortuna regum. Hor. E. 2. 1. 191. voor reges miſeri. Mox trahitur manibus regum fortuna retortis. *Korts daar na worden de Koningen, die te vooren gelukkig waren, met de handen op den rugge gebonden in zegepraal omgeſleept.*)

FORTUNATE. adv. Cic. Fin. 3. 7. *Gelukkig, voorſpoedig, met geluk.* (De compar. *Fortunatius* ſtaat by Colum. Præf. 1.)

‡ FORTUNATIM. adv. Enn. by Non. 2. 334. *Gelukkig, voorſpoedig, met geluk.*

FORTUNATUS, a, um. *Gelukkig, voorſpoedig, rijk, vermogend, aanzienlijk.* (De compar. *Fortunatior* ſtaat by Cic. D. 2. 41. en de ſuperl. *Fortunatiſſimus* by Liv. 28. 39.)

Gratia fortunati & potentis. Cic. Off. 2. 20. *De gunſt van een aanzienlijk en vermogend man.*

Fortunatus cæteris ſum rebus. Ter. Hec. 4. 2. 25. *Ik ben in andere dingen gelukkig.*

Ingenium fortunatius. Hor. A. P. 295. *Een zeer gelukkig*, of *zeer ſchrander verſtand.*

Multo omnium fortunatiſſimus ſum. Ter. H. 4. 8. 1. *Ik ben verre de gelukkigſte van alle menſchen.*

Fortunatæ Inſulæ. Plin. H. 4. 22. *De gelukkige Eylanden*, thans *de Kanariſche Eylanden* genoemt. Daar leggen 'er zeven in de Atlantiſche zee.

FORTUNO, as, avi, atum, are. *Gelukkig maaken, zegenen, wel doen.*

Tibi patrimonium Dii fortunent. Cic. F. 2. 2. *Dat de Goden uw Vaders erfgoed zegenen, uw goed doen aanwaſſen*, of *vermeerderen. Ik wenſch u veel heyl en zegen met de erffenis van uw vaderlijk goed.*

Eum honorem Deos tibi fortunare volo. Cic. F. 15. 7. *Ik wenſch dat de Goden u in dat ampt*, of *in de bediening van dat ampt zegenen, alle zegen*, of *alle voorſpoed geeven*, of *verleenen.*

F O R U.

FORULI, orum. m. plur. Suet. A. 31. Juv.

Digitized by Google

Juv. 3. 219. *Een laadje, een kleyn kasje, kiſtje, koffertje, boekekasje.*

FŎRUM, i. n. Cic. Clu. 14. Sall. B. J. 47. *Markt*, of *merkt*, *de plaats daar de waaren worden te koop gelegt*, of *te koop geſteld*, by verkorting zegt men ook wel *mart.*

Forum boarium. Liv. 29. 37. Varr. L. L. 4. 32. *De oſſemerkt.* (Olitorium. Varr. L. L. 4. 32. Liv. 21. 62. *De groenmerkt.* Piſcarium. Varr. L. L. 4. 32. Liv. 40. 51. Plaut. Curc. 4. 1. 13. *De vismerkt.* Zie deze, en alle de andere in ons Lex. Antiq.

Apud forum. Ter. Ad. 1. 2. 74. *Op de merkt.*

Forum. Colum. 12. 18. *Wijnkuyp, wijnpersbak.* Varro voegt 'er Vinarium by R. R. 1. 52.

Forum. Cic. L. L. 2. 24. *De ingang*, of *mond van een graf*, of *begraafplaatze.*

Forum. *'t Gerechtshof, 't hof daar 't recht word bedient, de vierſchaar*, of *pleytzaal.*

Forum agere. Cic. Att. 5. 16. *Zitdagen, rechtdagen*, of *rechtsvergaderingen houden.*

Cedam tibi foro & curia. Cic. Oct. *Ik zal u de vierſchaar en 't gerechtshof inruymen*, of *ik zal 'er u meeſter van maaken.*

Vertitur res in meo foro. Plaut. Moſt. 5. 1. 10. *Die zaak dient voor mijn vierſchaar, hangt aan mijne uytſpraak; ik ben Rechter van die zaak.*

[Foro mergi. Plaut. E. 1. 2. 16. *Veel ſchulden maaken, veel geld opneemen.* Om dezelve rede als boven.]

Cedere foro. Sen. B. 4. 39. Juv. 11. 50. *Bankbreeken, achteruytvaaren, bankeroet ſpeelen*, om dat wanneer men achteruytvaart, men niet meer in 't openbaar verſchynt. (Dit wierd voornamentlyk van de wiſſelaaren, *of* bankhouderen gezegt, die hunne banken en tafels op de markten hadden. Van deze gebruykt het Ulp. D. 16. 3. 7. §. 2.)

Uti foro. Ter. Ph. 1. 2. 29. *Zich naar den tijd voegen*, of *ſchikken*; boertende, *de huyk naar den wind hangen.*

(Foro dare operam. *Aan de bank dienen.*

Foro dare operam honeſtam magis quam aſſiduam. Suet. Tit. 4. *Niet veele, maar fraaije zaaken bepleyten*, of *bedienen.*

Triduum foro operam aſſiduam dare. Plaut. Aſ. 2. 4. 22. *Drie dagen achter een zich op de markt houden.*

Ut primum attigi forum. Cic. F. 5. 8. In foro eſſe cœpi. Nep. Cat. 1. *Zoo dra als ik my op 't pleyten heb gelegt.*)

[Forum Appii. Cic. Att. 2. 10. Hor. S. 1. 5. 3. *Appii merkt* genoemt Act. 28. 15. Een ſtad in Italiën, den naam dragende van Appius Claudius, die van Rome tot daar toe den weg met ſteenen belegt heeft.

Forum Fulvii. *Valenza*, een ſtad in 't Hertogdom van Milanen op de Po.

Forum Lepidi. *Regio*, onder 't gebied van den Hertog van Modena.

Forum Tiberii. *Keyzerſtad.* Een ſtad in Zwitzerland aan den Rhyn. Zie Cluver. G. A. 2. 4. p. 19.]

FŎRUM Cornelii. [Plin. H. 3. 15.] *Imola*, een ſtad van Italiën.

Foro Corneliensſes. Plin. H. 3. 16. *De Imolenzers, de inwoonders van Imola.*

FŎRUM NŎVUM, i. n. *Fornoua*, een Stad van Lombardyën in 't Hartogdom van Parma, vermaart door de zege die 'er Karel de VIII. op de Italianen behaalde.

FORUS alleen, en forus aleatorius. *Een tiktakbord, een verkeerbord.*

Foro funeris levabat mala. Sen. Pol. 36. *Met een tiktakbord*, of *met in het tiktakbord te ſpeelen, verzette hy de ramp die hem door 't afſterven van zijn zuſter was overgekomen.*

Forum aleatorium calfecimus. Suet. A. 71. *Wy hebben 't verkeerbord met gedurig te ſpeelen warm gemaakt, wy hebben lang in 't verkeerbord geſpeelt.*

Forus. Iſid. 15. 6. *Een wijnpersbak.*

Totum forum longum facito pedes quinque. Cato R. R. 13. *Maakt den heelen wijnpersbak vijf voeten lang.*

Forus. *'t Dek*, of *'t gangboord van een ſchip.*

Impleſſem foros flammis. Virg. Æ. 4. 605. *Ik zou 't dek van 't ſchip vol vuur geſmeten*, of *in brand geſteeken hebben.*

Fori. Liv. 1. 35. *en* 56. *De plaatzen op 't tooneel, daar de Raad en Ridderſchap zaten.*

F O S S.

FŎSSĂ, æ. f. Cic. F. 15. 4. Colum. arb. 18. *Een gracht*, of *ſloot.*

Vallo & foſſa munire caſtra. Cæſ. B. G. 2. 5. *Een leger met een wal en gracht verſterken.*

Circumdare foſſam alicui rei. Cic. T. Q. 5. 20. *Een gracht ergens om trekken*, of *om leggen.*

[Foſſa. Varr. L. L. 4. 32. Ovid. F. 4. 823. *Een voor, in gebout land.*

Foſſa Clodia. *Chieza.* Een ſtad in Italiën, onder 't gebied van Venetien, aan de zee. *Foſſa Corbulonis*, gegraaven door ordre van Cn. Domitius Corbulo by Tac. An. 11. 20. *en* Dio. 60. p. 685. E. Of deze zy *de Lek*, of veel meer de gracht, welke van Leyden na Delft loopt, en by Sluys met de Maas zich vermengt, onderzoekt Cluver. G. A. 2. 31. p. 148.

Foſſa Druſiana. Zie die boven in de D.

Foſſa Rheni. Cic. Piſ. 33. *De gracht van den Rhijn*, of *van den Rhijnſtroom.*]

(FŎSSĀTUM, i. n. *Een gracht, een groeve*, of *grift.*

Circumveniente foſſato. Pallad. R. R. 10. 13. *Een gracht daar om heenen loopende.*

Foſſatum purgare & extendere. Plin. H. 17. 21. *De gracht ruymen en breeder maaken.* De geleerde Harduinus leeſt hier ter plaatze Foſſum.

Foſſatum. *Het leger*, om dat het omgraaven, en met grachten verſterkt word.

Qui a foſſato recedit, capite puniendus eſt. Modeſt. D. 49. 16. 3. §. 4. *Die buyten 't leger gaat, zal met de dood geſtraft worden.*)

FŎSSĬLIS, is. m. & f. ĭlĕ, is. n. Plin. H. 36. 26. *en* 22. *Uytgegraaven, uytgedolven, opgegraaven ſtoffe, al 't geen men uyt de aarde graaft.*

FŎSSĬO, ōnis. f. Cic. S. 15. *Graving, delving.*

FŎSSĪTĬUS, a, um. *Uytgegraaven, uytgedolven, gegraaven.*

Arena foſſitia. Vitruv. 2. 4. Plin. H. 36. 23. *Uytgegraaven zand.*

FŎSSŌR, ōris. m. Virg. G. 2. 264. Colum. 3. 13. *Graver, ſpitter, delver.*

FŎSSŬLĂ, æ. f. Cato R. R. 162. Colum. 11. 3. *Een grachtje, grift*, of *ſloot.*

FŎSSŪRĂ, æ. f. *De wijze van graaven.*

Hanc foſſuram maxime probavimus. Colum. 4. 14. *Wy hebben die wijze van graaven goed gekeurt.*

Fodere tertiam foſſuram. Colum. arb. 12. *Den wijngaard ten derden maal omgraaven.*

F O T U.

FŌTŬS, a, um. Cic. N. D. 2. 49. *Gebroeit, vuyl gebroeit, uytgebroeit*, van eyeren, kiekens, enz. ſpreekende.

FŌTŬS, ûs. m. Plin. H. 23. 1. *Stoving.* Zie Fomentum.

F O V E.

FŎVĔĂ, æ. f. Plaut. Pœn. 1. 1. 59. Plin. H. 10. 38. *Een gracht, groeve, kuyl, hol.*

In foveam incidere. Cic. A. 4. 5. *In een kuyl vallen.*

FŎVĔO, ēs, fōvi, fōtum, fŏvērĕ. acc. *Koeſteren, ſtooven, warm houden.*

Fovere cibos foculis. Plaut. Capt. 4. 2. 67. *Spijze*, of *koſt op komfooren warm houden.*

Gremio fovere aliquem. Virg. Æ. 1. 696. *Iemand in zijnen ſchoot koeſteren.*

Fovere. *Voeden, aanqueeken, opvoeden, onderhouden, beſchermen.*

Cæſaris ſummum in nos amorem fovebis. Cic. Fr. 3. 1. *Gy zult de overgroote genegentheyd van Cæſar tot ons aanqueeken.*

Bella fovere. Virg. Æ. 10. 93. *Den oorlog aanvoeden, doen duuren, ſleepende, draagende*, of *draalende houden.*

Fovere caſtra. Virg. Æ. 9. 57. *In 't leger blijven; zich in zijn legerplaats geſloten houden.*

Fovere ſenectutem. Plaut. St. 4. 1. 62. *Zich in zijn ouden dag goed doen.*

Fovere rem Romanam. Liv. 26. 38. *Voor de zaaken van Rome zorg draagen.*

Fovere ſpem inanem. Virg. Æ. 4. 218. *Zich met een ydele hoop voeden.*

Præcepta mente fovebat gaudia. Ovid. Liv. 26. *Zy voedde*, of *kittelde zich met een ingebeelde blijdſchap.*

Fovere aliquem. Cic. Att. 15. 13. *Iemand begunſtigen, gunſtig zijn, beſchermen,*

Digitized by Google

men, verdedigen, de hand boven 't hooſd houden.

Fovere os aqua. Celſ. 4. 4. *Den mond met water ſpoelen, waſſchen,* of *reynigen, verfriſſchen,* of *ververſchen.*

Fovere vulnus. Virg. Æ. 12. 420. Celſ. 7. 19. *Een wonde ſtooven, met eenig warm vocht zuyveren,* of *waſſchen.*

Aqua calida brachium fovere. Celſ. 8. 10. *Den arm met warm water ſtooven.*

Fovere & oſculari aliquem. Cic. F. 1. 9. *Iemand omhelzen, en kuſſen.*

F R A C.

‡ FRĂCĔO, ēs, ērĕ. Feſtus. *Verrotten, beſchimmelen, garſtig worden.* Men vind het woord Fraceo in den eygentlyken zin niet.

FRĂCES, ĭcŭm. f. plur. Vitruv. 7. 1. Colum. Arb. 14. Plin. H. 15. 6. Gell. 11. 7. *De droeſſem van oly, de uytgeperſte ſchellen van olyven.*

FRĂCESCO, ſcĭs, frăcŭi, frăcēſcĕrĕ. Colum. 1. 6. Cato R. R. 128. *Bederven, ſchimmelen, verſchimmelen, verrotten, beurs worden, vermuffen, muf en ſchimmelig worden, garſtig,* of *ſterk worden.*

Olea calore fraceſcit. Varr. R. R. 1. 55. *De hitte bederft de olyven.*

FRĂCIDŬS, ă, ŭm. Cato R. R. 64. *Bedorven, half verrot, beurs, rot, verſchimmelt, vervuylt, ondeugend, garſtig.*

FRĂCTŪRĂ, æ. f. Celſ. 8. 9. Plin. H. 22. 8. *Breeking, breuk, ſcheur, beenbreuk.*

Fractura calculi. Celſ. 7. 26. *'t Breeken,* of *'t ſcheuren der ſteen.*

FRĂCTŬS, ă, ŭm. Hor. A. P. 20. *Gebroken, aan ſtukken, geſcheurt, verbrijzelt, in ſtukken geſlagen,* of *geſtooten.* (De compar. *Fractior* ſtaat by Cic. Am. 16.)

Fractus. *Moedeloos, neêrſlagtig, verſlagen, mismoedig, magteloos, verzwakt, moede, vermoeit, afgemat.*

Fractus bello. Virg. Æ. 2. 13. *Verzwakt, magteloos,* of *afgemat door den oorlog.* Multo labore. Hor. S. 1. 1. 5. *Door veel arbeyd afgemat, afgeſlooft,* of *verzwakt.* Calamitate. Cic. S. 5. *Neêrſlagtig door tegenſpoed, door rampen neêrgeworpen,* of *miſtrooſtig.*

Etſi res ſunt fractæ, amici ſunt tamen. Plaut. P. 4. 4. 103. *Schoon onze zaaken geweldig ſlecht ſtaan, hebben wy echter noch vrienden.*

Fœdera fracta. Sil. 17. 338. *Gebrokene,* of *geſchonde verbonden.*

F R Æ. F R A G.

FRÆNĀTŬS. Zie Frenatus.

FRÆNO. Zie Freno.

FRÆNŬM. Zie Frenum.

FRĂGĀ, ōrŭm. n. plur. Virg. E. 3. 92. *Aardbeziën, aardbeſſen,* van zommige ook *aardbeijen* genoemt.

FRĂGESCO, ſcĭs, ēſcĕrĕ. Accius *by* Non. 2. 329. *Quijnen, treuren, treurig, verſlagen,* of *neêrſlagtig zijn.*

FRĂGĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. Plin. H. 13. 25: 16. 41. *Bros, teêr, breekbaar, dat ligtelijk breekt,* of *gebroken word.* De compar. *Fragilior* ſtaat by Vitruv. 2. 5. [De ſuperl. *Fragilliſſimus* by Accius Non. 3. 21.]

Fragilis. Cic. Fin. 2. 27. *Bros, zwak, vergankelijk, dat niet lang duurt,* of *niet duuren kan.*

Res humanæ fragiles caducæque ſunt. Cic. Am. 27. *De menſchelijke dingen zijn bros en vergankelijk.*

Forma bonum fragile eſt. Ovid. Art. Am. 2. 113. *De ſchoonheyd is een vergankelijk goed.*

(Fragilis. *Dat een geluyd en gekraak van zich geeft, als het gebroken,* of *verbrand word.*

Fragiles incendere lauros. Virg. E. 8. 82. *Laurier takken aanſteeken, die onder het branden kraaken.* Dat de laurier van deze natuur is, leeren ons Tib. 2. 5. 81. Ovid. F. 4. 742. Euſeb. P. E. 3. 11.

Fragilis. Hor. S. 1. 8. 39. *Een ſchandjongen,* om dat het woord Frangere van zulke booswichten gebruykt word.)

FRĂGĬLĬTĀS, ātĭs. f. Plin. H. 34. 14. *Brosheyd, vergankelijkheyd.*

Fragilitas. Cic. Marc. 7. *Zwakheyd, ſlapheyd.*

FRĂGMĔN, ĭnĭs. n. Virg. Æ. 12. 741. Colum. 9. 15. *Een ſcherf, ſplinter, brok, hoek, ſtuk,* of *ſpaan van iets dat gebroken is.*

Fragmen lapidis. Tac. H. 5. 6. *Een ſteenſcherf, een ſcherf,* of *ſtuk van een ſteen.*

FRĂGMĔNTŬM, ī. n. Cic N. D. 2. 32. Zie Fragmen.

Fragmentum panis. Plin. H. 9. 8. *Een ſtuk,* of *brok brood.*

FRĂGŎR, ōrĭs. m. Virg. G. 1. 358. *Een groot geraas, geklots, geruyſch, gekraak, geknars.* (Servius zegt dat het is eygentlyk dat geluyd dat gehoort word, als dorre boomen gebroken worden.)

Pelagi fragor. Virg. Æ. 1. 158. *'t Geruyſch van de zee.*

Fragor. *Toejuyching, handklapping.*

Sublimitas profecto, & magnificentia, & nitor expreſſit illum fragorem. Quintil. I. O. 8. 3. *Voorwaar de hoogdraventheyd, voortreffelijkheyd, en zinlijkheyd (van dit geſprek) hebben deze toejuyching verwekt.*

(Fragor. Ovid. M. 1. 269. Sen. N. Q. 2. 27. Fragor fulmineus. Val. Flacc. 2. 502. *Een donderſlag.*)

FRĂGŌSĒ. adv. *Met groot gekraak, gedruys, geraas,* of *geruyſch.* De compar. *Fragoſius* ſtaat by Plin. H. 16. 10.

FRĂGŌSŬS, ă, ŭm. *Oneffen, ongelijk, ſcherp, hobbelig, ſtronkelig, ruuw, plomp.*

Fragoſa oratio. Quintil. I. O. 9. 4. *Een plompe, ruuwe,* of *onbeſchaafde rede.*

Fragoſus torrens. Virg. Æ. 7. 566. *Een vloed,* of *ſtroom die met groot geruyſch ſtroomt.*

FRĀGRĀNS, āntĭs. omn. gen. Catull. 69. 144. Virg. G. 4. 169. *Welriekend, geurig, aangenaam,* of *lieffelijk van reuk,* of *geur.* (De ſuperl. *Fragrantiſſimus* ſtaat by Apul. M. 10. 249.)

FRĀGRĀNTĬĀ, æ. f. Val. Max. 9. 1. 1. ext. *Een goede, liefſlijke,* of *aangenaame geur,* of *reuk.*

FRĀGRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Val. Flac. 4. 493. *Rieken, ruyken, een geur van zich geeven,* ook *luchten, ſtinken.*

Ne fragres heſterno vino. Mart. 1. 88. 1. *Op dat gy niet naar de wijn van giſteren ſtinkt.*

F R A M. F R A N.

FRĀMĔĂ, ēæ. f. Tac. G. 6. Juv. 13. 79. *Een ſpeer met een ſmalle doch ſcherpe,* of *ſnijdende punt.* Zy is zoo bequaam, dat de oude Duytſchen die in plaatze van pieken en werpſpieſſen gebruykten. Zie Cluver. G. A. 1. 44.

FRĂNCĪ, ōrŭm. m. plur. Claud. Stil. 1. 227. Greg. Turon. 1. 9. *De Françoiſen, de Franſſen.* Zie Cluver. G. A. 3. 20.

FRĂNCĬĂ, æ. f. *Vrankrijk, Frankrijk,* een magtig Koninkryk van Europa.

Francia Orientalis. *Frankenland,* een land in Duytſchland.

Inſula Franciæ. *l'Iſle de France,* zeker land van 't Franſche Ryk.

FRĂNCĬCĂ provincia. *'t Gebied van l'Iſle de France.*

FRĂNCŌDĀLĬĂ, æ. f. *Frankendaal,* Een Stad in Duytſchland in de Nederpalts.

FRĂNCŌFŬRTŬM, ī. n. *Frankfort,* een Stad van Duytſchland. Daar zyn 'er twee, een in Frankenland, aan den Mayn, en de ander in 't Brandenburgerland, aan den Oder gelegen. Zie ook Trajectum.

FRĂNCŌNĬĂ, æ. f. *Frankenland,* een land van 't Duytſche Ryk.

[FRANEQUERA, æ. f. *Franeker,* een ſtad van Nederland in Vrieſland.]

FRĂNGO, ĭs, frēgī, frāctŭm, frāngĕrĕ. acc. *Breeken, knakken, verbreeken, vermorſſelen, verbrijzelen, aan ſtukken,* of *in ſtukken ſlaan, verpletteren, aan ſtukken,* of *te barſten ſtooten.*

Frangere cervices alicui. Cic. Vat. 11. *Iemand den nek,* of *den hals breeken.*

Frangere aliquid ad ſaxum. Virg. Æ. 3. 625. *Iets tegens een ſteen vermorſſelen, verpletten, verbrijzelen,* of *in ſtukken ſlaan.*

Navem fregit apud Andrum inſulam. Ter. And. 1. 3. 17. *'t Schip is by 't Eyland Andros aan ſtukken geſtooten; hy heeft ſchipbreuk by 't Eyland Andros geleden.*

Laqueo gulam frangere. Sall. B. C. 55. *Iemand met een ſtrop de keel toe worgen.*

Dum ſe calor frangat. Cic. de Or. 1. 62. *Tot dat de hitte wat vermindert, is; tot dat de groote hitte wat over is.*

Frangere latronis audaciam. Cic. A. 13. 13. *De ſtoutheyd, moetwilligheyd,* of

bal-

Digitized by Google

baldadigheyd van een rover breeken, bedwingen, inbinden, of *intoomen*.

Frangere aliquem. Cic. F. 10. 12. *Iemands trots*, of *hoogmoed breeken, iemand vernederen*, of *kleyn maaken*.

Frangere ſe laboribus. Cic. Arch. 11. *Zig vermoeijen, afſlooven*.

Frangere dignitatem. Cic. F. 9. 16. *Zijn waardigheyd knakken*, of *verminderen, zich verachtelijk maaken*.

Imperium frangere. Hor. O. 1. 35. 16. *Een Rijk verwoeſten*, of *omkeeren*.

Contentiones frangere. Cic. de Or. 3. 2. *De twiſten ſtillen, de geſchillen bylegen, bevredigen, beſlechten*, of *afdoen*.

Conſilia alicujus frangere. Cic. F. 4. 4. *Iemands voornemens*, of *raadſlagen breeken*, of *verydelen*.

Diem mero frangere. Hor. O. 2. 7. 7. *Den halven dag met drinken doorbrengen*.

Vini vim frangere, aquam miſcendo. Celſ. Præf. 1. *De kracht van den wijn met water breeken*.

Morbum frangere abſtinentia. Plin. E. 1. 12. *De kracht der ziekte door onthouding breeken*.

Frangere ſeipſum. Cic. F. 4. 6. *Zich zelven overwinnen, zijn driften beteugelen*, of *bedwingen*.

Frangere nationes. Cic. Prov. Conſ. 13. *De volkeren overwinnen, vermeeſteren*, of *'t onderbrengen*.

Frangere fidem. Cic. Q. R. 6. *Zijn trouw*, of *woord breeken*, of *ſchenden*. Fœdus. Cic. Piſ. 12. *Een verbond breeken*.

Capillum frangere. Sen. Contr. proœm. 1. *'t Haair krullen*.

Comam in gradus frangere. Quintil. I. O. 1. 6. *'t Haair met trappen*, of *met ongelijke golven krullen*.

Frangere toros. Mart. 4. 8. 6. *De bedden ongelijk, plat*, of *berooit maaken*, door 'er op te gaan zitten, *of* leggen.

Frangere commoda alicujus. Catull. 69. 21. *Iemand ſchade doen, iemand ontrieven*.

Mala ingenium fregere meum. Ovid. Tr. 3. 14. 33. *De rampen*, of *ongevallen hebben mijnen geeſt verbroken, neêrgeworpen, uytgebluſcht*, of *uytgedooſt*.

F R A T.

FRĀTĔR, tris. m. *Broeder, broêr*.

Frater major. Ter. Ph. 1. 2. 13. *Een ouder broeder*.

Frater geminus. Plaut. Perſ. 5. 2. 49. *Een tweeling*.

Fratris mei natus. Plaut. Pœn. 5. 4. 25. *Mijn neef*, of *broeders zoon*. Filia. Plin. E. 4. 11. *Mijn nicht*, of *broeders dochter*.

Fratres patrueles. Cic. Fl. 11. *Volle*, of *eyge neeven, broêrs kinderen*. Zie beneden in Patruelis.

Fratres gemini. Cic. Clu. 16. Liv. 1. 5. Gemelli. Ovid. Her. 8. 77. *Tweelingen*. (Van deze ſchikking zegt Quintil. I. O. 9. 4. zommige woorden worden overtollig wanneer de ſchikking verandert is, als Fratres gemini. Want indien gemini voor ſtaat, is het niet nodig fratres daar by te voegen. Deze leſſe heeft evenwel Plautus overgetreden, die zegt P. 5. 2. 50. Geminum fratrem excrucient.)

Frater germanus. Liv. 35. 10. Cic. Cœl. 1. 6. *Een eyge*, of *volle broeder, een broeder van den zelven vader en de zelve moeder*.

Fratres wierden ook broeders en zuſters genaamt. Paul. D. l. 38. fam. hercisc.

Fratres noſtri Ædui. Cic. F. 7. 10. *'t Volk van Autun, onze broeders, bondgenoten*, of *goede vrienden*.

Frater Circes. Petron. 87. *De minnaar*, of *oppaſſer van Circe*.

(Fratres noemden ook de meysjes haare *Pollen*. Fratrem te vocat, & ſoror vocatur. Mart. 2. 4. 3. *Zy noemt u haar broeder, haar pol, haar oppaſſer, en gy haar uw zuſter*. Ja ook *de ſchandjongens* droegen dezen naam. Si ſine fratre dormieris. Petron. 89. *Zoo gy zonder ſchandjongen zult gaan leggen*. Habes tu quidem & fratrem. Petron. 88. *Gy hebt wel een oppaſſer*.

[Fratres wierden ook genoemt *broers kinderen, volle neeven*. Zie Cic. Att. 2. 7. Suet. C. 15.]

Fratres wierden ook genoemt, *die malkanderen in ſchoonheyd, dapperheyd*, of anderzins *zeer wel geleken*.

Hiccine eſt Achilles tibi? Imo ejus frater. Plaut. M. G. 1. 1. 61. *Houd gy dezen voor Achilles? Ja ik houde hem voor zijn broêr*, of *Achilles zeer gelijk te zijn*.

Fratres wierden ook genoemt *boeken van den zelven ſchrijver*.

Aſpicies illic poſitos ex ordine fratres. Ovid. Tr. 1. 1. 107. *Gy zult mijne andere boeken daar nevens malkanderen zien ſtaan*.

FRĀTĔRCŬLO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plaut. Friv. 10. *Borſten krijgen*, om dat ze als twee broêrtjes opzwellen. Dit word van jongelingen gezegt. Zie Crin. H. D. 11. 12.)

FRĀTĔRCŬLŬS, i. m. Cic. V. 3. 66. *Een broêrtje, een kleyne*, of *jonge broeder*.

Fraterculus gigantum. Juv. 4. 98. *Een reuze broêrtje, een jonge quant*. Iemand van een onedel, ſlecht, en onbekent geſlacht, als dat van de Reuzen, wier afkomſt men niet wiſt, als dat ze zoonen der aarde waren.

FRĀTĔRNĔ. adv. Cic. R. Fr. 2. 14. *Broederlijk, als een broeder, met een broederlijke genegenheyd*.

FRĀTĔRNĬTĀS, ātis. f. Quintil. D. 16. Flor. 2. 2. 74. *Broederſchap*.

FRĀTĔRNŬS, ă, ŭm. Cic. P. Q. 4. *Broederſch, van een broeder, broederlijk*.

Fraternus amor. Cic. Q. Fr. 1. 1. *Een broederlijke liefde*.

‡ FRĀTILLI, ōrūm. m. plur. Feſtus. *De rand*, of *franje der pronkbehangzelen*.

‡ FRĀTRĬĂ, æ. f. Feſtus. *Schoonzuſter, ſnaar, broêrs wijf*.

FRĀTRĬCĪDĂ, æ. f. Cic. Dom. 10. *Broedermoorder*.

FRĀTRĬCĪDĬŬM, i. n. Tertull. de Monogam. 4. *Broedermoord*.

(FRĀTRO, ās, ārĕ. Feſtus. Zie Fraterculo.)

FRĀTRŬĔLĬS, is. m. Iſid. 9. 6. *Een moeders zuſters zoon*.

F R A U.

FRAŬDĀTĬO, ōnis. f. Cic. C. 2. 11. *Bedrog, bedriegery, ontrouw, trouwlooſheyd, looze ſtreeken*, of *treeken, opligting, ontvreemding*.

Ad heri fraudationem callidum ingenium gerunt. Plaut. Aſ. 2. 1. 9. *Zy hebben een geſlepen en doortrapt verſtand om hunnen meeſter te bedriegen*.

FRAŬDĀTŎR, ōris. m. Cic. Fl. 20. *Een bedrieger, opligter, bedotter, een looze ſchalk, een argliſtig menſch, een doortrapte fielt*.

FRAŬDĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Off. 3. 17. *Bedrogen, opgeligt, bedot, gedockt, te kort gedaan*.

Ventre fraudato comparavit peculium. Sen. E. 80. *Met veel vaſten heeft hy geld vergadert; door honger te lijden heeft hy veel byeen geſchraapt*.

FRAŬDO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Bedriegen, verſtrikken, verſchalken, opligten, bedotten, ontvreemden, te kort doen*.

Creditores fraudare. Cic. A. 6. 4. *Zijn ſchuldeyſchers bedriegen; achteruytvaren; banqueroet ſpeelen*.

Fraudare aliquem aliqua re. Cic. V. 3. 8. (In aliqua re. Cic. S. R. 49.) *Iemand iets ontvreemden; iemand te kort doen*.

Fraudare aliquem debito. Cic. Or. 53. *Iemand onthouden dat hem toekomt*.

Stipendia militum fraudare. Cæſ. B. C. 3. 59. *De ſoldy den krijgsknechten niet betaalen; de leening in zijn zak ſteeken*.

Somno fraudare aliquem. Ovid. Am. 1. 13. 17. *Iemand den ſlaap*, of *'t ſlaapen beletten; iemand in zijn ſlaap ſtooren*.

(Fraudare lucernas oleo. Hor. S. 1. 6. 124. *Geen oly genoeg in de lampen gieten; iets van de oly, die in de lampen moeſt gegoten worden, achterhouden*.)

FRAŬDŬLENTĔR. adv. Colum. 1. 8. *Bedrieglijk, trouwlooslijk, met bedrog*, of *trouwlooſheyd, argliſtig, looslijk, met ſchalkheyd*. (De compar. *Fraudulentius* ſtaat by Plin. H. 30. 10.

FRAŬDŬLENTĬĂ, æ. f. *Bedriegery, bedrog*.

Dicam fretus mea fraudulentia. Plaut. Pſ. 2. 1. 7. *Ik zal 't zeggen ſteunende op mijn bedriegery*.)

FRAŬDŬLENTŬS, ă, ŭm. Cic. P. Q. 18. *Bedrieglijk, loos, liſtig, doortrapt, ſlim, argliſtig*, van perſoonen ſpreekende. (De compar. *Fraudulentior* ſtaat by Auguſtin. Conf. 3. 3. en de ſuperl. *Fraudulentiſſimus* ſtaat by Plaut. Capt. 2. 1. 38. en Plin. H. 30. 1.)

Digitized by Google

Fraudulenti & mendaces Carthaginienſes. Cic. Rull. 2. 35. *De Karthaginienzers zijn bedrieglijk en leugenachtig*, of *zijn bedriegers en leugenaars.*

Fraudulentus. *Bedrieglijk*, *ontrouw*, *vol bedrog*, *bedriegery*, of *trouwloosheyd*, *daar veel bedrog in ſteekt*, van zaaken ſpreekende.

Venditiones fraudulentæ. Cic. Off. 3. 21. *Ontrouwe*, of *bedrieglijke verkoopingen.*

[FRAUDŬLŌSŬS, ă, ŭm. D. 47. 2. 1. Zie Fraudulentus.]

FRAUS, dĭs. f. *Bedrog*, *bedriegery*, *loosheyd*, *doortraptheyd*, *ontrouw*, *trouwloosheyd.*

Fraudem facere. Cic. Att. 4. 12. *Bedrog pleegen.*

Sine fraude. Cæſ. B. C. 1. 22. *Ter goeder trouwe.* Ad fraudem acutus. Nep. Dion. 8. *Op bedrog afgeregt.*

Ignem fraude mala gentibus intulit. Hor. O. 1. 3. 28. *Hy heeft het vuur van den hemel op de aarde gebragt*, *door een bedrog*, *rampzalig voor alle zijne nakomelingen.*

Facere fraudem legi. Plaut. M. G. 2. 2. 9. *De wet*, of *keur overtreden.*

† Fraude loci oppreſſus. Virg. Æ. 9. 397. *Door onkunde van de plaats in lijden geraakt.*

Fraus. *Schade*, *verlies*, *nadeel*, *hinder.*

Ferre fraudem alicui. Cic. Att. 7. 26. *Iemand beſchadigen*, *ſchade doen*, of *ſchade toebrengen.*

Quod ſine fraude mea populique Quiritium ſiat. Liv. 1. 24. *Behoudens dat het buyten mijn*, *en des Roomſchen volks nadeel zy*, of *geſchiede*; *mids dat het my*, *en 's Roomſche volk niet nadeelig zy.* Dit was 't gewoone voorſchrift dat de Krygsboden in de onderhandelingen gebruykten.

Id mihi fraudi eſt. Cic. F. 7. 26. *Dat is my ſchadelijk.*

(In eandem fraudem incides. Ter. H. 3. 1. 33. *Het zal u even ſchadelijk zijn.*)

Fraus. *Een misdaad*, of *ſchelmſtuk.*

Peculatus fraude carere. Cic. A. 12. 5. *Onſchuldig aan de misdaad van landdievery zijn.*

Id erit vitrico fraudi. Cic. Mur. 35. *Dat zal zijn ſtiefvader tot een misdaad*, of *miſbedrijf worden.*

Fraus. *Gevaar*, *nood.*

Quis Deus in fraudem egit? Virg. Æ. 10. 72. *Wie van de Goden heeft u dat gevaar toegevoegt*, *in dat gevaar geſtort*, of *doen vallen?*

Fraus. *Straf.* 't Geene voorgaat genomen zynde voor dat volgt, als Servius aanmerkt over de volgende plaats van Virgilius.

Capitalem fraudem admittere. Cic. C. R. 9. Ulpianus de taalman zynde D. 21. 1. 23. §. 2. *Iets begaan waarom men met de dood*, *aan den hals*, *aan het leven*, of *aan den lijve moet geſtraft worden.* Want, voegt hy 'er by, de Ouden plagten Fraus voor een ſtraffe te ſtellen.

Indicibus Ebutio ac Feceniæ ne fraudi ea res ſit. Liv. 39. 14. *Dat de verklikkers Ebutius en Fecenia wegens die zaak niet geſtraft zouden worden.*

Ventoſa ferat cui gloria fraudem. Virg. Æ. 11. 708. *Die wegens zijn ydele opgeblazentheyd zal geſtraft worden.*

(Frauſus eſt. *Die bedrog gepleegt heeft*, *die bedrogen heeft.* Zoo dat Fraudor als een deponens gebruykt is. Dus verklaart het Feſtus, zeggende: Frauſus erit, fraudem commiſerit.

Qui fraudem frauſi. Liv. 23. 14. *Die bedrogt gepleegt hebben.* Zoo leeſt Scaliger over Feſtus. Maar Gronovius leeſt uyt oude handſchriften Auſi.

Metuo, in commune ne quam fraudem frauſus ſiet. Plaut. Aſ. 2. 2. 20. *Ik vreeze dat hy voor ons beyde een bedrog zal geſmeed hebben.*)

F R A X.

FRAXĬNĔŬS, ă, ŭm. Virg. G. 2. 359. Colum. 11. 2. *Eſſchen*, *van eſſchenhout*, *van een eſſchenboom.*

FRAXĬNŬS, nĭ. f. Virg. E. 7. 65. Vitruv. 2. 9. *Een eſſche*, *eſſchenboom*, of *eſſenboom.*

FRAXĬNŬS, ă, ŭm. Ovid. Her. 11. 76. Zie Fraxineus.

F R E D. F R E M.

FREDELATĬŬM, ĭi. n. *Fredelas*, tegenwoordig *Pamiers*, een ſtad van Languedocq.

FRĔMĔBUNDŬS, ă, ŭm. Cic. ex Accio Poëta. N. D. 2. 35. *Dat veel gerucht*, of *gekryſch maakt*; *dat een groot geraas*, *getier*, *geruyſch*, of *gebulder maakt.*

Fremebundus. Ovid. M. 12. 128. *Bulderende van gramſtoorigheyd.*

FRĔMENDŬS, ă, ŭm. Clamor fremendus. Stat. Theb. 12. 762. *Een krijgsgeſchreeuw.*

(FRĔMĔNS, ĕntĭs. o. g. *Moeijelijk*, *gemeijk*, of *t'onvreden zijnde*, *iets qualijk neemende.*

Pro contempto ſe habitum fremens. Suet. Tib. 73. *Qualijk neemende dat hy was veracht*, of *minder geacht geworden.*

Fremens equus. Virg. G. 1. 12. *Een ſnuyvend*, *een proeſtend*, *brieſſchend*, of *rinnikend paard.*

Bello fremens Italia. Virg. Æ. 4. 229. *Italiën geheel in de wapenen ſtaande.*)

FRĔMĬTŬS, ūs. m. *Een groot geruyſch*, *getier*, *geraas*, *gegons*, of *gebulder*, als dat van de zee, als ze onſtuymig is. (Zoo beſchryft het Servius Æ. 11. 229.)

Maris murmurantis fremitus. Cic. T. Q. 5. 40. *'t Geruyſch*, of *gegons van de ontſtelde*, of *bulderende zee.*

Horribilis armorum fremitus. Cic. Ar. 10. *'t Vreeſlijk gekrijſch der wapenen.*

Fremitus equorum. Cæſ. B. C. 3. 38. Virg. Æ. 11. 607. *'t Gebrieſch*, *'t gerinnik*, of *'t rinncken der paarden.*

Fremitus ſecundus. Virg. Æ. 5. 338. *Toejuyching*, *openbaare goedkeuring*, *van een vergadering.*

FRĔMO, mĭs, muĭ, mĭtŭm, mĕrĕ. *Zeer tieren*, of *raazen*, *bulderen*, *een groot getier*, *een ſchrikkelijk geraas*, of *gerucht maaken.*

Fremebat tota provincia. Cic. V. 3. 57. *Het ganſche wingewest morde*, of *toonde zich t'onvreden.*

Fremant omnes licet, dicam quod ſentio. Cic. de Or. 1. 44. *Schoon 'er al de wereld tegen morren zoude*, *zal ik 'er mijn meening*, of *gevoelen van zeggen.*

Fremit ereptum ſibi Conſulatum. Cic. Att. 2. 7. *Hy maakt een ſchrikkelijk getier*, of *geraas*, *dat hem 't Burgermeeſterſchap ontnomen is.*

Fremere. Virg. Æ. 12. 8. *Brieſchen*, *rinneken*, als een leeuw, *of* paard.

Venti fremunt. Ovid. Tr. 1. 2. 25. *De winden bulderen.*

(Fremere. *In een vergadering iets met een gedruys af*, of *goed keuren.*

Totius fori frementis ora clauſerunt. Val. Max. 6. 2. 3. *Zy ſtopten de monden van alle die op de merkt ſtonden die het afkeurden*, of *zeer mispreezen.* *Zy deeden alle*, *die op de merkt het afkeurden*, *zwijgen.*

Erecti gaudio fremunt. Liv. 6. 6. *Verheugt zijnde keuren zy 't voor goed.*

FRĔMŎR, ōrĭs. m. Arnob. 1. 32. Zie Fremitus.

F R E N.

FRĒNĀTŎR, ōrĭs. m. Plin. P. 55. *Intomer*, *bedwinger*, *breydelaar*, *wederhouder van een al te groote magt*, *enz.*

FRĒNĀTŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 5. 554. *Getoomt*, *opgetoomt*, van paarden ſpreekende.

Acies frenata. Sil. 11. 264. *De ruytery*, *'t paardevolk.*

FRENDĒNS, ĕntĭs. o. g. Cic. ex antiquo Poëta. N. D. 2. 9. *Die op de tanden knarſt.*

Leo frendens. Sil. 10. 22. *Een leeuw die van woede op de tanden knarſt.*

FRENDĔO, ēs, duĭ, frĕndĕrĕ. Plaut. Capt. 4. 4. 5. *en*

FRENDO, frĕndĭs, ĕrĕ. Plaut. Truc. 2. 7. 42. *Op de tanden knarſſen*, of *kerſſen.*

FRĒNĪ, ōrŭm. plur. n. Cic. Cl. 56. *en*

FRĒNĂ, ōrŭm. plur. n. Cic. T. 8. *Gebit*, of *mondſtuk* van een paard. Men vind in ſingulari niet dan d'accuſativus Frenum, en d'ablativus Freno. En gelyk 't een en 't ander van Frenus, *of* Frenum alkomt, alhoewel 't waarſchynelyker is dat men in nominativo Frenum moet leezen, zal het beter zyn dat men 'er niets byvoege dat het genus bepaalen kan.

Laxare alicui frena. Lucan. 7. 124. *Iemand den toom vieren.*

Frenos injicere alicui. Val. Max. 2. 9. 5. *Iemand breydelen.*

Injicere frenos furori. Cic. A. 13. 9. *Iemands woede*, of *verwoedheyd ſtuyten*, of *ſtillen.*

Temperare ora equorum frenis. Hor. O. 1. 8. 6. *De paarden breydelen.*

Uti freno in uno, in alio calcaribus. Cic.

Digitized by Google

Cic. de Or. 3. 9. *Het een by den toom houden, en 't ander de ſpooren geeven; het een tegenhouden en 't ander voortzetten.*

• Mordere frenum. Cic. F. 11. 24. *Op 't mondſtuk bijten; zich onwillig tot ſlaverny toonen; tegens de heerſchappy ſpartelen.*

Frena mordere. Stat. S. 1. 2. 28. *Zich onderwerpen, zich onder 't jok buygen*, van een perſoon ſpreekende die zyn bewilliging aan een huwelyk geeft.

(Frenum. Celſ. 7. 25. *Zeker gebrek, of zwakheyd aan 't teellid*, by Celſus verder beſchreven.)

† FRĒNĬGĔR, ă, ŭm. Ala frenigera. Stat. S. 5. 1. 98. *De ruytery, 't paardevolk.*

FRĒNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Toomen, optoomen, den toom aandoen.* Zie Frenatus.

Frenare. *Intoomen, bedwingen, wederhouden, ſluyten, beteugelen.*

Frenare animum alicujus. Cic. V. 3. 57. *Iemands yver intoomen; iemands vierigheyd matigen; iemands drift beteugelen.*

Vinclis & carcere frenare aliquem. Virg. Æ. 1. 58. *Iemand in de gevangenis kluyſteren.*

Frenare iras. Sen. M. 4. 866. *Zijn toorn bedwingen, zijn gramſchap matigen.* Spes. Sil. 10. 312. *Zijn hoop bepaalen, of paalen ſtellen.* Voluptates. Liv. 30. 14. *Zijn wellusten intoomen, of bedwingen.*

Frenare gentes juſtitia. Virg. Æ. 1. 527. *De volkeren door wetten bedwingen, wetten geeven, of voorſchrijven.*

F R E Q.

FRĔQUENS, ēntis. omn. gen. *Gemeen, gewoon, dat dikwils, meenigwerf, of menigmaal gebeurt.* De compar. *Frequentior* ſtaat by Liv. 6. 6. en de ſuperl. *Frequentiſſimus* by Cic. Piſ. 15.

Caret frequentibus poculis. Cic. S. 13. *Hy drinkt niet veel, of niet dikwils.*

Frequens adeſt. Ter. And. 1. 1. 80. *Hy laat 'er zich dikwils vinden; hy komt 'er veel.*

Frequens auditor. Cic. Orat. 4. *Een leerling, die dikwils in 't gehoor komt.*

Medicus ſpecie artis frequens erat ſecretis. Tac. An. 4. 3. *De Geneesheer, onder den ſchijn, of dekmantel van zijn konſt, was menigmaal kundig van zijn geheymen.*

Frequens. *Wel bevolkt, volkrijk, vol inwoonders, overvloeijende van menſchen.*

Compita frequentia. Hor. S. 2. 3. 25. *Levendige ſtraaten; ſtraaten daar veel gegang, of gewoel in is.*

(Loca ædificiis frequentia. Liv. 31. 23. *Plaatzen die dicht bebouwt zijn, of daar veel huyzen ſtaan.*)

Collegium frequens. Cic. Ar. 7. *Een talrijk, of ſterk gezelſchap.*

Frequenti Senatu. Cic. Ar. 7. *De Raad heel ſterk, of talrijk zijnde.* (Auditorio. Suet. Cl. 41. 2. Plin. E. 2. 18. *Veel toehoorders vergadert zijnde.*)

FRĔQUENTĀMENTŬM, ī. n. Gell. 1. 11. *Sleping in 't ſpeelen op ſnaaren*, een konſtwoord in 't ſnaarenſpel gebruykelyk.

FRĔQUENTĀTĬO, ōnis. f. Gell. 1. 6. *Herhaling, herzegging.*

Frequentatio argumentorum. Cic. Part. 35. *Veelheyd, overvloed, of menigvuldigheyd van bewijsredenen.*

[FRĔQUENTĀTĪVĒ. adv. Feſtus. Zie Frequentativus.]

FRĔQUENTĀTĪVŬS, ă, ŭm. Frequentativum verbum. Gell. 9. 6. *Een werkwoord 't welk aanwijſt dat een zaak dikwils geſchied*, gelyk Actito, *ik doe het dikwils*, voor Ago, *ik doe het.*

FRĔQUENTĔR. adv. Cic. Her. 4. 56. *Menigwerf, dikwils, dikmaal, geduriglijk, t' elkens, veelvoudig.* (De compar. *Frequentius* ſtaat by Liv. E. 54. en de ſuperl. *Frequentiſſime* by Cic. Or. 24.)

FRĔQUENTĬĂ, æ. f. Cic. Proœm. V. *Een menigte, ſchaare, een groote hoop volks, een talrijke vergadering, een ſterk gezelſchap.*

Efferri maxima frequentia. Cic. Fl. 17. *Met een zeer groote lijkſtatie begraaven worden.*

Extenuare hoſtilem frequentiam. Front. St. 1. 5. 21. *'t Getal der vyanden verzwakken; den vyand veel afbreuk doen.*

Epiſtolarum frequentia. Cic. Att. 4. 16. *Veelvuldige brieven.*

Scholarum frequentia. Quintil. I. O. 1. 2. *Overvloed, of menigte van leerlingen in de ſchoolen.*

FRĔQUENTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Ergens dikwils gaan, een plaats dikwils, of menigmaal bezoeken, zich veel ergens laaten vinden.*

Frequentare domum alicujus. Sall. B. C. 14. Cic. F. 5. 21. *Veel in iemands huys komen; iemands huys dikwils bezoeken.*

Frequentare aliquem. Tac. H. 2. 16. *Veel met iemand omgaan, of verkeeren; geduriglijk by iemand zijn, iemands gezelſchap dagelijks bywoonen.*

Solitudinem alicujus loci frequentare. Cic. Att. 1. 19. *Een woeſte, of eenzaame plaats bevolken.*

(Italiam frequentare. Suet. A. 46. *Italiën volkrijker maaken, met inwoonders vervullen.*)

Frequentare ludos, diem feſtum, bellum, &c. Cic. 1. R. 1. 27. *Dikwils ſpelen, feeſten aanſtellen, menigmaal oorlog voeren, enz.*

Frequentare ſacra. Ovid. M. 3. 732. *Dikwils offerhanden doen.*

Dies ſolennes frequentare. Suet. Aug. 53. *Plechtige dagen vieren.*

Frequentare commercium epiſtolarum. Sen. E. 38. *Groote onderhandeling, of verſtand met brieven houden; dikwils brieven ſchrijven.*

Frequentare orationem luminibus verborum. Cic. de Or. 3. 52. *Een rede met fraaije ſpreekwijzen, of cierlijke zegswijzen vervullen, doorſpekken, of opſchikken.*

Frequentare aliquid. Cic. Or. 25. *Iets dikwils gebruyken, of zeggen.*

Ornandæ rei gratia, duobus eadem pluribusve nominibus frequentantur. Gell. 13. 24. *Om een zaak op te pronken, of klem te geeven, worden een en de zelve dingen met twee, of meer woorden herhaalt, of uytgedrukt.*

Vitis, ſublato fructu, protinus frequentanda eſt. Colum. 4. 15. *Men moet den wijngaard, ſtraks na den wijnoegſt, met ingeleyde loten aanvullen.*

Aliquid in animo frequentare. Cic. Her. 3. 24. *Ergens dikwils om denken, of peyzen; iets dikwils overweegen; zijn gedachten ergens veel over laaten gaan.*

(Frequentare aliquem. *Iemand eeren, dienen, zich door zijn dienſt by iemand bekend maaken.*

Ennææ Cererem nurus frequentant. Priap. 76. 12. *De wijven van Sicilië, waar in de ſtad Enna, daar Ceres een tempel hadde, gelegen was, dienen Ceres.*

Vere roſa, autumno pomis, æſtate frequentor ſpicis. Priap. 85. 1. *In de lente word ik gedient met bloemen, in den herfſt met vruchten, in den zomer met koren.*)

Frequentare. *Vergaderen, byeen doen komen.*

Hic dies nos caſu frequentavit. Cic. C. 4. 7. *Deze dag heeft ons by geval doen zamenkomen.*

Pol quidem iſtoc nos pretio facile eſt frequentare tibi. Plaut. Ciſt. 1. 1. 10. *Voorweer, op die voorwaarde zal het u ligt vallen, ons dikwils te doen zamen komen.*

F R E S. F R E T.

FRĔSSŬS, of Freſus, ă, ŭm. Colum. 6. 24. Plin. H. 27. 5. *Geſtampt, gebroken, gebrijzelt, gemaalen*, van zekere ſchellen ſpreekende.

FRĔTĀLIS, ĭs. m. & f. ĕ, ĭs. n. Amm. 18. 14. *Van een zeeëngte.*

[FRĔTĀLĔ, ĭs. n. Apic. 7. 5. *Een braatpan, een pan om iets in te ſtooven.*]

FRĔTŬM, ī. n. Cic. T. Q. 1. 20. *Een engte, ſtraat, zeeëngte, of arm der zee.*

Fretum Herculeum, of Gaditanum. Plin. H. præf. 3. *De ſtraat van Gibraltar.* Hier werpt zich de groote Oceaan in de Middelandſche zee. Magellanicum. *De engte, of ſtraat van Magellanes*, in 't zuyder Amerika, dus genoemt, ter oorzaake dat ze door Ferdinand Magellanes, een Portugees, eerſt is ontdekt.

[FRĒTŬM, ī. n. ook *de zee.* Virg. E. 1. 61.]

Fretum adoleſcentiæ. Flor. 1. 26. Freta ætatis. Lucret. 4. 1024. *Jeugdige drift.*

FRĔTŬS, ūs. m. Lucret. 1. 721. *Een middelſchot, afſcheydzel, middelſchutzel, iets dat tuſſchen twee dingen in ſtaat, of twee dingen van een ſcheydt.*

Ut perangusto freti diviſa ſervitutis jura cognoſceret. Cic. V. 5. 66. *Op dat hy dit kleyne onderſcheyd zou kennen, dat 'er tuſſchen 't recht der dienſtbaarheyd en der vryheyd is.*

Fretis. Symm. E. 2. 83. *Het vertrouwen.*

FRĔTŬS, ă, ŭm. *Vertrouwende, ſteunende,*

Digitized by Google

de, zich verlaatende, of *betrouwende, ruſtende*. Vader Gaudin heeft gemeent dat dit nomen zomwylen een dativus regeerde, ſteunende op een plaats van Livius 4. 37. alwaar Rhenanus leeſt. Fortunæ Fretus, maar in alle de handſchriften en oude drukken word Fortuna fretus gevonden. Zie verder Gronovius over Livius.

Fretus amicorum ingenio, haud natura ſua. Ter. H. prol. 24. *Op 't verſtand zijner vrienden, en niet op zijnen inborſt ſteunende, zich betrouwende*, of *verlaatende*.

F R I A. F R I B.

FRĬĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Plin. H. 34. 18. *Dat men ligt in ſtukken, tot ſtof wrijven*, of *verbrijzelen kan*.

FRĬĀTŬS, ă, ŭm. Lucret. 1. 887. *Vergruyſt*.

FRĬBŬRGŬM, i. n. *Fryburg*, de hoofdſtad van Briſgau in Duytſchland. Daar is ook een ſtad van dezen naam in Zwitzerland, de hoofdſtad van 't Kanton Fribourg.

F R I C.

FRĬCĀTĬO, ōnĭs. f. Colum. 6. 12. Celſ. 3. 22. *Wrijving, ſchuring, ſtrijking*.

FRĬCĀTŪRĂ, æ. f. *Wrijving, ſchuring, ſtrijking*.

Ut ſit exacta fricatura. Vitruv. 7. 1. *Op dat de ſtrijking*, of *pleyſtering glad, effen*, of *gelijk zy*.

(FRĬCĀTŬS, ūs. m. *Wrijving*.

Fricatu crebro dentium vitia emendare. Plin. H. 23. 7. *Het gebrek der tanden met veel wrijven verbeteren.*)

FRĬCO, ās, frĭcŭi, frictŭm *en* frĭcātŭm, frĭcārĕ. Virg. G. 3. 256. *Wrijven, ſchuuren, glad ſtrijken*.

Fricare corpus oleo. Mart. 4. 90. 5. *Zijn ligchaam zalven, met oly wrijven*, of *ſtrijken*.

[FRĬCTĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Apic. 4. 2. *Iets daar in men ſtooven kan.*]

FRĬCTĬO, ōnĭs. f. Celſ. 1. 3. *Wrijving, ſtrijking, ſchuring*.

(FRĬCTRĬX, īcĭs. f. Tertull. R. C. 16. *Een wrijfſter.*)

FRĬCTŬS, ă, ŭm. *van* Frico. Juv. 6. 577. *Gewreven, geſtreken, geſchuurt*.

FRĬCTŬS, ă, ŭm. *van* Frigo. *Gerooſt, gefrijt, opgeſnerkt, op den rooſter gebraaden*.

Tam frictum ego illum reddam, quam frictum eſt cicer. Plaut. B. 4. 5. 7. *Ik zal hem rooſten, als men de boonen rooſt*.

Frictæ nuces. Plaut. Pœn. 1. 2. 113. *Amandelen*. Zie Taubm. over deze plaats.

F R I G.

FRĪGĒDO, ĭnĭs. f. Varr. *by* Non. 2. 544. *Kou, koude, koelte, vorſt*.

FRĪGĔFĂCTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Plaut. Pœn. 3. 5. 15. *Verkoelen, koel*, of *koud maaken*.

FRĪGĔO, ēs, ērĕ. Cic. F. 7. 10. Cl. 50. *Koud zijn, kou hebben*; ook *flauw, koel, zonder vuur*, of *yver zijn*.

Totus friget. Ter. Ph. 5. 8. 5. *Hy is zoo koud als ys*.

Frigent effœtæ in corpore vires. Virg. Æ. 5. 396. *Mijn oude kracht is vergaan, mijn krachten zijn uytgeput*.

In re frigidiſſima cales, in ferventiſſima friges. Cic. Her. 4. 15. *In een geringe zaak zijt gy vierig, in ernſtige zaaken koel; gy toont u zeer yverig in dingen die gy matig, en heel flauw in die gy heel ernſtig behandelen moeſt*.

Frigere alicubi. Ter. E. 2. 2. 37. *Ergens koel ontfangen worden*.

Cum omnia judicia frigerent. Cic. V. 2. 25. *Toen 'er ganſch geen recht gehandhaaft wierd*.

Sermonem quærere, ubi friget. Ter. E. 3. 3. 11. *Stoffe van verhandeling zoeken, als de redenwiſſeling koel word; aan de praat zoeken te raaken, als 't gezelſchap begint te zwijgen*.

(Frigere. *Dood, geſtorven*, of *overleden zijn*.

Corpusque lavant frigentis & ungunt. Virg. Æ. 6. 219. *Zy waſſchen en balzemen het lijk van den overledenen.*)

FRĪGĔRANS, āntĭs. omn. gen. *Verkoelende, verfriſſchende, ververſchende, dat verkoelt, verfriſcht*, of *ververſcht*.

Lympha frigerans. Catull. 62. 30. *Een verkoelend*, of *verfriſſchend water*.

FRĪGĔSCO, ſcĭs, frīgēſcĕrĕ. Cato R. R. 95. *Koud*, of *koel worden*.

Frigeſcere. Cœl. ad Cic. F. 8. 6. *Vertraagen, geene bezigheyd hebben*.

FRĪGĬDĀRĬŬS, ă, ŭm. *Verkoelend, verfriſſchend, ververſchend*.

Frigidaria cella. Plin. E. 2. 17: 5. 6. *Een koelkelder*, of *plaats daar men in koel water kan baaden*.

Frigidarium ahenum. Vitruv. 5. 10. *Een koelketel, een groot koper vat vol koel water.* De Ouden hadden in de baden drie vaten, daar in 't een heet, in 't ander lauw, en 't derde koud water was; en deze vaten moeſten diervoegen geſtelt zyn, dat het koude water in 't lauwe, en 't lauwe in 't heete liep; en door dit middel had het badwater de vereyſchte hitte.

(FRĪGĬDĒ. adv. Gell. 13. 23. *Koel, zonder genegentheyd, zonder yver.* De compar. *Frigidius* ſtaat by Quintil. I. O. 6. 3. en de ſuperl. *Frigidiſſime* Quintil. I. O. 6. 1.)

FRĪGĬDĬŬSCŬLŬS, ă, ŭm. Gell. 3. 10. *Eenigzins koel, laf, krachteloos*.

FRĪGĬDŬLŬS, ă, ŭm. *Wat koel, wat flauw, met geen grooten yver*.

Singultus frigidulos ciere. Catull. 65. 131. *Koele*, of *flauwe zuchten laaten*, als die van een ſtervend menſch.

FRĪGĬDŬS, ă, ŭm. Cic. L. L. 2. 3. *Koud, koel*, van den wind, de lucht, een ſtroom, enz. ſpreekende. De compar. *Frigidior* ſtaat by Cato R. R. 6. en de ſuperl. *Frigidiſſimus* by Cato R. R. 35. en Cicero beneden.

Frigidus. *Koud, koel, traag, onachtzaam, flauw, ſlap, laf*.

Frigidiſſimi accuſatores. Cic. Fr. 3. 3. *Koele*, of *ſlappe beſchuldigers, die hunne beſchuldiging niet hard aandringen*.

Frigidus in dicendo. Cic. Cl. 48. *Een Redenaar die koel*, of *flauw in 't ſpreeken is, daar weynig vuur*, of *yver in is*.

Frigida calumnia. Cic. Cæc. 21. *Een koude laſtering, een ganſch ongegronde*, of *onwaarſchijnelijke laſtering*.

Frigidæ literæ. Cic. F. 10. 16. *Koele, laffe*, of *flauwe brieven*.

Solatia frigida. Ovid. P. 4. 2. 45. *Zwakke, ſlechte*, of *flauwe vertrooſtingen*; of *trooſtredenen*.

Frigida negotia. Plin. E. 9. 2. *Zaaken van kleyn belang*, of *weynig aangelegenheyd, geringe zaaken, dingen van weynig gewigt*.

Frigidus. Cic. Her. 4. 15. *Koud, ſlecht, beuzelachtig, gemeen, plomp, bot*, van een ſpotterny, ſteek, ſpitsvinnigheyd, antwoord, enz. ſpreekende, daar niets geeſtigs, *of* aardigs in is.

Frigida alleen. *Koud*, of *koel water*. Men moet 'er Aqua onder verſtaan.

Frigida jampridem non lavi magis libenter. Plaut. Moſt. 1. 3. 1. *Ik heb zedert eenigen tijd my niet gaarne willen baden in koel*, of *koud water*.

(Frigidus. *Schadelijk, doodelijk, verderſlijk*.

Frigidus anguis latet in herba. Virg. E. 3. 93. *Een doodelijke ſlang is in 't gras verborgen*.

Frigidus. *Koud maakende*.

Cum frigida mors anima ſeduxerit artus. Virg. Æ. 4. 385. *Als de koude*, of *magere dood ziel en ligchaam van malkanderen zal geſcheyden hebben; als ik overleden en al koud zal zijn*.

FRĪGO, gĭs, frixi, frixŭm *of* frictŭm, frīgĕrĕ. *Rooſten, frijten, opſnerken, braaden*.

Frigunt, deinde molis frangunt. Plin. H. 18. 7. *Zy rooſten ('t koren, de ſchelgewaſſen, enz.) en daar na maalen, ſtampen*, of *breeken zy ze met molens*.

FRĪGŎRĬFĬCŬS, ă, ŭm. Gell. 17. 8. *Verkoelende, verfriſſchende, ververſchende, dat verkoelt, verfriſcht*, of *ververſcht*.

FRĪGŬS, ŏrĭs. n. Cic. Off. 2. 4. *Kou*, of *koude, vorſt, koelte*.

Captare frigus. Virg. E. 2. 8. *De koelte*, of *friſſche lucht ſcheppen, zich verkoelen*.

Frigus penetrabile. Virg. G. 1. 93. *Eene doordringende koude*.

Frigus colligere. Hor. E. 1. 11. 13. *Een koude vatten*.

Frigus. *De kou uyt de vrees ontſtaande, killing, yzing.* Men gebruykt dit woord ook voor *de vrees* zelf.

Solvuntur frigore membra. Virg. Æ. 1. 96. *'t Ganſche lijf trilt van vreeze*, of *is met een kille vrees bevangen*.

Frigus. Celſ. 3. 3. *De kou*, of *huyvering van de koorts*.

Frigus. Virg. Æ. 12. 905. *De doods kou*. Men gebruykt dit woord ook om *de dood* te betekenen.

† Frigore aliquem ferire. Hor. S. 2. 1. 62. *Iemand dooden*, of *ombrengen*.

Fri-

Digitized by Google

Frigus. *Quaade uytſlag, ſlechte*, of *kaate uytkomſt* van een rede, *of 't gebaar* van een Redenaar daar men veel van verhoopt had.

Interrogantis non leve frigus eſt. Quintil. I. O. 5. 7. *De ondervrager is geen kleyntje onthutſt, verſtelt*, of *verlegen, is niet weynig van zijn ſtuk af.*

Frigus. Plin. E. 6. 15. *Koelheyd van een vergaderinge*, wanneer 'er weynig volk is, en de zaaken koeltjes verhandelt worden.

Notus Tiberii frigore. Sen. E. 122. *Vermaard*, of *beroemd door de ongenade*, of *ongunſt van Tiberius.*

FRIGŎSCŬLŬM, i. n. Ulp. D. 24. 1. 32. §. 12. *Koelheyd, verkoeling*, of *verſlauwing van vriendſchap door kleyne geſchillen tuſſchen man en vrouw.* (Dit betekent het miſſchien uyt navolginge van de Grieken, by wien ψύγμα het zelve betekent, als ik getoont heb over Suet. A. 66. 6. §. 20.)

FRIGŬTĬO, is, tīrĕ. Feſtus Fulg. S. A. 18. *Snerken, kraaken, een geluyd maaken als de dingen die gerooſt*, of *opgeſnerkt worden*, of *die door groote koude zwellen*, of *kraaken.* Dus word het verklaart van Non. 4. 200.

Nam quid frigutis? Plaut. Caſ. 2. 3. 49. *Want wat ſnapt, ſnatert*, of *praat gy?*

F R I N.

FRINGĬLLĂ. Feſtus, *of*

FRINGUILLĂ, æ. f. Varr. L. L. 6. 5. *Een wintervogeltje, een vogeltje dat 's winters en in de groote kou zingt, een vink.*

(FRINGŬLTĬO, is, īrĕ. Sidon. E. 7. 9. Apul. Fl. 358. A. 336. *Als met een gebroken keel zingen.*)

F R I O. F R I S.

FRĪO, as, āvi, ātūm, ārĕ. Varro R. R. 1. 9. Plin. H. 13. 4. *Kleyn*, of *tot ſtof wrijven, tot ſtof ſtampen*, of *maalen, vergruyzen.*

FRĪSĬĂ, æ. f. *Frieſland*, of *Vrieſland*, een van de Vereenigde Landſchappen. Daar is ook een Ooſtfrieſland, waar van Embden de Hoofdſtad is.

FRĪSĬI, ōrūm. m. plur. Tac. An. 1. 60. G. 34. Plin. H. 4. 15. *De Vriezen*, of *Friezen, 't volk van Frieſland*, of *Vrieſland.* Een kloek en ſtrydbaar volk, en, wegens zyne deugden, in alle Gedenkſchriften vermaard.

[FRĬSLĀRĬĂ, æ. f. *Fritzlar.* Een ſtad in Duytſchland, in Heſſen, aan de rivier de Eder.]

F R I T.

FRIT. n. indeclin. Varr. R. R. 1. 48. *Het uyterſte baartje van een rijpe korenaar, wat kleynder dan 't graan zelf*, word naar 't zeggen van Varro Frit in 't Latyn genaamt.

FRĬTILLŬS, i. m. Juv. 14. 5. Mart. 4. 14. 8. *Een dobbelkroes*, of *hoorntje, waar uyt men de dobbelſteenen werpt, om bedrog voor te komen.* (Zie Salm. Vopiſc. Proc. 13.) en ons Lex. Antiq.

FRĬTINNĬO, is, īrĕ. Varr. *by* Non. 1. 21. *en* L. L. 6. 5. *Piepen als jonge zwaluwen.*

(Fritinnire. *Een fijne piepende ſtem hebben.*

Marcus, qui nunc fritinnit. Sen. Carm. 8. 6. *Markus, die nu noch een fijne piepende ſtem heeft.*)

F R I V.

FRĪVŎLĂ, ōrūm. n. plur. Feſtus. *Aardewerk, aarde vaatwerk, aarde potten en pannen.*

Frivola. Juv. 3. 198. Ulp. D. 13. 7. §. 5. *Slechte inboel*, of *huysraad, oude prullen, lorren, vodden.*

FRĪVŎLŬS, ă, ūm. Plin. H. 7. 7. Quintil. I. O. 7. 2. *Bros, ſlecht, gering, voddig, prullig, van kleyne waardy, ongeacht.* (Zie onzen Suet. C. 39. 3. §. 16.)

Frivolus. Cic. Her. 4. 11. *Ydel, onnut, ſlecht, beuzelachtig, dwaas, nietig*, van een praat ſpreekende.

Labor frivolus. Sen. E. 31. *Een ydele, onnutte moeite.*

Frivolus. Suet. Cl. 14. *Dwaas, onzinnig.*

F R I X. R R O N.

FRĪXŬS, ă, ūm. Celſ. 2. 13. *Gefrijt, gerooſt, geſnerkt, opgebraden.*

FRONDĀRĬŬS, ă, ūm. *Van bladeren, dat de bladers betreft.*

Unus frondator quatuor frondarias fiſcinas in die complere juſtum habet. Plin H. 18. 31. *Al dat een man, die bladeren voor 't vee verzamelt, doen kan, is vier manden op eenen dag te vullen.*

FRONDĀTĬO, ōnĭs. f. Colum. 5. 6. *Plukking*, of *verzameling van boombladeren*, of *wijngaardbladeren.*

FRONDĀTŎR, ōrĭs. m. Virg. E. 1. 57. *Een bladerplukker*, van de boomen, *of* wyngaarden, op dat de vrucht te beter ryp zou worden.

FRONDĒNS, tĭs, o. Virg. G. 3. 300. *Groen, bladrijk zijnde.*

FRONDĔO, es, frondērĕ. Virg. G. 2. 15. *Bladrijk*, of *bladerrijk zijn, vol bladeren zijn, bladeren hebben, groen zijn.*

Planta lætius frondebit. Pallad. 4. 9. *De plante zal weeldriger loof maaken.*

FRONDĔSCO, ſcĭs, frondui, frondēſcĕrĕ. Cic. T. Q. 1. 28. Virg. Æ. 6. 144. *Bladeren voortbrengen*, of *uytſchieten, groenen, groen worden, bladeren krijgen.*

FRONDĔŬS, ă, ūm. *Van bladeren, dat van bladeren is gemaakt*, of *vol bladers is.* Corona frondea. Plin. H. 16. 4. *Een kroon van bladeren.* Nemora frondea. Virg. Æ. 1. 195. *Diehte boſchaadjen, boſſchen welkers boomen vol bladeren zijn, loofrijke boſchaadjen.*

FRONDĬCŎMŬS, ă, ūm. Prud. Cathem. 3. 102. *Loofrijk, bladerrijk.*

FRONDĬFĔR, ĕrī, rūm. Lucret. 1. 257: 2. 359. *Gebladert, dat bladeren*, of *loof heeft.*

FRONDŌSŬS, ă, ūm. Virg. G. 4. 543. Liv. 10. 41. Varr. R. R. 2. 5. *Bladrijk, vol bladeren, loofrijk.* [De compar. *Frondoſior* ſtaat by Sil. 13. 596.]

FRONS, frondĭs. f. Cic. Cœl. 13. *Een blad*, of *'t loof van een boom.*

Levare nemus fronde. Virg. G. 2. 401. *De bladeren der boomen van een boſch wat wechneemen.*

Arboreæ frondes. Ovid. M. 4. 635. *Het loof der boomen.*

FRONS, frontĭs. f. Cic. Att. 14. 13. ſubj. 2. *Het voorhoofd.*

Adducta frons. Capitol. Ver. 10. Obducta frons. Juv. 9. 2. Contracta frons. Hor. S. 2. 2. 125. Nubila. Mart. 2. 11. 1. Caperata. Plaut. E. 5. 1. 3. (Rugoſa. Mart. 3. 93. 4.) *Een gerimpelt, gefronſt, in een getrokken, ſtreng, ſtuurs voorhoofd.*

Frontem explicare. Hor. O. 3. 29. 16. of Exporrigere. Ter. Ad. 5. 3. 53. Remittere. Plin. E. 2. 5. *'t Voorhoofd ontfronſſen*, of *uyt de rimpels zetten, een blijder*, of *vriendelijker gelaat aanneemen.*

Ferire frontem. Cic. Att. 1. 1. *Zich belgen, kwaad maaken.*

Fronte occultare ſententiam. Cic. Am. 18. *Zijn gevoelen met een ſchoonen ſchijn verglimpen, bewimpelen*, of *bedekken*, of *een ſchoonen glimp*, of *ſchijn geeven.*

Frontem perfricare. Quintil. I. O. 9. 2. Mart. 11. 28. 7. *Een onbeſchaamt voorhoofd aantrekken, eer en ſchaamte uytſchudden, heel ſchaamteloos worden.*

Frons. *Ernſthaftigheyd, deftigheyd, ſtrafheyd, geſtrengheyd.*

Reliquiæ priſtinæ frontis. Cic. F. 9. 10. *'t Overſchot*, of *de overblijfzels van mijne oude ernſthaftigheyd*, of *deftigheyd.*

Frons cauſæ non eſt honeſta. Quintil. I. O. 4. 1. *Die zaak doet zich in 't begin*, of *in den eerſten opſlag niet al te eerlijk op.*

Hæc profeſſio plus habet in receſſu, quam in fronte. Quintil. I. O. 1. 4. *Die kunſt heeft meer in dan in den beginne*, of *den eerſten opſlag blijkt.*

A fronte. Cic. A. 3. 13. *Van vooren.*

Adverſis frontibus. Mart. 4. 35. 1. *Hoofd tegens hoofd*, of *bol tegens bol, vlak tegens een*, of *tegens malkanderen.*

Prima fronte. Quintil. I. O. 7. 2. *Straks, ten eerſten; in 't begin, in den beginne, in den eerſten opſlag.*

Frons prima decipit. Phæd. 4. prol. 6. *Schijn bedriegt.*

Fronte, non mente. Cic. Att. 4. 15. *In ſchijn, niet van herten.*

Fronte ſub adverſa. Virg. Æ. 1. 170. *Tegens over, tegens aan.*

Æquata fronte. Sil. 16. 378. *Van vooren gelijk.*

Frons exercitus. Sall. B. C. 59. Curt. 3. 9. 7. *De ſpits*, of *'t ſpits, de voortocht*, of *'t voorſte van een leger.*

In fronte ſtatuerat ferratos. Tac. An. 3. 45. *Hy had de geharnaſte in 't ſpits*

ſpits van zijn leger geſtelt.

Frons rotæ. Vitruv. 10. 17. *De omkring, of 't buytenſte van een rad.*

Frons oſſis. Celſ. 7. 33. *Het buytenſte van 't been*, dat het eerſte word gezien als 't ontbloot is.

In fronte Caucaſi. Plin. H. 12. 7. *Voor aan op den berg Kaukaſus.*

Frontibus parietum ſervire. Vitruv. 2. 8. *Nergens dan op de uytſteekzels der mauren leggen.*

(Frons libri. Ovid. Tr. 1. 1. 8. *en* 11. Tib. 3. 1. 13. Mart. 1. 67. 10. Sen. Tr. 9. *De kant van een boek.*)

[Frons. Liv. 37. 23. *'t Voorſte deel van een ſchip.* Miſſchien hebben die deelen de gedaante van een voorhoofd vertoont.]

FRŌNTĀLIĂ, ĭŭm. plur. n. Liv. 37. 40. Plin. H. 37. 42. *Hoofdgeſpan*, of *hoofdcieraad van paarden*, of *voorſpan*.

FRŌNTĀTŪS, ă, ūm. Frontatus lapis. Vitruv. 2. 8. *Een ſteen die aan weêrzijden van een pylaar*, of *muur uytſteekt.*

FRŌNTO, ōnĭs. m. Cic. N. D. 1. 29. *Die een groot voorhoofd heeft.*

F R U C.

FRŬCTĬFĔR, ĕră, ĕrŭm. Plin. H. 12. 3. *Vruchtdraagende, dat vrucht draagt, vruchtbaar.*

FRŪCTŪĀRĬŬS, ĭ. m. Ulp. l. 7. §. 3. ff. de Uſufr. *Een die het vruchtgebruyk geniet.*

FRŪCTŪĀRĬŬS, ă, ūm. Colum. 5. 8. *Dat tot vruchten behoort, van vruchten, vruchtbaar.*

Pars villæ fructuaria. Colum. 1. 6. *De plaats*, of *kamer op een hofſteê daar de vruchten bewaard worden.*

Scrofa fructuaria. Varr. R. R. 2. 4. *Een vruchtbaare zog*, of *zeuge*, of *die men houd om biggen te werpen.*

Agri fructuarii. Cic. F. 8. 9. *Boomgaarden, vruchtdraagende landeryen, korenakkers, zaaylanden.*

FRŪCTŬŌSŬS, ă, ūm. Cæſ. B. G. 1. 30. *Vruchtbaar, weldraagend, dat veel opbrengt*, van een land, *of* akker ſpreekende. (De compar. *Fructuoſior* ſtaat by Varr. R. R. 1. 2. en de ſuperl. *Fructuoſiſſimus* by Cic. F. 7. 18.

Aratio fructuoſa. Cic. T. Q. 5. 31. *Een landbouw die veel opbrengt; een bouwery die wel geeft*, of *daar veel voordeel van komt.*

Fructuoſus homo. Cic. Man. 6. *Een nuttig*, of *voordeelig man, een man die dienſt doet.*

Interdum etiam fructuoſum eſt de jure ſuo decedere. Cic. Off. 2. 18. *Het is nu en dan nuttig van zijn recht af te ſtaan.*

FRŪCTŪS, ūs. m. Cic. S. 7. *Vrucht*, van boomen, *of* de aarde.

Præſentes fructus negligamus. Cic. Sext. 68. *Laat ons de tegenwoordige goederen*, of *de voordeelen van dit leven verachten.*

Fructus. *De vrucht, 't voordeel, de winſt, 't nut, de nuttigheyd, 't gerief, 't vermaak, de zoetigheyd*, of *'t gemak dat men ergens uyt trekt.* Fructus laboris. Quintil. Proœm. 6. *De vrucht van den arbeyd*, of *van 't werk.* Pietatis. Cic. Sext. 31. *Van de godvruchtigheyd.*

In hac re fructus ineſt. Ter. Ph. 2. 2. 18. *Daar is voordeel in die zaak.*

Fructum oculis capere ex aliqua re. Nep. Eum. 11. *Iets met vermaak aanſchouwen.*

Fructum ferre pro labore. Ter. Ad. 5. 4. 16. *Voordeel voor zijne moeite genieten.*

Voluptatum fructus aufert ſolitudo. Cic. Am. 23. *De eenzaamheyd neemt al de zoetigheyd van 't vermaak weeh.*

Suis fructibus exercitum alere. Cic. Off. 1. 8. *Een leger op zijn eygen beurs*, of *van zijn inkomſten onderhouden.*

Fructus. *Vrucht, voordeel, inkomſten* die men van landeryen, ampten, enz. trekt, als 'er alle laſten en onkoſten afgetrokken zyn, volgens 't zeggen der Rechtsgeleerden. Zie Paull. D. 5. 3. 36. §. 5.

Prædia reddunt fructum. Ter. Ph. 4. 3. 75. *De landeryen geeven inkomſten.*

FRŪCTŪS, ă, ūm. Zie Fruor.

F R U E.

FRŬĔNDŬS, ă, ūm. *Dat men trekken*, of *genieten zal; om te genieten.*

Juſtitiæ fruendæ cauſa videntur olim Reges conſtituti. Cic. Off. 2. 12. *De Koningen ſchijnen voortijds aangeſtelt om de gerechtigheyd te handhaaven*, of *op dat zy (hunne onderdanen) 't recht deeden genieten.*

F R U G. F R U I.

FRŪGĀLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. Cic. de Or. 2. 71. *Matig, ſpaarzaam, nuchteren, zuynig; die met weynig te vreden en een vyand der overdaad is; hups, zedig, oprecht, vroom, eerlijk.* De compar. *Frugalior* ſtaat by Ter. H. 4. 3. 3. *en* Varro beneden, en de ſuperl. *Frugaliſſimus* by Cic. V. 1. 51.

Frugalior villa. Varr. R. R. 3. 2. *Een ſlecht*, of *eenvoudig landhuys, daar niets prachtig*, of *koſtelijk aan is.*

FRŪGĀLĬTĀS, ātĭs. f. Cic. Dej. 9. *Zuynigheyd, ſpaarzaamheyd, matigheyd, ſoberheyd, geſchiktheyd, zedigheyd, hupsheyd, vroomheyd*, in eeten, drinken, huyshouding, kleederen, gedrag, enz.

FRŪGĀLĬTĔR. adv. Cic. Dom. 43. *Zuyniglijk, matiglijk, ſoberlijk, ſpaarzaamlijk, zediglijk, geſchiktelijk.* (De compar. *Frugalius* ſtaat by Quintil. D. 160.)

Frugaliter cœnare. Sen. E. 20. *Matiglijk avondmaal houden.*

FRŪGĔS, ūm. plur. f. Cic. V. 4. 48. *De vruchten der aarde en boomen, de aard- en boomvruchten.* (Het word in plurali gezegt, om dat het een beteekeniſſe van veelheyd heeft, en deze ontſtaat, om dat 'er veelerley ſoorten van vruchten zyn. Zie Voſſ. de Anal. 1. 43. De nominativus ſingularis Frux is niet in gebruyk, of ſchoon Enn. An. 17. en Auſon. Eid. 12. 60. die gebezigt hebben. De Genitivus Frugis ſtaat by Gell. 7. 11: 11. 1. En voor Frugis zegt Gell. 2. 23. en nevens hem Plautus hier beneden Frugi. De Ablativus Fruge ſtaat by Hor. E. 1. 16. 10. De Accuſativus Frugem by Plaut. E. 4. 10. 10.)

Homo frugi. Cic. T. Q. 3. 8. *Een ſpaarzaam*, of *zuynig man, die alles wel te rade houd, en wel overlegt, die geen onnodige onkoſten doet*, of *koſten maakt.* [Sanct. Min. 4. 409. meynt dat het een genitivus is, de *s* weggenomen zynde. Perizonius over die plaats, dat het is een dativus, en dat 'er onder verſtaan word idoneus, *of* natus.]

Homo frugi bonæ. Plaut. Trin. 2. 2. 39. Capt. 5. 2. 3. *Een vriendelijk, goedaardig, hupſch, kuyſch, zedig*, of *beleefd man.*

Homo frugi. Cic. T. Q. 4. 16. *Een eerlijk, vroom*, of *oprecht man.*

Frugi ſervus. Plaut. Am. 3. 3. 4. Plin. E. 1. 21. *Een goed knecht, een knecht die de zaaken van zijn heer behertigt*, of *wel overlegt, die 't voordeel van zijn heer zoekt.*

Frugi es. Ter. E. 3. 5. 60. *Gy zijt braaf, deugdzaam.*

Cœnula frugi. Juv. 3. 167. *Een ſchraal avondmaaltje.*

Frugi atrium. Plin. E. 2. 17. *Een gemakkelijk, doch eenvoudig voorhuys.*

Ad frugem bonam recipere ſe. Cic. Cœl. 12. *Zich op den goeden weg begeeven; zijn leven beteren*, of *beter aanſtellen.*

FRŪGĬFĔR, ă, ūm. Liv. 28. 3. *Vruchtbaar, weidraagend, overvloedig in vruchten.*

Arva frugifera. Cic. Or. 49. *Vruchtbaare landeryen.*

Frugifer. *Voordeelig, nuttelijk, nuttig, oorbaar, dienſtig.*

Tota Philoſophia frugifera, nec ulla pars inculta. Cic. Off. 3. 2. *De ganſche Wijsheydsoeffening is vruchtbaar, en nergens onbebouwt*, dat is, *ſteekt vol nut, en behelſt niets dan dat zeer dienſtig is.*

‡ FRŪGĬFĔRENS, ēntĭs. omn. gen. Lucret. 1. 3. *Vruchtbaar.*

FRŪGĬLĔGŬS, ă, ūm. Ovid. M. 7. 624. *Vruchten*, of *koren verzamelende*, van mieren ſpreekende.

FRŪGĬPĂRENS, ĭtĭs, o. Fortunat. 3. Carm. 11. *en*

FRŪGĬPĂRŬS, ă, ūm. Avien. Phœnom. Arat. 1034. *Vruchtdraagend, vruchtbaar.*

FRŪGĬPĔRDŬS, ă, ūm. Salix frugiperda. Plin. H. 16. 26. *Een wilgeboom wiens vrucht ontijdig afvalt.*

FRŬĬTŪS, ă, ūm. Zie Fruor.

F R U M.

(FRŪMĔN, ĭnĭs. n. Serv. Æ. 1. 182. *De krop aan de keel.*)

FRŪMĔNTĀRĬŬS, ă, ūm. *Van koren, dat het koren aangaat*, of *betreft.*

Digitized by Google

Lex frumentaria. Cic. Cl. 62. *De wet*, of *keur op 't koren.*

Ager frumentarius. Colum. 5. 8. *Een korenland*, of *korenakker.*

Loca maxime frumentaria. Cæſ. B. G. 1. 10. *Plaatzen daar zeer veel koren valt*, of *waſt.*

Negotiator frumentarius. Cic. Off. 3. 13. *Een koornhandelaar, koornkoper.*

Saccus frumentarius. Front. St. 3. 2. 8. *Een korenzak.*

Expedire rem frumentariam. Cæſ. B. C. 3. 16. *Zorge voor 't koren draagen, maaken dat 'er koren is.*

Anguſta uti re frumentaria. Cæſ. B. C. 3. 16. *Weynig koren*, of *ſchaarsheyd van koren hebben.*

FRŪMENTĀRĬŪS, ĭi. m. Cic. Off. 3. 13. Plaut. Pſ. 1. 2. 54. *Korenkoper, graanhandelaar, koopman in koren*, of *in graanen.*

[Frumentarius. Lucil. *by* Non. 1. 66. *Een korenmeeter, een die 't volk koren van de ſtad ontfangende toemat.*]

FRŪMENTĀTĬŌ, ōnĭs. f. Cæſ. B. G. 6. 39. *Wechhaling*, of *wechvoering van 't koren* voor een leger.

Frumentatio. Suet. A. 42. *De uytdeeling van 't koren*, dat te Rome alle maand geſchiedde.

FRŪMENTĀTŌR, ōrĭs. m. Liv. 2. 34. *Korenbezorger, korenhaalder* voor een leger, voor een belegerde ſtad, enz.

FRŪMENTŌR, ārĭs, ātus ſūm, ārī. Cic. Att. 8. 12. ſubj. 3. *'t Koren wechhaalen*, of *wechvoeren*, naar 't leger, naar een belegerde ſtad, enz.

Frumentandi cauſa ire. Cæſ. B. G. 4. 12. *Graanen voor 't leger gaan haalen.*

FRŪMENTŬM, ī. n. Cic. Rull. 2. 30. *Tarwe, wert, koren, graan.*

Frumenta. Plin. H. 15. 19: 17. 27. *De zaadjes*, of *kernties in de vijgen.*

Frumenti acervus. Hor. S. 2. 3. 111. *Een korenhoop, hoop graanen.*

F R U N.

(FRŪNISCŎR, ĕrĭs, frūnītŭs ſūm, frūniſci aliquam rem, *of* aliqua re. Plaut. R. 4. 3. 73. en andere by Gell. 17. 2. *Iets genieten, ergens 't genot van hebben, iets tot zijn wil*, of *dienſt hebben.* Gellius wil niet alleen dat dit woord goed Latyn, maar zelf cierlyker dan Fruor is.)

F R U O.

FRŬŎR, ĕrĭs, frŭĭtŭs *of* frūctŭs ſūm, frui. abl. *Iets genieten, tot zijn wille, begeerte*, of *dienſt hebben, ergens de vrucht van trekken*, of *'t genot van hebben.* (Het præteritum Fruitus ſtaat by Sen. E. 93. *en* Ulp. D. 7. 4. 29. Fructus by Lucret. 3. 953. *en* Paterc. 2. 94. 4. en het compoſitum Perfructus by Lucret. 3. 969. en Cic. by Priſc. 10.)

E Republica perpetua vita vectigalibus conſtitutis fruuntur. Vitruv. 9. 1. *Zy trekken al hun leven inkomſten, hun by den Staat toegeſtaan.*

Gratia & opibus alicujus frui. Cic. F. 1. 9. *'t Genot van iemands gunſte en goed hebben.*

Ingenio ſuo frui. Ter. H. 2. 4. 21. *Naar zijn zinnelijkheyd leeven.*

Frui ſomno. Ovid. M. 2. 779. *Slaapen, ruſten, de ruſt van den ſlaap genieten.*

Liceat frui quod amo. Ter. Ph. 1. 3. 13. *Laat my genieten dat ik beminne.*

(Frui alleen, en frui aliqua re. *Zich vermaaken, ergens vermaak in ſcheppen*, of *in neemen.*

Exſultabant, fruebantur. Tac. H. 3. 83. *Zy ſprongen van blijdſchap op, zy vermaakten zig.*

Qui fruitur pœna, ferus eſt. Claud. Conſ. Mall. 224. *Die vermaak ſchept in quellinge*, of *ſtraffe van een ander, is wreed.*

Frui falſo gaudio. Ter. Hec. 5. 4. 2. *Zig met ydele vreugd vermaaken.*

Frui victoria. Flor. 2. 6. 21. *Zich in de overwinninge verluſtigen, zich in de zege verheugen.* Hoe dat Fruor en utor verſchillen in betekeniſſe, leeren Auguſt. C. D. 11. 25. en Vall. E. 5. 5.)

F R U S.

FRŪSTĀTĬM. adv. Pompon. *by* Non. 2. 385. Plin. H. 20. 9. *Stukswijze, met ſtukken*, of *brokken.*

FRŪSTĬLLĀTĬM. adv. Plaut. Curc. 4. 4. 20. *Aan kleyne ſtukjes*, of *brokjes.*

(FRŪSTŎR, ārĭs ſūm, ārī. *In ſtukken geſlagen worden.*

Prædæ fruſtantur & fluitant. Flor. 2. 2. 32. *De roof, het geroofde word verbroken*, of *in ſtukken geſlagen en drijft op 't water.*)

FRŪSTRĀ. adv. Cic. D. 2. 60. *Ydelijk, te vergeefs, onnuttelijk, vruchteloos.*

Fruſtra operam ſumere. Ter. H. 4. 3. 15. *Vergeefſche moeite doen.*

Aliquem fruſtra habere. Plaut. Am. Arg. 2. 5. *Iemand bedriegen, te leur ſtellen, een looze trek ſpeelen, by de neus leyden, beſpotten.*

Adnitendum eſt ut illi fruſtra ſint. Sall. B. J. 85. *Men moet zijn uyterſte beſt doen, dat hunne toeleg verydelt worde*, of *dat zy te leur geſtelt worden.*

Fruſtra aliquem ductare. Plaut. Men. 4. 3. 20. *Iemand misleyden, by de neus*, of *om den tuyn leyden, iemand opzetten, opligten*, of *bedriegen.*

Curatio iis aſſidue fruſtra fuit. Celſ. 3. 2. *De geneesmiddelen zijn hun altoos vruchteloos geweeſt.*

Illius conſilium neque inceptum ullum fruſtra erat. Sall. B. J. 7. *Hy wierd nooit in zijne voornemens verydelt, nooit van zijne raadſlagen verſteeken, hy bereykte altoos zijn oogmerk.*

(Fruſtra. *Onverrichter zaake.*

Legati fruſtra diſceſſerunt. Sall. B. J. 25. *De Gezanten zijn onverrichter zaake vertrokken.*)

FRŪSTRĀTĬŌ, ōnĭs. f. Cic. F. 10. 23. *Bedrog, bedriegery, misleyding, verſteking, te leur ſtelling.*

Fruſtrationes dare. Plaut. Moſt. 5. 2. 30. *Bedriegen, opligten, te leur ſtellen, voor de gek houden.*

Grana ciceris ex ſpatio diſtante miſſa in acum ſine fruſtratione inſerebat. Quintil. I. O. 2. 20. *Hy ſmeet van verre erwten in een naald zonder ooit te miſſen.*

Non ſupplicium grandius quam fruſtrationem cupiditatis exſtimat. Colum. 11. 1. *Hy meent dat 'er geen ſtraffe zwaarder is dan van zijn begeerte verſteeken te worden.*

Fruſtratio. Papin. D. 22. 1. 8. §. 3. *Uytſtel, verwijling, draling*, wanneer een ſchuldenaar op den beſtemden tyd niet betaalt, *of* dat de ſchuldeyſcher niet komt om zyn betaling te ontfangen.

(Fruſtratio. *Een verkeerde uytlegging van een zaak.*

Quia per fraudem & fruſtrationem alios vexarent litibus. Caj. D. 50. 16. 233. *Om dat ze anderen, door bedrog en verkeerde uytleggingen van de zaak, gedingen aandeeden.*

FRŪSTRĀTŌR, ōrĭs. m. Papin. D. 3. 5. 31. §. 2. *Iemand die iets verſchuyft*, of *uytſtelt.*

Fruſtrator debitor. Tryphon. D. 43. 16. 19. *Een ſchuldenaar die de betaling van tijd tot tijd uytſtelt.*)

FRŪSTRĀTŬS, ūs. m. Aliquem habere fruſtratui. Plaut. Men. 4. 3. 21. *Iemand een poets ſpeelen, iemand by den neus leyden, voor de gek houden, te leur ſtellen, enz.*

FRŪSTRŌ, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Plaut. M. G. 3. 3. 9. *Iemand bedriegen*, of *misleyden, iemand te leur ſtellen, opligten, voor de gek houden*, of *om den tuyn leyden.*

Non fruſtrabo vos, milites. Cæſ. *by* Diom. de orat. & part. orat. 1. 395. Edit. Putſch. *Ik zal u niet bedriegen, mijn ſpitsbroeders.*

Fruſtrari ab aliquo. Aur. Vict. I. R. 42. 6. *Van iemand bedrogen worden.* (Schottus getuygt dat in oude boeken Fractus geleezen word.)

FRŪSTRŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī. acc. *Verydelen, te leur ſtellen, verſteeken, ontzetten, doen miſſen.*

Spes me fruſtrata eſt. Ter. And. 2. 2. 37. *De hoope heeft my bedrogen.*

Nunquam fruſtrata ſagitta. Stat. S. 1. 2. 62. *Een pijl die nooit gemiſt heeft, die altijd treft.*

Imprudenter facta opera fruſtrantur impenſas. Colum. 1. 1. *De werken onvoorzichtelijk ondernomen veroorzaaken groote geldſpilling.*

Fruſtrari ſe. Ter. E. prol. 14. *Zich zelven bedriegen.*

Se cum fruſtrantur, fruſtrari alios ſtolidi exſtimant. Plaut. B. 3. 6. 19. *De gekken menen dat ze anderen bedriegen als zy zelfs bedrogen worden.*

Seipſum fruſtrari de re aliqua. Cic. A. Q. 4. 20. *Zich ergens in vergrijpen, ergens een misſlag in begaan.*

Inceptus clamor fruſtratur hiantes. Virg. Æ. 6. 493. *De ſtem begeeft hen als ze beginnen te ſchreeuwen.*

FRŪSTŬLENTŬS, ă, ūm. *Vol brokken*, of *ſtukken.*

Aqua fruſtulenta. Plaut. Curc. 2. 3. 34. *Sop*, of *nat vol ſtukken*, van brood, *of* vleeſch.

FRŬSTŬM, i. n. Cic. D. 1. 15. *Een ſtuk*, *of brok.*

Fruſtum panis. Cato *by* Gell. 1. 15. *Een ſtuk*, of *brok broods.*

Secare aliquid in fruſta. Virg. Æ. 1. 216. *Iets in ſtukken kappen.*

Fruſta meri bibunt. Ovid. Tr. 3. 10. 24. *Zy zwelgen*, of *ſlingeren ſtukken bevrore wijn*, of *ſtukken yswijn in.*

Fruſtum pueri. Plaut. P. 5. 2. 67. *Een ſtuk boefs*, *galgenbrok.*

F R U T.

FRŬTĔTŌSŬS, ă, ūm. Colum. 2. 2. Plin. H. 19. 2. *Heeſteraghtig*, *ſtruweilig*, *vol heeſters*, of *ſtruwellen*, *daar veel heeſters groeijen.* Zommige leezen Frutectoſus.

FRŬTĒTŬM, i. n. Colum. 6. 22. Plin. H. 21. 5. *Een heeſterboſch*, of *kreupelboſch*, *een plaats met heeſters beplant*, *daar veel heeſters waſſen.*

FRŬTEX, ĭcĭs. m. Varr. R. R. 2. 1. 16. Virg. G. 2. 21. *Een ſtruyk*, *ſpruyt*, *lot*, of *ſcheut van een boom*: ook *een heeſter*, *heeſtergewas*, *ſtruwel.*

Buxeus frutex. Colum. 8. 15. *Palm.*

Frutex. *De ſteel*, *ſtam*, of *ſtronk* van koren, kruyden, *of* ſchelgewaſſen.

Frutex lupini. Colum. 2. 15. *De ſteel der vijgboonen*, of *groote boonen.*

(Frutex. *Een ſtam van een boom die takken*, of *loten uytſchiet.*

Singulos ramos per tres Veſpaſiæ partus a frutice dedit. Suet. Fl. 5. *De eene tak is voor en de andere na uyt den ſtam geſchoten*, *zoo als Veſpaſia driemaal gekraamt heeft.*

Frutex. *Een plompaard*, *een menſch zonder verſtand*, om dat zoo een onder de menſchen, gelyk een ſtruwel onder de kruyden niet veel geacht is.

Nec veriſimile loquere, nec verum, frutex. Plaut. Moſt. 1. 1. 12. *Plompaard*, *gy zegt 't geene niet waarſchijnelijk is*, *noch de waarheyd zelf.*)

FRŬTĬCĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 17. 1. *Scheut*, of *ſchieting van lot*, *van takken*, of *loten*, *uytſpruyting*, *uytbotting.*

FRŬTĬCĒTŬM, i. n. Hor. O. 3. 12. 12. Zie Frutetum.

FRŬTĬCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Lot ſchieten*, *uytſpruyten*, *uytſchieten*, *uytbotten.*

Ager lætus ex uno ſemine pluribus culmis fruticat. Colum. 2. 9. *Een vruchtbaar land brengt van een graan*, of *korenkern verſcheyde halmen voort.*

Fruticans capillus. Juv. 9. 15. *Kort uytſpruytend haair.*

FRŬTĬCŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī. Cic. Att. 15. 4. Zie Frutico.

FRŬTĬCŌSŬS, ă, ūm. Plin. H. 6. 22. *Dat lot ſchiet*, of *loten voorbrengt.* (De compar. *Fruticoſior* ſtaat by Plin. H. 13. 19. en de ſuperl. *Fruticoſiſſimus* by Plin. H. 15. 36.)

F U A T.

FŬĀT. Ter. Hec. 4. 3. 4. *Laat het zijn*, *dat het zy.* De Ouden gebruykten dit woord in plaats van Sit, en leyden 't af van 't oude werkwoord Fuo.

Tros Rutulusve fuat. Virg. Æ. 10. 108. *Het zy Trojaan*, of *Rutuler.*

F U C A.

FŪCĀTĒ. adv. *Geveynſt*, *geveynsdelijk*, *opgeſmukt.* De compar. *Fucatius* ſtaat by Auſon. na Edyll. 3. Heſper. Fil.

FŪCĀTŬS, ă, ūm. *Geblanket*, *met blanketzel beſmeert*, *gevernist.* (De compar. *Fucatior* ſtaat by Gell. 13. 26.)

Candor & rubor fucatus. Cic. Or. 23. *Een wit en rood dat door blanketzel is gemaakt.*

Vellera colore fucata. Virg. G. 4. 335. *Geverfde vachten*, *vachten met eenige verwen opgeſmukt.*

Fucatus nitor. Cic. Cl. 9. *Een opgeſmukte ſchoonheyd*, *een cierlijkheyd die niet natuurlijk is*, van de Schriften zommiger Redenaaren ſpreekende.

Fucatus. *Geveynſt*, *ſchoonſchijnend*, *gemaakt.*

Fucata amicitia. Cic. Att. 1. 18. *Een ſchoonſchijnende*, *geveynsde*, of *gemaakte vriendſchap.*

F U C O.

FŪCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Cic. N. D. 1. 39. *Verwen*, *blanketten*, *verniſſen.* Zommige leezen Figurare.

Fucare orationem. Gell. 7. 14. *Een reden opſmukken.*

FŪCŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī. Virg. G. 2. 465. Hor. Ep. 12. 11. *Geverft*, *geblanket*, of *verniſt zijn.*

FŪCŌSŬS, ă, ūm. *Geblanket*, *verniſt*, *vervalſcht*, *opgemaakt.*

Fucoſæ merces. Cic. R. P. 14. *Vervalſchte*, of *opgemaakte waaren*; *waaren die men ſchoonder doet ſchijnen als ze in der daad zijn.*

Fucoſus. Cic. Petit. 9. *Bedrieglijk*, *ſchoonſchijnende*, *geveynſt.*

Ambitioſæ fucoſæque amicitiæ fructum domeſticum non habent. Cic. Att. 1. 18. *Vriendſchap met eerzucht en ſchijn verkregen brengt geen huyſſelijk voordeel aan.*

F U C U.

FŪCŬS, i. m. Virg. G. 4. 39. *Een horſſel*, of *hommel*, een vyand van de honigbyën.

Fucus. Plin. H. 26. 10. *Wier.* Zeker rosachtig zeegewas, dat de vrouwen in oude tyden gebruykten om haar aangezicht meê te verwen; van waar *'t Blanketzel*, in 't Latyn Fucus, word genoemt.

Fucus. Cic. de Or. 3. 52. *Blanketzel*, zeker ſmeerſel, *of* vernis om 't aanzicht, enz. meê te blanketten.

Vitia corporis fuco occulunt. Plaut. Moſt. 1. 3. 118. *Zy bedekken de gebreken van haar ligchaam met blanketzel.*

Fucus. *Bedrog*, *bedriegery*, *ſchoone ſchijn*, *argliſtigheyd.*

Fucum facere. Cic. Petit. 9. *Bedriegen*, *opligten*, *doeken.*

Fucus factus eſt mulieri. Ter. E. 3. 5. 41. *Men heeft dat vrouwmenſch bedrogen*, of *opgeligt.*

Sine fuco. Cic. Att. 1. 1. *Zonder erg*, *bedrog*, *veynzery*, of *geveynſtheyd*; *eenvoudiglijk*, *oprechtelijk*, *zonder arg*, of *liſt.*

Fucus Poëtæ. Cic. de Or. 3. 25. *Blanketzel*, *opſmukking*, of *konſtige oppronking van iets door een Dichter.*

Sine fuco puerili. Cic. de Or. 2. 45. *Zonder kinderlijke gemaaktheyd*, of *opſchikking.*

Perfuſa gloria fuco. Ovid. F. 1. 303. *Een valſch ſchijnende eer*, *een bedrieglijke roem*, of *luyſter.*

F U G A.

FŬGĂ, æ. f. Cic. Att. 7. 26. *Vlucht*, *ontvluchting*, *ontvlieding*, *wijking*, *deynzing.*

Fugam facere. Ter. E. 4. 7. 17. Capere. Cæſ. B. G. 7. 26. *Vluchten*, *ontvluchten*, *wechvluchten*, *vlieden*, *ontvlieden*, *de vlucht neemen*, of *kiezen*, *afwijken*, *deynzen.* [Fingere. Plaut. Capt. 2. 1. 14. Lucil. 5. 28. Adornare. Ter. E. 4. 4. 6. Parare. Ter. Ph. 1. 4. 14. *Voor hebben te vluchten*, *zich vaardig maaken om te vluchten.*]

In fugam ſe conjicere. Cic. Cœl. 26. Conferre. Cic. Cæc. 8. Dare. Cic. V. 4. 43. *Zich op de vlucht begeeven.*

Incluſis aperire fugam. Claud. B. Get. 97. Dare. Virg. Æ. 7. 24. *Aan opgeſlote gevangenen gelegenheyd geeven om te ontvluchten.*

Vertere hoſtes in fugam. Liv. 30. 33. Conjicere. Cæſ. B. G. 7. 70. *Den vyand op de vlucht ſlaan.*

Fuga. Cic. de Or. 3. 3. *Ballingſchap*, *uytbanning.*

Fuga. *Loop*, *vloed.*

Volucrem fuga prævertitur Hebrum. Virg. Æ. 1. 321. *Zy loopt ſneller*, of *heeft een ſneller loop dan de Heberſtroom.*

Hanc ignominiam, ſi non alia honoris fuga fuiſſet, morte vitaſſem. Liv. 7. 67. *Ik zoude deze ſchande door mijn dood voorgekomen hebben*, *indien ik geen andere uytkomſt*, of *raad voor mijn eer had gezien.*

Prælio excedunt Thraces, non fuga vulnerum, aut mortis, ſed, &c. Liv. 38. 40. *De Thraciërs wijken uyt het gevecht*, *niet om de wonden*, of *de dood te ontgaan*, *maar*, *enz.*

Laboris fuga deſidiam coarguit. Cic. Mur. 4. *De weêrzin in den arbeyd*, *is een teken van luyheyd.*

Fuga nulla malefactis meis. Plaut. Capt. 3. 3. 7. *Ik heb geen uytvlucht om mijne misdrijven te verſchoonen.*

FŬGĀCĬTĔR. adv. *Vliedender wijze*, *bevreeſt.*

vreeſt. De compar. *Fugacius* ſtaat by Liv. 28. 8.

FŬGĀTŬS, ă, ŭm. Zie Fugo.

FŬGAX, ăcĭs. omn. gen. Virg. Æ. 11. 713. Plin. H. 8. 25. *Schuuw, ſchichtig, vreesachtig, ſchrikachtig, bloo, dat ligtelijk de vlucht neemt.* (De compar. *Fugacior* ſtaat by Ovid. M. 13. 807. en de ſuperl. *Fugaciſſimus* by Liv. 5. 28.)

Fugax animal. Sen. N. Q. 4. 2. *Een ſchichtig, of ſchrikachtig dier.*

Fugax. Virg. Æ. 10. 697. *Snel, vlug, rad, gezwind, vaardig, luchtig.*

Fugax. Cic. F. 10. 12. *Voorbygaande, kort, ongeduurzaam, vluchtig, onbeſtendig, ongeſtadig, wiſſelbaar, doorvloeijend, dat niet duuren kan, vergankelijk.*

Fugacia poma. Plin. H. 15. 12. *Vruchten die niet konnen duuren, of die haaſt bederven.*

Fugaces anni. Hor. O. 2. 14. 1. *Snelle, of ras voorbyloopende jaaren.*

F U G I.

FŬGĬENDŬS, ă, ŭm. Cic. V. 3. 43. *Dat men vlieden, mijden, of ſchuwen moet.*

FŬGĬENS, ĕntĭs. omn. gen, Cic. F. 11. 13. *Vluchtig, die vlucht, of vlied.*

Fugiens laboris. Cæſ. B. C. 1. 69. *Die den arbeyd vlied, die van geen werken houd, die een afkeer van 't werken heeft.*

Vinum fugiens. Cic. Off. 3. 23. *Wijn die begint te bederven, die kant word.*

FŬGĬO, ĭs, fūgī, fŭgĭtŭm, fŭgĕrĕ. Cic. Br. 15. *Vluchten, wechvluchten, vlieden, ontvlieden, zich wechmaaken, zich wechpakken, loopen, deynzen, de vlucht neemen.*

Fugere conſpectum alicujus. Ovid. M. 2. 594. E conſpectu. Ter. Hec. 1. 2. 107. *Uyt iemands gezicht vlieden.*

Dies fugiunt. Ovid. F. 6. 772. *De dagen vlieden, of loopen voorby.*

Fugere a manibus. Cic. Cœl. 27. *Uyt de handen ontkomen.*

Fugiunt nubes. Hor. O. 1. 12. 30. *De donkere wolken drijven over.*

Fugere. *Schuwen, mijden, vermijden, ontwijken, voor wechloopen.*

Aciem fugere. Cic. T. Q. 1. 22. *Niet onder 't gezicht vallen, onzichtbaar zijn.*

Fugere congreſſus hominum. Cic. Am. 23. *'t Gezelſchap der menſchen ſchuwen.*

Fugere diſciplinas omnes. Quintil. I. O. 2. 17. *Een afkeer van alle weetenſchappen hebben.*

Fugere nomen invidioſum voluptatis. Cic. A. Q. 4. 45. *Den hatelijken naam van welluſtigheyd mijden, of niet gebruyken.*

Nulla res eſt in uſu militari poſita, quæ hujus viri ſcientiam fugiat. Cic. Man. 10. *Daar is niets dat de krijgskonſt betreft, of deze man verſtaat het.*

De Cæſare fugerat me ad te reſcribere. Cic. Fr. 2. 12. *Ik had vergeeten, of 't was my ontſchoten u nopende Ceſar antwoord te ſchrijven.*

Si quid te fugerit. Ter. H. 2. 3. 75. *Zoo u iets ontſchoten, vergeeten, of ontgaan is.*

(Fugere. *Zich wagten.*

Quid ſit futurum cras, fuge quærere. Hor. O. 1. 9. 13. *Onderzoek niet, of vraag 'er niet naar, wat morgen geſchieden zal.*

Fugere. *Iets ſchielijk, of als ter vlucht doen.*

Antonius itinera multo majora fugit. Cic. F. 11. 13. *Antonius heeft grooter reyzen ſchielijk afgedaan.*

Fugere. *Verlaaten, niet navolgen.*

Patriæ quis exſul ſe quoque fugit? Hor. O. 2. 16. 20. *Wie is de man, die, uyt het vaderland gevloden, zich zelven vlied, of zijn gebreken verlaat, of niet opvolgt.*)

Fugere zegt men ook van zaaken, die op haar hoogſte gekomen zynde wederom beginnen af te neemen.

Gratiſſima ſunt poma, cum fugiunt. Sen. E. 12. *Het ooft is alleraangenaamſt, als het overrijp is.*

FŬGĬTĬVĀRĬŬS, ă, ŭm. Flor. 3. 19. 7. Varr. R. R. 3. 14. *Die wechgeloopen ſlaaven opzoekt, en weêr tot hunne heeren brengt.*

FŬGĬTĪVŬS, ă, ŭm. *Vluchtig, op de vlucht, die vlied, balling.*

Retrahere ad ſe fugitivum argentum. Ter. H. 4. 2. 11. *Geld dat men zoo goed als quijt was,* of als men boertende zegt, *dat byna op den hond was, weêr krijgen.*

Fugitivus. Ter. E. 4. 4. 2. Cic. A. 11. 7. *Een gevluchte, of wechgeloopen ſlaaf, een ſlaaf die vluchtig is.* Men moet 'er Servus onder verſtaan.

Fugitivus. *Vergankelijk, onbeſtendig, onvaſt, dat ligtelijk vergaat, dat van korten duur is.*

Fugitiva gaudia. Mart. 1. 16. 8. *Korte vreugden, of vroolijkheden.*

FŬGĬTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. *Schuwen, ſchouwen, mijden, ontgaan, ontwijken, ontvluchten.*

Tuum conſpectum fugitat propter peccatum. Ter. H. 3. 1. 25. *Hy mijd, of ſchuuwt uwe tegenwoordigheyd wegens zijn misdrijf.*

Quod alii facere fugitant. Ter. Hec. 5. 2. 10. *'t Geen andere weygeren te doen.*

Homo fugitans litium. Ter. Ph. 4. 3. 18. *Een man die de gedingen mijd, haat, ſchuuwt, of zoekt te ontgaan.*

Fugitare. Plaut. Pſ. prol. 8. *Wechjaagen.*

F U G O.

FŬGO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Cic. Cæc. 12. *Iemand wechjaagen, de vlucht doen neemen, op de vlucht jaagen, of drijven, op de loop helpen;* boertende, *'t haazepad doen kiezen.*

(Fugare. *Afkeeren, afweeren, afhouden.*

Flammas a claſſe fugavi. Ovid. M. 13. 8. *Ik heb het vuur van de vloot afgeweert.*

Fugare. *In ballingſchap zenden, in ballingſchap verjaagen, of verzenden, 's lands balling maaken.*

Alii ſunt tibi cauſa graviore fugati. Ovid. Tr. 2. 193. *Anderen zijn van u om wigtiger oorzaaken in ballingſchap verzonden.*)

F U L C.

FŬLCĬO, ĭs, fūlsī, fūltŭm, fūlcīrĕ. *Onderſtutten, onderſteunen, onderſchraagen, ſchooren, verſterken, vaſt en ſterk maaken, beſchermen, verdedigen, de hand boven 't hoofd houden, opbeuren.*

Aliquid undique fulcire. Cic. Ar. 27. *Iets van alle kanten onderſteunen, ſchooren, of verſterken.*

Laborantem & prope cadentem Rempublicam fulcire. Cic. A. 2. 21. *Het noodlijdende en byna vallende Gemeenebeſt onderſchraagen, of opheffen.*

(Fulcire. *Belaaden, bezwaaren, iemand iets mede geeven.*

Thermum creberrimis literis fulcio. Cic. Att. 5. 21. *Ik belaſte, ik bezwaare Thermus dikwils met brieven, ik geeve hem dikwils brieven mede.*)

FŬLCĪMEN, ĭnĭs. n. Ovid. F. 6. 269. *Stut, ſteunzel.*

FŬLCĪMENTŬM, ī. n. Macrob. Sat. 7. 7. Apul. M. 1. 24. *Steunzel, ſtut, ſteekſchoor, ſchoor, ſchraag, opheffing.*

FŬLCRŬM, ī. n. Virg. Æ. 6. 604. *De voet van een bedſtede, of ledekant.*

(Liberi Claudii ad fulcra lectorum ſedentes veſcebantur. Suet. Cl. 32. *De kinderen van den Keyzer Klaudius zaten onder aan de tafel en aten.* Want aldaar ſtonden de ſtatten, *of* ſchraagen.

Sacri genium contemnere fulcri. Juv. 6. 22. *De huowlijks trouwe verbreeken.* Want Fulcrum is *de ſchraag* waar op de bedſtede, daar de gehuuwde zich in paaren, geſtelt is. Zie Prop. 2. 10. 21. en Iſid. 2. 26.)

F U L D.

[FULDA, æ. f. *Fulde.* Een ſtad in Duytſchland, in Frankenland onder 't gebied van den Abt diens naams.]

F U L G.

FŬLGENS, ĕntĭs. omn. gen. Cic. Par. 1. *Glanſig, ſchitterend, glinſterend, blinkend, flonkerend, luyſterrijk, ſchijnend.* (De compar. *Fulgentior* ſtaat by Colum. Proœm. 6. en de ſuperl. *Fulgentiſſimus* by Paterc. 2. 71.

[Fulgens gladius. Cic. T. Q. 5. 21. *Een blanke degen.*]

Fulgens. Cic. N. D. 2. 25. *Blixemende.*)

[FŬLGENTER. adv. *Schitterend.* De compar. *Fulgentius* ſtaat by Plin. H. 10. 20. Zie Fulgens.]

FŬLGĔO, ēs, fulsī, fŭlgērĕ. Cic. C. 2. 3. *Schijnen, ſchitteren, blinken, flonkeren, glans geeven, glinſteren.*

Fulgere. Cic. D. 2. 72. *Blixemen, weêrlichten.*

Fulſere ignes. Virg. Æ. 4. 167. *Het heeſt geblixemt.*

[Virtus fulgebat in adoleſcentulo. Nep. Hann.

Eum. 1. *De deugd liet zich merkelijk zien, die blonk, die muntede in hem uyt als hy noch zeer jong was.*]

Fulgere word ook in de derde conjugatie gebruykt.

Fulgĕre in armis. Virg. Æ. 6. 826. *Schitteren in de wapenen.*

FULGETRA, æ. f. Plin. H. 28. 2. *Blixem, weêrlicht.*

FULGETRUM, i. n. Plin. H. 2. 43. en 54. Sen. N. Q. 2. 56. *Een blixem, of blixemſtraal.*

FULGIDUS, a, um. Lucret. 5. 364. *Blinkend.*

FULGOR, ōris. m. Cic. V. 4. 32. *Glans, ſchijn, luſter, pracht, heerlijkheyd.*

Fulgor armorum. Hor. O. 2. 1. 19. *Het ſchitteren der wapenen.*

Fulgor. Cic. D. 2. 39. *Blixem, weêrlicht.*

FULGUR, ŭris. n. Cic. D. 1. 10. *Weêrlicht.* Fulgur galeæ. Claud. Hon. Conſ. 3. 32. *De glans van een helm.*

Fulgur. Plin. H. 2. 97. *Blixem.*

FULGURALIS, is. m. en f. āle, is. n. *Des blixems, van den blixem, dat den blixem betreft.*

Fulgurales libri. Cic. D. 1. 33. *Boeken die van den blixem, of van 't weêrlicht handelen.*

FULGURATIO, ōnis. f. Sen. N. Q. 2. 56. en 12. *Blixem, weêrlicht, 't blixemen, of 't weêrlichten.*

FULGURATOR, ōris. m. Cic. D. 2. 53. *Blixemwigchelaar.*

FULGURATUS, a, um. Locus fulguratus. Varr. L. L. 4. 36. *Een plaats daar de blixem in geſlagen is.*

FULGURIO, is, ivi, itum, ire. Næv. *by* Non. 2. 324. *Blixemen, den blixem uytſchieten.*

FULGURITUS, a, um. Feſtus. *Van den blixem geſlagen.*

Quaſi fulguritum aliquem fugere. Sen. de Ir. 3. 23. *Iemand als den blixem, of als de peſt ſchuwen.*

FULGURO, as, avi, atum, are. Cic. D. 2. 18. *Blixemen, weêrlichten, blixemſtraalen uytſchieten.* Men gebruykt dit woord in den eygentlyken zin niet dan in tertia perſona ſingulari.

Fulgurat. Plin. H. 9. 35. *Het blixemt.*

Ut non loqui ac orare, ſed fulgurare ac tonare videaris. Quintil. I. O. 2. 16. *Zoo dat het niet ſchijnt dat gy ſpreekt, of een rede voert, maar blixemt en dondert, om zoo te ſpreeken.*

F U L I.

FULICA, æ. f. Virg. G. 1. 363. *Een waterhoen, een meerkol.*

FULIGINEUS, a, um. Petron. 108. *Zoo zwart als roet.*

FULIGINOSUS, a, um. *Die, of dat berookt is.*

Fuliginoſi thure placantur Lares. Prud. Περὶ στεφ. 10. 261. *De berookte*, dat is, *de oude Huysgoden worden door wierook*, dat is, *offerhanden verzoent.*

FULIGO, ĭnis. f. Cic. A. 2. 36. Vitruv. 7. 3. *Roet, ſchoorſteenroet.*

(Atram verborum & argutiarum fuliginem ob oculos audientium jacere. Gell. 1. 2. *Den toehoorders een blauw doekje voor de oogen binden, wat op de mouw ſpelden, of wat blauwe blommetjes wijs maaken.*)

FULIX, ĭcis. f. Cic. D. 1. 8. Zie Fulica.

F U L L.

FULLO, ōnis. m. Plaut. Au. 3. 5. 34. *en* 41. Plin. H. 28. 6. *Een voller, of volder van wolle lakenen, of ſtoffen.*

Fullo. Plin. H. 30. 11. *Een oorworm.*

FULLONICA, æ. f. Cato R. R. 10. (*en* Fullonica, orum. n. p. Ulp. D. 7. 13. §. 8. *en* Front. Aq. 2. 248.) *Een vollers winkel, vollery.*

FULLONICUS, a, um. *Van een voller, of volder, dat tot een voller behoort.*

Fullonica. Plaut. Aſ. 5. 2. 57. *De vollers kunſt.* Men moet 'er *ars* onder verſtaan.

FULLONIUS, a, um. Plaut. Pſ. 3. 1. 16. Plin. H. 24. 13. *Vollers, van een voller.*

F U L M.

FULMEN, ĭnis. n. *De blixem.*

Fulmen lævum, ſiniſtrum. Cic. A. 2. 38. *De blixem die van de ſlinker kant quam.* De Romeynen namen dien voor een goed voorteken, zegt Cic. D. 2. 35. behalven geduurende de Staats-vergaderingen. De Grieken, in tegendeel, naar de aanteekening van Homerus, meenden dat de blixem die aan de rechter kant wierd gezien, van een goed voorbeduydzel was, alhoewel deze beyde Volkeren overeenquamen, dat de blixem die uyt het Ooſten ſchoot, een teken van geluk was. Delrio meent dat dit ſtrydig is; maar hy merkt niet aan dat de Romeynen, naar 't verhaal van Varro en Plinius, naar 't Zuyden lagen, en de Grieken naar 't Noorden; en dat overzulks het Ooſten ter rechterhand van de Grieken, en ter ſlinkerhand van de Romeynen was.

Deus mittit fulmen. Ovid. Tr. 2. 33. *God ſchiet een blixem.*

Fulmina fortunæ. Cic. D. 2. 27. *Dwarsſlagen, of wiſſelvalligheden van 't geluk, rampen, ongelukken, ongevallen.*

Fulmina belli. Virg. Æ. 6. 842. *Dappere oorlogshelden.*

Fulmina verborum. Cic. F. 9. 21. *Donderende, krachtige, of nadrukkelijke woorden, woorden vol kracht en nadruk.*

(Mercurius fulmine percuſſus. Cic. N. D. 3. 22. *Merkurius van het onweder, of van den blixem dood geſlagen.*

Fulmen. *Schade, ongeluk, ramp.*

Duo fulmina domum meam per hos dies perculerunt. Liv. 45. 41. *Twee ongelukken hebben in deze dagen mijn huysgezin vernielt.* Hem waren twee zoonen afgeſturven.

Tertium fulmen Annibalis. Flor. 2. 6. 13. *Het derde ongeluk, dat Hannibal de Romeynen heeft toegevoegt. De derde ſchade, die Hannibal de Romeynen heeft aangedaan.*

Fulmen. *Een vonnis*, in navolginge van de Grieken, die het vonniſſen κεραυνοῦν noemen, om dat Jupiter door onweder vernielde die hy vonniſte.

Quam fulmine juſto & Capito & Numitor ruerint damnante ſenatu. Juv. 8. 92. *Dat en Kapito en Numitor door een billijk vonnis geſneuvelt zijn by verwijzing van den Raad.*

Cum caſtum vibraret Julia fulmen. Stat. S. 5. 2. 102. *Als men naar de wet van Auguſtus, (die naar hem Julia genoemt wierd, om dat hy van Julius Ceſar tot een zoon was aangenomen) tegens de overſpelen en onreynigheden gemaakt, een vonnis ſtreek.*

Fulmen. Man. 2. 887. *Een ſtut, ſchraag, ſteunzel.* Zie Scaliger.)

‡ FULMENTA, æ. f. Plaut. Trin. 3. 2. 94. [*Een lap, die men onder de ſchoenen legt, als ze gelapt worden.*] Zie Caſaub. Theoph. Char. p. 110. *of* 165. in den volgenden druk.

Fulmenta. Lucil. *by* Non. 3. 98. *Een ſtelling om een vat, of vaten op te leggen.*

FULMENTUM, i. n. Non. 3. 98. *Schoor, ſtut, ſteunzel, ſtutzel, ſteekſchoor, ſchraag.*

(Fulmentum. *Een ſtut, of ſchraag waar op de voet van een bedſtede, of ledekant ſtaat, of ruſt.*

Uni pedi lecti fulmentum ſubjiciendum eſt. Celſ. 2. 15. *Men moet onder den eenen voet van het ledekant een ſtut zetten.* Zie Scal. Man. p. 176.

Fulmenta lectum ſcandunt. Varr. *by* Non. 3. 98. Een ſpreekwoord. *Het onderſte wil boven zijn. Die gehoorzaamen, en onderdanig zijn moeten, willen regeeren.* Zie Turneb. Adv. 15. 5. en Voſſ. Lex. Etym. in Fulcio.

FULMINATIO, ōnis. f. *De ſlag van den donder.*

Fulminatio emittit ignem. Sen. N. Q. 2. 12. *De donderſlag ſlaat het vuur uyt.*

FULMINATOR, ōris. m. *Donderaar, die dondert, die het doet donderen.*

Ubinam fulminator Jupiter tempore illo fuit? Arnob. 6. 207. *Waar is Jupiter de Donderaar toen geweeſt?*)

FULMINATUS, a, um. Plin. H. 2. 54. *Van den blixem geſlagen.*

Fulminatus hac pronunciatione in lecticulum decidit. Petron. 40. *Door deze woorden als van den blixem geſlagen, is hy op zijn bedde neêrgevallen.*

FULMINEUS, a, um. *Van den blixem, blixemende.*

Ictus fulmineus. Hor. O. 3. 16. 11. *Een ſlag van den blixem.*

Fulmineus ignis. Ovid. P. 2. 2. 118. *Het vuur van den blixem.*

Fulminei dentes apri. Phæd. 1. 21. 5. *Blixemende tanden van een wild zwijn.*

FULMINO, as, avi, atum, are. Sen. de Ir. 3. 6. *Blixemen, blixemſtraalen uytſchieten, met den blixem ſlaan.*

Fulminans Jupiter. Hor. O. 3. 3. 6. *De blixemende Jupiter.*

Fulminare oculis. Prop. 4. 8. 55. *Blixemende*

Digitized by Google

mende oogen opſlaan, of *een paar blikken als den blixem opſlaan.*

Cæſar ad Euphratem fulminat. Virg. G. 4. 561. *Ceſar blixemt tot aan den Euphraat*, dat is, *verbreyd de ſchrik zijner wapenen tot aan den oever van den Euphraat.*

F U L T.

FŬLTŪRĂ, æ. f. Vitruv. 10. 1. *Steunzel, ſchoor, ſlut, ſlutzel.*

Fultura. Hor. S. 2. 3. 154. *Voedzel, onderhoud, ſpijze.* Vermits het de krachten onderſteunt.

Corporis fulturis animus ſuſtinetur. Plin. E. 1. 9. *Door het gemak des ligchaams wird de ziel onderſteunt.*

FŬLTŬS, ă, ŭm. *Onderſchraagt, onderſteunt, onderſchoort, geſchoort, onderzet, geſterkt.*

Domus fulta columnis. Prop. 3. 1. 49. *Een huys dat op pylaren, of zuylen ſtaat, of ruſt.*

Fultus potentia amicorum. Cic. Ant. ir. in exſ. 4. *Door 't aanzien, of 't vermogen van zijn vrienden de handen boven 't hoofd gehouden.*

(Fultus. *Die ergens op legt.* Dus verklaart het Servius over Virgilius in 't volgende voorbeeld.

Ille fultus hyacintho. Virg. E. 6. 53. *Hy op hyacinthen leggende.*

Et pulvino fultus. Lucil. 3. by Servius. *En op een kuſſen leggende.*)

F U L V. F U M A.

FŬLVĬĀNŬS, ă, ŭm. Fulviana herba. Plin. H. 26. 8. *Zekere barnnetel*, of *brandnetel*, dus geheeten naar den vinder Fulvius.

FŬLVŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 2. 722. *Ros, roodachtig*, een kleur na den rooden trekkende, *goudgeel*; van een leeuw geſproken.

Fulvus. Virg. Æ. 4. 261. *Geel, hoog geel, ſchoon geel*; van een jaſpis geſproken.

Fulvum aurum. Virg. Æ. 7. 279. *Geel goud.*

FŪMĀRĬŬM, ĭī. n. Colum. 1. 6. Mart. 10. 36. 1. *Rookplaats, plaats daar men iets rookt*, of *in den rook hangt.*

F U M E. F U M I.

FŪMĔŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 6. 593. *Rookende, ſmookende, dampende, dat rook*, of *damp uytwerpt.*

FŪMĬDŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 7. 465. Zie Fumeus.

Fumida altaria. Ovid. M. 12. 259. *Rookende outaren.*

Fumidus. Plin. H. 14. 20. *Door rook verkalkt*, van vergif ſpreekende.

FŪMĬFĔR, ă, ŭm. Virg. Æ. 8. 255. *Vol rook, dat rookt, ſmookt*, of *dampt.*

FŪMĬFĬCO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. *Reukwerk offeren*, of *branden.*

† Fumificare alicui Deo. Plaut. M. G. 2. 5. 2. *Reukwerken ter eeren van eenige Godheyd branden.*

FŪMĬFĬCŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 7. 114. *Rookende, ſmookende, dampende.*

FŪMĬGO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. Varr. R. R. 3. 16. *Met reukwerk doorrooken.*

F U M O.

FŪMO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Cic. Sext. 10. Virg. E. 1. 83. *Rooken, ſmooken, dampen, rook van zich geeven*, of *uytwerpen.*

FŪMŌSŬS, ă, ŭm. Cato R. R. 31. *Rookig, ſmookig, vol rook, dat rook maakt*, of *veroorzaakt.*

Fumoſus. *Berookt.*

Fumoſæ imagines. Cic. Piſ. 1. *Berookte, oude ſchilderyen*, of *afbeeldzels, die ſchier van den rook zijn uytgegaan*, die eenen ouden adel te kennen gaven. (De Romeynen ſteunden zeer op hunne oude geſlachten; en daarom benaarſtigden zy zich vlytig om hunne voorzalen met de afbeeldingen van hunne Voorouderen, die daar in opgehangen wierden, te vervullen. Deze wierden by verloop van tyden door den damp van 't vuur en 't licht bezwalkt en heel zwart, en draagen daarom den naam van Fumoſæ ook by Sen. E. 44. Boëth. C. P. proſ. 1. en Juv. 8. 8.)

Fumoſum vinum. Tib. 2. 1. 27. *Een oude wijn, een dampige, geluchte*, of *naar 't hoofd ſtijgende wijn.* (De Ouden maakten veel werks van ouden wyn. Zie Sen. E. 63. Zy meenden, dat de rook daar iets toe deede, dat de wyn zoo veel eerder oud wierd. Zie Mart. 10. 36. 2. daarom maaktenze de wynkelders, als Colum. 1. 6. ſchryft, aan die plaatzen, waar heene de rook trok; en de wyn daar geplaatſt zynde wierd ze gezegt den rook als te drinken, by Hor. O. 3. 8. 11. En daar van is Vinum fumoſum. *Oude wijn.*

Fumoſa perna. Hor. S. 2. 2. 117. *Een gerookte ham.*)

F U M U.

FŪMŬS, ī. m. Cic. V. 1. 17. *Rook, ſmook, damp*: oneygentlyk, *Groote* doch *ydele beloften.*

Fumus ingens, velut quadam nube abſconderat cœlum. Curt. 6. 6. 30. *Een dikke rook had den hemel gelijk als met een wolke bedekt.*

(Fumum bibere. Hor. O. 3. 8. 11. Zie Fumoſum vinum.

Fumos vanos vendere. Mart. 4. 5. 7. *Ydellijk iets belooven, door ydele beloften iemand bedriegen*, of *ophouden.*

Fumis quid principis vendere. Lampr. Hel. 15. Per fumum quid de principe vendere. Capitol. Ant. Pii. 11. *Iets wegens den Vorſt*, of *Koning belooven, als of het in des beloovers magt ware om te doen dat hy doch niet volbrengen kan.*

Fumo punitur, qui vendidit fumum. Lampr. A. S. 36. *Hy ſtikt door den rook, die hy van 's Keyzers wegen beloofſt heeft, maar niet volbrengen kan.*) Zie ons Lex. Antiq.

F U N A.

FŪNĀLĔ, ĭs. n. Liv. 42. 65. *Een touw, koord*, of *zeel.*

Funale. Cic. S. 13. *Een fakkel*, of *toorts.*

Noctem flammis funalia vincunt. Virg. Æ. 1. 731. *Het licht der toortzen verdrijft de nacht.*

FŪNĀLĬS, ĭs. m. & f. ālĕ, ĭs. n. *Van een toorts*, of *fakkel.*

Funalis cereus. Val. Max. 3. 6. 4. *Een waſchkaars.*

Funales equi. Suet. Tib. 6. *Een geſpan voor een zegekoets, paarden voor een zegewagen geſpannen*, waar op jongelingen zaten met fakkelen in de handen, (Of veel meer, *paarden die buyten 't geſpan zijn, het zy dat ze voor*, of *nevens andere loopen.* Zie onzen Suetonius.)

FŪNĀMBŬLŬS, ī. m. Ter. Hec. prol. 1. 4. *Een koorddanſſer, een ſpringer op de koord.*

FŪNĀRĬŬS, ĭ. m. Amm. 30. 24. *Lijndraaijer.*

F U N C.

FŪNCTĬO, ōnĭs. f. Cic. V. 3. 6. *'t Bedienen*, of *'t waarneemen*, of *'t bekleeden van een ampt.*

FŪNCTŬS, ă, ŭm. *Bedient, waargenomen*, of *bekleed hebbende.*

Functus aliquo munere. Cic. Cl. 16. *Eenig ampt bekleed, waargenomen*, of *bedient hebbende.* Officio. Cic. Cœl. 9. *Zich in zijn plicht wel gequeeten, zijn plicht wel betracht*, of *waargenomen hebbende.* Fato. Quintil. I. O. 3. 7. *Dood, geſtorven, overleden.*

F U N D.

FŬNDĂ, æ. f. Ter. E. 4. 7. 16. Liv. 36. 18. *Een ſlinger, een werpſlinger.*

Funda. Virg. G. 1. 141. *Een werpnet.*

Funda. Plin. H. 37. 8. *en* 9. *Een ringkas, de kas van een ring waar in de ſteen ſtaat.*

(Funda. *Een beurs, een lange geldzak*, gemaakt naar de gelykeniſſe van een net.

Demiſſa in pauperem fundam manu protulit. . . Macrob. S. 2. 4. *Zijn hand geſteeken hebbende in een beurs, waar in niet veel gelds was, heeft hy uytgetrokken*, of *voor den dag gehaalt...*)

FŬNDĀMĔN, ĭnĭs. n. Virg. G. 4. 161. Ovid. M. 5. 361. *Grondveſt, grondſlag, ſteunzel.*

FŬNDĀMĔNTŬM, ī. n. *Grondveſt, grondſlag, grond, beginzel.*

Fundamenta jacere. Cic. A. 4. 1. Locare. Virg. Æ. 1. 432. [Ponere. Cic. Fin. 2. 22. Piſ. 4.] *De grondveſten leggen.*

[A fundamentis disjicere. Nep. Timol. 3. *Tot de grond toe, ten eenmaal verwoeſten, omver werpen.*]

Fundamentum quæſtionis præclare jactum.

Digitized by Google

ctum. Cic. N. D. 1. 16. *Een ſchoon ontwerp van een vreagſtuk.*

Fundamentum dialecticæ. Cic. A. Q. 4. 29. *De gronden*, of *beginſelen der redenkonſt.*

Fundamentum mali. Cic. Br. 17. *De grond*, *oorſprong*, of *grondoorzaak van 't quaad.*

FUNDATIO, ōnis. f. Vitruv. 5. 3. *Grondſtichting*, *grondveſting*, of *grondlegging*, van een huys, enz.

FUNDATOR, ōris. m. Virg. Æ. 7. 678. *De ſtichter*, *bouwer*, of *grondveſter*, van een ſtad, enz.

FUNDATUS, a, um. Urbs ſaxo vetuſto fundata. Virg. Æ. 8. 478. *Een ſtad van oude ſteen gebouwt.* De compar. *Fundatior* ſtaat beneden by Vitruvius, en de ſuperl. *Fundatiſſimus* by Cic. Dom. 36.

Quo fundatior erit ex arenato directura, eo, &c. Vitruv. 7. 3. *Hoe het ſteene loofwerk vaſter gemetzelt word, hoe, enz.* [*Hoe 'er meer pleyſtergronden van kalk zullen zijn, om 't uy ſtek der loofwerken vaſt te leggen, hoe, enz.*]

Magnis laboribus fundatum Imperium. Cic. C. 4. 9. *Een Rijk*, of *Staat met veel arbeyds geſticht.*

Fundata legibus civitas. Plin. P. 34. *Een ſtad op goede wetten gebouwt*, of *geſticht.*

Accurate fundata diſciplina. Cic. Fin. 4. 1. *Een order*, of *tucht heel omzichtig ingeſtelt.*

Fundata paternis opibus domus. Quintil. D 9. *Een huys door 's vaders goed rijk*, of *vermogend geworden.*

(Fundatus. *Aan land gelegt.*

Fundatæ opes. Cic. R. P. 1. *Rijkdommen aan land gelegt.*

Fundata pecunia villis. Hor. E. 1. 15. 45. *Geld aan hofſteden gelegt.*)

[Fundi. *Fondi.* Sil. 8. 530. Een ſtad in 't Koninkryk van Napels.]

FUNDITO, āvi, ātum, āre. *Gieten*, *vergieten.*

Funditare rem. Plaut. Merc. prol. 58. volgens de lezing van Aldus: *Zijn goed verkwiſten.*

Funditare verba. Plaut. Amph. 4. 2. 13. *Veele woorden maaken.*

Funditare. Plaut. Pœn. 2. 36. *Slingeren*, *met een ſlinger werpen.*

FUNDITOR, ōris. m. Cæſ. B. G. 2. 7. *Slingeraar*, *een die met een ſlinger is gewapent.*

FUNDITUS. adv. *Geheel en al*, *ganſchelijk*, *t'eenemaal*, *ten grande toe.*

Funditus everſa civitas. Cic. Dom. 13. *Een ſtad die t'eenemaal is verwoeſt*, of *ganſchelijk is omgekeert.*

Funditus evertere amicitiam. Cic. Fin. 2. 25. *De vriendſchap ganſchelijk*, of *t'eenemaal verbreeken.*

Verſæ leges funditus. Tac. An. 3. 36. *Wetten die ganſchelijk vernietigt*, of *afgeſchaft zijn*, *die heel uyt het gebruyk zijn.*

Funditus. adv. *Ganſchelijk*, *geheel*, *t'eenemaal*, *ganſch en gaar.*

Neque enim rerum quemquam funditus natura voluit eſſe expertem. Cic. de Or. 3. 50. *De natuur heeft gewilt dat niemand t'eenemaal van deze dingen zoude ontbloot zijn.*

[Funditus pereo. Ter. And. 1. 5. 9. *'t Is uyt met my, ik ben verloren.*]

FUNDO, as, āvi, ātum, āre. *Stichten*, *bouwen*, *timmeren*, of *den grond leggen.*

Fundare naves. Plaut. M. G. 3. 3. 44. *Schepen bouwen.* [Arces. Virg. Æ. 4. 260. Urbes. Virg. Æ. 7. 410. *Kaſteelen*, *ſteden ſtichten*, *den grond van kaſteelen*, *ſteden leggen.*]

Fundare naves. Virg. Æ. 6. 4. *Schepen voor anker leggen*, *'t anker laaten vallen.*

Fundare urbem legibus. Virg. Æ. 6. 811. *Wetten in een ſtad inſtellen*, *een ſtad met wetten voorzien.*

Media acies fortiſſimis militibus fundatur. Front. St. 2. 3. 4. *De middeltocht van 't heer beſtaat uyt het puyk der benden*, of *uyt het uytgelezenſte volk.*

FUNDO, is, fūdi, fūſum, fundere. *Gieten*, *ſmelten*, *afgieten*, *in een kroes*, of *vorm gieten.*

Ipſe ſe ære fudit. Plin. H. 34. 18. *Hy heeft zijn eygen beeld van koper gegoten.*

Fundere. *Gieten*, *ſtorten*, *plengen*, *vergieten*, *uytgieten.*

Fundere lacrymas. Virg. Æ. 3. 348. *Traanen ſtorten*, *ſchreijen.* Sanguinem. Cic. D. 1. 23. Celſ. 2. 8. *Bloed ſtorten*, of *bloed vergieten.*

Multum ſanguinis fuſum eſt. Curt. 3. 11. 5. *Daar is veel bloed geſtort*, *daar zijn veele geſneuvelt.*

Fundere flores. Virg. E. 4. 23. *Overvloediglijk bloemen voortbrengen.* Frugem. Cic. S. 15. *Koren voortbrengen*; *overvloed van koren geeven.*

Fundit aſinorum ſylveſtrium multitudinem Africa. Plin. H. 8. 31. *Afrika brengt veel wilde ezels voort.*

(Jecur ſanguinem fundit in venas. Plin. H. 11. 37. *De lever verſpreyd het bloed door de aderen.*)

Fundere ſagittam. Sil. 7. 648. *Een pijl ſchieten*, of *werpen.*

Fundere multa. Virg. Æ. 3. 344. *Veel ſpreeken*, *veel praats hebben.*

Fundere verba ſapientia. Ter. Ad. 5. 1. 7. Oracula. Cic. N. D. 1. 24. *Met groote wijsheyd ſpreeken*; *Godsſpraaken voortbrengen.*

Fundere mendacia. Plaut. Pſ. 4. 1. 33. *Een menigte leugens verhaalen*; *veel liegen.* Carmen. Cic. T. Q. 1. 26. *Vaarzen uyt de mouw ſchudden*; *heel ligt vaarzen maaken.*

Fundere verſus ex tempore. Cic. de Or. 3. 50. *Vaarzen voor de vuyſt maaken.* Fundere preces. Virg. Æ. 5. 234. *Gebeden uytſtorten*; *bidden.*

Fundere humi. Mart. 8. 75. 4. *Tegens den grond ſmijten*, *ter aarde werpen*, of *doen vallen*, *nedervellen.*

Fundere copias. Cic. Mur. 9. *of* exercitum. Liv. 1. 10. *Krijgsbenden*, of *een leger verſlaan*, *verſtrooijen*, of *op de vlucht drijven.*

Fundit ſe latius Orator. Cic. Or. 36. *De Redenaar is wijdloopiger*, of *langer in zijn rede.*

Fundit ſe vitis in omnes partes. Cic. S. 15. *De wijngaard breyd*, of *ſpreyd zijn ranken aan alle kanten uyt.*

Fundere cum ſtramento ſegetem in Tyberim. Liv. 2. 5. *Ongedorſcht koren*, of *koren in zijn ſtroo in den Tyber werpen.*

Funditur in Rhenum fluvius. Plin. H. 4. 10. *De ſtroom ontlaſt*, of *ſtort zich in den Rhijn.*

(Fundere. *Het ligchaam ontſluyten*, *openen*, *iemand weeklijvig*, of *dunlijvig maaken.*

Si morbus aliquem fuderit. Celſ. Præf. *Indien de ziekte iemands ligchaam zal ontſloten hebben*; *indien iemand in een ziekte weeklijvig zal geworden zijn*, of *de loop zal gekregen hebben.*

FUNDULA, æ. f. Varr. L. L. 4. 32. *Een blind ſtraatje*, of *ſteegje*, *een ſtraatje dat geen uytgang heeft*, of *achter toeloopt*, *een ſlopje.*

FUNDULUS, i. m. *De bodem van een kopje*, *potje*, *enz.*

Fundulus ambulatilis. Vitruv. 10. 13. *De zuyger in een pomp*, *en andere waterkonſtwerken.*

FUNDUS, i. m. Cic. C. B. 8. Off. 2. 15. *De bodem*, of *grond van iets.*

Fundus fluvii. Sil. 3. 465. *De grond van een ſtroom.* Armarii. Cic. Clu. 64. *De bodem van een kas*, *ſpinde*, of *ſchapraai.*

Sera in fundo parſimonia. Sen. E. 1. *De ſpaarzaamheyd komt te laat*, *na dat men byna alles verkwiſt heeft.*

Fundus. Cic. de Or. 1. 58. Ter. H. 1. 1. 16. *Een landgoed*, *een erf.* Mendax fundus. Hor. O. 3. 1. 30. *Een land dat veel belooft*, *en weynig geeft*, of *dat heel vruchtbaar ſchijnt*, *en weynig opbrengt.* De Rechtsgeleerden merken aan, dat een land daar geen huys op ſtont, Ager, en daar een huys ſtont, Fundus wierd genoemt. [Zie Florentin. D. 50. 16. §. 111.]

(Fundus. *Die iets beveſtigt.*

Ut quæ cum ejus filio egi, ei rei fundus pater ſit potior. Plaut. Trin. 5. 1. 7. *Op dat de vader de voornaamſte zy die beveſtigt 't geen ik met zijn zoon verhandelt hebbe.*

[Fundo vertere. Virg. Æ. 10. 88. Evertere. Lucret. 3. 84. *Ten eenemaal verwoeſten*, *vernielen*, *vernietigen.*]

Fundus. *De vrouwlijkheyd.*

Fundum alienum arat, incultum familiarem deſerit. Plaut. Aſ. 5. 2. 24. *Hy ſlaapt by een vreemde*, *en niet by zijn eyge vrouw.*)

F U N E.

FUNEBRIS, is. m. & f. e, is. n. *Van een uytvaart*, *rouw*, *lijkſtatie*, *begraaffenis*, of *dat daar toe behoort.* Funebris pompa. Quintil. D. 5. *Een lijkſtatie.* Concio. Cic. de Or. 2. 88. *Een lijkrede.* Funebre veſtimentum. Cic. L. L. 2. 23. *Een rouwkleed*, of *rouwgewaad.* Funebria juſta. Liv. 1. 20. *De uytvaart*, of *lijkſtatie.*

Bellum funebre. Hor. E. 1. 19. 49. *Een droe-*

Digitized by Google

droevige, *bloedige*, of *grouwelijke oorlog*.

† FŪNĔRĂ, æ. f. *De naaſte bloedvriendin van een overledenen, een die 'er 't meeſt bedroeſt over was.* Zie Serv. over Virg. Æ. 9. 486. en Scal. Catal. p. 283.

FŪNĔRĀRĬŬS, ă, ūm. Paull. D. 11. 7. 21. *Dat de uytvaart, begrafenis*, of *lijkſtatie betreft.*

FŪNĔRĀTĪTĬŬS, ă, ūm. Pompon. D. 11. 7. 30. *Dat tot de uytvaart*, of *lijkſtatie behoort.*

FŪNĔRĀTŬS, ă, ūm. *Begraaven, ter aarde beſtelt.*

Tiberio pro concione laudato funeratoque ampliſſime. Suet. C. 15. *Hebbende Tiberius in een lofrede geprezen en prachtig laaten begraaven.*

Prope funeratus arboris ictu. Hor. O. 3. 8. 7. *Byna door den val van een boom gedood.*

FŪNĔRĔŬS, ă, ūm. *Van een lijkſtatie, uytvaart, begrafenis*, of *dat daar toe behoort.*

Funerea fax. Mart. 8. 43. 2. *De lijkſtatietoorts*, of *lijktoorts*, *de fakkel*, of *toorts die men in de lijkſtatiën gebruykte.* Epulæ funereæ. Sen. E. 12. *Een doodof rouwmaal.* Bubo funereus. Ovid. M. 10. 453. *Een ſchuyfuyt*, zekere uyl die, zoo de Oude waanden, een lyk, *of* doode voorbeduydde.

Funereas faces inferre tectis. Virg. Æ. 7. 337. *De huyzen in brand ſteeken.*

FŪNĔRŌ, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Plin. H. 33. 10. Suet. D. 17. 6. *Iemands uytvaart*, of *lijkſtatie houden*, *iemand begraaven.*

FŪNESTO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Cic. C. R. 4. *Een plaats door een doodſlag*, of *moord ontheyligen*, of *bezoedelen.*

Quali mente me reliquit, tali funeſtet ſe ſuosque. Catull. 65. 201. *Dat de zelve geeſt die hem aangedreeſt heeft om my te verlaaten, zijne wreedheyd tegens hem zelven, en de zijne gaande maake*, of *opwekke.*

FŪNESTŬS, ă, ūm. *Door een doodſlag*, of *moord bezoedelt*, of *bevlekt.*

Funeſti Principes. Plin. P. 53. *Bloeddorſtige*, *moorddadige*, of *wreede Vorſten.* De compar. *Funeſtior* ſtaat by Cic. Att. 9. 5. en de ſuperl. *Funeſtisſimus* by Eutrop. 7. 12.

Funeſta familia. Liv. 2. 47. Cic. L. L. 2. 22. Domus. Ovid. M. 7. 575. *Het ſterfhuys.*

Funeſtus. *Rampzalig*, *doodelijk*, *verderfelijk*, *ſchadelijk*, *quaad*, *nadeelig.*

Ominibus funeſtis aliquid agere. Cic. Cl. 5. *Iets onder quaade voortekenen onderneemen*, *ter hand ſtaan*, *aanvangen*, *aanvaarden*, of *doen.*

Funeſtum bellum. Liv. 35. 32. *Een doodelijke oorlog.*

FŪNĔTŬM, i. n. Plin. H. 17. 22. *Een gevlochte wijngaardboog*, *verſcheyde dunne rankjes van den wijngaard als een touw gevlochten.*

F U N C.

FŪNGĪNŬS, ă, ūm. *Vol kampernoeljen*, of *duyvels brood.* Zommigen maaken de tweede lettergreep lang, en andere kort.

Hic quidem fungino genere eſt, capite ſe totum tegit. Plaut. Trin. 4. 2. 9. *Voorwaar hy is van 't kampernoelje geſlacht*, *zijn hoofd dekt zijn ganſche lijf.*

FŪNGŎR, gĕrĭs, fūnctŭs sūm, fūngi. *Zijn plicht doen*, of *volbrengen*, *waarneemen*, of *behertigen*, *zich in zijn plicht quijten.*

Officium liberalis viri fungi. Ter. Ad. 3. 4. 18. *De pilcht van een eerlijk man waarneemen.* (Zommige voorbeelden van deze caſus hebben vergadert Voſſ. de Conſt. 22. Buchn. de C. R. D. 1. 20. en Lamb. Nep. Dat. 1.)

Fungi aliquo munere. Cæſ. B. G. 7. 25. *Eenig ampt bedienen*, of *bekleeden*, *eenige bediening hebben*, of *waarneemen.*

Fungar vice cotis. Hor. A. P. 304. *Ik zal omtrent u doen dat een wetſteen omtrent een ſcheermes doet; ik zal u tot een wetſteen van 't vernuf verſtrekken.*

Fungi more Barbarorum. Nep. Con. 3. *De gewoonten*, of *zeden der Barbaren navolgen*, of *naäpen.*

Fungi diem. Juſtin. 19. 1. *Sterven.* Quieta morte fungi. Vellej. 2. 49. 1. *Een zagte dood hebben.*

[Fungi. Lucil. S. 5. *Uytſlaan*, *verdraagen.*]

FŪNGŌSŬS, ă, ūm. Plin. H. 16. 39. *Sponsachtig*, *ligt*, *vol gaatjes*, als de kampernoelje. (De compar. *Fungoſior* ſtaat by Plin. H. 16. 36.)

Fungoſa medulla. Colum. 4. 29. *Sponsachtig merg.*

FŪNGŬS, i. m. Hor. S. 2. 4. 20. *Een kampernoelje*, by 't gemeene volk, *een paddeſtoel*, of *duyvelsbrood* geheeten.

Fungus. Virg. G. 1. 392. *Een roove*, of *zwart knobbeltje boven aan 't katoen van een brandende lamp*, veroorzaakt om dat de rook, door de vochtigheyd van de lucht, niet wel kan uytwaaſſemen. 't Word zoo genaamt, om dat het de gedaante heeft van een kleyne zwarte kampernoelje.

Fungus. Plin. H. 17. 24. *Queeling*, of *quijning der olijfboomen*, *verſleuſſing der olijfboomen*, veroorzaakt door een al te groote zonnehitte.

Fungus. Plaut. B. 5. 1. 2. *Een gek*, *uyl*, *plompaard*, *nar*, *dommekracht*, een met een groot hoofd en kleyn verſtand.

(Fungus. Celſ. 6. 18. *Een gezwel aan den aars.*)

F U N I.

FŪNĬCŬLŬS, i. m. Cic. I. R. 2. 51. *Een touwtje*, *ſnoertje*, of *koordje.*

FŪNĬS, is. m. en f. *Een touw*, *zeel*, of *koord.*

Funis ductarius. Vitruv. 10. 3. *Een trekzeel.*

Funis cannabinus. Colum. 6. 2. *Een hennipzeel.*

Funis aurea. Lucret. 2. 1153. *Een gulde koord.*

F U N U.

FŪNŬS, ĕrĭs. n. Cic. P. Q. 15. *Een begrafenis*, *lijkſtatie*, *uytvaart.*

(In funere Veſpaſiani. Suet. Fl. 19. *Op Veſpaſianus begrafeniſſe.*)

Funus. Virg. E. 5. 20. *De dood.*

Reipublicæ funus. Cic. Prov. Conſ. 19. *De ondergang*, of *'t verderf van 't Gemeenebeſt.*

(Funus. *Een lijk*, *een doode.*

In tam multis annis cujusquam ex ſua ſtirpe funus non vidit. Nep. Reg. 2. *In zoo veele jaaren is 'er geen lijk*, of *doode in zijn geſlacht geweeſt.*

Cui dant pœnas inhumato funere gentes. Lucan. 7. 820. *Van wien de volkeren geſtraft worden*, *hunne dooden onbegraaven leggende.*

Funus. *Een graf.*

Inſtauramus Polydoro funus, Virg. Æ. 3. 62. *Wy maaken het graf voor Polydoor.*)

[In funus prodire. Ter. And. 1. 1. 88. Venire. Cic. Att. 15. 1. *Ter begrafenis gaan.*]

Funus comitari. Nep. Eum. 13. Celebrare. Liv. 8. 10. Ducere. Plin. H. 10. 43.

Facere alicujus funus. Serv. Sulp. ad Cic. F. 4. 12. *Iemand ter aarde beſtellen.*

F U O. F U R.

‡ FŪŌ. Zie Fuat. Het verbum ſubſtantivum Sum heeft veel tempora van dit woord ontleent, als Fui, Futurus, Fuiſſem, enz.

FŪR, fūrĭs. m. Cic. S. R. 20. *Een dief*, of *rover.*

Eſtis fures ambæ. Plaut. Pœn. 5. 4. 67. *Gy zijt alle bei dieſeggens.* Ambæ ziet niet op Fures, maar op Eſtis; want men vind geen adjectivum femininum by het woord Fur, alhoewel men 't van vrouwen zegt, gelyk uyt dit voorbeeld blykt.

Fures. Ter. E. 4. 7. 6. *Koks jongens*, *koks knechts*, *keukenjongens*, *keukenknechts.*

Fures, *Knechts*, *Heereknechts*, *dienſtknechten.*

Audent cum talia fures. Virg. E. 3. 16, *Als de knechts zulke dingen durven doen.*

Fur. Ter. E. prol. 23. *Dief*, of *uytſchrijver van een anders ſchriften.*

(Fures mihi eſtis. Plaut. R. 3. 6. 43. *Gy ſteelt het mijne*, *gy neemt het mijne wech.*

Fures maritimi worden *De viſſchers* genoemt van Plaut. R. 2. 2. 5.

Fur. Varr. R. R. 3. 16. *Een hommel*, om dat hy de byën den honig outſteelt.)

F U R A.

FŪRĀCISSĬMĒ. adv. Cic. Vat. 5. *Zeer diefachtig.*

FŪRĀCĬTĀS, ātĭs. f. Plin. H. 10. 29. *Diefachtigheyd*, *geneygdheyd tot ſteelen*, *een dieffchen aard.*

FŪRAX, ācĭs. omn. gen. Cic. Or. 2. 66. *Dieſachtig, genegen tot ſtelen.* (De compar. *Furacior* ſtaat by Mart. 8. 59. 3. en de ſuperl. *Furaciſſimus* by Cic. Piſ. 30.)

F U R C.

FŬRCĂ, æ. f. Hor. E. 1. 10. 24. *Een vork, gaffel, of griep, met twee, of drie tanden.*

Furca. Plin. H. 14. 2. *Een ſtut, ſchoor.* Een gevorkte ſtok waar mede men boomen, ſtaketzels, enz. onderſchoort.

Furca. Cic. D. 1. 36. Liv. E. 55. *Zeker dwarshout, als een mik, of galg, dat* men de misdadigers en ſlaaven aan den hals bond, als een ſchandteken, en dat men hen dwong te draagen zoo lang zy gegeeſſelt wierden. Zoo is in Engeland de Pillory omtrent. Zie ons Lex. Antiq.

In furca ſuſſigi. Plin. H. 29. 4. *Opgehangen worden.*

(Furca. *Een vorkſtok, een geſplete, of gekliefde ſtok, die de arme reyzigers gebruykten om hunne pakken te draagen.*

Mittam ad te virum cum furca in urbem, tanquam carbonarium. Plaut. Caſ. 2. 8. 2. *Ik zal u den man in de ſtad zenden met zijn pakken aan een geſpleten of gekliefden ſtok hangende, als of hy een koolbrander was.*)

[Furca. Petron. 96. *Een vleeſch-gaffel, waar mede men 't vleeſch in den rookzolder op hangt, en nederlaat.*

Furca. Liv. 23. 3. *Een gereetſchap in den oorlog, waar mede de ladders tot aan de muuren gebragt wierden.*]

FŪRCĬFĔR, ī, ūm. Cic. Vat. 6. *Galgbrok, galgſtap, galgenaas, hangbaſt, ſchelm.* Men noemde dus vooryds die de Furca om den hals hadden.

FŪRCĬLLĂ, æ. f. Varr. R. R. 1. 49. Vitruv. 10. 12. Colum. 2. 10. *Een vorkje, of gaffeltje.*

(FŪRCĬLLĀTŬS, ă, ūm. *Dat als een vork, of dat vorkswijze gemaakt is.*

Furcillata bacilla habent figuram literæ V. Varr. L. L. 4. 24. *Stokjes vorkswijze gemaakt, hebben de gedaante van de letter V.*)

FŪRCĬLLO, āvī, ātūm, ārĕ. Furcillare fidem alicujus. Plaut. Pſ. 2. 2. 36. *Iemands geloof verwerpen en gelijk als wechſchoppen.*

FŪRCŬLĂ, æ. f. Varr. R. R. 1. 8. Liv. 9. 2. *Een vorkje.*

F U R E.

FŪRĒNS, ēntĭs. omn. gen. *Woedend, verwoed, razend, dol, uytzinnig, toornig, of gram, vertoornt, vergramt.* (De compar. *Furentior* ſtaat by Claud. Hon. F. 26.)

Libidine furens. Cic. T. Q. 5. 6. *Woedende, of razende naar vermaak, die tot razens toe op wellust verzot is.*

Bella furentia. Sil. 7. 574. *Woedende, of gruwelijke oorlogen.*

Furentes auſtri. Virg. Æ. 1. 55. *Bulderende winden.*

Flammæ furentes. Virg. Æ. 4. 670. *Woedende, of ontſſchelijke vlammen.*

FŪRĒNTĔR. adv. Cic. Att. 6. 1. *Verwoedelijk, met groote woede, geweldiglijk.*

F U R F.

FŬRFŬR, ŭrĭs. m. Plaut. Capt. 4. 2. 27. Plin. H. 22. 25. *Zemelen.*

Furfuribus conſperſus panis. Phæd. 4. 17. 4. *Grof brood, brood vol zemelen.*

Furfures capitis. Plin. H. 20. 21. *Hoofdſchubben, witte ſchilfers die van 't hoofd vallen.*

(FŬRFŬRĔŬS, ă, ūm. *Dat van zemelen is.*

Furfureum panem eſitare. Gell. 11. 7. *Brood van zemelen gebakken eeten.*)

FŬRFŬRŌSŬS, ă, ūm. Plin. H. 12. 25. *Zemelig, vol zemelen, of vuyligheyd als zemelen.*

F U R I.

FŬRĬĂ, æ. f. Cic. N. D. 3. 18. Virg. G. 3. 37. *Een helſche razerny.* De Dichters verzieren dat 'er drie, [met name Alecto, Megæra, en Tiſiphone] en dat ze Dochters van den Nacht, en van den Acheron waren.

Furia. Cic. Fr. 3. 1. *Een ſtookebrand, belhamel, roervink,* van een oproerig en muytachtig menſch ſpreekende.

Scelerum furiis agitatus. Virg. Æ. 3. 331. *Door de knaging, of wroeging over zijne ſchelmſtukken ontruſt, geplaagt, of gequelt.*

Incenſus furiis. Virg. Æ. 4. 376. *Razende dol, verwoed van razerny, door toorn, of gramſchap vervoert.*

Concipere furias. Virg. Æ. 4. 474. *Woedende, of razende worden, beginnen te woeden.*

FŬRĬĀLĒ. adv. Claud. B. Get. 326. *Op een woedende wijze.*

FŬRĬĀLĬS, ĭs. m. & f. enālĕ, ĭs. n. Cic. Pl. 35. Liv. 7. 17. *Van een helſche razerny, dat een helſche razerny paſt, of gelijkt.*

FŬRĬĀLĬTĔR. adv. Ovid. F. 3. 637. *Als, of gelijk een helſche razerny, op een dolle, of woedende wijze.*

FŬRĬĀTŬS, ă, ūm. Virg. Æ. 2. 407. *Razende, of woedende van gramſchap.*

FŬRĬBŪNDŬS, ă, ūm. Cic. A. 13. 9. *Razend, woedend, van woede, of razerny vervoert.*

[FŬRĪNĂ, æ. f. Varr. L. L. 5. 3. Cic. N. D. 3. 18. *Godinne der dieven.*

FŬRĪNĀLĬĂ, ōrūm. n. pl. Varr. L. L. 5. 3. Feſtus. *'t Feeſt van deze godinne.*]

FŬRĪNŬS, ă, ūm. Plaut. Pſ. 3. 2. 2. *Dief, diefachtig, van een dief, dat tot een dief behoort.*

FŬRĬO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. Hor. O. 1. 25. 14. *Iemand dol, of uytzinnig maaken.*

FŬRĬŌSĒ. adv. Cic. Att. 8. 5. *Verwoedelijk, met woede, geweldiglijk, uytzinniglijk.* (De compar. *Furioſius* ſtaat by Sen. Cont. 6. 7.)

FŬRĬŌSŬS, ă, ūm. Cic. S. R. 12. *Dol, razende, uytzinnig.* (De compar. *Furioſior* ſtaat by Ovid. M. 9. 736. en de ſuperl. *Furioſiſſimus* by Cic. Dej. 5.)

F U R N.

FŬRNĀCĔŬS, ă, ūm. *Van den oven, dat tot den oven behoort.*

Furnaceus panis. Plin. H. 18. 9. en 11. *Brood in den oven gebakken.*

FŬRNĀRĬĂ, æ. f. *Het bakken, de bakkers hanteering, de bakkery.*

Furnariam exercere. Suet. V. 2. *Een bakker zijn, een bakkers neering, of winkel doen.*

FŬRNĀRĬŬS, ĭī. m. Ulp. D. 39. 2. 21. §. 7. *Een bakker, broodbakker, koekebakker.*

FŬRNŬS, ī. m. Plaut. Caſ. 2. 5. 1. *Een oven, bakoven.*

F U R O.

FŬRO, ĭs, ĕrĕ. *Woedende, verwoed, dol, of razende zijn, verwoed van gramſchap, of buyten zich zelven zijn.*

Hunc, oro, ſine me furere furorem. Virg. Æ. 12. 680. *Laat my, ik bid u, mijn woede voldoen, of mijn gramſchap verzadigen.*

Furere de aliquo. Cic. Att. 14. 19. *Tegens iemand woedende boos zijn, zeer vergramt, of verſtoort op iemand zijn.*

Furit luctu filii. Cic. de Or. 2. 46. *De rouw over zijn zoons dood maakt hem razende.*

Furebat ſe a Racilio vexatum. Cic. Fr. 2. 1. *Hy was zeer verſtoort dat hy van Racilius niet wel gehandelt was.*

Apud ſanos furere. Cic. Or. 28. *By bezadigde menſchen woedend, uytzinnig, of buyten zich zelven ſchijnen.*

Furere Inachia. Hor. Ep. 11. 8. *Van liefde raazen, of vervoert zijn tot Inachia.*

Furit te reperire. Hor. O. 1. 15. 27. *Hy raaſt om u te mogen vinden; hy heeft een uyterſte verlangen om u aan te treffen.*

(Furere. *Onmatig, boven maaten, tot uytzinnigheyd toe zich verheugen.*

Recepto dulce mihi furere eſt amico. Hor. O. 2. 7. 28. *Ik zal my boven maten verheugen als ik u mijn vriend welvarende zal weder gekregen hebben.*)

FŪRŎR, ārĭs, ātĭs sūm, ārī. *Steelen, ontſteelen, rooven, ontneemen, ontvreemden, ontfutzelen.*

Furari aliquid alicui. Cic. Off. 2. 11. *Iemand iets ontſteelen.*

Furari aliquid. Cic. N. D. 2. 63. *Iets door liſt verkrijgen.*

Furari civitatem. Cic. C. B. 2. *Het burgerrecht door liſt verkrijgen.*

Nam ſi ego tuum (librum) ante legiſſem, furatum me abs te eſſe diceres. Cic. Att. 2. 1. *Want indien ik te vooren uw boek had geleezen, zoo zoud gy zeggen dat ik 'er iets uyt geſtolen had.*

(Aſſiduo temet furare labori. Stat. S. 4. 4. 29. *Onttrek u uwen gedurigen arbeyd.*

Feſſos oculos furari labori. Virg. Æ. 5. 845. *Zijne vermoeide oogleden luyken; zich door vermoeidheyd tot ruſt begeeven.*

Furari.

Furari. *Krijgsliſt aanſtellen, aanwenden, gebruyken*, of *in 't werk ſtellen.*

Tacfarinas furandi melior. Tac. An. 3. 74. *Tacfarinas die zich op de krijgsliſten beter verſtont*, of *bequamer was om krijgsliſten in 't werk te ſtellen.*)

FŬRŎR, ŏrĭs. m. Cic. C. 4. 6. *Woede, razerny, dolheyd, uytzinnigheyd, vervoering, groote hevigheyd, gramſchap.*

Furor. Virg. Æ. 5. 788. *Een razende*, of *dolle liefde.*

Indomitos furores in corde gerere. Catull. 65. 54. *Onzinnig woeden.*

Furor. Cic. D. 1. 31. *Woede, vervoering, verrukking*, of *vertrekking van zinnen, uytzinnigheyd, bezetenheyd.*

Furor. *Een onmatige verquiſting.*

Ad hunc impendiorum furorem impulſus eſt. Suet. N. 31. *Tot deze onmatige verquiſting is hy aangezet.* De Grieken gebruyken ook zoo hun woord Μανία, als wy gezegt hebben over Suetonius.)

F U R T.

FŪRTĬFĬCŬS, ă, ŭm. Plaut. P. 2. 2. 44. Pſ. 3. 2. 97. *Dieſachtig, gewent te ſteelen, genegen tot dievery*, of *tot ſteelen.*

(Minus jam furtificus ſum, quam antea, rapio propalam. Plaut. E. 1. 1. 10. *Ik ſteel niet meer heymelijk, als voorheene, maar roove in 't openbaar.*)

FŪRTĪM. adv. Cic. F. 16. 20. *Dieſlijk, ſteelsgewijs, heymelijk, ſtilletjes, ter ſluyk*, of *in 't verborgen.*

Humor in genas furtim labitur. Hor. O. 1. 13. 7. *De traanen loopen*, of *biggelen my tegens wil en dank over de wangen.*

FŪRTĪVĒ. adv. Plaut. Pœn. 5. 2. 62. Ovid. Am. 2. 5. 6. Sen. B. 2. 23. *Dieſlijk, dieſachtig, ſteels gewijs, heymelijk, in 't verborgen, ter ſluyk.*

FŪRTĪVŬS, ă, ŭm. Plaut. Pœn. 4. 2. 77. Quintil. I. O. 5. 13. *Geſtolen, gerooft, dieſachtig weehgenomen, ontfutzelt.*

Furtivus. Cic. Piſ. 40. *Stil, heymelijk, dat in der ſtilte*, of *in 't heymelijk geſchied*, van een reys, enz. ſpreekende.

(Furtivus puer. Julian. D. 1. 5. 26. *Een kind dat geboren is uyt een meyd, die, als ze zwanger was, geſtolen wierd.*

Furtivum ſcriptum. Gell. 17. 9. *Een ſchrift door zekere kunſt*, (waar van Gellius een ſtaaltje bybrengt) *zoo geſchreven, dat het van niemand kan geleezen worden, als van dien, aan wien het geſchreven word.*

Furtivus amor. Catull. 7. 8. *Een heymelijke minnary.*

Furtivum. *Dat tot overſpel behoort, dat in overſpel geſchied*, of *in overſpel gewonnen word.*

Furtivum onus. Ovid. Her. 11. 38. *Een kind in overſpel gewonnen.*

Nota Venus furtiva mihi eſt. Tib. 1. 9. 57. *Ik weet u heymelijk te bekruypen*, of *ſtilletjes by u te komen.*)

FŪRTŬM, ī. n. Cic. N. D. 3. 30. Hor. S. 1. 3. 122. *Dieſſtal, dievery, ontfutzeling, heymelijke ontvreemding.* Dit woord word voor allerley daad genomen, die in 't geheym, *of* ſteelswyze toegaat.

Furtum facere. Cic. Clu. 64. *Een dieſſtal begaan.*

Furtum facere affectibus alicujus. Sen. Marc. 1. *Zich ſtilletjes in iemands gunſt indringen; iemands genegentheyd winnen eer hy 't gewaar word; iemands hert ſteelen.*

Furto abſcondere aliquid. Virg. Æ. 4. 337. *Iets verbergen, heymelijk doen.*

Ne furtum ceſſationis quæſiviſſe videaris. Cic. F. 16. 26. *Op dat gy niet zoud ſchijnen een dekmantel tot bedekking van uwe luyheyd gezocht te hebben.*

Furtum. Tib. 1. 2. 34. *Overſpel, echtbreuk, boelaadje, heymelijke minneſnoepery.* (Om dat een overſpeelder aantaſt die de zyne niet is. De Grieken zeggen ook Σκοτίζεσθαι ὑποκλίπτειν Ἀφροδίτην.

Furtum. *Een oorlogs-* of *krijgsliſt, konſtgreep*, of *ſtreek om den vyand op te ligten*, of *een voordeel af te zien.* Dieven ſteelen heymelyk, en in den oorlog zoekt men heymelyk den vyanden voordeel af te zien. Thucyd. 5. 348. noemt het κλέμμα.

Furto, non prælio opus eſt. Curt. 4. 13. 3. *Het is niet van noden te vechten, maar den vyand by nacht een voordeel af te zien*, of *te overvallen.*)

Furta paro belli. Virg. Æ. 11. 515. *Ik maake krijgs-* of *oorlogsliſten*, of *hinderlaagen gereed.*

Aptiſſimi ad furta bellorum. Front. St. 2. 5. 31. *Zeer bequaam tot oorlogsliſten*, of *hinderlaagen.*

Furtis incautum hoſtem decipere. Ovid. M. 13. 104. *Den vyand verſchalken, onvoorziens bedriegen.*

(Furto conceptus puer. Ovid. F. 2. 183. *Een kind in overſpel gewonnen*, of *geteelt.*)

F U R U. F U R V.

FŪRŬNCŬLŬS, ī. m. Cic. Piſ. 27. *Een dieſje, een jonge*, of *kleyne dief.*

Furunculus. Colum. 5. 5. *Een knobbel, een lid*, of *knoop van den wijngaard, daar de wijnſtok een rank ſchiet.* Dus genoemt zegt Columella, vermits ze het ſap der rank ſteelt, *of* naar zich trekt.

Furunculus. Celſ. 5. 28. Plin. H. 22. 25: 26. 12. *Een bloedvin, bloedzweer, ſyk, hertebuyl, puyſt*, of *puysje.*

FŬRVŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 5. 541. *Donker, duyſter, zwart.*

Hoſtia furva. Val. Max. 2. 4. 5. *Een offerhande van een zwart beeſt.*

F U S C.

FUSCĀTŎR, ōrĭs. m. Lucan. 4. 66. *Die 't donker*, of *duyſter maakt*, van een wind ſpreekende die de wolken t'zamenjaagt, en de zon verduyſtert.

FUSCĬNĂ, æ. f. Cic. N. D. 1. 36. *Een drietand, een vork*, of *gaffel met drie tanden, een elger.*

(Neptunus fuſcina percutit terram. Hyg. F. 169. *Neptuun ſlaat met zijn drietandige gaffel de aarde.*

Fuſcina was ook *Een degen, dagge*, of *dolk*, waar mede de Schermvechters die Retiarii genoemt wierden, om dat ze, als ze konden, hunne tegendingers een net over 't hoofd wierpen, vochten, by Suet. C. 30. en Juv. 2. 143.)

FUSCO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Ovid. Art. 1. 513. *Verdonkeren, verduyſteren, donker, duyſter*, of *zwart maaken*, of *verwen.*

(Lanugine vix ulla fuſcante malas. Lucan. 10. 135. *De baard noch niet uytloopende; hy noch geen baard hebbende.*)

FUSCŬS, ă, ŭm. Cic. D. 1. 8. *Donker, bruyn, zwartachtig, droevig, duyſter.* (De compar. *Fuſcior* ſtaat by Plin. H. 16. 13.)

Nubila fuſca. Ovid. M. 5. 286. *Dikke, zwarte*, of *donkere wolken.*

Fuſcum Falernum. Mart. 2. 40. 6. *Dikke roode wijn.*

Fuſca vox. Plin. H. 28. 6. Suet. N. 20. 2. *Een holle, heeſche*, of *ſchorre ſtem.* Zie onze aantekening over Suetonius, en Lex. Antiq. in Vox.

F U S E. F U S I.

FŪSĒ. adv. Cic. L. L. 1. 13. *Breedelijk, in 't breede, in 't lange, wijdlopig, wijd en zijd.* (De compar. *Fuſius* ſtaat by Cic. N. D. 2. 7.)

FŪSĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. Colum. 6. 33. *Gegoten*, of *dat gegoten kan worden; geſmolten*, of *dat men ſmelten kan.* Dog men leeſt beter Foſſilis by Columella.

Aurum fuſile. Ovid. M. 11. 126. *Geſmolten goud.*

Argilla fuſilis. Cæſ. B. G. 5. 43. *Gevormd leem, gebakken aardewerk.*

FŪSĬO, ōnĭs. f. Cic. N. D. 1. 15. *Uytſtorting, uytgieting, gieting, plenging.*

F U S O.

[FŪSŎR, ōrĭs. m. Pallad. 1. 17. *Een ſmelter, een gieter.*

FŪSŌRĬŬM, ĭī. n. Pallad. 1. 37. *Een plaats daar iets geſmolten*, of *gegoten word.*]

F U S T.

(FŬSTERNĂ, æ. f. Plin. H. 16. 19. Vitruv. 2. 9. *Het bovenſte*, of *de kroon van een denneboom.*)

[FŬSTĬBĂLŬS, i. m. een woord wel van de latere eeuwe, maar de zaak is in de voorige bekent geweeſt. Na de beſchryving van Veget. 3. 14. was het *Een ſtok vier voeten lang*, aan welke de Ouden bonden een ſlinger, uyt de welke zy zwaare ſteenen op de vyanden wierpen. In de voorige eeuwen noemden ze het Librilla. Zie beneden.]

FŬSTĬGŎR, ātŭs ſūm, ārī. Papin. D. 43. 10. 2. *Met ſtokken geſlagen worden.*)

FŬSTĬS, ĭs. m. *Een ſtok, knuppel.*

Fuſtem alicui impingere. Cic. F. 8. 8. *Iemand ſtokſlagen geeven, met een ſtok ſlaan*, of *afroſſen.*

Laſci-

Laſcivos pueros fuſte coërcere. Hor. S. 1. 3. 134. *Dartele jongens met ſtokſlagen temmen.*

FŪSTŪĀRIUM, ĭi. n. Cic. A. 3. 6. Liv. 5. 6. *Stokſlagen*, boertende *Knuppelkoek*. ['t Was een ſtraffe gebruykelyk in den oorlog, met welke de ſoldaaten geſtraft wierden, die in 't leger iets geſtolen, of een valſchen eed gedaan hadden, enz. Polyb. 6. 35. verhaald hunne misdaaden. De Kolonel deede den eerſten ſlag, of ſmeet den eerſten ſteen op hem. En alle de ſoldaaten, die in 't leger waren, ſmeeten hen, de een met ſtokken, en de ander met ſteenen, tot dat de meeſte omquamen. Zie ons Lex. Antiq.]

F U S U.

FŪSŌRĬĂ, æ. f. Plin. H. 33. 6. *Gieting*, *ſmelting*.

FŪSŪS, ă, ŭm. *Uytgegoten*, *geſtort*, *uytgeſtort*, *geplengt*, *geſmolten*, of *gegoten*. (De compar. *Fuſior* ſtaat by Celſ. 1. 3.)

Fuſus humi toto corpore. Mart. 8. 75. 4. *Zoo lang als men is ter aarden geſtrekt.*

Fuſus aër. Cic. N. D. 2. 39. *Verdunde*, of *dunne lucht*.

Crines fuſi. Virg. Æ. 10. 137. *Los*, *hangend*, of *ſlingerend haair*.

Fuſa cupreſſus. Plin. H. 12. 17. *Een wijd uytgeſpreyde cipreſſenboom.*

Venter fuſus. Celſ. 2. 1. *Een open lijf*, *een weeke buyk.*

Fuſus. *Verſtrooit.*

Homines fuſi per agros. Cic. Sext. 42. *Menſchen op 't land verſtrooit.*

Fuſus exercitus. Cic. A. 14. 1. *Een verſtrooit*, of *op de vlucht gedreven heir.*

Genus facetiarum æqualiter in omni ſermone fuſum. Cic. de Or. 2. 52. *Zekere ſlach van aardigheden evenmatig door de ganſche rede verſpreyd.*

Genus orationis fuſum. Cic. Cl. 31. *Een vloeijende ſtijl.*

(FŪSŪS, i. m. Ovid. M. 6. 22. *Een ſpil.*

Fuſos in lanificio invenit Cloſter, filius Arachnes. Plin. H. 7. 56. *Kloſter*, *Arachnes zoon*, *heeft in het ſpinnen*, of *wolwerk*, *de ſpil uytgevonden.*

Lanificia junceo fuſo in fila tenuantur. Plin. H. 11. 23. *De wol word op een ſpil*, *van biezen gemaakt*, *in dunne draaden getrokken*, of *geſponnen.*

F U T I.

FŪTĬLĒ. adv. Ennius *by* Non. 11. 39. *Ydelijk*, *onnuttelijk*.

FŪTĬLIS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. Virg. Æ. 12. 740. *Bros*, *breekelijk*, *breekbaar*, *gering*, *ſlecht*.

Futilis. Cic. Fin. 3. 11. *Ydel*, *onnut*, *te vergeefs*.

Homo futilis. Ter. And. 3. 5. 3. *Een ſlecht*, of *gering menſch*, *een lichtvaardig*, of *ydel menſch*, *een ſnappert*, *een die niet zwijgen kan.*

(Futile was eygentlyk *Een vat boven wijd*, *en onder nauw*, of *ſpits toeloopende.* De Prieſters van de Godinne Veſta gebruykten dit in hunne offerhanden, waar in het water op de aarde niet wierd nedergezet. Indien men 't nederzette, wierd het voor zonde gehouden. En daarom gebruykten zy een vat, dat niet ſtaan konde. Lactant. over Stat. Th. 8. 297. Serv. over Virg. Æ. 11. 339. Donat. over Ter. And. 3. 5. 3. en Scal. over Feſt. p. 66. beſchryven 't zoodanig. Hedensdaags zou men by navolginge *een roemer zonder voet* zoo konnen noemen.)

FŪTĬLĬTĀS, ātĭs. f. Cic. N. D. 2. 28. *Ydelheyd*, *onnuttigheyd*, *lichtvaardigheyd*, *ſnapachtigheyd*.

F U T O.

FŪTO, ās, ārĕ. Feſtus. *Beriſpen*, *beſtraffen*, *doorneemen*, *wederleggen*.

F U T U.

(FŪTUM, i. n. Varr. L. L. 4. 25. *Een watervat waar in de Ouden het water*, *in een vertrek gebragt*, *overgoten.*

FŪTŪO, ĭs, ŭi, ūtŭm, ĕrĕ. *Beſlaapen*, *bekennen*.

Futuit ſemel, generaret Horatius ut tres. Mart. 9. 42. 5. *Uyt een byſlaapen zijn drie Horatiuſſen* (die in een driegevecht de drie Kuriatiuſſen verſlagen hebben) *geteelt*.

Futuere puella. Priap. 12. 1. *Meysje gy zult beſlaapen worden.*)

FŪTŪRŪS, ă, ŭm. *Toekomende*, *toekomſtig*, *dat komen zal*, *dat zijn*, of *wezen zal*.

Illum eum futurum eſſe puto, qui eſſe debet. Cic. Att. 6. 6. *Ik meen dat hy zal zijn zoo als hy wezen moet.*

FŪTŪTĬO, ōnĭs. f. Mart. 1. 107. 4. *Het beſlaapen*, *het bekennen van een vrouw*.

FŪTŪTŌR, ōrĭs. m. Mart. 12. 43. 6. *Een beſlaaper*.

FŪTŪTŪS, ă, ŭm. Mart. 3. 87. 1. *Beſlaapen*, of *bekend zijnde*.

F U X I.

FŪXĬENSĬS Comitatus. *Het Graafſchap van Foix*, een land van Gaskonje, dat hedendaags onder Languedocq is begreepen.

FŪXĬŪM, ĭi. n. *Foix*, de Hoofdſtad van 't Graafſchap van dien naam.

G.

G A B A.

GABĀLENSĬS provincia. *Gevaudan*, een Land van Languedocq.

GABALI, ōrŭm. m. plur. Cæſ. B. G. 7. 64. *De Gevaudanzers*, *'t volk van Gevaudan*, in Languedocq.

GĂBĂLŪS, ī. m. Iſid. Gell. Varr. *by* Non. 2. 373. *Een galg*, of *kruys*.

Gabalus. Macrin. *by* Capitol. 11. *Een galgſtap*, *galgenaas*, *hangbaſt*, *galgbrok*, *een die de ſtrop*, of *galg verdient*. Zie ons Lex. Antiq.

GABARŪS, i. m. *De Gave*, of *Gaveſtroom.* Daar zyn verſcheyde ſtroomen van dezen naam in Bearn.

GĂBĂTĂ, æ. f. Mart. 7. 47. 3. *Een kom*, *bak*, *diepe ſchotel*, *teſt*. Zie ons Lex. Antiq.

G A B E.

[GĂBELLŪS, i. m. Plin. H. 3. 16. *Secchia.* Een rivier in Italiën in de Po ſtroomende.]

G A B I. G A D E.

GĂBĬI, ōrŭm. m. plur. Virg. Æ. 6. 773. *Gabiën*, een ſtad van Italiën die nu woeſt is.

GĂBĪNŪS, ă, ŭm. Virg. Æ. 7. 612. Ovid. F. 2. 709. *Gabiner*, *te Gabiën geboren*, *van Gabiën*.

GĀDĒS, ĭŭm. m. plur. Cic. C. B. 2. Hor. O. 2. 6. 1. *Kadix*, of naar zommiger gevoelen, *Kalis*, een eyland en ſtad op de Kuſt van Andaluziën.

G A D I. G Æ S.

GĀDĪTĀNŪS, ă, ŭm. Mart. 6. 71. 2. *Van Kadix*, of *Kalis*.

Gaditana civitas. Cic. C. B. 15. *De ſtad Kadix*, of *Kalis*.

Fretum Gaditanum. Iſid. 13. 15. *De Straat van Gibraltar.*

GÆSŪM, i. n. Varr. *by* Non. 18. 19. Cæſ. B. G. 3. 4. Virg. Æ. 8. 662. *Een ſpies*, of *halve piek*, die de oude Franken gebruykten. Zie ons Lex. Antiq.

G A G A. G A L A.

GĂGĀTĒS, æ. m. Plin. H. 36. 19. *Een Agaat*, of *Agaatſteen*, een zwarte blinkende ſteen, dus in 't Latyn genoemt, vermids ze uyt de Gagesſtroom word gehaalt.

GĂLACTĪTĒS, æ. m. Plin. H. 37. 10. *Een melkſteen*, *een ſteen die de kleur en ſmaak van melk heeft.*

GALĀTĬĂ, æ. f. Plin. H. 5. 32. *Galatiën*, *'t land van Galatiën*, een Landſchap van kleyn Aziën.

G A L B.

GĂLBĂ, æ. f. Suet. G. 3. *Een ſchietworm die in 't eykenhout groeit.*

GALBĂNĀTŪS, ă, ŭm. Mart. 3. 82. 5. *Met Galbanumſap* (zynde een welriekende vocht) *gewreven*, of *geſtreken*, of naar 't gevoelen van veele Uytleggeren, *met een groene en koſtelijke tabbaard gekleed.* Zommige leezen Galbinatus.

GALBĂNĔŪS, ă, ŭm. Virg. G. 4. 264. *Van Galbanum.*

GALBĂNŪM, i. n. Plin. H. 12. 25. *Galbanum*, zeker welriekend vocht, *of ſap.*

GAL.

Digitized by Google

GĂLBĔŬM, ĕī. n. Suet. G. 3. *Zeker geneesmiddel in een bleekgroenen band om den arm gebonden.*

Galbeum. Feſtus. *Zekere groene armband*, die te Rome de zegepralende Keyzers, *of* Veldheeren droegen.

GĂLBĬNATŬS, ă, ŭm. Zie Galbanatus.

GĂLBĬNŬS, ă, ŭm. Juv. 2. 97. *Bleik groen, licht groen, naar den groenen trekkende.*

† Galbini mores. Mart. 1. 97. 9. *Een welluſtig*, of *dartel leven, dartele, wulpſche zeden.*

GĂLBŬLĂ, æ. m. Mart. 13. 68. 1. *Een weeduwaalvogel.*

GĂLBŬLŬS, I. m. Varr. R. R. 1. 40. *Een Cypreſſenoot.*

G A L E.

GĂLĔĂ, æ. f. Cæſ. B. G. 2. 21. Virg. Æ. 5. 314. *Een helm*, of *ſtormhoed:* ook *de mars van een ſchip.* Zie ons Lex. Antiq.

Galea venatoria. Nep. Dat. 3. *Een jagers muts.*

Galeam induere. Cæſ. B. G. 2. 21. *Den helm opzetten.*

(GĂLĔĀRĬŬS, I. m. Veg. 3. 6. *Een legerjongen, een jongen, die den helm en andere wapenen van zijn heer omdraagt.*)

GĂLĔĀTŬS, ă, ŭm. Cic. N. D. 1. 36. *Gehelmt, met een helm*, of *ſtormhoed op 't hoofd.*

GALENĂ, æ. f. Plin. H. 34. 16. *Een loodmijn.*

(GĂLĔŎLĂ, æ. f. *Een bogtige kroes*, of *bogtig glas*, waar uyt de Ouden den wyn dronken; zoo door Varr. by Non. 15. 34. genoemt, om dat het vertoonde de gedaante van een helm, waar uyt de ſoldaten in 't veld ook wel dronken, als ik getoont hebbe over Curt. 5. 13. 24. §. 48. of in de laatſte editie §. 57.

GĂLĔŎR, āris, ātŭs sŭm, āri. Hirt. B. Af. 12. *Een helm*, of *ſtormhoed opzetten.*

(GĂLĔŌTĒS, Is. f. Plin. H. 29. 4. *Een hagedis.*)

GĂLĔRĬCŬLŬS, I. m. Suet. O. 12. *of* [Galericulum, I. n. Mart. 14. 50.] *Een haairtooizel*, of *pruyk.* Dit was een vel zoo net met haair bewerkt, dat men zou gezegt hebben dat het 't natuurlyke, *of* eyge vel en haair van de perſoon zelf was. Zie onze aantekening over Suet. C. 11. 1. §. 2. of in de laatſte uytgave §. 4. en ons Lex Antiq.

GĂLĔRĪTĂ, æ. f. Plin. H. 10. 49. *Een gekuyfde leeuwerk*, zekere vogel.

GĂLĔRĪTŬS, I. m. Varr. L. L. 4. 1. *Een gekuyfde leeuwerk*, zekere zangvogel.

GĂLĔRĪTŬS, ă, ŭm. Propert. 4. 1. 29. *Die een leere muts*, of *een muts van een beeſtenvel op 't hoofd heeft.*

GĂLĔRŬM, I. n. Corn. Fronto. *en*

GĂLĔRŬS, I. m. Virg. Æ. 7. 688. *Een leere muts*, of *muts van een bereyd beeſtenvel, een kalotje.* Dit laatſte is beter te gebruyken.

• Galerus. Juv. 6. 120. Suet. N. 26. *Een pruyk.* Zie Galericulus.

(GĂLĔŬS, ĕī. m. Plin. H. 32. 2. *Hazelhaaije.* Zekere viſch.)

G A L G. G A L I.

GĂLGŬLŬS, I. m. Plin. H. 20. 33. *Een weeduwaalvogel.*

GALILÆĂ, ææ. f. Plin. H. 5. 14. *Galilea*, het Noorder gedeelte van Judea.

G A L L.

GĂLLĂ, æ. f. Virg. G. 4. 267. Plin. H. 16. 7. Colum. 6. 7. *Galnoot.*

† Galla. Lucil. *by* Feſtus. *Een ſtraffe en zwarte wijn*, dus genoemt, vermits hy naar 't ſap gelykt dat uyt de galnooten word getrokken.

GĂLLÆCĬĂ, æ. f. Plin. H. 4. 20. *Gallicien*, een Ryk van Spanjen op den Oceaan.

GĂLLÆCI, ōrŭm. m. plur. Plin. H. 4. 20. *De Galliciërs, die van Gallicien.*

GALLI, ōrŭm. m. plur. Cæſ. B. G. 3. 19. *De Franken*, hedendaags *de Françoiſen, Franſſen*, of *Franſchen.*

GĂLLĬĂ, æ. f. Cæſ. B. G. 1. 1. Cic. Att. 8. 3. *Vrankrijk, Frankrijk.* Voortyds *Frankenland.* Frankenland was ten tyde van Julius Cæſar eygentlyk het land dat tuſſchen de Garonne, de Rhone, de Marne, de Seineſtroom, en den Oceaan lag. Zie ons Lex. Antiq.

GĂLLĬĀMBŬS, i. m. Mart. 2. 86. 5. *Een verwijfd lied. Hoedanig een de Galli, Prieſters der godinne Cybele, zongen.*

GĂLLĬCĀNŬS, ă, ŭm. Cic. P. Q. 4. Varr. R. R. 1. 32. *Franks, Franſch, van de Franken*, of *Franſchen, dat tot hun behoort*, of *hun betreft.*

Gallicana Lingua. Ulp. D. 32. 1. 11. *De Franſche taal*, of *ſpraak.* Eccleſia. *De Franſche kerk.*

GĂLLĬCÆ, ārŭm. f. plur. Cic. A. 2. 30. Gell. 13. 21. *Hooge ſchoenen*, zeker ſchoeiſel dat de Franken by vuyl weêr gebruykten. Zie ons Lex. Antiq.

GĂLLĬCĒ. adv. Varr. *by* Gell. 2. 25. *In 't Franks, in 't Franſch, op zijn Franks*, of *Franſch.*

GĂLLĬCĬNĬŬM, Iī. n. Cenſor. D. N. 24. Apul. M. 8. 201. Amm. 22. 33. *Het haanengekraai, het krieken van den dag, de tijd des nachts als de haanen kraaijen, een weynig voor dag.* Ik vind geen Schryver die dit woord voor Apulejus gebruykt heeft. Het word by Horat. S. 1. 1. 10. Galli cantus genaamt.

GĂLLĬCŬS, ă, ŭm. Cic. Sext. 4. *Franks*, tegenwoordig *Franſch, van Frankenland, van Vrankrijk*, van zaaken en perſoonen ſpreekende.

Gallicus. Vitruv. 1. 6. *Noord Noordooſtewind.* Men moet 'er Ventus onder verſtaan.

GĂLLĪNĂ, æ. f. Cic. S. 16. *Een hen*, of *hoen.*

Gallina cecinit. Ter. Ph. 4. 4. 23. *De hen heeft gekraait.*

GĂLLĪNĀCĔŬS, ă, ŭm. *Henne, haane, van de hennen, haanen*, of *hoenderen.*

Pullus gallinaceus. Varr. R. R. 3. 9. Celſ. 3. 16. Phæd. 3. 12. 1. *Een kieken*, of *kuyken van een hoen.*

Ovum gallinaceum. Colum. 6. 4. *Een hoenderey, een henneney.*

Gallus gallinaceus. Cic. D. 1. 34. *Een haan.*

GĂLLĪNĀCĔŬS, ĕī. m. Plin. H. 37. 10. *Een haan.*

GĂLLĪNĀRĬŬM, Iī. n. Varr. R. R. 3. 9. Colum. 8. 3. *Een hoenderhok, hoenderhuys*, of *hoenderkot.*

GĂLLĪNĀRĬŬS, ă, ŭm. *Van de hoenderen, hoender.*

Scala gallinaria. Celſ. 8. 15. *Een hoendertrap.*

Gallinarius curator. Varr. R. R. 3. 9. *Een hoenderbezorger, een oppaſſer der hoenderen, een pluymgraaf.*

GĂLLĪNĀRĬŬS, Iī. m. Cic. A. Q 4. 26. Plin. H. 10. 55. *Een Hoenderkoper, hoendermeſter, hoenderfokker.*

(GĂLLĪNŬLĂ, æ. Arnob. 7. 215. *Een hoen, een kleyn hoen.*)

GĂLLĬPŎLĬS. Is. f. Plin. H. 3. 11. *Gallipolis*, een ſtad van Napels, aan de zee.

[GALLIVĂ. *Galloway.* Een ſtad in Ierland, een vermaarde koopſtad aan de rivier Auſoba.]

‡ GALLO, ās, āre. Varr. *by* Non. 2. 386. *Dol, razende*, of *uytzinnig zijn, raazen*, van de Prieſteren van Cybele ſpreekende.

GĂLLŎGRÆCI, ōrŭm. m. plur. Hirt. B. Al. 78. *De Galaters, die van Galaten*, of *Galatiën.*

GĂLLŎGRÆCĬĂ, æ. f. Cæſ. B. C. 3. 4. *Franks-Griekenland, 't land van Galatiën*, een landſchap van kleyn Aziën.

[GALLOVIDIA. *Galloway.* Een Graafſchap in Schotland, tegens over Ierland.]

‡ GĂLLŬLASCO, ſcĭs, āſcĕre. Næv. *by* Non. 2. 368. *Veranderen, grover, mannelijker, kloeker*, of *ſterker worden*, van iemands ſtemme ſpreekende, die veertien jaaren oud word.

GĂLLŬLŬS, ă, ŭm. Auſon. Urb. 8. 2. *Franſch.*

GĂLLŬS, I. m. Cic. D. 2. 26. Hor. S. 1. 1. 10. *Een haan.*

[Gallus ſpado. Petron. 37. *Een kapoen.*]

GĂLLŬS, I. m. Cic. de Or. 2. 66. *Een Frank, een François, Franſchman.* Zie Galli.

GĂLLŬS, i. m. Lucan. 1. 567. *Een Prieſter van Cybele.*

Gallus. Ovid. F. 4. 364. *De Gallusſtroom*, een ſtroom van Phrygiën.

G A M M. G A N D.

GAMMĂRŬS. Zie Cammarus.

GANDĂVENSĬS, Is. m. & f. ſĕ, Is. n. *Gentenaar; een man*, of *vrouw van Gent, een die van Gent van daan is.*

[GANDĂVENSĬS agger. *'t Zas van Gent.* In 't Graafſchap Vlaanderen.]

GANDĂVŬM, I. n. *Gent*, een ſtad van 't Graafſchap Vlaanderen, aan de Schelde.

Digitized by Google

GANE.

GĂNĒĂ, æ. f. Cic. Piſ. 6. *Een hoerhuys, een oneerlijk huys; een kroeg.*

GĂNĒĀRIŬS, ă, ŭm. Varr. R. R. 3. 9. *Tot een kroeg, of hoerhuys behoorende.*

GĂNĔO, ōnĭs. m. Ter. H. 5. 4. 11. Cic. C. 2. 4. *Een lichtmis, loskop, Venusjanker, hoerejager, bordeelbrok.*

GĂNĔŬM, ĕi. n. Plaut. Aſ. 5. 2. 37. Ter. Ad. 3. 3. 5. Zie Ganea.

GANG.

GĂNGĒS, ĭs. m. Virg. G. 2. 137. *De Ganges, of Gangesſtroom*, een ſtroom van Indiën. Zie onze beſchryving over Curt. 8. 9. 5. §. 17.

GĂNGĂRĪDĒS, ĭdŭm. m. plur. Virg. G. 3. 27. *of*

GĂNGĂRĪDÆ, ārŭm. m. plur. Val. Flacc. 6. 67. *De Gangariten, 't volk dat langs den Gangesſtroom woont.* Zie onze aantekening over Curt. 9. 2. 3. §. 8.

GĂNGĒTĬCŬS, ă, ŭm. Colum. 8. 8. *Van den Ganges, of Gangesſtroom.*

Gangetica tellus. Lucan. 4. 64. *Het land by den Gangesſtroom gelegen.*

GĂNGĬLĬŌN, ĭī. n. Celſ. 7. 6. *en*

GĂNGLĬŌN, ĭī. n. Γαγγλίον. Colum. 7. 7. *Een borſtklier, zenuwknoop*, zeker gezwel.

GĂNGRÆNĂ, æ. f. Celſ. 5. 26. *'t Vuur, de kanker, vuyl vleeſch.*

GANN.

GĂNNĪO, īs, īvī, ītŭm, īrĕ. Varr. L. L. 6. 5. *Schetteren, janken, keffen.* (*Het is een geſchreeuw van die geſlagen worden*, naar 't zeggen van Donat. Ter. Ad. 4. 2. 17. of *'t janken, en keffen der honden*, die hunne meeſters met hun ſtem en ſtaart als vleijen en pluymſtrijken, volgens Lucret. 5. 1069. en Varr. *by* Non. 6. 10. of ook *'t piepen van de voſſen.* Zoo neemt het by Voſſ. Lex. Leo Oſtienſ. Chron. 2. 12. in dit vaers: Alopecesque olidæ dudum gannire ſolebant. *De ſtinkende voſſen plegen voor lang te piepen.*)

Gannire. Ter. Ad. 4. 2. 17. *Knorren, morren, klaagen, janken, keffen, ſchreeuwen; ergens over gemelijk, moeijelijk, of t'onvreden zijn.*

Secretam gannire in aurem. Perſ. 5. 96. *Iemand iets inluyſteren, of in 't oor luyſteren.*

GĂNNĪTŬS, ūs. m. Lucret. 5. 1069. *Gejank, gekef, 't keffen, of 't janken van een hond die zijn meeſter vriendſchap toont.*

Gannitus. *Quaadſpreking, achterklap, laſtertaal, ſchending.*

Gannitibus aliquem laceſſere. Mart. 5. 61. 2. *Iemand met zijn gekef 't hoofd warm maaken, met quaadſpreeken tergen.*

Gannitus. Plin. H. 9. 5. *Geklag, beklag, klagte, geſchrey, gehuyl, gekerm.*

GANZ. GARA.

(**GĂNZĂ**, *of* ganta, æ. f. Plin. H. 10. 22. *Een gans.*)

GĂRĂMANTĒS, ŭm. m. plur. Virg. E. 8. 44. *De Garamanten*, een volk van Lybiën. Men vind by Seneca H. O. 3. 1105. Garamas.

GĂRĂMANTĬCŬS, ă, ŭm. Sil. 1. 142. *Van de Garamanters, dat de Garamanters aangaat*, of *betreft.*

(**GĂRĂMANTĬS**, ĭdĭs. Virg. Æ. 4. 198. *Garamanter, die uyt Garamanten*, of *uyt dat gedeelte van Afrika van daan is.*)

GARG. GARI.

GĂRGĀNŬS, I. m. Mons Garganus. Hor. O. 2. 9. 7. *De berg Gargan, de heylige Engelenberg*, een gebergte van de Pouille.

GĂRGĀNŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 11. 247. *Van den berg Gargan, des bergs Gargan, dat tot den heyligen Engelenberg behoort.*

GĂRGĂRĪZĀTĬO, ōnĭs. f. Celſ. 4. 6. Plin. H. 23. 1. *Gorgeling, het gorgelen met eenig vocht.*

(Gargarizatio. *Een gorgelwater.*

Tonſillas lactis ovilli gargarizatio adjuvat. Plin. H. 30. 4. *Het is goed voor de keel-amandelen met ſchaapen melk te gorgelen.*)

GĂRGĂRĪZĀTŬS, ūs. m. Plin. H. 28. 12. *Een gorgelwater, gorgeldrank, gorgeling*, of *ſpoeling van den mond.*

GĂRGĂRĪZO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Celſ. 4. 3. *Gorgelen, den mond ſpoelen*, of *waſſchen.*

Os gargarizare vino. Celſ. 6. 10. *of* ex vino. Celſ. 6. 14. *Den mond met wijn ſpoelen.*

GĂRĪTĒS, ŭm. m. plur. *Gaure, Gaurland*, een land van Gaſcogne tuſſchen Auch en Lectoure.

GARR.

GĂRRĪO, īs, īvī, ītŭm, īrĕ. *Praaten, ſnappen, klappen, ſnateren, zwetzen, kallen.*

Garri modo. Ter. Ph. 3. 2. 11. *Praat gy maar.*

Garrire alicui in aurem. Mart. 1. 90. 1. *Iemand iets in 't oor luyſteren.*

Garrire plura. Cic. Att. 6. 2. *Veel praaten, veel ſnappen, veel praats*, of *veel ſnaps hebben.*

Garrire nugas. Plaut. Curc. 5. 2. 6. *Beuzelingen praaten, een deel kinderlijke dingen praaten, veel ydele klap uytſlaan, wisjewasjes vertellen.* Quodlibet. Hor. S. 1. 9. 13. *In 't honderd*, of *in 't wilde praaten, over al van praaten.* Fabellas aniles. Hor. S. 2. 6. 77. *Oudwijfſche praatjes vertellen*, of *verhaalen.*

Garrire. *Scherſſen, ſpotten, foppen, ſcheeren, boerten, lagchen; den draak*, of *de gek met iemand*, of *iets ſcheeren*, of *ſtecken.*

Cyr. Argentum ad eam deferes. Clit. Garris, unde? Ter. H. 4. 6. 19. *Cyr. Gy zult hun 't geld brengen. Clit. Scheert gy de gek met my, waar zou ik het haalen?*

(Garrire. *Zingen.* Dit word van de vogelen gezegt. Apul. Fl. 358. Luſciniæ in ſolitudine Africana garriunt. *De nachtegaals zingen in de wilderniſſe van Africa. Quaaken.* Dit word van de vorſchen gezegt. Mart. 3. 93. 8. Ranæ garriunt. *De vorſchen quaaken.* Oneygentlyk de menſchen.)

GĂRRĪTŌR, ōrĭs. m. Amm. 22. 9. *Een ſnapper, zwetzer.*

GĂRRŬLĬTĀS, ātĭs. f. Quintil. I. O. 2. 4. *Geklap, geſnap, gekal, gezwets, geſnater, gebabbel, 't klappen, 't ſnappen.*

Garrulitas (picarum.) Ovid. M. 5. 678. *Het klappen van een exter.*

GĂRRŬLŬS, ă, ŭm. Hor. E. 1. 18. 69. *Klapper, ſnapper, groote prater, praatvadr, zwetzer, babbelaar, kallevadr.*

Garrula. Ter. Ad. 4. 4. 14. *Een klapachtig vrouwmenſch.*

Garrula diſciplina. Cic. Her. 2. 11. *Een wetenſchap die maar in woorden beſtaat.*

Garrulus. Virg. G. 4. 307. Plin. H. 18. 35. *Ziggende, queelende, klappende*, van gevogelte ſpreekende.

Garrulus. Ovid. F. 2. 316. *Ruyſchende, dat een aangenaam geruyſch maakt*, van 't water ſpreekende.

(Garrulus. *Dapper, kloekmoedig.*

In hac civitate tum regnabat Dionyſius homo garrulus & acer. Varr. *by* Non. 4. 220. *In deze ſtad regeerde te dier tijd Dionyſius, een dapper en kloekmoedig man.*)

GARU. GAST.

GĂRŬM, I. n. Hor. S. 2. 8. 46. Sen. E. 95. Plin. H. 31. 7. *Zekere aangenaame*, of *lekkere pekel*, of *ſaus*, die de Ouden, uyt het ingewand van den viſch Garus maakten. Dus noemt men *een ſchaley van viſchnat.*

GĂRUMNĂ, æ. m. Tib. 1. 8. 11. *De Garonne*, of *Garonneſtroom*, een ſtroom die uyt het Pyreneeſche gebergte komt, door Languedocq, Guyenne, enz. loopt, en zich in de groote zee ontlaſt.

GĂRŬS, I. m. Plin. H. 31. 7. *Zeker visje als Anchovis.* Zie Garum.

[**GĂSTRĂ**, ōrŭm. pl. n. Petron. 39. *Potten*, of *kruyken, in welke hun water afſloegen, of loſten, die by dage over ſtraate gingen.*]

GAUD.

GAUDĔO, ēs, gāvīsŭs sŭm, gaudērĕ. *Bly zijn, vrolijk zijn, luſtig, verheugt*, of *wel in zijn ſchik zijn, zich verheugen*, of *verblijden, ergens genoegen*, of *behagen in ſcheppen.*

Animus mihi gaudet. Ter. E. 3. 5. 39. *Ik ben van herten verblijd.*

Gaudeo ventum. Plaut. Ciſt. 1. 1. 16. Quod tu veneris. Cic. L. L. 3. 1. *of* Te veniſſe. Cic. S. R. 47. *Ik verblyde my over uwe komſte, ik ben bly*, of *'t is my lief dat gy gekomen zijt.*

Gaudere re aliqua. Cic. Marc. 6. *Ergens bly*

Digitized by Google

bly om, of *over zijn*, *ergens over wel in zijn ſchik zijn.*

Gaudebis facto. Ter. Ph. 3. 2. 9. *Gy zult bly zijn dat gy dat gedaan hebt.*

Gaudere gaudium alicujus. Ter. And. 5. 5. 8. Cic. F. 8. 2. Plaut. P. 5. 1. 24. *Zich met iemand verheugen*, of *verblijden*, *met iemand bly*, of *verheugt zijn.* Dolorem. Cic. F. 8. 14. *Zich over iemands ſmert verblijden.*

Gaudere in ſe. Catull. 22. 17. In ſinu. Cic. T. Q. 3. 21. Tib. 4. 13. 8. *In zijn hert blijde*, of *verheugt zijn*, *in zijn vuyſt lagchen*, *wonder wel in zijn ſchik zijn.* Aliquo ſcientiæ genere. Cic. Off. 3. 33. *In eenige wetenſchap zin*, of *behagen hebben.* Gaudere equo. Hor. S. 2. 1. 26. A. P. 162. *'s Paardrijden beminnen*, *gaarne te paard rijden.* Canibus. Hor. A. P. 162. *De jagt beminnen*, *veel van 't jaagen houden.*

Acri gaudet equo. Virg. Æ. 4. 157. *Hy zit op een kloek*, of *wakker paard.*

(Gaudere de aliquo. Cic. F. 7. 2. *Zich over iemand verblijden.*

Gaudere ſibi. Cic. F. 6. 15. Lucret. 3. 146. *Zich verblijden.*

Gaudere voti. Apul. M. 1. 113. *Zich verheugen dat men zijnen wenſch verkregen heeft.*)

GAUDĬUM, ĭi. n. Cic. T. Q. 4. 6. *Blijdſchap*, *vreugd*, *genoegen*, *vrolijkheyd*, *verheuging des herten.*

Solidum gaudium. Ter. And. 4. 1. 23. *Een volmaakte vreugd.*

Gaudio compleri, affici, perfundi. Cic. Fin. 5. 24. Cumulari. Cic. F. 9. 14. *Een groote vreugd*, of *blijdſchap gevoelen*, *heel blijde*, of *heel vrolijk worden*, of *zijn*; *in volle vreugde zwemmen*; *door blijdſchap opgetogen zijn.*

Exſultare gaudio. Cic. C. 1. 10. *Van blijdſchap juygchen*, *van vreugde opſpringen.*

Sciſne in quibus ſim gaudiis? Ter. E. 5. 9. 5. *Weet gy wel hoe bly dat ik ben? kent gy het toppunt mijner blijdſchap wel?*

Afficere aliquem gaudio. Cic. Fin. 5. 24. *Iemand blijdſchap aandoen.*

Gaudia fugitiva. Mart. 1. 16. 8. *Een korte* of *vergankelijke vreugd.*

Gaudio falſo frui. Ter. Hec. 5. 4. 2. *Een ydele vreugd genieten.*

(Gaudium. *'t Byſlaapen.*

Diſcedite ab aris Queis tulit heſterna gaudia nocte Venus. Tib. 2. 1. 12. *Pakt u van de altaaren*, *brengt de Goden geen offerhanden*, *die te nacht by uwe wijven gelegen hebt.*

Non unquam reputant, quanti ſibi gaudia conſtent. Juv. 6. 364. *Zy overleggen nooit*, *hoe duur het byſlaapen komt te ſtaan.*

Gaudium noemden ook de vrouwen haare *mannen*. Ovid. Her. 19. 41. Jam ne putes exiſſe domo mea gaudia? *Meynt gy dat mijn man al uytgegaan is?* De mannen hunne *wijven*. Plaut. B. 1. 2. 3. LY. Quis iſtic habet? PI. Gaudium. *LY. Wie woont daar? PI. Mijn byzit*, *mijn hoer*, *mijn genoeglijke byſlaap.* Of ook wel de *ſchandjongens*, Experrectus pertrectavi gaudio diſpoliatum torum. Petron. 39. *Ontwaakt zijnde*, *heb ik het bedde wel betaſt*, *waar op ik mijn byſlaap Giton niet vond.*)

G A V I. G A U L.

GĂVĬĂ, æ. f. Plin. H. 10. 32. Apul. M. 5. 171. *Een meeuw*, zekere vogel.

GAULUS, i. m. Gell. 10. 25. Feſtus. *Een fluyt*, of *fluytſchip*, *een koopvaardyſchip met een dikke buyk*, *een ſchip dat byna rond is.* Men kan ook dus *een Venetiaanſch gondeltje*, of *ſpeelſchuytje* noemen.

Gaulus. Plaut. R. 5. 2. 32. *Een drinkſchaaltje als een Venetiaanſch gondeltje*, of *ſpeelſchuytje*; boertende *een kous* genaamt.

G A U N.

GAUNACE, ēs, f. *en*

GAUNACUM, i. n. Varr. L. L. 4. 35. *Een dikke*, of *grove mantel.*

G A U S.

GAUSĂPĂ, ōrum. n. plur. Ovid. Art. 2. 300. *Een rouwkleed dat aan weêrkanten ruyg en noppig is*, *zekere deken aan beyde zijden langwollig.*

Gauſapa. Hor. S. 2. 8. 11. *Een pronkbehang*, of *tapijt.*

Gauſape. Mart. 14. 152. *Een pronkbehang dat aan weêrkanten ruyg is.*

GAUSĂPATUS, a, um. Sen. E. 53. V. B. 26. *Een kleed aan hebbende dat aan weêrkanten ruyg*, of *wollig is.*

† GAUSĂPĒ, is. n. Perſ. 4. 37. *Een lange borſtelbaard.*

GAUSĂPĬLĂ, æ. f. Petron. 32. *Een gevoêrde nachtrok*, of *die van binnen en van buyten ruyg is.*

GAUSĂPĪNĂ, æ. f. Mart. 6. 59. 8. Zie Gauſape.

Gauſapina. Mart. 14. 147. *Een pronkbehang*, *een deken*, *een ſprey.*

GAUSĂPĪNUS, a, um. *Van ſtoffe gemaakt*, *die aan weêrkanten ruyg*, of *wollig is.*

Penula gauſapina. Mart. 14. 145. *Een nachtrok.*

G A Z A.

GĀZĂ, æ. f. Γάζα. *Een ſchat*, *rijkdom*, *ſchatkamer*, *huyscieraad.*

Gaza Regis. Curt. 3. 12. 27. Regia. Cic. Man. 23. *Des Konings*, of *de Koninglijke ſchat*, *ſchatkiſt*, of *kamer.* Te weeten, daar 't goud, zilver, geſteenten, en koſtelykheden der Koningen bewaart worden. Zie onzen Curtius.

Gazæ cuſtos Regiæ. Nep. Dat. 5. *Opzichter*, of *bewaarder der Koninglijke ſchatkamer.*

Gaza agreſtis. Virg. Æ. 5. 40. *Landhuysraad*, *huiscieraad om een landhuys med op te ſchikken.*

Nulla cœlum reparabile gaza. Val. Fl. 6. 562. *De hemel is voor geene ſchatten te koop.*

(Gazæ in plur. num. gebruyken niet alleen de Schryvers van de tweede en derde eeuwe, als Voſſius meent de Anal. 1. 40. maar ook Horatius een vermaard Schryver van de eerſte. Het word by hem gevonden O. 2. 16. 9: 1. 29. 2.)

GĂZĂ, æ. f. Curt. 4. 5. 10. *Gaza*, een ſtad van Pheniciën. Zie onzen Curtius.

G E B E. G E D A.

GĔBENNĂ, æ. f. Mons Gebenna. Suet. J. 25. *De Sevennes*, *'t Sevenniſche gebergte.* Zie onzen Suetonius.

GĔBENNĬCUS, a, um. Gebennici montes. Mela. 2. 5. *De Sevenniſche bergen.*

GĔDANUM, i. n. *Dantzik*, of *Dantzig.* Zie Dantiſcum.

G E L A.

GĔLASCO, is, ſcĕrĕ. Plin. H. 14. 21. *Bevriezen*, *toevriezen*, *tot ys worden.*

GĔLĂSĬMUS, i. m. *Een ſnaak*, *een kortswijlig menſch*, *een koddige vent*, *poetzemaker*, of *maakgek*, *'t vermaak van een gezelſchap.*

Nolo e gelaſimo mihi te catagelaſimum fieri. Plaut. St. 4. 2. 50. *Ik wil*, *na dat gy mijn gek zijt geweeſt*, *de uwe niet worden.*

GĔLĂSĪNUS, i. m. Mart. 7. 24. 6. *Een putje*, of *kuyltje dat zommige in 't lagchen in de wangen krijgen.*

[GĔLĀTĬO, ōnis. f. Plin. H. 17. 24. *De vorſt*, *een vriezende koude.*

GĔLĀTUS, a, um. Stat. Th. 12. 168. *Bevroren*, *bevrozen*, *vervroren*, *van koude verſtijft*, of *bevangen*, *door vorſt geſtremt.*

Manus aquilone gelatæ. Mart. 5. 9. 5. *Handen van koude vervroren*, of *verſtijft.*]

Gelatus. Colum. 10. 397. Plin. H. 8. 28. *Geſtremt*, *geronnen*, *ſtijf geworden*, van kaas, melk, enz. ſpreekende.

G E L B. G E L D.

[GELBIS. *Kil.* Auſon. Eid. 10. 359. Een rivier in 't Bisdom van Trier, tegen over 't dorp Rigol in de Moeſel loopende.

GELDRĬĂ, æ. f. *'t Hertogdom van Geldre*, of *Gelderland.* Een van de Vereenigde Landſchappen.]

G E L I.

GĔLĬCĬDĬUM, ĭi. n. Varr. R. R. 1. 55. Vitruv. 2. 7. *De vorſt*, *'t vriezen*, *de hijzel*, of *ysregen.*

Hæc radix gelicidiis infeſtatur. Colum. 2. 8. *Deze wortel word door de vorſt beſchadigt.*

GĔLĬDE. adv. Hor. A. P. 171. *Kouwelijk*, *koeltjes*, *op een koele wijze.*

GĔLĬDUS, a, um. Cic. L. L. 2. 3. Plin. H. 31. 2. *Bevroren*, *bevrozen*, *toegevroren*, van een ſtroom, vocht, e. z. ſpreekende. De compar. *Gelidior* ſtaat by Cic. L. L. 2. 3. en de ſuperl. *Geli-*

Digitized by Google

Gelidiſſimus by Plin. H. 14. 16.

Gelida mors. Ovid. Am. 2. 9. 41. *De koude dood.*

Gelida alleen. Hor. S. 2. 7. 91. *of* Aqua gelida. Cic. C. 1. 13. *Yskoud*, of *zeel koud water.*

† Gelidus. Virg. Æ. 8. 28: 12. 417. *Koud, vorſtig, vriezend, koude, kille.* Het eerſte van den wind, een plaats, 't weêr, enz. en 't laatſte van de vrees, de hoop, enz. ſpreekende.

G E L O.

GĔLO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Plin. H. 15. 6. *Vriezen, bevriezen, toevriezen.*

Gelat. Plin. H. 17. 27. *Het vrieſt.*

[Gelare. Lucan. 9. 681. *Door de kou, of vorſt ſtuf worden.*]

GĔLONI, ōrŭm. m. plur. Virg. Æ. 8. 725. *De Gelonners*, een volk van Myzien.

GĔLŌR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. Juv. 6. 95. *Bevroren, bevrozen, toegevroren*, of *van de koude verſtijft zijn.*

G E L U.

GĔLU. n. indeclin. *Vriezend weêr, een vriezende koude.* (De genitivus Gelus heb ik gevonden by Plin. H. 8. 28. Vulpes aure ad glaciem appoſita conjectat craſſitudinem gelus. *De vos het oor op het ys houdende maakt giſſing*, of *gist hoe dik het gevroren is.* De Oude ſchynen ook Gelus, *of* gelum gezegt te hebben. Daar van dan de genitivus Geli by Lucret. 5. 206: 6. 155. 529. Dit tekent Nonius ook aan 8. 26. En de ablativus Gelo, die Varro gebruykt heeft by Non. 8. 70.)

Gelu. Hor. O. 1. 9. 3. *Ys.*

Altum gelu. Virg. G. 3. 355. *Dik*, of *aieŋgaand ys.*

G E M B.

[GEMBLACUM. *Gemblours.* Een ſtad in Brabant.]

G E M E.

GĔMĔBUNDŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 14. 188. *Zuchtende, ſteenende, kermende, klagende.* Andere leezen Fremebundus.

GĔMELLĀR, ārĭs. n. Colum. 12. 50. *Een olyvat*, of *olyton*, dus geheeten, vermits twee maaten hield.

GĔMELLĬPĂRĂ, æ. f. Ovid. F. 5. 542. *Een vrouw die tweelingen krijgt*, of *twee kinderen t'eener dragt baart.*

GĔMELLŬS, ă, ŭm. Virg. E. 1. 14. *Een tweeling.*

Gemellus fœtus. Ovid. Her. 6. 143. Partus. Ovid. M. 6. 712. Proles gemella. Ovid. M. 9. 452. *Dragt*, of *baring van tweelingen; tweelingen, twee kinderen van eener dragt.*

Equi gemelli. Paul. D. 9. 2. 22. *Een gelijk geſpan paarden, een gelijk koppel paarden.*

Ad cætera pene gemelli. Hor. E. 1. 10. 3. *Omtrent al het overige byna van eenen inborſt, aarde, of de zelve negingen; in de andere dingen komen zy byna overeen, of zijn byna eens gezint.*

(Gemellus. *Dat van twee een geworden is.*

Gemella legio. Cæſ. B. C. 3. 4. *Een ondergeſloken krijgsbende.* Zoo verklaart het Cæſar zelf, als hy daar by voegt Ex duabus factam. Dat de Ouden de krygsbenden, die veel in den veldſlag, of anderzins geleden hadden, onder andere geſtoken, en van twee een gemaakt hebben, leert ons Dio. 55. 564. D.)

GĔMENDŬS, ă, ŭm. part. paſſ. a Gemo. Ovid. M. 13. 464. Sen. H. Oe. 3. 758: 5. 1352. *Beklaaglijk, beſchreijelijk, dat te beweenen, te beklaagen*, of *te beſchreijen is.*

G E M I.

GĔMĬNĀTĬO, ōnĭs. f. Quintil. I. O. 8. 5. *Verdubbeling, verdubbeling, herhaling.*

Geminatio verborum. Cic. de Or. 3. 54. *Een herzegging, een herhaling van de zelve woorden.*

GĔMĬNĀTŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 12. 221. Quintil. I. O. 2. 3. *Dobbel, dubbel, tweevoudig, verdubbelt, eens zoo zwaar, eens zoo veel*, of *eens zoo groot gemaakt*, van een laſt, prys, enz. ſpreekende.

Geminata victoria. Liv. 1. 25. *Een dubbele zege*, of *overwinning.*

Geminatus honor. Liv. 39. 39. *Een dubbele eer.* Sol. Cic. N. D. 2. 5. *Een dubbele zon, twee zonnen.*

GĔMĬNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. *Verdubbelen, dubbel maaken, herhaalen, eens zoo groot maaken, de helft vermeerderen*, of *vergrooten.*

Geminare æſtum. Ovid. M. 5. 586. *Het eens zoo heet maaken.* Pericula. Tib. 2. 6. 21. *'t Gevaar verdubbelen*, of *eens zoo groot maaken.*

Geminabit, niſi caves. Ter. Ad. 2. 1. 19. *Hy zal andermaal ſlaan, zoo gy niet toeziet.*

† Serpentes avibus geminare. Hor. A. P. 13. *Slangen by vogelen te zamen voegen, vereenigen*, of *met vogelen paaren*, van een Schilder ſpreekende die gedrochten ſchildert.

GĔMĬNŬS, ă, ŭm. *Dubbel, dobbel, twee, tweevoudig.*

Geminum lucernæ lumen. Cic. D. 2. 58. *Twee lichten van eene lamp.*

Geminæ voragines. Cic. Piſ. 13. *Twee kolken*, of *afgronden.*

Ex unis geminas facere nuptias. Ter. And. 4. 1. 51. *Uyt een huwelijk twee maaken.*

Geminus. Cic. A. Q. 4. 18. *Tweeling.* Geminus meus eſt frater. Plaut. P. 5. 2. 49. *'t Is mijn tweelingbroêr.* Alwaar hy boertende ook geminiſſimus zegt.

Gemina eſt ejus ſoror. Plaut. M. G. 4. 1. 28. *'t Is zijn tweelingzuſter.*

Fratres gemini. Cic. Clu. 16. *Tweelingbroers, twee broeders van eene dragt.* Filii. Plaut. Am. 5. 1. 36. *Twee zoonen van eene dragt.*

Sorores geminæ. Hor. O. 4. 7. 5. *Tweelingzuſters.*

Geminum partum edere. Liv. 1. 4. Prolem geminam partu dare. Virg. Æ. 1. 278. *Van twee kinderen bevallen*, of *in de kraam komen, tweelingen ter wereld brengen.*

(Quatuor geminos uno partu edere. Solin. 1. *Op eenmaal vier kinderen ter wereld brengen.* Solinus verklaart het zelf, want hy voegt 'er by Mares duos feminasque totidem.)

Geminus. *Gelijk, gelijkende, even eens, van eenen aardt*, of *inborſt*, van twee perſoonen ſpreekende.

Geminus eſt & ſimillimus illi nequitia, audacia, &c. Cic. V. 3. 66. *of* Gemina audacia. Cic. S. R. 40. *Hy is van zijnen aardt, en hem zeer gelijk in boosheyd en onbeſchaamtheyd; de ondeugd en ſtoutheyd van hun beyden is even groot.*

Gemini. Plin. H. 18. 29. Gemina ſidera. Phæd. 4. 24. 9. *De tweelingen, Caſtor en Pollux*, zeker geſternte.

† GĔMĬSCO, ĭs, ĭſcĕrĕ. Tibiæ ferale gemiſcunt. Claud. R. P. 3. 130. *De fluyten geeven een droevig*, of *klaaglijk geluyd.*

Campi gemiſcunt exulibus. Claud. Eu. 1. 178. *De velden weêrgalmen*, of *weêrklinken van 't gezucht*, of *'t gekerm der ballingen.*

GĔMĬTŬS, ūs. m. *Gezucht, gekerm, geſchrey, geklag, geſteen, klagte.*

Gemitus urbis conticeſcit. Cic. red. ſen. 7. *De ſtad houd op van zuchten*, of *klaagen.*

Gemitus dare. Ovid. M. 10. 509. Edere. Ovid. M. 2. 623. Ducere. Virg. Æ. 2. 288. Ciere. Phæd. 1. 18. 3. *Zuchten loozen*, of *uytboezemen, klaagen, zuchten, kermen.*

G E M M.

GEMMĂ, æ. f. *Een koſtelijk*, of *edel geſteente, een koſtelijke ſteen.*

Poculum gemmis diſtinctum clariſſimis. Cic. V. 4. 27. Fulgentibus gemmis illuminatum. Cic. Her. 4. 47. *Een beker*, of *kelk met flonkerende geſteenten bezet*, of *ingeleyt.* Virg. Æ. 1. 732. zegt Patera gravis gemmis auroque. *Een drinkbeker zwaar van goud en edelgeſteent.*

Corona gemmis inſignis. Virg. Æ. 7. 76. *Een Kroon met edel geſteenten bezet*, of *ingeleyd.*

Gemma. Cic. S. 15. Virg. E. 7. 48. *Knop*, of *bot* aan den wyngaard, aan een boom, enz.

Arbor trudit gemmas. Virg. G. 2. 335. *De boom begint uyt te botten.*

[Gemma. Mart. 5. 11. 3. *Een vercierzel, opproͤnking.*]

GEMMANS, āntĭs. omn. gen. *Blinkende, flonkerende, ſchitterende, glinſterende, glanſig.*

Alæ gemmantes. Mart. 13. 70. 1. *Blinkende vleugels*, van een pauw ſpreekende.

Herbæ gemmantes rore. Lucret. 5. 462. *Kruyden blinkende van den dauw.*

Gem-

Digitized by Google

Gemmans floribus hortus. Manil. 5. 256. *Een hof die vol ſchoone bloemen ſtaat.*

Gemmantes furculi. Plin. H. 17. 14. *Uytbottende ſpruyten.*

GEMMĀSCO, ĭs, āſcĕrĕ. Colum. 5. 10. Plin. H. 17. 15. *Knoppen*, *botten*, van den wynſtok, van boomen, enz. ſpreekende.

(GEMMĀTĬO, ōnĭs. f. *Het knoppen van de boomen.*

Gemmatione turgere. *Knoppen*, *knoppen voortbrengen.* Plin. H. 17. 14. Of ſchoon Harduinus hier voor volgens de MSS. Germinatione heeft laaten drukken, nochtans verwerpt hy 't niet in zyne geleerde aantekeninge over deze plaatze.)

GEMMĀTŬS, ă, ŭm. Liv. 1. 11. Ovid. M. 10. 113. *Met edel geſteente bezet*, *verciert*, *ingeleyt*, of *opgepronkt.*

(Gemmatus. *Dat vol knoppen is.*

Si ponendus ramus gemmata jam matre fumatur. Pall. 5. 10. §. 1. *Indien men de loot die men enten*, *griffelen*, of *planten zal*, *affnijd van een ſtamtak die vol knoppen is.*)

[GEMMĔSCO, ĭs, ĕſcĕrĕ. Plin. H. 37. 10. *Hard*, *tot een edel geſteente worden.*]

GEMMĔŬS, ă, ŭm. Cic. V. 6. 27. *Van edel- of koſtelijk geſteente*, of *dat daar toe behoort.*

Gemmea cauda. Phæd. 3. 18. 8. *Een blinkende ſtaart*, van een pauw ſpreekende.

GEMMĬFĔR, ă, ŭm. Prop. 3. 3. 2. *Vruchtbaar*, of *overvloedig in koſtelijke geſteenten*, *dat edelgeſteenten voortbrengt.*

GEMMO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Cic. Or. 24. Colum. 4. 15. *Knoppen*, *botten*, *uytbotten*, *knoppen krygen*, *in zijn knop komen*, van den wynſtok, de boomen, enz. ſpreekende.

GEMMŌSŬS, ă, ŭm. Apul. M. 5. 162. *Vol edelgeſteente.*

G E M O.

GĔMO, ĭs, gĕmŭi, gĕmĭtŭm, gĕmĕrĕ. *Zuchten*, *kermen*, *klaagen*, *ſteenen*, *klagten uytſtorten*, of *uytboezemen.*

Gemere rem aliquam. Cic. Sex. 30. *Om*, of *over iets zuchten*, *iets beklaagen*, *betreuren*, of *beweenen.*

Gemere. Virg. Æ. 6. 413. Plin. E. 9. 26. 4. *Kraaken*, *piepen*, van een ree, *of* roer van een ſchip, enz. ſpreekende.

Gemere. Virg. E. 1. 59. *Kirren*, *zuchten*, van een tortelduyf ſpreekende.

Gemere. Virg. G. 3. 183. *Kraaken*, *piepen*, *gekraak maaken*, van een wagenrad ſpreekende.

(Gemor paſſ. *Ik worde beklaagt.*

Hic ſtatus una omnium voce gemitur. Cic. Att. 2. 18. *Deze toeſtand word eenparig beklaagt.*

GĔMŌNĬÆ, ārŭm. f. plur. Tac. An. 3. 14. Suet. Tib. 53. *Een put*, *kuyl*, of *hol te Rome*, waar in men met trappen afklom, en de doode ligchaamen der misdadigers, die men daar met een haak naar toe ſleepte, inſmeet. Men moet 'er *Scalæ* onder verſtaan. Zie onzen Suetonius, en ons Lex. Antiq.

GĔMŌNĬI gradus. Plin. H. 8. 40. *De Gemoniſche trappen.* Zie Gemoniæ.

G E M U. G E N A.

GĔMŬLŬS, ă, ŭm. Apul. Fl. 2. *Zuchtende.*

GĔMURSĂ, æ. f. Plin. H. 26. 1. Feſtus. *Een extroog*, *of likdoorn aan den voet*, dus genaamt, vermits hy zomtyds zuchten in 't gaan verwekt.

GĔNĂ, æ. f. Cic. N. D. 2. 57. *De wang*, *koon*, of *kaak.*

Humor in genas labitur. Hor. O. 1. 13. 7. *De traanen rollen op de wangen.*

Gena. Cic. Piſ. 1. Plin. H. 11. 37. *De oogſchel*, *het vel dat het oog bedekt.*

(Genæ lacrymis gravidæ. Ovid. Her. 15. 174. *Oogen die vol traanen ſtaan*, of *die heel betraant zijn.*)

GĔNĀBUM, I. n. Cæſ. B. G. 7. 3. *Orleans*, een ſtad van Vrankryk. Lucanus 1. 440. zegt Gĕnăbus, i. f.

GĔNĀBENSĬS, ĭs. m. & f. ſĕ, ĭs. n. Cæſ. B. G. 7. 11. *Van Orleans*, *die*, of *dat van Orleans is.*

G E N E.

GĔNĔĀLŎGŬS, ī. m. Cic. N. D. 3. 17. Γενεαλόγος. *Geſlachtſchrijver*, *Schrijver van geſlachtrekeningen*, of *geſlachttafelen.*

GĔNĔR, ĕrī. m. Cic. Att. 4. 2. *Schoonzoon*, *zwager*, *dochters man.*

Generum capere. Ter. Hec. 4. 1. 22. Adjungere. Virg. Æ. 7. 57. Adſciſcere. Virg. Æ. 12. 613. Sumere. Tac. An. 1. 3. Aſſumere. Plin. E. 3. 11. *Een ſchoonzoon*, of *zwager krijgen*, *zijn dogter uythouwelijken*, of *uyttrouwen.*

(Gener. Tac. An. 5. 6 : 6. 8. *Die iemands ſchoondochter*, of *zoons weduwe getrouwt heeft.*

Gener. Ulp. D. 50. 16. 136. *Neef*, *die iemands nicht*, of *nichts dochter getrouwt heeft.*

Gener. Nep. Pauſ. 1. Juſt. 14. 4. 8. *Zwager*, *een zuſters man.*)

GĔNĔRĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. ĭlĕ, ĭs. n. Plin. H. 2. 45. *Vruchtbaar*, *voortteelende*, *dat een vruchtbaare*, of *voortteelende kracht heeft*, *dat tot de vruchtbaarheyd*, of *voortteeling dient.*

GĔNĔRĀLĬS, ĭs. m. & f. ālĕ, ĭs. n. Cic. Off. 1. 7. *Algemeen*, of *algemeyn*, *gemeen.*

Homo generalis. Sen. E. 58. *De menſch in 't algemeen*, of *in 't gemeen genomen.*

GĔNĔRĀLĬTĔR. adv. *Algemeenlijk*, *in 't algemeen*, of *in 't gemeen.*

Generaliter notare. Plin. E. 1. 8. *In 't gemeen aanmerken*, of *waarneemen.* Accipere. Quintil. I. O. 1. 5. *In 't algemeen neemen*, *ontfangen*, of *aanneemen.*

Aliquid generaliter definire. Cic. I. R. 1. 26. *Iets in 't algemeen beſchrijven*; *een algemeene beſchrijving ergens van maaken.*

‡ GĔNĔRĀSCO, ĭs, āſcĕrĕ. Lucret. 3. 745. *Geteelt*, *geboren*, of *voortgebragt worden.*

GĔNĔRĀTIM. adv. *In 't gemeen*, *in 't algemeen*, *algemeenlijk.*

Generatim loqui de aliqua re. Cic. V. 5. 55. *Ergens in 't algemeen van ſpreeken.*

Generatim dicere. Cic. Piſ. 35. *Algemeenlijk*, *van allerley ſlach*, *op allerley wijze*, *van ſoort tot ſoort ſpreeken.*

Cultus proprios generatim diſcite. Virg. G. 2. 35. *Leert allerley ſlach van landbouw*, of *al de verſcheyde wijzen der landbouw.*

Suas copias generatim conſtituerunt. Cæſ. B. G. 1. 51. *Zy hebben in hunne benden*, *landaards by landaards geſchaart*, of *geſtelt.*

(Pavones, Numidicæ, tetraones, phaſianæ, &c. generatim per ſingulos dies immolabantur. Suet. C. 22. *De paauwen*, *kalkoenen*, *berghaanen*, *faizanzen*, *enz. wierden van ſoort tot ſoort*, *den eenen dag deze*, *en den anderen dag geene opgeofferd.*)

GĔNĔRĀTĬO, ōnĭs. f. Plin. H. 10. 52. *Geboorte*, *teeling*, *voortbrenging*, *voortteeling.*

GĔNĔRĀTŎR, ōrĭs. m. Cic. Tim. 11. *Teelder*, *voortbrenger*, *de Vader.*

Mons generator equorum. Virg. Æ. 3. 704. *Een berg op welke paarden geteelt worden.*

Equus generator. Plin. H. 8. 4. *Een ſpringhengſt.*

(GĔNĔRĀTRIX, īcĭs. f. Mel. 1. 9. *Een teelſter*, *een voortbrengſter.*)

GĔNĔRĀTŬS, ă, ŭm. Cic. Off. 1. 7. *Geboren*, *geteelt*, *voortgebragt*, *gebaart.*

GĔNĔRO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Cic. L. L. 1. 9. *Teelen*, *baaren*, *voortbrengen*; *uytvinden*, *verzinnen*, *vinden*, *bedenken.*

GĔNĔRŌSĒ. adv. Hor. O. 1. 37. 21. *Edelmoedig*, *kloekmoedig*, *dapper*, *vroom*, *heldhaftig*, *manhaftig.* De compar. *Generoſius* ſtaat by Hor. O. 1. 37. 21.

GĔNĔRŌSĬTAS, ātĭs. f. Plin. H. 8. 45. *Edelmoedigheyd*, *kloekmoedigheyd*, *dapperheyd*, *manhaftigheyd*, *heldhaftigheyd*, *heldenmoed.*

Generoſitas. Plin. H. 14. 6. *Deugdzaamheyd*, *uytſtekendheyd*, *goeden aardt*, van den wyngaard, den wyn, enz. ſpreekende.

Hæc vinea certam generoſitatis fidem non habet. Colum. arb. 1. Non pollicetur. Colum. R. R. 3. 4. *Het is niet zeker dat deze wijngaard van een goeden aardt is.*

GĔNĔRŌSŬS, ă, ŭm. Cic. Am. 9. Hor. S. 1. 6. 2. *Adelijk*, *welgeboren*, *edel van geboorte*, of *afkomſte*, *doorluchtig van geboorte*, *van grooten ſtaat*, *van edele afkomſte.* De compar. *Generoſior* ſtaat by Liv. 38. 17. en de ſuperl. *Generoſiſſimus* by Liv. 21. 44.

Generoſus. Cic. Off. 3. 22. *Edelmoedig*, *groothertig*, *grootmoedig*, *dapper*, *kloekmoedig*, *manhaftig*, van een perſoon ſpreekende.

Generoſi ſpiritus Imperator. Plin. H. 8. 41. *Een Veldheer van een edelmoedige geeſt.*

Generoſus. Cic. T. Q. 2. 6. *Edelmoedig*, *edel*, *groot*, *verheven*, *hoog*, *deftig*, *voor-*

Digitized by Google

voortreffelijk, van 't hert, den geeſt, 't gemoed, de ziel, de deugd, enz. ſpreekende.

Generoſus. Hor. O. 1. 15. 18. *Uytſtekend, uytmuntend, deugdzaam, edel, deugdelijk, heel goed, lekker, goed van aardt*, van wyn, een wyngaard, een vrucht, boom, enz. ſpreekende.

Vini generoſus ſapor. Colum. 3. 2: 5. 5. *Een uytſtekende goede ſmaak van wijn, of wijn die heel lekker is.*

GĔNĔSIS, ĭs. f. Juv. 14. 248. Cenſ. N. D. 13. Γένεσις. *De geboorte, 't geboorteſtip, 't geboortepunt, de geboorteſter.* Een woord der Sterrewikkery.

Geneſin habet Imperatoriam. Suet. Fl. 14. *Zijn geboortepunt belooft hem 't Keyzerrijk.*

GĔNETHLIĂCŬS, i. m. Gell. 14. 1. Γενεθλιακός. *Geboortegelukzegger*, of *gelukzegger uyt iemands geboorteuur.*

GĔNETHLIŎLŎGĬĂ, æ. f. Γενεθλιαλογία. *Gelukzegging uyt iemands geboorteuur.*

Ex conceptione genethliologiæ rationes explicare. Vitruv. 9. 7. *Iemands geluk uyt zijn ontfankenis voorzeggen.*

GĔNĔVĂ, æ. f. Cæſ. B. G. 1. 7. *Geneve*, een vrye ſtad op de Rhoneſtroom.

G E N I.

GĔNĬĀLĬS, ĭs. m. & f. ālĕ, ĭs. n. *Vermaakelijk, aangenaam, genoeglijk, blij, luſtig, vrolijk*, van een land, dag, feeſt, enz. ſpreekende.

Rus geniale. Ovid. H. 19. 9. *Een vermakelijk land.*

Genialis dies. Juv. 4. 66. Feſtum geniale. Ovid. F. 3. 523. *Een vrolijke dag, een vreugdedag, een dag van vrolijkheyd, van verluſtiging, van uytſpanning*, of *van vermaak; een blij*, of *vrolijk feeſt.*

Lectus genialis. Cic. Cl. 5. *Het huwelijksbed, het bruyloftsbed.*

(Genialia bella. Stat. Ach. 1. 113. *Kijvagien die op bruyloſten*, of *op ſtaatelijke maaltijden voorvallen.*

Genialis hyems. Virg. G. 1. 302. *Het wintergetijde, waar in men zich wel wat goeds doet.*)

GĔNĬĀLĬTĀS, ātĭs. f. Amm. 30. 5. *Aangenaamheyd, vermakelijkheyd.*

GĔNĬĀLĬTĔR. adv. *Vrolijk, blijdelijk, met genoegte, met vermaak, met vreugde, met blijdſchap*, of *met vrolijkheyd.*

Feſtum genialiter agere adventu alicujus. Ovid. M. 11. 95. *Veel vreugdetekenen op iemands aankomſt toonen; iemands komſt met veel blijdſchapstekenen vieren.*

GĔNĬCŬLĀTĬM. adv. *Aan ieder knoop*, of *knobbel, van knoop tot knoop, by*, of *aan de knobbelen.*

Herba foliis geniculatim circumdata. Plin. H. 21. 11. *Een kruyd dat bladeren rondom ieder knobbel heeft.*

GĔNĬCŬLĀTŎR, i. m. Vitruv. 9. 6. *De knielder*, een geſternte. 't Word ook Engonaſis genaamt.

GĔNĬCŬLĀTŬS, ă, ŭm. Cic. S. 15. *Knoopig, knobbelig, vol knoopen*, of *knobbels*, van een ſtroohalm, de ſteel van een kruyd, enz. ſpreekende.

GĔNĬCŬLŬM, i. n. Plin. H. 16. 30. *Een knoop*, of *knobbel aan de ſteel van zommige kruyden.*

Genicula puerorum. Varr. L. L. 8. 5. *De knien der kinderen.*

GĔNĬCŬLŬS, i. m. Vitruv. 8. 7. *De hoek van een winkelhaak, de elleboog*, of *hoek van een driehoek, de bogt*, of *hoek van een ſtroom*, die men dwars omleyd.

GĔNISTĂ, æ. f. Plin. H. 21. 9. *Brem*, zeker heeſtergewas.

GĔNĬTĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. ĕ, ĭs. n. Varr. L. L. 4. 3. Zie Genitalis.

GĔNĬTĀLĬS, ĭs. m. & f. ālĕ, ĭs. n. Virg. G. 3. 136. Lucret. 5. 849. *Dat een voortteelende kracht heeft, dat iets teelen*, of *voortbrengen kan.*

Genitalis hora. Plin. H. 9. 35. *'t Geboorteuur, 't uur*, of *de tijd van iemands geboorte.*

Corpora genitalia. Ovid. M. 15. 239. *De hoofdſtoffen*, vermits ze de eerſte beginſelen aller dingen zyn.

Trunci genitales. Colum. 3. 6. *Wijngaardranken bequaam om in te leggen.*

(Genitalia alleen. Sen. N. Q. 7. 31. *of* Genitalia membra. Colum. 3. 10. *De teelleden, de leden die tot de voortteelinge dienen.*

Genitale maris. Plin. H. 28. 9. *De mannelijkheyd.* Mulieris. Celſ. 4. 1. *De vrouwelijkheyd.*

GĔNĬTĀLĬTĔR. adv. Lucret. 4. 1252. *Op een voortteelende wijze.*)

GĔNĬTĬVŬS, ă, ŭm. *Van de geboorte, dat kracht heeft om te teelen.*

Notæ genitivæ. Suet. A. 80. *Geboortetekens, tekens daar men mel geboren is.* Zie onze aantekeninge.

Genitivum nomen. Ovid. P. 3. 2. 107. *De Bynaam*, of *Van van een geſlacht*, of *huysgezin.*

Genitivus alleen. Gell. 4. 16. *of* Genitivus caſus. Suet. A. 87. *De barer, 't barend geval, het tweede geval van een naamwoord.* Een woord der ſpraakkunde.

GĔNĬTŎR, ōrĭs. m. Ovid. M. 5. 145. *De teelder*, of *vader.*

(Genitor mundi. Colum. Præf. 1. Univerſi. Colum. 3. 10. *De Maker*, of *Schepper van de wereld*, of *van 't geheel al.*)

GĔNĬTRIX, īcĭs. f. Ovid. M. 13. 162. *De baarſter, voortbrengſter*, of *moeder.*

GĔNĬTŪRĂ, æ. f. Plin. H. 18. 24. *Teeling, baring, voortbrenging, vorming.*

Genitura. Suet. A. 94. *Geboortsbegin, gelukzegging uyt iemands geboorteuur.* Zie Genethliologia.

Genitura. Plin. H. 20. 8. *'t Zaad waar uyt iets voortkomt.*

GĔNĬTŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 5. 187. *Geteelt, geboren, voortgebragt.* Zie Gigno.

Vir demerendis hominibus genitus. Vell. Paterc. 2. 102. 1. *Een man geboren om menſchen wel te doen*, of *te verplichten.*

Diis genitus, & geniturus deos. Virg. Æ. 9. 642. *Van goden geſproten, en die wederom goden zal teelen.*

GĔNĬŬS, ii. m. *De ingeboren aardt van iemand*, ook *iemands goede*, of *quaade Geleygeeſt.* Cenſor. D. N. 3. De Heydenen voegden ieder menſch twee Geleygeeſten toe, een goeden, en een quaaden, die hun van hunne geboorte af bybleven.

Curare genium. Hor. O. 3. 17. 14. Indulgere genio. Perſ. 1. 151. Multa bona facere genio. Plaut. P. 2. 3. 11. *Zijn luſten*, of *genegentheden opvolgen, zijn vermaak*, of *goede dagen neemen, zijn hert ophaalen, mooyweêr ſpeelen, zijn luſten*, of *begeerten voldoen*, of *den vrijen toom vieren, zijn 's herten luſt*, of *begeerte doen.*

Defraudare genium ſuum. Plaut. Au. 4. 9. 15. Ter. Ph. 1. 1. 10. Cum genio ſuo belligerare. Plaut. Truc. 1. 2. 81. *Heel zuynig*, of *heel ſpaarzaam leeven, hongerbrokken, ſchraal eeten en drinken.*

Ad genium alicujus ſapere. Plaut. P. 1. 2. 28. *De ſmaak van een ander weeten*, of *kennen*, van een kok ſpreekende.

(Genius. *Een aardt, een eygenſchap, een fraaije zwier*, of *aardigheyd.*

Victurus genium debet habere liber. Mart. 6. 60. 10. *By een boek dat blijven zal, moet een aardigheyd zijn.*)

G E N O. G E N S.

GĔNO, ĭs, gĕnŭī, gĕnĭtŭm, gĕnĕrĕ. Lucret. 3. 798. Varr. R. R. 1. 40: 2. 2. *Teelen, voortbrengen.* Men moet Gigno gebruyken.

GENS, entĭs. f. Cic. N. D. 3. 39. *Een volk, geſlacht, landaardt.*

Gens humana. Hor. O. 1. 3. 26. Gens hominum. Plin. H. 8. 25. *'t Menſchelijk geſlacht, 't menſchdom, de menſchen, de wereld.*

Gens. Cic. de Or. 1. 39. *Een ſtam, geſlacht*, of *huys*, waar uyt veele huysgezinnen zyn geſproten, die zich niet dan door bynaamen onderſcheyden, die ze aanneemen.

Nusquam gentium. Ter. Ad. 4. 2. 1. *By geen volk, nergens, in geen plaats.*

Ubicumque gentium. Cic. V. 5. 55. *By alle volken, alom, over al, in alle plaatzen, door de ganſche wereld.*

Minime gentium. Ter. E. 4. 1. 11. *Geenzins.*

Longe gentium. Cic. Att. 6. 3. *Onder vreemde volken, ver hier van daan, zeer ver van hier.*

Ubinam gentium ſumus? Cic. C. 1. 4. *By*, of *onder wat volk zijn wy? Waar*, of *in wat land zijn wy?*

Ubivis gentium. Ter. Hec. 3. 1. 4. *Overal.*

Gens tota conſumitur. Colum. 8. 9. *De ganſche hoop raakt om hals*, van byen ſpreekende.

Gens humida ponti. Virg. G. 4. 430. *De zeedieren, waterdieren, viſſchen.*

G E N T.

GENTĬĀNĂ, æ. f. Plin. H. 25. 7. Γεντιανή. *Gentiaan*, zeker kruyd, dus genoemt om dat zyne krachten eerſt by Gentius, Koning van Slavonien, *of* Illyrien, zyn uytgevonden.

GENTICUS, a, um. *Volks, van een volk, eenig volk eygen, dat byzonder eygen aan eenig volk is.*
More gentico. Tac. An. 6. 33. *Naar 's volks gewoonte, naar de gewoonte van 't volk.*

GENTILIS, is, m. en f. ile, is. n. Juv. 8. 64. *Naar 's lands wijze,* of *gewoonte, naar de manier,* of *aardt van een volk,* of *land.*
Gentilis. Suet. Tib. 1. Cic. T. 4. *Van 't zelve geſlachte, van een die den zelven,* of *den eygen naam voert.*
Quod gentile in illo videbatur. Suet. Tib. 68. *Dat hem met die van zijn geſlacht gemeen ſcheen.*
[Ab eo regnante gentili. Cic. T. Q. 1. 17. *Die met hem van 't zelve geſlacht was regeerende.* Deze was Servius Tullius.]
Gentiles dominorum ſervi. Plin. H. 33. 1. *Slaaven die den zelven naam als,* of *met hunne heeren voerden.*
Gentiles nationes. Tac. An. 11. 1. *De naburige volkeren; de inwoonders van 't zelve land.*
(Gentilis copia. Suet. V. 1. *Een leger beſtaande alleen uyt zulk een ſlach die Vitellii genoemt wierden.*)
Gentilis. Hieron. E. 22. 13. *Een Heyden.*

GENTILITAS, atis. f. Cic. de Or. 1. 38. *Maagſchap, geſlacht, verwantſchap, bloedvriendſchap, huys, ſtam, afkomſt.*
(Sparſas & laceras gentilitates colligere atque connectere. Plin. P. 39. *De bloedverwanten, die van malkanderen verſtrooit zijn, weêr by malkanderen brengen.*)
Gentilitas. Prudent. περὶ στεφ. 1. 94. *Het Heydendom.*

GENTILITIUS, a, um. *Eygen,* of *gemeen aan een geſlacht, byzonder aan de huyzen van 't zelve geſlacht.*
Gentilitia nota. Liv. 6. 20. *Een kenteken eygen aan een geſlacht,* of *ſtam.*
Gentilitium hoc illi eſt. Plin. E. 6. 15. *Hy heeft dat gemeen,* of *dat is hem gemeen met alle die van zijn geſlacht zijn.*
Gentilitius. *Volks, van een volk, een volk eygen,* of *eygen aan een volk.*
Gentilitia ſacrificia. Cic. Ar. 15. Sacra. Liv. 5. 52. *De offerhanden,* of *byzondere godsdienſtplegingen van een volk.*

GENTILITUS. adv. Tertull. Pall. 3. *Naar de gewoonte van het volk.*

G E N U.

GENU. n. indeclin. *Dat niet gebogen kan worden.* Cic. T. Q. 2. 24. *De knie.* Men vind in plurali Genua, genitiv. Genuum, dativ. Genibus en zomtyds Genubus.
Genibus alicujus advolvi. Claud. R. P. 3. 298. Curt. 4. 6. 5. Accidere alicui ad genua. Ter. Hec. 3. 3. 18. Suet. J. 20. (Genibus alicujus. Liv. 44. 31. Curt. 10. 5. 24. Provolvi genibus. Tac. An. 12. 18. Advolvi genua. Tac. An. 1. 13. Genibus. Liv. 28. 34.) Ponere alicui genua. Curt. 4. 6. 28: 8. 7. 13. *Voor iemand aan de knien nedervallen,* of *een voetval doen.*
Submittere flexa genua. Ovid. M. 4. 340. Plin. H. 8. 1. Genu terram contingere. Cic. T. Q. 2. 24. *Nederknielen, knielen, op de kniën vallen,* of *buygen.*
(Genibus Regis parvum filium admovere. Curt. 8. 10. 35. *Het kleyne zoontje voor den Koning een voetval laaten doen.*
Genibus alicujus minor. Hor. E. 1. 12. 28. *Een voetval voor iemand doende.*
Genua deſerunt curſorem. Plaut. Merc. 1. 1. 13. *De beenen willen niet meê,* of *niet voort.*)
Genu. Plin. H. 18. 7. *De knoop,* of *knobbel, 't lid van een ſteel,* of *ſtroohalm.*

GENUA, æ. f. Liv. 28. 46. *Genua,* een Stad en Staat aan de Middelandſche zee.

GENUENSIS, is. m. en f. ſe, is. n. *Genuees,* of *Genueezer, een die van Genua is.*

GENUALIA, ium. n. plur. Ovid. M. 10. 593. *Kniëbanden.*

GENUINE. adv. Cic. Fr. 2. 17. *Eygentlijk, naar den aardt.*

GENUINUS, a, um. *Aangeboren, natuurlijk, uyt den aardt, overeenkomſtig met,* of *verſchuldigt aan de natuur.*
(Genuina feritas. Flor. 2. 11. 4. *De aangeboorne wildheyd, wuſten,* of *woeſten aardt.*)
Plauti hæc eſt genuina Comœdia. Gell. 3. 3. *Dit blijſpel is zekerlijk van Plautus gemaakt; Plautus is de waare maker van dit blijſpel.*
Genuinus alleen. Juv. 5. 69. Genuinus dens. Cic. N. D. 2. 54. *Een baktand, een kies.* Dus in 't Latyn genoemt, naar 't gevoelen van Feſtus, om dat ze tegens de wangen aan ſtaat.
Genuinum frangere in aliquo. Perſ. 1. 115. *Iemand een hap met de tanden geeven; iemands eer ſchenden,* of *van iemand quaad ſpreeken: al zijn gal op iemand uytbraacken.* Een boertige uytdrukkinge.

GENUS, eris. n. *Geſlagt, ſtam, huys, afkomſt, geboorte, oorſprong.*
Genere clarus. Liv. 9. 7. Natus genere nobili. Cic. V. 5. 70. of Summo. Cic. F. 7. 9. *Edel van afkomſte, uyt geen onedel geſlacht geboren, van adel, uyt een adelijk geſlacht, uyt een goed huys geſproten.*
Summo genere prognatus. Plaut. Capt. 1. 2. 67. *Van den beſten, hoogſten, oudſten,* of *voornaamſten adel.*
Genus humile. Quintil. I. O. 3. 7. *Geringe, ſlechte,* of *laage afkomſt.*
Genere ſum ei proximus. Ter. Ad. 4. 5. 17. *Ik ben zijn nabeſtaande, namaagſchap,* of *van zijn naaſte bloed.*
Genus. *Geſlacht, ſlach, ſoort, aardt, natuur,* van menſchen, dieren, hout, enz. ſpreekende.
Varia ſunt genera beſtiarum. Cic. N. D. 2. 39. *Daar zijn verſcheyde ſoorten,* of *ſlach van beeſten.*
Genus hominum. Cic. I. R. 1. 24. Hor. E. 2. 1. 7. Humanum. Hor. Ep. 5. 2. *'t Menſchelijk geſlacht, 't menſchdom, de menſchelijke natuur, de menſchen.*
Vatum. Hor. E. 2. 2. 102. *De Dichters,* of *Poëten.*
Genus. *Een volk.*
Genus Romanum. Cic. A. 4. 5. *'t Roomſche volk, 't geſlacht der Romeynen.*
(Genus velox. Flor. 2. 3. 4. *Een ſnel volk.*)
Genus piſcium. Hor. O. 1. 2. 9. *'t Viſſchen geſlacht, de viſſchen,* of *'t geſlacht van de viſſchen.*
Genus. *Slach, ſoort, wijze, maakzel, gedaante, inborſt.*
Ejus generis homines. Cic. de Or. 1. 48. Id genus homines. Cic. F. 8. 4. Genus hoc hominum. Hor. S. 1. 2. 2. *Menſchen van dien aardt,* of *inborſt, van dien ſtaat,* of *die waardigheyd, enz.*.
Genus ſcribendi. Hor. S. 1. 4. 65. *Een ſchrijfwijze, een wijze,* of *ſlach van ſchrijven.* Vitæ. Hor. S. 1. 3. 60. *Een levenswijze, een manier,* of *wijze van leven.*
Genus. Cic. T. 7. *'t Geſlacht van een naamwoord.* Een woord der letterkunde.
(Genus. *Een dochter.*
Quamvis illa foret ſolis genus. Tib. 4. 1. 62. *Alhoewel ze een dochter was van de zonne.*
Genus. *Een zoon.*
Hymen Uraniæ genus. Catull. 62. 2. *Hymen de zoon van Urania.*
Genus. *Een geheel volk..*
Sabinorum genere nullum quondam incorruptius fuit. Liv. 1. 18. *Eertijds is 'er geen volk vroomer,* of *ongeſchondener van zeden geweeſt dan de Sabinen.*
Genere quodam. *Eenigzins, eenigerwijze.*
Genere quodam parricidium ac ſacrilegium committunt qui hæc dicunt. Scrib. Larg. Præf. *Die dit zeggen, begaan eenigzins vadermoord en kerkdievery.*
Quidam jugulantur genere quodam incitata eruptione ſanguinis. Scrib. Larg. 22. 84. *Zommige ſtikken eenigzins door al te ſchielijk bloeden.*)

G E O G. G E O M.

GEOGRAPHIA, æ. f. Cic. Att. 2. 4. Γεωγραφία. *Aardrijksbeſchrijving, wereldbeſchrijving, landbeſchrijving.*

GEOGRAPHICUS, a, um. Amm. 23. 18. *Van de landbeſchrijving, tot de landbeſchrijving behorende.*

GEOMETRES, æ. m. Cic. Off. 3. 7. Sen. E. 88. *Een landmeeter, meetkundige.*

GEOMETRIA, æ. f. Cic. Off. 3. 7. Γεωμετρία. *'t Landmeeten, Meetkunde, Landmeetkonſt.*

GEOMETRICE. adv. *Op zijn landmeeters, dat het landmeeten aangaat.*
Geometrice eruditus. Plin. H. 35. 10. *Wel ervaren in 't landmeeten, een verſtandig landmeeter, een die het landmeeten wel verſtaat.*

GEOMETRICUS, a, um. Γεωμετρικός. *Meetkundig, meetkonſtig, dat tot het landmeeten behoort.*
Geometrica diſcere. Cic. T. Q. 1. 24. *'t Landmeeten leeren.*

G E O R.

GEORGIA, æ. f. Plin. H. 4. 12. *Georgia,* een land van Aziën, dat ten ooſten de Caſpi-

Digitized by Google

Caſpiſche zee, en ten weſten de Pontus Euxinus heeſt.

GĔŌRGĬCŬS, ă, ŭm. Georgicum carmen. Colum. 7. 5. *Een landgedicht, een dichtſtuk, of gezang op de landbouw, een verhandeling der landbouw in dicht.*

G E R A. G E R C.

GĔRĀRĬĂ, æ. f. Plaut. M. G. 3. 1. 102. *Een kindermeyd, een meyd die de kinderen draagt.*

[GĔRARDIMONTĬUM, ĭi. n. *Geertsberg.* Een ſtad in Vlaanderen op de Dender.]

GERCĬŬS, ĭi. m. *De Ger*, of *Gerſtroom*, een ſtroom van Gaſcogne, die beneden Auch doorloopt.

G E R G. G E R M.

GĔRGŎVĬĂ, æ. Cæſ. B. G. 7. 4. Men meent dat het *Moulins* is, de hoofdſtad van 't Bourbonnois.

GĔRMĀNĒ. adv. Cic. Fr. 2. 15. *Broederlijk, als een broeder, met een broeders*, of *broederlijk herte*, of *genegentheyd.* (Men leeſt nu Genuine.)

GĔRMĀNI, ōrŭm. m. plur. Cæſ. B. G. ... 1. *De Duytſchen*, of *Duytſchers.*

GĔRMĀNĬĂ, æ. f. Cæſ. B. G. 6. 11. *Duytſchland, Hoogduytſchland.*

(GĔRMĀNĬCĬĀNŬS, i. m. *Een ſoldaat, die in Duytſchland dient.*

Germaniciani principem detrectabant non a ſe datum. Suet. T. 25. *De ſoldaaten*, of *de benden, in Duytſchland dienende*, of *die onder Germaniens dienden, weygerden een Vorſt aan te neemen dien zy niet aangeſtelt*, of *gekoren hadden.*)

GĔRMĀNĬTĀS, ātĭs. f. Cic. Ar. 20. Lig. 11. *Maagſchap, namaagſchap, verwantſchap, bloedverwantſchap.*

‡ GĔRMĀNĬTŬS. adv. Pompon. *by* Non. 2. 38. *Oprechtelijk, broederlijk, van herten, ongeveynsdelijk, als een broeder.*

GĔRMĀNŬS, ă, ŭm. *Waar, oprecht, rechtſchapen, wettelijk, waarachtig, zuyver, eygen, onvervalſcht, ongeſchonden, onverminkt, natuurlijk, dat niet opgeſmukt, geſmeert, geverniſt*, of *verdicht is*, van zaaken en perſoonen ſpreekende. De ſuperl. *Germaniſſimus* ſtaat beneden by Cicero.

Germanum nomen. Plaut. Capt. 2. 2. 38. *Een eygen*, of *waare naam.*

Germana patria. Cic. L. L. 2. 1. *Het waare*, of *rechte vaderland.* Juſtitia. Cic. Off. 3. 17. *Ongeſchonde, ongekreukte, zuyvere*, of *in tere gerechtigheyd.*

Orator germanus Atticus. Cic. Or. 26. *Een zuyver Athkenſch Redenaar; zoo een rechtſchapen, zuyver*, of *deftig Redenaar als een Athenienzer.*

Hæc germana ironia eſt. Cic. Cl. 86. *'t Is een enkele, loutere*, of *rechte ſchersſing*, of *ſchimpreden.*

Germanus alienu. Ter. Ad. 2. 4. 5. *of* Germanus frater. Ter. And. 1. 5. 57. Cic. V. 1. 49. *Een heele*, of *volle broeder, een broeder van de zelve vader en de zelve moeder.* (Ook *van eenen vader, en verſcheyde moeders.* Dus was Elpinice de germana van Cimon *by* Nep. Præf. 4. *en* Cim. 1. *Van eene moeder en verſcheydene vaders.* Dus word Eryx de zoon van Butes en Venus genoemt de germanus van Æneas de zoon van Anchiſes en Venus by Virg. Æ. 5. 412. Zie Rutgerſ. V. L. 1. 9. Giſan. O. p. 101.]

Germanus. *Gelijk, gelijkvormig, overeenkomſtig, even eens, zoo goed, bequaam, ter ſnede gebragt, dat ergens meê overeenkomt*, of *naar gelijkt*, van een voornemen, raad, enz. ſpreekende.

Germanum ſe putat eſſe Thucydidis. Cic. Or. 9. *Hy meent dat hy zoo welſprekende is als Thucydides.*

Germaniſſimus Stoïcis *of* Germaniſſimus Stoïcus. Cic. A. Q. 4. 43. *Een rechtſchapen, louter, zuyver*, of *oprecht Stoïſch Philoſooph*, of *Wijsheydsoeffenaar.*

GĔRMĔN, ĭnĭs. n. Virg. G. 2. 76. *Een ſpruyt, ſcheut*, of *telg.*

Germen. Plin. H. 10. 29. *Een knop*, of *bot van een boom.*

Germen. *Oorſprong.*

Anima germen ab æthere traxit. Prudent. Cathem. 10. 24. *De ziele heeft haren oorſprong uyt den hemel.*

GĔRMĬNĀTĬO, ōnĭs. f. Colum. 11. 2. *Uytbotting, uytſpruyting, bloeijing.*

GĔRMĬNĀTŬS, ūs. m. Plin. H. 16. 25. Zie Germinatio.

GĔRMĬNO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. Plin. H. 16. 25. *Uytbotten, uytſpruyten, uytſchieten, opkomen, uytloopen, groen worden, bloeijen.*

G E R O.

GĔRO, ĭs, geſſi, geſtŭm, gĕrĕrĕ. acc. *Draagen, voeren, vervoeren, brengen.*

Formicæ gerunt onera morſu. Plin. H. 11. 20. *De mieren draagen haaren laſt met de tanden.*

Gerere Rempublicam. Cic. F. 15. 12. *'t Gemeenebeſt beſtieren, den Staat regeeren*, of *bedienen.* Negotium. Cic. Q. R. 11. *of* Rem aliquam feliciter ex ſententia. Cic. F. 2. 7. *Een zaak gelukkiglijk en naar wenſch uytvoeren.* Bene rem ſuam. Plaut. Capt. 3. 2. 1. *Zijn dingen wel doen*, of *wel aanleggen, zijn zaaken wel waarneemen*, of *wel beſtieren.*

Se gerere ſubmiſſe. Cic. Off. 1. 26. Honeſte adverſus aliquem. Cic. Att. 6. 1. *Zich omtrent iemand nedrig en beleeft gedraagen; iemand alle onderdanigheyd en beleeftheyd toonen.*

Se gerere pro cive. Cic. Arch. 5. [Gerere civem. Claud. Honor. Conſ. 4. 294.] *Zich als burger gedraagen.*

Gerere bellum cum aliquo. Cic. Sext. 2. *Oorlog tegens iemand voeren.* Simultatem. Cic. Att. 14. 13. ſubj. 1. Inimicitias. Cic. Dej. 11. *Heymelijke vyandigheyd*, of *vyandſchap tegens iemand hebben.*

Gerere Magiſtratum. Cic. Sext. 37. *Een Overheydsampt bedienen.* Conſulatum. Sall. B. J. 25. *'t Burgermeeſterſchap bedienen, Burgermeeſter zijn.*

Gerere animum muliebrem. Cic. Off. 1. 18. Infirmum. Ter. Hec. 3. 1. 31. *Een verwijft*, of *ſlaphertig gemoed hebben.* Ingenium callidum. Plaut. Aſ. 2. 1. 9. *Een loos*, of *ſchrander verſtand hebben.*

Iras gerere. Ter. Hec. 3. 1. 30. *Haat draagen, toornig zijn.*

Morem gerere alicui de aliqua re. Plaut. Moſt. 1. 3. 32. *Iemand ergens in onderworpen*, of *onderdanig zijn, iemands bevelen ergens in opvolgen*, of *nakomen.*

Morem gerere animo. Ter. And. 4. 1. 17. Gerere ſibi morem. Ter. H. 5. 1. 74. *Zijn inborſt*, of *genegentheyd volgen, zijn driften*, of *tochten den wijen toom vieren*, of *geeven.*

Morem gerere alicui. Ter. Hec. 4. 2. 23. *Iemands genegentheyd opvolgen.*

Gerere perſonam aliquam. Cic. Off. 1. 32. *Een perſoon*, of *perſonaadje verbeelden*, of *vertoonen.* Perſonam civitatis. Cic. Off. 1. 34. *Een ſtad verbeelden, als een gevolmagtigde wegens een ſtad komen.*

Gerere formam ſervi. Virg. Æ. 1. 319. *of* Servilem. Plaut. Am. Arg. 4. *of* Speciem. Colum. 8. 2. *Een ſlaaven gedaante*, of *gelaat hebben; een wijze van doen als een ſlaaf hebben; zich als een ſlaaf gedraagen*, of *aanſtellen.*

(Gerere matrem. Flor. 1. 1. 3. *Zich draagen als een moeder, de plichten van een moeder doen.*

Gerere tempus. Suet. D. 1. *Den tijd doorbrengen.*

Gerere uterum. Celſ. 2. 10. partum. Plin. H. 7. 5. *Zwanger zijn.*

Gerere rem. Nep. Milt. 3. Suet. A. 7. *Oorlogen, vechten.*

Gerere alias res. Plaut. Ciſt. 4. 2. 53. *Niet toeluyſteren.*)

GĔRO, ōnĭs. m. Plaut. Truc. 2. 7. 1. *Een drager, kruijer*, of *arbeyder.*

G E R R.

GERRÆ, ārŭm. f. plur. Plaut. Trin. 3. 3. 31. *Beuzelingen, zotternijen, kinderlijke dingen, ſlechtigheden, aperijen, wisjewasjes, malligheden, malle*, of *zotte kuuren, ongerijmtheden.* Dit woord betekent eygentlyk *onnut geklap*, in 't Griekſch *een teene horde.*

(Gerræ. Feſtus. *Schanskorven.*

GERRĒS, ĭŭm, f. Plin. H. 32. 11. Mart. 3. 77. 7. *Een ſoort van ſlechte viſch.*)

GĔRRO, ōnĭs. m. Ter. H. 5. 4. 10. *Zotskap, knuremaaker, beuzelaar, een die niet dan zotte klap uytſlaat.*

G E R T.

[GERTRUDIBERGA, æ. f. *Geertruydenberg.* Een ſtad van de Nederlanden, in Holland, aan den Biesbos.]

G E R U.

GĔRŬLĂ, æ, f. Apul. M. 6. 715. *Een draagſter; een vrouwmenſch, dat pakken draagt.*

GERULIFIGULUS flagitii. Plaut. B. 3. 1. 14. *Een uytvoerder van ſchelmſtukken.*

GĔRŬLŬS, I. m. Plaut. B. 4. 9. 79. Hor. E. 2. 2. 72. Sen. N. Q. 3. 18. *Een arbeyder, een kruyer, iemand die pakken, of laſten op de ſchouders draagt.*

GERUNDĂ, æ. f. Plin. H. 3. 3. *Gironne*, een ſtad van Catalogne.

GERUNDĂ, æ. f. *Gironda.* Dus word Gironne genoemt wanneer het met Dardogne gevoegt is.

GĔRŪSĬĂ, æ. f. Vitruv. 2. 8. Plin. H. 35. 14. Γερουσία. *De Raad*, of *Raadvergadering.* 't Griekſche woord betekent eygentlyk, *Een vergadering van Oude mannen:*

(Geruſia. *Een Stadhuys*, of *Raadhuys.* Incendium Nicomediæ Geruſiam abſumſit. Plin. E. 10. 42. *Het Stadhuys te Nikodemien is verbrand.*)

G E S S. G E S T.

GESSORĬĂCUM, I. n. Suet. Cl. 17. *Boulogne*, een ſtad van Pikardyen; ook *Boulogne op zee* genaamt. Zie onze aantekening.

GESSORĬĂCUS pagus. *'t Boulonois*, *'t land*, of *de rechtbank van Boulogne.*

GESTĂ, ōrŭm. n. plur. Cic. poſt. red. in ſen. 7. *Daaden, groote*, of *manhafte daaden, doorluchtige bedrijven*, of *verrichtingen van een Veldoverſte*, of *heldedaaden.*

GESTĀMĔN, ĭnĭs. n. Virg. Æ. 7. 246. Plin. H. 32. 2. *Gewaad, cieraad, geweer.* In 't gemeen alles wat men draagt, gelyk een kleed, kroon, ſchild, enz.

Geſtamine ſellæ Bajas pervectus. Tac. An. 14. 4. *Op een ſtoel naar Bajen gedraagen, op een draagzetel naar Bajen gebracht.*

[GESTANS, āntĭs. omn. gen. Suet. D. 11. *Die in een zetel gedraagen word.* Het activum voor 't paſſivum.]

GESTĀTĬO, ōnĭs. f. Sen. E. 15. *Schudding, hotzing, ſchokking, ligchaams beweging, ſlingering, die men in 't rijden, vaaren, draagen, enz. gevoelt.*

Longis morbis geſtatio aptiſſima eſt. Celſ. 2. 15. *De ligchaams beweging door rijden, draagen, vaaren, enz. is heel goed in langduurige ziekten.*

Geſtatio. Plin. E. 2. 17. *Een wandelgang, een overdekte galdery*, waar onder men te paard reed, *of* in een rosbaar gedraagen wierd.

GESTĀTŎR, ōrĭs. m. Plin. E. 9. 33. *Drager, een die draagt, een kruyer.*

Geſtator. Mart. 4. 64. 19. *Een koets, wagen, of rytuyg.*

GESTĀTŌRĬŬM, I. n. Suet. Cl. 17. *Een draagſtoel.*

(GESTĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. *Iets dat 'er is om gedraagen te worden.*

Geſtatoria ſella. Suet. N. 26. V. 16. *Een draagſtoel.* Wy beſchryven den zelven by Suetonius over de eerſte plaats.)

GESTĀTRĪX, īcĭs. f. Val. Flacc. 4. 605. *Draagſter, een vrouw die iets draagt.*

GESTĀTUS, ă, ŭm. Mart. 1. 83. 5. *Gedraagen, gebragt, gevoert, die zich heeft laaten brengen*, of *draagen*, *in een rosbaar, draagſtoel, enz.*

GESTĀTUS, ūs. m. *Draging, voering, brenging; het draagen, voeren*, of *brengen.*

Fructus adeo teneri, ut geſtatum non tolerent. Plin. H. 15. 25. *Zulke teere vruchten, dat ze 't vervoeren niet konnen verdraagen.*

GESTĬCŬLĀRĬĂ, æ. f. Gell. 1. 5. *Een tooneelſpeelſter, quakzalfſter, guychelerſſe, guychelſpeelſter, zweetſter.*

GESTĬCŬLĀRĬŬS, I, m. Amm. 24. 16. *Iemand die vreemde gebaarden maakt.*

GESTĬCŬLĀTĬO, ōnĭs. f. Val. Max. 2. 4. 4. *Gezwets, guychelſpel, kluchtſpel, gebaar der tooneel- of guychelſpeelders.*

Geſticulatio digitorum. Suet. Tib. 68. *Het ſpeelen, of gebaarmaaken met de vingeren.*

GESTĬCŬLĀTŌR, ōrĭs. m. Colum. Præf. 1. *Tooneelſpeelder, zwetzer, bootzemaaker, guychelaar, quakzalver, kluchtſpeelder.*

GESTĬCŬLŎR, ārĭs, ātŭs ſŭm, ārī. *Zwetzen, groot gezwets, of gebaar maaken, potzen, of kluchten bedrijven.*

Carmina geſticulari. Suet. N. 42. *Vaarzen met gezwets opzeggen.*

GESTĬO, ōnĭs. f. *'t Bewind, 't beſtier, 't bevel over*, of *de behandeling* van een zaak, enz.

Negotii geſtio pertractanda eſt. Cic. I. R. 2. 12. *Men moet zien hoe de zaak behandelt is, hoe de zaak zich toegedraagen heeft.*

GESTĬO, is, ivi, ītŭm, īrĕ. Ter. Ph. 2. 1. 30. *Zeer naar haaken*, of *naar verlangen, een ſterke begeerte naar hebben, naar ſnakken, zeer begeerig naar zijn, ſterven van verlangen, met hert en ziel wenſchen.*

Geſtire voluptate. Cic. Off. 1. 29. Lætitia. Cic. Fin. 2. 4. *Opſpringen van vreugde*, of *van blijdſchap; verrukt*, of *buyten zich zelven van blijdſchap zijn; ongemeen bly zijn.*

Quid eſt, quod ſic geſtis? Ter. E. 3. 5. 10. *Hoe zijt gy zoo blijde?*

Parietes hujus curiæ gratias tibi agere geſtiunt. Cic. Marc. 3. *De muuren van deze raadkamer verlangen* (om zoo te ſpreeken) *om u te bedanken.*

GESTĬTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Plaut. Pœn. 1. 2. 186. *Dikwils draagen.*

GESTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Draagen, brengen, voeren.*

Geſtare aliquem in manibus. Ter. Ad. 4. 2. 24. *Iemand in zijn armen draagen.*

Geſtare animum alicujus. Plaut. Merc. 3. 3. 11. *Iemands gemoed doorgronden, iemands voornemen, gevoelen*, of *inborſt kennen.*

Geſtare aliquem in ſinu. Ter. Ad. 4. 5. 75. *Iemand in 't hert draagen, een hertelijke liefde*, of *genegentheyd toedraagen, teêrhartiglijk beminnen.*

Geſtare crimina, verba alicujus. Plaut. Pſ. 1. 5. 12. Sen. E. 123. *Iemands misdaaden, woorden ophaalen, verhaalen, melden*, of *vertellen.*

Non obtuſa adeo geſtamus pectora. Virg. Æ. 1. 571. *Wy hebben zulke harde*, of *ongevoelige herten niet.*

‡ GESTŎR, ōrĭs. m. Plaut. Pſ. 1. 5. 14. *Een aanklaager, beſchuldiger, overbrenger, verklikker, betichter, kraaijer.*

GESTŌSŬS, ă, ŭm. Gell. 1. 5. Apul. M. 10. 344. 11: 373. *Die*, of *dat een groot gebaar maakt.*

GESTŬS, ă, ŭm. *Gedaan, bedreven, uytgevoert, volvoert, afgedaan, verricht.*

Res Ducis geſtæ. Cic. de Or. 3. 1. *Krijgsdaaden, groote daaden, oorlogsverrichtingen van een Krijgsoverſte.*

Geſti honores. Plin. H. 14. 22. *De eerampten die men bekleed, de ampten die men bedient*, of *de bedieningen die men gehad heeft.*

Geſtus eſt mos & voluntati & dignitati tuæ. Cic. Mur. 23. *Men heeft en u en uwe waardigheyd gehoorzaamt; men heeft uw begeerte en achtbaarheyd voldaan.*

GESTŬS, ūs. m. *Gezwets, gebaar, gelaat van een Redenaar.*

Geſtum & vultum novum capere. Ter. Ph. 5. 6. 50. *Nieuwe gebaarden en een nieuw gelaat aanneemen.*

Agere geſtum humeris. Cic. R. P. 13. *Gebaarden met de ſchouders maaken.*

Accommodare geſtum ad vocem. Quintil. I. O. 1. 11. *Zijn gebaarden naar zijn ſtem voegen*, of *ſchikken.*

G E S U. G E T Æ.

GĔSŬM, I. n. Zie Gæſum.

GĔTÆ, ārŭm. m. plur. Ovid. P. 2. 7. 31. *De Geten*, volkeren van 't Europiſch Scythiën. Zommige verwerren ze met de Daciërs.

G E T H. G E T I.

GĔTHYŬM, yi. n. Plin. H. 19. 6. Γήθυον. *Prey*, zekere kleyne uyen.

[GĔTĬCĒ. adv. Ovid. Tr. 5. 12. 58. *Op zijn Getiſch, na de wijze van de Geten.*]

GĔTĬCŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 3. 35. *Van de Geten, dat tot de Geten behoort.*

G E T U.

GĔTŪLI, ōrŭm. m. plur. Sall. B. J. 18. *De Getulen*, Volkeren van Afrika omtrent de Nigerſtroom.

[GĔTŪLĬCŬS, ă, ŭm. Getulica purpura. Plin. H. 6. 31. *Verwe, die gemaakt wierd uyt ſchelpviſchen gevangen aan de ſtrand van de Getuliſche zee.* Dat ze daar gevangen wierden verhaalt hy H. 9. 36.]

GĔTŪLŬS, ă, ŭm. Virg. Æ. 4. 40. *Van de Getulen, dat tot de Getulen behoort.* Deze Dichter gebruykt het om de Afri-

Digitized by Google

Afrikaners te betekenen, vermits deze volkeren in Afrika woonden.

G I B B.

GIBBĂ, æ. f. Suet. D. 23. *Een bult, bochel.*

(GIBBĔR, ĕri, *en* ĕris. m. *Een bult, een bochel.* By Apul. Fl. 14. vinden wy den abl. Gibbere.

Syriacis bubus non ſunt palearia, ſed gibber in dorſo. Plin. H. 8. 45. *De runderen in Syriën hebben geen quabben aan hun kin, maar een bult op den rugge.*)

GIBBĔR, ĕră, ĕrŭm. Varr. R. R. 2. 5. Plin. H. 34. 3. *Gebult, gebogchelt, die een bochel heeft.*

GIBBĔRŌSŬS, ă, ŭm. Suet. Gr. 9. *Gebult, gebogchelt, vol bulten.*

GIBBŌSŬS, ă, ŭm. Celſ. 8. 1. *Gebult, gebogchelt, bultig, in 't rond verheven, uytpuylende.*

GIBBŬS, ĭ. m. Juv. 6. 109. *Een bult*, of *bochel.*

G I E S. G I G A.

[GIESSA. *Gieſſen.* Een ſtad in Heſſen, aan de rivier de Lan.]

GĪGANTĒŬS, ă, ŭm. Ovid. M. 5. 346. *Des Reuzen, van een Reus*, of *Reuze.*

Giganteus triumphus. Claud. R. P. 1. 159. *Een zege op de Reuzen behaalt.*

GĪGĀS, ăntĭs. m. Cic. N. D. 2. 18. *Γίγας. Een Reus*, of *Reuze.*

Fraterculus gigantum. Juv. 4. 98. *Een menſch van ſlechten ſtaat, van een duyſtere*, of *onbekende afkomſt.*

G I G E. G I G N.

GĬGĔRĬĂ, ōrŭm. n. plur. Lucil. *by* Non. 2. 390. *De maag, 't ingewand van een hoen.*

GIGNENTĬĂ, ĭŭm. n. pl. Sall. B. J. 79. *Aardgewas.*

GIGNO, ĭs, gĕnŭĭ, gĕnĭtŭm, gignĕrĕ. acc. *Teelen, voortbrengen, winnen.*

Herculem Jupiter ex Alcmena genuit. Cic. N. D. 3. 16. *Jupiter heeft Hercules by Alcmena gewonnen*, of *geteelt.*

Huic urbi vos genuiſſe Deus videtur. Cic. A. 14. 12. *'t Schijnt dat God u tot nut van deze ſtad geſchapen heeft.*

Ad majora nos natura genuit. Cic. Fin. 1. 7. *De natuur heeft ons tot grooter dingen in de wereld gebragt.*

(Gignere. *Baaren.* Cicero en Seneca gebruyken dit woord ook van de vrouwen.

Lacæna inquit, Idcirco genueram. Cic. Tuſc. 4. 2. *De Spartaanſche vrouw zegt daarom had ik hem gebaart.*

Quid tale Juno genuit? Sen. H. OEt. 4. 1509. *Wat is 't dat Juno zodanig gebaart heeft?*

Gignere ova. Cic. N. D. 2. 51. Plin. H. 10. 52. *Eijeren leggen, de kuyt ſchieten*; het eerſte van vogelen, en 't ander van de viſſchen ſpreekende. Tus Plaut. Trin. 4. 2. 89. *Wierook draagen*, of *voortbrengen.*

Gignere. *Voortbrengen, baaren, verwekken, aanbrengen, veroorzaaken, doen ontſtaan, te weeg brengen.*

Gignere faſtidium. Plin. H. 14. 16. *Een walging geeven, baaren*, of *veroorzaaken.*

Morbus ex ea re gignitur. Cic. T. Q. 4. 13. *De ziekte ontſtaat*, of *ſpruyt daar uyt, komt daar van daan.*

G I L V. G I N G.

GILVŬS, ă, ŭm. Virg. G. 3. 83. *Aſchgrauw, aſchverwig*, ook *geelachtig, vaal.*

Gilvum vinum. Gell. 13. 30. *Bleeker, bleekerwijn.*

GINGĪDĬŬM, ĭī. n. Plin. H. 20. 5. *Kervelkruyd.*

GINGĪVĂ, æ. f. Celſ. 7. 12. Plin. H. 13. 23. *Het tandvleeſch.*

Defricare gingivam. Catull. 39. 19. *Het tandvleeſch*, of *de tanden ſchoon maaken.*

Gingiva inermis. Juv. 10. 200. *Tandeloos tandvleeſch, tandelooze kevels, tandvleeſch zonder tanden.*

(GINGRĪNĂ, æ. f. Feſtus. Solin. 5. *Een ſchalmey.*)

GINGRĬO, ĭs, īrĕ. Feſtus. *Schreeuwen als de ganzen, gaggelen.*

(GINGRĪTŌR, ōrĭs. m. Feſtus. *Een ſchalmeyſpeler, een die op de ſchalmey blaaſt.* Zie Salmaſ. E. P. 87. b. E.

GINGRĪTŬS, ŭs. m. Arnob. 6. 205. *'t Gaggelen*, of *ſchreeuwen der ganzen.*)

GINNŬS, ĭ. m. Mart. 6. 77. 7. *Een muylezel, van een paard en ezelinne geteelt.*

G I S L. G I T.

GISLĔNŎPŎLĬS, ĭs. f. *Sint Guilain*, een ſtad in Henegouwen.

GIT *of* GITH. n. indeclin. Celſ. 2. 33. Colum. 6. 34. *Nardus-zaad, Nighelle:* zeker kruyd.

G L A B.

GLĂBĔR, bră, brŭm. Plaut. Trin. 2. 4. 140. Varr. R. R. 1. 2. Colum. Præf. 1. *Kaal, geſchooren, haairloos, zonder haair, glad*, van menſchen en dieren ſpreekende. De compar. *Glabrior* ſtaat by Plaut. Au. 2. 9. 6.

GLABRENS, ĕntĭs. omn. gen. Glabrentia loca. Colum. 2. 9. *Kaale plekken in een veld, afgegeete plaatzen.*

GLABRESCO, ſcĭs, ēſcĕrĕ. *Kaal zijn, dor zijn, afgegeeten zijn.* 't Eerſte van boomen en kruyden, 't laatſte van landeryen ſpreekende.

Area glabreſcit. Colum. 2. 20. *De dorſchvloer droogt op, word hard*, of *vaſt.*

GLABRĒTŬM, ĭ. n. Colum. 2. 9. *Een kaal afgegeeten veld, een onvruchtbaar ſtuk lands.*

GLABRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. *Schrabben, ſchraapen, ſcheeren, kaal ſchrabben*, of *ſcheeren, 't haair afſnijden.*

Aqua candente ſues, vel flammula glabrantur. Colum. 12. 53. *De varkens worden met heet water, of een zachte vlamme de borſtels afgeſchroeit.*

G L A C.

GLĂCĬĀLĬS, ĭs. m. *en* f. ālĕ, ĭs. n. Colum. 3. 1. *Van ys, ysachtig, koud, bevrozen*, van zekere landen ſpreekende die onder de Aspuuten leggen.

Glacialis hyems. Virg. Æ. 3. 285. *De koude lucht, het winter ſaiſoen.*

Oceanus glacialis. Juv. 2. 1. *De Yszee.*

Frigus glaciale. Ovid. M. 9. 581. *Een vriezende koude, een kou die vorſt veroorzaakt.*

GLĂCĬĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 37. 10. *Bevroren, bevrozen, toegevroren, toegeſtremt.*

Caſeus fici ramulis glaciatus. Colum. 7. 8. *Een kaas met vygetakjes geſtremt*, of *geronnen.*

GLĂCĬĒS, ēi. f. Virg. G. 3. 298. *Het ys.*

Glacies æris. Lucret. 1. 494. *De hardigheyd van het ertz.*

GLĂCĬO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Hor. O. 3. 10. 7. *Doen bevriezen, tot ys maaken, ys doen worden.*

Glaciari. *Bevriezen, tot ys ſtremmen*, of *vriezen.*

Hic humor glaciatur in gemmas. Plin. H. 8. 38. *Dit vocht ſtremt*, of *ſtolt tot paarlen.*

GLACĬTO, ās, ārĕ. Ovid. Ph. 19. *Gaggelen als een gans, ſchreeuwen als een kraan.*

[GLĂCĬŬM, ĭi. n. *Glatz.* Een braave ſtad aan de Neyſſe, aan het Reuzen gebergte, in 't Graafſchap Glatz.]

G L A D.

GLĂDĬĀTŌR, ōrĭs. m. Cic. A. 7. 6. *Een ſchermer*, of *zwaardvechter.* Dit was een ſlaaf die tot vermaak van 't Roomſche volk in 't ſtrydperk vocht. Zie den zelven en alle deszelfs zoorten in ons Lex. Antiq.

[Gladiator. Patern. D. 50. 6. 6. *Een zwaardveger.*]

GLĂDĬĀTŌRĬĒ. adv. Lamprid. Comm. 15. *Op de wijze van een ſchermvechter.*

GLĂDĬĀTŌRĬŬM, ĭi. n. Liv. 44. 31. *De prijs*, of *kroon die een zeeghaftig zwaardſchermer bevocht.*

GLĂDĬĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. Cic. Att. 1. 16. *Schermers, van een ſchermer*, of *zwaardvechter*, of *dat daar toe behoort.*

Gladiatorio animo ad me affectat viam. Ter. Ph. 5. 7. 71. *Hy komt*, of *nadert tot my met een zwaardvechters*, of *ſchermers gemoed*, dat is, *met gedachten om my quaad te doen.*

GLĂDĬĀTŪRĂ, æ. f. Tac. An. 3. 43. *De Vechtkonſt, het ſchermen*, of *'t vechten met ſcherp.*

GLĂDĬŎLŬS, ĭ. m. Apul. M. 2. 122. *Een dagge, een kort degentje, een pook.*

Gladiolus. Plin. H. 21. 11. *Lis, wate-*

lis

Digitized by Google

lit, *kandelaar*. Zeker kruyd.

GLĂDĬŬM, ĭi. n. Lucil. *by* Non. 3. 106. Plaut. Caſ. 5. 2. 31. Varr. L. L. 8. 49. R. R. 1. 48. *Een degen*, *dolk*, *zwaard*, *rapier*. 't Is beter, naar 't gevoelen van Quintilianus, Gladius in maſculino te gebruyken.

GLĂDĬŬS, ĭi. m. *Een degen*, of *rapier*. Gladius ſtrictus. Cic. A. 2. 9. Vagina vacuus. Cic. Marc. 6. Fulgens. Cic. T. Q. 5. 21. *Een bloote degen*.

Gladium diſtringere. Cic. Off. 3. 31. Educere e vagina. Cic. I. R. 2. 4. Stringere. Virg. Æ. 12. 278. Nudare. Nep. Dat. 11. *Den degen uyttrekken*, *van leêr trekken*, of *rukken*, *den degen trekken*.

Gladium recondere in vaginam. Cic. I. R. 2. 4. *Den degen*, of *'t zwaard weêr in de ſcheê ſteeken*, of *weêr opſteeken*.

Gladio plumbeo aliquem jugulare. Cic. Att. 1. 16. *Iemand met een looden degen de ſtrot afſteeken*, dat is, *Iemand met zwakke redenen*, of *ſlechte bewijzen overtuygen*, *overreden*, of *overwinnen*.

Suo ſibi gladio hunc jugulo. Ter. Ad. 5. 8. 35. *Ik ſteek hem met zijn eygen zwaard de keel af*; *Ik doode hem met zijn eygen zwaard*; dat is, *Ik overtuyg hem met zijn eyge woorden*.

Gladius. Plin. H. 32. 2. *Een zwaardviſch*. Zekere viſch, die een ſcherpen bek als een degen heeft, waar meê hy door de ſchepen boort, bekent in Denemarken.

G L A N.

GLĀNĀTĀVĂ, æ. f. *Glandeves*, een ſtad in Provence.

GLANDĀRĬŬS, a, ūm. *Van eykelen*, *dat eykelen draagt*, *daar eykelen groeijen*.

Sylva glandaria. Varr. R. R. 1. 7. Cato R. R. 1. *Een eyken boſch*, of *dat eykelen draagt*.

GLANDĀTĂ, æ. f. *Glandeves*, een ſtad van Provence.

GLANDĬFĔR, a, ūm. Cic. L. L. 1. 1. *Dat eykelen draagt*, *daar eykels aan groeijen*.

GLANDĬŌNĬDĂ, æ. f. Plaut. Men. 1. 3. 27. *Een klier*, of *het klierachtige deel aan het hoofd der dieren*.

GLANDĬŬM, ĭi. n. Plin. H. 36. 1. *Een klier van een beeſt*.

Glandium. Plaut. St. 2. 2. 36. *Een verkensklierſtuk*, of *zwijnskrop*, voor lekkere gerechten gehouden onder de Ouden.

GLANDŬLĂ, æ. f. Celſ. 2. 1. *Een kliertje*, een zacht kruymelachtig gedeelte van 't ligchaam, gelyk een ſpons.

Glandula ſuilla. Plaut. Men. 1. 3. 27. *Een verkensklierſtuk*, *de hals van een zwijn*. Apri. Mart. 3. 82. 20. *Een wildzwijne klierſtuk*, *de hals van een wild verken*.

GLANDŬLŌSŬS, a, ūm. Colum. 7. 9. *Klierig*, *vol klieren*.

GLĀNĬS, ĭdis. m. Plin. H. 32. 11. *Zekere viſch*, *die 't aas weet af te eeten zonder den hoek in te zwelgen*.

GLANS, andis. f. Cic. Ar. 7. *Ekel*, *eykel*, of *aker*.

Glans. Liv. 36. 18. Sall. B. J. 57. Hirt. B. H. 4. *of* Glans plumbea. Lucret. 6. 306. *Een loode kloot*, of *koegel*.

Querna pellere glande famem. Tib. 2. 1. 38. *Zich met eykels verzadigen*.

(Glans. Celſ. 7. 25. *Het hoofd van de manlijkheyd*.)

GLĀNŬM, i. n. Plin. H. 3. 4. *Gap*, een ſtad in Provence.

GLĀNŬS, i. m. Plin. H. 32. 10. Zie Glanis.

G L A R.

GLĀRĔĂ, æ. f. Cic. Fr. 3. 1. Vitruv. 2. 4. *Drijfzand*, *grof*, of *ſteenachtig zand*.

GLĀRĔŌSŬS, a, ūm. Liv. 21. 31. Colum. 5. 9. *Vol ſteenachtig zand*, van een land ſpreekende.

GLARONENSIS pagus. *'t Kanton van Glaris*, een van de kleyne Zwitzerſche Kantons.

G L A S. G L A T.

GLĀSQUŬŬM, *of*

GLĀSQUŎVĬŬM. ĭi. n. *Glasgou*, een Stad en Hooge School van 't zuyder Schotland.

GLĀSTŬM, i. n. Plin. H. 22. 1. *Weede*, zeker kruyd zeer dienſtig tot het blauwverwen van wolle, by de verwers *Paſtel* genaamt.

GLĀTĬŬM, ĭi. n. *Glatz*, een ſtad van Bohemen.

G L A U.

GLAUCĬNŬS, a, ūm. Mart. 9. 27. 2. *Bleek-groen*, *groenachtig-blauw*, *witachtig-groen*, *zeegroen*.

GLAUCĬŎN, ĭi. n. Plin. H. 27. 10. Γλαύκιον. *Groote gehoornde*, of *geele heul*, zeker kruyd.

(GLAUCĬTO, as, are. Ovid. Phil. 60. *Bleên als een kat*.)

GLAUCŌMĂ, atis. n. Plin. H. 28. 8. Γλαύκωμα *by* Celſ. 7. 17. Suffuſio genaamt. *Oogen-groenheyd*, *groenzienigheyd*, *groengezicht*, *een vlak op 't oog*, zeker ooggebrek, wanneer 't kriſtallyne vocht zeegroen word.

GLAUCŌMĂ, æ. f. Zie Glaucoma, atis. dat meer in gebruyk is.

Alicui doctis dolis glaucomam ob oculos objicere. Plaut. M. G. 2. 1. 70. *Iemand met doorſlepe*, of *doorſtrepte liſten een rad voor de oogen draaijen*, *blindbokken*, of *de oogen verblinden*.

• GLAUCŌPĬS, ĭdis. f. Gell. 2. 26. *De godin Minerva*, dus genaamt van hare blauwe oogen.

GLAUCŬS, a, ūm. Virg. G. 4. 451. Plin. H. 7. 2. *Zeegroen*, *groenachtig*, *uyt den groenen*.

[GLAUCŬS, i. m. Ovid. H. 117. *Een zekere zoort van een viſch*.]

G L E B.

GLĒBĂ, æ. f. Cic. L. L. 2. 22. *Een klomp*, of *kluyt aarde*, *aardklomp*, *aardkluyt*.

Glebas frangere. Virg. G. 1. 94. Proſcindere. Varr. L. L. 6. 4. Verſare. Hor. O. 3. 6. 39. *De kluyten breeken*.

Gleba ſe reſolvit. Virg. G. 1. 44. *De aardkluyt ontdooyt*.

Gleba marmoris. Vitruv. 7. 6. Plin. H. 36. 6. *Een klomp*, *ſtuk*, of *brok marmerſteen*. Calcis. Vitruv. 7. 2. *Een kluyt*, *ſtuk*, of *brok kalk*.

GLĒBĀLĬS, is. m. & f. ĕ, is. n. Amm. 23. 5. *Van aardklompen gemaakt*.

GLĒBĀRĬŬS, ĭi. m. Varr. L. L. 6. 4. *Die klompen*, of *kluyten van aarde breekt*.

GLĒBŌSŬS, a, ūm. Plin. H. 35. 15. *Vol kluyten*, *klompen*, *brokken*, of *ſtukken*. De compar. *Gleboſior* ſtaat by Plin. H. 35. 16.

GLĒBŬLĂ, æ. f. Colum. 1. 6. *Een kluytje*, *brokje*, of *klompje*. Myrrhæ glebula. Vitruv. 8. 3. *Een myrrezaadje*, of *myrregraantje*.

[GLĒBŬLĂ, æ. f. Apul. M. 9. 303. Juv. 14. 166. *Een veld*, *landery*.

Glebulas emi. Petron. 57. *Ik heb landeryen gekocht*. Juvenalis verſtaat een veldjen van twee bunderen.]

(GLĒBŬLENTŬS, a, ūm. Apul. D. S. 46. *Kluytachtig*, *dat vol kluyten is*.)

G L E C.

GLĒCHŌNĪTES, æ. m. Colum. 12. 35. *Wijn met poley toegemaakt*.

G L E S. G L E U.

GLESSŬM, i. n. Plin. H. 37. 3. *Zekere amber*, die in de Noorder Eylanden word gevonden.

GLEUCĪNŬS, a, ūm. Gleucinum oleum. Colum. 12. 51. *Dropoly*, *oly die uyt de olyven druypt voor dat ze geperſt worden*.

G L I R. G L I S.

GLĪRĀRĬŬM, ĭi. n. Varr. R. R. 3. 15. *Een hek*, of *kooy voor de hazelmuyzen*, of *relmuyzen*.

GLIS, iris. m. Varr. *by* Chariſ. 69. en 106. *Een hazelmuys*, of *relmuys*. Een diertje dat de gansche winter ſlaapt. Zie Mart. 3. 58. 36.

GLISCO, is, iſcere. Cic. *by* Non. 1. 83. *Aanwaſſen*, *toeneemen*, *aangroeijen*, *vermeerderen*, *grooter*, *meerder*, of *ſterker worden*, van overdaad, aanzienlykheyd, enz. ſpreekende.

Gliſcit prælium. Plaut. Aſ. 5. 2. 62. Certamen. Tac. H. 4. 43. *'t Gevecht word heeter*, of *vinniger*. Diſcordia. Liv. 6. 14. Tac. An. 4. 17. *De tweedracht*, of *tweeſpalt*, *waſt*, of *groeyt aan*. Fama in dies. Tac. H. 2. 9. *'t Gerucht vermeerdert*, of *neemt toe van dag tot dag*, *verſpreyd zich dagelijks verder*.

Creſcente luna gliſcunt, deficiente contra deficiunt. Gell. 20. 8. *Die by de waſſende maan groeijen*, *en by de afgaande in tegendeel afneemen*.

Gliſcere numero. Tac. An. 4. 5. *In getal aangroeijen*, of *toeneemen*, *talrijker worden*.

Gliſcit

Gliſcit violentia Turno. Virg. Æ. 12. 9. *De gramſchap van Turnus word heviger.*

Gliſcere. *Gemeſt worden, vet worden*, van 't land, vogelen, dieren, enz. ſpreekende.

Fabis terra gliſcit. Colum. 2. 14. *De boonen meſten 't land.*

Paleis aſinus gliſcit. Colum. 7. 1. *De ezel word van kaf vet.*

G L O B.

GLŌBĀTIM. adv. Amm. 27. 9. *By hoopen.*

GLŌBŎR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. Plin. H. 18. 13. *Gerond, afgerond*, of *rond gemaakt worden.* Deze Schryver voegt 'er by, In rotunditatem. 18. 13.

Globari parvis orbibus. Plin. H. 2. 65. *Tot kleyne bolletjes gemaakt worden.*

GLŌBŌSĬTĀS, ātĭs. f. Macrob. Somn. Scip. 1. 16. *De rondheyd.*

GLŌBŌSŬS, ă, ŭm. Cic. Tim. 6. *Rondgelijk een bol*, of *kloot.*

GLŌBŬLŬS, ī. m. Plin. H. 33. 5. *Een bolletje, balletje, klootje.*

Globulus. Cato R. R. 80. *Een olykoek.*

Melliti verborum globuli. Petron. 1. *Zoete, gezuykerde, fleemende woorden, honigzoete woorden.*

GLŌBŬS, ī. m. Cic. N. D. 2. 18. *Een bol, kloot, bal, klouwen.* Alles wat rond is.

Globus. Nep. Att. 8. Liv. 3. 47. *Een ſchaare, hoop*, of *menigte volks, een groote vergadering*, of *groot gedrang van volk.*

Globus. Liv. 2. 47. *Een hoop krijgsvolk, een krijgshoop.*

Globus flammarum. Virg. Æ. 3. 574. *Een vlammekring, een kring van vuurvlammen.*

G L O C.

GLŌCESTRĬĂ, æ. f. *Gloceſter*, een ſtad van Engeland, aan de rivier de Saverne.

GLŌCĬO, īs, īvī, ītŭm, īrĕ. Colum. 8. 5. *Klokken, kakelen*, 't geluyd der hoenderen als ze willen leggen.

(GLŌCĪTO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Feſtus. *Klokken*, van hoenderen ſpreekende.

G L O G. G L O M.

[GLOGAVIA, æ. f. *Glogaw.* Een ſtad in Neder-Sileſien.]

GLŌMĔRĀBĬLĬS, ĭs. m. & f. lĕ, ĭs. n. *Dat opgewonden kan worden, dat in 't rond kan opgehoopt*, of *opgeſtapelt worden, dat rond is.*

Teſtis ſui glomerabilis orbis. Man. 1. 221. *Een getuyge*, of *bewijs dat zijn lighaam rond is.*

Plejadum parvo referens glomerabile ſidus. Man. 4. 520. *Vertoonende de t'zamenſterring van de Plejades*, of *'t zevengeſternte in 't ronde ſtaande.*)

GLŌMĔRĀMĔN, ĭnĭs. n. Lucret. 2. 453. *Een ronde klomp*, of *ronde hoop.*

(GLŌMĔRĀTIM. adv. Macrob. S. 6. 4. *Troepswijze, in 't ronde geſchaart.* De compar. *Glomeratius* ſtaat by Auſon. Grat. Act. 249.

GLŌMĔRĀTĬO, ōnĭs. f. *Ophooping in 't rond, 't ophoopen van iets.* Dit woord word in dezen zin by de goede Schryvers niet gevonden.

Mollis alterno crurum explicatu glomeratio. Plin. H. 8. 42. *De telgang van een paard.*

GLŌMĔRO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. acc. Ovid. M. 6. 19. *'t Garen op klouwens winden*, 't gemeene volk zegt ook wel, *klouwenen*, of *kloenen.*

Glomerare. acc. Varr. R. R. 3. 5. *Vergaderen, verzamelen, een hoop maaken.*

Glomerare ſe. Virg. Æ. 4. 155. *of* Glomerari. Virg. G. 4. 79. Æ. 1. 504. *By malkanderen troppen, by een*, of *te hoop komen, op malkanderen dringen*, van menſchen, vogelen, byën, wolken, enz. ſpreekende.

Glomerare manum bello. Virg. Æ. 2. 315. *Een bende krijgsknegten verzamelen.*

Glomerare greſſus. Virg. G. 3. 117. *Wakker aanſtappen, luſtig aangaan, draaven*, of *op een draf loopen.*

(Glomerare. *Onder een mengen*, of *vermengen.*

Faſque nefaſque ſimul glomerans. Prud. Καθ. 3. 134. *'t Geoorlofde en ongeoorlofde onder een mengende.*)

GLŌMĔRŌSŬS, ă, ŭm. Colum. 9. 3. *In een klomp gezwermt*, van byën ſpreekende.

GLŌMŬS, ĭ. m. Hor. E. 1. 13. 14. *Een klouwen garen.* Men zou Glomeris qualyk in genitivo konnen vinden. Echter vind men by Lucret. 1. 361. (en Plin. H. 36. 13.) Glŏmĕrĕ in ablativo, doch 't is niet zeker of het van Glomus, *of* van Glomer komt.

G L O R.

GLŌRĬĂ, æ. f. *Eer, lof, roem, prijs, heerlijkheyd, luyſter, vermaardheyd, deftigheyd, achtbaarheyd, voortreffelijkheyd, grootachtbaarheyd*, of *hoogachtbaarheyd.*

Memorare Gallorum glorias. Tac. An. 3. 45. *De roemwaardige*, of *heerlijke daaden der oude Franken verhaalen.*

Gloriam acquirere. Cic. F. 3. 7. Adipiſci. Plaut. St. 2. 1. 8. Comparare. Cic. Off. 2. 13. Conſequi. Cic. A. 2. 44. Parere. Ter. E. 3. 1. 9. Reperire. Ter. H. 1. 1. 60. *Eer, roem*, of *lof behaalen, verkrijgen*, of *inleggen; in aanzien komen, aanzienlijk worden.*

Gloriam alienam in ſe transmovere. Ter. E. 3. 1. 19. *Zich den roem van een ander aanmatigen.*

Obtinere gloriam. Ter. Ad. 5. 3. 28. *Roem hebben.*

Gloria. *Hoogmoed, trotsheyd, opgeblazenheyd, grootsheyd, hovaardy, laatdunkenheyd, verwaandheyd, vermetelheyd, ydele waan.*

Ita ſunt gloriæ meretricum. Plaut. Truc. 4. 4. 36. *Zoodanig is de hoogmoed der hoeren.*

Gloriarum plenior. Plaut. M. G. 1. 1. 22. *Vol ydele waan.*

GLŌRĬĀBUNDŬS, ă, ŭm. *Zich beroemende, pogchende, ſnorkende, trots, opgeblazen, hoogmoedig.*

Contemplatione tanti exercitus gloriabundus. Gell. 5. 5. *Trots*, of *hoogmoedig door 't gezicht van zoo een groot heyr.*

GLŌRĬANDŬS, ă, ŭm. part. a Glorior. Cic. T. Q. 5. 17. *Daar men zich op beroemen kan, dat geprezen*, of *geroemt moet worden.* Ook, *daar men eer van heeft, daar men trots*, of *hoogmoedig op is.*

GLŌRĬĀTĬO, ōnĭs. f. *Eer, roem, aanzien, achting, luyſter, aanzienlijkheyd, pracht, praal.*

Gloriatione dignus. Cic. Fin. 3. 8. *Roemwaardig*, of *prijswaardig, waardig geacht, geroemt*, of *geprezen te worden.*

GLŌRĬFĬCO, ās, āvī, ātŭm, ārĕ. Prudent. Hamart. 965. *Roemen, vermaard maaken.*

GLŌRĬŎLĂ, æ. f. Cic. F. 5. 12. *Een kleyne eer, een weynig aanzien, een geringe achting.*

GLŌRĬŎR, ārĭs, ātŭs sŭm, ārī. *Zich beroemen, zijn roem op draagen, roemen, pogchen, ſtoffen, ſnorken, opſnijden, ſnoeven.*

Gloriari alicui. Cic. Piſ. 1. *of* apud aliquem. Cic. Off. 1. 22. *Zich by iemand beroemen, by iemand zijn roem draagen, ſnorken, ſnoeven, wakker opſnijden.*

Gloriari aliqua re. Cic. Par. 5. In aliqua re. Cic. N. D. 3. 36. De aliqua re. Cic. Fin. 3. 8. Aliquid. Cic. Sen. 10. *Ergens op roemen, op pogchen, op ſtoffen*, of *zijn roem op draagen.*

GLŌRĬŌSĒ. adv. Cic. F. 2. 12. *Roemwaardiglijk, heerlijk, met luyſter, lof*, of *roem, met eeren.* De compar. *Glorioſius* ſtaat by Cic. Dom. 35. en de ſuperl. *Glorioſiſſime* by Cic. Att. 14. 4.

Glorioſe. *Trotzelijk, hovaardiglijk, verwaandelijk, hoogmoediglijk, vermetelijk, trots, vermetel, verwaand.*

Glorioſe loqui. Cic. Dom. 35. *Trotzelijk, vermetel*, of *verwaand ſpreeken.* Amiciri. Plaut. P. 2. 5. 6. *Heel prachtig gekleed gaan.* Mentiri. Cic. Mil. 27. *Stout*, of *onbeſchaamt liegen*, zonder te bleeken, *of* te bloozen, als men zegt.

GLŌRĬŌSŬS, ă, ŭm. Cic. D. 1. 28. *Heerlijk, doorluchtig, luyſterrijk, loffelijk, roemruchtig, beroemd, vermaerd, voortreffelijk, roemwaardig*, van een daad, voornemen, eer, enz. ſpreekende. De compar. *Glorioſior* en de ſuperl. *Glorioſiſſimus* ſtaan by Cic. A. 2. 11.

Glorioſus alicui. Cic. D. 2. 2. *Roemwaardig*, of *luyſterrijk voor iemand.* In vulgus. Cic. A. Q. 4. 46. *Dat ons achting*, of *aanzien onder 't volk geeft, dat ons by 't volk gezien maakt.*

Honores glorioſi. Nep. Milt. 6. *Treffelijke ampten, aanzienlijke bedieningen.*

Id tibi ad immortalitatem memoriæ glorioſum

Digitized by Google

tioſum erit. Cic. L. L. 3. 9. *Dat zal u eenen onſterffelijken roem geeven*, of *aanzien maaken.*

Glorioſus. Cic. Off. 1. 38. *Trots, hoogmoedig, opgeblazen, hovaardig, verwaand, laatdunkend, vermetel, neuswijs, groots, pocchende, ſnoevende, ſnorkende, opſnijdende*, van perſoonen ſpreekende.

Miles glorioſus. Ter. E. prol. 38. *Een pocchende, ſnorkende, opſnijdende*, of *ſnoevende ſoldaat.*

Nihil unquam glorioſum ex ore ejus exiit. Nep. Timol. 4. *Nooyt hoorde men eenige ſnorkery uyt zijnen mond komen; nooyt hoorde men hem roemen*, of *zich zelven prijzen.*

G L O S.

GLŌS, ōrĭs. f. Non. 19. 4. Feſtus Modeſt. D. 38. 10. 4. §. 6. *Zwagerin, zwagereſſe, 's mans zuſter, de ſchoonzuſter van de vrouw.* Men vind by den Rechtsgeleerden Modeſtinus Glorium in genitivo plur. 't geen my heeft doen gelooven dat men niet Glotis, maar Gloris in genitivo ſing. zeyde. (Deze word gevonden by Priſcian. 6. 710. Edit. Putſch.)

GLOSSĂ, æ. f. Quintil. I. O. 1. 1. *Vertaling, uytlegging.*

GLOSSĀRĬŬM, ĭi. n. Gell. 18. 17. *Een woordboek.*

GLOSSĒMĂ, ătĭs. n. Quintil. I. O. 1. 8. *Een zeldzaam*, of *ongewoon woord, een woord dat weynig gebruykt word.*

GLOSSŎPETRĂ, æ. f. Plin. H. 37. 10. *Een koſtelijk geſteente, dat de gedaante van een menſchentong heeft.*

G L O T.

(GLŌTŌRO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Ovid. Phil. 29. *Klapperen*, of *kleppen als een oyevaar.*)

GLOTTĬS, ĭdĭs. f. Plin. H. 10. 23. *Zekere vogel*, dus wegens zyn lange tong genaamt.

G L U B. G L U K.

GLŪBO, ĭs, ĕrĕ. Cato R. R. 17. 31. Varr. R. R. 1. 55. *De ſchors*, of *baſt afdoen*, ook *'t vel afſtroopen*, of *afvillen, villen, de huyd afhaalen.*

(Glubere by Catull. 59. 5. betekent ook *het pleegen van geylheyd van dertele menſchen met de tonge.*)

GLUCĬDĀTŬS, ă, ūm. Feſt. *Zoet, aangenaam.*

[GLUKSTADIUM, i. n. *Glukſtad.* Een ſtad van Duytſchland, in Holſtein, aan den mond van de rivier de Elve, ook Fanum Fortunæ genoemt.]

G L U M. G L U T.

GLŪMĂ, æ. f. Varr. R. R. 1. 48. *De baſt, de ſchel, de dop*, of *duyſt om een korenkern.*

GLŪTĔN, ĭnĭs. n. Plin. H. 26. 8. Lucret. 6. 1067. *Lijm, ſtijfzel, ſoudeerzel.*

GLŪTĬNĀMENTŬM, ĭ. n. Plin. H. 13. 12. *Lijming*, van papier ſpreekende.

GLŪTĬNĀTĬO, ōnĭs. f. Glutinatio vulneris. Celſ. 7. 27. *De toegroeijing*, of *toelooping van een wonde.*

GLŪTĬNĀTŎR, ōrĭs. m. Cic. Att. 4. 4. *Lijmer, een die iets vaſt lijmt.*

GLŪTĬNĔŬS, ă, ŭm. Rutil. Itin. 612. Zie Glutinoſus.

GLŪTĬNO, ās, āvi, ātūm, ārĕ. Lignum. Plin. H. 35. 15. *Hout aan malkanderen lijmen.*

Glutinatur vulnus. Plin. H. 28. 18. *De wonde loopt toe.*

Myrrha glutinat vulnus. Celſ. 5. 2. *De myrrhe doet een wonde toeloopen.*

Glutinare. Celſ. 5. 26. 23. *Lijmachtig maaken, klam maaken.*

GLŪTĬNŌSŬS, ă, ūm. Celſ. 2. 20. Plin. H. 35. 16. *Lijmig, lijmachtig, klevig, dat kleeft als lijm.* De compar. *Glutinoſior* ſtaat by Celſ. 5. 26. en de ſuperl. *Glutinoſiſſimus* by Celſ. 6. 7.

(GLŪTĬNŬM, ĭ. n. Plin. H. 7. 56. *Lijm.*)

GLŪTĬO, īs, īvi, ītūm, īrĕ. acc. Plaut. P. 1. 3. 14. Juv. 4. 28. *Inzwelgen, inſlokken, inſlingeren, gulzig opzwelgen.*

GLŪTO, ōnĭs. m. Feſtus. *De keel, de ſtrot.* Ook *een gulzige eeter*, of *drinker.*

(GLŪTŬS, ĭ. m. *Dat deel van den hals, waar door de ſpijs en drank om laag gaat.* Glut, is *het geluyd dat het water maakt 't geen door een engte loopt.* Zie Caſaubonus over Perſ. p. 425.

Gluto ſorbere. Perſ. 5. 112. *Gulzig doorſlokken.*)

‡ GLŪTŬS, ă, ŭm. Cato R. R. 46. *Glad, gelijk, effen, vlak, goed*, van een weg ſpreekende.

G L Y C. G N A P.

GLYCYRRHIZĂ, æ. f. Plin. H. 21. 13. Zie Glycyrrhizon.

GLYCYRRHIZĪTĒS, æ. m. Colum. 12. 35. *Wijn met zoethout toegemaakt.*

GLYCYRRHIZŎN, ĭ. n. Plin. H. 11. 54. Γλυκύῤῥιζα. *Zoethout.* Zeker gewas.

GLYCYSĬDĒ, ēs. f. Plin. H. 24. 4. *Pioene*, een zekere bloem.

GNĀPHĀLĬŎN, ĭi. n. Plin. H. 27. 10. Γναφάλιον. *Zeker kruyd, dat men voor ſcheerwol*, of *vulzel in kuſſens, enz. gebruykt.*

G N A R.

GNĀRĬTĀS, ātĭs. f. Gnaritas locorum. Sall. H. 3. *De kennis der plaatzen.*

GNĀRŬS, ă, ūm. *Bewuſt, kundig, ervaren, weetende, zeker, verzekert.*

[De compar. *Gnarior* ſtaat by Amm. 26. p. 338. en de ſuperl. *Gnariſſimus* by Solin. c. 51.]

Itineris eorum per literas gnarus. Sall. Fr. *Van hunnen weg kundig*, of *onderricht door ontfangene brieven.*

Gnarus loci alicujus. Plaut. R. 1. 3. 28. *Die een plaats kent*, of *de gelegenheyd van een plaats verſtaat.*

Gnarus militiæ *of* armorum. Colum. Præf. 1. *Gauw, geoeffent, afgericht, bedreven, ervaren in 't ſtuk des oorlogs*, of *in de wapenen.* Reipublicæ. Cic. Cl. 64. *Een goed Staatskundige, een die zeer gauw in 't Staatsbeſtier is.*

Gnarus. *Bekend.*

Palus vincenti gnara. Tac. An. 1. 63. *Een moeras dat den overwinnaar bekent, kundig*, of *wel bewuſt is.*

G N A T. G N A V.

GNĀTĂ, æ. f. Ter. H. 4. 1. 2. *Een dochter.*

GNĀTŬS, ĭ. m. Ter. And. 3. 2. 47. *Een zoon.*

GNĀVĬTĔR. adv. Ter. E. 1. 1. 6. *Zorgvuldig, nauwkeurig, vlijtiglijk, naarſtiglijk, ernſtelijk, met opmerking.* Men zegt gemeenlyk Naviter.

Gnaviter agere aliquid. Hor. E. 1. 1. 24. *Iets met groote zorgvuldigheyd doen, ergens groote vlijt toe aanwenden.*

Gnaviter pugnare. Liv. 10. 39. *Kloekmoediglijk vechten, dapperlijk ſtrijden.*

GNĀVŬS, ă, ūm. Cic. V. 3. 21. *Nauwkeurig, vlijtig, yverig, naarſtig, zorgvuldig.*

G N E S. G N E T. G N O M.

[GNESNĂ, æ. f. *Gnezen.* De Hoofdſtad van groot Polen.]

GNĒTŬM, ĭ. n. Colum. 7. 8. *Majoleyn, kranskruyd.*

GNŌMĂ, æ. f. Quintil. I. O. 8. 5. *Een ſpreuke.*

GNŌMŎN, ŏnĭs. m. Vitruv. 9. 8. Γνώμων. *De naald van een zonnewijzer, de wijzer van een uurwerk*; ook *een winkelhaak; de tand die den ouderdom der beeſten aanwijſt.* Zie ons Lex. Antiq.

GNŌMŎNĬCĒ, ēs. f. Vitruv. 1. 3. Plin. H. 2. 76. Γνωμονική. *Zonnewijzerkunde, zonneuurwijzerkunde; de konſt om de uuren te kennen* door de ſchaduwen, de verſcheydenheyd der luchtſtreeken, en verſcheyde hoogten der aspunten.

GNŌMŎNĬCŬS, ă, ūm. Vitruv. 9. 3. Γνωμονικός. *Zonneuurwijzerkundig, dat aan de zonnewijzerkunde eygen is*, of *behoort, winkelhoekig.*

G N O S.

(GNŌSĬŬS, ă, ūm. Virg. G. 1. 222. *Die van het eyland Kandia is, die tot het eyland Kandia behoort.*

GNŌSĬS, ĭdis. f. Ovid. Her. 15. 25. *Een vrouw van Kandia.*

GNŌSŌS, ĭ. f. Plin. H. 4. 12. *Gnoſſus*, een ſtad van Kandia by den berg Ida, tegenwoordig Gnoſa, of Caſtelpedioda.

GNŌSSĬĀCŬS, ă, ūm. Ovid. M. 9. 668. *Die van Gnoſa is*, of per Synecduchen, door vervanging, *van Kandia*, of *Kreta.*

GNŌSSĬŬS, ă, ūm. Virg. Æ. 6. 566. Zie Gnoſſus.

GNŌSŬS, ă, ūm. Lucan. 3. 185. Zie Gnoſſus.)

Digitized by Google

G O A. G O B I.

GOĂ, æ. f. *Goa*, een ſtad van Aziën in Indiën.

GOBIO, ŏnĭs. m. Colum. 8. 17. Plin. H. 9. 57. en

GOBIUS, i. m. Mart. 13. 88. 2. *Een grondling*, of *grondel*, zekere kleyne riviervîſch.

G O M O. G O M P H.

GŎMŎRRHĂ, æ. f. *Gomorrha*, een ſtad van Pentapolen, die door 't vuur van den hemel is omgekeert.

GOMPHI, ōrum Cæſ. B. C. 3. 80. *Gonfi*, een oude ſtad in Theſſaliën.

GOMPHŬS, i. m. *Een ſpiker*, *nagel*, *ſtaak*, *paal*. Dit woord is Griekſch in dezen zin Γομφος.

Crebris iter alligare gomphis. Stat. S. 4. 3. 48. *Een weg met veel ſtaaken*, of *balken verſterken*.

GŎMPHENSIS, ĭs. m. en f. sĕ, ĭs. n. Cæſ. B. C. 3. 81. *Gonfier*, *een die van Gonfi is*.

G O R D.

GŎRDŪNĪ, ōrum. m. plur. Cæſ. B. G. 5. 39. *Gorduniers*, Volkeren van 't oude Vrankryk, welkers land men niet ſtipt weet.

G O R G. G O R I.

GORGŎNĒS, Inſulæ. Mel. 3. 9. *De eylanden van Kapo verde*, of *de Groene kaap*.

GORGŎNĬĂ, æ. f. Plin. H. 37. 10. Γοργονια. *Koraal*, *koraalſteen*.

[**GORINCHEMUM**, i. n. *Gorkum*, Een ſtad in Holland aan de Merwe, daar de Linge in dezelve ſtroomt.]

G O R T.

GŎRTHYNĂ, æ. f. Lucan. 3. 186. *Gorthyna*, een ſtad van Kandia.

(**GŎRTHYNIĂCŬS**, ă, ŭm. Ovid. M. 7. 778. *of*

GORTHYNĬS, ĭdĭs. f. Lucan. 6. 214. *of*

GŎRTHYNĬŬS, ă, ŭm. Stat. Th. 5. 361. *Een Kandiër*, *een die uyt Kandia is*.)

GORTHYNIĂ, æ. f. Zie Gorthyna.

G O S S. G O T H.

GOSSYMPĪNŬS, i. m. Plin. H. 12. 11. Γοσσυμπινος. *Katoenboom*, *een boom daar 't katoen aan waſt*. Anderen leezen Goſſampinus.

GOSSYPIUM, ĭi. n. Plin. 19. 1. Γοσσυπιον. *Katoen*, of *katoenboom*.

[**GOTHA**. *Gotha*. Een ſtad van Duytſchland in Thuringen.

GOTHEBURGUM. *Gottenburg*. Een ſtad in Zweden.]

GŎTHI, ōrum. m. plur. Auſon. Epig. 3. 10. *De Gotthen*. Dit waren de oude Sarmaten, naar 't zeggen van veele Schryveren. Andere meenen dat het de Geten waren. Zie ons Lex. Antiq.

GŎTHIA, æ. f. Amm. 30. 7. *Gothland*, 't Begreep voortyds het gantſche Koningryk van Zweden, tegenwoordig is 't het Zuyder gedeelte van dat Ryk.

Gothia. *Languedocq*, een Landſchap van Vrankryk.

GŎTHOMNI, ōrum. m. Claud. Eu. 2. 153. *Volkeren van 't Europiſch Sarmatien*, uyt Gotthen en Hunnen beſtaande.

G O T T. G O U D.

[**GOTTORPIA**, æ. f. *Gottorp*, een ſtad in 't Hertogdom Sleeswyk, by de rivier de Schley.

GOUDA, æ f. *Goude*. Een ſtad in Holland, aan de Gouw, daar de zelve in den Yſſel ſtroomt.]

G R A B. G R A C.

GRĂBĀTŬLŬS, i. m. Apul. Mil. 1. 108. *Een ruſtbeddeken*.

GRĂBĀTŬS, i. m. Cic. D. 2. 63. Sen. E. 18. Mart. 4. 53. 5. *Een ruſtbed*, *een matras daar men 's daags op ruſt*. Zie ons Lex. Antiq.

GRACCITO, āvi, ātum, āre. Ovid. Philom. 19. *Schreeuwen als een gans*.

‡ **GRACILENS**, ĕntĭs. omn. gen. Næv. by Non. 2. 364. *of*

GRĂCĬLENTŬS, ă, ŭm. Enn. *by* Non. 2. 364. Gell. 4. 12. *Mager*, *ſchraal*, *rank*, *ſpigtig*, *dun*, *tenger*, *teêr*.

GRĂCĬLESCO, ĭs, ĕſcĕrĕ. Plin. H. 17. 22. *Mager*, *tenger*, *dun*, *rank*, of *ſpigtig worden*.

GRĂCĬLĬS, ĭs. m. en f. cĭlĕ, ĭs. n. Ter. E. 2. 3. 22. Hor. S. 1. 5. 69. *Mager*, *ſchraal*, *ſpigtig*, *rank*, *dun*, *tenger*, van iemands geſtalte, *of* ligchaam ſpreekende. De compar. *Gracilior* ſtaat by Vitruv. 3. 2. De ſuperl. *Gracillimus* zegt Voſſ. Anal. 2. 24. en de V. 5. 21. dat hy by geen goede Schryver geleezen heeft (en nochtans ſtaat het by Suet. N. 51.) en hy wil dat men Graciliſſimus zal leezen.

Gracilis. Plin. H. 12. 21. *Dun*, *teer*, *fijn*, van een notenſchaal, ſchelp, enz. ſpreekende.

GRĂCĬLĬTAS, ātĭs. f. Cic. Cl. 16. *Magerheyd*, *ſchraalheyd*, *dunheyd*, *rankheyd*, *tengerheyd*, *teerheyd*, *ſpigtigheyd*, *dunne*, of *ſpigtige geſtalte*.

Muliebris gracilitas. Vitruv. 4. 1. *De tengerheyd van een vrouwe lijf*, *de ſpigtigheyd van haare geſtalte*.

Gracilitas. Quintil. I. O. 1. 9. *Een eenvoudige*, *gemeene*, *natuurlijke ſtijl*.

‡ **GRĂCĬLĬTŪDO**, ĭnĭs. f. Accius *by* Non. 2. 364. Zie Gracilitas.

GRĂCILLO, āvi, ātum, āre. Ovid. Philom. 25. *Klokken*, *gelijk een hen*.

GRĂCŬLĂ, æ. f. *Het wijfken van een kraai*, of *kaauw*.

GRĂCŬLŬS, i. m. Varr. L. L. 4. 11. Plin. H. 18. 35. *Een kraai*, of *kaauw*, zekere vogel.

G R A D.

GRĂDĀRĬŬS, ă, ŭm. Gradarius equus, i. m. Lucil. *by* Non 1. 60. *Een telpaard*, *een paard dat den tel gaat*, *dat wel ſtapt*, of *een goede ſtap heeft*.

Gradarius. Sen. E. 40. *Die bezadigt*, *zedig*, of *bezet ſpreekt*. Of liever, *die een nette ſtijl heeft*. Deze Schryver geeft Cicero dezen naam.

GRĂDĀTIM. adv. Cic. A. Q. 4. 16. *By trappen*, *allengsjens*, *van trap tot trap*, *vervolgens*, *'t een na 't ander*, *voet voor voet*.

GRĂDĀTĬO, ōnĭs. f. *Een trap*, *ſteyle trap*, *wenteltrap*. 't Is ook *een ry trappen*, of *zitplaatzen*, *in de Roomſche Schouwburgen*.

Lapideis aut marmoreis copiis gradationes fiant. Vitruv. 5. 3. *Laat men trappen van marmer*, of *ſteen maaken*.

Gradatio. Cic. Her. 4. 25. *Een trapſpreuk*, of *opklimming*. Een ſpreekwys in de Redekonſt gebruykelyk.

GRĂDĀTŬS, ă, ŭm. Plin. E. 5. 6. H. 13. 4. *By trappen*, of *trapswijze geſchooren*, van palm, enz. ſpreekende.

GRĂDĬOR, ĕrĭs, greſſus ſum; grădi. Virg. Æ. 1. 316. *Gaan*, *voortgaan*, *treeden*.

Fidenti animo gradietur ad mortem. Cic. T. Q. 1. 46. *Hy zal met een ſtandvaſtig gemoed*, of *kloekmoedig ter dood gaan*.

GRĂDĪVĬCŎLĂ, æ. m. Sil. 4. 222. *Een oorlogsman*.

GRĂDĪVŬS, i. m. Feſt. *en* Serv. ad Virg. Æ. 3. 35. *De oorlogsgod Mars*.

GRĂDŬS, ūs. m. Cic. Sext. 15. *Een trap*, *een treede*.

Gradus. *Tred*, *ſtap*, *gang*, *treede*, *ſchreede*.

Gradum accelerare. Liv. 2. 43. Celerare. Virg. Æ. 4. 641. Addere. Liv. 26. 9. *Luſtig aanſtappen*, *wakker aangaan*, *zich wakker voortſpoeijen*, *luſtig weg ſpoeijen*. Revocare gradum. Virg. Æ. 6. 128. *Te rug keeren*, *te rug gaan*, *wederom keeren*, *wederom gaan*.

Firmare gradum. Quintil. I. O. 9. 4. *Een vaſte gang maaken*, *een vaſte ſtap gaan*.

Pleno gradu tendere. Liv. 9. 45. *Met groote ſchreeden voortſtappen*, of *voortgaan*.

Suſpenſo gradu ire. Ter. Ph. 5. 6. 27. *Op de teenen gaan*.

Ab eo Rege gradus in Bithyniam erit. Liv. 37. 25. *Na dat dezen Koning zal zijn t'ondergebragt*, *zal de reys naar Bithynien voortgaan*.

* Gradus honoris. Cic. C. 1. 11. Dignitatis. Cic. Or. 64. *Een trap van eere*, of *waardigheyd*.

Adſcendere gradum altiorem. Cic. Mur. 27. *of* Ad gradum altiorem. Cic. Off. 2. 18. *Tot een hooger trap van waardigheyd*, of *van ſtaat opklimmen*, *opſtijgen*, of *geraaken*.

Gradum dignitatis aſſequi. Cic. Clu. 55. Obtinere. Cic. F. 1. 7. *Tot eenigen trap van aanzien*, of *waardigheyd geraaken*, *eenig*

Digitized by Google

eenig ampt, of *eenige bediening verkrijgen.*

(Per honorum gradus produci. Suet. Cl. 4. 3. Provehi. Auſon. Pan. 239. *Van mindere ampten en bedieningen tot aanzienlijker gevordert worden.*)

Ex aliqua re ad aliam gradum facere. Quintil. I. O. 3. 6. *Van d'eene zaak tot d'ander opklimmen.*

Gradus dejectio. Modeſt. Jurisc. D. 49. 16. 3. §. 1. *Afzetting*, *beroving*, *ontzetting*, *verſtoting*, *uytſloting van*, of *uyt eenige waardigheyd*, of *aanzien.*

Gradus. *Stant*, *gelegentheyd*, *ſtantplaats.*

Ab eo gradu depulſus eſt. Nep. Themiſt. 5. *Hy is van dat voordeel verſteeken; men heeft hem dien pas afgeſneden.*

(Gradus. Varr. L. L. 4. 35. *Een ſport in een ladder*, *een trap.*

Tarpeja rupes centum gradibus aditur. Tac. H. 3. 71. *Men klimt op den berg Tarpejus langs hondert trappen.*

Quemadmodum ſcalarum gradus ſi alios tollas, alios incidas, nonnullos male hærentes relinquas, ruinæ periculum ſtruas, non adſcenſum pares. Cic. F. 6. 7. *Gelijk gy iemand*, *wanneer gy zommige ſporten van den ladder wegneemt*, *andere afkapt*, *andere die niet vaſt zijn laat ſtaan*, *doet gevaar loopen om van boven neêr te ſtorten*, *zoo geeft gy hem ook geen gelegenheyd om naar boven te klimmen.*

Gradus. *Een rang*, *een order in verwantſchap.* Zie de Rechtsgeleerden. Dig. 38. 10.

Neroni Galba ſucceſſit, nullo gradu contingens Cæſarum domum. Suet. G. 2. *Galba is Nero in de Regeering gevolgt*, *de Caſares in den bloede niet beſtaande.*)

G R Æ C.

GRÆCANĬCÈ. adv. Varr. L. L. 8. 50. *Griekſch*, *naar de wijze van Griekenland.*

GRÆCANĬCŬS, Ă, ŭm. *Griekſche*, *van Griekenland*, *der Grieken*, *dat den Grieken eygen is.*

(Græcanica inventa. Plin. H. 18. 31. *Griekſche vonden*, *vonden by de Grieken bedagt*, of *verzonnen.*

Toga græcanica. Suet. D. 4. *Een griekſche rok.*

Græcanicus color. Plin. H. 34. 9. *Griekſche verwe.*)

GRÆCÈ. adv. Cic. de Or. 2. 66. *In 't Griekſch*, *in de Griekſche taal*, of *ſpraak.* Scire Græce. Cic. T. Q. 1. 8. *Griekſch kennen*, *de Griekſche taal verſtaan.* Græce legere. Cic. de Or. 1. 34. *Griekſch leezen.*

GRÆCĬĂ, æ. f. Cic. Fl. 27. *Griekenland*, een land in Europa.

Græcia magna. *Groot Griekenland*, tegenwoordig *Kalabriën en Baſilikaten*, in 't Ryk van Napels. Hoewel Ovid. F. 4. 64. Liv. 31. 7. en anderen het Græcia major noemen.

GRÆCIENSIS, ĭs. m. & f. ſĕ, ĭs. n. Plin. H. 35. 6. Gell. 19. 10. *Griekſche*, *uyt Griekenland*, of *van Griekenland.*

GRÆCĪSSO, āvi, ātŭm, ārĕ. Plaut. Men. prol. 11. *De taal der Grieken navolgzen.*

GRÆCĬŬM, ĭi. n. *Gratz*, een ſtad van Duytſchland, de Hoofdſtad van Stiermark, aan de rivier de Maar.

GRÆCŎR, āris, ātus ſŭm, āri. Hor. S. 2. 2. 11. *Op zijn Griekſch drinken*, *leeven*, *teeren*, *ſlempen en optrekken gelijk de Grieken.* Cicero V. 1. 26. zegt Græco more bibere. [Zie Pergræcor.]

GRÆCOSTĂSĬS, ĭs. Cic. Fr. 2. 1. *Het Hof*, of *'t Paleys der Griekſche Gezanten te Rome.*

GRÆCŬLŬS, i. m. Cic. de Or. 1. 22. *Een Griekje*, *een arme Griek*, een woord van verachting.

GRÆCŬLŬS, Ă, ŭm. Græcula concio. Cic. Fl. 10. *Een vergadering van Griekjes*, *een hoop*, of *party Grieken.* Boertender wyze.

Ineptum & græculum negotium. Cic. T. Q. 1. 35. *Een beuzelachtige zaak.*

GRÆCŬS, Ă, ŭm. Cic. Fin. 2. 21. *Griekſch*, *van Griekenland.*

(Græca fide mercari. Plaut. Aſ. 1. 3. 47. *Met gereed geld betaalen*, *niet borgen.* De Grieken waren ligt en leugenachtig, en daarom betrouwde men hen niets, zelf niet een kan wyn, ten ware zy die terſtond betaalden.

Ad villam ne Græca quidem via ire. Cic. F. 7. 3. *Niets konnen verdraagen*, of *niets volgen dat naar de Griekſche zeden zwiert*, ook *niet op den weg der Grieken naar zijn hofſtede gaan.*)

Græca in Latinum convertere. Cic. T. Q. E Græco in Latinum convertere. Cic. Off. 2. 24. *Uyt het Griekſch in 't Latijn vertaalen.*

G R A I. G R A L.

GRAJŬGĔNĂ, æ. m. Virg. Æ. 3. 550. *Een Griek*, of *een uyt Griekenland.*

Grajugenæ domus. Catull. 65. 36. *Griekſche huyzen.*

GRAJŬM, ii. n. *Gray*, een ſtad in 't Franſche Comté.

GRAJŬS, Ă, ŭm. *Griekſch.*

Grajus homo. Virg. Æ. 7. 20. *Een Griek*, *een uyt Griekenland.*

Graja Camœna. Hor. O. 2. 16. 30. *De Griekſche Zang godin.*

GRAJŬS, i. m. Hor. A. P. 323. *Een Griek.*

GRALLÆ, ārŭm. f. plur. Varr. *by* Non. 2. 361. *Stelten.*

GRALLĀTOR, ōris. m. Plaut. Pœn. 3. 1. 27. *Steltganger*, *een die op ſtelten gaat.* Zie ons Lex. Antiq.

GRALLĀTŌRĬŬS, Ă, ŭm. *Stelte*, *van ſtelten.*

Gradus grallatorius. Plaut. Am. 4. 4. 52. *Een ſtelteſtap*, *een groote ſtap*, als van iemand die op ſtelten gaat.

G R A M.

GRĀMĔN, ĭnĭs. n. Virg. G. 2. 219. *Gras*, *allerley gras*, of *groente*, *ledgras*, *hondgras*, zeker kruyd.

GRĀMĬĂ, æ. f. Plin. H. 25. 13. *Lepigheyd der oogen*, *leepoogigheyd.*

GRĀMĬNĔŬS, Ă, ŭm. Plin. H. 22. 22. *Van gras*, *hondsgras*, of *ledgras.*

Gramineus. Virg. Æ. 7. 106. *Van kruyden*, of *groente.*

Gramineus. Ovid. Am. 2. 16. 10. *Vol gras*, *heel grazig*, *overvloedig in gras*, *grasrijk*, *groen*, *vol kruyden*, of *groente.*

GRĀMĬNŌSŬS, Ă, ŭm. Colum. 6. 1. *Heel grazig*, *vruchtbaar in gras*, *daar veel gras ſtaat*, *vol groente.*

GRAMMĂTĬCĂ, æ. f. Cic. Fin. 3. 2. *of* Ars Grammatica. Cic. Her. 4. 12. *of* Grammatica, orum. n. plur. Cic. de Or. 1. 42. *of* Grammatice, es. f. Quintil. I. O. 2. 1. Γραμματική. *Letterkonſt*, *ſpraakkunſt*, *taalkunde*, *taalkonſt*, *konſt om wel te ſpreeken en te ſchrijven.*

GRAMMĂTĬCĀLĬS, ĭs. m. & f. ĕ, ĭs. n. Sidon. E. 7. 9. *Letterkundig.*

GRAMMĂTĬCĒ. adv. Quintil. I. O. 1. 6. *Letterkunſtig*, *taalkunſtig*, *als een letterkunſtenaar*, *naar de regelen der ſpraakkunde.*

[GRAMMĂTĬCŎMASTIX, ĭgĭs. f. Auſon. E. 12. *Een geeſſel*, of *beriſping der letterkundige.*]

GRAMMĂTĬCŬS, Ă, ŭm. Hor. E. 1. 19. 40. Auſ. Epig. 128. 4. *Van de ſpraakkunde*, of *taalkunde.*

GRAMMĂTĬCŬS, i. m. Cic. T. Q. 2. 4. *Een Letterkunſtenaar*, *letterkunſtleeraar*, *taalmeeſter*, *ſpraakmeeſter*, *onderwijzer in de taalkunſt*, of *taalkunde.*

GRAMMĂTISTĂ, æ. m. Suet. Gr. 4. *Een ſpraakkundige*, of *taalkundige*, *een die de taalkunde verſtaat*, of *leert.*

(Grammatiſta. *Een boekverkoper.* Zoo neemt Wouwer. Polym. 5. 16. 't volgende voorbeeld.

Valerius Probus legerat in provincia quosdam veteres libellos apud Grammatiſtam. Suet. Gr. 24. *Valerius Probus had in een wingewest eenige oude boekjes by een boekverkoper geleezen.*)

GRAMMĂTŎPHYLĂCĬŬM, i. n. Ulp. D. 48. 19. 9. §. 6. Γραμματοφυλάκιον. *Een plaats daar men ſchriften*, *brieven*, of *papieren bewaart.*

GRAMMĬCŬS, Ă, ŭm. Γραμμικός. *Van de ſtreepen*, of *lijnen*, *dat daar toe behoort.* Γράμμα betekent in 't Griekſch *Een lijn*, of *ſtreep.*

Grammicæ deformationes. Vitruv. præf. 3. *Aftekeningen*, *beſtekken*, of *ontwerpen die men met lijnen*, of *ſtreepen aftekent.*

Grammicis rationibus quadratum duplicare. Vitruv. 3. 1. *Een vierkant door lijnen verdubbelen.* Een wyze van landmeeten by Plato verzonnen.

(GRĀMŌSŬS, Ă, ŭm. Cæcil. *by* Non. 2. 389. *Leepe oogen hebbende.*)

G R A N.

GRĀNĀRĬŬM, ĭi. n. Varr. R. R. 1. 57. Hor. S. 1. 1. 53. Colum. 1. 6. *Een korenzolder*, *korenſchuur*, *korenpakhuys.*

GRĀNĀTĂ, æ. f. *Grenaden*, de hoofdſtad

Digitized by Google

ſtad van 't Koningryk Grenaden in Spanjen.

GRANATENSIS, ĭs. m. & f. ſĕ, ĭs. n. *Grenader, die, of dat van Grenaden is.*

GRANATUM, ī. n. Plin. H. 15. 28. Malum granatum. Colum. 12. 41. Plin. H. 15. 11. *Granaatappel*, zekere vrucht.

GRANATUS, ûs. m. Cato R. R. 6. *Het ſchieten in 't graan, het rijp worden.*

‡ GRANDÆVITAS, ātĭs. f. Accius *by* Non. 2. 365. *Hooge ouderdom, hooge jaaren.*

GRANDÆVUS, ă, ŭm. Virg. G. 4. 392. Plin. H. 2. 7. *Heel oud, ſtokoud, hoog bejaart.*

GRANDESCO, ſcĭs, ēſcĕrĕ. Cic. D. 1. 9. Colum. 5. 11. Plin. H. 9. 35. *Groot worden, waſſen, groeijen, opſchieten, toeneemen.*

GRANDICULUS, ă, ŭm. Plaut. Pœn. 2. 35. *Grootachtig, wat groot, eenigzins, of tamelijk groot.*

GRANDILOQUUS, ă, ŭm. Cic. de Or. 5. *Hoogdravend, verheven, deftig, treffelijk in zijn ſtijl, of ſpreeken, die heel wel weet te ſpreeken.*

GRANDINAT, āvĭt, ārĕ. imperſ. Sen. N. Q. 4. 4. *Hagelen.*

GRANDINOSUS, ă, ŭm. *Hagelbuijig, dat veel hagel is onderworpen, daar 't veel hagelt.*

Qualitas cœli grandinoſa. Colum. 3. 1. *Een hagelbuijige luchtſtreek, een geweſt daar 't veel hagelt.*

GRANDIO, īs, īvī, īrĕ. *Doen groeijen, doen waſſen, groot maaken, vergrooten, aan 't groeijen helpen, of brengen.*

Cum humus ſemina edita grandire nequeat. Varr. *by* Non. 2. 358. *Als de aarde de uytgeſchote zaaden niet kan aan 't groeijen brengen.*

‡ Gradus grandire. Plaut. Aul. 1. 1. 10. *Met groote ſchreeden aangaan, luſtig weg ſpoeijen, wakker aanſtappen,* of *aangaan.*

GRANDIS, ĭs. m. & f. dĕ, ĭs. n. Cic. Piſ. 36. Clu. 5. *Groot, hoog, lang, kloek, van een groote lengte,* of *geſtalte.* (De compar. *Grandior* ſtaat beneden by Terentius en de ſuperl. *Grandiſſimus* by Varr. R. R. 1. 15.)

Grandis. Cic. V. 4. 34. Att. 13. 13. *Groot, lang, langwijlig, breed, wijdlopig, uytgebreyd,* van een boek, *of* brief ſpreekende.

Grandis. Cic. Fr. 3. 1. V. 4. 21. *Groot, ruym, wijd, breed,* van een kamer, vat, enz. ſpreekende.

Grandis. *Groot, zwaar, geweldig, onmatig.*

Grandis pecunia. Cic. R. P. 2. Grande pondus argenti. Cic. Cæc. 4. *Een groote,* of *zwaare ſomme gelds.*

Grandis. Cic. Or. 34. *Groot, treffelijk, heerlijk, verheven, hoogdravend,* van een woord, ſtyl, Redenaar, enz. ſpreekende.

Grandis vox. Cic. Cl. 14. *Een groote, harde,* of *grove ſtem.*

Grandis ætas. Ovid. M. 6. 28. *Hooge jaaren.*

Grandis alleen, *of* Grandis natu. Cic. Q. R. 15. *Oud, bejaard, tot hooge jaaren, van een grijzen ouderdom.*

Grandior. Ter. Ph. 2. 3. 15. *of* Natu grandior. Ter. Ad. 5. 8. 7. *Ouder, ouder van jaaren, bejaarder.*

[Grandis word ook gezegt van *moeskruyden, die groot, hoog,* of *lang zijn opgeſchoten.* Zie Plaut. Caſ. 5. 2. 35.]

GRANDISCAPIUS, ă, ŭm. Sen. E. 86. *Dat een lange n ſtengel heeft,* van een plante geſproken.

GRANDISONUS, ă, ŭm. Sedul. 1. 2. *Hoogklinkend.*

GRANDITAS, ātĭs. f. *Grootheyd, verhevenheyd, deftigheyd, hoogdravendheyd.*

Verborum granditas. Cic. Cl. 31. *Verhevenheyd van woorden, deftigheyd van zeggen, hoogdravendheyd van ſpreeken.*

GRANDITER. adv. Sidon. E. 7. 2. *Zeer, grootelijks.* De compar. *Grandius* ſtaat by Cic. Tuſc. 5. 16. *en* Ovid. Her. 15. 30.

GRANDIUSCULUS, ă, ŭm. Ter. And. 4. 5. 19. *Grootachtig, wat opgeſchoten, tamelijk groot, die groot word,* of *groot begint te worden.*

GRANDO, ĭnĭs. f. Cic. N. D. 3. 35. *De hagel.*

GRANICUS, ī. m. Curt. 3. 1. 9. *De Graniqueſtroom*, een ſtroom van Troaden, *of* van kleyn Phrygiën, en vermaard door de overwinning van Alexander op Darius bevochten. Zie onzen Curtius.

GRANIFER, ă, ŭm. Ovid. M. 7. 638. *Met graan,* of *koren belaaden,* van een mier ſpreekende.

GRANNI, ōrŭm. m. plur. *De inwoonders van Opper-Hongaryen.* 't Zyn die volkeren, die dicht by Gran, *of* Strigoniën woonen.

GRANOSUS, ă, ŭm. Plin. H. 21. 31. *Wel gegraand, vol graan, dat veel graan,* of *kernen in heeft,* van een gewas ſpreekende.

GRANUM, ī. n. Cic. D. 1. 36. *Een kern, korrel, graan,* of *greyn,* van koren, wierook, enz. ſpreekende.

GRAP.

GRAPHIARIUM, ĭī. n. Mart. 14. 21. 2. *Een ſchrijfkoker, een inktkoker.*

GRAPHIARIUS, ă, ŭm. Graphiaria theca. Suet. Cl. 35. *De penneſchee van een ſchrijfkoker.* De Ouden gebruykten ſtaale griffiën, *of* ſtiften om op ſtof te ſchryven dat met waſch beſtreken was.

GRAPHICE, ēs. f. Plin. H. 25. 10. *De konſt van ſchilderen, tekenen,* of *ſchrijven.*

GRAPHICE. adv. Plaut. Trin. 4. 3. 38. Gell. 14. 4. *Naar 't leven, natuurlijk.*

Graphice. *Heel wel, volmaaktelijk, keurlijk, zindelijk, cierlijk, heel fraay, wonder wel, behaaglijk.*

Graphice facetus. Plaut. P. 2. 5. 5. *Een heele koddige ſnaak, een heel vermakelijk menſch, een genoeglijk man.*

Ut graphice decet. Plaut. P. 4. 2. 2. *Hoe treffelijk ſtaat, voegt,* of *paſt het;* van ſieraad, kleederen, linten, ſchoenen, enz. ſpreekende.

GRAPHICOTERUS, ă, ŭm. *Heel cierlijk, wonder fraay, volmaakt, volkomen, wel, treffelijk, keurlijk.* Dit is eygentlyk de comparativus van het Griekſche γραφικός.

Columnæ in conſpectu graphicoteram efficient delectationem. Vitruv. 4. 4. *De pylaars zullen in 't aanſchouwen een fraay gezicht vertoonen.*

GRAPHICUS, ă, ŭm. *Volmaakt, wonder fraay, over fraay, wonder wel, volkomen, deftig, zeer net, uytſtekend.*

O graphicum mortalem! Plaut. St. 4. 2. 64. Pſ. 1. 5. 104. *O wonder fraaije man! ô over fraai karel! ô deftig man!*

Graphicus nugator. Plaut. Trin. 4. 2. 91. *Een heel aardige,* of *onvergelijkelijke ſnaak, een ſnaak zonder weêrga, een heele koddige vent.* Fur. Plaut. Trin. 4. 3. 17. *Een volleerden dief, een dief op alle dieveſtukken afgericht, een doortrapte, doorſlepen,* of *afgerechte dief.*

Næ tu habes ſervum graphicum. Plaut. E. 3. 3. 29. *Gy hebt voorwaar een heel fraay knecht.* Plautus ſpreekt ernſtig.

GRAPHIS, ĭdĭs. f. Plin. H. 35. 10. Γραφίς. *Een ſchets, een tekening, ontwerp, beſtek, een afbeelding,* of *ſchildery.*

Graphidis ſcientia. Vitruv. 1. 1. *De ſchilderkonſt,* of *tekenkonſt.*

GRAPHISCUS, ī. m. Celſ. 7. 5. *Een yzer werktuyg, waar mede de pijlen uyt het ligchaam gehaalt wierden.*

GRAPHIUM, ĭī. n. Sen. Cl. 1. 14. *Een penſeel, griffel, ſtift, tekenpen, om op tafelſtof te ſchrijven.* Zie onzen Sueton. J. 82. 2. §. 9. en ons Lex. Antiq.

GRAS.

GRASSARIUS, ĭī. m. Feſt. *Een ſtruykrover, ſtraatſchender.*

GRASSATIO, ōnĭs. f. Plin. H. 13. 22. *Rovery, ſtropery,* op de groote wegen; *ſtraatſchendery.*

GRASSATOR, ōrĭs. m. Cic. Fat. 15. *Een rover, ſtruykrover, afzetter, plonderaar, ſtraatſchender.*

[Graſſator. Gell. 11. 2. *Een teljoorlikker, die op een ander zoekt den lik te hebben.*]

GRASSATURA, æ. f. Suet. Tib. 37. *Rovery, ſtropery, ſtruykrovery, afzetting, plondering, ſtraatſchendery.*

GRASSOR, ārĭs, ātus ſum, ārī. Titin. *by* Non. 4. 219. Plaut. R. 1. 4. 31. *Gaan, treeden, wandelen, voortgaan.* Dit is in dezen eygentlyken zin buyten gebruyk.

Animus ad gloriam virtutis graſſatur via. Sall. B. J. 1. *De ziel loopt naar de eer door den weg,* of *door 't pad der deugd, verkrijgt de eer door 't bewandelen van 't deugdenpad.*

Graſſari in aliquem. Plaut. R. 3. 3. 22. Juſt. 16. 4. 12. Adverſus aliquem. Suet. C. 34. Juſt. 1. 9. 6. *Iemand mishandelen, afzetten, berooven, geweld tegens iemand gebruyken, iemand geweld* aan-

aandoen, *kracht en geweld tegens iemand pleegen.*

Graſſari jure. Liv. 3. 44. *Naar rechten handelen.*

Conſilio graſſandum, ſi nihil vires juvant. Liv. 10. 14. *Men moet by gebrek van krachten toevlucht tot goeden raad neemen.*

† Graſſari obſequio. Hor. S. 2. 5. 93. *Iemands gunſt door ſchoonſpreeken*, of *vleijeryen winnen*; boertende, *zich door ſmeerſchoenen in iemands gunſt indringen.*

GRAT.

GRĀTĀBUNDŬS, a, um. Tac. H. 1. 18. *Blijde, verblijd, vrolijk, die zijn blijdſchap toont.* Men leeſt nu Grata auditu reſpondent.

GRĀTĀNS, āntis. omn. gen. part. van Grator. Tac. An. 2. 75. *Die zich met iemand verheugt*, of *verblijd*, *die met iemand blijde is.*

GRĀTĒ. adv. Cic. de Or. 2. 11. *Dankbaarlijk, met dankbaarheyd*, of *erkentenis.* (De compar. *Gratius* ſtaat by Ovid. P. 3. 5. 18. en de ſuperl. *Gratiſſime* by Plin. H. 20. 17.

Grate. *Met genoegen, met vreugde, met vermaak, met vrolijkheyd, met blijdſchap.*

Præterita grate meminit. Cic. Fin. 1. 19. *Hy denkt met vermaak aan 't voorledene; de gedachtenis van 't voorledene is hem heugchelijk.*

GRĀTĒS. f. plur. *Dankzegging, dankbaarheyd, erkentenis, bedanking.* Dit woord is niet dan in nominativo en accuſativo gebruykelyk. (Deze caſus zyn den Dichteren wel zeer gemeen, maar worden ook by de Hiſtorieſchryvers wel gevonden, behalven Cicero en Curtius die terſtond zullen bygebragt worden, hebben Tacitus en Livius die zeer dikwils gebruykt, als ik getoont heb over Curt. 3. 6. 17. §. 48.

Grates alicui agere. Cic. S. Sc. 1. Perſolvere. Virg. Æ. 1. 604. Habere. Curt. 3. 6. 17: 9. 6. 17. *Iemand bedanken, dank zeggen, dankbaarheyd toonen.*

GRATIÆ portus. *Havre de Grace*, een ſtad van Normandyën, waar in een zeer ſchoone haven is.

GRĀTIĂ, æ. f. Ter. Hec. 3. 3. 30. *Gunſt, weldaad, vriendſchap, dienſt, gunſtbewijs.*

Gratiam commemorare. Cic. poſt. red. in ſen. 9. *Een gunſt*, of *weldaad roemen.*

Gratiam alicui perſolvere. Cic. Pl. 33 Referre cumulatiſſime. Cic. F. 5. 11. Reſtituere. Cic. Att. 1. 3. *Iemand wedervergelding doen, een weldaad erkennen, iemand het zelve weder doen*, of *vergelden*, 't zy in 't goede, *of* in 't quaade. Parem alicui referre gratiam betekent ook by Cic. de Or. 3. 4. *Zich wreeken, wraak neemen, 't zelve vergelden, met gelijke munt betaalen.*

Poſtulat id gratiæ apponi ſibi. Ter. And. 2. 1. 31. *Hy meent dat men hem daar over bedanken moet, dat men hem daar over dank ſchuldig*, of *verplicht is.*

Gratia. *Dankbaarheyd, erkentenis, verplichting.* Om dat dankbaarheyd volgt op de weldaad.

Habere gratiam alicui. Cic. Pl. 28. Gratias. Ter. And. 4. 5. 31. *Aan iemand verplicht, verbonden*, of *gehouden zijn.*

Facere alicui gratiam de aliqua re. Plaut. Caſ. 2. 6. 21. *Iemand ergens in te wille zijn, iemand iets toeſtaan.*

Equiti Romano jurisjurandi gratiam fecit. Suet. Tib. 35. *Hy heeft den Roomſchen Ridder van den gedaanen eed ontſlagen, verklaart dat hy niet ſchuldig was den eed te houden.*

Gratia. *Gunſt, goede wille, genegentheyd, vriendſchap.*

De cœna facio gratiam. Plaut. Moſt. 5. 2. 9. *Houd my verontſchuldigt om t'avond by u te eeten*, of *ik bedank u voor uwe nodiging tegens t'avond.*

Bene vocas, jam gratia eſt. Plaut. Men. 2. 3. 36. *Gy nodigt my met veel beleeftheyd, ik bedank u zoo wel als of ik het genoten had.*

Gratiam alicujus aucupari. Cic. F. 5. 12. Sequi. Cæſ. B. C. 1. 1. Velle. Plaut. Curc. 2. 3. 52. Cæſ. B. G. 4. 7. *Iemands vriendſchap zoeken, trachten om by iemand wel te ſtaan*, of *om iemands gunſt te verwerven.*

Inire gratiam alicujus. Curt. 5. 9. 2. Cum aliquo. Cic. Att. 7. 9. *of* Ab aliquo. Cic. V. 4. 64. (Apud aliquem. Liv. 33. 27. Ad aliquem. Liv. 33. 47.) Gratiam alicujus ſibi conciliare. Cic. Cl. 43. *Iemands gunſt*, of *genegenheyd winnen, iemands vriendſchap verkrijgen.*

Aliquem cūm alio in gratiam reducere. Cic. R. P. 8. Reconciliare. Cic. Dom. 50. Reſtituere. Cic. Prov. Conſ. 9. Att. 1. 3. [in gratia ponere. Cic. Att. 5. 11. F. 8. 6. In de laatſte plaats leezen anderen in gratiam.] *Iemand by een ander weêr in gunſt brengen, iemand met een ander verzoenen*, of *bevredigen.*

Gratiam collectam effundere. Cic. F. 2. 16. *De verworve gunſt met den voet ſchoppen.*

Hæc inter vos potius cum bona componantur gratia, quam cum mala. Ter. Ph. 4. 3. 17. *Beſlecht deze dingen liever in der minne, dan in vyandſchap.*

Per bonam gratiam abs te abeat. Plaut. M. G. 4. 1. 32. *Laat hem in vriendſchap van u gaan*, of *vertrekken*, *ſcheyd met vriendſchap van malkander.*

Impetrare aliquid cum gratia. Ter. And. 2. 5. 11. *Iets door goede gunſt verkrijgen, erlangen*, of *verwerven.*

Gratia alicujus. Cic. N. D. 2. 63. *Om de liefde*, of *wille van iemand; uyt inzicht, uyt aanmerking, ter liefde van iemand.*

Ea gratia. Ter. And. 2. 6. 2. Ejus rei gratia. Sall. B. C. 45. *Wegens die zaake, te dier oorzaak, om die reden*, of *oorzaak, ten dien inzichte.*

Gratia. Front. St. 1. 1. 5. Plin. E. 2. 17. *Schoonheyd, luſtigheyd, aangenaamheyd, vermakelijkheyd*, van een plaats, *of* landhuys.

Gratia in te magna eſt. Nep. Att. 2. *Daar is een groote bevalligheyd in u.*

Gratia. *Belang, welſtant, welvaren.*

Bonum publicum privata gratia devictum eſt. Sall. B. J. 25. *'t Gemeene belang moeſt voor 't byzonder wijken; door 't byzonder belang ging 't gemeene verloren.*

Exſtinguere gratiam alicujus. Cic. F. 1. 1. *Iemands geloof, goeden naam*, of *achting beneemen*, of *vernietigen*, *iemand buyten geloof brengen.*

Tibi omnium quæ feciſti, gratiam facio. Liv. 3. 56. *Ik vergeef u al wat gy my gedaan hebt.*

[Criminūm gratiam fecit. Suet. C. 15. *Hy heeft de begaane misgreepen niet geſtraft, maar quijt geſcholden.*]

Gratias agere pro aliqua re alicui. Hirt. B. Af. 45. 1. Cic. Att. 16. 16. ſubj. 5. *of* Apud aliquem. Cic. F. 13. 42. (De aliquo. Cic. Att. 14. 19. Alicui quid. Cic. Att. 16. 7.) *Iemand ergens over bedanken*, of *dank zeggen.*

Gratiarum actio. Cic. F. 10. 19. *Dankzegging, bedanking.*

Ago gratias mihi, quod, &c. Sen. B. 5. 11. *Ik bedank het my, dat, enz. Ik weet het my zelve dank, dat, enz. Ik ben wel in mijn ſchik, dat, enz.*

Gratiæ. Hor. O. 1. 4. 6. *De bevalligheden.* Dit waren drie Godinnen onder de Heydenen, [met naamen *Aglaia, Euphroſyna, Thalia*,] anders *Charites* geheeten.

(Gratiam alicujus negligere. Plaut. Trin. 2. 4. 97. *Iemand niet te gevalle willen doen, iemand geen dienſt willen doen.*

Gratiam parere apud aliquem. Liv. 34. 44. *Dank verdienen.*

Habere aliquem in gratia. Suet. D. 11. *Iemand wel willen, genade bewijzen*, of *genade toonen.*

Redire in gratiam cum aliquo. Cic. Att. 8. 9. *Met iemand wederom eens worden, in de voorige vriendſchap treeden, de vriendſchap hervatten.* In gratiam cum aliquo nunquam rediiſſe. Nep. Att. 17. *Nimmer met iemand oneens geweeſt zijn, malkander altijd wel verſtaan hebben.* Het gevolg word geſtelt voor het voorgaande.

Gratia. *Vergiffenis, verſchoning.*

Gratiam malæ exiſtimationis, ſi quid eſſet erratum, Albinus poſtulavit. Nep. by Gell. 11. 8. *en* Macrob. S. præf. *Albijn heeft verſchoning verzogt, op dat niemand het qualijk zou neemen indien hy gemiſt had.*

Gratia word ook gebruykt voor *Iemand die aangenaam is.*

Honores non petiit, cum ei paterent propter gratiam. Nep. Att. 6. *Hy heeft naar geen eerampten geſtaan, of ze ſchoon voor hem open ſtonden om dat hy aangenaam was.*

Gratia magna in adoleſcentulo erat. Nep. Att. 2. *Hy was noch een jongeling zijnde zeer aangenaam.*

Gratia. *Aanzien, ontzag, geloof.*

Gra-

Digitized by Google

Gratiam noſtram extinguit hominum ſuſpicio. Cic. F. 1. 1. *De achterdocht van de menſchen vermindert ons aanzien.*

Gratiam referre. *Ongelijk met ongelijk vergelden, doen als een ander gedaan heeft, met gelijke munt betaalen.*

Illis crucibus nunc referam gratiam. Ter. E. 2. 3. 93. *Ik zal die hoeren nu het ongelijk, dat ze my aangedaan hebben, betaalen; ik zal haar doen al dat ze my gedaan hebben.*

Non ſperaſti me mutuam tibi gratiam relaturum. Cic. Sall. 3. *Gy had niet gedacht dat ik uwe vrouw en kinderen doen zoude, 't geene gy de mijne had gedaan*, of *dat ik het ongelijk, door uw vrouw en kinderen de mijne aangedaan, op de uwe wreeken zoude.*

Gratiam referre pro aliqua re. *Iemand voor zijnen dienſt dank bewijzen.*

Cui ille pro meritis gratiam poſtea retulit. Nep. Themiſt. 8. *Dien hy voor zijnen dienſt daar na vergolden heeft.*

Pro iis rebus nullam mihi abs te relatam eſſe gratiam tu es optimus teſtis. Cic. F. 5. 11. *Gy zijt de beſte, de geloofwaardigſte getuyge, dat my van die dingen niet vergolden is.*

Gratia. *Aardigheyd, bevalligheyd.*

Gratia non abeſt facundis dictis. Ovid. M. 13. 127. *Zijn welſprekentheyd is met aardigheyd verzelt.*

Quæ detractæ gratiam augent. Suet. A. 86. *Die dingen weggenomen zijnde vermeerdert de aardigheyd.*

In gratia eſſe cum aliquo. *By iemand in gunſt ſtaan, veel vermogen.*

Si erit iſte nebulo cum his dynaſtis in gratia. Cic. Att. 2. 9. *Indien die booswicht by deze Regenten iets zal vermogen.*)

GRATIANŎPŎLIS, ĭs. f. Sidon. E. 3. 14. Greg. Tur. 4. 44. *Grenoble*, de Hoofdſtad van 't Dauphiné, [aan de rivier d'Iſere.]

GRATIANŎPŎLITĀNŬS, ă, ŭm. Not. prov. Vien. 1. *Grenobler, van Grenoble.*

GRATIFICATĬO, ōnĭs. f. Cic. Rull. 3. 2. *Dankbaarheyd, erkentenis, weldaad, gunſte die men iemand toont.*

GRATIFICŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī alicui. Cic. Off. 1. 14. Pro aliquo. Liv. 21. 9. *Iemand weldoen, dienſt doen*, of *bewijzen.*

De aliqua re alicui gratificari. Cic. Fin. 5. 15. *Iemand ergens mee begunſtigen, iemand ergens dienſt in doen*, of *mee beſchenken.*

Decus atque libertatem ſuam paucorum potentiæ gratificari. Sall. B. J. 3. *Zijn eere en vryheyd aan de magt van weynigen opofferen*, of *overgeeven.*

Odiis Sejani per dedecus ſuum gratificantur. Tac. An. 4. 19. *Zy offeren hun aanzien aan de wraakzucht van Sejaan op: zy begunſtigen den haat van Sejaan tot hunne ſchande.*

(GRATIŎLA, æ. f. Diom. de part. orat. 313. Edit. Putſch. *Weynig dank.*)

GRATIOSE. adv. Ulp. D. 26. 7. 7. §. 2. *Door gunſt, door de achting die men by 't volk heeft.* De compar. *Gratioſius* ſtaat beneden by Aſconius.

Aliquid facere gratioſius in aliquem. Aſcon. Cic. 71. *Iets doen om iemand meer te begunſtigen, grooter gunſt te toonen*, of *gunſtiger te zijn.*

GRATIŌSŬS, ă, ŭm alicui. Cic. Pl. 19. *of* apud aliquem. Cic. Off. 3. 14. *Aangenaam*, of *lief en waard by iemand, by iemand in gunſt*, of *welkom.* De compar. *Gratioſior* ſtaat by Cic. V. 4. 20. en de ſuperl. *Gratioſiſſimus* beneden by Cicero.

Gratioſa miſſio. Liv. 43. 14. *Een afſcheyd*, of *verlof by*, of *door gunſt verkregen.* Sententia. Ulp. D. 3. 6. 5. *Een gunſtig*, of *genadig vonnis, een vonnis by gunſt verleent*, of *verkregen.*

Gratioſus Judex. Aſcon. Cic. 24. *Een gunſtig*, of *genadig Rechter.*

Gratioſus. *In aanzien, in achting, die vermogen heeft.*

Cives ambitionum gratioſiſſimi. Cic. Pet. 5. *Burgers die veel vermogen hebben om ampten te bekuypen*, of *te vergeeven.*

(Gratioſus is ook *Die dank behaalt en dank ontfangt* naar 't zeggen van Gell. 9. 12.)

GRATIS. adv. Cic. Off. 2. 23. *Gunſtiglijk, uyt enkele gunſt, genadelijk, uyt liefde, om*, of *voor niet, zonder eenig voordeel, belang*, of *genot.* Plautus Pœn. 4. 2. 46. en Terentius Ad. 4. 7. 26. zeggen in dezen zin Gratiis.

(Gratis. *Te vergeefs.*

Gratis miſericordiam ſperat ibi, qui hic non fecerit miſericordiam. Chryſ. S. 8. *Hy hoopt te vergeefs in den hemel barmhertigheyd, die op aarde geen barmhertigheyd zal gedaan hebben.*)

GRATŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī alicui. Tac. An. 14. 8. *Iemand ergens over begroeten*, of *geluk wenſchen, zich met iemand ergens over verheugen.*

Gratatur reduces. Virg. Æ. 5. 40. *Hy wenſcht hen geluk*, of *begroet hen over hunne wederkomſt, hy heet hen welkom t'huys.*

GRATŪĬTŌ. adv. Cic. Off. 2. 19. *Gunſtiglijk, genadelijk, om niet, uyt loutere gunſt, uyt liefde*, of *uyt genegentheyd, zonder inzicht van vergeldinge.*

Gratuito proponere pecuniam. Suet. Tib. 48. *Geld beloven uyt te zetten, zonder renten daar van te eyſchen.*

GRATŪĬTŬS, ă, ŭm. Cic. L. L. 1. 18. *Uyt gunſt, om niet, voor niet bewezen, zonder hoope van vergeldinge*, of *voordeel gedaan, geſchonken.*

(Gratuitus. *Vry, onbekuypt.*

Comitia gratuita ſi fuerint, plus unus Cato fuerit quam omnes leges. Cic. Fr. 2. 14. *Indien de Staatsvergaderingen vry zullen zijn, indien op de Staatsvergaderingen geen kuypery plaats zal hebben, zal Kato alleen meer vermogen dan alle de wetten.*)

GRATŬLĀBUNDŬS, ă, ŭm. Gell. 5. 14. Liv. 7. 33. *Zijn blijdſchap en erkentenis toonende, betuygende*, of *uytdrukkende.*

GRATŬLĀTĬO, ōnĭs. f. *Begroeting, gelukwenſching, betuyging van blijdſchap.*

Mihi fuit jucunda gratulatio. Cic. Att. 1. 17. *Het gelukwenſchen is my aangenaam geweeſt.*

Gratulatio. Cic. F. 11. 18. *Openbaare gebeden*, of *dankzeggingen.*

GRATŬLĀTŌR, ōrĭs. m. Cic. Fin. 2. 33. *Gelukwenſcher, een die een ander ergens over geluk wenſcht.*

GRATŬLĀTŌRĬŬS, ă, ŭm. Epiſtola gratulatoria. Capitolin. Max. & Balb. 17. *Een brief van gelukwenſching.*

GRATŬLŎR, ārĭs, ātŭs ſūm, ārī alicui. Cic. F. 15. 2. *Iemand geluk wenſchen, iemand alle heyl en voorſpoed wenſchen.*

Gratulari alicui aliqua re. Cic. Att. 5. 20. De aliqua re. Cic. Att. 4. 1. In aliqua re. Cic. Pl. 37. (Apud aliquem. Suet. Cl. 6. Alicui aliquid. Cic. V. procem. 7. A. 2. 12. Alicui rei pro aliqua re. Plin. E. 4. 27.) *Iemand ergens over begroeten*, of *geluk wenſchen, iemand ergens mee geluk wenſchen.*

Gratulari alicui victoriam. Cic. V. 2. 7. *Iemand geluk wenſchen met de overwinning.*

Gratulor tibi id a te factum, *of* quod id feceris. Cic. Dom. 9. (Te feciſſe. Cic. Att. 15. 22.) *Ik wenſch u geluk met dat te doen*, of *dat gy zulks hebt gedaan.*

Gratulari alicui. Ter. H. 5. 1. 6. *Iemand bedanken*, of *dank zeggen.*

(Gratulari adventum. Ter. E. 2. 2. 28. *Iemand verwellekomen.*)

GRĀTŬS, ă, ŭm. *Dankbaar, die een ontfange weldaad erkent.* De compar. *Gratior* ſtaat by Cic. F. 11. 10. en de ſuperl. *Gratiſſimus* by Cic. Piſ. 15.

Gratus alicui. Cic. Pl. 38. In aliquem. Cic. F. 11. 10. *of* Erga aliquem. Cic. F. 5. 5. Adverſus aliquem. Sen. B. 1. 1: 5. 17. *Dankbaar omtrent*, of *tegens iemand.*

Memorem me dices & gratum. Ter. Ad. 2. 2. 43. *Gy zult zeggen, dat ik dankbaar ben.*

Nemo in te niſi conſcientia gratus eſſe poteſt. Sen. B. 6. 29. *Niemand kan u zijne dankbaarheyd toonen, zonder de herinnering uwer weldaaden*, of *dan met uwe weldaaden te gedenken.*

Gratus te emittet manu. Plaut. Capt. 2. 3. 48. *Tot erkentenis zal hy u in vryheyd ſtellen.*

Gratus animus. Cic. Br. 4. *Een dankbaar gemoed, erkentenis, dankbaarheyd, 't gevoelen van verſchuldigde dankbaarheyd.*

Proſequi alicujus nomen grato animo. Cic. A. 4. 3. *of* Virtutem grata memoria, &c. Cic. A. 14. 11. *Met een dankbaar gemoed iemands naam*, of *deugd, enz. eeren, roemen*, of *looven.*

Gratus. *Aangenaam, welkom, met genoegen ontfangen.*

Gratus alicui. Cic. F. 5. 15. In aliquem. Liv.

Digitized by Google

Liv. 2. 8. *Iemand aangenaam*, of *welkom*, *van iemand wel ontfangen*, of *aangenomen*, van perſoonen ſpreekende.

Id accidit mihi gratiſſimum. Cic. F. 3. 1. *Dat is my zeer aangenaam.*

Bonis artibus gratus in vulgus. Tac. An. 1. 28. 6. *Het volk aangenaam*, of *aangenaam by 't volk door zijne goede hoedanigheden*, *zeden*, of *manieren.*

Splendore ſuo & amicorum commendatione gratiſſimus in provincia fuit. Cic. F. 1. 3. *Hy is in 't wingewest in groote achting*, of *zeer veel geacht geweest*, *en wegens zijnen adeldom*, of *doorluchtige afkomste*, *en door de voorſchrijvinge zijner vrienden.*

Gratum facere alicui. Ter. E. 4. 4. 56. *Iemand een aangenamen dienst doen.*

Gratiſſimum mihi facies of feceris, ſi, &c. Cic. F. 13. 36. *Gy zult my een zeer grooten*, of *aangenaamen dienst doen*, *zoo*, *enz. Gy zult my grootelijks verplichten*, *indien*, *enz.*

(Gratus. *Dank behaalende*, *dank verdienende.*

Ut grata mihi ſint, quæ facio, omnia. Ter. E. 3. 1. 6. *Op dat ik met alles*, *wat ik doe*, *dank behaale.*

Tum quum gratum mihi eſſe potuit, nolui. Ter. H. 2. 3. 21. *Toen*, of *als ik daar dank mede behaalen konde*, *heb ik niet gewilt.*)

G R A V.

GRĂVĀTĒ. adv. Plaut. B. 3. 6. 3. *Onwillig*, *ongenegen*, *ongaarne*, *bezwaarlijk*, *tegens zijn hert en zin*, *tegens wil en dank*, *met ſmert*, *met verdriet*, *met tegenſtreving*, of *tegenſporteling*, *met moeite*, of *wederzin.*

Non gravate. Cic. de Or. 1. 48. *Zonder moeite*, *gaarne*, *gewillig*, *uyt een goed hert*, *zonder wederzin*, *van herten*, *met vermaak.*

GRĂVĀTĬM. Zie Gravate.

Haud gravatim. Liv. 1. 2. *Zonder moeite*, *met genoegen*, *gaarne*, *met hert en zin*, *van herten*, *met vermaak.*

GRĂVĀTŪS, ă, ŭm. Colum. 9. 6. *Zwaar*, *zwaarwigtig*, *dat veel weegt*, *zwaar geworden*, van de aarde, enz. ſpreekende.

Gravatus vino & ſomno. Liv. 25. 24. *Zwaarhoofdig door wijn en vaak.* Vulneribus. Liv. 30. 18. *Vol wonden*, of *quetzuuren*, *door wonden verzwakt.* Malis. Petron. 22. *Overlaaden met rampen.*

GRĂVĒDĬNŌSŬS, ă, ŭm. Plin. H. 18. 15. *Die veel met bezwaarthevd van 't hoofd is gequelt*, het zy door zinkingen, of anderzins. [Veel meer, *dat zwaarhoofdigheyd verwekt*, *dat zwaarhoofdig maakt.*]

Gravedinoſus. Cic. T. Q. 4. 12. *Dat het hoofd zwaar*, of *bezwaart maakt.* [Veel meer, *die zwaar van hoofde is*, *die ligt zwaarhoofdig word.*]

GRĂVĒDO, ĭnĭs. f. Plaut. Aſ. 4. 1. 51. Celſ. 4. 4. Cic. Att. 14. 16. *Hoofd-...*, *verkoudheyd*, *zinking.*

Gravedo. Catull. 44. 19. alleen, of Gravedo capitis. Plin. H. 21. 19. *Zwaarhoofdigheyd*, *bezwaardheyd des hoofds.*

[Gravedini ſubvenire. Cic. Att. 16. 14. Gravedinem removere. Cic. Att. 10. 16. *De verkoudheyd verdrijven.*]

GRAVELINA, æ. f. *Grevelingen*, een ſtad van Vlaanderen tuſſchen Calis en Duynkerken, aan de rivier de Aa.

GRĂVĔŎLENS, entis. omn. gen. Virg. Æ. 6. 201. Plin. H. 27. 8. *Stinkende*, *dat vies*, *vunt*, of *leelijk riekt*, *dat een vieze*, of *vuyle lucht heeft*, *dat ſtinkt*, *dat bang riekt.*

GRĂVĔŎLENTĬA, æ. f. *Stank*, *quaade reuk*, *een ſtinkende*, *vuyle*, *vuiſſe lucht*, van den mond, de oxelen, enz. ſpreekende.

Graveolentiam halitus emendare. Plin. H. 24. 10. Mulcere. Plin. H. 28. 11. (Corrigere. Plin. H. 22. 22. Sanare. Plin. H. 20. 9.) *De ſtank des adems voorkomen*, *wechneemen*; *den ſtinkenden adem verdrijven.*

GRĂVESCO, ĭs, ĕcĕrĕ. abl. Virg. G. 2. 429. *Wel gelaaden zijn*, *neerweegen*, *neerbuygen*, *van de zwaarte ſcheuren*, van een boom ſpreekende.

Graveſcere. Tac. An. 1. 5. *Verzwaaren*, *toeneemen*, *vermeerderen*, *verergeren*, *ergei*, of *heviger worden*, van een ziekte ſpreekende.

Mala publica in dies graveſcunt. Tac. An. 14. 51. *De gemeene rampen verzwaaren*, of *vermeerderen dagelijks*, *neemen alle daag toe*, *worden van dag tot dag grooter.*

Graveſcere. Plin. H. 11. 41. *Ontfangen*, *met jongen worden*, van de wyſjes der dieren ſpreekende.

[GRAVESINDA, æ. f. *Graveſende.* Een ſtad in Engeland in 't landſchap Kent op den Teems.

GRAVIA, æ. f. *De Grave.* Een ſtad van Nederland, in Brabant, op de Maas.]

GRĂVĬDĀTŬS, ă, ŭm. Terra gravidata ſeminibus. Cic. N. D. 2. 33. *Bezaaide aarde*, *een bezaaid land*, naar de letter, *aarde die 't zaad heeft ontfangen*, *die met het zaad bezwangert is.*

(Morus ſanguineos præbet gravidata racemos. Auſon. Tetraſt. in Jul. 3. *De bezwangerde*, of *bezette moerbezieboom geeft bloetroode beſſen.*)

GRĂVĬDĬTĀS, ātis. f. Cic. N. D. 2. 46. *Vruchtbaarheyd*, van vrouwen, dieren, gewaſſen, en vruchten ſpreekende.

(GRĂVĬDO, ās, āvi, ātum, āre. *Vol maaken*, *vullen*, *bezwangeren.*

Hic te inhoneſte gravidavit probro. Cæc. by Non. 2. 380. *Deze heeft u op een oneerlijke wijze bezwangert.*

GRĂVĬDOR, ātus ſum, āri. *Zwanger gemaakt*, of *bezwangert worden.*

Sabina palam jactabat, ſe elaboraſſe, ne ex eo ad humani generis perniciem gravidaretur. Aur. Vict. E. 14. 8. *Sabina roemde in 't openbaar*, *dat zy daar op was uyt geweest*, *dat zy tot verderf van het menſchelijk geſlachte by hem niet mogte zwanger worden.*

Hoc ſeſe Veſtæ Sacerdos gravidatam confeſſa eſt. Jorn. R. S. 8. 1. *De Prieſtereſſe van Vesta heeft beleden dat ze by dezen was zwanger geworden.* Dit woord heeft ook Cicero gebruykt. (Zie Gravidatus.)

GRĂVĬDŬS, ă, ŭm. Virg. G. 2. 5. *Rijkelijk*, *overvloedig*, van den Herfſt ſpreekende.

Gravida manus. Plaut. Truc. 1. 2. 4. *Een hand vol.*

Gravida ubera. Cic. D. 1. 12. *Borſten vol zog*, *uyers vol melk*, 't eerſte van vrouwen, 't laatſte van beeſten ſpreekende.

Gravida mulier. Cic. Clu. 11. *Een zwaare*, *zwangere*, of *bevruchte vrouw.*

Gravida eſt e Pamphilo. Ter. And. 3. 2. 33. *Zy is zwaar*, of *zwanger by Pamphilus.*

GRĂVĬS, ĭs. m. en f. vĕ, ĭs. n. Cic. N. D. 3. 34. Hor. Ep. 4. 17. *Zwaar*, *wigtig*, *dat zwaar weegt*, *van groote zwaarte.* De compar. *Gravior* ſtaat by Liv. 9. 19. en de ſuperl. *Graviſſimus* by Liv. 26. 17.

Miles gravis armaturæ. Hirt. B. Af. 71. *Een zwaar gewapend ſoldaat.*

Gravis. *Zwaar*, *moeijelijk*, *hard*, *ongemakkelijk*, *verdrietig*, *laſtig*, *vervelend*, *qualijk om te draagen*, *bedroeft*, *gevaarlijk*, van zaaken, en perſoonen ſpreekende, gelyk van een oorlog, ziekte, wonde, enz.

Gravis paupertas. Ter. Ad. 3. 4. 50. *Een zwaare armoede.*

Graves inimicitias in ſe ſuſcipere. Ter. Ph. 2. 3. 22. *Een zwaare vyandſchap op zig laaden.*

(Gravis alleen. Virg. Æ. 5. 387.) Gravis ætate. Liv. 10. 34. Annis. Hor. S. 1. 1. 4. Natu. Ter. Hec. 4. 1. 32. Alhoewel Gujetus deze ſpreekwyze mishaagt. *Zeer oud*, *heel oud*, *hoog van jaaren.* Morbo. Virg. G. 3. 95. *Met ziekte belaaden*, *bezwaart*, of *bevangen.* Vulneribus. Liv. 36. 20. *Vol wonden.* Vino & ſomno. Liv. 29. 34. *Door den wijn en ſlaap bezwaart*, of *bevangen*; *dronken en in ſlaap.*

[Gravis. *Scherp*, *bitter*, *beſchuldigende.*

Habuit graves in Cæſarem conciones. Cæſ. B. C. 2. 18. *Hy heeft ſcherpe*, *bittere redenvoeringen tegen Cæſar gehouden.*

Dicuntur graves ſententiæ Cæſ. B. C. 1. 2. *Scherpe*, *bittere gevoelens worden 'er gezegt.*]

Graviore verbo aliquem appellare. Cic. V. 3. 58. *Iemand met een hard*, of *ſcherp woord aanſpreeken*; *iemand een ſcherpe*, of *harde bejegening geven.*

Tempus grave. Cic. Fr. 2. 16. *Een zwaare*, of *bedroefde tijd.*

Senatusconſultum grave in aliquem. Cic. C. 1. 1. *Een zwaar*, *ſtreng*, of *nadeelig beſluyt tegens iemand.*

Gravis. Celſ. 2. 1. *Zwaar*, *hard*, *dik*, *gevaarlijk*, *ongezond*, *de gezondheyd ſcha-*

ſchadelijk, of *hinderlijk*, van den wind en dampen ſpreekende.

Grave ſupplicium. Cæſ. B. G. 8. 44. *Een zwaare, harde*, of *geſtrenge ſtraf.*

Gravis. Cic. de Or. 1. 9. *Deftig, ſtatig, eerwaardig, achtbaar, geſtreng, aanzienlijk, ernſtig, ernſthaftig, degelijk*, van perſoonen ſpreekende.

Gravis pietate & meritis. Virg. Æ. 1. 155. *Achtbaar*, of *eerwaardig door zijne godvruchtigheyd en deugden; aanzienlijk door godvruchtigheyd en verdienſten.*

Frons gravis. Plin. P. 41. *Een ſtatig wezen, een ernſtig gelaat.*

Gravius erit tuum unum verbum ad eam rem, quam centum mea. Plaut. Trin. 2. 2. 107. *Een woord van u zal meer klem, of kracht hebben in die zaak, dan honderd van my; gy zult daar in meer met een woord uytrechten, dan ik met honderd.*

Res gravis. Cic. Off. 1. 29. *Een zwaare, gewigtige*, of *ernſtige zaak, een zaak van gewigt, van belang*, of *van aangelegenheyd.* Cauſa. Lucil. *by* Non. 4. 218. Cic. F. 5. 2. *Een gewigtige reden*, of *dringende oorzaak.*

Imperium gravius. Ter. Ad. 1. 1. 41. *Een onzagchelijker, aanzienlijker, grooter*, of *vermogender gebied, magt*, of *ontzagh.*

Gravis teſtis. Cic. F. 2. 2. *Een degelijk, geloofbaar, onwraakbaar, onverwerpelijk*, of *onberispelijk getuyge.*

Gravis. Ovid. Art. 3. 277. Plin. H. 11. 7. *Sterk, ſtinkende, vuns*, van de reuk, den adem, enz. ſpreekende.

Cum ſpiritus gravis eſt. Celſ. 2. 2. *Wanneer men bezwaart*, of *zwaarlijk zijn adem haalen kan.*

Gravis ſonus. Cic. de Or. 2. 59. *Een zwaar*, of *laag geluyd, de grondſtem.*

Gravis annona. Plaut. St. 4. 2. 52. *Dunre leeftocht*, of *levensmiddelen, gebrek*, of *duurte van levensmiddelen.*

† Gravis populus. Hor. O. 1. 2. 22. *Een ontzachelijk*, of *vreeſlijk volk.* Terra. Virg. G. 3. 526. *Een vet land, een vruchtbaare aarde.*

Grave ſeculum. Hor. O. 1. 2. 5. *Een rampſpoedige, ongelukkige*, of *bedroefde eeuw*, of *tijd.*

[Gravis. *Zwanger.*

Ilia Marte gravis. Virg. Æ. 1. 278. *Ilia by Mars zwanger zijnde.*

Somnus abit: jacet illa gravis. Ovid. F. 3. 23. *De ſlaap gaat over: zy blijft zwanger leggen.*

Gravis. *Vol, opgevult, opgepropt.*

Non unquam gravis ære domum mihi dextra redibat. Virg. E. 1. 36. *Ik quam nooit met handen vol geld t'huys*, of *ik bragt nooit veel geld t'huys.*

Urbem gravem armis theſauroque Regis diripit. Flor. 3. 1. 11. *Hy plondert de ſtad met oorlogsgereedſchap en 's Konings penningen opgepropt.*

Arbor gravis tremefacta pluit ſuum onus deciduo imbre. Prud. Καθ. 3. 78. *De boomen met vruchten gelaaden geſchud zijnde, laaten die in zoo groote menigte vallen, of 'er een plasregen nederſtortte.*

Gravis. *Schadelijk, ongezond.*

Judæos diſtribuit per provincias gravioris cœli. Suet. Tib. 36. *Hy heeft de Jooden door de wingeweſten alwaar een ongezonde lucht is verdeelt.*

Gravis autumnus. Cæſ. B. C. 3. 2. Hor. S. 2. 6. 19. *De ongezonde herfſt.* In deze tyd regeeren veel ziekten, en ſterven veel menſchen wegens de ongeſtadigheyd van het weder.

Locus gravis. Celſ. 1. 3. *Een ongezonde plaats.*

[Gravis cibus. Cic. N. D. 2. 9. *Ongezonde ſpijs, ſpijs die men niet wel verteeren*, of *verdouwen kan.*]

Gravis. *Zwak, in onvermogen.*

Graves avide hauſto humore non ſuſtinere arma, non ingredi poterant. Curt. 7. 5. 8. *Gulziglijk gedronken hebbende, konden zy de wapenen niet draagen, noch voorttrekken.*

Tarquinius Superbus ætate & viribus gravis. Liv. 2. 19. *Tarquinius Superbus wegens ouderdom en 't vergaan van zijn krachten magteloos zijnde.*

Gravis. *Veel.*

Ubi graves paſcuntur atque aluntur pavonum greges. Varr. *by* Non. 4. 218. *Alwaar veel kudden pauwen geweyd en gevoed worden.*

Grave alienum æs pleriſque eſſe comperent. Curt. 10. 2. 9. *Hy had vernomen dat de meeſten zeer veel ſchuldig waren.*

Gravis. *Moeijelijk, zwaar om te doen.*

Gravis meatus animæ. Plin. E. 6. 16. *Het viel hem moeijelijk adem te haalen.*

Paridem hiſtrionem quaſi gravem adverſarium occidit Nero. Suet. N. 54. *Nero heeft den toneelſpeelder Paris omgebragt, om dat hy hem een moeijelijk tegenpartijder was, om dat het hem te zwaar viel tegens hem.*

Gravis. *Bezwaart, zwaar belaaden.*

Graves armis gurgitibus hauriebantur. Curt. 4. 16. 16. *Met wapenen bezwaart zijnde*, of *zwaare wapenen aan hebbende verdronken ze.*]

[Gravis. *Onaangenaam.*

Jam gravis es nobis. Juv. 6. 146. *Gy bent ons nu onaangenaam.*]

GRĂVĬTAS, ātis. f. Ovid. M. 2. 821. *Zwaarte, laſt, gewigt, zwaarheyd, zwaarwigtigheyd.*

Gravitas capitis. Celſ. 1. 3. *Een zwaarheyd van 't hoofd*, of *zwaarhoofdigheyd.* Valetudinis. Cic. F. 6. 2. *Onpaſſelijkheyd, ongeſteldheyd, ongezondheyd, verval van gezondheyd.* Morbi. Cic. N. D. 3. 31. *Zwaarheyd, hevigheyd*, of *'t gevaar der ziekte.* Doloris. Cic. F. 9. 3. *Zwaarheyd, vinnigheyd*, of *heftigheyd der ſmerte.* Cœli. Cic. Att. 11. 22. Tac. An. 2. 85. *De zwaarheyd, dikte, grovigheyd, ongetempertheyd van de lucht.* Odoris. Tac. H. 5. 6. *Ongezonde reuk.*

Gravitas oris. Plin. H. 28. 12. *Stank uyt den mond, een ſtinkende mond*, of *adem.*

Gravitas auditus. Plin. H. 23. 4. Aurium. Plin. H. 20. 5. Audiendi. Plin. H. 28. 11. *Hardhorendheyd, doofheyd*, of *dovigheyd.*

Gravitatem pectori facere. Celſ. 1. 3. *De borſt benauwen, een rauwheyd op de borſt maaken.*

Gravitas cantus. Cic. *by* Boëth. 1. *Een zwaar*, of *laag geluyd, de grondſtem.*

Gravitas. *Deftigheyd, ernſtigheyd, ſtatigheyd, achtbaarheyd, ernſthaftigheyd, ontzagchelijkheyd, geſtrengheyd, aanzien.*

Gravitatem tueri. Cic. F. 5. 16. Servare. Cic. Att. 10. 1. Tenere. Cic. Att. 9. 19. *Ernſtig*, of *ernſthaftig zijn, zijn achtbaarheyd wel houden*, of *wel bewaaren.*

Gravitas verborum. Cic. Off. 1. 38. Sententiarum. Cic. de Or. 2. 17. *De deftigheyd*, of *ontzagchelijkheyd in woorden*, of *redenen.*

Cum gravitate loqui. Cic. Att. 9. 9. *Met deftigheyd ſpreeken.*

Gravitas civitatis. Cæſ. B. G. 4. 3. *'t Gezagh, 't vermogen, de aanzienlijkheyd, de grootheyd, 't aanzien*, of *d'ontzagchelijkheyd van een ſtad.*

(Gravitas. Hor. S. 1. 10. 54. *Een hoog gevoelen van zich zelven*, een gebrek van zodanige menſchen, die tot walging van hen die 't hooren, gedurig van zich zelven ſpreeken, en zich verheffen; dat niet dan een laſt voor een ander is. Daarom word dit gebrek by de Grieken φορτικότης genoemt.)

GRĂVĬTĔR. adv. *Zwaarlijk, bezwaarlijk.* De compar. *Gravius* ſtaat by Cæſ. B. G. 1. 14. en de ſuperl. *Graviſſime* by Cic. A. 12. 11.

Graviter prolabi. Suet. O. 7. Ad terram concidere. Virg. Æ. 5. 447. *Een zwaare val doen.*

Graviter pellere fores. Ter. Ad. 5. 3. 2. *Hard aan de deur kloppen, hard op de deur bonzen.*

Graviter ægrotare. Cic. Off. 1. 10. Morbo conflictari. Nep. Dion 2. 4. *Heel ziek*, of *gevaarlijk ziek zijn, een harde, zwaare*, of *gevaarlijke ziekte hebben.*

Graviter iraſci. Ter. Hec. 4. 4. 2. *Heel quaad, heel toornig*, of *heel boos zijn.* Increpare. Plin. H. 17. 1. *Iemand hardelijk beſtraffen, bekijven*, of *doorneemen, iemand ernſtig berispen.* Ingemiſcere. Virg. Æ. 10. 789. *Zwaar*, of *zwaarlijk zuchten.*

Graviter navis afflicta. Cæſ. B. G. 4. 31. *Een ſchip dat leelijk gehavent is, dat zeer ontreddert, reddeloos*, of *ontramponeert is*, door onweêr, *of* door den vyand.

Graviter aliquid accipere. Cic. de Or. 2. 52. Ferre. Ter. And. 1. 2. 20. *Iets zeer zwaar, hoog*, of *qualijk neemen.*

Graviter aliquem amare. Plaut. Ciſt. 1. 1. 87. *Iemand hertelijk beminnen*, of *liefhebben, zeer op iemand verlieft*, of *verſlingert zijn.*

Graviter cadere. Plaut. Trin. 2. 4. 106. *Mismoedig in tegenſpoed worden, door tegen-*

Digitized by Google

tegenſpoed heel bezwijken.

Graviter. Cic. Or. 9. *Ernſtelijk, deftig, ſtatelijk, met ernſt, met een ſtatig*, of *ernſtig wezen.*

Graviter. Plaut. Capt. 2. 2. 58. Ter. H. 5. 5. 1. *Hardelijk, ſtraffelijk, ſtrengelijk, ſcherpelijk, bitterlijk.*

GRĂVITŪDO, ĭnĭs. f. Vitruv. 1. 6. Zie Gravedo, dat beter is.

GRĂVIUSCŬLŪS, ă, ūm. Gell. 1. 11. *Tamelijk zwaar*, of *laag van ſtem*, of *geluyd.*

GRĂVO, ās, āvī, ātūm, ārĕ. acc. *Bezwaaren, belaſten, belaaden, laaden, inweegen.*

Gravare ramos. Ovid. M. 13. 812. *De takken inweegen*, van vruchten ſpreekende.

Hoc cœlum gravat caput. Liv. 22. 2. *Deze lucht bezwaart het hoofd; dit weêr maakt het hoofd zwaar, verwekt zwaarhoofdigheyd.*

Gravare aliquem. Virg. Æ. 2. 708. Hor. E. 2. 1. 264. *Iemand bezwaaren, laſtig vallen, tot een laſt zijn, moeijelijkheyd geeven, verveelen, ongemak toebrengen.*

GRĂVŎR, ārĭs, ātūs ſūm, ārī fœtu. Lucret. 1. 254. *Met kinderen bezwaart*, of *belaſt worden*, of *zijn.*

Gravari re aliqua. Cic. de Or. 2. 90. *Iets niet willen doen*, of *op zich willen neemen.*

Non gravabor dicere, quid ſentiam. Cic. de Or. 1. 23. *Ik zal geene zwarigheyd maaken te zeggen, dat ik gevoele.*

Gravari aliquid. Virg. Æ. 10. 628. Hor. O. 4. 11. 27. *Iets qualijk*, of *niet wel konnen verdraagen; iets met tegenzin dulden.* Aſpectum alicujus. Tac. An. 3. 59. 6. *Iemand met geen goede oogen konnen aanzien; iemand qualijk onder zijn oogen konnen dulden.*

Lucem gravari. Sil. 2. 598. *Verdriet in zijn leven krijgen.*

In colloquium venire gravabatur. Cæſ. B. G. 1. 35. 2. *Hy maakte zwarigheyd om in geſprek te komen; hy wilde geen geſprek toeſlaan.*

Non gravaberis litteras dare ad me. Cic. F. 7. 14. *Gy zult geen zwarigheyd maaken om brieven aan my te ſchrijven; 't zal u niet verveelen aan my te ſchrijven; gy zult gaarne aan my ſchrijven.*

(Gravari. *Zwak worden, ziek worden, verzwakken.*

Tertia die quum ſe gravari videret. Capitol. Ant. P. 12. *Op den derden dag als hy merkte dat hy ziek wierd.*)

G R E G.

GRĔGĀLĬS, ĭs. m. & f. ālĕ, ĭs. n. Varr. R. R. 2. 7. *Van dezelve kudde*, of *van den zelven hoop*, van vee ſpreekende. Ook *van 't zelve gezelſchap.*

Gregales Clodii. Cic. Ar. 25. *De makkers, rotgezellen, kameraads, ſpitsbroeders*, of *metgezellen van Klodius.*

Gregalis. Sen. E. 86. *Gemeen, ſlecht, gering, laag, gewoon.*

Gregalis. Front. St. 3. 13. 3. *Een ſlecht*, of *gemeen ſoldaat.*

Poma gregalia. Sen. B. 1. 12. *Gemeen ooft.*

[GRĔGĀRI. Stat. A. 1. 373. *Vergadert worden, t' zamen troppen, t' zamen vliegen.* Van vogelen ſpreekende. Priſc. 6. 723. Edit. Putſch. haald dit woord aan, en toont daar mede 't gebruyk deszelfs. Na Statius heeft het ook Paulin. ad Nicæt. n. 215. gebruykt. Het ſtaat ook in een oud Gloſſarium. Grego, ἀγείρω]

GRĔGĀRĬŪS, ă, ūm. Colum. 6. 1. *Van de kudde, der kudde, dat tot de kudde behoort.*

Gregarius miles. Cic. Pl. 30. *Een ſlecht*, of *gemeen ſoldaat.*

GRĔGĀTIM. adv. Varr. L. L. 4. 11. Cic. V. 5. 57. Liv. 6. 36. *Met hoopen, met rotten, met benden, met koppels, met ſchaaren*, van menſchen en beeſten ſpreekende.

GRĔGĀTŪS, ă, ūm. Stat. A. 1. 373. *Vergadert, verzamelt.*

G R E M.

GRĔMĬŪM, ĭī. n. Ter. Ad. 3. 2. 35. *De boezem, 't hert, de ſchoot.*

Gremium terræ. Cic. S. 15. *Het hert, de ſchoot*, of *het midden der aarde.*

Gremium patriæ. Cic. Cœl. 24. *De ſchoot*, of *boezem van 't vaderland.*

Populi in gremio Imperii poſiti. Cic. Prov. Conſ. 2. *Volkeren die in 't hert van den Staat leggen, die midden in 't Rijk woonen.*

G R E S.

(GRĔSSĬO, ōnĭs. f. *Gang, trede, tred, ſtap.*

Caprigeno pecori grandior greſſio eſt. Pacuv. by Macrob. S. 6. 5. *De geyten ſtappen ſterker voort.*

GRĔSSŪS, ă, ūm. part. a Gradior. Virg. Æ. 1. 694. *Die gegaan*, of *voortgegaan heeft, die in 't gaan gevordert is.*

GRĔSSŪS, ūs. m. Cic. Off. 1. 36. Suet. Gr. 3. *Gang, tred, ſtap, 't poſtuur dat men in 't gaan houd.*

Greſſus comprimere. Virg. Æ. 6. 389. *Wat langzamer gaan, zoo ras niet gaan.*

Greſſum alicujus comitari. Virg. Æ. 8. 462. *Iemand gaande verzellen.*

Greſſum ad limina recipere. Virg. Æ. 11. 29. (Tendere. Virg. Æ. 1. 414.) Domum ferre. Virg. Æ. 6. 677. *Naar huys keeren, gaan*, of *zich begeeven.* Domum dirigere. Virg. Æ. 11. 855. *Naar huys gaan, naar huys keeren.*

G R E X.

GRĔX, ĕgĭs. m. Cic. S. R. 32. Virg. E. 3. 32. *Kudde, een hoop vee.*

Grex avium. Hor. E. 1. 3. 19. *Een hoop vogelen.*

Dux gregis. Ovid. Art. 1. 326. *De voorganger, belhamel.*

Grex hominum. Ter. E. 5. 9. 54. *Een hoop, mentgte*, of *ſchaare volks.* Amicorum. Cic. Att. 1. 18. *Een hoop, een gezelſchap van vrienden.* Comœdorum. Plaut. Aſ. prol. 3. *Een hoop*, of *gezelſchap tooneelſpeelders*

Epicuri de grege porcus. Hor. E. 1. 4. 16. *Een Epicuriſch zwijn, een goddeloos en wulpſch menſch.*

Me in gregem veſtrum recipite. Ter. E. 5. 9. 54. *Neemt my in*, of *onder uw gezelſchap.*

Grex word by Lucret. 2. 661. in fœm. genere gebruykt. Zie ook Burm. over Ovid. M. 3. 565.

G R I N. G R I P.

GRINNES, ĭūm. m. plur. Tac. H. 5. 20. 1. *Rhenen*, een Stad van 't Sticht Utrecht, op den Rhyn.

GRĪPHŪS, ī. m. Gell. 1. 2. Γρῖφος. *Een raadzel*, of *raadzelſpreuk, eenduyſtere reden.*

[GRIPSWALDA. *Gryp ſwalde.* Een ſtad in 't Hertogdom Pomeren, aan een inham van de Ooſtzee.

GRISONES. *De Grizons.* Volkeren van de Alpes tuſſchen de Swaben en de Zwitzers.]

G R O M. G R O N.

GRŌMĂ, of

GRŪMĂ, æ. f. Feſtus, Hygen. L. C. 164. *'t Middelſte deel van een leger*, of *ſtad, waar van daan de ſtraaten*, of *wegen getrokken worden, en daar ze breen komen*, of *uytloopen.* Maar by Non. 1. 316. ſchynt het genomen te worden voor een *maat, naar welke de ſtraaten*, of *wegen getrokken worden.*

[GRONINGA, æ. f. *Groningen.* Een ſtad, en 't hooft van een landſchap in de Vereenigde Nederlanden.]

G R O S. G R U I.

GRŎSSŬLŪS, ī. m. Colum. arb. 21. *Een kleyne onrijpe vijg.*

GRŎSSŪS, ī. m. of f. Celſ. 5. 12. Plin. H. 16. 26. *Een onrijpe vijg.*

GRŪIS, ĭs. f. Phæd. 1. 8. 7. *Een kraan*, of *kraanvogel.* Zie Grus, dat men liever moet gebruyken.

G R U M.

GRŪMĂ. Zie Groma.

GRŪMŬLŪS, ī. m. Plin. H. 19. 6. *Een heuveltje, klompje, kluytje, hoopje*, of *kon-*

Digitized by Google

bondeltje van iets, een bosje uyen, look, enz.

GRŪMŬS, i. m. Colum. 2. 18. Plin. H. 33. 4. *Een hoop, heuvel, klomp, brok, kluyt,* van aarde, zout, enz. ſpreekende.

Grumus. Vitruv. 8. 3: 2. 1. *Een heuvel, verhevenheyd,* of *hoogte,* ook *een klont.*

G R U N.

[GRŪNBERGĀ, æ. f. *Grunberg.* Een ſtad in Neder-Sileſſien, in 't Hertogdom Glowau, aan deze zyde van de rivier de Oder. Deze ſtad ſtelle ik hier, ook om deze reden: *Zy heeft* mynen ouden Oom Bartholomeus Pitiſcus, Hofprediker te Heydelberg onder den Keurvorſt Frederik den vierden, en myn Vader Samuël Pitiſcus, Prediker in verſcheyden Gemeenten, plaats verleent om in de wereld te komen.]

‡ GRŬNDIO, is, irē. Claudius *by* Non. 6. 96. en by Diom. l. Gramm. vet. Putſch. P. 379. en Cæcilius by Diomedes. *Knorren,* of *ſchreeuwen als de varkens.*

GRŬNNIO, is, ivi, itūm, irē. Varr. *by* Non. 2. 356. Plin. H. 32. 2. *Knorren als de varkens.*

GRŬNNĪTŬS, ūs. m. Cic. T. Q. 5. 40. *'t Geknor, 't knorren,* of *'t ſchreeuwen van de varkens.*

G R U O. G R U S.

(GRŪO, is, ui, ĕrē. Feſtus. Ovid. Philom. 23. *Geluyd geeven als de kraanen.*)

GRUS, ŭis. f. Cic. N. D. 2. 49. Virg. Æ. 11. 580. *Een kraan,* of *kraanvogel.* Horatius S. 2. 8. 87. maakt Grus maſc. gen.

Grus. Vitruv. 10. 19. *Een kraan,* zeker werktuyg om zwaare laſten op te winden.

G R Y L. G R Y P.

GRYLLŬS, i. m. Plin. H. 29. 6. Γρύλλος. *Een kriek,* of *krekel,* zeker bloedeloos, *of* gekorven diertje.

(Gryllus. Plin. H. 35. 10. *Zekere ſlach van een kluchtige ſchildery.*)

GRYPS, yphis, m. Virg. E. 8. 27. *of*

GRȲPHŬS, i. m. Plin. H. 33. 4. Γρύψ. *Een griffioen,* een verzierde vogel.

G U A D. G U B E.

GUADALŪPĬĀ, æ. f. *Gardeloup,* in 't Duytſch *Wolfzewaarder,* een eyland van Amerika.

GŬBERNĀCŬLŬM, i. n. Cic. I. R. 2. 51. *Het roer, ſtuur,* of *ſtier van een ſchip.*

Ad gubernacula Reipublicæ ſedere. Cic. S. R. 18. *of* Gubernaculo aſſidere. Plin. P. 81. *of* Gubernacula tenere. Cic. D. 2. 1. Tractare gubernacula reipublicæ. Cic. Sext. 9. *Het roer van Staat houden, aan 't roer van Staat ſtaan, den Staat regeeren, de regeering,* of *'t bewind van den Staat hebben.*

Tradere alicui gubernacula civitatum regendarum. Cic. de Or. 1. 48. *Iemand het roer van Staat in handen geeven.*

Recedere à gubernaculis. Cic. F. 16. 27. *Het Staatsbewind neêr leggen.*

GŬBERNĀTĬO, ōnĭs. f. Cic. Fin. 4. 17. *Het roer,* of *ſtuur van 't ſchip, de regeering van 't roer,* of *van 't ſtuur.*

Gubernatio. Cic. de Or. 3. 32. *De regeering, 't beſtier, 't bewind,* van den Staat, van een aanſlag, onderneming, enz.

GŬBERNĀTŌR, ōrĭs. m. Cic. I. R. 2. 51. *Stuurman, ſtierman, regeerder van een ſchip.*

Gubernator. Cic. C. R. 9. *Heerſcher, Landvoogd, Stadvoogd, Stervoogd, Ruwaart, Stadhouder.*

Gubernator equorum. Quintil. I. O. 9. 6. *Een ſtalmeeſter, een opper-opzichter over een ſtal paarden.*

GŬBERNĀTRIX, īcĭs. f. Ter. E. 5. 8. 16. *Regeerſter, beheerſchter, meeſterſche,* van 't geluk, een vrouw, enz. ſpreekende.

Eloquentia gubernatrix civitatum. Cic. de Or. 1. 9. *De welſprekenheyd is de meeſterſche,* of *regeerſter der ſteden.*

GŬBERNO, ās, āvi, ātūm, ārē. acc. Cic. A. Q. 4. 20. *Een ſchip voeren, ſtieren, regeeren.*

Gubernare orbem terrarum. Cic. S. R. 45. *De wereld regeeren, beſtieren, beheerſchen; 't bewind, 't beſtier,* of *de regeering van de wereld hebben.*

E terra gubernare. Liv. 44. 22. *Op 't land ſtaan en ſtuuren,* dat is, *met beleyt Krijgs-* of *Staatszaaken beheeren, zonder perſoonlijk daar by te zijn.*

Gubernare. *Beſtuuren, regeeren, ſtieren, beleggen,* een zaak, aanſlag, enz.

Virga gubernat equum. Mart. 9. 23. 14. *De roede beſtiert het paard.*

Aliquem conſiliis gubernare. Cic. de Or. 1. 2. *Iemand met zijn raad beſtieren, regeeren, onderwijs geeven, onderrechten.*

G U E L. G U E R.

GUELDRĬĀ, æ. f. Zie Geldria.

[GUELPHERBYTŬM, i. n. *Wolffenbuttel.* De Hoofdſtad van 't Hertogdom diens naams, aan de rivier de Oker.]

GUERĒTŬM i. n. *Gueret,* de Hoofdſtad van la Marche in Vrankryk.

G U G E. G U I N.

GUGERNI, ōrūm. plur. m. Tac. H. 4. 26. *De Gugerniers,* een volk van Duytſchland. *De Sikambren,* die langs den Rhyn, boven Keulen woonden.

GUINEĀ, æ. f. *Guinee,* een geweſt van Afrika.

G U I P. G U L A.

GUIPUSCŌĀ, æ. f. *Guipuſcoa,* een Landſchap in Spanjen, voortyds gehecht aan 't Koningryk van Navarre.

GŬLĀ, æ. f. Cic. V. 4. 10. Plin. H. 27. 9. *De keel, 't keelgat, de ſtrot, de maaghals, de zwelgpijp waar door de ſpijs en drank in de maag zakt.*

Gulam oblidere digitis. Cic. Fragm. *Iemand met de hand de keel toe douwen,* of *worgen.* (Lambinus voegt deze plaatze by de Fragmenten van Ciceronis oratio pro Scauro, als ſtaande by Quintilianus.) Gulam alicui laqueo frangere. Sall. B. C. 55. *Iemand met een touw worgen,* of *de keel toenijpen.*

Gula. Cic. Att. 13. 31. Hor. S. 2. 2. 40. *Gulzigheyd, ſlokkigheyd, onmatigheyd, happigheyd.*

Gulæ irritamenta. Sall. B. J. 89. *Keel-* of *mondtergingen; lekkere, ſmakelijke,* of *graagheyd verwekkende ſpijze.*

Quo gula ducit ire. Hor. E. 1. 6. 57. *of* Gulæ parere. Hor. S. 2. 7. 111. *Zijn keelgat voldoen, zyn eetluſt,* of *gulzigheyd opvolgen, voldoen,* of *den vrijen toom vieren; zich aan gulzigheyd overgeeven.*

Apponunt oculis plurima, pauca gulæ. Mart. 4. 78. 4. *Zy diſſchen veel op voor 't oog, maar weynig voor den mond.*

Coquus domini debet habere gulam. Mart. 14. 220. 2. *Een kok moet de ſmaak van zijn heer weeten.*

Hoc multorum ſubtiliorem fecit gulam. Colum. 8. 16. *Dit heeft in veelen een fijner ſmaak verwekt; dit heeft veelen noch grooter lekkerbekken gemaakt.*

G U L O.

GŬLO, ōnĭs. m. Macrob. S. 7. 12. Apul. A. 295. *Een braſſer, een vraat, een gulzig menſch.*

GŬLŌSĒ. adv. *Gulziglijk, vraatiglijk, gretiglijk, happig, als een vraat.* De compar. *Guloſius* ſtaat by Colum. Præf. 1.

GŬLŌSŬS, ā, ūm. Sen. N. Q. 3. 18. *Gulzigaart, vraat, ſlokop, een gulzig menſch, een die gulzig,* of *heel graag in 't eeten is.* (De compar. *Guloſior* ſtaat by den Schryver van de Priap. 51. 14.)

Guloſus lector. Mart. 10. 59. 5. *Een graag,* of *yverig leezer, een die,* om zoo te ſpreeken, *de boeken verſlint,* of *opeet; die zeer veel leeſt.*

G U M I. G U M M.

‡ GŬMĬĀ, æ. m. & f. Lucil. *by* Non. 2. 377. Feſtus. *Gulzig, gretig, ſlokachtig,* van

van een man of vrouw ſpreekende. Manutius leeſt Gumas. Zie Scal. Varr. L. I. 151.

GŬMMĀTŬS, ă, ŭm. Pallad. 11. 12. *Harsachtig.*

GŬMMI. n. indeclin. Plin. H. 13. 11. *of*

GŬMMĬS, ĭs. f. Colum. 12. 50. *Gom*, een lymachtig vocht dat uyt zommige boomen zypt.

GŬMMĬNO, āvi, ātŭm, ārĕ. Pallad. 2. 16. *Gom*, of *hars voortbrengen*, van boomen geſprooken.

GŬMMĬTĬO, ōnĭs. f. Colum. 12. 15. *Gomming, het gommen, 't beſtrijken met gom.*

GŬMMŌSŬS, ă, ŭm. Plin. H. 13. 21. *Gomrijk, overvloedig in gom*, van boomen ſpreekende.

GURD. GURG.

GŬRDŬS, ī. m. Quintil. I. O. 1. 5. *Een plompaart*, of *dwaas, dommekracht, een dom, onbeſchoft*, of *onbezonnen menſch.* Deze Schryver tekent aan dat dit woord van de Spanjaarden oorſpronklyk, en ten zynen tyde onder 't Roomſche volk ingevoert is.

GŬRGĒS, ĭtĭs. m. Cic. Ar. 27 *Een kolk, grondelooze kolk*, of *poel, draaipoel, draaikolk, groote diepte.*

Vorago & gurges vitiorum. Cic. V. 3. 9. *Een menſch verzopen in allerley zonden*, of *overgegeeven tot allerley boosheyd.* Patrimonii. Cic. Sext. 52. *Een verquiſter*, of *doorbrenger van zijn vaderlijke goederen.*

GŬRGŬLĬO. Zie Curculio.

GŬRGŬSTĬŬM, ĭī. n. Cic. Piſ. 6. *Een hut, een boeren huys*, of *ſchaapherders hut.*

GUST.

GŬSTĀTĬO, ōnĭs f. *Het eerſte gerecht, de eerſte ſchotel op tafel.*

Guſtatio mirifica. Petron. 22. Valde lauta allata eſt. Petron. 32. *Het eerſte gerecht was heerlijk en lekker opgediſcht.*

GŬSTĀTŌRĬŬM, ī. n. Petron. 34. *Een ſchotel*, of *tafelbord.*

(Guſtatorium. Plin. E. 5. 6. *Een vertrek waar in men ontbijt.*)

GŬSTĀTŬS, ūs. m. Cic. de Or. 3. 25. *De ſmaak*, een van de vyf zinnen.

Guſtatus pomorum jucundus eſt. Cic. N. D. 2. 63. *De ſmaak der vruchten is heel goed, 't ooft is heel goed van ſmaak, is heel lieflijk*, of *aangenaam.*

Uva peracerba guſtatu. Cic. F. 7. 26. *Een druyve zeer wrang van ſmaak.*

GŬSTĀTŬS, ă, ŭm. *Geproeft, genuttigt.*

Stoïcorum iſta magis guſtata, quam potata delectant. Cic. T. Q. 5. 5. *Die dingen der Stoïcijnen zijn aangenamer als men ze maar even proeft, dan wanneer men ze grondig onderzoekt.*

GŬSTO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. acc. Cic. N. D. 2. 50. *Proeven, ſmaaken, ergens een weynig van eeten*, of *drinken.*

Guſtare. Cic. Mur. 35. *Eeten, zijn maaltijd houden*, of *doen, eeten en drinken.*

Anſerem guſtare fas non putant. Cæſ. G. 5. 12. *Zy meenen het niet geoorloft te zijn van een gans te proeven*, of *te eeten.*

Guſtare. acc. *Een lichte ſmaak van iets hebben, iets maar ter loops onderzoeken.*

Primoribus labris illam Phyſiologiam non guſtavit. Cic. N. D. 1. 8. *Hy heeft met het uyterſte van de lippen deze Wijsgeerte niet geproeft; hy heeft in 't minſte deze Wijsgeerte niet verſtaan; hy heeft de minſte kennis van die Wijsgeerte niet gehad.*

Guſtare præcepta de aliqua ſcientia. Cic. de Or. 1. 32. *of* Alicujus ſcientiæ. Cic. Fin. 1. 13. *Een kleyne*, of *geringe kennis van de beginſelen eeniger wetenſchap hebben.*

Guſtare ſermonem alicujus. Plaut. Moſt. 5. 1. 15. *Iemands reden aanhooren, 't oor naar iemands reden leenen, naar iemands woorden luyſteren.*

(Guſtare. *Ontbijten*, geſteld tegens een rechte maaltyd.

Nos in eſſedo panem & palmulas guſtavimus. Suet. A. 76. *Wy hebben in de kales een ontbijt van brood en dadelkernen gedaan.*)

GŬSTŬS, ūs. m. Cic. S. 15. *De ſmaak*, een der vyf zinnen.

Guſtus. *Smaak, proef.*

Amor guſtu dat dulce, amarum ad ſatietatem usque oggerit. Plaut. Ciſt. 1. 1. 72. *De liefde geeft maar een ſmaakje van zoetheyd, doch overſtelpt overvloedig met bitterheyd.*

Guſtus. *Beproeving, toets, proeve, onderſcheyding, kennis.*

Veræ laudis guſtum non habent. Cic. A. 2. 45. *Zy hebben geen ſmaak*, of *kenniſſe van waaren lof; zy kennen, zy onderſcheyden den rechten lof niet.*

Ad hunc guſtum totum librum tibi repromitto. Plin. E. 4. 27. *Ik verzeker*, of *belove u*, of *ik ſta 'er u voor in, dat het ganſche boek van de zelve ſmaak*, of *ſtijl zal zijn, dat u 't ganſche boek even zeer zal ſmaaken*, of *behaagen.*

Principatus tuus ad guſtum exigitur. Sen. Cl. 1. 1. *Uwe wijze van regeeren word by haar beginzel*, of *eerſte jaaren vergeleken.*

(Guſtus. *Het eerſte gerecht.*

Hæc ſatis in guſtu. Mart. 11. 53. 12. *Dit zy genoeg voor het eerſte gerecht.*)

[Guſtus ſomni. Minimum veluti guſtum hauſeram ſomni. Petron. S. 22. *Ik was nauwlijks in ſlaap gekomen.*]

GUTT.

GŬTTĂ, æ. f. Cic. T. Q. 2. 10. *Een droppel*, of *druppel, drop*, of *drup.*

Gutta ſanguinea. Ovid. M. 2. 360. *Een droppel bloed.*

Mihi neque parata eſt gutta certi conſilii, neque adeo argenti. Plaut. Pſ. 1. 4. 4. *Ik ben ganſch van goeden raad en geld ontbloot.*

Veneris dulcedinis in cor ſtillavit gutta. Lucret. 4. 1054. *Het hert is verliefd geworden.*

Gutta. Ovid. M. 4. 577. *Een vlekje, ſtipje.*

Guttæ. Vitruv. 4. 3. *Droppels.* Een woord der Doriſche Bouwkunde. 't Zyn zes ligchaamtjes hangende onder aan de platte bandjes, zoo geheeten om dat ze de gedaante van droppelen hebben.

GŬTTĂLŬS, ī. m. Plin. H. 4. 14. *De Oder*, of *Oderſtroom*, een ſtroom van Duytſchland die Sileſiën en Pomeren beſpoelt.

GŬTTĀNS, āntĭs. omn. gen. Plin. H. 20. 8. *Druypende, druppende, afdruypende, met droppels afvallende.* Zie Harduinus.

GŬTTĀTĬM. adv. Plaut. Merc. 1. 2. 92. *By droppels, droppel voor droppel, droppelswijze, allengskens.*

GŬTTĀTŬS, ă, ŭm. Mart. 3. 58. 15. *Gevlakt, gevlekt, geſpikkelt, geſprikkelt, geſtippelt.*

GŬTTŬLĂ, æ. f. Plaut. E. 4. 1. 27. *Een dropje, drupje, droppeltje*, of *druppeltje.*

GŬTTŬLŬS, ī. m. Plaut. Fragm. *Een fleſchje, kannetje, kruykje met een zeer engen hals, een tuytfleſje.*

GŬTTŬM, ī. n. Varr. L. L. 4. 26. *Een kan*, of *fleſch met een zeer nauwen hals.* Zie Guttus.

GŬTTŬR, ŭrĭs. n. Cic. D. 1. 18. Plin. H. 11. 37. *De keel, hals, krop, gorgel, ſtrot.*

Guttur alicujus manu frangere. Hor. Ep. 3. 2. *Iemand den hals omdraaijen, de keel toewringen*, of *toeworgen.*

Guttur inferius. Plaut. Au. 2. 4. 25. *De aars.*

(GŬTTŬRNĬŬM, ī. n. Feſtus. *Een kruyk*, of *kan, waar uyt het water op de handen word gegoten, een lampet.*) Zie ons Lex. Antiq.

GŬTTŬRŌSŬS, ă, ŭm. Ulp. D. 21. 1. 12. §. 2. *Een kroppaart, een die een gezwel aan de keel heeft, die een groote krop*, of *ſtrot heeft.*

GŬTTŬS, ī. m. Gell. 17. 8. *Een olykruyk, een glas met een engen hals, waar uyt de oly als met druppelen vliet.*

Guttus. Hor. S. 1. 6. 118. Plin. H. 6. 38. *Een kruyk*, of *kan die de Ouden in de offerhanden gebruykten.* Ook *een lampet*, of *kan* waar uyt onze dienſtboden ons het water op de handen gieten.

GYAR.

GYĂRŬS, ī. m. *en*

GYĂRĂ, æ. f. ook Gyaræ, ārŭm. Virg. Æ. 3. 76. Juv. 1. 73. *Een der zoo genaamde kring-eylanden:* werwaarts de Romeynen hunne ballingen zonden.

GYM-

G Y M N.

GYMNĂS, ădĭs. f. Stat. S. 3. 1. 44. Γυμνασία. *De worſtelkonſt*, *'t worſtelſpel*, of *de worſteling* onder de Ouden, die heel naakt geſchiedde.

(GYMNASIARCHA, æ. m. Val. Max. 9. 10. 2. Ext. *en*)

GYMNĂSĬARCHŬS, ĭ. m. Cic. V. 4. 42. *en* Gymnaſii præfectus. Plaut. B. 3. 3. 21. *Worſtelmeeſter*, *leermeeſter der worſtelaaren*, of *in de worſtelkonſt*.

GYMNASĬŬM, ĭ. n. Cic. de Or. 1. 3. *Oefenplaats der geleerdheyd*, *Hooge ſchool*, *'s Lands ſchool*. Akademie, 't was voortyds de worſtelſchool, *of* oeſſenplaats der worſtelaaren.

Gymnaſium. Quintil. I. O. 2. 8. *Een ſchool*, *een huys daar men de Vrije Konſten*, *en andere wetenſchappen leert*. Zie die in ons Lex. Antiq.

GYMNASTĬCŬS, ă, ŭm. Plaut. R. 2. 1. 7. *Van de worſteling*, of *worſtelkonſt*, *dat tot de worſteloeffeninge behoort*.

Ars gymnaſtica. Plaut. Moſt. 1. 2. 73. *De worſtelkonſt*.

GYMNĬCŬS, ă, ŭm. *Eent worſtelaars*, *van een worſtelaar*, of *van de worſteling*.

Gymnicum certamen. Cic. I. R. 2. 1. *of* Gymnici ludi. Cic. F. 5. 12. *Een worſtelſtrijd*, *worſtelſpelen*.

GYMNŎSŎPHISTÆ, ārŭm. m. plur. Plin. H. 7. 2. *De Wereldwijzen*, *Brachmanen*, of *Wijsgeeren van Ethiopiën en Indiën*, die geheel naakt gingen, en byna hun ganſche leeftyd in de zon en lucht verſleten.

G Y N Æ. G Y P S.

GYNÆCEŬM, ĕĭ. n. Ter. Ph. 5. 6. 23. Cic. A. 2. 37. Γυναικεῖον. *Het vrouwen vertrek*, *het vrouwen getimmer*, *een vrouwen huys*.

GYNÆCONĪTĬS, ĭdĭs. f. Nep. Præf. 7. Vitruv. 6. 10. Zie Gynæceum.

GYPSATUS, ă, ŭm. Tib. 2. 6. 42. Colum. 12. 12. *Beplaaſtert*, *bepleyſtert*, *geſtreken*, *met pleyſter*, of *kalk beſtreken*. De ſuperl. *Gypſatiſſimus* ſtaat beneden by Cicero.

Gypſata diligenter amphora. Petron. 35. *Een fleſch die wel toe gemaakt*, of *wel toe geſtopt is*.

Gypſatiſſimæ manus. Cic. F. 7. 6. *Sneeuwitte*, of *heele witte handen*. Dog Sam. Petitus merkt aan, dat men in plaats van Manibus gypſatiſſimis moet leezen, III. anibus gypſatiſſimis.

(GYPSĔŬS, ă, ŭm. Spart. Sev. 22. *Dat uyt kalk*, of *pleyſter is gemaakt*.

GYPSO, ās, āvi, ātŭm, ārĕ. *Met kalk*, of *pleyſter toemaaken*, *beſmeeren*, of *beſtrijken*.

Purgatum diligenter vinum gypſabis. Colum. 12. 36. *Den wijn wel klaar gemaakt zijnde*, *zult gy met kalk*, of *pleyſter toemaaken*.

Vas, in quod uvas mittis, gypſari facies. Apic. R. C. 1. 19. *Het vat*, *waar in gy de druyven zult doen*, *zult gy bezorgen dat met kalk*, of *pleyſter toegemaakt worde*.)

GYPSŬM, ĭ. n. Vitruv. 7. 3. *'t Plaaſter*, of *pleyſter*, *pleyſterkalk*, *kalk*.

G Y R A. G Y R U.

GYRĀTŬS, ă, ŭm. Plin. H. 5. 10. *Afgerond*, *gerond*, *rond gemaakt*, *rond gedraait*, *gekronkeld*.

Equus it in gyros. Ovid. Art. 3. 384. *Het paard loopt in 't rond*.

GYRŬS, ĭ. m. *Een rond*, *kring*, *ſchijf*, *omtrek*, *kronkel*.

Gyrus. *De kronkeling van een ſlang*.

Serpens trahit gyros. Virg. Æ. 5. 85. *De ſlang maakt kronkelingen*.

Simili gyro venient aliorum vices. Phæd. 4. 35. 25. *De anderen zullen hier elk op zijn beurt komen*.

Gyrus. *Een kring*, *omkring*, *omtrek*, *rond*, *perk*, *beperking*, *kreits*, *rondte*.

Oratorem in exiguum gyrum compellit. Cic. de Or. 3. 19. *Hy beſluyt den Redenaar in een heel eng perk*, *hy ſchrijft hem heele enge paalen voor*, of *beperkt hem heel nauw*.

Homines ſecundis rebus effrenatos, tanquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportet. Cic. Off. 1. 26. *Men moet de menſchen*, *door voorſpoed buytenſporig geworden*, *binnen de paalen van reden en wijsheyd wederbrengen*.

AD SOLIUS DEI GLORIAM.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google